Bundel - Raad openbaar Druten van 25 juni 2020

1 Opening en mededelingen
Mevrouw K. Pen en de heer M. Aslan hebben zich afgemeld.

2 Vaststelling agenda
Agenda Raad openbaar Druten 25 juni 2020.pdf

3 Kiezen Voorstemmer bij stemprocedures

4 Ontslag en aanwijzing griffier
Dossier 1634 voorblad
Beslisnota ontslag en aanwijzing raadsgriffier

5 Benoeming Lid Agendacommissie MGR
Dossier 1604 voorblad
Beslisnota Benoeming Lid Agendacommissie MGR

6 Protocol Integriteitsschendingen en Gedragscode
Dossier 1602 voorblad
Beslisnota Protocol Integriteitsschendingen en Gedragscode
Bijlage 1: Gedragscode
Bijlage 2: Protocol voor mogelijke integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers

7 Verordening Rekenkamercommissie Druten 2020
Dossier 1601 voorblad
Beslisnota Verordening Rekenkamercommissie Gemeente Druten 2020
Bijlage 1: Verordening Rekenkamercommissie Gemeente Druten 2020

8 Besluitenlijst rondetafelgesprekken en vorige raadsvergadering
U wordt gevraag om de besluitenlijsten va de raadsvergadering van 28 mei 2020 en van het rondetafelgesprek van 14 juni vast te stellen
Besluitenlijst Raad RTG 18 juni 2020.docx
Besluitenlijst Raad openbaar 28 mei 2020.docx

9 Rechten van de raad
Gelegenheid voor het stellen van politieke vragen aan het college van B&W. Raadsleden die hiervan gebruik willen maken moeten 24 uur van tevoren hun vragen indienen bij de voorzitter van de raad en de griffier.

9.1 Uiterwaarden als vrijstaat - CDA
De heer Wiersma wil graag gebruik maken van de rechten van de raad.

9.2 Afferdense en Deestse uiterwaarden - Dorpslijst Afferden
Mevrouw Marinka Faassen wil graag gebruik maken van de rechten van de raad.

10 HAMERSTUKKEN

10.1 GR MARN jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024
Dossier 1455 voorblad
Beslisnota: Indienen zienswijze jaarstukken GR MARN
Bijlage 1: Brief aan gemeenteraad van GR MARN voor indienen zienswijze
Bijlage 2: Jaarverslag en jaarrekening 2019 GR MARN
Bijlage 3: Accountantsverslag GR MARN boekjaar 2019
Bijlage 4: Begroting GR MARN 2021 inclusief Meerjarenraming 2022-2024
Bijlage 5: Adviesrapport regionale adviesfunctie GR MARN
Bijlage 6: Brief met zienswijze gemeenteraad Druten

10.2 Jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024
Dossier 1462 voorblad
Beslisnota gemeenteraad jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.pdf
Bijlage 1 Concept zienswijze jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.pdf
Bijlage 2 Jaarverslag ODRN 2019.pdf
Bijlage 3 Begroting ODRN 2021.pdf
Bijlage 4 Accountantsverslag 2019 GR ODRN DEF.pdf
Bijlage 5 Adviesrapport Adviesfunctie GR april 2020.pdf

10.3 Ontwerp Meerjarenbegroting 2021-2024 BVO DRAN (incl. gewijzigde begroting 2020)

Dossier 1451 voorblad
Beslisnota voor de gemeenteraad: Ontwerp Meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 BVO DRAN (incl. gewijzigde begroting 2020)
Bijlage 1: Concept zienswijze
Bijlage 2: Begeleidende brief Ontwerp MJPB 2021-2024 incl. gewijzigde begroting 202..._1
Bijlage 3: Ontwerp MJPB 2021-2024 incl. gewijzigde begroting 2020_1
Bijlage 4: Kaderbrief 2021

10.4 GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019
Dossier 1497 voorblad
Beslisnota Zienswijze op de GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019
Bijlage 1: Brief zienswijze
Bijlage 2: GGD begroting 2021
Bijlage 3: GGD jaarrekening 2019
Bijlage 4: Adviesfunctie GR'en
Bijlage 5: Q-consult onderzoek tijdschrijven VT
Bijlage 6: Vragen en antwoorden regioraden GGD - 20 april 2020_1

10.5 Intrekken Deelverordening Toetsingskader Subsidies Druten 2016
Dossier 1520 voorblad
Beslisnota Intrekking Deelverordening Toetsingskader Subsidies Druten 2016
Raadsbesluit intrekking Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016

10.6 Zienswijze Werkorganisatie Druten Wijchen concept jaarrekening 2019 en ontwerp begroting 2021
Dossier 1477 voorblad
Beslisnota zienswijze jaarrekening 2019 Begroting 2021 Begrotingswijziging 2020 WDW versie 25 mei.pdf
Bijlage 1: Zienswijze jaarrekening 2019 Begroting 2021 Begrotingswijziging 2020 WDW
Bijlage 2: Programmabegroting Werkorganisatie Druten Wijchen 2021
Bijlage 3: WDW - Jaarrekening 2019 - v14042020 - v2

11 DEBATSTUKKEN

11.1 Vaststellen visie centrumgebied Horssen
De centrumvisie is via burgerparticipatie tot stand gekomen. In het collegeprogramma is de ambitie om uitvoering te geven aan de centrumvisie Horssen opgenomen. Tevens zijn hiervoor financiële middelen beschikbaar gesteld.
Dossier 1445 voorblad
Beslisnota voor de gemeenteraad
Bijlage 1 visie centrumgebied Horssen_20200225

11.2 Vaststelling bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173
Dossier 1527 voorblad
Beslisnota vaststelling bestemmingsplan Waalbandijk 155-173
1. Verbeelding Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 (Excluton) 25-03-2020.pdf
2. Verbeelding Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 (Veerdam) 25-03-2020.pdf
3. Regels Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 15-05-2020.pdf
3.1 Bijlage 1 bij regels staat van bedrijfsactiviteiten.pdf
3.2 Bijlage 2 bij regels Oppervlaktes bouwvlakken Excluton 27-01-2018.pdf
3.3 Bijlage 3 bij regels Landschappelijk inpassingsplan 02-03-2020.pdf
4. Toelichting Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 15-05-2020.pdf
4.1 Bijlage 1 bij toelichting Rivierkundige effecten herinrichting fase 1 excluton versie 7_def.pdf
4.2 Bijlage 2 bij toelichting Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan.pdf
4.3 Bijlage 3 bij toelichting bodemonderzoek 14872 VWB Excluton DEF.pdf
4.4 Bijlage 4 bij toelichting geluidsonderzoek LBP sight_wijziging bestemmingsplan - verkeer.pdf
4.5 Bijlage 5 bij toelichting v085642ah.181ka2z.rvw_01_001_cumulatie van bronsoorten.pdf
4.6 Bijlage 6 bij toelichting SOB007788 Natuurtoets Bestemmingsplan_def.pdf
4.7 Bijlage 7 bij toelichting SOB007788 Nader Onderzoek beschermde flora en fauna Excluton_def.pdf
4.8 Bijlage 8 bij toelichting SOB007788 Natuurtoets rivierkundige compensatie_def.pdf

4.9 Bijlage 9 bij toelichting Rapport dassencompensatie Excluton 04-03-2020.pdf
4.10 Bijlage 10 bij toelichting Inrichtingsplan Ontgronding Excluton.pdf
4.11 Bijlage 11 bij toelichting onderzoek stikstofdepositie NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902 .pdf
4.12 Bijlage 12 bij toelichting AERIUS_bijlage_20200513160750_RpqnfETTSvrq.pdf
4.13 Bijlage 13 bij toelichting AERIUS_bijlage_20200515100041_RjEoaAMw6xLq.pdf
4.14 Bijlage 14 bij toelichting_stikstofdepositie bestemmingsplan en vergunning wet natuurbescherming.pdf
4.15 Bijlage 15 bij toelichting rivierkundige ontwikkelingsvisie December 2017, bijgesteld 15 maart 2019 .pdf
4.16 Bijlage 16 Reactie nota versie mei 2020.pdf

11.3 Vaststelling bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest'

Dossier 1559 voorblad
Beslisnota vaststelling bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest
Raadsbesluit Vaststelling bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest
Bijlage 1a: Bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest
Bijlage 1b: Bijlagenboek bij toelichting bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest

11.4 Jaarstukken 2019 en ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) MGR Rijk van Nijmegen

Dossier 1499 voorblad
Beslisnota Druten MGR zienswijze jaarstukken.docx
Bijlage 1: Zienswijze MGR Druten
Bijlage 2: Aanbiedingsbrief ontwerp jaarstukken en begroting
Bijlage 3: MGR RVN begroting 2021-2024
Bijlage 4: MGR RVN Jaarstukken 2019
Bijlage 5: Concept zienswijze IRvN 20192021 Druten
DEF Adviesrapport MGR jaarstukken 2019 en begroting 2021.pdf
Presentatie MGR Druten 2020 jaarstukken.pptx

11.5 Zienswijze op de jaarstukken van de Gemeenschappelijke Regeling GO Regio Arnhem Nijmegen

Dossier 1537 voorblad
Beslisnota voor de raad: zienswijze op de jaarrekening 2019 en conceptbegroting 2021 van de Regio Arnhem Nijmegen
bijlage 1: aanbiedingsbrief bij het jaarverslag 2019 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 2: voorlopig jaarverslag 2019 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 3: aanbiedingsbrief bij de conceptbegroting 2021 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 4: conceptbegroting 2021 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 5: Aanbiedingsbrief Zienswijze Jaarrekening Regio Arnhem Nijmegen

12 Ingekomen stukken

Het presidium biedt u de lijst met ingekomen stukken ter vaststelling aan. Raadsleden kunnen over een ingekomen stuk het woord voeren, mits uiterlijk 24 uur van te voren gemeld bij de voorzitter van de raad en de griffier.

12.1 Informatienota's

12.1.1 Jaarverslag Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2019"

Dossier 1442 voorblad
Bijlage 1: Jaarverslag interne klachtbehandeling Druten 2019
Bijlage 2: Jaarverslag gemeentelijke ombudsman 2019
Informatienota: Jaarverslag Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2019"

12.1.2 Zienswijze voorlopige jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021 VRGZ

In zijn brief van 31 maart 2020 geeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna: de VRGZ) de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid om een zienswijze te geven op de voorlopige jaarrekening 2019 en de ontwerpbegroting 2021.
Overeenkomstig artikel 9 van het delegatiebesluit van de gemeente Druten mag het college de zienswijzen over de jaarrekening en de begroting afdoen. Wij willen u informeren over het genomen besluit.

Dossier 1436 voorblad
Informatienota Voorlopige jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Bijlage 1: Zienswijze college
Bijlage 2: Raadsbrief
Bijlage 3: Jaarrekening 2019
Bijlage 4: Begroting 2021
Bijlage 5: Adviesrapport Adviesfunctie

12.1.3 Discriminatierapporten Druten 2019

Dossier 1453 voorblad
Informatienota Discriminatierapporten Druten 2019
Bijlage 1: Monitor-discriminatie-2019-oost-nederland
Bijlage 2: Toelichting-discriminatiecijfers-2019
Bijlage 3: Landelijk rapport discriminatiecijfers in 2019
Bijlage 4: Druten rapportage Ieder1Gelijk 2019
Bijlage 6 Monitor-arbeidsdiscriminatie-2015-2019 (blz.01-40).pdf
Bijlage 6-2 Monitor-arbeidsdiscriminatie-2015-2019 (blz.41-83).pdf

12.1.4 Stand van zaken kwaliteitspanel

Dossier 1540 voorblad
Informatienota voor de gemeenteraad: 'Kwaliteitspanel, de resultaten tot nu toe en de afspraken'

12.1.5 Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen

Dossier 1521 voorblad
Informatienota Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen
Bijlage 1 Brief zienswijze
Bijlage 2 Brief De Kernen en De Goede Woning d.d. 7 mei 2020 inz. Adviesaanvraag
Bijlage 3 Fusie-effectrapportage
Bijlage 4 Brief De Kernen d.d. 19 mei 2020 inz. Aanvullende reactie

12.1.6 Voorstellen voor de versterking van de samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen

Dossier 1548 voorblad
Informatienota raad over 'voorstellen versterking regionale samenwerking'
Bijlage 1: de aanbiedingsbrief van de stuurgroep
Bijlage 2: Visie van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 3: Regionale agenda
Bijlage 4: Bedrijfsplan
Bijlage 5: Gemeenschappelijke regeling

12.2 Schriftelijke raadsvragen en antwoorden

12.2.1 Beantwoording schriftelijke vragen - Sport(scholen) tijdens Corona - Kernachtig Druten

Dossier 1513 voorblad
Schriftelijke vragen - sport(scholen) tijdens Corona - Kernachtig Druten
Beantwoording schriftelijke vragen - sport(scholen) tijdens Corona - Kernachtig Druten

12.2.2 Beantwoording raadsvraag Kernachtig Druten Het Kindpakket

Dossier 1510 voorblad
Informatienota voor de Gemeenteraad vragen Kindpakket
Beantwoording raadsvragen Kernachtig Druten 25-5-2020

12.3 College van B&W

12.4 Regio Rijk van Nijmegen

12.5 Ingekomen Stukken derden
Overzichtslijst Ingekomen stukken derden worden niet inhoudelijk behandeld.
Overzicht ingekomen brieven voor de raad 25 juni 2020

12.6 Uitnodigingen

13 Sluiting

Gemeente Druten

Agenda Raad openbaar Druten

Datum	25-06-2020
Tijd	19:30 -
Locatie	Druten, raadzaal
Voorzitter	C.A.A. van Rhee - Oud Ammerveld
Griffier	F.H.T.M. Aerts en M.J. van IJsseldijk

1	**Opening en mededelingen** Mevrouw K. Pen heeft zich afgemeld.
2	**Vaststelling agenda**
3	**Kiezen Voorstemmer bij stemprocedures**
4	**Ontslag van de heer F.H.T.M Aerts en benoeming van mevrouw M.J. van IJsseldijk tot griffier**
5	**Benoeming Lid Agendacommissie MGR** *Voorgesteld besluit* de Gemeenteraad besluit: 1. Als lid van Agendacommissie MGR te benoemen mevrouw M.J.H. FaassenTomassen. 2. Het lidmaatschap van mevrouw D.C.M. Uitdehaag-Meesters van de Agendacommissie MGR in te trekken.
6	**Protocol Integriteitsschendingen en Gedragscode** *Voorgesteld besluit* de Gemeenteraad besluit: 1. In te stemmen met de Gedragscode; 2. In te stemmen met het Protocol (Mogelijke) Integriteitsschendingen;
7	**Verordening Rekenkamercommissie Druten 2020** *Voorgesteld besluit* de Gemeenteraad besluit: 1. In te stemmen met de Verordening op de Rekenkamercommissie Druten

2020
2. De Verordening op de Rekenkamercommissie Druten 2005 in te trekken

8 Besluitenlijst rondetafelgesprekken en vorige raadsvergadering

U wordt gevraag om de besluitenlijsten va de raadsvergadering van ... en van het rondetafelgesprek van 14 juni vast te stellen

9 Rechten van de raad

Gelegenheid voor het stellen van politieke vragen aan het college van B&W. Raadsleden die hiervan gebruik willen maken moeten 24 uur van tevoren hun vragen indienen bij de voorzitter van de raad en de griffier.

9.1 Uiterwaarden als vrijstaat - CDA

De heer Wiersma wil graag gebruik maken van de rechten van de raad.

9.2 Afferdense en Deestse uiterwaarden - Dorpslijst Afferden

Mevrouw Marinka Faassen wil graag gebruik maken van de rechten van de raad.

10.1 GR MARN jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024

Voorgesteld besluit

Het college van B&W verzoekt de gemeenteraad om de volgende zienswijze vast te stellen:

1. In te stemmen met het jaarverslag en de jaarrekening 2019;
2. In te stemmen met het bestemmingsvoorstel van € 32.286,- voor de gemeente Druten;
3. In te stemmen met de begroting 2021;
4. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024.

10.2 Jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de jaarrekening 2019 van de GR ODRN.
2. In te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, door het voordelig rekeningresultaat ad. € 20.617 toe te voegen aan de algemene reserve.
3. In te stemmen met de begroting 2021, inclusief de ontwikkelagenda en de tariefsverhoging van € 6,- (m.u.v. de niet toegepaste generieke korting van 1 %).
4. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022 – 2024

In te stemmen met bijgevoegde zienswijze.

10.3 Ontwerp Meerjarenbegroting 2021-2024 BVO DRAN (incl. gewijzigde begroting 2020)

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020).
2. De zienswijze op de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (inclusief de gewijzigde begroting 2020) vast te stellen en het bestuur van de BVO DRAN hiervan in kennis te stellen (bijlage 3).
3. Kennis te nemen van de financiële consequenties van de ontwerpbegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) van BVO DRAN voor de begroting van de gemeente Druten.
4. De positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) ad € 10.490 (2020), € 105.659 (2021), € 55.798 (2022) en € 0 (2023) te verwerken via de perspectiefnota 2020.

10.4 GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

1. Vast te stellen de zienswijze op de GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019, met als belangrijkste punten:

Instemmen met de begroting 2021

- Daarmee instemmen met de indexering van 4,65%, de besparingen, en de financieringslasten voor de nieuwbouw.
- Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.
- Het geraamde tekort van € 50.000 ten laste van de algemene reserve van de GGD te brengen.

Instemmen met de begrotingswijziging 2020.

- Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.
- Dit onder voorbehoud van besluitvorming door de gemeenteraad van Nijmegen om € 401.216 van deze begrotingswijziging te dekken uit de bestemmingsreserve vrouwenopvang van de centrumgemeente.

Instemmen met de jaarrekening 2019

- Het vormen van een bestemmingsreserve frictiekosten huisvesting en een bedrag van € 504.000 hieraan toe te voegen.

- Het positief resultaat van € 41.000 toe te voegen aan de algemene reserve.
- Vooruitlopend op besluitvorming in het Algemeen Bestuur de financiële consequenties van de vastgestelde GGD begroting 2021, een structureel nadeel van € 20.915, in te brengen bij de perspectiefnota 2020.
- Vanaf dit jaar structureel € 4.145 extra beschikbaar te stellen voor de inzet van de gezondheidsmakelaars. Dit is een reparatie voortkomend uit de GGD begrotings-behandeling 2020, waarin deze taak deels verplaatst is naar het facultatieve deel.

10.5 Intrekken Deelverordening Toetsingskader Subsidies Druten 2016

Voorgesteld besluit

1. De Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016 in te trekken
(op de eerste dag na die waarop de (definitieve) Subsidieregeling Druten 2020 is bekendgemaakt en werkt vervolgens terug tot en met 1 juni 2020).

10.6 Zienswijze Werkorganisatie Druten Wijchen concept jaarrekening 2019 en ontwerp begroting 2021

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:
1. De zienswijze uit paragraaf 1 van bijlage 1 over de concept jaarrekening 2019 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:
a. Instemt met de concept jaarrekening WDW 2019.
b. Instemt met de overschrijding op de begroting van de WDW 2019 van € 778.000 euro en daarmee met een overschrijding op de begrote doorbelasting aan de gemeente Druten van € 134.000.
c. Instemt met de overheveling van een budget van € 94.000 voor I&A projecten naar het jaar 2020, wat voor Druten een extra bijdrage van € 33.000 betekent.
2. De zienswijze uit paragraaf 2 van bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:
a. Instemt met de ontwerpbegroting WDW 2021.
b. Instemt met de verhoging van de lasten in de ontwerpbegroting van € 870.000 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020 van de WDW en daarmee met de verhoging van de doorbelasting aan de gemeente Druten van € 260.000 euro.
c. Instemt met de verklaring van de hoofdzaken voor de hogere lasten van de begroting 2021 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020.
d. Instemt met de gevraagde investering in ICT van € 213.000 om de

taakstelling vanaf 2022 te kunnen realiseren, wat voor Druten een extra bijdrage van
€ 75.000 betekent.
e. Niet instemt met de gevraagde investering voor frictiekosten personeel. Wij verzoeken u dit (taakstellend) op te lossen binnen de begroting van de WDW.
f. Het bestuur van de WDW verzoekt om aan te geven hoe de hoofdoorzaken van de lastenverzwaring naar 2021 van toepassing zijn op de lopende begroting WDW 2020.
g. Het bestuur van de WDW verzoekt om dit mee te nemen in de begrotingswijziging 2020 van de WDW en, indien nodig, in de perspectiefnota 2020 van de gemeenten.
h. Het bestuur van de WDW verzoekt de raden verder te informeren over de risico's in de veranderopgave en het neutraliseren daarvan.

3. De zienswijze uit paragraaf 3 van bijlage 1 over de begrotingswijziging 2020 van de Werkorganisatie Druten Wijchen vast te stellen, waarmee u instemt met de voorgestelde begrotingswijzing van € 466.000, wat voor Druten een uitzetting van
€ 164.000 betekent.

11 DEBATSTUKKEN

11.1 Vaststellen visie centrumgebied Horssen

De centrumvisie is via burgerparticipatie tot stand gekomen. In het collegeprogramma is de ambitie om uitvoering te geven aan de centrumvisie Horssen opgenomen. Tevens zijn hiervoor financiële middelen beschikbaar gesteld.

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:
1. De Centrumvisie Horssen inclusief de aanpassingen uit inspraakreacties vaststellen.
2. De Centrumvisie Horssen verder uitwerken in een concreet uitvoeringsplan.

11.2 Vaststelling bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173

Voorgesteld besluit

1. Vast te stellen dat er drie zienswijzen zijn ingediend.
2. In te stemmen met de 'Reactienota ontwerpbestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Druten' en de hierin opgenomen overwegingen ten aanzien van de ingediende zienswijzen.
3. Het bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 gewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het

identificatienummer NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-2003 en zoals verbeeld op papier.
4. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.
5. Geen exploitatieplan vast te stellen.
6. Geen m.e.r.-beoordeling als bedoeld in artikel 2, lid 5 van het Besluit mer uit te voeren.

11.3 Vaststelling bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest'

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:
1. Het bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest', inclusief alle bijlagen,
ongewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer
NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003 en zoals verbeeld op papier.
2. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond
die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

11.4 Jaarstukken 2019 en ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) MGR Rijk van Nijmegen

Voorgesteld besluit

De zienswijze uit bijlage 1 vast te stellen over de voorlopige jaarrekening 2019 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) waarmee u instemt met de voorlopige jaarrekening 2019;
2. De zienswijze uit bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) vast te stellen, waarmee u onder meer:
- Instemt met de ontwerpbegroting 2021;
- Instemt met de bijgestelde begroting 2020;
- De deelnemersbijdrage 2021 MGR bepaalt op € 2.871.000;
- De deelnemersbijdrage 2020 MGR bepaalt op € 2.984.000;
- Kennisneemt van de meerjarenbegroting 2022-2024;
3. Kennis te nemen van de positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) van de MGR en de effecten op te nemen in de perspectiefnota 2020.

11.5 Zienswijze op de jaarstukken van de Gemeenschappelijke Regeling GO Regio Arnhem Nijmegen

Voorgesteld besluit

- Een zienswijze over de voorlopige jaarrekening 2019 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:
  a. in te stemmen met de voorlopige jaarrekening 2019;
  b. in te stemmen met het bestemmingsvoorstel om het positieve resultaat van € 84.368,- bij de regio te laten teneinde concrete projecten waaronder 'House of Skills' van cofinanciering te kunnen voorzien en in te kunnen spelen op andere actuele initiatieven.

- Een zienswijze over de ontwerp begroting 2021 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:
  a. in te stemmen met de ontwerp begroting 2021;
  b. de (ongewijzigde) deelnemersbijdrage te bepalen op € 1,88.

12 Ingekomen stukken

Het presidium biedt u de lijst met ingekomen stukken ter vaststelling aan. Raadsleden kunnen over een ingekomen stuk het woord voeren, mits uiterlijk 24 uur van te voren gemeld bij de voorzitter van de raad en de griffier.

12.1 Informatienota's

12.1.1 Beantwoording motie vreemd aan de orde van de dag 'Besluit over een bestuurlijke fusie met Wijchen op basis van argumenten'

Voorgesteld besluit

Ter kennisname aangenomen

12.1.2 Onderzoek kwaliteit van dienstverlening aan inwoners en ondernemers

Voorgesteld besluit

Ter kennisname aangenomen

12.1.3 Nadere verkenning bestuurlijke samenwerking

Voorgesteld besluit

Ter kennisname aangenomen

12.1.4 Jaarverslag Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2019"

Voorgesteld besluit

De raad kennis te laten nemen van het jaarverslag interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019 en het jaarverslag Gemeentelijke ombudsman 2019.

12.1.5 Zienswijze voorlopige jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021 VRGZ

In zijn brief van 31 maart 2020 geeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna: de VRGZ) de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid om een zienswijze te geven op de voorlopige jaarrekening 2019 en de ontwerpbegroting 2021.

Overeenkomstig artikel 9 van het delegatiebesluit van de gemeente Druten mag het college de zienswijzen over de jaarrekening en de begroting afdoen. Wij willen u informeren over het genomen besluit.

Voorgesteld besluit

Ter kennisname aangenomen.

12.1.6 Discriminatierapporten Druten 2019

Voorgesteld besluit

Op basis van verslagleggingen over de meldingen en aangiftes discriminatie in 2019, een indruk te krijgen van de aard en omvang van discriminatie in de gemeente Druten, in de politie eenheid Oost- Nederland en in Nederland.

12.1.7 Stand van zaken kwaliteitspanel

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota 'Kwaliteitspanel, de resultaten tot nu toe en de afspraken'

12.1.8 Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:
- kennis te nemen van de informatienota Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen

12.1.9 Voorstellen voor de versterking van de samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota over 'voorstellen versterking samenwerking in de Regio Arnhem Nijmegen'

12.2 Schriftelijke raadsvragen en antwoorden

12.2.1 Beantwoording schriftelijke vragen - Sport(scholen) tijdens Corona - Kernachtig Druten

Voorgesteld besluit

De raad heeft de beantwoording ter kennisname aangenomen.

12.2.2 Beantwoording raadsvraag Kernachtig Druten Het Kindpakket

Voorgesteld besluit

De raad heeft de beantwoording ter kennisname aangenomen.

12.3 College van B&W

12.4 Regio Rijk van Nijmegen

12.5 Ingekomen Stukken derden

12.6 Uitnodigingen

13 Sluiting

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1634
Extern Zaak ID	Z/20/049067
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	4
Titel	Ontslag en aanwijzing griffier
Organisatieonderdeel	Griffie Druten
Eigenaar	Nede, Nathalie
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P0 Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder(s) Druten	
Telefoonnummer steller	06-48113530

Bijlagen
Beslisnota ontslag en aanwijzing raadsgriffier
CV - M. van IJsseldijk.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De heer F.H.T.M. Aerts eervol ontslag te verlenen per 25 juni 2020.
2. Mevrouw M.J. van IJsseldijk per 25 juni aan te wijzen als raadsgriffier

Besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De heer F.H.T.M. Aerts eervol ontslag te verlenen per 25 juni 2020.
2. Mevrouw M.J. van IJsseldijk per 25 juni aan te wijzen als raadsgriffier

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 49067

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Ontslag en aanwijzingsbesluit griffier

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De heer F.H.T.M. Aerts eervol ontslag te verlenen per 25 juni 2020.
2. Mevrouw M.J. van IJsseldijk per 25 juni 2020 aan te wijzen als raadsgriffier.

Aanleiding

De heer Aerts is op 1 november gestart als interim griffier. De werkgeverscommissie heeft de procedure voor het invullen van de functie van griffier doorlopen en is gekomen tot de voordracht van mevrouw van IJsseldijk.

Gewenst resultaat

De interim griffier ontslag te verlenen en de vacante functie van raadsgriffier permanent in te vullen.

Financiële gevolgen

De kosten passen binnen de kaders van de raad.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1604
Extern Zaak ID	Z/20/049068
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	5
Titel	Benoeming Lid Agendacommissie MGR
Organisatieonderdeel	Griffie Druten
Eigenaar	Nede, Nathalie
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	
Telefoonnummer steller	06-48113530

Bijlagen
Beslisnota Benoeming Lid Agendacommissie MGR

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Als lid van Agendacommissie MGR te benoemen mevrouw M.J.H. FaassenTomassen.
2. Het lidmaatschap van mevrouw D.C.M. Uitdehaag-Meesters van de Agendacommissie MGR in te trekken.

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	**Stem tegen**
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	

Gemeente Druten

Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Als lid van Agendacommissie MGR te benoemen mevrouw M.J.H. FaassenTomassen.
2. Het lidmaatschap van mevrouw D.C.M. Uitdehaag-Meesters van de Agendacommissie MGR in te trekken.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 49068

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Benoeming Lid Agendacommissie MGR

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Als lid van Agendacommissie MGR te benoemen mevrouw M.J.H. Faassen-Tomassen.
2. Het lidmaatschap van mevrouw D.C.M. Uitdehaag-Meesters van de Agendacommissie MGR in te trekken.

Aanleiding
Mevrouw Uitdehaag heeft aangegeven na 6 jaar lid van de agendacommissie MGR te zijn geweest deze taak nu neer te willen leggen. Hiervoor dient een opvolger te worden benoemd.

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1602
Extern Zaak ID	Z/20/047993
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	6
Titel	Protocol Integriteitsschendingen en Gedragscode
Organisatieonderdeel	Griffie Druten
Eigenaar	Nede, Nathalie
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-48113530

Bijlagen
Beslisnota Protocol Integriteitsschendingen en Gedragscode
Bijlage 1: Gedragscode
Bijlage 2: Protocol voor mogelijke integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Gedragscode;
2. In te stemmen met het Protocol (Mogelijke) Integriteitsschendingen;

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	**Stem tegen**
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	

Gemeente Druten

Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Gedragscode;
2. In te stemmen met het Protocol (Mogelijke) Integriteitsschendingen;

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47993

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Protocol Integriteitsschendingen en Gedragscode

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Gedragscode;
2. In te stemmen met het Protocol (Mogelijke) Integriteitsschendingen;

Aanleiding

Het huidige Protocol Integriteit dateert uit 2005 en is toe aan vernieuwing.

Gewenst resultaat

Dit protocol geeft de burgemeester als hoeder van de integriteit handvatten om bij een redelijk vermoeden van een schending volgens een vaststaand proces aan de slag te gaan.

Financiële gevolgen

Er zijn geen financiele gevolgen.

Gemeente Druten

Gedragscode

Integriteit (dagelijkse) bestuurders in gemeenten

Vastgesteld door de raad op

Inleiding **3**
Paragraaf 1. Algemene bepalingen **5**
Artikel 1.1 5
Artikel 1.2 5
Paragraaf 2. Voorkomen en belangenverstrengeling **6**
Artikel 2.1.1 7
Artikel 2.1.2 7
Artikel 2.2 7
Artikel 2.3 7
Artikel 2.4 8
Toelichting Artikelen 2.1.1 en 2.1.2 8
Toelichting Artikelen 2.3 en 2.4 8
Paragraaf 3. Informatie **9**
Artikel 3.1 9
Artikel 3.2 9
Toelichting Artikel 3.1 9
Paragraaf 4. Omgang met geschenken en uitnodigingen **10**
Artikel 4.1 10
Artikel 4.2 10
Artikel 4.3 10
Toelichting Artikel 4.1 11
Toelichting Artikel 4.2 11
Toelichting Artikel 4.3 11
Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente **12**
Artikel 5.1 12
Artikel 5.2 12
Artikel 5.3 12
Artikel 5.4 13
Artikel 5.5 13
Artikel 5.6 13
Toelichting Artikel 5.1 13
Toelichting Artikelen 5.2 en 5.3 13
Toelichting Artikel 5.6 14
Paragraaf 6. Uitvoering gedragscode **15**
Artikel 6.1 15
Artikel 6.2 15
Toelichting Artikel 6.1 15
Toelichting Artikel 6.2 15

Inleiding

Deze inleiding maakt integraal onderdeel uit van deze gedragscode.

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratisch systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat zal het vertrouwen in de democratische rechtstaat worden ondermijnd en het draagvalk voor de naleving van de wetten en regels verdwijnen. Vertrekpunt voor de politieke ambtsdrager is dan ook de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt.

Integriteit is niet alleen een kwestie van regels maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met de burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van groot belang.

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijkse bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet. De gedragscode is richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de twee groepen van politieke ambtsdragers (volksvertegenwoordigers en dagelijkse bestuurders) is er een afzonderlijke gedragscode. Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de dagelijkse bestuurders: de burgemeester en de wethouders. Veel bepalingen zijn voor dagelijkse bestuurders en volksvertegenwoordigers gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities en me de voor hen geldende wettelijke (integriteit)regels. De gemeenteraad is een politiek orgaan. In de volksvertegenwoordigingen worden specifieke of (partij-)politieke belangen ingebracht voor het algemeen belang van de gemeenten. Deze politieke ambtsdragers krijgen het mandaat van hun kiezers en de gedragscode dient de vervulling van het kiezersmandaat te ondersteunen.

Het handelen van het dagelijks bestuur en van de bestuurders staat ten dienste van de gemeente. De ambtsdragers aan wie en de organen waaraan het dagelijks bestuur is opgedragen, zijn over hun bestuurlijke handelen en over hun functioneren verantwoording schuldig aan de volksvertegenwoordigende organen. Aan het dagelijks bestuur en de bestuurders worden ook in de gedragscode bijzondere eisen gesteld om optimale openheid en controleerbaarheid mogelijk te maken.

Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat een aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over de procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies. Het niet naleven van de gedragscode heeft geen rechtgevolgen. Er is sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De bestuurders kunnen daarop worden aangesproken. Zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben. Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier staat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn. Ook onderling en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'.

Integer handelen kan alleen in een cultuur en organisatie waar ook de andere waarden van goed bestuur worden nagestreefd. De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur benoemt een aantal kernwaarden van goed openbaar bestuur. Integriteit wordt hierin in één adem genoemd met openheid. 'Openheid en Integriteit': het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daaronder verstaat. De wetgeving en de gedragscode in aanvulling hierop bevatten diverse voorschriften inzake openheid met het oog op de integriteit.

Die voorschriften hebben betrekking op openbaarmaking van nevenfuncties en/of neveninkomsten, van geschenken, buitenlandse reizen, excursies en evenementen. De registraties in de codes zijn bedoeld om de transparantie te bevorderen die belangenverstrengeling en onverantwoord en/of onjuist gebruik van publieke middelen door politieke ambtsdragers moeten tegengaan. De politieke ambtsdrager is primair zelf verantwoordelijk voor zijn of haar integriteit en hij of zij zal zich daar in alle openheid over moeten verantwoorden.

De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur verbindt openheid en integriteit met de kernwaarden participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, leren en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Al deze kernwaarden klinken in verschillende mate door in deze gedragscode.

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Wettelijke grondslag

De gemeenteraad stelt een gedragscode vast voor de burgemeester en de wethouders (artikelen 41C, tweede lid, en 69, tweede lid, van de Gemeentewet).

Artikel 1.1
Deze gedragscode geldt voor de burgemeester en voor de wethouders, maar richt zich ook tot de bestuursorganen.

Artikel 1.2
De gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

Paragraaf 2. Voorkomen en belangenverstrengeling

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte (artikelen 41A en 65 van de Gemeentewet)
Alvorens zijn of haar functie te kunnen uitoefenen legt de bestuurder de volgende eed (verklaring en belofte) af: ‘’Ik zweer (verklaar) dat ik om tot het ambt benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enig gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten uit het ambt naar eer en geweten zal vervullen.’’

Persoonlijke belangen:
- Een bestuurder neemt niet deel aan de stemming over:
    - Een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij of zij als vertegenwoordiger is betrokken.
    - De vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij of zij rekenplichtig of tot welks bestuur hij of zij hoort (artikel 58 jo. Artikel 28 van de Gemeentewet.)
- Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden (artikel 2:4, tweede lid, van de algemene wet bestuursrecht).

Incompatibiliteiten en nevenfuncties:
- Verboden over overeenkomsten/handelingen: bestuurders mogen in geschillen, waar de gemeente(bestuur) partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Zij mogen bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente bij betrokken is, niet rechtstreeks of middellijk aangaan. Van verboden overeenkomsten kan ontheffing worden verleend (artikelen 41C, eerste lid en 69, eerste lid, jo. Artikel 15, eerste en tweede lid, van de Gemeentewet).
- Onverenigbaarheid van functies: het zijn van een bestuurder sluit het hebben van een aantal andere functies uit (artikelen 36B en 68 van de Gemeentewet).
- Op overtreding van de incompatibiliteitenregeling staat uiteindelijk de sanctie van ontslag (artikelen 46, tweede lid, en 47 van de Gemeentewet).
- Vervulling nevenfuncties: voor bestuurders is bepaald dat zij geen nevenfuncties hebben die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van hun ambt. Voor burgemeesters is daaraan toegevoegd dat zij evenmin nevenfuncties hebben die ongewenst zijn met het oog op de handhaving van hun onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin. Bestuurders melden het voornemen tot aanvaarding van de nevenfunctie aan de volksvertegenwoordiging. Voor de burgemeester geldt deze meldverplichting voor ambtshalve nevenfuncties (artikelen 41B en 67 van de Gemeentewet).
- Openbaarmaking van nevenfuncties: bestuurders maken openbaar welke nevenfuncties zij vervullen. Voor burgemeesters zijn ambtshalve nevenfuncties daarvan uitgezonderd. De lijst met nevenfuncties ligt ter inzage op het gemeentehuis (artikelen 41B en 67 van de Gemeentewet).
- Openbaarmaking inkomsten nevenfuncties: fulltime bestuurders maken hun inkomsten uit nevenfuncties openbaar; de opgave van neveninkomsten wordt ter inzage gelegd op het gemeentehuis uiterlijk 1 april na het jaar waarin de inkomsten zijn genoten (artikelen 41B en 67 van de Gemeentewet).
- Verrekening inkomsten nevenfuncties: bestuurders mogen geen vergoedingen ontvangen voor ambtshalve nevenfuncties; die worden in de gemeentekas gestort. Voor fulltime bestuurders is geregeld dat de inkomsten uit andere nevenfuncties voor

een deel worden verrekend, volgens dezelfde verrekening systematiek als voor leden van de Tweede Kamer (artikelen 44 en 66 van de Gemeentewet).

Artikel 2.1.1

1. De burgemeester levert de informatie over de nevenfuncties die openbaar gemaakt moeten worden, bij aanvang van het ambt bij de gemeentesecretaris aan. Als gaande de uitoefening van het ambt een nieuwe nevenfunctie aanvaard wordt of de omstandigheden met betrekking tot bestaande nevenfuncties wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de gemeentesecretaris.
2. De informatie betreft in ieder geval:
   a. De omschrijving van de nevenfunctie;
   b. De organisatie voor wie de nevenfunctie wordt verricht;
   c. Of het al dan niet een nevenfunctie betreft uit hoofde van het ambt;
   d. Of de nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is;
   e. Indien bezoldigd wat de inkomsten daaruit zijn;
3. De gemeentesecretaris legt hiervoor een register aan het beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 2.1.2

1. De levert de informatie over de nevenfuncties die openbaar gemaakt moeten worden, bij aanvang van het ambt bij de gemeentesecretaris aan. Als gaande de uitoefening van het ambt een nieuwe nevenfunctie aanvaard wordt of de omstandigheden met betrekking tot bestaande nevenfuncties wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de gemeentesecretaris.
2. De informatie betreft in ieder geval:
   a. De omschrijving van de nevenfunctie;
   b. De organisatie voor wie de nevenfunctie wordt verricht;
   c. Of het al dan niet een nevenfunctie betreft uit hoofde van het ambt;
   d. Of de nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is;
   e. Indien bezoldigd – voor zover deze openbaar gemaakt moeten worden – wat de inkomsten daaruit zijn.
3. De gemeentesecretaris legt hiervoor een register aan het beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 2.2

1. De burgemeester en de wethouders handelen in de uitoefening van hun ambt niet zodanig dat zij vooruitlopen op een functie na aftreden.
2. De wethouder bespreekt het voornemen tot tussentijdse aanvaarding van een functie na aftreden met de burgemeester.

Artikel 2.3

1. Het college sluit oud-burgemeester(s) en oud-wethouders gedurende twaalf maanden na aftreden uit van het tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente.
2. De uitsluiting geldt niet bij aanvaarding van een dienstbetrekking bij de gemeente waar men burgemeester, onderscheidenlijk wethouder was. Voor werving, selectie en indiensttreding bij de gemeente zijn de voor het ambtelijk personeel geldende regels ter zake van een overeenkomstige toepassing.

Artikel 2.4

1. Burgemeester en wethouders dragen een burgemeester of een wethouder niet eerder dan twaalf maanden na aftreden voor als kandidaat voor benoeming tot commissaris dan wel bestuurslid van een verbonden partij.
2. Onder verbonden partij wordt verstaan hetgeen hieronder wordt verstaan in artikel 1.1 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Toelichting Artikelen 2.1.1 en 2.1.2

Zoals uit het opgenomen wettelijk kader blijkt, zijn er enkele verschillen in de wetgeving t.a.v. de openbaarmaking van (inkomsten uit) nevenfuncties tussen burgemeester enerzijds en wethouders anderzijds. De nadere invulling daarvan in 2.1.1 en 2.1.2 is in lijn hiermee dan ook niet exact gelijk.

Toelichting Artikelen 2.3 en 2.4

In deze bepalingen is de zogenaamde 'draaideurconstructie' geregeld. In 2.3 gedurende twaalf maanden na aftreden de uitsluiting van betaalde werkzaamheden ten behoeve van de gemeente en in 2.4 de uitsluiting van benoeming als commissaris of bestuurslid van een 'verbonden partij', ofwel, kort samengevat: van een organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Hiermee wordt mogelijk vriendjespolitiek voorkomen en het risico op verstrengeling van persoonlijke en functionele belangen vermeden.

Het begrip 'verbonden partij' is ontleend aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Daarin staat dat een verbonden partij een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie is waarin de provincie of gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang wordt gedefinieerd als een aan de betrokken organisatie ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien die organisatie failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor je aansprakelijkheid bestaat, indien de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. En onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Aanvaarding van een dienstbetrekking bij de voormalige gemeente, is niet uitgesloten. Dat kan van belang zijn in het kader van de re-integratie van de voormalige bestuurder en ter voorkoming van uitkeringslasten voor de gemeente. Uiteraard dienen daarbij de regels van werving en selectie en aanstelling te gelden die er voor iedereen zijn bij de gemeente gaat solliciteren. De draaideurconstructie geldt natuurlijk niet bij aanvaarding van het raadslidmaatschap.

Het bepaalde in artikel 2.2, eerste lid, (vooruitlopen op een nieuwe functie na aftreden) geldt uiteraard evenzeer voor een functie bij de voormalige gemeente.

Paragraaf 3. Informatie

Wettelijk kader

Informatieplicht
Burgemeesters en wethouders en elk van zijn leden zijn verplicht alle inlichtingen te geven die de volksvertegenwoordiging nodig heeft voor uitoefening van zijn taak. Het betreft zowel een actieve als passieve informatieplicht. Ook als individuele volksvertegenwoordigers informatie vragen zal die informatie aan de volksvertegenwoordiging moeten worden verstrekt. De informatie kan alleen worden geweigerd als die in strijd is met het openbaar belang (artikelen 169 en 180 van de Gemeentewet).

Het Regelement van Orde voor de gemeenteraad kan bepalingen bevatten die betrekking hebben op informatieverstrekking en de omgang met informatie.

Geheimhouding
- Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij of zij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn of haar taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit (artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht).
- Burgemeester en wethouders kunnen op grond van een belang genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opleggen. Ook de burgemeester heeft die bevoegdheid. De geheimhoudingsplicht moet worden bevestigd door de volksvertegenwoordiging. Ook de gemeenteraad onderscheidenlijk (de voorzitter van) een commissie kan geheimhouding opleggen. (Artikelen 25, 55 en 86 van de Gemeentewet).
- Het schenden van de geheimhoudingsplicht is een misdrijf (artikel 272 van de Wetboek van Strafrecht)

Artikel 3.1
De burgemeester respectievelijk de wethouder zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij of zij of zij beschikt veilig wordt bewaard.

Artikel 3.2
De burgemeester respectievelijk de wethouder maakt niet te eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen niet openbare informatie.

Toelichting Artikel 3.1
Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

Paragraaf 4. Omgang met geschenken en uitnodigingen

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte
De eed of belofte die op grond van de artikelen 41A en 65 van de Gemeentewet moet worden afgelegd heeft onder meer betrekking op het geven, aannemen of beloven van giften, gunsten of geschenken. Zie voor de wetstekst inzake de eed of belofte het wettelijke kader onder twee voor de bepalingen ter voorkoming van belangenverstrengeling.

Artikel 4.1
1. De burgemeester respectievelijke de wethouder accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn of haar onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Onverminderd het eerste lid kan de burgemeester respectievelijk de wethouder incidentele geschenken die een geschatte waarde van ten hoogste € 50,- vertegenwoordigen behouden.
3. Geschenken die de burgemeester respectievelijk de wethouder uit hoofde van zijn of haar ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50,- vertegenwoordigen, worden als zij niet worden teruggestuurd, eigendom van de gemeente.
4. De gemeentesecretaris legt een register aan van de geschenken met een geschatte waarde van meer dan € 50,-. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.

Artikel 4.2
1. De burgemeester respectievelijke de wethouder accepteert geen lunches, diners, recepties en andere uitnodigingen die door anderen betaald of georganiseerd worden, tenzij dat behoort tot de uitoefening van de functie en de aanwezigheid beschouwd kan worden als functioneel.
2. Bij twijfel legt de burgemeester respectievelijk de wethouder de uitnodiging ter bespreking voor aan de burgemeester en wethouders.

Artikel 4.3
1. Invitaties voor excursies, evenementen en buitenlandse reizen voor rekening van anderen dan de gemeente legt de burgemeester respectievelijk de wethouder vooraf ter bespreking voor aan het college.
2. De burgemeester, onderscheidenlijk de wethouder maakt de excursies en evenementen die hij of zij of zij heeft aanvaard openbaar binnen één week nadat de excursie, onderscheidenlijk het evenement heeft plaatsgevonden.
3. De informatie is via internet beschikbaar.
4. De informatie over buitenlandse reizen voor rekening van derden wordt binnen één week na terugkeer in Nederland opgenomen in het register, bedoeld in artikel 5.3, tweede lid.

Toelichting Artikel 4.1
Het uitgangspunt in deze gedragscode is dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van de bestuurder kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingssituaties. Is daar geen sprake van dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50,- of minder) door de bestuurder worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Duurdere geschenken worden niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of eigendom van de gemeente die zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register worden opgenomen welke geschenken van meer dan € 50,- de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

Toelichting Artikel 4.2
Dit geldt ook als het gaat om werkbezoeken.

Toelichting Artikel 4.3
Het gaat hier om excursies en evenementen die betrokkene als burgemeester onderscheidenlijk als wethouder aanvaardt. Excursies en evenementen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij vallen hier dus niet onder.

Bij de artikelen 4.2 en 4.3 dienen eveneens de motieven van de uitgenodigde partij als afwegingskader beoordeeld te worden. Het kan en mag er niet om gaan de onafhankelijke positie van de bestuurders te beïnvloeden.

Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Wettelijk kader

Geen andere inkomsten
Een bestuurder geniet geen andere vergoedingen ten laste van de gemeente dan die bij of krachtens wet zijn toegestaan (artikelen 44 en 66 van de Gemeentewet).

Procedure van de declaratie (modelverordening VNG)
Er zijn voor wethouders voorschriften opgenomen in de gemeentelijke verordening over de wijze van declaratie (inclusief het overleggen van bewijsstukken) en vooruitbetaalde (zakelijke) kosten en over rechtstreekse facturering van (zakelijke) kosten bij de gemeente. Ook zijn in de gemeentelijke verordening voor wethouders voorschriften opgenomen over het (zakelijk) gebruik van een gemeentelijke creditcard.

Buitenlandse dienstreis voor wethouders (modelverordening VNG)
Als de wethouder in het gemeentelijk belang een reis buiten Nederland maakt, worden de in redelijkheid gemaakte noodzakelijke reis- en verblijfskosten vergoed. Voor een reis in het gemeentelijk belang buiten Nederland, niet zijnde een reis naar een Europese instelling, is vooraf toestemming van het college vereist. De gemeenteraad kan aan deze toestemming voorwaarden verbinden.

Artikel 5.1
1. Het bestuursorgaan richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven en hanteren heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente.
2. De burgemeester en de wethouder verantwoordt zich over zijn of haar gebruik van de voorzieningen volgens de in het kader van het eerste lid vastgestelde regels en procedures.

Artikel 5.2
1. De burgmeester respectievelijk de wethouder meldt het voornemen tot een buitenlandse dienstreis of een uitnodiging daartoe aan het college. Hij of zij verschaft daarbij informatie over het doel en de duur van de reis, de bijbehorende beleidsoverwegingen, de samenstelling van het gezelschap dat meereist, de geraamde kosten en de wijze waarop er verslag van de reis wordt gedaan.
2. De burgemeester, onderscheidenlijk de wethouder meldt daarbij tevens als hij of zij voornemens is om de buitenlandse reis voor privé te verlengen. De extra kosten van de verlening komen daarbij volledig voor eigen rekening.
3. Het college betrekt alle aspecten in de besluitvorming en informeert de gemeenteraad zo spoedig mogelijk over het genomen besluit.

Artikel 5.3
1. De burgemeester respectievelijk een wethouder legt verantwoording af over afgelegde buitenlandse dienstreizen. Hij of zij maakt in ieder geval openbaar wat het doel, de bestemming en de duur van de buitenlandse dienstreis is geweest en wat daarvan de kosten waren voor de gemeente.
2. De gemeentesecretaris legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 5.4
Voor de toepassing van de artikelen 5.2 en 5.3 wordt onder buitenlandse dienstreis niet verstaan een dienstreis naar een Europese instelling.

Artikel 5.5
De burgemeester respectievelijk een wethouder declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

Artikel 5.6
Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente ten eigen bate van derden is niet toegestaan, tenzij hier andere afspraken over gemaakt zijn.

Toelichting Artikel 5.1
Aan bestuurders worden rechtspositionele voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen geboden die een goed functioneren van de bestuurders mogelijk maken. Wat betreft de uitwerking van de principes van dit stelsel zou kunnen worden aangesloten bij de werkwijze in het Voorzieningsbesluit dat geldt voor ministers en staatssecretarissen;

a. In beginsel worden voorzieningen en verstrekkingen in bruikleen ter beschikking gesteld;
b. Indien een voorziening of verstrekking niet in bruikleen ter beschikking kan worden gesteld, wordt de factuur direct ten laste van de begroting van het bestuursorgaan betaald;
c. Het vergoeden van voorzieningen en verstrekkingen achteraf door het indienen van declaraties, wordt tot het minimum beperkt;
d. Voorzieningen, verstrekkingen en declaraties worden maandelijks openbaar gemaakt op internet.

Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de bestuurder zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de bestuurder maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk. De bestuurder zal zich uiteraard nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem/haar gelden.

Toelichting Artikelen 5.2 en 5.3
Uitgangspunten zijn hier eigen verantwoordelijkheid, transparantie en bereidheid om verantwoording af te leggen. De beoordeling van de noodzaak van de buitenlandse dienstreis ligt uiteindelijk bij het college.

Ingevolge artikel 5.4 gelden de bepalingen van de artikelen 5.2 en 5.3 niet voor de meer reguliere (buitenlandse) dienstreizen naar een Europese instelling. Voor dergelijke (buitenlandse) reizen vormen deze bepalingen wel een belangrijk richtsnoer.

Buitenlandse reizen die worden gemaakt ten behoeve van de politieke partij zijn geen ‘dienstreizen’ en vallen dus niet onder de artikelen 5.2 en 5.3 en komen niet ten laste van de gemeente.

Toelichting Artikel 5.6
Stelregel is dat privé gebruik van gemeentelijke voorzieningen niet is toegestaan. Wel hebben organisatie mogelijk een specifieke regeling die privégebruik van bedrijfsmiddelen reguleert, zoals privégebruik van een mobiele telefoon.

Paragraaf 6. Uitvoering gedragscode

Artikel 6.1
De gemeenteraad bevordert de eenduidige interpretatie van de gedragscode. In geval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorzien zij daarin.

Artikel 6.2
1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad in ieder geval afspraken over:

a. De periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in het algemeen en van de gedragscode in het bijzonder;
b. De aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
c. De processtappen die worden gevolgd in geval van een vermoeden van een integriteitsschending van een politieke ambtsdrager van de gemeente.
2. De afspraken, bedoeld in het eerste lid, maken deel uit van deze gedragscode.

Toelichting Artikel 6.1
De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en is als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode, voor een eenduidige interpretatie daarvan en voor wijziging/aanvulling daarvan bij onduidelijkheden of leemtes.

Toelichting Artikel 6.2
De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen.

Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren. De burgemeester krijgt de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille ‘integriteit’ duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is ook de preventie; ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia een plek krijgen en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, zowel met de volksvertegenwoordiging als binnen het bestuur. De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de griffier) kan hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in spelen.

Goed denkbaar is ook dat de gemeenteraad met de burgemeester nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd in geval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden.

Al deze processuele en procedurele afspraken kunnen onderdeel uitmaken van de gedragscode. De onderwerpen, genoemd in artikel 6.2, eerste lid, zijn niet uitputtend.

Gemeente Druten

Protocol
voor (mogelijke) integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers.

Artikel 1 Reikwijdte protocol

Dit protocol moet mede worden bezien in het kader van artikel 170, tweede lid, van de Gemeentewet. Hierin ligt de zorgplicht vast van de burgemeester ten aanzien van het bevorderen van de bestuurlijke integriteit binnen de gemeente. Indien collega-bestuurders, ambtenaren, organisaties, bedrijven of burgers een redelijk vermoeden hebben van schending van bestuurlijke integriteit door een raadslid of een wethouder van de gemeente Druten kunnen zij een melding doen bij de burgemeester van de gemeente Druten.

Indien er sprake is van een redelijk vermoeden van schending van bestuurlijke integriteit door de burgemeester, kunnen collega-bestuurders, ambtenaren, organisaties, bedrijven of burgers zich melden bij de Commissaris van Koning.

Artikel 2 Definities

• Integriteitsschending:
een gedraging van een raadslid of een wethouder, die in strijd is met het handelen als 'goed volksvertegenwoordiger' of 'goed bestuurder'. Het kan gaan om feiten die wettelijk strafbaar zijn, maar ook om handelingen in strijd met geschreven of ongeschreven regels.
• Melding:
het afgeven van een in behandeling te nemen, als zodanig bedoeld, signaal over een mogelijk integriteitsschending.
• Externe integriteitsdeskundige:
Deskundige die door de burgemeester kan worden ingehuurd om advies te geven over integriteitsvraagstukken en die kan dienen als klankbord voor raad, college en individuele leden van deze organen. Deze deskundige is het Steunpunt Integriteitsonderzoek Politieke Ambtsdragers, dat door de minister van Binnenlandse Zaken per 1 januari 2015 in het leven is geroepen. Dit steunpunt is onderdeel van Stichting Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel (CAOP).

Artikel 3 Klankbord

Leden van raad en college zoeken, alvorens een melding over een raadslid of een wethouder in te dienen, actief een klankbord op als zij geconfronteerd worden met integriteitsvraagstukken. Dit klankbord kan men vinden bij de burgemeester, de griffier, de gemeentesecretaris of de externe integriteitsdeskundige. Vraagstukken over de uitleg en de strekking van de bepalingen van de Gedragscode worden voorgelegd aan en besproken in het Presidium.

Artikel 4 Melding na signaal

Een mogelijke integriteitsschending door een raadslid of een wethouder kan gesignaleerd worden door collega-bestuurders, ambtenaren, organisaties, bedrijven of burgers, die hier melding van kunnen doen bij de burgemeester. Een melding hoeft niet noodzakelijkerwijs te gaan over een vaststaand feit. Er kan ook sprake zijn van een vermoeden. Indien de persoon in kwestie een melding doet, moet het echter wel om een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden gaan, gebaseerd op eigen kennis of eigen waarneming. Alleen dan worden de meldingen door de burgemeester in behandeling genomen. Een melder kan aangeven anoniem te willen blijven. Raads- en collegeleden zijn niet wettelijk verplicht om een integriteitsschending door een raadslid of een wethouder te melden. Op grond van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering zijn leden van de gemeenteraad, leden van het college en ambtenaren alleen verplicht om (bij de politie) aangifte te doen van (ambts)misdrijven. Bij twijfel of sprake is van een integriteitsschending of van een ambts(misdrijf) kan een raads- of collegelid in een vertrouwelijk gesprek advies inwinnen bij de burgemeester, de griffier, de gemeentesecretaris of de externe integriteitsdeskundige.

Artikel 5 Meldpunt

Integriteitmeldingen worden schriftelijk of mondeling gedaan bij de burgemeester. Hij/zij is het (vertrouwelijke) meldpunt voor alle signalen van (mogelijke) integriteitsschendingen door raadsleden of wethouders. De burgemeester bevestigt schriftelijk de ontvangst van het signaal aan de melder. De burgemeester houdt na een melding strakke regie op het administratieve proces en zorgt in alle fases voor verslaglegging. De burgemeester laat zich hierin bijstaan door de griffier en/of gemeentesecretaris en/of de extern integriteitsdeskundige.

Artikel 6 Duiding en beoordeling melding

Beoordeling integriteitsmeldingen

De burgemeester bespreekt integriteitsmeldingen over een raadslid of een wethouder met de griffier en/of gemeentesecretaris en/of de externe integriteitsdeskundige. Daar worden de meldingen gewogen en beoordeeld. De melder wordt te zijner tijd door de burgemeester geïnformeerd over het resultaat van de beoordeling. Een integriteitsmelding wordt getoetst op:

- de aard van het feit;
- de ontvankelijkheid van de melding;
- de ernst van de zaak;
- de valideerbaarheid van feiten en omstandigheden;
- de positie of persoon van de bron en de persoon van het lid van de gemeenteraad of de wethouder in kwestie;
- de geloofwaardigheid/waarschijnlijkheid van signalen;
- de spoedeisendheid/actualiteit van de melding.

De beoordeling wordt voorzien van een deugdelijke motivatie en kan leiden tot de één van de volgende conclusies:

1. De schending betreft een te gering feit om onderzoek te rechtvaardigen. Als er sprake is van een dergelijke lichte schending bespreekt de burgemeester dit (vertrouwelijk) met het betrokken raadslid of de wethouder.

2. Er zijn onvoldoende aanwijzingen voor onderzoek. Als er onvoldoende aanwijzingen zijn om te constateren dat er sprake is van een integriteitsschending, bespreekt de burgemeester dit (vertrouwelijk) met het betrokken raadslid of de wethouder.

3. Er is aanvullende informatie nodig. Als er niet genoeg informatie is om de eventuele schending te kunnen beoordelen is er vooronderzoek nodig. Dit vooronderzoek vindt plaats in opdracht van de burgemeester.

4. Er is een redelijk vermoeden van een strafbaar feit. Indien er (tevens) een redelijk vermoeden van een strafbaar feit bestaat, dient door de burgemeester aangifte te worden gedaan bij bet Openbaar Ministerie. Na overleg met de Officier van Justitie worden alle beschikbare gegevens door de burgemeester ter beschikking gesteld aan Justitie. Na aangifte bepaalt de Officier van Justitie of nader onderzoek nodig is. Overheden mogen de resultaten van het onderzoek na verkrijging van de Officier van Justitie, gebruiken om het eigen onderzoek af te ronden. Een bestuursrechtelijk en strafrechtelijk onderzoek sluiten elkaar niet uit. Wel moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat de onderzoekers onnodig in elkaars vaarwater komen of dat betrokkenen dubbel belast worden. Aan bet strafrechtelijk onderzoek wordt veelal voorrang gegeven.

5. Er is een feitenonderzoek naar (mogelijke) integriteitsschendingen noodzakelijk. Integriteitsonderzoek is nodig om te beoordelen of signalen en/of vermoedens over schendingen van integriteit op waarheden en derhalve op redelijke gronden berusten. In overleg met de griffier en eventueel de gemeentesecretaris geeft de burgemeester opdracht tot het uitvoeren van een integriteitsonderzoek. De opdracht wordt verleend na overleg met de externe integriteitsdeskundige.

6. Er dreigt een schending. Wanneer er geen sprake is van schending, maar bijvoorbeeld een schending dreigt, dan wordt geen onderzoek verricht maar zal de burgemeester dit met het raadslid of de wethouder (vertrouwelijk) bespreken.

Artikel 7 Voorbereiding onderzoek

Onderzoeksvoorstel en opdrachtformulering

Indien de burgemeester voornemens is een feitenonderzoek in te stellen doet de burgemeester in overleg met de griffier en/of de gemeentesecretaris een onderzoeksvoorstel.

Het onderzoeksvoorstel kan, afhankelijk van de zaak, de volgende elementen bevatten (niet limitatief):
- aanleiding;
- afbakening opdracht;
- gewenst resultaat opdracht;
- omgang met tussentijdse wijzigingen;
- onderzoeksvragen;
- onderzoeksmethoden;
- wijze verslaglegging van onderzoekshandelingen;
- voor het onderzoek noodzakelijke kennis;
- onderzoeksplanning, -capaciteit, -kosten (op basis van offerte aanvragen);
- budget;
- lijst met mogelijke onderzoeker(s);
- voorkeur voor interne en/of externe onderzoeker(s);
- rolverdeling opdrachtgever en opdrachtnemer;
- inbreng en beperkingen onderzoekers;
- rechten en plichten onderzoekers;
- interne en externe communicatie over de voortgang en vervolgstappen;
- wijze van rapportage (al dan niet inclusief conclusies en aanbevelingen aan de gemeenteraad);
- procedure hoor en wederhoor;

• wijze beschikbaarstelling en openbaar making van de rapportage en mogelijkheid van het stellen van vragen.

Artikel 8 Opdrachtverstrekking

Indien de burgemeester besluit een onderzoeksvoorstel te honoreren, besluit hij/zij in overleg met de externe integriteitsdeskundige of dit onderzoek in eigen beheer wordt uitgevoerd dan wel of het onderzoek wordt uitbesteed.
Nadat de fractievoorzitters door de burgemeester vertrouwelijk zijn geïnformeerd, verleent de burgemeester schriftelijk opdracht aan de onderzoeker(s) en laat hiervoor een financiële verplichting vastleggen in de daarvoor geëigende financiële rapportage.

Artikel 9 Kennisgeving

Uit zorgvuldigheid draagt de burgemeester er zorg voor dat de kring van behandelaars van de melding zo klein mogelijk blijft. De burgemeester stelt, voor zover de feiten dit toelaten, de melder en het betrokken raadslid of de betrokken wethouder vertrouwelijk op de hoogte van de aanvang van het onderzoek. Het is primair aan het raadslid om de functie als raadslid, al dan niet tijdelijk, niet uit te oefenen of neer te leggen. Het is primair aan de wethouder om zijn functie-uitoefening tijdens een integriteitsonderzoek te beoordelen.

Artikel 10 Uitvoering onderzoek

Waarborgen voortgang onderzoek

Na de beslissing over het verrichten van onderzoeken, bewaakt de burgemeester de voortgang van het onderzoeksproces. De burgemeester is eindverantwoordelijk voor de wijze waarop (tijd, kwaliteit en budget) het onderzoek plaatsvindt. Tot het moment van openbaarmaking van het onderzoeksrapport wordt geheimhouding opgelegd op alles wat te maken heeft met het onderzoek.

De betrokkene wordt in beginsel altijd geïnformeerd. Het is ook denkbaar dat er situaties zijn waarbij dit niet kan. Er moet altijd naar bevind van zaken worden gehandeld. Elke zaak is anders, dit kan niet goed in regels worden vastgelegd.

Artikel 11 Rapportage

In de rapportage wordt door de onderzoekers verantwoord op welke wijze zij stapsgewijs hun onderzoek hebben verricht. Voordat de onderzoekers de rapportage aanbieden aan de burgemeester, geven zij het raadslid of de wethouder waar onderzoek naar is verricht, de gelegenheid kennis te nemen van het rapport inclusief de bijlagen. Dit gebeurt door hem of haar uit te nodigen om het rapport te komen inzien. Het toepassen van hoor en wederhoor is een wezenlijk onderdeel van de afronding van het onderzoek. Indien dit raadslid of deze wethouder op- en aanmerkingen heeft, dienen deze schriftelijk te worden vastgelegd en eventueel als een addendum opgenomen te worden in de definitieve onderzoeksrapportage. De onderzoekers onthouden zich (in het rapport en daarbuiten) van eigen opvattingen inzake (de consequenties van) de beoordeling van de al dan niet aan de orde zijnde integriteitsschending. Het is de taak van de gemeenteraad om zich op basis van de onderzoeksgegevens een oordeel te vormen van de feiten.

Artikel 12 Communicatie

Communicatie over de voorgang van het onderzoek geschiedt, in overleg met de griffier en/of de gemeentesecretaris, onder verantwoordelijkheid van de burgemeester.

Artikel 13 Afronding onderzoek

Bespreking rapportage De onderzoekers bieden het eindrapport aan de burgemeester aan, waarna het wordt besproken in het presidium. Op basis daarvan wordt door de griffier een raadsvoorstel gemaakt.

Artikel 14 Nazorg

De burgemeester plant na deze raadsvergadering een evaluatiegesprek in met het raadslid of de wethouder waarnaar onderzoek is verricht.

Artikel 15 Inwerkingtreding en citeertitel

Inwerkingtreding protocol

Dit protocol treedt in werking op de dag na de bekendmaking in het Gemeenteblad.

Citeertitel

Dit protocol wordt aangehaald als Protocol voor mogelijke integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers gemeente Druten 2020.

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1601
Extern Zaak ID	Z/20/049070
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	7
Titel	Verordening Rekenkamercommissie Druten 2020
Organisatieonderdeel	Griffie Druten
Eigenaar	Nede, Nathalie
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P0 Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder(s) Druten	
Telefoonnummer steller	06-48113530

Bijlagen
Beslisnota Verordening Rekenkamercommissie Gemeente Druten 2020
Bijlage 1: Verordening Rekenkamercommissie Gemeente Druten 2020

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Verordening op de Rekenkamercommissie Druten 2020
2. De Verordening op de Rekenkamercommissie Druten 2005 in te trekken

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	**Stem tegen**
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	

Gemeente Druten

Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Verordening op de Rekenkamercommissie Druten 2020
2. De Verordening op de Rekenkamercommissie Druten 2005 in te trekken

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 49070

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Beslisnota Rekenkamercommissie Druten 2020

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Verordening op de Rekenkamercommissie Druten 2020
2. De Verordening op de Rekenkamercommissie Druten 2005 in te trekken

Aanleiding
Elke gemeente is bij wet verplicht om een rekenkamer of een rekenkamerfunctie hebben. Gemeente Druten heeft sinds 2015 geen actieve rekenkamercommissie.

Gewenst resultaat
Een rekenkamercommissie in te stellen om een externe rekenkamer aan te stellen voor het doen van onafhankelijke onderzoeken.

Financiële gevolgen

Het is gebruikelijk om circa € 1,- per inwoner beschikbaar te stellen voor de rekenkamer. Voorstel is om de rekenkamer een jaarlijks budget van € 20.000,- toe te kennen. Hiervoor kan tenminste één breed onderzoek worden uitgevoerd en één onderzoek in samenwerking met andere gemeenten.
Dit kan worden gedekt door de bestaande post in de begroting.

Communicatie
De gegevens op de website moeten worden aangepast.

Uitvoering of Vervolgstappen
Er wordt een vacature uitgezet om leden te werven en te benoemen.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Verordening rekenkamercommissie gemeente Druten 2020.

Artikel 1 Begripsbepalingen.

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. Wet: Gemeentewet.
b. Commissie: rekenkamercommissie.
c. Voorzitter: voorzitter van de rekenkamercommissie.
d. College: college van burgemeester en wethouders.
e. Rekenkamercommissie: de rekenkamercommissie van de gemeente Druten.

Artikel 2 Rekenkamercommissie.

1. Er is een commissie die door de raad wordt ingesteld en wordt aangeduid als rekenkamercommissie.
2. De commissie heeft als taak het uitoefenen van de rekenkamerfunctie als bedoeld in art. 810 Gemeentewet.
3. De commissie bestaat uit 5 leden.

Artikel 3 Benoeming leden.

1. De raad benoemt een externe voorzitter voor een termijn die de raad in het besluit van de benoeming opneemt.
2. De raad benoemt 4 leden uit zijn midden, te weten 2 uit de coalitie en 2 uit de oppositie.
3. De leden van de commissie die tevens raadsleden zijn, worden voor een periode gelijk aan de zittingsduur van de raad benoemd.

Artikel 4 Externe voorzitter.

1. Ten aanzien van de eed/belofte van de externe voorzitter is artikel 81 g van de wet van overeenkomstige toepassing.
2. De voorzitter draagt zorg voor het tijdig en periodiek bijeenroepen van de commissie, het leiden van de vergaderingen, het bewaken van de uitgangspunten en werkwijze en het bevorderen van een zorgvuldige besluitvorming.

Artikel 5 Ontslag en non-activiteit.

1. De raad ontslaat de leden of stelt hen op non-activiteit.
2. Het commissie-lidmaatschap van een raadslid eindigt:
    a. op eigen verzoek;
    b. indien het lid aftreedt als lid van de raad;
    c. indien de raad van oordeel is dat het lid niet langer geschikt is de functie van lid van de commissie te vervullen.
3. Het lidmaatschap van de voorzitter eindigt:
    a. op eigen verzoek;
    b. bij aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap;

c. wanneer de voorzitter bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
d. indien de voorzitter bij onherroepelijk geworden uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surseance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
e. aan het eind van de benoeming termijn.

4. De voorzitter kan door de raad ontslagen worden wanneer hij/zij door ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is de functie te vervullen.

Artikel 6 Vergoeding voor werkzaamheden van de voorzitter van de commissie.

1. De voorzitter ontvangt een vergoeding van € 120,- voor het bijwonen van een vergadering, incl. onkostenvergoeding.
2. De voorzitter ontvangt een vergoeding van € 80,- per uur voor de uitvoering van onderzoek werkzaamheden.
3. De vergoeding genoemd in de eerste 2 leden van dit artikel komen ten laste van het budget van de commissie.

Artikel 7 Ambtelijke ondersteuning.

1. De griffier of een door hem aan te wijzen vervanger staat de commissie bij de uitvoering van haar taken terzijde en treedt gevraagd en ongevraagd op als adviseur van de commissie.

Artikel 8 Reglement van orde.

De commissie stelt een reglement van orde voor haar vergaderingen en andere werkzaamheden op en zendt het reglement onverwijld ter kennisname naar de raad.

Artikel 9 Onderwerpselectie en opdrachtverlening.

1. De commissie overlegt over onderzoeksonderwerpen met het presidium van de raad, bepaalt zelf welke onderwerpen zij onderzoekt, formuleert de probleemstelling en stelt de onderzoeksopdracht/opzet vast. De relevantie van het onderzoek wordt duidelijk aangegeven.
2. De onderzoeksopzet wordt ter kennisneming naar de raad gestuurd door de commissie en daar hoort tevens een indicatie bij van de te maken kosten.
3. De raad kan de commissie een gemotiveerd verzoek doen tot het instellen van een onderzoek. De commissie bericht de raad in hoeverre aan dit onderzoek kan worden voldaan. Indien de commissie niet aan het verzoek van de raad voldoet, zal zij daarvoor goede gronden aanvoeren.

Artikel 10 Werkwijze / inhoudelijk.

1. De commissie is bevoegd bij alle leden van het gemeentebestuur en bij alle ambtenaren de mondelinge en schriftelijke inlichtingen in te winnen die zij nodig acht voor de uitvoering van de onderzoeken. De leden van het gemeentebestuur en de ambtenaren zijn verplicht de gevraagde inlichtingen binnen de door de commissie gestelde termijn te verstrekken.
2. De commissie kan bij instellingen, zoals bedoeld in artikel 184 lid 1 van de gemeentewet, nadere inlichtingen inwinnen over de jaarrekeningen, daarop betrekking hebbende rapporten van hen die deze jaarrekeningen hebben

gecontroleerd en overige documenten met betrekking tot die instelling die bij het gemeentebestuur berusten. Indien een of meer documenten ontbreken, kan de commissie van de betrokken instelling de overlegging daarvan vorderen en indien daartoe aanleiding is een onderzoek instellen.
3. De commissie vergadert in beslotenheid, haar rapporten zijn openbaar.
4. De commissie stelt betrokkenen in de gelegenheid om binnen een door haar in te stellen termijn, die tenminste 2 weken bedraagt, een feitencheck op het concept onderzoek rapport te plegen of een zienswijze kenbaar te maken aan de commissie.
5. Na vaststelling door de commissie worden het onderzoeksrapport en de nota met conclusie en aanbevelingen, eventueel inclusief de zienswijze van betrokkenen, zo spoedig mogelijk aan de raad aangeboden, met toezending van een afschrift aan het college.

Artikel 11 Budget

1. De commissie is bevoegd, binnen een aan haar bij de begroting beschikbaar gesteld budget, uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van haar taken en is hiervoor verantwoording verschuldigd aan de raad.
2. Het budgetbeheer van de commissie ligt in formele zin bij de voorzitter van de commissie en in materiële zin bij de griffier.
3. De commissie verantwoordt de baten en lasten van het vorig begrotingsjaar in een jaarverslag aan de raad.

Artikel 12 Inwerkingtreding nieuwe en intrekking oude verordening

1. Deze verordening treedt in werking 2020.
2. Op dat moment wordt de Verordening Rekenkamer Druten 2012 ingetrokken.

Artikel 13 Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als "Verordening rekenkamer commissie gemeenten Druten 2020."

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad 2020

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Druten

Besluitenlijst Raad RTG Druten

Datum	18-06-2020
Tijd	19:30 - 22:40
Locatie	Druten, raadzaal
Voorzitter	Enkür, Mustafa
Aanwezigen	B. Arts, C.J.G. Arts, M. Aslan, E.J.M.A. van den Broek, W.T.J. Cornelissen, F.A.B. Diekstra, T.H. van Dinteren, A.C. Ebben, M. Enkür, J.W.M. Eskes - van As, M.J.H. Faassen-Tomassen, J.G.W.T.W. de Graaf, G. Griffie (Druten), H.A.M.A. Klein Velderman - Perlo, A.G.A. Lansdaal, C.J.P. Pen-van Leeuwe, R.H.A.M. Postulart, J. Reijers, K. Reijers - Dekkers, A.P.M. Rikken, P.W.J. Thomassen, R.G.C.J. Thoonen, D.C.M. Uitdehaag-Meesters, C.P.T. de Waard-Barten, J.G. Wiersma, A.H. Wijnen, G.W.J. de Wildt, G.S.B. Worm en R.E. Zwartkruis
Toelichting	

1 19:30	**Opening en mededelingen** *Besluit* De agenda wordt conform vastgesteld.
2 19:35	**Vaststellen visie centrumgebied Horssen** De centrumvisie is via burgerparticipatie tot stand gekomen. In het collegeprogramma is de ambitie om uitvoering te geven aan de centrumvisie Horssen opgenomen. Tevens zijn hiervoor financiële middelen beschikbaar gesteld. *Besluit* Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als bespreekstuk worden behandeld.
2.1	**Technische vragen**
3 19:55	**Vaststelling bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173** *Besluit*

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als bespreekstuk worden behandeld.

3.1 Technische vragen

4 Vaststelling bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest'

20:15

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als bespreekstuk worden behandeld.

4.1 Technische vragen

5 GR MARN jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024

20:25

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als hamerstuk worden behandeld.

6 Perspectiefnota 2020 gemeente Druten

20:30

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 2 juli als bespreekstuk worden behandeld.

Toelichting

De vraag omtrent inzamelen plastic bij hoogbouw zal schriftelijk worden beantwoord.
De vraag omtrent de stand van zaken van vitaliteitsscans dorpshuizen zal schriftelijk worden beantwoord.

6.1 Technische vragen

7 Jaarstukken 2019 gemeente Druten

21:30

Besluit

Dit agendapunt zal als bespreekstuk in de vergadering van 2 juli worden behandeld.

7.1 Technische vragen

8 **Jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024**

22:00

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als hamerstuk worden behandeld.

8.1 **Technische vragen**

9 **Ontwerp Meerjarenbegroting 2021-2024 BVO DRAN (incl. gewijzigde begroting**

22:05 **2020)**

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als hamerstuk worden behandeld.

9.1 **Technische vragen**

10 **GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019**

22:10

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als hamerstuk worden behandeld.

Toelichting

De wethouder zegt toe in het AB te vragen of de deelnemende gemeenten worden meegenomen in de compensatie vanuit het Rijk en vervolgens in het RTG de raad op de hoogte houden.

10.1 **Technische vragen**

11 **Jaarstukken 2019 en ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) MGR**

22:15 **Rijk van Nijmegen**

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als bespreekstuk worden behandeld.

11.1 **Technische vragen**

12 **Intrekken Deelverordening Toetsingskader Subsidies Druten 2016**

22:20

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als hamerstuk worden behandeld.

12.1 Technische vragen

13 Zienswijze op de jaarstukken van de Gemeenschappelijke Regeling GO Regio
22:25 **Arnhem Nijmegen**

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als bespreekstuk worden behandeld.

13.1 Technische vragen

14 Zienswijze Werkorganisatie Druten Wijchen concept jaarrekening 2019 en
22:30 **ontwerp begroting 2021**

Besluit

Dit agendapunt zal in de vergadering van 25 juni als hamerstuk worden behandeld.

14.1 Technische vragen

15 Sluiting
22:35

Gemeente Druten

Besluitenlijst Raad openbaar Druten

Datum	28-05-2020
Tijd	19:30 -
Locatie	Druten, raadzaal
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld
Aanwezigen	C.J.G. Arts, M. Aslan, W.T.J. Cornelissen, A.C. Ebben, M. Enkür, M.J.H. Faassen-Tomassen, G. Griffie (Druten), C.J.P. Pen-van Leeuwe, R.H.A.M. Postulart, J. Reijers, P.W.J. Thomassen, R.G.C.J. Thoonen, D.C.M. Uitdehaag-Meesters, C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld, C.P.T. de Waard-Barten, J.G. Wiersma, A.H. Wijnen, G.W.J. de Wildt en G.S.B. Worm
Toelichting	**N.a.v. de Corona maatregelen is deze vergadering zonder publiek.**

1 Opening en mededelingen

2 Vaststelling agenda

Besluit

De agenda wordt conform vastgesteld.

3 Kiezen Voorstemmer bij stemprocedures

Besluit

Dhr. Reijers wordt als voorstemmer gekozen.

4 Besluitenlijst rondetafelgesprekken en vorige raadsvergadering

U wordt gevraag om de besluitenlijsten van de raadsvergadering van 23 april en van het rondetafelgesprek van 14 mei vast te stellen

Besluit

Beide besluitenlijsten worden conform vastgesteld.

5 Rechten van de raad

Gelegenheid voor het stellen van politieke vragen aan het college van B&W. Raadsleden die hiervan gebruik willen maken moeten 24 uur van tevoren hun vragen indienen bij de voorzitter van de raad en de griffier.

5.1 RES - Kernachtig Druten

Kees Arts wil namens Kernachtig Druten graag gebruik maken van de rechten van de raad.

Besluit

Dhr. Arts vraagt naar de verdere procedure omtrent het concept bod RES. Wethouder van Elk geeft aan dat er een spoorboekje komt via een informatie nota en mogelijk een voorstel in de raad van 25 juni.

5.2 Fietspad op de Kerkstraat - Welzijn Druten

Haci Aslan wil namens Welzijn Druten graag gebruik maken van de rechten van de raad.

Besluit

Wethouder Brink antwoord op de vragen van dhr. Aslan dat het project nu is aanbesteed, dat het iets duurder uitvalt maar dit jaar nog klaar komt.

5.3 Verbeterde gemeentepagina Maas en Waler - Dorpslijst Afferden

Marinka Faassen wil namens de Dorpslijsten graag gebruik maken van de rechten van de raad.

Besluit

Burgemeester van Rhee - Oud Ammerveld ontvangt de positieve geluiden met dank en geeft aan dat inspraak in de RTG nu alleen nog schriftelijk kan maar dat er misschien in de toekomst ook b.v. via een video boodschap ingesproken kan worden. Dit hangt af hoelang er nog gewerkt moet worden met alleen digitaal vergaderen, zonder publiek.

6 HAMERSTUKKEN

7 DEBATSTUKKEN

7.1 Monitoring Regionaal Programma Werklocaties 2019

17 stemmen voor

Besluit

de Gemeenteraad besluit:
1. In te stemmen met het stoppen van de schrapopgave van bedrijventerreinen;
2. de toetsingskaders voor bedrijfskavels voor XXL logistiek vast te stellen, inclusief de

randvoorwaarden voor de vestiging van de zogenaamde witte raaf;
3. in te stemmen met het herzien van het Regionaal Programma Werklocaties in 2020;
4. bovengenoemde besluiten schriftelijk kenbaar te maken aan de voorzitter van het
portefeuillehoudersoverleg Economie.

7.2 Beleids- en uitvoeringsplan Wmo, Jeugd en Gezondheid 2020-2023

17 stemmen voor

Besluit

de Gemeenteraad besluit:
1. Het meerjarenbeleidsplan Wmo, Jeugd en Gezondheid 2020 – 2023 vast te stellen, met als voorbeeld de volgende uitgangspunten:
- Een rookvrije generatie na te streven;
- Een inclusie-agenda uit te werken;
- De opvoedvaardigheden van ouders te versterken;
- De focus te blijven leggen op preventie en vroegsignalering van schulden;
- Het aanbod van wonen met zorg bij de vraag te laten passen;
- Drugsproblematiek in beeld te brengen en aan te pakken;
- We bouwen aan een brede basis om de focus te verleggen van zorg naar welzijn
2. Hiervoor € 254.955 beschikbaar te stellen.
3. Hiervoor de Reserve Sociaal Domein aan te wenden. En dit te verwerken in de
perspectiefnota 2020.
4. Kennis te nemen van het bijbehorende uitvoeringplan.
5. Te starten met een pilot ‘Breed Basisteam’.

8 Ingekomen stukken

Het presidium biedt u de lijst met ingekomen stukken ter vaststelling aan. Raadsleden kunnen over een ingekomen stuk het woord voeren, mits uiterlijk 24 uur van te voren gemeld bij de voorzitter van de raad en de griffier.

8.1 Informatienota's

8.1.1 Normenkader 2019 Druten

Besluit

De Raad besluit:
1. Kennis te nemen van het gewijzigde normenkader.

8.1.2 Woningbouwplannen gemeente Druten

Besluit

de gemeenteraad besluit:
-Kennis te nemen van de informatienota Woningbouwplannen gemeente Druten

8.1.3 Rapportage van de evaluatie van de Werkorganisatie Druten Wijchen

Besluit

Ter kennisname aangenomen

8.1.4 TechLokaal evaluatie 2018-2020, subsidie 2021-2022

Besluit

Kennisgenomen van de informatienota en het evaluatieverslag van de meerjarige subsidieverlening voor het project TechLokaal Maas & Waal in de periode 2018-2020.

8.2 Schriftelijke raadsvragen en antwoorden

8.2.1 Schriftelijke vragen - Containers restafval - Kernachtig Druten

8.2.2 Schriftelijke vragen - Het kindpakket - Kernachtig Druten

8.2.3 Schriftelijke vragen - Sportenscholen tijdens Corona - Kernachtig Druten

8.3 College van B&W

8.4 Regio Rijk van Nijmegen

8.5 Ingekomen Stukken derden

Overzichtslijst Ingekomen stukken derden worden niet inhoudelijk behandeld.

8.6 Uitnodigingen

9 Sluiting

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1455
Extern Zaak ID	Z/20/045384
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	10.1
Titel	GR MARN jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Veen, van der, Leen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	088 4327154

Bijlagen
Beslisnota: Indienen zienswijze jaarstukken GR MARN
Bijlage 1: Brief aan gemeenteraad van GR MARN voor indienen zienswijze
Bijlage 2: Jaarverslag en jaarrekening 2019 GR MARN
Bijlage 3: Accountantsverslag GR MARN boekjaar 2019
Bijlage 4: Begroting GR MARN 2021 inclusief Meerjarenraming 2022-2024
Bijlage 5: Adviesrapport regionale adviesfunctie GR MARN
Bijlage 6: Brief met zienswijze gemeenteraad Druten

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

Het college van B&W verzoekt de gemeenteraad om de volgende zienswijze vast te stellen:

1. In te stemmen met het jaarverslag en de jaarrekening 2019;
2. In te stemmen met het bestemmingsvoorstel van € 32.286,- voor de gemeente Druten;

3. In te stemmen met de begroting 2021;
4. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024.

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

De gemeenteraad besluit om de volgende zienswijze vast te stellen:

1. In te stemmen met het jaarverslag en de jaarrekening 2019;

Gemeente Druten

2. In te stemmen met het bestemmingsvoorstel van € 32.286,- voor de gemeente Druten;
3. In te stemmen met de begroting 2021;
4. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 45384

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: GR MARN jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

de volgende zienswijze vast te stellen:
-In te stemmen met het jaarverslag en de jaarrekening 2019.
-In te stemmen met het bestemmingsvoorstel van € 32.286,- voor de gemeente Druten.
-In te stemmen met de begroting 2021.
-Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024.

Aanleiding
De gemeente is deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling MARN. De belangrijkste taak van de MARN is het aandeelhouderschap van ARN en aanleveren van huishoudelijk afval bij ARN. De MARN heeft, conform de Wet Gemeenschappelijke regelingen, aan de deelnemende gemeenten de jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 aangeboden. Als gemeente betalen wij geen deelnemersbijdrage. Door middel van een zienswijze laten wij als een van de deelnemers weten wat wij van deze stukken vinden. Dit is een van de manieren om invloed uit te oefenen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Gewenst resultaat
Bij dit samenwerkingsverband onze zienswijze naar voren te brengen naar aanleiding van de voorlopige jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.

Argumenten

1.1 Vanaf 2017 richt MARN zich alleen nog op het aandeelhouderschap ARN en het aanleveren van huishoudelijk afval aan ARN. In de begroting zijn als belangrijkste posten opgenomen: de ondersteuning bestuur MARN door Dar, advieskosten en de jaarlijkse uitkering aan de deelnemende gemeenten. Vanaf 2017 ontvangen de deelnemende gemeenten over een periode van 20 jaar een uitkering betaald uit de verkoop van de gronden eigendom van MARN aan ARN. De uitkering is gebaseerd op het aantal inwoners van de gemeente. En komt uit de bestemmingsreserve van MARN.

1.2 De jaarrekening 2019 en begroting 2021 zijn sluitend met een positief saldo. Ook de meerjarenraming laat een positief beeld zien. De jaarrekening 2019 geeft een goed beeld van de situatie waarin de MARN verkeert. En is voorzien van een goedgekeurde accountantsverklaring.
1.3 Over 2019 is een voordeling exploitatieresultaat van € 160.854. Dit wordt samen met de jaarlijkse uitkering aan de gemeente in 2020 aan de gemeenten overgemaakt. Wij ontvangen een bedrag van € 32.286,-.
1.4 Dit bedrag past binnen de in begroting van de gemeente Druten opgenomen bedrag van € 31.000,-.
1.5 De zienswijze komt overeen met het advies van de Regionale Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen voor MARN.

Tegenargumenten en risico's

1.1 In verband met de verkoop van gronden aan ARN in 2017 heeft MARN een aflosbare lening afgesloten van € 2.000.000 (in 20 jaar aflosbaar). Deze lening is voor de financiering van de deelneming in de ARN. De aflossing van deze lening kan op termijn (na 20 jaar) tot problemen leiden. Er zal een financiering voor de waarde van de aandelen moeten blijven. Want de gehele reserve van MARN is bestemd om uit te keren, zal dit via vreemd vermogen (een lening) gefinancierd moeten worden. MARN onderkent dit probleem en zal hier aandacht aan schenken.
1.2 In de begroting van 2020 en 2021 en de meerjarenplanning 2022-2024 is nog geen rekening gehouden met de rol die de MARN eventueel wil gaan vervullen in de energietransitie in de regio. Deze rol wordt nu verkend en kan financiële gevolgen hebben.

Financiële gevolgen

De MARN gaat in 2020 een bedrag van € 32.286- aan onze gemeente uit keren. Dit gebeurt in twee delen, in juli en oktober 2020. In de begroting 2020 van onze gemeente is een te ontvangen bedrag van € 31.000 opgenomen.

Communicatie

N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen

De zienswijze voor de vergadering van Algemeen Bestuur MARN 25 juni 2020 toe te sturen

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel

de volgende zienswijze vast te stellen:
-In te stemmen met het jaarverslag en de jaarrekening 2019.
-In te stemmen met het bestemmingsvoorstel van € 32.286,- voor de gemeente Druten.
-In te stemmen met de begroting 2021.
-Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024.

Advies
De Regionale Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen heeft advies uitgebracht. En de stukken zijn besproken met de financieel consult van de WDW.

Z/20/045384

MARN Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

ONTVANGEN 3 APR 2020

Aan de Raden van de in de MARN deelnemende gemeenten

Datum
31 maart 2020
Datum uw brief
--
Ons kenmerk
Uit.2020.07
Uw kenmerk
--
Onderwerp
Jaarrekening MARN 2019
Begroting 2021
Meerjarenraming 2022-2024

Aantal bijlagen
3

Geachte Raad,

Bij deze doen wij u met betrekking tot de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen toekomen:
- de concept-Jaarrekening 2019 (inclusief "schone" goedkeurende controleverklaring) alsmede een afschrift van het verslag van bevindingen van de door het Algemeen Bestuur aangewezen accountant, WHS registeraccountants;
- de concept Begroting 2021 inclusief Meerjarenraming 2022-2024.

Voorstel
Het Dagelijks Bestuur van de MARN stelt het Algemeen Bestuur voor
- in te stemmen met de jaarrekening 2019 en het nog te bestemmen rekeningresultaat te bestemmen tot uitkering aan de deelnemende gemeenten op basis van inwonertallen;
- in te stemmen met de Begroting 2021 en Meerjarenraming 2022-2024.

De vergadering van het Algemeen Bestuur waarin deze voorstellen besproken worden vindt plaats op 25 juni 2020.

Nog te bestemmen exploitatiesaldo 2019
Volgens de regels van het BBV dient een positief rekeningresultaat te worden bestemd door het Algemeen Bestuur op voorstel van het Dagelijks Bestuur. De lijn die daarbij gevolgd wordt houdt in dat uitgekeerd wordt aan de deelnemers behoudens door het bestuur te bepalen reserveringen.
We stellen voor om het gerealiseerd resultaat 2019 ter hoogte van € 160.854 toe te voegen aan de bestemmingsreserve "Uitkering gemeenten". In de loop van 2020 zal dan het gerealiseerd resultaat 2019 ad € 160.854 tezamen met de vrijval uit de bestemmingsreserve ad € 423.463 uitgekeerd worden aan de deelnemende gemeenten.

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

MARN Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

Uit te keren bedrag 2019
Beide bedragen opgeteld resulteren in een bedrag dat voor uitkering bestemd wordt groot € 584.317. Dit bedrag wordt uitgesplitst naar u als deelnemers in de MARN op basis van inwoneraantallen per 1 januari 2019 als vermeld in de Begrotingsrichtlijnen 2020 (BRN 2020). Zie tabel. Daarbij wenst het Dagelijks Bestuur wel op te merken dat gelet op de liquiditeiten van de MARN bij een positief besluit van het Algemeen Bestuur omtrent het positief saldo de uitkering van de gelden in twee delen zal plaatshebben. Eén na de definitieve vaststelling van de rekening in juli en een tweede deel in het najaar (oktober).

	Inwoneraantal	Resultaat 2019	Bestemmings reserve gemeente	Totaal
Gemeente	**1-1-2019**	**€ 160.854**	**€ 423.463**	**€ 584.317**
Beuningen	25.798	€ 12.190	€ 32.091	€ 44.281
Druten	18.810	€ 8.888	€ 23.398	€ 32.286
Berg en Dal	34.670	€ 16.382	€ 43.127	€ 59.509
Heumen	16.435	€ 7.766	€ 20.444	€ 28.210
Mook	7.814	€ 3.692	€ 9.720	€ 13.412
Nijmegen	177.000	€ 83.634	€ 220.175	€ 303.809
West Maas en Waal	18.998	€ 8.977	€ 23.632	€ 32.609
Wijchen	40.900	€ 19.326	€ 50.877	€ 70.202
Totaal	**340.425**	**€ 160.854**	**€ 423.463**	**€ 584.317**

inwoneraantal op basis BRN 2020

Verzoek
Conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (artikel 29 lid 2) hebben wij de raden verzocht, indien gewenst, zienswijze in te brengen bij het Algemeen Bestuur over het concept-jaarverslag 2019.

Met vriendelijke groet,

het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling MARN,
namens deze,

Jan van Delft
Secretaris

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

JAARVERSLAG 2019

27 maart 2020

INHOUD

Pagina

1 Programma & Producten 1

1.1 Programma 1

1.2 Bestuur 1

1.3 Afvalverwerking 2

1.4 Netwerkondersteuning 3

2 Paragrafen 3

2.1 Financiële paragraaf 3

2.2 Verbonden partijen 6

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 7

2.4 Bedrijfsvoering 8

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen 9

3 JAARREKENING 2019 10

3.1 Algemeen 10

3.2 Balans 12

3.3 Toelichting balans 14

3.4 Overzicht van baten en lasten 18

3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten 20

3.5.1 Bestuur 21
3.5.2 Product Afvalverwerking 21
3.5.3 Netwerkondersteuning Projecten 22
3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid 22
3.5.5 Analyse onvoorzien 23
3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten 23
3.5.7 Incidentele baten en lasten 24
3.5.8 Wet normering topinkomens 24

3.6 Overige gegevens 26

3.6.1 Gebeurtenissen na balansdatum 26

3.7 Bestemming saldo en vrijval bestemmingsreserve 26

4 Bijlagen 27

4.1 ledenlijst algemeen en dagelijks bestuur 27

1 Programma & Producten

1.1 Programma

Doelstelling, taken en bevoegdheden en producten
De gemeenschappelijke regeling MARN is getroffen ter behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu, waaronder in ieder geval begrepen een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen, in het bijzonder het aandeelhouderschap in ARN B.V.. Dat maakt ook haar programma uit.

Rechtskarakter
De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende producten onderscheiden:
1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;

1.2 Bestuur

Wat hebben we bereikt en wat hebben we er voor gedaan?

Sinds 2018 richt de regeling zich op de rol van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V.. Daarbij zullen onderwerpen met betrekking afval een rol blijven spelen. In 2019 bleef dit beperkt tot de afwikkeling van de vergoedingen van Nedvang over jaren 2015 tot en met 2018.

De aandacht ging in 2019 vooral uit naar de verkenning van de toekomst van GR MARN, mede in relatie tot de energietransitie. Hierbij is aan Berenschot ondersteuning gevraagd.
De achtergrond voor deze verkenning is de constatering dat afvalverwerking en energietransitie raakpunten hebben, zeker waar ARN BV regionaal een energieleverancier kan zijn.
De aanleiding voor deze verkenning was de wens van de GR De Vallei om uit te treden als aandeelhouder van ARN BV en daarvoor de aandelen aan te bieden. Omdat geen van de resterende aandeelhouders deze aandelen wenste over te nemen, heeft ARN BV deze ingekocht, zoals eerder met de aandelen van Noordwest Veluwe is gebeurd.
Ook de regio Rivierenland heeft aangekondigd haar aandelen te willen verkopen. In dat geval blijven er twee aandeelhouders over: de GR MARN als publieke partij en Remondis als private partij. Beide aandeelhouders zullen in 2020 keuze moeten maken hoe de samenwerking in ARN BV vorm kan krijgen. Voor GR MARN is de verkenning die met Berenschot gedaan is een belangrijke input.

Het bestuur heeft besloten twee initiatieven te ondersteunen uit de post advieskosten.
Op basis van een besluit van het AB in 2017 heeft de MARN in het kader van de Circulaire economie een bijdrage verstrekt voor de procesregisseur Circulaire economie voor 2018. In 2019 is besloten deze ondersteuning een jaar te continueren.

In november 2019 heeft het Algemeen Bestuur besloten om in ieder geval voor 2020 financiële ondersteuning te geven aan de Circulaire Raad, een programma om ontwikkeling te geven aan de circulaire economie in de regio. Een deel van deze ondersteuning zal ten laste van de begroting 2019 worden gebracht (advieskosten).

Wat heeft het gekost?

Product Bestuur

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

Bestuur

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Lasten	€ 150.008	€ 140.600
Baten	€ -	€ -
Saldo	€ -150.008	€ -140.600

1.3 Afvalverwerking

Wat hebben we bereikt en wat hebben we er voor gedaan?

Het product betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap ARN B.V. De MARN was en is op een aantal wijzen verbonden met deze vennootschap:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen;
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;
3. Eigenaar/verhuurder van de gronden waarop de installaties en stortlocatie van ARN B.V. zijn gelegen. In 2017 zijn de gronden verkocht en is deze relatie vervallen (zie onder);

MARN heeft sedert jaren een langdurige doorlopende overeenkomst voor het aanleveren van verschillende afvalstromen met ARN B.V., waaronder GFT. Bij de discussies over het al dan niet opzeggen van de aanleverovereenkomst met ARN B.V. einde 2015 heeft het bestuur besloten de overeenkomst niet op te zeggen maar wel onder het stellen van een aantal voorwaarden. Het bestuur verwacht transparantie van de zijde van ARN B.V., waar mogelijk een verlaging van het tarief en het verder inzetten op duurzaamheid. Op deze punten zal MARN de verhouding met ARN B.V. blijven beoordelen.

MARN heeft zijn rol als aandeelhouder gespeeld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder waarbij de stukken van ARN B.V. zijn besproken.

MARN heeft de gronden in 2017 verkocht aan ARN B.V. voor een bedrag van € 11.500.000 kosten koper. Met ARN B.V. is een leenovereenkomst aangegaan waarbij ARN B.V. over een periode van 20 jaar dit bedrag aflost en een marktconforme rente betaalt waarbij inbegrepen een risico-opslag op de rente. Ter verzekering van de betaling van de termijnen van de koopprijs heeft ARN B.V. aan MARN zekerheid verstrekt in de vorm van een eerste recht van hypotheek op de percelen die onderdeel uitmaken van de verkoop. In de huurovereenkomst en de acte tot vestiging van een recht van opstal waren verschillende bepalingen opgenomen over gebruik van de terreinen, de risico's en dergelijke. Deze bepalingen zijn volledig opgenomen in de acte tot verkoop.

Wat heeft het gekost?

Product Afvalverwerking

Afvalverwerking

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Lasten	€ 81.562	€ 81.561
Baten	€ 374.634	€ 374.634
Saldo	€ 293.072	€ 293.074

De kosten en baten van afvalverwerking liggen in lijn met de begroting.

1.4 Netwerkondersteuning

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

MARN biedt geen netwerkorganisatie meer. In 2019 is er dan ook geen sprake meer geweest van het toedelen van het projectenbudget aan de deelnemende gemeenten. Wel heeft het bestuur besloten enkele initiatieven ondersteuning krijgen. Deze zijn geboekt onder Bestuur (Overige goederen en diensten; advieskosten) en onder Afvalverwerking (bijdrage CE).

2 Paragrafen

2.1 Financiële paragraaf

Uitgangspunten

De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft. Positieve resultaten op basis van een vastgesteld jaarverslag worden conform besluiten van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN (zie ook weerstandsvermogen) tenzij door het bestuur een bestemming wordt gegeven aan (een deel van) het exploitatiesaldo.

De paragraaf betreffende de financiering bevat onder andere de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De kaders ten aanzien van risicobeheer zijn vastgelegd in de Financiële Verordening MARN en het Treasurystatuut.

Wet FiDo

In de wet Financiering Decentrale Overheden, afgekort de wet FiDo, zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. Ten behoeve van een verbeterde werking van de financieringsfunctie van decentrale overheden naar aanleiding van o.a. de kredietcrisis, is de gewijzigde wet FiDo per 1 januari 2009 in werking getreden. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden

Het vanaf 10 december 2013 verplichte schatkistbankieren, in feite schatkistbeleggen, houdt in dat o.a. gemeenten en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen ('beleggingen') aanhouden bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogens bij private partijen buiten de schatkist aanhouden. De middelen die

een decentrale overheid aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van de publieke taak. Het principe van schatkistbankieren is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak.

Wet Houdbare overheidsfinanciën
De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof), in werking getreden per 1 januari 2014, betreft de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. De Europese begrotingsafspraken zijn gericht op het terugdringen van het nationale EMU-tekort tot onder de 3 procent. In de wet worden de afspraken vertaald naar nadere doelstellingen ten aanzien van de schuldomvang en het begrotingstekort van decentrale overheden.

Verslag over het jaar 2019

Aangegane en verstrekte leningen
De MARN is in het verleden een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd, de stortplaats wordt geëxploiteerd en de aandelen in de ARN B.V. mee zijn gefinancierd. Van deze resteerde alleen nog een kasgeldlening bij BNG van € 2.000.000. In het kader van de verkoop van de gronden aan ARN B.V. heeft het bestuur besloten deze lening om te zetten in een aflosbare lening (20 jaar) vanaf 1 juli 2017. Deze lening is aangegaan bij BNG tegen een rentepercentage van 1,33 %. In de periode tot en met 30 juni 2017 was nog op basis van de kasgeldlening een rentepercentage van 0,2% verschuldigd.
MARN heeft aan ARN B.V. een lening verstrekt ten behoeve van de aankoop door ARN B.V. van de gronden die in eigendom waren van MARN. Dit bedrag is groot € 11.500.000. Hierop wordt door ARN B.V. jaarlijks rente en aflossing betaald. Het rentepercentage van deze lening is gesteld op een vaste rente van 3,09% op jaarbasis voor de gehele periode van aflossing. Wij refereren naar de toelichting bij de jaarrekening.

Rentebaten en -lasten
Gedurende het jaar 2019 heeft de MARN rente betaald over de door haar aangegane lening. Ten opzichte van de vastgestelde (gewijzigde) begroting 2019 is rente betaald in de grootte van € 24.838 (gewijzigde begroting € 24.838).
Gedurende het jaar 2019 heeft MARN van ARN B.V. een bedrag van € 317.910 aan rente ontvangen (gewijzigde begroting € 317.911).
Voor het overige zijn naar onze kennis reikt geen investeringen gepland waarvoor door ARN B.V. een beroep op de aandeelhouders zou worden gedaan.

Schatkistbankieren
De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft gehad voor haar eigen exploitatie zijn gedurende het boekjaar ondergebracht bij de ING-bank. Overigens is einde 2013 de MARN komen te vallen onder het zogenaamde “Schatkistbankieren”. Bedragen boven de € 400.000 (gemiddeld over een maand) worden op een speciaal daartoe geopende rekening gezet bij het Rijk. Wij refereren naar de toelichting bij de jaarrekening.

Kasgeldlimiet
Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico’s die samenhangen met de rentelasten van decentrale overheden. Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting van i.c. de MARN bij begin van het jaar. Artikel 4, lid 1 Wet FIDO bepaalt, dat de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal niet de kasgeldlimiet overschrijdt. Hiervoor wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering op de eerste dag van de drie kalendermaanden in een kwartaal.

De ontwikkeling van de kasgeldlimiet in 2019 blijkt uit onderstaande opstelling (alles in euro's):

Kasgeldlimiet in 2019				
Per eerste dag van het kwartaal	**1e kwartaal**	**2e kwartaal**	**3e kwartaal**	**4e kwartaal**
[1] Omvang begroting per 1 januari 2019 (=grondslag)				
	€ 53.500	€ 53.500	€ 53.500	€ 53.500
Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**
Voor de kasgeldlimiet geldt een minimum van 300.000				
[2] Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Schuld in rekening courant	€ -	€ -	€ -	€ -
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende schuld	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
[3] Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	€ -	€ -	€ -	€ -
Tegoeden in rekening courant	€ 234.481	€ 361.289	€ 234.080	€ 125.322
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende middelen	**€ 234.481**	**€ 361.289**	**€ 234.080**	**€ 125.322**
[4] Toets kasgeldlimiet:				
a Gem. netto schuld - vlottende middelen (3-2)	€ 234.481	€ 361.289	€ 234.080	€ 125.322
b Toegestane kasgeldlimiet [1]	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Ruimte	**€ 534.481**	**€ 661.289**	**€ 534.080**	**€ 425.322**

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij de herfinanciering. Het renterisico op het begrotingstotaal overschrijdt de renterisiconorm niet (artikel 6, lid 1 Wet FIDO).

De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Op basis van de wijzigingswet stelt de beoogde renterisiconorm in de kern dat de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximum percentage van 20% moet voor de komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar. De horizon van het begrotingsjaar plus de komende drie jaar komt overeen met de periode van de meerjarenraming.

Zoals vermeld is de kasgeldlening die door MARN was aangegaan per medio 2017 omgezet naar een aflosbare lening met een looptijd van 20 jaar met een vast rentepercentage. De termijn loopt hier mee gelijk aan de aflossingsverplichting van ARN B.V. in het kader van de grondverkoop. Tevens is in dat kader door MARN een langlopende lening verstrekt aan ARN B.V., eveneens met een vast rentepercentage.

Resumé

In de rekening van de MARN zijn geen voorzieningen voor financieringsrisico's getroffen, zij het dat de lening die verstrekt is aan ARN B.V. afgedekt is met een eerste recht van hypotheek op de percelen betrokken in de grondverkoop . In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat

elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen (ARN B.V.) en zijn er geen rechtsgedingen.

Omzetbelasting
Na de verkoop van de gronden is MARN niet meer betrokken in de BTW-heffing.

2.2 Verbonden partijen
Voor de financiële consequenties van deze relatie wordt verwezen naar het Treasury-verslag als ook de Risicoparagraaf.

Aandeelhouderschap
MARN heeft een aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. Elk aandeel vertegenwoordigt een nominale waarde van € 453.

Stemrecht
De Algemene Vergadering van ARN in de aandeelhoudersvergadering van 17 april 2019 heeft besloten tot inkoop van de aandelen van Regio De Vallei door de vennootschap ARN B.V. Dit besluit is geëffectueerd in de vorm van een akte van verkoop en levering van de aandelen d.d. 9 juni 2019.
Bij de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 mei 2019 heeft MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht gehad in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande. Na de inkoop van aandelen van De Vallei door ARN BV heeft MARN een stemrecht van 45%.

Tot 9 juni 2019		
REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
De Vallei	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	**100,00%**

Vanaf 9 juni 2019		
REMONDIS	3.996	47,90%
MARN	3.750	45,00%
De Vallei		
Rivierenland	588	7,10%
ARN B.V.	1.666	0,00%
	10.000	**100,00%**

Raad van commissarissen
De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, hebben een aantal leden in het jaar 2019 zitting gehad in de Raad van commissarissen. De heren Hirdes en Van Eert zijn hierbij afkomstig uit de MARN-regio.

MARN is één van de aandeelhouders in ARN B.V.. Een besloten vennootschap kent een eigen juridische structuur met bevoegdheden en verantwoordelijkheden.
De jaarstukken van ARN B.V. worden medio van elk jaar vastgesteld in de Algemene vergadering waarin MARN zitting heeft. Deze stukken worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur voorbesproken. Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 van de MARN zijn alleen de cijfers van de Jaarrekening 2018 van ARN B.V. bekend.

Het eigen vermogen van ARN B.V. bedraagt k€ 18.184 per ultimo 2018. Op basis van de jaarrekening 2018 heeft ARN B.V. langlopende schulden in de hoogte van k€ 22.688 tegen een bedrag van k€ 21.589 het jaar er voor.
Het resultaat over 2017 bedroeg k€ 280 tegen k€ 947 in het jaar er voor.
MARN heeft voor de verwerking van het afval van de deelnemers in MARN een vast tarief met een jaarlijkse indexering. De aanleverovereenkomst loopt tot 2026.
MARN is sedert begin 2017 geen eigenaar meer van de gronden die zij voorheen verhuurde aan ARN B.V.. ARN B.V. is nu eigenaar.

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Het eigen vermogen van de MARN, bestaande uit de bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2019, bedraagt per 31-12-2019 € 10.309.515.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

Risicobeheersing
De risico's van de MARN zijn beperkt dan wel afgedekt (zie onder). Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Wel heeft zij een lening bij ARN B.V. lopen maar deze is afgedekt met een eerste recht van hypotheek. Daarnaast loopt MARN een risico van ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V. Deze zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Kengetallen
De BBV vereist dat kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie opgenomen worden in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel ruimte de organisatie beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Onderstaand zijn de voorgeschreven kengetallen opgenomen. De wijze waarop de kengetallen berekend moeten worden is opgenomen in de Regeling van de Minister van BZK van 9 juli 2015 en gewijzigd 26 oktober 2015.

Kengetallen Jaarerekening 2019	
Netto schuldquote	422%
Netto schuldquotte voor alle verstrekte leningen	-2298%
Solvabiliteitsratio	85%
Structurele exploitatieruimte	38%

Interpretatie kengetallen
Bij de normering volgens de provincie Gelderland worden bovenstaande waarden ingedeeld in 3 categorieën, zoals aangegeven in de brief van 7 oktober 2015. Deze categorieën sluiten aan bij de

landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Op basis van de kengetallen ontstaat een beeld dat MARN voor 3 van de 4 onderdelen onder de categorie A valt, de minst risicovolle. De netto schuldquote valt in categorie C, dit komt doordat er bij gelijkblijvende schulden, minder baten zijn (in 2017 grondverkoop).

2.4 Bedrijfsvoering

De gemeenschappelijke regeling kent op basis van de tekst van de regeling de volgende te onderscheiden organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast bestaat er een ambtelijke ondersteuning bestaande uit een secretaris.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit acht leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen. De leden die namens de gemeenten deel hebben uitgemaakt van het Algemeen Bestuur zijn in bijlage 1 van dit verslag vermeld.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe zoals in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de tekst van de GR MARN is toebedeeld. Het Dagelijks Bestuur stuurt vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid de secretaris aan.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Gelet op de beperkte omvang van het bestuur heeft het bestuur besloten dat - waar mogelijk - de vergaderingen van Algemeen en Dagelijks Bestuur samen zullen vallen. Formeel blijven deze evenwel gescheiden conform de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Ambtelijke organisatie

Secretariaat en personeel
De MARN heeft geen eigen personeel in dienst. Vanaf 1 juli 2018 wordt de secretaris vanuit Dar N.V. geleverd.

Administratie
De administratie is gedurende het jaar 2019 verzorgd door de afdeling Financieel Beheer van Dar N.V..

Informatievoorziening

De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

Klachten en bezwaarschriften

Gedurende het jaar 2019 zijn er geen klachten geweest noch zijn er bezwaren ingediend.

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De MARN beschikt niet over kapitaalgoederen.

3 JAARREKENING 2019

3.1 Algemeen

Rekening 2018 en begroting 2019

De jaarrekening 2018 MARN is in de vergadering van 20 juni 2019 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De jaarrekening 2018 van de MARN is ter kennisname aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland verzonden. De begroting 2019 is in dezelfde vergadering van het Algemeen Bestuur vastgesteld en ter kennisname verzonden aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Tevens is de Eerste wijziging begroting 2019 in deze vergadering vastgesteld. Het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft laten weten dat op basis van de ingediende stukken de MARN onder het repressieve toezicht zal blijven vallen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De volgende grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het BBV.
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa

De vaste activa worden geactiveerd tegen verkrijgingprijs. Er wordt lineair afgeschreven met een vast percentage van de verkrijgingprijs over de verwachte economische levensduur.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs (nominale waarde). Leningen tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Uitzettingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvat het banksaldo.

Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerd resultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Vaste schulden

De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Buiten de balanstelling wordt – voor zover van toepassing – het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Verordeningen
De diverse verordeningen op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn door het Algemeen Bestuur van de MARN vastgesteld. De Financiële verordening ex artikel 212 gemeentewet en het Treasurystatuut zijn begin 2018 opnieuw vastgesteld en aangepast aan de gewijzigde wet- en regelgeving. Het Algemeen Bestuur heeft WHS registeraccountants de opdracht tot controle verstrekt en heeft daarbij ingestemd met het accountantsprotocol 2019.

Rechtmatigheid: normenkader
Voor wat de toetsing aan de rechtmatigheid betreft is door het Algemeen Bestuur bij het vaststellen het accountantsprotocol het normenkader vastgesteld waaraan de rekening dient te worden getoetst.

- Grondwet;
- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Burgerlijk Wetboek;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en aanverwante regelingen;
- Fiscale en sociale wetgeving;
- BTW compensatiefonds;
- Regels omtrent Europese Aanbesteding;
- Wet Milieubeheer;
- Ambtenarenwet;
- Algemene Wet Bestuursrecht;
- Sociale verzekeringswetgeving;
- Wet normering topinkomens (WNT)

Daarnaast is nadere (interne) regelgeving vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De interne verordeningen c.q. regelgeving vallen voor het jaar 2019 onder het normenkader van de Financiële Rechtmatigheid:

- Tekst Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen;
- Financiële verordening MARN 2018 (ex artikel 212 Gemeentewet);
- Controleverordening MARN (ex artikel 213 Gemeentewet);
- Treasurystatuut MARN 2018;
- Notitie inzake het weerstandsvermogen;
- AB- en DB besluiten.

Controletoleranties
Hierbij wordt aangesloten bij de maximale goedkeuring- en rapportagetoleranties, zoals die wettelijk in het BADO zijn vastgesteld, te weten 1% van de lasten voor fouten en voor onzekerheden in de controle 3%. Deze toleranties gelden zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid.

3.2 Balans

ACTIVA	MARN balans ultimo 2019 euro's	MARN balans ultimo 2018 euro's
VASTE ACTIVA		
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	€ 1.701.676	€ 1.701.676
Lening aan deelnemingen	€ 10.188.054	€ 10.638.744
	€ 11.889.730	**€ 12.340.420**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**€ 11.889.730**	**€ 12.340.420**
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
Uitzettingen Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	€ 168.276	€ 318.276
Overige vorderingen	€ 303	€ 57.026
	€ 168.578	**€ 375.301**
Liquide middelen		
Banksaldi	€ 125.322	€ 102.219
Overlopende activa	€ -	**€ -**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**€ 293.900**	**€ 477.520**
TOTAAL	**€ 12.183.630**	**€ 12.817.940**

PASSIVA		MARN balans ultimo 2019 euro's		MARN balans ultimo 2018 euro's
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Reserves				
Bestemmingsreserve	€	-	€	18.416
Bestemmingsreserve "Uitkering gemeenten"	€	10.148.661	€	10.558.614
Gerealiseerd resultaat	€	160.854	€	134.379
	€	**10.309.515**	**€**	**10.711.409**
Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar				
Onderhandse leningen				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€	1.822.933	€	1.912.051
	€	**1.822.933**	**€**	**1.912.051**
TOTAAL VASTE PASSIVA	**€**	**12.132.448**	**€**	**12.623.460**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Overige schulden	**€**	**39.059**	**€**	**181.764**
Overlopende passiva				
Rente leningen O/G	**€**	**12.123**	**€**	**12.715**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**€**	**51.182**	**€**	**194.480**
TOTAAL	**€**	**12.183.630**	**€**	**12.817.940**

3.3 Toelichting balans

Vaste activa

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De deelneming in de ARN B.V., gevestigd te Beuningen bedraagt per balansdatum 37,5% van het geplaatste aandelenkapitaal. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs. Het zichtbaar eigen vermogen per 31 december 2018 bedroeg € 18.820.142. Het cijfer voor 2019 is nog niet bekend en zal bij de behandeling van de rekening van ARN B.V. tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. medio mei 2020 bekend zijn.

Lening aan deelnemingen.

Lening aan deelnemingen	€ 10.188.054
Balans per 31 december 2019	€ 10.188.054

Deze lening wordt over een periode van 20 jaar afgelost door ARN B.V.. Onderstaand het aflossingsschema.

Jaar	Aflossingbetaling	Restant einde jaar
Beginsaldo		€ 11.500.000
2017	€ 424.076	€ 11.075.924
2018	€ 437.180	€ 10.638.744
2019	€ 450.690	€ 10.188.054
2020	€ 464.616	€ 9.723.438
2021	€ 478.973	€ 9.244.465
2022	€ 493.772	€ 8.750.693
2023	€ 509.030	€ 8.241.663
2024	€ 524.759	€ 7.716.904
2025	€ 540.974	€ 7.175.930
2026	€ 557.692	€ 6.618.238
2027	€ 574.924	€ 6.043.314
2028	€ 592.688	€ 5.450.626
2029	€ 611.003	€ 4.839.623
2030	€ 629.882	€ 4.209.741
2031	€ 649.347	€ 3.560.394
2032	€ 669.410	€ 2.890.984
2033	€ 690.095	€ 2.200.889
2034	€ 711.421	€ 1.489.468
2035	€ 733.400	€ 756.068
2036	€ 756.068	€ -

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen
Uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
Met ingang van december 2013 is de MARN verplicht te "schatkistbankieren". Op basis van de ministeriële begrotingsrichtlijn dient men uit te gaan van een drempelbedrag dat gelijk staat aan 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. De MARN heeft een drempelbedrag aangevraagd van € 400.000 welk bedrag is geaccordeerd. Dat alles leidt ertoe dat MARN over een bepaalde periode (maand) niet meer dan € 400.000 op de reguliere rekening mag hebben staan. Dit bedrag is op € 400.000 gesteld gelet op het voorkomen van uitkeringen van de gerealiseerde exploitatiesaldi. De bedragen boven het drempelbedrag worden overgemaakt op een daartoe speciaal geopende rekening bij het ministerie van Financiën.

Uitzettingen Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	€	168.276
Balans per 31 december 2019	€	168.276

Schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten Rijk's schatkist aangehouden	€ 101.865	€ 265.268	€ 168.526	€ 108.222
Ruimte onder drempelbedrag	€ 298.135	€ 134.732	€ 231.474	€ 291.778
Overschrijding				

Overige vorderingen
De vorderingen hieronder vermeld worden in 2020 verrekend.

Vooruitbetaalde verzekeringspremie 2020	€	303
Balans per 31 december 2019	€	303

Liquide middelen

Bank
Het betreft hier het saldo van de enige rekening-courant van de MARN bij de ING. Dit saldo stemt overeen met het desbetreffende bankafschrift.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Totaal vermogen per 1 januari 2019	€	10.711.409
Dotatie (resultaat 2019)	€	160.854
Onttrekking (uitkering gemeenten en resultaat 2018)	€	562.748
Balans per 31 december 2019	€	10.309.514

Bestemmingsreserve per 1 januari 2019	€	18.416
Dotatie	€	-
Onttrekking	€	18.416
Balans per 31 december 2019	€	-

Bestemmingsreserve "uitkering aan gemeente" per 1 januari 2019	€	10.558.614
Dotatie	€	-
Onttrekking	€	409.953
Balans per 31 december 2019	€	10.148.661

Gerealiseerd resultaat per 1 januari 2019	€	134.379
Dotatie	€	160.854
Onttrekking	€	134.379
Nog te bestemmen	€	160.854

Het gerealiseerd resultaat over 2018 is door het Algemeen Bestuur bestemd tot uitkering bij de vaststelling van de jaarrekening 2018. Dit bedrag is in twee delen uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

Het gerealiseerd resultaat over 2019 dient nog door het Algemeen Bestuur te worden bestemd. Hiermee in lijn stellen wij voor om het gerealiseerd resultaat 2019 toe te voegen aan de bestemmingsreserve “Uitkering gemeenten”.

Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

De kasgeldlening is afgelost en daarvoor in de plaats is een langjarige lening aangegaan voor het zelfde bedrag voor een periode van 20 jaar. Hierop wordt in tegenstelling tot de afgeloste kasgeldlening wel afgelost.

Lening 20 jaar

Balans per 31 december 2018	€	1.912.051
Af: aflossingen 2019	€	89.118
Balans per 31 december 2019	€	1.822.933

De jaarlijkse rentelast bedraagt € 24.245 voor de periode van 1-7-2019 tot en met 30-6-2020.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Overige schulden

De overige schulden bestaan m.n. uit de schulden inzake, bijdrage aan de Circulaire Economie (€ 30.250), en de te betalen accountantskosten (€ 8.470). Deze posten worden begin 2020 verrekend.

Rente lening o/g BNG	€	12.123
Balans per 31 december 2019	€	12.123

Dit betreft de rentelast van de langlopende lening voor 2019.

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen

Er is geen sprake van niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de jaarrekening 2019.

3.4 Overzicht van baten en lasten

Omschrijving		werkelijke baten dienstjaar 2019		gewijzigde geraamde baten dienstjaar 2019		werkelijke baten dienstjaar 2018
Bestuur						
Totaal Bestuur	***€***	***-***	***€***	***-***	***€***	***-***
Afvalverwerking						
Rente ontvangen van ARN B.V.	€	317.910	€	317.911	€	331.420
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.724	€	56.723	€	56.723
Totaal Afvalverwerking	***€***	***374.634***	***€***	***374.634***	***€***	***388.143***
Totalen	***€***	***374.634***	***€***	***374.634***	***€***	***388.143***

Omschrijving		werkelijke lasten dienstjaar 2019		gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2019		werkelijke lasten dienstjaar 2018
Bestuur						
Personeel	€	62.712	€	54.450	€	78.861
Overige goederen en diensten	€	87.296	€	86.150	€	31.665
Totaal product Bestuur	***€***	***150.008***	***€***	***140.600***	***€***	***110.526***
Afvalverwerking						
Rente	€	24.838	€	24.838	€	26.015
Bijdrage CE	€	-	€	-	€	60.500
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.724	€	56.723	€	56.723
Totaal product Afvalverwerking	***€***	***81.562***	***€***	***81.561***	***€***	***143.238***
Onvoorzien	€	-	€	10.000	€	-
Incidentele lasten	€	626	€	-	€	-
Totale lasten	**€**	**232.196**	**€**	**232.161**	**€**	**253.764**
Totaalsaldo van baten en lasten	***€***	***142.438***	***€***	***142.474***	***€***	***134.379***
Toevoeging reserves	**€**	**-**	**€**	**-**	**€**	**-**
Onttrekking (vrijval) reserves	€	18.416	€	-	€	-
Gerealiseerd resultaat	**€**	**160.854**	**€**	**142.474**	**€**	**134.379**

3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten

De lasten en baten worden verantwoord conform het “Baten- en lastenstelsel” dat inhoudt dat de baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben. Voor een toelichting wordt verwezen naar de diverse onderstaande posten, met name waar het verschillen betreft tussen het begrote en het feitelijk gerealiseerde bedrag.

REKENING 2019	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Onvoorzien	Incidentele lasten	Toev. / onttrek. reserves
LASTEN						
1. Personeel	62.712	62.712				
2. Overige goederen en diensten	87.296	87.296				
3. Rente	24.838		24.838			
4. Bijdrage CE	0		0			
5. Vereveningsbijdrage	56.724		56.724			
6. Onvoorzien	0			0		
7. Incidentele lasten	626				626	
8. Toevoeging / onttrekking reserves	-18.416					-18.416
Totaal Lasten	**213.780**	**150.008**	**81.562**	**0**	**626**	**-18.416**
BATEN						
1. Rente	317.910		317.910			
2. Vereveningsbijdrage	56.724		56.724			
Totaal Baten	**374.634**	**0**	**374.634**	**0**	**0**	**0**
Exploitatiesaldo	**160.854**	**-150.008**	**293.072**	**0**	**-626**	**18.416**

BEGROTING 2019 (gewijzigd)	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Onvoorzien	Incidentele lasten	Toev. / onttrek. reserves
LASTEN						
1. Personeel	54.450	54.450				
2. Overige goederen en diensten	86.150	86.150				
3. Rente	24.838		24.838			
4. Bijdrage CE	0		0			
5. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723			
6. Onvoorzien	10.000			10.000		
7. Incidentele lasten	0				0	
8. Toevoeging / onttrekking reserves	0					0
Totaal Lasten	**232.161**	**140.600**	**81.561**	**10.000**	**0**	**0**
BATEN						
1. Rente	317.911		317.911			
2. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723			
Totaal Baten	**374.634**	**0**	**374.634**	**0**	**0**	**0**
Exploitatiesaldo	**142.474**	**-140.600**	**293.074**	**-10.000**	**0**	**0**

Overige goederen en diensten

3.5.1 Bestuur

1. Kosten personeel

Het betreft salariskosten van gedetacheerd personeel toegedeeld aan het product Bestuur.
In onderstaande tabel zijn de bedragen van de begroting en de rekening weergegeven:

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Kosten personeel	€ 62.712	€ 54.450

2. Overige goederen en diensten

Het betreft hier het deel van de kosten gemoeid met Overige goederen en diensten dat toebedeeld is aan het product Bestuur.

Deze post kan voor een aantal onderdelen nader worden uitgesplitst.

Overige goederen en diensten	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Kostenpost	Bedrag	Bedrag
Juridische adviezen	€ 76.341	€ 75.000
Accountantskosten	€ 8.470	€ 8.500
Bureaukosten	€ -	€ 400
Vergader- representatiekosten	€ 430	€ 300
Diverse kosten	€ 2	€ 250
Telefoon/internet en postverzorging	€ 726	€ 750
Verzekeringen	€ 303	€ 300
Archiefbeheer-/Inspectie	€ 100	€ 100
Bankkosten	€ 925	€ 550
Totaal	€ 87.296	€ 86.150

De kosten worden geheel toebedeeld aan het product Bestuur. De post (Juridische) adviezen is de grootste onder dit product.
Onder advieskosten zijn m.n. geboekt:

- Bijdrage aan energietransitie Rijk van Nijmegen
- Cirkelstad Nijmegen

3.5.2 Product Afvalverwerking

1. Rente leningen O/G

De rentelasten met betrekking tot de leningen O/G.

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Rente leningen BNG	€ 24.838	€ 24.838

2. Bijdrage Circulaire economie

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Bijdrage CE	€ -	€ -

3. Vereveningsbijdrage transportkosten

Ingevolge artikel 26 de leden 2 en 3 van de MARN dient het Algemeen Bestuur de bedragen vast te stellen, die worden uitgekeerd of dienen te worden betaald door of aan het vereveningsfonds. Voor de ontvangen bijdragen zie onder 5.

De uitbetaalde bedragen zijn als volgt samengesteld:

Druten	€	6.157
Heumen	€	342
Berg & Dal	€	31.483
West Maas en Waal	€	15.822
Mook en Middelaar	€	2.920
Totaal	€	56.724

4. Rente lening U/G

Over 2019 heeft MARN van ARN B.V. rente ontvangen.

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Rente ontvangen van ARN B.V.	€ 317.910	€ 317.911

5. Vereveningsbijdrage transportkosten

De ontvangen bedragen zijn als volgt samengesteld:

Beuningen	€	13.227
Nijmegen	€	39.349
Wijchen	€	4.148
Totaal	€	56.724

3.5.3 Netwerkondersteuning Projecten

De MARN kent met ingang van 2017 geen projectengelden meer zoals in de Netwerkorganisatie. Wel is besloten in 2019 middelen in te zetten voor een post Bijdrage aan energietransitie Rijk van Nijmegen en een ondersteuning aan Cirkelstad Nijmegen (zie 3.5.1).

1. Onvoorzien

De post onvoorzien is voor het jaar 2019 niet gebruikt.

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Onvoorzien	€ -	€ 10.000

2. Incidentele lasten

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Incidentele lasten	€ 626	€ -

De incidentele lasten bestaan uit een tweetal posten: niet ontvangen gereserveerde kosten bankverklaring ING 2018 (€ -100,00) en nagekomen kosten ICT 2018 (kosten email & website) € 726,00.

3. Toevoeging / onttrekking (vrijval) reserves

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)
Onttrekking (vrijval) reserves	€ 18.416	€ -

In 2019 is de bestemmingsreserve ad. € 18.416 vrijgevallen.

3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat de totale lasten in 2019 € 213.780 bedroegen tegen een begroot bedrag van € 232.161.

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)	Verschil
LASTEN			
1. Personeel	62.712	54.450	8.262
2. Overige goederen en diensten	87.296	86.150	1.146
3. Rente	24.838	24.838	0
4. Bijdrage CE	0	0	0
5. Vereveningsbijdrage	56.724	56.723	1
6. Onvoorzien	0	0	0
7. Incidentele lasten	626	10.000	-9.374
8. Toevoeging / onttrekking reserves	-18.416	0	-18.416
Totaal Lasten	**213.780**	**232.161**	**-18.380**
BATEN			
1. Rente	317.910	317.911	1
2. Vereveningsbijdrage	56.724	56.723	-1
Totaal Baten	**374.634**	**374.634**	**0**
Exploitatiesaldo	**160.854**	**142.474**	**-18.380**

Lasten

Ad 1. Personeel
Dar voert sinds juli 2018 de secretariaatswerkzaamheden voor GR MARN uit. Op basis van de ervaring van een jaar heeft de directeur van Dar overlegd met de voorzitter GR MARN. Gebleken is dat de inzet vanuit Dar substantieel groter is dan in 2018 werd aangenomen. Tevens is in de begroting geen rekening gehouden met de toe te passen indexering. Dar heeft bij brief van 20 juni 2019 een aanpassing van het tarief voorgesteld. Op 12 juli 2019 heeft de voorzitter bij brief ingestemd met het voorstel. Hiermee komt de ondersteuning uit op € 62.712.

Ad. 2 Overige goederen en diensten
In november 2019 heeft het Algemeen Bestuur besloten om in ieder geval voor 2020 financiële ondersteuning te geven aan de Circulaire Raad, een programma om ontwikkeling te geven aan de circulaire economie in de regio.

Baten
Geen verklaring noodzakelijk.

3.5.5 Analyse onvoorzien
Hiervan is geen gebruik gemaakt gedurende 2019 waarbij verwezen wordt naar paragraaf 3.5.3.

3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten
Algemeen
Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat een aantal posten wat lager resp. hoger hebben uitgepakt dan aanvankelijk begroot. Zie voor de toelichting het gestelde onder 3.5.4.

Lasten

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)	Verschil
Product Bestuur	150.008	140.600	9.408
Product Afvalverwerking	81.562	81.561	1
Onvoorzien	0	10.000	-10.000
Incidentele lasten	626	0	626
Toevoeging / onttrekking reserves	-18.416	0	-18.416

Baten

	Rekening 2019	Begroting 2019 (gewijzigd)	Verschil
Product Bestuur	0	0	0
Product Afvalverwerking	374.634	374.634	0

3.5.7 Incidentele baten en lasten

Voor de verklaring wordt verwezen naar paragraaf 3.5.4.

3.5.8 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de MARN. Op grond van de WNT moet de MARN een aantal zaken publiceren bij de jaarrekening. Dit betreft onder meer wie topfunctionarissen zijn in de zin van de WNT. Op basis van de WNT kwalificeren het Algemeen Bestuur (inclusief Dagelijks Bestuur en voorzitter) zich als topfunctionaris van MARN, naast de secretaris van de MARN.

Vanaf 2018 wordt de functie van secretaris uitgevoerd door een medewerker van Dar N.V..

De MARN kent geen bonussen en andere variabele beloningen en heeft die in 2018 dan ook niet gedaan aan topfunctionarissen. Aangezien er geen betalingen zijn gedaan aan bonussen zijn er ook geen onverschuldigde betalingen ingevolgde de WNT gedaan bij de MARN en zijn er geen acties door de MARN hoeven te worden ondernomen om de bedragen aan onverschuldigde betalingen terug te vorderen van de topfunctionaris.

Op basis van de WNT dient de MARN van de topfunctionaris, ook al worden de normen niet overschreden, toch enkele gegevens te publiceren. Voor wat de MARN betreft kwalificeren alleen de bestuursleden en de secretaris zich als zodanig. Onderstaand zijn de door de WNT vereiste gegevens weergegeven.

bedragen x € 1	Dhr. J. van Delft	
Functiegegevens	Secretaris (a.i.)	
Kalenderjaar	**2019**	**2018**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-01 t/m 31-12	1-07 t/m 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	12 (0,3 fte)	6 (0,3 fte)
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand[7]	€25.900	€7.590 (0,3 FTE)
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 81.900	€ 45.540
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	**€ 42.600**	**€ 5.000**
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 2019	€ 42.600	€ 5.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging, exclusief BTW	**€ 42.600**	**€ 5.000**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

WNT Toezichthouders:

a	b-1	b	c	d	e	f	g	h	i	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum
Mw. H. Tiemens	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid / Voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400
Dhr. S. Bos	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400
Dhr. L. Bosland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400
Dhr. P. de Klein	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400
Dhr. P. Loermans	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400
Dhr. A. Springveld	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400
Dhr. N. Verheul	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400
Dhr. G. Wienhoven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 19.400

Verklaring van de letters:

a. de naam
b-1 de beloning 2018
b. de beloning 2019
c. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
d. de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)
e. de functie
f. de duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar
g. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
h. de naam en functie die tijdens het dienstverband zijn bekleed
i. het jaar waarin het dienstverband is beëindigd

3.6 Overige gegevens

3.6.1 Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de jaarrekening 2019.

3.7 Bestemming saldo en vrijval bestemmingsreserve

We stellen voor om het gerealiseerd resultaat 2019 ter hoogte van € 160.854 toe te voegen aan de bestemmingsreserve “Uitkering gemeenten”. In 2020 zal dan het gerealiseerd resultaat 2019 ad € 160.854 tezamen met de vrijval uit hoofde van de grondverkoop ad € 423.463 uitgekeerd worden aan de deelnemende gemeenten.

4 Bijlagen

4.1 ledenlijst algemeen en dagelijks bestuur

Dhr. S. Bos	Gemeente West Maas en Waal
Dhr. L. Bosland	Gemeente Heumen
Dhr. P. de Klein	Gemeente Beuningen
Dhr. P. Loermans (DB-lid)	Gemeente Wijchen
Dhr. A. Springveld (DB-lid)	Gemeente Druten
Mw. H. Tiemens (DB-lid, voorzitter)	Gemeente Nijmegen
Dhr. N. Verheul (DB-lid)	Gemeente Berg en Dal
Dhr. G. Wienhoven	Gemeente Mook en Middelaar

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019 van gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de activa en passiva per 31 december 2019 en de baten en lasten over 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2019;
- het overzicht van baten en lasten over 2019;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen;

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol en het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en de Regeling controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij Assurance opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).
Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende

topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip ‘materieel belang’ wordt toegelicht in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening’.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.137, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% bedraagt en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.
Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2019.
Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde materiele afwijkingen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmarekening en de paragrafen;
- Overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.
Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van het programmaverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, en voor
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen van de gemeentelijke regeling, en ten slotte
- een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Wet Gemeenschappelijke regeling verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol inclusief het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur, de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rosmalen, 27 maart 2020

WHS Registeraccountants

Was getekend: H.H. van Santvoort MSc RA

WHS *Registeraccountants*

Doelgericht samenwerken

ACCOUNTANTSVERSLAG 2019

gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen

WHS Registeraccountants

Doelgericht samenwerken

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen
T.a.v. mevrouw H. Tiemens
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

Munkesstraat 7
5383 KG Vinkel
Nederland
Email: huub@whs-advies.nl.
Tel: +31 (0)6 5287 6358
www.whs-advies.nl

10 maart 2020

Referentie: MA201901

Geacht bestuur,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2019

Het doet ons genoegen om u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (hierna GR Marn).

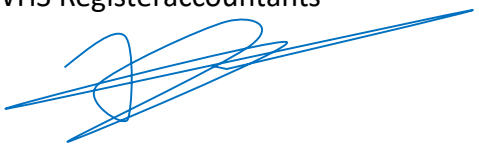
Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 1 november 2019. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van GR Marn. Deze bevindingen zijn reeds besproken met het dagelijks bestuur van GR Marn.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige medewerking die we ervaren hebben tijdens onze controle werkzaamheden.

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Met vriendelijke groet,

WHS Registeraccountants

H.H. van Santvoort MSc RA

Inhoudsopgave

1. Conclusies vanuit de accountantscontrole	4
2. Financiële analyse	6
3. Rechtmatigheidsbeheer	8
4. Overige onderwerpen	10
Bijlagen:	
A. Goedkeuringstolerantie en rapportingstolerantie	13
B. Foutenevaluatie en onzekerheden	14

1. Conclusies vanuit de accountantscontrole

1. Conclusies vanuit de accountantscontrole

WHS Registeraccountants

Doelgericht samenwerken

1.1 Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

Wij zullen een goedkeurende controleverklaring verstrekken

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2019 van GR Marn afgerond en zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid te verstrekken, onder voorbehoud van goedkeuring van deze jaarrekening door het algemeen bestuur.

De gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het normenkader rechtmatigheid passen bij de organisatie en zijn nageleefd

De jaarrekening is opgesteld door GR Marn in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld;
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld en
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het dagelijks bestuur heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2019 en de totstandkoming van transacties aanvaardbaar zijn. Tevens hebben we vastgesteld dat het door u ingestelde normenkader is nageleefd.

1.2 Uw jaarstukken geven voldoende inzicht

Wij hebben op hoofdlijnen de informatiewaarde van de jaarstukken beoordeeld. De jaarstukken 2019 bestaan volgens de BBV uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag op haar beurt bestaat uit de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bevat de programmarekening, de balans en een toelichting op beiden. Hieronder hebben wij per belangrijk onderdeel van de jaarstukken onze indruk opgenomen ten aanzien van de leesbaarheid en kwaliteit van het betreffende onderdeel.

De jaarrekening voldoet aan de wettelijk financiële kaders

Als uw accountant dienen wij ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet te vermelden of uw jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen of inconsistenties te melden op dit gebied.

Uw programmarekening geeft een goed beeld van gerealiseerde resultaten ten opzichte van de begroting

De programmarekening geeft voldoende inzicht in de realisatie van de taken en ten opzichte van de begroting.

Uw jaarverslag is goed leesbaar

Het jaarverslag gaat in voldoende mate in op de realisatie van de taken en de verantwoordelijkheden van GR Marn. Tevens wordt helder uiteengezet welke initiatieven de GR Marn momenteel onderzoekt in het kader van haar (toekomstige) rol in de bredere energietransitie.

2. Onze analyse op uw financiële positie

2. Onze analyse op uw financiële positie

Gerealiseerd resultaat

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2019 bedraagt € 160.854 voordelig ten opzichte van een begroot saldo van € 142.474.

Financiële kengetallen

Als onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen heeft de GR Marn financiële kengetallen opgenomen conform artikel 11 van het BBV. De financiële kengetallen tonen aan dat er sprake is van een gezonde financiële huishouding.

Bestemmingsreserves

Conform resultaatbestemming 2017 heeft de MARN een bestemmingsreserve “uitkering gemeenten” ingesteld. Deze reserve heeft ten doel de opbrengst van de verkoop van de gronden in 20 jaar aan gemeenten uit te keren volgens een vast schema. Gedurende 2019 is conform resultaatbestemming 2018 € 544.332 uitgekeerd aan de deelnemers betreffende het gerealiseerd resultaat 2018 ad € 134.379 tezamen met de vrijval uit hoofde van de grondverkoop ad € 409.953.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het belangrijkste risico is ons inziens gelegen in de inbaarheid van de uitstaande lening bij ARN B.V. als gevolg van de verkoop van de gronden. De hoogte van deze lening bedraagt per 31 december 2019 € 10.188.054 en wordt over een periode van 20 jaar na de eerste betaling in maandelijkse gelijke termijnen (inclusief rente) betaald aan de GR Marn. Om meer zekerheid te verkrijgen rondom de daadwerkelijke ontvangst van de resterende termijnen heeft ARN B.V. aan MARN dan ook zekerheid verstrekt in de vorm van een eerste recht van hypotheek op de percelen die onderdeel uitmaken van de verkoop. Hiermee wordt het risico op een eventuele oninbaarheid verder gemitigeerd.

Door de verkoop van uw grondpositie heeft u ieder jaar recht op de bijhorende rentebaten, maar vervallen de verhuuropbrengsten welke in het verleden vanuit ARN werden ontvangen. Deze verhuuropbrengsten waren hoger dan de (toekomstige) jaarlijkse rentebaten. Daarnaast nemen de rentebaten uit hoofde van de lening met de ARN ieder jaar af gezien deze een annuïtaire grondslag kennen. Dit zal dan ook in toekomstige jaren een financieel effect hebben op uw jaarresultaten, waarbij naar mate het verstrijken van de looptijd het (nadelig) financieel effect hoger zal worden. Wij adviseren u dan ook hier in de toekomst rekening mee te houden.

3. Rechtmatigheidsbeheer

3. Rechtmatigheidsbeheer

WHS Registeraccountants

Doelgericht samenwerken

Rechtmatigheid

Als onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole hebben we getoetst of uw organisatie voldoet aan de gestelde wet,- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader. In deze paragraaf gaan we nader in op de belangrijkste onderwerpen.

- ***Begrotingscriterium***

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het algemeen bestuur is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan het algemeen bestuur, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door het algemeen bestuur worden geautoriseerd.

Wij hebben beoordeeld of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting. Wij hebben hierbij vastgesteld dat de lasten overschrijdingen op programmaniveau passen binnen het bestaand beleid en adequaat zijn toegelicht in de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur stelt uw algemeen bestuur voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2019. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

4. Overige onderwerpen

4. Overige onderwerpen

Interne beheersorganisatie

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2019 van de GR Marn hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw GR, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. Op basis van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de administratieve organisatie en interne beheersmaatregelen in het kader van een betrouwbare jaarrekening en financiële rechtmatigheidsverantwoording toereikend zijn voor de accountantscontrole.

Automatisering

In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant ook verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle was hierbij niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.

De jaarrekeningcontrole heeft geen materiële tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Bevestiging onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Hierbij is op alle assurance opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing.

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Wij kunnen u bevestigen dat we zowel als organisatie en als controleteam onafhankelijk zijn van de GR Marn.

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat *(Standaard 240 De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten).* Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Hoewel wij een professioneel-kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2019 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Bijlagen

Bijlage 1: goedkeuringstolerantie en rapportingstolerantie

WHS Registeraccountants
Doelgericht samenwerken

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie en rapporteringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Op grond van de jaarrekening 2019 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 2.300 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 6.900 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden. Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door het algemeen bestuur bepaald op € 2.070.

Goedkeurings-tolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Bijlage 2: Foutenevaluatie en onzekerheden

WHS Registeraccountants

Doelgericht samenwerken

(Niet-) gecorrigeerde fouten en onzekerheden

De volgende (niet-)gecorrigeerde fouten en onzekerheden groter dan de rapportagetolerantie zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

Goedkeurings-tolerantie	Rechtmatigheid * 1.000	Getrouwheid * 1.000
Niet) gecorrigeerde fouten	N.V.T.	N.V.T.
Gecorrigeerde fouten	N.V.T.	N.V.T.
Onzekerheden in de controle	N.V.T.	N.V.T.

BEGROTING 2021

Versie 0.1

INHOUD

1 INLEIDING 1

2 PROGRAMMA MARN 1

2.1 Inleiding 1

2.2 Taakveld 0.1: Bestuur 1

2.3 Taakveld 7.3: Afvalverwerking 2

3 PARAGRAFEN 3

3.1 Financiële paragraaf 3

3.2 Verbonden partijen 6

3.3 Weerstandsvermogen 7

3.4 Bedrijfsvoering 8

3.5 Onderhoud kapitaalgoederen 9

4 PROGRAMMABEGROTING 2021 10

4.1 Begrote balanspositie ultimo 2021 10

4.2 Begrote baten 2021 11

4.3 Begrote lasten 2021 12

4.4 Kostenverdeelstaat 13

4.4.1 Lasten 13

4.4.2 Baten 14

5 MEERJARENRAMING 2022 – 2024 16

5.1 Baten Meerjarenraming 2022 – 2024 16

5.2 Lasten Meerjarenraming 2022 – 2024 17

1 INLEIDING

De MARN is een gemeenschappelijke regeling met acht deelnemende gemeenten in de regio Nijmegen. De gemeenschappelijke regeling behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van milieu, waaronder in ieder geval begrepen een doelmatige en milieu hygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.

2 PROGRAMMA MARN

2.1 Inleiding

Doelstelling, taken en bevoegdheden

In 2017 is op basis van een evaluatie de taak van de GR MARN beperkt. Concreet betekent dit dat de netwerkondersteuning die GR MARN verzorgde is gestopt.
De regeling richt zich nu vooral op de rol van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V.. Daardoor zullen onderwerpen met betrekking tot afval een rol blijven spelen. De ondersteuning van de MARN wordt vanaf 2018 door Dar N.V. uitgevoerd.
NB in de loop van 2020 zal het bestuur verkennen of de samenwerking binnen de GR MARN ook aandacht zal besteden aan mogelijke bijdragen in de energietransitie. Wellicht leidt dit tot een wijziging van de tekst van de gemeenschappelijke regeling en/of een begrotingswijziging. Daar is in deze begroting nog geen rekening mee gehouden.

Rechtskarakter en producten

De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende taakvelden onderscheiden:

1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;

2.2 Taakveld 0.1: Bestuur

Wat willen we bereiken?

Een openbaar lichaam als de MARN heeft wettelijk een aantal organen met een doelstelling zoals omschreven in de tekst van de gemeenschappelijke regeling. Om de doelstelling te kunnen realiseren en als ondersteuning voor de taken en bevoegdheden kent de MARN een bestuur en een (gedetacheerde) ambtelijke coördinatie. Met deze ondersteuning willen we bereiken dat de doelstelling, de taken en bevoegdheden zoals omschreven in de tekst van de regeling in goed overleg gerealiseerd kunnen worden.

Wat doen we ervoor?

Voor een omschrijving van de organisatie wordt verwezen naar paragraaf 3.4 Bedrijfsvoering. Gedurende het gehele jaar wordt een beperkt aantal vergaderingen van het Algemeen en Dagelijks Bestuur gepland.
Na besluitvorming in het Dagelijks en, indien van toepassing, het Algemeen Bestuur worden de besluiten waar nodig uitgewerkt en uitgevoerd door de secretaris. Indien gewenst of noodzakelijk vindt de uitwerking plaats door een externe partij, waarbij de secretaris een coördinerende rol heeft.

Wat mag het kosten?
In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2021 als ook 2020 opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2019.

Taakveld 0.1 Bestuur

	Begroting 2021	Begroting 2020	Rekening 2019
Lasten	€ 155.757	€ 144.819	€ 131.592
Baten	€ -	€ -	€ -
Saldo	**€ 155.757-**	**€ 144.819-**	**€ 131.592-**

2.3 Taakveld 7.3: Afvalverwerking

Wat willen we bereiken?
Gezien dit taakveld het geheel aan (financiële) relaties met ARN B.V. betreft betekent dat een goede en constructieve relatie met de ARN B.V. wordt onderhouden, waarbij de (financiële) risico's zoveel mogelijk worden beheerst dan wel waar mogelijk verlaagd, een zo laag mogelijk tarief wordt nagestreefd, er een maximale uitoefening van bevoegdheden plaatsvindt in de aandeelhoudersvergadering en waarbij ARN B.V. een bijdrage levert aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de deelnemers in de MARN.

Wat doen we daarvoor?
Het taakveld Afvalverwerking betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap naar Nederlands recht, ARN B.V. De MARN is op een aantal wijzen verbonden met ARN B.V., zoals:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen (via de gemeenten);
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;

Begin 2017 heeft MARN de gronden waarop de stortlocatie en de installaties zijn gevestigd verkocht aan ARN B.V..
Daarnaast is in het kader van de aanlevering van het afval aan de ARN B.V. een vereveningsbijdrage transportkosten opgesteld voor de acht MARN-gemeenten.

Wat mag het kosten?
In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2021 en 2020 inzake het taakveld Afvalverwerking opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2019.

Taakveld 7.3: Afvalverwerking

	Begroting 2021	Begroting 2020	Rekening 2019
Lasten	€ 79.158	€ 80.367	€ 81.562
Baten	€ 346.352	€ 360.708	€ 374.634
Saldo	**€ 267.194**	**€ 280.341**	**€ 293.072**

Uit het voordelige saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie-, bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

3 PARAGRAFEN

3.1 Financiële paragraaf

Uitgangspunten

De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft.
Positieve resultaten op basis van een vastgesteld jaarverslag worden conform besluiten van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN (zie ook weerstandsvermogen).

De paragraaf betreffende de financiering bevat onder andere de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De kaders ten aanzien van risicobeheer zijn vastgelegd in de Financiële Verordening MARN en het Treasurystatuut. Beide zijn begin 2017 gewijzigd en aangepast aan de nieuwe regels.

Wet FiDo

In de wet Financiering Decentrale Overheden, afgekort de wet FiDo, zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden

Het vanaf 10 december 2013 verplichte schatkistbankieren, in feite schatkistbeleggen, houdt in dat o.a. gemeenten en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen ('beleggingen') aanhouden bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogens bij private partijen buiten de schatkist aanhouden. De middelen die een decentrale overheid aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van de publieke taak. Het principe van schatkistbankieren is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak.

Wet Houdbare overheidsfinanciën

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof), in werking getreden per 1 januari 2014, betreft de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. De Europese begrotingsafspraken zijn gericht op het terugdringen van het nationale EMU-tekort tot onder de 3 procent. In de wet worden de afspraken vertaald naar nadere doelstellingen ten aanzien van de schuldomvang en het begrotingstekort van decentrale overheden.

Aangegane en verstrekte leningen

De MARN is in het verleden tevens een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd en de stortplaats wordt geëxploiteerd evenals de financiering van de aandelen in ARN B.V. Van deze resteert alleen nog een kasgeldlening bij BNG van € 2.000.000 met een rentepercentage van 1,330% waarop wordt afgelost en wel over een periode van 20 jaar.

MARN heeft aan ARN B.V. een lening verstrekt ten behoeve van de aankoop door ARN B.V. van de gronden die in eigendom waren van MARN. Dit bedrag is groot € 11.500.000. Hierop wordt door ARN B.V. jaarlijks rente en aflossing betaald. Het rentepercentage van deze lening is gesteld op een vaste rente van 3,09% op jaarbasis voor de gehele periode van aflossing. Wij refereren naar de toelichting bij de jaarrekening.

Rentebaten en -lasten

MARN zal gedurende 2021 rente ontvangen van ARN B.V. voor de aan haar verstrekte lening. Deze worden geraamd op € 289.629.
Gedurende het jaar 2021 zal de MARN rente betalen over de door haar aangegane lening. Er wordt een bedrag van € 22.435 geraamd.

Schatkistbankieren

De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft voor haar eigen exploitatie zullen gedurende het jaar 2021 worden ondergebracht bij de ING-bank. Conform het bepaalde bij “Schatkistbankieren” zullen bedragen boven de € 400.000 (gemiddeld over een maand) worden gezet op een speciaal daartoe geopende rekening bij het Rijk.

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico’s die samenhangen met de rentelasten van decentrale overheden. Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij begin van het jaar. Artikel 4, lid 1 Wet FIDO bepaalt, dat de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal niet de kasgeldlimiet overschrijdt. Hiervoor wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering op de eerste dag van de drie kalendermaanden in een kwartaal.

De geprognosticeerde ontwikkeling van de kasgeldlimiet in 2021 blijkt uit volgende opstelling:

Kasgeldlimiet in 2021 Per eerste dag van het kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
[1] Omvang begroting per 1 januari 2020 (=grondslag)				
	€ 61.250	€ 61.250	€ 61.250	€ 61.250
Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**
Voor de kasgeldlimiet geldt een minimum van € 300.000				
[2] Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Schuld in rekening courant	€ -	€ -	€ -	€ -
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende schuld	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
[3] Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	€ -	€ -	€ -	€ -
Tegoeden in rekening courant	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 27.100
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende middelen	**€ 50.000**	**€ 50.000**	**€ 50.000**	**€ 27.100**
[4] Toets kasgeldlimiet:				
a Gem. netto schuld - vlottende middelen (3-2)	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 27.100
b Toegestane kasgeldlimiet [1]	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Ruimte	**€ 350.000**	**€ 350.000**	**€ 350.000**	**€ 327.100**

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij de herfinanciering. Het renterisico op het begrotingstotaal overschrijdt de renterisiconorm niet (artikel 6, lid 1 Wet FIDO).

De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Op basis van de wijzigingswet stelt de beoogde renterisiconorm in de kern dat de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximum percentage van 20% moet voor de komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar. De horizon van het begrotingsjaar plus de komende drie jaar komt overeen met de periode van de meerjarenraming.

In 2021 zal naar verwachting geen sprake zijn van herfinanciering, renteherziening en zullen tevens geen leningen worden aangetrokken en/of verstrekt. Derhalve is de MARN binnen de minimale renterisiconorm van € 2.500.000 gebleven.

Resumé

Bij de MARN zijn geen voorzieningen voor financieringsrisico's getroffen. In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk

garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen (ARN B.V.) en zijn er geen rechtsgedingen.

3.2 Verbonden partijen

Aandeelhouderschap

MARN heeft een aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. Elk aandeel vertegenwoordigt een nominale waarde van € 453.

Stemrecht

Bij het opstellen van de begroting 2021 heeft de MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 45,0% aangezien een aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande tabel.

Vanaf 9 juni 2019		
REMONDIS	3.996	47,90%
MARN	3.750	45,00%
De Vallei		
Rivierenland	588	7,10%
ARN B.V.	1.666	0,00%
	10.000	**100,00%**

In de loop van 2020 zal de stemverhouding wijzigen doordat GR Rivierenland haar aandelen heeft aangeboden aan ARN BV. ARN BV neemt deze aandelen uiterlijk 1 juli 2020 over, daarbij vervalt het stemrecht over deze aandelen. De tabel wijzigt dan als volgt:

Vanaf 9 juli 2020		
REMONDIS	3.996	51,60%
MARN	3.750	48,40%
De Vallei		
Rivierenland		
ARN B.V.	2.254	0,00%
	10.000	**100,00%**

Remondis en GR MARN zijn in overleg over de consequenties van deze aandelentransacties.

Raad van commissarissen

De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, zullen een aantal leden in het jaar 2021 zitting hebben in de Raad van commissarissen.

MARN is één van de aandeelhouders in ARN B.V.. Een besloten vennootschap kent een eigen juridische structuur met bevoegdheden en verantwoordelijkheden.
De jaarstukken van ARN B.V. worden medio van elk jaar vastgesteld in de Algemene vergadering waarin MARN zitting heeft. Deze stukken worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur voor besproken. Bij het opstellen van de begroting 2021 van de MARN zijn alleen de cijfers van de Jaarrekening 2018 van ARN B.V. bekend.
Het eigen vermogen van ARN B.V. bedraagt k€ 18.184 per ultimo 2018. Op basis van de jaarrekening 2018 heeft ARN B.V. langlopende schulden in de hoogte van k€ 22.688 tegen een bedrag van k€ 21.589 het jaar er voor.
Het resultaat over 2017 bedroeg k€ 280 tegen k€ 947 in het jaar er voor.
MARN heeft voor de verwerking van het afval van de deelnemers in MARN een vast tarief met een jaarlijkse indexering. De aanleverovereenkomst loopt tot 2026.
MARN is sedert begin 2017 geen eigenaar meer van de gronden die zij voorheen verhuurde aan ARN B.V.. ARN B.V. is nu eigenaar.

3.3 Weerstandsvermogen

Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Het eigen vermogen van de MARN, bestaande uit de algemene reserve, de bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2019, bedraagt per 31-12-2019 € 10.309.515.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

Risicobeheersing

De risico's van de MARN zijn beperkt. Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V. Zij heeft één lening (in verband met grondverkoop) en geen garanties meer uitstaan naar ARN B.V.. De lening is afgedekt met een eerste recht van hypotheek. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Het risico dat MARN loopt bedraagt ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V. Deze zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Kengetallen

Bij Besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd. De vernieuwde BBV vereist dat kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie opgenomen worden in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel ruimte de organisatie beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Onderstaand zijn de voorgeschreven kengetallen opgenomen. De wijze waarop de kengetallen berekend moeten worden is opgenomen in de Regeling van de Minister van BZK van 9 juli 2015 en gewijzigd 26 oktober 2015.

Kengetallen begroting 2021		
Netto schuldquote	450%	C
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-2220%	A
Solvabiliteitsratio	85%	A
Structurele exploitatieruimte	29%	A

Interpretatie kengetallen
Bij de normering volgens de provincie Gelderland worden bovenstaande waarden ingedeeld in 3 categorieën, zoals aangegeven in de brief van 7 oktober 2015.Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Op basis van de kengetallen ontstaat een beeld dat MARN voor 3 van de 4 onderdelen onder de categorie A valt, de minst risicovolle. De netto schuldquote valt in categorie C, dit komt doordat er bij gelijkblijvende schulden, minder baten zijn (in 2017 grondverkoop).

Kengetallen:	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

3.4 Bedrijfsvoering

De gemeenschappelijke regeling kent op basis van de tekst van de regeling de volgende te onderscheiden organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast bestaat er een ambtelijke ondersteuning bestaande uit een secretaris en een vakberaad voor afval.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur zal bestaan uit acht leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe zoals in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de tekst van de GR MARN is toebedeeld. Het Dagelijks Bestuur stuurt vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid de secretaris aan.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. De Voorzitter vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte. In de eerste vergadering na de gemeenteraadsverkiezingen van het jaar 2018 is de mevrouw H. Tiemens verkozen tot Voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de MARN.

Ambtelijke organisatie

Secretariaat
Het secretariaat zal gedurende het jaar 2021 worden verzorgd door Dar N.V..

Administratie

De administratie zal gedurende het jaar 2021 worden verzorgd door Dar N.V..

Informatievoorziening
De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

3.5 Onderhoud kapitaalgoederen

De MARN beschikt niet over kapitaalgoederen.

4 PROGRAMMABEGROTING 2021

4.1 Begrote balanspositie ultimo 2021

ACTIVA		MARN geprognosticeerde balans ultimo 2021		MARN geprognosticeerde balans ultimo 2020		MARN balans ultimo 2019
VASTE ACTIVA						
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	€	1.701.675	€	1.701.675		1.701.676
Lening ARN B.V.	€	9.244.465	€	9.723.438	€	10.188.054
	€	**10.946.140**	**€**	**11.425.113**	**€**	**11.889.730**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**€**	**10.946.140**	**€**	**11.425.113**	**€**	**11.889.730**
VLOTTENDE ACTIVA						
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar						
Uitzettingen Rijk's schatkist	€	68.652	€	133.220		168.276
Overige vorderingen	€	5.000	€	10.553		303
	€	**73.652**	**€**	**143.773**	**€**	**168.579**
Liquide middelen	**€**	**27.100**	**€**	**50.000**	**€**	**125.322**
Overlopende activa						
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**€**	**100.752**	**€**	**193.773**	**€**	**293.901**
TOTAAL	**€**	**11.046.892**	**€**	**11.618.886**	**€**	**12.183.630**
VASTE PASSIVA						
Eigen vermogen						
Reserves						
Algemene Reserve	€	-	€	18.416	€	-
Bestemmingsreserve uitkering gemeenten	€	9.287.808	€	9.725.198	€	10.148.661
Geprognotiseerd resultaat	€	101.437	€	125.522	€	160.854
	€	**9.389.245**	**€**	**9.869.135**	**€**	**10.309.515**
Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar						
Onderhandse leningen						
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€	1.641.125	€	1.732.629	€	1.822.933
TOTAAL VASTE PASSIVA	**€**	**11.030.370**	**€**	**11.601.764**	**€**	**12.132.448**
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar						
Overige schulden	**€**	**5.000**	**€**	**5.000**	**€**	**39.059**
Overlopende passiva						
Rente leningen O/G	**€**	**11.522**	**€**	**12.122**	**€**	**12.123**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**€**	**16.522**	**€**	**17.122**	**€**	**51.182**
TOTAAL	**€**	**11.046.892**	**€**	**11.618.886**	**€**	**12.183.630**

4.2 Begrote baten 2021

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2021 als ook die nog van 2020 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2019 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote baten

Omschrijving	geraamde baten dienstjaar 2021 euro's	geraamde baten dienstjaar 2020 euro's	werkelijke baten dienstjaar 2019 euro's
Bestuur			
Totaal Bestuur	**€ -**	**€ -**	**€ -**
Afvalverwerking			
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.724
Rente ontvangen van ARN B.V.	€ 289.629	€ 303.985	€ 317.910
Totaal Afvalverwerking	***€ 346.352***	***€ 360.708***	***€ 374.634***
Totale baten	***€ 346.352***	***€ 360.708***	***€ 374.634***

4.3 Begrote lasten 2021

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2021 als ook nog die van 2020 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2019 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote lasten

Omschrijving	geraamde lasten dienstjaar 2021 euro's	geraamde lasten dienstjaar 2020 euro's	werkelijke lasten dienstjaar 2019 euro's
Bestuur			
Personeel	€ 64.593	€ 56.084	€ 62.712
Overige goederen en diensten	€ 91.163	€ 88.735	€ 68.880
Totaal Bestuur	***€ 155.757***	***€ 144.819***	***€ 131.592***
Afvalverwerking			
Rente	€ 22.435	€ 23.644	€ 24.838
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.724
Totaal Afvalverwerking	***€ 79.158***	***€ 80.367***	***€ 81.562***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ -
Incidentele lasten	€ -	€ -	€ 626
Totale lasten	**€ 244.915**	**€ 235.186**	**€ 213.780**
Gerealiseerd resultaat	***€ 101.437***	***€ 125.522***	***€ 160.854***

4.4 Kostenverdeelstaat

In onderstaande tabel is de kostenverdeelstaat opgenomen gevolgd door een nadere toelichting.

Kostenverdeelstaat 2021
Hierna volgt voor alle kosten en baten een toelichting per categorie.

	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Onvoorzien
LASTEN				
1. Personeel	64.593	64.593		
2. Overige goederen en diensten	91.163	91.163		
3. Rente te betalen	22.435		22.435	
4. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723	
5. Onvoorzien	10.000			10.000
Totaal Lasten	**244.915**	**155.757**	**79.158**	**10.000**
BATEN				
1. Rente te ontvangen bank	0		0	
2. Rente te ontvangen ARN B.V.	289.629	0	289.629	
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723	
Totaal Baten	**346.352**	**0**	**346.352**	**0**
Exploitatiesaldo	**101.437**	**-155.757**	**267.194**	**-10.000**

4.4.1 Lasten

1. Personeel (economische categorie 1.1)

Met ingang van 1 juli 2018 wordt het secretariaat en de administratie verzorgd door Dar N.V.. De lasten hiervan worden hier verantwoord.

2. Overige goederen en diensten (economische categorie 3.8)

Overzicht begrote kosten Overige goederen en diensten

Overige goederen en diensten Kostenpost	Begroting 2021 Bedrag	Begroting 2020 Bedrag	Rekening 2019 Bedrag
Adviezen	€ 79.568	€ 77.250	€ 46.091
Accountantskosten	€ 9.018	€ 8.755	€ 8.470
Bureaukosten	€ -	€ 412	€ -
Vergader- representatiekosten	€ 450	€ 309	€ 430
Diverse kosten	€ -	€ 258	€ 2
Telefoon/internet en postverzorging	€ 796	€ 773	€ 726
Archiefbeheer/-inspectie	€ 106	€ 103	€ 100
Verzekeringen	€ 318	€ 309	€ 303
Bankkosten	€ 909	€ 567	€ 882
Totaal	**€ 91.163**	**€ 88.735**	**€ 57.004**

3. Rente (economische categorie 5.1)

Overzicht begrote Rente

Rente lening ontvangen gelden	€	22.435
Totaal	**€**	**22.435**

4. Vereveningsbijdrage: uit te keren bedragen (economische categorie 7.5)

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten uit te keren	56.723
Totaal	**56.723**

5. Onvoorzien

Overzicht begrote Onvoorzien

Onvoorzien	€	10.000
Totaal	**€**	**10.000**

4.4.2 Baten

1. Renteopbrengst verkoop (economische categorie 5.1)

Met ingang van begin 2017 zijn de gronden die de MARN in eigendom had verkocht aan ARN B.V. . ARN B.V. betaalt aan MARN rente met risico-opslag. Deze wordt hier verantwoord.

Overzicht begrote Renteopbrengst verkoop gronden

Rente te ontvangen van ARN B.V.	€	289.629
Totaal	€	289.629

2. Vereveningsbijdrage transportkosten: te ontvangen bedragen (economische categorie 7.5)

De totaal te ontvangen gelden zijn exact gelijk aan de door de MARN uit te keren bedragen.

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten te ontvangen	€	56.723
Totaal	€	56.723

3. Voordelig exploitatiesaldo

Hieronder wordt het voordelige exploitatiesaldo voor 2021 geraamd.

Overzicht opbouw exploitatiesaldo MARN

Product		**Bedrag**
Saldo Bestuur	€	-155.757
Saldo Afvalverwerking	€	267.194
Onvoorzien	€	-10.000
Voordelig exploitatiesaldo	**€**	**101.437**

De ontvangen rente wordt jaarlijks gerealiseerd en is onderdeel van de resultaatsverdeling. Naast rente betaalt ARN B.V. ook aflossing. Met ARN B.V. is overeengekomen dat de verkoopsom over een periode van 20 jaar door haar wordt afbetaald.
Vanuit de ingestelde bestemmingsreserve zullen bedragen over 20 jaar worden uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het rentebedrag neemt met de jaren af maar tegelijkertijd met het afnemen van de rentebaten nemen de vrijval uit de bestemmingsreserve toe.

4. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten		
Totaal	€	-

5. Deelnemersbijdragen

Deelnemersbijdragen	€	-
Totaal	€	-

5 MEERJARENRAMING 2022 – 2024

5.1 Baten Meerjarenraming 2022 – 2024

Omschrijving	geraamde baten dienstjaar 2022	geraamde baten dienstjaar 2023	geraamde baten dienstjaar 2024
Bestuur			
Totaal Bestuur	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Afvalverwerking			
Rente	€ 274.829	€ 259.572	€ 243.842
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 331.552***	***€ 316.295***	***€ 300.565***
Totale baten	***€ 331.552***	***€ 316.295***	***€ 300.565***

5.2 Lasten Meerjarenraming 2022 – 2024

	geraamde lasten dienstjaar 2022	geraamde lasten dienstjaar 2023	geraamde lasten dienstjaar 2024
Bestuur			
Personeel	€ 66.531	€ 68.527	€ 70.583
Overige goederen en diensten	€ 93.898	€ 96.715	€ 99.617
Totaal Bestuur	***€ 160.429***	***€ 165.242***	***€ 170.200***
Afvalverwerking			
Rente	€ 21.210	€ 19.969	€ 18.711
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 77.933***	***€ 76.692***	***€ 75.434***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totale lasten	€ 248.363	€ 251.934	€ 255.634
Gerealiseerd resultaat	***€ 83.189***	***€ 64.361***	***€ 44.931***

Gemeente Nijmegen
Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen
Milieusamenwerking Afvalverwerking
Regio Nijmegen (MARN)
Marcel Meier AA
Stella van Hees, Hans Kregting
april 2020

Adviesrapport

Jaarstukken 2019

&

Begroting 2021

MARN

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **3**
……..in één oogopslag **4**
Inleiding **5**
1. Advies **6**
1.1. Advies bij de jaarstukken 6
1.2. Advies bij de begroting 6
2. Kaders **7**
2.1 BRN-normen 7
2.2 Overige kaders 7
3. Algemeen **8**
4. Jaarstukken 2019 **9**
4.1 Algemeen 9
4.2 Controleverklaring accountant 9
4.3 Fiscaliteiten 9
4.4 Begroting 2019 en managementrapportages 9
4.5 Resultaatanalyse 10
4.6 Balanstoelichting 10
4.7 Voorstel bestemming resultaat 2019 10
4.8 Deelnemersbijdragen 10
5. Gewijzigde begroting 2020 **11**
6. Begroting 2021 **11**
6.1 Algemeen 11
6.2 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders 12
6.3 Begrotingswijzigingen 12
6.4 Begrotingsanalyse 12
6.5 Meerjarenbegroting 12
7. Weerstandsvermogen **13**
7.1 Algemene reserve 13
7.2 Bestemmingsreserves 13
7.3 Risico’s 13
Bijlagen **14**
Schema vrijval en uitkeringen aan gemeenten sinds 2017 **14**

……..in één oogopslag

JAARREKENING

Goedkeurende accountantsverklaring
Rekeningresultaat € 160.854
Uitkering reserve € 423.463
Totaal € 584.317
Winstbestemming:
Geheel uitkeren aan gemeenten
in twee delen, in juli en oktober 2020

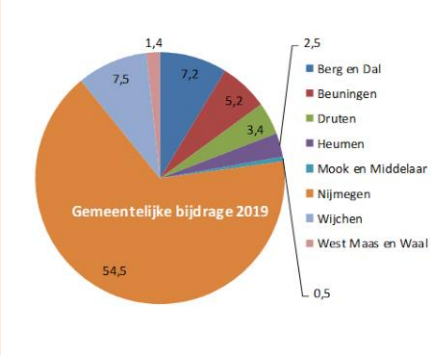
VERMOGENSPOSITIE

Algemene reserve € 18.416
Bestemmingsreserves € 9.725.198
Totaal reserves € 9.743.614

BEGROTING

- 2020 sluitend met positief saldo € 125.522
- 2021 sluitend met positief saldo € 101.437

- Voldoet aan de BRN

ADVIES

- in te stemmen met de jaarstukken 2019 en het resultaatbestemmingsvoorstel
- in te stemmen met de begroting 2021
- de meerjarenraming voor kennisgeving aan te nemen

DEELNEMERSAANDEEL in resultaat & vrijval gronden

Gemeente	Inwoners 1-1-2019	Resultaat 2019	Voorstel uitkering in 2020	Begroting 2021
Beuningen	25.798	€ 12.190	€ 44.281	€ 41.921
Druten	18.810	€ 8.888	€ 32.286	€ 30.566
Berg en Dal	34.670	€ 16.382	€ 59.509	€ 56.338
Heumen	16.435	€ 7.766	€ 28.210	€ 26.707
Mook en Middelaar	7.814	€ 3.692	€ 13.412	€ 12.698
Nijmegen	177.000	€ 83.634	€ 303.809	€ 287.621
West Maas en Waal	18.998	€ 8.977	€ 32.609	€ 30.871
Wijchen	40.900	€ 19.326	€ 70.202	€ 66.462
Totaal	**340.425**	**€ 160.854**	**€ 584.317**	**€ 553.183**

Inleiding

Dit adviesrapport bevat de uitkomsten van de beoordeling van de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 van de GR MARN.
Voor de beoordeling van de jaarstukken en de begroting hebben de gemeenten in de Regio Nijmegen de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen opgericht (hierna Adviesfunctie). Als Adviesfunctie beoordelen wij de jaarstukken en de begroting en brengen hierover advies uit aan de regiogemeenten.
Hierbij hebben wij een advies geformuleerd voor de zienswijze die de GR MARN vraagt aan de deelnemende gemeenten bij de (gewijzigde begroting 2020, de begroting 2021 inclusief Meerjarenraming 2021-2024 en een advies bij de vaststelling van de jaarstukken 2019 en resultaatbestemming 2019.
Op 23 april hebben wij onze bevindingen besproken met de heren Van Delft en Engels van de Dar N.V.

Tijdschema zienswijze
De GR MARN heeft de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 aan de adviesfunctie deelnemende gemeenten op 6 februari 2020 en aan de adviesfunctie op 31 maart 2020 aangeboden. Volgens de BRN-planning geven wij een advies aan de deelnemende gemeenten op 30 april 2020 en zullen gemeenten uiterlijk 22 juni 2020 hun zienswijze indienen. De vaststelling van deze begroting en jaarstukken door het AB is gepland op 25 juni 2020.

Werkwijze Adviesfunctie
Vertrekpunt bij de beoordeling van de jaarstukken en de begroting, door de Adviesfunctie, zijn de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN), die de gemeenten in de Regio Nijmegen vastgesteld hebben. Hieraan toetsen wij. In de BRN 2021 is er een nieuwe indexeringssystematiek van toepassing.
Voor een uitgebreide toelichting op de indexeringssystematiek verwijzen wij naar de BRN 2021. Wij hebben de bijzonderheden die gelden voor de GR MARN verder in dit rapport toegelicht.

Onze beoordeling van de jaarstukken richt zich op de financiële verantwoording en het voorstel over de bestemming van het resultaat. Op basis van de accountantscontrole gaan wij uit van de juistheid van de jaarrekeningcijfers en richten wij ons op een beoordeling van deze cijfers. Daarbij nemen wij de bevindingen in het accountantsverslag mee.
Daarmee valt een inhoudelijke beoordeling van geleverde prestaties buiten de scope van onze werkzaamheden.
Onze beoordeling van de begroting richt zich allereerst op het realiteitsgehalte van de raming en de toepassing van de BRN-normen en richt zich vooral op het jaar 2021. De meerjarenraming gebruiken wij met name als basis voor de beoordeling van de vermogenspositie.
Een inhoudelijke beoordeling van beleidsvoornemens valt buiten de scope van onze werkzaamheden.

Zowel bij de jaarstukken als de begroting nemen wij de risico's en de risicobeheersing in ogenschouw en beoordelen wij de vermogenspositie en met name het verloop van de algemene reserve.

1. Advies

1.1. Advies bij de jaarstukken

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de GR MARN om:

1. In te stemmen met het Jaarverslag en Jaarrekening 2019 van de GR MARN.
2. In te stemmen met het winstbestemmingsvoorstel, het voordelig exploitatieresultaat 2019 ad € 160.854 uit te keren aan de gemeenten.
3. In te stemmen met het betalingsvoorstel om het exploitatieresultaat 2019 ad € 160.854 en de uitkering uit de reserve uit 2019 ad € 423.463 tezamen in totaal € 584.317 in twee delen uit te betalen (juli en oktober 2020).

1.2. Advies bij de begroting

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de GR MARN om:

1. in te stemmen met de begroting 2021
2. de meerjarenraming voor kennisgeving aan te nemen.

In de begroting (en jaarrekening) is (wordt) een risicoparagraaf opgenomen. Deze risico's moeten vertaald worden naar een risicoprofiel, zodat gemeenten in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing ook de risico's van de gemeenschappelijke regeling op kunnen nemen.

Wij adviseren de deelnemende gemeenten om de risico's uit voornoemde vertaling, voor zover deze de algemene reserve van de MARN overstijgen, op te nemen in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (zie toelichting in hoofdstuk 7.3). Dit naar rato van deelname.

2. Kaders

2.1 BRN-normen

In de BRN 2021 is er een nieuwe indexeringssystematiek vastgesteld.
De index-percentage voor 2021 op de gemeentelijke bijdragen is 2,20%.

De regiogemeenten Rijk van Nijmegen hebben in het pfo van 7 oktober 2019 afgesproken om na indexering van de budgetten (de bijdrage gemeenschappelijke regelingen) een generieke korting structureel toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 ev. Aanleiding voor deze bezuinigingstaakstelling is het feit dat gemeenten geconfronteerd worden met nadelen welke binnen de eigen begroting opgevangen moeten worden.

De MARN kent in tegenstelling tot de andere gemeenschappelijke regelingen geen gemeentelijke bijdrage en daarom is de generieke korting niet van toepassing. De exploitatie van de MARN wordt gedekt met rente die de GR MARN ontvangt van de ARN B.V.

2.2 Overige kaders

N.v.t.

3. Algemeen

Hierbij volgen de algemene bevindingen, die zowel de begroting als de jaarstukken raken.

Gronden
De GR MARN heeft geen gronden meer in eigendom. Alle daarmee verband houdende rechten met ARN B.V. (huur en pacht) zijn hiermee vervallen.

Lening aan ARN B.V.
De GR MARN heeft sinds 2017 met ARN B.V. een leenovereenkomst afgesloten, waarbij ARN B.V. over een periode van 20 jaar en bedrag ad € 11,5 miljoen aflost en een marktconforme rente betaalt waarbij een risico-opslag op de rente is inbegrepen. Ter verzekering van de betaling van de termijnen van de koopprijs heeft ARN B.V. aan GR MARN zekerheid verstrekt in de vorm van een eerste recht van hypotheek op de percelen die onderdeel uitmaken van de verkoop.

Geldlening € 2 miljoen
De GR MARN heeft sinds 1 juli 2017 een aflosbare lening (20 jaar) van € 2 miljoen bij BNG afgesloten tegen een rentepercentage van 1,33 %. Deze lening dient ter financiering van de deelneming in ARN B.V. De aflossing van deze lening door de GR MARN zal op termijn tot problemen gaan leiden. Er zal een financiering voor de waarde van de aandelen moeten blijven. Aangezien de gehele reserve van de GR MARN bestemd is om uit te keren zal dit via vreemd vermogen (lening) gefinancierd moeten worden. Dit zal in de toekomstige jaren een financieel effect hebben op de jaarresultaten van de GR MARN. Naarmate het verstrijken van de looptijd zal het (nadelig) financieel effect hoger worden.
De GR MARN onderkent dit probleem en zal hier aandacht aan schenken.

Netwerkondersteuning
De GR MARN biedt geen netwerkorganisatie meer. Sinds 2018 wordt hiervoor ook geen projectenbudget ingezet. De GR MARN richt zich nu op de rol van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V. In dit kader is ook de ondersteuning van de GR MARN ingericht. Deze was de laatste jaren beperkt tot een minimale formatie (secretaris 0,3 fte). Sinds 1-1-2018 neemt Dar N.V. de ondersteuning van de GR MARN geheel voor haar rekening.

Verantwoording Vrijval bestemmingsreserve in rekening en begroting
De opbrengst uit de verkoop van gronden in 2017 is in de jaarrekening (2017) verantwoord. Conform de resultaatbestemming uit 2017 is besloten om deze winst te storten in de bestemmingsreserve “Bestemmingsreserve Uitkering gemeenten”. Hieruit wordt jaarlijks een extra uitkering gedaan naar gemeenten in aanvulling op de verdeling van het resultaat. De hoogte van deze extra uitkering is in 2017 bepaald op basis van de bijlage Schema vrijval en uitkeringen aan gemeenten sinds 2017.

Aandeelhouderschap
MARN is een van de aandeelhouders in ARN B.V. Bij het opstellen van dit advies aan de GR MARN zijn alleen de cijfers van de Jaarrekening 2018 van ARN B.V. bekend.

Stemrecht
ARN B.V. heeft in 2019 de aandelen van Regio De Vallei gekocht, conform besluit in de Algemene Vergadering van ARN in de aandeelhoudersvergadering van 17 april 2019. Deze aankoop is met een akte gemaakt van verkoop en levering van de aandelen d.d. 9 juni 2019 bekrachtigd.
Op 22 mei 2019 heeft MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht gehad in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht

van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande. Na de inkoop van aandelen van De Vallei door ARN BV heeft MARN een stemrecht van 45%.

4. Jaarstukken 2019

4.1 Algemeen

In algemene zin verwijzen wij hier naar de inhoud van het jaarverslag waarin de ontwikkelingen duidelijk uiteen zijn gezet. De belangrijkste ontwikkelingen zijn in dit rapport opgenomen onder hoofdstuk 2 Algemeen.
De financiële kengetallen in de jaarrekening tonen aan dat er sprake is van een gezonde financiële positie.

In de afgelopen jaren is er geen dividenduitkering van de ARN B.V. ontvangen. Dit is een direct gevolg van afspraken die op aandringen van de overheidsaandeelhouders zijn gemaakt. Deze leiden tot korting op de verwerkingstarieven en daardoor tot een lager resultaat. Tevens is het beleid om alleen winst uit te keren als het resultaat boven 1 miljoen euro komt. Over 2018 is door ARN B.V. een winst van € 280k gemaakt.
De Algemene Vergadering van aandeelhouders moet zich nog uitspreken over het jaar 2019. Want de cijfers uit 2019 waren op moment van het opstellen van de jaarrekening door de GR MARN nog niet bekend. Mocht hieruit een dividenduitkering volgen dan wordt aan het AB van de GR MARN geadviseerd om deze direct uit te keren in 2020.

4.2 Controleverklaring accountant

De GR MARN heeft over 2019 een goedkeurende accountantsverklaring gekregen inzake getrouwheid en financiële rechtmatigheid onder voorbehoud van goedkeuring van de rekening door het algemeen bestuur. In het accountantsrapport wordt ook een heldere uiteenzetting gegeven over de specifieke aandachtspunten bij de jaarrekeningcontrole. De rekening voldoet aan de wettelijke financiële kaders (o.a. Wet fido, het BBV en de WNT).

4.3 Fiscaliteiten

Na verkoop van de grond heeft de GR MARN geen ondernemersactiviteiten meer voor de omzetbelasting. Ten aanzien van de VPB is gesteld dat de verkoop van gronden als vermogensbeheer beschouwd wordt en de overige activiteiten als niet VPB- plichtig zijn.

4.4 Begroting 2019 en managementrapportages

De vergelijkende cijfers in de jaarstukken zijn conform begroting 2019 met uitzondering van de lasten van personeel (toename € 8.262) en overige diensten (afname € 1.146). Een en ander is nader in de stukken toegelicht.

4.5 Resultaatanalyse

Het positieve resultaat over 2019 bedraagt € 160.854 tegen een begroot resultaat van € 142.474. Deze meevaller van € 18.380 ontstaat vooral doordat er:

- een bedrag ad € 18.416 als vrijval uit reserves is meegenomen in de resultatenrekening
- de personeelskosten met € 8.262 gestegen zijn, (begroting ad € 54.450 vs. werkelijk ad € 62.712)
- een post indirecte lasten ad € 626 betreffende vooral kosten uit 2018 in 2019 geboekt is en
- de post onvoorzien ad € 10.000 is in 2019 niet gebruikt is en dekt hierin per saldo de gestegen personeelskosten.

4.6 Balanstoelichting

Het aandeel in de ARN B.V. is op de balans opgenomen voor de verkrijgingsprijs ad € 1.701.676. Het zichtbaar eigen vermogen van de ARN B.V. ultimo 2018 bedroeg € 18.820 mln. Het cijfer voor 2019 is nog niet bekend. Deze zullen bij de behandeling van de rekening van ARN B.V. tijdens de algemene vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. medio mei 2020 bekend zijn.

Het eigen Vermogen bij ARN B.V. per 31 december 2018 bedraagt € 18,184 mln. tegen een eigen vermogen ad € 18,540 mln. per 31-december 2017.

Aangezien de GR MARN 37,5% van de aandelen bezit, bedraagt het aandeel van de GR MARN in het vermogen van de ARN BV ook 37,5%, hetgeen neerkomt op € 6,819 mln. Voor de GR MARN betekent dit een stille reserve van € 5,12 mln., zijnde de overwaarde van de kapitaalinbreng. Dit is gelijk aan € 6,8 mln. minus het bedrag van € 1,7 mln. voor de aandelen.
In vergelijking met 2018 is deze stille reserve met € 131k gedaald. Tegelijkertijd valt op dat de resultaten van de ARN B.V. de afgelopen jaren steeds meer dalen.

4.7 Voorstel bestemming resultaat 2019

De aanbiedingsbrief van de GR MARN geeft de winstbestemming duidelijk weer. In dit advies is ook het te nemen besluit in beknopte vorm en logische volgorde opgenomen.
In de aanbiedingsbrief is ook de verdeling van het resultaat naar deelnemende gemeenten opgenomen. Om nader inzicht te krijgen in de cijfers is in de bijlage van dit rapport zowel een schema opgenomen met de vrijval bestemmingsreserve als de ontvangsten vanuit de ARN.

Het voorstel is om het gerealiseerd resultaat 2019 ter hoogte van € 160.854 toe te voegen aan de “Bestemmingsreserve Uitkering gemeenten”.

4.8 Deelnemersbijdragen

De vrijval 2019 uit de bestemmingsreserve is € 423.463. Samen met voornoemde resultaat uit 2019 is dit een bedrag ad € 584.317 en wordt aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd op basis van de inwoneraantallen per 1 januari 2019 zoals vastgesteld in de begrotingslijnen 2020 (BRN 2020).

Het voorstel is om het gerealiseerde resultaat 2019 ad € 160.854 tezamen met de vrijval uit hoofde van de grondverkoop ad € 423.463 (in totaal € 584.317) uit te keren aan de deelnemende gemeenten.

De verdeling van dit voorstel is als volgt:

Gemeente	Inwoner Aantallen per	Resultaat 2019	Vrijval bestemmingsreserve gronden 2019	Verdeling in 2020
Totaal	**1-1-2019**	**€ 160.854**	**€ 423.463**	**€ 584.317**
Beuningen	**25.798**	€ 12.190	€ 32.091	€ 44.281
Druten	**18.810**	€ 8.888	€ 23.398	€ 32.286
Berg en Dal	**34.670**	€ 16.382	€ 43.127	€ 59.509
Heumen	**16.435**	€ 7.766	€ 20.444	€ 28.210
Mook en Middelaar	**7.814**	€ 3.692	€ 9.720	€ 13.412
Nijmegen	**177.000**	€ 83.634	€ 220.175	€ 303.809
West Maas en Waal	**18.998**	€ 8.977	€ 23.632	€ 32.609
Wijchen	**40.900**	€ 19.326	€ 50.877	€ 70.202
Totaal	**340.425**	**€ 160.854**	**€ 423.463**	**€ 584.317**

Voor de deelnemende gemeenten geldt dat zij de ontvangst vanuit de GR MARN onder Afval (taakveld 73) kunnen verantwoorden.

5. Gewijzigde begroting 2020

De begroting 2020 is niet gewijzigd. Mogelijk wordt de begroting in de loop van 2020 gewijzigd op basis van lopende onderzoeken over de toekomstige koers van de gemeenschappelijke regeling.
Evenals in 2019 is ook in 2020 een bedrag ad € 10.000 opgenomen aan onvoorzien.
De verhoging van personeelskosten in 2019 is in de begroting 2020 nog niet doorgevoerd. Hierdoor is het geprognosticeerde resultaat niet representatief voor wat de personeelskosten betreft.

6. Begroting 2021

6.1 Algemeen

De GR MARN heeft de beleidsdoelen in de begroting 2021 uiteen gezet. In dit advies worden alleen bijzondere (beleid)wijzigingen vermelden.
De GR MARN is in 2017 gestopt met de netwerkondersteuning en richt zich nu vooral op haar rol van de aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V. Even als voorgaande jaren wordt de ondersteuning van de MARN door Dar N.V. uitgevoerd.
Uit de AB besluiten is vastgesteld dat het bestuur de samenwerking binnen de GR MARN wil verkennen en daarbij ook aandacht wil besteden aan mogelijke bijdragen in de energietransitie. In geval dat hierdoor wijzigingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling en/of een begrotingswijziging nodig zijn, dan worden deze in de loop van 2020 voorgesteld c.q. besloten.

6.2 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders

De taakvelden zijn conform BBV toebedeeld. De begroting 2021 voldoet aan de BRN-normen. Het verdient aanbeveling om de begroting van 2020 aan de huidige bekende standen voor wat de personeelskosten betreft, aan te passen.

6.3 Begrotingswijzigingen

Zie hiervoor paragraaf 6.1 Algemeen.

6.4 Begrotingsanalyse

Ten opzichte van de begroting 2020 zijn de bestuurslasten en de uitkering bestemmingsreserve iets gestegen. Bij vrijwel gelijk gebleven begrote lasten daalt daarmee het begrote gerealiseerde resultaat.
De uitkering aan de deelnemende gemeenten in 2020 is in de aanbiedingsbrief vermeld.

De GR MARN heeft een aflosbare lening (20 jaar) van € 2 miljoen sinds 1 juli 2017 bij BNG tegen een rentepercentage van 1,33 %. Deze lening dient ter financiering van de deelneming in ARN B.V. Aflossing van de lening zal op termijn tot problemen gaan leiden, omdat de jaarlijkse rentebaten uit hoofde van de annuïtaire lening met ARN B.V. ieder jaar afnemen. Dit zal in de toekomstige jaren een financieel effect hebben op de jaarresultaten van de GR MARN. Naarmate het verstrijken van de looptijd zal het (nadelig) financieel effect hoger worden.

Er zal een financiering voor de waarde van de aandelen moeten blijven. Aangezien de gehele reserve van de GR MARN bestemd is om deze uit te keren zal de financiering van de aandelen bij de ARN B.V. via vreemd vermogen (lening) gefinancierd moeten worden. De GR MARN onderkent dit probleem en zal hier aandacht aan schenken.

6.5 Meerjarenbegroting

Door de aflossing op de lening van € 2 miljoen, gaat er op termijn bij de GR MARN een liquiditeitsprobleem ontstaan. Evenals in 2019 wordt geadviseerd om naast de begroting naar lasten en baten ook een kasstromenoverzicht op te nemen in meerjarig perspectief, waardoor het probleem inzichtelijk wordt. Tevens heeft de grondverkoop effecten op de baten. Want de met deze verkoop samenhangende geldlening aan de ARN levert rentebaten op, maar deze lopen wel af naarmate de lening afgelost wordt. In het verleden waren de huurbaten structureel op hetzelfde niveau. Op termijn zal dit bateneffect nadeliger worden en hiermee ook de dekking van de exploitatiekosten van de GR MARN. Ook de accountant heeft hierop gewezen.

7. Weerstandsvermogen

7.1 Algemene reserve

Hierbij een doorkijk van de algemene reserve samen met de normering van de algemene reserve, zijnde de posten bestemmingsreserve gemeenten per 31-12-2019 en de rekeningresultaat 2019 plus begroot resultaat 2020 en eventuele begrote mutaties in de reserve.
De Algemene reserve is opgeheven aan de hand van de in 2014 besproken notitie weerstandsvermogen. Er wordt nu alleen nog een post onvoorzien van € 10.000 in de exploitatie aangehouden.
Het eigen vermogen van de MARN per 31-12-2019 bedraagt € 10.309.515 en bestaat hoofdzakelijk uit de posten algemene reserve, bestemmingsreserve uitkeringen gemeenten en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2019.

7.2 Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve bestaat sinds eind 2017 alleen nog uit de Bestemmingsreserve "Uitkering gemeenten" en ‘Gerealiseerd resultaat”.
De uitkering aan de gemeenten verloopt volgens een vaste schema. Zie bijlage.

In 2019 is conform resultaatbestemming 2018 en bedrag ad € 544.332 uitgekeerd aan de deelnemers. Dit bedrag bestaat uit het gerealiseerd resultaat 2018 ad € 134.379 en de vrijval uit hoofde van de grondverkoop ad € 409.953.

In 2020 zal aan de deelnemers de vrijval (2020) uit verkoop van gronden ad € 423.463 en het gerealiseerde resultaat 2019 ad € 160.854 worden betaald.

Per 31 december 2019 is de Bestemmingsreserve "Uitkering gemeenten" € 9.725.198 Dit is conform voornoemde vastgestelde schema uit 2017.

7.3 Risico’s

Met de overdracht van grond aan de ARN B.V. en de afkoop van rechten, in 2017, kan gesteld worden dat de risico’s voor de GR MARN verder zijn gereduceerd. De GR MARN bezit immers geen gronden meer en kan dus niet meer aangesproken worden op toekomstige verantwoordelijkheden voor oplevering van schone gronden.
Zie ook risico onder § *Geldlening € 2 miljoen.*

Bijlagen

Schema vrijval en uitkeringen aan gemeenten sinds 2017

	lening aan ARN B.V.			Bestemmingsreserve	
	Rente	**Aflossing**	**Restant aan einde jaar**	**Uit te keren aan deelnemers***	**restant eind van het jaar**
Begin 2017			11.500.000		10.955.463
2017	344.524	424.076	11.075.924	396.849	10.558.614
2018	331.441	437.180	10.638.744	409.953	10.148.661
2019	317.911	450.690	10.188.054	423.463	9.725.198
2020	303.984	464.616	9.723.438	437.389	9.287.808
2021	289.627	478.973	9.244.465	451.746	8.836.062
2022	274.828	493.772	8.750.693	466.545	8.369.517
2023	259.570	509.030	8.241.663	481.803	7.887.714
2024	243.841	524.759	7.716.904	497.532	7.390.182
2025	227.626	540.974	7.175.930	513.747	6.876.435
2026	210.908	557.692	6.618.238	530.465	6.345.970
2027	193.676	574.924	6.043.314	547.697	5.798.272
2028	175.912	592.688	5.450.626	565.461	5.232.811
2029	157.597	611.003	4.839.623	583.776	4.649.035
2030	138.718	629.882	4.209.741	602.655	4.046.380
2031	119.253	649.347	3.560.394	622.120	3.424.260
2032	99.190	669.410	2.890.984	642.183	2.782.077
2033	78.505	690.095	2.200.889	662.868	2.119.208
2034	57.179	711.421	1.489.468	684.194	1.435.014
2035	35.200	733.400	756.068	706.173	728.841
2036	12.532	756.068	0	728.841	0
TOTAAL		**11.500.000**	**0**	**10.955.460**	**0**

*Toelichting: uit te keren bedragen aan deelnemende gemeenten is bedrag van de aflossing minus 1/20 deel van de afboeking grondwaarde (544.537/20=27.227)

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

contactpersoon
Leen van der Veen
t 088 432 7154

ons kenmerk
Z/20/045384

Openbaar Lichaam gemeenschappelijke regeling
Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

datum 13 mei 2020
onderwerp Zienswijze jaarrekening 2029, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024
verzonden

Beste heer/mevrouw,

Wij hebben van u de volgende stukken ontvangen: jaarrekening 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.
Met deze brief geven wij onze zienswijze daarop.
Bij de beoordeling van de stukken hebben wij gebruik gemaakt van het advies van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen. Wij ondersteunen de conclusies uit dit advies en onze zienswijze is dan ook in lijn daarmee.

Jaarrekening 2019
Wij stemmen in met de jaarrekening 2019 en met het winstbestemmingsvoorstel.

Begroting 2021
Wij stemmen in met de begroting 2021.

Meerjarenraming 2022-2024
Deze nemen wij voor kennisgeving aan.

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeenteraad Druten

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld
voorzitter

F.H.T.M. Aerts
griffier

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1462
Extern Zaak ID	Z/20/047685
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	10.2
Titel	Jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Juridische advisering
Eigenaar	Zanten, van, Eric
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§6 Financiering
Portefeuillehouder(s) Druten	Brink, W. (Willy)
Telefoonnummer steller	088-4327465

Bijlagen
Beslisnota gemeenteraad jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.pdf
Bijlage 1 Concept zienswijze jaarstukken GR-ODRN 2019, begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.pdf
Bijlage 2 Jaarverslag ODRN 2019.pdf
Bijlage 3 Begroting ODRN 2021.pdf
Bijlage 4 Accountantsverslag 2019 GR ODRN DEF.pdf
Bijlage 5 Adviesrapport Adviesfunctie GR april 2020.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

Gemeente Druten

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:
1. In te stemmen met de jaarrekening 2019 van de GR ODRN.
2. In te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, door het voordelig rekeningresultaat ad. € 20.617 toe te voegen aan de algemene reserve.
3. In te stemmen met de begroting 2021, inclusief de ontwikkelagenda en de tariefsverhoging van € 6,- (m.u.v. de niet toegepaste generieke korting van 1 %).
4. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022 - 2024
In te stemmen met bijgevoegde zienswijze.

Stemming
14 stemmen voor

Stem voor	**Stem tegen**
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	

Gemeente Druten

Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de jaarrekening 2019 van de GR ODRN.
2. In te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, door het voordelig rekeningresultaat ad. € 20.617 toe te voegen aan de algemene reserve.
3. In te stemmen met de begroting 2021, inclusief de ontwikkelagenda en de tariefsverhoging van € 6,- (m.u.v. de niet toegepaste generieke korting van 1 %).
4. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022 – 2024

In te stemmen met bijgevoegde zienswijze.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47685

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Raadsvoorstel Jaarverslag ODRN 2019, Begroting 2021 en Meerjarenraming 2022-2024

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:
1. In te stemmen met de jaarrekening 2019 van de GR ODRN.
2. In te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, door het voordelig rekeningresultaat ad. € 20.617 toe te voegen aan de algemene reserve.
3. In te stemmen met de begroting 2021, inclusief de ontwikkelagenda en de tariefsverhoging van € 6,- (m.u.v. de niet toegepaste generieke korting van 1 %).
4. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022 – 2024

In te stemmen met bijgevoegde zienswijze.

Aanleiding
De gemeenteraden van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten hebben volgens de Wet op de gemeenschappelijke regelingen het recht hun zienswijze te geven op de jaarstukken en de begroting en kunnen deze indienen bij het algemeen bestuur; deze zienswijze dient uiterlijk 22 juni 2020 bij de ODRN binnen te zijn.
Op 30 april 2020 heeft de adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen het advies m.b.t. de ODRN jaarstukken 2019, de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024 toegezonden.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
23 april '20	De gemeenteraad heeft kennis genomen van de informatienota waarin de raad geïnformeerd is over de financiële consequenties van de doorontwikkeling van de ODRN, het exploitatietekort van de ODRN over 2019 en de financiële gevolgen van de implementatie van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen.

Gewenst resultaat
Door het jaarlijks beoordelen van de begroting en de jaarrekening van de GR-ODRN behoudt de gemeente Druten inzicht in de stand van zaken bij deze gemeenschappelijke regeling. Met het voorleggen van onze zienswijzebrief verzoeken wij het algemeen bestuur van de ODRN rekening te houden met onze zienswijze bij de vaststelling van de jaarstukken 2019 en de begroting 2021.

Argumenten
1.1 Het recht op het geven van een zienswijze is geregeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de GR – ODRN
De gemeenteraden van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten hebben volgens de Wet op de gemeenschappelijke regelingen het recht hun zienswijze te geven op de jaarstukken en de begroting en kunnen deze indienen bij het algemeen bestuur van de ODRN. Onze gemeenteraad heeft de verbonden partijen, zoals de ODRN, gemandateerd aan het college van B&W. Slechts bij een afwijking van de begroting van

meer dan 5% gaan de stukken naar de raad. Dit is nu het geval. Daarom liggen de stukken nu bij u voor.

1.2 De jaarrekening sluit positief en er is een goedkeurende controleverklaring van de accountant

In de afgelopen periode kampte de ODRN met tekorten. Door de gemeenten zijn daarom tussentijds aanvullende bijdragen verstrekt om deze tekorten te dekken. Dankzij deze aanvullende bijdragen (€ 1,2 miljoen) sluit de jaarrekening 2019 positief met een bedrag van € 20.617.
De accountant heeft op 9 april jl. een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor getrouwheid en rechtmatigheid.

1.3 De Adviesfunctie Gemeenschappelijke regelingen heeft de toets positief beoordeeld.

De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen (AGR) brengt advies uit over de jaarstukken aan deelnemers van de gemeenschappelijke regelingen in onze regio. De Adviesfunctie heeft als volgt geadviseerd:
Advies bij de Jaarrekening:

a) Instemmen met de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Nijmegen.
b) Instemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, zijnde het voordelig rekeningresultaat ad € 20.617 toe te voegen aan de algemene reserve.

Advies bij de Begroting:

a) Instemmen met de begroting 2021, inclusief de extra tariefsverhoging van € 6,- en inclusief de ontwikkelagenda maar met uitzondering van de niet toegepaste generieke korting van 1%.
b) Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024

1.4 Er zijn door de AGR aanvullende adviezen gegeven

Wij stellen voor om het advies van de AGR over te nemen door de risico's van in totaal € 482.000,- op te nemen in onze eigen paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, naar rato van deelname. Voor Druten komt dit neer op € 13.493,-

2.1. Het positieve saldo verkleint het nadelige saldo van de Algemene reserve

De reserve is in het verleden gevormd door storting van een deel van behaalde voordelige resultaten en is bedoeld om eventuele nadelige saldi op te kunnen vangen. Per balansdatum van 31 december 2019 is deze reserve € 46.584 negatief. Door het positieve saldo van € 20.617 toe te voegen aan de Algemene Reserve, wordt het negatieve saldo kleiner.

3.1 De begroting 2021 sluit aan op het werkplan van de ODRN voor 2021 en het ontwikkelprogramma

In de eerste maanden van 2020 is gewerkt aan het concept werkprogramma van de ODRN voor 2021. Dit is in samenspraak gedaan met de opdrachtgevende gemeenten. De begroting sluit aan op het werkprogramma. De inschatting van de verwachte kosten is daardoor reëel.
In de begroting is tevens opgenomen:

- een verhoging van de productprijzen met 2,2% in 2021, conform de begrotingsrichtlijnen van de regio Nijmegen 2021;
- de tariefverhoging van € 6,-; Dit is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de ODRN onder voorbehoud van goedkeuring door de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten;
- een tariefverhoging van € 15,- voor de uitvoering van extra opdrachten;
- Een budget ad € 1.017.000,- voor de doorontwikkeling van de ODRN;

- Een stijging van huisvestings- en ICT-kosten.

3.2. De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen (AGR) adviseert positief ten aanzien van de jaarrekening 2019 en begroting 2021, maar maakt een voorbehoud ten aanzien van de generieke korting.

De AGR heeft positief geadviseerd en stelt voor in te stemmen met de jaarrekening en begroting maar maakt een voorbehoud ten aanzien van de niet doorgevoerde afgesproken generieke korting. Door deze korting niet door te voeren in de begroting, wijkt het AB af van de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen 2021 (zie ook tegenargument 3.2).

5.1 *De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en de gemeenschappelijke regeling ODRN bieden de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.*

De gemeenteraden van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten hebben volgens de Wet op de gemeenschappelijke regelingen het recht hun zienswijze te geven op de jaarstukken en de begroting en kunnen deze indienen bij het algemeen bestuur.

De jaarrekening 2019 en begroting 2021 geven aanleiding tot het indienen van zienswijzen. De zienswijzen richten zich op de afspraken over de generieke korting: Het niet voldoen aan de afspraken over de generieke korting (zie onder kanttekening 3.2.) Dit heeft uiteraard ook effect op onze begroting. In onze huidige meerjarenbegroting hebben we voor 2021 een stelpost van € 4.092,- opgenomen als 'geraamde opbrengst' van de gevraagde generieke korting van 1% bij de verschillende GR'-en. Daarnaast is in de meerjarenbegroting van Druten voor 2022 een korting opgenomen van € 8.397 (2%) en voor 2023 € 12.798 (3%). Nu deze kortingen bij de ODRN om voornoemde redenen niet is doorgevoerd heeft dat voor onze gemeente een nadelig effect.

Tegenargumenten en risico's

1.1 De weerstandscapaciteit van de ODRN moet in onze begroting worden afgedekt in de risicoparagraaf.

Als we rekening houden met de resultaatbestemming, is het weerstandsvermogen van de ODRN lager dan de benodigde weerstandscapaciteit van € 482.000,-. De AGR adviseert ons om die € 482.000,- naar rato van deelname op te nemen in onze eigen paragraaf weerstandsvermogen. Voor Druten komt dit neer op € 13.493,-

3.1 De begroting 2021 houdt geen rekening met de gevolgen van de implementatie van de Omgevingswet (Ow) en de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb).

De structurele gevolgen van de nieuwe wetten zijn moeilijk in te schatten. Ook is het moment van invoering opgeschort. Voor het jaar 2020 is een werkbudget gevraagd en beschikbaar gesteld voor de implementatie van zowel OW als Wkb. Ook voor het ontwikkelprogramma is er budget gevraagd en toegezegd door het Algemeen Bestuur van de ODRN onder voorbehoud van goedkeuring door de verschillende gemeenteraden.

3.2 De afgesproken generieke korting is niet in de begroting 2021 verwerkt. Hiermee wijkt het AB af van de Begrotingsrichtlijn regio Nijmegen 2021.

Omdat gemeenten in de periode 2020-2023 door het rijk in het gemeentefonds worden gekort met respectievelijk 1%, 2% en 3% is in de Begrotingsrichtlijn Regio Nijmegen 2021 (BRN) afgesproken, dat het AB ODRN zorgdraagt voor een evenredige generieke korting op de gemeentelijke bijdragen. De tariefsverhoging die de ODRN ons nu voorlegt komt niet overeen met deze afspraak; de afgesproken korting van 1% is hierin namelijk

niet verwerkt. Uitgaande van het totaal van de deelnemersbijdragen 2021 ad € 17.790.000 gaat het hier om € 177.900.
Weliswaar zou een korting haaks staan op een tariefverhoging en de financiële tekorten vergroten, maar deze korting betreft een "opdracht" aan het AB die nagekomen moet worden. Het niet doorvoeren van de korting is een afwijking op de BRN.
Daar komt bij dat de meerjarenraming daarnaast laat zien dat ook in de jaren 2022 en 2023 een tariefsverhoging (van € 3,-) wordt voorzien en de korting (gezien alle onzekerheden rond nieuwe wetgeving en corona-effecten) mogelijk ook niet aan de orde kan komen

Financiële gevolgen
Begroting Druten
Hieronder vindt u een overzicht van de huidige vastgestelde meerjarenbegroting 2021 van Druten en de meerjarenbegroting van de ODRN. Ervan uitgaande dat de taakstelling van 1%, 2% en 3% intact blijven, ontstaan de volgende verschillen in onze begroting:

	2021	**2022**	**2023**	**2024**
Meerjarenbegroting Druten	419.860	426.578	429.137	431.712
Meerjarenbegroting ODRN	498.000	442.732	442.732	442.732
Verschil	78.140	16.154	13.595	11.020

Er is een klein verschil tussen de cijfers over het jaar 2021 in bovenstaande tabel en de gegevens die wij u in de perspectiefnota voorleggen.

Het tekort in de perspectiefnota bedraagt	€ 79.647,-
Door de ODRN zijn niet meegenomen: de implementatie Omgevingswet	-/- € 18.775,-
Evenmin meegenomen door ODRN, implementatie Wkb	-/- 1.000,-
We hebben een dekking voor andere budgetten (IGP/Duurzaamheid)	€ 18.268,-
	---
Tekort opgenomen in beslisnota:	*€ 78.140,-*

Wij stellen voor om de begroting van Druten aan te laten sluiten bij de begroting van de ODRN en de tekorten op te nemen in de perspectiefnota 2020.

Communicatie
Onze zienswijze is ambtelijk afgestemd met de andere regionale opdrachtgevers. Dit zijn de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Nijmegen, Wijchen en Heumen.

Wij zullen dit voorstel voorleggen aan de gemeenteraad door middel van bijgevoegd beslisnota.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na vaststelling van de zienswijze wordt de zienswijze per brief kenbaar gemaakt aan het algemeen bestuur van de ODRN; zij is verantwoordelijk voor het definitief vaststellen van de jaarrekening 2019 en de begroting 2021.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Voorstel
Advies
Team Financiën is geraadpleegd bij deze nota en ermee akkoord.

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

contactpersoon
Eric van Zanten
t 088 432 7465

ons kenmerk
Z/20/047685

Omgevingsdienst Regio Nijmegen
T.a.v. de heer J. van der Meer
Postbus 1603
6501 BP Nijmegen

datum 12 juni 2020
onderwerp Zienswijze jaarstukken 2019 en begroting 2021 ODRN
verzonden

Geachte heer Van der Meer,

Aanleiding
Op 14 april 2020 ontvingen wij van u de ontwerp begroting 2021 en het jaarverslag 2019 namens het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst regio Nijmegen.
De gemeenten in de regio Nijmegen hebben besloten dat de begrotings- en verantwoordingsproducten van de ODRN beoordeeld worden door de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen (AGR). Het jaarverslag en de begroting 2021 zijn getoetst aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN). Op 30 april 2020 hebben wij het adviesrapport van de AGR ontvangen.
De stukken zijn door onze gemeenteraad behandeld en wil u de volgende zienswijze kenbaar maken.

Zienswijze
Wij hebben het advies van de AGR beoordeeld en besloten om:
T.a.v. de jaarrekening 2019
1. In te stemmen met de jaarrekening 2019 van de GR-ODRN;
2. In te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming door het voordelig rekeningresultaat ad. € 20.617,- toe te voegen aan de algemene reserve.

T.a.v. de begroting 2021
1. In te stemmen met de begroting 2021, inclusief de ontwikkelagenda en de tariefsverhoging van € 6,-. De instemming geldt echter niet voor de niet toegepaste generieke korting van 1%.
2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022 – 2024.

Toelichting t.a.v. de generieke korting
Omdat gemeenten in de periode 2020-2023 door het rijk in het gemeentefonds worden gekort met respectievelijk 1%, 2% en 3% is in de BRN 2021 afgesproken, dat het AB van de ODRN zorg draagt voor een evenredige generieke korting op de gemeentelijke bijdragen.

De tariefsverhoging die de ODRN ons nu voorlegt komt niet overeen met deze afspraak; de afgesproken korting van 1% is hierin namelijk niet verwerkt. Uitgaande van het totaal van de deelnemersbijdragen 2021 ad € 17.790.000 gaat het hier om € 177.900. Weliswaar zou een korting haaks staan op een tariefverhoging en de financiële tekorten vergroten, maar deze korting betreft een opgave aan het AB die het AB in principe moet nakomen. Het niet doorvoeren van de korting is een afwijking op de BRN.
Daar komt bij dat de meerjarenraming daarnaast laat zien dat ook in de jaren 2022 en 2023 een tariefsverhoging (van € 3,-) wordt voorzien en de korting (gezien alle onzekerheden rond nieuwe wetgeving en corona-effecten) mogelijk ook niet aan de orde kan komen.
Wij verzoeken u daarom om de afgesproken korting in de begroting en de meerjarenraming 2022-2024 te verwerken.

Weerstandsvermogen
Aan de deelnemende partijen is geadviseerd om de risico's van € 482.000,-- op te nemen in de eigen paragraaf weerstandsvermogen, dit naar rato van deelname. Voor de gemeente Druten komt dit neer op € 13.493,-. Dit nemen wij over in onze eigen paragraaf weerstandsvermogen.

Aanvullende adviezen
In het adviesrapport zijn door de AGR aanvullende adviezen / opmerkingen gegeven waar wij ons bij aansluiten:
1. Tijdschrijven en monitoren
Afgelopen jaar heeft de ODRN de deelnemers om een aanvullende bijdrage gevraagd ter dekking van het geprognotiseerde tekort. Om te voorkomen dat dit een jaarlijkse bijdrage wordt, is het zaak om inzicht te krijgen in een zuivere opbouw van de taken die op de ODRN afkomen. Daarbij is het van belang dat de opdrachten goed worden geadministreerd en de projectkosten worden doorbelast. Wij willen graag zo realistisch mogelijk kunnen begroten. Het inzicht kan ook op andere manieren dan met tijdschrijven verkregen worden. In dat opzicht delen we de doelstelling die de AGR voor ogen heeft.

2. Structurele lasten en baten
Het is van belang dat de match tussen structurele lasten en structurele baten inzichtelijk blijft. Ook om deze reden vragen wij aandacht voor tijdschrijven en monitoring van de afspraken (geld èn resultaten). Hierdoor is het beter mogelijk om de ontwikkeling van de werkelijkheid in relatie tot de begrote resultaten op tijd in beeld te hebben en eventueel te kunnen bijsturen.

3. Inhuur
Via de begrotingswijziging 2019 heeft de ODRN de raming van inhuur naar een reëel niveau gebracht. Dit was ook het advies van de regionale adviesfunctie vorig jaar. De inhuur is fors toegenomen en dat is het gevolg van het samenspel tussen de ODRN en zijn opdrachtgevers in de afgelopen jaren. Doordat voorheen aan de voorkant veel te laag 'besteld' werd, kon de ODRN niet anders dan het meerwerk opvangen met inhuur. Dat proces is nu juist erg verbeterd, doordat het werkplan 2021 al verwerkt is in de begroting.

4. Werkplannen
In hoeverre de werkplannen ook daadwerkelijk zijn behaald is de vraag. Op blz. 21 van de jaarstukken wordt wel aangegeven dat deze in ieder geval financieel zijn gerealiseerd. Echter gaat het juist ook om de daadwerkelijke (volume) uitvoering. Inmiddels rapporteert de ODRN in haar tussentijdse rapportages niet alleen op financiën, maar ook

op volume. Er is tevens een aangepaste planning & control cyclus van kracht waarin de volgorde begroting - werkplannen omgedraaid is.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

A.P.J.M. Litjens,
gemeentesecretaris (a.i.)

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld
burgemeester

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Omgevingsdienst Regio Nijmegen

Jaarstukken

(bestaande uit Jaarverslag en jaarrekening)

2019

Datum: 9 april 2020
Versie: Concept na vaststelling DB

Inhoudsopgave

1. INLEIDING EN BESTUURSSAMENVATTING 5

2. BESTUUR ODRN 9

3. UITVOERING PROGRAMMA'S 12

3.1 Vergunningverlening 12
3.2 Handhaving en toezicht 13
3.3 Projecten 19
3.4 Wat heeft het gekost? 20

4. GELEVERDE PRESTATIES NAAR DEELNEMERS 25

5. BEDRIJFSVOERING 32

5.1 De mens in de organisatie 32
5.2 Communicatie 33
5.3 Juridische kwaliteitszorg 36
5.4 Kwaliteitsborging en -criteria 2.1 36
5.5 Klanttevredenheid 38
5.6 Dienstverleningsovereenkomsten 38
5.7 Processen en informatievoorziening 38
5.8 Productiviteit 40

6. PARAGRAFEN 41

6.1 Financiering 41
6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 42
6.3 Bedrijfsvoering 47

7. JAARREKENING 2019 48

7.1 Algemeen 48
7.2 Balans 50
7.3 Toelichting op de balans 52
7.4 Het overzicht van baten en lasten 59
7.5 Wet normering topinkomens 67

8. BIJLAGEN 70

8.1 Verklaring van de controlerend accountant 70
8.2 Algemeen en Dagelijks Bestuur gedurende 2019 70
8.3 Arbeidsproductiviteit 71
8.4 Bijlage paragraaf 5.4. Kwaliteit: Procescriteria en deskundigheidscriteria 72
8.5 Bijlage paragraaf 5.7 Processen en informatievoorziening 74

8.6 Verklarende woordenlijst _____ 75
8.7 Bijlage paragraaf 5.5. Klanttevredenheidsonderzoek _____ 76

1. Inleiding en Bestuurssamenvatting

Voor u ligt de Financiële Verantwoording over 2019 van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Met een uitgebreide toelichting op alle onderdelen van onze primaire processen en bedrijfsvoering verantwoorden we de gemaakte keuzes, de geleverde prestaties en de bijbehorende kosten.

Wat laat 2019 zien?

Druk op programma en financiering

De hoge economische activiteit legt druk op onze uitvoeringsorganisatie. Zowel in de milieu- als in de bouwhoek is er veel te doen voor onze vergunningverleners en toezichthouders. Er is tijd en aandacht nodig voor de gesprekken met de initiatiefnemers. Het werkplan 2019, laat ook weer zien dat er in de loop van het jaar opdrachten aan de organisatie worden gegeven die niet gepland zijn in het jaar dat het jaarplan wordt opgesteld. Dat loopt immers een jaar achter. Belangrijke opgave voor zowel opdrachtgevers als ook de ODRN als opdrachtnemende partij blijft om niet alleen de financiën als uitgangspunt voor het werkplan te nemen maar dat samen te laten vallen met een goed inhoudelijk gesprek waar de opgave die in het werkplan terecht komt aan wordt gerelateerd. Het accountmanagement van de ODRN krijgt in die beweging een belangrijke plaats.

Ook in 2019 blijkt het (voor)overleg een belangrijk middel om de initiatieven uiteindelijk te ontplooien. De aanstaande Omgevingswet vraagt overigens expliciet dat een dialoog wordt gevoerd. Burgers, ondernemers en bedrijven nemen veel meer initiatieven. Die vragen om onze kennis en advies. Beschikbare budgetten dienen hier rekening mee te houden. Die balans was ook in 2019 niet optimaal waardoor ook in 2019 de financiering er binnen de beschikbare kaders weinig ruimte zit. Er is geen ruimte of rek. Soms kan beleid daardoor ook niet optimaal worden uitgevoerd. Het bestuur van de ODRN neemt in een ontwikkelprogramma dit soort vraagstukken zeer serieus en heeft oplossingsrichtingen geformuleerd. Deze worden met de opdrachtgevers besproken.

Andere 'inbrekers' in 2019 zijn geweest:

- een groot aantal projecten dat is toegevoegd aan de to-dolijst, denk bijvoorbeeld aan de gewijzigde beleidsdoelen rond kamerverhuur in Nijmegen.
- het beroep dat door anderen op ons wordt gedaan: lokale, regionale en zelfs landelijke partners vragen steeds vaker onze kennis, zoals:
    - onze inbreng bij de totstandkoming van de omgevingsvisie van lokale en provinciale partners;
    - onze knowhow bij de invulling van vraagstukken rond duurzame veiligheid, circulaire economie, energietransitie, brandveiligheid en het Uitwerking van de landelijke Taskforce Herijking Afvalstoffen onder leiding van voormalig minister Sorgdrager;
    - Uitwerking van de brandbrief van minister Ollongren d.d. 26 september 2018.

Daarbij komt dat deskundig personeel voor al onze werkzaamheden steeds lastiger te krijgen is. Inhuur is een optie, maar dat ziet de markt ook dus de tarieven daarvoor stijgen.

Deze ontwikkelingen hebben er toe geleid dat de ODRN in 2019 lopende het jaar een bijdrage aan de deelnemers heeft gevraagd en gekregen om een dreigend tekort af te wenden. Onze opdrachtgevers hebben dit signaal dus onderkend en zijn daar serieus mee om gegaan. Voor 2020 zijn we in gesprek over onze tarieven en zakelijkheid, Dat gesprek gaat tevens over de vraag hoe de financiering in de toekomst passender op maatschappelijke en economische ontwikkelingen kan worden gemaakt.

Met de opdrachtgevers zijn we over dit alles in gesprek. Bijvoorbeeld over hun wens om de ODRN dichter bij de inwoners te brengen. Daarom hebben we op verschillende plekken een baliefunctie ingericht.

Uitvoering programma's

Over het hele jaar en het totale werkterrein van de ODRN genomen laten de cijfers een stijging zien van alle meetbare zaken. In het kort betekent dit het volgende:

- Vergunningverlening
  In totaal is het aantal milieugerelateerde zaken, zowel onder mandaat als in advies, zowel complex, Brzo als niet complex (gemeentelijk) in 2019 uitgekomen op 1000 afgeronde zaken en 465 lopende zaken) ten opzichte van dezelfde periode in 2018 (1017 zaken afgerond en 752 lopend).
  Voor BRIKS zijn in 2019 in totaal 6.409 producten afgerond en zijn er nog 1255 lopend. Op de afgeronde producten is een stijging van7% te zien (5987 afgerond en 1630 lopend voor 2018).
- Handhaving en toezicht
  In 2019 zijn 902 initiële milieucontroles gepland. Daarvan zijn er 869 uitgevoerd (96%). Daarnaast zijn 452 hercontroles uitgevoerd n.a.v. eerder geconstateerde overtredingen.
  Voor BRIKS zijn in 2019 1.457 verleende omgevingsvergunningen met activiteit bouwen geïnspecteerd. Dit is 93% van de 1.562 geplande inspecties
- BRZO
  Alle BRZO-bedrijven zijn in 2019 tenminste één keer gecontroleerd door een BRZO-inspectieteam. Er zijn 51 BRZO-controles uitgevoerd 35 in de provincie Gelderland en 16 in de provincie Overijssel. Daarnaast zijn 93 Wabo-controles (68 in Gelderland en 25 in Overijssel) uitgevoerd.
- Klachten
  Er zijn in 2019 in totaal 1.613 klachten binnen gekomen bij ODRN, waarvan 442 bouw gerelateerd en 1.171 milieu gerelateerd. Er waren 1.069 klachten begroot. Dat is een realisatie van ruim 150%.

Bedrijfsvoering/staf

Personeel & organisatie

Eind van het verslagjaar telde de ODRN 224 (2018: 230) medewerkers en afgerond 194 fte: 151 fte vast dienstverband en 43 fte inhuur.

De afdeling P&O heeft afgelopen jaar gewerkt aan de invoering van de Wnra (Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren). Op 1 januari 2020 is de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab) in werking getreden. Deze wet beoogt de rechten van inleenkrachten te harmoniseren met die van de vaste medewerkers met het doel om meer medewerkers in vaste dienst te krijgen. Ook in 2019 hebben we weer twee bijeenkomsten georganiseerd waarbij een aantal medewerkers de eed of belofte heeft afgelegd. Verder hebben medewerkers van de afdelingen Handhaving inclusief IGP (ondermijning), het secretariaat en de receptie in 2019 agressietrainingen gevolgd.

Het verzuim als gevolg van ziekte is in 2019 hoger dan de norm (5%) en is licht gestegen ten opzichte van 2018, namelijk: 6,11% in 2019 en 5,82% in 2018.

Communicatie

In 2019 is veel aandacht uitgegaan naar het maken van werkafspraken met de provincie en ODRA over communicatie rondom complexe en aandachtsbedrijven. Communicatie is nu een structureel onderdeel in de projectplannen voor aandachtsbedrijven. Communicatie neemt deel aan de projectgroepen waar nodig en besteedt aandacht aan het verbeteren van de relatie tussen bedrijven en omgeving.
Als Brzo-Omgevingsdienst is er ook bijzondere aandacht voor communicatie van de ODRN op het terrein van de Brzo. Daarbij gaat het om drie zaken: versterking van het team Brzo Regio Oost, actieve vertegenwoordiging in het Communicatieteam van de zes landelijke Brzo-OD's, en positionering naar bedrijven, samenwerkingspartners en kennisnetwerken. In 2019 verzorgden we een tweetal workshops voor Brzo-bedrijven die deelnemen in de Kennisteams vanuit VNO/NCW. Participatie en omgevingsdialoog waren de onderwerpen.

ICT

In 2019 is ook op ICT-gebied hard gewerkt aan een efficiënte inzet van middelen en een goede bestuurbaarheid van de organisatie. Een procesgerichte inrichting van de werkzaamheden staat daarbij centraal. Bij ICT gaan we over het reguliere beheer van de workflows en hebben we doorontwikkeld op de volgende punten:

- De Projectenmodule in WRS is doorontwikkeld en in gebruik genomen. Voortgangsbewaking op inhoud en budget is mogelijk gemaakt.
- 2 WRS-verbetersprints zijn uitgevoerd waarin 11 verbeteringen zijn gerealiseerd.
- Voorbereiding op aansluiting WRS-DSO uitgevoerd en is technisch gerealiseerd.
- Eenduidig relatiebeheer door het DMS te laten vullen vanuit WRS.
- Doorontwikkeling van de insleepmodule WRS waardoor de documentregistratie verder is vereenvoudigd
- In proces Handhavingsbesluit kunnen besluiten nu digitaal genomen worden. Voor het proces Vergunningverlening WABO geldt dat deze nu wordt getest om tijd- en plaats-onafhankelijk het besluit digitaal door de gemandateerde te laten nemen.

Kwaliteit

Kwaliteit is vanaf 2018 een structureel bedrijfsonderdeel geworden dankzij de invoering van een kwaliteitsmanagementsysteem en de benoeming van een adviseur Kwaliteitszorg. Naast de externe audit, vanuit het Gelders Stelsel, heeft de ODRN samen met andere

Omgevingsdiensten deelgenenomen aan een Collegiale Toets. Deze manier van toetsen biedt een kijkje in de keuken van andere OD's en levert een frisse blik op de eigen organisatie en daarnaast ook kansen voor het opzetten van verbeteracties. De ODRN geeft met behulp van de zelfevaluatietool sinds 2013 jaarlijks inzicht in de mate waarin zij voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria. De ODRN is robuust op nagenoeg alle kwaliteitscriteria en waar dit nog niet het geval is, lopen verbeteracties.

Financiën

Het jaar 2019 sluit met een klein voordelig resultaat van ongeveer 20.000 euro, maar alleen omdat de deelnemers 1.200.000 euro hebben bijgestort. Evenals in 2018 heeft de onjuiste prijsstelling tot gevolg dat we niet kostendekkend kunnen werken. Begin 2019 werd als snel duidelijk dat we zonder aanpassing van de tarieven op een verlies van ruim 1,2 miljoen zouden uitkomen. Voor het bestuur aanleiding om een bijgestelde begroting vast te stellen en het geraamde verlies bij te storten.

2. Bestuur ODRN

Verkiezingen voor de Staten van Gelderland.

Een jaar nadat de raden van de gemeenten zijn verkozen hebben verkiezingen plaatsgevonden voor de Provinciale Staten. De consequentie hiervan is dat het lid van het bestuur namens de provincie Gelderland terugtreedt en dat een nieuw lid wordt aangewezen. De heer P. Drenth heeft binnen het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland een nieuwe portefeuille gekregen. Dat had als gevolg dat hij is teruggetreden als voorzitter van het Dagelijks en Algemeen Bestuur. In zijn plaats is door de provincie de heer J. van der Meer aangewezen. In de vergadering van juli 2019 is hij verkozen tot voorzitter van het Dagelijks als Algemeen bestuur verkozen.

Het Dagelijks Bestuur heeft de volgende taakverdeling:

Naam	Taak
Jan van der Meer	Voorzitter, algemene vertegenwoordiging
Piet de Klein	Financiën
Noël Vergunst	Personeel en Organisatie
Nelson Verheul	Duurzaamheid

Elke omgevingsdienst kent een Georganiseerd overleg (GO). In het stelsel van omgevingsdiensten is er daarnaast ook nog een Centraal Georganiseerd Overleg (CGO), die als taak heeft te spreken over arbeidsvoorwaarden. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd om onder andere Jan van der Meer af te vaardigen.

Personele aangelegenheden

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet Normalisatie Rechtspositie Ambtenaren in werking. Dit heeft gevolgen voor de rechtspositie van de medewerkers van de ODRN. De medewerkers van ODRN volgen de rechtspositie van de gemeenteambtenaren. Het bleek dat de ODRN de CAO die door de VNG zou worden afgesloten niet konden volgen. Daarvoor dient de ODRN lid te worden van de VNG en op basis van de statuten was dat niet mogelijk. Om die reden is voor alle overheidsinstellingen die de rechtspositie van de gemeenten willen volgen maar zelf geen gemeenten zijn een nieuwe werkgeversorganisatie opgericht, de Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties. ODRN heeft besloten daar lid van te worden. Na een procedure heeft het bestuur ingestemd met dit lidmaatschap en is dat einde december aangevraagd.

Producten- en Dienstencatalogus ODRN 2019 en tarieven

De ODRN werkt met een Producten- en Dienstencatalogus (PDC). De PDC is de basis voor de werkplannen en het facturatieproces naar onze opdrachtgevers. Jaarlijks wordt de PDC geüpdatet om de outputfinanciering zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren en worden de tarieven bepaald.

Nieuwe P&C cyclus

In 2019 hebben wij de P&C cyclus aan laten sluiten bij de begrotingscyclus van onze opdrachtgevers. Dat betekent dat de werkplannen concreet op de realiteit van de werkvoorraad worden begroot. Dat past veel meer bij de output gedachte.
Het Dagelijks en Algemeen Bestuur hebben ingestemd met een nieuwe P&C cyclus die beter op de cycli van de deelnemers afgestemd is.

Jaarverslag klachten

Het verslag van de Klachtencoördinator 2018 is uitgebracht en besproken door het Dagelijks Bestuur. De coördinator doet verslag van de klachten in 2018. Conform de geldende afspraken hierover wordt over de afhandeling van de klachten gerapporteerd in een apart verslag.

Begroting en Jaarverslag

Het Algemeen Bestuur heeft op de vergadering van 4 juli 2019 het Jaarverslag 2018 en de Begroting 2020 vastgesteld.

Aanbesteding, gunning en opdracht accountant

Om de paar jaren moet ODRN de controle van de accountants aanbesteden. Het Algemeen Bestuur heeft daartoe besloten en aan een drietal bureaus offerte opgevraagd. Uiteindelijk is de controle van de jaarstukken van ODRN gegund aan WHS registeraccounts. Het Algemeen Bestuur heeft tevens hen opdracht verstrekt voor de controle over 2019 en daarvoor het accountantsprotocol opgesteld.

ODRN anno 2019: analyse ODRN

In het voorjaar is in het Algemeen Bestuur gesproken over de organisatie ODRN naar aanleiding van het tekort over 2018. Besloten is een extern bureau, SVDL, in te huren om de ODRN door te lichten. Deze doorlichting heeft plaatsgevonden in verschillende sessies waarbij de ODRN en haar deelnemers nauw betrokken waren. In het najaar zijn de conclusies door SVDL en het bestuur gedeeld. Kort samengevat is door SVDL geconstateerd dat:

- Er gezamenlijkheid mist die wel nodig is om van de dienst een succes te maken;
- Het opdrachtgeverschap door de deelnemers veel professioneler kan en moet;
- Deelnemers kunnen de vraagstelling aan de ODRN nog veel beter kanaliseren zodat er meer grip blijft op uitvoering en budget;
- Het invullen van het opdrachtnemerschap en de zakelijkheid intern binnen de ODRN veel beter kan en moet;
- De doelmatigheid binnen de uitvoering omhoog kan maar om gezamenlijke inspanning en aandacht vraagt;
- De effectiviteit van de uitvoering verbeteren kan maar gezamenlijke keuzes vraagt;
- De bestuurlijke en ambtelijke governance beter kan;
- De voorbereiding op de Omgevingswet een zorgpunt is;
- De invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouwtaken belangrijke consequenties voor de uitvoering heeft.

SVDL heeft het niet bij deze analyse gelaten maar heeft ook de aanzet gegeven tot oplossing van de geschetste problemen. Zij geeft aan dat het nodig is dat de dienst de

uitgangspunten herijkt en de effectiviteit en doelmatigheid vergroot. SVDL heeft daar een aanzet toe gegeven. Het Algemeen Bestuur heeft hierover verschillende keren gesproken en heeft uitgesproken dat men zich kan vinden in de analyse. De geschetste analyse betreft drie thema's: zakelijkheid, gezamenlijkheid en nieuwe ontwikkelingen. Het Algemeen Bestuur heeft de dienst opgedragen deze drie thema's nader uit te werken waarbij vanuit het bestuur voor elk van de thema's een bestuurlijke trekker is aangewezen. Voor de thema's zijn dat resp. René Waas (Heumen) voor gezamenlijkheid, Geert Gerrits (Wijchen) voor het thema zakelijkheid en Nelson Verheul (Berg en Dal) voor het thema Nieuwe ontwikkelingen. Begin 2020 zullen voor de drie thema's uitgeschreven plannen van aanpak voorliggen waarna het Algemeen Bestuur opdrachten tot uitvoering zal geven. Bij elk van de thema's is volgens de analyse van SVDL tevens een budget nodig. Dit wordt in de plannen van aanpak meegenomen.

Naast de ontwikkeling van de organisatie is ook gekeken naar de financiële situatie van de ODRN. SVDL komt tot de conclusie dat het tekort van ODRN meerdere oorzaken heeft, zoals:

- Er wordt in de begroting van de ODRN structureel onderbegroot;
- De uitgangspunten van de outputfinanciering worden niet goed toegepast;
- De productiviteit haalt niet de streefwaarde van 1350 uren per fte;
- Meerwerk en opvang van productiviteitsverlies worden uitgevoerd door duurdere externe inhuur.

Het resultaat:

- De kosten per product zijn hoger dan de kostprijs die wordt ontvangen;
- Een significant deel van de productie is verliesgevend;
- Toenemend meerwerk op verliesgevende producten leidt vervolgens tot een multiplier effect naar een oplopend tekort;

De ODRN heeft geen ruimte om een tekort af te dekken.
SVDL komt met aanbevelingen om de problemen op te lossen waarbij onder meer aanbevolen wordt realistischer te begroten, de productiviteit te verhogen, alleen werk uit te voeren als er budget is, de vaste formatie van ODRN meer in lijn met de realistische begroting te brengen waarbij tevens de inhuur omlaag zal moeten. Daarbij dient tevens het tarief te worden verhoogd voor in ieder geval een periode van twee jaar.

Naast het al vermelde bureau SVDL heeft registeraccountant Hendriks de ODRN op financieel vlak doorgelicht. De heer Hendriks komt tot soortgelijke conclusies.

Voor 2019 heeft het Algemeen Bestuur besloten na ingewonnen zienswijzen bij de deelnemers de begroting aan te passen ter voorkoming van een tekort.
Begin 2020 zal over de tariefsverhoging en de uitvoering van de doorontwikkeling van ODRN nadere besluitvorming plaatshebben.

3. Uitvoering programma's

3.1 Vergunningverlening

Wat doen we?

Voor de gemeente Nijmegen, Beuningen, Berg en Dal, Heumen en de Provincies Gelderland en Overijssel verzorgen we 'Wabo-breed' de vergunningverlening. De activiteiten beslaan de onderdelen BRIKS (bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen) en Milieu. Daarnaast verlenen we voor de gemeente Nijmegen op grond van de APV, de Huisvestingswet en de Leegstandswet, enkele speciale vergunningen (bouwobjecten, woningonttrekking en leegstandsvergunning). De gemeenten Druten en Wijchen hebben uitsluitend de milieutaak aan ons uitbesteed. Ook leveren we het advies voor de milieuvergunningen voor de zogeheten complexe gemeentelijke bedrijven in de hele provincie Gelderland.

Een bijzondere (wettelijke) taak heeft de ODRN voor de BRZO- en Rie-4-bedrijven in de provincies Gelderland en Overijssel. De ODRN is één van de zes landelijke BRZO-OD's die VTH-taken bij BRZO- en RIE4-bedrijven uitvoert.
De ODRN adviseert daarnaast de zes overige Gelderse OD's op het gebied van milieuvergunningverlening bij complexe gemeentelijke bedrijven

Wabo-vergunningen met activiteit milieu

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van het aantal milieu gerelateerde zaken per opdrachtgever die in 2019 zijn afgerond. Het betreft hier een optelsom van alle reguliere en uitgebreide Wabo-procedures met de activiteit milieu, de meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit, het Besluit mobiel breken, het Besluit Bodemkwaliteit de meldingen gesloten bodemenergiesystemen en de vooroverleggen en de specialistische milieuadviezen.

Opdrachtgever	Aantal afgerond		Aantal Lopend	
	2019	2018	2019	2018
Beuningen	123	64	37	30
Druten	61	100	19	36
Berg en Dal	87	87	23	29
Heumen	25	37	15	12
Nijmegen	266	270	57	193
Wijchen	119	308	22	51
Provincie Gelderland (incl. BRZO)	195	151	162	314
Totaal	**876**	**1017**	**335**	**665**

Wabo-vergunningen met de activiteit bouwen

De ODRN voert de Wabo-taak BRIKS uit voor gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en de provincie Gelderland. In totaal zijn er 6409 vergunningverleningsproducten afgerond. Hiervan zijn 974 Wabo-vergunningen met de activiteit bouwen voor gemeente Berg en Dal, 509 voor gemeente Beuningen, 355 voor gemeente Heumen, 250 voor de Provincie Gelderland en 3931 voor de gemeente Nijmegen afgerond.

Deelnemer	Aantal Afgeronde producten 2019	Aantal Afgeronde producten 2018	waarvan afgeronde bouwzaken (V30) 2019	waarvan afgeronde bouwzaken (V30) 2018	Aantal lopende producten 2019	Aantal lopende producten 2018	waarvan lopende bouwzaken (V30) 2019	waarvan lopende bouwzaken (V30) 2018
Berg en Dal	974	966	226	221	189	232	41	63
Beuningen*	509	401	167	119	112	76	34	33
Nijmegen	3.931	3.791	826	717	722	1.161	195	414
Druten	96	70	-	-	4	2	-	-
Heumen	355	325	105	87	90	66	32	28
Wijchen	294	239	-	-	8	6	-	-
Provincie	250	195	41	60	130	87	64	39
Totaal	**6.409**	**5.987**	**1.365**	**1.204**	**1.255**	**1.630**	**366**	**577**

* Het betreft hier alleen de in WRS geregistreerde zaken. In Squit zijn ook nog zaken afgerond.

Welke trends en ontwikkelingen zien we?

De bouwsector geeft nog steeds een stijgende lijn aan. Dit jaar is er voor iedere opdrachtgever meer werk verzet. De toename betreft een stijging van 7% ten opzichte van het werkplan en ten opzichte van het vorige jaar.

Kamerverhuur

Bij de gemeente Nijmegen is het project ‘Aanpak kamergewijzeverhuur’ in volledige uitvoering. Het aantal aanvragen is gestabiliseerd naar 124 stuks. Dit is nog wel een stijging van 16% ten opzichte van het werkplan, maar niet meer in die enorme hoeveelheden als in 2018

Milieu

Het aantal milieugerelateerde vergunningenzaken fluctueert jaarlijks sterk. Er is een afname van afgeronde zaken te zien van 1017 naar 876 zaken. Grotendeels door een afname van het aantal zaken voor gemeente Wijchen.

In totaal fluctueert het aantal milieugerelateerde zaken, zowel onder mandaat als in advies, zowel complex, BRZO, als niet complex (gemeentelijk) sterk per opdrachtgever. In totaal is het aantal zaken gedaald (1000 zaken afgerond en 465 lopend) ten opzichte van dezelfde periode in 2018 (1205 zaken afgerond en 752 lopend).

3.2 Handhaving en toezicht

Wat doen we?

Voor alle partners is een (milieu)handhavingsuitvoeringsprogramma 2019 (HUP) opgesteld. Daarin staan zowel bedrijven die we controleren als projecten die we uitvoeren. Het HUP voor de opdrachtgevers van de ODRN bestaat uit 902 geplande milieucontroles voor 2019. Alle bedrijven zijn ingedeeld in categorieën (A1 t/m D4/5), die

oplopen in complexiteit. Voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en provincies Gelderland/Overijssel en in opdracht van andere Gelderse Omgevingsdiensten is daarnaast een werkplan gemaakt waarin we 1.562 BRIKS-inspecties hebben begroot.

Wat hebben we bereikt?

Milieu

In 2019 zijn 869 van de 902 geplande initiële controles afgerond; dat komt neer op 96%. Het jaarlijkse controleprogramma wordt opgesteld aan de hand van een risicomodel. Er zijn 452 hercontrolebezoeken afgelegd (64% van de geplande 705). De ODRN heeft in de planning rekening gehouden met een hercontrole in 67% van de gevallen. Dit percentage valt dus in 2019 wat lager uit (52%).

In 2019 zijn 137 van de 168 geplande voornemens Last onder Dwangsom (v-LOD) verzonden (82%). Dit heeft in 2019 geleid tot 43 LOD's. Gepland was een aantal van 50 (realisatie t.o.v. planning: 87%).

Naast de reguliere activiteiten zijn medewerkers van de afdeling ook betrokken geweest bij diverse projecten en aanvullende opdrachten, die in opdracht van de deelnemers worden uitgevoerd. Een specialistische groep milieutoezichthouders levert bijvoorbeeld een actieve bijdrage aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit door deelname aan de gemeentelijke IGP-projecten. Ook is een bijdrage geleverd aan het Syndru-project, gericht op de productie van synthetische drugs. Daarbij wordt nauw samengewerkt met onze ketenpartners en andere omgevingsdiensten in Gelderland.

In het kader van het project energiebesparing hebben gerichte controles bij bedrijven en instellingen plaatsgevonden. Dit programma wordt uitgevoerd met een stuk cofinanciering vanuit de provincie (ongeveer 30%). Alle gemeenten doen aan dit project mee.

Verder is inzet geleverd bij de aanpak van calamiteiten (bijv. dumpingen van drugsafval) en ongewone voorvallen die zich bij bedrijven voordoen (bijv. brand, lekkage van chemicaliën e.d.). Daarbij wordt nauw samengewerkt met het waterschap en de VRGZ.

Ook zijn rond de jaarwisseling de vuurwerkverkooppunten in onze regio gecontroleerd.

Milieu- en BRIKS-klachten

Alle meldingen/klachten van burgers worden opgevoerd in de webapplicatie S@men. Klachten pakken we dagelijks op voor afhandeling. Er zijn in totaal 1.613 klachten binnen gekomen bij ODRN, waarvan 442 bouw gerelateerd en 1.171 milieu gerelateerd. Er waren er in het werkplan 1.069 begroot. Dat is een realisatie van ruim 150%.

Bouwen

In het werkplan 2019 zijn 1.562 BRIKS-inspecties begroot en zijn in totaal 1.457 zaken geïnspecteerd. Dat betekent dat 93% van de begrote inspecties zijn uitgevoerd [1)].
Conform het VTH beleid van onze opdrachtgevers werken wij risico gestuurd. Met het oog op de waarborg voor een veilige fysieke leefomgeving én doelmatige inzet van beschikbare middelen worden bouwwerken passend binnen vastgesteld risicoprofiel

geïnspecteerd. Op het totaal van 1.365 verleende BRIKS vergunningen (V30) hebben wij met 643 geïnspecteerde[1] zaken (T34 en T37), in 47% van de gevallen toezicht uitgevoerd. Voor inspectie op sloopmeldingen is dat met 2.014 behandelde meldingen (V10) tegen 529 uitgevoerde inspecties (T35), 26%.

Producten Milieu	Gepland voor 2019	Werkelijk uitgevoerd 2019
Aantal controles	902	869 (96%)
Aantal melding in S@men	700	1171 (167%)
Aantal hercontroles	705	452 (64%)
Aantal Voornemen LOD	168	137 (82%)
Aantal LOD/LOB	53	46 (87%)
Producten Bouw		
Aantal geïnspecteerde bouwdossiers	878	524 (60%)
Aantal klachten	369	442 (120%)

Overige producten Toezicht Bouw

Naast geïnspecteerde bouwvergunningen (T34) en Klachten ziet de ODRN toe op bestaande bouw, sloopmeldingen, brandveilig gebruik, ruimtelijke regels, strijdigheden RO, aanleg inrit en (uit)weg, handelsreclame en vellen houtopstanden. In hoofdstuk 4 zijn de aantallen daarover naar opdrachtgever verdeeld.

Aanvullende werkzaamheden

Er zijn dit jaar naast de overeengekomen producten ook ‘aanvullende’ BRIKS-activiteiten uitgevoerd. Zoals :

- Project Breedplaatvloeren
- Implementatie VTH-beleid
- Bijzondere handhavingsprojecten en Intergemeentelijk project ondermijning
- Aanvullende opdrachten m.b.t. incidenten en calamiteiten bijvoorbeeld brandveiligheid Wijk- en zorgcentra, beoordeling constructieve veiligheid door aanrijding van gebouwen, advisering en beantwoorden vragen BRIKS en monumenten, brandveiligheid gevelconstructies, etc.
- Project Bouw en RO bij provinciale inrichtingen voor ODA en wegwerken achterstanden in BRIKS-dossiers
- Registratie en behandeling van Meldingen overlast kamerverhuur
- Aanvullende opdrachten toezicht evenementen.

Welke trends en ontwikkelingen zien we?

Het naleefgedrag neemt af en illegaliteit neemt toe.

Er worden vaker en meer overtredingen geconstateerd waartegen een handhavingsbesluit opgesteld wordt. Veel ondernemers wachten echter met het ongedaan maken van een overtreding tot het voornemen Last onder dwangsom. Met de vaststelling van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) door alle gemeenten en de provincie zal het

[1] Het betreft bij het aantal geïnspecteerde bouwdossiers in bovenstaand overzicht echter alleen zaken die de ODRN heeft afgehandeld in WRS. Inspectiezaken die zijn afgehandeld vanuit systemen van gemeente Beuningen en Heumen zijn hierin niet meegenomen.

instrument strafrecht en bestuurlijke boete vaker moeten worden ingezet bij calculerende overtreders. De verwachting is dat het aantal voornemens hierdoor op termijn zal dalen en dat het naleefgedrag toeneemt. Wij stellen voor meer zichtbaar te zijn in de Fysieke leefomgeving, BOA capaciteit in te zetten en stringenter op te treden en daarover actief te communiceren. In de werkplannen voor 2019 was echter nauwelijks in BOA capaciteit voor BRIKS voorzien. Ook niet in het werkplan 2020. Hierdoor kan de ODRN geen gehoor geven aan het goed uitvoeren van de LHS op het gebied van BRIKS.

Het aantal klachten en meldingen stabiliseert

In 2016 ging het om 323 bouwklachten tegen 443 in 2017 en 476 in 2018. In 2019 zijn 442 bouwklachten afgehandeld. Dit is in lijn met de toegenomen bouwactiviteit in de regio. Burgers worden steeds mondiger, weten de ODRN te vinden en er wordt sneller de publiciteit gezocht. De genoemde aantallen klachten zijn exclusief de klachtmeldingen overlast kamerverhuur Nijmegen.

Stijging aantal bouwprojecten

Het aantal bouwaanvragen is in 2019 verder opgelopen. Met name omvangrijke bouwprojecten met een grote bouwsom namen toe. Meer vergunningaanvragen met de activiteit bouwen betekent meer inkomsten bouwleges, maar ook meer inspectiemomenten. Vertraging in de bouw zorgen echter ook voor langere realisatietijd van bouwwerken. De inspectie op de uitvoering zal daardoor een langere periode beslaan. Afgegeven vergunningen in 2019 zullen vermoedelijk nog tot 2021 om inspectie inzet vragen! Wij adviseren opdrachtgevers de geinde leges voor uitvoering inspectie taken derhalve ook gedurende twee jaar na dato afgeven vergunning beschikbaar te laten zijn. We verwachten dat die trend zich doorzet en voorzien dat het aantal inspecties in 2020 meer zal zijn dan nu is begroot.

Grote toename sloopmeldingen

Er is een gestage toename zichtbaar in het aantal Sloopmeldingen dat de ODRN namens haar opdrachtgevers afhandelt. Al sinds 2017 is deze stijgende trend zichtbaar. Dit heeft ook een toename in het aantal uit te voeren inspecties tot gevolg. In 2019 zijn door de ODRN 2.014 Sloopmeldingen (V10) in behandeling genomen tegen 1.661 in 2018. In 2019 zijn 529 sloopmeldingen geïnspecteerd terwijl er budget voor 424 dossiers was begroot (125% realisatie). Deze trend zet zich in onze optiek door in 2020.

Toename adviesverzoeken

ODRN wordt herkend als een deskundige kennispartner. Opdrachtgevers leggen ons derhalve in toenemende mate specialistische adviesvragen voor. Als gevolg hiervan worden meer producten Advisering voor HH BRIKS (A63f en A63j) geleverd dan budgettaire ruimte voor is binnen het Werkplan 2019. Dat zal zich naar verwachting ook in 2020 voordoen.

BRZO

Wat doen we?

De ODRN is verantwoordelijk voor de uitvoering van VTH-werkzaamheden voor de majeure risicobedrijven in de provincies Gelderland en Overijssel (landsdeel Oost). Het gaat om bedrijven die vallen onder het Besluit Risico’s Zware Ongevallen (Brzo) en om bedrijven die vallen onder categorie 4 van Bijlage 1 van de Richtlijn Industriële Emissies

(RIE4).Op 1 januari 2019 ging het om in totaal 51 bedrijven (46 Brzo- en 5 RIE-bedrijven categorie 4).

De uitvoering van de VTH-werkzaamheden voor Brzo-bedrijven is in Nederland belegd bij zes Brzo-OD's, waarvan de ODRN er één is. De zes Brzo-OD's werken zowel landelijk als regionaal samen met andere handhavingspartners, zoals de Veiligheidsregio's, Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Inspectie Leefomgeving en Transport, Openbaar Ministerie, Staatstoezicht op de Mijnen, Rijkswaterstaat en de Waterschappen. Gezamenlijk werken wij aan een integrale uitvoering van VTH-werkzaamheden voor Brzo-bedrijven waarmee we invulling geven aan de 'één overheid-gedachte'.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 heeft de provinciale bestuurlijke adviescommissie MTH de lopende MeerJarenAfspraken Brzo opnieuw van toepassing verklaard voor de collegeperiode van Gedeputeerde Staten voor de periode 2019-2023. Met de MJA hebben de provincies aangegeven dat zij, samen met de zes Brzo-Omgevingsdiensten, willen komen tot een excellente uitvoering van de VTH-taken bij Brzo- en RIE4-bedrijven. Om ervoor te zorgen dat deze uitvoering door de zes Brzo OD's in heel Nederland op een zo uniform mogelijke wijze plaatsvindt, zijn projecten gestart om de taakuitvoering binnen de Brzo-OD's te optimaliseren. Denk aan:

- een actueel vergunningenoverzicht;
- het vooraf afstemmen van vergunningen met Brzo-bevoegde partners;
- concernaanpak/accounthouderschap (een gelijke aanpak voor concerns met meerdere vestigingen in Nederland om een landelijke VTH-uitvoering);
- risicogericht toezicht;
- analyse van ongewone voorvallen;
- het actueel houden van kennis en kunde van de VTH-medewerkers.

De bovengenoemde projecten zijn opgeleverd en in de implementatiefase. Daarmee worden ze 'standard operating procedure'. Om de kwaliteitsimpuls blijvend waar te maken is na 2019 nieuwe financiering nodig. Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft aangegeven de eerder beschikbaar gestelde middelen via het landelijk programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) te zullen afbouwen in de periode 2019-2023.

Uitvoeringsprogramma inspecties

In de onderstaande tabel staan de toezichtactiviteiten van de Brzo-inspecties, Wabo-inspecties en beoordelingen veiligheidsrapportages (VR) in Gelderland en Overijssel. De tabel toont het geplande aantal uit de Brzo-jaarplanning naast de gerealiseerde getallen in 2019.

Brzo oost	Gepland 2019	Gereed 2019
Aantal Brzo controles	52	52
Gelderland	36	35
Overijssel	16	17
Aantal Wabo controles	103	93
Gelderland	77	68
Overijssel	26	26

Welke trends en ontwikkelingen zien we?

Elk jaar wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitgevoerde werkzaamheden bij de Brzo-bedrijven via de landelijke Brzo Monitor, opgesteld door Brzo+. Het betreft een overwegend cijfermatige opsomming en analyse van de uitgevoerde werkzaamheden bij Brzo-bedrijven op landelijke schaal. Deze rapportagevorm geeft echter onvoldoende informatie over het daadwerkelijk effect van de ingezette middelen, terwijl die behoefte leeft bij de Tweede Kamer en ook breder. De mogelijkheden om dit beter te duiden worden landelijk onderzocht in Brzo+-verband.
Er zijn een paar nieuwe ambities aan het bestaande MJA-programma toegevoegd. Het gaat om de integrale benadering van Brzo-bedrijven, de toenemende aandacht voor cybersecurity en de effecten van de Omgevingswet (bestuurlijke boete, financiële zekerheidstelling bij complexe bedrijven).
Verder probeert de ODRN zich te onderscheiden als 'expertise' OD door kennis te delen o.a. met de brancheorganisatie VNO/NCW van Brzo-bedrijven en verbindingen te leggen tussen Brzo-bedrijven onderling. Een voorbeeld is de Brzo-kalender, met best practices.

VERGUNNINGVERLENING BIJ COMPLEXE BEDRIJVEN

Wat doen we?

De ODRN verzorgt de Wabo-vergunningverlening voor complexe bedrijven waarbij provincie Gelderland bevoegd gezag is. Het gaat hierbij vaak om zogenaamde IPPC-bedrijven. De ODRN is verantwoordelijk voor de inhoud en totstandkoming van de Wabo-vergunning. Als het om BRIKS-activiteiten gaat dan leveren de Omgevingsdiensten die robuust zijn op de BRIKS-taken advies aan de ODRN.

Voor de complexe bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag adviseert de ODRN de andere Gelderse omgevingsdiensten over het milieudeel. De omgevingsdiensten verzorgen vervolgens de besluitvorming, publicatie en verzending zelf.

Wat hebben we bereikt?

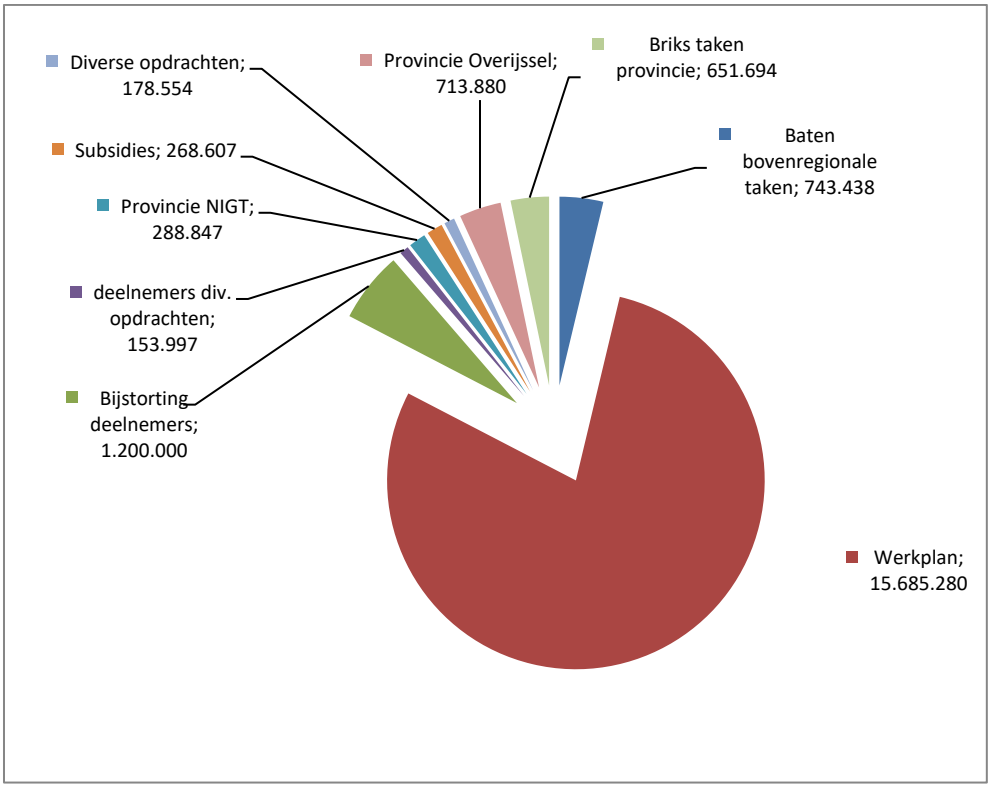
In het overzicht hieronder staan de afgeronde en lopende vergunningen en adviesproducten bij complexe gemeentelijke inrichtingen per omgevingsdienst in Gelderland. (De resultaten voor complexe provinciale vergunningverlening zijn opgenomen onder 3.1)

Omgevingsdienst	Afgeronde procedures		Lopende procedures	
	2019	2018	2019	2018
Achterhoek (ODA)	48	53	47	39
Regio Arnhem (ODRA)	11	22	14	14
De Vallei (OddV)	27	20	20	24
Noord Veluwe (ODNV)	16	44	21	0
Rivierenland (ODR)	5	15	12	5
Veluwe IJssel (OVIJ)	17	34	16	5
Totaal	**124**	**188**	**130**	**87**

3.3 Projecten

Binnen het programma Projecten wordt de behandeling van bezwaar- en beroepschriften tegen door ons genomen besluiten uitgevoerd voor zover deze binnen het aan ons verleende mandaat vallen. Daarnaast worden binnen dit programma de juridische advieswerkzaamheden uitgevoerd die niet rechtstreeks gerelateerd zijn aan onze vergunningverlenings- en handhavingsprocessen. Te denken valt bijv. aan juridische adviezen op het gebied van de invoering van de Omgevingswet of adviezen over de opzet/inhoud van een gemeentelijke legesverordening v.w.b. de aan ons gemandateerde taken. Voor wat betreft Projecten gaat het om specifieke projecten en opdrachten die buiten de gebruikelijke werkzaamheden van het werkplan vallen. Het gaat hier onder meer over het met cofinanciering van de provincie Gelderland uitgevoerde project energiecontroles. In totaal zijn in 2018 en 2019 ruim 300 bedrijven bezocht voor een energiecontrole.

3.4 Wat heeft het gekost?

Kosten binnen het werkplan

Onderstaand een overzicht van de kosten (voor de deelnemers) op de verschillende onderdelen.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunning behandelen	786.300	502.179	124.834	302.329	2.934.905	217.456	1.912.081	6.780.084
Uitvoeren toezicht	481.968	367.765	162.614	219.295	1.858.575	320.183	826.147	4.236.547
Handhaven	3.428	1.326	0	0	5.944	596	17.704	28.998
Adviseren	271.658	214.590	71.650	67.552	602.514	88.280	586.393	1.902.637
Afhandelen	1.617	1.677	132	36	1.143	53	572	5.230
Projecten en speciale opdrachten	215.914	37.683	33.148	135.568	737.796	82.610	917.596	2.160.315
Subtotaal kosten werkplan	1.760.885	1.125.220	392.378	724.780	6.140.877	709.178	4.260.493	15.113.811
Mutatie onderhanden werk	121.524	93.090	46.145	109.894	72.878	110.824	17.665	572.019
Totaal kosten werkplan 2019	1.882.409	1.218.310	438.523	834.674	6.213.755	820.002	4.278.158	15.685.830
div. kosten via separate factuur	1.358	85.517	335	27.639	2.342	2.185	34.621	153.997
Totale kosten 2019 deelnemers	1.883.768	1.303.827	438.857	862.313	6.216.096	822.187	4.312.779	15.839.827

Dit betreffen kosten gemaakt binnen de afspraken van het werkplan 2019. Dit werkplan wordt aan het begin van elk dienstjaar met de deelnemers gemaakt waarbij het financieel kader het geraamde bedrag in de ODRN-begroting is, eventueel aangevuld met bijzondere afspraken.

Mutatie onderhanden werk (OHW)

Per balansdatum van 31 december 2019 is een veelvoud van producten onderhanden. Er zijn uren aan besteed maar deze uren zijn nog niet gefactureerd omdat de afspraak is dat wij voor de producten met een vaste prijs deze pas factureren nadat het product gereed is. Wel is de waarde van het werk dat verricht is bij de deelnemers bij wijze van voorschot als onderhanden werk in rekening gebracht. In totaal vertegenwoordigt dit onderhanden werk per balansdatum 31 december 2019 een waarde van 2.531.902 euro (vorig jaar per 31 dec 2018 was dit 1.935.897 euro). In onderstaand overzicht de mutatie OHW 2019 per deelnemer.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal	Briks prov. Gld	Totaal OHW
Onderhandenwerk 1 jan 2019	248.636	124.567	43.136	63.106	1.063.139	49.649	248.399	1.840.632	95.254	1.935.886
Saldo Onderhandenwerk 31 dec 2019	370.161	217.657	89.281	173.000	1.136.017	160.472	266.063	2.412.651	119.251	2.531.902
Mutatie onderhandenwerk 2019	121.524	93.090	46.145	109.894	72.878	110.824	17.665	572.019	23.997	596.016

Zetten we de werkelijke bedragen af tegen de begrote bedragen dan ontstaat volgend beeld:

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Geraamd in primitieve begroting	1.459.000	1.072.000	395.000	570.000	5.493.000	531.000	3.447.000	12.967.000
begrotingswijziging nummer 1 wegens:								0
aanpassing verwachte werkelijk omzet	155.000	85.000	-21.000	107.000	859.000	108.000	858.000	2.151.000
aandeel verwacht tekort	123.000	88.000	29.000	52.000	485.000	49.000	374.000	1.200.000
raming mutatie OHW								900.000
Totaal begroot na wijziging	1.737.000	1.245.000	403.000	729.000	6.837.000	688.000	4.679.000	17.218.000
Aanvullende afspraken								0
Totaal exploitatiebegroting	1.737.000	1.245.000	403.000	729.000	6.837.000	688.000	4.679.000	16.318.000
werkelijke kosten werkplan incl aandeel verwacht tekort	2.005.409	1.306.310	467.523	886.674	6.698.755	869.002	4.652.158	16.885.830
realisatie %	115%	105%	116%	122%	98%	126%	99%	103%

Al met al kan worden geconcludeerd dat de werkplannen in ieder geval financieel zijn gerealiseerd.

Kosten buiten het werkplan

Naast kosten/opbrengsten uit het werkplan hebben we nog andere opbrengsten gerealiseerd.

Bovenregionale taken

Dit betreft opbrengsten uit het stelsel voor uitgevoerde werkzaamheden in het kader van complexe vergunningverlening. In de begroting was hiervoor een bedrag van 700.000 euro geraamd. De werkelijke productie voor de zes omgevingsdiensten is uitgekomen op 743.438 euro.

NIG taken (Niet inrichting gebonden taken) provincie Gelderland

Met de komst van de technische specialisten per 1 januari 2016 vanuit de provincie voeren wij voortaan voor de provincie de lucht-/geluid-/geurtaken uit. Deze taken (en ook de budgetten) zitten niet in het normale provinciale werkplanbudget, maar worden apart gefactureerd. In 2019 tot een bedrag van 288.847 euro

Briks taken provincie Gelderland

Voor de uitvoering van de Briks taken voor de provincie Gelderland hebben wij in 2019 in totaal 627.697 euro ontvangen. Met ingang van 2018 hebben we het onderhanden werk ook voor deze taken kunnen verbijzonderen. De mutatie in 2019 op het onderhanden werk bedraagt 23.997 euro. In totaal is dus voor Brikstaken 651.694 euro in rekening gebracht.

Provincie Overijssel

Als een van de 6 BRZO diensten in Nederland voert de ODRN ook voor de provincie Overijssel de BRZO taken uit. Elk jaar wordt er op basis de inmiddels afgesloten dienstverleningsovereenkomst een jaarprogramma afgesproken. Voor de uitvoering hiervan hebben wij in 2019 een bedrag van 713.880 euro ontvangen.

Diverse opdrachten

In 2019 is een opbrengst uit opdrachten gerealiseerd. In totaal is een bedrag van 178.554 euro gefactureerd.

Het betreffen de volgende opdrachten:

Omschrijving	euro
-Bijdrage voor uitv. progr. EED (energie)	19.081
-RUD IJsselland, div. opdrachten	27.476
-Vergoeding wegens detachering	36.650
-Provincie Zuid Holland,	53.295
-Sebava, inzet tbv MER rapportage	24.250
-Politie, verrekening kosten Ecoloss	12.854
-Diverse kleinere opdrachten	4.948
Totaal	**178.554**

Subsidies

Aan subsidies is verantwoord een bedrag van 268.607 euro. Dit betreft 103.882 euro aan BRZO-subsidie in het kader van het rijksprogramma Impuls, waar de provincie Zuid Holland kassier is. 101.976 euro aan MJA gelden. Dit is een provinciale aanvulling op het rijksprogramma impuls. 62.746 euro aan Provinciaal veiligheid-subsidie.

4. Geleverde prestaties naar deelnemers

Hierna volgt een overzicht van alle werkzaamheden in 2019 voor de regiogemeenten en de provincie Gelderland.

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Toezicht milieu								
Controles (T30)								
planning 2019	91	138	72	58	328	86	102	875
uitgevoerd in 2019	76	127	76	54	316	89	102	840
percentage	84%	92%	106%	93%	96%	103%	100%	96%
Hercontroles (T32)								
planning 2019	88	86	65	47	253	108	48	695
uitgevoerd in 2019	36	54	44	16	179	52	66	447
percentage	41%	63%	68%	34%	71%	48%	138%	64%
Voornemens Last onder dwangsom (T80A)								
planning 2019	20	20	11	10	65	20	20	166
uitgevoerd in 2019	5	13	7	0	76	12	23	136
percentage	25%	65%	64%	0%	117%	60%	115%	82%
Last onder dwangsom / bestuursdwang (T81A/T82A)								
planning 2019	5	5	4	3	27	5	7	56
uitgevoerd in 2019	5	4	1	1	20	6	10	47
percentage	100%	80%	25%	33%	74%	120%	143%	84%
Aantal klachten milieu in S@men (T10C)								
planning 2019	70	50	40	25	360	140	15	700
uitgevoerd in 2019	80	100	56	20	318	597	60	1.231
percentage	114%	200%	140%	80%	88%	426%	400%	176%

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunningverlening milieu								
Vooroverleg Mileu (V5)								
planning 2019								0
uitgevoerd in 2019	3	2	2	0	4	4	72	87
percentage								
Melding besluit mobiel breken (V12)								
planning 2019	3	3	3	2	4	3	0	18
uitgevoerd in 2019	2	2	2	0	5	3	0	14
percentage	67%	67%	67%	0%	125%	100%		78%
Melding activiteitenbesluit (V13)								
planning 2019	36	20	26	20	134	38	20	294
uitgevoerd in 2019	28	36	20	15	110	45	15	269
percentage	78%	180%	77%	75%	82%	118%	75%	91%
Melding besluit bodemkwaliteit (V14)								
planning 2019	20	30	32	1	60	34	0	177
uitgevoerd in 2019	25	36	13	1	70	31	16	192
percentage	125%	120%	41%	100%	117%	91%		108%
Milieuvergunning (V52, V53 en V55)								
planning 2019								
uitgevoerd in 2019	2	3	2	1	3	5	35	51
percentage								
Milieuneutrale verandering (V54)								
planning 2019	2	2	1	1	5	2	48	61
uitgevoerd in 2019	1	2	2	1	6	4	68	84
percentage	50%	100%	200%	100%	120%	200%	142%	138%

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Toezicht Briks								
Aantal geïnspecteerde bouwdossiers (T34)								
planning 2019	163	120		126	410		70	889
uitgevoerd in 2019	134	42		24	302		73	575
percentage	82%	35%		19%	74%		104%	65%
Toezicht bestaande bouw (T35)								
planning 2019	0	2		2	60		0	64
uitgevoerd in 2019	9	7		15	77		3	111
percentage		350%		750%	128%			173%
Toezicht sloopmelding (T36)								
planning 2019	75	43	4	85	75	93	49	424
uitgevoerd in 2019	86	52	27	55	184	91	34	529
percentage	115%	121%	675%	65%	245%	98%	69%	125%
Toezicht monumenten (T37/T38)								
planning 2019	13	3		1	45		0	62
uitgevoerd in 2019	12	5		0	50		1	68
percentage	92%	167%		0%	111%			110%
Toezicht brandveilig gebruik (T39)								
planning 2019	9	0		0	0		5	14
uitgevoerd in 2019	2	1		2	14		20	39
percentage	22%						400%	279%
Toezicht reclame (T44)								
planning 2019	12	9		3	25		6	55
uitgevoerd in 2019	3	5		3	33		3	47
percentage	25%	56%		100%	132%		50%	85%
Aantal klachten bouw in S@men (T10A/T10B)								
planning 2019	0	40	0	20	309			369
uitgevoerd in 2019	68	48	3	15	308			442
percentage		120%		75%	100%			120%
Voornemens Last onder dwangsom (T80B)								
planning 2019	0	0		0	0		0	0
uitgevoerd in 2019	19	12		4	71		6	112
percentage								
Last onder dwangsom / bestuursdwang (T81B/T82B)								
planning 2019	0	0		0	0	0	0	0
uitgevoerd in 2019	21	4		2	52	2	5	86
percentage								
Diverse (T40/T41/T42/T3)								
planning 2019	37	2		11	2		2	54
uitgevoerd in 2019	25	16		10	35		2	88
percentage	68%	800%		91%	1750%		100%	163%

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunningverlening Briks								
Aantal bouwaanvragen (verleend) (V30)								0
planning 2019	196	112		72	760		54	1.194
uitgevoerd in 2019	226	167		105	826		103	1.427
percentage	115%	149%		146%	109%		191%	120%
Aantal sloopmeldingen (asbest) (V10)								0
planning 2019	240	116	61	51	645	136	59	1.308
uitgevoerd in 2019	289	129	95	101	1067	294	39	2.014
percentage	120%	111%	156%	198%	165%	216%	66%	154%
Aantal gebruiksmeldingen (V11)								0
planning 2019	27	0		18	215		30	290
uitgevoerd in 2019	26	6		9	182		47	270
percentage	96%			50%	85%		157%	93%
Aantal leegstandswetaanvragen (V87)								0
planning 2019	17	2		0	21		0	40
uitgevoerd in 2019	22	0		0	21		0	43
percentage	129%	0%			100%			108%
Aantal aanvragen huisvestingswet (V88)								0
planning 2019	0	0		0	107		0	107
uitgevoerd in 2019	0	0		0	124		0	124
percentage					116%			116%
Aantal kapaanvragen (V35)								0
planning 2019	49	11		5	119		7	191
uitgevoerd in 2019	37	13		11	103		7	171
percentage	76%	118%		220%	87%		100%	90%
Aantal reclame aanvragen (V39)								0
planning 2019	9	6		2	80		2	99
uitgevoerd in 2019	11	12		5	94		4	126
percentage	122%	200%		250%	118%		200%	127%
Aantal gebruiksvergunningen (V49)								0
planning 2019	17	2		0	30		3	52
uitgevoerd in 2019	12	1		28 1	33		2	49
percentage	71%	50%			110%		67%	94%

Wat opvalt is:

Berg en Dal

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 289 sloopmeldingen afgehandeld en 240 geraamd (120%);
- Van de 163 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 134 uitgevoerd. Dit is 82% van de planning;
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (115%) en bestaande bouw groter is dan begroot;
- De realisatie van toezicht brandveilig gebruik en reclame achter bleven op de planning;
- Het aantal bouwklachten is fors hoger dan geraamd.

Beuningen

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 129 sloopmeldingen afgehandeld en 116 geraamd (111%);
- Van de 120 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 42 uitgevoerd. Dit is 35% van de planning. Dit aantal is exclusief de oude (Squitzaken);
- Toezicht sloopmeldingen ligt hoger: 52 gerealiseerd tegen 43 gepland;
- Het aantal bouwklachten is hoger dan geraamd. Geraamd 40 tegen gerealiseerd 48
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (121%) ligt hoger dat geraamd is;

Druten

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 95 sloopmeldingen afgehandeld en 61 geraamd (156%);
- Ook het toezicht op de meldingen is toegenomen (4 gepland en 27 gerealiseerd);

Heumen

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 101 sloopmeldingen afgehandeld en 51 geraamd (198%);
- Voor BRIKS toezicht hebben we maar 19 % van de jaarbegroting gerealiseerd. Dat is echter exclusief realisatie oude (Squit) zaken.
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (65%) is achter gebleven op planning;
- Het aantal bouwklachten is lager dan geraamd. Geraamd 20 en gerealiseerd 15

Nijmegen

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 1067 sloopmeldingen afgehandeld en 645 geraamd (165%);
- Voor BRIKS toezicht hebben we 113% van de jaarbegroting gerealiseerd;
- Van de 410 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 302 uitgevoerd. Dit is 74% van de planning. Door een forse toename in het aantal grote projecten met bouwsom > 2.5 mln (600%) is daar meer toezicht capaciteit op ingezet conform VTH beleid.
- Het aantal bouwklachten conform raming (100%).
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (245%) ligt fors boven het geraamde aantal. Voor een deel veroorzaakt door administratief afgehandelde Sloopmeldingen.

- De realisatie van toezicht monumenten (111%) is iets hoger dan geraamd. Nijmegen heeft hier een hoge prioriteit aan toegekend;

Wijchen

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 294 sloopmeldingen afgehandeld en 136 geraamd (216%);

Provincie Gelderland

- Van de 70 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 73 uitgevoerd. Dit is 104% van de planning;
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen in 49 gevallen is lager dan het aantal dat geraamd is 34 (69%); Er waren 39 Sloopmeldingen ingediend.

5. Bedrijfsvoering

5.1 De mens in de organisatie

Ook in 2019 hebben we er aan gewerkt om de 'juiste mens op de juiste plaats in de organisatie' te laten functioneren en goed toe te rusten voor zijn taak. De medewerkers zijn de human resources voor een succesvolle taakuitvoering van de ODRN.
Het personeelsbeleid is zoveel mogelijk toegespitst op de uitdagingen van de ODRN en de medewerkers die dat realiseren. Daarvoor hebben we het personeelsbeleid met dat doel verder doorontwikkeld en toegepast Ook hebben we de arbeidsomstandigheden verbeterd met een verdere uitwerking van de RI&E (risico-inventarisatie) en een verbeterde huisvesting.

Wnra (Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren)

Het hele jaar 2019 heeft een projectteam hard gewerkt aan de invoering van de Wnra (in werk getreden m.i.v. 1-1-2020), veelal in samenwerking met de werkgroep Wnra van de expertgroep HRM Gelderse Omgevingsdiensten. Belangrijkste activiteiten waren: communicatie via nieuwsbrieven op OnDeRoNs; opstellen van individuele voortzettingsovereenkomsten (+ checken, verzenden); informatievoorziening via inloopspreekuren en P&O loket; regelingen en protocollen Wrna-proof maken; maken personeelshandboek en voorbereiden en lidmaatschap Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO) en deelname SGO.

In 2020 moet nog een aantal zaken formeel worden afgerond, te weten: vaststelling van het Arbeidsvoorwaardenreglement Gelderse Omgevingsdiensten en het personeelshandboek. Het gaat hierbij om technische omzettingen van al eerder vastgestelde (arbeidsvoorwaarden-) regelingen.

WAB (Wet Arbeid in Balans)

Op 1 januari 2020 is de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab) in werking getreden. Deze wet beoogt de rechten van inleenkrachten te harmoniseren met die van de vaste medewerkers met het doel om meer medewerkers in vaste dienst te krijgen.

De belangrijkste veranderingen zijn.

1. Ketenregeling**:** De maximale duur van de ketenbepaling gaat weer naar drie jaar
2. Transitie: Werknemers krijgen vanaf de eerste dag van het dienstverband recht op een transitievergoeding,
3. Payroll: De (payroll)werknemer, bij de ODRN in dienst via Driessen, krijgt recht op dezelfde rechtspositie en arbeidsvoorwaarden als medewerkers die bij de inlener in dienst zijn.

De gevolgen van deze wet zijn binnen de ODRN in 2019 voorbereid, geïmplementeerd en gecommuniceerd en de mogelijkheden met name in het kader van de ketenregeling, zijnde 1. verlengen inhuur 2. vaste uren aanbieden of 3. een vast dienstverband aanbieden, zijn binnen budget en formatie direct toegepast.

Eedaflegging en Integriteit

Ook in 2019 hebben we weer twee bijeenkomsten georganiseerd waarbij een aantal medewerkers de eed of belofte heeft afgelegd. Tijdens deze bijeenkomsten hebben we ook

met elkaar gesproken, gebruik makend van casuïstiek, over wat integriteit nu eigenlijk is en waarom dat belangrijk is?

Agressieprotocol

In 2018 heeft ODRN een agressiebeleid vastgesteld en daar een agressieprotocol voor opgesteld. De daaruit voortvloeiende agressietrainingen hebben voor een deel in 2019 plaatsgevonden. Concreet voor delen van de afdelingen Handhaving inclusief IGP (ondermijning) en het secretariaat en receptie. In 2020 zal het e.e.a. verder worden uitgerold.

Arbeidsverzuim als gevolg van ziekte
(Bron You Force)

In de begroting 2019 is voor arbeidsverzuim als gevolg van ziekte de norm gesteld op 5%. De registratie over 2019 toont aan dat het daadwerkelijke verzuim hoger is dan de norm en licht gestegen is t.o.v. 2018 nl: 6,11% voor 2019 tegen 5,82% voor 2018.
Het SMT (Sociaal Medisch Team) wordt gebruikt om deze cijfers te bespreken, te analyseren en te sturen op een daling van de cijfers.

Uitgesplitst naar verzuimduur ziet dit er over 2019 in vergelijking met 2018 als volgt uit:

Verzuimduur	**% 2018**	**% 2019**
Kort [t/m 7 dagen]	0,99	0,43
Middel [8 t/m 42 dagen]	1,50	0.44
Lang [43 t/m 365 dagen]	2,74	3.44
Extra lang [366-730]	0,58	1.45
Verzuim > 2jaar	0,00	0,35
Totaal	5,82	6,11

Meldingsfrequentie ziekmeldingen

De meldingsfrequentie is het totaal aantal ziekmeldingen in één kalenderjaar gedeeld door het gemiddeld aantal personeelsleden in één kalenderjaar. De (landelijke) norm hiervoor is 1,5: dus elke medewerker meldt zich gemiddeld anderhalf keer per jaar ziek. De werkelijke meldingsfrequentie 2019 voor de ODRN is 1,18 (voor 2018 was deze 1,33). Onder de norm dus, en iets afgenomen.

Gesprekken HR-cyclus

Gezien de tijdsbelasting en de grote werkdruk is voor 2019 afgesproken dat voortgangsgesprekken alleen gevoerd werden als de medewerker en/of manager daar expliciet om vroegen. Dit is slechts bij ongeveer 10% van de medewerkers het geval geweest. Het percentage voor de plannings-/beoordelingsgesprekken blijft in het verslagjaar achter en ligt op ongeveer 70%, mede omdat een aantal gesprekken gepland is in januari 2020.

5.2 Communicatie

Met extra inzet op capaciteit bij het Team communicatie is in 2019 ingezet op een aantal aandachtsgebieden. Daarnaast is in 2019 een overzicht gemaakt van de werkzaamheden zoals deze zich nu structureel voordoen op het gebied van communicatie. Er is geconstateerd dat al enige tijd sprake is van een structureel tekort waarvoor nu al drie jaar inhuur wordt ingezet.

Om de continuïteit en structurele inzet van communicatie op verschillende vlakken binnen de organisatie te bevorderen is daarom een voorstel gedaan om 1,2 formatieplaats toe te voegen aan de huidige capaciteit. Dit voorstel is eind 2019 goedgekeurd door het dagelijks bestuur en moet in 2020 worden vastgesteld door de opdrachtgevers.

Intranet

In 2019 is gestart met de doorontwikkeling van het intranet. Het huidige systeem is verouderd en voldoet niet meer aan de wensen en (veiligheids)eisen van de eindgebruiker.
Samen met een groep medewerkers – vertegenwoordiging vanuit elke afdeling – is in een brainstormsessie vastgesteld welke functionaliteiten het intranet nodig heeft om hun werk te vergemakkelijken.
Deze uitkomsten heeft Team Communicatie meegenomen bij de doorontwikkeling en herinrichting van het nieuwe intranet.
Het nieuwe intranet krijgt meer een dashboardfunctie: een portaal van waaruit medewerkers hun werk kunnen uitvoeren. Alles wat je nodig hebt voor je werk wordt geïntegreerd in de nieuwe intranetomgeving; processchema's, werkinstructies, kennisdocumenten, regel- een aanvraagformulieren etc.
In het voorjaar van 2020 gaat het nieuwe intranet live.

Website en social media

In 2019 is er niet doorontwikkeld aan de website. Wel hebben we de website iets anders ingericht zodat de belangrijkste doelgroepen, inwoners en bedrijven, de informatie eenvoudiger kunnen vinden.
Eind 2019 is een werkgroep gestart vanuit de Gelderse Omgevingsdiensten. Hierin is team Communicatie van de ODRN ook vertegenwoordigd. Doel is de doorontwikkeling van de websites van de Gelderse omgevingsdiensten, waaronder dus die van de ODRN. We willen graag toe naar een website die relevanter is voor haar bezoekers en waar mensen uiteindelijk veel van hun zaken online kunnen regelen. Ook willen we transparante en goede informatie gaan bieden over bedrijven en actuele thema's zoals stikstof en PFAS.
De ODRN blijft terughoudend qua social media: we monitoren Twitter en zijn actief op Instagram (P&O is overigens actief op LinkedIn in kader van arbeidsmarktcommunicatie). Momenteel hebben we 210 volgers op Instagram. Doel van het Instagramaccount is om een beeld te schetsen van het veelzijdige werk van de ODRN.
In het kader van het project Asbestdaken heeft team Communicatie de website www.pakjedakan.nl ontwikkeld. Deze website is in maart live gegaan. De website is ontwikkeld om dakeigenaren te informeren en te stimuleren tot vervanging van hun dak, met duidelijke instructies en verwijzingen.

Project Brieven

De ODRN wil naar eenvoudiger en begrijpelijker brieven. In 2019 is door een groep medewerkers (inhoudsdeskundigen plus juristen) onder leiding van team Communicatie hard gewerkt aan het maken van nieuwe uniforme standaardbrieven. Zo is het werkproces Vergunningverlening opgepakt en afgerond. Dit zijn in totaal 88 brieven. De overige werkprocessen (Toezicht, Handhaven, Adviseren) worden in 2020 opgepakt.
Daarnaast is er gewerkt aan het maken van een uniforme vergunningentekst. Zodat milieu- en briksvergunningen hetzelfde format krijgen. Dit hopen we in 2020 af te ronden.
Naast het herschrijven van de brieven wordt ook de beheerkant onder handen genomen. Zodat uiteindelijk het beheer van de brieven minder tijd gaat kosten. De nieuwe brieven gaan live zodra de nieuwe beheeromgeving gereed is.

Woordvoering/pers

In 2019 zijn werkafspraken gemaakt met de gemeente Nijmegen en de provincie Gelderland om de woordvoering met elkaar af te stemmen. Daarnaast wordt een aantal persvragen nu centraal afgestemd binnen het Gelders Stelsel, het gaat daarbij vooral om researchvragen van landelijke media die aan meer Omgevingsdiensten gericht zijn.
In 2019 zijn de meeste persvragen in Nijmegen gesteld over brandveiligheid van gevels, en kamerverhuur; deze vragen zijn samen met de gemeente Nijmegen beantwoord. Daarnaast gaat landelijk veel aandacht uit naar onderwerpen als stikstof, PFAS, verontdiepingsplassen, legionella en instrumenten voor handhaving in het algemeen.

Aandachts- en complexe bedrijven

In 2019 is veel aandacht uitgegaan naar het maken van werkafspraken met de provincie en ODRA over communicatie rondom complexe en aandachtsbedrijven. Communicatie is nu een structureel onderdeel in de projectplannen voor aandachtsbedrijven. Communicatie neemt deel aan de projectgroepen waar nodig en besteedt aandacht aan het verbeteren van de relatie tussen bedrijven en omgeving.
Om te komen tot een goede onderlinge afstemming is er structureel overleg met de ODRA (handhaving) en de communicatieadviseur en woordvoerder van de provincie Gelderland. Gezamenlijk worden afspraken gemaakt over de rolverdeling en wordt kennis gedeeld over de aanpak van communicatie rondom deze groep bedrijven.

Communicatie rond de wettelijke Brzo-taak

Als Brzo-Omgevingsdienst is er ook bijzondere aandacht voor communicatie van de ODRN op het terrein van de Brzo. Daarbij gaat het om drie zaken: versterking van het team Brzo Regio Oost, actieve vertegenwoordiging in het Communicatieteam van de zes landelijke Brzo-OD's, en positionering naar bedrijven, samenwerkingspartners en kennisnetwerken. In 2019 verzorgden we een tweetal workshops voor Brzo-bedrijven die deelnemen in de Kennisteams vanuit VNO/NCW. Participatie en omgevingsdialoog waren de onderwerpen. Die werden aan de hand van een praktijkcasus belicht. Een nuttige exercitie, waaruit blijk dat nog niet alle bedrijven even bedreven zijn in het betrekken van hun omgeving. Of welke middelen daartoe openstaan.

Ter versterking van het interne team Brzo-Regio Oost werden de Broodjes Zon ingevuld: dagdeel-ontmoetingen tussen de eigen medewerkers Brzo om samenwerking en kennisdeling te bevorderen. Tijdens de laatste bijeenkomst (december 2019) werd besloten het overleg te formaliseren tot tenminste drie per jaar, gekoppeld aan een agenda.
Ook werden er twee werkgroepen samengesteld: eentje onder andere ter bevordering van de onderlinge samenwerking, Het Broodje Zon-moment is daarnaast bedoeld om de voortgang vanuit landelijke Brzo-projecten lokaal te delen.

Het landelijke Team Communicatie Brzo-6 kwam zes keer bij elkaar. Er is fors energie gezet op het e-zine ZORB - dat drie keer uit kwam - met relevante (achtergrond)interviews en in e-cards met opbrengsten van de landelijke projecten. De ODRN leverde bovendien de projectleider die verantwoordelijk is voor de opstellingen het Strategisch Communicatieplan 2020-2024. Daarnaast is capaciteit gevraagd als projectassistent in het professionaliseren van de communicatieve samenwerking met Bureau BRZO+

Communicatie als beleidsinstrument
Voor de tweede keer kwam de ODRN uit met de Best Practices Kalender Brzo-bedrijven. Zes bedrijven werden daarin genomineerd en geëtaleerd vanwege hun goede prestaties op het gebied van externe veiligheid. Daarnaast waren dit keer ook de inspectiepartners en opdrachtgevers voor de Regio Oost (Provincies Gelderland en Overijssel) van de partij. De kalender is als kerst- en nieuwjaarswens naar alle Brzo-bedrijven in ons werkgebied gestuurd, en naar bestuurders, partners en andere relaties van de ODRN. De kalender wordt gezien: niet alleen door de bedrijven, maar ook door derden: de Instagram-post werd meer dan duizend keer bekeken en ook van buiten het VTH-werkveld werden exemplaren opgevraagd, door universiteiten, consultancy's en overheden. De genomineerde bedrijven kregen elk vijftig exemplaren om in hun eigen netwerk af te zetten. Spin off is ook dat goed presterende bedrijven uit de kalender (van zowel 2018 als 2019) fungeren als best practice voor bedrijven die de gewenste standaard nog niet halen. De kalender verwerft zich daarmee een plek als instrument in een handhavingsstrategie: goed voorbeeld doet goed volgen. Inmiddels gaan de handen daarvoor meer en meer op elkaar. De verwachting is dat na 2020 de kalender een landelijke uitgave wordt.

5.3 Juridische kwaliteitszorg

In 2019 hebben we hard gewerkt aan de volgende acties:

- concrete kwaliteitsverbetering van onze brieven;
- de uniformering van de mandaten. Dit is succesvol afgerond;
- een kwaliteitscheck op de handhavingsbesluiten. Daaruit is gekomen dat de kwaliteit op orde is;
- de aanwijzing toezichthouders en publicatie daarvan;
- het meer vorm geven van het invorderingsproces;
- de rol van de jurist bij het proces vergunningverlening Milieu is verder uitgelijnd;
- pas-perikelen hebben veel aandacht gevraagd, alsook de juridische mogelijkheden te onderzoeken t.a.v. de digitale ondertekening. Dit is inmiddels gerealiseerd;
- er is een begin gemaakt met in kaart te brengen van de juridische consequenties van de Omgevingswet;
- het proces bezwaar- en beroep in relatie tot de ODRA is met afspraken verder uitgelijnd.

We hebben de in kaart gebrachte bezwaar- en beroepsprocedures niet geüniformeerd. We zijn hierin afhankelijk van de wens van de opdrachtgevers.

5.4 Kwaliteitsborging en -criteria 2.1

Onze definitie van kwaliteit is dat producten en diensten voldoen aan de wettelijke eisen, klantwensen en eigen kwaliteitseisen (in die volgorde).
Landelijk geldt dat iedere omgevingsdienst aantoonbaar voldoet aan de kwaliteitscriteria (KC). De ODRN bekijkt sinds haar oprichting jaarlijks of zij voldoet aan de kwaliteitscriteria en of er progressie is geboekt. Vanaf 2017 vindt er een externe toetsing en beoordeling plaats in de vorm van een audit. Het gaat hierbij om een audit van de KC 2.1, zowel de procescriteria als de criteria voor kritieke massa.

Door naar binnen én naar buiten te kijken wordt het perspectief op wat klantwensen nu echt inhouden beter begrepen. Daar heeft de ODRN in 2019 invulling aan gegeven in de vorm van reguliere gesprekken met opdrachtgevers, interviews en met het Klanttevredenheidsonderzoek. De ODRN doet dit vanuit de overtuiging dat: “je klanten echt goed begrijpen”, verder gaat dan bedenken wat de klant zou willen! Partners, opdrachtgevers en bestuur hebben aangegeven groot belang te hechten aan een professionele uitvoeringsdienst en verlangen efficiency en prestatieverbetering, zodat kwalitatief goede producten tegen een redelijke prijs worden geleverd. Daaraan is ook in 2019 invulling gegeven door onnodige processtappen te verwijderen, standaardisatie en automatisering waar mogelijk en borging van continue verbetering. De zorg voor kwaliteit maakt ook in 2019 integraal deel uit van de ODRN-bedrijfsvoering. Kwaliteitsborging levert de ODRN:

- Het continu verbeteren van processen en producten;
- Levering van kwalitatief goede producten tegen een goede prijs;
- Actuele sturingsinformatie en rapportage over geleverde prestaties;
- Het op beheersbare wijze laten verlopen van werkprocessen;
- Borging van kwaliteitseisen die wij aan onszelf stellen en/of ons opgelegd worden;
- Inzicht in verwachtingen van afnemers en daaraan beter kunnen voldoen;
- Voorkomen van onkosten door vermindering van verspilling en fouten;
- Verhoging van kwaliteitsbewust handelen bij alle medewerkers.

Naast de externe audit, vanuit het Gelders Stelsel, op de KC 2.1 heeft er in 2019 ook een Collegiale Toets plaatsgevonden. Deze Collegiale Toets was georganiseerd door ODNL waar bijna alle omgevingsdiensten in Nederland aan mee hebben gedaan. De ODRN was ingedeeld met RUD Drenthe en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek. Naast het bespreken van een verplicht thema, Meetbare doelen en Monitoring, kreeg elke OD ook de ruimte om zelf thema’s te kiezen die goed bij hen passen. Deze manier van toetsen biedt een kijkje in de keuken van andere OD’s en levert een frisse blik op de eigen organisatie en daarnaast ook kansen voor het opzetten van verbeteracties.

De ODRN geeft met behulp van de zelfevaluatietool sinds 2013 jaarlijks inzicht in de mate waarin zij voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria. Middels de monitoringstool is er inzicht in de mate waarin de ODRN voldoet aan de deskundigheidscriteria. De verbeteracties die in 2018 zijn opgesteld zijn in 2019 opgepakt. Dit heeft er toe geleid dat de ODRN robuust is op nagenoeg alle kwaliteitscriteria. Waar dit nog niet het geval is lopen op dit moment nog verbeteracties. Voor het boekjaar 2018 waren er op 6 deskundigheidsgebieden verbeteracties nodig (criteria voor de Kritieke massa). Dat zijn er inmiddels nog 2. Voor de procescriteria waren er op 7 criteria verbeteracties, dat zijn er nu nog 2. In bijlage 8.4 is hiervan een schematische weergave opgenomen.

Per 1 juli 2019 gelden voor de criteria Kritieke Massa de KC 2.2. De audit over boekjaar 2019 gaat nog over de KC 2.1. In 2020 zal inzichtelijk worden wat de gevolgen zijn van de invoering van de KC 2.2. Door aanschaf van een nieuw systeem voor de e-portfolio’s en een monitoringstool zal voor de medewerkers duidelijk worden in hoeverre zij voldoen aan de gestelde eisen op de deskundigheidsgebieden. Wanneer dit bekend is zullen er verbeteracties opgezet worden zodat we gaan voldoen aan de KC 2.2. Dit wordt gezamenlijk met P&O opgepakt.

5.5 Klanttevredenheid

De ODRN streeft naar tevreden klanten. In 2017 is een kritische prestatie indicator bepaald met opdrachtgevers voor de mate van klanttevredenheid op diverse producten en diensten. Deze KPI is gesteld op 80% klanttevredenheid. In de bijlage zijn de resultaten van de in 2019 uitgevoerde onderzoeken per opdrachtgever weergegeven. De ODRN scoort voor alle uitgevraagde producten en diensten een gemiddelde klanttevredenheid van ruim 84%. De respons op het klanttevredenheidsonderzoek lag in 2019 op 39%. Dit is een mooie respons die vergelijkbaar is aan de respons bij de overige Omgevingsdiensten in Nederland die via dezelfde organisatie de klanttevredenheid meten.
Wanneer we kijken naar de tevredenheidscijfers dan valt het Vooroverleg bij bijna alle opdrachtgevers op qua ontevredenheid. Het aantal ontevreden klanten is voor dit product ligt veel hoger dan voor de andere producten. Feedback die we hier vaak zien is:

- Het duurt erg lang voordat we iets horen.
- We dachten dat we uitgenodigd zouden worden voor een gesprek. Nu hebben we niemand gesproken of het wordt telefonisch afgedaan.
- Hoge kosten die men niet verwacht, vooral wanneer er alleen een telefoongesprek plaats vind.

Het probleem zit hem vooral in de definitie van het woord vooroverleg en hetgeen de klant hierbij verwacht. We zien dat het aantal ontevreden klanten voor het product Vooroverleg lager is wanneer de opdrachtgever een balie heeft waar klanten terecht kunnen met vragen. De feedback wordt besproken met de accountmanagers en afdeling communicatie zodat we, samen

5.6 Dienstverleningsovereenkomsten

Met de gemeente Nijmegen is overeenstemming bereikt over de diensten die de gemeente Nijmegen levert aan de ODRN als gastheer. Formalisering vindt begin 2020 plaats.
Met de gemeente Heumen wordt de nieuwe overeenkomst vanwege de WABO-brede inbreng begin 2020 afgesloten. Deze zal als format dienen voor de aanpassing van de overige overeenkomsten.
De overeenkomst met Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) is momenteel ook in revisie omdat ODR en ODRN op verschillend vlak nauw zijn gaan samenwerken.

5.7 Processen en informatievoorziening

In 2019 is ook op ICT-gebied hard gewerkt aan een efficiënte inzet van middelen en een goede bestuurbaarheid van de organisatie. Een procesgerichte inrichting van de werkzaamheden staat daarbij centraal. Bij ICT gaan we over het reguliere beheer van de workflows en hebben we doorontwikkeld op de volgende punten:

- De Projectenmodule in WRS is doorontwikkeld en in gebruik genomen. Voortgangsbewaking op inhoud en budget is mogelijk gemaakt.
- 2 WRS-verbetersprints zijn uitgevoerd waarin 11 verbeteringen zijn gerealiseerd.
- Voorbereiding op aansluiting WRS-DSO uitgevoerd en is technisch gerealiseerd.
- Eenduidig relatiebeheer door het DMS te laten vullen vanuit WRS.
- Doorontwikkeling van de insleepmodule WRS waardoor de documentregistratie verder is vereenvoudigd

- In proces Handhavingsbesluit kunnen besluiten nu digitaal genomen worden. Voor het proces Vergunningverlening WABO geldt dat deze nu wordt getest om tijd- en plaats-onafhankelijk het besluit digitaal door de gemandateerde te laten nemen.

De organisatie

Naast deze inhoudelijke ontwikkeling is ook op het organisatorische vlak ontwikkeling op het gebied van informatievoorziening. Met het oog op meer zelfstandig ICT beheren en ontwikkelen is een taakinventarisatie van alle taken rond Informatievoorziening uitgevoerd. Dit leidt tot een overzicht waarop taken beter verdeeld kunnen worden, interne formatie wordt aangepast en externe inzet kan worden overgedragen en verkleind.

De systemen

Afgelopen jaar is er wederom veel doorontwikkeld op de systemen, o.a. voor de bedrijfsvoering.
Ook is de “houdbaarheid” van WRS een aandachtspunt is geweest. Voor de komende 2 á 3 jaar zal WRS nog steeds voldoen, maar wij houden de ontwikkelingen binnen de VTH-markt nauwlettend in de gaten.
Gevolg is wel dat de ODRN komend jaar met een strakke focus aan ontwikkeling WRS en verdere ICT-systemen werkt. Daar waar uit wettelijke noodzaak ontwikkeling gevraagd wordt, dan wel vanuit onvermijdelijke ICT-vervanging, zal verder in WRS geïnvesteerd worden. In initiatieven in principe niet, tenzij zij een duidelijk positieve business-case kunnen overleggen.

Ook de groei van de ODRN maakt dat de systemen aandacht gaan vragen. Er is een performanceonderzoek uitgevoerd en één van de aanbevelingen was een verbetering van de services tussen WRS en Corsa. Deze zijn geanalyseerd en verbeterd. Naast het in gebruik nemen van nieuwe hardware zoals laptops en replicators, blijft performance continu aandacht vragen. In 2020 zal hier vanuit IRvN een apart project voor opgestart worden.

Het beheer van WRS ligt bij functioneel applicatiebeheerders (geleverd door IRvN). Hiermee is de professionele ondersteuning verder gegarandeerd en is opnieuw het niet-beschikbaarheidspercentage nihil geweest.

I-GO

Ook in 2019 heeft de ODRN weer volop bijgedragen aan het project Informatievoorziening Gelderse Omgevingsdiensten (I-GO). De kwaliteit van de gegevens ligt rond 90%.
Afgelopen jaar hebben wij met name de externe registraties RRGS (risicoregister externe veiligheid), IPPC en de Webbvb (emissie gegevens ammoniak, geur en fijnstof van veehouderij) verbeterd. Het bleek dat deze registraties nog onvoldoende gelijk liepen met de gegevens in eigen systemen.
Continue verbeteren van de gegevenskwaliteit en –actualiteit blijft een aandachtpunt, zeker omdat de komst van de Omgevingswet vraagt om een betrouwbare gegevenshuishouding.

In 2019 is veel energie gestoken in het bouwen van de vervanger van Webbvb. De provincie is gestopt met beheer en onderhoud van dit systeem en de OD’s hebben besloten om via I-GO de ontwikkeling van een vervanger op te pakken. Eind 2019 is I-GO veehouderijen opgeleverd. Het is een moderne webapplicatie die de functionaliteit van Webbvb heeft overgenomen. De nieuwe applicatie heeft een burgerportaal en een medewerkersportaal. Voor de burgers en gemeenten zijn alle openbare data over veehouderij en hun toegestane emissies in te zien en te downloaden. Medewerkers van de OD’s kunnen de gegevens bijwerken en bijhouden.

I-GO heeft ook dit jaar weer een aantal kaartlagen opgeleverd en deze zijn geïntegreerd in de geoviewer van de ODRN. Hierdoor is er meer inzicht in de actuele gegevens van alle milieu-inrichtingen in Gelderland.

In 2019 is een vernieuwd Programmaplan I-GO opgesteld. Het accent zal komende periode liggen op het DSO.

Digitale documentuitwisseling Stelsel

Eind 2018 is een eerste versie van documentenvoorziening gerealiseerd. Via deze voorziening kunnen de Omgevingsdiensten in Gelderlang direct en live elkaars documenten inzien. In 2019 is de ODRN bezig geweest om aan te sluiten op de documentenvoorziening Binnenkort zullen de documenten van de complexe inrichtingen van de ODRN via deze voorziening door de andere Gelderse omgevingsdienst ingezien kunnen worden. Hiermee is dan een veilige en efficiënte uitwisselingen van informatie in het Gelderse stelsel gerealiseerd.

In bijlage 8.5 is het bedrijfsprocesmodel van de ODRN weergegeven.

5.8 Productiviteit

Onder ‘productiviteit’ verstaan de we de uren die de medewerkers direct kunnen schrijven op de producten. Staf en directeur worden daarin niet meegenomen. In bijlage 8.3 is een overzicht gegeven over de in 2019 gerealiseerde productiviteit, per afdeling, per maand en in totaal. In begroting is met een productiviteitsnorm van 72% gerekend. In 2019 is op het totaal van de afdelingen, ODRN breed, de norm gehaald. In 2018 was het gemiddelde nog 69%. De hele strakke sturing heeft tot resultaten geleid, hoewel nog niet alle afdelingen de productiviteit hebben gehaald, maar dat ligt dan aan “zaken” zoals langdurig ziekteverzuim en aan het sociale verzuim: zwangerschaps- ouderschaps- en zorgverlof. Dit laat zich niet tot heel moeilijk sturen.

6. Paragrafen

Conform artikel 9 Besluit begroten en verantwoorden (BBV) bevat de jaarrekening minimaal de volgende paragrafen (voor zover desbetreffende aspecten aan de orde zijn):

- Financiering
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

De paragrafen financiering, weerstandsvermogen en risicobeheersing en bedrijfsvoering worden in dit hoofdstuk behandeld. De paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid niet van toepassing zijn voor de ODRN.

6.1 Financiering

De paragraaf betreffende de financiering bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De uitgangspunten zijn nader uiteengezet in het Treasurystatuut Omgevingsdienst Regio Nijmegen 2016.
Het Treasurystatuut Omgevingsdienst Regio Nijmegen 2016 bepaalt dat elk jaar bij het jaarverslag verslag wordt gedaan van de ontwikkelingen daarin gedurende het jaar. Onderstaand worden de belangrijkste zaken genoemd:

- De ODRN heeft het beleid geen eigen financieringsportefeuille te hebben. De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft gehad voor haar exploitatie staan op de rekeningcourant rekening bij de BNG en het Rijk (schatkistbankieren).
- De financiering van de ODRN gebeurt met eigen middelen. Er is geen vreemd geld aangetrokken. De kasgeldlimiet is gedurende 2019 niet overschreden en de renterisiconorm is vanwege het ontbreken van leningen niet van toepassing.
- In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing worden alle risico's opgenomen en toegelicht.
- Toerekening van rente: Conform de BBV-voorschriften, die voorschrijven dat alleen met werkelijke rente mag worden gerekend, bedraagt het rentepercentage in de jaarrekening 0% en worden dus alleen nog afschrijvingslasten geraamd.
- Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen en diensten die worden geleverd aan derden, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij deze kostentoerekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, reserves en voorzieningen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa betrokken.
- Het renteresultaat over 2019 bedraagt: 0 euro.

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;

Een batig saldo van de begroting of jaarrekening kan worden toegevoegd aan de reserves tot een maximum van een bedrag dat conform het door het algemeen bestuur bepaalde weerstandsvermogen nodig is. Dit maximale niveau is eerder door de regionale adviesfunctie voor de ODRN berekend en middels AB-besluit d.d. 6 juni 2017 vastgesteld op 675.000 euro.

Inventarisatie van de risico's;

Voor de analyse van de risico's binnen ODRN zijn het bedrijfsplan, uitvoeringsplan en de meerjarenbegroting als uitgangspunt genomen aangevuld met de tot nu opgedane praktijkkennis. Het benoemen van risico's is goed te doen, maar het kwantificeren van risico's is normaal gesproken al moeilijk maar krijgt bij de vorming van een nieuwe organisatie een extra dimensie omdat er nog geen specifieke bedrijfservaring is opgedaan c.q. aanwezig is.

De nu bekende risico's zijn opgenomen met vermelding of het risico financieel [1] dan wel niet financieel [2] is. Vervolgens is aangegeven wat de gevolgen zijn als het risico zich voordoet en wat de te nemen beheersmaatregel dient te zijn. Het totaal van de risico's is becijferd op 803.000 euro. Hieronder is een totaaloverzicht van de nu bekende risico's opgenomen met vermelding van de beheersmaatregel en tevens aangegeven of er nog sprake is van een restrisico. Dit restrisico is vervolgens gekwantificeerd:

a. Welk bedrag is ermee gemoeid

Om tot een waardering van een risico te komen dienen ook de (financiële) gevolgen/ impact van een risico te worden geschat. Vaak is niet exact aan te geven wat de omvang van een risico in financiële zin zal zijn en zal met een schatting moeten worden volstaan.

b. Hoe groot is de kans dat het zich voordoet

Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat zich een risico voordoet. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende kans-klasse indeling:

Klasse	waarschijnlijkheid	kans
1	zeer klein	10%
2	Klein	25%
3	Middel	50%
4	Groot	75%
5	zeer groot	90%

Normaal gesproken vindt de inschatting van de kans voor de verschillende risico's ook plaats op basis van eigen historische gegevens, maar die ontbreken nu nog, waardoor het kans-percentage nog redelijk grof is gehouden. In de toekomst zal dit verder verfijnd worden en gaat er gewerkt worden met een procentenrange binnen de klassen. Als bijvoorbeeld: klasse 1 van 0% tot 10%; klasse 2 van 11% tot 25% etc. waardoor de kans in de risico inventarisatie ook bijvoorbeeld op 3% gezet kan worden.

Op de volgende twee pagina's is de risico-inventarisatie opgenomen. Per 31 december 2019 is deze inventarisatie geüpdatet naar de laatste stand van zaken. Ten opzichte van de vorige inventarisatie hebben zich geen (materiele) mutaties voorgedaan.

risico-inventarisatie

update per 31 december 2019

eigenaar	nr.	naam risico	beschrijving	soort risico	gevolgen als risico zich voordoet	beheersmaatregel	rest risico	kwantificering risico: in euro's	kwantificering risico: kans aanduiding	kwantificering risico: kans in %	weerstands component
GS	2	Afspraken dienst-verleningovereenkomsten	Met de deelnemers worden afspraken gemaakt over de dienstverlening en de informatievoorziening over en weer voor de taakuitoefening. De begroting is gebaseerd op een uniforme VTH-procesgang. Afwijkende situaties per deelnemer kunnen de efficiencydoelstellingen onder druk zetten. Het is ook van belang de afspraken met de andere RUD's juridisch goed te verankeren omdat de ODRN werkgever is van medewerkers die door de provincie en andere RUD's worden bekostigd (voor de complexe vergunningverlening). Ook het feit dat de direct gerelateerde productiekosten [zoals advieskosten] niet aan de ODRN zijn overgedragen draagt niet bij aan een efficiënte bedrijfsvoering	1	Meer uren noodzakelijk om taak te verrichten dan waarmee op basis van de norm rekening is gehouden	Contact opnemen met betreffende opdrachtgever indien situatie zich voordoet; Er komt een evaluatie van de huidige afspraken; Er wordt een bedrijfsvoeringsinstrument ontwikkeld om e.e.a. goed te kunnen monitoren	ja, geraamd op 1 a 2 fte's	100.000	groot	75	75.000
NM	3	Complexiteit van de organisatie van stelseltaken	Het risico dat gemandateerde bevoegdheden en verantwoordelijkheden onduidelijk zijn en niet helder zijn vastgelegd.	1	Gebreken in de communicatie waardoor informatie niet of niet tijdig doorkomt; te late publicatie van vergunningsaanvragen en besluiten. Aanpassing van de regelgeving waardoor taak vervalt.	Er wordt extra capaciteit (1/2 fte) in de coördinatie van de stelseltaken gestopt om het in goede banen te leiden.	ja	500.000	klein	25	125.000
MD	5	Output-financiering	Bij outputfinanciering kan de vraag afwijken van de aannames in de begroting	1	Dekkingsprobleem op de loon- en materiele kosten	Vraag mag maximaal 2% afwijken. Daarboven zal deelnemer bij moeten dragen	ja, 2%	200.000	zeer klein	10	20.000
Dir	6	Achterstallig onderhoud	Workload is gebaseerd op bestanden van partners uit 2011. (VV en HH)	1	Verkeerde aannames en achterstallig werk	Nul situatie onderzoek bij BRZO bedrijven, afspraken maken met opdrachtgevers in kwestie; opschonen dossiers	ja	150.000	middel	50	75.000
Dir	7	ziekteverzuim	het ziekteverzuim laatmede door de hoge werkdruk een stijgende lijn zien. In de begroting is geenr raming opgenomen voor vervanging van langrdurig ziekteverzuim	1	Het niet halen van het, met de deelnemers, afgesproken programma	stelpost in de begroting opnemen of acceptatie lagere productie door de deelnemers	ja	150.000	groot	75	113.000

risico-inventarisatie

update per 31 december 2019

eigenaar	nr.	naam risico	beschrijving	soort risico	gevolgen als risico zich voordoet	beheersmaatregel	rest risico	kwantificering risico			weerstands component
								in euro's	kans aanduiding	kans in %	
MD	8	Privatisering van de bouwregelgeving	Risico dat BWT of onderdelen daarvan door gemeenten bij private partijen wordt neergelegd en ODRN uiteindelijk [delen van] de BWT taak verliest of n de toekomst niet gaat krijgen van gemeenten.	1	Boventallig personeel	Ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd en vertaalt naar wat dit voor de ODRN zal kunnen betekenen	ja, helft van beschik-bare bouw-capaciteit	1.000.000	klein	25	250.000
Dir	9	Wet Deregulering Arbeidsrelatie	Wet Deregulering ArbeidsrelatieDe VAR verdwijnt bij inhuur van zzp'ers, waarmee opdrachtgevers eerder aangemerkt kunnen worden als schijnwerkgever.	1	Alsnog loonheffing en premies verschuldigdGebruik van modelcontracten getoetst door de belastingdienst	Gebruik van modelcontracten getoetst door de belastingdienst	ja	100.000	zeer klein	10	10.000
Dir	10	Calamiteit bij bedrijf.	ODRN kan verwijt krijgen niet goed te hebben gehandeld of onvoldoende te hebben gecommuniceerd	2	Opdrachtgevers en burgers weinig vertrouwen in ODRN, claims, negatieve pers	Communicatieplan/protocol vanuit de gemeente geeft aan hoe te handelen bij bij calamiteiten	nee				
Dir	11	Taakuitvoering	Hieronder verstaan we het risico van aansprakelijkstelling bij de reguliere taakuitvoering.	1	Betalen van schadevergoedingen	Aansprakelijkheidsverzekering afgesloten	nee				
Dir	12	automatisering	productie verlies door uitval en raparatie van de verschillende systemen. Op facturatie systeem dient een verdere professionalisernngs slag gemaakt te worden.	1	Onjuiste registratie kosten en opbrengsten	maandelijk controle protocol op te stellen.	ja	250.000	middel	50	125.000
Dir	13	Begrotingsrisico	Er is geen sprake van een post onvoorzien. Bij de opbouw van een organisatie komen er altijd onverwachte [structurele] kosten naar voren.	1	Bij tegenvallers zal beroep op deelnemers moeten worden gedaan	Maandelijkse rapportages aan de directeur. Kwartaalrapportages aan bestuur	ja	100.000	zeer klein	10	10.000
Dir	14	Rechtmatigheid	Het niet voldoen aan de rechtmatigheidseisen kan leiden tot juridische procedures en claims	2	ODRN wordt geacht rechtmatig [d.w.z. overeenkomstig wet en regelgeving] te handelen. Het onvoldoende rechtmatig functioneren doet afbreuk aan het imago van het gestelde vertrouwen in de ODRN	Het rechtmatigheid aspect vormt onderdeel van de controle verklaring	nee				
Totaal											803.000

Weerstandsratio

De ratio weerstandsvermogen geeft de verhouding weer van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit.
Het totaal van de risico's is becijferd op 803.000 euro. Er mag echter van worden uitgegaan dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Er kan dan ook rekening gehouden worden met een dempingsfactor. Deze dempingsfactor geeft de kans aan dan dat alle risico's tegelijkertijd optreden. Omdat specifieke bedrijfservaring nog ontbreekt is met het vaker in den lande gehanteerde getal van 0,6 gerekend. Dit geeft een benodigde weerstandscapaciteit van 482.000 euro.

De weerstandsratio ultimo 2019 bedraagt (74.033/482.000) = 0,2. Dit is niet voldoende. Het opmaken van de weerstandsratio is een momentopname. Risico's veranderen immers voortdurend.

Financiële Kengetallen[2]

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

omschrijving	2018	2019
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	0	0
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	3.220.969	2.624.108
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	1.488.962	1.961.377
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	0	0
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	2.186.000	2.316.439
F Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	391.865	0
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1944.676	1.339.627
H Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	17.656.745	19.914.843
De netto schuldquote = (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	1,0%	4,7%

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
De netto-schuldquote van de ODRN is ruim voldoende.

Solvabiliteitsratio

Het eigen vermogen als bedoeld in art 42 van de BBV gedeeld door het totaal van de passiva in het verslag jaar:
74.033/5.275.757 = 1,40% (2018: 0,97).

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de ODRN in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de ODRN.
De solvabiliteitsratio van de ODRN is onvoldoende. Dit wordt veroorzaakt door het zeer lage eigen vermogen.

[2]Kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn niet van toepassing.

Structurele exploitatieruimte

Structurele lasten minus de structurele baten plus de structurele toevoeging aan de reserves minus structurele onttrekkingen aan de reserves gedeeld door het gerealiseerde saldo van de baten. Deze is niet van toepassing omdat er binnen de ODRN geen structurele exploitatieruimte aanwezig is.

6.3 Bedrijfsvoering

Verwezen wordt naar hoofdstuk 3 voor het bestuur en naar hoofdstuk 5 voor de overige onderdelen betrekking hebbende op deze paragraaf.

7. Jaarrekening 2019

7.1 Algemeen

Begroting 2019

De begroting 2019 is in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 5 juli 2018 vastgesteld en ter goedkeuring verzonden aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De begroting is met wijziging nummer 1 gewijzigd.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De volgende grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het BBV. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.
Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Er wordt annuïtair afgeschreven. De looptijden zijn 3, 5 of 10 jaar en variëren omdat ze afhankelijk zijn van de soort investering:

- Inrichting 10 jaar
- ICT applicaties 05 jaar
- ICT Pc's e.d. 03 jaar

Onderhanden werk

Betreft de per balansdatum onderhanden producten met vaste prijs. Onderhanden producten betreffen opdrachten voor onze deelnemers. Onderhanden producten worden gewaardeerd tegen toegerekende kosten en het deel van de productwinst dat naar rato van de verrichte prestatie per balansdatum kan worden verantwoord. De waarde van het onderhanden werk wordt bij wijze van voorschot bij de deelnemers als onderhanden werk in rekening gebracht. Verliezen worden volledig in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Uitzettingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Met eventuele oninbaarheid is in de waardering rekening gehouden.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvat het banksaldo.

Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Nog te bestemmen rekeningresultaat

Het nog te bestemmen rekeningresultaat is het resultaat in het boekjaar. Het nog te bestemmen rekeningresultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen voorzienbare verplichtingen, verliezen en of risico's voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten dan wel van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed. De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde

Vaste schulden

De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Buiten de balanstelling wordt – voor zover van toepassing – het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Resultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

7.2 Balans

Balans ODRN 2019

bedragen in euro's

Activa	ultimo 2018	ultimo 2019
VASTE ACTIVA		
Materiele vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	960.109	1.619.691
TOTAAL VASTE ACTIVA	960.109	1.619.691
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Onderhanden werk	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		
-Vorderingen op openbare lichamen	571.230	2.250.193
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.608.537	60.117
-Overige vorderingen	7.233	6.129
Liquide middelen	391.865	0
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bedragen	1.944.676	1.339.627
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	4.523.542	3.656.066
TOTAAL	5.483.651	5.275.757

Passiva	ultimo 2018	ultimo 2019
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	675.000	-46.584
Bestemmingsreserve	100.000	100.000
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het Overzicht van baten en lasten	**-721.584**	**20.617**
Totaal eigen vermogen	53.416	74.033
Voorzieningen		
Voorziening harmonisatietoelage	613.280	523.597
Voorziening verlof stuwmeren	107.023	75.490
Totaal voorzieningen	720.303	599.087
TOTAAL VASTE PASSIVA	773.719	673.120
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar		
-Schulden aan openbare lichamen	2.970.280	1.673.576
-Schulden aan kredietinstellingen	0	709.101
-Overige schulden	250.689	241.431
Overlopende passiva		
-Verplichtingen	1.488.962	1.978.529
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	4.709.932	4.602.637
TOTAAL	5.483.651	5.275.757

Bedragen in euro's

7.3 Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Materiele vaste activa

Investeringen met een economisch nut.
Onderstaand is een overzicht gegeven van de gedane investeringen in het boekjaar. Over de gedane investeringen In 2019 is gerekend met een half jaar afschrijving en 0% rente. Over de investeringen gedaan in 2013 tot en met 2018 is met een heel jaar rente en afschrijving gerekend.

Het verloop van de materiele vaste activa is als volgt

Investeringen met economisch nut	Boek waarde 1-1-2019	investeringen	Des-investeringen	Af-schrijvingen	Bijdragen van derden/ reserves	Af waar-deringen	Boek waarde 31-12-2019
inrichting	281.487	601.276		82.996			799.767
ICT applicaties	628.594	219.034		200.051			647.577
ICT Pc's e.d.	50.028	181.750		53.431			172.347
totaal	**960.109**	**1002.060**		**342.478**			**1.619.691**

VLOTTENDE ACTIVA

Onderhanden werk 0

De specificatie van het onderhanden werk is als volgt:

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal	Briks prov. Gld	Totaal OHW
Onderhandenwerk 1 jan 2019	248.636	124.567	43.136	63.106	1.063.139	49.649	248.399	1.840.632	95.254	1.935.887
Saldo vooruit gefactureerd per 31 dec 2019	370.161	217.657	89.281	173.000	1.136.017	160.472	266.063	2.412.651	119.251	2.531.902
Mutatie onderhandenwerk 2019	**121.525**	**93.090**	**46.145**	**109.893**	**72.878**	**110.824**	**17.664**	**572.019**	**23.997**	**596.015**

Uit liquiditeits- en volatiliteitsoverwegingen heeft het Algemeen Bestuur d.d. 7 december 2017 besloten om voortaan de OHW-positie bij de deelnemers in rekening te brengen. Over 2019 is de mutatie op het onderhanden werk gefactureerd. In totaal is er per 31 december 2019 euro 2.531.902 bij de deelnemers vooruit gefactureerd waardoor de balanspositie 0 is.

Uitzettingen met een rente typische looptijd van < 1 jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van nul euro in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Vorderingen op openbare lichamen 2.250.193

Betreft het debiteurensaldo per ultimo 2019:

Omschrijving	euro
Deelnemers afrekening 4e kwartaal 2019	1.454.579
Stelsel OD's afrekening 4e kwartaal 2019	194.761
Provincie Zuid-Holland, afrekening BRZO	76.252
Provincie Overijssel, afrekening 2019	458.210
Diversen	66.391
Totaal	**2.250.193**

Uitzettingen in 's Rijks schatkist 60.117

Met ingang van januari 2014 is de ODRN verplicht te "schatkistbankieren" Dit houdt in dat de ODRN al het meerdere boven een bedrag van 1.000.000 euro op de normale rekening courant bij de BNG moet afstorten bij het Rijk die dit tegen een zeer geringe rentevergoeding gebruikt als eigen financieringsmiddel. Bij behoefte kan de ODRN wel weer over dit tegoed beschikken. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt is in het jaar 2019 het drempelbedrag niet overschreden.

omschrijving	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Drempelbedrag	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	928	460.362	-463.302	68.389
Ruimte onder het drempel bedrag	999.072	539.638	1.463.302	931.611
Overschrijding	0	0	0	0

Overige vorderingen 6.129

- Fietsregeling personeel 5.515
- Voorschotten eigen personeel 614

Overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen *1.339.627*

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel en betreft:

-Deelnemers, bijstorting	1.200.000
-GUOV subsidie via provincie Gelderland	12.550
-ODRA, afrekening werkpakket 2019	36.651
-Provincie Gelderland, afrekening werken	41.104
-Deelnemers slotfactuur 2019	31.822
-Sebava. b.v.	17.500
Totaal	**1.339.627**

Deelnemers bijstorting
Bij besluit van 20 december 2019 heeft het algemeen bestuur besloten 1.200.000 euro bij te storten ter dekking van het verwachte exploitatie tekort 2019. Als basis voor de verdeling heeft het bestuur gekozen voor de omzetprognose 2019. Verdeling per deelnemer is onderstaand opgenomen. De bedragen zijn begin 2020 in rekening gebracht.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Nog te ontvangen	123.000	88.000	29.000	52.000	485.000	49.000	374.000	1.200.000

Deelnemers slotfactuur 2019
Op 6 januari 2020 is de factuur over 2019 gedraaid en de omzet daarop, onder inhouding van reeds betaalde omzet en voorschotten, bij de deelnemers in rekening gebracht. De kwaliteitscontrole op de juistheid van de factuur kon eerst daarna plaatsvinden en heeft geresulteerd een kleine correctie op de reeds betaalde omzet. Deze bedragen dienen nog met de deelnemers te worden verrekend.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Provincie Briks	Totaal
Nog te verrekenen	-4.550	3.176	3.382	-556	12.557	3.959	10..207	3.647	31.822

Zie voor aanvullende toelichting op de subsidies onderstaand overzicht:

Subsidie overige Nederlandse overheidslichamen	Saldo 1 januari 2019	Ontvangen Bedragen Jaarschijf 2018	Toevoegingen Jaarschijf 2019	Ontvangen Bedragen Jaarschijf 2019	Saldo Per 31-12-2019
BRZO subsidie	197.913	197.913	103.885	103.885	0
MJA subsidie	0	0	101.976	101.976	0
GUOV-subsidie	15.840	15.840	62.746	50.196	12.550
Totaal	**213.753**	**213.753**	**268.607**	**268.607**	**12.550**

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Algemene reserves	totaal
Stand 31-12-2018	675.000
Dotatie resultaat 2018	-721.584
Algemene reserve voor resultaatbestemming	-46.584
Boekwaarde per 31-12-2019	**-46.584**

De algemene bedrijfsreserve is per 31 december 2019 negatief en dient door de deelnemers te worden aangezuiverd hetzij via bestemming van het voordelig resultaat over het boekjaar 2019 hetzij via een separate bijstorting.
Deze reserve dient als risico afdekking voor eventuele negatieve resultaten in de bedrijfsvoering die, eerder dan bij inputfinanciering, op kunnen treden bij outputfinanciering.
Structurele toevoegingen en of onttrekkingen zijn niet voorzien/geraamd.

Bestemmingsreserve - -	totaal euro
Boekwaarde 1-1-2019	100.000
Toevoeging:	
Onttrekking:	
Boekwaarde per 31-12-2019	**100.000**

Door omstandigheden in de personele sfeer is het in 2019 niet mogelijk gebleken het programma uit te voeren. Inmiddels ligt er een bijgesteld programma. Het gereserveerde bedrag zal in 2020 worden gebruikt om het bijgestelde programma uit te voeren.

Overzicht reserves

naam reserve	saldo 1 jan 2019	resultaat-bestem-ming 2018	toevoe-gingen 2019	rente toe-rekening 2019	onttrek-kingen 2019	verminde-ringen i.v.m. afschrij-vingen op activa	saldo 31 december 2019
Algemene reserve	-46.584						-46.584
Bestemmingsreserve	100.000						100.000
Totaal reserves	53.416						53.416

Gerealiseerd resultaat	totaal
Gerealiseerd resultaat per 31-12-2018	-721.584
bestemd:	
- ten laste van algemene bedrijfsreserve	721.584
Gerealiseerd resultaat 2019	20.617
Dekking nog aan te geven	**-20.617**

Het gerealiseerde resultaat over 2018 is door het Algemeen Bestuur bestemd bij vaststelling van de rekening 2018. Het gerealiseerde resultaat over 2019 dient nog door het Algemeen Bestuur te worden bestemd.

Voorzieningen

Ingestelde voorzieningen

Het Dagelijks Bestuur heeft bij besluit van 4 september 2014 besloten tot instelling van een drietal voorzieningen. Dit was noodzakelijk omdat de provincie de verplichtingen jegens de ODRN, voortkomend uit het GSP, heeft afgekocht. Het betreft de afkoop van:
Harmonisatietoelage: verschil tussen werkelijk bruto salaris bij provincie en het salaris volgens het functiehuis bij de ODRN gedurende het dienstverband van de medewerker.
Verlofstuwmeer: verlof saldi per 1 april 2013 maal het per medewerker betreffende uurtarief.
Reiskosten woon- werkverkeer: Opgeheven per 1 april 2017.

Onttrekking aan voorzieningen

De werkelijke kosten in enig jaar worden aan de voorziening onttrokken en ten gunste van de exploitatie gebracht waardoor voor deze kosten budgettaire neutraliteit gerealiseerd wordt.

Het vertrek van een tweetal medewerkers met harmonisatierechten (extra salaris) leidt bij de voorziening harmonisatietoelage tot een vrijval van 30.000 euro. Dit omdat we voor de vervangers van die vertrokken medewerkers geen harmonisatie behoeven te betalen en we deze toekomstige extra lasten ook niet meer gereserveerd behoeven te houden. De voorziening is dus te hoog en kan tot op de reële waarde worden verlaagd. Deze vrijval wordt conform de BBV voorschriften als eenmalige opbrengst in het resultaat opgenomen.

Overzicht

voorzieningen	harmonisatie toelage	verlof stuwmeer	reiskosten woon-werk	totaal
saldo 1-1-2019	613.280	107.023	0	720.303
bij: toevoegingen				0
Subtotaal	613.280	107.023	0	720.303
af: onttrekkingen				
-werkelijk uitbetaald	59.683	31.533	0	91.216
-vrijval	30.000			30.000
saldo per 31-12-2019	**523.597**	**75.490**	**0**	**599.087**

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1jaar

Schulden aan openbare lichamen	**1.673.576**
-BTW 4e kwartaal 2019	834.155
-Loonheffing december 2019	680.734
-Pensioenpremie december 2019	157.433
-Diversen	1.254
Totaal	**1.673.576**

Overige schulden **241.431**

Crediteuren private partijen per 31-12-2019

Overlopende passiva

Transitorische passiva

Verplichtingen		**1.978.529**
- Inhuurkosten december 2019	264.719	
- Kosten accountantscontrole 2018 en 2019	83.000	
- Gem Nijmegen, diversen	110.414	
- Gem Nijmegen, gastheerovereenkomst 2e termijn	1.128.628	
- Kosten verhuizing	383.644	
- Stelsel OD's afrekening 2019	8.124	

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Met de gemeente Nijmegen is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) op het gebied van de PIOFAH taken afgesloten. In deze DVO zijn opgenomen de te verlenen diensten, met prijsafspraak, die de gemeente Nijmegen als Gastheer aan de ODRN verleend. De ingangsdatum van overeenkomst is 1 april 2013 en geldt voor de duur van 6 jaar. De huur van het kantoorpand is onderdeel van deze dienstverleningsovereenkomst. De omvang van deze DVO was naar het prijspeil van 1 april 2016 2,1 miljoen euro per jaar. Per balansdatum 31 december 2019 ligt conceptvoorstel klaar voor verlenging van de DVO. Het Algemeen Bestuur zal hier begin 2020 over besluiten.

7.4 Het overzicht van baten en lasten

Op de volgende pagina is een overzicht gegeven van de uitgaven en inkomsten versus begroting over 2019. Het jaar 2019 sluit met een klein voordelig resultaat van ongeveer 20.000 euro, maar alleen omdat de deelnemers 1.200.000 euro hebben bijgestort. Evenals in 2018 heeft de onjuiste prijsstelling tot gevolg dat we niet kostendekkend kunnen werken. Begin 2019 werd als snel duidelijk dat we zonder aanpassing van de tarieven op een verlies van ruim 1,2 miljoen zouden uitkomen. Voor het bestuur aanleiding om een bijgestelde begroting vast te stellen en het geraamde verlies bij te storten.

Staat van lasten en baten

Onderstaand de staat van lasten en baten met de indeling verplichtend volgens de BBV voorschriften. Omdat deze weinig informatie geeft is op de volgende pagina de staat van lasten en baten is opgenomen die uitgaat van categorieën en voorzien van een toelichting.

Omschrijving	begroting		begr.2019 na wijz.		werkelijk	
	Lasten 2019	baten 2019	Lasten 2019	baten 2019	Lasten 2019	baten 2019
Programmaplan						
Programma ODRN	10.554.000	15.318.000	13.941.000	19.873.000	14.456.004	19.914.842
Overzicht						
Algemene dekkingsmiddelen						
Overhead	4.764.000		5.932.000		5.438.222	
Heffing vennootschapsbelasting						
Bedrag onvoorzien						
Saldo van lasten en baten	**0**		0		**20.617**	
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves						
Resultaat Programma	**0**		**0**		**20.617**	

Lasten

nr.	Omschrijving	begroting 2019	begr.2019 na wijz	werkelijk 2019	verschil 2019
1	Salarissen en sociale lasten	10.862.000	11.000.000	10.998.301	1.699
2	Opleidingskosten	217.000	160.000	218.668	-58.668
3	Inhuur	817.000	4.533.000	4.794.004	-261.004
4	Piofah gastheer	2.631.000	2.900.000	2.374.141	525.859
5	Kapitaallasten	336.000	330.000	342.478	-12.478
6	Overige materiele kosten	273.000	725.000	897.147	-172.147
7	Bijdrage regionaal stelsel	182.000	225.000	269.486	-44.486
		0	0	0	0
	Totaal lasten	**15.318.000**	**19.873.000**	**19.894.225**	-21.225

Baten

nr.	Omschrijving	begroting 2019	begr.2019 na wijz	werkelijk 2019	Verschil 2019
				-	
8	Baten bovenregionale taken	559.000	700.000	743.438	43.438
9	Deelnemersbijdragen	12.967.000	17.218.000	17.039.823	-178.177
10	Provincie NIGT	417.000	400.000	288.847	-111.153
	Subtotaal baten	**13.943.000**	**18.318.000**	18.072.108	
	Eenmalige baten:			-	
11	Subsidies	155.000	**155.000**	268.607	113.607
12	Diverse opdrachten	100.000	**100.000**	178.554	78.554
13	Provincie Overijssel	720.000	**700.000**	713.880	13.880
14	Briks taken provincie	400.000	**600.000**	651.693	51.693
15	Vrijval voorziening harmonisatietoelage	0	**0**	30.000	30.000
	Totaal baten	**15.318.000**	**19.873.000**	**19.914.842**	41.842
				-	
	verschil lasten en baten				20.617
	Resultaat -voordelig-				20.617

Toelichting op de verschillen groter dan 25.000 euro.

2 Opleidingskosten

In de begroting wordt voor opleidingskosten 2% van de begrote salarissen en sociale lasten geraamd. Voor 2019 was in de primitieve begroting een bedrag van 217.000 euro geraamd. De werkelijke opleidingskosten over 2019 zijn 218.668 euro. Een te verwaarlozen verschil, maar in de begrotingswijziging is het budget met 57.000 euro verlaagd. Halverwege het jaar leek dit gelet op de werkelijke uitgaven op dat moment gerechtvaardigd, maar dit is niet zo uitgekomen.

3 Inhuur

Het inhuurbudget is met de begrotingswijziging op een realistisch niveau geraamd. Dit was mogelijk omdat met diezelfde begrotingswijziging ook een realistische omzet kon worden geraamd. De raming voor inhuur uit primitieve begroting bedroeg 817.000 euro, na wijziging was hiervoor 4.533.000 beschikbaar. Uiteindelijk is aan inhuurkosten in 2019 een bedrag van 4.794.000 uitgegeven.

4 Gastheerovereenkomst

In de bijgestelde raming voor de gastheerkosten was rekening gehouden met hogere kosten van huur, de daarmee gepaard gaande hogere exploitatiekosten (plm. 300.000 euro) alsmede -door het gestegen aantal gebruikers- hogere ict kosten (plm. 250.000 euro). Deze kosten treden echter eerst met ingang van 1 januari 2020 op waardoor er op de raming voor de gastheer een voordeel is ontstaan.

6 Overige materiele kosten

Ten opzichte van de begroting is er een nadeel opgetreden, ontstaan door een veelheid van kleinere plussen en minnen op de verschillende kostensoorten. De omzet van de ODRN blijft groeien. De uitgaven voor materiele kosten stijgen mee. De grootste uitgaven zijn:

Omschrijving	Bedrag
Reiskosten zakelijke km's en parkmobile	185.000
Onderhoudskosten software	76.000
Bedrijfsauto's	35.000
Communicatiekosten	62.000
Porti, kantoorbehoeften, abonnementen	43.000
Verzekeringen, accountant, advieskosten	135.000
Overige personeelskosten	128.000
Voorgeschoten kosten (en verrekend met deelnemers)	106.000
Overige kleinere bedragen	127.147

7 Bijdrage regionaal stelsel

De hogere kosten ten opzichte van de raming vloeien voort uit een doorbelasting voor beheer en innovatie van de ODDV voor het IGO project.

8 Baten bovenregionale baten.

In de begroting is voor de stelselomgevingsdiensten een bedrag na wijziging geraamd van 700.000 euro. Dit bedrag was beschikbaar voor complexe vergunningverlening in het stelsel, maar buiten de ODRN regio. Uiteindelijk is voor een bedrag van 743.438 euro aan producten geleverd, 43.438 euro meer dan de raming. De opbrengsten van vergunningverlening laten zich moeilijk nauwkeurig begroten omdat deze sterk afhankelijk zijn van de vraag.

9 Deelnemersbijdragen

Betreft gerealiseerde opbrengsten (kosten voor de deelnemers) uit geplande werkzaamheden binnen werkplan.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunning behandelen	786.300	502.179	124.834	302.329	2.934.905	217.456	1.912.081	6.780.084
Uitvoeren toezicht	481.968	367.765	162.614	219.295	1.858.575	320.183	826.147	4.236.547
Handhaven	3.428	1.326	0	0	5.944	596	17.704	28.998
Adviseren	271.658	214.590	71.650	67.552	602.514	88.280	586.393	1.902.637
Afhandelen	1.617	1.677	132	36	1.143	53	572	5.230
Projecten en speciale opdrachten	215.914	37.683	33.148	135.568	737.796	82.610	917.596	2.160.315
Subtotaal kosten werkplan	1.760.885	1.125.220	392.378	724.780	6.140.877	709.178	4.260.493	15.113.811
Mutatie onderhanden werk	121.524	93.090	46.145	109.894	72.878	110.824	17.665	572.019
Totaal kosten werkplan 2019	1.882.409	1.218.310	438.523	834.674	6.213.755	820.002	4.278.158	15.685.830
div. kosten via separate factuur	1.358	85.517	335	27.639	2.342	2.185	34.621	153.997
Totale kosten 2019	1.883.768	1.303.827	438.857	862.313	6.216.096	822.187	4.312.779	15.839.827
Bijstorting deelnemers	123.000	88.000	29.000	52.000	485.000	49.000	374.000	1.200.000
Totale deelnemersbijdrage	2.006.768	1.391.827	467.857	914.313	6.701.096	871.187	4.686.779	17.039.827

Ten opzichte van de begroting blijven de inkomsten 178.177 euro achter. Op een geraamd bedrag van ruim 17 miljoen is dit een klein verschil. Waar dat verschil zit laat zich door de veelheid van kleinere plussen en minnen moeilijk te verklaren.

10 Provincie NIG-taken (niet inrichting gebonden taken)

Met de komst van de technische specialisten per 1 januari 2016 vanuit de provincie voeren wij voortaan voor de provincie de lucht/geluid/geur taken uit. Deze taken (en ook de budgetten) zitten niet in het normale provinciale werkplanbudget, maar worden apart gefactureerd. In de raming is ook een bedrag (150.000 euro) voor uitbesteding opgenomen, maar daarvan is in 2019 maar weinig van gebruik gemaakt hetgeen het verschil verklaart..

Eenmalige baten

11 Subsidies

In 2019 is tot een totaalbedrag van 268.607 euro aan subsidieopbrengsten verantwoord.

Naam subsidie	Bedrag van de Declaratie	Ontvangen voorschot	Nog te ontvangen
Brzo	103.885	103.885	0
Brzo/MJA	101.976	101.976	0
GUOV	62.746	50.196	12.550
Totaal	**268.607**	**256.057**	**12.550**

GUOV

Betreft provinciale subsidie uit het Gelders Uitvoeringsprogramma Omgevingsveiligheid 2018. Er is een subsidiebeschikking ontvangen tot een bedrag van 62.746 euro. Op basis van de werkelijke tijdsbesteding binnen de ODRN is het maximum gedeclareerd. Ontvangst van de afrekening vindt in 2020 plaats.

Brzo

Betreft een projectsubsidie voor het eerste deelprogramma Brzo (Besluit risico zware ongevallen) van de Impuls Omgevingsveiligheid 2016. Er is een subsidiebeschikking ontvangen tot een maximaal bedrag van 189.132,20 (ex btw) euro. Op basis van de werkelijke tijdsbesteding binnen de ODRN is een bedrag van 103.885 euro gedeclareerd. Definitieve afrekening heeft al plaatsgevonden.

MJA

Deze zogenoemde MeerJarenAfspraak wordt gefinancierd door de provincies en is een aanvulling op de BRZO impuls subsidie. Gedeclareerd en gefactureerd is 101.976 euro.

12 Diverse opdrachten

In 2019 is tot een totaalbedrag van 178.554 euro aan extra opdrachten uitgevoerd.
Het betreffen de volgende opdrachten:

Omschrijving	euro
-Bijdrage voor uitv. progr. EED (energie)	19.081
-RUD IJsselland, div. opdrachten	27.476
-Vergoeding wegens detachering	36.650
-Provincie Zuid Holland,	53.295
-Sebava, inzet tbv MER rapportage	24.250
-Politie, verrekening kosten Ecoloss	12.854
-Diverse kleinere opdrachten	4.948
Totaal	**178.554**

13 Provincie Overijssel

Als een van de 6 BRZO diensten in Nederland voert de ODRN ook voor de provincie Overijssel de BRZO taken uit. Elk jaar wordt er op basis de inmiddels afgesloten dienstverleningsovereenkomst een jaarprogramma afgesproken. Voor de uitvoering hiervan hebben wij in 2019 een bedrag van 713.880 euro ontvangen.

14 Briks taken provincie Gelderland

Voor de uitvoering van de Briks taken voor de provincie Gelderland hebben wij in 2019 in totaal 627.697 euro ontvangen. Met ingang van 2018 hebben we het onderhanden werk ook voor deze taken kunnen verbijzonderen. De mutatie in 2019 op het onderhanden werk bedraagt 23.997 euro. In totaal is dus voor Brikstaken 651.694 euro in rekening gebracht. De opbrengsten van Briks vergunningverlening en het toezicht daarop laten zich moeilijk nauwkeurig begroten omdat deze sterk afhankelijk zijn van de vraag.

15 Vrijval voorziening

Het vertrek van een tweetal medewerkers met harmonisatierechten (extra salaris) leidt bij de voorziening harmonisatietoelage tot een vrijval van 30.000 euro. Dit omdat we voor de vervangers van die vertrokken medewerkers geen harmonisatie behoeven te betalen en we deze toekomstige extra lasten ook niet meer gereserveerd behoeven te houden. De voorziening is dus te hoog en kan tot op de reële waarde worden verlaagd. Deze vrijval is conform de BBV voorschriften als eenmalige opbrengst in het resultaat opgenomen.

Beleidsindicatoren, taakvelden en diversen

Berekening vennootschapsbelasting

Nagenoeg alle taken van de ODRN zijn taken die door wetgeving zijn voorgeschreven. Deze zogenoemde overheidstaken zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting (VPB). De verrekening van de zeer geringe overige taken (als bijvoorbeeld het geven een workshop) geschiedt tegen kostprijs waardoor geen VPB verschuldigd is. In de financiële verordening is opgenomen dat de resultaten voor de commerciële activiteiten terugbetaald worden aan de opdrachtgever.

Inzicht artikel 28

Er is geen sprake van een structurele toevoeging/onttrekking van reserves en een post onvoorzien is in de begroting *niet* beschikbaar.

Percentage inhuur van de loonsom

nr.	Omschrijving	begroting 2019	rekening 2019
directe kosten			
1	Salariskosten	11.000.000	10.998.301
2	salariskosten management en staf	1.592.000	1.336.302
	directe salariskosten	9.408.000	9.661.999
	inhuur	4.533.000	4.794.004

totaal	13.941.000	14.456.003
Percentage inhuur van de totale loonsom	**41**	**44**

Overheadpercentage van de totale lasten

nr.	Omschrijving	begroting 2019	rekening 2019
2	salariskosten management en staf	1.592.000	1.336.302
3	Opleidingskosten	160.000	218.668
4	Piofah taken gastheer	2.900.000	2.374.141
5	Kapitaallasten	330.000	342.478
6	Overige materiele kosten	725.000	897.147
7	Bijdrage regionaal stelsel	225.000	269.486
totaal overhead		**5.932.000**	**5.438.222**
Overheadpercentage van totale lasten		30	27
Totaal lasten		**19.873.000**	**19.894.225**

Formatie en bezetting

De formatie is gelijk aan de bezetting en bedraagt 151,39 fte. Per 1000 inwoners[3] geeft dit de volgende indicator: 0,485

Taakvelden

Omschrijving	Lasten 2019	Baten 2019
7.4 milieubeheer		
Vergunning behandelen	1.983.804	2.728.806
Toezicht en handhaven	1.151.580	1.584.048
Advies en projecten	1.683.283	2.315.428
Totaal	4.818.668	6.628.282
8.3 bouwen & wonen		
Vergunning behandelen	3.967.607	5.457.611
toezicht en handhaven	2.303.161	3.168.095
Advies en projecten	3.366.567	4.630.855
totaal	9.637.335	13.256.560

[3] Inwoners van de deelnemende gemeenten in de ODRN. Totaal 312.302. Bron: BRN 2019

Overzicht		
Algemene dekkingsmiddelen		30.000
Overhead	5.438.222	
Heffing vennootschapsbelasting		
Bedrag onvoorzien		
Saldo van lasten en baten	19.894.225	19.914.842
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves		
Resultaat	19.894.225	19.914.842
Resultaat positief	20.617	

7.5 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de ODRN. Op grond van de WNT moet de ODRN een aantal zaken publiceren bij de jaarrekening. Dit betreft onder meer wie topfunctionarissen zijn in de zin van de WNT. Op basis van de WNT kwalificeren zich als topfunctionarissen van de ODRN personen in dienstbetrekking (secretaris/directeur) als personen anders dan in dienstbetrekking, de bestuursleden.

Bij de ODRN ontvangen de bestuurders geen bezoldiging. De secretaris/directeur heeft een ambtelijke aanstelling bij de ODRN en valt binnen bezoldigingsstructuur van de ODRN die afgeleid is van de CAR/UWO en de ambtelijke schalen voorkomende bij gemeenten. Deze bezoldiging komt niet boven het maximumbedrag van 194.000 euro uit noch zijn er door de ODRN beëindigingsuitkeringen gedaan aan topfunctionarissen. De ODRN kent geen toezichthouders (RvC/RvT) zoals in de WNT omschreven.
Bij de ODRN heeft in 2019 geen beëindiging van de werkzaamheden van topfunctionarissen en doorbetaling van salaris plaatsgehad noch zijn in 2019 afspraken gemaakt met betrekking tot non-activiteitsregelingen. Op basis van het voorgaande en rekening houdend met de bepalingen in de WNT, gelden geen overgangsregelingen en termijnen voor topfunctionarissen bij ODRN.
De ODRN kent geen bonussen en andere variabele beloningen en heeft die in 2019 dan ook niet gedaan aan topfunctionarissen. Aangezien er geen betalingen zijn gedaan aan bonussen zijn er ook geen onverschuldigde betalingen ingevolgde de WNT gedaan bij de ODRN en zijn er geen acties door de ODRN noodzakelijk geworden om de bedragen aan onverschuldigde betalingen terug te vorderen van de topfunctionaris.

Op basis van de WNT dient de ODRN van de topfunctionaris, ook al worden de normen niet overschreden, toch enkele gegevens te publiceren. Voor wat de ODRN betreft kwalificeert alleen de secretaris/directeur zich als zodanig. Onderstaand zijn de door de WNT vereiste gegevens weergegeven:

G.J.W. Bouman, Secretaris/directeur.
De heer G.J.W. Bouman is het gehele jaar in dienst geweest van de ODRN tegen een beloning van 108.894 euro. De omvang van zijn dienstverband was 1,0 fte. De belaste variabele vergoedingen hebben 5.100 euro bedragen. Daarnaast is er aan pensioenpremie 19.161 euro afgedragen. Het totaal bedraagt derhalve 133.155 euro. In vergelijking met 2018 is deze als volgt:

Bedragen x € 1	G.J.W. Bouman
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.994
Beloningen betaalbaar op termijn	19.161
Subtotaal	*133.155*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totale bezoldiging	**135.916**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Gegevens 2018	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	111.941
Beloningen betaalbaar op termijn	17.747
Totale bezoldiging 2018	**129.688**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000

Het bestuur bestaat uit de volgende personen (bezoldiging= 0 euro)

Algemeen Bestuur	Functie	Periode
Naam		
o Dhr. P.C. Drenth (Prov. Gelderland)	Voorzitter	tot mei 2019
o Dhr. P. de Klein (Beuningen)	Dagelijks Bestuur	
o Dhr. M.H.T. Lepoutre (Druten)	Lid	
o Mevr. H. Tiemens (Nijmegen)	Lid	
o Dhr. J.W.M. Van der Meer	Voorzitter	vanaf juli 2019
o Dhr. G.W.R. Gerrits (Wijchen)	Lid	
o Dhr. N.P. Vergunst (Nijmegen)	Dagelijks Bestuur	
o Dhr. N. Verheul (Berg en Dal)	Dagelijks Bestuur	
o Dhr. R.J.M. Waas (Heumen)	Lid	

8. bijlagen

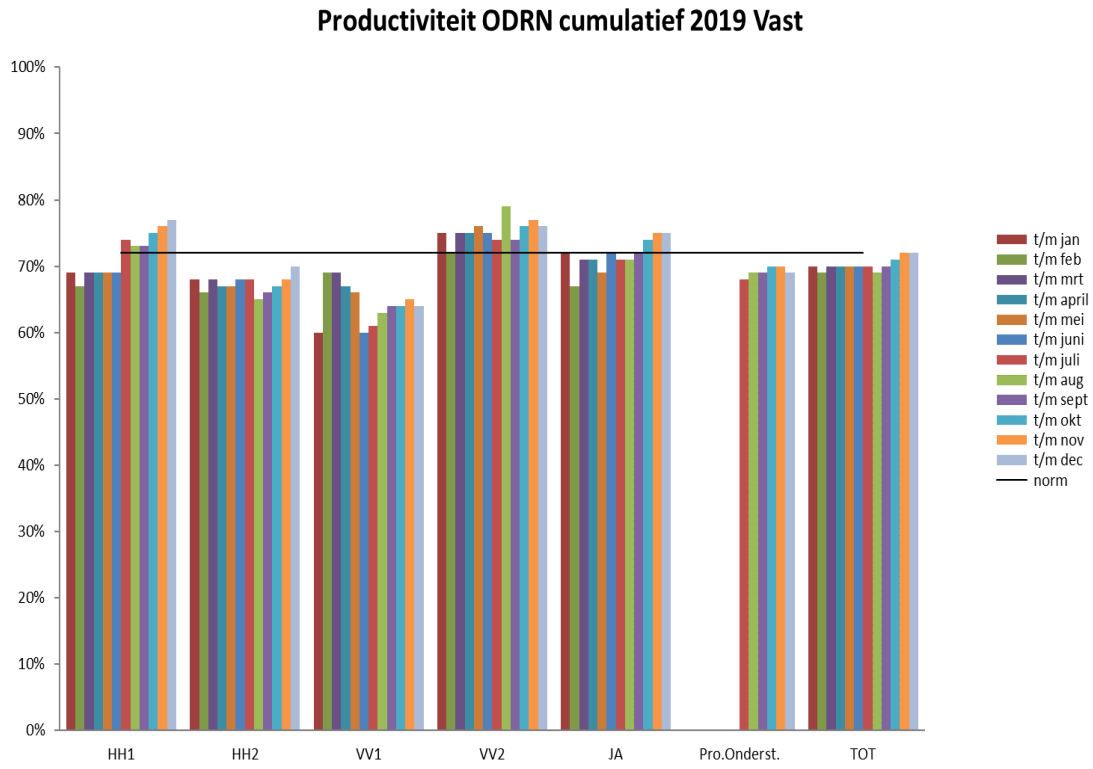
8.1 Verklaring van de controlerend accountant

8.2 Algemeen en Dagelijks Bestuur gedurende 2019

Algemeen Bestuur	Functie	Periode
Naam		
o Dhr. P.C. Drenth (Prov. Gelderland)	Voorzitter	tot mei 2019
o Dhr. P. de Klein (Beuningen)	Dagelijks Bestuur	
o Dhr. M.H.T. Lepoutre (Druten)	Lid	
o Mevr. H. Tiemens (Nijmegen)	Lid	
o Dhr. J.W.M. Van der Meer	Voorzitter	vanaf juli 2019
o Dhr. G.W.R. Gerrits (Wijchen)	Lid	
o Dhr. N.P. Vergunst (Nijmegen)	Dagelijks Bestuur	
o Dhr. N. Verheul (Berg en Dal)	Dagelijks Bestuur	
o Dhr. R.J.M. Waas (Heumen)	Lid	

Dagelijks bestuur	Taak
J. van der Meer	Voorzitter, algemene vertegenwoordiging
P. de Klein	Financiën
N. Vergunst	Personeel en Organisatie
N. Verheul	Duurzaamheid

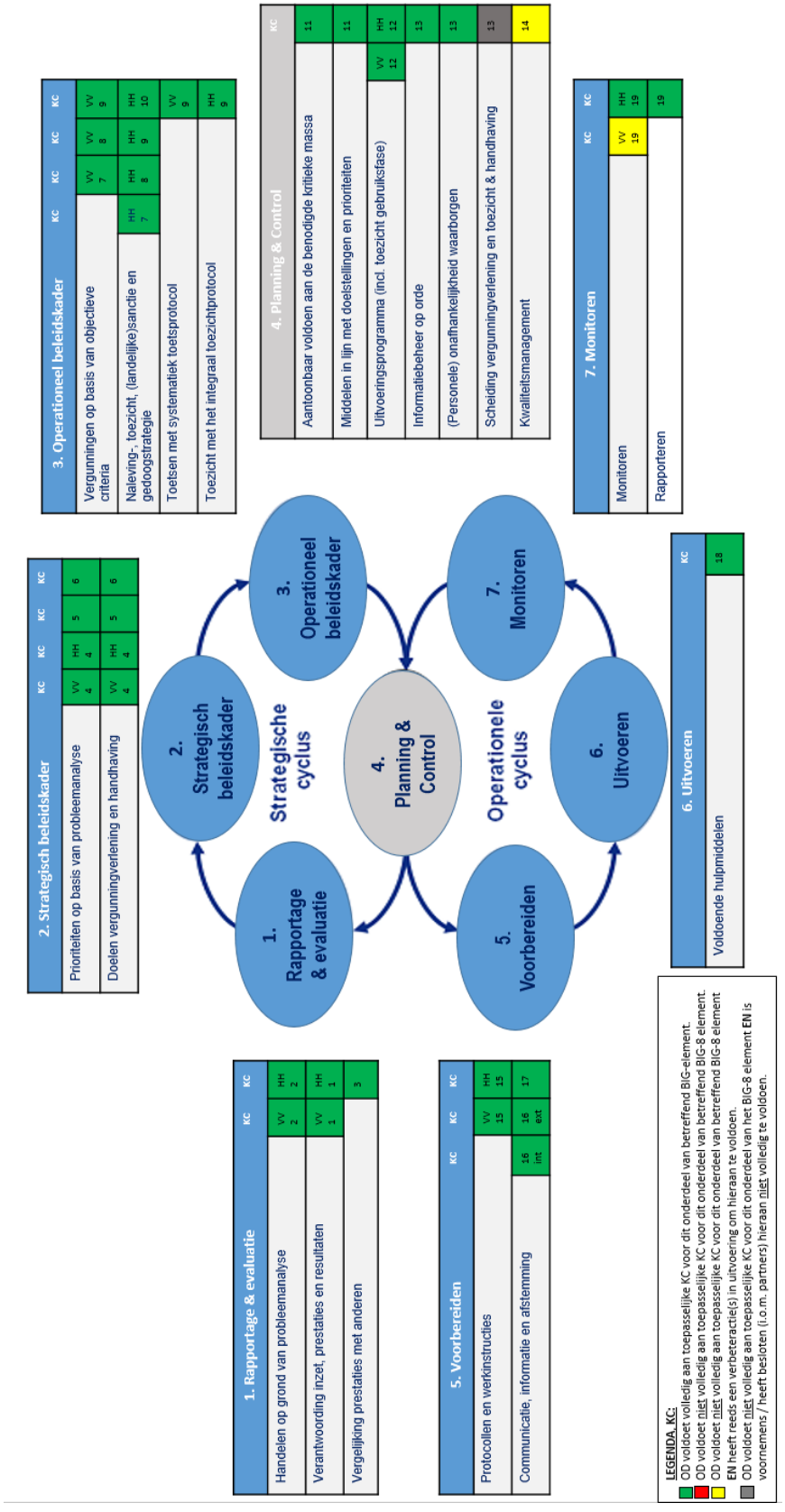
8.3 Arbeidsproductiviteit

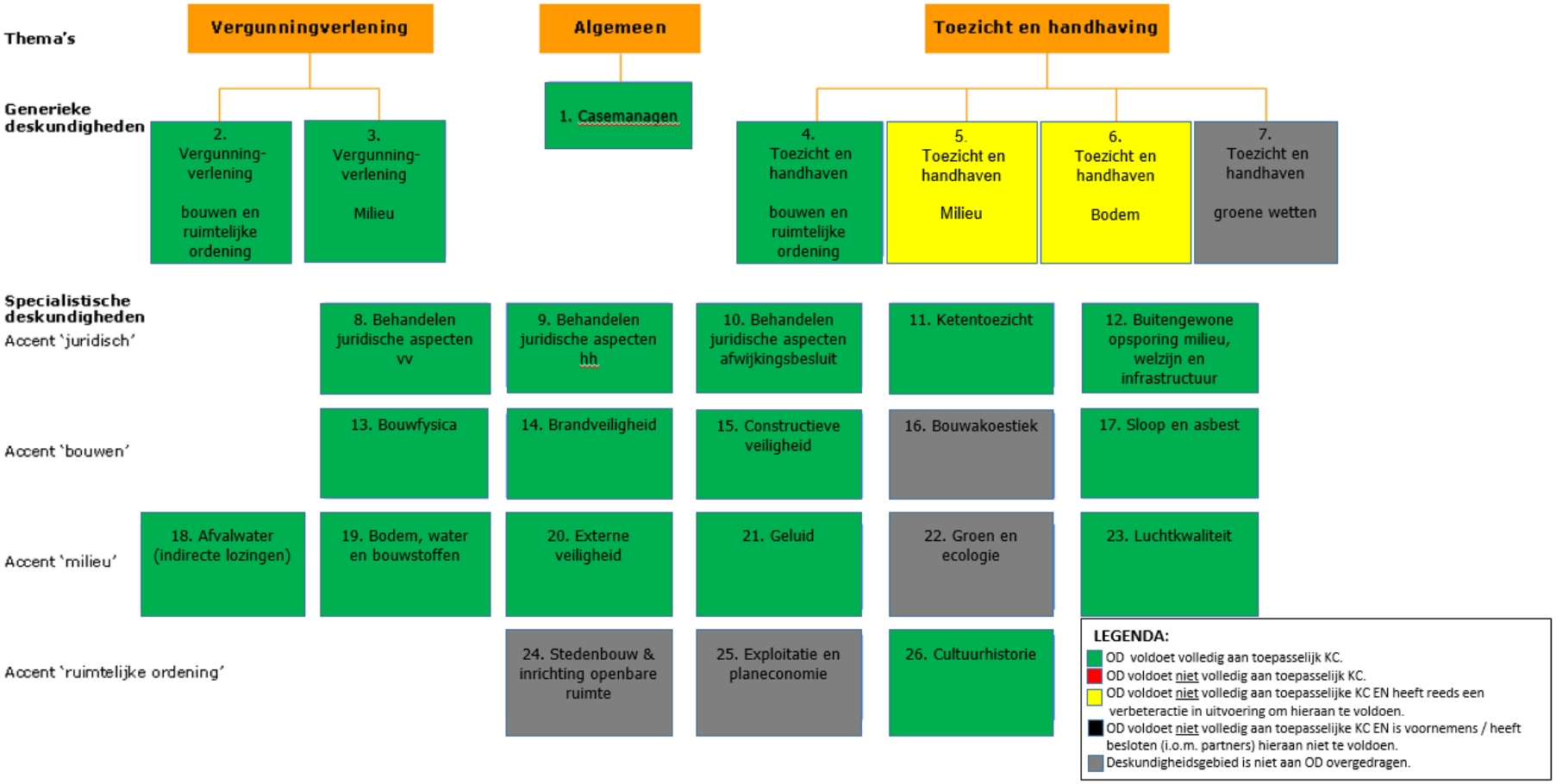

code	werkelijk	norm
HH1	77%	72%
HH2	70%	72%
VV1	64%	72%
VV2	76%	72%
JA	75%	72%
Pro.Onderst.	69%	72%
TOT	72%	72%

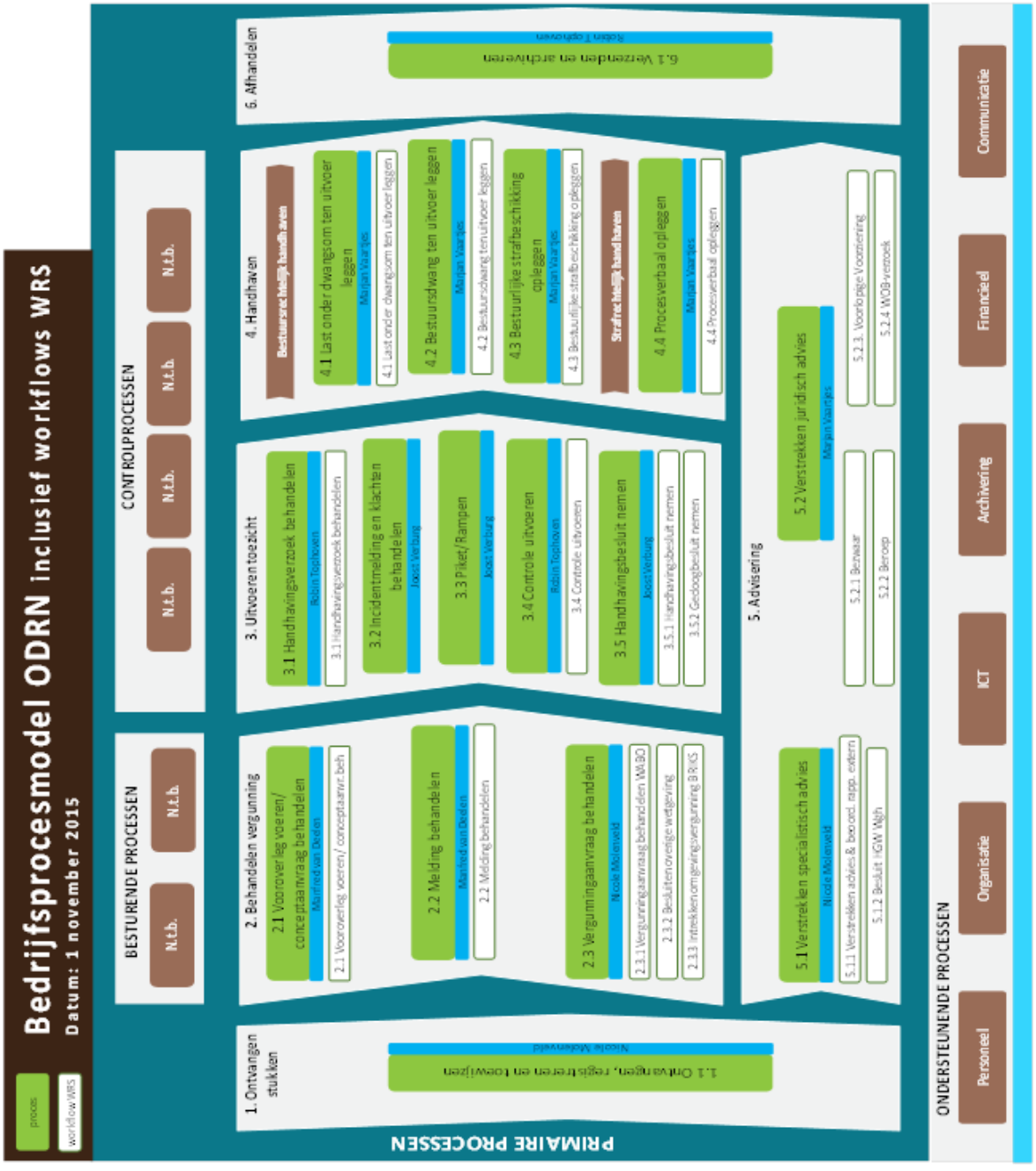
8.4 Bijlage paragraaf 5.4. Kwaliteit: Procescriteria en deskundigheidscriteria

De ODRN streeft ernaar te voldoen aan zowel de procescriteria als de deskundigheidscriteria. Om kwalitatief goede producten te kunnen blijven leveren dient immers de bedrijfsvoering op orde te zijn (procescriteria geven daar handvatten voor) en medewerkers te beschikken over voldoende kennis en vaardigheden op diverse deskundigheidsgebieden (deskundigheidscriteria geven daar richtlijnen voor).

Thema's
Vergunningverlening
Algemeen
Toezicht en handhaving
Generieke deskundigheden
2. Vergunning-verlening bouwen en ruimtelijke ordening
3. Vergunning-verlening Milieu
1. Casemanagen
4. Toezicht en handhaven bouwen en ruimtelijke ordening
5. Toezicht en handhaven Milieu
6. Toezicht en handhaven Bodem
7. Toezicht en handhaven groene wetten
Specialistische deskundigheden
Accent 'juridisch'
8. Behandelen juridische aspecten vv
9. Behandelen juridische aspecten hh
10. Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluit
11. Ketentoezicht
12. Buitengewone opsporing milieu, welzijn en infrastructuur
Accent 'bouwen'
13. Bouwfysica
14. Brandveiligheid
15. Constructieve veiligheid
16. Bouwakoestiek
17. Sloop en asbest
Accent 'milieu'
18. Afvalwater (indirecte lozingen)
19. Bodem, water en bouwstoffen
20. Externe veiligheid
21. Geluid
22. Groen en ecologie
23. Luchtkwaliteit
Accent 'ruimtelijke ordening'
24. Stedenbouw & inrichting openbare ruimte
25. Exploitatie en planeconomie
26. Cultuurhistorie
LEGENDA:
OD voldoet volledig aan toepasselijk KC.
OD voldoet niet volledig aan toepasselijk KC.
OD voldoet niet volledig aan toepasselijk KC EN heeft reeds een verbeteractie in uitvoering om hieraan te voldoen.
OD voldoet niet volledig aan toepasselijk KC EN is voornemens / heeft besloten (i.o.m. partners) hieraan niet te voldoen.
Deskundigheidsgebied is niet aan OD overgedragen.

8.5 Bijlage paragraaf 5.7 Processen en informatievoorziening

8.6 Verklarende woordenlijst

afkorting	voluit
B&W	Burgemeester en Wethouders
BBO	Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen
BERAP	BEstuursRAPportage
BOA	BijzonderOpsporingsAmbtenaar
BOR	Bijzondere OndernemingsRaad
BRIKS	Bouw, Reclame, Inrit, Kap en Sloop
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CVV	Complexe Vergunning Verlening
DVO	DienstVerlenings Overeenkomst
EED	Energy Efficiency Directive
E-PRTR	Europese Pollutant Release Transfer Register. Verplichting van Milieujaarrapportage door industriële bedrijven
FTE	FullTime Equivalent
HUP	HandhavingsUitvoeringsProgramma
ICT	Informatie en CommunicatieTechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control. Geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging
LOD	Last Onder Dwangsom
MARAP	MAnagementRAPportage
OD's	OmgevingsDiensten
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OHW	OnderHandenWerk
OM	Openbaar Ministerie
P&O	Personeel en Organisatie
PIOFAH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratie en Huisvesting
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VR	VeilgheidsRapport
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WNT	Wet Normering Topinkomens
WRS	Wabo Registratie Systeem

8.7 Bijlage paragraaf 5.5. Klanttevredenheidsonderzoek

Resultaten Klanttevredenheidonderzoek (KTO) 2019

	OPDRACHTGEVER											
	Gemeente Berg en Dal			Gemeente Beuningen			Gemeente Druten			Gemeente Heumen		
PRODUCTEN	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden
Controle bezoek bouw	41%	48%	11%	31%	66%	3%	43%	57%	0%	27%	55%	18%
Controle bezoek milieu	25%	75%	0%	13%	75%	13% (1 respondent)	17%	83%	0%	0%	100%	0%
Omgevingsvergunning bouw	29%	58%	13%	31%	64%	4%	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	27%	64%	9%
Omgevingsvergunning milieu	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	100% (1 respondent)	0%	0%	50%	50%	0%	100% (1 respondent)	0%	0%
Melding Activiteitenbesluit	0%	50% (1 respondent)	50% (1 respondent)	20%	80%	0%	0%	100%	0%	50% (1 respondent)	50% (1 respondent)	0%
Vooroverleg	13%	57%	30%	0%	100% (1 respondent)	0%	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	33%	50%	17% (1 respondent)
Totaal	29%	55%	16%	29%	66%	4%	25%	75%	0%	29%	60%	11%

PRODUCTEN	OPDRACHTGEVER											
	Gemeente Nijmegen			Gemeente Wijchen			Provincie Gelderland			Totaal ODRN		
	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden
Controle bezoek bouw	33%	55%	12%	50%	37%	13% (1 respondent)	36%	57%	7%	35%	54%	11%
Controle bezoek milieu	33%	58%	8%	60%	20%	20% (1 respondent)	20%	60%	20% (1 respondent)	26%	64%	10%
Omgevingsvergunning bouw	26%	58%	16%	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	43%	43%	14%	28%	59%	14%
Omgevingsvergunning milieu	0%	100%	0%	0%	0%	100% (1 respondent)	20%	60%	20%	26%	57%	17%
Melding Activiteitenbesluit	20%	60%	20%	14%	57%	29%	0%	0%	100% (1 respondent)	16%	66%	19%
Vooroverleg	25%	38%	37%	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	38%	63%	0%	24%	44%	32%
Totaal	27%	53%	20%	38%	38%	24%	30%	56%	14%	28%	55%	16%

* Er zijn voor dit product geen uitvragen gedaan voor de betreffende opdrachtgever.
** Er is wel een uitvraag gedaan maar de respons was 0%.

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

ODRN

Begroting 2021

en

meerjarenraming 2022-2024

Versie vastgesteld door DB op 9 april 2020

Inhoudsopgave

1. DE ODRN IN 2021 5

2. INLEIDING 6

2.1 De speerpunten voor de ODRN in 2021 6

2.2 De financiële uitgangspunten van deze begroting 7

2.3 De functie van deze begroting 8

3. PROGRAMMA'S 9

3.1 Programma Vergunningverlening 10

3.2 Programma Handhaving en Toezicht 12

3.3 Programma BRZO 14

3.4 Programma advisering en bijzondere opdrachten 15

4. FINANCIËLE BEGROTING 2021-2024 18

4.1 De uitgangspunten van de begroting 2021-2024 18

4.2 Financiële meerjarenbegroting 2021-2024 18

4.3 Toelichting op de begrotingsposten 20

4.4 Overzicht overhead 23

4.5 Het overzicht van lasten en baten per taakveld 24

4.6 Geprognosticeerde balans 2021 25

5. PARAGRAFEN 26

5.1 Paragraaf weerstandscapaciteit en risicobeheersing 26

5.2 Paragraaf Financiering 27

5.3 Paragraaf Bedrijfsvoering 28

5.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 30

6. BIJLAGEN 31

6.1 Overzicht verwachte omzet van de deelnemers 31

6.2 Bevoorschotting 2021 31

6.3 Verklarende woordenlijst 32

De ODRN

De Omgevingsdienst Regio Nijmegen geeft omgevingsvergunningen en milieuvergunningen af. We doen dit in opdracht van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en de provincie Gelderland.

Voor de provincies Gelderland en Overijssel verzorgen we de vergunningverlening en het toezicht voor BRZO-bedrijven. Dit zijn bedrijven waar veel gevaarlijke stoffen aanwezig zijn.

Onze medewerkers controleren of bedrijven voldoen aan bouw- en milieuregels. Daarnaast adviseren wij inwoners en bedrijven als zij gaan bouwen of verbouwen.

Zo zorgen we samen voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

1. De ODRN in 2021

Werken vanuit de bedoeling

De ODRN is volop in beweging. Op allerlei gebied werken we aan veranderingen en aanpassingen. Dat doen we niet zomaar. In het Ontwikkelprogramma ODRN 2020 – 2021 staat wat we met die inspanningen willen bereiken.

Er zijn verschillende redenen voor die verandering. Zo is er nieuwe wetgeving die grote gevolgen heeft voor onze organisatie, zoals de Omgevingswet. Maar ook de financiële situatie van de ODRN was aanleiding om de manier waarop we werken nog eens goed tegen het licht te houden.

Dat werken aan verbetering doen we overigens niet alleen. Op veel onderwerpen doen we dat samen met onze partners. Want we staan als organisatie niet op onszelf. We hebben de mooie taak bij te dragen aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Dat doen we voor en met vele anderen.

Tijdens ‘de verbouwing’ blijft de winkel gewoon open. Verbeterslagen en verzakelijking moeten juist in het werk van alle dag vorm krijgen. Een organisatie verder brengen in haar ontwikkeling is niet een parallel programma, maar juist onderdeel van de dagelijkse taken. We noemen dat Werken vanuit de bedoeling. Dat betekent:

- sterk op de inhoud;
- constructief in verbinding;
- kwaliteitsbewust en kosteneffectief voor onze klant.

Daar gaan we voor!

Het dagelijks bestuur van de ODRN,

Jan van der Meer

Noël Vergunst

Nelson Verheul

Piet de Klein

2. Inleiding

2.1 De speerpunten voor de ODRN in 2021

De ODRN werkt voor verschillende gemeenten, twee provincies en voor andere omgevingsdiensten. Met elke opdrachtgever afzonderlijk maken we afspraken over wat we gaan doen en welke onderwerpen daarbij prioriteit hebben. Dat ligt vast in de werkplannen. Soms is maatwerk nodig voor onderwerpen die hoog op de agenda van een specifieke gemeente staan. Maar veel aandacht gaat nu vooral naar zaken als duurzaamheid, circulaire economie en de energietransitie. Ook het tegengaan van ondermijning is een onderwerp waar we op verschillende plekken aan meewerken.

Voor de ODRN zelf vloeien de speerpunten voor uit Ontwikkelprogramma 2020-2021.

Gezamenlijkheid en zakelijkheid

Onderwerpen waar we bij deze thema's in 2021 (verder) aan werken zijn onder meer:

- De rollen van opdrachtgever en eigenaar.
- Eenduidige VTH-regelgeving in de regio. (Gelijke monniken, gelijke kappen, eenvoudiger samenwerken met politie en OM gemakkelijker, efficiëntere VTH-praktijk.)
- Risicogericht en regionaal ingestoken handhaving.
- Actuele informatiesystemen en beter organisatiesturing.
- Strategisch personeelsbeleid (match tussen aantallen arbeidskrachten en toekomstig werk).
- Resultaatgericht informeren van klanten.
- Laag ziekteverzuim en hoge productiviteit.

Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouwtaken

De uitgestelde invoering van de Omgevingswet brengt veranderingen mee, die in de komende jaren worden ingevoerd. Gemeenten hebben tot en met 2023 de tijd voor hun Omgevingsvisie, en tot en met 2028 voor het Omgevingsplan. De ODRN werkt daar op hun expert-onderdelen aan mee. Daarvoor is het nodig dat onze medewerkers goed zijn opgeleid en over de jongste inzichten in wet- en regelgeving beschikken. Dat staat dan ook centraal in 2021.

Ook met de invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouwtaken verandert er veel. Niet de ODRN maar de initiatiefnemer zorgt voor de bouwtechnische toets en het toezicht tijdens de bouw. Daarvoor in de plaats komen twee andere taken: de toets op de risicobeoordeling en de toets van het dossier van het bevoegd gezag. Die komen bij de ODRN te liggen.

2.2 De financiële uitgangspunten van deze begroting

Totstandkoming

Een begroting die goed is afgestemd op de begroting van onze deelnemers. Zodat we aan beide zijden een realistische, haalbare en betaalbare begroting hebben. Dat was een wens die met deze begroting is gerealiseerd. Begin 2020 hebben met elk van onze opdrachtgevers afgesproken hoeveel producten, diensten en projecten de ODRN in 2021 levert. Op basis daarvan is een begroting opgesteld. Daardoor kunnen de deelnemers een actueel en op de werkplannen gebaseerd bedrag in hun eigen begroting opnemen. De hoeveelheid werk en bijbehorende kosten die de ODRN en haar opdrachtgevers in hun begroting opnemen, zijn dus goed op elkaar afgestemd.

Financiële ruimte ODRN in 2021

Hoeveel inkomsten en uitgaven we in 2021 verwachten wordt bepaald door drie dingen:

1. De hoeveelheid werk
2. De prijzen van onze producten
3. Andere inkomsten en uitgaven (zoals huisvesting)

1. Hoeveelheid werk
Dankzij de overeengekomen werkplannen hebben alle partijen zicht op de hoeveelheid werk in 2021. Die hoeveelheid is gebaseerd op een redelijke verwachting, maar geen exacte voorspelling. De verwachting is echter wel de basis onder de begroting.

2: Prijzen van producten

- In de *Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen 2021* staat dat onze productprijzen in 2021 2,20% hoger mogen zijn dan in 2020[1]. Deze prijsverhoging hebben we in onze productprijzen verwerkt.
- Om de financiële tekorten van de ODRN om te buigen zijn de uurtarieven naast deze stijging van 2,20% verhoogd met € 6 in 2020 en 2021 en met € 3 in 2022 en 2023. De stijging in 2020 hebben we door middel van een begrotingswijziging in de begroting 2020 verwerkt. De stijging in 2021 en het meerjarenperspectief 2022 en 2023 hebben we in deze begroting verwerkt.

3: Andere inkomsten en uitgaven
In deze begroting hebben we een éénmalig bedrag van € 1.017.000 opgenomen voor de uitvoering van het Ontwikkelprogramma 2020-2021. Daarvan komt € 100.000 ten laste van het opleidingsbudget.

Binnen de overige kosten zijn de kosten van de gastheerovereenkomst sterk gestegen (zie blz. 21). Dit zijn de kosten voor huisvesting, ICT etc. die we van de gemeente Nijmegen afnemen. Deze stijging hebben we in deze begroting verwerkt.

Twee zaken zijn in deze begroting niet meegenomen:

- Het jaar 2021 is een heel belangrijk jaar vanwege de verwachte invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouwzaken. De *structurele* financiële gevolgen hiervan konden we bij het opstellen van deze begroting nog niet goed inschatten. Dat betekent dat we er vooralsnog van uitgaan dat de uitvoeringstaak met deze nieuwe wetten het zelfde kost als zonder. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (zie blz. 26) wijzen we wel op het financiële risico hiervan. Zodra we een goede inschatting hebben van de

[1] Zie blz. 7 en blz. 12 van de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen 2021

structurele wijziging van de inkomsten en uitgaven door deze wetten, zullen die door middel van een begrotingswijziging of - aanpassing worden verwerkt in een nieuwe begroting. Wel is in deze begroting als onderdeel van het budget voor het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021 een incidenteel bedrag geraamd voor de invoering van de Omgevingswet.

- In de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen 2021 staat dat de gemeenten hebben afgesproken een generieke structurele korting op de bijdrage aan de ODRN toe gaan passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 vanwege de financiële opgaven bij de gemeenten. Deze korting hebben we niet in deze begroting verwerkt, omdat die de financiële problemen van de ODRN die we aan het oplossen zijn, weer groter maakt. Het zou ook in strijd zijn met een andere richtlijn uit de Begrotingsrichtlijnen dat we een reële begroting moeten stellen[2]. De kans is groot dat wanneer we deze korting verwerken, het bedrag aan het einde van het jaar als tekort in de jaarrekening verschijnt en dan alsnog door de deelnemers bijgedragen moet worden.

2.3 De functie van deze begroting

We hebben gezien dat de samenhang tussen deze begroting, de werkplannen en de begrotingen van de opdrachtgevers beter op elkaar aansluiten. Maar er verandert meer dan dat alleen. De begroting en het werkplan stemmen we beter op elkaar af, maar we geven deze beide documenten ook meer een eigen gezicht.

De begroting richten we meer op de *eigenaarsrol* en minder op de opdrachtgeversrol. In de begroting bepalen onze de eigenaren hoeveel geld de ODRN beschikbaar heeft voor de uitvoering van zijn werkzaamheden, maar ook voor het goed en gezond houden van de organisatie.

In de werkplannen en de dienstverleningsovereenkomsten maken we de afspraken met onze opdrachtgevers / klanten. In de loop van het jaar zullen we dus ook aan onze opdrachtgevers rapporteren aan de hand van hun eigen werkplan, en aan onze eigenaren aan de hand van deze begroting.
In de vorige begroting was een berekening van het budgettaire kader voor het werkplan opgenomen. Daarin berekenden we welk bedrag de werkplannen samen maximaal mochten bevatten. Die berekening is niet meer nodig omdat de werkplannen al klaar waren toen we met deze begroting begonnen.
We hebben, om de aansluiting tussen de verschillende begrotingen goed te kunnen maken, wel aangegeven in de vorige paragraaf, welke verschillen er tussen de vorige en deze begroting zitten.

In hoofdstuk 4 hebben we een verdere toelichting op de financiën van de ODRN in 2021 opgenomen.

In bijlage 6.1 staat welke bijdrage we per deelnemer verwachten in rekening te gaan brengen.

[2] Zie richtlijn 1 op blz. 9 van de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen 2021.

3. Programma’s

Toelichting

In de programma’s geven we antwoord op 3 W’s vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daar voor doen?
- Wat mag dat kosten?

Bij het beantwoorden van de tweede vraag maken we gebruik van prestatie indicatoren. Aan deze getallen kan de kwaliteit van het functioneren van de ODRN afgelezen worden. De indicatoren van de programma’s vergunningverlening en handhaving en toezicht hebben we samen met de andere Omgevingsdiensten in het Gelders Stelsel en in overleg met onze opdrachtgevers uitgedacht. De normen die we gebruiken zijn proefnormen.

3.1 Programma Vergunningverlening

Wat doen we voor wie?

Voor de gemeenten Nijmegen, Beuningen, Berg en Dal, Heumen en de Provincie Gelderland verzorgen we 'Wabo-breed' de vergunningverlening. De activiteiten beslaan de onderdelen BRIKS (bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen) en Milieu. Daarnaast verlenen we voor de gemeente Nijmegen op grond van de APV, de Huisvestingswet en de Leegstandswet, enkele speciale vergunningen (bouwobjecten, woningonttrekking en leegstandsvergunning).

De gemeenten Druten en Wijchen hebben uitsluitend de milieutaak uitbesteed. Ook leveren we het advies voor de milieuvergunningen voor de zogeheten complexe gemeentelijke bedrijven in de hele provincie Gelderland.

Een bijzondere (wettelijke) taak hebben we voor de Brzo- en Rie-4-bedrijven, als een van de zes landelijke Brzo-OD's. We zijn verantwoordelijk voor het volledige VTH-pakket voor de provincies Gelderland en Overijssel.

Tot slot adviseren we de Omgevingsdienst Achterhoek bij de handhaving op de bouw bij provinciale inrichtingen.

Verwachte ontwikkelingen in 2021

We verwachten dat de invoering van de Omgevingswet invloed heeft op het aantal vergunningaanvragen. Voor Bouwen kunnen vergunningplichtige activiteiten Bouwbesluittoetsvrij of zelfs vergunningsvrij worden. De precieze gevolgen kunnen we nog niet aangeven (zie ook paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). Daarnaast wordt de Wet Kwaliteitsborging Bouw ingevoerd. De gevolgen hiervan zijn wel beperkter dan van de invoering van de Omgevingswet. De gevolgen hangen ook sterk af van de vraag of een gemeente een landelijk of een stedelijk karakter heeft.

Wat willen we bereiken?

- We zorgen ervoor dat de vergunningsaanvragen binnen de daarvoor afgesproken termijn worden afgehandeld.
- We voorkomen dat een vergunning 'van rechtswege' wordt verleend.
- We zorgen ervoor dat de vergunningen kwalitatief goed zijn om in een eventuele juridische procedure overeind te blijven.
- We leveren op de afgesproken tijd kwalitatief goede adviezen op milieuaspecten op verzoek van onze opdrachtgevers.

Indicatoren Vergunningverlening

	realisatie 2019	doelstelling 2020	2021	2022	2023	2024
% Wabo vergunning aanvragen binnen wettelijke termijn ten opzichte van alle Wabo vergunningaanvragen	94%	90%	90%	90%	90%	90%
% actuele omgevings-vergunningen milieu ten opzichte van alle omgevingsvergunningen milieu in het inrichtingenbestand	Niet bekend	80%	80%	80%	80%	80%

Wat gaan we daar voor doen?

Op basis van trends, ervaring en kennis van ontwikkelingen bij onze opdrachtgevers maken we samen met de opdrachtgevers een inschatting van het toekomstig aantal vergunningen en adviezen. Dit leggen we vast in een werkplan met onze opdrachtgevers. Op basis hiervan zorgen we voor voldoende en goed personeel, zodat we volgens de indicatoren kunnen werken. De daadwerkelijke hoeveelheid vergunningen die we leveren is uiteraard afhankelijk van de vraag naar vergunningen van inwoners en bedrijven en anderen.

We geven niet alleen vergunningen, we adviseren ook op verschillende vakgebieden/onderdelen, zoals bodem, lucht & geur, geluid, externe veiligheid en bijdragen aan bestemmingsplanparagrafen. We zorgen ervoor dat zowel de vergunningverlening als de advisering wordt uitgevoerd door medewerkers die voldoen aan de geldende kwaliteitseisen.

Voor de uitvoering van de complexe vergunningverlening werken we samen met de zes andere Omgevingsdiensten in Gelderland. De werkwijze is in hoofdlijn dat de ODRN de vergunning opstelt en deze als een advies aan de andere Omgevingsdienst geeft. Deze dienst (of één van zijn partners) heeft het mandaat om de vergunning namens het bevoegd gezag te tekenen en te verzenden.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programmaplan Vergunningverlening			
-Lasten	5.951.411	4.296.687	5.480.000
-Baten	8.186.417	6.719.687	8.367.000
Saldo	-2.235.006	-2.213.000	-2.887.000
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	2.235.006	2.123.000	2.887.000
Heffing vennootschapsbelasting			
Saldo van lasten en baten	0	0	0
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves			
Resultaat programma	0	0	0

Toelichting financiën

De lasten en de baten van vergunningverlening hebben we geraamd op basis van
- de werkplannen van de opdrachtgevers
- het percentage waar onze prijzen mee stijgen op basis van de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen (2,20%)
- de extra stijging van het uurtarief met € 6 ten opzichte van de oorspronkelijke tarieven van 2020.

De raming is inclusief de kosten van complexe vergunningverlening en vergunningverlening voor BRZO bedrijven.

3.2 Programma Handhaving en Toezicht

Wat doen we voor wie?

Voor alle partners stellen we een jaarlijks uitvoeringsprogramma op. Daarin staan zowel bedrijven die we controleren als projecten die we uitvoeren. Alle bedrijven zijn ingedeeld in categorieën (A1 t/m D4/5), die oplopen in complexiteit. Daarnaast voeren we voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en provincie Gelderland en Overijssel de BRIKS-controles uit.

Wat willen we bereiken?

- Het uitvoeren van het werkplan zoals we dat afgesproken hebben.
- Het naleefgedrag verbeteren door goed en slagvaardig te werken
- Gemelde milieu- en bouwklachten snel en adequaat in behandeling nemen.

Indicatoren handhaving en toezicht

	Realisatie	doelstelling				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Geplande bezoekfrequentie Wabo gerealiseerd	Niet bekend	90%	90%	90%	90%	90%
2. Volledige naleving na 1e milieucontrole Volledige naleving na 1e BRIKScontrole	59% 71%	60%	60%	60%	60%	60%
3. Klachtmeldingen binnen 2 weken na klacht afgehandeld	72%	80%	80%	80%	80%	80%
4. Hercontroles uitgevoerd binnen drie weken na afloop hersteltermijn	44%	75%	75%	75%	75%	75%
5. Overtredingen opgeheven binnen de hersteltermijn die in handhavingbesluit is geformuleerd	65%	85%	85%	85%	85%	85%

Wat gaan we daar voor doen?

We werken informatie- en risico gestuurd. We bepalen aan de hand van een inschatting van de risico's hoe vaak en intensief we milieu- en bouwinspecties uitvoeren. Als we daar aanleiding toe zien, houden we ook steekproefsgewijs of themagericht toezicht. Bij overtredingen gebruiken we de bestuursrechtelijke instrumenten om de overtreding te stoppen. Bij de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak is de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) leidend. Medewerkers zullen ook in 2021 opleidingen volgen om te kunnen blijven voldoen aan de landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria voor toezicht en handhaving.

De beschikbare milieuhandhavingscapaciteit zetten we in voor het uitvoeren van reguliere milieucontroles en afhandeling van milieuklachten en handhavingsverzoeken. Daarnaast zetten we capaciteit in voor projecten. Dit gaat om zowel regionale als provinciale projecten binnen het stelsel van de zeven Gelderse omgevingsdiensten. Binnen het stelsel is dat in ieder geval het Ketentoezicht bij de gezamenlijk afgesproken branches (maximaal drie). Daarnaast zijn er nog een paar belangrijke regionale projecten, zoals de Vierdaagseweek, de eindejaarscontroles bij vuurwerkverkooppunten en controles, gericht op energiebesparende maatregelen.

Een belangrijk speerpunt is de aanpak van ondermijnende criminaliteit. We werken daarbij projectmatig samen met andere ketenpartners. Daarbij zetten we zowel milieu- als bouwinspecteurs in.

We inspecteren de uitvoering van bouwplannen voor bouwwerken waarvoor een omgevingsvergunning is verstrekt. De frequentie van het toezicht leiden we af van het handhavingsbeleid van de opdrachtgevers en hangt ook af van de aard van het bouwwerk. Ook houden we toezicht om illegale bouw te voorkomen, op voorschriften die gaan over het slopen van een bouwwerk (inclusief asbestverwijdering) en het plaatsen van reclame.

Ten slotte hebben sommige opdrachtgevers een eigen project aangebracht.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programmaplan Handhaving en toezicht			
Lasten	3.454.741	2.710.345	3.475.000
Baten	4.752.143	3.965.046	5.306.000
Saldo	-1.297.402	-1.254.000	-1.831.000
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	1.297.402	1.254.000	1.831.000
Heffing vennootschapsbelasting			
Saldo van lasten en baten	0	0	0
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves			
Resultaat programma	0	0	0

Toelichting financiën

De lasten en de baten van vergunningverlening hebben we geraamd op basis van

- de werkplannen van de opdrachtgevers
- het percentage waar onze prijzen mee stijgen op basis van de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen (2,20%)
- de extra stijging van het uurtarief met € 6 ten opzichte van de oorspronkelijke tarieven van 2020.

3.3 Programma BRZO

Wat doen we voor wie?

De ODRN is aangewezen als een van de zes Omgevingsdiensten in Nederland die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de WABO-taken bij de majeure risicobedrijven (BRZO of IPPC categorie 4 Richtlijn industriële emissies). De ODRN voert die taken uit voor de bedrijven in landsdeel Oost (de provincies Overijssel en Gelderland). Het gaat hierbij om 60 bedrijven: 44 in Gelderland en 16 in Overijssel. Als ODRN zijn we verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. We doen dat namens het bevoegd gezag voor deze sector: de provincies Gelderland en Overijssel.

Wat willen we bereiken?

De provincies hebben als ambitie aangegeven dat '*de provincie de bestuurslaag is die excelleert in het uitvoeren van de VTH taken bij de majeure risicobedrijven en zo zorgt voor een veilige en gezonde leefomgeving*'.

Daarvoor zijn de volgende doelen gesteld:

- Uitvoering van toezicht en handhaving majeure risico bedrijven.
- Inzet op kwalitatief hoogwaardige vergunningverlening, toezicht en handhaving.
- Transparante sturing en verantwoording.
- Samenwerking met partners zoals ILT, SZW, OM en de Veiligheidsregio's en Waterkwaliteitsbeheerders.
- Proactiviteitin beleidsontwikkeling en wetgeving.
- Gekwalificeerde Brzo-medewerkers die vanuit de regionale Omgevingsdiensten de VTH-taken uitvoeren in nabijheid van burgers en bedrijven utivoeren.
- BRZO-Omgevingsdiensten sturen hun medewerkers aan vanuit een één-organisatiegedachte.

Indicatoren BRZO

Met de provincie Gelderland hebben we een set aan indicatoren afgesproken. Hierover rapporteren we via de tussentijdse rapportages en in het jaaroverzicht voor de provincie Gelderland. Omdat het over één opdrachtgever gaat, nemen we deze indicatoren niet meer op in de begroting.

Wat gaan we daar voor doen?

Onze medewerker voeren de (administratieve) controles uit. Daarnaast werken ze ook samen met collega's van de overige vijf BRZO- omgevingsdiensten in Nederland aan verschillende projecten.

Wat mag dat kosten?

De baten en lasten van de BRZO-taken zijn ondergebracht bij de andere programma's: Vergunningen voor Brzo-bedrijven bij het programma 3.1 Vergunningverlening. Handhaving Brzo bij 3.2 Handhaving en Toezicht. De werkzaamheden voor een BRZO-bedrijf zijn niet anders dan van een niet-BRZO-bedrijf en wij leggen deze dan ook niet apart vast. Onder programma 3.4. is de BRZO-taak voor de provincie Overijssel opgenomen (dit omdat de provincie Overijssel geen deelnemer in de ODRN is, maar alleen opdrachtgever).

3.4 Programma advisering en bijzondere opdrachten

Wat doen we voor wie?

Advisering
Voor diverse opdrachtgevers verzorgen we de juridische advisering op het gebied van het omgevingsrecht. We zorgen ervoor dat het beleid van de opdrachtgevers juridisch goed onderbouwd is. Daardoor hebben besluiten die opdrachtnemers op grond van dat beleid nemen, een goede juridische basis. Daarnaast voeren wij juridische bezwaar- en beroepsprocedures uit voor diverse opdrachtgevers, of ondersteunen hen daarbij.

Bijzondere opdrachten
Wanneer een opdracht of project niet binnen één van de andere drie programma's valt, valt deze binnen dit programma.

Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021
In 2021 gaan we verder met de uitvoering van het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021. De financiële middelen die bij dit Ontwikkelprogramma horen, staan onder het betreffende begrotingsprogramma.

Wat willen we bereiken?

Advisering
De advisering is er op gericht om eventuele knelpunten in de uitvoering tegen te gaan of daarvoor een oplossing aan te dragen. Soms zitten er juridische onduidelijkheden in regelgeving en beleid. Wij melden dit aan de opdrachtgevers en doen voorstellen voor verbetering. Soms moet beleid worden aangepast door verandering van wetgeving en jurisprudentie. Ook daarover denken we met de opdrachtgevers mee.

Bijzondere Opdrachten
We willen bijdragen aan inzicht in de bijzondere projecten, processen en speciale opdrachten binnen de ODRN.

Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021
Het doel is van de ODRN een organisatie maken

- waarin de inhoudelijke doelen van de opdrachtgevers centraal staan;
- die op een zakelijke manier samenwerkt met zijn partners;
- die zelf op een zakelijke, inzichtelijke manier geleid wordt;
- die financieel solide en gezond is;
- die de nieuwe Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging Bouwtaken soepel en in goed overleg met zijn partners invoert.

Wat gaan we daar voor doen?

Advisering
Voor de advisering zorgen we voor voldoende kwalitatief goed (geschoold) personeel. We zorgen ervoor dat de ontwikkelingen op juridisch gebied (zowel wetgeving als jurisprudentie) verwerkt worden in onze adviezen. Dat betekent dat we opdrachtgevers actief vanuit onze rol informeren over de gevolgen voor de uitvoering van veranderende wet- en regelgeving op het terrein van het omgevingsrecht, zoals de (nieuwe) Omgevingswet en de Wet Private Kwaliteitsborging. Ook de Pfas-problematiek is hiervan een goed voorbeeld.

Bijzondere opdrachten
De opdrachten binnen de gemaakte afspraken goed en bijtijds uitvoeren.

Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021

Het tweede deel van het Ontwikkelprogramma ODRN uitvoeren, met daarin de drie thema's gezamenlijkheid, zakelijkheid en nieuwe ontwikkelingen, en de zeven daarbij behorende zeven opgaven. Als volgt:

Een verdere toelichting op dit programma is in de verschillende projectplannen te vinden.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programmaplan advisering en bijzondere opdrachten			
Lasten regulier	5.049.850	3.512.267	4.826.000
Lasten Ontwikkelprogramma			917.000
Baten regulier	6.946.283	5.136.267	7.368.000
Baten Ontwikkelprogramma			917.000
Saldo	-1.896.433	-1.624.000	-2.542.000
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen	30.000		
Overhead	1.905.814	1.624.000	2.542.000
Heffing vennootschapsbelasting			
Saldo van lasten en baten	20.619	0	0
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves			
Resultaat programma	20.619	0	0

Toelichting financiën

De baten en lasten van advisering, bijzondere opdrachten en het Ontwikkelprogramma hebben we gebaseerd op

- de werkplannen van de opdrachtgevers

- het percentage waar onze prijzen mee stijgen op basis van de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen (2,20%)
- de extra stijging van het uurtarief met € 6 ten opzichte van de oorspronkelijke tarieven van 2020
- de werkelijke kosten uit het jaarverslag 2019
- de berekening van de kosten van het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021 door bureau SeinstraVandeLaar

De volgende baten maken onderdeel uit van de baten van dit programma:

Omschrijving	**Bedrag (€)**
Advisering	2.270.000
Projecten binnen werkplannen	1.823.000
Provincie Gelderland o.b.v. opdrachten de NIG taken	406.000
Provincie Overijssel BRZO taken	864.000
Provincie Gelderland BRIKS taken	1.105.000
Diverse opdrachten	600.000
Subsidies	300.000
Subtotaal	7.368.000
Ontwikkelprogramma 2020-2021	917.000
Totaal	**8.285.000**

4. Financiële begroting 2021-2024

4.1 De uitgangspunten van de begroting 2021-2024

We zijn bij het opstellen van deze begroting uitgegaan van de volgende zaken:

- de werkplannen zoals die met de gemeentelijke en provinciale opdrachtgevers afgestemd zijn in maart 2020;
- de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen2021, met als belangrijkste gegeven de indexering van 2,20%, maar met uitzondering van de korting op de bijdrage (zie ook hoofdstuk 2.2);
- een verhoging van de uurtarieven met € 6 per uur voor 2021 en met € 3 voor de jaren 2022 en 2023;
- een budget van € 1.017.000 in 2021 voor de uitvoering van het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021;
- het maximum van de schaal van de salariskosten;
- de begroting is zonder kostprijsverhogend BTW-effect. De ODRN factureert naar de deelnemers inclusief BTW, waarna de deelnemers deze BTW kunnen declareren bij het BTW compensatiefonds.

En verder:

- De bijdrage aan de taken van de Omgevingsdiensten De Vallei, Rivierenland en Veluwe en IJssel (de afspraken van het Gelders Stelsel) hebben we geraamd op basis van de bijdragen aan deze diensten in 2020.
- We hebben geen materiële budgetten van het primair proces geraamd. Dat zijn proceskosten, onderzoeks- en advieskosten en publicatiekosten. Publicatiekosten blijven voor rekening van de deelnemers (bevoegd gezag). Proceskosten, onderzoeks- en advieskosten worden door de deelnemers betaald. Deze budgetten zijn achtergebleven bij de deelnemers.
- We hebben geen post onvoorzien geraamd.
- De meerjarenbegroting 2022-2024 is op prijspeil 2021.

4.2 Financiële meerjarenbegroting 2021-2024

Hieronder hebben we de financiële meerjarenbegroting opgenomen, die we vervolgens in paragraaf 4.3 per onderdeel toelichten. De cijfers die we melden voor de jaarrekening 2019 komen uit de jaarrekening 2019. De cijfers van de begroting 2020 zijn die van de begroting zoals die op 1 januari 2020 gold. Dat is dus de versie waar nog geen wijzigingen in verwerkt waren.

Begroting ODRN 2021-2024 Overzicht van lasten en baten

lasten

nr.	Omschrijving	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
1	Salariskosten	10.998.301	11.253.000	12.424.000	12.424.000	12.424.000	12.424.000
2	Opleidingskosten	218.668	225.000	145.000	245.000	245.000	245.000
3	Inhuur	4.794.004	980.000	3.938.000	3.297.000	3.297.000	2.620.000
4	Piofah taken gastheer	2.374.141	2.725.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000
5	Kapitaallasten	342.478	336.000	336.000	336.000	336.000	336.000
6	Overige materiele kosten	897.147	750.000	922.000	922.000	922.000	922.000
7	Bijdrage regionaal stelsel	269.486	252.000	276.000	276.000	276.000	276.000
8	Ontwikkelprogramma			1.017.000			
	Totaal lasten	**19.894.225**	**16.521.000**	**21.958.000**	**20.382.000**	**20.382.000**	**19.723.000**

baten

nr.	Omschrijving	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
9	Baten bovenregionale taken	743.438	580.000	950.000	920.000	920.000	890.000
10	Omzet voor						
	Gemeente Berg en Dal	2.006.768	1.512.000	1.972.000	1.908.000	1.908.000	1.844.000
	Gemeente Beuningen	1.391.827	1.059.000	1.300.000	1.258.000	1.258.000	1.216.000
	Gemeente Druten	467.857	410.000	476.000	461.000	461.000	446.000
	Gemeente Heumen	914.313	591.000	781.000	756.000	756.000	731.000
	Gemeente Nijmegen	6.701.096	5.691.000	6.643.000	6.427.000	6.427.000	6.211.000
	Gemeente Wijchen	871.187	550.000	800.000	773.000	773.000	746.000
	Provincie Gelderland	4.686.779	3.571.000	4.844.000	4.696.000	4.696.000	4.548.000
	Afrondingsverschillen	-4					
	Subtotaal baten	**17.783.261**	**13.964.000**	**17.766.000**	**17.199.000**	**17.199.000**	**16.632.000**
11	Provincie Gelderland NIG-taken	288.847	432.000	406.000	393.000	393.000	380.000
12	Provincie Overijssel BRZO	713.880	750.000	864.000	838.000	838.000	812.000
13	Diverse opdrachten	178.554	520.000	600.000	580.000	580.000	560.000
14	Subsidies	268.607	155.000	300.000	300.000	300.000	300.000
15	Briks taken provincie gld	651.693	700.000	1.105.000	1.072.000	1.072.000	1.039.000
16	Bijdrage Ontwikkelprogramma			917.000			
17	Vrijval voorziening	30.000					
	Totaal baten	**19.914.842**	**16.521.000**	**21.958.000**	**20.382.000**	**20.382.000**	**19.723.000**
	Rekening-/begrotingssaldo	20.617	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

4.3 Toelichting op de begrotingsposten

1.Salariskosten

We hebben de salariskosten op de volgende manier berekend: de formatie zoals die begin 2020 was ingevuld - met bijbehorende loonsom in de maximum loonschaal - is uitgangspunt. Daarbij opgeteld is de de indexering en de overige salariskosten (zoals reiskostenvergoeding).

Omvang formatie januari 2020	151,4 fte	Bron: FOP
Loonsom van deze formatie op max. van schaal prijspeil 2021	12.228.000	
Overige salariskosten (prijspeil 2021)	196.000	
Raming salariskosten begroting 2021	€ 12.424.000	

2. Opleidingskosten

Evenals in de vorige begrotingen is in de begroting 2021 voor opleidingen 2% van de loonsom geraamd. Van dit budget zal € 100.000 besteed worden aan training en opleiding in verband met de invoering van de nieuwe Omgevingswet. Omdat de invoering van de Omgevingswet bij de ODRN onderdeel uitmaakt van het Ontwikkelprogramma, is dit deel van het budget dan ook geraamd bij het budget van het Ontwikkelprogramma.

3.Inhuur

Op basis van de werkelijke uitgaven aan inhuur in de maanden januari en februari 2020 is het budget voor inhuur in 2021 berekend. Op basis van de vastliggende opdrachten is er een inhuurbudget beschikbaar van 980.000 euro. Het bedrag is als volgt bepaald:

Omschrijving	Bedrag (in €)
Werkelijke kosten inhuur jan, feb 2020	€ 642.000
Prognose kosten inhuur heel 2020	€ 3.852.000
Raming inhuur 2021 (met indexering van 2,20%, afgerond)	€ 3.938.000

4. Kosten via gastheerovereenkomst (v/h Piofah taken gastheer)

We nemen van de gemeente Nijmegen verschillende diensten af op het vlak van personeel, ICT en huisvesting. Dit ligt van in de gastheerovereenkomst. Deze overeenkomst is in 2019 herzien. In deze begroting hebben we het actuele bedrag van de overeenkomst geraamd, die onder andere rekening houdt met de kosten van de huisvesting die de ODRN vanaf eind 2019 gebruikt.

In dit bedrag is een bedrag van € 300.000 meegenomen voor de stijging van de kosten van huisvesting en van € 250.000 voor de stijging van de kosten van ICT. Die laatste is onder meer het gevolg van de toename van het aantal gebruikers.

We zullen gaan onderzoeken in hoeverre toekomstige investeringen in ICT deels of geheel gedekt kunnen worden uit het vrijspelen van dit budget door andere afspraken met de gastheer te maken over de afname van ICT-faciliteiten.

5. Kapitaallasten

De ODRN doet investeringen in huisvesting en ICT van de organisatie. Het rentepercentage hebben we op 0 gezet en we ramen dus alleen nog afschrijvingslasten. Dit is in lijn met de

voorschriften uit het BBV die voorschrijven dat alleen met werkelijke rente mag worden gerekend.

De afschrijvingstermijn voor de investeringen is: nr. 1 = 10 jaar, nr. 2 = 5 jaar en voor nr. 3 = 3 jaar. Deze investeringen hebben de volgende opbouw:

Investering	Bedrag	Kapitaallast (=alleen afschrijving)
1. Inrichting (meubilair, vloerbedekking etc.)	1.000.000	100.000
2a. ICT Applicaties	400.000	80.000
2b. ICT Integraal systeem Gelderland	430.000	86.000
2c. ICT Servers	50.000	10.000
3. ICT Pc's, laptops, tablets, printers	180.000	60.000
Totaal	**2.060.000**	**336.000**

6. Overige materiële kosten

Geraamd zijn hier de materiele kosten die wij niet via de gastheer afnemen. Dit betreft o.a. de reiskosten woon-werkverkeer en kosten dienstreizen, de kosten van abonnementen, portokosten, representatiekosten, advertentiekosten werving personeel, drukwerk en overige.

7. Bijdrage regionaal stelsel

In het Gelders Stelsel van Omgevingsdiensten zijn er programmatische bovenregionale taken belegd bij 3 OD's, te weten De Vallei, Rivierenland en Veluwe-IJssel. De ODRN deelt mee in de kosten. In de afgelopen jaren zijn er binnen het stelsel extra taken belegd die uiteraard ook betaald moeten worden. Op basis van de werkelijke uitgaven 2019 is de raming voor de begroting 2021 aangepast.

8. Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021

Op basis van de raming uit het projectplan van het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021 hebben we hier het budget voor 2021 geraamd. Deze bedraagt in 2021 € 1.017.000. Daarvan komt € 100.000 ten laste van het opleidingsbudget en € 917.000 wordt gedekt uit een bijdrage van de deelnemers (zie post 16).

9. Baten bovenregionale taken

Dit betreft de baten de we krijgen voor het uitvoeren van complexe vergunningverlening voor de omgevingsdiensten binnen het Gelders stelsel. De verrekening van de geleverde prestaties gebeurt op basis van outputfinanciering. Het geraamde bedrag is de omzetverwachting op basis van de werkelijke baten in 2018 en 2019.

10. Deelnemersbijdragen/omzetverwachting

Deze bedragen zijn afkomstig uit het werkplan zoals dat in maart 2020 met deze opdrachtgevers is afgestemd.

11 en 15. Provincie Gelderland

Onder 11 ramen we de ontvangsten van de opdrachten die de ODRN voor de provincie Gelderland op het gebied van luchtkwaliteit en wegverkeerslawaai uitvoert. Onder 15 ramen we de inkomsten van de uitvoering van de BRIKS-taken.

12. Provincie Overijssel, BRZO taken

Als een van de 6 BRZO diensten in Nederland voert de ODRN ook voor de provincie Overijssel de BRZO taken uit. Op basis van het werkplan 2021 dat in maart 2020 afgestemd is, ramen we hier het bedrag van € 864.000.

13. Diverse opdrachten

Hier zijn de opbrengsten van een drietal projecten geraamd waar we, aanvullend op de werkplannen, opdracht voor hebben gekregen. Het gaat om projecten van de gemeenten Heumen, Nijmegen en Wijchen.

Daarnaast hebben we ruim € 540.000 geraamd aan te verwachten omzet / projecten. De reden is dat onze verwachting is dat het werkplan voor de gemeente Nijmegen zoals we dat in maart 2020 hebben afgestemd, te laag is ingeschat en dat het op het vlak van de projecten, later nog aangevuld gaat worden.

14. subsidies

We verwachten in 2021 twee subsidies te ontvangen.

Omschrijving	
Impuls Omgevings Veiligheid deelprogramma 1 BRZO	€ 140.000
Provinciale middelen (Meerjarenafspraken, verdeling via DCMR	€ 160.000
totaal	€ 300.000

15.Bijdrage Ontwikkelprogramma

De kosten van het Ontwikkelprogramma in 2021 zijn op basis van de zelfde verdeelsleutel verdeeld als de kosten van het budget in 2020, namelijk de omzetverwachting in 2020 (zie ook bijlage 6.1).

Meerjarenbegroting

Baten: op de regels 9 tot en met 13 en op regel 15 hebben we de verlaging van de bijdragen van de opdrachtgevers verwerkt.

- De verlaging in de jaren 2022 en 2023 ten opzichte van 2021 is het gevolg is van de verlaging van het uurtarief met € 3 ten opzichte van 2021.
- De verlaging in het jaar 2024 ten opzichte van 2023 is het gevolg is van de verlaging van het uurtarief met € 3 ten opzichte van 2023.

Daarmee is per 2024 de tijdelijke toename van het uurtarief om de financiële problematiek op te lossen (+ € 6 in 2020 en 2021 en + € 3 in 2022 en 2023) weer verdwenen uit de begroting.

Lasten: de afname van de inkomsten in de jaren 2022, 2023 en 2024 vangen we op door een lager bedrag te ramen voor inhuur. Dit is in lijn met de verwachting uit het rapport van bureau SeinstraVandeLaar dat het Ontwikkelprogramma leidt tot een besparing op inhuur bedrijfsvoering en tot verhoging van de efficiency. Door dat laatst kunnen we met minder inhuur toe.

4.4 Overzicht overhead

Omschrijving	Rekening 2019	Overhead	Begroting 2022	Primair proces
Totale baten			21.958.000	
Eénmalige inkomsten Ontw.pr.			917.000	
Te verdelen budget			21.041.000	
Budget overhead (34,5%)		7.259.000		
Budget primair proces (65,5%)				13.782.000
Kosten overhead				
Opleidingskosten*		245.000		
Gastheerovereenkomst		2.900.000		
Kapitaallasten		336.000		
Overige materiële kosten		922.000		
Bijdrage regionaal stelsel		276.000		
Salariskosten overhead**	1.336.000	1.959.000		
Inhuur overhead***	1.311.000	621.000		
Kosten primair proces				
Salariskosten primaire proces	9.662.000			10.465.000
Inhuur primaire proces***	3.483.000			3.317.000
Totaal		7.259.000	21.041.000	13.782.000
Totale salariskosten 2021			12.424.000	
Totale inhuur 2021			3.938.000	

* Waarvan 100.000 via Ontwikkelprogramma te besteden

** Voor management en afdeling interne dienstverlening

** Inhuur rekening 2019: verdeling totale lasten inhuur over inhuur overhead en inhuur primair proces op basis van het percentage van 27,34% van de totale lasten dat bestaat uit lasten overhead

Let op: dit is exclusief de uitgaven voor het Ontwikkelprogramma, omdat dit anders een sterk vertekend beeld geeft.

Uit dit overzicht blijkt dat met de indexering, de extra verhoging van het uurtarief met € 6 én de verwachte omzet in 2021 er financiële ruimte is om zowel de kostenstijging van de gastheerovereenkomst op te vangen als om te investeren in versterking van de formatie binnen de overhead binnen een overheadpercentage van 34,5%, zonder dat dit ten kosten gaat van de formatie van het primaire proces.

4.5 Het overzicht van lasten en baten per taakveld

Omschrijving	Lasten 2021	Baten 2021
7.4 milieubeheer		
Vergunning behandelen	2.809.000	4.288.000
Toezicht en handhaven	1.986.000	3.032.000
Advies en projecten	2.803.000	4.279.000
Ontwikkelprogramma	459.000	459.000
Totaal	8.057.000	12.058.000
8.3 bouwen & wonen		
Vergunning behandelen	3.159.000	4.823.000
toezicht en handhaven	1.976.000	3.017.000
Advies en projecten	1.050.000	1.063.000
Ontwikkelprogramma	459.000	459.000
totaal	6.966.000	9.902.000
Overzicht		
Algemene dekkingsmiddelen		
Overhead	7.259.000	
Heffing vennootschapsbelasting		
Bedrag onvoorzien		
Afrondingsverschillen	-2.000	-2.000
Saldo van lasten en baten	21.958.000	21.958.000
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves		
Resultaat	21.958.000	21.958.000

4.6 Geprognosticeerde balans 2021

Activa	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
VASTE ACTIVA			
Materiele vaste activa			
Investeringen met een economisch nut	1.619.691	1.600.000	1.700.000
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden			
Onderhanden werk	0	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar			
-Vorderingen op openbare lichamen	2.250.193	225.000	200.000
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist	60.117	0	0
-Overige vorderingen	6.129	0	0
Liquide middelen	0	250.000	200.000
Overlopende activa			
Vooruitbetaalde bedragen	0		
Nog te ontvangen bedragen	1.339.627	400.000	400.000
TOTAAL	5.275.757	2.475.000	2.500.000

Passiva	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	-46.584	-300.000	-200.000
Bestemmingsreserve	100.000	100.000	100.000
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het Overzicht van baten en lasten	20.617	0	0
Voorzieningen			
Voorziening harmonisatietoelage	523.597	600.000	600.000
Voorziening verlof stuwmeren	75.490	75.000	0
Voorziening reiskosten	0	0	0
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar			
-Schulden aan openbare lichamen	1.673.576	1.000.000	1.000.000
-Schulden aan kredietinstellingen	709.101		
-Overige schulden	241.431	300.000	300.000
Overlopende passiva			
-Verplichtingen	1.978.529	700.000	700.000
-Vooruitontvangen bedragen	0		
TOTAAL	5.275.757	2.475.000	2.500.000

5. Paragrafen

De regelgeving kent zeven verplichte paragrafen voor provincies, gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen. We hebben echter geen heffingen, voeren geen grondbeleid en nemen niet deel in verbonden partijen. Daarom hebben we de drie paragrafen die daarover gaan, niet opgenomen.

5.1 Paragraaf weerstandscapaciteit en risicobeheersing

We zijn al enige tijd gewend om in de jaarstukken bedrijfsrisico's te noemen en te berekenen welk bedrag we in reserve zouden moeten hebben voor het geval die risico's zich voor zouden doen. Omdat de jaarstukken en de begroting vrijwel gelijktijdig verschijnen nemen we dit overzicht niet ook in de begroting op.

Dus voor een overzicht van risico's zoals die begin 2020 aan de orde waren voor de ODRN verwijzen we graag naar de jaarstukken 2019 van de ODRN.

Wat we als aanvulling daarop wel doen is aangeven welke risico's naar onze verwachting in 2021 of later een rol spelen en die mogelijk een financieel gevolg hebben.

1 Invoering nieuwe Omgevingswet

Het risico bestaat dat door de invoering van de nieuwe Omgevingswet de uitvoering van de werkzaamheden tijdelijk duurder wordt. Medewerkers moeten nieuwe regelgeving toepassen. Het risico bestaat dat het tijdelijk meer tijd kost om vergunningaanvragen juridisch te toetsen.
De beheersmaatregel die we daar vooraf al op toepassen is het goed trainen en opleiden van onze medewerkers. Maar daarmee kunnen we het risico niet volledig wegnemen. Op voorhand is dit risico niet uit te drukken in geld. Maar we houden er rekening mee dat dit tijdelijk een kosten opdrijvend effect zal hebben.

2 Bijstelling van hoeveelheid werk gedurende het uitvoeringsjaar

In de afgelopen periode is gebleken dat opdrachtgevers op voorhand een relatief lage hoeveelheid werk afspreken met de ODRN, waarbij vervolgens gedurende het jaar van uitvoering de hoeveelheid werk naar boven toe bijgesteld wordt. Daardoor moeten we in een laat stadium de capaciteit aanpassen, wat alleen kan met dure inhuur. Daardoor bestaat het risico op het ontstaan van financiële tekorten, omdat we boven de kostprijs gaan werken.
Om dit risico te verkleinen is als maatregel afgesproken dat we voor werkzaamheden die niet in het werkplan waren geland, een toeslag van € 15 per uur geldt.

3 Gevolgen Coronavirus COVID-19

Op het moment van vaststellen van deze begroting is nog geen uitspraak te doen over de maatschappelijke en economische gevolgen van de Coronavirus. De inschatting is wel dat de gevolgen groot zullen zijn, maar omdat dit op het moment van vaststellen van de begroting (april 2020) niet te vertalen is in gevolgen voor de werkzaamheden van de ODRN in 2021, vermelden we dit als een risico met een mogelijk grote financiële impact.

4 Tijdelijke toename uurtarief (2020 en 2021 + € 6 en 2022 en 2023 + € 3)

We verwachten dat de tijdelijke extra stijging van het uurtarief naast de normale indexering in de jaren 2020 tot en met 2023 voldoende is om weer financieel gezond te worden. Het risico is echter aanwezig dat het in de praktijk niet mogelijk zal zijn de kosten structureel te verlagen en dat de verlaging van het uurtarief per 2022 ten opzichte van 2021 niet mogelijk zal zijn. De beheersmaatregel die we daarvoor nemen is goed de vinger aan de pols houden bij de uitvoering maar ook de effecten van het Ontwikkelprogramma.

5.2 Paragraaf Financiering

Volgens de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) is elke gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de rente-risiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury. De paragraaf Financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet FIDO bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% van het totaal van de begroting. Voor de begroting 2021 komt dat uit op een bedrag van € 1.875.000.

Er is een Treasurystatuut opgesteld voor de omgang met liquide middelen en financiering. Met BNG is een overeenkomst hiertoe gesloten waardoor dit weinig formatieve capaciteit vraagt. Gebruik van derivaten wordt niet toegestaan. Geleend wordt alleen voor kapitaaluitgaven die de reguliere bedrijfsvoering betreffen. De ODRN heeft voor de inrichting van de ICT-omgeving en de huisvesting sinds 2013 kredieten beschikbaar voor een totaal van € 2,1 miljoen. Om die reden kan de ODRN niet enkel met kortlopende leningen de investeringen plegen, maar zijn ook middelen nodig met een looptijd langer dan één jaar. Tot op heden is hiervan nog geen gebruik gemaakt. Voorstellen hierover worden in de BERAP's opgenomen.

In 2014 is het zogenaamde Schatkistbankieren verplicht geworden. De ODRN heeft daarvoor een speciale rekening geopend bij de huisbankier BNG en bij het Rijk. De ODRN dient alle bedragen boven € 1.000.000 (gemiddeld over een maand) over te maken naar deze speciale rekening. Het Rijk heeft toegang tot deze rekening en gebruikt deze gelden voor hun eigen financiering, terwijl de ODRN maar een zeer geringe rentevergoeding over de gelden krijgt.

Financiële kengetallen

Het BBV 2017 schrijft een verplichte set van kengetallen voor die vanaf 2019 in de begroting opgenomen moeten worden. Deze kengetallen zijn de volgende:

Netto schuldquote
Niet van toepassing omdat er binnen de ODRN geen financiële vaste activa aanwezig zijn.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Niet van toepassing omdat er en geen financiële vaste activa aanwezig is en er ook geen leningen zijn verstrekt.

Solvabiliteitsratio
Het eigen vermogen als bedoeld in art 42[3] van het BBV gedeeld door het totaal van de passiva in het begrotingsjaar: = -100.000 / 2.500.000 = -4%

[3] Artikel 42 van de BBV:
1. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.
2. Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Structurele exploitatieruimte
Structurele lasten minus de structurele baten plus de structurele toevoeging aan de reserves minus structurele onttrekkingen aan de reserves gedeeld door het gerealiseerde saldo van de baten. Niet van toepassing omdat er binnen de ODRN geen structurele exploitatieruimte aanwezig is.

5.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

Bestuursorganen

De ODRN kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter.

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit 8 leden. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten en een vertegenwoordiger namens het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Ook is het zelfde aantal plaatsvervangende leden aangewezen. De bevoegdheden van het Algemeen Bestuur zijn vergelijkbaar met de bevoegdheden van de gemeenteraad bij een gemeente en van de provinciale staten in de provincie. Een verschil is dat de het dualisme niet volledig is doorgevoerd zoals bij gemeenten en provincies.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de voorzitter. Het Dagelijks Bestuur heeft de bevoegdheid die in een gemeente het Collega van Burgemeester en Wethouders heeft en het College van Gedeputeerde Staten in een provincie.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter leidt de vergaderingen van het Dagelijks bestuur en ook van het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte. De vertegenwoordiger van de Provincie Gelderland, dhr. J.W.M. van der Meer, is voorzitter van de ODRN.

Ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met een beperkt aantal afdelingen met aan het hoofd de directeur, tevens secretaris. De afdelingshoofden geven ieder leiding aan een afdeling. In 2020 zijn de staffuncties samengevoegd in een afdeling Interne Dienstverlening.

Flexibele schil

De omvang van de organisatie hangt onder meer af van de hoeveelheid werk die we voor de opdrachtgevers, voor bedrijven, instellingen en burgers uitvoeren. Dat betekent dat we een flexibele schil nodig hebben om de omvang van de organisatie snel aan te kunnen passen. In het recente verleden is de omvang van de flexibele schil gegroeid naar 40% van de omvang van de organisatie. Dat kwam onder meer door de manier van samenwerken met de opdrachtgevers. Door die samenwerking te verbeteren, verwachten we de flexibele schil ook te kunnen verkleinen.

Financiën

Voor de omgevingsdienst Regio Nijmegen zijn enkele kaderstellende nota's opgesteld: een Treasurystatuut, de Financiële verordening en de Controleverordening en een Notitie weerstandsvermogen en risico-inventarisatie (zie hiervoor paragraaf 4.2). In het Treasurystatuut worden de afspraken van de omgang met liquide middelen en benodigde

financiering voor investeringen vastgelegd. In de financiële verordening worden onder meer de afspraken vastgelegd over de aanbieding van rapportages. In de controleverordening staan de afspraken over de accountantscontrole. Naar aanleiding van deze verordeningen worden of zijn al diverse activiteiten ondernomen (zoals intern controleplan, normenkader rechtmatigheid, regels inkoop, aanbesteding accountant etc.).

ICT

In het kader van het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021 zullen we gaan onderzoeken hoe onze toekomstige informatiehuishouding ingericht en georganiseerd is. Blijven we met de bestaande systemen werken of is er aanleiding om over te gaan op andere systemen.

Dienstverlening

De (proef)norm voor de kwaliteit van onze dienstverlening is dat van alle ingevulde klanttevredenheidsonderzoeken 80% scoort in de categorie tevreden of zeer tevreden (tevreden en zeer tevreden zijn samen minimaal 80%). In 2019 was dit percentage 84%.

Huisvesting

De ODRN huurt van de gemeente Nijmegen kantoorruimte aan de Mariënburg 75. De huisvesting voldoet aan het uitgangspunt van “het nieuwe werken”, maar is wel op onderdelen aangepast aan het programma van eisen van de medewerkers. Het programma van eisen is opgesteld naar aanleiding van het medewerkers-tevredenheidonderzoek (MTO) 2018.

De dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Nijmegen voorziet ook in zaken als het gebruik van vergaderzalen, sanitaire voorzieningen, catering, telefooncentrale, beveiliging en receptie.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is een onderwerp waar we bij de ODRN extra aandacht aan besteden. Dat doen we omdat we een goede werkgever willen zijn én omdat we streven naar zo veel mogelijk productieve uren. We voeren acties uit om het verzuimpercentage omlaag te krijgen en doen aan verzuimbegeleiding.

Het verzuimpercentage heeft als bron Youforce. Youforce gebruikt voor de berekening als uitgangspunt de werkelijke fysieke ziekmeldingen van de medewerkers. Zwangerschap telt er niet in mee.

Het verzuimpercentage wordt berekend door het totaal aantal verzuimde kalenderdagen te delen door het totale aantal beschikbare kalenderdagen van alle werknemers tezamen en de uitkomst met honderd te vermenigvuldigen. Als een medewerker gedeeltelijk arbeidsongeschikt is wordt dat naar rato meegenomen in het totale aantal verzuimde kalenderdagen. Het verzuimpercentage wordt berekend in relatie tot een week van 7 dagen en een jaar van 365 dagen. Het e.e.a. conform algemeen geldende verzuimberekeningswijze en uitgangspunten.

$$\text{Verzuimpercentage} = \frac{\text{Totaal aantal verzuimde kalenderdagen alle mdw.}}{\text{Totaal aantal beschikbare kalenderdagen alle mdw.}} \times 100\%$$

Het werkelijk verzuim in 2018 was 5,82% en in 2019 6,11%.
De norm voor het ziekteverzuim in 2021 is 5,00%

5.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf kapitaalgoederen heeft tot doel om te laten zien hoe we als ODRN de instandhouding van de kapitaalgoederenvoorraad (onze investeringen) waarborgen.

We hebben geen panden in eigendom. We leasen één dienstauto. We investeren alleen in de werkplekken en ICT-voorzieningen. Deze schrijven we tegen een reële termijn annuïtair af. Zo is er na het einde van de levensduur een vrijval van kapitaallasten die gelijk is aan de jaarlast. Op die manier hoeven we alleen voor prijsontwikkelingen te indexeren om de instandhouding van de investeringen te waarborgen.

6. Bijlagen

6.1 Overzicht verwachte omzet van de deelnemers

De verwachte omzet van het werkplan is als volgt berekend

Omschrijving	Werkplan	Projecten buiten werkplan	Ontwikkel agenda	Totaal
Gemeente Berg en Dal	1.972.000		94.000	2.066.000
Gemeente Beuningen	1.300.000	28.000	59.000	1.387.000
Gemeente Druten	476.000		22.000	498.000
Gemeente Heumen	781.000		41.000	822.000
Gemeente Nijmegen	6.643.000	26.000	345.000	7.014.000
Gemeente Wijchen	800.000	3.000	34.000	837.000
Provincie Gelderland	4.844.000		322.000	5.166.000
Totaal bijdrage deelnemers	**16.816.000**	**57.000**	**917.000**	**17.790.000**

De kosten van de Ontwikkelagenda 2021 zijn met de zelfde verdeelsleutel verdeeld als de kosten van 2020.

6.2 Bevoorschotting 2021

Aan het begin van elk kwartaal vragen we een voorschot van ¼ deel van de verwachte jaaromzet aan onze opdrachtgevers. Dit voorschot wordt als dat nodig is bij de eerste tussentijdse rapportage en in ieder geval bij de tweede tussentijdse rapportage verrekend met de werkelijke geleverde prestaties over die periode. De definitieve afrekening doen we na afloop van het jaar bij de jaarrekening. Ook verrekenen we op deze momenten de toe- of afname van het onderhanden werk.

6.3 Verklarende woordenlijst

Afkorting	Voluit
BERAP	BEstuursRAPportage
BOR	Bijzondere OndernemingsRaad
BRIKS	Bouw, Reclame, Inrit, Kap en Sloop
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CVV	Complexe VergunningVerlening
DVO	DienstVerleningsOvereenkomst
EED	Energy Efficiency Directive (EED) of Energie Efficiëntie Richtlijn
E-PRTR	Europese Pollutant Release Transfer Register. Verplichting van Milieujaarrapportage door industriële bedrijven
FTE	FullTime Equivalent
HUP	HandhavingsUitvoeringsProgramma
ICT	Informatie en CommunicatieTechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control. Geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging
LOD	Last Onder Dwangsom
MARAP	MAnagementRAPportage
NIG-taken	Niet Inrichting Gebonden taken
OD's	OmgevingsDiensten
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OHW	OnderHandenWerk
OM	Openbaar Ministerie
P&O	Personeel en Organisatie
PDC	Producten- en DienstenCatalogus
PIOFAH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratie en Huisvesting
RIE	Richtlijn Industriële Emissies
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VR	VeilgheidsRapport
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WRS	Wabo Registratie Systeem

ACCOUNTANTSVERSLAG

gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Boekjaar 2019

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Omgevingsdienst Regio Nijmegen
T.a.v. de heer P.C. Drenth
Mariënburg 75
6511 APS Nijmegen

9 april 2020

Referentie: 2020-WHS-ODRN-19.3

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2019

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Nijmegen, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging d.d. 8 januari 2020, bieden wij u hierbij het accountantsverslag zoals bedoeld in artikel 2:393 BW aan.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. Het accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor uw gebruik en mag daarom zonder onze toestemming niet aan derden ter inzage worden verstrekt.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht.

Wij zijn voornemens u op 24 april 2020 te machtigen om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen onder de overige gegevens in uw jaarrekening 2019.

Indien en voor zover de jaarrekening niet door het dagelijks bestuur wordt vastgesteld en niet wordt door het algemeen bestuur wordt goedgekeurd en leidt tot een aangepaste jaarrekening, dient ook bij deze aangepaste jaarrekening door ons toestemming te worden verleend tot het opnemen van onze controleverklaring.

Wij willen u bedanken voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden. Daarnaast vertrouwen we erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
WHS Registeraccountants

Willem van Santvoort MSc RA
(Externe accountant WHS)

Inhoudsopgave

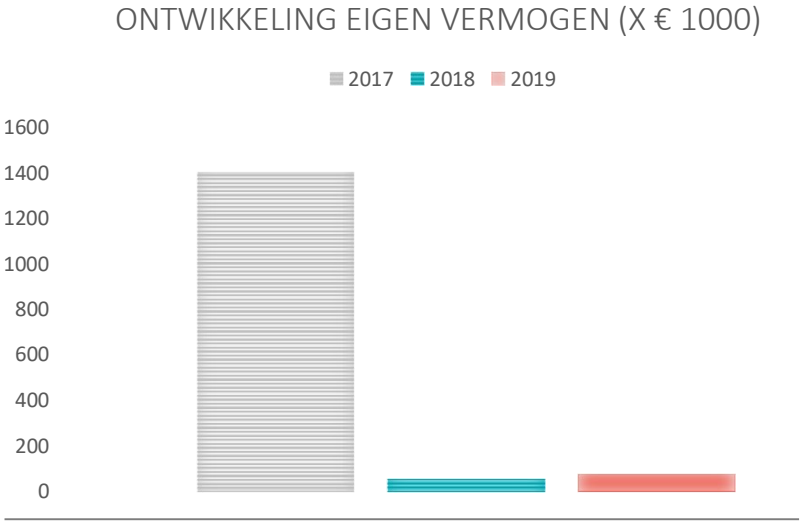
1. Managementsamenvatting	4
2. Opdracht, scope en uitkomsten	6
3. Financiële analyse	9
4. Aandachtspunten en bevindingen in de controle	12
5. Kwaliteit van de beheersorganisatie	16
Bijlagen:	
A. Goedkeuringstolerantie en rapporteringstolerantie	19
B. Foutenevaluatie en onzekerheden	20

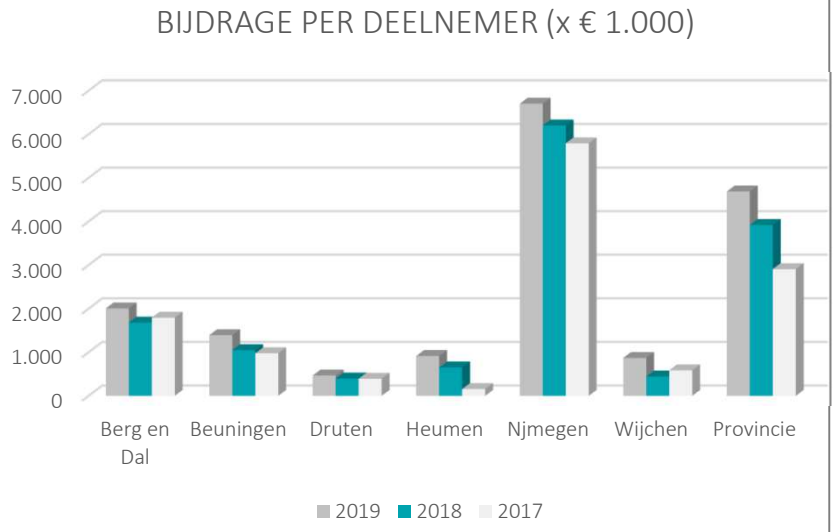
WHS *Registeraccountants*

Doelgericht samenwerken

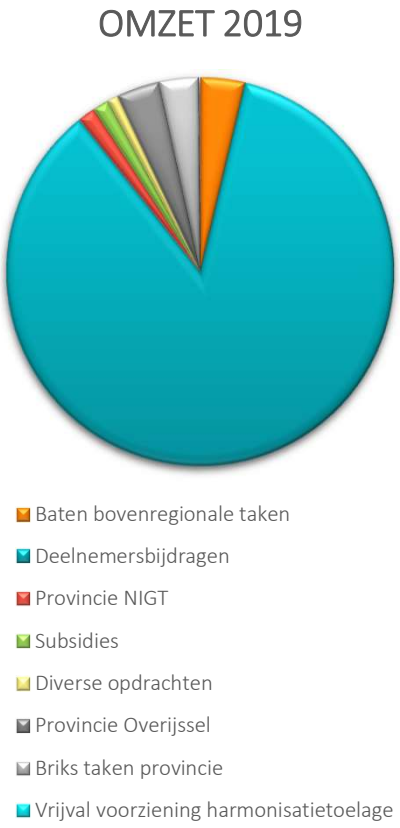
1. Management samenvatting

1. Managementsamenvatting

Resultaat 2019: € 20.617
Resultaat 2018: - € 721.584

Financiële toelichting

Het resultaat is licht positief en wordt in sterke mate beïnvloedt door de additionele deelnemersbijdrage van € 1,2 miljoen per eindejaar.

Het totaal eigen vermogen inclusief resultaat 2019 bedraagt ultimo 2019 € 74.033. De algemene reserve is momenteel negatief. Dit wordt veroorzaakt door de mutatie van het negatief resultaat van 2018.

Ons oordeel

Bij de jaarrekening 2019 zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken.

Vanuit onze controle hebben wij een ongecorrigeerde verschil van € 55.000 ten aanzien van de bepaling onderhanden werk. Wij hebben geconstateerd dat er zaken zowel op de factuur (onder de projecten) worden gefactureerd als in het onderhanden werk. Hierdoor is € 55.000 teveel in rekening gebracht aan de deelnemers. Dit betreft een technische fout die momenteel door uw organisatie geanalyseerd wordt.

WHS Registeraccountants

Doelgericht samenwerken

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2. Opdracht, scope en uitkomsten

Controleopdracht
De opdracht tot controle van de jaarrekening is uitgevoerd conform de met u gemaakte afspraken die zijn vastgelegd in de opdrachtbevestiging d.d. 8 januari 2020.

De jaarrekeningcontrole is gericht op het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Daarbij hebben wij gecontroleerd of de jaarrekening in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en tot stand is gekomen in overeenstemming met de begroting en de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

Opzet en reikwijdte controle
Onze controle is gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Niet uitgesloten is dat afwijkingen voorkomen die voor de jaarrekening als geheel niet van belang zijn.

De gehanteerde materialiteit bij het uitvoeren van de jaarrekeningcontrole is € 198.000. Bij het rapporteren van de afwijkingen is een rapportagedrempel van € 50.000 gehanteerd. In de bijlage is een overzicht opgenomen met alle gecorrigeerde en ongecorrigeerde verschillen.

Ons onderzoek richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij de directie van de gemeenschappelijke regeling. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

Controleverklaring
Wij hebben u op 30 april 2020 gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen onder de overige gegevens in uw jaarrekening 2019.

Grondslagen
De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen, het controleren van de grondslagen van de financiële verslaggeving en van belangrijke schattingen die bij het opmaken van de jaarrekening zijn gehanteerd.

Wij hebben met het management de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan besproken. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, onzekerheden en bijzondere transacties.

Naar onze mening zijn de door het management en dagelijks bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. In het verslagjaar 2019 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

Jaarverslag en overige gegevens
Wij hebben het jaarverslag en de overige in de jaarstukken opgenomen informatie gelezen en op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen uit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze informatie materiële afwijkingen bevat. Hierbij hebben wij geen materiële afwijkingen geconstateerd. Tevens bevestigen wij dat het jaarverslag voldoet aan de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Managementinzicht en schattingen
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen getoetst op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Administratieve Organisatie en Interne Beheersing
In het kader van de controle van de jaarrekening 2019 hebben wij onder meer werkzaamheden verricht ten aanzien van de Administratieve Organisatie en Interne Beheersing (hierna te noemen: AO/IB). Hierbij is tevens de geautomatiseerde gegevensverwerking betrokken, voor zover van belang voor de jaarrekeningcontrole. Tijdens de uitvoering hebben wij ons gericht op de opzet en het bestaan van de AO/IB en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing.
In hoofdstuk 5 hebben wij onze bevindingen naar aanleiding van deze werkzaamheden opgenomen.

Geautomatiseerde gegevensverwerking
Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

Wet Normering Topinkomens (WNT)
De WNT is van toepassing op uw organisatie. Daarom hebben wij de WNT verantwoording in de jaarrekening gecontroleerd op basis van het 'Controleprotocol WNT 2019'. Bij deze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

In overeenstemming met het Controleprotocol WNI 2019 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is. Dit hebben wij in onze controleverklaring ook kenbaar gemaakt.

3. Financiële analyse

3. Financiële analyse

Analyse van het resultaat
Het resultaat over 2019 toont een positief saldo van € 20.617 ten opzichte van een negatief saldo van € 721.584 over het boekjaar 2018. In uw vergadering van 10 oktober 2019 heeft u besloten tot verdeling van het verwachte tekort van de ODRN in 2019 van € 1,2 miljoen over de deelnemers op basis van de omzetprognose 2019. Dit heeft een belangrijke aandeel in een positief saldo over 2019.

In de jaarrekening is in de paragraaf Overzicht van baten en lasten (pagina 59 tot en met 66) een analyse opgenomen van het gerealiseerde resultaat ten opzichte van de gewijzigde begroting.

U heeft begin 2020 een aantal bestuurlijke maatregelen getroffen waaronder het verhogen van het uurtarief waarmee gerekend wordt in de kostprijs van producten. Hierdoor zal er meer dekking van kosten ontstaan wat mogelijk gunstig is voor het toekomstig resultaat en versterking van de eigen vermogenspositie.

Analyse van het eigen vermogen
Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per jaareinde 2019 volgens de jaarrekening € 74.033 en heeft zich vanaf 2017 als volgt ontwikkeld.

Ultimo 2019 heeft de algemene reserve een negatieve stand van 46.584. Reserves mogen volgens het BBV niet negatief zijn. In het kader van het provinciaal toezicht moet een negatieve algemene reserve binnen de meerjarenbegroting (vier jaar) weer weggewerkt zijn.

Conform artikel 29 Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Nijmegen dient u als Algemeen bestuur te beslissen over de termijn waarbinnen het tekort door het openbaar lichaam moet worden inverdiend en vervolgens voor welk deel het nadelig saldo ten laste van de deelnemers wordt gebracht die naar rato van de begroting daarin bijdragen.

3. Financiële analyse

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen op basis van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zoals opgenomen in de jaarstukken 2019 bedraagt 0,2 (2018: 0,1). Het weerstandsvermogen achten wij op grond van de door het management onderkende risico's (zie toelichting paragraaf Weerstandsvermogen van het jaarverslag) als beperkt. Wij adviseren u het gewenste weerstandsvermogen in combinatie met de risico's te actualiseren.

Financiële ratio's
Als onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen zijn financiële kengetallen opgenomen conform artikel 11 van het BBV. Tevens is daar een inhoudelijke toelichting opgenomen ten aanzien van de ontwikkeling.

Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeenschappelijke regeling bedraagt 1,40% (2018: 0,97%). De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin een organisatie zelfstandig aan haar langlopende verplichtingen kan voldoen. De solvabiliteitsratio van de ODRN is laag. Dit wordt veroorzaakt door de lage eigen vermogen positie.

Financiering
Zoals blijkt uit de paragraaf Financiering is in 2019 de kasqeldlimiet niet overschreden. Er is daarnaast geen sprake van een overschrijding van de renterisiconorm aangezien er geen sprake is van langlopende externe leningen.

Schatkistbankieren
Vanaf de invoering van de wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Per 31 december 2019 heeft ODRN € 60.117 in 's Rijks schatkist aangehouden. ODRN heeft in de toelichting bij de jaarrekening adequaat gerapporteerd over het schatkistbankieren. Hierbij blijkt dat het drempelbedrag niet is overschreden.

WHS Registeraccountants

Doelgericht samenwerken

4. Aandachtspunten en bevindingen in de controle

4. Aandachtspunten en bevindingen in de controle

Vanuit onze controle van de jaarrekening van de ODRN hebben wij een aantal onderwerpen en/of bevindingen die wij specifiek aan u willen melden. Deze onderwerpen zijn het meest significant geweest voor onze controle. Onderstaand is een uiteenzetting van deze onderwerpen opgenomen. Waar nodig geacht hebben wij verbetervoorstellen gedaan aan uw organisatie.

4.1 Omzetverantwoording en onderhanden werk positie

In de producten- en dienstencatalogus 2019 zijn producten opgenomen die worden afgerekend op werkelijk bestede uren of producten tegen vaste prijs. De producten tegen werkelijk bestede uren worden tussentijds afgerekend, de producten tegen vaste prijs worden afgerekend wanneer deze zijn afgerond.

Wij stellen hierbij allereerst vast dat de organisatie diverse interne controlemaatregelen heeft getroffen om deze risico's al te minimaliseren/mitigeren. Hiertoe voert de organisatie onder andere de volgende checks uit:

- ✓ Juistheid en volledigheidschecks van de urenregistratie;
- ✓ Productiviteitsanalyses;
- ✓ Kwaliteitschecks op de juiste en volledige zaakregistratie;
- ✓ Periodieke afstemming ten aanzien van budgetten, overschrijdingen, en onderschrijdingen.

Wij hebben de betrouwbaarheid van bovenstaande controlewerkzaamheden vastgesteld. Wij merken op dat de intern uitgevoerde analyses veelal constaterend van aard zijn en hebben de volgende verbetervoorstellen aan uw organisatie gedaan:

- ! Uitbreiding en verdieping van bovengenoemde analyses waarbij het analyseren van eventuele verschillen, het treffen van corrigerende maatregelen en conclusievorming (meer) aandacht krijgen;
- ! Periodiek uitvoeren van gedetailleerde analyses op de realisatie (confrontatie van werkelijke tijdsbesteding ten opzichte van begrote tijdsbesteding) waarbij grote verschillen verklaard dienen te worden;
- ! Periodiek uitvoeren van een ouderdomsanalyse op de niet afgeronde producten in het onderhanden werk;
- ! Aanscherping van het proces rondom urenverantwoording en budgetbewaking. Dit proces is gezien de aard van de onderneming die volledig op output gefinancierd wordt van groot belang.

Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht ten aanzien van:

- ✓ Detailanalyses en verschillenanalyses op de uitkomsten van de intern uitgevoerde werkzaamheden;
- ✓ Vaststelling van de juistheid van de in rekening gebrachte tarieven (conformiteit aan de PDC);
- ✓ Vaststelling van de juistheid van urenverantwoording gericht op verschuivingsgevaar tussen de producten onderling en de deelnemers;
- ✓ Vaststelling van de volledigheid van de in rekening gebrachte lasten.

Op basis van bovenstaande werkzaamheden stellen we vast dat er geen materiele afwijkingen zijn maar wijzen u er nogmaals op dat het proces nadere aandacht behoeft.

4. Aandachtspunten en bevindingen in de controle

Onderhanden werk
Ten aanzien van de producten tegen vaste prijs welke bij facturatiemoment niet zijn afgerond wordt een onderhanden werk positie opgenomen naar rato van de voortgang.

Niet gecorrigeerd controleverschil
Wij hebben een aansluiting gemaakt tussen de niet afgeronde producten in de onderhanden werk positie en de niet afgeronde producten in de bronregistratie. Hieruit is gebleken dat een aantal producten zowel op de factuur worden verantwoord (onder projecten) als in het onderhanden werk. Hierdoor is er ongeveer € 55.000 teveel gefactureerd aan de deelnemers.

Wij hebben bovenstaande constatering besproken met uw organisatie. Oorzaak is gelegen aan een technische fout bij het genereren van het facturatiebestand en wordt momenteel door uw organisatie nader onderzocht.

4.2 Inkoop en aanbesteden
Ter vaststelling van de rechtmatigheid omtrent Europese aanbestedingen hebben wij uw organisatie gevraagd een spendanalyse uit te voeren. Hierbij is voor de gehele inkoopmassa over 2019 getoetst of voldaan is aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen.

ODRN heeft de interne aanbestedingsregels niet opgenomen in het normenkader, zodat onze controle primair toeziet op naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Wij hebben vastgesteld dat u voor wat betreft de inhuur van medewerkers gebruik maak van het Dynamisch Aankoop Systeem “Werken in Gelderland”. Wij wijzen u erop dat er discussie bestaat onder specialisten of het gebruik maken van een dergelijk Dynamisch Aankoop Systeem (inclusief het gebruik maken van een interview als selectiemethode) wel recht- en doelmatig is. Conform de kadernota velt de accountant geen kwalitatief oordeel over het proces van gunnen en de gunning zelf. Hiernaast geeft de kadernota tevens aan dat in het geval dat specialisten bij complexe situaties niet tot een eenduidig oordeel kunnen komen, de accountant hierover ook geen uitspraak kan doen. Op deze gronden betrekken wij dit feit dan ook niet in onze oordeelsvorming rondom de rechtmatigheid van de aanbestedingen.

Naar aanleiding van de uitgevoerde spendanalyse stellen wij derhalve vast dat in materiële zin de Europese aanbestedingsregels juist zijn gevolgd. Wel vragen wij uw aandacht voor naleving van de Europese aanbestedingsregels bij contractverlengingen.

Inkoopbeleid verouderd
Het huidige inkoopbeleid (Kadernotitie Inkoopbeleid, inkoop- en aanbestedingsvoorschriften en inkoopvoorwaarden ODRN) van de ODRN stamt uit 2015 en geeft geen weergave van de huidige inkoopsituatie zoals deze geldt voor de ODRN. Tevens is de externe regelgeving die in het inkoopbeleid is opgenomen niet meer actueel. Wij hebben uw organisatie geadviseerd het inkoopbeleid te actualiseren.

4. Aandachtspunten en bevindingen in de controle

WHS Registeraccountants
Doelgericht samenwerken

4.4 Rechtmatigheid
Bij onze controle op de rechtmatigheid hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

Begrotingsrechtmatigheid
Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het algemeen bestuur is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan het algemeen bestuur, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door het algemeen bestuur worden geautoriseerd.

Wij hebben beoordeeld of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting. Wij hebben hierbij vastgesteld dat de lasten overschrijdingen op programmaniveau passen binnen het bestaand beleid en adequaat zijn toegelicht in de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur stelt uw algemeen bestuur voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2019. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Misbruik en oneigenlijk gebruik
In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Er zijn geen bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen
Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij ODRN betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

WHS Registeraccountants

Doelgericht samenwerken

5. Kwaliteit van de beheersorganisatie

5. Kwaliteit van de beheersorganisatie

5.1 Interne beheersing

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2019 van uw gemeenschappelijke regeling hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet en het bestaan van de interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij merken volledigheidshalve op dat wij de werking van de interne beheersmaatregelen niet hebben getest. Wij hebben onze controleaanpak voor de jaarrekeningcontrole 2019 op een gegevensgerichte manier ingestoken. Onderdeel van deze controleaanpak is het uitvoeren gegevensgerichte detailtesten, waarbij wij de getrouwheid en rechtmatigheid van transacties binnen de reguliere processen door ons wordt vastgesteld en het uitvoeren van (data-)analyse op de verantwoorde opbrengsten en het onderhanden werk. Onze volledig gegevensgerichte controleaanpak is onder meer ingegeven door de meer stringente eisen welke aan interne beheersmaatregelen worden gesteld. Hierdoor is een meer gegevensgerichte controleaanpak voor ons en voor u op dit moment efficiënter.

Op basis van onze tussentijdse controle is gebleken dat de processen binnen ODRN in de basis op orde zijn. Wij hebben geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd in de interne beheersing, voor zover dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole. Wel hebben wij enkele verbetervoorstellen gedaan aan uw organisatie, zoals opgenomen onder paragraaf 4.1.

5.2 Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het dagelijks bestuur is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het toezicht op het dagelijks bestuur in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van NV COS 240/250, de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en vormen wij ons een beeld van de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

WHS *Registeraccountants*

Doelgericht samenwerken

Bijlagen

Bijlagen

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie en rapporteringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Op grond van de jaarrekening 2019 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 198.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 594.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden. Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door het algemeen bestuur bepaald op € 50.000.

Bevestiging onafhankelijke positie

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Hierbij is op alle assurance opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing.

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Wij kunnen u bevestigen dat we zowel als organisatie en als controleteam onafhankelijk zijn van de ODRN.

Goedkeurings-tolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Bijlagen

(Niet-) gecorrigeerde fouten en onzekerheden
Tijdens onze controle hebben wij de volgende ongecorrigeerde controleverschillen geconstateerd, die zowel individueel als in totaliteit niet van materiaal belang worden geacht in relatie tot de financiële overzichten als geheel:

Goedkeurings-tolerantie	Rechtmatigheid * 1.000	Getrouwheid * 1.000
Niet) gecorrigeerde fouten Dubbele facturatie van productie wat leidt tot een te hoge weergave van de omzet	55	55
Gecorrigeerde fouten	N.V.T.	N.V.T.
Onzekerheden in de controle	N.V.T.	N.V.T.

Het hierboven opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het dagelijks bestuur en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het dagelijks bestuur besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het dagelijks bestuur moeten worden gecorrigeerd. Echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het dagelijks bestuur om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten (totaal getrouwheid) en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie.

Gemeente Nijmegen
Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen
Marcel Meier AA
Stella Van Hees / Georgo Gruijters RA
April 2020

Adviesrapport

Jaarstukken 2019

&

Begroting 2021

ODRN

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **1**
……..in één oogopslag **2**
Inleiding **3**
1. Advies **4**
1.1 Advies bij de jaarstukken 4
1.2 Advies bij de begroting 4
2. Kaders **5**
2.1 BRN-normen 5
2.2 Algemene zaken 6
3. Jaarstukken 2019 **8**
3.1 Algemeen 8
3.2 Controleverklaring accountant 8
3.3 Fiscaliteiten 8
3.4 Begroting 2019 8
3.5 Resultaatanalyse 9
3.6 Balanstoelichting 12
3.7 Voorstel bestemming resultaat 12
3.8 Deelnemersbijdragen 13
4. Begroting 2021 **14**
4.1 Algemeen 14
4.2 Begrotingswijzigingen 14
4.3 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders 14
4.4 Begrotingsanalyse 15
4.5 Deelnemersbijdragen 16
4.6 Meerjarenbegroting 17
5. Weerstandsvermogen **18**
5.1 Algemene reserve 18
5.2 Bestemmingsreserves 18
5.3 Risico’s 18

……..in één oogopslag

JAARSTUKKEN

Goedkeurende controleverklaring van de accountant.

Rekeningresultaat: € 20.617

Resultaatbestemming: toevoegen aan de algemene reserve

VERMOGENSPOSITIE

Algemene reserve € 25.967 -/-

Norm Algemene reserve € 675.000

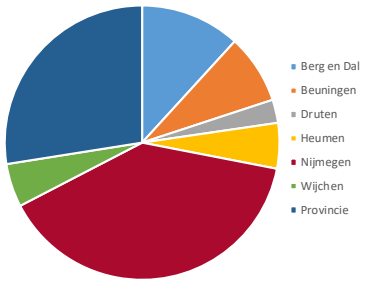
Bestemmingsreserves € 100.000

BEGROTING

- Sluitend met een saldo van € 0

- BBV proof

- Voldoet aan de BRN-indexering zonder korting

ADVIES

- in te stemmen met de jaarstukken 2019 en het resultaatbestemmingsvoorstel
- in te stemmen met de begroting 2021 met uitzondering van de niet toegepaste generieke korting van 1% (aandachtspunt hierbij is nog de vaststelling van de begrotingswijziging 2020)
- de meerjarenraming 2022-2024 voor kennisgeving aan te nemen

DEELNEMERSBIJDRAGEN

Gemeente	Jaarrekening 2019	Werkplan 2021	Projecten buiten werkplan	Ontwikkel agenda	Begroting 2021*
Berg en Dal	2.006.768	1.972.000		94.000	2.066.000
Beuningen	1.391.827	1.300.000	28.000	59.000	1.387.000
Druten	467.857	476.000		22.000	498.000
Heumen	914.313	781.000		41.000	822.000
Nijmegen	6.701.096	6.643.000	26.000	345.000	7.014.000
Wijchen	871.187	800.000	3.000	34.000	837.000
Provincie	4.686.779	4.844.000		322.000	5.166.000
	17.039.827	**16.816.000**	**57.000**	**917.000**	**17.790.000**

zie bijlage 1 in de begroting

Inleiding

Dit adviesrapport bevat de uitkomsten van de beoordeling van de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 van ODRN.

Hierbij hebben wij een advies geformuleerd voor de zienswijze die ODRN vraagt aan de deelnemende gemeenten bij de begroting 2021 en een advies bij de vaststelling van de jaarstukken 2019 en resultaatbestemming 2019.

Op 30 april 2020 hebben wij onze bevindingen gedeeld met de heer Dijkema (controller) van de ODRN.

Tijdschema zienswijze

ODRN heeft de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 aan de deelnemende gemeenten op 2 april aangeboden. Volgens de BRN-planning geven wij een advies aan de deelnemende gemeenten op 30 april en zullen gemeenten uiterlijk 22 juni hun zienswijze indienen. De vaststelling van deze begroting en jaarstukken door het AB is gepland op 13 juli.

Werkwijze Adviesfunctie

Voor de beoordeling van de jaarstukken en de begroting hebben de gemeenten in de Regio Nijmegen de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen opgericht (hierna: Adviesfunctie). Als Adviesfunctie beoordelen wij de jaarstukken en de begroting en brengen hierover advies uit aan de regiogemeenten.

Bijzonderheid bij ODRN is dat er naast de regiogemeenten de provincie deelneemt in de gemeenschappelijke regeling.

Vertrekpunt bij de beoordeling zijn de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN), die de gemeenten in de Regio Nijmegen vastgesteld hebben. Hieraan toetsen wij. Vanaf de BRN 2019 is er een nieuwe indexeringssystematiek van toepassing. Kort gezegd is de index op de gemeentelijke bijdragen voor 2021 2,20%,. Voor een uitgebreide toelichting op de indexeringssystematiek verwijzen wij naar de BRN 2021. Wij hebben de bijzonderheden die gelden voor ODRN verder in dit rapport toegelicht.

Onze beoordeling van de jaarstukken richt zich op de financiële verantwoording en het voorstel over de bestemming van het resultaat. Op basis van de accountantscontrole gaan wij uit van de juistheid van de jaarrekeningcijfers en richten wij ons op een beoordeling van deze cijfers. Daarbij nemen wij de bevindingen in het accountantsverslag mee.
Daarmee valt een inhoudelijke beoordeling van geleverde prestaties buiten de scope van onze werkzaamheden.
Onze beoordeling van de begroting richt zich allereerst op het realiteitsgehalte van de raming en de toepassing van de BRN-normen en richt zich vooral op het jaar 2021. De meerjarenraming gebruiken wij met name als basis voor de beoordeling van de vermogenspositie.
Een inhoudelijke beoordeling van beleidsvoornemens valt buiten de scope van onze werkzaamheden.

Zowel bij de jaarstukken als de begroting nemen wij de risico's en de risicobeheersing in ogenschouw en beoordelen wij de vermogenspositie, en met name het verloop van de algemene reserve.

1. Advies

1.1 Advies bij de jaarstukken

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van ODRN om:

A. In de stemmen met de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Nijmegen.

B. In te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, zijnde:
het voordelig rekeningresultaat ad € 20.617 toe te voegen aan de algemene reserve.

1.2 Advies bij de begroting

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van ODRN om:

A. In te stemmen met de begroting 2021, inclusief de extra tariefsverhoging van € 6, en inclusief de ontwikkelagenda, maar met uitzondering van de niet toegepaste generieke korting van 1% (aandachtspunt hierbij is de definitieve vaststelling van de begrotingswijziging 2020). Voor meer informatie verwijzen wij naar onderdeel 4.3.

B. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024.

Wij adviseren de deelnemende gemeenten om de risico's van in totaal € 482.000 op te nemen in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (zie toelichting in onderdeel 5.3). Dit naar rato van deelname.

2. Kaders

2.1 BRN-normen

De algemene normering zoals opgenomen in de BRN 2021 luidt als volgt:

De BRN-indexering op de gemeentelijke bijdragen wordt bepaald op en gaat uit van:

1. Het centraal economisch plan (CEP) gepubliceerd in maart 2019 is gebruikt als basis voor indexering. Het gaat dan om het CEP 2019 bijlage Middelen en Bestedingen 2021.
2. Uit de onder 1 genoemde bijlage wordt genomen: “beloning werknemers overheidssector, prijsmutatie“ als indexering voor het loondeel.
3. Uit de onder 1 genoemde bijlage wordt het Bruto Binnenlands Product marktprijzen, prijsmutatie” als indexering voor de materiële lasten genomen.
4. Deze indexering wordt met een weging van 70% loon/30% materieel berekend tot één BRN-index voor de gemeentelijke bijdragen.
5. Er wordt één jaar geactualiseerd, gebaseerd op de gegevens uit de MEV septemberpublicatie 2019. Het gaat dan om de bijlage Middelen en bestedingen 2020. Deze actualisatie is verwerkt in de BRN-index 2021.

Berekening

Publicatie MEV september 2018: index 2020 is 2,84%. Publicatie CEP maart 2019: index 2021 is 2,61 % (loon 3,00% en materieel 1,70%). Publicatie MEV-september 2019: index 2020 is 2,41 % (loon 2,80% en materieel 1,50%).			
publicatie september 2018			
Index 2020			2,84%
BRN 2020			2,84%
publicatie maart/ september 2019			
index 2021			2,61%
actualisatie 2020		2,41%	
meegenomen in 2020		2,84%	
Actualisatie index 2020			-0,43%
BRN 2021			2,18%
BRN 2021	**AFGEROND**		**2,20%**

Generieke korting vanaf 2021

De regiogemeenten Rijk van Nijmegen hebben in het PFO van 7 oktober 2019 afgesproken om na indexering van de budgetten (de bijdrage gemeenschappelijke regelingen) een generieke korting structureel toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023.

2.2 Algemene zaken

De ODRN heeft in 2019 hard gewerkt aan een realistische, haalbare en betaalbare begroting. Begin 2020 heeft de ODRN met iedere opdrachtgever afspraken gemaakt over de hoeveelheid producten, diensten en projecten die de ODRN in 2020 en 2021 levert. Hierbij heeft de ODRN ook de aanvullende projecten met de afnemers afgestemd.

Ontwikkelprogramma

Verder is de ODRN volop in beweging. In het Ontwikkelprogramma ODRN 2020 – 2021 staan de ontwikkelpunten. De belangrijkste ontwikkelthema's voor 2021 zijn:

- De rollen van opdrachtgever en eigenaar;
- Eenduidige VTH-regelgeving in de regio. (Gelijke monniken, gelijke kappen, eenvoudiger samenwerken met politie en OM, efficiëntere VTH- praktijk);
- Risicogericht en regionaal ingestoken handhaving;
- Actuele informatiesystemen en beter organisatiesturing;
- Strategisch personeelsbeleid (match tussen aantallen arbeidskrachten en toekomstig werk);
- Resultaatgericht informeren van klanten;
- Laag ziekteverzuim en hoge productiviteit;
- de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouwtaken.

Doorlichting organisatie

Naar aanleiding van het tekort in 2018 heeft in 2019 een doorlichting van de organisatie plaatsgevonden door het externe bureau SVDL. Voor een opsomming van de constateringen, en het vervolg hierop, verwijzen wij naar pagina 10 en 11 van de jaarstukken 2019.

Financiële situatie

Ook heeft de SVDL naar de financiële situatie gekeken. Hierbij kwam zij tot de conclusie dat het tekort van de ODRN meer oorzaken heeft, waaronder:

- er wordt in de begroting structureel onderbegroot;
- toepassing van de uitgangspunten van de outputfinanciering is niet goed;
- de productiviteit haalt niet de streefwaarde van 1350 uren per fte;
- meerwerk en opvang van productiviteitsverlies worden uitgevoerd door duurdere externe inhuur.

Hierdoor:

- is de kostprijs te laag;
- is een significant deel van de productie verliesgevend;
- is er een oplopend tekort als gevolg van toenemend meerwerk op verliesgevende producten.

De SVDL adviseert onder meer om:

- realistischer te begroten;
- de productiviteit te verhogen;
- alleen werk uit te voeren als er budget is;
- de vaste formatie meer in lijn met de realistische begroting te brengen, waarbij tevens de inhuur omlaag zal moeten;
- het tarief voor een periode van in ieder geval twee jaar te verhogen.

In 2020 vindt besluitvorming plaats over de tariefsverhoging en de uitvoerig van de doorontwikkeling van de ODRN.

Coronavirus

Voor het jaar 2020 en mogelijk ook de jaren daarna zal het virus COVID-19 (coronavirus) gevolgen hebben voor de uitvoering van het werk en bijbehorende financiën. De ODRN kan op dit moment geen inschatting maken van de maatschappelijke en economische gevolgen daarvan.
In de eerste rapportage over 2020, die begin mei naar de opdrachtgevers wordt gestuurd, gaat men daar verder op in.

Overige ontwikkelingen

Voor de overige ontwikkelingen, verwijzen wij onder meer naar hoofdstuk 1 van de jaarstukken ('Inleiding en Bestuurssamenvatting'), zie ook onderdeel 3.1 van dit rapport.

3. Jaarstukken 2019

3.1 Algemeen

In hoofdstuk 1 van de jaarstukken ('Inleiding en Bestuurssamenvatting'), noemt de ODRN een aantal onderwerpen die een rol hebben gespeeld in 2019. Zo is er aandacht voor:

- Druk op programma en financiering
- Andere 'inbrekers' in 2019
- Uitvoering programma's
- Personeel & organisatie
- Communicatie
- ICT
- Kwaliteit
- Financiën.

In hoofdstuk 2 ('Bestuur ODRN') gaat de ODRN onder meer in op de doorlichting van de organisatie. Hiervoor verwijzen wij naar onderdeel 2.4 van dit rapport.
In hoofdstuk 3 tot en met 7 besteedt de ODRN aandacht aan de prestaties, resultaten en cijfers van 2019.

3.2 Controleverklaring accountant

De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor getrouwheid en rechtmatigheid. Daarnaast vermeldt de accountant in het accountantsverslag onder meer dat:

- de interne beheersing van de financiële verantwoording op orde is;
- er € 55.000 te veel is gefactureerd (de ODRN zoekt dit nader uit).

Ook geeft de accountant adviezen over:

- verdieping analyses;
- aanscherping proces van urenverantwoording en budgetbewaking.

3.3 Fiscaliteiten

BTW

Ten aanzien van de BTW geldt dat de ODRN volledig in de Btw-heffing is betrokken en voor 100% vooraftrek geniet. De ODRN factureert naar de deelnemers inclusief BTW. De deelnemers kunnen deze BTW declareren bij het BTW compensatiefonds.

Vpb

In de financiële verordening is opgenomen dat de resultaten voor commerciële activiteiten worden terugbetaald aan de opdrachtgever. Daarmee is er geen Vpb-plicht voor de ODRN.

3.4 Begroting 2019

De vergelijkende cijfers 2019 in de jaarstukken 2019 zijn conform de gewijzigde begroting 2019. Er is in 2019 één begrotingswijziging geweest. Deze wijziging betreft:

- aanpassing van de verwachte omzet;
- aanpassing van de verwachte kosten, waaronder een reëlere raming van de post inhuur;
- Extra bijdrage van de deelnemers van € 1,2 mln. ter dekking van het verwachte tekort.

3.5 Resultaatanalyse

De gewijzigde begroting 2019 van de ODRN sloot, na een extra verhoging van de bijdrage van de deelnemers van € 1,2 miljoen, op nul. Het uiteindelijke resultaat is met € 20.617 positief, iets voordeliger uitgepakt.
Door een onjuiste prijsstelling kon de ODRN ook in 2019 niet kostendekkend werken. Dat is de voornaamste reden dat de deelnemers € 1,2 miljoen hebben bijgestort.

De begrote en gerealiseerde saldi in 2019:

in €'s	Begroting 2019	Gew. Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil v=voordelig; n=nadelig
Lasten	15.318.000	19.873.000	19.894.225	21.225 n
Baten	15.318.000	19.873.000	19.914.842	41.842 v
Resultaat	0	0	20.617 v	20.617 v

Belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting:

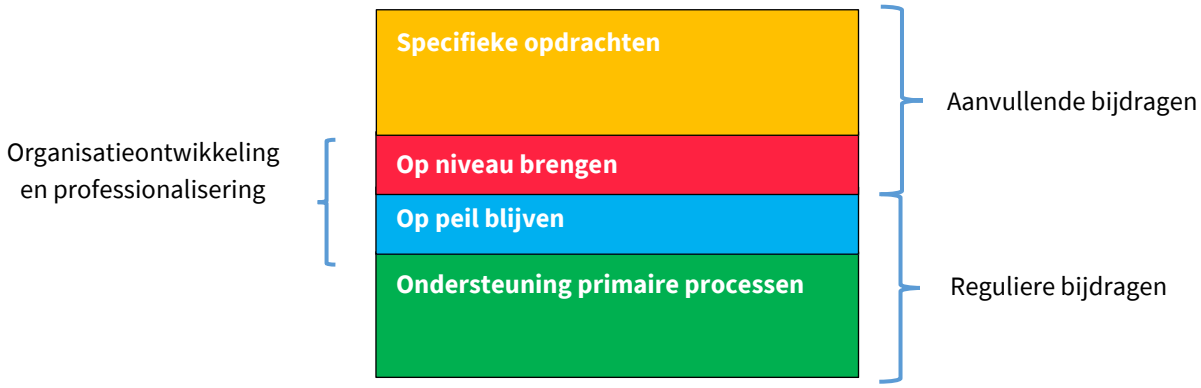
Omschrijving Bedragen x € 1.000	Verschil met begroting v=voordelig n=nadelig
<u>Hogere lasten € 21</u>	
Opleidingskosten	
Tussentijds is de raming met € 57 verlaagd. Dit leek gerechtvaardigd, maar achteraf bleek dit niet zo te zijn.	59 n
Inhuur	
Via de begrotingswijziging is de raming op een realistisch niveau gebracht van ruim € 4,5 miljoen. Desondanks vielen de kosten hoger uit.	261 n
Piofah gastheer / Gastheerovereenkomst	
In de raming 2019 was rekening gehouden met kosten, die pas met ingang van 1 januari 2020 ontstonden. Het gaat hier om huur + exploitatiekosten (ca. € 300) en hogere ICT kosten door meer gebruikers (ca. € 250).	526 v
Overige materiële kosten	
Door de groei van de omzet stijgen ook de materiële kosten. Het gaat hier o.a. om reiskosten, verzekeringen, accountant, advieskosten, voorgeschoten kosten en overige personeelskosten.	172 n
Bijdrage regionaal stelsel	
De hogere kosten worden veroorzaakt door een doorbelasting voor beheer en innovatie van de ODDV voor het IGO project.	44 n
Overig	11 n
<u>Hogere baten € 42</u>	
Baten bovenregionale taken	
De opbrengsten van vergunningverlening laten zich moeilijk begroten, omdat deze sterk afhankelijk zijn van de vraag.	43 v
Deelnemersbijdragen	
De afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting is een veelheid van kleinere plussen en minnen. In totaal gaat het om 1,0% afwijking.	178 n
Provincie NIGT	
De lucht/geluid/geur taken worden apart aan de provincie gefactureerd. In de raming is € 150 opgenomen voor uitbesteding, maar daarvan is in 2019 weinig gebruik gemaakt.	111 n

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Verschil met begroting v=voordelig n=nadelig
Subsidies In totaal zijn er aanzienlijk meer opbrengsten dan begroot. De gerealiseerde opbrengst van € 269 betreft Brzo (€ 104), Brzo/MJA (€ 102) en GUOV (€ 63).	114 v
Diverse opdrachten In totaal zijn er voor € 179 extra opdrachten uitgevoerd. De grootste hiervan waren Provincie Zuid Holland (€ 53), vergoeding wegen detachering (€ 37) en RUD IJsselland, diverse opdrachten (€ 27).	79 v
Briks taken provincie Net zoals bij de baten bovenregionale taken geldt ook hier dat de opbrengsten zich moeilijk laten begroten, omdat deze sterk afhankelijk zijn van de vraag.	52 v
Harmonisatietoelage / vrijval voorziening Het vertrek van twee medewerkers met harmonisatierechten leidt tot een vrijval van de voorziening van € 30.	30 v
Overig	13 v
Totaal	21 v

De ODRN heeft op pagina 61 tot en met 66 van de jaarrekening 2019 een uitgebreide analyse van het resultaat gegeven.

Indirecte uren

Afgelopen jaar heeft de regionale adviesfunctie geadviseerd om onderscheid te maken in de volgende indirecte lasten.

Om goed te kunnen sturen is het van belang dat er een duidelijke splitsing is in de reguliere procesgang, aanvullende werkzaamheden en inzet ten behoeve van de doorgroei van de organisatie. Hiervoor kunnen de indirecte uren worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

1. Indirecte uren voor de reguliere ondersteuning van de primaire processen.
2. Indirecte uren voor de organisatieontwikkeling en professionalisering.
    a. Gedeeltelijk incidenteel voor het deel van de groei naar een vooraf vastgesteld niveau op korte termijn
    b. Gedeeltelijk structureel voor het op peil blijven.
3. Indirecte uren voor specifieke opdrachten (incidenteel karakter).

De categorie 1 en 2b post moeten uit de reguliere bijdragen worden bekostigd. Deze moeten dan ook in prijzen van de productencatalogus zijn verwerkt.

De categorie 2a post zou een afzonderlijk budget moeten zijn voor zover ODRN aannemelijk kan maken dat dit niet in de reguliere ondersteuning kan worden opgevangen. In de begroting 2021 (en in de nog vast te stellen begrotingswijziging 2020) heeft de ODRN een ontwikkelbudget opgenomen, dat hieraan invulling geeft.
Categorie 3 zijn indirecte uren die specifiek en in opdracht voor een paar deelnemers worden gemaakt. Als dit opdrachten betreffen die afwijken van de reguliere procesgang kan dit mogelijk een hogere inzet betekenen. Deze moeten in dat geval afzonderlijk worden verrekend met de specifieke deelnemers.

Natuurlijk kan hier overall de reactie worden gegeven dat de ODRN dit binnen de reguliere bedrijfsvoering moet kunnen opvangen en dat is tot op zekere hoogte ook terecht. Het is echter de vraag of de ODRN hiervoor een tijdelijk budget beschikbaar moet krijgen of dat de deelnemers dit via een afrekening (bij een structureel tekort) bijdragen. Om een organisatie te hebben staan die hierin zelfstandig kan sturen heeft het eerste de voorkeur. Inmiddels heeft de ODRN in 2020 en 2021 een budget opgenomen voor de ontwikkelagenda. Het is zaak dat de ODRN concreet aangeeft wat zij nodig heeft om een solide basis te hebben staan waarin ook ruimte is voor continue doorontwikkeling. Dit laatste behoort tot de reguliere bedrijfsvoering en moet dus ingebed zijn in de basisinrichting van de organisatie. Dit deel kan worden beschouwd als de vaste lasten van de organisatie. De fluctuatie en de productprijzen zijn in deze dan de variabele lasten die meebewegen met de conjunctuur en de vraagbehoefte van de deelnemende partijen.

Enkele opmerkingen

Tijdschrijven en monitoren
Afgelopen jaar heeft de ODRN de deelnemers om een aanvullende bijdrage gevraagd ter dekking van het geprognotiseerde tekort. Om te voorkomen dat dit een jaarlijkse bijdrage wordt, is het zaak om inzicht te krijgen in een zuivere opbouw van de taken die op de ODRN afkomen. Daarbij is het van belang dat de opdrachten goed worden geadministreerd en de projectkosten worden doorbelast. Het tijdschrijven en het monitoren van de projecten zijn hierbij cruciaal.

Structurele lasten en baten
Het is van belang dat de match tussen structurele lasten en structurele baten inzichtelijk blijft. Ook om deze reden vragen wij aandacht voor tijdschrijven en monitoring van de afspraken (geld èn resultaten). Hierdoor is het beter mogelijk om de ontwikkeling van de werkelijkheid in relatie tot de begrote resultaten op tijd in beeld te hebben en eventueel te kunnen bijsturen.

Inhuur
Via de begrotingswijziging 2019 heeft de ODRN de raming van inhuur naar een reëel niveau gebracht. Dit was ook het advies van de regionale adviesfunctie vorig jaar.
De inhuur is fors toegenomen en dat is het gevolg van het samenspel tussen de ODRN en zijn opdrachtgevers in de afgelopen jaren. Doordat voorheen aan de voorkant veel te laag ‘besteld’ werd, kon de ODRN niet anders dan het meerwerk opvangen met inhuur. Dat proces is nu juist erg verbeterd, doordat het werkplan 2021 al verwerkt is in de begroting.

Werkplannen
In hoeverre de werkplannen ook daadwerkelijk zijn behaald is de vraag. Op blz. 21 van de jaarstukken wordt wel aangegeven dat deze in ieder geval financieel zijn gerealiseerd. Echter gaat het juist ook om de daadwerkelijke (volume) uitvoering. Inmiddels rapporteert de ODRN in haar tussentijdse rapportages niet alleen op financiën, maar ook op volume.
Het blijft een aandachtspunt dat er meerjarige werkplannen komen met daarin in ieder geval een reële verwachte ontwikkeling. Dit staat natuurlijk los van onverwachte onvoorziene ontwikkelingen die altijd kunnen plaatsvinden. Dit is met name van belang om toekomstige tekorten te voorkomen.

3.6 Balanstoelichting

Op de balans staan de bezittingen en hoe deze zijn gefinancierd. Wij behandelen in hoofdstuk 6 afzonderlijk de vermogenspositie van de ODRN.
Als we de balans vergelijken met die van ultimo 2018, dan vallen de volgende punten op.

Activa

Investeringen met een economisch nut
Deze zijn fors toegenomen. De stijging ten opzicht van ultimo 2018 bedraagt ruim € 6,5 ton en wordt vooral veroorzaakt door de post 'inrichting'.

Vorderingen op openbare lichamen
Deze zijn toegenomen met bijna € 1,7 miljoen. De per 31 december nog te ontvangen bedragen van deelnemers en enkele provincies waren op deze post aanzienlijk hoger dan een jaar eerder. Toen waren overigens diverse vorderingen nog verantwoord op de post 'nog te ontvangen bedragen' (andere rubricering).

Uitzettingen in 's Rijks schatkist
Hier is sprake van een afname met ruim € 1,5 miljoen.

Liquide middelen
Ultimo 2018 was er nog sprake van een positief saldo van bijna € 4 ton, eind 2019 is er sprake van een schuld aan kredietinstellingen van ruim € 7 ton.

Nog te ontvangen bedragen
Deze post is afgenomen met ruim € 6 ton. De per 31 december nog te ontvangen bedragen waren op deze post aanzienlijk lager dan een jaar eerder. Overigens zijn diverse vorderingen nu opgenomen op de post 'vorderingen op openbare lichamen' (andere rubricering).

Passiva

Algemene reserve
De algemene reserve bedroeg eind 2018 € 675.000. Eind 2019 was er sprake van een negatieve algemene reserve van € 46.500. Deze afname wordt veroorzaakt door de bestemming van het saldo 2018 van € 721.500 nadelig.

Schulden aan openbare lichamen
Deze post is met bijna € 1,3 miljoen afgenomen. Deze afname wordt met name veroorzaakt door een schuld per 31 december 2018 aan de gemeente Nijmegen, vanwege de gastheerovereenkomst. Per 31 december 2019 was deze schuld er niet.

Schulden aan kredietinstellingen
Zie hiervoor onder '*liquide middelen*'.

Verplichtingen
Eind 2019 was deze post bijna € 5 ton hoger dan eind 2018.

3.7 Voorstel bestemming resultaat

Het resultaat over 2019 bedraagt € 20.617 voordelig. Het DB stelt aan het AB voor om dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve.

3.8 Deelnemersbijdragen

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen per deelnemer.

Deelnemers	Vergunning behandelen	Uitvoeren toezicht	Hand-haven	Adviseren	Af-handelen	Projecten + speciale opdrachten	Subtotaal werkplan	Mutatie OHW	Totaal werkplan	div.kst.via separate factuur	Totaal 2019	Bijstorting deel-nemers	Totale deelnemers-bijdr. 2019
Berg en Dal	786.300	481.968	3.428	271.658	1.617	215.914	1.760.885	121.524	1.882.409	1.358	1.883.768	123.000	2.006.768
Beuningen	502.179	367.765	1.326	214.590	1.677	37.683	1.125.220	93.090	1.218.310	85.517	1.303.827	88.000	1.391.827
Druten	124.834	162.614	0	71.650	132	33.148	392.378	46.145	438.523	335	438.857	29.000	467.857
Heumen	302.329	219.295	0	67.552	36	135.568	724.780	109.894	834.674	27.639	862.313	52.000	914.313
Nijmegen	2.934.905	1.858.575	5.944	602.514	1.143	737.796	6.140.877	72.878	6.213.755	2.342	6.216.096	485.000	6.701.096
Wijchen	217.456	320.183	596	88.280	53	82.610	709.178	110.824	820.002	2.185	822.187	49.000	871.187
Provincie	1.912.081	826.147	17.704	586.393	572	917.596	4.260.493	17.665	4.278.158	34.621	4.312.779	374.000	4.686.779
Totaal	6.780.084	4.236.547	28.998	1.902.637	5.230	2.160.315	15.113.811	572.020	15.685.830	153.997	15.839.827	1.200.000	17.039.827

4. Begroting 2021

4.1 Algemeen

In de begroting 2021 legt de gemeenschappelijke regeling ODRN de deelnemende partijen een raming voor over 2021 en verdere jaren.

In de cijfers van deze begroting is onder meer het volgende verwerkt:

- De uurtarieven in 2021 zijn € 6 hoger dan het (oorspronkelijke) uurtarief van de begroting 2020. In de jaren 2022 en 2023 is dit € 3 hoger dan het (oorspronkelijke) uurtarief 2020.
- Het budget voor het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021 voor het jaar 2021 bedraagt € 1.017.000.
- De indexering van 2,20% is toegepast op de productprijzen, in lijn met de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen 2021.

In de begroting 2021 zijn de structurele financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouwzaken niet meegenomen. Zodra de ODRN een goede inschatting heeft van deze structurele financiële gevolgen, zullen deze via een begrotingswijziging worden verwerkt in een nieuwe begroting. Wel is in de begroting 2021, als onderdeel van het budget voor het Ontwikkelprogramma ODRN 2020-2021, een incidenteel bedrag geraamd voor de invoering van de Omgevingswet.

In hoofdstuk 2 van de begroting 2021 wordt kernachtig uitgelegd welke ontwikkelingen effect hebben op het begrotingsjaar 2021. Voor een toelichting wordt verwezen naar pagina 6 tot en met 8.

4.2 Begrotingswijzigingen

Gewijzigde begroting 2020

Begin 2020 heeft de ODRN met elk van de opdrachtgevers afspraken gemaakt over de producten, diensten en projecten die de ODRN in 2020 en 2021 levert. Op basis daarvan (P x Q) is een begrotingswijziging 2020 en een begroting 2021 opgesteld.

Tijdens de beoordeling van de begroting 2021 door de Adviesfunctie was de begrotingswijziging over 2020 door het AB nog niet vastgesteld. Deze wijziging is afhankelijk gesteld van verder onderzoek en de werkplannen welke in begin 2020 definitief zijn gemaakt.

Om de uitvoering van de begroting 2020 mogelijk te maken heeft het bestuur (Algemeen en Dagelijks Bestuur ODRN) op 7 februari jl. het volgende besloten:
Het Algemeen Bestuur *besluit daarom in afwijking van het besluit van 20 december 2019 dat vanaf 1 januari 2020 een tarief verhoogd met € 6 in rekening zal worden gebracht bij alle klanten van de ODRN. Deze € 6 komt boven op het reeds vastgestelde tarief uit de begroting 2020. Daarbij dient nadrukkelijk te worden aangetekend dat gelet op het budgetrecht van staten en raden deze verhoging formeel nog zal worden behandeld volgens de daarvoor geldende procedure middels zienswijzen en dat de formele besluitvorming dan ook daarna plaats zal hebben. Indien de procedure niet leidt tot instemming met de verhoging van het tarief zal het al in rekening gebrachte terug worden betaald.*

4.3 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders

De begroting is getoetst aan de BRN-norm, de BBV en de overige kaders. Uit de toetsing is het volgende geconstateerd:

BRN

Er is sprake van een sluitende begroting 2021.

Norm voor ODRN
In de BRN 2021 is over ODRN het volgende gesteld:
In beginsel is de BRN-indexering van toepassing op de ODRN. De ODRN heeft een omslag van input- naar outputfinanciering gemaakt.
De BRN-norm geldt dan op de productprijzen. Het omzetkader wordt gevormd door de gemeentelijke bijdragen te verhogen met de BRN-norm.

Indexering
Zoals hiervoor onder 4.1 vermeld heeft de ODRN In de begroting 2021 vermeld dat de productprijzen met 2,20% geïndexeerd zijn, conform BRN 2021.

Uurtarief
Het uurtarief 2021, dat de basis vormt voor de productprijzen, is daarnaast met 6 euro verhoogd om de financiële tekorten om te buigen.

Generieke korting
Er is geen rekening gehouden met de generieke korting van 1% voor 2021, 2% voor 2022 en 3% voor 2023. De ODRN verklaart dit in de begroting als volgt:
Deze korting hebben we niet in deze begroting verwerkt, omdat die de financiële problemen van de ODRN die we aan het oplossen zijn, weer groter maakt. Het zou ook in strijd zijn met een andere richtlijn uit de Begrotingsrichtlijnen dat we een reële begroting moeten stellen. De kans is groot dat wanneer we deze korting verwerken, het bedrag aan het einde van het jaar als tekort in de jaarrekening verschijnt en dan alsnog door de deelnemers bijgedragen moet worden.

Advies Regionale Adviesfunctie
Over het niet doorvoeren van de generieke korting is geen besluit door het AB genomen. Hoewel wij begrip hebben voor het niet doorvoeren van de korting (productprijzen waren niet kostendekkend, met een tekort als gevolg), moeten wij hier toch opmerken dat hier afgeweken wordt van de BRN 2021. Uitgaande van het totaal van de deelnemersbijdragen 2021 ad € 17.790.000 gaat het hier om € 177.900.

BBV
De begroting is opgesteld conform de voorschriften van het BBV.

4.4 Begrotingsanalyse

De inkomsten van de ODRN zijn onder meer afhankelijk van:
- De hoeveelheid werk
- De prijzen van de producten

Werkplan
De ODRN wordt bekostigd op output; de begroting 2021 is de eerste begroting die gebaseerd is op een werkplan. Dit was een belangrijk aspect en voornemen in de verbetering van de werkwijze tussen de ODRN en haar opdrachtgevers.

Inhuur
De laatste jaren is het percentage inhuur ten opzichte van de totale loonsom tussen de 40% en 41%.

Sinds 2019 heeft de ODRN het budget voor inhuur verhoogd. Doordat de ODRN verhoudingsgewijs veel inhuur heeft en inhuur duurder is dan eigen personeel, zullen de productiekosten van de opdrachten, bij een volume toename (in verhouding) sneller stijgen.
De inhuurkosten zullen ook stijgen zolang de problemen met betrekking tot de lage productiviteit en hoog ziekteverzuim blijven bestaan.

Vorig jaar vroeg de Adviesfunctie aandacht voor de begroting flexibel- versus vast-personeel.
Pragmatisch gezien zou een optimalisatie tussen vast- en flexibel-personeel meer voordelen bieden voor zowel de ODRN als de deelnemers. Wij adviseren om hierin een relatie te leggen tussen de structurele werkplannen waarvoor (vast) personeel nodig is en de additionele opdrachten waarvoor inhuur/flexibel personeel nodig is. In dit laatste geval kunnen de 'extra" kosten voor inhuur ook aan desbetreffende partij(en) in rekening worden gebracht.
In de begroting 2021 heeft de ODRN aangegeven dat voor werkzaamheden buiten het werkplan om een toeslag berekend wordt van € 15 per uur.

Productiviteit

De noodzaak voor zakelijkheid, goed opdrachtnemers- en opdrachtgeverschap is bij de ODRN goed in beeld.
Bij een goed opdrachtnemers- en opdrachtgeverschap hoort ook een goede projectbeheersing.

4.5 Deelnemersbijdragen

De bijdragen van de deelnemers (afnemers) in de begroting 2021 zijn gebaseerd op de werkplannen 2021, de projecten buiten het werkplan en de ontwikkelagenda.

Zie onderstaande tabel:

Deelnemers	werkplan 2021	Projecten buiten werkplan	Ontwikkel-agenda	Begroting 2021
Berg en Dal	1.972.000		94.000	2.066.000
Beuningen	1.300.000	28.000	59.000	1.387.000
Druten	476.000		22.000	498.000
Heumen	781.000		41.000	822.000
Nijmegen	6.643.000	26.000	345.000	7.014.000
Wijchen	800.000	3.000	34.000	837.000
Provincie	4.844.000		322.000	5.166.000
Totaal	16.816.000	57.000	917.000	17.790.000

Opmerkingen:
De ODRN heeft haar uurtarief in 2020, naast de indexering, verhoogd met € 6 (ten opzichte van het oorspronkelijke tarief 2020). Ons is medegedeeld, dat het AB hiermee heeft ingestemd, maar dat de formele besluitvorming voor 2020 plaatsvindt in het AB van 18 mei 2020. De verhoging van € 6 voor 2021 heeft de ODRN in de begroting 2021 de ODRN verwerkt.

Hetzelfde geldt voor de ontwikkelagenda. Hiermee heeft het AB ingestemd, maar ook hierover vindt de formele besluitvorming voor 2020 plaats in het AB van 18 mei 2020. Het gaat hierbij in 2020 om een bedrag van € 1,4 miljoen, wat leidt tot een verhoging van de deelnemersbijdragen. In de begroting 2021 is hiervoor een bedrag van € 1.017.000 opgenomen waarvan € 100.000 ten laste van het opleidingsbudget komt. Dit leidt tot een verhoging van de deelnemersbijdrage in 2021 van € 917.000.

Het invoeren van een ontwikkelagenda sluit aan bij onze opmerkingen in ons vorige rapport over de jaarrekening 2018.

4.6 Meerjarenbegroting

In de meerjarenbegroting is de verlaging van de tariefsverhoging van € 6 naar de € 3 in 2022 en 2023 verwerkt en de verlaging van € 3 naar € 0 in 2024.
Wij adviseren de meerjarenbegroting voor kennisgeving aan te nemen.

5. Weerstandsvermogen

5.1 Algemene reserve

De algemene reserve per 31-12-2019 bedraagt € 46.584 negatief. Inclusief het rekeningresultaat 2019 ad € 20.617 komt de algemene reserve op € 25.967 negatief.
De norm voor de algemene reserve is € 675.000. De ODRN haalt deze norm dus duidelijk niet.
De algemene reserve dient als weerstandsvermogen voor eventuele risico's. Op dit moment is er geen ruimte in de algemene reserve om eventuele risico's op te vangen. Met andere woorden: De ODRN is zelf niet in staat om het hoofd te bieden aan mogelijke nadelen die kunnen voortvloeien uit de risico's.

Overigens valt ons op dat volgens de geprognosticeerde balans in de begroting 2021 de algemene reserve voorlopig negatief blijft. Eind 2020 is dit € 300.000 negatief en eind 2021 is dit € 200.000 negatief

5.2 Bestemmingsreserves

De ODRN heeft één bestemmingsreserve met een saldo per 31 december 2019 van € 100.000. Dit bedrag is gereserveerd voor de energietransitie, en zal in 2020 worden gebruikt.

5.3 Risico's

De ODRN heeft in paragraaf 6.2 van de jaarrekening 2019 de risico-inventarisatie opgenomen. Aan de hand van deze risico-inventarisatie is bepaald hoe hoog het weerstandsvermogen moet zijn. Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de organisatie in staat is om het hoofd te bieden aan mogelijke nadelen die kunnen voortvloeien uit risico's.
Uit de risico-inventarisatie blijkt dat het weerstandsvermogen € 482.000 zou moeten zijn. Hierbij merken wij op dat de ODRN hierbij nog geen rekening gehouden heeft met de risico's die naar haar verwachting in 2021 of later een rol gaan spelen en die mogelijk een financieel gevolg hebben. Zie onderdeel 5.1 van de begroting 2021 (paragraaf weerstandscapaciteit en risicobeheersing). Het gaat hier om:

- invoering nieuwe omgevingswet;
- bijstelling van hoeveelheid werk gedurende het uitvoeringsjaar;
- gevolgen Coronavirus COVID-19;
- tijdelijke toename uurtarief (2020 en 2021 + € 6 en 2022 en 2023 + € 3).

Voor 2019 geldt dat het weerstandsvermogen van de ODRN rekening houdend met de resultaatbestemming, lager is dan de benodigde weerstandscapaciteit van € 482.000.
De deelnemende partijen worden geadviseerd om de risico's van € 482.000 naar rato van hun deelname op te nemen in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen volgens onderstaande tabel.

Deelnemers	Aandeel risico's
Berg en Dal	55.976
Beuningen	37.579
Druten	13.493
Heumen	22.271
Nijmegen	190.036
Wijchen	22.678
Provincie	139.967
Totaal	482.000

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1451
Extern Zaak ID	Z/20/047358
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	10.3
Titel	Ontwerp Meerjarenbegroting 2021-2024 BVO DRAN (incl. gewijzigde begroting 2020)
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Beekmans, Lies
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	0646824187

Bijlagen
Beslisnota voor de gemeenteraad: Ontwerp Meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 BVO DRAN (incl. gewijzigde begroting 2020)
Bijlage 1: Concept zienswijze
Bijlage 2: Begeleidende brief Ontwerp MJPB 2021-2024 incl. gewijzigde begroting 202..._1
Bijlage 3: Ontwerp MJPB 2021-2024 incl. gewijzigde begroting 2020_1
Bijlage 4: Kaderbrief 2021

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020).

2. De zienswijze op de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (inclusief de gewijzigde begroting 2020) vast te stellen en het bestuur van de BVO DRAN hiervan in kennis te stellen (bijlage 3).
3. Kennis te nemen van de financiële consequenties van de ontwerpbegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) van BVO DRAN voor de begroting van de gemeente Druten.
4. De positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) ad € 10.490 (2020), € 105.659 (2021), € 55.798 (2022) en € 0 (2023) te verwerken via de perspectiefnota 2020.

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	

Gemeente Druten

Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020).
2. De zienswijze op de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (inclusief de gewijzigde begroting 2020) vast te stellen en het bestuur van de BVO DRAN hiervan in kennis te stellen (bijlage 3).
3. Kennis te nemen van de financiële consequenties van de ontwerpbegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) van BVO DRAN voor de begroting van de gemeente Druten.
4. De positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) ad € 10.490 (2020), € 105.659 (2021), € 55.798 (2022) en € 0 (2023) te verwerken via de perspectiefnota 2020.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47358

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Meerjarenprogrammabegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020)

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020).
2. De zienswijze op de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (inclusief de gewijzigde begroting 2020) vast te stellen en het bestuur van de BVO DRAN hiervan in kennis te stellen (bijlage 3).
3. Kennis te nemen van de financiële consequenties van de ontwerpbegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) van BVO DRAN voor de begroting van de gemeente Druten.
4. De positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) ad € 10.490 (2020), € 105.659 (2021), € 55.798 (2022) en € 0 (2023) te verwerken via de perspectiefnota 2020.

Aanleiding
De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de uitvoering van het doelgroepenvervoer in 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen, waaronder Druten. Dit vervoer wordt uitgevoerd onder de naam AVAN.
Het afgelopen jaar is het doelgroepenvervoer door de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen opnieuw aanbesteed. Wat het routevervoer betreft zijn voor de percelen waarin Druten deelneemt de volgende vervoerders gecontracteerd per 1 augustus 2020: Citax, Vervoerservice van Driel en Willemsen de Koning. Het vraagafhankelijk vervoer wordt voor inwoners van Druten vanaf deze datum uitgevoerd door Personenvervoer Midden Nederland.
De resultaten van de aanbestedingen vervoer en callcenter krijgen vanaf augustus 2020 hun effect. De begrotingsbedragen vanaf augustus 2020 zijn gebaseerd op de resultaten van de aanbestedingen en zijn aangepast op de realisatiecijfers van 2019. De periode januari tot en met juli 2020 is nog gebaseerd op de huidige contracten met vervoerders en de regiecentrale.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
Maart 2019 Juni 2019	Voortzetting deelname BVO DRAN doelgroepenvervoer Z/18/023432 Beslisnota/30326 Ontwerp Meerjarenbegroting BVO DRAN 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019)

Gewenst resultaat
Inzicht geven in de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) van BVO DRAN. Inzicht geven in de financiële consequenties hiervan voor de gemeente Druten. Uw raad de gelegenheid geven om de zienswijze hierover uit te spreken opdat het college deze kan overbrengen aan het bestuur van BVO DRAN.

Argumenten
1.1 Er ligt nu een ontwerpbegroting voor inclusief een begrotingswijziging 2020
In de gewijzigde begroting 2020 en de ontwerpbegroting 2021-2014 zijn de uitgangspunten uit de Kaderbrief meegenomen. Deze Kaderbrief is vastgesteld door de BVO DRAN en is als bijlage bijgevoegd. In de inleiding van de MJPB staan de uitgangspunten nog eens nader uitgewerkt.

1.2 Regietaken van de BVO worden herbelegd en aangevuld
Vanaf 1 augustus 2020 vindt regie plaats op basis van een callcentermodel. Hierdoor worden regietaken bij de vervoerders gelegd, maar een deel van de regietaken dient op een andere wijze georganiseerd dient te worden. Het herbeleggen en aanvullen van nieuwe regietaken bij de BVO DRAN kan deels bekostigd worden uit de beschikbare budgetten regiekosten zoals al verwerkt in de MJPB 2020-2023 en voor het andere deel uit het positieve resultaat van de aanbesteding.
Op 2 april 2020 is tijdens de bestuursvergadering besloten bedragen voor het herbeleggen en aanvullen van de regietaken door de BVO DRAN op te nemen. De kosten hiervan zijn nog niet verwerkt in de ontwerpbegroting. In de voorliggende Ontwerp MJPB is voor de bepaling van de regiekosten nog uitgegaan van het huidige contract dat volgens het regiemodel is opgebouwd.

1.3 De ontwerpbegroting is goed afgestemd met de gemeente Druten
Op ambtelijk niveau is de ontwerpbegroting goed afgestemd. De portefeuillehouder zit namens de gemeente in het bestuur van de BVO DRAN en is in die hoedanigheid betrokken bij de ontwerpbegroting.

2.1 Op grond van artikel 35 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen krijgt de raad de gelegenheid zijn zienswijze op de ontwerpbegroting kenbaar te maken aan de BVO DRAN
De zienswijze dient uiterlijk 5 juni 2020 verstuurd te worden aan het bestuur van de BVO DRAN. Het Algemeen Bestuur stelt na het ontvangen van alle zienswijzen de begroting definitief vast tijdens de bestuursvergadering van 25 juni 2020.
Bij dit voorstel is een concept-zienswijze gevoegd, welke is gebaseerd op de genoemde argumenten, kanttekeningen en risico's voor zover die van toepassing zijn op de BVO DRAN.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Open einde systematiek
De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer vervoer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor de partijen die vervoer inbrengen.

3*.1 De (financiële) gevolgen van de Coronacrisis zijn niet verwerkt in de ontwerpbegroting*
Door de Coronacrisis gelden er in het doelgroepenvervoer beperkende maatregelen. Er is

sprake van een afname van het vraagafhankelijk vervoer. Anderzijds zijn er minder chauffeurs en voertuigen (waarin tussen chauffeur en inwoner een afstand van 1,5 meter gegarandeerd kan worden) beschikbaar.
Begin april 2020 is gestart met de voorbereiding van het doelgroepenvervoer voor het moment dat de regels in het kader van de Coronacrisis worden versoepeld. Voor de projectmatige aanpak is een transitieteam geformeerd dat de opdracht heeft om invulling te geven aan maatregelen die gelden voor de transitiefase. Dus op beheerste en voorspelbare wijze organiseren van het doelgroepenvervoer in de overgangsfase, een fase die gepaard gaat met onduidelijkheden en onzekerheden.
Met de vervoerders is een tegemoetkomingsregeling overeengekomen, inhoudende dat gereden ritten volledig worden betaald en dat voor niet gereden ritten een tegemoetkoming van 80% wordt gegeven. Hoewel de kosten per vervoerde reiziger fors stijgen door de beperkende maatregelen, blijven de totale kosten vooralsnog binnen de begroting. In een later stadium zal duidelijk worden in hoeverre er sprake is van meerkosten die mogelijk verhaalbaar zijn op de Rijksoverheid.
De vervoersorganisatie verwacht dat voor het vraagafhankelijk vervoer de effecten van de coronacrisis tot na 2020 merkbaar zullen zijn en treft samen met de vervoerders maatregelen om hierop te anticiperen. De doelgroep van dit vervoer valt grotendeels onder de risicogroep.

Financiële gevolgen
De ontwerpbegroting 2021-2024 (inclusief wijzigingsbegroting 2020) BVO DRAN heeft financiële gevolgen voor de gemeente Druten. Met de voorliggende ontwerpbegroting worden de cijfers voor gemeente Druten op totaal BVO DRAN-niveau als volgt:

Bedragen in €	Begroting 2020 BVO Dran (Gewijzigd)	Begroting 2021 BVO Dran	Begroting 2022 BVO Dran	Begroting 2023 BVO Dran	Begroting 2024 BVO Dran
Vraagafhankelijk	404.682	314.626	374.776	441.602	515.580
Routevervoer	302.788	325.230	350.229	376.784	405.536
1. Totaal BVO DRAN	**707.470**	**639.856**	**725.005**	**818.386**	**921.117**
2. Begroting Druten	**779.643**	**811.776**	**847.453**	**883.612**	**n.v.t.**
3.Verschil (voordelig)	+/+ 72.173	+/+ 171.920	+/+ 122.448	+/+ 65.226	n.v.t.
4.Vrijval opgenomen taakstelling	-/- 51.668	-/- 51.668	-/- 51.668	-/- 51.668	-/- 51.668
5.Herbeleggen regietaken	-/- 3.739	-/- 8.317	-/- 8.706	-/- 8.700	-/- 7.430
6.Reisbuddies	-/- 6.276	-/- 6.276	-/- 6.276	-/- 6.276	-/- 6.276
Totaal verschil te melden in PPN	**+/+ 10.490**	**+/+ 105.659**	**+/+ 55.798**	**- 1.418 (afgerond 0)**	**n.v.t.**

Ad 3) De vervoerskosten voor geheel AVAN nemen na de aanbesteding gemiddeld ongeveer 2% af waarbij de kosten vraagafhankelijk vervoer fors afnemen (ongeveer –20%) en de kosten routevervoer fors toenemen (ruim 17%). Deze kostenontwikkeling zien wij ook terug voor Druten.
De kostenafname van het vraagafhankelijk vervoer in vergelijking met het (huidige) regiemodel laat zich verklaren doordat bij de aanbesteding de weeffouten uit het huidige regiemodel zijn weggenomen. Zo vindt nu de vergoeding plaats op basis van ingehuurde capaciteit en niet op prestatie, moet capaciteit ter beschikking staan ongeacht of er ritten zijn en mag ingehuurde capaciteit uitsluitend ingezet worden voor AVAN-vervoer. In het

nieuwe (callcenter)model vindt vergoeding plaats op basis van gerealiseerde ritten en plant de vervoerder zelf eventueel in combinatie met ritten uit andere contracten.
De kostentoename van het routevervoer is het gevolg van de landelijke kostenontwikkelingen door de bpm-regeling, de hogere loon- en verzekeringskosten en congestiekosten ten gevolge van files. Deze kostentoename hadden we ook gehad als we zelf hadden aanbesteed in plaats van via AVAN.
Ad 4) De opgenomen taakstelling DRAN zoals deze in de begroting is opgenomen komt te vervallen.
Ad 5) Op 2 april 2020 is tijdens de bestuursvergadering besloten bedragen voor het herbeleggen en aanvullen van de regietaken door de BVO DRAN op te nemen. De kosten hiervan zijn nog niet verwerkt in de ontwerpbegroting van de BVO DRAN, maar we houden hier wel vast rekening mee.
Ad 6) De kosten training reisbuddy ad € 6.276 (trajectkosten 3 x € 1.390 + busabonnement 3 x € 702 per leerling) worden gedekt uit de lagere bijdrage aan de BVO DRAN in het kader van substitutie.

Communicatie
Na behandeling in de raad wordt de definitieve zienswijze verstuurd aan de BVO DRAN. De vastgestelde begroting en de reactie wordt aan uw raad ter kennisgeving aangeboden.

Uitvoering of Vervolgstappen
5 juni 2020: Einde indieningstermijn zienswijzen (8 weken), bij BVO DRAN. De concept zienswijze toesturen aan BVO DRAN onder voorbehoud van vaststelling van zienswijze door raad.
18 juni: Extra RTG in Druten, bespreken zienswijze.
25 juni 2020: MJPB-begroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) ter vaststelling in het bestuurlijk overleg van de BVO DRAN.

Bijlagen
- Bijlage 1: Concept zienswijze MJPB BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020)
- Bijlage 2: Begeleidende brief Ontwerp MJPB 2021-2024 incl. gewijzigde begroting 2020
- Bijlage 3: Ontwerp MJPB 2021-2024 incl. gewijzigde begroting 2020
- Bijlage 4: Kaderbrief 2021

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

contactpersoon
Lies Beekmans
t 088 432 7323

ons kenmerk
Z/20/047358

Bestuur van de BVO DRAN
t.a.v. de heer M. van den Beucken
Eusebiusbuitensingel 53
6828 GZ Arnhem

datum 19 juni 2020
onderwerp Zienswijze MJPB BVO DRAN 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020)
verzonden

Beste heer Van der Beucken,

Naar aanleiding van uw brief van 6 april 2020, delen we u mee dat uw Ontwerp Meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) is behandeld in het RTG van de gemeenteraad van 18 juni 2020.
De raad van de gemeente Druten heeft kennisgenomen van uw Ontwerp Meerjarenbegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020). Ten aanzien van de ontwerpbegroting heeft de raad van de gemeente Druten de volgende zienswijze:

Wij stemmen in met de gewijzigde begroting 2020 en de ontwerpbegroting 2021.

De raad is positief over de ontwikkelingen die het afgelopen jaar doorgevoerd zijn ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer. Ook is de raad te spreken over de resultaten van de aanbestedingen van het vervoer en het callcenter.

De raad complimenteert u met de Ontwerp Meerjarenprogrammabegroting zoals die nu voorligt en constateert dat het proces om tot deze meerjarenbegroting te komen in goede ambtelijke afstemming is verlopen. De begroting is goed onderbouwd en geeft vertrouwen, ook meerjarig.

Wel maakt de raad zich zorgen over de gevolgen van de Corona-pandemie voor het toekomstige doelgroepenvervoer. De beperkingen in het doelgroepenvervoer stelt uw organisatie de komende tijd voor grote uitdagingen. Wij zijn verheugd om te zien dat uw organisatie de nodige maatregelen treft om het doelgroepenvervoer zo goed mogelijk doorgang te laten vinden.
De raad stelt het op prijs als inzichtelijk wordt gemaakt welke extra kosten er voor Druten zijn gemaakt in de periode dat de maatregelen vanwege Corona invloed hebben gehad op het vervoer, zodat deze extra kosten doorbelast kunnen worden aan het Rijk. Ook vraagt de raad inzichtelijk te maken in de jaarrekening 2020 welke kosten er zijn gemaakt voor de daadwerkelijk gereden ritten en welke compensatievergoeding vervoerders hebben ontvangen in verband met Corona.

Hoogachtend,
De gemeenteraad van de gemeente Druten,

Mevrouw C. van Rhee-Oud Ammerveld, ,
voorzitter griffier

Aan de colleges en raden van de deelnemende gemeenten
Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen

Datum:	6 april 2020
Onderwerp:	Ontwerp begroting
Uw kenmerk:	n.v.t.
Ons kenmerk:	n.v.t.

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand treft u de Ontwerp Meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (inclusief gewijzigde begroting 2020) aan, zoals vastgesteld in de bestuursvergadering van de gemeenschappelijke regeling Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen van 2 april 2020.

De periode voor het indienen van zienswijze(n) start op 6 april 2020 en loopt tot en met 5 juni 2020.

Vriendelijke verzoek om uw zienswijze(n) (ook) digitaal te versturen naar info@vervoersorganisatie.nl.

De begroting zal voor vaststelling worden geagendeerd in de bestuursvergadering van de gemeenschappelijke regeling Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen van 25 juni 2020.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de BVO Dran

M. van den Beucken
Secretaris BVO DRAN

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
www.vervoersorganisatie.nl
info@vervoersorganisatie.nl
026 377 3598
KVK: 66191084
BTW: 856435065B01
IBAN: NL70 BNGH 0285 1694 91

ONTWERP
MEERJARENPROGRAMMABEGROTING
BVO DRAN
2021-2024
(inclusief gewijzigde begroting 2020)

Versie: AB 2 april 2020

Inhoudsopgave

1.0 Inleiding 3
1.1 Uitgangspunten meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 6
1.2 Uitgangspunten gewijzigde begroting 2020 7
1.3 Procedure begroting 8
BELEIDSBEGROTING 9
De beleidsbegroting bestaat uit 2 delen (art. 7 lid 2 BBV): 9
2.0 Programmaplan 9
2.1 Programma Vraagafhankelijk vervoer 10
2.2 Programma Routegebonden vervoer 11
2.3 Programma Bestedingsplan 13
2.4 Overzicht Overhead 14
2.5 Overzicht Onvoorzien 15
3.0 Paragrafen 16
3.1 Inleiding 16
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 16
3.2.1 Inventarisatie weerstandscapaciteit 16
3.2.2 Risico's 16
3.3 Financiering 17
3.4 Bedrijfsvoering 18
FINANCIËLE BEGROTING 19
4.0 Overzicht van baten en lasten naar categorie 2021-2024 19
4.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten naar categorie 20
4.2 Overzicht van baten en lasten naar taakveld 2021-2024 21
4.3 Bestemmingsreserve 21

1.0 Inleiding

Hierbij treft u de ontwerp Meerjarenprogrammabegroting (MJPB) 2021-2024, inclusief de gewijzigde begroting 2020, van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) aan.

De resultaten van de aanbestedingen vervoer en callcenter zullen vanaf augustus 2020 hun effect krijgen. Hiermee is in deze ontwerp MJPB rekening gehouden. Begrotingsbedragen vanaf augustus 2020 zijn gebaseerd op de resultaten van de aanbestedingen. De periode januari tot en met juli 2020 is nog gebaseerd op de huidige contracten met vervoerders en regiecentrale.

Het Algemeen Bestuur heeft met vaststelling van de Kaderbrief 2021 de (overige) uitgangspunten voor de opbouw van de meerjarige begroting bepaald. Deze uitgangspunten zijn door de BVO DRAN gehanteerd, tenzij een deelnemende gemeente het verzoek heeft ingediend hiervan af te wijken. In paragraaf 1.1 wordt ingegaan op de algemene uitgangspunten van deze ontwerp MJPB. Afwijkingen op deze algemene uitgangspunten door deelnemende gemeenten worden hieronder toegelicht.

Gemeente Beuningen
De gemeente Beuningen voert vanaf augustus 2020 een kilometerbeperking in voor het vraagafhankelijk vervoer. De gemeente heeft berekend dat dit vanaf 2021 een structurele besparing oplevert van € 30.000 per jaar en dit als zodanig op te nemen in de ontwerp MJPB.

Op basis van een gemeentelijke analyse van het aantal deelnemers in het leerlingenvervoer van de gemeente Beuningen is door de gemeente geconcludeerd dat een jaarlijkse toename met +5% een te hoge aanname is. Rekening houdend met demografische ontwikkelingen wordt door de gemeente gevraagd een jaarlijkse toename van +2% in de ontwerp MJPB op te nemen.

Gemeente Mook en Middelaar
Eind 2019 zijn door de gemeente Mook en Middelaar in het kader van WLZ vervoer nadere afspraken gemaakt met enkele instellingen. Dit leidt vanaf 2020 tot een afname van de vraagafhankelijke vervoerskosten. Dit effect is op verzoek van de gemeente vanaf 2020 meerjarig verwerkt in de ontwerp MJPB.

Gemeente Overbetuwe
Op basis van een gemeentelijke analyse van het vraagafhankelijk vervoer van de gemeente Overbetuwe over de periode 2018-2019 is door de gemeente geconcludeerd dat een jaarlijkse toename met +10% een te hoge aanname is. Daarnaast is door de gemeente besloten om vanaf 1 januari 2020 kilometerbudgetten voor het vraagafhankelijk vervoer in te voeren. Dit heeft een kostenbesparend effect. Door beide constateringen heeft de gemeente Overbetuwe aangegeven een jaarlijkse toename van het vraagafhankelijk vervoer van +5% op te nemen in de ontwerp MJPB.

Gemeente Renkum
Op basis van een gemeentelijke analyse van het vraagafhankelijk en routegebonden vervoer van de gemeente Renkum over de periode 2019 is door de gemeente geconcludeerd dat een jaarlijkse toename met +10% (vraagafhankelijk) en 5%-15% (routegebonden) te hoge aannames zijn. Daarnaast worden de komende jaren beleidsinitiatieven ingediend om de kosten van vraagafhankelijk vervoer te reduceren. Hierdoor heeft de gemeente Renkum verzocht om de jaarlijkse toename van het vervoer vanaf 2021 ongeveer op +0% te zetten in de ontwerp MJPB.

Gemeente Rheden
Op basis van een gemeentelijke analyse van het vraagafhankelijk en routegebonden vervoer van de gemeente Rheden over de periode 2019 is door de gemeente geconcludeerd dat een jaarlijkse toename met +10% (vraagafhankelijk) en 5%-15% (routegebonden) te hoge aannames zijn. Daarnaast wordt vanaf 2020 de omvang van het vervoer nog scherper gemonitord en indien noodzakelijk beleidsinitiatieven ingediend om de kosten van vervoer te reduceren. Hierdoor heeft de gemeente Rheden verzocht om de jaarlijkse toename van het vervoer op +0% te zetten in de ontwerp MJPB.

Provinciale bijdrage OV-vangnet
De met de provincie Gelderland overeengekomen samenwerkingsovereenkomst Basismobiliteit 2017-2019 is met één jaar verlengd tot 31 december 2020. In deze ontwerp MJPB is er vanuit gegaan dat het OV-vangnet vervoer door Avan gecontinueerd wordt tot en met 31 december 2021. Vanaf 2022 wordt geen rekening meer gehouden met OV-vangnet vervoer.

Klantbijdragen
De Wmo-reiziger betaalt een eigen bijdrage die in de begroting is opgenomen. Verrekening door de BVO DRAN van deze eigen bijdragen met vervoerders en deelnemers gebeurd inclusief BTW. In de MJPB zijn daardoor alle bedragen inclusief 9% BTW verantwoord.

BTW routegebonden vervoer
De kosten die samenhangen met het vraagafhankelijk vervoer worden in de MJPB exclusief BTW verantwoord. Deze BTW is voor de deelnemers aftrekbaar. Kosten die samenhangen met het routegebonden vervoer worden daarentegen inclusief BTW verantwoord. De BTW is compensabel noch aftrekbaar en daardoor kostenverhogend voor de gemeenten.

BTW suppleties 2016-2018
De in 2020 in te dienen BTW suppleties zijn incidenteel van aard en worden tussentijds in 2020 verrekend met de gemeenten. Om deze redenen is er in de MJPB geen rekening gehouden met de financiële effecten volgend uit het indienen van deze suppleties.

NEA-index
De kosten van het vervoer worden door de vervoerders jaarlijks geïndexeerd met de door Panteia berekende NEA index. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2020 is vastgesteld op +6,7%. De tarieven volgend uit de aanbesteding hebben een prijspeil 2020, de NEA indexatie van +6,7% is hier al in verwerkt. In de MJPB wordt vanaf het jaar 2021 rekening gehouden met een jaarlijkse NEA indexatie van +2%. In 2020 is de indexatie incidenteel hoger dan gebruikelijk, door onder andere het effect van kosten BPM bij aanschaf van voertuigen. Tot en met 2019 was de gemiddelde indexatie circa +2%.

Wmo-subsidie
Voor de jaren 2020 tot en met 2023 zijn van de provincie Gelderland beschikkingen ontvangen over de toegekende Wmo subsidie. Binnen deze bedragen is ook de provinciale beheerbijdrage opgenomen. Voor het jaar 2020 wordt rekening gehouden met een indexatie van +3%, voor de jaren 2021-2023 is dit +2,5%.

Vanaf 2021 vindt er afbouw plaats van de Wmo subsidie. Ten opzichte van het basisjaar van de afbouw (2020) loopt de subsidie in drie jaar af met -25%, -50% en -75%. In 2024 wordt geen Wmo subsidie meer ontvangen. De verdeling van de Wmo subsidie over de gemeenten is op basis van gereden Wmo-ritten.

Kosten begeleiding
Tot heden is er in de begroting van de BVO DRAN geen rekening gehouden met kosten voor begeleiding. De werkelijke kosten hebben een dusdanige omvang dat er voor gekozen is om in deze ontwerp MJPB de kosten begeleiding wel op te nemen voor de gemeenten die het betreft. Voor de bepaling van de meerjarige begrotingsbedragen zijn de van toepassing zijnde uitgangspunten van het routegebonden vervoer genomen.

Doorschuiven restantbudget 2019 aanbestedingsprocedure (BVO lasten)
Het in 2019 beschikbare budget voor kosten volgend uit de aanbestedingsprocedure is niet volledig benut. Gedurende het traject is er enige vertraging opgelopen waardoor niet alle voorziene activiteiten in 2019 hebben plaatsgevonden. De datum voor het afgeven van de voorlopige gunningen is verschoven naar december 2019. Hieruit volgende juridische kosten worden bijvoorbeeld nu in 2020 besteed. In totaal is een bedrag van € 61.500 doorgeschoven naar 2020.

Indexering BVO lasten
Vanaf de start van de BVO DRAN heeft er geen indexatie plaatsgevonden van het budget voor BVO lasten. Vanaf 2020 is in de ontwerp MJPB een jaarlijkse CPI indexatie verwerkt van +2,7%. De indexatie is enkel doorgevoerd op het structurele deel van de BVO lasten. Bijvoorbeeld niet op het incidentele budget voor kosten aanbestedingsprocedure.

Taakstelling BVO lasten
Het Algemeen Bestuur heeft besloten om voor de jaren 2021 tot en met 2023 een taakstelling te leggen op het budget voor de BVO lasten. De taakstelling bedraagt voor 2021 -1%, voor 2022 -2% en voor 2023 -3%. In de ontwerp MJPB is deze taakstelling verwerkt. Vanaf 2023 wordt structureel rekening gehouden met een taakstelling van -3%.

Besluit Begroting en Verantwoording
Bij het opstellen van een MJPB voor Gemeenschappelijke Regelingen (GR) dient te worden geconformeerd aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit zorgt voor de volgende opzet van de MJPB van de BVO DRAN.

In de basis bestaat de begroting uit 2 onderdelen (art. 7 lid 1 BBV):
- de beleidsbegroting
- de financiële begroting

De beleidsbegroting bestaat op zijn beurt weer uit 2 onderdelen (art. 7 lid 2 BBV):
- het programmaplan (Hoofdstuk 2)
- de paragrafen (Hoofdstuk 3)

De financiële begroting (Hoofdstuk 4) bestaat uit (art. 7 lid 3 BBV):
- een overzicht van baten en lasten (inclusief toelichting)
- een bijlage met overzicht geraamde baten en lasten per taakveld
- een uiteenzetting van de financiële positie

Taakvelden
Naast de indeling van de begroting naar programma's moet de begroting ook worden ingedeeld naar taakvelden. De voorgeschreven taakvelden zijn opgenomen in het Iv3 informatievoorschift 2020. Daarnaast schrijft het BBV verplicht voor dat een totaaloverzicht van lasten en baten per taakveld opgenomen moet worden (paragraaf 4.2 van deze begroting).

Taakvelden en beleidsindicatoren
De commissie BBV heeft aangegeven (vraag en antwoord BBV 2018.12.4) dat de opname van beleidsindicatoren voor een GR via het BBV verplicht is gesteld. Het ministerie van BZK heeft daarbij aangegeven dat een GR alleen die indicatoren hoeft op te nemen die behoren bij de taakvelden waarbinnen de GR haar activiteiten uitvoert. Beleidsindicatoren die buiten de taakvelden van de GR vallen, kunnen worden weggelaten. De BVO DRAN zijn geen door deelnemende gemeenten opgelegde beleidsindicatoren bekend.

Overhead
Op de programma's mogen alleen de direct toe te rekenen lasten worden geboekt. Het is niet toegestaan om overheadkosten en een stelpost onvoorzien in een programma te ramen en te boeken. Overheadkosten en een stelpost onvoorzien moeten op aparte overzichten worden gepresenteerd.

Dit heeft tot gevolg dat alle kosten van de Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) in de meerjarige begroting als "Overhead" moeten worden gelabeld. De overzichten van "Overhead" en "Onvoorzien" zijn opgenomen in paragraaf 2.4 en 2.5 van deze begroting.

'open einde' systematiek
De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een deelnemer meer of aangepast gebruik inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor betreffende deelnemer. Door periodiek inzicht te geven in het volume van het aantal ritten en bijbehorende kosten worden de gevolgen van verwachtte toenames van ritten en/of kosten tijdig gecommuniceerd met de gemeenten en provincie Gelderland.

Binnen de bedragen in deze ontwerp MJPB is zeer beperkt rekening gehouden met deze onvoorziene wijzigingen in de kosten vervoer, callcenter of regiekosten. De verantwoordelijkheid voor het vormen van een extra post onvoorzien volgend uit de risico's van een open einde systematiek, ligt daardoor bij de deelnemers. Deze extra post onvoorzien komt dan bovenop de in deze ontwerp MJPB meerjarig begrote bijdragen van de deelnemers.

1.1 Uitgangspunten meerjarenprogrammabegroting 2021-2024

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing op de begrotingsjaren 2021 tot en met 2024 en de maanden augustus tot en met december van het begrotingsjaar 2020:

- Kosten vraagafhankelijk vervoer;
  - ritten (beladen kilometers) augustus tot en met december 2019 overeenkomstig berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen vraagafhankelijk vervoer
  - jaarlijkse toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar
  - vergoeding per beladen kilometer per perceel, jaarlijkse rekening houdend met NEA indexatie (2021-2024: +2%)
- Kosten routegebonden vervoer;
  - routes (beladen tijd) september 2019 overeenkomstig berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
  - jaarlijkse toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +5% (leerlingenvervoer en dagbesteding) of +15% (jeugdwet) ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar
  - vergoeding per beladen uur per perceel + starttarief voertuig, jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2021-2024: +2%)
- Wmo subsidie;
  - (geïndexeerde) jaarbedragen overeenkomstig beschikkingen 2020 tot en met 2023
  - verdeling naar gemeenten op basis van werkelijke ritten 2019 vraagafhankelijk vervoer
- Klantbijdragen;
  - gemiddelde werkelijke maandbijdrage september tot en met december 2019
  - jaarlijkse toename van de hoeveelheid klantbijdragen in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar
  - bedragen zijn inclusief Btw, jaarlijks rekening houdend met +1% OV indexatie
- Kosten begeleiding;
  - gemiddelde werkelijke maandkosten begeleiding september tot en met december 2019
  - jaarlijkse toename van de hoeveelheid begeleiding in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +5% (leerlingenvervoer en dagbesteding) ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar
  - jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2021-2024: +2%, 2020: +6,7%)
- Kosten callcenter;
  - ritten (declarabele ritten) augustus tot en met december 2019 overeenkomstig berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen callcenter
  - jaarlijkse toename van de hoeveelheid declarabele ritten vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar
  - vergoeding per declarabele rit, rekening houdend met CPI indexatie (2021-2024: +2,7%)
- Kosten BVO
  - structureel deel BVO kosten uit primitieve begroting 2020, jaarlijks rekening houdend met CPI indexatie (2020-2024: +2,7%)
  - structureel deel BVO kosten vanaf 2021 rekening houdend met taakstelling (2021: -1%, 2022: -2% en vanaf 2023: -3%)
  - incidenteel deel BVO kosten uit primitieve begroting 2020 vermeerderd met doorgeschoven activiteiten uit 2019, geen rekening houdend met indexatie
  - verdeling naar gemeenten op basis van aantal inwoners per 1-1-2019
  - verdeling naar vraagafhankelijk en routegebonden vervoer op basis van verhouding bruto vervoerskosten

Bij bovenstaande uitgangspunten is rekening gehouden met de uitgangspunten volgend uit de aanbesteding van het vervoer en het callcenter.

Ambtelijke voorbereiding
Samen met de financials en contactambtenaren van de deelnemende gemeenten is deze meerjaren begroting tot stand gekomen.

1.2 Uitgangspunten gewijzigde begroting 2020

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing op de maanden januari tot en met juli van het begrotingsjaar 2020:

- Kosten vraagafhankelijk vervoer;
  - gemiddelde werkelijke maandkosten vraagafhankelijk vervoer september tot en met december 2019
  - rekening houdend met NEA indexatie +6,7%
  - toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in juli 2020 met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2020
- Kosten routegebonden vervoer;
  - gemiddelde werkelijke maandkosten routegebonden vervoer september tot en met december 2019
  - rekening houdend met NEA indexatie +6,7%
  - toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in juli 2020 met +5% (leerlingenvervoer en dagbesteding) of +15% (jeugdwet) ten opzichte van het eerste half jaar van 2020
- Wmo subsidie;
  - (geïndexeerd) jaarbedrag overeenkomstig beschikking 2020
  - verdeling naar gemeenten op basis van werkelijke ritten 2019 vraagafhankelijk vervoer
- Klantbijdragen;
  - gemiddelde werkelijke maandbijdrage september tot en met december 2019
  - toename van de hoeveelheid klantbijdragen in juli 2020 met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2020
  - bedragen zijn inclusief Btw, rekening houdend met +1% OV indexatie
- Kosten begeleiding;
  - gemiddelde werkelijke maandkosten begeleiding september tot en met december 2019
  - rekening houdend met NEA indexatie +6,7%
  - toename van de hoeveelheid begeleiding in juli 2020 met +5% (leerlingenvervoer en dagbesteding) ten opzichte van het eerste half jaar van 2020
- Kosten regie;
  - primitieve begroting 2020, rekening houdend met CPI indexatie +2,7%
  - verdeling vraagafhankelijk deel regiekosten op basis van werkelijke ritten 2019 vraagafhankelijk vervoer
  - verdeling routegebonden deel regiekosten op basis van aantal gebruikers routegebonden vervoer in november 2019
- Kosten BVO
  - structureel deel BVO kosten uit primitieve begroting 2020, rekening houdend met CPI indexatie +2,7%
  - incidenteel deel BVO kosten uit primitieve begroting 2020 vermeerderd met doorgeschoven activiteiten uit 2019, geen rekening houdend met indexatie
  - verdeling naar gemeenten op basis van aantal inwoners per 1-1-2019
  - verdeling naar vraagafhankelijk en routegebonden vervoer op basis van verhouding regiekosten vraagafhankelijk en routegebonden vervoer

Ambtelijke voorbereiding
Samen met de financials en contactambtenaren van de deelnemende gemeenten is deze gewijzigde begroting 2020 tot stand gekomen.

1.3 Procedure begroting

Voor de aanbieding en vaststelling van de ontwerp MJPB 2021-2024 (inclusief de gewijzigde begroting 2020) geldt de volgende procedure.

1. Het Algemeen Bestuur stelt de ontwerp MJPB vast in het bestuurlijk overleg van 2 april 2020
2. Het Algemeen Bestuur zendt de ontwerp MJPB binnen een week aan de raden van de gemeenten toe
3. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze omtrent het ontwerp van de MJPB binnen acht weken na de verzending ervan aan het Algemeen Bestuur kenbaar maken
4. Het Algemeen Bestuur stelt de MJPB 2021-2024 (inclusief de gewijzigde begroting 2020) vast in het bestuurlijk overleg van 25 juni 2020
5. Het Algemeen Bestuur zendt de vastgestelde MJPB onder bijvoeging van de zienswijzen van de gemeenteraden, zijn commentaar daarop en zo nodig een nota van wijziging binnen twee weken na vaststelling aan de gemeenteraden.

BELEIDSBEGROTING

De beleidsbegroting bestaat uit 2 delen (art. 7 lid 2 BBV):

1. het programmaplan
2. de paragrafen

2.0 Programmaplan

Hierna wordt per programma aangegeven wat onze uitgangspunten zijn bij de uitvoering van onze taken.

Uit te voeren taken
Door de deelnemers is de sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer bij de vervoersorganisatie neergelegd. Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de vervoersorganisatie een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland waarin wordt overeengekomen dat de vervoersorganisatie de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Beleidskaders
Bij de uitvoering van de taken op het gebied van doelgroepenvervoer gelden, naast wat wettelijk is voorgeschreven, de beleids- en/of toetsingskaders die worden aangegeven door de deelnemende gemeenten voor wat betreft het doelgroepenvervoer en provincie Gelderland voor wat betreft het aanvullend vervoer.

Ontwikkelingen
Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de deelnemers en provincie. Het kan gaan om veranderende wet- en regelgeving voor gemeenten of provincie, maar ook voor de gecontracteerde marktpartijen. Het betreft ook beleidsaanpassingen bij gemeenten in het kader van bijvoorbeeld de kantelingsgedachte of krimpende budgetten. Daarnaast is de instroom van nieuw vervoer waarvoor gemeenten nog definitief de keuze moeten maken een belangrijke factor die invloed heeft op de omvang van de werkzaamheden van de vervoersorganisatie.

Indeling en opzet programma's
De programma's zijn, naast een algemene omschrijving, ingericht met de 3 W's vragen (art. 8 lid 3 BBV):

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we er voor doen?
- Wat mag het kosten?

Onder "wat willen we bereiken" wordt bij vervoer naast een algemene beschrijving van wat we willen bereiken ook ingegaan op specifieke prestatie indicatoren voor uitvoering van Avan. Bij "wat mag het kosten" zijn naast de lasten ook de bijdragen van de deelnemers/provincie geraamd.

Het programmaplan bestaat uit de volgende programma's:

1. Vraagafhankelijk vervoer
2. Routegebonden vervoer
3. Bestedingsplan

En de overzichten:

4. Overhead
5. Onvoorzien

De indeling van de programma's in de begroting beoogt de financiële inzichtelijkheid van het totale takenpakket zo goed mogelijk in beeld te brengen, te kunnen ramen en later in de jaarrekening te kunnen verantwoorden.

De met de provincie Gelderland overeengekomen samenwerkingsovereenkomst Basismobiliteit 2017-2019 is met één jaar verlengd tot 31 december 2020. In deze ontwerp MJPB is er vanuit gegaan dat het OV vangnet vervoer door Avan gecontinueerd wordt tot en met 31 december 2021. Vanaf 2021 wordt de Wmo subsidie en provinciale beheerbijdrage in 3 jaren afgebouwd naar nul.

2.1 Programma Vraagafhankelijk vervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het vraagafhankelijke vervoer met Avan door het callcenter of de regiecentrale en de vervoerders.
  Hierbij streven wij bij de onderstaande prestatie indicatoren naar de aangeven norm:
  - stiptheidpercentage rituitvoering per maand > 95%.
  - gemiddelde wachttijd ritreservering per maand < 30 seconden;
  - aantal klachten per rit per maand < 0,2%;
  - afhandelingstermijn klachten < 10 werkdagen;
  - vereiste certificaten chauffeurs is 100%.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van uitvoering van het vraagafhankelijke vervoer met Avan.

Wat gaan we er voor doen?

- Afspraken omtrent het vraagafhankelijk vervoer zijn vastgelegd in het contract met de callcenter- of regiepartij en de contracten met de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering geborgd.
- Jaarlijks wordt door de BVO een audit uitgevoerd bij de callcenter-, regiepartij of vervoerders op hun processen en systemen.
- Analyseren van de (realtime indien noodzakelijk) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen op de uitvoering van Avan. Hierbij zijn de prestatie indicatoren zoals hierboven beschreven de leidraad.
- Structureel (tenminste één keer per maand) overleg en afstemming met het callcenter of de regiecentrale over onder andere de uitvoering van het vervoer, gedelegeerd opdrachtgeverschap en doorontwikkeling van Avan. In het kader van de uitvoering spelen de prestatie indicatoren een grote rol. De uitvoering van het gedelegeerd opdrachtgeverschap van het callcenter of de regiepartij richting vervoerders zullen we ook toetsen bij vervoerders.
- Structureel (tenminste ieder kwartaal) overleg tussen het callcenter of de regiecentrale en vervoerders om de dagelijkse uitvoering af te stemmen. Indien nodig is opdrachtgever hierbij aanwezig.
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken.
- Structureel (4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten over Wmo-vervoer gerelateerde zaken via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structureel aanwezig bij overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering van Avan.
- Goede communicatie over de uitvoering met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 1: Vraagafhankelijk vervoer	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Vervoer vraagafhankelijk	12.424.357	12.079.211	11.689.106	11.887.821	13.177.775	14.620.244
Regie vraagafhankelijk	840.504	500.719	-	-	-	-
Callcenter vraagafhankelijk	-	260.573	670.075	705.139	787.417	880.037
Totaal lasten	13.264.861	12.840.503	12.359.181	12.592.960	13.965.191	15.500.282
Baten						
Arnhem	2.160.723	2.126.180	2.325.100	2.805.354	3.335.189	3.920.126
Berg en Dal	439.973	380.178	331.697	402.736	481.058	567.472
Beuningen	306.184	261.499	192.657	233.907	279.394	329.590
Doesburg	61.063	80.152	74.913	88.316	103.163	119.620
Druten	501.140	389.291	307.779	367.356	433.221	506.086
Duiven	260.980	237.515	235.149	281.293	332.270	388.624
Heumen	184.775	171.689	140.189	168.803	200.391	235.287
Lingewaard	749.300	760.516	737.173	874.008	1.025.430	1.193.096
Montferland	536.547	436.409	428.402	510.095	600.425	700.369
Mook en Middelaar	141.188	94.260	79.775	96.933	115.845	136.706
Nijmegen	1.135.631	1.168.141	1.107.195	1.346.236	1.609.676	1.900.214
Overbetuwe	565.365	533.286	483.296	545.341	611.454	681.890
Renkum	631.376	515.328	492.806	545.061	599.798	658.074
Rheden	605.715	569.189	532.667	577.573	624.389	673.182
Rozendaal	9.822	9.731	7.809	9.432	11.221	13.195
Westervoort	155.151	152.016	160.578	194.434	231.764	272.952
Wijchen	400.575	310.119	252.226	304.609	362.416	426.252
Zevenaar	499.440	526.277	530.120	629.579	739.607	861.406
Provincie Gelderland bijdrage OV	746.135	514.103	617.739	-	-	-
Eigen bijdrage	1.289.840	1.664.166	1.830.184	1.592.549	1.746.066	1.916.141
Subsidie provincie Wmo	1.883.938	1.940.456	1.491.726	1.019.346	522.415	-
Totaal baten	13.264.861	12.840.503	12.359.181	12.592.960	13.965.191	15.500.282
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.2 Programma Routegebonden vervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het routegebonden vervoer met Avan door de regiecentrale en vervoerders.
  Hierbij streven wij bij de onderstaande prestatie indicatoren naar de aangeven norm:
  - aantal routes met vaste chauffeur(s) > 99%
  - aantal ritten binnen maximale reisduur per maand > 95%.
  - aantal klachten per rit per maand < 0,2%;
  - afhandelingstermijn klachten < 10 werkdagen;
  - vereiste certificaten chauffeurs is 100%.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van uitvoering van het routegebonden vervoer met Avan.

Wat gaan we er voor doen?

- Afspraken omtrent het routegebonden vervoer zijn vastgelegd in het contract met de regiepartij en de contracten met de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering geborgd.
- Jaarlijks wordt door de BVO een audit uitgevoerd bij de regiepartij of vervoerders op hun processen en systemen.
- Analyseren van de (realtime indien noodzakelijk) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen op de uitvoering van Avan. Hierbij zijn de prestatie indicatoren zoals hierboven beschreven de leidraad.

- Structureel (tenminste één keer per maand) overleg en afstemming met regiecentrale over onder andere de uitvoering van het vervoer, gedelegeerd opdrachtgeverschap en doorontwikkeling van Avan. In het kader van de uitvoering spelen de prestatie indicatoren een grote rol. De uitvoering van het gedelegeerd opdrachtgeverschap van de regiepartij richting vervoerders zullen we ook toetsen bij vervoerders.
- Structureel (tenminste ieder kwartaal) overleg tussen regiecentrale en vervoerders, indien nodig is opdrachtgever hierbij aanwezig. Vaste onderwerpen in dit overleg zijn de kwaliteitseisen gesteld aan chauffeurs zoals vaste chauffeur bij leerlingenvervoer en kennismaking chauffeur met de leerlingen/ouders van de kinderen.
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken.
- Structureel (4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten die routegebonden vervoer hebben ingebracht over aan dit vervoer gerelateerde zaken via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structureel aanwezig bij overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering van Avan.
- Goede communicatie over de uitvoering met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 2: Routevervoer	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Vervoer routevervoer	8.088.833	11.961.629	16.239.525	17.429.652	18.724.842	20.135.207
Regie routevervoer	142.710	83.785	-	-	-	-
Begeleiding routevervoer	-	153.391	164.282	175.946	188.438	201.818
Totaal lasten	8.231.543	12.198.805	16.403.807	17.605.598	18.913.280	20.337.025
Baten						
Arnhem	2.999.155	3.992.648	4.558.974	4.932.395	5.340.934	5.788.575
Berg en Dal	606.094	591.398	608.570	653.403	701.701	753.758
Beuningen	14.386	185.882	445.961	465.179	485.383	506.647
Doesburg	365.690	457.044	499.665	539.285	582.433	629.487
Druten	262.079	300.212	315.725	339.362	364.888	392.473
Duiven	509.308	564.246	600.497	651.731	708.088	770.192
Heumen	225.482	203.199	218.171	234.672	252.519	271.838
Lingewaard	164.386	742.507	1.543.219	1.667.148	1.802.361	1.950.087
Montferland	2.674	-	-	-	-	-
Mook en Middelaar	79.774	107.243	112.064	120.020	128.542	137.668
Nijmegen	21.800	686.795	1.682.468	1.805.466	1.937.809	2.080.266
Overbetuwe	157.471	728.639	1.501.378	1.626.464	1.763.630	1.914.285
Renkum	168.592	291.347	365.150	379.320	394.580	409.840
Rheden	1.014.397	1.230.138	1.313.837	1.340.113	1.366.916	1.394.254
Rozendaal	11.913	-	-	-	-	-
Westervoort	449.267	532.633	580.561	630.270	684.975	745.287
Wijchen	-	263.882	662.132	709.143	759.492	813.416
Zevenaar	1.179.076	1.320.993	1.395.435	1.511.627	1.639.029	1.778.952
Totaal baten	8.231.543	12.198.805	16.403.807	17.605.598	18.913.280	20.337.025
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.3 Programma Bestedingsplan

Wat willen we bereiken?

- Het realiseren van nieuwe projecten op het raakvlak tussen doelgroepenvervoer en openbaar vervoer die de basismobiliteit op een alternatieve wijze faciliteren.

Wat gaan we er voor doen?

- Structureel overleg voeren met gemeenten en provincie Gelderland.
- Opstellen projectplannen als onderdeel van het bestedingsplan.

Wat mag het kosten?

Programma 3: Projecten bestedingsplan	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Projecten	122.952	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Totaal lasten	122.952	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Baten						
Saldo bijdrage provincie en werkelijke kosten vraagafhankelijk OV vervoer	122.952	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Totaal baten	122.952	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.4 Overzicht Overhead

Overzicht Overhead	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
BVO	811.707	887.757	756.564	773.238	789.111	813.560
Totaal lasten	811.707	887.757	756.564	773.238	789.111	813.560
Baten						
Arnhem	97.217	113.568	98.574	114.798	131.555	150.742
Berg en Dal	25.728	29.041	25.877	29.467	33.168	37.406
Beuningen	20.161	22.864	20.564	23.232	25.979	29.124
Doesburg	11.796	12.877	11.976	13.151	14.355	15.734
Druten	16.035	17.966	16.352	18.288	20.278	22.557
Duiven	20.248	22.616	20.351	22.981	25.689	28.791
Heumen	14.808	16.420	15.023	16.727	18.479	20.485
Lingewaard	32.548	37.063	32.777	37.566	42.506	48.163
Montferland	26.087	29.296	26.398	30.080	33.875	38.219
Mook en Middelaar	9.649	10.420	9.862	10.670	11.495	12.439
Nijmegen	108.156	126.487	109.686	127.844	146.596	168.070
Overbetuwe	33.179	37.828	33.434	38.339	43.397	49.189
Renkum	23.737	26.687	23.853	27.092	30.429	34.250
Rheden	31.273	35.099	31.088	35.584	40.221	45.530
Rozendaal	5.021	5.000	5.252	5.258	5.255	5.251
Westervoort	13.993	15.423	14.164	15.720	17.316	19.146
Wijchen	29.469	32.856	29.497	33.717	38.068	43.050
Zevenaar	30.860	35.013	31.013	35.496	40.120	45.414
Provincie Gelderland	261.740	261.233	200.823	137.229	70.330	-
Totaal baten	811.707	887.757	756.564	773.238	789.111	813.560
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.5 Overzicht Onvoorzien

Overzicht Onvoorzien	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Onvoorzien	16.234	-	-	-	-	-
Totaal lasten	16.234	-	-	-	-	-
Baten						
Arnhem	3.249	-	-	-	-	-
Berg en Dal	730	-	-	-	-	-
Beuningen	534	-	-	-	-	-
Doesburg	239	-	-	-	-	-
Druten	389	-	-	-	-	-
Duiven	537	-	-	-	-	-
Heumen	346	-	-	-	-	-
Lingewaard	970	-	-	-	-	-
Montferland	743	-	-	-	-	-
Mook en Middelaar	164	-	-	-	-	-
Nijmegen	3.634	-	-	-	-	-
Overbetuwe	993	-	-	-	-	-
Renkum	660	-	-	-	-	-
Rheden	926	-	-	-	-	-
Rozendaal	32	-	-	-	-	-
Westervoort	317	-	-	-	-	-
Wijchen	862	-	-	-	-	-
Zevenaar	911	-	-	-	-	-
Totaal baten	16.234	0	0	0	0	0
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

3.0 Paragrafen

3.1 Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de organisatie. In het besluit Begroting en Verantwoording (art. 9 lid 2 BBV) staat aangegeven dat in de begroting ten minste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

De paragrafen “Lokale heffingen”, "Onderhoud kapitaalgoederen", “Verbonden partijen” en “Grondbeleid” zijn niet op de BVO DRAN van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de BVO DRAN in staat is tegenvallers op te vangen. Bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico’s zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:
- inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- inventarisatie van de risico’s
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico’s

3.2.1 Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Tot de aanwezige weerstandscapaciteit van de vervoersorganisatie kunnen slechts twee posten worden gerekend:
- Reserves
- Post onvoorzien

In de meerjarige begroting van de vervoersorganisatie is geen reserve en geen post onvoorzien opgenomen. De post onvoorzien die tot dit moment in de MJPB werd opgenomen, betrof een bedrag als afgeleide van de BVO lasten. Betreffende post onvoorzien is in deze MJPB opgenomen binnen het saldo "overhead".

Ten behoeve van het vervoer, het callcenter en de regie is de 'open einde' systemathiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemers bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten. De verantwoordelijkheid voor het vormen van een additionele post onvoorzien ligt daardoor bij de deelnemers.

3.2.2 Risico’s

De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een ‘open einde’ systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een deelnemer meer of aangepast gebruik inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor betreffende deelnemer. Zodoende moet er periodiek inzicht zijn in het volume van het aantal ritten en de hieruit volgende kosten en hier tijdig over worden gecommuniceerd met de deelnemers. Hiervoor worden door de vervoersorganisatie periodiek managementrapportages verstrekt.

De gemeenten streven naar het versterken van de eigen kracht van de reiziger en een toename van het gebruik van algemene voorzieningen in combinatie met een afname van het doelgroepenvervoer. Bijvoorbeeld het gebruik van openbaar vervoer en vrijwilligers. Daarnaast sturen de regiecentrale of vervoerders bij het plannen op efficiency. Bijvoorbeeld het afstemmen van verschillende vervoersvormen en slim koppelen van verschillende vervoersstromen binnen de planning.

Door invoering van beheersmaatregelen bestaat tijdens de exploitatieperiode de mogelijkheid dat schommelingen in het vervoervolume en/of veranderingen in de wijze van planning leiden tot structurele veranderingen in het aantal inzeturen van vervoerders. De regiecentrale monitort maandelijks de langere termijn ontwikkelingen in het vervoervolume. Indien zich hierin veranderingen voordoen die leiden tot structurele vermindering of vermeerdering van het aantal inzeturen treedt zij tijdig in overleg met de gecontracteerde vervoerders. Bij structurele afschaling van inzeturen kan de vervoerder een claim indienen. Op dit moment is het niet mogelijk aan dit risico een concreet bedrag te koppelen.

Claim Munckhof 3 uurs regeling
Als enige vervoerder verzet Munckhof zich tegen de aanvullende afspraken betreffende de 3 uurs regeling. Deze lagere vergoeding wordt wel toegepast. Het risico is dat na een eventueel juridisch proces Munckhof in het gelijk wordt gesteld en alsnog de kosten dienen te worden vergoed. Voor 2020 wordt dit risico gekapitaliseerd op € 40.000,-.

3.3 Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is, in samenhang met de financiële verordening, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Het financieringsvraagstuk van de vervoersorganisatie is van een beperkte omvang. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de meeste bedrijfsvoeringsonderdelen worden afgenomen van de gemeente Arnhem en het grootste deel van de begroting bestaat uit personeelskosten of daaraan gerelateerde kosten. De financieringsrisico's zullen om die reden slechts beperkt zijn.

Renterisicobeheer
Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:
- geen overschrijding van de renterisiconorm conform de Wet Fido;
- nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- de rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie.

Kasgeldlimiet
Met het kasgeldlimiet is in de Wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming, dus met uitzondering van de stortingen in de reserves.

De liquide middelen betreffen rekening-courant tegoeden. Deposito's komen voort uit de financiering van het lopende bedrijf en de bestemmingsreserves. De huidige financiële positie geeft geen aanleiding om op de korte termijn maatregelen voor te stellen.

Renterisiconorm
Het renterisico op de lange financiering wordt wettelijk begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de Wet Fido aangemerkt: alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd groter dan één jaar. Het renterisico wordt gedefinieerd als het minimum van de netto nieuw aangetrokken schuld en de betaalde aflossingen, vermeerderd met het saldo van de contractuele renteherzieningen op de opgenomen en uitgezette geldleningen.

Het renterisico op de lange termijn wordt beperkt tot de in de wet genoemde 20% van de restant hoofdsom van de rentetypische langlopende leningen. Achterliggende reden voor het gebruik van de renterisiconorm is de spreiding van het renterisico over de jaren.

Relatiebeheer
Het betalingsverkeer zal is belegd bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

3.4 Bedrijfsvoering

Waar staat de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen voor?
De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.

Doelen en taken
De vervoersorganisatie heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de vervoersorganisatie.

Samenwerkingsovereenkomst provincie Gelderland
Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de vervoersorganisatie (BVO DRAN) een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland. In deze overeenkomst komen de provincie Gelderland en de vervoersorganisatie overeen dat de vervoersorganisatie de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Vervoersmodel
Het vervoer is tot en met juli 2020 ingericht volgens het "regiemodel". In de aanbestedingen is van dit "regiemodel" afgestapt. Vanaf augustus 2020 wordt het vraagafhankelijk vervoer ingericht volgens het "callcentermodel". Hierbij worden de ritaannames en de direct daarbij behorende activiteiten uitgevoerd door een callcenter. Alle overige taken, waaronder de planning, zijn belegd bij de vervoerders. Voor het routegebonden vervoer zijn ook de callcenter taken belegd bij de vervoerders.

Rapporteren
Aan de deelnemers wordt per programma gerapporteerd. Het is een overzicht van de geleverde prestaties. De rapportages (inclusief financiën) worden halfjaarlijks opgesteld.

Vennootschapsbelasting
Het kabinet heeft eind 2014 wetgeving vastgesteld, die erop is gericht dat overheidsbedrijven, die economische activiteiten uitoefenen, op dezelfde wijze als private bedrijven aan vennootschapsbelasting (Vpb) zullen worden onderworpen. Deze wetswijziging is per 1 januari 2016 in werking getreden. Aangezien de BVO DRAN geen winstoogmerk heeft en in de GR is bepaald dat positieve rekeningresultaten aan de deelnemers worden terugbetaald, hoeft de BVO DRAN geen rekening te houden met Vpb.

FINANCIËLE BEGROTING

4.0 Overzicht van baten en lasten naar categorie 2021-2024

Onderstaand is de financiële meerjarenbegroting van de vervoersorganisatie weergegeven. Per onderdeel zal een toelichting worden gegeven.

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE	Begroting 2020	Gewijzigde Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten partners (BVO, regie en vervoer)						
BVO						
Personeelskosten	469.190	456.527	463.864	487.078	510.386	534.413
Inhuur derden	128.493	174.562	36.279	36.473	36.616	36.758
Opleiding	5.068	5.038	5.183	5.210	5.231	5.251
Accountant en fiscaal advies	8.109	30.225	31.097	31.262	31.386	31.507
Consumentenadvies en inspraak	23.314	10.075	10.366	10.421	10.462	10.502
Drukwerk	20.273	15.113	15.548	15.631	15.693	15.754
Huisvesting	8.109	28.210	29.024	29.178	29.293	29.407
ICT	1.014	9.068	9.329	9.379	9.416	9.452
Interne kosten	10.137	9.068	9.329	9.379	9.416	9.452
Klachtcommissie	34.465	6.297	6.478	6.513	6.539	6.564
Klachtenmeldpunt	49.472	30.225	31.097	31.262	31.386	31.507
Kwaliteitsonderzoek	15.205	15.113	15.548	15.631	15.693	15.754
Ondersteunende taken	5.068	35.263	36.279	36.473	36.616	36.758
Telefoonkosten	10.137	37.782	38.871	39.078	39.232	39.384
Website en banner OV9292	20.273	5.038	5.183	5.210	5.231	5.251
Onvoorzien	3.379	20.150	20.731	20.842	20.924	21.005
Taakstelling BVO	0	0	-7.642	-15.780	-24.406	-25.162
Callcenter / Regie						
Vraagafhankelijk WMO	776.683	726.722	632.030	705.139	787.417	880.037
Vraagafhankelijk OV	63.821	34.570	38.045	0	0	0
Routegebonden volume afhankelijk	103.200	62.178	0	0	0	0
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	39.510	21.607	0	0	0	0
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	11.476.478	11.261.038	10.733.182	11.887.821	13.177.775	14.620.244
Vraagafhankelijk OV	947.878	818.173	955.923	0	0	0
Routegebonden	8.088.833	11.961.629	16.239.525	17.429.652	18.724.842	20.135.207
Bestedingsplan						
Projecten besteding saldo OV bijdrage provincie	122.952	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Onvoorzien						
Onvoorzien	16.234	0	0	0	0	0
Overige						
Routegebonden begeleiding	0	153.391	164.282	175.946	188.438	201.818
Lasten	22.447.296	26.052.061	29.644.551	31.096.797	33.792.584	36.775.864
Baten partners (BVO, regie en vervoer)						
BVO						
Vraagafhankelijk WMO en routegebonden	549.966	626.520	555.740	636.010	718.783	813.559
Vraagafhankelijk OV (subsidie provincie)	261.740	261.233	200.823	137.229	70.330	0
Callcenter / Regie						
Vraagafhankelijk WMO	776.683	726.722	632.030	705.139	787.417	880.037
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	63.821	34.570	38.045	0	0	0
Routegebonden volume afhankelijk	103.200	62.178	0	0	0	0
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	39.510	21.607	0	0	0	0
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	8.568.264	7.995.059	7.787.502	9.275.926	10.909.294	12.704.102
Vraagafhankelijk WMO (subsidie prov.)	1.883.938	1.940.456	1.491.726	1.019.346	522.415	0
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	805.266	604.533	704.694	125.000	125.000	125.000
Routegebonden	8.088.833	12.115.017	16.403.807	17.605.598	18.913.280	20.337.025
Reizigersbijdrage						
Reizigersbijdrage WMO (regie en vervoer)	1.024.276	1.325.526	1.453.955	1.592.549	1.746.066	1.916.141
Reizigersbijdrage OV (regie en vervoer)	265.564	338.640	376.229	0	0	0
Onvoorzien						
Onvoorzien	16.234	0	0	0	0	0
Baten	22.447.296	26.052.061	29.644.550	31.096.797	33.792.585	36.775.864
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0

4.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten naar categorie

Lasten

BVO

Personeelskosten
Voor de personeelskosten is uitgegaan van de loonsommen 2019 behorende bij de (voorlopige) functieschalen en een inschatting van de kosten voor aanvullende arbeidsvoorwaarden.

Inhuur derden
De kosten inhuur derden zijn gebaseerd op een uitgevoerde inventarisatie voor het afronden van het aanbestedings- en implementatieproces.

Beheerkosten
Beheerkosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Huisvesting, ondersteunende taken
De kosten voor huisvesting en ondersteunende taken zijn gebaseerd op dienstverleningsovereenkomsten met de gemeente Arnhem en de Connectie. Daarnaast is er een ondertekende huurovereenkomst met de gemeente Arnhem.

Klachtencommissie (geschillencommissie)
Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Consumentenadvies
Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Accountant
Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Callcenter / Regie

Vraagafhankelijk WMO/OV
Kosten zijn gebaseerd op gegunde tarieven en verwachte hoeveelheden volgend uit de aanbesteding.

Routegebonden
Kosten zijn vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe contracten niet meer van toepassing.

Vervoer

Vraagafhankelijk WMO/OV
Kosten zijn gebaseerd op gegunde tarieven en verwachte hoeveelheden volgend uit de aanbesteding.

Routegebonden
Kosten zijn gebaseerd op gegunde tarieven en verwachte hoeveelheden volgend uit de aanbesteding.

Baten

Algemeen
De baten zijn verdeeld over de onderdelen BVO, callcenter / regie, vervoer, reizigersbijdrage, de Wmo subsidie en OV-vangnet vergoeding vanuit de provincie Gelderland. Binnen de meerjarige begroting is de subsidie van de provincie opgenomen onder BVO (beheerbijdrage) en het vraagafhankelijk vervoer Wmo. De vergoeding OV-vangnet is opgenomen bij vraagafhankelijk vervoer en regie.

Subsidie en beheerbijdrage provincie Gelderland
De Wmo subsidie van de provincie voor het vraagafhankelijk Wmo vervoer is voor de jaren 2020 tot en met 2023 opgenomen conform de ontvangen beschikkingen. Vanaf 2021 wordt de subsidie in drie jaren afgebouwd tot nul (75%, 50% en 25%, basisjaar 2020). Deze afbouw is ook van toepassing op de vaste bijdrage van de provincie op de beheerkosten. Dit is zo in de begroting verwerkt.

4.2 Overzicht van baten en lasten naar taakveld 2021-2024

Overzicht lasten en baten per taakveld			Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programmaplan	**Taakveld**							
P1 Vraagafhankelijk vervoer	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	11.476.478	11.261.038	10.733.182	11.887.821	13.177.775	14.620.244
		Baten	11.476.478	11.261.038	10.733.182	11.887.821	13.177.775	14.620.244
	Taakveld 6.1 collectief aanvullend vervoer (OV)	Lasten	947.878	818.173	955.923	-	-	-
		Baten	947.878	818.173	955.923	-	-	-
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	840.504	761.292	670.075	705.139	787.417	880.037
		Baten	840.504	761.292	670.075	705.139	787.417	880.037
	Totaal	Lasten	13.264.861	12.840.503	12.359.181	12.592.960	13.965.191	15.500.282
		Baten	13.264.861	12.840.503	12.359.181	12.592.960	13.965.191	15.500.282
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P2 Routevervoer	Taakveld 4.3 leerlingenvervoer	Lasten	5.855.722	8.865.150	12.213.690	13.025.396	13.893.352	14.821.512
		Baten	5.855.722	8.865.150	12.213.690	13.025.396	13.893.352	14.821.512
	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	1.405.093	2.033.595	2.656.664	2.819.368	2.993.736	3.179.421
		Baten	1.405.093	2.033.595	2.656.664	2.819.368	2.993.736	3.179.421
	Taakveld 6.72 vervoer jeugdhulp 18-	Lasten	828.017	1.216.275	1.533.453	1.760.833	2.026.192	2.336.092
		Baten	828.017	1.216.275	1.533.453	1.760.833	2.026.192	2.336.092
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	142.710	83.785	-	-	-	-
		Baten	142.710	83.785	-	-	-	-
	Totaal	Lasten	8.231.543	12.198.805	16.403.807	17.605.598	18.913.280	20.337.025
		Baten	8.231.543	12.198.805	16.403.807	17.605.598	18.913.280	20.337.025
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P3 Bestedingsplan	Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Lasten	122.952	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
		Baten	122.952	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Overzichten								
Overhead	Taakveld 0.4 Overhead ondersteuning organisatie	Lasten	811.707	887.757	756.564	773.238	789.111	813.560
		Baten	811.707	887.757	756.564	773.238	789.111	813.560
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Lasten	16.234	-	-	-	-	-
		Baten	16.234	-	-	-	-	-
		Saldo	0	0	0	0	0	0
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Geraamd saldo van baten en lasten			0	0	0	0	0	0

4.3 Bestemmingsreserve

Doordat jaarlijks het geraamde saldo van baten en lasten wordt verrekend met de deelnemers, worden er geen onttrekking of dotaties aan een bestemmingsreserve voorzien.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen van 2 april 2020,

de secretaris, de voorzitter,

M. van den Beucken R.W.M. Engels

Kaderbrief 2021

Versie 28 november 2019

regio arnhem nijmegen
VERVOERSORGANISATIE

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Algemene ontwikkelingen 4

3. Financiële uitgangspunten 5

1. Inleiding

In de Gemeenschappelijke Regeling van de Vervoersorganisatie regio Arnhem-Nijmegen is in artikel 19 opgenomen dat het bestuur voor 1 maart van elk lopend boekjaar inzicht geeft in te verwachten ontwikkelingen alsmede de algemene financiële kaders voor het opvolgende jaar. Dit stelt de gemeenten in staat daarop in hun begrotingscyclus te anticiperen.

Met deze kaderbrief geeft het bestuur procesmatig dit inzicht ter voorbereiding op de meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 (MJPB 2021-2024) en de gewijzigde begroting 2020.

Op basis van de door het bestuur vastgestelde kaderbrief 2021 zullen de MJPB 2021-2024 en de gewijzigde begroting 2020 in concept door de vervoersorganisatie worden opgesteld. Om te komen tot tijdige vaststelling van de MJPB 2021-2024, wordt de volgende planning gehanteerd:

PROCESSTAP MJPB 2021-2024	DATUM
Behandeling voorbereidend ambtelijk overleg	12 maart 2020
Vaststelling ontwerp MJPB 2021-2024 door algemeen bestuur	2 april 2020
Verzending ontwerp MJPB 2021-2024 aan gemeenteraden	3 april 2020
Deadline indienen zienswijze door gemeenteraden	5 juni 2020
Vaststelling MJPB 2021-2024 door algemeen bestuur	25 juni 2020
Verzending MJPB 2021-2024 aan gemeenteraden	26 juni 2020

Hoofdstuk 2 behandelt de algemene ontwikkelingen die van invloed zijn op de (gewijzigde) begroting vanaf 2020. In hoofdstuk 3 worden de financiële uitgangspunten voor het opstellen van de MJPB 2021-2024 en de gewijzigde begroting 2020 per begrotingspost weergegeven.

2. Algemene ontwikkelingen

Ontwikkelingen zijn afhankelijk van de componenten prijs (P) en hoeveelheid (Q).

In september 2019 zijn de aanbestedingstrajecten voor het vervoer (vraagafhankelijk en routegebonden) en callcenter gestart. Conform de huidige planning vindt gunning in januari 2020 plaats. De prijscomponent is op dat moment helder en wordt verwerkt in de begroting vanaf het moment dat de contracten ingaan. Dit is vanaf 1 augustus 2020. Voor de eerste 7 maanden van 2020 wordt in de gewijzigde begroting 2020 uitgegaan van de prijscomponent op basis van de huidige afspraken in de bestaande contracten (zoals indexaties).

In de jaren 2021 tot en met 2023 vindt jaarlijkse afbouw plaats van de WMO subsidie tot nihil. De over deze jaren te ontvangen subsidies bedragen respectievelijk € 1,6 mio, € 1,2 mio en € 500k. Binnen deze bedragen is ook een bijdrage opgenomen ter dekking van BVO lasten. Deze afbouw van de WMO subsidie leidt tot een kostentoename voor de gemeenten.

Door de provincie wordt aangegeven dat de samenwerkingsovereenkomst betreffende het OV-vangnet per 1 januari 2021 komt te vervallen. Vanaf die datum is dan ook geen sprake meer van restgelden en kunnen geen bestedingsplannen meer worden ingediend. In het geval de BVO DRAN vanaf 1 januari 2021 alsnog het OV-Vangnet moet verzorgen, worden daartoe in 2020 nadere afspraken gemaakt. Aangezien de OV-Vangnet taak een gemandateerde taak is die volledig wordt vergoed door de provincie, heeft dit geen effect op de gemeentelijke bijdragen.

De hoeveelheid (Q) is afhankelijk van het feitelijk gebruik. Analyses van dit gebruik laten vanaf de start van AVAN over de gehele linie een toename zien. Uit landelijke analyses volgt de verwachting dat deze toename zich vanaf 2020 door blijft zetten. Gelet op de resultaten in 2019 volgt AVAN deze landelijke ontwikkelingen. De mate waarin deze toename plaatsvindt is mede afhankelijk van het gemeentelijk beleid.

Ter bepaling van de hoeveelheid wordt als basis het gemiddelde genomen van de laatste 4 maanden van het voorgaande jaar. De ervaring leert dat dit gemiddelde een goede indicatie is voor de eerste 6 maanden van het nieuwe jaar. Vanaf de 7^{e} maand van het nieuwe jaar wordt rekening gehouden met een verdere toename ten opzichte van het eerste half jaar van het gebruik van vervoer in het kader van Jeugdwet (+15%), Dagbesteding (+5%), Leerlingenvervoer (+5%) en Vraagafhankelijk vervoer (+10%).

Een additionele toename van de hoeveelheid vindt ook zijn oorzaak in het inbrengen van vervoer. Vanaf 1 augustus 2020 brengen de gemeenten Beuningen, Lingewaard, Nijmegen, Overbetuwe en Wijchen het leerlingenvervoer in bij AVAN. Dit vervoer maakt vanaf die datum onderdeel uit van de (gewijzigde) begroting vanaf 2020 en verder.

3. Financiële uitgangspunten

3.1 Meerjarenprogrammabegroting 2021-2024

Voor het opstellen van de MJPB 2021-2024 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden per jaar de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de meerjarige bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaand schema worden de uitgangspunten benoemd.

	Begrotingspost	L/B	Prijs (P)	Hoeveelheid (Q)
P1	Vervoer vraagafhankelijk	Lasten	Aanbestedingsresultaat (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2019
P1	Callcenter vraagafhankelijk	Lasten	Aanbestedingsresultaat (indexatie vanaf 1-1-2021 obv CPI index)	Aanbestedingsresultaat (indexatie vanaf 1-1-2022 obv CPI index)
P1	Eigen bijdragen vraagafhankelijk vervoer	Baten	Indexatie OV tarieven provincie	Ervaringscijfers 2019
P1	WMO subsidie provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023
P2	Vervoer routegebonden	Lasten	Aanbestedingsresultaat (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2019
P2	Callcenter routegebonden	Lasten	Aanbestedingsresultaat (indexatie vanaf 1-1-2021 obv CPI index)	Aanbestedingsresultaat (indexatie vanaf 1-1-2022 obv CPI index)
O1	Bedrijfsvoerings-organisatie	Lasten	Inrichtingsvoorstel vervoersorganisatie[1]	Inrichtingsvoorstel vervoersorganisatie[1]
O1	Subsidie bedrijfsvoeringskosten provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023

Tabel 1: uitgangspunten MJPB 2021-20243.2 Gewijzigde begroting 2020

De primitieve begroting 2020, als onderdeel van de vastgestelde MJPB 2020-2023, gaat uit van financiële uitgangspunten van voor de aanbesteding van het vervoer en het callcenter. Met de kennis van nu zal de begroting 2020 te splitsen zijn in een tweetal perioden, namelijk voor en na het ingaan van de nieuwe contracten per 1 augustus 2020.

[1] Bij het bepalen van de begrotingspost bedrijfsvoeringsorganisatie wordt rekening gehouden met de door het bestuur gewenste besparing op deze kosten van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% in 2023.

Voor de periode na 1 augustus 2020 wordt de begroting opgesteld overeenkomstig de in paragraaf 3.1 opgesomde uitgangspunten. Voor de periode jan-jul 2020 zal de begroting nog grotendeels bepaald worden op basis van de uitgangspunten van de primitieve begroting. In onderstaand schema worden de uitgangspunten voor deze periode benoemd.

	Begrotingspost	L/B	Prijs (P)	Hoeveelheid (Q)
P1	Vervoer vraagafhankelijk	Lasten	Indexatie obv contract (NEA index per 1-1-2020 is +6.7%)	Ervaringscijfers 2019
P1	Regiecentrale vraagafhankelijk	Lasten	Indexering overeenkomstig contract	Maandvergoeding overeenkomstig contract
P1	Eigen bijdragen vraagafhankelijk vervoer	Baten	Indexatie OV tarieven provincie	Ervaringscijfers 2019
P1	WMO subsidie provincie	Baten	Beschikking 2020	Beschikking 2020
P2	Vervoer routegebonden	Lasten	Indexatie obv contract (NEA index per 1-1-2020 is +6.7%)	Ervaringscijfers 2019
P2	Regiecentrale routegebonden	Lasten	Indexering overeenkomstig contract	Maandvergoeding overeenkomstig contract
O1	Bedrijfsvoeringsorganisatie	Lasten	Indexatie obv CPI index en CAO werknemers	Ervaringscijfers 2019
O1	Subsidie bedrijfsvoeringskosten provincie	Baten	Beschikking 2020	Beschikking 2020

Tabel 2: uitgangspunten gewijzigde begroting 2020

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1497
Extern Zaak ID	Z/20/045413
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	10.4
Titel	GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Horck, van, Lucas
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	088 432 73 56

Bijlagen
Beslisnota Zienswijze op de GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019
Bijlage 1: Brief zienswijze
Bijlage 2: GGD begroting 2021
Bijlage 3: GGD jaarrekening 2019
Bijlage 4: Adviesfunctie GR'en
Bijlage 5: Q-consult onderzoek tijdschrijven VT
Bijlage 6: Vragen en antwoorden regioraden GGD - 20 april 2020_1

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	26 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

Gemeente Druten

De raad besluit:
1. Vast te stellen de zienswijze op de GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019, met als belangrijkste punten:

Instemmen met de begroting 2021

- Daarmee instemmen met de indexering van 4,65%, de besparingen, en de financieringslasten voor de nieuwbouw.
- Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.
- Het geraamde tekort van € 50.000 ten laste van de algemene reserve van de GGD te brengen.

Instemmen met de begrotingswijziging 2020.

- Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.
- Dit onder voorbehoud van besluitvorming door de gemeenteraad van Nijmegen om € 401.216 van deze begrotingswijziging te dekken uit de bestemmingsreserve vrouwenopvang van de centrumgemeente.

Instemmen met de jaarrekening 2019

- Het vormen van een bestemmingsreserve frictiekosten huisvesting en een bedrag van € 504.000 hieraan toe te voegen.
- Het positief resultaat van € 41.000 toe te voegen aan de algemene reserve.
- Vooruitlopend op besluitvorming in het Algemeen Bestuur de financiële consequenties van de vastgestelde GGD begroting 2021, een structureel nadeel van € 20.915, in te brengen bij de perspectiefnota 2020.
- Vanaf dit jaar structureel € 4.145 extra beschikbaar te stellen voor de inzet van de gezondheidsmakelaars. Dit is een reparatie voortkomend uit de GGD begrotings-behandeling 2020, waarin deze taak deels verplaatst is naar het facultatieve deel.

Stemming
14 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	

Gemeente Druten

Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

De raad besluit:

1. Vast te stellen de zienswijze op de GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019, met als belangrijkste punten:

Instemmen met de begroting 2021

- Daarmee instemmen met de indexering van 4,65%, de besparingen, en de financieringslasten voor de nieuwbouw.
- Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.

- Het geraamde tekort van € 50.000 ten laste van de algemene reserve van de GGD te brengen.

Instemmen met de begrotingswijziging 2020.

- Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.
- Dit onder voorbehoud van besluitvorming door de gemeenteraad van Nijmegen om € 401.216 van deze begrotingswijziging te dekken uit de bestemmingsreserve vrouwenopvang van de centrumgemeente.

Instemmen met de jaarrekening 2019

- Het vormen van een bestemmingsreserve frictiekosten huisvesting en een bedrag van € 504.000 hieraan toe te voegen.
- Het positief resultaat van € 41.000 toe te voegen aan de algemene reserve.
- Vooruitlopend op besluitvorming in het Algemeen Bestuur de financiële consequenties van de vastgestelde GGD begroting 2021, een structureel nadeel van € 20.915, in te brengen bij de perspectiefnota 2020.
- Vanaf dit jaar structureel € 4.145 extra beschikbaar te stellen voor de inzet van de gezondheidsmakelaars. Dit is een reparatie voortkomend uit de GGD begrotings-behandeling 2020, waarin deze taak deels verplaatst is naar het facultatieve deel.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 45413

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Zienswijze op de GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Vast te stellen de zienswijze op de GGD begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019, met als belangrijkste punten:

    - Instemmen met de begroting 2021
        - Daarmee instemmen met de indexering van 4,65%, de besparingen, en de financieringslasten voor de nieuwbouw.
        - Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.
        - Het geraamde tekort van € 50.000 ten laste van de algemene reserve van de GGD te brengen.

    - Instemmen met de begrotingswijziging 2020.
        - Kiezen voor Veilig Thuis scenario 1.
        - Dit onder voorbehoud van besluitvorming door de gemeenteraad van Nijmegen om € 401.216 van deze begrotingswijziging te dekken uit de bestemmingsreserve vrouwenopvang van de centrumgemeente.

    - Instemmen met de jaarrekening 2019
        - Het vormen van een bestemmingsreserve frictiekosten huisvesting en een bedrag van € 504.000 hieraan toe te voegen.
        - Het positief resultaat van € 41.000 toe te voegen aan de algemene reserve.

2. Vooruitlopend op besluitvorming in het Algemeen Bestuur de financiële consequenties van de vastgestelde GGD begroting 2021, een structureel nadeel van € 20.915, in te brengen bij de perspectiefnota 2020.

3. Vanaf dit jaar structureel € 4.145 extra beschikbaar te stellen voor de inzet van de gezondheidsmakelaars. Dit is een reparatie voortkomend uit de GGD begrotings-behandeling 2020, waarin deze taak deels verplaatst is naar het facultatieve deel.

Aanleiding
De GGD Gelderland-Zuid is een gemeenschappelijke regeling met als doel het monitoren, beschermen en bevorderen van de publieke gezondheid. Zij voert deze taken uit voor 14 gemeenten in de regio Gelderland-Zuid. De meeste taken voert de GGD uit op grond van de Wet publieke gezondheid, maar ook op basis van andere wetten. Daarnaast voert de GGD facultatieve taken uit voor individuele gemeenten.

In haar jaarverslag en jaarrekening beschrijft de GGD de inhoudelijke en financiële doelen die zij behaald heeft. In de begroting beschrijft de GGD haar plannen en financiële onderbouwing voor het komende jaar. De GGD vraagt aan gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling om hun zienswijze op deze stukken.

In november ontvingen wij van de GGD haar kaderbrief waarin de voorgenomen wijzigingen in de begroting werden aangekondigd. Hier hebben wij een zienswijze op gegeven. De GGD heeft de zienswijzen van alle 14 gemeenten verwerkt in de begroting.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
30-01-2020	Zienswijze op de GGD kaderbrief 2021 (19/039302)

Gewenst resultaat

De GGD onze zienswijze geven op de begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019.

Argumenten

1.1 De zienswijze komt overeen met het advies van de Regionale Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen

De adviesfunctie adviseert in te stemmen met alle drie de stukken. Opmerkingen en kanttekeningen van de adviesfunctie hebben wij overgenomen.

1.2 De zienswijze komt grotendeels overeen met regiogemeenten.

In de voorbereiding van deze zienswijze is contact geweest met andere gemeenten. Op de meeste punten komen de zienswijzen overeen. Wel zien we dat niet alle gemeenten instemmen met de 10% productiegroei van Veilig Thuis in 2021. Gezien de ervaringen in de afgelopen jaren en de voortdurende aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling, denken wij niet dat de groei volledig tot stilstand zal komen. Zeker gezien de mogelijk oplopende spanningen in gezinnen tijdens de coronacrisis lijkt ons dit niet realistisch. Al blijft het lastig om te voorspellen hoe de productie van Veilig Thuis zich in de toekomst ontwikkelt.

1.3 Onze zienswijze op de kaderbrief is grotendeels overgenomen

De grote lijnen voor de begroting 2021 waren al aangekondigd in de kaderbrief. Hier heeft uw raad zienswijze op gegeven. We zien dat de meeste opmerkingen in onze zienswijze zijn opgenomen in de conceptbegroting. Dit zijn:

<u>Taakstelling</u>

- Zienswijze: Realiseer een taakstelling op uniforme taken van 1% in 2021, 2% in 2022, 3% in 2023.
- Begroting: Besparingen van 2% in 2021 zijn opgenomen.

<u>Meerjarenstrategie</u>

- Zienswijze: Geen financiële uitzetting voortkomend uit de nieuwe meerjarenstrategie 2020-2023.
- Begroting: Er zijn geen extra kosten hiervoor opgenomen.

<u>Wet verplichte GGZ</u>

- Zienswijze: Neem taken voor de Wet verplichte GGZ op als facultatief.
- Begroting: Is verwerkt in de begroting

Omgevingswet
- Zienswijze: Maak inzichtelijk welke taken de GGD uitvoert in het kader van de Omgevingswet.
- Begroting: De GGD geeft een algemene omschrijving in paragraaf 3.2.2.1 en 3.4.2. Echter, deze is nog erg summier.

Veilig Thuis
- Zienswijze: Maak een reële begroting op basis van het onderzoek van Q-consult, verbeter de doorlooptijden te verbeteren, en leg scenario's voor.
- Begroting: Dit is deels verwerkt. Zie argument 1.4

Opbouw begroting
- Zienswijze: Maak in de begrotingsopbouw een onderscheid tussen wettelijke taken van de GGD, wettelijke taken gemeenten die bij de GGD zijn belegd, en facultatieve taken.
- Begroting: Dit is verwerkt. Wettelijke GGD taken vanaf pagina 15, gemeentelijke taken bij de GGD belegd vanaf pagina 34, en de gecombineerde facultatieve taken vanaf pagina 44. Daarnaast is vanaf pagina 89 op gemeenteniveau inzichtelijk wélke facultatieve taken worden afgenomen. Op deze indeling kan echter nog een verdiepingsslag gemaakt worden door productenboeken te ontwikkelen. Dit hebben wij al eerder aangegeven, en de GGD heeft de eerste stappen hiertoe al gezet.

1.4 Een meer reële begroting voor Veilig Thuis is nu mogelijk

Bij de begrotingswijziging Veilig Thuis 2019 is besloten deze niet structureel te maken. Dat kwam omdat er nog geen reële begroting voorgelegd kon worden. Daarom ligt nu de begrotingswijziging 2020, samen met de begroting 2021 voor.

De afgelopen jaren is het steeds lastig geweest om te begroten voor Veilig Thuis. Het Algemeen Bestuur heeft besloten te willen begroten op basis van PxQ. Daarvoor is het allereerst belangrijk om te weten wat het aantal te verwachten adviezen en meldingen is (de 'Q'). Die bleef stijgen door de aangescherpte meldcode en landelijke campagne tegen huiselijk geweld. Die groei lijkt nu minder te worden, maar stijgt nog wel. Anderzijds is het belangrijk om te weten wat de kosten per inzet zouden moeten zijn (de 'P'). Dat is gebaseerd het juiste aantal uren per casus, de juiste dienst, de juiste medewerkers, etc.

Voor die laatste heeft Q-consult eind 2019 een tijdschriftonderzoek uitgevoerd (zie bijlagen). Die resultaten waren slechts deels bruikbaar omdat ze een vertekend beeld gaven. Het onderzoek van Q-consult is aangevuld met nader intern onderzoek en navraag bij andere Veilig Thuis organisaties. Dit heeft geleid tot een bijstelling van de kostprijzen. Op pagina's 75-77 van de begroting vindt u de toelichting. Op basis daarvan kan nu een PxQ berekening gemaakt worden.

1.5 Financiering van de begrotingswijziging 2020 kan deels worden bekostigd door de centrumgemeente.

De gemeente Nijmegen heeft aan de regiogemeenten voorgesteld de incidentele kosten voor Veilig Thuis in de begrotingswijziging 2020 te dekken uit de bestemmingsreserve vrouwenopvang van de centrumgemeente. Daarmee dalen de kosten voor individuele gemeenten. Het restbedrag voor de gemeente Druten is € 15.045. Dit is reeds in onze begroting verwerkt. Dit natuurlijk onder voorbehoud van een definitief besluit door de gemeenteraad van Nijmegen.

3.1 Voor de facultatieve taak gezondheidsmakelaar is nu onvoldoende dekking
Vorig jaar is bij de GGD begrotingsbehandeling besloten om een deel van de inzet van gezondheidsmakelaars niet via het uniforme deel, maar via het facultatieve deel te bekostigen. Dit hebben wij echter niet verwerkt in onze begroting 2020.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Financiële onzekerheid door Covid-19 pandemie
In de bestrijding van de Covid-19 pandemie heeft de GGD zeer sterk moeten opschalen. Daar worden veel kosten door gemaakt. Het is op dit moment nog onduidelijk hoe de compensatie van het Rijk voor GGD'en eruitziet. Dat maakt dat voor gemeenten onduidelijk is óf en wat de financiële gevolgen zijn.

1.2 *De Veilig Thuis dienst 'Zicht op Veiligheid' kan vanaf 2021 in rekening worden gebracht.*
Veilig Thuis merkt dat het soms lastig is casussen af te schalen vanwege hoge druk op sociale wijkteams. Dit geldt voor casussen waarbij dat wel mogelijk zou moeten zijn. Veilig Thuis is dan gedwongen een casus langer bij zich te houden, en daar inzet op te plegen en kosten te maken. Hiervoor is de dienst 'Zicht op veiligheid' in het leven geroepen. Het probleem van niet over kunnen dragen doet zich niet bij alle gemeenten voor, maar de kosten worden nu wel gedeeld door alle gemeenten.

In de begrotingswijziging 2020 wordt vanuit de regionale solidariteit voorgesteld om deze kosten dit jaar te blijven delen, zodat gemeenten tijd krijgen de zaken op orde te krijgen. In de begroting 2021 is opgenomen dat deze dienst volgend jaar wél in rekening wordt gebracht bij de betreffende gemeenten. In Druten speelt deze problematiek op dit moment niet.

Financiële gevolgen

<u>Jaarrekening 2019</u>
Voor de concept jaarrekening 2019 is een goedkeurende accountantsverklaring ontvangen. Het resultaat bedraagt € 41.000 positief. Voorstel is om dit toe te voegen aan de algemene reserve van de GGD. Daarmee stijgt het weerstandsvermogen van de GGD naar € 786.000; 71% van de maximumwaarde.

Daarnaast is het voorstel om een reserve te vormen voor frictiekosten die verband houden met de nieuwbouw van het hoofdkantoor van de GGD in Nijmegen. De omvang van deze reserve bestaat volledig uit de vrijval van de voorziening voor groot onderhoud van het huidige hoofdkantoor.

<u>Begrotingswijziging 2020 en begroting 2021</u>
In onderstaand overzicht is het Drutense aandeel in de GGD begroting te zien.
De taken zijn uitgesplitst in:
- Uniforme taken die de GGD voor alle gemeenten gelijk uitvoert en naar rato van inwoneraantal in rekening brengt. De uniforme bijdrage voor Veilig Thuis is apart vermeld, vanwege de bijzondere aandacht voor dit onderdeel van de GGD.
- Uniforme taken die worden afgerekend op basis van voor onze gemeente gemaakte kosten: de huisvestingskosten voor het consultatiebureau, toezicht op kinderopvanglocaties, en uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma.
- Taken die facultatief door onze gemeente worden afgenomen.

	Begroting 2020	Begrotings-wijziging 2020	Begroting 2021
Uniforme taken algemeen	€ 558.392		€ 576.197
Uniform taak Veilig Thuis	€ 167.131	€ 15.045	€ 209.386
Bijdrage nieuwe huisvesting	€ 2.903		€ 6.256
Huisvesting consultatiebureau JGZ	€ 30.130		€ 35.435
Rijksvaccinatieprogramma	€ 38.085		€ 41.762
Toezicht kinderopvang	€ 27.627		€ 34.259
Totaal uniforme taken	**€ 824.268**	**€ 15.045**	**€ 903.295**
Expertiseteam 'Het Jonge Kind'	€ 3.450		€ 3.450
VVE indicatiestelling	€ 5.712		€ 5.978
Lichte handhaving kinderopvang	€ 9.963		€ 10.860
Wet verplichte GGZ		€ 16.770	€ 17.535
Extra inzet gezondheidsmakelaars	€ 19.110		€ 19.110
Totaal uniform + facultatief	**€ 862.503**	**€ 31.815**	**€ 960.228**

Opmerkingen m.b.t. bovenstaande:

- Zienswijze op en besluitvorming over de begroting heeft alleen betrekking op de uniforme taken. De bedragen voor het facultatieve deel hebben we desondanks opgenomen om een volledig beeld te geven van de totale kosten.
- De mutaties op de uniforme taken komen door de indexering van 4,65%, het verrekenen van besparingen, en de meerkosten voor de nieuwbouw GGD.
- Bij de begrotingswijziging 2020 is uitgegaan van een positief besluit van de gemeenteraad van Nijmegen om een deel van de begrotingswijziging te dekken uit de bestemmingsreserve vrouwenopvang van de centrumgemeente.
- In de jaarrekening 2019 staat op pagina 131 een onbekende kostenpost voor Druten van € 373.703. Dit is onjuist en melden wij aan de GGD.

Resumerend is voor de begrotingswijziging 2020 een bedrag nodig van € 31.815. In onze begroting 2020 is reeds rekening gehouden met de uitzetting voor Veilig Thuis bij de Najaarsnota 2020. Ook zijn de kosten voor de Wet verplichte GGZ reeds in de begroting opgenomen. Voor 2020 zijn dus geen aanvullende middelen nodig.

Voor 2021 en verder bedraagt de uitzetting € 61.765 (€ 956.083 -/- € 894.318). In onze meerjarenbegroting is reeds rekening gehouden met een uitzetting voor Veilig Thuis van € 23.315 en de kosten Wet verplichte ggz van € 17.535, waardoor een te melden nadeel van € 20.915 resteert. We brengen dit nadeel in bij de perspectiefnota 2020.

<u>Gevolgen voor onze risicoparagraaf</u>
In onze risicoparagraaf nemen wij de risico's van de GGD op voor zover deze de algemene reserve van de GGD overstijgen, naar rato van onze deelname. Dit doen wij na besluitvorming van het Algemeen Bestuur.

Verhoging rijksmiddelen voor Veilig Thuis
In de voorjaarsnota 2020 van het rijk heeft het kabinet aangekondigd structureel extra middelen voor Veilig Thuis beschikbaar te stellen. Dit ter compensatie van de groei van het aantal meldingen bij Veilig Thuis organisaties in Nederland. Het betreft in totaal (voor heel Nederland) 38,6 miljoen structureel. De verdeling per gemeente is nog niet bekend, en dus nog niet verwerkt in deze begroting.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na besluitvorming door het college informeren wij de raadsleden Arts en Postulart die aan deze gemeenschappelijke regeling zijn gekoppeld.

Na besluitvorming door de raad sturen we onze zienswijze naar de GGD.

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

GGD Gelderland-Zuid
t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

contactpersoon
Lucas van Horck
t 088 432 7356
e l.van.horck@drutenwijchen.nl

ons kenmerk
Z/20/045413

datum 26 mei 2020
onderwerp Zienswijze op de begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en jaarrekening 2019
verzonden

Geacht bestuur,

Graag willen we deze zienswijze beginnen met een dankwoord. De coronavirus pandemie vraagt veel van de GGD en haar medewerkers. Er wordt heel hard gewerkt onder moeilijke omstandigheden. Wij hebben enorme waardering voor al het werk dat u doet. Onze gezondheid is bij u in goede handen. Hartelijk dank!

Op 31 maart ontvingen wij uw concept begroting 2021, begrotingswijziging 2020 en de concept jaarrekening 2019. De gemeenteraad van Druten stelt op 2 juli haar zienswijze vast. De zienswijze die wij indienen is daarom onder voorbehoud van instemming door onze gemeenteraad.

Zienswijze op de begroting 2021
Wij stemmen in met de conceptbegroting 2021.

Veilig Thuis
Ten aanzien van Veilig Thuis kiezen wij voor Scenario 1, met een verhouding van 30% onderzoek en 70% voorwaarden en vervolg. Wel hebben wij vragen over de totstandkoming van de kostprijzen. We begrijpen dat het onderzoek van Q-consult onvoldoende bruikbaar was voor het bepalen van nieuwe kostprijzen. Het is echter onduidelijk welke afwegingen zijn gemaakt in de bijstelling van de kostprijzen. Graag ontvangen we daarop een toelichting.

Nieuwe huisvesting
Hoewel we instemmen met de extra middelen voor de huisvesting vragen we u deze plannen kritisch te bekijken. De huidige economische neergang legt een druk op de gemeentelijke financiën en vraagt om het zoeken naar besparingsmogelijkheden. De huidige ontwikkelingen van het thuiswerken bieden hierbij mogelijk kansen.

Begroting sluitend maken
Uw begroting heeft een tekort van € 50.000 voortkomend uit een incidentele uitgave voor het op orde brengen van het archief. We stellen voor dit ten laste te brengen van de algemene reserve zodat de begroting sluitend wordt.

Begrotingsindeling
Wij waarderen de aangepaste begrotingsindeling die meer inzichtelijk maakt welke taken door gemeenten bij de GGD zijn belegd. Graag herhalen we hierbij onze wens om dit verder uit te werken in de vorm van een GGD breed productenboek.

Toerekening interne dienstverlening
Tot slot vragen we u om een analyse te maken van de toerekening van interne dienstverlening, en dit op te laten nemen in de financiële spelregels.

Zienswijze op de begrotingswijziging 2020
Wij stemmen in met de begrotingswijziging 2020.

Veilig Thuis
Ook hierbij hoort de keuze voor Scenario 1. Dit onder voorbehoud dat de kosten van € 401.216 worden gedekt door de bestemmingsreserve vrouwenopvang van de centrumgemeente.

Zienswijze op de jaarrekening 2019
Wij stemmen in met de concept jaarrekening 2019.

Vormen bestemmingsreserve
Ook stemmen wij in met het vormen van een bestemmingsreserve frictiekosten huisvesting, en het toevoegen van een bedrag van € 504.000 aan deze reserve.

Resultaatbestemming
Tot slot stemmen we in met het toevoegen van het positief resultaat van € 41.000 aan de algemene reserve.

Meer informatie
Als u vragen heeft kunt u contact opnemen met Lucas van Horck, accounthouder GGD, per e-mail l.van.horck@drutenwijchen.nl of telefoonnummer 088 432 7356.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

A.P.J.M. Litjens,
gemeentesecretaris (a.i.)

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld
burgemeester

GGD Gelderland Zuid

De raden van de gemeenten die participeren in de
Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid

ons kenmerk:	GGD/DIR/2264/2020/MP	afdeling:	Directie
uw kenmerk:	-	contactpersoon:	Moniek Pieters
datum:	31 maart 2020	doorkiesnummer:	(088) 144 7102
onderwerp:	Conceptbegroting GGD 2021 en de begrotingswijziging 2020 Veilig Thuis	e-mail:	GGDdirectie@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte Raad,

Overeenkomstig artikel 31 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid, stuurt het Dagelijks Bestuur u de concept Programmabegroting GGD 2021[1].

De Programmabegroting GGD 2021 beschrijft de ontwikkelingen, doelstellingen en speerpunten voor de verschillende productgroepen van de GGD voor het jaar 2021, inclusief de financiële vertaling daarvan. In 2019 is de nieuwe indeling van de Programmabegroting GGD vastgesteld. Deze indeling sluit beter aan bij de behoeften van gemeenten, waaronder het inzicht in verschillende taken (uniforme- en facultatieve taken). Bijgaande begroting is opgesteld op basis van de nieuwe indeling.

Op 13 november 2019 heeft het Dagelijks Bestuur (DB) de Kaderbrief 2021 gestuurd aan de raden van de deelnemende gemeenten. Hiermee informeerde het DB de raden in hoofdlijnen over de inhoudelijke ontwikkelingen voor het jaar 2021 van GGD Gelderland-Zuid, de financiële uitgangspunten en de risico's voor 2021. Alle deelnemende gemeenten (14) hebben een zienswijze gestuurd. Deze zienswijzen hebben wij verwerkt in voorliggende begroting. Een overzicht van de zienswijzen per gemeente, inclusief de wijze waarop de opmerkingen zijn verwerkt in de concept Programmabegroting GGD 2021, is opgenomen in de bijlage.

Ontwikkelingen pandemie Coronavirus COVID-19
Op het moment van opstellen van deze brief en de begroting 2021 volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de GGD, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland.
Dit effect is nog niet opgenomen in de begroting 2020. De impact is niet in te schatten en bovendien is nog niet bekend of en welke maatregelen vanuit de Rijksoverheid genomen worden ten aanzien van compensatie. Op basis van de huidige inzichten zal er een forse overschrijding zijn waar het

[1] Bij het werkveld Veilig Thuis is ook de begrotingswijziging 2020 Veilig Thuis opgenomen.

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T: (088) 144 71 44
F: (024) 322 69 80

ISO 9001 HKZ

BIC /SWIFT: RABONL2U
IBAN: NL56.RABO.030.73.24.826
BTW: NL8003.34.930.B01
KvK: 09212724

infectieziektebestrijding betreft (mede afhankelijk van de maatregelen die de Rijksoverheid neemt ten aanzien van de financiering). Daarnaast zal dit effect hebben op de overige werkzaamheden van de GGD. In het onderdeel risicomanagement is het risico op een pandemie toegevoegd. Hiervan is, ook in de begroting 2021, nog geen financiële vertaling gemaakt, omdat op dit moment dit nog niet in te schatten is. Het weerstandsvermogen is, zoals bekend, niet voldoende om grote risico's op te vangen. Gemeenten worden geadviseerd hiermee rekening te houden.

Programmabegroting GGD 2021

Uniforme bijdrage

Veilig Thuis
In 2019 heeft Q-Consult een tijdschrijfonderzoek binnen Veilig Thuis (VT) uitgevoerd. Doel van het onderzoek was het inzichtelijk maken van de tijdsbesteding door medewerkers van VT bij de verrichting van de werkzaamheden. Het onderzoek is als bijlage bij deze brief toegevoegd, de resultaten zijn in paragraaf 5.1.2 van bijgevoegde begroting opgenomen. In algemene zin geldt dat, het aantal uren dat is opgenomen in de gewijzigde begroting 2020 en in de programmabegroting 2021 lager is dan uit het onderzoek is gebleken.
Bij de normering van de diensten is er vanuit gegaan dat we kunnen werken vanuit de samenwerkingsafspraken tussen VT en de gemeenten. Dit betekent actieve ondersteuning vanuit de sociale wijkteams. In toenemende mate merken we dat Veilig Thuis-casussen niet kunnen worden overdragen aan de sociale wijkteams. Doordat we niet af kunnen schalen, blijven casussen langer bij Veilig Thuis en nemen de kosten per casus of dienst toe. In deze begroting is hiervoor de dienst 'Zicht op Veiligheid' toegevoegd. Het bedrag per casus is gekwantificeerd in deze begroting op basis van een gemiddelde (20 uur per casus zijnde € 1.800). De aantallen zijn gebaseerd op de realisatie 2019.
In de begrotingswijziging 2020 is dit bedrag opgenomen als uniforme taak (conform ons solidariteits-beginsel), zodat de gemeenten waarbij dit speelt in de gelegenheid zijn om maatregelen te treffen. Vanaf de begroting 2021 is deze dienst opgenomen als facultatieve taak (hiervoor is in de begroting derhalve geen bedrag opgenomen; indien de dienst 'Zicht op Veiligheid' wordt geleverd ontvangt de betreffende gemeente een factuur).

Naast de hierboven genoemde normuren is als uitgangspunt het aantal adviezen en meldingen opgenomen, conform onderstaand overzicht. Scenario 1 is financieel doorvertaald in de begrotingswijziging 2020 Veilig Thuis en in de Programmabegroting GGD 2021.
De groeipercentages (10% per jaar) worden als realistisch ingeschat en zijn minder hoog dan de stijgingen van de afgelopen jaren. Daarnaast is vanaf 2020 voor adviezen een extra groei van 10% voor adviezen in verband met wijkoverleg (dat werd tot 2020 niet op deze wijze geregistreerd).
In 2019 is een fors aantal nieuwe medewerkers gestart bij Veilig Thuis. In totaal zijn meer dan 20 medewerkers ingewerkt en hebben een deel van het jaar geen of minder productie kunnen leveren. Dit werkt door in 2020; om die reden is voor dit onderwerp een incidentele post van ruim € 200.000 opgenomen in 2020.

Tot slot zijn een tweetal scenario's opgenomen in deze begroting 2021 en in de begrotingswijziging 2020 VT. Het eerste scenario gaat uit van een verhouding onderzoek vs voorwaarde en vervolg van 30/70. Het tweede scenario gaat uit van een verhouding van 40/60. Het eerste (en goedkoopste) scenario is financieel doorvertaald en opgenomen in bijgaande begroting 2021 en begrotingswijziging 2020 VT.

Totaal stijging lasten Veilig Thuis **2020**: € 840.6817
Dit is de begrotingswijziging 2020 Veilig Thuis.

Totaal stijging lasten Veilig Thuis **2021**: € 462.829 (exclusief besparing)

in %	Begrotingswijziging 2020		Begroting 2021	
	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 1	Scenario 2
Groei aantal diensten				
Adviezen	20%	20%	10%	10%
Meldingen en veiligheidsbeoordeling *	10%	10%	10%	10%
Aanpassing verhouding				
Onderzoek	30%	40%	30%	40%
Voorwaarde & vervolg	70%	60%	70%	60%

* als gevolg van de stijging van het aantal meldingen stijgt bemoeienis Veilig Thuis ook mee.

in euro (incl. Mook & Middelaar)	Begrotingswijziging 2020		Begroting 2021	
	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 1	Scenario 2
Uniforme diensten	6.778.754	6.844.210	7.763.064	7.834.200
Extra inwerktijd medewerkers	201.216	201.216	0	0
Zicht op Veiligheid **	200.000	200.000	0	0
Totaal	**7.179.970**	**7.245.426**	**7.763.064**	**7.834.200**

opgenomen in deze begroting

** 'Zicht op Veiligheid': dienst die wordt ingezet op het moment dat Veilig Thuis de casus niet kan overdragen aan het sociaal wijkteam; in 2020 is hiervoor incidenteel € 200.000 opgenomen op basis van de werkelijke lasten in 2019, vanaf 2021 wordt dit (indien van toepassing) op factuurbasis in rekening gebracht bij de betreffende gemeente.

Besparingen

In de begroting zijn de besluiten van het Algemeen Bestuur van december 2019 m.b.t. besparingen op het uniform deel opgenomen. Dit betreft € 453.000 en is bijna 2% van het uniform deel. In de besluitvorming van het AB van dec. 2019 werd uitgegaan van een besparing van € 295.000 voor 2021. Het bedrag dat in de begroting 2021 is opgenomen is hoger doordat de besparing bij Veilig Thuis € 158.000 hoger uitvalt. In de besparingsnotitie werd uitgegaan van een oplopend karakter voor de besparing bij Veilig thuis. De aanpassing van de normuren kan echter sneller plaatsvinden, waardoor de besparing sneller gerealiseerd wordt.

Totaal daling lasten € 453.398.

Besparingen		2021	2022	2023	2024
Kwaliteit en normering					
1	PSHi	65.000	65.000	65.000	65.000
2	Overbruggingszorg	25.000	50.000	75.000	75.000
3	Monitorfunctie GGD	40.000	40.000	40.000	40.000
4	VT - Monitoring en overdracht lokale veld	208.000	208.000	250.000	250.000
5	Infectieziekten bestrijding	35.000	35.000	35.000	35.000
Anders organiseren taken					
6	Forensische geneeskunde	-25.000	50.000	50.000	50.000
Bedrijfsvoering en versobering					
7	Huisvesting Tiel	0	0	PM	PM
8	Management en ondersteuning	60.000	80.000	80.000	80.000
9	Facilitair	45.000	45.000	45.000	45.000
		453.000	**573.000**	**640.000**	**640.000**

Nieuwbouw GGD
De GGD is in een vergaand voorbereidend stadium ten aanzien van een nieuw te bouwen hoofdkantoor in Nijmegen. Eerder (april 2018) hebben het Dagelijks en Algemeen Bestuur ingestemd met uitzetting van middelen ter hoogte van € 234.000. De verwachting is dat het nieuwe pand eind 2022 gereed zal zijn, indien het proces zonder grote vertragingen verloopt. In de tussenliggende periode zullen betalingen plaats gaan vinden voor de grond, architect, begeleiding en de bouwtermijnen. In de begroting 2021 zijn de financieringslasten opgenomen voor € 181.430. In de begroting 2020 was reeds € 85.955 opgenomen. Deze lopen meerjarig op.

Totaal stijging lasten € 95.475 (€ 181.430 - € 85.955).

Indexering
De uniforme bijdrage is geïndexeerd met 4,56% conform vastgestelde methodiek door het Algemeen Bestuur. De volledige berekening is opgenomen in de begroting.

Totaal stijging lasten € 1.059.743.

Uniforme bijdrage op basis van facturen

Rijksvaccinatieprogramma
De financiering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) is in 2019 verschoven. De GGD werd t/m 2018 voor het RVP gefinancierd via het Rijk. Vanaf 2019 loopt de financiering via gemeenten die daarvoor via het gemeentefonds extra middelen ontvangen.

Wijzigingen ten opzichte van 2020
De Staatssecretaris van Volksgezondheid heeft besloten om kwetsbare kinderen een vaccinatie aan te bieden tegen het rotavirus. Het gaat om kinderen die bijvoorbeeld te vroeg zijn geboren of een laag geboortegewicht hebben. Zij hebben een grotere kans dat een infectie met het rotavirus ernstig verloopt. De inschatting is dat deze vaccinatie op 1 juni 2020 gaat starten. Voor de uitvoering van de bovengenoemde uitbreiding van het RVP en de monitoring daarvan wordt extra geld gestort in het gemeentefonds. De vaccinaties zelf worden bekostigd door het RIVM. Alleen kinderen die extra risico lopen krijgen het vaccin toegediend. Aantallen zijn nog niet bekend en om die reden nog niet gekwantificeerd in de begroting 2021.

In 2021 wordt het HPV-vaccin ook beschikbaar voor jongens (nu alleen voor meisjes van 12/13 jaar). Het vaccin beschermt hen tegen penis-, anus-, mond- en keelkanker. Dit is opgenomen in de begroting 2021. Ook worden kinderen vanaf 2021 eerder gevaccineerd, namelijk als ze 9 jaar oud zijn en er komt voor kinderen die het vaccin hebben gemist, de mogelijkheid om de prik in te halen wanneer ze 14 of tussen de 16 en 17 jaar oud zijn. Dit laatste is nog niet te kwantificeren en om die reden niet opgenomen.

Totaal stijging lasten € 79.272[2] (inclusief indexering).

[2] Dit betreft de verdubbeling van het cohort (ook HPV voor jongens) en kleine mutaties n.a.v. aantal kinderen in bepaald cohort en opkomstpercentage. Inhaalprikken zijn niet opgenomen.

Facultatieve taken
Het bedrag voor de Wet verplichte GGZ (Wvggz) is opgenomen in deze begroting als facultatieve taak[3]. Dit is ook opgenomen in de gewijzigde begroting 2020 om een goede vergelijking te kunnen maken tussen beide jaren. Om diezelfde reden is Nu Niet Zwanger uit de gewijzigde begroting 2020 gehaald.

Meerkosten Programmabegroting GGD 2021
Het totaal aan bovengenoemde meerkosten, t.o.v. begroting 2020, bedraagt € 1.243.921.
In de bijlage is de verdeling van het bedrag per gemeente opgenomen.

Procedure
Wij leggen de begrotingswijziging 2020 Veilig Thuis (€ 840.817) en de concept Programmabegroting 2021 (meerkosten € 1.243.921) voor GGD Gelderland-Zuid nu aan u voor en verzoeken u om uw zienswijze over deze begrotingswijziging en begroting het liefst vóór 27 mei 2020[4] aan ons kenbaar te maken. Met in achtneming van uw zienswijze kan deze begrotingswijziging 2020 VT en begroting 2021 in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 25 juni 2020 worden vastgesteld. De GGD dient voor 15 juli de begroting 2021 aan de provincie te sturen.

De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen regio Nijmegen zal haar advies over deze begrotingswijziging 2020 Veilig Thuis en programmabegroting GGD 2021 eind april aan u kenbaar maken.

De GGD is graag bereid om in uw raad of in een raadscommissie nadere toelichting te geven op de begrotingswijziging 2020 VT, de conceptbegroting 2021 en/of de jaarstukken 2019. U kunt hiervoor contact opnemen met de GGD.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur,

drs. Grete Visser
Voorzitter

dr. ir. Moniek Pieters
Secretaris / Directeur Publieke Gezondheid

Bijlagen:
- Concept Programmabegroting 2021 GGD Gelderland-Zuid
- Overzicht bijdrage per gemeente
- Overzicht opmerkingen gemeenten n.a.v. Kaderbrief 2021
- Tijdschrijfonderzoek Q-Consult (november 2019)

[3] Voor deze taak worden dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) afgesloten tussen de afzonderlijke gemeenten en de GGD.
[4] Op deze manier kan het Dagelijks Bestuur in de vergadering van 8 juni 2020 uw zienswijze bespreken en hiermee de vergadering van het Algemeen Bestuur van 25 juni voorbereiden. Mocht de raad 27 mei niet halen voor de zienswijze, dan is het verzoek om z.s.m. na 27 mei de zienswijze in te dienen bij de GGD. In uiterste geval kan de raad de zienswijze meegeven aan het betreffende AB-lid t.b.v. besluitvorming in het AB van 25 juni 2020.

Bijlage: Meerkosten programmabegroting 2021 GGD; bijdrage per gemeente

		Wijziging 2020	Begroting 2021						Totaal
Gemeente	Inwoners	Veilig Thuis	Indexering	Veilig Thuis excl. Besparingen	Besparingen	Nieuwbouw Nijmegen	Rijksvaccinatie programma	Totaal 2021	Wijziging 2020 en begroting 2021
Berg en Dal	34.930	52.349	64.040	22.339	-28.039	5.940	4.628	68.909	121.258
Beuningen	25.850	38.953	47.333	16.532	-20.704	4.396	5.345	52.902	91.855
Buren	26.730	39.862	41.009	17.095	-21.456	4.546	2.949	44.142	84.004
Culemborg	28.899	43.033	44.271	18.482	-23.197	4.915	3.860	48.331	91.364
Druten	18.950	28.402	34.511	12.119	-15.178	3.223	3.677	38.353	66.755
Heumen	16.527	24.816	30.358	10.570	-13.266	2.811	2.172	32.645	57.461
Maasdriel	24.800	36.993	37.964	21.256	-19.577	4.218	3.181	47.041	84.034
Neder-Betuwe	24.335	36.385	44.511	15.563	-19.534	4.138	7.352	52.030	88.415
Nijmegen	177.800	267.257	418.396	205.929	-146.376	30.237	20.845	529.032	796.289
Tiel	42.200	63.590	65.421	26.989	-33.874	7.177	4.764	70.476	134.066
West Betuwe	51.038	75.853	78.036	32.641	-40.969	8.680	7.041	85.429	161.282
West Maas en Waal	19.300	28.686	34.856	12.343	-15.458	3.282	2.817	37.841	66.527
Wijchen	41.100	61.756	75.041	26.285	-32.918	6.990	6.388	81.786	143.542
Zaltbommel	28.950	42.882	43.996	24.685	-22.853	4.923	4.253	55.004	97.886
Totaal	**561.409**	**840.817**	**1.059.743**	**462.829**	**-453.398**	**95.475**	**79.272**	**1.243.921**	**2.084.738**

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid

Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen

T: (088) 144 71 44
F: (024) 322 69 80

BIC /SWIFT: RABONL2U
IBAN: NL56.RABO.030.73.24.826
BTW: NL8003.34.930.B01
KvK: 09212724

Uniforme Bijdrage

		Wijziging 2020			Begroting 2021							Totaal
Gemeente	Inwoners	Veilig Thuis structureel	Veilig Thuis incidenteel	Totaal 2020 *	Indexering	Veilig Thuis corr. 2020	Veilig Thuis Structureel	Besparingen	Nieuwbouw Nijmegen	Rijksvac. programma	Totaal 2021 *	Wijziging 2020 en begroting 2021
Berg en Dal	34.930	27.729		27.729	64.040		46.959	-28.039	5.940	4.628	93.529	121.258
Beuningen	25.850	20.733		20.733	47.333		34.752	-20.704	4.396	5.345	71.122	91.855
Buren	26.730	21.022		21.022	41.009		35.935	-21.456	4.546	2.949	62.982	84.004
Culemborg	28.899	22.664		22.664	44.271		38.851	-23.197	4.915	3.860	68.700	91.364
Druten	18.950	15.045		15.045	34.511		25.476	-15.178	3.223	3.677	51.710	66.755
Heumen	16.527	13.167		13.167	30.358		22.219	-13.266	2.811	2.172	44.294	57.461
Maasdriel	24.800	19.513		19.513	37.964		38.736	-19.577	4.218	3.181	64.521	84.034
Neder-Betuwe	24.335	19.233		19.233	44.511		32.715	-19.534	4.138	7.352	69.182	88.415
Nijmegen	177.800	141.936	401.216	543.152	418.396	-401.216	331.250	-146.376	30.237	20.845	253.137	796.289
Tiel	42.200	33.846		33.846	65.421		56.733	-33.874	7.177	4.764	100.220	134.066
West Betuwe	51.038	39.880		39.880	78.036		68.614	-40.969	8.680	7.041	121.402	161.282
West Maas en Waal	19.300	15.083		15.083	34.856		25.946	-15.458	3.282	2.817	51.444	66.527
Wijchen	41.100	32.787		32.787	75.041		55.254	-32.918	6.990	6.388	110.755	143.542
Zaltbommel	28.950	22.477		22.477	43.996		45.090	-22.853	4.923	4.253	75.409	97.886
Totaal	**561.409**	**445.115**	**401.216**	**846.331**	**1.059.743**	**-401.216**	**858.531**	**-453.398**	**95.475**	**79.272**	**1.238.407**	**2.084.738**

* verschil op totaalniveau (ca € 5.000) met het overzicht bij de brief d.d. 31 maart 2020 met kenmerk GGD/DIR/2264/2020/MP is Mook & Middelaar.

Gelderland-Zuid

Programmabegroting 2021

uitgave	GGD Gelderland-Zuid	ons kenmerk	GGD/N/DIR2259/20/MP
datum	31 maart 2020	versie	Programmabegroting 2021 v1.0
afdeling	Directie	status	Concept

Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 3

1.1 KADERBRIEF 3
1.2 PROCEDURE 3
1.3 OPZET BEGROTING 3

2 GEZONDHEID IN GELDERLAND-ZUID 5

2.1 GEZONDHEIDSSITUATIE IN GELDERLAND-ZUID 5
2.2 MEERJARENSTRATEGIE GGD GELDERLAND-ZUID 8
2.3 RELEVANTE MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN 10

3 PROGRAMMA GGD 13

3.1 OVERZICHT PROGRAMMA 13
3.2 WETTELIJKE TAKEN OPGEDRAGEN AAN DE GGD 15
3.3 WETTELIJKE TAKEN BELEIDSMATIG BELEGD BIJ DE GGD 34
3.4 WERKVELD SPECIFIEK (FACULTATIEF) 44
3.5 BEDRIJFSVOERING 55

4 PARAGRAFEN 66

4.1 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 66
4.2 KENGETALLEN 68
4.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 68
4.4 FINANCIERING 69
4.5 ORGANISATIE EN BEDRIJFSVOERING 70
4.6 VERBONDEN PARTIJEN 70

5 FINANCIËN 71

5.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (INCL. TOELICHTING) 71
5.2 UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE 84
5.3 VERLOOPSTAAT BEGROTINGSWIJZIGING 85

6 BIJLAGEN 86

6.1 INVESTERINGSPLANNING 87
6.2 VERLOOPOVERZICHT VOORZIENINGEN EN RESERVES 88
6.3 BIJDRAGE PER GEMEENTE 89
6.4 BIJDRAGE MOOK EN MIDDELAAR 107
6.5 FINANCIËLE SPELREGELS 108

7 LIJST VAN AFKORTINGEN 114

1 Inleiding

Voor u ligt de concept Programmabegroting GGD Gelderland-Zuid 2021. GGD Gelderland-Zuid werkt voor 14 gemeenten in Rivierenland en regio Nijmegen. Daarnaast voert de GGD voor gemeente Mook en Middelaar de volgende taken uit: JGZ 0-18, Toezicht Wmo, Toegang beschermd wonen, Bijzondere Zorg/OGGz en Veilig Thuis.
In de begroting zijn uniforme en facultatieve taken opgenomen; deze laatste voor zover deze door gemeenten zijn aangegeven voorafgaand aan het opstellen van de begroting.

1.1 Kaderbrief

Op 13 november 2019 heeft het Dagelijks Bestuur (DB) de Kaderbrief 2021 gestuurd aan de raden van de deelnemende gemeenten. Hiermee informeerde het DB de raden in hoofdlijnen over de inhoudelijke ontwikkelingen voor het jaar 2021 van GGD Gelderland-Zuid, de financiële uitgangspunten en de risico's voor 2021. Een groot aantal gemeenten heeft een zienswijze gestuurd. Deze zienswijzen hebben wij verwerkt in voorliggende begroting.

1.2 Procedure

Conform de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid wordt de conceptbegroting 2021 voorgelegd aan de deelnemende gemeenten voor zienswijze. Het Algemeen Bestuur zal de begroting 2020 eind juni 2020 vaststellen.

1.3 Opzet begroting

In 2019 is de nieuwe indeling van de Programmabegroting GGD vastgesteld. Deze indeling sluit beter aan bij de behoeften van gemeenten, waaronder het inzicht in verschillende taken. Onderhavige Programmabegroting GGD 2021 is opgesteld op basis van de volgende nieuwe indeling:

1. (Uniforme) taken die vanwege de Wet publieke gezondheid (Wpg) of andere wetten zijn opgedragen aan de GGD.
2. (Uniforme) taken (afkomstig uit andere wetten) die door de gemeenten (in Gelderland-Zuid) vanwege beleidsmatige keuzes zijn opgedragen aan de GGD.
3. Facultatieve taken op grond van bepaalde wensen/behoeften van de gemeenten.
   Deze taken worden uitgevoerd op grond van een opdrachtbrief van gemeenten op basis van een offerte van de GGD.
4. Interne dienstverlening.
   Conform wet- en regelgeving uit het BBV (Besluit begroting en verantwoording) is het verplicht om een aparte paragraaf Bedrijfsvoering op te nemen.

Naast bovenstaande indeling wordt met ingang van voorliggende begroting in de financiële tabellen niet alleen het begrotingsjaar (t) en de drie opvolgende jaren (meerjarenraming) opgenomen, maar ook de voorgaande begroting (t-1) en de realisatie van de meest recente jaarrekening (t-2).

Uniforme taken
GGD Gelderland-Zuid draagt zorg voor het uitvoeren van taken die vanwege de Wpg of andere wetten zijn opgedragen aan de GGD Gelderland-Zuid alsmede taken (afkomstig uit andere wetten) die vanwege beleidsmatige keuzes van de deelnemende gemeenten na besluitvorming in het Algemeen Bestuur zijn opgedragen aan de GGD. Deze taken tezamen worden aangeduid als uniforme taken (zie boven bij 1 en 2).

Uniforme taken zijn structurele taken van de GGD, die (in principe) voor elke gemeente gelijk worden vormgegeven (qua uitvoering en kwaliteit). Voor de OGGZ/Wvggz zijn Maasdriel en Zaltbommel uitgezonderd.
Verrekening/financiering gebeurt veelal naar rato van inwoneraantallen. Hierbij ligt een solidariteitsprincipe aan ten grondslag. Andere vormen van verrekening vinden plaats op basis van factuur:

- op basis van afname (P x Q). Voorbeeld: toezicht kinderopvang
- op basis van werkelijke lasten. Voorbeeld: huisvesting consultatiebureaus.

Facultatieve taken
Daarnaast kunnen gemeenten ook extra opdrachten geven (facultatieve taken) afhankelijk van hun behoefte en de 'couleur locale' van de betreffende gemeente. Facultatieve taken kunnen selectief door gemeenten worden afgenomen. De dienstverlening en de prijs wordt op maat afgestemd met de gemeenten. Financiering gebeurt op basis van subsidieverlening of op basis van factuur.

Uniforme en facultatieve taken in begroting 2021
GGD Gelderland-Zuid werkt integraal vanuit verbindende thema's. Binnen de uniforme taken onderscheiden we een GGD-breed programma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA), waar meerdere afdelingen in samenwerken en in lijn met de Meerjarenstrategie 2020-2023 (zie paragraaf 2.2) en producten die per werkveld zijn aangegeven.
Facultatieve taken worden per werkveld aangegeven. Facultatieve taken zijn opgenomen in de begroting 2021 als deze bij het opstellen van de begroting al bekend zijn. Subsidieverstrekking voor facultatieve opdrachten vindt echter door het jaar heen plaats.

Besparingen
In onderhavige begroting zijn de besluiten van het Algemeen Bestuur van december 2019 m.b.t. besparingen op het uniform deel opgenomen. Dit betreft € 453.000 en is bijna 2% van het uniform deel. De besparingen hebben een meerjarig karakten en lopen op tot circa 3% van het uniform deel van de GGD-begroting in 2023.

Overzicht per gemeente inclusief taakvelden
Dit jaar is wederom per gemeente een overzicht opgenomen van de bijdrage 2021 inclusief de wijzigingen per gemeente ten opzichte van begroting 2020.

Conform wet- en regelgeving uit het BBV is de GGD verplicht te rapporteren naar taakvelden. Gemeenten hebben deze informatie nodig voor eigen rapportages. Voorheen was dit overzicht op totaalniveau van de GGD opgenomen. Gemeenten moesten daardoor het aandeel zelf berekenen. Met ingang van de begroting 2021 wordt dit overzicht opgenomen per gemeente, zodat gemeenten dit niet meer zelf hoeven te berekenen.

Al deze overzichten zijn opgenomen in paragraaf 6.3.

2 Gezondheid in Gelderland-Zuid

2.1 Gezondheidssituatie in Gelderland-Zuid

Met de meeste inwoners van Gelderland-Zuid gaat het goed. Ze voelen zich gezond en gelukkig. Dit neemt wel af met de leeftijd. Onze kinderen en jongeren groeien over het algemeen gezond op. De levensverwachting in Gelderland-Zuid stijgt nog steeds. Door de toenemende vergrijzing neemt het aantal ouderen met chronische ziekten en beperkingen toe. De regie over het eigen leven neemt af met de leeftijd. Van de 65-plussers heeft 14% onvoldoende regie over het eigen leven.

Binnen Gelderland-Zuid zijn de verschillen in gezondheid groot. Het is een regio met een grote diversiteit. Dit betreft diversiteit qua verstedelijking (van plattelandsdorpen tot universiteitsstad) maar ook diversiteit qua religie, politieke kleur en opleidingsniveau.

De algemene ontwikkelingen die zich voordoen in Nederland gelden ook voor Gelderland-Zuid: toename van vergrijzing, een hogere etnische diversiteit, kwetsbare groepen en het verschil in kansen afhankelijk van achtergrond en positie in de maatschappij. De gezondheidsverschillen tussen mensen met een hoge en een lage opleiding zijn groot. Er zijn zorgen over maatschappelijke en mentale druk, vooral bij jongvolwassenen.

Opvallende verschillen tussen Rivierenland en regio Nijmegen betreft het voorkomen van overgewicht bij volwassenen en kinderen (hoger in Rivierenland), de consumptie van groente en fruit (lager in Rivierenland) en de vaccinatiegraad (lager in Rivierenland). In de steden Nijmegen en Tiel zien we hogere scores op moeite met rondkomen, huiselijk geweld, eenzaamheid en psychische problematiek dan in de andere gemeenten.

Jeugd en gezondheid
De ervaren gezondheid van de jeugd van 0 tot 12 jaar in Gelderland-Zuid is zeer goed (97%). Bij de 13- t/m 16-jarigen vindt 87% de eigen gezondheid zeer goed. Een kleine 10% van de kinderen van 5/6 jaar en ongeveer 15% van de 10/11-jarigen heeft overgewicht. 16% van de kinderen drinkt gemiddeld minstens 3 suikerhoudende drankjes per dag. 18% drinkt nooit water of thee zonder suiker. De gezondheid van jongens is iets minder goed; zij hebben vaker klachten/aandoeningen, zoals astma, ADHD/ADD, etc. Het risico op psychosociale problemen is bij kinderen uit lage sociaaleconomische status (ses) groter dan bij kinderen uit een hoog ses-milieu. Eén op de drie kinderen wordt weleens gepest, meestal op school. Zo'n 7% van de kinderen (4 tot 12 jaar) is (meestal) niet weerbaar. Van de 0 tot 12-jarigen in Gelderland-Zuid eet 44% iedere dag groente en 64% iedere dag fruit. Hier zien we dat in Rivierenland duidelijk minder groente en fruit gegeten wordt dan in Rijk van Nijmegen. Het beeldschermgebruik van de 4- tot 12-jarigen neemt toe. We zien een toename van het mediagebruik: ongeveer 50% van de kinderen van 8 t/m 11 jaar kijkt meer dan 2 uur per dag tv of gamet of computert. Daarnaast gaat 1 op de 4 kinderen nooit te voet of zelf fietsend naar school.
De vaccinatiegraad (2-jarigen) varieert van 51% in Neder-Betuwe tot 96% in Beuningen.

Volwassenen: roken, alcohol, overgewicht
Op het gebied van leefstijl zien we een lichte daling van roken en alcoholgebruik bij volwassenen. In 2016 rookte 21% van de volwassenen; het overmatig alcoholgebruik daalde naar 18%. Van de jongeren in de leeftijd van 13-16 jaar rookt 9% wekelijks of vaker. Er is een duidelijke daling van alcoholgebruik en roken door de moeders tijdens de zwangerschap. Maar met name voor zwangeren met een laag opleidingsniveau blijkt het moeilijk om te stoppen met roken.

Minder mensen roken, meer mensen bewegen. Daar staat tegenover dat circa de helft van de volwassenen kampt met overgewicht (Rivierenland 53% overgewicht waaronder 15% obesitas; regio Nijmegen 45% overgewicht waaronder 12% obesitas).

Bij volwassenen heeft 6% een hoog risico op angst en depressie en 9% is te beschouwen als (ernstig) eenzaam.

Al deze gezondheidsinformatie en gezondheidsverschillen worden inzichtelijk gemaakt aan gemeenten, zodat zij beleid kunnen voeren wat past bij de mensen waar het om gaat. Speciale aandacht is van belang voor de kwetsbaren in de samenleving met als doel juist ook bij deze mensen het gezondheidspotentieel zoveel mogelijk te benutten.

Een overzicht van relevante cijfers per gemeente staat hieronder en op de website van GGD Gelderland-Zuid (onderdeel ‘Gezonde wijk/gemeente’ onder het kopje ‘Gemeenten’) zijn ‘profielen’ per gemeente c.q. wijk te zien, waarin gezondheidscijfers per gemeente, wijk of buurt zichtbaar zijn.

Gelderland-Zuid

	Berg & Dal	Beu-ningen	Buren	Culem-borg	Druten	Gelder-malsen	Heumen	Linge-waal	Maas-driel	Neder-Betuwe	Neer-ijnen	Nij-megen	Tiel	West M&W	Wijchen	Zalt-bommel	Gelder-land-Zuid	NL	Bron
Totaal aantal inwoners	34.748	25.798	26.365	28.195	18.701	26.818	16.462	11.134	24.350	23.615	12.397	175.948	41.465	18.891	40.847	28.014	553.748		
aantal 0-4 jarigen	1.099	991	941	1.113	665	1.059	535	464	1.015	1.298	601	6.792	1.639	682	1.419	1.296	21.609		
aantal 4-18 jarigen	4.930	4.000	4.356	4.926	3.134	4.839	2.640	1.907	3.979	4.732	2.321	22.558	6.905	2.825	6.779	5.257	86.088		
Gezonde jeugd																			
Levensverwachting bij geboorte, in jaren	80,3	82,3	81,1	81,4	82,5	82,2	83,6	83,1	81,7	81,5	82,1	80,8	80,8	81,7	82,3	81,4	81,4	81,5	CBS/RIVM (2013-2016)
Meeroken (0-12 jarigen)	2%	5%	4%	3%	4%	3%	2%	6%	9%	4%	4%	3%	7%	3%	3%	4%	4%		Kindermonitor 2017
Moeder dronk alcohol tijdens zwangerschap (0-4 jarigen)	3%	1%	3%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	3%	0%	1%	0%	1%	1%		Kindermonitor 2017
Moeder rookte tijdens zwangerschap (0-4 jarigen)	9%	4%	11%	7%	13%	8%	2%	11%	7%	7%	9%	5%	13%	6%	3%	7%	7%		Kindermonitor 2017
1e half jaar alleen moedermelk (0-4 jarigen)	34%	27%	23%	30%	25%	28%	26%	25%	20%	31%	29%	36%	24%	23%	26%	26%	30%		Kindermonitor 2017
Overgewicht (4-14 jarigen)	10%	11%	15%	13%	13%	13%	9%	14%	15%	16%	12%	12%	18%	12%	11%	15%	13%		JGZ-metingen (2014-2018)
Preventie in sociaal domein																			
Roken (19+)	18%	18%	26%	18%	20%	17%	13%	21%	22%	20%	19%	23%	22%	23%	16%	19%	21%	21%	Gezondheidsmonitor 2016
Overmatige drinken (m>14 glazen; v>7 glazen pw) (19+)	19%	18%	18%	17%	16%	19%	21%	16%	21%	11%	16%	21%	15%	19%	16%	17%	18%	19%	Gezondheidsmonitor 2016
Ooit Hasj/wiet Drugsgebruik (13-16 jarigen)	13%	9%	9%	12%	12%	10%	11%	*	10%	7%	4%	13%	10%	10%	11%	7%	11%	11%	Gezondheidsmonitor 2016
Ooit Harddrugsgebruik (13-16 jarigen)	2%	3%	4%	5%	6%	8%	2%	*	5%	3%	4%	3%	4%	5%	3%	4%	4%	5%	Gezondheidsmonitor 2016
Eet dagelijks groente (19+)	49%	40%	37%	47%	42%	48%	51%	37%	36%	36%	39%	56%	41%	44%	44%	40%	47%		Gezondheidsmonitor 2016
Eet dagelijks fruit (19+)	40%	37%	35%	40%	37%	44%	43%	37%	35%	38%	41%	38%	37%	38%	37%	40%	38%		Gezondheidsmonitor 2016
Overgewicht (BMI>25)(19+)	51%	52%	52%	48%	57%	48%	45%	56%	55%	59%	56%	39%	53%	52%	54%	54%	48%	49%	Gezondheidsmonitor 2016
Sociale veiligheid																			
Ooit slachtoffer huiselijk geweld (19-65 jaar)	8%	7%	9%	6%	6%	7%	9%	8%	8%	7%	6%	10%	10%	6%	8%	9%	9%		Gezondheidsmonitor 2016
Afgelopen jaar slachtoffer psychisch geweld in thuissituatie (65+)	4%	4%	5%	3%	3%	3%	3%	5%	5%	3%	5%	4%	3%	3%	3%	4%	4%		Gezondheidsmonitor 2016
Matig tot sterk sociaal uitgesloten (19+)	3%	3%	3%	5%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	3%	7%	6%	3%	3%	3%	4%		Gezondheidsmonitor 2016
Veilige en gezonde leefomgeving																			
Voelt zich weleens onveilig in avond/nacht (19+)	13%	17%	11%	19%	12%	10%	11%	14%	13%	12%	11%	19%	23%	12%	12%	15%	16%		Gezondheidsmonitor 2016
Buiten spelen(>half u pdg) (2-12 jarigen)	83%	72%	82%	74%	78%	78%	71%	80%	78%	84%	81%	73%	74%	78%	77%	77%	76%		Kindermonitor 2017
Ouder vindt buurt kindvriendelijk (0-12 jarigen)	81%	75%	71%	78%	81%	76%	79%	83%	68%	72%	68%	82%	71%	75%	86%	76%	78%		Kindermonitor 2017
Belemmeringen buiten spelen (teveel verkeer) (0-12 jarigen)	19%	26%	29%	21%	18%	26%	22%	22%	34%	28%	31%	22%	29%	30%	16%	27%	24%		Kindermonitor 2017
Belemmeringen buiten spelen (gevaarlijk water) (0-12 jarigen)	9%	31%	25%	25%	18%	19%	10%	26%	25%	22%	29%	15%	18%	23%	15%	26%	19%		Kindermonitor 2017
Cijfer woning onvoldoende (19+)	4%	3%	3%	5%	3%	3%	2%	3%	3%	3%	5%	7%	6%	3%	4%	2%	5%		Gezondheidsmonitor 2016
Cijfer woonomgeving onvoldoende (19+)	5%	4%	5%	9%	5%	5%	3%	4%	4%	5%	5%	8%	10%	4%	4%	4%	6%		Gezondheidsmonitor 2016
Ernstige hinder geluid (19+)	12%	13%	14%	18%	12%	13%	11%	14%	14%	14%	14%	16%	18%	10%	11%	17%	15%		Gezondheidsmonitor 2016
Ernstige hinder geur (19+)	5%	8%	5%	5%	5%	6%	5%	9%	9%	7%	8%	5%	6%	7%	5%	12%	6%		Gezondheidsmonitor 2016
Armoede en gezondheid																			
Moeite met rondkomen (19+)	15%	15%	13%	13%	16%	12%	12%	15%	15%	14%	17%	20%	18%	12%	16%	15%	16%	14%	Gezondheidsmonitor 2016
inkomen alleen AOW (65+)	22%	21%	22%	19%	26%	17%	13%	21%	34%	32%	32%	18%	18%	30%	19%	19%	21%		Gezondheidsmonitor 2016
Laaggeletterd *(schatting)*	4%	14%	5%	5%	14%	7%	4%	7%	11%	9%	7%	9%	14%	9%	5%	11%	9%	12%	St. Lezen en Schrijven 2015
Vanwege geldgebrek niet op vakantie/dagjes uit (0-12 jarigen)	11%	12%	12%	14%	14%	11%	10%	14%	12%	17%	10%	13%	18%	12%	12%	12%	13%		Kindermonitor 2017
Vanwege geldgebrek zijn er spanningen in het gezin (0-12 jarigen)	7%	10%	8%	7%	9%	8%	5%	8%	7%	7%	7%	7%	11%	6%	6%	6%	8%		Kindermonitor 2017
Ouderen (65+)																			
Is kwetsbaar (algemeen)	31%	35%	31%	33%	34%	34%	34%	29%	39%	35%	34%	39%	38%	32%	33%	35%	35%		Gezondheidsmonitor 2016
Gebruikt slaap-/kalmeringsmiddel (doktersrecept, afgl 2 wkn)	9%	12%	9%	16%	11%	9%	10%	10%	12%	20%	10%	13%	13%	12%	10%	13%	12%		Gezondheidsmonitor 2016
Bezoek huisarts (afgl 2 maanden)	47%	52%	46%	49%	50%	43%	53%	42%	44%	51%	47%	53%	48%	39%	50%	51%	49%		Gezondheidsmonitor 2016
Is gevallen (afgl 3 maanden)	20%	20%	22%	23%	17%	19%	22%	17%	19%	23%	25%	24%	22%	18%	17%	21%	21%		Gezondheidsmonitor 2016
Onvoldoende regie over eigen leven	15%	13%	13%	16%	12%	13%	12%	15%	16%	18%	15%	15%	15%	13%	11%	14%	14%	15%	Gezondheidsmonitor 2016
(Zeer) ernstig eenzaam	7%	7%	7%	7%	9%	9%	6%	8%	11%	6%	8%	11%	11%	8%	7%	9%	9%	10%	Gezondheidsmonitor 2016
Geeft mantelzorg (minimaal 3 mnd en/of minimaal 8u pw)	15%	18%	11%	13%	15%	15%	12%	16%	16%	14%	14%	16%	13%	16%	15%	18%	15%	15%	Gezondheidsmonitor 2016
Heeft mobiliteitsbeperkingen	18%	20%	17%	22%	22%	19%	15%	18%	24%	26%	21%	24%	24%	22%	19%	22%	21%	21%	Gezondheidsmonitor 2016
Heeft min. 1 beperking huish.dgl levensverrichting (HDL)	25%	25%	22%	26%	27%	23%	20%	23%	31%	32%	28%	26%	25%	27%	22%	26%	25%		Gezondheidsmonitor 2016
(Hoog) Risico angst-/depressie	5%	6%	3%	5%	3%	2%	3%	5%	6%	7%	5%	7%	7%	4%	3%	6%	5%	5%	Gezondheidsmonitor 2016
Vaccinatiegraad																			
Volledige vaccinatie (cohort 2015) op 2 jarige leeftijd	94%	95%	90%	89%	97%	82%	94%	89%	89%	51%	76%	92%	90%	92%	93%	81%		90%	RIVM-DVP (2018)
Reformatorisch-orthodox geloof (ouders 0-12 jarigen)	0	0	6%	1%	0	17%	1%	3%	2%	55%	23%	0	1%	0	0	17%	6%		Kindermonitor 2017
Diversiteit																			
Westerse migratieachtergrond	11%	8%	6%	9%	6%	5%	9%	5%	7%	5%	5%	12%	9%	5%	8%	6%	9%	10%	BRP 2017 via buurtmonitor integratie
Niet-westerse migratieachtergrond	4%	5%	2%	14%	6%	4%	4%	4%	3%	2%	3%	14%	16%	2%	5%	6%	8%	13%	BRP 2017 via buurtmonitor integratie
Mentale gezondheid																			
psychosociale problemen (SDQ verhoogd,13-16 jarigen)	3%	4%	6%	6%	4%	5%	3%	*	6%	5%	6%	5%	7%	6%	4%	5%	5%		Jeugdmonitor (EMOVO) 2015
wordt gepest (13-16 jarigen)	6%	4%	6%	5%	5%	4%	3%	*	7%	5%	5%	4%	6%	5%	5%	6%	5%		Jeugdmonitor (EMOVO) 2015
wordt gepest (4-12 jarigen)	8%	10%	12%	13%	8%	6%	7%	10%	7%	6%	7%	7%	13%	7%	10%	7%	9%		Kindermonitor 2017
psychosociale problemen (SDQ verhoogd, 4-12 jarigen)	8%	10%	13%	11%	9%	12%	9%	14%	9%	9%	11%	7%	15%	11%	9%	11%	10%		Kindermonitor 2017
Ouder maakt zich zorgen over faalangst (4-12 jarigen)	21%	19%	18%	19%	18%	19%	15%	21%	14%	18%	13%	21%	22%	20%	20%	14%	19%		Kindermonitor 2017

2.2 Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid

Conform artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD Gelderland-Zuid, dient het Algemeen Bestuur van de GGD eens in de 4 jaar een meerjarenbeleidsplan of meerjarenstrategie vast te stellen. De meerjarenstrategie 2020 – 2023 is ontwikkeld vanaf het najaar 2018 en is in concept in december 2019 voor zienswijze naar de gemeenten gestuurd, zodat het Algemeen Bestuur begin april 2020 de Meerjarenstrategie kan vaststellen. Met de meerjarenstrategie geeft de GGD inzicht in de focus, ambities en strategische thema's voor de periode 2020 – 2023, vanuit de publieke dienstverlening die de GGD voor de gemeenten in Gelderland-Zuid vervult.

Ten tijde van het opstellen van de voorliggende Programmabegroting 2021 van de GGD is de meerjarenstrategie 2020 - 2023 nog niet officieel vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Wel is een laatste concept medio december 2019 door het Algemeen Bestuur getoetst, voordat het voor zienswijze gestuurd is naar de deelnemende gemeenten. De planning is dat de meerjarenstrategie 2020-2023 wordt vastgesteld in de AB-vergadering van april 2020.

De maatschappelijke opgave van gemeenten, de gezondheidssituatie van onze inwoners, de lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen en de geformuleerde uitgangspunten en ambities in de vorige meerjarenstrategie vormen voor de GGD de basis voor de speerpunten voor de periode 2020 - 2023. Als professionele organisatie staan we voor geborgde kwaliteit en een doelmatige en doeltreffende organisatie. De bestuursopdracht om een ondernemende GGD te zijn, uit zich in oog hebben voor ontwikkelingen, innovatie en kansen.

In de praktijk van alledag is juist over de grenzen heen werken met andere organisaties belangrijk om daadwerkelijk (gezamenlijk) effect te kunnen bereiken. Het inzicht dat de GGD kan leveren op basis van (gezondheids-)gegevens en de goede samenwerkingsrelaties en -afspraken met lokale, regionale en landelijke partners, zorgen voor een infrastructuur die van belang is voor het oppakken van integrale vraagstellingen. De inzet van de academische werkplaats om gegevens te duiden en te verrijken met (wetenschappelijke) inzichten, is hierbij van groot belang.

De maatschappelijke opgave waar gemeenten voor staan is fors. Gemeenten staan voor de uitdaging om goede zorg en maatschappelijke ondersteuning in samenhang te organiseren voor haar inwoners. Dit doen zij in een context van veranderende wetgeving, stijgende zorgkosten en beperkte budgetten, toenemende vergrijzing, meer kwetsbare mensen en (complexe) zorg in de wijk en mondigere inwoners.
De meeste gemeenten hebben het momenteel financieel zwaar in het sociaal domein. Er is vanaf 2015 een aantal taken vanuit het Rijk aan de gemeenten overgedragen zonder voldoende budget. Hierdoor is kostenbeheersing van belang. Daarnaast bestaat er een steeds groter besef van het belang van preventie en een integrale aanpak voor een gezonde leefstijl en leefomgeving met aandacht voor onderliggende factoren, zoals armoede, werk en inkomen, en laaggeletterdheid. Ook staan vraagstukken rond zorg en sociale veiligheid steeds prominenter op de agenda.

De GGD is als gemeentelijke gezondheidsdienst van de 14 gemeenten in Gelderland-Zuid het gezicht van de publieke gezondheid in onze regio. De publieke gezondheidszorg richt zich op het bevorderen van gezond en vitaal leven van haar inwoners, het verminderen van risico's, het bieden van zorg en bescherming aan kwetsbare groepen. Deze taken sluiten aan bij de maatschappelijke opgave waar gemeenten voor staan. De GGD is van en voor de gemeenten. De GGD is regionaal georganiseerd en lokaal aanwezig en voert een breed palet van taken uit.

Voor de uitvoering van de taken, werkt de GGD vanuit twee leidende principes:
1. Aansluiting bij de gemeenten, waarbij de GGD zijn lokale nabijheid verder versterkt door per gemeente 'dedicated' teams van professionals te vormen die zich richten naar de lokale context.
2. Netwerkaanpak, waarbij verbinden van kennis en samenwerking met partners, op lokaal, regionaal en landelijk niveau, centraal staat. De netwerkaanpak kan leiden tot het samen organiseren van dienstverlening (netwerkorganisatie) om kwaliteit en integraliteit voor de inwoners te verhogen en/of dienstverlening te kunnen borgen.

De maatschappelijke opgave van gemeenten, de gezondheidssituatie van onze inwoners, de lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen en het takenpakket van de GGD vormen de uitgangspunten voor de meerjarenstrategie 2020 – 2023.

De strategische thema's waar de GGD in de periode 2020 - 2023 op inzet zijn:
1. Informatie gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven;
2. adviseren over preventie en verbinden van collectieve preventie met persoonsgerichte zorg;
3. investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid;
4. gezondheidsbescherming in het sociale en fysieke domein.

Ad. 1.
Dit strategisch thema is in onderhavige Programmabegroting GGD 2021 uitgewerkt in het Programma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA). Dit programma (inclusief doelstellingen en op te leveren resultaten) wordt met name beschreven in het onderdeel 'Wettelijke taken opgedragen aan de GGD'.

Ad. 2.
Dit strategisch thema is in onderhavige Programmabegroting GGD 2021 voornamelijk uitgewerkt in de paragrafen Gezond Leven en Jeugdgezondheidszorg in het onderdeel 'Wettelijke taken opgedragen aan de GGD'. Hier staan de doelstellingen en te behalen resultaten voor 2021 op dit terrein beschreven.

Ad. 3.
In onderhavige Programmabegroting GGD 2021 is dit strategisch thema met name uitgewerkt in de paragrafen Bijzondere Zorg en Veilig Thuis, te vinden in het onderdeel 'Wettelijke taken belegd bij de GGD'. Hier staan de doelstellingen en te behalen resultaten voor 2021 op dit terrein beschreven.

Ad. 4.
Dit strategisch thema is in onderhavige programmabegroting GGD 2021 uitgewerkt in paragraaf Algemene gezondheidszorg, in het onderdeel 'Wettelijke taken opgedragen aan de GGD'. Hier staan de doelstellingen en te behalen resultaten voor 2021 op dit terrein beschreven.

De meerjarenstrategie geeft de ontwikkelrichting aan van de GGD. De operationalisering van de meerjarenstrategie zal worden bepaald door prioritering binnen de budgettaire mogelijkheden, die momenteel onder druk staan. Deze budgettaire mogelijkheden bepalen de mate waarin resultaten kunnen worden behaald.

2.3 Relevante maatschappelijke ontwikkelingen

Investeren in preventie
Zowel in het sociaal domein als in de gezondheidszorg groeit het inzicht dat een verschuiving van specialistische zorg naar lichtere zorg en het voorkómen van zorg van belang is. Meer en meer ontstaat het maatschappelijk besef dat investeren in preventie van belang is, waarbij oog is voor onderliggende problematiek zoals armoede, schulden en laaggeletterdheid. De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR) waarschuwt hierbij om de mate van zelfredzaamheid niet te overschatten. Onder druk van armoede en stress neemt het 'doe-vermogen' van mensen af, waardoor zij veel minder in staat zijn om in actie te komen om hun situatie te verbeteren. De WRR pleit ervoor om in te zetten op de groep met het grootste gezondheidspotentieel (lage SES), aangezien daar de grootste winst te halen is.

Bij het versterken van de sociale omgeving is participatie en zoveel mogelijk eigen regie van belang. Dit komt ook tot uiting in het concept *positieve gezondheid* van Machteld Huber. Dit gaat uit van dat een mens meer is dan zijn ziek zijn, van regie over het eigen leven en aandacht voor wat (voor het individu) betekenisvol is, om zo de eigen veerkracht te benutten en te versterken.

Ook in de gezondheidszorg zien we een verschuiving van ziekte en zorg, naar gezondheid en gedrag. Er wordt meer ingezet op de patiënt centraal, persoonsgerichte preventie, en aandacht voor de leefstijl en leefwijze van patiënten.

Eind 2018 presenteerde staatsecretaris Blokhuis het Nationaal Preventieakkoord, ondertekend door 70 partijen waaronder de VNG en de GGD'en. Het Preventieakkoord zet in op het terugdringen van overgewicht, roken en problematisch alcoholgebruik. Doelstellingen (voor 2040) betreffen een rookvrije generatie, een kwart minder mensen met overgewicht en een halvering van het aantal mensen met problematisch alcoholgebruik. Het sluiten van regionale en lokale preventie-akkoorden wordt aangemoedigd.

Landelijke nota gezondheidsbeleid
De landelijke nota Gezondheidsbeleid 2020 – 2024 verschijnt voorjaar 2020. Deze nota beschrijft de landelijke prioriteiten op het gebied van publieke gezondheid en is richtinggevend voor het lokale gezondheidsbeleid van gemeenten. Aangezien leefstijl al is geadresseerd in het Nationaal Preventie-akkoord, zal de nota hier niet meer op ingaan. Verwacht wordt dat de aandacht uitgaat naar:
1. het verkleinen van gezondheidsverschillen;
2. van ziekte naar gezondheid;
3. gezondheidsbescherming in de fysieke en sociale leefomgeving.

Contourennota
In de VWS-begroting 2020 staat aangekondigd dat in de zomer 2020 de Contourennota verschijnt, waarin de hoofdlijnen worden neergezet voor verbetering van de organisatie van het zorgstelsel. De regio krijgt daarin een belangrijke rol omdat de overtuiging is dat het vraagstuk 'naar een betere organiseerbaarheid van de zorg' vanuit de regio moet worden bezien. Daar moet de samenwerking plaatsvinden tussen zorg- en hulpverleners, tussen hun organisaties, en tussen gemeenten, verzekeraars en zorgkantoren als inkopende partijen. Het primaat ligt immers in de praktijk en de ene regio is de andere niet.
De nota gaat onder meer in beeld brengen of er een gedeeld regiobeeld met een daaruit voorkomende opgave voor de regio is. En of er afspraken zijn gemaakt over samenwerking op domein overstijgende onderwerpen. Vervolgens verkent de Contourennota wat er in de regio nodig is om de organisatie van de (voor)zorg en ondersteuning te verbeteren om aan de (toekomstige) zorgvraag in de regio te voldoen, welke aanpassingen in de governance dit vraagt en wat er nodig is om de organiseerbaarheid te verbeteren.

Voornemen Prenataal huisbezoek aan kwetsbare zwangeren en gezinnen door de JGZ
Voor een gezonde ontwikkeling van het kind is het cruciaal dat een kind een goede start kan maken in de eerste 1000 dagen. Zorgwekkende omstandigheden voor kinderen kunnen al tijdens de zwangerschap optreden. Daarom is het belangrijk dat met name kwetsbare zwangere vrouwen en gezinnen passende ondersteuning krijgen, gericht op het wegnemen van onder andere stress en op het bevorderen van sensitief ouderschap zodat meer kinderen gezond en veilig opgroeien. Hiertoe heeft de minister van VWS het voornemen om per 1 januari 2021 in de Wet publieke gezondheid (Wpg) de verplichting voor gemeenten op te nemen om de JGZ een prenataal huisbezoek aan kwetsbare zwangeren en gezinnen aan te laten bieden. Dit voornemen komt voort uit het landelijke actieprogramma Kansrijke Start.

Uitbreiding Rijksvaccinatieprogramma (RVP)
De Staatssecretaris van Volksgezondheid heeft besloten om kwetsbare kinderen een vaccinatie aan te bieden tegen het Rota virus. Het gaat om kinderen die bijvoorbeeld te vroeg zijn geboren of een laag geboortegewicht hebben. Zij hebben een grotere kans dat een infectie met het Rota virus ernstig verloopt. De inschatting is dat deze vaccinatie op 1 juni 2020 gaat starten. Voor de uitvoering van de bovengenoemde uitbreiding van het RVP en de monitoring daarvan wordt extra geld gestort in het gemeentefonds. De vaccinaties zelf worden bekostigd door het RIVM.
In 2021 wordt het HPV-vaccin ook beschikbaar voor jongens (nu alleen voor meisjes van 12/13 jaar). Het vaccin beschermt hen tegen penis-, anus-, mond- en keelkanker. Ook worden kinderen vanaf 2021 eerder gevaccineerd, namelijk als ze 9 jaar oud zijn.

Doordecentralisatie Beschermd wonen / Maatschappelijke Omvang
De doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang van de centrumgemeente naar individuele gemeenten is voorzien per 1 januari 2022. In 2021 zal de GGD zich daartoe, in samenwerking met centrumgemeente Nijmegen en de gemeenten in Gelderland-Zuid, zo goed mogelijk op voorbereiden.
Op dit moment is Nijmegen centrumgemeente voor heel Gelderland-Zuid (excl. de gemeenten Maasdriel en Zaltbommel). Beschermd wonen stelt mensen met psychische beperkingen in staat om, met begeleiding en behandeling in de thuissituatie, zoveel mogelijk hun eigen leven te leiden. Uitgangspunt hierbij is dat ook zij dezelfde wensen en levensbehoeften hebben als ieder ander.

Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)
Door de ambulantisering van de GGZ wordt de doelgroep psychisch kwetsbare burgers voor gemeenten groter. Zeker gezien de ontwikkelingen en aandacht voor ‘personen met verward gedrag’, is de ambitie om OGGz / Bijzondere Zorg beter neer te zetten. Ook willen we de monitor OGGz, samen met andere partners, door ontwikkelen, zodat er een gezamenlijk beeld ontstaat van de gehele keten en er gericht interventies op knelpunten kunnen worden ingezet.

Sterkere verbinding tussen zorg en veiligheid
Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat op gemeentelijk niveau zorg en veiligheid steeds sterker met elkaar in aanraking komen. Door de decentralisaties van zorgtaken naar gemeenten, het streven om inwoners langer in de wijk te laten wonen en de beweging van gespecialiseerde intramurale zorg naar ambulante ondersteuning, wonen kwetsbare groepen steeds langer in de wijk. Dit geldt behalve voor bijvoorbeeld kwetsbare ouderen, ook voor personen die overlast gevend gedrag veroorzaken en/of voor zichzelf of anderen een gevaar kunnen zijn.

Zowel bij Bijzondere Zorg, Veilig Thuis, crisisdiensten GGZ als het Veiligheidshuis zien we de complexiteit van casuïstiek toenemen. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen zorgpartners, gemeenten, politie en justitie om samen een integrale aanpak te hanteren.

Wet verplichte GGZ
Met ingang van 2020 voert de GGD op verzoek van de gemeenten (facultatieve) taken uit op het terrein van de Wet verplichte GGZ (Wvggz). Omdat het gaat om een nieuwe taak voor GGD en gemeenten wordt op basis van monitoring en evaluatie in het najaar 2020 bepaald hoe de taakuitvoering en definitieve begroting er voor 2021 uitzien.

Toekomstige wijziging in de Jeugdbeschermingsketen
Hoewel er meer kinderen in beeld zijn dan voorheen, ontvangen zij niet altijd op tijd de hulp die ze nodig hebben. Het Rijk en de VNG hebben in 2019 geconcludeerd dat, naast extra geld, ook een betere organisatie van het jeugdstelsel nodig is om de beloften van de Jeugdwet te kunnen inlossen. In een brief aan de Tweede Kamer (nov. 2019) geven de Minister van VWS en de Minister van Rechtsbescherming (Justitie) aan dat een niet vrijblijvende manier van (boven) regionaal samenwerken van gemeenten nodig is om de continuïteit van specifieke vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en Veilig Thuis te borgen. Samenwerking van gemeenten is in het belang van kinderen en gezinnen omdat het leidt tot een stabieler aanbod van hulp voor jeugdigen met complexe problemen. Het plan is om in 2020 te werken aan een wetsvoorstel voor een betere organisatie van specifieke vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en Veilig Thuis. Ook zal bezien worden of het nodig is om kwaliteitsstandaarden c.q. landelijke eisen voor sociale wijkteams in de wet of in nadere regelgeving vast te leggen.
De bovenstaande ontwikkeling kan mogelijk leiden tot intensievere samenwerkingsvormen tussen de gecertificeerde instellingen, de Raad voor de Kinderbescherming en de Veilig Thuis-organisaties in Gelderland.

3 Programma GGD

3.1 Overzicht programma

UNIFORM

Wettelijke taken opgedragen aan de GGD

- Programma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA)
- Algemene Gezondheidszorg
- Gezond Leven
- Jeugdgezondheidszorg

Werkveld beleidsmatig belegd bij de GGD

- Algemene gezondheidszorg
- Bijzondere Zorg
- Veilig Thuis

FACULTATIEF

Werkveld specifiek (facultatief)

- Prgramma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA)
- Algemene Gezondheidszorg
- Bijzondere Zorg
- Gezond Leven
- Jeugdgezondheidszorg

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

- Arbo
- Communicatie
- Informatiemanagement
- Kwaliteit
- Bedrijfsvoering

Gelderland-Zuid

Vier pijlers van betrouwbare publieke gezondheid

Bij brief aan de Tweede Kamer: 'Betrouwbare publieke gezondheid, gezamenlijke verantwoordelijkheid gemeenten en Rijk', 28 augustus 2014, heeft de minister van VWS verschillende pijlers van de GGD benoemd voor een robuuste vormgeving van de publieke gezondheid.
De minister stelt: "De Wet publieke gezondheid (Wpg) geeft gemeenten daarvoor een aantal taken zoals het uitvoeren van infectieziektebestrijding, preventieve ouderenzorg en jeugdgezondheidszorg, het monitoren van de volksgezondheid en het voeren van lokaal gezondheidsbeleid waarbij een grote mate van lokale beleidsruimte hoort. De Wpg geeft het Rijk, in casu de minister van VWS, specifieke taken binnen de publieke gezondheid met het doel de kwaliteit en doelmatigheid van de publieke gezondheid te bevorderen".
"Vier taken zijn voor het fundament van de publieke gezondheid van zo essentieel belang, dat zij op een uniforme wijze moeten worden geborgd. Ze vragen een gespecialiseerde deskundigheid met een hoge mate van continuïteit en duidelijke aanspreekpunten (zowel voor de lokale als de landelijke overheid). Deze taken dienen daarom bij de GGD'en te worden belegd en vormen de vier pijlers van iedere GGD. Rijk en gemeenten moeten, vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid, de kwaliteit van deze pijlers gezamenlijk verankeren". De vier pijlers zijn in de brief van de minister in onderstaande figuur verbeeld.

Deze vier pijlers komen in de begroting van de GGD terug bij de uniforme taken (professioneel geborgde uitvoering van wettelijke taken), maar kennen ook een facultatieve component die per gemeente (of groep van gemeenten) wordt afgenomen.

3.2 Wettelijke taken opgedragen aan de GGD

3.2.1 Programma Onderzoek Informatie en Advies (OIA)

Wat houdt het in?

Binnen het Programma 'Onderzoek, Informatie en Advies' (OIA) verzamelt, bestudeert en vergelijkt GGD Gelderland-Zuid gegevens en cijfers over de gezondheid en factoren die de gezondheid beïnvloeden van de inwoners van Gelderland-Zuid. Het gaat daarbij in de basis om cijfers die de GGD zelf verzamelt via de gezondheidsmonitoren en om gegevens die ten behoeve van het primaire proces binnen de afdelingen JGZ, AGZ, Gezond Leven, Bijzondere Zorg en Veilig Thuis worden verzameld of geregistreerd. Deze gegevens worden (waar mogelijk) verrijkt met gegevens uit andere beschikbare bronnen (waarstaatjegemeente.nl, CBS, RIVM, etc.) en met beschikbare gegevens vanuit het sociale en medische domein.

Monitoren - In onze jaarlijkse monitor-onderzoeken bevragen we een grote representatieve groep inwoners uit het werkgebied. Wij maken onderscheid tussen ouders van kinderen van 0-12 jaar (kindermonitor), jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs (Gezondheidsmonitor Jeugd, GMJ voorheen EMOVO), en volwassenen vanaf 19 jaar en ouder (Volwassenen en Ouderen monitor). In een vaste cyclus wordt ieder van deze groepen eens per vier jaar op een gestructureerde manier bevraagd. De monitoren voeren wij uit vanaf 2008 (GMJ vanaf 2003) waardoor wij inmiddels trends over de jaren heen kunnen aangeven. De gegevens worden ook geleverd aan en gebruikt door landelijke instanties als het CBS en het RIVM t.b.v. landelijke overzichten en om vergelijkingen tussen regio's en gemeenten mogelijk te maken.
De resultaten zijn echter vooral bedoeld als basis voor het gezondheidsbeleid en de uitvoerings-programma's van de regio, de subregio's, de gemeenten, de GGD en andere instanties.
In toenemende mate worden de beschikbare gegevens vertaald in profielen op wijk- en dorpsniveau. Deze worden zoveel mogelijk op een interactieve manier beschikbaar gesteld via moderne presentatietechnieken. Waar mogelijk verrijken we de profielen met gegevens over de gemeente en de zorg die er wordt verleend die elders beschikbaar zijn. Voor het hele werkgebied van GGD Gelderland-Zuid zijn inmiddels profielen gemaakt.

Actieve samenwerkingsverbanden - De GGD vormt met de GGD Gelderland Midden en de vakgroep Eerstelijnsgeneeskunde van Radboudumc de academische werkplaats 'AMPHI integraal gezondheidsbeleid'. Praktijkvragen vanuit de GGD en de gemeenten worden hier samen opgepakt en uitgewerkt met als doel verder leren en verbeteren van het integraal gezondheidsbeleid op een wetenschappelijk verantwoorde én praktijkgerichte manier. Er lopen verschillende promotietrajecten en kleinere onderzoeken op het terrein van jeugd, bewegen, opvoeding en overgewicht, bereiken van lage SES-groepen en ouderen.

Andere structurele databronnen binnen de GGD - Naast de monitorgegevens beschikt de GGD ook over andere gegevens, zoals bijvoorbeeld verzameld bij het primaire proces van verschillende afdelingen. Het Programma OIA wil in samenwerking met de inhoudelijk betrokken afdelingen advies uitbrengen en/of een actieve rol spelen om deze data te ontsluiten ten behoeve van domein-overstijgende inzichten. Dit kan de organisatie verder brengen in het informatie gestuurd werken, door enerzijds efficiënt met de data om te gaan en anderzijds toe te werken naar een verbeterde data-infrastructuur.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

- Het programma 'Onderzoek, informatie en advies' heeft de ambitie om het strategisch thema van de meerjarenstrategie 'Informatie-gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven' gestalte te doen geven. Hiertoe is het belangrijk om domein-overstijgende inzichten te genereren, samenwerking op het gebied van data tussen de verschillende afdelingen te versterken en medewerkers binnen de gehele organisatie het belang van data te laten zien. Waar dit nog niet is gebeurd kan het Programma OIA een adviserende of uitvoerende rol spelen in het ontsluiten, verwerken, verrijken en presenteren van de data.
- In de meerjarenstrategie van de GGD staat verwoord dat de GGD zich positioneert als verbinder en makelaar met gemeenten en lokale, regionale en landelijke partners. De gegevens die vanuit de monitoren verzameld worden, worden actief verwerkt tot nieuwe inzichten en gedeeld met de relevante collega's binnen de GGD, de gemeenten en partners in de gemeente zodat zij zich mede-eigenaar voelen van de gegevens en deze gebruiken als basis voor verantwoorde beleidskeuzes en evaluatie van uitgevoerd beleid.
- We willen samen integrale vraagstellingen (kunnen) oppakken en verbinding zoeken en leggen tussen verschillende domeinen, waardoor er minder verkokerd gewerkt wordt. Het toewerken naar een slimme, efficiënte en passende data-infrastructuur is daarbij helpend.
- In het programma OIA wordt ook samenhang en verbinding gezocht met persoonsgerichte zorg voor kwetsbare groepen, alwaar de grootste gezondheidswinst te behalen is. Deze groepen worden niet altijd bereikt met de monitor-onderzoeken. Waar mogelijk zoeken we de verbinding met GGData om met behulp van data-science en gebundelde expertise vanuit andere GGD'en op landelijk niveau betere inzichten te kunnen krijgen.

Ontwikkelingen

Aandacht voor preventie: lokale gegevens zijn voor gemeenten van belang als outcome–indicatoren van het gevoerde beleid. De urgentie om over goede cijfers te beschikken is door de transities en de nieuwe verantwoordelijkheden van de gemeenten op het gebied van zorg en welzijn enorm gestegen. Er is een groeiend maatschappelijk besef dat investeren in preventie belangrijk is, waarbij onderliggende problematiek zoals armoede, schulden en laaggeletterdheid beter in kaart moet worden gebracht.
Samen met de gemeente Nijmegen heeft de GGD eerder al een Trusted Third Party-constructie aangeschaft om gegevens op persoonsniveau optimaal veilig aan elkaar te kunnen koppelen. Deze applicatie willen we verder uitbreiden ten behoeve van nieuwe projecten en samenwerkingen, door GGD-data te verrijken met andere gebieden/thema's, zoals het sociale domein, het jeugddomein (onderwijs) en de medische zorg (1e en 2e lijn). Juist over de grenzen heen werken met andere organisaties biedt namelijk betere kansen om daadwerkelijk een gezamenlijk effect te kunnen bereiken.

Omgevingswet: ook door de invoering van de Omgevingswet per 2021 is er een sterke noodzaak om meer en meer het sociale en fysieke domein aan elkaar te relateren.
Vanuit de GGD kunnen wij onze informatievoorziening naar de gemeenten toe zo inrichten dat zij voldoende houvast hebben om een omgevingsvisie op te stellen voor een veilige en gezonde leefomgeving.

Verbinding door netwerk van gezondheidsbevorderaars: op gemeente Nijmegen na worden dit soort integrale vragen doorgaans weggezet bij externe bureaus in verband met gebrek aan onderzoekscapaciteit bij de kleinere lokale gemeenten. Zodra er externe expertise wordt ingezet wordt er echter geen gezamenlijke kennis en infrastructuur opgebouwd, wat mogelijk voor de herhaling en continuïteit een barrière vormt.

Vanuit de meerjarenstrategie 2016-2019 heeft de GGD de rol van lokale verbinder en makelaar versterkt, waarmee de GGD in staat is om effectief in te zetten op preventie in het sociaal domein. Dit kan alleen als er gerichte cijfers zijn die door de gezondheidsbevorderaars lokaal toegepast kunnen worden.

Data infrastructuur:
De ontwikkelingen op het gebied van een stevigere data infrastructuur worden samen met het informatiemanagement van de GGD doorgemaakt. Hierdoor kunnen we binnen de projecten relevante ontwikkelingen implementeren en testen.
Naast een betrouwbare en gestructureerde dataverzameling wordt ook het toegangsniveau en de presentatievorm van deze data steeds belangrijker. Statische rapporten en hard copy-vormen van factsheets en wijkprofielen kunnen aangevuld of zelfs vervangen worden met moderne presentatietechnieken, waarbij beschikbare data op ieder moment online of binnen het netwerk van de GGD geraadpleegd kan worden. Indien relevant willen we er ook naar toewerken dat data op ieder moment geactualiseerd kan worden. Op die wijze kan iedere werknemer, bestuurder, ambtenaar en burger op maat en interactief gebruik maken van actuele data. Buiten de GGD biedt dit de mogelijkheid om op gedetailleerd niveau informatie in te winnen. Binnen de GGD zorgt het voor spiegelinformatie t.b.v. eenduidige registratie en registratiekwaliteit en kan het de bewustwording van het nut van data, of data-volwassenheid van de organisatie laten groeien.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Verzamelen van beleidsrelevante gegevens over gezondheid van de burgers / monitoring (Wpg).	Verwerken en presenteren van de gegevens van Volwassen- en ouderenmonitor, zoals die eind 2020 verzameld zijn.	Rapportage over en presentatie van de monitor gegevens aan alle gemeenten in het werkgebied.
	Uitvoeren van de Kindermonitor 2021. Het onderzoek wordt in nauwe samenwerking met het RIVM, CBS en de andere GGD'en in het land uitgevoerd.	Gegevens bij een grote steekproef bij de burgers van alle gemeenten in het werkgebied.
	Dynamische en actuele overzichten van onderzoeksgegevens of registratiedata.	Verdere uitbouw van Tableau waarmee we actuele gezondheidsprofielen per wijk/dorp/deel van een gemeente online toegankelijk en beschikbaar hebben. Een toegankelijke en actuele website, waar de onderzoeksgegevens worden gepresenteerd.
	Op projectbasis ontsluiten en verrijken van aanwezige gegevens bij JGZ, seksuele gezondheid, MMK, Bijzondere Zorg en mogelijk Veilig Thuis.	Cijfermatige input voor de SOA-thermometer. Cijfermatige input voor de OGGz-monitor.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
		De jaarlijkse over- en ondergewicht cijfers van KD+ van kinderen van 5, 7 en 12 jaar. Nieuwe en extra indicatoren voor de JGZ en gegevens hierover.
	Op aanvraag van gemeenten en lokale partijen bewerken en beschikbaar maken van gegevens over gezondheid van de bevolking.	Prestatie is afhankelijk van de vraag.
	Deelnemen aan (landelijke) data-science activiteiten ten behoeve van landelijk in te zetten producten.	Deelname aan 1 data-science onderzoek.
Bijdragen aan het opzetten van een veilige en betrouwbare regionale data-infrastructuur.	Inzetten van een TTP-constructie om op een veilige manier gegevens van mensen op een privacy-veilige manier aan elkaar te koppelen om relevante beleidsinformatie op te leveren.	Verder ontwikkelde TTP-constructie om een steeds grotere set van gegevens te koppelen.
	Bijdragen aan het opzetten van een samenwerkings-structuur tussen verschillende partijen uit het publieke domein, veiligheid en zorg en welzijn om data te koppelen.	Een samenwerkingsstructuur tussen gemeentelijke instanties en enkele zorginstellingen om meer gezamenlijke beleidsrelevante data te kunnen presenteren.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Wettelijke taken opgedragen aan de GGD						
Programma Onderzoek, Informatie en Advies	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	0	513	453	453	453	453
Materiële kosten	0	101	106	106	106	106
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	0	165	199	198	198	198
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	0	-720	-708	-708	-708	-708
Subsidie gemeenten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	0	0	-50	-50	-50	-50
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**0**	**59**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.2.2 Algemene Gezondheidszorg (AGZ)

3.2.2.1 Gezondheidsbescherming

Wat houdt het in?

Gezondheidsbescherming richt zich op het beschermen van de gezondheid van inwoners van Gelderland-Zuid tegen infectieziekten in binnen- en buitenland, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's. Doel is onder andere om te voldoen aan de eisen die wet- en regelgeving stelt aan gemeenten (Wet publieke gezondheid, Wet veiligheidsregio's en subsidieregeling publieke gezondheidszorg). Gezondheidsbescherming is een van de pijlers van de publieke gezondheidszorg.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Gezondheidsbescherming in het sociale en fysieke domein is één van de vier strategische thema's in de Meerjarenstrategie 2020-2023. Gezondheid beschermende maatregelen, zoals vaccineren en het voorkomen van infecties door preventie, zijn van groot belang voor de volksgezondheid.

Gezondheidsbescherming is één van de belangrijkste wettelijk verplichte taken in de Wet Publieke Gezondheid. Belangrijke speerpunten in dit kader zijn:

- integrale advisering gezonde leefomgeving: hierdoor levert de GGD een betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving;
- infectiepreventie en bestrijding antibiotica-resistentie: aandacht voor kwetsbare groepen en het voorkomen dat één van de grootste bedreigingen binnen de gezondheidszorg in Nederland onbeheersbaar wordt;
- integrale organisatie seksuele gezondheidszorg: hierbij focust de GGD nog meer op preventie en sluit zo goed als mogelijk aan bij de behoefte van de inwoners.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen betreffen:

- Aanhoudende dreiging en onvoorspelbaarheid van infectieziekten, opkomende zoönosen en gevaar van infecties door bacteriën die (multi)resistent zijn tegen antibiotica.
- In 2019 is het RVP opgenomen in de Wpg en is financiering voor de uitvoering van het RVP overgeheveld naar de gemeenten. De afdeling Infectieziekten bestrijding is verantwoordelijk geworden voor de surveillance van de vaccinatiegraad.
- Voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet.
- Zorg over groepen die relatief grote seksuele gezondheidsrisico's lopen en de noodzaak tot netwerksamenwerking, extra preventie en inzet van hiervoor.
- Bezuiniging vanaf 2021 van €35.000 door het laten vervallen van het uitbraakbudget van Infectieziektebestrijding, binnen het kader van de GGD-brede bezuinigingen; indien zich een uitbraak voordoet, zullen de kosten hiervan bij desbetreffende gemeente(n) in rekening worden gebracht.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Gezondheids-bescherming van inwoners tegen infectieziekten in binnen- en buitenland, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's (Wpg).	Voorkomen en bestrijden van infectieziekten en TBC, vroegtijdig signaleren hiervan en adequaat voorbereid zijn op uitbraken.	• Surveillance • Monitoring RVP-vaccinatiegraad Gelderland-Zuid • Verwerking van meldingen conform Wpg • Beleidsadvisering • Preventie • Bron- en contactopsporing / screening • Netwerksamenwerking • Vangnet • Uitbraakmanagement • Onderzoek • Behandeling en begeleiding.
	Preventie en bestrijding van niet te behandelen infecties veroorzaakt door resistente bacteriën (Antibiotica Resistentie - ABR).	• Mede-coördinerende- en adviesfunctie voor de uitvoering van de aanpak ABR met de ketenpartners Gelderland-Zuid. • Deelname aan het Gelders Antibiotica en Infectiepreventie netwerk (GAIN). • Deelname aan het ABR-kennisnetwerk Oost-Nederland. • Deelname aan onderzoek.

	Technische hygiënezorg bij risico-instellingen en evenementen (Wpg).	• Inspecties bij risicovolle situaties en instellingen waar meer risico's op infecties te verwachten zijn zoals:
		  ○ grote evenementen
		  ○ seksinrichtingen;
		  ○ opvangvoorzieningen.

	Integrale seksuele gezondheidszorg (Wpg).	• Wpg-taken seksuele gezondheidszorg. • In samenhang georganiseerd met Aanvullende seksuele gezondheidszorg Gelderland-Zuid.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**

		• Netwerksamenwerking en deskundigheidsbevordering in de keten.
		• Preventie-activiteiten met betrekking tot onder andere:
		  ○ voorlichting aan kwetsbare groepen;
		  ○ eHealth ter ondersteuning aan de netwerksamenwerking en preventie-activiteiten.

	Voorkomen of beperken van gezondheidsschade ten gevolge van blootstelling aan ongunstige milieufactoren (MMK).	• (Integrale) advisering over de (negatieve) invloeden van milieufactoren op de gezondheid van inwoners, mede in relatie tot de gezonde leefomgeving en de Omgevingswet. • Voorlichting aan gemeenten, instellingen en inwoners. • (Oriënterend) onderzoek naar blootstelling aan milieufactoren en gezondheidsproblemen. • Signalering van ongewenste ontwikkelingen. • Verwerking van meldingen, vragen en klachten. • Preventie.

3.2.2.2 Toezicht

Wat houdt het in?

Dit subprogramma richt zich op het ondersteunen van gemeenten, rijk en netwerkpartners bij het borgen van de kwaliteit van de kinderopvang, risico-instellingen en evenementen. Toezicht is één van de pijlers van de publieke gezondheidszorg.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Met dit subprogramma wordt invulling gegeven aan de rol die de GGD als toezichthouder heeft op het gebied van de kinderopvang en tattoo en piercing. Wij helpen gemeenten om te borgen dat de (kwetsbare) gebruikers van de betreffende voorzieningen er op kunnen vertrouwen dat de geboden diensten en zorg van goede kwaliteit zijn.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen betreffen:

- verdergaande invoering van nieuwe toezicht voor de kinderopvang; in de afgelopen jaren is het toezicht, gebaseerd op de nieuwe wet Innovatie en kwaliteit kinderopvang (wet IKK), reeds gefaseerd aangepast; in de loop van 2020 zullen de resterende fasen van deze invoering worden doorlopen;
- nieuwe ontwikkelingen zoals herstelaanbod en flexibele inspectieactiviteit worden vormgegeven;
- intensivering van het toezicht op de gastouderopvang realiseren, in samenwerking met de gemeenten, conform het landelijk beleid en gefaciliteerd door de extra storting hiervoor in het gemeentefonds.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Bijdragen aan kwaliteitsborging kinderopvang en specifieke voorzieningen	Toezicht houden op kwaliteit kinderopvang	• Toezicht kinderopvang volgens wet Kinderopvang en wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK) • Intensiever toezicht op de gasthouderopvang.
	Toezicht bij tattoo- en piercingshops	Toezicht en vergunningverlening bij tattoo- en piercingshops volgens de Warenwet.

3.2.2.3 Publieke gezondheid bij crises en rampen

Wat houdt het in?

De publieke gezondheidszorg bij crisis en rampen richt zich op het borgen van de inzetcapaciteit van de GGD bij calamiteiten en crisis, zodat wordt voldaan aan de eisen die zowel de Wet publieke gezondheid als de Wet veiligheidsregio's stelt. Publieke gezondheid bij incidenten, rampen en crises is benoemd als één van de vier pijlers van de GGD. Vanaf onderhavige begroting is dit product ondergebracht bij AGZ, desalniettemin blijft de inzet hiervan GGD-breed.

Vanaf onderhavige begroting wordt PSHi als apart facultatief product opgenomen in de begroting van de GGD. Als onderdeel van de GGD-brede bezuinigingen is besloten om het uniforme beschikbaarheidsbudget te laten vervallen. De regie voor de PSHi is vanaf 2021 altijd een verantwoordelijkheid van gemeenten. Indien gemeenten vanaf 2021 GGD-inzet vragen voor PSHi, wordt dit gezien als facultatieve taak en vindt verrekening op factuurbasis plaats (zie facultatieve producten).

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Een van de belangrijkste GGD-rollen betreft die van 'crisisorganisatie'. Met het subprogramma 'publieke gezondheid bij crisis en rampen' wordt deze rol ingevuld en wordt voldaan aan de wettelijke eisen op dit gebied. Het biedt het kader voor alle GGD-medewerkers om zich voor te bereiden op hun rol in een crisissituatie of ramp. Daarbij geven we extra aandacht aan kwetsbare groepen ten tijde van een crisis, ramp of ingrijpende gebeurtenis.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen zijn:

- de subsidiekaders van NZa/AZO voor OTO-middelen 2021;
- het beëindigen van PSHi als uniform product in het kader van de GGD-brede bezuinigingen vanaf 2021.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Borgen publieke gezondheid bij crisis en rampen (Wpg in relatie tot Wvr).	(Kunnen) uitvoeren van GGD-taken IZB, MMK, GZO en PSH in opgeschaalde situaties.	• Actueel GGD-crisisplan en GGD Rampen Opvang Plan (GROP). • Oefenen, trainen en opleiden conform deze plannen. • Voorzien in piketfuncties publieke gezondheid voor VRGZ-/GHOR-crisis-organisatie. • Borgen inzet GAGS voor de GHOR.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Wettelijke taken opgedragen aan de GGD						
Algemene Gezondheidszorg	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	2.464	2.355	2.523	2.455	2.455	2.455
Materiële kosten	443	467	423	396	380	380
Kapitaallasten	0	0	5	5	5	5
Bijdrage aan interne dienstverlening	911	1.113	1.194	1.177	1.179	1.179
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	-3.179	-3.391	-3.477	-3.474	-3.474	-3.474
Subsidie gemeenten	-152	-132	-157	-157	-157	-157
Bijdrage rijk	-93	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-460	-412	-512	-402	-389	-389
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**-66**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.2.3 Gezond Leven: Gezonde wijk/gemeente en Gezonde School

Wat houdt het in?

Met de producten Gezonde Wijk/gemeente en Gezonde School geven we invulling aan de kerntaak Gezondheidsbevordering. Om deze taak goed, effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren is het belangrijk om in de gemeenten, de wijken en de scholen aanwezig te zijn. Alleen dan is het mogelijk om met de relevante partners, de burgers in de wijk en de gemeente deze taak op maat inhoud te geven en optimaal in te spelen op de behoeften en vragen van de gemeente en de gemeenschap.

De kracht van wijkgericht werken
Iedere wijk, dorpskern of gemeente is anders en heeft andere vragen en behoeften en ook haar eigen kracht en lokale netwerken. En zelfs binnen één wijk zijn er verschillende kwetsbare groepen te definiëren, waarbij iedere groep met zijn eigen specifieke vraagstukken kampt. Oplossingen vanuit de gedachte 'One size fits all' zijn hierbij niet van toepassing. Het verbeteren van een gezonde leefomgeving kan alleen als dat op maat gebeurt en aansluit bij de vraagstukken die gemeente, netwerk en inwoners samen willen oplossen.

Omdat de vragen en vraagstukken in iedere gemeente/wijk anders zijn, zal ook de inhoudelijke inzet van de lokale GGD'ers op maat zijn. Daarvoor gaan wij ieder jaar met de gemeente in gesprek om samen de focus van onze lokale inzet te bepalen. Deze inzet is gericht op lokaal maatwerk, aansluitend bij lokale netwerken en gericht op het realiseren van een gezonde(re) leefomgeving.

Gezondheidsmakelaars
Gezondheidsmakelaars agenderen en adviseren: ze zijn adviseurs en procesregisseurs voor het aanpakken van complexe volksgezondheidsproblemen en het vertalen van beleid naar lokale praktijk. Het gaat hierbij om het vormgeven van collectieve gezondheidsbevordering ter preventie van volksgezondheidsproblemen als roken, alcohol, overgewicht, depressie en eenzaamheid. Ze richten zich met name op inwoners in kwetsbare situaties zoals jeugd, ouderen, laaggeletterden, vluchtelingen, migranten en/of mensen in armoede/lage SES. De GGD kent een gezondheidsmakelaar jeugd en een gezondheidsmakelaar ouderen/volwassenen. De makelaar jeugd richt zich primair op burgers in de leeftijden 0 tot 18 en het onderwijs. Op basis van thema's richt zij netwerken in en werkt zij samen met relevante ketenpartners. De makelaar ouderen/volwassenen doet exact hetzelfde, maar dan gericht op de leeftijden 18 en ouder.

Door gezondheidscijfers te analyseren en te combineren met lokale kennis en het lokale netwerk, komen de gezondheidsmakelaars tot een advies op maat. Zo adviseren ze over passende en effectieve, integrale en programmatische aanpakken. Ze versterken het lokale netwerk door het te verbinden en coalities te vormen met andere relevante belanghebbenden en samen een gezonde (fysieke en sociale) leefomgeving voor inwoners te realiseren. Gezondheidsmakelaars faciliteren en organiseren: ze zijn gewaardeerde partners omdat ze niet alleen meedenken, maar ook meedóen! Ze organiseren netwerkvorming, ondersteunen bij uitvoering van campagnes en voorlichtingsactiviteiten. Daarnaast organiseren ze bijeenkomsten om samen met inwoners, huisartsen, sociale wijkteam en andere wijkprofessionals te komen tot een gezamenlijke, gedragen en gedegen aanpak van prioriteiten op basis van wijkanalyses. Desgewenst zijn zij als projectleider kartrekker van gezondheidbevorderende samenwerkingsprojecten. Ze ondersteunen bij evaluatie en monitoring. Op deze manier verstevigen ze de lokale preventieve infrastructuur.

Gemeenten hebben goede ervaringen met gezondheidsmakelaars van de GGD om daadwerkelijk in samenwerking met bewoners en professionals concreet, effectief en efficiënt aan de slag te gaan met gezondheidsbevordering en preventie in de wijk en/of gemeente.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Vanuit de Wet Publieke Gezondheid (Wpg) heeft de GGD de wettelijke verplichting tot het beschermen en bevorderen van gezondheid. Zoals in de meerjarenstrategie staat beschreven heeft de GGD meerdere taken en rollen, welke samenkomen in wijk, buurten, dorpskernen en gemeenten. Dit product sluit naadloos aan op de meerjarenstrategie, waarbij zorg en ondersteuning dicht bij de burger worden georganiseerd. Hierbij gaat extra aandacht naar kwetsbare groepen.

Daarnaast sluit dit onderdeel goed aan bij de genoemde ambitie 'Adviseren over preventie en verbinden van collectieve preventie met persoonsgerichte zorg' in de meerjarenstrategie. Om preventie slim te organiseren werkt de GGD aan een preventieve infrastructuur. Hieronder verstaan we de structuur waarin partijen in een gemeente of wijk samenwerken aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en waar iedereen een bijdrage levert om dit op te lossen.

Ontwikkelingen

Gemeenteteams
In 2020 ontwikkelt de GGD gemeenteteams. In een gemeenteteam werken de GGD'ers van verschillende afdelingen samen om de behoeften/vraagstukken van hun wijk of gemeente zo goed mogelijk in kaart te brengen en aan te pakken. In een gemeenteteam zijn GGD'ers goed op de hoogte van elkaars werk en elkaars netwerken en kunnen elkaar in stelling brengen. Zij kunnen ieder vanuit het eigen netwerk signalen optimaal delen en met elkaar meer collectieve oplossingen realiseren.

De gemeenteteams bestaan standaard uit een gezondheidsmakelaar en een vertegenwoordiging van de JGZ. Medewerkers van Veilig Thuis, Bijzondere Zorg en AGZ haken aan voor zover ze ook lokaal betrokken zijn en/of wanneer hun kennis en expertise nodig is. Ze kunnen door de lokaal werkende GGD'ers worden 'ingevlogen' om specialistische kennis in te brengen. Hierdoor kunnen zij lokale kennis goed verbinden met specialistische kennis en op maat aansluiten bij gemeentelijke vraagstukken.

Preventie-akkoord
Staatssecretaris Blokhuis heeft het Nationaal Preventieakkoord gesloten onder meer met patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, sportverenigingen en sportbonden, bedrijven en maatschappelijke organisaties, zoals de GGD. De focus ligt op niet gaan roken en stoppen met roken, alcoholmatiging, mentale gezondheid en gezond gewicht, waarbij een brede integrale aanpak wordt voorgestaan.
Het Preventieakkoord sluit goed aan op het gezondheidsbeleid van de gemeenten en op de inzet van gezondheidsmakelaars om de integrale aanpak op de gekozen leefstijlthema's te verbreden en te verstevigen.

Dekkend netwerk gezondheidsbevorderaars
Voor de basisstructuur voor het realiseren van nabijheid in de gemeenten en om actief te kunnen participeren heeft de GGD de afgelopen jaren een dekkend netwerk van gezondheidsmakelaars opgebouwd. De ervaringen die daarmee zijn opgedaan zijn positief en worden door de gemeenten ook goed ontvangen.

De afgelopen jaren is de structuur voor de uniforme taak stevig neergezet waardoor er een solide basis is om op door te bouwen. De invulling van de uniforme taak wordt in overleg met de gemeente gedaan. Mocht de desbetreffende gemeente behoefte hebben aan meer ondersteuning is er altijd de mogelijkheid voor aanvullende facultatieve dienstverlening.

Het dekkend netwerk is een structurele basisvoorwaarde om steeds nieuwe thema's snel en efficiënt te kunnen oppakken. Dit draagt bij aan de verschuiving van (dure) zorg naar preventie en daarmee kan effectief worden bijgedragen aan:

- het realiseren van de ambities van het lokaal gezondheidsbeleid;
- netwerkvorming voor meerdere kwetsbare groepen;
- co-creatie-processen met inwoners (onder andere in relatie met de Omgevingswet);
- werving van middelen vanuit landelijke gelden (waaronder het preventieakkoord);
- een verstevigde preventieve infrastructuur;
- een gezonde leefomgeving voor inwoners.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Bevorderen van gezondheid van inwoners door realiseren van gezonde en veilige omgeving en verbeteren van integrale aanpak (Wpg).	Gezonde jeugd binnen scholen, wijken en gemeenten.	• Een sterke lokale preventieve infrastructuur voor jeugd. • Goede aansluiting met het lokale veld, waaronder gemeenten, sociale wijkteams, netwerkpartners om effectieve preventieve interventies voor kwetsbare kinderen en gezinnen te implementeren. • Uitvoering werkwijze Gezonde School op PO-, VO-, SO- en Mbo-scholen. • Deelname aan provinciale en landelijke stimulerings- en preventieprojecten voor de doelgroep jeugd.
	Gezonde volwassenen en ouderen, vanuit een wijk- of gemeentegerichte aanpak.	• Een sterke lokale preventieve infrastructuur voor volwassenen en ouderen • Goede aansluiting met het lokale veld, waaronder gemeenten, sociale wijkteams, netwerkpartners om effectieve preventieve interventies voor volwassenen/ouderen in kwetsbare situaties te implementeren.
	Verbeteren Gezonde leefomgeving.	• Advies en ondersteuning aan gemeenten bij de implementatie van de Omgevingswet. • Ondersteunde samenwerkingspartners bij de aanpak ter verbetering van de leefomgeving.
	Gezond ouder worden.	• Versterkt netwerk met relevante partners die zich inzetten voor ouderen • Lokale inzet van gezondheidsmakelaars.
	Sterke samenwerking met gemeenten en afstemming op de lokale situatie.	• Per gemeente een uitvoeringsplan met daarin een uitwerking van de uniforme taak eventueel aangevuld met facultatieve dienstverlening.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Wettelijke taken opgedragen aan de GGD						
Gezond Leven	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	1.455	930	924	924	924	924
Materiële kosten	211	91	104	99	98	98
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	599	274	402	406	406	406
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	-1.788	-1.121	-1.330	-1.328	-1.328	-1.328
Subsidie gemeenten	-63	-17	-16	-16	-16	-16
Bijdrage rijk	-40	-40	-40	-40	-40	-40
Overige opbrengsten	-27	-20	-45	-45	-45	-45
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**347**	**98**	**0**	**0**	**0**	**0**

De indeling van de programmabegroting 2020 kende een andere opzet en verdeling van producten. Hierdoor ontstaan op een paar plekken resultaten die per saldo kostenneutraal zijn.

3.2.4 Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

- JGZ voor -9 mnd - 18 jaar
- JGZ voor 4 – 18 jaar

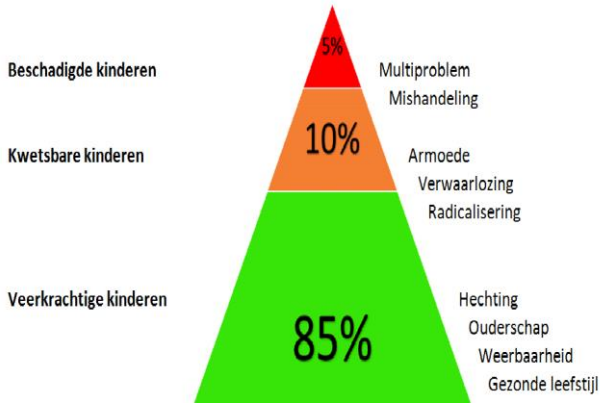
Wat houdt het in?

De GGD voert voor de gemeenten van Gelderland-Zuid de Wet publieke Gezondheid (Wpg) uit. Met de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) geeft de GGD invulling aan deze wet en levert zodoende een bijdrage aan het lichamelijk, psychisch en sociaal gezond en veilig opgroeien van de jeugd. Binnen de JGZ zet de GGD in op een gezonde start en ontwikkeling voor de jeugd van Gelderland-Zuid, de ondersteuning bij het gezond en veilig opgroeien, het bieden van ondersteuning aan ouders bij de opvoeding en het stimuleren van een gezonde omgeving voor de jeugd.

<u>De doelgroep Jeugd</u>
De GGD monitort de gezondheid van alle kinderen in Gelderland-Zuid. Dit doet zij door alle kinderen op gezette leeftijden te screenen op risico's en kwalen en volgens vaststaande normen op te roepen bij de jeugdverpleegkundige dan wel de jeugdarts. De jeugdverpleegkundige en de jeugdarts zijn professionals bekwaamd in het normaliseren; ze stellen gerust, geven informatie, bieden ondersteuning of verwijzen bij noodzaak door.

De doelgroep Jeugd valt in te delen in drie categorieën:
1. Veerkrachtige kinderen
2. Kwetsbare kinderen
3. Beschadigde kinderen.

De veerkrachtige kinderen omvatten 85% van het totaal, zij hebben beperkte ondersteuning nodig.

Veerkrachtige kinderen
Het is met name van belang om ervoor te zorgen dat het met de 85% jeugd waarmee het goed gaat, ook goed blijft gaan. De GGD verliest dan ook geen enkel kind uit beeld, wel zet zij lichtere monitoringsvormen in bij veerkrachtige kinderen dan bij de overige twee categorieën.

Kwetsbare en beschadigde kinderen
15% van de jeugd vergt meer aandacht van met name de jeugdhulpverlening (10%) en zeer intensieve hulpverlening (5%). Bij deze categorieën zet de GGD zwaardere monitoringsvormen in en blijft zij actiever in beeld om ervoor te zorgen dat de juiste, effectieve ondersteuning geboden wordt.

Bij alle drie de categorieën bezien we samen met de gemeente of er extra aandacht besteed dient te worden aan specifieke kwetsbare doelgroepen. Veelal worden dan collectieve oplossingen gevonden op school. Tevens wordt op wijkniveau samengewerkt met netwerkpartners uit bijvoorbeeld het welzijnswerk. Denk daarbij aan selectieve preventieprogramma's zoals gecombineerde leefstijlinterventies of programma's rondom echtscheiding, taalstimulering, omgaan met schulden, armoedeproblematiek of problematisch social media gebruik.

Preventie
Zowel bij veerkrachtige kinderen als kwetsbare kinderen als bij beschadigde kinderen dient oog te zijn voor preventie. Per categorie verschilt echter de toepassing. Bij de veerkrachtige kinderen ken je enkel preventie ter voorkoming van zorg; curatie heeft daar nog geen plaats. Bij kwetsbare kinderen en beschadigde kinderen is curatie aanwezig en dient preventie gericht te zijn op het voorkomen van een verergering van de klachten.
De GGD zet zich in om hardnekkige maatschappelijke problemen (zoals schoolverzuim, kindermishandeling en armoede) te lijf te gaan. Ze volgt hierin de landelijke preventieagenda zoals onderstreept door ActiZ Jeugd, GGD GHOR Nederland en het NCJ. De landelijke preventieagenda bestaat uit vier pijlers:

1. Verstevigen ouderschap
   Elk kind verdient de best mogelijke start van zijn leven en een optimale kans op een gezonde en veilige ontwikkeling. Dit vraagt krachtig ouderschap, waarin interactie tussen ouder en kind en tussen ouders onderling centraal staat.
2. Veilige hechting ondersteunen
   Een veilige hechtingsrelatie is van wezenlijk belang voor een gezonde ontwikkeling van een kind. Wanneer een kind een veilige hechtingsrelatie opbouwt met zijn ouders, vergroot dat de kans op een ongestoorde, met name sociale en emotionele, ontwikkeling.
3. Bekrachtigen goede gezondheid
   Alle kinderen worden gescreend op de grootste gezondheidsrisico's en interventies worden gericht ingezet waarbij de eerste focus is om te normaliseren. Hierbij wordt, naast fysieke en mentale aspecten van gezondheid, ook gelet op kwaliteit van leven, participeren in de samenleving, goed dagelijks functioneren en zingeving.
4. Versterken weerbaarheid
   De weerbaarheid van kinderen en jongeren wordt vergroot door een gezonde leefstijl te stimuleren. Om dit te bereiken is het zichtbaar en aanwezig zijn op scholen een fundamentele voorwaarde.

De GGD draagt zo bij aan de preventieve basis van de gezondheid van kinderen. Bij de inzet van preventie beoordeelt de GGD steeds wat de meest effectieve wijze is om de gezondheidswinst te bereiken. Sommige preventiedoelstellingen lenen zich uitstekend om via collectieve interventies te bereiken en bij weer andere onderwerpen is individuele aandacht of een combinatie vereist. Op deze manier wordt gezondheidswinst bereikt waardoor burgers beter kunnen participeren in de maatschappij en meer zelfredzaam zijn.
Vormgeven aan preventie doet de GGD vanzelfsprekend niet alleen; we werken onder meer samen met het lokale jeugdnetwerk, de gemeente, de 1e en 2e lijnszorg en de jeugdhulpverlening.

<u>Lokale benadering</u>
De uitvoering van de wet vraagt vanzelfsprekend om een rechtvaardige, gelijke benadering. Desalniettemin is afstemming op de specifieke lokale omgeving en de daar aanwezige sociale kaart noodzakelijk. Daarom werkt de GGD gebied gebonden. Per gebied geven de GGD-jeugdteams op basis van de specifieke vraag en op basis van de optelsom aan capaciteiten nader invulling aan een lokale benadering. Deze jeugdteams kunnen ook uit verschillende functies bestaan, zoals bijvoorbeeld de adviseur Gezonde School, de jeugdverpleegkundige, de gezondheidsmakelaar of de jeugdarts. Op deze wijze sluit de GGD beter aan op de Lokale Agenda en op de behoefte van de lokale doelgroep.

Gelderland-Zuid

Samenwerking onderwijs en kinderopvang

Teneinde lokaal goed vorm te geven aan preventie wordt intensief samengewerkt met het onderwijs en de kinderopvang. De kinderopvang en later de school heeft namelijk een grote, vormende waarde en neemt in het leven van kinderen een vooraanstaande plaats in. Een gezonde en veilige kinderopvang en school hebben een positieve invloed op de ontwikkeling van het kind. Ook is het een vindplaats van signalen als kinderen problemen hebben. Iedere school in Gelderland-Zuid heeft een eigen jeugdarts, jeugdverpleegkundige, doktersassistente en een eigen gezondheidsmakelaar Jeugd, die nauw met elkaar samenwerken en de school kennen.

Preventieve Logopedie

Taal- en computervaardigheden worden steeds belangrijker in onze maatschappij. Mensen die laaggeletterd zijn, hebben per definitie een gezondheidsachterstand. De preventieve logopedie is daarom gericht op het signaleren van spraak- en taalproblemen.
Alle kinderen van 5 jaar worden gescreend op stoornissen in de spraak-, taal- en stemontwikkeling en op de ontwikkeling van het mondgedrag. Ouders worden over de bevindingen geïnformeerd, krijgen advies en zo nodig wordt een verwijzing (via de huisarts) naar een particuliere logopedist besproken. De logopedist maakt deel uit van het multidisciplinaire JGZ-team en adviseert de jeugdarts en -verpleegkundige wanneer in de vroege ontwikkeling logopedische problematiek ontstaat.
De preventieve logopedie wordt uitgevoerd in de gemeenten Buren, Culemborg, Berg en Dal, Heumen, Maasdriel, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel.

Huisvesting

De JGZ heeft voor haar consultatiebureaus laagdrempelige huisvesting in de diverse gemeenten. In het verleden bestond de financiering van huisvesting deels uit uniforme bijdrage en deels uit facultatieve bijdrage. Met ingang van de begroting 2018 is huisvesting volledig onder uniforme bijdrage (op basis van factuur) opgenomen. Voor gemeenten is het daarmee inzichtelijker wat de kosten zijn voor de huisvesting en biedt het hen de mogelijkheid om daarop te sturen.

Efficiënte bedrijfsvoering

De uitvoering van de JGZ vergt een goede logistiek. De GGD Gelderland-Zuid monitort grofweg 96.000 kinderen. Dat vergt een goede planning en uitvoering. Ter beheer en optimalisatie van dat apparaat onderneemt de GGD continu acties. Zo evalueert zij haar capaciteitsverdeling, stelt samen met de gemeenten een productenboek vast en analyseert haar planningsmethodiek. Ook wordt de huidige kwaliteitsdefinitie geëvalueerd en de wijze waarop deze bestuurd wordt.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) werkt vanuit de leidende principes, genoemd in de Meerjarenstrategie 2020-2023. Zo sluit JGZ aan bij de gemeenteteams en investeert in netwerksamenwerking.
In een gemeenteteam werken de GGD'ers van verschillende afdelingen samen om de behoeften/vraagstukken van hun wijk of gemeente zo goed mogelijk in kaart te brengen en aan te pakken. In een gemeenteteam zijn GGD'ers goed op de hoogte van elkaars werk en elkaars netwerken en kunnen elkaar in stelling brengen. Zij kunnen ieder vanuit het eigen netwerk signalen optimaal delen en met elkaar meer collectieve oplossingen realiseren. De gemeenteteams bestaan standaard uit een gezondheidsmakelaar en een vertegenwoordiging van de JGZ.

'Adviseren over preventie en verbinden van collectieve preventie met persoonsgerichte zorg' is één van de strategische thema's van de GGD uit de meerjarenstrategie. We versterken daartoe onze netwerken en duurzame samenwerking met kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, scholen, ouders en 1e lijn. We investeren in de samenwerking met de sociale wijkteams en werken meer op maat en outreachend om risicokinderen een gezonde basis te bieden.

Gelderland-Zuid

Daarnaast wil JGZ bijdragen aan het strategische thema 'investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid' door hiertoe de samenwerking met Veilig Thuis te versterken, om de preventieve aanpak vanuit de JGZ te benutten om onveiligheid in gezinnen te voorkomen.

Ontwikkelingen

In het speelveld van de JGZ zijn een zestal, relevante, landelijke trends waarneembaar.

1. Stijgende jeugdzorgkosten
   Gemeenten hebben vorig jaar 4,4 procent (724 miljoen euro) meer uitgegeven aan het sociaal domein dan begroot. Vooral de uitgaven voor de jeugdzorg rijzen de pan uit. Daar werd vorig jaar 18,9 procent (605 miljoen euro) meer aan gespendeerd dan begroot. De tekorten op de jeugdzorg verschillen per gemeente. Landelijk bezien is er een tekort van gemiddeld 57 euro per inwoner. Een duidelijke oorzaak voor de forse budgetoverschrijding van de jeugdzorg is er niet. De autonome groei van de zorgvraag, de inzet op preventie en de manier waarop gemeenten de jeugdzorg vormgeven en inkopen kunnen hier debet aan zijn.

2. Gezinnen van nu zijn anders dan gezinnen van vroeger
   Er is een grotere kloof ontstaan tussen hoger- en lager opgeleiden, er is een grotere diversiteit in culturele en etnische achtergronden, opvoedonzekerheid onder ouders en verzorgers neemt toe en er is sprake van veel verschillende gezinssituaties. Niet alle kinderen in Nederland hebben dezelfde kansen op en/of toegang tot onderwijs en gezondheid. De GGD draagt bij aan steviger ouderschap en weerbaardere jeugd en hiermee aan het verkleinen van die gezondheidsverschillen en het verbreken van de keten van de intergenerationele overdracht van achterstanden.

3. Het gezag van een autoriteit of expert is al lang niet meer vanzelfsprekend
   De JGZ moet laten zien waar ze meerwaarde voor jeugdigen en hun ouders heeft. Daar waar de JGZ-organisaties vroeger meer aanbodgericht werkten en one-size-fits-all toepasten, sluit dat niet meer aan bij de huidige verwachtingen en behoeften van de jeugdigen en hun ouders. Gelijkwaardig partnerschap, samen beslissen en een soepele samenwerking met de lokale partners zijn nodig om nog beter aan te sluiten bij de wensen van jeugdigen en ouders in deze tijd. Aansluiten bij de jeugdigen en ouders is een vereiste om kennis goed over te dragen en effectief te adviseren. Daarnaast moeten jeugdigen en ouders ook kunnen rekenen op kwalitatief goede ondersteuning waardoor de meerwaarde van de JGZ wordt aangetoond in de praktijk en het vertrouwen in de ondersteuning van de JGZ ook groter wordt.

4. Technologische mogelijkheden nemen toe
   De meeste jeugdigen en hun ouders zijn online actief en willen vaak direct online een antwoord vinden op hun vragen. Verschillende organisaties buiten de GGD, waaronder ook het bedrijfsleven, bieden hun diensten al aan jeugdigen en hun ouders aan. Maar hoe weten jeugdigen en hun ouders waar ze betrouwbare en onafhankelijke informatie vinden? Dit vraagt van de GGD een integratie van de offline wereld met die van de online wereld.
   De online wereld biedt mogelijkheden voor het gebruik van data uit die online wereld.
   Ook kan een uniforme online registratie van gegevens ervoor zorgen dat het werken van de GGD-jeugdprofessional transparanter wordt. Hierdoor wordt het vertrouwen van jeugdigen en ouders, maar ook van professionals en managers onderling, versterkt. Ook biedt die online wereld mogelijkheden voor benchmarking op grotere schaal, voor betere uitwisseling van gegevens tussen GGD-organisaties als dat nodig is en voor krachtigere beleidsadvisering richting gemeenten. De GGD is een belangrijke bron voor gemeenten aangezien we door jarenlange inspanningen geworteld zijn in de wijken en op de hoogte zijn van actuele ontwikkelingen in die wijk.

5. De groeiende schaarste aan arbeidskrachten in de zorg en daarmee ook binnen de JGZ. Zorgorganisaties moeten dit jaar zo'n 130.000 vacatures vullen. Er zijn meer mensen nodig in de zorg, omdat de kwaliteitseisen voor zorgpersoneel zijn aangescherpt en omdat het personeel vergrijst. 23 procent van de werknemers in de zorg is ouder dan 55 jaar, waardoor in de komende jaren veel personeel vervangen moet worden. Er is vooral veel behoefte aan verzorgenden en verpleegkundigen op mbo- en hbo-niveau. Deze zijn voor zorgbedrijven steeds moeilijker te vinden. Zo kan 80 procent van de ziekenhuizen, thuiszorg- en geestelijke gezondheidszorginstellingen vacatures niet gevuld krijgen. In andere zorgsectoren geldt dat voor de helft van de instellingen. De genoemde technologische ontwikkelingen kunnen hierbij een oplossing zijn, maar ook wordt er in de toekomst gekeken naar taakherschikking.

6. Landelijk overheidsbeleid 'Kansrijke Start'
De ontwikkeling die kinderen in hun eerste duizend dagen meemaken is cruciaal voor zowel een gezonde groei als de ontplooiing op latere leeftijd. Onder de noemer 'Kansrijke Start' investeert dit Kabinet daarom in een goede start voor jonge kinderen. GGD'en spelen hierin een belangrijke rol: via artsen en verpleegkundigen op de consultatiebureaus, de vaccinatieprogramma's of via programma's als Nu Niet Zwanger, keuzehulp bij onbedoelde zwangerschap en depressiepreventie. Nieuw is het plan van het Kabinet om te zorgen dat kwetsbare ouders al voor de geboorte ondersteuning kunnen krijgen via de JGZ.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Zorgdragen dat kinderen en jongeren lichamelijk, psychisch en sociaal gezond en veilig opgroeien (Wpg).	Systematisch volgen, beoordelen van de ontwikkeling, tijdig signaleren, ontzorgen en normaliseren.	• Uitvoering Basispakket 0-18. • Risicosignalering 0-18. • Uitvoering RVP. • Bijdragen aan reductie schoolverzuim.
	Preventieve voorlichting, advies, instructie en begeleiding.	• Inzet over bewust ouderschap voor alle aanstaande ouders met een focus op de kwetsbare jongvolwassenen. • Gezondheidsbevordering / het versterken van een gezonde leefstijl. • Ouderbegeleiding bij kwetsbare zwangeren. • Invoering van het signaleringsinstrument GIZ bij de 0-18-jarigen.
	Samenwerken.	• Netwerkversterking op en rond scholen. • Actieve samenwerking met gemeenten binnen terrein jeugd. • Afstemming met AZC en

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
		ketenpartners rondom nieuwvestigers over JGZ-taken.
	Adviseren van gemeenten en scholen. Monitoren.	• Adviezen gebaseerd op school- en wijkprofielen. • Monitoring en bruikbare gegevens en koppeling aan monitorbestanden.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Wettelijke taken opgedragen aan de GGD						
Jeugdgezondheidszorg	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	7.273	7.197	7.665	7.666	7.649	7.649
Materiële kosten	1.282	1.380	1.524	1.482	1.475	1.475
Kapitaallasten	33	55	36	36	36	36
Bijdrage aan interne dienstverlening	3.106	2.786	2.602	2.606	2.606	2.606
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	-10.762	-11.080	-11.339	-11.302	-11.277	-11.277
Subsidie gemeenten	-28	-12	-4	-4	-4	-4
Bijdrage rijk	-593	-62	-65	-65	-65	-65
Overige opbrengsten	-550	-350	-420	-420	-420	-420
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**-241**	**-86**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.3 Wettelijke taken beleidsmatig belegd bij de GGD

3.3.1 Algemene gezondheidszorg

3.3.1.1 Forensische geneeskunde en Toezicht Wmo

Wat houdt het in?

Dit subprogramma richt zich op het ondersteunen van gemeenten, rijk en netwerkpartners bij het borgen van de kwaliteit van de forensische geneeskunde en Wmo-voorzieningen (Toezicht Wmo ook voor gemeente Mook en Middelaar).

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Met dit subprogramma wordt invulling gegeven aan de rol die de gemeenten beleidsmatig bij de GGD hebben belegd in het kader van de Wet op de lijkbezorging.
Tevens wordt invulling gegeven aan de rol die de GGD als toezichthouder heeft op het gebied van de Wmo. Gemeenten worden geholpen om te borgen dat de (kwetsbare) gebruikers van de betreffende voorzieningen er op kunnen vertrouwen dat de geboden diensten en zorg van goede kwaliteit zijn.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen betreffen:
- In het kader van de bezuinigingen GGD is besloten om in 2021 te onderzoeken of op de forensische geneeskunde bezuinigd kan worden door verdergaande samenwerking en/of uitbesteding (andere organisatievorm); in 2021 worden voor dit onderzoek eenmalig extra kosten gemaakt (max €25.000); bestuurlijke besluitvorming dient vervolgens te leiden tot bezuinigingen van €50.000 per jaar vanaf 2022.
- Doorgaande ontwikkeling van het Wmo-toezicht in aansluiting op de vormgeving van de Wmo-voorzieningen in Gelderland-Zuid.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Bijdragen aan kwaliteitsborging forensische opsporing en Wmo-diensten.	Bieden van continue beschikbaarheid en inzet van forensisch geneeskundige expertise voor lijkschouw (Wet op de lijkbezorging).	• Uitvoering van lijkschouwen bij vermoeden van niet-natuurlijk overlijden en euthanasie. • Samenwerking met andere GGD'en in Oost-Nederland bij de uitvoering van lijkschouwen. • Onderzoek naar verdergaande samenwerking en/of uitbesteding van lijkschouwen ter voorbereiding op bezuiniging vanaf 2022.
	Toezicht op de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning Wmo 2015 (Wmo).	Kwaliteitstoezicht bij Wmo-voorzieningen: • meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten; • onderzoeksverkenning; • signaalgestuurd toezicht; • aanvullend onderzoek in opdracht van gemeenten.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Werkveld beleidsmatig belegd bij de GGD						
Algemene Gezondheidszorg	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	518	382	460	446	410	410
Materiële kosten	39	24	62	37	37	37
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	156	243	216	203	190	190
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	-638	-611	-660	-609	-559	-559
Subsidie gemeenten	-46	0	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-76	-38	-77	-77	-77	-77
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**-47**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.3.2 Bijzondere Zorg

Wat houdt het in?

De zorg voor kwetsbare mensen loopt als een rode draad door de dienstverlening van de GGD heen. Het gaat om zowel interne als externe samenwerking, die essentieel is om kwetsbare mensen van alle leeftijden de juiste ondersteuning te bieden. De GGD biedt conform de Wmo ondersteuning op het gebied van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) voor de regio Gelderland-Zuid en de gemeente Mook en Middelaar, minus de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel. Het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) vervult hierbij een regionale meld-, triage- en adviesfunctie.

Meldpunt Bijzondere Zorg biedt (gevraagd en ongevraagd) hulp aan mensen met (psychische) problematiek over wie men zich zorgen maakt en die zelf geen hulp of ondersteuning zoeken of deze mijden. Vaak gaat het om complexe en langdurige zorgvragen op verschillende leefgebieden. De populatie is heterogeen; denk aan dak- en thuislozen, woningvervuilers, chronisch verslaafden, sekswerkers, stelselmatige delict plegers, mensen met ernstige psychische aandoeningen, mensen met een verstandelijke beperking, vereenzaamde ouderen en chronisch zieken. Soms is er sprake van overlast in de woon- en leefomgeving of gevaar voor de persoon zelf. Meldpunt Bijzondere Zorg werkt samen met de cliënt, het sociale netwerk en sociale partners in het veld aan de voorwaarden om iemand weer een menswaardig bestaan te bieden. Hierdoor neemt de overlast af en neemt de sociale veiligheid toe. Het gaat om een intensief traject waarbij de GGD de cliënt toe leidt naar passende zorg en trajectregie kan bieden. Bij mensen die in een justitieel traject zitten (bijvoorbeeld veelplegers), zorgt de GGD voor de regie op het zorgdeel.

Bij het Meldpunt Bijzondere Zorg kan melding gemaakt worden over mensen met verward gedrag, bij wie de situatie niet acuut is. Het meldpunt legt contacten met de aangemelde cliënt(en), bemiddelt en verwijst door naar passende hulpverlening.

De GGD werkt met de gemeenten in Gelderland-Zuid (minus de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel), de gemeente Mook en Middelaar en partners op het gebied van wonen, welzijn, zorg en veiligheid samen aan een sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag. Het doel is om het lokale en regionale netwerk te versterken ten behoeve van een betere vroeg-signalering, begeleiding, preventie, inclusie en herstel. Daarnaast gaat het ook om een sluitende aanpak bij geëscaleerde situaties. De GGD werkt samen met betrokken partijen aan de borging van de regionale samenwerking.

Meldpunt Bijzondere Zorg coördineert de winternachtopvang voor alle gemeenten in de regio Gelderland-Zuid en stelt hiervoor samen met ketenpartners een protocol winternachtopvang op. Het protocol heeft tot doel de dak- en thuislozen gedurende de winter op een verantwoorde wijze op te vangen.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

GGD Gelderland-Zuid (en dus ook Bijzondere Zorg) werkt voor de uitvoering van de taken vanuit twee leidende principes: aansluiting bij de gemeenten en de netwerkaanpak. Daarnaast geeft Bijzondere Zorg het strategisch thema 'Investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid' kleur en inhoud.

Voor het Meldpunt Bijzondere Zorg betekent dat het volgende:

- Meldpunt Bijzondere Zorg heeft per gemeente een aandacht functionaris, die de verbinding maakt met het lokale veld.
- Meldpunt Bijzondere Zorg opereert op het snijvlak van zorg en openbare orde en veiligheid. Door samenwerking met lokale netwerken en zorg- en veiligheidspartners kunnen sociale veiligheidsproblemen van inwoners van Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt.
- Meldpunt Bijzondere Zorg investeert in een goede aansluiting tussen de geestelijke gezondheidszorg en de openbare geestelijke gezondheidszorg.
- Het borgen van de aanpak voor mensen met verward gedrag, waaronder het Interventieteam en het Meldpunt niet-acuut (zie facultatieve taken Bijzondere Zorg).
- De OGGz-monitor kan worden ingezet om inzicht te krijgen in de grootte van de OGGz-doelgroep en in de in- en uitstroom van de OGGz-doelgroep in bestaande voorzieningen (zie facultatieve taken Bijzondere Zorg).

Ontwikkelingen

- De ambulantisering in de zorg zorgt voor een toename van de OGGz-problematiek.
- De intensiteit en complexiteit van vraagstukken rondom de doelgroep vragen om continue versterking van de ketensamenwerking, versterking binnen de keten van zorg en veiligheid en heldere 'regievoering'.
- Op basis van het eindrapport van het 'Schakelteam Personen met Verward Gedrag' wordt toegewerkt naar een landelijk telefoonnummer dat 24/7 bereikbaar is voor advies en niet-acute meldingen van personen met verward gedrag. Het landelijk meldpunt moet aansluiten op de regionale infrastructuur, waarnaar het kan doorverwijzen. Het is nog onduidelijk wanneer het landelijk telefoonnummer wordt gerealiseerd.
- Binnen de GGD-organisatie wordt door het vormen van gemeenteteams voorzien in een basisstructuur waarmee de verbinding kan worden gemaakt met de sociale (wijk)teams / lokale netwerken en de aansluiting van de afdeling Bijzondere Zorg hierop.
- Het aantal meldingen van onverzekerden stijgt sterk omdat de landelijke regeling voor de vergoeding van de zorg is verruimd. Hierdoor wordt er vaker door zorgverleners gemeld bij het landelijke meldpunt van GGD GHOR Nederland.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de OGGz-taken (Wmo).	Het voorkomen en verminderen van sociale uitsluiting van kwetsbare mensen die vaak meervoudige problemen hebben (OGGz) door vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren en beschermende factoren (Wmo).	• Consultatie en Advies. • Indicatie: beoordelen van de gezondheids-, zorg- en overlastsituatie. • Trajectregie: opstellen en uitvoeren Trajectplan om teloorgang/overlast te stoppen. • Toeleiding naar reguliere zorg.
	Sluitend netwerk (psychisch) kwetsbare mensen.	• Coördinatie Interventie-team (IVT). • Deelname medewerkers Bijzondere Zorg aan IVT.
	Dak- en thuislozen gedurende de winterperiode op een verantwoorde wijze opvangen.	• Monitoring van de gevoelstemperatuur in de periode van 1 november tot 1 april. • Start en beëindiging van de winternachtopvang op basis van de gevoels-temperatuur en communicatie met ketenpartners hierover. • Evaluatie en bijstelling van het protocol winternacht-opvang met ketenpartners.
	Het weer in verzekering krijgen van personen die onverzekerd zijn.	• Op basis van meldingen via een landelijk meldpunt contact met onverzekerde personen om ze weer in verzekering te krijgen voor toekomstige zorg.
	Systematisch volgen van kwetsbare groepen, beoordelen van de ontwikkeling, tijdig signaleren en bijstellen. Het in kaart brengen van de omvang van kwetsbare groepen.	• Bijdrage aan de uitvoering en doorontwikkeling van de OGGz-monitor.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Werkveld beleidsmatig belegd bij de GGD						
Bijzondere Zorg	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	1.021	1.408	1.406	1.406	1.406	1.406
Materiële kosten	152	148	206	202	202	202
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	425	631	609	610	611	611
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	-1.597	-1.579	-1.640	-1.638	-1.638	-1.638
Subsidie gemeenten	-28	-591	-561	-561	-561	-561
Bijdrage rijk	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-65	-18	-19	-19	-19	-19
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**-93**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.3.3 Veilig Thuis

Wat houdt het in?

Veilig Thuis Gelderland-Zuid is het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk geweld (AMHK) zoals beschreven in hoofdstuk 4 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Als er sprake is van (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld, dan is Veilig Thuis er 24/7 om meldingen te doen of adviezen te geven. Dit kan via een centraal telefoonnummer (0800-2000) overdag dan wel buitenkantoortijden via een bereikbaarheidsdienst die op Gelders niveau is vormgegeven door drie Veilig Thuis-organisaties. Veilig Thuis richt zich op het snel stoppen van het huiselijk geweld, de kindermishandeling of ouderenmishandeling en het bijdragen aan duurzame oplossingen. Veilig Thuis biedt zelf geen hulp. Veilig Thuis neemt de melding aan, beoordeelt deze en organiseert vervolgens de hulp die nodig is. Soms is snel duidelijk welke problemen er zijn en welke hulp nodig is. Dan wordt advies gegeven aan de melder over te nemen stappen of er wordt geadviseerd om de situatie bij het wijkteam onder de aandacht te brengen.

Sinds de start van Veilig Thuis (2015) is het aantal meldingen explosief gegroeid. Hierdoor is onveiligheid van kinderen, maar ook van ouderen, beter in beeld. De grote instroom van meldingen, de continue wijzigingen in het landelijke werkproces zorgen echter voor een grote druk op de organisatie van Veilig Thuis met groeiende werkvoorraden. Dit wordt versterkt door de wachtlijsten bij jeugdzorg en sociale wijkteams, waardoor de overdracht van Veilig Thuis naar het veld wordt belemmerd en noodzakelijke zorg niet geleverd kan worden. Extern is blijvende investering nodig in de samenwerking en afspraken in de zorg-straf keten met politie, justitie, jeugdzorg, Veiligheidshuis, reclassering en gemeentelijke sociale wijkteams.

Per 1 januari 2019 is er een aangescherpte meldcode en een nieuw handelingsprotocol op basis waarvan alle Veilig Thuis-organisaties in Nederland op dezelfde manier werken en ook op eenzelfde manier registreren om hiermee vergelijkbare CBS-cijfers op te kunnen leveren over zowel kwaliteit als kwantiteit. Veilig Thuis is vaker, eerder en door een verzwaring van de monitortaak langer betrokken. Veilig Thuis is gericht op samenwerken in partnerschap met de gemeentelijke sociale

wijkteams om de cirkel van geweld te doorbreken. Het gaat erom de keten van kindermishandeling en huiselijk geweld te versterken. Hiervoor wordt de werkgroep 'Samen Doen' doorontwikkeld. En hiervoor wil Veilig Thuis in 2020/2021 zich nog meer richten op het onderwijs.

Veilig Thuis voorziet bestuur en gemeenten periodiek van informatie op gemeentelijk niveau, zoals het aantal adviezen, meldingen, overdrachten etc., zodat gemeenten in staat zijn adequaat te reageren met bijvoorbeeld (preventie)beleid. Vanaf 2020 gebeurt dit per kwartaal zowel kwantitatief als meer kwalitatief (bv. Het aantal meldingen per beroepsgroep).

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Veilig Thuis werkt vanuit de leidende principes, genoemd in de Meerjarenstrategie 2020-2023. Zo sluit Veilig Thuis aan bij de gemeenteteams en investeert in netwerksamenwerking. De werkgroep 'Samen Doen' blijven we hiervoor benutten.
Daarnaast vult Veilig Thuis voor een groot deel het strategisch thema 'Investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid' in. Vanuit dit thema pakt Veilig Thuis de maatschappelijke opgave op om, samen met netwerkpartners, structurele onveiligheid zoveel mogelijk te voorkomen. Denk hierbij aan de jeugdbeschermingsketen, waarin samenwerking is met de Gelderse Gecertificeerde Instellingen (GI's) en de Raad voor de Kinderbescherming. Daarnaast wil de GGD hiertoe ook de samenwerking tussen JGZ en Veilig Thuis versterken, om de preventieve aanpak vanuit de JGZ te benutten om onveiligheid in gezinnen te voorkomen.

Ontwikkelingen

In 2019 kreeg Veilig Thuis te maken met 30% meer meldingen dan in 2018 en 9% meer adviezen. In 2019 zijn nieuwe werkwijzen geïmplementeerd, is een nieuw registratiesysteem ingevoerd (Regas 2.0), zijn twintig nieuwe medewerkers gestart, zijn nieuwe samenwerkingsafspraken met gemeenten opgesteld en is het Routeeroverleg afgeschaft.

In juli 2019 is het routeeroverleg afgeschaft waar politiemeldingen, onder regie van het Veiligheidshuis (VHH) en in opdracht van Veilig Thuis, onder de samenwerkende partners werd gerouteerd. Dit betekent dat Veilig Thuis hiervoor extra capaciteit moet inzetten bij het beoordelen van de politiemeldingen. In april van 2020 ligt een evaluatie voor aan het AB van deze nieuwe werkwijze.

In 2020 werkt Veilig Thuis (vanuit het team politiemeldingen) aan het opzetten van een zogenaamd 'Actie-overleg' en is Veilig Thuis betrokken bij een regionale pilot om ZSM (samenwerkingsverband zorg en straf) vorm te geven samen met het OM, Veiligheidshuis en politie. In 2021 wordt dit voortgezet. Op deze manier wordt vormgegeven aan de keten 'zorg en straf'.

Verder werkt Veilig Thuis door aan het optimaliseren van de interne organisatie om zo, in samenwerking met gemeenten en ketenpartners, het stijgend aantal meldingen binnen de daarvoor geldende termijnen kwalitatief goed af te handelen. Daarbij is zicht hebben op in-, door- en uitstroom van werk een randvoorwaarde.

Bovenstaande betekent een doorontwikkeling van de samenwerking in de regionale/lokale ketens en actieve inzet op de samenwerking tussen de zorg- en strafketen regionaal en arrondissementaal ten behoeve van de aanpak van structurele onveiligheid. Daarin kunnen de landelijke programma's ondersteunend zijn (bijvoorbeeld het project 'Veiligheid voorop' binnen het programma 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis').

Tot slot dient in 2020 het project 'Optimalisering rapportage en dossiervoering' geïmplementeerd te zijn in gedrag en proces om zo de dossiers voor cliënten beter toegankelijk te maken.

Naast bovenstaande ontwikkelingen is bij het opstellen van de begrotingswijziging voor 2020 en de nieuwe begroting voor 2021 inzake Veilig Thuis uitgegaan van onderstaande uitgangspunten:

- Realisatie 2019, inclusief extrapolatie van cijfers van januari 2020.
- Alle adviezen aan het Veiligheidshuis in 2019 zijn niet geregistreerd.
- In 2020 wordt nog een deel van de nieuwe medewerkers ingewerkt (€ 200.000).
- Na de veiligheidsbeoordeling door Veilig Thuis wordt in principe 'Voorwaarden en Vervolg' ingezet, tenzij anders wordt besloten.
- Cijfers uit de pilot 'Tijdschrijven' door Q-consult van juli-oktober 2019.
- Veilig Thuis heeft door wachtlijsten bij gemeentelijke sociale wijkteams en hulpverleningsorganisaties niet de mogelijkheid om zaken over te dragen. Daardoor moeten meer uren geïnvesteerd worden in 'zicht op veiligheid'.
- Continue deskundigheidsbevordering mede op verzoek van gemeenten (zoals mensenhandel, stalking, seksueel misbruik).
- Bezuinigingsdoelstelling Veilig Thuis: voor monitoring 12 uur te normeren in plaats van 15 uur per casus.

Bovenstaande heeft in de begrotingswijziging voor 2020 en de begroting 2021 inzake Veilig Thuis geleid tot:

- een groei van de meldingen ten opzichte van 2019 van 10% en in 2021 van nog eens 10%;
- een groei van 20% van de adviezen in 2020, en nog eens 10% in 2021;
- eenmalig een bedrag van € 200.000 in 2020 voor productieverlies vanwege inwerken nieuwe medewerkers;
- een kostprijs gebaseerd op de uitkomsten uit het tijdschrijfonderzoek (Q-consult) en het werken met normuren voor alle diensten, die vergeleken zijn met andere Veilig Thuis-organisaties;
- een verhouding van 'Onderzoek' versus 'Voorwaarden en Vervolg' in verhouding 30-70% (scenario 1);
- een verhouding van 'Onderzoek' versus 'Voorwaarden en Vervolg' in verhouding 40-60% (scenario 2);
- een nieuwe dienst 'Zicht op Veiligheid', die ingezet wordt op het moment dat Veilig Thuis de zaak niet kan overdragen aan het sociaal wijkteam (gemeente); in 2020 wordt hiervoor incidenteel een bedrag van € 200.000 in de bijdrage opgenomen, vanaf 2021 wordt dit op factuurbasis in rekening worden gebracht bij de betreffende gemeente;
- het (op verzoek van gemeenten) aansluiten van Veilig Thuis-medewerkers bij expertise-werkgroepen;
- de dienst 'Monitoring' van 12 uur per casus;
- het (vanaf 2020) in rekening brengen van voorlichting door Veilig Thuis aan professionals.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / resultaat 2021**
Een veilig thuis voor iedereen, jong en oud	Structureel werken aan preventie. Veiligheid vooropstellen.	Up to date informatie op de website en in foldermateriaal, zodat inwoners snel de juiste informatie kunnen ophalen. Zichtbare en effectieve inzet als expert op terrein van huiselijk geweld en kindermishandeling.

	Imago versterken van herkenbare, laagdrempelige organisatie. Meer preventief adviezen geven, waardoor meldingen kunnen worden voorkomen.	Transparante en duidelijke wijze van werken en communiceren. Elkaar aanspreken, zowel intern als extern vanuit vertrouwen. Stabilisatie groei meldingen.
	Versterken lokaal veld door meer expertise over (on)veiligheid; daardoor minder druk op Veilig Thuis. Verminderen handelingsverlegenheid bij wijkteams en betrokken professionals.	Optimale samenwerking met en in de regio door gebruik van dezelfde taxatie-instrumenten in de hele regio. Voorlichting professionals
Sturen op kosten Veilig Thuis versus begroting	Sturen op basis van een adequaat management-informatiesysteem Registratie van medewerkers in Regas op orde.	Dashboards, die het juiste inzicht geven (incl. dashboards voor individuele medewerkers). Kostprijs is gebaseerd op basis van tijdschrijfonderzoek en vastgestelde normuren.
	Productie is op orde. Wettelijke termijnen worden gehaald. Bezuinigingsdoelstelling behaald.	Diensten Veilig Thuis binnen wettelijke termijn: 70% of hoger. Gemiddeld aantal uren monitoring naar 12 uur per casus; dit betekent minder 'live' monitoren en waar mogelijk gezamenlijk met wijkteams. Bij kinderen zal de betrokken gecertificeerde instelling monitoren.
Zorg voor excellent partnerschap en aansluiten bij lokale structuren.	Werken conform de in 2020 vastgestelde samenwerkingsafspraken met gemeenten.	Snelle overdracht bij alle gemeenten. Huisbezoek (waar nodig) samen met sociale wijkteams, bijvoorbeeld in crisissituaties. Inzet van dienst 'Voorwaarden en Vervolg' samen met het sociale wijkteams.

	Samenwerken in de keten van zorg en veiligheid.	(Voorwaarde: sociale wijkteams en hulpverleningsorganisaties hebben geen wachtlijsten.) Geïmplementeerd 'Actie-overleg'. ZSM (samenwerkingsverband zorg en straf) op regio Oost-niveau vormgegeven.
Jonge organisatie wordt volwassen	Werkprocessen actualiseren in 2020.	Efficiënte en effectieve processen en besluitvorming binnen Veilig Thuis. HKZ gecertificeerd.

Wat kost het?

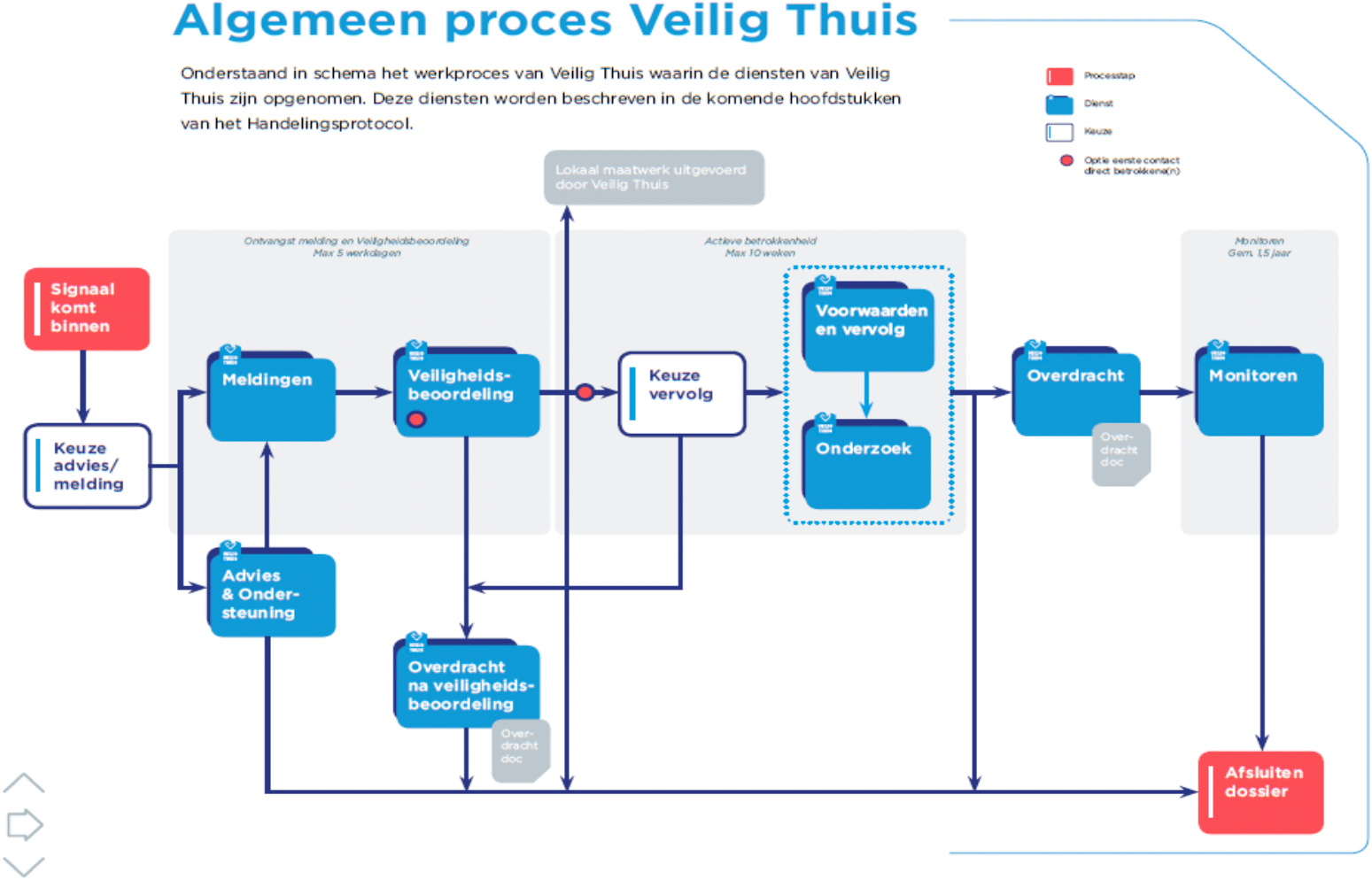
Bedragen x € 1.000,-

Werkveld beleidsmatig belegd bij de GGD						
Veilig Thuis	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	4.905	4.600	4.944	4.936	4.933	4.933
Materiële kosten	713	625	662	663	663	663
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	1.493	1.955	2.157	2.164	2.168	2.168
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	-6.952	-7.098	-7.677	-7.677	-7.677	-7.677
Subsidie gemeenten	4	0	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-74	-81	-86	-86	-86	-86
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**88**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Gelderland-Zuid

Algemeen proces Veilig Thuis

Onderstaand in schema het werkproces van Veilig Thuis waarin de diensten van Veilig Thuis zijn opgenomen. Deze diensten worden beschreven in de komende hoofdstukken van het Handelingsprotocol.

3.4 Werkveld specifiek (facultatief)

In deze paragraaf worden de facultatieve werkvelden van de GGD nader toegelicht. Deze bestaan voor een groot deel uit facultatieve taken voor gemeenten waarbij er een keuzemogelijkheid bestaat om werkvelden af te nemen. Daarnaast worden in deze paragraaf diensten aan derden nader toegelicht.

3.4.1 Programma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA)

Wat houdt het in?

Binnen het Programma 'Onderzoek, Informatie en Advies' (OIA) verzamelt, bestudeert en vergelijkt GGD Gelderland-Zuid gegevens en cijfers over de gezondheid en factoren die de gezondheid beïnvloeden van de inwoners van Gelderland-Zuid. Het gaat daarbij in de basis om cijfers die de GGD zelf verzamelt via de gezondheidsmonitoren en om gegevens die ten behoeve van het primaire proces binnen de afdelingen JGZ, AGZ, Gezond Leven, Bijzondere Zorg en Veilig Thuis worden verzameld of geregistreerd.

Verdiepende onderzoeken en kwalitatieve data
Voor vraagstukken die een kwalitatieve dataverzameling vragen c.q. voor verdiepende analyses, die bijvoorbeeld kunnen leiden tot factsheets, hebben wij een infrastructuur beschikbaar om panelonderzoek uit te voeren. We beschikken over een GGD-panel met 2000 inwoners. Het panelonderzoek is een uniek instrument binnen de GGD om burgers te peilen over specifieke thema's. Hierin zoeken we actief samenwerking met andere GGD'en en geïnteresseerde onderzoeksgroepen. Om de technische infrastructuur en het volume/enthousiasme van de actieve panelleden te behouden, is het streven om minimaal 2 panelonderzoeken per jaar uit te voeren.

Verdiepende onderzoeken behoren vanaf 2021 niet meer tot de uniforme taken, maar kunnen als facultatieve taak door gemeenten worden ingekocht.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Verzamelen van beleidsrelevante gegevens over gezondheid van de burgers	Uitvoeren van verdiepende kwalitatieve onderzoeken via het GGD-panel over relevante thema's	Digitale vragenlijsten, dataverzamelingen, verwerking en rapportage (factsheets) van de bevindingen aan de opdrachtgevers (bv. gemeenten) en de panel-deelnemers.

3.4.2 Algemene gezondheidszorg

Wat houdt het in?

Algemene gezondheidszorg (AGZ) heeft onder andere gezondheidsbescherming ten doel. Gezondheidsbescherming richt zich op het beschermen van de gezondheid van inwoners van Gelderland-Zuid tegen infectieziekten in binnen- en buitenland, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's. Doel is onder andere om te voldoen aan de eisen die wet- en regelgeving stelt aan gemeenten (Wet publieke gezondheid, Wet veiligheidsregio's en subsidieregeling publieke gezondheid).

Aanvullende seksuele gezondheidszorg, Reizigersadvisering en -vaccinatie en Medische Milieukunde zijn producten die bijdragen aan gezondheidsbescherming in Gelderland-Zuid.
Aanvullende seksuele gezondheidszorg is een taak die op basis van landelijke subsidie wordt uitgevoerd. Het Ministerie van VWS wil deze zorg in de toekomst mogelijk op een andere wijze financieren. Bij het opstellen van deze begroting was hierover echter nog geen besluit genomen. In deze begroting is derhalve nog uitgegaan van ongewijzigde continuering van de financiering voor Aanvullende seksuele gezondheidszorg. Reizigersadvisering en -vaccinatie is een markttaak.

Gemeenten kunnen taken ten aanzien van 'registratie en lichte handhaving' kinderopvang aan de GGD overdragen, in de vorm van een opdracht per gemeente; vooralsnog hebben 5 gemeenten dit gedaan.

Forensisch medisch onderzoek is een deeltaak van de Forensische geneeskunde die in opdracht van de Politie wordt uitgevoerd. Mogelijk wordt de Medische arrestantenzorg (MAZ) in 2020 of 2021 door de Politie aanbesteed; eventuele financiële gevolgen van deze aanbesteding MAZ zijn bij de opstelling van deze begroting nog onbekend en niet opgenomen in de begroting.

AGZ verzorgt tevens de uitvoering van de Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) die in opdracht van het COA wordt geboden. Daarbij wordt een verbinding gemaakt met de inzet van de GGD voor de publieke gezondheidszorg voor migranten.

Tenslotte is in het kader van de GGD-bezuinigingen besloten om vanaf 2021 Psychosociale Hulpverlening bij incidenten (PSHi) te zien als een facultatieve taak. In de GGD-begroting wordt hiervoor geen budget opgenomen; indien gedurende het jaar GGD-inzet wordt gevraagd, zal deze op factuurbasis bij de betreffende gemeente(n) in rekening worden gebracht.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**

Gezondheids-bescherming van inwoners tegen infectieziekten in binnen- en buitenland, seksuele gezondheidsrisico's en ongunstige milieufactoren.	Bevorderen van de seksuele gezondheid en beschermen tegen risico's op dit gebied.	• Aanvullende seksuele gezondheidszorg (ASG) voor Gelderland-Zuid:
		  ○ preventie en bevordering seksuele gezondheid;
		  ○ voorkomen van verdere verspreiding van Soa's gericht op risicogroepen.
		• Coördinatie organisatie ASG voor regio Oost.
		• Netwerksamenwerking en deskundig-heidsbevordering seksuele gezondheidszorg Gelderland-Zuid.
		• Preventie-activiteiten met betrekking tot onder andere:

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
		○ Keuzehulp bij onbedoelde zwangerschap; ○ Nazorg Vrouwelijke Genitale Verminking. ○ Nu Niet Zwanger: bespreekbaar maken van kinderwens, zwangerschap en anticonceptie als onderdeel van het programma Kansrijke Start.
	Beperking van gezondheidsrisico's van reizigers en specifieke beroepsgroepen en infectierisico's van inwoners Gelderland-Zuid.	• Advisering en vaccinatie van reizigers ter voorkoming van infectieziekten en andere gezondheidsproblemen tijdens (verre) reizen. • Voorkomen van import van infectieziekten. • Vaccinatie van cliënten met beroepsrisico ter voorkoming van infectieziekten. • Vaccinatie van inwoners tegen overige gezondheidsrisico's (22-wekenprik zwangere, etc.).
	Voorkomen of beperken van gezondheidsschade ten gevolge van blootstelling aan ongunstige milieufactoren (MMK).	• In opdracht van gemeenten bijdragen aan projecten op het gebied van bescherming en bevordering van een gezonde leefomgeving (onder andere naar aanleiding van de omgevingswet).
Bijdragen aan kwaliteitsborging kinderopvang.	Toezicht houden op kwaliteit kinderopvang	• Registratie en lichte handhaving kinderopvang in opdracht van enkele gemeenten.
Bijdragen aan forensische opsporing.	Bieden van continue beschikbaarheid en inzet van forensisch geneeskundige expertise voor forensisch medisch onderzoek	• Forensisch medisch onderzoek (FMO) in opdracht van de Politie. • Samenwerking met andere GGD'en in Oost-Nederland bij de uitvoering van FMO.
Gezonde opvang van asielzoekers.	Borgen van gezonde opvang van statushouders in een AZC.	• Publieke gezondheidszorg aan asielzoekers in AZC's in opdracht van het COA en GGD GHOR Nederland.
PSHi: voorkomen en beperken van gezondheidsschade van burgers als gevolg van ingrijpende gebeurtenissen.	Het, onder regie van gemeente(n), inzetten van hulpverlening bij ingrijpende gebeurtenissen, zodat maatschappelijke onrust zo	Indien gevraagd (op factuurbasis): • Hulpverlening bij ernstige gebeurtenissen. • Consultatie en advies aan netwerkpartners met GGD-brede expertise.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
	klein mogelijk blijft en herstel bevorderd wordt. Adviseren gemeenten, lokale teams, scholen en (zorg)partners bij ernstige incidenten.	

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Werkveld specifiek (facultatief)						
Algemene Gezondheidszorg	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	1.722	1.499	1.617	1.614	1.614	1.614
Materiële kosten	4.817	4.386	5.254	5.245	5.241	5.241
Kapitaallasten	1	1	2	2	2	2
Bijdrage aan interne dienstverlening	734	664	860	872	877	877
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	0	0	0	0	0	0
Subsidie gemeenten	-296	0	0	0	0	0
Bijdrage rijk	-5.132	-4.951	-5.773	-5.773	-5.773	-5.773
Overige opbrengsten	-1.782	-1.599	-1.960	-1.960	-1.960	-1.960
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**64**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.4.3 Bijzondere Zorg

Wat houdt het in?

Het facultatieve deel van de afdeling Bijzondere Zorg bestaat uit Toegang Beschermd Wonen en een aantal specifieke projecten op het gebied van Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) van het Meldpunt Bijzondere Zorg. Deze facultatieve diensten worden op verschillende wijze gefinancierd.

a. Taken met financiering centrumgemeente Nijmegen

Toegang Beschermd Wonen
De GGD voert voor alle gemeenten in Gelderland-Zuid, behalve Maasdriel en Zaltbommel, en in Gennep en Mook en Middelaar de Toegang Beschermd Wonen uit. Dit betreft een wettelijke gemeentelijke taak (Wmo), die wordt gesubsidieerd door centrumgemeente Nijmegen. GGZ-cliënten die in aanmerking willen komen voor Beschermd Wonen kunnen daarvoor sinds 1 januari 2015 een aanvraag doen bij GGD Gelderland-Zuid. Het team Toegang Beschermd Wonen, als onderdeel van de afdeling Bijzondere Zorg, beoordeelt de aanmelding, doet onderzoek en stelt op basis van het uitgevoerde onderzoek een advies op. De gemeente Nijmegen neemt vervolgens een besluit. Toegang Beschermd Wonen werkt intensief samen met (zorg)partners en lokale netwerken.

De verwachting is dat een deel van de cliënten Beschermd Wonen met ingang van 2021 overgaat naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Daarmee wordt het aantal adviezen dat Toegang Beschermd Wonen per jaar afgeeft waarschijnlijk lager.

Naar verwachting wordt Beschermd Wonen en de toegang daartoe per 1 januari 2022 gedecentraliseerd van de centrumgemeente naar de individuele gemeenten. In 2021 zal de GGD zich daartoe, in samenwerking met centrumgemeente Nijmegen en de gemeenten in Gelderland-Zuid, zo goed mogelijk op voorbereiden.

Housing First
Housing First is een succesvolle interventie, die langdurige dak- en thuislozen met multi-problematiek toe leidt naar een huurwoning. De gedachte hierachter is dat zij, door het hebben van een woning, eerder openstaan voor hulpverlening en het aanpakken van hun (andere) problemen. Housing First wordt uitgevoerd door de GGD, Iriszorg, RIBW, Leger des Heils, in nauwe samenwerking met een aantal woningbouwcoöperaties en andere netwerkpartners. Meldpunt Bijzondere Zorg voert zowel de coördinatie als de toeleiding van kandidaten uit.

Praktijk Buitenzorg
In Praktijk Buitenzorg werken Meldpunt Bijzondere Zorg, een aantal Nijmeegse huisartsen, IrisZorg en de RIBW samen. Het doel is het bieden van laagdrempelige huisartsenzorg aan een specifieke groep sociaal kwetsbare mensen in Nijmegen. Praktijk Buitenzorg is bedoeld voor mensen die om allerlei redenen de weg naar de reguliere huisartsenzorg niet vinden, bijvoorbeeld dak- en thuislozen en/of onverzekerden. Op verschillende locaties worden spreekuren gehouden, waarmee de drempel voor deze mensen wordt verlaagd.

Nazorg ex-gedetineerden
Meldpunt Bijzondere Zorg maakt onderdeel uit van de ketenbenadering nazorg ex-gedetineerden. In opdracht van het Veiligheidshuis voeren medewerkers van het Meldpunt Bijzondere Zorg re-integratietrajecten uit, gericht op begeleiding naar werk en wonen op basis van een integrale aanpak. Het gaat daarbij om ondersteuning op één of meerdere van de leefgebieden van nazorg: werk en inkomen, zorg, identiteitsbewijs, schuldhulpverlening en/of huisvesting.

Meldpunt niet-acuut
In het kader van de Sluitende aanpak voor mensen met een psychische kwetsbaarheid is sinds september 2018 het Meldpunt niet-acuut als pilot opgezet bij het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ). De bereikbaarheid van het meldpunt is voor professionals uitgebreid naar de avonden en het weekend. Naast professionals kunnen ook inwoners melden tijdens kantoortijden. In 2020 wordt de aansluiting van het meldpunt op het keten breed meld- en adviespunt (triagist Pro Persona op de meldkamer) gerealiseerd. Op basis van monitoring en evaluatie wordt bepaald hoe de taakuitvoering en begroting er voor 2021 uitzien. Vooralsnog is deze post niet opgenomen in voorliggende begroting.

b. Taken met financiering Rijkssubsidie via gemeente Nijmegen

Ketenaanpak in Sekswerk
GGD Gelderland-Zuid coördineert sinds 2010 de Ketenaanpak in sekswerk. Het doel van de ketenaanpak is het realiseren van passende zorg, veiligheid en/of uitstroommogelijkheden voor sekswerkers en het voorkomen dat risicogroepen in de prostitutie belanden. De doelgroep bestaat uit sekswerkers die werkzaam zijn via escort, erotische massagesalons, thuiswerkers of raam- of straatprostitutie. Daarnaast behoren ook meisjes/jonge vrouwen en jongens/jonge mannen die het risico lopen om in de prostitutiebranche terecht te komen tot de doelgroep, zoals slachtoffers van loverboys.
Dit product wordt in 2020 gefinancierd op basis van de landelijke regeling RUPS III. Het is nog niet bekend of het Rijk met ingang van 2021 nieuwe (structurele) financiering beschikbaar stelt.

c. Taken met financiering deelnemende gemeenten

Wet verplichte GGz (Wvggz)
Sinds 1 januari 2020 voert GGD Gelderland-Zuid een aantal taken in het kader van de Wvggz uit voor alle gemeenten in Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar minus Maasdriel en Zaltbommel:

- het horen bij het voornemen om een crisismaatregel te nemen;
- de mogelijkheid voor inwoners en professionals om een melding te doen in het kader van de Wet verplichte ggz (Wvggz) en de behandeling en triage van deze melding;
- het uitvoeren van verkennend onderzoek naar aanleiding van een melding in het kader van de Wvggz.

Omdat het gaat om een nieuwe taak voor GGD en gemeenten wordt op basis van monitoring en evaluatie in 2020 bepaald hoe de taakuitvoering en definitieve begroting er voor 2021 uitzien. Vooralsnog is de onderhavige begroting slechts indicatief; opgenomen is het bedrag conform de rijksbijdragen Wvggz, die betreffende gemeenten ontvangen, inclusief indexering.

d. Financiering door woningcorporaties

Begeleide Herkansing
Begeleide Herkansing biedt aan huishoudens, die ontruimd zijn of ontruimd dreigen te worden vanwege ernstige problemen op diverse leefgebieden, een laatste kans op het krijgen van vervangende huisvesting. MBZ ontvangt de meldingen, leidt toe naar passende zorg en regisseert het traject, dat gemiddeld 2 jaar duurt.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de taak Toegang Beschermd Wonen (Wmo).	Adviseren over passende ondersteuning die de cliënt met psychische problematiek de hoogst haalbare vorm van herstel/participatie /zelfredzaamheid biedt.	• Consultatie en advies. • Screening ontvangen meldingen. • Uitvoering van onderzoek. • Advies. • Aanvraag beschikking.
	Systematisch volgen, beoordelen van de ontwikkelingen en tijdig signaleren en adviseren.	Advies aan gemeenten op basis van analyses en signalen.
	Afstemming met aanbieders van onder andere beschermd wonen, GGZ en maatschappelijke opvang en samenwerking met (lokale)organisatievormen zoals sociale (wijk)teams.	• Overleg met zorgaan-bieders. • Afstemming met- en overdracht casuïstiek aan sociale (wijk)teams.
	In het kader van verdergaande ambulantisering, onder andere borgen van beleid, samenwerking en uitvoering samen met gemeenten en lokale teams.	• Doorontwikkeling van beschermd wonen met als uitgangspunt 'zo lokaal waar mogelijk'. • Samenwerking met gemeenten t.b.v. doordecentralisatie Beschermd Wonen.
Het doelmatig en doel-treffend uitvoeren van de OGGz-taak door het bieden van aanvullende dienstverlening in opdracht van gemeenten en derden (Wmo).	Het voorkomen en verminderen van sociale uitsluiting van kwetsbare mensen die vaak meervoudige problemen hebben door vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren en beschermende factoren. Vergroten zelfredzaamheid en verminderen van overlast en aanbieden van laagdrempelige medische zorg aan kwetsbare inwoners.	• Housing First coördinatie en toeleiding. • Praktijk Buitenzorg trajectregie. • Nazorg ex-gedetineerden re-integratietrajecten.
		• Ketenaanpak sekswerkers Coördinatie, casemanagement en inzet ervaringsdeskundige.
		• Begeleide Herkansing trajectregie.
Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de taken in het kader van de Wvggz	Het bieden van een hoorfunctie voor personen bij wie het voornemen is om een crisismaatregel te nemen.	• 24/7 bereikbaarheid t.b.v. het horen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
	Gemeenten met een Verkennend Onderzoek adviseren over het al dan niet aanvragen van de zorgmachtiging.	• Aanname en triage van meldingen Wvggz • Uitvoering van Verkennende Onderzoeken en advisering gemeente binnen de wettelijke termijn.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Werkveld specifiek (facultatief)						
Bijzondere Zorg	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	809	725	707	706	706	706
Materiële kosten	96	65	54	54	54	54
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	303	320	288	289	289	289
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	0	0	0	0	0	0
Subsidie gemeenten	-1.037	-962	-940	-940	-940	-940
Bijdrage rijk	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-168	-149	-110	-110	-110	-110
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Jaarlijks ontstaan discussies met gemeente omtrent indexering van de facultatieve bijdrage voor Bijzondere Zorg. Hierdoor kan de GGD minder diensten leveren en staat de kwaliteit onder druk.

3.4.4 Gezond Leven

Wat houdt het in?

Gezond Leven voert voor de gemeenten een aantal extra taken uit boven op de uniforme taken, die uit de inwonerbijdrage worden betaald. Voor ieder van deze taken is een aparte subsidieaanvraag ingediend waarin de doelen en de werkzaamheden uitgebreid zijn beschreven. Op basis daarvan hebben gemeenten een beschikking afgegeven.
Voor de meeste van deze taken betreft het een uitbreiding van de werkzaamheden die vanuit de uniforme taken per gemeente worden geleverd, zoals de inzet van gezondheidsmakelaars en gezonde school-adviseurs, of aandacht voor specifieke thema's als aanvulling op de werkzaamheden in een gemeente.
In het schema hieronder geven we puntsgewijs aan om welke activiteiten het gaat die door gemeenten extra gefinancierd worden.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Het bevorderen van de gezondheid van inwoners van het werkgebied en het versterken van een preventieve infrastructuur in gemeenten en de regio (Wpg).	Uitvoeren van elementen van de Nijmeegse gezondheidsagenda: een dekkend netwerk van gezondheidsmakelaars voor alle stadsdelen en extra aandacht voor enkele specifieke thema's.	• Preventieve acties op maat in de wijken, in samenwerking met onder andere bewoners, welzijns- en sportinstellingen. • Stadsbrede extra inzet voor het thema voeding. • Bijdrage aan Groen, Gezond in Beweging. • Versterkte samenwerking met huisartsen en actieve betrokkenheid bij preventieve acties. • Extra inzet voor de mensen met een lichtverstandelijk beperking (LVB) en de LHBT-groep.
	Extra inzet voor Gezondheidsmakelaars, op scholen en/of in de wijken/gemeenten onder andere vanuit de buurtsportcoachregeling.	Extra activiteiten in Beuningen, Maasdriel en Zaltbommel, Druten, Wijchen, West Betuwe, West Maas en Waal, Buren, Culemborg, Heumen.
	Verhogen van de acceptatie en tolerantie m.b.t. seksuele diversiteit en de LHBT-groep in Nijmegen.	Uitvoering van het programma SchoolsOUT op alle scholen voor BO, VO en ROC in Nijmegen.
	Organiseren van en bijdragen aan Gezond ouder worden.	• Organisatie van de stuurgroep Gezond ouder worden.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
		• Uitgevoerde activiteiten Gezond ouder worden. • Communicatie over Gezond ouder worden.
	Samen leren en verbeteren van de integrale aanpak gezond gewicht in Rivierenland, in gemeenten Culemborg, Tiel, Maasdriel en West Betuwe.	Uitgevoerd lokaal uitvoeringsplan Gezond Gewicht. Monitoring en evaluatie. Gezamenlijke (regionale en lokale) leerbijeenkomsten. Verbetering van de lokale aanpak.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Werkveld specifiek (facultatief)						
Gezond Leven	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	744	722	680	680	680	680
Materiële kosten	277	214	157	153	152	152
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	452	269	283	283	283	283
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	0	0	0	0	0	0
Subsidie gemeenten	-1.033	-997	-842	-837	-837	-837
Bijdrage rijk	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-315	-178	-278	-278	-278	-278
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**126**	**29**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.4.5 *Jeugdgezondheidszorg*

Wat houdt het in?

De Jeugdgezondheidszorg voert op verzoek voor de gemeenten een aantal extra taken uit boven op de uniforme taken, die uit de inwonerbijdrage worden betaald (facultatief).
Wanneer gemeenten kampen met specifieke problematieken die niet in geheel Gelderland-Zuid ervaren worden, zijn aanvullende activiteiten mogelijk. De Jeugdgezondheidszorg voert voor de gemeenten op basis van vraag/behoefte facultatieve activiteiten uit boven op het wettelijk basispakket. Hiervoor wordt een aparte subsidieaanvraag ingediend waarin de doelen en de werkzaamheden zijn beschreven. Op basis daarvan hebben diverse gemeenten een beschikking afgegeven.

Veelal is het facultatieve gedeelte gericht op het versterken van de eigen kracht van ouders/kinderen en daarmee het voorkomen van inzet van zwaardere zorg. Daarnaast draagt het bij aan het versterken van de samenwerking in de keten van de jeugd. Voorbeelden zijn inzet videohometraining, opvoedhulp, extra inzet in attentiewijken, Samen Starten en Preventie Schoolverzuim (M@ZL), zorgcoördinatie op kinderopvang en Voorzorg. In de regio Nijmegen is het Procescoördinatorschap voor de Verwijsindex bij de GGD ondergebracht.

'Overbruggingszorg'
Binnen de uniforme taken verwijst JGZ een aantal kinderen/jongeren door naar bv. Jeugdzorg of Jeugd GGZ. Vanwege de wachtlijsten bij Jeugdzorg en de Jeugd GGZ kunnen ze daar niet onmiddellijk terecht. Het gevolg kan zijn dat kinderen, op verzoek van de gemeente, langer door de GGD worden gezien, ondersteund en gemonitord teneinde de situatie stabiel te houden (overbruggingszorg). Deze overbruggingszorg is formeel geen wettelijke taak van de JGZ, maar is, op verzoek van gemeenten, wel af te nemen als facultatieve taak.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Werkveld specifiek (facultatief)						
Jeugdgezondheidszorg	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	740	844	752	752	751	751
Materiële kosten	46	22	45	43	43	43
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	163	236	227	228	229	229
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	0	0	0	0	0	0
Subsidie gemeenten	-1.105	-1.153	-888	-888	-888	-888
Bijdrage rijk	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-66	-49	-136	-136	-136	-136
Resultaat						
Mutaties reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**-222**	**-101**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Arbo

Wat houdt het in?

Voor GGD Gelderland-Zuid zijn passende arbeidsomstandigheden belangrijke voorwaarden voor gezond en veilig werken. Medewerkers moeten hun werk kunnen doen zonder lichamelijke of geestelijke problemen op te lopen.
De Arbeidsomstandighedenwet is de plaats waar rechten en verplichtingen zijn beschreven voor werknemers en werkgevers. De Arbowet heeft als doel om werkgevers en werknemers meer te betrekken bij het arbobeleid.
Werkgever en werknemer zorgen samen voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. De werkgever is uiteindelijk verantwoordelijk, maar overleg met de werknemers is verplicht. Ieder heeft daarin zijn eigen taak.
Werkgevers moeten de risico's van het werk in kaart brengen, verbeteringen voorstellen en het gevoerde beleid evalueren: de RI&E-procedure (risico-inventarisatie & -evaluatie.) De werkgever heeft onder meer de volgende verantwoordelijkheden:

- beleid tegen ziekte hebben en uitvoeren;
- ongevallen onderzoeken, registreren en melden;
- voorlichting en instructie geven over veilig werken;
- zorgdragen voor veilige hulpmiddelen en werkmethoden;
- opstellen plan van aanpak na 6 weken ziekteverlof (re-integratie en Wet verbetering poortwachter).

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Een veilige werkomgeving stelt de medewerkers in staat de meerjarenvisie uit te voeren. Goed welzijn van de medewerkers zal het ziekteverzuim verminderen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Zorgdragen voor goede arbeidsomstandigheden en veiligheid voor alle medewerkers en derden in de organisatie.	Veiligheid voor medewerkers.	Actuele RI&E en het bijbehorende plan van aanpak (voor de hoofdlocaties en externe locaties).
		Veiligheid tijdens cliënt gesprekken.
	Gezonde, fitte en vitale medewerkers.	Inventarisatie en voorlichting over herkennen en omgaan met werkstress en werkdruk.
		Periodiek medisch onderzoek.
		Project Samen gezond werken.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
	Bevorderen van het welzijn van de medewerkers.	Adequate BHV-organisatie op hoofdlocaties en externe locaties.
		Inrichting nieuwbouw locatie volgens Arbowet.

3.5.2 Communicatie

Wat houdt het in?

Communicatie heeft als strategisch doel het versterken van de communicatiekracht van de organisatie op individueel en corporate niveau. Dit gebeurt onder andere door:

1. Het up to date houden van de communicatiemiddelen: website, sociaal intranet, sociale media, systemen voor nieuwsbrieven en cijfers (monitors) bijhouden en doorontwikkelen.
2. Het dagelijks monitoren van de omgeving. Relevante ontwikkelingen/berichten in de organisatie brengen en medewerkers en organisatie ondersteunen bij het adequaat reageren naar de buitenwereld.
3. Het geven van advies en ondersteuning bij projecten en strategische thema's, gericht op vergroten van bereik, zichtbaarheid en effect van het project/thema en de GGD als geheel. Dit door waar mogelijk de verbinding met andere thema's werkvelden aan te geven.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Ondersteunen gemeenteteams
Communicatie ondersteunt het leidende principe 'aansluiten bij de gemeenten' intern door het ophalen en (laten) delen van ervaringen via het sociaal intranet. De 14 gemeenteteams, de verschillende netwerken en GGD-medewerkers kunnen op deze manier van elkaar leren, kennis inbrengen of aanhaken. Daarnaast ondersteunt communicatie de gemeenteteams bij de uitvoering van hun werk, waaronder het adviseren over het bereiken van doelgroepen en het verzorgen van specifieke communicatiemiddelen.

Ondersteunen netwerkaanpak
Communicatie wil ondersteunen bij de netwerkaanpak door een proef te starten om het sociaal intranet (waarin in groepen wordt samengewerkt) gedeeltelijk open te stellen voor mensen van buiten de GGD.
Op de website van de GGD moet iedere netwerkpartner snel de juiste kennis vinden zoals cijfers en relevante informatie over publieke gezondheid. Via sociale mediakanalen brengt communicatie betrouwbare informatie en nieuwe kennis bij een breed publiek onder de aandacht.

Strategische thema's
De in de meerjarenstrategie genoemde strategische thema's, waar de GGD in de periode 2020 -2023 extra op inzet, krijgen vanuit communicatie extra aandacht en prioriteit in de interne en externe communicatie.

Ontwikkelingen

Het bereiken van het publiek draait steeds meer om beeld en beleving. Met vlogs, video's infographics en andere beeldcommunicatie wordt ingespeeld op deze trend. Snelheid hierbij blijft belangrijk, snel reageren is de norm. Mensen willen korte en bondige informatie.
Een andere trend is 'inclusieve' communicatie. Deze trend hangt samen met de diverse samenleving en voor een maatschappelijke organisatie als de GGD extra belangrijk. Het vraagt dat we communiceren vanuit aandacht voor overeenkomsten en verschillen. In de vorm van boodschappen waarin meerdere groepen ontvangers/culturen zich herkennen.
Een andere ontwikkeling die speelt is het betrekken van cliënten bij de organisatie, bijvoorbeeld via klantonderzoeken en klantenpanels. Communicatie ondersteunt bij deze participatieprocessen en adviseert over het gebruik van de juiste instrumenten hierbij.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Het versterken van de communicatiekracht van de organisatie op individueel en corporate niveau.	Communicatiemiddelen up to date houden en adequaat inzetten.	• Doorontwikkeling sociaal intranet; de interne netwerkfunctie (samenwerken in groepen) moet uitgebreid worden met samenwerken met buiten/extern (netwerkpartners). • Up to date GGD-websites, die voldoen aan landelijke regelgeving, zoals digitale toegankelijkheid. • Uitgevoerd en geborgd social mediabeleid vanuit alle taakvelden van de GGD met platforms die elkaar versterken. • Verkenning en inzet van nieuwe tools om doelen en doelgroepen te bereiken. • Ondersteuning bij participatieprocessen zoals klantonderzoek en klantenpanel.
	Dagelijks monitoren van onze omgeving (via obi4wan) en hierop snel (laten) reageren.	• Ondersteuning van professionals in het reageren op berichten en nieuws. • Ondersteuning en advies aan medewerkers, zodat zij zelf binnen afgesproken tijd reageren.
	Projecten en strategische thema's zijn binnen de GGD en daarbuiten zichtbaar en	• Advies over en ondersteuning bij projecten en strategische

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
	worden met elkaar verbonden.	thema's, gericht op vergroten van bereik, zichtbaarheid en effect van het project/thema. De verbinding met andere thema's en werkvelden hierbij aangeven.

3.5.3 Informatiemanagement

Wat houdt het in?

Informatiemanagement (IM) heeft als belangrijkste taak de ontwikkelingen en ambities van de GGD te vertalen in oplossingen op het terrein van informatievoorziening en ICT. De informatiemanager vervult een brugfunctie tussen de GGD-afdelingen enerzijds en VRGZ ICT en haar onderaannemers anderzijds. Hij bewaakt dat de GGD de informatievoorziening en ICT krijgt die het nodig heeft, tegen afgesproken kosten en kwaliteit. In de dynamische wereld waarin we leven richt IM zich vooral ook op de toekomst: hoe grijpen maatschappelijke en technologische ontwikkelingen in op de GGD-processen? Wat moeten we doen om ook in de toekomst die processen optimaal met informatievoorziening te ondersteunen? Hierbij bewaakt IM dat er een samenhangend, flexibel informatielandschap ontstaat dat ondersteund wordt door de diverse applicaties. De wettelijke eisen ten aanzien van privacy, informatiebeveiliging en archivering worden hierbij geborgd.

Daarnaast investeert IM steeds meer in de verbinding met de collega's van Gezonde Kennis en andere informatiespecialisten binnen en buiten de GGD. Het thema 'informatie' staat centraal voor de te leggen verbindingen en voor de strategische ontwikkeling van de organisatie. Het slim inzetten van alle beschikbare informatie t.b.v. preventie en versterking van de zelfredzaamheid is hierbij het primaire doel.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

In de Meerjarenstrategie 2020 -2023 staan diverse ontwikkelingen die impact hebben op de informatievoorziening:

- De GGD kiest voor een informatie-gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven. Dit borgen we in het GGD-brede programma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA). Binnen dat programma werken we aan een koppeling van relevante in- en externe data in een datawarehouse. Het borgen van registratiekwaliteit, eenduidigheid van taal (via het landelijke programma SNOMED) en nieuwe technieken op het gebied van Big Data hangen hiermee samen.
- We adviseren over preventie en verbinden collectieve preventie met persoonsgerichte zorg (zie de strategische thema's in de meerjarenstrategie). Nieuwe innovaties als eHealth en Artificial Intelligence (AI), maar ook regie door de cliënt op de eigen gezondheidsgegevens ontsloten via MedMij, maken dat we preventie dichter bij de cliënt kunnen brengen.
- De GGD hanteert een netwerkaanpak (leidend principe in de meerjarenstrategie). Juist op het gebied van informatievoorziening is deze netwerkaanpak voor de komende jaren een voorwaarde voor het realiseren van onze maatschappelijke opgaven. Hierom zoeken we actief de samenwerking met onze regionale partners als gemeenten, huisartsen en andere zorgverleners. Ook doen we dit door te investeren in samenwerking met collega GGD'en en expertisepartijen als Nictiz, VWS, NCJ en GGD GHOR Nederland.

- De verwachting is dat de doorontwikkeling en vernieuwing van het takenpakket van de GGD komende jaren gestaag doorgaat. Zonder sturing op samenhang en wendbaarheid bestaat het gevaar dat er een enorme versnippering ontstaat in het informatielandschap, waardoor het onbeheersbaar en kostbaar wordt.

Ontwikkelingen

Op het terrein van informatiemanagement lopen voor 2021 de volgende relevante ontwikkelingen:

- Het ontsluiten van onze relevante cliëntgegevens via de landelijke MedMij-standaarden in een door de burger zelf te kiezen Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO), naar aanleiding van de Wet cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens in de zorg.
- Het verder optimaliseren van onze informatievoorziening door wet- en regelgeving (waaronder archiefwet en Wet digitale uitwisseling cliëntgegevens) te integreren in onze relevante cliëntapplicaties.
- Het laagdrempelig faciliteren van samenwerkingsfunctionaliteiten.
- Het verbinden van de diverse interne- en externe databronnen in een datawarehouse en het ontsluiten van deze gegevens richting onze samenwerkingspartners.
- Het actualiseren van de informatieprocessen op basis van de nieuwe Archiefwet.
- Het actualiseren en verder implementeren van (technische) maatregelen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging en het aantoonbaar voldoen aan de vereisten van NEN7510.
- De landelijke samenwerking tussen GGD'en zal verder intensiveren. GGD-GHOR Nederland speelt hierin een prominente rol, bijvoorbeeld door gezamenlijke regie op regionale en landelijke projecten via de Coalitions of the Willing.
- Het structureel met elkaar verbinden van de thema's informatie, kwaliteit en beheer en deze aan laten sluiten op de strategie, missie en visie van de organisatie.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	Operationeel doel	**Prestatie / Resultaat 2021**
Nieuwe ontwikkelingen binnen de GGD (meerjarenstrategie op informatie, data en ICT) brengen (b.v. blockchain en e-health-oplossingen).	Nieuwe technologische en maatschappelijke ontwikkelingen binnen de GGD brengen.	Actief deelnemer van de Exo-community binnen de GGD waar innovatieve ontwikkelingen gepilot worden. Onderzoek (per afdeling) naar (en waar relevant implementatie van) innovatieve e-health oplossingen.
Compliancy aan Archiefwet.	Archiefvereisten worden toegepast in onze informatieprocessen en onze applicaties voldoen aan de juiste normering voor archivering (NEN2082).	Archiefwaardige informatieprocessen (die voor de medewerkers efficiënt en effectief zijn).
Bereiken van een flexibele beheer- en IM-organisatie met professionele werkprocessen en een slagvaardige governance.	Er is een strategisch en tactisch opererend team van IV-professionals (IM, GK, Kwaliteit, beheer).	Door het MT vastgesteld informatiebeleidsplan gebaseerd op de MJS 2020 – 2023.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	Operationeel doel	**Prestatie / Resultaat 2021**
		Concrete uitgewerkte en gestarte activiteiten die aansluiten op doel van IM-organisatie.
	Er is gedeelde regie en samenwerking met de VRGZ op ICT en IV-processen.	Ingebedde IV-regieorganisatie en afgestemde processen binnen alle lagen van de GGD en VRGZ.

3.5.4 Kwaliteit

Wat houdt het in?

Het Kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) van de GGD bestaat uit verschillende onderdelen en instrumenten die onderling met elkaar in verbinding staan. Het kader voor het KMS wordt geboden in de norm HKZ 2015 en de norm NEN 7510.
GGD Gelderland-Zuid is HKZ 2015 gecertificeerd. Jaarlijkse vindt externe toetsing op basis van het HKZ-normenkader plaats. De integratie van de normenkaders van de HKZ 2015 en NEN 7510 is geïntensiveerd, zodat ook het NEN 7510 certificaat behaald kan worden. De genoemde certificering geldt voor alle onderdelen van de GGD. Voor sommige afdelingen geldt dat zij ook getoetst worden op de normen van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en bezocht worden door een visitatiecommissie.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

Aandachtfunctionarissen kwaliteit, interne auditoren en medewerkers van de GGD brede Melding ter Verbetering-commissie houden zich naast hun primaire taak bezig met kwaliteitstaken. Ze zoeken verbinding over de teams- en afdelingsgrenzen heen en versterken elkaar. Ervaring en kennis ten behoeve van een goed werkend KMS wordt in daadwerkelijke samenwerking gedeeld en draagt bij aan een hoge kwaliteit van dienst- en zorgverlening.

Het KMS draagt op organisatie-, afdeling-, team-, en individueel niveau bij aan het sturen en beheersen met betrekking tot kwaliteit en is daarom essentieel bij het uitvoeren van de diverse taken van de GGD.

Ontwikkelingen

De GGD is een lerende organisatie waarin continu verbeteren ten gunste van cliënten, opdrachtgevers en medewerkers centraal staat. De GGD kent haar cliënten, hun wensen, behoeften en verwachtingen. De waardering van cliënten, ketenpartners en opdrachtgevers wordt periodiek in kaart gebracht. De uitdaging is om het cliëntervaringsonderzoek op slimme en passende wijze, met focus op kort cyclisch, te professionaliseren.

Het KMS biedt informatie over de resultaten en uitkomsten, waarvan we kunnen leren en stimulans krijgen om te blijven werken aan continu verbeteren. Via een laagdrempelig ingericht 'Melding ter Verbetering' (MTV) instrument kan ieder (bijna) incident, client – of medewerker gerelateerd, of idee ter verbetering, door medewerkers gemeld worden. Speciaal hiervoor opgeleide medewerkers nemen de melding in behandeling. Op GGD breed-, en afdelingsniveau is continu zicht op de aard en aantal meldingen, genomen preventieve of corrigerende maatregelen en het effect hiervan.

Het is een uitdaging om het KMS door te ontwikkelen, de uitkomst van kwaliteitsinstrumenten op centraal en decentraal niveau te monitoren en goed zicht te hebben op het effect van genomen verbetermaatregelen.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Een gedragen en effectief en kwaliteitsmanagementsysteem dat bijdraagt aan het sturen en beheersen van de organisatie met betrekking tot kwaliteit en voldoet aan de normenkaders van HKZ 2015 en NEN 7510,	Werken aan continu verbeteren is geïntegreerd in de primaire en ondersteunende en sturende processen.	Jaarplan Kwaliteits-managementsysteem (KMS). Goed zicht op het functioneren van het KMS en de resultaten van de KMS-instrumenten. Resultaat van kwaliteitsinstrumenten dragen bij aan de kwaliteit van zorg en dienstverlening.
	Goede klachtopvang en behandeling leidt tot herstel van vertrouwen van de klant in de organisatie en tot aantoonbare verbetering van de zorg- en dienstverlening.	Cliënten en medewerkers zijn bekend met de klachtenprocedure. Klachten leiden waar mogelijk tot verbetering in de zorg en dienstverlening.
	Cliënt en medewerkers gerelateerde (bijna)incidenten, die zich kunnen voordoen in de zorg- en dienstverlening, worden door medewerkers gemeld via de 'Melden Ter Verbetering' (MTV) procedure en leiden aantoonbaar tot verbetering van zorg en dienstverlening voor cliënt en veiligheid voor medewerkers.	Bekendheid van MTV-procedure bij alle medewerkers en stagiaires. Meldingsbereide medewerkers. Meldingen leiden aantoonbaar tot verbetermaatregelen. Aanwezige randvoorwaarden voor een goed functionerend systeem op afdelingsniveau (meldcultuur, training en tijdsbesteding van de leden van het analyseteam) en het oppakken van verbeteringen naar aanleiding van meldingen.

	GGD brede Melding Ter Verbetering-commissie draagt actief bij aan het bewaken en waar nodig verbeteren van de kwaliteit van de dienst- en zorgverlening van de GGD.	Een lerende en verbindende GGD brede MTV-commissie. Actueel zicht op aantal, aard en trends van de meldingen op afdeling-, en GGD breed niveau. Gevraagd en ongevraagd advies van MTV-commissie.
	Ervaringen van klanten, ketenpartners en medewerkers leiden aantoonbaar tot verbeteringen van het werk.	Aanwezigheid van effectieve klantervaringsonderzoek-instrumenten.
	Medewerkers met een bepaalde rol t.a.v. kwaliteitsmanagementsysteem zijn deskundig en vaardig in het toepassen van de diverse verbetertechnieken, zoals LEAN, PRISMA/Sire, waarderend en risicogericht auditen en client ervaringsonderzoek.	Gedreven aandachtsfunctionarissen kwaliteit. Opgeleide interne auditoren. MTV-commissie.
Een gebruiksvriendelijk kwaliteitshandboek (KHB) waarin de kritische processen van de organisatie staan beschreven.	Gebruiksvriendelijke inhoud van het KHB.	Gebruiksvriendelijke documenten in het KHB.
	De kritische processen met indicatoren risicoanalyse zijn beschreven in het KHB.	Beschreven kritische processen met bijbehorende risicoanalyse.
	Monitoren gebruik KHB	Zicht op gebruik van het KHB.

3.5.5 Bedrijfsvoering

Wat houdt het in?

De taken op het gebied van Huisvesting, ICT, Inkoop, Documentaire Informatievoorziening, HRM en Financiën en Control heeft de GGD belegd bij de afdeling Bedrijfsvoering van de VRGZ. De dienstverlening is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. De verdeling van de kosten van de diensten gebeurt op basis van de zogenoemde 'gemene rekening'. Dit is ingegeven doordat op deze wijze geen BTW betaald hoeft te worden. Het gevolg is dat de toerekening van de kosten op vaste grondslagen is gebaseerd.

Samenhang met de Meerjarenstrategie 2020-2023

De sector bedrijfsvoering adviseert, organiseert, faciliteert de uitvoerende afdelingen van de GGD om de doelen voor de publieke gezondheid en de strategische thema's in de meerjarenstrategie te realiseren en de organisatie effectief en efficiënt te laten opereren. Dit gebeurt door:

- integrale advisering vanuit de vakteams binnen de bedrijfsvoering;
- mede zorgdragen voor een goede organisatieontwikkeling en –inrichting;
- goede en efficiënte huisvesting en ICT-voorzieningen;
- instrumenten en advisering waardoor de organisatie in control kan zijn.

Ontwikkelingen

Eind 2019 is gestart met de inrichting van de nieuwe sector Bedrijfsvoering. Hierin zijn de afdelingen Financiën & Control, HRM, Facilitaire dienstverlening en ICT samengevoegd. Hiermee willen we een integrale, deskundige, klantgerichte en efficiënte sector realiseren. In 2019 zijn het organogram en de leidinggevende functies uitgewerkt. In 2020 wordt gestart met de inrichting van de frontoffice en klantteams. Dit zal naar verwachting in 2021 worden afgerond.

Naast de doorontwikkeling van de sector Bedrijfsvoering is de selectie van een nieuw HRM- en financieel pakket afgerond (AFAS). Gekozen is voor een oplossing die beide disciplines ondersteunt. We verwachten dat dit betere managementinformatie en meer efficiëntie oplevert.

Organisatieontwikkeling
Samenwerking in de keten en in netwerken staat bij de GGD centraal. Het nieuwe organisatieontwerp staat in het teken van: verantwoordelijkheden lager in de organisatie en het versterken van samenwerking. De GGD faciliteert hierbij ondersteunende samenwerkingsvormen (zoals bijvoorbeeld de gemeenteteams en themateams). Verantwoordelijkheden lager leggen gaat samen met een professionaliseringsslag van medewerkers en het ondersteunen van vakmanschap. Het is een proces dat gaandeweg, door monitoring en bijsturing, gestalte krijgt.

Sinds 1 januari 2020 vallen alle GGD-medewerkers onder het arbeidsrecht (Wnra) en volgt de GGD de CAO Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO). Dit betekent dat ook voor de GGD bij het beëindigen van een contract de transitievergoeding van toepassing is. Deze verhoogde kosten bij ontslag hebben we opgenomen in de begroting (€50.000,-).

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt hebben effect op de GGD. Krapte aan personeel op specifieke disciplines nopen andere GGD-en al tot maatregelen. Tot op heden lukt het de GGD de vacatures te vervullen, al wordt dit steeds moeilijker. De krapte op de arbeidsmarkt werkt positief door op ondernemerschap. Dit betekent dat de GGD vaker te maken krijgt met mensen die bijvoorbeeld wel als zzp-er aan de slag willen bij de GGD, maar niet in dienst van de GGD. Dit werkt kostenverhogend. Dit risico is benoemd in paragraaf 4.1.

Een aantal besparingsmaatregelen werkt door in de omvang van de facultatieve taken van de GGD. Dit vraagt om een bepaalde mate van flexibiliteit in het personeelsbestand. Bovendien worden werkgevers landelijk opgeroepen tot het aangaan van duurzame arbeidsrelaties. Tezamen met bovenstaande ontwikkelingen, zal de GGD onderzoeken hoe hiermee om te gaan.

De arbeidsmarkt vergrijst en kent een groot 'onbenut arbeidspotentieel'. Ook vragen landelijke ontwikkelingen tot het blijven ontwikkelen van medewerkers. De GGD wil daarom aandacht geven aan duurzame inzetbaarheid, mobiliteit, inclusiviteit, cultuursensitief werken en het benutten van het potentieel. De GGD doet hiervoor een beroep op de vindingrijkheid van managers, HRM en medewerkers binnen de huidige financiële kaders.

Archiefwet
De nieuwe Archiefwet wordt naar verwachting in 2020 van kracht. De komst van de wet betekent onder meer dat de bewaartermijn van informatie van 20 jaar naar 10 jaar wordt teruggebracht en eerder openbaar beschikbaar is.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
Integrale ondersteuning en advisering vanuit de sector bedrijfsvoering.	Doorontwikkelen Bedrijfsvoering	Klantteams (met de verschillende disciplines vanuit bedrijfsvoering), die integraal adviseren. Inrichting van een vraaggestuurde frontoffice.
	Efficiëntere processen en betere managementinformatie	Doorontwikkeling integraal HRM- en Financieel pakket.
Organisatieontwikkeling	Doorontwikkelen van het nieuwe organisatieontwerp	Ondersteuning van samenwerkings-vormen als gemeenteteams, themateams, open MT. Ondersteuning van professionalisering medewerkers.
	Concretiseren Strategische HR-visie	Bijgestelde strategische HR-visie aan de hand van nieuwe meerjarenstrategie. Geïmplementeerde activiteiten en beleid op duurzame inzetbaarheid en bevorderen van mobiliteit, gericht op ontwikkeling en inzetten van talent van personeel. Onderzoek op het terrein wat de GGD met de huidige middelen kan doen om het personeelsbestand meer divers en inclusief te maken. Beleid en instrumenten voor het aantrekken en behouden van goed gekwalificeerd personeel in relatie tot de benodigde wendbaarheid van de organisatie.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie / Resultaat 2021**
	Invullen vacatures vanwege krapte op de arbeidsmarkt	Onderzoek hoe we medewerkers kunnen binden, boeien en belonen.
Organisatie is in control	Inkoop conform geldende Wet- en Regelgeving op het gebied van Aanbesteden en Inkopen	Op rechtmatigheid en doelmatigheid getoetste inkooptrajecten.
	Voldoen aan de nieuwe Archiefwet Digitale informatie bewaren en zorgdragen dat deze openbaar beschikbaar en te raadplegen blijft	• Goede digitale informatiehuishouding. • Overbrenging fysieke/digitale archieven van 20 jaar naar 10 jaar of korter. • Aangescherpte informatiebeveiliging en goed geborgde informatiehuishouding.
Optimaliseren huisvesting	Nieuwbouw Nijmegen	Voorbereiding en uitvoering nieuwbouw GGD Nijmegen.
	Locaties JGZ	In overleg met gemeenten optimalisatie huisvesting consultatiebureaus.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Interne dienstverlening						
Interne dienstverlening	**Realisatie 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**	**Raming 2024**
Lasten						
Personeelskosten	4.453	4.842	4.816	4.816	4.816	4.816
Materiële kosten	3.199	3.859	4.299	4.298	3.822	3.822
Kapitaallasten	469	635	659	659	1.076	1.076
Bijdrage aan interne dienstverlening	-8.341	-8.658	-9.036	-9.036	-9.036	-9.036
Baten						
Uniforme bijdragen gemeenten	-232	-86	-185	-234	-234	-234
Subsidie gemeenten	-1	0	0	0	0	0
Bijdrage rijk	-14	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-267	-534	-444	-444	-444	-444
Resultaat						
Mutaties reserve	736	-59	-59	-59	0	0
Resultaat						
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**0**	**0**	**50**	**0**	**0**	**0**

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf komen de normering van de algemene reserve, het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit en aan de orde. Daarnaast worden de risico's van de GGD beschreven. Voor het beleid omtrent weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt verwezen naar de bijlage Financiële spelregels.

Algemene reserve, weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

De streefwaarde op basis van de begroting 2021 is als volgt:

bedragen x € 1.000,-		Begroting 2021
Bedrag per medewerker	€ 1.000,00	444
Percentage over opgenomen gelden (leningen)	0,5%	26
Percentage totale uitgaven	1,0%	405
Percentage over inkomsten niet zijnde uniforme bijdrage	3,0%	285
Streefwaarde Algemene reserve		**1.160**

Bestemde reserves worden niet meegenomen in deze toetsingstabel van het eigen vermogen.

Het Algemeen Bestuur heeft op 27 juni 2019 besloten om het negatieve resultaat van Veilig Thuis over 2018, als gevolg van de hogere instroom, aan te vullen in de algemene reserve. Dit is in 2019 in rekening gebracht bij gemeenten. Het saldo van de algemene reserve ligt beneden de streefwaarde door van negatieve resultaten in voorgaande jaren.

Weerstandscapaciteit Bedragen x € 1.000,-	Verwachting 2020 *	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Norm algemene reserve	1.102	1.160	1.184	1.208	1.207
Eigen vermogen einde jaar	786	677	677	737	738
Verwacht resultaat	0	-50	0	0	0
Verwacht algemene reserve	786	627	678	737	738
Algemene reserve in % van de gestelde nor	71%	54%	57%	61%	61%

Risico's

Een samenvatting van de financieel gekwantificeerde risico's wordt in onderstaande tabel weergegeven. Als alle geïdentificeerde risico's zich zouden voordoen, zou daar circa 2,3 miljoen euro mee gemoeid zijn. De algemene reserve kan 35% van de risico's afdekken.

Als alle risico's zich voordoen, dan is de algemene reserve niet toereikend om de kosten te dekken.

Samenvatting risico's (bedragen x € 1.000)	Verwachte financiële gevolgen risico's	Benodigde weerstands-capaciteit na weging
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.230	386
Maatschappelijke risico's	330	156
Economische risico's	1.750	350
Middelen, organisatie medewerkers en efficiëncy	3.735	1.397
	7.045	**2.289**

Vervallen risico's

- Leegstand pand GGD Groenewoudseweg: het pand aan de Groenewoudseweg werd voorheen voor een deel verhuurd aan de organisaties Mondzorg en de VRGZ. Het risico bestond dat een deel van het pand leeg zou komen te staan. Inmiddels is Mondzorg uit het pand en is het deel van de VRGZ fors kleiner geworden waardoor dit risico kan komen te vervallen.

Nieuwe risico's

- Beperkt groot onderhoud Groenewoudseweg 275 Nijmegen: de lasten voor correctief onderhoud (het oplossen van storingen) kunnen oplopen door het beperkte onderhoud wat uitgevoerd wordt in het kader van de nieuwbouwplannen in 2022.
- Nieuwbouw 2022: nu besluitvorming omtrent de nieuwbouw heeft plaatsgevonden volgen in de komende periode diverse stappen zoals het actualiseren van het Programma van Eisen (PvE), vergunningaanvragen, etc. Hierdoor ontstaan onder andere risico's ten aanzien van planningen en prijzen van aannemers. Daarnaast is de impact van de stikstofcrisis op dit moment nog niet in te schatten.
- Aantrekken van nieuwe medewerkers: door de krapte op de arbeidsmarkt zal het aantrekken van nieuwe medewerkers in de komende jaren lastiger worden. Het risico bestaat dat de formatie niet op orde is en de afgesproken prestaties niet kunnen worden geleverd. Daarnaast nemen de kosten om leemtes in de planning te ondervangen met tijdelijke inhuur van medewerkers toe en is de inspanning die geleverd wordt om het verloop van medewerkers op te vangen groot. Er zullen alternatieve mogelijkheden bekeken moeten worden om (tijdelijk) personeel aan te trekken. Ook zullen de artsen die per 2019 de opleiding Jeugdarts of infectieziekte-arts gaan volgen niet meer in dienst zijn van de GGD. Er is al een krapte aan artsen, dit zal door deze verandering nog moeilijker worden. Ook de productiviteit ligt hierdoor lager.
- Stijgende pensioenpremie: de ontwikkeling van de dekkingsgraad van het ABP en het vooruitzicht dat de rekenrentes laag blijven brengt het risico mee dat de pensioenpremies stijgen.
- Netwerkpartners: met alle ontwikkelingen binnen het sociaal domein die onder meer leiden tot wachtlijsten bij Jeugdzorginstellingen merken we dat de JGZ overvraagd wordt. Vanuit haar taak vanuit de Wet Publieke Gezondheid probeert JGZ de gaten zo goed mogelijk dicht te lopen. JGZ ontkomt er echter niet langer aan om soms nee te zeggen tegen onze netwerkpartners en burgers n.a.v. zorgvragen. Dit leidt tot spanning op de relaties die JGZ in de afgelopen jaren zorgvuldig heeft opgebouwd met onze netwerkpartners. Momenteel speelt dit sterk bij de samenwerking met het onderwijs. JGZ maakt daar - tegen de stroom in - een terugtrekkende beweging. Vanzelfsprekend is dit niet wat JGZ wil, JGZ ziet echter geen andere opties.
- In toenemende mate kan de GGD casussen niet overdragen aan partners (waaronder aan sociale wijkteams van gemeenten). Dit speelt name bij Veilig Thuis en JGZ. Doordat de GGD niet af kan schalen blijven casussen langer bij de GGD en nemen de kosten per casus of dienst toe. Daarnaast kan dit risico verder toenemen door wijzigingen in infrastructuur in het gemeentelijke sociale domein.
- Pandemie: op het moment van opstellen van de begroting (eind maart 2020) volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de GGD, vanwege haar rol in deze crisis extra lasten zal hebben en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. Een crisis van deze omvang en duur is niet in het risicomanagement gekwantificeerd, omdat de exacte effecten nog niet in te schatten zijn. In de begroting 2022 zal dit in het risicomanagement worden opgenomen.

Gelderland-Zuid

Belangrijkste risico's

- Een aantal risico's is niet verwijderd, gewijzigd of nieuw, maar vormen de meest relevante risico's voor de GGD. De risico's met de grootste impact zijn:
  - Instroom Veilig Thuis: in deze begroting is rekening gehouden met de groei van meldingen en adviezen. De werkelijke stijging kan hoger uitvallen dan in deze begroting is opgenomen.
  - WW risico: de bijdrage van gemeenten vanuit het Rijk staat onder druk. Als gevolg hiervan is een taakstelling oplopend tot circa 3% in deze begroting opgenomen. Individuele gemeenten kunnen besluiten minder facultatieve taken af te nemen waardoor frictiekosten kunnen ontstaan. Daarnaast kan door de doordecentralisatie van Toegang Beschermd Wonen (TBW) de uitvoering bij een andere partij komen te liggen. Ook hierdoor kunnen frictiekosten ontstaan. In het risicomanagement is hiervoor een bedrag aan weerstandscapaciteit van € 140.000,- opgenomen. Indien voorgaand risico zich voordoet is dit bedrag naar verwachting te laag.

4.2 Kengetallen

Onderstaande kengetallen zijn opgenomen conform bepalingen BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

	Realisatie 2019	Gewijzigde begr. 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
a) netto schuldquote	-2,48%	11,07%	26,08%	42,63%	45,51%	46,15%
b) netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2,48%	11,07%	26,08%	42,63%	45,51%	46,15%
c) solvabiliteitsratio	19,05%	12,07%	6,85%	4,64%	4,49%	4,44%
d) structurele exploitatieruimte	2,61%	-0,16%	-0,27%	-0,15%	0,00%	0,00%

Toelichting

a) De netto schuldquote loopt op doordat de GGD leningen aan gaat trekken in verband met de geplande nieuwbouw in Nijmegen.
b) De GGD verstrekt geen leningen, dit kengetal zal altijd gelijk zijn aan de netto schuldquote.
c) Hoe hoger het percent age, des te beter de organisatie in staat is aan haar langlopende financiële verplichtingen te voldoen. Dit getal loopt af doordat leningen aangetrokken worden voor de geplande nieuwbouw waardoor het balanstotaal oploopt. Het gepresenteerde percentage geeft derhalve aan dat het totale vermogen voor 7% uit eigen vermogen en 93% uit schulden bestaat in 2021.
d) Ook dit kengetal schommelt veelal rond de 0. Aangezien de GGD een verlengstuk van de gemeenten is, zijn de baten veelal gelijk aan de lasten.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande en gerealiseerde investeringen is opgenomen in de bijlagen bij deze begroting. In zijn algemeenheid worden kapitaalgoederen van de GGD onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur.

4.4 Financiering

4.4.1 Beleid t.a.v. risicobeheer en financieringsportefeuille

Risicobeheer
Het verstrekken van leningen en garanderen van rente en aflossing van leningen is de GGD niet toegestaan.

Financieringsportefeuille
De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. Werkwijze, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut.

Voor de GGD geldt het schatkistbankieren voor decentrale overheden. Dit houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse Staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

4.4.2 Rente en treasury

In onderstaand renteschema worden de rentelasten, de toerekening aan taakvelden en het renteresultaat weergegeven (bedragen x € 1.000,-):

Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2021
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	185
b. De externe rentebaten	0
Totaal door te rekenen externe rente	185
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	185
d1. Rente over eigen vermogen	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	185
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	185
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	0

Kasgeldlimiet
Het Ministerie van Financiën geeft aan welk bedrag mag worden gefinancierd met kortlopende geldleningen; de kasgeldlimiet. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld. Op basis van onderstaand schema blijkt dat de GGD niet binnen de norm voor de kasgeldlimiet zal blijven. Indien nodig zal de GGD langlopende leningen aantrekken.

Bedragen x € 1.000,-	
Omvang begroting per 01-01-2021	40.437
In procenten van de grondslag	8,2%
Toegestane kasgeldlimiet	3.316

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Totaal netto vlottende schuld	7.851	7.851	7.851	7.851
Toegestane kasgeldlimiet	3.316	3.316	3.316	3.316
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**-4.535**	**-4.535**	**-4.535**	**-4.535**

Renterisiconorm
Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken geeft het ministerie ook een renterisiconorm aan. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.

De uitkomst hiervan mag niet overschreden worden zodat een spreiding van de opgenomen leningen, looptijden en rente-aanpassingsdata en een eventueel hieruit voortvloeiende rentewijziging ontstaat. De GGD blijft binnen de norm van de Wet Fido.

Renterisico vaste schuld in relatie tot renterisiconorm Bedragen * € 1.000,-	2021	2022	2023	2024
1. Renteherziening	0	0	0	0
2. Aflossingen	0	0	401	401
3. Renterisico (1+2)	0	0	401	401
4.Renterisiconorm	8.087	8.087	8.087	8.087
5a. Ruimte onder renterisiconorm	8.087	8.087	7.687	7.687
5b. Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

Berekening renterisiconorm	
4a. Begrotingstotaal begroting 2021	40.437
4b. Percentage regeling	20%
Renterisiconorm (4a x 4b)	8.087

4.5 Organisatie en Bedrijfsvoering

Zie paragraaf 3.5 Interne dienstverlening voor de informatie over de bedrijfsvoeringstaken binnen de GGD.

4.6 Verbonden partijen

Er is sprake van een verbonden partij als er bestuurlijk en financieel belang is waarbij de begrippen ‘bestuurlijk’ en ‘financieel’ in het BBV nader worden gedefinieerd (de GGD heeft geen relatie met organisaties die aan deze definitie voldoen).

5 Financiën

5.1 Overzicht van baten en lasten (incl. toelichting)

Een specificatie per gemeente van de uniforme bijdrage gemeenten en subsidie gemeenten voor 2021 is opgenomen in paragraaf 6.3.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019	Gew. Begr.	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Bijdrage deelnemende gemeenten	22.826	23.240	24.405	24.358	24.283	24.283
Uniforme taken o.b.v. facturen	2.323	2.446	2.610	2.610	2.610	2.610
Subsidie rijk	2.435	1.717	1.960	1.960	1.960	1.960
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.438	3.336	3.918	3.918	3.918	3.918
Subsidie gemeenten	3.785	3.864	3.408	3.403	3.403	3.403
Overige opbrengsten	3.851	3.088	3.796	3.686	3.673	3.673
Acquisitiedoelstelling	0	340	340	340	340	340
Som der bedrijfsopbrengsten	**38.658**	**38.031**	**40.437**	**40.277**	**40.189**	**40.189**
Personeelskosten	26.105	26.017	26.948	26.854	26.796	26.796
Afschrijvingen	503	690	702	702	1.119	1.119
Huisvestingskosten	961	1.563	1.614	1.545	1.014	1.014
Kantoormiddelen	165	229	211	211	211	211
Medische zaken	1.127	933	1.099	1.093	1.091	1.091
Communicatieapparatuur	1.340	1.347	1.421	1.419	1.414	1.414
Autokosten	13	39	39	39	39	39
Algemene kosten	1.812	1.515	1.865	1.706	1.683	1.683
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.399	2.316	2.499	2.499	2.499	2.499
Doorstorting GGD'en	3.438	3.336	3.918	3.918	3.918	3.918
Voorlichting	12	11	38	38	38	38
Bankkosten	5	8	8	8	8	8
Financiële baten en lasten	0	86	185	304	360	360
Som der bedrijfskosten	**37.881**	**38.090**	**40.546**	**40.336**	**40.189**	**40.189**
Totaal saldo van baten en lasten	**776**	**-59**	**-109**	**-59**	**0**	**0**
Incidentele baten	0	0	0	0	0	0
Incidentele lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Reserve mutaties						
Algemene Reserve	232	0	0	0	0	0
Bestemde reserve frictiekosten HV	504	59	59	59	0	0
Totaal toevoegingen/onttrekkingen	**736**	**59**	**59**	**59**	**0**	**0**
Saldo van baten en lasten	**41**	**0**	**-50**	**0**	**0**	**0**

5.1.1 Verloopstaat

Op de volgende pagina is het verloop van de gewijzigde begroting 2020 naar de begroting 2021 weergegeven (bedragen x € 1.000,-). Aan het einde van deze paragraaf is de berekening van de index en de doorwerking van de besparingen opgenomen.

Gelderland-Zuid

Gewijzigde begroting 2020	**0**
Lasten	
Personele lasten	**931**
Loonkosten mutatie in verband met taken*	90
- stijging salariskosten (5,37%)	1.287
- verschuiving naar inkoop ondersteunende diensten VRGZ (zie hieronder)	-70
- besparing PSHi	-65
- besparing facilitair	-45
- besparing management en ondersteuning	-60
- besparing monitoringsfunctie	-40
- besparing overbruggingszorg	-25
- verschuiving artsen in opleiding (zie hieronder)	-190
- extra kosten transitievergoeding	50
* *uitbreiding Veilig Thuis en forse afname op facultatieve taken*	
Materiële lasten	**1.524**
Afschrijvingen	
- hogere afschrijvingskosten automatisering (met name indexering)	12
Doorstorting GGD'en	
- toename door te storten subsidie andere GGD'en (zie ook opbrengsten)	107
- nieuwe subsidie PREP (voorkomen hiv-besmettingen)	475
Huisvestingslasten	
- hogere huurlasten dependances	35
- indexering en overige kleine mutaties	16
Automatisering	
- verschuiving naar inkoop ondersteunende diensten	-70
- wet verplichte ggz	59
- hogere lasten voor software (indexering en meer gebruikers)	105
Medische zaken	
- reizigersvaccinaties en andere medische artikelen	166
Inkoop ondersteunende diensten	
- verschuiving inhuur salarisadministratie	43
- verschuiving automatisering (hostingskosten)	70
- verschuiving vanuit personeelskosten (zie hierboven)	70
Financiële baten en lasten	
- stijging rentelasten in verband met nieuwbouw kantoor nijmegen	95
- bankkosten	4
Inhuur derden	
- onderzoek samenwerking collega GGD op het gebied van Forensische dienstverlening	25
- extra lasten voor het op order brengen van het archief	50
- opleiding artsen	190
- externe adviezen	25
- inhuur salarisadministratie (zie ondersteunende diensten)	-43
- overige inhuur	103
Overige kosten en indexering	-13
Totaal lasten	***2.456***

Baten		
Uniforme bijdrage		
Indexering uniforme bijdrage 4,56%		1.060
Af: Bezuiningingstaakstelling:		
- PSHi		-65
- Overbruggingszorg		-25
- Monitorfunctie GGD		-40
- Infectieziekten bestrijding		-35
- Management en ondersteuning		-60
- Facilitair		-45
Hogere bijdrage		
- Veilig Thuis (exclusief index)	463	
- In deze verhoging zit bezuinigingstaakstelling 3 uur monitoring verwerkt	-208	
- Totaal verhoging Veilig Thuis		254
- Huisvesting (nieuwbouw Nijmegen)		95
- Forensische dienstverlening (onderzoek samenwerking collega GGD)		25
Uniforme bijdrage obv facturen		
- Huisvesting JGZ		-6
- Rijksaccinatieprogramma		79
- Inspecties kindercentra		90
Toename Rijksbijdragen:		
- door te storten naar andere GGD'en		582
- SG clientenzorg en PREP		240
- Overige		3
Afname subsidies gemeenten:		
- Jeugdgezondheidszorg (met name Kijk op kleintjes)		-273
- Bijzondere Zorg (RUPS)		-63
- Gezond Leven (Beweeg je fit, Gezond ouder worden, ouderenmishandeling, LTP)		-284
Toename subsidies gemeenten		
- Lichte handhaving en registratie		24
- Gezondheidsmakelaar / gezonde school		127
- Wet verplichte GGZ / Toegang beschermd wonen		10
- Overige		2
Overige opbrengsten; reizigersvaccinaties en overige dienstverlening		708
Totaal baten		***2.406***
Programmabegroting 2021		**50**
Mutaties Reserve		0
Resultaat 2021		**50**

Meerjarige mutaties
Het nieuw te bouwen pand is meerjarig verwerkt. Dit betekent dat de financieringslasten oplopen in verband met het aantrekken van leningen tot het nieuwe pand in gebruik genomen wordt. Vanaf dat moment (naar verwachting 2023) dalen de huurlasten en stijgen afschrijvingslasten en uniforme bijdrage van gemeenten.

In 2020 is incidenteel 50.000 begroot voor het op orde brengen van de archief. Deze post is meerjarig komen te vervallen. Daarnaast lopen de besparingen verder op (zie hieronder).

De indexering is als volgt berekend (conform vastgestelde methodiek door het algemeen bestuur):

Indexering 2021	

Rekenmethodiek	**Factor**
Weginsfactor loon	0,78
Weginsfactor materieel	0,22
Totaal	**1,00**

Voorcalculatie 2021	**Index**	**Factor**	**GGD**
Loonindex	3,00%	0,78	2,34%
Materiële index	1,70%	0,22	0,37%
Totaal voorcalc. 2021 (A)			**2,71%**

Nacalculatie 2019		**Factor**	**GGD**
Loonindex *	4,59%	0,78	3,58%
Opgenomen in B2019		0,78	-1,73%
Materiële index		geen nacalculatie	
Totaal nacalculatie 2019 (B)			**1,85%**

Index begroting 2021 (A+B)	**4,56%**

De besparing zijn als volgt opgenomen in deze begroting.

Besparingen		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Kwaliteit en normering					
1	PSHi	65.000	65.000	65.000	65.000
2	Overbruggingszorg	25.000	50.000	75.000	75.000
3	Monitorfunctie GGD	40.000	40.000	40.000	40.000
4	VT - Monitoring en overdracht lokale veld	208.000	208.000	250.000	250.000
5	Infectieziekten bestrijding	35.000	35.000	35.000	35.000
Anders organiseren taken					
6	Forensische geneeskunde	-25.000	50.000	50.000	50.000
Bedrijfsvoering en versobering					
7	Huisvesting Tiel	0	0	PM	PM
8	Management en ondersteuning	60.000	80.000	80.000	80.000
9	Facilitair	45.000	45.000	45.000	45.000
		453.000	**573.000**	**640.000**	**640.000**

5.1.2 Veilig Thuis

In deze paragraaf zijn de uitkomsten van het tijdschrijfonderzoek opgenomen en zijn de scenario's voor Veilig Thuis opgenomen. Verderop in deze paragraaf is een korte samenvatting opgenomen.

Tijdschrijfonderzoek (Q-consult)
Op verzoek van het Algemeen Bestuur van de GGD Gelderland- Zuid is door Q-consult gestart met een tijdschrijfonderzoek bij alle uitvoerende medewerkers die directe uren schrijven op diensten van Veilig Thuis. Dit zijn maatschappelijk werkers, gedragswetenschappers en vertrouwensartsen. Het doel van dit tijdschrijfonderzoek was het komen tot normuren per dienst van Veilig Thuis Gelderland-Zuid. De looptijd van het tijdschrijfonderzoek was 3 maanden van 15 juli tot en met 15 oktober 2019. In bijgaand rapport treft u de uitkomsten van het tijdschrijfonderzoek aan.
Q-Consult heeft geen volledig kostprijsonderzoek uitgevoerd. Er is door Q-Consult onderzoek gedaan naar de directe uren per dienst. De regio Gelderland-Zuid is de eerste regio die deze gegevens beschikbaar heeft, waardoor een vergelijking met andere regio's (benchmark) nog niet te maken is. Er heeft een aantal factoren gespeeld waardoor de uitkomsten van het tijdschrijfonderzoek sec geen representatief beeld geven van de werkelijk benodigde tijd voor de diverse diensten.
Deze factoren zijn:

- Aanvang tijdschrijfonderzoek in de vakantieperiode waardoor bezetting laag is (dit was volgens Q consult geen bezwaar voor de validiteit van het onderzoek).
- Achterstanden in het invoeren van adviezen doordat de registratie in Regas niet goed op orde was.
- Overdracht van casussen naar ketenpartners gaat in een aantal gemeenten nog niet goed (daarom worden er op de diensten 'Voorwaarden & Vervolg' en 'Onderzoek' relatief veel uren geschreven).
- Veel nieuwe medewerkers die minder productief zijn (heeft effect op aantal uren).
- Gemeenten doen vaak een beroep op VT medewerkers voor deelname aan expertise beraad. Deze inzet is tot dusver niet begroot.

Daarnaast is door Q-Consult toegelicht dat de voor de diensten die zij onderzoeken geen normen zijn. Er zijn geen (landelijke) normtijden in het veld. Ook zijn er geen lokale afspraken over het aantal uren per dienst. De volledige toelichting is opgenomen in de bijlage.

Dit alles heeft er toe geleid dat niet alleen het tijdschrijfonderzoek is gehanteerd (is immers een momentopname) voor de normtijden per dienst in de begroting 2021. Door verder intern onderzoek en navraag bij collega VT-organisaties in de regio Oost én de invulling van de aan de GGD gevraagde bezuiniging zijn normtijden per dienst in de begroting opgenomen. In onderstaande tabel zijn de uren per dienst weergegeven zoals gehanteerd in de begroting 2019, het tijdschrijfonderzoek en de gehanteerde uren in de begroting (begrotingswijziging 2020 en de begroting 2021). Daarnaast zijn op basis van de directe uren de kostprijzen berekend, die opgenomen zijn in de conceptbegroting 2021.

	Wijziging uren per dienst obv uitkomst tijdschrijfonderzoek			Wijziging kostprijzen op basis gewijzigde uren inzet + index *		
Diensten	**Begroting 2019**	**Tijdschrijf onderzoek**	**Begroting 2020 e.v.**	**2019**	**2020**	**2021**
Adviezen	3,29	1,96	2,47	357	251	262
Meldingen en veiligheidsbeoordeling	4,53	4,96	3,77	456	378	396
Overdracht na veiligheidsbeoordeling / actieve betrokkenheid **	2,25	6,01	5,94	184	566	592
Onderzoek (excl. Monitoring)	28,89	56,03	33,13	2.882	3.482	3.641
Voorwaarde en vervolg (excl. Monitoring) **	15,83	28,92	23,13	1.411	2.448	2.560
Monitoring	15,00	26,62	12,00	1.275	1.079	1.128
Nieuwe diensten	**Uren**			**Bedragen**		
Inwonersbijdragen						
Deelname aan expertise beraad op verzoek van gemeente	nvt	nvt	4,00	nvt	464	484
Op basis van factuur						
Zicht op veiligheid	nvt	nvt	20,00	nvt	1.798	1.880

* index conform vastgestelde begroting 2020 en kaderbrief 2021. In 2021 is de wijziging in de kostprijs alleen de indexering

** nieuwe dienst, bij aanvang in 2019 op basis van een inschatting

In algemene zin geldt dat de normtijden gehanteerd bij de begroting 2019 bij vrijwel alle diensten lager zijn dan de uit het tijdschrijfonderzoek van Q-consult is gebleken. Dit heeft met een aantal factoren te maken die hieronder worden toegelicht.

Toelichting over de in de begroting opgenomen normtijden per dienst

Advies en ondersteuning

In de tijdschrijfperiode in 2019 hebben medewerkers extra gewerkt om de achterstanden in de (onvolledige) registraties van adviezen op te heffen tijdens avondsessies. Hierdoor zijn de uren uit het tijdschrijfonderzoek niet representatief. Dit is gecorrigeerd bij het bepalen van de normtijd.

Meldingen

Het inwerktraject van nieuwe medewerkers en de nieuwe werkwijze na het afschaffen van het routeeroverleg per 1 juli 2019 hebben gezorgd voor een hogere ureninzet. Dit blijkt ook uit het tijdschrijfonderzoek van 2019. De verwachting is echter dat Veilig Thuis in 2020 meldingen sneller af kan ronden. Dit bereikt Veilig Thuis door het werken met een zogenaamde light versie voor een deel van de politiemeldingen en afspraken met de politie over welke meldingen niet meer naar Veilig Thuis worden gestuurd.
Bovendien worden in veel gevallen eerst adviezen gegeven door de frontoffice voordat de melding op een juiste manier binnen komt. De verwachting is dat de digitalisering van de zogenaamde CORV meldingen van de politiemeldingen tot een tijdsbesparing leidt voor de administratief medewerkers van Veilig Thuis (van circa 25%).

Overdracht na veiligheidsbeoordeling

Overdracht na veiligheidsbeoordeling is een nieuwe dienst waardoor er nog weinig gegevens bekend zijn. Dit kost meer tijd dan oorspronkelijk gedacht en dat blijkt ook uit het tijdschrijfonderzoek.

Bemoeienis Veilig Thuis (diensten Onderzoek en Voorwaarden & Vervolg)

Bij alle onderdelen van Bemoeienis Veilig Thuis speelt bij ketenpartners dat bij sommige gemeenten wachtlijsten zijn. Hierdoor is de overdracht in een derde van alle gevallen niet mogelijk na afsluiten van de diensten ‘onderzoek’ of ‘voorwaarde en vervolg’. Als gevolg hiervan blijven medewerkers van Veilig Thuis zich verantwoordelijk voelen voor het ‘zicht houden op veiligheid’ van de cliënt/het gezinssysteem. In het tijdschrijfonderzoek wordt dit duidelijk door de hoge ureninzet voor met name onderzoeken en monitoring. Een andere oorzaak voor de hoge ureninzet zijn de inwerktrajecten van

nieuwe medewerkers. Ook deze oorzaak is meegewogen in het bepalenvan de normuren voor de diensten 'Onderzoek' en 'Voorwaarden en Vervolg'.

Voorwaarden en Vervolg (inclusief overdracht na actieve betrokkenheid)
Voorwaarden en vervolg is een nieuwe dienst per 1 januari 2019 (als gevolg van nieuwe Handelingsprotocol). We kunnen te maken hebben met een betrekkelijk snelle dienst voorwaarden en vervolg. Maar het kan ook zijn dat Veilig Thuis bij een crisis zicht moeten krijgen op de acute onveiligheid in een (gezins-) systeem. Dit doet Veilig Thuis dan middels een zogenaamde inzet van het Speciale Interventie Team (SIT). Hiertoe zijn we op een gemiddelde gekomen van 20 uur. In de begroting voor 2019 werd voor deze dienst uitgegaan van 'maar' 8 uur. Dat blijkt echt te weinig. Hierdoor is de kostprijs van Voorwaarden en Vervolg behoorlijk gestegen.

Bijlage I: reactie Q-Consult
Het is goed om te benadrukken dat de tijden die we onderzoeken geen normen zijn. Er zijn geen normtijden in het veld, ook de door ons gedane onderzoeken leiden niet tot landelijke normen. Dit omdat er allerlei regionale verschillen zijn in de afspraken die Veilig Thuis organisaties maken met zowel de betreffende gemeente als de rest van de keten. De tijden die in onze benchmark zijn opgenomen zijn ook echt een benchmark; het gemiddelde van VT-organisaties. Het gaat dus met nadruk om gemiddelden, niet om normen.

De onderzoeken m.b.t. het tijdschrijven lopen nog, er zijn er een aantal afgerond en een aantal nog niet. Omdat de periode waarover tijd geschreven wordt enkele maanden is, is de doorlooptijd van een dergelijk onderzoek vrij lang.

We doen op dit moment nog geen onderlinge vergelijking met puur gegevens van het tijdschrijven, omdat we daarvoor nog over te weinig data beschikken. De kracht van een dergelijke benchmark zit in de omvang van de data en die is op dit moment, als we alleen willen vergelijken op resultaten van het daadwerkelijke tijdschrijven, nog te gering. De vergelijkingen die we wel maken in de onderzoeken zijn;
- *De eigen inschattingen van de betreffende VT (van voorgaande jaren)*
- *Het gemiddelde van de benchmark (van voorgaande jaren, dus gebaseerd op inschattingen van alle VT-organisaties)*

Scenario's Veilig Thuis (inclusief Mook & Middelaar)

De groeipercentages voor 2020 zijn ten opzichte van de realisatie 2019.

in %	Begrotingswijziging 2020		Begroting 2021	
	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 1	Scenario 2
Groei aantal diensten				
Adviezen	20%	20%	10%	10%
Meldingen en veiligheidsbeoordeling *	10%	10%	10%	10%
Aanpassing verhouding				
Onderzoek	30%	40%	30%	40%
Voorwaarde & vervolg	70%	60%	70%	60%

* als gevolg van de stijging van het aantal meldingen stijgt bemoeienis Veilig Thuis ook mee.

in euro	Begrotingswijziging 2020		Begroting 2021	
	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 1	Scenario 2
Uniforme diensten	6.778.754	6.844.210	7.763.064	7.834.200
Extra inwerktijd medewerkers	201.216	201.216	0	0
Zicht op Veiligheid **	200.000	200.000	0	0
Totaal	**7.179.970**	**7.245.426**	**7.763.064**	**7.834.200**

opgenomen in deze begroting

Scenario 1 2020						
Diensten	**Aantallen 2019***	**Verwachte groei**	**Aantallen 2020**	**uren per dienst**	**Kostprijs 2020**	**Totaal 2020**
Wettelijke diensten						
Adviezen	4.437	20%	5.324	2,47	€ 251	1.336.324
Meldingen en veiligheidsbeoordeling						
Politiemeldingen	2.624	10%	2.886	3,77	€ 378	1.090.908
Burgers en andere professionals	1.055	10%	1.161	3,77	€ 378	438.858
Overdracht na veiligheidsbeoordeling	646	10%	711	5,94	€ 566	402.426
Overdracht na actieve betrokkenheid	342	10%	376	5,94	€ 566	212.816
Totaal bemoeienis Veilig Thuis	726	10%	799			
Dit bestaat uit:						
Onderzoek 30% van bemoeienis VT			240			
Waarvan met monitoring 70%	308		168	45,13	€ 4.561	766.248
Waarvan zonder monitoring 30%	101		72	33,13	€ 3.482	250.704
Voorwaarde en vervolg 70% van bemoeienis VT			559			
Waarvan met monitoring 90%	287		503	35,13	€ 3.527	1.774.081
Waarvan zonder monitoring 10%	27		56	23,13	€ 2.448	137.088
Huisverboden**	22		50	50,00	€ 4.683	234.150
Voorlichting	35		40	6,00	€ 581	23.240
Overige diensten						
VTO naar RVDK	29		29	13,40	€ 1.299	37.671
Nieuw						
Deelname aan expertise beraad op verzoek van gemeente			160	4,00	€ 464	74.240
Incidenteel extra kosten inwerktijd uitbreiding medewerkers (doorwerking vanuit 2019)						201.216
Incidenteel Zicht op veiligheid***						200.000
Totaal kosten alle deelnemende gemeenten + Mook						**7.179.970**

Scenario 2 2020							
Diensten	**Aantallen 2019***	**Verwachte groei**	**Aantallen 2020**	**uren per dienst**		**Kostprijs 2020**	**Totaal 2020**
Wettelijke diensten							
Adviezen	4.437	20%	5.324	2,47	€	251	1.336.324
Meldingen en veiligheidsbeoordeling							
Politiemeldingen	2.624	10%	2.886	3,77	€	378	1.090.908
Burgers en andere professionals	1.055	10%	1.161	3,77	€	378	438.858
Overdracht na veiligheidsbeoordeling	646	10%	711	5,94	€	566	402.426
Overdracht na actieve betrokkenheid	342	10%	376	5,94	€	566	212.816
Totaal bemoeienis Veilig Thuis	726	10%	799				
Dit bestaat uit:							
Onderzoek 40% van bemoeienis VT			320				
Waarvan met monitoring 70%	308		224	45,13	€	4.561	1.021.664
Waarvan zonder monitoring 30%	101		96	33,13	€	3.482	334.272
Voorwaarde en vervolg 60% van bemoeienis VT			479				
Waarvan met monitoring 90%	287		431	32,63	€	3.527	1.520.137
Waarvan zonder monitoring 10%	27		48	23,13	€	2.448	117.504
Huisverboden**	22		50	50,00	€	4.683	234.150
Voorlichting	35		40	6,00	€	581	23.240
Overige diensten							
VTO naar RVDK	29		29	13,40	€	1.299	37.671
Nieuw							
Deelname aan expertise beraad op verzoek van gemeente			160	4,00	€	464	74.240
Incidenteel extra kosten inwerktijd uitbreiding medewerkers (doorloop vanuit 2019)							201.216
Incidenteel Zicht op veiligheid***							200.000
Totaal kosten alle deelnemende gemeenten + Mook							**7.245.426**

Scenario 1 2021						
Diensten	**Aantallen 2020**	**Verwachte groei**	**Aantallen 2021**	**uren per dienst**	**Kostprijs 2021**	**Totaal 2021**
Wettelijke diensten						
Adviezen	5.324	10%	5.856	2,47 €	262	1.534.272
Meldingen en veiligheidsbeoordeling						
Politiemeldingen	2.886	10%	3.175	3,77 €	396	1.257.300
Burgers en andere professionals	1.161	10%	1.277	3,77 €	396	505.692
Overdracht na veiligheidsbeoordeling	711	10%	782	5,94 €	592	462.944
Overdracht na actieve betrokkenheid	376	10%	414	5,94 €	592	245.088
Totaal bemoeienis Veilig Thuis	799	10%	879			
Dit bestaat uit:						
Onderzoek 30% van bemoeienis VT			264			
Waarvan met monitoring 70%	168		185	45,13 €	4.769	882.265
Waarvan zonder monitoring 30%	72		79	33,13 €	3.641	287.639
Voorwaarde en vervolg 70% van bemoeienis VT			615			
Waarvan met monitoring 90%	503		554	35,13 €	3.688	2.043.152
Waarvan zonder monitoring 10%	56		62	23,13 €	2.560	158.720
Huisverboden	50		50	50,00 €	4.897	244.850
Voorlichting	40		40	6,00 €	608	24.320
Overige diensten						
VTO naar RVDK	29		29	13,40 €	1.358	39.382
Nieuw						
Deelname aan expertise beraad op verzoek van gemeente			160	4,00 €	484	77.440
Totaal kosten alle deelnemende gemeenten + Mook						**7.763.064**

Scenario 2 2021							
Diensten	**Aantallen 2020**	**Verwachte groei**	**Aantallen 2021**	**uren per dienst**	**Kostprijs 2021**		**Totaal 2021**
Wettelijke diensten							
Adviezen	5.324	10%	5.856	2,47	€ 262	€	1.534.272
Meldingen en veiligheidsbeoordeling							
Politiemeldingen	2886	10%	3.175	3,77	€ 396	€	1.257.300
Burgers en andere professionals	1161	10%	1.277	3,77	€ 396	€	505.692
Overdracht na veiligheidsbeoordeling	711	10%	782	5,94	€ 592	€	462.944
Overdracht na actieve betrokkenheid	376	10%	414	5,94	€ 592	€	245.088
Totaal bemoeienis Veilig Thuis	799	10%	879				
Dit bestaat uit:							
Onderzoek 40% van bemoeienis VT			352				
Waarvan met monitoring 70%	168		246	45,13	€ 4.769	€	1.173.174
Waarvan zonder monitoring 30%	72		106	33,13	€ 3.641	€	385.946
Voorwaarde en vervolg 60% van bemoeienis VT			527				
Waarvan met monitoring 90%	503		474	32,63	€ 3.688	€	1.748.112
Waarvan zonder monitoring 10%	56		53	23,13	€ 2.560	€	135.680
Huisverboden	50		50	50,00	€ 4.897	€	244.850
Voorlichting	40		40	6,00	€ 608	€	24.320
Overige diensten							
VTO naar RVDK	29		29	13,40	€ 1.358	€	39.382
Nieuw							
Deelname aan expertise beraad op verzoek v	160		160	4,00	€ 484	€	77.440
Totaal kosten alle deelnemende gemeenten + Mook							**7.834.200**

5.1.3 Beleidsindicatoren

bedragen x € 1.000,-	Resultaat 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	0,59	0,57	0,56	0,56	0,56	0,56
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	0,59	0,57	0,56	0,56	0,56	0,56
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	68	69	72	72	72	72
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen)	5%	3%	2%	2%	2%	2%
Overhead (% van totale lasten)	22%	23%	22%	22%	22%	22%

Het % externe inhuur is in de jaarrekening 2019 fors hoger dan de begrotingen en ramingen. Dit komt doordat vrijwel geen externe inhuur begroot wordt, maar in werkelijkheid wel wordt ingezet. Hiervoor wordt de budgettaire ruimte uit de formatie benut.

5.2 Uiteenzetting financiële positie

In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de balanspositie opgenomen.

bedragen x € 1.000,-

ACTIVA	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Vaste Activa						
Materiële vaste activa	3.549	8.256	14.431	20.960	21.760	22.040
Vlottende activa						
Voorraden	123	123	123	123	123	123
Uitzetting met rentetypische looptijd < 1 jaar						
Overlopende activa	310	310	310	310	310	310
Vorderingen op openbare lichamen	1.119	1.119	1.119	1.119	1.119	1.119
Uitzettingen Rijks schatkist	1.255	0	0	0	0	0
Overige vorderingen	370	370	370	370	370	370
	3.054	1.799	1.799	1.799	1.799	1.799
Liquide middelen	45	19	19	19	19	19
Totaal Activa	**6.771**	**10.197**	**16.372**	**22.901**	**23.701**	**23.981**

PASSIVA	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Vaste Passiva						
Algemene reserve *	746	786	786	736	736	737
Bestemde reserve frictiekosten huisvesting *	504	445	386	327	327	327
Gerealiseerd resultaat *	41	0	-50	0	0	0
Eigen vermogen	1.290	1.231	1.122	1.063	1.063	1.064
Vaste schulden met rente typische looptijd > 1 jaar						
Langlopende schulden	0	0	5.100	11.000	16.100	15.899
Voorzieningen	811	408	358	319	1	21
Netto vlottende schuld met rente typische looptijd < 1 jaar						
Overige schulden	2.407	2.407	2.407	2.407	2.407	2.407
Overige vooruitontvangen bedragen	2.263	6.151	7.385	8.112	4.130	4.590
	4.670	8.558	9.792	10.519	6.537	6.996
Totaal Passiva	**6.771**	**10.197**	**16.372**	**22.901**	**23.701**	**23.981**
EMU saldo **	**949**	**-3.942**	**-5.507**	**-5.761**	**444**	**964**

Het bedrag dat onttrokken wordt uit de bestemde reserve frictiekosten huisvesting betreft alleen het deel waar het algemeen bestuur reeds akkoord voor gegeven heeft.

* Uitgangspunt is dat het voorstel voor (toekomstige) resultaatbestemming door het Algemeen Bestuur wordt goedgekeurd. De standen zijn vanaf de kolom begroting 2020 bijgewerkt op basis van de jaarrekening 2019 tenzij andere gegevens voorhanden zijn.

** Conform model berekening CBS

5.3 Verloopstaat begrotingswijziging

Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Veilig Thuis	Nu niet Zwanger	Wet verplichte GGZ	Huisvesting	Verschuiving	Gewijzigde begroting 2020
Bijdrage deelnemende gemeenten	22.399	841	0	0	0	0	23.240
Uniforme taken o.b.v. facturen	2.446	0	0	0	0	0	2.446
Subsidie rijk	1.717	0	0	0	0	0	1.717
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.336	0	0	0	0	0	3.336
Subsidie gemeenten	3.521	0	-249	591	0	0	3.864
Overige opbrengsten	3.088	12	0	5	0	-17	3.088
Acquisitiedoelstelling	340	0	0	0	0	0	340
Som der bedrijfsopbrengsten	**36.848**	**852**	**-249**	**597**	**0**	**-17**	**38.031**
Personeelskosten	25.006	682	-205	539	0	-6	26.017
Afschrijvingen	631	0	0	0	59	0	690
Huisvestingskosten	1.565	0	0	0	0	-2	1.563
Kantoormiddelen	229	0	0	0	0	0	229
Medische zaken	933	0	0	0	0	0	933
Communicatieapparatuur	1.345	12	0	0	0	-10	1.347
Autokosten	39	0	0	0	0	0	39
Algemene kosten	1.444	80	-17	8	0	0	1.515
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.215	78	-27	50	0	0	2.316
Doorstorting GGD'en	3.336	0	0	0	0	0	3.336
Voorlichting	11	0	0	0	0	0	11
Bankkosten	8	0	0	0	0	0	8
Financiële baten en lasten	86	0	0	0	0	0	86
Som der bedrijfskosten	**36.847**	**852**	**-249**	**597**	**59**	**-17**	**38.090**
Mutatie bestemde reserve	0	0	0	0	-59	0	-59
Totaal saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

6 Bijlagen

6.1 Investeringsplanning

In onderstaand overzicht is de meerjarige investeringsplanning opgenomen.

bedragen x € 1.000,-		Uit JR 2019	Begroting 2020	Budget ** 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Gebouwen								
Datalijnen		50	0	50	0	0	0	0
Nieuwbouw GGD	*	0	4.087	4.087	5.940	6.079	0	0
Verbouwingen		0	25	25	25	25	25	25
Overige materiële vaste activa (automatisering)								
Werkplekken		0	25	25	25	50	50	50
Laptops		50	0	50	0	0	450	0
Desktops		0	0	0	0	0	50	0
Beeldschermen		0	20	20	20	20	20	20
Mini PC		0	0	0	0	0	20	0
Smartphones		0	0	0	0	170	0	0
Telefooncentrale		90	0	90	0	0	0	0
Netwerkcomponenten								
WiFi								
Stelpost hard- en software		75	50	125	50	50	50	50
Afdelingsspecials		0	60	60	60	60	60	60
Overige materiële vaste activa (inventaris)								
Meubilair		100	75	175	75	75	75	75
Vervoermiddelen								
Auto		0	0	0	30	0	0	0
Totaal		**365**	**4.342**	**4.707**	**6.225**	**6.529**	**800**	**280**

* Naar verwachting starten de uitgaven voor de nieuwbouw in 2020 en zal de bouw eind 2022 afgerond zijn. De start van de afschrijving volgt in het eerstvolgende boekjaar (2023).

** Het budget is het totaal van de doorgeschoven investeringen uit de jaarrekening en de investeringen uit de begroting 2020.

6.2 Verloopoverzicht voorzieningen en reserves

Voorzieningen

Bedragen x € 1.000,-	boekwaarde 31-12-20	toevoeging 2021	onttrekking 2021	boekwaarde 31-12-21	verwachte boekwaarde per 31-12-22	31-12-23	31-12-24
Egalisatievoorziening pand Tiel	121	56	1	176	230	1	21
Niet actief personeel	287	0	105	182	89	0	0
Totaal	**408**	**56**	**106**	**358**	**319**	**1**	**21**

Onderhoud kantoor in Tiel: De dotatie en onttrekkingen aan de voorziening periodiek onderhoud kantoor in Tiel is een onderhoudsplan opgesteld in samenwerking met adviesbureau KWK.
De onderhoudsvoorziening voor het hoofdkantoor aan de Groenewoudseweg is komen te vervallen in verband met de nieuwbouw. Voor het nieuwbouwpand aan de Prof. Bellefroidstraat zal een nieuwe voorziening gevormd worden. De exacte omvang wordt op een later moment bekend, dit is onder andere afhankelijk van de installaties die geplaatst worden.

Niet actief personeel: De voorziening voor niet actief personeel is gevormd voor de verwachte uitgaven van WW- en wachtgelduitkeringen.

Reserves

Bedragen x € 1.000,-	boekwaarde 31-12-20	toevoeging 2021	onttrekking 2021	boekwaarde 31-12-21	verwachte boekwaarde per 31-12-22	31-12-23	31-12-24
Bestemde reserve frictiekosten huisvesting	445		59	386	327	327	327

Eind 2019 heeft het algemeen bestuur besloten een bestemde reserve frictiekosten huisvesting te vormen. Deze is gefinancierd uit de vrijval van de egalisatiereserve groot onderhoud van het hoofdkantoor aan de Groenewoudseweg.

Het bedrag dat onttrokken wordt uit de bestemde reserve frictiekosten huisvesting betreft alleen het deel waar het algemeen bestuur reeds akkoord voor gegeven heeft.

Gelderland-Zuid

6.3 Bijdrage per gemeente

In deze paragraaf worden de bijdragen per gemeente weergegeven.

Algemene uitgangspunten:

- Voor uniforme bijdragen op basis van factuur geld dat in de begroting inschattingen worden opgenomen. Indien aantallen of tarieven afwijken wordt dit met individuele gemeenten afgerekend.
- Het tarief voor Toezicht en Handhaving kinderopvang is verhoogt met de vastgestelde index. Het aantal inspecties per gemeente wijzigt per jaar.
- In paragraaf 6.3.2 is een gedetailleerde berekening van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) opgenomen.

In onderstaande tabel wordt op totaalniveau weergegeven tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. Vervolgens is er een overzicht per gemeente met de wijzigingen ten opzichte van de begroting 2020. In paragraaf 6.3.2 is een gedetailleerde berekening van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) opgenomen.

BBV Code	Omschrijving BBV Code	Begroting 2020	Begrotings-wijziging 2020 Veilig Thuis **	Begroting 2020 incl. begr. wijz.	Indexering 4,56%	Verschuiving indeling begroting	Besparingen	Uitzettingen	Begroting 2021
7.1	Volksgezondheid	6.895.770		6.895.770	314.447	-106.089	-55.209		7.048.919
7.1	Volksgezondheid	2.579.883		2.579.883	117.643	-59.911	-31.178		2.606.437
7.1	Volksgezondheid	123.053		123.053	5.611		-811		127.853
7.1	Volksgezondheid	2.426.534		2.426.534	110.650		-115.372		2.421.812
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	169.043		169.043	7.708		-1.115		175.636
1.2	Openbare orde en veiligheid	441.910		441.910	20.151		-3.072	25.000	483.989
7.1	Volksgezondheid	803.269		803.269	36.629		-6.754		833.144
7.1	Volksgezondheid	775.293		775.293	35.353		-3.656		806.990
6.82/6.81	Geëscaleerde zorg 18-/18+	4.947.810	840.815	5.788.625	263.961		-208.398	359.046	6.203.234
6.82/6.81	Geëscaleerde zorg 18-/18+	1.309.856		1.309.856	59.729		0	103.783	1.473.368
7.1	Volksgezondheid	1.120.746		1.120.746	51.106	166.000	-8.337		1.329.515
7.1	Volksgezondheid	720.042		720.042	32.834		-44.496		708.380
7.1	Volksgezondheid	85.955		85.955	3.920		0	95.475	185.350
		22.399.164	**840.815**	**23.239.979**	**1.059.742**	**0**	**-478.398**	**583.304**	**24.404.627**

Gelderland-Zuid

Berg en Dal	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						34.930						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	670.230		670.230	358.792	30.562	-15.703	0	1.154	686.244	16.014
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	9.431		9.431	456.209	430	-62	0	-10	9.789	358
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	151.076		151.076	561.409	6.889	-7.178	0	-105	150.681	-395
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	10.525		10.525	561.409	480	-69	0	-8	10.928	403
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	27.513		27.513	561.409	1.255	-191	1.555	-19	30.113	2.600
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	55.261		55.261	507.659	2.520	-465	0	9	57.325	2.064
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	246.440	41.879	288.319	561.409	13.147	-10.373	17.871	-200	308.765	20.446
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	61.610	10.470	72.080	561.409	3.287	-2.593	4.468	-50	77.191	5.111
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	69.778		69.778	561.409	3.182	9.810	0	-49	82.720	12.942
OIA	7.1	Volksgezondheid	44.830		44.830	561.409	2.044	-2.768	0	-31	44.074	-756
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	5.352		5.352	561.409	244	0	5.940	-4	11.532	6.180
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**1.352.046**	**52.349**	**1.404.395**		**64.040**	**-29.594**	**29.835**	**686**	**1.469.363**	**64.968**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	99.591		99.591						95.942	-3.649
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	61.649		61.649						66.277	4.628
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticipat	53.860		53.860						52.086	-1.774
Totaal Uniforme taken obv facturen			**215.100**	**0**	**215.100**						**214.305**	**-795**
Facultatieve taken												
Mazzl	7.1	Volksgezondheid	1.876		1.876						0	-1.876
Voorzorg / kansrijke start	7.1	Volksgezondheid	3.127		3.127						16.511	13.384
Videohometraining en Lichte hulp	7.1	Volksgezondheid	8.213		8.213						8.611	398
VVE en indicatiestelling	7.1	Volksgezondheid	1.952		1.952						2.092	140
Informatie en Advies	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	15.178		15.178						17.676	2.498
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	15.503	-15.503	0						0	0
Maatwerk Gezonde School	7.1	Volksgezondheid	15.041		15.041						0	-15.041
Gezondheidsmakelaar / buurtsportco	7.1	Volksgezondheid	0		0						8.365	8.365
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	29.947	29.947						31.313	1.366
Totaal facultatieve taken			**60.890**	**14.444**	**75.334**						**84.567**	**9.233**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.628.036**	**66.793**	**1.694.829**						**1.768.235**	**73.406**

Beuningen	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						25.850						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	498.719		498.719	358.792	22.742	-11.621	0	-1.983	507.856	9.137
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	112.416		112.416	561.409	5.126	-5.312	0	-718	111.512	-904
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	7.831		7.831	561.409	357	-51	0	-50	8.087	256
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	20.473		20.473	561.409	934	-141	1.151	-131	22.285	1.812
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	41.120		41.120	507.659	1.875	-344	0	-227	42.424	1.304
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	183.377	31.162	214.539	561.409	9.783	-7.677	13.226	-1.369	228.502	13.963
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	45.844	7.791	53.635	561.409	2.446	-1.919	3.306	-343	57.125	3.490
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	51.922		51.922	561.409	2.368	7.260	0	-332	61.217	9.295
OIA	7.1	Volksgezondheid	33.358		33.358	561.409	1.521	-2.049	0	-213	32.617	-741
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	3.982		3.982	561.409	182	0	4.396	-25	8.534	4.552
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**999.041**	**38.953**	**1.037.994**		**47.333**	**-21.855**	**22.079**	**-5.391**	**1.080.160**	**42.166**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	6.184		6.184						6.249	65
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	49.521		49.521						54.866	5.345
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	64.227		64.227						65.266	1.039
Totaal Uniforme taken obv facturen			**119.932**	**0**	**119.932**						**126.381**	**6.449**
Facultatieve taken												
Voorzorg	7.1	Volksgezondheid	0		0						3.522	3.522
Videohometraining en Lichte hulp	7.1	Volksgezondheid	33.484		33.484						20.821	-12.663
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	11.536	-11.536	0						0	0
Buurtsportcoaches	7.1	Volksgezondheid	10.000		10.000						10.000	0
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	21.662	21.662						22.650	988
Totaal facultatieve taken			**55.020**	**10.126**	**65.146**						**56.992**	**-8.154**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.173.993**	**49.079**	**1.223.072**						**1.263.533**	**40.461**

Gelderland-Zuid

Buren	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						26.730						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 4 - 18	7.1	Volksgezondheid	340.288		340.288	202.617	15.517	-12.017	0	63	343.851	3.563
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	7.181		7.181	456.209	327	-48	0	30	7.491	310
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	115.039		115.039	561.409	5.246	-5.493	0	516	115.308	269
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	8.014		8.014	561.409	365	-53	0	36	8.362	348
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	20.950		20.950	561.409	955	-146	1.190	94	23.044	2.094
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	42.079		42.079	507.659	1.919	-356	0	226	43.868	1.789
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	187.656	31.890	219.546	561.409	10.011	-7.938	13.676	985	236.280	16.734
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	46.914	7.972	54.886	561.409	2.503	-1.984	3.419	247	59.070	4.184
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	53.133		53.133	561.409	2.423	7.507	0	238	63.301	10.168
OIA	7.1	Volksgezondheid	34.136		34.136	561.409	1.557	-2.119	0	154	33.728	-408
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	4.075		4.075	561.409	186	0	4.546	18	8.825	4.750
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**859.466**	**39.862**	**899.328**		**41.009**	**-22.647**	**22.831**	**2.607**	**943.129**	**43.801**
Uniforme taken obv facturen												
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	15.477		15.477						18.426	2.949
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	40.898		40.898						49.732	8.834
Totaal Uniforme taken obv facturen			**56.375**	**0**	**56.375**						**68.158**	**11.783**
Facultatieve taken												
Faculatief Jeugdgezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	10.047		10.047						10.850	803
Dappere Dino's	7.1	Volksgezondheid	0		0						5.867	5.867
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	11.805	-11.805	0						0	0
Gezondheidsmakelaar / buurtsportc	7.1	Volksgezondheid	0		0						22.836	22.836
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0		0						19.033	19.033
Totaal facultatieve taken			**21.852**	**-11.805**	**10.047**						**58.586**	**48.539**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**937.693**	**28.057**	**965.750**						**1.069.873**	**104.123**

Culemborg	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						28.899						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 4 - 18	7.1	Volksgezondheid	367.356		367.356	202.617	16.751	-12.992	0	638	371.753	4.397
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	7.753		7.753	456.209	354	-51	0	44	8.099	346
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	124.190		124.190	561.409	5.663	-5.939	0	751	124.665	475
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	8.652		8.652	561.409	395	-57	0	52	9.041	389
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	22.617		22.617	561.409	1.031	-158	1.287	137	24.914	2.297
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	45.426		45.426	507.659	2.071	-384	0	315	47.428	2.002
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	202.583	34.426	237.009	561.409	10.808	-8.582	14.786	1.433	255.453	18.445
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	50.646	8.607	59.253	561.409	2.702	-2.145	3.696	357	63.863	4.610
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	57.360		57.360	561.409	2.616	8.116	0	346	68.438	11.078
OIA	7.1	Volksgezondheid	36.852		36.852	561.409	1.680	-2.290	0	222	36.464	-388
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	4.399		4.399	561.409	201	0	4.915	27	9.541	5.142
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**927.833**	**43.033**	**970.866**		**44.271**	**-24.484**	**24.684**	**4.322**	**1.019.659**	**48.793**
Uniforme taken obv facturen												
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	17.147		17.147						21.007	3.860
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	64.459		64.459						67.710	3.251
Totaal Uniforme taken obv facturen			**81.606**	**0**	**81.606**						**88.717**	**7.111**
Facultatieve taken												
Facultatief Jeugdgezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	39.529		39.529						10.505	-29.024
&CO	7.1	Volksgezondheid	0		0						17.669	17.669
Registratie en lichte handhaving kin	7.1	Volksgezondheid	15.980		15.980						17.113	1.133
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	12.744	-12.744	0						0	0
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	31.445	31.445						32.879	1.434
Totaal facultatieve taken			**68.253**	**18.701**	**86.954**						**78.166**	**-8.788**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.077.692**	**61.734**	**1.139.426**						**1.186.543**	**47.116**

Gelderland-Zuid

Druten	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						18.950						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	363.629		363.629	358.792	16.582	-8.519	0	605	372.297	8.667
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	81.965		81.965	561.409	3.738	-3.894	0	-62	81.747	-219
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	5.710		5.710	561.409	260	-38	0	-4	5.928	218
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	14.927		14.927	561.409	681	-104	844	-11	16.337	1.410
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	29.981		29.981	507.659	1.367	-252	0	4	31.100	1.119
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	133.705	22.722	156.427	561.409	7.133	-5.627	9.695	-120	167.509	11.082
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	33.426	5.680	39.106	561.409	1.783	-1.407	2.424	-29	41.877	2.771
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	37.857		37.857	561.409	1.726	5.322	0	-29	44.877	7.020
OIA	7.1	Volksgezondheid	24.322		24.322	561.409	1.109	-1.502	0	-18	23.911	-411
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	2.903		2.903	561.409	132	0	3.223	-2	6.256	3.353
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**728.427**	**28.402**	**756.829**		**34.511**	**-16.021**	**16.186**	**334**	**791.839**	**35.010**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	30.130		30.130						35.435	5.305
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	38.085		38.085						41.762	3.677
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	27.627		27.627						34.259	6.632
Totaal Uniforme taken obv facturen			**95.843**	**0**	**95.843**						**111.456**	**15.614**
Facultatieve taken												
Videohometraining en Lichte hulp	7.1	Volksgezondheid	4.729		4.729						5.204	475
Expertiseteam jonge kind	7.1	Volksgezondheid	0		0						3.487	3.487
VVE	7.1	Volksgezondheid	5.011		5.011						5.978	967
Registratie en lichte handhaving kin	7.1	Volksgezondheid	9.963		9.963						10.860	897
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	8.410	-8.410	0						0	0
Gezonde school Maatwerk	7.1	Volksgezondheid	9.000		9.000						0	-9.000
Gezondheidsmakelaar / buurtsportc	7.1	Volksgezondheid	0		0						9.724	9.724
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	16.770	16.770						17.535	765
Totaal facultatieve taken			**37.113**	**8.360**	**45.473**						**52.788**	**7.315**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**861.383**	**36.762**	**898.145**						**956.083**	**57.939**

Heumen	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						16.527						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	317.716		317.716	358.792	14.488	-7.430	0	-81	324.694	6.977
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	4.471		4.471	456.209	204	-29	0	-14	4.632	161
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	71.616		71.616	561.409	3.266	-3.396	0	-191	71.294	-322
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	4.989		4.989	561.409	227	-33	0	-13	5.170	181
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	13.042		13.042	561.409	595	-90	736	-34	14.248	1.206
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	26.196		26.196	507.659	1.195	-220	0	-47	27.123	927
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	116.823	19.853	136.676	561.409	6.232	-4.908	8.456	-366	146.091	9.414
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	29.206	4.963	34.169	561.409	1.558	-1.227	2.114	-91	36.523	2.354
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	33.077		33.077	561.409	1.508	4.641	0	-88	39.139	6.062
OIA	7.1	Volksgezondheid	21.251		21.251	561.409	969	-1.310	0	-57	20.854	-397
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	2.537		2.537	561.409	116	0	2.811	-7	5.456	2.919
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**640.925**	**24.816**	**665.741**		**30.358**	**-14.002**	**14.116**	**-989**	**695.224**	**29.483**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	32.253		32.253						31.875	-378
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	32.730		32.730						34.903	2.173
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	25.992		25.992						28.401	2.409
Totaal Uniforme taken obv facturen			**90.975**	**0**	**90.975**						**95.179**	**4.204**
Facultatieve taken												
Lichte hulp	7.1	Volksgezondheid	4.355		4.355						3.627	-728
VVE	7.1	Volksgezondheid	976		976						1.046	70
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	7.349	-7.349	0						0	0
Gezondheidsmakelaar / buurtsportc	7.1	Volksgezondheid	0		0						9.829	9.829
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	12.808	12.808						13.392	584
Totaal facultatieve taken			**12.680**	**5.459**	**18.139**						**27.894**	**9.755**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**744.580**	**30.275**	**774.855**						**818.297**	**43.442**

Maasdriel	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						24.800						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 4 - 18	7.1	Volksgezondheid	315.797		315.797	202.617	14.400	-11.149	0	-24	319.024	3.227
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	6.665		6.665	456.209	304	-44	0	25	6.950	285
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	106.760		106.760	561.409	4.868	-5.097	0	451	106.982	222
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	7.437		7.437	561.409	339	-49	0	32	7.759	322
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	19.443		19.443	561.409	887	-136	1.104	82	21.380	1.937
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	174.150	29.594	203.744	561.409	9.291	-7.365	12.689	861	219.220	15.476
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	43.538	7.399	50.937	561.409	2.323	-1.841	3.172	215	54.805	3.868
Veilig Thuis Centrum gemeenten	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	29.593		29.593	231.550	1.349	0	4.316	0	35.258	5.665
Veilig Thuis Centrum gemeenten	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	7.398		7.398	231.550	337	0	1.079	0	8.815	1.417
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	49.309		49.309	561.409	2.248	6.965	0	209	58.731	9.422
OIA	7.1	Volksgezondheid	31.680		31.680	561.409	1.445	-1.966	0	133	31.292	-388
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	3.782		3.782	561.409	172	0	4.218	16	8.188	4.406
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**795.552**	**36.993**	**832.545**		**37.964**	**-20.681**	**26.578**	**1.999**	**878.404**	**45.860**
Uniforme taken obv facturen												
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	14.191		14.191						17.372	3.181
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	54.837		54.837						70.457	15.620
Totaal Uniforme taken obv facturen			**69.028**	**0**	**69.028**						**87.829**	**18.801**
Facultatieve taken												
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	10.955		10.955						0	-10.955
Gezondheidsmakelaars / Buurtsport	7.1	Volksgezondheid	37.000		37.000						37.000	0
Totaal facultatieve taken			**47.955**	**0**	**47.955**						**37.000**	**-10.955**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**912.535**	**36.993**	**949.528**						**1.003.233**	**53.706**

Gelderland-Zuid

Neder-Betuwe	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						24.335						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	465.836		465.836	358.792	21.242	-10.940	0	1.953	478.092	12.256
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	6.555		6.555	456.209	299	-43	0	9	6.820	265
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	105.004		105.004	561.409	4.788	-5.001	0	185	104.977	-27
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	7.315		7.315	561.409	334	-48	0	13	7.613	298
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	19.123		19.123	561.409	872	-133	1.084	34	20.979	1.856
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	38.408		38.408	507.659	1.751	-324	0	102	39.937	1.529
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	171.286	29.108	200.394	561.409	9.138	-7.227	12.451	354	215.110	14.716
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	42.821	7.277	50.098	561.409	2.284	-1.807	3.113	89	53.777	3.679
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	48.498		48.498	561.409	2.212	6.834	0	86	57.630	9.132
OIA	7.1	Volksgezondheid	31.158		31.158	561.409	1.421	-1.929	0	56	30.706	-452
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	3.720		3.720	561.409	170	0	4.138	6	8.034	4.314
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**939.724**	**36.385**	**976.109**		**44.511**	**-20.617**	**20.785**	**2.887**	**1.023.674**	**47.565**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	59.626		59.626						53.957	-5.669
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	58.936		58.936						66.288	7.352
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	40.404		40.404						43.521	3.117
Totaal Uniforme taken obv facturen			**158.966**	**0**	**158.966**						**163.766**	**4.800**
Facultatieve taken												
Maatwerk Jeugdgezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	87.211		87.211						94.000	6.789
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	10.775	-10.775	0						0	0
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	18.175	18.175						19.004	829
Totaal facultatieve taken			**97.986**	**7.400**	**105.386**						**113.004**	**7.618**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.196.676**	**43.785**	**1.240.461**						**1.300.444**	**59.983**

Nijmegen	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						177.800						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	3.421.710		3.421.710	358.792	156.030	-79.932	0	-4.704	3.493.104	71.394
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	48.148		48.148	456.209	2.196	-316	0	-199	49.829	1.681
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	771.285		771.285	561.409	35.171	-36.539	0	-2.921	766.995	-4.290
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	53.731		53.731	561.409	2.450	-353	0	-204	55.624	1.893
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	140.463		140.463	561.409	6.405	-973	7.918	-532	153.281	12.818
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	282.122		282.122	507.659	12.865	-2.365	0	-825	291.796	9.674
Bijzondere Zorg centrum gemeente	7.1	Volksgezondheid	775.293		775.293	177.800	35.353	-3.656	0	0	806.990	31.697
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.258.146	213.806	1.471.952	561.409	67.121	-52.800	90.969	-5.574	1.571.667	99.715
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	314.536	53.451	367.987	561.409	16.780	-13.200	22.742	-1.393	392.917	24.929
Veilig Thuis Centrum gemeenten	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	984.190		984.190	231.550	44.879	0	73.774	0	1.102.862	118.672
Veilig Thuis Centrum gemeenten	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	246.048		246.048	231.550	11.220	0	18.444	0	275.715	29.667
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	356.234		356.234	561.409	16.244	49.932	0	-1.349	421.062	64.828
OIA	7.1	Volksgezondheid	228.868		228.868	561.409	10.436	-14.092	0	-866	224.346	-4.522
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	27.321		27.321	561.409	1.246	0	30.237	-103	58.701	31.380
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**8.908.095**	**267.257**	**9.175.352**		**418.396**	**-154.294**	**244.084**	**-18.671**	**9.664.889**	**489.537**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	345.755		345.755						357.533	11.778
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	301.800		301.800						322.645	20.845
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	291.165		291.165						306.545	15.380
Totaal Uniforme taken obv facturen			**938.720**	**0**	**938.720**						**986.723**	**48.003**
Facultatieve taken												
Mazzl	7.1	Volksgezondheid	9.372		9.372						0	-9.372
VVE en indicatiestelling	7.1	Volksgezondheid	1.014		1.014						1.060	46
Inzet arts	7.1	Volksgezondheid	82.356		82.356						86.107	3.751
Maatwerk Attentiewijken	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	141.965		141.965						148.435	6.470
Kijk op Kleintjes / Zorgcoördinatie	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	463.198		463.198						176.706	-286.492
Sociaal Medische indicatie	6.1	Samenkracht en burgerparticip	5.005		5.005						5.233	228
Virtueel CJG en verwijs index	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	113.228		113.228						118.387	5.159
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	79.146	-79.146	0						0	0
Registratie en lichte handhaving kin	6.1	Samenkracht en burgerparticip	87.360		87.360						93.600	6.240
Buitenzorg	7.1	Volksgezondheid	43.121		43.121						43.838	717
Begeleiden ex-gedetineerden	7.1	Volksgezondheid	42.503		42.503						49.292	6.789
Housing First	7.1	Volksgezondheid	14.186		14.186						14.422	236
Plan Uitstroom Prostitutie	7.1	Volksgezondheid	47.211		47.211						0	-47.211
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	246.000	246.000						257.218	11.218
Toegang Beschermd Wonen	7.1	Volksgezondheid	814.768		814.768						831.969	17.201
Nijmegen; Groen, gezond en in bew	7.1	Volksgezondheid	16.522		16.522						16.000	-522
Gezondheidsmakelaar	7.1	Volksgezondheid	382.375		382.375						407.333	24.958
Gezonde Gids	7.1	Volksgezondheid	84.000		84.000						84.000	0
Kansrijke start	7.1	Volksgezondheid	0		0						55.000	55.000
SchoolsOut	7.1	Volksgezondheid	124.434		124.434						129.000	4.566
Beweeg je Fit	7.1	Volksgezondheid	47.000		47.000						0	-47.000
Gezond Ouder Worden	7.1	Volksgezondheid	54.740		54.740						0	-54.740
Aanpak ouderenmishandeling	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	79.140		79.140						0	-79.140
Totaal facultatieve taken			**2.732.644**	**166.854**	**2.899.498**						**2.517.600**	**-381.898**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**12.579.459**	**434.111**	**13.013.570**						**13.169.212**	**155.642**

Tiel	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						42.200						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 4 - 18	7.1	Volksgezondheid	542.849		542.849	202.617	24.754	-18.972	0	-5.776	542.855	6
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	11.456		11.456	456.209	522	-75	0	-77	11.827	371
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	183.518		183.518	561.409	8.368	-8.672	0	-1.171	182.043	-1.475
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	12.785		12.785	561.409	583	-84	0	-82	13.202	417
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	33.421		33.421	561.409	1.524	-231	1.879	-213	36.380	2.959
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	67.127		67.127	507.659	3.061	-561	0	-370	69.256	2.129
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	299.360	50.872	350.232	561.409	15.971	-12.532	21.591	-2.234	373.028	22.795
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	74.840	12.718	87.558	561.409	3.993	-3.133	5.398	-559	93.257	5.699
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	84.762		84.762	561.409	3.865	11.851	0	-541	99.937	15.175
OIA	7.1	Volksgezondheid	54.456		54.456	561.409	2.483	-3.345	0	-347	53.248	-1.208
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	6.501		6.501	561.409	296	0	7.177	-42	13.932	7.431
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**1.371.075**	**63.590**	**1.434.665**		**65.421**	**-35.753**	**36.045**	**-11.412**	**1.488.965**	**54.300**
Uniforme taken obv facturen												
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	24.957		24.957						29.721	4.764
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	80.402		80.402						90.839	10.437
Totaal Uniforme taken obv facturen			**105.359**	**0**	**105.359**						**120.560**	**15.201**
Facultatieve taken												
Logopedisch spreekuur	7.1	Volksgezondheid	60.190		60.190						63.730	3.540
Registratie en lichte handhaving kin	7.1	Volksgezondheid	18.928		18.928						20.280	1.352
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	18.832	-18.832	0						0	0
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0		0						54.428	54.428
Totaal facultatieve taken			**97.950**	**-18.832**	**79.118**						**138.438**	**59.319**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.574.385**	**44.758**	**1.619.143**						**1.747.963**	**128.820**

Gelderland-Zuid

West Betuwe	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						51.038						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 4 - 18	7.1	Volksgezondheid	647.527		647.527	202.617	29.527	-22.945	0	2.436	656.546	9.018
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	13.665		13.665	456.209	623	-91	0	106	14.303	638
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	218.905		218.905	561.409	9.982	-10.489	0	1.769	220.168	1.263
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	15.250		15.250	561.409	695	-101	0	123	15.967	717
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	39.866		39.866	561.409	1.818	-279	2.273	322	44.000	4.134
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	80.072		80.072	507.659	3.651	-679	0	717	83.761	3.689
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	357.086	60.682	417.768	561.409	19.050	-15.156	26.113	3.377	451.152	33.384
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	89.271	15.171	104.442	561.409	4.763	-3.789	6.528	844	112.788	8.346
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	101.106		101.106	561.409	4.610	14.333	0	817	120.867	19.761
OIA	7.1	Volksgezondheid	64.957		64.957	561.409	2.962	-4.045	0	525	64.399	-558
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	7.754		7.754	561.409	354	0	8.680	63	16.850	9.096
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**1.635.460**	**75.853**	**1.711.313**		**78.036**	**-43.241**	**43.594**	**11.100**	**1.800.801**	**89.488**
Uniforme taken obv facturen												
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	31.888		31.888						38.929	7.041
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	96.508		96.508						105.959	9.451
Totaal Uniforme taken obv facturen			**128.396**	**0**	**128.396**						**144.888**	**16.492**
Facultatieve taken												
Facultatief Jeugdgezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	21.313		21.313						27.657	6.344
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	22.463	-22.463	0						0	0
Gezondheidsmakelaars / Buurtsport	7.1	Volksgezondheid	0		0						31.368	31.368
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	52.054	52.054						39.200	-12.854
Totaal facultatieve taken			**43.776**	**29.591**	**73.367**						**98.224**	**24.857**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.807.631**	**105.444**	**1.913.075**						**2.043.913**	**130.838**

Gelderland-Zuid

West Maas en Waal	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						19.300						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	367.264		367.264	358.792	16.747	-8.676	0	3.838	379.173	11.909
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	82.785		82.785	561.409	3.775	-3.966	0	663	83.257	472
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	5.767		5.767	561.409	263	-38	0	46	6.038	271
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	15.076		15.076	561.409	687	-106	859	121	16.638	1.562
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	30.281		30.281	507.659	1.381	-257	0	269	31.674	1.393
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	135.041	22.949	157.990	561.409	7.204	-5.731	9.875	1.265	170.603	12.613
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	33.760	5.737	39.497	561.409	1.801	-1.433	2.469	317	42.651	3.154
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	38.236		38.236	561.409	1.744	5.420	0	306	45.706	7.470
OIA	7.1	Volksgezondheid	24.565		24.565	561.409	1.120	-1.530	0	197	24.353	-212
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	2.932		2.932	561.409	134	0	3.282	24	6.372	3.440
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**735.707**	**28.686**	**764.393**		**34.856**	**-16.317**	**16.485**	**7.047**	**806.464**	**42.071**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	40.361		40.361						40.502	141
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	35.736		35.736						38.552	2.816
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	30.240		30.240						34.410	4.170
Totaal Uniforme taken obv facturen			**106.337**	**0**	**106.337**						**113.464**	**7.127**
Facultatieve taken												
Video Home Training	7.1	Volksgezondheid	6.782		6.782						7.091	309
VVE	7.1	Volksgezondheid	0		0						0	0
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	8.495	-8.495	0						0	0
Gezondheidsmakelaars / Buurtsport	7.1	Volksgezondheid	8.000		8.000						8.365	365
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	14.121	14.121						14.765	644
Totaal facultatieve taken			**23.277**	**5.626**	**28.903**						**30.221**	**1.318**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**865.321**	**34.312**	**899.633**						**950.149**	**50.516**

Wijchen	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						41.100						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 0 - 18	7.1	Volksgezondheid	790.666		790.666	358.792	36.054	-18.477	0	-783	807.461	16.795
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	178.223		178.223	561.409	8.127	-8.446	0	-607	177.298	-926
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	12.416		12.416	561.409	566	-82	0	-42	12.858	442
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	32.457		32.457	561.409	1.480	-225	1.830	-110	35.432	2.975
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	65.191		65.191	507.659	2.973	-547	0	-166	67.451	2.260
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	290.724	49.405	340.129	561.409	15.510	-12.205	21.028	-1.158	363.304	23.175
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	72.681	12.351	85.032	561.409	3.877	-3.051	5.257	-290	90.826	5.794
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	82.316		82.316	561.409	3.754	11.542	0	-280	97.332	15.016
OIA	7.1	Volksgezondheid	52.885		52.885	561.409	2.412	-3.257	0	-180	51.860	-1.025
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	6.313		6.313	561.409	288	0	6.990	-21	13.569	7.256
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**1.583.874**	**61.756**	**1.645.630**		**75.041**	**-34.748**	**35.105**	**-3.636**	**1.717.391**	**71.762**
Uniforme taken obv facturen												
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	83.308		83.308						70.433	-12.875
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	83.732		83.732						90.121	6.389
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	48.071		48.071						48.550	479
Totaal Uniforme taken obv facturen			**215.111**	**0**	**215.111**						**209.104**	**-6.008**
Facultatieve taken												
Voorzorg	7.1	Volksgezondheid	2.684		2.684						6.037	3.353
VVE	7.1	Volksgezondheid	0		0						2.789	2.789
Facultatief Jeugdgezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	33.521		33.521						21.244	-12.277
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	18.288	-18.288	0						0	0
Lokale toegangspoort	7.1	Volksgezondheid	129.704		129.704						0	-129.704
Gezondheidsmakelaars / Buurtsport	7.1	Volksgezondheid	0		0						11.418	11.418
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid	0	38.273	38.273						40.018	1.745
Totaal facultatieve taken			**184.198**	**19.985**	**204.183**						**81.506**	**-122.677**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.983.183**	**81.741**	**2.064.924**						**2.008.001**	**-56.923**

Gelderland-Zuid

Zaltbommel	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Bijdrage 2020	Begr. wijz. VT 2020	Begroting 2020 incl. Begr. wijz.	Inwoners 2021	Index uniform	Besparing verschuiving	Uitzettingen	Inwoners	Bijdrage 2021	Verschil
						28.950						
Uniforme taken obv inwoners												
Jeugdgezondheidszorg 4 - 18	7.1	Volksgezondheid	366.067		366.067	202.617	16.693	-13.015	0	2.664	372.409	6.342
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	7.726		7.726	456.209	352	-51	0	86	8.113	387
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	123.754		123.754	561.409	5.643	-5.949	0	1.437	124.885	1.131
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	8.621		8.621	561.409	393	-57	0	100	9.057	436
Forensisch Dienstverlening	1.2	Openbare orde en veiligheid	22.538		22.538	561.409	1.028	-158	1.289	261	24.958	2.420
Veilig Thuis	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	201.872	34.306	236.178	561.409	10.770	-8.597	14.812	2.742	255.904	19.726
Veilig Thuis	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	50.468	8.576	59.044	561.409	2.692	-2.149	3.703	686	63.976	4.932
Veilig Thuis Centrum gemeenten	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	34.102		34.102	231.550	1.555	0	4.936	0	40.593	6.491
Veilig Thuis Centrum gemeenten	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	8.525		8.525	231.550	389	0	1.234	0	10.148	1.623
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	57.158		57.158	561.409	2.606	8.130	0	664	68.559	11.401
OIA	7.1	Volksgezondheid	36.722		36.722	561.409	1.675	-2.295	0	427	36.529	-193
Bijdrage huisvesting	7.1	Volksgezondheid	4.384		4.384	561.409	200	0	4.923	51	9.558	5.174
Totaal Uniforme taken obv inwoners			**921.937**	**42.882**	**964.819**		**43.996**	**-24.142**	**30.897**	**9.118**	**1.024.688**	**59.869**
Uniforme taken obv facturen												
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	18.542		18.542						22.795	4.253
Toezicht inspectie kindercentra	6.1	Samenkracht en burgerparticip	45.700		45.700						57.015	11.315
Totaal Uniforme taken obv facturen			**64.243**	**0**	**64.243**						**79.810**	**15.567**
Facultatieve taken												
Facultatief Jeugdgezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	8.000		8.000						0	-8.000
Nu niet zwanger	7.1	Volksgezondheid	12.699	-12.699	0						0	0
Registratie en lichte handhaving kin	6.1	Samenkracht en burgerparticip	0		0						14.820	14.820
Gezondheidsmakelaars / buurtsport	7.1	Volksgezondheid	17.000		17.000						17.775	775
Totaal facultatieve taken			**37.699**	**-12.699**	**25.000**						**32.595**	**7.595**
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.023.879**	**30.183**	**1.054.062**						**1.137.094**	**83.032**

6.3.1 RijksVaccinatieProgramma (RVP)

De berekening van het Rijksvaccinatieprogramma voor 2021 is als volgt.

Tarieven * Op Consultatiebureau		2020	2021
DkTP/Hib/ Hep B	€	14,08	14,72
BMR	€	14,08	14,72
Menc / MenACWY	€	14,08	14,72
Pneu	€	14,08	14,72
DKTP	€	14,08	14,72
Grootschalig			
BMR	€	12,17	12,72
DTP	€	12,17	12,72
HPV	€	19,39	20,28
Menc	€	19,39	20,28
MenACWY	€	21,71	22,70
vaccinatiebericht	€	0,44	0,46

*** Bron tarieven vaccinaties: Actiz; RVP nieuws nr 9 d.d. 27-09-2017 geïndexeerd met de reguliere index van**

****aantallen en bezettingsgraad: Vaccinatiegraad en jaarverslag Rijksvaccinatieprogramma Nederland 2018**

Jeugd 4 tot 18 jarigen	Geboorte jaar	aantal	Totaal opgeroepen	Gem. opkomst	Totaal te vaccineren		Bedrag
BMR	2012	1	2.321	98%	2.276	€	28.962
DTP	2012	1	2.321	92%	2.124	€	27.024
HPV****	2009	2	4.932	54%	2.668	€	54.098
MenACWY	2007	1	1.671	90%	1.506	€	34.197
Vaccinatiebericht					8.575	€	3.969
Totaal kosten vaccineren kinderen 4 tot 18 jaar							**€ 148.251**
Jeugd 0 tot 18 jarigen							
Oproepen regio Nijmegen op het consultatiebureau							
DkTP/Hib/ Hep B	***2020	4	13.392	93%	12.388	€	182.399
Pneu	***2020	3	10.044	93%	9.291	€	136.799
BMR	2019	1	3.348	93%	3.100	€	45.649
Menc / MenACWY	2019	1	3.348	93%	3.100	€	45.649
DKTP	2017	1	3.353	93%	3.118	€	45.915
Oproepen regio Nijmegen groepsvaccinaties							
BMR	2012	1	3.487	96%	3.355	€	42.685
DTP	2012	1	3.487	92%	3.222	€	40.995
HPV****	2009	2	7.140	61%	4.334	€	87.889
MenACWY	2007	1	2.519	91%	2.299	€	52.193
Kinderen van asielzoekers							
DkTP/Hib/ Hep B/BMR/Menc/Pneu		11		100%	550	€	8.098
DKTP/DTP/Menc		3		100%	150	€	2.209
HPV****		2		100%	200	€	4.056
vaccinatiebericht		1			45.108	€	20.877
Totaal kosten vaccineren kinderen 0 tot 18 jaar							**€ 715.414**
Totaal GGD Gelderland Zuid							**€ 863.665**

Bovenstaande berekening betreffen de reguliere entingen uit het vaccinatieprogramma. Extra cohorten voor groepsvaccinaties e.d. zijn hierin niet opgenomen. Deze activiteiten zullen apart in rekening worden gebracht omdat op dit moment de omvang hiervan niet in te schatten is.

* Bron tarieven vaccinaties: Actiz; RVP nieuws nr 9 d.d. 27-09-2017
** Bron aantallen: RIVM; geboorte cohorten inclusief herhaaloproepen.
*** Bron begrotingsanalyse 2019 van BZK.
**** HPV vaccinatie verdubbeld omdat jongens ook gevaccineerd gaan worden.
Deze vaccinatie was eerst voor alleen meisjes.

Gelderland-Zuid

Gemeente	Jongeren ***	Bedrag 0-18	Bedrag 4-18	Totaal
Berg en Dal	6.029	66.277		66.277
Beuningen	4.991	54.866		54.866
Buren	5.297		18.426	18.426
Culemborg	6.039		21.007	21.007
Druten	3.799	41.762		41.762
Heumen	3.175	34.903		34.903
Maasdriel	4.994		17.372	17.372
Neder-Betuwe	6.030	66.288		66.288
Nijmegen	29.350	322.645		322.645
Tiel	8.544		29.721	29.721
West Betuwe	11.191		38.929	38.929
West Maas en Waal	3.507	38.552		38.552
Wijchen	8.198	90.121		90.121
Zaltbommel	6.553		22.795	22.795
Totaal	**107.697**	**715.414**	**148.251**	**863.665**

6.4 Bijdrage Mook en Middelaar

	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Aantal Inwoners	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021
Inwoners per 1/1/2020 (conform BRN Richtlijn)			7.823			
JGZ algemeen	7.1	Volksgezondheid		151.058	151.058	153.693
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid		11.007	11.007	12.035
Logopedie	7.1	Volksgezondheid		2.126	2.126	2.192
				164.190	**164.190**	**167.920**
Maatwerk Lichte hulp	7.1	Volksgezondheid		1.120	1.120	1.171
Maatwerk Mazzl	7.1	Volksgezondheid		5.130	5.130	0
Huisvesting JGZ	7.1	Volksgezondheid		14.539	14.539	12.103
Totale kosten huisvesting (= op basis van verwachte huisvestingskosten)						
Veilig Thuis *	6.82	Geëscaleerde zorg 18-		55.969	65.192	69.151
Veilig Thuis *	6.81	Geëscaleerde zorg 18+		13.992	16.298	17.288
Toezicht WMO	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)		2.372	2.372	2.447
Bijzondere Zorg **	7.1	Volksgezondheid		12.455	12.455	12.839
Wet verplichte GGZ	7.1	Volksgezondheid		0	0	5.674
Totale bijdrage				**269.768**	**281.296**	**288.594**

De kosten worden op basis van inwoners in rekening gebracht.

* Op basis van scenario 1 (zie Veilig Thuis in programmabegroting). Er is gerekend met nieuwe kostprijzen en urennormen.

** Maasdriel en Zaltbommel zijn wat betreft Bijzondere Zorg geen deelnemende gemeenten. Daardoor heeft het aantal inwoners voor deze taak een grotere invloed op de stijging van de bijdrage dan bij andere taken.

6.5 Financiële spelregels

In dit document beschrijven we de spelregels en grondslagen die de GGD op gebied van financiën hanteert. Het doel hiervan is om in aanvulling tot de regels en afspraken die in wet- en regelgeving staan kaders te bepalen omtrent het opstellen van een begroting(swijziging) en de wijze waarop omgegaan wordt met (algemene) reserves.

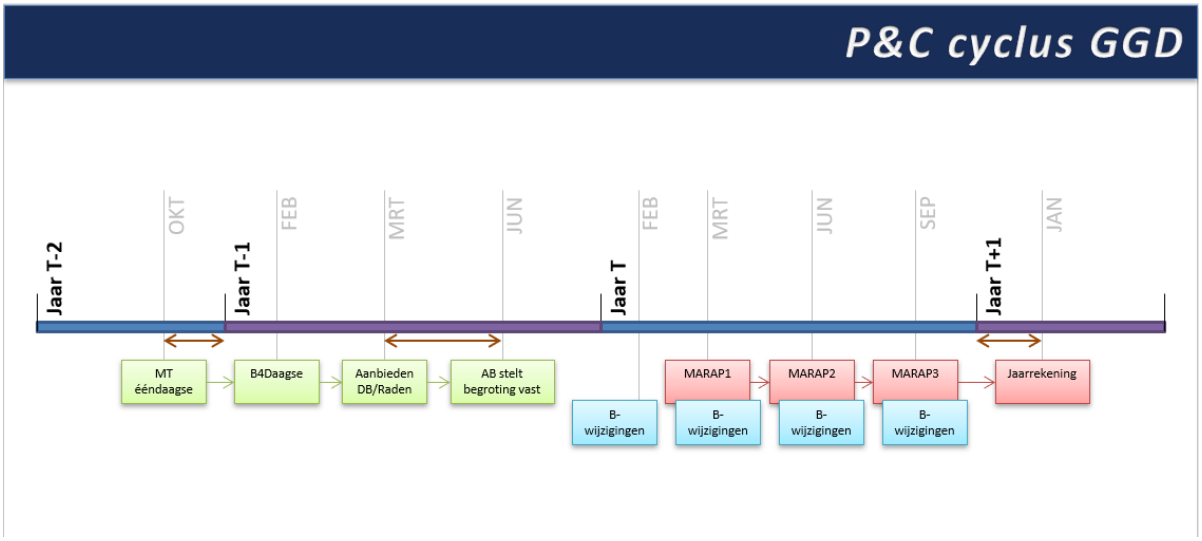
1. Spelregels

Bij het budgethouderschap zoals bij de GGD is ingericht, horen een aantal spelregels die een richtinggevende werking hebben op de handelingswijze bij inhoudelijke en financiële vraagstukken. Deze spelregels zijn hieronder verkort opgenomen.

A) Begroten

Bij het opstellen van de begroting hanteert de GGD de volgende uitgangspunten:

P&C cyclus
De planning vanaf het opstellen van de begroting tot en met het afleggen van verantwoording via de jaarstukken ziet er bij de GGD als volgt uit:

Relatie beleid-financiën
De GGD besteedt in de begroting veel aandacht aan een goede inhoudelijke toelichting. We beogen daarmee goede onderbouwing te geven voor de bijdragen die we van de gemeenten daarvoor vragen. Daarnaast is het doel met de focus op de inhoud te bereiken dat:

- het voor bestuurders mogelijk is en blijft om politiek-bestuurlijke discussies te voeren die niet alleen over geld gaan, maar vooral over de inhoud;
- dit het management van de GGD helpt om met de portefeuillehouders, leden van het Algemeen Bestuur en de raden inzicht te geven en betrokkenheid te behouden;
- bestuurders invulling kunnen geven aan hun rollen en taken binnen het Algemeen Bestuur en daarbuiten in de colleges en raden.

Structureel sluitende begroting
De meerjarenbegroting is structureel sluitend, het laatste van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend. Daarbij gaan we bij het begroten uit van:

- behoedzame, reële ramingen;
- tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan.

Reguliere jaarlijkse indexering van de gemeentelijke bijdrage
De indexering van de gemeentelijke bijdrage wordt vastgesteld aan de hand van een tweetal indexen; een loonindex en een materiële index. Een voorbeeld van de normering voor 2021:

Loonindex
Voor de loonindex wordt het centraal economisch plan (CEP) gepubliceerd in maart 2019 gebruikt als basis voor indexering. Het gaat dan om het CEP 2019 bijlage Middelen en Bestedingen 2021. Uit deze bijlage wordt genomen: "beloning werknemersoverheidssector, prijsmutatie uit de kolom bestedingen" als indexering voor het loondeel.

Er wordt eenmalig na gecalculeerd aan het einde van het begrotingsjaar. De nacalculatie is gebaseerd op de werkelijke lastenontwikkeling zoals deze volgt uit:

- de cao voor gemeenteambtenaren;
- de pensioenpremies vanuit het ABP;
- de sociale premies vanuit het Rijk (loonbelasting en premies volksverzekeringen).

Het verschil tussen de voorcalculatie en werkelijke ontwikkeling wordt ten gunste of ten laste van de algemene reserve gebracht.
Daarnaast wordt de werkelijke ontwikkeling verwerkt in de eerstvolgende begroting (vanaf t+2).

Materiële index
Ook voor de materiële index wordt het centraal economisch plan (CEP), bijlage Middelen en Bestedingen 2021, gepubliceerd in maart 2019 gebruikt als basis. Uit deze bijlage wordt 'Bruto Binnenlands Product marktprijzen, prijsmutatie' gebruikt als indexering voor de materiele lasten.

Verhouding loonindex / materiële index GGD 78/22

Prijspeil
Prijspeilaanpassingen worden budgettair neutraal behandeld, dus binnen de ruimte die door de indexering van de gemeentelijke bijdrage ontstaat.

Uitzettingen
Er zijn drie typen uitzettingen van de begroting die in aanmerking komen voor een voorstel tot een extra bijdrage van gemeenten:

- Nieuwe beleidsvoorstellen o.a. in relatie tot de uitwerking van onze meerjarenstrategie en beleidsontwikkelingen binnen gemeenten.
- Buitengewone prijsstijgingen; prijsstijgingen, waar de GGD geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering.
- Autonome ontwikkelingen; niet door de GGD beïnvloedbare stijgingen (zoals wet- en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid.

Onvoorzien
Uit de post 'onvoorzien' worden géén structurele uitgaven gedaan. De GGD begroot de post onvoorzien op 0.50% van de omzet.

Verantwoording kosten bedrijfsvoering
We berekenen bij de begroting alle kosten van de bedrijfsvoering op basis van ingeschatte uren en prijzen door naar de primaire producten waarbij de overhead apart inzichtelijk gehouden wordt (conformf BBV). Dit heet de voorcalculatie. Bij de jaarrekening wordt geen nacalculatie gedaan. Het verschil met de begrote kosten bedrijfsvoering wordt als één saldo verantwoord bij de post directie.

B) Tussentijdse begrotingswijzigingen

Gezien de financiële risico's die we lopen en onzekere toekomstige ontwikkelingen, willen we behoedzaam om blijven gaan met financiële mee- en tegenvallers. Daarom blijven wij ons inspannen om ons bestaande financiële beleid zorgvuldig na te leven en jaarlijks bij de jaarrekening een zo gunstig mogelijk financieel resultaat te behalen. Dat houdt in een kostenbewuste houding en bijbehorend gedrag.
Via tussentijdse rapportages wordt over de voortgang en besteding van de middelen gerapporteerd aan het DB en AB.
Substantiële afwijkingen worden via een begrotingswijziging kenbaar gemaakt; de bepalingen met betrekking tot begrotingswijzigingen zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling van de GGD vormen daarbij het uitgangspunt.

Er zijn twee typen uitzettingen in de vorm van tussentijdse begrotingswijziging die in aanmerking komen voor een voorstel tot een extra bijdrage van gemeenten:

- Buitengewone prijsstijgingen; prijsstijgingen, waar de GGD geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering.
- Autonome ontwikkelingen; niet door de GGD beïnvloedbare stijgingen (zoals wet en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid.

Resultaatbestemming
Als in de jaarrekening sprake is van meevallers door hogere baten of lagere lasten, kan het AB besluiten om een bestemmingsreserve te vormen ten laste van dit resultaat. Daarna wordt het weerstandsvermogen aangevuld tot de streefnorm (zie volgende paragraaf). Wat daarna resteert, wordt aan de gemeenten terugbetaald.
Bij een negatief resultaat wordt eerst het weerstandsvermogen aangesproken. Mocht dit onvoldoende zijn wordt een beroep gedaan op de gemeenten. Dit wordt hierna uitgewerkt.

C) Risicomanagement, weerstandsvermogen en reservepositie

Risico's
In 2014 is door de GGD de nota 'Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen' opgesteld. Het bestuur nam hierover besluiten in 2015.
Elk jaar worden bij de verschillende organisatieonderdelen de risico's in kaart gebracht. Deze risico's zijn gerubriceerd en gewaardeerd.

In de begroting en jaarrekening wordt een cijfermatige samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen, met de berekening van het weerstandsvermogen

- Nieuwe, gewijzigde of verdwenen risico's worden bij het uitbrengen van de begroting, jaarrekening en de twee tussentijdse rapportages als mutatie gemeld.
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als daar aanleiding voor is.
- De benodigde weerstandscapaciteit is het resultaat van de gewogen risicocapaciteit van de geïnventariseerde risico's.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de benodigde capaciteit wordt gedekt door de beschikbare capaciteit. Als het weerstandsvermogen ontoereikend is om de risico's af te dekken en naarmate de gecalculeerde risico's zich voor doen, zal de GGD hiervoor bezuinigingsmaatregelen treffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.
De bestuurlijke vraag is dat we een ondernemende GGD zijn. Voor een deel van onze begroting zoeken we externe financiering voor nieuwe ontwikkelingen en samenwerking met andere partijen. Daarbij hoort ook dat we soms risico's moeten nemen in. Daar is een buffer voor nodig.
Het weerstandsvermogen bij de GGD is bedoeld voor:

A. het kunnen opvangen van incidentele financiële tegenvallers in de eigen bedrijfsvoering en onze extern gefinancierde activiteiten zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen.
B. het kunnen opvangen van de eerste klap van structurele financiële tegenvallers, waardoor we tijd creëren om een zorgvuldige afweging te kunnen maken hoe we de structurele doorwerking een plek kunnen geven.

Omvang algemene reserve
Als de algemene reserve hoger is dan de streefnorm, wordt het meerdere teruggestort naar de gemeenten. Als de algemene reserve onder de streefnorm komt ten gevolge van

A. extra uitgaven in verband met hogere productie of nieuwe taken, vragen we tussentijds of uiterlijk bij de jaarrekening aan de gemeenten aanvulling zodat de algemene reserve intact blijft.
B. bedrijfsmatige oorzaken (wijze van bedrijfsvoering door de GGD), zal de GGD inspanningen doen deze aan te vullen tot de streefnorm.

In het geval dat de algemene reserve onder 0 komt, zal de gemeenten gevraagd worden om het vermogen aan te vullen tot 0.

Geredeneerd vanuit bovenstaande zienswijze zien wij alleen de algemene reserve als weerstandsvermogen.
Voor de omvang van de algemene reserve wordt als streefwaarde genomen:

- € 1.000,- per medewerker;
- 0,5% van opgenomen gelden in verband met renterisico's;
- 1% van de totale uitgaven;
- 3% van de inkomsten, niet zijnde inwonerbijdrage en factuurbijdrage uniforme taken.

In tussentijdse rapportages wordt gerekend met de streefwaarde uit de begroting.

2. GRONDSLAGEN

A) Grondslagen

De begroting en jaarrekening worden opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van de GGD omvat het totaal van alle activiteiten die de GGD heeft uitgevoerd.

De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vanaf 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsinstellingen. Samen met andere GGD'en bekijkt GGD Gelderland-Zuid wat hiervan de consequenties zijn. Op basis van de huidige informatie is de verwachting dat voor enkele producten sprake zal zijn van een vennootschapsbelastingplicht.

Aangezien het niet is toegestaan voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Het gaat dan om aanspraken op een overbruggingsperiode, levensloop en versterkt ouderdomspensioen. Voor jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde kosten zonder (naar verwachting) een jaarlijks vergelijkbaar volume, is een verplichting opgenomen.

B) Toelichting op balansposten

Materiële vaste activa
De materiele vaste activa zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Activa met een verkrijgingsprijs van meer dan >€ 10.000 worden geactiveerd. Er wordt gestart met afschrijven vanaf het eerstvolgende boekjaar.
Indien de GGD investeringsbijdragen van derden ontvangt wordt dit expliciet toegelicht.
Investeringen die volledig zijn afgeschreven maar nog wel in eigendom zijn, worden middels desinvestering overgebracht naar de staat van eigendommen.

Afschrijvingstermijnen

De gehanteerde afschrijvingspercentages van de materiële vaste activa zijn als volgt:		
Gebouwen *	40 jaar	2,5%
Installaties	20 jaar	5%
Inventarissen, stoffering, aanpassing gebouw, meubilair en bekabeling	10 jaar	10%
Hardware: Telefooncentrale met toestellen	10 jaar	10%
Hardware: Beeldschermen	7 jaar	14%
Algemene / Specifieke softwareapplicaties	5 jaar	20%
Telefooninstallaties	5 jaar	20%
Overige bedrijfsmiddelen	5 jaar	20%
Hardware: Laptops, Thin clients, Desktop	4 jaar	25%
Smartphones	3 jaar	33%

* deze termijnen is ten opzichte van de vastgestelde begroting 2019 aangepast (was 20 jaar). Een termijn van 40 jaar is gangbaar.

Voorraden
Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekeningcourantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het nog te bestemmen saldo van de rekening van baten en lasten over het boekjaar. De algemene reserve dient primair als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een bepaalde bestemmingsrichting is meegegeven.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor, op grond van de BBV, in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare
wijze is in te schatten.

- De voorziening onderhoud kantoor Groenewoudseweg heeft betrekking op de komende 5 jaar en is nominaal gewaardeerd. De informatie voor de onderbouwing van de voorziening wordt verkregen van het herzien meerjarig onderhoudsplan (MJOP) gemeente Nijmegen.
- De voorziening voor niet actief personeel is gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen.

Schulden
Schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

7 Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis
AB	Algemeen Bestuur
ABR	Antibioticaresistentie
AGZ	Algemene Gezondheidszorg
AMHK	Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling
AMPHI	Academische werkplaats
ASG	Aanvullende seksuele gezondheidszorg
AZO	Acute Zorg regio Oost
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BHV	Bedrijfshulpverlening
CBS	Centraal Bureau voor de statistiek
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
DB	Dagelijks Bestuur
EMOVO	Elektronische monitor volksgezondheid
FMO	Forensisch Medisch Onderzoek
GAGS	Gezondheidsadviseur Gevaarlijke stoffen
GAIN	Gelders Antibiotica en infectiepreventie netwerk
GGD GZ	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GL	Gezond Leven
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GROP	GGD Rampen Opvangplan
GZO	Gezondheidsonderzoek
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IGJ	Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
IKK	Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
IM	Informatiemanagement
IV	Informatievoorziening
IVT	Interventieteam
IZB	Infectieziekten bestrijding
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KD+	Kinddossier
KMS	Kwaliteitsmanagementsysteem
LVB	Lichtverstandelijke beperking
M@ZL	Medische Advisering Ziekgemelde Leerling
MBZ	Meldpunt Bijzondere Zorg
MIC	Melding (bijna) incidenten
Ministerie van VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
MMK	Medische Milieukunde
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
NCJ	Nederlands Centrum voor Jeugdgezondheidszorg
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
OGGz	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OIA	Onderzoek Informatie en Advies

Afkorting	**Betekenis**
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
PGA	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers
PGO	Persoonlijke Gezondheidsomgeving
PSHi	PsychoSociale Hulpverlening bij incidenten
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RI&E	Risico-Inventarisatie en -Evaluatie
RIBW	Regionale instelling voor begeleid wonen
ROC	Regionaal opleidingencentrum
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SES	Sociaaleconomische status
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SGO	Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties
TBC	Tuberculose
TTP	Trusted Third Party
UMC	Universitair Medisch Centrum
VGV	Vrouwelijke Genitale Verminking
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
VT	Veilig Thuis
WLZ	Wet langdurige Zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wpg	Wet publieke gezondheid
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Wvggz	Wet verplichte GGz
Wvr	Wet veiligheidsregio’s

GGD Gelderland Zuid

De raden van de gemeenten die participeren in de
Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid

ons kenmerk:	GGD/DIR/2263/2020/MP	afdeling:	Directie
uw kenmerk:	-	contactpersoon:	Moniek Pieters
datum:	31 maart 2020	doorkiesnummer:	(088) 144 7102
onderwerp:	Concept Jaarrekening GGD 2019	e-mail:	GGDdirectie@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte Raad,

Op grond van artikel 34 b van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) zenden wij u bijgaand concept jaarverslag en jaarrekening 2019 van GGD Gelderland-Zuid. De accountant heeft voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid een goedkeurend oordeel afgegeven, maar nog geen controle-verklaring[1]. Inmiddels zijn de stukken ook aangeboden aan de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen Regio Nijmegen. De Adviesfunctie zal haar advies over deze jaarstukken eind april uitbrengen.

In het inhoudelijk jaarverslag 2019 (zie bijlage) wordt toegelicht welke werkzaamheden GGD Gelderland-Zuid in 2019 op het terrein van de publieke gezondheidzorg heeft verricht en welke resultaten ze daarbij geboekt heeft. De digitale versie van het jaarverslag is in te zien via deze link: http://jaarverslag.ggdgelderlandzuid.nl/2019/cover/

Daarnaast worden in de bijgevoegde jaarrekening 2019 de baten en lasten van 2019 van GGD Gelderland-Zuid in beeld gebracht. Onderstaand treft u het resultaat aan van de jaarrekening 2019 en een (korte) verklaring van het resultaat.

Ontwikkelingen pandemie Coronavirus COVID-19
Op het moment van opstellen van deze brief en de jaarrekening volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de GGD, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. Dit heeft geen effect op het resultaat dat in de jaarrekening 2019 gepresenteerd wordt.

[1] De reden hiervoor is dat er landelijk bepaald is door de Nederlandse Beroepsvereniging van Accountants (NBA) dat er in de controleverklaring een opmerking opgenomen moet worden over de Corona-crisis. Zodra de controleverklaring in ons bezit is, wordt deze z.s.m. gestuurd naar de gemeenten.

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T: (088) 144 71 44
F: (024) 322 69 80

ISO 9001 HKZ

BIC /SWIFT: RABONL2U
IBAN: NL56.RABO.030.73.24.826
BTW: NL8003.34.930.B01
KvK: 09212724

Resultaat
De GGD sluit het jaar 2019 af met een positief resultaat van € 41.000. De gewijzigde begroting 2019 was € 207.000 negatief als gevolg van de hogere Cao-stijging dan in de begroting werd voorzien. Het verschil is € 248.000 positief t.o.v. de vastgestelde Managementrapportage van juni 2019[2] en de vastgestelde begrotingswijziging 2019 Veilig Thuis[3].

Gezien het feit dat de algemene reserve nog niet de streefwaarde heeft bereikt, wordt voorgesteld het positieve resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Inclusief de genoemde € 41.000 zou de algemene reserve oplopen tot € 786.000. De algemene reserve is daarmee 71% van de streefwaarde en dekt 34% van de gekwantificeerde risico's af. Gezien het huidige risicoprofiel van GGD Gelderland-Zuid, gevoegd bij het additionele risico dat ontstaat vanwege het Coronavirus, geeft het Dagelijks Bestuur een waarschuwing af voor 2020. Op basis van de huidige inzichten zal er een forse overschrijding zijn waar het infectieziektebestrijding betreft (mede afhankelijk van de maatregelen die de Rijksoverheid neemt ten aanzien van de financiering). Daarnaast zal dit effect hebben op de overige werkzaamheden van de GGD.
Het weerstandsvermogen is zoals bekend niet voldoende om grote risico's op te vangen. Gemeenten worden geadviseerd hiermee rekening te houden.

De resultaatsbestemming is daarmee als volgt:

- Toevoegen aan de algemene reserve	€	41.000,-
- Toevoegen aan de bestemde reserve frictiekosten huisvesting *	€	504.000,-

* Op 12 december 2019 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met een voorstel om een bestemde reserve te vormen voor frictiekosten die verband houden met de nieuwbouw. De dotatie aan deze voorziening bestaat volledig uit de vrijval van de voorziening groot onderhoud die in de achterliggende periode gevormd is voor het huidige hoofdkantoor aan de Groenewoudseweg. Deze voorziening was gevormd om toekomstig groot onderhoud te financieren. Met het besluit van het Algemeen Bestuur om een nieuw hoofdkantoor te realiseren en het besluit van de gemeente Nijmegen om het pand te slopen komt deze voorziening te vervallen.

De bestemde reserve wordt gevormd om versnelde afschrijvingslasten van het huidige hoofdkantoor de dekken en toekomstige dubbele lasten op te vangen. Indien een bedrag resteert nadat het nieuwbouwproject is afgerond dan vloeit dit terug in de algemene reserve of naar gemeenten afhankelijk van besluitvorming op dat moment.

Voor de belangrijkste verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting, zie bijlage 1.

Acquisitie
De GGD heeft de opdracht om een 'ondernemende GGD' te zijn. Dit vertaalt de GGD door ontwikkelingen goed te volgen, uitdagingen op te pakken en te innoveren op zowel de inhoud van het werk als op de aanpak. Hierdoor kan de GGD de gemeenten op een eigentijdse manier blijven ondersteunen. Deze ontwikkelende opstelling, waarbij de GGD veel samenwerkt met netwerkpartners, leidt er tevens toe dat we goed op de hoogte zijn van subsidiemogelijkheden bij het Rijk en gezondheidsfondsen die worden benut ten behoeve van gemeenten. In 2019 was de vooraf gestelde acquisitie-doelstelling € 340.000 (netto). In totaal is voor circa € 550.000 netto (€ 1.700.000 bruto) aan extra opdrachten gehonoreerd. Dit illustreert dat de GGD in staat is om de inhoudelijke vernieuwingen en kansen die er zijn, op te pakken en te verzilveren.

De GGD valt onder de regelgeving van Single Information Single Audit (SISA). Dit betekent dat de vastgestelde jaarrekening vóór 15 juli 2020 aangeleverd moet zijn bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daarnaast dient de jaarrekening eveneens vóór 15 juli 2020 toegezonden te worden aan Gedeputeerde Staten (artikel 34. lid 4 Wgr). Vandaar dat de vaststelling van de Jaarstukken geagendeerd staat op de vergadering van het Algemeen Bestuur van 25 juni 2020.

[2] Reeds aan u toegestuurd op 10 oktober 2019.
[3] In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 12 december 2019.

Wij verzoeken u daarom de behandeling van de jaarstukken 2019 in april/mei te plannen en uw zienswijze liefst vóór 27 mei 2020[4] aan het Algemeen Bestuur kenbaar te maken.

Tot slot laten wij u weten dat de GGD graag bereid is om in uw raad of in een raadscommissie nadere toelichting te geven op de concept jaarstukken 2019. U kunt hiervoor contact opnemen met de GGD.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur van GGD Gelderland-Zuid,

drs. Grete Visser
Voorzitter

dr. ir. Moniek Pieters
Secretaris / Directeur Publieke Gezondheid

Bijlagen: De belangrijkste verschillen t.o.v de gewijzigde begroting
Concept Jaarverslag 2019
Concept Jaarrekening 2019

[4] Op deze manier kan het Dagelijks Bestuur in de vergadering van 8 juni 2020 uw zienswijze bespreken en hiermee de vergadering van het Algemeen Bestuur van 25 juni voorbereiden. Mocht de raad 27 mei niet halen voor de zienswijze, dan is het verzoek om z.s.m. na 27 mei de zienswijze in te dienen bij de GGD. In uiterste geval kan de raad de zienswijze meegeven aan het betreffende AB-lid t.b.v. besluitvorming in het AB van 25 juni 2020.

Bijlage 1:

De belangrijkste verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting:

(I=incidenteel; S=structureel)

Opbrengsten			
Rijksvaccinatieprogramma	I/S		460.000
Personeelslasten			
Formatie gezondheidsmakelaars	I		225.000
Extra personeelslasten Rijksvaccinatieprogramma	I/S		250.000
Afschrijvingen			
Lagere afschrijvingen door stelselwijziging 2018	I		220.000
Hogere afschrijvingen ivm nieuwbouw	I		59.000
Huisvesting			
Vrijval voorziening groot onderhoud	I		563.000
Overige materiële kosten			
Vrijval post onvoorzien	I		175.000
Inkoop ondersteunende diensten	I/S		125.000
Overige verschillen	I/S		7.000
Reserves			
Dotatie bestemde reserve frictiekosten huisvesting	I		504.000

Samenvatting		
I		170.000
I/S		78.000
Totaal		**248.000**

Jaarverslag 2019

OOG VOOR KWETSBARE MENSEN

GGD Gelderland-Zuid

Inhoud

Voorwoord

1. GGD-brede producten 4
- Jeugd
- Wijk en omgeving
- Crises en rampen

2. Resultaten per werkveld 17
- Algemene Gezondheidszorg
- Jeugdgezondheidszorg
- Gezond Leven
- Bijzondere Zorg
- Veilig Thuis

3. Resultaten per gemeente 50

Op het moment dat dit jaarverslag wordt opgeleverd (medio maart 2020), volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de GGD, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht. En dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. De exacte effecten zijn op dit moment nog niet in te schatten.

LEESWIJZER

Dit jaarverslag bestaat uit een inhoudelijk en financieel overzicht van het jaar 2019.

We beginnen met een hoofdstuk over onze GGD-brede producten. Deze hebben we vastgesteld in onze meerjarenstrategie 2016-2019. Het zijn ontwikkelingsgebieden waar we, door het verbinden van expertise binnen en buiten onze GGD, extra gezondheidswinst willen behalen. Hoe, dat leest u onder meer in de interviews.

In het hoofdstuk erna zoomen we per werkveld in op de behaalde resultaten. Het gaat om de resultaten van onze afdelingen en teams, waarvoor de begrotingsafspraken 2019 leidend zijn. Waar mogelijk hebben we resulaten uitgedrukt in cijfers. In de kaderteksten belichten we steeds een gezondheidsaanpak op maat, voor een kwetsbare groep.

Tot slot vindt u in de jaarrekening een overzicht van de kosten en baten.

Oog voor kwetsbare mensen

Gezondheid is een veelzijdig begrip. Het gaat over geborgen kunnen opgroeien en gezond ouder worden. Over kunnen omgaan met tegenslag, lekker in je vel zitten en voelen dat je mag zijn wie je bent. Kortom, gezondheid gaat over het leven en over geluk.

Het is dan ook een voorrecht om voor de publieke gezondheid te mogen werken. Ons werk kenmerkt zich eveneens door veelzijdigheid. We hebben een breed werkterrein. Met verschillende soorten taken die zich uitstrekken over alle levensfasen heen. Inclusief de kwetsbare levensfasen.

Om al deze taken goed te kunnen uitvoeren herbergen we een grote verscheidenheid aan deskundigheden. Behalve kennis en expertise zetten onze professionals hun passie in om bij te dragen aan de gezondheid en veiligheid in onze regio. Onder meer door verbindingen te leggen tussen sociaal domein, zorg, onderwijs, leefomgeving en veiligheid. Dat is nog iets wat onze professionals gemeen hebben: zij verstaan de kunst van het samenwerken.

In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af over de taken die wij voor de gemeenten en hun inwoners mogen uitvoeren. U ziet in dit document ook iets terug van de kleur die onze medewerkers iedere dag in hun werk aanbrengen. Vanuit hun eigen deskundigheid en altijd in samenwerking met partners.

Het is een mooi palet. Ik wens u veel leesplezier.

Dr.ir. Moniek Pieters
Directeur Publieke Gezondheid
GGD Gelderland-Zuid

WAT DOET DE GGD?

GGD Gelderland-Zuid is de gemeentelijke gezondheidsdienst voor: Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel. Ook voor Mook en Middelaar verzorgen wij enkele diensten.

Als verlengstuk van deze gemeenten werken wij aan publieke gezondheid. Onze hoofdtaak is: het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van inwoners op alle leeftijden (-9 maanden – 100+). Speciale aandacht gaat hierbij uit naar kwetsbare groepen. Onze dienstverlening organiseren wij zo laagdrempelig mogelijk, in samenwerking burgers en partners in de zorg, onderwijs, welzijn en veiligheid.

Het takenpakket van de GGD is divers. De meeste GGD-taken liggen vast in de Wet publieke gezondheid. Andere relevante wetten voor de taken die wij uitvoeren, zijn: de Wet kinderopvang, Wet op de lijkbezorging, Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning en Wet veiligheidsregio's.

1| GGD-brede producten

Jeugd

Jong geleerd is oud gedaan

“Puberstress begint al in de peutertijd”

Kinderen die goed in hun vel zitten, ontwikkelen zich beter. Al ruim 10 jaar maakt het Gezonde School-team van de GGD zich sterk voor een gezond en (sociaal) veilig leerklimaat op scholen. Samen met leerlingen, ouders, schoolpersoneel en andere professionals. Niet alleen op school trouwens. Want een gezonde en stimulerende leeromgeving begint al op de kinderopvang.

Schoolprofielen

In Gelderland-Zuid werken bijna alle scholen in het basis- en voortgezet onderwijs met de Gezonde School-aanpak. Het betekent dat de school 1 of meer leefstijlthema’s structureel aandacht geeft en dit vastlegt in beleid. De GGD begeleidt scholen hierbij. Het accent in de aanpak bepaalt de school zelf. Of het nu gaat om voeding en beweging, roken, welbevinden, seksualiteit, het kan van alles zijn. Liefst zoeken we hierin ook samenwerking met de kinderopvang, want goede preventie begint zo jong mogelijk. Dat werd maar weer eens bevestigd toen we de resultaten uit onze Kindermonitor – de zogenaamde ‘schoolprofielen’ – aan kindercentra werden gepresenteerd, vertelt adviseur Gezonde School Sylvia Meijer. “Veel kindercentra herkenden de trends, vooral op het gebied van slaapproblemen en dagritme.”

Verschillen per wijk

Haar collega Myriam van der Steen werkt als zorgcoördinator voor het project ‘Kijk op kleintjes’. Op vaste basis bezoekt zij, samen met 3 collega-zorgcoördinatoren, alle kindercentra in Nijmegen. Om daar te observeren of kinderen zich goed ontwikkelen en misschien een extra steuntje in de rug nodig hebben. Myriam: “Als er iets aan de hand is, heeft dat vaak te maken met ontwikkeling, gedrag en/of gezinssituatie. Het verschilt per wijk. Daar waar hoogopgeleide ouders wonen, zie je tegenwoordig steeds vaker dat kinderen kampen met stress.” Sylvia herkent dit: “Prestatiedruk, de veelheid aan keuzes en de komst van social media hebben het leven van kinderen en jongeren ingrijpend veranderd. Het aantal jongeren dat kampt met sombere gevoelens en stressklachten neemt toe. Dit begint al vroeg: kleintjes moeten van alles. Dat heeft invloed op hun dagritme en -structuur.”

> “Wil je gezondheidsproblemen voor zijn, dan moet je bij de kinderopvang beginnen.”

Volstrekt normaal

Ze zijn het er beiden over eens: puberstress begint vaak al in de peutertijd. Myriam: “Wil je gezondheidsproblemen voor zijn, dan moet je bij de kinderopvang beginnen. Sylvia noemt Brede School De Klumpert in Hatert als goed voorbeeld. “Alles wat ze daar met gezondheid doen, doen ze op zowel de basisschool, de kinderopvang als de BSO. Deze zitten bij elkaar in het gebouw, dus het is ook heel natuurlijk en vanzelfsprekend om de gezonde lijn door te trekken. “Samen bewegen is op De Klumpert bijvoorbeeld volstrekt normaal: de kleintjes en de grotere kinderen gymmen samen en spelen samen op het schoolplein.

Sylvia: “Water drinken is ook iets wat je van jongs af aan kunt stimuleren. Op de kinderopvang wordt bijna alleen nog water en thee gedronken. Ook de scholen volgen. Veel middelbare scholen hebben hun automaat met zoete drankjes weggehaald en vervangen door een watertappunt. Gevolg: leerlingen zijn minder druk en kunnen zich beter concentreren.”

> “Het belangrijkste is dat erover gepraat wordt. Overal dezelfde gezonde boodschap.”

Samenwerking met ouders

De samenwerking met ouders is cruciaal bij het aanmoedigen van een gezonde leefstijl. Daarom worden ze nadrukkelijk betrokken bij de Gezonde School-aanpak. Zo ook op Christelijke basisschool De Hien in Dodewaard, waar het thema voeding extra aandacht krijgt. Directeur Evelien Buis: “Jaarlijks organiseren we een projectweek voeding. Dat is een week vol smaaklessen, met als afsluiter de Gezonde School-lunch waar kinderen zelf de recepten en ingrediënten voor meenemen. Vorig jaar kregen alle aanwezige ouders samen een workshop over gezonde voeding.” Op de kinderopvang is het iets makkelijker om de ouders te betrekken. Ze halen en brengen hun kinderen; dat zijn de momenten dat er snel even wat informatie wordt uitgewisseld. Bijvoorbeeld over gezonde traktaties of over een sociale activiteit. Sylvia: “Het belangrijkste is dat erover gepraat wordt. Overal dezelfde gezonde boodschap, daar kunnen wij als GGD een bijdrage aan leveren. Zo wordt de gezonde keuze een makkelijke keuze!”

GEZONDHEID KINDEREN*

	0-3 jaar	4-7 jaar	8-11 jaar
Heeft een (zeer) goede gezondheid	97%	97%	97%
Eet dagelijks fruit	80%	65%	50%
Drinkt ≥ 3 suiker-drankjes/dag	9%	17%	18%
Rookt passief mee in huis	2%	4%	6%
Heeft (zorgwekkende) faalangst	4%	18%	20%
Kijkt beeldscherm in uur voor slapengaan	23%	23%	30%
Kan door verkeer niet veilig buitenspelen	29%	26%	19%
Woont in gezin dat moeilijk rondkomt	9%	10%	10%

*Resultaten zijn afkomstig uit de Kindermonitor 2018.
De ouders van de kinderen hebben deze antwoorden gegeven.

Resultaten jeugd

KANSRIJKE START

Doel van het landelijke actieprogramma Kansrijke Start is om meer kinderen een goede start te geven. In de eerste 1.000 dagen wordt de basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van een kind. In Nijmegen, Tiel, Berg en Dal, Beuningen en Culemborg zijn lokale coalities gevormd met ketenpartners (ook GGD) om afspraken te maken over deze 1e fase. We hebben interventies uitgezet om kwetsbare (aanstaande) ouders beter te bereiken en begeleiden.

NU NIET ZWANGER

Na de pilot van Nu Niet Zwanger (NNZ) in 2017-2018 gaven we in 2019 een vervolg aan de uitvoering van het programma. In de deelnemende gemeenten Berg en Dal, Culemborg en Nijmegen ondersteunden we diverse cliënten en zorgden we bij professionals voor deskundigheidsbevordering, samenwerking en opschaling van casussen. De verwachting is dat in 2020 meer gemeenten aan de slag gaan met NNZ.

VOORZORG

Voorzorg richt zich op jonge moeders tot 25 jaar. Doel van dit project is om ervoor te zorgen dat baby's in een risicovolle (gezins)situatie, zo probleemloos mogelijk de eerste 2 jaar doorkomen. Een traject wordt opgestart in de zwangerschap en loopt dus bijna 2,5 jaar door. In 2019 liep met 11 moeders een traject, onder wie moeders uit Nijmegen, Berg en Dal, Mook en Middelaar, Wijchen en Beuningen. Het 1e traject startte in 2017 en werd in 2019 afgerond.

GEZONDE KINDEROPVANG

Om onze collectieve preventieaanpak door te trekken van 4-18 naar 0-18 jaar werkt de Gezonde School aan Gezonde Kinderopvang (GKO). In 2019 hebben we de landelijke werkwijze uitgewerkt voor onze GGD en de interne rolverdeling bepaald. Door de projectleider GKO is deze aanpak gepresenteerd aan kindercentra. De aanpak heeft aansluiting met andere werkgebieden binnen de GGD (Infectieziektebestrijding, JGZ en Seksuele Gezondheid).

ARMOEDE EN GEZONDHEID

Kinderen die opgroeien in armoede, hebben minder ontwikkelingskansen. De stress van armoede verlaagt het vermogen om zelf te handelen. Om dit complexe probleem aan te pakken zijn we bezig met een ZonMw-project vanuit de academische werkplaats AMPHI. Ook namen we deel aan het platform Armoede en Schulden van gemeente Nijmegen, armoedepact Tiel, projectgroep schuldenproblematiek & armoedebeleid Buren, en de landelijke alliantie Kinderarmoede.

Wijk en omgeving

Van droom naar werkelijkheid

“Samen eten werkt beter dan een voorlichtingsfolder”

Samen werken aan gezondheid. De GGD doet dat het liefst zo dicht mogelijk in de buurt van inwoners, met alle lokale partners die hierin een rol kunnen spelen. In Tiel, Culemborg, West-Betuwe en Maasdriel ontwerpen professionals samen met inwoners een gezonde aanpak voor hun gemeente. In Nijmegen werken kinderen samen met restaurants aan gezonde kindermenu’s. Zomaar enkele voorbeelden.

Ontdekkingstocht

“Creativiteit is heel belangrijk als je iets wilt overbrengen”, betoogt Renata Koning. Als inwoonster van Tiel denkt ze mee over een gezonde aanpak voor de gemeente. “Het gaat er niet zozeer om wat je de mensen vertelt, maar hoe je de mensen bereikt.” Met haar werkgroep maakt ze deel uit van het project Samen leren voor gezond gewicht Rivierenland. Hoofddoel van dit project is om met een mix van (creatieve) interventies een gezonde leefstijl en gezond gewicht te bevorderen in de deelnemende gemeenten. “In het begin dacht ik ‘wat vaag’. De manier waarop we nadenken over een aanpak is echt anders dan anders. Maar al snel vond ik het ook grappig en bijzonder wat het oplevert. We begonnen bijvoorbeeld met een afbeelding van een lange weg, waarop we onze dromen konden plaatsen en onze ideeën over de manier waarop we dit wilden bereiken. Het is echt een ontdekkingstocht met elkaar.”

Samen leren

Iedere deelnemende gemeente heeft een werkgroep, bestaande uit 2 inwoners en circa 8 professionals, onder meer beleidsambtenaren, diëtisten, huisartsen en buurtsportcoaches. Ook doet er een gezondheidsmakelaar van de GGD mee. Deze is de aanjager van de groep. Projectleider Hiske Blom vertelt over de werkwijze van de werkgroepen: “We hebben allemaal gekozen voor gezond gewicht, omdat dit voor iedere gemeente een issue is. Doel van dit project is om te leren van elkaar. De bestaande gezonde initiatieven binnen de gemeenten worden zoveel mogelijk benut. Iedere werkgroep maakte hiervoor eerst een analyse: welke initiatieven zijn waardevol en kansrijk? Vervolgens hebben we keuzes gemaakt over doel, doelgroep, interventies en plan van aanpak.”

> “Een diëtist heeft een heel andere ambitie als het gaat om gezondheid dan een inwoner.”

Waarderend onderzoeken

Binnen de werkgroep was veel ruimte voor eigen inbreng. Hiske: “We hebben op een positieve manier met een open mind naar elkaars ideeën geluisterd. Dankzij deze ‘waarderende’ manier van onderzoeken, lieten deelnemers hun ideeën de vrije loop. Dat werkte erg inspirerend. De werkvormen ondersteunden dit proces. Wat ik er vooral mooi aan vond, is het verbinden van verschillende invalshoeken. Een diëtist heeft een heel andere ambitie als het gaat om gezondheid dan een inwoner. Het doel van de werkgroepen is ook om draagvlak voor de lokale aanpak te genereren: de kans op succes is natuurlijk groter als de plannen breed gedragen worden.” Inmiddels liggen er 4 plannen, waarmee de gemeenten in 2020 aan de slag gaan. Hiske is trots op de dromen die zijn bedacht. “Nu is het tijd om ze werkelijkheid te laten worden. Het is niet alleen maar samen leren, maar ook samen doen.”

Beweegkriebels

Eén van de dromen in Maasdriel is dat kinderen meer buiten kunnen spelen. Eliza van Eck is groepleidster van kinderdagverblijf ‘Villa Veentjes’ en neemt deel aan de werkgroep. “Op ons kinderdagverblijf willen wij kinderen zoveel mogelijk buiten laten spelen en dat kan gelukkig ook. We hebben verschillende grote buitenruimtes. Het plan is

SAMEN LEREN VOOR GEZOND GEWICHT RIVIERENLAND

In de regio Rivierenland hebben veel inwoners overgewicht. De gemeenten Culemborg, Tiel, Maasdriel en West-Betuwe spannen zich in om dit aantal terug te dringen. Met het project ‘Samen leren voor gezond gewicht in Rivierenland’ willen zij het effect van deze inspanningen en de betrokkenheid onder inwoners vergroten. Het project wordt begeleid door de GGD en de HAN, in samenwerking met de vier gemeenten en twee academische werkplaatsen (AMPHI en WSDN). Vanuit ZonMw is subsidie verkregen om samen te werken en te leren. In fase 1 van het project (oktober 2018 - september 2019) ligt de nadruk op co-creatie tussen inwoners en professionals: samen ontwerpen zij een integraal en gedragen plan voor de gemeente. In fase 2 (2019 - 2022) ondersteunt het project (samenwerkingsverband) de lokale werkgroepen bij het uitvoeren van de plannen. En bij het samen leren, onder meer door evaluatie en monitoring.

om met de andere kinderdagverblijven in Maasdriel mee te gaan doen aan het programma ‘Beweegkriebels’. We krijgen dan een training en materiaal waarmee we kinderen kunnen aanmoedigen tot bewegen, zoals korte actieve parcours en spelletjes. We doen nu al allerlei beweegactiviteiten zowel binnen als buiten. Met Beweegkriebels willen we dagelijks een ½ tot 1 uur extra beweegactiviteiten aanbieden. Ik geloof erin dat wij als kinderopvang een belangrijke rol kunnen spelen in het voorkomen van overgewicht op latere leeftijd.”

> “Er is een groot verschil tussen denken wat gezond is en wat écht gezond is.”

Samen eten

In Tiel richten veel dromen zich op gezond eten. Zo is er de salade challenge en de voedingsbox. Hierin wordt voortgeborduurd op onder andere de Gezonde Schoolkantine en de Buurtmoestuin. “Ik vind het erg leuk om mee te denken,” vertelt Renata. “Ik hoor en zie veel. In een clubhuis in Tiel-Oost werk ik mee als vrijwilligster en daar eten we vaak samen. Mensen denken dan dat we gezond eten als er boerenkool op het menu staat, maar er wordt een halve kilo zout bij gegooid. Er is een groot verschil tussen denken wat gezond is en wat écht gezond is.” Ze is overtuigd van het belang van netwerken. “Je moet je doelgroep opzoeken, contact maken. In zuidelijke landen eten mensen veel samen, dat moeten wij ook meer doen. Op die momenten praat je met elkaar en wissel je dingen uit. Als je dat dan ook nog combineert met samen koken; dat heeft zó veel meer effect dan een voorlichtingsfolder over voeding.”

WIJ ZIJN GROEN, GEZOND EN IN BEWEGING NIJMEGEN

Nijmegenaren voelen zich gezond, maar het kan nog veel beter. Veel mensen die zich gezond voelen, gedragen zich niet altijd gezond. De helft van de volwassenen heeft overgewicht, er wordt te weinig bewogen, en kinderen eten onvoldoende groente en fruit. Er zijn grote verschillen in de stad en de kosten blijven groeien. Met het project Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen (2017-2027) werken de GGD, gemeente Nijmegen en Radboudumc samen aan een gezonde stad, waar de gezondheidsverschillen steeds kleiner worden. Met inwoners die lekker in hun vel zitten, voldoende bewegen en gezond eten. Via (het ontwikkelen van) een breed netwerk willen de partners een duidelijke vooruitgang tot stand brengen. Met speciale aandacht voor de volgende thema’s: rookvrije generatie, gezond gewicht, gezonde voeding, vitaliteit van medewerkers, voldoende bewegen, bewuster alcoholgebruik, mentale fitheid en een schone en groene leefomgeving.

VetLekker

Het effect van samen eten, ziet ook Bernadette Janssen van het project ‘VetLekker’. Dit project wordt uitgevoerd onder de vlag van ‘Wij zijn Groen, Gezond en in Beweging Nijmegen’. Een breed en integraal project in de stad Nijmegen. “Kinderen uit Nijmegen zijn in gesprek gegaan met de kok van een restaurant in de buurt”, legt ze uit. “Ze gaven aan wat zij lekker en gezond vinden en hoe dat terug moest komen in een gerecht. Vervolgens ging de kok aan de slag en kwamen

de kinderen op bezoek in het restaurant voor een proeverij. Uit de gerechten die de kok had gemaakt, kozen zij hun favoriete gerecht: een gezond en lekker kindermenu op de kaart van het restaurant."
Ze glimlacht bij de leuke ideeën en proeverijen die voorbijkwamen. "Kinderen die eten, is altijd een feest. Ze praten met elkaar over het eten en dagen elkaar uit: 'Heb je dát al geproefd?! Daarin schuilt de kracht van dit idee: het samendoen. Ze leren van elkaar wat gezond is."

> "Als alles gezond leven uitademt, gaan mensen vanzelf gezond gedrag vertonen."

Gezonde leefomgeving

De kracht van het samendoen kan ook doorgetrokken worden naar de fysieke omgeving van mensen. Daarvan getuigt de buitenruimte van een verzorgingshuis in Ammerzoden. Adviseur Gezonde Leefomgeving Patrick Klaassen dacht mee over de inrichting: "Het gebouw heeft een grote tuin die op diverse manieren rekening houdt met de gezondheid van de oudere bewoners. Er is een moestuin waarin ze aan de slag kunnen, dus dat zorgt voor beweging en het levert gezonde voeding op. Ze ontmoeten er anderen; een belangrijk aspect om eenzaamheid onder ouderen tegen te gaan. En ook niet onbelangrijk: het is een koele plek die hen beschermt tegen hitte in de zomer." Onze kracht is onze brede kijk op gezondheid, besluit collega-adviseur Gezonde Leefomgeving Wim van Doorn. "We hebben als GGD veel kennisgebieden in huis. In onze adviezen kunnen we alle aspecten van het leven van mensen meenemen. En als alles gezond leven uitademt, gaan mensen vanzelf gezond gedrag vertonen."

Resultaten wijk en omgeving

GEZONDE LEEFOMGEVING

In 2019 voerden we met alle gemeenten een oriënterend gesprek over een omgevingsvisie. De Omgevingswet (start 2021) vormt hiervoor het kader. We adviseerden Nijmegen, die als 1e gemeente een omgevingsvisie ontwikkelde. In andere gemeenten adviseerden we binnen pilots als voorbereiding op de omgevingsvisie. Bij onze advisering maakten we gebruik van de speciaal door ons ontwikkelde Quickscan.

INTEGRALE AANPAK OUDEREN

In 2019 hebben we in alle gemeenten aandacht besteed aan gezond ouder worden. We hebben onze collectieve preventie op het gebied van gezond ouder worden uitgebreid. Met activiteiten rond thema's als ontmoeten, bewegen en gezonde voeding, evenals met een publiekscampagne. Ook hebben we nieuwe samenwerkingspartners benaderd, zoals sportdocenten, diëtisten en gemeenten (afdeling openbare ruimte).

VERSTERKEN PREVENTIESTRUCTUUR

Op basis van signalen uit het netwerk en wijkprofielen agendeerden gezondheidsmakelaars van de GGD gezondheidsthema's binnen wijken en gemeenten. Waar nodig werden thema's met lokale partners vertaald in een aanpak. Volgens de makelaars lukte het om in 76% van de wijken en gemeenten de samenwerkingsstructuur te verbeteren. En in 68% de samenhang tussen activiteiten en beleid.

KETENAANPAK (PSYCHISCH) KWETSBARE BURGERS

In 2019 werd de bereikbaarheid en beschikbaarheid van het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) uitgebreid naar de avond en het weekend. Het meldpunt is een aanvulling op de acute keten (de centrale meldkamer en huisartsenpost) en draagt bij aan een sluitende aanpak voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. In overleg met de gemeenten wordt bekeken of het meldpunt in 2020 kan worden voortgezet.

SLUITEND NETWERK PSHI-MEDEWERKERS

PSHi is hulp die wordt geboden bij kleinschalige (dreigende) maatschappelijke onrust door ingrijpende gebeurtenissen. De gemeente coördineert de hulp bij zo'n gebeurtenis en kan de GGD inschakelen voor de coördinatie van de psychosociale zorg. In 2019 is dat bij 26 incidenten gebeurd. 10 medewerkers Bijzondere Zorg hebben in 2019 een bijscholing PSHi gehad.

Crises en rampen

Oefenen met playmobil

Aan de slag met een nieuw crisisplan

Voor alle buitengewone situaties die onze GGD raken en die niet binnen de bestaande organisatie kunnen worden opgelost, richten we een crisisorganisatie in. Hoewel iedere crisis anders verloopt, proberen we er toch zo goed mogelijk op voorbereid te zijn. En dat betekent: oefenen, oefenen, oefenen.

Belangrijk houvast

De onderlegger voor onze oefeningen is het ‘Integraal Crisisplan’. Dit plan vervangt ons oude rampenplan (GROP) en is sinds 2019 onze leidraad bij crises en rampen. Vanaf de melding tot en met de nazorg staan alle stappen en afspraken nauwkeurig beschreven in dit plan. Voor ons is het een belangrijk houvast in een crisissituatie, die gekenmerkt wordt door chaos, dilemma’s en complexiteit. Jaarlijks stellen we bij de GGD een opleidingsplan op om dit crisisplan te oefenen. Voor de trainer(s) is het altijd weer een zoektocht naar een oefenmethode die aansluit bij de leerbehoefte van de deelnemers. Liefst ook nog een beetje anders dan eerdere oefeningen.

Waalbrug stort in

Op 25 januari 2019 hadden we weer zo’n oefening. We oefenden met medewerkers het proces van psychosociale hulpverlening (PSH): één van onze wettelijk verplichte taken tijdens een ramp. Trainingsbureau

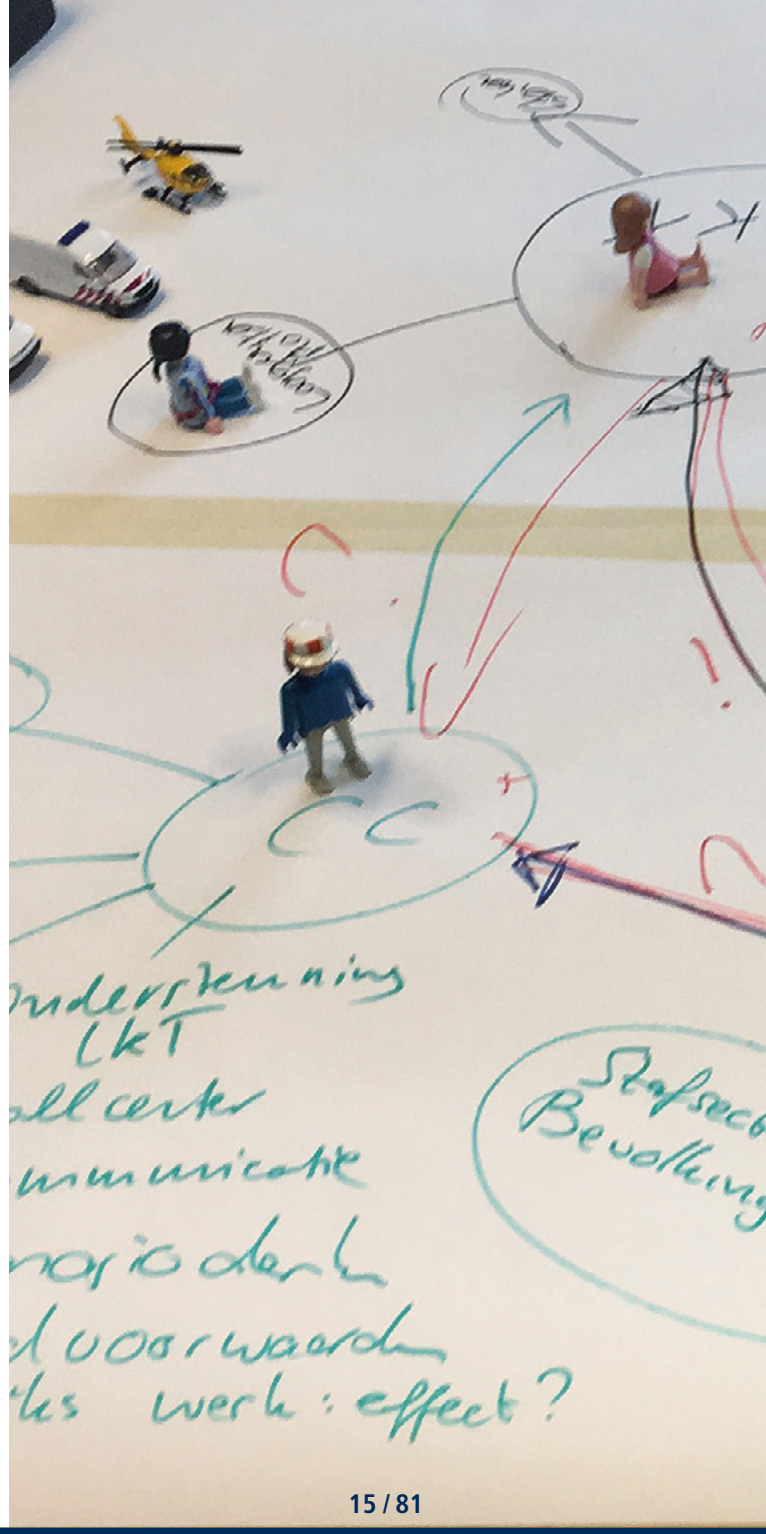
Trimension kwam op het idee om met playmobiel te oefenen. De poppetjes spelen de hoofdrol tijdens de wandelvierdaagse Nijmegen. In dit scenario is de start(dins)dag een bijzondere dag waarop tienduizenden wandelaars over de Waalbrug lopen. In de namiddag, als het laatste deel van de wandelaars zich over de brug begeeft, slaat het noodlot toe. Een deel van de stalen constructie van de Waalbrug stort in en belandt op enkele tientallen wandelaars. Er breekt paniek uit en er is chaos alom. Er wordt opgeschaald naar GRIP 3.

Spelers op de kaart

Alle deelnemers nemen de rol aan die zij ook in een echte crisissituatie (kunnen) hebben. De poppetjes vormen hun alter-ego. Op de vraag 'wie wordt als 1e gealarmeerd?' plaatst iemand het 1e poppetje op de kaart. Zo wordt het hele proces van melding, opschaling en afschaling doorgesproken. Er ontvouwt zich een netwerk van spelers en een indrukwekkend lijnenspel. De lijnen leggen hier en daar ook de mogelijke knelpunten bloot in het proces. Daar moeten we in een vervolgtraining op door oefenen. Uiteraard gaat het hier om een complexe crisissituatie, waarvan je hoopt dat die in het echt nooit zal plaatsvinden. Dankzij de playmobiel-poppetjes hebben we het PSH-proces goed kunnen nabootsen. Dat de plastic mannetjes voor veel deelnemers nostalgische waarde hebben, maakte het oefenen extra leuk.

GGD-taken in het beheersen/bestrijden van ramp- en crisissituaties zijn:

- infectieziektebestrijding (IZB)
- medische milieukunde (MMK)
- psychosociale hulpverlening (PSH)
- gezondheidsonderzoek na ongevallen en rampen (GOR)

Resultaten crisis en rampen

INTEGRAAL CRISISPLAN

In de afgelopen jaren vond een herziening plaats van het GGD rampen- en opvangplan (GROP) naar een actueel integraal crisisplan. Dit crisisplan is in mei 2019 vastgesteld en geïmplementeerd.
Het integrale crisisplan beschrijft de crisisorganisatie binnen GGD Gelderland-Zuid.

OPLEIDING MEDEWERKERS

Een belangrijk onderdeel van het integraal crisisplan is het cyclisch opleiden, trainen en oefenen (OTO) van de bij de opschaling betrokken personen en afdelingen. In overeenstemming met dit plan hebben we in 2019 de betrokken personen en afdelingen van de GGD geoefend, getraind en opgeleid.

PIKETFUNCTIES

De GGD heeft in 2019 de piketfuncties voor VRGZ/GGD ingesteld, volgens de overeenkomst Publieke Gezondheid tussen de GHOR en de GGD. De inzet van de Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS) is volgens de overeenkomst GGD'en regio Oost geborgd.

URGENTE SITUATIES

De GGD (crisiscoördinator) is in 2019 voor 5 urgente situaties opgeroepen. Deze situaties hebben niet geleid tot opschaling binnen de GGD, dan wel tot het formeren van een crisisteam.

2| Resultaten per werkveld

Resultaten

Algemene Gezondheidszorg

De afdeling Algemene Gezondheidszorg (AGZ) combineert diverse taakgebieden van de GGD: het voorkómen en bestrijden van infectieziekten en tuberculose, reisvaccinaties, seksuele gezondheidszorg, technische hygiënezorg, forensische geneeskunde en medische milieukunde. Ook het toezicht op kinderopvang en Wmo-voorzieningen zijn taken van de afdeling AGZ.

Preventie en bestrijding infectieziekten

VACCINATIEVRAGEN

In totaal kwamen er bij Infectieziekten 1.421 vragen binnen, waarvan ruim 30% ging over vaccinaties. Daarnaast zijn er ook nog verzoeken gekomen voor vaccinaties op maat en vaccinaties buiten het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) om. Deze hangen vooral samen met de aandacht voor meningokokken en kinkhoest. Deze konden (tegen betaling) bij onze poli Reizigers & Vaccinaties worden gehaald.

MATERNALE KINKHOESTVACCINATIE

In december 2019 werd de kinkhoestvaccinatie voor zwangere vrouwen opgenomen in het RVP. Tot die tijd vaccineerden we in 2019 bij Reizigers & Vaccinaties al 1.385 zwangeren op eigen kosten; ongeveer de helft van het aantal zwangeren in die periode. Vanaf half december konden zwangeren dankzij het RVP de ’22 weken-prik’ kosteloos halen. Dit leidde tot een vaccinatiepiek die we met de Jeugdgezondheidszorg opvingen.

RAPPORTAGE PER GEMEENTE

In het RVP worden kinderen tegen 12 infectieziekten beschermd. Gemeenten zijn sinds 1 januari 2019 verantwoordelijk voor de financiering en uitvoering van het RVP. De Wet Publieke Gezondheid (Wpg) is hiervoor aangepast. Conform de aangepaste Wpg rapporteren wij voortaan jaarlijks de vaccinatiegraad aan de gemeenten. Dit doen we aan de hand van factsheets.

MELDINGEN INFECTIEZIEKTEN

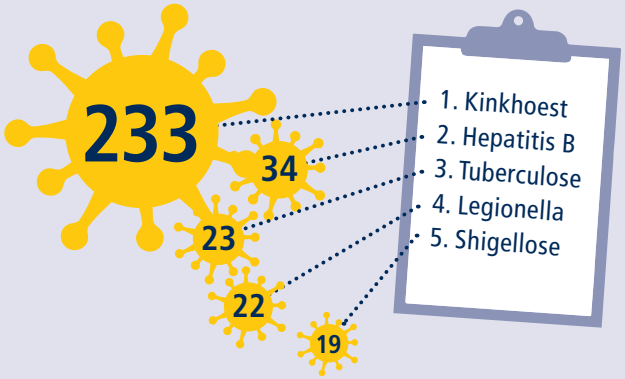

146
'artikel 26'-meldingen

385
meldingsplichtige infectieziekten

214
niet-meldingsplichtige infectieziekten

TOP 5 MELDINGSPLICHTIGE INFECTIEZIEKTEN*

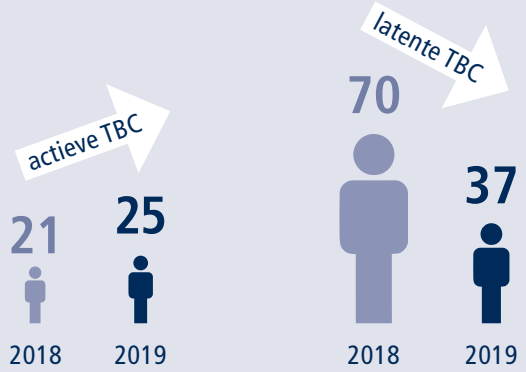

* Het gaat hier om meldingen van infectieziekten die volgens de Wet publieke gezondheid verplicht gemeld moeten worden bij de GGD. De cijfers zijn aantallen meldingen.

TUBERCULOSEBESTRIJDING

Het aantal patiënten met acute tuberculose (TBC) steeg licht, terwijl het aantal latente gevallen bijna halveerde. Een goede screening blijft van belang om het aantal besmettingen laag te houden. Voor de optimalisering van TBC-bestrijding zijn landelijke voorstellen gedaan. Met de 3 Gelderse GGD'en kiezen we voor het borgen van TBC-zorg als kerntaak voor public health, en voor meer samenwerking met onder andere ziekenhuizen.

BESMETTINGEN TUBERCULOSE

HYGIËNE-INSPECTIES

In het kader van de Wpg hebben we de inspecties van grootschalige evenementen, seksinrichtingen, asielzoekerscentra en dak- en thuislozenopvang 100% uitgevoerd. Om het hygiënebeleid bij instellingen binnen onze regio te verbeteren, breidden we onze dienstverlening uit naar o.a. de Ambulancedienst en 's Heerenloo. We werk(t)en hierbij nauw samen met het Gelders antibiotica en infectiepreventie netwerk (GAIN).

Seksuele gezondheid

ASG-TAKEN UITGEVOERD

Team Seksuele Gezondheid heeft, volgens de afspraken met het RIVM en het Ministerie van VWS, de taken rond de Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) uitgevoerd. Deze taken betreffen soa-zorg voor risicogroepen en hulp bij seksualiteitsvragen voor jongeren onder de 25 jaar. GGD Gelderland-Zuid was ook in 2019 coördinerende GGD voor de ASG-zorg in Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel).

TOENAME KEUZEHULPGESPREKKEN

Sinds 2017 voert GGD Gelderland-Zuid keuzehulpgesprekken uit bij onbedoelde zwangerschap. Deze taak namen we over van het FIOM. Sinds die overname is er sprake van een verdubbeling van het aantal gesprekken in Gelderland-Zuid. Financiering vindt additioneel plaats via VWS en GGD GHOR Nederland.

NAZORGSPREEKUUR VGV

Voor het nazorgspreekuur Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) kregen 10 sleutelpersonen extra scholing. Deze sleutelpersonen verzorgen onder meer voorlichting voor de doelgroep (zowel mannen als vrouwen). Ook leiden ze vrouwen met klachten na een besnijdenis, toe naar zorg. Samen met het landelijke 'Platform 6/2' organiseren we in 2020 Zero Tolerance Day in Nijmegen. In 2019 waren we druk met de voorbereidingen.

LANDELIJKE REGELING PREP-ZORG

Op 1 augustus 2019 startte de landelijke regeling voor PrEP-zorg aan MSM (mannen die seks hebben met mannen) met een hoog risico. Eind 2019 verstrekten we aan ruim 150 MSM-cliënten in Gelderland-Zuid PrEP. Daarnaast coördineerden we de implementatie van PrEP-zorg in Oost-Nederland. Eind 2019 leverden alle 5 GGD'en in Oost-Nederland PrEP-zorg volgens de landelijke regeling.

SCHOLING EN STAGEBEGELEIDING

In totaal hebben we ruim 165 doktersassistenten en 200 huisartsen en apothekers bijgeschoold in soa- en PrEP-zorg. Ook verzorgden we scholing voor huisartsen in opleiding en voor de huisartsenkaderopleiding Urogynaecologie aan de Radboud Universiteit. Dermatologen in opleiding liepen stage bij onze poli Seksuele Gezondheid.

SEKSUELE GEZONDHEID

6.004
consulten
seksuele gezondheid

Top 5 sense-onderwerpen*

1. Anticonceptie
2. Ongeplande zwangerschap
3. Seksueel geweld
4. Pijn tijdens vrijen
5. Orgasmeproblemen

1.295
gevonden soa's

Top 5 soa's

1. Chlamydia
2. Gonorroe
3. Syfillis
4. Hepatitis B
5. HIV

*Voor deze onderwerpen kwamen jongeren < 25 jaar naar het Sense-spreekuur.

Medische milieukunde

ADVIES AAN BURGERS

Het team Milieu en Gezondheid adviseert burgers, instanties en gemeenten over gezondheidsrisico's door milieublootstellingen. Het aantal adviezen aan burgers was in 2019 vergelijkbaar met voorgaande jaren.

BELEIDSONDERSTEUNING

Door toenemende maatschappelijke en politieke aandacht voor een gezonde leefomgeving, zijn vragen van gemeenten en instanties complexer geworden. Het geven van beleidsadviezen kost hierdoor meer tijd. Ten opzichte van 2018 leidde dit tot een daling in onze advisering uit eigen initiatief.

OMGEVINGSWET

Beleidsadviezen over een gezonde inrichting van de leefomgeving komen steeds vaker voort uit samenwerking met ketenpartners en interne collega's. Het adviseren rond de Omgevingswet vormt een substantieel deel van het werk van het team Milieu en Gezondheid.

MILIEU EN GEZONDHEID

145
meldingen/vragen van burgers

121
advies/beleids-ondersteuning aan gemeenten/instanties

Toezicht en handhaving kinderopvang

VERANDERINGEN DOOR WETGEVING

In 2019 hebben we onze werkwijze doorontwikkeld op basis van de 4 nieuwe wetten en besluiten die in 2018 van kracht werden. Daarnaast kwamen er in 2019 nieuwe aanvullende besluiten, zoals de voorschoolse educatie kinderopvang, die we hebben doorgevoerd. Ook is het herstelaanbod ingevoerd, Streng aan de Poort verder ontwikkeld, en hebben we de intensivering toezicht gastouderopvang voorbereid.

REGISTRATIE EN HANDHAVING

Voor de gemeenten Nijmegen, Druten, Culemborg en Tiel voerden we al langer de registratie en lichte handhavingstaak uit. In 2019 zijn we dit voor Zaltbommel ook gaan doen.

ALLE INSPECTIES UITGEVOERD

De wettelijk verplichte inspecties van alle kindercentra zijn uitgevoerd. In totaal hebben we bij de 520 instellingen in onze regio 809 inspecties gedaan. Ook de wettelijk verplichte steekproef bij 5% van de gastouders, is uitgevoerd. Evenals de door gemeenten gewenste ophogingen van dit percentage.

INSPECTIES KINDERCENTRA

520
kindercentra

809
inspecties

Wmo-toezicht

ONDERZOEKEN EN VERBETERTRAJECTEN

In totaal onderzochten we 13 calamiteiten en geweldsincidenten bij Wmo-aanbieders. We deden 5 onderzoeksverkenningen naar aanleiding van signalen over Wmo-aanbieders die (mogelijk) te weinig kwaliteit leveren. We voerden 2 signaalgestuurde onderzoeken uit en 3 follow-up onderzoeken.

AANVULLENDE OPDRACHT GEMEENTEN

Bij 1 aanbieder hebben we op verzoek van de betreffende gemeente een extra follow-up onderzoek uitgevoerd. Voor een andere gemeente deden we signaalgestuurd onderzoek naar een aanbieder die Wmo-producten levert op basis van PGB (persoonsgebonden budget).

SAMENWERKING ROND TOEZICHT EN HANDHAVING

Bij het merendeel van de signaalgestuurde onderzoeken in 2019 werkten we samen met de landelijke inspectie IGJ. Na ieder onderzoek adviseerden we de betrokken gemeente over de te nemen handhavingsmaatregelen en over de verbetermaatregelen voor de aanbieder. Bij 1 Wmo-aanbieder die onvoldoende verbeteringen liet zien, adviseerden we de gemeente om van deze aanbieder geen Wmo-producten meer af te nemen.

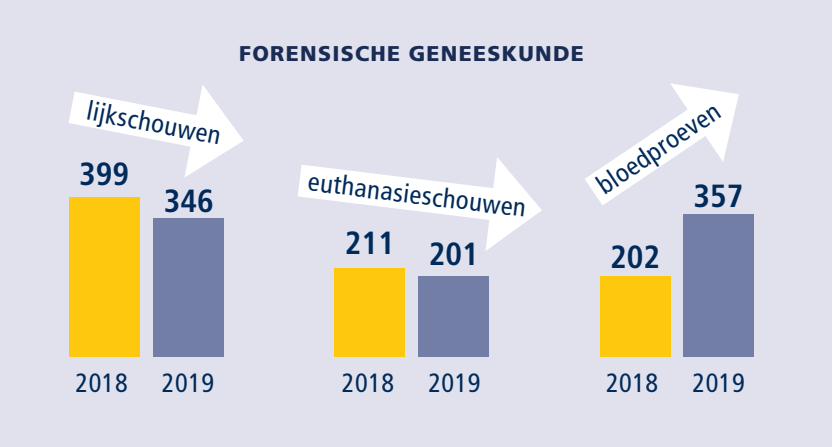
OPENBAARHEID RAPPORTEN

Sinds eind 2017 maken we de rapporten van onze signaalgestuurde onderzoeken openbaar. In 2019 is hiertegen voor het eerst een bezwaar ingediend door een aanbieder. Het bezwaar is, nadat het is onderzocht door een externe commissie, verworpen.

Forensische geneeskunde

SCHOUWEN EN BLOEDPROEVEN

Alle benodigde lijkschouwen en forensisch medische onderzoeken zijn uitgevoerd. In 2019 is het aantal lijkschouwen licht gedaald in vergelijking met eerdere jaren. Het aantal bloedproeven (voor controle op middelengebruik bij verkeers- of geweldsdelicten) is sinds 2017 verdrievoudigd. Dit als gevolg van de invoering van de speekseltest op drugs door de politie in 2017.

Nieuwkomers

DOORLOPENDE ZORGLIJN

Vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg) én afspraken met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is de GGD verantwoordelijk voor gezonde opvang en integratie van vluchtelingen en nieuwkomers. Vanaf het moment van binnenkomst op de AZC's tot en met de vestiging binnen gemeenten. In 2019 hebben we integrale

samenwerking (intern en extern) gestimuleerd, om de doorlopende zorglijn voor deze doelgroep te borgen.

INTERNE SAMENWERKING

Intern hebben we geïnvesteerd in de samenwerking tussen Jeugdgezondheidszorg, Veilig Thuis, de gezondheidsmakelaars en de teams Seksuele Gezondheid/TBC/Infectieziektebestrijding (zie hiervoor ook de resultaten per team). Daarnaast is het interne GGD-brede samenwerkingsplatform rond vluchtelingen gecontinueerd.

SAMENHANGENDE THEMA'S

Medewerkers bij de GGD weten elkaar steeds beter te vinden op de samenhangende thema's laaggeletterdheid, armoede en ouderenproblematiek in relatie tot nieuwkomers. Om de samenwerking rond deze thema's te bevorderen, hebben we trainingen, workshops en Lunch & Learn-bijeenkomsten georganiseerd. Hierbij zijn ook sleutelpersonen uit de doelgroep zelf betrokken.

CULTUURSENSITIEF WERKEN

Samen met gemeenten, zorgaanbieders en andere partners hebben we kennis- en preventienetwerken in de gemeenten gestimuleerd om cultuursensitief te werken. Ook het belang van sleutelpersonen kwam hierbij aan bod. In deze netwerken bespreken we de rol van gezondheid als voorwaarde om mee te kunnen doen in de maatschappij.

PARTNERSCHAP

De GGD is vaste partner geworden in het Diversiteitscafé in Nijmegen. Evenals in het platform www.gezondinnederland.info. Ook participeerde de GGD in de 'Maaksessies' die door Open Embassy in samenwerking met de Provincie Gelderland werden georganiseerd. Op verzoek trainden we sleutelpersonen en interculturele consulenten van lokale welzijnspartners op gezondheidsthema's.

VOORLICHTING EN EDUCATIE

Verspreid over de gemeenten organiseerden we diverse voorlichtingen, gericht op nieuwkomers. Sommige waren specifiek gericht op ouders, meisjes of LHBT'ers. In bijna alle gemeenten verzorgden we de workshop 'Gezondheidszorg in Nederland', als onderdeel van het participatieverklaringstraject van nieuwkomers. Meer specifieke trainingen gingen o.a. over anticonceptie, mondzorg en opvoeding.

BEWUSTWORDING EN AGENDERING

In het kader van de nieuwe Inburgeringswet (vanaf 2021), zetten we bij gemeenten in op de kracht van preventie bij nieuwkomers. Ook bij de GGD stimuleren we integratie van nieuwkomers, onder meer met stage- en werkervaringsplekken. Speciale aandacht heeft het thema gezinshereniging, waarvoor we een ZonMw-subsidie kregen. We ontwikkelden een gesprektool en organiseerden een landelijk congres over dit thema.

HOMOMANNEN
krijgen PrEP-zorg

PrEP is een medicijn waarmee je een hiv-infectie kunt voorkomen. Het medicijn is bewezen effectief en kan als preventiemiddel voor veel ziekte(kosten)-vermindering zorgen.

In augustus 2019 ging GGD Gelderland-Zuid van start met de landelijke PrEP-pilot. De komende 5 jaar krijgen we subsidie om ongeveer 200 mannen die seks hebben met mannen (MSM), PrEP-zorg te geven.

"Al voordat de landelijke PrEP-regeling officieel van start ging, boden we PrEP-zorg aan mannen met risico op hiv", vertelt arts Seksuele Gezondheid Noëmi Nijsten. "Vanaf de start van de pilot waren we daarom een van de weinige GGD'en die al direct over het personeel en de middelen beschikte om PrEP-zorg te bieden." Dat kwam goed uit, want het animo om deel te nemen aan de pilot, was hoog. "In de regio Gelderland-Zuid hadden we eind december 2019 al ruim 160 mannen aan de PrEP."

Vaccinatiecheck voor
MENSEN MET AUTO-IMMUUNZIEKTE

Mensen met een auto-immuunziekte, zoals reuma of een chronische darmontsteking, worden vaak behandeld met medicijnen die de afweer remmen. Door de verminderde afweer hebben zij een verhoogd risico op infecties. Sommige infecties zijn te voorkomen met een vaccinatie. Daarom biedt de GGD deze kwetsbare groep een vaccinatiecheck aan.

In 2019 bracht het RIVM een landelijk advies uit over de vaccinaties voor mensen met een auto-immuunziekte. Arts Infectieziekten Jolanda Hoefnagel van GGD Gelderland-Zuid dacht mee over dit advies. "We waren in Gelderland-Zuid al een paar jaar bezig met het vaccineren van deze risicogroep. Vanuit die ervaring heb ik input kunnen leveren, met name op het gebied van de praktische uitvoering. We hadden in Gelderland-Zuid een checklist voor de vaccinatiecheck bedacht, dit idee is ook overgenomen in het landelijke document."

Om mensen met een auto-immuunziekte te vaccineren werkt de GGD samen met ziekenhuizen. "We willen deze mensen graag vaccineren vóórdat zij starten met medicijnen. Het vaccin werkt namelijk niet goed meer als de patiënt eenmaal afweerremmers gebruikt." Aan de hand van de vaccinatiecheck bekijkt de infectieziektearts van de GGD welke vaccinaties nog nodig zijn. De patiënt krijgt vervolgens een persoonlijk vaccinatieplan en kan zijn/haar vaccinaties bij de GGD halen. In de ziekenhuizen gaat dit op dezelfde manier. "Samen maken we zo onze preventiebelofte waar: voorkomen is beter dan genezen."

Resultaten

Jeugdgezondheidszorg

De afdeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ) biedt preventieve gezondheidszorg aan baby's, peuters en kinderen in de schoolgaande leeftijd (0-18 jaar). Het doel van de JGZ is de ontwikkeling en opvoeding van kinderen te monitoren. En zo vroeg mogelijk in het opgroeiproces ondersteuning te bieden wanneer dat nodig is. Samenwerking met de ouders is hierbij cruciaal. Zo willen we problemen op latere leeftijd voorkómen.

RISICOSIGNALERING 0-18 JAAR

We zijn gestart met het scholen van medewerkers in de GIZ-methodiek. Met deze methodiek schatten we de zorgbehoefte van kinderen en hun ouders in. En het geeft ouders meer regie over de inhoud van het gesprek. Om psychosociale problematiek vroegtijdig te kunnen signaleren hebben we bij 0-4 jarigen de SDQ-screeninglijst ingezet. Voor 4-18 jarigen gebruikten we dit instrument al.

UITVOERING RVP

De reguliere doelgroepen van het rijksvaccinatieprogramma (RVP) hebben we gevaccineerd. Extra werkdruk bracht de inhaalcampagne meningokokken met zich mee. In totaal verzorgden we voor jongeren uit de geboortejaren 2003, 2004 en 2005 in 2019 bijna 25.000 ACWY-vaccinaties. Ook de invoering van de kinkhoestvaccinatie (22 weken-prik) voor zwangere vrouwen vroeg extra inzet.

22 WEKEN-PRIK

Eind 2019 werd door het RIVM de maternale kinkhoestvaccinatie in het RVP opgenomen. De invoering van deze '22 weken-prik' vroeg veel voorbereiding en inzet. De vaccinatie brengt voor de jeugdarts ook een extra handeling met zich mee tijdens het 4 weken-contactmoment: voor elk kind moet opnieuw het vaccinatieschema worden opgesteld, afhankelijk van of de moeder wel/niet gevaccineerd is.

CONTACT MET DOELGROEPEN

Behalve een nieuwsbrief voor ouders (0-4) en basisscholen (4-12), hebben we sinds 2019 ook een nieuwsbrief voor kinderopvang (0-4). Voor het contact met de jeugd is JouwGGD na 5 jaar nog steeds een succesvol kanaal.

MIJN KINDDOSSIER

In 2019 is het online ouderportaal Mijn Kinddossier (MKD) in gebruik genomen. Ouders kunnen via MKD zelf afspraken wijzigen, vragenlijsten invullen en adviezen teruglezen. Nieuw is ook het sturen van een sms voorafgaand aan een afspraak. Dit droeg onder meer bij aan een hogere opkomst op de spreekuren. De opkomst voor de standaard contactmomenten 0-4 jaar steeg van gemiddeld 90% in 2018 naar 95% in 2019.

CONTACTMOMENTEN

In 2019 zagen we nagenoeg alle kinderen uit ons werkgebied tijdens de standaard contactmomenten. Van hen kreeg ongeveer driekwart nog een extra contactmoment (zorg op indicatie). Ruim 8% van alle kinderen die we zagen, verwezen we door naar specialistische zorg, zoals een kinderarts, KNO-arts, oogarts, orthopeed of psycholoog.

'EXTRA ZORG'-ONDERWERPEN

TOP 5

1. Gewicht
2. Gezichtsvermogen
3. Schoolverzuim
4. Algemene ontwikkeling en/of psychosociale problematiek
5. Lengte/gehoor

CONTACTMOMENTEN

* Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
** Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ, ook via 'Kijk op kleintjes' en maatwerk.

REDUCTIE SCHOOLVERZUIM

In samenwerking met de gemeente Nijmegen (afdeling leerplicht), 2 VO-scholen en het samenwerkingsverband VO-scholen in Nijmegen zijn we gestart met het doorlichten van het ziekteverzuimproces. Met als doel dit proces efficiënter en doelmatiger te laten verlopen. De pilot M@ZL (BO en VO) is geëvalueerd. Hieruit kwam naar voren dat scholen over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking tussen de betrokken partijen.

EXTRA AANBOD VLUCHTELINGEN

In 2019 zijn voorbereidingen getroffen voor het starten van een consultatiebureau op de AZC-locatie in Nijmegen. Ook zijn we gestart met het

aanbieden van de 22 weken-prik op AZC's. Er is een pilot huisbezoek gestart voor de JGZ-intake van nieuwvestigers. En met ketenpartners hebben we vervolgafspraken gemaakt voor het sneller en zorgvuldiger op-/afschalen van zorg op het AZC.

ZORG VOOR KWETSBARE ZWANGEREN

In het kader van bewust ouderschap hebben we deelgenomen aan het programma Kansrijke Start (zie GGD-brede product Jeugd). Verder is de JGZ vertegenwoordigd in alle VSV Samen-werkgroepen. Met VSV Samen zijn we overeengekomen dat de JGZ vanaf 2021 structureel prenatale huisbezoeken gaat uitvoeren bij kwetsbare zwangeren en gezinnen. Daarmee voldoen we aan de wetswijziging die in 2019 is aangekondigd.

DOORGAANDE LIJN

In 2018 is nauwkeurig gekeken naar de standaard contactmomenten JGZ die vereist zijn volgens het Landelijk Professioneel Kader (LPK) en de invulling hiervan. Ook was er aandacht voor het goed aansluiten en overdragen van deze contactmomenten. In 2019 is deze doorgaande lijn geëvalueerd. Aanbevelingen worden opgepakt in 2020.

INDIVIDUELE EN COLLECTIEVE PREVENTIE

Via Mijn Kinddosier (MKD) kunnen ouders individueel geadviseerd worden door JGZ-medewerkers. In 2019 organiseerden we ook collectieve preventie op verschillende JGZ-locaties in de vorm van ouderbijeenkomsten. Dat deden we samen met ketenpartners. Ook met Gezond Leven werkten we samen aan collectieve preventie rond thema's als ouderschapsondersteuning en voorlichting aan taalgroepen/landengroepen op het AZC.

GGD-BREDE THEMA'S

Als JGZ leverden we een aandeel in het ontwikkelen van nieuwe GGD-brede thema's, zoals slapen en laaggeletterdheid. We verzorgden een scholing slapen voor jeugdartsen en -verpleegkundigen en stelden een meerjarenplan 'Laaggeletterdheid en gezondheidsvaardigheden' op. Ook namen we deel in werkgroepen rond nieuwvestigers, armoede, rookvrije generatie, Groen, Gezond en in Beweging, en Kansrijke Start.

DIGITALE INFORMATIE

Het digitaal informeren van onze doelgroepen hebben we doorontwikkeld, onder meer Mijn Kinddosier. Ook is het aantal nieuwe 'Facebook in de wijk'-pagina's van JGZ-medewerkers toegenomen. En er zijn digitale nieuwsbrieven per leeftijds- en onderwijscategorie bijgekomen.

VERBINDING SOCIAAL-MEDISCH

Met onze deelname aan diverse overleggen leverden we een bijdrage aan het verbinden van het sociaal domein met de medische wereld. Voorbeelden zijn: samenwerkingsoverleg NOEL, overleg tussen jeugdartsen en kinderartsen, overleg met Karakter rond vroegtijdige signalering ASS, werkgroep mentale weerbaarheid (Nijmegen) en het Transit-project Amalia Kinderziekenhuis.

NETWERKVERSTERKING

We sloten aan bij het zorgoverleg op basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs (BSOT/ZAT/MDO) en voerden jaargesprekken met deze scholen. Ook namen we deel aan zorgoverleg op het AZC rond minderjarigen. De interne afstemming van GGD-afdelingen over individuele en collectieve zorg voor het AZC, is aangescherpt.

LOKALE SAMENWERKING

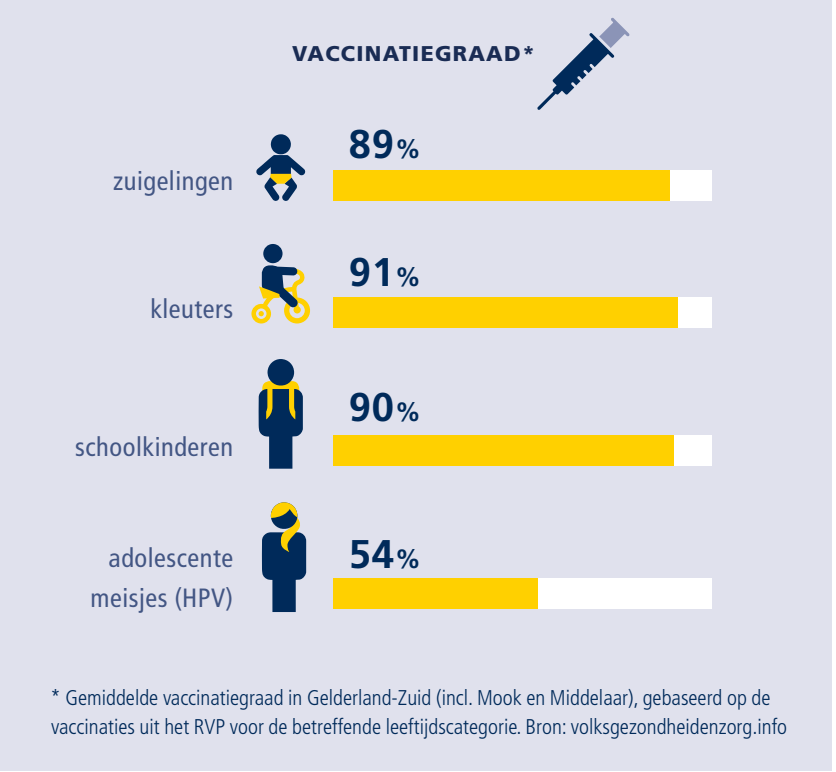
Op afroep kunnen JGZ-medewerkers gevraagd worden om voor casuïstiekbespreking aan te sluiten bij het sociaal wijkteam. Voor het inrichten van jeugdteams per gemeente werd een voorbereidingsbijeenkomst georganiseerd in het najaar van 2019.

BRUIKBARE GEGEVENS

In 2019 zijn we gestart met het project 'Herinrichting KD+'. Dit is de applicatie voor het digitale kinddossier (Mijn Kinddossier). We bekijken onder meer hoe we bruikbare en betrouwbare gegevens voor het monitoren van (groepen) leerlingen kunnen opleveren. Ook willen we de registratie vereenvoudigen. Ter ondersteuning van een zorgvuldige en juiste registratie is een Kennisbank geïntroduceerd. Deze is nog in ontwikkeling.

ONDERZOEK

Gezinshereniging is voor alle gezinsleden van vluchtelingen/migranten een ingewikkeld proces. In 2019 hebben we praktijkonderzoek gedaan naar gezinshereniging, met subsidie van ZonMw. We hebben onder meer een praktische handreiking en een gesprekstool opgeleverd. Daarnaast begeleidden we hbo- en masterstudenten die onderzoek doen naar asielzoekers en nieuwkomers in de wijk.

* Gemiddelde vaccinatiegraad in Gelderland-Zuid (incl. Mook en Middelaar), gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidenzorg.info

Verzuimende **ROC-STUDENTEN** begeleiden

Jeugdarts Carolijn Engels werkt op het ROC Nijmegen en begeleidt studenten met verzuim. Dat doet ze samen met een team van professionals: het zogenaamde 'Expertisecentrum' van het ROC. "Soms is er een duidelijke (medische) oorzaak voor het verzuim, soms is het een leefstijlprobleem, soms spelen psychische en sociale oorzaken een rol. We kijken wat er speelt en hoe we de jongere kunnen helpen om weer aan de slag te gaan met schooltaken."

Studenten die zich regelmatig ziekmelden, worden door het ROC naar de medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg verwezen. Afhankelijk van de oorzaak van het verzuim neemt de jeugdarts of -verpleegkundige de begeleiding van de student op zich. In een gesprek bekijken zij met de student wat er speelt, wat hij of zij zelf kan doen en op welke manier de school hierin ondersteuning kan bieden. Zo nodig met de hulp van het Expertisecentrum; hierin werken GGD, schoolmaatschappelijk werk, coaches, leerplicht, trajectbegeleiders, teams taal en rekenen, en de financieel adviseur van ROC en gemeente nauw met elkaar samen.

Behalve de studenten die zich ziekmelden, ziet Carolijn ook (andere) studenten over wie de school zich zorgen maakt. "Bij deze studenten onderzoek ik of er sprake is van een verminderde belastbaarheid. Mocht dit het geval zijn, dan geef ik adviezen om dit aan te pakken. Dat kan bijvoorbeeld een aanpassing van het rooster zijn." Studenten kunnen ook op eigen initiatief een afspraak bij haar inplannen. Bijvoorbeeld voor medische vragen of vragen over hun leefstijl. In deze gesprekken draait het er vooral om de student zelf tot keuzes te laten komen.

Als voorbeeld noemt ze een student met hoofdpijnklachten. "Er kan sprake zijn van migraine en soms ligt er een probleem met het gezichtsvermogen aan ten grondslag. Maar regelmatig spelen andere oorzaken een rol, bijvoorbeeld een moeilijke thuissituatie of psychische klachten. Ook dan vragen we de student mee te denken. Speelt de migraine op door stressvolle momenten, misschien een slaaptekort, of is de medicatie niet goed afgestemd? Samen kijken we wat deze student nodig heeft."

Carolijn haalt er veel voldoening uit om te zien hoe jonge mensen zelf tot keuzes komen. "Met als uiteindelijke doel natuurlijk dat de jongere zijn of haar opleiding afmaakt en het ROC met een diploma verlaat. Want daar doen we het voor!"

BABY'S
beschermen tegen kinkhoest

Kinkhoest is een gevaarlijke ziekte voor pasgeboren baby's die nog niet zijn ingeënt. Ze kunnen er heel benauwd en uitgeput van raken. In Nederland overlijden bijna ieder jaar 1 of 2 baby's aan kinkhoest. Mensen kunnen elkaar besmetten met de kinkhoest-bacterie via hoesten, dus ook baby's. Om baby's tegen de ziekte te beschermen, krijgen vrouwen tijdens hun zwangerschap een kinkhoestprik aangeboden. Hierdoor zijn baby's vanaf de geboorte tegen deze ziekte beschermd.

Sinds 16 december 2019 is deze maternale kinkhoestvaccinatie opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Vanaf die datum kunnen zwangere vrouwen uit de gemeenten in de regio Nijmegen, West Maas en Waal en Neder-Betuwe op afspraak bij de GGD een '22 wekenprik' halen. De laatste 2 weken van het jaar leidde dit tot een vaccinatiepiek, die de teams van Reizigers & Vaccinaties en Jeugdgezondheidszorg door goede samenwerking konden opvangen. Er werden 307 zwangere vrouwen gevaccineerd tegen kinkhoest.

Simone van Poppel uit Nijmegen (zwanger van haar 3e kindje) liet zich ook vaccineren: "Voor mij is het een kleine moeite, waarmee ik een risico voor mijn kindje kan vermijden. Natuurlijk doe ik dat dan. Ik zou het vreselijk vinden als mijn kind straks kinkhoest heeft en ik dit had kunnen voorkomen."

Resultaten
Gezond Leven

Bij de afdeling Gezond Leven werken we aan gezonde wijken, gemeenten en scholen. Onze aanpak is integraal: we betrekken zoveel mogelijk gezondheids-aspecten en partners bij het ontwikkelen en organiseren van voorlichtings- en preventieprogramma's. Dat doen we voor diverse doelgroepen. Onderzoek vormt hierbij een belangrijke basis: onze epidemiologen onderzoeken periodiek de gezondheidssituatie, het welzijn en de leefstijl van bevolkingsgroepen in de regio.

Gezonde Wijk en Gemeente

GESPECIALISEERDE GEZONDHEIDSMAKELAAR

Iedere gemeente heeft haar eigen gezondheidsmakelaar(s), en in Nijmegen ieder stadsdeel. Voorheen richtte de makelaar zich op gezondheidsbevordering van 0-100 jaar. In 2019 hebben we een splitsing gemaakt tussen makelaars voor de doelgroep volwassenen/ouderen en jeugd (zie Gezonde School). Zo kunnen we gerichter een netwerk opbouwen en scholen en gemeenten op relevante thema's voor deze doelgroepen ondersteunen.

PROGRAMMATISCHE AANPAK

We zijn gestart met het ontwikkelen van een meer programmatische aanpak per gemeente. Daarmee zetten we in op een beperkt aantal projecten die we in samenhang bekijken. Met deze focus willen we onze impact op gezondheid vergroten. Iedere gemeente heeft hiervoor een uitvoeringsagenda 2020 afgesproken.

LOKALE ACTIVITEITEN

In 2019 waren de gezondheidsmakelaars in totaal bij 252 projecten/netwerken betrokken in hun wijk of gemeente. In samenwerking met o.a. inwoners, zorg- en welzijnspartners en buurtsportcoaches hebben

de gezondheidsmakelaars tal van gezondheidsbevorderende activiteiten geïnitieerd of ondersteund (zie de resultaten per gemeente).

PREVENTIEAKKOORD

Op 7 oktober 2019 ondertekenden we, samen met nog 36 Nijmeegse organisaties, een lokaal preventieakkoord. Dit akkoord komt voort uit Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen. Gezamenlijk spraken we af dat we een gezonde leefstijl bij medewerkers, leerlingen, cliënten en patiënten stimuleren. Speerpunten: rookvrije omgeving, meer bewegen en gezond eten, bewustwording risico's alcoholgebruik.

HUISARTSEN

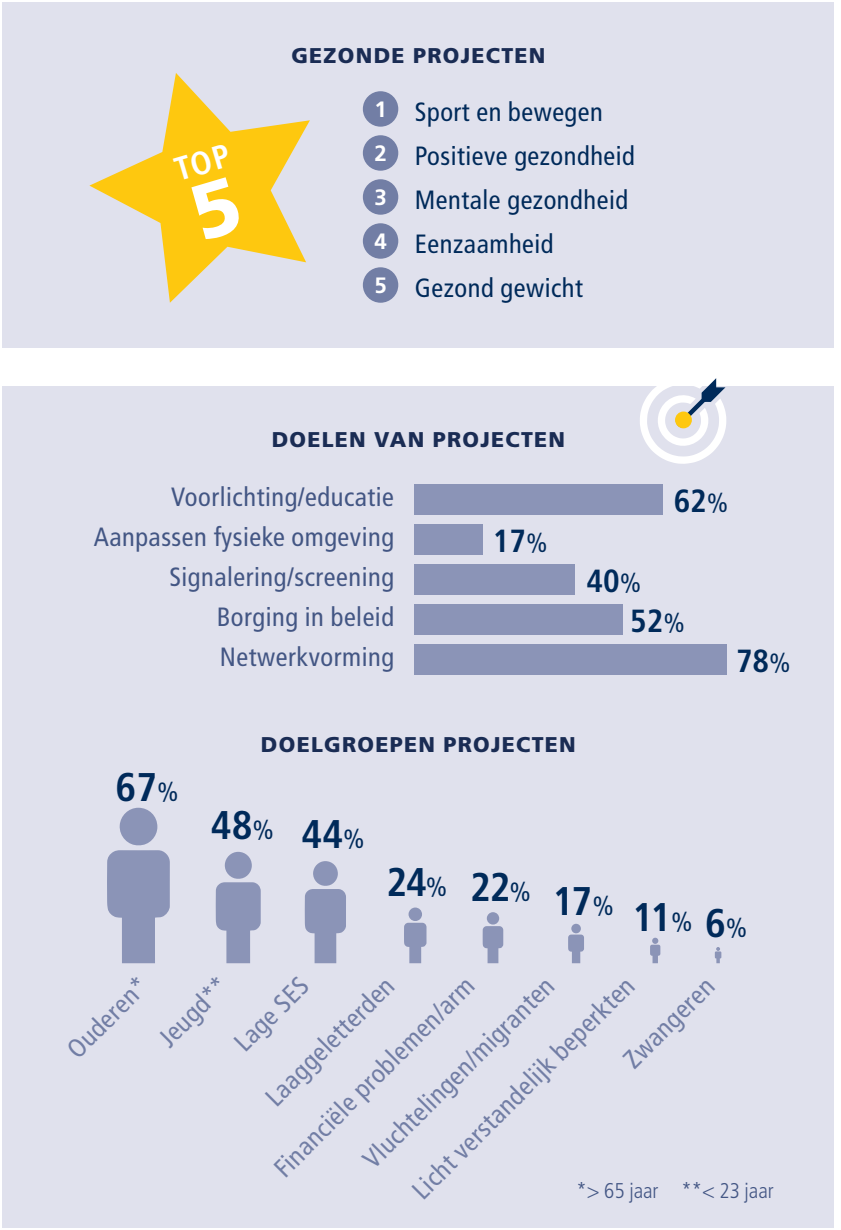
Steeds meer huisartsenpraktijken in Nijmegen willen aan de slag met preventie en gezondheidsbevordering. Dit levert mooie resultaten op. Bijvoorbeeld: samen met huisartsenpraktijk de Schakel is een subsidie verworven om samen in te zetten op laaggeletterdheid.

LVB-DOELGROEP

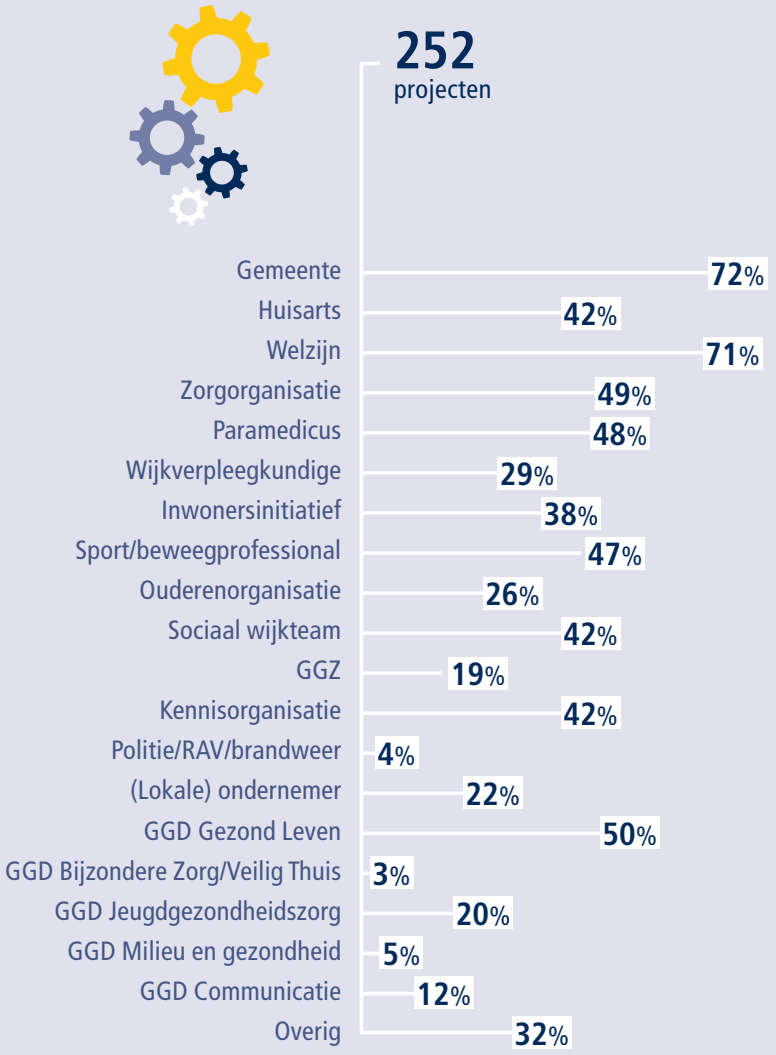
Binnen de Health Deals is aandacht gevraagd voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Voor professionals hebben we een handleiding voor een 'supermarktsafari' ontwikkeld. En trainingen gegeven ter ondersteuning van gezonde keuzes in de supermarkt. Ook hebben we een workshop 'uniek sporten' verzorgd en het netwerk verstevigd.

PREVENTIE OUDERENMISHANDELING

Vanuit het project ouderenmishandeling is een ondersteuningsstructuur van consulenten in de regio opgezet. Met Veilig Thuis zijn preventieve activiteiten ontwikkeld en er is extra aandacht voor financiële uitbuiting van ouderen en voor mantelzorgers.

SAMENWERKING BIJ LOKALE PROJECTEN

Gezonde School

CONTACT MET SCHOLEN

Met 85% van alle PO/VO/SO-scholen in Gelderland-Zuid (301) hebben de adviseurs Gezonde School in 2019 contact gehad over de Gezonde School-werkwijze.

GESPECIALISEERDE ADVISEURS

Naast het begeleiden van scholen bij de werkwijze Gezonde School zetten we de adviseurs in op diverse projecten, activiteiten en netwerken voor de jeugd. Dit doen wij lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk.

VIGNETTEN EN GEZONDE KANTINES

In totaal zijn er nu 88 scholen in Gelderland-Zuid (28% van het totaalaantal scholen PO/VO/SO) met 1 of meer themavignetten. Het betekent dat deze scholen een Gezonde School-werkwijze hanteren voor 1 of meer leefstijlthema's. Ook binnen het MBO zijn 4 vignetten Gezonde School behaald. Het aantal VO-scholen met een kantineschaal voor het hebben van een Gezonde Schoolkantine, staat nu op 22.

FINANCIËLE STEUN

Voor 39 scholen in de regio die een Gezonde School willen worden, hebben we financiële steun aangevraagd via het landelijke ondersteuningsaanbod. Bij de toekenning kregen scholen met kwetsbare leerlingen voorrang. Voor 26 scholen hebben we extra ondersteuning op het thema relaties en seksualiteit kunnen regelen.

COMMUNICATIE

In 2019 zijn 10 nieuwsbrieven verzonden aan de scholen. Met deze nieuwsbrieven informeren we scholen over effectieve interventies op het gebied van gezondheidsbevordering en over landelijke subsidie-

mogelijkheden. De nieuwsflits Gezonde School, de menukaarten en de website Gezonde School zijn geactualiseerd.

CONFERENTIE

Op 2 oktober 2019 organiseerden we de conferentie 'Nijmeegse jeugd van de toekomst'. Deze werd bezocht door ruim 100 professionals die werken met kinderen en jongeren. Leidende vraag: hoe kunnen we er met z'n allen voor zorgen dat onze jeugd gezond en weerbaar opgroeit? De conferentie – georganiseerd in het kader van Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen – werd goed gewaardeerd.

TOENAME PROJECTEN

In 2019 heeft de Gezonde School aan veel lokale, regionale en landelijke projecten gewerkt. Een paar voorbeelden: Gezonde Schoolkantine, Gezonde Kinderopvang, SchoolsOUT, Vetlekker, Jong Leren Eten, Kansrijke Start, rookvrije generatie, mentale veerkracht, laaggeletterdheid, dynamische schoolagenda, schoolmoestuinen, Zaltbommel en Maasdriel Gezond, Jogg Neder-Betuwe, aanpak overgewicht jeugd Beuningen.

GEZONDE SCHOOL THEMA'S

1. Voeding
2. Welbevinden
3. Sport en bewegen
4. Relaties en seksualiteit
5. Mediawijsheid

GEZONDE SCHOOL

202
scholen werken structureel aan gezondheid (64%)

22
schalen Gezonde Schoolkantine

Gezonde Kennis

PRESENTATIE SCHOOLPROFIELEN

We hebben een presentatiemethode ontwikkeld om de Kindermonitorgegevens op schoolniveau terug te kunnen koppelen. Voor 49 basisscholen hebben we (vanwege voldoende respons) een eigen schoolprofiel kunnen maken. In 2019 hebben we hiermee de cijfers aan scholen gepresenteerd.

PRESENTATIE GEBIEDSPROFIELEN

Met het presentatieprogramma Tableau zijn alle beschikbare cijfers van de verschillende monitors geactualiseerd en algemeen toegankelijk gemaakt. De gegevens kunnen online per wijk geraadpleegd worden. Ook zijn dashboards gemaakt voor gezond gewicht (vanuit

Nijmegen Groen, Gezond en in Beweging), vaccinatiegraad en overgewicht jeugd. In 2019 hebben we scholen en gemeenten geadviseerd op basis van deze cijfers.

GEZONDHEIDSMONITOR JEUGD (VOORHEEN E-MOVO)

In het voorjaar hebben we samen met gemeenten en andere belanghebbenden de vragenlijst voor de Jeugdmonitor 2019 vastgesteld, inclusief een versie voor het speciaal en praktijkonderwijs. In het najaar voerden we de monitor uit bij ca. 10.500 leerlingen (klas 2 en 4) van alle 38 VO-scholen. Ook voerden we de monitor uit bij ca. 800 leerlingen van 16 scholen in het speciaal en praktijkonderwijs. De resultaten worden opgeleverd voor de zomer van 2020.

BIJDRAGEN GGD-ONDERZOEKEN

Voor diverse GGD-onderzoeken en overzichten leverden we cijfers aan, zoals de OGGZ-monitor. Ook projecten hebben we ondersteund met cijfers/onderzoek, zoals Groen Gezond en in Beweging, SameNoord, Samen leren voor gezond gewicht Rivierenland en enkele Sportimpulsprojecten. We brachten 33 verdiepende factsheets uit, onder andere over vaccinatiegraad en thema's uit de Kindermonitor, Volwassenen- en ouderenmonitor.

INZET ONDERZOEKSPANEL

Aan het GGD-panel nemen rond de 2.000 inwoners uit onze regio deel. In 2019 is het panel ingezet om nader onderzoek te doen naar omgaan met hitte, een gezonde leefomgeving, en de invloed van levensgebeurtenissen op ouderen.

KENNISATELIER

In de nieuwe organisatiestructuur (zie Bedrijfsvoering) is er meer aandacht voor een informatie- en datagedreven aanpak van GGD-activiteiten. We hebben hiervoor een GGD-breed programma ontwikkeld: het Kennisatelier Onderzoek, Informatie en Advies. Onderzoekers, dataspecialist, informatiemanager en inhoudelijk betrokkenen van de GGD maken deel uit van dit atelier. Het programma is in 2019 voorbereid en start vanaf 2020.

ACADEMISCHE WERKPLAATS

Binnen AMPHI Integraal Gezondheidsbeleid voerden we onderzoek uit naar de relatie gezondheid-omgeving. We ontwikkelden een onderzoekslijn voor Groen, Gezond en in Beweging, leverden diverse onderzoeksmiddelen, 2 projectideeën en 3 wetenschappelijke publicaties op. We verzorgden diverse lezingen en waren betrokken bij 3 consortia. Met Universiteit Maastricht en andere partners startten we een brede evaluatie van de Gezonde School-aanpak.

ORATIE HOOGLERAAR

Op 7 juni 2019 hield Gerard Molleman (afdelingsmanager Gezond Leven) zijn oratie als bijzonder hoogleraar preventie: de verbinding tussen de zorg en publieke gezondheid. GGD en Radboudumc willen met de leerstoel duurzame samenwerking en aansluiting realiseren tussen de public health en de eerste- en tweedelijnszorg. GGD Gelderland-Zuid financiert de leerstoel.

Wandelevenement voor **DIABETICI**

Ongeveer 1 miljoen mensen in Nederland hebben diabetes. De zorgkosten zijn hoog, terwijl een effectief en gratis medicijn binnen handbereik ligt, namelijk: beweging. Om diabetespatiënten tot (meer) bewegen aan te moedigen, is er de Nationale Diabetes Challenge (NDC). GGD Gelderland-Zuid grijpt dit wandelevenement aan om de gezondheid en levenskwaliteit van diabetici in de regio te verbeteren. Dat doen we samen met huisartsen en andere lokale (zorg)partners.

Naast Tiel, Culemborg, Beuningen, Druten en West-Betuwe, ging in 2019 de diabetes-challenge ook in de stad Zaltbommel van start. Vanaf april verzamelde zich op de Beersteeg iedere dinsdagavond een groepje diabetespatiënten voor een wandeling. Samen trainden ze zo 20 weken voor een wandeling van 5 of 10 kilometer, die gelopen zou worden tijdens de nationale NDC-dag in Den Haag. Uiteindelijk nam ongeveer de helft van het oorspronkelijke clubje deel aan deze slotdag op 28 september.

Gezondheidsmakelaar Sharon Cents vergezelde de wandelaars tijdens enkele oefentochten. Bij toerbeurt liepen er steeds 4 begeleiders mee, zoals een huisarts, praktijkondersteuner, fysiotherapeut, buurtsportcoach of diëtist. "We hebben gesprekjes gevoerd met de wandelaars. Over wat hen beweegt en hoe ze dit vol gaan houden. Ook nu zijn we daar nog mee bezig. Meedoen aan de challenge is mooi, maar de uitdaging is ook om ook daarna te blijven wandelen." Ze geniet ervan om te zien wat de challenge met mensen doet. "Een van de deelnemers met overgewicht, viel 20 kilo af. Hij heeft hierdoor zijn medicijngebruik aanzienlijk kunnen verminderen. Dat is winst!"

LAAGGELETTERDEN
werken aan gezondheidsvaardigheden

Laaggeletterde mensen hebben over het algemeen minder goede gezondheidsvaardigheden. Hoe informeer je jezelf over gezonde activiteiten als je niet goed kunt lezen? Wat staat er in die bijsluiter over het medicijn? Hoe moet je het advies van de huisarts of diëtist interpreteren? Vaak gaat laaggeletterdheid gepaard met een ongezondere leefstijl, minder zelfredzaamheid en meer zorggebruik. De GGD ondersteunt (zorg)professionals om laaggeletterde inwoners beter te kunnen bereiken en helpen.

Zo ging gezondheidsmakelaar Mounia El Mouden aan de slag voor huisartsenpraktijk De Schakel in Dukenburg. "Dukenburg heeft relatief veel laaggeletterde inwoners. Door samen te werken met de huisarts in deze wijk, bereiken we veel inwoners." Samen met haar collega startte ze een intensief traject: van planvorming en subsidieaanvraag, tot en met het trainen van praktijkmedewerkers, het aanpassen van het registratiesysteem en doorlichten van communicatiemiddelen (met taalambassadeurs). Ook met andere lokale partijen gaat ze het probleem van laaggeletterdheid te lijf. Mounia: "Ik breng het thema op verschillende manieren onder de aandacht bij professionals in de wijk. Tijdens wijkbijeenkomsten, overleggen en in werkgroepen. Zodra hier een vraag uit voortkomt, pak ik hem op."

In Wijchen werkt collega gezondheidsmakelaar Nicolette Broekhuisen samen met het ROC aan de gezondheidsvaardigheden van inwoners. "We hebben een driedaagse cursus georganiseerd die goed aansloot bij de individuele wensen van de cursisten. We zijn begonnen met vragen als: hoe zie jij jouw gezondheid, wat wil je hierover weten, is er iets wat je wilt veranderen of wat je moeilijk vindt?" Hieruit kwamen thema's naar voren die tijdens de bijeenkomsten zijn behandeld, zoals suikers en koolhydraten, zorgen en stress. Nicolette: "De lessen waren een middel om tot de kern te komen. Uiteindelijk bleek de behoefte van de deelnemers vooral te liggen op het vlak van eigenwaarde, zelfvertrouwen en een sociaal netwerk. We zijn nu bezig met het ontwikkelen van passend cursusmateriaal voor een assertiviteitstraining, samen met andere partners. En we hebben de deelnemers ondersteund bij het opzetten van een eigen ontmoetgroep."

Resultaten

Bijzondere Zorg

Bijzondere Zorg richt zich op kwetsbare burgers die zorg nodig hebben, maar deze zorg – om welke reden dan ook – niet krijgen (OGGZ-doelgroep). Zij komen hierdoor in een negatieve spiraal en kunnen voor overlast zorgen in hun omgeving. Samen met partners in het sociale domein brengen we hulp voor deze mensen zo snel mogelijk op gang.

Het team Toegang Beschermd Wonen (TBW) is onderdeel van de afdeling Bijzondere Zorg. In opdracht van de centrumgemeente Nijmegen beoordelen wij de aanvragen voor beschermd wonen. Wij doen hiervoor onderzoek en geven advies over een passende voorziening en zorgaanbieder.

Bijzondere Zorg

TOENAME MELDINGEN

Dagelijks komen bij het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) meldingen binnen over (psychisch) kwetsbare personen. De meldingen gaan meestal over een gezondheids-, zorg- en/of overlastsituatie. In 2019 nam het aantal meldingen wederom toe: van 1.189 in 2018 naar 1.468 in 2019. Deze toename heeft voornamelijk te maken met de pilot ‘Meldpunt voor mensen met verward gedrag’.

UITBREIDING MELDPUNT

Van juni 2018 tot en met december 2019 hebben wij met financiering van ZonMw de pilot ‘Meldpunt voor mensen met verward gedrag’ uitgevoerd. Hiervoor is de bereikbaarheid (avond en weekend) en beschikbaarheid van het MBZ uitgebreid. Burgers en professionals

kunnen bij het meldpunt hun zorgen melden over mensen met verward gedrag. In 2019 is extra ingezet op het vergroten van de bekendheid van het MBZ.

MELDINGEN MENSEN MET VERWARD GEDRAG

Van het totaalaantal meldingen bij het MBZ waren er 885 voor het 'Meldpunt voor mensen met verward gedrag'. Daarvan werden 195 meldingen gedaan door burgers, familie/omgeving en de rest door professionals. Het MBZ kan naar aanleiding van een melding verschillende vervolgtrajecten inzetten, bijvoorbeeld met de huisarts of hulpverlener van de cliënt, een sociaal (wijk)team of het Interventieteam.

SLUITENDE AANPAK

Voor de gemeenten in Gelderland-Zuid coördineert de GGD de ontwikkeling van een sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag. In 2019 hebben we gewerkt aan een goed sluitend netwerk rondom psychisch kwetsbare mensen door ketensamenwerking op lokaal en regionaal niveau te versterken. Concrete onderwerpen daarbij waren onder andere de realisatie van een (multidisciplinaire) crisisbeoordelingskamer en passend vervoer.

TRAJECTREGIE

Het MBZ biedt trajectregie bij complexe casussen. De trajectregisseur is het aanspreekpunt voor de cliënt en zorgt ervoor dat alle organisaties in de casus doen wat ze moeten doen. Daarvoor wordt met de cliënt een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld op alle leefgebieden. Uitgangspunt hierbij is het versterken van de eigen regie van de cliënt en het sociale netwerk. MBZ heeft in 2019 68 keer trajectregie ingezet.

MELDINGEN BIJZONDERE ZORG

1.446
meldingen

Consultatie en advies	229
Bijzondere Zorg-trajecten	742
Interventieteam-trajecten	235
Trajectregie	68
Begeleide Herkansing	9
PSHi*	26
WTH**	23
Housing First***	5
Sekswerk	32
Buitenzorg	61
Nazorg Ex-gedetineerden	16

* Bieden van PsychoSociale Hulpverlening bij incidenten.
** Uitvoeren Wet Tijdelijk Huisverbod, in opdracht van Veilig Thuis.
*** Aantal woningen dat is toegewezen voor Housing-First traject. In totaal zijn er 27 kandidaten aangeboden.

INTERVENTIETEAM

Het Interventieteam (IVT) wordt door MBZ ingezet bij langdurige en complexe situaties. Het IVT wordt door de GGD gecoördineerd en bestaat uit verschillende experts, zoals een psychiater, sociaalpsychiatrisch verpleegkundige en verslavingsarts. In 2019 heeft het IVT (Nijmegen en Rivierenland) 235 nieuwe aanmeldingen ontvangen.

SPECIFIEKE TAKEN

Naast de reguliere taken verrichtte Bijzondere Zorg in 2019 de volgende specifieke taken: Begeleide Herkansing, Housing First, Ketenaanpak in sekswerk, PsychoSociale Hulpverlening bij incidenten (PSHi), de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod voor Veilig Thuis, Praktijk Buitenzorg, de nazorg voor ex-gedetineerden en toeleiding naar zorg in het kader van de aanpak veelplegers.

KETENAANPAK SEKSWERK

GGD Gelderland-Zuid coördineert sinds 2010 de ketenaanpak in sekswerk. De focus ligt in Gelderland-Zuid niet alleen op het uitstappen, maar ook op preventie, het stabiliseren van de leefomgeving en het voorkomen dat de omstandigheden voor de sekswerker verslechteren. Naast coördinerende taken hebben wij trajecten ingezet en een ervaringsdeskundige aangesteld om de doelgroep beter te kunnen bereiken.

HOUSING FIRST

Housing First (HF) leidt langdurige dak- en thuislozen met verslavings- en psychiatrische problematiek toe naar een huurwoning. MBZ voert zowel de coördinatie als de toeleiding van kandidaten uit. In 2019 kregen wij 27 kandidaten aangeboden. De woningcorporaties stelden 5 woningen beschikbaar, dit leidde tot een flinke wachtlijst. Eind 2019 zaten 12 kandidaten (ook uit eerdere jaren) in een HF-traject.

BEGELEIDE HERKANSING

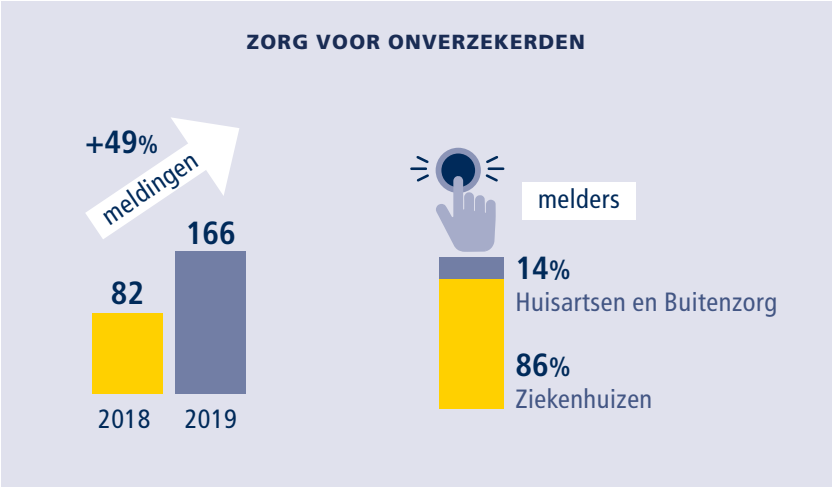
Begeleide Herkansing kan worden ingezet bij een dreigende huisuitzetting. Het huishouden gaat dan naar een andere woning met voorwaarden. Als het goed gaat, kan het contract op naam van de bewoner komen. MBZ ontvangt de meldingen, leidt toe naar passende zorg en regisseert het traject dat gemiddeld 2 jaar duurt. In 2019 ontvingen wij 9 nieuwe aanmeldingen; er liepen al 23 trajecten uit voorgaande jaren.

WET VERPLICHTE GGZ

In oktober 2019 kregen wij van de gemeenten in Gelderland-Zuid (m.u.v. Maasdriel en Zaltbommel) de opdracht om per 1 januari 2020 uitvoering te geven aan de nieuwe Wet verplichte GGZ (Wvggz). MBZ heeft zich in het laatste kwartaal van 2019 voorbereid op deze taken, onder andere door werkprocessen in te richten, medewerkers te trainen en nieuw personeel te werven. In 2020 gaan we verder met het doorontwikkelen van deze taak.

STIJGING ONVERZEKERDENZORG

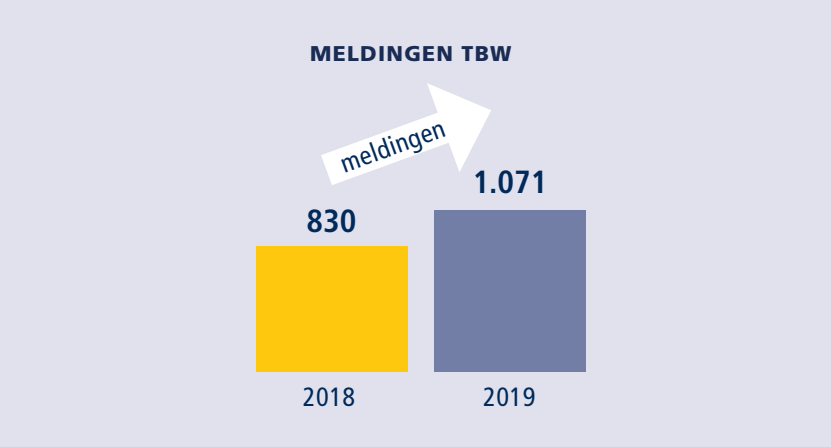
Via een landelijk meldpunt ontvangt de GGD van zorgverleners een melding als zij zorg hebben verleend aan een onverzekerd persoon. Wij proberen deze persoon dan alsnog verzekerd te krijgen voor toekomstige zorg. Het aantal meldingen is t.o.v. 2018 verdubbeld, omdat de landelijke regeling voor de vergoeding van de zorg is verruimd. Hierdoor wordt er vaker door zorgverleners gemeld.

Toegang Beschermd Wonen

TOENAME MELDINGEN

In 2019 ontvingen we 1.071 meldingen voor Toegang Beschermd Wonen (TBW), een stijging van 241 meldingen ten opzichte van 2018. Ook het aantal lopende onderzoeken groeide. Door de complexiteit van het werkveld en de veranderde PGB-eisen, kostten onderzoeken meer tijd. De laatste maanden van 2019 hebben we gewerkt aan het terugbrengen van de werkvoorraad.

VERSTERKING SAMENWERKING

TBW heeft ingezet op de versterking van de samenwerking met ketenpartners en regiogemeenten. Om aan te sluiten bij de cliënt is het nodig om kennis te hebben van de lokale netwerken en (maatwerk) voorzieningen. Het team neemt deel aan verschillende overleggen in de regio. Voor elke regiogemeente/lokaal zorgnetwerk is er een vast contactpersoon binnen het TBW-team.

HERSTELPLANBESPREKINGEN

TBW is in 2019 gestart met de pilot 'herstelplanbesprekingen', in samenwerking met RIBW. Het betekent dat wij aansluiten bij de bespreking van dit plan tussen cliënt en zorgaanbieder. Gezamenlijk spreken we het begeleidingsplan door, om zo aan te sturen op een snellere doorstroom. De betrokken partijen zijn positief over de resultaten van de pilot en zetten de herstelplanbesprekingen voort.

MEEDENKEN MET PARTNERS

De gemeente Nijmegen heeft het PGB-beleid aangescherpt; we nemen dit beleid mee in de uitvoering van onze onderzoeken. Bij regionale overleggen over de toekomst van Maatschappelijke Opvang (MO) hebben we nagedacht over o.a. de mogelijke rol van de GGD in een 'brede toegangspoort'. Daarnaast dachten we mee met de gemeente en zorgaanbieders over nieuwe producten, o.a. over ambulante ondersteuning door TBW.

Housing First voor
DAK- EN THUISLOZEN

Housing First (HF) is een beproefde aanpak voor dak- en thuislozen die een zelfstandig bestaan willen opbouwen. Met een eigen woonruimte en deskundige begeleiding helpt de GGD om dit zelfstandige bestaan mogelijk te maken. De gedachte hierachter is dat deelnemers door het hebben van een woning, eerder openstaan voor hulpverlening en het aanpakken van hun (andere) problemen. Samenwerkingspartners hierbij zijn: het Leger des Heils, RIBW, Iriszorg, Talis, Portaal en Woonwaarts.

In 2019 stroomden 7 deelnemers van Housing First succesvol uit: na 2 jaar kregen zij het huurcontract van hun woning op eigen naam. Zo'n traject gaat niet altijd zonder slag of stoot, weet Dennis Elbers van het RIBW uit ervaring. "Een van de deelnemers kreeg na 20 jaar dakloosheid zijn eigen flat. Dat ging al snel mis: hij maakte zijn uitkering op aan de verkeerde dingen en kon de huur niet meer betalen. De schulden liepen op. In het begin riep hij nog: 'Ik regel m'n financiën zelf wel, maar uiteindelijk moest hij toegeven dat hij hulp nodig had. Er kwam een bewindvoerder. Het feit dat hij om hulp vroeg, heeft hem sterker gemaakt. We praten nu weer over andere dingen dan over schulden. En hij woont nog steeds in zijn flatje."

In de afgelopen 5 jaar wist iedere deelnemer die het huurcontract op eigen naam kreeg, zijn of haar woning te behouden. HF-coördinator Monique Daalderop van de GGD heeft daar wel een verklaring voor: "Housing First gelooft in herstelmogelijkheden van mensen in het algemeen. En in de kracht van zelfregie en individuele talenten bij deelnemers. Het is bij ons niet: eerst zien, dan geloven. Maar: eerst geloven, dan zien. En dat werkt!"

Meldpunt voor
SEKSWERKERS

Sinds 10 jaar is GGD Gelderland-Zuid het meldpunt voor sekswerkers in de regio. Zowel sekswerkers als professionals die te maken hebben met deze doelgroep, kunnen bij de afdeling Bijzondere Zorg terecht om advies en hulp te vragen of casussen aan te melden. Meldpuntmedewerker Rinke Rozie werkt voor deze doelgroep, samen met collega's in Nijmegen en Tiel. Centraal hierbij staat de ketenaanpak 'KIS': Ketenaanpak In Sekswerk. "Wij regelen in samenwerking met veel ketenpartners de zorg die de sekswerker nodig heeft om veilig te kunnen werken. Of desgewenst, om uit het vak te stappen."

Veel professionals weten het meldpunt inmiddels goed te vinden, maar voor de doelgroep zelf ligt dit wat ingewikkelder. Rinke: "Sekswerkers zorgen ervoor dat ze zichtbaar zijn voor klanten. Doorgaans gebeurt dit via internet. Maar voor familie of buren, zijn ze liever niet zichtbaar. Dan is het lastig als je voor hulp de wijk in moet." Mede om die reden is er de website www.alsseksjewerkis.ggdgelderlandzuid.nl, waar sekswerkers ook anoniem op zoek kunnen naar informatie."

Halverwege 2019 ging een ervaringsdeskundige van start bij de GGD, voor 2 dagen in de week. "Een ervaringsdeskundige weet de doelgroep vaak beter te vinden en legt makkelijker contact", licht Rinke toe. "Ze vervult daarmee een brugfunctie." Zelf heeft Rinke veel geïnvesteerd in het contact met interne ketenpartners. "We hebben de doelgroep GGD-breed, over de verschillende afdelingen, goed in beeld. Sekswerkers kunnen we hierdoor op verschillende manieren ondersteunen. Denk aan soa-zorg, anticonceptie, seksualiteitsissues, maar bijvoorbeeld ook als hun veiligheid in het geding is. Dat is het voordeel van zoveel expertises onder 1 dak."

Resultaten

Veilig Thuis

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Iedereen kan bij Veilig Thuis terecht. In urgente situaties ook buiten kantoortijd. Iemand die belt, adviseren wij over de te nemen stappen. Veiligheid staat hierbij centraal. Bij een officiële melding dragen we de verantwoordelijkheid over aan de betrokken hulpverlening of het wijkteam. Zo nodig maken we veiligheidsvoorwaarden, doen we onderzoek en blijven we monitoren.

VERBETERDE MELDCODE

Het jaar 2019 stond in het teken van de invoering van de verbeterde Meldcode en het nieuwe Handelingsprotocol. Dit had ingrijpende gevolgen voor de werkwijze van Veilig Thuis. Om deze reden organiseerden we begin van het jaar een aantal voorlichtingsbijeenkomsten voor diverse beroepsgroepen. Over het nieuwe handelingsprotocol, de afwegingskaders voor professionals en de radarfunctie die Veilig Thuis gaat vervullen.

SAMENWERKING LOKALE VELD

Mede vanwege de nieuwe Meldcode hebben we met onze lokale partners onze samenwerkingsafspraken herzien. Op 12 november organiseerden we voor het lokale veld een ‘Samen Doen’-bijeenkomst over deze afspraken. Om tot betere samenwerking te komen investeren we veel in het contact met de wijkteams, o.a. door gezamenlijke huisbezoeken. Ieder wijkteam heeft inmiddels een vaste contactpersoon bij Veilig Thuis.

SAMENWERKING ZORG EN VEILIGHEID

Met de politie zijn afspraken gemaakt over de zorgmeldingen die bij ons binnenkomen, waarbij geen sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. Met het OM en de politie hebben we een start gemaakt met het zogenaamde ‘actieoverleg’. Ook hebben we vaste contactpersonen aangesteld voor de ZSM-aanpak bij lichte misdrijven.

En we sluiten iedere dinsdagmiddag aan bij het Veiligheidshuis voor casuïstiekbespreking.

ACTIEVE DEELNAME IN MDA++

In de zomer van 2019 zijn we gestart met het praktijkexperiment MDA++. Vanuit Veilig Thuis leveren wij casussen aan waarbij op meerdere leefgebieden problemen zijn. Een belangrijk onderdeel hierbij is de inzet van intensief casemanagement door Moviera en eventueel de inzet van andere professionals en ervaringsdeskundigen. De werkwijze wordt op basis van de praktijk verder vormgegeven.

AFSCHAFFEN ROUTEEROVERLEG

Na een pilotfase besloot het AB om per 1 juli de nieuwe werkwijze voor politiemeldingen – conform het landelijke handelingsprotocol – door te voeren. Dit leidt tot meer werk voor Veilig Thuis. Daar waar een melding voorheen snel doorgezet kon worden via het routeeroverleg, moet nu een uitgebreide veiligheidsbeoordeling worden gedaan. Veilig Thuis heeft een apart team geformeerd voor alle binnenkomende politiemeldingen.

VEEL MEER MELDINGEN

Het aantal meldingen is met 30% gestegen ten opzichte van 2018. Oorzaken hiervoor waren de invoering van de verbeterde Meldcode, landelijke communicatiecampagnes en afschaffing van het routeeroverleg. Dit betekent dat er in 2019 veel meer onveilige situaties in beeld waren. Veilig Thuis voert voor al deze meldingen de veiligheidsbeoordeling uit. Het aantal adviezen steeg met 9%.

WERKVOORRADEN

De forse toename van het aantal meldingen leidde na de zomer tot werkvoorraden bij zowel frontoffice als backoffice. We haalden de wettelijke termijnen hierdoor niet altijd. In het 4e kwartaal is een taskforce ingezet om de werkvoorraad bij de frontoffice samen met het lokale veld op te pakken. Waar mogelijk dragen we sneller over naar wijkteams. Ook bij de backoffice zijn acties uitgezet om de werkvoorraad terug te dringen.

EENDUIDIGHEID EN EFFICIËNTIE

In het najaar gingen we van start met het (her)schrijven van onze werkprocessen. Dit om ervoor te zorgen dat de nieuwe werkwijzen helder zijn en bij Veilig Thuis iedereen op dezelfde manier werkt. Ook de werkinstructies in ons registratiesysteem REGAS werden herschreven, met als doel: meer eenduidigheid en efficiëntie. Tot slot is een dashboard voor managementinformatie in ontwikkeling, dat helpt om beter te kunnen sturen.

VOORWAARDEN & VERVOLG

Sinds de invoering van de aangescherpte Meldcode zijn de bestaande diensten bij Veilig Thuis veranderd. Zo bieden we, naast het behandelen van meldingen, advisering en onderzoek, een 4e dienst aan: Voorwaarden & Vervolg. Deze dienst wordt ingezet als geen onderzoek nodig is, maar er worden wel veiligheidsvoorwaarden gesteld aan de gemelde casus.

NIEUWE MEDEWERKERS EN NIEUW REGISTRATIESYSTEEM

Door de forse toename van het aantal meldingen hebben we in 2019 veel nieuwe medewerkers moeten aannemen. Dit vergde inwerktijd, naast onze primaire werkzaamheden. Alle medewerkers hebben een uitgebreid inwerkprogramma gevolgd en verschillende trainingen voor het werken bij Veilig Thuis. Sinds april hebben we het inwerkproces geïntensiveerd, o.a. met werkbegeleiders en REGAS ‘key users’.

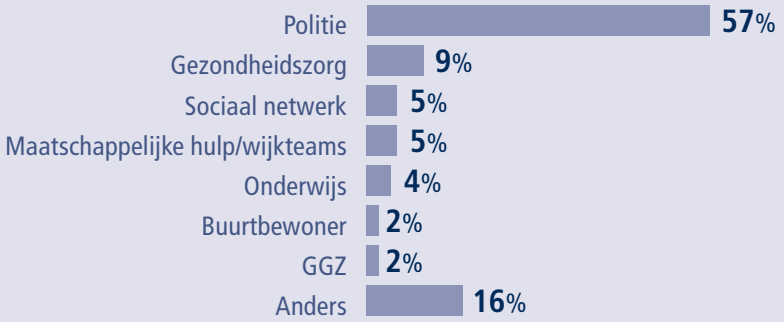
AFHANDELING DOOR VEILIG THUIS

4.437	3.142	418	314
adviezen	meldingen	onderzoeken	Voorwaarden & Vervolg*

* Per 1 januari 2019 is dit een nieuwe dienst bij Veilig Thuis.

MELDER

REDEN MELDING

Signaleren van geweld tegen **OUDEREN**

Jaarlijks wordt naar schatting 1 op de 20 ouderen mishandeld of misbruikt. Het kan gaan om fysiek of lichamelijk misbruik, maar ook om financiële uitbuiting. Vaak is de pleger iemand uit de directe omgeving van de oudere en lang niet altijd iemand van wie je het verwacht. Om hiervoor aandacht te vragen, signalen te herkennen en de juiste stappen te nemen organiseert de GGD onder meer werkconferenties voor professionals en vrijwilligers. Dit gebeurt onder de vlag van het project 'Ouderen in veilige handen'.

In 2019 waren er 2 bijeenkomsten 'Wat zie je, wat doe je?', op 17 juni en 27 november. De bijeenkomsten werden goed bezocht door respectievelijk 100 en 65 mensen die in hun dagelijkse werk met ouderen te maken hebben. Een belangrijk onderdeel tijdens de bijeenkomsten was de Meldcode: hoe pik je signalen op van (mogelijke) ouderenmishandeling, hoe maak je je zorgen bespreekbaar, wat zijn de stappen die je volgens de aangescherpte Meldcode moet nemen als hulp nodig is? Ook in de landelijke publiekscampagne 'Het houdt niet op, totdat je iets doet' stond het signaleren en handelen voorop. De campagne die in juni van start ging, roept mensen op om in actie te komen bij vermoedens van ouderenmishandeling en financieel misbruik.

Mede door deze aandacht liep het aantal meldingen van ouderenmishandeling bij Veilig Thuis op van 38 in 2018 naar 66 In 2019. Veilig Thuis heeft specialisten op het gebied van ouderenmishandeling in dienst. Op basis van de melding die binnenkomt, adviseert deze specialist de melder, voert zo nodig onderzoek uit en organiseert vervolgens de hulp die nodig is.

Zorg voor veiligheid in **PROBLEEMGEZINNEN**

De Multidisciplinaire Aanpak (MDA++) is een hulpverleningsaanpak voor gezinnen waar verschillende problemen spelen. Denk aan verslaving, schulden en geweld. Omdat er van alles speelt, is de situatie in het gezin bijna doorlopend onveilig. MDA++ wordt gebruikt om dit patroon te doorbreken. Wanneer bij Veilig Thuis een melding binnenkomt, onderzoeken we of een MDA-aanpak nodig is. We noemen dit ook wel de 'aanpak structurele onveiligheid'.

Sinds 2019 hebben we medewerkers in huis die gespecialiseerd zijn in de aanpak structurele onveiligheid. Zij schatten in of een casus in aanmerking komt voor deze aanpak. Een aanwijzing kan bijvoorbeeld zijn dat een gezin steeds weer opnieuw gemeld wordt. Teamleider Gerard Bunschoten vertelt aan de hand van een casus hoe het in z'n werk gaat. "Een moeder woont met haar kinderen in een volksbuurt. De vaders van deze kinderen wonen elders. Sinds 2018 zijn er meerdere meldingen over huiselijk geweld bij Veilig Thuis binnengekomen. In de zomer van 2019 komen er opnieuw meldingen binnen.

De vader van het jongste kind bedreigt de moeder, omdat hij het kind niet mag zien. Hij is op dat moment dakloos en verslaafd aan drugs en alcohol. Hij komt verhaal halen bij de moeder en mishandelt haar. In ons multidisciplinaire overleg besluiten we dat voor deze casus een multidisciplinaire aanpak nodig is."

Veilig Thuis draagt vervolgens de casus over aan Moviera, die regie voert over de casus. De casusregisseur onderzoekt met het gezin wat er nodig is aan hulpverlening en maakt een plan van aanpak. Om ervoor te zorgen dat de veiligheid goed geborgd blijft, monitort Veilig Thuis het gezin nog 1 tot 1,5 jaar. Gerard: "Onze meldpuntmedewerker bespreekt de casus tijdens het tweewekelijkse overleg 'Aanpak structurele onveiligheid', waar ook Moviera, gemeente en andere ketenpartners aanwezig zijn. Hoe staat het gezin ervoor? Welke hulpverlening is nog nodig? Ook met de gezinsleden voert de medewerker gesprekken, mocht dit nodig zijn.
De situatie bij de vrouw thuis is nu redelijk stabiel. Maar we laten nog niet los. Het doorbreken van een patroon heeft tijd nodig."

3| Resultaten per gemeente

RESULTATEN 2019 **BERG EN DAL**

Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	2%
jeugd	7%
volwassenen	19%

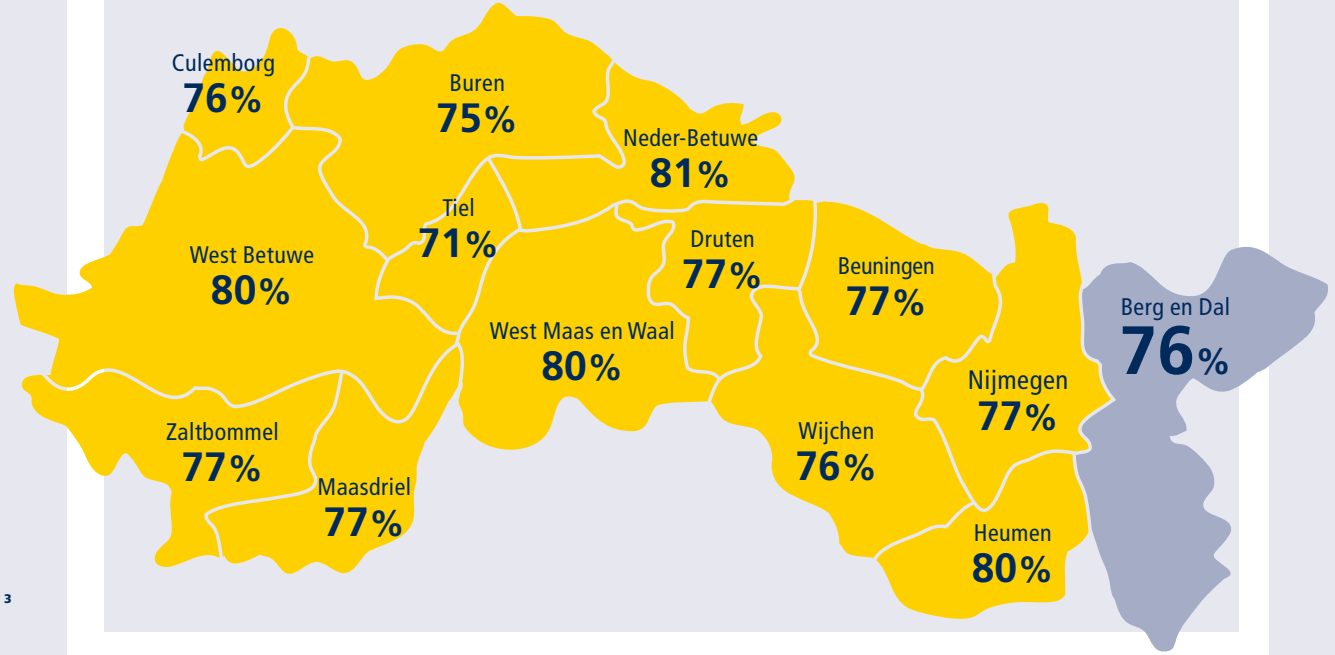
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	8%
jeugd	3%
volwassenen	5%

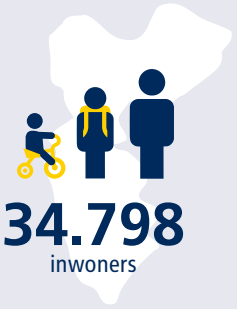
MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	10%
jeugd	6%
volwassenen	15%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

34.798 inwoners

1.088 inwoners 0-4 jaar

5.288 inwoners 4-18 jaar

28.422 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

20
scholen (po/vo/so)

80%

van de scholen werkt structureel aan gezondheid

5
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

145 meldingen

146 adviezen

11 onderzoeken

11
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
3.470	1.216	1.805	1.237
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

zuigelingen **92%**

kleuters **92%**

schoolkinderen **93%**

adolescente meisjes (HPV) **81%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ, ook via 'Kijk op kleintjes' en maatwerk.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Valpreventie	×				×			×							
Proactieve ouderenzorg	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×		×		×	
Groesbeek Noord	×		×			×	×			×	×	×			×
Langer zelfstandig wonen	×		×	×	×	×	×		×	×			×		×
Gezond In... Berg en Dal	×		×					×		×		×		×	×

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **BEUNINGEN**

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	5%
jeugd	7%
volwassenen	18%

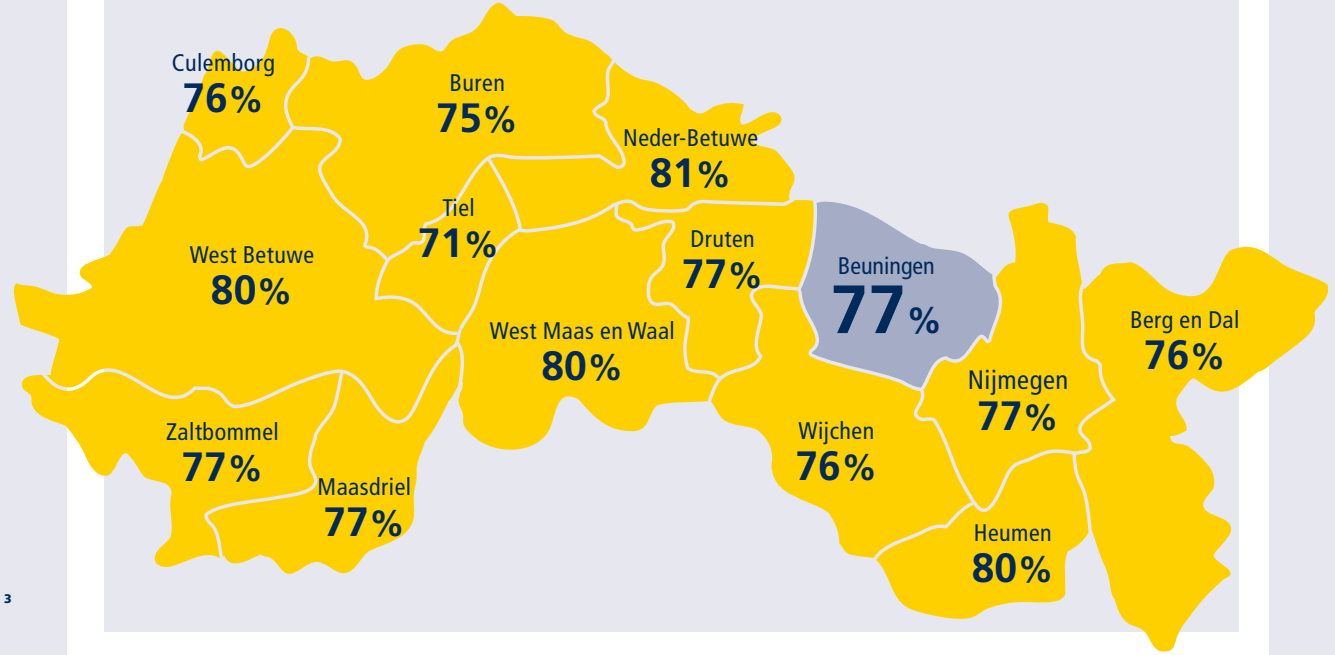
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	10%
jeugd	4%
volwassenen	4%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	10%
jeugd	8%
volwassenen	15%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

25.882 inwoners

1.024 inwoners 0-4 jaar

4.258 inwoners 4-18 jaar

20.600 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

9
scholen (po/vo/so)

33%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

0
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

93 meldingen

99 adviezen

20 onderzoeken

14
voorwaarden & vervolg

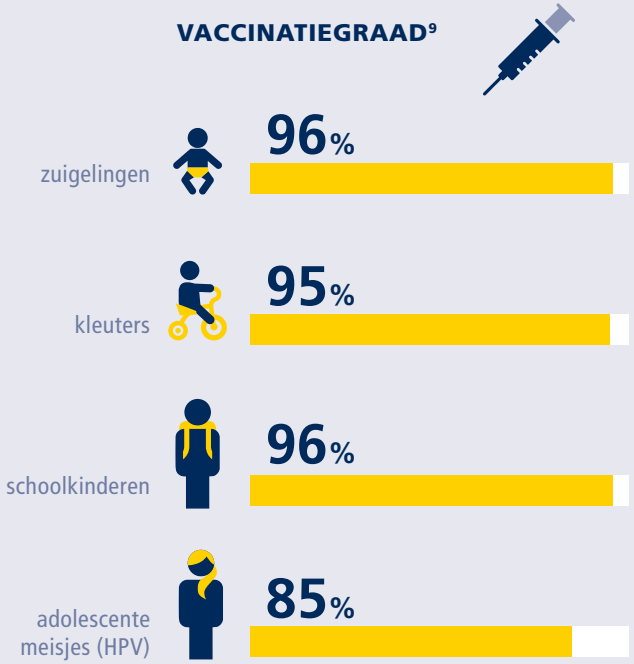
1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7] | **ZORG OP INDICATIE[8]**

VACCINATIEGRAAD[9]

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ, ook via 'Kijk op kleintjes' en maatwerk.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Fitkuur	×	×		×	×	×		×			×				×
Preventie GGZ	×	×	×					×		×	×				×
Integrale aanpak Valpreventie	×	×	×	×	×	×		×	×			×			×
Project ondervoeding	×		×	×	×	×	×			×					
Samen praten over ouder worden	×		×						×			×			×
Samenwerking huisartsen	×	×	×	×	×		×					×			×
Gezond aan de Waal	×		×	×	×	×	×	×						×	×
Beweegstimulans ouderen	×	×	×	×	×	×		×	×					×	
Buurtsportcoachregeling	×	×	×	×	×	×	×	×	×					×	×
Statushouders en gezondheid	×	×	×		×					×		×			×
GIDS/ Gezond opgroeien in Beuningen	×		×		×		×			×		×			
Integrale aanpak overgewicht jeugd	×		×		×			×						×	×
Gezonde kinderopvang	×				×										×
Sociale kaart	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×					×
Dementievriendelijk Beuningen	×		×	×		×				×	×				

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **BUREN**

Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	4%
jeugd	8%
volwassenen	26%

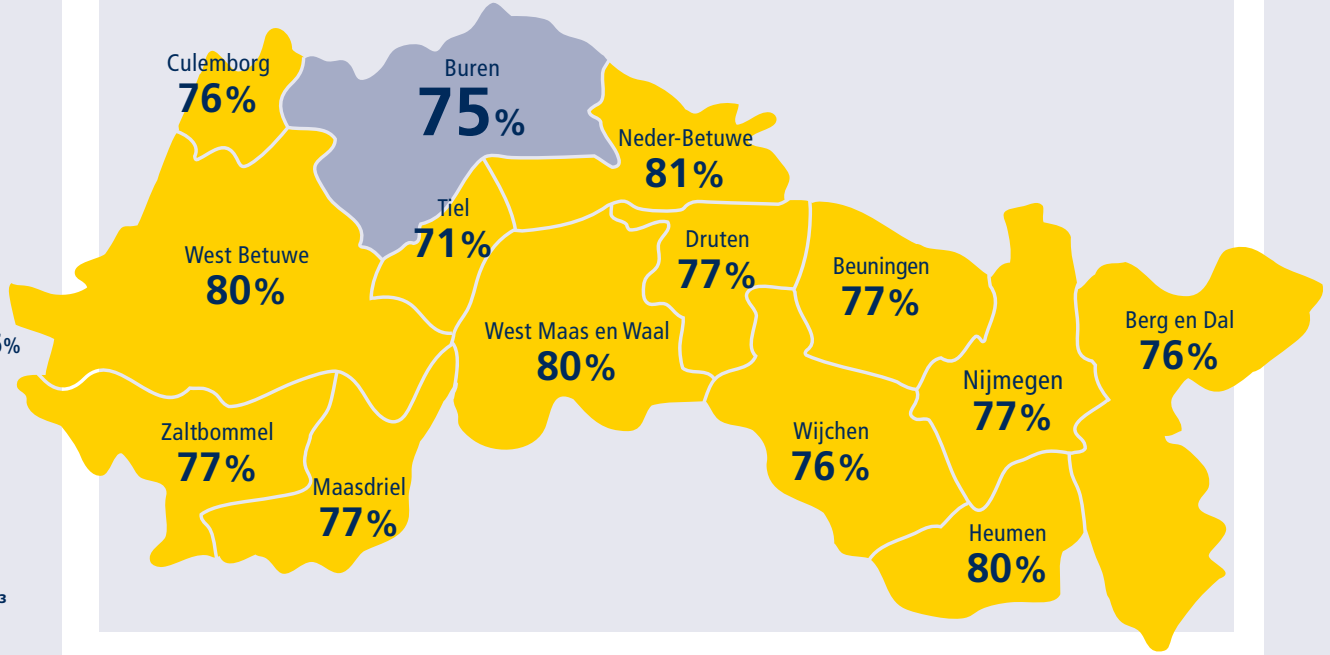
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	13%
jeugd	6%
volwassenen	6%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	9%
jeugd	6%
volwassenen	13%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

26.568 inwoners

949 inwoners 0-4 jaar

4.619 inwoners 4-18 jaar

21.000 inwoners 18+

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

GEZONDE SCHOLEN

14
scholen (po/vo/so)

86%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

5
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

93 meldingen

88 adviezen

11 onderzoeken

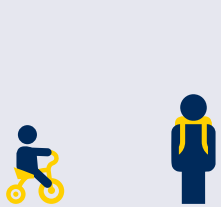
9
voorwaarden & vervolg

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

30 0-4 jaar
859 4-18 jaar

STANDAARD[7]

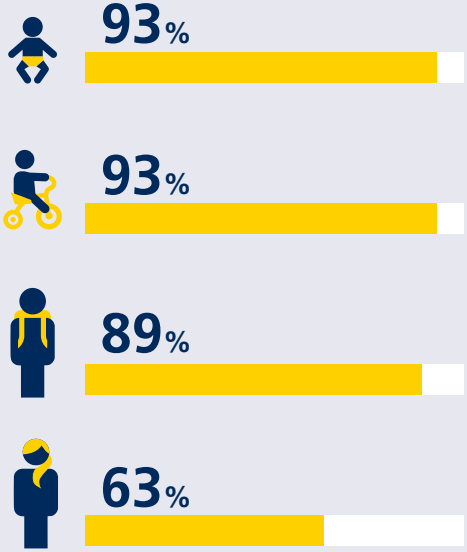

9 0-4 jaar
869 4-18 jaar

ZORG OP INDICATIE[8]

VACCINATIEGRAAD[9]

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Netwerk Geriatrie	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×			
Vitaliteitsdagen	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×			
Laaggeletterdheid in beleid en dorpshuizen	×		×		×	×				×					×
Advisering gezondheidsbeleid	×														
Advisering omgevingswet en -visie	×						×								
Projectgroep schuldenproblematiek & armoedebeleid	×		×	×						×				×	
Werkgroep financiële uitbuiting ouderen	×		×	×		×			×	×				×	
Gecombineerde lijfstijlinterventie (GLI)	×	×		×	×			×				×			
Ketenanalyse gezond gewicht	×	×		×	×			×				×			
Stoptober en Fresh air walk	×	×	×					×				×		×	×
Aanpak roken	×	×	×		×		×	×							
Gezin in fit	×				×			×		×					
Preventieakkoord en sportakkoord	×		×				×	×							
Kerngerichte samenwerkingsstructuur	×		×				×			×		×		×	
Migranten	×		×		×		×	×		×	×	×		×	

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **CULEMBORG**

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	3%
jeugd	9%
volwassenen	18%

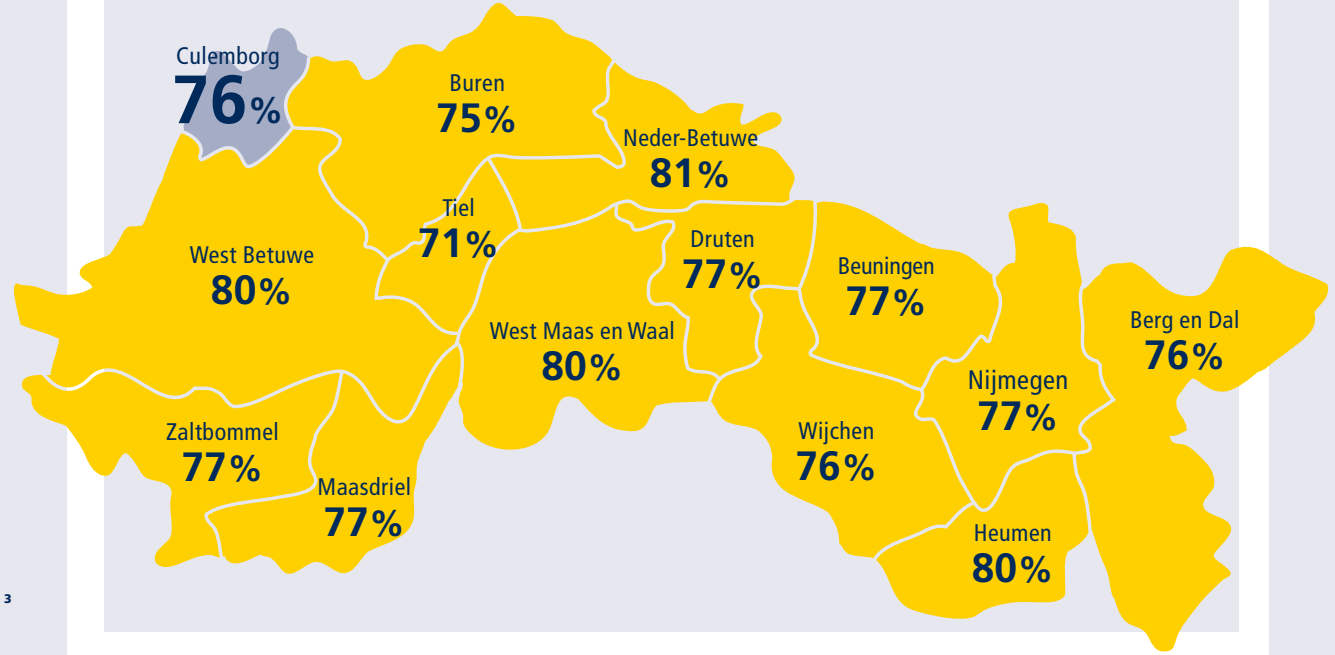
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	11%
jeugd	6%
volwassenen	5%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	11%
jeugd	7%
volwassenen	13%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

28.555 inwoners

1.137 inwoners 0-4 jaar

5.264 inwoners 4-18 jaar

22.154 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

21
scholen (po/vo/so)

62%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

8
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

94 meldingen

148 adviezen

17 onderzoeken

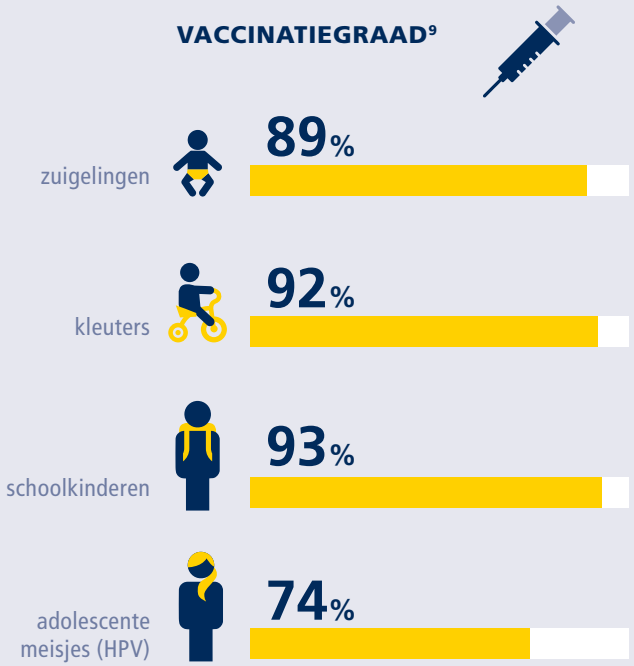
10
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

VACCINATIEGRAAD[9]

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Netwerk Geriatrie	×	×	×	×	×	×		×	×	×					
Leerhuis	×		×												
Ouderen op de kaart	×	×	×	×	×	×		×	×	×					
Valpreventie	×		×		×			×		×					
Preventiecoalitie	×	×										×			
Samen leren voor Gezond Gewicht	×		×		×		×					×			
Diabetes challenge		×													
Kansrijk opgroeien, OAB	×														
Groen en gezondheid	×											×			
Omgevingswet	×														
Statushouders/ migranten	×		×												

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **DRUTEN**

Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	4%
jeugd	12%
volwassenen	20%

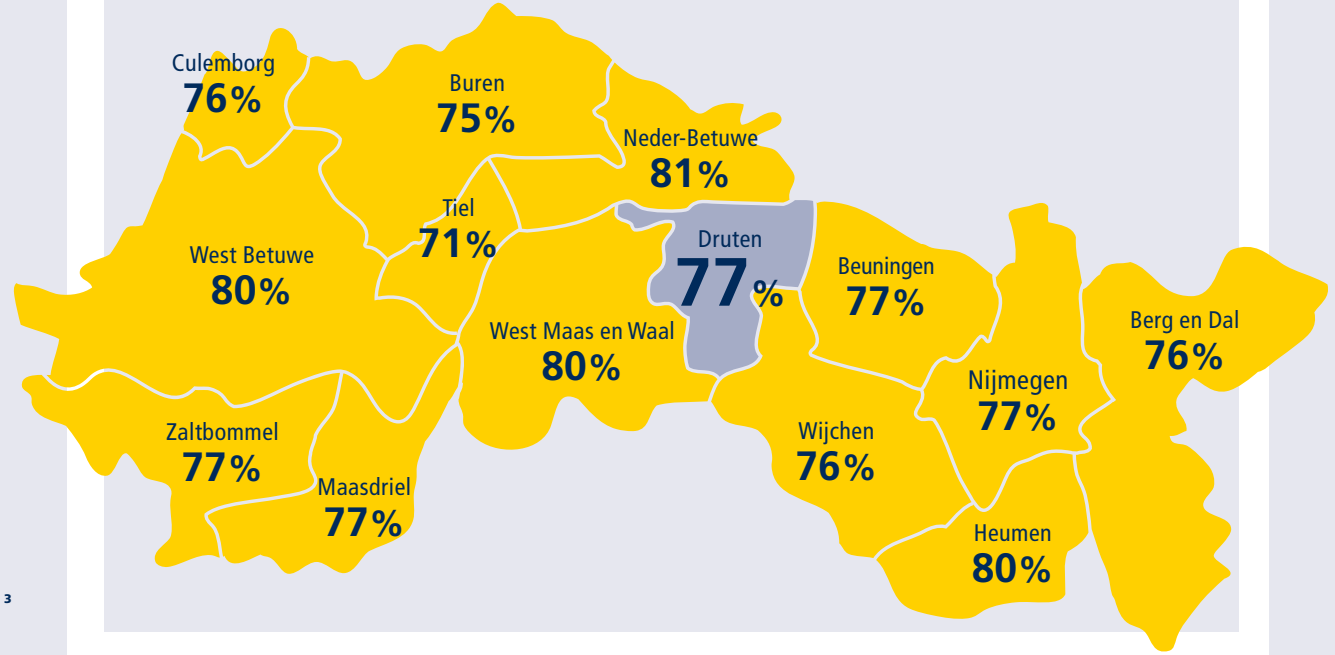
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	9%
jeugd	4%
volwassenen	5%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	12%
jeugd	6%
volwassenen	16%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

18.797	inwoners
679	inwoners 0-4 jaar
3.306	inwoners 4-18 jaar
14.812	inwoners 18+

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

GEZONDE SCHOLEN

10
scholen (po/vo/so)

100%

van de scholen werkt structureel aan gezondheid

1
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

66 meldingen	**65** adviezen	**8** onderzoeken

9
voorwaarden & vervolg

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
2.083	876	1.201	794
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

zuigelingen **94%**

kleuters **98%**

schoolkinderen **98%**

adolescente meisjes (HPV) **82%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Maas en Waal in Beweging	×	×	×	×	×		×	×	×			×		×	
Begeleiden onderzoek MMI		×	×				×	×				×			
Website leefstijl Druten	×	×		×	×	×									
Langer zelfstandig wonen	×	×	×	×	×	×	×		×	×	×				
Beweegaanbod ouderen	×		×				×		×			×			
Beweegaanbod in kaart	×		×		×		×	×	×			×			
KBO themabijeenkomsten	×		×						×						
Dementievriendelijke gemeente	×		×	×		×	×		×			×		×	
Valpreventie	×	×	×	×	×	×			×						
Omgevingsvisie	×														
Klaar voor de Start	×	×	×		×					×		×			

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **HEUMEN**

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	2%
jeugd	5%
volwassenen	13%

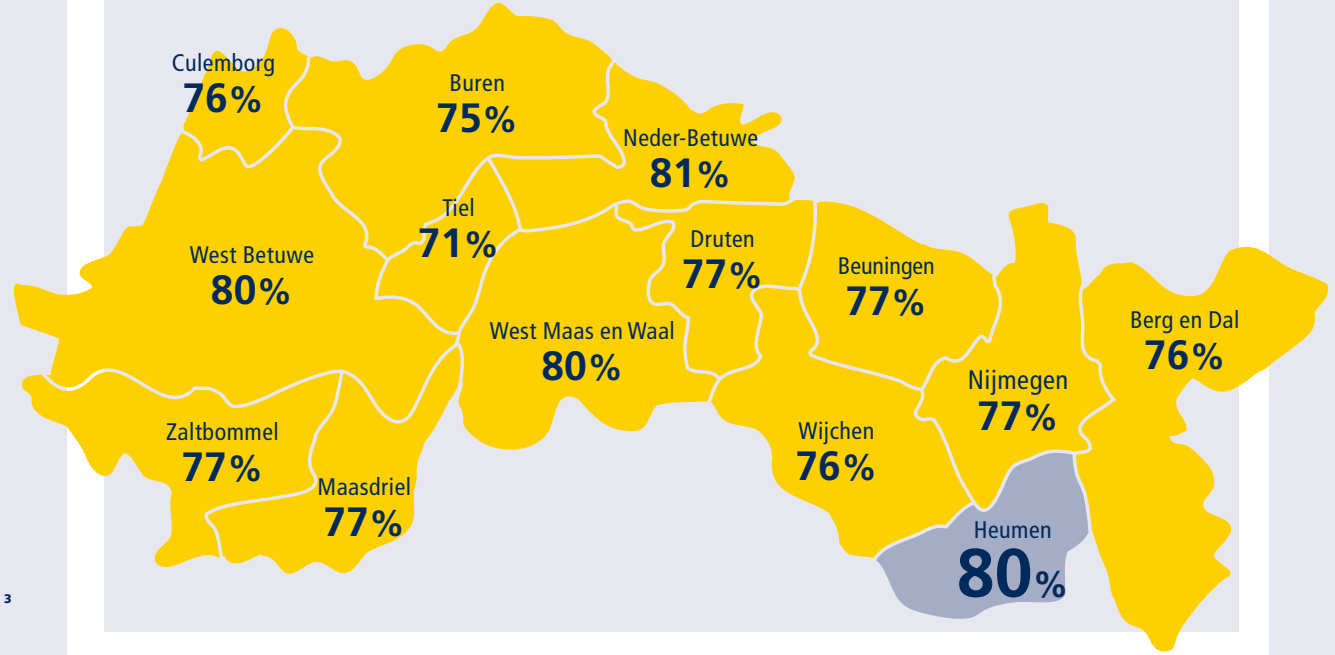
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	9%
jeugd	3%
volwassenen	3%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	6%
jeugd	7%
volwassenen	12%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

16.486 inwoners

545 inwoners 0-4 jaar

2.809 inwoners 4-18 jaar

13.132 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

7 scholen (po/vo/so)

57%

van de scholen werkt structureel aan gezondheid

3 vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

36 meldingen

44 adviezen

3 onderzoeken

5 voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
1.571	883	713	552
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

zuigelingen **94%**

kleuters **92%**

schoolkinderen **97%**

adolescente meisjes (HPV) **82%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Laaggeletterdheid	×						×		×			×			
Samen praten over ouder worden	×		×						×			×			×
Rookvrije Generatie	×	×		×								×			
Stuurgroep preventie	×	×		×	×										
Preventienetwerk jeugd	×		×	×						×	×	×			
Echtscheidingen	×		×							×		×			

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 MAASDRIEL

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	9%
jeugd	7%
volwassenen	22%

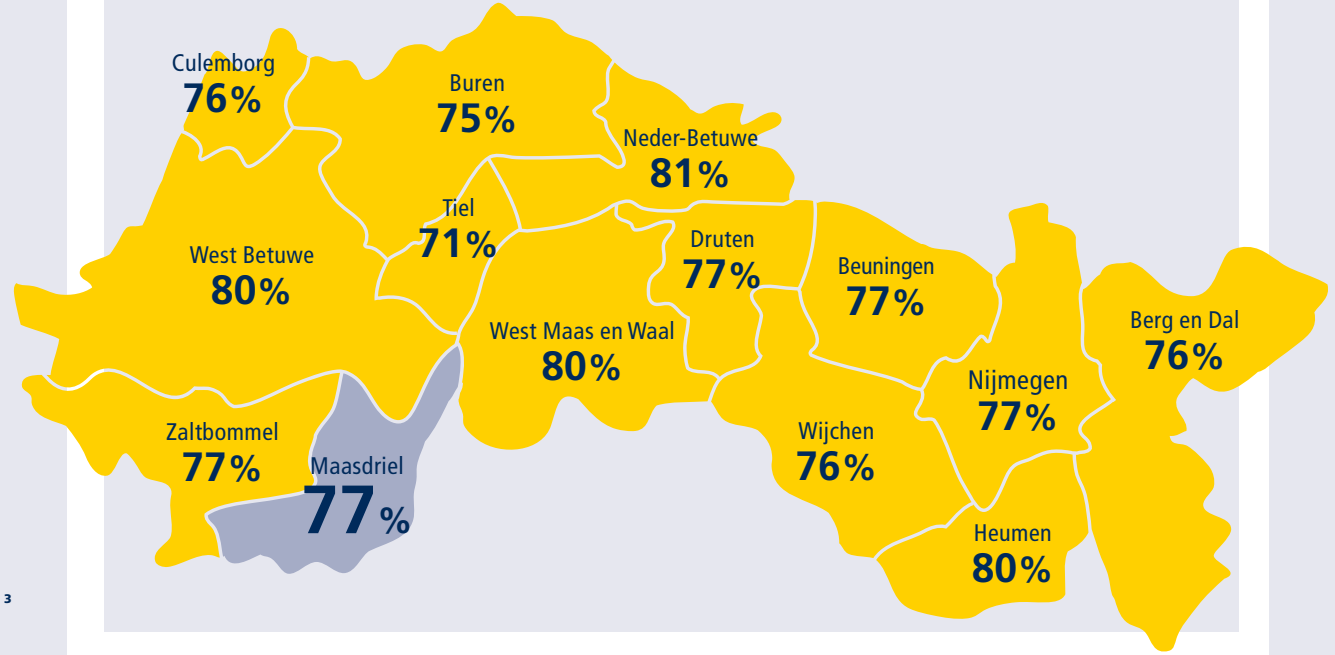
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	9%
jeugd	6%
volwassenen	5%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	9%
jeugd	10%
volwassenen	15%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

24.693 inwoners

993 inwoners 0-4 jaar

4.259 inwoners 4-18 jaar

19.441 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

11 scholen (po/vo/so)

64%

van de scholen werkt structureel aan gezondheid

6 vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

110 meldingen

120 adviezen

15 onderzoeken

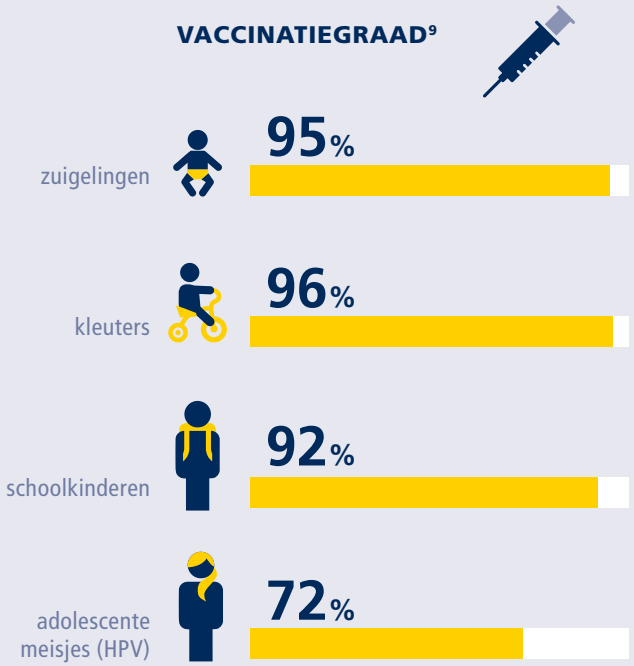
16 voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

VACCINATIEGRAAD[9]

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Bommelerwaard Beweegt		×			×			×							
Integrale aanpak valpreventie Bommelerwaard	×	×	×	×	×	×		×	×	×					
Samenwerking huisartsen		×													
Beweegtuin Het Zonnelied Ammerzoden		×	×	×	×		×	×	×						
Maasdriel Gezond	×		×	×	×	×	×	×		×		×		×	
Aanpak alcoholmatiging	×		×				×		×					×	
Samen werken aan gezond gewicht	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×					
Fittest Kerkdriel	×				×			×						×	

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 NEDER-BETUWE

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	4%
jeugd	17%
volwassenen	20%

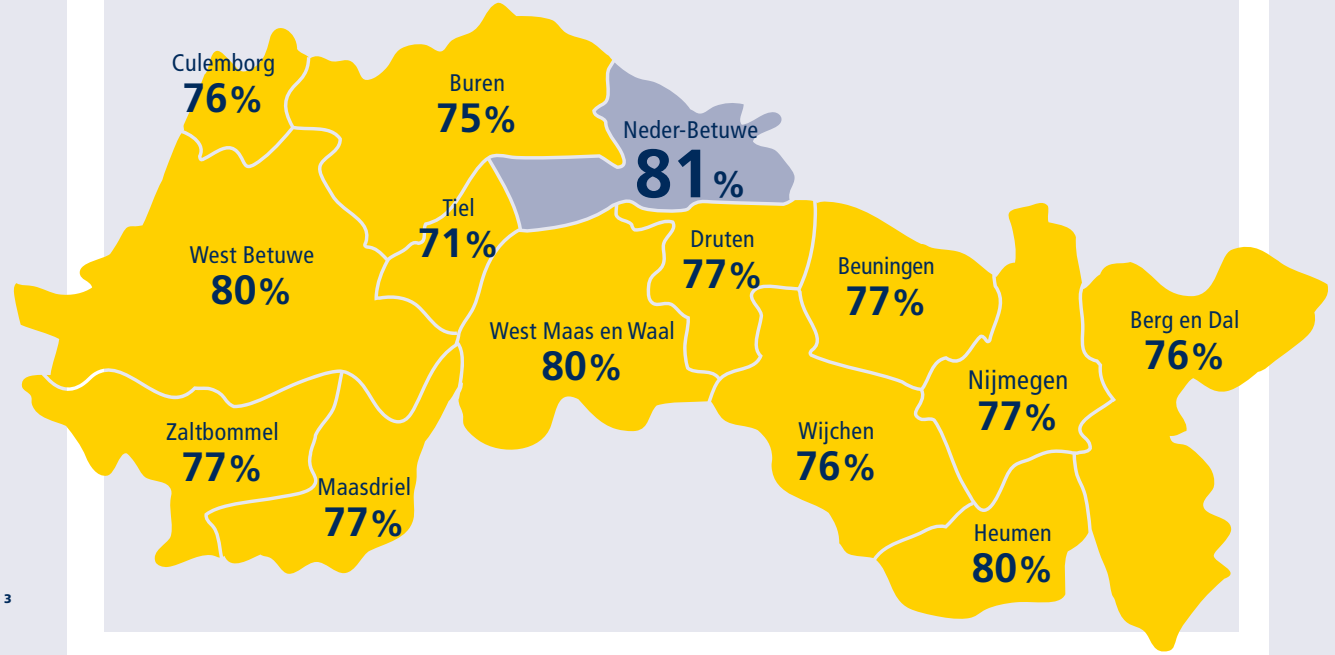
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	9%
jeugd	5%
volwassenen	6%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	10%
jeugd	8%
volwassenen	14%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

24.034	1.370	5.065	17.599
inwoners	inwoners 0-4 jaar	inwoners 4-18 jaar	inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

18
scholen (po/vo/so)

61%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

4
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

105	120	6
meldingen	adviezen	onderzoeken

17
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
4.072	901	1.502	777
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

zuigelingen **51%**

kleuters **54%**

schoolkinderen **56%**

adolescente meisjes (HPV) **38%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Pilot jonge mantelzorgers in het PO	×		×												
Stoptober en Fresh air walk	×	×	×					×				×		×	×
Gecombineerde lijfstijlinterventie (GLI)	×	×		×	×			×				×			
JOGG	×		×	×	×		×	×		×		×		×	×
Ouderen en alcohol aanpak	×		×	×	×						×	×			
Aandacht bevindelijk gereformeerden (oriëntatie)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×			×
Gezondheidsbeleid (oriëntatie)	×														
Vaccinatie aanpak en media-aandacht	×	×										×			
Vitaliteitsdag	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×			
Aanpak laaggeletterdheid (oriëntatie)	×		×							×					×
Pilot depressiepreventie Lodenstein College	×		×	×							×	×			×
Samenwerken in preventieteam	×		×	×		×	×	×		×	×	×			×
Netwerk Geriatrie	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×			
Eenzaamheid	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×		×	
Migranten	×		×		×		×	×		×	×	×		×	

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 NIJMEGEN

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	3%
jeugd	6%
volwassenen	23%

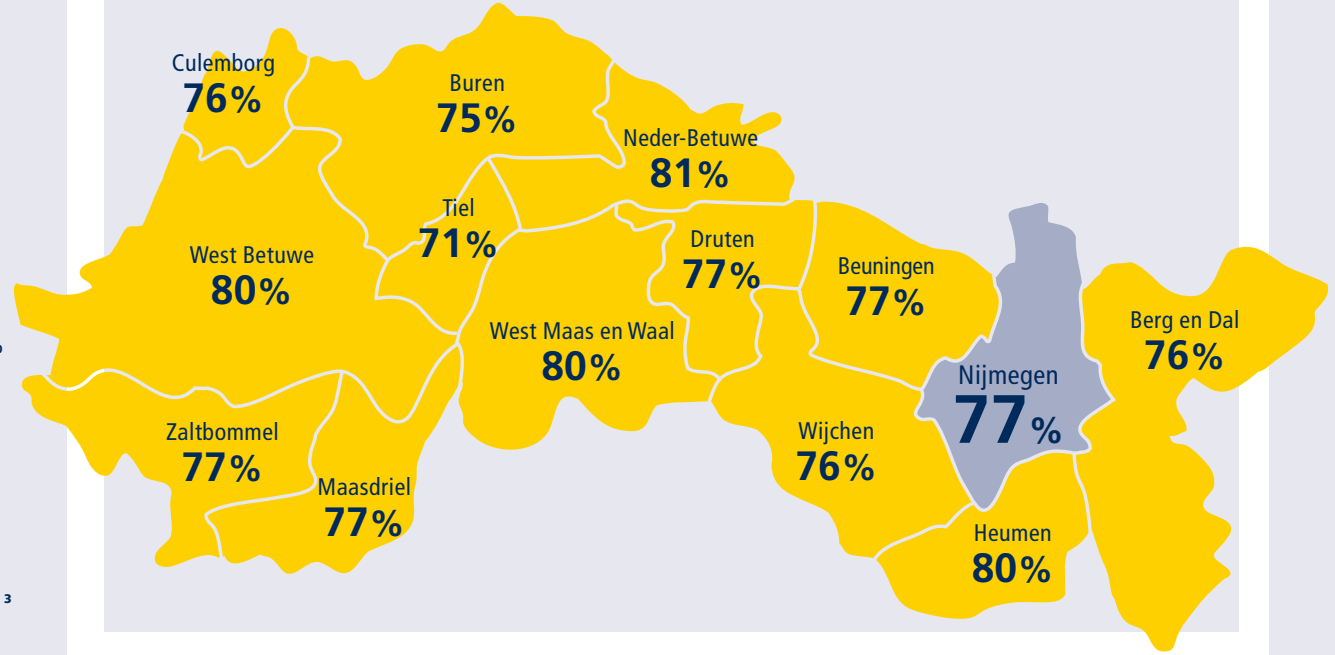
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	7%
jeugd	5%
volwassenen	8%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	9%
jeugd	10%
volwassenen	20%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

176.731	inwoners
6.695	inwoners 0-4 jaar
24.622	inwoners 4-18 jaar
145.414	inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

73
scholen (po/vo/so)

73%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

25
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

903	1.581	161
meldingen	adviezen	onderzoeken

107
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

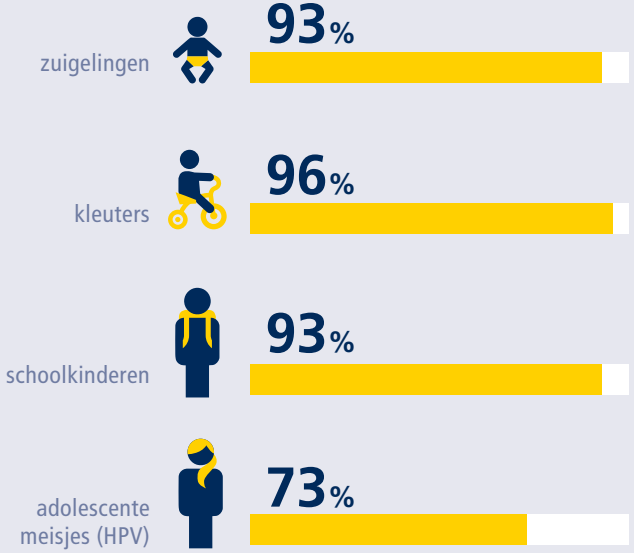
CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
21.021	5.124	15.876	6.543
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ, ook via 'Kijk op kleintjes' en maatwerk.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie.
   Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Kwiekroute Hazenkamp	×		×		×		×	×		×					×
Preventie in de buurt: Nijmegen-Midden	×	×	×	×	×	×	×	×		×		×		×	×
Supermarkt Safari LVB				×			×					×			
Gezondheidsbevordering LVB	×			×	×		×	×		×	×	×			
Veelhoekoverleg Nijmegen-Noord	×		×					×		×					
Stadsdeelagenda Nijmegen-Noord	×		×			×		×	×	×					
Mentale gezondheid in de wijk huisartsenpraktijk Van Damme Nijmegen-Noord	×	×			×	×		×		×	×	×			
Gezond jong in Lent, Nijmegen-Noord	×		×		×			×			×	×			
Voorlichtingen mentaal café Nijmegen-Noord		×	×		×			×			×			×	
Preventieplatform 0-12 Nijmegen-Noord	×		×	×	×	×		×		×					
Herstelcirkel in de wijk Nijmegen-Noord	×	×			×	×	×	×				×			
Stress en burn-out Nijmegen-Noord	×	×	×	×	×		×			×	×				
Samenwerking STIELO Nijmegen-Noord	×	×	×	×	×					×		×			

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

MEER PROJECTEN →

PROJECTEN (VERVOLG)

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Gezondheidsplein Nijmegen-Noord	×	×	×	×											
Groen, Gezond en in Beweging	×			×								×		×	
Gezondheidsvaardigheid en laaggeletterdheid	×	×	×	×	×	×	×	×		×		×			
Oog voor elkaar Dukenburg	×		×	×	×	×	×		×	×	×	×		×	×
Voedingspaspoort Dukenburg	×		×	×						×					×
Nationale Diabetes Challenge Lindenholt		×	×	×	×		×								
Lindenholt samenwerken in de 0e lijn			×					×							
4D-model en wijkgezondheids-centrum Lindenholt		×													
Werkgroep laaggeletterdheid Dukenburg			×							×		×			×
Laaggeletterdheid huisartsen-praktijk De Schakel Dukenburg					×										
Dukenburg in Beweging	×		×	×	×	×	×	×	×	×		×		×	
Beweeg je Fit 4+ en 8+ Lindenholt	×	×		×	×			×		×	×	×		×	×
Beweeg je Fit 8+ Dukenburg	×	×		×	×			×		×	×	×		×	×
MDO GGZ Preventie Lindenholt		×		×	×					×	×				
Gezondheidsaanpak Lindenholt	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Werkgroep Ontmoeting Lindenholt	×	×	×	×	×		×			×	×				

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Veelhoekoverleg Lindenholt en werkerslunches Lindenholt	×		×				×	×		×		×		×	
Veelhoekoverleg Dukenburg en Ontmoeturen Dukenburg	×		×				×	×		×	×	×		×	×
Samenwerking OCE Nijmegen/ CIHN				×											
Gezondheidsbevordering en preventie in de 1e lijn (samenwerking huisartsen)	×	×	×	×											×
Proefgebied Lindenholt & Breed basisteam	×		×	×			×	×	×	×	×			×	×
Samenwerking rondom Wegwijzer024	×	×	×	×				×		×					
Positieve Gezondheid wijkgezondheidscentrum Lindenholt		×	×					×				×			
Stip Gezondheid Lindenholt			×					×							
Aanpak diabetes Dukenburg					×										
Programma Gezond ouder worden	×	×	×	×		×		×	×						
Deelproject 'Communicatie' (Gezond ouder worden Nijmegen)	×	×	×	×		×		×	×						
Deelproject 'ontpillen' (Gezond ouder worden Nijmegen)	×	×	×	×	×	×		×	×			×		×	
Deelproject 'kwetsbaarheid' (Gezond ouder worden Nijmegen)									×						

MEER PROJECTEN →

PROJECTEN (VERVOLG)

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Centrum Beweegt!	✕	✕	✕		✕		✕	✕		✕	✕			✕	
Vergrijzing Nijmegen-Oost, Gezond ouder worden	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕					
Oost Netwerkversterking	✕		✕					✕		✕					
Eenzaamheid Oog voor Elkaar			✕			✕	✕			✕					
Centrum/Benedenstad Mental Health First Aid			✕				✕								
Oost Mental Health First Aid	✕		✕				✕			✕	✕				
Oost Huisartsen en wijkgericht werken		✕													
Oost Dementievriendelijke wijk			✕						✕						✕
Omgevingsvisie	✕		✕	✕			✕	✕				✕	✕		
Hatert Stuurgroep Hatert Gezond	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕		✕	✕				✕
Hatert Sparkcentre HAN			✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕				✕	✕
Makelaars en LHBT	✕					✕								✕	
1e lijn en preventie		✕						✕							✕
Hatert Ontmoetgroep Maandag	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕					✕
Hatert Ontmoetgroep Woensdag	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕					✕
Hatert Bewegen en leren op Park Malderborgh	✕		✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕					✕	✕
Hatert Aanpak eenzaamheid		✕	✕	✕		✕	✕	✕	✕	✕		✕			✕
Hatert wandelgroep		✕	✕	✕	✕	✕	✕							✕	
Hatert Beweeg je Fit	✕	✕		✕	✕										

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Hatert Verbinden welzijn en zorg Park Malderborgh			✕	✕	✕	✕	✕	✕							
Zuid Samenwerken in de 0e lijn	✕		✕					✕				✕			✕
Hatert Ontmoetruimte Weem 50			✕	✕	✕	✕	✕	✕				✕			
Hatert (Beweeg)groepjes Weem							✕					✕			✕
Hatert Rookpreventie zwangerschap		✕			✕					✕					✕
Wegwijzer 024 promotie en gebruik		✕	✕			✕		✕							
Hatert Implementatie duofiets	✕		✕	✕	✕	✕	✕	✕							
Hatert Analyse van de wijk	✕														
Hatert Coach de coach					✕		✕								
COD 2019	✕		✕	✕	✕	✕									
Zuid Mobiele kookfiets	✕		✕												✕
Hatert Burendag FestiviTIJD			✕	✕		✕	✕	✕							
Hatert Minimaatjesproject					✕										
Bewegen	✕		✕		✕		✕	✕				✕			✕
Bewonersavond Nieuw West	✕		✕				✕	✕		✕		✕	✕	✕	✕
BjF projectleiding	✕	✕	✕	✕	✕			✕				✕			✕
Gezond ouder worden		✕	✕		✕	✕						✕		✕	
Gezondheidscijfers Brede School (BS) Zonnewende												✕			

MEER PROJECTEN →

PROJECTEN (VERVOLG)

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Gezondheidsochtenden Goede Dag			×	×	×	×		×						×	
Hitte en ouderen		×	×	×	×	×	×					×	×	×	×
Huisartsen		×	×	×	×			×		×					
Leefstijlspreekuur Nieuw-West		×	×	×	×			×		×				×	×
Leefstijlspreekuur Oud-West		×	×	×	×		×	×		×	×				×
Op de Been Nieuw-West		×	×	×	×	×		×							
Op de Been Oud-West		×	×	×	×	×		×				×		×	×
Overgewicht/Beweeg je Fit West	×	×	×	×	×			×				×			×
Preventiesessie Nieuw-West	×	×	×		×	×		×		×					
Redactielid/schrijver wijkblad de Wester (vrijwilliger)	×	×	×		×	×	×	×					×	×	×
Samenwerking HAN/ allesbinder/ kennisinstituten			×				×					×			×
Samenwerking Stip			×	×			×							×	
Samenwerking WBRN							×							×	
Veelhoek Nieuw-West	×		×					×		×					

RESULTATEN 2019 **TIEL**

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	7%
jeugd	10%
volwassenen	22%

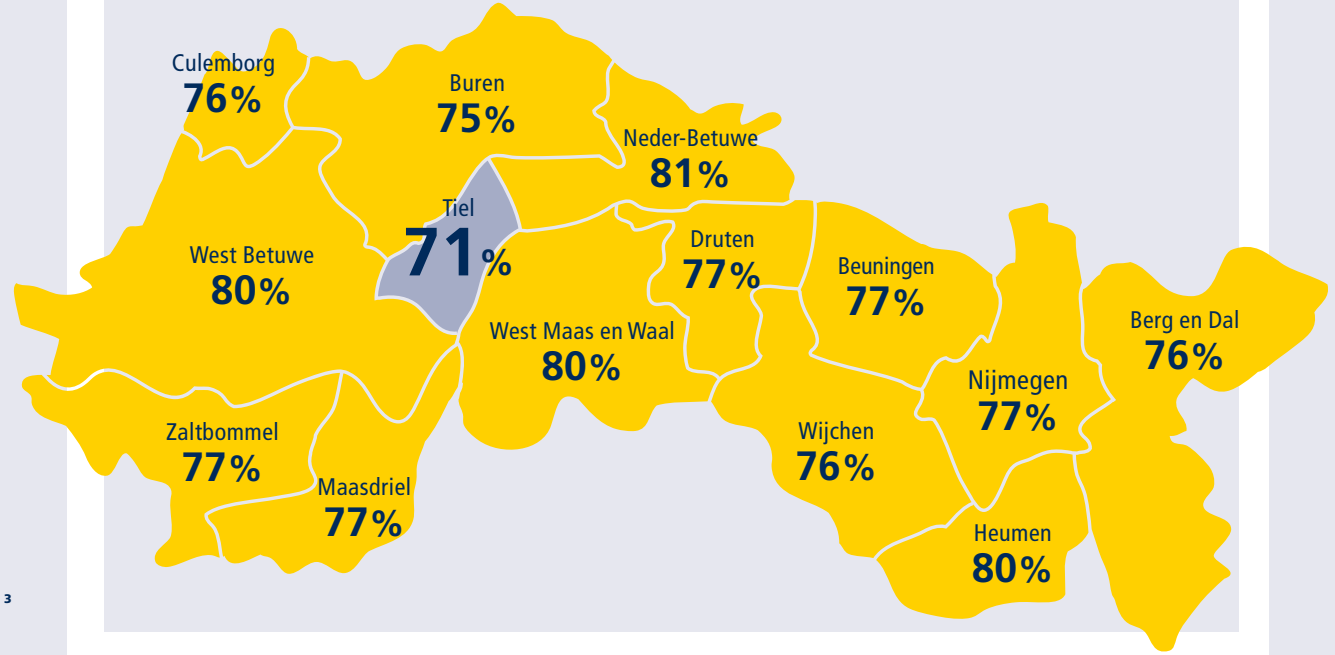
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	15%
jeugd	7%
volwassenen	8%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	14%
jeugd	9%
volwassenen	18%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

41.978	1.597	7.315	33.066
inwoners	inwoners 0-4 jaar	inwoners 4-18 jaar	inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

27
scholen (po/vo/so)

93%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

12 vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

263	**362**	**44**
meldingen	adviezen	onderzoeken

39
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

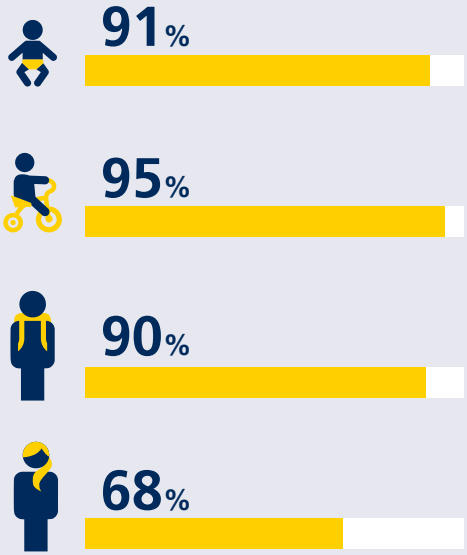
CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
1	1.554	7	2.176
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
FNO Tiel aan de Gezonde zijde	×	×	×		×		×	×		×	×	×			
Samenwel			×	×	×		×	×						×	×
Netwerk Geriatrie	×	×	×	×	×	×		×	×	×		×			
Rookalliantie	×	×	×	×	×						×	×		×	
Gelukscongres	×		×				×				×	×			
Diabetes challenge	×	×	×	×	×		×	×				×			
Inzet ervaringsdeskundigen	×		×	×			×			×	×	×			
Beweegmarkt	×		×	×			×	×	×						
Gezond Gewicht Rivierenland	×	×	×	×	×										

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **WEST BETUWE**

Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	4%
jeugd	9%
volwassenen	19%

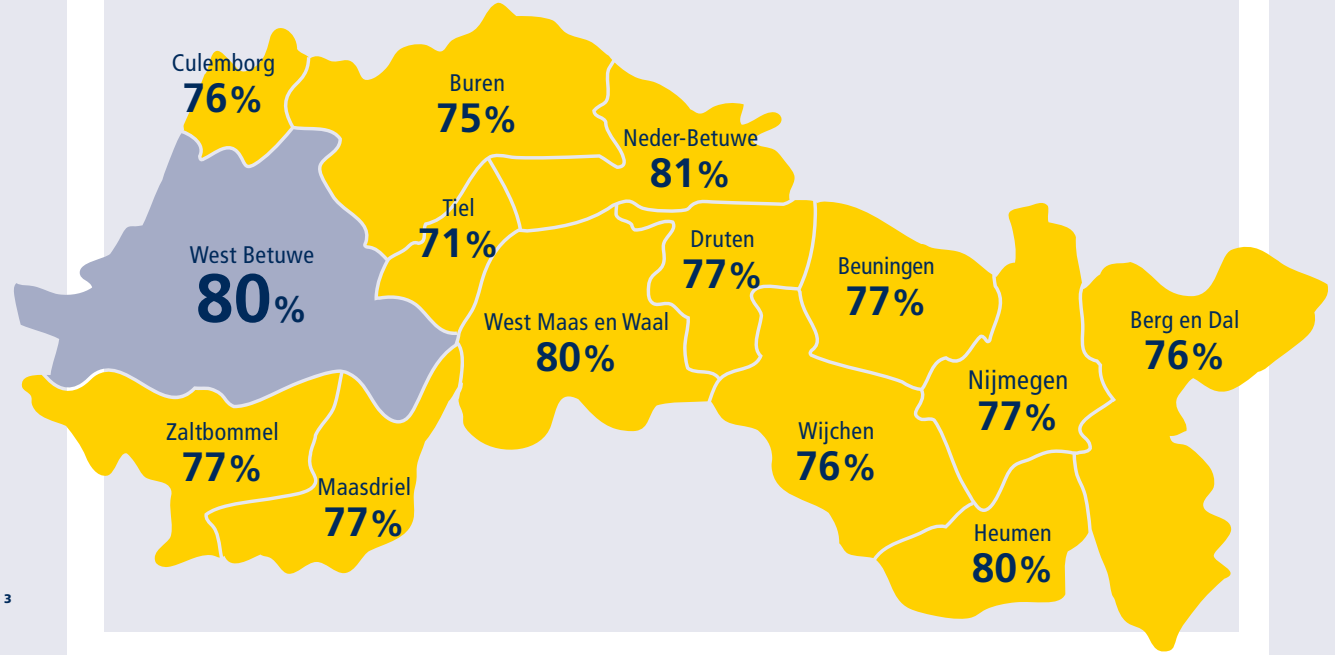
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	12%
jeugd	5%
volwassenen	5%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	8%
jeugd	7%
volwassenen	13%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

50.697 inwoners

2.126 inwoners 0-4 jaar

9.608 inwoners 4-18 jaar

38.963 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

35
scholen (po/vo/so)

34%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

7
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

136 meldingen

99 adviezen

12 onderzoeken

20
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

2 0-4 jaar
1.794 4-18 jaar

STANDAARD[7]

9 0-4 jaar
1.747 4-18 jaar

ZORG OP INDICATIE[8]

OPKOMST VACCINATIES[9]

zuigelingen **97%**

kleuters **87%**

schoolkinderen **87%**

adolescente meisjes (HPV) **63%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Netwerk geriatrie				×	×	×	×	×	×	×		×			
Week van de opvoeding	×			×	×	×		×		×	×	×			
Digitaalhuis	×		×									×			×
Mondgezondheid ouderen					×					×					×
Valpreventie ouderen	×	×	×	×	×	×		×	×	×					
Netwerk Jeugd & Jongeren	×		×	×	×	×				×					
Aanpak eenzaamheid	×		×					×		×					
Gezond Gewicht Rivierenland	×	×	×	×	×										
Kwiekroute			×				×	×							
Gezondheid en statushouders	×											×			
Financieel Fit	×														
Kansrijke start	×	×	×	×	×			×		×	×	×			
Wereld Alzheimer dag			×	×	×		×	×	×			×			×
Diabetes challenge		×	×	×	×		×	×				×			
Leefbaarheid Tuil	×		×	×			×			×	×		×		×
Werkgroep bewegen ouderen		×	×		×		×	×						×	
LVB en leefbaarheid			×												
Beleid en verkenning nieuwe gemeente	×									×					

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 WEST MAAS EN WAAL

Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	3%
jeugd	11%
volwassenen	23%

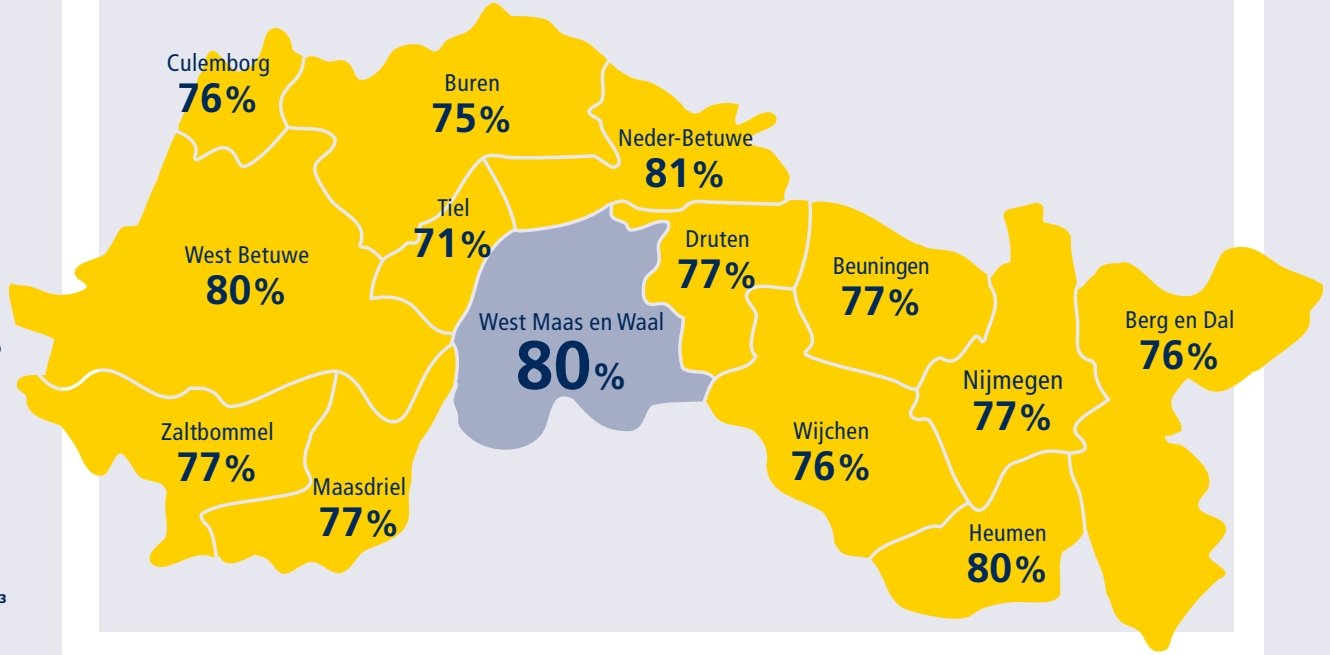
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	11%
jeugd	6%
volwassenen	7%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	9%
jeugd	8%
volwassenen	12%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

19.076 inwoners

675 inwoners 0-4 jaar

3.012 inwoners 4-18 jaar

15.389 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

11 scholen (po/vo/so)

82%

van de scholen werkt structureel aan gezondheid

3 vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

75 meldingen

79 adviezen

5 onderzoeken

12 voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
2.094	736	928	699
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

zuigelingen **94%**

kleuters **95%**

schoolkinderen **98%**

adolescente meisjes (HPV) **70%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Maas en Waal in Beweging	×	×			×		×	×	×					×	
Stuurgroep aanpak laaggeletterdheid	×		×	×		×			×	×		×			
Geriatrisch Netwerk	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×			
Samen praten over ouder worden	×		×						×			×			
Integrale aanpak valpreventie	×		×	×	×	×		×	×						
Platform Wonen, Welzijn en Zorg	×		×	×	×	×				×	×				

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **WIJCHEN**

GGD Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	3%
jeugd	7%
volwassenen	16%

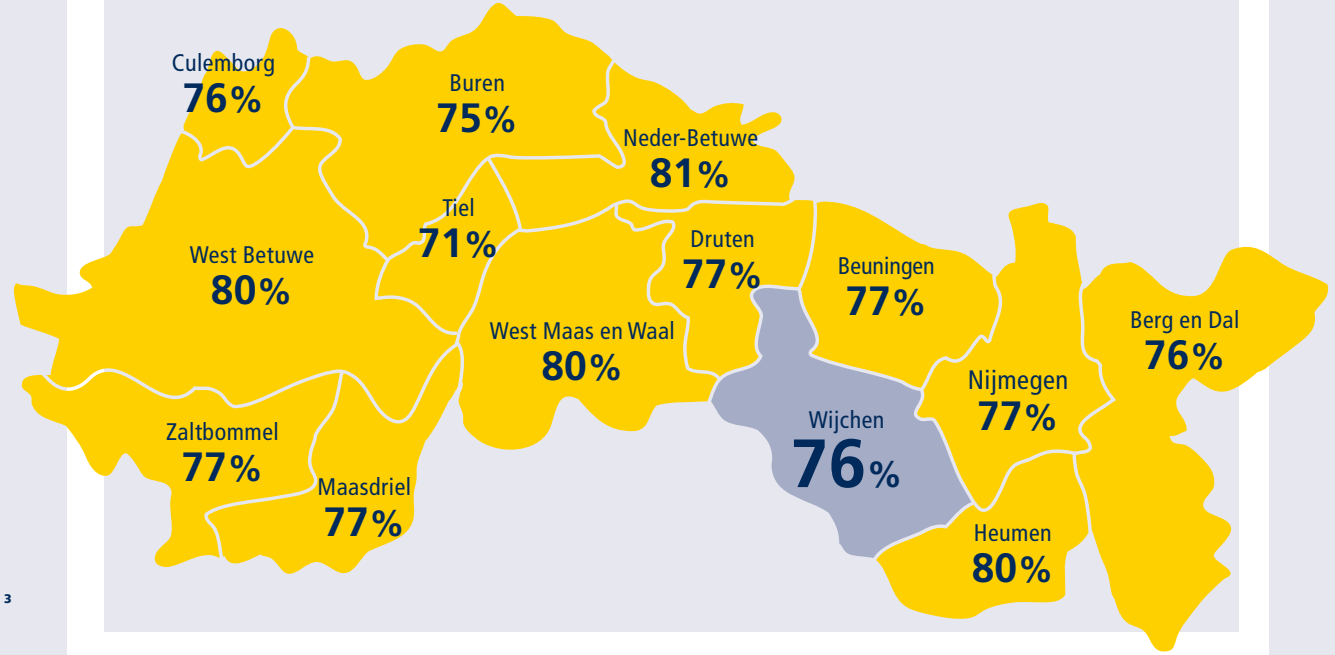
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	9%
jeugd	4%
volwassenen	6%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	9%
jeugd	8%
volwassenen	16%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

40.951 inwoners

1.415 inwoners 0-4 jaar

7.141 inwoners 4-18 jaar

32.395 inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

19
scholen (po/vo/so)

90%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

5
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

166 meldingen

155 adviezen

22 onderzoeken

22
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

STANDAARD[7]		ZORG OP INDICATIE[8]	
4.167	1.769	1.783	1.119
0-4 jaar	4-18 jaar	0-4 jaar	4-18 jaar

VACCINATIEGRAAD[9]

zuigelingen **94%**

kleuters **96%**

schoolkinderen **96%**

adolescente meisjes (HPV) **83%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ, ook via 'Kijk op kleintjes' en maatwerk.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Laaggeletterdheid en gezondheid	×		×	×			×			×	×	×			×
Wijchen Gezond	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×		×	
HAN Sparkcentre samenwerking		×	×	×	×	×	×	×	×	×	×			×	
Lokaal Sportakkoord	×		×	×	×		×	×							
Kerngroep Eenzaamheid	×		×	×		×			×	×	×				
Mijn Volgende Hoofdstuk	×	×	×			×	×			×					
Preventietafel	×		×	×			×			×					
Alcoholmatiging 55+	×	×	×	×		×			×	×		×		×	
Implementatie positieve gezondheid Sociaal Wijkteam										×		×			
Lage SES en gezondheid	×											×			
Onderzoek huisartsen en aansluiting sociaal domein		×	×			×				×		×			
HAN Een Sterk Wijknetwerk	×	×	×	×	×	×	×	×		×	×	×		×	
Samenoord	×		×				×			×					
Regiegroep Integraal Buurtwerk			×	×						×		×			
Rondkomdag	×		×				×	×							

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

RESULTATEN 2019 **ZALTBOMMEL**

Gelderland-Zuid

GEZONDHEIDSRISICO'S UITGELICHT[1]

ROKEN EN MEEROKEN[2]

kinderen	4%
jeugd	7%
volwassenen	19%

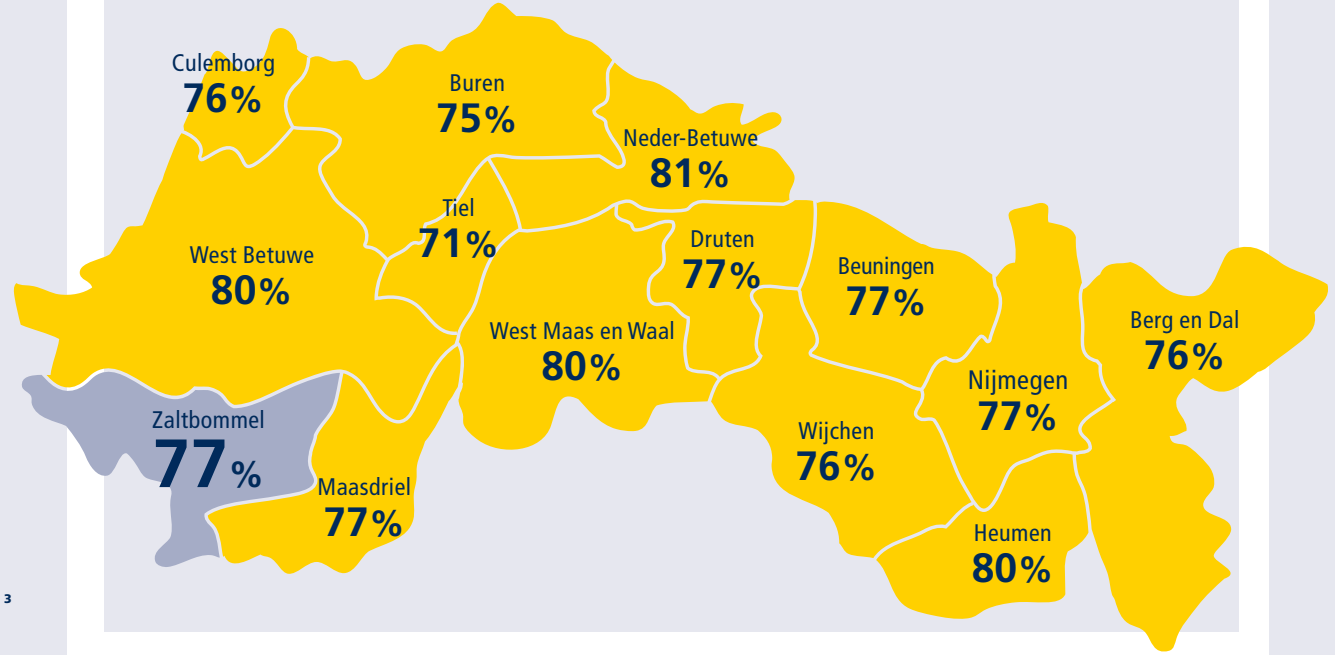
PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN[3]

kinderen	11%
jeugd	5%
volwassenen	6%

MOEITE MET RONDKOMEN[4]

kinderen	9%
jeugd	8%
volwassenen	15%

% VOLWASSENEN DAT ZICH GEZOND VOELT

INWONERS[5]

28.451	inwoners
1.288	inwoners 0-4 jaar
5.583	inwoners 4-18 jaar
21.580	inwoners 18+

GEZONDE SCHOLEN

21
scholen (po/vo/so)

48%
van de scholen werkt structureel aan gezondheid

4
vignetten Gezonde School

VEILIG THUIS

VEILIG THUIS

81 meldingen	**135** adviezen	**8** onderzoeken

11
voorwaarden & vervolg

1. Deze cijfers zijn afkomstig uit de meest recente gezondheidsmonitors van GGD Gelderland-Zuid. Roken veroorzaakt de hoogste ziektelast en psychische gezondheid de hoogste ziektekosten. Moeite met rondkomen illustreert de reikwijdte van factoren die invloed hebben op gezondheid.
2. Bij kinderen gaat het om meeroken (aan hun ouders is gevraagd of ze roken), bij jeugd en ouderen is gevraagd of ze zelf roken.
3. Bij kinderen en jeugd is gevraagd naar psychosociale problemen, bij ouderen naar angst- en/of depressieklachten.
4. Bij kinderen is naar hun financiële thuissituatie gevraagd via de ouders.
5. Peildatum: 1 januari 2019

CONTACTMOMENTEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG[6]

0
0-4 jaar

1.154
4-18 jaar

STANDAARD[7]

1
0-4 jaar

907
4-18 jaar

ZORG OP INDICATIE[8]

VACCINATIEGRAAD[9]

zuigelingen **78%**

kleuters **87%**

schoolkinderen **81%**

adolescente meisjes (HPV) **66%**

6. Deze cijfers zijn gebaseerd op kinderen die in deze gemeente staan ingeschreven.
7. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
8. Extra contactmoment op verzoek van ouders, school of JGZ.
9. Dit % is gebaseerd op de vaccinaties uit het RVP voor de betreffende leeftijdscategorie. Bron: volksgezondheidszorg.info

PROJECTEN GEZONDHEIDSMAKELAARS*

	Gemeente	Huisartsen	Welzijnspartners	Zorgorganisaties	Paramedici	Wijkverpleegkundige	Inwonersinitiatieven	Sport- en beweegprofessionals	Ouderenorganisaties	Sociaal wijkteam	Geestelijke gezondheidszorg	Kennisorganisaties en onderwijs	Hulpdiensten/ veiligheidspartners	(Lokale) ondernemers	Overig
Bommelerwaard Beweegt		×			×			×							
Integrale Aanpak Valpreventie Bommelerwaard	×	×	×	×	×	×		×	×	×					
Gezondheidsthema's Stichting Kompas	×		×		×			×				×			
Zaltbommel Gezond	×	×	×	×	×		×	×	×	×	×	×			
Diabetes challenge	×	×	×	×	×			×							
Samenwerking huisartsen		×													
Omgevingsvisie Bommelerwaard	×														×
Lokale coalitie eenzaamheid	×		×	×			×			×		×			
Sportakkoord	×		×												
Leefbaarheid in Vergt	×		×												
Ketenaanpak overgewicht	×		×	×				×							
Inwonersinitiatieven en communicatie	×		×	×			×		×	×	×				
Jeugd en Jongeren	×		×					×		×					
Waterweken	×		×					×							
Week van de positieve Gezondheid	×	×	×					×							
Gezondheid en LVB	×	×	×				×	×	×	×					×
Zuilichem Leeft								×							

* In dit overzicht worden alleen de externe samenwerkingspartners benoemd. Intern werkt de gezondheidsmakelaar waar mogelijk en nodig samen met de diverse afdelingen en expertises van de GGD.

GGD Gelderland-Zuid

Jaarstukken 2019

Inhoudsopgave

4. Paragrafen 85
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 85
4.1.1 Algemene reserve 85
4.1.2 Risico's 86
4.1.3 Kengetallen 87
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 87
4.3 Financiering 87
4.4 Interne Dienstverlening 89
4.4.1 Bedrijfsvoering 89
4.4.2 Informatiemanagement 91
4.4.3 Communicatie 91
4.4.4 Kwaliteit 92
4.4.5 Arbeidsomstandigheden 92
4.5 Verbonden partijen 93
5. Jaarrekening 94
5.1 Balans per 31 december 2019 96
5.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 98
5.2.1 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 99
5.2.2 Baten en lasten Veilig Thuis 100
5.2.3 Baten en lasten exclusief Veilig Thuis 101
5.3 Grondslagen van resultaatbepaling en waardering 102
5.3.1 Grondslagen van resultaatbepaling 102
5.3.2 Grondslagen van waardering 102
5.4 Toelichting op de balans 104
5.5 Toelichting baten en lasten 110
5.6 Specifieke uitkeringen (SiSa) 117
5.7 Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) 119
5.8 Overige gegevens: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 121
6. Bijlagen 125
6.1 Begrotingswijzigingen 126
6.2 Geplande en gerealiseerde investeringen 127
6.3 Afname Mook en Middelaar 128
6.4 Afrekening huisvesting locaties Jeugdgezondheidszorg 129
6.5 Organogram GGD Gelderland-Zuid 130
6.6 Bijdrage per gemeenten gespecificeerd 131
6.7 Bijdrage voor statushouders per gemeenten 133
6.8 Totale bijdrage per gemeenten 134
6.9 Taakvelden 135
6.10 Dienstenoverzicht Veilig Thuis 137
6.11 Beleidsindicatoren 139
6.12 Overzichten naar thema's 140
6.13 Bestuur en vaststelling jaarrekening 145
7. Verklaring van afkortingen 146

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In 2014 is door de GGD de nota Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen opgesteld. Het Algemeen Bestuur nam hierover een besluit op 14 december 2014. In de nota zijn onderstaande percentages voor berekening van de streefwaarde Algemene reserve vastgesteld.

Berekening streefwaarde Algemene reserve		
Aantal medewerkers		456
Opgenomen gelden (leningen)		0
Totale lasten		34.400.000
Totale baten (excl.inw.bijdrage en factuurbijdrage uniforme taken)		10.065.000
* o.b.v. realisatie 2019, exclusief doorstorting SOA gelden		
Bedrag per medewerker	€ 1.000	€ 456.000
Percentage over opgenomen gelden (leningen)	0,5%	€ 0
Percentage totale lasten	1,0%	€ 344.000
Percentage over totale baten	3,0%	€ 302.000
Streefwaarde Algemene reserve		**€ 1.102.000**

4.1.1 Algemene reserve

Het Algemeen Bestuur heeft op 27 juni 2019 besloten om het negatieve resultaat van Veilig Thuis over 2018, als gevolg van de hogere instroom, aan te vullen in de algemene reserve. Dit is in 2019 in rekening gebracht bij gemeenten.

In onderstaande tabel is het verloop van de algemene reserve in 2019 weergegeven. Bij de gepresenteerde cijfers wordt ervan uitgegaan dat de voorstellen voor bestemming van het resultaat 2019 door het bestuur worden overgenomen. In de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 zal een geactualiseerd meerjarig beeld van de algemene reserve worden geschetst.

Het saldo van de algemene reserve ligt onder de streefwaarde zoals deze is vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Ten opzichte van de start van 2019 is de algemene reserve gestegen van circa 50% van de streefwaarde naar circa 80% van de streefwaarde.

Omvang algemene reserve (bedragen *€ 1.000,-)	Realisatie 2019
Algemene reserve begin boekjaar	514
Storting aanvulling 2019	232
Resultaat 2019	41
Algemene reserve einde boekjaar	**786**

In de volgende paragraaf is een samenvatting van de risico's opgenomen. In onderstaande tabel is de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de risico's afgezet tegen de algemene reserve (=weerstandscapaciteit).

Benodigde weerstandscapaciteit	
Totaal noodzakelijke weerstandscapaciteit na weging (zie hieronder)	2.289
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit einde boekjaar	786
Mate waarin de capaciteit de risico's kan afdekken (=weerstandsvermogen)	34%

De beschikbare weerstandscapaciteit is niet toereikend om de geïnventariseerde en gecalculeerde risico's te dekken. Naarmate de gecalculeerde risico's zich voordoen zullen hiervoor extra bezuinigingsmaatregelen moeten worden getroffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.

4.1.2 Risico's

In onderstaande tabel is een samenvatting van de risico's met financiële omvang opgenomen. Bij de bepaling van de noodzakelijke risicocapaciteit is rekening gehouden met de weging van de verwachtingswaarde van de kans dat de risico's zich voordoen.

Samenvatting risico's (bedragen x € 1.000)	Verwachte financiële gevolgen risico's	Benodigde weerstands-capaciteit na weging
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.230	386
Maatschappelijke risico's	330	156
Economische risico's	1.750	350
Middelen, organisatie medewerkers en efficiëncy	3.735	1.397
	7.045	**2.289**

Ten opzichte van vorig jaar hebben zich de volgende mutaties voorgedaan:

Vervallen risico's

- Leegstand pand GGD Groenewoudseweg: het pand aan de Groenewoudseweg werd voorheen voor een deel verhuurd aan de organisaties Mondzorg en VRGZ. Het risico bestond dat een deel van het pand leeg zou komen te staan. Inmiddels is Mondzorg uit het pand en is het deel van de VRGZ fors kleiner geworden waardoor dit risico kan komen te vervallen.

Nieuwe risico's

- Beperkt groot onderhoud Groenewoudseweg 275 Nijmegen: de lasten voor correctief onderhoud (het oplossen van storingen) kunnen oplopen door het beperkte onderhoud wat uitgevoerd wordt in het kader van de nieuwbouwplannen in 2022.
- Nieuwbouw 2022: nu besluitvorming omtrent de nieuwbouw heeft plaatsgevonden volgen in de komende periode diverse stappen zoals het actualiseren van het Programma van Eisen (PvE), vergunningaanvragen, etc. Hierdoor ontstaan onder andere risico's ten aanzien van planningen en prijzen van aannemers. Daarnaast is de impact van de stikstofcrisis op dit moment nog niet in te schatten.
- Aantrekken van nieuwe medewerkers: door de krapte op de arbeidsmarkt zal het aantrekken van nieuwe medewerkers in de komende jaren lastiger worden. Het risico bestaat dat de formatie niet op orde is en de afgesproken prestaties niet kunnen worden geleverd. Daarnaast nemen de kosten om leemtes in de planning te ondervangen met tijdelijke inhuur van medewerkers toe en is de inspanning die geleverd wordt om het verloop van medewerkers op te vangen groot. Er zullen alternatieve mogelijkheden bekeken moeten worden om (tijdelijk) personeel aan te trekken. Ook zullen de artsen die per 2019 de opleiding Jeugdarts of infectieziekte-arts gaan volgen niet meer in dienst zijn van de GGD. Er is al een krapte aan artsen, dit zal door deze verandering nog moeilijker worden. Ook de productiviteit ligt hierdoor lager.
- Stijgende pensioenpremie: de ontwikkeling van de dekkingsgraad van het ABP en het vooruitzicht dat de rekenrentes laag blijven brengt het risico mee dat de pensioenpremies stijgen.
- Netwerkpartners: met alle ontwikkelingen binnen het sociaal domein die onder meer leiden tot wachtlijsten bij jeugdzorginstellingen merken we dat JGZ overvraagd wordt. Vanuit haar taak vanuit de Wet Publieke Gezondheid probeert JGZ de gaten zo goed mogelijk dicht te lopen. JGZ ontkomt er echter niet langer aan om soms nee te zeggen tegen onze netwerkpartners en burgers n.a.v. zorgvragen. Dit leidt tot spanning op de relaties die JGZ in de afgelopen jaren zorgvuldig heeft opgebouwd met onze netwerkpartners. Momenteel speelt dit sterk bij de samenwerking met het onderwijs. JGZ maakt daar - tegen de stroom in - een terugtrekkende beweging. Vanzelfsprekend is dit niet wat JGZ wil, JGZ ziet echter geen andere opties.

4.1.3 Kengetallen

Onderstaande kengetallen zijn opgenomen conform Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De kengetallen zijn berekend zoals aangegeven in de Ministeriële Regeling juli 2015.

Kengetallen	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
a) netto schuldquote	-2,60%	-2,16%	-1,61%
b) netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2,60%	-2,16%	-1,61%
c) solvabiliteitsratio	19,05%	14,58%	7,97%
d) structurele exploitatieruimte	0,10%	-0,57%	-0,75%

De kengetallen liggen grotendeels in lijn met de realisatie 2018 en begroting 2019. Uitzondering hierop is de solvabiliteitsratio. Deze is positiever dan de begroting en de jaarrekening van voorgaande jaren. Dit heeft te maken met de vorming van de bestemde reserve frictiekosten huisvesting waardoor het eigen vermogen ruim € 500.000 hoger is. Hierdoor stijgt het eigen vermogen in verhouding tot het totale vermogen (=solvabiliteitsratio).

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande en gerealiseerde investeringen is opgenomen in de bijlagen bij deze jaarrekening. De kapitaalgoederen van de GGD worden normaal onderhouden en in zijn algemeenheid vervangen na afloop van de economische levensduur. Het belangrijkste kapitaalgoed qua omvang betreft de locatie Kersenboogerd in Tiel. Voor het pand aan de Kersenboogerd is een egalisatievoorziening getroffen om de onderhoudslasten te spreiden. Hier ligt een meerjarenonderhoudsplan aan ten grondslag.

Voor het huurderonderhoud aan de Groenewoudseweg 275 werd tot 2019 een voorziening getroffen, op basis van een meerjarenonderhoudsplan. Deze voorziening is in 2019 vrijgevallen omdat de grondslag voor deze voorziening is komen te vervallen. De GGD gaat het pand binnen afzienbare tijd (naar verwachting in 2022) verlaten en zal haar intrek nemen in een nieuw te bouwen pand aan de Professor Bellefroidstraat. Zowel de gemeente Nijmegen (eigenaar van het pand aan de Groenewoudseweg) als het Algemeen Bestuur van de GGD hebben hiermee ingestemd.
In de vergadering van het Algemeen Bestuur op 12 december 2019 is besloten om het bedrag van de voorziening te doteren in een nieuw te vormen bestemde reserve voor toekomstige frictiekosten. De benodigde middelen zijn nog niet exact te becijferen omdat het definitieve Programma van eisen (PvE) van de nieuwbouw en externe factoren als indexeringen nog niet in te schatten zijn. In het najaar van 2020 zal het bestuur hierover worden geïnformeerd.

4.3 Financiering

Risicobeheer

Het is de GGD niet toegestaan om leningen te verstrekken en rente en aflossing van leningen te garanderen.

Financieringsportefeuille

De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. Werkwijze, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Dit statuut is op 27 juni 2019 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De GGD voert een risicomijdend beleid en voldeed in 2019 aan wet- en regelgeving.

Voor de GGD geldt het schatkistbankieren voor decentrale overheden. Dit houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse Staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.
De GGD had in 2019 net als voorgaande jaren geen financieringsportefeuille. Gezien de ontwikkelingen ten aanzien van het nieuw te bouwen hoofdkantoor zal dit op korte termijn veranderen. De kaders waarbinnen de GGD financiering aan mag trekken zijn vastgelegd in het hierboven genoemde treasurystatuut. In 2019 heeft geen rentetoerekening plaatsgevonden vanwege het beperkte bedrag.

Het saldo van de financieringsfunctie over boekjaar 2019 bedraagt:		
Rentelasten	€	20
Rentebaten	€	-
	€	20

Bedragen x €1,-

Hierbuiten heeft de GGD geen algemene dekkingsmiddelen.

Kasgeldlimiet

Het Ministerie van Financiën geeft aan welk bedrag mag worden gefinancierd met kortlopende geldleningen; de kasgeldlimiet. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden, moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld. Uit onderstaande tabel blijkt dat de GGD binnen de norm voor de kasgeldlimiet is gebleven.

Kasgeldlimiet (bedragen *€ 1.000,-)	
Omvang begroting per 01-01-2019 (=grondslag)	36.475
In procenten van de grondslag	8,20%
Toegestane kasgeldlimiet	**2.991**

	1e kw	**2e kw**	**3e kw**	**4e kw**
Totaal netto vlottende schuld	-942	-835	1.712	1.965
Toegestane kasgeldlimiet	2.991	2.991	2.991	2.991
Ruimte	**3.933**	**3.826**	**1.279**	**1.026**

Renterisiconorm

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken geeft het ministerie ook een renterisiconorm aan. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.

De uitkomst hiervan mag niet overschreden worden zodat een spreiding van de opgenomen leningen, looptijden en rente-aanpassingsdata en een eventueel hieruit voortvloeiende rentewijziging ontstaat.

Renterisiconorm (bedragen *€ 1.000,-)	**2019**
Renteherzieningen op leningen o/g	0
Betaalde aflossingen	0
Renterisico	**0**
Begrotingstotaal begroting 2019	37.881
Het bij Min. regeling vastgestelde %	20%
Regeling	7.576
Renterisiconorm	7.576

4.4 Interne Dienstverlening

4.4.1 Bedrijfsvoering

Integrale ondersteuning
Eind 2019 is gestart met de inrichting van de nieuwe sector Bedrijfsvoering. Hierin zijn de afdelingen Financiën & Control, HRM, Facilitaire dienstverlening en ICT samengevoegd. Hiermee wordt een integrale, deskundige, klantgerichte en efficiënte sector gerealiseerd. In 2019 zijn het organogram en de leidinggevende functies uitgewerkt. In 2020 wordt gestart met de inrichting van de frontoffice en klantteams.

Applicatie AFAS
Naast de doorontwikkeling van de sector Bedrijfsvoering is de selectie van een nieuw HRM- en financieel pakket afgerond (AFAS). Gekozen is voor een oplossing die beide disciplines ondersteunt. De verwachting is dat dit betere managementinformatie en meer efficiëntie oplevert. Het systeem is in 2019 geïmplementeerd, met als startdatum 1 januari 2020.

Organisatieontwerp
In 2019 is het nieuwe organisatieontwerp vastgesteld. De OR heeft hierover advies gegeven. Het ontwerp staat in het teken van: verantwoordelijkheden lager in de organisatie en het versterken van samenwerking. De verandering vindt plaats door andere samenwerkingsvormen en niet door grote structuurwijzigingen. Het is een proces dat gaandeweg, door monitoring en bijsturing, gestalte moet krijgen.

Scholing en ontwikkeling
Verantwoordelijkheden lager in de organisatie, wat vraagt dit van leiderschap? Managers en teammanagers van de GGD krijgen hiervoor een traject aangeboden dat eind 2019 van start ging. Hiervoor zijn 2 bureaus geselecteerd. Voor individuele ontwikkeling konden medewerkers tot het najaar gebruikmaken van digitale trainingen (Goodhabitz). Ook zijn cursussen aangeboden over projectmanagement, loopbaan-APK en cultuursensitief werken.

Gezondheid en vitaliteit
Voor het 2e jaar organiseerden we in oktober de week van de vitaliteit. Tijdens deze week geeft de GGD, samen met enkele andere Nijmeegse organisaties, speciale aandacht aan de vitaliteit van medewerkers. HRM verzorgde voor medewerkers een aantal bijeenkomsten over keuzes in de laatste fase van hun loopbaan.

Wnra van kracht
Sinds 1 januari 2020 vallen alle GGD-medewerkers onder het arbeidsrecht (Wnra). De GGD volgt vanaf dan de CAO Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO). Hierbij is (in overeenstemming met de medezeggenschap) een Personeelshandboek opgeleverd met daarin alle rechtspositieregelingen, passend bij het burgerlijk wetboek. Ook is samen met het Georganiseerd Overleg een Reglement Lokaal Overleg vastgesteld.

Programmabegroting
In 2019 is een voorstel gemaakt en vastgesteld voor de nieuwe indeling van de programmabegroting. Deze indeling sluit beter aan bij de behoeften van gemeenten, waaronder het inzicht in verschillende taken. De wijzigingen gaan in vanaf 2021.

Treasurystatuut
In de eerste helft van 2019 is in samenwerking met gemeenten het treasurystatuut geactualiseerd. Dit was nodig omdat de nieuwbouw van het hoofdkantoor steeds waarschijnlijker werd. Gezien die ontwikkeling vinden we het belangrijk dat er duidelijke afspraken zijn over het aantrekken van geld.

Financiële verordening
Ook de financiële verordening voor onze organisatie is geactualiseerd en vastgesteld. In dit document zijn de uitgangspunten voor het financieel beleid, het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie vastgelegd. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

Aanbestedingen
Alle aanbestedingstrajecten die de GGD heeft opgestart, zijn binnen de Europese aanbestedingsgrenzen afgerond en daarmee rechtmatig tot stand gekomen.

Hoofdlocaties
Eind 2019 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de nieuwbouw van het hoofdkantoor in Nijmegen. In 2020 worden verdere voorbereidingen getroffen, zoals vergunningsaanvragen en het programma van eisen. In de vestiging Tiel zijn enkele gebreken opgepakt, naar aanleiding van een risico-inventarisatie. Het pand voldoet hiermee aan de wet- en regelgeving.

CB Neder-Betuwe
In goede samenwerking met de gemeente Neder-Betuwe is het aantal consultatiebureaus in Neder-Betuwe gereduceerd van 4 naar 2. Hierdoor zijn de huisvestingskosten fors verminderd. Tevens is de kwaliteit van de 2 overgebleven bureaus aanzienlijk verbeterd.

Locaties JGZ
Voor de locaties van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is een nieuw programma van eisen gemaakt, conform de nieuwste wet- en regelgeving voor huisvesting. Periodiek wordt met het JGZ-management de groei of krimp van het aantal jeugdigen besproken. En er wordt besproken hoe de huisvesting hierop kan worden afgestemd. Zo kan de GGD de dienstverlening op maat blijven bieden.

ICT-leverancier
Eind 2019 is de migratie naar de nieuwe leverancier RAM Infotechnology afgerond. De overgang is goed verlopen en heeft tot een nieuwe manier van werken geleid: een nieuw intranet, een portal waarop alle applicaties beschikbaar zijn en het gebruik van Office365 in combinatie met Sharepoint. Om in de nieuwe omgeving te kunnen werken, hebben alle medewerkers een nieuwe laptop en smartphone ontvangen.

4.4.2 Informatiemanagement

Informatieveilig werken
Met de overgang naar de nieuwe kantoorautomatisering van RAM voldoet alle werkplekapparatuur aan de actuele beveiligingseisen. Alle applicaties zijn getoetst door de Functionaris Gegevensbescherming. De certificering voor NEN7510 is uitgesteld, omdat er nog geen geaccrediteerde certificeerder is die dit mag certificeren in combinatie met HKZ.

Data-uitwisseling
De GGD neemt met andere GGD'en actief deel aan de HealthChain. Een innovatief project gebaseerd op blockchain-technologie om veilig gezondheidsgegevens uit te wisselen. Daarnaast is de GGD actief binnen de Exo-community waar projecten met betrekking tot datamining, blockchain en Big Data worden geïnitieerd.

Cliëntgegevens ontsluiten
GGD is initiatiefnemer van een project om samen met andere GGD'en cliëntgegevens digitaal te ontsluiten. Dit is wettelijk verplicht. Hiervoor worden uitwisselingsstandaarden ontwikkeld, samen met ketenpartners als NicTiz en MedMij. Doel hiervan is om cliëntgegevens op een veilige manier toegankelijk te maken, in een vertrouwde, zelfgekozen persoonlijke gezondheidsomgeving (PGO).

Functioneel beheer
De formatie en kwaliteit van de functioneel beheerders is op het gewenste niveau gebracht door vacatures in te vullen, trainingen te volgen, de samenwerking te versterken en de onderlinge vervangbaarheid te regelen. Beheerders denken en werken GGD-breed in plaats van afdelingsspecifiek.

Regieorganisatie IV
De in 2018 uitgedachte regieorganisatie voor informatievoorziening (IV) is operationeel gemaakt en afgestemd op de nieuwe kantoorautomatiseringspartner RAM. Dit resulteerde in nieuwe en meetbare afspraken, in de vorm van een Service Level Agreement en Dossier Afspraken en Procedures (DAP).

4.4.3 Communicatie

Sociaal intranet
In 2019 is een nieuw modern sociaal intranet opgeleverd dat past bij de GGD als netwerkorganisatie. Het nieuwe intranet maakt deel uit van de netwerkinfrastructuur van RAM. De applicatie heet 'Embrace'. Het primaire doel is het delen en verbinden binnen de eigen organisatie.

Website
De GGD-website werd 259.600 keer bezocht. Dit zijn 100.000 bezoekers meer dan in 2018. De extra traffic naar de website werd vooral gegenereerd door de invoering van Mijn Kinddossier (traffic door inloggen) en het Meldpunt Bijzondere Zorg (traffic door melden). In 2019 zijn we ook gestart met een grondige update van de GGD-website. Een GGD-brede groep van aandachtsfunctionarissen is hierbij actief betrokken.

Sociale media
In 2019 telden we 646.222 weergaven op onze sociale media (Facebook, LinkedIn, Twitter, Youtube, Instagram). Dit is 295.892 meer dan in 2018. Onze (betaalde) campagnes rond Stoptober, Ouderenmishandeling en het Meldpunt Bijzondere Zorg droegen bij aan dit grote bereik. Onze webcare via Facebook groeide: het aantal chats dat we via een privé-bericht afhandelden, verdubbelde ten opzichte van 2018.

Infographics en video
Communicatie werkt steeds meer met infographics en video's om doelen en doelgroepen te bereiken. Medewerkers zijn hierin geschoold. Met infographics werd in 2019 onder meer de verdiepende analyses van enkele gezondheidsmonitors ondersteund. Video's werden ingezet bij de communicatie rond onder meer Mijn Kinddossier, de 10-jarigen screening en valpreventie.

4.4.4 Kwaliteit

Kwaliteitsmanagement
In 2019 zijn we getoetst volgens de norm HKZ 2015. Hieruit bleek dat het kwaliteitsmanagement-systeem voldoet. De MIC-commissie (Melding Incidenten Cliënten) zorgt voor de afhandeling van cliënt gerelateerde meldingen van (bijna) incidenten. In 2019 ontving de commissie 29 meldingen. Dit aantal is licht gegroeid ten opzichte van 2018.

Klachtenafhandeling
In 2019 ontving de GGD 61 klachten van cliënten over onze dienstverlening. Al deze klachten zijn via interne bemiddeling behandeld. De onafhankelijke klachtencommissie ontving dit jaar 7 klachten. De geschillencommissie werd niet ingeschakeld. Door de aard van de klachten is dit jaar vaker advies gevraagd aan de jurist. De klachtenfunctionarissen en betrokken medewerkers zijn bij iedere klacht alert op signalen die kunnen leiden tot betere dienstverlening.

4.4.5 Arbeidsomstandigheden

Aanpak agressie
De medewerkers van de afdelingen Bijzondere Zorg en Veilig Thuis hebben de training Fysieke weerbaarheid gevolgd: een verdiepingstraining voor het omgaan met agressie en geweld. In 2019 zijn 46 agressiemeldingen gemeld. De meldingen zijn gedaan door medewerkers van de GGD. Het zijn meldingen die betrekking hebben op cliënten.

Intern alarmeringssysteem
Om medewerkers van Bijzondere Zorg en Veilig Thuis extra veiligheid te bieden bij risicovolle gesprekken, treedt vanaf 2020 een intern alarmeringssysteem in werking. Via een pieper kunnen collega's worden opgepiept om versterking te bieden bij risicovolle gesprekken. Samen vormen deze collega's een collegiaal ondersteuningsteam (COT). In 2019 hebben alle betrokken medewerkers een voorbereidende training gevolgd.

Prikaccidenten
In 2019 zijn 10 prikaccidenten gemeld. Externe organisatie 'Prikpunt' heeft contact gehad met de betrokken medewerkers en de prikaccidenten afgehandeld.

Gezonde interventies
Vanuit het project 'Samen gezond werken' ontwikkelden de GGD diverse activiteiten voor medewerkers, zoals fruit op het werk, yoga, mindfulness en bootcamps. In oktober is voor medewerkers de Vitaliteitsweek, samen met Wij zijn groen gezond en in beweging Nijmegen georganiseerd.

BHV-beleid
In 2019 is het nieuwe beleid voor bedrijfshulpverlening (BHV) opgesteld. Ook zijn voor de twee hoofdlocaties BHV-coördinatoren opgeleid en aangesteld.

Risico inventarisatie & Evaluatie (RI&E)
De plannen van aanpak voor de RI&E voor beide hoofdlocaties zijn up to date en worden gemonitord in de arbo-commissie van de GGD.

4.5 Verbonden partijen

De GGD werkt intensief samen met Veiligheidsregio Gelderland-Zuid op het gebied van bedrijfsvoering (geleverd door de afdelingen Vastgoed & Facility Management, HRM, ICT en Financiën & Control). Er is geen sprake van een verbonden partij in die zin dat de GGD risico's draagt die door de andere partij worden veroorzaakt. Wel zijn er kosten gemoeid met het eventueel verbreken van het samenwerkingsverband.

5. Jaarrekening

Deze jaarrekening is goedgekeurd door het Dagelijks Bestuur d.d. 12 maart 2020 en wordt door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 25 juni 2020

5.1 Balans per 31 december 2019

Bedragen x € 1.000,-

ACTIVA

	31-12-2019		31-12-2018	
Vaste Activa				
Materiële vaste activa	3.549		3.291	
		3.549		**3.291**
Vlottende activa				
Voorraden				
Voorraden	123		85	
		123		**85**
Uitzetting met rentetypische looptijd < 1 jaar				
Openbare lichamen Rijk	0		11	
Openbare lichamen Provincie	7		0	
Openbare lichamen Gemeenten	963		1.015	
Openbare lichamen Overige	149		94	
Uitzettingen Rijks schatkist	1.255		1.041	
Overige vorderingen	370		283	
		2.744		**2.444**
Liquide middelen				
Kassaldi	8		12	
Banksaldi	38		17	
		45		**29**
Overlopende activa				
Nog te ontvangen subsidies Rijk	43		100	
Nog te ontvangen subsidies gemeenten	29		71	
Overige nog te ontvangen bedragen	238		428	
		310		**599**
Totaal		**6.771**		**6.449**

Bedragen x € 1.000,-

PASSIVA

	31-12-2019		31-12-2018	
Vaste Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	746		786	
Bestemde reserve frictiekosten huisvesting	504		0	
Gerealiseerd resultaat	41		-272	
		1.290		**514**
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	701		363	
Voorzieningen ter egalisering van kosten	110		527	
		811		**890**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schuld met rentetypische looptijd < 1 jaar				
Overige schulden	2.407		2.439	
		2.407		**2.439**
Overlopende passiva				
Overige vooruitontvangen bedragen	2.263		2.606	
		2.263		**2.606**
Totaal		**6.771**		**6.449**

5.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

(bedragen x € 1.000,-)	Realisatie 2019	Begr. wijz 3 2019	Begr. wijz 1 en 2 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Bijdrage deelnemende gemeenten	22.826	22.414	21.724	21.493	22.121
Uniforme taken o.b.v. facturen	2.323	2.444	2.444	2.444	1.721
Subsidie rijk	2.435	1.916	1.916	1.916	2.778
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.438	3.206	3.206	3.206	3.288
Subsidie gemeenten	3.785	3.463	3.463	3.463	3.871
Overige opbrengsten	3.851	2.691	2.682	2.691	3.422
Acquisitiedoelstelling	0	340	340	340	0
Som der bedrijfsopbrengsten	**38.658**	**36.475**	**35.774**	**35.553**	**37.202**
Personeelskosten	26.105	24.783	24.324	23.945	24.520
Afschrijvingen	503	664	664	664	341
Huisvestingskosten	961	1.605	1.605	1.605	1.729
Kantoormiddelen	165	248	243	243	179
Medische zaken	1.127	911	911	911	1.017
Communicatieapparatuur	1.340	1.296	1.291	1.291	1.235
Autokosten	13	35	35	35	18
Algemene kosten	1.812	1.726	1.548	1.498	1.744
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.399	2.148	2.096	2.096	2.252
Interne doorbelasting bedrijfsvoering	0	0	0	0	0
Doorstorting GGD'en	3.438	3.206	3.206	3.206	3.288
Voorlichting	12	52	52	52	17
Financiële baten en lasten	5	8	8	8	6
Som der bedrijfskosten	**37.881**	**36.682**	**35.982**	**35.553**	**36.347**
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**776**	**-207**	**-207**	**0**	**855**
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves					
Toevoegingen reserves	-736	0	0	0	-1.127
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen/onttrekkingen	**-736**	**0**	**0**	**0**	**-1.127**
Gerealiseerd resultaat	**41**	**-207**	**-207**	**0**	**-272**
Voorstel resultaatbestemming					
Algemene reserve	41	-207	-207	0	-272

Nadere toelichting op het overzicht baten en lasten wordt in paragraaf 5.5 (toelichting op het overzicht van baten en lasten) gegeven.

De primaire begroting is door het Algemeen Bestuur op 28 juni 2018 vastgesteld.

Begrotingswijziging 1 is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 13 december 2018. Dit betreft de structurele doorwerking van de begrotingswijziging Veilig Thuis 2018 naar 2019.

Begrotingswijziging 2 is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 3 oktober 2019. Dit betreft de consequenties van de cao voor gemeenteambtenaren.

Begrotingswijziging 3 is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 12 december 2019. Dit betreft de financiering van de hogere productie Veilig Thuis.

5.2.1 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Het resultaat van de GGD is in 2019 positiever dan in de begroting werd aangenomen. Dit heeft met name te maken met extra opbrengsten zoals het Rijksvaccinatieprogramma in verband met een extra cohort voor meningokokken (gefinancierd door het Rijk).

De hogere bedrijfslasten worden voornamelijk veroorzaakt door hogere lasten die verband houden met de hogere opbrengsten (zoals personeelslasten en medische zaken). De huisvestingslasten zijn fors lager doordat de onderhoudsvoorziening van het pand aan de Groenewoudseweg vrijvalt. Conform besluit van het Algemeen Bestuur op 12 december 2019 wordt dit gedoteerd aan een nieuwe bestemde reserve frictiekosten huisvesting.

Tot slot zijn er hogere lasten voor de inkoop van bedrijfsvoering vanuit de VRGZ. De hogere lasten ontstaan deels door groei van de GGD, maar het grootste deel houdt verband met hogere lasten voor de implementatie van de nieuwe omgeving voor kantoorautomatisering en de implementatie van de applicatie AFAS (HRM- en financieel pakket).

5.2.2 Baten en lasten Veilig Thuis

(bedragen x € 1.000,-)	Realisatie 2019	Begr. wijz 3 2019	Ber. Wijz 1 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Bijdrage deelnemende gemeenten	6.952	6.773	6.082	5.852	5.352
Uniforme taken o.b.v. facturen	0	0	0	0	0
Subsidie rijk	0	0	0	0	1
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	0	0	0	0	0
Subsidie gemeenten	-4	0	0	0	12
Overige opbrengsten	82	74	65	74	73
Acquisitiedoelstelling	0	0	0	0	0
Som der bedrijfsopbrengsten	**7.031**	**6.847**	**6.147**	**5.925**	**5.438**
Personeelskosten	5.311	5.103	4.644	4.416	4.260
Afschrijvingen	0	0	0	0	0
Huisvestingskosten	0	0	0	0	0
Kantoormiddelen	6	5	0	0	5
Medische zaken	0	0	0	0	0
Communicatieapparatuur	143	93	88	88	62
Autokosten	0	0	0	0	-4
Algemene kosten	279	343	165	165	1.157
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	0	0	0	0	0
Interne doorbelasting bedrijfsvoering	1.378	1.397	1.344	1.237	190
Doorstorting GGD'en	0	0	0	0	0
Voorlichting	0	0	0	0	0
Financiële baten en lasten	0	0	0	0	0
Som der bedrijfskosten	**7.118**	**6.941**	**6.241**	**5.906**	**5.670**
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**-88**	**-94**	**-94**	**20**	**-232**
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves					
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen/onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-88**	**-94**	**-94**	**20**	**-232**

Voor de begroting 2019 van Veilig Thuis zijn twee begrotingswijzigingen door het bestuur goedgekeurd (op 13 december 2018 en 12 december 2019). Het totaal van de begrotingswijzigingen voor Veilig Thuis bedraagt ruim € 900.000.

Daarnaast is ook het doorgeschoven bedrag van de DU_VO gelden geheel ingezet voor de implementatie van de nieuwe meldcode, de benodigde aanpassingen in de applicatie Regas, het inwerken van nieuwe medewerkers en opleiden van nieuw en bestaand personeel voor het nieuwe handelingsprotocol van Veilig Thuis.

5.2.3 Baten en lasten exclusief Veilig Thuis

(bedragen x € 1.000,-)	Realisatie 2019	Begr. wijz 3 2019	Begr. wijz 2 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Bijdrage deelnemende gemeenten	15.874	15.642	15.642	15.642	16.769
Uniforme taken o.b.v. facturen	2.323	2.444	2.444	2.444	1.721
Subsidie rijk	2.435	1.916	1.916	1.916	2.777
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.438	3.206	3.206	3.206	3.288
Subsidie gemeenten	3.789	3.463	3.463	3.463	3.859
Overige opbrengsten	3.768	2.617	2.617	2.617	3.349
Acquisitiedoelstelling	0	340	340	340	0
Som der bedrijfsopbrengsten	**31.627**	**29.628**	**29.628**	**29.628**	**31.765**
Personeelskosten	20.794	19.680	19.680	19.529	20.261
Afschrijvingen	503	664	664	664	341
Huisvestingskosten	961	1.605	1.605	1.605	1.729
Kantoormiddelen	159	243	243	243	174
Medische zaken	1.127	911	911	911	1.017
Communicatieapparatuur	1.196	1.203	1.203	1.203	1.173
Autokosten	13	35	35	35	22
Algemene kosten	1.533	1.383	1.383	1.333	587
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.399	2.148	2.096	2.096	2.252
Interne doorbelasting bedrijfsvoering	-1.378	-1.397	-1.344	-1.237	-190
Doorstorting GGD'en	3.438	3.206	3.206	3.206	3.288
Voorlichting	12	52	52	52	17
Financiële baten en lasten	5	8	8	8	6
Som der bedrijfskosten	**30.763**	**29.741**	**29.741**	**29.647**	**30.677**
Totaal saldo van baten en lasten	**864**	**-114**	**-113**	**-20**	**1.088**
Incidentele baten	0	0	0	0	0
Incidentele lasten	0	0	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**864**	**-114**	**-113**	**-20**	**1.088**
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves					
Toevoegingen reserves	-736	0	0	0	-1.127
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen/onttrekkingen	**-736**	**0**	**0**	**0**	**-1.127**
Gerealiseerd resultaat	**128**	**-114**	**-113**	**-20**	**-39**

5.3 Grondslagen van resultaatbepaling en waardering

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van de GGD omvat het totaal van alle activiteiten die de GGD heeft uitgevoerd. De cijfers worden nader gepresenteerd en toegelicht in het overzicht baten en lasten.

Vanaf 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht (vpb) voor overheidsinstellingen. Jaarlijks verzorgt de GGD in samenwerking met een belastingadviseur de vpb-aangifte.

5.3.1 Grondslagen van resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De lasten worden bepaald op basis van historische kosten, met inachtneming van de vermelde grondslagen van waardering van activa en passiva en toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Aangezien het niet is toegestaan voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Voor jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde kosten zonder (naar verwachting) een jaarlijks vergelijkbaar volume is een verplichting opgenomen.

5.3.2 Grondslagen van waardering

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is vermeld. De belangrijkste posten worden hieronder nader toegelicht.

Activa

Materiële vaste activa met economisch nut

De materiele vaste activa zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs.

De GGD zal naar verwachting in 2022 verhuizen naar een nieuw hoofdkantoor. Het huidige hoofdkantoor aan de Groenewoudseweg zal worden gesloopt. Als gevolg hiervan is de levensduur van de gedane investeringen verkort tot 2022. In deze jaarrekening is rekening gehouden met deze verkorte levensduur (een zogeheten schattingswijziging). Dit heeft vanaf 2019 een extra afschrijving tot gevolg van circa € 69.000,- per jaar tot 2022. Dit wordt gefinancierd uit de bestemde reserve frictiekosten.

Activa met een verkrijgingsprijs van meer dan € 2.500 worden geactiveerd. Investeringen die volledig zijn afgeschreven maar nog wel in eigendom zijn, zijn middels desinvestering overgebracht naar de staat van eigendommen.

De gehanteerde afschrijvingspercentages van de materiële vaste activa

Gebouwen	20 jaar	5%
Inventarissen, stoffering, aanpassing gebouw, meubilair en bekabeling	10 jaar	10%
Hardware: beeldschermen, telefooncentrale met toestellen	7 jaar	14%
Algemene en specifieke softwareapplicaties	5 jaar	20%
Telefooninstallaties	5 jaar	20%
Overige bedrijfsmiddelen	5 jaar	20%
Hardware: laptops, thin clients, desktop	4 jaar	25%
Smartphones	3 jaar	33%

Voorraden
Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar
Deze zijn gewaardeerd op nominale waarde voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid. De voorziening oninbaarheid wordt bepaald op basis van de ouderdom van de openstaande posten per balansdatum (statische methode).

Overige activa
Alle overige activa in de balans zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Passiva

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het nog te bestemmen saldo van de rekening van baten en lasten over 2019. De algemene reserve dient primair als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een bepaalde bestemmingsrichting is meegegeven.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor, op grond van artikel 44 BBV, in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten. Voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde.

De voorziening onderhoud kantoor Kersenboogerd te Tiel heeft betrekking op de komende 10 jaar en wordt op nominale waarde berekend. De informatie voor de onderbouwing van de voorziening wordt verkregen uit een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van een externe partij.

De voorziening voor niet-actief personeel is gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De gevormde voorzieningen worden toegelicht in het hoofdstuk Toelichting op de balans. Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen.

Schulden
Schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

5.4 Toelichting op de balans

Bedragen x € 1.000,-

Vaste activa

Materiele vaste activa met economisch nut

De boekwaarde van de materiële vaste activa met economisch nut per ultimo huidig boekjaar ten opzichte van vorig boekjaar bestaat uit de volgende onderdelen:

Verloop na wijziging categoriën	Gebouwen	Automa-tisering	Inventaris	Overige bedrijfs-middelen	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari	2.797	1.027	1.147	53	5.023
Cumulatieve afschrijving per 1 januari	481	718	510	23	1.732
Boekwaarde per 1 januari	**2.315**	**308**	**637**	**30**	**3.291**
Investeringen	0	707	15	60	782
Verschuiving categorie investering *	-1.402	0	1.402	0	0
Afschrijvingen	70	106	316	11	503
Verschuiving categorie afschrijving *	-481	0	481	0	0
Desinvesteringen	0	21	0	0	21
Afschrijving desinvesteringen	0	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 december	**1.325**	**888**	**1.256**	**80**	**3.549**
Aanschafwaarde per 31 december	1.395	1.712	2.564	113	5.783
Cumulatieve afschrijving per 31 december	70	824	1.307	33	2.235
Boekwaarde per 31 december	**1.325**	**888**	**1.256**	**80**	**3.549**

In 2019 heeft een schattingswijziging ten aanzien van de afschrijvingslasten plaatsgevonden in verband met de verkorte levensuur van investeringen in het pand aan de Groenewoudseweg (zie ook grondslagen in hoofdstuk 6.3).
* In 2018 is per abuis een aantal investeringen onder de verkeerde categorie gepresenteerd. In bovenstaand overzicht is deze verschuiving inzichtelijk gemaakt. Dit heeft geen consequenties voor de lasten.

Vlottende activa

Voorraden	31-12-2019	31-12-2018
Vaccins	123	85
	123	**85**

Uitzettingen met rente typische looptijd < 1 jaar

Debiteuren	31-12-2019	31-12-2018
Debiteuren	370	283
Openbare lichamen Rijk	0	11
Openbare lichamen Provincie	7	0
Openbare lichamen Gemeenten	963	1.015
Openbare lichamen Overige	149	94
	1.489	**1.403**

Uitzettingen Rijks schatkist	31-12-2019	31-12-2018
Uitzettingen Rijks schatkist	1.255	1.041
	1.255	**1.041**

Middelen opnemen uit de schatkist kan per dag tot het bedrag van de intradaglimiet van € 1.500.000. Over middelen die in de schatkist worden aangehouden, wordt dezelfde rente vergoed als de rente die het Rijk anders op de geld- en kapitaalmarkt had betaald. Voor saldi op de rekening-courant wordt de daggeldrente (Eonia) vergoed. In 2019 werd geen enkel kwartaal het drempelbedrag* (€ 250.000) overschreden, hetgeen volgt uit het feit dat de bankrekeningen gekoppeld zijn aan de rekening van 's-Rijks schatkist. Dit blijkt ook uit onderstaande tabel.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag	250	250	250	250
Buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1	0	0	-1
Ruimte onder het drempelbedrag	249	250	250	251
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Overige vorderingen	31-12-2019	31-12-2018
Overlopende activa	140	207
Nog te ontvangen bedragen	170	392
	310	**599**

Specificatie nog te ontvangen bedragen	31-12-2019	31-12-2018
Rijk	43	100
Gemeenten	29	71
Overig	98	221
	170	**392**

Specificatie nog te ontvangen bedragen	31-12-2018	Toevoeging	Ontvangsten	31-12-2019
Rijk				
Entgelden JGZ	77	0	77	0
Hielprik	10	10	10	10
Inzet refo vrouwen 2018	13	3		16
Implementatie HBV	0	17		17
Gemeenten				
Inspecties 2018	71		71	0
RUPSIII	0	29		29
	171	**60**	**158**	**72**

Liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2019	31-12-2018
ING bank	1	9
Kas	8	12
Rek. courant BNG-bank	37	8
	45	**29**

Liquide middelen staan ter vrije beschikking. Overtollige middelen worden, met uitzondering van het drempelbedrag van € 250.000, aangehouden in de schatkist van het Rijk (zie uitzettingen met een rente typische looptijd <1 jaar).

Eigen vermogen

Het Algemeen Bestuur heeft op 27 juni 2019 ingestemd met het aanvullen van de algemene reserve met het negatieve resultaat Veilig Thuis 2018 (€ 232.000,-). De algemene reserve is door deze storting € 746.000 positief per 31-12-2019.
De GGD Gelderland-Zuid heeft in 2019 een positief resultaat behaald van € 41.000. Voorgesteld wordt om het positieve resultaat toe te voegen aan de algemene reserve omdat de streefwaarde van de algemene reserve (zie hoofdstuk Weerstandsvermogen en risicobeheersing) nog niet behaald is.

Daarnaast is in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 12 december 2019 besloten een bestemde reserve te vormen voor frictiekosten in verband de verhuizing van de GGD.

Eigen vermogen	31-12-2019	31-12-2018
Algemene reserve	514	786
Storting	232	0
Bestemde reserve frictiekosten huisvesting	504	0
	1.249	**786**
Gerealiseerde resultaat	41	-272
	1.291	**514**

Verloop algemene reserve 2019

	Stand 31-12-2018	Bestemming 2018	Stand 01-01-2019	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2019
Algemene reserve	786	-272	514	232	0	746
Bestemde reserve frictiekosten huisvesting	0	0	0	504	0	504
	786	**-272**	**514**	**736**	**0**	**1.249**

Voorzieningen

Voorzieningen	31-12-2018	Storting	Besteding	Vrijval	31-12-2019
Onderhoud kantoorpanden	527	151	7	562	110
Niet actief personeel	363	626	151	137	701
	890	**777**	**158**	**699**	**810**

Onderhoud kantoorpanden: de dotatie aan en vrijval van de voorziening periodiek onderhoud hoofdkantoor Groenewoudseweg houden verband met het toekomstige vertrek uit het pand waardoor de grondslag voor de voorziening aan de Groenewoudseweg vervalt. Zie ook huisvestingslasten in de toelichting op baten en lasten. De dotatie heeft in 2019 conform begroting plaatsgevonden (omdat besluitvorming omtrent de nieuwboud pas in december 2019 plaats heeft gevonden).
Voor de Kersenboogerd is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld door een externe partij.

Niet-actief personeel: de voorziening voor niet-actief personeel is gevormd voor de verwachte uitgaven van WW- en wachtgelduitkeringen. De vrijval ontstaat doordat de gevormde voorziening voor een aantal medewerkers niet volledig noodzakelijk is gebleken. De GGD begeleidt medewerkers actief naar een andere werkgever.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schuld met een rente typische looptijd < 1 jaar

Crediteuren	31-12-2019	31-12-2018
Crediteuren	516	645
	516	**645**

Belastingen en sociale premies	31-12-2019	31-12-2018
Nog te betalen omzetbelasting	43	22
Nog te betalen loonbelasting	1.130	1.092
Nog te betalen sociale lasten/pensioenpremies	719	680
	1.891	**1.794**

Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2019	31-12-2018
Nog te betalen bedragen	930	877
Overlopende passiva	1.333	1.728
	2.263	**2.606**

Waarvan	31-12-2019	31-12-2018
Rijk	84	64
Gemeenten	133	465
Overig	1.117	1.199
	1.333	**1.728**

Waarvan	31-12-2018	Toevoegingen	Bestedingen	31-12-2019
Rijk				
Coördinatie ASG	64			64
Onderzoek dalende HPV graad		20		20
Gemeenten				
Centering Parenting	19		19	0
RUPSII	90		90	0
Beweeg je fit	40	55	40	55
Gezond ouder worden	20		20	0
Statushouders (zie laatste kolom in bijlage 5.6.1)	296		296	0
Restant Subsidie Wvggz		73		73
M@zl Neder-Betuwe jan t/m juli 2020		5		5
	529	**153**	**465**	**217**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De GGD Gelderland-Zuid is met gemeente Nijmegen een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van het pand aan de Groenewoudseweg 275 te Nijmegen. De huurovereenkomst wordt per kalenderjaar verlengd. De huur bedraagt jaarlijks circa € 225.000 en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Voorheen was de huur van het pand hoger (circa € 435.000,-). Vanaf 2020 geeft de gemeente Nijmegen een korting op de huurprijs. De GGD zal deze korting in mindering brengen op de investering van de nieuwbouw. De GGD huurt het pand tot verhuisdatum. Eventuele tijdelijke dubbele lasten worden gedekt uit de nieuw gevormde bestemde reserve frictiekosten huisvesting.

De GGD Gelderland-Zuid is met meerdere verhuurders huurovereenkomsten aangegaan voor de dependances, in totaal 20 locaties. De totale verplichting in 2019 bedraagt € 635.000.
Een specificatie per gemeente is opgenomen in hoofdstuk 7.4.

Overzicht huurlocaties (bedragen x € 1,-)	Huur per jaar	Looptijd tot	Opzegtermijn
Hoofdlocaties			
Groenewoudseweg 275	225.000	onbepaalde tijd	12 mnd
Consultatiebureau			
Beek - MFA Kultuurhus (Roerdompstraat)	13.985	31-12-2021	12 mnd
Beneden Leeuwen (van Heemstraweg)	17.194	31-12-2021	6 mnd
Beuningen (Leigraaf 4)		31-12-2024	12 mnd
Druten - Waalstaete (Kerkeland 9)	16273	31-12-2023	6 mnd
Groesbeek (Op de Paap)	21.996	31-12-2021	12 mnd
Malden - Maldensteijn (Kerkstraat)	16.449	31-12-2025	12 mnd
Millingen (Heerbaan)	14.244	31-12-2023	12 mnd
Molenhoek (de Grote Lier)	3.089	1-11-2022	12 mnd
Nijmegen - (Aldenhof)	19.902	31-7-2020	6 mnd
Nijmegen - Hatert (Zijpendaalstraat)	19.052	31-7-2020	6 mnd
Nijmegen - Horstacker (Nieuw Lindenholt)	52.958	11-3-2021	12 mnd
Nijmegen - Lent (Queenstraat)	14.755	onbepaalde tijd	12 mnd
Nijmegen - Molkenboer (Prof. Molkenboerstraat	37.191	30-9-2021	12 mnd
Nijmegen - Oosterhout (Pijlpuntstraat)	22.261	onbepaalde tijd	12 mnd
Nijmegen - Titus Brandsma (2e Oude Heselaan	37.112	onbepaalde tijd	6 mnd
Nijmegen - Willemskwartier (Thijmstraat)	27.066	onbepaalde tijd	12 mnd
Ochten (L.v.Ingenstraat 6)	18.613	30-4-2024	12 mnd
Opheusden (Vuurdoornstraat 2)	14.158	1-9-2021	6 mnd
Wijchen (Kruisbergseweg)	44.067	14-7-2026	12 mnd

Gebeurtenissen na balansdatum

Op het moment van opstellen van deze jaarrekening (medio maart 2020) volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de GGD, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. De exacte effecten zijn op dit moment nog niet in te schatten.

5.5 Toelichting baten en lasten

In onderstaande toelichting wordt een vergelijking gemaakt tussen de gewijzigde begroting en de realisatie in 2019 en worden de afwijkingen groter dan € 25.000,- toegelicht. De gewijzigde begroting is vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 12 december 2019.

Bedragen x € 1.000,-

Bedrijfsopbrengsten

Bijdrage deelnemende gemeenten	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Uniforme taken	22.826	22.414	21.493	22.121
Uniforme taken o.b.v. facturen	2.323	2.444	2.444	1.721
	25.149	**24.859**	**23.938**	**23.842**

Uniforme taken op basis van inwoners **412**

Gewijzigde begroting 2019	22.414
Aanvulling algemene reserve *	232
Door geschoven deel DU_VO voor invoering meldcode in 2019 **	180
Realisatie 2019	22.826

* Het Algemeen Bestuur heeft op 27 juni 2019 ingestemd met het aanvullen van de algemene reserve met het negatieve resultaat Veilig Thuis 2018 (€ 232.000,-).

** De bijdrage DU_VO (Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang) wordt gebruikt voor de implementatie van werkprocessen in het kader van de vernieuwde meldcode, scholing personeel, de radarfunctie en aanpassing van de applicatie Regas. Deze werkzaamheden hebben een doorloop in 2019. Voor de financiering hiervan is € 179.612 doorgeschoven vanuit 2018 naar 2019. In 2019 is het restant geheel gebruikt en de verantwoording hiervoor is reeds afgegeven aan de gemeente Nijmegen.

Uniforme taken op basis van facturen **-121**

De bijdrage uniforme taken op basis van facturen valt in totaal ruim € 121.000 lager uit dan begroot. Dit bestaat uit:

- Huisvesting € 83.000, met name door sluiting van 2 consultatiebureaus in Neder-Betuwe.
- Toezicht handhaving en registratie € 38.000.

Overige opbrengsten	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Subsidie rijk	2.435	1.916	1.916	2.778
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.438	3.206	3.206	3.288
Subsidie gemeenten	3.785	3.463	3.463	3.871
Overige opbrengsten	3.851	2.691	2.691	3.422
Acquisitiedoelstelling	0	340	340	0
	13.509	**11.616**	**11.615**	**13.359**

Subsidies Rijk **519**

Aan het Rijksvaccinatieprogramma zijn dit jaar twee extra cohorten toegevoegd, de vaccinatie voor de meningokokken en de vaccinatie voor maternale kinkhoest. Met name het eerste cohort heeft voor de forse verhoging gezorgd. De stijging is grotendeels incidenteel omdat dit een inhaalslag betreft (€ 460.000).
De rijksbijdrage voor seksuele gezondheid en de coördinatie seksuele gezondheid Regio Oost-Nederland is door de doorgevoerde indexering van de toegekende subsidie voor 2019 verhoogd (€ 19.000). In 2019 heeft Gezond Leven wederom een subsidie verworven voor gezond eten: 'Jong leren eten' en de vergoeding voor de opleidingen van artsen is met ingang van 1 januari 2019 overgegaan van het rijk naar het SBOH. Daardoor wordt deze vergoeding vanaf dit jaar onder overige opbrengsten weergegeven (€ 40.000).

Doorstorting GGD 'en **232**

GGD Gelderland-Zuid is penvoerder voor de GGD'en in regio oost, GGD IJsselland, GGD Noord- en Oost-Gelderland, GGD Regio Twente, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en GGD Gelderland-Zuid voor het onderdeel Seksuele Gezondheidszorg. De rijksbijdrage voor Seksuele Gezondheidszorg wordt geheel aan de GGD uitgekeerd. Het subsidiedeel voor de overige GGD'en wordt aan hen doorgestort. In de begroting wordt uitgegaan van de bijdrage van het voorgaande jaar.

In 2019 is de bijdrage voor soa-onderzoek verhoogd waardoor deze € 129.000 hoger is dan begroot. Daarnaast is een nieuwe subsidie voor PREP toegekend. Voor deze subsidie is GGD Gelderland-Zuid eveneens penvoerder voor dit project (€ 103.000). Het totaal van de doorgestorte bedragen naar de andere GGD'en is gelijk aan de voor hen ontvangen bedragen (zie doorstorting GGD'en).

Subsidies gemeenten **322**

In 2019 is € 322.000 meer aan subsidies toegekend door gemeenten dan in de begroting opgenomen. In onderstaand overzicht worden de belangrijkste subsidieprojecten toegelicht:

- Bijzondere zorg:
  - overgehevelde subsidie voor RUPS II.
  - Rups III.
  - verhoging subsidie Toegang Beschermd Wonen.
  - hogere bijdrage Housing First.
  - Voorbereiding Wet Verplichte GGZ.
- Gezond Leven;
  - overgehevelde subsidies uit 2018 die betrekking hebben op de volgende projecten: Gezonde Gids, Beweeg je fit en Gezond ouder worden.

Overige opbrengsten **1.159**

De projecten die door derden worden gefinancierd leverden in 2019 € 1.159.000 meer omzet op dan begroot. De grootste verschillen zijn ontstaan door onderstaande projecten/activiteiten waarvan de reizigersadvies en -vaccinaties met ruim € 400.000 de grootste is:

- Samen voor gezond gewicht (ZonMw).
- Supermarktsafari (FNO klein geluk).
- Sportimpuls (ZonMw).
- Maas en Waal in Beweging (stichting M&W in beweging).
- Gezondheidsaanpak kwetsbare gezinnen Wijchen.
  (FNO, betreft doorgeschoven opbrengst 2018).
- Sluitende aanpak voor psychisch kwetsbare burgers (ZonMw).
- De stijgende omzet van Reizigersadvies en -vaccinaties.
- De inzet voor het Antibiotica-resistentieprogramma (AZO).
- Jeugdzorg Mook.
- Test je leefstijl.
- Versterking ZAT ROC Nijmegen.
- Vergoeding opleiding Arts M&G (voorheen door het Rijk vergoed).

Acquisitiedoelstelling **-340**

In 2019 heeft GGD Gelderland-Zuid ruim € 1.889.000 aan extra opbrengsten (bruto) gerealiseerd ten opzichte van de vastgestelde begroting waardoor de acquisitiedoelstelling van € 340.000 (netto) ruimschoots is behaald.
Het aandeel van deelnemende gemeenten bedraagt € 322.000 (zie subsidies gemeenten).

Bedrijfskosten

Personele kosten **1.322**

De groei van het personeel in 2019 is een gevolg van de gewijzigde meldcode bij Veilig Thuis en uitbreiding van werkzaamheden van de andere afdelingen. Deze houden verband met de extra projecten zoals beschreven bij de opbrengsten.

Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2019 is de omvang personeel gegroeid met 22,5 fte. Ook in 2019 zijn meer uitzendkrachten ingezet onder andere om pieken in instroom bij Veilig Thuis op te vangen. Ten opzichte van 2018 is wel een duidelijke daling waarneembaar van de totale inhuur, wat aansluit op het beleid van de GGD om de inhuur te beperken in verband met de hogere kosten van inhuur en het behouden van kennis en expertise binnen de organisatie.

Naast de toename van personeelskosten heeft de GGD de voorziening kosten niet-actief personeel bijgesteld met € 492.000 in verband met ww-verplichtingen voor een vijftal medewerkers. Het ziekteverzuim is gemiddeld 5,7%; dit is hoger dan het begrotingsniveau (5%).

Principeakkoord cao

De stijging van de loonkosten als gevolg van het principeakkoord cao bedraagt € 207.000,-. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dat deze loonstijging ten laste van de algemene reserve mag worden gebracht. Hiervoor is een begrotingswijziging doorgevoerd (zie ook paragraaf 5.1) waardoor deze kostenstijging niet leidt tot een overschrijding.

Personeelskosten	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Lonen en salarissen	23.167	22.667	22.404	20.925
Uitzendkrachten, detachering en inhuur	1.340	722	318	2.007
Opleidingen	437	472	443	473
Overige personeelslasten	1.161	922	780	1.114
	26.105	**24.783**	**23.945**	**24.520**
FTE				
Aantal fte dat werd verloond via de GGD	315,4	307,1	304,2	298,0
Becijferd aantal fte voor uitzendkrachten, detacheringen en freelancers	14,3	0,0 *	0,0 *	18,4
	329,66	**307,08**	**304,20**	**316,40**

* De externe krachten worden in de begroting niet vertaald naar fte.

Afschrijvingen **161**

De GGD zal naar verwachting in 2022 verhuizen naar een nieuw pand. Het huidige hoofdkantoor aan de Groenewoudseweg zal worden gesloopt. Als gevolg hiervan is de levensduur van de gedane investeringen verkort tot 2022. In deze jaarrekening is rekening gehouden met deze verkorte levensduur (een zogeheten schattingswijziging). Dit heeft vanaf 2019 een extra afschrijving tot gevolg van circa € 59.000,- per jaar tot 2022. Dit wordt gefinancierd uit de bestemde reserve frictiekosten.
Desondanks is er minder afgeschreven dan begroot. Dit is het gevolg van de gewijzigde manier van afschrijven op nieuwe investeringen vanaf boekjaar 2018. De afschrijving van een nieuwe investering vindt plaats vanaf het daarop volgende boekjaar. Het voordeel van € 220.000 in 2019 is incidenteel.

Afschrijvingen	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Gebouwen	70	125	125	89
Inventaris	316	189	189	85
Automatisering	107	340	340	156
Overige bedrijfsmiddelen	11	10	10	11
	503	**664**	**664**	**341**

Overige bedrijfskosten

Overige bedrijfskosten	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Huisvestingskosten	961	1.605	1.605	1.729
Kantoormiddelen	165	248	243	179
Medische zaken	1.127	911	911	1.017
Communicatieapparatuur	1.340	1.296	1.291	1.235
Autokosten	13	35	35	18
Algemene kosten	1.812	1.726	1.498	1.744
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.399	2.148	2.096	2.252
Doorstorting GGD'en	3.438	3.206	3.206	3.288
Voorlichting	12	52	52	17
	11.268	**11.228**	**10.936**	**11.480**

Huisvestingskosten **-644**

In verband met de nieuwbouw van het hoofdgebouw is dit jaar het opgebouwde bedrag voor het meerjarenonderhoudsplan vrijgevallen. Dit bedrag (€ 503.000) is gestort in een bestemde reserve om frictiekosten tijdens de nieuwbouw op te vangen (zie bestemde reserves). De kosten voor preventief en correctief onderhoud vallen ook lager uit als gevolg van de aanstaande nieuwbouw (€ 40.000).

De kosten van huisvesting van de consultatiebureaus vallen lager uit doordat een tweetal CB-kantoren in Neder-Betuwe gesloten zijn (zie uniforme bijdrage op basis van facturen). Dit bespaart € 85.000 aan lasten.

Een aantal kleine bijstellingen leveren een voordeel op van € 16.000.

Kantoormiddelen **-83**

De digitalisering van werkprocessen heeft een gunstige uitwerking op de kosten voor kantoormiddelen. Er is minder post en de cliënten van de GGD kunnen steeds vaker inloggen om afspraken te maken. De afspraken worden middels e-mail bevestigd. Ook worden minder folders gedrukt en verspreid omdat de informatie digitaal voorhanden is. Hierdoor vindt ook een verschuiving in de lasten plaats naar automatisering (zie communicatiemiddelen). De lagere lasten en de verschuiving zijn structureel.

Medische zaken **216**

Het totaal van medische zaken valt € 216.000 hoger uit dan begroot. De voornaamste redenen worden hieronder toegelicht:

- Hogere aanschaf van verpleegkundige artikelen voor de extra cohorten van het Rijksvaccinatieprogramma.
- Voor Seksuele gezondheidszorg zijn de laboratoriumkosten hoger dan begroot (hier staan extra opbrengsten tegenover).
- De kosten voor aanschaf van vaccins en reizigersartikelen stijgt. Hier staan extra opbrengsten tegenover.

Communicatieapparatuur **34**

Eind 2019 is de migratie naar de nieuwe ict-Hosting leverancier afgerond. In de begroting werd er vanuit gegaan dat de implementatie in 2018 zou zijn afgerond. Hierdoor vallen de kosten € 150.000 lager uit. Hier staan wel implementatiekosten tegenover (zie inkoop ondersteunende diensten VRGZ).

De kosten voor datalijnen zijn hoger dan begroot, € 34.000. Een deel van de uitbreiding van de datalijnen was als investering in de begroting opgenomen (aansluiting op het Telemann-netwerk zoals diverse gemeenten). Echter, voor een deel van de datalijnen zijn de investeringslasten dermate hoog dat gekozen is voor een abonnement bij een reguliere provider waardoor de maandelijkse lasten op deze plek hoger uitgevallen zijn.

De licentie- en gebruikerskosten van applicaties waar de diverse afdelingen binnen de GGD mee werken zijn hoger dan begroot. Dat komt enerzijds door het toenemend aantal gebruikers en anderzijds doordat steeds meer processen digitaal zijn of ondersteund worden. De kosten hiervoor zijn € 150.000 hoger dan begroot. Hiervan is € 60.000 eenmalig voor de aanpassingen aan de applicatie Regas van Veilig Thuis. Hier staan lagere kosten op andere plekken tegenover (zie kantoormiddelen en voorlichting)

Algemene kosten **86**

De algemene kosten zijn fors hoger uitgevallen dan begroot. Dit heeft voor een groot deel te maken met de extra opbrengsten waar externen voor zijn ingezet (€ 89.000).

Als signaleringsinstrument heeft de afdeling JGZ de GIZ-methodiek gekozen (Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoeften). Dit is een erkende methodiek waarmee de sterke kanten en ontwikkel- en zorgbehoeften van een kind of gezin in kaart gebracht worden. De voorbereidingen van dit instrument en het meer autonoom werken hebben in 2019 € 67.000 extra lasten tot gevolg.

Daarnaast zijn in 2019 voorbereidingskosten gemaakt (€ 54.000) in verband met de geplande nieuwbouw van het hoofdkantoor. De kosten die in deze fase gemaakt zijn, maken nog geen onderdeel uit de van de stichtingskosten (die geïnvesteerd kunnen worden).

De post onvoorzien is ingezet zodat de extra lasten als gevolg van de nieuwe cao niet ten laste van de algemene reserve gebracht hoefde te worden. Dit levert een voordeel van € 175.000 op.

Een aantal kleinere posten zoals accountantsdiensten (€ 20.000), lidmaatschapskosten (€ 25.000) en overige algemene kosten (6.000) verklaren het overige verschil.

Inkoop ondersteunende diensten VRGZ **251**

De doorbelasting voor de ondersteunende diensten is € 251.000 hoger uitgevallen met name als gevolg van de hogere kosten voor de implementatie van de nieuwe kantoorautomatisering en het geïntegreerde HRM- en financieel systeem. Hier staan lagere lasten voor hosting tegenover (zie ook communicatieapparatuur).

Het overige deel (circa € 125.000) heeft te maken met de hogere afname van diensten in verband met de hogere omzet en de scheefgroei die in 2018 werd geconstateerd. Dat is een afname ten opzichte van 2018.

Doorstorting GGD 'en **232**

Doorstorting Seksuele Gezondheid is € 232.000 hoger (voor verdere toelichting zie baten).

Voorlichting **-40**

De kosten voor voorlichting zijn aanzienlijk lager dan begroot. Net als bij de kantoormiddelen is de digitalisering van informatie de voornaamste reden waardoor deze post lager uitvalt, de kosten worden wel op een andere plek uitgegeven.

Financiële baten en lasten **3**

Bankkosten en rentelasten zijn samen € 3.000 lager dan begroot.

Financiële baten en lasten	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire Begroting 2019	Realisatie 2018
Rentebaten	0	0	0	0
Bankkosten	5	8	8	4
	5	**8**	**8**	**4**

5.6 Specifieke uitkeringen (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 16 januari 2020							
VWS	**H3**	**Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding** **Subsidieregeling publieke gezondheid** **Gemeenten**	Aantal consulten (jaar T) seksualiteitshulpverlening in het verzorgingsgebied. *Aard controle D1* *Indicatornummer: H3 / 01*	Aantal gevonden SOA's (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1* *Indicatornummer: H3 / 02*	Aantal SOA-onderzoeken (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1* *Indicatornummer: H3 / 03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: H3 / 04*	Stand Egalisatiereserve per 31 december (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: H3 / 05*
			1.036	4.806	21.648	€ 4.889.791	0
VWS	**H5**	**Subsidieregeling Prep**	Aantal intakeconsulten *Aard controle R* *Indicatornummer: H5 / 01*	Aantal vervolgconsulten *Aard controle R* *Indicatornummer: H5 / 02*	Aantal geïnde eigen bijdragen van de gebruiker van € 7,50 per dertig pillen *Aard controle R* *Indicatornummer: H5 / 03*		
			223	335	868		
LNV	**L1**	**Jong Leren Eten-uitkeringen**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: L1 / 01*				
			€ 43.197				

Specificatie realisatie in aantallen H3	Aantal consulten seksualiteits-hulpverlening	Aantal gevonden SOA's	Aantal SOA-onderzoeken	Besteding	Stand egalisatiereserve per 31 december
GGD Gelderland-Zuid	323	1.295	6.004	1.553.882	0
GGD Noord- en Oost-Gelderland	200	924	4.210	878.231	0
GGD IJsselland	133	783	3.169	697.539	0
GGD Twente	189	1.107	5.042	920.348	0
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden	191	697	3.223	839.791	0
	1.036	**4.806**	**21.648**	**4.889.791**	**0**

Specificatie realisatie in aantallen H5	Aantal intakeconsulten	Aantal vervolgconsulten	Aantal geinde eigenbijdrage van de gebruiker van €7,50 per 30 pillen
GGD Gelderland-Zuid	48	185	359
GGD Noord- en Oost-Gelderland	4	0	4
GGD IJsselland	15	6	19
GGD Twente	104	56	207
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden	52	88	279
	223	**335**	**868**

Specificatie realisatie in aantallen L1	
	Bedrag
GGD Gelderland-Zuid	23.177
GGD Noord- en Oost-Gelderland	20.020
	43.197

5.7 Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op GGD Gelderland-Zuid van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de GGD Gelderland Zuid is € 194.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van het Algemeen Bestuur; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2019 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2019 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die o.g.v. de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Toezichthoudende topfunctionarissen	gemeente	Functie(s)
mw. I. v.d. Scheur	Berg en Dal	Lid AB
dhr. P. van Teffelen	Beuningen	Lid AB/DB
dhr. D. Russchen	Buren	Lid AB
dhr. S. Buwalda	Culemborg	Lid AB
dhr. S. van Elk	Druten	Lid AB
dhr. F. Eetgerink	Heumen	Lid AB/DB
mw. A. Sörensen	Maasdriel	Lid AB
mw. H. van Dijkhuizen	Neder-Betuwe	Lid AB
mw. G. Visser	Nijmegen	Lid AB/DB Voorzitter DB/AB
mw. C. Kreuk	Tiel	Lid AB/DB
dhr. T. van Maanen	West Betuwe	Lid AB
dhr. B. van Swam	West Maas en Waal	Lid AB/DB
dhr. T. Burgers	Wijchen	Lid AB
dhr. A. Bragt	Zaltbommel	Lid AB
mw. S. Doorenbos	Mook en Middelaar	Lid AB
dhr. P. Seesing		Extern adviseur DB

Onderstaand is de WNT berekening voor 2019 opgenomen.

Gegevens 2019 (bedragen x € 1)	**M.N. Pieters**	**G. Cazemier**
Functiegegevens	**Directeur Publieke Gezondheid**	**Directeur a.i. Veilig Thuis**
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband (in fte)	1	n.v.t.
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	n.v.t.
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€136.105	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	€20.188	n.v.t.
Subtotaal	*€156.293*	*n.v.t.*
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€194.000	n.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terug ontvangen bedrag	€0	n.v.t.
Bezoldiging	€156.293	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018 (bedragen x € 1)		
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1-30/6
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	1,0	0,56
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€135.405	€50.468
Beloningen betaalbaar op termijn	€18.438	€0
Bezoldiging	*€153.843*	*€50.468*
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€189.000	€52.068

5.8 Overige gegevens: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

6. Bijlagen

6.1 Begrotingswijzigingen

Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2019	1e begrotings-wijziging: Veilig Thuis	2e begrotings-wijziging: cao	3e begrotings-wijziging: Veilig Thuis	Bijgestelde begroting 2019
		1)	2)	3)	
Bijdrage gemeenten:					
uniforme taken	21.493	231		691	22.414
uniforme taken o.b.v. facturen	2.444				2.444
Subsidie gemeenten	3.463				3.463
Subsidie rijk	1.916				1.916
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.206				3.206
Overige opbrengsten	2.691	-9		10	2.691
Acquisitiedoelstelling	340				340
Som der bedrijfsopbrengsten	**35.553**	**222**		**700**	**36.475**
Personeelskosten	23.945	171	207	459	24.783
Huisvestingskosten	1.605				1.605
Kantoormiddelen	243			5	248
Medische zaken	911				911
Communicatieapparatuur	1.291			6	1.296
Autokosten	35				35
Afschrijvingen	664				664
Algemene kosten	1.328	50		178	1.556
Onvoorzien	170				170
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.096			53	2.148
Doorstorting GGD'en	3.206				3.206
Voorlichting	52				52
Rente	8				8
Som der bedrijfskosten	**35.553**	**222**	**207**	**700**	**36.682**
Saldo van baten en lasten			**-207**		**-207**

Toelichting bij de begrotingswijzigingen 2019
Begrotingswijziging 1 is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 13 december 2018. Dit betreft de structurele doorwerking van de begrotingswijziging Veilig Thuis 2018 naar 2019 (€ 231.000).

Begrotingswijziging 2 is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 3 oktober 2019. Dit betreft de consequenties van de cao voor gemeenteambtenaren (€ 207.000).

Begrotingswijziging 3 is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 12 december 2019. Dit betreft de financiering van de hogere productie Veilig Thuis (€ 700.000).

6.2 Geplande en gerealiseerde investeringen

(bedragen x € 1.000)	Vanuit 2018	Begroting 2019	Totaal te besteden	Realisatie 2019	Verschil	Door-geschoven
Gebouwen						
Datalijnen	119	0	119	53	67	50
Automatisering						
Hard- en software	50	63	113	25	88	75
Laptops	407	0	407	443	-35	50
Ouderportaal	0	125	125	0	125	
Thin Clients	17	0	17	0	17	
Desktops	37	5	42	2	40	
Beeldschermen	0	20	20	23	-3	
Smartphones	144	40	184	162	22	
Telefooncentrale	0	90	90	0	90	90
Inventaris						
Vervanging werkplekken	0	43	43	0	43	
Meubilair	69	85	154	15	139	100
Afdelingsspecials	0	60	60	37	23	
Overige bijdrijfsmiddelen						
Bestelauto facilitair	30	0	30	23	7	
Totaal	**874**	**530**	**1.405**	**782**	**623**	**365**

Toelichting

1) De investering in datalijnen is lager uitgevallen dan voorzien. Een deel van de uitbreiding van de datalijnen was als investering in de begroting opgenomen (aansluiting op het Telemann netwerk zoals diverse gemeenten). Echter, voor een deel van de datalijnen zijn de investeringslasten dermate hoog dat gekozen is voor een abonnement bij een reguliere provider waardoor de investering op deze plek lager uitvalt. De telefooncentrale is niet vervangen. In 2020 wordt nader bekeken of dit noodzakelijk is met het oog op de nieuwbouwplannen.
2) In verband met de vervanging van de omgeving voor kantoorautomatisering zijn overige investeringen zoveel als mogelijk uitgesteld.
3) In verband met de vervanging van de omgeving voor kantoorautomatisering zijn nieuwe devices aangeschaft, ruimschoots binnen budget. Een deel wordt doorgeschoven indien er in 2020 nog noodzakelijke aanschaffingen plaats moeten vinden.
4) De investering in een ouderenportaal wordt niet geïnvesteerd. In plaats daarvan volgen vanaf 2020 licentiekosten.
5) Met het oog op de nieuwbouw wordt inventaris voor het pand aan de Groenewoudseweg niet meer vervangen. De doorgeschoven investering heeft vooral betrekking op consultatiebureaus.

6.3 Afname Mook en Middelaar

In verband met de uittreding van Mook en Middelaar wordt dit overzicht apart gepresenteerd.

	Aantal inwoners	Primaire Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Realisatie 2019
Inwoners per 1/1/2019 (conform BRN Richtlijn)	7.775			
JGZ algemeen		146.900	146.900	146.900
Vaccinatieprogramma		10.500	10.500	10.500
Logopedie		2.087	2.087	2.087
		159.487	159.487	159.487
Maatwerk Lichte hulp		1.088	1.088	1.088
Voorzorg				5.609
Huisvesting JGZ Totale kosten huisvesting (=op basis van verwachte huisvestingskosten)		14.124	14.124	11.035
Veilig Thuis		64.773	74.462	74.462
Toezicht WMO		2.304	2.304	2.304
Bijzondere Zorg				12.092
Totaal		**241.776**	**251.465**	**266.077**

6.4 Afrekening huisvesting locaties Jeugdgezondheidszorg

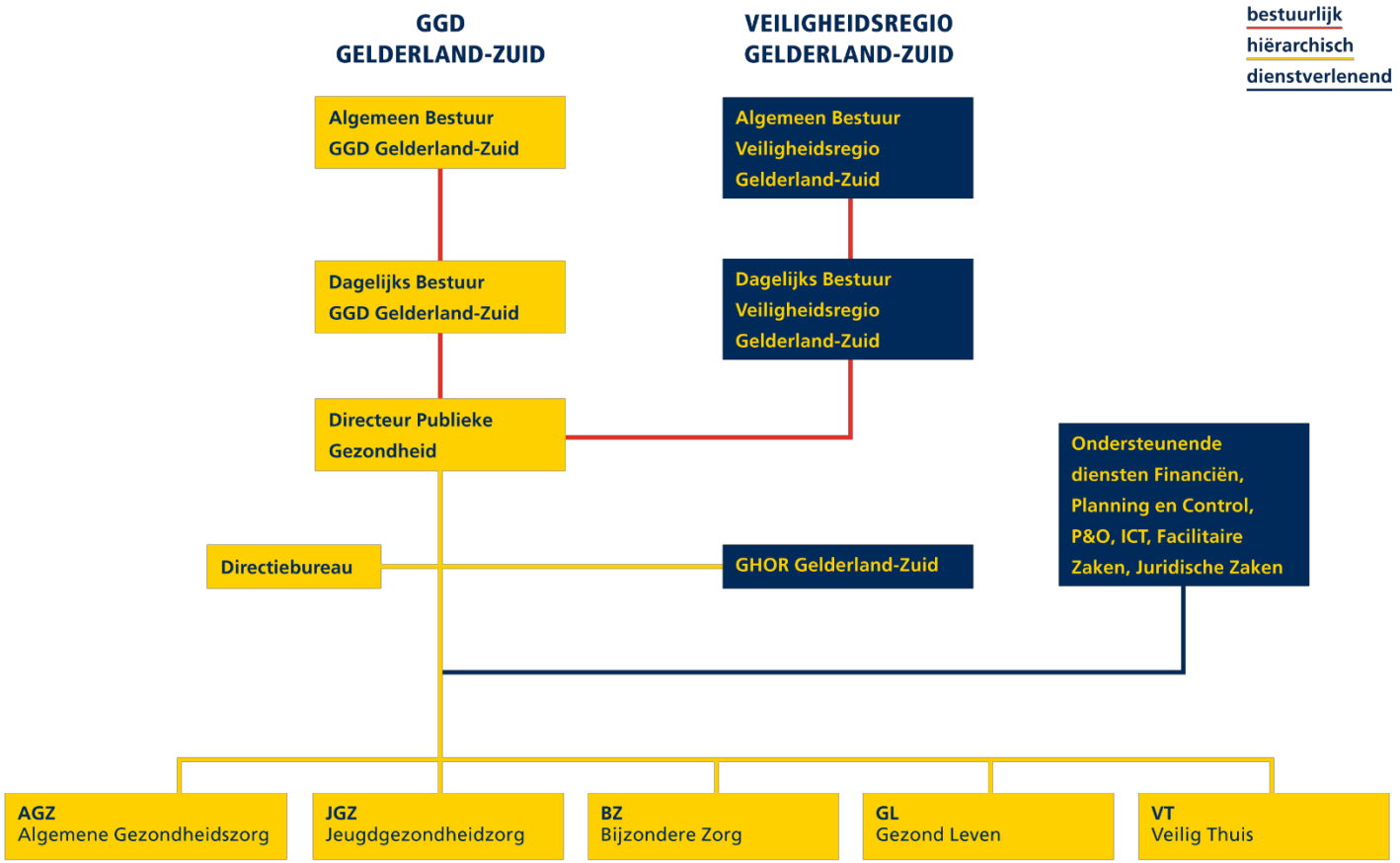
Gemeenten	Budget 2019	Realisatie 2019	Verschil 2019
Beuningen	5.996	5.552	-444
Druten	48.471	35.397	-13.074
Berg en Dal	98.304	88.591	-9.713
Heumen	31.889	30.674	-1.215
Neder-Betuwe	124.910	66.390	-58.520
Nijmegen	339.118	340.254	1.136
West Maas en Waal	39.835	39.131	-704
Wijchen	83.184	83.970	786
Subtotaal	**771.707**	**689.959**	**-81.748**
Mook en Middelaar *	14.124	11.035	-3.089
Totaal	**785.831**	**700.994**	**-84.837**

* De gemeente Mook en Middelaar is vanaf 1 januari 2013 uit de gemeenschappelijke regeling getreden maar blijft onder andere Jeugdgezondheidszorg afnemen.

Het verschil in gerealiseerde kosten ten opzichte van de begroting zijn al in 2019 afgerekend.

6.5 Organogram GGD Gelderland-Zuid

In 2019 is het nieuwe organisatieontwerp vastgesteld. De OR heeft hierover advies gegeven. Het ontwerp staat in het teken van: verantwoordelijkheden lager in de organisatie en het versterken van samenwerking. De verandering vindt plaats door andere samenwerkingsvormen en niet door grote structuurwijzigingen. Onderstaand organogram is niet gewijzigd ten opzichte van 2018. Mogelijk vind er op basis van bovenstaande kleine wijzigingen plaats in 2020.

De GGD beschikt conform de WOR over een Ondernemingsraad (OR)

6.6 Bijdrage per gemeenten gespecificeerd

Bijdrage per gemeente	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Buren	Culemborg	Druten	Heumen	Maasdriel	Neder-Betuwe	Nijmegen	Tiel	West Betuwe	West Maas en Waal	Wijchen	Zaltbommel
Uniforme bijdrage thema's															
Gezondheid van de jeugd -9mnd - 18 jaar	7.122.105	698.852	510.710			375.841	331.006		468.104	3.535.441			380.562	821.588	
Gezondheid van de jeugd 4 - 18 jaar	2.762.632			365.038	388.236	373.703		154.201	337.024		584.776	171.280			388.374
Wijk en omgeving	1.897.960	72.405	52.912	54.889	58.378	38.939	34.294	46.735	48.498	1.119.440	87.931	105.134	39.428	85.121	53.856
Totaal uniforme bijdrage thema's	11.782.697	771.257	563.622	419.927	446.614	788.483	365.300	200.936	853.626	4.654.881	672.707	276.414	419.990	906.709	442.230
Uniforme bijdrage zorgtaken															
Preventieve Logopedie	119.538	9.238		7.003	7.448		4.376	6.466	6.188	46.735	11.219	13.414			7.451
Jeugdgezondheidszorg															
Algemene gezondheidszorg	2.539.312	159.420	116.502	120.855	128.535	85.736	75.508	111.580	106.783	806.494	193.604	231.483	86.813	187.418	128.581
Bijzondere Zorg	763.010	52.487	38.357	39.790	42.319	28.227	24.860	2.808	35.157	265.528	63.742	76.212	28.582	61.705	3.236
Veilig Thuis	5.851.570	287.481	210.087	217.937	231.786	154.607	136.163	237.146	192.560	2.649.448	349.126	417.431	156.549	337.970	273.279
DU_VO restant voor 2019	179.612									179.612					
1e begrotingswijziging 2019	230.566							9.991		209.062					11.513
2e begrotingswijziging 2019	690.551	43.353	31.682	32.866	34.954	23.315	20.534	30.344	29.039	219.322	52.650	62.950	23.608	50.967	34.967
Gezond Leven	437.188	27.447	20.058	20.807	22.130	14.761	13.000	19.211	18.385	138.853	33.333	39.854	14.946	32.267	22.138
Totaal zorgtaken	10.811.347	579.426	416.686	439.258	467.172	306.646	274.441	417.546	388.112	4.515.054	703.674	841.344	310.498	670.327	481.165
Totaal uniforme bijdrage obv inwoners	**22.594.044**	**1.350.683**	**980.308**	**859.185**	**913.786**	**1.095.129**	**639.741**	**618.482**	**1.241.738**	**9.169.935**	**1.376.381**	**1.117.758**	**730.488**	**1.577.036**	**923.395**
Uniforme taken obv factuur															
Huisvesting Consultatiebureaus	689.958	88.591	5.552	0	0	35.397	30.674	0	66.390	340.254	0	0	39.131	83.970	0
Toezicht en handh. Kinderopvang	885.562	50.033	50.802	51.437	59.755	30.396	17.437	42.553	35.361	262.921	74.589	90.710	30.345	44.474	44.750
Vaccinatieprogramma	748.395	58.935	47.528	14.347	15.944	36.820	31.517	13.032	55.471	290.538	23.291	29.211	34.198	80.410	17.153
Totaal uniforme taken obv factuur	**2.323.916**	**197.559**	**103.882**	**65.784**	**75.699**	**102.613**	**79.628**	**55.585**	**157.222**	**893.713**	**97.880**	**119.921**	**103.674**	**208.854**	**61.903**
Totaal uniforme bijdrage	**24.917.960**	**1.548.242**	**1.084.190**	**924.969**	**989.485**	**1.197.742**	**719.369**	**674.067**	**1.398.960**	**10.063.649**	**1.474.260**	**1.237.678**	**834.162**	**1.785.890**	**985.298**

Bijdrage per gemeente	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Buren	Culemborg	Druten	Heumen	Maasdriel	Neder-Betuwe	Nijmegen	Tiel	West Betuwe	West Maas en Waal	Wijchen	Zaltbommel
Bijdragen maatwerk en subsidies gemeenten															
Maatwerk JGZ	390.854	23.340	21.308	10.080	26.176	8.075	3.370	0	90.821	80.000	59.210	25.695	6.588	36.191	0
Attentiewijken	138.894	0	0	0	0	0	0	0	0	138.894	0	0	0	0	0
Gezonde school maatwerk	32.041	14.580	0	0	0	9.058	0	0	0	0	0	0	8.403	0	0
Totaal Maatwerk	**561.789**	**37.920**	**21.308**	**10.080**	**26.176**	**17.133**	**3.370**	**0**	**90.821**	**218.894**	**59.210**	**25.695**	**14.991**	**36.191**	**0**
Productgroep: Jeugdgezondheidszorg (JGZ)															
Gezondheid van de Jeugd -9 mnd - 18	22.912	1.944	0	0	0	5.554	972	0	0	11.850	0	0	0	2.592	0
Kijk op Kleintjes/ Zorgcoördinatie	439.251	0	0	0	0	0	0	0	0	439.251	0	0	0	0	0
Toets sociaal medische indicatie kinderopvang	4.710	0	0	0	0	0	0	0	0	4.710	0	0	0	0	0
Informatie en Advies	16.422	16.422	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Virtueel CJG en verwijsindex risicojongeren	114.835	0	0	0	0	0	0	0	0	114.835	0	0	0	0	0
Gezondheid van de Jeugd 4 - 18	5.451	0	0	5.451	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Productgroep: Algemene Gezondheidszorg (AGZ)															
SG Cliëntenzorg WPG	16.328	14.400	0	0	1.800	0	0	0	0	128	0	0	0	0	0
Toezicht en handhaving kinderopvang	125.169	0	0	0	14.032	9.236	0	0	0	77.516	16.293	0	0	0	8.092
WMO Toezicht	45.773	0	0	0	0	0	0	0	0	14.062	0	31.711	0	0	0
Medische milieukunde	10.489	0	10.489	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vluchtelingen (zie bijlage 7.8)	295.771	21.689	15.575	13.264	17.557	12.399	13.687	6.996	13.606	94.465	18.988	22.822	9.306	20.966	14.452
Productgroep: Bijzondere Zorg (BZ)															
Bijzondere Zorg Overig	230.419	0	0	0	0	0	0	0	0	230.419	0	0	0	0	0
Wet verplichte GGZ	28.322	0	0	0	0	0	0	0	0	28.322	0	0	0	0	0
Toegang Beschermd wonen	806.419	0	0	0	0	0	0	0	0	806.419	0	0	0	0	0
Productgroep: Veilig Thuis (VT)															
Veilig Thuis	-3.854	0	0	0	0	0	0	0	0	-3.854	0	0	0	0	0
Productgroep: Gezond Leven (GL)															
Gezonde school	767	0	0	0	0	0	0	0	0	767	0	0	0	0	0
Lokale toegangspoort	123.111	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	123.111	0
Gezonde wijk/gemeente	62.584	0	0	0	0	0	0	0	0	62.584	0	0	0	0	0
Gezondheidsmakelaar / buurtsportcoaches	427.169	0	0	0	0	0	0	0	0	424.669	0	0	0	0	2.500
Gezonde Gids	84.000	0	0	0	0	0	0	0	0	84.000	0	0	0	0	0
Gezondheidsmakelaar / buurtsportcoaches overig	64.000	0	10.000	0	0	0	0	37.000	0	0	0	0	0	0	17.000
Schoolsout	124.343	0	0	0	0	0	0	0	0	124.343	0	0	0	0	0
Beweeg je Fit	46.362	0	0	0	0	0	0	0	0	46.362	0	0	0	0	0
Gezond Ouder Worden	54.740	0	0	0	0	0	0	0	0	54.740	0	0	0	0	0
Ouderenmishandeling	76.880	0	0	0	0	0	0	0	0	76.880	0	0	0	0	0
Totaal Overige opbr./subs. gemeenten	**3.784.164**	**92.375**	**57.372**	**28.795**	**59.565**	**44.322**	**18.029**	**43.996**	**104.427**	**2.911.363**	**94.491**	**80.228**	**24.297**	**182.860**	**42.044**
Subtotaal bijdrage per gemeente	**28.702.124**	**1.640.617**	**1.141.562**	**953.763**	**1.049.050**	**1.242.064**	**737.397**	**718.063**	**1.503.387**	**12.975.012**	**1.568.751**	**1.317.907**	**858.459**	**1.968.750**	**1.027.342**
Bijstorting algemene reserve (tekort Veilig Thuis 2018)	**232.001**	**14.667**	**10.686**	**11.083**	**11.757**	**7.841**	**6.930**	**10.242**	**9.861**	**73.316**	**17.521**	**21.149**	**7.948**	**17.291**	**11.709**
Totaal bijdrage per gemeente	**28.934.125**	**1.655.284**	**1.152.248**	**964.846**	**1.060.807**	**1.249.905**	**744.327**	**728.305**	**1.513.248**	**13.048.328**	**1.586.272**	**1.339.056**	**866.407**	**1.986.041**	**1.039.051**

6.7 Bijdrage voor statushouders per gemeenten

Gemeenten (bedragen * €1,-)	Restant voor 2019	Kosten per gemeente
Berg en Dal	21.689	21.615
Beuningen	15.575	15.522
Buren	13.264	13.218
Culemborg	17.557	17.497
Druten	12.399	12.357
Heumen	13.687	13.640
Maasdriel	6.996	6.972
Neder-Betuwe	13.606	13.560
Nijmegen	94.465	94.141
Tiel	22.822	22.744
West Betuwe	18.988	18.923
West Maas en Waal	9.306	9.274
Wijchen	20.966	20.894
Zaltbommel	14.452	14.402
Mook en Middelaar	3.962	3.948
Totaal	**299.733**	**298.707**

In 2016 en 2017 hebben gemeenten op basis van instroom statushouders en landelijk vastgestelde tarieven (zie notitie inzet GGD in het kader van het Uitwerkingsakkoord verhoogde asielinstroom, ingebracht en goedgekeurd in het AB van 6 oktober 2016), bijdragen betaald. Destijds is besloten dat van deze bijdragen de gezondheidszorg voor statushouders ook voor het volgende jaar bestemd mag worden. Door de late ingangsdatum zijn de kosten in 2016 gering gebleven waardoor ook de gezondheidszorg in 2019 uitgevoerd wordt van de bijdragen uit 2016 en 2017. In de begroting 2019 is het laatste deel van deze kosten opgenomen.

In bovenstaand overzicht ziet u de besteding van de kosten per gemeente in 2019. Het verschil tussen het restant van de subsidie voor invulling van de gezondheidszorg in 2019 en de daadwerkelijke kosten in 2019 is verwaarloosbaar.

6.8 Totale bijdrage per gemeenten

Gemeenten	Bijstorting tekort Veilig Thuis 2018	Uniforme bijdrage o.b.v. inwoners	Huisvesting Consultatie-bureaus	Toezicht en handh. KDV	Rijks-vaccinatie programma	Maatwerk *	Jeugd gezondheids-zorg	Algemene Gezondheids-zorg	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis	Gezond Leven	Totaal
Berg en Dal	14.667	1.350.683	88.591	50.033	58.935	37.920	18.366	36.089	0	0	0	1.655.284
Beuningen	10.686	980.308	5.552	50.802	47.528	21.308	0	26.064	0	0	10.000	1.152.248
Buren	11.083	859.185	0	51.437	14.347	10.080	5.451	13.264	0	0	0	964.846
Culemborg	11.757	913.786	0	59.755	15.944	26.176	0	33.389	0	0	0	1.060.807
Druten	7.841	1.095.129	35.397	30.396	36.820	17.133	5.554	21.635	0	0	0	1.249.905
Heumen	6.930	639.741	30.674	17.437	31.517	3.370	972	13.687	0	0	0	744.327
Maasdriel	10.242	618.482	0	42.553	13.032	0	0	6.996	0	0	37.000	728.305
Neder-Betuwe	9.861	1.241.738	66.390	35.361	55.471	90.821	0	13.606	0	0	0	1.513.248
Nijmegen	73.316	9.169.935	340.254	262.921	290.538	218.894	570.646	186.171	1.065.160	-3.854	874.345	13.048.328
Tiel	17.521	1.376.381	0	74.589	23.291	59.210	0	35.281	0	0	0	1.586.272
West Betuwe	21.149	1.117.758	0	90.710	29.211	25.695	0	54.533	0	0	0	1.339.056
West Maas en Waal	7.948	730.488	39.131	30.345	34.198	14.991	0	9.306	0	0	0	866.407
Wijchen	17.291	1.577.036	83.970	44.474	80.410	36.191	2.592	20.966	0	0	123.111	1.986.041
Zaltbommel	11.709	923.395	0	44.750	17.153	0	0	22.544	0	0	19.500	1.039.051
Totale bijdrage 2019	**232.001**	**22.594.044**	**689.958**	**885.562**	**748.395**	**561.789**	**603.581**	**493.531**	**1.065.160**	**-3.854**	**1.063.956**	**28.934.125**

* In dit overzicht is de indeling van de begroting aangehouden. In de toekomst zal de term maatwerk verdwijnen en zal het maatwerk onder de facultatieve bijdragen ondergebracht worden

6.9 Taakvelden

Op de volgende pagina is een overzicht opgenomen van de baten en lasten per taakveld. In de tabel hieronder zijn de activiteiten van de GGD toebedeeld aan de taakvelden. De lijst is niet uitputtend. Vanwege de leesbaarheid zijn kleine activiteiten (in euro's) niet opgenomen. In de tabel op de volgende pagina zijn alle activiteiten opgenomen.

Algemene Gezondheidszorg	**Taakveld(en)**
Infectieziektebestrijding	Volksgezondheid
Tuberculosebestrijding	Volksgezondheid
Technische hygiënezorg	Volksgezondheid
Seksuele gezondheid	Volksgezondheid
Toezicht inspectie kindercentra	Samenkracht en burgerparticipatie, Volksgezondheid
GGD Rampenopvangplan	Volksgezondheid
Toezicht WMO	Maatwerkvoorziening (WMO)
Forensische geneeskunde	Openbare orde en veiligheid
Medische milieukunde	Volksgezondheid
Jeugdgezondheidszorg	
Preventieve Logopedie	Volksgezondheid
Jeugdgezondheidszorg	Volksgezondheid, Onderwijsbeleid en leerlingzaken, Maatwerkdienstverlening 18-
Bijzondere Zorg	
Bijzondere Zorg / Oggz	Volksgezondheid
Toegang Beschermd Wonen	Volksgezondheid
Gezond Leven	
Gezondheidsbevordering	Volksgezondheid, Onderwijsbeleid en leerlingzaken, Geëscaleerde zorg 18+
Veilig Thuis	
Veilig Thuis	Geëscaleerde zorg 18- / 18+

Taakvelden		Primaire begroting 2019			Gewijzigde Begroting 2019			Realisatie 2019		
Bedragen x €1.000		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
0. Bestuur en ondersteuning										
0.4	Overhead	605	605	0	605	760	-155	-221	-221	0
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Veiligheid										
1.2	Openbare orde en veiligheid	510	326	184	510	424	86	548	434	114
4.3 Volksgezondheid										
4.3	Volksgezondheid	129	136	-6	129	141	-11	129	154	-24
6. Sociaal domein										
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.629	1.668	-39	1.629	1.558	71	1.565	1.577	-13
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	167	187	-20	167	171	-4	212	219	-7
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	12	10	1	12	11	0	16	10	6
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	276	221	55	276	156	120	336	331	5
6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- / 18+	5.925	5.918	8	6.847	6.941	-94	7.023	7.111	-88
7. Volksgezondheid en milieu										
7.1	Volksgezondheid	26.300	26.482	-182	26.300	26.520	-220	28.314	28.267	47
Saldo van Baten en lasten		**35.553**	**35.553**	**0**	**36.475**	**36.682**	**-207**	**37.922**	**37.881**	**41**

6.10 Dienstenoverzicht Veilig Thuis

Dienstenoverzicht Veilig Thuis

In onderstaand overzicht is de verantwoording van diensten van Veilig Thuis weergegeven. In 2019 hebben twee begrotingswijzigingen plaatsgevonden. Deze zijn in onderstaand model opgenomen. Ten opzichte van 2018 is stijging van het aantal geleverde diensten tussen de 10% en 30% waarbij opgemerkt dient te worden dat niet alle diensten 1 op 1 vergeleken kunnen worden in verband met de nieuwe meldcode die per 1 januari 2019 van start gegaan is.

	1e gewijzigde begroting 2019				Realisatie 2019	
Begroting vertaald naar nieuwe werkwijze	Aantallen nieuwe werkwijze	uren per dienst	Kostprijs	Totaal	Aantallen 2019	Totaal
Wettelijke diensten						
Adviezen	4.322	3,29	€ 357	€ 1.542.954	4.437	€ 1.584.009
Meldingen en veiligheidsbeoordeling						
Politiemeldingen	2.435	4,53	€ 456	€ 1.110.360	2.624	€ 1.196.544
Burgers en andere professionals	707	4,53	€ 456	€ 322.392	1.055	€ 481.080
Onderhanden meldingen					90	€ 41.040
Overdracht na veiligheidsbeoordeling		2,25	€ 184	€ -	646	€ 118.864
Overdracht na actieve betrokkenheid		2,25	€ 184	€ -	312	€ 57.408
Totaal bemoeienis Veilig Thuis	1.037				723	
Waarvan onderzoek						
Met monitoring	491	43,89	€ 4.157	€ 2.041.087	308	€ 1.280.356
Zonder monitoring		28,89	€ 2.882	€ -	101	€ 291.082
Waarvan voorwaarde en vervolg						
Met monitoring		30,53	€ 2.686	€ -	287	€ 770.882
Zonder monitoring	546	15,53	€ 1.411	€ 770.406	27	€ 38.097
Onderhanden bemoeienis VT					*73*	€ *196.078*
Huisverboden	50	50,00	€ 4.550	€ 227.500	22	€ 100.100
Voorlichting	75	6	€ 565	€ 42.375	35	€ 19.775
Wijkoverleg	420	0,19	€ 98	€ 41.160	420	€ 41.160
Overige diensten						
Bereikbaarheidsdienst	52	2,41	€ 187	€ 9.698	52	€ 9.698
VTO naar RVDK	38	13,4	€ 1.262	€ 47.937	29	€ 36.584
Totaal deelnemende gemeenten + Mook				**€ 6.146.908**		**€ 6.262.757**
2e Begrotingswijziging VT *				€ 700.241		€ 735.876
Totale bijdrage Veilig Thuis				**€ 6.847.149**		**€ 6.998.632**

Naast de reguliere dienstverlening heeft in 2019 een aantal activiteiten plaatsgevonden die niet in bovenstaand dienstenoverzicht gespecificeerd zijn:

Diensten gerelateerd aan productie

- Adviezen Veiligheidshuis (niet opgenomen in bovenstaand overzicht) 92.820
- Piket/SIT diensten [1] 51.264
- Kwaliteits- en procesverbetering [2] 153.000

Totaal 297.084

[1] Bij acute onveiligheid gaat een medewerker VT op pad naar aanleiding van oa. politie.

[2] Veilig Thuis heeft twee werkbegeleiders benoemd per 1 juli 2019 die ivm groei van personeel zorgen voor uniformering van werkwijzen, evalueren en verbeteren van processen en het begeleiden van (nieuwe) medewerkers.

Overige lasten

- Inwerktijd nieuwe medewerkers [3] 241.000
- Casussen niet over kunnen dragen naar wijkteams [4] 197.400

Totaal 538.000

[3] in 2019 is een fors aantal nieuwe medewerkers gestart bij Veilig Thuis. In totaal zijn meer dan 20 medewerkers ingewerkt en hebben een deel van het jaar geen of minder productie kunnen leveren. De extra lasten die zijn opgenomen zijn exclusief regulier verloop en exclusief beschikbaar gestelde middelen uit de DU-VO gelden.

[4] bij enkele gemeenten blijft de overdracht van casussen moeizaam verlopen waardoor medewerkers van Veilig Thuis tijd moeten blijven besteden aan deze casussen (zicht op veiligheid houden) die feitelijk afgehandeld zijn. De extra tijd die hieraan wordt besteed, zorgt voor een toename van 20 tot 30 uur per onderzoek. Dit laatste blijkt ook uit de pilot tijdschrijven.

6.11 Beleidsindicatoren

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	0,57	0,57	0,54
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	0,54	0,53	0,54
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	68	63	66
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen)	6%	3%	10%
Overhead (% van totale lasten)	25%	25%	24%

6.12 Overzichten naar thema's

Hieronder zijn de thematabellen weergegeven. Positieve bedragen betekenen een negatief resultaat, negatieve bedragen een positief resultaat.

Gezondheid van de Jeugd	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting 2019	Jaarrekening 2018
*(bedragen * € 1.000,-)*				
Lasten	**11.547**	**11.754**	**11.845**	**11.771**
Personeelskosten	7.538	7.075	7.361	7.423
Materiële kosten	421	1.236	1.236	1.214
Kapitaallasten	19	58	58	69
Bijdrage aan interne dienstverlening	3.570	3.385	3.190	3.065
Baten	**-11.856**	**-11.874**	**-11.874**	**-11.715**
Uniforme bijdragen gemeenten	-10.633	-11.405	-11.405	-10.346
Subsidie gemeenten	-29	-23	-23	-56
Bijdrage rijk	-633	-190	-190	-1.009
Overige opbrengsten	-561	-257	-257	-303
Resultaat na belasting	**-309**	**-120**	**-30**	**57**

Wijk en Omgeving	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting 2019	Jaarrekening 2018
*(bedragen * € 1.000,-)*				
Lasten	**2.128**	**1.961**	**1.915**	**2.644**
Personeelskosten	1.396	1.246	1.252	1.642
Materiële kosten	120	93	93	137
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	612	622	569	865
Baten	**-2.008**	**-1.918**	**-1.918**	**-2.546**
Uniforme bijdragen gemeenten	-1.898	-1.898	-1.898	-2.483
Subsidie gemeenten	-73	-15	-15	-50
Bijdrage rijk	-21	0	0	0
Overige opbrengsten	-17	-5	-5	-13
Resultaat na belasting	**119**	**43**	**-4**	**98**

Publieke Gezondheid bij crises en rampen	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting 2019	Jaarrekening 2018
*(bedragen * € 1.000,-)*				
Lasten	**78**	**115**	**100**	**102**
Personeelskosten	42	55	55	79
Materiële kosten	10	26	26	7
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	26	34	19	16
Baten	**-109**	**-125**	**-125**	**-73**
Uniforme bijdragen gemeenten	-37	-37	-37	0
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-72	-88	-88	-73
Resultaat na belasting	**-31**	**-11**	**-25**	**29**

Uniform Veilig Thuis	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
*(bedragen * € 1.000,-)*				
Lasten	**7.111**	**6.189**	**5.918**	**5.658**
Personeelskosten	4.948	3.936	3.758	3.798
Materiële kosten	428	252	252	358
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	1.735	2.000	1.907	1.502
Baten	**-7.023**	**-6.147**	**-5.925**	**-5.425**
Uniforme bijdragen gemeenten	-6.952	-6.082	-5.852	-5.352
Subsidie gemeenten	4	0	0	-12
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-74	-65	-74	-61
Resultaat na belasting	**88**	**42**	**-8**	**232**

Uniform Algemene Gezondheidszorg	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**3.970**	**3.785**	**3.833**	**3.603**
Personeelskosten	2.570	2.120	2.128	2.380
Materiële kosten	203	482	482	244
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	1.197	1.183	1.223	978
Baten	**-4.092**	**-4.012**	**-4.012**	**-4.011**
Uniforme bijdragen gemeenten	-3.388	-3.405	-3.405	-3.397
Subsidie gemeenten	-187	-117	-117	-155
Bijdrage rijk	-72	-165	-165	-174
Overige opbrengsten	-445	-326	-326	-285
Resultaat na belasting	**-122**	**-227**	**-179**	**-408**

Uniform Bijzondere Zorg	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**782**	**860**	**864**	**87**
Personeelskosten	502	553	553	47
Materiële kosten	32	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	247	307	311	40
Baten	**-813**	**-826**	**-826**	**-112**
Uniforme bijdragen gemeenten	-763	-763	-763	-62
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-50	-63	-63	-50
Resultaat na belasting	**-31**	**34**	**38**	**-25**

Uniform Gezond Leven	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**610**	**629**	**654**	**497**
Personeelskosten	386	423	423	311
Materiële kosten	53	73	73	24
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	171	133	158	162
Baten	**-437**	**-437**	**-437**	**-429**
Uniforme bijdragen gemeenten	-437	-437	-437	-427
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	0	0	0	-2
Resultaat na belasting	**173**	**192**	**217**	**68**

Uniform Jeugdgezondheidszorg	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**228**	**188**	**120**	**119**
Personeelskosten	209	160	83	215
Materiële kosten	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	19	28	37	-97
Baten	**-122**	**-122**	**-122**	**-119**
Uniforme bijdragen gemeenten	-120	-120	-120	-117
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-2	-2	-2	-2
Resultaat na belasting	**106**	**66**	**-2**	**0**

Facultatief Algemene gezondheidszorg	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**7.292**	**6.563**	**6.544**	**7.034**
Personeelskosten	1.794	1.499	1.514	1.745
Materiële kosten	4.724	4.153	4.153	4.449
Kapitaallasten	1	2	2	3
Bijdrage aan interne dienstverlening	773	910	876	837
Baten	**-7.228**	**-6.376**	**-6.376**	**-7.066**
Uniforme bijdragen gemeenten	0	-21	-21	-21
Subsidie gemeenten	-296	-284	-284	-351
Bijdrage rijk	-5.132	-4.768	-4.768	-4.876
Overige opbrengsten	-1.800	-1.303	-1.303	-1.819
Resultaat na belasting	**64**	**187**	**168**	**-33**

Facultatief Jeugdgezondheidszorg	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**950**	**985**	**952**	**1.120**
Personeelskosten	740	644	709	677
Materiële kosten	28	8	8	4
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	181	333	235	439
Baten	**-1.171**	**-1.122**	**-1.122**	**-1.135**
Subsidie gemeenten	-1.105	-1.093	-1.093	-1.086
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-66	-28	-28	-49
Resultaat na belasting	**-222**	**-137**	**-170**	**-15**

Facultatief Bijzondere Zorg	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**1.233**	**1.082**	**1.163**	**1.341**
Personeelskosten	826	659	663	893
Materiële kosten	29	0	0	6
Kapitaallasten	0	0		0
Bijdrage aan interne dienstverlening	377	423	500	442
Baten	**-1.233**	**-1.126**	**-1.126**	**-1.243**
Subsidie gemeenten	-1.065	-936	-936	-1.022
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-168	-190	-190	-221
Resultaat na belasting	**0**	**-44**	**36**	**98**

Facultatief Gezond Leven	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**1.473**	**1.059**	**1.042**	**1.469**
Personeelskosten	744	638	638	711
Materiële kosten	229	113	155	269
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	500	308	249	489
Baten	**-1.347**	**-1.084**	**-1.084**	**-1.297**
Subsidie gemeenten	-1.033	-994	-994	-1.138
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-315	-90	-90	-160
Resultaat na belasting	**126**	**-25**	**-42**	**172**

Interne dienstverlening	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2019	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**481**	**812**	**605**	**903**
Personeelskosten	4.411	5.317	4.809	4.599
Materiële kosten	4.996	4.557	4.465	4.773
Kapitaallasten	483	604	604	269
Bijdrage aan interne dienstverlening	-9.409	-9.666	-9.273	-8.737
Baten	**-1.216**	**-605**	**-605**	**-2.030**
Uniforme bijdragen gemeenten	-921	0	0	-1.637
Subsidie gemeenten	-1	0	0	-2
Bijdrage rijk	-14	0	0	-8
Overige opbrengsten	-280	-605	-605	-383
Mutaties reserve	**736**	**0**	**0**	**1.127**
Resultaat na belasting	**0**	**207**	**0**	**0**

Totaal GGD	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting	Primaire begroting	Jaarrekening 2018
Lasten	**37.881**	**35.981**	**35.553**	**36.347**
Personeelskosten	26.105	24.324	23.945	24.520
Materiële kosten	11.273	10.994	10.944	11.485
Kapitaallasten	503	664	664	341
Bijdrage aan interne dienstverlening	0	0	0	0
Baten	**-38.658**	**-35.774**	**-35.553**	**-37.202**
Uniforme bijdragen gemeenten	-25.149	-24.168	-23.938	-23.842
Subsidie gemeenten	-3.785	-3.463	-3.463	-3.871
Bijdrage rijk	-5.873	-5.122	-5.122	-6.067
Overige opbrengsten	-3.851	-3.022	-3.031	-3.422
Mutaties reserve	**736**	**0**	**0**	**1.127**
Resultaat na belasting	**-41**	**207**	**0**	**272**

6.13 Bestuur en vaststelling jaarrekening

Algemene gegevens

GGD Gelderland-Zuid is de gemeentelijke gezondheidsdienst voor: Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, Zaltbommel, West-Betuwe*, West Maas en Waal en Wijchen. Ook voor Mook en Middelaar verzorgen wij enkele diensten. De gemeenschappelijke regeling is gevestigd te Nijmegen.
Als verlengstuk van deze gemeenten werken wij aan publieke gezondheid. Onze hoofdtaak is: het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van inwoners op alle leeftijden (-9 maanden – 100+). Speciale aandacht gaat hierbij uit naar kwetsbare groepen. Onze dienstverlening organiseren wij zo laagdrempelig mogelijk, in samenwerking met burgers en partners in de zorg, onderwijs, welzijn en veiligheid.

Het takenpakket van de GGD is divers en dus ook de expertise die wij bieden. De meeste GGD-taken liggen vast in de Wet publieke gezondheid. Andere relevante wetten voor de taken die wij uitvoeren, zijn: de Wet kinderopvang, Wet op de lijkbezorging, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning.

Directie

Per 31 december 2019 is mevrouw M. Pieters Directeur Publieke Gezondheid (DPG). De directie verklaart hierbij dat de jaarrekening 2019 naar waarheid en in overeenstemming met de richtlijnen, zoals deze in 2019 van toepassing waren, is opgesteld.

Goedkeuring jaarrekening

De jaarrekening 2019 wordt goedgekeurd door het Algemeen Bestuur, nadat de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten hun zienswijze naar voren hebben gebracht. De jaarstukken zijn in de vergadering van 12 maart 2020 door het Dagelijks Bestuur vastgesteld.

Per 31 december 2019 was de samenstelling van het Algemeen Bestuur als volgt:

AB-lid	gemeente	Functie(s)
mw. I. v.d. Scheur	Berg en Dal	Lid AB
dhr. P. van Teffelen	Beuningen	Lid AB/DB
dhr. D. Russchen	Buren	Lid AB
dhr. S. Buwalda	Culemborg	Lid AB
dhr. S. van Elk	Druten	Lid AB
dhr. F. Eetgerink	Heumen	Lid AB/DB
mw. A. Sörensen	Maasdriel	Lid AB
mw. H. van Dijkhuizen	Neder-Betuwe	Lid AB
mw. G. Visser	Nijmegen	Lid AB/DB Voorzitter DB/AB
mw. C. Kreuk	Tiel	Lid AB/DB
dhr. T. van Maanen	West Betuwe	Lid AB
dhr. B. van Swam	West Maas en Waal	Lid AB/DB
dhr. T. Burgers	Wijchen	Lid AB
dhr. A. Bragt	Zaltbommel	Lid AB
mw. S. Doorenbos	Mook en Middelaar	Lid AB
dhr. P. Seesing		Extern adviseur DB

* Per 1-1-2019 zijn de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal gefuseerd.

7. Verklaring van afkortingen

Afkorting	Betekenis
AMHK	Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling
AMPHI	Academische werkplaats
ASG	Aanvullende seksuele gezondheidszorg
AZC	Asielzoekerscentrum
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BHV	Bedrijfshulpverlening
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
COT	Collegiaal Ondersteuningsteam
DAP	Dossier Afspraken en Procedure
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
DU_VO	Decentralisatie uitkering VrouwenOpvang
EMOVO	Elektronische monitor volksgezondheid
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIZ	Gezamenlijk inschatten van Zorgbehoefte
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
GROP	GGD Rampen Opvangplan
HKZ	Harmonisatie Kwaliteit Zorginstellingen
IM	Informatiemanagement
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KHB	Kwaliteitshandboek
LEAN	Effectief samenwerken naar strategische doelen; binnen een cultuur van continue verbetering, met de focus op de klant.
MIC	Melding Incidenten cliënten
Ministerie van VWS	Ministerie van Volksgezondheid en Sport
MMK	Medische Milieukunde
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MO	Medewerkersonderzoek
MOP	Meerjaren Ontwikkelingsprogramma
NODO-procedure	Nader Onderzoek DoodsOorzaak; is bedoeld om de doodsoorzaak te achterhalen bij onverklaard overlijden van minderjarigen. De NODO-procedure heeft een neutraal, niet-justitieel karakter.
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
OGGz	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OM	Openbaar Ministerie
PGO	Persoonlijke Gezondheidsomgeving
Piofach	Personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, administratieve organisatie, communicatie en huisvesting
PSHi	PsychoSociale Hulpverlening bij incidenten
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
SGO	Samenwerking Gemeentelijke Organisatie
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
ZAT	Zorg Advies Teams
ZZG	Zorggroep Zuid-Gelderland

Druten	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Realisatie 2019	Doorgeschoven uit 2018	Doorgeschoven naar 2020; op de balans per 31-12-2019	Terugbetaald	Terug te betalen	Wettelijke taken opgedragen aan de GGD	Werkveld beleidsmatig belegd bij de GGD	Werkveld specifiek (facultatief)
Taken obv inwoners bijdrage										
Gezondheid van de jeugd -9mnd - 18 jaar	7.1	Volksgezondheid	375.841					X		
Gezondheid van de jeugd 4 - 18 jaar	7.1	Volksgezondheid	0					X		
Wijk en omgeving	7.1	Volksgezondheid	38.939					X		
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	0					X		
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	64.186					X		
Algemene gezondheidszorg: WMO Toezicht	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	5.544						X	
Algemene gezondheidszorg: Forensische geneeskunde	1.2	Openbare orde en veiligheid	16.005						X	
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	28.227						X	
Veilig Thuis	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	154.607						X	
Veilig Thuis 1e begrotingswijziging 2019	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	0						X	
Veilig Thuis 2e begrotingswijziging 2019	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	23.315						X	
Bijstorting algemene reserve (tekort Veilig Thuis 2018)	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	7.841						X	
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	14.761					X		
Totaal uniforme bijdrage obv inwoners			**729.267**							
Uniforme taken obv factuur										
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	35.397					X		
Toezicht en handh. Kinderopvang	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	30.396					X		
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	36.820					X		
Totaal uniforme bijdrage obv facturen			**102.613**							
Facultatieve taken										
Statushouders[1]	7.1	Volksgezondheid	12.399	12.399						X
Registratie en lichte Handhaving kinderopvang	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	9.236					X		
Videohometraining	7.1	Volksgezondheid	4.835							X
Maatwerk Gezonde school	7.1	Volksgezondheid	9.058							X
Expertise jonge kind en lichte hulp	7.1	Volksgezondheid	3.240							X
VVE en indicatiestelling	7.1	Volksgezondheid	5.554					X		
Totaal facultatieve taken			**44.322**							
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**876.202**							

[1] Statushouders wordt gefinancieerd vanuit het restant van de ontvangen bijdragen in 2016/2017 voor Statushouders

Wijchen	BBV Code	Omschrijving BBV Code	Realisatie 2019	Doorgeschoven uit 2018	Doorgeschoven naar 2020; op de balans per 31-12-2019	Terugbetaald	Terug te betalen	Wettelijke taken opgedragen aan de GGD	Werkveld beleidsmatig belegd bij de GGD	Werkveld specifiek (facultatief)
Taken obv inwoners bijdrage										
Gezondheid van de jeugd -9mnd - 18 jaar	7.1	Volksgezondheid	821.588					X		
Gezondheid van de jeugd 4 - 18 jaar	7.1	Volksgezondheid	0					X		
Wijk en omgeving	7.1	Volksgezondheid	85.121					X		
Preventieve Logopedie	7.1	Volksgezondheid	0					X		
Algemene gezondheidszorg	7.1	Volksgezondheid	140.310					X		
Algemene gezondheidszorg: WMO Toezicht	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	12.120						X	
Algemene gezondheidszorg: Forensische geneeskunde	1.2	Openbare orde en veiligheid	34.988						X	
Bijzondere Zorg	7.1	Volksgezondheid	61.705						X	
Veilig Thuis	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	337.970						X	
Veilig Thuis 1e begrotingswijziging 2019	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	0							
Veilig Thuis 2e begrotingswijziging 2019	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	50.967							
Bijstorting algemene reserve (tekort Veilig Thuis 2018)	6.81/6.82	Geëscaleerde zorg 18- en 18+	17.291						X	
Gezond Leven	7.1	Volksgezondheid	32.267					X		
Totaal uniforme bijdrage obv inwoners			**1.594.327**							
Uniforme taken obv factuur										
Huisvesting Consultatiebureaus	7.1	Volksgezondheid	83.970					X		
Toezicht en handh. Kinderopvang	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	44.474					X		
Vaccinatieprogramma	7.1	Volksgezondheid	80.410					X		
Totaal uniforme bijdrage obv facturen			**208.854**							
Facultatieve taken										
Statushouders[1]	7.1	Volksgezondheid	20.966	20.966						X
Lokale Toegangspoort	7.1	Volksgezondheid	123.111							X
Videohometraining en Lichte hulp	7.1	Volksgezondheid	17.400							X
VVE en indicatiestelling	7.1	Volksgezondheid	2.592					X		
Voorzorg	7.1	Volksgezondheid	7.946							X
Mazl	7.1	Volksgezondheid	10.845							X
Totaal facultatieve taken			**182.860**							
Totaal bijdrage uniform en facultatief			**1.986.041**							

[1] Statushouders wordt gefinancieerd vanuit het restant van de ontvangen bijdragen in 2016/2017 voor Statushouders

Gemeente Nijmegen
Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen
Marcel Meier AA
Drs. Hans Mulder
Peggy van Gemert RA/AA
April 2020

Adviesrapport

Jaarstukken 2019

&

Begroting 2021

GGD GZ

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **1**
……..in één oogopslag **2**
Inleiding **3**
1. Advies **4**
1.1 Advies bij de jaarstukken 4
1.2 Advies bij de begrotingswijziging 2020 4
1.3 Advies bij de begroting 2021 4
2. Kaders **5**
2.1 BRN-normen 5
2.2 Overige kaders 6
3. Algemeen **7**
3.1 Veilig Thuis 7
3.2 Interne dienstverlening 10
4. Jaarstukken 2019 **11**
4.1 Algemeen 11
4.2 Controleverklaring accountant 11
4.3 Fiscaliteiten 11
4.4 Begroting 2019 en managementrapportages 11
4.5 Resultaatanalyse 12
4.6 Balanstoelichting 13
4.7 Voorstel bestemming resultaat 13
4.8 Deelnemersbijdragen 13
5. Gewijzigde begroting 2020 **14**
6. Begroting 2021 **15**
6.1 Algemeen 15
6.2 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders 15
6.3 Begrotingsanalyse 16
6.4 Deelnemersbijdragen 17
6.5 Meerjarenbegroting 17
7. Weerstandsvermogen **18**
7.1 Algemene reserve 18
7.2 Bestemmingsreserves 18
7.3 Risico’s 18
Bijlagen **2**
overzicht veilig thuis 2
deelnemersbijdragen 2019 3
deelnemersbijdragen 2020 en 2021 4
deelnemersbijdragen 2021 5

……..in één oogopslag

JAARSTUKKEN

Goedkeurende accountantsverklaring afgegeven

Rekeningresultaat: € 41.000 positief

Resultaatbestemming: toevoegen aan Algemene Reserve

VERMOGENSPOSITIE

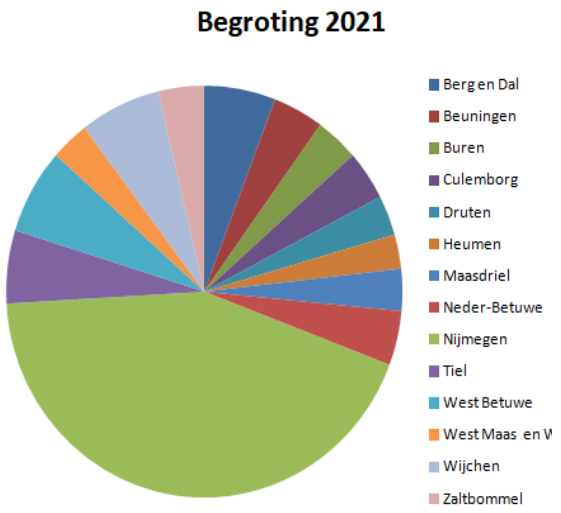
Algemene reserve € 786.000

Bestemmingsreserves € 504.000

Norm Algemene reserve € 1.102.000

BEGROTING 2021

- Niet Sluitend. De begroting sluit met een tekort van €50.000
- voldoet aan de BRN, specifieke afspraken voor GGD Gelderland zuid

Deelnemersbijdragen

Gemeente	Jaarrekening 2019	Begroting 2021
Berg en Dal	1.350.683	1.469.363
Beuningen	980.308	1.080.160
Buren	859.185	943.129
Culemborg	913.786	1.019.660
Druten	1.095.129	791.839
Heumen	639.741	695.224
Maasdriel	618.482	878.404
Neder-Betuwe	1.241.738	1.023.675
Nijmegen	9.169.935	9.664.890
Tiel	1.376.381	1.488.965
West Betuwe	1.117.758	1.800.801
West Maas en Waal	730.488	806.464
Wijchen	1.577.036	1.717.391
Zaltbommel	923.395	1.024.688
Totaal	**22.594.044**	**24.404.649**

ADVIES

- in te stemmen met de jaarstukken 2019 en het resultaatbestemmingsvoorstel
- in te stemmen met de begrotingswijziging van 2020
- in te stemmen met de begroting 2021, het tekort van € 50.000 aan de Algemene Reserve te onttrekken
De GGD de toerekening interne dienstverlening te laten analyseren en op te laten nemen in de financiële spelregels
- de meerjarenraming voor kennisgeving aan te nemen

Inleiding

Dit adviesrapport bevat de uitkomsten van de beoordeling van de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 van GGD Gelderland Zuid.
Hierbij hebben wij een advies geformuleerd voor de zienswijze die GGD Gelderland Zuid vraagt aan de deelnemende gemeenten bij de begroting 2021, en een advies bij de vaststelling van de jaarstukken 2019 en resultaatbestemming 2019.
Op 30 april hebben wij onze bevindingen besproken met Rob de Haan, en op 1 mei 2020 schriftelijk afgestemd met Mevr. M Pieters, directeur publieke Gezondheid.

Tijdschema zienswijze

De GGD Gelderland Zuid heeft de jaarstukken 2019, een begrotingswijziging 2020 en de begroting 2021 aan de deelnemende gemeenten op 31 maart 2020 aangeboden. Volgens de BRN-planning geven wij een advies aan de deelnemende gemeenten op 30 april 2020 en zullen gemeenten uiterlijk 22 juni 2020 hun zienswijze indienen. De vaststelling van deze begroting en jaarstukken door het AB is gepland op 25 juni 2020. In de aanbiedingsbrief vraagt de GGD GZ om de zienswijze in te dienen vóór 27 mei, zodat het DB deze in zijn vergadering van 8 juni kan bespreken. Indien dit niet mogelijk is verzoekt de GGD GZ de zienswijze zodra mogelijk in te dienen en in het uiterste geval kan de zienswijze meegenomen worden in de vergadering van 25 juni.

Werkwijze Adviesfunctie

Voor de beoordeling van de jaarstukken en de begroting hebben de gemeenten in de Regio Nijmegen de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen opgericht (hierna: Adviesfunctie). Als Adviesfunctie beoordelen wij de jaarstukken en de begroting en brengen hierover advies uit aan de regiogemeenten.
Bijzonderheid bij GGD Gelderland Zuid is dat er meer gemeenten in de gemeenschappelijke regeling deelnemen dan alleen deze regiogemeenten.
Vertrekpunt bij de beoordeling zijn de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN) 2021, die de gemeenten in de Regio Nijmegen vastgesteld hebben. Hieraan toetsen wij. Bijzonderheid in de BRN is dit jaar de generieke korting op de deelnemersbijdrage oplopend van 1% in 2021, 2% in 2022 tot 3% in 2023. Wij hebben de bijzonderheden die gelden voor GGD Gelderland Zuid verder in dit rapport toegelicht.
Onze beoordeling van de jaarstukken richt zich op de financiële verantwoording en het voorstel over de bestemming van het resultaat. Op basis van de accountantscontrole gaan wij uit van de juistheid van de jaarrekeningcijfers en richten wij ons op een beoordeling van deze cijfers. Daarbij nemen wij de bevindingen in het accountantsverslag mee. Daarmee valt een inhoudelijke beoordeling van geleverde prestaties buiten de scope van onze werkzaamheden.
Onze beoordeling van de begroting richt zich allereerst op het realiteitsgehalte van de raming en de toepassing van de BRN-normen en richt zich vooral op het jaar 2021. De meerjarenraming gebruiken wij met name als basis voor de beoordeling van de vermogenspositie.
Een inhoudelijke beoordeling van beleidsvoornemens valt buiten de scope van onze werkzaamheden.
Zowel bij de jaarstukken als de begroting nemen wij de risico's en de risicobeheersing in ogenschouw en beoordelen wij de vermogenspositie, en met name het verloop van de algemene reserve.

Algemeen Coronavirus COVID-19

Een adviesrapport in deze tijd kan niet gemaakt worden zonder enige aandacht aan de coronacrisis te schenken. En zeker niet bij een organisatie die een spilfunctie in deze crisis vervult.
De corona pandemie legt veel druk op de GGD GZ en dat zal ongetwijfeld in de cijfers 2020 zichtbaar worden. De rapportage die nu voorligt gaat over de jaarrekening 2019 waar de coronaeffecten nog niet speelden. Wel is een melding gemaakt over de effecten vanaf 2020. De begrotingswijziging 2020 en de begroting 2021 zijn ook opgesteld zonder corona effecten, aangezien hier nog geen enkele duidelijkheid over is. Ook de beoordeling is gedaan alsof er niets aan de hand is, al is dit tegen beter weten in.

1. Advies

1.1 Advies bij de jaarstukken

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de Gemeenschappelijke Regeling GGD GZ om:

A. In te stemmen met de jaarrekening 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling GGD GZ.

B. In te stemmen met het vormen van een bestemmingsreserve frictiekosten huisvesting en een bedrag van € 504.000 toe te voegen aan deze reserve*

C. In te stemmen met het voorstel om het, na toevoegen van de onder B genoemde reserve, het dan resterende financiële resultaat van 2019 van € 41.000 positief toe te voegen aan de Algemene Reserve.

*Het AB heeft reeds besloten een bestemmingsreserve voor frictiekosten huisvesting te vormen. Intentie is de vrijval van de onderhoudsvoorziening te bestemmen voor vervroegde afschrijving (€ 175.500) en frictiekosten. De inzet van de bestemmingsreserve frictiekosten, zal alleen aangesproken worden na expliciete besluitvorming door het AB. De vrijval van de onderhoudsvoorziening blijkt € 504.000 te zijn in plaats van de geraamde € 450.000. Maar aangezien de besteding afhankelijk is van bestuursbesluiten en de intentie gevolgd wordt, adviseert de adviesfunctie toch om in te stemmen met het bestemmingsvoorstel.

Voorts geven wij u nog mee dat het bedrag aan compensabele BTW in 2019 voor de GGD GZ is uitgekomen op € 428.099

1.2 Advies bij de begrotingswijziging 2020

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de Gemeenschappelijke Regeling GGD GZ om:

A. In te stemmen met de begrotingswijziging 2020 voor Veilig Thuis

1.3 Advies bij de begroting 2021

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de Gemeenschappelijke Regeling GGD GZ om:

A. In te stemmen met de begroting 2021

B. Door in te stemmen met de begroting 2021 ook in te stemmen met de gevraagde uniforme deelnemersbijdrage van € 24.404.649

C. Om het geraamde tekort 2021 van € 50.000 ten laste van de algemene reserve te brengen, zodat de begroting sluitend is

D. Als verbeterpunt voor de begroting, de GGD GZ een analyse te vragen van de toerekening interne dienstverlening. En dit op te laten nemen in de financiële spelregels.

Wij adviseren de deelnemende gemeenten om de risico's van € 2.289.000, voor zover deze de algemene reserve van € 787.000 overstijgen, op te nemen in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (zie toelichting in hoofdstuk 7.3). Dit naar rato van deelname.

2. Kaders

2.1 BRN-normen

In de BRN 2019 is een nieuwe indexeringssystematiek vastgesteld. Hierbij is rekening gehouden met de overheidskenmerken van een GR, is de systematiek toekomstproof bevonden en is een systeem van actualisatie vastgelegd. Een kleine wijziging t.o.v. de vastgestelde systematiek: Het Centraal Plan Bureau (CPB) publiceert bij de Macro Economische Verkenningen (MEV) in september geen doorkijk op langere termijn (meer). Deze wordt alleen bij het Centraal Economisch Plan (CEP) in maart gegeven. Daarom is het CEP maatgevend geworden voor de doorkijk en wordt de MEV gebruikt voor de eenmalige actualisatie van de indexering. Wij handhaven ook voor 2021 deze methodiek.

Bezien is in hoeverre maatwerk per gemeenschappelijke regeling nodig of wenselijk is. Geconstateerd is dat niet alle gemeenschappelijke regelingen dezelfde manier van financiering kennen. Om die reden wordt in de BRN ook opgenomen welke financieringsbronnen er per GR zijn en wat gefinancierd wordt door een gemeentelijke bijdrage.

Deze nieuwe systematiek is grosso modo door de gemeenschappelijke Regelingen overgenomen, maar de GGD GZ en de VRGZ hebben een nuancering aangebracht in de systematiek. Aangezien het Algemeen Bestuur uiteindelijk besluit over de toepassing van indexering, is deze nuancering onderdeel geworden van de BRN.
De afwijking ten opzichte van de standaard is voor de GGD GZ:

a. de GGD GZ hanteert een verhouding van 78%-22% voor de lonen en materiele kosten (ipv 70-30%)
b. De GGD GZ heeft ook voor de loonindex een afwijkende systematiek vastgesteld. Zij actualiseren niet op grond van de circulaires 2 jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar, maar nemen de werkelijke loonkostenstijgingen van januari van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar mee. Normering voor de GGD volgens besluitvorming AB luidt als volgt:
   1. Voorcalculatie: index gelijk aan de index volgens de BRN (in 2021 dus 2,2%);
   2. Nacalculatie: in het begrotingsjaar (2021 in dit voorbeeld) wordt het verschil tussen werkelijkheid en raming t.l.v. de algemene reserve gebracht;
   3. Het verschil tussen de voorcalculatie 2021 en de werkelijkheid is in januari 2022 over 2021 bekend en wordt in de eerstvolgende begroting 2023 gewijzigd.

De BRN norm voor de GGD GZ komt dan neer op:

2019 werkelijke salarislasten stijgingen via resultaat tlv de algemene reserve

2021 De BRN-norm voor 2021 is 4,56 %

De berekening van de BRN norm 2021 is als volgt:
De algemene BRN norm voor 2021 is 2,2 %; op grond van de verhouding materieel/ personeel is dit voor de GGD GZ 2,71%

Nacalculatie over 2019 gaat via de reserve en betreft 1,85%.
De totaal index begroting 2021 bestaat uit voorcalculatie 2021 en de nacalculatie 2019 en komt dan neer op **4,56% (**= 2,71% + 1,85%)

De regiogemeenten Rijk van Nijmegen hebben in het PFO van 7 oktober 2019 afgesproken om na indexering van de budgetten (de bijdrage gemeenschappelijke regelingen) een generieke korting structureel toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023.

Aanleiding voor deze bezuinigingstaakstelling is het feit dat gemeenten geconfronteerd worden met nadelen welke binnen de eigen begroting opgevangen moeten worden.
Deze korting is als maatwerk per gemeenschappelijke regeling bezien en komt voor de GGD GZ neer op 1% voor 2021, oplopend tot 3% van de uniforme bijdrage;

2.2 Overige kaders

Momenteel zijn de volgende regelingen van kracht:

- Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland Zuid 1-1-2016,
- Notitie Risicomanagement, voorzieningen en Weerstandsvermogen (dec 2014)
- BBV Richtlijnen (besluit begroten en verantwoording)
- Financiële verordening 2020 vastgesteld AB vergadering 27 juni 2019
- Treasury statuut 2019 vastgesteld AB vergadering 27 juni 2019

3. Algemeen

Er zijn twee onderwerpen die zowel de rekening 2019 , als begrotingswijziging 2020 en de begroting 2021 raken en om die reden in deze paragraaf toegelicht worden. Dit gaat in de eerste plaats over Veilig Thuis en verder wordt er aandacht geschonken aan de interne dienstverlening.

3.1 Veilig Thuis

Een onderdeel van de GGD GZ is Veilig Thuis. Over de financiering van deze dienst is de laatste jaren veel te doen geweest. De begrotingen waren onvoldoende helder waardoor het AB besloten heeft op basis van realiteit af te rekenen, waarbij men in de loop van de tijd wel zo veel mogelijk vinger aan de pols wilde houden. Langzamerhand wordt er steeds meer duidelijk over Veilig Thuis en wordt de weg die men inslaat transparanter. De GGD heeft er voor gekozen om “met gezond verstand” een begroting op te stellen. Dat wil zeggen dat men uit de input die er is, zoals ervaringscijfers 2019, onderzoeken Q- consult, vergelijkingen met overige Veilig Thuis organisaties, een eigen mix heeft gemaakt waar de begroting op is gebaseerd.
Dat wil zeggen dat het bedrag wat in 2020 en 2021 gevraagd wordt niet gebaseerd is op :” wat deden we en wat gaan we extra doen of wat kost meer en daarom vragen we iets extra’s”. Maar een nieuwe begrotingsopzet is afgezet tegen het in 2019 beschikbaar gestelde budget.

Voor de adviesfunctie is het onmogelijk om een concreet “goed of fout” uit te spreken. De begroting die nu gemaakt wordt, is het kader waarop straks afgerekend gaat worden, maar er is geen voorliggend kader. Noch in geld, noch in opdracht. Wat in dit rapport gedaan is, is aangeven hoe de begroting tot stand gekomen is, en daar eventuele kritische noten bij plaatsen. In de bijlage bij dit rapport is een totaaloverzicht opgenomen van de begrote bedragen.

Als we de begroting uiteenrafelen dan bestaat die uit een aantal bouwstenen.

1. De activiteiten
2. Het aantal uren per activiteit
3. De prijs per uur en de kostprijs per activiteit

1. De activiteiten

Nadat een signaal is binnengekomen bij veilig thuis, wordt er actie ondernomen en daarbij kunnen keuzes gemaakt worden. Op pagina 43 van de begroting is een schematische weergave van de mogelijke activiteiten weergegeven.

Bij het opstellen van de begroting 2021 voor Veilig thuis is uitgegaan van de gerealiseerde activiteiten 2019. Voor de beoordeling is er van uitgegaan dat de aantallen uit de jaarrekening correct zijn. De rapportage Veilig Thuis monitor over de aantallen roepen nog wel eens vragen op, veelal door de gehanteerde definities en meetmomenten. Voor dit rapport is er van uitgegaan dat de cijfers volgens de jaarrekening gebaseerd zijn op duidelijke definities die ook voor 2020 en 2021 gelden. De GGD gaat bij het opstellen van de begroting 2020 en 2021 uit van een verdere toename van het aantal meldingen (resp 10% en 10%) en adviezen (20% en 10%). Gezien de ontwikkelingen van de afgelopen jaren lijkt dat een reële aanname. Een van de redenen voor de verwachte toename is dat de adviezen die in het kader van het Overleg Veiligheidshuis werden verstrekt, niet als advies werd meegeteld. Vanaf 2020 zal dat wel het geval zijn. In 2019 zijn deze adviezen overigens wel als kosten meegenomen, maar niet in de aantallen. Omgerekend zouden de adviezen veiligheidshuis ongeveer 8% van de stijging veroorzaken. Om die reden wordt een stijging 2020 van 20% adviezen logisch geacht.

VT heeft in 2019 besloten tot een koerswijziging in de routering. Eerst wordt Voorwaarde & Vervolg ingezet, en als het echt moet, onderzoek. Dit heeft ertoe geleid dat de verhouding van de inzet onderzoek en inzet V&V in 2019 bijna gelijk was (51% - 49%). In de begroting 2020 en 2021 is deze koerswijziging verder doorgevoerd, en wordt verwacht dat het aantal onderzoeken verder zal dalen, en dat het aandeel V&V toeneemt. De verwachte eindverhouding waarmee in de begrotingen is gerekend is: Onderzoek 30%, V&V 70%. Dit wijkt af van het verzoek van het AB van 27 juni 2019 om te rekenen met een verhouding Onderzoek 60% - V&V 40%. De GGD is van mening dat de ingeslagen weg zal leiden tot de verhouding 30%-70%. In de aanbiedingsbrief is het scenario 40%-60% ook weergegeven. In de begroting is gerekend met het 70-30% scenario. In hoeverre dat reëel is, zal moeten blijken. Deze keuze betekent overigens een besparing .

Een activiteit, namelijk de huisverboden is qua aantal aardig gestegen, namelijk van 22 in 2019 naar 50 in de begroting 2020 en 2021 (+ ca € 140.000). Volgens de GGD is 50 een reëel aantal, wat in 2019 niet gehaald is omdat er te weinig officieren van dienst waren. Verwachting is dat deze officieren van dienst weer op normale sterkte gaan functioneren en dat 50 dan wel reëel is.

2. het aantal uren per activiteit

Het AB heeft Q-consult verzocht een tijdschrijfonderzoek naar de directe uren van de diensten van Veilig Thuis. Dit onderzoek is uitgevoerd, maar geeft om verschillende reden geen goed beeld naar mening van de GGD. Argumentatie is uiteengezet op pagina 75 van de begroting. Om die reden heeft de GGD zelf intern onderzoek gedaan, navraag bij collega Veilig thuis organisaties en invulling aan de gevraagde bezuiniging, heeft geleid tot de hieronder weergegeven uren per dienst.
De door het AB gevraagde bezuiniging betrof het aantal uren monitoring. Het AB heeft verzocht deze terug te brengen van 15 naar 12 uur.

	Wijziging uren per dienst obv uitkomst tijdschrijfonderzoek		
Diensten	**Begroting 2019**	**Tijdschrijf onderzoek**	**Begroting 2020 e.v.**
Adviezen	3,29	1,96	2,47
Meldingen en veiligheidsbeoordeling	4,53	4,96	3,77
Overdracht na veiligheidsbeoordeling / actieve betrokkenheid **	2,25	6,01	5,94
Onderzoek (excl. Monitoring)	28,89	56,03	33,13
Voorwaarde en vervolg (excl. Monitoring) **	15,83	28,92	23,13
Monitoring	15,00	26,62	12,00
Nieuwe diensten	**Uren**		
Inwonersbijdragen			
Deelname aan expertise beraad op verzoek van gemeente	nvt	nvt	4,00
Op basis van factuur			
Zicht op veiligheid	nvt	nvt	20,00

Hoe reëel de inschattingen zijn, zal moeten blijken.

3. De prijs per uur en de kostprijs per activiteit

In de begroting is de kostprijs opgenomen volgens onderstaande tabel. Hierbij is rekening gehouden met de bovenvermelde ureninzet per dienst. Ten behoeve van de analyse is vervolgens aangegeven met welke uurprijs dan gerekend is. Die uurprijs is afgezet tegen de uurprijs zoals gold in 2019, verhoogd met de BRN indexering.

	Wijziging kostprijzen op basis gewijzigde uren inzet + index *		
Diensten	**2019**	**2020**	**2021**
Adviezen	357	251	262
Meldingen en veiligheidsbeoordeling	456	378	396
Overdracht na veiligheidsbeoordeling / actieve betrokkenheid **	184	566	592
Onderzoek (excl. Monitoring)	2.882	3.482	3.641
Voorwaarde en vervolg (excl. Monitoring) **	1.411	2.448	2.560
Monitoring	1.275	1.079	1.128
Nieuwe diensten	**Bedragen**		
Inwonersbijdragen			
Deelname aan expertise beraad op verzoek van gemeente	nvt	464	484
Op basis van factuur			
Zicht op veiligheid	nvt	1.798	1.880

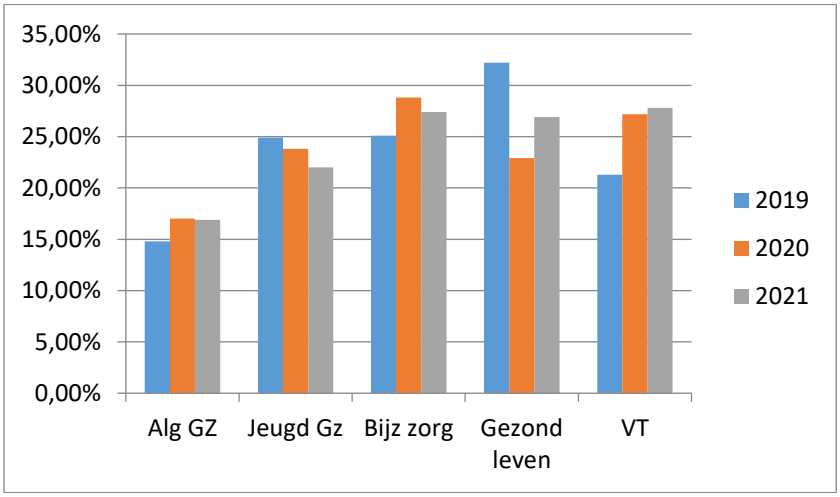
	uurtarief 2019	indexering 2020	indexering 2021	berekend uurtarief 2021	uurtarief volgens begroting	verschil %
adviezen	€ 108,51	1,0294	1,0456	€ 116,79	€ 106,07	91%
meldingen	€ 100,66	1,0294	1,0456	€ 108,34	€ 105,04	97%
overdracht na veiligheidsbeoordeling/actieve betrokkenheid	€ 81,78	1,0294	1,0456	€ 88,02	€ 99,66	113%
onderzoek met monitoring	€ 94,71	1,0294	1,0456	€ 101,94	€ 105,57	104%
onderzoek zonder monitoring	€ 99,76	1,0294	1,0456	€ 107,38	€ 109,90	102%
voorwaarde en vervolg met monitoring	€ 87,98	1,0294	1,0456	€ 94,70	€ 104,98	111%
voorwaarde en vervolg zonder monitoring	€ 90,86	1,0294	1,0456	€ 97,80	€ 110,68	113%

De prijs per uur is , aldus de GGD, gebaseerd op de benodigde mix van diverse functionarissen op een dienst. Het onderzoek van Q- consult heeft hierbij aan de basis gelegen. Hierdoor is de uurprijs per dienst opnieuw berekend. Om enig idee te krijgen bij de uurtarieven is het oude tarief plus index weergegeven en daarnaast het uurtarief wat in de begroting is opgenomen. Dit geeft een richting aan welke diensten met “duurder”dan wel “goedkoper”personeel uitgevoerd moeten gaan worden. Daartegenover staat dat de ureninzet dan ook af kan wijken. Een voorbeeld wordt genoemd: Er zijn méér meldingen, tegen hogere ureninzet per melding, maar met een goedkoper uurtarief.
Of de juiste mix van specialismen is begroot, zal moeten blijken.

ADVIES:
Ten aanzien van de begroting Veilig Thuis wordt geadviseerd om de begroting te accepteren, in de wetenschap dat de juistheid van de inschatting van aantal diensten, de uren per dienst en de samenstelling van de inzet van specialismen in de praktijk moet blijken. Een goede monitoring hierop blijft wenselijk.

3.2 Interne dienstverlening

De interne dienstverlening , oftewel de overhead, wordt over de diverse werkvelden verdeeld.
Interne dienstverlening betreft het doorbelasten van en deel van de overheadkosten van de GGD en de overheadkosten van de afdeling . Voor de beheersing van kosten wordt gekeken naar het onderdeel bedrijfsvoering. De totale kosten van netto ca € 9 miljoen wordt over de uniforme en overige taken verdeeld obv verdeelsleutels. Een consistente lijn van toerekenen is vooral van belang voor de toerekening aan de uniforme, wettelijke taken t.o.v. de facultatieve taken. Bij de facultatieve taken is het de bedoeling dat deze ten minste kostendekkend zijn. De juiste toerekening van de interne dienstverlening speelt hier dus een rol in.
Voor beiden is de omzet de basis voor de doorberekening. Wanneer de interne dienstverlening wordt berekend als % van de omzet per afdeling (uniform en facultatief opgeteld, bron concept programmabegroting 2021 p 19 - 54) worden aanzienlijke verschillen zichtbaar tussen de afdelingen onderling en per jaar. Hierbij is 2019 realisatie, en de jaren 2020 en 2021 begroting.

Wanneer onderscheid wordt gemaakt tussen het uniforme deel en het facultatieve deel vallen twee dingen op (begrotingscijfers 2021):

- Bij het facultatieve deel is het verschil tussen het laagste percentage interne dienstverlening t.o.v. de omzet bij Algemene gezondheidszorg (11%) en het hoogste percentage (27%) bij bijzondere zorg het grootst. De variatie in uniform loopt van 22 tot 28% .
- Bij algemene gezondheidszorg is er ook een groot verschil tussen het percentage wat toegerekend wordt aan uniforme taken (28%) en aan facultatief (11%) . Bij de overige onderdelen zitten de percentages wel op een lijn.

De GGD heeft een toelichting gegeven waardoor enkele verschillen ineens toch logisch zijn. Bijvoorbeeld:
In de Algemene Gezondheidszorg is een bedrag van € 3,9 miljoen begrepen aan doorstorting subsidies van het rijk. Daar wordt uiteraard geen overhead over berekend, maar is wel onderdeel van de omzet. Om die reden is het percentage bij Algemene Gezondheidszorg substantieel lager. Bij Veilig Thuis zijn in 2020 en 2021 een aantal indirecte uren niet aan het product toegerekend, maar aan interne dienstverlening. Kosten komen dus wel op Veilig Thuis terecht, maar beïnvloed de verhouding direct-indirect.
Teneinde duidelijkheid te verkrijgen in datgene wat tot de overheadkosten wordt gerekend en wat aan de directe kosten en hoe de toerekening gaat, is het goed om het systeem van kostenverrekening uit te werken en te laten vaststellen.

ADVIES:
Analyseer de toerekening van de interne dienstverlening en geef gemotiveerd aan hoe de toerekening verloopt. Deze verdeelsleutels op te laten nemen in de financiële spelregels.

4. Jaarstukken 2019

4.1 Algemeen

Het jaarverslag is opgemaakt in een prettig leesbaar format. De jaarrekening geeft het overzicht van baten en lasten van de gehele GGD aan en tevens is een overzicht opgenomen waarin Veilig thuis uitgelicht is.
De indeling is gebaseerd op de begroting 2019. Inmiddels is door de GGD GZ een inzichtelijkere opzet gemaakt van de begroting. Omdat de rekening de spiegel van de begroting moet zijn, zijn die verbeteringen uiteraard nog niet zichtbaar in deze jaarrekening. Verder zijn er veel toelichtende bijlagen opgenomen. In sommige gevallen is het niet direct duidelijk hoe de staten aansluiten op de jaarcijfers. Over het algemeen is dit na toelichting door de GGD GZ wel te volgen. In dit rapport is hier verder geen extra aandacht aan besteed omdat dit geen afbreuk doet aan het inzicht in de jaarrekening.

4.2 Controleverklaring accountant

De jaarstukken 2019 van de GGD GZ zijn door de accountant gecontroleerd en op 31 maart 2020 voorzien van een goedkeurende verklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

4.3 Fiscaliteiten

De GGD GZ voorziet geen VPB last. Er is daarom geen VPB last in de jaarrekening opgenomen.
Het bedrag aan compensabele BTW bedraagt in 2019 € 428.099.

4.4 Begroting 2019 en managementrapportages

In 2019 is de primaire begroting 2019 op een aantal momenten bijgesteld.

Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2019	1e begrotings-wijziging: Veilig Thuis	2e begrotings-wijziging: cao	3e begrotings-wijziging: Veilig Thuis	Bijgestelde begroting 2019
		1)	2)	3)	
Bijdrage gemeenten:					
uniforme taken	21.493	231		691	22.414
uniforme taken o.b.v. facturen	2.444				2.444
Subsidie gemeenten	3.463				3.463
Subsidie rijk	1.916				1.916
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.206				3.206
Overige opbrengsten	2.691	-9		10	2.691
Acquisitiedoelstelling	340				340
Som der bedrijfsopbrengsten	**35.553**	**222**		**700**	**36.475**
Personeelskosten	23.945	171	207	459	24.783
Huisvestingskosten	1.605				1.605
Kantoormiddelen	243			5	248
Medische zaken	911				911
Communicatieapparatuur	1.291			6	1.296
Autokosten	35				35
Afschrijvingen	664				664
Algemene kosten	1.328	50		178	1.556
Onvoorzien	170				170
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.096			53	2.148
Doorstorting GGD'en	3.206				3.206
Voorlichting	52				52
Rente	8				8
Som der bedrijfskosten	**35.553**	**222**	**207**	**700**	**36.682**
Saldo van baten en lasten			**-207**		**-207**

Deze begrotingswijzigingen zijn door het AB vastgesteld.

4.5 Resultaatanalyse

De primaire begroting 2019 was sluitend. Na begrotingswijzigingen ontstond een nadelig saldo, wat ten laste van de algemene reserve gebracht zou worden. Dit overeenkomstig de afspraak dat salariseffecten in het jaar van optreden, via de algemene reserve afgewikkeld worden.

Het resultaat uit bedrijfsvoering is € 776.000 positief. Hierover zijn reeds twee bestemmingsbesluiten genomen

De jaarrekening sluit vóór mutaties in de reserves met een voordelig saldo van	€ 776.000
Volgens bestuursbesluit van 27-6-2019 de algemene reserve	
aan te vullen in verband met tekort Veilig thuis	-€ 232.000
Voordelig saldo na reservemutatie	€ 544.000
Toevoegen aan de bestemde reserve voor frictiekosten huisvesting*	-€ 504.000
Resultaat na reservemutaties	€ 41.000

* Het AB heeft reeds besloten een bestemmingsreserve voor frictiekosten huisvesting te vormen. Intentie is de vrijval van de onderhoudsvoorziening te bestemmen voor vervroegde afschrijving (€ 175.500) en frictiekosten. De inzet van de bestemmingsreserve frictiekosten, zal alleen aangesproken worden na expliciete besluitvorming door het AB. De vrijval van de onderhoudsvoorziening blijkt € 504.000 te zijn in plaats € 450.000 waarover bij de besluitvorming is gesproken. Maar aangezien de besteding afhankelijk is van bestuursbesluiten en de intentie van het besluit gevolgd wordt, adviseert de adviesfunctie om in te stemmen met deze reservemutatie.

Het resultaat wordt in de jaarrekening in zijn totaal zichtbaar gemaakt (pag 98). Maar ook wordt inzicht gegeven in de lasten en baten van Veilig Thuis (pag 100) en de overige werkzaamheden van de GGD (pag. 101) Hier is te zien dat het resultaat van Veilig Thuis uiteindelijk - € 88.000 bedraagt, en het resultaat uit normale bedrijfsvoering excl. VT € 864.000 is .
Dit resultaat excl. VT is (op hoofdlijnen) als volgt gerealiseerd:
De gerealiseerde baten ex VT zijn € 1.999.000 hoger dan begroot. Belangrijkste oorzaken zijn de hogere bijdragen van deelnemende gemeenten van € 412.000 (+€ 232.000 zijn de een aanvulling voor de algemene reserve en € 180.000 doorgeschoven DU-VO gelden), meer rijkssubsidies (+€ 519.000) en toename van de overige opbrengsten + € 1.151.000). Deze overige opbrengsten zijn projecten die door derden worden gefinancierd, en toegelicht op pagina 112 van de jaarstukken.

De gerealiseerde lasten ex VT zijn € 1.022.000 hoger dan begroot. De oorzaak van deze toename zijn gelegen in de toename van de personele kosten (lonen en salarissen), meer uitzendkrachten, en een toename van de overige personeelslasten. Een deel (€207.000) is het gevolg van de afgesloten CAO. Als oorzaak van de stijging wordt vooral genoemd de uitbreiding van werkzaamheden door het binnenhalen van meer projecten, zoals bij ‘overige opbrengsten’ is aangegeven.
De verwachte verhuizing van de GGD in 2022 heeft nu reeds invloed op de afschrijvingen en de huisvestingslasten. Door de verkorte levensduur van het pand nemen de afschrijvingen toe met € 59.000 per jaar. Het opgebouwde bedrag voor het meerjarenonderhoudsplan is vrijgevallen (€ 503.000) en het preventief onderhoud (€ 40.000) valt hierdoor lager uit.
De digitalisering van werkprocessen heeft er mede toe geleid dat de kosten van kantoormiddelen en postverzending lager uitvallen (€ 83.000)

Veilig Thuis laat als realisatie een klein tekort zien van € 88.000. De baten VT zijn ten opzichte van begrotingswijziging 3 € 179.000 hoger. Deze hogere baten zijn gerealiseerd door hogere bijdragen van de deelnemende gemeenten.
De lasten VT blijken € 177.000 hoger dan verwacht bij begrotingswijziging 3. Dit betreft personeelslasten, veroorzaakt door inhuur en opleiden extra personeel. In 2019 is er sprake van een beleidswijziging: de aanvliegroute is gewijzigd. Eerst wordt V&V ingezet, en als het echt moet, onderzoek. Dit heeft ertoe geleid dat de verhouding van de inzet onderzoek en inzet V&V in 2019 bijna gelijk was (51% - 49%). Dit is een trendbreuk ten opzichte van voorgaande jaren. Deze verschuiving heeft bijgedragen aan het reduceren van kosten.
De 3e begrotingswijziging van € 700.241, (AB december 2019) is toegekend om de verwachte volumegroei op te vangen (meer meldingen, meer adviezen), achterstanden weg te werken en prijsverhogingen op te kunnen vangen. Deze begrotingswijziging is niet gebaseerd op een P*Q raming, omdat daar te veel onzekerheden over waren. Het in de jaarrekening bijgevoegde dienstenoverzicht VT (pagina 137) laat zien hoeveel diensten er werkelijk geleverd zijn ten opzichte van de geraamde aantallen. De inzet en prijs per dienst is gehandhaafd op de begroting na eerste wijziging en is niet aangepast aan de begrotingswijziging van € 700.000.

Het verloop van de begroting naar realisatie Veilig thuis voor wat betreft de deelnemersbijdragen in 2019 is als volgt: (x 1.000)

Primaire begroting	€ 5.852
Eerste wijziging, betreft doorwerking BW 2018	231
Tweede wijziging (is BW 3 GGD)betreft een incidentele wijziging ivm verwachte hogere instroom	700
Totaal begroot	€ 6.773
Doorgeschoven budget uit 2018 voor DU VO	179
Realisatie 2019	**€ 6.952**

Een meer gedetailleerde toelichting van de baten en lasten staat beschreven in paragraaf 5.5 van de jaarrekening.

4.6 Balanstoelichting

De GGD zal naar verwachting in 2022 verhuizen naar een nieuw hoofdkantoor. Het huidige hoofdkantoor aan de Groenewoudseweg zal worden gesloopt. Als gevolg hiervan is de levensduur van de gedane investeringen verkort tot 2022. In de jaarrekening is rekening gehouden met deze verkorte levensduur. Dit heeft vanaf 2019 een extra afschrijving tot gevolg van circa € 59.000,- per jaar tot 2022. Dit wordt gefinancierd uit de nieuw gevormde bestemde reserve frictiekosten.

4.7 Voorstel bestemming resultaat

In de aanbiedingsbrief wordt voorgesteld om het voordelig resultaat van € 544.000 (€ 776.000 minus reeds besloten toevoeging aan de algemene reserve van € 232.000)

Toe te voegen aan de algemene reserve:	€ 41.000,-
Toe te voegen aan de bestemde reserve frictiekosten huisvesting	€ 504.000,-

Geadviseerd wordt dit voorstel over te nemen.

4.8 Deelnemersbijdragen

In een tabel zijn de bijdragen per gemeente en per werkveld, als onderdeel van de totale bijdragen in het jaar 2019 (bron jaarrekening 2019 van de GGD GZ, pagina 134) opgenomen. Deze tabel is bijgevoegd als Bijlage bij dit rapport

5. Gewijzigde begroting 2020

Na het aanbieden van de begroting 2020 aan de gemeenteraden en de ingediende zienswijzen van de gemeenten, heeft het DB een aangepaste begroting , begroting 2020 3.0 opgesteld en die begroting is vastgesteld. Ten opzichte van de begroting zoals vorig jaar beoordeeld betreft dit de volgende wijzigingen met invloed op de uniforme bijdrage.

Primaire begroting 2020 2.0	23.962.549
aanpassing begroting ivm fout VT bij aanbiedingsbrief	86.617-
aangepaste deelnemersbijdrage uniform	23.875.932
besluit AB bij vaststellen begroting	
niet accepteren uitzetting VT	1.141.493-
geen verhoging gezondheidsmakelaar	335.000-
herziene primaire begroting 2020 versie 3.0	22.399.439

Verder heeft het AB besloten om de verhoging tarief kinderopvang niet te accepteren , maar te handhaven op € 94 plus indexering. Dit besluit is verwerkt in de uniforme bijdrage op basis van facturen. (gedaald van € 1.036.000 naar € 964.000)

In 2019 zijn een aantal begrotingswijzigingen doorgevoerd die van invloed kunnen zijn op de begroting 2020

- AB 12-12-2019: eenmalige Begrotingswijziging VT 2019 + € 700.241 (niet doorwerkend in 2020)
- AB 12-12-2019: Normering van de monitor functie van VT. Het aantal uren monitoring per casus zal worden teruggebracht van nu 15 uur naar 12 uur.

In de voorliggende begroting wordt een begrotingswijziging voorgesteld voor Veilig Thuis 2020. In paragraaf 3.1 van dit advies is een beoordeling over de begroting van Veilig Thuis opgenomen.

Begroting Veilig Thuis 2020 volgens deze begroting	€ 7.179.970
Hiervan gemeente Mook en Middelaar	€ 81.490
Ten behoeve van overige gemeenten (uniforme bijdrage)	€ 7.098.480
In de begroting 2020 versie 3.0 (dus excl verhoging VT)was opgenomen	€ 6.257.665
Gevraagde begrotingswijziging 2020	€ 840.815

Het totaalbudget 2019 is overigens € 6.773.000 (met doorgeschoven middelen € 6.952.000) geweest.

De gevraagde begrotingswijziging bestaat uit een structureel en een a-structureel deel.
Voor € 201.216 betreft het incidentele extra kosten voor inwerken uitbreiding medewerkers,. Hiervoor is in 2019 reeds een deel incidenteel budget verstrekt en deze aanvraag betreft de doorloop van deze werkzaamheden in 2020.
Verder is zicht op veiligheid in 2020 voor € 200.000 als incidentele middelen in het uniforme deel gevraagd. Voor 2021 is dit geraamd als een dienst op basis van factuur te verrekenen.
De begrotingswijziging wordt gevraagd als uitbreiding van de gemeentelijke middelen. Bij Veilig Thuis wordt ook een deel van de kosten vergoed vanuit de centrumgemeente. Er wordt gekeken in hoeverre de middelen beschikbaar gesteld worden vanuit de gemeenten individueel dan wel deels vanuit de centrumgemeenten. In de voorliggende begroting is dit (nog) geheel aan de individuele gemeenten toegerekend; dit kan gewijzigd worden.
Voor de beoordeling van de begroting heeft het geen consequenties, voor de begrotingen van de deelnemende gemeenten wel. In de bijlagen is een tabel opgenomen met de gevolgen voor de gemeentelijke bijdrage wanneer Nijmegen de incidentele middelen als centrumgemeente voor haar rekening neemt. Dit is afhankelijk van een te nemen besluit daartoe.

6. Begroting 2021

6.1 Algemeen

In 2019 is de nieuwe indeling van de Programmabegroting GGD vastgesteld. Deze indeling sluit beter aan bij de behoeften van gemeenten, waaronder het inzicht in verschillende taken (uniforme- en facultatieve taken). In de opgestelde begroting is geen rekening gehouden met de effecten van de Corona pandemie. Het is te verwachten dat als gevolg hiervan de begroting 2020, maar wellicht ook de begroting van 2021, nog zal worden bijgesteld.

6.2 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders

In de BRN zijn aan de GGD begrotingsrichtlijnen (BRN) meegegeven voor het opstellen van de begroting 2021 en het meerjarenplan. In het AB van 14 december 2017 is besloten dat de GGD GZ een afwijkende indexeringsmethodiek zal gebruiken. De berekening van het indexeringspercentage op basis van deze uitgangspunten voor GGD GZ is correct volgens deze afspraken berekend, en bedraagt voor 2020 4,56%.

In de BRN is door de deelnemende gemeenten uit de regio Nijmegen gevraagd om een korting van 1% oplopend tot 3% in 2023 door te voeren.
Voor de GGD zou dit een bedrag van ca € 270.000 tot € 810.000 betekenen. In de begroting zijn onderstaande bezuinigingsvoorstellen reeds verwerkt, zodat de GGD GZ voor de jaarschijf 2021 en 2022 royaal aan de opdracht heeft voldaan en voor het laatste jaar haar opdracht bijna heeft ingevuld. De opgenomen besparing Veilig Thuis, is hoger dan door het AB was besloten, omdat de effectuering sneller kan gaan dan werd verwacht. Een ander verschil met het bestuursbesluit is het op PM zetten van de besparing huisvesting Tiel. Daarvoor was in het bezuinigingsvoorstel in 2023 alvast € 75.000 ingeboekt.

	Besparingen	2021	2022	2023	2024
Kwaliteit en normering					
1	PSHi	65.000	65.000	65.000	65.000
2	Overbruggingszorg	25.000	50.000	75.000	75.000
3	Monitorfunctie GGD	40.000	40.000	40.000	40.000
4	VT - Monitoring en overdracht lokale veld	208.000	208.000	250.000	250.000
5	Infectieziekten bestrijding	35.000	35.000	35.000	35.000
Anders organiseren taken					
6	Forensische geneeskunde	-25.000	50.000	50.000	50.000
Bedrijfsvoering en versobering					
7	Huisvesting Tiel	0	0	PM	PM
8	Management en ondersteuning	60.000	80.000	80.000	80.000
9	Facilitair	45.000	45.000	45.000	45.000
		453.000	573.000	640.000	640.000

Als kader heeft de GGD GZ een nieuwe gemeenschappelijke Regeling aan het AB voorgelegd. Deze is nog niet formeel vastgesteld, maar heeft tot nu toe alleen tot positieve zienswijzen geleid en zal naar alle waarschijnlijk ongewijzigd vastgesteld worden in de AB vergadering van juni.

6.3 Begrotingsanalyse

De begroting 2021 voor wat betreft de uniforme bijdragen is gebaseerd op de begroting 2020 , verhoogd met toegestane index en extra huisvestingskosten en verlaagd met ingeboekte bezuiniging. Verder met de gevraagde uitzetting voor Veilig Thuis.

Indexering:
Volgens de BRN , GGD GZ specifiek 4,56% is € 1.059.743

Advies: de adviesfunctie adviseert akkoord te gaan met deze indexering

Nieuwbouw GGD:
Het nieuwe hoofdkantoor van de GGD is naar verwachting gereed in 2022. In de begroting 2021 is rekening gehouden met extra financieringslasten, o.a. de aankoop van benodigde grond. Hierdoor wordt een stijging van de huisvestingslasten verwacht van € 95.475

Advies: de adviesfunctie adviseert om akkoord te gaan met deze verwachte lastenstijging van € 95.475.

Rijksvaccinatieprogramma:
In 2021 wordt het HPV-vaccin ook beschikbaar gesteld voor jongens. Door de hieruit voortvloeiende toename van het aantal vaccinaties wordt een totale lastenstijging verwacht van € 79.272. Deze zijn opgenomen in het uniforme deel op basis van factuur.

Advies : de adviesfunctie adviseert om akkoord te gaan met deze verwachte lastenstijging van € 79.272.

Veilig Thuis:
Ten aanzien van de beoordeling van de begroting veilig thuis wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van dit rapport.
Opgemerkt wordt dat in 2020 incidentele uitgaven zijn meegenomen in de begroting, die voor 2021 geëlimineerd moeten worden alvorens de extra uitgaven te bepalen voor Veilig Thuis.
Een andere bijzonderheid is dat de besparing op uren monitoring , van 15 naar 12 uur, ook al in 2020 zijn meegenomen

Begroting Veilig Thuis 2021 volgens deze begroting		€ 7.763.064
Hiervan gemeente Mook en Middelaar		-€ 86.439
Ten behoeve van overige gemeenten (uniforme bijdrage)		€ 7.676.625
Begroot 2020 excl Mook	€ 7.098.480	
Hiervan incidenteel	€ 401.216	
Structureel		€ 6.697.264
Meerkosten 2021		€ 979.361
Waarvan indexering 4,56% (opgenomen in de stijging van € 1.059.743)		€ 323.770
Extra bijdrage VT		€ 655.591

In de tabel zoals op 29 april door de GGD is toegezonden is dit opgenomen als:

Structurele last 2021	€ 858.531
Onderdeel besparing, aandeel VT	-€ 202.940
Hogere bijdrage VT	€ 655.591

In de aanbiedingsbrief aan de Raden van de begroting 2021 wordt gevraagd naar een extra bijdrage voor Veilig thuis 2021 van € 462.829 en voor 2020 een verhoging van € 840.681. Aangezien hier de structurele en incidentele effecten niet geheel duidelijk gescheiden zijn, roept deze aanbieding wat vragen op. In de herziene tabel zoals op 29 april aan de raden is verzonden, wordt duidelijk gemaakt hoe de effecten per jaar zijn, en wordt duidelijk wat het uiteindelijk structurele effect voor Veilig Thuis is.

Acquisitiedoelstelling:
Al enige jaren stelt de GGD GZ een begroting op waarin een acquisitiedoelstelling opgenomen wordt van € 340.000.
In feite betekent dit een niet sluitende begroting. Al jaren wordt deze acquisitiedoelstelling ruimschoots gehaald zodat het niet meer heeft geleid tot opmerkingen over een niet sluitende begroting, maar beschouwd wordt als een reëel in te boeken doelstelling. Zoals de GGD zelf ook al heeft gezegd in hun presentatie aan de raden, maakt de coronacrisis dat het onzeker wordt of deze doelstelling ook in 2020 en 2021 gehaald kan worden. Binnen deze onzekere tijd, wordt geadviseerd deze doelstelling wel te laten staan en het risico op niet halen te beschouwen als coronavirus risico.

Totale begroting 2021; de begroting sluit met een tekort in 2021 van € 50.000 vanwege een eenmalige extra uitgave voor het op orde brengen van het archief. Uitgangspunt is dat er een sluitende begroting wordt aangeleverd.
Geadviseerd wordt deze eenmalige uitgaaf ten laste van de algemene reserve af te wikkelen, zodat de begroting sluitend is.

6.4 Deelnemersbijdragen

In paragraaf 6.3 van de programmabegroting 2021 worden de bijdragen per gemeente weergegeven. In tegenstelling tot voorgaande jaren is er geen totaaloverzicht opgenomen, maar zijn er gedetailleerde overzichten per gemeente gepresenteerd. In de bijlage bij dit rapport wordt alsnog een totaaloverzicht weergegeven. In deze bijlage zijn naast de uniforme bijdragen van € 24,4 miljoen eveneens de uniforme op basis van factuur (€ 2,6 miljoen) en de subsidies van gemeenten (€ 3,4 miljoen) opgenomen.

Het verloop van de deelnemersbijdragen ten opzichte van de goedgekeurde begroting 2020 en de voorgestelde wijziging is als volgt.

herziene primaire begroting 2020 versie 3.0	22.399.439
begrotingswijziging 2020 inzake veilig thuis	840.817
gewijzigde begroting 2020	23.240.256
indexering 4,56% (excl index VT van € 323.770))	735.973
huisvesting	95.475
bezuinigingen exclusief veilig thuis	245.000-
veilig thuis 2021 excl mook, inclusief index van 4,56% incl besparing van 15 naar 12 uur	7.676.625
veilig thuis 2020 excl mook incl BegrW 2020, incl bezuiniging van 15 naar 12 uur	7.098.480-
conform begroting 2021	24.404.849

Verder zijn de bijdragen op factuur verhoogd met de extra kosten van het RVP.

6.5 Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting van de GGD GZ voor de periode 2021 tot en met 2024 is opgesteld per taakveld, maar ook als overzicht van lasten en baten. De meerjarenraming wordt voor kennisgeving aangenomen.

7. Weerstandsvermogen

7.1 Algemene reserve

Saldo Algemene Reserve per 31-12-2018:	€ 514.000
Aanvulling Alg. Reserve wegens tekort VT 2018:	€ 232.000
Voorgestelde resultaatbestemming 2019:	€ 41.000
Algemene Reserve na resultaatbestemming:	€ 787.000

De streefwaarde voor het benodigde niveau van de Algemene Reserve bedraagt € 1.102.000, en is conform uitgangspunten berekend. De Algemene Reserve is bedoeld om de bedrijfsvoering risico's op te vangen.
Het geraamde tekort van € 50.000 over 2021, kan ten laste van de algemene reserve gebracht worden. Na deze mutatie is er een sluitende begroting.

7.2 Bestemmingsreserves

In 2019 is besloten (vergadering van AB van 12-12-2019) om de vrijvallende onderhoudsvoorziening (€ 504.000) van het pand aan de Groenewoudseweg te doteren aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve frictiekosten huisvesting.
De bestemde reserve wordt gevormd om versnelde afschrijvingslasten van het huidige hoofdkantoor de dekken en toekomstige dubbele lasten op te vangen. Indien een bedrag resteert nadat het nieuwbouwproject is afgerond dan vloeit dit terug in de algemene reserve of naar gemeenten afhankelijk van besluitvorming op dat moment.

7.3 Risico's

Pagina 86 van de Jaarrekening 2019 laat op hoofdlijnen de belangrijkste gekwantificeerde risico's zien:

Samenvatting risico's (bedragen x € 1.000)	Verwachte financiële gevolgen risico's	Benodigde weerstands-capaciteit na weging
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.230	386
Maatschappelijke risico's	330	156
Economische risico's	1.750	350
Middelen, organisatie medewerkers en efficiëncy	3.735	1.397
	7.045	**2.289**

De nieuwe risico's zijn toegelicht op pagina 67 van de begroting. De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op een reserve van 30% van de gecalculeerde risico's, en wijkt af van de berekening van de streefwaarde van de Algemene Reserve, die is gebaseerd op omzetvolumes.

Advies: De deelnemende gemeenten wordt dan ook geadviseerd om in hun paragraaf weerstandsvermogen rekening te houden met genoemde risico's, en het gedeelte dat niet met de Algemene Reserve wordt afgedekt, voor hun aandeel in de gemeenschappelijke regeling op te nemen.

Bijlagen

OVERZICHT VEILIG THUIS

realisatie 2019 (bron jaarrekening 2019 pagina 137)							Begroting 2020 (bron begroting 2021 pagina 79						Begroting 2021 (brond begroting 2021 pagina 81)					
	verhouding procenteel	aantal	uren per casus	terug gerekend uurtarief	kostprijs activiteit vlgs VT	totaal	verhouding procenteel	aantal	uren per casus	terug gerekend uurtarief	kostprijs activiteit vlgs VT	totaal	verhouding procenteel	aantal	uren per casus	terug gerekend uurtarief	kostprijs activiteit vlgs VT	totaal
Adviezen		4437	3,29	€ 108,51	€ 357	€ 1.584.009		5324	2,47	€ 101,62	€ 251	€ 1.336.424		5856	2,47	€ 106,07	€ 262	€ 1.534.272
Totaal Meldingen		3769	4,53	€ 100,66	€ 456	€ 1.718.664		4047	3,77	€ 100,27	€ 378	€ 1.529.728		4452	3,77	€ 105,04	€ 396	€ 1.762.992
Totaal overdrachten		958	2,25	€ 81,78	€ 184	€ 176.272		1087	5,94	€ 95,29	€ 566	€ 615.129		1196	5,94	€ 99,66	€ 592	€ 708.032
Totaal bemoeienis VT		796				€ 2.576.495		799				€ 2.928.121		879				
Waarvan Onderzoek	*51%*	*409*				*€ 1.571.438*	*30%*	*240*				*€ 1.016.952*	*30%*	*264*				
- OZ met monitoring	75%	308	43,89	€ 94,71	€ 4.157	€ 1.280.356	70%	168	45,13	€ 101,06	€ 4.561	€ 766.248	70%	185	45,13	€ 105,67	€ 4.769	€ 882.265
- OZ zonder monitoring	25%	101	28,89	€ 99,76	€ 2.882	€ 291.082	30%	72	33,13	€ 105,10	€ 3.482	€ 250.704	30%	79	33,13	€ 109,90	€ 3.641	€ 287.639
Waarvan Voorwaarde en Vervolg	*49%*	*460*				*€ 1.005.057*	*70%*	*559*				*€ 1.911.169*	*70%*	*615*				
- V&V met monitoring	78%	360	30,53	€ 87,98	€ 2.686	€ 966.960	90%	503	35,13	€ 100,40	€ 3.527	€ 1.774.081	90%	554	35,13	€ 104,98	€ 3.688	€ 2.043.152
- V&V zonder monitoring	22%	27	15,53	€ 90,86	€ 1.411	€ 38.097	10%	56	23,13	€ 105,84	€ 2.448	€ 137.088	10%	62	23,13	€ 110,68	€ 2.560	€ 158.720
Totaal Overige diensten						€ 207.317						€ 369.301		0				
Huisverboden		22	50,00	€ 91,00	€ 4.550,00	€ 100.100		50	50,00	€ 93,66	€ 4.683,00	€ 234.150		50	50,00	€ 97,94	€ 4.897,00	€ 244.850
Voorlichting		35	6,00	€ 94,17	€ 565,00	€ 19.775		40	6,00	€ 96,83	€ 581,00	€ 23.240		40	6,00	€ 101,33	€ 608,00	€ 24.320
Wijkoverleg		420				€ 41.160					€ -	€ -						€ -
Bereikbaarheidsdienst		52	2,41	€ 77,39	€ 186,50	€ 9.698					€ -	€ -						€ -
VTO naar RVDK		29	13,40	€ 94,14	€ 1.261,52	€ 36.584		29	13,40	€ 96,94	€ 1.299,00	€ 37.671		29	13,40	€ 101,34	€ 1.358,00	€ 39.382
deelname aan expertise nieuw								160	4	€ 116,00	€ 464,00	€ 74.240		160	4	€ 121,00	€ 484,00	€ 77.440
totaal extra						€ 735.484						€ 401.216						€ -
adviezen veiligheidshuis						€ 92.820												
piket/SIT diensten						€ 51.264												
incidenteel kwaliteits en proces verbetering						€ 153.000												
incidenteel inwerktijd nieuwe medewerkers						€ 241.000						€ 201.216						
casussen niet over kunnen dragen						€ 197.400												
incidenteel zicht op veiligheid												€ 200.000						
Grand totaal						**€ 6.998.241**						**€ 7.179.919**						**€ 7.763.064**
op basis van factuur																		
zicht op veiligheid															20		€ 1.880,00	

DEELNEMERSBIJDRAGEN 2019

Gemeenten	Bijstorting tekort Veilig Thuis 2018	Uniforme bijdrage o.b.v. inwoners	Huisvesting Consultatie-bureaus	Toezicht en handh. KDV	Rijks-vaccinatie programma	Maatwerk *	Jeugd gezondheids-zorg	Algemene Gezondheids-zorg	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis	Gezond Leven	Totaal
Berg en Dal	14.667	1.350.683	88.591	50.033	58.935	37.920	18.366	36.089	0	0	0	1.655.284
Beuningen	10.686	980.308	5.552	50.802	47.528	21.308	0	26.064	0	0	10.000	1.152.248
Buren	11.083	859.185	0	51.437	14.347	10.080	5.451	13.264	0	0	0	964.846
Culemborg	11.757	913.786	0	59.755	15.944	26.176	0	33.389	0	0	0	1.060.807
Druten	7.841	1.095.129	35.397	30.396	36.820	17.133	5.554	21.635	0	0	0	1.249.905
Heumen	6.930	639.741	30.674	17.437	31.517	3.370	972	13.687	0	0	0	744.327
Maasdriel	10.242	618.482	0	42.553	13.032	0	0	6.996	0	0	37.000	728.305
Neder-Betuwe	9.861	1.241.738	66.390	35.361	55.471	90.821	0	13.606	0	0	0	1.513.248
Nijmegen	73.316	9.169.935	340.254	262.921	290.538	218.894	570.646	186.171	1.065.160	-3.854	874.345	13.048.328
Tiel	17.521	1.376.381	0	74.589	23.291	59.210	0	35.281	0	0	0	1.586.272
West Betuwe	21.149	1.117.758	0	90.710	29.211	25.695	0	54.533	0	0	0	1.339.056
West Maas en Waal	7.948	730.488	39.131	30.345	34.198	14.991	0	9.306	0	0	0	866.407
Wijchen	17.291	1.577.036	83.970	44.474	80.410	36.191	2.592	20.966	0	0	123.111	1.986.041
Zaltbommel	11.709	923.395	0	44.750	17.153	0	0	22.544	0	0	19.500	1.039.051
Totale bijdrage 2019	**232.001**	**22.594.044**	**689.958**	**885.562**	**748.395**	**561.789**	**603.581**	**493.531**	**1.065.160**	**-3.854**	**1.063.956**	**28.934.125**

DEELNEMERSBIJDRAGEN 2020 en 2021

Tabel zoals verstuurd naar de raden op 29 april 2020 ivm mogelijke wijziging (voorbehoud besluitvorming Nijmegen 10 juni 2020)

Uniforme Bijdrage

		Wijziging 2020			Begroting 2021							Totaal
Gemeente	Inwoners	Veilig Thuis structureel	Veilig Thuis incidenteel	Totaal 2020 *	Indexering	Veilig Thuis corr. 2020	Veilig Thuis Structureel	Besparingen	Nieuwbouw Nijmegen	Rijksvac. programma	Totaal 2021 *	Wijziging 2020 en begroting 2021
Berg en Dal	34.930	27.729		27.729	64.040		46.959	-28.039	5.940	4.628	93.529	121.258
Beuningen	25.850	20.733		20.733	47.333		34.752	-20.704	4.396	5.345	71.122	91.855
Buren	26.730	21.022		21.022	41.009		35.935	-21.456	4.546	2.949	62.982	84.004
Culemborg	28.899	22.664		22.664	44.271		38.851	-23.197	4.915	3.860	68.700	91.364
Druten	18.950	15.045		15.045	34.511		25.476	-15.178	3.223	3.677	51.710	66.755
Heumen	16.527	13.167		13.167	30.358		22.219	-13.266	2.811	2.172	44.294	57.461
Maasdriel	24.800	19.513		19.513	37.964		38.736	-19.577	4.218	3.181	64.521	84.034
Neder-Betuwe	24.335	19.233		19.233	44.511		32.715	-19.534	4.138	7.352	69.182	88.415
Nijmegen	177.800	141.936	401.216	543.152	418.396	-401.216	331.250	-146.376	30.237	20.845	253.137	796.289
Tiel	42.200	33.846		33.846	65.421		56.733	-33.874	7.177	4.764	100.220	134.066
West Betuwe	51.038	39.880		39.880	78.036		68.614	-40.969	8.680	7.041	121.402	161.282
West Maas en Waal	19.300	15.083		15.083	34.856		25.946	-15.458	3.282	2.817	51.444	66.527
Wijchen	41.100	32.787		32.787	75.041		55.254	-32.918	6.990	6.388	110.755	143.542
Zaltbommel	28.950	22.477		22.477	43.996		45.090	-22.853	4.923	4.253	75.409	97.886
Totaal	**561.409**	**445.115**	**401.216**	**846.331**	**1.059.743**	**-401.216**	**858.531**	**-453.398**	**95.475**	**79.272**	**1.238.407**	**2.084.738**

* verschil op totaalniveau (ca € 5.000) met het overzicht bij de brief d.d. 31 maart 2020 met kenmerk GGD/DIR/2264/2020/MP is Mook & Middelaar.

DEELNEMERSBIJDRAGEN 2021

Bijdrage per gemeente 2021

	Berg en Dal	Beuningen	Buren	Culemborg	Druten	Heumen	Maasdriel	Neder-Betuwe	Nijmegen	Tiel	West Betuwe	West Maas en Waal	Wijchen	Zaltbommel	Totaal
Inwoners per 1/1/2020 (conform BRN Richtlijn)															
Uniform	34.930	25.850	26.730	28.899	18.950	16.527	24.800	24.335	177.800	42.200	51.038	19.300	41.100	28.950	561.409
Uniform Gezondheid van de jeugd -9 mnd –	34.930	25.850			18.950	16.527		24.335	177.800			19.300	41.100		358.792
Uniform Gezondheid van de jeugd 4 jaar – 18 jaar			26.730	28.899			24.800			42.200	51.038			28.950	202.617
Uniform Bijzondere Zorg	34.930	25.850	26.730	28.899	18.950	16.527		24.335	177.800	42.200	51.038	19.300	41.100		507.659
Uniform logopedie	34.930		26.730	28.899		16.527	24.800	24.335	177.800	42.200	51.038			28.950	456.209
Uniforme bijdrage zorgtaken															
Jeugdgezondheidszorg	696.033	507.856	351.342	379.852	372.297	329.326	325.974	484.912	3.542.933	554.682	670.849	379.173	807.461	380.522	9.783.212
Algemene gezondheidszorg	191.722	141.884	146.714	158.620	104.012	90.713	136.121	133.569	975.901	231.625	280.135	105.933	225.588	158.899	3.081.437
Bijzondere Zorg	57.325	42.424	43.868	47.428	31.100	27.123	-	39.937	1.098.786	69.256	83.761	31.674	67.451	-	1.640.129
Veilig Thuis	385.956	285.627	295.351	319.317	209.386	182.613	318.098	268.887	3.343.162	466.285	563.939	213.253	454.130	370.621	7.676.626
Gezond Leven	82.720	61.217	63.301	68.438	44.877	39.139	58.731	57.630	421.062	99.937	120.867	45.706	97.332	68.559	1.329.515
IO&A	44.074	32.617	33.728	36.464	23.911	20.854	31.292	30.706	224.346	53.247	64.399	24.353	51.860	36.529	708.380
Totaal zorgtaken	**1.457.831**	**1.071.626**	**934.304**	**1.010.119**	**785.583**	**689.768**	**870.216**	**1.015.640**	**9.606.189**	**1.475.033**	**1.783.951**	**800.092**	**1.703.822**	**1.015.130**	**24.219.299**
Bijdrage huisvesting	**11.532**	**8.534**	**8.825**	**9.541**	**6.256**	**5.456**	**8.188**	**8.034**	**58.701**	**13.932**	**16.850**	**6.372**	**13.569**	**9.558**	**185.350**
Totaal uniforme bijdrage obv inwoners	**1.469.363**	**1.080.160**	**943.129**	**1.019.660**	**791.839**	**695.224**	**878.404**	**1.023.675**	**9.664.890**	**1.488.965**	**1.800.801**	**806.464**	**1.717.391**	**1.024.688**	**24.404.649**
Uniforme bijdrage obv factuur *															
Huisvesting Consultatiebureaus	95.942	6.249	-	-	35.435	31.875	-	53.957	357.533	-	-	40.502	70.433	-	691.926
Toezicht en handh. Kinderopvang	52.086	65.266	49.732	67.710	34.259	28.401	70.458	43.521	306.545	90.839	105.959	34.411	48.551	57.015	1.054.753
Vaccinatieprogramma	66.277	54.866	18.426	21.007	41.762	34.903	17.372	66.288	322.645	29.721	38.929	38.552	90.121	22.795	863.665
Totaal uniforme bijdrage obv factuur	**214.305**	**126.381**	**68.159**	**88.718**	**111.457**	**95.179**	**87.830**	**163.766**	**986.723**	**120.561**	**144.888**	**113.465**	**209.104**	**79.810**	**2.610.344**
Totaal uniforme bijdrage	**1.683.667**	**1.206.542**	**1.011.287**	**1.108.377**	**903.296**	**790.403**	**966.234**	**1.187.440**	**#######**	**1.609.526**	**1.945.689**	**919.929**	**1.926.496**	**1.104.498**	**27.014.993**
Bijdragen maatwerk en subsidies gemeenten															
Jeugdgezondheidzorg	44.890	24.342	16.717	28.174	14.670	4.673	-	94.000	535.928	63.730	27.657	7.091	30.070	-	891.942
Algemene gezondheidszorg	-	-	-	17.113	10.860	-	-	-	93.600	20.280	-	-	-	14.820	156.673
Bijzondere Zorg	31.313	22.650	19.033	32.879	17.535	13.392	-	19.004	1.196.739	54.428	39.200	14.765	40.018	-	1.500.954
Gezond Leven	8.365	10.000	22.836	-	9.724	9.829	37.000	-	691.333	-	31.368	8.365	11.418	17.775	858.012
Totaal maatwerk en subsidies gemeenten	**84.567**	**56.992**	**58.586**	**78.166**	**52.788**	**27.894**	**37.000**	**113.004**	**2.517.600**	**138.438**	**98.224**	**30.221**	**81.506**	**32.595**	**3.407.581**
Totaal uniforme bijdrage, maatwerk en	**1.768.235**	**1.263.534**	**1.069.873**	**1.186.544**	**956.084**	**818.297**	**1.003.234**	**1.300.444**	**#######**	**1.747.964**	**2.043.913**	**950.150**	**2.008.002**	**1.137.093**	**30.422.574**

* voor uniforme bijdragen op factuur geld dat in de begroting inschattingen worden opgenomen op basis van inschattingen. Indien aantallen of tarieven afwijken dat wordt dit met individuele gemeenten afgerekend.

Onderdeel van
CQT Zorg & Gezondheid

Q-Consult zorg

Uitkomsten Tijdschrijven Veilig Thuis Gelderland-Zuid

November 2019

VEILIG THUIS

GGD Gelderland-Zuid

Q-Consult zorg

Doelstelling

- **Doel** is het inzichtelijk maken van de tijdbesteding door medewerkers van Veilig Thuis Gelderland Zuid bij de verrichting van de werkzaamheden.

- **Peilperiode:** 15-07-2019 tot en met 14-10-2019

- De uitkomsten van dit onderzoek geven een beeld van de bestede tijd door de **tijdschrijvende** medewerkers **in deze peilperiode**.

Q-Consult zorg

Representativiteit

Functie	Totaal aantal medewerkers binnen VT GZ	Totaal aantal deelnemers tijdschrijven	Aandeel
GW	3	3	100%
MW	57	44*	77%
SC	6	6	100%
VA	3	3	100%
Eindtotaal	**69**	**56**	**81%**

*: Aan het huidige tijdschrijftraject hebben **geen medewerkers van het radarteam** deelgenomen

Q-Consult zorg

Disclaimer: aantal gestarte diensten Monitoring (nieuw) in de peilperiode

Op basis van een gesprek met de dataspecialist van VT GZ komt naar voren dat de registratie van de nieuwe dienst Monitoring onvoldoende betrouwbaar is om een éénduidig aantal gestarte diensten Monitoring in de peilperiode uit Regas te extraheren.

Voor het bepalen van het aantal gestarte diensten Monitoring in de peilperiode is de volgende **aanname** gehanteerd (deze aanname is afgestemd met Andrea):

De dienst Monitoring (nieuw) wordt ingezet bij 92% van de afgeronde diensten Voorwaarden & Vervolg en bij 77% van de afgeronde Onderzoeken

Daarnaast blijft voor de berekening van de gemiddelde urenbesteding per dienst Monitoring (zowel de oude als nieuwe dienst) van kracht dat het gaat om:

- lage aantallen in peilperiode
- lange doorlooptijden ten opzichte van peilperiode
- een laag aantal medewerkers dat tijd heeft geschreven op deze diensten

Q-Consult zorg

Aantal gestarte diensten binnen peilperiode

Peilperiode eindanalyse: 15-07-2019 tot en met 13-10-2019 (12 weken)

Wettelijke Veilig Thuis-diensten	Aantal diensten eindanalyse
Advies en ondersteuning	1071
Melding en veiligheidsbeoordeling	689
Overdracht na veiligheidsbeoordeling	214
Voorwaarden en vervolg	92
Onderzoek	51
Overdracht na actieve betrokkenheid	79
Monitoren nieuw	28
Monitoren oud (aantal gesloten diensten)	29

Q-Consult zorg

Uitkomsten

Directe tijd

Q-Consult zorg

Directe tijd
Totaal aantal uren per wettelijke Veilig Thuis-dienst

Wettelijke Veilig Thuis-diensten	Gemiddelde uren per dienst
Advies en ondersteuning	**1,50**
Melding en veiligheidsbeoordeling	**4,96**
Overdracht na veiligheidsbeoordeling	**6,01**
Voorwaarden en vervolg	**26,12**
Onderzoek	**53,23**
Overdracht na actieve betrokkenheid	**2,80**
Monitoren oud	**5,02**
Monitoren	**25,70**

Deze uitkomsten zijn getoond in ‘uren’.
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Directe tijd
Totaal aantal uren per wettelijke Veilig Thuis-dienst per functie

Wettelijke Veilig Thuis-diensten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Advies en ondersteuning	1,00	0,14	0,03	0,34	**1,50**
Melding en veiligheidsbeoordeling	3,59	0,16	0,38	0,83	**4,96**
Overdracht na veiligheidsbeoordeling	3,73	0,05	0,00	2,23	**6,01**
Voorwaarden en vervolg	22,73	2,24	1,15	0,00	**26,12**
Onderzoek	43,95	5,87	3,41	0,00	**53,23**
Overdracht na actieve betrokkenheid	2,66	0,13	0,01	0,00	**2,80**
Monitoren oud	4,79	0,05	0,18	0,00	**5,02**
Monitoren nieuw	24,38	0,79	1,45	0,00	**26,62**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen diensten
Advies en ondersteuning

Subactiviteiten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Advies en ondersteuning - telefonisch contact	0,62	0,09	0,03	0,34	1,07
Advies en ondersteuning - registratie	0,35	0,05	0,00	0,00	0,40
Advies en ondersteuning - veiligheidshuis	0,04	0,00	0,00	0,00	0,04
Subtotaal	**1,00**	**0,14**	**0,03**	**0,34**	**1,50**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen dienst
Melding en veiligheidsbeoordeling

Subactiviteiten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Melding en veiligheidsbeoordeling - telefonisch contact	0,40	0,02	0,00	0,02	0,44
Melding en veiligheidsbeoordeling - registratie	0,62	0,02	0,00	0,11	0,75
Melding en veiligheidsbeoordeling – overleg, uitvoeren veiligheidsbeoordeling (triage) en besluit	0,40	0,12	0,26	0,00	0,77
Melding en veiligheidsbeoordeling - veiligheidshuis	0,02	0,00	0,00	0,00	0,02
Melding en veiligheidsbeoordeling -politiemelding - telefonisch contact	0,45	0,00	0,00	0,07	0,52
Melding en veiligheidsbeoordeling - politiemelding - registratie	0,69	0,00	0,00	0,64	1,32
Melding en veiligheidsbeoordeling - politiemelding - overleg, uitvoeren veiligheidsbeoordeling (triage) en besluit	0,97	0,00	0,12	0,00	1,09
Melding en veiligheidsbeoordeling - politiemelding veiligheidshuis	0,04	0,00	0,00	0,00	0,04
Subtotaal	**3,59**	**0,16**	**0,38**	**0,83**	**4,96**

Deze uitkomsten zijn getoond in ‘uren’:
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen dienst
Overdracht na veiligheidsbeoordeling

Subactiviteiten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Overdracht na veiligheidsbeoordeling - telefonisch contact met betrokkenen	1,04	0,02	0,00	0,00	1,1
Overdracht na veiligheidsbeoordeling - registratie	1,28	0,02	0,00	0,00	1,3
Overdracht na veiligheidsbeoordeling - opstellen afsluitbrief	1,20	0,00	0,00	0,53	1,7
Overdracht na veiligheidsbeoordeling - opstellen brief door secretariaat	0,07	0,00	0,00	1,69	1,8
Overdracht na veiligheidsbeoordeling - veiligheidshuis	0,12	0,00	0,00	0,00	0,1
Overdracht na veiligheidsbeoordeling - reistijd	0,01	0,01	0,00	0,00	0,02
Subtotaal	**3,73**	**0,05**	**0,00**	**2,23**	**6,01**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen dienst
Overdracht na actieve betrokkenheid

Subactiviteiten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Overdracht na actieve betrokkenheid - Telefonisch contact met cliënt	0,32	0,01	0,00	0,00	0,33
Overdracht na actieve betrokkenheid - Registratie (incl opstellen brieven)	1,31	0,05	0,00	0,00	1,36
Overdracht na actieve betrokkenheid - Huisbezoeken en face-to-face contact met cliënt	0,27	0,03	0,00	0,00	0,29
Overdracht na actieve betrokkenheid - Intercollegiaal overleg	0,30	0,05	0,01	0,00	0,35
Overdracht na actieve betrokkenheid - Overleg met professionals	0,47	0,00	0,00	0,00	0,47
Subtotaal	**2,66**	**0,13**	**0,01**	**0,00**	**2,80**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen dienst *Onderzoek*

Subactiviteiten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Onderzoek - MDO	1,47	1,06	2,75	0,00	5,28
Onderzoek - Telefonisch contact met cliënt	3,53	0,12	0,00	0,00	3,65
Onderzoek - Huisbezoeken en face-to-face contact met cliënt	5,76	0,82	0,01	0,00	6,58
Onderzoek - Overleg professional	6,35	0,72	0,02	0,00	7,09
Onderzoek - Registratie	16,25	1,13	0,02	0,00	17,40
Onderzoek - VTB	3,05	0,21	0,51	0,00	3,77
Onderzoek - Intercollegiaal overleg	4,05	1,23	0,10	0,00	5,38
Onderzoek - Reistijd	3,49	0,59	0,00	0,00	4,08
Subtotaal	**43,95**	**5,87**	**3,41**	**0,00**	**53,23**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen dienst
Voorwaarden & Vervolg

Subactiviteiten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Voorwaarden en vervolg - MDO	0,77	0,58	1,15	0,00	2,50
Voorwaarden en vervolg - Telefonisch contact met cliënt	2,19	0,10	0,00	0,00	2,29
Voorwaarden en vervolg - Huisbezoeken en face-to-face contact met cliënt	3,37	0,31	0,00	0,00	3,68
Voorwaarden en vervolg - Overleg professional	3,54	0,24	0,00	0,00	3,78
Voorwaarden en vervolg - Registratie	8,09	0,30	0,00	0,00	8,40
Voorwaarden en vervolg - VTB	0,94	0,11	0,00	0,00	1,05
Voorwaarden en vervolg - Intercollegiaal overleg	1,88	0,44	0,01	0,00	2,33
Voorwaarden en vervolg - Reistijd	1,93	0,17	0,00	0,00	2,10
Subtotaal	**22,73**	**2,24**	**1,15**	**0,00**	**26,12**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen dienst
Nieuwe monitoring

Subactiviteiten	MW	VA	GW	SC	Totaal
Nieuwe monitoring - Telefonisch contact met cliënt	3,07	0,04	0,00	0,00	3,12
Nieuwe monitoring - Registratie	9,00	0,10	0,00	0,00	9,10
Nieuwe monitoring - Huisbezoeken en face-to-face contact met cliënt	4,30	0,03	0,00	0,00	4,33
Nieuwe monitoring - MDO	0,81	0,12	1,36	0,00	2,29
Nieuwe monitoring - Intercollegiaal overleg	2,04	0,29	0,09	0,00	2,42
Nieuwe monitoring - Overleg met professionals	5,15	0,21	0,00	0,00	5,37
Subtotaal	**24,38**	**0,79**	**1,45**	**0,00**	**26,62**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Let op:
- lage aantallen in peilperiode
- lange doorlooptijden ten opzichte van peilperiode
- een laag aantal medewerkers dat tijd heeft geschreven op deze diensten

Q-Consult zorg

Uren per subactiviteit per functie binnen dienst
Oude monitoring

Het betreft hier de gemiddelde tijdsbesteding per recentelijke **afgesloten** dienst oude Monitoring

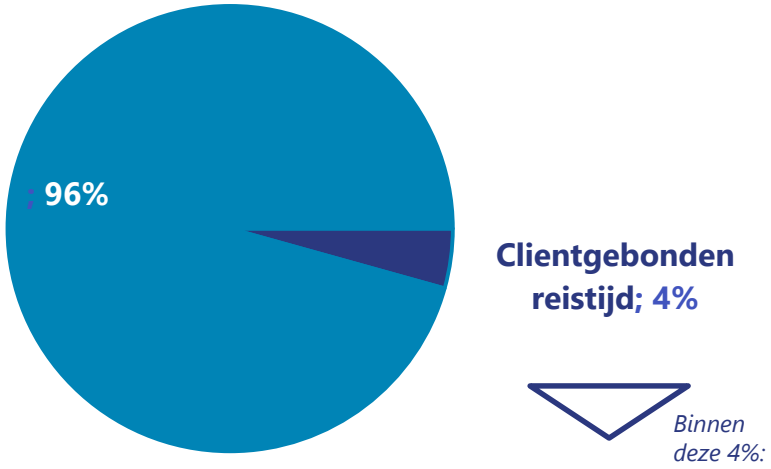
Subactiviteiten	**MW**	**VA**	**GW**	**SC**	**Totaal**
Oude monitoring - Telefonisch contact met cliënt	1,11				1,11
Oude monitoring - Registratie	2,06	0,00	0,00	0,00	2,1
Oude monitoring - MDO	0,15	0,01	0,18	0,00	0,3
Oude monitoring - Intercollegiaal overleg	0,57	0,02	0,00	0,00	0,6
Oude monitoring - Overleg met professionals	0,91	0,02	0,00	0,00	0,9
Subtotaal	**4,79**	**0,05**	**0,18**	**0,00**	**5,02**

Deze uitkomsten zijn getoond in 'uren':
1,00 uur = 60 minuten
1,50 uur = 90 minuten

Let op:
- lage aantallen in peilperiode
- lange doorlooptijden ten opzichte van peilperiode
- een laag aantal medewerkers dat tijd heeft geschreven op deze diensten

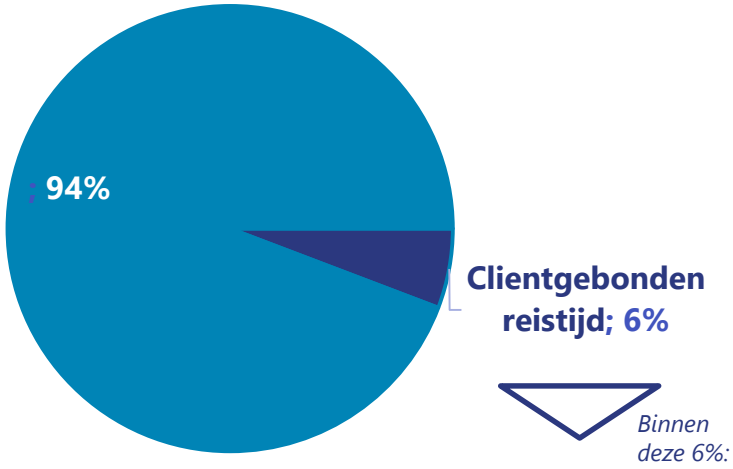
Q-Consult zorg

Reistijd
*Cliëntgebonden reistijd binnen directe tijd**

Binnen deze 4%:

Overdracht na veiligheidsbeoordeling	1%
Voorwaarden en vervolg	41%
Onderzoek	43%
Overige cliëntgebonden reistijd	16%

Binnen deze 6%:

4%
28%
42%
27%

*: Cliëntgebonden reistijd GW is verwaarloosbaar (0,08% van de directe tijd)

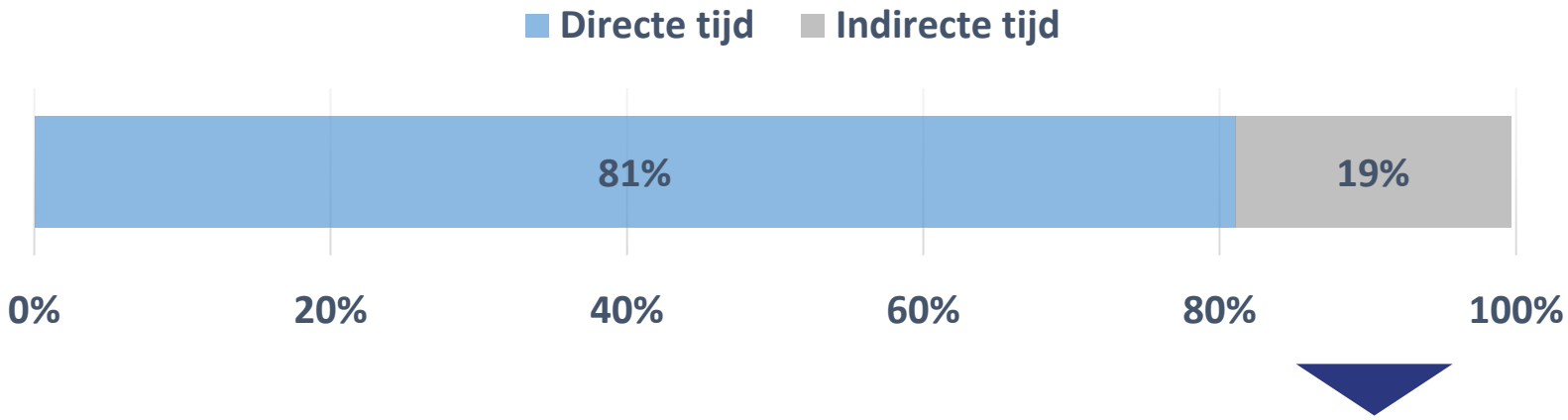
Q-Consult zorg

Uitkomsten

Indirecte tijd

Q-Consult zorg

Verdeling van directe en indirecte tijd

Overige reistijd - niet cliëntgebonden (niet zijnde woon-werk verkeer)

Niet cliëntgebonden overleg met lokaal veld

Interne overleggen - niet cliëntgebonden (inclusief training en werkgroepen)

Externe overleggen - niet cliëntgebonden - lokale veld

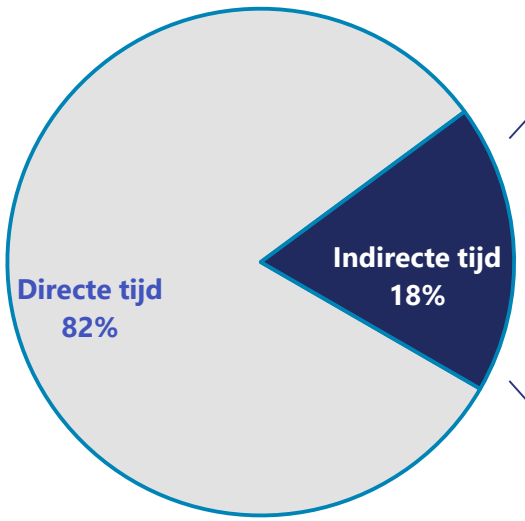
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - anders dan lokale veld

Voorlichting en het geven van training

Overig

Q-Consult zorg

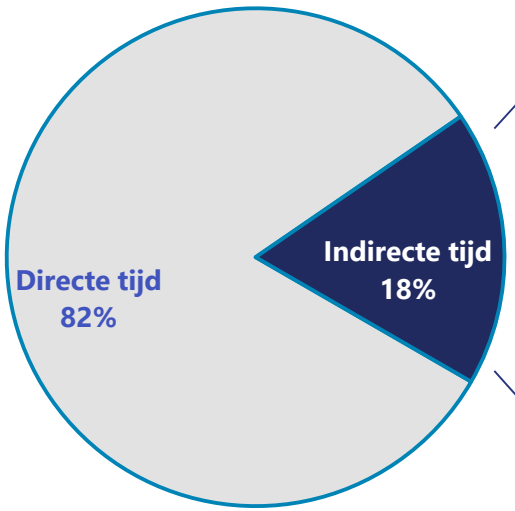
Indirecte tijd
Verdeling directe en indirecte tijd MW

Subactiviteit	
Overige reistijd - niet cliëntgebonden (niet zijnde woon-werk verkeer)	1,8%
Niet cliëntgebonden overleg met lokaal veld	2,0%
Interne overleggen - niet cliëntgebonden (inclusief training en werkgroepen)	38,2%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - lokale veld	2,8%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - anders dan lokale veld	3,0%
Voorlichting en het geven van training	2,1%
Overig	50,1%

Q-Consult zorg

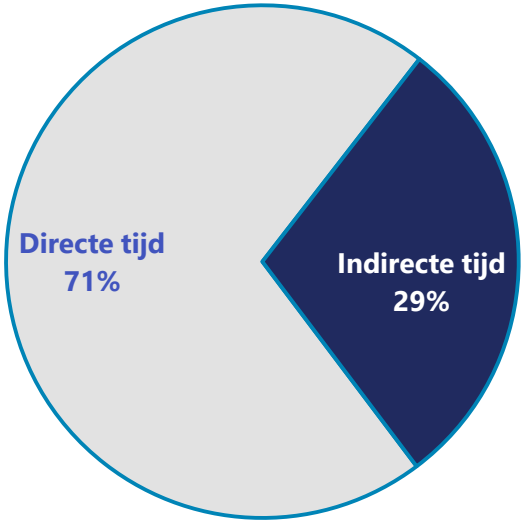
Indirecte tijd
Verdeling directe en indirecte tijd VA

Subactiviteit	
Overige reistijd - niet cliëntgebonden (niet zijnde woon-werk verkeer)	6,4%
Niet cliëntgebonden overleg met lokaal veld	0,0%
Interne overleggen - niet cliëntgebonden (inclusief training en werkgroepen)	37,0%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - lokale veld	3,7%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - anders dan lokale veld	7,5%
Voorlichting en het geven van training	10,8%
Overig	34,6%

Q-Consult zorg

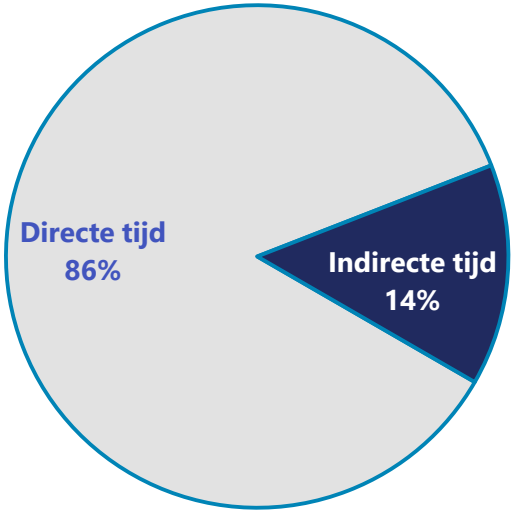
Indirecte tijd
Verdeling directe en indirecte tijd GW

Subactiviteit	
Overige reistijd - niet cliëntgebonden (niet zijnde woon-werk verkeer)	0,2%
Niet cliëntgebonden overleg met lokaal veld	0,0%
Interne overleggen - niet cliëntgebonden (inclusief training en werkgroepen)	35,9%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - lokale veld	3,8%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - anders dan lokale veld	4,6%
Voorlichting en het geven van training	3,1%
Overig	52,4%

Q-Consult zorg

Indirecte tijd
Verdeling directe en indirecte tijd SC

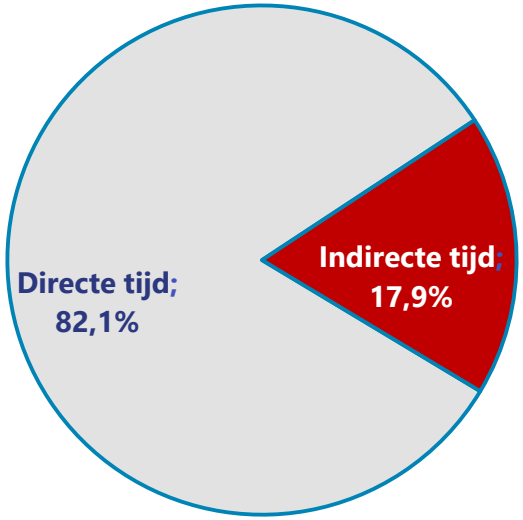
Subactiviteit	
Overige reistijd - niet cliëntgebonden (niet zijnde woon-werk verkeer)	0,0%
Niet cliëntgebonden overleg met lokaal veld	0,0%
Interne overleggen - niet cliëntgebonden (inclusief training en werkgroepen)	26,0%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - lokale veld	1,3%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - anders dan lokale veld	0,0%
Voorlichting en het geven van training	0,0%
Overig	72,7%

Q-Consult zorg

Indirecte tijd

Verdeling directe en indirecte tijd MW

Frontoffice

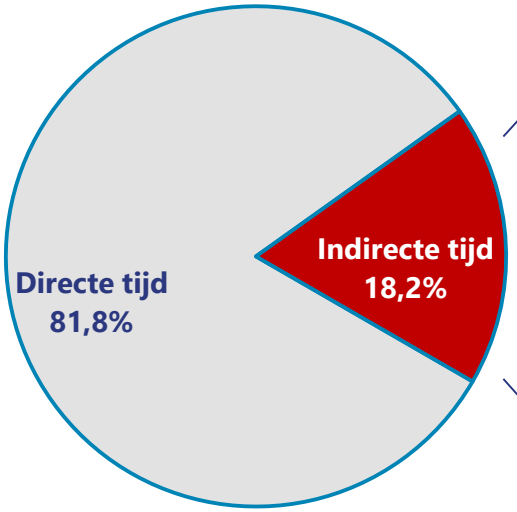
Subactiviteit	
Overige reistijd - niet cliëntgebonden (niet zijnde woon-werk verkeer)	0,0%
Niet cliëntgebonden overleg met lokaal veld	0,0%
Interne overleggen - niet cliëntgebonden (inclusief training en werkgroepen)	39,4%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - lokale veld	2,3%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - anders dan lokale veld	2,3%
Voorlichting en het geven van training	1,0%
Overig	54,9%

Q-Consult zorg

Indirecte tijd

Verdeling directe en indirecte tijd MW

Backoffice

Subactiviteit	
Overige reistijd - niet cliëntgebonden (niet zijnde woon-werk verkeer)	2,1%
Niet cliëntgebonden overleg met lokaal veld	3,1%
Interne overleggen - niet cliëntgebonden (inclusief training en werkgroepen)	40,1%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - lokale veld	3,4%
Externe overleggen - niet cliëntgebonden - anders dan lokale veld	3,3%
Voorlichting en het geven van training	3,0%
Overig	45,1%

Q-Consult zorg

In contact blijven?

Marijn Lardinois
Iris Koopmans

Marijn.lardinois@qconsultzorg.nl
Iris.koopmans@qconsultzorg.nl

06 38 07 05 78
06 52 41 07 98

088 10 20 910

www.qconsultzorg.nl

samenwerken@qconsultzorg.nl

Onderdeel van CQT Zorg & Gezondheid

Toelichting op de jaarrekening 2019 en Begroting 2021, GGD Gelderland-Zuid, 20 april 2020

Vragen gesteld door raadsleden en antwoorden

1) *Herman Katteler (Gemeente Heumen)*
In het Jaarverslag 2019 GGD onder Veilig Thuis, pagina 46 over Werkvoorraden wordt gesteld: 'we haalden de wettelijke termijnen niet altijd'.
Vraag: waarom wordt zo summier gerapporteerd waarbij voor de lezer geen duidelijkheid bestaat over de mate van afwijking van de gestelde wettelijke termijnen? Het lijkt wel verhullend taalgebruik.
Weliswaar kennen we uit halfjaar-rapportages concretere cijfers, maar zouden jaarcijfers hier niet passender zijn?
Dit is een keuze die we in het jaarverslag hebben gemaakt. In de maandelijkse en halfjaarlijkse rapportages zijn we daar heel transparant over. Ook in de eerstvolgende rapportage die (via het College) naar de raden zal worden gestuurd, wordt aangegeven welke wettelijke termijnen we wel halen en welke niet.

In een overzichtelijke tabel ca pag 46 staat dat vanuit de Politie een groot deel van de meldingen ontvangen wordt.
Vanuit Gezondheidszorg beduidend minder. Ik neem aan dat onder dit laatste ook valt: huisartsen. Het rijk heeft met name ook huisartsen opgeroepen signalen van mogelijke mishandeling door te geven. Hoe is het verklaarbaar dat vanuit deze groep toch relatief weinig signalen doorkomen?

Het klopt dat tussen de 65 en 70 % van de meldingen van de politie afkomstig zijn. We zien overigens dat de afgelopen weken de politiemeldingen iets meer dalen, het totaal aantal meldingen blijft dan wel gelijk. Ik zou de vraag hoe het komt dat vanuit de zorg/huisartsen minder signalen komen graag willen beantwoorden, maar ik weet dat niet precies. Het is wel mooi om te verwijzen naar de link die op de laatste sheet staat over de CBS cijfers. Daar kun je per regio zien en binnenkort ook per gemeente, waar de meldingen vandaan komen. We gaan zelf dit jaar inzetten op het onderwijs, omdat daar relatief meer meldingen vandaan zouden moeten komen. Omdat je ervanuit kunt gaan dat in iedere klas mogelijk 1 kind kan zitten waar dit aan de orde is.

2) *Kees van Galen (Gemeente Wijchen, D66)*
We zien in een aantal gemeenten een lage vaccinatiegraad. Is die verder afgenomen sinds het jaar ervoor? Is dat onrustbarend?
Vooral de HPV cijfers zijn zeer laag in diverse gemeenten? Wat doet de GGD om die omhoog te krijgen? Er zal een relatie zijn met religie, in hoeverre is er ook sprake van ''eigenwijze yuppen-angst' aangezien de graad in Nijmegen slechts 73% is?

De vaccinatiegraad lijkt stabiel te zijn. Ten aanzien van HPV zitten wij in Gelderland-Zuid boven het landelijk gemiddelde. Om dit omhoog te krijgen gaat de GGD het gesprek aan met jongeren en ook met de ouders, waarbij een goede uitleg voorop staat en het respect voor ieders afweging. In zijn algemeenheid zien we dat er zorgen zijn over bijwerkingen en onvruchtbaarheid. Goede voorlichting is hierbij belangrijk. In 2021 zal de HPV worden ingevoerd ook voor jongens. De bredere toepassing zal mogelijk de zorgen en aarzelingen doen afnemen. De vaccinatie wordt voor jongens ter bescherming tegen een aantal specifieke kankers ingezet.

Tenslotte, het RIVM rapporteert over de HPV vaccinatie als de kinderen 14 jaar zijn. Wij zien dat een aantal jongeren, op latere leeftijd, zelf vervolgens terugkomen met de vraag of ze alsnog kunnen worden gevaccineerd. Dit betekent dat de vaccinatiegraad in werkelijkheid wat hoger is.

Christiaan de Lange (Gemeente Buren, PCG)

- Is het ziekteverzuim Corona-gerelateerd?
  De GGD kent zonder corona ook ziekteverzuim. Het ziekteverzuim is 2% gestegen in de 'corona-tijd'. Wij testen (haast) niet onze eigen medewerker. Sommige mensen hebben dusdanige klachten dat het corona zou kunnen zijn. Een enkeling is getest vanwege hun rol in de crisisorganisatie; deze waren positief (dus besmet met corona).

- De aankoop van grond zijn toch geen kosten (maar is een investering).
  Dat is juist, de uitzetting van de lasten die benoemd bij de begroting 2021 zijn de financieringslasten ofwel de rentelasten, dus niet de investeringslasten.

- Veilig Thuis: de kosten stijgen fors,(in 2020 nog meer als in 2021) maar welke gevolgen heeft dit voor de resultaten in 2021 met betrekking tot de kwaliteit van de zorg aan de cliënten?

  Zoals in de begroting is aangegeven is de doelstelling om voor 70 % binnen de wettelijke termijn te handelen. Daarmee geven we ook aan dat we een werkvoorraad accepteren. Met het aantal mensen dat we nu kunnen inzetten op basis van deze begroting en op basis van een efficiëntere inrichting, halen we 70% binnen de termijn..

3) *Ramon Postulart (Gemeente Druten)*
Verwachten we voor het inhalen van taken dat er extra (lees externe) kosten gemaakt worden. Ongeveer vergelijkbaar wat we eerder met Veilig Thuis hebben meegemaakt met de achterstand destijds. Hier is nu in de begroting geen ruimte voor.

Taken zullen waar dat moet gedeeltelijk worden ingehaald om aan de (wettelijke) verplichtingen te kunnen voldoen. Ook eigen medewerkers kosten geld als dit bovenop hun reguliere werkzaamheden komt. In dat geval maken interne- of externe kosten niet uit. Wat we ook doen is sommige werkzaamheden substitueren. Deze werkzaamheden komen dan te vervallen om de crisisorganisatie te kunnen draaien. Verder is nog niet duidelijk wat de hele bestrijding van de Coronacrisis kost, er gaat veel capaciteit in om en dus ook veel geld. Een inschatting van hoeveel is nog niet te maken. Daarbij is ook nog niet helder in welke mate en op elke wijze financiering van het rijk hierin voorziet.

4) *John Brom (Gemeente Nijmegen, Stadspartij DNF)*
Komen er tussentijds financiële meldingen nu het coronavirus veel van de organisatie GGD vraagt?

Wij maken over de eerste drie maanden de managementrapportage voor het Dagelijks Bestuur op. Hier worden alle financiën op een rij gezet. Ook als er ten aanzien van financiering uitzicht is op welke compensatie dan ook, dan zullen wij het bestuur van de GGD hierover informeren. Uiteraard zijn er nog veel onzekerheden waardoor de rapportage slechts een indicatie geeft die nog fors af kan wijken in de toekomst.

5) *Ton vd Bergh (Gemeente Nijmegen, Stadspartij DNF)*
Op welke wijze komt Veilig Thuis nu achter de voordeur bij vermoedelijke stijging van huiselijk geweld ten tijde van de coronacrisis?

Op het moment dat wij een telefoontje krijgen, van de politie of op een andere manier, dan gaan wij nog steeds op dit soort situaties af. Ook doen wij nog regulier onze huisbezoeken. Hierbij nemen wij

dan alle Coronamaatregelen in acht. Wij hebben inmiddels ook beschermingsmateriaal, dus als dat nodig is kunnen wij daar ook gebruik van maken. In die zin gaan wij nog steeds op huisbezoek, maar dan moet er eerst wel een melding zijn.

6) Inge van Dijk (Gemeente Nijmegen, VVD): Er is een opschaling tbv Corona geweest bij infectieziekten (van 17 naar 170, incl. inhuur). Bij sheet 7 werd vermeld dat er "extra inzet van (eigen) medewerkers (plusuren)" is. de vraag is “betekent dat de opschaling bij team infectieziekten voornamelijk wordt gerealiseerd door eigen personeel anders in te zetten? Zo ja, is dat dan budget neutraal?”

   Dat is niet budgetneutraal, er worden extra diensten gedraaid. ’s Avonds en in het weekend werkt de GGD door. Recent hebben wij de avonduren afgeschaald, maar elk weekend wordt zaterdag en zondag doorgewerkt. Dat doen wij met onze eigen mensen van Infectieziekten, maar ook met mensen van onder andere Jeugdgezondheidszorg, Gezond Leven en toezicht kinderopvang. Eigenlijk worden van bijna alle afdelingen mensen ingezet om deze opgeschaalde crisisorganisatie te bemensen. Ook hebben we medische co-assistenten ingehuurd. Verder worden ook materiele kosten gemaakt. Dus nee, de crisisorganisatie is zeker niet budget neutraal.

7) *Eline Schiks (Gemeente Buren, D66)*
   Hartelijk dank voor het opstellen van de presentatie van de GGD. Mevrouw Pieters gaf zojuist aan dat enkele zaken/projecten worden doorgeschoven naar later 2020 of 2021 i.v.m. de Corona-crisis. Hoe wordt er bepaald of deze zaken worden doorgeschoven of afgesteld? Hebben gemeentes/wethouders ruimte om hierin nieuwe afwegingen te maken?

   Voor sommige zaken is uitstel nu in ieder geval geen afstel, denkt u b.v. aan de wettelijk verplichte bezoeken die wij afleggen in het kader van toezicht van kinderopvang. Daar horen wij 100 % van te halen. Momenteel worden de toezichthouders ook ingezet bij het bestrijden van de Coronacrisis. Later in het jaar zullen wij het toezicht wel in moeten halen. Ook in andere werkveleden worden afwegingen gemaakt. Zo worden casussen van tuberculosebesmetting vanzelfsprekend opgepakt, dat kunnen wij niet laten liggen. Wat we daar momenteel niet doen, zijn bijvoorbeeld preventieve acties richting migrantenpopulaties. We zullen met elkaar moeten bekijken wat dit jaar kan en wat ook noodzakelijk is gezien de bescherming van de volksgezondheid. Maar we zullen zeker hierover in overleg treden.

8) *Quirijn Lokker (Gemeente Nijmegen, GroenLinks)*
   Naar aanleiding van het stukje over de corona taken van de GGD tijdens de presentatie: Vrij specifiek, maar omdat er specifiek over de corona maatregelen wordt gesproken wilde ik toch kijken of ik deze hier kan stellen. We ontvingen signalen dat mensen die PGB budgethouder zijn en in normale omstandigheden (dus niet corona gerelateerd) gebruik moeten maken van beschermingsmiddelen erg moeilijk aan deze middelen kunnen komen, en dat het niet duidelijk is waar deze mensen terecht kunnen. Kan de GGD daar iets over zeggen?

Deze vraag is niet zozeer een vraag aan de GGD, maar aan de DPG vanuit de verantwoordelijkheid voor de GHOR. Er lijkt vanuit VWS binnenkort een oplossing te komen voor de vraag van mantelzorgers/PGB-ers om PBM. De bedoeling is om hen via de apotheken te gaan voorzien van PBM.

9) Bernard Flier (Gemeente Buren, PCG)
- Een vraag m.b.t. Veilig Thuis:
  Begrotingswijziging: Ik hoor dat er ingezet wordt op het terugdringen van de meldingen.

Waarom dan nu al een begrotingswijzing terwijl er nog geen zicht is op de effecten van de ambitie om het aantal meldingen terug te dringen? Immers is er afgelopen jaar ook al een begrotingswijziging aangevraagd mede om diezelfde reden?

Lucelle benadrukt dat wij door meer adviezen te geven een ambitie hebben om op termijn meldingen te voorkomen. We zullen deze adviezen wel moeten geven en we krijgen nu in het eerste kwartaal 19% meer meldingen binnen dan het gemiddelde van 2019. In de begroting zijn we uitgegaan van een toename van 10%. Voor dit jaar vragen we 8 ton , terwijl we vorig jaar 7 ton extra hebben gevraagd. T.o.v. vorig jaar is dat 1 ton meer, terwijl wij daar relatief meer voor doen. Dus in die zin kan er gezegd worden dat wij efficiënter werken. Voor volgend jaar zit de stijging vooral in het aantal onderdelen (meldingen en adviezen). Dus daar zit een kostenstijging in.

- Als de besparingsvoorstellen (daling lasten) gerealiseerd worden, hoe noodzakelijk is dan de begrotingswijziging VT voor 2020 en 2021? Is dit, mede gezien de vorige vraag niet voorbarig?

  Zie antwoord voorgaande vraag. De stijging van de lasten zit in de stijging van het aantal meldingen en adviezen. Ondanks de besparingen stijgen de lasten in totaal als gevolg van stijgende aantallen.

- Ik heb het in de meerjarenstrategie gemist, maar hoe geeft de GGD invulling aan het 'aantrekkelijk werkgeverschap'. Met andere woorden: hoe houdt de GGD de medewerkers voor langere tijd gebonden en interessant voor de ZZP van nu?

  Wij doen ons best om een goede werkgever te zijn, waar het plezierig is om te werken. Wij constateren dat onze mensen vanuit de 'publieke gedachte' gemotiveerd zijn, dat trekt hen. Dat zien we ook in deze Coronatijden. Een enorme gedrevenheid, de samenwerkingsbereidheid en die stap meer willen zetten, ik vind dat illustratief voor een organisatie als je het hebt over een goede werksfeer en collegialiteit. Goed werkgeverschap bevat natuurlijk meer facetten, we hebben daar aandacht voor en geven daar zo goed mogelijk invulling aan.

10) Vraag Inge van Dijk (Gemeente Nijmegen, VVD): "Hoe realistisch is de besparingsmogelijkheid bij VT monitoring en overdracht lokale veld? En zij verwijst dan naar de sheet waarin wordt aangegeven dat de samenwerking en de ketenaanpak een uitdaging is en nog niet zo makkelijk is.

    In de sheet is ten onrechte monitoring en overdracht lokale veld gezet.
    Overdracht lokale veld hoort daar niet bij, het gaat alleen maar om monitoring. En monitoring gaat erom dat wij nog na 3 maanden, een jaar en anderhalf jaar contact hebben en zicht houden op de veiligheid, nadat wij een dienst voorwaarden & vervolg of onderzoek hebben ingezet. Daar hebben wij nu 15 uur voor, dat is vorig door de VNG bedacht als norm. We hebben afgesproken hier 12 uur voor te nemen. Dan hebben wij daarbij wel de wijkteams nodig die ons daarbij kunnen helpen. Dus ik ga ervan uit dat we dat moeten kunnen realiseren. Daar sturen wij onze medewerkers op. Natuurlijk kost de ene monitoring zaak minder en de ander meer, maar ik ga ervan uit dat gemiddeld gezien deze besparingsmogelijkheid te realiseren is.

11) *Marek Voesenek (Gemeente Nijmegen, D66)*
    Algemeen:
    - Zou u mij de cijfers van het ziekteverzuim en de ontwikkeling hiervan kunnen overleggen? Helaas heb ik deze niet terug kunnen vinden in de jaarstukken.

Ziekteverzuim GGD 2019 was 5,8 %, dat was ook in januari en februari het geval. Het ziekteverzuim in maart en april is gestegen naar 8 %.

Nieuwkomers:
- Onder de Algemene Gezondheidszorg valt onder de subkop 'nieuwkomers' enkel nieuwkomers uit het buitenland? Of vallen hier ook nieuwe inwoners uit een andere gemeente (buiten regio Gelderland Zuid) in Nederland onder?

Onder nieuwkomers verstaan wij nieuwkomers die uit het buitenland komen en hier verstaan wij zeker geen inwoners onder die verhuizen tussen gemeenten.

Schoolverzuim:
- Vindt de begeleiding van verzuimende ROC-studenten ook plaats na het achttiende levensjaar?

Antwoord schoolverzuim is "ja", zolang ze op het ROC zijn begeleidt de JGZ hen bij het ziekteverzuim.

Meldingen gemeente Nijmegen (p.47):
- Ten opzichte van jaarverslag 2018 is in jaarverslag 2019 meldingen vanuit sociaal netwerk vervallen? Hoe kan dit verklaard worden?

Op pagina 47 van het jaarverslag staat dat 5% van de meldingen uit het sociaal netwerk komt.

Begroting 2021

12) Algemeen:
- Is de Pneumokokken-vaccinatie al gekwantificeerd voor Gelderland Zuid? Valt deze vaccinatie eveneens onder het Rijksvaccinatieprogramma?

Meningokokken-vaccinatie valt onder het RVP en daar zijn we momenteel volop mee bezig. We zien wel een lager opkomstpercentage dan die van vorig jaar, waarschijnlijk komt dat door Corona. We hebben onze werkwijze moeten aanpassen, we hebben geen massale groepsvaccinaties meer, maar kleinere groepen per locatie/gemeente. Pubers worden in tijd-slots uitgenodigd en worden op gepaste afstand van elkaar toegeleid naar hun vaccinatie.

13) Wordt er samenwerking gezocht met andere GGD-regio's met betrekking tot het inhalen van taken die nu minder prioriteit hebben? Met name samenwerking met GGD-regio's die het relatief rustig hebben ten aanzien van het COVID-19-takenpakket.

Alle GGD'en hebben hun eigen reguliere werkzaamheden EN bevinden zich in een crisisorganisatie. De uitdaging om dit te combineren kennen we allemaal, al zal de balans in de noordelijke regio's anders zijn. Waar we elkaar kunnen helpen, dat doen we. Zo hebben een aantal regio's in de crisisbestrijding bijgesprongen (bijvoorbeeld in Brabant), als zij zelf geen of nauwelijks besmettingen hadden. Voor de reguliere (wettelijke) taken, staan we allemaal aan (dezelfde) lat.

14) Peter van 't Schip (Gemeente Wijchen, Wijchen Lokaal)
Jaarstukken 2019: 6.11 Beleidsindicatoren
Apparaatskosten per inwoner is Euro 5,0 boven begroting. Hoe is dat ontstaan?

De apparaatskosten geven de totale lasten van de GGD weer per inwoner. In de begrotingskolom staat een bedrag van 63 euro per inwoner, bij de realisatie staat 68 euro per inwoner. Het bedrag van 63 euro is niet juist. De totale lasten van de begroting 2019 gedeeld door het aantal inwoners is 66 euro per inwoner. Het verschil met de realisatie van 2 euro (68-66) heeft te maken met de extra opbrengsten en de daarmee samenhangende extra lasten ten opzichte van de begroting.

Externe inhuur van totale loonsom is 6% ipv 3%. Hoe is dat ontstaan?

De extra (flexibele) inkomsten worden deels uitgevoerd door medewerkers die niet in vast dienst zijn. Dat kan via een payrollconstructie zijn of via een uitzendconstructie. We kiezen hiervoor om het WW risico te beperken indien de inkomsten wegvallen. We houden hierbij rekening met de afweging tussen het risico enerzijds en goed werkgeverschap en de investering in nieuwe medewerkers anderzijds.

15) *Inge van Dijk (Gemeente Nijmegen, VVD)*
Veilig Thuis.

* Agv Coronamaatregelen zien we landelijk een stijging van het aantal meldingen bij Veilig Thuis. Ook politie constateerde meer situaties met huiselijk geweld. In het verleden hebben we moeite gehad om de meldingen bij Veilig Thuis te verwerken. Er waren wachtlijsten. Hoe is dit nu? Zijn er wachtlijsten, kunnen de extra aanvragen aan?

* Preventief meer adviezen geven, waardoor meldingen kunnen worden voorkomen. We gaan wel uit van groei in het aantal meldingen en daarom is een begrotingswijziging nodig voor 2020 en 2021. Hoe verhoudt zich dat met elkaar. Als er meer adviezen kunnen worden gegeven zou dat een afname van het aantal meldingen kunnen hebben en zou dat druk weg kunnen nemen in de ketensamenwerking.

* Hoe realistisch is de besparingsmogelijkheid bij "VT - monitoring en overdracht lokale veld". Voor de komende jaren extra geld nodig en er is bij de sheet over VT aangegeven dat samenwerking ketenaanpak een uitdaging is en dus nog niet zo makkelijk is.

Er zijn nog steeds werkvoorraden, zoals wij dat noemen. We lopen die in, bij team politiemeldingen zijn dit 40 op dit moment en in de backoffice zijn dit er 60. Over de werkvoorraad berichten wij transparant in de kwartaalrapportage, de eerstvolgende kwartaalrapportage komt er binnenkort aan. De stijging van de meldingen is op dit moment hetzelfde als in januari, februari en maart. Circa plus 20 % t.o.v. vorig jaar. Wij merken dat wij de werkvoorraad op dit moment kunnen inlopen. Dat heeft mogelijk te maken met dat iedereen nu thuis werkt en dat alle werkgroepoverleggen, bijeenkomsten en studies nu niet aan de orde zijn. Het is een ambitie om door adviezen meldingen te voorkomen. We hebben nu wel te maken met meldingen. Ook adviezen geven kost tijd. De toename van de meldingen is gebaseerd op realisatie van vorig jaar en eerste maand van januari (geëxtrapoleerd naar geheel 2020 en 2021).

(de laatste vraag is beantwoord bij 10)

- Wanneer is het weerstandsreserve op niveau, is hier een lange termijnplan voor?”

  Wij kunnen het weerstandsniveau aanvullen tot aan de streefwaarde, als wij bij de jaarrekening een positief saldo overhouden en dit kunnen toevoegen aan de algemene reserve. Of dit de komende jaren lukt, daar is nog niets over te zeggen.

- Buffer infectieziekten bestrijding als besparing. Is nu niet voldoende voor huidige pandemie. Wanneer heeft u zicht op de extra kosten en kunnen de raden daar meer informatie over verwachten? Kunt u daarbij ook een doorkijkje geven naar 2021 en verder omdat de pandemie langdurige gevolgen kan hebben?

Er is inderdaad in de besparingennotitie een budget van €35.000 opgenomen betreffende het infectieziekten uitbraakbudget. Idee was dat als er een uitbraak zou zijn (bijvoorbeeld rota-virus), de desbetreffende gemeente(n) een factuur voor de inzet zouden krijgen. Dit was uiteraard opgeschreven voor de Coronacrisis. De uitgaven voor de infectieziektenbestrijding zijn momenteel hoog; we weten echter niet hoe het Rijk gaat voorzien in de financiering van de inzet van de GGD'en. Wij maken over de eerste drie maanden de managementrapportage voor het Dagelijks Bestuur op. Hier worden alle financiën op een rij gezet. Uiteraard zijn er nog veel onzekerheden waardoor de rapportage slechts een indicatie geeft die nog fors af kan wijken in de toekomst. Ook als er ten aanzien van financiering uitzicht is op welke compensatie dan ook, dan zullen wij het bestuur van de GGD hierover informeren.

15) *Eward Boorsma (Gemeente Nederbetuwe)*
U noemde in uw presentatie dat u op heeft kunnen schalen in de bestrijding van COVID-19 van 17 personen naar 170. De bestrijding van dit virus is absoluut nodig. Nu we de jaarrekening 2019 en begroting 2021 bespreken, past ook een vraag om inzicht te hebben in de kosten die hiermee gemoeid zijn.
Vraag: Kunt u indicatief aangeven wat deze 6 weken voor u extra uitgaven heeft gezorgd?

Wij maken over de eerste drie maanden de managementrapportage voor het Dagelijks Bestuur op. Hier worden ook de financiën op een rij gezet.

16) *Irma Tetteroo-Baldinger (Gemeente Buren, VVD)*
Worden de meerkosten a.g.v. Corona verdeeld n.a.v. het aantal besmettingen of het aantal inwoners?

De wijze van financiering van de meerkosten zijn op dit moment nog duidelijk. De VNG is hierover in gesprek met het Rijk. Infectieziektenbestrijding is een uniforme, wettelijke taak vanuit de Wet Publieke Gezondheid. Deze taken worden gefinancierd op basis van het aantal inwoners. Het is echter aan het bestuur om de wijze van verdeling van de lasten vast te stellen.

17) *Mathijs Jonkers (Gemeente Nederbetuwe)*
Kunt u de raden een versie van de sheets doen toekomen, waarbij de in deze bijeenkomst mondeling gecorrigeerde fouten in de sheets zijn verbeterd?

De sheets zijn aangepast

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1520
Extern Zaak ID	Z/19/039661
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	10.5
Titel	Intrekken Deelverordening Toetsingskader Subsidies Druten 2016
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Eigenaar	Hendrix, Yvette
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	088- 4327522

Bijlagen
Beslisnota Intrekking Deelverordening Toetsingskader Subsidies Druten 2016
Raadsbesluit intrekking Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

1. De Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016 in te trekken (op de eerste dag na die waarop de (definitieve) Subsidieregeling Druten 2020 is bekendgemaakt en werkt vervolgens terug tot en met 1 juni 2020).

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	**Stem tegen**
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	

Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

1. De Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016 in te trekken (op de eerste dag na die waarop de (definitieve) Subsidieregeling Druten 2020 is bekendgemaakt en werkt vervolgens terug tot en met 1 juni 2020).

Gemeente Druten

Openbaar

Zaaknummer: 39661
(321524_1)

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: beslisnota Raad intrekken Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016.

Voorgesteld besluit
De "Deelverordening Toetsingskader Subsidies Gemeente Druten 2016" in te trekken per 1 juni 2020.

Aanleiding
De Raad legde in oktober 2019 met de "Algemene subsidieverordening Druten 2020" de hoofdstructuur van het subsidieproces vast. Het College is bevoegd de inhoud verder uit te werken en subsidieregelingen vast te stellen (artikel 3 van de ASV 2020).

Het College stelde de (concept) "Subsidieregeling Druten 2020" inhoudelijk vast. Deze regeling is zoveel mogelijk gelijkgetrokken met de "Subsidieregeling Wijchen 2018". Hiermee komen we tegemoet aan de wens het beleid te harmoniseren. Op 26 mei 2020 legde het College u de financiële gevolgen hiervan voor via de Perspectiefnota Druten 2020.

De Raad stelde de huidige subsidieregeling "Deelverordening Toetsingskader Subsidies Gemeente Druten 2016" vast. Deze verordening wordt dus vervangen door de "Subsidieregeling Druten 2020" die per 1 juni 2020 ingaat.
Om dit mogelijk te maken is het nodig dat de Raad de verordening uit 2016 per 1 juni 2020 intrekt.

Eerdere besluiten

31-10-19	Raadsbesluit ASV 2020
30-07-16	Raadsbesluit Deelverordening Toetsingskader Subsidies Gemeente Druten 2016

Geheimhouding Nee

Raadsbesluit

Gemeente Druten

Zaaknr. 020/039661

De Raad van de gemeente Druten,

Overwegende dat
- de Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016 niet meer actueel is;
- het de bevoegdheid van het College is een nieuwe subsidieregeling op te stellen;
- inmiddels een nieuwe (concept) Subsidieregeling Druten 2020 door het College is vastgesteld;
- hiermee tegemoet gekomen wordt aan de wens het beleid te harmoniseren;.

Gelezen het voorstel van het College van 27 mei 2020;

Gelet op: titel 4.2 Algemene wet bestuursrecht, artikel 149 van de Gemeentewet en artikel 3 van de Algemene Subsidieverordening Druten 2020 ;

Besluit:

1. De Deelverordening Toetsingskader Subsidies gemeente Druten 2016 in te trekken.

Deze verordening wordt ingetrokken op de eerste dag na die waarop de (definitieve) Subsidieregeling Druten 2020 is bekendgemaakt en werkt vervolgens terug tot en met 1 juni 2020.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 2 juli 2020;

de raadsgriffier, de voorzitter,

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1477
Extern Zaak ID	Z/20/047705
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	10.6
Titel	Zienswijze Werkorganisatie Druten Wijchen concept jaarrekening 2019 en ontwerp begroting 2021
Organisatieonderdeel	domein Bedrijfsvoering - team Financieel beleid
Eigenaar	Buijsrogge, Luuk
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Brink, W. (Willy)
Telefoonnummer steller	0625747147

Bijlagen
Beslisnota zienswijze jaarrekening 2019 Begroting 2021 Begrotingswijziging 2020 WDW versie 25 mei.pdf
Bijlage 1: Zienswijze jaarrekening 2019 Begroting 2021 Begrotingswijziging 2020 WDW
Bijlage 2: Programmabegroting Werkorganisatie Druten Wijchen 2021
Bijlage 3: WDW - Jaarrekening 2019 - v14042020 - v2

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze uit paragraaf 1 van bijlage 1 over de concept jaarrekening 2019 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:

a. Instemt met de concept jaarrekening WDW 2019.

b. Instemt met de overschrijding op de begroting van de WDW 2019 van € 778.000 euro en daarmee met een overschrijding op de begrote doorbelasting aan de gemeente Druten van €

134.000.
c. Instemt met de overheveling van een budget van € 94.000 voor I&A projecten naar het jaar 2020, wat voor Druten een extra bijdrage van € 33.000 betekent.
2. De zienswijze uit paragraaf 2 van bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:
a. Instemt met de ontwerpbegroting WDW 2021.
b. Instemt met de verhoging van de lasten in de ontwerpbegroting van € 870.000 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020 van de WDW en daarmee met de verhoging van de doorbelasting aan de gemeente Druten van € 260.000 euro.
c. Instemt met de verklaring van de hoofdzaken voor de hogere lasten van de begroting 2021 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020.
d. Instemt met de gevraagde investering in ICT van € 213.000 om de taakstelling vanaf 2022 te kunnen realiseren, wat voor Druten een extra bijdrage van
€ 75.000 betekent.
e. Niet instemt met de gevraagde investering voor frictiekosten personeel. Wij verzoeken u dit (taakstellend) op te lossen binnen de begroting van de WDW.
f. Het bestuur van de WDW verzoekt om aan te geven hoe de hoofdoorzaken van de lastenverzwaring naar 2021 van toepassing zijn op de lopende begroting WDW 2020.
g. Het bestuur van de WDW verzoekt om dit mee te nemen in de begrotingswijziging 2020 van de WDW en, indien nodig, in de perspectiefnota 2020 van de gemeenten.
h. Het bestuur van de WDW verzoekt de raden verder te informeren over de risico's in de veranderopgave en het neutraliseren daarvan.

3. De zienswijze uit paragraaf 3 van bijlage 1 over de begrotingswijziging 2020 van de Werkorganisatie Druten Wijchen vast te stellen, waarmee u instemt met de voorgestelde begrotingswijzing van € 466.000, wat voor Druten een uitzetting van
€ 164.000 betekent.

Stemming
14 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	

Gemeente Druten

Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze uit paragraaf 1 van bijlage 1 over de concept jaarrekening 2019 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:

a. Instemt met de concept jaarrekening WDW 2019.

b. Instemt met de overschrijding op de begroting van de WDW 2019 van € 778.000 euro en daarmee met een overschrijding op de begrote doorbelasting aan de gemeente Druten van € 134.000.

c. Instemt met de overheveling van een budget van € 94.000 voor I&A projecten naar het jaar 2020, wat voor Druten een extra bijdrage van € 33.000 betekent.

2. De zienswijze uit paragraaf 2 van bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:

a. Instemt met de ontwerpbegroting WDW 2021.

b. Instemt met de verhoging van de lasten in de ontwerpbegroting van € 870.000 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020 van de WDW en daarmee met de verhoging van de doorbelasting aan de gemeente Druten van € 260.000 euro.

c. Instemt met de verklaring van de hoofdzaken voor de hogere lasten van de begroting 2021 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020.

d. Instemt met de gevraagde investering in ICT van € 213.000 om de taakstelling vanaf 2022 te kunnen realiseren, wat voor Druten een extra bijdrage van
€ 75.000 betekent.
e. Niet instemt met de gevraagde investering voor frictiekosten personeel. Wij verzoeken u dit (taakstellend) op te lossen binnen de begroting van de WDW.
f. Het bestuur van de WDW verzoekt om aan te geven hoe de hoofdoorzaken van de lastenverzwaring naar 2021 van toepassing zijn op de lopende begroting WDW 2020.
g. Het bestuur van de WDW verzoekt om dit mee te nemen in de begrotingswijziging 2020 van de WDW en, indien nodig, in de perspectiefnota 2020 van de gemeenten.
h. Het bestuur van de WDW verzoekt de raden verder te informeren over de risico's in de veranderopgave en het neutraliseren daarvan.

3. De zienswijze uit paragraaf 3 van bijlage 1 over de begrotingswijziging 2020 van de Werkorganisatie Druten Wijchen vast te stellen, waarmee u instemt met de voorgestelde begrotingswijzing van € 466.000, wat voor Druten een uitzetting van
€ 164.000 betekent.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47705

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp:
Zienswijze Werkorganisatie Druten Wijchen concept jaarrekening 2019 en ontwerp begroting 2021 en begrotingswijziging 2020

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze uit paragraaf 1 van bijlage 1 over de concept jaarrekening 2019 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:
   a. Instemt met de concept jaarrekening WDW 2019.
   b. Instemt met de overschrijding op de begroting van de WDW 2019 van € 778.000 euro en daarmee met een overschrijding op de begrote doorbelasting aan de gemeente Druten van € 134.000.
   c. Instemt met de overheveling van een budget van € 94.000 voor I&A projecten naar het jaar 2020, wat voor Druten een extra bijdrage van € 33.000 betekent.

2. De zienswijze uit paragraaf 2 van bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021 van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) vast te stellen, waarmee u:
   a. Instemt met de ontwerpbegroting WDW 2021.
   b. Instemt met de verhoging van de lasten in de ontwerpbegroting van € 870.000 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020 van de WDW en daarmee met de verhoging van de doorbelasting aan de gemeente Druten van € 260.000 euro.
   c. Instemt met de verklaring van de hoofdzaken voor de hogere lasten van de begroting 2021 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020.
   d. Instemt met de gevraagde investering in ICT van € 213.000 om de taakstelling vanaf 2022 te kunnen realiseren, wat voor Druten een extra bijdrage van € 75.000 betekent.
   e. Niet instemt met de gevraagde investering voor frictiekosten personeel. Wij verzoeken u dit (taakstellend) op te lossen binnen de begroting van de WDW.
   f. Het bestuur van de WDW verzoekt om aan te geven hoe de hoofdoorzaken van de lastenverzwaring naar 2021 van toepassing zijn op de lopende begroting WDW 2020.
   g. Het bestuur van de WDW verzoekt om dit mee te nemen in de begrotingswijziging 2020 van de WDW en, indien nodig, in de perspectiefnota 2020 van de gemeenten.
   h. Het bestuur van de WDW verzoekt de raden verder te informeren over de risico's in de veranderopgave en het neutraliseren daarvan.

3. De zienswijze uit paragraaf 3 van bijlage 1 over de begrotingswijziging 2020 van de Werkorganisatie Druten Wijchen vast te stellen, waarmee u instemt met de voorgestelde begrotingswijzing van € 466.000, wat voor Druten een uitzetting van € 164.000 betekent.

Aanleiding
De WDW heeft conform de wet Gemeenschappelijke regelingen aan de deelnemende gemeenten Druten en Wijchen de voorlopige jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021 aangeboden. Door middel van deze zienswijze maken wij duidelijk wat wij van deze jaardocumenten vinden.

De belangrijkste taak van de WDW is de dienstverlening aan inwoners en bedrijven en de (kwaliteit) van bestuursondersteuning. De meerwaarde van de WDW is vervat in vijf strategische doelstellingen (5K's).

Argumenten
Met betrekking tot de concept jaarrekening 2019 van de WDW:

1.1 De jaarrekening 2019 van de WDW is goedgekeurd door de accountant.

2.*1 In de begroting is (deels) invulling gegeven aan de taakstelling.*
De WDW heeft een taakstelling (€ 520.000) vanaf 2022. In deze ontwerpbegroting blijkt dat er nog geen volledige invulling kan worden gegeven aan de taakstelling met ingang van 2022. Dit wordt echter terugverdiend in de daaropvolgende jaren.

2.2 De frictiekosten zijn onvoldoende concreet.
Vooralsnog wordt niet ingestemd met het gevraagde frictiekostenbudget. Op dit moment is het risico nog niet concreet te kwantificeren. Op het moment dat er zich concrete situaties voordoen, kan de WDW met voorstellen terugkomen bij de gemeenten. Daarnaast kampen gemeenten momenteel met financiële krapte, wat nog veel onzekerheden met zich meebrengt.

3.1 Met de extra formatie kan invulling gegeven worden aan de woningbouwopgave
Door in te stemmen met de begrotingswijziging kan de WDW formatie uitbreiden, welke benodigd is om de eerste fase van de versnelde woningbouw vorm te geven.

Kanttekeningen

1.1 Er is een overschrijding gerealiseerd in 2019.
De jaarrekening van de WDW laat een overschrijding zien van € 0,8 miljoen. De verschillen ten opzichte van de begroting zijn toegelicht in de jaarrekening en grotendeels al gemeld in 2019.

Financiële gevolgen
Jaarrekening:
De overschrijding (€ 173.000) op de begrote doorbelasting van de WDW aan de gemeente Druten in 2019 wordt meegenomen in de jaarrekening 2019 van de gemeente Druten, alsmede de budgetoverheveling t.b.v. I&A projecten.
Als hoofdoorzaken van de overschrijdingen wordt het volgende aangegeven:

a. De cao aanpassing heeft geleid tot hogere personele lasten (-/- € 427.000)
b. Inhuur t.b.v. vervanging van ziekte (-/- € 574.000)
c. Lagere doorbelasting van projecturen (-/- € 201.000)
d. Hogere onttrekking reserves (€ 365.000)
e. Voordeel op ICT (€ 94.000)

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47705

Begroting 2021:
De lasten in de begroting 2021 zijn € 998.000 hoger dan in de jaarschijf 2021 uit de begroting 2020 was voorzien. Voor de gemeente Druten betekent dit € 260.000 meer doorbelasting dan in de jaarschijf 2021 uit de begroting 2020 was voorzien.
Als hoofdoorzaken worden aangegeven:

a. Dat gedurende het jaar 2019-2020 aanvullend budgetten (+ € 441.000) zijn in gebracht op basis van besluitvorming bij beide gemeenten, zoals formatie-uitbreidingen en accountantskosten.
b. Dat de cao aanpassing heeft geleid tot hogere personele lasten (+ € 361.000).
c. Dat actualisering van de premies en indexering van de personeelsbegroting heeft geleid tot hogere personeelslasten (+ € 393.000).
d. Dat actualisering van de activastaat heeft geleid tot een verlaging van de kapitaallasten (- € 195.000).
e. Inzet reserves zijn hoger dan in de meerjarenbegroting 2020 zijn ingeschat (€ -128.000)

Dit zijn oorzaken die gebaseerd zijn op eerdere besluitvorming en op externe ontwikkelingen. Vandaar het standpunt om in te stemmen.

Voor de gemelde verhoging van de doorbelasting aan de gemeente Druten in de ontwerpbegroting 2021 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020 (€ 260.000) is voor een deel aan dekking voorzien in de begroting van de gemeente Druten.
Ten opzichte van de meerjarenbegroting 2020 betekent dit in ingaande de jaarschijf 2021 een structureel nadeel van afgerond € 200.000. Daarnaast wordt in het bestedingsplan van de WDW voor 2021 incidenteel € 213.000 gevraagd t.b.v. ICT, wat zich in de daaropvolgende jaren moet terugverdienen. Dit betekent voor Druten een incidentele uitzetting van € 75.000.

Begrotingswijziging 2020:
De uitbreiding van personeel kost structureel € 466.000 Dit vraagt een structurele extra bijdrage van de gemeente Druten van € 164.000. Dit wordt meegenomen in de Perspectiefnota 2020.

Resumé

(bedragen x € 1.000)		**2019**	**2020**	**2021**
Jaarrekening 2019		-173		
Budgetoverheveling I&A		-33		
Begroting 2021 bestaand beleid			pm	-200
Bestedingsplan 2021 ICT				-75
Begrotingswijziging 2020	woningbouwopgave		-82**	-164
Totaal		**-206***	**-82**	**-439**

*Dit bedrag is meegenomen in de concept jaarrekening 2019 van de gemeente Druten.
** Dit bedrag is gebaseerd op een half jaar, met ingang van 1 juli 2020.

Uitvoering of Vervolgstappen
De mogelijke gevolgen voor de lopende begroting 2020 moet het bestuur van de WDW inzichtelijk maken. Vandaar het verzoek om dit mee te nemen in een begrotingswijziging 2020 van de WDW en, indien nodig, zal Druten dit in de perspectiefnota 2020 meenemen.

De zienswijze wordt tijdig naar de WDW gestuurd.

Advies
Deze zienswijze is afgestemd met de gemeente Wijchen.

Gemeente Druten

Concept zienswijze Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW)

Geacht Bestuur,

U heeft gevraagd naar onze zienswijze op de ontwerpbegroting 2021 en de concept jaarrekening 2019 en de begrotingswijziging 2020 woningbouwopgave van de WDW. De gemeenteraad van Druten heeft uiterlijk op 22 juni haar zienswijze vastgesteld.

1. Zienswijze concept Jaarrekening 2019

1.1 Algemeen

De WDW heeft de tweede jaarrekening opgeleverd. De accountant heeft daarbij een goedkeurende verklaring afgegeven.

1.2 Cijfermatige jaarrekening

De jaarrekening van de WDW toont een overschrijding van € 778k[1]. Dat is een overschrijding van 2%. Voor de gemeente Druten betekent dit een overschrijding van € 173k op de gebudgetteerde doorbelasting vanuit de WDW. Daarnaast wordt voorgesteld een budget van € 94k voor I&A projecten over te hevelen naar 2020. Dit leidt tot een extra bijdrage van € 33k voor de gemeente Druten. Deze lasten zijn binnen de gemeente Druten reeds meegenomen in de concept jaarrekening 2019.

Personeelskosten

De totale personeelskosten tonen een overschrijding op de begroting van € 1.161k. U geeft aan dat dit tekort vooral is ontstaan door de hogere personeelskosten als gevolg van de nieuwe cao, inhuur van ziektevervanging en het feit dat er minder uren zijn verantwoord op projecten.

Het is bekend dat de in 2019 nieuw vastgestelde cao zou leiden tot een verhoging van de personeelslasten. U geeft aan dat de aanpassing resulteert in een uitzetting van € 427k niet is verwerkt in de begroting 2019, maar is meegenomen in het jaarrekeningresultaat. U heeft deze uitzetting gemeld bij de perspectiefnota 2019 van de gemeente Druten.

Bij de begrotingsbehandelingen in het najaar van 2018 van beide gemeenten is een extra budgettoekenning van €575k voor inhuur van ziektevervanging aan de WDW voor 2019 meegenomen. Voor de gemeente Druten betekent dit € 192k. Dit is structureel in de begroting 2019 opgenomen.

Tot slot geeft u aan dat er voor € 201k minder uren direct zijn doorbelast op projecten in de openbare ruimte. Dit heeft een nadelig effect op de WDW maar een voordelig effect op het financiële resultaat van de gemeenten, omdat deze uren in mindere mate aan de gemeente Druten zijn gefactureerd.

Het standpunt van de gemeente Druten is dat hiermee de overschrijding op personeelskosten afdoende is verklaard.

I&A

Bij de operationele ICT kosten geeft u aan dat er in totaal € 148k minder is uitgegeven. Daarvan wilt u € 94k overhevelen naar 2020, zodat ICT projecten doorgang kunnen vinden. Om toekomstige efficiencyvoordelen te kunnen behalen is het noodzakelijk dat de harmonisatie en veranderingen op ICT gebied worden doorgevoerd.
Het standpunt van de gemeente Druten is dat met de budgetoverheveling kan worden ingestemd.

[1] De cijfers in deze concept zienswijze zijn aangeduid met 'k'. Dat betekent *€1000.

1.3 Samengevat

1. Wij stemmen in met de jaarrekening 2019, inclusief budgetoverheveling I&A.

2. Zienswijze concept Programmabegroting 2021

2.1 Dienstverlening WDW.

Met de WDW zijn de ambtelijke krachten in de uitvoering van gemeentelijke taken gebundeld voor de gemeenten Druten en Wijchen. De meerwaarde van de WDW is vervat in vijf strategische doelstellingen (5K's).

U geeft in de ontwerpbegroting op pagina 7 aan dat periodiek metingen met betrekking tot de kwaliteit van dienstverlening plaatsvinden. Wij verzoeken u de Raden daarover te blijven informeren.

2.2 Veranderopgave

Er wordt uitgebreid ingegaan op de veranderopgave waar de WDW voor staat om de meerwaarde te bereiken op de eerder genoemde 5K's.
U geeft aan dat de knellende formatie de werkdruk hoog maakt. Terwijl met de taakstelling verderop in het document de formatie nog verder wordt teruggebracht. U geeft verder aan dat de veranderopgave competenties van medewerkers vraagt waar zij niet altijd over beschikken. Dat wordt met het intensiveren van trainingen en opleidingen verder ontwikkeld. Bij structureel achterblijvende ontwikkeling wordt ingezet op afvloeiing van personeel.
Gezien het bovenstaande vragen wij ons af in hoeverre het invullen van de taakstelling realistisch is.

U geeft echter ook aan dat door harmonisatie, verdere digitalisering en optimalisering schaalvoordelen en verbetering van dienstverlening te realiseren zijn.

In totaal vraagt u een investering van € 1.000k voor frictiekosten personeel en € 213k voor ICT.
In voorgaande jaren is het opleidingsbudget niet volledig benut, waardoor wij geen noodzaak zien dat budget te verhogen. Wij zijn van mening dat voor de frictiekosten in verband met afvloeiing personeel in eerste instantie binnen de begroting van de WDW een oplossing gezocht moet worden. Het lijkt voorbarig daarvoor op voorhand budget beschikbaar te stellen.
De investering in ICT is noodzakelijk om de taakstelling te kunnen realiseren en wordt in de komende jaren terugverdiend. Zie daarvoor ook 2.3 van deze zienswijze.

2.2 Cijfermatige begroting.

Uw begroting omvat vooral de budgetten voor bedrijfsvoering. Op hoofdlijn betreft dit personele kosten, huisvestingskosten, kosten voor ICT en tractie kosten. De totale kosten, zoals opgenomen in de begroting 2021, bedragen € 35.056k.

De kosten worden voor ongeveer 81% doorbelast volgens een verdeelsleutel aan de gemeenten Druten en Wijchen. Deze verdeelsleutel is bij aanvang van de ambtelijke fusie vastgesteld. De doorbelasting binnen de verdeelsleutel aan Druten bedraagt 35,2% (€ 10.046k).
De overige 19% van de kosten wordt doorbelast aan de gemeenten Druten en Wijchen buiten de vastgestelde verdeelsleutel. Dit betreft kosten voor dienstverlening die vanuit

de betreffende gemeenten afzonderlijk aan de WDW zijn gevraagd. De directe doorbelasting aan Druten bedraagt € 2.287k.

U geeft aan dat de lasten in de begroting 2021 € 998k hoger zijn dan in de jaarschijf 2021 uit de begroting 2020 was voorzien. Daarvan wordt € 128k meer onttrokken aan de reserves. De begrote doorbelasting aan de gemeente Druten is € 260k hoger dan bij de opstelling van de begroting 2020 voor de jaarschijf 2021 was voorzien.

Als hoofdoorzaken daarvoor geeft u aan:
1. Dat gedurende het jaar 2019-2020 aanvullend budgetten (+ € 441k) zijn in gebracht op basis van besluitvorming bij beide gemeenten, zoals formatie-uitbreidingen en accountantskosten.
2. Dat de cao aanpassing heeft geleid tot hogere personele lasten (+ € 361k).
3. Dat actualisering van de premies en indexering van de personeelsbegroting heeft geleid tot hogere personeelslasten (+ € 393k).
4. Dat actualisering van de activastaat heeft geleid tot een verlaging van de kapitaallasten (- € 195k).

Het standpunt van de gemeente Druten is dat hiermee de hogere lasten afdoende zijn verklaard, omdat zij zijn gebaseerd op eerdere besluitvorming en externe ontwikkelingen.
Omdat deze oorzaken ook betrekking kunnen hebben op de lopende begroting 2020, is het verzoek dit mee te nemen in de begrotingswijziging 2020 van de WDW voor zover dit nog niet is gedaan en, indien nodig, in de perspectiefnota's van de gemeenten.

2.3 Taakstelling
Bij de begroting 2020 hebben wij het bestuur verzocht om in de begroting 2021 aan te geven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de taakstelling vanaf 2022 (€ 520k). Op pagina 16 geeft u in uw paragraaf bedrijfsvoering aan op welke wijze u invulling denkt te gaan geven aan deze taakstelling. Dit vanuit de gedachte dat efficiënter werken schaalvoordelen oplevert. Deze schaalvoordelen worden behaald door het terugbrengen van de personele formatie.
Om deze inkrimping aan formatie te kunnen realiseren vraagt u vooruitlopend daarop een investering voor ICT van € 213k in 2021. Deze investering wordt echter terugverdiend in de daaropvolgende jaren.
Verder blijkt dat er geen volledige invulling kan worden gegeven aan de taakstelling met ingang van 2022. Echter ook dat wordt in de daaropvolgende jaren terugverdiend.
Wij begrijpen dat deze investering noodzakelijk is om de taakstelling hoewel enigszins vertraagd te kunnen behalen en kunnen dan ook instemmen met deze investering.
Wij verzoeken u de raden verder te blijven informeren over de risico's in de veranderopgave en het neutraliseren daarvan, zoals u aangeeft bij de toelichting op de uitzetting ICT in 2021.

2.3 Samengevat.
1. Wij stemmen in met de verklaring van de hoofdoorzaken voor de hogere lasten van de begroting 2021 ten opzichte van de jaarschijf 2021 in de begroting 2020.
2. Wij stemmen in met de gevraagde investering in ICT van € 213k om de taakstelling vanaf 2022 te kunnen realiseren.
3. Wij stemmen niet in met de gevraagde investering voor frictiekosten personeel. Wij verzoeken u dit (taakstellend) op te lossen binnen de begroting van de WDW.
4. Wij verzoeken het Bestuur van de WDW:
   a. Om aan te geven hoe de hoofdoorzaken van de lastenverzwaring naar 2021 van toepassing zijn op de lopende begroting WDW 2020.
   b. Om dit mee te nemen in de begrotingswijziging 2020 van de WDW en, indien nodig, in de perspectiefnota 2020 van de gemeenten.

c. De raden verder te informeren over de risico's in de veranderopgave en het neutraliseren daarvan.

3. Zienswijze concept begrotingswijziging 2020 i.v.m. versnelling woningbouw

Zoals u in de begroting 2021 reeds hebt aangekondigd vernemen we middels de begrotingswijziging 2020, de door u geformuleerde noodzaak tot formatie-uitbreiding, om de versnelde woningbouw te kunnen realiseren.

U geeft aan dat er een aanzienlijke opgave ligt voor de realisatie van 1500 extra woningen voor de gemeente Wijchen en 950 extra woningen voor de gemeente Druten. Er is een knip gemaakt om de programmatische aanpak uit te voeren. Stap 1 ligt nu voor in de vorm van formatie-uitbreiding om de woningbouwopgave te kunnen realiseren.

Helaas kunnen er op dit moment geen structurele inkomsten ingeboekt worden tegenover de € 164k extra kosten die op de gemeente Druten afkomen. Uiteraard zijn we erg benieuwd wat de uitwerking van fase 2 met zich meebrengt en gaan we ervan uit dat alle structurele componenten daar een plek gaan krijgen.

Samengevat:

1. Wij stemmen in met de begrotingswijziging i.v.m. de versnelling woningbouw.

WDW

PROGRAMMABEGROTING 2021

WERKORGANISATIE
Druten Wijchen

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW). De kaders voor deze begroting komen voort uit het bedrijfsplan 'Werkorganisatie Druten-Wijchen', dat op 30 maart 2017 is vastgesteld in de gemeenteraden van Druten en Wijchen.

De WDW verzorgt voor beide gemeenten de bestuursondersteuning en de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. De begroting omvat daarom uitsluitend de budgetten voor de personele kosten en de kosten voor ICT. De programmabudgetten maken deel uit van de afzonderlijke programmabegrotingen van Druten en van Wijchen.

De voorliggende begroting laat gedurende de jaren 2020-2023 een sluitend perspectief zien. Toelichting op de begroting vindt u terug in paragraaf 1.3.

De meerwaarde van de WDW is vervat in vijf strategische doelstellingen (5k's):
1. Verhogen van Kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering.
2. Verbeteren van de bestuurlijke Kracht in de regio.
3. Verminderen van de Kwetsbaarheid.
4. Verbeteren van Kansen voor medewerkers.
5. Verminderen en beheersen van Kosten.

In 2018 is een 0-meting uitgevoerd bij inwoners en bedrijven in beide gemeenten over de kwaliteit van dienstverlening. Gedurende het lopende jaar 2020 wordt de 1-meting uitgevoerd. Aan de hand van enkele metingen bespreken we met een afvaardiging van Raden en Colleges (kwaliteitspanel) de kwaliteit van bestuursondersteuning en de regionale kracht.

In het programma dienstverlening staan we stil bij de veranderopgave in de WDW-organisatie om de strategische doelstellingen te realiseren. Daarin doen zich enkele risico's voor. Deze liggen op het terrein van ICT en formatie. In de kern missen we de slagkracht in de organisatie om de voorgenomen veranderingen te realiseren. Maatregelen om de risico's te neutraliseren worden toegelicht.

De voorliggende begroting laat gedurende de jaren 2021-2024 een sluitend perspectief zien. Daarvoor is het nodig een structurele taakstelling op te nemen vanaf 2022.
Het realiseren van de taakstelling is onderwerp van de veranderopgave. In de paragraaf bedrijfsvoering gaan we in op de realisatie van de taakstelling.
Een (financiële) injectie in de ICT-capaciteit is noodzakelijk om de taakstelling überhaupt te kunnen realiseren. Dit komt ook terug in de geïnventariseerde risico's. De financiële injectie vangt de WDW zelf in de afgesproken taakstelling in 2023 op.

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

1. Programma 1 Dienstverlening 7
   - 1.1 Wat willen we bereiken? 7
   - 1.2 Wat gaan we daarvoor doen? 7
   - 1.3 Wat gaat het kosten? 7
   - 1.4 Veranderopgave 9
   - 1.5 Externe ontwikkelingen 11
   - 1.6 Bestedingsplan 2021 12
2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 13
   - 2.1 Waar liggen de financiële risico's? 13
   - 2.2 Reserves en voorzieningen 14
   - 2.3 Kengetallen financiële positie 14
3. Paragraaf Financiering 15
   - 3.1 Financiering 15
   - 3.2 Rekening courant 15
   - 3.3 Kasgeldlimiet en renterisiconorm 15
4. Paragraaf Bedrijfsvoering 16
   - 4.1 Taakstelling 16
   - 4.2 Toelichting 2021 16
   - 4.3 Toelichting 2022-2023 17
5. Financiële begroting 18
   - 5.1 Structureel 18
   - 5.2 Incidenteel 18
6. Reserves 19
   - 6.1 Verloop van reserves 19
   - 6.2 Toelichting reserves 19
7. Investeringen 2021 21
8. EMU 22

1. Programma 1 Dienstverlening

1.1 Wat willen we bereiken?

Met de vorming van de WDW bundelen de gemeenten hun ambtelijke krachten in de uitvoering van gemeentelijke taken. Vergaande ondersteuning met eigentijdse ICT-toepassingen moet leiden tot dienstverlening en bedrijfsvoering, die beter en goedkoper is.
De kwaliteit van dienstverlening van de WDW is in 2018 via een inwoners- en bedrijvenpeiling gemiddeld gewaardeerd op een 7,0. In 2020 wordt een 2e meting uitgevoerd.

Daarnaast draagt een intensieve samenwerking tussen de gemeentebesturen bij aan de bestuurlijk kracht en versterking van de strategische positie in de regio. De ambtelijke ondersteuning aan het bestuur zal op dit punt professioneel moeten zijn.
Metingen in dit kader wijzen uit dat vooral Colleges hierin verbetering ervaren. Het Kwaliteitspanel heeft vastgesteld dat de metingen bij Raden hierop verbeterd moeten worden.

1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

De werkorganisatie is formeel belast met alle taken die op grond van wet- en regelgeving aan de gemeentebesturen zijn toegekend.
De uitvoering ziet in ieder geval toe op:

a. beleidsvoorbereiding;
b. uitvoering van beleid en wettelijke regelingen;
c. toezicht op aan derden uitbesteed werk;
d. handhaving van wet- en regelgeving;
e. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen, voor zover de werkorganisatie hiertoe bevoegd dan wel hiervoor gemachtigd is;
f. het verrichten van feitelijke handelingen;
g. het verrichten van bedrijfsvoeringstaken op het gebied van personeel, informatie, juridische zaken, organisatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting;
h. toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969.

1.3 Wat gaat het kosten?

De kosten van de werkorganisatie zijn gebaseerd op bestaande budgetten van Druten en Wijchen, die ingebracht worden voor personeel en alles wat het personeel nodig heeft om het werk uit te kunnen voeren, zoals ICT, vervoersmiddelen en huisvesting. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen lasten binnen en buiten een verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel betreft de verhouding tussen de hoogte van de inbreng budgetten door de beide gemeenten. De verrekening van eventuele besparingen of nadelen binnen de geoormerkte kosten van de verdeelsleutel, die de werkorganisatie realiseert, vindt plaats op basis van deze verdeelsleutel. Als gevolg daarvan kunnen middelen naar rato terugvloeien naar of - andersom - ten laste komen van de individuele gemeentelijke begrotingen.

Om de berekening van de verdeelsleutel zo zuiver mogelijk te maken, worden buiten de verdeelsleutel budgetten ingebracht, waarbij de gemeenten Druten en Wijchen duidelijk anders georganiseerd zijn. Voorbeelden hiervan zijn de buitendienst en het zwembad (personeel). Afwijkingen van kosten buiten de verdeelsleutel worden specifiek verrekend met de desbetreffende gemeente.

In hierna volgende tabel worden zowel de structurele als de incidentele baten en lasten (binnen en buiten de verdeelsleutel) in beeld gebracht.

Meerjarig overzicht baten en lasten (Bedragen x 1.000)	Verslag 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten binnen de verdeelsleutel						
Druten (35,2%)	€ 9.208	€ 9.502	€ 10.046	€ 10.299	€ 10.532	€ 10.780
Wijchen (64,8%)	€ 17.097	€ 17.492	€ 18.493	€ 18.960	€ 19.389	€ 19.844
Totaal baten binnen de verdeelsleutel	**€ 26.306**	**€ 26.994**	**€ 28.539**	**€ 29.260**	**€ 29.921**	**€ 30.624**
Baten buiten de verdeelsleutel						
Druten	€ 2.128	€ 2.069	€ 2.287	€ 2.289	€ 2.330	€ 2.364
Wijchen	€ 3.458	€ 3.316	€ 3.713	€ 3.790	€ 3.856	€ 3.919
Totaal baten buiten de verdeelsleutel	**€ 5.586**	**€ 5.384**	**€ 5.999**	**€ 6.079**	**€ 6.186**	**€ 6.283**
TOTAAL BATEN	**€ 31.892**	**€ 32.378**	**€ 34.538**	**€ 35.339**	**€ 36.107**	**€ 36.906**
Lasten binnen de sleutel						
Personeelskosten	€ 21.937	€ 21.190	€ 22.906	€ 23.185	€ 23.688	€ 24.252
Huisvesting	€ 1.226	€ 1.212	€ 1.261	€ 1.281	€ 1.308	€ 1.333
I&A	€ 3.570	€ 3.685	€ 3.817	€ 4.005	€ 4.047	€ 4.114
Overige kosten	€ 1.466	€ 1.191	€ 1.072	€ 941	€ 959	€ 978
Totaal lasten binnen sleutel	**€ 28.199**	**€ 27.279**	**€ 29.056**	**€ 29.413**	**€ 30.003**	**€ 30.677**
Lasten buiten sleutel						
Personeelskosten	€ 3.323	€ 3.314	€ 3.904	€ 3.993	€ 4.079	€ 4.161
Overige kosten	€ 1.725	€ 2.070	€ 2.096	€ 2.085	€ 2.107	€ 2.122
Totaal lasten buiten sleutel	**€ 5.048**	**€ 5.384**	**€ 5.999**	**€ 6.079**	**€ 6.186**	**€ 6.283**
TOTAAL LASTEN	**€ 33.247**	**€ 32.663**	**€ 35.056**	**€ 35.491**	**€ 36.189**	**€ 36.960**
Totaal van baten en lasten	**-€ 1.355**	**-€ 285**	**-€ 518**	**-€ 153**	**-€ 82**	**-€ 53**
Inzet bestemmingsreserve	€ 577	€ 285	€ 518	€ 153	€ 82	€ 53
Resultaat	**-€ 778**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

De begroting is structureel sluitend. Daarvoor worden de bestemmingsreserves ingezet. De inzet van de bestemmingsreserves is terug te vinden in het verloop van de reserves op pagina 19. Het saldo van de dotaties en onttrekkingen resulteert in de inzet van de bestemmingsreserves.

De lasten in de begroting 2021 zijn € 998k hoger dan in de jaarschijf 2021 uit de begroting 2020 was voorzien.
De hogere lasten komen voor een groot gedeelte (€ 802k) voort uit begrotingswijzigingen vanuit 2019 en 2020. Namelijk door cao-aanpassingen (€ 361k) en aanvullend ingebrachte budgetten (€ 441k), zoals formatie-uitbreidingen en accountantskosten. Deze aanvullende budgetten zijn ingebracht op basis van besluitvorming bij beide gemeenten.
Daarnaast heeft actualisering van de premies en indexering van de personeelsbegroting geleid tot een verhoging van € 393k. Actualisering van de activastaat leidt tot een verlaging van de kapitaallasten van € 195k ten opzichte van de jaarschijf 2021 uit de begroting 2020.

1.4 Veranderopgave

Wat willen we bereiken?

De veranderopgave van de WDW ligt in het bereiken van meerwaarde op eerder genoemde 5K's. Daarvoor voert de WDW op meerdere niveaus in de organisatie veranderingen door. Op hoofdlijn liggen deze op het gebied van digitalisering en ICT, efficiëntere en geharmoniseerde werkprocessen en ontwikkeling van medewerkers voor wat betreft houding, gedrag en vaardigheden.

Risico's

De WDW inventariseert jaarlijks de risico's in de organisatie. De risico-inventarisatie van begin 2020 geeft het volgende beeld.

Rubricering van de risico's naar top 3 mogelijk nadelige effecten:

1. Voortgang veranderproces
2. Verbetering bedrijfsvoering
3. Voortgang procesharmonisatie

Rubricering van de risico's naar top 3 oorzaken:

1. Competenties van de formatie
2. Knellende formatie
3. ICT-capaciteit

De risicoanalyse van 2020 bevestigt het beeld van 2019. Via de informatiesessies hebben wij uw Raad daarvan in 2019 op de hoogte gesteld.

De competenties van de formatie als ook de slagkracht op ICT-gebied beperkt ons in het verbeteren van de bedrijfsvoering, de digitalisering en het rationaliseren en harmoniseren van bedrijfsprocessen. Efficiëntie en tijdwinst blijft daardoor achter.
De knellende formatie maakt de werkdruk hoog. Medewerkers slagen er net in de reguliere dienstverlening en ambities uit de collegeprogramma's te realiseren. Tijd voor innovatie is nauwelijks aanwezig.
Dit vertraagt de realisatie van de meerwaarde (5K's) en de taakstelling van de WDW.

Wat gaan we daaraan doen?

Competenties van de formatie

De opgaven waar we voor staan vragen kwaliteiten van mensen waar zij niet altijd over beschikken. De competenties van de formatie zijn in kaart gebracht in 2019. De hoofdlijn is met de Raden besproken tijdens de informatiesessie in november.

De competenties van de formatie zijn in de basis onvoldoende voor de veranderopgave waarvoor we staan. Daarbij past het onderscheid tussen vakkundigheid en gedrag en houding. Als het gaat om vakkundigheid hebben we veel professionals aan boord. Als het gaat om gedrag, gelet op de 5K's en de kernwaarden zoals vastgesteld in het bedrijfsplan, is de basis te mager. Dit is wel ontwikkelbaar, omdat er sprake is van veel potentieel. Ontwikkeling van personeel kost tijd en zal daarom vertraging opleveren in de voortgang van het veranderproces.

Om dit risico het hoofd te bieden werken we langs twee sporen. Het voornaamste spoor betreft het intensiveren van trainingen en opleidingen gericht op de gewenste houding en het gewenste gedrag. Ook de teamcoaches hebben een nadrukkelijke rol in deze. En indien nodig wordt ook tijdelijk extra sturing georganiseerd om deze ontwikkeling op gedrag vlot te trekken. Daarnaast wordt bij structureel achterblijvende ontwikkeling ingezet op afvloeiing van personeel.

ICT

Met de fusie hebben we de integratie mogelijk gemaakt en inmiddels is de aandacht verlegd naar het verdergaand digitaliseren, rationaliseren, harmoniseren en optimaliseren.
Hiermee realiseren we schaalvoordelen en verbetering van dienstverlening. Ook gegeven de technologische ontwikkelingen en digitale samenleving kunnen we niet achterblijven. De automatisering hebben we goed ondergebracht bij de IRvN. Informatisering gaat over organisatieontwikkeling. Verbetering van werkprocessen en informatievoorziening. Dit vraagt om capaciteit en competenties die in staat zijn samen met de organisatie tot herontwerp van de processen te komen en dit te vertalen naar ICT-toepassingen. Projecten moeten worden opgestart en gerealiseerd. De ontwikkelcapaciteit moet worden versterkt en uitgebreid. Met uitbreiding kan het tempo worden verhoogd en de resultaten inclusief taakstelling worden gerealiseerd.

Concreet gaan we ons richten op de volgende activiteiten:
- Harmonisatie van werkprocessen bij publiekzaken in relatie tot klantmanagement, vergunningen, burgerzaken, schuldhulpverlening.
- Harmonisatie van werkprocessen backoffice jeugd en participatie sociaal domein.
- Harmonisatie en optimalisatie van financieel administratieve processen.
- Faciliteren en implementeren omgevingswet.
- Informatievoorziening naar burgers en bedrijven via zelfservice en informatieportalen.
- Handmatige processen en informatievoorziening vervangen door meer digitale toepassingen.
- Digitaliseren documentenstromen en archivering.
- Borgen informatieveiligheid.
- Rationalisering van het applicatielandschap.

Met de huidige ICT-formatie zijn we in staat om te beheren en minimaal projecten te realiseren. De competenties om de vernieuwing en de projecten te realiseren hebben we onvoldoende in huis.

In het begrotingsjaar 2021 willen wij de formatie met 4 fte (ongeveer € 300.000) uitbreiden. De profielen van deze fte's omvatten informatiemanagement, projectmanagement en datamanagement. Dit is een capaciteit die we voor de komende jaren structureel in huis moeten hebben. Investeren in ICT zal indirect de realisatie van de efficiëntie en de taakstelling van de WDW mogelijk maken. In onze digitale samenleving zal dit structureel nodig blijven.

Realisatie van de bovenstaande activiteiten is een meerjarig plan. Hiervoor zal in 2020 informatiebeleid worden geformuleerd met een bijbehorend programma.

Wat gaat het kosten?

Competenties van de formatie

Voor het ontwikkelen en afvloeien van ons personeel ramen wij voor 2021 eenmalig een bedrag van € 1.000.000. Dat is zichtbaar in het bestedingsplan in paragraaf 1.6. Dit bedrag is nog niet verwerkt in de begrotingscijfers van paragraaf 1.3.

ICT

Voor de ICT-projecten die we realiseren moet een businesscase worden gemaakt. Dat wil zeggen dat de investeringen die we in ICT doen resultaat opleveren in de vorm van reductie van de formatie en de kosten in de dienstverlening en werkprocessen in de diverse domeinen. De extra structurele ICT kosten neemt de WDW in de eigen taakstelling mee en dat resulteert dus niet in een verhoging van de gemeentelijke bijdragen.
Zie hiervoor de tabel inzake de taakstelling in de paragraaf Bedrijfsvoering.

1.5 Externe ontwikkelingen

Buiten de reguliere dienstverlening en de veranderopgave, komen er externe ontwikkelingen op ons af. Daarmee bedoelen we ontwikkelingen vanuit wet- en regelgeving, landelijke en lokaal maatschappelijke ontwikkelingen.

Woningbouwopgave Druten en Wijchen (fase 1 vanaf 2021)

De woningbouw stagneert en vraagt om versnelling. De versnelde woningbouwopgave betekent voor Wijchen en Druten respectievelijk 1.500 en 950 woningen in de periode 2020-2030. Dit betekent een gemiddelde uitzetting van het totaal aantal woningen van ca. 10%.

De versnelling van de woningbouwopgave heeft consequenties voor de beide gemeenten en de ambtelijke inzet van de WDW voor de korte en lange termijn. Niet alleen op het gebied van bouwen maar dwars door de organisatie heen. Op sociaal, cultureel en maatschappelijk terrein, onderwijs, verenigingen, bedrijven, winkels, werkgelegenheid, sociale structuur, ouderen- en jongerenzorg en dienstverlening.

De WDW kiest voor een programmatische aanpak. Per programma maken wij inzichtelijk wat dit voor Druten en Wijchen betekent. Met de opmaak van de begroting 2021 zijn de consequenties voor 2021 en volgende jaren nog niet in beeld.
We komen hiervoor met een begrotingswijziging WDW in 2021, voorafgaand aan de perspectiefnota van beide gemeenten.

In control statement

Op dit moment is er een wetswijziging in de maak als het gaat om rechtmatigheid in de jaarrekeningen van gemeenten. Colleges worden opgedragen zelf een rechtmatigheidsverantwoording te geven. Deze wetswijziging gaat in vanaf het boekjaar 2021 of 2022.

De accountant geeft in deze situatie alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening inclusief de opgenomen rechtmatigheidsverantwoording door het College.
In dit kader verandert ook de rol van de Raad. Daar waar de Raad eerst de kaders en normen meegeeft aan de controle door de accountant, geeft de Raad in de nieuwe situatie ook de kaders en normen mee voor de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording past in de beweging naar een ‘in control statement’, afgegeven door het College. Daarbij is het de bedoeling dat het College vanuit de control op rechtmatigheid in de kritieke bedrijfsprocessen, steeds meer opschuift naar control op doelmatigheid en doeltreffendheid in de bedrijfsprocessen.

Deze wetswijziging brengt meer controlewerkzaamheden met zich mee. Tegelijkertijd zullen de inspanningen van de accountant gradueel af gaan nemen.
In 2021 wordt meer duidelijk over wanneer de wetswijziging exact van kracht gaat. Mocht dit consequenties hebben voor de formatie, nemen we dat mee in de begrotingswijziging WDW in 2021, voorafgaand aan de perspectiefnota van beide gemeenten.

1.6 Bestedingsplan 2021

De bestaande budgetten zijn bij de start van de WDW door beide gemeenten ingebracht. Deze budgetten zijn voldoende om bestaand beleid met betrekking tot de bedrijfsvoering uit te kunnen voeren. Als er nieuwe ontwikkelingen zijn met financiële gevolgen heeft de WDW zelf geen mogelijkheden om dat op te vangen binnen de bestaande budgetten. Een voorbeeld daarvan is een cao-aanpassing.

Als er ontwikkelingen zijn die de WDW inzichtelijk heeft en die leiden tot een begrotingsaanpassing, wordt dat weergegeven op het onderstaande bestedingsplan. Op dit bestedingsplan zijn bestedingen weergegeven die de WDW voornemens is te gaan doen, maar waarvoor nog geen budget beschikbaar is. Deze bestedingen zijn nog niet verwerkt in het meerjarig overzicht van baten en lasten. Aan beide gemeenten wordt akkoord middels de zienswijze gevraagd voor een begrotingswijziging.

I = Incidenteel (bedragen x 1.000) **S = Structureel (bedragen x 1.000)**	**Binnen verdeelsleutel**	**2021 I**	**2021 S**
Woningbouw	Ja		**PM**
Frictiekosten personeel	Ja	**€ 1.000**	
ICT		**€ 213**	
Totalen incidentele en structurele effecten ***(verwerken via Begrotingswijziging 2021)***		**€ 1.213**	**€ -**

Voor de woningbouwopgave volgt een separaat voorstel. Voor de frictiekosten personeel (opleiden en afvloeiingsregelingen) is een inschatting gemaakt van het eenmalig benodigde budget.
Om de taakstelling te kunnen realiseren is voor ICT een eenmalig budget benodigd in 2021 (zie paragraaf 4.1 Taakstelling). Dit wordt terugverdiend met de realisatie van de taakstelling vanaf 2022.

2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de Gemeenschappelijke Regeling WDW om onvoorziene niet-structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

2.1 Waar liggen de financiële risico's?

Volgens artikel 15 van de Gemeenschappelijke Regeling Werkorganisatie Druten-Wijchen (GR) ligt de financiële verantwoordelijkheid bij de beide gemeenten. De gemeenten dragen er zorg voor dat de werkorganisatie te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te voldoen. De financiële risico's zijn dan ook voor rekening van beide gemeenten.

In totaal bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 823k. Dat bedrag is samengesteld uit de onderstaande (grootste) risico's voor de WDW.

Het grootste risico van de WDW is langdurig ziekteverzuim. Dit blijft een punt van aandacht voor de WDW. Als dit langdurig is, wordt daarvoor ingehuurd. De WDW heeft middelen om inhuur ten gevolge van ziekteverzuim op te vangen (€ 250k). Het risico bestaat dat dit onvoldoende is.
Kans: 90%
Financieel gevolg: € 750k
Risico: € 675k

Daarnaast vormt het aantal opgebouwde verlofuren als gevolg van formatietekort een risico. Er moet een balans worden gevonden tussen uitbetalen en verlofstuwmeren. Dit leidt tot een financieel risico.
Kans: 90%
Financieel gevolg: € 20k
Risico: € 18k

Met de invoering van de AVG loopt de WDW risico. Op het moment dat er een incident plaatsvindt met overtreding van de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een boete opleggen. De kans daarop is klein. De AP gaat in geval van een datalek eerst in gesprek met partijen voordat een officieel onderzoek wordt gestart. Als er eventueel een officieel onderzoek wordt gestart hoeft dat niet te leiden tot een boete. Een boete opleggen gebeurt alleen in het uiterste geval. De boete kan oplopen tot 4% van de "wereldwijde" omzet met een maximum van € 20mln.
Kans: 10%
Financieel gevolg: € 1,3mln
Risico: € 130k

Ten tijde van het begrotingsproces heeft zich een risico voorgedaan waarmee nog geen rekening is gehouden. Namelijk de uitbraak van het coronavirus wereldwijd. Er zijn door de Nederlandse overheid ingrijpende maatregelen genomen om de verspreiding van dit virus onder controle te krijgen. Deze maatregelen en mogelijke maatregelen die nog volgen hebben naar verwachting belangrijke financiële gevolgen voor instellingen in Nederland. Deze gevolgen zijn op dit moment nog niet te overzien. De door de Nederlandse overheid genomen maatregelen kunnen impact hebben op de ontwikkeling van de baten en lasten en daarmee de ontwikkelingen van het resultaat van de Werkorganisatie Druten Wijchen.

2.2 Reserves en voorzieningen

Volgens artikel 19 van de GR worden reserves en voorzieningen overeenkomstig de door het bestuur daartoe uitgevaardigde richtlijnen gevormd. Deze richtlijnen zijn opgenomen in de nog door het bestuur vast te stellen Nota reserves en voorzieningen.
De werkorganisatie houdt in haar begroting rekening met bestemmingsreserves ter afdekking van toekomstige tekorten.

2.3 Kengetallen financiële positie

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn kengetallen voor de financiële positie benoemd. Deze kengetallen moeten verplicht worden opgenomen in deze paragraaf. Van deze kengetallen is er maar één relevant voor Werkorganisatie Druten-Wijchen, namelijk de structurele exploitatieruimte.

De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte Werkorganisatie Druten-Wijchen heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Kengetal (in %)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Volgens de begroting 2021 en verder is de structurele exploitatieruimte van Werkorganisatie Druten-Wijchen matig (norm provincie Gelderland = 0%). De werkorganisatie is dus matig in staat om voor langere tijd financiële tegenvallers op te vangen. De reden daarvoor is dat de begroting structureel sluitend is (eindigend op 0). De begrote baten (gemeentelijke bijdragen) dekken de begrote lasten volledig.

Zoals eerder aangegeven zijn afwijkingen (financiële risico's) voor rekening van beide gemeenten.

3. Paragraaf Financiering

De paragraaf financiering gaat over de manier waarop de Werkorganisatie Druten Wijchen wordt gefinancierd en de risico's die zich daarbij voordoen. De financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) bevat het beleid hiervoor.

3.1 Financiering

De beide gemeenten dragen er zorg voor dat de werkorganisatie te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen te voldoen. Op basis van de door het bestuur vastgestelde begroting ontvangen de gemeenten voor 1 februari van het begrotingsjaar een factuur voor de bijdrage van het betreffende jaar. Deze bijdrage wordt in kwartaaltermijnen geïncasseerd.

3.2 Rekening courant

De werkorganisatie heeft bij de Bank Nederlandse Gemeenten een rekening courant. Vooralsnog is hier geen kredietarrangement aan verbonden. Dit betekent dat een negatief saldo niet is toegestaan.
Een tijdelijk overschot aan liquide middelen wordt in rekening courant aangehouden ten behoeve van het dagelijkse betalingsverkeer. Boven een drempelbedrag van € 250.000 worden overtollige middelen bij het Rijk gestald (schatkistbankieren).

3.3 Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De wet Fido (Financiering decentrale overheden) bevat een kasgeldlimiet en een renterisiconorm die een grens stelt aan financiering op korte termijn respectievelijk lange termijn.
Het is de werkorganisatie niet toegestaan om een negatief banksaldo te hebben of anderszins geld te lenen. Omdat renterisico zich niet voordoet zijn de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet van toepassing.

4. Paragraaf Bedrijfsvoering

4.1 Taakstelling

Bij de opstart van de ambtelijke fusie heeft de WDW vanaf 2022 een taakstelling meegekregen. De gedachte erachter is dat de WDW vanuit schaalvoordelen efficiënter moet kunnen werken. Het bereiken van schaalvoordelen is dan ook onderwerp van de veranderopgave.

In de zienswijzen bij de begroting 2020 hebben de beide gemeenteraden aangegeven dat het bestuur van de WDW richting geeft aan deze taakstelling bij de begroting 2021.
Onderstaande is een overzicht van de wijze waarop wij deze taakstelling gaan invullen.

Domein	**2021**		**2022**		**2023**	
(Bedragen x 1.000)	**fte**	**bedrag**	**Fte**	**bedrag**	**fte**	**bedrag**
totaal domein BSP	-3,00	-€ 63	-0.30	-€ 64		-€ 43
totaal domein Sociale leefomgeving			-3,00	-€ 207		
totaal domein Publiekszaken			-1,00	-€ 69	-1,00	-€ 69
totaal domein Bedrijfsvoering	4,00	€ 276	-2,00	-€ 138	-0,50	-€ 35
totaal domein Fysieke leefomgeving			-1,50	-€ 104	-1,50	-€ 104
Totaal structureel	**1,00**	**€ 213**	**-7,80**	**-€ 581**	**-3,00**	**-€ 250**
Cumulatief structureel	1,00	€ 213	-6,80	-€ 368	-9,80	-€ 619
Taakstelling				-€ 520		-€ 565
+/- op taakstelling				**-€ 152**		**€ 54**

In bovenstaand overzicht is rekening gehouden met het natuurlijke verloop van medewerkers in de WDW-organisatie of met flexibele invulling van fte's. Dit maakt de taakstelling hard.
Randvoorwaarde daarbij is dat de operaties zoals globaal beschreven bij hierna volgende toelichting daadwerkelijk doorgang krijgen.

4.2 Toelichting 2021

- In het domein Bestuur, Strategie en Projecten besparen we 3 fte aan interne coaches structureel vanaf 2021. Dit vormen we om naar externe coaching. In 2021 huren we 1 fte aan externe coaching in. In 2022 is dit 0,67 fte en in 2023 is dit 0,5 fte.
- In 2021 doet de WDW een extra formatieve uitzetting in het domein bedrijfsvoering om de ICT-capaciteit op orde te krijgen.
  Met deze extra capaciteit loopt de WDW gelijk met de structurele ICT kosten, vergeleken met landelijke benchmarks voor gemeenten.
- De uitzetting ICT is noodzakelijk om efficiënter te kunnen werken om zo de taakstelling überhaupt te kunnen realiseren. Daarmee neutraliseren we een hoog risico in de veranderopgave, die ten grondslag ligt aan deze taakstelling.
- De extra ICT-capaciteit vangt de WDW zelf op in haar taakstelling (business case gedachte). De formatieve ICT-uitbreiding is daarmee structureel gedekt.

4.3 Toelichting 2022-2023

- Forse efficiëntie winst in 2022 wordt gerealiseerd door de voorgenomen beleidsharmonisatie in het Sociaal Domein. Eenzelfde beleid maakt gerationaliseerde en geharmoniseerde werkprocessen mogelijk binnen de backoffice en tussen frontoffice en backoffice.
  Een goede ICT-ondersteuning in de werkprocessen realiseert efficiëntie, meer control en kwalitatief voordeel.
- De efficiëntie winsten bij bedrijfsvoering zitten op rationalisatie van administratieve processen.
- De efficiëntie winsten in het domein Fysieke leefomgeving zit in een organisatorische herinrichting tussen de teams.
- In 2022 loopt de WDW enigszins achter op de afgesproken taakstelling. Dit wordt ingelopen in 2023.

5. Financiële begroting

5.1 Structureel

Meerjarig overzicht baten en lasten (Bedragen x 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten Programma 1 Dienstverlening	**34.538**	**35.339**	**36.107**	**36.906**
Lasten Programma 1 Dienstverlening	**34.911**	**35.491**	**36.189**	**36.960**
Saldo van baten en lasten	**-373**	**-153**	**-82**	**-53**
Inzet bestemmingsreserve	373	153	82	53
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

Bovenstaand overzicht laat de structurele begroting van de werkorganisatie per programma zien. Voor 2021 is de begroting wederom ingedeeld in één programma.

5.2 Incidenteel

Het incidentele perspectief is gebaseerd op het bedrijfsplan. Het implementatiebudget bedraagt in totaal € 4.035k. Dit is een incidenteel budget. Een substantieel deel van het implementatiebudget is al benut. Met de tussentijdse rapportages en de jaarrekening wordt de uitputting van dit budget inzichtelijk gemaakt. Dit budget is opgenomen in de reserve implementatiebudget. De baten en lasten worden verrekend via deze bestemmingsreserve implementatiebudget. Naar verwachting is nog een klein gedeelte benodigd in 2021.

Meerjarig overzicht baten en lasten (Bedragen x 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten Programma 1 Dienstverlening	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten Programma 1 Dienstverlening	**145**	**0**	**0**	**0**
Saldo van baten en lasten	**-145**	**0**	**0**	**0**
Inzet bestemmingsreserve	145	0	0	0
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

6. Reserves

6.1 Verloop van reserves

2021

Bedragen (x € 1.000)	1-1-2021	Dotatie	Onttrekking	31-12-2021
Egalisatiereserve Verlof	204	0	159	45
Egalisatiereserve kwaliteitsfonds	0	179	179	0
Egalisatiereserve periodiek verschil	150	85	235	0
Reserve implementatie	145	0	145	0
Afschrijvingsreserve ICT	508	83	147	444
Totaal	**1.007**	**347**	**864**	**489**

2022

Bedragen (x € 1.000)	1-1-2022	Dotatie	Onttrekking	31-12-2022
Egalisatiereserve Verlof	45	0	45	0
Afschrijvingsreserve ICT	444	36	144	336
Totaal	**489**	**36**	**189**	**336**

2023

Bedragen (x € 1.000)	1-1-2023	Dotatie	Onttrekking	31-12-2023
Afschrijvingsreserve ICT	336	0	82	255
Totaal	**336**	**0**	**82**	**255**

2024

Bedragen (x € 1.000)	1-1-2024	Dotatie	Onttrekking	31-12-2024
Afschrijvingsreserve ICT	255	0	53	202
Totaal	**255**	**0**	**53**	**202**

6.2 Toelichting reserves

Egalisatiereserve verlof

In de CAR-Uwo is opgenomen dat indien er sprake is van het verlenen van ontslag een recht op vergoeding ontstaat voor nog niet opgenomen verlof/spaaruren. Betrokken gemeenten hebben per 31 december 2017 ontslag verleend aan betrokken ambtenaren, die per 1 januari 2018 zijn aangesteld in de WDW.
De betreffende vergoeding is per gemeente specifiek berekend en als verplichting overgezet naar de WDW. Ter afdekking van het tekort in de personele begroting wordt jaarlijks volgens de in 2018 opgestelde begroting een gedeelte onttrokken. In 2022 is deze reserve uitgeput.

Egalisatiereserve kwaliteitsfonds

Het kwaliteitsfonds wordt gevuld uit openstaande vacatureruimte en vergoedingen van derden, o.a. UWV. De benodigde middelen voor personele doeleinden worden onttrokken.

Egalisatiereserve periodiek verschil

De ingebrachte loonsom van beide gemeenten is bepaald op het maximum van een schaal (maximale periodiek). De geraamde loonsom daarentegen is berekend tegen schaal en werkelijke periodiek. Het verschil wordt gestort in deze reserve en wordt ingezet ter dekking van personele lasten.

Reserve implementatie

De reserve implementatie is gekoppeld aan het implementatiebudget uit het incidenteel perspectief (paragraaf 5.2). Wanneer de implementatie niet in zijn geheel wordt afgerond in 2020, dan blijft het restant van het incidentele budget achter in de reserve voor uitvoering en dekking in 2021 en verder.

Afschrijvingsreserve ICT

De afschrijvingsreserve ICT wordt gevoed door een compensatie voor kapitaallasten vanuit de iRvN. Deze reserve wordt ingezet ter afdekking van toekomstige kapitaallasten voor de automatiseringskant van de ICT.

7. Investeringen 2021

De onderstaande vervangingen zijn bepaald vanuit de inbreng van beide gemeentes. De daadwerkelijke inzet op ICT gebied wordt geharmoniseerd in een nog op te stellen IT programma.

ICT	Bedrag 2021 (€)
Informatisering (actualisatie volgt via IT programma)	764.950
Totaal	**764.950**

Voertuigen en materieel	Bedrag 2021 (€)
Schaftmateriaal wagen 1 en 11	27.500
Zoutoplosser en voorraadvat Druten	28.000
Rolbezem	21.750
GMS punten Druten	38.700
voertuig 8	45.000
voertuig 10	45.000
voertuig 12	45.000
voertuig 16	45.000
Volkswagen Transporter	50.000
Versnipperaar + wagen	35.000
Sneeuwploeg 7 en 8	20.000
Totaal	**400.950**

8. EMU

	BEREKENING EMUSALDO	2020	2021	2022
	Omschrijving	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
		Volgens begroting 2020	Volgens begroting 2021	Volgens meerjaren raming in begroting 2021
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-285	-518	-153
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	781	671	845
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	0	0	0
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	647	1.166	652
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties **niet op exploitatie verantwoord**	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0	0	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo		**-152**	**-1.013**	**40**

WDW

Jaarstukken 2019

WERKORGANISATIE
Druten Wijchen

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2019 van de gemeenschappelijke regeling WDW. In deze jaarstukken doen wij verslag van de in 2019 uitgevoerde werkzaamheden van onze werkorganisatie.

Onze inzet is gericht op vijf strategische doelstellingen (5k's):
1. Verhogen van Kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering.
2. Verbeteren van de bestuurlijke Kracht in de regio.
3. Verminderen van de Kwetsbaarheid.
4. Verbeteren van Kansen voor medewerkers.
5. Verminderen en beheersen van Kosten.

De werkzaamheden binnen de WDW liggen in hoofdzaak op het realiseren van ambities uit de collegeprogramma's, de reguliere dienstverlening, de veranderopgave en het inspringen op landelijke of lokale ontwikkelingen (in wet- en regelgeving).
De opgaven op deze gebieden geeft een hoge werkdruk in de organisatie.

Voor wat betreft de veranderopgave, is er gewerkt aan de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie. De ambtelijke werkprocessen zijn bekeken op mogelijkheden voor harmonisatie. Binnen de teams is daarin veel gerealiseerd in 2019.
Organisatiebreed worden grote harmonisatieprojecten opgezet voor bedrijfskritieke processen, waarbij veelal ook sprake is van de doorontwikkeling van de ICT.
In dat verband wordt kritisch gekeken naar harmonisatie van het applicatielandschap.

Begin 2019 heeft de WDW een organisatiebrede risicoanalyse uitgevoerd.
Twee risico's zijn als kritiek naar voren gekomen en werken nadelig uit op de voortgang van het veranderproces en de realisatie van het bedrijfsplan.
1. De onderbezetting van het ICT-team.
2. De personele fricties.

In de informatiesessies in 2019 zijn de Raden hiervan op de hoogte gesteld.

In 2019 is de taakstelling voor WDW in kaart gebracht. De uitwerking van de taakstelling is opgenomen in de begroting 2021. Het opplussen van de ICT-bezetting als risicomaatregel is in de taakstelling van de WDW meegenomen (business case).

In 2019 is de implementatie van de omgevingswet opgepakt. Dit heeft een belangrijk effect op de beleidsharmonisatie binnen de ruimtelijke ordening.
Vanwege de beëindiging van het beleidsmodel in het Sociaal Domein in Wijchen, is eind 2019 het gesprek gestart om ook op dit gebied tot beleidsharmonisatie te komen.

Ziekteverzuim blijft een issue binnen de WDW. Het kortlopend ziekteverzuim geeft een gemiddeld beeld. Het langlopend ziekteverzuim is hoog. In 2019 is de monitoring hierop verscherpt in samenwerking met de Arbodienst.

Directie WDW

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Jaarverslag 5

1. Programma Dienstverlening 5

1.1 Wat wilden we bereiken? 5

1.2 Wat hebben we ervoor gedaan? 6

1.3 Wat heeft het gekost? 8

1.4 Toelichting verschil baten en lasten rekening en begroting 8

2. Paragraaf Bedrijfsvoering 13

2.1 Stand van zaken 13

2.2 Doorkijk naar 2020-2021 14

3. Paragraaf Weerstandsvermogen 15

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 15

4. Paragraaf Financiering 17

4.1 Financiering 17

4.2 Rekening courant 17

4.3 Kasgeldlimiet en renterisiconorm 17

4.4 Risicobeheer van de financieringsportefeuille 17

5. Paragraaf Investeringen 18

6. Paragraaf verbonden partijen 18

Jaarrekening 20

7. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 20

7.1 Inleiding 20

7.2 Waarderingsgrondslagen balans 20

7.3 Grondslagen van resultaatbepaling 21

8. Resultaat 22

8.1 Rekening van baten en lasten 22

8.2 Resultaat 2019 ten opzichte van begroting 2019 23

9. Balans en toelichting 26

9.1 Activa 28

9.2 Passiva 30

9.3 Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen 33

9.4 Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum 33

10 EMU 34

11 Wet normering topinkomens 35

Jaarverslag

1. Programma Dienstverlening

1.1 Wat wilden we bereiken?

Reguliere dienstverlening
De werkorganisatie is formeel belast met alle taken die op grond van wet- en regelgeving aan de gemeentebesturen zijn toegekend. De uitvoering ziet in ieder geval toe op:
a. beleidsvoorbereiding;
b. uitvoering van beleid en wettelijke regelingen;
c. toezicht op aan derden uitbesteed werk;
d. handhaving van wet- en regelgeving;
e. het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen, voor zover de werkorganisatie hiertoe bevoegd dan wel hiervoor gemachtigd is;
f. het verrichten van feitelijke handelingen;
g. het verrichten van bedrijfsvoeringstaken op het gebied van personeel, informatie, juridische zaken, organisatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting;
h. toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969

In de kern verloopt de kwaliteitsverbetering in de reguliere dienstverlening langs de weg van professionalisering van organisatie en personeel (veranderopgave).

De kwaliteit van de externe dienstverlening meten we langs de weg van de burger- en opiniepeiling. In 2018 is hiervoor de 0-meting gedaan.
Eind 2019 is de 1-meting in voorbereiding gegaan. Voor de zomer 2020 verwachten we hiervan de uitkomsten. U wordt daarvan op de hoogte gesteld via een informatienota.
In 2019 is een start gemaakt met het meten van de kwaliteit van bestuursondersteuning en regionale kracht met behulp van een kwaliteitspanel (afvaardiging Raden en Colleges).

Vanaf 2020 nemen we de metingen standaard op in de P&C stukken van de WDW.

Veranderopgave
De veranderopgave verloopt via een 4-tal sporen.
1. De basis op orde (procesharmonisaties)
2. Zelforganisatie en teamontwikkeling
3. Visie en strategie, beleid
4. Persoonlijk en teamleiderschap

Begin 2019 is een organisatiebrede risicoanalyse uitgevoerd. Daaruit komen twee kritieke risico's naar voren voor de veranderopgave.
- De formatie van het ICT-team
- Kwalitatieve fricties in het personeelsbestand.

Beide risico's hebben de voortgang in de veranderopgave in 2019 vertraagd.

Dit geldt vooral voor de sporen basis op orde (op het gebied van ICT) en zelforganisatie en teamontwikkeling. Tijdens de informatiesessies met de Raden is hierover gesproken.

De formatie van ICT is onvoldoende op sterkte om het tempo en de gewenste projecten te realiseren. Dit betreft niet alleen de capaciteit, maar ook de competenties om de grote informatieprojecten vorm te geven en te kunnen realiseren.
De veranderopgave waar we voor staan vraagt andere kwaliteiten van onze medewerker(st)ers.
In het onderstaande onder 1.2 geven we aan wat in 2019 is gedaan om deze risico's het hoofd te bieden.

Uitvoering van de Collegeprogramma's
In 2019 is de voortgang van beide collegeprogramma's gemonitord. We lopen hier op schema. De specifieke voortgang van de Collegeprogramma's wordt verantwoord in de programmabegroting en -rekening van de gemeenten Druten en Wijchen.

Externe ontwikkelingen
In 2019 is een voortvarende doorstart gemaakt met de implementatie van de omgevingswet, die vanaf 2021 ingaat.
Eind 2019 zijn de eerste voorbereidende gesprekken gestart rondom de nationale woningbouwopgave waarvoor Wijchen en Druten staan.
Tevens is een start gemaakt met de voorbereidingen rondom de rechtmatigheidsverantwoording en de doorontwikkeling naar een 'in Control statement', dat vanaf 2021 of 2022 moet worden afgegeven door de Colleges.

1.2 Wat hebben we ervoor gedaan?

Reguliere dienstverlening
In het domein Publiekzaken zijn een aantal zaken opgepakt om de kwaliteit van dienstverlening naar inwoners en bedrijven te versterken. Deze liggen op het vlak van fysieke en digitale dienstverlening.
Als meest belangrijke noemen we het volgende.

Er wordt gestaag gewerkt aan het harmoniseren van de websites. Zo worden formulieren gedigitaliseerd en is E-herkenning (voor bedrijven) en EIDAS (europese DigiD) in 2019 geharmoniseerd.

In 2019 is er ook gestart met een Newsroom. In een Newsroom worden alle berichten uit de media in de gaten gehouden. Daarmee wordt inzichtelijk wat speelt in de media, bij opiniemakers en bij inwoners. Op die manier worden off- en online communicatie en luisteren en praten op één fysieke plek bij elkaar gebracht. De omgeving wordt in de organisatie gehaald en (het beleid en het verhaal van) de organisatie wordt naar buiten gebracht. Er vindt signalering, monitoring, duiding en deling van informatie plaats.

Daarnaast zijn in 2019 verdere stappen gezet ten aanzien van de harmonisatie van de front office, oftewel: het Klant Contact Centrum (KCC). Van diverse kengetallen zijn we teruggegaan naar één 088 nummer voor alle medewerkers en 1 hoofdnummer. Ook is ervoor gekozen dat inwoners rechtstreeks de betreffende ambtenaar kunnen bereiken voor een snellere afwikkeling van zaken. Verder is er één KlantContactSysteem (KCS) ingericht. Hierdoor ontstaat er meer eenduidigheid en minder beheer wat de WDW versterkt in haar klantgerichtheid en in de groei naar één organisatie.

Veranderopgave

Basis op orde en beleid/procesharmonisatie

Als het gaat om de basis op orde is er binnen teams in 2019 veel bereikt. Als meest belangrijke noemen we hier de volgende:

- Aanpak schuldhulpverlening.
- Verplichte GGZ in de wijk.
- Regionale programma's vertaald naar Druten Wijchen (bv Maartensschool).
- Inclusieagenda.
- Druten werkt/Wijchen werkt.
- Doelgroepenvervoer.
- Wijkgericht werken Druten en Wijchen identiek ingericht.
- Duurzaamheid benaderen vanuit één visie voor Druten en Wijchen.
- Samenvoegen bestuurlijk overleg brandweer met Openbare Orde en Veiligheid.
- Geharmoniseerde OOV-artikelen in de plaatselijke APV's.
- Hetzelfde integraal meerjaren veiligheidsbeleid.
- Ambtelijke ondersteuning voor AB VRGZ en DVO.
- Aanpak ondermijning.
- Voor beide gemeenten een JOS (jongeren op straat) overleg ingevoerd.
- Invoering ambtelijk zorg en veiligheidsoverleg voor Druten en Wijchen.
- Eenzelfde werkwijze rondom verbonden partijen.
- Subsidieverwerving (voor beide gemeenten opgepakt).
- Strategisch kompas (voor beide gemeenten opgepakt).
- Dossier arbeidsmigranten.
- Bestuurlijke besluitvorming en persstukken en publicaties.
- Eenzelfde financiële verordening als opstap naar eenzelfde P&C-cyclus.
- Beleids- en uitvoeringsvoorstellen identiek voor beide Colleges.

De harmonisatie op het ICT-gebied blijft achter. Dat betreft met name de harmonisatie van het applicatielandschap, een effectieve informatievoorziening en een efficiënte en geautomatiseerde werkprocesondersteuning voor medewerkers. Het voorgenomen ICT-programma als grondlegger daarvoor is in 2019 niet volledig gerealiseerd.

Dit heeft effect op de kwaliteit van dienstverlening en de efficiëntie van de bedrijfsvoering en vormt daarmee een afbreukrisico in de voortgang van de veranderopgave.
De benodigde financiële injectie in het ICT-team neemt de WDW in haar eigen taakstelling mee en leidt niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen (zie begroting 2021).

Zelforganisatie en teamontwikkeling

De veranderaanpak en beleid ten aanzien van zelforganisatie is verder uitwerkt en werpt vruchten af. De ontwikkelstappen met bijbehorende acties zijn vastgesteld en worden actief gevolgd en geëvalueerd. Daarnaast is instrumentarium ontwikkeld om teams in hun ontwikkeling actief te ondersteunen.

Teamcoaches hebben een nadrukkelijke rol in deze ontwikkeling. In 2019 is deze rol verder verstevigd door gebruik te maken van externe coaching. Daar waar binnen teams de resultaten achterblijven wordt tijdelijk extra sturing georganiseerd om de teamvolwassenheid te intensiveren.

De opgaven waar we voor staan vragen kwaliteiten van mensen waar zij niet altijd over beschikken. Om dit risico het hoofd te bieden werken we langs twee sporen. Het voornaamste spoor betreft het intensiveren van trainingen en opleidingen gericht op de gewenste houding en het gewenste gedrag. Daarnaast wordt bij structureel achterblijvende ontwikkeling ingezet op afvloeiing van personeel. Ontwikkeling van personeel kost tijd en geld. In de begroting 2021 wordt dit verder uitgewerkt.

1.3 Wat heeft het gekost?

Overzicht baten en lasten (Bedragen x 1.000)	Jaarverslag 2018	Begroting 2019	Jaarverslag 2019	Verschil
Totaal baten	€ 34.397	€ 31.892	€ 31.892	€ 0
Totaal lasten	€ 31.163	€ 32.104	€ 33.247	-€ 1.143
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**€ 3.234**	**-€ 212**	**-€ 1.355**	**-€ 1.143**
Inzet bestemmingsreserves	-€ 3.724	€ 212	€ 577	€ 365
Gerealiseerd resultaat	**-€ 490**	**€ 0**	**-€ 778**	**-€ 778**
Budgetoverheveling I&A	€ 0	€ 0	€ 94	-€ 94
Nog te verrekenen bijdrage	**-€ 490**	**€ 0**	**-€ 872**	**-€ 872**

1.4 Toelichting verschil baten en lasten rekening en begroting

Omschrijving (Bedragen x 1.000)	Binnen sleutel	Buiten sleutel	Totaal 2019
TOTAAL BATEN	**0**	**0**	**0**
Lasten			
Loonsom netto	-1.706	348	-1.358
Overige personeelskosten	185	13	198
Totaal personeelskosten	*-1.521*	*360*	*-1.161*
Huisvesting	40	0	40
I&A	148	0	148
Overige kosten	-348	178	-171
TOTAAL LASTEN	**-1.681**	**538**	**-1.143**
Saldo baten en lasten voor inzet reserves	**-1.681**	**538**	**-1.143**
Inzet reserves	365	0	365
Nog te verrekenen resultaat	**-1.316**	**538**	**-778**
Budgetoverheveling I&A	-94	0	-94
Totaal nog te ontvangen bijdragen	**-1.410**	**538**	**-872**

Algemeen
In voorgaand overzicht zijn de afwijkingen opgenomen tussen de begrote bedragen per kosten- en opbrengstcategorie en de werkelijk gerealiseerde bedragen.
De werkorganisatie heeft in 2019 € 778k (na reservemutaties) meer uitgegeven dan begroot. Dat is een overschrijding van 2% (2018: 1%).
Dit bedrag wordt volgens de vastgestelde gemeenschappelijke regeling verdeeld tussen de deelnemers. In het voorgaande overzicht is deze extra doorbelasting naar de deelnemers nog niet verwerkt. De verdeling over de beide deelnemers wordt bij overige baten verder toegelicht.
Soms komt het voor dat budgetten in de begroting binnen een verkeerde categorie zijn opgenomen. De werkelijke kosten worden dan binnen een andere categorie gerealiseerd. Dat levert her en der voordelen op. De nadelen zitten dan binnen een andere categorie. Per saldo maakt dat voor het totaal niets uit, maar dat wordt wel vermeld als verklaring van de verschillen per categorie.

Baten
Overige baten
Zoals in het algemene deel is aangegeven bedraagt de extra bijdrage van de deelnemers € 778k. Daarnaast wordt een budgetoverheveling voor I&A meegenomen. De totstandkoming van de bedragen wordt bij de lasten nader toegelicht per kostencategorie.
De verdeling van de extra bijdrage per gemeente is als volgt:

Overzicht verrekening (Bedragen x 1.000)	Druten	Wijchen	Totaal
Bijdrage binnen de verdeelsleutel	€ 9.208	€ 17.097	€ 26.306
Bijdrage buiten de verdeelsleutel	€ 2.128	€ 3.458	€ 5.586
Totale bijdrage	**€ 11.337**	**€ 20.555**	**€ 31.892**
Lasten binnen de verdeelsleutel	€ 9.926	€ 18.273	€ 28.199
Lasten buiten de verdeelsleutel	€ 1.787	€ 3.261	€ 5.048
Totale lasten	**€ 11.713**	**€ 21.534**	**€ 33.247**
Saldo van baten en lasten	**-€ 376**	**-€ 979**	**-€ 1.355**
Verrekening reserves	€ 203	€ 374	€ 577
Gerealiseerd resultaat	**-€ 173**	**-€ 605**	**-€ 778**
Gemeentelijke bijdrage 2019	€ 11.510	€ 21.160	€ 32.670
Reeds in rekening gebrachte bijdrage	€ 11.337	€ 20.555	€ 31.892
Nog te verrekenen resultaat	**€ 173**	**€ 605**	**€ 778**
Budgetoverheveling I&A	€ 33	€ 61	€ 94
Totaal nog te verrekenen	**€ 206**	**€ 666**	**€ 872**

Lasten
Personeelskosten
Voor personeelskosten bedraagt het nadelige verschil € 1.161k. Dit heeft globaal een drietal oorzaken.

In 2019 is de nieuwe cao vastgesteld. Dat leidt tot een overschrijding van de begroting 2019 van € 427k aan personeelskosten. Deze aanpassing is in 2019 niet verwerkt in de begroting, maar is meegenomen in het jaarrekeningresultaat.
Daarnaast heeft de WDW het bij de gemeenten gereserveerde budget voor ziektevervanging van € 574k nog niet gedeclareerd. De kosten van inhuur worden grotendeels afgedekt door inhuurbudgetten en de budgettaire ruimte als gevolg van openstaande vacatures. Vanwege het hoge ziekteverzuim zijn de kosten voor inhuur van ziektevervanging hoger dan voorzien.
Tenslotte zijn er minder uren op projecten verantwoord dan begroot. Dit leidt tot een nadeel voor de WDW van € 201k minder opbrengsten.

Huisvesting

Door een verkeerd gealloceerd budget voor inhuur van personeel is op huisvesting een voordeel van € 40k gerealiseerd. De gerealiseerde kosten voor huisvesting zijn gelijk aan de in de begroting opgenomen kosten.

I&A

Bij de operationele ICT kosten maken we onderscheid tussen Informatiseringskosten (kosten licenties, beheer en onderhoud van applicaties en kapitaallasten) en Automatiseringskosten (kosten infrastructuur iRvN).
In totaal is € 148k minder uitgegeven dan begroot. Door een in de begroting foutief verwerkte verrekening met de reserve blijft een reëel voordeel van € 94k over.
Dit voordeel is te verklaren door lagere kapitaallasten (€ 139k), minder uitgaven voor I&A componenten zoals bijvoorbeeld software, hardware en licenties (€ 27k). Daarentegen valt de bijdrage aan de iRvN € 72k hoger uit door een herziene begroting.
Veel I&A projecten worden uitgesteld omdat eenvoudigweg de capaciteit niet aanwezig is om hieraan uitvoering te geven. Om die reden stellen wij voor het voordeel van € 94k over te hevelen naar 2019, zodat deze projecten doorgang kunnen vinden op het moment dat er voldoende capaciteit is.

Overige kosten

Aan overige kosten is € 171k meer uitgegeven dan begroot. De voornaamste oorzaak daarvoor zijn de incidentele implementatiekosten van € 426k. Deze kosten zijn niet begroot en worden volledig afgedekt door de vorig jaar gevormde reserve implementatiebudget. Deze kosten zijn terug te vinden bij de inzet van de reserves in de onttrekking bij de reserve implementatiebudget.
Hierna volgt een overzicht van de voortgang in de realisatie van kosten die worden verantwoord op het implementatiebudget.

Omschrijving (Bedragen x 1.000)	Begroting	Realisatie t/m 2018	Realisatie 2019	Resteert
Incidentele projectkosten	807	754	17	36
Frictiekosten personeel	460	27	159	274
Harmonisatie informatisering	1.836	910	225	701
Frictiekosten ICT	631	51	0	580
Harmonisatie Arbeidsvoorwaarden	302	20	26	256
	4.035	**1.762**	**426**	**1.847**
Naar afschrijvingsreserve ICT			212	-212
Totaal lasten incidenteel	**4.035**	**1.762**	**638**	**1.635**

Verder is er meer uitgegeven dan begroot voor de subsidiecoördinator (€ 28k).
Er zijn voordelen gerealiseerd op de kapitaallasten voor materieel en voertuigen van Wijchen (€ 40k) en Druten (€ 27k) door met name het vervallen van de omslagrente voor de WDW.
Door een verkeerd gealloceerd budget voor inhuur is onder de categorie overige kosten een voordeel behaald van € 69k.
Overige voordelen zijn er door het later invullen van vacatures voor wijkbeheer Druten (€ 92k) en een verkeerd gealloceerd budget voor inhuur bij het zwembad van Druten (€ 24k).
Tenslotte is door invoering van de flexibele schil bij de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden binnen het domein fysieke leefomgeving een voordeel van € 36k behaald. Dat wil zeggen dat er meer projecten zijn uitgevoerd door de WDW dan door externe bureaus.

Inzet reserves

In 2019 is er voor € 365k meer ingezet aan reserves. Zoals hiervoor al is aangegeven komt dit doordat het incidentele implementatiebudget niet is meegenomen in de begroting.
Het implementatiebudget en de kosten zijn op totaalniveau in beeld. Deze kosten zijn lastig te verdelen over de verschillende jaarschijven in een meerjarenbegroting. Om die reden is ervoor gekozen met het implementatiebudget om te gaan als een project en wordt het bedrag van de per jaar gemaakte kosten bij de jaarrekening uit de reserve onttrokken.

Onderstaande tabel geeft het verloop van de reserves in 2019 weer.

Omschrijving (Bedragen x 1.000)	Stand 1-1-2019	Dotatie 2019	Onttrekking 2019	Stand 31-12-2019
Bestemmingsreserves:				
Egalisatiereserve verlof	586	0	189	397
Egalisatiereserve periodiek verschil	248	182	205	225
Egalisatiereserve kwaliteitsfonds	0	179	179	0
Reserve implementatiebudget	2.112	0	639	1.473
Totaal bestemmingsreserves	*2.946*	*361*	*1.212*	*2.095*
Afschrijvingsreserve ICT	252	440	167	525
Totaal	**3.198**	**801**	**1.379**	**2.620**

Vanuit de reserve implementatiebudget is € 212k overgeheveld naar de afschrijvingsreserve ICT voor afschrijvingslasten van implementatieprojecten.

Het verschil tussen de reserve implementatiebudget per 31 december 2019 van € 1.473k en het per 31 december 2019 nog beschikbare budget van € 1.635k (zie tabel bovenaan pagina 11) betreft het nog niet ontvangen deel van de betreffende subsidie van de Provincie voor een bedrag van € 160k (€ 640k van de 800k ontvangen per 31 december 2019).

2. Paragraaf Bedrijfsvoering

2.1 Stand van zaken

Op het gebied van organisatieontwikkeling zijn in 2019 veel stappen gezet. Teams zijn in de nieuwe samenstellingen gaan functioneren. Teamplannen zijn gemaakt, waarin de resultaten zijn geformuleerd en waarop nadrukkelijker wordt gestuurd.
In de praktijk gebeurt dat met vallen en opstaan, maar in de basis zien we op diverse gebieden resultaten worden geboekt naast het vervullen van de reguliere dienstverlening. Medewerkers zijn loyaal en betrokken.

Personeel en organisatie
- In 2019 heeft een kwalitatieve beoordeling van de formatie plaatsgevonden die in beeld brengt wat er nodig is om onze formatie verder te ontwikkelen. In onze risicoanalyse is deze eveneens geadresseerd. Concrete acties hierin worden opgepakt.
- In 2019 heeft de voorbereiding plaatsgevonden om De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) die per 1 januari 2020 ingaat, te implementeren. De wet regelt dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde rechten en plichten krijgen als werknemers in het bedrijfsleven.
- De evaluatie van de fijnstructuur is in de zomer van 2019 volledig afgerond in afstemming met de OR.
- Uit Informatie sessies met medewerkers eind 2019 wordt teruggegeven dat er sprake is van ontwikkeling en verbetering. Men is gematigd positief. Dat geldt ook voor het concept zelforganisatie. De werkdruk wordt als hoog ervaren. Dit als gevolg van de intensieve veranderopgave naast de reguliere taken. Prioritering is onderwerp van gesprek in afstemming met de colleges.
- Krapte op de arbeidsmarkt maakt het moeilijk om de beschikbare vacatures tijdig in te vullen. Ter overbrugging is inhuur noodzakelijk. Hierop vindt strakke sturing plaats. Het streven is erop gericht de vacatures zoveel mogelijk in te vullen. Daartoe zijn de voorbereidingen gestart voor een ‘aanvalsplan van inhuur naar vast personeel’ en aanpassing van ons HR en werving- en selectiebeleid.
- Ziekteverzuim blijft een thema. Op ziekteverzuim wordt stringent gestuurd in nauwe samenwerking met de arbodienst. Met kwartaalrapportages wordt het ziekteverzuim nauwlettend in de gaten gehouden.
- Er worden kansen gecreëerd voor medewerkers met interne vacatures. In 2019 is ca. 20% van de vacatures ingevuld met doorstroom van medewerkers van de WDW.

Informatievoorziening.
- In 2019 zijn in de domeinen de nodige vraagstukken op het gebied van informatisering in beeld gebracht. Hiervoor moeten projectplannen worden gemaakt om zodoende de grote organisatiebrede harmonisatieprojecten te realiseren.
- Het bestuurlijk besluitvormingsproces is verbeterd en gedigitaliseerd met behulp van IBABS.
- De omgevingswet is als project in 2019 voortvarend opgepakt en bevat een grote ICT-component. Dit vraagt een forse extra inspanning van de organisatie.
- Op het gebied van informatieveiligheid is de basis gelegd. Verdere implementatie en integratie in de werkprocessen is noodzakelijk.
- Voor 2019-2020 wordt op basis van een ICT-programma en een projectenportefeuille gewerkt.
- Ten behoeve van harmonisatie worden de eerste stappen gezet om tot reductie van het aantal applicaties te komen.

Financiën en control
- Harmonisatie van de P&C-cyclus heeft plaatsgevonden waarbij rekening is gehouden met de behoeften van de beiden gemeenten. Dit komt tot uiting in één financiële verordening voor de gemeente Druten en Wijchen.

- Op het gebied van Financieel Beleid worden diversen verordeningen stapsgewijs geharmoniseerd.
- Financieel administratieve processen worden eveneens verder geharmoniseerd.
- In 2019 is een intern auditplan 2020 opgesteld, vanuit de gedachte van rechtmatigheidsverantwoording en in Control statement door de Colleges.

2.2 Doorkijk naar 2020-2021

Om de strategische doelen te realiseren staat de veranderopgave centraal naast de uitvoering van de reguliere dienstverlening.

Belangrijke speerpunten voor de komende jaren zijn:
- Kwalitatieve formatieontwikkeling
- Digitalisering en ICT
- Efficiëntere en geharmoniseerde werkprocessen
- Professionalisering van medewerkers op kennis, houding, gedrag en vaardigheden.

We ontwikkelen strategisch HR-beleid. Een strategisch koers voor de verdere ontwikkeling van onze organisatie en onze medewerkers. Een heldere HR-visie, met bijbehorend HR-beleid en instrumentarium maakt onze organisatie als werkgever meer aantrekkelijk.

Investeren in ICT is noodzakelijk om de taakstelling inzake schaalvoordelen te realiseren. Dit kan door werkprocessen en informatievoorziening efficiënter te organiseren en te ontwikkelen. Realisatie hiervan leidt tot reductie van fte's en daarmee tot realisatie van de taakstelling van de WDW. In de begroting van 2021 wordt dit uitgewerkt.

3. Paragraaf Weerstandsvermogen

In de paragraaf weerstandsvermogen besteden we aandacht aan het weerstandsvermogen van de werkorganisatie in relatie tot de risico's die zij loopt. Het weerstandsvermogen is het vermogen van de Gemeenschappelijke Regeling om onvoorziene niet-structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten. De risico's kunnen specifiek benoemd zijn, maar ook algemeen van aard zijn.

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De WDW voert actief beleid op de beheersing van de risico's die we gezamenlijk lopen. Om een complexe veranderopgave als de vorming van de WDW in goede banen te leiden is het van belang de risico's consequent te monitoren. Dat is een continue proces.

Waar liggen de risico's?

De belangrijkste risico's liggen op het vlak van:

1. Digitaliseringsdoelstelling en IT organisatie.
2. Proces- en beleidsharmonisatie in het sociaal domein.
3. Voortgang en sturing van het veranderproces WDW.

Volgens artikel 15 van de Gemeenschappelijke Regeling WDW (GR) ligt de financiële verantwoordelijkheid bij de beide gemeenten. De gemeenten dragen er zorg voor dat de WDW te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen tegenover derden te voldoen. De financiële risico's zijn dan ook voor rekening van beide gemeenten.

De belangrijkste financiële risico's liggen op het vlak van:

1. Langdurig ziekteverzuim. De WDW heeft middelen om inhuur ten gevolge van ziekteverzuim op te vangen (€ 250k). Daarnaast hebben de gemeenten hiervoor € 574k extra beschikbaar gesteld. Dat is in 2019 benodigd ter dekking van de gemaakte kosten.
2. Uitbetaling van het aantal opgebouwde verlofuren als gevolg van formatietekorten. Het overschot aan opgebouwde verlofuren over 2019 wordt uitbetaald in 2020.

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening 2019 zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling. Echter in de regio Wuhan in China startte in december 2019 een uitbraak van het COVID-19 virus. Medio februari 2020 is dit virus in heel Europa (waaronder ook Nederland) doorgedrongen. Om het virus zo goed mogelijk te bestrijden heeft het Kabinet maatregelen getroffen, waaronder het verbieden van bijeenkomsten van (grote) groepen mensen, diverse reisverboden en de sluiting van eet- en drinkgelegenheden en sport- en fitnessclubs, scholen en kinderdagverblijven tot in ieder geval 28 april 2020. Vergaande maatregelen zijn op dit moment niet uitgesloten. Dit heeft een aanzienlijke impact op de economie en werkgelegenheid in zowel binnenland als het buitenland. De uiteindelijke gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet te overzien.

Ook voor de Werkorganisatie Druten Wijchen heeft de uitbraak van het COVID-19 virus, op het moment van het opmaken van de jaarrekening, directe organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden. Deze organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden bestaan uit:

a. Alle ingehuurde medewerkers werken zoveel als mogelijk vanuit huis en zijn voor onderlinge afstemming aangewezen op telefonie of digitale oplossingen.
b. Projecten en investeringen lopen vertraging op
c. Extra inhuur van extern personeel om maatregelen te kunnen uitvoeren

Naast de bovenstaande organisatorische gevolgen heeft dit mogelijk ook financiële gevolgen c.q. onzekerheden. De volgende financiële gevolgen kunnen van toepassing zijn, voor zover wij kunnen overzien op het moment van het opmaken van de jaarrekening:
a. stijging overheadkosten
b. stijging investeringen

Op dit moment zijn de effecten op de budgetten nog niet te overzien. Optredende risico's worden afgedekt door de deelnemende partijen.

Reserves en voorzieningen
Volgens artikel 19 van de GR worden reserves en voorzieningen in overeenstemming met de door het bestuur daartoe uitgevaardigde richtlijnen gevormd. De WDW heeft geen algemene reserve ter afdekking van risico's.

Kengetallen financiële positie
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn kengetallen voor de financiële positie benoemd. Deze kengetallen moeten verplicht worden opgenomen in deze paragraaf. In de begroting 2019 is aangegeven dat van deze kengetallen er maar één relevant is voor WDW, namelijk de structurele exploitatieruimte.

De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte WDW heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Kengetal (in %)	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%

Volgens de norm van de provincie Gelderland is een structurele exploitatieruimte van 0% te classificeren als matig.
Een structurele exploitatieruimte van 0% is inherent aan de keuze voor een gemeenschappelijke regeling waarbij een positief of negatief resultaat ten opzichte van de begroting direct met de deelnemende gemeenten wordt verrekend. Bovendien zijn beide gemeenten financieel verantwoordelijk voor de WDW.

4. Paragraaf Financiering

De paragraaf financiering gaat over de manier waarop WDW wordt gefinancierd en de risico's die zich daarbij voordoen. In artikel 12 van de financiële verordening is opgenomen dat de WDW in deze paragraaf verslag doet over de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financiering.

4.1 Financiering

De WDW neemt bij het aantrekken van middelen de kaders in acht zoals vastgelegd in de Treasury Statuten van de gemeenten Druten en Wijchen (artikel 10 van de Financiële verordening). In 2019 heeft de WDW geen externe financieringen aangetrokken. De deelnemende gemeenten zorgen voor het werkkapitaal van de WDW.

4.2 Rekening courant

Op grond van art. 2 Wet FIDO (Wet Financiering decentrale overheden) worden overtollige liquiditeiten bij 's Rijks schatkist aangehouden.

4.3 Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De wet FIDO bevat een kasgeldlimiet en een renterisiconorm die een grens stelt aan financiering op korte termijn respectievelijk lange termijn. De WDW heeft geen externe financieringen aangetrokken en voldoet daarmee automatisch aan de normen.

4.4 Risicobeheer van de financieringsportefeuille

De WDW heeft geen externe financieringen aangetrokken, noch leningen verstrekt.
Er is geen sprake van rentelasten. De gehanteerde rente-omslag is nihil.

5. Paragraaf Investeringen

In de begroting 2019 zijn investeringen geraamd op 582.000 euro in ICT en 54.000 euro in Voertuigen.

In de begroting 2019 is rekening gehouden met de kapitaallasten van de in 2018 door de gemeenten tegen een boekwaarde van 3.335.000 euro ingebrachte kapitaalgoederen die nodig zijn voor de bedrijfsvoering.

In het onderhavige boekjaar is geïnvesteerd in:
- Telefooncentrale € 79.000
- Vervoermiddelen € 34.000
- Schaftketen € 27.000

Voor een verloopoverzicht van de (im)materiële vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

6. Paragraaf verbonden partijen

Verbonden partijen van de WDW zijn de gemeenten Druten en Wijchen. Binnen de context van de gemeenschappelijke regelingen heeft de WDW de formeel juridische status van een bedrijfsvoeringorganisatie.

Jaarrekening

Jaarrekening

7. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

7.1 Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (BBV) daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover deze op balansdatum gerealiseerd zijn. Lasten en verliezen worden in acht genomen zodra deze bekend zijn geworden respectievelijk te voorzien zijn.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeid-gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan componenten zoals verlofaanspraken en dergelijke.

7.2 Waarderingsgrondslagen balans

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingspijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa
Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingspijs inclusief bijkomende kosten verminderd met bijdragen van derden en afschrijvingen, maar maximaal tegen (duurzaam) lagere marktwaarde.

Kortlopende vorderingen
De kortlopende vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Overlopende activa
De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.
Op grond van art. 2 Wet FIDO (Wet Financiering decentrale overheden) worden overtollige liquiditeiten bij ’s Rijks schatkist aangehouden.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves, de afschrijvingsreserves evenals het saldo van de rekening van baten en lasten.

7.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Baten en lasten
In de rekening worden de baten en lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten als de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.
Mutaties van reserves worden conform de verslaggevingsvoorschriften afzonderlijk in de staat van baten en lasten gepresenteerd.

Vennootschapsbelasting
Gemeenschappelijke regelingen zijn belastingplichtig 'indien en voor zover zij een onderneming drijven'. Indien sprake is van een ondernemingsactiviteit dient te worden beoordeeld of een vrijstelling van toepassing is. Indien de activiteiten van de WDW al kwalificeren als onderneming in fiscale zin, zijn de resultaten vrijgesteld op grond van de zogenoemde samenwerkingsvrijstelling. Deze vrijstelling is van toepassing indien is voldaan aan de volgende cumulatieve voorwaarden:
1. De activiteiten worden verricht voor de in het samenwerkingsverband deelnemende gemeenten;
2. Indien de gemeenten de werkzaamheden zelf zouden hebben uitgevoerd, zou geen sprake zijn van VPB-plicht;
3. De afnemers dragen naar rato van afname bij in de kosten ('evenredigheidseis').

De activiteiten van WDW voldoen aan deze voorwaarden. De activiteiten worden immers verricht voor de gemeenten Druten en Wijchen (deelnemers in het samenwerkingsverband) en de activiteiten zouden niet tot belastingplicht hebben geleid indien de gemeente de activiteiten zelf zou hebben verricht. In dat geval zou immers sprake zijn van interne activiteiten. Daarnaast voldoet de overeengekomen kostenverdeelsleutel aan de evenredigheidseis. Derhalve zijn de resultaten vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

8. Resultaat

8.1 Rekening van baten en lasten

In dit hoofdstuk zijn de totalen van alle baten en lasten per programma opgenomen. Als gevolg van de BBV zijn de cijfers per programma exclusief de mutaties in de reserves weergegeven. Dit geeft het gerealiseerd resultaat voor bestemming weer. Na verwerking van de mutaties in de reserves wordt ten slotte het gerealiseerd resultaat na bestemming weergegeven.

Overzicht baten en lasten	Begroting 2019	Jaarverslag 2019	Verschil	Jaarverslag 2018
				Bedragen x (€ 1.000)
Baten binnen de verdeelsleutel				
Druten (35,2%)	9.208	9.208	0	9.093
Wijchen (64,8%)	17.097	17.097	0	16.737
Totaal baten binnen de verdeelsleutel	**26.306**	**26.306**	**0**	**25.831**
Baten buiten de verdeelsleutel				
Druten	2.128	2.128	0	2.430
Wijchen	3.458	3.458	0	5.497
Derden	0	0	0	640
Totaal baten binnen de verdeelsleutel	**5.586**	**5.586**	**0**	**8.567**
TOTAAL BATEN	**31.892**	**31.892**	**0**	**34.397**
Lasten binnen de sleutel				
Loonsom netto	19.673	21.379	- 1.706	19.841
Overige personeelskosten	743	558	185	704
Huisvesting	1.266	1.226	40	1.158
I&A	3.717	3.570	148	3.534
Overige kosten	1.118	1.466	- 348	750
Totaal lasten binnen sleutel	**26.518**	**28.199**	**- 1.681**	**25.987**
Lasten buiten sleutel				
Loonsom netto	3.630	3.283	348	2.646
Overige personeelskosten	53	40	13	51
Overige kosten	1.903	1.725	178	3.006
Totaal lasten buiten sleutel	**5.586**	**5.048**	**538**	**5.703**
TOTAAL LASTEN	**32.104**	**33.247**	**- 1.143**	**31.690**
Gerealiseerd Totaal baten/Lasten	- 212	- 1.355	- 1.143	2.708
Dotatie aan reserves	*0*	*- 802*	*802*	*- 5.193*
Onttrekking aan reserves	*212*	*1.378*	*-1.166*	*1.995*
Mutatie reserves	212		365	- 3.198
RESULTAAT	**0**	**- 778**	**- 778**	**- 490**
In rekening gebracht tekort gemeenten	0	778	778	490
RESULTAAT NA BESTEMMING	0	**0**	0	**0**

8.2 Resultaat 2019 ten opzichte van begroting 2019

Omschrijving	Binnen sleutel	Buiten sleutel	Totaal
Baten			
Baten	0	0	0
Totaal baten	**0**	**0**	**0**
Lasten			
Loonsom	-1.706	348	-1.358
Overige personeelskosten	185	13	198
Totaal personeelskosten	*-1.521*	*360*	*-1.160*
Huisvesting	40	0	40
I&A	148	0	148
Overige kosten	-348	178	-170
Totaal lasten	**-1.681**	**538**	**-1.143**
Saldo baten en lasten voor inzet reserves			
Inzet reserves	365	0	365
Totaal	**-1.410**	**538**	**-778**

Voor een toelichting op de rekening van baten en lasten wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 Programma Bedrijfsvoering.

8.3 Rekening van baten en lasten, uitsplitsing structureel en incidenteel perspectief

Overzicht baten en lasten	Structureel			Incidenteel			Bedragen x (€ 1.000)		
	Begroot	Werkelijk	Verschil	Begroot	Werkelijk	Verschil	Begroot	Jaarverslag	Verschil
Baten binnen de verdeelsleutel									
Druten (35,2%)	9.208	9.208	0	0	0	0	9.208	9.208	0
Wijchen (64,8%)	17.097	17.097	0	0	0	0	17.097	17.097	0
Totaal baten binnen de verdeelsleutel	**26.306**	**26.306**	**0**	**0**	**0**	**0**	**26.306**	**26.306**	**0**
Baten buiten de verdeelsleutel									
Druten	2.128	2.128	0	0	0	0	2.128	2.128	0
Wijchen	3.458	3.458	0	0	0	0	3.458	3.458	0
Derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten binnen de verdeelsleutel	**5.586**	**5.586**	**0**	**0**	**0**	**0**	**5.586**	**5.586**	**0**
TOTAAL BATEN	**31.892**	**31.892**	**0**	**0**	**0**	**0**	**31.892**	**31.892**	**0**
Lasten binnen de sleutel									
Loonsom netto	19.673	21.379	-1.706	0	0	0	19.673	21.379	-1.706
Overige personeelskosten	743	558	185	0	0	0	743	558	185
Huisvesting	1.266	1.226	40	0	0	0	1.266	1.226	40
I&A	3.717	3.570	147	0	0	0	3.717	3.570	148
Overige kosten	1.118	828	290	0	638	-638	1.118	1.466	-348
Totaal lasten binnen sleutel	**26.518**	**27.561**	**-1.043**	**0**	**638**	**-638**	**26.518**	**28.199**	**-1.681**
Lasten buiten sleutel									
Loonsom netto	3.630	3.283	347	0	0	0	3.630	3.283	348
Overige personeelskosten	53	40	13	0	0	0	53	40	13
Overige kosten	1.903	1.725	178	0	0	0	1.903	1.725	178
Totaal lasten buiten sleutel	**5.586**	**5.048**	**538**	**0**	**0**	**0**	**5.586**	**5.048**	**538**
TOTAAL LASTEN	**32.104**	**32.609**	**-505**	**0**	**638**	**-638**	**32.104**	**33.247**	**-1.143**
Gerealiseerd Totaal baten/Lasten	0	-717	-717	-212	-638	-426	-212	-1.355	-1.143
Dotatie aan reserves	*0*	*-802*	*802*	*0*	*0*	*0*	*0*	*-802*	*802*
Onttrekking aan reserves	*0*	*740*	*-740*	*212*	*638*	*-426*	*212*	*1.378*	*-1.166*
Mutatie reserves	0	-61	61	212	638	-426	212	577	-365
RESULTAAT	**0**	**-778**	**778**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-778**	**-778**
In rekening gebracht tekort gemeenten	0	778	-778	0	0	0	0	778	778
RESULTAAT NA BESTEMMING	0	**0**	0	0	**0**	0	0	**0**	0

Overzicht van belangrijkste afwijkingen ten opzichte het door het Bestuur vastgestelde incidenteel perspectief van de begroting:

omschrijving	x € 1.000 euro
Baten	
Derden	0
Overige baten	0
Totaal baten	**0**
Lasten	
Overige kosten	-638
Totaal lasten	**-638**
Saldo baten en lasten voor inzet reserves	-638
Inzet reserves	638
Totaal	**0**

De hierboven genoemde lasten bestaan uit uitgaven incidentele implementatiekosten voor een bedrag van € 426k en een (aanvullende) onttrekking aan de Reserve implementatie voor een bedrag van € 212k (overheveling naar Afschrijvingsreserve ICT).

9. Balans en toelichting

Activa (x € 1.000)	PER 31-12-2019	PER 31-12-2018
Immateriële Activa		
Kosten onderzoek - ontwikkeling	2	4
Totaal immateriële activa	**2**	**4**
Materiële vaste activa		
Vervoermiddelen	700	794
Machines, apparaten en installaties	682	808
Overige mat. vaste activa econ.nut	1.123	1.321
Totaal vaste activa	**2.505**	**2.923**
Vlottende activa		
Uitzettingen met rentetyp. looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	4.292	24.793
Omzetbelasting	960	-
Schatkistbankieren	650	150
Totaal uitzettingen met rentetyp. looptijd korter dan 1 jaar	**5.902**	**24.943**
Liquide middelen		
Banksaldi	3	244
Totaal vlottende activa	**3**	**244**
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	536	565
Nog te ontvangen bedragen	34	36
Totaal Overlopende activa	**570**	**601**
Totaal generaal	**8.982**	**28.715**

Passiva (x € 1.000)	PER 31-12-2019	PER 31-12-2018
Vaste passiva		
Bestemmingsreserves	2.096	2.946
Afschrijvingsreserve	525	251
Resultaat boekjaar	0	0
Totaal Vaste passiva	**2.621**	**3.197**
Vlottende passiva		
Netto-vlott. schulden met rentetyp. looptijd < 1 jaar		
Crediteuren	2.671	5.981
Omzetbelasting	-	2.227
Overige schulden	2.519	2.052
Totaal vlottende passiva	**5.190**	**10.260**
Overlopende passiva		
Schulden aan openbare lichamen	979	14.608
Overige nog te betalen posten	192	650
Totaal Overlopende passiva	**1.171**	**15.258**
Totaal generaal	**8.982**	**28.715**

9.1 Activa

Vaste activa
De vaste activa worden onderscheiden in:

Immateriële vaste activa
Het betreft hier de activering van het plan Informatisering & Automatisering dat in 2018 is overgenomen van de Gemeente Wijchen. De afschrijving geschiedt lineair en de resterende looptijd is 1 jaar.

Materiele vaste activa
Dit betreffen materiële vaste activa met een economisch nut: vervoermiddelen, machines en overige investeringen.

Recapitulatie verloop vaste activa

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Investering	Des-investering	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2019
Immateriële Activa					
I&A plan	4	-	-	2	2
Materiele vaste activa					
Investeringen met een economisch nut					
Vervoermiddelen	794	61	-	154	700
Machines, apparaten en installaties	808	-	-	126	682
Overige	1.321	79	-	276	1.123
	2.923	140	-	556	2.505
Totaal vaste activa	2.927	140	-	558	2.507

De rubricering van de boekwaarde van de Materiële vaste activa per 01-01-2019 is aangepast. Voor een bedrag van circa € 416.000 is boekwaarde overgeheveld van Machines, apparaten en installaties naar Overige. Deze wijziging heeft geen effect op de boekwaarde per 01-01-2019 als geheel.

Waardering en afschrijving vaste activa
Investeringen boven een bedrag van € 20.000 worden geactiveerd.

Afschrijving vindt lineair plaats op basis van de verwachte economische levensduur, variërend van 5 tot 20 jaar:
Transportmiddelen > 3.500 kg: 6-10 jaar
Transportmiddelen < 3.500 kg: 7 jaar
Aanhangers: 15 jaar
Ondersteunende middelen openbare werken: 6-20 jaar
ICT software: 5 jaar

De in 2018 door de deelnemende gemeenten ingebrachte activa volgen de afschrijvingstermijnen zoals bepaald bij aanschaf door de betreffende gemeenten.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar;

Het debiteurensaldo betreffende openbare lichamen per 31 december 2019 betreft:

	Bedragen x € 1.000	
Vorderingen op openbare lichamen	**31-12-2019**	**31-12-2018**
Te ontvangen bijdragen gemeenten	4.213	24.793
Overige debiteuren overheid	79	-
	4.292	**24.943**

Daling van de Vorderingen op openbare lichamen hoofdzakelijk het gevolg van:
- als gevolg van de opstart van de Werkorganisatie vertraagde afwikkeling van doorbelastingen 2018 (bijdrage gemeenten, bijdragen DVO's, projecturen, overige kosten) voor een bedrag van circa € 11.200.000;
- het feit dat ultimo 2018, in tegenstelling tot ultimo 2019, sprake was van vooruit gefactureerde bijdragen gemeenten 1e kwartaal voor een bedrag van circa € 9.300.000.

Schatkistbankieren

Het bedrag dat op grond van art. 2 Wet FIDO gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden (drempelbedrag) bedraagt voor 2019 € 250.000.
Zie onderstaande tabel voor gemiddeld per kwartaal buiten de Schatkist gehouden middelen:

(bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld saldo	3.148	1.713	223	85

Per 31 december 2019 stond € 650.000 op de rekening bij de Schatkist.

Overschrijding van de drempel in het 1e en 2e kwartaal is het gevolg van tijdelijke verminderde personele bezetting op de treasury-functie.

Overlopende activa

De overlopende activa betreffen vooruitbetaalde kosten voor een bedrag van circa € 536.000 respectievelijk nog te ontvangen bedragen van circa € 34.000.

Liquide middelen

Dit betreft het banksaldo bij de BNG.

9.2 Passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, bestemmingsreserves en afschrijvingsreserves.
De WDW heeft geen algemene reserve, het tekort in 2019 wordt in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten.

In het onderhavige boekjaar is het verloop van de reserves is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	1-1-2019	Dotatie	Onttrekking	31-12-2019
Bestemmingsreserves:				
Egalisatiereserve Verlof	586	-	189	397
Egalisatiereserve kwaliteitsfonds	-	179	179	-
Egalisatiereserve periodiek verschil	248	182	205	225
Reserve implementatie	2.112	-	638	1.474
Totaal Bestemmingsreserves	*2.946*	*361*	*1.211*	*2.096*
Afschrijvingsreserve ICT	251	441	167	525
Totaal	**3.197**	**802**	**1.378**	**2.621**

Egalisatiereserve verlof
In de CAR-Uwo is opgenomen dat indien er sprake is van het verlenen van ontslag een recht op vergoeding ontstaat voor nog niet opgenomen verlof/spaaruren. Betrokken gemeenten hebben per 31 december 2017 ontslag verleend aan betrokken ambtenaren, welke per 1 januari 2018 aangesteld zijn in de uitvoeringsorganisatie.
De betreffende vergoeding wordt per gemeente specifiek berekend en overgedragen aan de uitvoeringsorganisatie. In 2018 en 2019 is een deel van deze dagen opgenomen.

Egalisatiereserve kwaliteitsfonds
Het kwaliteitsfonds wordt gevuld uit openstaande vacatureruimte en vergoedingen van derden, o.a. UWV. In 2019 is de openstaande vacatureruimte volledig benut voor de dekking van lasten in verband met de inhuur van personeel.

Egalisatiereserve periodiek verschil
De ingebrachte loonsom van beide gemeenten is bepaald op het maximum van een schaal (maximale periodiek). De geraamde loonsom daarentegen is berekend tegen schaal en werkelijke periodiek. Het verschil wordt gestort in deze reserve. Hierop hebben geen onttrekkingen plaatsgevonden. Deze reserve wordt aangewend voor aanpassingen in de fijnstructuur, hetgeen in 2019 deels heeft plaatsgevonden.

Reserve Implementatie
Doel van deze reserve is om te voorzien in de implementatiekosten van WDW. Deze implementatie is meerjarig.
De dotatie aan deze reserve betreft de bijdragen van de deelnemende gemeenten en een subsidie van de Provincie Gelderland.

Onttrokken zijn de kosten 2016 en 2017 die door de gemeenten zijn gemaakt ter voorbereiding op de WDW en de gemaakte kosten vanaf 2018. Daarnaast is met een begrotingswijziging in 2019 een bedrag van € 211.959 onttrokken en overgeheveld naar de Afschrijvingsreserve ICT.

Omschrijving (Bedragen x 1.000)	Begroting	Realisatie t/m 2018	Realisatie 2019	Resteert
Incidentele projectkosten	807	754	17	36
Frictiekosten personeel	460	27	159	274
Harmonisatie informatisering	1.836	910	225	701
Frictiekosten ICT	631	51	0	580
Harmonisatie Arbeidsvoorwaarden	302	20	26	256
	4.035	**1.762**	**426**	**1.847**
Naar afschrijvingsreserve ICT			212	-212
Totaal lasten incidenteel	**4.035**	**1.762**	**638**	**1.635**

Het verschil tussen de reserve implementatiebudget per 31 december 2019 van € 1.474k en het per 31 december 2019 nog beschikbare budget van € 1.635k (zie bovenstaande tabel) betreft het nog niet ontvangen deel van de betreffende subsidie van de Provincie voor een bedrag van € 160k (€ 640k van de 800k ontvangen per 31 december 2019).

Afschrijvingsreserve ICT

De afschrijvingsreserve ICT is gevormd voor implementatiekosten, die conform de BBV geactiveerd zijn en waarvoor een bestemmingsreserve beschikbaar is. De reserve wordt gelijk met de afschrijvingskosten worden onttrokken.
De dotatie in 2019 betreft een overheveling vanuit de Reserve Implementatie voor een bedrag van € 211.959 (zie toelichting onder Reserve Implementatie) en een compensatie voor een bedrag van € 228.306 van de door de WDW ingehuurde (externe) IT-dienstverlener.

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar
De netto vlottende schulden per 31 december 2019 bestaan uit Crediteuren en Overige schulden.

De Overige schulden bestaan uit de volgende kostensoorten:

	Bedragen x € 1.000	
Overige schulden	2019	2018
Te betalen aan Nederlandse overheidslichamen		
Deelnemende gemeenten	85	93
Te betalen kosten eigen personeel		
Pensioenpremie	295	531
Loonbelasting	2.130	1.343
Premie Loyalis	3	8
Premie IZA	0	53
Contributie Personeelsvereniging	0	2
Voorschotten/Nettoloon	6	22
	2.519	**2.052**

Overlopende passiva
De overlopende passiva betreffen diverse nog te betalen bedragen (verplichtingen) per balansdatum. Het voornaamste deel € 979.000 bestaat uit transitorische posten in relatie tot de deelnemers. Dit zijn onder andere nog te betalen kosten die gemaakt zijn door de gemeenten en in de WDW horen.

9.3 Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Er zijn meerjarige contracten aangegaan met Driessen (inhuur externen), Astrium Overheidsaccountants BV (Accountant) en de IRvN (IT beheer).

Verlofrechten werknemers: € 17.517

9.4 Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de Werkorganisatie Druten Wijchen. Echter, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus wereldwijd, zijn door de Nederlandse overheid ingrijpende maatregelen genomen om de verspreiding van dit virus onder controle te krijgen. Deze maatregelen en mogelijke maatregelen die nog volgen, hebben naar verwachting belangrijke financiële gevolgen voor instellingen in Nederland. Deze gevolgen zijn op dit moment nog niet te overzien. De door de Nederlandse overheid genomen maatregelen kunnen impact hebben op de ontwikkeling van de baten en lasten en daarmee de ontwikkeling van het resultaat van de Werkorganisatie Druten Wijchen. Door de Nederlandse overheid is een breed pakket aan maatregelen aangekondigd ter ondersteuning van instellingen. Op grond van de sterke financiële positie van de Werkorganisatie Druten per balansdatum, het feit dat optredende risico's worden afgedekt door de deelnemende gemeenten en de positieve invloed van de ondersteuningsmaatregelen door de overheid die de negatieve financiële gevolgen van de uitbraak van het coronavirus zullen beperken, acht het bestuur van de Werkorganisatie Druten Wijchen een duurzame voortzetting van de activiteiten niet onmogelijk. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van de instelling.

10 EMU

			Bedragen € 1.000	
	EMU saldo prognose (x € 1.000)	**-/+**	**2019**	**2018**
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan (+) cq onttrekking uit reserves (-)	-	-778	3.197
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	558	592
3	Bruto dotaties aan de voorzieningen ten laste van de exploitatie	+		
4	Uitgaven aan investeringen in (im) materiële vaste activa	-	-140	-3.625
5	De in mindering op 4 gebrachte bijdragen van Rijk, Provincie, EU en ov.	+	-	-
6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im) materiële vaste activa	+	-	23
6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im) materiële vaste activa	-	-	-23
7	Uitgaven aan aankoop van grond en uitgaven van bouwrijp maken	-	-	-
8a	Verkoopopbrengsten van grond	+	-	-
8b	Boekwinst op grondverkopen	-	-	-
9	Betalingen ten laste van voorzieningen	-	-	-
10	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-
	Berekend EMU-saldo	-	**-360**	**163**

11 Wet normering topinkomens

WNT-verantwoording 2019 WDW

De WNT is van toepassing op WDW. Het voor WDW toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 euro 194.000-.

In deze bijlage staan de topfunctionarissen van WDW opgenomen. Op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) moeten inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak openbaar gemaakt worden.
De topfunctionarissen van het bestuur WDW ontvangen geen inkomen vanuit de WDW en daarom kan volstaan worden in onderstaande tabel met de naam en de functie.

Daarnaast vindt er binnen WDW geen inhuur plaats, waarvan de beloning omgerekend uitstijgt boven de Balkenende norm.

Topfunctionarissen met bezoldiging € 1.700 of minder

Naam instelling	Naam topfunctionaris	Functie	Periode
Druten	Corry van Rhee – Oud Ammerveld	Bestuurder	16.01.2019 – 31.12.2019
Druten	Michel Lepoutre	Bestuurder	01.01.2019 – 31.12.2019
Wijchen	Hans Verheijen	Bestuurder	01.01.2019 – 31.12.2019
Wijchen	Geert Gerrits	Bestuurder	01.01.2019 – 31.12.2019
Druten	Annick Buise	Directeur	01.01.2019 – 31.12.2019
Druten	Louis Litjens	Directeur	01.10.2019 - 31.12.2019
Wijchen	Remco Boer	Directeur	01.01.2019 – 31.12.2019

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1445
Extern Zaak ID	Z/19/037423
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	11.1
Titel	Vaststellen visie centrumgebied Horssen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Warrens, Frank
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	088 432 74 59

Bijlagen
Beslisnota voor de gemeenteraad
Bijlage 1 visie centrumgebied Horssen_20200225

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Toelichting

De centrumvisie is via burgerparticipatie tot stand gekomen. In het collegeprogramma is de ambitie om uitvoering te geven aan de centrumvisie Horssen opgenomen. Tevens zijn hiervoor financiële middelen beschikbaar gesteld.

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De Centrumvisie Horssen inclusief de aanpassingen uit inspraakreacties vaststellen.
2. De Centrumvisie Horssen verder uitwerken in een concreet uitvoeringsplan.

Gemeente Druten

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De Centrumvisie Horssen inclusief de aanpassingen uit inspraakreacties vaststellen.
2. De Centrumvisie Horssen verder uitwerken in een concreet uitvoeringsplan.

Gemeente Druten

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 37423

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Vaststellen centrumvisie Horssen

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De Centrumvisie Horssen inclusief de aanpassingen uit inspraakreacties vaststellen.

2. De Centrumvisie Horssen verder uitwerken in een concreet uitvoeringsplan.

Aanleiding
De afgelopen twee jaren is er gezamenlijk met de initiatiefgroep Horssen gewerkt aan het maken van een centrumvisie voor de kern Horssen. De initiatiefgroep bestaat uit inwoners, ondernemers en leden van verenigingen uit het dorp Horssen.
De initiatiefgroep Horssen zet zich in voor de leefbaarheid van de kern Horssen en heeft het initiatief genomen om een visie op te stellen voor het centrumgebied van Horssen. Het onderzoeksgebied van de centrumvisie richt zich op het tracé van de Rijdt, het gebied direct rond het dorpshuis, het tracé Sportlaan-Bredestraat en het buurtje rond de Bogerd. De aanleidingen voor deze Centrumvisie vormen:

Verbeteren leefbaarheid. Dit is een sociale doelstelling waaraan ruimtelijke maatregelen kunnen bijdragen. Zo ontbeert Horssen een echt fysiek centrum als ontmoetingsplaats voor de inwoners.

Centrale ontmoetingsplek. Met het wegvallen van het Coppes terrein beschikken we niet meer over een plek voor evenementen. Het vergroten en anders inrichten van het dorpshuisplein zou deze rol kunnen gaan overnemen. Dit biedt tevens extra kansen voor het dorpshuis in hun exploitatie. Versterking dorpshuis de Horst.

Verbeteren verkeersveiligheid(gevoel). De Rijdt nodigt door materiaalgebruik en profielbreedte uit tot hard rijden. Dit levert onveilige situaties op. Uit een enquête die in 2017 is gehouden blijkt dat diverse inwoners van de Rijdt vinden dat er te hard wordt gereden. Mede hierdoor worden veel kinderen met de auto naar school gebracht. Schoolgaande kinderen te voet of te fiets nemen meestal het Dorpspad en moeten de Rijdt oversteken of opdraaien.

Verbeteren parkeersituatie. Daarnaast is er op drukke avonden en bij evenementen in het Dorpshuis soms sprake van parkeerchaos langs de Rijdt. Er worden veel auto’s op een willekeurige plaats geparkeerd, wat tot onoverzichtelijke of gevaarlijke situaties leidt. Meer parkeerplaatsen creëren zal moeilijk zijn, maar mogelijk kan het parkeren beter gereguleerd worden.

Verfraaiing en vergroening van de Rijdt. De Rijdt als hoofdstraat van Horssen heeft een saaie uitstraling. Dit komt door de materiaalkeuze (asfalt, grijze tegels of betonklinkers) maar ook door het ontbreken van groen en sfeervolle verlichting. Verfraaiing zal meer uitnodigen tot een wandeling naar het Dorpshuis.

Verkeersluwer maken van de Rijdt. Doorgaand verkeer uit het zuiden verkiest vaak de Rijdt als doorgaande weg naar Druten, boven de Sportlaan en Bredestraat. Met het aanpassen van de Rijdt kan de situatie ontstaan dat doorgaand verkeer de Sportlaan/Bredestraat kiest als doorgaande route. Het verdient aanbeveling ook de verkeersveiligheid in deze straten mee te nemen in de visie.

Proces en participatie
Het initiatief is oorspronkelijk vanuit de Dorpslijst Horssen opgestart. Dit naar aanleiding van de aanpak voor de 'Reconstructie van de Rijdt' die was opgenomen in het verkiezingsprogramma van de Dorpslijst Horssen. Er is een brainstormsessie gehouden met bewoners van de Rijdt en overige inwoners en belangstellenden uit de kern Horssen. Hieruit kwam naar voren dat de wensen en behoeften van de deelnemende inwoners uit Horssen breder waren dan alleen de reconstructie van de Rijdt. Vervolgens is met het college afgesproken om het opstellen van een centrumvisie voor Horssen via een participatietraject tot stand te brengen. Het initiatief is ook opgenomen in de Hoofdlijnen van beleid 2018-2022 "Samen Verder".

Het proces om te komen tot deze centrumvisie heeft plaats gevonden tussen april 2017 en november 2018. Er is een initiatiefgroep van Horssenaren geformeerd. Onze rol als gemeente samen met Bureau SRO is daarbij geweest om op basis van de wensen van de initiatiefgroep de verschillende oplossingsrichtingen aan te geven en daar de voor- en nadelen van te benoemen. De initiatiefgroep heeft vervolgens de keuzes gemaakt. Deze centrumvisie Horssen is de uitkomst hiervan en is dan ook een echte visie van en door de initiatiefgroep Horssen. Er zijn vele concepten opgesteld en aan de collega's binnen onze organisatie voorgelegd om te adviseren. Ook is de visie voorgelegd aan de commissie ruimtelijke kwaliteit (CRK) en gepresenteerd aan het college. Naar aanleiding daarvan is de visie weer aangepast, tot een definitief concept centrumvisie.

Begin 2019 is de visie gepresenteerd aan alle Horsenaren tijdens een informatieavond. Via invulformulieren hebben de aanwezigen opmerkingen, aanvullingen en wensen door kunnen geven. Er zijn vele opmerkingen, aanvullingen en wensen geuit. Deze zijn verwerkt in de definitieve visie. Daarnaast heeft de initiatiefgroep ook iedereen die een reactie heeft ingezonden persoonlijk beantwoord. De definitieve centrumvisie is uiteindelijk in juli 2019 opgeleverd. Vervolgens is deze visie zowel intern als extern door de adviseurs beoordeeld en akkoord bevonden om te laten vaststellen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
30-6-2016	**VJN 2016 Reconstructie Rijdt Horssen € 100.000**
29-6-2017	**VJN 2017 (met amendement)Opstellen Centrumvisie Horssen € 150.000**
25-10-2018	**Begroting 2019 Uitvoering Centrumvisie Horssen € 400.000**

Gewenst resultaat
Met de vaststelling van de centrumvisie Horssen worden de ambities aan de hand van de voorstellen uit de visie verder uitgewerkt in een concreet uitvoeringsplan.

Argumenten

1.1 De centrumvisie is in co-creatie tot stand gekomen.
De visie is in coproductie met de initiatiefgroep Horssen tot stand gekomen. Ook zijn bewoners en stakeholders gevraagd hierover mee te denken. De resultaten hiervan hebben als input gediend voor de analyse en de visie. De centrumvisie is mede hierdoor zeer zorgvuldig tot stand gekomen.

1.2 Succesvolle informatiebijeenkomst over de centrumvisie.
Begin 2019 is de visie door de initiatiefgroep zelf gepresenteerd aan alle Horsenaren tijdens een informatieavond. Tijdens deze drukke informatieavond hebben ca 100 personen kennis genomen van de thema's en uitgangspunten uit de centrumvisie. Er zijn vele opmerkingen, aanvullingen en wensen geuit. Uit de reacties mag geconcludeerd worden dat de centrumvisie op een groot draagvlak mag rekenen.

2.1 Er is draagvlak voor de uitvoering van de centrumvisie.
Het initiatief voor de daadwerkelijke uitvoering van de centrumvisie komt vanuit de inwoners van Horssen. De initiatiefgroep wil graag samen met de gemeente de uitgangspunten uit de centrumvisie daadwerkelijk vormgeven in een uitvoeringsplan. De uitgangspunten zijn ook aan de hand van de ingekomen reacties van inwoners van Horssen en onze eigen beoordeling geformuleerd.

2.2 De uitvoering is opgenomen in het Collegeprogramma 2018-2022.
In het collegeprogramma "Druten daagt uit!" is de ambitie om uitvoering te geven aan de centrumvisie Horssen opgenomen. Met betrekking tot de voorbereiding en uitvoering daarvan zijn ook financiële middelen beschikbaar gesteld.

2.3 Aankoop huisperceel Rijdt 63 in Horssen
Het onlangs door het college van B&W aangekochte perceel biedt een unieke kans om het parkeerprobleem bij het dorpshuis aan te pakken. Door de parkeerdruk op het dorpshuisplein te verminderen ontstaan er tevens kansen om het plein zodanig her in te richten dat er een zo groot mogelijke en flexibel te gebruiken pleinruimte ontstaat met ruimte voor een terras en (buiten)evenementen.

Tegenargumenten en risico's
De door de initiatiefgroep Horssen geformuleerde uitgangspunten in de centrumvisie zijn zeer goed uitgewerkt, maar om bepaalde voorstellen ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren is er nog wel nader onderzoek nodig.
Zoals voor het verplaatsen van de ondergrondse afvalcontainers en de aangedragen parkeeroplossingen. Daarnaast zal met een verkeerskundig onderzoek aangetoond moeten worden of de voorgestelde herinrichting van de Rijdt er voor zorgt dat het voor het doorgaand verkeer logischer is om het tracé Molenweg-Bredestraat–Sportlaan te nemen en wordt de verkeersveiligheid hierdoor daadwerkelijk verbeterd.

Financiële gevolgen
De thema's uit de centrumvisie worden verder uitgewerkt in een nog op te stellen uitvoeringsplan. Uitgangspunt van de kosten van de maatregelen uit het uitvoeringsplan is dat deze gefinancierd worden uit de gereserveerde budgetten.

Kosten:

De reeds gemaakte kosten voor de projectvoorbereiding en het op stellen van de centrumvisie Horssen heeft tot nu toe ca.€ 15.000 gekost. Dit is reeds in mindering gebracht op het taakstellende budget. Tevens heeft het college de woning met bijbehorende grond aan de Rijdt 63 aangekocht. De koopsom bedraagt € 401.505 inclusief kosten koper. Het college heeft besloten om een bedrag van € 200.000 ten laste te brengen van het krediet Uitvoering centrumvisie Horssen, en het resterende bedrag van € 201.505 ten laste te brengen van de reserve grondbedrijf.
De kosten van de herinrichting van de openbare ruimte om de verkeerstructuur en verblijfskwaliteit in het gebied rondom de Rijdt te verbeteren is nu nog indicatief geraamd op ca. € 630.000.
Naar mate de visie verder wordt uitgewerkt in een uitvoeringsplan van de herinrichting dan zullen de kosten ook beter in beeld komen.
Uw raad ontvangt in dat stadium een separaat voorstel over de exacte kosten voor de vervolgfase van de herinrichting van het centrumgebied van Horssen.

Dekking:
Voor het opstellen van de centrumvisie Horssen was in 2016 al een taakstellend budget beschikbaar gesteld van € 100.000. Dit was gereserveerd voor de reconstructie van de Rijdt in Horssen. Bij de behandeling van de voorjaarsnota in 2017 is nogmaals € 150.000 (met amendement) beschikbaar gesteld. Dit naar aanleiding van een gehouden enquête onder de bewoners van de Rijdt, waaruit bleek dat de wensen en behoeften van de deelnemende inwoners uit Horssen breder waren dan alleen de reconstructie van de Rijdt.
Bij de vaststelling van het investerings-/bestedingsplan 2019-2022 is € 400.000 beschikbaar gesteld. Er is in totaal € 650.000 excl. BTW ter beschikking gesteld voor de uitvoering van de centrumvisie Horssen

Om de thema’s uit de centrumvisie verder uit te werken in een uitvoeringsplan is op dit moment € 650.000 - €15.000 (opstellen centrumvisie) - € 200.000 (aankoop woning Rijdt 63) = € 435.000 beschikbaar.

Communicatie
De centrumvisie is in coproductie met de initiatiefgroep Horssen geschreven. Met de initiatiefgroep is de communicatie tot nu toe ook afgestemd.

De initiatiefgroep heeft de inwoners van Horssen en overige stakeholders uitgenodigd voor de informatiebijeenkomst en hun betrokken bij de ambitie en uitgangspunten van de centrumvisie. De concept visie heeft ook op de website van gemeente Druten gestaan waar bewoners reacties op konden geven.
Er zijn vele opmerkingen, aanvullingen en wensen geuit. Deze zijn verwerkt in de definitieve visie. Daarnaast heeft de initiatiefgroep ook iedereen die een reactie heeft ingezonden persoonlijk beantwoord.

Na het besluitvormingstraject worden de inwoners van het gebied op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rondom de vaststelling van de centrumvisie. Er wordt gebruik gemaakt van de reguliere communicatiemiddelen, de gemeentelijk website, de gemeente pagina in de Maas & Waler en de plaatselijk dorpskrant “De Klep” in Horssen.

Uitvoering of Vervolgstappen
De projectvoorbereiding en het verder uitwerken van de uitgangspunten in een uitvoeringsplan komt te liggen bij het Team Voorbereiding en Uitvoering van de WDW.

Planning

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 37423

19 mei 2020: behandeling van de centrumvisie in het college van B&W.
18 juni 2020: behandeling van de centrumvisie in het RTG.
2 juli 2020: behandeling van de centrumvisie in de Raad.

Na de raadsbehandeling gaat het team V&U samen met de initiatiefgroep Horssen een concept voorlopig ontwerp maken (VO). Uw raad ontvangt in dat stadium nog een separaat voorstel over de vervolgfase en nog verder uit te werken keuzen van de herinrichting van het centrumgebied van Horssen.

Geheimhouding:
n.v.t.

Voorstel
Advies

Centrumvisie Horssen

Visie ruimtelijke inrichting

CONCEPT

COLOFON

PROJECT

Visie ruimtelijke inrichting centrumgebied, Horssen

projectnummer: SR170073

INITIATIEFNEMER

Gemeente Druten, initiatiefgroep Horssen

OPSTELLER

Buro SRO

‘t Goylaan 11

3525 AA Utrecht

T (030) 2679198

E info@buro-sro.nl

DATUM & STATUS

25 februari 2020 | Definitief

Inhoud

Inleiding 5
Aanleiding en doel 5
Proces 7
Onderzoeksgebieden 7

Inventarisatie 9
Ontwikkelingsgeschiedenis 9
Huidige kenmerken en kwaliteiten 11

Visie 13
Ambities 13
Middelen 13
Tracé en profiel De Rijdt 13
Dorpsplein & Dorpspad 19
Dorpspad en de Bogerd 21
Doorgaande route 23

Proces en participatie 25
Initiatiefgroep van Horssenaren 25
Welstand, Gemeente en College van B&W 25
Inloopavond Horssenaren 25
Vervolg 27

Bijlage 1: individuele inspraakreacties 29
Bijlage 2: beantwoording Initiatiefgroep

< luchtfoto Horssen

Inleiding

Aanleiding en doel

Initiatiefgroep Horssen zet zich in voor de leefbaarheid van Horssen en heeft het initiatief genomen om een visie op te stellen voor het centrumgebied van Horssen. De aanleidingen voor deze gebiedsvisie vormen:

- **Verbeteren leefbaarheid.** Dit is een sociale doelstelling waaraan ruimtelijke maatregelen kunnen bijdragen. Zo ontbeert Horssen een echt fysiek centrum als ontmoetingsplaats voor de inwoners.

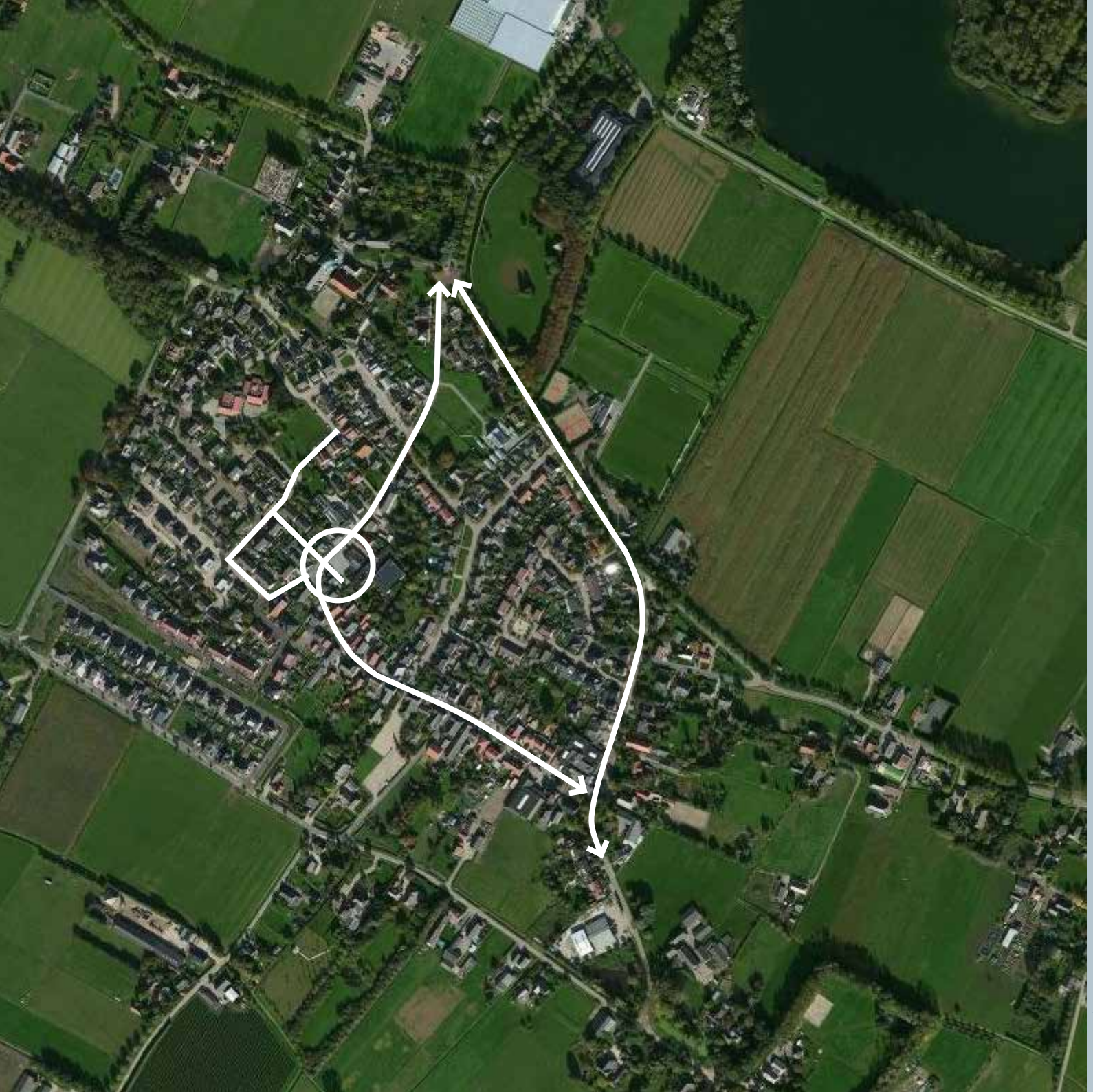
- **Centrale ontmoetingsplek.** Met het wegvallen van het Coppes terrein beschikken we niet meer over en plek voor evenementen. Het vergroten en anders inrichten van het dorpshuisplein zou deze rol kunnen gaan overnemen. Dit biedt tevens extra kansen voor het dorphuis in hun exploitatie. Versterking dorpshuis de Horst.

- **Verbeteren verkeersveiligheid(gevoel).** De Rijdt nodigt door materiaalgebruik en profielbreedte uit tot hard rijden. DIt levert onveilige situaties op. Uit een enquête die in 2017 is gehouden blijkt dat diverse inwoners van de Rijdt vinden dat er te hard wordt gereden. Mede hierdoor worden veel kinderen met de auto naar school gebracht. Schoolgaande kinderen te voet of te fiets nemen meestal het Dorpspad en moeten de Rijdt oversteken of opdraaien.

- **Verbeteren parkeersituatie.** Daarnaast is er op drukke avonden en bij evenementen in het Dorpshuis soms sprake van parkeerchaos langs de Rijdt. Er worden veel auto's op een willekeurige plaats geparkeerd, wat tot onoverzichtelijke of gevaarlijke situaties leidt. Meer parkeerplaatsen creëren zal moeilijk zijn, maar mogelijk kan het parkeren beter gereguleerd worden.

- **Verfraaiing en vergroening van de Rijdt.** De Rijdt als hoofdstraat van Horssen heeft een saaie uitstraling. Dit komt door de materiaalkeuze (asfalt, grijze tegels of betonklinkers) maar ook door het ontbreken van groen en sfeervolle verlichting. Verfraaiing zal meer uitnodigen tot een wandeling naar het Dorpshuis.

- **Verkeersluwer maken van de Rijdt.** Doorgaand verkeer uit het zuiden verkiest vaak de Rijdt als doorgaande weg naar Druten, boven de Sportlaan en Bredestraat. Met het aanpassen van de Rijdt kan de situatie ontstaan dat doorgaand verkeer de Sportlaan/Bredestraat kiest als doorgaande route. Het verdient de aanbeveling ook de verkeersveiligheid in deze straten mee te nemen in het plan.

< Luchtfoto Horssen, onderzoeksgebieden

Proces

Het initiatief is oorspronkelijk vanuit de Dorpslijst Horssen opgestart. Daarnaast heeft Dorpslijst Horssen er voor gezorgd dat er financiële middelen beschikbaar zijn gesteld. Om tot de visie te komen is een initiatiefgroep geformeerd, die op 15 november 2016 een bijeenkomst heeft gehouden. In die bijeenkomst is naar voren gekomen om welk gebied het precies gaat, wat er in dat gebied als ongewenst en storend wordt ervaren en welke wensen er spelen.

Vervolgens zijn er meerdere overlegmomenten met de initiatiefgroep geweest. De rol van Buro SRO daarbij is geweest om op basis van de wensen van de initiatiefgroep verschillende oplossingsrichtingen aan te geven en daar de voor- en nadelen van te benoemen. De initiatiefgroep heeft vervolgens keuzes gemaakt. Dit rapport is de uitkomst hiervan en is dan ook een echte visie van en door de initiatiefgroep. Tussentijds heeft afstemming met de gemeentelijke diensten, welstand en met het college van B&W plaatsgevonden.

Onderzoeksgebieden

Het onderzoek richt zich op het tracé van de Rijdt, het gebied direct rond het dorpshuis, het tracé Sportlaan - Bredestraat en het buurtje rond de Bogerd.

1880

1980

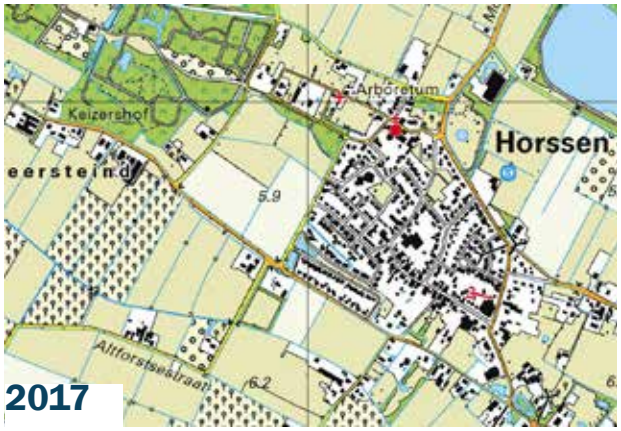
1930

2000

1960

2017

< historische ontwikkeling Horssen

Inventarisatie

Ontwikkelingsgeschiedenis

Oorsprong

Horssen is een middeleeuwse agrarische nederzetting. Het dorp is ontstaan op één van de twee stuifzandruggen in dit gebied. Op het andere ontstond het buurtschap Molenhoek. De eerste boerderijen van Horssen lagen in een krans rond een donk waaraan ook de middeleeuwse kerk is gebouwd. De bebouwing aan de Pannekoeksestraat en Zelksestraat toont de ligging van de oude kern.

In een latere periode groeit Horssen vanaf de donk in zuidoostelijke richting. Hier werd de heide ontgonnen en verscheen er agrarische bebouwing in lintvorm langs het huidige tracé van de Rijdt. Aan de westzijde van de donk groeide het dorp juist niet door de aanwezigheid van het kasteel. Hierdoor vertoont Horssen de bijzondere opbouw van dichte bebouwing aan slechts één zijde van de oorspronkelijke kern, terwijl de andere zijde onbebouwd is gebleven. De kaarten van 1880 en 1930 laten dit duidelijk zien.

De Rijdt

De bebouwing concentreerde zich dus in lintvorm langs de Rijdt, oorspronkelijk een onverhard pad. Aan het einde van de negentiende eeuw werd er een hoefpad aangelegd; een verhard pad voor paarden in het midden van de weg. In 1925 werd dit gerenoveerd en later werd een volledig verharde rijbaan aangelegd.

Lange tijd blijft de bebouwing in Horssen beperkt tot lintbebouwing in de oorspronkelijke middeleeuwse kern en langs de Rijdt. Daarbij raakt de Rijdt in de loop van de twintigste eeuw wel steeds verder verdicht. De kaarten van 1930 en 1960 laten dit duidelijk zien. Tegelijkertijd neemt het agrarische karakter onder invloed van ruilverkaveling af. Tussen de boerderijen verschijnen woningen en boerderijen worden omgebouwd tot reguliere woningen. Ook verschijnen er nieuwe functies en varandert het agrarisch lint in een lint met woningen, winkels, boerderijen, cafés en bedrijven. Horssen wordt een sociaal hecht dorp. De bouw van het dorpshuis in 1974 en de uitbreiding daarvan met een sportzaal in 1989 draagt hier aan bij.

Bij de verdichting van De Rijdt ontstaat een afwisselend beeld. Soms staat de bebouwing dicht op de weg, soms verder er van af. Soms staat de bebouwing evenwijdig aan de weg, soms haaks daarop en soms overhoeks. Soms is er sprake van erfafscheidingen met daarachter voortuinen aan de weg, soms juist van halfverharde stroken of groenbermen.

Verdere groei

Pas in de tweede helft van de twintigste eeuw verschijnt er ook bebouwing op andere plekken dan aan het lint zoals de kaarten van 1960,1980 en 2000 tonen. In de jaren zestig in de vorm van woningen aan de Bredestraat en Sportlaan, in de decennia daarna in de vorm van woonbuurten rond de Julianalaan, de Burgemeester Bouwensweg en Horssen west (‘70), Hertenkamp (‘80), Polenkamp (‘90) en rond de Bikkeldam (‘00).

Vanaf de jaren tachtig neemt de bedrijvigheid in het dorp af Cafés, winkels en bedrijfjes verdwijnen. Het dorpshuis en de dagwinkel aan de Sportlaan blijven als enige over.

variatie straatbeeld

bebouwing dicht op straat, voorruimte aan rijbaan

wisselend straatbeeld, smal profiel

variatie straatbeeld

begin van de Rijdt

bebouwing dicht op straat, begeleiding leibomen

parkeren dorpshuis

parkeren dorpshuis

straatbeeld

Huidige kenmerken en kwaliteiten

Bebouwingsbeeld

Als gevolg van de hiervoor beschreven geschiedenis is het beeld van de Rijdt zeer divers qua bouwperiodes, woningtypen, bouwmassa's en ligging van de bebouwing. Door het kleur- en materiaalgebruik en de dorpse schaal is er binnen de diversiteit echter wel sprake van duidelijke samenhang. De schikking van de gevarieerde gebouwen zorgt voor een aantrekkelijk beeld met verrassende hoeken en zichtlijnen, een afwisseling van smalle stukken en brede stukken en een speels karakter. Dit vormt een belangrijke cultuurhistorische waarde van het gebied.

Openbare ruimte en inrichting erven

Ook in de inrichting van de openbare ruimte en de erven vertoont de Rijdt een zeer gevarieerd beeld. In tegenstelling tot bij het bebouwingsbeeld is er hier echter een gebrek aan samenhang. Waar het wisselende bebouwingsbeeld en de wisselende omvang van het straatprofiel juist aantrekkelijk zijn roept de steeds wisselende inrichting een rommelig en gefragmenteerd beeld op. Het asfalt nodigt uit tot hard rijden en past niet bij het dorpse karakter en de kenmerken van dit historische lint. Asfalt, halfverharding, klinkers, onverharde stroken en tegels komen onregelmatig naast en door elkaar voor. Voetpaden ontbreken op sommige stukken en verspringen op andere stukken van de ene kant van de weg naar de andere. Het is regelmatig onduidelijk waar geparkeerd, gelopen en gereden kan worden of waar de privéruimte en de openbare ruimte van elkaar scheiden. Voor het parkeren van de auto's wordt gebruikt gemaakt van waar er ruimte is in het profiel. Dit zijn geen vaste parkeerplaatsen maar in de berm of voetgangerszone.

Dorpshuis

Het dorpshuis met de sporthal is een belangrijke plek voor het dorp en heeft verschillende functies: er wordt gesport, er worden cursussen gegeven en er is een horecagelegenheid. De openbare ruimte rondom het dorpshuis is met name ingericht als parkeerruimte en rijweg. Op het huidige plein staan een pinautomaat van de Rabobank en ondergrondse afvalcontainers die storend zijn in het ruimtelijke beeld. In het dorp ontbreekt een dorpsplein waar feesten of braderieën gehouden kunnen worden.

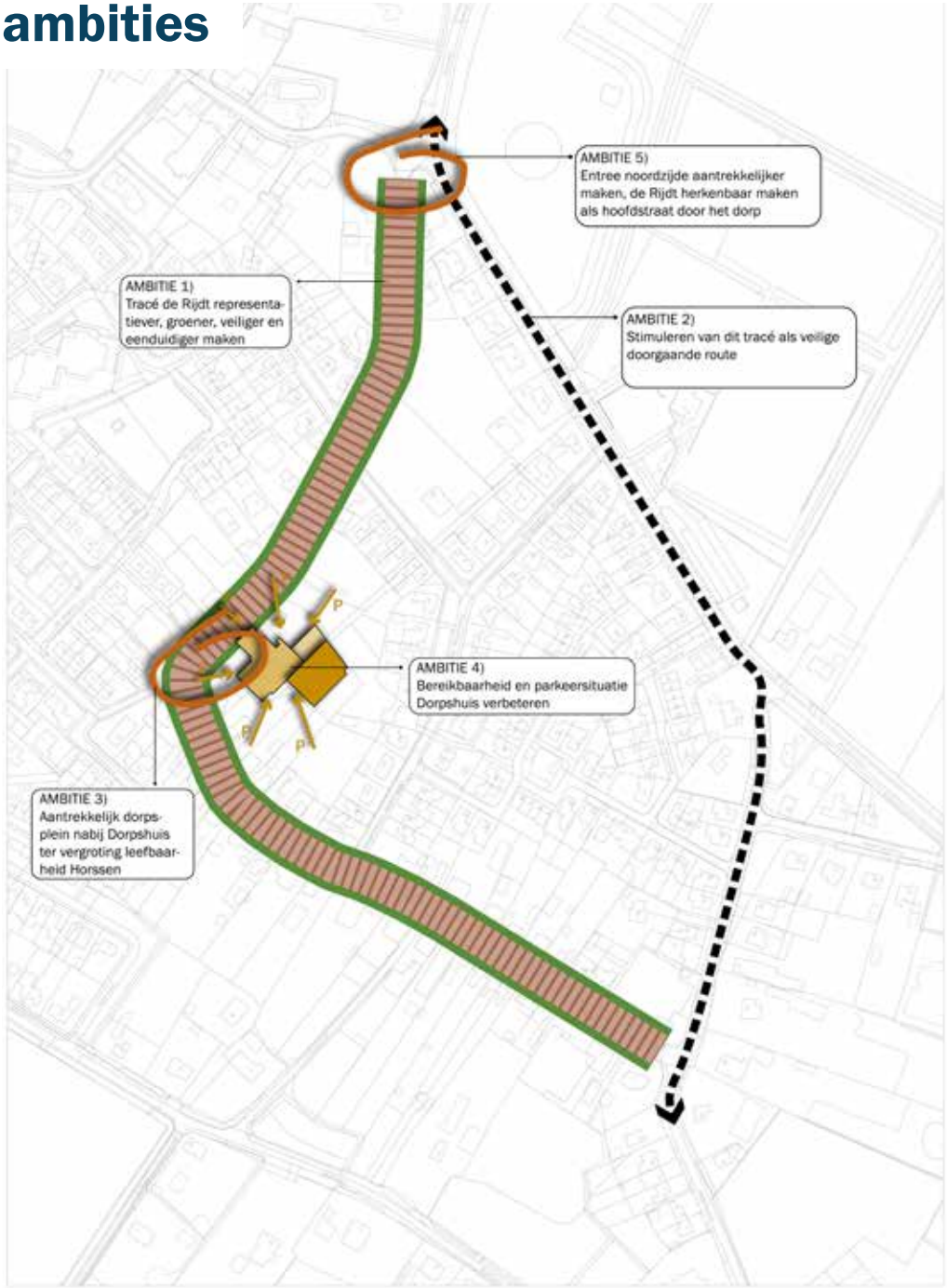
Tracé Sportlaan - Bredestraat

Net als de Rijdt verbindt dit tracé het gebied ten zuiden van Horssen met de Molenweg die naar de N322 leidt. Dit tracé is korter dan de Rijdt, groener van opzet met bebouwing op grotere afstand van elkaar. Het tracé is op meerdere punten voorzien van snelheidsremmers in de vorm van plateaus, drempels en een versmalling.

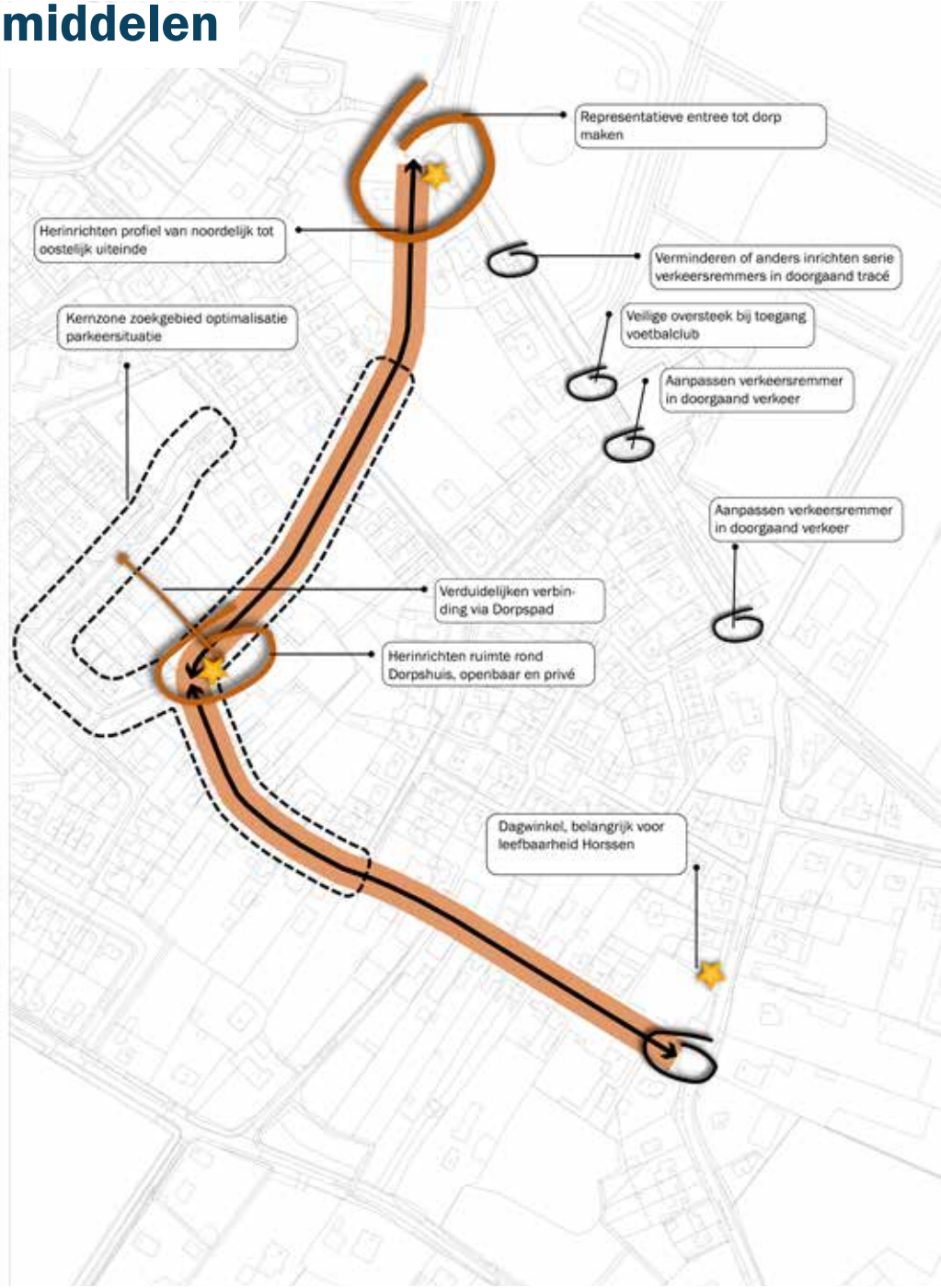
Buurtje rond de Bogerd

Dit buurtje ligt in de directe nabijheid van het dorpshuis en is hiermee via het dorpspad verbonden. De woningen zijn gegroepeerd rond een groen speelveld en een kleine dierenweide waarop ze ook uitkijken. Parkeren gebeurt in langsparkeerhavens en op de kavels.

ambities

middelen

Visie

Ambities

De kaart hiernaast toont de ambities die er vanuit de initiatiefgroep bestaan. Deze laten zich samenvatten in de volgende punten:

- Tracé van de Rijdt representatiever, groener, veiliger en eenduidiger maken, doorgaand verkeer terugdringen;
- Stimuleren tracé Sportlaan, Bredestraat als belangrijkste veilige, doorgaande route;
- Sociaal centrum in het dorp creëren, ter vergroting van de leefbaarheid in het centrumgebied van Horssen in de vorm van een aantrekkelijk dorpsplein nabij het dorpshuis;
- Bereikbaarheid en parkeersituatie dorpshuis verbeteren.
- Behouden of versterken dorpse sfeer, representatieve entree tot het dorp aan de noordzijde maken.

Middelen

In de visie van de initiatiefgroep dienen de hiervoor beschreven ambities via de volgende middelen waargemaakt te worden:

- Herinrichten tracé de Rijdt van begin tot eind;
- Verduidelijken verbinding naar woonwijk via Dorpspad;
- Herinrichten openbare en privéruimte Dorpsplein met verplaatsing van de ondergrondse containers naar een locatie buiten het dorpsplein;
- Aanwijzen zoekgebied optimalisatie parkeersituatie, hier geniet het realiseren van parkeerplaatsen de voorkeur boven het aanbrengen van groen;
- Herinrichting tracé Bredestraat - Sportlaan op enkele punten ter verbetering veiligheid en doorgaand tracé.

In de navolgende paragrafen wordt achtereenvolgens ingegaan op de herinrichting van de Rijdt, de herinrichting van het Dorpsplein, de maatregelen op het doorgaande tracé Sportlaan - Bredestraat en het buurtje rond de Bogerd. Hierbij wordt toegelicht en verbeeld hoe de hiervoor genoemde middelen volgens de initiatiefgroep concreet vorm kunnen krijgen.

Tracé en profiel De Rijdt

Aantrekkelijker, veiliger, duidelijker, groener en verkeersluwer zijn de speerpunten voor de herinrichting. Om dit te bereiken heeft de initiatiefgroep diverse oplossingsrichtingen onderzocht en besproken. Zo zijn er profielen uitgewerkt met een vrijliggend voetpad aan één zijde van het profiel. De initiatiefgroep vond deze uiteindelijk niet passen bij het dorpse en informele Horssense karakter en heeft dan ook niet voor een dergelijke oplossing is gekozen.

Ook is gekeken naar de mogelijkheden die er ontstaan wanneer er voor het tracé (deels) éénrichtingsverkeer wordt ingevoerd. Voordeel hiervan is dat de rijbaan iets smaller kan worden en er een rustigere situatie ontstaat. De verwachting is dat dit geen winst in het aantal parkeerplaatsen oplevert, maar dat het wel ten goede komt aan iets bredere groenstroken en voetpaden. De ruimtewinst is echter zeer beperkt en het middel is verkeerskundig zeer verstrekkend. De initiatiefgroep is daarom uiteindelijk geen voorstander van éénrichtingsverkeer.

Er is daarom gekozen voor een ‘Horssens’ profiel dat uitgaat van tweerichtingsverkeer.

< ambities en middelen

< oude foto straatbeeld Horssen

referentiebeeld shared space,
loopstrook aan twee zijden >

< oude foto gemeentehuis

referentiebeeld shared space,
rijbaan centraal, informeel parkeren >

< impressie profiel ‘Horssen’ nabij
voormalige gemeentehuis

referentiebeeld shared space,
rijbaan centraal >

<< referentiebeelden ‘Horssens’ profiel >>

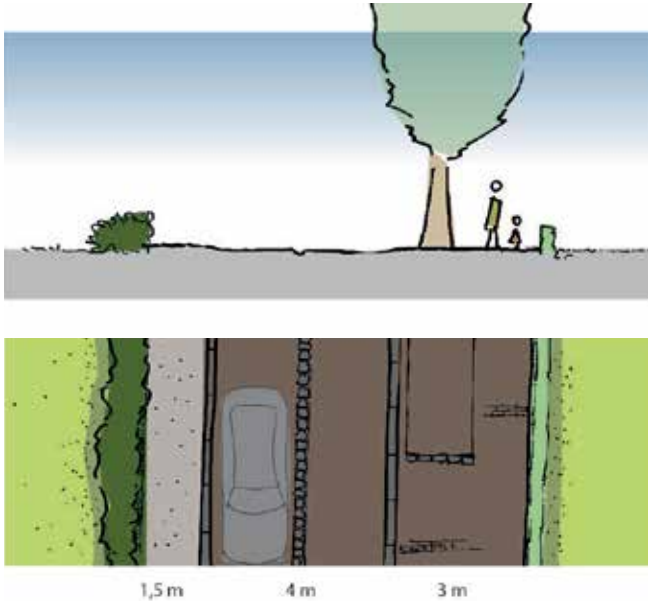
referentiebeelden middenberm

‘Horssens’ straatprofiel

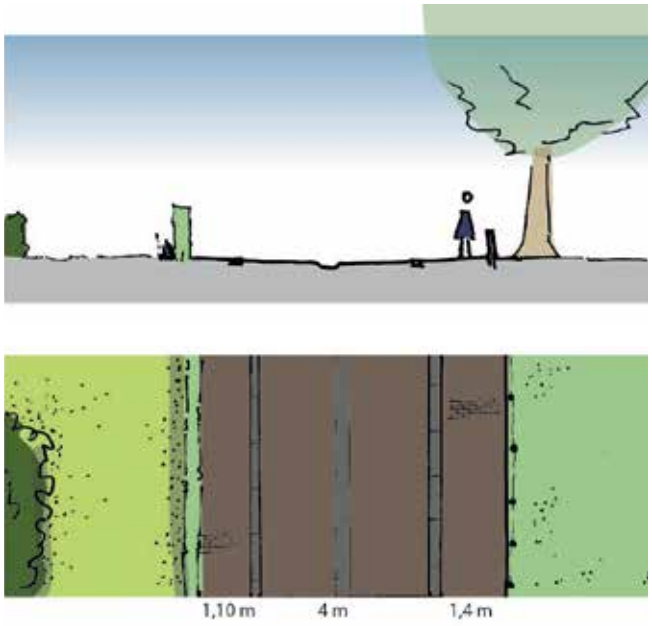
Dit profiel is georiënteerd op het beeld van het oude dorp met een gemeenschappelijk gebruik van de openbare ruimte, het shared space principe. Hierbij houdt het verkeer rekening met elkaar en wordt de beschikbare ruimte gedeeld. Het profiel geeft een rustig straatbeeld en de aandacht gaat naar de karakteristieke woningen en rooilijnen. Het groen komt voornamelijk van de voortuinen. Waar mogelijk kan een grote solitaire boom aangeplant worden.

Dit profiel is als volgt opgesteld:

- Geen stoepbanden of andere verhoogde elementen in het profiel. Eén wegvlak voor gezamenlijk gebruik. Geleidebanden kunnen wel toegepast worden;
- Door onderscheid in kleurnuances of legverbanden kunnen optisch de verschillende functies binnen dat wegvlak herkenbaar worden gemaakt:
- Een rijbaan centraal in de ruimte van max.4 meter breed;
- Aan beide zijden een overrijdbaar voetpad met een variabele breedte maar minimaal 1 meter;
- Afhankelijk van de beschikbare ruimte in het profiel en de locatie in het tracé kunnen parkeervakken gemarkeerd worden;
- Een onderscheid kan gemaakt worden door een overrijdbare middenberm aan te brengen met het idee van een hoefpad;
- Als verharding kan gebruik gemaakt worden van klinkers, natuursteen, asfalt of halfverharding.

impressie doorsnede en wegprofiel breed

impressie doorsnede en wegprofiel smal

< de Rijdt noord tracé
zones parkeren en groen

de Rijdt zuidoost tracé
zones parkeren en groen

De reden waarom de initiatiefgroep dit profiel voorstelt is het feit dat het ruimtelijk past bij de identiteit van Horssen terwijl er toch een veilig onderscheid tussen parkeren, lopen en autoverkeer ontstaat. In de andere onderzochte profielen is dat onderscheid er ook maar ontstaat er een beeld dat niet typisch Horssens is.

Te onderscheiden zones

Voor het hele tracé, dus zowel het deel van dorpsplein tot noordelijke aansluiting als het deel van dorpsplein tot oostelijke aansluiting is onderzocht waar er ruimte is voor de verschillende functies. Hierbij worden de volgende zones onderscheiden:

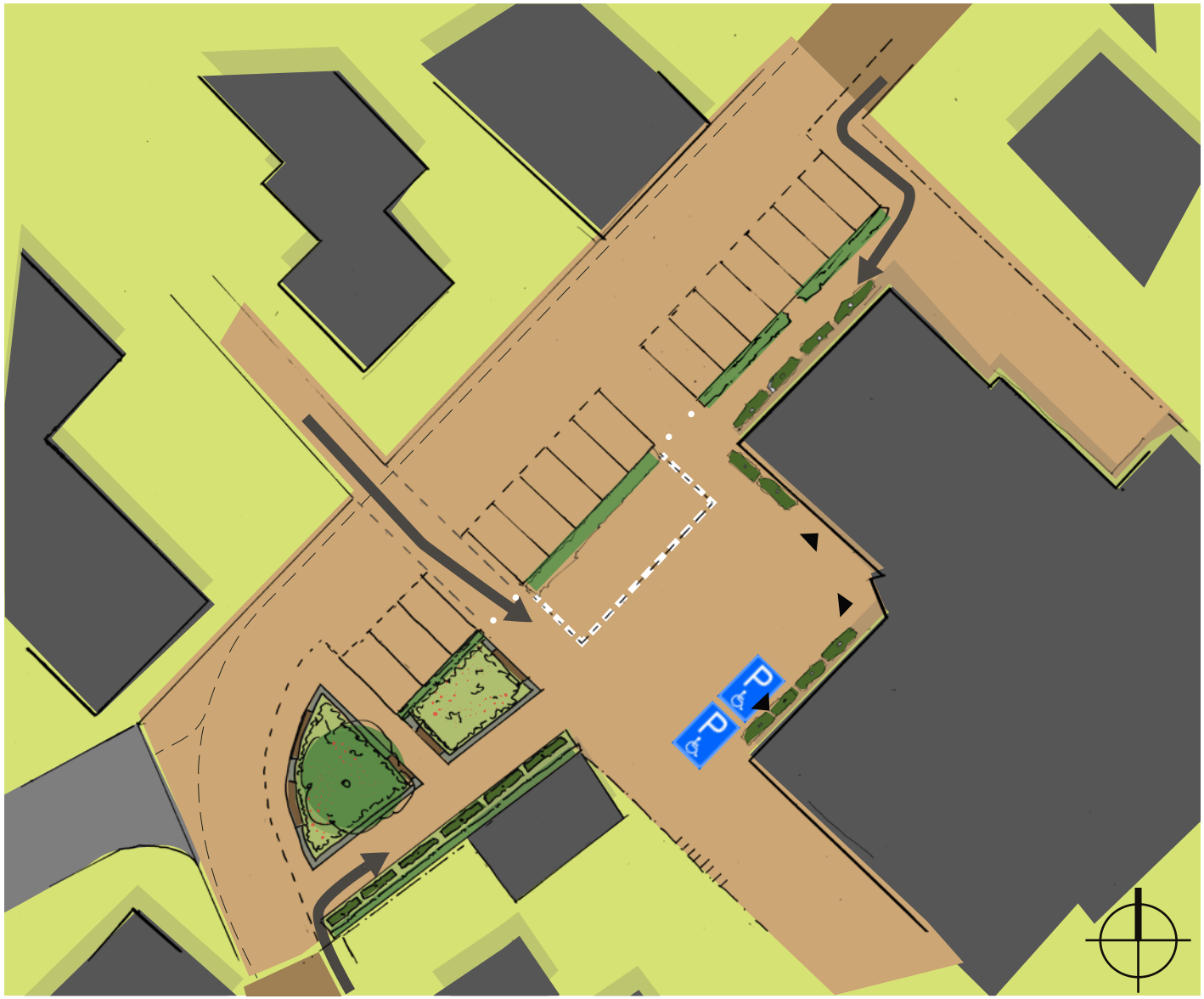
- Een zone aan het noordelijke uiteinde waar ruimte voor de voetganger en voor groen of parkeren is (1);
- Een zone ten noorden van de Hertenkamp waar bestaand groen gecombineerd kan worden parkeren (2);
- Een zone waar naast ruimte voor de voetganger ruimte voor parkeren is. Dit is het geval ten noorden van het dorpsplein, waar parkeren prioriteit boven groen krijgt (3);
- een zone waar naast de rijbaan alleen ruimte is voor de voetganger en niet voor parkeren of groen. Dit is het geval op het stuk tussen dorpsplein en het stuk direct ten oosten van de Burgemeester Bouwensweg (4). Op een deel hiervan zal niet voldoende ruimte zijn voor de voetganger. Hier kan een plaatselijke versmalling van de rijbaan ruimte scheppen;
- Een zone aan het oostelijke einde waar ruimte is voor (bestaand) groen, de voetganger en parkeren (5)

Op de pagina hiernaast zijn de verschillende zones te zien.

Naar inschatting is er ten noorden van het dorpsplein, binnen het zoekgebied parkeren ruimte voor circa 13 parkeerplaatsen en ten oosten, buiten het zoekgebied parkeren ruimte voor circa 12 plaatsen. Aangezien in de huidige situatie op willekeurige plekken wordt geparkeerd is het niet duidelijk of dit een toename is. Het beoogde effect dat de initiatiefgroep met de herindeling heeft is echter structuur en duidelijkheid scheppen, zorgen voor een veiligere situatie door ruimte voor de voetganger los van de rijbaan te realiseren en daarbij zoveel mogelijke parkeervakken te realiseren als de ruimte toelaat. In de uitwerking zal met tellingen moeten worden vastgelegd wat er nu aan parkeergelegenheid aanwezig is en wat de exacte parkeervraag is. Hierop zal vervolgens ontworpen moeten worden. Overigens kan het merendeel van de verlichting behouden blijven aangezien deze vrijwel overal dicht tegen de erfgrenzen zijn gesitueerd.

verharding en water

In het kader van duurzaamheid is het aan te raden de hoeveelheid verharding te beperken. In de zoneringsvoorstellen hiervoor is al aangegeven dat het streven maximaal groen is, daar waar daar in het profiel ruimte voor is en het de prioriteitsgebieden voor parkeren niet in de weg staat. Het groen zal echter onvoldoende maat hebben om daadwerkelijk voor waterberging te dienen. Wel staat de initiatiefgroep open voor het onderzoeken van waterdoorlatende of -passerende verharding of halfverharding. Dit kan bijvoorbeeld worden toegepast bij de schrikstrook, de parkeervakken, het voetpad of zelfs als strook in het midden van de rijbaan. Daarbij kan in de uitwerking tevens een knipoog worden gemaakt naar het verleden toen de Rijdt een onverhard pad met een verhard pad in het midden was.

gebouw

parkeervakken

plein, klinkerverharding

voetgangersroutes

ingang dorpshuis

fietsenstalling

nieuwe boom met zitelement met groen

flexibel in te zetten parkeerplaatsen

te behouden invalidenparkeerplaatsen

klappaaltjes

< inrichtingsschets plein, *aan de weg*

noordelijke entree

De noordelijke aansluiting van De Rijdt op de Bredestraat vormt in de optiek van de initiatiefgroep een belangrijke entree tot het dorp. Het is van belang dat deze entree een representatieve uitstraling krijgt en dat er ruimte ontstaat voor een rustplaats voor recreanten. Op deze wijze kan dit gebied bijdragen aan een aantrekkelijker beeld en een leefbaar dorp. Het leegstaande pand aan de noordelijke entree kan hier met een nieuwe invulling mogelijk een bijdrage aan leveren.

Dorpsplein & Dorpspad

De speerpunten voor het nieuwe dorpsplein zijn ruimte bieden aan parkeren, een zo groot mogelijke en flexibel te gebruiken pleinruimte met ruimte voor een terras en waarop evenementen gehouden kunnen worden en een groene inrichting daar waar dat niet op gespannen voet hiermee staat. Naast een aantal ruimtelijke ingrepen die hieronder uiteengezet worden is het ook van belang dat het plein door de Horssense gemeenschap omarmd wordt voor activiteiten zodat er zo breed mogelijk gebruik van gemaakt gaat worden.

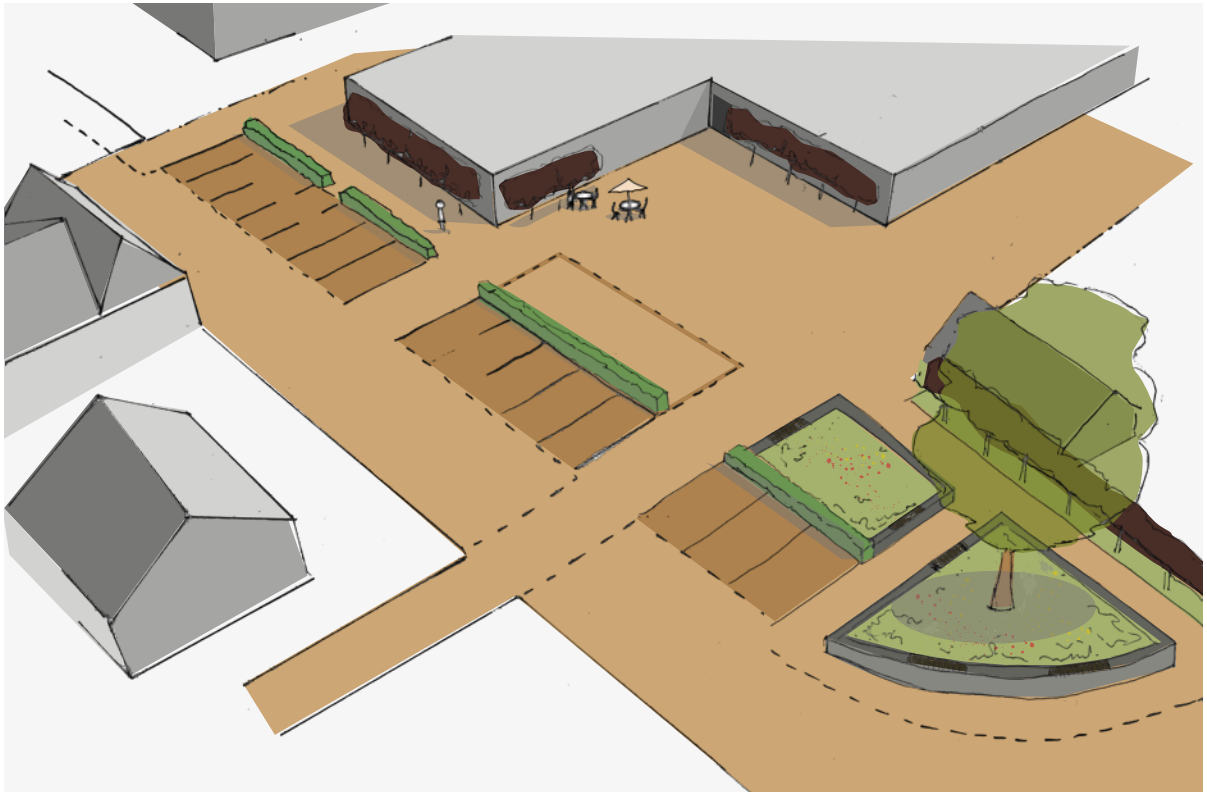
herindeling van de ruimte

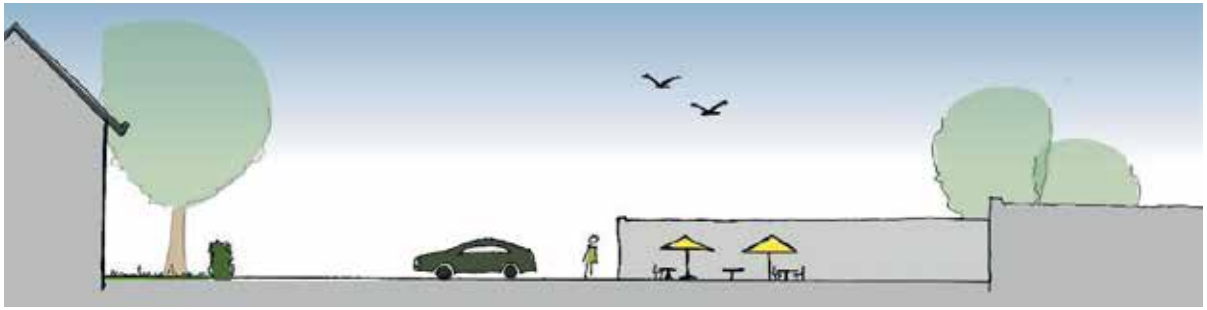
Om dit te bereiken stelt de initiatiefgroep een herinrichting voor met een andere parkeeroplossing. Uit verschillende besproken varianten is de variant met parkeren aan de weg gekozen. Door dit voorstel wordt de rijweg geaccentueerd, wordt het grootste deel van het plein autovrij gemaakt en ontstaat er ruimte voor een terras aan de zuidwestgevel van het dorpshuis.

In het voorstel wordt het huidige aantal parkeerplaatsen weer teruggebracht. Daarnaast ontstaat ruimte voor een strook van 5 extra parkeerplaatsen die flexibel te gebruiken zijn. In geval van een activiteit of evenement in het dorpshuis kan de strook fungeren als parkeerplek in overige gevallen hoort het bij de pleinruimte. Afzetten is mogelijk met klappaaltjes. Ook bij de herinrichting zelf kan hergebruik van bestaande materialen plaatsvinden. Wat betreft de uitstraling en kwaliteit is samenhang met de overige onderdelen uit deze visie van belang.

groen

Het voorstel is om bij de herinrichting ruimte te creëren voor een dorpsboom; een beeldbepalende grote solitair. Op de hoek van het plein kan deze een plek krijgen en op die manier fungeren als landmark voor het dorpshuis. Het is belangrijk om deze boom voldoende ruimte te geven, ook ondergronds. Deze hoek van het plein kan een overwegend groen karakter krijgen. Hier is ook plek voor een plantvak met bloeiende planten en een zitgelegenheid. Overig groen vindt plaats in de vorm van bestaande leibomen langs de gevel van het dorpshuis en een groene afscherming van de parkeerplaatsen. Hiervoor komen omwille van de flexibiliteit in het gebruik verplaatsbare bloembakken in aanmerking.

doorsnede en impressie dorpsplein

referenties elementen pleininrichting

referenties elementen pleininrichting

flexibiliteit

Om het plein zo groot mogelijk te maken kiest de initiatiefgroep voor eenheid in materiaal, geen niveauverschillen tussen rijbaan, parkeren en voetgangersdeel. Op deze wijze wordt de ruimte als één ervaren. De verschillende functies kunnen subtiel worden onderscheiden door kleurnuance of verschil in legverband. Door het plein op deze wijze in te delen wordt het een multifunctioneel en flexibel plein. Bij een groot evenement kan de weg worden afgesloten en kunnen bloembakken worden verplaatsen zodat de hele zone inclusief de rijbaan en de parkeerplaatsen als plein fungeert. De ruimte als geheel kan iets worden verhoogd zodat de automobilist zich ervan bewust wordt dat hij op een ander soort ruimte komt.

PIN automaat en containers

Zowel het pinautomaat als de ondergrondse afvalcontainers dienen voor een leefbaar centrumgebied behouden te blijven voor Horssen. Voor een optimale invulling van het plein staan ze echter in de weg. De initiatiefgroep is van mening dat het pinautomaat het beste op de huidige plek kan blijven staan. Er zal een moment komen waarop de bank hun automaten vernieuwd met nieuwe, uniforme standaardautomaten. Op dit ‘natuurlijke moment’ kan worden bekeken of een nieuw automaat op het dorpsplein of wellicht elders in het dorp in te passen is.

De initiatiefgroep is wel van mening dat de huidige ondergrondse afvalcontainers het beste verplaatst kunnen worden. Er zal naar een passende locatie moeten worden gezocht, bij voorkeur langs de doorgaande route Sportlaan - Bredestraat - Molenweg op een plek waar het niet storend is in het ruimtelijk beeld. Daarbij moeten aspecten als spreiding, afstand tot woningen, bereikbaarheid voor DAR, kabels en leidingen en verkeersveiligheid worden meegewogen.

Dorpspad en de Bogerd

Het Dorpspad vormt een directe verbinding naar het achterliggende woonbuurtje rond de Bogerd. In deze buurt kan het parkeren mogelijk worden geoptimaliseerd zodat er enkele extra parkeerplaatsen ontstaan die de parkeerdruk in zowel dit buurtje als rondom het dorpshuis zelf tijdens drukke evenementen verlicht. In de visie van de initiatiefgroep is het behoud van groen en draagvlak vanuit de omwonenden een harde voorwaarde hierbij. Afstemming met de omwonenden zal bij nadere uitwerking dan ook uit moeten wijzen of dit kansrijk is. Los van het realiseren van parkeerplaatsen in het buurtje is een duidelijke en veilige verbinding via het Dorpspad sowieso belangrijk. Het pad wordt gebruikt door schoolkinderen die van de sportzaal bij het dorpshuis gebruik maken. Door het Dorpspad in materialisering te onderscheiden van het plein en deze materialisering door te trekken richting de woonbuurt wordt de verbinding visueel duidelijk en veilig.

Doorgaande route

De herinrichting van de Rijdt, met een versmalling van de rijbaan, loopstroken en groenbermen die de weg begeleiden en een plein halverwege dat eveneens als verkeersremmer werkt, zorgt er voor dat het voor doorgaand verkeer logischer is om het tracé Molenweg - Bredestraat - Sportlaan te nemen.

Enkele maatregelen op dat doorgaande tracé zelf kunnen dit nog verder stimuleren. Verkeersveiligheid gaat in dit geval echter boven snelheid. De verkeersremmende maatregelen op dat tracé zullen dan ook blijven bestaan. Wel kunnen er op enkele locaties kleine aanpassingen plaatsvinden. De aanwezige verkeersremmers zijn vaak te steil en schieten hun doel zo voorbij. Dit zou in de visie van de initiatiefgroep verholpen kunnen worden. Daarnaast kan de versmalling bij de sportvelden aangepast worden naar een plateau zodat er een veiligere oversteek ontstaat vanaf de sportvelden.

De noordelijke entree tot de Rijdt kan gehandhaafd blijven als plateau. Wel kan er op dat plateau door middel van onderscheid in bestratingsmateriaal of belijning duidelijk worden gemaakt wat de doorgaande route is (zie afbeelding hiernaast).

Proces en participatie

Initiatiefgroep van Horssenaren

Deze visie is het resultaat van de bevindingen van een speciaal voor deze visie in het leven geroepen initiatiefgroep van Horssenaren. Zoals ook al in de inleiding is aangegeven heeft deze initiatiefgroep aangeven welke zaken er in het gebied als ongewenst en storend worden ervaren en welke wensen er spelen. Vervolgens zijn er meerdere overlegmomenten met de initiatiefgroep geweest. De rol van Buro SRO daarbij is geweest om op basis van de wensen van de initiatiefgroep verschillende oplossingsrichtingen aan te geven en daar de voor- en nadelen van te benoemen. De initiatiefgroep heeft vervolgens keuzes gemaakt. Dit rapport is de uitkomst hiervan en is dan ook een echte visie van en door de initiatiefgroep. Dit proces heeft plaatsgevonden tussen april 2017 en november 2018.

Welstand, Gemeente en College van B&W

Een eerste concept van de centrumvisie is eind 2017 zowel door de gemeente Druten als door de welstands- en monumentencommissie beoordeeld. De gemaakte opmerkingen zijn teruggekoppeld aan de initiatiefgroep, waarna er met de initiatiefgroep tot een tweede concept van de centrumvisie is gekomen. Dit tweede concept is, na enkele aanvullingen vanuit de gemeente, toegelicht bij zowel de welstandscommissie als het college van Burgemeester en wethouders. Dit heeft geleid tot nieuwe aanvullingen, met name tot een alternatief basisprofiel dat meer is gebaseerd op de cultuurhistorie en de Horssense identiteit. Deze nieuwe aanvulling zijn wederom teruggekoppeld met de initiatiefgroep en hebben geleid tot de visie zoals deze er nu ligt.

Inloopavond Horssenaren

Deze visie is tijdens een informatieavond voor alle Horssenaren kenbaar gemaakt. Via vier panelen zijn daarbij de belangrijkste speerpunten uit de visie weergegeven. Via speciale invulformulieren hebben de aanwezigen opmerkingen, aanvullingen en wensen door kunnen geven. In deze paragraaf vatten we de reactie kort samen en eindigen we met een samenvattende conclusie.

De avond is zeer positief verlopen met een hoge opkomst en een over het algemeen instemmende houding tegenover de visie. In totaal zijn er 19 reactieformulieren ingevuld, waarvan er op 16 formulieren inhoudelijke opmerkingen zijn geplaatst en op 3 formulieren uitsluitend adresgegevens zijn ingevuld.

Het merendeel van de opmerkingen, wensen, vragen heeft betrekking op zaken die ook in de initiatiefgroep zijn behandeld. Op de volgende pagina hebben we de opmerkingen samenvattend gegroepeerd per thema. In de bijlage 1 zijn alle reacties separaat opgenomen.

Algemeen

- Eénrichtingverkeer overwegen (meer groen, meer parkeerplekken en veiliger) (4x);
- Snelheid uit de noordzijde van de Rijdt halen;
- Verbinding Luskes bank (De Rijdt noord) en het dorpsplein;
- Autogebruik ontmoedigen doormiddel van vergunningen;
- Rekening houden bij aanleg met duurzaamheid/klimaat;
- Angst voor de verkeersveiligheid door plek van de parkeerplaatsen;
- Twijfel of de pleininrichting wel optimaal is;
- Parkeerbalans is negatief;
- Meer parkeerplaatsen bij het buurthuis de Horst.

Omgeving

- Bredestraat, Middelwaard en Sportlaan ook aanpakken met bijv. voetpad;
- Percelen/ woningen aankopen en op het kavel parkeerruimte creëren (er worden meerdere opties gegeven) (4x);
- Bij het veld aan de Bogerd kan iets aan parkeerplaatsen gewonnen worden door haaks te parkeren ipv langsparkeren. Nadrukkelijk wel behouden van het veld;
- Ook Dorpspad goed verlichten;
- Betere doorstroom buitenom de kern.

Materialisering

- Bij keuze materialen rekening houden met trillingen, geluid en uitstraling;
- Geen asfalt wel (gebakken) klinkers;
- Voldoende rijruimte voor tractoren en diepladers;
- Bij zitelementen rekening houden met potentiele hangplekken;
- Lantaarnpalen vervangen voor ander type van bijvoorbeeld Kerkenpad (3x);
- Voorkeur voor duidelijke scheiding van functies in het wegprofiel (2x);
- Eventuele middenstrook begaanbaar voor fietsers, rollators en scootmobielen;
- Voorkeur voor meerstammige krentenboompjes.
- Plein inrichten met inrichtingselementen als water-, elektriciteits- en rioolaansluiting tbv evenementen;
- Containers en pinautomaat verplaatsen.
- Pinautomaat behouden op dezelfde plek uit angst dat hij anders helemaal gaat verdwijnen uit Horssen;
- Parkeerbeperking (paaltjes) voor de woning Rijdt 59 handhaven.

Overig

- De mogelijkheid aan bewoners bieden om de voortuin of oprit direct mee aan te pakken.
- Evenementen niet alleen op het plein maar ook elders in het dorp. Wel kleinschalige evenementen in het centrum. Geen kermis op het plein (3x).

Conclusie

De gemaakte opmerkingen hebben niet direct aanleiding gevormd voor letterlijke aanpassingen aan de visie. Vrijwel alle aangegeven aspecten zijn reeds bij de totstandkoming van de visie behandeld. Ten aanzien van de genoemde aspecten zijn er grofweg de volgende drie mogelijkheden:

- De visie doet al uitspraken die in lijn zijn met de opmerkingen (bijvoorbeeld parkeren rond de Bogerd, aanpakken Dorpspad, betere doorstroom buiten de kern om....);

- De initiatiefgroep heeft over het genoemde aspect al een afweging gemaakt en de gemaakte opmerkingen van één of enkele personen vormen geen breed gedragen basis om die afweging te veranderen (bijvoorbeeld het niet toepassen van éénrichtingsverkeer, het niet fysiek scheiden van verkeerssoorten, het realiseren van hetzelfde aantal parkeerplaatsen bij het dorpshuis als in de huidige situatie, het voorlopig niet verplaatsen van de PIN automaat....);

- De gemaakte opmerkingen kunnen bij de uitwerking van de visie naar een concreter daadwerkelijk inrichtingsplan mee worden genomen (bijvoorbeeld optimaliseren pleininrichting, duurzaamheidsmaatregelen, suggesties voor materiaalkeuze en verlichtingsarmaturen, meenemen voortuinen en opritten bij de herinrichting, realiseren watertappunt...).

De initiatiefgroep heeft iedereen die een reactie heeft ingezonden persoonlijk beantwoord. Ze hebben hiertoe een reactie op de binnengekomen opmerkingen gemaakt en deze naar alle inzenders persoonlijk per e-mail gestuurd. Deze reactie is als bijlage 2 bij deze visie opgenomen.

Vervolg

Nadat de visie is vastgesteld door het college en is gepresenteerd aan de raad is het zaak om de visie uit te werken naar een concreet inrichtingsplan. Hiervoor wordt een nieuwe projectgroep in het leven geroepen. Diverse Horssenaren hebben zich hiertoe reeds bereid getoond.

Bijlagen 1:

individuele inspraakreacties

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

1. Visie tracé en profiel Rijdt
- Smaller profiel wil niet altijd zeggen dat het ook veiliger is. Idee om de Rijdt 1 richtingsverkeer te maken?
- Keuze van materiaalgebruik graag rekening houden met geluid en trilling. Ook de uitstraling van het materiaal. Dus oude klinkers bijv ipv betonklinkers.

2. Visie Dorpsplein en Dorpspad
- Terras is leuk maar geeft veel geluidoverlast naar omwonenden. Vooral in de avonduren.
- Bij zitelementen rekening houden met hangplekken. Met name bij evenementen. Dit is ook de rede dat de bankjes naast onze schuur deels verplaatst zijn. Zorgen bij evenementen dat “het plein” wordt schoongeveegd.
- Evenementen niet alleen op het plein laten plaatsvinden maar ook bij andere openbare functies. Zo word de “overlast” niet geconcentreerd op 1 punt/locatie.

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

Complimenten, het dorp kan een stuk fraaier worden!

1. Visie tracé en profiel Rijdt
- Één richtingsverkeer blijft een optie. Veiligheid, groen, parkeren.
- Bij keuze van materiaalgebruik rekening houden met geluid en trilling. Ook de uitstraling van het materiaal.

2. Visie Dorpsplein en Dorpspad
- Bij zitelementen rekening houden met potentiële hangplekken.
- Evenementen niet alleen op het plein laten plaatsvinden om concentratie van overlast te beperken. Voor kermis is het plein waarschijnlijk te klein. Wel zeer geschikt voor meer kleinschalige evenementen.
- De lelijke lantaarnpalen vervangen. Voorbeeld Kerkpad.
- Goed dat de containers worden verwijderd, om het echt fraai te maken de pin-automaat ook verplaatsen/ verwijderen.
- Het parkeerverbod, de parkeerbeperking recht voor onze woning handhaven.

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

De Rijdt asfalt en.it is mooier! Leerlt verdwijnend.
grocg wobloende ruimte voor
bestemming verkeer i.v.m. verkeersoor
regelmatig tractoren voor strooiziest
en diepladers, de drempi is naar
onze oprit nu net te malen
(Woning naast huis coppers)
Let op bestrating door zwaar verkeer snel verzakken

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?

Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reactie en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

Betere doorstroom buitenom de kern
Betere / meer parkeer gelegenheid
Rondom de Horst

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?

Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reactie en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

Graag jullie aandacht voor de Middelwaard. Daar wordt nu al erg hard gereden. Kan dit in de plannen worden meegenomen?

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?

Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reactie en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

= Duurzaamheid / klimaat
= energie / klimaat.
= etc.

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?

Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reactie en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

III

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

- Verzoek tot verlichting in het hele dorp, passend bij het dorpse karakter. (verlichting fietspad)
- Pand tegenover het dorpshuis kopen en de het perceel gebruiken om het plein te vergroten / parkeerplaatsen.
- Veel aan de Bogerd moet behouden blijven voor de leefbaarheid echter zou er iets meer parkeerruimte gemaakt kunnen worden, door parkeerplaatsen schuin in te laten zijden.

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?

Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

- Toegangstraken duidelijk onderscheiden van rijstroken
- middenstrook graag begaanbaar voor fietsers, rollators, scootmobielen e.d.
- Belangrijk: Andere lantaarnpalen, bijvoorbeeld als op 't Kerkpad!?!
- Tuin-perceel t.h. Mooren kopen voor parkeerruimte
- Kantoor Romijnders verbouwen naar appartementen-complex en (grote) parkeerruimte openbaar maken.

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?

Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

- pand + perceel Rydt 61 kopen voor parkeren / uitbreiding dorpsplein / rol dorpspad
- Toegang 't Straatje accentueren in bestrating
- Krentebaompjes ! meerstammig ?
- eenrichting verkeer geeft meer parkeer-ruimte en mogelijkheden

- Shuttle-busje inzetten bij grote evenementen (parkeren bij sportvelden)

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

Parkeerproblem oplossen achter H. Meijers met 28 vakjes

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

- Wens voor duidelijke scheidslijn van fietsers van het wegprofiel, bv door stroken die voorkomen of hoorbaar zijn voor automobilisten, zodat deze fietsers en andere gebruikers kunnen
- Mogelijkheid bieden aan aanwoners om voorstellen of opzet direct mee aan te passen

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

Brodestraat wordt een meer doorgaande route. Deze is nu donker zonder voetpad en misschien wel onveiliger dan de fiets. Deze moet ook aangepakt worden met bijv een voetpad.

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

* Lurken/zuuk is een mooie (ontmoetings)plek.) Wordt er over nagedacht om deze als "verbinding" te zetten met het dorpsplein?
* Snelheid halen uit noordelijke fietsroute

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

Prima conceptvisie
Handhaven geldautomaat Rabobank
op dezelfde plek
Verplaatsen naar andere plek
zal wellicht leiden tot weg halen
van geldautomaat uit Horssen

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Gemeente Druten

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

prachtig initiatief
- ontwerkenbaar plein
- verkeersveiligheid neemt af door parkeren
- parkeerbalans negatief voor Broedestraat opwaarderen prima als pleininrichting flexibel is dan is dit voorstel niet optimaal!

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

1) Verrichtingsweg maken vanaf het pand van H. Koppel tot aan Jutiumlaan.

2) Ter hoogte v.d. straat "de boogard" extra parkeergelegenheden creëren door bijvoorbeeld het trapveldje te verplaatsen. Als je het dorpspad dan goed verlicht en vriendelijk opzet maakt hij je van zelf de loop. Deze extra parkeergelegenheden extra onder de aandacht brengen door bewegwijzering

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

1) evenementenplein is voor kleinschalige evenementen acceptabel.
2) Rekening met noodroutes, bijv als je een kleine tent plaatst.
3) een vaste watertoevoer en afvoervoorzieningen in het plein

202

* 2x 32A stroomaansluiting opnemen in het plein.
* afvoer in het plein opnemen voor bijv. extra toilet-voorzieningen.
* algehele buitenverlichting op het plein zelf.

=

Door standaard "evenementenvoorzieningen" te faciliteren op het plein vergroot je de mogelijkheden. Hierdoor hoeven er geen extra voorzieningen getroffen te worden denk bijv. aan aggregaat of wate opslag. welke veel ruimte in nemen.
De ruimte is beperkt, dus wil je er daadwerkelijk een evenement kunnen realiseren zal dit wel noodzakelijk zijn.

Reactieformulier Centrumvisie Horssen

Mijn opmerkingen over de Centrumvisie Horssen

(1) Steeds meer parkeerplaatsen maken is moeilijk. Ik heb overwogen om het Oudergebouw te ontmoedigen door te werken met lokale parkeervergunningen voor mensen die het echt nodig hebben - wijk gezien door Dr. Gerritsstr. Plaatsen binnen loop van Dorpshuis daarvan reserveren. Sociale controle optuigen. Gezonde mensen parkeren verder op of bij sportvelden.

Wat doen de initiatiefgroep/gemeente met mijn reactie?
Ten eerste bedankt voor uw reactie. Fijn dat u meedenkt.
Wij bekijken en bespreken de reacties en nemen deze mee in onze overwegingen voor de definitieve centrumvisie.

(2) Vermis op Dorpshuisplein vind ik geen goed idee. Alternatief kleinschaliger bomen op weiland bij Romeinse Hoes. Daar is ook genoeg van. Is ook dent en attractief.

202

(3) Bij de huizen aan de Rijdt overwegen of de hemelwateraf voer kan worden afgekoppeld en 'infiltreren in grond.
Ik neem aan dat riool ook wordt gerevisoerd?

Centrumvisie Horssen

Opmerkingen
n.a.v. de bijeenkomst op 30 jan. 2019 in het Dorphuis de Horst te Horssen

Allereerst onze complimenten aan eenieder die aan de Centrumvisie Horssen heeft bijgedragen!

We hebben deze Centrumvisie kritisch doorgenomen, waaruit blijkt dat met veel relevante aspecten rekening is gehouden.
Hopelijk kunnen we met de onderstaande punten bijdragen aan de verdere optimalisering van de Centrumvisie Horssen.

Onze opmerkingen/ voorstellen:

1. Lantaarnpalen op de Rijdt vervangen door beter **passende sfeervolle lantaarnpalen**.
2. **Riolering van de Rijdt** onderzoeken of de huidige riolering van de Rijdt nog in orde is voor de komende x jaren……. Om hiermede te voorkomen dat de Rijdt na aanpassing weer voortijdig op de schop moet.
3. Mogelijkheid toetsen **aankoop ALLEEN tuingrond** gelegen achter woonhuis H. Moore, Rijdt 44 t.b.v. ongeveer 15 ? parkeerplaatsen?
4. Buurtje rond de Bogerd- langsparkeren wijzigen in **dwarsparkeren.**
5. Dorpspad integratie in de Rijdt **verhogen of d.m.v. kleurnuancering** o.i.d. markeren.
6. Het geplande **groen bij en naast de dorpsboom ook mobiel** uitvoeren? Om hiermede nog een groter pleinoppervlakte te verkrijgen bij het organiseren van evenementen.
7. **Hoefslag** (middenstrook aangepaste Rijdt) uitvoeren met **oude klinkers** i.p.v. kinderkoppen. Hierdoor is het voor overstekend verkeer ter plekke ook veilig en goed begaanbaar. (Fietsers, kinderwagens, rollaters etc.) Of nazien welke verharding hiervoor eind negentiende eeuw werd gebruikt.
8. **Dorpspomp of waterornament met verlichting** plaatsen. Als eyecatcher/ sfeerverhogend op het dorpsplein e.v.t. nabij de dorpsboom.
9. **Watertappunt** voor passanten/ fietsers i.c.m. waterornament.
10. Geplande bankjes/ zitjes niet in de bocht van de Rijdt plaatsen, wegens risico verkeersveiligheid van de zittende personen door verkeer dat de bocht op de Rijdt te veel binnendoor kan gaan nemen.
11. Overwegen om uit oogpunt van verkeersveiligheid/ verkeerremmend de bocht in de Rijdt bij het dorpsplein te vervangen door een **haakse uitvoering**.
12. Noordelijke entree van de Rijdt **vormgeven in samenwerking met eigenaar (Basten**) pand voormalige Rabobank.
13. **Richtingaanwijzers** plaatsen bij de entree van de Rijdt met enerzijds **Doorgaand verkeer** (Brede weg) en anderzijds **Centrum** (Rijdt)
14. De **verbinding Rijdt-Kerkpad** kan meer worden benadrukt in de bestrating. (Dit was ook de oorspronkelijke verbinding, zie kaart 1880)

15. **Geldautomaat verplaatsen** naar andere plaats e.v.t. in andere vorm uitvoeren i.v.m verkeersveiligheid. Daarnaast doet de huidige uitvoering van de geldautomaat een grote afbreuk aan het nieuw te ontwikkelen fraaie dorpsplein. Er kan toch enkel om de bereidheid tot verplaatsing te toetsen een oriënterend gesprek worden gehouden met de Rabobank? Dit behoeft toch niet bij voorbaat te leiden tot het geheel verdwijnen van de geldautomaat uit Horssen. Hetgeen het merendeel van de Horssenaren natuurlijk voorlopig niet willen.
16. Aansluitingen elektrische **oplaadpunten voor fietsers**? Tevens laten vermelden van deze optie in de relevante gidsen/apps e.d.

Ideeën inrichting

17. Op het terras o.a. **mobiele loungebanken** met **mobiele plantenbakken** plaatsen.
18. Bankjes plaatsen in ***oude stijl met rugleuning***
19. **Sfeervolle verlichting** tegen dorpshuis aanbrengen en/ of aan de rand van het dorpsplein (lantaarns) e.v.t. in dezelfde uitvoering als op de Rijdt om hierdoor meer eenheid en sfeer te verkrijgen met de Rijdt.
20. **Beeld *'dorpssmid met paard'*** plaatsen hetgeen o.a. symbool kan staan voor de aan te leggen hoefslag (Beeld *'dorpssmid met paard'* , e.v.t. afstemmen met Peter Romijnders?) Mogelijke bereidheid tot sponsoring toetsen.
21. **Grote mobiele parasols plaatsen met verwarming/ verlichting**. (voeding d.m.v. reeds aanwezige zonnepanelen)
22. Plaats vrijhouden voor een **deel-auto('s) en deel-fietsen** https://www.gelderlander.nl/west-maas-en-waal/de-buurtbus-is-weg-lang-leve-de-maas-en-waalse-deelauto~ae4f0597/
23. Mogelijkheden voor **subsidie mogelijkheden vanuit Provincie, EU, relevante fondsen etc.** (laten) onderzoeken!

Heel veel succes en plezier met de verdere ontwikkeling en uitvoering van de Centrumvisie Horssen.

Bijlage 2:

individuele inspraakreacties

REACTIE OP DE OPMERKINGEN EN SUGGESTIES VAN BEWONERS NAAR AANLEIDING VAN DE CONCEPT VISIE VAN HET DORPSPLAN HORSSEN.
De visie is op 30 januari gepresenteerd en daarna via diverse kanalen digitaal gepubliceerd. De reacties zijn samengevoegd, geanonimiseerd en in de projectgroep besproken.

Algemeen
Eénrichtingverkeer overwegen (meer groen, meer parkeerplekken en veiliger) (4x);
Het invoeren van eenrichtingsverkeer voor de gehele Rijdt of een deel daarvan is in de totstandkoming van het concept overwogen, op pagina 13 wordt dit toegelicht. Omdat er geen winst is in parkeerplekken, het een verkeerskundig zeer ingrijpend middel is en handhaving praktisch onmogelijk is hier niet voor gekozen. Tijdens de evaluatie van de reacties is het nogmaals overwogen, maar de initiatiefgroep blijft van mening dat de nadelen groter zijn dan de voordelen.
Snelheid uit de noordzijde van de Rijdt halen;
Dit is een belangrijke onderdeel van de visie, zie ook pagina 13 onder 'verkeersveiligheid'. Het huidige profiel (breed, relatief recht en een lang stuk zonder verkeer remmende maatregelen (zoals kruisingen) op met name dit deel van de Rijdt (voormalig Rabobank tot kruising Hertenkamp)) nodigt uit om hard te rijden. Middels een meer passende inrichting wordt getracht de snelheid op een natuurlijke manier te verlagen.
Verbinding Luskes bank (De Rijdt noord) en het dorpsplein;
We nemen deze suggestie mee in de uitwerking van de plannen
Autogebruik ontmoedigen doormiddel van vergunningen;
Een vergunningenstelsel is een zware (administratieve) aangelegenheid, en staat niet in verhouding met het probleem.
Rekening houden bij aanleg met duurzaamheid/klimaat;
Op pagina 17 wordt genoemd dat dit een onderdeel van de opgave is. In welke vorm zal bij de uitwerking van de plannen blijken.
Angst voor de verkeersveiligheid door plek van de parkeerplaatsen;
Opmerking wordt meegenomen bij de uitwerking van het plein
Twijfel of de pleininrichting wel optimaal is;
Opmerking wordt meegenomen bij de uitwerking van het plein
Parkeerbalans is negatief;
De huidige parkeerbalans heeft een gelijk aantal parkeerplaatsen aan de huidige situatie
Meer parkeerplaatsen bij het buurthuis de Horst.
Deze wens is er ook bij de initiatiefgroep, maar blijkt lastig te realiseren. Bij de uitwerking blijft van toepassing dat het aantal parkeervakken geoptimaliseerd moet worden, in relatie tot andere uitgangspunten.

Materialisering
Bij keuze materialen rekening houden met trillingen, geluid en uitstraling;
De voor- en nadelen van verschillende materialen zullen zorgvuldig afgewogen worden.
Geen asfalt wel (gebakken) klinkers;
In de visie is nog geen materiaal genoemd, bij de uitwerking zullen de voor- en nadelen van verschillende materialen zorgvuldig afgewogen worden.
Voldoende rijruimte voor tractoren en diepladers;
Onderdeel van de visie is de Bredestraat/Sportlaan als doorgaande route stimuleren. Hier moet voldoende ruimte blijven zodat groot verkeer elkaar kan passeren. De Rijdt blijft breed genoeg voor incidenteel groot (bestemmings)verkeer.
Bij zitelementen rekening houden met potentiele hangplekken;
Opmerking wordt meegenomen in de uitwerking
Lantaarnpalen vervangen voor ander type van bijvoorbeeld Kerkenpad (3x);
Onderdeel van de visie is het versterken van de dorpse sfeer, de huidige lichtmasten passen hier niet bij. Het is dan ook een grote wens van de initiatiefgroep de openbare verlichting beter af te stemmen op de sfeer en gebruik van het dorp.

Voorkeur voor duidelijke scheiding van functies in het wegprofiel (2x);
In de visie is gekozen om de functies niet te scheiden, omdat dit een schijnveiligheid wekt. Binnen een 30 km gebied (mits inrichting daarbij aansluit) kan men voetgangers en fietsers op straat verwachten, de bestuurder zal zijn rijgedrag daar op aan passen. We hebben er daarom voor gekozen juist de functies te combineren. Hiermee blijft ook het kenmerkende karakter van de dorpse sfeer behouden.
Eventuele middenstrook begaanbaar voor fietsers, rollators en scootmobielen;
Opmerking wordt meegenomen in de uitwerking van het plan
Voorkeur voor meerstammige krentenboompjes.
Opmerking wordt meegenomen in de uitwerking van het plan
Plein inrichten met inrichtingselementen als water-, elektriciteits- en rioolaansluiting tbv evenementen;
Een belangrijk onderdeel van de visie is het creëren van een dorpsplein dat voor evenementen gebruikt kan worden. In de uitwerking wordt onderzocht welke voorzieningen benodigd zijn voor het faciliteren van kleinschalige evenementen.
Containers en pinautomaat verplaatsen.
Dit is een wens vanuit het plan. Voor pinautomaat zie ook volgende opmerking.
Pinautomaat behouden op dezelfde plek uit angst dat hij anders helemaal gaat verdwijnen uit Horssen;
Behoudt van een pinautomaat heeft de hoogste prioriteit. Indien het lukt deze te verplaatsen (bijvoorbeeld bij vervanging) is dit gewenst, als dat betekend dat hij verdwijnt gaat de keuze uit naar het handhaven van de automaat.
Parkeerbeperking (paaltjes) voor de woning Rijdt 59 handhaven.
Bestaande maatregelen tegen ongewenst of illegaal parkeren worden in het nieuwe plan opgenomen over waar mogelijk verbeterd.

Omgeving
Bredestraat, Middelwaard en Sportlaan ook aanpakken met bijv. voetpad;
De verkeersveiligheid van Bredestraat en Sportlaan zijn onderdeel van de visie. De kruising met de Middelwaard/Sportlaan/Rijdt nemen we, het vervolg van de Middelwaard valt buiten de scope.
Percelen/ woningen aankopen en op het kavel parkeerruimte creëren (er worden meerdere opties gegeven) (4x);
Deze oplossing is besproken, maar blijkt in kosten niet in verhouding met het probleem.
Bij het veld aan de Bogerd kan iets aan parkeerplaatsen gewonnen worden door haaks te parkeren ipv langsparkeren. Nadrukkelijk wel behouden van het veld;
Tijdens een parkeerinventarisatie op 7 avonden in december 2018 zijn op alle avonden vrije parkeerplekken geconstateerd op de Bogerd. Het verwijzen hiernaar toe wordt meegenomen in de uitwerking van het plan.
Ook Dorpspad goed verlichten;
Het Dorpspad is recent voorzien van extra verlichting. Voor zover bekend is deze nu voldoende verlicht.
Betere doorstroom buitenom de kern
Het stimuleren van doorgaand verkeer buiten de Rijdt om is onderdeel van de visie

Overig
De mogelijkheid aan bewoners bieden om de voortuin of oprit direct mee aan te pakken.
Bij de uitwerking van het plan wordt de aansluiting op particulieren tuinen meegenomen. Als er werk met werk gemaakt kan worden wordt dit niet nagelaten, met een correcte bijbehorende kostenverdeling.
Evenementen niet alleen op het plein maar ook elders in het dorp. Wel kleinschalige evenementen in het centrum. Geen kermis op het plein (3x).
Het lijkt qua ruimte niet haalbaar een kermis op het plein te organiseren. Gezien de ruimte beperken de mogelijkheden voor evenementen zich tot kleinschalige evenementen.

buro-sro.nl

stedenbouw + ruimtelijke ordening + ontwikkelingsmanagement

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1527
Extern Zaak ID	Z/19/028803
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	11.2
Titel	Vaststelling bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Hal, van, Job-Joris
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	06-48275771

Bijlagen
Beslisnota vaststelling bestemmingsplan Waalbandijk 155-173
1. Verbeelding Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 (Excluton) 25-03-2020.pdf
2. Verbeelding Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 (Veerdam) 25-03-2020.pdf
3. Regels Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 15-05-2020.pdf
3.1 Bijlage 1 bij regels staat van bedrijfsactiviteiten.pdf
3.2 Bijlage 2 bij regels Oppervlaktes bouwvlakken Excluton 27-01-2018.pdf
3.3 Bijlage 3 bij regels Landschappelijk inpassingsplan 02-03-2020.pdf
4. Toelichting Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 15-05-2020.pdf
4.1 Bijlage 1 bij toelichting Rivierkundige effecten herinrichting fase 1 excluton versie 7_def.pdf
4.2 Bijlage 2 bij toelichting Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan.pdf
4.3 Bijlage 3 bij toelichting bodemonderzoek 14872 VWB Excluton DEF.pdf
4.4 Bijlage 4 bij toelichting geluidsonderzoek LBP sight_wijziging bestemmingsplan - verkeer.pdf
4.5 Bijlage 5 bij toelichting v085642ah.181ka2z.rvw_01_001_cumulatie van bronsoorten.pdf
4.6 Bijlage 6 bij toelichting SOB007788 Natuurtoets Bestemmingsplan_def.pdf

Gemeente Druten

4.7 Bijlage 7 bij toelichting SOB007788 Nader Onderzoek beschermde flora en fauna Excluton_def.pdf
4.8 Bijlage 8 bij toelichting SOB007788 Natuurtoets rivierkundige compensatie_def.pdf
4.9 Bijlage 9 bij toelichting Rapport dassencompensatie Excluton 04-03-2020.pdf
4.10 Bijlage 10 bij toelichting Inrichtingsplan Ontgronding Excluton.pdf
4.11 Bijlage 11 bij toelichting onderzoek stikstofdepositie NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902 .pdf
4.12 Bijlage 12 bij toelichting AERIUS_bijlage_20200513160750_RpqnfETTSvrq.pdf
4.13 Bijlage 13 bij toelichting AERIUS_bijlage_20200515100041_RjEoaAMw6xLq.pdf
4.14 Bijlage 14 bij toelichting_stikstofdepositie bestemmingsplan en vergunning wet natuurbescherming.pdf
4.15 Bijlage 15 bij toelichting rivierkundige ontwikkelingsvisie December 2017, bijgesteld 15 maart 2019 .pdf
4.16 Bijlage 16 Reactie nota versie mei 2020.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	2 juni 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

1. Vast te stellen dat er drie zienswijzen zijn ingediend.
2. In te stemmen met de 'Reactienota ontwerpbestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Druten' en de hierin opgenomen overwegingen ten aanzien van de ingediende zienswijzen.
3. Het bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 gewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-2003 en zoals verbeeld op papier.
4. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.
5. Geen exploitatieplan vast te stellen.
6. Geen m.e.r.-beoordeling als bedoeld in artikel 2, lid 5 van het Besluit mer uit te voeren.

Stemming

14 stemmen voor

Gemeente Druten

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Vast te stellen dat er drie zienswijzen zijn ingediend.
2. In te stemmen met de 'Reactienota ontwerpbestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Druten' en de hierin opgenomen overwegingen ten aanzien van de ingediende zienswijzen.
3. Het bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 gewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-2003 en zoals verbeeld op papier.

4. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.
5. Geen exploitatieplan vast te stellen.
6. Geen m.e.r.-beoordeling als bedoeld in artikel 2, lid 5 van het Besluit mer uit te voeren.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 28803

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp:
Vaststelling bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Vast te stellen dat er drie zienswijzen zijn ingediend.
2. In te stemmen met de 'Reactienota ontwerpbestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Druten' en de hierin opgenomen overwegingen ten aanzien van de ingediende zienswijzen.
3. Het bestemmingsplan **Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173** gewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-2003 en zoals verbeeld op papier.
4. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.
5. Geen exploitatieplan vast te stellen.
6. Geen m.e.r.-beoordeling als bedoeld in artikel 2, lid 5 van het Besluit mer uit te voeren.

Aanleiding
De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) heeft op 16 april 2014 het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening waalbandijk 155-173' vernietigd. De vernietiging had voornamelijk te maken met strijd met de regels van de Beleidslijn grote rivieren (Bgr) en de vertaling daarvan in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Het bestemmingsplan is hierop aangepast. In overleg met RWS is een robuuste maatregel met ruimte voor de rivier in het plan opgenomen. Daarmee wordt voldaan aan de mogelijkheden om van het Barro en de Bgr af te wijken.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
Maart 2019	Z/19/028803 ontwerpbestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 en instemming met exploitatieovereenkomst

Gewenst resultaat
Het wijzigen van het bestemmingsplan ter hoogte van Waalbandijk 155-173, waardoor het bedrijfsterrein en de ruimte voor de rivier worden vergroot.

Argumenten
2.1 Gedurende de ter inzage termijn zijn drie zienswijzen ingediend.

Gedurende de ter inzage termijn zijn drie zienswijzen ingediend. De zienswijzen, de indieners en de beantwoording van de zienswijzen zijn verwoord in de 'Reactienota ontwerpbestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Druten'.

3.1. Het plan komt tegemoet aan de gronden waarop de Afdeling het plan van 16 april 2014 heeft vernietigd.
De vernietiging had voornamelijk te maken met strijd met de regels van de Beleidslijn grote rivieren (Bgr) en de vertaling daarvan in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Het bestemmingsplan is hierop aangepast. Het plan voorziet in een verruiming van de ruimte voor de rivier.

3.2. Uit de bestemmingsplantoelichting blijkt dat wordt voldaan aan een goede ruimtelijke ordening.
Bij particuliere initiatieven vragen wij de initiatiefnemer altijd om aan te tonen dat zijn verzoek planologisch en ruimtelijk haalbaar en acceptabel is. Er dient sprake te zijn van een goede ruimtelijke ordening.
Hierbinnen vindt een brede afweging plaats en wordt gekeken naar kwaliteitseisen ten behoeve van gezondheid en veiligheid, milieueisen o.a. in verband met stank en geluid, maar ook naar waterbeheer, de ontwikkeling van natuur en/of recreatie en de bescherming van cultuurhistorische en archeologische waarden. Deze afweging vindt plaats doordat voor verschillende beleidsterreinen kwaliteitsnormen zijn geformuleerd in diverse wet- en regelgeving. Zo is voor geluid in de wet vastgelegd welke geluidsbelasting acceptabel is en geld voor geur de Wet geurhinder. Het is aan de initiatiefnemer om aan te tonen dat hij daaraan kan voldoen. Hiertoe heeft hij bij dit verzoek verschillende onderzoeken en een bestemmingsplan aangeleverd waaruit blijkt dat het plan voldoet en ruimtelijk acceptabel is. Uit de rapporten blijkt dat de ontwikkeling in overeenstemming is met wetgeving op het gebied van o.a. geluidhinder, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit en externe veiligheid. Verder is aangetoond dat geen sprake is van verstoring van archeologische waarden of van de leefomgeving van planten en dieren. Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting van het bestemmingsplan en de bijlagen.

3.3. Het plan is in overeenstemming met de provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening.
De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening doen geen concrete uitspraken die voor dit plan van belang zijn. De Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Gelderland staan daarmee uitvoering van dit initiatief niet in de weg. Daarnaast is in de 'Reactienota ontwerp bestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Druten' tegemoetgekomen aan de zienswijze van de provincie.

4.1. Dit is een wettelijke verplichting. Het bestemmingsplan is gebaseerd op een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing (voor zover verwerkt door het Kadaster). Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening moet uw raad dit in het vaststellingsbesluit expliciet aangeven.

5.1. Er is een anterieure overeenkomst gesloten.
De gemeente heeft een anterieure overeenkomst met de initiatiefnemer gesloten. Hierin zijn onder andere planschade, landschappelijke inpassing, grondverkoop en een exploitatiebijdrage geregeld. De kosten voor het opstellen van het bestemmingsplan zijn voor rekening van de initiatiefnemer.
Met de gesloten anterieure overeenkomst is het verhaal van de gemeentelijke kosten zeker gesteld, waardoor er tegelijk met de vaststelling van het bestemmingsplan geen exploitatieplan vastgesteld hoeft te worden. Uw raad moet dit wel expliciet besluiten.

6.1. Een m.e.r.-beoordeling is niet nodig.
Voorafgaand aan het ter inzage leggen van het bestemmingsplan is een m.e.r. aanmeldingsnotitie vastgesteld door het college. Dat is verplicht als er onderdelen in het bestemmingsplan zijn opgenomen die in de bijlage D van het Besluit mer zijn opgenomen, maar die onder de daarin opgenomen drempelwaarden blijven. Dat is in dit plan het geval.
Er is op grond van de selectiecriteria uit bijlage III bij de EEG-richtlijn milieu-effectbeoordeling niet gebleken van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu die leiden tot een m.e.r. beoordelingsplicht. De gemeenteraad moet in een dergelijk geval expliciet besluiten om geen m.e.r. beoordeling uit te voeren.

Tegenargumenten en risico's
3.1 Strijdigheden met het geldende bestemmingsplan zijn aangepakt.
In het verleden is geconstateerd dat voor een aantal bouwwerken en gebruik geen omgevingsvergunning was verleend. Voor nagenoeg al deze strijdigheden is inmiddels vergunning verleend. Voor de laatste twee strijdigheden wordt op korte termijn een omgevingsvergunning verleend. In het vast te stellen bestemmingsplan zijn al deze situaties verwerkt.

Financiële gevolgen
Met het plan zijn geen gemeentelijke kosten gemoeid. De ambtelijke inzet wordt vergoed uit de ontvangen leges voor het in behandeling nemen van het verzoek om herziening van het bestemmingsplan en uit de bijdrage op grond van de anterieure overeenkomst.

Communicatie
De vaststelling van het bestemmingsplan wordt door ons college bekendgemaakt in de Staatscourant, het Gemeenteblad en op de website van de gemeente. In de Maas & Waler wordt een verwijzing naar de officiële bekendmaking in het Gemeenteblad opgenomen.
Het vastgestelde bestemmingsplan kan op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl worden bekeken. Bij de publieksbalie in het gemeentehuis wordt dit plan analoog ter inzage gelegd.

Tegen het vastgestelde bestemmingsplan staat gedurende een termijn van zes weken beroep open bij de Afdeling. Beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden:
- die een zienswijze hebben ingediend;
- aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij geen zienswijze tegen het ontwerpbestemmingsplan naar voren hebben gebracht;
- die het niet eens zijn met de wijzigingen die bij de vaststelling in het bestemmingsplan zijn aangebracht.

Tevens kan tijdens de beroepstermijn -naast een beroepschrift- een verzoek om voorlopige voorziening worden ingediend bij de Voorzitter van de Afdeling. Zonder zo'n verzoek treedt het bestemmingsplan daags na afloop van de beroepstermijn in werking. Als een verzoek om voorlopige voorziening is ingediend, dan treedt het bestemmingsplan niet in werking voordat op dat verzoek is beslist.

Uitvoering of Vervolgstappen
Zie hierboven onder 'Communicatie'.

Geheimhouding
Niet van toepassing.

Voorstel

Bijlagen

Bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173

1. Toelichting

   Bijlagen bij de toelichting

   1. Bijlage 1 Rivierkundige effecten herinrichting fase 1 excluton versie 7_def.
   2. Bijlage 2 Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan.
   3. Bijlage 3 bodemonderzoek 14872 VWB Excluton DEF.
   4. Bijlage 4 geluidsonderzoek LBP sight v085642ag.1806jjh.rvw_05_001_wijziging bestemmingsplan - verkeer.
   5. Bijlage 5 v085642ah.181ka2z.rvw_01_001_cumulatie van bronsoorten
   6. SOB007788 Natuurtoets Bestemmingsplan_def.
   7. Bijlage 7 SOB007788 Nader Onderzoek beschermde flora en fauna Excluton_def.
   8. Bijlage 8 SOB007788 Natuurtoets rivierkundige compensatie_def.
   9. Bijlage 9 Rapport dassencompensatie Excluton 04-03-2020.
   10. Bijlage 10 Inrichtingsplan Ontgronding Excluton.
   11. Bijlage 11 onderzoek stikstofdepositie NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902.
   12. Bijlage 12 AERIUS_bijlage_20200513160750_RpqnfETTSvrq.
   13. Bijlage 13 AERIUS_bijlage_20200515100041_RjEoaAMw6xLq.
   14. Bijlage 14 v085642aa.2065zkl.fw_01_000_stikstofdepositie bestemmingsplan en vergunning wet natuurbescherming.
   15. Bijlage 15 rivierkundige ontwikkelingsvisie December 2017, bijgesteld 15 maart 2019.
   16. Bijlage 16 Reactie nota versie mei 2020.pdf

2. Regels

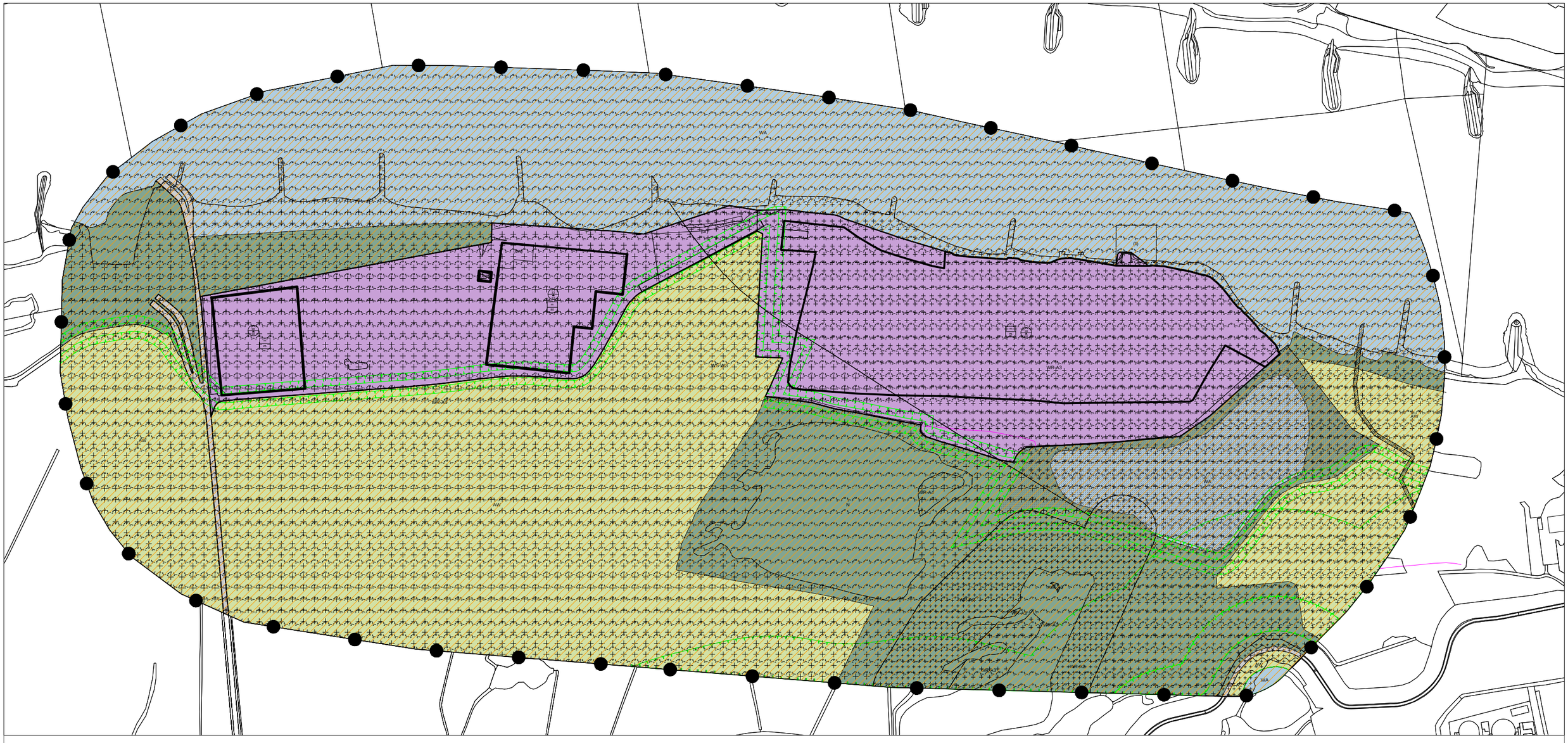
   Bijlage bij de regels

   1. Bijlage 1 bij regels staat van bedrijfsactiviteiten.
   2. Bijlage 2 bij regels Oppervlaktes bouwvlakken Excluton 27-01-2018.
   3. Bijlage 3 bij regels Landschappelijk inpassingsplan 02-03-2020.

3. Verbeelding

   Verbeelding Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 (Excluton) 25-03-2020

   Verbeelding Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173 (Veerdam) 25-03-2020

Enkelbestemmingen

- AW — Agrarisch met waarden
- B — Bedrijventerrein
- N — Natuur
- V — Verkeer
- WA — Water

Dubbelbestemmingen

- L-R — Leiding - Riool
- WR-A2 — Waarde - Archeologie 2
- WR-A3 — Waarde - Archeologie 3
- WR-A4 — Waarde - Archeologie 4
- WS-WK — Waterstaat - Waterkering
- WS-WS — Waterstaat - Waterstaatkundige functie

Gebiedsaanduidingen

- geluidzone - industrie
- Ontgrondingsgebied
- overige zone - landschapstype waaloeverwallen
- overige zone - landschapstype waaluiterwaarden
- vrijwaringszone - dijk 1
- vrijwaringszone - dijk 2

Functieaanduidingen

- (bw) — bedrijfswoning
- (br) — brug
- (ll) — laad- en losplaats

Bouwvlakken

- bouwvlak

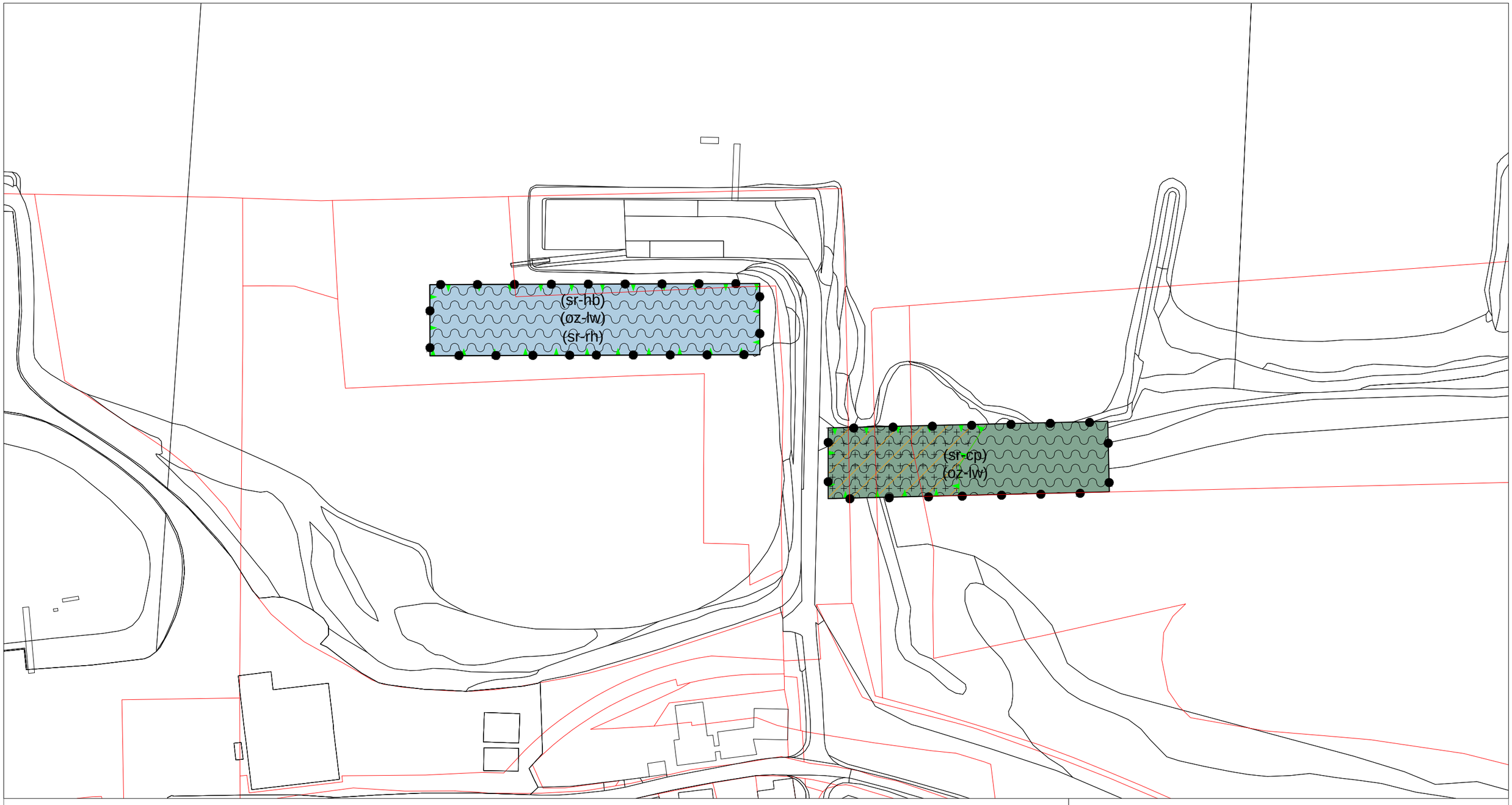
Maatvoering

- bebouwingspercentage bouwvlak
- nok- en goothoogte bouwvlak

Concept bestemmingsplan

Project	Bedrijfsterrein Excluton
Opdrachtgever	Excluton
Getekend	R.J.C Kremers
Papierformaat	A3
Schaal / Maateenheid	1:2000 / Meter
Datum	25-03-2020
Contactpersoon	F.J.M. Harbers
Tekening nummer	

HSRO - Hoogstraat 1 - 6654 BA Afferden Gld. - Tel.: 0487-542906 - Fax.: 0487-542905 - info@hsro.nl - www.hsro.nl

Enkelbestemmingen

- natuur
- Water

Dubbelbestemmingen

- waarde - Archeologie 4
- waterstaat - Waterstaatkundige functie

Gebiedsaanduidingen

- geluidzone - industrie
- vrijwaringszone - dijk 2
- (oz-lw) overige zone - landschapstype waaluiterwaarden

Functieaanduidingen

- (sr-hb) specifieke vorm van recreatie - horeca bunkerwinkelschip
- (sr-cp) specifieke vorm van recreatie - camperplaats
- (sr-rh) specifieke vorm van recreatie - recreatiehaven

NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902

Project	Veerdam Druten
Opdrachtgever	Excluton
Getekend	R.J.C Kremers
Papierformaat	A3
Schaal / Maateenheid	schaalloos / Meter
Datum	26-02-2019
Contactpersoon	F.J.M. Harbers
Tekening nummer	

HSRO - Hoogstraat 1 - 6654 BA Afferden Gld. - Tel.: 0487-542906 - Fax.: 0487-542905 - info@hsro.nl - www.hsro.nl

Bestemmingsplan

BUITENGEBIED, HERZIENING WAALBANDIJK 155-173

Gemeente Druten

REGELS

Regels

Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173

Gemeente Druten

NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1 Inleidende regels....4
Artikel 1 Begrippen....4
Artikel 2 Wijze van meten....8
Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels....9
Artikel 3 Agrarisch met waarden....9
Artikel 4 Bedrijventerrein....12
Artikel 5 Natuur....15
Artikel 6 Verkeer....17
Artikel 7 Water....18
Artikel 8 Leiding - Riool....19
Artikel 9 Waarde - Archeologie 3....21
Artikel 10 Waarde - Archeologie 4....23
Artikel 11 Waarde - Archeologie 5....25
Artikel 12 Waterstaat - Waterkering....27
Artikel 13 Waterstaat - Waterstaatkundige functie....28
Hoofdstuk 3 Algemene regels....29
Artikel 14 Anti-dubbeltelregel....29
Artikel 15 Algemene bouwregels....29
Artikel 16 Algemene gebruiksregels....29
Artikel 17 Algemene aanduidingsregels....30
Artikel 18 Algemene afwijkingsregels....32
....32
Artikel 19 Algemene wijzigingsregels....33
....33
Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels....34
Artikel 20 Overgangsrecht....34
Artikel 21 Slotregel....34

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 plan:

het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173' met identificatienummer NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902 van de gemeente Druten.

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en bijlagen.

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 bebouwde oppervlakte van een perceel of ander terrein:

de som van de oppervlakten van alle op een perceel of terrein gelegen gebouwen, bijbehorende bouwwerken en bouwwerken, geen gebouwen zijnde 1 m boven peil en buitenwerks gemeten;

1.6 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.7 bebouwingspercentage

het percentage van de oppervlakte van het met gebouwen, bijbehorende bouwwerken en bouwwerken geen gebouwen zijnde, te bebouwen deel van een bouwvlak.

1.8 bedrijfsgebouw:

een gebouw dat dient voor de uitoefening van één of meer bedrijfsactiviteiten.

1.9 bedrijfsmatige activiteiten

het bedrijfsmatig verlenen van diensten c.q. het uitoefenen van ambachtelijke bedrijvigheid geheel of overwegend door middel van handwerk en waarvan de omvang van de activiteiten zodanig is, dat de activiteiten in een woning en de daarbij behorende bouwwerken met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend.

1.10 bedrijfswoning/dienstwoning:

een woning in of bij een gebouw of op een terrein, slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein noodzakelijk is.

1.11 **bestemmingsgrens:**

de grens van een bestemmingsvlak.

1.12 **bestemmingsvlak:**

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.13 **bouwen:**

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats en/of ligplaats.

1.14 **bouwgrens:**

de grens van een bouwvlak.

1.15 **bouwperceel:**

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.16 **bouwperceelgrens:**

de grens van een bouwperceel.

1.17 **bouwvlak:**

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.18 **bouwwerk:**

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct of indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.19 **detailhandel:**

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ter verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan diegenen die die goederen kopen voor gebruik en/of verbruik of aanwending anders dan in uitoefening van bedrijfs- of beroepsactiviteiten.

1.20 **escortbedrijf:**

een natuurlijk persoon, groep van personen of rechtspersonen, die bedrijfsmatig of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, aanbiedt om prostitutie te verrichten, die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte worden uitgeoefend (onder andere escortservice en bemiddelingsbureaus).

1.21 **gebouw:**

elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten, ruimte vormt.

1.21 **Gelders natuurnetwerk:**

Samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang, zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening Gelderland.

1.22 Groene ontwikkelingszone:

Zone die bestaat uit gebieden met andere bestemmingen dan natuur die ruimtelijk verweven zijn met het Gelders natuurnetwerk en daar functioneel mee samenhangen en waarin wordt ingezet op versterking van die samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden, zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening Gelderland.

1.23 grondgebonden agrarisch bedrijf:

een agrarisch bedrijf waarvan de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de omgeving van het bedrijf. Afhankelijkheid van de grond kent hierbij de volgende aspecten: voedervoorziening, mestafzet of het bieden van een natuurlijk substraat voor plantaardige teelten. Grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: grondgebonden veehouderijen, akkerbouw-, fruitteelt- en vollegrondstuinbouwbedrijven en boomteeltbedrijven, waarvan de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant. Paardenfokkerijen worden ook aangemerkt als een grondgebonden agrarisch bedrijf. Grondgebonden agrarische bedrijven hebben een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate niet in gebouwen plaatsvindt.

1.24 landschappelijke waarde:

de aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het waarneembare deel van het aardoppervlak, die wordt bepaald door de onderlinge samenhang en beïnvloeding tussen de levende en niet-levende natuur.

1.25 natuurwaarde:

de aan een gebied toegekende waarde in verband met de aanwezige (habitats voor) flora- en fauna, ecologische samenhangen en structuren.

1.26 Natuurnetwerk Nederland:

De ecologische hoofdstructuur van Nederland, een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden opgebouwd uit kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingszones.

1.27 normaal onderhoud:

werkzaamheden met het doel objecten in zodanige conditie te houden of te brengen dat voortbestaan van deze objecten op tenminste het bestaande kwaliteitsniveau wordt bereikt.

1.28 peil:

a. voor bouwwerken, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan de weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor bouwwerken in het water: de gemiddelde hoogte van het waterpeil ter plaatse van het bouwwerk;
c. in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende, afgewerkte maaiveld.

1.29 prostitutiebedrijf:

een persoon, een groep van personen of een rechtspersoon, die bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, zich via openlijke of besloten prostitutie beschikbaar stelt of aanbiedt om tegen een vergoeding seksuele of erotische handelingen te verrichten.

1.30 **seksinrichting:**

de voor publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting worden in elk geval verstaan een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater, een parenclub, een erotische massagesalon of een (raam)prostitutiebedrijf, al of niet in combinatie met elkaar.

1.31 **waterbeheerder:**

het bevoegde bestuursorgaan van het overheidslichaam dat is belast met de overheidszorg die is gericht op de in artikel 2.1 van de Waterwet genoemde doelstellingen.

1.32 **watergebonden bedrijven:**

bedrijven die voor de aan- en afvoer van grondstoffen, halffabricaten en/of producten mede gebruik maken van het transport over water.

1.33 **waterhuishoudkundige voorzieningen:**

voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede wateraanvoer, waterafvoer, waterberging en waterkwaliteit, waaronder duikers, stuwen, gemalen, inlaten en voorzieningen ten behoeve van berging en infiltratie van hemelwater.

Artikel 2 Wijze van meten

2.1 Meetregels

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

goothoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

bouwhoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.2 Aanvullende meetregels

Bij het meten gelden de volgende aanvullende regels:

ondergeschikte bouwonderdelen:
bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen, als plinten, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, luifels, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, bestemmings- en aanduidingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.

HOOFDSTUK 2 BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 Agrarisch met waarden

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de uitoefening van een grondgebonden agrarisch bedrijf, niet zijnde tuinbouw;
b. de instandhouding, herstel en ontwikkeling van de in lid 17.1 genoemde landschapstypen en hun kernkwaliteiten;
c. de instandhouding, herstel en ontwikkeling van ter plaatse voorkomende dan wel daaraan eigen natuurwaarden;
d. water(gangen), waterhuishoudkundige voorzieningen, oevers en taluds;
e. extensief dagrecreatief medegebruik met bijbehorende voorzieningen, zoals wandel- en fietspaden;
f. groenvoorzieningen, waaronder voorzieningen voor landschappelijke inpassing;

alsmede voor:

g. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals erven, tuinen, groenvoorzieningen, perceelsontsluitingen, (landbouw)wegen, (onderhouds)paden en parkeervoorzieningen;

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

3.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer bedragen dan 2 m.
b. De bouwhoogte van palen voor ooievaarsnesten mag niet meer bedragen dan 8 m.
c. de bouwhoogte van informatieborden ten behoeve van dagrecreatief medegebruik maximaal 2,5 meter mag bedragen.
d. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 5,5 m.

3.3 Specifieke gebruiksregels

Voor het gebruik gelden de volgende regels:

3.3.1 Strijdig gebruik

a. het aanbrengen van permanente teeltondersteunende voorzieningen, niet zijnde bouwwerken is niet toegestaan;
b. het in gebruik nemen of laten namen en/of geven van onbebouwde grond als stort- en overslagplaats van aan het gebruik onttrokken goederen en materialen, anders dan als tijdelijke opslag ten behoeve van het normale gebruik en onderhoud;
c. het gebruiken van gronden voor het opslaan, storten of bergen van materialen, producten en mest, waaronder begrepen kuilvoer- en mestopslag, is niet toegestaan;
d. het gebruiken van gronden buiten het bouwvlak voor niet als bouwwerk aan te merken mest- of andere bassins is niet toegestaan;
e. het uitvoeren van werken en werkzaamheden die in het schema in lid 3.4.2 zijn aangemerkt als strijdig, is niet toegestaan.

3.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

3.4.1 Verbod

Het is verboden om op de voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een 'Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden' van het bevoegde gezag, de in het schema in lid 3.4.2 genoemde vergunningplichtige werken en/of werkzaamheden uit te voeren.

3.4.2 Schema omgevingsvergunning voor werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden

	Omgevingsvergunningplichtige werken / werkzaamheden	Omgevingsvergunning nodig
Bodem en water		
1	Het verlagen, vergraven, ophogen of egaliseren van gronden, tenzij daarvoor een vergunning is vereist krachtens de Ontgrondingenwet of provinciale ontgrondingenverordening	Ja
2	Het diepwoelen, -ploegen of het uitvoeren van andere ingrepen in de bodem, dieper dan 0,5 meter	Ja
3	Het graven, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels	Ja
4	Het dempen van waterlopen, sloten en greppels	Ja
5	Werken en werkzaamheden die de waterhuishouding beïnvloeden, zoals bemalen, onderbemalen, slaan van putten, draineren, etc.	Ja
Beplanting en grondgebruik		
6	Het vellen of rooien van houtgewas (indien geen omgevingsvergunning voor kappen is vereist)	Nee
7	Het beplanten met houtgewas, waaronder mede begrepen, bebossen, de aanplant van productiebos, fruitbomen en het kweken en telen van struiken, bomen en heesters	Ja
8	Het omzetten van gronden in sierteelt	Strijdig
Infrastructuur en voorzieningen		
9	Het aanleggen en verharden van (bedrijfs)wegen, (fiets)paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen met een oppervlakte van meer dan 50 m²	Ja
10	Het aanbrengen van ondergrondse leidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur	Ja
11	De aanleg van oeverbeschoeiing, kaden en/of aanlegplaatsen	Ja
12	Het aanbrengen van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen (voor zover het geen bouwwerken betreft)	Strijdig

Ja = vergunningplichtig

Nee = niet vergunningplichtig

Strijdig = niet toegestaan

3.4.3 Uitzonderingen op het verbod

Het in lid 3.4.1 genoemde verbod geldt niet voor werken en/of werkzaamheden:

a. die tot het normale onderhoud en beheer worden gerekend;
b. die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit bestemmingsplan in uitvoering waren of waarvoor op dat tijdstip reeds een vergunning was verleend;
c. die worden uitgevoerd in het kader van het Landschapsontwikkelingsplan.

3.4.4 Toetsingscriteria

De in lid 3.4.1 genoemde vergunning wordt slechts verleend indien:

a. door de werken en/of werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, de landschappelijke kernkwaliteiten van het ter plaatse aanwezige landschapstype, zoals genoemd in lid 17.1, niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast, dan wel de mogelijkheden voor het herstel van die kwaliteiten niet onevenredig worden of kunnen worden verkleind, en
b. door de werken en/of werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, de natuurwaarden, niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast, dan wel de mogelijkheden voor het herstel van die waarden niet onevenredig worden of kunnen worden verkleind.

3.5 Wijzigingsbevoegdheid

3.5.1 Wijziging naar Natuur

Burgemeester en wethouders kunnen de bestemming 'Agrarisch met waarden' geheel of gedeeltelijk wijzigen in de bestemming 'Natuur', mits de betreffende gronden zijn verworven ten behoeve van natuurontwikkeling, dan wel de huidige eigenaar wijziging wenst.

Artikel 4 Bedrijventerrein

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijventerrein' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. bedrijven in de milieucategorieën 3.1 tot en met 5.2, zoals genoemd in bijlage 1 (Staat van bedrijfsactiviteiten), waaronder de vestiging van geluidzoneringsplichtige inrichtingen;
b. kantoren ten behoeve van en behorende bij de onder sub a genoemde bedrijven;
c. een bedrijfswoning met bijbehorende erven en tuinen ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning';
d. een brug ter plaatse van de aanduiding 'brug';
e. hekwerken, poorten en erfafscheidingen
f. opslag, overslag en uitstalling;
g. voorzieningen voor verkeer en verblijf, waaronder ontsluitingswegen en parkeervoorzieningen, stalling van voertuigen, paden, erven en verhardingen;
h. nutsvoorzieningen;
i. groen en voorzieningen voor landschappelijke inpassing;
j. water en waterhuishoudkundige voorzieningen.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Bedrijfsgebouwen

Uitsluitend binnen het bouwvlak mogen bedrijfsgebouwen worden gebouwd onder de volgende voorwaarden:

a. de maximale oppervlakte volgens het op de verbeelding aangegeven percentage;
b. de maximale bouwhoogte volgens de op de verbeelding aangegeven hoogte;

4.2.2 Bedrijfswoningen

Voor het bouwen van bedrijfswoningen gelden de volgende bepalingen:

a. Bedrijfswoningen en bijbehorende bijgebouwen zijn uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning'.
b. Per aanduiding is slechts één bedrijfswoning met bijbehorende bijgebouwen toegestaan.
c. De inhoud van een bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 800 m³, of indien de bestaande inhoud meer dan 800 m³ bedraagt, niet meer dan de bestaande inhoud.
d. De goothoogte van een bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 5,5 m.
e. De bouwhoogte van een bedrijfswoning mag niet meer dan bedragen 10 m.
f. Bij een bedrijfswoning mogen bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd met een maximale bouwhoogte van 2,5 m.

4.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van bedrijfsinstallaties mag niet meer bedragen dan 30 m.
b. De bouwhoogte van lichtmasten mag niet meer bedragen dan 18,5 m.
c. De bouwhoogte van sleufsilo's mag niet meer bedragen dan 8 m.
d. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 5,5 m.

4.3 Afwijking van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor:

a. het afwijken van het bepaalde in lid 4.2.1 ten behoeve het verleggen/veranderen van de bouwoppervlakte van het betreffende bouwvlak naar een ander bouwvlak, waarbij de totale oppervlakte niet meer mag bedragen dan de totale oppervlakte van bedrijfsgebouwen dat binnen het bestemmingsplan is toegestaan. De maximale bebouwbare oppervlakte per bouwvlak is aangegeven op bijlage 2 van de regels. Deze afwijking is alleen toegestaan op de door de rivierbeheerder als hoogwatervrij aangemerkte delen van het plangebied. Dit betreft de delen Excluton en Conpax;
b. het verleggen van de begrenzing van het bouwvlak met maximaal 25 m, met dien verstande dat de oppervlakte van bedrijfsgebouwen binnen de bestemming bedrijven niet meer mag bedragen dan de totale oppervlakte dat binnen het bestemmingsplan volgens bijlage 2 is toegestaan;
c. het verleggen van de aanduiding bedrijfswoning, met dien verstande dat het aantal bedrijfswoningen niet mag toenemen;
d. Ingeval van het afwijken als bedoeld sub a, sub b en sub c van dit lid is het bepaalde sub 4.2.2 onder b,c, d, e en f onverminderd van toepassing.

4.4 Specifieke gebruiksregels

a. De gronden mogen voor opslag worden gebruikt, met dien verstande dat de hoogte niet meer mag bedragen dan 10 m.

4.5 Afwijken van de gebruiksregels

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in lid 4.1 sub a ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dat niet voorkomt in de Staat van bedrijfsactiviteiten, mits dit bedrijf naar aard en invloed op de omgeving gelijk te stellen is met de bedrijfscatagoriën uit de toegelaten milieucategorieën 3.1 tot en met 5.2.

4.6 Voorwaardelijke verplichting

a. Het gebruik van de gronden bestemd voor bedrijventerrein bij het van Deelensterrein, Waalbandijk 173, kadastraal bekend gemeente Druten, sectie F nummer 50 en 52 gedeeltelijk, zonder dat binnen het gebied met de aanduiding ontgrondingsgebied minimaal 9,5 mm riviercompensatie tijdig is gerealiseerd, deze werkzaamheden opgeleverd worden, in stand worden gehouden en geaccordeerd zijn door het bevoegd gezag.

b. Het gebruik van de gronden bestemd voor bedrijventerrein bij het van Deelensterrein, Waalbandijk 173, kadastraal bekend gemeente Druten, sectie F nummer 50 en 52 gedeeltelijk, zonder dat binnen noordelijk aangrenzende gebied met de bestemming Natuur, kadastraal bekend gemeente Druten, sectie F nummer 52 gedeeltelijk een afschermende groenbeplanting en/of in combinatie daarmee een groene beplante grondwal van in totaal minimaal drie m hoog en breed is aangelegd, in stand gehouden wordt zoals is omschreven in bijlage 3 landschapsplan van deze regels. Eventuele wijzigingen in uitvoering zijn alleen toegestaan als dit vooraf geaccordeerd is door het bevoegd gezag.

c. Het gebruik van gebouwen op de gronden bestemd voor bedrijventerrein boven de totale oppervlakte aan bebouwing van 47.007 m2, zonder dat binnen het gebied met de aanduiding ontgrondingsgebied minimaal 9,5 mm riviercompensatie tijdig is gerealiseerd, deze werkzaamheden opgeleverd worden, in stand blijven en dit geaccordeerd is door het bevoegd gezag. 47.007 m2 is de totale oppervlakte van alle binnen de beleidslijn Ruimte voor de Rivier toegestane bebouwing volgens het aan dit bestemmingsplan met kenmerk NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902 vooraf gaande bestemmingsplan Ruimte voor de Rivier 2003 dat op 11 december 2003 is vastgesteld door de gemeenteraad van Druten en op 13 juli 2004 gedeeltelijk is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

d. Het bebouwen van de gronden bestemd voor bedrijventerrein boven de totale oppervlakte aan bebouwing van 47.007 m2, zonder dat binnen het gebied met de aanduiding ontgrondingsgebied minimaal 9,5 mm riviercompensatie is gerealiseerd, deze werkzaamheden opgeleverd worden, in stand blijven en dit geaccordeerd is door het bevoegd gezag. 47.007 m2 is de totale oppervlakte van alle binnen de beleidslijn Ruimte voor de Rivier toegestane bebouwing volgens het aan dit bestemmingsplan met kenmerk NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902 vooraf gaande bestemmingsplan Ruimte voor de Rivier 2003 dat op 11 december 2003 is vastgesteld door de gemeenteraad van Druten en op 13 juli 2004 gedeeltelijk is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

e. Het bepaalde in sub a, b, c en d indien het bevoegd gezag constateert dat de in het gebied met de aanduiding ontgrondingsgebied door begroeiing en/of aanslibbing niet meer minimaal 9,5 mm riviercompensatie is gerealiseerd en dit na een eerste aanschrijving niet binnen de door het bevoegd gezag gestelde redelijke termijn is hersteld.

f. Het gebruik van de gronden bestemd voor bedrijventerrein bij het van Deelensterrein, Waalbandijk 173, kadastraal bekend gemeente Druten sectie F nummer 50 en 52 gedeeltelijk, zonder dat de werken die benodigd zijn om de 9,5 mm riviercompensatie te realiseren op een wijze worden uitgevoerd waarbij, gedurende de winning, geen extra stikstofdepositie ontstaat op het Natura 2000 gebied Rijntakken.

Artikel 5 Natuur

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de instandhouding, herstel en ontwikkeling van ter plaatse voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke en natuurwaarden;
b. de instandhouding, herstel en ontwikkeling van de in lid 17.1 genoemde landschapstypen en hun kernkwaliteiten;
c. watergangen en andere waterpartijen, waterhuishoudkundige voorzieningen, oevers en taluds;
d. extensief grondgebonden agrarisch medegebruik, uitsluitend voor zover dit ten dienste staat van het natuurbeheer;
e. extensief dagrecreatief medegebruik;
f. daarbij behorende voorzieningen, zoals voet- en fietspaden.

alsmede voor:

- ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'ontgrondingsgebied':
  - de opvulling met, de verwerking van en het transport over water van oppervlaktedelfstoffen;
  - tijdelijke ontsluitingswegen, inclusief bereikbaarheidsvoorzieningen, ten behoeve van de winning van oppervlaktedelfstoffen.

5.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

Toegestaan zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde met een bouwhoogte van maximaal 2 meter, met dien verstande dat:

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten behoeve van de verwerking van oppervlaktedelfstoffen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur - ontzanding' maximaal 3 meter mag bedragen;
b. per 60 hectare te onderhouden/beheren natuurgebied één onderhoudsschuur is toegestaan met een oppervlakte van maximaal 60 m², een goothoogte van maximaal 3 meter en een bouwhoogte van maximaal 4,5 meter;
c. per 60 hectare natuurgebied één jachthut is toegestaan met een oppervlakte van maximaal 60 m², een goothoogte van maximaal 3 meter en een bouwhoogte van maximaal 4,5 meter;

5.3 Specifieke gebruiksregels

Voor het gebruik gelden de volgende regels:

5.3.1 Camperplaats

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – camperplaats' gelden de volgende gebruiksregels:

a. per aanduiding maximaal 10 campers toegestaan;
b. de verblijfduur van een camper bedraagt maximaal 4 dagen.

5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

5.4.1 Verbod

Het is verboden om op de voor 'Natuur' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een 'Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden' van het bevoegde gezag, de volgende werken en/of werkzaamheden uit te voeren:

a. het verlagen, vergraven, ophogen en egaliseren van gronden, tenzij daarvoor een vergunning is verleend krachtens de Ontgrondingenwet;
b. het diepwoelen, -ploegen of het uitvoeren van andere ingrepen in de bodem, dieper dan 0,5 meter;
c. het graven, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen. sloten en greppels;
d. het dempen van waterlopen, sloten en greppels;
e. werken en werkzaamheden die de waterhuishouding beïnvloeden, zoals bemalen, onderbemalen, slaan van putten, draineren, etc.
f. het vellen of rooien van houtgewas (indien geen omgevingsvergunning voor kappen is vereist);
g. het beplanten van gronden met houtgewas, waaronder mede begrepen bebossen;
h. het aanleggen en verharden van wegen, (fiets)paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen groter dan 20 m²;
i. het aanbrengen van ondergrondse leidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur;
j. de aanleg van oever beschoeiing, kaden en/of aanlegplaatsen.

5.4.2 Uitzonderingen op het verbod

Het in lid 5.3.1 genoemde verbod geldt niet voor werken en/of werkzaamheden:

a. die tot het normale onderhoud en beheer worden gerekend;
b. die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit bestemmingsplan in uitvoering waren of waarvoor op dat tijdstip reeds een vergunning was verleend;
c. die worden uitgevoerd in het kader van het Landschapsontwikkelingsplan.

5.4.3 Toetsingscriteria

De in lid 5.3.1 genoemde vergunning wordt slechts verleend indien:

a. door de werken en/of werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, de landschappelijke en natuurwaarden, niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast, dan wel de mogelijkheden voor het herstel van die waarden niet onevenredig worden of kunnen worden verkleind, en;
b. door de werken en/of werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, de landschappelijke kernkwaliteiten van het ter plaatse aanwezige landschapstype, zoals genoemd in lid 17.1, niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast, dan wel de mogelijkheden voor het herstel van die kwaliteiten niet onevenredig worden of kunnen worden verkleind.

Artikel 6 Verkeer

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen, straten en paden met hoofdzakelijk een verkeersfunctie;
b. parkeervoorzieningen;
c. groenvoorzieningen;
d. bermen en beplantingen
e. water, waterberging, waterhuishoudkundige voorzieningen, oevers, taluds, duikers en bruggen;
f. straatmeubilair, speelvoorzieningen en objecten van beeldende kunst;
g. daarbij behorende voorzieningen zoals geluidswerende voorzieningen, nutsvoorzieningen, faunapassages en voorzieningen voor het openbaar vervoer;

6.2 Bouwregels

6.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

6.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer bedragen dan 3 meter;
b. De bouwhoogte van geluidwerende voorzieningen mag niet meer bedragen dan 4 meter;
c. De bouwhoogte van viaducten, ecoducten, tunnels, bruggen en bouwwerken ten behoeve van verkeersgeleiding mag niet meer bedragen dan 12 meter;
d. De bouwhoogte van lichtmasten mag niet meer bedragen dan 12 meter;
e. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 12 m.

6.3 Specifieke gebruiksregels

Voor het gebruik gelden de volgende regels:

a. De voor Verkeer aangewezen gronden mogen niet worden gebruikt voor een verkooppunt voor motorbrandstoffen.

Artikel 7 Water

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water en waterhuishoudkundige voorzieningen, waaronder voorzieningen voor waterberging, -aanvoer en -afvoer, zoals civiel technische kunstwerken als bruggen, kaden, keermuren, sluizen, stuwen, duikers en gemalen;
b. watergangen, waterlopen, waterpartijen, taluds en kribben;
c. scheepvaart, waaronder begrepen veerverbindingen;
d. uiterwaarden;
e. groenvoorzieningen;
f. voorzieningen voor verkeer en verblijf;
g. extensief dagrecreatief medegebruik;
h. nutsvoorzieningen.

Alsmede voor:

i. een laad- en losplaats uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'laad- en losplaats';
j. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – horeca bunkerwinkelschip', maximaal één bunkerwinkelschip met bijbehorende voorzieningen.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

7.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van bedrijfsinstallaties ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – laad en losplaats' mag niet meer bedragen dan 15 m.
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 meter.

7.2.3 Bunkerwinkelschip

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – horeca bunkerwinkelschip' één bunkerwinkelschip is toegestaan waarvoor geldt dat:

a. de oppervlakte van het bunkerwinkelschip mag niet meer bedragen dan 800 m2;
b. de bouwhoogte, gemeten vanaf de waterlijn, mag niet meer bedragen dan 10 meter.

7.3 Specifieke gebruiksregels

Voor het gebruik gelden de volgende regels:

7.3.1 Laad- en losplaats

a. Het aantal laad- en losplaatsen ter plaatse van aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – laad en losplaats' mag niet meer bedragen dan één.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – laad en losplaats' is het tijdelijk aanmeren van schepen toegestaan.

7.3.2 Bunkerwinkelschip

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – horeca bunkerwinkelschip' zijn:

c. maximaal 3 bedrijfswoningen toegestaan;
d. geen risicovolle inrichtingen toegestaan.

Artikel 8 Leiding - Riool

8.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor een rioolpersleiding met de daarbij behorende beschermingszone, waarbij de bestemming 'Leiding - Riool' voorrang heeft op de andere daar voorkomende bestemmingen.

8.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

8.2.1 Verbod

Het is verboden om te bouwen of te laten bouwen op de voor 'Leiding - Riool' mede bestemde gronden.

8.2.2 Uitzonderingen

Het in lid 8.2.1 genoemde verbod is niet van toepassing op bebouwing ten behoeve van de rioolpersleiding, met dien verstande dat:

a. de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 4 meter;
b. de oppervlakte van gebouwen niet meer mag bedragen dan 100 m^2.

8.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken het verbod in lid 8.2.1 voor het bouwen volgens de andere daar voorkomende bestemming(en), mits de bouw verenigbaar is met de belangen van de rioolpersleiding en de leidingbeheerder daarover heeft geadviseerd.

8.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

8.4.1 Verbod

Het is verboden om op de voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden de volgende werken en/of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegde gezag:

a. het afgraven of ophogen van gronden;
b. het egaliseren van gronden;
c. het beplanten met diepwortelende beplanting;
d. het vellen, rooien van bomen en andere houtopstanden;
e. aanleggen van onder- en/of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen, en de daarmee verband houdende constructies en/of installaties.

8.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 8.4.1 genoemde verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden die:

a. noodzakelijk zijn voor het normale onderhoud van de gronden;
b. worden uitgevoerd ten behoeve van de instandhouding en/of onderhoud aan de leiding;
c. noodzakelijk zijn voor de realisering van een bouwwerk waarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen is verleend;
d. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerking treding van dit plan of waarvoor op dat tijdstip reeds een vergunning was verleend.

8.4.3 Toetsingscriteria

De in lid 8.4.1 genoemde vergunning wordt slechts verleend indien de werken en/of werkzaamheden verenigbaar zijn met de belangen van de rioolpersleiding en de leidingbeheerder daarover heeft geadviseerd.

Artikel 9 Waarde - Archeologie 3

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de te verwachten archeologische waarden van de gronden, waarbij de bestemming 'Waarde - Archeologie 3' voorrang heeft op de andere daar voorkomende bestemming(en).

9.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

a. Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 500 m² én waarvan de diepte meer bedraagt dan 0,50 meter onder het maaiveld, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.

b. Indien uit het onder a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 9.2 onder a indien de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

9.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

9.4.1 Verbod

Het is verboden om op de voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, indien de oppervlakte van deze werken en werkzaamheden meer dan 500 m² bedraagt:

a. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld, zoals afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleggen van drainage, verwijderen van funderingen;

b. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels;

c. het aanleggen van leidingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld.

9.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 9.4.1 genoemde verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn;
b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

9.4.3 Toetsingscriteria

a. De in lid 9.4.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

Artikel 10 Waarde - Archeologie 4

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de te verwachten archeologische waarden van de gronden, waarbij de bestemming 'Waarde - Archeologie 4' voorrang heeft op de andere daar voorkomende bestemming(en).

10.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

a. Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 5.000 m² én waarvan de diepte meer bedraagt dan 0,50 meter onder het maaiveld, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
b. Indien uit het onder a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 10.2 onder a indien de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

10.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

10.4.1 Verbod

Het is verboden om op de voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, indien de oppervlakte van deze werken en werkzaamheden meer dan 2.000 m² bedraagt:

a. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld, zoals afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleggen van drainage, verwijderen van funderingen;
b. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels;
c. het aanleggen van leidingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld.

10.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 10.4.1 genoemde verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn;
b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

10.4.3 Toetsingscriteria

a. De in lid 10.4.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

Artikel 11 Waarde - Archeologie 5

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de te verwachten archeologische waarden van de gronden, waarbij de bestemming 'Waarde - Archeologie 5' voorrang heeft op de andere daar voorkomende bestemming(en).

11.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

a. Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 10.000 m² én waarvan de diepte meer bedraagt dan 0,50 meter onder het maaiveld, een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
b. Indien uit het onder a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.

11.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 11.2 onder a indien de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

11.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

11.4.1 Verbod

Het is verboden om op de voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, indien de oppervlakte van deze werken en werkzaamheden meer dan 10.000 m² bedraagt:

a. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld, zoals afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleggen van drainage, verwijderen van funderingen;
b. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels;
c. het aanleggen van leidingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld.

11.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 11.4.1 genoemde verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn;
b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

11.4.3 Toetsingscriteria

a. De in lid 11.4. genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

Artikel 12 Waterstaat - Waterkering

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de waterkering, waterhuishouding en waterstaat, waarbij de bestemming 'Waterstaat - Waterkering' voorrang heeft op de andere daar voorkomende bestemming(en).

12.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

12.2.1 Verbod

Het is verboden om te bouwen of te laten bouwen op de voor 'Waterstaat - Waterkering' mede bestemde gronden.

12.2.2 Uitzonderingen

Het in lid 12.2.1 genoemde verbod is niet van toepassing op:

a. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de bestemming 'Waterstaat - Waterkering' met een maximale bouwhoogte van 4 meter;
b. bouwwerken overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemming(en) waarvoor al een toets in het kader van de vergunning of ontheffing van de Keur is vereist.

12.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het verbod in lid 12.2.1 voor het bouwen volgens de andere daar voorkomende bestemming(en), mits de bouw verenigbaar is met de belangen van de waterstaat en/of waterkering en de beheerder van de waterkering daarover heeft geadviseerd.

Artikel 13 Waterstaat - Waterstaatkundige functie

13.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. onderhoud, beheer en instandhouding van de aangrenzende waterkering;
b. een duurzame hoogwaterbescherming ten behoeve van de veiligheid;
c. waterberging en afvoer van hoogwater, sediment en ijs;
d. de zorg voor de waterhuishouding en de daarvoor noodzakelijke werken;
e. de veiligheid van het scheepvaartverkeer en de begeleiding daarvan, uitsluitend voor zover het betreft de gronden die gelegen zijn binnen een zone van 25 meter van de Waal,

waarbij de bestemming 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' voorrang heeft op de andere daar voorkomende bestemming(en).

13.2 Bouwregels

13.2.1 Verbod

Het is verboden om te bouwen of te laten bouwen op de voor 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' mede bestemde gronden.

13.2.2 Uitzonderingen

Het in lid 13.2.1 genoemde verbod is niet van toepassing op:

a. bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten behoeve van de bestemming 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' met een maximale bouwhoogte van 4 meter, met dien verstande dat de bouwhoogte van voorzieningen ten behoeve van begeleiding van de scheepvaart maximaal 10 meter mogen bedragen;
b. bouwwerken overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemming(en) waarvoor al een toets in het kader van de watervergunning is vereist.

13.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het verbod in lid 13.2.1 voor het bouwen volgens de andere daar voorkomende bestemming(en), mits de bouw verenigbaar is met de belangen van de waterstaat en de waterhuishouding en de waterbeheerder daarover heeft geadviseerd.

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 14 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 15 Algemene bouwregels

15.1 Bestaande en afwijkende maatvoering en situering

a. Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van de maatvoering en situering van bouwwerken gelden de bouwregels, zoals die onder de bestemmingen en algemene bouwregels zijn voorgeschreven, dan wel de bestaande overschrijding daarvan, zoals deze op het tijdstip van inwerkingtreding van dit bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, of kan worden gebouwd krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen;
b. Het bepaalde onder a geldt niet voor bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van dit bestemmingsplan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan;
c. In geval van herbouw is het bepaalde onder a, uitsluitend van toepassing indien herbouw op dezelfde plaats geschiedt.

15.2 Ondergronds bouwen

Voor het bouwen van ondergrondse bouwwerken gelden de volgende regels:

a. Tenzij in hoofdstuk 2 anders is bepaald, mag op plaatsen waar gebouwen zijn of gelijktijdig worden gebouwd eveneens ondergronds worden gebouwd. Direct aansluitend mogen in- dan wel uitritten ten behoeve van de ondergrondse bouwwerken worden gebouwd.
b. De verticale diepte mag bij ondergronds bouwen niet meer bedragen dan 3,5 meter;
c. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder a voor het bouwen van ondergrondse bouwwerken op andere locaties dan onder een gebouw, uitsluitend daar waar bovengronds gebouwd mag worden, mits hierdoor de in het gebied aanwezige waarden niet onevenredig worden aangetast.

Artikel 16 Algemene gebruiksregels

16.1 Strijdig gebruik

Onder strijdig gebruik wordt in ieder geval verstaan:

a. het gebruik en/of laten gebruiken van gronden, gebouwen, bouwwerken en onderkomens ten behoeve van een seksinrichting en/of escortbedrijf en prostitutie;
b. het gebruik en/of laten gebruiken van onbebouwde grond als stort- en overslagplaats van aan het gebruik onttrokken goederen en materialen, anders dan als tijdelijke opslag ten behoeve van het normale gebruik en onderhoud voor zover zulks in overeenstemming is met het op de bestemming gerichte gebruik van de gronden;
c. het gebruik en/of laten gebruiken van gronden, gebouwen, bouwwerken en onderkomens ten behoeve van detailhandel;
d. het gebruik en/of laten gebruiken van bijgebouwen en bouwwerken bij een bedrijfswoning als zelfstandige woning en afhankelijke woonruimte.

Artikel 17 Algemene aanduidingsregels

17.1 Landschapstype

17.1.1 Landschapstypen en kernkwaliteiten

a. ter plaatse van de aanduiding 'overige zone – landschapstype waaloeverwallen' zijn de gronden mede bestemd voor de instandhouding, herstel en ontwikkeling van het waaloeverwallenlandschap, met de volgende kernkwaliteiten: kleinschalig samenspel van bebouwingslinten, dorpen, weiden en boomgaarden in onregelmatige patronen, zeer groene uitstraling door erven, boomgaarden, wegbeplantingen, windsingels en opslag rond plassen, afwisselend beeld en groene zones tussen de dorpen;
b. ter plaatse van de aanduiding 'overige zone – landschapstype waaluiterwaarden' zijn de gronden mede bestemd voor de instandhouding, herstel en ontwikkeling van het waaluiterwaardenlandschap en het Natuurnetwerk Nederland, met de volgende kernkwaliteiten: natuurlijke uitstraling, dynamiek van de rivier, plaatselijk agrarische of extensief beheerde gronden, natuur en (steen)fabrieken contrastrijk, beide grootschalig en extensief recreatief medegebruik.

17.1.2 Regels

Voor de in lid 17.1.1 genoemde gronden gelden specifieke regels. Deze specifieke regels zijn opgenomen in de bestemmingen waarbinnen deze gelden.

17.2 Geluidzone - industrie

a. Ter plaatse van de aanduiding 'geluidzone - industrie' geldt de geluidzone van een gezoneerd industrieterrein zoals bedoeld in artikel 40 van de Wet geluidhinder1 en zijn nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen uitsluitend toelaatbaar met inachtneming van de maximaal toelaatbare geluidswaarden volgens de Wet geluidhinder.

17.3 Ontgrondingsgebied

De met de aanduiding 'overige zone – ontgrondingsgebied' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd ten behoeve van de winning van oppervlaktedelfstoffen, natuurontwikkeling en oeververflauwing met bijbehorende watergangen, grondlichamen, gronddepots, ontsluiting, groen, parkeerplaatsen, wegen en voorzieningen die nodig zijn voor de beoogde inrichting en beheer van het plan zoals beschreven in de de toelichting van dit bestemmingsplan en in bij de ontgrondingsvergunning behorende beheer- en inrichtingsplan.

17.4 Vrijwaringszone - dijk 1

17.4.1 Aanduidingsomschrijving

De gronden ter plaatse van de aanduiding 'Vrijwaringszone - dijk 1' zijn mede bestemd voor de bescherming, het onderhoud en de instandhouding van de waterkering.

17.4.2 Bouwregels

Op de in lid 17.4.1 genoemde gronden mag, in afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2, niet worden gebouwd, met dien verstande dat dit verbod niet van toepassing is op bouwwerken overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemming(en) waarvoor al een toets in het kader van de waterwetvergunning of ontheffing van de Keur is vereist.

17.4.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 17.4.2 voor het bouwen ten behoeve van de overige bestemmingen van deze gronden, mits:

a. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de functie van de waterkering;
b. alvorens te beslissen omtrent het verlenen van een omgevingsvergunning het bevoegd gezag advies inwint van de beheerder van de waterkering.

17.5 Vrijwaringszone - dijk 2

17.5.1 Aanduidingsomschrijving

De gronden ter plaatse van de aanduiding 'Vrijwaringszone - dijk 2' zijn mede bestemd voor de bescherming van de waterkering.

Artikel 18 Algemene afwijkingsregels

18.1 Algemene afwijkingen

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in deze regels of de aanwijzingen op de verbeelding voor:

a. afwijkingen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages, mits de afwijkingen niet meer dan 10% bedragen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages;

b. geringe overschrijdingen van de bestemmings- en/of bouwgrenzen en/of aanduidingsgrenzen, indien een onnauwkeurigheid, een meetverschil of de feitelijke toestand van het terrein daartoe aanleiding geeft, mits de grens of grenzen met niet meer dan 2 meter worden overschreden; ;

c. de maximaal toegestane bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de bouwhoogte wordt vergroot tot niet meer dan 10 m;

d. het bouwen van gebouwen ten behoeve van openbare nutsvoorzieningen, de bediening van kunstwerken,, toiletgebouwen, en naar aard daarmee gelijk te stellen gebouwen, mits de inhoud per gebouw niet meer dan 50 m^3 bedraagt en de bouwhoogte niet meer bedraagt dan 3,5 meter;

e. het bouwen van antennemasten tot een hoogte van 40 meter, met dien verstande dat:

    1. per geval dient vast te staan dat binnen een redelijke afstand van de gevraagde locatie geen gebruik kan worden gemaakt van bestaande masten voor telecommunicatie of van andere bestaande hoge objecten, zoals reclamezuilen of hoogspanningsmasten;

    2. de locatie dient te zijn gelegen nabij wegen en bij voorkeur bij knooppunten van wegen of parkeerplaatsen en aansluitend bij bestaande bebouwing;

    3. de mast door situering en uitvoering ter plaatse aanwezige landschappelijke waarden niet onevenredig mag aantasten.

f. van deze regels ten aanzien van de maximaal toegestane bouwhoogte van gebouwen ten behoeve van een overschrijding van deze maximaal toegestane bouwhoogte voor plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers, lichtkappen en technische ruimten, met dien verstande dat:
    1. de maximale oppervlakte van de vergroting niet meer mag bedragen dan 10% van het betreffende platte dakvlak of de horizontale projectie van het schuine dakvlak;
    2. de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 1,25 maal de maximaal toegestane bouwhoogte van het betreffende gebouw.

Artikel 19 Algemene wijzigingsregels

19.1 Wijziging Waarde - Archeologie

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemmingen 'Waarde - Archeologie 3', 'Waarde - Archeologie 4' of 'Waarde - Archeologie 5' geheel of gedeeltelijk te doen vervallen of toe te kennen, indien dit op basis van archeologisch onderzoek gewenst is.

19.2 Wijziging naar water

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemming van gronden geheel of gedeeltelijk te wijzigen in de bestemming 'Water', mits:

a. het gebruik voor water geen onevenredige belemmering oplevert voor het agrarisch gebruik van agrarische percelen;
b. de landschappelijke kernkwaliteiten van het ter plaatse aanwezige landschapstype, zoals genoemd in lid 17.1, niet onevenredig worden aangetast;
c. de ter plaatse aanwezige natuurlijke waarden niet onevenredig worden aangetast.

HOOFDSTUK 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 20 Overgangsrecht

20.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel kan worden gebouwd krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde onder a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld onder a met maximaal 10%.

c. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

20.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het bepaalde onder a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld in het bepaalde onder a, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 21 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

'Regels van het bestemmingsplan **Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173**'.

Druten, 2 juli 2020

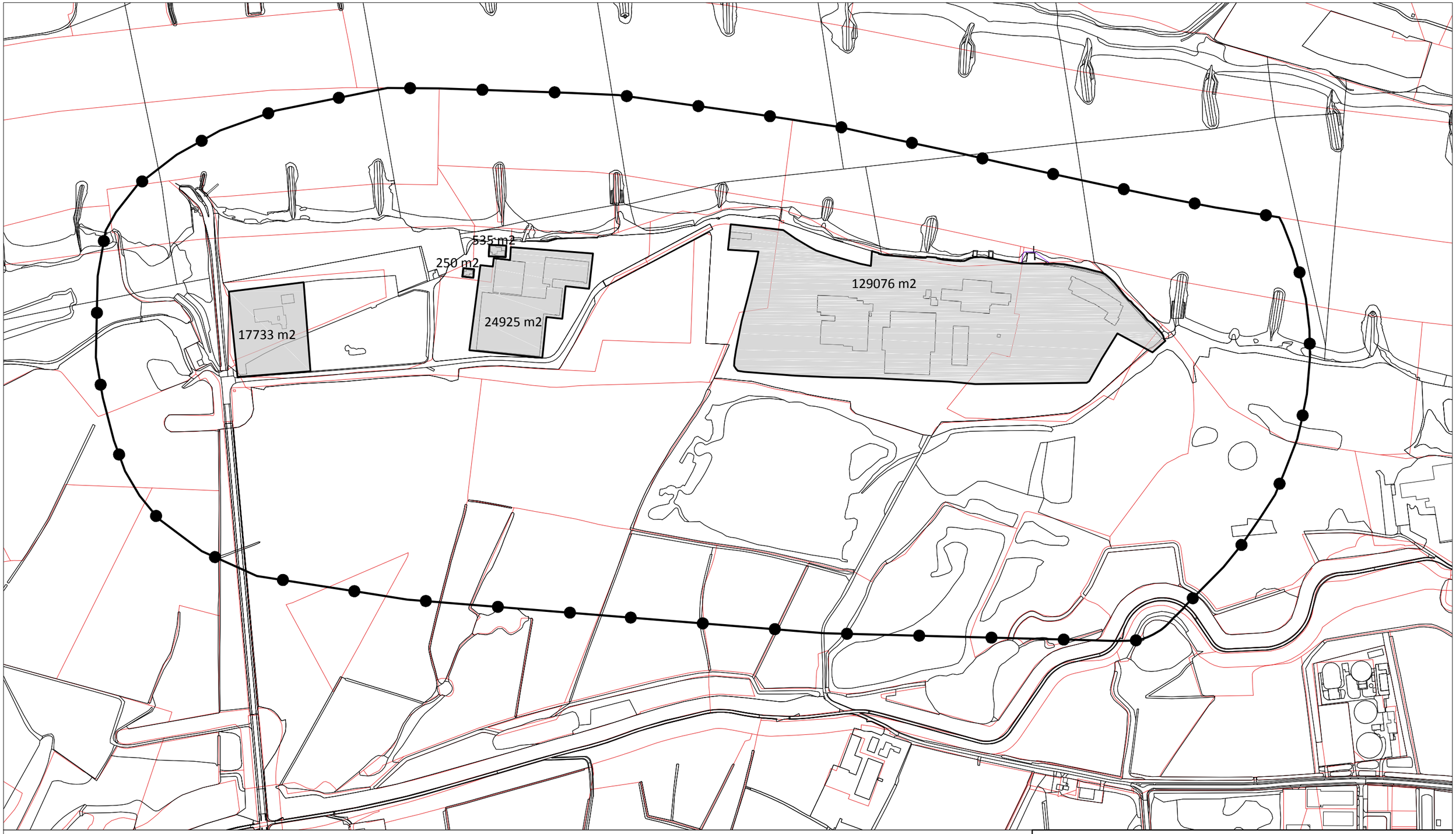
Bijlage 1: Staat van bedrijfsactiviteiten

Bijlage 2: Tekening oppervlaktes bouwvlakken

Bijlage 3: Landschapsplan randzone Excluton

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
15	**10, 11**	**-**	**VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN**										
1561	1061	0	Meelfabrieken:										
1561	1061	1	- p.c. >= 500 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	2 G	2		
1561	1061	2	- p.c. < 500 t/u	100	50	200 C	50 R	200	4.1	2 G	2		
1561	1061		Grutterswarenfabrieken	50	100	200 C	50	200 D	4.1	2 G	2		
1562	1062	0	Zetmeelfabrieken:										
1562	1062	1	- p.c. < 10 t/u	200	50	200 C	30 R	200	4.1	1 G	2		
1571	1091	0	Veevoerfabrieken:										
1571	1091	3	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. < 10 t/u water	300	100	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1571	1091	5	- mengvoeder, p.c. < 100 t/u	200	50	200 C	30	200	4.1	3 G	3		
1571	1091	6	- mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3		
1572	1092		Vervaardiging van voer voor huisdieren	200	100	200 C	30	200	4.1	2 G	2		
17	**13**	**-**	**VERVAARDIGING VAN TEXTIEL**										
172	132	0	Weven van textiel:										
172	132	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	100	3.2	2 G	1		
172	132	2	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300 Z	50	300	4.2	3 G	2		
1751	1393		Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	100	30	200	10	200	4.1	2 G	2	B	L
20	**16**	**-**	**HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.**										
2010.1	16101		Houtzagerijen	0	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
202	1621		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	100	3.2	3 G	2	B	
21	**17**	**-**	**VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN**										
2112	1712	0	Papier- en kartonfabrieken:										
2112	1712	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50 C	30 R	50	3.1	1 G	2		
212	172		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
2121.2	17212	0	Golfkartonfabrieken:										
2121.2	17212	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
26	**23**	**-**	**VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN**										
2661.1	23611	0	Betonwarenfabrieken:										
2661.1	23611	1	- zonder persen, triltafels en bekistingtrille	10	100	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
2661.1	23611	2	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. < 100 t/d	10	100	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
2661.1	23611	3	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. >= 100 t/d	30	200	700 Z	30	700	5.2	3 G	3	B	
2661.2	23612	0	Kalkzandsteenfabrieken:										
2661.2	23612	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	100	3.2	2 G	2		
2661.2	23612	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3		
2663, 2664	2363, 2364	0	Betonmortelcentrales:										
2663, 2664	2363, 2364	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	10	100	3.2	3 G	2		
2663, 2664	2363, 2364	2	- p.c. >= 100 t/u	30	200	300 Z	10	300	4.2	3 G	3		

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
2665, 2666	2365, 2369	0	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:										
2665, 2666	2365, 2369	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
2665, 2666	2365, 2369	2	- p.c. >= 100 t/d	30	200	300 Z	200 R	300	4.2	3 G	2	B	
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:										
267	237	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	100 D	3.2	1 G	2		
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	50	3.1	1 G	1		
267	237	3	- met breken, zeven of drogen, v.c. < 100.000 t/j	10	100	300	10	300	4.2	1 G	2		
267	237	4	- met breken, zeven of drogen, v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	3		
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2		
27	**24**	**-**	**VERVAARDIGING VAN METALEN**										
272	245	0	IJzeren- en stalenbuizenfabrieken:										
272	245	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	500	30	500	5.1	2 G	2	B	
273	243	0	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:										
273	243	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	300	30	300	4.2	2 G	2		
273	243	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	50	700 Z	50 R	700	5.2	3 G	3	B	
28	**25, 31**	**-**	**VERVAARD. EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSPORTMIDD.)**										
281	251, 331	0	Constructiewerkplaatsen										
281	251, 331	1	- gesloten gebouw	30	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	1		
281	251, 331	2	- in open lucht, p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
281	251, 331	3	- in open lucht, p.o. >= 2.000 m2	50	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3	B	
2821	2529, 3311	0	Tank- en reservoirbouwbedrijven:										
2821	2529, 3311	1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	300	30 R	300	4.2	2 G	2	B	
2821	2529, 3311	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	50 R	500	5.1	3 G	3	B	
287	259, 331	A0	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:										
287	259, 331	A1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
287	259, 331	A2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	30	500	5.1	3 G	3	B	
35	**30**	**-**	**VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)**										
351	301, 3315	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:										
351	301, 3315	1	- houten schepen	30	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
351	301, 3315	2	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	100	3.2	2 G	1	B	
3511	3831		Scheepssloperijen	100	200	700	100 R	700	5.2	2 G	3	B	
51	**46**	**-**	**GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING**										
5153	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:										
5153	4673	1	- algemeen: b.o. > 2000 m2	0	10	50	10	50	3.1	2 G	2		
5153.4	46735	4	Grth in zand en grind:										
5153.4	46735	5	- algemeen: b.o. > 2000 m2	0	30	100	0	100	3.2	2 G	2		
63	**52**	**-**	**DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER**										
6311.2	52242	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:										
6311.2	52242	3	- ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. < 2.000 m²	30	200	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
6311.2	52242	7	- steenkool, opslagopp. < 2.000 m2	50	300	300	50	300	4.2	2 G	2	B	

Oppervlaktes bouwvlakken

Project	Bedrijfsterrein Excluton
Opdrachtgever	Excluton
Getekend	R.J.C Kremers
Papierformaat	A3
Schaal / Maateenheid	1:2000 / Meter
Datum	27-01-2018
Contactpersoon	F.J.M. Harbers
Tekening nummer	

HSRO - Hoogstraat 1 - 6654 BA Afferden Gld. - Tel.: 0487-542906 - Fax.: 0487-542905 - info@hsro.nl - www.hsro.nl

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING WAALBANDIJK 155-173

Inrichting en Beheer

Concept

In opdracht van:
Excluton BV

Door:
HSRO

januari 2020

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING WAALBANDIJK 155-173

Inrichting en Beheer

Concept

COLOFON

januari 2020
Status: Concept
Versie 1.2-20200116

In opdracht van:
Excluton BV
Dhr. P. Ordelman
Postbus 74
6650 AB Druten
tel: 0487-516200
www.excluton.nl

Door:
HSRO
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden
tel: 0487-542906
www.hsro.nl

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING....6
1.1 Aanleiding....6
1.2 Bestemmingsplan....6
2 LANDSCHAPPELIJKE INPASSING....7
2.1 Huidige situatie....7
2.2 Deelensterrein....9
2.3 Conpaxterrein....11
BIJLAGEN....12
Bijlage 1: Fotoblad huidig opgaand groen Conpaxterrein....12
Bijlage 2: Sfeerimpressie landschappelijke inpassing Deelensterrein vanaf Ochten....12

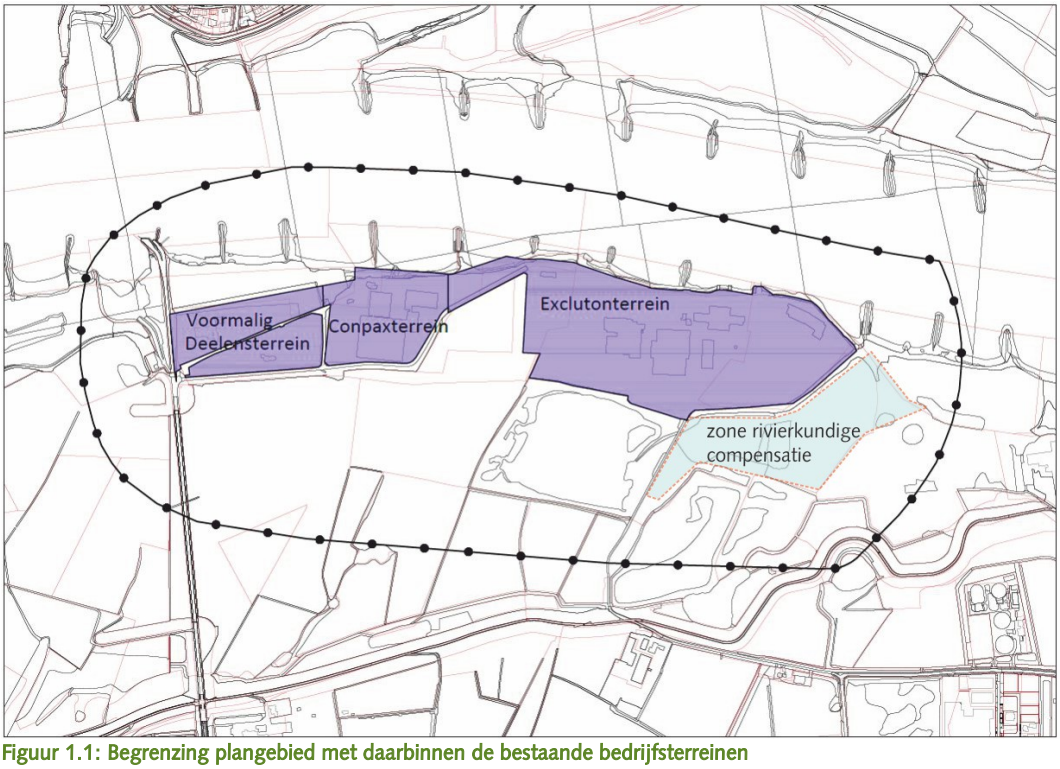
1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Azur Registergoederen is als eigenaar van Excluton en de betrokken gronden, in verband met dit nieuwe bestemmingsplan, van plan om extra rivierruimte in het oostelijk deel van de Drutensche waarden te maken. De initiatiefnemer heeft namelijk de wens om het bedrijfsterrein aan de Waalbandijk 155-173 te Druten planologisch uit te breiden. Omdat dit voornemen in de uiterwaarden van de Waal is gesitueerd én de ontwikkeling als een niet riviergebonden activiteit in het stroomvoerend regime van het rivierbed wordt geclassificeerd, moet de ontwikkeling voldoen aan de Beleidsregels grote rivieren (Bgr) en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Uit artikel 6d Bgr en artikel 2.4.5 Barro volgt dat het voornemen alleen uitgevoerd kan worden indien er per saldo meer ruimte voor de rivieren gerealiseerd kan worden.

1.2 Bestemmingsplan

Het plangebied van het bestemmingsplan omvat zowel de bedrijfspercelen van Excluton (inclusief het voormalige Deelensterrein) en Conpax als de binnen de nieuwe 50 dB(A)-contour gelegen delen van de uiterwaarden en van de rivier de Waal (zie figuur 1.1). Hierdoor maakt ook de ontsluitingsweg die de bedrijfspercelen met elkaar en met de Noord Zuid verbindt, deel uit van het plangebied, evenals de gronden ten zuiden van het voormalige Deelensterrein waar uitbreiding van het bedrijventerrein is voorzien. Het plangebied ligt tussen de rivier de Waal in het noorden en de Waalbandijk in het zuiden. Een klein gedeelte van de Waalbandijk ligt binnen het plangebied. In het westelijk deel van het plangebied ligt de Noord Zuid. Ten zuidoosten van het plangebied ligt de kern Druten.

Figuur 1.1: Begrenzing plangebied met daarbinnen de bestaande bedrijfsterreinen

2 LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

2.1 Huidige situatie

2.1.1 Exclutonterrein

Ten noorden van het excluton is momenteel veel opgaand groen te vinden (zie figuur 2.1 & 2.2). Dit betreft allemaal wildgroei bestaande uit voornamelijk wilg. Er is hier nooit landschappelijke inpassing toegepast, maar door de vrije ruimte tussen het bedrijfsterrein en de Waal is er toch hoog opgaand groen gekomen. Door gebrek aan ruimte en het feit dat i.v.m. doorstroming van de Waal het opgaand groen niet mag toenemen, zal op deze locatie geen extra groen toegevoegd worden.

Figuur 2.1: Aanwezig opgaand groen Exclutonterrein

Figuur 2.2: Aanzicht Exclutonterrein vanaf Waalbandijk, Ochten (bron: Google streetview juli 2016)

2.1.2 *Conpax- en Deelensterrein*

Ook voor het Conpax- en Deelensterrein geldt dat hier nooit landschappelijke inpassing is aangeplant en het aanwezige opgaande groen van nature daar terecht is gekomen (zie figuur 2.3 & 2.4). Van de twee terrein is het conpaxterrein de enige die beschikt over bestaand opgaand groen, maar hier zijn nog een paar openingen tussen het groen waardoor de bedrijfsbebouwing nog te veel zichtbaar is. Voor het Deelensterrein geldt dat er geen opgaand groen aanwezig is en dat hier een strook landschappelijk inpassing aangeplant zal worden.

Figuur 2.3: Aanwezig opgaand groen Conpax- en Deelensterrein

Figuur 2.4: Aanzicht Conpax- en Deelensterrein vanaf Waalbandijk, Ochten (bron: Google streetview juli 2016)

2.1.3 Bedrijfsterrein ten opzichte van de Waal

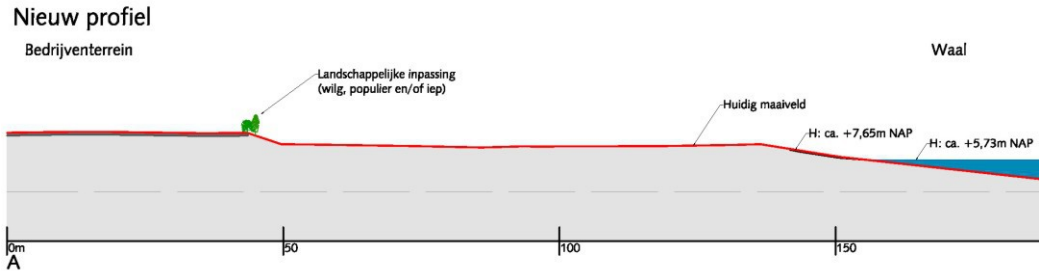
Ter hoogte van het voormalig Deelensterrein ligt het bedrijventerrein het dichtst bij Ochten (Zie figuur 2.5). Door een combinatie van inrichtings- en beheermaatregelen zal daar het bedrijventerrein landschappelijk worden ingepast.

Figuur 2.5: Luchtfoto bedrijfsterrein ten opzichte van de waal

2.2 Deelensterrein

Om het voormalig Deelensterrein landschappelijk in te passen, wordt aan de noordzijde van het bedrijventerrein op het talud een houtsingel van maximaal 5 meter breed ingericht (zie figuur 2.6, 2.7 en 2.8). De singel wordt op het hoogwatervrije terrein gerealiseerd om geen rivierkundige opstuwing te veroorzaken. De singel zal worden aangeplant met streekeigen inheemse soorten zoals schietwilg, katwilg en populier. Een impressie van de landschappelijke inpassing is weergegeven in de figuur 2.9. De singel zal extensief worden beheerd, waarbij eens in de 20 jaar selectief gekapt zal worden om verjonging te bevorderen. Ook zal er aan de zijde van het bedrijventerrein iedere drie jaar een Visual tree assessment (VTA) uitgevoerd worden.

Figuur 2.6: Profiel landschappelijk inpassing voormalig Deelensterrein

Figuur 2.7: Locatie landschappelijke inpassing Deelensterrein

Figuur 2.8: Inrichtingsschets landschappelijke inpassing Deelensterrein

Figuur 2.9: Referentiebeeld landschappelijk inpassing

2.3 Conpaxterrein

Het Conpaxterrein is grotendeels al voorzien van landschappelijke inpassing (zie bijlage 1). Daarom zullen de ingrepen hier wat beperkter zijn dan bij het Deelensterrein. Ook hier wordt gewerkt met streekeigen soorten zoals schietwilg, katwilg en zwarte populier. Deze worden aangeplant op de open plekken tussen het opgaande groen aan de noordzijde van het bedrijventerrein (zie figuur 2.10). De aanwezige beplanting zal extensief worden beheerd, waarbij eens in de 20 jaar selectief gekapt zal worden om verjonging te bevorderen. Ook zal er aan de zijde van het bedrijventerrein iedere drie jaar een Visual tree assessment (VTA) uitgevoerd worden.

Figuur 2.10: Inrichtingsschets landschappelijke inpassing Conpaxterrein

BIJLAGEN

Bijlage 1: Fotoblad huidig opgaand groen Conpaxterrein
Bijlage 2: Sfeerimpressie landschappelijke inpassing Deelensterrein vanaf Ochten

Bijlage 1 Huidig opgaand groen Conpaxterrein

Bijlage 2 Sfeerimpressie landschappelijke inpassing Deelensterrein vanaf Ochten

Bestemmingsplan

Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173

Gemeente Druten

HSRO Stedenbouw en Ruimtelijke ontwikkeling

Mei 2020

Bestemmingsplan

'Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173'

Gemeente Druten

NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902

Bestemmingsplan

Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173

Gemeente Druten

COLOFON

Bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173', gemeente Druten
Status: Vaststelling
IMRO-code: NL.IMRO.0225.BPbgwaalbd155173-1902
15 Mei 2020
Versie 1.3-20200513

Gemeente Druten
Postbus 1
6650 AA Druten
www.druten.nl

HSRO Stedenbouw en Ruimtelijke Ontwikkeling
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden
tel: 0487-542906
www.hsro.nl

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding....8
1.1 Aanleiding en doelstelling....8
1.1.1 Plangebied....8
1.1.2 Plangeschiedenis....10
1.1.3 Doelen....10
1.2 De relatie met compenserende én extra rivierverruiming....11
1.3 Vigerende bestemmingsplannen....12
1.4 Bijstelling verbeelding en regels....14
1.5 Bij het plan behorende stukken....14
1.6 Leeswijzer....14
2 Beschrijving bestaande situatie....17
2.1 Historische ontwikkeling....17
2.1.1 Industrie en landbouw in de Drutensche Waarden....17
2.1.2 Ontsluiting bedrijventerrein....19
2.2 Ruimtelijke en functionele structuur....21
2.2.1 Betonwarenfabriek Excluton....21
2.2.2 Conpax....23
2.2.3 Deelensterrein....25
2.2.4 Ontsluitingsweg....26
2.2.5 Ontgrondings- en compensatie gebied....27
2.2.6 Waal en uiterwaarden....28
2.2.7 Geluidzone rond industrieterrein Drutensche Waarden....28
2.2.8 Functies horeca en camperplaats bij Veerdam....28
3 Planbeschrijving....29
3.1 Algemeen....29
3.2 Relatie met de Beleidslijn grote rivieren en het Natura 2000 gebied Rijntakken....29
3.3 Eerder vigerende bebouwingsmogelijkheden....30
3.4 Actualisering juridisch-planologisch regime....32
3.4.1 Bebouwingsoppervlakte en bouwhoogte bestaande en nieuwe bedrijfsterreinen....32
3.4.2 Status ontsluitingswegen op het bedrijventerrein....33
3.4.3 Verruiming vestigingsmogelijkheden andere riviergebonden bedrijven....33
3.5 Beschrijving ingrepen en de bijstelling van de bestemmingen en verbeelding....33
3.5.1 Uiterwaard verlaging, zomerdijkverlegging, natuurontwikkeling en riviercompensatie....34
3.5.2 Bedrijventerreinen algemeen....36
3.5.3 Aanpassing bouwvlak Excluton en actualisering begrenzing bedrijventerrein....36
3.5.4 Aanpassing bouwvlak Conpax....37
3.5.5 Tussengebied Conpax en Excluton....37
3.5.6 Wijziging bestemming Deelensterrein van agrarisch naar bedrijventerrein....37
3.5.7 Ontsluitingsweg....37
3.5.8 Uiterwaarden....38
3.5.9 Wegen en dijken....38
3.5.10 Verruiming geluidzone....38
3.5.11 Landschappelijke inpassing noordzijde voormalig Deelensterrein....40
3.5.12 Verbouwing voormalig bunkerwinkelschip en aanleg camperplaats Veerdam....41
4 BELEID....42
4.1 Nationaal beleid....42
4.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte....42
4.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)....42
4.1.3 Ladder duurzame verstedelijking....43
4.1.4 Kaderrichtlijn water....43
4.1.5 Deltaprogramma....43
4.1.6 Waterwet....44
4.1.7 Beleidsregels grote rivieren (Bgr)....44
4.1.8 Riviergebonden activiteiten binnen het project....46
4.1.9 Niet riviergebonden activiteiten binnen het project....46
4.1.8 Beleid Rekenregel....47
4.1.9 Beleid veiligheid....47
4.1.10 Deltabeslissing Waterveiligheid....48
4.1.11 Voorkeursstrategie....48
4.1.12 Voorkeurstrategie Waal en Merwedes....49
4.1.13 Actualisatie voorkeursstrategie....49
4.2 Provinciaal beleid....50
4.2.1 Omgevingsvisie Gelderland....50
4.2.2 Omgevingsverordening Gelderland....52

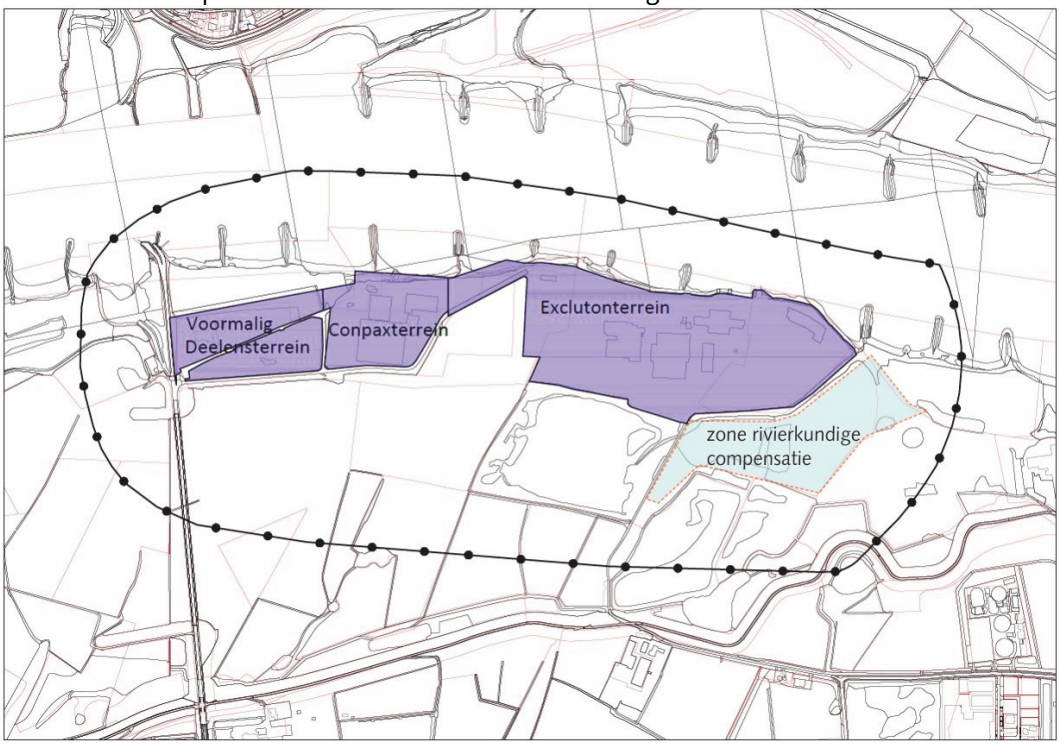
4.2.3 Beleef de Waal....54
4.3 Beleid Waterschap Rivierenland....54
4.3.1 Keur....54
4.3.2 Watertoets....54
4.3.4 Inlaatbeleid zomerpolders tijdens hoge rivierafvoeren....55
4.4 Regionaal beleid....55
4.4.1 Regionaal Programma Werklocaties....56
4.4.2 Locatiekeuzes voor HMC-bedrijven en watergebonden bedrijvigheid....56
4.5 Gemeentelijk beleid....56
4.5.1 Vigerende bestemmingsplannen....56
4.5.2 Structuurvisie Druten....56
4.5.3 Waterplan Druten....57
4.5.4 Rivierkundige ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden....58
5 Relatie inrichtingsplan, Bgr en rekenregel....59
5.1 Algemeen....59
5.1.1 Belangrijke rivierkundige aspecten....59
5.1.2 Rivierkundige doelen lange termijn....59
5.2 Regie op ruimte in het rivierbed....59
5.2.1: Gebiedsvisie....60
5.2.2: Zekerheidstelling financiering en tijdige realisatie....60
5.3 De rekenregel en de relatie met mogelijke riviercompensatie....60
5.3.1 Resultaten Rekenregel in relatie tot de doorrekening rivierkundig model....61
5.3.2 Mogelijkheden rivierkundige maatregelen korte termijn....61
5.3.3 Mogelijkheden rivierkundige maatregelen lange termijn....61
5.4 Samenvatting verantwoording in relatie tot Beleidslijn grote rivieren....61
6 Milieuhygiënische aspecten....63
6.1 Algemeen....63
6.2 m.e.r.-beoordeling....63
6.3 Bodem....65
6.4 Geluid....67
6.4.1 Wegverkeerslawaai....67
6.4.2 Conclusie wegverkeerslawaai....69
6.4.3 Industrielawaai....69
6.5 Luchtkwaliteit....70
6.5.1 Resultaten onderzoek LBP Sight 2018 en 2019....72
6.5.2 Resultaten NIBM tool 2018....72
6.5.3 Geurhinder....72
6.5.4 Conclusie geurhinder....73
6.6 Externe veiligheid....74
6.6.1 Gevolgen planvoornemen voor de omgeving....74
6.6.2 Externe veiligheid ten opzichte van het planvoornemen....74
6.6.3 Vervoer gevaarlijke stoffen over de Waal....75
6.6.4 Advies Veiligheidregio Gelderland Zuid....77
6.7 Bedrijven en milieuzonering....77
6.7.1 Bestaande bedrijven....78
6.7.2 Milieuzonering in het bestemmingsplan....79
6.8 Wet natuurbescherming....80
6.8.1 Verricht onderzoek....81
6.8.2 Conclusie beoordeling soortenbescherming....81
6.8.3 Programma Aanpak Stikstof (PAS)....83
6.8.4 Verkenning en onderzoek naar oplossingen voor de aanpak van de stikstofproblematiek....84
6.8.4 Conclusie gebiedsbescherming....86
6.8.5 Eindconclusie....87
6.9 Archeologie....87
6.10 Trillingen....88
6.11 Overige wateraspecten....89
6.11.1 Waterhuishouding....89
6.11.2 Watersysteem....89
6.11.3 Waterkwaliteit....90
7 Juridische planopzet....91
7.1 Plansystematiek....91
7.2 De regels....91
7.2.1 Hoofdstuk 1: Inleidende regels....91
7.2.2 Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels....91
7.2.3 Hoofdstuk 3: Algemene regels....94
7.2.4 Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels....95

8 Motivatie en verantwoording....96
8.1 Verbetering ruimtelijke kwaliteit....96
8.2 Geen belemmeringen in de bedrijfsvoering van omliggende bedrijven. 97
8.3 Geen belemmering omliggende woningen....97
8.4 Geen rivierkundige belemmeringen....97
8.5 Geen milieuhygiënische belemmeringen....97
8.6 Geen realistische mogelijkheden voor een alternatieve ontsluiting....97
9: Haalbaarheid....98
9.1 Economisch....98
9.2 Maatschappelijk....98
9.2.1 Overleg met betrekking tot vergunbaarheid in het kader van de Waterwet....98
9.2.2 Vooroverleg artikel 3.1.1 Bro....98
Bijlagen....100

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

De eigenaar van het bedrijventerrein Excluton en een groot deel van de aangrenzende uiterwaardgronden in Druten is van plan om, in verband met dit nieuwe bestemmingsplan, extra rivierruimte in het oostelijk deel van de Drutensche waarden te maken. De initiatiefnemer heeft namelijk de wens om dit bedrijfsterrein aan de Waalbandijk 155-173 planologisch uit te breiden. Omdat dit voornemen in de uiterwaarden van de Waal is gesitueerd én de ontwikkeling als een niet-riviergebonden activiteit in het stroomvoerend regime van het rivierbed wordt geclassificeerd, moet de ontwikkeling voldoen aan de Beleidsregels grote rivieren (Bgr) en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Uit artikel 6d Bgr en artikel 2.4.5 Barro volgt dat het voornemen alleen uitgevoerd kan worden indien er per saldo meer ruimte voor de rivieren gerealiseerd kan worden.

Figuur 1.1: Begrenzing plangebied met daarbinnen de bestaande bedrijfspercelen en de te verlagen zone voor de rivierkundige compensatie

1.1.1 Plangebied

Bedrijventerrein

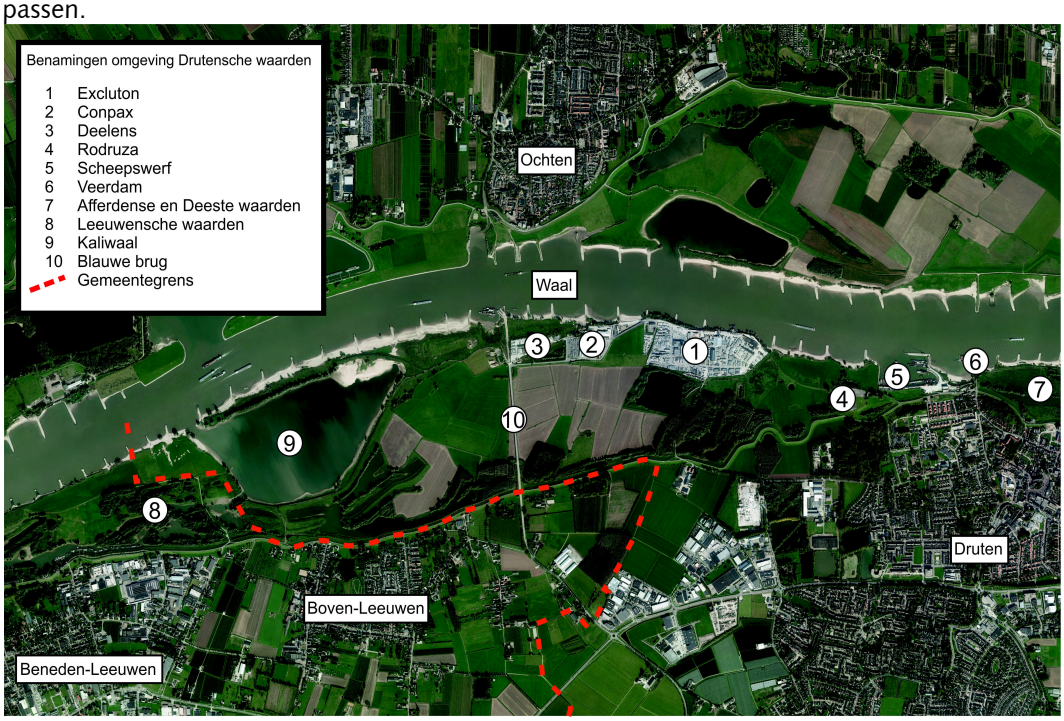
Het plangebied omvat het oostelijk deel van de Drutensche Waarden en deel van de Waal dat zich tussen de rivierkilometers 904 en 906 bevindt. In het plangebied (zie figuur 1.1 en 1,2), dat ten noordwesten van de kern Druten ligt, liggen het bedrijfsperceel van betonwarenfabriek Excluton, het voormalige bedrijfsperceel van verpakkingsbedrijf Conpax en het terrein rond de voormalige Deelenshoeve, (hierna: het Deelensterrein). Ook de ontsluitingsweg van de bedrijfspercelen, die het bedrijventerrein verbindt met de Noord Zuid[1], ligt binnen de planbegrenzing. Een klein gedeelte van de Waalbandijk ligt binnen het plangebied. In het westelijk deel van het plangebied ligt de Noord Zuid.

1 De weg in het westelijk deel van het plangebied heet op Drutens grondgebied de Noord Zuid. Verder in zuidelijke richting, op het grondgebied van de gemeente West Maas en Waal, heet de weg Noord Zuidweg. In deze toelichting wordt in verband met de leesbaarheid consequent de naam Noord Zuid gehanteerd, ook wanneer wordt gedoeld op het gedeelte van de weg dat op het grondgebied van West Maas en Waal ligt.

Veerdam
Een klein gebied in de haven bij de Veerdam in Druten maakt tevens deel uit van dit bestemmingsplan. De reden hiervoor is dat de aan te leggen riviercompensatie in het oostelijke deel van de Drutensche Waarden mede bedoeld is voor het mogelijk maken van horecafuncties op een te verbouwen bunkerschip dat hier permanent zal komen te liggen. Voor de ligplaats en de haven is al eerder een bestemmingsplanwijziging doorgevoerd. Rivier- en natuurcompensatie is geregeld in vergunningen en het bestemmingsplan dat voor de Afferdensche en Deestsche waarden is gemaakt. De horecabestemming was echter nog niet planologisch mogelijk gemaakt.

Camperplaats
Ten oosten van de Veerdam is in het kader van het project Afferdensche en Deestsche waarden een camperplaats worden aangelegd. De aanleg is opgenomen in het projectplan water van dit project. Rivier- en natuurcompensatie is geregeld in vergunningen en het bestemmingsplan dat voor deze uiterwaard is gemaakt. De functie van de camperplaats is echter tot op heden nog niet geregeld.

Begrenzing plangebied bedrijventerrein Drutensche Waarden
Eén van de doelstellingen van dit bestemmingsplan is te voorzien in een passende geluidzone rond het gezoneerde bedrijventerrein Drutensche Waarden (voorheen industrieterrein Druten West). Als begrenzing van het plangebied is daarom de nieuwe 50 dB(A)-contour aangehouden. De westelijke, zuidelijke en oostelijke grens van het plangebied liggen op de nieuwe 50 dB(A)-contour. In het noorden wordt de grens gevormd door de gemeentegrens met de gemeente Neder-Betuwe, die halverwege de Waal ligt. Het gedeelte van de 50 dB(A)-contour dat de gemeentegrens met de gemeente Neder-Betuwe nu reeds overschrijdt, blijft ongewijzigd en sluit aan op de nieuwe contour. Het is daarom niet nodig om de geluidzone op het grondgebied van de gemeente Neder-Betuwe aan te passen.

Figuur 1.2: Context plangebied met een verwijzing naar de gebruikte namen van locaties

1.1.2 Plangeschiedenis

Voor het gehele bedrijventerrein is in 2014 een bestemmingsplan in procedure gebracht. Dit plan is door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vernietigd (16-04-2014). Deze vernietiging is hoofdzakelijk uitgesproken omdat niet werd voldaan aan de regels van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), die moeten voorkomen dat besluiten van lagere overheden het nationaal belang schaden. Het voorliggende bestemmingsplan is bijgesteld qua begrenzing van de bedrijfsterreinen en bevat een groter areaal aan natuur en water. Dit is noodzakelijk om meer ruimte voor de rivier te maken, de ruimtelijke kwaliteit te vergroten en passend ecologisch beheer te kunnen voeren.

Voor het gebied bij de Veerdam is het bestemmingsplan Buitengebied Druten vigerend. Dit plan is vastgesteld in op 24 maart 2016. De haven is aangeduid als recreatie- recreatiehaven. De ligplaats als recreatie-bunkerwinkelschip. De beoogde carpoolplek heeft de bestemming natuur.

Op basis van de door Provincie Gelderland en Rijkswaterstaat opgestelde Rekenregel zijn door Uflow en Acima berekeningen uitgevoerd om de watercompensatie voor het bedrijfsterrein Excluton en de ontwikkelingen rond de veerstoep te bepalen. Het blijkt dat voor de uitbreiding van het bedrijfsterrein een verlaging van een deel van de uiterwaard en verlegging van de zomerdijk noodzakelijk is. Door deze ingreep kan voldoende riviercompensatie en extra natuurontwikkeling gerealiseerd worden. Deze maatregel past tevens binnen de bestaande toekomstbeelden voor verdere rivierverruiming op de lange termijn.

1.1.3 Doelen

Het bestemmingsplan is in hoofdzaak opgesteld om het bestaande bedrijventerrein en de ontsluitingsweg te voorzien van een juridisch-planologische regeling die recht doet aan de actuele situatie. De vigerende bestemmingsplannen sluiten onvoldoende aan bij de huidige en gewenste situatie, waardoor herziening van deze bestemmingsplannen noodzakelijk is. Voorliggend bestemmingsplan bevat volgens de standaardmethodiek van de gemeente aangepaste regels voor de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden ter plaatse van de bedrijfspercelen. De huidige situatie is, in combinatie met de vigerende planologische rechten en de aanvullende mogelijkheden die ontstaan door extra rivierverruiming, het uitgangspunt voor de juridische regeling.

Het bestemmingsplan heeft tot doel om een verdere ontwikkeling van de bedrijvigheid ten behoeve van Excluton in de uiterwaarden mogelijk te maken. Om die reden worden vrijwel alleen de huidige bedrijfsactiviteiten toegestaan en wordt beperkt ruimte geboden voor de nieuwvestiging van watergebonden en niet watergebonden bedrijvigheid. De bouwmogelijkheden van de gronden zijn tevens verruimd.

In dit bestemmingsplan wordt de aangepaste geluidzone rond het gezoneerde bedrijventerrein Drutensche Waarden (voorheen industrieterrein Druten West) vastgelegd. Aanpassing van de geluidzone is nodig vanwege de wijziging van de omvang van de bedrijfsterreinen en omdat de transportactiviteiten van Excluton op het Deelensterrein geconcentreerd worden. Verruiming van de zone is noodzakelijk om toetsing van het aspect geluid vanwege de hele inrichting aan één wettelijk kader (zijnde de Wet geluidhinder) mogelijk te maken.

In dit bestemmingsplan is een ontgrondingsgebied annex natuurontwikkelingsgebied opgenomen waar, conform de zogenaamde Rekenregel van Rijkswaterstaat, adequate riviercompensatie gerealiseerd zal worden. Dit gebied ligt ten zuidoosten van het Exclutonterrein, ten oosten van de voormalige ontsluitingsweg en is begrensd door het bestaande bos, het Rodruzaterrein en de zomerdijk. Voor deze locatie zijn in het verleden vergunningen aangevraagd om te ontgronden en extra riviercompensatie te plegen ten behoeve van de verbindingsweg tussen het Exclutonterrein en het Conpaxterrein. Met de aanleg is gestart. Deze aanleg is stop gezet omdat, vanwege diverse redenen, een brug tussen beide terreinen is aangelegd. Deze extra compensatie maakt ook een horecafunctie mogelijk in het te verbouwen bunkerschip bij de Veerdam.

1.2 De relatie met compenserende én extra rivierverruiming

Voor de Drutensche Waarden (het gebied rond de uiterwaarden aan de zuidzijde van de Waal, ten noordwesten van de kern Druten) zijn vanaf 2003 plannen in ontwikkeling met het oog op de herinrichting van het gebied. Het doel van de planvorming is een integrale herontwikkeling van het gebied, die is gericht op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. De oorspronkelijke ontwikkeling van de Drutensche Waarden behelsde onder meer het treffen van maatregelen ten behoeve van rivierverruiming, verbetering van de ecologische situatie, realisering van hoogwaardige woningbouw en herinrichting van de bestaande bedrijfspercelen Excluton (in de uiterwaarden van de Waal) en Westerhout (in het binnendijks gebied ten zuiden van de Waalbandijk). Onderdeel van de planvorming voor de Drutensche Waarden is de herinrichting van de bedrijfspercelen van Excluton, Conpax en het Deelensterrein (inclusief de tussenliggende gronden), die in de uiterwaarden van de Waal liggen. Het idee voor de nevengeul is voor een groot deel overgenomen in de door het college van de gemeente Druten vastgestelde Rivierkundige Ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden. Deze visie is als bijlage 8 opgenomen en wordt verder behandeld in hoofdstuk 4 van deze toelichting. In deze visie is zowel voor de korte -, als voor de middellange- en lange termijn geschetst wat het rivierkundig kader voor deze uiterwaard kan zijn (figuur 1.4). De visie is, naast de eerder opgestelde studies voor de Drutensche Waarden, mede gebaseerd op beleid van het Rijk en het Waterschap.

Figuur 1.3: Ligging plangebied

Uit de studies en de analyse van het beleid blijkt dat de nu opgenomen hoogwatervrij gelegen bedrijfsterreinen niet van belang zijn voor eventueel benodigde toekomstige rivierverruiming. De in dit bestemmingsplan opgenomen riviercompensatie is zelfs zodanig groot dat naast de uitbreiding van Excluton ook ontwikkelingen bij de Veerdam en een toekomstige functieverandering op het Rodruzaterrein mogelijk worden. Plannen voor de Rodruzalocatie vallen echter buiten dit bestemmingsplan.

1.3 Vigerende bestemmingsplannen

Voor het grootste gedeelte van het plangebied vigeert het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' dat op 11 december 2003 is vastgesteld door de gemeenteraad van Druten en op 13 juli 2004 gedeeltelijk is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland. Voor andere delen van het plangebied vigeert het bestemmingsplan uit 1970. Voor een zeer klein deel van de uiterwaarden (ten zuiden van het Deelensterrein) geldt het bestemmingsplan 'Gemeente Druten, herziening 1965'.

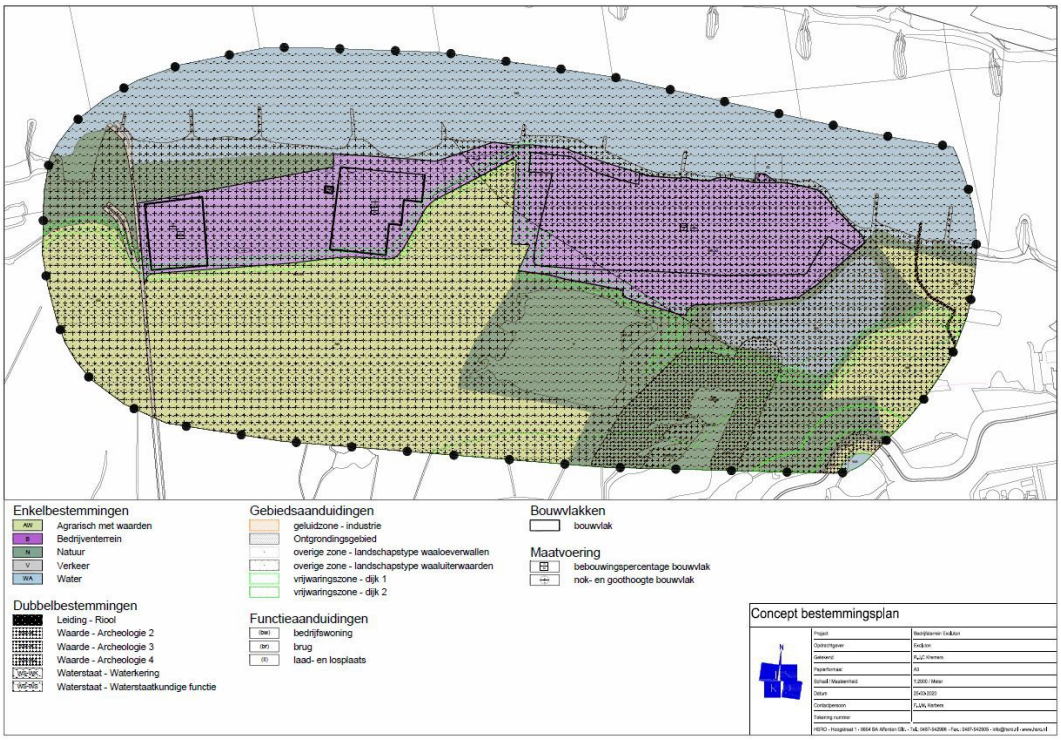
De gronden van betonwarenfabriek Excluton en verpakkingsbedrijf Conpax hebben in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' de bestemming 'Bedrijven' met de aanduiding 'betonfabiek' respectievelijk 'productie en handel in verpakkingen'. Voor de gronden rond de bedrijfspercelen is de bestemming 'Uiterwaarden' opgenomen. De 50 dB(A)-contour rond het bedrijventerrein is in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' vastgelegd.

Voor de gronden op het Deelensterrein was in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' de bestemming 'Bedrijven' met de aanduiding 'transportbedrijf ten behoeve van betonfabriek' opgenomen. Aan deze bestemming is goedkeuring onthouden vanwege strijdigheid met de destijds geldende Beleidslijn 'Ruimte voor de rivier'. Voor de betreffende locatie vigeert daarom het bestemmingsplan uit 1970 en het bestemmingsplan 'Gemeente Druten, herziening 1965'. De betreffende gronden hebben deels de bestemming 'Agrarisch gebied met bebouwing (bouwperceel)' en deels de bestemming 'Steenfabrieken'.

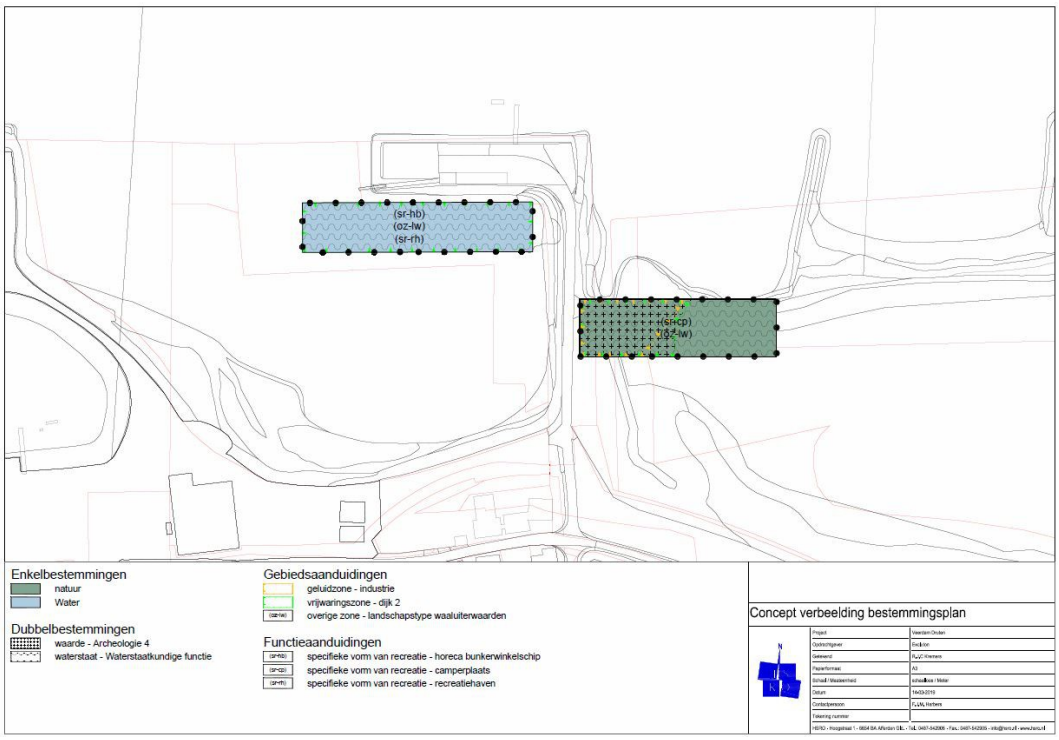
De ontsluitingsweg die aansluit op de Noord Zuid, is in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' niet expliciet als zodanig bestemd en valt binnen de bestemming 'Uiterwaarden'. De oude ontsluitingsweg van het perceel van Excluton richting de Waalbandijk is in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' evenmin specifiek bestemd. Hierdoor is voor geen van beide wegen sprake van een passende planologische regeling. Op grond van het overgangsrecht mag de westelijke ontsluitingsweg (de ontsluitingsweg die aansluit op de Noord Zuid) als ontsluitingsweg voor het bedrijventerrein worden gebruikt. Dit is bevestigd in een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 8 juni 2011 (201009807/1/H1(ECLI:NL:RVS:2011:BQ7429)).

De haven en de locatie van de drijvende horeca boot bij de Veerdam maken deel uit van het bestemmingsplan Buitengebied Druten uit maart 2016. Naast de bestemmingen water en waterstaatkundige functie is dit gebied aangeduid als recreatiehaven. Voor het bunkerschip was de aanduiding specifieke vorm van recreatie- bunkerschip opgenomen.

Het gebied waar de carpoolplaats is voorzien ligt voor het grootste deel eveneens in dit bestemmingsplan. Een klein deel in oosten, slechts enkele meters, maakt echter deel van het bestemmingsplan Afferdense en Deestse Uiterwaarden uit juli 2013. De tot deze plannnen behorende vigerende bestemmingen zijn in in beide plannen de enkelbestemming natuur en de dubbelbestemming waterstaat-waterstaatkundige functie.

Figuur 1.4: Verbeelding nieuw bestemmingsplan bedrijventerrein

Figuur 1.5: Verbeelding nieuwe functies bij de Veerdam.

1.4 Bijstelling verbeelding en regels

Herziening van de bouwregels en de verbeelding is noodzakelijk. De bouwmogelijkheden van het Exclutonterrein en het Conpaxterrein waren in het vigerende bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' te strak bepaald en weinig flexibel. Voor het Deelensterrein vigeert het bestemmingsplan 'Buitengebied'. De planologische regeling uit dat bestemmingsplan is gebaseerd op agrarisch gebruik. Dit is niet in overeenstemming met de feitelijke en gewenste situatie.

In het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' zijn aan de bebouwingsmogelijkheden op de bedrijfspercelen beperkingen opgelegd vanwege de destijds geldende Beleidslijn ruimte voor de rivier. Concreet betekent dit dat voor elk afzonderlijk gebouw een uitbreiding van 10% van het vloeroppervlak is toegestaan. Deze beperking in uitbreidingsmogelijkheden is overgenomen in de Beleidslijn grote rivieren, waarbij het jaar 1997 (het jaar van de inwerkingtreding van de Beleidslijn grote Rivieren) als peildatum geldt. De bebouwingsregeling uit het vigerende bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' is in voorliggend bestemmingsplan slechts gedeeltelijk overgenomen. Het nieuwe bestemmingsplan biedt, vanwege de te realiseren extra riviercompensatie in het kader van de rekenregel uit de Beleidslijn grote rivieren (zie hoofdstuk 5), meer bouwmogelijkheden en vooral meer flexibiliteit.

Binnen het bestemmingsplan Buitengebied uit maart 2016 was de horeca functie van bunkerschip en de aanduiding van de carpoolplaats nog niet adequaat opgenomen.

1.5 Bij het plan behorende stukken

Dit bestemmingsplan bestaat uit drie delen: de verbeelding waarop onder meer de bestemmingen in het plangebied zijn aangegeven, de regels waarin de bouw- en gebruiksmogelijkheden voor de op de verbeelding vermelde bestemmingen zijn opgenomen en de toelichting waarin de achtergronden van het bestemmingsplan zijn beschreven.

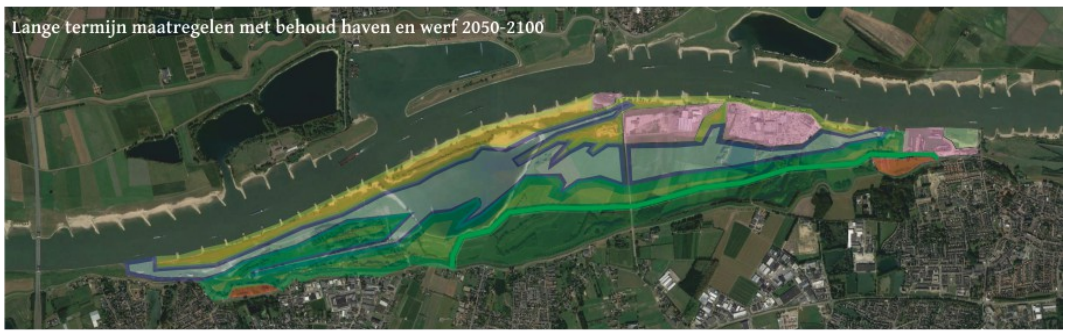
De verbeelding vormt samen met de regels het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. In de toelichting worden de keuzes die in het bestemmingsplan zijn gemaakt, nader gemotiveerd en verantwoord. Hierin staat ook beschreven wat het vigerende beleid inhoudt en met welke (milieu)planologische aspecten rekening is gehouden. In de bijlagen zijn de bijbehorende achtergronddocumenten en onderzoeken opgenomen.

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 schetst de bestaande situatie. In hoofdstuk 3 is de planbeschrijving opgenomen. Hoofdstuk 4 geeft de relevante ruimtelijke beleidskaders weer. In hoofdstuk 5 wordt aandacht besteed aan de rivierkundige compensatie. In hoofdstuk 6 worden de milieuhygiënische en planologische aspecten toegelicht. De juridische opzet van het plan wordt toegelicht in hoofdstuk 7. In het hoofdstuk 8 "Motivatie en Verantwoording" worden de beoogde ontwikkelingen nader, als samenvatting, beleidsmatig en ruimtelijk beargumenteerd. In hoofdstuk 9 komen de economische en maatschappelijke haalbaarheid aan de orde.

Figuur 1.6: Ontwikkelingsmogelijkheden volgens de Rivierkundige ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden

2 BESCHRIJVING BESTAANDE SITUATIE

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de historische ontwikkeling en de huidige ruimtelijke en functionele structuur van het plangebied. Paragraaf 2.1 betreft de historische ontwikkeling, uitgesplitst in de historische ontwikkeling van de Drutensche Waarden enerzijds en de situatie met betrekking tot de ontsluitingsstructuur anderzijds. In paragraaf 2.2 wordt ingegaan op de ruimtelijke en functionele structuur.

2.1 Historische ontwikkeling

In Druten vindt al eeuwen steenfabricage plaats. Oorspronkelijk gebeurde dat alleen in de droge seizoenen in tijdelijke veldovens die op de hogere delen langs de rivieroever werden opgebouwd. In het Provinciaal Verslag uit 1866 wordt bijvoorbeeld gesproken over zeven steenfabrieken en dertien steenovens binnen de grenzen van de toenmalige gemeente Druten. In 1871 waren er 665 arbeiders werkzaam. De hele gemeente had toen ongeveer 4500 inwoners, wat betekent dat ongeveer 1/3 deel van de beroepsbevolking in deze industrie actief was. In 1913 waren er zeven waalsteenfabrieken, één keramiekfabriek en één pannenfabriek. Ook toen waren in het werkseizoen 670 arbeiders werkzaam in de steenfabricage.

2.1.1 Industrie en landbouw in de Drutensche Waarden

Op historische kaarten (figuur 2.1) is te zien dat op de hogere delen in de Drutensche Waarden landbouwbedrijven en steenfabrieken waren gevestigd. Rond 1850, gaat het van west naar oost, om de Vincentshoef, Batavia en Sibillenburg. Industrialisatie op het Exclutonterrein is voor het eerst te zien op kaarten uit 1868. Op deze kaart staan, ter hoogte van het huidige kantoor van Excluton en bij Rodruza, steenovens aangegeven. Op de kaart van de Drutensche Waarden uit 1887 is te zien dat er tussen de pontveren bij Druten en Ochten zeker vier fabrieksterreinen lagen. Ter hoogte van Conpax, de uiteinden van het Exclutonterrein en Rodruza staan op historische kaarten meerdere steenovens ingetekend. Naast de Sibillaburg waren er combinaties van steenovens met boerderijen met namen als Klepperhei en Batavia.

De productie van stenen op en rond het huidige Exclutonterrein vindt al zeker 200 jaar plaats. De veldovens kregen vanaf 1828 een grootschaliger en industrieel karakter toen de Sibillaburg of Sibillenburg werd uitgebreid met twee ovens. De toenmalige eigenaar Allard Schouten verzocht Gedeputeerde Staten van Gelderland ‘dat hij voornemens is zijne sedert een reeks van jaren bestaande steenbakkerij op de Hoogwaard onder Druten gelegen uit te breiden met een of twee ovens, ieder van zes monden’. De Sibillenburg lag aan de oostrand van het Exclutonterrein. Tussen 1845 en 1882 is de firma Stolk eigenaar. In 1882 neemt Paré het bedrijf over en in 1891 kopen de gebroeders Mijnlieff de ovens. De huidige betonindustrie is vanaf 1891 geleidelijk ontstaan toen de gebroeders Mijnlieff, naast bakstenen, ook betonnen producten gingen ontwikkelen. In 1968 werd de baksteentak van Mijnlieff overgenomen door Van der Mispel beton, dat vervolgens tussen 1990 en 1992 werd overgenomen door Excluton.

De bedrijfsgebouwen van het verpakkingsbedrijf Conpax omvatten delen van de ‘N.V. Vlamovensteenfabriek De Boschoven’. Deze fabriek heeft ongeveer 120 jaar bestaan en is eind jaren zeventig van de vorige eeuw gesaneerd. Vervolgens werden de bedrijfsgebouwen gekocht door Niverka verpakkingen. Niverka (het huidige Conpax) is halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw gekocht door de huidige eigenaar van Excluton. In 2015 zijn de activiteiten van Conpax verkocht. In de loop van 2019 en 2020 is het bedrijf verplaatst. De gronden en opstallen zullen worden benut door Excluton en haar zusterbedrijven.

Figuur 2.1: overzicht historische ontwikkeling

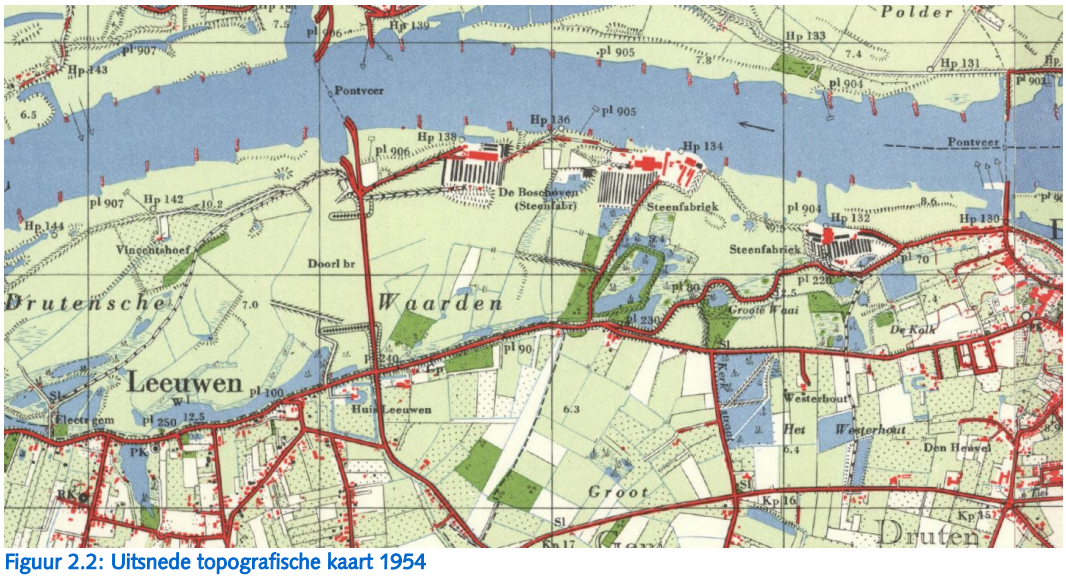
De voormalige melkveehouderij op het Deelensterrein is de opvolger van de eind tweede wereldoorlog vernietigde boerderijen Batavia en Klepperhei. In 1994 werd deze boerderij gekocht door de Delgromij in het kader van het project Kaliwaal. De eigenaar van Excluton kocht vervolgens het huisperceel met de daarbij behorende opstallen. Het terrein is lange tijd gebruikt voor stalling van vrachtwagens, het recyclen van gebruikte en overtollige betonproducten en opslag van nieuwe bestratingsmaterialen. Momenteel is het niet meer in gebruik. De vigerende bestemming paste niet bij dergelijk gebruik.

2.1.2 Ontsluiting bedrijventerrein

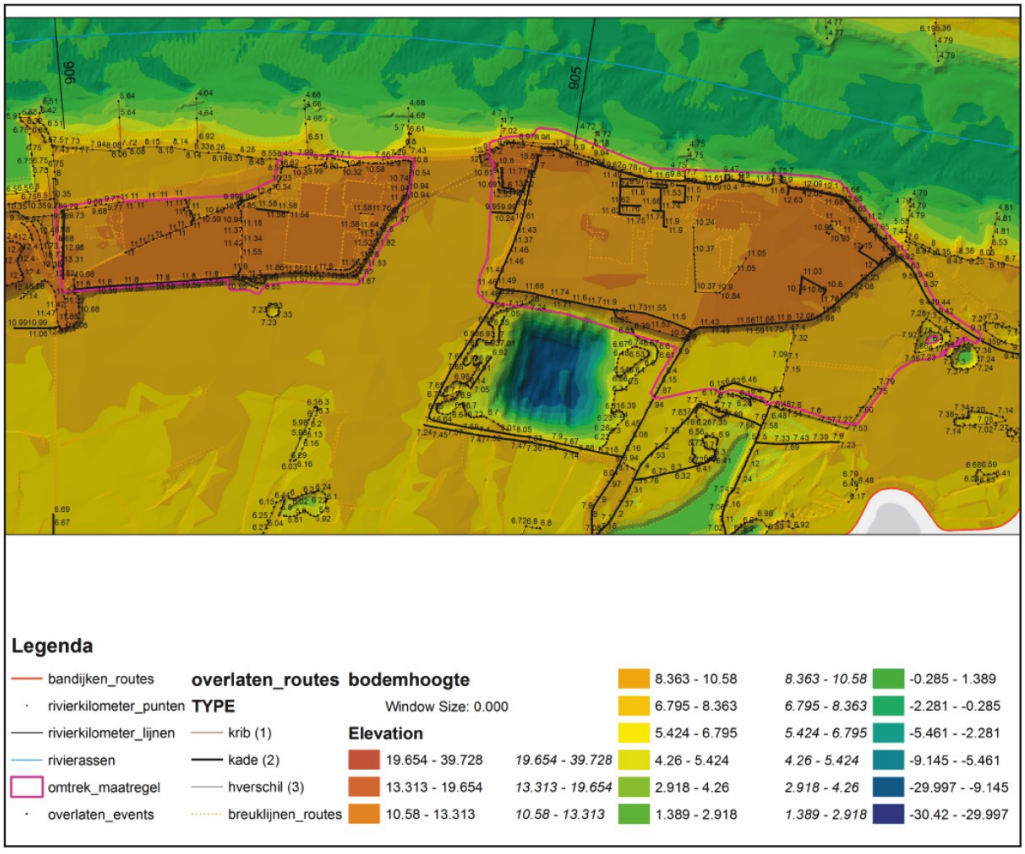
Tot de aanleg van de Noord Zuid in de jaren vijftig van de vorige eeuw verliep de ontsluiting van het bedrijventerrein voornamelijk via de zomerkade, die in oost-westrichting door het plangebied loopt. Ook waren er twee min of meer noord-zuid gerichte wegen die, bij laag water, een directe verbinding mogelijk maakten met het Huis te Leeuwen en het kruispunt Waalbandijk/Heersweg. Bij hoog water konden beide wegen overstromen. Het tracé van de westelijke weg is voor een groot deel gelijk aan die van de huidige Noord Zuid.

Het gedeelte van de Noord Zuid dat binnen het plangebied ligt, wordt ook wel de 'Blauwe Brug' genoemd en is in 1952 aangelegd als hoogwatervrije verbinding tussen de Waalbandijk en het voormalige pontveer naar Ochten. De brug is extra zwaar uitgevoerd, omdat hij deel uitmaakte van de noord-zuidroute tussen Oss en Rhenen. Deze route was zowel van belang voor het vrachtverkeer als voor defensiedoeleinden. De brug is dan ook geschikt om tanks te dragen.

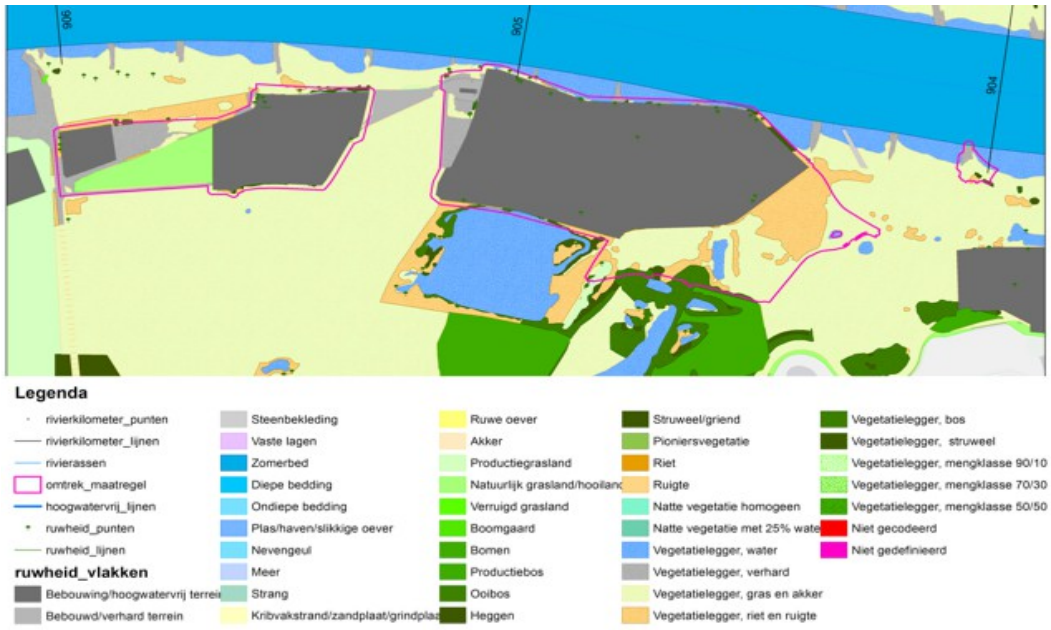
Op de topografische kaart uit 1954 (en later ook op die van 1977 en 2006; zie figuur 2.2) is te zien dat de steenfabrieken de Boschoven en Mijnllieff in westelijke richting direct verbonden waren met de inmiddels gerealiseerde Noord Zuid. Via deze route werden onder meer de kleidepots bevoorraad. Aan de oostzijde was sprake van een directe verbinding met de Waalbandijk. Deze oostelijke weg is in de huidige situatie nog aanwezig, maar zal vervallen als gevolg van watercompensatiemaatregelen en (op termijn) de planvorming voor het plan Drutensche Waarden en de uitvoering van de Voorkeursstrategie Waal en Merwedes (zie hoofdstuk 4 en 5). De ontsluitingsroute via de Noord-Zuid is de enige optie.

Figuur 2.2: Uitsnede topografische kaart 1954

Figuur 2.3: Hoogtekaart bedrijventerreinen, maaiveld en zomerdijken (referentie Baseline oktober 2017)

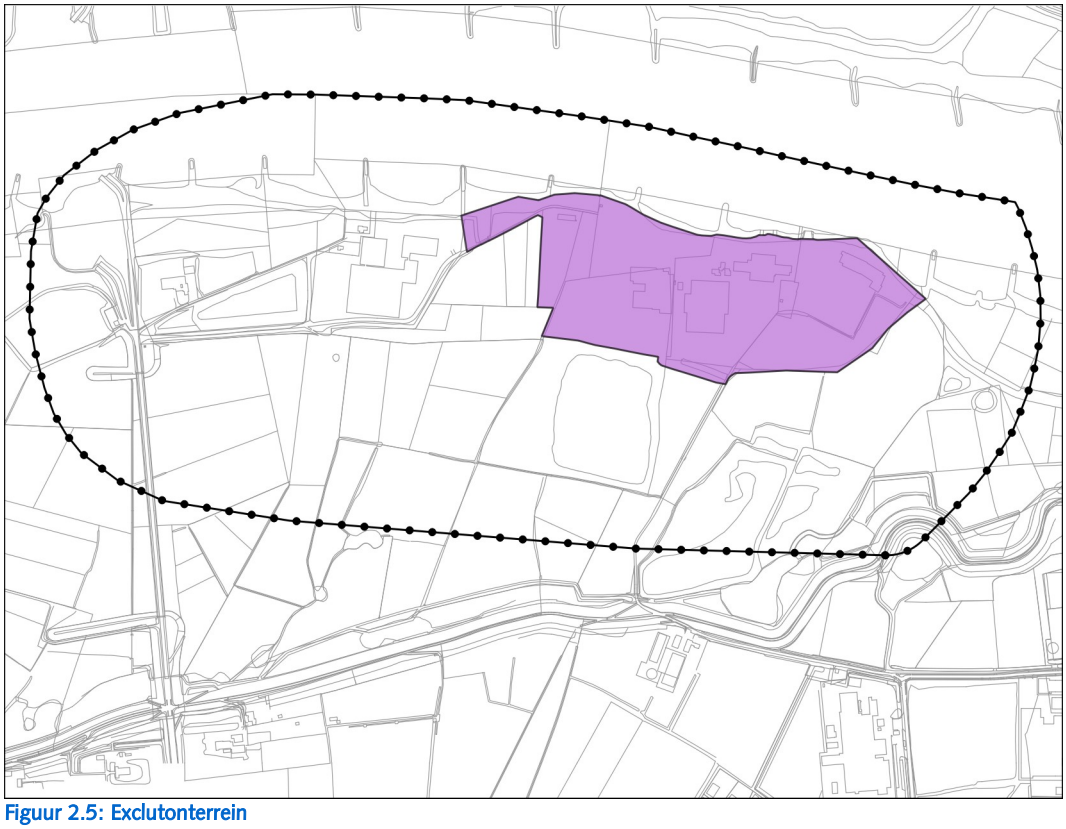

Figuur 2.4: Vegetatie en ruwhedenkaart (referentie Baseline oktober 2017)

2.2 Ruimtelijke en functionele structuur

De bedrijven in het plangebied liggen op een aantal hoger gelegen 'bedrijfseilanden' in de uiterwaarden van de Waal (figuur 2.3). Ook de ontsluitingsweg die de bedrijfspercelen met elkaar en met de Noord Zuid verbindt, is opgehoogd zodat sprake is van een hoogwatervrije ontsluitingsroute. Het bedrijventerrein en het gebied rond de 'bedrijfseilanden' maken deel uit van de uiterwaarden van de Waal en zijn onderdeel van het stroomvoerend winterbed van de rivier. De gronden rond het bedrijventerrein hebben met name een agrarisch gebruik. Daarnaast zijn op een aantal locaties beboste percelen aanwezig.

Op de bedrijfspercelen staan diverse gebouwen, bedrijfs- en opslaghallen en andere bedrijfsinstallaties. Een groot deel van het terrein, de zogenaamde tasvelden, wordt gebruikt voor opslag van betonproducten en grondstoffen.

Figuur 2.5: Exclutonterrein

2.2.1 Betonwarenfabriek Excluton

Het bedrijfsperceel van betonwarenfabriek Excluton bevindt zich in het oostelijk deel van het plangebied (zie figuur 2.5 en 2.6). Excluton bestaat sinds 1977. Het bedrijf groeide hard en is, naast vestigingen elders in den lande, in Druten op drie verschillende locaties actief geweest. Vanaf 1990 zijn delen van het bedrijf gevestigd in de Drutensche Waarden. Tot 1996 zijn alle hoger gelegen delen tussen de Noord Zuid en de oostelijke punt van het Exclutonterrein verworven. Hierdoor was het mogelijk om alle delen van de Drutense vestiging van het bedrijf in 1995 naar de huidige locatie over te brengen. Verplaatsing van Excluton uit de bebouwde kom van Druten was gewenst vanwege de beperking van het zware transport tussen beide locaties. Daarnaast wilde de gemeente de gemeentewerkplaats en het deel van het bedrijventerrein in de kern Druten waar Excluton gevestigd was, wegens ernstige bodemverontreiniging saneren en beide terreinen omvormen naar woningbouw.

Figuur 2.6: Huidige situatie Excluton terrein en ontgrondingsgebied (witte lijn)

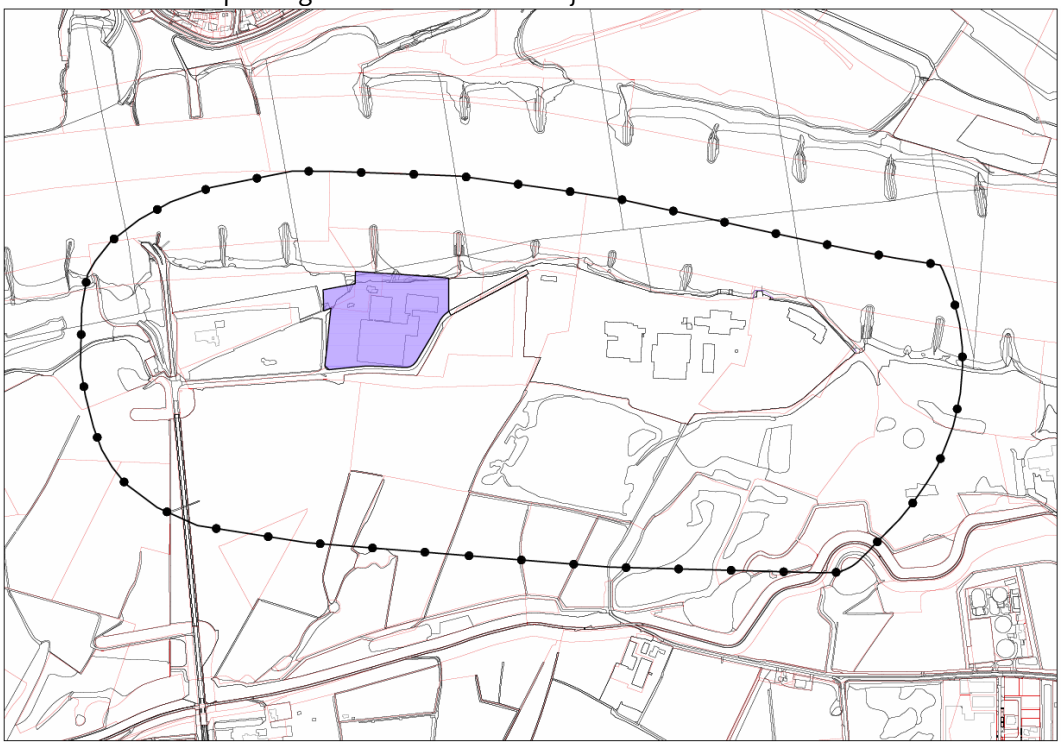
Hiervoor was het noodzakelijk dat de ontsluiting van het buitendijks gelegen Exclutonterrein zou worden verbeterd. Tot 1995 gebruikte Excluton de westelijke ontsluitingsroute overwegend bij hoogwater, omdat de wegen tussen de verschillende bedrijfspercelen relatief smal waren. Deze wegen zijn in 1995 verbreed en opgehoogd, waardoor in de huidige situatie sprake is van een goede verbinding tussen het bedrijventerrein en de Noord Zuid. De ontsluiting vond tot 1995 vooral plaats via de zuidelijke weg via de Waalbandijk, Kerkstraat en de Heersweg. Grote nadelen van deze ontsluitingsroute waren de niet-hoogwatervrije ligging, waardoor de route in de winterperiode niet altijd bruikbaar was, veiligheid en de aansluiting op de smalle Waalbandijk, die niet geschikt is voor het verwerken van vrachtverkeer. De westelijke ontsluitingsroute heeft als grootste voordelen dat gebruik kan worden gemaakt van de hoogwatervrije 'Blauwe Brug' en dat deze route beter geschikt is voor het verwerken van vrachtverkeer, gezien de ligging van de wegen buiten de bebouwde kom van Druten en de directe aansluiting op de Maas- en Waalweg ten zuiden van Puiflijk.

Bestaande situatie
Op het Exclutonterrein staan verschillende grotere en kleinere bedrijfshallen en een aantal silo's. De gronden rond de bedrijfshallen zijn in gebruik als tasveld (opslagruimte) voor de producten die in de fabriek worden vervaardigd. Ook rond de bedrijfshallen van Conpax en op het Deelensterrein lagen tasvelden die in gebruik waren ten behoeve van opslag van betonwaren van Excluton. Excluton beschikt over een voorziening voor het lossen van grondstoffen aan de noordzijde van het bedrijfsperceel. Het betreft een ponton in de rivier de Waal, met een transportband naar de oever.

Het bedrijfsperceel van Excluton is bereikbaar via een ontsluitingsweg die het terrein in westelijke richting verbindt met het Conpaxterrein, het Deelensterrein en met de Noord Zuid. Aan de noordwestzijde, tussen het Exclutonterrein en het Conpaxterrein, is bij laagwater een parkeerplaats gesitueerd voor auto's van het personeel. De zuidelijke ontsluitingsroute is vervallen en in onbruik geraakt. Een deel van de weg wordt bij laagwater incidenteel gebruikt voor beheerwerkzaamheden en personeel dat met de fiets komt.

2.2.2 *Conpax*

Het bedrijfsperceel van Conpax bevindt zich centraal in het plangebied, tussen het Exclutonterrein en het Deelensterrein (zie figuur 2.7). Conpax Verpakkingen (voorheen Conpax - Niverka) is opgericht in 1997 als een lokale verpakkingsgroothandel en heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een belangrijke producent en distributeur van verpakkingen en disposables. De activiteiten van Conpax bestaan uit het ontwikkelen, opslaan, distribueren, produceren van polyethyleen folieproducten (tot 2012), bedrukken, stansen en afwerken van vouwkartonverpakkingen. Deze activiteiten zijn in 2019 en 2020 verhuist.

Figuur 2.7: Conpaxterrein

Bestaande situatie

Het perceel van Conpax (zie figuur 2.8) is grotendeels bebouwd met bedrijfshallen, waarvan de grootste hal direct aan de ontsluitingsweg van de bedrijfspercelen grenst. Een deel van de gronden rondom de bedrijfshallen van Conpax zijn in gebruik als tasveld (opslag) ten behoeve van Excluton. Op het perceel bevinden zich een bedrijfswoning en een kantoor annex ontvangstruimte. Het bedrijfsperceel van Conpax is bereikbaar via de ontsluitingsweg die langs de zuidelijke, oostelijke en westelijke rand van het terrein ligt.

Nieuwe situatie

In de nieuwe situatie zal het voormalige kantoor van Conpax worden gemoderniseerd, verduurzaamd en worden benut door Excluton. Het bestaande verouderde kantoor op het Excluton terrein zal komen te vervallen. In een deel van de aangrenzende hallen zullen monsterrekken, showruimte en een presentatieruimte worden aangelegd. De overige vrijkomende productie en opslaghallen van Conpax worden gebruikt voor betonproductie en emballage. Om ruimte voor de zandklassering bij Excluton te realiseren zal bijvoorbeeld de productie van zakgoed naar één van de vrijkomende hallen worden verplaatst.

Figuur 2.8: Huidige toestand Conpax terrein

Figuur 2.9: ligging Deelensterrein

2.2.3 *Deelensterrein*

Het Deelensterrein bevindt zich in het westelijk deel van het plangebied en grenst direct aan de Noord Zuid (zie figuur 2.9). Het Deelensterrein ligt ten westen van de voormalige veerstoep Druten-Ochten. Deze veerstoep is in gebruik bij het sleep en bergingsbedrijf FBT. De ontwikkelingen op het FBT terrein vallen buiten het kader van dit bestemmingsplan.

Het Deelensterrein werd tot 2015 gebruikt voor opslag van betonwaren en transportactiviteiten van Excluton. Gedurende 15 jaar werden hier tevens vrachtwagens gestald. De transportwerkzaamheden richten zich op betonproducten en grondstoffen ten behoeve van de betonfabriek. Doordat de transportactiviteiten van Excluton op korte afstand van de betonwarenfabriek zijn gesitueerd, werden onnodige transportbewegingen zoveel mogelijk voorkomen.

Bestaande situatie
Centraal op het terrein bevinden zich enkele leegstaande bedrijfspanden, die voorheen bij het ter plaatse gevestigde agrarische bedrijf en daarna als kantoor in gebruik waren (figuur 2.10). De gronden rond deze gebouwen zijn, vanwege het eerdere gebruik als tasveld en stalling van vrachtwagens, verhard met asfalt en betonplatenwaren. Omdat de vigerende bestemming dergelijk gebruik niet toe staat, en aan eerdere herziening van het bestemmingsplan goedkeuring is onthouden, is na een toegekend handhavingsverzoek, het terrein tussen het najaar 2015 en het najaar van 2019 niet meer in gebruik geweest. Het is wel verhard gebleven. Op basis van tijdelijke vergunningen is het terrein inmiddels weer in gebruik genomen. De voormalige boerderij zal gesloopt worden.

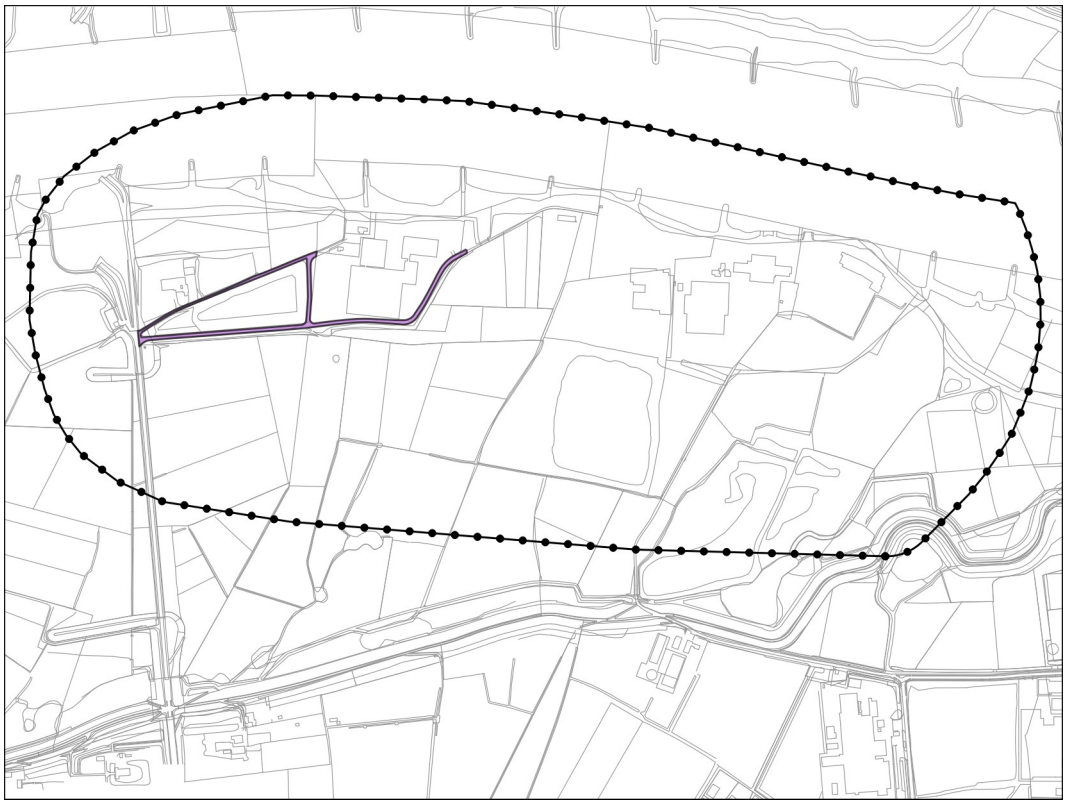
Figuur 2.10: Huidige toestand voormalig van Deelensterrein met het er naast gelegen terrein van FBT

Tussen de zuidrand van het Deelensterrein en de ontsluitingsweg is in 1995 zand gewonnen om de wegen op het Exclutonterrein te verbreden en op te hogen. De afgelopen jaren is de ontstane ruimte, circa 2,1 hectare, met overtollige specie opgevuld. Omdat lange tijd onduidelijk was of deze zone als bedrijventerrein gebruikt zou mogen worden was het bedoeling om deze driehoek in te richten als een grasland ten behoeve van tijdelijke natuur. Deze tijdelijke natuur wordt ten noorden van het van Deelensterrein permanent gemaakt door de strook tussen dit terrein en de Waal te bestemmen als Natuur. Op de hoger gelegen delen van deze strook zal zich zachthoutooibos ontwikkelen. De lager gelegen delen zullen extensief begraasd worden. Dergelijke spontane begroeiing is gedeeltelijk nu ook al aanwezig terwijl het weiland ook nu al extensief beheerd wordt door de eigenaren van het bedrijventerrein. Het terrein is echter nu nog als agrarisch gebied bestemd.

2.2.4 Ontsluitingsweg

De bedrijfspercelen in het plangebied worden ontsloten vanaf de Noord Zuid. De belangrijkste ontsluitingsweg voor de bedrijven loopt langs de zuidzijde van het Deelensterrein en het Conpaxterrein richting het Exclutonterrein (zie figuur 2.11). De weg heeft een verhoogde ligging en is daardoor vrij van overstromingen. Een tweede tak van de ontsluitingsweg ligt direct ten zuiden van het Deelensterrein en sluit aan op de noordwestelijke hoek van het bedrijfsperceel van Conpax.

Voorheen werd door de bedrijven gebruik gemaakt van een andere ontsluitingsweg, die vanaf het bedrijfsperceel van Excluton in zuidelijke richting loopt en aansluit op de Waalbandijk. Deze weg heeft geen verhoogde ligging en is daardoor bij hoog water niet bruikbaar. Bovendien is de route die vrachtwagens moeten volgen via deze ontsluitingsweg, uit verkeerstechnisch oogpunt en uit oogpunt van verkeersveiligheid niet geschikt.

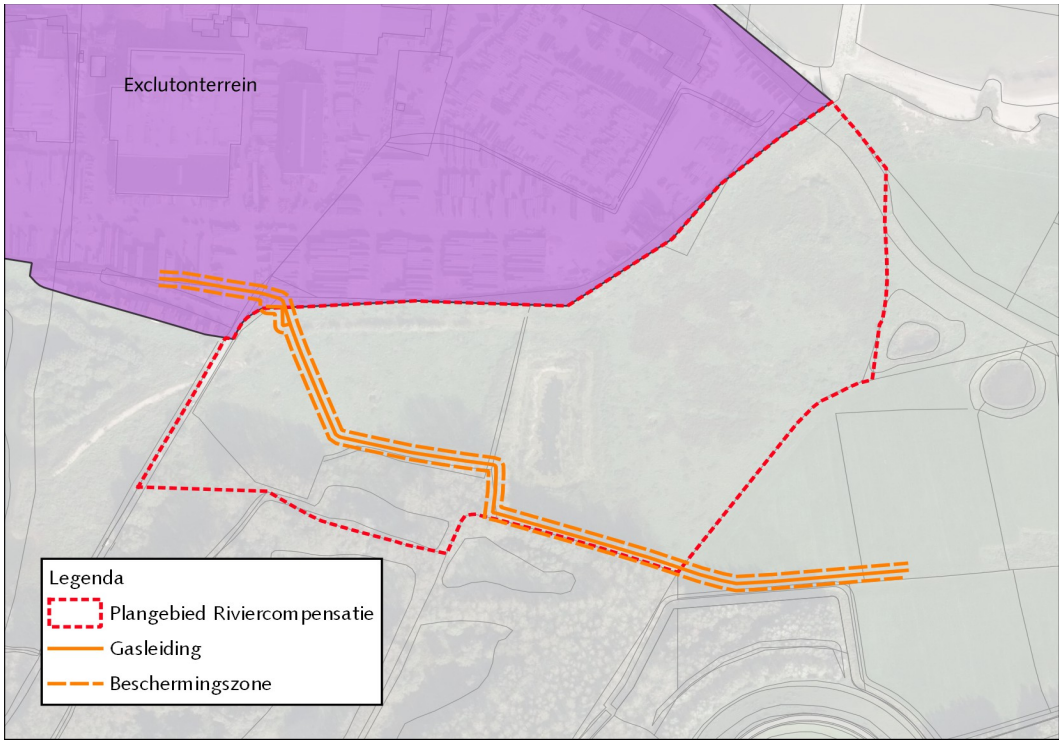

Figuur 2.11: Ontsluitingsweg

De ontsluitingsweg komt namelijk uit op de Waalbandijk; een relatief smalle weg die een recreatieve verkeersroute vormt en slechts toegankelijk is voor langzaamverkeer en bestemmingsverkeer. De Waalbandijk maakt daarnaast onderdeel uit van een schoolroute. Deze (voormalige) ontsluitingsweg zal als gevolg van watercompensatiemaatregelen en (op termijn) de planvorming voor het plan Drutensche Waarden bovendien komen te vervallen. De ontsluitingsweg die het bedrijventerrein verbindt met de Noord Zuid is een logische, meer verkeersveilige route voor het vrachtverkeer van en naar de bedrijfspercelen. De Noord Zuid sluit namelijk in zuidelijke richting rechtstreeks aan op de Maas en Waalweg (N322). De vrachtwagens die afkomstig zijn van de bedrijven in het plangebied hoeven daardoor geen gebruik te maken van de Waalbandijk of wegen in het stedelijk gebied van Druten.

2.2.5 Ontgrondings- en compensatie gebied

Het te verlagen en te vergraven ontgrondingsgebied (figuur 2.6) ligt ten zuidoosten van het Exclutonterrein. Het is een verruigd agrarisch gebied waar enkele kleinere ontgrondingen hebben plaatsgevonden. Het te verlagen terrein omvat circa de helft van het kadastrale perceel gemeente Druten, sectie F, nummer 100 en een klein deel van het nummer 101. De oppervlakte bedraagt circa 4,8 hectare. Het plangebied omvat het productiegrasland ten ten oosten van de oude toegangsweg. De huidige hoogte (figuur 2.3) van het terrein ligt tussen de 7 en 7,5 m+NAP. De westelijk hiervan gelegen zomerdijk heeft een gemiddelde hoogte van 9.35 m+NAP. In het zuiden wordt het plangebied begrensd door een kleiputtencomplex waar in de loop der tijd ooibos is ontstaan. In het noorden vormt het Excluton terrein samen met de zomerkade de grens. In figuur 2.4 is te zien dat in het gebied waar de ingrepen gepland zijn ruigte, struweel, water en gras voorkomen. In 2014 is het Exclutonterrein aangesloten op het gasnetwerk van Liander. Deze leiding is aangelegd op een diepte van circa drie meter min maaiveld en is gesitueerd aan de zuidzijde van het terrein. In het westelijke deel kruist de leiding echter het plangebied. Ter bescherming van deze leiding is een beschermingszone van vijf meter aangehouden (Zie figuur 2.12). Daar binnen zijn zonder omgevingsvergunning geen graafwerkzaamheden toegestaan.

Figuur 2.12: Situering gasleiding binnen het ontgrondingsgebied

2.2.6 *Waal en uiterwaarden*

Binnen het plangebied liggen een gedeelte van de rivier Waal en de uiterwaarden aan de zuidzijde van deze rivier. De hoofdfunctie van dit gebied is scheepvaart en waterbeheersing. Het gehele plangebied, met uitzondering van de Waalbandijk, maakt ingevolge de Beleidslijn grote rivieren deel uit van het stroomvoerend winterbed van de Waal. Dit betekent dat alle gronden bij hoog water een stroomvoerende functie kunnen vervullen. De uiterwaarden hebben bij laagwater, naast natuur, overwegend een agrarische functie, waarbinnen zich enkele beboste percelen bevinden. Delen van de uiterwaarden van de Waal maken onderdeel uit van het Gelders natuurnetwerk (GNN), zoals die is begrensd in de omgevingsvisie Gelderland. Het GNN is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. De uiterwaarden van de Waal, met uitzondering van de bedrijfspercelen in het plangebied, zijn daarnaast aangewezen als Natura 2000-gebied (Natura 2000-gebied 'Rijntakken).

Daarnaast ligt een klein gedeelte van de Waalbandijk binnen het plangebied. De Waalbandijk is in beheer bij Waterschap Rivierenland en is een primaire waterkering. Er gelden daarom beperkingen voor bouwen en grondroerende activiteiten ter plaatse van de dijk en de bijbehorende beschermingszones. Ook de zomerkade, die ter hoogte van de bedrijventerreinen ligt, heeft een waterkerende functie. Het toezicht op deze dijk is eveneens een verantwoordelijkheid van het Waterschap.

2.2.7 *Geluidzone rond industrieterrein Drutensche Waarden*

Het bedrijventerrein Drutensche Waarden (voorheen industrieterrein Druten West) is een gezoneerd bedrijventerrein in de zin van de Wet geluidhinder (een 'industrieterrein'). Het grootste gedeelte van het terrein wordt ingenomen door betonwarenfabriek Excluton. Het Conpaxterrein maakt ook deel uit van het huidige gezoneerde bedrijventerrein. De gronden van het Deelensterrein zijn in de huidige situatie nog geen onderdeel van het gezoneerde bedrijventerrein.

2.2.8 *Functies horeca en camperplaats bij Veerdam*

De Veerdam ligt aan de noordzijde van Druten direct aan de Waal. Op deze locatie was tot midden jaren zestig van de vorige eeuw het veer gevestigd. De Veerdam is rond 1900 op een krib aangelegd. In het laatste deel van de negentiende eeuw werden kribben in de Waal aangelegd om de ligging van de hoofdgeul van deze rivier te stabiliseren. Met de aanleg van de Veerdam werd het mogelijk om het voetveer te vervangen door een grotere veerpont waar ook voertuigen gebruik van konden maken. In de oksel van de Veerdam heeft een werf en een haven gelegen. Deze haven is vanaf het vertrek van de veerpont en de sluiting van de werf in de jaren zestig nauwelijk meer in gebruik geweest en gaandweg dicht geslipt. Aan de buitenzijde van de Veerdam, direct grenzend aan de Waal, heeft met vergunning van Rijkswaterstaat, vanaf 1970 tot medio 2013 een zogenaamd bunkerwinkelschip gelegen. Het betrof een bevoorradingsschip ten behoeve van de beroepsvaart (binnenvaartschepen), met betrekking tot brandstof, proviand en dergelijke, inclusief een drietal bedrijfswoningen.

De Veerdam wordt ontsloten op de Waalbandijk. Met uitzondering voor de ontsluiting van de direct aangrenzende woningen en bedrijvigheid is de Waalbandijk alleen toegankelijk voor ongemotoriseerd verkeer. Via de Veerstraat en Kloosterlaan wordt het gebied in zuidelijke richting verder ontsloten. Deze zijn wel voor het gemotoriseerd toegankelijk. De Veerdam zelf is ook met de auto te bereiken. Ten oosten van het rustpunt is hiervoor een parkeerplaats ingericht die ruimte biedt aan minimaal 20 parkeerplaatsen, waarvan 2 invalidenparkeerplaatsen.

3 PLANBESCHRIJVING

3.1 Algemeen

Ten opzichte van het door dit bestemmingsplan te vervangen bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' en het verouderde bestemmingsplan Buitengebied (figuur 3.1 en 3.2) maakt dit plan ruimtelijk de volgende wezenlijke veranderingen mogelijk:

- De herbestemming van het Deelensterrein tot bedrijventerrein in combinatie met de aanleg en instandhouding van een groen- en natuurzone aan de noordzijde hiervan;
- De verruiming van het bouwvlak en daarmee de bouw- en gebruiksmogelijkheden binnen de bestemming bedrijventerrein bij Excluton, Conpax en het Deelensterrein;
- De vergroting van de aangepaste geluidzone rond het gezoneerde bedrijventerrein;
- Het zeker stellen van extra riviercompensatie en daarmee de koppeling tussen het aanleggen van een verlaagde uiterwaard en verlegde zomerdijk zodat voldoende riviercompensatie kan worden gerealiseerd om de verruimde mogelijkheden van dit bestemmingsplan mogelijk te maken. De wettelijk benodigde riviercompensatie wordt bepaald door de rekenregel toe te passen (zie paragraaf 4.1.8).

Planologisch belangrijk maar volgend aan bovenstaande ontwikkelingen zijn:

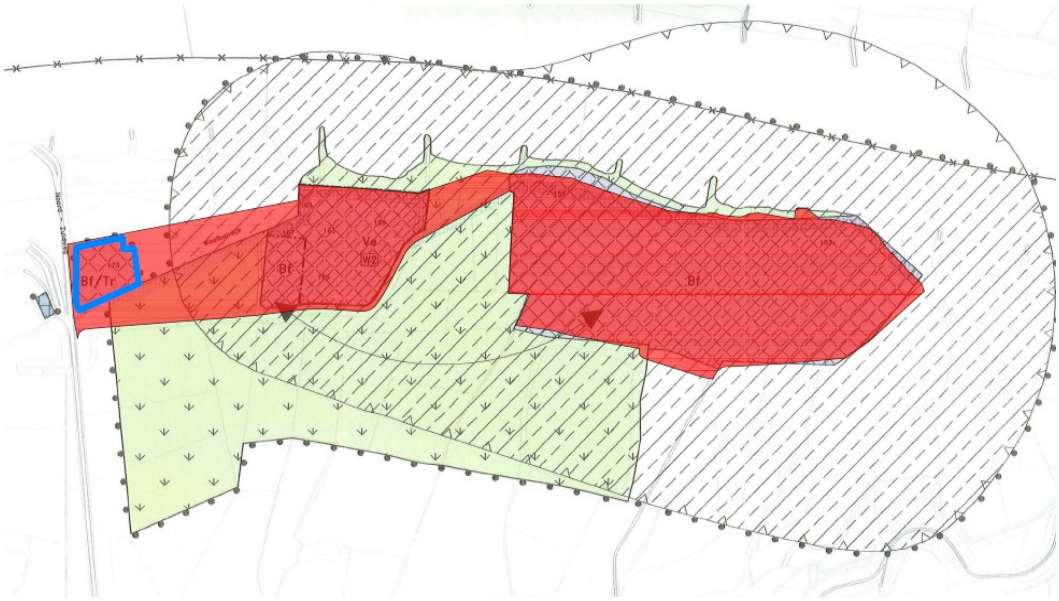
- Het in dit bestemmingsplan opnemen van een geactualiseerde regeling van alle bestemmingen, dubbelbestemmingen en aanduidingen;
- het bestemmingsplan maakt een toekomstige bredere ontwikkeling van de bedrijvigheid op het Exclutonterrein mogelijk omdat de bestemmingen algemener worden en daarmee minder strikt zijn gericht op de fabricage van betonproducten en verpakkingsmaterialen;
- De mate van verruiming van de rivier in het plangebied maakt nieuwe ruimtelijke functies mogelijk zoals horeca en een camperplaats rondom de Veerdam. Op termijn kan dit ook elders in de Drutensche Waarden.

Het verlagen van de uiterwaard, agrarisch gebruik, natuurontwikkeling, het gebruik van de wegen en het bedrijfsmatig gebruiken van de terreinen en bedrijfsbebouwing bij Excluton en Conpax zijn in het bestemmingsplan uit 2003, hetzij rechtstreeks of door middel van een omgevingsvergunning, ook al planologisch en juridisch toegestaan.

3.2 Relatie met de Beleidslijn grote rivieren en het Natura 2000 gebied Rijntakken

De in het bestemmingsplan ‘Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173’ opgenomen verruiming van de bestemming 'Bedrijventerrein' kan alleen benut worden als het rivierkundig effect door deze aanleg en de wettelijk vereiste benodigde extra riviercompensatie in het kader van de “Rekenregel” is zekergesteld. In paragraaf 3.5.1 wordt deze maatregel nader beschreven. De ruimere gebruiks- en bouwmogelijkheden die op deze gronden worden geboden, zijn in dat geval in overeenstemming met de Beleidslijn grote rivieren. Uitvoering van de riviercompensatie waarbij zowel compenserende als extra rivierruimte wordt gerealiseerd is dan ook een voorwaardelijke verplichting.

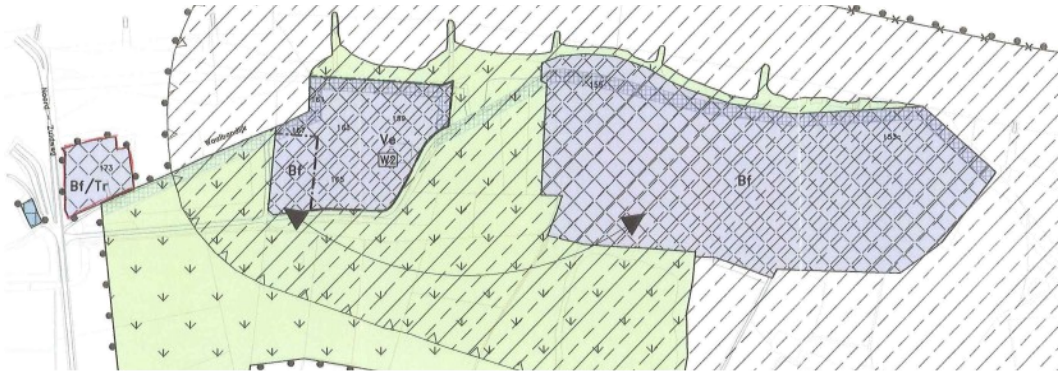
De ligging van het bedrijventerrein in de uiterwaarden van de Waal legt beperkingen op aan de mogelijkheden die aan bedrijven kan worden geboden. Deze beperkingen vloeien enerzijds voort uit de ligging in het stroomvoerend rivierbed van de Waal (zoals vastgelegd in de Beleidslijn grote rivieren) en anderzijds uit de aanwijzing van de uiterwaarden van de Waal als Natura 2000-gebied. De bestaande en nieuwe bedrijfspercelen maken weliswaar geen deel uit van het Natura 2000-gebied, maar de uiterwaarden rondom het bedrijventerrein zijn wel aangewezen als beschermd gebied. De verstoring en/of eventuele milieubelasting van de directe omgeving mag niet onaanvaardbaar toenemen.

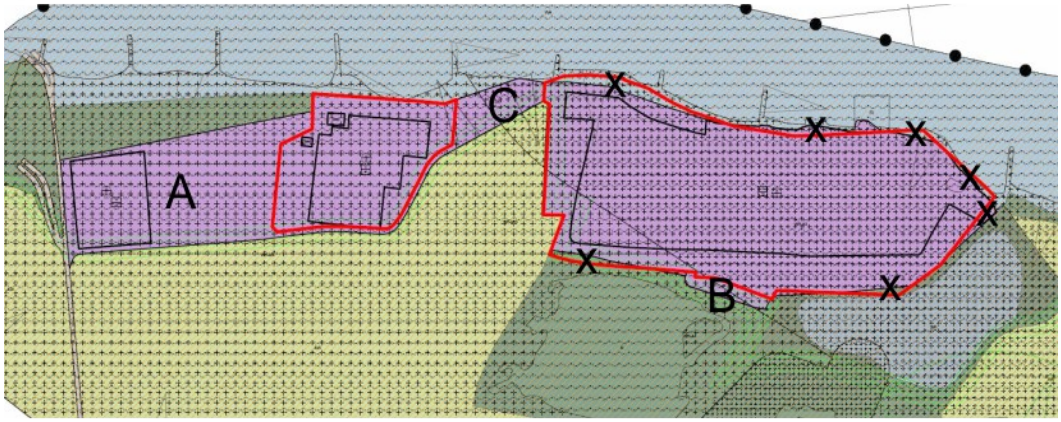
Figuur 3.1: Uitsnede vigerend bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' (boven) met daaronder in rood de begrenzing van de nieuwe bestemming 'Bedrijventerrein'. Aan het blauw omlijnde vlak is eerder goedkeuring onthouden.

3.3 Eerder vigerende bebouwingsmogelijkheden

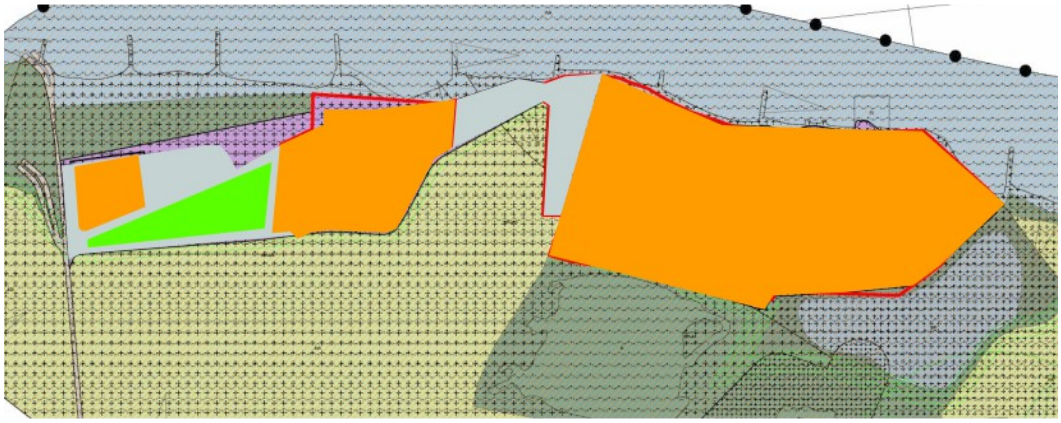
Dit bestemmingsplan heeft mede tot doel om de ruimere gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden die de Beleidslijn grote rivieren bij realisatie van extra riviercompensatie biedt, te vertalen in een juridisch-planologische regeling. In de eerdere Beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' was voor activiteiten in het rivierbed een eenmalige uitbreiding van 10% alleen per bestaand gebouw toegestaan. Deze uitbreiding mocht gefaseerd worden uitgevoerd, maar de totaal aanwezige bebouwing mag niet meer bedragen dan 10% extra ten opzichte van de aanwezige bebouwing in 1997 (jaar van inwerkingtreding Beleidslijn Ruimte voor de rivier). Deze beperking is in 2003 voor het Exclutonterrein en het Conpaxterrein juridisch planologisch vertaald in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier'. Concreet betekent dit dat voor de twee terreinen gezamenlijk een bebouwbaar oppervlak van 44.644 m2 was toegestaan.

Vigerend bestemmingspan 'Ruimte voor de Rivier 2003'

Nieuw ontwerp bestemmingsplan met projectie vigerend bestemmingsplan (rode lijn)

Projectie vergunde terreinen

A	Planologisch nieuw bedrijfsterrein Deels aangemerkt als hoogwatervrij terrein Waterwet vergund, deels meestromend bij MHW NB wegen waren reeds via overgangsrecht toegestaan	vergund hoogwatervrij terrein vergund opgehoogd terrein vergund verhard terrein
B	Planologisch nieuw bedrijfsterrein Niet hoogwatervrij terrein, niet meestromend bij MHW	
C	Planologisch nieuw bedrijfsterrein Niet hoogwatervrij terrein, wel meestromend bij MHW > 9.30 +NAP	
X	Grenscorrecties i.v.m. afwijkingen ondergrond	

Figuur 3.2: Vergelijking vigerend en nieuw bestemmingsplan en status hoogwatervrij gebied en niet meestromende delen van het bedrijventerrein bij maatgevend hoogwater (MHW)

Daarbij dient opgemerkt te worden dat voor het Deelensterrein (vanwege het onthouden van goedkeuring aan de bedrijfsbestemming in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier') deels vigeert het bestemmingsplan 'Buitengebied', waarin een agrarische bestemming met bouwvlak is opgenomen. De bouwbeperkingen vanwege de ligging in het rivierbed zijn voor dit perceel derhalve nog niet planologisch geregeld. Het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' bevatte wel een overzicht met aanwezige bebouwing op het Deelensterrein ten tijde van inwerkingtreding van de Beleidslijn ruimte voor de rivier.

De Beleidslijn grote rivieren maakte het, in tegenstelling tot de eerdere Beleidslijn ruimte voor de rivier, onder voorwaarden mogelijk om flexibeler om te gaan met de regeling die per gebouw maximaal 10% uitbreiding toestaat. Er zijn namelijk situaties waarin het gewenst is om één of meerdere gebouwen te slopen en te vervangen door één nieuw gebouw, of waarin het gewenst is om de uitbreidingsruimte die voor meerdere gebouwen geldt, te benutten voor de uitbreiding of nieuwbouw van één gebouw. Omdat het hier overwegend om hoogwatervrij terrein gaat, leidt dit vanuit rivierkundig oogpunt niet tot problemen. De totale hoeveelheid bebouwing mocht echter nooit meer bedragen dan de totale bestaande oppervlakte + 10%. Per saldo ontstonden niet meer mogelijkheden voor uitbreiding. Wel gaf het bedrijven meer flexibiliteit in hun bedrijfsvoering. Om de waterstaatkundige gevolgen van een uitbreiding van een bestaand gebouw of de realisering van een nieuw gebouw te bepalen, moet een ruimtelijke procedure gevoerd worden en advies worden ingewonnen bij de waterbeheerder.

3.4 Actualisering juridisch-planologisch regime

3.4.1 Bebouwingsoppervlakte en bouwhoogte bestaande en nieuwe bedrijfsterreinen

Op basis van de oppervlaktes aan bebouwing zoals vastgelegd in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' en de verruiming die mogelijk wordt na realisatie van de extra rivierruimte, zijn in dit bestemmingsplan op de drie terreinen de oorspronkelijk aanwezige afzonderlijke bouwvlakken vergroot en binnen de drie deelterreinen aanééngesloten. Door per vlak een specifiek bebouwingspercentage en maximale bouwhoogte op te nemen is het mogelijk om binnen het bouwvlak 'te schuiven' met bedrijfsgebouwen zonder dat de totaal toegestane oppervlakte overschreden wordt. Daarbij is er voor gekozen om het grootste deel van de extra bouwmogelijkheden te gebruiken op de door Rijkswaterstaat als hoogwatervrij aangemerkte delen van de Conpax en Exclutonterreinen (figuur 3.3). Bij de bepaling van de bouwhoogten en de bebouwingspercentages is rekening gehouden met de afstanden tot omliggende bebouwing, de landschappelijke impact en het beoogde gebruik. De regels van dit bestemmingsplan bieden de mogelijkheid om de oppervlakten bebouwing per deelterrein uit te wisselen. Hier is echter wel toestemming van de rivierbeheerder voor nodig.

Het hoog gelegen, maar formeel niet hoogwatervrije, Deelensterrein zal worden ingericht voor transport en opslagactiviteiten. Naar het Deelensterrein zullen het kantoor, de weegbruggen en het parkeerterrein voor personeel verplaatst worden. Het bebouwbaar oppervlak is hier het minst vergroot (van 2420 naar 4433 m2). De bouwhoogte op het Deelensterrein is maximaal 10 m. De maximale bouwhoogten op het Conpax en Exclutonterrein zijn respectievelijk 12 en 18 m. De maximaal te bebouwen oppervlakte bedraagt bij Excluton 96.807 m2 en bij Conpax 19.940 m2. Voor Excluton betekent dit een toename van 7 hectare bebouwbaar oppervlak. Bij Compax is de toename ongeveer 1700 m2. Meer bebouwbaar oppervlakte biedt mogelijkheden voor een efficiëntere en duurzamere productie. Ook kunnen meer activiteiten inpandig worden uitgevoerd. Dit beperkt onder meer de geluidshinder. De oppervlakte van de bouwvlakken van de bedrijfswoningen (inclusief bijgebouwen) bedraagt 250 m2 respectievelijk 535 m2. De inhoud is in de regels echter gemaximeerd op 800 m2.

3.4.2 Status ontsluitingswegen op het bedrijventerrein.

In het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' was de ontsluitingsweg die drie bedrijfspercelen verbindt met de Noord Zuid bestemd als 'Uiterwaarden'. Hetzelfde geldt voor de (voormalige) zuidelijke ontsluitingsweg. Deze weg is opgenomen in het bestemmingsplan 'Buitengebied' uit 1970, maar heeft een agrarische bestemming. In de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 8 juni 2011 (201009807/1/H1(ECLI:NL:RVS:2011:BQ7429)) staat dat de huidige ontsluitingsweg onder het overgangsrecht valt en als zodanig mag worden blijven gebruikt. Het is wenselijk om deze gebruikssituatie in een bestemmingsplan vast te leggen, zodat de weg niet langer onder het overgangsrecht valt.

3.4.3 Verruiming vestigingsmogelijkheden andere riviergebonden bedrijven

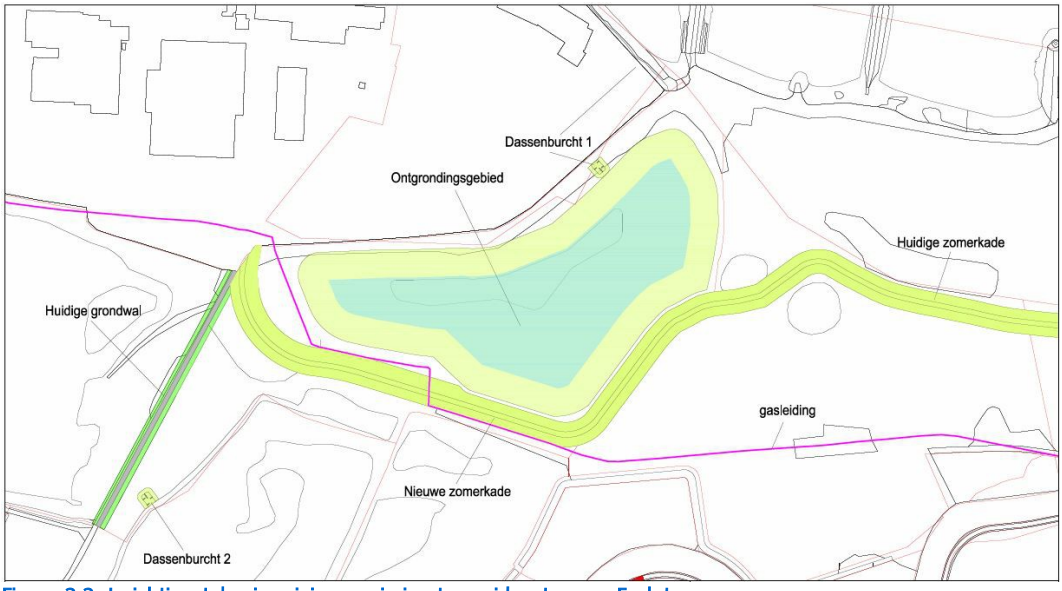
Het voorliggend bestemmingsplan richt zich vooral op de mogelijkheden van de huidig aanwezige bedrijven en bedrijfsonderdelen. Desondanks worden binnen de bestemming bedrijventerrein ruimere vestigingsmogelijkheden geboden dan in eerder bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' beperkte de gebruiksmogelijkheden op het Exclutonterrein en het Conpaxterrein tot een betonwarenfabriek respectievelijk een verpakkingsbedrijf, terwijl voor het Deelensterrein ingevolge het bestemmingplan 'Buitengebied' een agrarische bestemming geldt. Op basis van de herontwikkelingsplannen voor de Drutensche Waarden is op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau bepaald dat verruiming van de mogelijkheden voor bedrijfsvestiging gewenst is (zie paragraaf 4.2 en 4.4). In het Regionale Programma Werklocaties van de regio Arnhem Nijmegen is de locatie Excluton genoemd als één van de locaties waar ontwikkelingen niet kunnen worden bevroren. Verplaatsing is hier niet realistisch omdat het bedrijf sterk locatie én watergebonden is.

3.5 Beschrijving ingrepen en de bijstelling van de bestemmingen en verbeelding

In deze paragraaf worden verschillende uit te voeren maatregelen en de daarmee samenhangende bijstelling van de verbeelding beschreven (zie ook figuur 3.3 en 3.4). In het bestemmingsplan Ruimte voor de rivier uit 2003 sloten de begrenzing van de bedrijfspercelen niet precies aan bij de werkelijke situatie. Naast ontwikkelingen op de terreinen heeft dit mogelijk ook te maken met het indertijd minder accurate kaartmateriaal. Behalve kleine correcties, ingrepen in het ontgrondingsgebied en de wijziging van het Deelensterein gaat het in het grootste deel van het plangebied vooral om planologische wijzigingen die het gebruik van de bestaande bedrijventerreinen vergemakkelijken en verruimen.

3.5.1 Uiterwaard verlaging, zomerdijkverlegging, natuurontwikkeling en riviercompensatie

Het plan (figuur 3.1) is een uitwerking van een eerder vergunde ontgronding (zaaknummer 2008-015922). De aanleg van de plas was voorzien ten zuiden van het Exclutonterrein en bood voldoende rivierkundige compensatie voor eerder uitgevoerde werken. Deze is indertijd niet doorgegaan omdat toen is gekozen voor de aanleg van een brug ten westen van betonfabriek Excluton. Redenen hiervoor waren onder andere de aanwezigheid van een gasleiding, meer grondverzet en een langere uitvoeringstermijn. Deze vergunning is hernieuwd aangevraagd en is, met beperkte aanpassingen, gebruikt voor de huidige compensatiemaatregel. De nu voorziene ingreep bestaat uit het verleggen van de zomerdijk en afgraven en verlagen van een groot deel van het plangebied (circa 4,8 ha) tot een maximale diepte van ongeveer 8 m onder het huidige maaiveld.

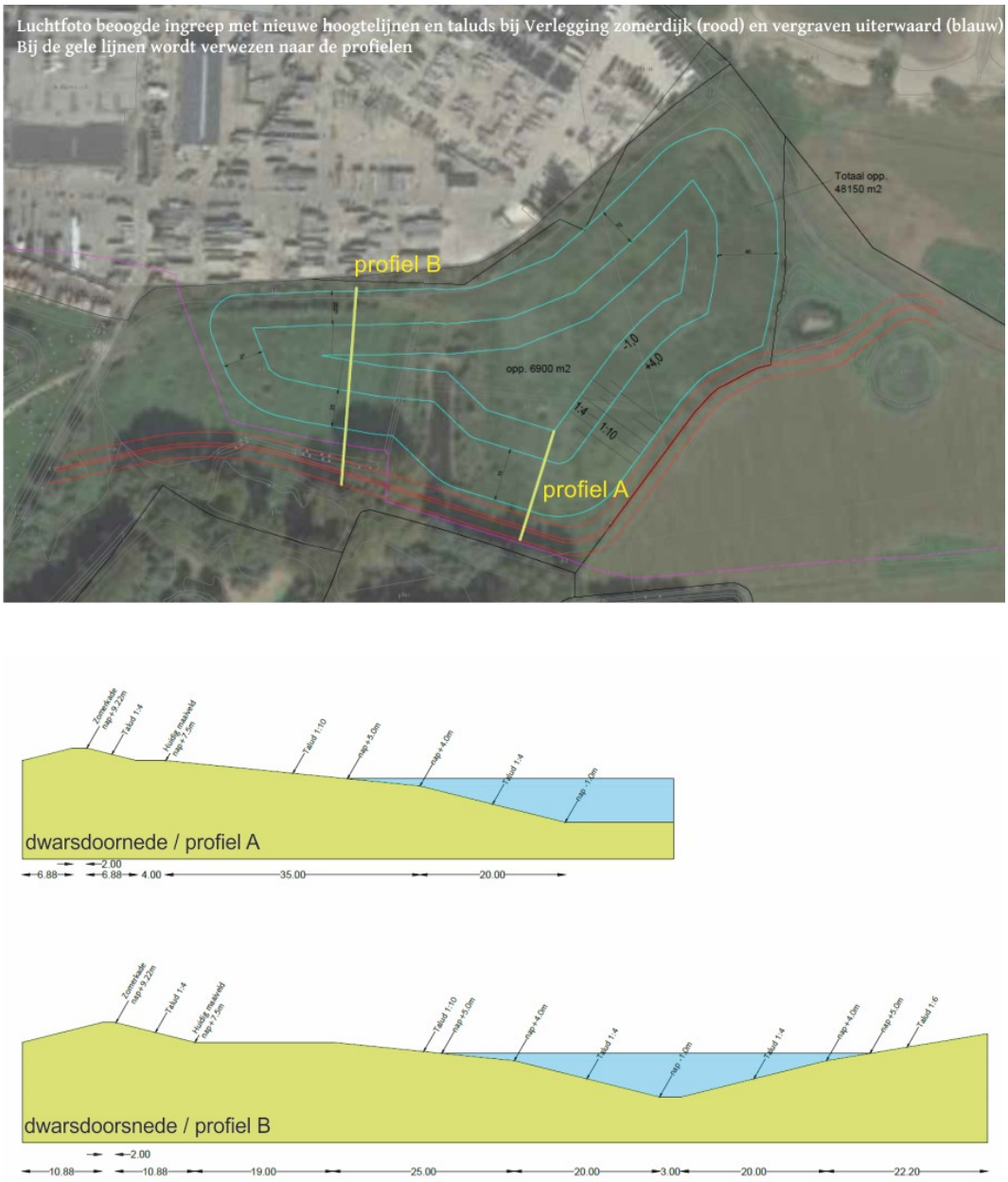
Figuur 3.3: Inrichtingstekening rivierverruiming ten zuidoosten van Excluton

Het grootste deel van de ontgraving bestaat uit de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Het talud heeft aan de noordoever een hellingshoek van 1 op 10 en aan de zuidzijde een hellingshoek tussen de 1 op 6 en de 1 op 10. Deze ondiepe plas en de flauwe oevers zullen zich ontwikkelen als leefgebied voor beschermde amfibieën, vissen en beschermde vogelsoorten. Het vrijkomende materiaal zal deels per schip worden afgevoerd, deels worden verwerkt in de oevers van de oostelijk gelegen plas en deels worden gebruikt door de betonfabriek.

Riviercompensatie

Om de effecten te kunnen berekenen is door Rijkswaterstaat een rivierkundig model aangeleverd. Dit bestaat uit een referentie data base (Baseline oktober 2017). Naast de hoogte van het terrein is één van de onderdelen hiervan de vegetatiekaart waaruit ruwheden van de ondergrond kunnen worden afgeleid. In figuur 1.5 is te zien dat in het gebied waar de ingrepen gepland zijn ruigte, struweel, water en gras voorkomen.

Op basis van het rivierkundig model is door rivierkundigen (Uflow, Acima en Royal HaskoningDHV) berekend wat de rivierkundige effecten zijn. In overleg met Rijkswaterstaat is vervolgens conform de Rekenregel de aanvullende extra riviercompensatie bepaald en is een en ander getoetst aan de Bgr en het Barro. In paragraaf 5.6 wordt dit nader toegelicht. Op basis van de rekenregel blijkt dat een verruiming van 0,95 centimeter nodig is. Deze kan ruimschoots worden behaald door het aanleggen van een kleine plas ten zuidoosten van het bedrijventerrein. Uit rivierkundige berekeningen van UFLOW, rapport "Rivierkundige impactstudie herinrichting fase 1 versie 6", blijkt dat de voorgenomen maatregel voldoet aan de taakstelling ten behoeve van de compensatie. Het project heeft bij maatgevende afvoeren een waterstandsverlagend effect van 1,17 cm. Dit is voldoende om de beoogde wijzigingen van de bestemmingen te laten voldoen aan de eisen die voortvloeien uit het Bgr en het Barro. Op de lange termijn kan deze plas onderdeel uit gaan maken van de grotere nevengeul. Omdat deze kleine plas een beperkte oppervlakte omvat, blijft er voldoende ruimte beschikbaar om op de lange termijn extra rivierruimte te realiseren.

Figuur 3.4: Details rivierverruiming door de verlaging van de uiterwaard ten zuidoosten van Excluton

Beheer in hoofdlijnen

De omliggende gronden worden momenteel niet begraasd. Het terrein wordt incidenteel gemaaid. In de toekomst zal het grasland om de nieuwe plas het grootste deel van het jaar wel begraasd worden. Bij lage waterstanden zal daarnaast de oeverzone jaarlijks worden gemaaid. De veedruk en het beheer is er op gericht dat er geen struik- of houtige gewassen kunnen ontstaan. Om een toename in ruwheid van de vegetatie tegen te gaan zullen in de groeiperioden twee maandelijks inspecties plaatsvinden door de terreinbeheerder. Indien noodzakelijk zal de veedruk verhoogt worden of zal het maaibeheer worden geïntensiveerd. Op de oevers van de nieuwe plas zal specifiek aandacht worden besteed aan het beperken van de ontwikkeling van wilg. De plas zelf behoeft, gezien de diepte, geen specifiek beheer.

De eigenaar van het beoogde uit te breiden bedrijventerrein in de Drutensche Waarden is verantwoordelijk voor het beheer van het compensatiegebied en zal de kosten hiervoor dragen. Voor de uitvoering zal worden samen gewerkt met lokale agrariërs en loonbedrijven. De monitoring zal worden gedaan door een in te huren ecoloog.

Gebruik en recreatie
In samenwerking met andere beheerders kunnen op termijn struinroutes worden bewegwijzerd, de rest van het gebied kan dan extensief bezocht worden. De inrichting moet met de overige eigenaren wel zo worden afgestemd dat er voldoende plaatsen voorkomen waar de natuur zich ongestoord kan ontwikkelen. Daarbij moet gedacht worden aan natuurlijke barrières zoals strangen en kleiputten.

Of volledige openstelling mogelijk is, hangt mede af van het gedrag van bezoekers, de hoeveelheid bezoekers en het effect van de veranderingen in de Drutensche Waarden op de bestaande natuurwaarden. Het is denkbaar, dat vanwege de hoge bestaande ecologische waarden, delen van de Drutensche Waarden periodiek voor het publiek afgesloten zijn. Een gesloten periode vanaf midden november tot en met midden juni lijkt voor de hand te liggen. Zo zal de rust voor broedvogels en overwinteraars zijn gegarandeerd. Met de overkoepelende visserijvereniging zullen afspraken worden gemaakt waar kan worden gevist met inachtneming van de overige kwaliteiten in het gebied.

Vertaling in het bestemmingsplan
Het gebied waar de uiterwaard verlaagd zal worden en de zomerdijk zal worden verlegd heeft de bestemmingen 'Water', 'Natuur' en de aanduiding ontgrondingsgebied gekregen. Het nieuwe tracé van de zomerdijk heeft de gebiedsaanduiding vrijwaringszone dijk 2 gekregen.

3.5.2 Bedrijventerreinen algemeen

Binnen de bestemming bedrijventerrein zijn ook de bouwvlakken vergoot. De in het vigerende bestemmingsplan gehanteerde methodiek met bebouwingsoppervlakten per gebouw is, samen met de door riviercompensatie verkregen extra ruimte, omgezet naar ruimere bouwvlakken met een op de verbeelding aangegeven bebouwingspercentage en maximale bouwhoogte.

3.5.3 Aanpassing bouwvlak Excluton en actualisering begrenzing bedrijventerrein

De gronden die in gebruik zijn als betonfabriek op het bedrijfsperceel van Excluton zijn opgenomen in de bestemming ' Bedrijventerrein'. Deze bestemming is op een aantal locaties wat groter dan de bestemming 'Bedrijf' in het vigerende bestemmingsplan. Het betreft een aantal stroken grond aan de zuid- en zuidoostzijde van het bedrijfsperceel. Deze stroken grond waren ten tijde van het opstellen van het vigerende bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier' al in gebruik ten behoeve van de betonwarenfabriek, maar zijn destijds abusievelijk niet in het bestemmingsvlak opgenomen. De gronden met de bestemming 'Bedrijventerrein' zijn met name bestemd voor bedrijven in de milieucategorieën 3.1 tot en met 5.2, voor zover deze voorkomen in de Staat van Bedrijfsactiviteiten (bijlage 1 bij de regels).

Laad en losplaats Excluton
De laad- en losplaats ten noorden van het Exclutonterrein is opgenomen in de bestemming 'Water' en aangeduid als 'laad- en losplaats'. De aanduiding is wat ruimer dan alleen het ponton met loopband, zodat alle activiteiten die samenhangen met het laden en lossen (waaronder het aanleggen van schepen aan de noordzijde van het ponton) er binnen vallen.

3.5.4 *Aanpassing bouwvlak Conpax*

De gronden ter plaatse van het Conpaxterrein blijven bestemd als 'Bedrijventerrein. De aanduiding 'productie en handel in verpakkingen' is vervallen. Dit is niet meer logisch omdat het bedrijf binnen de planperiode zal verhuizen. Ook is specifieke onderscheid in bedrijfsactiviteiten planologisch niet meer noodzakelijk na realisatie van de rivierverruiming.
Op de gronden zijn daarnaast de twee bouwvlakken en aanduidingen gehandhaafd voor maximaal twee bestaande bedrijfswoningen. Ook de aanduiding 'betonfabriek' en het koppelteken met het Excluton-terrein op het westelijke tasveld is vervallen.

3.5.5 *Tussengebied Conpax en Excluton*

De gronden aan de westzijde van het Exclutonterrein (tussen het Exclutonterrein en het Deelensterrein) zijn opgenomen in de bestemming 'Bedrijventerrein', maar hebben geen bouwvlak, zodat het oprichten van gebouwen hier niet mogelijk is. Hierdoor zijn de bestaande brug en de ontsluitingsweg voorzien van een passende bestemming en een aanduiding. In 2012 en 2013 is de eerdere ontsluitingsweg en een inlaat vervangen door een nieuwe hoogwatervrije ontsluiting in de vorm van een brug. Door deze maatregelen is de inlaat tussen de bedrijfsterreinen vergroot, waardoor rivierwater bij hoge waterstanden gemakkelijker de uiterwaarden ten zuiden van het bedrijventerrein in kan stromen. Op 30 november 2011 heeft Rijkswaterstaat hiervoor een watervergunning verleend. Bebouwing is, vanwege de lage ligging en de rivierkundige functie, op dit deel van het terrein niet mogelijk. Alleen tijdens laagwater kan het, vanwege hogere stroomsnelheden, verharde gebied gebruikt worden als tijdelijk parkeerterrein. Bij waterstanden hoger dan de zomerdijk stroomt dit deel van het bedrijventerrein namelijk onder water.

3.5.6 *Wijziging bestemming Deelensterrein van agrarisch naar bedrijventerrein*

De bestemming van het Deelensterrein is omgezet naar bedrijventerrein. De omvang van het bouwvlak en het bebouwingspercentage zijn afgestemd op het eerdere gebruik van de gronden als tasveld en parkeerterrein voor personen- en vrachtautocombinaties. Het bouwvlak, het bebouwingspercentage en de toegestane bouwhoogte zijn ten opzichte van het Conpaxterrein en Exclutonterrein significant geringer.

3.5.7 *Ontsluitingsweg*

In de bijgestelde verbeelding is de bestaande ontsluitingsweg opgenomen in de bestemming 'Bedrijventerrein', aangezien deze in het vigerende bestemmingsplan niet van een passende bestemming was voorzien, maar binnen de werking van het overgangsrecht valt. Omdat de weg uitsluitend in gebruik is als ontsluitingsroute voor de bedrijven, is ervoor gekozen om de weg op te nemen in de bedrijfsbestemming, en niet in een verkeersbestemming. De gronden met deze bestemming zijn mede bestemd voor voorzieningen voor verkeer en verblijf, waaronder ontsluitingswegen en parkeervoorzieningen.

3.5.8 *Uiterwaarden*

De gronden en waterpartijen om het bedrijventerrein, die deel uitmaken van de uiterwaarden van de Waal, zijn bestemd als 'Agrarisch met waarden', 'Water' en 'Natuur'. Ook zijn dubbelbestemmingen opgenomen ten behoeve van de dijken, de archeologische waarde, het landschap en leidingen.

Het rivierbed van de Waal is opgenomen in de bestemming 'Water'. De gronden met deze bestemming zijn onder meer bestemd voor de berging en afvoer van water, sediment en ijs en voor scheepvaartverkeer.

De uiterwaarden ten zuiden van de Waal zijn, overeenkomstig het feitelijke gebruik, opgenomen in de bestemming 'Agrarisch met waarden', waarbinnen agrarische bedrijvigheid zonder bouwperceel (agrarisch grondgebruik) is toegestaan. Ook de gronden direct ten zuiden van het Deelensterrein, tussen de twee takken van de verhoogde ontsluitingsweg, zijn als zodanig bestemd. Op deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

Omdat de uiterwaarden, inclusief het bedrijventerrein, deel uitmaken van het stroomvoerend rivierbed van de Waal, is voor deze gronden de dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' opgenomen. De gronden met deze dubbelbestemming zijn mede bestemd voor de berging en afvoer van hoog oppervlaktewater, sediment en ijs en het vergroten van de afvoer- en bergingscapaciteit. Binnen deze dubbelbestemming zijn geen bouwregels opgenomen. De beperkingen voor het bouwen die voortkomen uit de ligging in het stroomvoerend rivierbed zijn immers al verwerkt in de onderliggende bestemmingen: binnen de bestemmingen 'Water' en 'Agrarisch' mogen geen gebouwen worden gerealiseerd.

3.5.9 Wegen en dijken

De Noord Zuid en de weg op de Waalbandijk zijn opgenomen in de bestemming 'Verkeer'. De dijk en zomerdijk hebben de dubbelbestemming Waterstaat-waterkering. Om de dijk en dijkzone te beschermen zijn gebiedsaanduidingen vrijwaringszone dijk 1 en 2 opgenomen. De zomerkade is in het bestemmingsplan beschermd via een gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk 1' met bijbehorende beschermende regeling. De kernzone van de primaire waterkering Waalbandijk heeft de dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering' gekregen. De direct naast de dijk gelegen binnen- en buitendijkse beschermingszones van deze waterkering hebben de gebiedsaanduidingen 'vrijwaringszone - dijk 1' en 'vrijwaringszone - dijk 2' gekregen.

3.5.10 Verruiming geluidzone

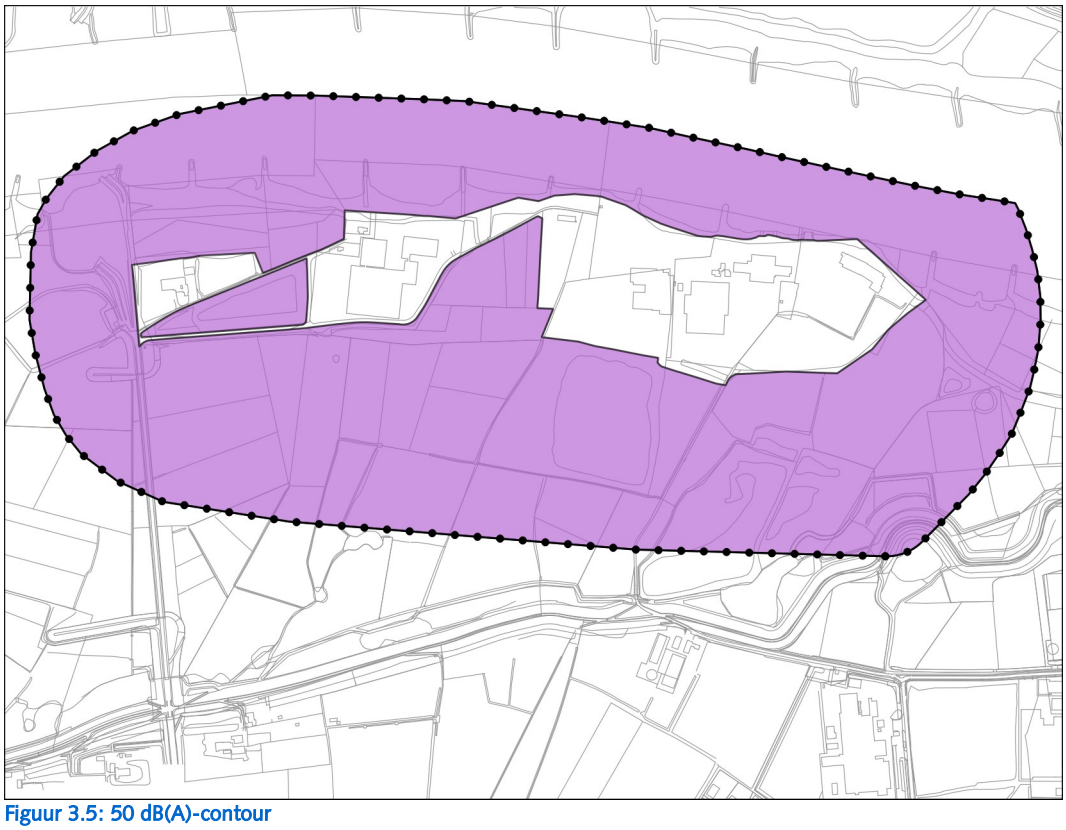
De transportactiviteiten van Excluton op het Deelensterrein maken in de toekomst onderdeel uit van de bedrijfsvoering van Excluton. De gronden op het Deelensterrein, hebben volgens het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' een agrarische bestemming, maar krijgen, na het van kracht worden van dit bestemmingsplan, een bedrijventerrein bestemming. Gezien de grote afstand tot geluidgevoelige objecten (ruim 500 meter) behoort nieuwvestiging van een geluidzoneringsplichtige inrichting (een zogenaamde grote lawaaimaker) ook bij Conpax en het Deelensterrein op termijn tot de planologische mogelijkheden. De bedrijfsbestemming die aan deze gronden is gegeven, maakt het mogelijk dat hier een (onderdeel van een) geluidzoneringsplichtige inrichting wordt gevestigd. Door deze keuze is voor alle (bestaande en eventuele nieuwe) bedrijven in het plangebied sprake van één toetsingskader voor het aspect geluid, te weten de Wet geluidhinder. Dit geeft enerzijds duidelijkheid voor de bedrijven op het bedrijventerrein en biedt anderzijds bescherming aan de geluidgevoelige objecten rond het bedrijventerrein. Om deze reden worden de transportactiviteiten en de betonfabriek in het kader van de mileuwet- en regelgeving als één inrichting beschouwd. Eén en ander betekent dat de activiteiten die samenhangen met het transport worden opgenomen in de omgevingsvergunning voor de activiteit milieu (milieuvergunning) van Excluton.

Eerder golden voor de beoordeling van beide bedrijfstakken op het gebied van geluid nog verschillende toetsingskaders. Excluton is een geluidzoneringsplichtige inrichting en wordt derhalve getoetst aan de 50 dB(A) contour, die ingevolge de Wet geluidhinder rond het gezoneerde bedrijventerrein aanwezig is en die in planologisch opzicht is vastgelegd in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier'.

Het beoordelingskader voor de transportactiviteiten wordt gevormd door de Wet milieubeheer respectievelijk het Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer (Barim, oftewel Activiteitenbesluit). Door het opnemen van de transportactiviteiten in een overkoepelende omgevingsvergunning voor alle activiteiten van Excluton, worden ook de activiteiten van het transportbedrijf getoetst aan de 50 dB(A) geluidzone. Omdat het Deelensterrein tot het gezoneerde bedrijventerrein zal gaan behoren, is de bestaande zone te klein. Deze geluidzone dient dan ook te worden verruimd om voldoende ruimte te bieden aan de bedrijfsactiviteiten in het plangebied.

Door LBP|Sight is onderzoek gedaan naar de herzonering van het industrieterrein Drutensche Waarden (voorheen Industrieterrein Druten West, zie paragraaf 6.3.2). In het onderzoek is de bestaande zone, zoals vastgelegd in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier', in beeld gebracht en is de minimaal benodigde contour berekend, mede uitgaande van de vergunde geluidruimte van de aanwezige bedrijven. Op basis van de uitkomsten van het akoestisch onderzoek is in voorliggend bestemmingsplan een ruimere geluidzone vastgelegd. Aan de noord- en oostzijde wordt de bestaande zonegrens gevolgd. Aan de zuid- en westzijde is de zone zodanig gelegd dat deze de berekenende contour ruimschoots insluit.

Binnen de 50 dB(A)-contour zijn geen woningen of andere geluidgevoelige objecten aanwezig. Uit de resultaten van de berekeningen voor de nieuwe situatie blijkt dat de huidige zone aan de noord- en de oostzijde blijft voldoen. Het gedeelte van de geluidzone op het grondgebied van de gemeente Neder-Betuwe hoeft daarom niet te worden aangepast. Aan de west- en zuidzijde dient de zone verruimd te worden om de vergroting van het industrieterrein te faciliteren.

Figuur 3.5: 50 dB(A)-contour

Vertaling in het bestemmingsplan
De geluidzone rond het industrieterrein is in voorliggend bestemmingsplan opgenomen als 'geluidzone - industrie'. De gronden met deze aanduiding zijn mede bestemd voor de bescherming van het woon- en leefmilieu. Nieuwbouw van woningen of andere geluidsgevoelige gebouwen is niet toegestaan. De 50 dB(A)-contour vormt de buitenste rand van de geluidzone en tevens de plangrens. De geluidzone is het gebied tussen de 50 dB(A)-contour en de grens van het gezoneerde bedrijventerrein. De geluidzone ligt dus niet over de bestemming die voor de bedrijfspercelen is opgenomen.

3.5.11 Landschappelijke inpassing noordzijde voormalig Deelensterrein

In verband met het opnemen van een bedrijfsbestemming voor het Deelensterrein (in plaats van de vigerende agrarische bestemming), is aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing (zie figuur 3.5). Dit is met name van belang aan de noordzijde, waar het bedrijfsperceel zichtbaar is vanaf de Waal en vanuit Ochten. Om het Deelensterrein beter landschappelijk in te passen, wordt aan de noordzijde van het terrein, naast een natuurgebied met begrazing, op het talud een houtsingel van maximaal 3 meter breed aangelegd, zoals is aangegeven in de voorwaardelijke verplichting die in artikel 4 lid 6 is opgenomen. Tevens is dit geregeld in de met de initiatiefnemer gesloten anterieure overeenkomst. De singel wordt op het hoogwatervrije terrein gerealiseerd om geen rivierkundige opstuwing te veroorzaken. De singel wordt aangeplant met streekeigen inheemse soorten zoals wilg, populier en iep. De singel zal extensief worden beheerd, waarbij eens in de 20 jaar selectief gekapt zal worden om verjonging te bevorderen.

Figuur 3.6: Impressie nieuw zicht op voormalig Deelensterrein vanaf zijde Ochten.

Vertaling in het bestemmingsplan
Voor de gronden langs de noordelijke rand van het Deelensterrein is de bestemming 'Natuur' opgenomen. In de regels van deze bestemming is bepaald dat deze gronden mede zijn bestemd voor voorzieningen voor landschappelijke inpassing. Er is een voorwaardelijke verplichting opgenomen binnen de bestemming bedrijventerrein ten behoeve van de aanleg en instandhouding.

3.5.12 Verbouwing voormalig bunkerwinkelschip en aanleg camperplaats Veerdam

De ligplaats van het bunkerwinkelschip en de recreatiehaven zijn reeds planologisch mogelijk binnen het vigerende plan buitengebied Druten. Bij het bunkerwinkelschip wordt de functie horeca toegevoegd. Het schip wordt hiervoor verbouwd. De camperplaats zal aan de oostzijde van de Veerdam aan de zijde van de Afferdensche en Deestsche Waarden worden aangelegd. De ontsluiting zal via de Veerdam geschieden. Het terrein bestaat uit halfverharding en is voorzien van een slagboom en lage palen omheining. Hierdoor wordt voorkomen dat de campers en andere voertuigen de uiterwaard in kunnen rijden. Het beheer wordt verricht door de exploitant van het bunkerwinkelschip.

Vertaling in het bestemmingsplan

Beide functies worden binnen de betreffende enkelbestemmingen Water en Natuur door middel van een functieaanduiding op de verbeelding aangegeven. In de regels van de enkelbestemmingen zijn gebruiks- en bouwvoorschriften weergegeven.

4 BELEID

In dit hoofdstuk wordt het beleidskader dat relevant is voor dit bestemmingsplan beschreven. Vanwege de ligging van het plangebied in de uiterwaarden van de Waal is het waterbeleid zeer belangrijk. Het initiatief moet passen in het beleid van het Rijk, provincie, waterschap, regio en gemeente. Wetten en beleid die betrekking hebben op water zijn uitgebreid beschreven. In het hierna volgende hoofdstuk vijf wordt nader ingegaan op de relatie tussen waterbeleid en de uit te voeren maatregelen in het kader van de Rekenregel en de verantwoording in het kader van de Waterwet.

4.1 Nationaal beleid

4.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte 'Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig' (SVIR) is in 2012 vastgesteld. De SVIR schetst het beleid voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland tot 2028, met een doorkijk naar 2040. Het rijksbeleid richt zich op het versterken van de internationale positie en het behartigen van de nationale belangen. Het beleid en sturing met betrekking tot verstedelijking, groene ruimte en landschap laat het Rijk, onder het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet', over aan provincies en gemeenten. Er is enkel nog sprake van een 'ladder voor duurzame verstedelijking', die is vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening. In het mobiliteitsbeleid komt de gebruiker centraal te staan en wordt de samenhang tussen de verschillende modaliteiten, ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit versterkt. Het Rijk heeft drie hoofddoelen geformuleerd:

- het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur;
- het verbeteren, instandhouden en zekerstellen van de bereikbaarheid;
- het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

In totaal zijn 13 onderwerpen van nationaal belang benoemd, die bijdragen aan het realiseren van de drie hoofddoelen. Onderwerpen die voor dit bestemmingsplan van belang zijn betreffen het borgen van ruimte voor de hoofdnetwerken (weg, spoor, vaarwegen, energievoorziening, buisleidingen), het verbeteren van de milieukwaliteit, ruimte voor waterveiligheid, ruimte voor behoud van unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten, en ruimte voor een nationaal netwerk voor natuur en ruimte.

4.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Indien provinciale of nationale belangen dat vanwege een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk maken, kunnen bij of krachtens provinciale verordening respectievelijk bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen. In het Barro zijn de 13 onderwerpen uit het SVIR juridisch geborgd. Het Barro is gericht op doorwerking van de nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen.

Het uitbreiden van niet direct riviergebonden activiteiten is in de uiterwaarden alleen toegestaan als 'per saldo' meer ruimte voor de rivier ontstaat. De manier waarop dit kan, is beschreven in artikel 2.4.5 van het Barro . Dit artikel bepaalt dat de regels over grote rivieren niet in de weg staan aan bestemmingsplannen voor activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een vanuit rivierkundig oogpunt bezien zo gunstig mogelijke locatie.

Belangrijke randvoorwaarden die daaraan worden verbonden zijn, dat het veilig en doelmatig gebruik van de rivier gewaarborgd blijft, dat er geen sprake is van een feitelijke belemmering voor de vergroting van de afvoercapaciteit van de rivier en dat waterstandverhoging in de rivier zo gering mogelijk blijft. Daarnaast bevat het Barro regels voor de wijze waarop primaire waterkeringen, waaronder de Waalbandijk, in bestemmingsplannen moeten worden opgenomen. Voorliggend bestemmingsplan is in overeenstemming met deze regels.

4.1.3 Ladder duurzame verstedelijking

Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is per 1 oktober 2012 op onderdelen gewijzigd. In artikel 3.1.6 van het Bro is de 'ladder voor duurzame verstedelijking' opgenomen. De ladder stelt eisen aan de onderbouwing in bestemmingsplannen die nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk maken. Per 1 juli 2017 is de laddertoets vereenvoudigd. Er moet worden beschreven dat een voorgenomen stedelijke ontwikkeling voorziet in een regionale behoefte. Daarnaast moet worden beschreven in hoeverre de behoefte zoals beschreven al dan niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden opgevangen.

In dit geval betreft het een beperkte verruiming en verschuiving van bestemmingsmogelijkheden op een bestaand bedrijventerrein. Het gaat niet om een nieuwe stedelijke ontwikkeling. De gemeenteraad heeft het gehele plangebied van Excluton eiland namelijk aangemerkt als onderdeel van de stedenbouwkundige bebouwde kom (artikel 1.3 lid 2, Bouwverordening Gemeente Druten). In artikel 1.1.1 onder h van het Bro is het begrip bestaand stedelijk gebied nader beschreven. Omdat volgens deze definities hier geen sprake is van nieuwe stedelijke ontwikkeling, maar bestaand stedelijk gebied is een nadere toetsing in het kader van de ladder duurzame verstedelijking uit het Bro niet noodzakelijk.

Daarnaast is evident dat er sprake is van een regionale behoefte. Volgens de uitwerking va het Regionaal Programma Werklocaties (RPW 23-1-2019) is er geen waterverbonden terrein meer voorhanden in de Regio Arnhem Nijmegen.

4.1.4 Kaderrichtlijn water

Een ander belangrijk onderwerp in het rijksbeleid is duurzaam waterbeheer. De Europese Kaderrichtlijn Water, die sinds 2000 van kracht is, speelt hierbij een belangrijke rol. De richtlijn moet er voor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa in 2027 op orde is. Dit betekent dat de rijksoverheid streeft naar een watersysteem dat zoveel mogelijk de natuurlijke situatie (zonder ingrepen van de mens) benadert. Het streven is onder andere gericht op het behouden en vergroten van de ruimte voor water, waar mogelijk vasthouden van water en verbetering van de waterkwaliteit. De waterbeheerders spelen hierbij een belangrijke rol. In de ruimtelijke plannen, waaronder deze toelichting van het bestemmingsplan, is een waterparagraaf opgenomen.

4.1.5 Deltaprogramma

De Drutensche Waarden maken deel uit van de uiterwaarden van de Waal. De Waal is één van de takken van de Rijn. In verband met klimaatverandering moet de Rijn volgens de overheid grotere hoeveelheden water kunnen afvoeren. De rivier moet meer ruimte krijgen en dijken moeten worden versterkt. Het beleid, uitvoering en de financiering hiervan is vastgelegd in het Deltaprogramma. Nieuwe ontwikkelingen moeten hierin passen. Mogelijkheden voor wonen, werken en recreëren in het rivierbed moeten dan ook vooraf worden afgewogen. De afvoer van de rivier mag niet gehinderd worden door toekomstige activiteiten. Ook is het niet gewenst dat nieuwe activiteiten een belemmering vormen voor toekomstige verdere verruiming van het rivierbed.

4.1.6 *Waterwet*

In 2009 is de Waterwet in werking getreden. In de Waterwet is een achttal wetten samengevoegd, waaronder de Wet op de waterkering en de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Vóór de inwerkingtreding van de Waterwet waren in de Beleidslijn grote rivieren beleidsregels opgenomen met betrekking tot activiteiten in het stroomvoerend en waterbergend rivierbed van de grote rivieren. Deze beleidsregels zijn met de inwerkingtreding van de Waterwet deels vertaald in een wettelijk kader, dat wordt gevormd door de Waterwet, het Waterbesluit en de Waterregeling. De beleidsregels zijn daarnaast van een juridische vertaling voorzien in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Inhoudelijk zijn de beleidsregels voor de grote rivieren zoals opgenomen in de Beleidslijn grote rivieren nog altijd van toepassing. Het uitgangspunt van de wetgeving en het beleid voor de rijksrivieren is het waarborgen van een veilige afvoer en berging van rivierwater onder normale en onder maatgevende hoogwaterstanden. Onder strikte voorwaarden zijn er mogelijkheden voor wonen, werken en recreëren in het rivierbed, mits de nieuwe activiteiten de waterafvoer niet hinderen en geen belemmering vormen voor toekomstige verruiming van het rivierbed. Voor burgers en bedrijven die zich in het rivierbed vestigen, geldt verder dat eventuele schade als gevolg van hoogwater voor eigen rekening is.

Het plangebied van voorliggend bestemmingsplan ligt vrijwel volledig in het rivierbed van de Waal. Alleen de gronden binnendijks van de Waalbandijk maken geen deel uit van het rivierbed. Voor het overgrote gedeelte van het plangebied geldt daarom de vergunningplicht in het kader van de Waterwet. Dit houdt in dat voor het oprichten van bebouwing naast een omgevingsvergunning voor het bouwen ook een watervergunning vereist is.

In artikel 6.5 van de Waterwet is bepaald dat werkzaamheden en werken in of rond rijkswateren vergunningplichtig kunnen zijn. In artikel 6.12 van het Waterbesluit is aangegeven voor welke werken een watervergunning nodig is. Beperkte activiteiten en kleinschalige bouwwerken zijn niet vergunningplichtig. Voor grotere (bouw)werken dient wel een watervergunning te worden verleend.

4.1.7 *Beleidsregels grote rivieren (Bgr)*

De Bgr is het toetsingskader voor de rivierkundige toelaatbaarheid van activiteiten en bebouwing binnen het rivierbed. De Beleidslijn grote rivieren heeft als doelstelling:

- de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed te behouden;
- ontwikkelingen tegen te gaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken.

De Bgr geldt voor alle grote rivieren en is bedoeld om plannen en projecten in de uiterwaarden te beoordelen. De Bgr zijn het afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed en is aan de orde bij de concrete regulering van afzonderlijke activiteiten via de Waterwet en de daarop gebaseerde regelgeving. Binnen het toepassingsgebied van de Beleidslijn worden twee regimes onderscheiden. Het stroomvoerend rivierbed betreft de gronden die bij extreem hoge afvoer van de rivieren onder water staan en die een stroomvoerende functie moeten kunnen vervullen. Het waterbergend rivierbed betreft de gronden die dienen voor de berging en/of afvoer van extreem hoge afvoeren.

Het plangebied van voorliggend bestemmingsplan heeft, net zo als de gehele Waal, in de Bgr, een status als ‘stroomvoerend regime’ In het gedeelte van het rivierbed waar het stroomvoerend regime geldt, worden in principe alleen ‘riviergebonden’ activiteiten toegestaan.

Hiervoor geldt een 'ja, mits' afweging; dat wil zeggen, dat deze riviergebonden activiteiten zijn toegestaan, wanneer aan de gestelde rivierkundige voorwaarden wordt voldaan.

Riviergebonden en niet riviergebonden activiteiten
Voor niet riviergebonden activiteiten (artikel 6) in het deel van het rivierbed waar het stroomvoerend regime van toepassing is, geldt een 'nee, tenzij' toetsregime. Betonfabrieken en verpakkingsbedrijven zijn, ondanks de aanvoer van grondstoffen over water, gerangschikt als niet riviergebonden. Dat wil zeggen dat uitbreiding of nieuwvestiging van niet riviergebonden activiteiten in principe niet mogelijk is, tenzij op basis van voorafgaand onderzoek kan worden aangetoond dat specifieke omstandigheden van toepassing zijn. Het kan daarbij gaan om één van de volgende situaties :

a. een groot openbaar belang en de activiteit kan redelijkerwijs niet buiten het rivierbed worden gerealiseerd;
b. een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven en de activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd.
c. verduurzaming van de energievoorziening van bestaande activiteiten in het rivierbed;
d. opwekking van zonne- of windenergie en de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd; of
e. activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie.

De punten genoemd in sub a, b, c en d zijn in dit geval niet aan de orde. In dit kader is sub e van artikel 6 van wezenlijk belang. Het gaat hier om een activiteit die per saldo meer ruimte voor de rivier oplevert op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie.

Toegestane activiteiten
Volgens de Beleidslijn kan in het rivierbed vrijwel altijd toestemming gegeven voor:

- een eenmalige uitbreiding van ten hoogste tien procent van de bestaande bebouwing. Deze uitbreiding mag in fasen plaatsvinden (artikel 3 lid c). Deze uitbreiding mag gefaseerd worden uitgevoerd, maar de totaal aanwezige bebouwing mag niet meer bedragen dan 10% extra ten opzichte van de aanwezige bebouwing in 1997 (jaar van inwerkingtreding Beleidslijn ruimte voor de rivier);
- de Bgr maakt het daarnaast ook mogelijk om bestaande bebouwing in het rivierbed een nieuwe bestemming te geven waardoor leegstand voorkomen wordt.
- activiteiten ten behoeve van rivierbeheer of -verruiming;
- tijdelijke activiteiten, anders dan bedoeld in artikel 6.11, eerste lid, onderdeel b, van de Waterregeling,
- overige activiteiten van rivierkundig ondergeschikt belang.
- Riviergebonden bedrijven mogen onder voorwaarden meer uitbreiden, mits er compensatie plaatsvindt.

Hierbij dienen tevens de algemene regels uit artikel 7 van de Bgr en artikel 2.4.3 van het Barro in acht genomen te worden. Deze schrijven voor dat onder andere de financiering en de tijdige realisatie zeker zijn en dat de maatregelen vast worden gelegd in een bestemmingsplan of een projectbesluit. De voorwaarden hebben daarnaast betrekking op de afvoercapaciteit van de rivier ter plaatse: nieuwe activiteiten mogen de afvoer niet hinderen en geen belemmering vormen voor toekomstige verruiming van het rivierbed. Voor burgers en bedrijven die zich in het rivierbed vestigen, geldt bovendien dat eventuele schade als gevolg van hoogwater voor eigen rekening is.

4.1.8 *Riviergebonden activiteiten binnen het project*

Riviergebonden activiteiten die in dit project van toepassing zijn, betreffen:

- De aanleg of wijziging van waterstaatkundige kunstwerken. Waterstaatkundige kunstwerken zijn technische constructies en bouwwerken in of ten behoeve van de rivier. Voorbeelden zijn kribben, leiddammen, bruggen, sluizen, waterkeringen en dergelijke. De te verleggen zomerkade valt hier onder.

- De realisatie van voorzieningen voor een betere en veilige afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart. Voorbeelden zijn scheepvaartmarkeringen en golfreducerende constructies bij ligplaatsen. De bestaande loswal ten noorden van het Exclutonterrein is in voorliggend bestemmingsplan positief bestemd. Uitbreiding van de laad- en losplaats is in dit bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt, maar past binnen de Beleidslijn.

- De vestiging, aanleg of uitbreiding van overslagbedrijven of het realiseren van overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover de activiteit gekoppeld is aan het vervoer over de rivier. De gronden met de bestemming 'Bedrijventerrein' zijn mede bestemd voor watergebonden bedrijvigheid: bedrijvigheid die voor de aan- en afvoer van grondstoffen of producten voor een belangrijk deel afhankelijk zijn van vervoer over water. Op- en overslagbedrijven vallen onder deze definitie. Deze activiteiten passen binnen de Beleidslijn grote rivieren.

- De realisatie van natuur. De grote rivieren zijn opgenomen in het Nationaal Natuurnetwerk (NNN). Activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van de NNN zijn riviergebonden. Hiertoe behoren ook de inrichtingsmaatregelen die met natuurontwikkeling zijn verbonden, zoals afrasteringen, borden en wandelpaden. De landschappelijke inpassing aan de noordzijde van het Deelensterrein valt hier onder. Deze is niet strijdig met de Beleidslijn.

4.1.9 *Niet riviergebonden activiteiten binnen het project*

Voor niet-riviergebonden activiteiten in het deel van het rivierbed waar het stroomvoerend regime van toepassing is, geldt een ‘nee, tenzij’ toetsingsregime. Binnen dit project kan het daarbij gaan om één van de volgende situaties:

- Een groot openbaar belang en de activiteit kan redelijkerwijs niet buiten het rivierbed worden gerealiseerd. De initiatiefnemer dient te motiveren dat er sprake is van een groot openbaar belang. Een groot openbaar belang is aanwezig, indien het nationaal belang tot de inbreuk noopt. Bij redenen van groot openbaar belang kan gedacht worden aan openbare gezondheid, veiligheid, milieuaspecten en ingrijpende maatschappelijke gevolgen. Ook bij uitbreiding van bestaande bedrijvigheid is een motivering ‘van groot openbaar belang’ vereist. Zwaarwegende bedrijfseconomische argumenten alleen geven hier geen invulling aan, maar kunnen wel deel uit maken van de verlangde motivering. Het gaat om aspecten zoals bedrijfseconomische noodzaak en het ontbreken van een alternatieve locatie. Dit belang moet naar aard en gewicht voldoende zwaarwegend zijn om afwijking van de Beleidslijn te kunnen rechtvaardigen. Naast een nationaal belang kan ook een regionaal of lokaal belang een groot openbaar belang opleveren. Te denken valt aan bescherming van de lokale veiligheid. Enkel een individueel bedrijfseconomisch belang kan in beginsel niet worden aangemerkt als een ‘groot openbaar belang’. Bijkomende omstandigheden, waaronder behoud van de werkgelegenheid in de regio, kunnen dit anders doen zijn.

- Een activiteit die per saldo meer ruimte voor de rivier oplevert op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie. Niet-riviergebonden activiteiten die een duurzame uitbreiding van de afvoer- en/of bergingscapaciteit van de rivier realiseren, zijn hier toegestaan. Met name kapitaalkrachtige functies (zoals woningbouw, bedrijvigheid, verblijfsrecreatie) kunnen dienen als kostendrager voor maatregelen waarmee structureel de afvoer- of bergingscapaciteit van het bestaande rivierbed kan worden uitgebreid. Weliswaar zijn deze activiteiten niet-riviergebonden, maar realisatie van deze initiatieven draagt wel bij aan de beleidsdoelstelling 'Ruimte voor de rivier'. Aard en omvang van de rivierverruiming moet in verhouding staan tot de ingreep en dient plaats te vinden op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie. Een en ander staat ter beoordeling van de rivierbeheerder. De initiatiefnemer draagt de volledige kosten van de rivierverruimende maatregel. Deze extra ruimte voor de rivier dient bij voorkeur op de locatie van de bouwactiviteit of in de nabije omgeving te ontstaan. Bij dit plan is hierin voorzien. De kosten worden gedragen door de initiatiefnemer.

- Bovendien zal bij de afweging betrokken worden of er geen sprake is van een zogenaamde spijtmaatregel. Dit wil zeggen dat de maatregel nu wel meer ruimte oplevert, maar voor de lange termijn een meer gewenste maatregel zou kunnen blokkeren. Bij dit bestemmingsplan is geen sprake van een dergelijke situatie. Het plangebied valt in het project Drutensche Waarden, welk project ook voor de lange termijn meer rivierruimte kan genereren.

4.1.8 Beleid Rekenregel

Om voor concrete gevallen een praktische invulling te kunnen geven aan deze elementen, in hun onderlinge samenhang, heeft het Rijk, in bijzonder het ministerie van Infrastructuur en Milieu, in overleg met mede-overheden een methode met een rekenregel ontwikkeld. De rekenregel is opgenomen in de handreiking Beleidsregels grote rivieren. De Rekenregel kan worden gezien als een richtlijn waarlangs ruimtevragende maatregelen kunnen worden vertaald in een aanvullende verruimingseis. Deze rekenregel wordt door Rijkswaterstaat gehanteerd bij de beoordeling van vergunningsaanvragen voor ontwikkelingen zoals bedoeld in artikel 6d van de Beleidsregels grote rivieren. De rekenregel is eveneens bruikbaar voor de verantwoording van de bestemmingswijzigingen in relatie tot het Barro.

Het beginpunt voor de toepassing van de methode is een beeld van de wijze waarop de rivierkundige opgave voor de lange termijn zal kunnen worden gerealiseerd en dat ook in voldoende mate is doorgerekend en haalbaar is. Daarbij hoort een besluit dat draagvlak heeft bij het Rijk en de provincie. Hiertoe kan worden uitgegaan van het pakket aan maatregelen zoals dat in de voorkeursstrategie is vastgesteld. Tevens moet rekening worden gehouden met de stroombanen in de vegetatielegger van de rivier.

4.1.9 Beleid veiligheid

Werken aan de bescherming tegen overstromingen is volgens de overheid een blijvende noodzaak. 60% van Nederland is kwetsbaar voor overstromingen. In deze gebieden wonen 9 miljoen mensen en wordt het grootste deel van het bruto nationaal product verdiend. Het rivierengebied heeft op dit moment zelfs de grootste overstromingsrisico's van Nederland. Niet voor niets is daarom in vrijwel het hele rivierengebied een hoger beschermingsniveau nodig. Met name langs de Waal is nu en in de nabije toekomst, sprake van een urgente dijkversterkingsopgave. De huidige sterkte (pipingproblematiek) en nieuwe normen voor de dijken maken dit noodzakelijk. Rivierverruiming is naast dijkverbetering een effectieve maatregel om de hogere waterstanden op te vangen waar Nederland in de toekomst door klimaatverandering mee te maken krijgt.

Het kan bijdragen aan het beperken van de hoogteopgave bij dijkversterking. Rivierverruiming biedt ook, op grotere schaal dan dijkversterking, diverse meekoppel-kansen voor ander ruimtelijk gebruik. Daarom zijn in het kader van het Deltaprogramma en Nationaal Waterplan de deltabeslissing Waterveiligheid en voorkeursstrategieën voor riviertakken opgesteld. Ook het Hoogwater beschermingsprogramma (HWBP), die het versterken van de dijken op basis van de wettelijk vastgelegde normen en beoordelingswijzen regelt, is opgenomen in het Deltaprogramma.

4.1.10 Deltabeslissing Waterveiligheid

Met de deltabeslissing Waterveiligheid krijgt ieder individu achter dijken of duinen hetzelfde beschermingsniveau. De kans dat hij of zij overlijdt door een overstroming mag niet groter zijn dan 1:100.000 per jaar. Op plekken waar de gevolgen heel groot zijn (in termen van groepen slachtoffers of economische schade) wordt het beschermingsniveau hoger. Deze doelen zijn vertaald naar nieuwe normen voor de dijken, duinen en dammen die ons land beschermen tegen overstromingen vanuit de zee, de grote rivieren en grote meren. In de Waterwet zijn de normen voor dijken en duinen vastgelegd. Om de nieuwe normen ook toe te kunnen passen, ontwikkelt het Rijk samen met de waterschappen een instrument waarmee de veiligheid van de dijken, duinen en dammen volgens de nieuwe methode eens in de 12 jaar kan worden bepaald. De nieuwe beoordelingsmethode werkt van grof naar fijn: eenvoudig waar het kan en gedetailleerd waar het nodig is. In 2017 starten de beheerders van de dijken en duinen met de beoordeling. In 2023 ontstaat er zo een landelijk beeld van de versterkingsopgave tot 2050. Waar de dijken niet aan de nieuwe normen voldoen, vinden in de periode tot 2050 maatregelen plaats.

4.1.11 Voorkeursstrategie

De in 2015 afgeronde inspanningen uit het programma Ruimte voor de rivier zijn voor de lange termijn niet voldoende. Er zijn belangrijke redenen voor extra maatregelen, namelijk de klimaatverandering, de stabiliteit van de huidige dijken en de bodemdaling. Met deze ontwikkelingen als aanleiding zijn in de periode van augustus 2012 tot en met januari 2014 door provincies, waterschappen en gemeenten, in samenspraak met het Rijk, voorkeursstrategiën voor de riviertakken opgesteld.

De voorkeursstrategie is volgens het Nationaal Waterplan het strategisch kompas voor de aanpak van de opgaven. Voor de Rijntakken is de voorkeursstrategie een krachtig samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming. Voorbeelden van rivierverruiming zijn uiterwaardverlaging, aanleg van een nevengeul of hoogwatergeul, dijkteruglegging en inzet van een retentiegebied. Met dijkversterkingen worden de dijken hoger en/of sterker. Met de voorkeursstrategie is het mogelijk in te spelen op de karakteristieken van de riviertakken. Ook zijn de maatregelen te combineren met andere ingrepen langs de rivieren, bijvoorbeeld voor natuur, waterkwaliteit of wonen.

In de voorkeursstrategie Rijn is de aanpak van waterveiligheid in de Rijntakken tot 2100 uitgewerkt. Bij het opstellen van deze strategie in 2014 is reeds beoordeeld welke rivierverruimende maatregelen tot 2030 het meest kansrijk zijn om op te korte termijn te realiseren (10 maatregelen). Hiervoor is een nadere prioritering gedaan binnen de 15 maatregelen die tot 2050 in de Voorkeursstrategie Rijn zijn voorzien. De voorkeursstrategie omvat ná 2050 nog 14 rivierverruimende maatregelen (totaal 29 maatregelen). Voor het prioriteren van de maatregelen tot 2030 is de urgentie vanuit waterveiligheid als het belangrijkste criterium gehanteerd.

Maatregelen op riviertrajecten met een groot overstromingsrisico en dijken met een relatief grote afstand tot de nieuwe norm, hebben een hoge prioriteit. De hoogste prioriteit geldt voor maatregelen op riviertrajecten waar een samenloop is met urgente dijkversterkingen (actuele Hoogwater beschermingsprogramma-opgave). Hier is op korte termijn duidelijkheid vereist over de afstemming met de rivierverruiming in de voorkeursstrategie.

Rivierverruiming is in de voorkeursstrategie vooral ingezet voor het 'opvangen' van de klimaatopgave. Recente studies tonen aan dat de nieuwe normering leidt tot een aanzienlijke hoogteopgave voor dijken. Langs de Waal kan dit, afhankelijk van de definitieve hoogteopgave (klimaat en nieuwe normering), plaatselijk gaan om een verhoging van kruinhoogtes tot meer dan een meter. Buitendijkse rivierverruimende maatregelen langs de Waal in combinatie met delfstoffenwinning zorgen voor meer adaptiviteit en flexibiliteit. Deze maatregelen zorgen voor verlaging van het maatgevend hoogwater. Hierdoor is het mogelijk dijken later of minder op te hogen en/of te verbreden.

Bij het adaptief programmeren van maatregelen hoort vanzelfsprekend ook dat alle kansen op win-win situaties worden benut. Bijvoorbeeld door bij dijkversterkingen te bezien of slimme combinaties van grondstromen mogelijk zijn om buitendijkse rivierverruiming te realiseren en bijdragen te leveren aan mogelijkheden voor ontwikkeling van natuur en recreatie. Hierbij hoort ook het actief inspelen op kansen voor zelfrealisatie van buitendijkse rivierverruiming via combinaties met delfstoffenwinning. Op deze manier kan de 'ruggengraat' van grote rivierverruimende maatregelen per riviertak verder worden aangekleed met verspreide, kleinere maatregelen.

4.1.12 Voorkeurstrategie Waal en Merwedes

In het kader van de verfijning van de voorkeurstrategie Rijn is in een regioproces onder leiding van de Provincie Gelderland de voorkeurstrategie Waal en Merwedes opgesteld. Het is een advies voor de langetermijnstrategie voor de Waal en Merwedes. Dit Advies is opgebouwd uit preventieve maatregelen voor de periode tot 2030 en tot 2050, met een doorkijk naar de lange termijn (2100). De Drutensche Waarden zijn hierin opgenomen als adaptieve maatregel. De maatregel die is doorgerekend ligt tussen de rivierkilometers 903 en 907. Het gaat om het verlagen van en vergraven van het gebied tussen het bedrijventerrein waar Excluton deel van uitmaakt en de Waalbandijk. De bodemhoogte wordt zodanig dat sprake is van permanent water.

Ook het gebied tussen de rivier en het Rodruzaterrein is verlaagd en verbonden met de Afferdensche en Deestsche waarden. De zomerkaden blijven liggen maar worden circa 1 m verlaagd. De maximale waterstandsdaling die is berekend voor de voorkeursstrategie is 6,13 cm. De adaptieve maatregel anticipeert op meekoppeling van langsdammen.

4.1.13 Actualisatie voorkeursstrategie

Sinds de voorkeursstrategie Deltaplan Rivieren in 2014 is vastgesteld, zijn er nieuwe inzichten en ontwikkelingen die vragen om een actualisatie van de Voorkeursstrategie. Deze nieuwe inzichten zijn onder andere een grotere veiligheidsopgave door een nieuwe normering voor de dijken, andere inzichten over de effectiviteit van rivierverruiming, en vragen en inzichten vanuit de programmering van het Hoogwater beschermingsprogramma. In 2016 besloot het bestuurlijk platform Delta Programma Rijn daarom tot een actualisatie van de voorkeursstrategie.

Alle partijen in het bestuurlijk platform gaven aan energie te willen steken in een gezamenlijk voorstel voor een combinatie van dijkversterking en rivierverruimende maatregelen op basis waarvan in 2018 besluiten kunnen worden genomen.

Rivierverruiming en dijkversterkingen hangen sterk met elkaar samen. Daarom wil het Deltaprogramma rivierverruimende maatregelen voor de lange termijn (na 2030) in samenhang met dijkversterkingen kiezen en inplannen (programmeren). Rijk en regio werken hiervoor samen een aanpak uit, onder de noemer Ambitie Rivieren. De regio werkt als onderdeel van de Ambitie Rivieren de kansen voor rivierverruiming voor de Waal, de IJssel en het splitsingspuntengebied uit. Het doel van de actualisatie van de voorkeursstrategie is, zoals verwoord in het "Plan van Aanpak Ambitie Rivieren" om:

- De voorkeursstrategie Rijn en Maas te actualiseren en verder uit te werken naar haalbare en te verantwoorden maatregelenpakketten voor rivierverruiming in relatie tot dijkversterking;
- Op basis hiervan een haalbare en gedragen gezamenlijke ambitie van Rijk en regio te formuleren voor rivierverruiming in relatie tot dijkversterking voor de lange termijn, in de vorm van een overeengekomen waterstandsdaling, als uitgangspunt voor het Hoogwater beschermingsprogramma, als waterstandslijn cq – daling voor de jaren 2050 en 2075;
- Voorstellen over governance, financiering, en bestuurlijke aspecten bij de planning en uitvoering van rivierverruimende maatregelen en voor de interactie tussen dijkversterking en rivierverruiming.

Het uiteindelijke doel is om na afronding van deze opdracht met bovenstaande ingrediënten te komen tot een programmering en uitvoering van rivierverruimende maatregelen. Daarbij zal de overeengekomen waterstandsdaling uitgangspunt zijn. De uitgewerkte maatregelenpakketten dienen als startpunt, maar uitwisseling van maatregelen moet mogelijk zijn. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de periode tot 2030, de periode 2030 – 2050 en de periode na 2050 (tot 2075/2100). De actualisatie is allereerst gericht op maatregelen voor de periode 2030 – 2050, en een zicht op de periode na 2050. Ook de kortere termijn (2017-2030) wordt hierbij in ogenschouw genomen. Een deel van de dijken in het splitsingspuntengebied staan in het Hoogwater beschermingsprogramma vanaf 2018 geprogrammeerd voor een preverkenning. Daarnaast liggen er juist op de kortere termijn diverse opgaven van rijk en provincie zoals KRW en Natura 2000, hebben gemeenten hun ambities en zijn er diverse maatschappelijke initiatieven zoals ontgrondingen, toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en bedrijvigheid. Deze zaken spelen de komende 10-15 jaar, en kunnen mogelijkheden bieden voor het krachtig samenspel en mogelijke andere kostendragers. Dat betekent dat de periode tot 2030 bij de actualisatie betrokken moet worden.

De Drutensche Waarden zouden in dat kader een grotere rol kunnen krijgen en/of sneller worden uitgevoerd. De Drutensche waarden zijn in de Lange termijn Ambitie Rivieren(LTAR) als onderdeel van een lint van maatregelen opgenomen als een mogelijke kosteneffectieve buitendijkse maatregel. Delfstoffenwinning zou samen met rode functies één van de kostendragers kunnen zijn.

4.2 Provinciaal beleid

4.2.1 Omgevingsvisie Gelderland

In Februari 2018 hebben Provinciale Staten de omgevingsvisie Gaaf Gelderland vastgesteld. De omgevingsvisie Gaaf Gelderland is een integrale visie, niet alleen op het gebied van de ruimtelijke ordening, maar ook voor waterkwaliteit en veiligheid, bereikbaarheid, economische ontwikkeling, natuur en milieu, inclusief de sociale gevolgen daarvan.

Gaaf Gelderland is opgesteld met de Omgevingsvisie Gelderland uit 2014 als basis. In deze omgevingsvisie is opgesteld met het doel om te voldoen aan de nieuwe Omgevingswet, welke naar verwachting in 2021 in werking treed. De provincie legt de focus op een duurzaam, verbonden en een economisch krachtig Gelderland. De provincie zet hier op in door zeven met elkaar samenhangende ambities na te streven, waar het verschil gemaakt kan worden voor een schoon, gezond, veilig en welvarend Gelderland.

Energietransitie: van fossiel naar duurzaam
De provincie Gelderland streeft naar een versnelde energietransitie, gericht op forse vergroting van het aandeel duurzame energie en passend bij de Gelderse kwaliteiten. Hiervoor heeft de provincie Gelderland de ambitie voor Gelderland om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Klimaatadaptatie: omgaan met veranderend weer
Met een veranderend klimaat is het van belang dat het landschap hierop voorbereid is. Er wordt gestreefd naar een op de toekomst toegerust beschermend klimaatbeleid. Hiervoor wordt hard gewerkt aan een veerkrachtig en duurzaam water-, natuur en bodemsysteem. Er wordt naar gestreefd dat Gelderland klimaatbestendig is in 2050.

Circulaire economie: sluiten van kringlopen
De provincie streeft naar een voortvarend en innovatief circulair beleid. Hierbij is de ambitie gesteld om in 2030 het gebruik van grondstoffen in Gelderland met 50% te verminderen. In 2050 wil de Provincie Gelderland afval-vrij zijn.

Biodiversiteit: werken met de natuur
De provincie Gelderland streeft naar een stimulerend en beschermend beleid voor biodiversiteit voor nu en in de toekomst. Hiervoor blijft er gewerkt worden aan een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden. Ook wordt geprobeerd om overal de biodiversiteit te vergroten, in het bijzonder in de landbouwsector, maar ook in de gebouwde omgeving, en bij aanleg van wegen en dijken.

Bereikbaarheid: duurzaam verbonden
De provincie Gelderland wil voor 2050 een toegankelijk en veilig netwerk van (water)wegen, spoor en fietspaden, hiervoor wordt vooral ingezet op de knelpunten rondom de steden en het vervoer binnen het landelijk gebied. Daarnaast ligt de focus heel erg op duurzaamheid. De provincie Gelderland heeft de ambitie om in 2050 het netwerk voor goederenverkeer toegankelijk, duurzaam en klimaatneutraal te maken.

Vestigingsklimaat: een krachtige, duurzame topregio!
De provincie Gelderland streeft naar een duurzaam, dynamisch en toegankelijk economisch vestigingsklimaat. Hiervoor is de ambitie gesteld om de concurrerende positie binnen het internationale stedelijke netwerk van Amsterdam, Brussel en Keulen verder te versterken. Hiervoor moet een gevarieerd aanbod aan goed ontsloten, kwalitatief hoogwaardige, duurzame werklocaties worden gerealiseerd. Hierbij is de voorkeur om economische activiteiten te concentreren.

Woon- en leefomgeving: dynamisch, divers, duurzaam
Voor de woon- en leefomgeving streeft de provincie Gelderland naar ee duurzaam en divers klimaat, dat steeds weet te anticiperen op ontwikkelingen. Hiervoor zal een goede afstemming tussen vraag en aanbod van belang zijn. Daarnaast stimuleert de provincie Gelderland innovaties in woonwijken op het vlak van duurzaamheid en het omvormen van bestaande gebouwen tot woonruimte.

Relatie met het bestemmingsplan
Het provinciaal beleid zoals vastgelegd in de omgevingsvisie is richtinggevend voor voorliggend bestemmingsplan. De bestemmingsregeling sluit aan bij de mogelijkheden die de omgevingsvisie biedt.

4.2.2 Omgevingsverordening Gelderland

Naast de Omgevingsvisie heeft de provincie Gelderland tegelijkertijd ook de Omgevingsverordening geactualiseerd. Daarin staan de regels en bepalingen over de inrichting en het beheer van de ruimtelijke omgeving. De omgevingsverordening betreft de juridische vertaling van de nieuwe provinciale omgevingsvisie Gelderland en vervangt daarmee de Ruimtelijke Verordening Gelderland uit 2014.

Met een ruimtelijke verordening stelt de provincie regels aan bestemmingsplannen van gemeenten. Doel van de verordening is om provinciale belangen op het gebied van de ruimtelijke ordening te laten doorwerken naar het gemeentelijk niveau. De provincie richt zich hierbij op onderwerpen die van provinciaal belang zijn, zoals verstedelijking, landbouw/veehouderij, natuur en landschap, grond- en drinkwater, milieu, verkeer en energie. Specifiek voor het voorliggende bestemmingsplan zijn vooral de regels voor de aspecten 'Natuur en landschap' en 'Bedrijvigheid' van belang.

Natuur en landschap
Het omgevingsbeleid voor natuur en landschap wordt bepaald door het Gelders Natuurnetwerk (GNN) of de Groene Ontwikkelingszone (GO) (zie figuur 4.1). Op gronden binnen het GNN mogen geen nieuwe functies mogelijk worden gemaakt, tenzij er geen reële alternatieven aanwezig zijn, redenen zijn van groot openbaar belang en negatieve effecten op het gebied worden beperkt. Uitbreiding van bestaande functies in het GNN kan alleen als de kernkwaliteiten van het gebied per saldo worden versterkt. Op gronden die deel uitmaken van de GO zijn nieuwe ontwikkelingen of uitbreiding van bestaande functies alleen mogelijk als dat niet leidt tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van dat gebied. In het plangebied is een aantal gebieden aanwezig die behoren tot zowel het GNN als de GO. In de vernieuwde Omgevingsverordening is de mogelijkheid opgenomen om te werken met compensatiepools voor projecten of plannen die leiden tot aantasting van het Gelders Natuur Netwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelzone (GO) of het vellen van houtopstanden in de GO. Als fysieke compensatie plaatsvindt dan moet dit gelijkwaardig uitgevoerd worden.

Bedrijvigheid

In de vernieuwde verordening wordt meer maatwerk mogelijk gemaakt voor bestemmingsplannen bij lokale en regionale bedrijventerreinen. Voorwaarden worden meer samen met de regio bepaald in het Regionaal programma werklocaties. De afspraken moeten ertoe leiden dat de bestaande en te ontwikkelen werklocaties kwalitatief en kwantitatief goed aansluiten bij de marktvraag, de regionale economische ambities en kracht van het gebied. Het zorgdragen voor een goede omgevingskwaliteit, duurzaamheid en bereikbaarheid dient nadrukkelijk onderdeel uit te maken van de afwegingen. Het inbouwen van flexibiliteit in de afspraken en een goede monitoring is cruciaal om ook op (middel)lange termijn de goede ontwikkelingen mogelijk te kunnen maken. Er moeten voldoende kavels zijn voor grootschalige logistiek, watergebonden bedrijven en bedrijven voor de hogere milieucategorie. Dit laatste is nodig zodat er ruimte is voor industrie en recycling van grondstoffen. Ook wil de provincie dat er voldoende ruimte is voor bedrijven die lokaal gebonden zijn aan een specifieke kern of locatie. Overaanbod van terreinen is ruimtelijk en economisch niet gewenst.

4.1: Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone

Bedrijventerreinen kunnen slechts mogelijk worden gemaakt als zij passen binnen het RPW. Deze bepaling geldt ook voor de uitbreiding van een bedrijventerrein of als bedrijvigheid met een gemengde bestemming wordt mogelijk gemaakt. De provincie streeft naar het behouden en creëren van een kwalitatief hoogwaardig aanbod van kadegebonden bedrijventerreinen in Gelderland. Van belang is dat deze bedrijventerreinen optimaal bereikbaar blijven via een betrouwbaar vaarwegennetwerk. Op bedrijventerreinen die mede door het water zijn ontsloten, moeten kavels bij voorkeur worden benut door watergebonden en verbonden bedrijven. Bedrijfskavels die door een kade zijn ontsloten moeten in beginsel beschikbaar blijven voor watergebonden bedrijvigheid. Hiervan kan volgens de regeling worden afgeweken, indien een bestemming tot kadegebonden bedrijventerrein om ruimtelijke of milieu hygiënische reden niet gewenst is, zoals een kade in stedelijk centrumgebied waar transformatie naar andere functies zoals wonen meer voor de hand ligt, of kadegebonden functies die zich moeilijk laten combineren met stedelijke functies in het gebied.

Relatie met het bestemmingsplan
Voorliggend bestemmingsplan past binnen de kaders van de omgevingsverordening Gelderland. Het bestemmingsplan voorziet in een geactualiseerde bestemming van het bedrijventerrein. Tevens maakt het op het bedrijventerrein de vestiging van watergebonden bedrijvigheid mogelijk. Het bedrijventerrein heeft een bijzonder karakter, gezien de enigszins afgelegen ligging en de relatie met de rivier. Het terrein heeft, vanwege de ligging in de uiterwaarden, de potentie om ruimte te bieden aan diverse watergebonden bedrijven.

4.2.3 *Beleef de Waal*

Beleef de Waal was een onderdeel van het project WaalWeelde dat op 1 januari 2018 af is gelopen. WaalWeelde staat voor een mooie, veilige, natuurlijke en economisch sterke Waal. Één van de doelen van het programmaplan WaalWeelde, is het verbeteren van de beleving van de Waal. De doelstellingen van recreatie en toerisme zijn ondergebracht in het project 'Beleef de Waal'.Daarvoor hebben verschillende overheden en andere partijen de handen ineen geslagen. Met een interactieve aanpak via werk-ateliers en inspiratie-bijeenkomsten, en met ondersteuning in geld en daad, heeft het project Beleef de Waal in de afgelopen jaren veel energie losgemaakt in het gebied langs de Waaloevers. Er waren veel ideeën en wensen in het gebied, en door Beleef de Waal zijn die tot uitvoering gebracht. Zo zijn er festivals, evenementen georganiseerd en toeristische mogelijkheden gerealiseerd. De activiteiten in het kader van het project 'Beleef de Waal' zijn in december 2017 overgegaan naar de Stichting Onze Waal. De aanpak van de Veerdam, de haven en camperplaats zijn mede voortgekomen en deels gesubsidieerd uit dit project. De doelstellingen van de ontwikkelingen passen bij het project Waalweelde.

4.3 Beleid Waterschap Rivierenland

In de regio is het Waterschap Rivierenland de waterbeheerder. Het Waterbeheersprogramma 2016-2021 "Koers houden, kansen benutten" is op 22 december 2015 in werking getreden.

Een belangrijke taak van het waterschap is het peilbeheer, dat wil zeggen het beheer van de peilen van het grond- en het oppervlaktewater. Het is de taak van het waterschap deze peilen aan te passen aan de ruimtelijke hoofdfunctie van het betreffende gebied. In de gemeente Druten en de aangrenzende gemeente West Maas en Waal is dat vooral de agrarische gebruiksfunctie van de grond. Verder moeten ruimtelijke plannen minstens 'waterneutraal' zijn en waar mogelijk ook ' waterpositief'. Dat betekent dat de waterveiligheid, de waterkwaliteit en de waterkwantiteit door de plannen niet achteruit mogen gaan. Ook in die gevallen dienen de negatieve gevolgen te worden gecompenseerd. De besluitvorming over compensatie vindt gelijktijdig met de besluitvorming over het ruimtelijke plan of besluit plaats.

4.3.1 *Keur*

Naast het waterbeheerplan beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

4.3.2 *Watertoets*

In het Besluit ruimtelijke ordening is overleg met waterschappen, provincie en Rijk bij de voorbereiding van een bestemmingsplan voorgeschreven. Bij de watertoets gaat het om het meenemen van water bij ruimtelijke plannen en besluiten. Het betreft geen toets achteraf, maar juist de actieve inbreng van de waterbeheerder om tot maatwerk voor elk plan te komen. De watertoets wordt toegepast voor alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten en heeft betrekking op zowel oppervlakte- als grondwater, overstromingsgevaar, wateroverlast door neerslag of grondwater, waterkwaliteit en verdroging. Belangrijke thema's voor het Waterschap zijn:

- water neutraal inrichten: het belang van voldoende waterberging bij ruimtelijke ingrepen en het voorkomen van wateroverlast bij hevige neerslag;
- schoon inrichten: het belang van het bereiken van een goede waterkwaliteit;
- veilig inrichten: het belang van een veilige waterkering.

4.3.4 Inlaatbeleid zomerpolders tijdens hoge rivierafvoeren

Vanaf 2004 is binnen het Waterschap Rivierenland het inlaatbeleid voor zomerpolders tijdens hoge rivierafvoeren van toepassing. In het beheersgebied van het waterschap liggen gereglementeerde zomerpolders (uiterwaarden). Deze worden door zomerkaden periodiek en tot een tevoren aangegeven rivierwaterstand tegen overstromingen beschermd. Het waterschap heeft in de beleidsnotitie aangegeven in welke periode en tot welke waterstanden die bescherming kan worden geboden. Uitgangspunt bij de gereglementeerde zomerpolders is dat het rivierwater van 1 april tot 1 december maximaal wordt gekeerd.

Zodra bekend is dat bij Lobith een waterstand met wasverwachting zal optreden waarbij de desbetreffende zomerkade op haar laagste punt zal overstromen, wordt rivierwater ingelaten om schade aan de zomerkade en kunstwerken te voorkomen. Door het inlaten van voldoende water in de zomerpolder (uiterwaarden) vindt bij overstroming van de kade geen uitspoeling plaats.

Van 1 december tot 1 april worden in de meeste uiterwaarden kunstwerken in de zomerkade open gezet, zodat het waterpeil in de gereglementeerde zomerpolder direct wordt beïnvloed door waterstanden op de rivier. In de Drutensche Waarden is de maatgevende kadehoogte 9,08 m+NAP. De waterstand bij Lobith is dan +14,00 meter NAP. De drempelhoogte is tussen het Conpaxterrein en het Exclutonterrein momenteel +8,17 meter NAP. Bij de inlaat/uitlaat ter plaatse van het gemaal bij de dijk in Boven Leeuwen is de drempelhoogte +5,33 meter NAP.

4.4 Regionaal beleid

De gemeente Druten is sinds enkele jaren lid van de Regio Arnhem – Nijmegen. Tot 1-1-2017 maakte de gemeente echter deel uit van de Regio Rivierenland. Het beleid met betrekking tot bedrijfsterreinen van de regio Rivierenland was vastgelegd in het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB). De regio Rivierenland en de provincie Gelderland hebben indertijd het kader van het EPO (Economische Programmerings- en Ontwikkelingsdocument) en het RPB afspraken gemaakt over de ruimtelijke vertaling van een aantal economische ontwikkelingen. Voor het bedrijventerrein in de Drutensche waarden waren vooral de vraagstukken met betrekking tot de regionale opvang van bedrijven met een hogere milieucategorie (HMC locaties) en de vraag naar watergebonden locaties van belang. De Programmaraad Welvarend Rivierenland heeft in 2012 deze locatie in de Drutensche Waarden aangewezen als opvanglocatie voor watergebonden bedrijvigheid. Daarnaast heeft de Programmaraad op die datum ingestemd met de beoogde uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein Drutensche Waarden.

Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben per brief d.d. 13 februari 2013 aangegeven in te stemmen met de door de regio Rivierenland gemaakte keuzes in de oplegnotitie ‘Locatiekeuzes voor HMC-bedrijven en watergebonden bedrijvigheid in Rivierenland in relatie tot het Masterplan logistieke hotspot’. Deze nadere uitwerking van het RPB wordt op provinciaal niveau vastgesteld als onderdeel van het afsprakenkader tussen provincie en regio. De aanwijzing van de locatie Drutensche Waarden als opvanglocatie voor watergebonden bedrijvigheid en de toekomstige uitbreiding van het terrein zijn daardoor ook verankerd in het provinciaal beleid.

Afspraken die de gemeente voorheen heeft gemaakt via de Regio Rivierenland zijn in 2017 en 2018 vertaald in afspraken met de Regio Arnhem – Nijmegen.

4.4.1 *Regionaal Programma Werklocaties*

De regio Arnhem-Nijmegen heeft in oktober 2017 een Regionaal Programma Werklocaties opgesteld. In dit programma is in paragraaf 1.4 aangegeven dat uitbreiding van bestaande bedrijven, inclusief watergebonden bedrijven, passend is indien aantoonbaar dat verplaatsing niet realistisch is en hier tegen geen ruimtelijke planologisch bezwaren zijn. Excluton is samen met een aantal andere project als voorbeeld genoemd. Het bedrijventerrein in de Drutensche Waarden is dan ook niet meegenomen in de vraag-aanbodconfrontatie en in het overzicht met te realiseren plannen. Daarbij is tevens van belang op te merken dat er momenteel geen aanbod van waterverbonden terreinen in de regio aanwezig is.

4.4.2 *Locatiekeuzes voor HMC-bedrijven en watergebonden bedrijvigheid*

In voorliggend bestemmingsplan zijn de gronden met de bestemming 'Bedrijventerrein' specifiek bestemd voor watergebonden bedrijvigheid in de hogere milieucategorieën (categorie 3.1 tot en met 5.2). Het bestemmingsplan is in overeenstemming met het regionaal (en provinciaal) beleid voor onderhavig bedrijventerrein.

4.5 Gemeentelijk beleid

4.5.1 *Vigerende bestemmingsplannen*

Voor een gedeelte van de bedrijfspercelen en uiterwaarden in het plangebied vigeert het bestemmingsplan ‘Ruimte voor de rivier’. Dit bestemmingsplan is op 11 december 2003 vastgesteld door de gemeenteraad van Druten en op 13 juli 2004 gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland. Het plangebied heeft hierin de bestemming ‘Bedrijven' met de aanduiding ‘betonfabriek’ en ‘productie en handel in verpakkingen’ alsmede de bestemming ‘Uiterwaarden’. Tevens is een zone ‘Zone als bedoeld in artikel 41 Wet geluidhinder’ opgenomen.

Het Deelensterrein is, net als het grootste gedeelte van de uiterwaarden, opgenomen in het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ en heeft hierin de bestemming ‘Agrarisch gebied met bebouwing (bouwperceel)’. Dit als gevolg van onthouding goedkeuring door Gedeputeerde Staten aan de bedrijfsbestemming van het betreffende perceel in het bestemmingsplan ‘Ruimte voor de rivier’, waardoor het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ voor het betreffende plandeel weer is gaan gelden.

Vanwege het onthouden van goedkeuring aan een gedeelte van het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ vigeert voor een klein deel van de uiterwaarden het bestemmingsplan ‘Gemeente Druten, herziening 1965’. De betreffende gronden hebben de bestemming ‘Steenfabrieken’.

4.5.2 *Structuurvisie Druten*

De gemeenteraad heeft op 16 februari 2012 de Structuurvisie Druten vastgesteld. De structuurvisie is een strategisch beleidsdocument waarin de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid voor de komende 10 jaar zijn beschreven en het kostenverhaal is vormgegeven. De structuurvisie bevat geen nieuw beleid, maar vormt een weergave van de hoofdlijnen van het bestaande, vastgestelde gemeentelijke beleid. In de structuurvisie is de uitbreiding van het bedrijventerrein in de uiterwaarden van de Waal ten behoeve van watergebonden bedrijvigheid voorzien. Ook de natuurontwikkeling in de uiterwaarden en rivierverruiming zijn opgenomen. Insteek is om de recreatieve aantrekkingskracht gebaseerd op natuur, landschap en water te vergroten en daarnaast de recreatieve aantrekkelijkheid te verbreden, zodat ook andere typen recreanten aangetrokken worden en het recreatieseizoen verlengd

kan worden. Hierdoor worden de inkomsten uit de recreatiesector vergroot, wordt bijgedragen aan de werkgelegenheid en aan het behoud van het voorzieningenniveau in de kernen. De gemeente wil meer recreanten aantrekken, wat positieve economische effecten tot gevolg heeft. Hierbij kan gedacht worden aan het verder ontwikkelen van plattelandstoerisme, het stimuleren van routegebonden recreatie, ontwikkelen van struinroutes o.a. in de Afferdensche en Deestsche Waarden, het stimuleren van dag- en verblijfsrecreatie, stimuleren van cultuurtoerisme en het optimaliseren van toeristische mogelijkheden in het gebied Veerdam en omgeving.

4.5.3 Waterplan Druten

Het Waterplan Druten is opgesteld door de gemeente Druten en het waterschap Rivierenland (februari 2007). Het doel van dit plan is het vormen van beleid rondom het thema water, dat gezamenlijk gedragen wordt en bruikbaar is. In de gemeente Druten is het belangrijk dat het water bij de betrokkenen 'tussen de oren' komt. Water moet leven in de gemeente: Samen leven, samen doen, samen delen. In het waterplan is een aantal knelpunten/aandachtspunten benoemd binnen het watersysteem van Druten. Zo is er sprake van kwelwater bij hoge rivierstanden. Dit heeft hoge grondwaterstanden tot gevolg, waardoor er wateroverlast kan ontstaan.

Binnen het stedelijk gebied is een tekort aan berging voor water bij hevige regenval. Dit wordt vooral veroorzaakt door de afwezigheid van oppervlaktewater binnen deze gebieden. Het laatste punt is de verbetering van de waterkwaliteit. Probleem hierbij zijn de gemengde rioleringsstelsels.

De visie die in het Waterplan wordt beschreven, geeft de gewenste situatie weer over 20 tot 30 jaar. Vanuit vier invalshoeken is gekeken naar de gewenste situatie.

- Invalshoek 1: hier is de visie gericht op grondwater in en rond de gemeente Druten. De gemeente Druten en het Waterschap zijn verplicht om wateroverlast in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen door het nemen van lokale maatregelen.
- Invalshoek 2: in deze invalshoek komt het watersysteem aan de orde. Hiermee wordt het grondwatersysteem en het oppervlaktewatersysteem in stedelijk en landelijk gebied bedoeld. In deze invalshoek streeft de visie naar een optimalisatie van de watersystemen waarbij zowel kwantiteit als kwaliteit op peil zijn. Het water kent een goede chemische en ecologische kwaliteit en er wordt voldaan aan de Europese Kaderrichtlijn Water.
- Invalshoek 3: hier wordt water bezien in relatie tot haar omgeving. In de gemeente Druten is water een belangrijk onderdeel binnen het landschap. In de gemeente Druten staat inpassen van waterstructuren centraal bij ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening.
- Invalshoek 4: deze invalshoek richt zich op de beleving van water en de communicatie over water. Door communicatie en overleg kan er bij problemen toegewerkt worden naar gedragen, structurele en duurzame oplossingen met betrekking tot water.

Naast de maatregelen uit het waterplan worden in de toekomst nieuwe initiatieven of plannen verwacht. Het is van belang om deze te kunnen toetsen aan de hand van een aantal principes. Met deze principes geven gemeente en waterschap sturing aan de ontwikkeling van de visie: water vanuit de grond bezien, het watersysteem op orde, water en haar omgeving en beleving van water. De principes voor de sturing van watergerelateerde ontwikkelingen worden beschreven aan de hand van de volgende thema's:

- wateroverlast en watertekort;
- ruimtelijke ontwikkeling;
- schoon water en waterketen;
- waardering;
- communicatie.

4.5.4 Rivierkundige ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden

In de inleiding is al het nodige beschreven over de Rivierkundige ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden (figuur 1.4). Dit rapport is dan ook opgenomen als bijlage 8 bij dit bestemmingsplan. De maatregelen die beschreven zijn in dit bestemmingsplan komen voort uit deze ontwikkelingsvisie. De verbeelding en de regels formaliseren een deel van de in de ontwikkelingsvisie beschreven korte termijn visie.

Status Rivierkundige ontwikkelingsvisie
De ontwikkelingsvisie is door de gemeente Druten opgesteld als document voor de rivierkundige toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen in de Drutensche Waarden. Voor Rijkswaterstaat is de ontwikkelingsvisie van belang om vergunningsaanvragen in het kader van de Waterwet te kunnen toetsen. De ontwikkelingsvisie dient mede als beleidsmatige onderlegger voor de rekenregel. De omvang van de vereiste rivierkundige compensatie maatregelen kan hierdoor vooraf worden bepaald.

De afgelopen jaren zijn door uFlow en Royal HaskoningDHV diverse deelmaatregelen onderzocht. Dit onderzoek maakt inzichtelijk welke rivierkundige mogelijkheden er zijn om zowel voor de korte als de lange termijn te voldoen aan de wateropgave. Daarnaast zijn, op basis van de rekenregel 'Per saldo meer rivierruimte', vervolgens berekeningen van de benodigde rivierruimte in de Drutensche Waarden gemaakt. Voorwaarde voor toepassing van de rekenregel is, dat de uitgangspunten waarmee bij de rekenregel is gerekend, beleidsmatig adequaat vastgelegd worden in een gebiedsvisie. Deze ontwikkelingsvisie dient daarom mede ter onderbouwing van de toepassing van de rekenregel.

Korte termijn perspectief Rivierkundige ontwikkelingsvisie en het bestemmingsplan
Uit de Beleidsregels grote rivieren (Bgr) en artikel 2.4.5 van het Barro volgt dat projecten alleen uitgevoerd kunnen worden indien er per saldo meer ruimte voor de rivieren gerealiseerd kan worden. Hierbij dienen tevens de algemene regels uit artikel 7 van de Bgr en artikel 2.4.3 van het Barro in acht genomen te worden. Deze schrijven voor dat onder andere de financiering en de tijdige realisatie worden vastgelegd en dat de maatregelen vast worden gelegd in een bestemmingsplan. De korte termijn variant voor de rivierkundige ontwikkelingsvisie is een onderdeel van het, door de gemeenteraad van Druten vast te stellen bestemmingsplan voor de Drutensche Waarden. Parallel aan de bestemmingsplanprocedure worden de benodigde vergunningen aangevraagd. Na vergunningverlening kan gestart worden met de uitvoering.

Inbreng in Waalweelde, actualisatie Voorkeursstrategie en Deltaprogramma
De rivierkundige ontwikkelingsvisie voor de Drutensche Waarden dient mede als gemeentelijke inbreng in het overkoepelende, door de provincie getrokken, project Waalweelde.

5 RELATIE INRICHTINGSPLAN, BGR EN REKENREGEL

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de verantwoording van de toepassing van de rekenregel "Per saldo meer rivierruimte". De rekenregel is een relatief nieuw instrument waarmee Rijkswaterstaat de extra rivierruimte bepaald die wettelijk nodig is als niet riviergebonden functies in de uiterwaarden qua bestemming meer ruimte krijgen.

Deze algemene rekenregel kan worden gezien als een richtlijn waarlangs ruimtevragende maatregelen kunnen worden vertaald in een verruimingseis. In detail kan hiervoor worden verwezen naar de bijlage 1 "Rapport rivierkundige effecten Excluton". Dit rapport is tussen januari 2017 en februari 2019 opgesteld door Uflow en Acima. Het rapport is besproken met - en gecontroleerd door Rijkswaterstaat en het Waterschap Rivierenland.

5.1.1 Belangrijke rivierkundige aspecten

Er zijn drie rivierkundige aspecten van belang bij het planologisch mogelijk maken van nieuwe, niet riviergebonden activiteiten in het rivierbed. Allereerst mogen deze nieuwe activiteiten geen opstuwend effect hebben.

Ten tweede dient zekerheid te worden gegeven dat de wettelijk vereiste extra rivierruimte tijdig gerealiseerd wordt. Deze extra ruimte wordt berekend met de Rekenregel.

Ten derde mag de toekomstig benodigde verruiming van de rivier niet belemmerd worden door de uitbreiding en/of functiewijziging. Dat geldt ook voor de extra compensatie maatregel die voor de korte termijn wordt uitgevoerd.

5.1.2 Rivierkundige doelen lange termijn

De theoretische toekomstige taakstellende opgave (Rekenregel) voor dit deel van de uiterwaard is door Rijkswaterstaat gebaseerd op een adaptieve ingreep met een berekende waterstandsdaling van 6,1 cm. Dit is beschreven in Voorkeursstrategie Waal en Merwedes uit 2014. In het kader van de actualisatie van dit beleid is het denkbaar dat de taakstelling verruimd kan worden.

5.2 Regie op ruimte in het rivierbed

In de notitie "Regie op ruimte in het winterbed"heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu uitgelegd hoe omgegaan moet worden met niet-riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend bed zonder een groot openbaar belang (artikel 6d uit de Beleidslijn grote rivieren).

Artikel 6d stelt als voorwaarde dat een niet-riviergebonden activiteit is toegestaan als deze per saldo meer ruimte voor de rivier realiseert. Daarom heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu een 'rekenregel' ontwikkeld. Met deze rekenregel wordt de waterstanddaling die een niet- riviergebonden activiteit moet realiseren transparant gemaakt. De rekenregel legt hiervoor een relatie tussen de ruimte die de activiteit inneemt, de vrije ruimte die ter plaatse nog aanwezig is en de voor de lange termijn te realiseren waterstandsdaling. Vervolgens kan een verruimende maatregel worden ontworpen die deze waterstandsdaling duurzaam realiseert.

5.2.1: Gebiedsvisie

Voorwaarde voor toepassing van de rekenregel is, dat de uitgangspunten waarmee bij de rekenregel is gerekend, beleidsmatig adequaat vastgelegd worden in een gebiedsvisie. In een gebiedsvisie of gebiedsplan worden gewenste ruimtelijke ontwikkelingen, conform de voorwaarden van de Beleidsregels grote rivieren, samengebracht met de opgave vanuit waterveiligheid in een bepaald riviertraject. Het doel hiervan is het ontwikkelen van een realistisch beeld van wat kan en mag binnen een gebied. Daarmee wordt voor alle partijen, zowel de betrokken overheden als private initiatiefnemers, duidelijkheid geboden over de toestemmingen en besluiten die noodzakelijk zijn en kan in een vroegtijdig stadium een inschatting worden gemaakt of initiatieven al dan niet mogelijk zijn.

De Rivierkundige Ontwikkelingsvisie van de gemeente Druten dient daarom mede ter onderbouwing van de toepassing van de rekenregel. Het college van burgemeester en wethouders van Druten heeft begin 2018 ingestemd met de Rivierkundige ontwikkelingsvisie. Deze zal na verwerking van opmerkingen van andere overheden en instanties vastgesteld worden.

5.2.2: Zekerheidstelling financiering en tijdige realisatie

Om in aanmerking te komen voor een vergunning, wordt onder meer de voorwaarde gesteld dat de financiering en tijdige realisatie van deze verruimende maatregel gegarandeerd is. Hieraan wordt voldaan als de maatregel vooraf of gelijktijdig met de ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd. Omdat de verruimende maatregel bijdraagt aan de lange termijn doelstelling voor waterveiligheid, is het ook mogelijk de verruimende maatregel later te realiseren. In zo'n geval moet de initiatiefnemer, voor het verkrijgen van een watervergunning, garanties bieden over de financiering en de tijdige realisatie van de verruimende maatregel. Tijdelijke of permanente negatieve effecten op de waterstand moeten wel direct worden gecompenseerd. Wat betreft de locatie van de compenserende en/of verruimende maatregel geldt dat deze de veiligheid op de locatie (of in de nabijheid van) van het initiatief moet borgen, respectievelijk vergroten.

5.3 De rekenregel en de relatie met mogelijke riviercompensatie

De analyse met de rekenregel is een eerste stap in de rivierkundige doorrekening van het voornemen. De tweede stap is de gedetailleerde doorrekening van de effecten in het rivierkundig model van Rijkswaterstaat.

De initiatiefnemer heeft in overleg met Rijkswaterstaat door rivierkundige adviseurs Uflow en Acima laten berekenen hoeveel riviercompensatie maximaal mogelijk is én wettelijk vereist is om de nodige uitbreiding te kunnen realiseren. Binnen het door Rijkswaterstaat opgestelde rivierkundige model zijn verschillende deelvarianten en combinaties van maatregelen onderzocht. Per deelmaatregel is vervolgens de precieze waterstandswinst doorgerekend. Na bepaling van de precieze rivierkundige effecten van het initiatief hebben nadere controles van de berekeningen en de rapportages plaatsgevonden door Rijkswaterstaat. Hierbij ie gebruik gemaakt van het rivierkundige beoordelingskader 4.0.

5.3.1 Resultaten Rekenregel in relatie tot de doorrekening rivierkundig model

Uflow en Acima hebben berekend wat bij verschillende ruimtelijke scenario's volgens de rekenregel nodig is aan extra ruimte voor de rivier. Om een planologische vergroting van de bedrijfsactiviteiten van Excluton van 7,5 hectare op korte termijn mogelijk te maken is 7,3 mm ruimte nodig. De ingreep zelf heeft een effect van 1,9 mm. Volgens de rekenregel is de extra benodigde ruimte 5,4 mm.

De ontwikkelingen bij Rodruza (aanname 2,5 hectare) en de Veerdam (aanname 0,5 hectare) vergen bij elkaar 2,2 mm. Deze ontwikkelingen leveren fysiek geen rivierkundige opstuwing op, maar door de bestemmingswijziging is vanwege de rekenregel is respectievelijk 1,8 en 0,4 mm compensatie nodig.

Voor de drie projecten is volgens de Rrekenregel in totaal 9,5 mm nodig. De voorgenomen inrichtingsmaatregel heeft echter een waterstandsdalend effect van -11,7 mm in de as van de rivier. Feitelijk levert de voorgenomen maatregel 2,2 mm overcompensatie.

5.3.2 Mogelijkheden rivierkundige maatregelen korte termijn

Het blijkt dat door het gedeeltelijk verleggen van de zomerdijk en tegelijkertijd het ontgraven van een klein deel van de uiterwaard voldoende ruimte gemaakt kan worden. Om de uitbreiding voor de korte termijn te compenseren dient de zomerkade over een lengte van circa 700 meter verlegd te worden en dient over een areaal van circa 4,8 hectare in de uiterwaard het maaiveld verlaagd te worden.

5.3.3 Mogelijkheden rivierkundige maatregelen lange termijn

Uit de berekening blijkt dat door het aanleggen van alleen een "hoogwatergeul" in de Drutensche Waarden ongeveer 6 cm waterstandsdaling bereikt kan worden. Het blijkt ook dat door combinaties van maatregelen relatief eenvoudig veel meer waterstandsdaling te realiseren is. Door verlaging of verwijdering van de zomerkade in combinatie met uiterwaardvergraving en stroomlijning van bedrijventerreinen rond Excluton is bijvoorbeeld tussen de 10 en 15 cm waterstandsverlaging te behalen. Aanvullende verlaging is te halen door aanpassing van de aansluiting op de Afferdensche en Deestsche waarden, eventuele verplaatsing van de haven, het doorstroombaar maken van het Rodruzaterrein en optimalisering van de aansluiting op het project Waaier van geulen. Maximaal lijkt 25 cm waterstandsverlaging haalbaar.

5.4 Samenvatting verantwoording in relatie tot Beleidslijn grote rivieren

Rekenregel en de relatie tussen de korte termijn doelen, maatregel en planlocatie
Gezien de rivierkundige mogelijkheden om de uiterwaard her in te richten is de gewenste uitbreiding van het bedrijventerrein niet strijdig met het Deltaprogramma en het Barro. Het plan voldoet aan de Rekenregel. Uit rivierkundige berekeningen en de toets door Rijkswaterstaat blijkt dat het plan Drutensche Waarden op korte termijn voldoende extra rivierruimte gaat geven. Duidelijk is dat de activiteit en compensatie maatregel een relatie met elkaar hebben. Daardoor is de lange termijn opgave in verhouding tot het initiatief te bepalen.

Geen belemmering lange termijn maatregelen
Het initiatief belemmert ook op lange termijn de vergroting van de afvoercapaciteit niet. Volgens de Voorkeursstrategie Waal en Merwedes uit 2014 is voor een eventuele adaptieve maatregel op lange termijn een verlaging nodig van 61 mm. Door aanleg van een zandwinplas, een nevengeul, het verleggen van zomerkaden, het vergraven van wegen en passend beheer kan het project in de Drutensche Waarden voldoen aan de rivierkundige doelen uit de Voorkeursstrategie Waal en Merwedes. In het kader van de actualisatie van dit beleid is het denkbaar dat de taakstelling verruimd kan worden. Hiervoor is echter eveneens voldoende extra ruimte beschikbaar in de Drutensche Waarden.

Bovendien is bij de afweging betrokken dat er geen sprake is van een zogenaamde spijtmaatregel. Dit wil zeggen dat de maatregel nu wel meer ruimte oplevert, maar voor de lange termijn een meer gewenste maatregel zou kunnen blokkeren. Bij dit bestemmingsplan is geen sprake van een dergelijke situatie. De nu voorgenomen plannen zijn niet als spijtmaatregel te beschouwen.

Garanties uitvoering, tijdige realisatie en beheer.
De initiatiefnemer verschaft aan de gemeente en Rijkswaterstaat harde garanties over de wijze van uitvoering, de termijn en het beheer van de rivierverruimende maatregelen. Hiervoor zijn zowel in de regels als in de exploitatieovereenkomst kwalitatieve verplichtingen opgenomen. De kosten worden gedragen door de initiatiefnemer.

Er is sprake is een zodanige situering en uitvoering van de activiteit, dat de waterstandsverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is.
De vergroting van het bedrijventerrein vindt vooral plaats op reeds hoger gelegen delen van de uiterwaard. Deze delen zijn ook vrijwel hoogwatervrij ontsloten. Bij maatgevend hoogwater overstromen deze hoger gelegen delen en de toegangswegen niet. Er ontstaat bovendien voldoende extra rivierverruiming door verlegging van de zomerkade en verlaging van een deel van het gebied tussen Excluton en Rodruza. Het plan heeft qua veranderingen in de waterverdeling tussen uiterwaard en hoofdgeul geen onaanvaardbaar nadelige gevolgen voor de veiligheid bij de dijk en de scheepvaart (dwarstromen en morfologie). Dit is eveneens gecontroleerd door Rijkswaterstaat en het waterschap Rivierenland.

6 MILIEUHYGIËNISCHE ASPECTEN

6.1 Algemeen

In de eerdere versie van het bestemmingsplan waaraan in 2014 goedkeuring is onthouden, was voorzien in een uitbreiding van de bedrijfsbestemming met 2,1 hectare. In dit vernieuwde bestemmingsplan wordt uitgegaan van een uitbreiding van 7,5 hectare totaal. Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan zijn de gebruiksmogelijkheden van de gronden wel verruimd, zodat hier niet slechts een betonwarenfabriek, maar ook (andere) watergebonden bedrijven kunnen worden gevestigd. Voor het Deelensterrein geldt overeenkomstig het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' een agrarische bestemming. In dit bestemmingsplan is de bestemming 'Bedrijventerrein' voor dit terrein opgenomen.

6.2 M.e.r.-beoordeling

Voorliggend bestemmingsplan maakt ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen een vergroting van het bedrijventerrein met circa 6,85 hectare mogelijk. Daarnaast is de ontsluitingsweg opgenomen in de bestemming 'Bedrijventerrein' en voorziet het bestemmingsplan in een verruiming van de 50 dB(A)-contour rond het gezoneerde bedrijventerrein. Het gaat om circa 5,7 hectare bij het Deelensterrein, 0,9 hectare in het gebied tussen Excluton en Conpax, 0,25 ha aan grenscorrecties en 0,65 hectare aan wegen. De wegen zijn planologisch deels onder het overgangsrecht gebracht. De bedrijfsbestemming voor het Exclutonterrein (circa 18 hectare) en het Conpaxterrein (circa 5,2 hectare) komt vrijwel overeen met het vigerende bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier'.

Omdat ook de bestaande bedrijven en ontsluitingsweg in de bedrijfsbestemming is opgenomen, bedraagt de totale oppervlakte van de bestemming 'Bedrijventerrein' in voorliggend bestemmingsplan circa 31 hectare. In het vigerende bestemmingsplan ‘Ruimte voor de rivier’ is voor het Exclutonterrein een bedrijfsbestemming (‘Bedrijven - Betonfabriek’) van circa 18 hectare opgenomen. Voor het Conpaxterrein is een bedrijfsbestemming (deels ‘Bedrijven - Produktie en handel in verpakkingen’ en deels ‘Bedrijven - Betonfabriek’) van circa 5,2 hectare opgenomen. Omdat Gedeputeerde Staten goedkeuring hebben onthouden aan de bedrijfsbestemming die voor het Deelensterrein was opgenomen, geldt voor dit deel van het plangebied het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ met een agrarisch bouwvlak. De feitelijk aanwezige ontsluitingsweg is in het vigerende bestemmingsplan bestemd als 'Uiterwaarden'.

De bestemming 'Bedrijventerrein' die in voorliggend bestemmingsplan is opgenomen, is circa 7,5 hectare groter dan de bedrijfsbestemming in het vigerende bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier'. De oppervlakte van de nieuwe bedrijfsbestemming komt overeen met de oppervlakte van de gronden die in de feitelijke situatie ook als bedrijventerrein in gebruik zijn en/of daar ruimtelijk sterk mee verbonden waren. In juridisch-planologische zin is derhalve sprake van een uitbreiding van de bedrijfsbestemming, maar ten opzichte van de huidige (feitelijke) situatie zijn de gevolgen van de uitbreiding beperkter. De beoogde uitbreidingen zijn met name bij het Deelensterrein grotendeels al verhard en waren tot enkele jaren gelden als bedrijventerrein in gebruik.

Besluit milieueffectrapportage
In bijlage C van het Besluit milieueffectrapportage zijn de activiteiten, plannen en besluiten opgenomen ten aanzien waarvan het maken van een milieueffectrapport (MER) verplicht is. In bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage zijn de activiteiten, plannen en besluiten opgenomen waarvoor een m.e.r.-beoordeling verplicht is.

In bijlage D is opgenomen dat de aanleg, wijziging of uitbreiding van een industrieterrein met een oppervlakte van meer dan 75 hectare m.e.r-beoordelingsplichtig is (categorie 11.2). Deze drempel wordt in onderhavig bestemmingsplan niet overschreden.

Daarnaast is het van belang of voorliggend bestemmingsplan kaderstellend is voor de vestiging van bedrijven waarvoor in een later stadium (ten tijde van het verlenen van de omgevingsvergunning voor de activiteit milieu) een MER of m.e.r-beoordeling verplicht is. Indien daarvan sprake zou zijn, zou het bestemmingsplan op grond van het Besluit m.e.r. plan-m.e.r.plichtig zijn. In dit geval is de vestiging van m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige bedrijven in het plangebied niet mogelijk. De Staat van Bedrijfsactiviteiten is namelijk gefilterd, waarbij alle mogelijk m.e.r.(beoordelings)plichtige bedrijfsactiviteiten zijn weggelaten. Er is geen sprake van een verplichte m.e.r.-beoordeling of een m.e.r.- plicht voor onderhavig bestemmingsplan.

vormvrije m.e.r.-beoordeling'
Vanaf 1 april 2011 geldt voor activiteiten die genoemd worden in bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage maar waarvan de drempelwaarde niet wordt overschreden de verplichting om na te gaan of tóch een m.e.r.-beoordeling moet worden uitgevoerd. Als niet kan worden uitgesloten dat een activiteit belangrijke nadelige gevolgen heeft voor het milieu, dient ingevolge het Besluit m.e.r. een m.e.r.-beoordeling plaats te vinden, ook in het geval de drempelwaarde niet wordt overschreden. Er moet derhalve voor elke aanleg, wijziging of uitbreiding van een industrieterrein (zijnde een activiteit benoemd in bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage) worden gemotiveerd of een m.e.r.-beoordeling nodig is. Deze motivering moet zijn gebaseerd op een toets die qua inhoud aansluit bij de verplichte m.e.r.-beoordeling. Voor deze toets gelden echter geen vormvereisten; daarom wordt de term 'vormvrije m.e.r.-beoordeling' gehanteerd. In onderhavig geval is in het kader van de haalbaarheid van het initiatief onderzoek gedaan naar alle relevante milieuaspecten (zie hoofdstuk 5 en paragraaf 6.3 tot en met 6.10). Uit de aanmeldnotitie blijkt dat de uitbreiding van het bedrijventerrein milieuhygiënisch inpasbaar is en dat kan worden voldaan aan alle wettelijke normen. Er is geen sprake van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu.

Wet Natuurbescherming
Naast het Besluit milieueffectrapportage is de ligging van het plangebied in de uiterwaarden van de Waal relevant, aangezien de uiterwaarden zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Overeenkomstig het gestelde in artikel 7.2a van de Wet milieubeheer dient een milieueffectrapport te worden gemaakt voor een activiteit, indien voor deze activiteit een 'passende beoordeling' conform artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.
Uit de in de bijlage 6 opgenomen voortoets en de aerius berekening is gebleken dat door de vaststelling van voorliggend bestemmingsplan geen sprake is van significante effecten op de beschermde natuurwaarden in het Natura-2000 gebied. In (de directe omgeving van) het plangebied bevinden zich geen habitattypen waarop stikstofuitstoot van negatieve invloed kan zijn. Bedrijven die vanwege hun stikstofuitstoot gevolgen kunnen hebben voor de stikstofdepositie in verder weg gelegen Natura 2000-gebieden, zijn niet opgenomen op de Staat van Bedrijfsactiviteiten, zodat vestiging van dergelijke bedrijven niet mogelijk is in het plangebied. Omdat geen sprake is van significante effecten op een Natura 2000-gebied is het uitvoeren van een 'passende beoordeling' niet noodzakelijk. Ook op grond van de Natuurbeschermingswet is derhalve geen sprake van een verplichting om een m.e.r. uit te voeren.

6.3 Bodem

Met het oog op een goede ruimtelijke ordening dient de bodemkwaliteit ter plaatse te worden onderzocht. Bij functiewijzigingen dient te worden bezien of de bodemkwaliteit voldoende is voor de betreffende functiewijziging. In de Wet bodembescherming is bepaald dat, indien de desbetreffende bodemkwaliteit niet voldoet aan de norm voor de beoogde functie, de grond zodanig dient te worden gesaneerd dat zij kan worden gebruikt ten behoeve van de desbetreffende functie (functiegericht saneren).

Bij de beoordeling van ruimtelijke plannen moet ten minste het eerste deel van het verkennend bodemonderzoek, het historisch onderzoek, worden verricht.

Indien uit het historisch onderzoek blijkt dat op de betreffende locatie sprake is geweest van activiteiten met een verhoogd risico op verontreiniging dan dient een verkennend bodemonderzoek te worden verricht.

Het plangebied waarop de bestemmingsplanherziening van toepassing is, betreft grotendeels een bestaand en in gebruik zijnd bedrijventerrein met bijbehorende ontsluitingswegen. Dit bestemmingsplan regelt in hoofdlijnen de volgende zaken ten opzichte van de geldende bestemmingsplannen:

- op het bedrijventerrein kunnen watergebonden bedrijven gevestigd worden, voor zover deze op de bij het bestemmingsplan gevoegde bedrijvenlijst staan vermeld;
- het als agrarisch bestemde perceel aan de Waalbandijk 173 (het Deelensterrein) krijgt een bedrijfsbestemming;

Waalbandijk 155 (Exclutonterrein)
Op het terrein Waalbandijk 155 is in 1993 door Haskoning een bodemonderzoek uitgevoerd in het kader van het vaststellen van de algemene milieuhygiënische kwaliteit van de bodem[2]. Van de deellocaties waar mogelijk bodemverontreinigde activiteiten hebben plaatsgevonden, is de kwaliteit vastgelegd. Daaruit is gebleken dat ter plaatse van enkele locaties een sterk verhoogd gehalte met minerale olie is aangetroffen.

In 1996 is ten behoeve van de nieuwbouw van de fabriekshal bodemonderzoek[3] uitgevoerd. Dit bodemonderzoek is onder andere verricht op de nagenoeg alle locaties waar in 1993 verontreinigingen zijn aangetroffen. In 1996 zijn er geen verhoogde gehaltes aangetroffen en is de fabriekshal gebouwd. Mogelijk is een gedeelte van de verontreiniging overbouwd. Er blijven nog enkele locaties over waar bovengrondse tanks hebben gestaan. Op basis van veldwaarnemingen is ingeschat dat de verontreiniging in diepte en voor wat betreft het horizontale vlak beperkt van omvang is. Hoewel deze verontreinigingen nog verder in kaart moeten worden gebracht mag, op basis van de beschrijving van de situatie en overige veldwaarnemingen aangenomen worden, dat een eventueel hieruit voortvloeiende sanering beperkt van omvang zal zijn. Nader onderzoek en eventuele sanering van de deellocaties staan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

2 Nul-onderzoek voor de locatie Waalbandijk 155 te Druten, Haskoning, 7351.A1295.A0/R002/EDV/DA, september 1993
3 Verkennend bodemonderzoek locatie Waalbandijk 155 te Druten, Haskoning, 6990.E1415.A0/R001/CHE/SVR, augustus 1996

In de loop der jaren zijn diverse onderzoeken uitgevoerd, onder meer in het kader van een aantal bouwactiviteiten[4,5]. Geconcludeerd mag worden dat het terrein heterogeen verontreinigd is, maar dat de bodemkwaliteit het gebruik als bedrijventerrein niet belemmert. Op het bedrijventerrein zijn geen gevoelige bestemmingen aanwezig en deze worden ook niet mogelijk gemaakt met deze planherziening. Extra zorg ten aanzien van de bodemkwaliteit is derhalve niet nodig.

Waalbandijk 165 (Conpaxterrein)
Uit onderzoek van 1996[6] blijkt dat de grond eveneens heterogeen is verontreinigd. Het betreft lichte verontreinigingen met zware metalen en PAK's als gevolg van puin- en kooldeeltjes in de bodem. Op het terrein zijn geen gevoelige bestemmingen aanwezig en deze worden ook niet mogelijk gemaakt met deze planherziening.

Waalbandijk 173 (Deelensterrein)
Op dit perceel wordt de agrarische bestemming gewijzigd in de bestemming 'Bedrijventerrein'. In 2001 is door Haskoning een nulsituatieonderzoek uitgevoerd[7]. Uit dit onderzoek is gebleken dat de bovengrond licht is verontreinigd met olie. Op het terrein zijn geen gevoelige bestemmingen aanwezig en deze worden ook niet mogelijk gemaakt met deze planherziening. Extra zorg ten aanzien van de bodemkwaliteit is derhalve niet nodig.

Riviercompensatie en natuurontwikkeling
Het gebied waar de ontgronding voorzien is in 2003 (rapportnummer 9M3306.A0/R001/SRS/SVE) en 2005 door Royal Haskoning onderzocht (rapportnummer 9p2732.A), juni 2005). Indertijd was de conclusie dat de bovengrond uit een wisselende dikte klei bestond die over het algemeen als klasse 3 werd beoordeeld. De monsters zand en klei uit de door onder gelegen grond werden als klasse 0 tot 2 beoordeeld.

In 2016 is de locatie opnieuw onderzocht door NIPA (rapportnummer 14872-7). Uit de resultaten van het verkennend waterbodemonderzoek, blijkt dat de bovengrond van het onderzoeksgebied aangemerkt kan worden als klasse B materiaal. De onderliggende kleilaag tot 1,0 à 1,2 meter min maaiveld is eveneens als klasse B materiaal geclassificeerd. De te ontgraven grondlagen (tussenlagen van zand en veen en de diepere kleilagen) voldoen aan de AW2000 waarden. De nieuwe waterbodem voldoet over het algemeen aan de achtergrondwaarde. De kleiwinning vormt binnen het Toetsingskader waterkwaliteit geen belemmeringen voor een gezond functioneren van het watersysteem. De kleiwinning heeft een positief effect op de bodemkwaliteit van de uiterwaarden. De nieuwe waterbodem (zand) voldoet over het algemeen aan de Achtergrondwaarde (plaatselijk aan klasse A) terwijl de huidige toplaag klasse B materiaal betreft. Omdat de kwaliteit van de nieuwe waterbodem beter is dan de huidige waterbodem, is toetsing op stofniveau niet noodzakelijk. Door het verminderen van de milieuvreemde stoffen heeft de ingreep een positief effect op de fysisch chemische kwaliteit van het watersysteem. Het vrijkomende materiaal dat niet gebruikt kan worden voor civiele doeleinden, betonproductie en/of de keramische industrie zal in geval het schoon genoeg is gebruikt worden voor de te verleggen zomerkade en oeverflauwing. Mocht er materiaal resteren dat hiervoor niet geschikt is, dan zal het gebruikt worden bij het bedrijventerrein of afgevoerd worden naar de Kaliwaal.

4 Verkennend bodemonderzoek locatie Waalbandijk 155 te Druten, Haskoning, 7351.A1295.A0/R001/EDV/MSY, september 1993
5 Verkennend bodemonderzoek ten behoeve van nieuwbouw fabriekshal locatie Waalbandijk 155 te Druten, Haskoning, 6990.E1441.A0/R001/TVDH/IP, augustus 1996
6 Verkennend bodemonderzoek op Niverka-terrein Waalbandijk 165 te Druten, Haskoning, 7351.E1565.A0/R002/BJ/SEP, september 1996
7 Nulsituatie en BOOT-bodemonderzoek, Haskoning, ref. K2573.A0/R003/BJ/MJAE, februari 2001

Overige percelen
Voor de percelen tussen het bedrijventerrein en de rand van de geluidszone voorziet voorliggend bestemmingsplan niet in een functiewijziging. Om die reden is er geen noodzaak om informatie over de bodemkwaliteit van dat deel aan dit bestemmingsplan toe te voegen.

6.4 Geluid

6.4.1 Wegverkeerslawaai

Het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173' heeft geen directe werking voor de woningen langs de Noord Zuid, aangezien er geen nieuwe wegen worden aangelegd. Bovendien worden er geen nieuwe geluidgevoelige objecten gerealiseerd. Wel is er een beïnvloeding door het verkeer van en naar het bedrijventerrein Drutensche Waarden , omdat de Noord Zuid de enige ontsluitingsweg voor het terrein betreft. Om deze reden is vanwege het aspect wegverkeerslawaai ten gevolge van de Noord Zuid een akoestische beoordeling gemaakt, zie Notitie wijziging bestemmingsplan – verkeer Noord Zuidweg – geluid en luchtkwaliteit, kenmerk V085642ag.1806JJH.rvw_05_001, 2 februari 2018. De notitie is als bijlage 4 bij de toelichting opgenomen.

In het kader van de aanpassing van het bestemmingsplan voor het industrieterrein is de geluidbelasting op de woningen aan de Waalbandijk, Noord Zuid en Noord Zuidweg door LBP|SIGHT berekend. Tussen 2007 en 2018 zijn verkeerstellingen verricht door de gemeenten en het bedrijf (Excluton). Deze tellingen hebben als basis gediend voor de bepaling van de huidige en toekomstige geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeer rijdend van en naar het industrieterrein.

Uitgangspunten
Als uitgangspunt voor de berekening van de huidige geluidbelastingen (peiljaar 2018) hebben voornamelijk de verkeerstellingen verricht in 2016 door de gemeente West Maas en Waal als basis gediend. Omdat de tellingen zijn verricht in één van de piekmaanden van Excluton is voor de bepaling het jaargemiddelde aantal vrachtwagens een correctie toegepast op het aantal getelde vrachtwagens. De tellingen van 2016 met correctie zijn vervolgens geëxtrapoleerd naar het peiljaar 2018 waarbij voor de autonome groei van het wegverkeer rekening is met een groeipercentage van 1% per jaar. Vervolgens zijn bij de woningen aan de Waalbandijk, de Noord Zuid en Noord Zuidweg de geluidbelastingen ten gevolge van het verkeer over de Noord-Zuid en de Noord Zuidweg berekend.

In de huidige situatie (peiljaar 2018) rijden over de ontsluitingsweg Noord Zuid jaargemiddeld 102 vrachtwagens (204 bewegingen) naar het industrieterrein. Volgens opgave van Excluton zal dit in de toekomst (zichtjaar 2028) toenemen tot jaargemiddeld 120 vrachtwagens (240 bewegingen). Dit is een toename van circa 18%. Door een verdere invulling van het industrieterrein is tevens ervan uitgegaan dat de lichte en de middelzware motorvoertuigen nog met 33% zullen toenemen. Voor het overige verkeer is wederom uitgegaan van een autonome groei van het wegverkeer van 1% per jaar. Deze groei is niet toegepast op de prognose van het verkeer direct gerelateerd aan het bedrijven terrein Drutensche Waarden omdat dit al gebaseerd is op de toekomstige ontwikkeling van het bedrijventerrein.

Resultaten
Op basis van de gehanteerde uitgangspunten is de geluidbelasting (inclusief aftrek ex artikel 110g Wgh) berekend voor de relevante woningen langs de Waalbandijk, de Noord Zuid en de Noord Zuidweg. De resultaten zijn opgenomen in bijlage 4 bij dit bestemmingsplan Uit de rekenresultaten opgenomen in deze notitie blijkt dat een aantal woningen langs de Noord Zuidweg een hogere geluidbelasting ondervindt dan de voorkeursgrenswaarde van Lden = 48 dB. De geluidbelastingen zijn weliswaar hoger dan de voorkeursgrenswaarde van Lden = 48 dB maar vallen binnen de bandbreedte die ingevolge de Wet geluidhinder is toegelaten indien deze van toepassing zou zijn.

Ten gevolge van de ontwikkeling van het bedrijventerrein Drutensche Waarden zal de geluidbelasting bij de relevante woningen (met een geluidbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB) langs de Noord Zuidweg ten opzichte van het jaar 2018 met 0,9 dB toenemen. Voor het zichtjaar (toekomst) is het jaar 2028 gehanteerd. Ten aanzien van de toename van toename van 0,9 dB geeft LBP|SIGHT aan dat dit een marginale toename is (minder dan 2 dB zoals wordt gehanteerd bij de reconstructie van wegen conform de Wet geluidhinder). Mocht de gemeente West Maas en Waal en gemeente Druten deze toename van 0,9 dB op basis van een goed woon- en leefklimaat in het kader van een goede ruimtelijke ordening niet acceptabel achten, dan stelt LBP|SIGHT voor om te onderzoeken welke maatregelen bij de woningen mogelijk zijn om in de woningen te kunnen voldoen aan een binnengrenswaarde van Lden = 38 dB.

Uit de rekenresultaten opgenomen in de notitie van LBP|SIGHT blijkt dat, wanneer er vanuit gaan wordt, dat een standaard woning een geluidwering heeft van minimaal 20 dB, er nog 3 woningen zijn die nader geïnspecteerd of onderzocht moeten worden. Het betreft de woningen Noord Zuidweg nr 3, nr.5 en nr. 15 waarvan aangetoond moet worden dat de geluidwering minimaal 21 dB bedraagt.

Op basis van 'expert judgement' zullen de maatregelen zich hoogstwaarschijnlijk beperken tot het plaatsen van dubbele beglazing en het aanbrengen van een geluidgedempt ventilatierooster. Bij de woningen waar al dubbele beglazing is aangebracht, zal de geluidwering waarschijnlijk al 22 dB bedragen en zullen aanvullende gevelmaatregelen niet nodig zijn.

Cumulatie en invloed scheepvaartlawaai
Er is geen sprake van een relevante cumulatie in de zin van de Wet geluidhinder, omdat de geluidbelasting bij de beschouwde woningen vanwege industrielawaai ruim onder de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) ligt.

Een andere, niet wettelijk geregelde, geluidbron is het scheepvaartverkeer op de Waal. Voor het gebied is de geluidbelasting vanwege scheepvaart berekend. De geluidbelasting vanwege scheepvaartlawaai bedraagt maximaal 47 dB(A) bij de woningen Waalbandijk en 44 dB(A) bij de woningen langs de Noord Zuidweg. In de notitie van LBP|SIGHT zijn de geluidniveaus ten gevolge van de verschillende bronsoorten in beeld gebracht. Geconstateerd dat er nauwelijks sprake is van enige cumulatie van geluid van diverse bronsoorten waardoor het geluid zal significant zal toenemen. Bij de woningen aan de Waalbandijk is vooral de scheepvaart bepalend voor de geluidsituatie en niet de bedrijven of het verkeer over de ontsluitingsweg. Bij de woningen langs de Noord Zuidweg is het vooral het verkeer over de ontsluitingsweg de dominante geluidbron voor de geluidsituatie. Zie ook de notitie van LBP|SIGHT kenmerk V085642ah.181KA2Z.rvw_01_001 van 31 januari 2018 welke als bijlage 5 is opgenomen bij de toelichting.

6.4.2 *Conclusie wegverkeerslawaai*

Uit de rekenresultaten blijkt dat door de ontwikkeling van het bedrijventerrein Drutensche waarden de geluidbelasting bij de relevante woningen (met een hogere geluidbelasting dan 48 dB na aftrek art.110g Wgh) in de nabijheid van de ontsluitingsweg Noord-Zuid en Noord Zuidweg met 0,9 (afgerond 1 dB) zal toenemen. De situatie valt buiten het regime van de Wet geluidhinder, aangezien er geen sprake is van een reconstructie van een weg. Het akoestisch onderzoek is dan ook niet verricht vanwege de Wet geluidhinder, maar uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening. Het verlenen van een hogere waarde is uitsluitend mogelijk in situaties waarop de Wet geluidhinder van toepassing is. Ten aanzien van de toename van 0,9 dB geeft LBP|SIGHT aan dat dit een marginale toename is (minder dan 2 dB zoals wordt gehanteerd bij de reconstructie van wegen conform de Wet geluidhinder indien deze van toepassing zou zijn).

Uit de rekenresultaten opgenomen in de notitie van LBP|SIGHT van 29 januari 2018 blijkt dat, wanneer er vanuit gaan wordt, dat een standaard woning een geluidwering heeft van minimaal 20 dB, er nog 3 woningen zijn die nader geïnspecteerd of onderzocht moeten worden. Het betreft de woningen Noord Zuidweg nr 3, nr.5 en nr. 15 waarvan aangetoond moet worden dat de geluidwering minimaal 21 dB bedraagt.

Deze inspectie zal in overleg met de gemeente en de bewoners van de woningen Noord Zuidweg nr 3, nr.5 en nr. 15 worden uitgevoerd. De kosten van inspectie, onderzoek en aanvullende maatregelen voor het bepalen en behalen van een geluidwering van minimaal 21 dB (mochten deze op basis van inspectie en onderzoek nodig zijn) worden betaald door de bedrijven op het bedrijventerrein Drutensche Waarden (Excluton).

Het wegverkeerslawaai op de Noord Zuid vormt derhalve geen belemmering voor de aanpassing van het bestemmingsplan. Er is daarnaast nauwelijks sprake van cumulatie met andere geluidbronnen.

6.4.3 *Industrielawaai*

Het bedrijventerrein Drutensche Waarden is een gezoneerd bedrijventerrein (een ‘industrieterrein’ in de terminologie van de Wet geluidhinder). Dit betekent dat rond het bedrijventerrein een geluidzone geldt, waarbuiten de bedrijfsactiviteiten geen hogere geluidbelasting dan 50 dB(A) mogen veroorzaken. Hierdoor worden geluidgevoelige objecten in de omgeving van het bedrijventerrein beschermd tegen industrielawaai. Tegelijkertijd is voor de bedrijven op het gezoneerde bedrijventerrein sprake van een in het bestemmingsplan geborgde geluidruimte.

Voorliggend bestemmingsplan heeft mede tot doel om de geluidzone rond de bedrijfspercelen in het plangebied te verruimen. Een verruiming is noodzakelijk om ook de transportactiviteiten van Excluton op het Deelensterrein te kunnen toetsen aan de geluidzone. De nieuwe zone dient zo ruim te zijn dat ook nieuwe bedrijfsactiviteiten op het overige deel van het bedrijventerrein (waar watergebonden bedrijven in milieucategorie 3.1 tot en met 5.2 zijn toegestaan) daarbinnen vallen. Om de nieuwe ligging van de geluidzone te bepalen is akoestisch onderzoek verricht door LBP|SIGHT.

Uitgangspunten
In het akoestisch onderzoek is gebruik gemaakt van een recent akoestisch onderzoek voor Excluton, dat is verricht in het kader van de aanvraag van een revisievergunning. In verband met de vaststelling van de nieuwe geluidzone zijn enkele modelaanpassingen doorgevoerd, onder andere door wijziging van de bodemfactor van de uiterwaarden (in verband met mogelijke toekomstige ontgronding). , Het Conpaxterrein is voor het berekenen van de nieuwe zone behandeld als een nog niet benut deel van het bedrijventerrein, zodat wijziging van gebruik en invulling van dit terrein mogelijk is. Uitgaande van de milieucategorieën 3.1 tot en met 5.2 is een gemiddeld geluidvermogenniveau voor het terreindeel bepaald, dat in de berekeningen is meegenomen. De transportbewegingen op de ontsluitingsweg naar de Noord Zuid zijn tevens meegenomen in het verrichte onderzoek.

Resultaten
In het onderzoek is een akoestisch model opgesteld, dat is getoetst ter plaatse van een aantal punten op de huidige zone. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de huidige zone aan de noordzijde blijft voldoen, zodat daar geen aanpassing van de zone nodig is. Aan de oostzijde voldoet de huidige zone eveneens. Hier is voor de toekomst nog geluidruimte beschikbaar. Aan de noord- en oostzijde wordt dan ook de huidige zonegrens gevolgd. Aan de westzijde dient te zone te worden verruimd om de vergroting van het industrieterrein (ter plaatse van het Deelensterrein) te faciliteren. Aan de zuid- en westzijde sluit de nieuwe geluidzone de berekende minimale 50 dB(A) contour ruimschoots in.

In het akoestisch onderzoek is de minimaal benodigde geluidruimte berekend. Ingevolge de Wet geluidhinder dient de zone ook minimaal de vergunde geluidruimte te omvatten. Op grond van de huidige en vergunde geluidemissie van Excluton, de toekomstige invulling van het Conpaxterrein en de (mogelijke toekomstige) uitbreiding van het industrieterrein is een zonevoorstel uitgewerkt. Dit zonevoorstel is opgenomen op de verbeelding van voorliggend bestemmingsplan. Hierdoor is bij de invulling van het westelijke gedeelte van het bedrijventerrein meer geluidruimte beschikbaar dan is berekend met het m2-criterium. Hiermee kan rekening worden gehouden bij de inrichting van de bedrijfskavels, door de situering van gebouwen en bronnen. Gelet op de ontsluiting via de zuidzijde is de verwachting dat in zuidelijke richting een hogere geluidemissie zal optreden dan in noordelijke richting. Bij de berekening van de minimaal benodigde contour is uitgegaan van rondom gelijkelijk uitstralende bronnen en is een richtingsafhankelijk effect niet meegenomen. De binnengrens van de zone wordt gevormd door de begrenzing van het industrieterrein. Binnen de zone zijn geen geluidgevoelige bestemmingen aanwezig.

6.5 Luchtkwaliteit

Sinds 2007 is de wetgeving op het gebied van luchtkwaliteit gewijzigd en is de Wet Luchtkwaliteit verankerd in hoofdstuk 5, titel 5.2, van de Wet Milieubeheer (luchtkwaliteitseisen). De wet is een implementatie van diverse Europese richtlijnen omtrent luchtkwaliteit, waarin onder andere grenswaarden voor vervuilende stoffen in de buitenlucht zijn vastgesteld ter bescherming van mens en milieu. In de Nederlandse wetgeving wordt met name de aandacht gelegd op stikstofdioxide (NO2) en zwevende deeltjes als PM10 (fijn stof). Deze regelgeving is verder uitgewerkt in onderliggende Algemene Maatregels van Bestuur (AMvB's) en Ministeriële Regelingen.

De opname van de Wet Luchtkwaliteit in de Wet Milieubeheer heeft er met name voor gezorgd dat er een betere afstemming is ontstaan tussen ruimtelijke activiteiten en luchtkwaliteit. Als namelijk aan één van de volgende voorwaarden is voldaan vormen de luchtkwaliteitseisen geen belemmering voor het ontwikkelen van de beoogde ruimtelijke activiteit:

- er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- een project leidt - al dan niet per saldo – niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- een project draagt "niet in betekenende mate" bij aan een verslechtering van de luchtkwaliteit;

een project past binnen het NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit), of binnen een regionaal programma van maatregelen.

Het bestemmingsplan is één van de bevoegdheden waarbij aan de bovengenoemde criteria moet worden getoetst (genoemd in artikel 5.16 lid 2 onder c Wet milieubeheer).

Omgekeerde werking
Naast de toetsing van het aspect luchtkwaliteit in het kader van de Wet milieubeheer moet in het kader van een goede ruimtelijke ordening worden getoetst of de luchtkwaliteit ter plaatse van het projectgebied aanvaardbaar is voor de beoogde functie. Hierbij speelt de blootstelling aan luchtverontreiniging een rol, ook als het plan 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

Er is sprake van een significante blootstellingsduur als de verblijfsduur die gemiddeld bij de functie te verwachten is, significant is ten opzichte van een etmaal. Volgens de toelichting op de Regeling Beoordeling luchtkwaliteit is dit onder andere het geval is bij een woning, school of sportterrein. Gevoelige bestemmingen als scholen, kinderdagverblijven, bejaarden- en zorgtehuizen genieten op grond van de gelijknamige AMvB extra bescherming. Substantiële uitbreiding of nieuwvestiging binnen 50 meter van een provinciale weg of 300 meter van een Rijksweg is alleen toegestaan als de concentraties luchtvervuilende stoffen zich onder de grenswaarden bevinden, waardoor geen onacceptabele gezondheidsrisico's optreden.

Het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173' heeft geen directe werking voor de woningen langs de Noord Zuid. Wel is er een beïnvloeding door het verkeer van en naar het industrieterrein, omdat de Noord Zuid de enige ontsluitingsweg voor het terrein betreft. Ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening is het aspect luchtkwaliteit mede betrokken in de beoordeling. Er is daarom onderzoek verricht naar het aspect luchtkwaliteit ten gevolge van het wegverkeer rijdend over de Noord Zuid.

Uitgangspunten
De ontsluitingsweg Noord Zuid loopt vanaf de provinciale weg N322 (Van Heemstraweg) tot aan het bedrijventerrein Drutensche Waarden. Halverwege de Noord Zuid is een splitsing met de Houtsestraat. Op de dijk is een kruising aanwezig met de Waalbandijk, richting het oosten is alleen éénrichtingsverkeer mogelijk vanuit Boven Leeuwen mogelijk. De westzijde van de Waalbandijk is niet toegankelijk voor gemotoriseerd wegverkeer. Voor de berekening van het effect voor de luchtkwaliteit zijn de te verwachten verkeersaantallen bepaald. Deze zijn identiek aan het onderzoek voor verkeerslawaai (Notitie wijziging bestemmingsplan – verkeer Noord Zuidweg – geluid en luchtkwaliteit, kenmerk V085642ag.1806 JJH.rvw_05_001, 2 februari 2018).

6.5.1 *Resultaten onderzoek LBP Sight 2018 en 2019*

Op basis van de verkeersintensiteiten en ontsluiting zoals identiek gehanteerd voor het onderzoek naar wegverkeerslawaai is bij de woningen in de omgeving van de ontsluitingswegen de luchtkwaliteit berekend voor de jaren 2018 en 2028 en gerapporteerd in Notitie wijziging bestemmingsplan – verkeer Noord Zuidweg – geluid en luchtkwaliteit, kenmerk V085642ag.1806JJH.rvw_05_001, 2 februari 2018.

Uit het onderzoek blijkt dat in de omgeving van de ontsluitingswegen voor het plangebied de luchtkwaliteit voor zowel in de huidige als de toekomstige situatie ruim voldoen aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. Ondanks dat er een toename van het vrachtverkeer wordt verwacht, nemen de concentraties naar de toekomst af vanwege de teruglopende grootschalige achtergrondconcentraties, en de progressieve verminderde uitstoot van het verkeer (strenger wordende emissie-eisen voor voertuigen).

Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de bestemmingsplanherziening ten aanzien van de luchtkwaliteiteisen van de Wet milieubeheer (Wm) op basis van artikel 5.16 lid 1 onder a geen knelpunten kent. Ook vanuit de zogenaamde omgekeerde werking vormt het aspect luchtkwaliteit geen knelpunt ten aanzien van een goede ruimtelijke ordening, aangezien de berekende concentraties gemiddeld minder dan 50% van de geldende grenswaarden zijn.

Stikstofdepositie

LBP Sight heeft ook onderzoek gedaan naar de gevolgen van de mogelijke invulling van het bestemmingsplan voor de stikstofdepositie. In het onderzoek (kenmerk R085642aa.18I4N66.jdb 24 januari 2019) is nader ingegaan op de verkeersbewegingen en de eventueel in de toekomst te plaatsen van een tweede stoomketel op het Conpaxterrein. Uit de rekenresultaten, blijkt dat het verschil tussen de huidige situatie en de geprognosticeerde situatie een negatieve planbijdrage betekent. Dit wil zeggen dat de stikstof-depositie door het plan daalt ten opzichte van de huidige situatie. Vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening zijn voor het aspect stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden volgens LBP Sight geen bezwaren om het plan vast te stellen.

6.5.2 *Resultaten NIBM tool 2018*

Hoewel het onderzoek uit 2011 inhoudelijk goed overeen komt met de nu beoogde situatie is bekeken of de eerdere conclusie nog voldoet. Hiervoor is gebruik gemaakt van de NIBM tool van de overheidssite Infomil (zie tabel 6.1). Er is gerekend met de 'worst-case' benadering van het personen en vrachtverkeer en onderzocht tot hoe ver dit verkeer theoretisch zou kunnen doorgroeien. Het blijkt dat er sprake is van een NIBM situatie en dat het verkeer zeer fors zou kunnen doorgroeien zonder dat de normen overschreden worden. Lucht kwaliteit is dan ook geen belemmering voor de implementatie van het bestemmingsplan.

6.5.3 *Geurhinder*

De Wet geurhinder en veehouderij vormt het toetsingskader voor vergunningverlening, als het gaat om geurhinder vanwege dierverblijven van veehouderijen. De Wet geurhinder en veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). Een geurgevoelig object is een gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt.

De verblijfsduur is bepalend. Op grond van artikel 4 lid 1 van de Wet bedraagt de afstand tussen een veehouderij waar dieren worden gehouden van een diercategorie waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld, en een geurgevoelig object:

1. ten minste 100 meter indien het geurgevoelige object binnen de bebouwde kom is gelegen;
2. ten minste 50 meter indien het geurgevoelige object buiten de bebouwde kom is gelegen.

6.5.4 Conclusie geurhinder

Binnen het oude en nieuwe plangebied van bestemmingsplan zijn het kantoor en productiehallen geurgevoelig. De kortste afstand tussen de contouren van de nieuwe bouwvlakken en het dichtstbijzijnde agrarische bedrijf aan de Heersweg ligt op 600 m. Dit bedrijf is een rundveehouderij en heeft een geurcontour die kleiner is dan 100 m. Geurhinder is dan ook geen belemmering voor de implementatie van het bestemmingsplan.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

	Jaar van planrealisatie	**2018**
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	120
	Aandeel vrachtverkeer	30,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in $\mu g/m^3$	0,40
	PM_{10} in $\mu g/m^3$	0,05
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in $\mu g/m^3$		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate;		
geen nader onderzoek nodig		

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

	Jaar van planrealisatie	**2020**
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	360
	Aandeel vrachtverkeer	50,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in $\mu g/m^3$	1,18
	PM_{10} in $\mu g/m^3$	0,17
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in $\mu g/m^3$		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate;		
geen nader onderzoek nodig		

Tabel 6.1 : Tabellen van de NIBM Tool met boven de prognose aan vrachtverkeer (boven) en de drempelbepaling (onder).

6.6 Externe veiligheid

6.6.1 Gevolgen planvoornemen voor de omgeving

Het grootste deel van het plangebied behoudt zijn huidige functie als uiterwaardengebied en bedrijventerrein. Ook het planologisch nieuw bestemde Deelensterrein is jaren aaneen in gebruik geweest als bedrijventerrein. De huidig gevestigde bedrijven liggen op zodanige afstand van woningen dat er ook in de planologisch nieuwe situatie geen relevante risico's naar de omgeving ontstaan. In de huidige omgevingsvergunningen zijn slechts beperkt activiteiten met gevaarlijke stoffen toegestaan (brandstoffen voor vrachtwagens en intern transport en gasflessen ten behoeve van las-, onderhouds- en constructie werkzaamheden bij de machines).

6.6.2 Externe veiligheid ten opzichte van het planvoornemen

Het externe veiligheidsbeleid is gericht op de beperking en/of beheersing van de risico's voor de omgeving vanwege gevaarlijke stoffen binnen inrichtingen en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het uitgangspunt van het beleid is dat burgers voor de veiligheid van hun omgeving mogen rekenen op een minimum beschermingsniveau (plaatsgebonden risico). Daarnaast moet in relevante situaties de kans op een groot ongeluk met meerdere slachtoffers (groepsrisico) worden afgewogen en verantwoord.

Het huidige beleid voor inrichtingen (bedrijven) is opgenomen in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Voor de omgeving van buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het toetsingskader. Aanvullend zijn in het Vuurwerkbesluit en Activiteitenbesluit (Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer) veiligheidsafstanden genoemd die rond minder risicovolle inrichtingen moeten worden aangehouden.

Daarnaast is het toetsingskader voor de omgeving van transportassen en buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen vastgelegd in het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). Dit besluit is gebaseerd op de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet milieubeheer.

Beoordeling risicobronnen
Uit de provinciale risicokaart, eindrapporten over het basisnet (weg, water en spoor) en actuele informatie over relevante risicobronnen blijkt dat het plangebied niet is gelegen binnen:

- het invloedsgebied van een Bevi-inrichting;
- een plaatsgebonden risicocontour
- de veiligheidsafstanden van vuurwerkverkooppunten;
- het invloedsgebied van basisnetroute voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg;
- de 200 meter zone, (toekomstig) plasbrandaandachtsgebied (PAG) van relevante spoorwegen;
- het invloedsgebied van transport van gevaarlijke stoffen over de weg (provinciaal);
- het invloedsgebied van een hogedruk aardgasleiding;
- het invloedsgebied van een DPO-buisleiding;

Uit de provinciale risicokaart, eindrapporten over het basisnet (weg, water en spoor) en actuele informatie over relevante risicobronnen blijkt dat het plangebied wel ligt binnen:

- de 200 meter zone, (toekomstig) PAG en vrijwaringszone van relevante vaarwegen.
- De 200 meter zone van een basisnetroute voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over het water.

6.6.3 *Vervoer gevaarlijke stoffen over de Waal*

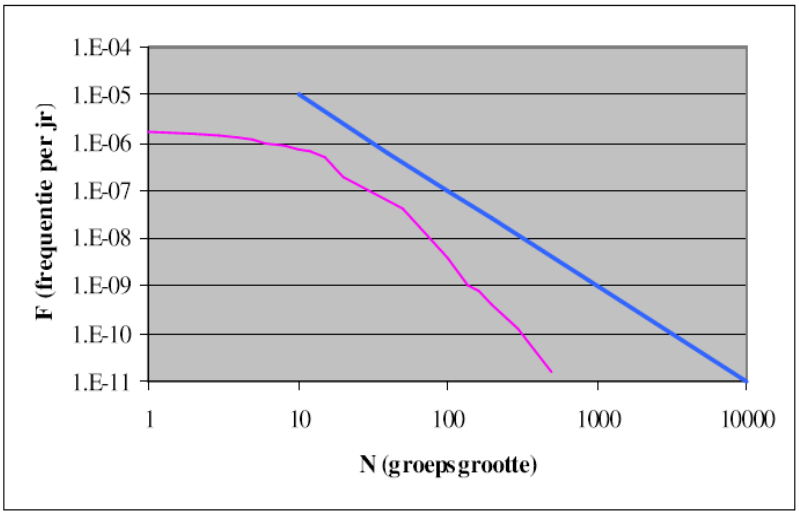
Het blijkt dat het aspect externe veiligheid relevant is vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Waal. Het plangebied ligt namelijk binnen het invloedsgebied van deze transportroutes, waarbij personen kunnen overlijden als rechtstreeks gevolg van een zwaar ongeval met toxische stoffen. De buitenrand van de Waal ligt direct ten noorden van het plangebied. Het plangebied ligt binnen een veiligheidszone, een plasbrand aandachtsgebied en de meest relevante zones voor het groepsrisico (de 200 meter zones). Op grond van artikel 7 van het Bevt moet in dergelijke gevallen worden ingegaan op de mogelijkheden voor:

- de bestrijdbaarheid van een zwaar ongeval op deze transportroutes;
- de zelfredzaamheid met betrekking tot nog niet aanwezige (beperkt) kwetsbare objecten binnen het plangebied.

Het begrip risico

Het begrip risico wordt in beeld gebracht door middel van twee begrippen: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Het plaatsgebonden risico (PR) is de kans per jaar dat een persoon die onafgebroken en onbeschermd op een plaats langs een transportroute verblijft, komt te overlijden als gevolg van een incident met het vervoer van gevaarlijke stoffen. Daarbij is de omvang van het risico een functie van de afstand, waarbij meestal geldt: hoe groter de afstand, des te kleiner het risico. Voor het PR geldt een richtwaarde van 10^{-6} per jaar.

Het groepsrisico (GR) is de kans per jaar per kilometer transportroute dat een groep van 10 of meer personen in de omgeving van de transportroute in één keer het (dodelijk) slachtoffer wordt van een ongeval op die transportroute. Het groepsrisico geeft de aandachtspunten op een transportroute aan waar zich mogelijk een ramp met veel slachtoffers kan voordoen en houdt daarmee rekening met de aard en dichtheid van de bebouwing in de nabijheid van de transportroute. Het groepsrisico wordt weergegeven in een grafiek waarin op de verticale as de cumulatieve kans op het aantal doden per jaar en op de horizontale het aantal doden logaritmisch is weergegeven. De volgende figuur illustreert dit.

Figuur 6.1: Uitwerking van het groepsrisico

De kromme lijn geeft een 'externe veiligheidsscore' weer van bijvoorbeeld nieuwe infrastructuur of ruimtelijke ontwikkelingen. De normen voor het GR weerspiegelen geen grenswaarde, maar een oriëntatiewaarde. De rechte lijn geeft de oriëntatiewaarde (OW) van het groepsrisico weer. Aan de rechterkant van deze lijn is sprake van een overschrijding van deze oriëntatiewaarde. Een overschrijding of stijging van het groepsrisico moet worden verantwoord. Hierbij wordt een bewuste afweging gemaakt ten aanzien van de mogelijke maatregelen, de mogelijkheden voor calamiteitenbestrijding en hulpverlening en de zelfredzaamheid van aanwezige personen.

Ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen langs binnenvaarwegen die deel uitmaken van het Basisnet Water zijn de vaarwegen onderverdeeld in 'rode' en 'zwarte' vaarwegen. Voor deze vaarwegen zijn geen afstanden bepaald, maar worden risicolijnen vastgesteld. Deze risicolijnen komen vrijwel overeen met de rand van de vaarweg. Tussen de risicolijnen is bebouwing in beginsel niet toegestaan. Bij de voorbereiding en vaststelling van bestemmingsplannen, inpassingsplannen en omgevingsvergunningen die voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van de genoemde wegen en vaarwegen moet rekening worden gehouden met de opgenomen vervoershoeveelheden. Deze hoeveelheden gevaarlijke stoffen moeten in de toekomst over de Basisnetten Weg en Water in elk geval afgewikkeld kunnen worden.

Zwarte vaarweg
Het gedeelte van de Waal waaraan het plangebied ligt, valt onder de categorie binnenvaart met frequent vervoer van gevaarlijke stoffen (zwarte vaarweg). Het betreft alle verbindingen tussen chemische clusters met het achterland en noord-zuidverbindingen en de verbindingen waar regelmatig vervoer van brandbare vloeistoffen plaatsvindt.

Plaatsgebonden risico
De PR 10^{-6} contouren liggen op het water en kunnen groeien tot de oeverlijn. Dit betekent: geen nieuwe kwetsbare bestemmingen binnen de waterlijnen, voor beperkt kwetsbare bestemmingen geldt dit als richtwaarde.

Groepsrisico
Bij zwarte vaarwegen is een verantwoording groepsrisico nodig. Echter bij een bevolkingsdichtheid beneden de 1.500 pers/ha dubbelzijdig en 2.250 pers/ha enkelzijdig, is een berekening van het GR niet verplicht. Proefberekeningen hebben namelijk aangetoond dat in die gevallen het GR beneden 0,1 x de oriëntatiewaarde ligt. In de directe omgeving van onderhavige locatie ligt de bevolkingsdichtheid lager dan voornoemde aantallen. Berekeningen zijn dan ook niet uitgevoerd.

Plasbrandaandachtsgebied (PAG)
Voor vrij stromende rivieren als de Waal wordt de begrenzing van de vaarweg gedefinieerd als de 'oeverlijnen'. Deze hebben een overschrijdingsfrequentie van circa 50 dagen per jaar. Buiten de oeverlijnen geldt 25 meter plasbrandaandachtsgebied (PAG). Het gebied buiten de oeverlijnen, maar tussen de winterdijken is eveneens PAG. In dit geval is het PAG afwijkend gedefinieerd, omdat bij deze rivieren geen 'normale' waterstand te definiëren is. Omdat de hele uiterwaard onder kan lopen, dient daar ook rekening gehouden te worden met een plasbrand. Het bevoegd gezag kan voor dit gebied in het bestemmingsplan aanvullende brandwerendheidseisen stellen. Gezien de industriële bestemming wordt dit niet noodzakelijk geacht.

Bestrijdbaarheid van de omvang van een ramp of zwaar ongeval
Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, zal de brandweer inzetten op het beperken of voorkomen van effecten. Deze inzet zal voornamelijk plaatsvinden bij de bron. De brandweer richt zich dan niet direct op het bestrijden van effecten in of nabij het plangebied. De mogelijkheden voor bestrijdbaarheid worden daarom niet verder in beschouwing genomen.

Mogelijkheden tot zelfredzaamheid
Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, is het belangrijk dat de aanwezigen in het plangebied worden geïnformeerd hoe te handelen bij dat incident. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde waarschuwings- en alarmeringspalen (WAS-palen) of NL-alert. Bij het genoemde incidentscenario is het advies om te schuilen in een gebouw en de ramen, deuren en ventilatieopeningen te sluiten. In het plangebied zijn voldoende mogelijkheden aanwezig om dit advies tijdig op te volgen.

6.6.4 Advies Veiligheidregio Gelderland Zuid

Volgens artikel 9 van het Bevt moet de veiligheidsregio in de gelegenheid worden gesteld om hierover een advies uit te brengen. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft aangegeven dat in dit geval sprake is van een standaardsituatie, waarvoor onderstaande verantwoordingstekst kan worden gehanteerd. Relevant hierbij is ook dat het ruimtelijke besluit geen betrekking heeft op het mogelijk maken van een (nog niet aanwezig) "bijzonder kwetsbare object", bestemd voor verminderd zelfredzame personen.

Conclusie
Excluton, Conpax en de transportactiviteiten van Excluton liggen nabij de Waal, die aangeduid is als ‘zwarte vaarweg’. De bedrijven zijn buiten de PR 10^{-6} risicocontour gesitueerd, zodat het plaatsgebonden risico geen belemmeringen oplevert. Het GR ligt beneden de 0,1 x de oriënterende waarde en stijgt niet. Verantwoording van het GR is dus niet nodig.

6.7 Bedrijven en milieuzonering

Milieuzonering is het aanbrengen van een ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter bescherming of vergroting van de kwaliteit van de leefomgeving. Milieuzonering beperkt zich in het algemeen tot de milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie: geur, stof, geluid en gevaar. Om gemeenten een handreiking te bieden voor het verantwoord inpassen van bedrijvigheid in haar fysieke omgeving of van gevoelige functies nabij bedrijven, heeft de VNG de publicatie ‘Bedrijven en milieuzonering’ (2009) opgesteld. In die publicatie is een richtafstandenlijst opgenomen in relatie tot het omgevingstype ‘rustige woonwijk’. In deze lijst zijn bedrijven op grond van hun potentiële milieubelasting ingedeeld in zes categorieën (tabel 6.2).

Tabel Milieucategorieën en richtafstanden	
Milieucategorie	Richtafstanden tot omgevingstype 'rustige woonwijk'
1	10
2	30
3.1	50
3.2	100
4.1	200
4.2	300
5.1	500
5.2	700
5.3	1000
6	1500

Tabel 6.2: Tabel milieucategorieën en richtafstanden

Categorie 1 staat voor de laagste potentiële milieubelasting en categorie 6 staat voor de hoogste potentiële milieubelasting. De afstanden zoals genoemd in de VNG-publicatie gelden in principe tussen enerzijds de perceelgrens van het bedrijf en anderzijds de gevel van een woning.

6.7.1 Bestaande bedrijven

Excluton (betonwarenfabriek)
De betonwarenfabriek Excluton is aan te merken als een bedrijf behorende tot categorie 5.2 (SBI-code 2008: 23611) overeenkomstig de handreiking Bedrijven en Milieuzonering van de VNG, aangezien de productie meer bedraagt dan 100 ton per dag. De richtafstand tot woningen dient in principe minimaal 700 meter te bedragen De bepalende factor voor deze afstand is het aspect geluid. Binnen deze afstand (op ruim 500 meter van het Exclutonterrein) is aan de Heersweg een agrarische bedrijfswoning gelegen. Ook aan de overzijde van de Waal zijn woningen gesitueerd binnen een afstand van 700 meter van het bedrijf. Excluton is echter gelegen op een ingevolge de Wet geluidhinder gezoneerd industrieterrein. Door zonering wordt voorkomen dat bedrijven te veel lawaai maken op de gevels van woningen buiten dit industrieterrein: de geluidbelasting van alle bedrijven op een gezoneerd industrieterrein samen mag namelijk op de vastgestelde afstand de norm van 50 dB(A) niet overschrijden. Dit betekent dat de vastgestelde geluidszone bepalend is en niet de afstand van 700 meter. Zowel de bestaande geluidzone als de nieuwe geluidzone reikt niet tot aan de bedrijfswoning aan de Heersweg en de woningen aan de noordzijde van de Waal, waardoor uit oogpunt van industrielawaai geen sprake is van belemmeringen. De overige aspecten, te weten geur (indicatieve afstand 30 meter), stof (indicatieve afstand 200 meter) en gevaar (indicatieve afstand 30 meter) leveren geen problemen op, aangezien de bijbehorende richtafstanden ver onder de afstand tot de dichtstbijzijnde woning blijven.
Onderdeel van de bedrijfsvoering van Excluton is een groothandel in natuursteenproducten. Een dergelijke groothandel is overeenkomstig de bedrijvenlijst uit de VNG brochure aan te merken als een 'groothandel in hout en bouwmaterialen', met een bedrijfsvloeroppervlakte van meer dan 2.000 m_2 (SBI-code 2008: 46731). De groothandel valt in milieucategorie 3.1. De richtafstanden voor geur, stof, geluid en gevaar bedragen 0, 10, 50 en 10 meter. Dit levert geen problemen op, aangezien de richtafstanden ver onder de afstand tot de dichtstbijzijnde woning blijven.

Conpax
Conpax betreft een bedrijf waarvan de activiteiten vallen onder maximaal categorie 4.1 (SBI-code 2008: 1814 en 222) ingevolge de VNG-handreiking. De bijbehorende maatgevende richtafstand is 200 meter (vanwege het aspect geur). De dichtstbijzijnde woning staat op ruim 500 meter afstand.

Transportactiviteiten Excluton
De transportactiviteiten van Excluton kunnen worden ondergebracht in categorie 3.2 (SBI-code 2008: 494), waarbij een richtafstand hoort van 100 meter, bepaald door het aspect geluid. De dichtstbijzijnde woning is op meer dan 500 meter afstand gelegen.

6.7.2 Milieuzonering in het bestemmingsplan

In voorliggend bestemmingsplan zijn niet alleen de bestaande bedrijfsactiviteiten mogelijk gemaakt, maar is gekozen voor een 'brede' bedrijfsbestemming waarin (overeenkomstig het provinciaal en regionaal beleid) watergebonden bedrijven kunnen worden gevestigd. In de begrippen is aangegeven wat onder watergebonden bedrijven wordt verstaan: 'bedrijven die voor de aan- en afvoer van grondstoffen, halffabricaten en/of producten mede gebruik maken van het transport over water'. Alle gronden die deel uitmaken van het bedrijventerrein Drutensche Waarden zijn opgenomen in de bestemming 'Bedrijventerrein'. De gronden met deze bestemming zijn bestemd voor watergebonden bedrijven in de milieucategorieën 3.1 tot en met 5.2, voor zover deze zijn opgenomen in de Staat van bedrijfsactiviteiten (bijlage bij de regels).

Betonwarenfabriek Excluton is, inclusief de transportactiviteiten op het Deelensterrein, aan te merken als een waterverbonden bedrijf, aangezien de grondstoffen hoofdzakelijk worden aangevoerd over het water. Ook de natuursteenproducten ten behoeve van de groothandel worden deels aangevoerd over het water. Verpakkingsbedrijf Conpax is niet watergebonden. Omdat dit bedrijf (dat rechtens in het plangebied is gevestigd) gaat verhuizen is er voor gekozen, om de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – verpakkingsbedrijf' niet meer op te nemen.

Het bedrijventerrein Drutensche Waarden leent zich niet voor de vestiging van lichtere bedrijvigheid. Daarom zijn bedrijfsactiviteiten in milieucategorie 1 en 2 niet toegestaan. Dergelijke bedrijfsactiviteiten zijn, gezien de beperkte hinder die ze veroorzaken, goed inpasbaar in gemengde gebieden of kunnen zich vestigen op kleinere bedrijventerreinen. Gezien het grootschalige karakter van het bedrijventerrein Drutensche Waarden ligt vestiging op deze locatie niet voor de hand. Als maximale milieucategorie is milieucategorie 5.2 aangehouden. Deze categorie komt overeen met de milieucategorie van betonwarenfabriek Excluton, die (nu en in de toekomst) een groot deel van het bedrijventerrein beslaat. De indicatieve afstand van een bedrijf in milieucategorie 5.2 tot een gevoelig object in een 'rustige woonwijk' bedraagt 700 meter. De dichtstbijzijnde woningen bevinden zich op een afstand van ruim 500 meter van de grens van de bestemming 'Bedrijventerrein', waardoor niet in alle gevallen kan worden voldaan aan de afstand van 700 meter. Voor alle bedrijven in milieucategorie 5.2 die zijn opgenomen op de Staat van Bedrijfsactiviteiten geldt echter dat het aspect geluid maatgevend is voor de aan te houden afstand. Omdat Drutensche Waarden een geluidgezoneerd bedrijventerrein is, worden de bestaande en de nieuw te vestigen bedrijven voor wat betreft het aspect geluid beperkt door de 50 dB(A) contour die in het bestemmingsplan is vastgelegd. Hierdoor worden de woningen in de omgeving van het plangebied beschermd tegen geluidsoverlast. Voor de overige aspecten (geur, stof en gevaar) gelden aanzienlijk minder grote afstanden, variërend van 10 tot 200 meter. Binnen deze afstanden bevinden zich geen woningen of andere gevoelige objecten.

Staat van Bedrijfsactiviteiten
Als bijlage bij de regels is een Staat van Bedrijfsactiviteiten opgenomen. Indien een bedrijf zich wil vestigen op het bedrijventerrein, moet het bedrijf in de toegelaten milieucategorieën (3.1 tot en met 5.2) vallen. Tevens moet sprake zijn van een waterverbonden bedrijf. Daarnaast wordt getoetst of de bedrijfsactiviteit voorkomt op de Staat van Bedrijfsactiviteiten.

De Staat van Bedrijfsactiviteiten is gefilterd op milieucategorie. Daarnaast zijn activiteiten die op deze locatie fysiek onmogelijk zijn (bijvoorbeeld bedrijvigheid die afhankelijk is van de aanwezigheid van een spoorlijn) niet op de lijst opgenomen. Ook bedrijfsactiviteiten die op dit bedrijventerrein niet wenselijk zijn, zijn uit de lijst gefilterd. Hiervoor zijn het provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid richtinggevend. Het betreft onder andere bedrijven voor de vervaardiging van kleding, voor de vervaardiging van chemische producten en bedrijven voor de productie en distributie van stroom, gas en water. Daarnaast zijn onder meer bouwbedrijven, handel en reparatie van auto's en het merendeel van de groothandelsbedrijven uitgesloten. Bedrijven waarvan het onwaarschijnlijk is dat de activiteiten als watergebonden zijn aan te merken, zijn ook van de lijst verwijderd, zodat uitsluitend bedrijven overblijven die watergebonden (kunnen) zijn.

Tenslotte zijn bedrijven die m.e.r.-(beoordelings)plichtig zijn, van de lijst verwijderd, zodat voorliggend bestemmingsplan geen kader biedt voor de vestiging van dergelijke bedrijven. Ook is de lijst gefilterd op basis van de (mogelijke) stikstofuitstoot van bedrijven. Bedrijfsactiviteiten met een relatief hoge stikstofuitstoot zijn niet opgenomen op de bedrijvenlijst. Hierdoor kunnen deze bedrijven zich niet in het plangebied vestigen, waardoor is uitgesloten dat het bestemmingsplan negatieve effecten heeft op de stikstofdepositie op het Natura 2000 gebied 'Rijntakken'.

6.8 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wn) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wn richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wn zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wn zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzondere natuurwaarden.

Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soorten beschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebieden beschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

6.8.1 Verricht onderzoek

In het kader van het eerdere bestemmingsplan, de grote integrale plannen voor de Drutensche Waarden en de eerder verleende ontgrondingsvergunning zijn diverse onderzoeken verricht naar Flora en Fauna. Indertijd was de conclusie dat de ontwikkeling van het Excluton-, Conpax- en Deelensterrein geen onaanvaardbare invloed heeft op de instandhoudings- en ontwikkelingsdoelen van de omliggende uiterwaarden. Om te zien of dit nog steeds het geval is, heeft Lievense BV in samenwerking met HSRO een natuurtoets uitgevoerd. De natuurtoets of vooronderzoek is geen soortgerichte inventarisatie, maar de eerste fase in het kader van de procedure van de Wn.

Naar aanleiding van het overleg met de provincie Gelderland is de oorspronkelijke natuurtoets voor het gehele bestemmingsplan verder aangevuld (documentnummer SOB00788.RAP001, 31 oktober 2019). Hiervoor is tevens nader onderzoek uitgevoerd (documentnummer SOB00788.NO.001, 14 oktober 2019).Ook is een meer specifieke Natuurtoets gemaakt voor de rivierkundige compensatiemaatregel (documentnummer SOB00788.RAP002, 4 oktober 2019). Dit onderzoek en de toetsen zijn als bijlage 6, 7en 8 bij dit bestemmingsplan opgenomen.

6.8.2 Conclusie beoordeling soortenbescherming

Soortenbescherming
Bij een natuurtoets wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijf-plaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5);
- andere soorten (artikel 3.10).

Gebiedenbescherming
Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000 gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

De herontwikkeling van plangebied kan effect hebben op de (mogelijk) aanwezige beschermde natuurwaarden. Deze effecten, zowel op korte (tijdens de uitvoering) als lange termijn (na de uitvoering) worden hieronder nader toegelicht. Het plangebied heeft mogelijk een functie voor algemeen en strikt beschermde grondgebonden zoogdieren (bunzing, das, hermelijn, steenmarter en wezel), vleermuizen, algemeen en strikt beschermde amfibieën (Alpenwatersalamander en kamsalamander), algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats (buizerd en ransuil). Met betrekking tot soortenbescherming worden de volgende conclusies getrokken:

- De beschikbare verspreidingsgegevens geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden, algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats;
- De planontwikkeling heeft met uitzondering van de das en de wezel naar verwachting geen permanente negatieve effecten op beschermde planten, algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, algemeen beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Voor deze soortgroepen behoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden (anders dan maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht) en is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet aan de orde. Wel kunnen tijdens het broedseizoen algemene broedvogels aanwezig zijn;
- Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht waarbij eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving;
- Voor aalscholver en buizerd kunnen mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen om permanente negatieve gevolgen voor deze soorten te voorkomen. Deze maatregelen moeten worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.
- Voor das, steenmarter en kleine marterachtingen (bunzing, hermelijn en wezel) is nader onderzoek verricht om de daadwerkelijke aan- of afwezigheid van de soorten ter hoogte van de rivierkundige compensatie vast te stellen. Indien (een van) de soorten aanwezig zijn en schade ondervinden van het voornemen kunnen de werkzaamheden mogelijk uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd. Het aanvragen van een ontheffing gaat mogelijk gepaard met een aanvullend soortgericht nader onderzoek;
- Het gebruik van het plangebied door das en wezel is vastgesteld. Er is ook een bijburcht voor de das aangetroffen. Bever, bunzing, hermelijn en steenmarter zijn niet aangetroffen;
- Het verbeteren van leefgebied voor de wezel bestaat uit het realiseren van dekking (onder andere in de vorm van: houtwallen, struiken, hagen, zoomvegetatie, groene oevers). Ook dient voldoende voedselaanbod aanwezig te zijn, een impuls kan worden gegeven door het aanbrengen van takkenrillen of muizenruiters. Kunstmatige verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen kunnen worden gerealiseerd door het plaatsen van nestkasten en/of takkenhopen. Eventuele barrieres naar omliggend (geschikt) leefgebied kunnen middels faunapassages worden opgeheven;
- Voor de bijburcht van das zullen alternatieven worden gerealiseerd. Gezien de snelle vestiging van das in de uiterwaard kan de compensatie voor een nieuwe verblijfplaats naar verwachting volstaan uit het aanbieden van een begroeide grondhoop van geschikte samenstelling (zand, lemig zand) aan te bieden waar de das zelf een nieuwe burcht kan graven. Het aanbrengen van een aantal loze buizen is daarbij aan te bevelen om een snelle vestiging te stimuleren. De vervangende burcht(plek) moet minimaal een half jaar en bij voorkeur eerder, aanwezig zijn

voordat er gestart wordt met het ongeschikt maken van de burcht die moet wijken. In de periode juli tot en met november, als de jonge dieren hun burcht waar ze zijn opgegroeid moeten verlaten, is de grootste kans dat de burcht ontdekt gaat worden. Hiervoor zal een ontheffing worden aangevraagd.

- Om schade aan (het landhabitat) van alpenwatersalamander en kamsalamander te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien voldoende maatregelen worden genomen kan een overtreding worden voorkomen. Deze maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol;
- De strikt beschermde rugstreeppad komt op dit moment niet in het plangebied voor. Mogelijk kan deze soort zich tijden de werkzaamheden in het plangebied vestigen. Door toepassing van mitigerende maatregelen kan de vestiging van deze soort worden voorkomen en is een ontheffing niet aan de orde;
- Om schade aan de jaarrond beschermde nestlocaties van buizerd en ransuil te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform de gedragscode "Zorgvuldig winnen" (Fodi maart 2016). Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd. Het aanvragen van een ontheffing gaat mogelijk gepaard met een aanvullend soortgericht nader onderzoek;
- In verband met het voorkomen van algemene broedvogels in en binnen de invloedsfeer van het plangebied moeten mogelijk mitigerende maatregelen worden genomen. Dit is sterk afhankelijk van het moment en de duur van uitvoering. Door te werken buiten het broedseizoen worden negatieve gevolgen uitgesloten;
- Voor het onderdeel gebieden bescherming worden buiten verzuring en vermesting geen effecten verwacht. Door de depositie te beperken en indien nodig te compenseren is een vergunning ten aanzien van stikstof verleenbaar. Als gevolg van het bestemmingsplan worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt welke negatieve gevolgen hebben voor de kernkwaliteiten van het GNN of de GO. Omdat effecten niet aan de orde zijn, zijn geen mitigerende maatregelen nodig.
- Door de werkzaamheden op basis van een goedgekeurde gedragscode en een ecologisch werkprotocol uit te voeren kunnen negatieve gevolgen voor de aanwezige soorten uitgesloten worden en is overtreding van de Wnb niet aan de orde.

6.8.3 Programma Aanpak Stikstof (PAS)

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) heeft als doelen minder stikstof, sterkere natuur en economische ontwikkeling. In het kader van het Pas worden herstelmaatregelen genomen om de natuur bestendiger te maken tegen overbelasting door stikstof. Agrarische bedrijven moeten tegelijkertijd bronmaatregelen treffen om stikstofemissies omlaag te brengen. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State echter geoordeeld dat het PAS niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. De voornaamste reden hiervoor is dat niet voorgesorteerd mag worden op toekomstige reductie van stikstofemissies door nog te nemen maatregelen en effecten van herstelmaatregelen.

24 april 2020 heeft de regering de brief Voortgang stikstofproblematiek opgesteld. De brief en de bijbehorende antwoordbrief schetsen globaal de stappen die tot en met de zomer van 2020 gezet worden om tot een instrumentarium te komen waarmee de stikstofproblematiek kan worden aangepakt. Het gaat onder meer om monitoring en de financiering van natuurversterking. De brief bevat een beschrijving van (natuur-)beleidsdoelen, inrichtingsmaatregelen in en om natura 2000 gebieden, bron maatregelen en ontwikkelingen in allerlei bedrijfssectoren. Relevant voor dit bestemmingsplan zijn de aanzetten voor het stelsel van intern en extern salderen.

Bij extern salderen worden de stikstofdepositierechten van derden door de overheid en/of particulier opgekocht en ingezet voor de realisering van een project elders. De precieze uitwerking van deze regeling en eventuele financiële gevolgen zijn momenteel nog niet bekend. De Rijksoverheid en de provincies willen geen ongerichte en ongecontroleerde uitkoop van het platteland. Om speculatief opkopen te voorkomen is in de provinciale beleidsregels opgenomen dat een directe samenhang dient te bestaan tussen het intrekken van de vergunning van de saldogever en de vergunningaanvraag van de saldo-ontvanger. Bovendien is in de provinciale beleidsregels de saldo-ontvanger gebonden aan een realisatietermijn van drie jaar. Deze afspraken zijn voorwaardelijk om extern salderen open te stellen met veehouderijbedrijven. Daarnaast wordt gewerkt aan de mogelijkheid uit om vrijvallende ruimte bij extern salderen ook in te zetten voor het legaal houden van de meldingen. Men denkt aan een structureel systeem om deze vrijvallende stikstofruimte op hexagoon-niveau efficiënt in te zetten, bijvoorbeeld via een depositiebank die voor alle sectoren, waaronder de landbouw, beschikbaar is.

Bij intern salderen leidt de beoogde situatie binnen de begrenzing van een project of locatie niet tot een toename van stikstofdepositie op alle relevante voor stikstofgevoelige habitats in een Natura 2000-gebied (op hexagoonniveau) ten opzichte van de vergunde situatie op die locatie. Of in geval van een plan, ten opzichte van de feitelijke, planologisch legale situatie. Dat kan bijvoorbeeld door een verandering in gebruik, meer milieu vriendelijke technieken of een combinatie daarvan waardoor per saldo de stikstofdepositie gelijk blijft of verminderd.

Tevens relevant zijn de passages over beweiden/bemesten en het legaal houden van meldingen. Om onzekerheid rondom beweiden en bemesten en voor melders zoveel mogelijk weg te nemen, is het de inzet en die van de provincies om beweiden en bemesten niet vergunningplichtig te maken. Voor een goede bedrijfsvoering zijn beweiden en bemesten noodzakelijk. Deze lijn zegt de minister te zullen inbrengen in de verschillende procedures die de komende maanden zullen plaatsvinden. Rijk en provincies hebben afgesproken voorlopig niet actief te zullen handhaven.

6.8.4 Verkenning en onderzoek naar oplossingen voor de aanpak van de stikstofproblematiek

Hoewel er door overheden momenteel studies worden gedaan naar concretisering van nog te nemen beleids- en juridische maatregelen kan op voorhand geconstateerd worden dat er in eerste instantie door intern salderen in het geval van het onderhavige bestemmingsplan voldoende mogelijkheden zijn om negatieve effecten met betrekking tot stikstofdepositie te voorkomen. Als het stelsel van intern en extern salderen definitief is bepaald kan ook nog bekeken wat op het moment van aanvraag van de NB wet vergunning de beste werkwijze is. De initiatiefnemer heeft hiervoor onderzoek laten verrichten door LBP-Sight naar verschillende oplossingen en werkmethoden. Om mogelijke effecten van deze oplossingen te bepalen zijn deze “worst case” doorgerekend met met het laatst beschikbare Aerius rekenmodel. De resultaten zijn verkend met het bevoegd gezag. Deze rapporten zijn opgenomen als bijlage 8 bij deze toelichting.

Planologische vergelijking
In het nu voorliggende bestemmingsplan vervalt de eerdere mogelijkheid om op het Deelen's terrein een agrarisch bedrijf te vestigen. Hier was voorheen een bedrijf met melk- en vleesvee gevestigd. Ter plaatse wordt door dit bestemmingsplan planologisch nu een bedrijfsterrein en bedrijfsbebouwing mogelijk. Omdat oude hinderwet vergunningen niet meer van toepassing zijn is de vergelijking tussen de oude en nieuwe situatie in Aerius niet doorgerekend. Qua stikstofuitstoot is aannemelijk dat de uitstoot van het agrarische bedrijf vele malen hoger lag dan de nu voorziene activiteiten.

Op gronden die voorheen agrarisch gebruikt konden worden in de uiterwaarden is voor wat betreft het gebied dat heringericht gaat worden voor riviercompensatie de bestemming gewijzigd in natuur. Ter plaatse van de inrichting van de riviercompensatie vervalt de mogelijkheid voor agrarische activiteiten als beweiding, bemesting en akkerbouw. Het gaat om een gebied van circa 9 hectare. Omdat deze percelen onderdeel uitmaken van het Natura2000 gebied Rijntakken is de impact van het uit productie halen van deze gronden positief voor de verlaging van de stikstofdepositie in dit gebied. Met luchtfoto's vanaf de jaren zestig is aan te tonen dat de gronden bestendig agrarisch gebruikt zijn. De afgelopen decennia zijn deze percelen als weiland gebruikt.

Tijdelijke effecten aanleg riviercompensatie en bouw
Het is technisch mogelijk om eventuele tijdelijke stikstofdepositie effecten van de noodzakelijke ontgronding en natuuraanleg te voorkomen door deze werken volledig elektrisch uit te voeren. Het materieel wat hierbij gebruikt wordt zijn een elektrische zuiger, buizen voor het te baggeren materieel en het retourwater en een klasseerinstallatie, de fabriek en de overslaglocatie naar schepen. In bijlage 8 is weergegeven hoe één en ander op het terrein en qua materiaal kan worden ingepast. De werkwijze bij de ontgronding is als voorwaardelijke verplichting in de regels worden opgenomen. Winning van grondstoffen in de directe nabijheid heeft als voordeel dat, gedurende de circa drie jaar durende winning, het aantal scheepsbewegingen voor de aanvoer zal verminderen. Het gaat gemiddeld om twee rijnschepen per dag die tussen de fabriek en de winning bij Lent varen. Bij de verdere afwerking van de terreininrichting en bouw van extra bedrijfspanden wordt daarnaast gewerkt met elektrisch en emissiearm materieel.

Effecten in de gebruiksfase
In de gebruiksfase neemt de uitstoot van het vracht- en personen verkeer niet toe. Dit komt door een meer efficiënte logistiek, de mogelijkheid om meer grondstoffen over water aan te voeren en de verplaatsing van het verpakkingsbedrijf. De voorgestelde ontwikkeling leidt hierdoor tot het vrijwel gelijk blijven van de verkeersbewegingen. Daarbij wordt bovendien steeds meer gebruik gemaakt van zuiniger en schonere personenauto's (naar verwachting in 2030 circa 30 % elektrisch) en vrachtwagens (EuroVI). Ook leidt de beoogde omzetting van de productie niet tot een toename van de uitstoot door installaties. Elektrificatie van het gehele productieproces is nu al gaande. De komende jaren worden daarnaast kantoren verduurzaamd. Verbeterde isolatie en moderne verwarmingsinstallaties veroorzaken naast alternatieve energiebronnen minder uitstoot. Daarnaast is er sprake van permanente verkleining van het landbouwareaal omdat grote delen van de tot op heden agrarisch gebruikte percelen F 99 en F 100 omgezet worden in water en natuur. Hierdoor is in een gebied van circa 9 hectare geen beweiding en bemesting mogelijk.

Deze optie is voor het bevoegd gezag niet zonder meer toepasbaar. Het rekening houden met het wegvallen van landbouwfunctie is echter wel toegepast bij de planvorming en het ecologisch onderzoek ten behoeve van de overnachtingshaven in Lobith. In de uitspraak ABRvS 4 maart 2020, ECLI:NL:RSV:2020:682, heeft de Afdeling geoordeeld over ingestelde beroepen tegen het inpassingsplan en de Nbw-vergunningen uitspraak). Deze "Lobith"uitspraak is in lijn met bijvoorbeeld (r.o. 27.4 van) ABRvS 23 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:784 en (r.o. 14.6 van) ABRvS 28 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3318. Daaruit volgt dat in de berekening van de stikstofdepositie op Wnb-gebieden in beginsel ook rekening kan worden gehouden met het feitelijk verdwijnen van agrarische gronden in het project-/plangebied voor zover het verdwijnen van dat gebruik het rechtstreekse, onlosmakelijke (positieve) gevolg is van het desbetreffende project/plan.

Voorts zij erop gewezen dat wanneer de beëindiging van het gebruik van agrarische gronden het rechtstreeks, onlosmakelijk gevolg van het project is, volgens de Afdeling geen sprake is van een mitigerende maatregel (beschermingsmaatregel) die nopen tot het opstellen van een passende beoordeling. Zie o.a. (r.o. 9.10 van) ABRvS 24 december 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4672 en ABRvS 1 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:999. De bevoegde gezagen, onder meer in BIJ12-verband, denken daar anders over. Omdat de bevoegde gezagen ook bij intern salderen uitgaan van een Wnb-vergunningplicht, hebben zij ook daarover (vrijwel gelijkluidende) beleidsregels vastgesteld. De 'inzet' van bemeste of beweide percelen lijken daarbij als een vorm van intern salderen te kunnen worden gezien. Echter de recente praktijk wijst uit dat niet alle bevoegde gezagen die mening zijn toegedaan en vinden dat het amoveren van dergelijke percelen niet mag worden betrokken in de berekening van de stikstofdepositie effecten. In de medio 2019 opgestelde aanvullende passende beoordeling voor de overnachtingshaven Lobith, is desondanks door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, ten volle rekening is gehouden met de positieve stikstofdepositie effecten van het uit gebruik nemen van landbouwgronden.

Aerius berekeningen
Tussen het ontwerpbestemmingsplan (maart 2019) en het moment van vaststelling zijn diverse modellen van het stikstofberekeningsprogramma Aerius in omloop geweest. Om tot een actueel kader te komen zijn de berekeningen van de aanleg- en gebruiksfase in mei 2020 opnieuw gemaakt. Daarbij zijn tevens nieuwe inzichten in toetsing en beleid opgenomen.

Het blijkt dat de conclusie van de worst case berekening uit het voorjaar van 2019, waarbij de effecten van modern transportmaterieel vergeleken werd met de theoretische plaatsing van een extra stoomketel, ook in de nieuwe versie van Aerius voldoet. Daarbij is wel een verschil gemaakt qua invoer omdat inmiddels is besloten dat er geen extra gasgestookte stoomketel zal komen. Ook is de invoer van het huidige verkeer preciezer gemaakt en zijn de effecten van het verminderd scheepvaartverkeer onderzocht.

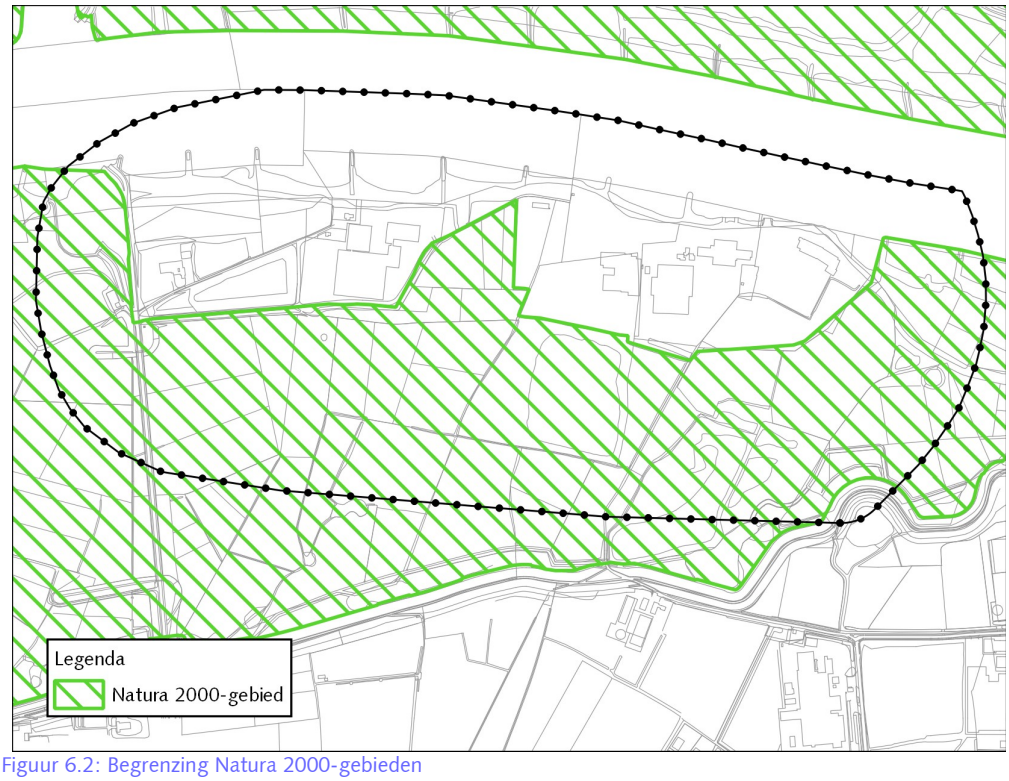
Voor de situatie in 2030 is in de bijgestelde berekening nog sprake van een worst case situatie omdat de voorziene stijging van het verkeer zeer waarschijnlijk niet zal plaatsvinden. Door verdere optimalisatie van de logistiek en een meer geautomatiseerde en gerobotiseerde productie is aannemelijk dat het personeelsbestand zal verminderen. Cement en toegslagstoffen zullen meer per schip en minder per vrachtwagens worden aangevoerd. Daarnaast is sprake van een ontwikkeling van lichtere, dunnere en hoogwaardiger eindproducten. Per vracht worden daardoor relatief gezien meer vierkante meters tegels en andere bestratingsmaterialen afgevoerd.

Conclusie
Door het samenspel van de beoogde wijziging van de bestemming, de inrichtingsmaatregelen, de aanleg van natuur, het beëindigen van het agrarische gebruik, de renovatie van de gebouwen en de verminderde uitstoot van de bedrijfswagens kan geconstateerd worden dat het niet aannemelijk is dat de stikstofdepositie door de wijziging van de bestemming zal toenemen. Het blijkt dat in vergelijking met het eerder gebruik de stikstofemissie afneemt. Als alleen wordt gekeken naar de nieuwe situatie blijkt bovendien dat de tijdelijke effecten van de aanleg van de riviercompensatie, bouwverkeer, bouwmaterieel en het verkeer behorende bij de gebruiksfase per saldo geen meetbare effecten qua depositie op natura 2000 gebieden veroorzaakt. Het is dan aannemelijk dat dit aspect een NB vergunning niet in de weg zal staan. Mocht in de nabije toekomst gekozen worden voor andere productiemethoden dan is in het uiterste geval extern salderen een optie. De initiatiefnemer heeft al contacten met een mogelijk te beëindigen bedrijf.

6.8.4 *Conclusie gebiedsbescherming*

Natura 2000-gebied 'Rijntakken'
Het plangebied ligt binnen met het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Op basis van de voortoets, kan op voorhand, worden uitgesloten dat de uitvoering van het project significantie negatieve effecten heeft als gevolg van oppervlakte verlies, versnippering, verzuring, vermesting, veranderingen in stroomsnelheid en overstromingsfrequentie en verstoring door geluid, licht, trillingen of optische verstoring voor andere soorten of Natura 2000- gebieden. Het voornemen heeft een tijdelijke beperkte verslechtering van het leefgebied van de aalscholver als niet-broedvogel tot gevolg. Doordat er te allen tijde voldoende leefgebied voor deze soorten in de betreffende Natura 2000-gebieden aanwezig blijft zijn significante gevolgen uit te sluiten. Een Passende Beoordeling is niet nodig.

Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone
Binnen het plangebied is het overgrote deel aangewezen als Groene Ontwikkelingszone (GO) en een deel als Gelders NatuurNetwerk (GNN). Het bedrijfsterrein maakt geen onderdeel uit van de GO of het GNN. Binnen het GNN worden geen bestemmingen gewijzigd, met uitzondering van een verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone. Binnen de GO wordt een deel omgevormd naar natuur en water (rivierkundige compensatie) en is ook de verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone van toepassing. Als gevolg van het bestemmingsplan worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt welke negatieve gevolgen hebben voor de kernkwaliteiten van het NNN of de GO. Omdat effecten niet aan de orde zijn, zijn geen mitigerende maatregelen nodig.

Figuur 6.2: Begrenzing Natura 2000-gebieden

6.8.5 Eindconclusie

Door het werkzaamheden in het kader van het bestemmingsplan uit te voeren conform de gedragscode Zorgvuldig winnen (FODI, maart 2016) zijn negatieve gevolgen voor beschermde natuurwaarden niet aan de orde. Hierdoor worden geen overtredingen van de Wet natuurbescherming verwacht.

6.9 Archeologie

Het archeologisch beleid van de gemeente Druten is opgenomen op de archeologische waarden- en beleidskaart. Op basis van een analyse van landschappelijke, bodemkundige en archeologische informatie is een vlakdekkende kaart van archeologische waarden en verwachtingen opgesteld. Binnen het grondgebied van de gemeente zijn enkele terreinen met een monumentale status aanwezig en bevinden zich enkele terreinen met een bekende archeologische waarde. Daarnaast kunnen drie archeologische verwachtingszones worden onderscheiden:

- hoge archeologische verwachting;
- gematigde archeologische verwachting;
- lage archeologische verwachting.

Ook kunnen gebieden worden aangemerkt waarvoor geen archeologische verwachting geldt. Het betreft gebieden waar reeds archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden en niets is aangetroffen, gebieden die zijn afgegraven of ontgrond, grotere waterpartijen en grootschalige afgravingen of geërodeerde stukken land. Hiertoe behoort ook het bedrijventerrein in het plangebied.

Hoewel delen van deze terreinen al lang bewoond zijn, kan alleen al door bestudering van historische topografische kaarten worden geconstateerd worden dat de huidige terreinen overwegend pas na de Tweede Wereldoorlog, en met name na 1990, zijn vergroot en met circa 1 tot 4 m verder zijn opgehoogd. Nader onderzoek is op deze terreinen tot een diepte van 3 m dan ook niet nodig. Eerdere bodemonderzoeken hebben bovendien uitgewezen dat deze terreinen tot 1980 vaak verhoogd zijn met restanten van de steenfabricage en gesloopte fabrieken. De gronden zijn dan ook moeilijk te bemonsteren.

Ook voor het te verlagen gebied is geen onderzoek nodig. Hier is in 2007 een ontgrondingsvergunning en een aanlegvergunning verleend. Deze oude vergunningen zijn in 2019 vernieuwd, geactualiseerd en opnieuw aangevraagd. Voorbereidende werkzaamheden in de bovenlaag hebben hier in grote delen van het vergraven gebied dan ook al plaatsgevonden. Bovendien is het gebied tussen 1950 en 1960 grotendeels afgeticheld door de omliggende steenfabrieken.

In het overige deel van het plangebied van dit bestemmingsplan komen gebieden voor met een hoge, gematigde en lage archeologische verwachting. De verschillende verwachtingswaarden zijn in voorliggend bestemmingsplan vertaald in een aantal dubbelbestemmingen. Ter bescherming van de archeologische waarden kunnen burgemeesters en wethouders, als daar op basis van een archeologisch onderzoek aanleiding toe bestaat, voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning. Daarnaast is een omgevingsvergunningenstelsel opgenomen voor werkzaamheden waarbij de grond wordt geroerd.

Het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173' kent de volgende dubbelbestemmingen:

- Waarde – Archeologie 3 (gebied met hoge archeologische verwachting): voorwaarden aan de omgevingsvergunning en omgevingsvergunningenstelsel voor gebouwen en werken groter dan 500 m2 en dieper dan 50 cm;
- Waarde – Archeologie 4 (gebied met gematigde archeologische verwachting): voorwaarden aan de omgevingsvergunning en omgevingsvergunningenstelsel voor gebouwen en werken groter dan 5.000 m2 en dieper dan 50 cm;
- Waarde – Archeologie 5 (gebied met lage archeologische verwachting): voorwaarden aan de omgevingsvergunning en omgevingsvergunningenstelsel voor gebouwen en werken groter dan 10.000 m2 en dieper dan 50 cm.

6.10 Trillingen

Het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173' heeft geen directe werking voor de woningen langs de Noord Zuid. Wel is er een beïnvloeding door het verkeer van en naar het bedrijventerrein, omdat de Noord Zuid de enige ontsluitingsweg voor het terrein betreft. Om deze reden is in het kader van de voorloper van dit bestemmingsplan en naar aanleiding van klachten van omwonenden door LBP-Sight onderzoek gedaan naar de trillingshinder ter plaatse van een aantal woningen langs de Noord Zuidweg in Boven-Leeuwen[8]. Er heeft onderzoek plaatsgevonden in de woningen Noord Zuidweg 3 en Noord Zuidweg 11, die een representatief beeld geven van de trillinghinder langs de Noord Zuidweg. Daarnaast zijn meetpunten in de bodem geplaatst op verschillende afstanden van de weg. De (deels bemande en deels onbemande) metingen zijn uitgevoerd van dinsdag 26 februari tot en met donderdag 28 februari 2013. De resultaten van het trillingenonderzoek zijn beoordeeld aan de hand van SBR-richtlijn A 'Schade aan gebouwen (door trillingen)' en SBR-richtlijn B 'Hinder voor personen in gebouwen (door trillingen)'. Uit de metingen blijkt dat in beide onderzochte woningen wordt voldaan aan de streefwaarde die de SBR-B stelt voor hinder in deze situatie.
De resultaten geven een representatief beeld voor de overige woningen langs de Noord Zuidweg. Ook in een (gewijzigde) toekomstige situatie, bij toename van het vrachtverkeer, wordt voldaan aan de streefwaarden. De gemeten waarden in de woning Noord Zuidweg 11 blijven bovendien ver onder de grenswaarden die de SBR-A stelt voor schade aan gebouwen. Schade aan de woning veroorzaakt door het reguliere (vracht)verkeer werd indertijd daarom zeer klein geacht.

Er is geen reden om aan te nemen dat de komende jaren wel het geval zal zijn. De weg is in 2016 voor wat betreft het deel dat binnen de gemeentegrens van West Maas en Waal is gelegen vrijwel geheel vernieuwd. Daarbij is de voorrangsregeling aangepast en zijn plaatselijk wegversmallingen geplaatst. In 2013 bedroeg de toegestane maximum snelheid 80 km/h in plaats van de huidige 60 km/h en was het wegprofiel breder.

De verkeersintensiteit is sinds 2013 niet enorm toegenomen. Uit een reeks van verkeerstellingen in de afgelopen jaren blijkt dat het aandeel van Excluton in het totale verkeer ter plaatse gemiddeld 30 tot 35 % is. 60 tot 65 % van het totale verkeer hangt samen met verkeer van en naar Boven Leeuwen. Het aandeel middelzwaar en zwaar verkeer is, in de totale verkeersstroom, circa 10 %. Excluton is verantwoordelijk voor circa de helft daarvan. Jaarrond zijn er overigens verschillen omdat de vraag naar betonproducten in het voorjaar groter is dan in de vakantie- en winterperiode. Ook wordt er in het weekend nauwelijks gereden.

8 Trillingenonderzoek woningen Noord Zuidweg te Boven-Leeuwen, R058741aa.00001.hve_03_001, 14 maart 2012

Geconcludeerd is dat trillingshinder geen belemmeringen oplevert voor onderhavig bestemmingsplan, omdat wordt voldaan aan de streefwaarden voor trillingshinder en de grenswaarden voor schade veroorzaakt door trillingen. In het trillingenonderzoek is indertijd de aanbeveling gedaan om het wegdek ter plaatse van de onderzochte woningen te repareren, waardoor de piekwaarden verder kunnen worden gereduceerd. Dit is in 2016 uitgevoerd.

6.11 Overige wateraspecten

6.11.1 Waterhuishouding

Het plangebied ligt in het rivierbed van de Waal. Dit betekent dat voor ingrepen/activiteiten een toetsing en afweging plaatsvindt in het kader van de Beleidslijn grote rivieren. Hieraan is in voorgaande hoofdstukken uitgebreid aandacht besteed. Het bedrijventerrein is grotendeels hoogwatervrij en voorzien van een dijk. Hoogwatervrije terreinen zijn zodanig opgehoogd en/of voorzien van een ringdijk dat deze in de praktijk geen stroomvoerende of bergende functie hebben. Onderhavig bestemmingsplan leidt niet tot een belemmering voor de afvoercapaciteit van het gebied.

6.11.2 Watersysteem

Het bestemmingsplan heeft grotendeels een conserverend karakter en legt de huidige situatie vast. Wel zijn de gebruiksmogelijkheden van de bedrijfspercelen verruimd (toelaten van watergebonden bedrijven) en is aan het Deelensterrein, in afwijking van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' een bedrijfsbestemming gegeven. Deze bestemming is in overeenstemming met het feitelijke toestand van de gronden. De totale hoeveelheid verharding en bebouwing zal qua verhouding veranderen, maar niet qua totale oppervlakte. Hierdoor heeft het bestemmingsplan feitelijk geen effect op het bebouwd oppervlak en verandert de huidige waterhuishouding van de bestaande terreinen niet. De waterhuishoudkundige situatie blijft daardoor grotendeels ongewijzigd. Afvloeiend regenwater (hwa) van de terreinen wordt zoveel mogelijk afgevoerd naar het oppervlaktewater in de directe omgeving.

Het vuilwater (dwa) wordt via het bestaande stelsel afgevoerd en voorgezuiverd met verschillende IBA (individuele Behandeling van Afvalwater) voorzieningen. Het plangebied ligt niet in een grondwaterbeschermingsgebied of waterwingebied, zoals deze zijn vastgelegd in de Wateratlas van Provincie Gelderland.

De zomerdijkverlegging vindt plaats om de te verlagen zone. Dit deel zal niet meer beschermd worden door de zomerkade. Gezien de geringere omvang van de plas en de beperkte diepte zijn de effecten op het binnendijkse systeem beperkter van aard dan in het geval de grotere eerder vergunde ontgronding uitgevoerd zou zijn. De extra kweleffecten zijn bovendien al eerder gecompneerd door verruiming van binnendijkse watergangen.

6.11.3 Waterkwaliteit

Het plan heeft vanwege de uitbreiding van de bedrijventerreinen geen nadelige gevolgen voor de waterkwaliteit in de omgeving. Bij eventuele verandering van de bestaande bouwwerken dan wel de bouw van nieuwe bouwwerken zullen duurzame, niet-uitloogbare bouwmaterialen worden toegepast om diffuse verontreiniging van water en bodem te voorkomen.

De aanleg van de plas in het kader van de riviercompensatie draagt positief bij de verbetering van de waterbodem en waterkwaliteit (zie bijlage 2).

7 JURIDISCHE PLANOPZET

In dit hoofdstuk worden de systematiek en de inhoud van de verschillende bestemmingen van het bestemmingsplan toegelicht. Deze methodiek komt deels overeen met het eerdere bestemmingsplan voor dit gebied waaraan in 2014 goedkeuring is onthouden. Daarbij is aansluiting gezocht bij de standaardsystematiek van de gemeente en het bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Druten.

7.1 Plansystematiek

Dit bestemmingsplan omvat een juridisch-planologische regeling voor het bedrijventerrein in de uiterwaarden van de Waal en de bijbehorende ontsluitingsstructuur. Tevens is in het bestemmingsplan de aangepaste 50 dB(A)-contour rond het gezoneerde bedrijventerrein Drutensche Waarden vastgelegd en zijn de gebruiksmogelijkheden van het bedrijventerrein verruimd. Delen van de rivier de Waal en van de uiterwaarden liggen binnen het plangebied.

Dit bestemmingsplan moet voldoen aan de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het gaat hierbij onder andere om uniformering en standaardisering van bestemmingen en regels. Voor de opbouw van is aangesloten bij de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012. Hierna wordt inhoudelijk ingegaan op de afzonderlijke bestemmingen binnen dit bestemmingsplan.

7.2 De regels

7.2.1 Hoofdstuk 1: Inleidende regels

Artikel 1 begrippen
Voor de begrippen is waar mogelijk gebruik gemaakt van de Standaard vergelijkbare bestemmingsplannen 2012. In dit artikel worden uitsluitend de begrippen gedefinieerd die van het 'normale' spraakgebruik afwijken of een specifiek juridische betekenis hebben. Bij de toetsing aan het bestemmingsplan moet worden uitgegaan van de in dit artikel aan de betreffende begrippen toegekende betekenis. De begrippen zijn alfabetisch geordend.

Artikel 2 Wijze van meten
Dit artikel geeft aan hoe hoogte- en andere maten die bij het bouwen in acht moeten worden genomen en op welke wijze moet worden gemeten.

7.2.2 Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch met waarden
Deze gronden zijn bestemd voor grondgebonden agrarische bedrijven, uitgezonderd tuinbouw. Daarnaast mogen de gronden worden gebruikt voor uiterwaarden, voor voorzieningen voor verkeer, natuur en voor waterhuishoudkundige voorzieningen en groenvoorzieningen, waaronder voorzieningen voor landschappelijke inpassing. Er mogen geen gebouwen worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn bouwregels opgenomen.

Artikel 4 Bedrijventerrein
Het gehele bedrijventerrein (de bestaande bedrijfspercelen, de uitbreiding van het bedrijventerrein en de ontsluitingsweg) is opgenomen binnen de bestemming 'Bedrijventerrein'. Toegestaan zijn bedrijven in de milieucategorieën 3.1 tot en met 5.2, zoals genoemd in de bij de regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten.

Ook de vestiging van geluidzoneringsplichtige bedrijven als bedoeld in de Wet geluidhinder is toegestaan. Vanuit de Wet geluidhinder is bepaald dat het geluidniveau vanuit het bedrijventerrein buiten de op de verbeelding aangegeven 'geluidzone – industrie' niet meer mag bedragen dan 50 dB(A). De binnen deze bestemming opgenomen gronden mogen ook worden gebruikt voor opslag en uitstalling, ontsluitingswegen, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen, waaronder voorzieningen voor landschappelijke inpassing en water en waterhuishoudkundige voorzieningen.

Er zijn bouwregels opgenomen waarin onder andere is bepaald dat gebouwen binnen het bouwvlak moeten worden opgericht en wat de maximale bouwhoogte is. Per bouwvlak is een maximaal percentage bebouwing toegekend. De bebouwingsmogelijkheden zijn gebaseerd op de bestaande oppervlakte van gebouwen, de vigerende uitbreidingsmogelijkheden en de al dan niet hoogwatervrije status van het deel van het bedrijventerrein.

Naast regels voor de bouw van gebouwen zijn bouwregels opgenomen voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde. De in de noordwesthoek van het perceel van Conpax aanwezige bedrijfswoningen en bijbehorende bijgebouwen zijn opgenomen binnen de aanduiding 'bedrijfswoning' en in de regels voorzien van aparte bouwregels. Ook voor deze woningen en bijbehorende bijgebouwen gelden maximale oppervlaktes en bouwhoogten.

Tussen de bedrijfspercelen van Conpax en Excluton is de aanduiding 'brug' opgenomen. Ter plaatse is in 2012 en 2013 de bestaande inlaat vanuit de Waal vergroot, is de bestaande ontsluitingsweg verlaagd en is ten behoeve van de ontsluiting een brug gelegd.

Het laatste onderdeel van deze regel is in 4.6 de beschrijving van de voorwaardelijke verplichting. Hierin is een bestuurlijk afdwingbare koppeling gelegd tussen het gebruik van terreinen, bebouwen en gebouwen van de gronden met de bestemming bedrijventerrein en de realisatie en instandhouding van de benodigde riviercompensatie Er is tevens een voorwaardelijke verplichting opgenomen met betrekking tot de instandhouding van een groenzone van voldoende formaat ten noorden van het Deelensterrein.

Artikel 5 Natuur
De bestaande natuurgebieden hebben de bestemming Natuur gekregen. Deze gronden zijn bestemd voor de instandhouding, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke en natuurlijke waarden en het ter plaatse aanwezige landschapstype met zijn kernkwaliteiten. Eveneens is agrarisch natuurbeheer en extensief recreatief medegebruik toegestaan, maar uitsluitend indien de natuur- en landschapswaarden daardoor niet onevenredig worden aangetast. Begrazing van natuurgronden is daardoor mogelijk. De natuur- en landschappelijke waarden worden beschermd met een vergunningplicht voor het uitvoeren van diverse werken en werkzaamheden. Binnen deze bestemming zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde toegestaan. Deze bouwwerken moeten wel passen bij de bestemming.

Specifieke vorm van recreatie-camperplaats
De aanduiding specifieke vorm van recreatie-camperplaats is nog niet opgenomen in het vigerende bestemmingsplan buitengebied Druten. De camperplaats is echter onderdeel van het project Afferdensche en Deestsche Waarden. Aanleg is vergund in het kader van de waterwetvergunning. De aanleg is voorzien in het voorjaar van 2019. Het gaat om 5 tot 10 plaatsen.

Artikel 6 Verkeer
Deze gronden zijn bestemd voor voorzieningen voor verkeer en verblijf, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen, nutsvoorzieningen, watergangen en water en waterhuishoudkundige voorzieningen. Er mogen op deze gronden geen gebouwen worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn maximale bouwhoogtes opgenomen. Binnen deze bestemming is het binnen het plangebied gelegen gedeelte van de Noord Zuid opgenomen alsmede van de Waalbandijk in de meest zuidoostelijke hoek van het plangebied.

Artikel 7 Water
De waterpartij voor de rivierkundige compensatie, de rivier de Waal en de bijbehorende direct aan de rivier aansluitende uiterwaarden vallen binnen deze bestemming. De gronden zijn voornamelijk bestemd voor water en waterhuishoudkundige voorzieningen, waaronder voorzieningen voor waterberging, wateraanvoer en waterafvoer, zoals watergangen, waterlopen, waterpartijen en uiterwaarden.

Aanduiding laad en losplaats
Aan de Waalzijde van het bedrijfsperceel van Excluton is de bestaande laad-/losponton opgenomen binnen de aanduiding 'laad- en losplaats'. Deze aanduiding is afgestemd op de bestaande ponton. In de regels is bepaald dat het aantal laad- en losplaatsen niet meer dan één mag bedragen. Hiermee is de bestaande laad- en losgelegenheid juridisch-planologisch vastgelegd. Er mogen geen gebouwen worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn maximale bouwhoogtes opgenomen.

Specifieke vorm van recreatie- horeca bunkerwinkelschip
De aanduiding specifieke vorm van recreatie- bunkerwinkelschip was al opgenomen in het vigerende bestemmingsplan buitengebied Druten. Door de toevoeging van horeca is binnen deze aanduiding het gebruik van- en de verbouwing tot horecaschip mogelijk.

Artikel 8 Leiding – Riool
Met deze dubbelbestemming is een zone aan weerszijden van het riool gereserveerd voor de bescherming van de leiding. In de zone mag niet worden gebouwd of gegraven zonder toestemming van de leidingbeheerder. De leiding moet bereikbaar blijven voor onderhoud en grondwerkzaamheden in de buurt van de leiding kunnen gevaar opleveren. In de zones van deze dubbelbestemming gaan de belangen van het leidingentransport voor. Het gebruik van deze gronden mag geen gevaar opleveren voor de belangen van de dubbelbestemming. Vandaar dat zowel voor bouwen als werken/werkzaamheden in deze zones, eerst getoetst moet worden aan de belangen van de desbetreffende dubbelbestemmingen.

Artikelen 9 t/m 11 Waarde – Archeologie 3, 4 en 5
Het grootste gedeelte van het plangebied is in meer of mindere mate archeologisch waardevol. De onderscheiden verwachtingswaarden zijn op de betreffende gronden beschermd door middel van een van drie dubbelbestemmingen. Elke bestemming is voorzien van een bijbehorend op de aanwezige verwachtingswaarden afgestemde regeling voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. De regeling is gebaseerd op het gemeentelijke archeologiebeleid.

Artikel 12 Waterstaat – Waterkering
Deze gronden betreffen de primaire waterkering en zijn mede bestemd voor voorzieningen voor de directe en indirecte kering van het water en de aanleg, instandhouding en/of bescherming van de waterkering. Deze dubbelbestemming beschermt de winterdijk van de Waal waarop de Waalbandijk zich bevindt. In afwijking van het bepaalde in de andere geldende (enkel-)bestemmingen, mogen binnen deze dubbelbestemming geen gebouwen worden gebouwd. Met een omgevingsvergunning kan van dit verbod worden afgeweken, indien het belang van de waterkering zich hier niet tegen verzet en nadat advies is ingewonnen bij de beheerder van de waterkering.

Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn alleen toegestaan, indien deze noodzakelijk zijn ten behoeve van de waterkering.

Er zijn geen regels voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden opgenomen, omdat de Keur van het Waterschap Rivierenland en/of de Waterwet, in combinatie met de onderliggende bestemmingen, afdoende bescherming biedt.

Artikel 13 Waterstaat – Waterstaatkundige functie
Deze gronden zijn mede bestemd voor de berging en afvoer van hoog oppervlaktewater, sedimenten en ijs, het vergroten van de afvoer- en bergingscapaciteit, en de waterhuishouding. Deze dubbelbestemming beschermt de waterstaatkundige functie van de uiterwaarden en van het bedrijventerrein.

Er zijn geen bouwregels noch regels voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden opgenomen, omdat de Waterwet, in combinatie met de onderliggende bestemmingen, afdoende bescherming biedt.

7.2.3 Hoofdstuk 3: Algemene regels

Artikel 14 Anti-dubbeltelregel
Dit artikel bevat een algemene regeling waarmee kan worden voorkomen dat er in feite meer wordt gebouwd dan in het bestemmingsplan is beoogd, bijvoorbeeld ingeval (onderdelen van) percelen van eigenaar wisselen. Deze bepaling is conform artikel 3.2.4 van het Bro in het bestemmingsplan opgenomen.

Artikel 15 Algemene bouwregels
In dit artikel is bepaald dat de maximale bouwhoogtes overschreden mogen worden door ondergeschikte bouwonderdelen en dat ondergronds bouwen onder voorwaarden is toegestaan.

Artikel 16 Algemene gebruiksregels
Het verbod om gronden en opstallen te gebruiken in strijd met het bestemmingsplan (zonder omgevingsvergunning) is opgenomen in artikel 2.1 lid 1, sub c van de Wabo. Bij de algemene gebruiksregels is dan ook enkel aangegeven welk gebruik in ieder geval als strijdig met dit bestemmingsplan moet worden aangemerkt. Naast de algemene gebruiksregels, die voor elke bestemming gelden, bevat het bestemmingsplan ook specifieke gebruiksregels. Deze zijn opgenomen in de bestemming waar ze van toepassing zijn.

Artikel 17 Algemene aanduidingsregels
In dit artikel zijn alle regels opgenomen die samenhangen met de diverse gebiedsaanduidingen.

Geluidzone – industrie
Deze aanduiding beschermt de geluidruimte van het industrieterrein en het woon- en leefmilieu ter plaatse van bestaande woningen. Er mogen binnen deze zone geen nieuwe woningen of andere geluidgevoelige gebouwen worden gebouwd.

Ontgrondingsgebied
Deze aanduiding geeft aan waar verlaging en ontgraving van het maaiveld mogelijk is. De meer precieze vorm is beschreven in de bijlage 7 inrichtingsplan.

Vrijwaringszone - dijk 1
Deze aanduiding beschermt de primaire waterkering (Waalbandijk) en de zomerkade, die is gelegen binnen de bestemmingen 'Agrarisch', 'Bedrijventerrein', 'Natuur', 'Verkeer' en 'Water'. Er geldt een bouwverbod voor het bouwen ten behoeve van de geldende bestemmingen. Met een omgevingsvergunning kan van dit verbod worden afgeweken.

Er zijn geen regels voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden opgenomen, omdat de Keur van het Waterschap Rivierenland en/of de Waterwet, in combinatie met de onderliggende bestemmingen, afdoende bescherming biedt.

Vrijwaringszone – dijk 2
Deze aanduiding sluit direct aan op de gronden waar voorgenoemde 'vrijwaringszone - dijk 1' geldt en dient eveneens ter bescherming van de primaire waterkering. De aanduiding heeft slechts een signalerende functie.

Artikel 18 Algemene afwijkingsregels
Voor een aantal ondergeschikte afwijkingen ten opzichte van de regels kan het bevoegd gezag met dit artikel een omgevingsvergunning verlenen.

Artikel 19 Algemene wijzigingsregels
Met de toepassing van deze regels kunnen de aangegeven bestemmingen in de toekomst door burgemeester en wethouders worden gewijzigd. Na wijziging maakt de nieuwe gewijzigde situatie deel uit van het bestemmingsplan.

7.2.4 Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels

Artikel 20 Overgangsrecht
In dit artikel is het overgangsrecht ten aanzien van het gebruik en het bouwen in strijd met het plan geregeld. In lid 17.1 is de in artikel 3.2.1 Bro voorgeschreven bepaling omtrent het overgangsrecht voor bouwwerken opgenomen. In lid 17.2 is de in artikel 3.2.2 Bro voorgeschreven bepaling omtrent het overgangsrecht voor gebruik opgenomen.

Artikel 21 Slotregel
Dit bestemmingsplan wordt als genoemd in dit artikel aangehaald.

8 MOTIVATIE EN VERANTWOORDING

8.1 Verbetering ruimtelijke kwaliteit

Efficiënter ruimtegebruik
Dit bestemmingsplan voorziet in de verruiming van de gebruiks- en bouwmogelijkheden van het bedrijventerrein in de uiterwaarden van de gemeente Druten. Als gevolg hiervan kan bij de betonfabricage efficiënter en economischer gewerkt worden. Ook zijn geen verkeersbewegingen meer nodig om buiten het bedrijventerrein vrachtwagens en betonproducten te stallen. Geschikte hoogwatervrije terreinen die, in de huidige situatie, feitelijk al ingericht zijn voor bedrijfsmatig gebruik en als zodanig tot voor enkele jaren als zodanig in gebruik waren kunnen intensiever en meer flexibel worden gebruikt. Hoewel de bestaande en nieuwe terreinen vooral door Excluton benut gaan worden, kunnen bij veranderingen ook andere waterverbonden bedrijven zicht hier vestigen. Dit past bij overheidsdoelstellingen om tot een betere benutting van bedrijventerreinen te komen en is van groot economisch belang voor het bedrijf.

Verbetering ecologische en landschappelijke kwaliteit zuidoostzijde Exclutonterrein
Aan de zuidzijde van het plangebied liggen tussen de dijk en het bedrijventerrein in de uiterwaarden akkers, weilanden, ontgrondingsplassen en hoger opgaand groen. De overgang tussen het bedrijventerrein en de uiterwaarden bestaat uit een talud dat begroeid is met gras. Door aan de zuidoostzijde een ondiepe plas en een natuurgebied aan te leggen wordt de landschappelijke kwaliteit van de overgang naar het vrij open gebied tussen Rodruza en Excluton verbeterd. Daarnaast wordt de ecologische kwaliteit van het te vergraven gebied evenals het ten zuiden daarvan gelegen bos en oude kleiputtencomplex versterkt. Daarbij gaat het ook om de water- en bodemkwaliteit.

Verbetering ecologische en landschappelijke kwaliteit noordzijde van Deelen's terrein
Het bedrijventerrein is aan de noordzijde niet optimaal landschappelijk ingepast. Aan de rivieroever is de overgang van oudsher het meest abrupt. De afstand tussen rivieroever en bedrijventerrein is, met uitzondering van het voorland bij het Deelensterrein, beperkt. De steenfabrieken en boerderijen vestigden zich oorspronkelijk op de direct langs de rivier gelegen hogere gronden. Deze waren veilig voor hoogwater en boden tegelijkertijd directe toegang tot de vaarweg. Het gevolg is dat gebouwen en opslagterreinen dicht aan de rivieroever staan. Vanwege een fors hoogteverschil tussen de gemiddelde rivierstand en het bedrijventerrein is het talud langs de terreinen van Excluton en Conpax steil en stenig. Door rivierkundige eisen wordt het schaarse opgaande groen regelmatig gekapt.

De combinatie van deze factoren maakt dat deze zijde van het bedrijventerrein het minst fraai is. Aan de noordzijde van het Deelensterrein is daarom een houtsingel met boombeplanting voorzien. Tussen de houtsingel en de rivieroever zal het gebied extensief begraasd worden zodat een gevarieerdere kruidenlaag zal ontstaan. Ook hier zal de ecologische en ruimtelijke kwaliteit verbeteren. De aanleg en het beheer van deze strook zal bindend vastgelegd worden door middel van een kwalitatieve verplichting in de regels behorende bij dit bestemmingsplan.

Beleving rivier en uiterwaard
Het fysiek en planologisch mogelijk maken van horeca op het voormalige bunkerwinkelschip draagt bij aan het versterken van beleving en het aantrekkelijker maken van de Veerdam en de reeds bestemde recreatiehaven. Het geheel is een onderscheidend concept dat in samenhang met de aan te leggen camperplaatsen en één van de entreeroutes van het natuurontwikkelingsproject Afferdensche en Deestsche waarden past bij het beleid van provincie, gemeente en waterschap om extensieve recreatie langs de dijken en de rivier te

stimuleren. Het doel van deze overheden is om voor de hele Waal een infrastructuur van water, veerverbindingen, wegen (de dijken) en paden (struinpaden) in te richten en te onderhouden. De infrastructuur geeft de mogelijkheid om te recreëren en tegelijk de rivier te beleven. Van belang is dat er rustpunten in deze infrastructuur ontstaan die daarop aansluiten, de zogenaamde pleisterplaatsen. De Veerdam is er daar één van.

8.2 Geen belemmeringen in de bedrijfsvoering van omliggende bedrijven.

De verruiming leidt niet tot significante milieueffecten op andere omliggende gevoelige objecten. Daarnaast zal de verruiming niet leiden tot belemmeringen in de bedrijfsvoering van omliggende bedrijven.

8.3 Geen belemmering omliggende woningen

De verruiming op voldoende afstand van bewoond gebied zodat dit geen belemmering vormt voor de reeds aanwezige woningen.

8.4 Geen rivierkundige belemmeringen

Uit onderzoek van de bureaus U Flow en Acima en de reactie van Rijkswaterstaat blijkt dat er geen gevolgen voor de rivierveiligheid zijn. De activiteiten vinden plaats op hoogwatervrije terreinen die geen bergende functie bij maatgevend hoogwater. Bovendien worden conform de wettelijke eisen, voorafgaand aan de de ingebruikname, rivier verruimende maatregelen uitgevoerd.

8.5 Geen milieuhygiënische belemmeringen

Uit onderzoek blijkt dat er geen milieuhygiënische beperkingen zijn. De productie en de verkeersbewegingen nemen niet significant toe. De toename aan verkeersgeluid bedraagt maximaal 0,9 dB op een aantal woningen. Indien uit onderzoek blijkt dat er desondanks woningen langs de Noord-Zuidweg zijn, die te weinig geluidwering hebben is de initiatiefnemer bereid om geluidsisolerende maatregelen te nemen.

8.6 Geen realistische mogelijkheden voor een alternatieve ontsluiting

De westelijke ontsluitingsweg is de meest wenselijke ontsluitingsroute voor het bedrijventerrein. Enerzijds omdat de zuidelijke ontsluitingsroute niet altijd bruikbaar is (overstroming). Anderzijds is aanpassing van de ontsluiting door verlegging van de brug en/of de toegangsweg is financieel, planologisch en ecologisch vrijwel onmogelijk. anderzijds omdat de westelijke ontsluitingsroute verkeerstechnisch een betere oplossing biedt. In voorliggend bestemmingsplan is deze weg dan ook van een passende regeling voorzien.

9: HAALBAARHEID

9.1 Economisch

Gemeenten zijn op grond van artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening in bepaalde gevallen verplicht om kosten te verhalen op de eigenaren/initiatiefnemers. Dit geldt onder andere in het geval van een herziening van het bestemmingsplan, waarbij bepaalde, in het Besluit ruimtelijke ordening genoemde, bouwplannen mogelijk worden gemaakt. Met de eigenaar van de gronden binnen het onderhavige plangebied is voor de vaststelling van het bestemmingsplan een anterieure overeenkomst gesloten om het kostenverhaal zeker te stellen. Daarnaast is een planschadeverhaalsovereenkomst gesloten met de initiatiefnemer.

Het plan op het bedrijventerrein wordt door de initiatiefnemer ontwikkeld. De percelen met de bestaande en beoogde bedrijfsbestemmingen, een groot deel van de oeverzone en het gebied waar de rivierkundige compensatie zal plaatsvinden, is eigendom van de initiatiefnemer. Alle kosten in verband met de realisatie zijn voor rekening van de initiatiefnemer. Er zal door de gemeente geen financieel risico worden gelopen. De gemeente is niet betrokken bij de exploitatie of investeringen van het project.

Ook bij de initiatieven rond de Veerdam is de gemeente niet financieel betrokken. Het voormalige bunkerwinkelschip is door een lokaal ondernemerscollectief verbouwd en geëxploiteerd. Dat geldt ook voor de camperplaats.

Hierdoor is voor alle onderdelen van het bestemmingsplan het opstellen van een exploitatieplan niet aan de orde.

9.2 Maatschappelijk

9.2.1 Overleg met betrekking tot vergunbaarheid in het kader van de Waterwet

Tot de voorbereiding van een nieuw ruimtelijke plannen behoort het overleg met de daarvoor in aanmerking komende instanties en andere overheden. Bij dit plan is, vanwege de rivierkundige en waterstaatkundige aspecten, voorafgaand aan het opstellen van het bestemmingsplan, vooral overleg gevoerd met Rijkswaterstaat en het Waterschap Rivierenland. Ook zijn de buurgemeenten en de provincie in het kader van projecten rond Waalweelde en toekomstverkenningen voor bedrijventerreinen en de de Waal in kennis gesteld van de ontwikkeling van het plan.

9.2.2 Vooroverleg artikel 3.1.1 Bro

Het plan is conform de bepalingen uit het Besluit ruimtelijke ordening verzonden naar betrokken partijen, overheden en instanties. In dat kader hebben de provincie Gelderland , de gemeente West Maas en Waal en de gemeente Neder-Betuwe gereageerd.

De provincie vindt de uitbreiding van het bedrijventerrein een gewenste ontwikkeling. In de regio Arnhem-Nijmegen is behoefte aan watergebonden bedrijventerreinen. Het plan past binnen de regionale afspraken. De provincie is ook van mening dat de watercompensatie in de vorm van een plas met natuurvriendelijke oevers de kernkwaliteiten van het gebied kan versterken. De provincie is wel van mening dat meer ecologisch onderzoek nodig is. Naar aanleiding hiervan is overleg gevoerd en extra ecologisch onderzoek uitgevoerd. Het ging daarbij om de effecten op de instandhouding van het Natura 2000 gebied Rijntakken, dassen, amfibieën en mogelijke verstoring door licht en geluid. Daarnaast is extra onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om stikstofdepositie die ontstaat bij de aanleg van de rivierkundige compensatie te beperken.

Beide gemeenten hadden graag gezien dat alle punten in het vooroverleg afgehandeld zouden zijn. Zij voelden zich enigszins overvallen door het feit dat door het gemeentebestuur voor een ontwerp bestemmingsplan is gekozen. Vanwege deze proces stap zijn zij genoodzaakt om een zienswijze in te dienen om hun rechten te behouden. Men had het netter gevonden als overleg afgerond was voordat het ontwerp ter visie werd gelegd.

Tijdens het vooroverleg met beide gemeenten is door de gemeente Druten uitgelegd dat de ter visie legging van het ontwerp bestemmingsplan noodzakelijk was vanwege afspraken in het kader van mediation met bewoners van West Maas en Waal nabij de Noord-Zuid.

De opmerkingen van de gemeente West Maas en Waal hebben daarnaast in hoofdzaak betrekking op de effecten van het verkeer op de woningen langs de Noord-Zuid. In dat kader is het geluidsrapport bijgesteld en aangevuld met gevelberekeningen van een aangrenzende woningen.

De gemeente Neder-Betuwe maakt zich vooral zorgen over de invloed op het landschap, de effecten van de verruiming van de geluidszone en de toename van het scheepvaartverkeer. Als gevolg hiervan is de bedrijvenlijst, bijlage bij de regels, verder opgeschoond. Naast nadere uitleg in de toelichting is ook het landschapsplan verder uitgewerkt.

In de bijlage 11 Reactienota ontwerp bestemmingsplan is in detail op de opmerkingen ingegaan. Daarnaast is aangegeven hoe één en ander in de toelichting, regels en plankaart is verwerkt.

BIJLAGEN

1: Rapport rivierkundige effecten Excluton, februari 2019 Uflow en Acima.

2: Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan voor rijkswateren HSRO

3: Bodemrapport NIPA (rapportnummer 14872-7).

4: Notitie wijziging bestemmingsplan – verkeer Noord Zuidweg – geluid en luchtkwaliteit, LBP|SIGHT kenmerk V085642ag.1806JJH.rvw_05_001, 2 februari 2018.

5: Notitie LBP|SIGHT kenmerk V085642ah.181KA2Z.rvw_01_001 31 januari 2018

6: Natuurtoets Bestemmingsplan buitengebied, Herziening Waalbandijk 155- 175, Lievense Milieu B.V., documentnummer SOB007788.RAP001)

7: Nader onderzoek beschermde flora en fauna, Bestemmingsplan buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-175, Lievense Milieu B.V., documentnummer SOB007788.NO.02)

8: Natuurtoets Rivierkundige compensatiemaatregel Excluton, Lievense Milieu B.V., documentnummer SOB007788.RAP002)

9: Rapport Dassencompensatie maart 2020

10: Inrichtingsplan Ontgronding Drutensche Waarden HSRO

11: Onderzoek stikstofdepositie LBP|SIGHT document R085642aa.18i4N66.jdb (13 maart 2019)

12: Aerius berekening kenmerk RpqnfETTSvrq (13 mei 2020)

13: Aerius berekening kenmerk RjEoaAMw6xLq (15 mei 2020)

14: document V085642aa.2065ZKL.fw (12 mei 2020)

15: Rivierkundige Ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden HSRO

16: Reactienota ontwerp bestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Gemeente Druten

2019

Rivierkundige effecten herinrichting Excluton

Rivierkundige impactstudie herinrichting fase 1, versie 7

Uflow

Acima

Documentnummer: versie 7
Documentstatus: definitief
Project: Rivierkundige effecten herinrichting Excluton
Datum: 18 februari 2019
Bron omslagfoto: gww.excluton.nl/excluton/over-excluton

	Naam	Paraaf	Datum
Opgesteld	N.G.M. van den Brink		24-11-2017
Aangevuld	C.H. Michels		18-02-2019

INHOUD

1 Inleiding 1

1.1 De referentie situatie 1

1.2 Uitgangspunten 3

1.3 Hoogwatervrij terrein 3

2 Schematisaties 7

2.1 Baseline varianten 7

2.2 Aanpassing referentie 9

2.3 De herinrichting fase 1 12

3 Simulaties 14

3.1 Dwarsstroming 14

3.2 Morfologie 14

4 Resultaten 15

4.1 Hinder of veiligheid tegen overstromen 15

4.1.1 Maatgevende Hoogwaterstand (MHW) in de as van de rivier 15

4.1.2 Maatgevende Hoogwaterstand (MHW) buiten de as van de rivier 15

4.1.3 Afvoerverdeling bij MHW 16

4.1.4 Afvoer van ijs 16

4.2 Schade aan andere functies 16

4.2.1 Inundatiefrequentie van de uiterwaard 16

4.2.2 Stroombeeld in de uiterwaard 17

4.2.3 Stroombeeld in vaarweg 17

4.3 Bodemligging en morfologie 21

4.3.1 Aanzanding en erosie van het zomerbed en oevers 21

4.3.2 Aanzanding en erosie van uiterwaard en nevengeulen 26

4.3.3 Aanzanding en erosie van winterbed 26

5 Samenvatting en Conclusies 27

5.1 Samenvatting 27

5.2 Conclusies 28

6 Referenties 29

Bijlage 1 Referentie en uitgangspunten xxx

Bijlage 2 Handreiking bepaling extra waterstandsdaling xxxiii

Bijlage 3 Lange termijn visie xxxvii

Bijlage 4 Detailkaarten compensatie per Baseline variant xxxviii

Bijlage 5 Grafieken dwarsstroming door aanpassing krib xlviii

Bijlage 6 Beoordelingsaspecten Rivierkundig Beoordelingskader 4.0 l

Bijlage 7 2D WAQUA figuren excluton_v26 tov excluton_ref_a lii

Figurenlijst

Figuur 1 Legenda bij de Baseline figuren 1
Figuur 2 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied referentie (ref)..... 2
Figuur 3 Vegetatie en bebouwing referentie (ref) 2
Figuur 4 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op lange termijn v1 (zwart gearceerd) met referentie (oranje) . 4
Figuur 5 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op korte termijn v9 (zwart gearceerd) met referentie (oranje).. 4
Figuur 6 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op korte termijn v26 (zwart gearceerd) met referentie (oranje) 5
Figuur 7 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op korte termijn v28 (zwart gearceerd) met referentie (oranje) 5
Figuur 8 Foto krib bij rkm 904,05 (bron: HSRO) 10
Figuur 9 Verbetering schematisering krib voor (links) en na verbetering (rechts) 10
Figuur 10 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied referentie (ref A) 11
Figuur 11 Vegetatie en bebouwing referentie (ref A) 11
Figuur 12 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied na herinrichting fase1..... 12
Figuur 13 Vegetatie en bebouwing na herinrichting fase 1 13
Figuur 14 Waterstandseffect v26 tov ref_a in de as van de rivier 15
Figuur 15 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 4.000 m^3/s..... 18
Figuur 16 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 6.000 m^3/s..... 19
Figuur 17 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 8.000 m^3/s..... 19
Figuur 18 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 10.000 m^3/s..... 20
Figuur 19 Ruwe berekende jaargemiddelde aanzanding..... 21
Figuur 20 Ruwe berekende maximale jaarlijkse aanzanding 22
Figuur 21 Ruwe berekende minimale jaarlijkse aanzanding 22
Figuur 22 Sedimentatieruimtekaart Waal tussen rkm 904 en 906 (brondata RWS ON)..... 23
Figuur 23 Hectometergemiddelde diepte Waal tussen rkm 904 en 906 (brondata RWS ON)..... 24
Figuur 24 Diepte variant na gemiddelde aanzanding ruimtelijk (paars diepte minder dan 280 cm)..... 25
Figuur 25 Diepte variant na minimale aanzanding ruimtelijk (paars diepte minder dan 280 cm)..... 25
Figuur 26 Diepte variant na maximale aanzanding ruimtelijk (paars diepte minder dan 280 cm) 26
Figuur 27 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v15.....xxxviii
Figuur 28 Vegetatie en bebouwing v15.....xxxviii
Figuur 29 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v16.....xxxix
Figuur 30 Vegetatie en bebouwing v16.....xxxix
Figuur 31 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v17.....xl
Figuur 32 Vegetatie en bebouwing v17.....xl
Figuur 33 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v18.....xli
Figuur 34 Vegetatie en bebouwing v18.....xli
Figuur 35 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v19.....xlii
Figuur 36 Vegetatie en bebouwing v19.....xlii
Figuur 37 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v20.....xliii
Figuur 38 Vegetatie en bebouwing v20.....xliii
Figuur 39 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v21.....xliv
Figuur 40 Vegetatie en bebouwing v21.....xliv
Figuur 41 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v23.....xlv
Figuur 42 Vegetatie en bebouwing v23.....xlv
Figuur 43 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v24.....xlvi
Figuur 44 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v25.....xlvi
Figuur 45 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v26.....xlvii

Tabellenlijst

Tabel 1 Te leveren riviercompensatie van verschillende deelprojecten in de Drutensche waarden 6
Tabel 2 Overzicht Baseline maatregelen..... 7
Tabel 3 Overzicht van de Baseline varianten en -maatregelen met WAQUA-runid 8
Tabel 4 Overzicht hydraulisch effect varianten op as van de rivier bij rkm 904 8
Tabel 5 Extreme waarden dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij vier verschillende afvoeren 18
Tabel 6 Sedimentatie bovengrenzen..... 23
Tabel 7 Sedimentatie totalen..... 24
Tabel 8 Hinderlijk baggerbezwaar in de vaarweg 26

1 INLEIDING

In het oostelijke deel van de Drutensche Waarden (Waal rivierkilometer 904-906) liggen verschillende bedrijfsterreinen, waaronder de terreinen van Excluton. Dit bedrijf heeft behoefte aan meer hoogwatervrije ruimte voor de korte termijn.

In beginsel kan hiervoor ruimte worden bestemd op voorwaarde dat tegelijkertijd extra ruimte (waterstandsdaling) voor de lange termijn wordt gemaakt. De calculatie van de dan benodigde verruiming kan worden berekend middels de zogenaamde rekenregel, Rijkswaterstaat heeft een handreiking gedaan hoe deze zou kunnen worden gehanteerd (bijlage 2I). Uit deze handreiking volgen de opgaven voor het gebied. Op basis van die handreiking is in een iteratief proces een herinrichtsplan gemaakt dat de benodigde verruiming realiseert met in achtneming van de rivierkundige effecten. Na een eerste versie in juni 2017 is de effectbepaling verbeterd.

In dit verslag volgt de rivierkundige toetsing van het laatste plan.
Hierbij staan twee vragen centraal:

1. Ten eerste en tevens belangrijkste, zijn de door het plan veroorzaakte rivierkundige effecten te aanvaarden als zij worden beoordeeld volgens het rivierkundige beoordelingskader 4.0.
2. Ten tweede, wordt de benodigde extra waterstandsdaling bereikt.

1.1 DE REFERENTIE SITUATIE

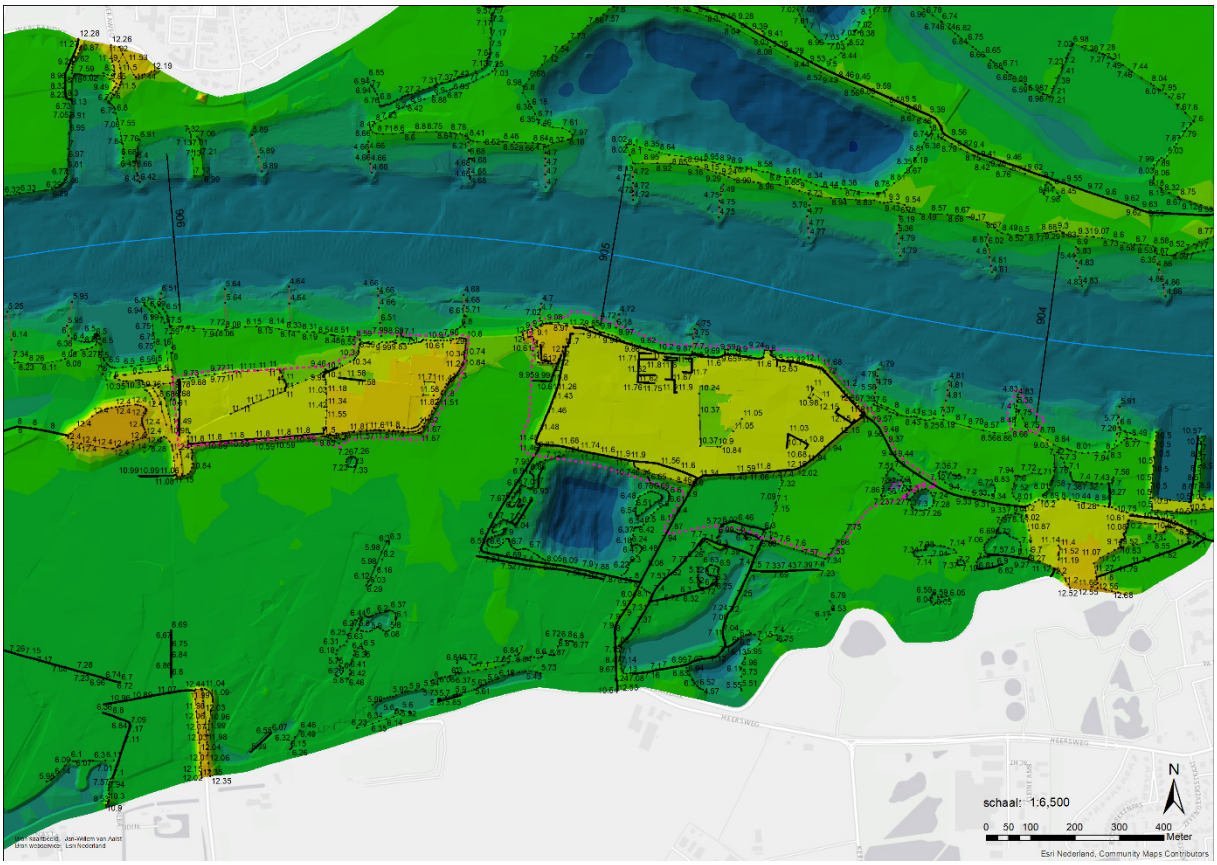
De geometrie van de te hanteren referentiesituatie is aangeleverd door Rijkswaterstaat met een toelichting (mail de heer T. Vos RWS, 30/januari/2017, bijlage 1).

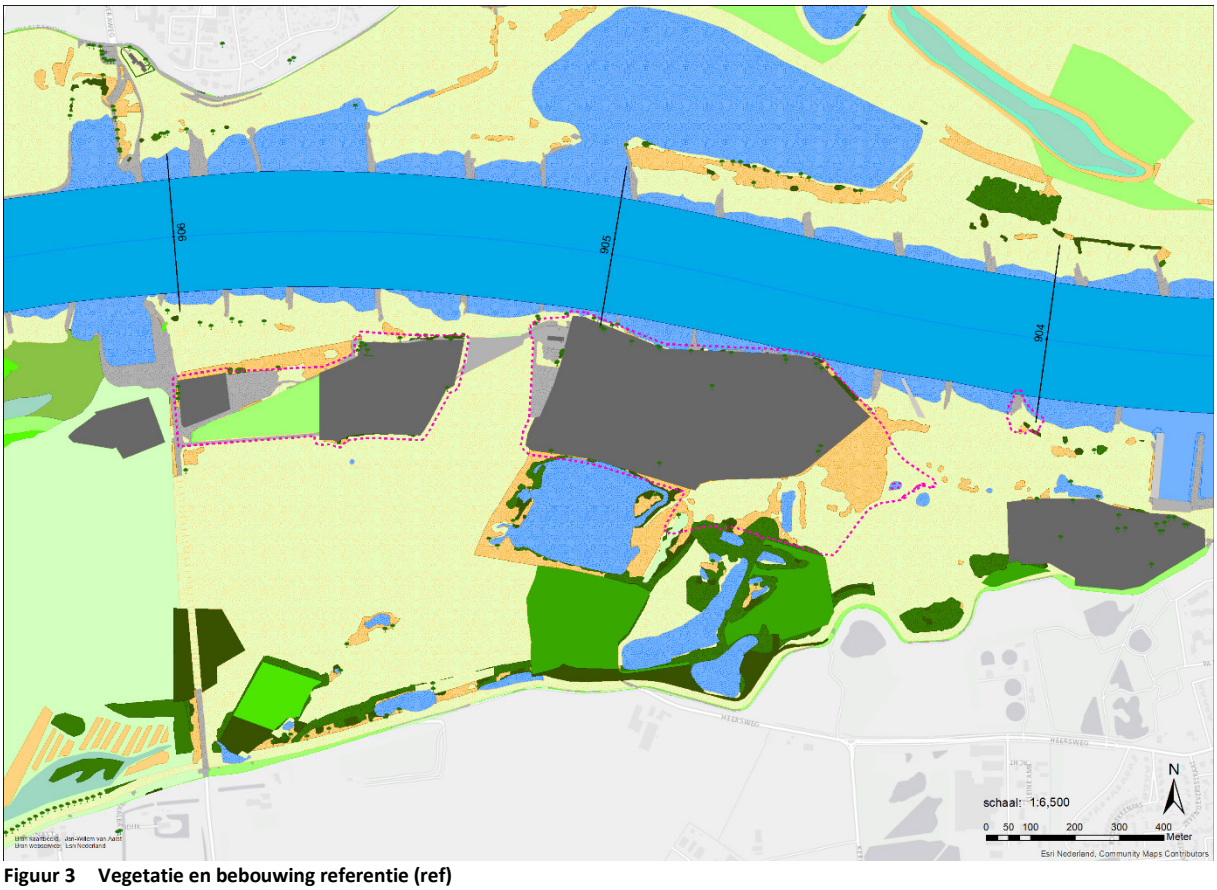
Figuur 1 Legenda bij de Baseline figuren

De huidige situatie kan daarmee rivierkundig samenvattend worden gekarakteriseerd aan de hand van:

1. de terreinhoogte en overlaten (Figuur 2) en
2. de vegetatie en bebouwing (Figuur 3).

Figuur 2 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied referentie (ref)

Figuur 3 Vegetatie en bebouwing referentie (ref)

1.2 UITGANGSPUNTEN

Voor dit project gelden de volgende uitgangspunten:

- ArcGIS versie: 10.1.1 (build 3143)
- Baseline versie: 5.3.1 (build 1373)
- SIMONA versie: 2015p8
- Randvoorwaarden Q = 16000 m3/s, vaste afvoerverdeling
- WAQUA-rooster: rijn20m_waal_5-v6.rgf (WtW 20 meter rooster)

De simulaties zijn uitgevoerd op het rekencluster van Agtersloot Hydraulisch Advies.

Als uitgangspunt voor de Baseline referentie schematisatie is rijn-beno15_5-v2 gebruikt. Aan deze schematisatie zijn de volgende maatregelen toegevoegd:

- wl_strdrrf_a1
- wl_druten_v18
- wl_druten_v19
- wl_druten_v20
- wl_druten_v21
- wl_druten_v22
- wl_druten_v23
- wl_druten_v24
- wl_druten_v25

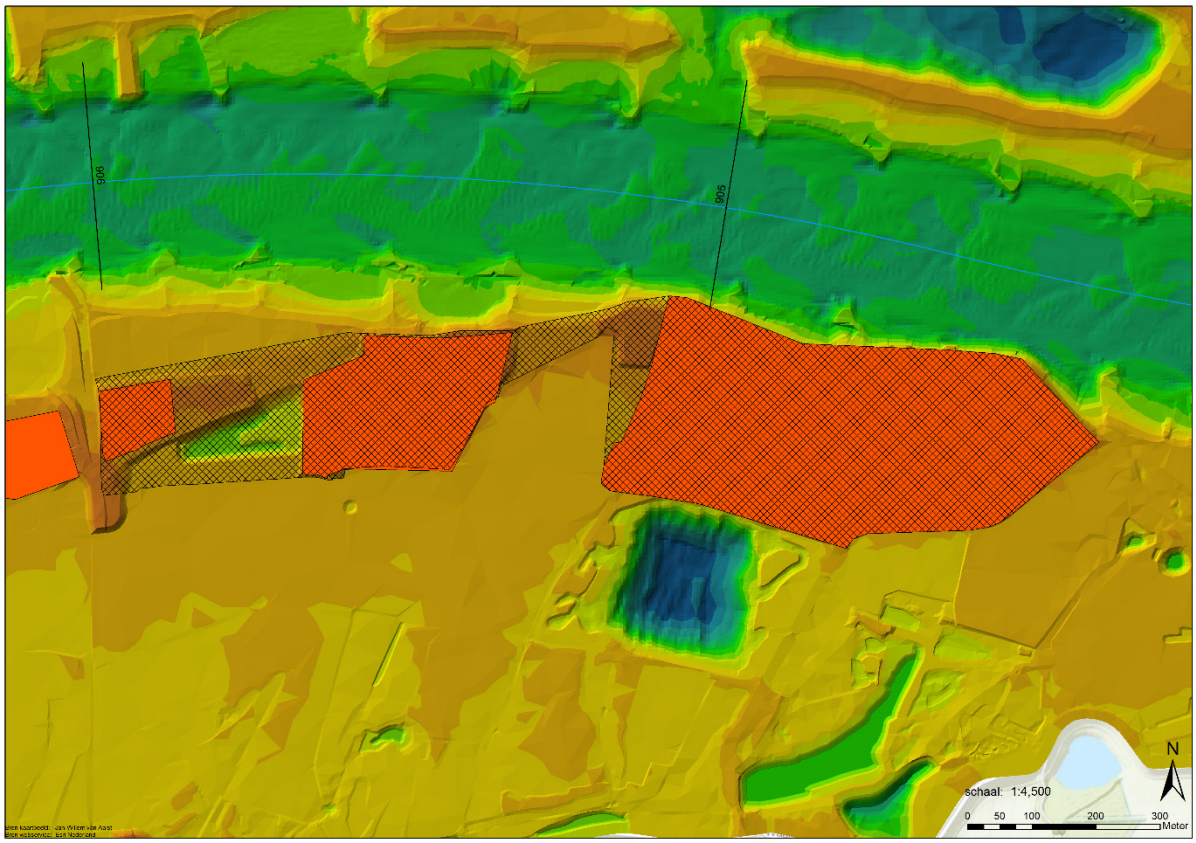
Dit resulteert in de Baseline referentie excluton_ref die vervolgens is geconverteerd naar het 20m Waterwet rooster rijn20m_waal_5-v6. Deze WAQUA-schematisatie heeft als input gediend voor de gemaakte simulaties.

1.3 HOOGWATERVRIJ TERREIN

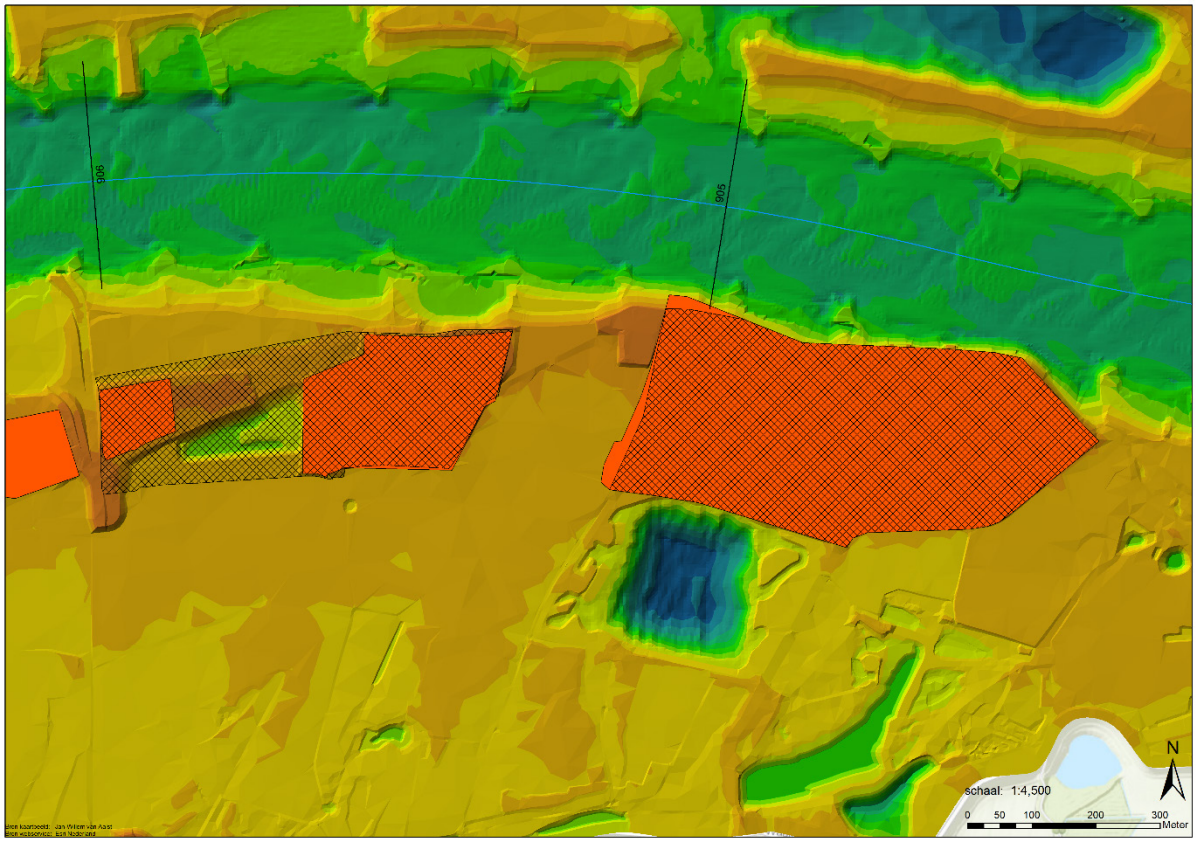
In Figuur 3 zijn de hoogwatervrije terreinen in het donkergrijs weergegeven. In Figuur 4 t/m Figuur 7 zijn als ondergrond het referentie bodemhoogte en in het oranje de hoogwatervrije vlakken uit de referentie. Daaroverheen is in het zwart gearceerd de uitbreiding van het hoogwatervrije terrein per variant meegenomen.

In Figuur 4 is een afbeelding opgenomen van het beoogde hoogwatervrije terrein op lange termijn. Variant 1 kent een hydraulisch effect van +21,3 mm bij rkm 905,1. Het verwijderen van het middenstuk van rkm 905 – 905,3 en daarmee het splitsen van het terrein in de twee roze vlakken levert een opstuwing van +4,1 mm bij rkm 905,1 en is opgenomen in variant 9.

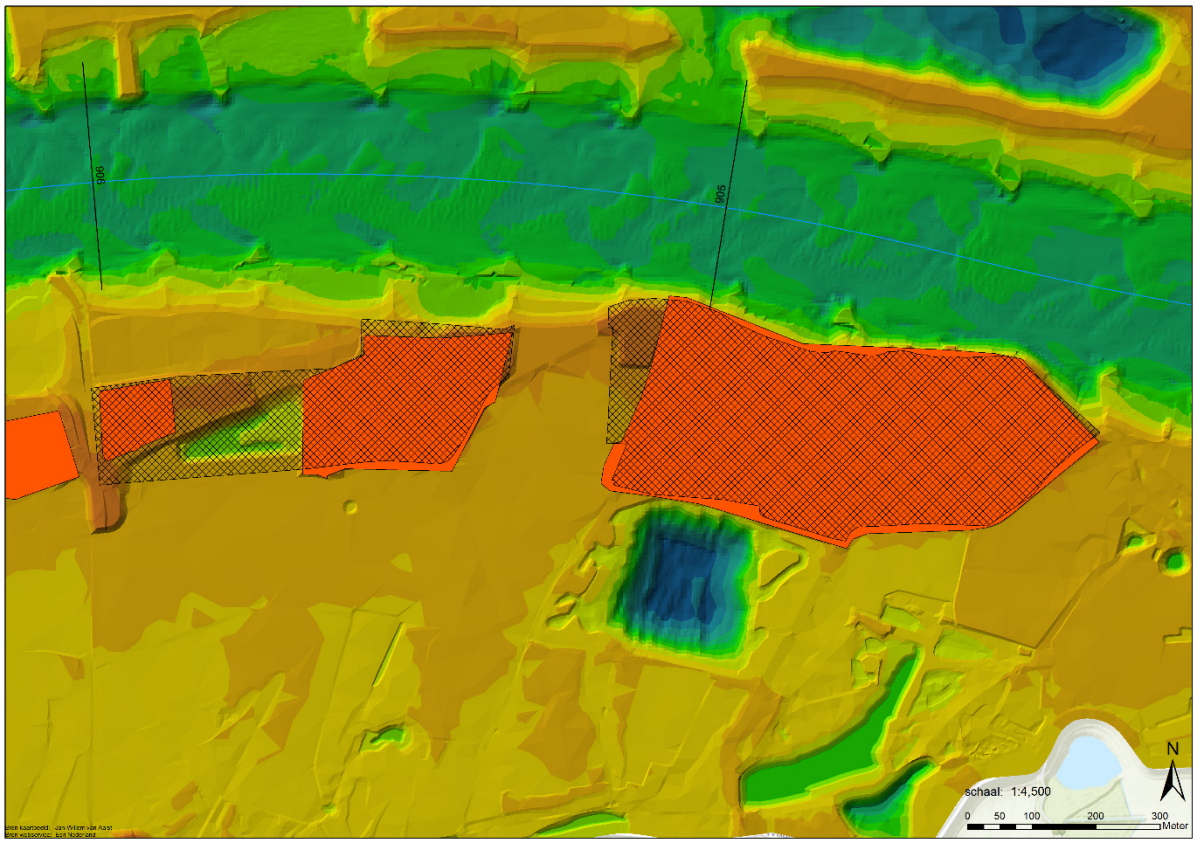
De contour in Baseline is groter ingetekend dan de huidige situatie volgens het bestemmingsplan. In Figuur 6 is een afbeelding opgenomen van het terrein zoals in dit project hydraulisch is getoetst in variant 26. Er is een berekening gemaakt met enkel de aanpassing van het hoogwatervrije terrein dat resulteert in een opstuwing van 1,9 mm bij rkm 904,6. Omdat hier eveneens sprake is van een tracéwijziging aan de noord- en zuidzijde van het terrein van Excluton (meest oostelijk gelegen) is een fictieve variant 28 gemaakt waarin alle drie de referentievlakken zijn behouden en waaraan de uitbreidingen van variant 26 zijn toegevoegd. Dit hydraulisch effect is maximaal 0,9 mm bij rkm 905,4. Het toegevoegde oppervlakte aan hoogwatervrij terrein bedraagt in variant 28 5,9 hectare. Een afbeelding is opgenomen in Figuur 7.

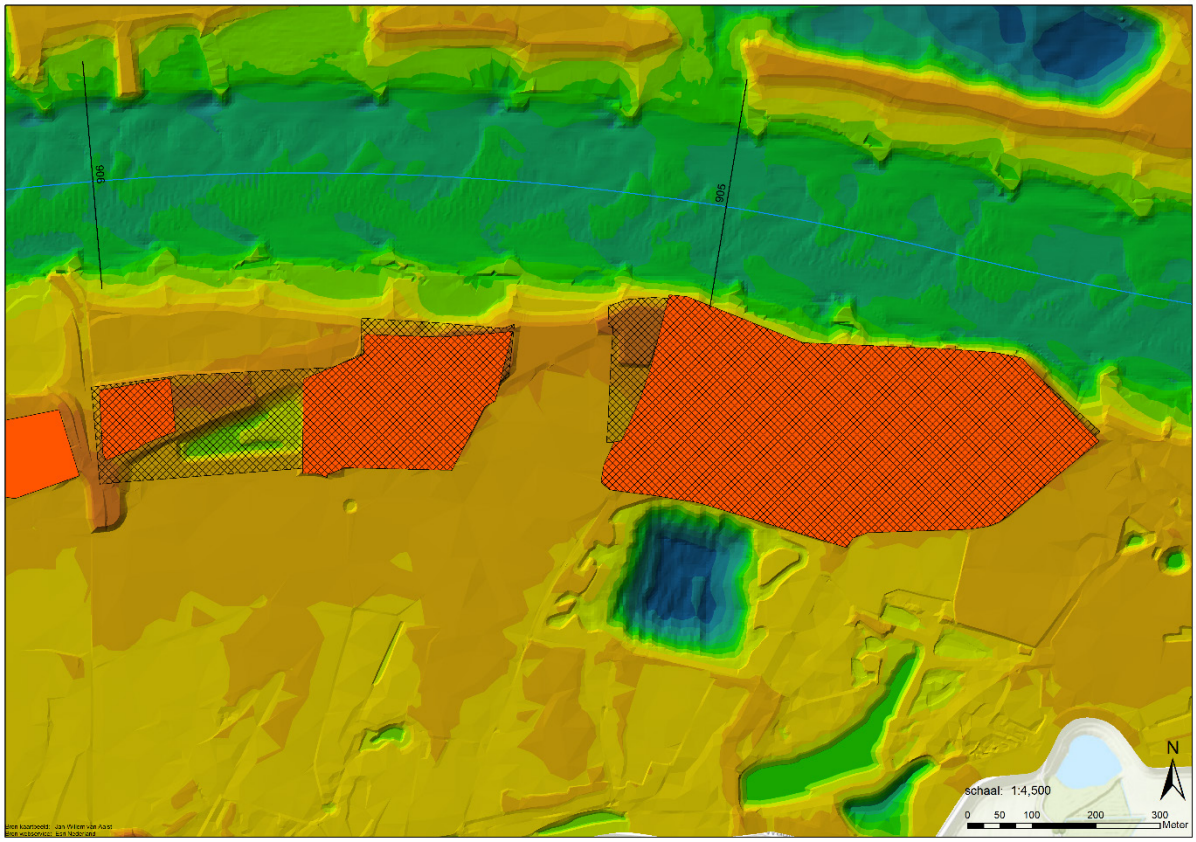
Figuur 4 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op lange termijn v1 (zwart gearceerd) met referentie (oranje)

Figuur 5 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op korte termijn v9 (zwart gearceerd) met referentie (oranje)

Figuur 6 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op korte termijn v26 (zwart gearceerd) met referentie (oranje)

Figuur 7 Uitbreiding hoogwatervrij terrein op korte termijn v28 (zwart gearceerd) met referentie (oranje)

In dit project worden eveneens compensatie voor de ontwikkelingen bij Rodruza (aanname 2,5 hectare) en de Veerstoep (aanname 0,5 hectare) meegenomen. Deze projecten kennen geen opstuwend effect, maar hebben wel een bestemmingswijziging waardoor de rekenregel van toepassing is. De rekenregel staat beschreven in Bijlage 2. In totaal levert dit een extra opgave van 2,2 mm op. In Tabel 1 is een overzicht opgenomen van de verschillende opgaven. In het geel staan de oppervlakten met functiewijziging. In het rood de extra opgaven in mm volgens de onderstaande formule.

Deze rekenregel die de extra opgave in mm's bepaalt is te omschrijven als:

$$\frac{Opp_{functiewijziging}}{Opp_{vrij}} \cdot Opgave_{LT} = Opgave_{extra}$$

Hierin zijn de oppervlakten in hectares en de opgaven in mm's opgenomen.

Als oppervlakte voor het bedrijven terrein van Excluton is 7,5 hectare aangehouden conform het bestemmingsplan. De Baselinevlakken zijn niet accuraat genoeg opgenomen in de referentie. Volgens de rekenregel is ter compensatie van het bedrijventerrein: 1,9 + 5,4 = 7,3 mm noodzakelijk. Daaraan wordt de 2,2 mm compensatie van Rodruza en de veerstoep toegevoegd dat totaal neerkomt op 9,5 mm. Bouwsteen 2 betreft het hoogwatervrije terrein uit variant 1. Bouwsteen 7 (variant 7) betreft de hoogwatergeul zoals opgenomen in Bijlage 3. Deze hydraulische effectbepalingen zijn opgenomen in de kolom "Lange termijn met verlaging".

		Korte termijn	Lange termijn alleen uitbreiding	ange termijn met verlaging	Rodruza	Veerstoep
mm	ws verhogende effecten	1,9	21,3	21,3	0	0
	kmr	904,6	905,1	905,1	904	904
mm	ws verlagende effecten	0	0	109,6	0	0
	kmr	904,6	905,1	904	904	904
	netto	1,9	21,3	-88,3	0	0
WAQUA	Bouwsteen	26	2	7+2	nvt	nvt
functiewijz	opp ha	7,5	18	18	2,5	0,5
	extra opgave mm	5,4	13,1	13,1	1,8	0,4
TOTAAL	**totaal netto mm**	**7,3**	**34,4**	**-75,2**	**1,8**	**0,4**
TOTAAL	**totaal KT netto mm**					**9,5**

Totaal opp drutensche waarden oost	Vrij oppervlak	pgave LT	
165,3	84	61	VLG RWS
ha	ha	mm	

Tabel 1 Te leveren riviercompensatie van verschillende deelprojecten in de Drutensche waarden

2 SCHEMATISATIES

2.1 BASELINE VARIANTEN

In Tabel 2 staat een overzicht van de verschillende maatregelen en een korte omschrijving. De beschrijvingen beginnen vanaf variant 15, omdat de voorlopende ingrepen zich op andere locaties of gevoeligheidsanalyses van het hoogwatervrije terrein betreffen.

Vanaf maatregel versie 22 is een krib direct bovenstrooms van rkm 904 betrokken in de beschouwing. In de tabel is dit aangeduid met een stippellijn.

Omschrijving	Baseline 5 maatregelnaam
Verleggen zomerkade en winterbedverlaging tot 7,5 m+NAP	wl_excl15_a1
Verleggen zomerkade lang tracé en winterbedverlaging tot 7,5 m+NAP	wl_excl16_a1
Als v16 met gras ten noorden van verlegde kade	wl_excl17_a1
Als v17 met vergraving van 2 meter en gras ten westen van verlegde kade	wl_excl18_a1
Als v18 met compensatie dwarsstroming op oever	wl_excl19_a1
Alleen vergraving van 2 meter uit v18 (5,5 mNAP)	wl_excl20_a1
Als v20 met deels verlagen zomerkade naar 9,22 m+NAP	wl_excl21_a1
Als v18 met correctie krib rkm 904	wl_excl22_a1
Verlaging -1 mNAP en kade op 9,22 m en correctie krib	wl_excl23_a1
Verlaging -1 mNAP en kade op 9,60 m en correctie krib	wl_excl24_a1
Verlaging op 3,5 mNAP en kade op 9,22 m en correctie krib	wl_excl25_a1
Verlaging -1 m en kade op 9,45 m en correctie krib	wl_excl26_a1

Tabel 2 Overzicht Baseline maatregelen

In Tabel 3 staat een overzicht welke maatregelen per variant zijn opgenomen. In de laatste kolom staan de gebruikte RUN-id's in WAQUA.

Omschrijving	Baseline maatregel	Basisschematisatie	Baseline variant	WAQUA-runid
Referentie	wl_strdrrf_a1 wl_druten_v18 wl_druten_v19 wl_druten_v20 wl_druten_v21 wl_druten_v22 wl_druten_v23 wl_druten_v24 wl_druten_v25	beno15_5-v2	excluton_ref	excluton_ref
excluton_v15	wl_excl15_a1	excluton_ref	excluton_v15	excluton_v15
excluton_v16	wl_excl15_a1 wl_excl16_a1	excluton_ref	excluton_v16	excluton_v16
excluton_v17	wl_excl15_a1 wl_excl16_a1 wl_excl17_a1	excluton_v16	excluton_v17	excluton_v17
excluton_v18	wl_excl15_a1 wl_excl16_a1 wl_excl17_a1 wl_excl18_a1	excluton_v17	excluton_v18	excluton_v18
excluton_v19	wl_excl15_a1	excluton_v18	excluton_v19	excluton_v19

Omschrijving	Baseline maatregel	Basisschematisatie	Baseline variant	WAQUA-runid
	wl_excl16_a1			
	wl_excl17_a1			
	wl_excl18_a1			
	wl_excl19_a1			
excluton_v20	wl_excl20_a1	excluton_ref	excluton_v20	excluton_v20
excluton_v21	wl_excl20_a1	excluton_v20	excluton_v21	excluton_v21
	wl_excl21_a1			
excluton_v22	wl_excl15_a1	excluton_v18	excluton_v22	excluton_v22
	wl_excl16_a1			
	wl_excl17_a1			
	wl_excl18_a1			
	wl_excl22_a1			
excluton_v23	wl_excl23_a1	excluton_ref	excluton_v23	excluton_v23
excluton_v24	wl_excl24_a1	excluton_ref	excluton_v24	excluton_v24
excluton_v25	wl_excl25_a1	excluton_ref	excluton_v25	excluton_v25
excluton_v26	wl_excl26_a1	excluton_ref	excluton_v26	excluton_v26

Tabel 3 Overzicht van de Baseline varianten en -maatregelen met WAQUA-runid

In Bijlage 4 zijn de figuren van bodemhoogte met overlaten en ruwheden per variant opgenomen. Voor alle situaties is ingezoomd op de zuidoostelijke hoek van de hoogwatervrije terreinen, In Figuur 1 staat de legenda van de verschillende figuren. In Tabel 4 is een overzicht opgenomen van het hydraulisch effect bij rkm 904. De stippellijn geeft de grens aan van de toegepaste referentieschematisatie. Alle varianten t/m 21 zijn vergeleken met de oorspronkelijke referentie. Vanaf 23 is de aanpassing van de krib bij rkm 904 als referentie gebruikt (beschrijving volgt in paragraaf 2.2). Voor de varianten 23, 24, 25 en 26 geldt dezelfde vegetatiekaart.

Baseline 5 maatregelnaam	Waterstandeffect t.o.v. referentie [cm]
wl_excl15_a1	-0,53
wl_excl16_a1	-0,52
wl_excl17_a1	-0,94
wl_excl18_a1	-1,48
wl_excl19_a1	-1,50
wl_excl20_a1	-0,54
wl_excl21_a1	-0,59
wl_excl22_a1	-1,49
wl_excl23_a1	-1,21
wl_excl24_a1	-1,13
wl_excl25_a1	-1,18
wl_excl26_a1	-1,17

Tabel 4 Overzicht hydraulisch effect varianten op as van de rivier bij rkm 904

Variant 15 en variant 16 betreffen beiden het verleggen van de zomerkade bij rkm 904. Variant 15 is de korte versie en variant 16 een verlengde versie waarbij de zomerkade ten westen van aan de Waalbandijk wordt doorgetrokken. De Waalbandijk zelf wordt in variant 16 met 20 cm verlaagd. De toegepaste kruinhoogte in variant 15 bedraagt 9,43 m+NAP dat overeenkomt met de gemiddelde kruin van de te verleggen oorspronkelijke zomerkade. In variant 16 wordt de zomerkade verlaagd tot 9,22 m+NAP. De winterbedverlaging betreft een vlakke plaat naar 7,5 m+NAP. De toegepaste ecotoop is grasland (ruw_code 1981). Beide varianten hebben niet genoeg hydraulisch effect voor de beoogde compensatie van 12 mm.

Variant 17 heeft als basis variant 16 met de kade tot aan de Waalbandijk. In deze variant zijn enkel de ecotopen aangepast door alle vegetatie ten noorden van de verlegde kade te verwijderen en om te zetten in gras. Ook deze variant kent een waterstandverlagend effect van 9,4 mm en levert niet genoeg compensatie. In variant 18 is de ingreep uitgebreid met een extra vergraving tot 2 meter onder actueel maaiveld. De bodem van de nieuwe te graven plas varieert van 5,5 tot 4,4 m+NAP. Het talud bedraagt circa 1:8. Als ecotoop is op deze locatie een plas toegevoegd op de hoogtelijn van 5,5 m+NAP. De ruwheden aan weerszijden van de plas ter hoogte van rkm 905 worden verwijderd en omgezet in gras. Deze variant 18 voldoet hydraulisch ruimschoots, maar heeft een nadelige invloed op de dwarsstroming. Om dit nadelig effect te compenseren is maatregel wl_excl19_a1 gebouwd met twee lokale vergravingen op de oever bovenstrooms van de kadeverlegging. Dit lost de toename van dwarsstroming echter niet op.

Er wordt een nieuwe ontwerpronde gestart waarbij enkel de te graven plas (bodemhoogte 5,5 tot 4,4 m+NAP) uit de voorgaande variant blijft behouden. De ecotopen en de zomerkade zijn conform de referentiesituatie. Dit resulteert in variant 20 die hydraulisch nog niet voldoet. In variant 21 wordt daar de verlaging van de zomerkade tot 9,22 m+NAP aan toegevoegd; het tracé blijft ongewijzigd. Deze varianten leveren respectievelijk 5,4 en 5,9 mm waterstandverlaging. Er is een grotere ingreep ter compensatie noodzakelijk.

In variant 22 wordt een gevoeligheid uitgevoerd naar de ligging en hoogte van een krib direct benedenstrooms van rkm 904. De dwarsstroming in de referentie voldoet niet aan de norm van maximaal 0,15 m/s op deze locatie en de krib zelf ligt schuin ten opzichte van de oever. Na een veldbezoek en naslag in het DTB blijkt deze kribwortel te hoog in de referentie te liggen. Deze krib is onderdeel van RvdR kribverlaging Waal en niet correct geschematiseerd. Als variant wordt v18 als basis gebruikt waaraan de krib conform DTB wordt toegevoegd. Dit resulteert in variant 22 die hydraulisch voldoet aan het beoogde effect en qua dwarsstroming een verbetering toont ten opzichte van variant 18.

Vanaf variant 23 t/m 26 is de verlegging van de zomerkade beperkt tot aan de Waalbandijk. De Waalbandijk wordt verhoogd tot dezelfde hoogte als de te verleggen zomerkade. Het tracé van de zomerkade is ingetekend rekening houdend met de perceelgrenzen. De te graven plas kent een bodemhoogte van -1 mNAP in de varianten met uitzondering van variant 25 waarin deze is beperkt tot een absolute bodemhoogte van 3,5 m+NAP. Variant 23 en 25 zijn vergelijkbaar door dezelfde kruinhoogte van 9,22 m+NAP en tracé van de verlegde kade. Het enige verschil is de plasbodemhoogte die in variant 23 -1 mNAP en in variant 25 3,5 m+NAP bedraagt. Het hydraulisch verschil bedraagt 0,3 mm. In variant 24 kent de zomerkade en de Waalbandijk een kruinhoogte van 9,60 m+NAP. In variant 26 bedraagt de kruin 9,45 m+NAP. Dit is een afweging tussen hydraulische effectiviteit en andere effecten zoals aanzanding van het zomerbed en dwarsstroming. Als ecotopen zijn plas en gras toegevoegd.

2.2 AANPASSING REFERENTIE

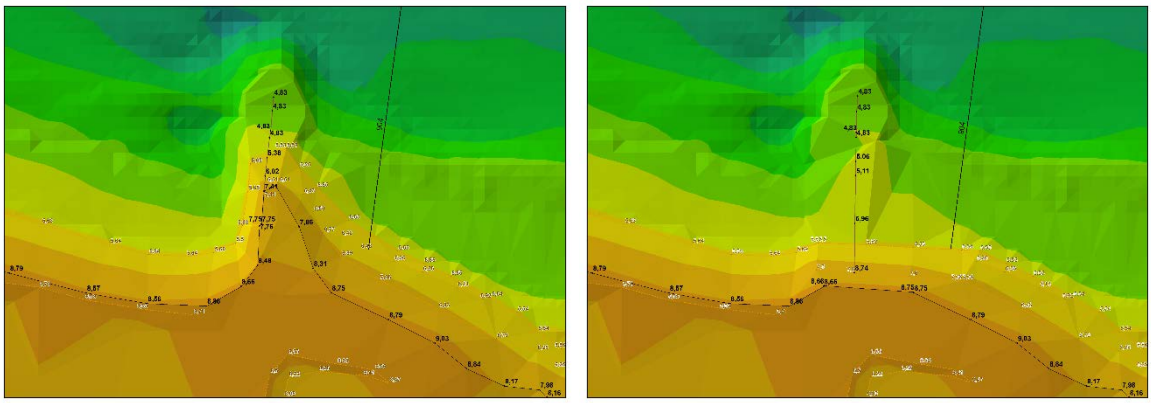
Voor een heldere effectbepaling is het van belang de gerealiseerde kribverlaging op te nemen in de referentie. In Figuur 8 is een foto weergegeven van de actuele situatie in het veld. Hierin is de verhoogde kribwortel niet zichtbaar.

In de Baseline referentie ontbrak de daar aanwezige kribverlaging van de kribwortel waardoor voor deze locatie onjuiste dwarsstromen (te groot) en stroomsnelheden (te groot) in het zomerbed voor de huidige situatie werden berekend. In bijlage 5 zijn de figuren van de verandering in dwarsstroming door aanpassen van de krib opgenomen.

Door middel van een actualisatie van de kribwortel is deze verbetering van de kribwortel doorgevoerd. De actualisatiemaatregel (wl_excl27_a1) wordt ook mee opgeleverd. In Figuur 9 is de situatie voor en na verbetering getoond. Merk op dat de oever intact blijft en de schematisering na verbetering overeen komt met de krib links ervan. De actualisatie is gebaseerd op DTB nat met opnamedatum 1 maart 2016.

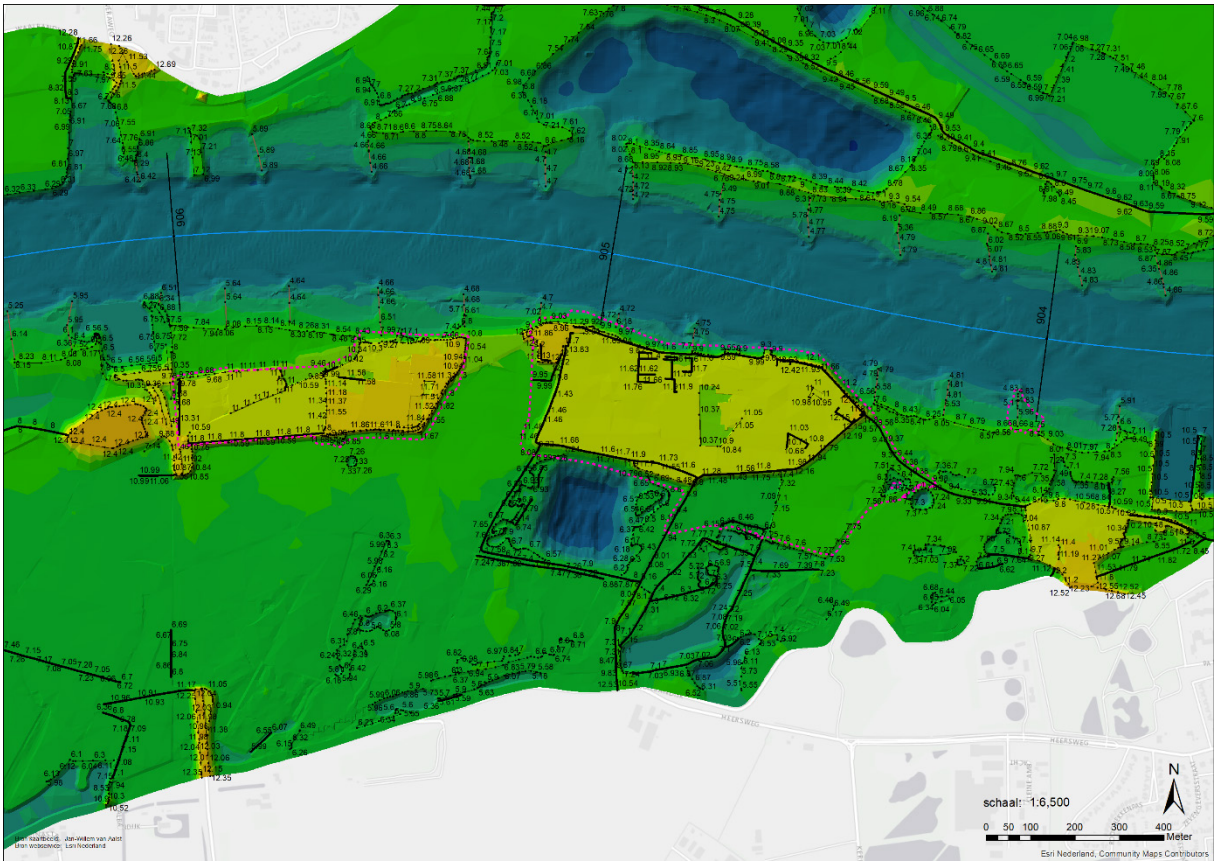
Figuur 8 Foto krib bij rkm 904,05 (bron: HSRO)

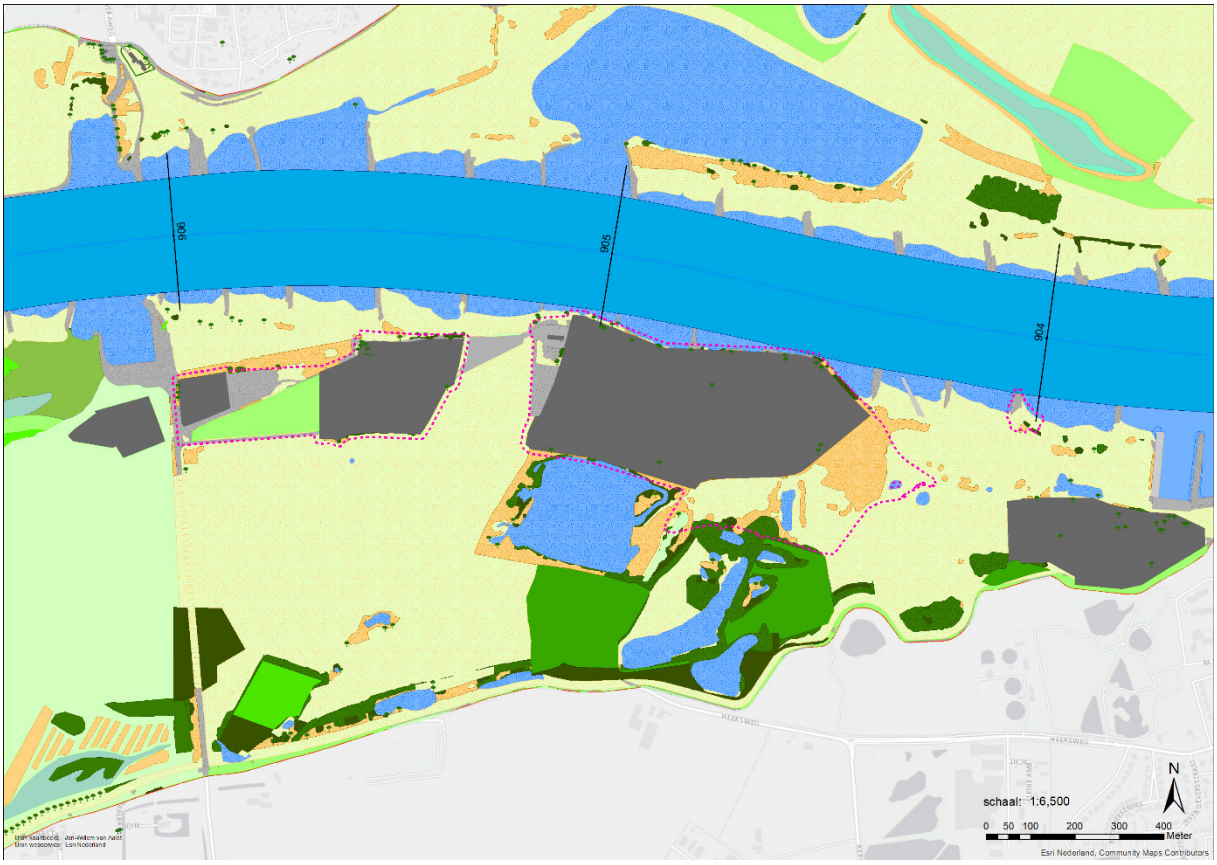
Figuur 9 Verbetering schematisering krib voor (links) en na verbetering (rechts)

Voor de volledigheid zijn de kaarten voor de bodemhoogte met overlaten en de ecotopen van de aangepaste referentie respectievelijk opgenomen in Figuur 10 en Figuur 11.

De gecorrigeerde Baseline referentie excluton_ra dient als uitgangspunt voor de Waterwet toetsing.

Figuur 10 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied referentie (ref A)

Figuur 11 Vegetatie en bebouwing referentie (ref A)

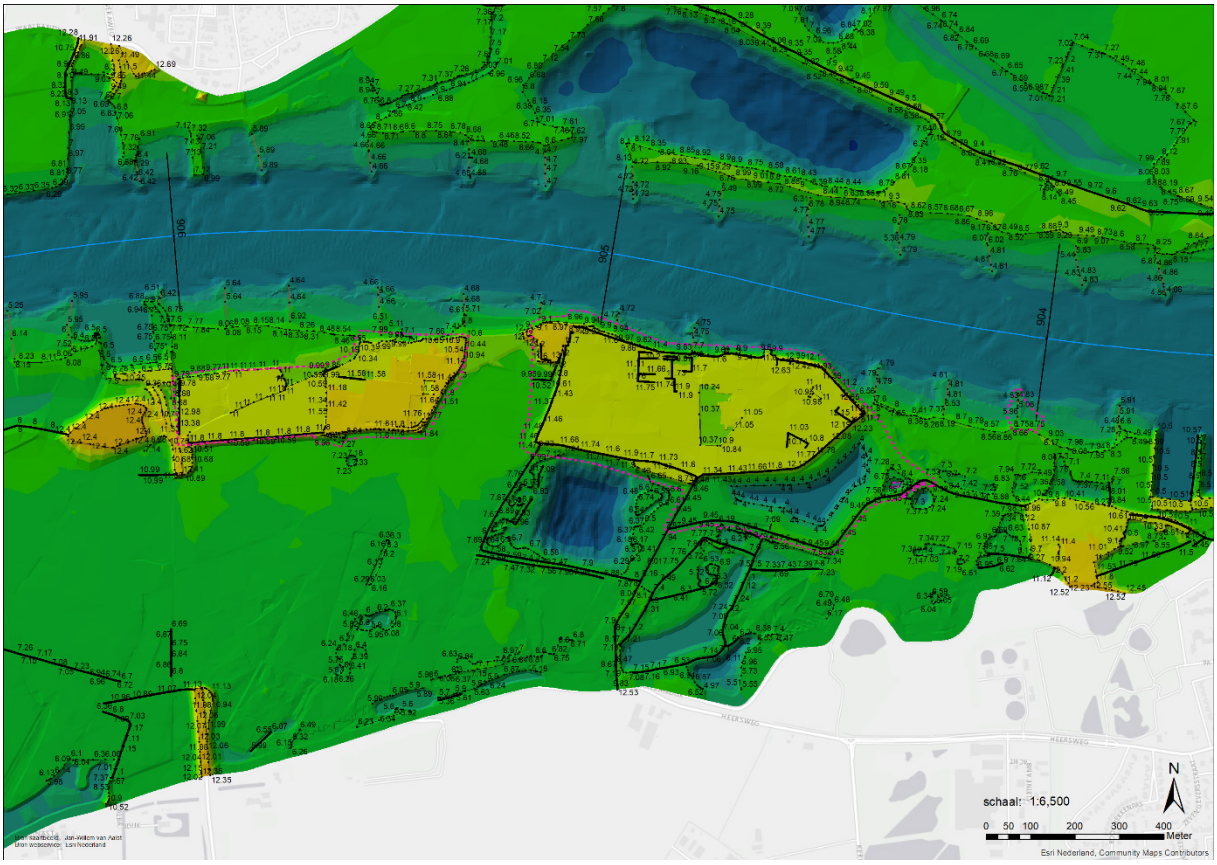
2.3 DE HERINRICHTING FASE 1

Na de herinrichting zijn de hoogte en ruwheden veranderd. Die situatie is getoond in Figuur 12 en Figuur 13.

De herinrichting omvat de volgende werken:

1. Het kappen van struwelen en bos,
2. het verleggen van een zomerkade (bestaande afgraven en een iets hogere nieuwe aanleggen)
3. het graven van een plas met overwegend flauwe oevers
4. het als hoogwatervrij bestemmen van terreinen rondom de fabriek.

De herinrichting heeft effecten op het gedrag van water en sediment in de rivier. De te beoordelen aspecten staan beschreven in bijlage 6. Voor de duidelijkheid wordt vermeld dat aanpassingen aan de krib bij rkm 904,05 geen onderdeel zijn bij de hydraulische effecten door aanpassing van de referentieschematisatie. De resultaten van de te beoordelen aspecten komen uitgebreid aan bod in hoofdstuk 4.

Figuur 12 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied na herinrichting fase1

Figuur 13 Vegetatie en bebouwing na herinrichting fase 1

3 SIMULATIES

Voor het beschrijven van water- en sediment-transport in rivieren wordt gebruik gemaakt van wiskundige modellen. Een juist beeld van de waterbeweging is gebaseerd op een goede beschrijving van de geometrie van de rivier en de uiterwaarden. Het gaat hier bijvoorbeeld om maaiveldhoogte, zomerkaden en winterdijken, maar ook om landgebruik en bijvoorbeeld zijbeken. Voor het beheer van deze basisgegevens is een GIS-database in Baseline gemaakt waarin alle gegevens volgens een vast protocol zijn opgenomen om vervolgens een ruimtelijke model schematisatie te kunnen afleiden.

De koppeling tussen Baseline en WAQUA is een WAQUA rekenrooster. Dit is een genummerd grid dat eveneens de coördinaten in het Rijksdriehoekstelsel bevat. De resolutie van het WAQUA rekenrooster voor WtW aanvragen bedraagt 20 meter.

Met het WAQUA-model wordt voor de hydraulische effectbepaling een 1/1250 stationaire situatie doorgerekend overeenkomend met 16.000 m^3/s bij Lobith.

3.1 DWARSSTROMING

Door de ingreep zal het stroombeeld in de vaargeul wijzigen. Door het vergroten van het doorstroomprofiel van de Waal (verleggen zomerkade en vergraving plas) zullen de stroomsnelheden in de vaargeul iets afnemen.

Daarnaast kan ter plaatse van de ingreep een verandering in zijdelingse stroming optreden. Deze dwarsstroomcomponent kan hinder voor de scheepvaart opleveren. In de berekeningen is enkel rekening gehouden met de linkeroever, omdat de ingreep daar is gelegen.

De debieten van dwarsstroming bij een afvoer van 6.000 m^3/s zijn kleiner dan 50 m^3/s. Daarom zal enkel naar de dwarsstroomsnelheid met een limiet van een absolute snelheid van 0,3 m/s worden gekeken. Indien de dwarsstroming in de huidige situatie al boven deze norm zit, dan geldt dat door de ingreep de dwarsstroom niet mag toenemen.

Voor de Waal zijn de volgende afvoerniveau's voor scheepvaart van belang: 4.000, 6.000, 8.000 en 10.000 m^3/s bij Lobith. Met deze afvoeren zijn WAQUA simulaties uitgevoerd ten behoeve van de dwarsstroming.

De dwarsstroomsnelheid wordt bepaald op de rand van de vaarweg. Voor de Rijn is dit de contour van het vaargeulvakken bestand die op een bepaalde afstand uit de oever of bakenlijn ligt.

3.2 MORFOLOGIE

Voor de morfologische effecten wordt gebruik gemaakt van WAQMORF. De oever tussen het zomerbed en de uiterwaard wordt niet gewijzigd ten opzichte van de referentiesituatie en bedraagt circa 8 m+NAP. Op dit moment stroomt het gebied met de vergraven plas en verlegde zomerkade nog niet mee. Voor de morfologische effectbepaling is de aanwijzing vanuit WAQMORF gevolgd waaruit een afvoer van 6.000 m^3/s bij Lobith volgt.

4 RESULTATEN

Ter beoordeling van de ingrepen is gebruik gemaakt van het Rivierkundig Beoordelingskader versie 4. In dit beoordelingskader zijn de aspecten en beoordelingscriteria opgenomen die moeten worden onderzocht moeten worden bij een Waterwet vergunningaanvraag. Er wordt gekeken naar:

1) Hinder of veiligheid tegen overstromen
2) Schade aan andere functies
3) Bodemligging en morfologie

Voor punt 1 geldt dat de evenwichtssituatie van de natuurlijke oevers geen opstuwing mag veroorzaken onder maatgevende condities langs de as van de rivier en in de uiterwaarden. Maatgevende condities voor de Maas zijn afvoerniveau's met een overschrijdingskans van 1/250 jaar en 1/1250 jaar.

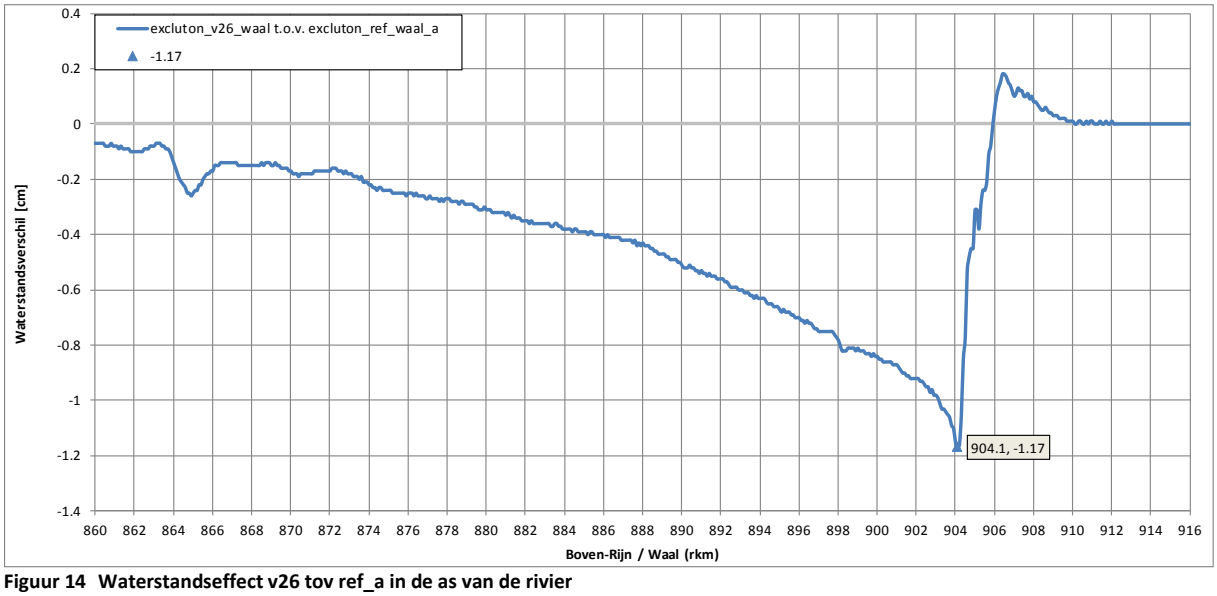
Onder schade aan andere functies wordt de dwarsstroming die hinder kan leveren voor de scheepvaart verstaan of een toename van de inundatiefrequentie.

Ter bepaling van de morfologische effecten zijn WAQMORF-resultaten gebruikt.

4.1 HINDER OF VEILIGHEID TEGEN OVERSTROMEN

4.1.1 MAATGEVENDE HOOGWATERSTAND (MHW) IN DE AS VAN DE RIVIER

De voorgestelde maatregelen liggen in het stroomvoerende winterbed van de Rijn. Het berekende effect in de rivieras is Figuur 14 afgebeeld. Het maximale waterstandverlagend effect bedraagt -11,7 mm bij rkm 904,1. Het maximale opstuwing direct benedenstrooms van de ingreep is 1,8 mm bij rkm 906,5. De waterstandsdaling is velen malen groter dan de benedenstroomse piek.

Figuur 14 Waterstandseffect v26 tov ref_a in de as van de rivier

4.1.2 MAATGEVENDE HOOGWATERSTAND (MHW) BUITEN DE AS VAN DE RIVIER

In bijlage 7 zijn de 2D figuren van de waterstandseffecten opgenomen. Doordat deze figuren een vlakdekkend beeld geven van de waterstandseffecten (in tegenstelling tot de effecten in de as van de Waal) ontstaat een beeld van de waterstandverandering bij bijvoorbeeld de bandijk.

Door de verruiming in het oostelijke deel van de Drutensche Waarden en feitelijk het verminderen van de afsnoering aan de oostzijde wordt bij maatgevende afvoeren meer water door de Drutensche uiterwaarden afgevoerd. Omdat de westelijke Drutensche Waarden niet zijn verruimd nemen hierdoor de waterstanden in het westelijke deel toe. Het gaat hier om een verhoging van de MHW waterstanden van 0 tot 29 mm over een lengte van ca 3500 m aan de zuidelijke bandijk van de Waal (tussen rkm 904 en rkm 908 aan de zuidelijke bandijk of tussen dijkpaal 260 en 220).

In het deel ten westen van de Noord zuid weg is de verhoging minder dan 10 mm. Dit loopt grofweg van rkm 908 tot 906 (dijkpaal 260 tot 240). Ten oosten van de Noord Zuidweg (grofweg dijkpaal 240) is het effect groter. Het grootste effect (29 mm) is 300 m ten oosten van de kruising Heersweg en Waalbandijk gelegen. Deze effecten ontstaan doordat meer water word doorgelaten en kunnen worden opgelost door benedenstrooms te verruimen of door bovenstrooms de afsnoering te herstellen. In het laatste geval wordt de verruiming teniet gedaan.

Met het waterschap Rivierenland zijn op 30 november 2018 afspraken gemaakt om deze opstuwing te compenseren. De e-mail van het waterschap luidt als volgt:
"Op dit gedeelte heeft de dijk geen overhoogte ten opzichte van het ontwerp. De dijk wordt zo te laag voor de norm. Deze opstuwing is dus ongewenst en moet ofwel gemitigeerd of gecompenseerd worden. Uit de vele rivierkundige berekening die al gemaakt zijn, wordt duidelijk dat de mogelijkheden voor mitigeren uitgeput zijn. De volgende stap is dus compenseren van het verlies aan hoogte. Dit kan door fysiek de kruin te verhogen (het asfalt overlagen) of de kosten van dijkverhoging contant maken en overmaken aan het waterschap. Wij opteren uiteraard voor het eerste, omdat dat direct het gewenste resultaat oplevert. Graag horen we van de gemeente of en wanneer de dijkweg toe is aan onderhoud en of dit te combineren is. Zo niet, dan zullen we de tweede optie inroepen."

4.1.3 AFVOERVERDELING BIJ MHW

Figuur 14 laat zien dat van het totale effect van 11,7 mm bij rivierkilometer 904 ter hoogte van het splitsingspunt nog circa 2 mm resteert. Op basis van eerdere gevoeligheidsonderzoek tussen van waterstandsdaling versus afvoerverdeling wordt een toename van de afvoer naar de Waal verwacht in de orde grootte van 2 m^3/s bij maatgevende afvoeren. De effecten op de verdeling bij IJsselkop zijn verwaarloosbaar. De te verwachten effecten op de afvoerverdeling vallen binnen de normen van het rivierkundige beoordelingskader.

De te verwachten effecten bij normaal hoogwater op de afvoerverdeling zijn kleiner dan 1 m^3/s.

4.1.4 AFVOER VAN IJS

De geometrie van de kribben en oevers blijft ongewijzigd zodat in de hoofdgeul de afvoer van ijs niet wordt veranderd. In het winterbed wordt een zomerkade wel verplaatst maar functioneel gehandhaafd op gelijke hoogte. Waar de bestaande bossages worden vervangen door open water verbetert de afvoer van ijs bij hoogwater. Bij hoge waterstanden is een lichte verbetering in de afvoer van ijs te verwachten.

4.2 SCHADE AAN ANDERE FUNCTIES

4.2.1 INUNDATIEFREQUENTIE VAN DE UITERWAARD

De ringkade rond de Drutensche waarden Oost verandert van locatie, maar blijft qua functie in stand. In de actuele situatie is de zomerkade onregelmatig in hoogte en bedraagt het laagste

punt 9,22 m+NAP. In de nieuwe situatie is de kruin vlak op een hoogte van 9,45 m +NAP.

Op basis van de indicatieve verhanglijnen 2016 hoort bij een hoogte van 9,22 m+NAP een afvoer van 6.050 m^3/s en bij een hoogte van 9,45 een afvoer van 6.400 m^3/s. Voor de betrekkingslijnen uit 2014 zijn respectievelijk een afvoer van 5.750 en 6.675 m^3/s.

Hierdoor doorstroomt het gebied ten zuiden van de zomerkade iets minder vaak, maar het verschil is klein. In beide gevallen is doorstroming minder dan eens per jaar te verwachten. Hierdoor hebben de voorgestelde maatregelen geen nadelig effect op de inundatiefrequentie van uiterwaarden. Feitelijk verandert er in het gebied maar weinig.

4.2.2 STROOMBEELD IN DE UITERWAARD

De stroomsnelheden benedenstrooms van de plas nemen toe met ongeveer 0,5 m/s. In de bijlage 7 is een afbeelding van de absolute stroomsnelheden na herinrichting ten opzichte van de aangepaste referentie bij MHW afgebeeld. De snelheden in de uiterwaard lopen op tot 1 à 1,5 m/s. Dat is hoog, maar lokaal van aard en niet uitzonderlijk. Bovendien zijn de effecten ver van de bandijk verwijderd. De hoogste waarden bevinden zich richting de verruiming. Er worden geen nadelige of hinderlijke effecten verwacht, omdat het op eigen terrein plaatsvindt.

4.2.3 STROOMBEELD IN VAARWEG

Een wijziging in de dwarsstroming wordt vaak veroorzaakt door veranderingen in het debiet dat uitwisselt tussen zomer- en winterbed. Voor de dwarsstroming worden 2 normen gehanteerd, die afhankelijk zijn van dit debiet. Bij een debiet van minder dan 50 m3/s geldt een criterium van 0,3 m/s. Bij een debiet van meer dan 50 m3/s is het criterium van 0,15 m/s van toepassing.

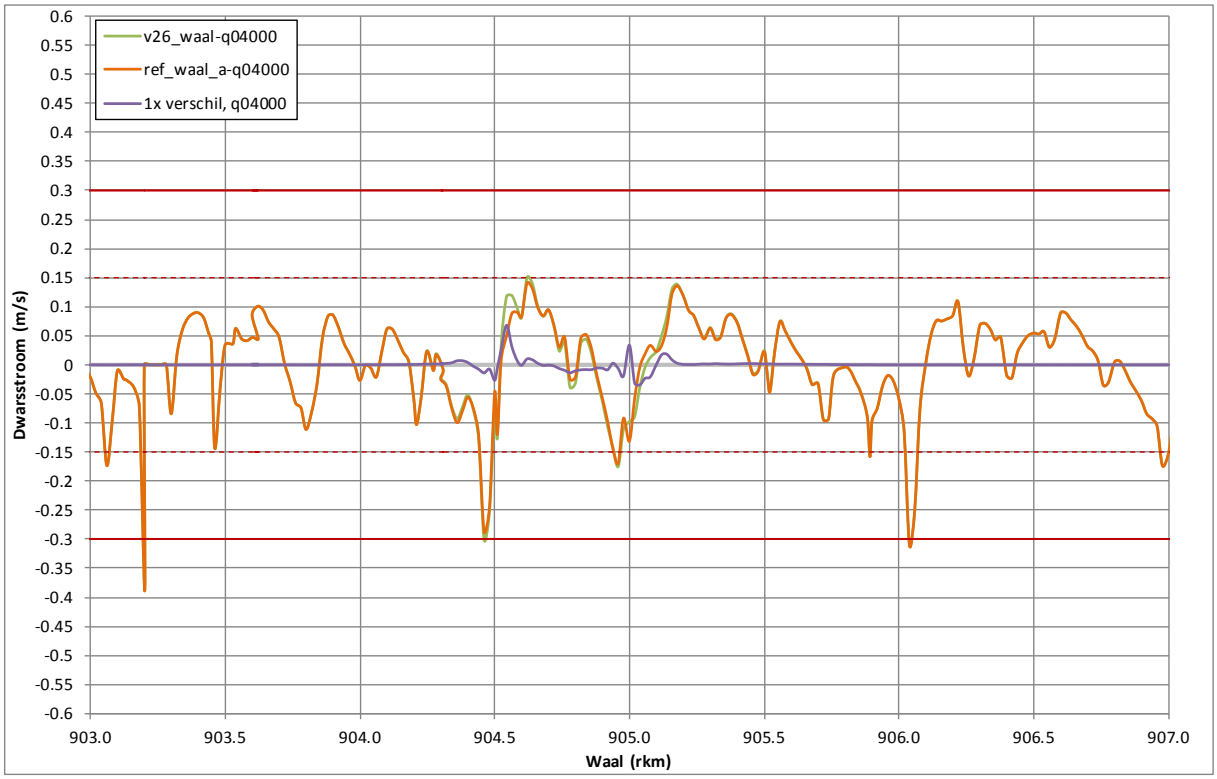
In Figuur 15 t/m Figuur 18 zijn de grafieken van de dwarsstroming bij verschillende afvoeren opgenomen. In de figuren zijn zowel de grens van 0,15 /s als 0,30 m/s opgenomen. Bij een afvoer van 6.000 m^3/s bij Lobith stroomt de te graven plas tot aan de verlegde zomerkade in. Bij deze afvoer doet de rest van de uiterwaard nog niet mee en bedraagt het debiet van de geconcentreerde dwarsstroming minder dan 50 m^3/s. (circa 30 m^3/s). In dit geval kan de grens van 0,3 m/s worden gehanteerd. In situaties waarin de referentie niet voldoet aan de grens, dan mag de ingreep de situatie niet verslechteren.

De dwarsstromen veranderen vooral bij rivierkilometer 904,5 en 905. In Tabel 5 zijn de verschillen ten opzichte van de aangepaste referentie numeriek weergegeven. De eerste locatie is gelegen nabij het inlaatpunt van de uiterwaard, het tweede betreft een vormwijziging van het meest oostelijke hoogwatervrije terrein direct langs de oever van de Waal. De uitbreiding van het westelijke terrein lijkt nauwelijks tot geen effect op de dwarsstroming te hebben doordat deze zuidelijker ten opzichte van de oeverlijn ligt. Het dal bij rkm 904,48 voldoet zowel in de referentie als in de variant niet aan de norm van maximaal 0,3 m/s. In de variant wordt deze met circa 0,03 m/s verslechterd.

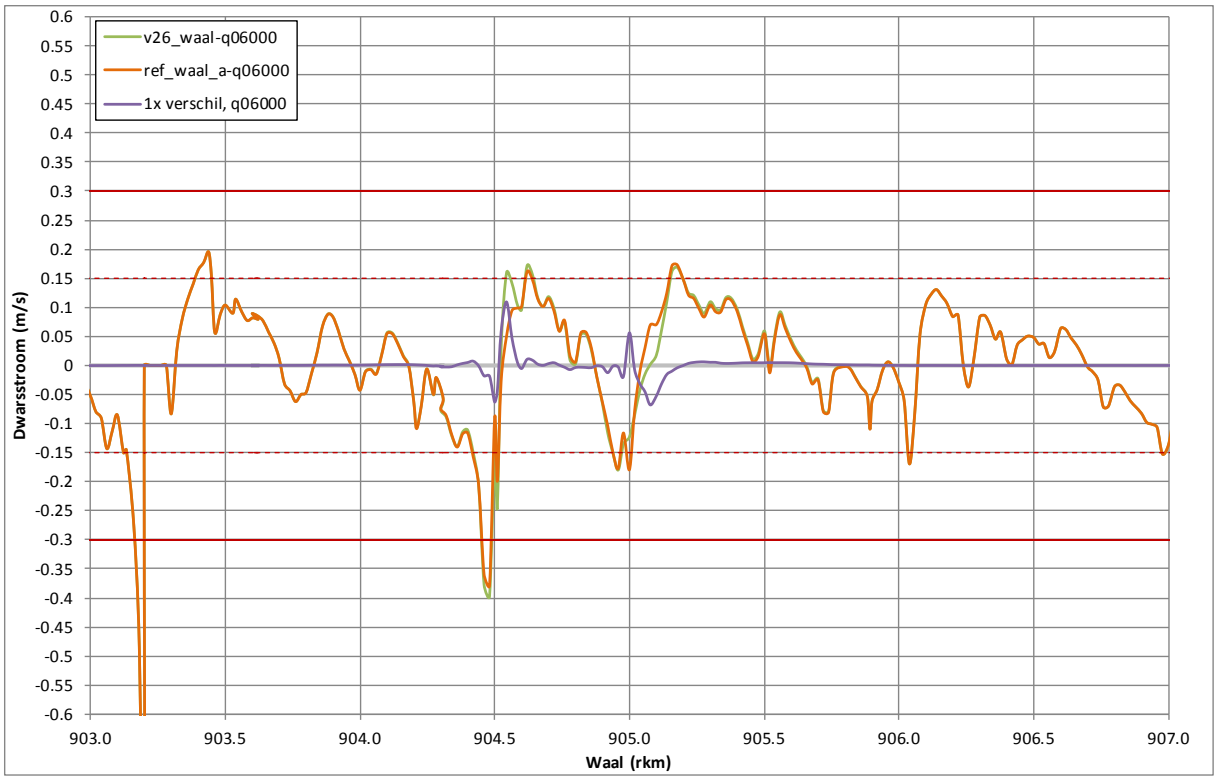
Afvoer [m³/s]	Rkm	Dwarsstroming verschil [m/s]
4000	904,54	-0,03
4000	905,04	+0,07
6000	904,54	-0,07
6000	905,08	+0,11
8000	904,54	-0,10
8000	905,08	+0,13
10000	904,54	-0,12
10000	905,08	+0,13

Tabel 5 Extreme waarden dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij vier verschillende afvoeren

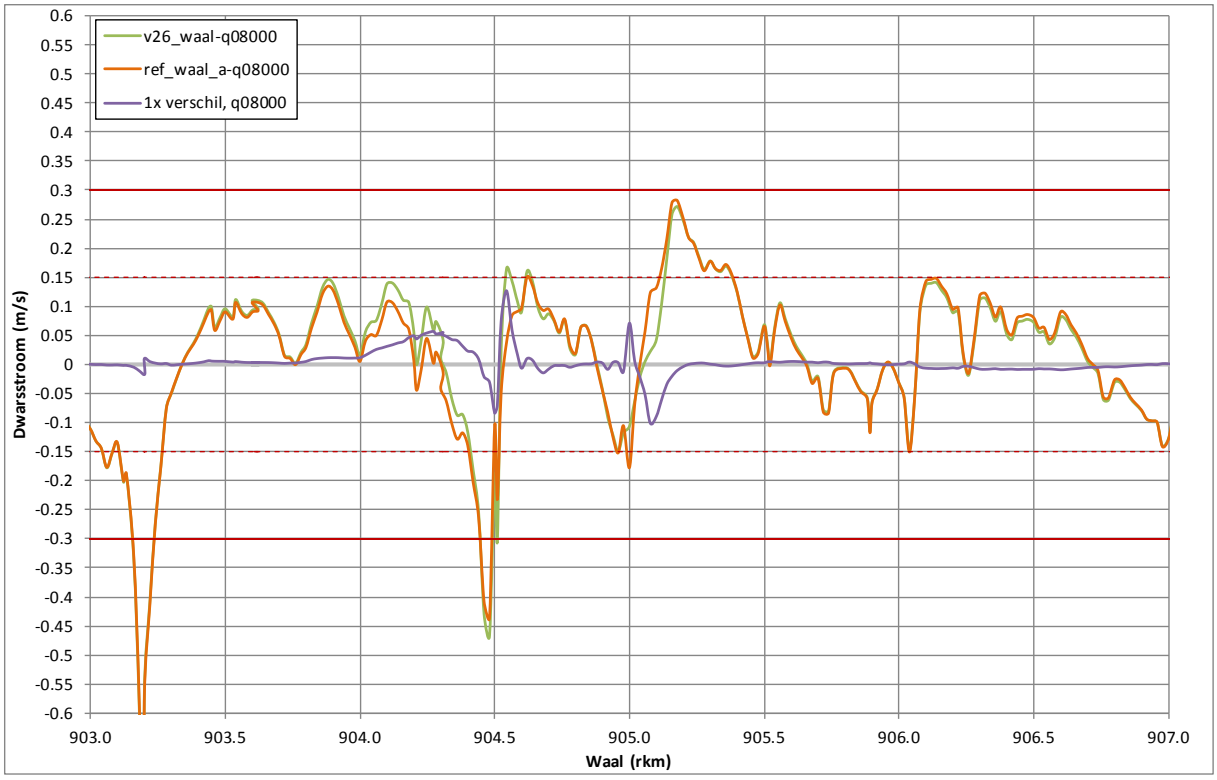
Per saldo is er geen significante verslechtering van het stroombeeld. Ook bij de hogere afvoeren is het beeld soortgelijk zoals in de figuren is te zien.

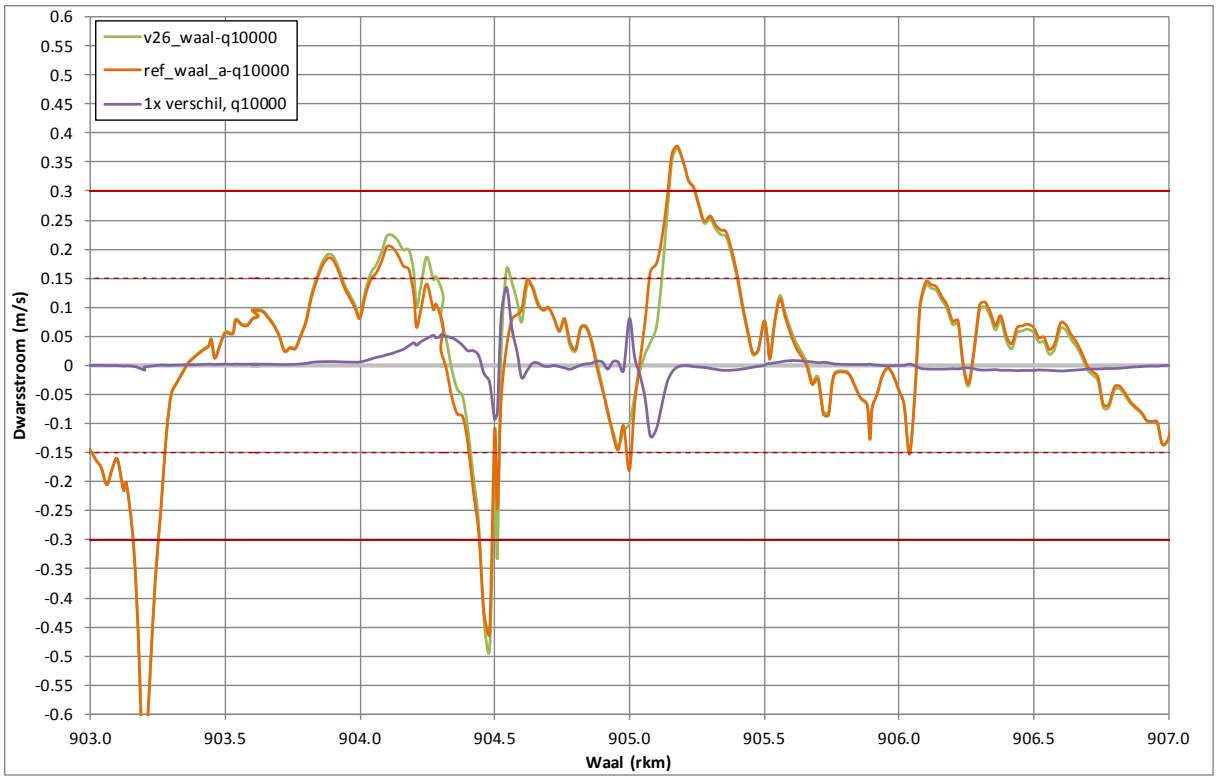
Figuur 15 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 4.000 m³/s

Figuur 16 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 6.000 m³/s

Figuur 17 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 8.000 m³/s

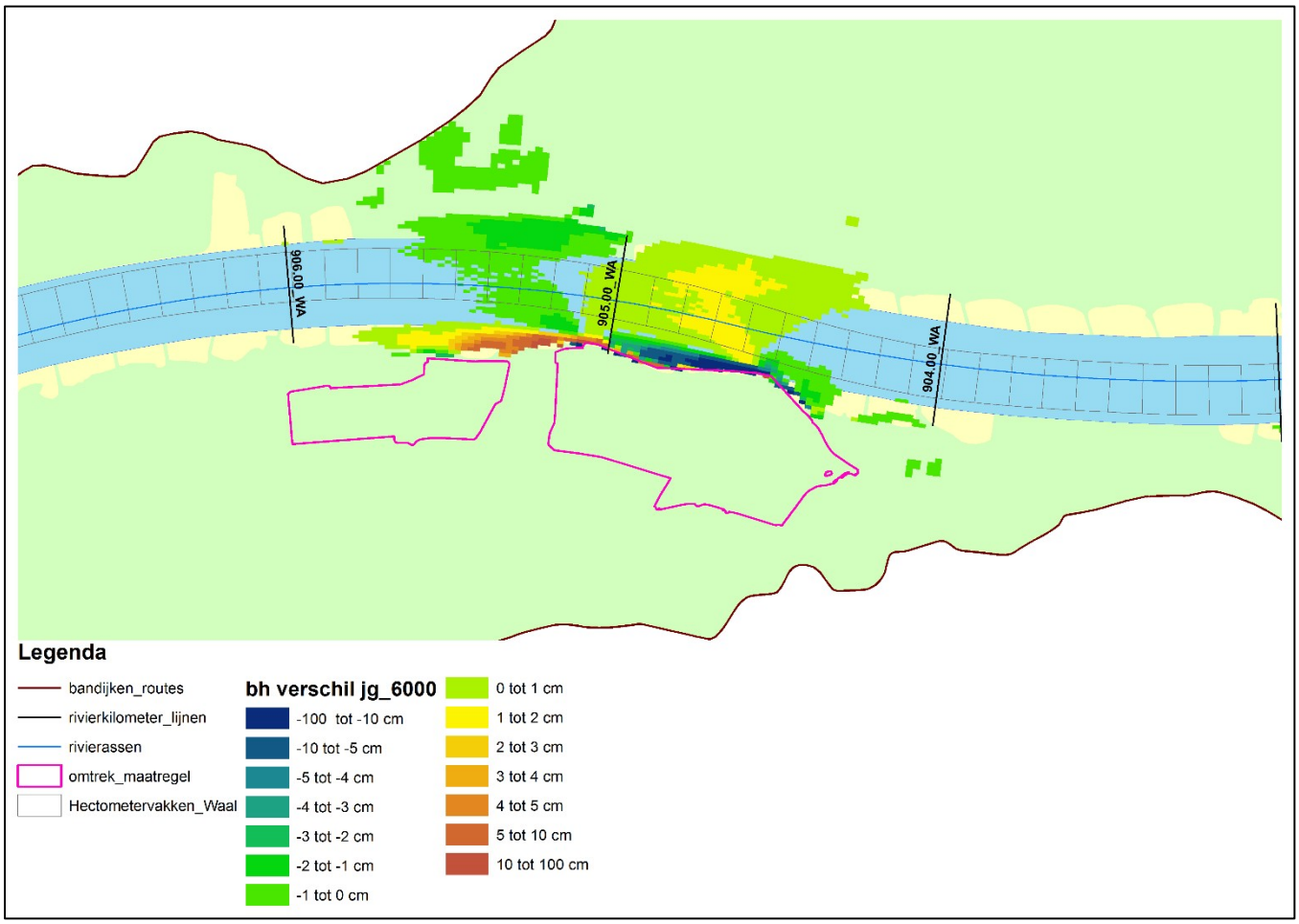

Figuur 18 Dwarsstroming aangepaste ref vs v26 bij afvoer = 10.000 m³/s

4.3 BODEMLIGGING EN MORFOLOGIE

4.3.1 AANZANDING EN EROSIE VAN HET ZOMERBED EN OEVERS

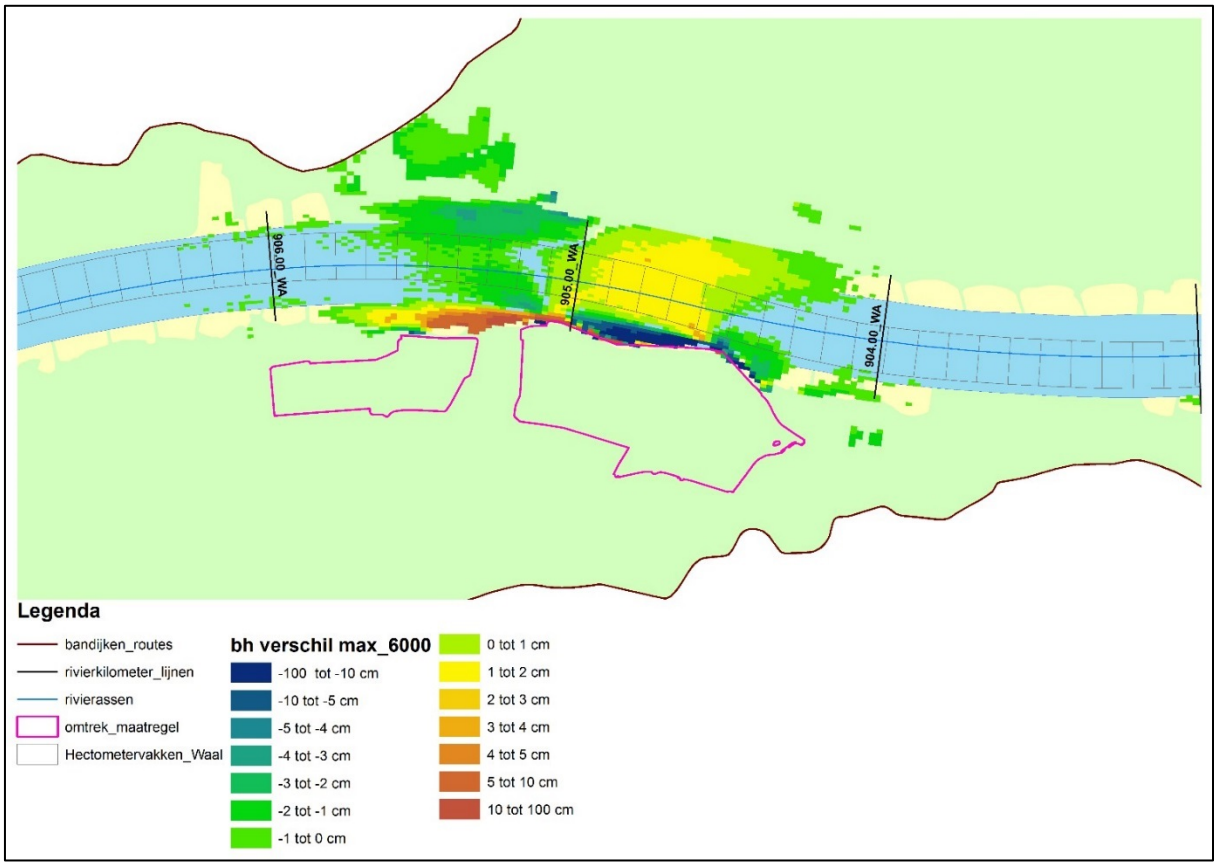
In Figuur 19 is het ruwe effect van de herinrichting op de sedimentdoorvoer getoond. Deze zijn berekend met WAQMORF op basis van een drempelwaarde van 4.300 m^3/s (overeenkomend met een drempelhoogte 8,0 m+NAP) en een daaruit door WAQMORF opgegeven basisafvoer van 6.000 m^3/s. Figuur 19 laat zien dat de bodemveranderingen die optreden jaargemiddeld tussen de 1,5 cm en -1,5 cm zijn over een lengte van 500 meter. Sedimentatie treffen we hoofdzakelijk tussen rkm 905 en 904. Benedenstrooms en bovenstrooms daarvan is er overwegend erosie. Verderop zal blijken dat de volumes erg klein zijn.

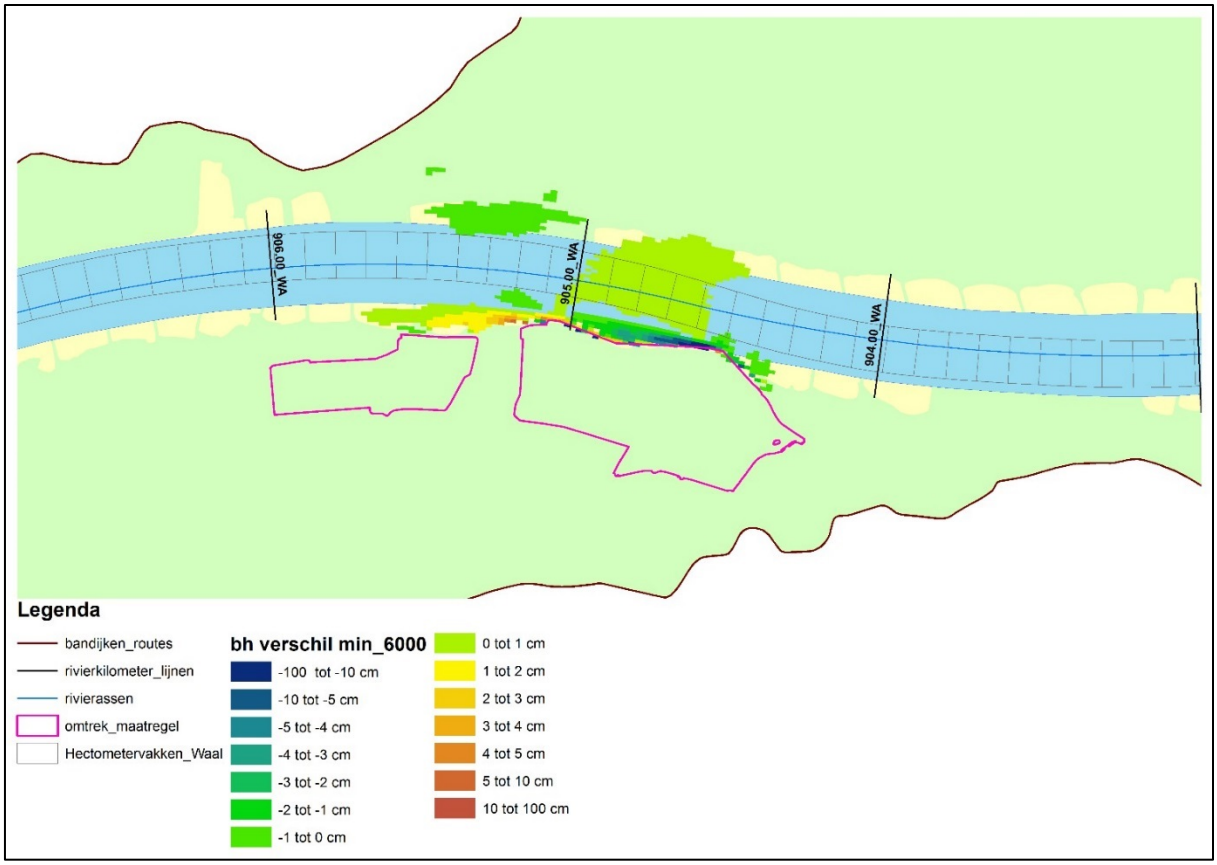
Figuur 19 Ruwe berekende jaargemiddelde aanzanding

Figuur 20 en Figuur 21 tonen de maximale en minimale jaarlijkse aanzanding. In Figuur 22 is de sedimentatieruimte van de bestaande situatie getoond ten opzichte van de benodigde minimale diepte van 280 cm. De groene kleuren hierin geven aan waar het diep genoeg is.

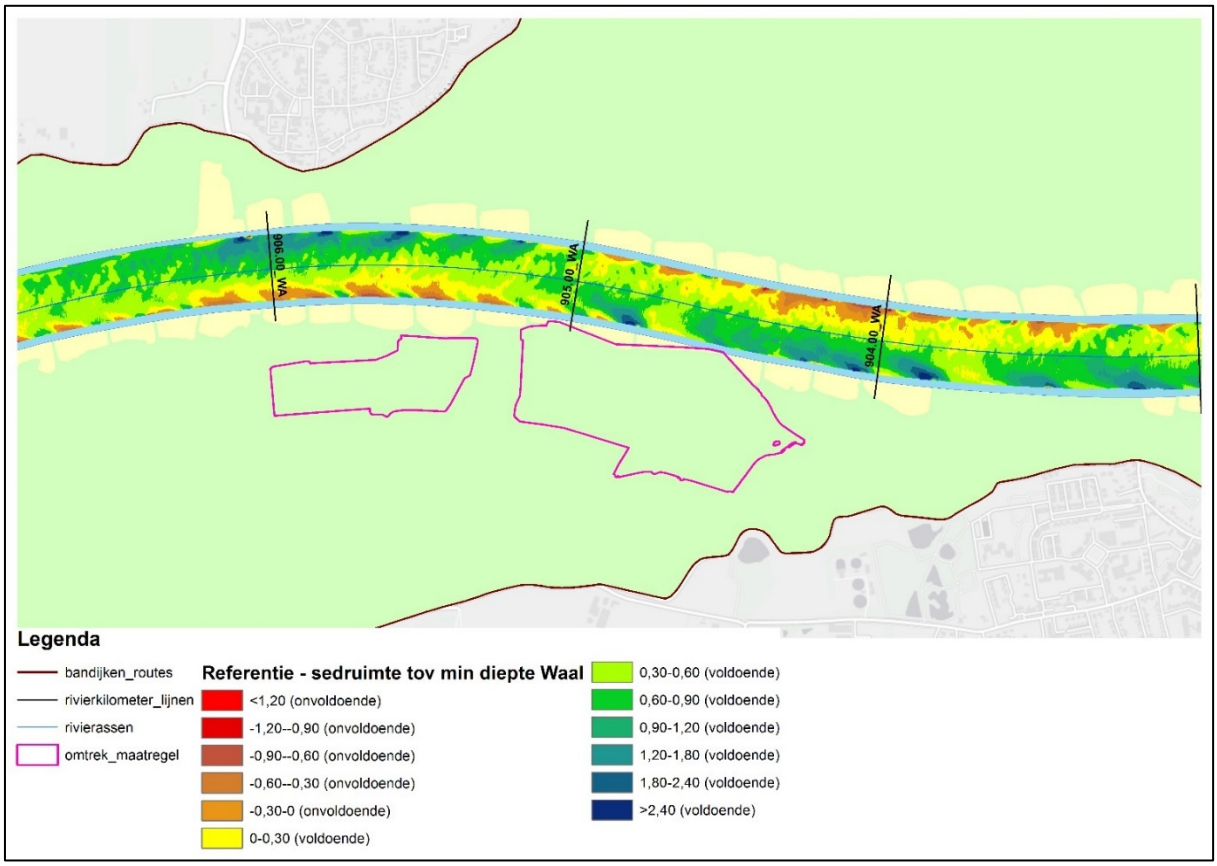
In Tabel 6 is getoond hoe de sedimentatie vertaalt in ruwe hoeveelheden. Deze cijfers zijn het ruwe plafond van de te verwachten aanzanding voor het geval er nergens overdiepte aanwezig is. Ze zijn bepaald door het berekende bodemhoogteverschil te vermenigvuldigen met de oppervlakten van roostercellen binnen de vaargeul in het gebied tussen 903 en 910. De minimale aanzanding bedraagt 259 m^3/jr , het jaargemiddelde 1046 m^3/jr en de maximale aanzanding is 1.790 m^3/jr als er geen rekening wordt gehouden met erosie.

Figuur 20 Ruwe berekende maximale jaarlijkse aanzanding

Figuur 21 Ruwe berekende minimale jaarlijkse aanzanding

Figuur 22 Sedimentatieruimtekaart Waal tussen rkm 904 en 906 (brondata RWS ON)

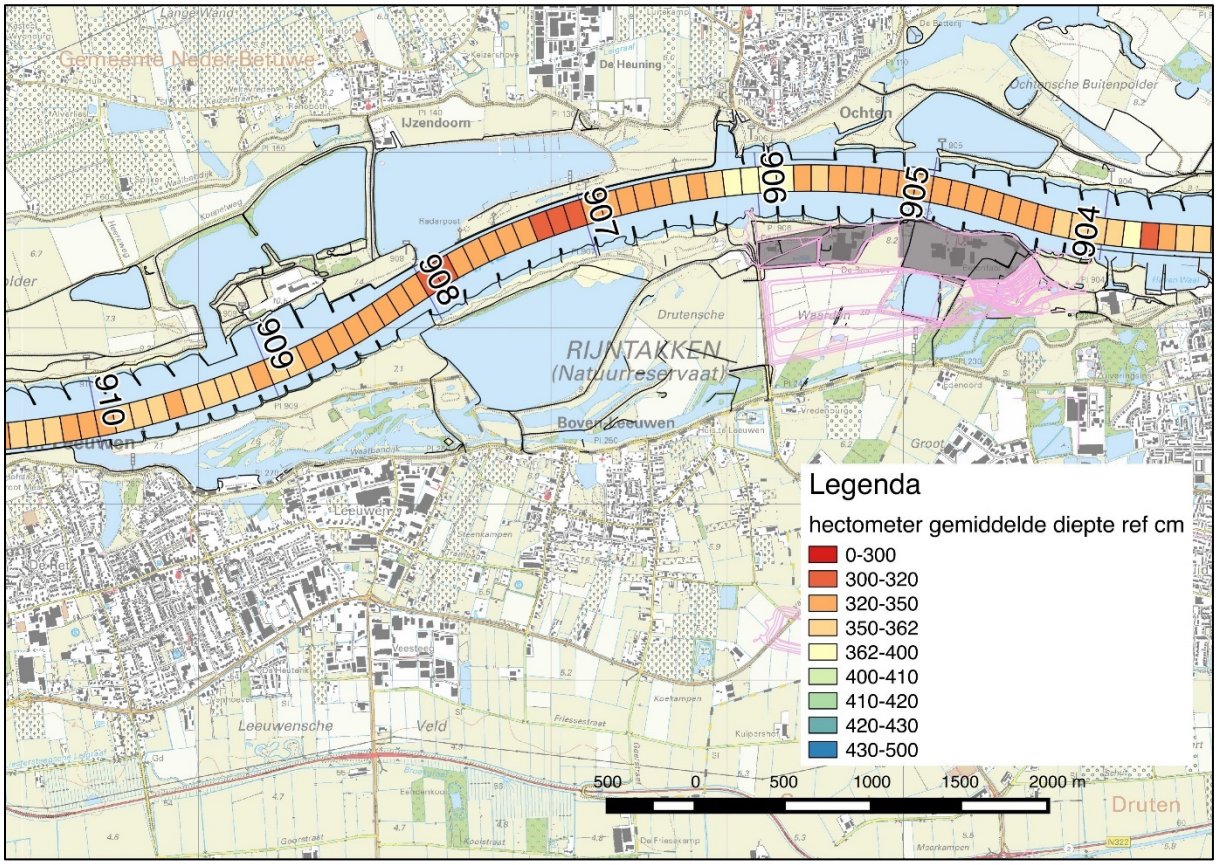
	minmorf	jaargem	maxmorf
Oppervlakte erosie (< 0m) [m^2]	71001	395141	510576
Oppervlakte sedimentatie (> 0m) [m^2]	96573	325795	472279
Oppervlakte totaal [m^2]	167574	720936	982855
Volume erosie [m^3]	-79	-554	-898
Volume sedimentatie [m^3]	259	1046	1790
Volume totaal [m^3]	180	492	893

Tabel 6 Sedimentatie bovengrenzen

In Figuur 23 is de gemiddelde vaardiepte per hectometervak getoond. Groene en blauwe tinten geven aan waar de breedtegemiddelde diepte meer is dan de streefdiepte van 4 meter[1]. Dat zijn de delen waarin breedte gemiddeld er overruimte is. Geconcludeerd moet worden dat er breedtegemiddeld in dit traject nergens overdiepte is. Uitgaande van een streefdiepte van 400 cm is het tekort aan diepte gemiddeld 55 cm. Als we uitgaan van een diepte van 364 cm (280 + 30%) is het tekort gemiddeld 20 cm. Als gevolg hiervan moet alle extra sedimentatie in de vaarweg als hinderlijk worden gekwalificeerd. Verder is vastgesteld dat de te verwachten sedimentatie het beeld zoals afgebeeld in Figuur 23 niet wijzigt.

In de Tabel 7 is een overzicht van de hinderlijke volumen tussen rivierkilometer 903 en 991 te zien en de volumetrische effecten die daaruit volgen.

[1] In de praktijk wordt in plaats van de breedtegemiddelde diepte de diepte per hectometervak gebruikt wat feitelijk een iets strengere eis is. Wij stellen hier hectometervak gemiddelde en breedte gemiddelde gelijk.

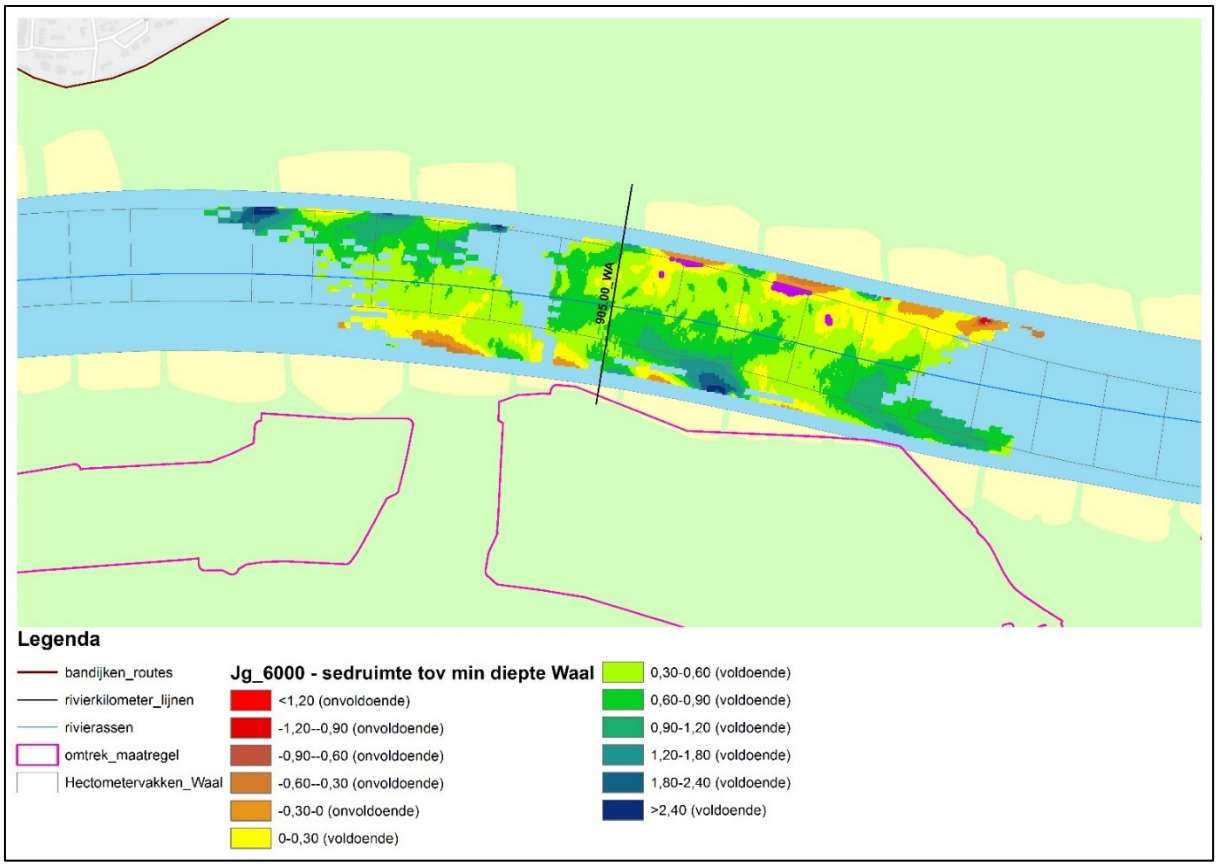

Figuur 23 Hectometergemiddelde diepte Waal tussen rkm 904 en 906 (brondata RWS ON)

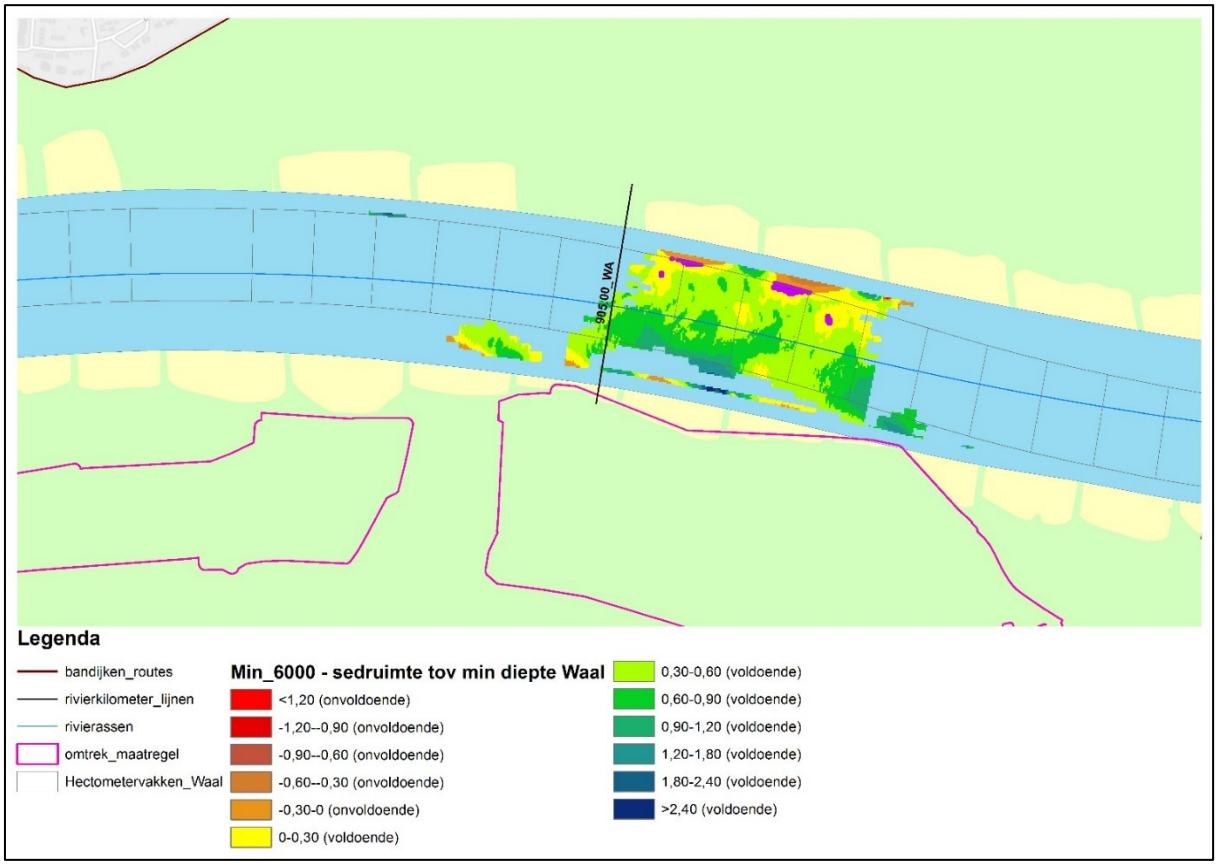
Van rkm 903 tot 911	t.o.v. 400 cm	t.o.v. 364 cm
hinderlijk nu [m^3]	666.517	237.103
plan gemiddeld [m^3]	666.337	236.922
plan minimaal [m^3]	665.564	236.150
plan maximaal [m^3]	665.964	236.549
effect gemiddeld [m^3]	492	492
effect minimaal [m^3]	180	180
effect maximaal [m^3]	893	893

Tabel 7 Sedimentatie totalen

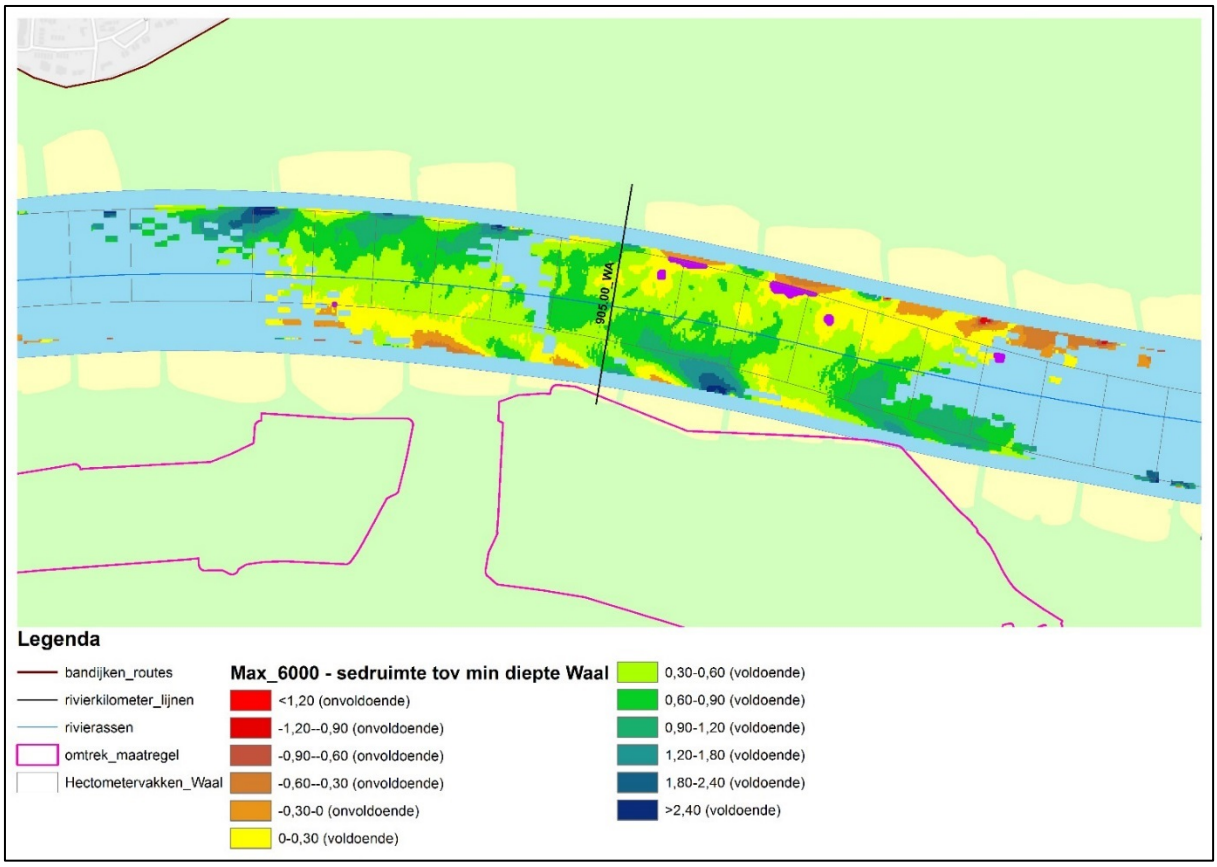
In de praktijk echter wordt niet de breedtegemiddelde diepte onderhouden maar worden de ondiepten weggebaggerd. Dat wil zeggen de locaties in de vaarweg waar de diepte kleiner is dan 280 cm. In Figuur 24, Figuur 25 en Figuur 26 zijn die locaties voor de variant in het paars zichtbaar gemaakt voor jaargemiddelde, maximale en minimale aanzanding. De gekleurde delen geven aan waar er een effect is; de paarse delen geven aan waar het te ondiep is. In de transparante delen (zomerbed in het lichtblauw) treedt geen verandering op. In Tabel 8 staan numeriek de oppervlakken en volumes van de paarse vlakken.

Figuur 24 Diepte variant na gemiddelde aanzanding ruimtelijk (paars diepte minder dan 280 cm)

Figuur 25 Diepte variant na minimale aanzanding ruimtelijk (paars diepte minder dan 280 cm)

Figuur 26 Diepte variant na maximale aanzanding ruimtelijk (paars diepte minder dan 280 cm)

In Tabel 8 zijn de oppervlakken en de sedimentvolumes uit de paarse vlakken uiteengezet. Dit zijn volumes waarvan daadwerkelijk hinder kan worden verwacht. Het te verwachten volume ligt tussen 1,5 en 19 m^3.

	minmorf	jaargem	maxmorf
Oppervlakte sedimentatie (<0m) [m^2]	404,88	404,88	1.114,59
Volume sedimentatie (<0m) [m^3]	1,53	4,49	19,02

Tabel 8 Hinderlijk baggerbezwaar in de vaarweg

Geconcludeerd wordt dat wanneer voor het effect in de vaarweg enkel de sedimentatie wordt overwogen, het baggerbezwaar tussen 1,5 en 19m^3 ligt bij handhaving van de minimale diepte van 2,80 meter. Jaargemiddeld is het bezwaar 4,5 m^3. Ruimtelijk zijn de effecten in grootte beperkt tot een enkele centimeters in de vaarweg (Figuur 19, Figuur 20 en Figuur 21). Er zijn geen grote uitschieters in de vaargeul.

4.3.2 AANZANDING EN EROSIE VAN UITERWAARD EN NEVENGEULEN

Verwaarloosbaar zie Figuur 19, Figuur 20 en Figuur 21.

4.3.3 AANZANDING EN EROSIE VAN WINTERBED

Verwaarloosbaar zie Figuur 19, Figuur 20 en Figuur 21.

5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 SAMENVATTING

In het rivierkundige kader worden een aantal aspecten volgens een vast stramien bekeken (RBK 4.0).

Te beoordelen effect	Effect	Conclusie
Ingreep in stroomvoerend deel: MHW stand op de as van de rivier	Verruiming van -11,7 mm bij maatgevend afvoer. Verlaging velen malen groter dan benedenstroomse piek van +1,8 mm (paragraaf 4.1.1)	Te aanvaarden
MHW stand buiten de as van de rivier	Verhoging van de MHW waterstanden van 0 tot 29 mm over een lengte van ca 1500 m aan de zuidelijke bandijk van de Waal tussen rivierkilometer 904 en 906. Grootste effect (29 mm) 300 m ten oosten van de kruising Heersweg en Waalbandijk (paragraaf 4.1.2).	In overleg met dijkbeheerder te aanvaarden
Afvoerverdeling bij Pannerdense kop en IJsselkop MHW	Kleine (<2 m3/s) toename afvoer Waal (paragraaf 4.1.3). Te verwachten effect valt binnen de norm van 5 m^3/s.	Te aanvaarden
Afvoerverdeling bij Pannerdense kop en IJsselkop bij hoogwater	Afvoertoename Waal te verwaarlozen (minder dan 1 m^3/s) niet nadelig of hinderlijk (paragraaf 4.1.3). Te verwachten effect valt binnen de norm van 5 m^3/s.	Te aanvaarden
IJsafvoer	Geen nadelige effecten (paragraaf 4.1.4).	Te aanvaarden
Inundatiefrequentie van de uiterwaard	Geen effect (paragraaf 4.2.1).	Te aanvaarden
Stroombeeld in de uiterwaard	Effecten orde +0,5 m/s (paragraaf 4.2.2) niet nadelig of hinderlijk.	Te aanvaarden
Stroombeeld in de vaarweg	Toename van dwarsstromen (paragraaf 4.2.3). Voor vier afvoerniveau 's (4.000, 6.000, 8.000 en 10.000 m^3/s) de dwarsstromen bepaald.	Te aanvaarden
Afvoerverdeling bij lage afvoeren	Geen effect (paragraaf 4.3.1)	Te aanvaarden
Onttrekking water uit zomerbed van de Rijntakken	Geen	Te aanvaarden
Sedimentatie en erosie van het zomerbed en oevers door ingrepen winterbed	Sedimentatie overweegt. Baggerbezwaar bij handhaving minimale diepte van 280 cm tussen 1,5 en 19m^3. Jaargemiddeld 4,5 m^3. Geen grote uitschieters in de vaargeul (paragraaf 4.3.1 en 4.3.2).	Te aanvaarden
Sedimentatie en erosie winterbed	Te verwaarlozen effecten (paragraaf 4.3.3)	Te aanvaarden

5.2 CONCLUSIES

De te verwachten rivierkundige effecten van de ingrepen dragen alle kenmerken van een verruiming van het hoogwaterbed. Enerzijds is er sprake van een daling van de maatgevende hoogwaterstanden in bovenstroomse richting tot aan het splitsingspunt. Anderzijds stroomt er bij hoogwater meer water door de uiterwaard waardoor er in die situatie grotere dwarsstromen optreden en er sediment in de vaarweg bezinkt.

De te verwachten aanzanding is jaargemiddeld minder dan 500 m3, een hoeveelheid die te aanvaarden is. De dwarsstromen blijven binnen aanvaardbare marges en de bevaarbaarheid verslechtert niet.

De eerste conclusie is dat de door het plan veroorzaakte rivierkundige effecten te aanvaarden als zij worden beoordeeld volgens het Rivierkundige Beoordelingskader 4.0.

Het project heeft bij maatgevende afvoeren een waterstandverlagend effect van 11,7 mm. Hierbij zijn ruimte vragende ontwikkelingen al opgenomen en gecompenseerd.
Eveneens faciliteert de ontwikkeling van maximale verruiming in de toekomst (bijlage 3). Uitgaande van een vrije ruimte van 84 ha en een totale opgave van 61 mm (rekenregels zoals beschreven in bijlage 2) wordt met de waterstandsdaling een ruimte geboden voor ontwikkeling ter grootte van in totaal 16 hectare, gebaseerd op:

$$\frac{11{,}7 \cdot 84}{61} = 16{,}1$$

Voor een extra beschrijving van de benodigde compensatie wordt verwezen naar paragraaf 1.3. In totaal is 9,5 mm benodigd die uitermate conservatief is bepaald.

De tweede conclusie is dat de waterstandsdaling voldoende is voor ruimtelijke ontwikkeling fase 1 en 2 aangezien deze niet uitkomt boven een oppervlak van 16 hectare ruimte vragende ontwikkeling. Dit is in overeenstemming met de rekenregels.

6 REFERENTIES

Kroekenstoel, D.
DTB nat
Rijkswaterstaat, 1-3-2016

Vreeken, M.J.
Dienstspecificaties Invoer Baseline 4 versie 7.0
Rijkswaterstaat Data ICT Dienst, 8-11-2011

Bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173
Gemeente Druten & HSRO, 12-2-2019

Betrekkingslijnen Rijn versie 2014
Rijkswaterstaat Oost Nederland, 1-11-2014

Rivierkundig Beoordelingskader voor ingrepen in de Grote Rivieren Versie 4.0
Rijkswaterstaat, 23-1-2017

BIJLAGE 1 REFERENTIE EN UITGANGSPUNTEN

Bij effectbepalingen is de te hanteren referentiesituatie erg belangrijk. Daarom is deze nadrukkelijk en tot in detail voorgeschreven middels GIS data en aanvullende toelichting. Voor dit project is het een en ander toegelicht in mail van T. Vos RWS op 30 januari 2017 aan Claus@uflow.nl. Voor de volledigheid is de tekst hiervan in het verslag opgenomen.

Beste Claus,

Met betrekking tot het referentiemodel voor Excluton, het volgende. Het referentiemodel moet door jou zelf worden opgebouwd. De te gebruiken BASELINE referentieschematisatie hiervoor is baseline-rijn-beno15_5-v2. De te gebruiken WAQUA deelmodellen zijn waqua-rijn-beno15_5_20m_waal-v2 en waqua-rijn-beno15_5_20m_splp-v2. Deze kun je opvragen via de Helpdesk Water. Aan het gebruik van het referentiemodel zijn de volgende twee voorwaarden verbonden, die door Deltares in de overeenkomst zullen worden opgenomen:

- Toepassing van het referentiemodel is ALLEEN toegestaan voor berekeningen t.b.v. de voorbereiding van de bestemmingsplanwijziging en de Wtw aanvraag voor de uitbreiding van het bedrijventerrein van Excluton.
- Toepassing van het referentiemodel is NIET toegestaan voor berekeningen t.b.v. het gebiedsplan Drutensche waarden oost.

Voor een goede rivierkundige analyse is het nodig de referentieschematisatie uit te breiden met 9 maatregelen, die de stroming ter plaatse van het projectgebied beïnvloeden:

- 1 maatregel bevat de Stroomlijnuitwerking (DO) voor de Drutensche waarden oost.
- 8 maatregelen betreffen verleende vergunningen.

Deze 9 maatregelen zijn gezipt bijgevoegd. Tevens is bijgevoegd:

- Het bestand maatregel_lijst.txt, dat de volgorde aangeeft waarin de maatregelen in de referentieschematisatie moeten worden opgenomen.

Verder wordt nog het volgende opgemerkt:

- Het rivierkundige onderzoek dient te bestaan uit een volledige toetsing aan het RBK, inclusief morfologische effecten.
- De te gebruiken BASELINE-versie is 5.3.0. De gebruikte BASELINE-versie moet worden vastgelegd in de rapportage.
- De te gebruiken GIS-versie is ArcGIS 10.1 (dit is de versie die RWS zelf gebruikt). De gebruikte GIS-versie moet worden vastgelegd in de rapportage.
- De maatregelen die voor dit onderzoek gemaakt worden, dienen te voldoen aan de eisen en richtlijnen die zijn opgesteld voor BASELINE protocol 4 maatregelen (voor zover van toepassing). Het document hierover kan op verzoek worden toegestuurd. Voor het maken van maatregelen is in BASELINE-versie 5.3.0 een invoermodule opgenomen.
- Recent is gebleken dat de teenhoogteprikker in de invoermodule van Baseline 5.3.0 niet goed functioneert (het bestand loodlijnen wordt niet of niet altijd gevuld, waardoor er op de verkeerde plek geprikt wordt). Hiervoor is een call aangemaakt. Een tijdelijke workaround is om voor dit onderdeel (de teenhoogteprikker) gebruik te maken van de invoermodule uit Baseline 5.2.4. Deze functioneert wel goed. Voor de overige onderdelen is het advies wel gebruik te (blijven) maken van de invoermodule van Baseline 5.3.0.
- Uitvoering van Stroomlijn is een uitgangspunt in de berekeningen voor Waterwetaanvragen. In de referentieschematisatie is de vegetatie opgenomen conform de vegetatielegger inclusief het DO van Stroomlijn, aangevuld met vergunningen.
- Het ontwerp dient te worden opgesteld in uitsluitend leggerklassen (water, verhard, gras

& akker, riet & ruigte, bos, struweel, mengklasse 90/10, mengklasse 70/30 en mengklasse 50/50). Het gebruik van handboekklassen en combinaties van handboekklassen (ook voor vaste k-waarden) is niet meer toegestaan. Daarnaast mag het ontwerp heggen en bomen bevatten. Het gebruik van lanen is niet meer toegestaan.

- De te gebruiken WAQUA-versie is SIMONA2015 (laatste patch). De gebruikte WAQUA-versie en het (eventuele) patchnummer moet worden vastgelegd in de rapportage.
- Het deelmodel waqua-rijn-beno15_5_20m_splp-v2 is opgezet op basis van een vrije afvoerverdeling. Dit deelmodel dient uitsluitend gebruikt te worden voor het bepalen van effecten op de afvoerverdeling en voor het bepalen van op te leggen afvoeren per cel op de ontrekkingsrand(en), zie verderop.
- Het deelmodel waqua-rijn-beno15_5_20m_waal-v2 is opgezet op basis van een vaste afvoerverdeling. Dit deelmodel dient gebruikt te worden voor het bepalen van alle andere effecten.
- Bij de deelmodellen is standaard invoer opgenomen voor negen afvoerniveau's. Indien er berekeningen nodig zijn met een ander afvoerniveau, dan dient hiervoor als basis de invoer gebruikt te worden van de lagere wel beschikbare afvoer. Hierbij dient aandacht besteed te worden aan de kunstwerken (keuze van de juiste sturing voor de betreffende afvoer) en aan de onttrekkingsrand(en). Op de onttrekkingsrand(en) dient een afvoer per cel te worden opgelegd, die gehaald dient te worden uit een run met het deelmodel waqua-rijn-beno15_5_20m_splp-v2 en de betreffende afvoer bij Lobith. Let hierbij ook op de keuze van de juiste sturing voor de betreffende afvoer.
- Het is niet toegestaan de instelling van de in de deelmodellen aanwezige regelwerken aan te passen.
- In de headers van de siminp's is aanvullende informatie opgenomen over de opbouw van de deelmodellen. Daarnaast zijn rapportages beschikbaar van de bouw van de referentieschematisatie en de bouw van de deelmodellen, deze kunnen op verzoek worden toegestuurd.
- Een aandachtspunt is dat de te beoordelen ontwerpen goed moeten functioneren in WAQUA. Het verder verfijnen van het rekenrooster is niet gewenst en zal bij beoordeling leiden tot een afwijzing. Indien het effect van de ingreep niet goed met het meegeleverde rooster bepaald kan worden, is een aanvullende analyse nodig. Hierbij kan gedacht worden aan het benaderen van de effecten door verschillende varianten door te rekenen.
- Een aandachtspunt is dat de effecten bij normaal hoog water bepaald dienen te worden bij een afvoerniveau waarbij het projectgebied meestroomt.
- Indien het project bij normale tot hoge afvoeren effect heeft op de stroomsnelheden in het zomerbed, dan kan een eerste inschatting van het morfologisch effect en zonodig ook de eerste ontwerpoptimalisatie gedaan worden met behulp van WAQMORF. Dit programma geeft zelf aan bij welk(e) afvoerniveau('s) er gekeken dient te worden. De vigerende versie wordt meegeleverd met SIMONA2015. De gebruikte WAQMORF-versie moet worden vastgelegd in de rapportage. Bij grote morfologische effecten kan een aanvullende analyse met DELFT3D nodig zijn.
- Indien het project pas bij zeer hoge afvoeren effect heeft op de stroomsnelheden in het zomerbed, dan kan WAQMORF niet worden ingezet en dient inzichtelijk gemaakt te worden wat de stroomsnelheidsveranderingen in het zomerbed zijn en op basis hiervan dient een inschatting gemaakt te worden van de te verwachten morfologische effecten.
- Eventueel benodigde sedimentatieruimtekaarten worden op verzoek apart toegeleverd.
- Voor dit project dient het recent vastgestelde RBK versie 4.0 gebruikt te worden. Dit is bijgevoegd.

Het gebruik van het referentiemodel is (naast de al genoemde voorwaarden) akkoord, mits de toegeleverde 9 maatregelen ingemixt worden. Voor het gebruik van de data, inclusief de referentieschematisatie, is een overeenkomst nodig. Deze overeenkomst wordt door Deltares

met de aanlevering van de referentieschematisatie meegestuurd. Naast de schematisatie (BASELINE en WAQUA) dienen hierin ook de toegeleverde maatregelen opgenomen te worden. De overeenkomst dient ingevuld en ondertekend naar Deltares te worden teruggestuurd. Wij ontvangen van hen een kopie. Indien de data doorgestuurd wordt naar een derde partij, dan dienen de bovenstaande aandachtspunten ook te worden doorgestuurd en dient die partij ook een gebruiksovereenkomst in te vullen en te ondertekenen, die ook naar Deltares wordt gestuurd. De voorwaarden waaronder de data ter beschikking gesteld wordt, zijn bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

Tijmen Vos

Toelichting opbouw referentie model met bijlagen:

a) Maatregelen.zip (gis bestanden),
b) maatregel_lijst.txt,
c) RBK 4_0_def.pdf,
d) Voorwaarden_levering_data.pdf

BIJLAGE 2 HANDREIKING BEPALING EXTRA WATERSTANDSDALING

Rekenregel bestemmingsplan compensatie Waalbandijk

Geachte mevrouw Welbers,

Wij hebben gesproken over de gronden welke liggen in het gebied waarop het bestemmingsplan Buitengebied, Waalbandijk 155-177 betrekking heeft. Deze gronden liggen in het rivierbed van de Waal. U heeft aangegeven dat de gemeente zich oriënteert op de mogelijkheden van artikel 2.4.5 van het Barro voor een bestemmingsplanwijziging die nieuwe planologische bevat voor bedrijfsfuncties. Specifiek is gesproken over de rekenregel "per saldo meer ruimte voor de rivier" in relatie tot een notitie welke is opgesteld in opdracht van de eigenaar van de gronden (verkenning naar watercompensatie uitgevoerd door Uflow en Royal HaskoningDHV in opdracht van Excluton BV).

Inleiding
Bestemmingsplannen dienen te voldoen aan de regels in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening. Titel 2.4 van dit besluit betreft bestemmingswijzigingen in het rivierbed van de grote rivieren. Dit betreft beperkingen vanwege de rivierbelangen en wijst ook situaties en condities aan waarbij die beperkingen juist niet in de weg staan aan nieuwe functies.

U heeft aangegeven dat de gemeente zich thans oriënteert op gebruik van het Barro-artikel 2.4.5. Dit artikel bepaalt dat de regels over grote rivieren niet in de weg staan aan bestemmingsplannen voor activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een vanuit rivierkundig oogpunt bezien zo gunstig mogelijke locatie. Enkele belangrijke randvoorwaarden die daaraan worden verbonden zijn dat het veilig en doelmatig gebruik van de rivier gewaarborgd blijft, dat er sprake is van een feitelijke belemmering voor de vergroting van de afvoercapaciteit van de rivier en dat waterstandverhoging in de rivier zo gering mogelijk blijft.

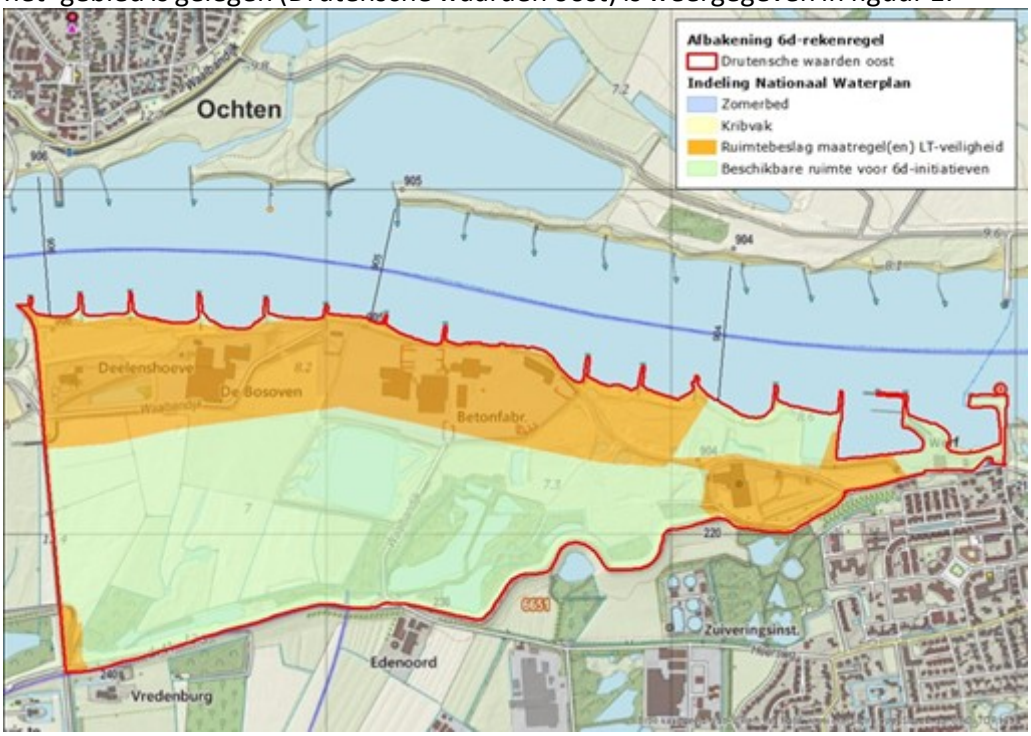
Om voor concrete gevallen een praktische invulling te kunnen geven aan deze elementen, in hun onderlinge samenhang, heeft het rijk in overleg met mede-overheden een methode met een rekenregel ontwikkeld en opgenomen in de handreiking Beleidslijn Grote Rivieren. Deze wordt door Rijkswaterstaat gehanteerd bij de beoordeling van vergunningsaanvragen voor ontwikkelingen zoals bedoeld in artikel 6d van de beleidsregels grote rivieren. Maar deze is eveneens bruikbaar voor de verantwoording van de bestemmingswijzigingen in relatie tot het Barro. Daarom heeft u gevraagd om een beschouwing daarvan in relatie tot het memo over compensatie. Hierbij heeft u gevraagd om dit per mail aan u te sturen.

Toepassing handreiking Beleidslijn grote rivieren

Het beginpunt voor de toepassing van de methode is een beeld van de wijze waarop de rivierkundige opgave voor de lange termijn zal kunnen worden gerealiseerd en dat ook in voldoende mate is doorgerekend en haalbaar is. Daarbij hoort een besluit dat draagvlak heeft bij het rijk en de provincie. Hiertoe kan worden uitgegaan van het pakket aan maatregelen zoals dat in de structuurvisie PKB Ruimte voor de rivier is vastgesteld, inclusief de maatregelen daaruit die reeds zijn vastgesteld en rekening houdend met de stroombanen in de vegetatielegger van de rivier.

Hiervoor hanteert de werkwijze in eerste instantie het samenhangende pakket aan maatregelen dat in het kader van ruimte voor de rivier is vastgesteld.
Het ruimtebeslag van het lange termijn maatregelenpakket voor de rivierkundige eenheid waarin

het gebied is gelegen (Drutensche waarden oost) is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1

Bij toetsing is allereerst van belang dat het initiatief geen feitelijke belemmering vormt voor een toekomstige vergroting van de afvoercapaciteit. In figuur 1 is te zien dat het terrein van Excluton valt onder het ruimtebeslag voor lange termijn maatregelen van Ruimte voor de rivier (oranje). Dit pakket gaat namelijk uit van het uit van het afgraven van het hooggelegen terrein van Excluton.
Uitbreiding van de bedrijventerrein vormt een toevoeging aan de feitelijke belemmering voor de uitvoering van deze lange termijn maatregel en is hierdoor strijdig met de randvoorwaarden uit artikel 2.4.3 lid 1b van het Barro. Hiermee is er dus op basis hiervan geen basis voor het initiatief.
Alternatief Het is in principe ook mogelijk om uit te gaan van een ander beeld van maatregelen waarmee de langetermijn opgave voor de rivier kan worden opgelost. Dit zou dan zodanig kunnen worden ingevuld dat het terrein daarin geen rol meer speelt voor de lange termijn rivierverruiming. Dit betekent uitwisseling van de langetermijn-aanpak volgens Ruimte voor de rivier door een andere integrale gebiedsvisie, welke ook een groter gebied zal moeten betreffen gelet op de samenhangen. Het vergt een voldoende mate van rivierkundige uitgewerktheid, ruimtelijke afweging en status om als redelijk alternatief bruikbaar te zijn. Een dergelijke “omwisseling” impliceert ook dat andere plannen in de nabije rivierdelen zullen moeten worden beoordeeld aan de hand van die nieuwe visie. Hierbij valt daarom te denken aan een gebiedsplan dat, mede met het doel van uitwisseling, door de provincie Gelderland zou worden vastgesteld.

In de memo van Uflow en Royal HaskoningDHV wordt dit uitgangspunt niet gebruikt, maar is een andere invulling gegeven aan het maatregelenpakket voor lange termijn. Deze heeft niet de status welke benodigd is voor beoordeling aan de hand van de handreiking.

Actueel is het Deltaprogramma. Bij de voorbereiding hiervan was een regioadvies voor de rivieren opgesteld door de regio. Daarin is een aantal maatregelen in beeld gebracht op dat niveau zijn doorgerekend. Thans wordt er door de een uitwerking gemaakt van het deltaprogramma rivieren. Indien er gebruik zou worden gemaakt van de hiervoor genoemde mogelijkheid tot uitwisseling dan ligt het voor de hand dat deze gerelateerd zal zijn aan het werk dat wordt gedaan in het

kader van het deltaprogramma rivieren. Daarbij kan de maatregel welke ten behoeve van het regio-advies is geschetst aan de orde komen. En dan kan die gebruikt worden om de rekenregel op toe te passen.

Indicatieve berekening alternatief
Ondanks de onzekerheden die hieraan dus verbonden zijn hebben wij, uiterst indicatief, ter informatie een dergelijke berekening gemaakt.

De voorkeursstrategie van het Deltaprogramma Rivieren op deze locatie is weergegeven in figuur 2. In deze figuur is te zien dat de maatregel uit het NWP vervangen is door een rivierverruimende maatregel ten zuiden van het terrein. De taakstellende opgave voor de waterstanddaling door deze maatregel is 61 mm. De gewenste uitbreiding van het bedrijventerrein lijkt niet strijdig met de maatregel uit de voorkeursstrategie van het Deltaprogramma. Wel is een deel van de gewenste uitbreiding aan de noordzijde van het terrein gelegen binnen de stroombaan van de Vegetatielegger. Voor dit gedeelte zal door middel van rivierkundig onderzoek onderbouwd moeten worden wat de effecten zijn op de afvoercapaciteit en waterstanden, op basis waarvan dan beoordeeld kan worden of er sprake is van een feitelijke belemmering voor toekomstige vergroting van de afvoercapaciteit.

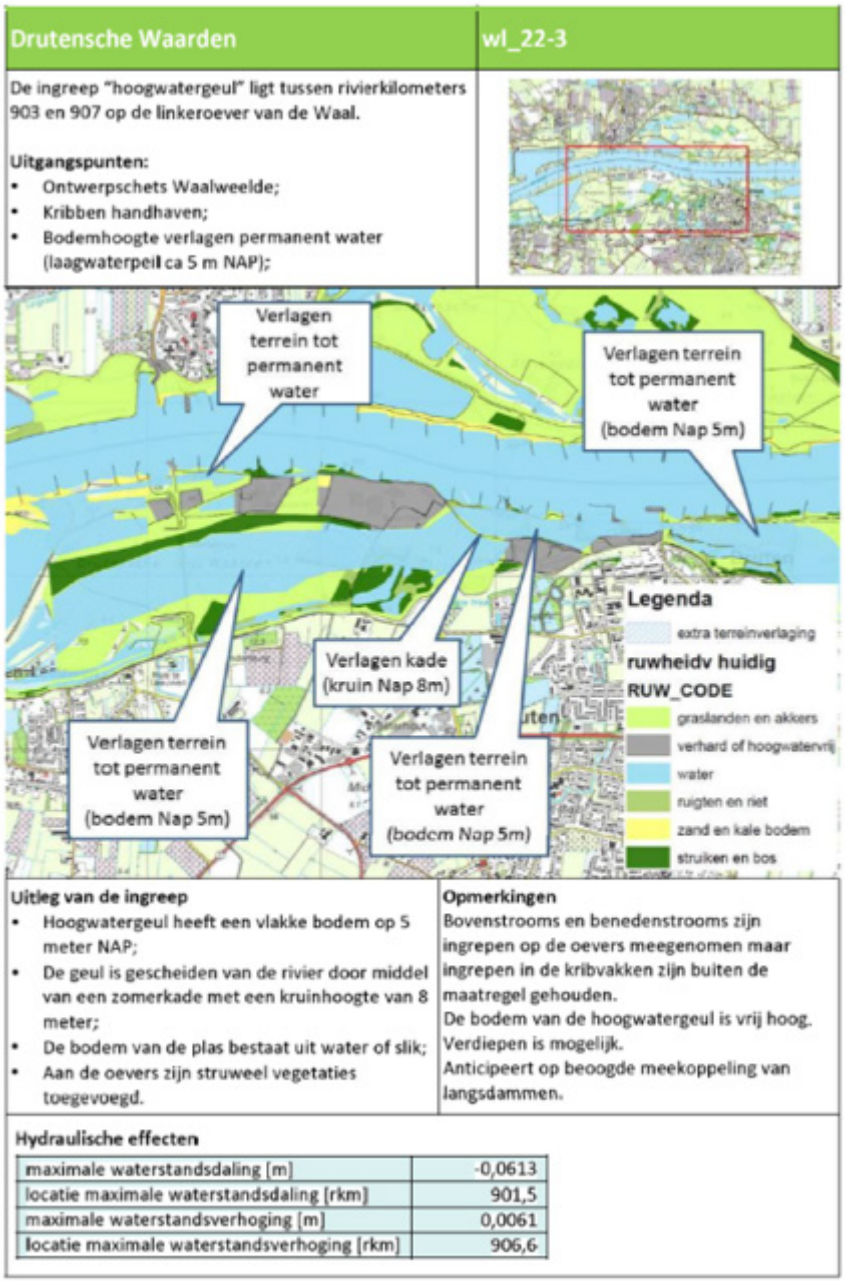
Indicatief is door RWS ON berekend wat dit zou betekenen voor de rivierverruimende opgave. Hiervoor is het ruimtebeslag van de rivierverruimde maatregel uit figuur 2 aangevuld met de stroombanen uit de vegetatielegger, om te komen tot een inschatting van het ruimtebeslag voor waterveiligheid op lange termijn. Het totale ruimtebeslag bedraagt circa 81,3 ha. De oppervlakte van de uiterwaard 'Drutensche waarden oost' bedraagt 165,3 ha, waarmee het vrije oppervlak binnen deze uiterwaard circa 84,0 ha groot is.

Volgens het document van Royal HaskoningDHV en Uflow zijn er verschillende ontwikkelopgaves op korte en lange termijn. De bijbehorende rivierverruimende opgaves zijn als volgt:

Fase 1, ontwikkeling van 5,1 ha: extra rivierverruiming = 3,7 mm waterstanddaling
Fase 2, ontwikkeling van 9,4 ha: extra rivierverruiming = 6,8 mm waterstanddaling
Fase 3, ontwikkeling van 17,8 ha: extra rivierverruiming = 12,9 mm waterstanddaling

Bovenstaande opgaves zijn indicatief en zijn puur een uitwerking van de rekenregel. Elke ontwikkeling zal in eerste plaats moeten voldoen aan de algemene voorwaarden van art. 7 van de BGR en/of art. 2.4.3 van de Barro. Dit betekent bijvoorbeeld dat het initiatief zelf waterstandsneutraal moet zijn.

De extra rivierverruimende opgave moet bij voorkeur op locatie van het initiatief of in de nabije omgeving worden gerealiseerd. In overleg met de provincie als opsteller van het gebiedsplan en RWS en/of de gemeente als bevoegd gezag kan bepaald worden welk deel van de lange termijnmaatregel geschikt is om als extra rivierverruimende opgave door de initiatiefnemer te worden gerealiseerd. Voorkomen moet worden dat de initiatiefnemer een kleine verruimende maatregel realiseert die de realisatie van de lange termijn maatregel uit het Deltaprogramma onmogelijk maakt. Dit zal met name moeten worden bezien in relatie tot de geul die in de DP-maatregel is voorzien ten zuiden van het terrein. Het geheel dient rivierkundig te worden doorgerekend om te bepalen of voldaan wordt aan de algemene voorwaarden (er wordt daarbij getoetst via het Rivierkundig Beoordelingskader RWS) en of de aldus bepaalde extra rivier verruimende opgave wordt gehaald.

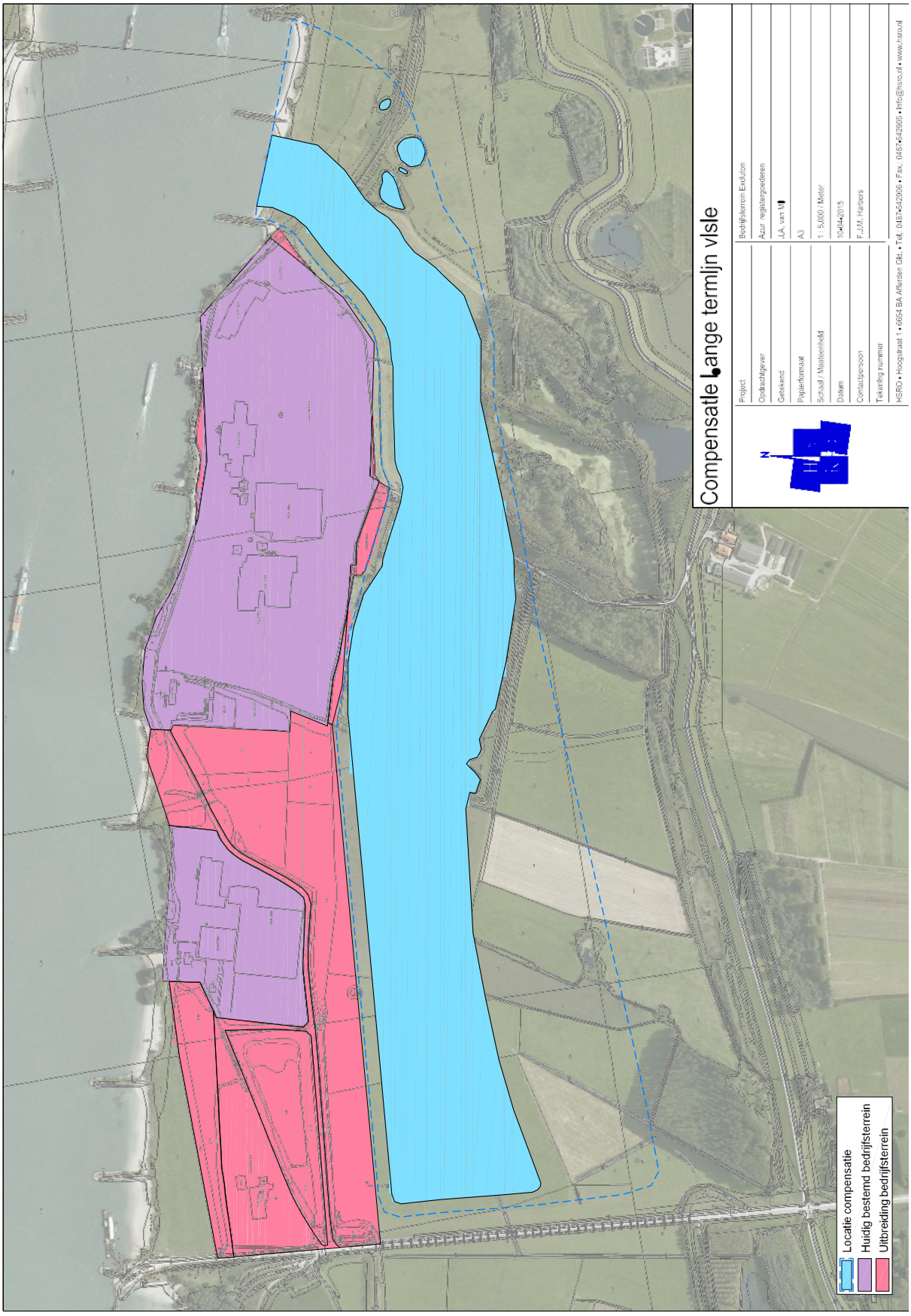

Met vriendelijke groet,
Adriaan van Nooten

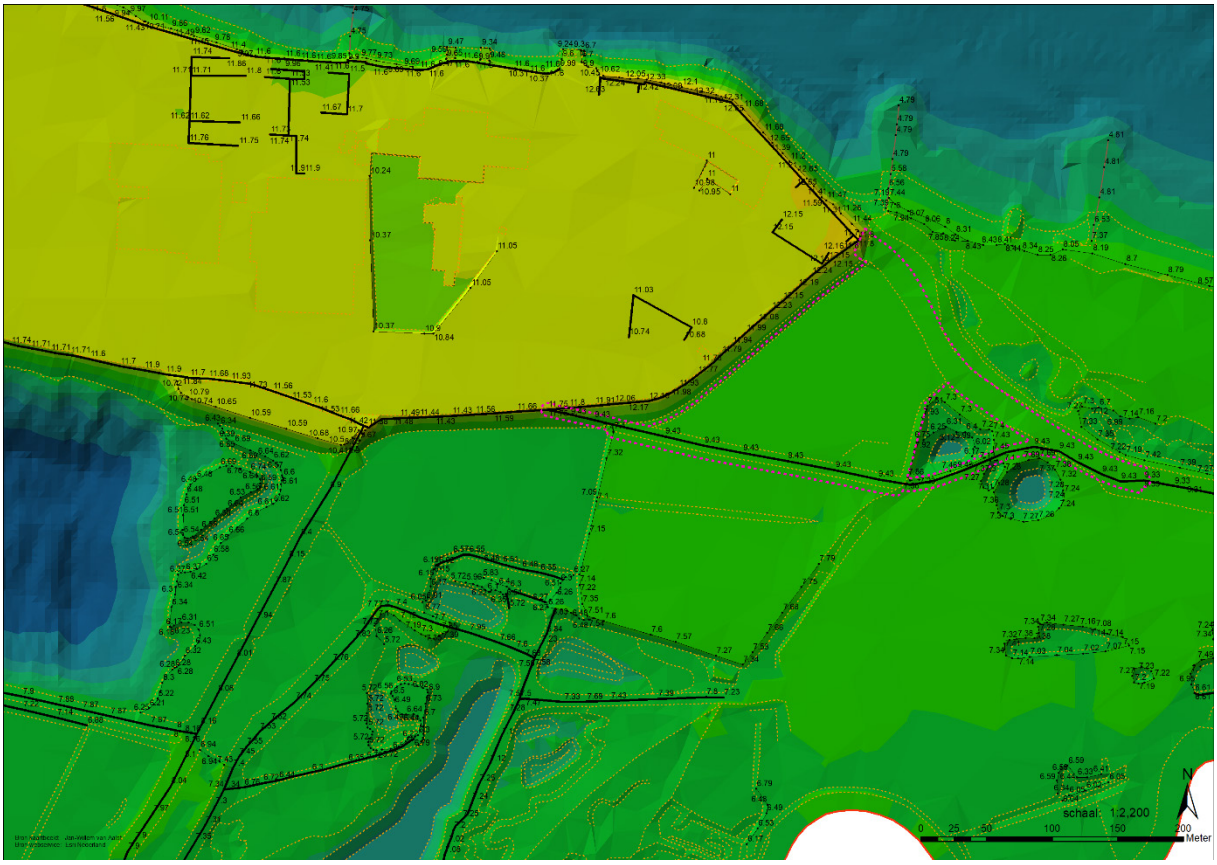
Adviseur ruimtelijke ontwikkelingen Netwerkontwikkeling en Visie (NOV)
.....
Rijkswaterstaat Oost-Nederland

Netwerkvisie en ontwikkeling (NOV)
Eusebiusbuitensingel 66 | 6828 HZ Arnhem
Postbus 6200 | 6200 MA Maastricht
.....
.....
Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat

BIJLAGE 3 LANGE TERMIJN VISIE

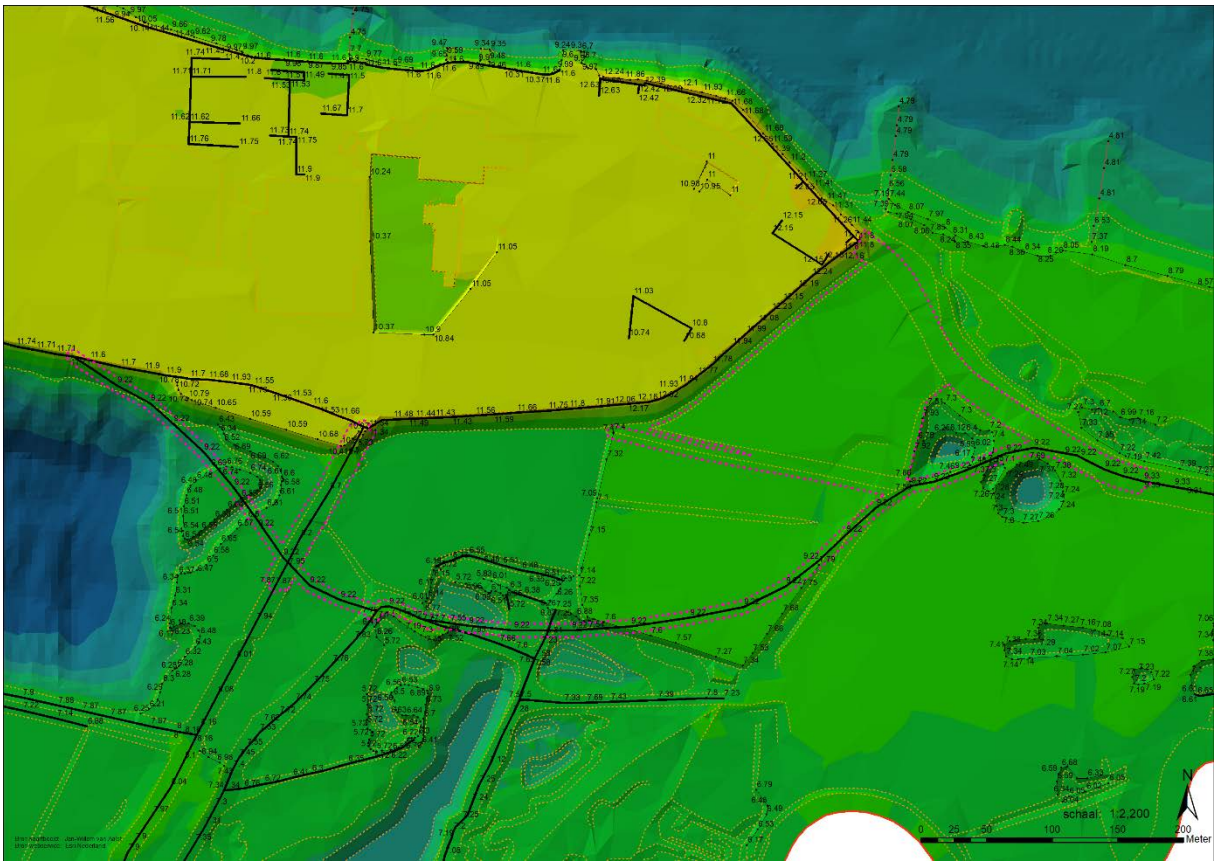
BIJLAGE 4 DETAILKAARTEN COMPENSATIE PER BASELINE VARIANT

Figuur 27 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v15

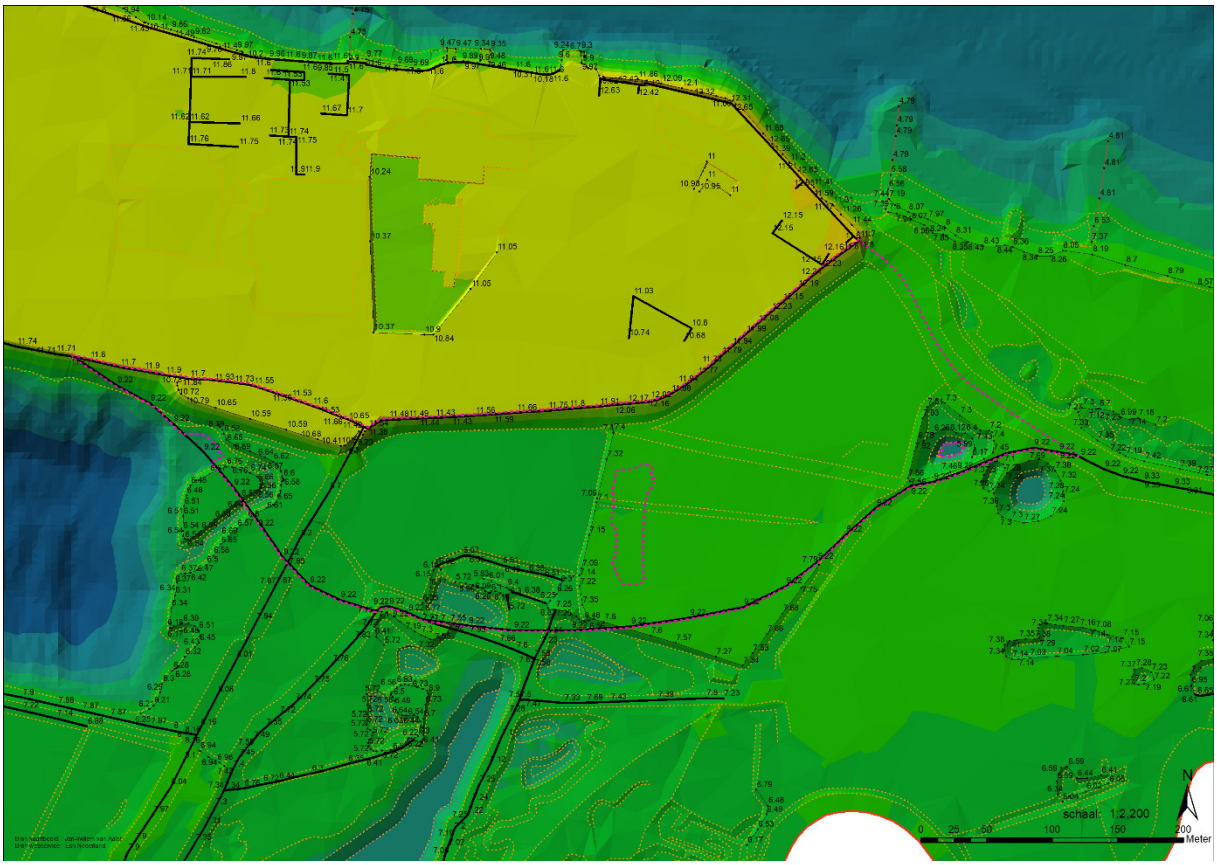
Figuur 28 Vegetatie en bebouwing v15

Figuur 29 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v16

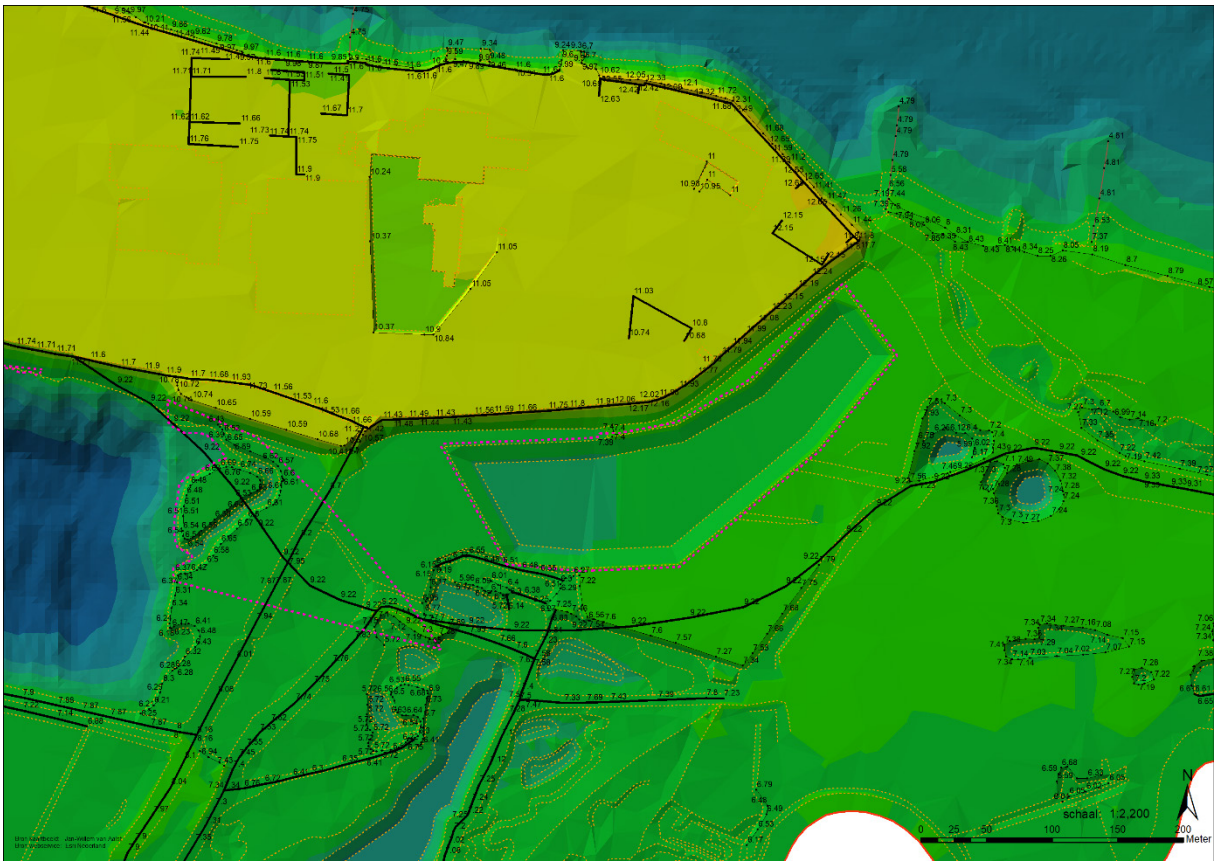
Figuur 30 Vegetatie en bebouwing v16

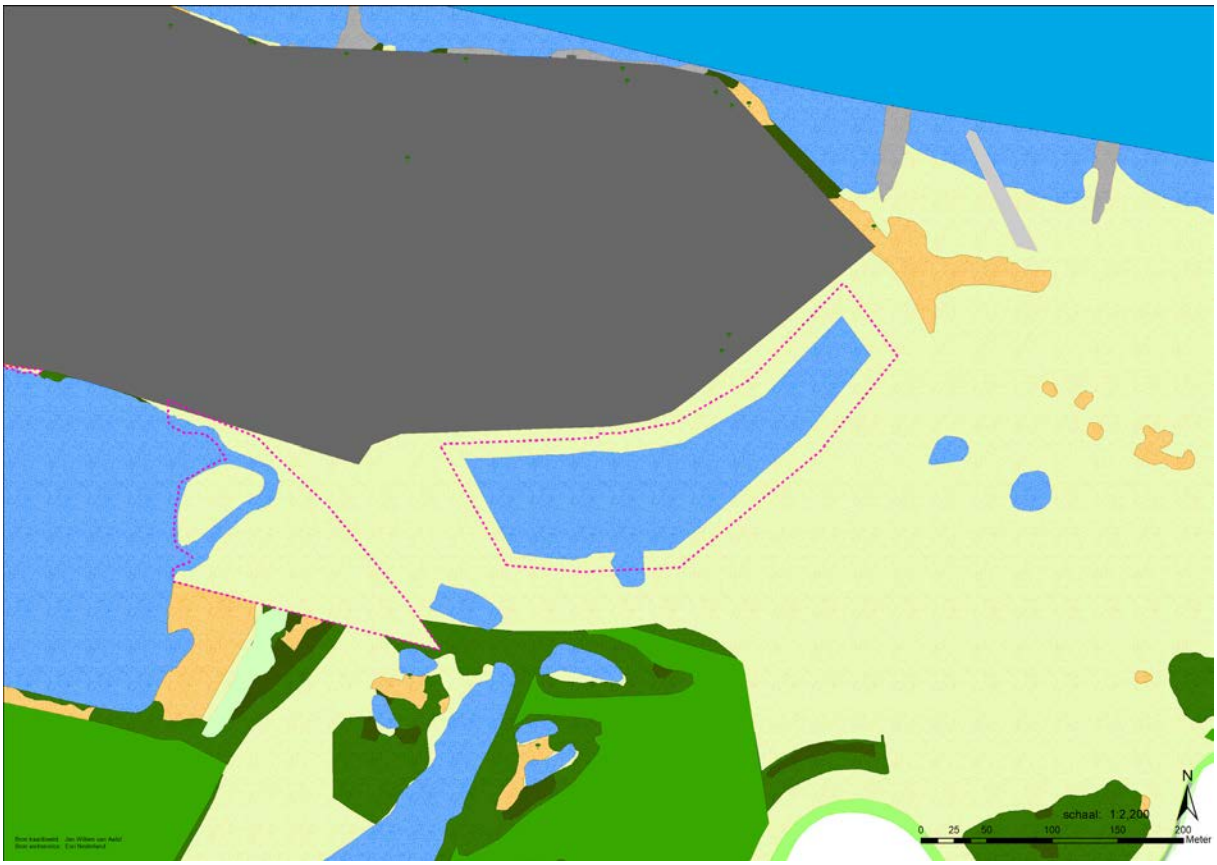
Figuur 31 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v17

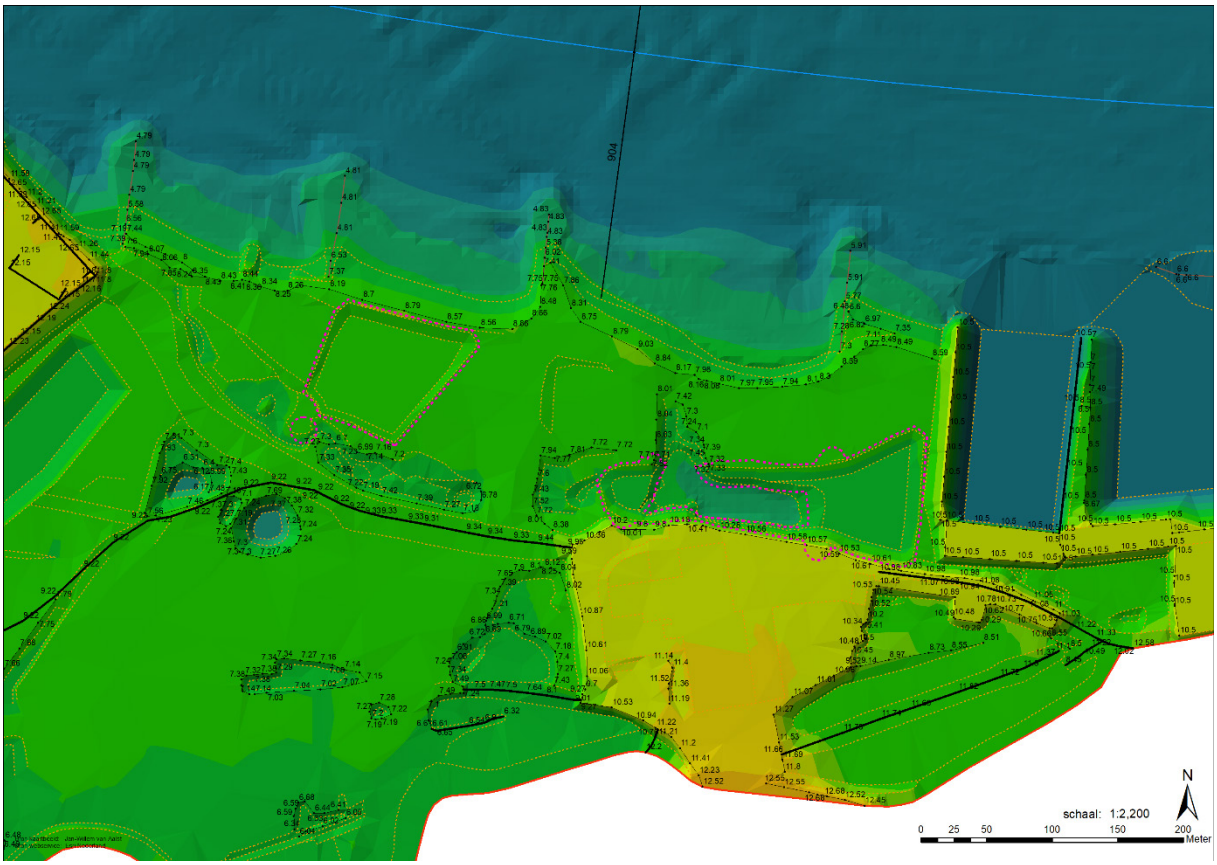
Figuur 32 Vegetatie en bebouwing v17

Figuur 33 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v18

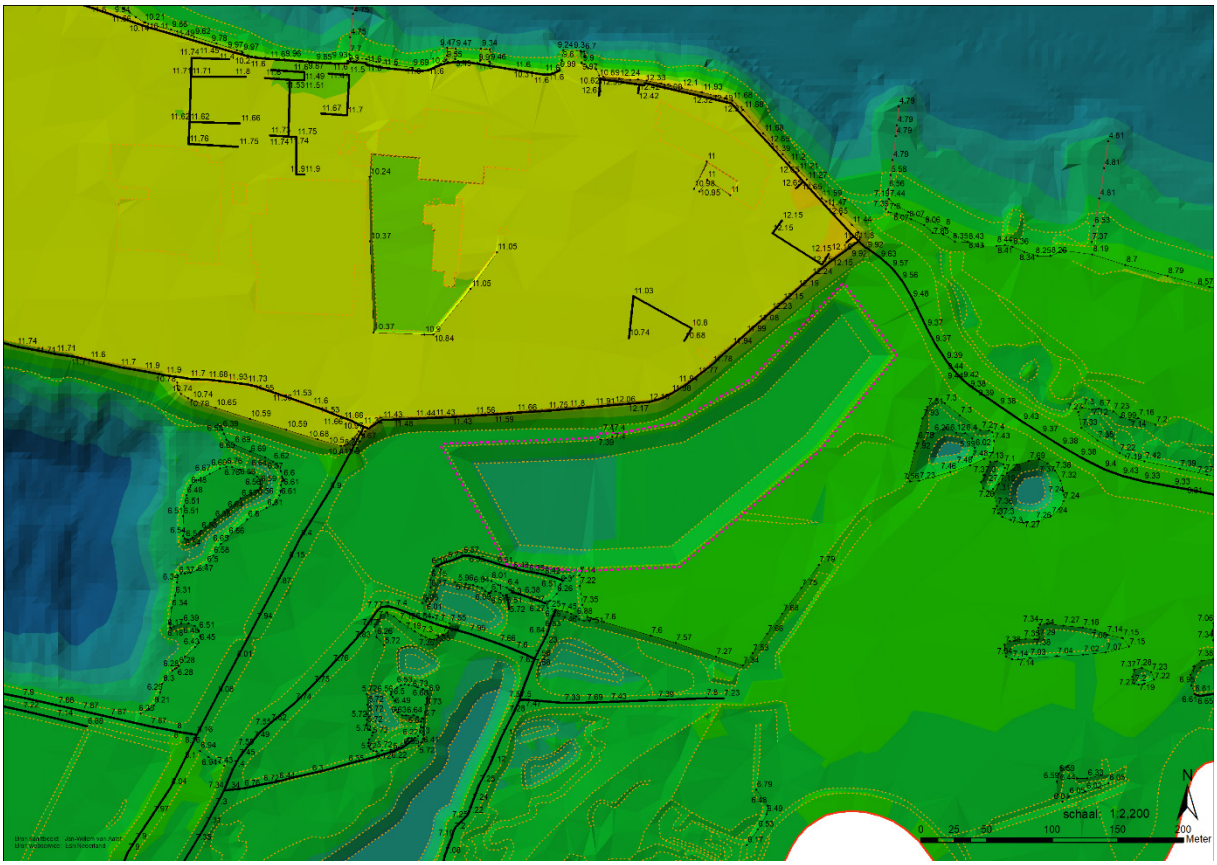
Figuur 34 Vegetatie en bebouwing v18

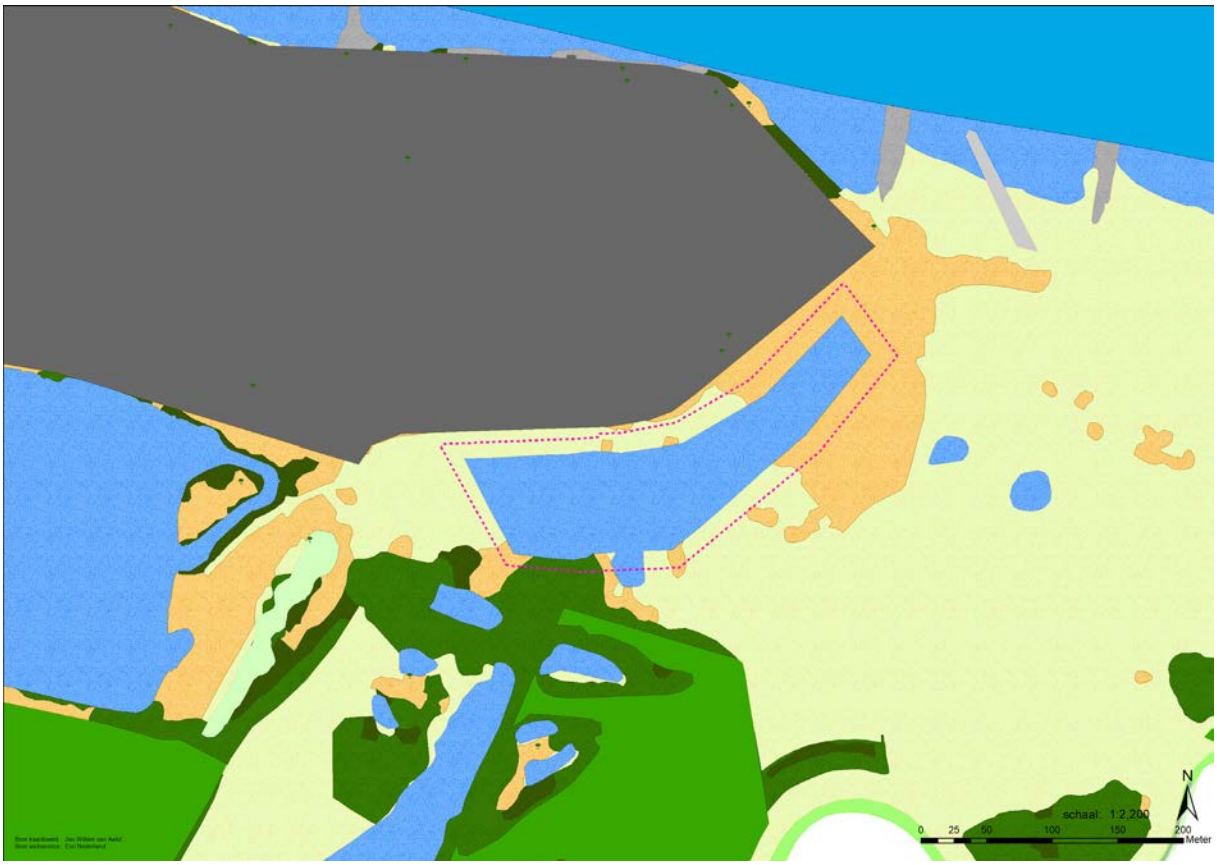
Figuur 35 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v19

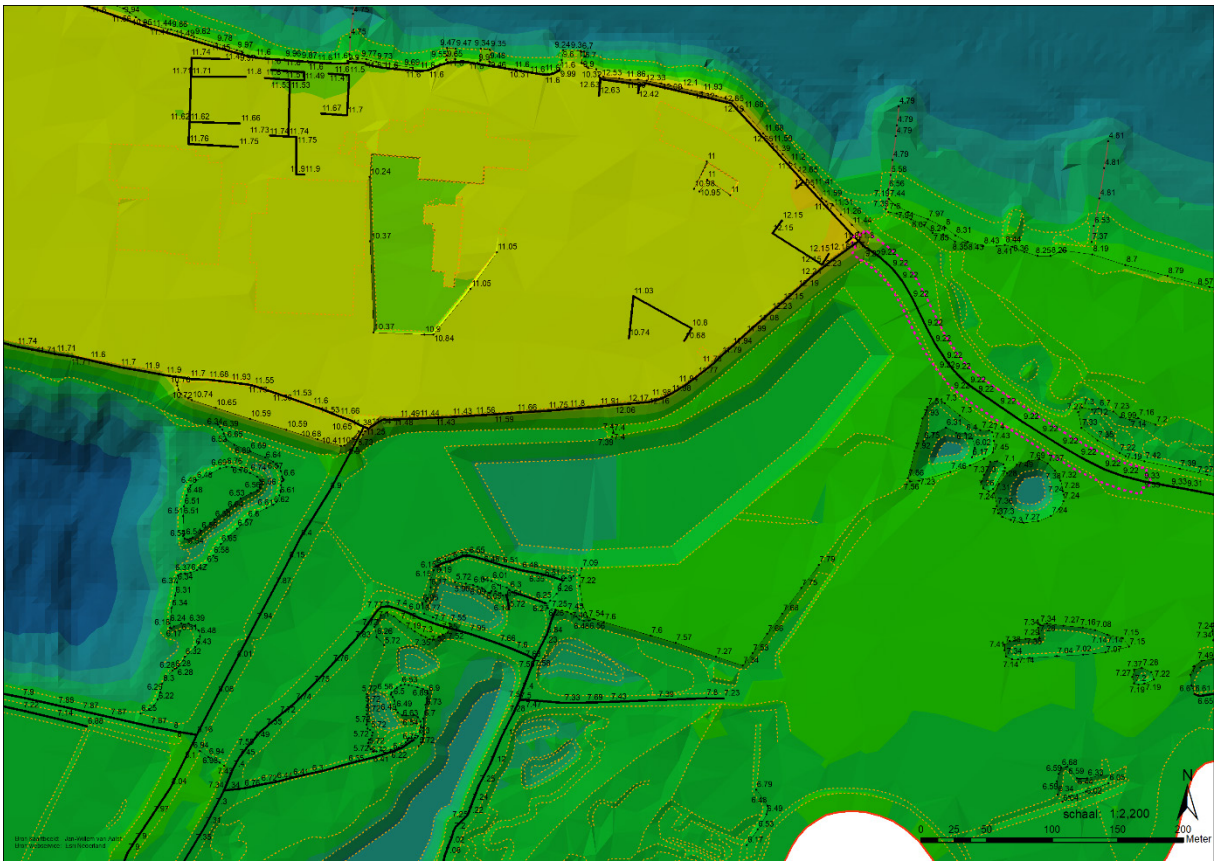
Figuur 36 Vegetatie en bebouwing v19

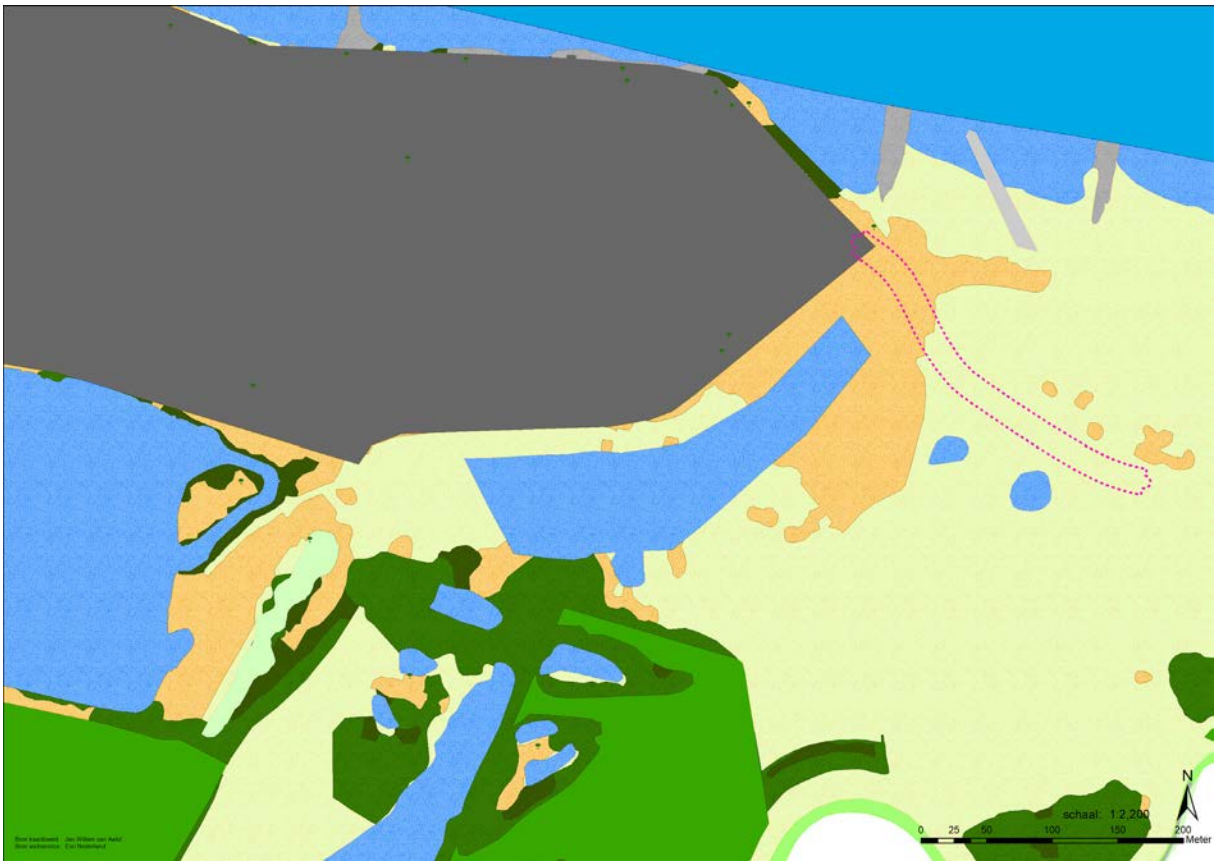
Figuur 37 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v20

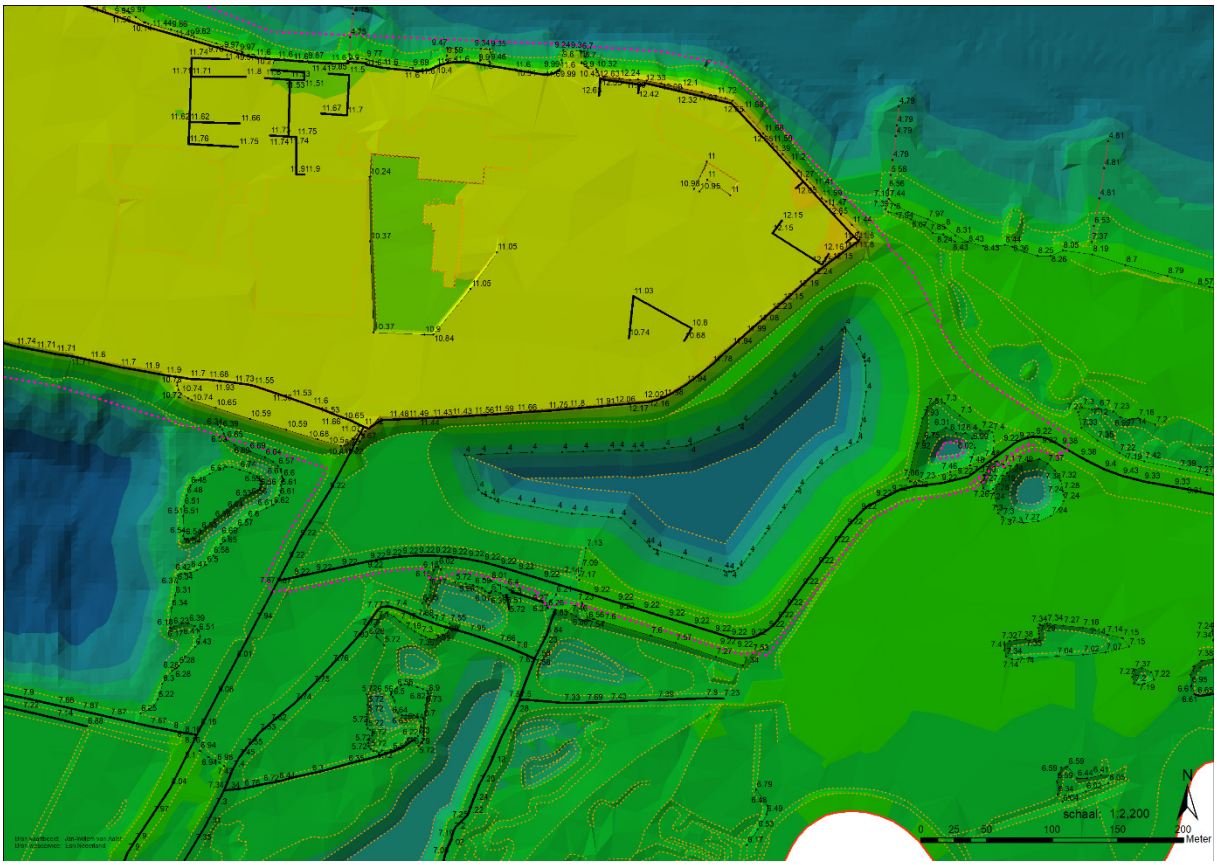
Figuur 38 Vegetatie en bebouwing v20

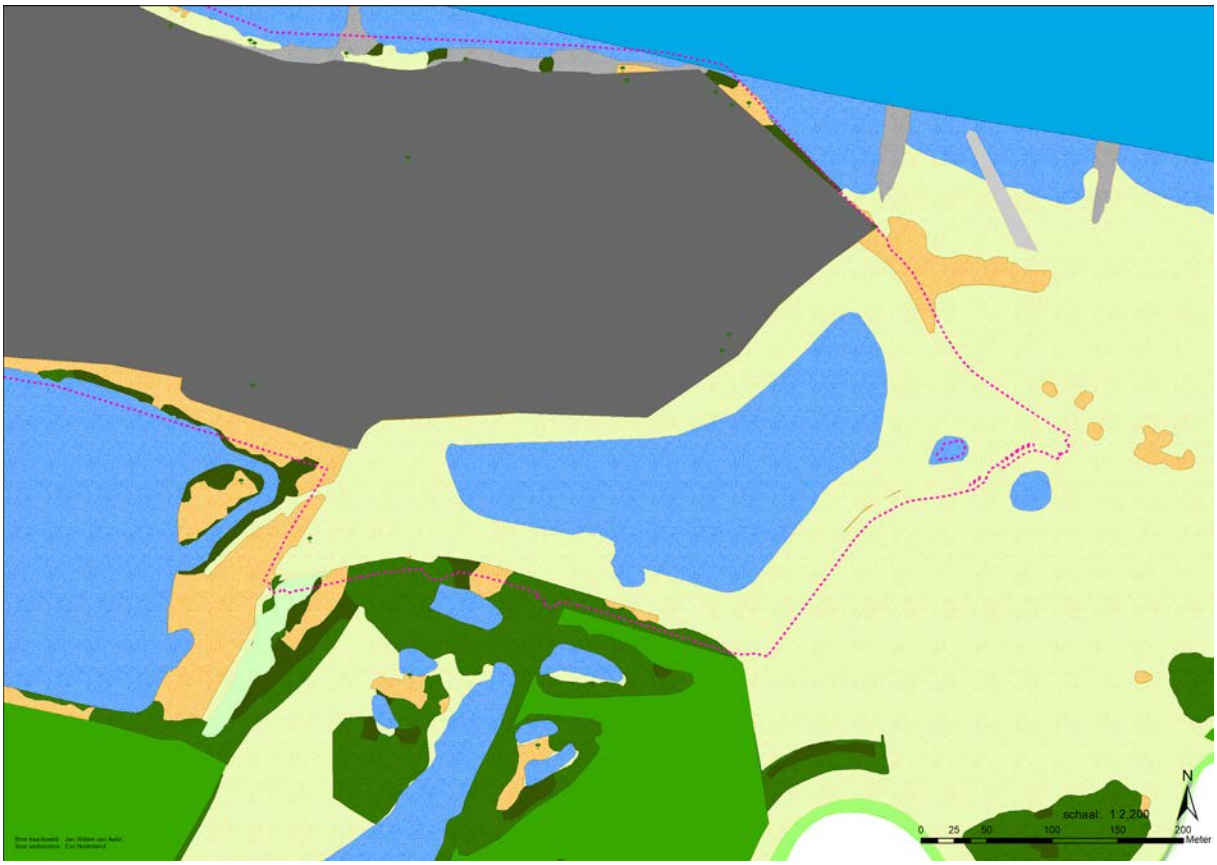
Figuur 39 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v21

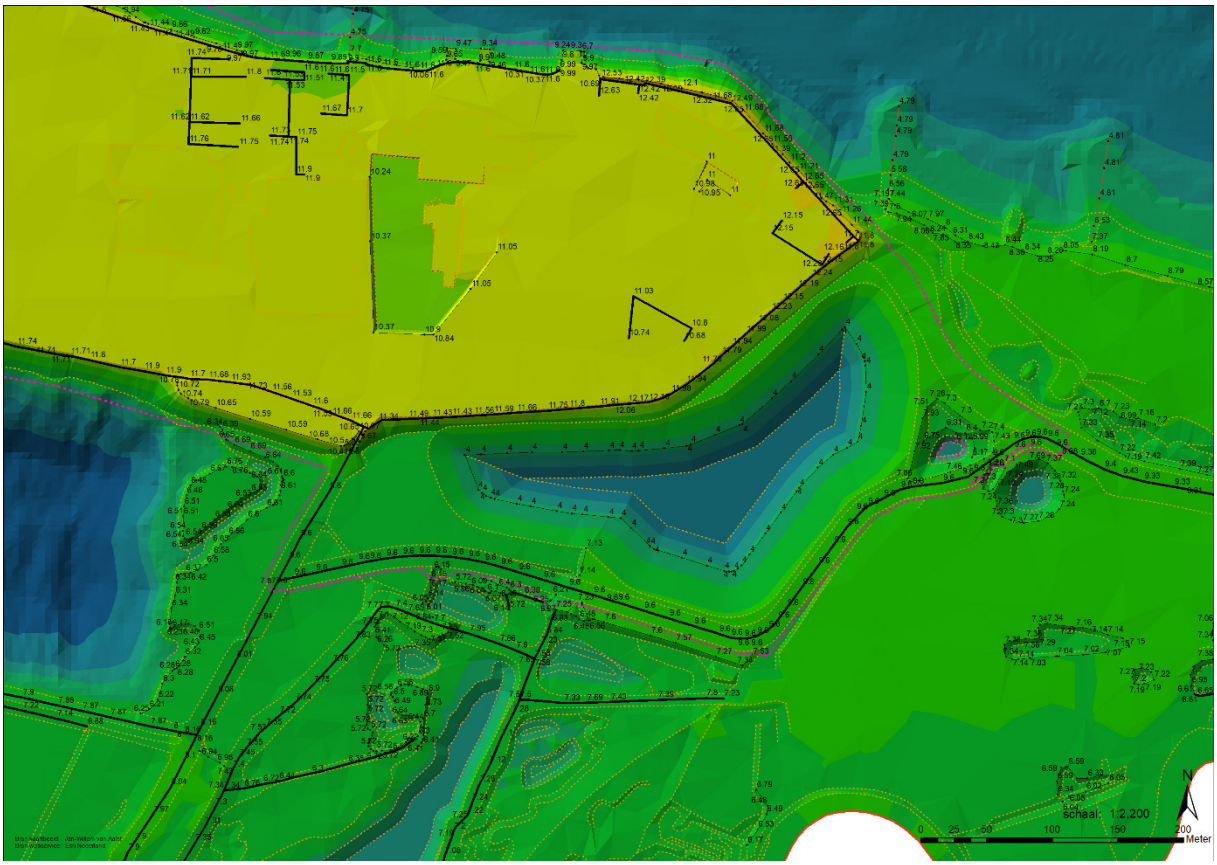
Figuur 40 Vegetatie en bebouwing v21

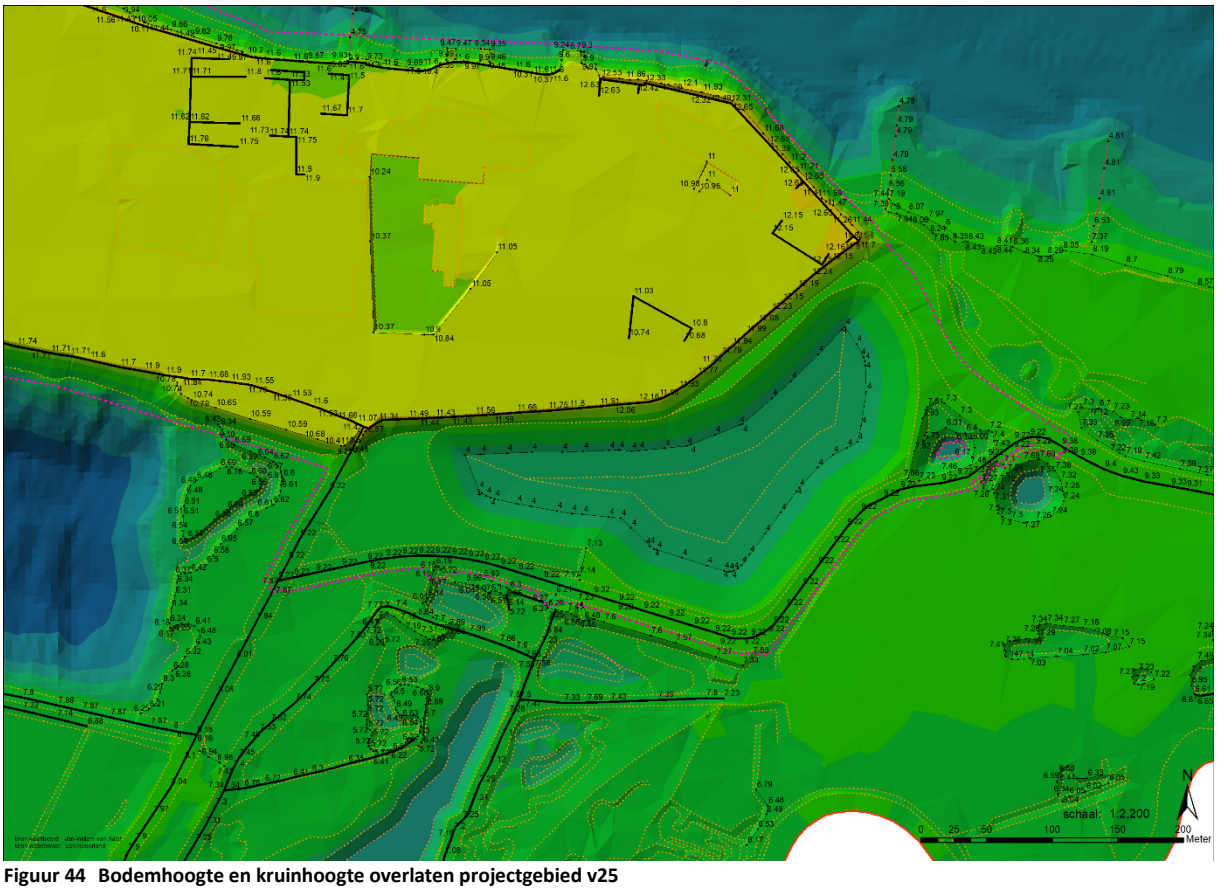
Figuur 41 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v23

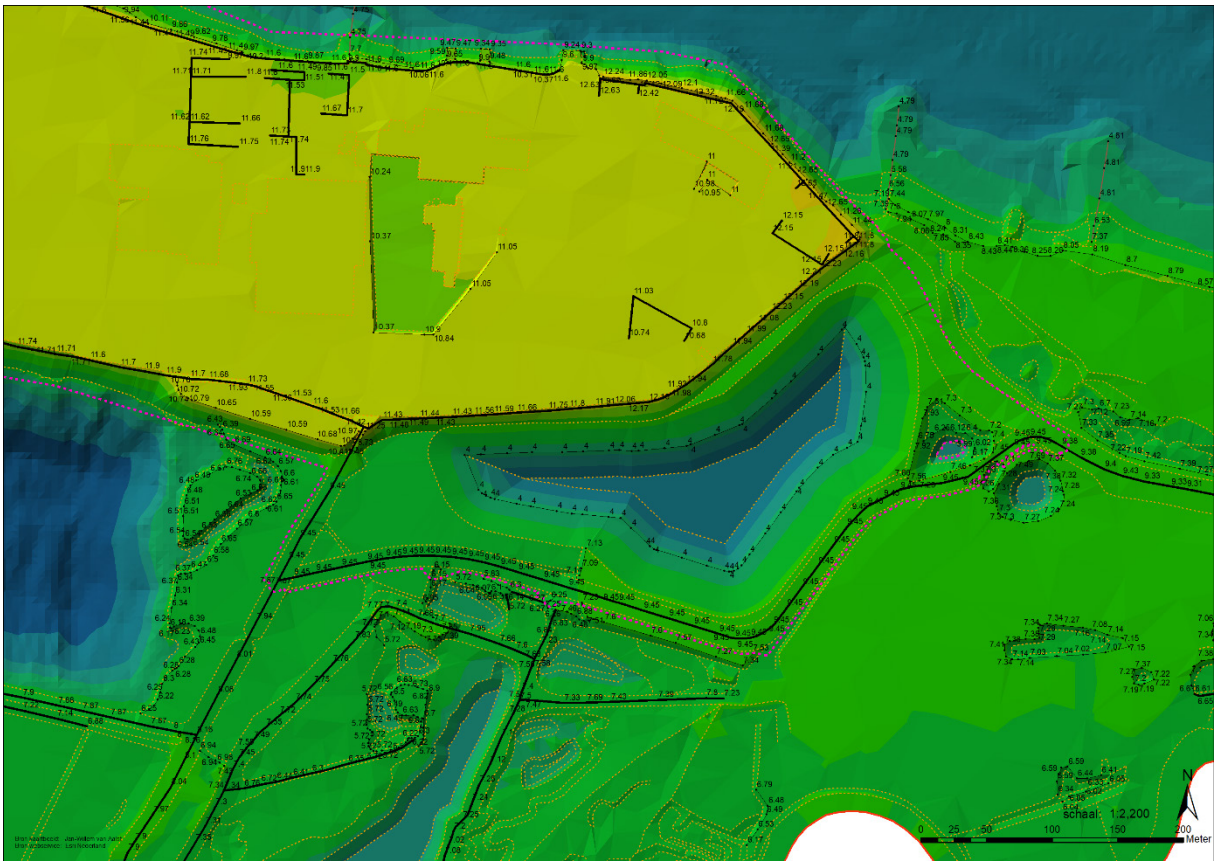
Figuur 42 Vegetatie en bebouwing v23

Figuur 43 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v24

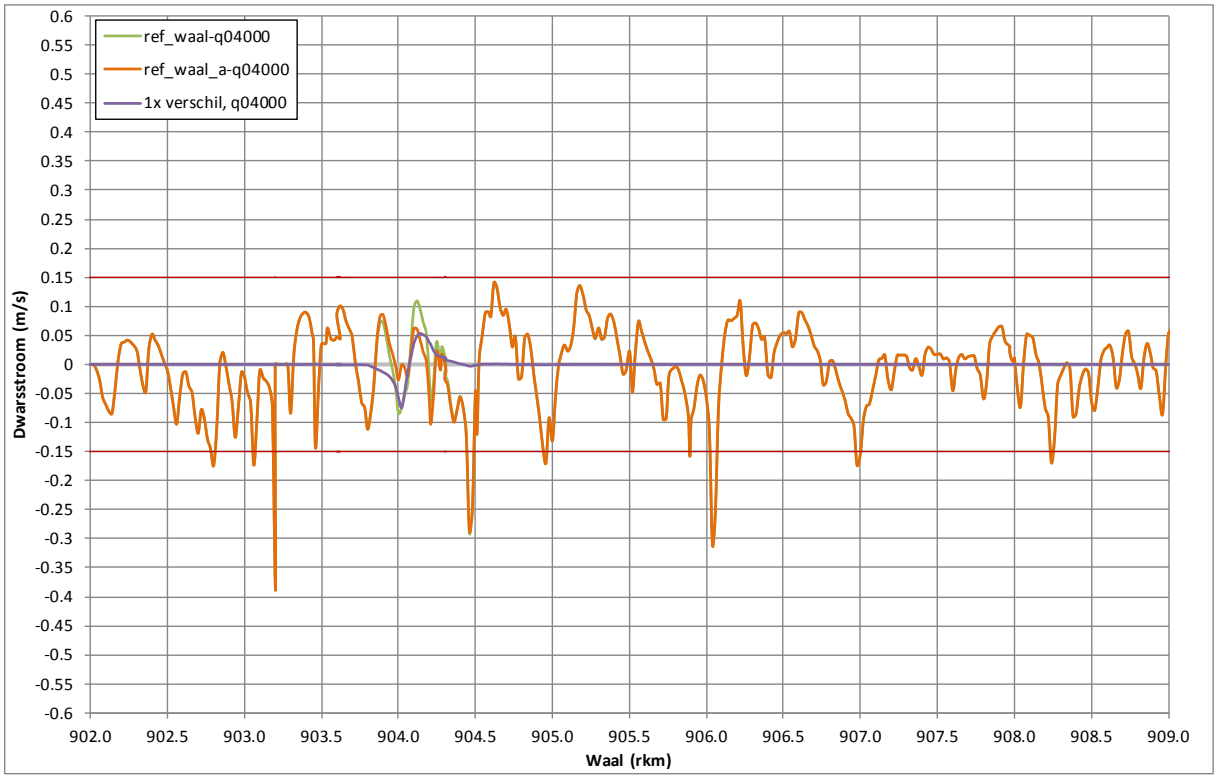

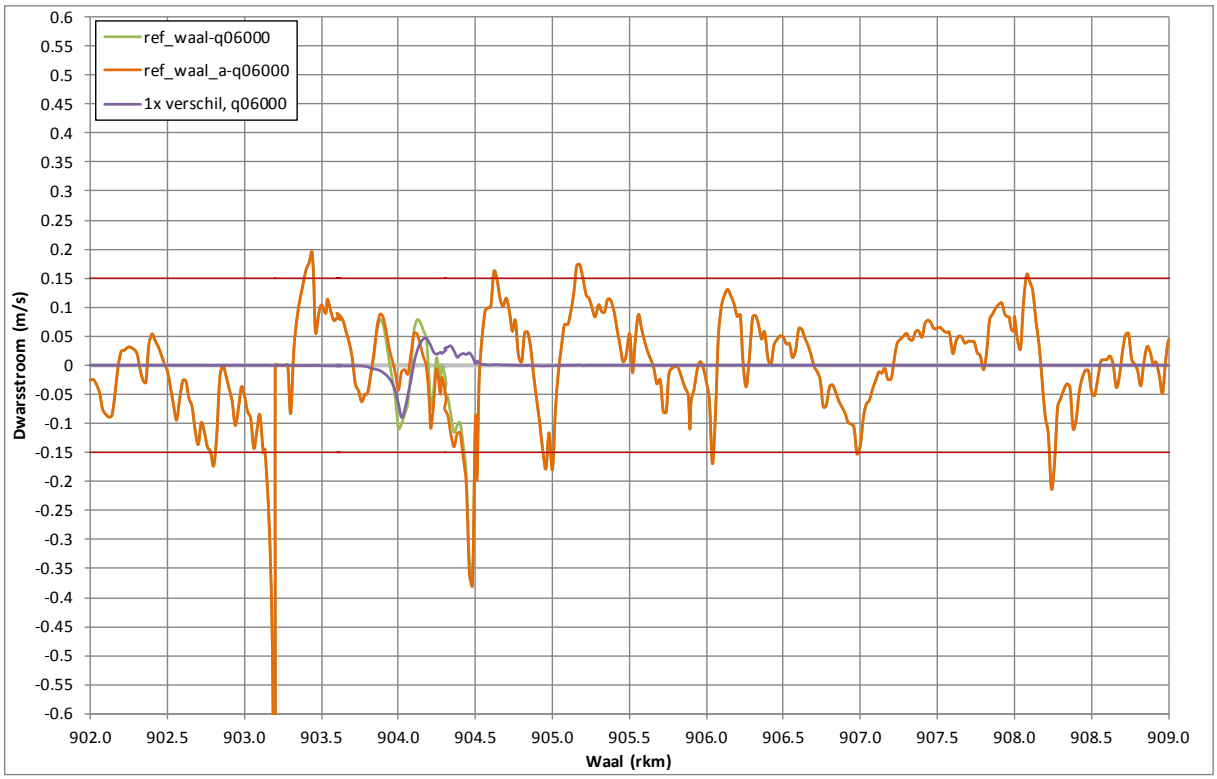
Figuur 44 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v25

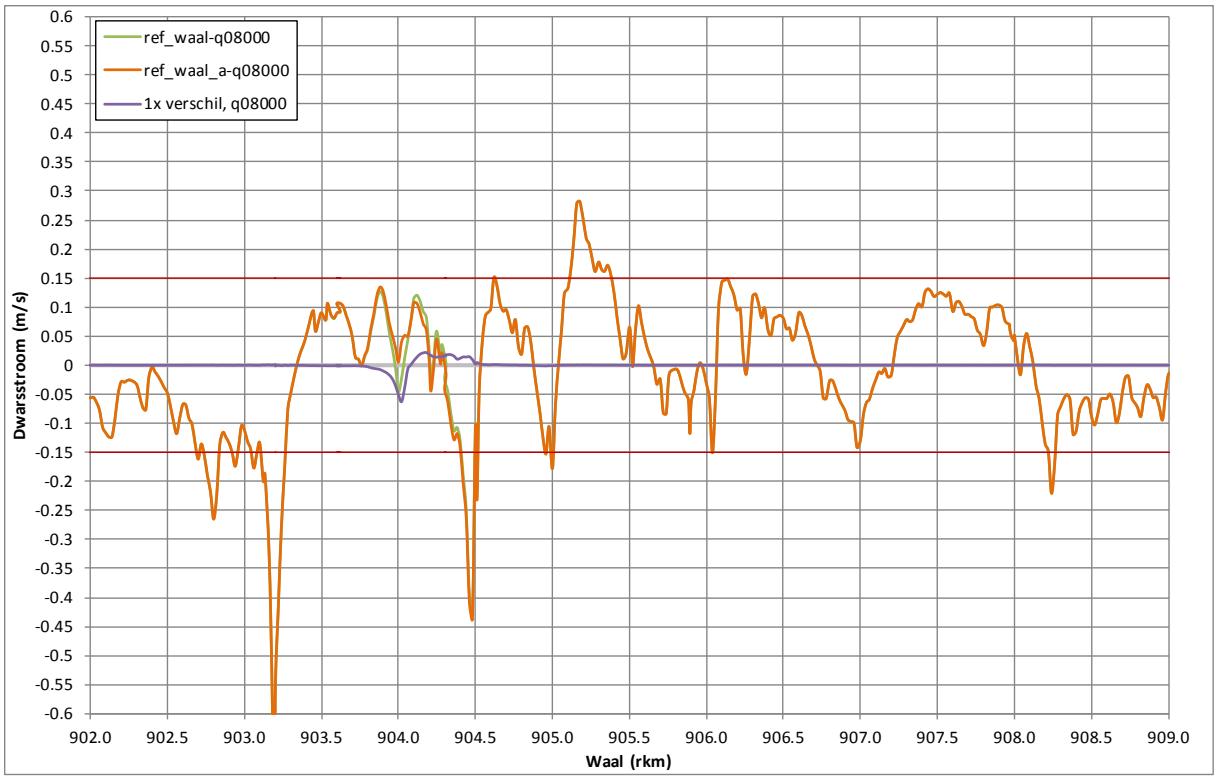

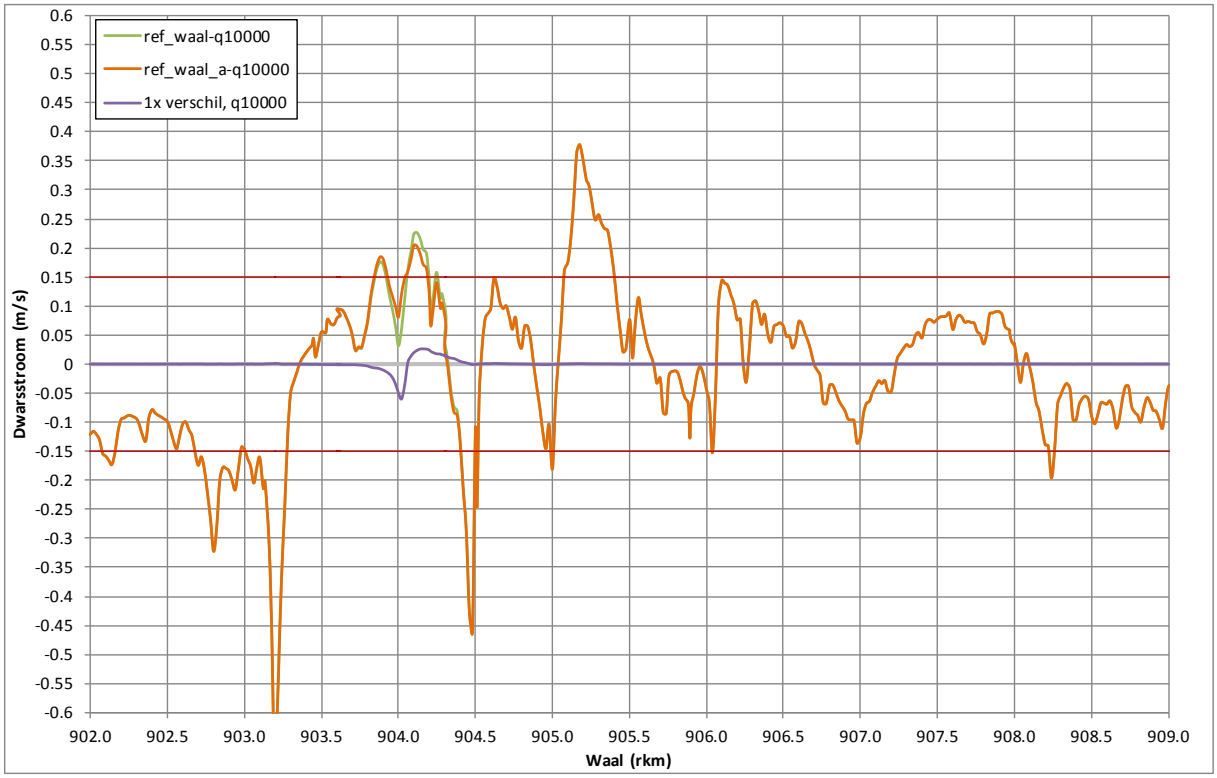
Figuur 45 Bodemhoogte en kruinhoogte overlaten projectgebied v26

BIJLAGE 5 GRAFIEKEN DWARSSTROMING DOOR AANPASSING KRIB

ref_waal-q08000
ref_waal_a-q08000
1x verschil, q08000
Dwarsstroom (m/s)
Waal (rkm)

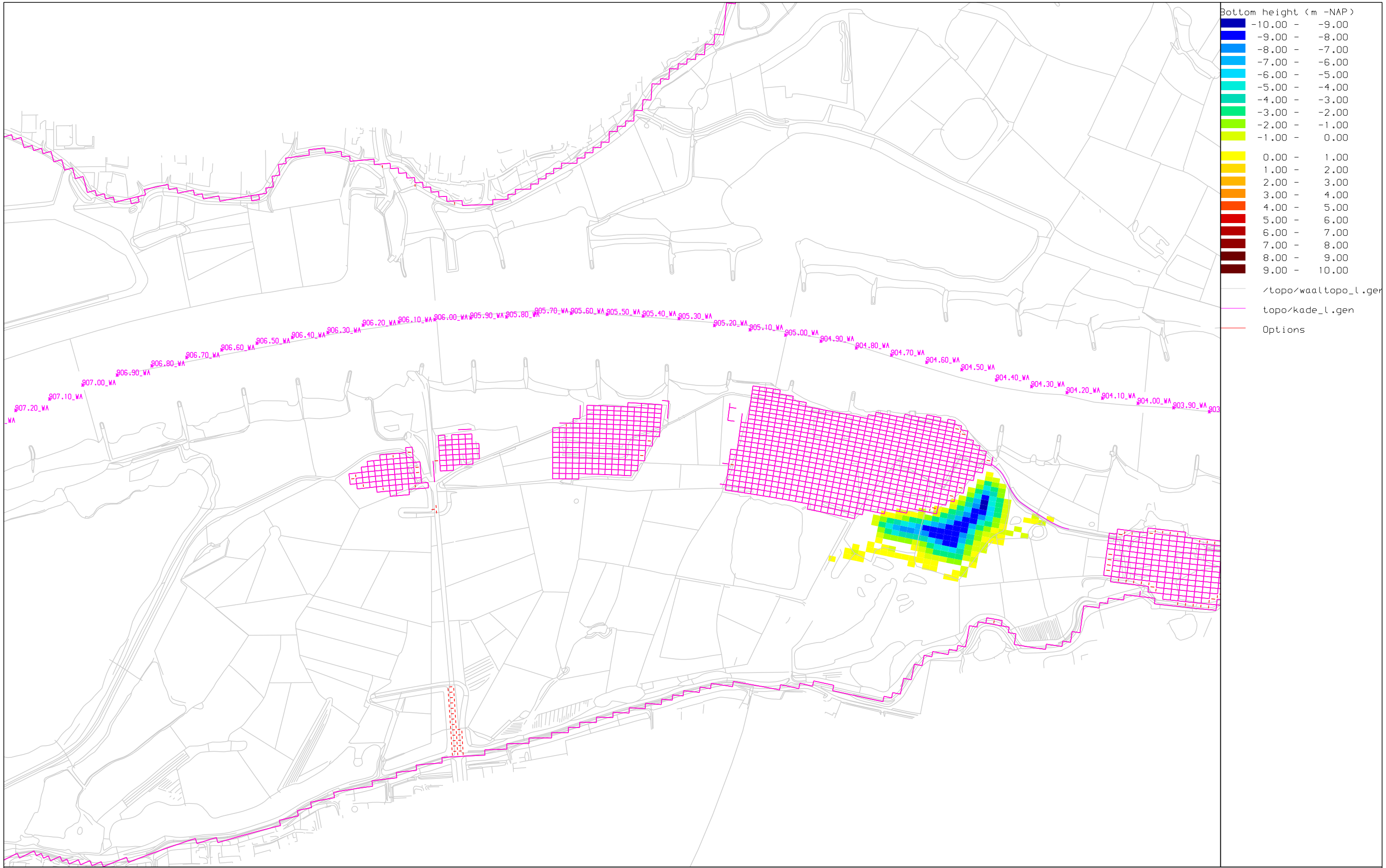

ref_waal-q10000
ref_waal_a-q10000
1x verschil, q10000
Dwarsstroom (m/s)
Waal (rkm)

BIJLAGE 6 BEOORDELINGSASPECTEN RIVIERKUNDIG BEOORDELINGSKADER 4.0

§*	Te beoordelen effect	Criterium	Effect van de ingreep	Bijlagen
1.1	MHW stand op de as van de rivier	Stroomvoerend: waterstandsverhoging gelijk of kleiner dan 1 mm (bij 16.000 m³/s Boven-Rijn, vaste afvoerverdeling)	Aantal mm's in as van de rivier	Tabel of grafiek van waterstandsverschil
1.2	MHW stand buiten de as van de rivier	Waterstandsverhoging in het 2D-vlak gelijk of kleiner dan 1 mm	Aantal mm's	Kaart
1.3	Effect op afvoerverdeling bij MHW (bij Pannerdensche Kop en IJsselkop)	Verandering afvoerverdeling < 5 m³/s bij Boven-Rijn afvoer van 15.000 m³/s	Aantal m3/s	Tabel met effect op de afvoer
1.4	Effect op afvoerverdeling bij normaal hoogwater (bij Pannerdensche Kop en IJsselkop) ivm afvoer Merwede en Rijntakken	Verandering afvoerverdeling < 20 m³/s bij Boven-Rijn afvoer van 10.000 m³/s	Aantal m3/s	Tabel met effect op de afvoer
2.1	Waterstanden en/of inundatiefrequentie van de uiterwaard	Verandering waterstanden en/of inundatiefrequentie bij Boven-Rijn afvoer van 10.000 m³/s	Nvt of wel relevant	Kaart
2.2	Effect op afvoerverdeling bij normaal hoogwater	Verandering waterstanden en/of inundatiefrequentie bij Boven-Rijn afvoer van 10.000 m³/s als gevolg van verandering afvoerverdeling	Nvt of wel relevant	Tabel en kaart
2.3	Stroombeeld in de uiterwaard	Verandering grootte en richting stroomsnelheden bij Boven-Rijn afvoer van 10.000 m³/s	Nvt of wel relevant	
2.4	Stroombeeld in hoofdgeul bij de aan- en aftakking van nevengeul	Bankfull afvoer nevengeul < 50 m³/s: dwarsstroming vaarweg ≤ 0,3 m/s; Bankfull afvoer nevengeul > 50 m³/s: dwarsstroming vaarweg ≤ 0,15 m/s	Nvt of wel relevant	
2.5	Afvoerverdeling bij lage afvoeren	Afwijking afvoerverdeling < 1 m³/s bij Boven-Rijn afvoer van 1020 m³/s (OLR)	Nvt of wel relevant	
3.1	Aanzanding en erosie van het zomerbed (+ oevers)	Bij erosie: - geen verlaging gemiddelde bodemligging; - geen oevererosie; - beperkte ontgronding bij constructies per hoogwater;	Nvt of wel relevant	

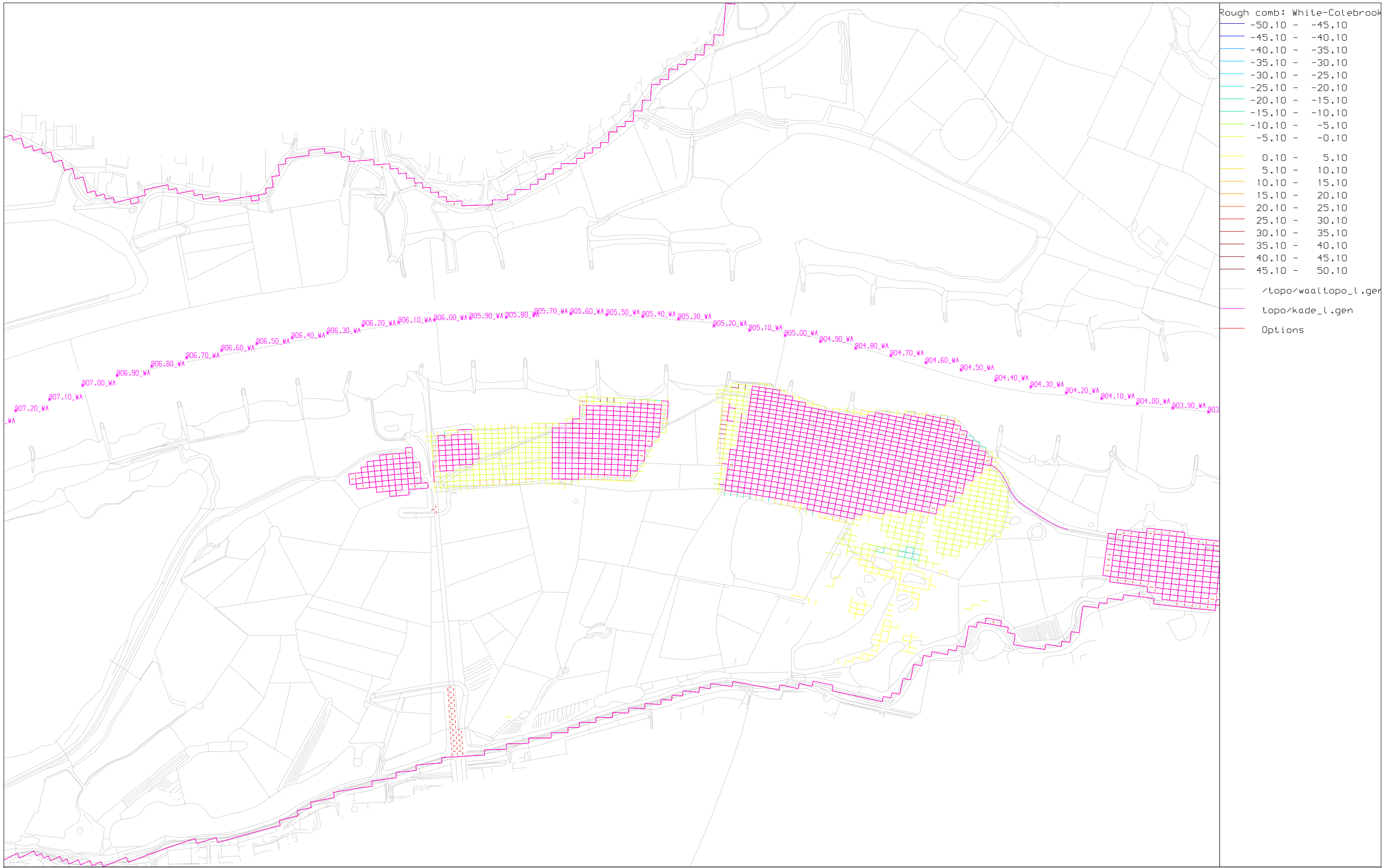
§*	Te beoordelen effect	Criterium	Effect van de ingreep	Bijlagen
		Bij sedimentatie: - geen vermindering vaargeulafmetingen bij lage tot gemiddelde rivierafvoeren; - geen verhoging MHW op lange termijn; In het algemeen: - beperkte hinder door baggeren en/of terugstorten en behouden veiligheid scheepvaartverkeer; - geen onacceptabele terugschrijdende erosie of sedimentatie i.v.m. risico verandering afvoerverdeling bij MHW of OLR.		
3.2	Aanzanding en erosie van uiterwaard en nevengeulen	Bij sedimentatie: - beperkte sedimentatie t.o.v. beheerskosten; Bij erosie: - geen ongewenste zijdelingse verplaatsing van de nevengeul / nevengeul minimaal 50 - 200 m van waterkering / geen bodemerosie langs waterkering; - stroomsnelheid nevengeul bankfull < 0,3 m/s; geen bodemerosie langs waterkering	Nvt of wel relevant	

BIJLAGE 7 2D WAQUA FIGUREN EXCLUTON_V26 TOV EXCLUTON_REF_A

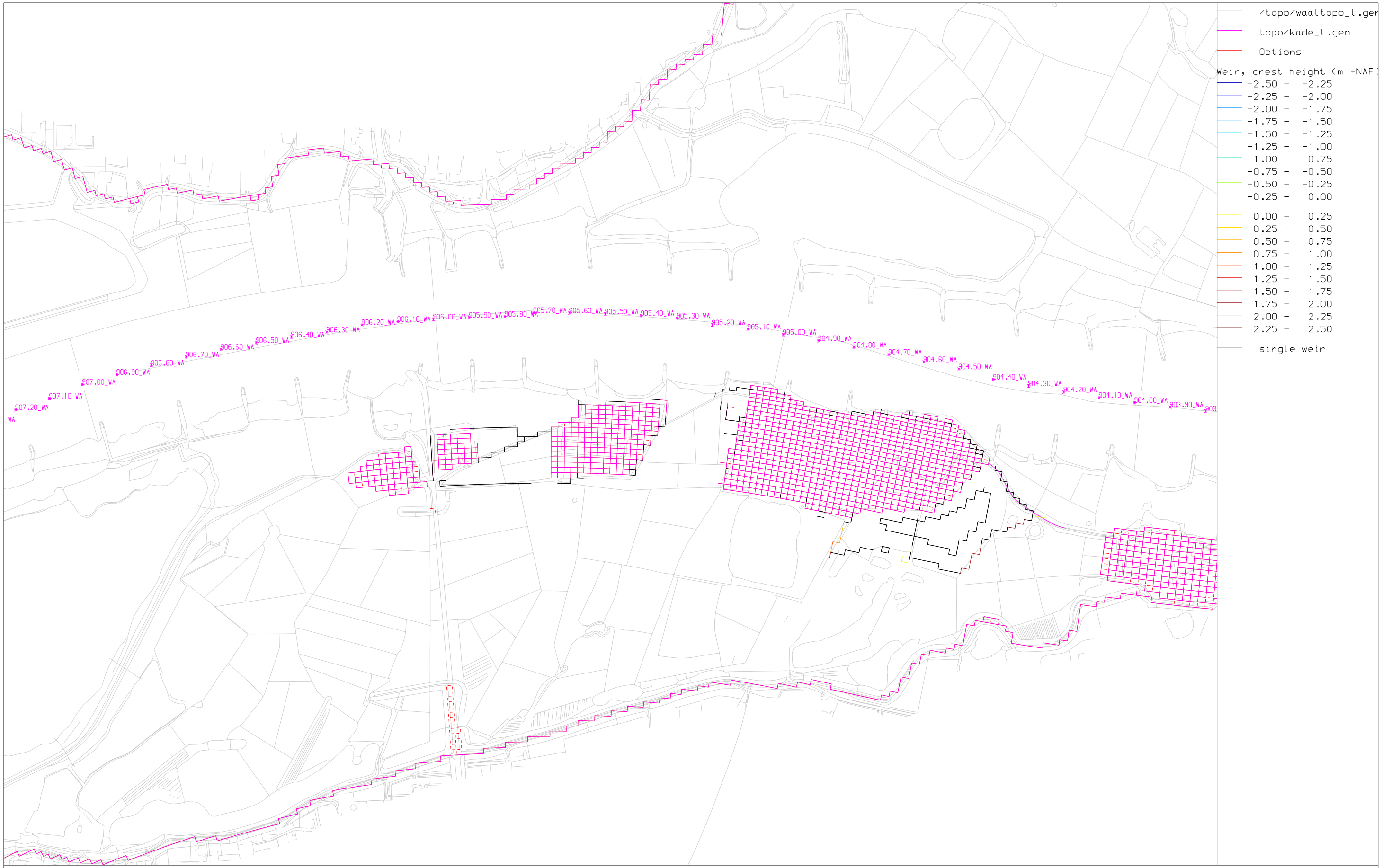
Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 16.000

Bodemhoogteverschil (m)

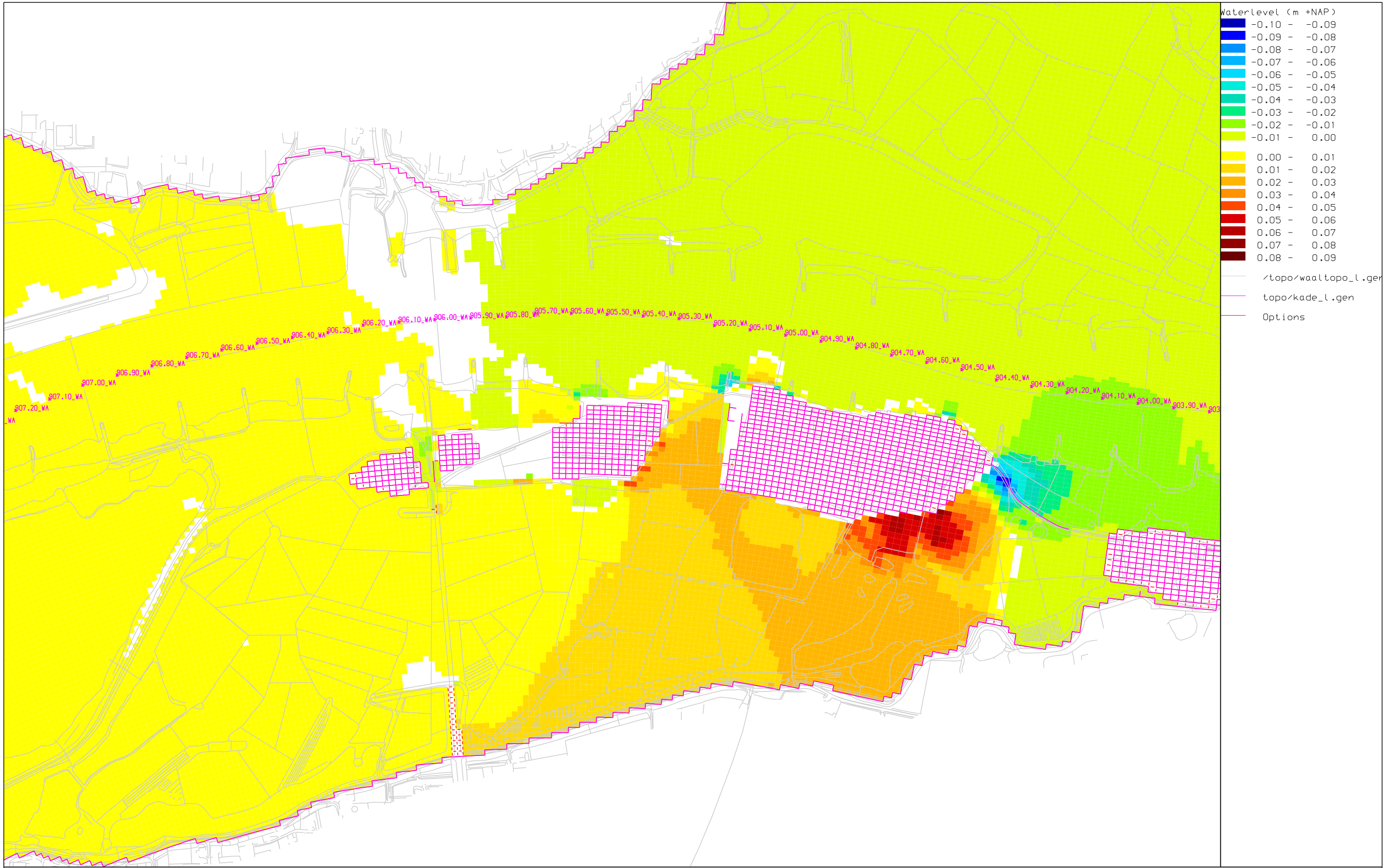
Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 16.000

ruwheidsverschil (Nikuradse m)

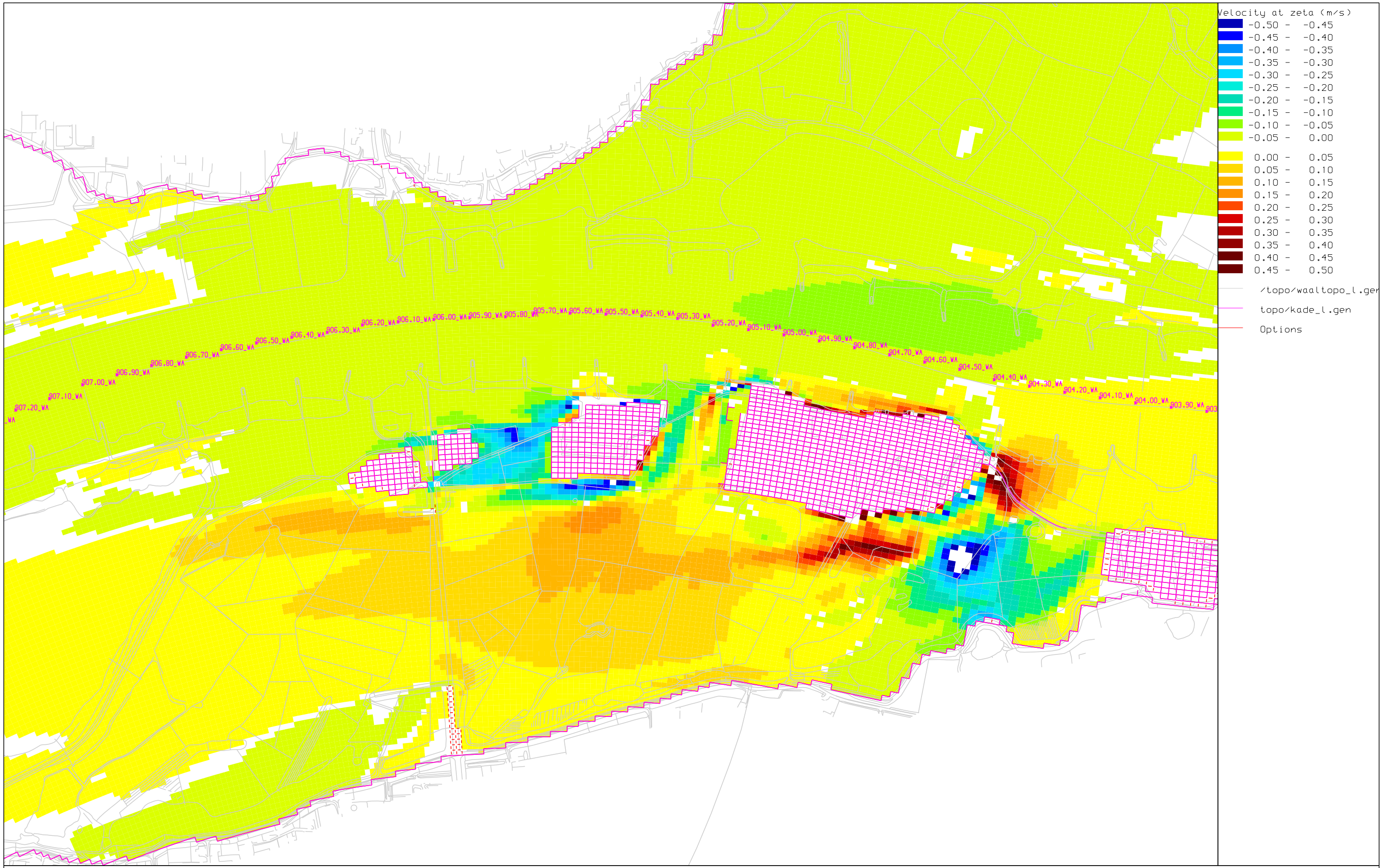
Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 16.000

Overlaatverschil, ligging en hoogte (m)

Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 16.000

Waterstandsverschil (m)

Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 16.000

Stroomsnelheidsverschil (m/s)

Waterlevel (m +NAP)

-0.10 -	-0.09
-0.09 -	-0.08
-0.08 -	-0.07
-0.07 -	-0.06
-0.06 -	-0.05
-0.05 -	-0.04
-0.04 -	-0.03
-0.03 -	-0.02
-0.02 -	-0.01
-0.01 -	0.00
0.00 -	0.01
0.01 -	0.02
0.02 -	0.03
0.03 -	0.04
0.04 -	0.05
0.05 -	0.06
0.06 -	0.07
0.07 -	0.08
0.08 -	0.09

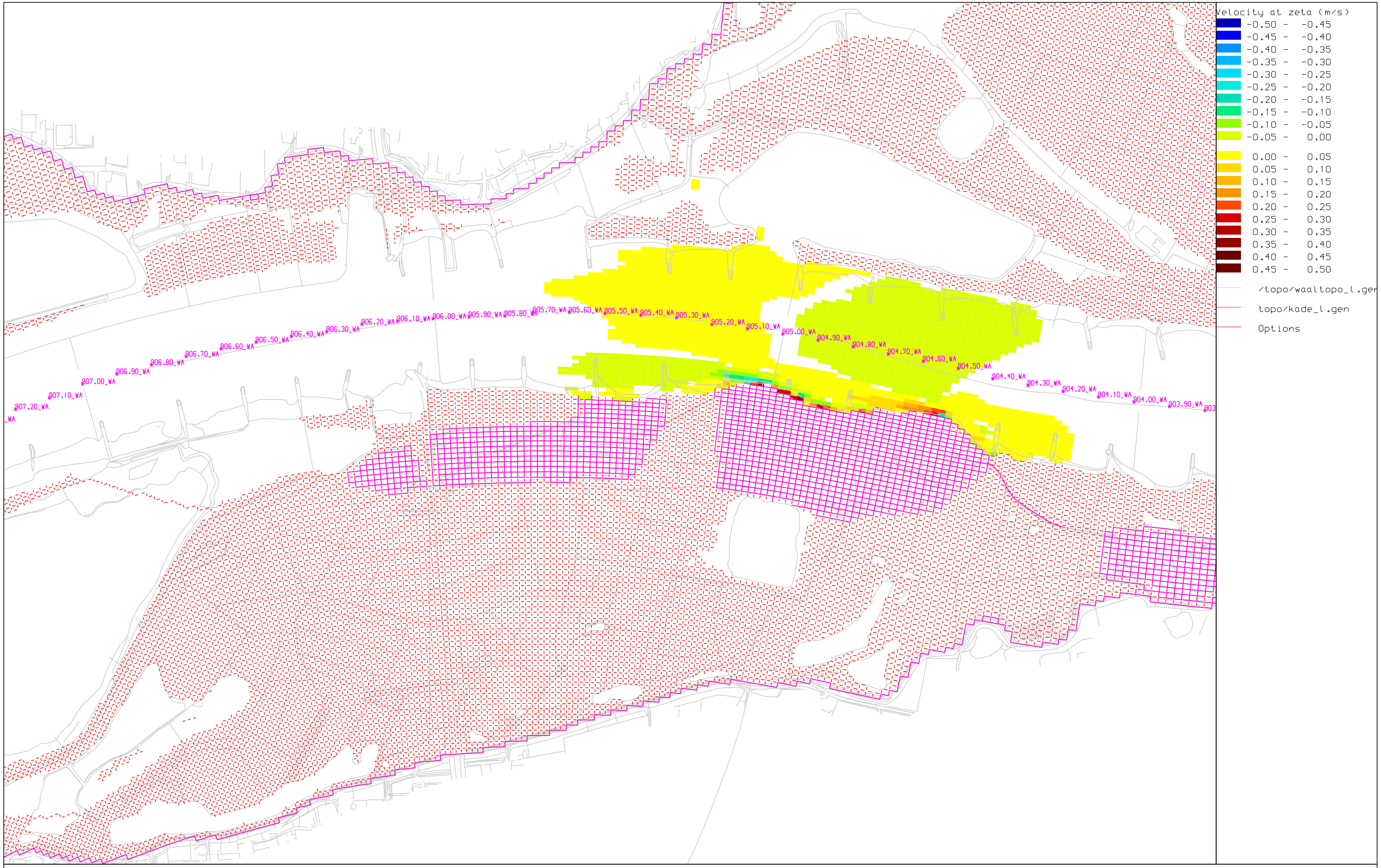
/topo/waaltopo_l.gen

topo/kade_l.gen

Options

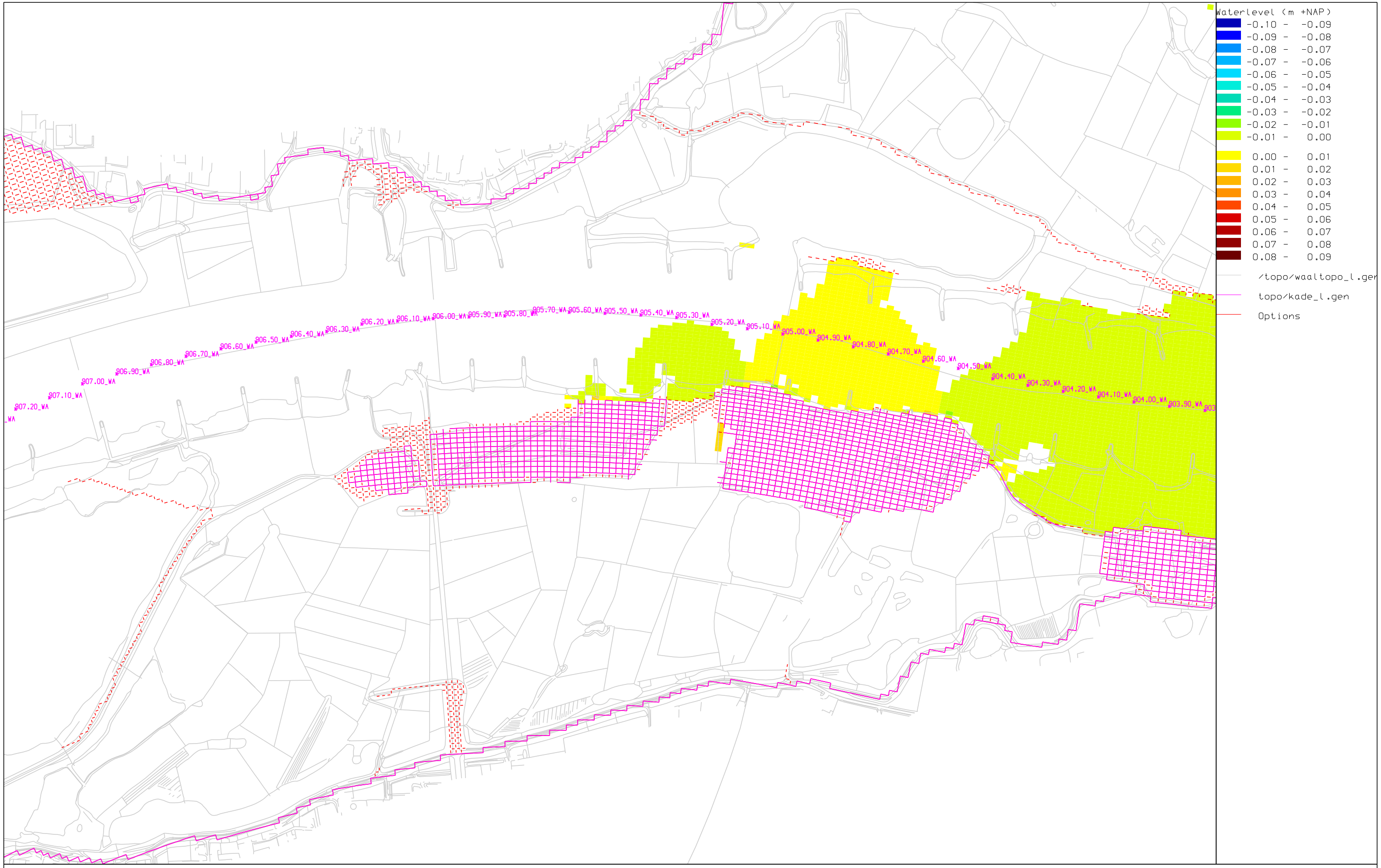
Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 6.000

Waterstandsverschil (m)

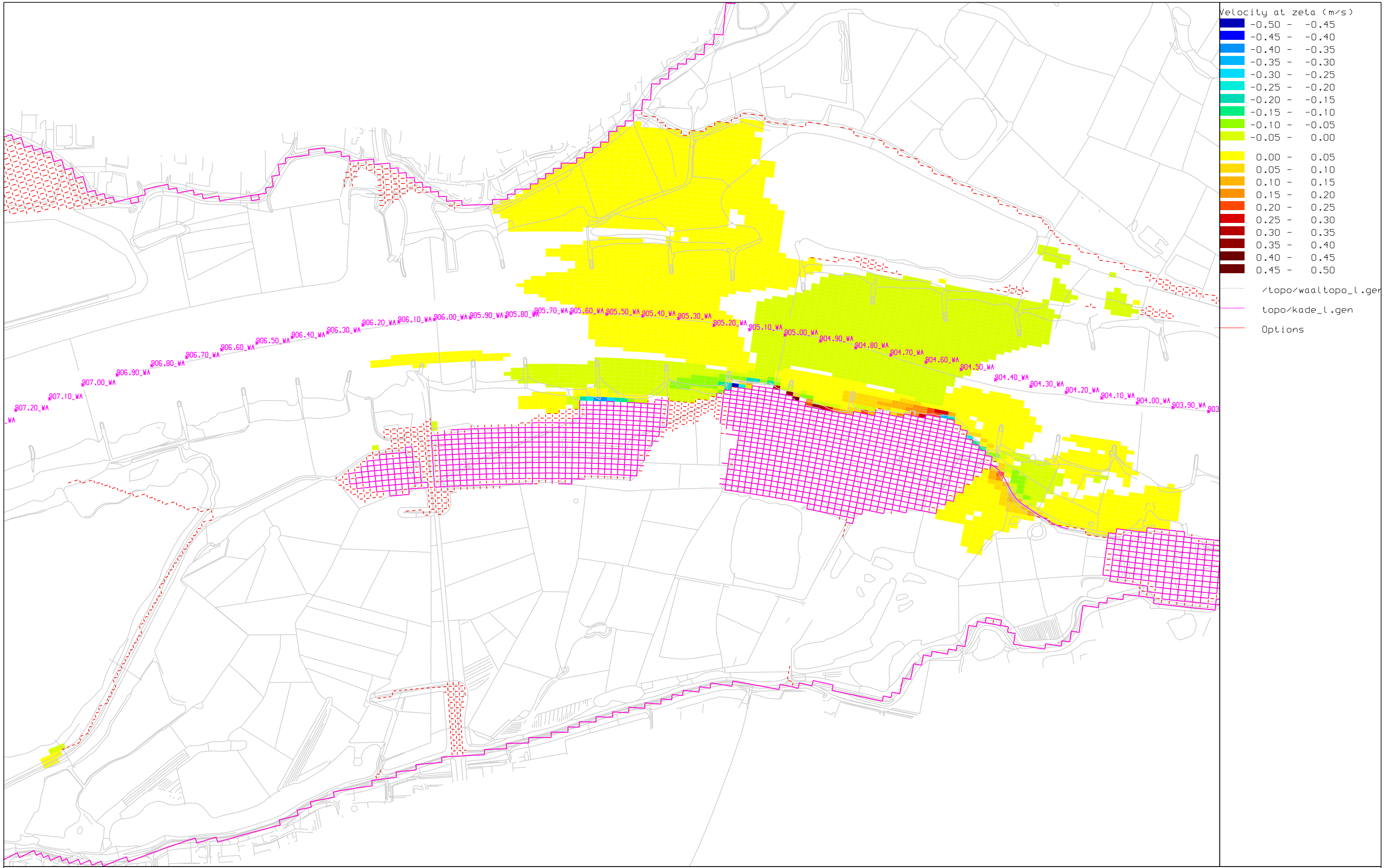
Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 6.000

Stroomsnelheidsverschil (m/s)

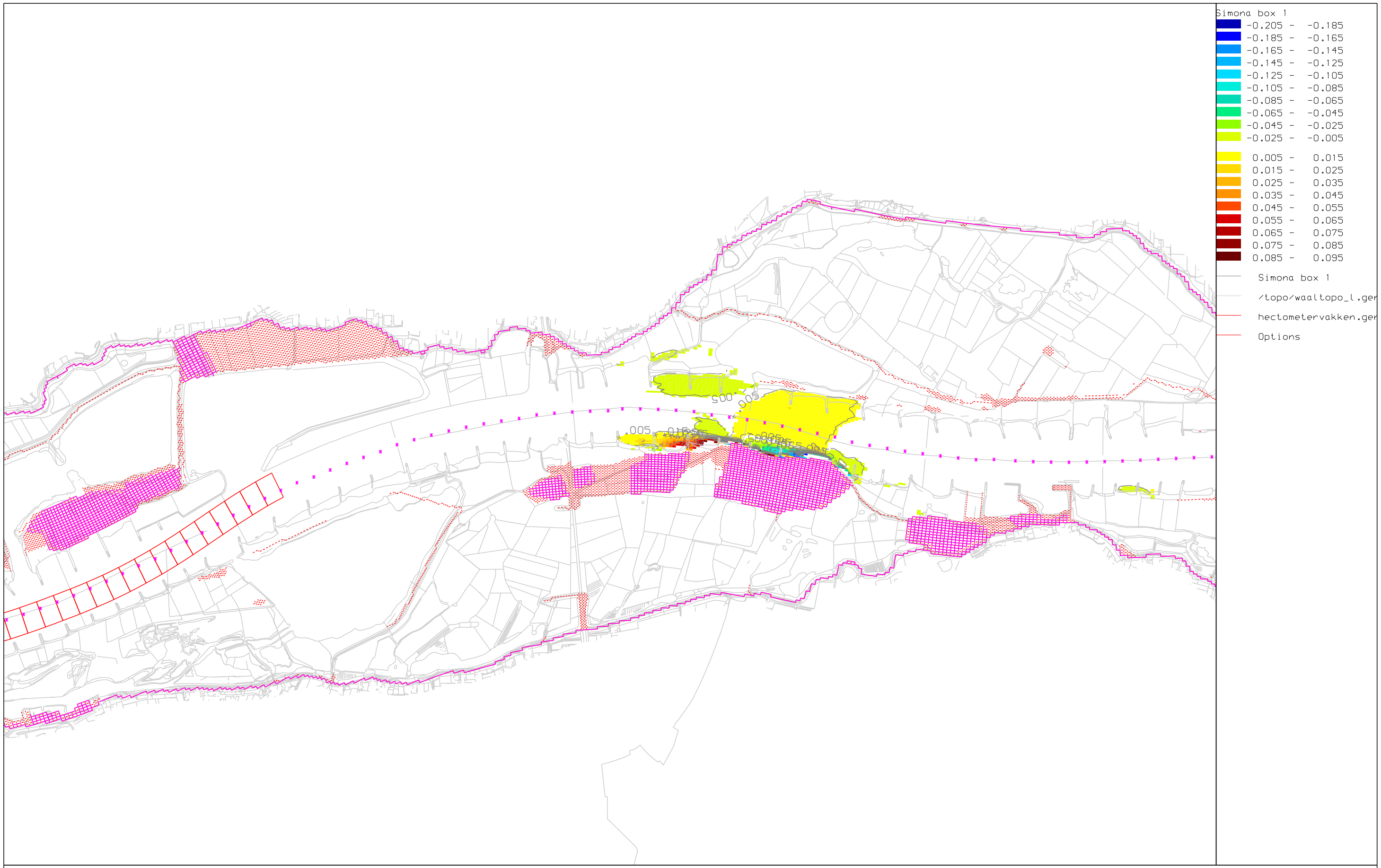
Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 6.000

Waterstandsverschil (m)

Excluton, ontwerp excluton_v26_waal t.o.v. excluton_ref_waal_a, simulatie 6.000

Stroomsnelheidsverschil (m/s)

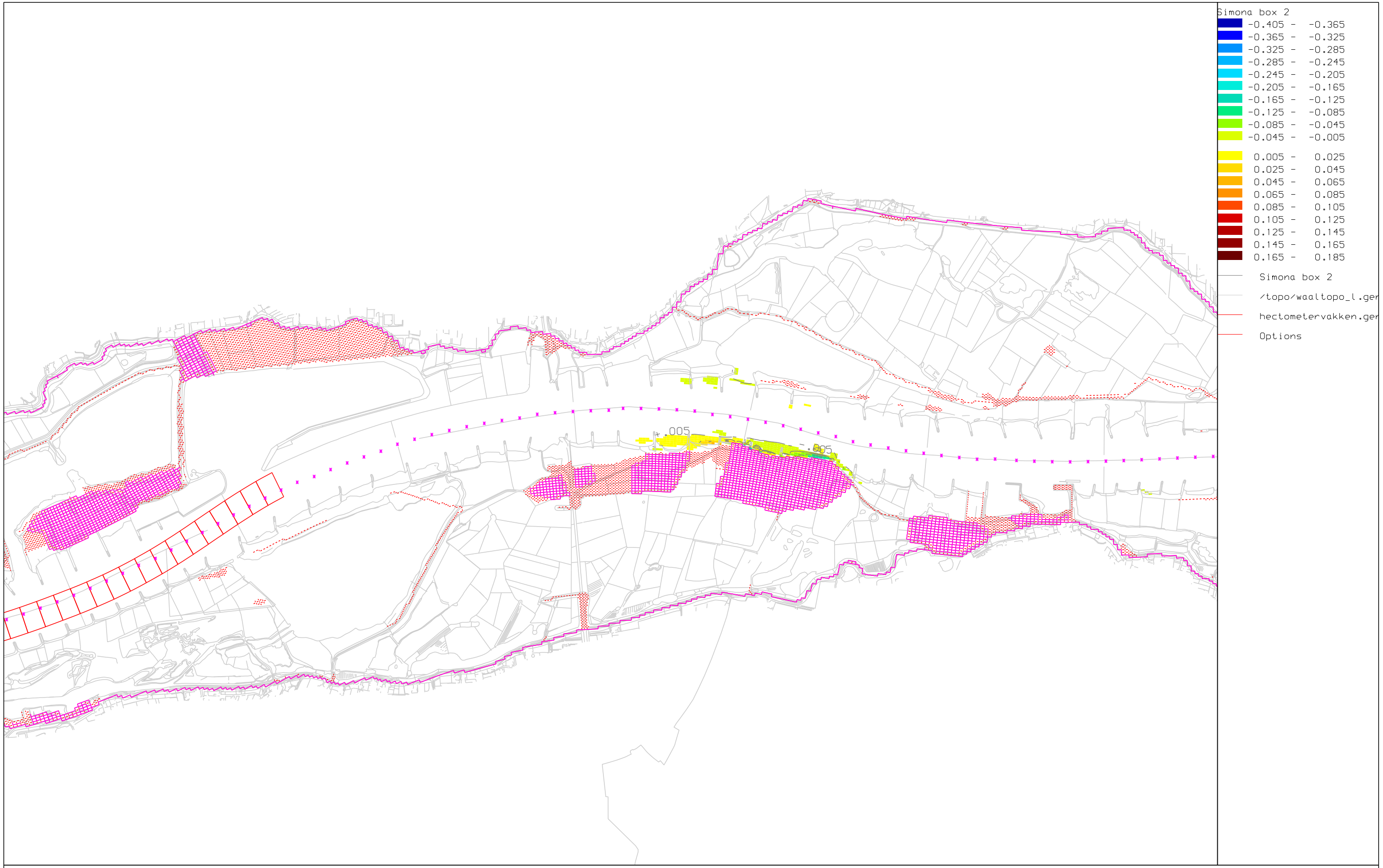
Excluton, ontwerp excluton_v26_waal, WAQmorf-resultaat, 6.000 m3/s

Jaargemidddelde morfologische aanzanding (m), eens per jaar t.o.v. ref_waal_A

Simona box 2
-0.405 - -0.365
-0.365 - -0.325
-0.325 - -0.285
-0.285 - -0.245
-0.245 - -0.205
-0.205 - -0.165
-0.165 - -0.125
-0.125 - -0.085
-0.085 - -0.045
-0.045 - -0.005
0.005 - 0.025
0.025 - 0.045
0.045 - 0.065
0.065 - 0.085
0.085 - 0.105
0.105 - 0.125
0.125 - 0.145
0.145 - 0.165
0.165 - 0.185
Simona box 2
/topo/waaltopo_l.ger
hectometervakken.ger
Options

Excluton, ontwerp excluton_v26_waal, WAQmorf-resultaat, 6.000 m3/s

Maximale morfologische aanzanding (m), eens per vier jaar t.o.v. ref_waal_A

Excluton, ontwerp excluton_v26_waal, WAQmorf-resultaat, 6.000 m3/s

Minimale morfologische aanzanding (m), na zomerperiode t.o.v. ref_waal_A

Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren (Bprw)

Ontgronding riviercompensatie Excluton Druten

Januari 2019

HSRO in opdracht van Excluton

Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren (Bprw)

Ontgronding riviercompensatie Excluton Druten

COLOFON

Datum: januari 2019
Versie: 1.1-20190116
Status: **Concept**

Door:
HSRO
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden

In opdracht van:
Excluton Druten

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING....6
1.1 Aanleiding....6
1.2 Doel van het onderzoek....6
1.3 Leeswijzer....6
2 WETTELIJK KADER....7
2.1 Kaderrichtlijn Water (KRW)....7
2.2 Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (Bprw)....7
2.2 Natuurwetgeving....8
3 HUIDIGE SITUATIE EN HET VOORNEMEN....10
3.1 Locatie....10
3.2 Het voornemen....12
3.3 Globale beschrijving van de Natuurwaarden in de Drutensche Waarden per deelgebied....14
4 VERBETERING VAN CHEMISCHE EN ECOLOGISCHE KWALITEITSELEMENTEN....16
4.1 Toetsingskader Bprw 2016-2021 16
4.2 Toelichting toetsing....17
4.3 Vervulling van de maatschappelijke functies van het watersysteem....20
4.4 Conclusie toetsing KRW doelstellingen....20

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Azur Registergoederen is als zusterbedrijf van Excluton grondeigenaar van percelen op en rond het bedrijventerrein. Vooruitlopend op het vernieuwde bestemmingsplan Excluton Eiland, is AZUR van plan om extra rivierruimte in het oostelijk deel van de Drutensche waarden te maken. De initiatiefnemer heeft namelijk de wens om het bedrijfsterrein aan de Waalbandijk 155-173 te Druten overwegend planologisch uit te breiden.

Het plangebied ligt in de Drutensche Waarden. Dit is één van de uiterwaarden aan de zuidzijde van de Waal. Deze uiterwaard ligt ten westen van Druten. De geplande uiterwaardverlaging ligt in het oostelijk deel van de uiterwaard. Tussen 1 april en oktober komt het gebied normaliter niet onder water omdat het onderdeel uitmaakt van het door het waterschap Rivierenland gereguleerde zomerpolder. Omdat dit voornemen in de uiterwaarden van de Waal is gesitueerd én de ontwikkeling als een niet-riviergebonden activiteit in het stroomvoerend regime van het rivierbed wordt geclassificeerd, moet de ontwikkeling voldoen aan de Beleidsregels grote rivieren (Bgr) en het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro). Uit artikel 6d Bgr en artikel 2.4.5 Barro volgt dat het voornemen alleen uitgevoerd kan worden indien er per saldo meer ruimte voor de rivieren gerealiseerd kan worden.

In de uiterwaarden is Rijkswaterstaat het bevoegd gezag met betrekking tot de Waterwet. In het kader van de vergunningverlening voor het inrichtingsplan voor de rivierkundige compensatie van het project Excluton-eiland heeft Rijkswaterstaat tevens gevraagd om een onderbouwing conform het Toetsingskader waterkwaliteit (bijlage 5) uit het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 (Bprw).

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van dit rapport is om, door middel van het doorlopen van beoordelingsschema behorende bij het Bprw (bijlage 5), vast te stellen of er wettelijk beschermde belangen met betrekking tot de kaderrichtlijn water in het geding zijn.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het wettelijke kader van deze beoordeling beschreven. Hierna volgt in hoofdstuk 3 een beschrijving van de onderzoekslocatie en het voornemen. Hoofdstuk 4 beschrijft de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de huidige natuurwaarden aan de hand van veld- en bronnenonderzoek. Hoofdstuk 6 en 7 beoordelen het voornemen aan de uitvoerbaarheid binnen respectievelijk de soorten- en gebiedsbescherming. Hoofdstuk 8 geeft een samenvatting en een eindconclusie.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Europese Kaderichtlijn Water (2000) beoogt onder meer de bescherming en verbetering van aquatische ecosystemen en duurzaam gebruik van water. Hiertoe wordt een kader geboden voor het vaststellen van doelen, monitoren van de kwaliteit en nemen van maatregelen. Het doel is om voor alle wateren een 'goede toestand' te bereiken en er is een resultaatverplichting verbonden aan de te nemen maatregelen. De goede toestand is onderverdeeld in een goede chemische en een goede ecologische toestand. De goede ecologische toestand is weer onderverdeeld in een goede biologische toestand en eisen ten aanzien van hydromorfologie, algemene fysisch-chemie en geloosde overige verontreinigende stoffen. Voor de ecologische doelen zijn referenties en maatlatten voor natuurlijke wateren (STOWA 2012-31) en een omschrijving van het Maximaal Ecologisch Potentieel (MEP) en maatlatten voor sloten en kanalen (STOWA 2012-34) opgesteld. De KRW vereist dat alle oppervlaktewaterlichamen in 2015 voldoen aan een goede chemische en een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel. Met een goede onderbouwing is het toegestaan de doelen niet in 2015, maar in 2021 of uiterlijk in 2027 te bereiken.

De KRW-doelstellingen zijn verankerd in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 (Bkmw 2009). In dit Besluit zijn de doelen vastgelegd in de vorm van milieukwaliteitseisen. De chemische doelen zijn direct opgenomen in het Besluit. De ecologische doelen zijn opgenomen via een verwijzing. Het Bkmw 2009 is in 2015 gewijzigd, onder andere op grond van de herziening van de Richtlijn Prioritaire Stoffen in 2013. De doorwerking van de eisen uit het Bkmw 2009 naar individuele besluiten gebeurt indirect via het Bprw.

Met het van kracht worden van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is het zwaartepunt van schoon en gezond water verschoven naar de inrichting van het watersysteem. Zo realiseert Rijkswaterstaat een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel in de rijkswateren. Dat is een belangrijke voorwaarde voor het bestaan van 'natuur' in de vorm van specifieke soorten en habitats. Of deze soorten en habitats werkelijk aanwezig zijn, is ook afhankelijk van andere aspecten, zoals klimaatverandering en de natuurlijke dynamiek van het watersysteem

2.2 Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (Bprw)

In de Waterwet staat onder andere dat alle waterbeheerders eens in de zes jaar een beheerplan moeten opstellen. Rijkswaterstaat is ook de beheerder van de rijkswateren en rijksvaarwegen. Hoe Rijkswaterstaat dat doet, staat in het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (Bprw). Volgens de Waterwet is Rijkswaterstaat bij zijn besluiten over vergunningen, plannen, maatregelen gebonden aan het Bprw. Afwijken is mogelijk, mits goed gemotiveerd. Onderdeel van het Bprw is het streven naar schoon en gezond water. Rijkswaterstaat heeft in het Bprw dan ook opgenomen dat verbetering van de natuurwaarden waaronder de ecologische waterkwaliteit een belangrijke randvoorwaarde is. De maatregelen die Rijkswaterstaat hiervoor neemt komen voort uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Rijkswaterstaat is dan ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW-maatregelen in het hoofdwatersysteem. Deze maatregelen worden in 3 tranches uitgevoerd: de eerste tranche maatregelen is inmiddels afgerond en liep van 2010-2015, de tweede tranche maatregelen loopt van 2016-2021 en de derde tranche maatregelen zal worden uitgevoerd in de periode 2022-2027.

Het Bprw gaat over de rijkswateren en de rijksvaarwegen. De rijkswateren omvatten de grote rivieren, grote kanalen, het IJsselmeergebied, de Zuidwestelijke Delta, de Waddenzee en de Noordzee, met inbegrip van het daaronder gelegen grondwater. Samen vormen zij de 'natte' netwerken die Rijkswaterstaat beheert: het hoofdwatersysteem en de rijksvaarwegen. De rijksvaarwegen omvatten de toegangen tot de zeehavens, het hoofdvaarwegennet en de overige vaarwegen in de rijkswateren.

In het Bprw is de Waal aangemerkt als onderdeel van het stroomgebied van de Rijn. Het waterlichaam is beschreven op het factsheet NL93-8. Het type is R7 "Langzaam stromende rivier/nevengeul op zand/klei". Volgens de karakterschets gaat het bij het type R7 om een langzaamstromende grote rivier met hoofd- en nevengeulen. In uiterwaarden aangetakte en geisoleerde wateren. De rivierbodem bestaat uit grof zand en grind.

In 2015 is de ecologische waterkwaliteit van de Bovenrijn en de Waal aangemerkt als ontoereikend (EKR 0,35). De chemische kwaliteit is aangemerkt als slecht.

2.2 Natuurwetgeving

De Drutensche waarden zijn tevens aangemerkt als beschermde gebieden in het kader van de Vogelrichtlijn (NL_VOG_68). De uiterwaarden maken deel uit van het Natura 2000 gebied Rijntakken. Bescherming is onder andere geregeld in de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt daarmee de eerder Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

De beoogde ontgronding ligt buiten het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO). De GO heeft volgens de omgevingsvisie een dubbele doelstelling. Er is ruimte voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De Ecologische verbindingszones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. In de Groene Ontwikkelingszone heeft de provincie de volgende doelstellingen:

- de samenhang tussen de natuurgebieden bevorderen en daarmee het Gelders Natuurnetwerk versterken en overgangen tussen natuurbestemmingen en andere functies zoneren;
- ruimte bieden voor de verdere ontwikkeling van functies die hier aanwezig zijn en passen, in het bijzonder de grondgebonden landbouw, het landgoedbedijf en extensieve openluchtrecreatie;
- kansen bieden voor creatieve functiecombinaties ter versterking van het natuurlijke systeem door een versterking van de kernkwaliteiten van natuur en landschap in combinatie met stedelijke functies waaronder verblijfsrecreatie;
- beschermen van bos;
- specifieke weidevogel- en ganzenfoerageergebieden beschermen;

De provincie nodigt de Gelderse samenleving uit om in de Groene Ontwikkelingszone (GO) initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan de realisatie van deze dubbele doelstelling. Vanwege de dubbele doelstelling is er in de GO ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en voor een uitbreiding van bestaande bedrijven, woningen en bouwwerken en andere functies. Voor landbouw, het landgoedbedrijf en extensieve openluchtrecreatie ligt hier ontwikkelingsruimte, waarbij de kernkwaliteiten per saldo niet significant worden aangetast.

Bij een uitbreiding voor de overige functies gaat het om het 'per saldo' niet significant aantasten (bij

een beperkte uitbreiding) dan wel om het substantieel versterken (bij een grote uitbreiding) van de kernkwaliteiten. In dat saldo zijn een vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang een belangrijke randvoorwaarde. De beoogde aanleg van de riviercompensatie voldoet aan deze randvoorwaarden. Weiland wordt omgevormd in water en natuurvriendelijke oevers. Door de verlegging van de zomerdijk zal het gebied vaker per jaar onderwater staan wat zal resulteren in een hogere dynamiek.

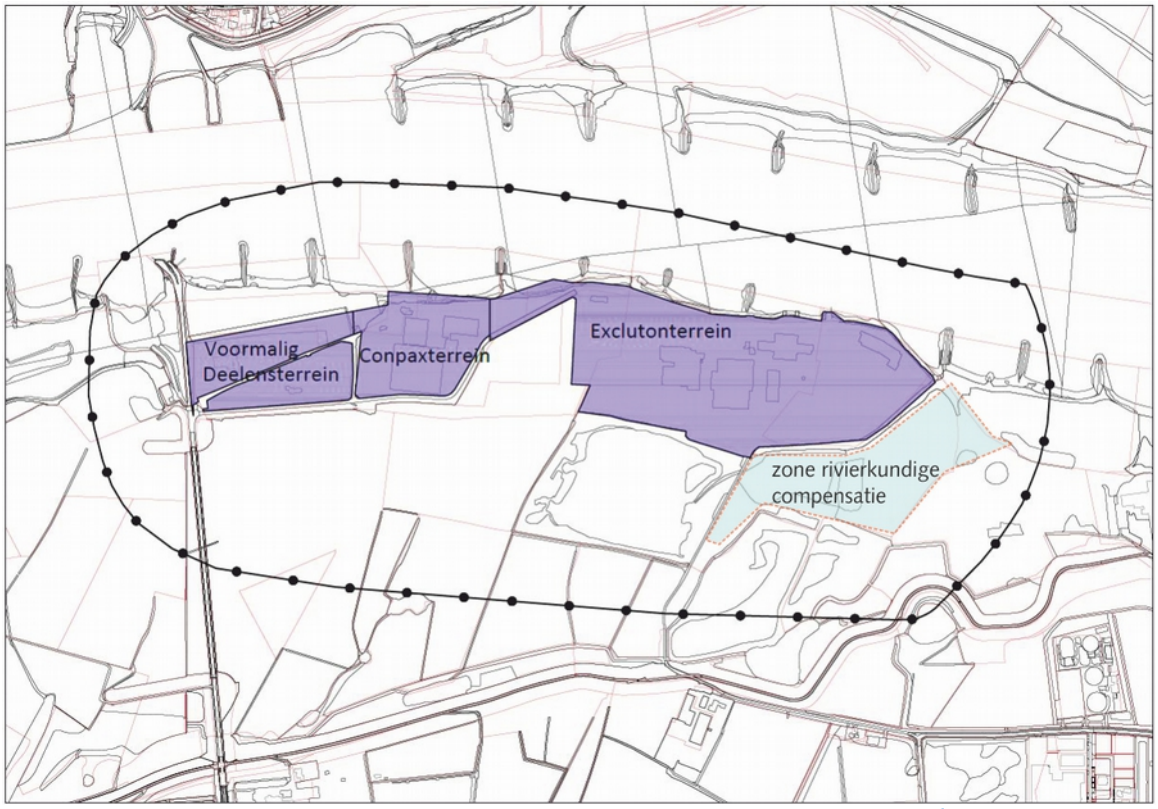

Figuur 2.1: Locatie van het plangebied (rood omcirkeld) ten op zicht van het Gelders Natuurnetwerk (bron: Provincie Gelderland)

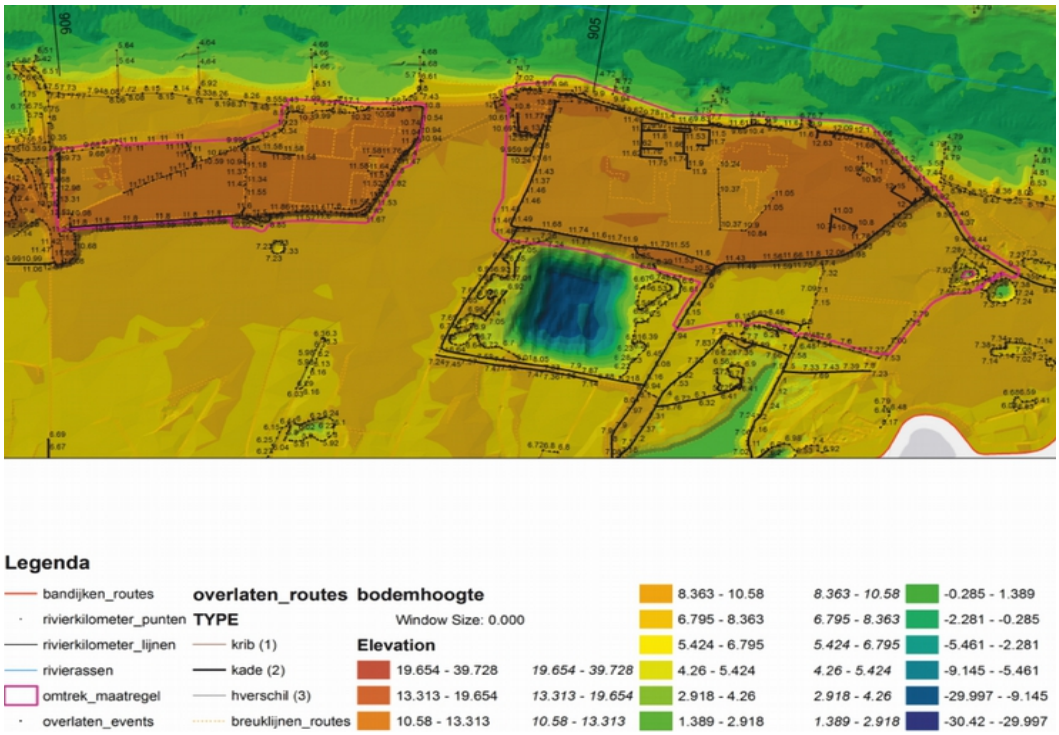
3 HUIDIGE SITUATIE EN HET VOORNEMEN

3.1 Locatie

De locatie van de beoogde rivierkundige compensatie ligt in de Drutensche Waarden aan de Waalbandijk in Druten. Het terrein ligt buitendijks, ten zuiden van Excluton, ten noorden van de Waalbandijk en ten oosten van het Rodruza terrein. Het gebied maakt deel uit van het winterbed van de Waal. Het te ontgronden gebied wordt momenteel beschermd door een zomerdijk.
De Drutensche Waarden liggen tussen rivierkilometer 903 en 911. De peilen van extreem hoog- en laagwater liggen rond de +12,30 m en +3,50 m NAP. Het peil van de uiterwaarden ligt grotendeels tussen de +6,5 m en +8 m NAP. De zomerkade ligt op +9,65 m NAP en het huidige Rodruza terrein ligt tussen de +10,5 m en +11 m NAP. Deze hoogten gelden ook voor betonfabriek Excluton. Dit terrein is echter voorzien van een kade die op ongeveer 13 m +NAP ligt. Het grootste deel van het jaar, onder gemiddelde afvoeromstandigheden, fluctuerende waterstanden tussen de +6 m en +8 m NAP. Ter plaatse geldt een maatgevende hoogwaterstand die bovenstrooms en benedenstrooms varieert tussen resp. +12,80 m en +12,30 m NAP. Gebieden die beschermd zijn met dijken of opgehoogd zijn tot boven de +13 m NAP liggen hoogwatervrij.

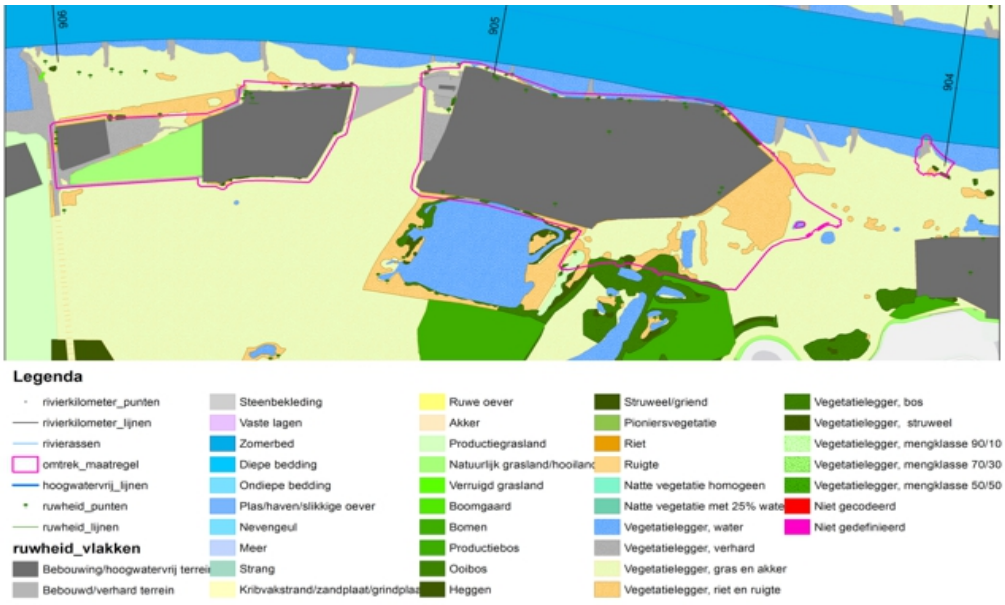

Figuur 3.1: Plangebied van de te verlagen zone voor de rivierkundige compensatie en de bedrijfspercelen.

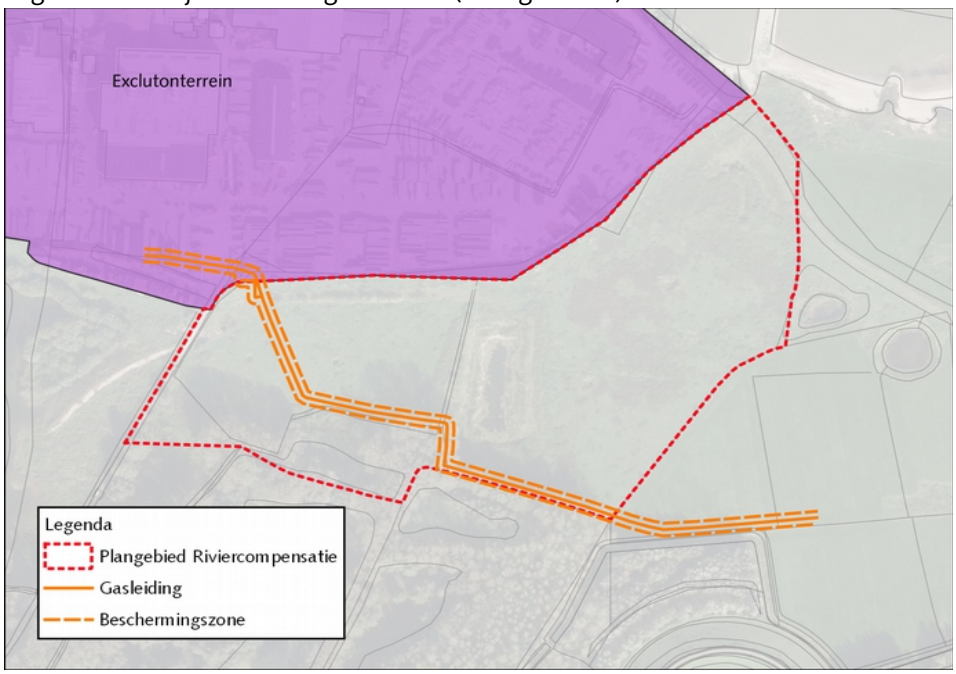
Figuur 3.2: Hoogtekaart bedrijventerreinen, maaiveld en zomerdijken (referentie Baseline oktober 2017)

De zone voor de rivierkundige compensatie is momenteel in gebruik als een weiland. Delen van het terrein zijn verruigd omdat ter plaatse enkele kleinere voorbereidende werkzaamheden hebben plaatsgevonden ten behoeve van een eerder vergunde grotere ontgraving (zie figuur 3.3). Na het hoogwater van februari 2018 is het terrein ontdaan van, voorheen drijvend, afval en is het gemaaid. Het te verlagen terrein omvat circa de helft van het kadastrale perceel gemeente Druten, sectie F, nummer 100 en een klein deel van het nummer 99 en 101. De oppervlakte bedraagt circa 8,1 hectare. Het plangebied omvat het productiegrasland ten oosten van de oude toegangsweg. De huidige hoogte (figuur 3.2) van het terrein ligt tussen de 7 en 7,5 m+NAP.
De westelijk hiervan gelegen zomerdijk heeft een gemiddelde hoogte van 9.35 m+NAP. In het zuiden wordt het plangebied begrensd door een kleiputtencomplex waar in de loop der tijd ooibos is ontstaan. In het noorden vormt het Exclutonterrein samen met de zomerkade de grens. In figuur 3.3 is te zien dat in het gebied waar de ingrepen gepland zijn naast weiland ruigte beperkt struweel en water voorkomen.

Figuur 3.3: Vegetatie en ruwhedenkaart (referentie Baseline oktober 2017)

In 2014 is het Exclutonterrein aangesloten op het gasnetwerk van Liander. Deze leiding is aangelegd op een diepte van circa drie meter min maaiveld en is gesitueerd aan de zuidzijde. In het westelijke deel kruist de leiding echter het plangebied. Ter bescherming van deze leiding is een beschermingszone van vijf meter aangehouden. (Zie figuur 3.4).

Figuur 3.4: Situering gasleiding binnen het ontgrondingsgebied

3.2 Het voornemen

Het plan (zie figuur 3.5 & 3.6) is een uitwerking van een eerder vergunde ontgronding (zaaknummer 2008-015922). De aanleg van de grotere plas was voorzien ten zuiden van het Excluton terrein en bood voldoende rivierkundige compensatie voor eerder uitgevoerde werken. Deze is indertijd niet doorgegaan omdat indertijd is gekozen voor de aanleg van een brug ten westen van betonfabriek Excluton. Redenen hiervoor waren onder andere de aanwezigheid van een gasleiding, meer grondverzet en een langere uitvoeringstermijn. Deze vergunning is echter niet meer actief en kan daardoor niet gebruikt worden voor de huidige compensatiemaatregel. De ingreep bestaat uit het verleggen van de zomerdijk en afgraven en verlagen van een groot deel van het plangebied (circa 4,8 ha) tot een maximale diepte van ongeveer 8 m onder het huidige maaiveld.

Natuurvriendelijke oevers
Het grootste deel van de ontgraving bestaat uit de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Het talud heeft aan de noordoever een hellingshoek van 1 op 10 en aan de zuidzijde een hellingshoek variërend van 1 op 6 tot 1 op 10. Deze ondiepe plas en de flauwe oevers zullen zich ontwikkelen als leefgebied voor beschermde amfibieën, vissen, macrofauna en vogelsoorten. Het vrijkomende materiaal zal deels per schip worden afgevoerd, deels worden verwerkt in de oevers van de oostelijk gelegen plas en deels worden gebruikt door de betonfabriek.

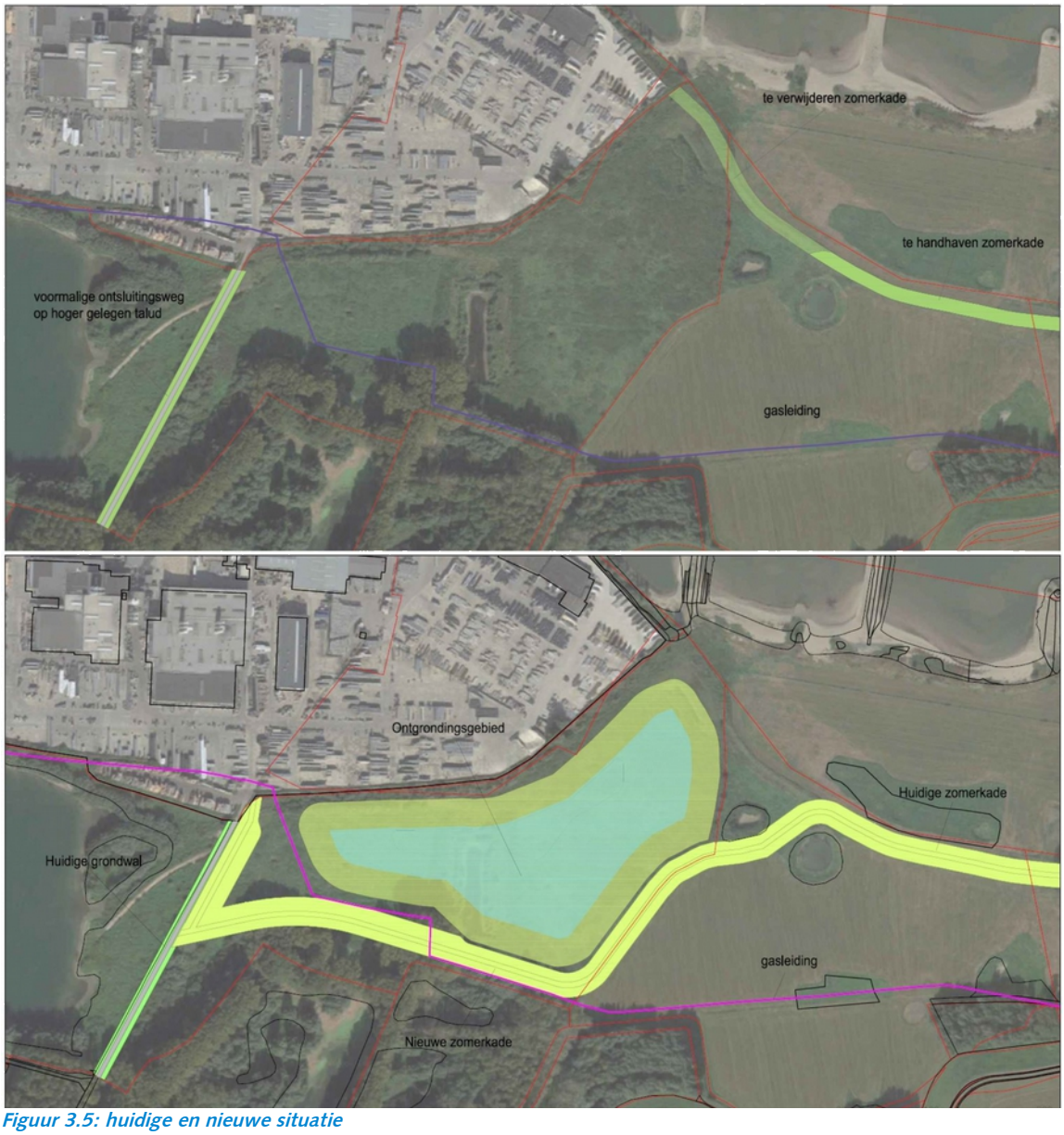
Beheer in hoofdlijnen
De omliggende gronden worden momenteel niet begraasd. Het terrein wordt regelmatig gemaaid. In de toekomst zal het grasland om de nieuwe plas het grootste deel van het jaar wel begraasd worden. Bij lage waterstanden zal daarnaast de oeverzone jaarlijks worden gemaaid. De veedruk en het beheer is er op gericht dat geen struik- of houtige gewassen kunnen ontstaan. Om een toename in ruwheid van de vegetatie in de hand te houden zullen in de groeiperioden twee maandelijks inspecties plaatsvinden door te terreinbeheerder. Indien noodzakelijk zal de veedruk verhoogt worden of zal het maaibeheer worden geïntensiveerd. Op de oevers van de nieuwe plas zal specifiek aandacht worden besteed aan het beperken van de ontwikkeling van wilg. De plas zelf behoeft, gezien de diepte, geen specifiek beheer. Dit deel zal alleen door Azur Registergoederen beheerd worden. De kosten komen ten laste van dit bedrijf. Voor de uitvoering zal worden samen gewerkt

met lokale agrariërs en loonbedrijven. De monitoring zal worden gedaan door een in te huren ecoloog.

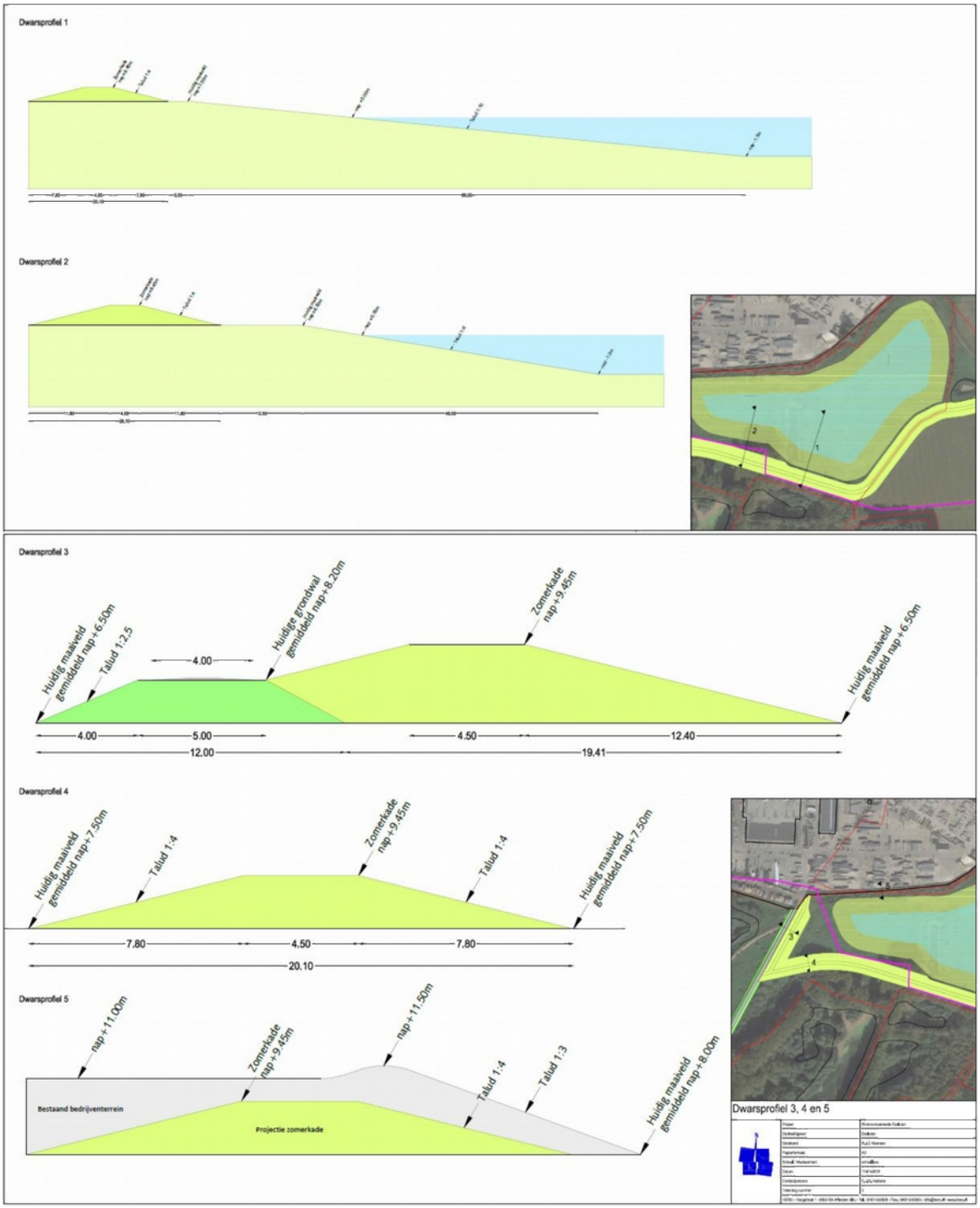
Waterbeheer
Het te ontgraven gebied ligt momenteel nog binnen de zomerkade. Het gebied valt binnen de buitenpolder Door het verleggen van de zomerkade zal dit gebied en één van de twee poelen buiten de kade komen te liggen. De nieuwe zomerkade krijgt de zelfde hoogte als de bestaande kade.

In het te ontgraven gebied zijn de effecten voor het waterbeheer beperkt. De zomerpolder wordt in de winter niet gereguleerd. In de huidige situatie kan tijdens de winterperiode van 1 december tot 1 maart water vrijelijk instromen ter hoogte van de inlaat bij Boven Leeuwen. In de zomerperiode is het laagste punt van de zomerkade bepalend voor het al dan niet overstromen. In de Drutensche Waarden ligt dat punt op rivier kilometer 904. de hoogte is 9.21 m + NAP.
In de beoogde situatie zal de zomerkade verlegd worden waardoor water niet meer via deze inlaat het gebied kan bereiken, maar zal het water via een drempel, gelegen aan de oostkant van het Exclutonterrein, bij een waterstand boven de +8,00 m NAP het gebied in kunnen stromen.

Gebruik en recreatie
In samenwerking met andere beheerders kunnen op termijn struinroutes worden bewegwijzerd, de rest van het gebied kan dan extensief bezocht worden.

Figuur 3.5: huidige en nieuwe situatie

Figuur 3.6: dwarsprofielen

3.3 Globale beschrijving van de Natuurwaarden in de Drutensche Waarden per deelgebied

De natuurwaarden in de Drutensche Waarden zijn ter hoogte van Druten tamelijk gering, zeker in vergelijking met andere nabijgelegen Waaluiterwaarden. Stroomafwaarts, in de richting van Beneden-Leeuwen, zijn de natuurwaarden van de uiterwaard groter.

Oeverzone

De oeverzone tussen de werf bij Druten en de betonfabriek is relatief zandig en dynamisch. De graslanden worden intensief gebruikt, waardoor typische natuurwaarden van zandige oeverwallen maar beperkt tot ontwikkeling kunnen komen. Hier en daar komen poelen voor en de oude haven bij de steenfabriek is inmiddels van de rivier afgesloten en met wilgen omzoomd. De natuurpotentie van dit gebiedsdeel is hoog.

Bedrijventerrein
Op en rond de bedrijventerreinen zijn geen bijzondere natuurwaarden bekend.

Graslandvegetatie
De open grazige uiterwaarden (deels ook akkerland) in de Drutensche Waarden hebben in ecologische opzicht alleen betekenis als foerageergebied voor overwinterende ganzen (met name Kolgans). Er komen geen waardevolle graslandvegetaties voor, noch op de kades, noch in de uiterwaard zelf. De uiterwaard heeft een beperkte betekenis voor weidevogels. De te ontgraven gronden worden jaarlijks maximaal twee maal gemaaid. Bemesting vindt niet plaats. Ten opzichte van omliggende weilanden zijn deze gronden relatief ruig. Voor de ganzen heeft dit deel van de uiterwaarden dan ook geen fourageerfunctie van betekenis.

Strangen en moerassen
De strangen en moerassen langs de dijkvoet tussen Druten en Boven-Leeuwen en de door oude wilgenbos begroeide voormalige kleiputten ter hoogte van Edenoord (dijkpaal 230), zijn de meest waardevolle delen binnen de bekade uiterwaard. De strangen en rietlanden zijn van betekenis voor broedvogels van moerassen en wateren (o.a. fuut, wilde eend, zomertaling, kleine karekiet, rietgors, ijsvogel) en voor amfibieën (kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad etc.). In de wilgen- en populierenbosjes hebben zich kolonies van aalscholver, blauwe reiger en roek gevestigd. In 2004 bestond de aalscholverkolonie uit 125 nesten. De kolonie is één van vier die in het Gelderse rivierengebied voorkomen en is daarmee van bovenlokaal belang.

Kaliwaal
De zandwinput Kaliwaal heeft een grote regionale betekenis als slaapplaats voor overwinterende ganzen en smienten. De zandput herbergt in de winter samen met de Kil van Hurwenen het overgrote deel van de aanwezige vogelpopulatie. De zandige oeverwal tussen de kaliwaal en de rivier is van betekenis voor talrijke pionierssoorten, waaronder ook bijzondere broedvogels als kleine plevier en visdief. De oeverwal wordt al enkele jaren gebruikt als natuurgebied met extensieve begrazing.

Nevengeulen
Ook de meest westelijke Leeuwense Waard is sinds medio jaren negentig al grotendeels in beheer als vrij toegankelijk dynamisch natuurgebied. Door middel van kleiwinning zijn diverse geulen tot in de zandige ondergrond uitgegraven. Eén van deze geulen stroomt permanent mee. In deze eerste meestromende nevengeul langs de Waal, hebben zich al snel na de aanleg vele riviergebonden soorten gevestigd. Tot in begin jaren negentig was dit deel van de uiterwaard van groot belang als laatste toevluchtsoord voor de Grutto.

Project Stroomlijn
In het kader van de inhaalslag Stroomlijn'fase 3, tranche 4 zijn in 2017 diverse houtopstanden verwijderd in de Drutensche waarden. Bij dit project hebben in de directe omgeving van het te ontgraven gebied, rondom de westelijk gelegen plas en in het gebied waar de aalscholverkolonie rigoureuze kap-, bagger- en grondwerkzaamheden plaatsgevonden. Bomen, struweel, riet en ruigte zijn daarbij verwijderd. Bij het rooien van de houtopstanden zijn de stobben gefreesd tot een maximale diepte van 30 cm.

4 VERBETERING VAN CHEMISCHE EN ECOLOGISCHE KWALITEITSELEMENTEN

Voor een effectenschatting van de werkzaamheden op de doelstellingen voor de ecologische waterkwaliteit is gebruik gemaakt van het Toetsingskader Waterkwaliteit, dat onderdeel vormt van het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren (Bprw 2016-2021). Hierin wordt een stapsgewijze beoordeling uitgevoerd die bestaat uit een algemeen en een watertype-specifiek deel (zie figuur 2 en 3). De toets is voor beide ingrepen afzonderlijk uitgevoerd. De resultaten hiervan staan onderstaand beschreven.

4.1 Toetsingskader Bprw 2016-2021

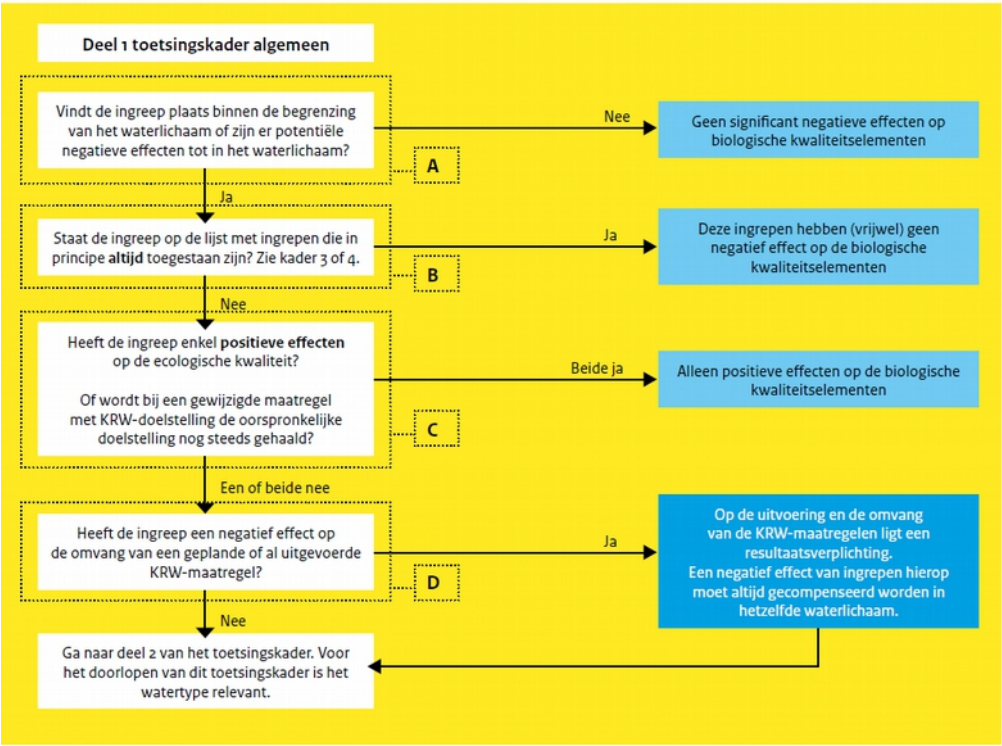
Wanneer deel 1 van het toetsingskader algemeen (zie figuur 4.1) voor dit plan in de Drutensche Waarden wordt doorlopen, blijkt:

1A: Er is sprake van ingrepen in het waterlichaam NL93_8 Bovenrijn, Waal;

1B: De ingreep wordt niet aangemerkt als vergunningvrije activiteit van ondergeschikt ecologisch belang;

1C : De ingreep heeft enkel positieve effecten op de ecologische kwaliteit en heeft geen gevolgen voor KRW doelstellingen. Aangezien binnen het plangebied potentieel relevant areaal aanwezig is moet de toetsing worden vervolgd met stap 1D;

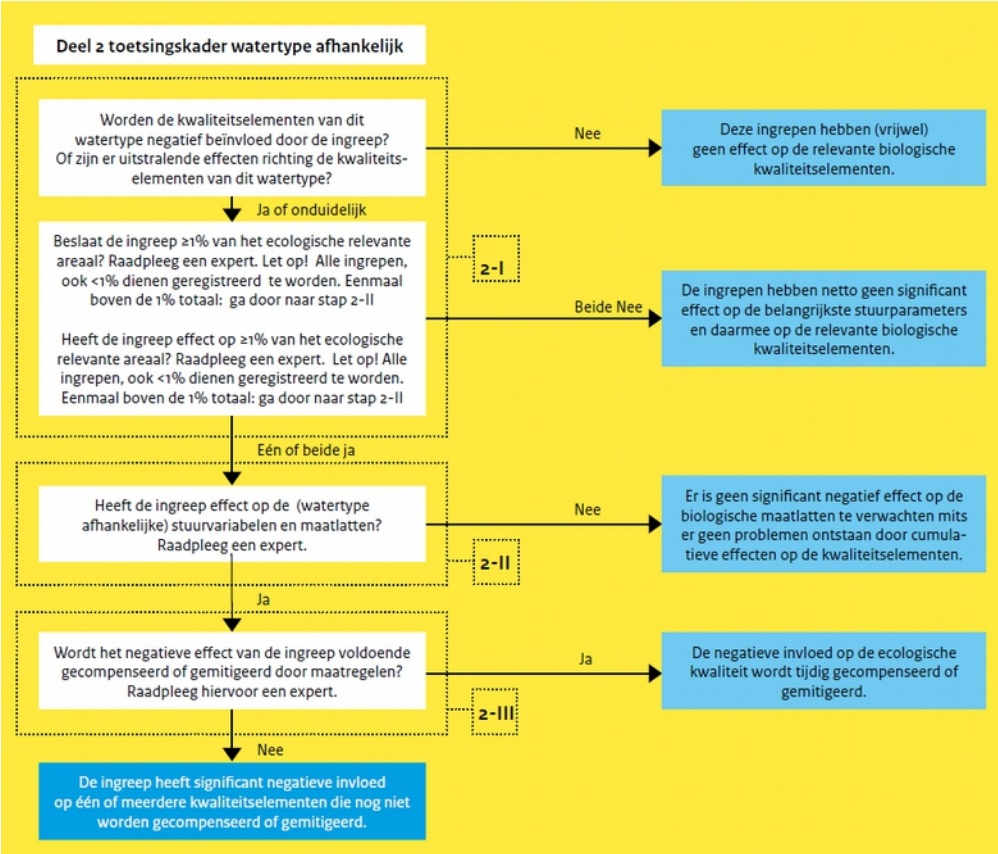
1D: De ingreep heeft geen negatief effect op de omvang van de geplande of al uitgevoerde KRW-maatregel;

Figuur 4.1: te doorlopen algemeen stappenschema Bprw-toetsingskader deel 1

Wanneer deel 2 van het toetsingskader watertype afhankelijk (zie figuur 4.2) voor dit plan in de Drutensche Waarden wordt doorlopen, blijkt:

2-I: Nee, De kwaliteitselementen van dit watertype worden niet negatief door de ingreep. Er zijn geen uitstralende effecten op de biologische kwaliteitselementen.

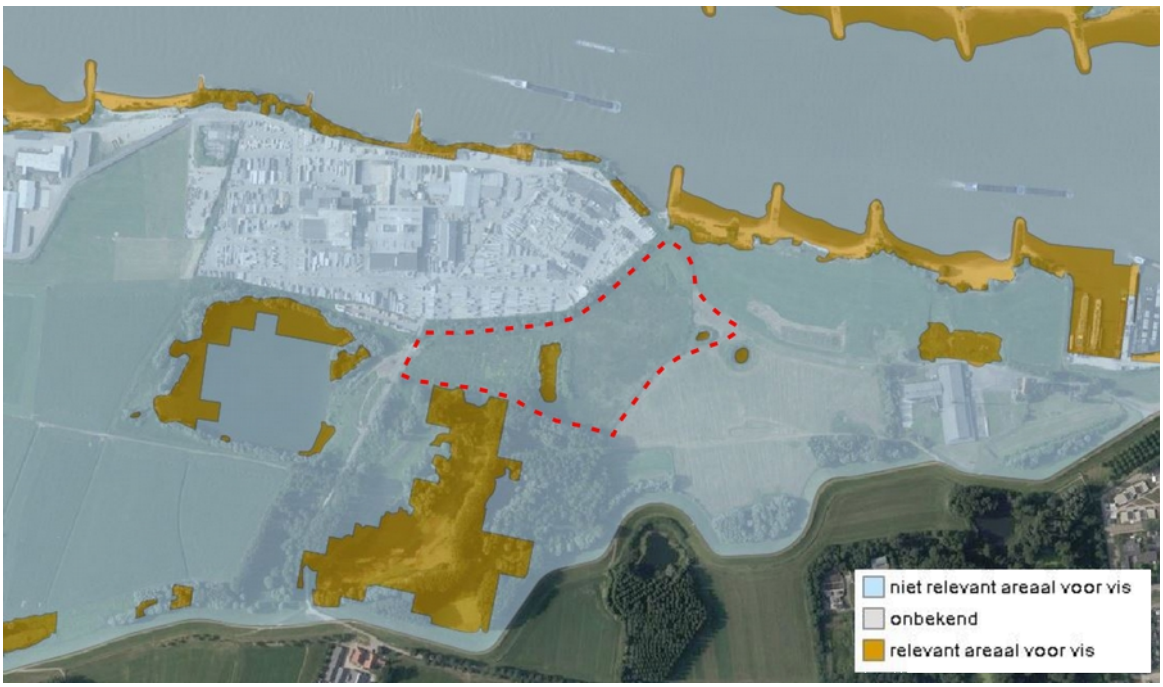

Figuur 4.2: te doorlopen algemeen stappenschema Bprw-toetsingskader deel 2

4.2 Toelichting toetsing

Waterlichaam Bovenrijn, Waal (NL93_8)
Zoals aangegeven in deel 1 van het toetsingskader zijn er enkel positieve effecten voor de ecologische kwaliteit van het plangebied. Hierdoor is zeker uit te sluiten dat het negatieve effecten heeft voor de aanwezige flora en fauna. Hieronder wordt per areaal, zoals beschreven in het KRW, een toelichting gegeven over de eventuele effecten van het beoogde plan.

Vis
Volgens de factscheets was de toestand voor Vis in 2015 ontoereikend. Volgens de prognose zal deze pas in 2027 goed zijn. De te ontgraven gronden hebben alleen bij hoogwater betekenis voor Vis. Dergelijke periodes variëren in duur sterk en zijn vooral afhankelijk van neerslag in het gehele stroomgebied. Bij gemiddelde en lagere waterstanden is in het plangebied geen water aanwezig. Daarnaast wordt het gebied momenteel beschermd door een zomerdijk. De ingreep heeft hier, behalve ten aanzien van de verlegging van de zomerkade, maar op een beperkte schaal invloed op. Door het graven van de plas wordt echter extra areaal aan open water toegevoegd die, afhankelijk van de waterstanden in de waal in open verbinding staat met de hoofdgeul van de rivier. Het extra waterlichaam is potentieel geschikt voor vis en kan een functie krijgen als paaiplaats. Gezien de beperkte omvang van de ontgraving in relatie tot de totale omvang van het waterlichaam gaat het echter maar om een zeer beperkte (positieve) invloed.

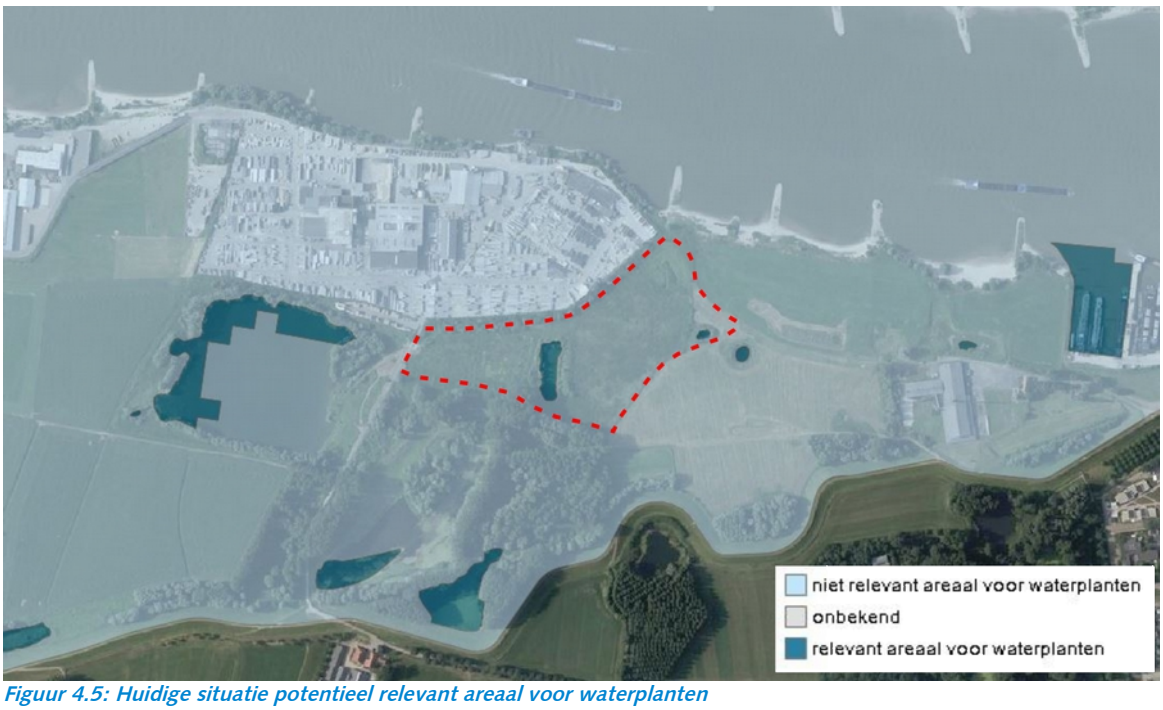

Figuur 4.3: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor vis

Overige waterflora (oeverplanten en waterplanten)
Volgens de factscheets was de toestand voor overige waterflora al in 2015 toereikend. Volgens de prognose zal dit ook in 2027 goed zijn. De te ontgraven gronden hebben alleen bij hoogwater betekenis voor overige waterflora. Dergelijke periodes variëren in duur sterk en zijn vooral afhankelijk van neerslag in het gehele stroomgebied. Bij gemiddelde en lagere waterstanden is in het plangebied geen water aanwezig. Daarnaast wordt het gebied momenteel beschermd door een zomerdijk. De ingreep heeft hier, behalve ten aanzien van de verlegging van de zomerkade, maar op een beperkte schaal invloed op. Door het graven van de plas wordt echter extra areaal aan natuurvriendelijke oevers en open water toegevoegd die, afhankelijk van de waterstanden in de waal in open verbinding staat met de hoofdgeul van de rivier. Het extra waterlichaam is potentieel geschikt voor waterflora. Gezien de beperkte omvang van de ontgraving in relatie tot de totale omvang van het waterlichaam gaat het echter maar om een zeer beperkte (positieve) invloed.

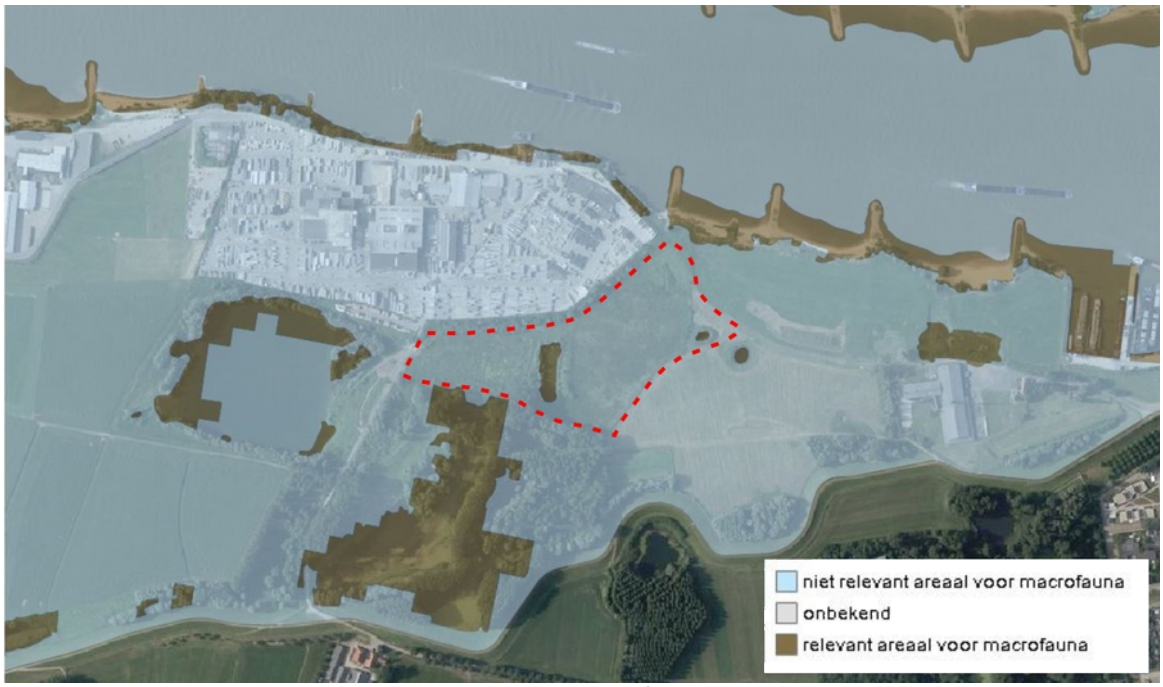
Figuur 4.4: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor oeverplanten

Figuur 4.5: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor waterplanten

Macrofauna

Volgens de factscheets was de toestand voor macrofauna in 2015 toereikend. Volgens de prognose zal dit in 2027 goed zijn. De te ontgraven gronden hebben gezien het huidige agrarische gebruik beperkt betekenis voor Macrofauna. Door het verleggen van de zomerkade, het vergraven, aanleggen van natuurovers en extensieve beheer zal de betekenis voor macrofauna toenemen. Gezien de beperkte omvang van de ontgraving in relatie tot de totale omvang van het waterlichaam gaat het echter maar om een zeer beperkte (positieve) invloed.

Figuur 4.6: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor macrofauna

Erosie en sedimentatieprocessen
Het waterlichaam Bovenrijn, Waal heeft volgens de factsheets de status van een sterk veranderd gebied. Vanwege de hoogwaterbescherming en scheepvaartbelangen kunnen veel hydromorfologische herstelmaatregelen niet uitgevoerd worden. Ook bij dit plan wegen deze belangen zwaar en kunnen natuurlijke erosie en sedimentatieprocessen niet hersteld worden. Desondanks zal door het verleggen van de zomerdijk en verkleinen van de zomerpolder een groter deel van deze uiterwaard meer beïnvloedt worden door de Waal. In delen die geen invloed hebben op de scheepvaart- en veiligheidsbelangen kan de rivier dan ook meer invloed krijgen waardoor die ecologie meer dynamische invloeden zal krijgen. In de oeverzone van de rivier zal dit echter gezien voorgaande belangen niet mogen wijzigen. De beoogde activiteiten hebben hier verder geen effect en invloed op. Het hierop gerichte beheer zal zich ongewijzigd voort zetten.

4.3 Vervulling van de maatschappelijke functies van het watersysteem

In het KRW-factsheet van het waterlichaam NL93_8 Bovenrijn, Waal van het Bprw zijn de maatschappelijke gebruiksfuncties omschreven als: scheepvaart, met inbegrip van havenfaciliteiten, of recreatie en waterhuishouding, bescherming tegen overstromingen, afwatering.

Scheepvaart, met inbegrip van havenfaciliteiten, of recreatie
Op het gebied van scheepvaart zijn de uiterwaarden in veel gevallen niet van belang. Door de aanwezige drempel van +8 m NAP is het voor schepen niet mogelijk om de ontgrondingsplas te bereiken en kan er geconcludeerd worden dat het voor de scheepvaart niet van belang is.
Verder is er aangetoond dat er door de voorgenomen werkzaamheden extra aanzanding zal plaatsvinden in de vaargeul. Dit is op meerdere plaatsen in de Waal een probleem en wordt dan ook opgelost door middel van baggeren. Ook in deze situatie zal het aanzanden gecompenseerd worden met baggerwerkzaamheden.

Waterhuishouding, bescherming tegen overstromingen, afwatering
Het plan is bedoeld om extra ruimte voor de rivier te creëren
Na het doorrekenen van de beoogde ingrepen in het rivierkundig model van Rijkswaterstaat is vastgesteld dat er een verbetering van deze functie zal plaats vinden. Dit betekent dat er geen extra opstuwing op de bandijk bij zal komen en dat er extra ruimte voor de rivier gecreëerd op het moment dat hoogwater optreedt.

4.4 Conclusie toetsing KRW doelstellingen

Heb plan levert beperkt een positief effect op de KRW doelstellingen. Voornamelijk op het gebied van natuur en waterveiligheid is dit zichtbaar. Verder is geconcludeerd dat het geen belemmering vormt KRW doelstellingen.

NIPA milieutechniek b.v.

RAPPORT

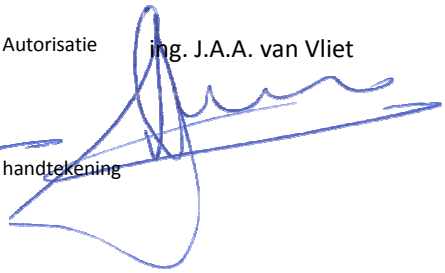
VERKENNEND WATERBODEMONDERZOEK

ONTGRONDING EXCLUTON

Gemeente Druten

PROJECT: 14872

VERANTWOORDING

Titel	VERKENNEND BODEMONDERZOEK WAALBANDIJK 155 TE DRUTEN		
Opdrachtgever	Excluton B.V. Postbus 74 6650 AB Druten		
Rapportnummer	14872-7	Datum	27 oktober 2016
Projectleider	de heer J.B.P. van der Stroom	Autorisatie	ing. J.A.A. van Vliet
handtekening		handtekening	
Boormeester	de heer R. Reinders		
handtekening			

NIPA milieutechniek b.v.
Landweerstraat – Zuid 109
5349 AK Oss

tel. +31 (0)412 – 65 50 58
fax. +31 (0)412 – 65 29 98
www.nipamilieu.nl
info@nipamilieu.nl

INHOUDSOPGAVE

VERANTWOORDING 2

1 INLEIDING 4

2 LOCATIEGEGEVENS 5

2.1 ALGEMEEN 5

2.2 VOORONDERZOEK 6

2.2.1 Bodemgebruik 6

2.2.2 (Financieel-)juridische aspecten 6

2.2.3 Bodemzoneringskaart 7

2.2.4 Uitgevoerde onderzoeken 8

2.2.5 Conclusies vooronderzoek 9

2.3 DOELSTELLING 9

3 UITGEVOERD BODEMONDERZOEK 10

3.1 ALGEMEEN 10

3.2 VELDWERKZAAMHEDEN 11

3.3 LABORATORIUMWERKZAAMHEDEN 11

4 WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE 12

5 RESULTATEN 14

5.1 ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN 14

5.2 ANALYSERESULTATEN EN BODEMKWALITEIT 15

5.3 INTERPRETATIE 16

5.4 TOETSING BPRW 16

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 17

6.1 ALGEMEEN 17

6.2 UITSLUITINGEN 17

Bijlage

1 Situering in de regio
2 Kadastrale gegevens
3 Locatieoverzicht
4 Boorprofielbeschrijvingen
5 Analysecertificaat
6 Toetsingstabellen

1 INLEIDING

HSRO te Afferden heeft namens Excluton B.V., in verband met de voorgenomen werkzaamheden ten behoeve een te realiseren ontgronding, aan NIPA milieutechniek b.v. te Oss opdracht gegeven voor het uitvoeren van een verkennend waterbodemonderzoek conform de NEN 5720 op een perceel aan de Waalbandijk te Druten.

NIPA milieutechniek b.v. te Oss is een ISO 9001:2008 gecertificeerd onderzoeksbureau. Tevens is NIPA milieutechniek b.v. op grond van artikel 12 van het Besluit bodemkwaliteit erkend voor de werkzaamheid “Veldwerk”. Deze erkenning geldt voor de volgende protocollen:

- 2001 – Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen
- 2002 – Het nemen van grondwatermonsters
- 2003 – Veldwerk bij milieuhygiënisch waterbodemonderzoek
- 2018 – Locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem

NIPA milieutechniek b.v. verklaart dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de eisen van BRL SIKB 2000 en de daarbij horende protocollen.

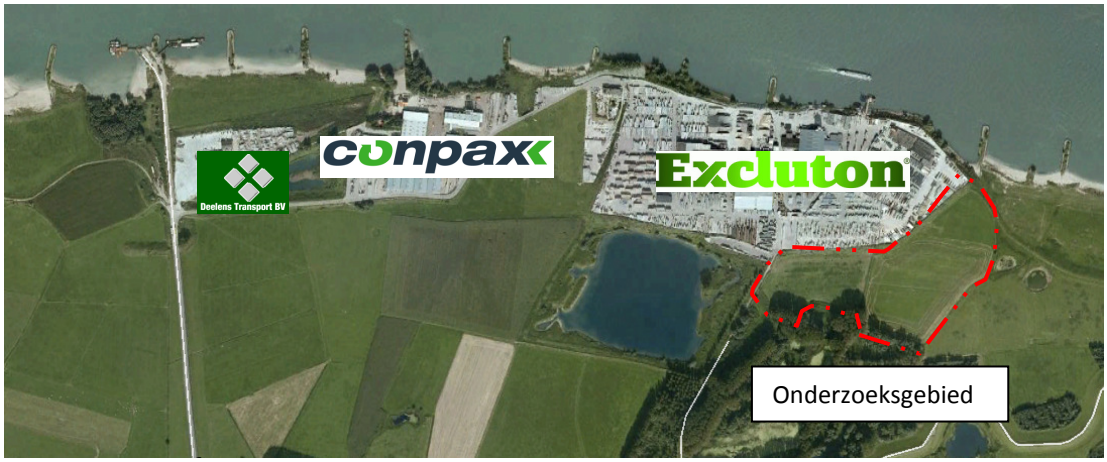
De contactpersoon namens de opdrachtgever is de heer F.J.M. Harbers. De werkzaamheden bij NIPA milieutechniek b.v. zijn gecoördineerd door de heer ir. J.B.P. van der Stroom.

2 LOCATIEGEGEVENS

2.1 Algemeen

Het onderzoek heeft betrekking op een locatie gelegen aan de Waalbandijk te Druten in de uiterwaarden van de Waal. Het gebied is in gebruik voor agrarische doeleinden (weiland). Het perceel kan bij hoog water overstromen en valt dus binnen het sedimentatiegebied van de Waal. De onderzoekslocatie grenst aan het bedrijventerrein van Excluton.

De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van circa 6,3 ha. Het perceel betreft grasland. Uit voorgaande onderzoeken is gebleken dat de toplaag is opgebouwd uit klei. Hieronder is de bodem afwisselend opgebouwd uit zand en klei. Het gebied valt globaal binnen de RD-coördinaten X: 168.717 en Y: 434.303.

figuur 1:situering onderzoekslocatie

De situering van de onderzoekslocatie in de regio is weergegeven in bijlage 1. Het locatieoverzicht is opgenomen als bijlage 3.

2.2 Vooronderzoek

Voor de betreffende locatie is een vooronderzoek conform de NEN 5717 uitgevoerd (NIPA milieutechniek b.v., kenmerk 14872-versie 2, d.d. 15 januari 2016). Onderstaande gegevens zijn afkomstig vanuit het betreffende onderzoeksrapport.

2.2.1 Bodemgebruik

De onderzoekslocaties zijn voor zover bekend altijd in gebruik geweest als agrarisch gebied. Op topografische kaart van 1850 was op het terrein van Excluton een steenfabriek aanwezig (Sibillenburg). Omstreeks 1920 was de steenfabriek als betonfabriek in gebruik. Op de topografische kaart van 1939 zijn enkele kleiwinputten zichtbaar. Deze bevinden zich echter ten noorden van deellocatie A. Hier heeft uitbreiding van het bedrijfsterrein plaatsgevonden. Een deel van de onderzoekslocatie is destijds drassig grasland geweest. Rond 1970 zijn de drassige graslanden niet meer aanwezig. Tot circa 2012 wijzigen het gebruik en de inrichting niet of nauwelijks. In 2012 is een waterpartij in de onderzoekslocatie aangelegd.

De locatie is momenteel in gebruik als grasland. Het perceel is niet meer in productie en verwilderd. Ter plaatse is één poel aanwezig. Ten noorden wordt het gebied begrenst door de Waal. Ten westen van de onderzoekslocatie is de betonfabriek van Excluton gevestigd. Ten zuiden van de onderzoekslocatie bevinden zich bosschages en waterpartijen. Oostelijk van de onderzoekslocatie bevinden zich weilanden.

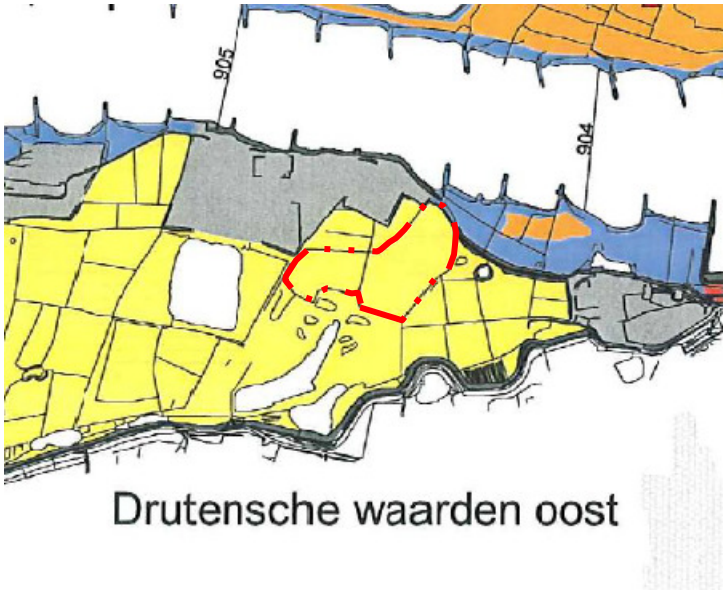
Het voornemen bestaat om ter plaatse klei te winnen. Op basis van voorgaand onderzoek die in het gebeid is verricht, is ingeschat dat tot 1,2 à 2,8 meter -mv klei gewonnen kan worden.

2.2.2 (Financieel-)juridische aspecten

Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Druten, sectie F, nummer 100 (ged.). Het perceel is eigendom van Azur Registergoederen B.V. gevestigd aan de Kattenburg 37 te Druten. Voor nadere informatie van de (financieel-)juridische aspecten wordt verwezen naar bijlage 2 van dit vooronderzoek.

2.2.3 Bodemzoneringskaart

Op 19 oktober 2015 is door mevrouw M. Straatman van Rijkswaterstaat een bodemzoneringskaart toegezonden. In onderstaande figuur is de relevante uitsnede opgenomen. Uit de bodemzoneringskaart blijkt dat het gehele plangebied gelegen is in zone 2. Voor zone 2 wordt aangegeven dat de kans op de aanwezigheid van bodemverontreiniging klein is.

figuur 2: Uitsnede bodemzoneringskaart

2.2.4 Uitgevoerde onderzoeken

In het verleden zijn binnen het plangebied de volgende bodemonderzoeken uitgevoerd:

- Vooronderzoek 2003, Royal Haskoning, notitie 9M3306.A0/N005/CDA/LDW.Nijm
- Indicatief bodemonderzoek Royal Haskoning 9M3306.A0/R001/SRS/SVE. Nijm, d.d. 22 januari 2003
- Bodemonderzoek Drutensche Waarden, Royal Haskoning, kenmerk 9P2732.A0, d.d. 23 juni 2005
- Vooronderzoek Ontgronding Excluton, NIPA milieutechniek, kenmerk 14872-versie 2, d.d. 15 januari 2016

Bij het indicatieve onderzoek uit 2003 zijn destijds 30 boringen verricht over een oppervlakte van 10,5 ha. Vijftien boringen zijn doorgezet tot 1,0 meter -mv en vijftien tot in de onderliggende zandlaag (circa 3,0 meter -mv). 24 boringen zijn ter plaatse van de huidige onderzoekslocatie verricht. Tweeëntwintig mengmonsters zijn geanalyseerd op de parameters van het NEN 5740 pakket. Uit de resultaten blijkt dat:

- de roofgrond (humeuze klei) als klasse 2 tot 4 is geclassificeerd. Deze bleek matig tot sterk verontreinigd te zijn;
- de kleilaag onder de roofgrond voldoet aan klasse 0 tot 2. De klei bleek niet tot matig verontreinigd te zijn;
- de zandlaag onder de kleilaag niet verontreinigd is;
- in de zandlaag waarin brokjes klei in aangetroffen waren, zijn lichte verontreinigingen gemeten;
- op het westelijke terreindeel in één boring in de tussenlaag een sterk verhoogd gehalte aan arseen is gemeten. Deze boring valt echter buiten de huidige onderzoekslocatie (ten westen van de weg).
- de klasse-bepalende parameters waren arseen en zink.

Bij het onderzoek in 2005 zijn binnen de huidige onderzoekslocatie tien extra boringen verricht en zijn aanvullend acht mengmonsters geanalyseerd. Uit de toetsing van de resultaten is gebleken dat de kwaliteit van de toplaag varieert van klasse 4 (op basis van arseen en zink) tot klasse 3 (op basis van kwik, HCB, PCB en DDT). De onderliggende klei voldoet als klasse 0 of klasse 2 materiaal.

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is voor de toplaag onderscheid te maken in twee deelgebieden. Het westelijke deel (circa 2,6 ha) dat voldoet als klasse 4 en het oostelijk deel (circa 3,7 ha) dat aan klasse 2 of 3 voldoet.

2.2.5 Conclusies vooronderzoek

Op basis van de in het verleden uitgevoerde onderzoeken dient de locatie onderverdeeld te worden in twee deelgebieden. De toplaag van het westelijke deel (circa 2,6 ha) voldoet op basis van de in het verleden uitgevoerde onderzoeken als klasse 4 materiaal (vergelijkbaar met klasse B) en het oostelijk deel (circa 3,7 ha) aan klasse 2 of 3 (vergelijkbaar met klasse A). Het oostelijk deel is in verband met de heterogeniteit niet verder in deelgebieden op te splitsen. Uit de resultaten van de onderzoeken blijkt dat de ondergrond van de gehele onderzoekslocatie een vergelijkbare kwaliteit heeft (klasse 0 tot klasse 2).

Op de locatie hebben in het verleden reeds ontgravingen plaatsgevonden. De ontgravingen zijn doorgezet tot het onderliggende zandpakket. De vrijgekomen grond is op de locatie in depot gelegen. De gronddepots worden in het waterbodemonderzoek buiten beschouwing gelaten. Ten behoeve van het hergebruik van deze grond dient voor deze grond een partijkeuring conform de BRL 1001 uitgevoerd te worden. De putbodems zullen wel in het onderzoek meegenomen worden om de kwaliteit van de nieuwe waterbodem vast te stellen.

Uit het vooronderzoek zijn geen bodembedreigende activiteiten naar voren gekomen die een negatieve invloed kunnen hebben op de bodemkwaliteit ter plaatse van het plangebied.

2.3 Doelstelling

Het onderzoek zal in het kader van de kleiwinning binnen “De Drutensche Waarden” tot doel hebben de bodemkwaliteit binnen het plangebied vast te leggen om grondverzet binnen het plangebied mogelijk te maken. Tevens heeft het onderzoek tot doel de kwaliteit van de nieuwe waterbodem vast te leggen.

3 UITGEVOERD BODEMONDERZOEK

3.1 Algemeen

Voor het onderzoek wordt de strategie voor oevergebieden met een normale onderzoeksinspanning met bodemverwachtingswaardenkaart gehanteerd. Op basis van de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken is onderscheid gemaakt in een oostelijk deel (circa 3,7 ha) en een westelijk deel (circa 2,6 ha).

Strategie voor oevergebied met bodemverwachtingskaart

Vanuit NEN 5720 Oevergebied met bodemverwachtingswaardenkaart (OM) dienen de volgende werkzaamheden te worden uitgevoerd:

Tabel 1: Onderzoeksstrategie

strategieaspect	vereiste inspanning
aantal boringen [a]	4 + 0,75xA waarin: A is de oppervlakte van de onderzoekslocatie in hectaren (ha)
aantal analyses	2 +0,5xA

[a] *aantal boringen afgerond op gehele getallen*

Tabel 2: Onderzoeksopzet

deelgebied A	oppervlakte in ha	boringen	analyses
oostelijk deel toplaag	3,7	7 boringen tot 0,5 meter -mv	4 analyses C2 pakket
westelijk deel toplaag	2,6	6 boringen tot 0,5 meter -mv	4 analyses C2 pakket
ondergrond totale gebied	6,3	9 boringen tot 0,5 meter in onderliggend zandpakket	6 analyses C2 pakket (klei)
nieuwe waterbodem	6,3	aanvullend 2 boringen ter plaatse van de ontgraving	6 analyses C2 pakket (zand)

Het C2-pakket vanuit de NEN 5720 bestaat uit organisch stof, lutum, arseen, barium, cadmium, chroom, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen nikkel, zink, PAK, pentachloorbenzeen, hexachloorbenzeen, pentachloorfenol, PCB, organochloorbestrijdingsmiddelen en minerale olie. De resultaten zullen worden getoetst aan de maximale waarden Waterbodemkwaliteitsklassen A en B: tabel 2 Rbk bijlage B.

3.2 Veldwerkzaamheden

De veldwerkzaamheden, te weten het uitvoeren van de boringen, het bemonsteren van de waterbodem en de zintuiglijke beoordeling van de waterbodemmonsters, zijn uitgevoerd volgens de methoden zoals aangegeven in de relevante NPR- en NEN-normen zoals beschreven in de beoordelingsrichtlijn *"Veldwerk bij Milieuhygiënisch Bodemonderzoek"*. De situering van de boringen is opgenomen in bijlage 3. Alle boringen zijn op 7 september 2016 met handkracht uitgevoerd.

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat VB-002 door de heer R. Reinders.

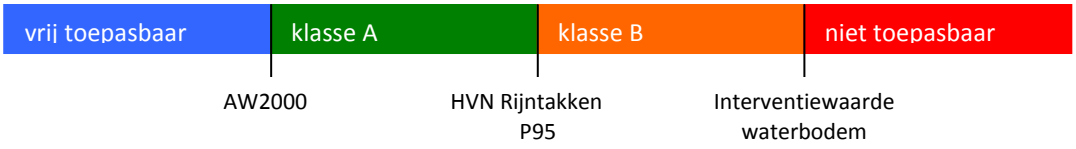
3.3 Laboratoriumwerkzaamheden

De chemische analyses van de waterbodemmonsters zijn uitgevoerd door een door de Raad voor Accreditatie erkend laboratorium. Voor de toegepaste analysemethoden wordt verwezen naar bijlage 5. De monsterrestanten en de niet-geanalyseerde grondmonsters zijn opgeslagen in een donkere ruimte, bij een temperatuur van +4 °C.

4 WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE

Waterbodems zijn overgeheveld van de Wet bodembescherming naar de Waterwet [8], omdat het type verontreiniging van een waterbodem verschilt van die van de landbodem. Waterbodems zijn veelal diffuus verontreinigd en onderhevig aan zogenoemde 'herverontreiniging'. Daarnaast speelt ook een rol dat de drijvende kracht voor de aanpak van waterbodems veelal onderhoud en herinrichting is en niet zozeer milieuhygiënisch herstel. Een derde argument is dat het saneren van de waterbodem vrijwel altijd door de beheerder wordt uitgevoerd, terwijl landbodems veelal door derden worden gesaneerd.

De kwaliteit van de waterbodem wordt bepaald aan de hand van de Regeling bodemkwaliteit [7] (Artikel 4.10.3). In het generieke kader is de waterbodemkwaliteit onderverdeeld in de klassen "AW2000", "klasse A", "klasse B" en "niet toepasbaar". Deze klassenindeling vervangt de klassenindeling uit de Vierde Nota Waterhuishouding. In onderstaand figuur is de klassenindeling voor waterbodems gegeven.

De Maximale waarden voor de klasse A en de Maximale waarden voor de klasse B geven de bovengrens aan van de kwaliteit. Wanneer de maximale waarde voor B wordt overschreden, mag deze partij baggerspecie binnen het generieke kader niet worden toegepast. De bovengrens voor klasse B is tevens de interventiewaarden voor waterbodems.

Bij het toepassen van grond en baggerspecie wordt alleen getoetst aan de actuele kwaliteit van de ontvangende waterbodem. Hier is het uitgangspunt dat de kwaliteit van de ontvangende waterbodem niet verslechtert. Een partij grond of baggerspecie kan als waterbodem worden hergebruikt wanneer de kwaliteitsklasse van de toe te passen grond of baggerspecie gelijk aan of schoner is dan de kwaliteit van de ontvangende bodem.

Bij de toetsing van de analyseresultaten worden de gemeten gehaltes van de geanalyseerde parameters gecorrigeerd naar standaard bodem (10% organisch stof en 25% lutum). In de toetsingstabellen van bijlage 6 zijn in de eerste cijferkolom de gemeten waarden weergegeven en in de tweede de gecorrigeerde waarden. Voor de kwaliteit van de toe te passen materialen wordt verwezen naar de

verruimde toetsing uit artikel 4.2.2 lid 4 van de Regeling bodemkwaliteit. Voor de kwaliteit van de ontvangende bodem wordt verwezen naar artikel 4.10.3 RBK.

Regeling bodemkwaliteit

Artikel 4.10.3. Vaststellen kwaliteitsklassen van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam

o 1. Voor het vaststellen van de kwaliteitsklasse van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam wordt een correctie op de gemeten gehalten lutum en organisch stof uitgevoerd volgens de rekenregels in onderdeel III van bijlage G.

o 2. De bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam wordt uitgedrukt in kwaliteitsklasse A, indien de rekenkundige gemiddelden van de gehalten van de gemeten stoffen in de bodem of in de bodemkwaliteitszone de achtergrondwaarden overschrijden, maar niet de maximale waarden voor kwaliteitsklasse A. Om te bepalen of er sprake is van een overschrijding van de achtergrondwaarden is artikel 4.2.2, vierde, vijfde en achtste lid, van overeenkomstige toepassing.

o 3. De bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam wordt uitgedrukt in kwaliteitsklasse B, indien de rekenkundige gemiddelden van de gehalten van de gemeten stoffen in de bodem of in de bodemkwaliteitszone de maximale waarden voor kwaliteitsklasse A overschrijden, maar niet de maximale waarden voor kwaliteitsklasse B.

5 RESULTATEN

5.1 Zintuiglijke waarnemingen

Voor de boorprofielbeschrijvingen wordt verwezen naar bijlage 4. De bodem is vanaf maaiveld tot een diepte variërend van 1,9 à 3,3 meter -mv overwegend opgebouwd uit klei. De kleilaag wordt plaatselijk onderbroken door een laag zand (boringen 07 en 09 van circa 0,5 à 1,0 meter –mv) of veen (boring 01 van 0,7 tot 1,5 meter -mv). De nieuwe waterbodem is opgebouwd uit (siltig/kleiig) zand. Ter plaatse van boring 13 is op 0,4 meter -mv een ondoordringbare laag aangetroffen. Tijdens de uitvoering van het veldwerk zijn zintuiglijk geen bijzonderheden waargenomen die op een mogelijke bodemverontreiniging duiden. Hierbij is ook gelet op de aanwezigheid van asbestverdachte materialen.

De grondwaterstand bevond zich tijdens de uitvoering van de veldwerkzaamheden op een diepte van circa 1,8 à 3,1 meter –mv. De verschillen in grondwaterstand hangen samen met verschillen in de situering ten opzichte van de Waal, verschillen in maaiveldhoogte en de verschillen in bodemopbouw.

5.2 Analyseresultaten en bodemkwaliteit

Het analyseresultaat van de waterbodemmonsters is opgenomen in bijlage 5; de analyse- en toetsingsresultaten zijn samengevat in tabel 3.

Tabel 3: Toetsingsresultaten

monster	deelmonsters	traject	grondslag	kwaliteit	bepalende parameters
bovengrond oostelijk deel					
MMBGO-1	13A	0,0-0,4	klei	klasse B	pentachloorbenzeen
MMBGO-2	09A en 12A	0,0-0,5	klei	klasse B	arseen, chroom, kwik, lood, zink, pentachloorbenzeen, PCB-101, -118, -138, -153, -180 en -som
MMBGO-3	08A en 11A	0,0-0,5	klei	klasse B	arseen, cadmium, chroom, koper, kwik, lood, zink, hexachloorbenzeen, aldrin, pentachloorbenzeen, PCB-52, -101, -138, -153, -180 en -som, PAK
MMBGO-4	07A, 10A	0,0-0,5	klei	klasse B	arseen, chroom, kwik, lood, zink, hexachloorbenzeen, aldrin, pentachloorbenzeen, PCB-101, -118, -138, -153, -180 en -som, PAK
bovengrond westelijk deel					
MMWBG1	01A	0,0-0,5	klei	klasse B	arseen, cadmium, chroom, koper, kwik, lood, zink, hexachloorbenzeen, aldrin, pentachloorbenzeen, PCB-101, -118, -138, -153, -180 en -som en PAK
MMWBG2	04A	0,0-0,5	klei	klasse B	arseen, cadmium, chroom, koper, kwik, lood, zink, hexachloorbenzeen, aldrin, pentachloorbenzeen, PCB-101, -138, -153, -180 en -som en PAK
MMWBG3	02A,03A	0,0-0,5	klei	klasse B	arseen, cadmium, chroom, koper, kwik, lood, zink, hexachloorbenzeen, aldrin, pentachloorbenzeen, PCB-101, -118, -138, -153, -180 en -som en PAK
MMWBG4	05A	0,0-0,5	klei	klasse B	arseen, chroom, koper, kwik, lood, zink, hexachloorbenzeen, pentachloorbenzeen, PCB-101, -118, -138, -153, -180 en -som en PAK
ondergrond					
MMOG1	01CD	0,7-1,5	veen	AW2000	kwik en molybdeen <2xAW
MMOG2	02B,03B,05C	0,5-1,2	klei	klasse B	arseen, kwik, lood, zink, hexachloorbenzeen, pentachloorbenzeen, PCB-138, -153, -180 en -som
MMOG3	07B	0,5-1,0	zand	AW2000	PCB-153 en PCB-som <2x AW
MMOG4	09C,11C,16C	1,0-1,5	klei	AW2000	
MMOG5	02D,03D,01E	1,5-2,0	klei	AW2000	nikkel <2x AW
MMOG6	10F,11F	2,5-2,9	klei	AW2000	
nieuwe waterbodem					
MMNWB-1	01F,03F	1,9-2,5	zand	AW2000	
MMNWB-2	02H	3,3-3,8	zand	klasse A	kwik, PCB-52, -138, -153, -180 en -som
MMNWB-3	07F,09F	2,5-3,0	zand	AW2000	
MMNWB-4	10G,11G	2,8-3,4	zand	AW2000	
MMNWB-5	16E	2,0-2,5	zand	AW2000	
MMNWB-6*	14A,15A	0,0-0,5	zand	AW2000	

**betreft de ondergrond ter plaatse van de proefopgraving*

5.3 Interpretatie

De bovengrond van zowel het westelijk als het oostelijk deel van het onderzoeksgebied voldoet als klasse B materiaal. De onderliggende kleilaag tot 1,0 à 1,2 meter -mv wordt eveneens als klasse B materiaal geclassificeerd. De te ontgraven grondlagen (tussenlagen van zand en veen en de diepere kleilagen) voldoen aan de AW2000 waarden.

De nieuwe waterbodem voldoet over het algemeen aan de achtergrondwaarde, plaatselijk (boring 2H) is sprake van klasse A materiaal.

5.4 Toetsing BPRW

Het BPRW is het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren. Het beslaat de periode 2016-2021 en is opgesteld door Rijkswaterstaat. Het BPRW optimaliseert het beheer en onderhoud van de rijkswateren op basis van het beleid tot het Nationaal Waterplan 2016-2021 en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Het BPRW werkt het beheer uit naar functies en naar gebieden. De functies zijn in vijf groepen onderverdeeld waterveiligheid, voldoende water, schoon en ecologisch gezond water, vlot en veilig verkeer over water, duurzame leefomgeving en de gebruiksfuncties. De functies komen samen in zes watersystemen: de rivieren, de kanalen, het IJsselmeergebied, de Wadden, de Zuidwestelijke Delta en de Noordzee.

De Drutensche Waarden vallen binnen de basisfunctie voldoende, schoon en (ecologisch) gezond water. Het beheer van Rijkswaterstaat richt zich op schoon en ecologisch gezond water in haar beheergebied. Het beheer voor schoon en ecologisch gezond water richt zich op vier aspecten:

- het beperken van concentraties van ‘milieuvreemde stoffen’
- fysisch-chemische kwaliteit: de stoffen en parameters, die van nature in het watersysteem voorkomen en de temperatuur van het water. Een zo natuurlijk mogelijk niveau is het uitgangspunt.
- hydromorfologische kwaliteit; een inrichting van de bodem en oever die goede levenskansen biedt voor aquatische levensgemeenschappen.
- biologische kwaliteit: kenmerkende, gezonde populaties van organismen voor een ecologisch gezond systeem.

De hydromorfologische kwaliteit en de ecologische basiskwaliteit zullen in separate rapporten uitgewerkt worden en staan los van onderhavig onderzoek.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Algemeen

Uit de resultaten van het verkennend waterbodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van een geplande kleiwinning aan de Waalbandijk te Druten, blijkt dat de bovengrond van het onderzoeksgebied voldoet als klasse B materiaal. De onderliggende kleilaag tot 1,0 à 1,2 meter -mv is eveneens als klasse B materiaal geclassificeerd. De te ontgraven grondlagen (tussenlagen van zand en veen en de diepere kleilagen) voldoen aan de AW2000 waarden. De nieuwe waterbodem voldoet over het algemeen aan de achtergrondwaarde, plaatselijk (boring 2H) is sprake van klasse A materiaal.

De kleiwinning vormt binnen het Toetsingskader waterkwaliteit geen belemmeringen voor een gezond functioneren van het watersysteem. De kleiwinning heeft een positief effect op de bodemkwaliteit van de uiterwaarden. De nieuwe waterbodem (zand) voldoet over het algemeen aan de Achtergrondwaarde (plaatselijk aan klasse A) terwijl de huidige toplaag klasse B materiaal betreft. Omdat de kwaliteit van de nieuwe waterbodem beter is dan de huidige waterbodem, is toetsing op stofniveau niet noodzakelijk.

Door het verminderen van de milieuvreemde stoffen heeft de ingreep een positief effect op de fysisch chemische kwaliteit van het watersysteem.

6.2 Uitsluitingen

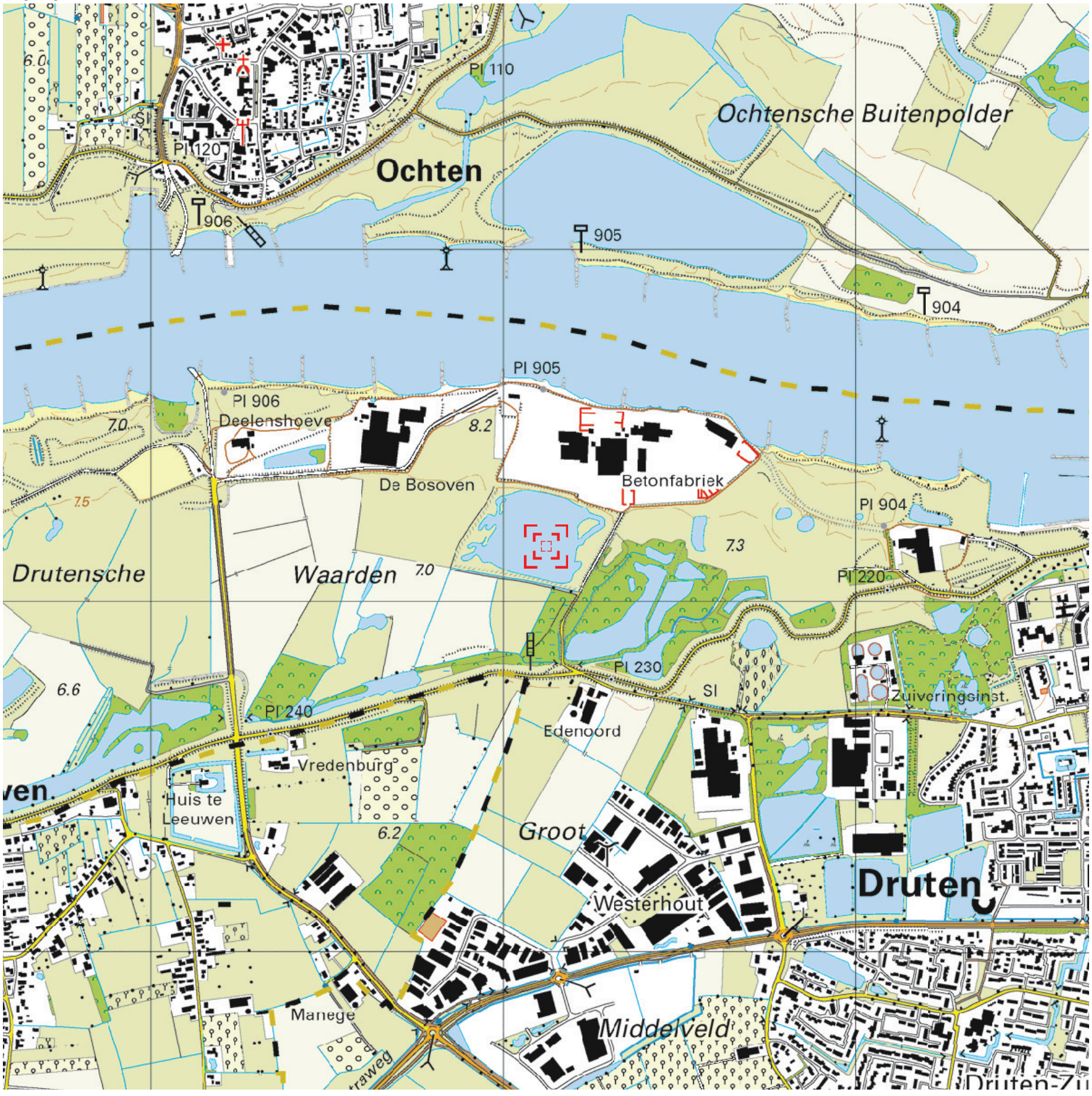
Opgemerkt wordt dat wij slechts een adviserende taak hebben en dat het bevoegd gezag nader of aanvullend onderzoek kan eisen.

Alhoewel het onderzoek met de grootst mogelijke nauwkeurigheid en conform de daarvoor opgestelde normen en richtlijnen is uitgevoerd dient opgemerkt te worden dat een bodemonderzoek slechts bestaat uit een steekproef waarbij een relatief gering aantal boringen en analyses wordt uitgevoerd. Niet geheel uitgesloten kan worden dat op de locatie een verontreiniging aanwezig is die bij dit onderzoek niet is aangetroffen.

Bijlage 1

Omgevingskaart

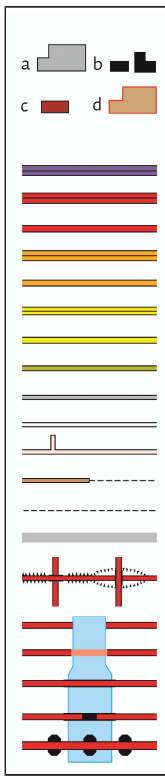
Klantreferentie: 14872

Deze kaart is noordgericht.

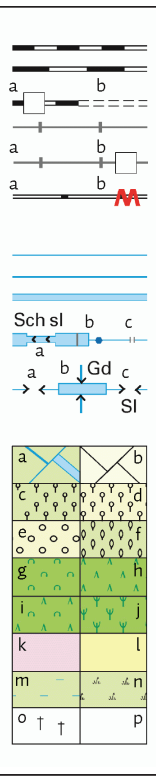
Hier bevindt zich Kadastraal object DRUTEN F 100
WAALBANDK , DRUTEN
CC-BY Kadaster.

Schaal 1: 12500

BEBOUWING
a bebouwd gebied
b gebouwen
c hoogbouw
d kas

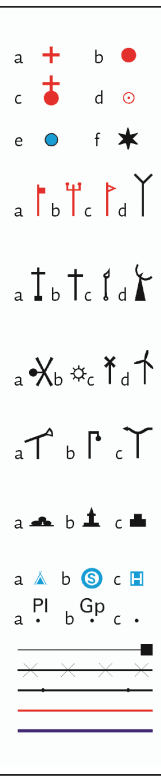
WEGEN
autosnelweg
hoofdweg met gescheiden rijbanen
hoofdweg
regionale weg met gescheiden rijbanen
regionale weg
lokale weg met gescheiden rijbanen
lokale weg
weg met losse of slechte verharding
onverharde weg
straat/overige weg
voetgangersgebied
fietspad
pad, voetpad
weg in aanleg
viaduct
aquaduct
tunnel
vaste brug
beweegbare brug
brug op pijlers

SPOORWEGEN
spoorweg: enkelspoor
spoorweg: meersporig
a station b spoorweg in tunnel
tramweg
a sneltram b sneltramhalte
a metro bovengronds
b metrostation

HYDROGRAFIE
waterloop: smaller dan 3 m
waterloop: 3-6 m breed
waterloop: breder dan 6 m
a schutsluis b stuwen
c koedam
a duiker b grondduiker
c afsluitbare duiker

BODEMGEBRUIK
a grasland met sloten
b akkerland met greppels
c boomgaard
d fruitkwekerij
e boomkwekerij
f grasland met populierenopstand
g loofbos
h naaldbos
i gemengd bos
j griend
k heide
l zand
m drasland, moeras
n rietland
o dodenakker, begraafplaats
p overig bodemgebruik

OVERIGE SYMBOLEN
a religieus gebouw
b toren, hoge koepel
c religieus gebouw met toren
d markant object
e watertoren
f vuurtoren
a gemeentehuis
b postkantoor
c politiebureau
d wegwijzer
a kapel
b kruis
c vlampijp
d telescoop
a windmolen
b waterradmolen
c windmotor
d windturbine
a oliepompinstallatie
b seinmast
c zendmast
a hunebed
b monument
c gemaal
a kampeerterrein
b sportcomplex
c ziekenhuis
a paal b grenspunt c boom
schietbaan
afrastering
hoogspanningsleiding met mast
muur
geluidswering

Bijlage 2

Uittreksel Kadastrale Kaart op A3

Uw referentie: 14872

Deze kaart is noordgericht

12345 Perceelnummer

25 Huisnummer

Vastgestelde kadastrale grens

Voorlopige kadastrale grens

Administratieve kadastrale grens

Bebouwing

Overige topografie

Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 17 november 2015
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Schaal 1:4000

Kadastrale gemeente	DRUTEN
Sectie	F
Perceel	100

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

Kadaster

Dienst voor het kadaster en de openbare registers in Nederland
Gegevens over de rechtstoestand van kadastrale objecten, met uitzondering van de gegevens inzake hypotheken en beslagen

Betreft:	DRUTEN F 100	10-11-2015
	WAALBANDK DRUTEN	16:30:56
Uw referentie:	14872	
Toestandsdatum:	9-11-2015	

Kadastraal object

Kadastrale aanduiding:	DRUTEN F 100
Grootte:	18 ha 88 a 94 ca
Coördinaten:	168121-434153
Omschrijving kadastraal object:	WATER
Locatie:	WAALBANDK DRUTEN
Ontstaan op:	11-1-2013

Aantekening kadastraal object

RVK-RENTE TE VERWACHTEN

Betrokken persoon:	Land Van Maas En Waal
Ontleend aan:	HYP4 62455/134 d.d. 11-1-2013

Publiekrechtelijke beperkingen

BESLUIT OP BASIS VAN NATUURBESCHERMINGSWET 1998 (ZIE TEKENING)
Zie ingeschreven tekening voor ligging

Betrokken bestuursorgaan:	De Staat (Economische Zaken)
Ontleend aan:	HYP4 64389/28 d.d. 27-5-2014

Gerechtigde

EIGENDOM

Azur Registergoederen B.V.
Kattenburg 37
6651 AM DRUTEN

Zetel:	DRUTEN
KvK-nummer:	11043130 (Bron: NHR)

Voor de meest actuele naam, zetel en adres, raadpleeg het KvK-nummer.

Recht ontleend aan:	HYP4 62455/134 d.d. 11-1-2013
Eerst genoemde object in brondocument:	DRUTEN F 100

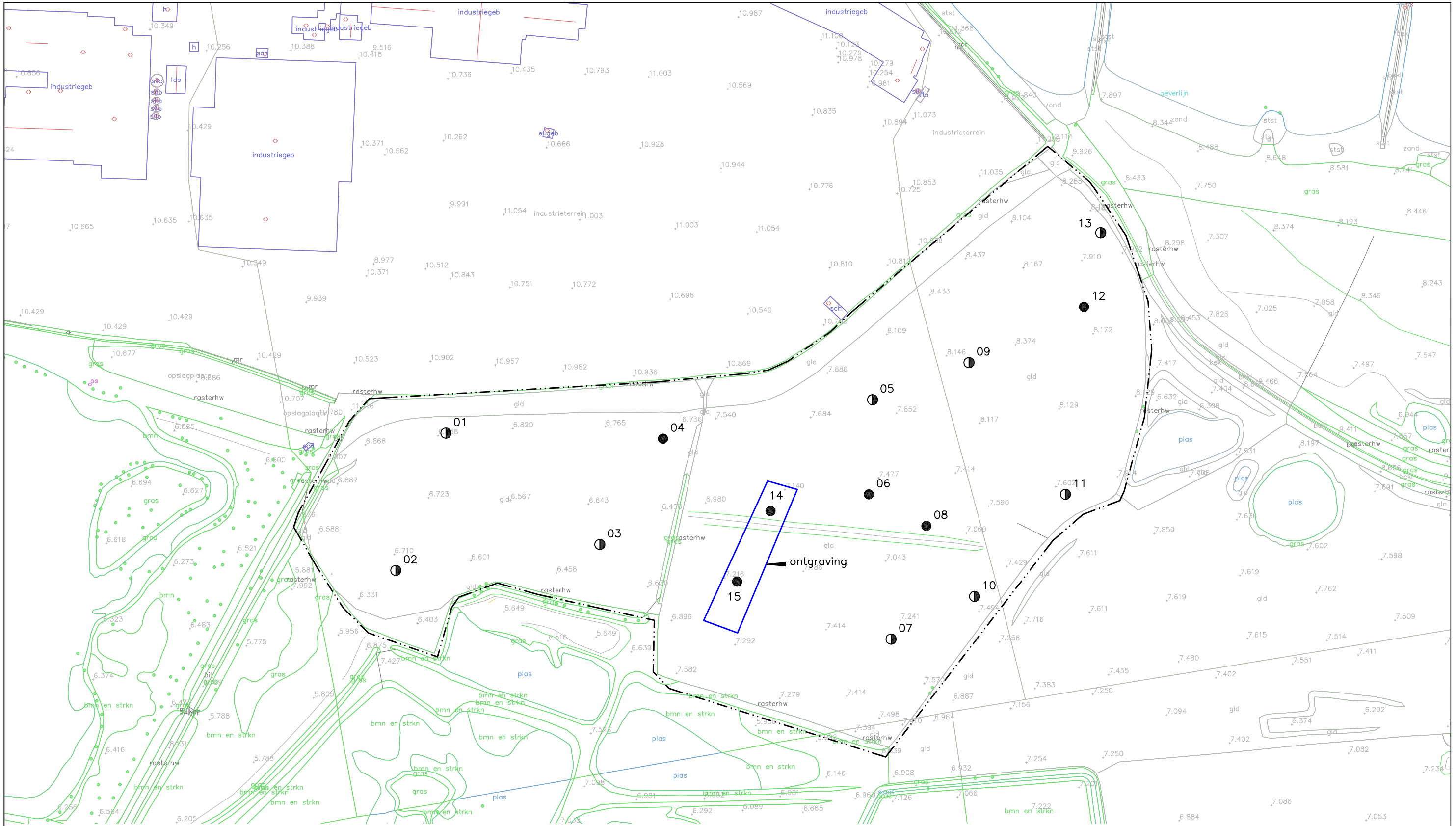
Nog niet (volledig) verwerkte brondocumenten:

HYP4 67130/130 d.d. 3-11-2015

Einde overzicht

De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt ten aanzien van de kadastrale gegevens zich het recht voor als bedoeld in artikel 2 lid 1 juncto artikel 6 lid 3 van de Databankenwet.

Bijlage 3

LEGENDA

- ● Boring (basis 0.0 tot 0.5 meter – mv)
- ◑ Boring (basis 0.0 tot 0.5 meter – onderliggende zandlaag)
- —··— Onderzoekslocatie

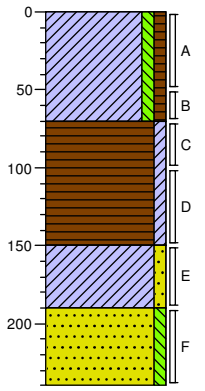
Aan de maatvoering van deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend.

Tekening : 16.14872	Schaal : 1:2000	Gemeente: –
Datum : 26–09–2016	Getekend: MV	Sectie: –
NIPA milieutechniek b.v.	Formaat : A3	Perceelsnr.: –
NIPA	Projectcode : 14872 Adres : Drutensche Waarden te Druten	

Bijlage 4

Boring: 01

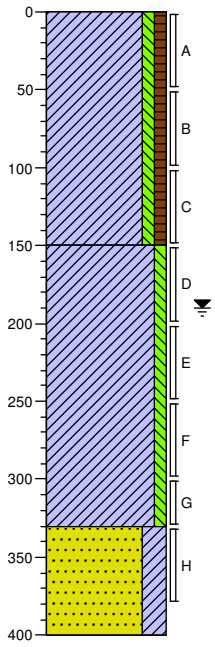
Datum: 07-09-2016

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, Edelmanboor
-70 Veen, zwak kleïig, donkerbruin, Edelmanboor
-150 Klei, zwak zandig, bruinbeige, Edelmanboor
-190 Zand, zeer fijn, zwak siltig, bruinbeige, Edelmanboor
-240

Boring: 02

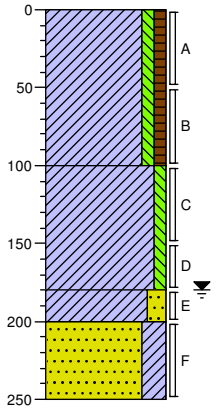
Datum: 07-09-2016
GWS: 190

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor
-150 Klei, zwak siltig, lichtgrijs, Edelmanboor
-330 Zand, zeer fijn, kleïig, lichtgrijs, Edelmanboor, moeilijk te bemonsteren wegens slappe kl
-400

Boring: 03

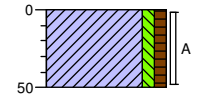
Datum: 07-09-2016
GWS: 180

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-100 Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, bruingrijs, Edelmanboor
-180 Klei, matig zandig, grijsbruin, Edelmanboor
-200 Zand, zeer fijn, kleïig, grijsbruin, Edelmanboor
-250

Boring: 04

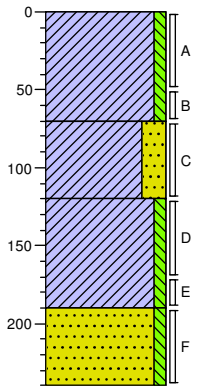
Datum: 07-09-2016

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-50

Boring: 05

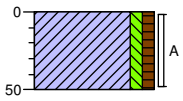
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-70
Klei, sterk zandig, lichtbruin, Edelmanboor
-120
Klei, zwak siltig, lichtbruin, Edelmanboor
-190
Zand, uiterst fijn, zwak siltig, Edelmanboor
-240

Boring: 06

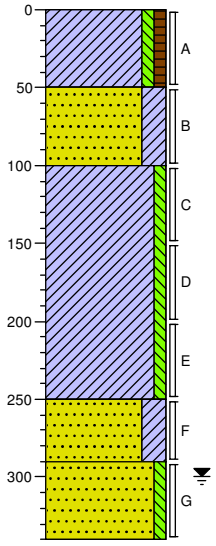
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor
-50

Boring: 07

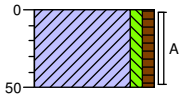
Datum: 07-09-2016
GWS: 300

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor
-50
Zand, zeer fijn, kleïg, neutraalbruin, Edelmanboor
-100
Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor
-250
Zand, zeer fijn, kleïg, bruinbeige, Edelmanboor
-290
Zand, zeer fijn, zwak siltig, bruinbeige, Edelmanboor
-340

Boring: 08

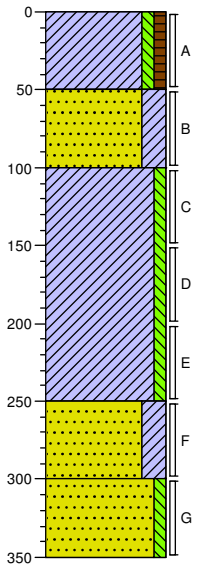
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor
-50

Boring: 09

Datum: 07-09-2016

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50 Zand, zeer fijn, kleïg, neutraalbruin, Edelmanboor

-100 Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor

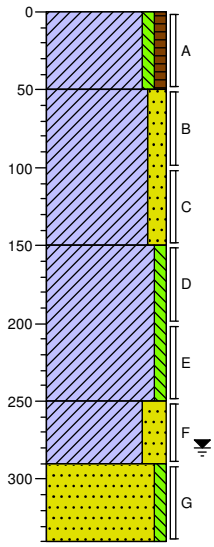
-250 Zand, zeer fijn, kleïg, bruingrijs, Edelmanboor

-300 Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor

-350

Boring: 10

Datum: 07-09-2016
GWS: 280

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50 Klei, matig zandig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor

-150 Klei, zwak siltig, bruingrijs, Edelmanboor

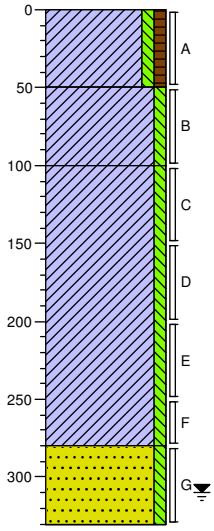
-250 Klei, sterk zandig, lichtgrijs, Edelmanboor

-290 Zand, zeer fijn, zwak siltig, lichtgrijs, Edelmanboor

-340

Boring: 11

Datum: 07-09-2016
GWS: 310

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50 Klei, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

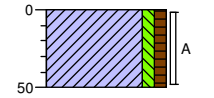
-100 Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, bruingrijs, Edelmanboor

-280 Zand, zeer fijn, zwak siltig, grijsbeige, Edelmanboor

-330

Boring: 12

Datum: 07-09-2016

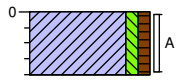

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 13

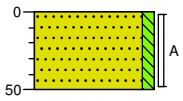
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor, gestaakt ivm verhard
-40

Boring: 14

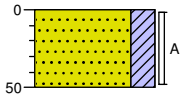
Datum: 07-09-2016

0
Zand, zeer fijn, zwak siltig, bruinbeige, Edelmanboor
-50

Boring: 15

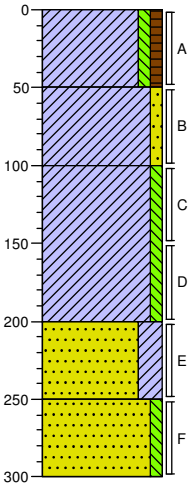
Datum: 07-09-2016

0
Zand, zeer fijn, kleïg, grijsbeige, Edelmanboor
-50

Boring: 16

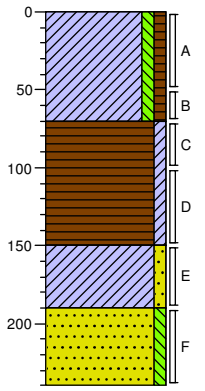
Datum: 08-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-50
Klei, zwak zandig, neutraalbruin, Edelmanboor
-100
Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, Edelmanboor
-200
Zand, zeer fijn, kleïg, zwak roesthoudend, lichtbruin, Edelmanboor
-250
Zand, zeer fijn, zwak siltig, Edelmanboor
-300

Boring: 01

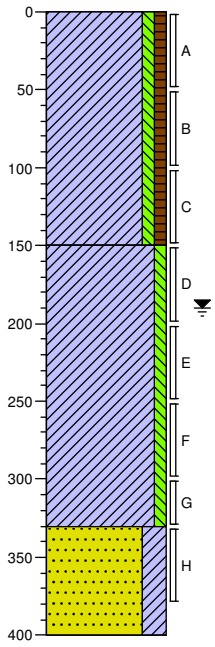
Datum: 07-09-2016

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, Edelmanboor
-70 Veen, zwak kleïig, donkerbruin, Edelmanboor
-150 Klei, zwak zandig, bruinbeige, Edelmanboor
-190 Zand, zeer fijn, zwak siltig, bruinbeige, Edelmanboor
-240

Boring: 02

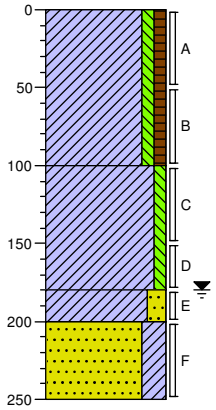
Datum: 07-09-2016
GWS: 190

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor
-150 Klei, zwak siltig, lichtgrijs, Edelmanboor
-330 Zand, zeer fijn, kleïig, lichtgrijs, Edelmanboor, moeilijk te bemonsteren wegens slappe kl
-400

Boring: 03

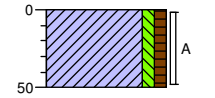
Datum: 07-09-2016
GWS: 180

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-100 Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, bruingrijs, Edelmanboor
-180 Klei, matig zandig, grijsbruin, Edelmanboor
-200 Zand, zeer fijn, kleïig, grijsbruin, Edelmanboor
-250

Boring: 04

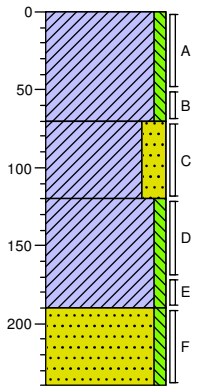
Datum: 07-09-2016

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-50

Boring: 05

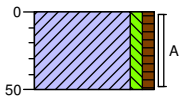
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-70
Klei, sterk zandig, lichtbruin, Edelmanboor
-120
Klei, zwak siltig, lichtbruin, Edelmanboor
-190
Zand, uiterst fijn, zwak siltig, Edelmanboor
-240

Boring: 06

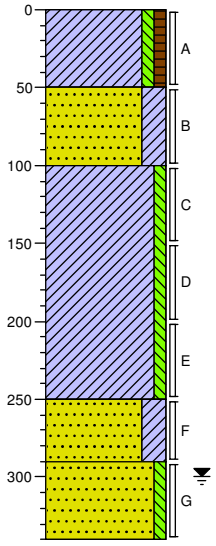
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor
-50

Boring: 07

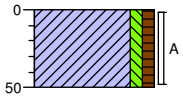
Datum: 07-09-2016
GWS: 300

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor
-50
Zand, zeer fijn, kleïg, neutraalbruin, Edelmanboor
-100
Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor
-250
Zand, zeer fijn, kleïg, bruinbeige, Edelmanboor
-290
Zand, zeer fijn, zwak siltig, bruinbeige, Edelmanboor
-340

Boring: 08

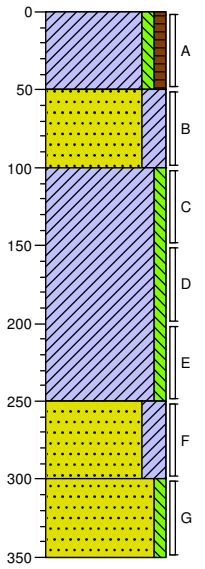
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor
-50

Boring: 09

Datum: 07-09-2016

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50 Zand, zeer fijn, kleïg, neutraalbruin, Edelmanboor

-100 Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor

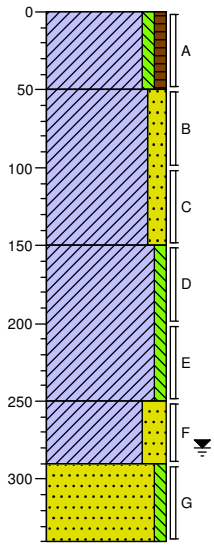
-250 Zand, zeer fijn, kleïg, bruingrijs, Edelmanboor

-300 Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor

-350

Boring: 10

Datum: 07-09-2016
GWS: 280

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50 Klei, matig zandig, zwak roesthoudend, neutraalbruin, Edelmanboor

-150 Klei, zwak siltig, bruingrijs, Edelmanboor

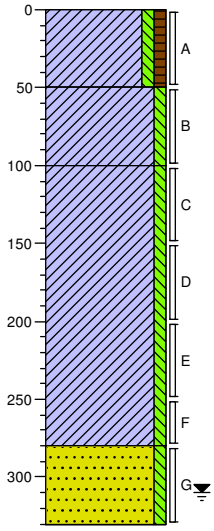
-250 Klei, sterk zandig, lichtgrijs, Edelmanboor

-290 Zand, zeer fijn, zwak siltig, lichtgrijs, Edelmanboor

-340

Boring: 11

Datum: 07-09-2016
GWS: 310

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50 Klei, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

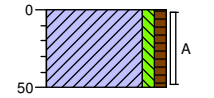
-100 Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, bruingrijs, Edelmanboor

-280 Zand, zeer fijn, zwak siltig, grijsbeige, Edelmanboor

-330

Boring: 12

Datum: 07-09-2016

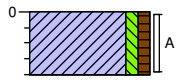

0 Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 13

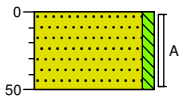
Datum: 07-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor, gestaakt ivm verhard
-40

Boring: 14

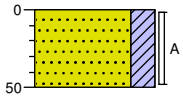
Datum: 07-09-2016

0
Zand, zeer fijn, zwak siltig, bruinbeige, Edelmanboor
-50

Boring: 15

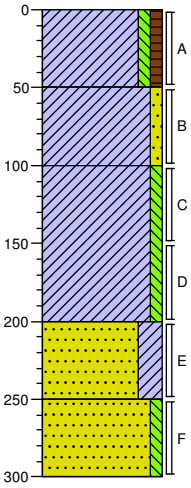
Datum: 07-09-2016

0
Zand, zeer fijn, kleïg, grijsbeige, Edelmanboor
-50

Boring: 16

Datum: 08-09-2016

0
Klei, zwak siltig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-50
Klei, zwak zandig, neutraalbruin, Edelmanboor
-100
Klei, zwak siltig, zwak roesthoudend, Edelmanboor
-200
Zand, zeer fijn, kleïg, zwak roesthoudend, lichtbruin, Edelmanboor
-250
Zand, zeer fijn, zwak siltig, Edelmanboor
-300

Bijlage 5

NIPA milieutechniek BV
T.a.v. J.B.P. van der Stroom
Landweerstraat Zuid 109
5349 AK OSS

Analysecertificaat

Datum: 19-Sep-2016

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw project/verslagnummer	14872
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	08-Sep-2016

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

eurofins — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	1/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
	Bodemkundige analyses						
S	Droge stof	% (m/m)	87.4	85.5	80.6	83.8	79.2
S	Organische stof	% (m/m) ds	2.8	6.3	9.2	6.7	<0.7
Q	Gloeirest	% (m/m) ds	96.2	92.9	89.7	92.3	98.9
S	Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	14.7	11.2	15.4	14.5	18.4
	Metalen						
S	Arseen (As)	mg/kg ds	13	33	47	34	<4.0
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.64	2.8	3.9	3.0	<0.20
S	Chroom (Cr)	mg/kg ds	42	120	160	100	10
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	23	65	100	69	<5.0
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	0.35	1.6	2.8	2.0	<0.050
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	25	30	36	29	9.6
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	46	130	190	150	<10
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	150	480	700	510	<20
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	140	390	660	430	22
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	8.9	12	14	11	3.1
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5
	Minerale olie						
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	4.1	3.8	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	9.9	14	9.7	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	5.1	15	22	14	<5.0
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	37	73	35	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	6.9	20	37	19	<5.0
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0	11	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	90	160	88	<35
	Chromatogram olie (GC)			Zie bijl.	Zie bijl.	Zie bijl.	
	Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB						
S	alfa-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	beta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
1	MMBG0-1 13 (0-40)	07-Sep-2016	9174860
2	MMBG0-2 09 (0-50) 12 (0-50)	07-Sep-2016	9174861
3	MMBG0-3 08 (0-50) 11 (0-50)	07-Sep-2016	9174862
4	MMBG0-4 07 (0-50) 10 (0-50)	07-Sep-2016	9174863
5	MMNWB1 01 (190-240) 03 (200-250)	07-Sep-2016	9174864

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	2/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
S	delta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0.0044	0.022	0.058	0.022	<0.0010
S	Heptachloor	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0.0010	0.0013	0.0023	0.0026	<0.0010
S	Aldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.0070	<0.0010	<0.0010
S	Dieldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Isodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Telodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.0011	<0.0010	<0.0010
Q	beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020
S	alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	0.014	0.015	0.0076	<0.0010
S	o,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	0.013	0.012	0.013	<0.0010
S	o,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	0.0011	0.0036	0.0018	<0.0010
S	p,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	0.0031	0.0082	0.0049	<0.0010
S	HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]
S	Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]	0.0084	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]
S	Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0042	0.012	0.0067	0.0014 [1)]
S	DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.014	0.013	0.014	0.0014 [1)]
S	DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.014	0.015	0.0083	0.0014 [1)]
S	DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0042 [1)]	0.032	0.040	0.029	0.0042 [1)]
S	Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.019	0.064	0.11	0.062	0.015 [1)]

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
1	MMBG0-1 13 (0-40)	07-Sep-2016	9174860
2	MMBG0-2 09 (0-50) 12 (0-50)	07-Sep-2016	9174861
3	MMBG0-3 08 (0-50) 11 (0-50)	07-Sep-2016	9174862
4	MMBG0-4 07 (0-50) 10 (0-50)	07-Sep-2016	9174863
5	MMNWB1 01 (190-240) 03 (200-250)	07-Sep-2016	9174864

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	3/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
S	OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.017 [1)]	0.045	0.061	0.043	0.017 [1)]
Q	Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0.020	0.0061	0.013	0.0069	<0.0010
	Polychloorbifenylen, PCB						
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	0.0036	0.0056	0.0044	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	0.0084	0.021	0.010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	0.0026	0.024	0.053	0.035	<0.0010
S	PCB 118	mg/kg ds	0.0016	0.014	0.0034	0.019	<0.0010
S	PCB 138	mg/kg ds	0.0074	0.055	0.093	0.046	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	0.0074	0.057	0.10	0.069	<0.0010
S	PCB 180	mg/kg ds	0.0039	0.032	0.047	0.035	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.024	0.19	0.33	0.22	0.0049 [1)]
	Fenolen						
S	Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0.0030	0.0032	0.0046	0.0042	<0.0030
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK						
S	Naftaleen	mg/kg ds	0.14	0.26	0.87	0.62	<0.050
S	Fenanthreen	mg/kg ds	0.21	0.70	1.3	0.80	<0.050
S	Anthraceen	mg/kg ds	0.071	0.24	0.43	0.27	<0.050
S	Fluorantheen	mg/kg ds	0.47	1.6	2.8	1.7	<0.050
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0.29	1.0	1.8	1.1	<0.050
S	Chryseen	mg/kg ds	0.32	1.2	2.0	1.3	<0.050
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0.14	0.52	0.88	0.57	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0.24	0.94	1.5	1.0	<0.050
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0.17	0.60	1.0	0.72	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0.20	0.76	1.3	0.87	<0.050
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	2.2	7.9	14	8.9	0.35 [1)]

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
1	MMBG0-1 13 (0-40)	07-Sep-2016	9174860
2	MMBG0-2 09 (0-50) 12 (0-50)	07-Sep-2016	9174861
3	MMBG0-3 08 (0-50) 11 (0-50)	07-Sep-2016	9174862
4	MMBG0-4 07 (0-50) 10 (0-50)	07-Sep-2016	9174863
5	MMNWB1 01 (190-240) 03 (200-250)	07-Sep-2016	9174864

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	4/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	6	7	8	9	10
	Bodemkundige analyses						
S	Droge stof	% (m/m)	75.1	79.8	76.8	80.4	80.6
S	Organische stof	% (m/m) ds	1.9	1.5	<0.7	1.7	2.8
Q	Gloeirest	% (m/m) ds	96.9	98.1	99.2	98.0	97.1
S	Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	16.8	6.7	1.5	5.0	<1.0
	Metalen						
S	Arseen (As)	mg/kg ds	6.1	5.0	<4.0	4.6	<4.0
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.29	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Chroom (Cr)	mg/kg ds	27	16	12	14	<10
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	16	5.6	<5.0	<5.0	<5.0
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	0.15	0.061	<0.050	<0.050	<0.050
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	25	16	12	14	7.4
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	23	<10	<10	<10	<10
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	75	27	<20	21	<20
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	110	48	22	40	<20
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	8.0	5.2	3.5	4.3	2.2
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5
	Minerale olie						
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	5.8	<5.0	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	14	<11	<11	<11	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	7.6	5.1	<5.0	7.4	<5.0
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	37	<35	<35	<35	<35
	Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.				
	Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB						
S	alfa-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	beta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
6	MMNWB2 02 (330-380)	07-Sep-2016	9174865
7	MMNWB3 07 (250-290) 09 (250-300)	07-Sep-2016	9174866
8	MMNWB4 10 (290-340) 11 (280-330)	07-Sep-2016	9174867
9	MMNWB5 16 (200-250)	08-Sep-2016	9174868
10	MMNWB6 14 (0-50) 15 (0-50)	07-Sep-2016	9174869

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	5/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	6	7	8	9	10
S	delta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0.0017	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloor	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Aldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Dieldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Isodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Telodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
Q	beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020
S	alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDD	mg/kg ds	0.0011	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]
S	Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]
S	Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0018	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0046	0.0042 [1)]	0.0042 [1)]	0.0042 [1)]	0.0042 [1)]
S	Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.017	0.015 [1)]	0.015 [1)]	0.015 [1)]	0.015 [1)]

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
6	MMNWB2 02 (330-380)	07-Sep-2016	9174865
7	MMNWB3 07 (250-290) 09 (250-300)	07-Sep-2016	9174866
8	MMNWB4 10 (290-340) 11 (280-330)	07-Sep-2016	9174867
9	MMNWB5 16 (200-250)	08-Sep-2016	9174868
10	MMNWB6 14 (0-50) 15 (0-50)	07-Sep-2016	9174869

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	6/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	6	7	8	9	10
S	OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.017	0.017 [1)]	0.017 [1)]	0.017 [1)]	0.017 [1)]
Q	Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
	Polychloorbifenylen, PCB						
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 138	mg/kg ds	0.0017	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	0.0023	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 180	mg/kg ds	0.0011	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0079	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]
	Fenolen						
S	Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0.0030	<0.0030	<0.0030	<0.0030	<0.0030
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK						
S	Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fenanthreen	mg/kg ds	0.094	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fluorantheen	mg/kg ds	0.18	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0.11	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Chryseen	mg/kg ds	0.12	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0.058	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0.096	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0.076	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0.085	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.89	0.35 [1)]	0.35 [1)]	0.35 [1)]	0.35 [1)]

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
6	MMNWB2 02 (330-380)	07-Sep-2016	9174865
7	MMNWB3 07 (250-290) 09 (250-300)	07-Sep-2016	9174866
8	MMNWB4 10 (290-340) 11 (280-330)	07-Sep-2016	9174867
9	MMNWB5 16 (200-250)	08-Sep-2016	9174868
10	MMNWB6 14 (0-50) 15 (0-50)	07-Sep-2016	9174869

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	7/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	11	12	13	14	15
	Bodemkundige analyses						
S	Droge stof	% (m/m)	49.4	78.8	88.3	89.5	76.1
S	Organische stof	% (m/m) ds	26.5	4.6	1.1	2.0	3.5
Q	Gloeirest	% (m/m) ds	72.3	94.3	98.5	96.5	95.3
S	Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	17.6	15.8	6.2	21.3	16.3
	Metalen						
S	Arseen (As)	mg/kg ds	13	25	6.3	8.4	12
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.37	1.9	<0.20	<0.20	0.25
S	Chroom (Cr)	mg/kg ds	26	75	18	29	28
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	24	54	9.2	14	17
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	0.20	1.4	0.100	<0.050	0.12
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	24	28	14	29	27
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	42	120	19	20	24
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	88	430	57	52	77
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	160	360	59	110	120
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	6.2	10	4.9	9.9	8.5
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	2.6	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5
	Minerale olie						
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	5.5	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	6.7	8.9	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	32	32	<11	<11	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	18	16	5.4	5.4	7.7
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	66	69	<35	<35	<35
	Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.	Zie bijl.			
	Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB						
S	alfa-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	beta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	0.0012	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
11	MM0G1 01 (70-100) 01 (100-150)	07-Sep-2016	9174870
12	MM0G2 02 (50-100) 03 (50-100) 05 (70-120)	07-Sep-2016	9174871
13	MM0G3 07 (50-100)	07-Sep-2016	9174872
14	MM0G4 09 (100-150) 11 (100-150) 16 (100-150)	07-Sep-2016	9174873
15	MM0G5 01 (150-190) 02 (150-200) 03 (150-180)	07-Sep-2016	9174874

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	8/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	11	12	13	14	15
S	delta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0.0030	0.023	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloor	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Aldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Dieldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Isodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Telodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
Q	beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020
S	alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	0.0041	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	0.0038	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	0.0035	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	0.0077	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0028 [1)]	0.0033	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]	0.0028 [1)]
S	Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]	0.0021 [1)]
S	Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.011	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0045	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0048	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0042 [1)]	0.021	0.0042 [1)]	0.0042 [1)]	0.0042 [1)]
S	Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]	0.0014 [1)]
S	OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.018	0.055	0.015 [1)]	0.015 [1)]	0.015 [1)]

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
11	MM0G1 01 (70-100) 01 (100-150)	07-Sep-2016	9174870
12	MM0G2 02 (50-100) 03 (50-100) 05 (70-120)	07-Sep-2016	9174871
13	MM0G3 07 (50-100)	07-Sep-2016	9174872
14	MM0G4 09 (100-150) 11 (100-150) 16 (100-150)	07-Sep-2016	9174873
15	MM0G5 01 (150-190) 02 (150-200) 03 (150-180)	07-Sep-2016	9174874

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	9/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	11	12	13	14	15
S	OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.017 [1)]	0.034	0.017 [1)]	0.017 [1)]	0.017 [1)]
Q	Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0.0010	0.0074	<0.0010	<0.0010	<0.0010
	Polychloorbifenylen, PCB						
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	0.0024	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	0.0077	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	0.0045	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 138	mg/kg ds	0.0019	0.019	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	0.0022	0.022	0.0011	<0.0010	0.0011
S	PCB 180	mg/kg ds	0.0011	0.011	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0080	0.068	0.0053	0.0049 [1)]	0.0053
	Fenolen						
S	Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0.0030	0.0036	<0.0030	<0.0030	<0.0030
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK						
S	Naftaleen	mg/kg ds	0.12	0.47	<0.050	<0.050	0.078
S	Fenanthreen	mg/kg ds	0.12	0.53	<0.050	<0.050	0.055
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	0.16	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fluorantheen	mg/kg ds	0.23	1.1	<0.050	<0.050	0.095
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0.14	0.63	<0.050	<0.050	0.060
S	Chryseen	mg/kg ds	0.18	0.75	<0.050	<0.050	0.071
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0.079	0.34	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0.13	0.53	<0.050	<0.050	0.056
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0.11	0.42	<0.050	<0.050	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0.13	0.52	<0.050	<0.050	0.052
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	1.3	5.4	0.35 [1)]	0.35 [1)]	0.57

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
11	MM0G1 01 (70-100) 01 (100-150)	07-Sep-2016	9174870
12	MM0G2 02 (50-100) 03 (50-100) 05 (70-120)	07-Sep-2016	9174871
13	MM0G3 07 (50-100)	07-Sep-2016	9174872
14	MM0G4 09 (100-150) 11 (100-150) 16 (100-150)	07-Sep-2016	9174873
15	MM0G5 01 (150-190) 02 (150-200) 03 (150-180)	07-Sep-2016	9174874

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	10/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	16	17	18	19	20
	Bodemkundige analyses						
S	Droge stof	% (m/m)	79.0	82.7	77.1	77.9	82.2
S	Organische stof	% (m/m) ds	1.2	7.7	9.2	8.7	7.6
Q	Gloeirest	% (m/m) ds	98.4	90.7	89.0	90.1	91.4
S	Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	6.5	22.8	26.1	17.1	14.8
	Metalen						
S	Arseen (As)	mg/kg ds	<4.0	49	64	51	39
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0.20	4.3	5.5	4.3	3.3
S	Chroom (Cr)	mg/kg ds	14	160	170	140	140
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	<5.0	110	130	110	84
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0.050	3.0	3.7	3.1	2.3
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	38	43	40	33
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	210	270	230	170
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	21	810	1000	850	590
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	29	670	820	660	520
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	4.0	14	18	16	13
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5
	Minerale olie						
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	4.0	4.8	4.0	3.4
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	15	18	16	11
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5.0	27	31	32	19
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	87	100	100	52
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	6.5	40	44	52	27
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	13	16	16	7.5
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	190	210	220	120
	Chromatogram olie (GC)			Zie bijl.	Zie bijl.	Zie bijl.	Zie bijl.
	Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB						
S	alfa-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	beta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
16	MM0G6 10 (250-290) 11 (250-280)	07-Sep-2016	9174875
17	MMWBG-1 01 (0-50)	07-Sep-2016	9174876
18	MMWBG-2 04 (0-50)	07-Sep-2016	9174877
19	MMWBG-3 02 (0-50) 03 (0-50)	07-Sep-2016	9174878
20	MMWBG-4 05 (0-50) 06 (0-50)	07-Sep-2016	9174879

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

eurofins — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	11/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	16	17	18	19	20
S	delta-HCH	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0.0010	0.14	0.074	0.066	0.029
S	Heptachloor	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0.0010	0.0014	<0.0010	0.0015	0.0017
S	Aldrin	mg/kg ds	<0.0010	0.0067	0.0097	0.0057	<0.0010
S	Dieldrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Isodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Telodrin	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
Q	beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020	<0.0020
S	alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	o,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDT	mg/kg ds	<0.0010	0.0095	0.033	0.011	0.037
S	o,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.0014	<0.0010	<0.0010
S	p,p'-DDE	mg/kg ds	<0.0010	0.012	0.016	0.015	0.010
S	o,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	0.0042	0.0079	0.0049	0.0014
S	p,p'-DDD	mg/kg ds	<0.0010	0.0083	0.017	0.010	0.0051
S	HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0028 1)	0.0028 1)	0.0028 1)	0.0028 1)	0.0028 1)
S	Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0021 1)	0.0081	0.011	0.0071	0.0021 1)
S	Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 1)	0.0014 1)	0.0014 1)	0.0014 1)	0.0014 1)
S	DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 1)	0.012	0.025	0.015	0.0065
S	DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 1)	0.013	0.017	0.015	0.011
S	DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 1)	0.010	0.034	0.012	0.037
S	DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0042 1)	0.035	0.075	0.043	0.055
S	Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0014 1)	0.0014 1)	0.0014 1)	0.0014 1)	0.0014 1)
S	OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.015 1)	0.19	0.17	0.12	0.094

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
16	MM0G6 10 (250-290) 11 (250-280)	07-Sep-2016	9174875
17	MMWBG-1 01 (0-50)	07-Sep-2016	9174876
18	MMWBG-2 04 (0-50)	07-Sep-2016	9174877
19	MMWBG-3 02 (0-50) 03 (0-50)	07-Sep-2016	9174878
20	MMWBG-4 05 (0-50) 06 (0-50)	07-Sep-2016	9174879

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	14872	Certificaatnummer/Versie	2016102938/1
Uw projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten	Startdatum	08-Sep-2016
Uw ordernummer		Rapportagedatum	19-Sep-2016/16:05
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	12/12
Monstermatrix	Grond; Waterbodem (AS3000)		

	Analyse	Eenheid	16	17	18	19	20
S	OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0.017 [1)]	0.055	0.097	0.061	0.068
Q	Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0.0010	0.013	0.018	0.014	0.0070
	Polychloorbifenylen, PCB						
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	0.0047	0.0026	0.0044	0.0043
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	0.018	0.011	0.0094	0.0099
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	0.053	0.035	0.028	0.028
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	0.022	0.0018	0.018	0.017
S	PCB 138	mg/kg ds	<0.0010	0.079	0.078	0.060	0.055
S	PCB 153	mg/kg ds	<0.0010	0.100	0.074	0.072	0.064
S	PCB 180	mg/kg ds	<0.0010	0.047	0.045	0.033	0.028
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0049 [1)]	0.32	0.25	0.22	0.21
	Fenolen						
S	Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0.0030	0.0050	0.0046	0.0047	0.0033
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK						
S	Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	0.97	1.3	0.92	0.70
S	Fenanthreen	mg/kg ds	<0.050	1.2	1.7	1.1	1.0
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	0.60	0.62	0.54	0.47
S	Fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	2.5	3.8	2.4	2.3
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0.050	1.8	2.5	1.6	1.5
S	Chryseen	mg/kg ds	<0.050	2.0	2.8	1.8	1.7
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	0.90	1.3	0.81	0.73
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0.050	1.5	2.2	1.3	1.3
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0.050	1.2	1.5	1.1	0.95
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0.050	1.4	1.9	1.3	1.2
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.35 [1)]	14	20	13	12

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
16	MM0G6 10 (250-290) 11 (250-280)	07-Sep-2016	9174875
17	MMWBG-1 01 (0-50)	07-Sep-2016	9174876
18	MMWBG-2 04 (0-50)	07-Sep-2016	9174877
19	MMWBG-3 02 (0-50) 03 (0-50)	07-Sep-2016	9174878
20	MMWBG-4 05 (0-50) 06 (0-50)	07-Sep-2016	9174879
			Akkoord
			Pr.coörd.

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

EL
TESTEN
RvA L010

eurofins | — analytico®

Bijlage (A) met deelmonsterinformatie behorende bij analysecertificaat 2016102938/1

Monster nr.	Boornr	Omschrijving	Van	Tot	Barcode	Monsteromschrijving
9174860	13	A	0	40	0533227063	MMBG0-1 13 (0-40)
9174861	09	A	0	50	0533227062	MMBG0-2 09 (0-50) 12 (0-50)
9174861	12	A	0	50	0533227059	
9174862	08	A	0	50	0533227064	MMBG0-3 08 (0-50) 11 (0-50)
9174862	11	A	0	50	0533227065	
9174863	07	A	0	50	0533227071	MMBG0-4 07 (0-50) 10 (0-50)
9174863	10	A	0	50	0533227068	
9174864	01	F	190	240	0533227285	MMNWB1 01 (190-240) 03 (200-25
9174864	03	F	200	250	0533227018	
9174865	02	H	330	380	0533227286	MMNWB2 02 (330-380)
9174866	07	F	250	290	0533218595	MMNWB3 07 (250-290) 09 (250-30
9174866	09	F	250	300	0533227013	
9174867	10	G	290	340	0533227226	MMNWB4 10 (290-340) 11 (280-33
9174867	11	G	280	330	0533227418	
9174868	16	E	200	250	0533226953	MMNWB5 16 (200-250)
9174869	14	A	0	50	0533227058	MMNWB6 14 (0-50) 15 (0-50)
9174869	15	A	0	50	0533227061	
9174870	01	C	70	100	0533227296	MM0G1 01 (70-100) 01 (100-150)
9174870	01	D	100	150	0533227290	
9174871	02	B	50	100	0533227060	MM0G2 02 (50-100) 03 (50-100) (
9174871	03	B	50	100	0533227056	
9174871	05	C	70	120	0533227193	
9174872	07	B	50	100	0533227075	MM0G3 07 (50-100)
9174873	09	C	100	150	0533227027	MM0G4 09 (100-150) 11 (100-150
9174873	11	C	100	150	0533227194	
9174873	16	C	100	150	0533226966	
9174874	02	D	150	200	0533227287	MM0G5 01 (150-190) 02 (150-200
9174874	03	D	150	180	0533227014	
9174874	01	E	150	190	0533227295	
9174875	10	F	250	290	0533227294	MM0G6 10 (250-290) 11 (250-280
9174875	11	F	250	280	0533227206	
9174876	01	A	0	50	0533227066	MMWBG-1 01 (0-50)
9174877	04	A	0	50	0533227072	MMWBG-2 04 (0-50)
9174878	02	A	0	50	0533227069	MMWBG-3 02 (0-50) 03 (0-50)

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (A) met deelmonsterinformatie behorende bij analysecertificaat 2016102938/1

Monster nr.	Boornr	Omschrijving	Van	Tot	Barcode	Monsteromschrijving
9174878	03	A	0	50	0533227070	MMWBG-3 02 (0-50) 03 (0-50)
9174879	05	A	0	50	0533227067	MMWBG-4 05 (0-50) 06 (0-50)
9174879					0533227044	

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2016102938/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2016102938/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	Cf. pb 3210-1 en cf. NEN-EN 12880
Organische stof (gloeirest)	W0109	ICP-AES	Cf. 3210-2a/b en cf. NEN 5754/EN 12879
Lutum (fractie < 2 □m) (sedimentatie)	W0173	Sedimentatie	Cf. pb 3210-3 en cf. NEN 5753
Metalen (As,Cd,Cr,Cu,Hg,Ni,Pb,Zn)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3210-4/3250-1 & NEN-EN-ISO 17294-2
Barium (Ba)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3210-4/3250-1 & NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3210-4/3250-1 & NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3210-4/3250-1 & NEN-EN-ISO 17294-2
Minerale Olie (GC) (C10 - C40)	W0202	GC-FID	Cf. pb 3210-6 en gw. NEN-EN-ISO 16703
Chromatogram MO (GC)	W0202	GC-FID	Gelijkw. NEN-EN-ISO 16703
OCB (25)	W0262	GC-MS	Cf. pb 3220-1 en gw. NEN 6980
OCB som AP04/AS3X	W0262	GC-MS	Cf. pb 3220-1 en gw. NEN 6980
Pentachloorbenzeen	W0262	GC-MS	Gelijkw. NEN 6980
PCB (7)	W0262	GC-MS	Cf. pb 3210-7 en gw. NEN 6980
Pentachloorfenol	W0267	GC-MS	Cf. pb 3260-1 en gw. NEN-EN 14154
PAK (10 VROM)	W0271	GC-MS	Cf. pb. 3210-5 & gw. NEN-ISO 18287
PAK som AS3000/AP04	W0271	GC-MS	gw. NEN-ISO 18287

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2016.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 44-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

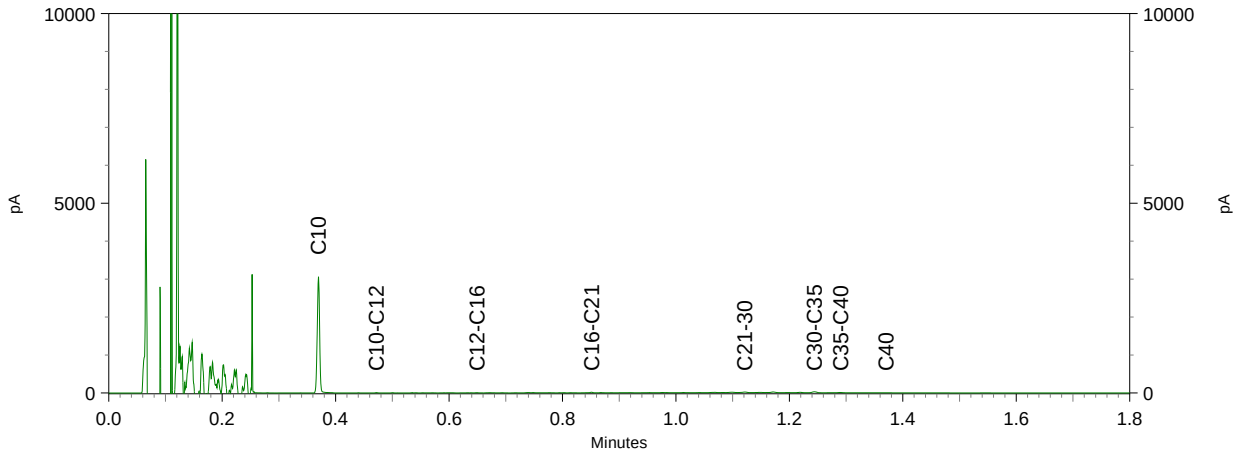
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
VAT/BTW No. NL 8043.14.883.B01
KvK No. 09088623
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A

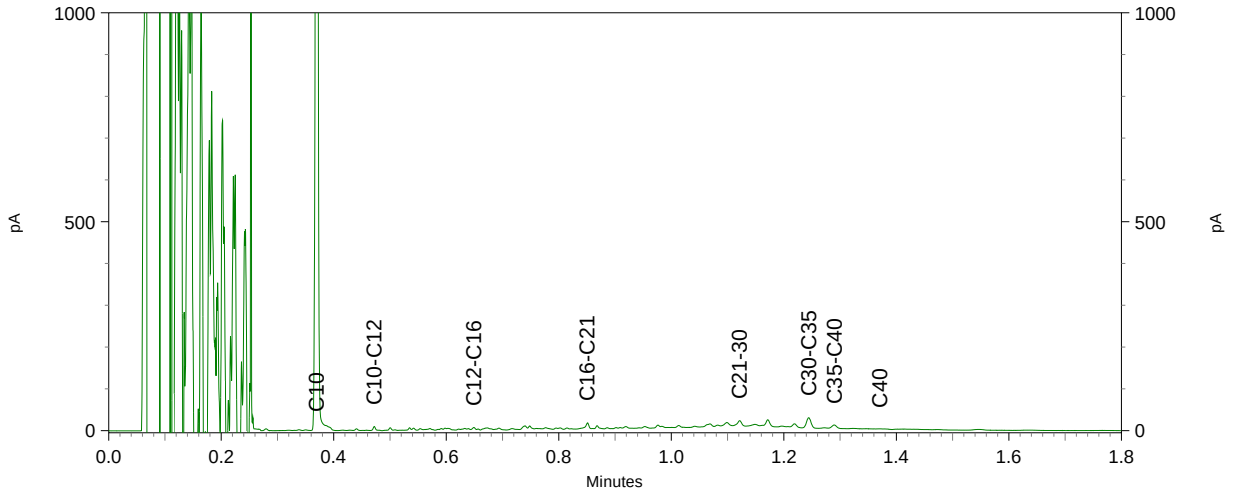
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. LNE), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

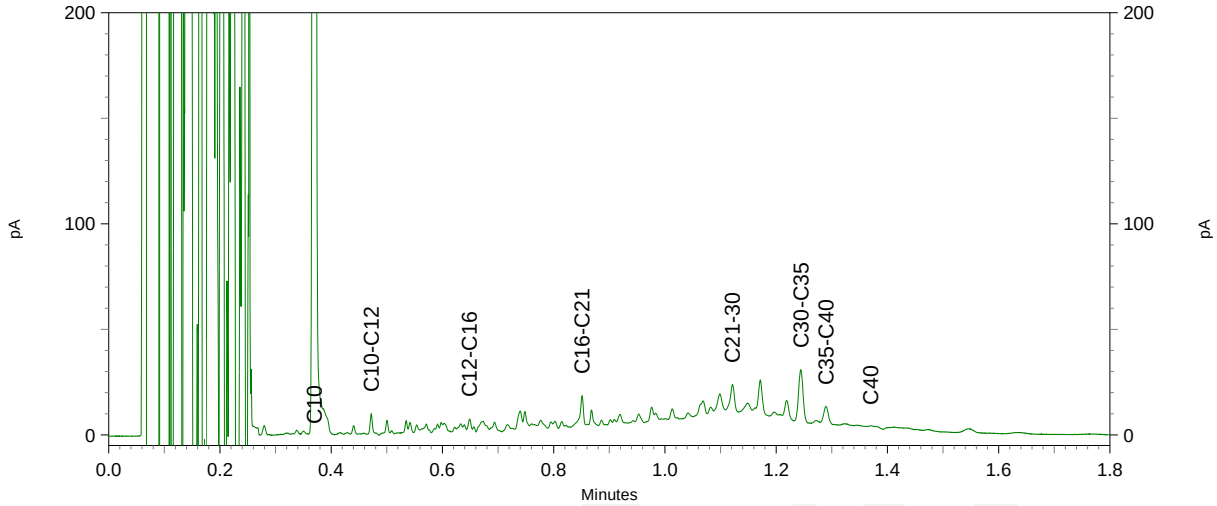
eurofins | analytico®

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9174861
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMBGO-2 09 (0-50) 12 (0-50)
V

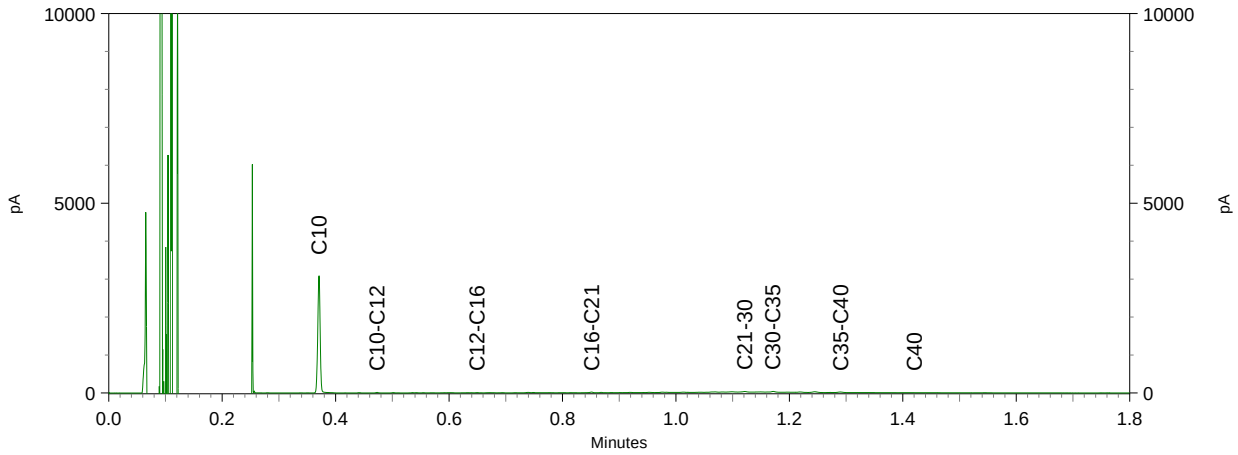

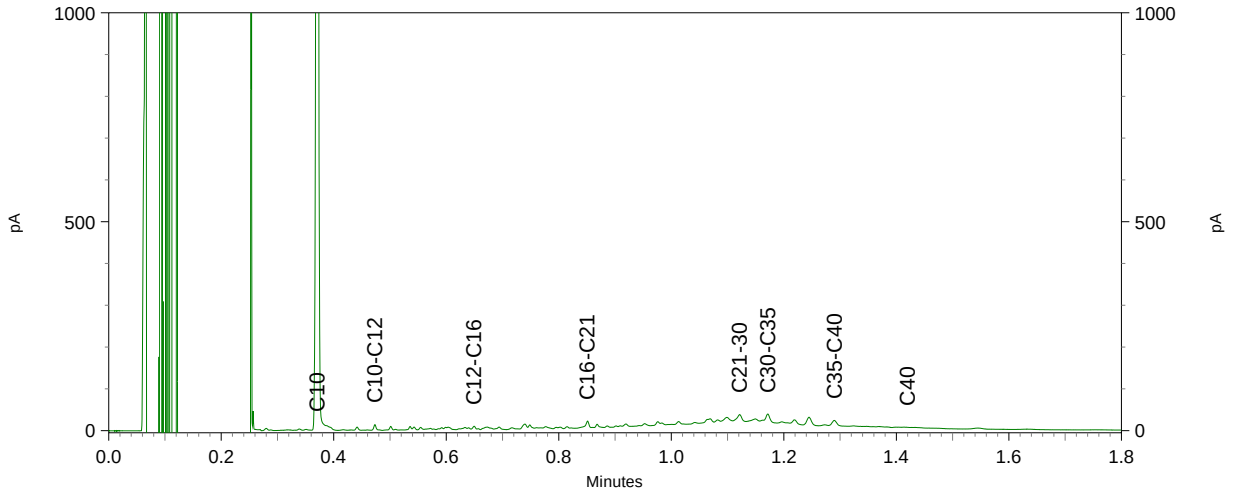

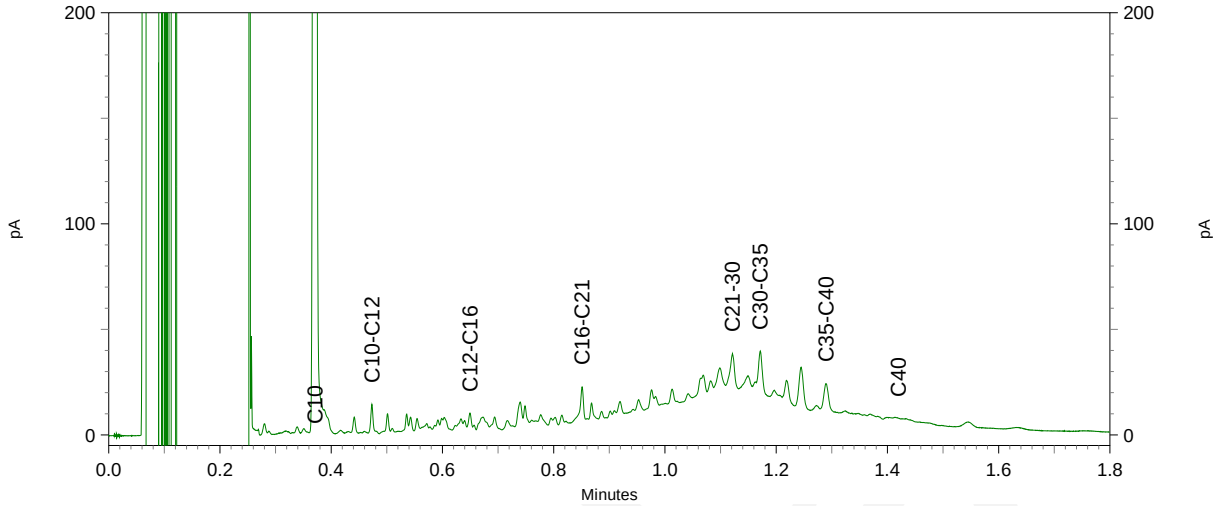
eurofins | analytico®

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9174862
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMBGO-3 08 (0-50) 11 (0-50)
V

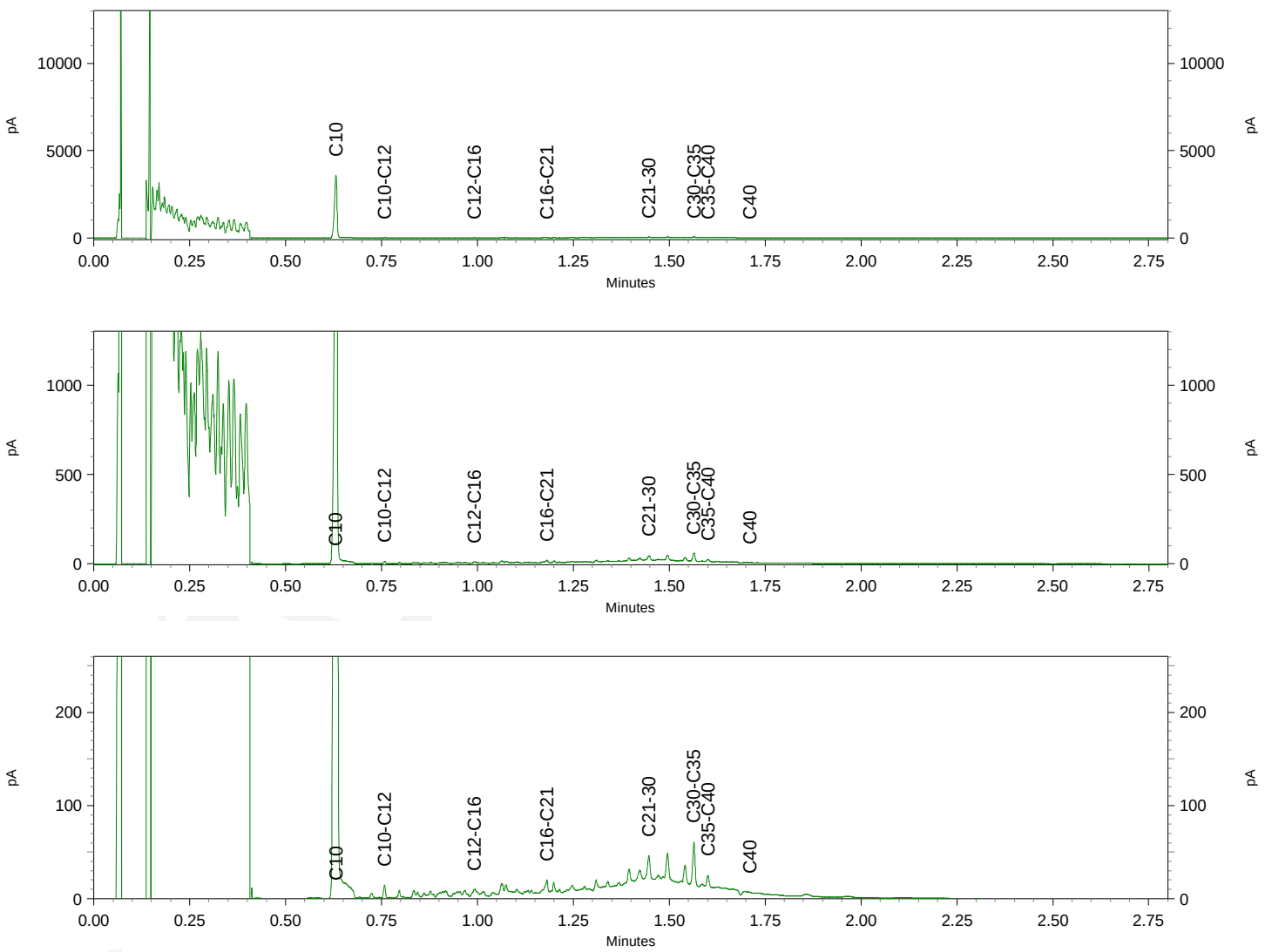

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

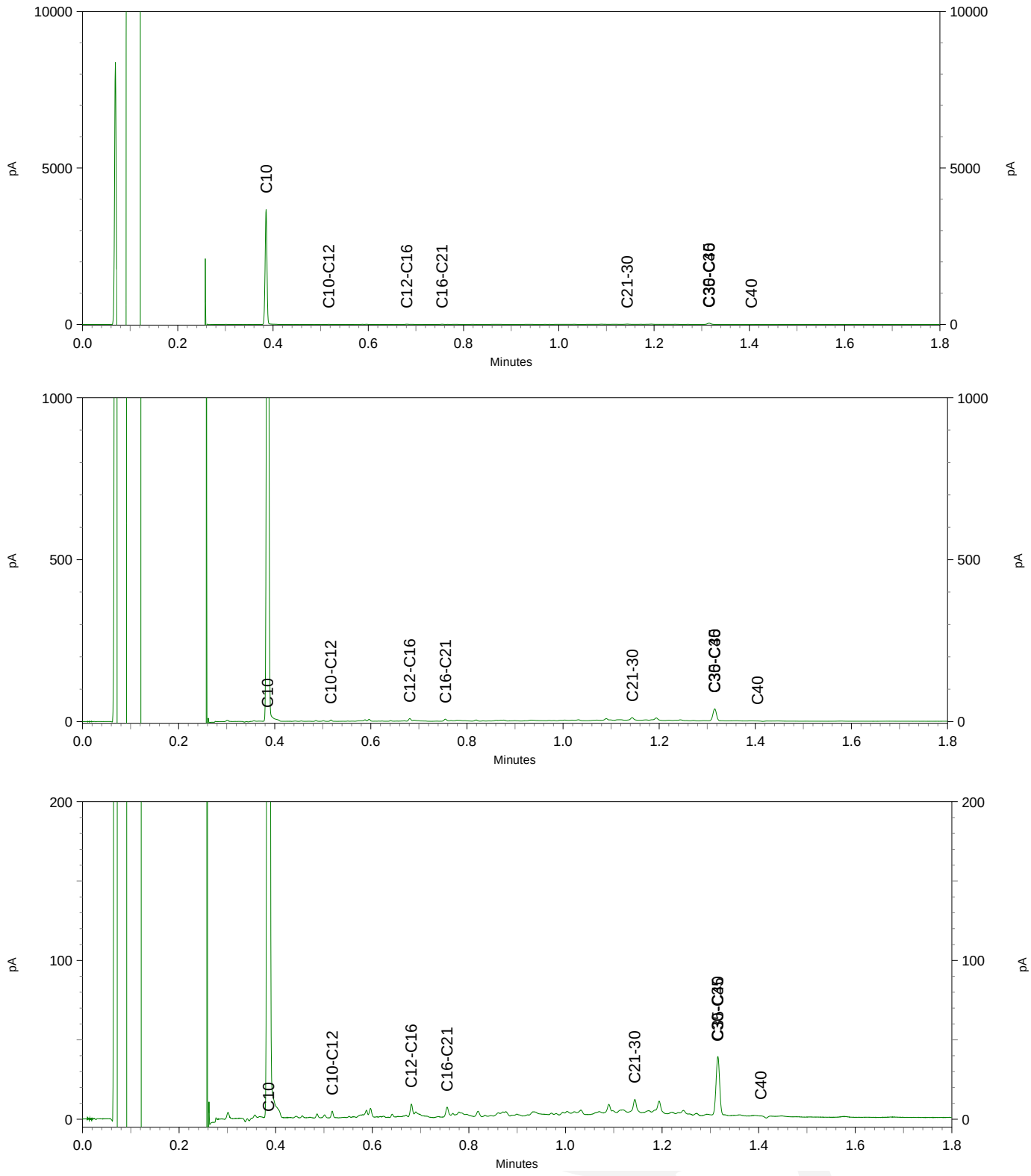
Sample ID.: 9174863
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMBGO-4 07 (0-50) 10 (0-50)

eurofins | analytico®

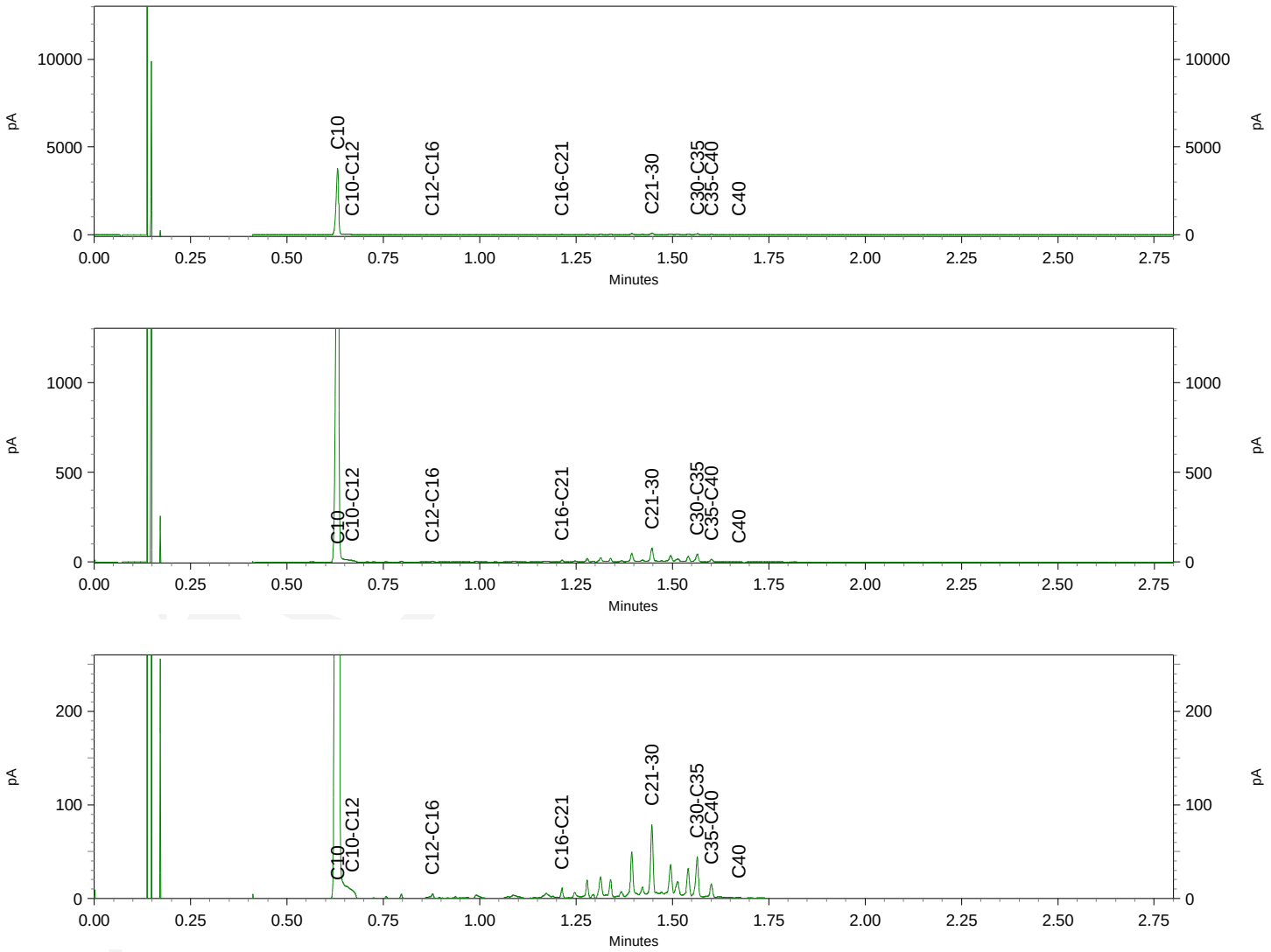
Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9174865
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMNWB2 02 (330-380)
V

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

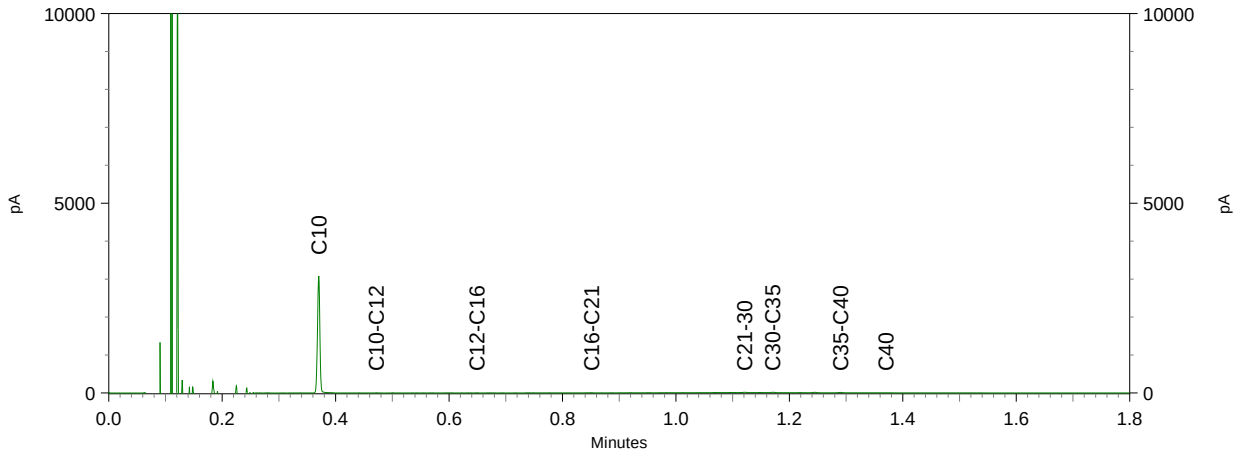
Sample ID.: 9174870
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMOG1 01 (70-100) 01 (100-150)

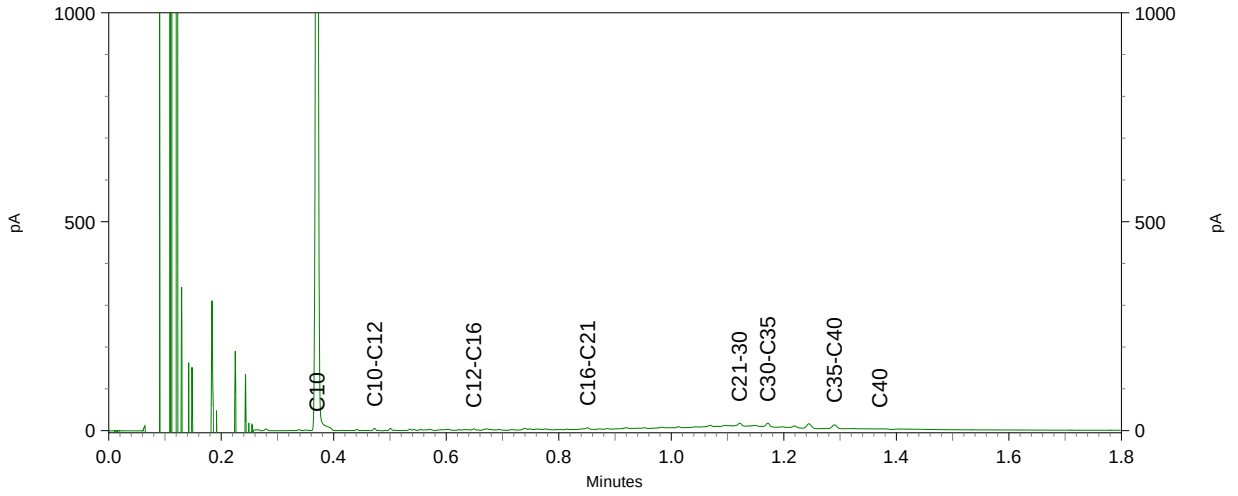

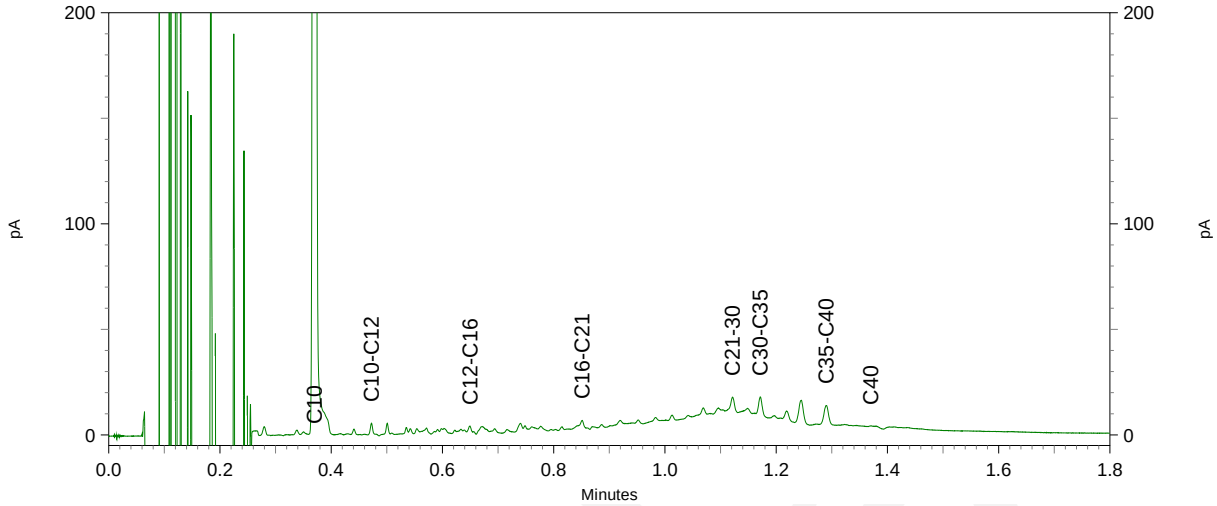
eurofins | analytico®

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9174871
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMOG2 02 (50-100) 03 (50-100) 05 (70-120)
V

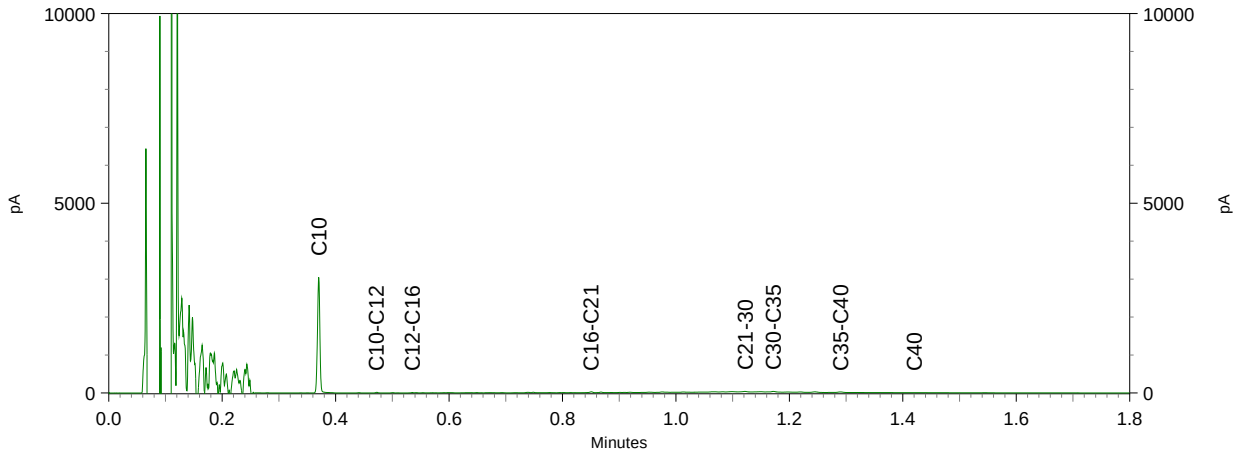

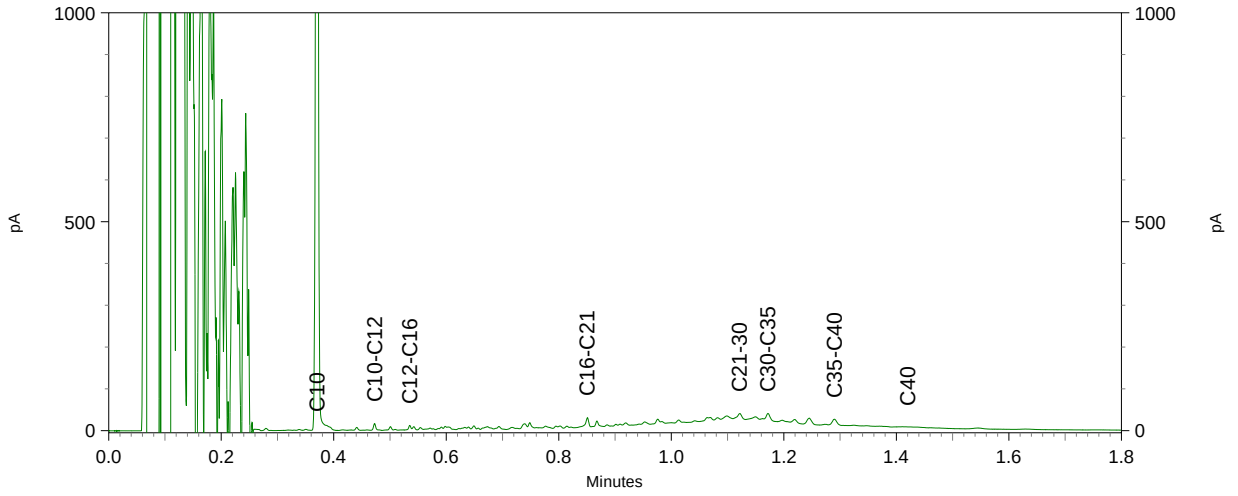

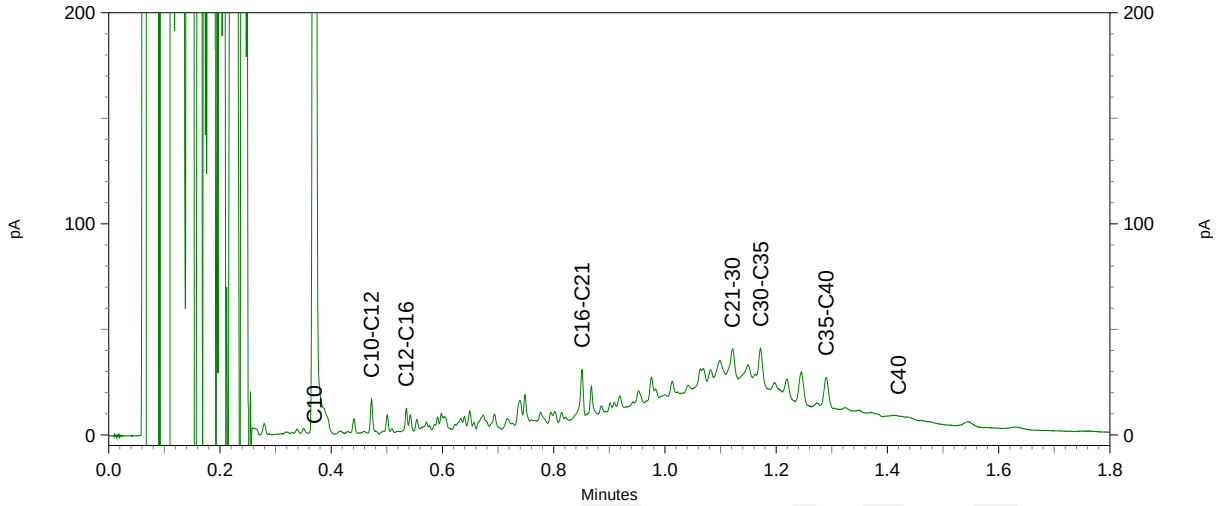
eurofins | analytico®

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9174876
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMWBG-1 01 (0-50)
V

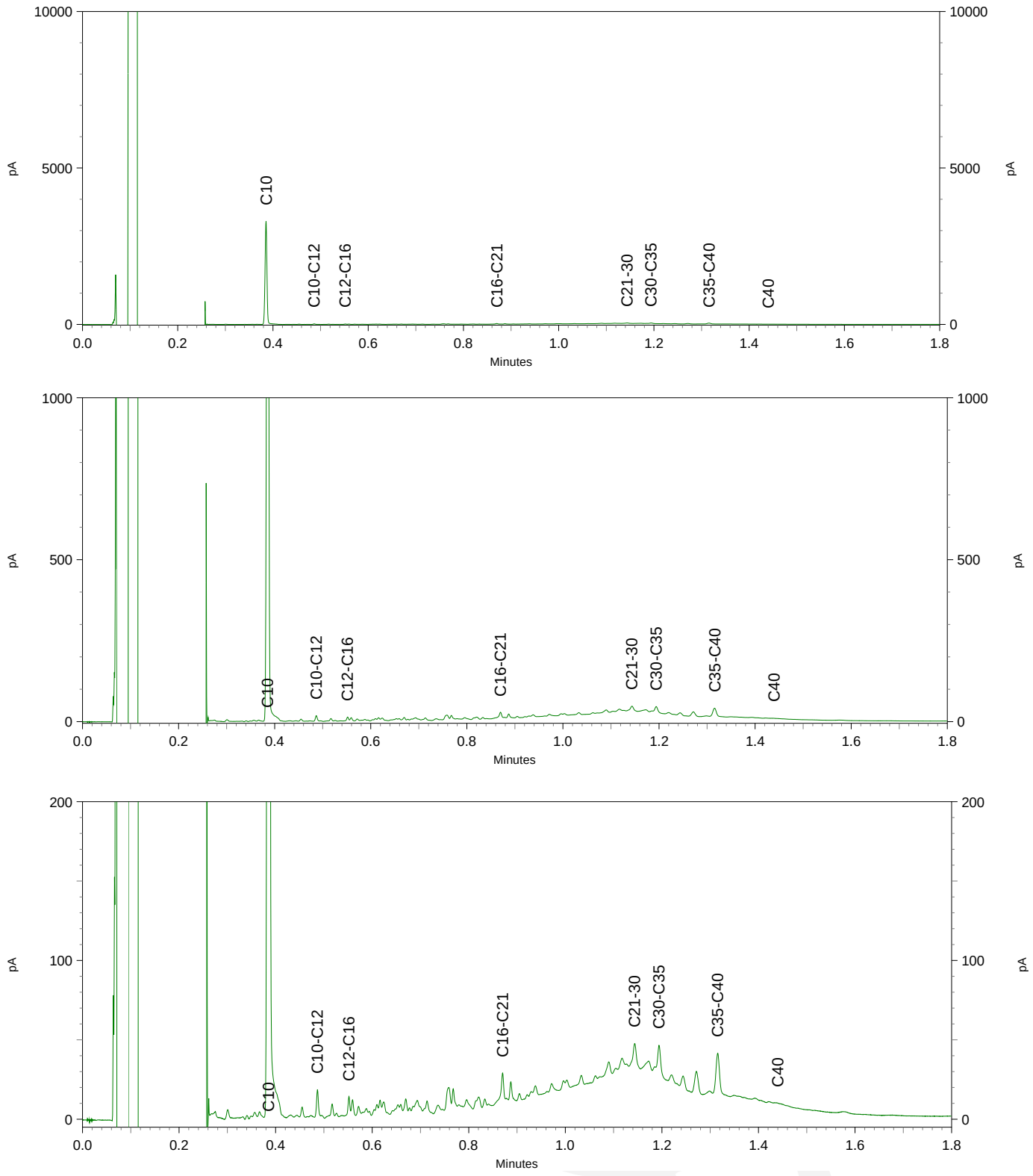

eurofins | analytico®

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

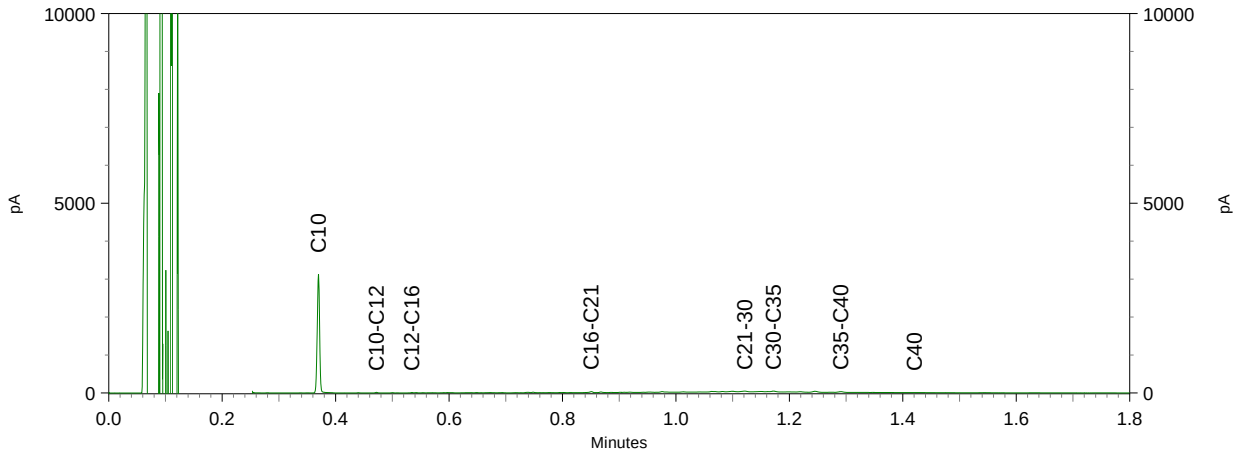
Sample ID.: 9174877
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMWBG-2 04 (0-50)
V

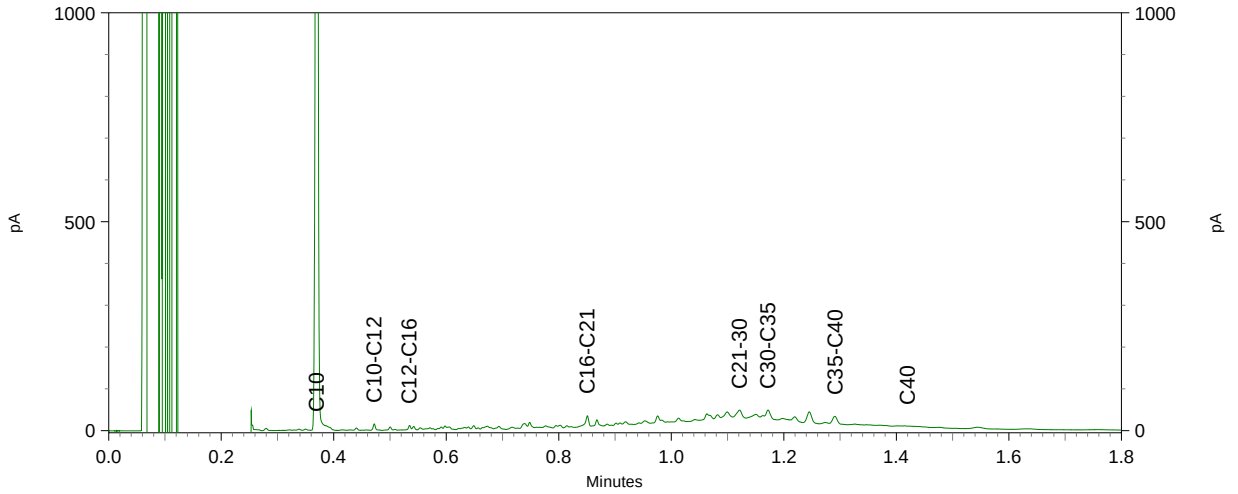

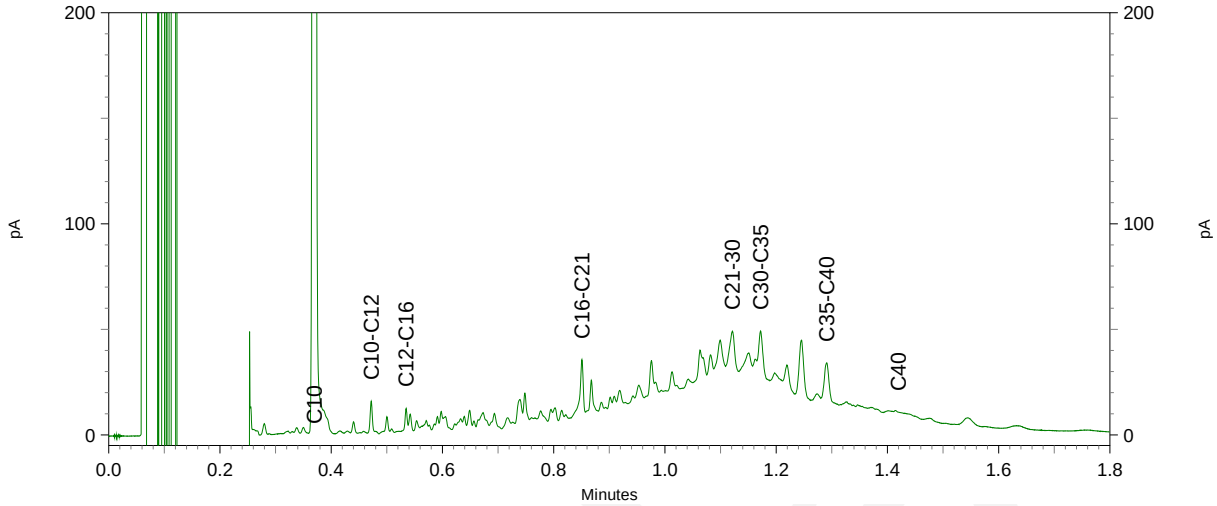
eurofins | analytico®

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9174878
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMWBG-3 02 (0-50) 03 (0-50)
V

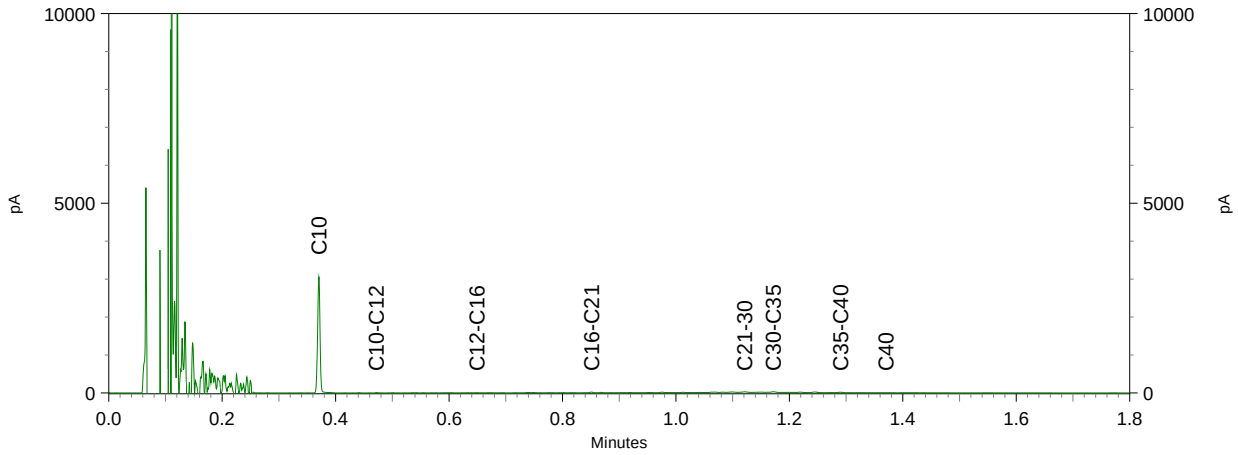

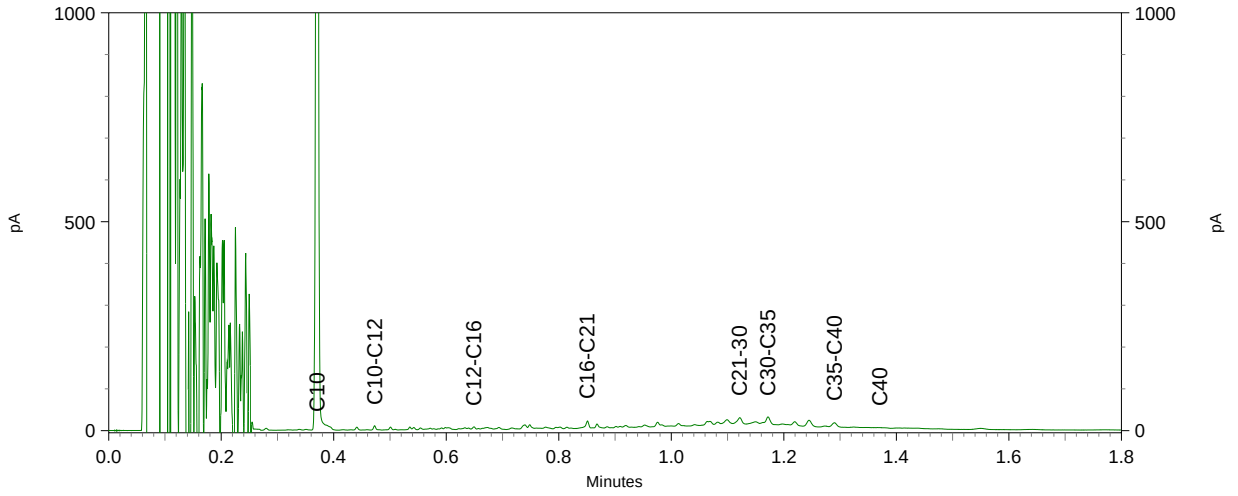

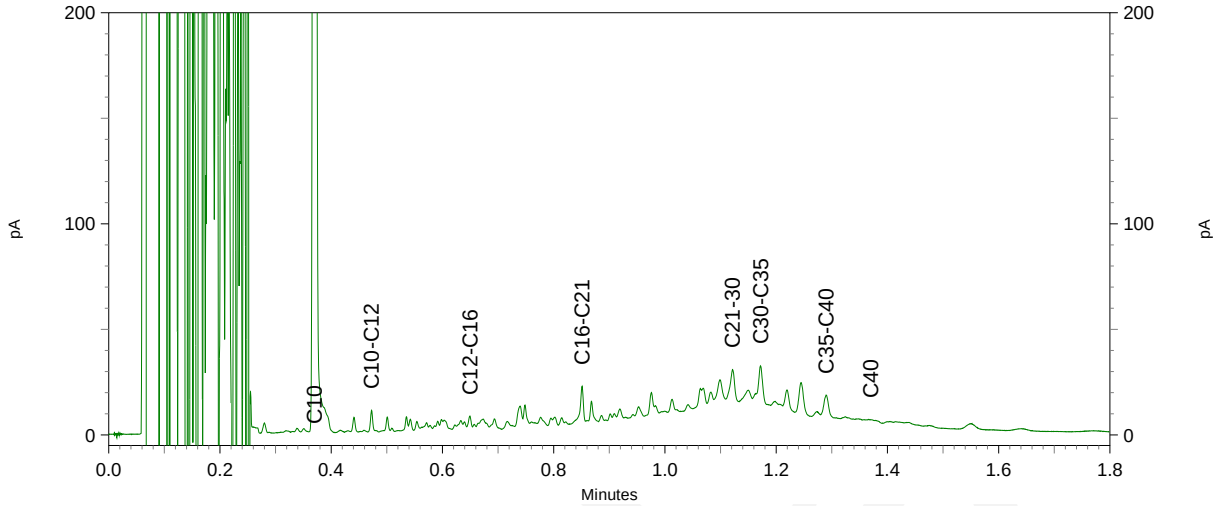
eurofins | analytico®

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9174879
Certificate no.: 2016102938
Sample description.: MMWBG-4 05 (0-50) 06 (0-50)
V

Bijlage 6

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	1	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	87,4	87.40							
Organische stof	% (m/m) ds	2,8	2.800							
Gloeirest	% (m/m) ds	96,2								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	14,7	14.70							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	13	17.14	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0,64	0.8944	A	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	42	52.90	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	23	32.47	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,35	0.4149	A	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	25	35.43	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	46	57.93	A	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	150	213.6	A	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	140	209.7							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	8,9	13.10	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	5,1								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	6,9								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	87.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,0044	0.0157	A	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0050							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0100	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0075	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0050	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0150	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0050	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,019				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0600	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,02	0.0714	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,0026	0.0092	A	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,0016	0.0057	A	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,0074	0.0264	A	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,0074	0.0264	A	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,0039	0.0139	A	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,024	0.0867	A	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0075	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,14	0.1400							
Fenanthreen	mg/kg ds	0,21	0.2100							
Anthraceen	mg/kg ds	0,071	0.0710							
Fluorantheen	mg/kg ds	0,47	0.4700							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,29	0.2900							
Chryseen	mg/kg ds	0,32	0.3200							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,14	0.1400							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,24	0.2400							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0,17	0.1700							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0,2	0.2000							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	2,2	2.251	A	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
1	9174860	MMBGO-1 13 (0-40)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	2	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	85,5	85.5							
Organische stof	% (m/m) ds	6,3	6.300							
Gloeirest	% (m/m) ds	92,9								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	11,2	11.20							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	33	43.5	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	2,8	3.599	A	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	120	165.7	B	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	65	91.76	A	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	1,6	1.942	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	30	49.53	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	130	163.7	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	480	722.2	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	390	702.9							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	12	21.03	A	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	9,9								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	15								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	37								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	20								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	90	142.9	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0011							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,022	0.0349	A	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0011							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0011							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,0013	0.0020	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0011	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0022							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0011							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0011							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0011							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,014	0.0222							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0011							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,013	0.0206							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0011	0.0017							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,0031	0.0049							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0044	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0033	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0022	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,032	0.0517	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0022	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,064				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,045	0.0727	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,0061	0.0096	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	0,0036	0.0057	A	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,0084	0.0133	A	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,024	0.0381	B	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,014	0.0222	B	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,055	0.0873	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,057	0.0904	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,032	0.0507	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,19	0.3079	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,0032	0.0050	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,26	0.2600							
Fenanthreen	mg/kg ds	0,7	0.7000							
Anthraceen	mg/kg ds	0,24	0.2400							
Fluorantheen	mg/kg ds	1,6	1.600							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	1	1							
Chryseen	mg/kg ds	1,2	1.200							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,52	0.5200							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,94	0.9400							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0,6	0.6000							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0,76	0.7600							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	7,9	7.820	A	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
2	9174861	MMBGO-2 09 (0-50) 12 (0-50)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	3	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	80,6	80.60							
Organische stof	% (m/m) ds	9,2	9.200							
Gloeirest	% (m/m) ds	89,7								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	15,4	15.40							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	47	54.87	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	3,9	4.367	B	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	160	198.0	B	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	100	121.0	B	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	2,8	3.155	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	36	49.61	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	190	216.5	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	700	890.9	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	660	956.1							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	14	19.96	A	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	4,1								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	14								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	22								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	73								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	37								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	11								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	160	173.9	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,058	0.0630	B	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,0023	0.0025	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	0,007	0.0076	B	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	0,0011	0.0011	A	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0015							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,015	0.0163							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,012	0.0130							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0036	0.0039							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,0082	0.0089							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0030	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0084	0.0091	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0015	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,012			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,013			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,04	0.0437	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0015	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,11				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,061	0.0664	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,013	0.0141	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	0,0056	0.0060	A	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,021	0.0228	B	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,053	0.0576	B	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,0034	0.0036	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,093	0.1011	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,1	0.1087	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,047	0.0510	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,33	0.3511	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,0046	0.0050	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,87	0.8700							
Fenanthreen	mg/kg ds	1,3	1.300							
Anthraceen	mg/kg ds	0,43	0.4300							
Fluorantheen	mg/kg ds	2,8	2.800							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	1,8	1.800							
Chryseen	mg/kg ds	2	2							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,88	0.8800							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	1,5	1.5							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	1	1							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	1,3	1.300							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	14	13.88	B	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
3	9174862	MMBGO-3 08 (0-50) 11 (0-50)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	4	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	83,8	83.80							
Organische stof	% (m/m) ds	6,7	6.700							
Gloeirest	% (m/m) ds	92,3								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	14,5	14.5							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	34	41.99	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	3	3.667	A	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	100	126.6	B	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	69	89.61	A	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	2	2.317	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	29	41.43	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	150	179.1	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	510	689.5	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	430	650.2							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	11	16.34	A	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	3,8								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	9,7								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	14								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	35								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	19								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	88	131.3	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0010							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,022	0.0328	A	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0010							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0010							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,0026	0.0038	A	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0010	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0020							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0010							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0010							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0010							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,0076	0.0113							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0010							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,013	0.0194							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0018	0.0026							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,0049	0.0073							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0041	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0031	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0020	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0067			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0083			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,029	0.0428	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0020	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,062				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,043	0.0644	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,0069	0.0103	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	0,0044	0.0065	A	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,01	0.0149	A	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,035	0.0522	B	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,019	0.0283	B	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,046	0.0686	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,069	0.1030	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,035	0.0522	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,22	0.3260	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,0042	0.0062	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,62	0.6200							
Fenanthreen	mg/kg ds	0,8	0.8000							
Anthraceen	mg/kg ds	0,27	0.2700							
Fluorantheen	mg/kg ds	1,7	1.700							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	1,1	1.100							
Chryseen	mg/kg ds	1,3	1.300							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,57	0.5700							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	1	1							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0,72	0.7200							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0,87	0.8700							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	8,9	8.950	A	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
4	9174863	MMBGO-4 07 (0-50) 10 (0-50)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	5	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	79,2	79.20							
Organische stof	% (m/m) ds	<0,7	0.4900							
Gloeirest	% (m/m) ds	98,9								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	18,4	18.40							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	<4,0	3.506	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.1925	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	10	11.52	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	<5,0	4.626	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0.0397	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	9,6	11.83	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	8.452	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	<20	18.11	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	22	27.95							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	3,1	3.901	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0210	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0840	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0.0245	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
5	9174864	MMNWB1 01 (190-240) 03 (200-250)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	6	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	75,1	75.10							
Organische stof	% (m/m) ds	1,9	1.900							
Gloeirest	% (m/m) ds	96,9								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	16,8	16.80							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	6,1	7.855	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0,29	0.4068	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	27	32.30	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	16	21.92	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,15	0.1739	A	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	25	32.65	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	23	28.42	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	75	101.5	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	110	149.6							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	8	10.74	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	5,8								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	14								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	7,6								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	37	185	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,0017	0.0085	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,0011	0.0055							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0018			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0046	0.0230	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0860	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,0017	0.0085	A	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,0023	0.0115	A	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,0011	0.0055	A	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0079	0.0395	A	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	0,094	0.0940							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	0,18	0.1800							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,11	0.1100							
Chryseen	mg/kg ds	0,12	0.1200							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,058	0.0580							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,096	0.0960							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0,076	0.0760							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0,085	0.0850							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,89	0.8890	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
6	9174865	MMNWB2 02 (330-380)

Eindoordeel: Klasse A

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	7	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	79,8	79.80							
Organische stof	% (m/m) ds	1,5	1.5							
Gloeirest	% (m/m) ds	98,1								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	6,7	6.700							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	5	7.846	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.2248	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	16	25.24	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	5,6	9.970	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,061	0.0814	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	16	33.53	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	10.14	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	27	51.71	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	48	117.2							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	5,2	12.07	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	5,1								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0210	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0840	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0.0245	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
7	9174866	MMNWB3 07 (250-290) 09 (250-300)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	8	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	76,8	76.80							
Organische stof	% (m/m) ds	<0,7	0.4900							
Gloeirest	% (m/m) ds	99,2								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	1,5	1.5							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	<4,0	4.892	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.2410	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	12	22.22	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	<5,0	7.241	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0.0502	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	12	35	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	11.02	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	<20	33.22	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	22	85.25							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	3,5	12.30	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0210	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0840	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0.0245	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
8	9174867	MMNWB4 10 (290-340) 11 (280-330)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	9	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	80,4	80.40							
Organische stof	% (m/m) ds	1,7	1.700							
Gloeirest	% (m/m) ds	98								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	5	5							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	4,6	7.494	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.2304	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	14	23.33	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	<5,0	6.563	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0.0479	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	32.67	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	10.44	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	21	43.24	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	40	112.7							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	4,3	11.38	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	7,4								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0210	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0840	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0.0245	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
9	9174868	MMNWBS 16 (200-250)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	10	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	80,6	80.60							
Organische stof	% (m/m) ds	2,8	2.800							
Gloeirest	% (m/m) ds	97,1								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	<1,0	0.7000							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	<4,0	4.799	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.2324	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	<10	12.96	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	<5,0	7.047	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0.0499	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	7,4	21.58	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	10.86	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	<20	32.56	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	54.25							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	2,2	7.734	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	87.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0050							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0025							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0100	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0075	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0050	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0150	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0050	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0600	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0025	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0.0175	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0075	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
10	9174869	MMNWB6 14 (0-50) 15 (0-50)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	11	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	49,4	49.40							
Organische stof	% (m/m) ds	26,5	26.5							
Gloeirest	% (m/m) ds	72,3								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	17,6	17.60							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	13	11.55	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0,37	0.2690	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	26	30.52	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	24	20.84	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,2	0.1981	A	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	24	30.43	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	42	37.94	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	88	86.43	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	160	210.2							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	6,2	8.054	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	2,6	2.600	A	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	6,7								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	32								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	18								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	66	24.91	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,003	0.0011	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0005							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0002							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0010	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0007	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0005	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0015	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0005	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,018				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0063	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0002	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,0019	0.0007	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,0022	0.0008	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,0011	0.0004	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,008	0.0030	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0007	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,12	0.0452							
Fenanthreen	mg/kg ds	0,12	0.0452							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0132							
Fluorantheen	mg/kg ds	0,23	0.0867							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,14	0.0528							
Chryseen	mg/kg ds	0,18	0.0679							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,079	0.0298							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,13	0.0490							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0,11	0.0415							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0,13	0.0490							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	1,3	0.4808	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
11	9174870	MMOG1 01 (70-100) 01 (100-150)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	12	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	78,8	78.80							
Organische stof	% (m/m) ds	4,6	4.600							
Gloeirest	% (m/m) ds	94,3								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	15,8	15.80							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	25	31.30	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	1,9	2.456	A	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	75	91.91	A	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	54	71.37	A	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	1,4	1.617	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	28	37.98	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	120	144.9	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	430	577.2	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	360	511.9							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	10	14.01	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	5,5								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	8,9								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	32								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	16								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	69	150	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	0,0012	0.0026	A	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0015							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,023	0.0500	B	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0015							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0015							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0030							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0015							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0015							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0015							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,0041	0.0089							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0015							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,0038	0.0082							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0035	0.0076							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,0077	0.0167							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0033	0.0071	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0045	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0030	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,011			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0045			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0048			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,021	0.0445	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0030	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,055				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,034	0.0730	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,0074	0.0160	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0015	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,0024	0.0052	A	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,0077	0.0167	A	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,0045	0.0097	A	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,019	0.0413	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,022	0.0478	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,011	0.0239	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,068	0.1463	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,0036	0.0078	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,47	0.4700							
Fenanthreen	mg/kg ds	0,53	0.5300							
Anthraceen	mg/kg ds	0,16	0.1600							
Fluorantheen	mg/kg ds	1,1	1.100							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,63	0.6300							
Chryseen	mg/kg ds	0,75	0.75							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,34	0.3400							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,53	0.5300							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0,42	0.4200							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0,52	0.5200							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	5,4	5.450	A	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
12	9174871	MMOG2 02 (50-100) 03 (50-100) 05 (70-120)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	13	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	88,3	88.30							
Organische stof	% (m/m) ds	1,1	1.100							
Gloeirest	% (m/m) ds	98,5								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	6,2	6.200							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	6,3	9.995	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.2264	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	18	28.85	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	9,2	16.63	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,1	0.1345	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	30.25	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	19	27.75	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	57	111.5	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	59	149.9							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	4,9	11.80	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	5,4								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0210	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0840	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,0011	0.0055	A	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0053	0.0265	A	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
13	9174872	MMOG3 07 (50-100)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	14	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	89,5	89.5							
Organische stof	% (m/m) ds	2	2							
Gloeirest	% (m/m) ds	96,5								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	21,3	21.30							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	8,4	10.02	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.1859	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	29	31.32	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	14	17.39	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0.0383	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	29	32.43	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	20	23.19	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	52	62.28	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	110	124.9							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	9,9	11.19	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	5,4								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0210	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0840	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0.0245	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
14	9174873	MMOG4 09 (100-150) 11 (100-150) 16 (100-150)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	15	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	76,1	76.10							
Organische stof	% (m/m) ds	3,5	3.5							
Gloeirest	% (m/m) ds	95,3								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	16,3	16.30							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	12	15.18	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0,25	0.3340	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	28	33.90	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	17	22.77	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,12	0.1387	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	27	35.93	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	24	29.23	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	77	103.5	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	120	166.8							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	8,5	11.65	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	7,7								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	70	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0040							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0020							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0080	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0060	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0040	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0120	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0040	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0480	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,0011	0.0031	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0020	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0053	0.0151	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0060	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,078	0.0780							
Fenanthreen	mg/kg ds	0,055	0.0550							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	0,095	0.0950							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,06	0.0600							
Chryseen	mg/kg ds	0,071	0.0710							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,056	0.0560							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	0,052	0.0520							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,57	0.5720	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
15	9174874	MMOG5 01 (150-190) 02 (150-200) 03 (150-180)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	16	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	79	79							
Organische stof	% (m/m) ds	1,2	1.200							
Gloeirest	% (m/m) ds	98,4								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	6,5	6.5							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	<4,0	4.413	<=AW	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0.2254	<=AW	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	14	22.22	<=AW	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	<5,0	6.269	<=AW	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0.0468	<=AW	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	29.70	<=AW	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	10.17	<=AW	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	21	40.55	<=AW	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	29	71.92							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	4	9.424	<=AW	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	6,5								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122.5	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0070							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
o,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
p,p'-DDD	mg/kg ds	<0,0010	0.0035							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0140	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0042	0.0210	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0070	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017	0.0840	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0.0035	<=AW	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0.0245	<=AW	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	<0,0030	0.0105	<=AW	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0.0350							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0.3500	<=AW	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
16	9174875	MMOG6 10 (250-290) 11 (250-280)

Eindoordeel: Altijd toepasbaar

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	17	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	82,7	82.70							
Organische stof	% (m/m) ds	7,7	7.700							
Gloeirest	% (m/m) ds	90,7								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	22,8	22.80							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	49	52.24	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	4,3	4.680	B	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	160	167.4	B	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	110	118.9	B	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	3	3.118	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	38	40.55	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	210	221.7	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	810	872.6	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	670	721.2							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	14	15.03	A	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	4								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	15								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	27								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	87								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	40								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	13								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	190	246.8	A	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,14	0.1818	B	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,0014	0.0018	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	0,0067	0.0087	B	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0018							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,0095	0.0123							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,012	0.0155							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0042	0.0054							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,0083	0.0107							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0036	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0081	0.0105	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0018	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,012			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,013			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,01			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,035	0.0459	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0018	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,19				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,055	0.0710	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,013	0.0168	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	0,0047	0.0061	A	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,018	0.0233	B	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,053	0.0688	B	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,022	0.0285	B	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,079	0.1026	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,1	0.1299	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,047	0.0610	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,32	0.4204	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,005	0.0064	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,97	0.9700							
Fenanthreen	mg/kg ds	1,2	1.200							
Anthraceen	mg/kg ds	0,6	0.6000							
Fluorantheen	mg/kg ds	2,5	2.5							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	1,8	1.800							
Chryseen	mg/kg ds	2	2							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,9	0.9000							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	1,5	1.5							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	1,2	1.200							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	1,4	1.400							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	14	14.07	B	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
17	9174876	MMWBG-1 01 (0-50)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	18	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	77,1	77.10							
Organische stof	% (m/m) ds	9,2	9.200							
Gloeirest	% (m/m) ds	89								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	26,1	26.10							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	64	63.74	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	5,5	5.565	B	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	170	166.3	B	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	130	129.4	B	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	3,7	3.671	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	43	41.69	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	270	269.1	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	1000	985.2	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	820	791.9							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	18	17.40	A	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	4,8								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	18								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	31								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	100								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	44								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	16								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	210	228.3	A	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,074	0.0804	B	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	0,0097	0.0105	B	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0015							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,033	0.0358							
o,p'-DDE	mg/kg ds	0,0014	0.0015							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,016	0.0173							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0079	0.0085							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,017	0.0184							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0030	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,011	0.0120	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0015	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,025			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,017			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,034			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,075	0.0826	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0015	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,17				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,097	0.1061	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,018	0.0195	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	0,0026	0.0028	A	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,011	0.0119	A	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,035	0.0380	B	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,0018	0.0019	<=AW	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,078	0.0847	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,074	0.0804	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,045	0.0489	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,25	0.2689	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,0046	0.0050	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	1,3	1.300							
Fenanthreen	mg/kg ds	1,7	1.700							
Anthraceen	mg/kg ds	0,62	0.6200							
Fluorantheen	mg/kg ds	3,8	3.800							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	2,5	2.5							
Chryseen	mg/kg ds	2,8	2.800							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	1,3	1.300							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	2,2	2.200							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	1,5	1.5							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	1,9	1.900							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	20	19.62	B	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
18	9174877	MMWBG-2 04 (0-50)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	19	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	77,9	77.90							
Organische stof	% (m/m) ds	8,7	8.700							
Gloeirest	% (m/m) ds	90,1								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	17,1	17.10							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	51	58.41	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	4,3	4.806	B	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	140	166.3	B	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	110	129.9	B	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	3,1	3.430	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	40	51.66	B	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	230	257.9	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	850	1041	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	660	885.7							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	16	21.21	A	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	4								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	16								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	32								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	100								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	52								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	16								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	220	252.9	A	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0008							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,066	0.0758	B	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0008							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0008							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,0015	0.0017	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	0,0057	0.0065	B	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0008	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0016							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0008							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0008							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0008							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,011	0.0126							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0008							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,015	0.0172							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0049	0.0056							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,01	0.0114							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0032	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0071	0.0081	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0016	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,015			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,012			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,043	0.0486	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0016	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,12				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,061	0.0697	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,014	0.0160	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	0,0044	0.0050	A	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,0094	0.0108	A	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,028	0.0321	B	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,018	0.0206	B	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,06	0.0689	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,072	0.0827	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,033	0.0379	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,22	0.2584	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,0047	0.0054	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,92	0.9200							
Fenanthreen	mg/kg ds	1,1	1.100							
Anthraceen	mg/kg ds	0,54	0.5400							
Fluorantheen	mg/kg ds	2,4	2.400							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	1,6	1.600							
Chryseen	mg/kg ds	1,8	1.800							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,81	0.8100							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	1,3	1.300							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	1,1	1.100							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	1,3	1.300							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	13	12.87	B	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
19	9174878	MMWBG-3 02 (0-50) 03 (0-50)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BoToVa T3 Beoordeling kwaliteit van baggerspecie en ontvangende bodem of oever bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam

Projectnummer	14872
Projectnaam	Excluton Waalbandijk Druten
Datum monstername	07-09-2016
Certificaatnummer	2016102938
Startdatum	08-09-2016
Rapportagedatum	19-09-2016

Analyse	Eenheid	20	GSSD	Oordeel	RG Eis	AW	AW x 2	Wonen	Kwal.A	Kwal.B
Bodemkundige analyses										
Droge stof	% (m/m)	82,2	82.20							
Organische stof	% (m/m) ds	7,6	7.600							
Gloeirest	% (m/m) ds	91,4								
Korrelgrootte < 2 µm	% (m/m) ds	14,8	14.80							
Metalen										
Arseen (As)	mg/kg ds	39	47.20	B	4	20	27	27	29	85
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	3,3	3.906	A	0,2	0,6	1,2	1,2	4	14
Chroom (Cr)	mg/kg ds	140	175.9	B	10	55	62	62	120	380
Koper (Cu)	mg/kg ds	84	106.3	B	5	40	54	54	96	190
Kwik (Hg)	mg/kg ds	2,3	2.639	B	0,05	0,15	0,3	0,83	1,2	10
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	33	46.57	A	4	35	70	70	50	210
Lood (Pb)	mg/kg ds	170	199.6	B	10	50	100	210	138	580
Zink (Zn)	mg/kg ds	590	780.7	B	20	140	200	200	563	2000
Barium (Ba)	mg/kg ds	520	775							
Kobalt (Co)	mg/kg ds	13	19.04	A	3	15	30	35	25	240
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1.050	<=AW	1,5	1,5	3	88	5	200
Minerale olie										
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	3,4								
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	11								
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	19								
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	52								
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	27								
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	7,5								
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	120	157.9	<=AW	35	190	190	190	1250	5000
Chromatogram olie (GC)		Zie bijl.								
Organo chloorbestrijdingsmiddelen, OCB										
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0012	
beta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,0065	
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,003	0,006	0,04	0,003	
delta-HCH	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
Hexachloorbenzeen	mg/kg ds	0,029	0.0381	A	0,001	0,0085	0,017	0,027	0,044	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0007	0,0007	0,0007	0,004	4
Heptachloorepoxide(cis- of A)	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
Heptachloorepoxide(trans- of B)	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,0017	0.0022	<=AW	0,001	0,003	0,006		0,0075	
Aldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0008	0,0016		0,0013	
Dieldrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,008	0,016		0,008	
Endrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0035	0,007		0,0035	
Isodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,001	0,002			
Telodrin	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0005	0,001			
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0009	<=AW	0,001	0,0009	0,0009	0,0009	0,0021	4
beta-Endosulfan	mg/kg ds	<0,0010	0.0007							
Endosulfansulfaat	mg/kg ds	<0,0020	0.0018							
alfa-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
gamma-Chloordaan	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
o,p'-DDT	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
p,p'-DDT	mg/kg ds	0,037	0.0486							
o,p'-DDE	mg/kg ds	<0,0010	0.0009							
p,p'-DDE	mg/kg ds	0,01	0.0131							
o,p'-DDD	mg/kg ds	0,0014	0.0018							
p,p'-DDD	mg/kg ds	0,0051	0.0067							
HCH (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0028	0.0036	<=AW	0,001	0,01	0,02		0,01	2
Drins (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0021	0.0027	<=AW	0,001	0,015	0,03	0,04	0,015	4
Heptachloorepoxide (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0018	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002	0,004	4
DDD (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0065			0,001		0,84	0,84		
DDE (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,011			0,001		0,13	0,13		
DDT (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,037			0,001		0,2	0,2		
DDX (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,055	0.0722	<=AW	0,001	0,3	0,6		0,3	4
Chloordaan (som) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0014	0.0018	<=AW	0,001	0,002	0,002	0,002		4
OCB (som) LB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,094				0,4	0,8			
OCB (som) WB (factor 0,7)	mg/kg ds	0,068	0.0901	<=AW						
Pentachloorbenzeen	mg/kg ds	0,007	0.0092	B	0,001	0,0025	0,0025	0,0025	0,007	
Polychloorbifenylen, PCB										
PCB 28	mg/kg ds	0,0043	0.0056	A	0,001	0,0015	0,003		0,014	
PCB 52	mg/kg ds	0,0099	0.0130	A	0,001	0,002	0,004		0,015	
PCB 101	mg/kg ds	0,028	0.0368	B	0,001	0,0015	0,003		0,023	
PCB 118	mg/kg ds	0,017	0.0223	B	0,001	0,0045	0,009		0,016	
PCB 138	mg/kg ds	0,055	0.0723	B	0,001	0,004	0,008		0,027	
PCB 153	mg/kg ds	0,064	0.0842	B	0,001	0,0035	0,007		0,033	
PCB 180	mg/kg ds	0,028	0.0368	B	0,001	0,0025	0,005		0,018	
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,21	0.2713	B	0,0049	0,02	0,04	0,04	0,139	1
Fenolen										
Pentachloorfenol	mg/kg ds	0,0033	0.0043	A	0,003	0,003	0,006	1,4	0,016	5
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAI										
Naftaleen	mg/kg ds	0,7	0.7000							
Fenanthreen	mg/kg ds	1	1							
Anthraceen	mg/kg ds	0,47	0.4700							
Fluorantheen	mg/kg ds	2,3	2.300							
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	1,5	1.5							
Chryseen	mg/kg ds	1,7	1.700							
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,73	0.7300							
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	1,3	1.300							
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	0,95	0.9500							
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	1,2	1.200							
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	12	11.85	B	0,35	1,5	3	6,8	9	40

Legenda

Nr.	Analytico-nr	Monster
20	9174879	MMWBG-4 05 (0-50) 06 (0-50)

Eindoordeel: Klasse B

Gebruikte afkortingen

GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
AW	Achtergrondwaarde
<= AW	kleiner dan of gelijk aan Achtergrondwaarde
RG Eis	Vereiste rapportagegrens
IW	Interventiewaarde

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.
Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Notitie

Datum:	2 februari 2018	Project:	Excluton Druten - Advies inzake ontsluitingsweg
Uw kenmerk:	-	Locatie:	Druten
Ons kenmerk:	V085642ag.1806JJH.rvw	Betreft:	Wijziging bestemmingsplan - verkeer Noord Zuidweg - geluid en luchtkwaliteit
Versie:	05_001		

Inleiding
Het bestemmingsplan “Buitengebied herziening Waalbandijk 155-173” heeft geen directe werking voor de woningen langs de Noord-Zuidweg. Wel is er een beïnvloeding door het verkeer van en naar het bedrijventerrein Drutense Waarden, omdat dit de enige ontsluitingsweg betreft. Om deze reden wordt voor de goede ruimtelijke ordening het aspect wegverkeerslawaai en luchtkwaliteit mede betrokken in de beoordeling.

De herziening is noodzakelijk om de juridisch planologische status van het terrein te actualiseren. Het voormalige Deelensterrein behoort bij Excluton en moet vanwege de bedrijfscategorie van Excluton bij het gezoneerde industrieterrein getrokken worden. Het vaststellen van een nieuwe geluidzone is daarom noodzakelijk. Tevens voorziet het bestemmingsplan in een uitbreiding van het huidige bedrijven/industrieterrein.

In deze notitie worden de resultaten voor het wegverkeerslawaai en luchtkwaliteit besproken.

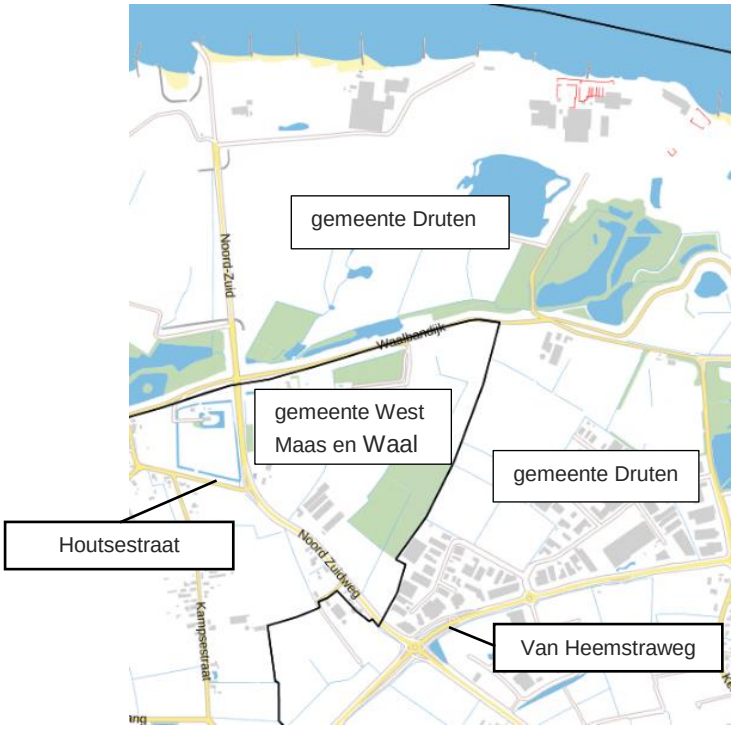
Plangebied
Het plangebied, zie figuur 1 op de volgende pagina, omvat zowel de bedrijfspercelen van Excluton (inclusief het voormalige Deelensterrein) en Conpax als de rondom de bedrijfspercelen gelegen uiterwaarden en een gedeelte van de rivier de Waal. Hierdoor maakt ook de weg die de bedrijfs-percelen met elkaar en met de Noord-Zuid verbindt, deel uit van het plangebied, evenals de gronden ten zuiden van het voormalige Deelensterrein waar uitbreiding van het bedrijventerrein is voorzien. Het plangebied ligt tussen de rivier de Waal in het noorden en de Waalbandijk. In het zuiden, waarbij aan de oostzijde een klein gedeelte van de Waalbandijk binnen het plangebied is gelegen. In het westelijk deel van het plangebied ligt de weg ‘Noord-Zuid’. Ten zuidoosten van het plangebied ligt de kern Druten.

Het gezoneerde bedrijventerrein Drutense Waarden is gesitueerd in de gemeente Druten. De Noord-Zuid is de enige ontsluitingsweg van en naar dit bedrijventerrein.

Figuur 1
Plangebied

Op de gemeentegrens van de gemeente Druten en de gemeente West Maas en Waal gaat de Noord-Zuid over in de Noord Zuidweg. De Noord Zuidweg ligt voor het grootste gedeelte in de gemeente West Maas en Waal met uitzondering van het meest zuidelijk deel van deze weg, dit deel ligt weer in de gemeente Druten en gaat dan weer over in de Noord-Zuid. In figuur 2 zijn de wegen Noord-Zuid (gemeente Druten), de Noord Zuidweg (gemeente West Maas en Waal) en vervolgens weer de Noord-Zuid (gemeente Druten) weergegeven.

Figuur 2
Ontsluitingsweg Noord-Zuid / Noord Zuidweg met gemeentegrenzen gemeente Druten en gemeente West Maas en Waal

De kruising van de Noord Zuidweg met de Houtsestraat is in 2016 door de gemeente West Maas en Waal gewijzigd. Tevens is de Noord Zuidweg door de gemeente West Maas en Waal in 2016 voorzien van nieuw asfalt (SMA8) en zijn verkeersremmers (wegversmallingen) aangebracht.
Zie ook de foto's opgenomen in bijlage IV.

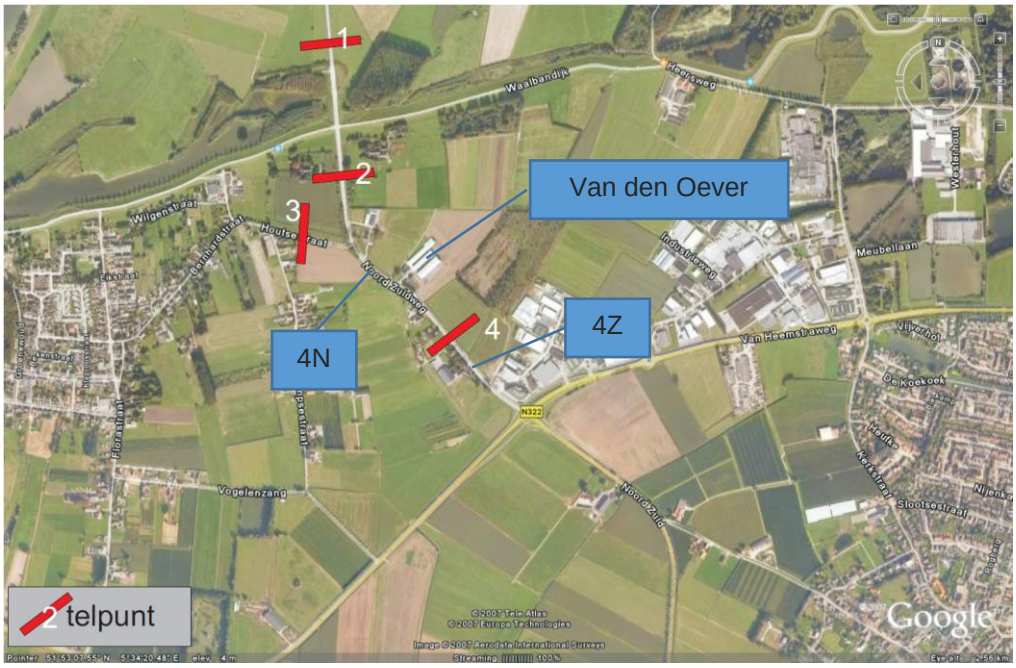
Figuur 3
Kruising Noord Zuidweg met de Houtsestraat, kijkend van noord naar zuid. De auto op foto komt van de Houtsestraat (Boven Leeuwen) en gaat vervolgens over de Noord Zuidweg richting Van Heemstraweg. Het doorgaand verkeer Noord Zuidweg – Houtsestraat heeft sinds 2016 voorrang. Dus niet meer het verkeer rijdend van en naar het bedrijventerrein Drutense Waarden.

De Waalbandijk, deel vanaf Faunastraat (Boven Leeuwen) tot aan de Noord Zuidweg is een eenrichtingsweg (alleen rijden van west naar oost is toegestaan). Op het deel van de Waalbandijk vanaf de Noord Zuidweg tot aan de Heersweg (Druten) mag alleen maar bestemmingsverkeer rijden. De verkeersintensiteiten op deze wegen zijn dermate laag dat deze niet relevant zijn voor de geluidbelastingen bij de woningen langs de Noord Zuidweg. Het verkeer op deze wegen wordt dan ook als niet relevant beschouwd.
Voor de bepaling van de geluidbelasting bij de woningen langs de Noord-Zuid en de Noord Zuidweg zijn in verschillende periodes verkeerstellingen verricht. In bijlage I is een overzicht gegeven van de verrichte tellingen. In deze bijlage hebben wij ook onze opmerkingen bij de verrichte tellingen geplaatst.

Aangehouden verkeersintensiteiten – huidige situatie 2018
Voor de bepalingen van de huidige geluidbelasting bij de woningen langs de Noord Zuidweg zijn naar onze mening de verkeerstellingen verricht in 2016 (tabel 2a, zie bijlage I) het meest betrouwbaar.
Omdat de tellingen verricht zijn in een piekmaand maart (26% meer vrachtwagens met stenen dan gemiddeld van Excluton) is hiervoor gecorrigeerd. De correctie heeft alleen plaatsgevonden op de zware vrachtwagens rijdend in de dagperiode omdat hier grote verschillen zijn geconstateerd met de verrichte tellingen in 2007.

Ook zijn de aantallen vrachtwagens op het traject vanaf het bedrijf (A.J.M. van den Oever), gesitueerd aan de Noord Zuidweg nummer 6 tot aan de Van Heemstraweg vermeerderd met het aantal verkeersbewegingen gerelateerd aan het bedrijf (A.J.M. van den Oever). Het betreft 34 bewegingen ((d=30 / a=0 / n=4). Dit op basis van de laatste tellingen van Meetel B.V. in 2017, zie bijlage I.

In figuur 4 zijn de telpunten weergegeven

Figuur 4
Telpunten 3 en 4 van Meetel B.V. inclusief de ‘afgeleide’ telpunten 1 en 2

De tellingen en afgeleide tellingen zoals gepresenteerd in tabel 1 vormen het uitgangspunten voor de berekeningen van de huidige situatie (peiljaar 2018) bij woningen langs de Noord-Zuid en Noord Zuidweg. Ten aanzien van de autonome groei van het wegverkeer is gerekend met een groeifactor van 1% per jaar. In tabel 1 zijn de verkeersintensiteiten (jaargemiddeld) voor het jaar 2018 gegeven.

Tabel 1
Verkeersintensiteit 2018 (gebaseerd op tellingen maart 2016, gecorrigeerd i.v.m. de piekmaanden en het aantal getelde zware vrachtwagens van en naar het bedrijf Noord Zuidweg nummer 6 (Van den Oever) inclusief autonome groei met 1% groei per jaar)

Telpunt	Dag			Avond			Nacht		
	07.00 – 19.00 uur			19.00 - 23.00 uur			23.00 - 07.00 uur		
	Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.		
	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar
1_2	485	93	184	68	1	1	99	5	19
3	1076	64	14	216	6	4	55	5	2
4 N	1561	157	198	285	5	5	154	10	21
4 Z	1561	157	229	285	5	5	154	10	26

Punt 4Z ligt op de Noord Zuidweg tussen de Van Heemstraweg en het bedrijf Van den Oever gesitueerd Noord Zuidweg 6. Punt 4N ligt op de Noord Zuidweg tussen het bedrijf Van den Oever gesitueerd aan de Noord Zuidweg 6 en de kruising met de Houtsestraat / Noord Zuidweg.

Toekomstige situatie
Volgens opgave van Excluton zal in de nabije toekomst bij een verdere invulling van het gezoneerde bedrijventerrein Drutense Waarden sprake zijn van **120** vrachtwagens (**240** vrachtwagenbewegingen) per etmaal die over de Noord-Zuid van en naar het bedrijventerrein Drutense Waarden rijden.

Het betreft de volgende geprognotiseerde (jaargemiddelde) aantallen tot en met het jaar 2028:
- 100 zware vrachtwagens in de dagperiode (200 vrachtwagenbewegingen);
- 8 zware vrachtwagens in de avondperiode (16 vrachtwagenbewegingen);
- 12 zware vrachtwagens in de nachtperiode (24 vrachtwagenbewegingen).

Voor de lichte motorvoertuigen en middelzware motorvoertuigen is uitgegaan van een toename van 33%. Gebaseerd op het huidig aantal medewerkers (circa 200) en het geprognosticeerd aantal medewerker in de toekomst ingeschat op circa 266 medewerkers.

In tabel 2 is de prognose van Excluton op telpunt 1_2 (Noord Zuid) verwerkt waarbij er vanuit gegaan is dat al het verkeer van en naar het bedrijventerrein over de Noord-Zuid (telpunt 1_2) ook over de Noord Zuidweg (telpunt 4N en telpunt 4Z) wordt afgewikkeld en niet over de Houtsestraat. Voor de woningen langs de Noord Zuidweg is dit de slechtst denkbare situatie.

In tabel 2 zijn de verkeersintensiteiten voor het jaar 2028 waarbij voor het overige verkeer wederom rekening gehouden is met 1% autonome groei per jaar. Deze groei is niet toegepast op de prognose van het verkeer direct gerelateerd aan het bedrijventerrein Drutense Waarden omdat dit al gebaseerd is op de toekomstige ontwikkelingen.

Tabel 2

Verkeersintensiteit 2028 met prognose Excluton met 200/16/24 bewegingen (d/a/n)

Telpunt	Dag			Avond			Nacht		
	07.00 – 19.00 uur			19.00 - 23.00 uur			23.00 - 07.00 uur		
	Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.		
	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar
1_2	664	123	**200**	91	1	**16**	132	7	**24**
3	1189	71	16	239	7	5	61	6	2
4 N	1833	194	216	330	8	21	192	12	26
4 Z	1833	194	246	330	8	21	192	12	30

Voor de nadere onderbouwing wordt verwezen naar rekensheets opgenomen in bijlage II.

Berekeningen verkeerslawaai

De berekende geluidbelastingen L_{den} bij de woningen langs de Noord Zuidweg voor het jaar 2018 en het jaar 2028 zijn opgenomen in tabel 3. Het volledige overzicht van uitgangspunten en rekenresultaten is opgenomen in bijlage IIIa. Voor de wegen is uitgegaan van een snelheid van 60 km/uur. Voor de Noord Zuidweg is gebruik gemaakt van de verkregen tekening van de gemeente West Maas en Waal. Voor het asfalt op de Noord Zuidweg is uitgegaan van SMA8 aangebracht door de gemeente West Maas en Waal in 2016.

Tabel 3

Rekenresultaten L_{den} in dB (incl. aftrek 110g Wgh) huidige situatie 2018 en toekomst 2028

Item	Omschrijving	Hoogte	L_{den}	L_{den}	Verschil
			2018	2028	
W1_A	Noord-Zuidweg 1	1,7	51,9	52,8	0,9
W1_B	Noord-Zuidweg 1	4,5	52,5	53,4	0,9
W10_A	Waalbandijk 7	1,7	41,1	42,3	1,2
W10_B	Waalbandijk 7	4,5	42,5	43,7	1,2
W11_A	Waalbandijk 5	1,7	41,3	42,4	1,1
W11_B	Waalbandijk 5	4,5	43,1	44,3	1,2
W12_A	Waalbandijk 3	1,7	34,9	36,1	1,2
W12_B	Waalbandijk 3	4,5	37,6	38,8	1,2
W2_A	Noord-Zuidweg 3	1,7	52	52,9	0,9
W2_B	Noord-Zuidweg 3	4,5	52,6	53,5	0,9
W3_A	**Noord-Zuidweg 5**	**1,7**	**52,6**	**53,5**	**0,9**
W3_B	**Noord-Zuidweg 5**	**4,5**	**53,1**	**54**	**0,9**
W4_A	Noord-Zuidweg 11	1,7	51,7	52,6	0,9
W4_B	Noord-Zuidweg 11	4,5	52,3	53,2	0,9

Item	Omschrijving	Hoogte	L_{den}	L_{den}	Verschil
			2018	2028	
W5_A	Noord-Zuidweg 13	1,7	51,1	52	0,9
W5_B	Noord-Zuidweg 13	4,5	51,9	52,8	0,9
W6_A	Noord-Zuidweg 6	1,7	46,9	47,8	0,9
W6_B	Noord-Zuidweg 6	4,5	48,5	49,4	0,9
W7_A	Noord-Zuidweg 15	1,7	52,1	53	0,9
W7_B	Noord-Zuidweg 15	4,5	52,7	53,6	0,9
W8_A	Noord-Zuidweg 7/9	1,7	39,0	39,9	0,9
W8_B	Noord-Zuidweg 7/9	4,5	40,2	41,1	0,9
W9_A	Noord-Zuidweg 10	1,7	46,1	47,0	0,9
W9_B	Noord-Zuidweg 10	4,5	47,8	48,6	0,8

Uit tabel 3 blijkt dat de hoogste gecumuleerde geluidbelasting wordt berekend bij de woning Noord Zuidweg 5. De geluidbelasting L_{den} bedraagt = 53 dB incl. aftrek art.110g ten tijde van het jaar 2018 en 54 dB ten tijde van het toekomstige jaar 2028. Op dit punt wordt een toename berekend van 0,9 dB, afgerond 1 dB.

De geluidbelastingen zijn hoger dan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB maar vallen binnen de bandbreedte die ingevolge de Wet geluidhinder is toegelaten indien deze van toepassing zou zijn.

Ten gevolge van de ontwikkeling van het bedrijventerrein Drutense Waarden zal de geluidbelasting bij de relevante woningen (met een geluidbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB) langs de Noord Zuidweg ten opzichte van het jaar 2018 met 0,9 dB toenemen. Voor het zichtjaar (toekomst) is het jaar 2028 gehanteerd.

Naar onze mening is voldaan aan de verplichting om de effecten (geluidbelastingen) ten gevolge van de ontwikkeling van het plan bedrijventerrein Drutense Waarden op de woningen langs de relevante ontsluitingswegen voor het bevoegd gezag inzichtelijk te maken.

Overigens merken wij op dat een gedeelte van de Noord Zuidweg in 2016 voorzien is van nieuw asfalt (SMA8) en dat in het traject tussen de Van Heemstraweg en de kruising Noord Zuidweg met de Houtsestraat verkeersremmers (wegversmallingen) zijn aangebracht. Maatregelen in de vorm van geluidschermen langs de ontsluitingsweg zijn vanwege de vele in – en uitritten niet echt effectief en landschappelijk moeilijk inpasbaar.

Ten aanzien van de toename van toename van 0,9 dB geven wij aan dat dit een marginale toename is (minder dan 2 dB zoals wordt gehanteerd bij de reconstructie van wegen conform de Wet geluidhinder).

Mocht de gemeente West Maas en Waal en gemeente Druten deze toename van 0,9 dB op basis van een goed woon- en leefklimaat in het kader van een goede ruimtelijke ordening niet acceptabel achten, dan stellen wij voor om te onderzoeken welke maatregelen bij de woningen mogelijk zijn om in de woningen te kunnen voldoen aan de grenswaarde van L_{den} 38 dB. Daarbij is voor de bestaande woningen in eerste instantie uitgegaan van een minimale geluidwering van 20 dB.

Tabel 4

Rekenresultaten L_{den} in dB (excl. aftrek 110g Wgh) en bepaald binnenniveau (2028)

Item	Omschrijving	Hoogte	L_{den}	Minimale Geluidwering 20 dB	Binnenniveau Gebaseerd op geluidwering van minimaal 20 dB	Grenswaarde binnenniveau L_{den} = 38 dB	Over-schrijding
			2028				
W1_A	Noord-Zuidweg 1	1,7	58	20	38	38	0
W1_B	Noord-Zuidweg 1	4,5	58	20	38	38	0
W10_A	Waalbandijk 7	1,7	47	20	27	38	-11
W10_B	Waalbandijk 7	4,5	49	20	29	38	-9
W11_A	Waalbandijk 5	1,7	47	20	27	38	-11
W11_B	Waalbandijk 5	4,5	49	20	29	38	-9
W12_A	Waalbandijk 3	1,7	41	20	21	38	-17
W12_B	Waalbandijk 3	4,5	44	20	24	38	-14
W2_A	**Noord-zuidweg 3**	**1,7**	**58**	**20**	**38**	**38**	**0**
W2_B	**Noord-zuidweg 3**	**4,5**	**59**	**20**	**39**	**38**	**1**
W3_A	**Noord-zuidweg 5**	**1,7**	**59**	**20**	**39**	**38**	**1**
W3_B	**Noord-zuidweg 5**	**4,5**	**59**	**20**	**39**	**38**	**1**
W4_A	Noord-zuidweg 11	1,7	58	20	38	38	0
W4_B	Noord-zuidweg 11	4,5	58	20	38	38	0
W5_A	Noord-zuidweg 13	1,7	57	20	37	38	-1
W5_B	Noord-zuidweg 13	4,5	58	20	38	38	0
W6_A	Noord-Zuidweg 6	1,7	53	20	33	38	-5
W6_B	Noord-Zuidweg 6	4,5	54	20	34	38	-4
W7_A	**Noord-zuidweg 15**	**1,7**	**58**	**20**	**38**	**38**	**0**
W7_B	**Noord-zuidweg 15**	**4,5**	**59**	**20**	**39**	**38**	**1**
W8_A	Noordzuidweg 7/9	1,7	45	20	25	38	-13
W8_B	Noordzuidweg 7/9	4,5	46	20	26	38	-12
W9_A	Noord-Zuidweg 10	1,7	52	20	32	38	-6
W9_B	Noord-Zuidweg 10	4,5	54	20	34	38	-4

Uit de resultaten, opgenomen in tabel 4, blijkt dat het dan om 3 woningen gaat die nader onderzocht moeten worden of de geluidwering meer is dan de veronderstelde minimale geluidwering van 20 dB.

Wij stellen voor om deze inspectie, na een gezamenlijk overleg met Excluton, de gemeente Druten en de gemeente Maas en Waal uit te voeren en op basis van metingen of berekeningen de geluidwering van de woningen te bepalen. Uit deze exercitie kan worden bepaald welke gevelmaatregelen getroffen moeten worden om in de woning te kunnen voldoen aan de gestelde binnengrenswaarde van 38 dB.

Op basis van 'expert judgement' zullen de maatregelen zich hoogst waarschijnlijk beperken tot het plaatsen van dubbele beglazing en het aanbrengen van een geluidgedempt ventilatierooster.
Bij de woningen waar al dubbele beglazing is aangebracht, gaan wij ervan uit dat de geluidwering 22 dB zal bedragen en aanvullende gevelmaatregelen niet nodig zijn.

Berekeningen luchtkwaliteit
Op basis van de verkeersintensiteiten en ontsluiting zoals beschreven in voorgaande paragrafen is bij de woningen in de omgeving van de ontsluitingswegen de luchtkwaliteit berekend voor de jaren 2018 en 2028.

In tabel 5 zijn de resultaten samengevat van de hoogste concentraties stikstofdioxide en fijn stof, en vergeleken met de van toepassing zijnde grenswaarden voor de luchtkwaliteit van de Wet milieubeheer. Een volledig overzicht van de rekenresultaten per toetspunt (woning) is opgenomen in bijlage IIIb.

Tabel 5
Hoogste rekenresultaten per scenario. De geldende grenswaarden vanuit de Wet milieubeheer zijn tussen haken weergegeven.

Scenario	Jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide in $\mu g/m^3$	Aantal overschrijdingen uurnorm stikstofdioxide	Jaargemiddelde concentratie fijn stof - PM_{10} in $\mu g/m^3$	Aantal overschrijdingen etmaalnorm fijn stof	Jaargemiddelde concentratie zeer fijn stof – $PM_{2,5}$ in $\mu g/m^3$
Huidig 2018	16,6 (40)	0 (18)	19,7 (40)	7 (35)	12,5 (25)
Toekomst 2028	10,8 (40)	0 (18)	16,8 (40)	6 (35)	10,1 (25)

Uit tabel 5 en bijlage IIIb blijkt dat in de omgeving van de ontsluitingswegen voor het plangebied de luchtkwaliteit voor zowel in de huidige als de toekomstige situatie ruim voldoen aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer.

Ondanks dat er een toename van het vrachtverkeer wordt verwacht, nemen de concentraties naar de toekomst af vanwege de teruglopende grootschalige achtergrondconcentraties.
Het aspect luchtkwaliteit vormt geen knelpunt ten aanzien van een goede ruimtelijke ordening.

LBP|SIGHT BV

ing. R. (Roel) van de Wetering

dr. H.A.E. (Dirk-Jan) Simons

Bijlage I Verrichte tellingen

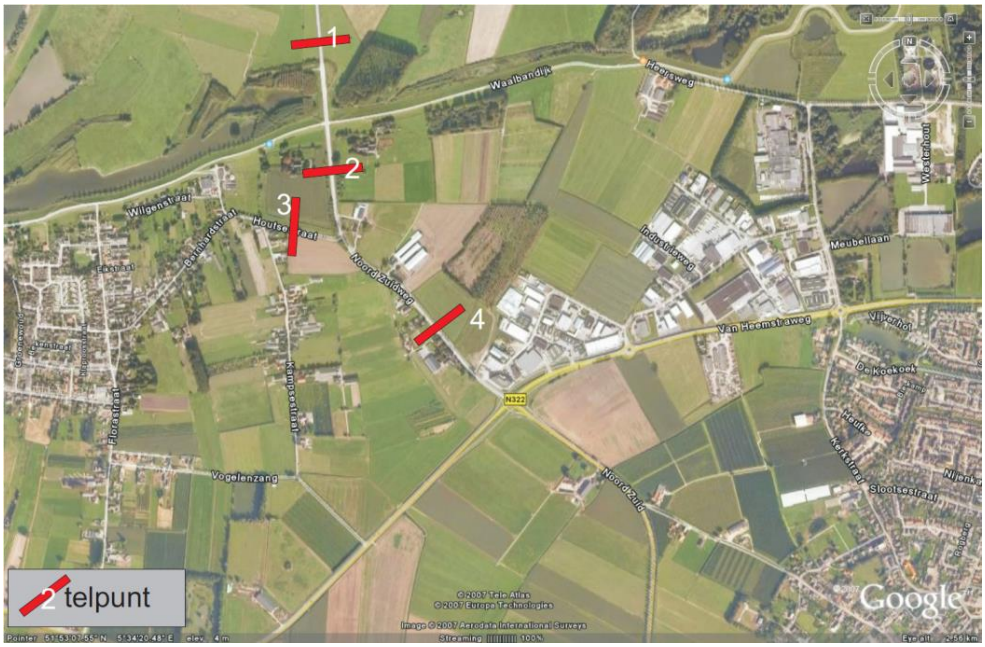
Verkeerstellingen

Voor dit project zijn meerdere verkeerstellingen verricht, namelijk:

- Verkeerstellingen op de Noord Zuidweg en de Houtsestraat verricht door Meetel B.V. in opdracht van HSRO/Excluton in de periode van 17-09-2007 tot 30-09-2007.
- Verkeerstellingen gemeente West Maas en Waal op de Noord Zuidweg en de Houtsestraat in maart 2016 en in mei 2016.
- Verkeerstellingen verricht door de gemeente Druten op de Noord-Zuid in de periode van 31-08-2016 t/m 8-09-2016 (A) en in de periode van 10-11-2016 t/m 17-2016 (B).
- Verkeerstellingen verricht door Meetel B.V. in opdracht van HSRO/Excluton in de periode van 9-11-2017 t/m 8-12-2017 op de Noord Zuidweg, de Houtsestraat en de Noord Zuid.

Verkeerstellingen Meetel B.V. in de periode van 17-09-2007 tot 30-09-2007

De tellingen in 2007 door Meetel B.V. zijn verricht op de Houtsestraat (telpunt 3) en op de Noord Zuidweg (telpunt 4). Ter plaatse van de punten 1 en 2 zijn geen telgegevens beschikbaar.
De verkeersintensiteiten op deze telpunten zijn herleid door de verkeersintensiteiten op telpunt 4 te verminderen met de verkeersintensiteiten op telpunt 3.

Figuur I.1

Telpunten 3 en 4 van Meetel B.V. inclusief de ‘afgeleide’ telpunten 1 en 2

Verkeersintensiteiten
Uit de verrichte tellingen zijn het aantal motorvoertuigbewegingen per periode voor het jaar 2007 bepaald. De verkeersintensiteiten voor het jaar 2007 zijn weergegeven in tabel I.1.

Tabel I.1
Verkeersintensiteit 2007 (gebaseerd op tellingen Meetel B.V. periode 17-09-2007 tot 30-09-2007)

Telpunt	Dag			Avond			Nacht		
	07.00 – 19.00 uur			19.00 - 23.00 uur			23.00 - 07.00 uur		
	Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t..			Aantal m.v.t..		
	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar
1_2	610	81	138	64	4	3	76	3	27
3	1072	47	17	237	1	1	87	1	1
4	1682	128	155	301	5	4	163	4	28

Verkeerstellingen gemeente West Maas en Waal van 11-03-2016 t/m 21-03 2016
De tellingen in maart 2016 zijn verricht op de Houtsestraat (telpunt 3) en op de Noord Zuidweg (telpunt 4). Ter plaatse van de punten 1 en 2 zijn ook hier geen telgegevens beschikbaar.
De verkeersintensiteiten op deze telpunten zijn herleid door de verkeersintensiteiten op telpunt 4 te verminderen met de verkeersintensiteiten op telpunt 3. In tabel I.2a zijn de verkeersintensiteiten (tellingen maart) weergegeven.

Tabel I.2a
Verkeersintensiteit (gebaseerd op tellingen gemeente West Maas en Waal in maart 2016)

Telpunt	Dag			Avond			Nacht		
	07.00 – 19.00 uur			19.00 - 23.00 uur			23.00 - 07.00 uur		
	Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.		
	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar
1_2	475	91*	265*	67	1	1	97	5	23
3	1055	63	14	212	6	4	54	5	2
4	1530	154	279	279	5	5	151	10	25

In mei 2016 zijn op de Noord Zuidweg eveneens tellingen verricht door de gemeente West Maas en Waal. Het telpunt lag toen op de Noord-Zuidweg (telpunt 4).

Tabel I.2b
Verkeersintensiteit (gebaseerd op tellingen gemeente West Maas en Waal in maart en mei 2016)

Telpunt	Periode	Aantal motorvoertuigen pet etmaal		
		Licht	Middelzwaar	Zwaar
4	Maart 2016	1960	169	309
4	Mei 2016	1900	202	309

Tussen de tellingen verricht in maart 2016 en mei 2016 (tabel 2b) zit geen groot verschil.
Bij de vergelijking tussen de verkeerintensiteiten opgenomen in tabel I.1 en I.2a blijkt dat er vooral grote verschillen zijn in het aantal verkeersbewegingen van zware vrachtwagens in de dagperiode.

Een mogelijke verklaring van dit verschil kan worden veroorzaakt doordat er geteld is in de maanden maart en later nog in mei. In de maand maart rijden volgens opgave Excluton circa 26% meer vrachtwagens dan het gemiddelde aantal stenenwagens. Voor de maand mei is dit zelfs 50% meer dan het gemiddeld aantal stenenwagens. In de maand september (tellingen verricht door Meetel in 2007) is dit 10% minder dan het gemiddeld aantal stenenwagens.

Tevens is het mogelijk dat in de telperiode er ook nog vrachtwagens van en naar de locatie Kaliwaal (ten westen van het bedrijventerrein Drutense Waarden) reden. De toename van het aantal middelzware vrachtwagens kan mogelijk verklaard worden door de toename van pakketdiensten (levering van goederen gekocht op het internet).

Verkeerstellingen gemeente Druten periode 31-08-2016 t/m 8-09-2016 (A) en 10-11-2016 t/m 17-11-2016 (B).
De gemeente Druten heeft in 2016 tellingen verricht op de Noord Zuid (telpunt 1_2). In tabel I.3 zijn de verkeersintensiteiten weergegeven. Deze tellingen geven naar onze mening een te positief beeld van de jaargemiddelde situatie.

Tabel I.3
Verkeersintensiteit (gebaseerd op tellingen gemeente Druten (31-08 t/m 8-09-2016 (A) en 10-11-2016 t/m 17-11-2016 (B).

Telpunt	Dag			Avond			Nacht		
	07.00 – 19.00 uur			19.00 - 23.00 uur			23.00 - 07.00 uur		
	Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.			Aantal m.v.t.		
	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar
1_2 (A)	350	86	88	58	1	0	90	6	11
1_2 (B)	370	76	85	48	0	1	84	6	9

Verkeerstellingen verricht door Meettel periode van 9-11-2017 t/m 8-12-2017
In 2017 zijn opnieuw tellingen verricht door Meetel B.V. De metingen zijn zowel uitgevoerd op de Houtsestraat (telpunt 3), de Noord Zuidweg (telpunt 4) en Noord Zuid (telpunt 1_2). De aantallen getelde lichte motorvoertuigen liggen in de lijn der verwachting.

Bij de tellingen op telpunt 1_2 (cursief aangegeven in tabel 4) lijkt er echter iets misgegaan te zijn met de telkabels. Ook wanneer de verkeersintensiteiten op het telpunt 1_2 worden herleid door de verkeersintensiteiten op telpunt 4 te verminderen met de verkeersintensiteiten op telpunt 3, dan lijken de tellingen, vooral de aantallen middelzwaar verkeer niet echt betrouwbaar.

Tabel I.5
Verkeersintensiteit 2017 (gebaseerd op tellingen Meetel 2017)

Telpunt	Dag			Avond			Nacht		
	07.00 – 19.00 uur			19.00 - 23.00 uur			23.00 - 07.00 uur		
	Aantal m.v.t			Aantal m.v.t			Aantal m.v.t		
	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar	Licht	Middelzwaar	Zwaar
1_2	*516*	*41*	*47*	*36*	*0*	*0*	*91*	*4*	*5*
3	982	55	9	226	13	2	67	9	1
4	1524	75	91	272	4	2	152	5	9
Verkeerintensiteiten berekend (4-3)									
1_2*	542	20	82	46	9	0	85	4	8

* bepaald op basis van verkeerstellingen op telpunt 4 minus verkeerstellingen op telpunt 3.

Het enige interessante aan deze tellingen is het verschil tussen het aantal getelde vrachtwagens op de Noord-Zuidweg ten noorden van het bedrijf Noord Zuidweg nummer 6 (Van den Oever) en ten zuiden van dit bedrijf. Volgens de tellingen rijden er circa 17 vrachtwagens = 34 bewegingen (d=30 / a=0 / n=4) van en naar dit bedrijf komend en gaan vanaf de Van Heemstraweg.

Bijlage II Rekensheets verkeerstellingen

Teljaar maart 2016 verricht door de gemeente West Maas en Waal

Noordzuidweg tussen Van Heemstraweg en Houtsestraat - zuidelijke richting — Telperiode: maart 2016

Tijd	Klassen									
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		Totaal		Fout
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Rel.	
Tot. 0-24		988	80,3	75	6,1	167	13,6	1.230	100,0	100,0	0
Tot. 0-7		59	78,7	3	4,0	13	17,3	75	100,0		0
Tot. 7-19	dag	798	78,4	70	6,9	150	14,7	1.018	100,0	82,8	0
Tot. 19-24		131	94,9	2	1,4	5	3,6	138	100,0		0
Tot. 23-7	nacht	68	81,0	3	3,6	13	15,5	84	100,0	6,8	0
Tot.19-23	avond	122	95,3	2	1,6	4	3,1	128	100,0	10	0

Noordzuidweg tussen Van Heemstraweg en Houtsestraat - noordelijke richting — Telperiode: maart 2016

Tijd	Klassen									
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		Totaal		Fout
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Rel.	
Tot. 0-24		972	80,5	94	7,8	142	11,8	1.208	100,0	100,0	0
Tot. 0-7		73	80,2	7	7,7	11	12,1	91	100,0		0
Tot. 7-19	dag	732	77,5	84	8,9	129	13,7	945	100,0	78,2	0
Tot. 19-24		166	97,1	3	1,8	2	1,2	171	100,0		0
Tot. 23-7	nacht	83	81,4	7	6,9	12	11,8	102	100,0	8,4	0
Tot.19-23	avond	157	97,5	3	1,9	1	0,6	161	100,0	13	0

Totaal beide rijlijnen

Tijd	Klassen									
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		Totaal		Fout
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Rel.	
		Licht		Middel		Zwaar		Totaal			
Tot. 0-24		1960,0		169,0		309,0		2438,0			
Tot. 0-7		132,0		10,0		24,0		166,0			
Tot. 7-19		1530,0		154,0		224,0		1963,0			
Tot. 19-24		297,0		5,0		7,0		309,0			
Tot. 23-7		151,0		10,0		25,0		186,0			
Tot.19-23		279,0		5,0		5,0		289,0			

Teljaar 2016 Totaal intensiteit per etmaal (deel Noord Zuidweg - vanaf Van Heemstraweg tot bedrijf Noord Zuidweg nr 6)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		1530,0		154,0		224,0		1908,0
avond		279,0		5,0		5,0		289,0
nacht		151,0		10,0		25,0		186,0

Teljaar 2016 Totaal intensiteit per etmaal (deel Noord Zuidweg - vanaf Noord Zuidweg nr 6 tot Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		1530,0		154,0		194,0	30,0	1878,0
avond		279,0		5,0		5,0	0,0	289,0
nacht		151,0		10,0		21,0	4,0	182,0

Berekenjaar 2018 Totaal intensiteit per etmaal (deel Noord Zuidweg - vanaf Van Heemstraweg tot bedrijf Noord Zuidweg nr 6)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		1561		157		229		1946
avond		285		5		5		295
nacht		154		10		26		190

Berekenjaar 2018 Totaal intensiteit per uur (deel Noord Zuidweg - vanaf Van Heemstraweg tot bedrijf Noord Zuidweg nr 6)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		130,1		13,1		19,0		162,2
avond		71,2		1,3		1,3		73,7
nacht		19,3		1,3		3,2		23,7

Berekenenjaar 2018 Totaal intensiteit per etmaal (deel Noord Zuidweg - vanaf Noord Zuidweg nr 6 tot Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		1561		157		198		1916
avond		285		5		5		295
nacht		154		10		21		186

Berekenjaar 2018 Totaal intensiteit per uur (deel Noord Zuidweg - vanaf Noord Zuidweg nr 6 tot Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		130,1		13,1		16,5		160
avond		71,2		1,3		1,3		74
nacht		19,3		1,3		2,7		23

Berekenjaar 2028 Totaal intensiteit per etmaal (deel Noord Zuidweg - vanaf bedrijf Noord Zuidweg nr 6 tot kruising met Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal	
dag		1833		194		216		2243	<<<<
avond		330		8		21		358	<<<<
nacht		192		12		26		231	<<<<

Berekenjaar 2028 Totaal intensiteit per etmaal (deel Noord Zuidweg - vanaf Van Heemstraweg tot bedrijf Noord Zuidweg nr 6)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		1833		194		246	30	2273,5
avond		330		8		21	0	358,4
nacht		192		12		30	4	235,1

Berekenjaar 2028 Totaal intensiteit per uur (deel Noord Zuidweg - vanaf bedrijf Noord Zuidweg nr 6 tot kruising met Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		153		16		18		187
avond		82		2		5		90
nacht		24		2		3		29

Berekenjaar 2028 Totaal intensiteit per uur (deel Noord Zuidweg - vanaf Van Heemstraweg tot bedrijf Noord Zuidweg nr 6)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		153		16		20	30	189
avond		82		2		5	0	90
nacht		24		2		4	4	29

Teljaar maart 2016 verricht door de gemeente West Maas en Waal

Houtsestraat - oostelijke richting — Telperiode: maart 2016

Tijd	Klassen									
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		Totaal		Fout
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Rel.	
Tot. 0-24		583	92,4	39	6,2	9	1,4	631	100,0	100,0	0
Tot. 0-7		33	89,2	3	8,1	1	2,7	37	100,0		0
Tot. 7-19	dag	469	92,1	34	6,7	6	1,2	509	100,0	80,7	0
Tot. 19-24		81	95,3	2	2,4	2	2,4	85	100,0		0
Tot. 23-7	nacht	36	90,0	3	7,5	1	2,5	40	100,0	6,3	0
Tot.19-23	avond	78	95,1	2	2,4	2	2,4	82	100,0	13	0

Houtsestraat - westelijke richting — Telperiode: maart 2016

Tijd	Klassen									
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		Totaal		Fout
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Rel.	
Tot. 0-24		738	94,1	35	4,5	11	1,4	784	100,0	100,0	0
Tot. 0-7		8	72,7	2	18,2	1	9,1	11	100,0		0
Tot. 7-19	dag	586	94,1	29	4,7	8	1,3	623	100,0	79,5	0
Tot. 19-24		144	96,0	4	2,7	2	1,3	150	100,0		0
Tot. 23-7	nacht	18	85,7	2	9,5	1	4,8	21	100,0	2,7	0
Tot.19-23	avond	134	95,7	4	2,9	2	1,4	140	100,0	18	0

Totaal beide rijlijnen

Tijd	Klassen									
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		Totaal		Fout
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Rel.	
		Licht		Middel		Zwaar		Totaal			
Tot. 0-24		1321,0		74,0		20,0		1415,0			
Tot. 0-7		41,0		5,0		2,0		48,0			
Tot. 7-19		1055,0		63,0		14,0		1132,0			
Tot. 19-24		225,0		6,0		4,0		235,0			
Tot. 23-7		54,0		5,0		2,0		61,0			
Tot.19-23		212,0		6,0		4,0		222,0			

Teljaar 2016 Totaal intensiteit per etmaal (Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		1055,0		63,0		14,0		1132,0
avond		212,0		6,0		4,0		222,0
nacht		54,0		5,0		2,0		61,0

Berekenjaar 2018 Totaal intensiteit per etmaal (Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		1076		64		14		1155
avond		216		6		4		226
nacht		55		5		2		62

Berekenjaar 2018 Totaal intensiteit per uur (Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		89,7		5,4		1,2		96,2
avond		54,1		1,5		1,0		56,6
nacht		6,9		0,6		0,3		7,8

Berekenjaar 2028 Totaal intensiteit per etmaal (Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal	
dag		1189		71		16		1276	<<<<
avond		239		7		5		250	<<<<
nacht		61		6		2		69	<<<<

Totaal intensiteit 2028 per uur (Houtsestraat)

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		99,1		5,9		1,3		106,3
avond		59,7		1,7		1,1		62,5
nacht		7,6		0,7		0,3		8,6

Verschil tussen Noordzuidweg zuid en Houtsestraat is het verkeer wat over de Noord -Zuid rijdt !

Noord Zuid

Tijd	Klassen							Totaal
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.
Tot. 0-24		405		36		158		599
Tot. 0-7		26		0		12		38
Tot. 7-19		329		36		144		509
Tot. 19-24		50		0		3		53
Tot. 23-7		32		0		12		44
Tot.19-23		44		0		2		46

Tijd	Klassen							Totaal
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.
Tot. 0-24		234		59		131		424
Tot. 0-7		65		5		10		80
Tot. 7-19		146		55		121		322
Tot. 19-24		22		-1		0		21
Tot. 23-7		65		5		11		81
Tot.19-23		23		0		0		21

Totaal: één rijlijn — **Licht** — **Middel** — **Zwaar** — **totaal**

Tijd	Klassen							Totaal
Werkdag	Lengte (m)	< 3,5		3,5 - 7,0		> 7,0		
		Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.	Idx.	Abs.
		639,0		95,0		289,0		1023,0
		91,0		5,0		22,0		118,0
dag		0,0		91,0		210,3		831,0
		72,0		-1,0		3,0		74,0
nacht		97,0		5,0		23,0		125,0
avond		67,0		1,0		2,0		67,0

Teljaar 2016 Totaal intensiteit per etmaal

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		475,0		91,0		180,0		746,0
avond		67,0		1,0		1,0		69,0
nacht		97,0		5,0		19,0		121,0

Teljaar 2016 Totaal intensiteit per etmaal

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		475,0		91,0		180,0		746,0
avond		67,0		1,0		1,0		69,0
nacht		97,0		5,0		19,0		121,0

Berekenjaar 2018 Totaal intensiteit per etmaal

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		485		93		184		761
avond		68		1		1		70
nacht		99		5		19		123

Berekenjaar 2018 Totaal intensiteit per uur

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		40,4		7,7		15,3		63,4
avond		17,1		0,3		0,3		17,6
nacht		12,4		0,6		2,4		15,4

Extra aantal vrachtwagens	Opgave	Excluton	nieuw	
aantal	100	2	200	(bewegingen)
aantal	8	2	16	(bewegingen)
aantal	12	2	24	(bewegingen)
	120	2	240	(bewegingen)

Voor de groei van LV en MV is rekening gehouden met 400/300 = 1,33 x 100% = 133%

Berekenjaar 2028 Totaal intensiteit per etmaal

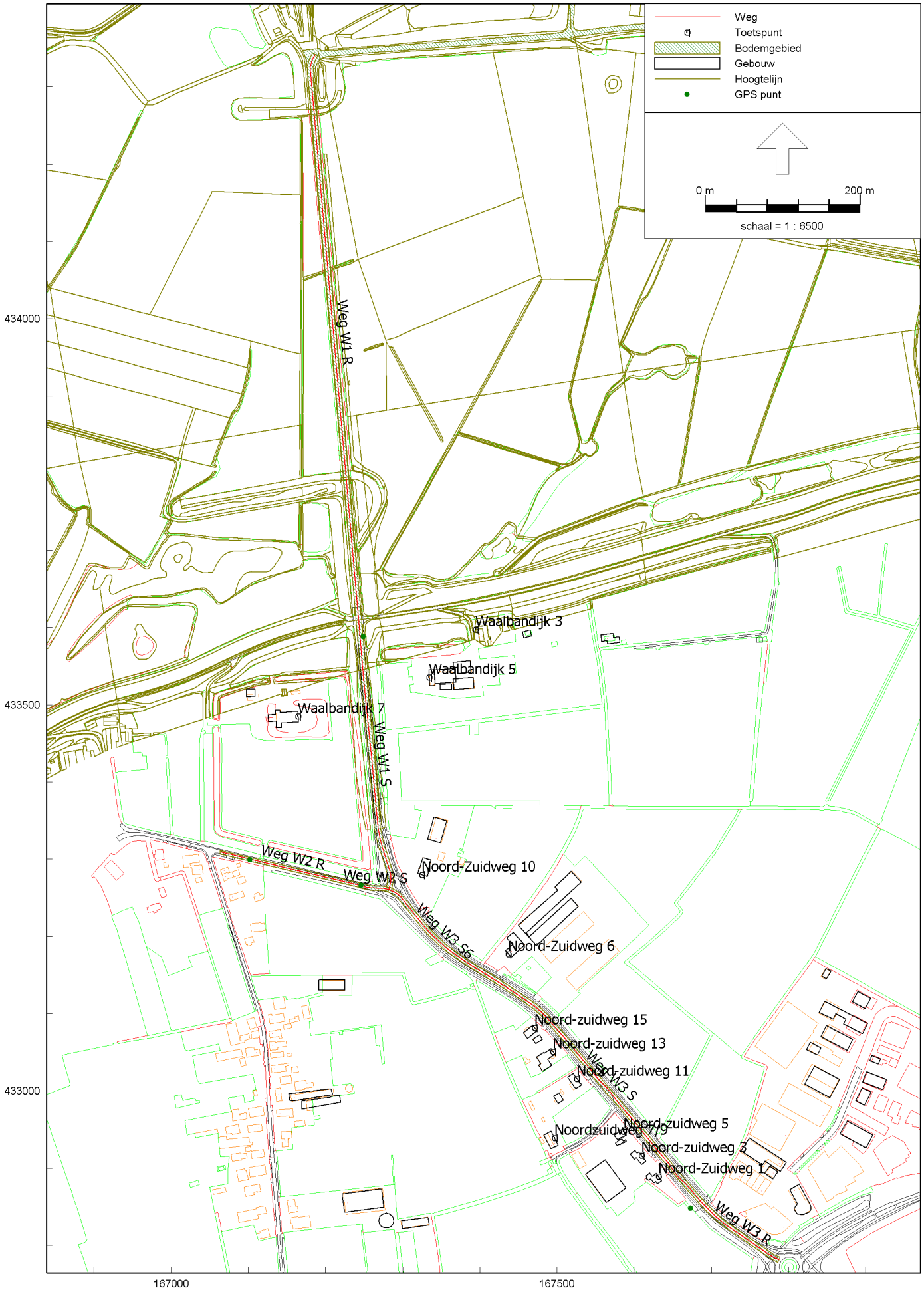
		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		644		123		200		968
avond		91		1		16		108
nacht		132		7		24		162

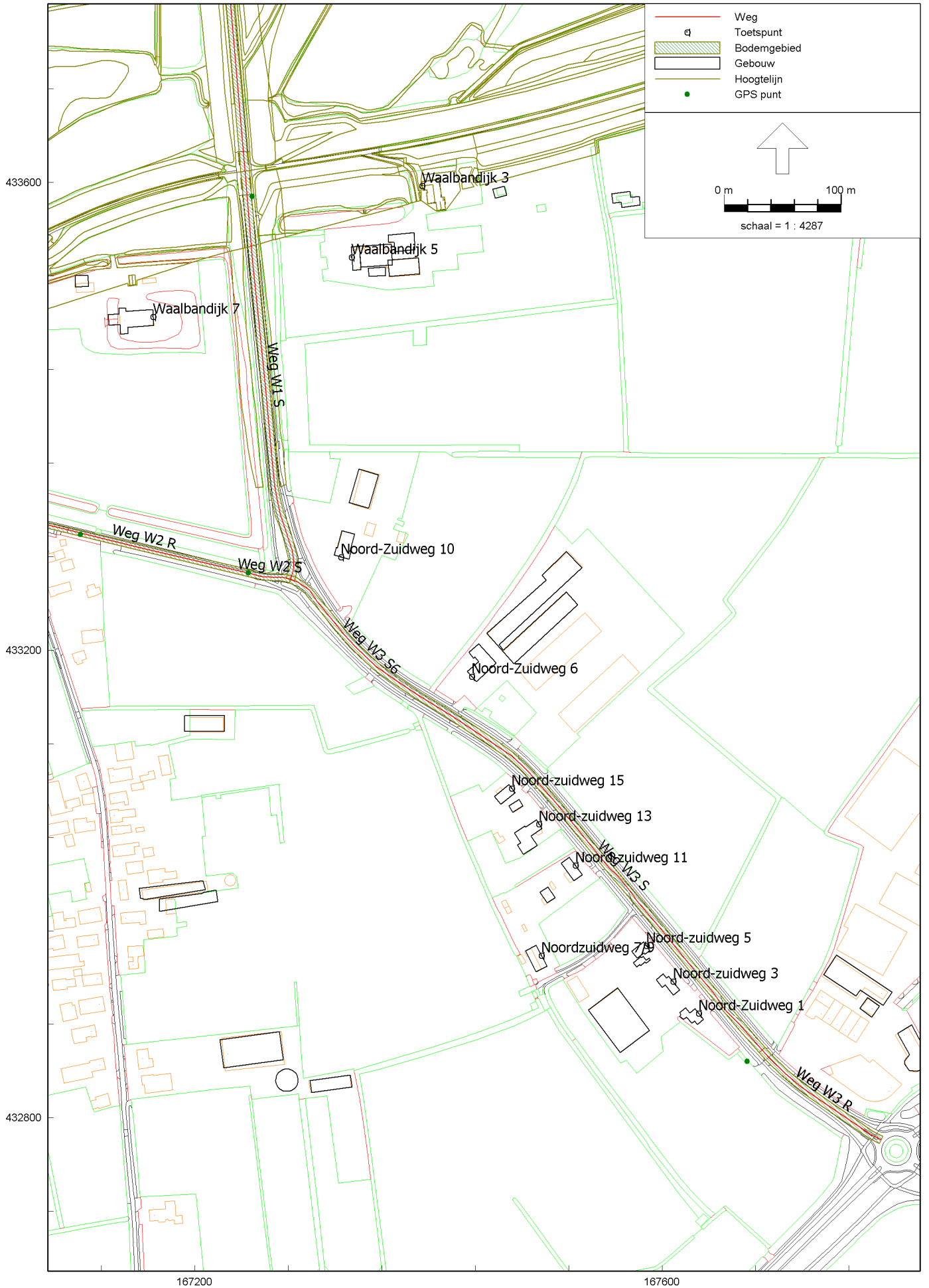
Berekenjaar 2028 Totaal intensiteit per uur

		Licht		Middel		Zwaar		Totaal
dag		54		10		17		81
avond		23		0		4		27
nacht		16		1		3		20

Bijlage III Rekenmodellen en rekenresultaten

Bijlage IIIa Rekenmodellen en rekenresultaten verkeerslawaai

Weg
Toetspunt
Bodemgebied
Gebouw
Hoogtelijn
GPS punt
0 m
200 m
schaal = 1 : 6500
434000
433500
433000
167000
167500
Weg W1 R
Weg W1 S
Weg W2 R
Weg W2 S
Weg W3 S6
Weg W3 S
Weg W3 R
Waalbandijk 3
Waalbandijk 5
Waalbandijk 7
Noord-Zuidweg 10
Noord-Zuidweg 6
Noord-zuidweg 15
Noord-zuidweg 13
Noord-zuidweg 11
Noordzuidweg 7
Noord-zuidweg 5
Noord-zuidweg 3
Noord-Zuidweg 1

Weg
Toetspunt
Bodemgebied
Gebouw
Hoogtelijn
GPS punt
0 m
100 m
schaal = 1 : 4287
433600
433200
432800
167200
167600
Waalbandijk 3
Waalbandijk 5
Waalbandijk 7
Weg W1 S
Weg W2 R
Weg W2 S
Noord-Zuidweg 10
Weg W3 S6
Noord-Zuidweg 6
Noord-zuidweg 15
Noord-zuidweg 13
Noord-zuidweg 11
Weg W3 S
Noordzuidweg 7
Noord-zuidweg 5
Noord-zuidweg 3
Noord-Zuidweg 1
Weg W3 R

Model: Verkeersmodel - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Type	Cpl	Cpl_W	Helling	Wegdek	V(MR(D))	V(MR(A))	V(MR(N))	V(MR(P4))	V(LV(D))	V(LV(A))
Weg W2 R	Houtse straat (Ref)	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W0	--	--	--	--	60	60
Weg W2 S	Houtse straat (SMA)	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60
Weg W1 R	Noord Zuidweg deel Noord (Ref)	0,00	--	Relatief aan onderliggend item	Intensiteit	False	1,5	0	W0	--	--	--	--	60	60
Weg W1 S	Noord Zuidweg deel Noord (SMA)	0,00	--	Relatief aan onderliggend item	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60
Weg W3 R	Noord Zuidweg - deel zuid (Ref)	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W0	--	--	--	--	60	60
Weg W3 S	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA)	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60
Weg W3 S6	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA) TNV NZ-weg 6	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60

Model: Verkeersmodel - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	V(LV(N))	V(LV(P4))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))	V(MV(P4))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	V(ZV(P4))	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%Int(P4)	%MR(D)	%MR(A)	%MR(N)	%MR(P4)	%LV(D)
Weg W2 R	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	1444,40	6,67	3,92	0,54	--	--	--	--	--	93,15
Weg W2 S	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	1444,40	6,67	3,92	0,54	--	--	--	--	--	93,15
Weg W1 R	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	954,80	6,64	1,85	1,61	--	--	--	--	--	63,72
Weg W1 S	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	954,80	6,64	1,85	1,61	--	--	--	--	--	63,72
Weg W3 R	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	2432,00	6,67	3,03	0,98	--	--	--	--	--	80,21
Weg W3 S	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	2432,00	6,67	3,03	0,98	--	--	--	--	--	80,21
Weg W3 S6	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	2398,00	6,66	3,08	0,97	--	--	--	--	--	81,47

Model: Verkeersmodel - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%LV(A)	%LV(N)	%LV(P4)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%MV(P4)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%ZV(P4)	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)	MV(D)	MV(A)	MV(N)
Weg W2 R	95,58	88,46	--	5,61	2,65	7,69	--	1,25	1,77	3,85	--	--	--	--	--	89,70	54,10	6,90	--	5,40	1,50	0,60
Weg W2 S	95,58	88,46	--	5,61	2,65	7,69	--	1,25	1,77	3,85	--	--	--	--	--	89,70	54,10	6,90	--	5,40	1,50	0,60
Weg W1 R	96,61	80,52	--	12,15	1,69	3,90	--	24,13	1,69	15,58	--	--	--	--	--	40,40	17,10	12,40	--	7,70	0,30	0,60
Weg W1 S	96,61	80,52	--	12,15	1,69	3,90	--	24,13	1,69	15,58	--	--	--	--	--	40,40	17,10	12,40	--	7,70	0,30	0,60
Weg W3 R	96,48	81,09	--	8,08	1,76	5,46	--	11,71	1,76	13,45	--	--	--	--	--	130,10	71,20	19,30	--	13,10	1,30	1,30
Weg W3 S	96,48	81,09	--	8,08	1,76	5,46	--	11,71	1,76	13,45	--	--	--	--	--	130,10	71,20	19,30	--	13,10	1,30	1,30
Weg W3 S6	96,48	82,83	--	8,20	1,76	5,58	--	10,33	1,76	11,59	--	--	--	--	--	130,10	71,20	19,30	--	13,10	1,30	1,30

Model: Verkeersmodel - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	LE (D) 63	LE (D) 125	LE (D) 250	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k	LE (A) 63	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500	LE (A) 1k	LE (A) 2k
Weg W2 R	--	1,20	1,00	0,30	--	74,97	83,41	89,44	95,03	101,55	98,01	91,22	81,11	72,33	80,35	86,15	92,56	99,20	95,60
Weg W2 S	--	1,20	1,00	0,30	--	75,22	83,47	89,49	95,05	101,06	97,06	90,67	80,67	72,61	80,42	86,21	92,57	98,69	94,59
Weg W1 R	--	15,30	0,30	2,40	--	78,87	86,73	93,47	98,62	101,97	98,44	91,77	83,43	67,04	74,92	80,59	87,34	94,11	90,49
Weg W1 S	--	15,30	0,30	2,40	--	78,92	86,74	93,47	98,63	101,78	98,08	91,56	83,32	67,34	75,00	80,65	87,36	93,59	89,45
Weg W3 R	--	19,00	1,30	3,20	--	80,71	88,68	95,23	100,55	104,96	101,43	94,70	85,70	73,29	81,17	86,86	93,58	100,32	96,71
Weg W3 S	--	19,00	1,30	3,20	--	80,81	88,71	95,25	100,56	104,65	100,82	94,35	85,48	73,59	81,25	86,93	93,60	99,80	95,67
Weg W3 S6	--	16,50	1,30	2,70	--	80,46	88,42	94,93	100,21	104,44	100,61	94,15	85,21	73,59	81,25	86,93	93,60	99,80	95,67

Model: Verkeersmodel - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (N) 63	LE (N) 125	LE (N) 250	LE (N) 500	LE (N) 1k	LE (N) 2k	LE (N) 4k	LE (N) 8k	LE (P4) 63	LE (P4) 125	LE (P4) 250	LE (P4) 500	LE (P4) 1k	LE (P4) 2k	LE (P4) 4k	LE (P4) 8k
Weg W2 R	88,79	78,41	65,42	73,79	80,10	85,33	90,99	87,49	80,73	71,10	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W2 S	88,21	77,92	65,60	73,83	80,14	85,34	90,57	86,67	80,26	70,77	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 R	83,67	73,15	70,91	78,51	85,05	90,82	94,97	91,36	84,63	75,62	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 S	83,07	72,63	71,00	78,54	85,07	90,83	94,67	90,77	84,29	75,42	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 R	89,89	79,39	72,51	80,26	86,79	92,40	96,72	93,13	86,40	77,36	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S	89,29	78,87	72,61	80,29	86,81	92,41	96,40	92,52	86,05	77,14	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S6	89,29	78,87	72,14	79,88	86,36	91,94	96,13	92,24	85,77	76,76	--	--	--	--	--	--	--	--

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeersmodel - huidig jaar 2018
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Ja

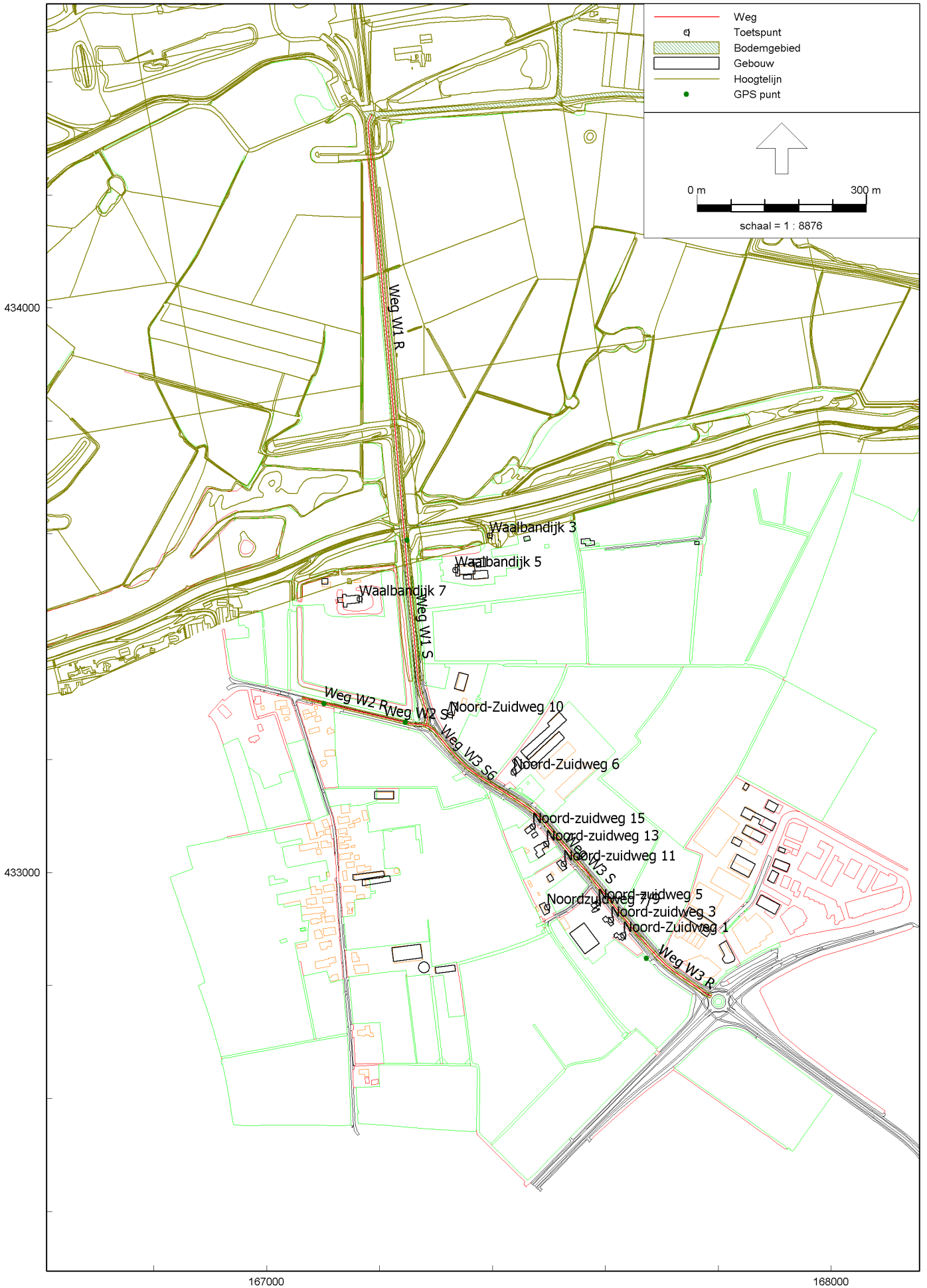
Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
W1_A	Noord-Zuidweg 1	1,70	51,3	46,1	43,0	51,9
W1_B	Noord-Zuidweg 1	4,50	51,9	46,6	43,6	52,5
W10_A	Waalbandijk 7	1,70	40,4	32,2	33,0	41,1
W10_B	Waalbandijk 7	4,50	41,8	33,5	34,4	42,5
W11_A	Waalbandijk 5	1,70	40,5	32,2	33,2	41,3
W11_B	Waalbandijk 5	4,50	42,4	33,8	35,0	43,1
W12_A	Waalbandijk 3	1,70	34,2	25,5	26,9	34,9
W12_B	Waalbandijk 3	4,50	36,8	28,2	29,5	37,6
W2_A	Noord-zuidweg 3	1,70	51,3	46,2	43,1	52,0
W2_B	Noord-zuidweg 3	4,50	52,0	46,7	43,7	52,6
W3_A	Noord-zuidweg 5	1,70	52,0	46,8	43,7	52,6
W3_B	Noord-zuidweg 5	4,50	52,5	47,2	44,2	53,1
W4_A	Noord-zuidweg 11	1,70	51,1	45,8	42,8	51,7
W4_B	Noord-zuidweg 11	4,50	51,7	46,4	43,4	52,3
W5_A	Noord-zuidweg 13	1,70	50,5	45,3	42,2	51,1
W5_B	Noord-zuidweg 13	4,50	51,2	46,0	43,0	51,9
W6_A	Noord-Zuidweg 6	1,70	46,3	41,3	38,0	46,9
W6_B	Noord-Zuidweg 6	4,50	47,9	42,8	39,6	48,5
W7_A	Noord-zuidweg 15	1,70	51,5	46,3	43,2	52,1
W7_B	Noord-zuidweg 15	4,50	52,1	46,8	43,8	52,7
W8_A	Noordzuidweg 7/9	1,70	38,3	33,2	30,1	39,0
W8_B	Noordzuidweg 7/9	4,50	39,6	34,4	31,4	40,2
W9_A	Noord-Zuidweg 10	1,70	45,5	40,5	37,2	46,1
W9_B	Noord-Zuidweg 10	4,50	47,1	42,1	38,8	47,8

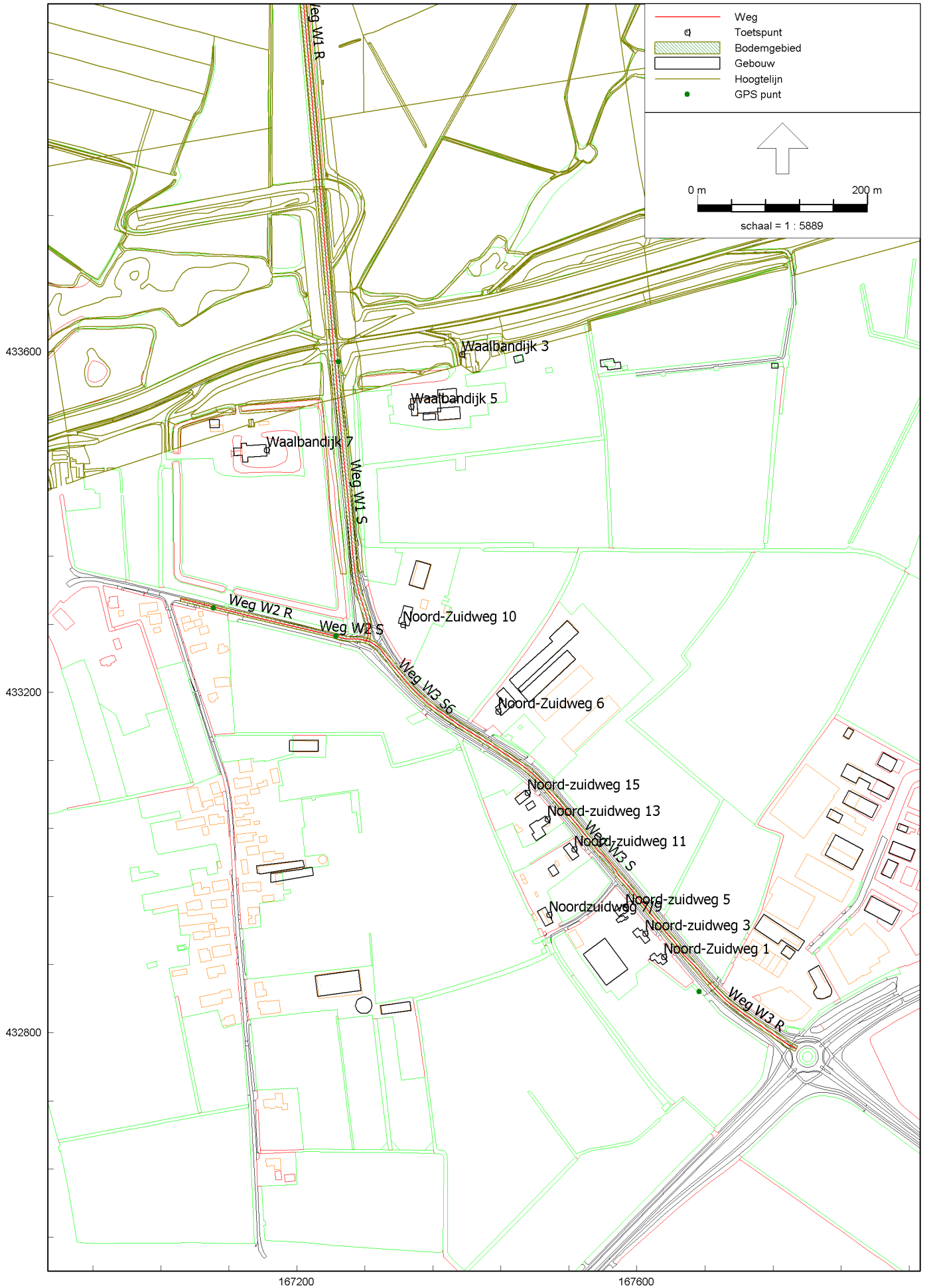
Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeersmodel - huidig jaar 2018
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
W1_A	Noord-Zuidweg 1	1,70	56,3	51,1	48,0	56,9
W1_B	Noord-Zuidweg 1	4,50	56,9	51,6	48,6	57,5
W10_A	Waalbandijk 7	1,70	45,4	37,2	38,0	46,1
W10_B	Waalbandijk 7	4,50	46,8	38,4	39,4	47,5
W11_A	Waalbandijk 5	1,70	45,5	37,2	38,2	46,3
W11_B	Waalbandijk 5	4,50	47,4	38,8	40,0	48,1
W12_A	Waalbandijk 3	1,70	39,2	30,5	31,9	39,9
W12_B	Waalbandijk 3	4,50	41,8	33,2	34,5	42,6
W2_A	Noord-zuidweg 3	1,70	56,3	51,1	48,1	57,0
W2_B	Noord-zuidweg 3	4,50	57,0	51,7	48,7	57,6
W3_A	Noord-zuidweg 5	1,70	57,0	51,8	48,7	57,6
W3_B	Noord-zuidweg 5	4,50	57,5	52,2	49,2	58,1
W4_A	Noord-zuidweg 11	1,70	56,0	50,8	47,8	56,7
W4_B	Noord-zuidweg 11	4,50	56,7	51,4	48,4	57,3
W5_A	Noord-zuidweg 13	1,70	55,5	50,3	47,2	56,1
W5_B	Noord-zuidweg 13	4,50	56,2	51,0	48,0	56,8
W6_A	Noord-Zuidweg 6	1,70	51,3	46,3	43,0	51,9
W6_B	Noord-Zuidweg 6	4,50	52,9	47,8	44,6	53,5
W7_A	Noord-zuidweg 15	1,70	56,5	51,2	48,2	57,1
W7_B	Noord-zuidweg 15	4,50	57,1	51,8	48,8	57,7
W8_A	Noordzuidweg 7/9	1,70	43,3	38,2	35,1	44,0
W8_B	Noordzuidweg 7/9	4,50	44,6	39,4	36,4	45,2
W9_A	Noord-Zuidweg 10	1,70	50,5	45,5	42,2	51,1
W9_B	Noord-Zuidweg 10	4,50	52,1	47,1	43,8	52,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Weg
Toetspunt
Bodemgebied
Gebouw
Hoogtelijn
GPS punt
0 m
300 m
schaal = 1 : 8876
434000
433000
167000
168000
Weg W1 R
Weg W1 S
Waalbandijk 3
Waalbandijk 5
Waalbandijk 7
Weg W2 R
Weg W2 S
Weg W3 S6
Noord-Zuidweg 10
Noord-Zuidweg 6
Noord-zuidweg 15
Noord-zuidweg 13
Noord-zuidweg 11
Weg W3 S
Noord-zuidweg 5
Noordzuidweg 7/9
Noord-zuidweg 3
Noord-Zuidweg 1
Weg W3 R

Weg
Toetspunt
Bodemgebied
Gebouw
Hoogtelijn
GPS punt
0 m
200 m
schaal = 1 : 5889
Weg W1 R
Waalbandijk 3
Waalbandijk 5
Waalbandijk 7
Weg W1 S
Weg W2 R
Weg W2 S
Noord-Zuidweg 10
Weg W3 S6
Noord-Zuidweg 6
Noord-zuidweg 15
Noord-zuidweg 13
Noord-zuidweg 11
Weg W3 S
Noordzuidweg 7/9
Noord-zuidweg 5
Noord-zuidweg 3
Noord-Zuidweg 1
Weg W3 R
433600
433200
432800
167200
167600

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Type	Cpl	Cpl_W	Helling	Wegdek	V(MR(D))	V(MR(A))	V(MR(N))	V(MR(P4))	V(LV(D))	V(LV(A))
Weg W2 R	Houtse straat (Ref)	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W0	--	--	--	--	60	60
Weg W2 S	Houtse straat (SMA)	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60
Weg W1 R	Noord Zuidweg deel Noord (Ref)	0,00	--	Relatief aan onderliggend item	Intensiteit	False	1,5	0	W0	--	--	--	--	60	60
Weg W1 S	Noord Zuidweg deel Noord (SMA)	0,00	--	Relatief aan onderliggend item	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60
Weg W3 R	Noord Zuidweg - deel zuid (Ref)	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W0	--	--	--	--	60	60
Weg W3 S	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA)	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60
Weg W3 S6	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA) TNV NZ-weg 6	0,00	5,00	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W4b	--	--	--	--	60	60

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	V(LV(N))	V(LV(P4))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))	V(MV(P4))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	V(ZV(P4))	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%Int(P4)	%MR(D)	%MR(A)	%MR(N)	%MR(P4)	%LV(D)
Weg W2 R	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	1594,40	6,67	3,92	0,54	--	--	--	--	--	93,23
Weg W2 S	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	1594,40	6,67	3,92	0,54	--	--	--	--	--	93,23
Weg W1 R	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	1240,00	6,53	2,18	1,61	--	--	--	--	--	66,67
Weg W1 S	60	--	60	60	60	--	60	60	60	--	1240,00	6,53	2,18	1,61	--	--	--	--	--	66,67
Weg W3 R	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	2864,00	6,60	3,11	1,05	--	--	--	--	--	80,95
Weg W3 S	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	2864,00	6,60	3,11	1,05	--	--	--	--	--	80,95
Weg W3 S6	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	2832,00	6,60	3,14	1,02	--	--	--	--	--	81,82

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%LV(A)	%LV(N)	%LV(P4)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%MV(P4)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%ZV(P4)	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)	MV(D)	MV(A)	MV(N)
Weg W2 R	95,52	88,37	--	5,55	2,72	8,14	--	1,22	1,76	3,49	--	--	--	--	--	99,10	59,70	7,60	--	5,90	1,70	0,70
Weg W2 S	95,52	88,37	--	5,55	2,72	8,14	--	1,22	1,76	3,49	--	--	--	--	--	99,10	59,70	7,60	--	5,90	1,70	0,70
Weg W1 R	85,19	80,00	--	12,35	--	5,00	--	20,99	14,81	15,00	--	--	--	--	--	54,00	23,00	16,00	--	10,00	--	1,00
Weg W1 S	85,19	80,00	--	12,35	--	5,00	--	20,99	14,81	15,00	--	--	--	--	--	54,00	23,00	16,00	--	10,00	--	1,00
Weg W3 R	92,13	80,00	--	8,47	2,25	6,67	--	10,58	5,62	13,33	--	--	--	--	--	153,00	82,00	24,00	--	16,00	2,00	2,00
Weg W3 S	92,13	80,00	--	8,47	2,25	6,67	--	10,58	5,62	13,33	--	--	--	--	--	153,00	82,00	24,00	--	16,00	2,00	2,00
Weg W3 S6	92,13	82,76	--	8,56	2,25	6,90	--	9,63	5,62	10,34	--	--	--	--	--	153,00	82,00	24,00	--	16,00	2,00	2,00

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	LE (D) 63	LE (D) 125	LE (D) 250	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k	LE (A) 63	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500	LE (A) 1k	LE (A) 2k
Weg W2 R	--	1,30	1,10	0,30	--	75,38	83,81	89,84	95,45	101,97	98,44	91,64	81,52	72,77	80,80	86,61	92,99	99,63	96,04
Weg W2 S	--	1,30	1,10	0,30	--	75,63	83,87	89,89	95,46	101,48	97,48	91,09	81,09	73,05	80,87	86,67	93,01	99,12	95,02
Weg W1 R	--	17,00	4,00	3,00	--	79,54	87,47	94,18	99,29	102,81	99,30	92,62	84,19	72,88	80,19	86,63	92,89	97,25	93,57
Weg W1 S	--	17,00	4,00	3,00	--	79,59	87,48	94,19	99,29	102,60	98,89	92,38	84,07	72,98	80,22	86,65	92,90	96,92	92,91
Weg W3 R	--	20,00	5,00	4,00	--	81,17	89,21	95,74	101,00	105,53	102,01	95,28	86,23	75,83	83,56	89,69	95,94	101,59	97,97
Weg W3 S	--	20,00	5,00	4,00	--	81,27	89,23	95,76	101,01	105,21	101,38	94,92	86,01	76,02	83,61	89,73	95,95	101,15	97,09
Weg W3 S6	--	18,00	5,00	3,00	--	81,03	89,03	95,54	100,76	105,06	101,23	94,78	85,81	76,02	83,61	89,73	95,95	101,15	97,09

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (N) 63	LE (N) 125	LE (N) 250	LE (N) 500	LE (N) 1k	LE (N) 2k	LE (N) 4k	LE (N) 8k	LE (P4) 63	LE (P4) 125	LE (P4) 250	LE (P4) 500	LE (P4) 1k	LE (P4) 2k	LE (P4) 4k	LE (P4) 8k
Weg W2 R	89,22	78,85	65,79	74,22	80,54	85,68	91,39	87,90	81,14	71,52	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W2 S	88,64	78,36	65,96	74,26	80,57	85,69	90,97	87,08	80,67	71,19	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 R	86,81	77,54	72,02	79,71	86,26	91,91	96,09	92,49	85,76	76,78	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 S	86,43	77,30	72,11	79,73	86,28	91,92	95,79	91,91	85,42	76,58	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 R	91,18	81,27	73,59	81,43	87,98	93,46	97,74	94,18	87,45	78,46	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S	90,68	80,89	73,69	81,45	88,00	93,46	97,44	93,58	87,11	78,26	--	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S6	90,68	80,89	72,94	80,81	87,29	92,71	96,99	93,12	86,67	77,65	--	--	--	--	--	--	--	--

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
W1_A	Noord-Zuidweg 1	1,70	51,8	47,6	44,1	52,8
W1_B	Noord-Zuidweg 1	4,50	52,4	48,2	44,7	53,4
W10_A	Waalbandijk 7	1,70	41,2	35,5	34,1	42,3
W10_B	Waalbandijk 7	4,50	42,6	36,8	35,5	43,7
W11_A	Waalbandijk 5	1,70	41,3	35,6	34,3	42,4
W11_B	Waalbandijk 5	4,50	43,1	37,3	36,1	44,3
W12_A	Waalbandijk 3	1,70	35,0	29,1	28,0	36,1
W12_B	Waalbandijk 3	4,50	37,6	31,8	30,6	38,8
W2_A	Noord-zuidweg 3	1,70	51,9	47,6	44,1	52,9
W2_B	Noord-zuidweg 3	4,50	52,5	48,2	44,8	53,5
W3_A	Noord-zuidweg 5	1,70	52,5	48,2	44,8	53,5
W3_B	Noord-zuidweg 5	4,50	53,1	48,7	45,3	54,0
W4_A	Noord-zuidweg 11	1,70	51,6	47,3	43,8	52,6
W4_B	Noord-zuidweg 11	4,50	52,2	47,9	44,5	53,2
W5_A	Noord-zuidweg 13	1,70	51,0	46,8	43,3	52,0
W5_B	Noord-zuidweg 13	4,50	51,8	47,5	44,0	52,8
W6_A	Noord-Zuidweg 6	1,70	46,9	42,7	39,0	47,8
W6_B	Noord-Zuidweg 6	4,50	48,5	44,3	40,6	49,4
W7_A	Noord-zuidweg 15	1,70	52,0	47,7	44,2	53,0
W7_B	Noord-zuidweg 15	4,50	52,6	48,3	44,8	53,6
W8_A	Noordzuidweg 7/9	1,70	38,9	34,6	31,1	39,9
W8_B	Noordzuidweg 7/9	4,50	40,2	35,9	32,4	41,1
W9_A	Noord-Zuidweg 10	1,70	46,1	42,0	38,1	47,0
W9_B	Noord-Zuidweg 10	4,50	47,8	43,6	39,7	48,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
W1_A	Noord-Zuidweg 1	1,70	56,8	52,5	49,1	57,8
W1_B	Noord-Zuidweg 1	4,50	57,4	53,1	49,7	58,4
W10_A	Waalbandijk 7	1,70	46,2	40,5	39,1	47,3
W10_B	Waalbandijk 7	4,50	47,6	41,8	40,5	48,7
W11_A	Waalbandijk 5	1,70	46,3	40,6	39,3	47,4
W11_B	Waalbandijk 5	4,50	48,1	42,3	41,1	49,3
W12_A	Waalbandijk 3	1,70	40,0	34,1	33,0	41,1
W12_B	Waalbandijk 3	4,50	42,6	36,8	35,6	43,8
W2_A	Noord-zuidweg 3	1,70	56,9	52,6	49,1	57,9
W2_B	Noord-zuidweg 3	4,50	57,5	53,2	49,8	58,5
W3_A	Noord-zuidweg 5	1,70	57,5	53,2	49,8	58,5
W3_B	Noord-zuidweg 5	4,50	58,0	53,7	50,3	59,0
W4_A	Noord-zuidweg 11	1,70	56,6	52,3	48,8	57,6
W4_B	Noord-zuidweg 11	4,50	57,2	52,9	49,5	58,2
W5_A	Noord-zuidweg 13	1,70	56,0	51,7	48,3	57,0
W5_B	Noord-zuidweg 13	4,50	56,8	52,5	49,0	57,8
W6_A	Noord-Zuidweg 6	1,70	51,9	47,7	44,0	52,8
W6_B	Noord-Zuidweg 6	4,50	53,5	49,3	45,6	54,4
W7_A	Noord-zuidweg 15	1,70	57,0	52,7	49,2	58,0
W7_B	Noord-zuidweg 15	4,50	57,6	53,3	49,8	58,6
W8_A	Noordzuidweg 7/9	1,70	43,9	39,6	36,1	44,9
W8_B	Noordzuidweg 7/9	4,50	45,2	40,9	37,4	46,1
W9_A	Noord-Zuidweg 10	1,70	51,1	47,0	43,1	52,0
W9_B	Noord-Zuidweg 10	4,50	52,8	48,6	44,7	53,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage IIIb Rekenmodellen en rekenresultaten luchtkwaliteit

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas e
n Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Type	Cpl	Cpl_W	Helling
Weg W2 R	Houtse straat (Ref)	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0
Weg W2 S	Houtse straat (SMA)	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0
Weg W1 R	Noord Zuidweg deel Noord (Ref)	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0
Weg W1 S	Noord Zuidweg deel Noord (SMA)	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0
Weg W3 R	Noord Zuidweg - deel zuid (Ref)	--	0,00	Relatief aan onderliggend item	Intensiteit	False	1,5	0
Weg W3 S	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA)	--	0,00	Relatief aan onderliggend item	Intensiteit	False	1,5	0
Weg W3 S6	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA) TNV NZ-weg 6	--	--	Relatief aan onderliggend item	Intensiteit	False	1,5	0

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas e
n Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Wegdek	V(MR(D))	V(MR(A))	V(MR(N))	V(MR(P4))	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	V(LV(P4))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))
Weg W2 R	W0	--	--	--	--	60	60	60	--	60	60	60
Weg W2 S	W4b	--	--	--	--	60	60	60	--	60	60	60
Weg W1 R	W0	--	--	--	--	60	60	60	--	60	60	60
Weg W1 S	W4b	--	--	--	--	60	60	60	--	60	60	60
Weg W3 R	W0	--	--	--	--	60	60	60	60	60	60	60
Weg W3 S	W4b	--	--	--	--	60	60	60	60	60	60	60
Weg W3 S6	W4b	--	--	--	--	60	60	60	60	60	60	60

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas e
n Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	V(MV(P4))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	V(ZV(P4))	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%Int(P4)	%MR(D)	%MR(A)
Weg W2 R	--	60	60	60	--	1594,40	6,67	3,92	0,54	--	--	--
Weg W2 S	--	60	60	60	--	1594,40	6,67	3,92	0,54	--	--	--
Weg W1 R	--	60	60	60	--	1240,00	6,53	2,18	1,61	--	--	--
Weg W1 S	--	60	60	60	--	1240,00	6,53	2,18	1,61	--	--	--
Weg W3 R	60	60	60	60	60	2864,00	6,60	3,11	1,05	--	--	--
Weg W3 S	60	60	60	60	60	2864,00	6,60	3,11	1,05	--	--	--
Weg W3 S6	60	60	60	60	60	2832,00	6,60	3,14	1,02	--	--	--

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas e
n Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%MR(N)	%MR(P4)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%LV(P4)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%MV(P4)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)
Weg W2 R	--	--	93,23	95,52	88,37	--	5,55	2,72	8,14	--	1,22	1,76	3,49
Weg W2 S	--	--	93,23	95,52	88,37	--	5,55	2,72	8,14	--	1,22	1,76	3,49
Weg W1 R	--	--	66,67	85,19	80,00	--	12,35	--	5,00	--	20,99	14,81	15,00
Weg W1 S	--	--	66,67	85,19	80,00	--	12,35	--	5,00	--	20,99	14,81	15,00
Weg W3 R	--	--	80,95	92,13	80,00	--	8,47	2,25	6,67	--	10,58	5,62	13,33
Weg W3 S	--	--	80,95	92,13	80,00	--	8,47	2,25	6,67	--	10,58	5,62	13,33
Weg W3 S6	--	--	81,82	92,13	82,76	--	8,56	2,25	6,90	--	9,63	5,62	10,34

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%ZV(P4)	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)	MV(D)	MV(A)	MV(N)	MV(P4)	ZV(D)
Weg W2 R	--	--	--	--	--	99,10	59,70	7,60	--	5,90	1,70	0,70	--	1,30
Weg W2 S	--	--	--	--	--	99,10	59,70	7,60	--	5,90	1,70	0,70	--	1,30
Weg W1 R	--	--	--	--	--	54,00	23,00	16,00	--	10,00	--	1,00	--	17,00
Weg W1 S	--	--	--	--	--	54,00	23,00	16,00	--	10,00	--	1,00	--	17,00
Weg W3 R	--	--	--	--	--	153,00	82,00	24,00	--	16,00	2,00	2,00	--	20,00
Weg W3 S	--	--	--	--	--	153,00	82,00	24,00	--	16,00	2,00	2,00	--	20,00
Weg W3 S6	--	--	--	--	--	153,00	82,00	24,00	--	16,00	2,00	2,00	--	18,00

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	LE (D) 63	LE (D) 125	LE (D) 250	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k	LE (A) 63
Weg W2 R	1,10	0,30	--	75,38	83,81	89,84	95,45	101,97	98,44	91,64	81,52	72,77
Weg W2 S	1,10	0,30	--	75,63	83,87	89,89	95,46	101,48	97,48	91,09	81,09	73,05
Weg W1 R	4,00	3,00	--	79,54	87,47	94,18	99,29	102,81	99,30	92,62	84,19	72,88
Weg W1 S	4,00	3,00	--	79,59	87,48	94,19	99,29	102,60	98,89	92,38	84,07	72,98
Weg W3 R	5,00	4,00	--	81,17	89,21	95,74	101,00	105,53	102,01	95,28	86,23	75,83
Weg W3 S	5,00	4,00	--	81,27	89,23	95,76	101,01	105,21	101,38	94,92	86,01	76,02
Weg W3 S6	5,00	3,00	--	81,03	89,03	95,54	100,76	105,06	101,23	94,78	85,81	76,02

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas e
n Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500	LE (A) 1k	LE (A) 2k	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (N) 63	LE (N) 125	LE (N) 250	LE (N) 500
Weg W2 R	80,80	86,61	92,99	99,63	96,04	89,22	78,85	65,79	74,22	80,54	85,68
Weg W2 S	80,87	86,67	93,01	99,12	95,02	88,64	78,36	65,96	74,26	80,57	85,69
Weg W1 R	80,19	86,63	92,89	97,25	93,57	86,81	77,54	72,02	79,71	86,26	91,91
Weg W1 S	80,22	86,65	92,90	96,92	92,91	86,43	77,30	72,11	79,73	86,28	91,92
Weg W3 R	83,56	89,69	95,94	101,59	97,97	91,18	81,27	73,59	81,43	87,98	93,46
Weg W3 S	83,61	89,73	95,95	101,15	97,09	90,68	80,89	73,69	81,45	88,00	93,46
Weg W3 S6	83,61	89,73	95,95	101,15	97,09	90,68	80,89	72,94	80,81	87,29	92,71

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (N) 1k	LE (N) 2k	LE (N) 4k	LE (N) 8k	LE (P4) 63	LE (P4) 125	LE (P4) 250	LE (P4) 500	LE (P4) 1k	LE (P4) 2k	LE (P4) 4k
Weg W2 R	91,39	87,90	81,14	71,52	--	--	--	--	--	--	--
Weg W2 S	90,97	87,08	80,67	71,19	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 R	96,09	92,49	85,76	76,78	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 S	95,79	91,91	85,42	76,58	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 R	97,74	94,18	87,45	78,46	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S	97,44	93,58	87,11	78,26	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S6	96,99	93,12	86,67	77,65	--	--	--	--	--	--	--

Model: Verkeersmodel - Toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 01_001 | 8 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas e
n Waal mart 2016)
Groep: Wegverkeer
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (P4) 8k
Weg W2 R	--
Weg W2 S	--
Weg W1 R	--
Weg W1 S	--
Weg W3 R	--
Weg W3 S	--
Weg W3 S6	--

Rapport: Resultatentabel
Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Resultaten voor model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Stof: NO2 - Stikstofdioxide
Referentiejaar: 2018

Naam	X coördinaat	Y coördinaat	NO2 Concentratie [µg/m³]	NO2 Achtergrond [µg/m³]	NO2 Bronbijdrage [µg/m³]	NO2 # Overschrijdingen uur limiet [-]
W1	167631,53	432889,21	16,51	15,94	0,57	0
W2	167609,59	432916,39	16,52	15,94	0,58	0
W3	167586,73	432947,23	16,56	15,94	0,62	0
W8	167496,92	432938,70	16,10	15,94	0,17	0
W4	167526,11	433015,69	15,46	14,88	0,58	0
W5	167494,84	433051,12	15,44	14,88	0,56	0
W7	167471,30	433081,82	15,50	14,88	0,63	0
W6	167437,08	433177,41	15,40	14,88	0,52	0
W9	167324,99	433279,57	15,41	14,88	0,54	0
W12	167394,62	433597,27	15,00	14,88	0,12	0
W11	167334,31	433535,95	15,08	14,88	0,20	0
W10	167164,42	433484,96	15,00	14,88	0,13	0

Rapport: Resultatentabel
Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Resultaten voor model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Stof: PM10 - Fijnstof
Zeezoutcorrectie: Nee
Referentiejaar: 2018

Naam	X coördinaat	Y coördinaat	PM10 Concentratie [µg/m³]	PM10 Achtergrond [µg/m³]	PM10 Bronbijdrage [µg/m³]	PM10 # Overschrijdingen 24 uur limiet [-]
W1	167631,53	432889,21	19,71	19,65	0,06	7
W2	167609,59	432916,39	19,71	19,65	0,06	7
W3	167586,73	432947,23	19,71	19,64	0,07	7
W8	167496,92	432938,70	19,66	19,64	0,02	7
W4	167526,11	433015,69	19,53	19,47	0,06	7
W5	167494,84	433051,12	19,53	19,47	0,06	7
W7	167471,30	433081,82	19,54	19,47	0,07	7
W6	167437,08	433177,41	19,53	19,47	0,06	7
W9	167324,99	433279,57	19,53	19,47	0,06	7
W12	167394,62	433597,27	19,48	19,47	0,01	7
W11	167334,31	433535,95	19,49	19,47	0,02	7
W10	167164,42	433484,96	19,48	19,46	0,02	7

Rapport: Resultatentabel
Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Resultaten voor model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Stof: PM2.5 - Zeer fijnstof
Referentiejaar: 2018

Naam	X coördinaat	Y coördinaat	PM2.5 Concentratie [µg/m³]	PM2.5 Achtergrond [µg/m³]	PM2.5 Bronbijdrage [µg/m³]
W1	167631,53	432889,21	12,52	12,50	0,02
W2	167609,59	432916,39	12,53	12,50	0,03
W3	167586,73	432947,23	12,53	12,50	0,03
W8	167496,92	432938,70	12,51	12,50	0,01
W4	167526,11	433015,69	12,45	12,42	0,03
W5	167494,84	433051,12	12,44	12,42	0,02
W7	167471,30	433081,82	12,45	12,42	0,03
W6	167437,08	433177,41	12,44	12,42	0,02
W9	167324,99	433279,57	12,44	12,42	0,02
W12	167394,62	433597,27	12,43	12,42	0,01
W11	167334,31	433535,95	12,43	12,42	0,01
W10	167164,42	433484,96	12,43	12,42	0,01

Rapport: Resultatentabel
Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Resultaten voor model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Stof: NO2 - Stikstofdioxide
Referentiejaar: 2028

Naam	X coördinaat	Y coördinaat	NO2 Concentratie [µg/m³]	NO2 Achtergrond [µg/m³]	NO2 Bronbijdrage [µg/m³]	NO2 # Overschrijdingen uur limiet [-]
W1	167631,53	432889,21	10,79	10,51	0,29	0
W2	167609,59	432916,39	10,80	10,51	0,29	0
W3	167586,73	432947,23	10,82	10,51	0,31	0
W8	167496,92	432938,70	10,59	10,51	0,08	0
W4	167526,11	433015,69	10,20	9,91	0,29	0
W5	167494,84	433051,12	10,19	9,91	0,28	0
W7	167471,30	433081,82	10,22	9,91	0,31	0
W6	167437,08	433177,41	10,18	9,91	0,27	0
W9	167324,99	433279,57	10,18	9,91	0,27	0
W12	167394,62	433597,27	9,97	9,91	0,06	0
W11	167334,31	433535,95	10,01	9,91	0,10	0
W10	167164,42	433484,96	9,98	9,91	0,06	0

Rapport: Resultatentabel
Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Resultaten voor model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Stof: PM10 - Fijnstof
Zeezoutcorrectie: Nee
Referentiejaar: 2028

Naam	X coördinaat	Y coördinaat	PM10 Concentratie [µg/m³]	PM10 Achtergrond [µg/m³]	PM10 Bronbijdrage [µg/m³]	PM10 # Overschrijdingen 24 uur limiet [-]
W1	167631,53	432889,21	16,83	16,77	0,06	6
W2	167609,59	432916,39	16,83	16,77	0,06	6
W3	167586,73	432947,23	16,83	16,77	0,06	6
W8	167496,92	432938,70	16,79	16,77	0,02	6
W4	167526,11	433015,69	16,71	16,65	0,06	6
W5	167494,84	433051,12	16,71	16,65	0,06	6
W7	167471,30	433081,82	16,71	16,65	0,06	6
W6	167437,08	433177,41	16,71	16,65	0,06	6
W9	167324,99	433279,57	16,71	16,65	0,06	6
W12	167394,62	433597,27	16,66	16,65	0,01	6
W11	167334,31	433535,95	16,67	16,65	0,02	6
W10	167164,42	433484,96	16,66	16,65	0,01	6

Rapport: Resultatentabel
Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Resultaten voor model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Stof: PM2.5 - Zeer fijnstof
Referentiejaar: 2028

Naam	X coördinaat	Y coördinaat	PM2.5 Concentratie [µg/m³]	PM2.5 Achtergrond [µg/m³]	PM2.5 Bronbijdrage [µg/m³]
W1	167631,53	432889,21	10,07	10,05	0,02
W2	167609,59	432916,39	10,07	10,05	0,02
W3	167586,73	432947,23	10,07	10,05	0,02
W8	167496,92	432938,70	10,05	10,05	0,01
W4	167526,11	433015,69	10,02	10,00	0,02
W5	167494,84	433051,12	10,02	10,00	0,02
W7	167471,30	433081,82	10,02	10,00	0,02
W6	167437,08	433177,41	10,02	10,00	0,02
W9	167324,99	433279,57	10,02	10,00	0,02
W12	167394,62	433597,27	10,00	10,00	0,00
W11	167334,31	433535,95	10,01	10,00	0,01
W10	167164,42	433484,96	10,01	10,00	0,00

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Groep	ItemID	Grp.ID	Datum	1e kid	NrKids	Naam	Omschr.	Vorm	X	Y
	261155	0	16:53, 1 feb 2018	-1	1	W1	Noord-Zuidweg 1	Punt	167631,53	432889,21
	261156	0	16:53, 1 feb 2018	-2	1	W2	Noord-zuidweg 3	Punt	167609,59	432916,39
	261157	0	16:53, 1 feb 2018	-3	1	W3	Noord-zuidweg 5	Punt	167586,73	432947,23
	261158	0	16:53, 1 feb 2018	-4	1	W8	Noordzuidweg 7/9	Punt	167496,92	432938,70
	261160	0	16:53, 1 feb 2018	-5	1	W4	Noord-zuidweg 11	Punt	167526,11	433015,69
	261162	0	16:53, 1 feb 2018	-6	1	W5	Noord-zuidweg 13	Punt	167494,84	433051,12
	261164	0	16:53, 1 feb 2018	-7	1	W7	Noord-zuidweg 15	Punt	167471,30	433081,82
	261165	0	16:53, 1 feb 2018	-8	1	W6	Noord-Zuidweg 6	Punt	167437,08	433177,41
	261610	0	16:53, 1 feb 2018	-9	1	W9	Noord-Zuidweg 10	Punt	167324,99	433279,57
	261611	0	16:53, 1 feb 2018	-10	1	W12	Waalbandijk 3	Punt	167394,62	433597,27
	261801	0	16:53, 1 feb 2018	-11	1	W11	Waalbandijk 5	Punt	167334,31	433535,95
	261802	0	16:53, 1 feb 2018	-12	1	W10	Waalbandijk 7	Punt	167164,42	433484,96

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Omschr.	Type	Wegtype	MZ	V	Breedte	Vent.F	Hscherm.	Can. H(L)	Can. H(R)	Can. br	Vent.X	Vent.Y	Vent.H	Int.diam.	Ext.diam.	Flux
Weg W3 R	Noord Zuidweg - deel zuid (Ref)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W3 S	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W3 S6	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA) TNV NZ-weg 6	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W1 R	Noord Zuidweg deel Noord (Ref)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W1 S	Noord Zuidweg deel Noord (SMA)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W2 R	Houtse straat (Ref)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W2 S	Houtse straat (SMA)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Gas temp	Warmte	Hweg	Fboom	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%Bus(D)	%Bus(A)	%Bus(N)
Weg W3 R	285,0	0,000	0,00	1.00	2488,40	6,71	2,97	0,96	77,95	96,48	81,09	7,85	1,76	5,46	14,20	1,76	13,45	--	--	--
Weg W3 S	285,0	0,000	0,00	1.00	2488,40	6,71	2,97	0,96	77,95	96,48	81,09	7,85	1,76	5,46	14,20	1,76	13,45	--	--	--
Weg W3 S6	285,0	0,000	0,00	1.00	2488,40	6,71	2,97	0,96	77,95	96,48	81,09	7,85	1,76	5,46	14,20	1,76	13,45	--	--	--
Weg W1 R	285,0	0,000	0,00	1.00	1044,80	6,76	1,68	1,52	57,22	97,16	77,99	10,91	--	3,77	31,87	2,84	18,24	--	--	--
Weg W1 S	285,0	0,000	0,00	1.00	1044,80	6,76	1,68	1,52	57,22	97,16	77,99	10,91	--	3,77	31,87	2,84	18,24	--	--	--
Weg W2 R	285,0	0,000	0,00	1.00	1400,40	6,88	4,01	0,18	93,15	96,26	48,00	5,61	2,67	40,00	1,25	1,07	12,00	--	--	--
Weg W2 S	285,0	0,000	0,00	1.00	1400,40	6,88	4,01	0,18	93,15	96,26	48,00	5,61	2,67	40,00	1,25	1,07	12,00	--	--	--

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	LV(H1)	LV(H2)	LV(H3)	LV(H4)	LV(H5)	LV(H6)	LV(H7)	LV(H8)	LV(H9)	LV(H10)	LV(H11)	LV(H12)	LV(H13)	LV(H14)	LV(H15)	LV(H16)	LV(H17)	LV(H18)	LV(H19)
Weg W3 R	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15
Weg W3 S	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15
Weg W3 S6	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	19,37	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15	130,15
Weg W1 R	12,39	12,39	12,39	12,39	12,39	12,39	12,39	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41
Weg W1 S	12,39	12,39	12,39	12,39	12,39	12,39	12,39	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41	40,41
Weg W2 R	1,21	1,21	1,21	1,21	1,21	1,21	1,21	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75
Weg W2 S	1,21	1,21	1,21	1,21	1,21	1,21	1,21	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75	89,75

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	LV(H20)	LV(H21)	LV(H22)	LV(H23)	LV(H24)	MV(H1)	MV(H2)	MV(H3)	MV(H4)	MV(H5)	MV(H6)	MV(H7)	MV(H8)	MV(H9)	MV(H10)	MV(H11)	MV(H12)	MV(H13)	MV(H14)	MV(H15)
Weg W3 R	71,30	71,30	71,30	71,30	19,37	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11
Weg W3 S	71,30	71,30	71,30	71,30	19,37	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11
Weg W3 S6	71,30	71,30	71,30	71,30	19,37	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11	13,11
Weg W1 R	17,05	17,05	17,05	17,05	12,39	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71
Weg W1 S	17,05	17,05	17,05	17,05	12,39	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71	7,71
Weg W2 R	54,06	54,06	54,06	54,06	1,21	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41
Weg W2 S	54,06	54,06	54,06	54,06	1,21	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41	5,41

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	MV(H16)	MV(H17)	MV(H18)	MV(H19)	MV(H20)	MV(H21)	MV(H22)	MV(H23)	MV(H24)	ZV(H1)	ZV(H2)	ZV(H3)	ZV(H4)	ZV(H5)	ZV(H6)	ZV(H7)	ZV(H8)	ZV(H9)	ZV(H10)	ZV(H11)
Weg W3 R	13,11	13,11	13,11	13,11	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	23,71	23,71	23,71	23,71
Weg W3 S	13,11	13,11	13,11	13,11	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	23,71	23,71	23,71	23,71
Weg W3 S6	13,11	13,11	13,11	13,11	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	3,21	23,71	23,71	23,71	23,71
Weg W1 R	7,71	7,71	7,71	7,71	--	--	--	--	0,60	2,90	2,90	2,90	2,90	2,90	2,90	2,90	22,51	22,51	22,51	22,51
Weg W1 S	7,71	7,71	7,71	7,71	--	--	--	--	0,60	2,90	2,90	2,90	2,90	2,90	2,90	2,90	22,51	22,51	22,51	22,51
Weg W2 R	5,41	5,41	5,41	5,41	1,50	1,50	1,50	1,50	1,01	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	1,20	1,20	1,20	1,20
Weg W2 S	5,41	5,41	5,41	5,41	1,50	1,50	1,50	1,50	1,01	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	1,20	1,20	1,20	1,20

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	ZV(H12)	ZV(H13)	ZV(H14)	ZV(H15)	ZV(H16)	ZV(H17)	ZV(H18)	ZV(H19)	ZV(H20)	ZV(H21)	ZV(H22)	ZV(H23)	ZV(H24)	Bus(H1)	Bus(H2)	Bus(H3)	Bus(H4)	Bus(H5)	Bus(H6)	Bus(H7)
Weg W3 R	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	1,30	1,30	1,30	1,30	3,21	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	1,30	1,30	1,30	1,30	3,21	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S6	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	23,71	1,30	1,30	1,30	1,30	3,21	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 R	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	0,50	0,50	0,50	0,50	2,90	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 S	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	22,51	0,50	0,50	0,50	0,50	2,90	--	--	--	--	--	--	--
Weg W2 R	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	0,60	0,60	0,60	0,60	0,30	--	--	--	--	--	--	--
Weg W2 S	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	0,60	0,60	0,60	0,60	0,30	--	--	--	--	--	--	--

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Bus(H8)	Bus(H9)	Bus(H10)	Bus(H11)	Bus(H12)	Bus(H13)	Bus(H14)	Bus(H15)	Bus(H16)	Bus(H17)	Bus(H18)	Bus(H19)	Bus(H20)	Bus(H21)	Bus(H22)	Bus(H23)	Bus(H24)	Stagnatie.(H1)
Weg W3 R	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W3 S	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W3 S6	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W1 R	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W1 S	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W2 R	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W2 S	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Stagnatie.(H2)	Stagnatie.(H3)	Stagnatie.(H4)	Stagnatie.(H5)	Stagnatie.(H6)	Stagnatie.(H7)	Stagnatie.(H8)	Stagnatie.(H9)	Stagnatie.(H10)	Stagnatie.(H11)	Stagnatie.(H12)	Stagnatie.(H13)
Weg W3 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Model: Lukwa verkeer - huidig jaar 2018
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Stagnatie.(H14)	Stagnatie.(H15)	Stagnatie.(H16)	Stagnatie.(H17)	Stagnatie.(H18)	Stagnatie.(H19)	Stagnatie.(H20)	Stagnatie.(H21)	Stagnatie.(H22)	Stagnatie.(H23)	Stagnatie.(H24)
Weg W3 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Groep	ItemID	Grp.ID	Datum	1e kid	NrKids	Naam	Omschr.	Vorm	X	Y
	261155	0	16:54, 1 feb 2018	-1	1	W1	Noord-Zuidweg 1	Punt	167631,53	432889,21
	261156	0	16:54, 1 feb 2018	-2	1	W2	Noord-zuidweg 3	Punt	167609,59	432916,39
	261157	0	16:54, 1 feb 2018	-3	1	W3	Noord-zuidweg 5	Punt	167586,73	432947,23
	261158	0	16:54, 1 feb 2018	-4	1	W8	Noordzuidweg 7/9	Punt	167496,92	432938,70
	261160	0	16:54, 1 feb 2018	-5	1	W4	Noord-zuidweg 11	Punt	167526,11	433015,69
	261162	0	16:54, 1 feb 2018	-6	1	W5	Noord-zuidweg 13	Punt	167494,84	433051,12
	261164	0	16:54, 1 feb 2018	-7	1	W7	Noord-zuidweg 15	Punt	167471,30	433081,82
	261165	0	16:54, 1 feb 2018	-8	1	W6	Noord-Zuidweg 6	Punt	167437,08	433177,41
	261610	0	16:54, 1 feb 2018	-9	1	W9	Noord-Zuidweg 10	Punt	167324,99	433279,57
	261611	0	16:54, 1 feb 2018	-10	1	W12	Waalbandijk 3	Punt	167394,62	433597,27
	261801	0	16:54, 1 feb 2018	-11	1	W11	Waalbandijk 5	Punt	167334,31	433535,95
	261802	0	16:54, 1 feb 2018	-12	1	W10	Waalbandijk 7	Punt	167164,42	433484,96

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Omschr.	Type	Wegtype	MZ	V	Breedte	Vent.F	Hscherm.	Can. H(L)	Can. H(R)	Can. br	Vent.X	Vent.Y	Vent.H	Int.diam.	Ext.diam.	Flux
Weg W3 R	Noord Zuidweg - deel zuid (Ref)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W3 S	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W3 S6	Noord Zuidweg - deel zuid (SMA) TNV NZ-weg 6	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W1 R	Noord Zuidweg deel Noord (Ref)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W1 S	Noord Zuidweg deel Noord (SMA)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W2 R	Houtse straat (Ref)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100
Weg W2 S	Houtse straat (SMA)	Verdeling	Normaal	False	50	7,00	0,00	0,00	--	--	0,00	--	--	1,50	1,00	1,10	0,100

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Gas temp	Warmte	Hweg	Fboom	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%Bus(D)	%Bus(A)	%Bus(N)
Weg W3 R	285,0	0,000	0,00	1.00	2748,00	6,71	2,96	0,95	77,93	96,56	81,30	7,86	1,72	5,34	14,21	1,72	13,36	--	--	--
Weg W3 S	285,0	0,000	0,00	1.00	2748,00	6,71	2,96	0,95	77,93	96,56	81,30	7,86	1,72	5,34	14,21	1,72	13,36	--	--	--
Weg W3 S6	285,0	0,000	0,00	1.00	2748,00	6,71	2,96	0,95	77,93	96,56	81,30	7,86	1,72	5,34	14,21	1,72	13,36	--	--	--
Weg W1 R	285,0	0,000	0,00	1.00	1138,00	6,64	2,01	1,53	58,99	82,53	78,74	11,24	--	4,02	29,76	17,47	17,24	--	--	--
Weg W1 S	285,0	0,000	0,00	1.00	1138,00	6,64	2,01	1,53	58,99	82,53	78,74	11,24	--	4,02	29,76	17,47	17,24	--	--	--
Weg W2 R	285,0	0,000	0,00	1.00	1597,60	6,65	3,91	0,56	93,23	95,52	84,44	5,55	2,72	12,22	1,22	1,76	3,33	--	--	--
Weg W2 S	285,0	0,000	0,00	1.00	1597,60	6,65	3,91	0,56	93,23	95,52	84,44	5,55	2,72	12,22	1,22	1,76	3,33	--	--	--

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	LV(H1)	LV(H2)	LV(H3)	LV(H4)	LV(H5)	LV(H6)	LV(H7)	LV(H8)	LV(H9)	LV(H10)	LV(H11)	LV(H12)	LV(H13)	LV(H14)	LV(H15)	LV(H16)	LV(H17)	LV(H18)	LV(H19)
Weg W3 R	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70
Weg W3 S	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70
Weg W3 S6	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	21,22	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70	143,70
Weg W1 R	13,71	13,71	13,71	13,71	13,71	13,71	13,71	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57
Weg W1 S	13,71	13,71	13,71	13,71	13,71	13,71	13,71	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57	44,57
Weg W2 R	7,55	7,55	7,55	7,55	7,55	7,55	7,55	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05
Weg W2 S	7,55	7,55	7,55	7,55	7,55	7,55	7,55	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05	99,05

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	LV(H20)	LV(H21)	LV(H22)	LV(H23)	LV(H24)	MV(H1)	MV(H2)	MV(H3)	MV(H4)	MV(H5)	MV(H6)	MV(H7)	MV(H8)	MV(H9)	MV(H10)	MV(H11)	MV(H12)	MV(H13)	MV(H14)	MV(H15)
Weg W3 R	78,54	78,54	78,54	78,54	21,22	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49
Weg W3 S	78,54	78,54	78,54	78,54	21,22	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49
Weg W3 S6	78,54	78,54	78,54	78,54	21,22	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49	14,49
Weg W1 R	18,88	18,88	18,88	18,88	13,71	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49
Weg W1 S	18,88	18,88	18,88	18,88	13,71	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49	8,49
Weg W2 R	59,67	59,67	59,67	59,67	7,55	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90
Weg W2 S	59,67	59,67	59,67	59,67	7,55	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90	5,90

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	MV(H16)	MV(H17)	MV(H18)	MV(H19)	MV(H20)	MV(H21)	MV(H22)	MV(H23)	MV(H24)	ZV(H1)	ZV(H2)	ZV(H3)	ZV(H4)	ZV(H5)	ZV(H6)	ZV(H7)	ZV(H8)	ZV(H9)	ZV(H10)	ZV(H11)
Weg W3 R	14,49	14,49	14,49	14,49	1,40	1,40	1,40	1,40	1,39	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	26,20	26,20	26,20	26,20
Weg W3 S	14,49	14,49	14,49	14,49	1,40	1,40	1,40	1,40	1,39	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	26,20	26,20	26,20	26,20
Weg W3 S6	14,49	14,49	14,49	14,49	1,40	1,40	1,40	1,40	1,39	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	26,20	26,20	26,20	26,20
Weg W1 R	8,49	8,49	8,49	8,49	--	--	--	--	0,70	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	22,49	22,49	22,49	22,49
Weg W1 S	8,49	8,49	8,49	8,49	--	--	--	--	0,70	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	22,49	22,49	22,49	22,49
Weg W2 R	5,90	5,90	5,90	5,90	1,70	1,70	1,70	1,70	1,09	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	1,30	1,30	1,30	1,30
Weg W2 S	5,90	5,90	5,90	5,90	1,70	1,70	1,70	1,70	1,09	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	1,30	1,30	1,30	1,30

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	ZV(H12)	ZV(H13)	ZV(H14)	ZV(H15)	ZV(H16)	ZV(H17)	ZV(H18)	ZV(H19)	ZV(H20)	ZV(H21)	ZV(H22)	ZV(H23)	ZV(H24)	Bus(H1)	Bus(H2)	Bus(H3)	Bus(H4)	Bus(H5)	Bus(H6)	Bus(H7)
Weg W3 R	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	1,40	1,40	1,40	1,40	3,49	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	1,40	1,40	1,40	1,40	3,49	--	--	--	--	--	--	--
Weg W3 S6	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	26,20	1,40	1,40	1,40	1,40	3,49	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 R	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00	--	--	--	--	--	--	--
Weg W1 S	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	22,49	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00	--	--	--	--	--	--	--
Weg W2 R	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,10	1,10	1,10	1,10	0,30	--	--	--	--	--	--	--
Weg W2 S	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,10	1,10	1,10	1,10	0,30	--	--	--	--	--	--	--

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Bus(H8)	Bus(H9)	Bus(H10)	Bus(H11)	Bus(H12)	Bus(H13)	Bus(H14)	Bus(H15)	Bus(H16)	Bus(H17)	Bus(H18)	Bus(H19)	Bus(H20)	Bus(H21)	Bus(H22)	Bus(H23)	Bus(H24)	Stagnatie.(H1)
Weg W3 R	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W3 S	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W3 S6	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W1 R	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W1 S	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W2 R	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Weg W2 S	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0

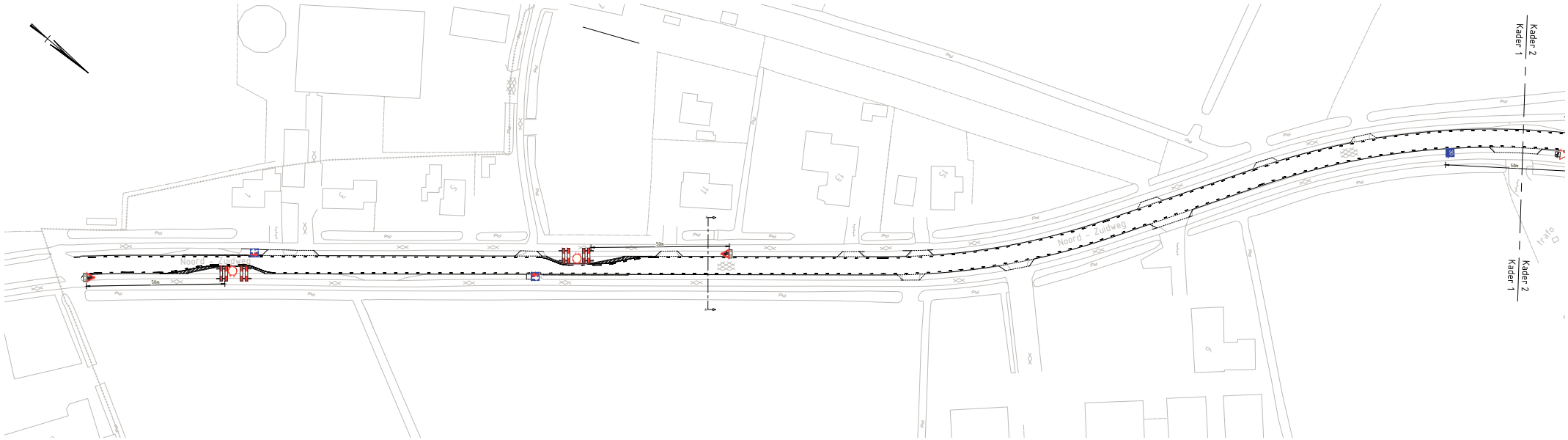
Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

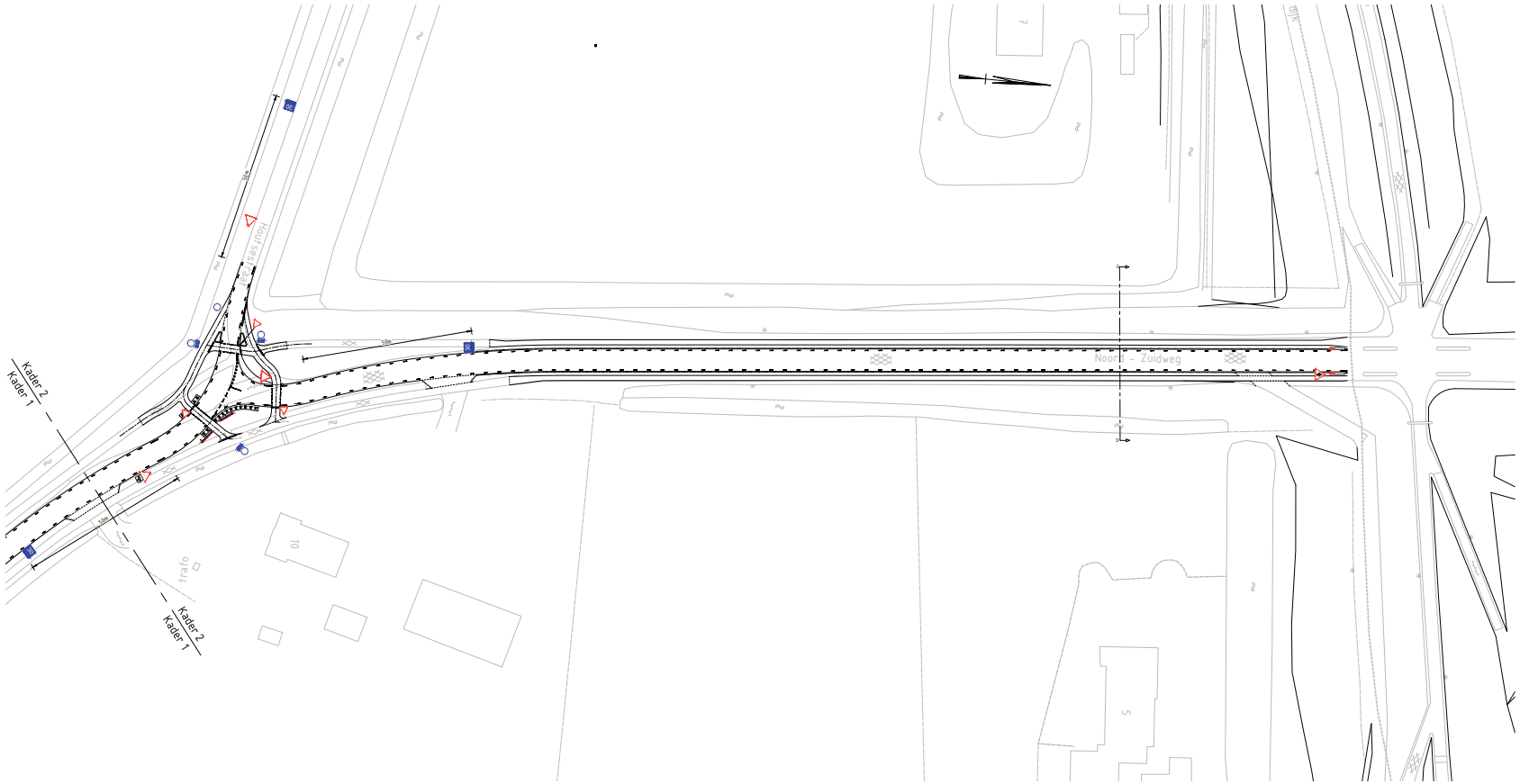
Naam	Stagnatie.(H2)	Stagnatie.(H3)	Stagnatie.(H4)	Stagnatie.(H5)	Stagnatie.(H6)	Stagnatie.(H7)	Stagnatie.(H8)	Stagnatie.(H9)	Stagnatie.(H10)	Stagnatie.(H11)	Stagnatie.(H12)	Stagnatie.(H13)
Weg W3 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Model: Lukwa verkeer - toekomst jaar 2028
Notitie kenmerk V08564V085642ag.1806JJH.rvw | versie 03_001 | 23 januari 2018 - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit - STACKS

Naam	Stagnatie.(H14)	Stagnatie.(H15)	Stagnatie.(H16)	Stagnatie.(H17)	Stagnatie.(H18)	Stagnatie.(H19)	Stagnatie.(H20)	Stagnatie.(H21)	Stagnatie.(H22)	Stagnatie.(H23)	Stagnatie.(H24)
Weg W3 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W3 S6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W1 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weg W2 S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bijlage IV Foto's

Tauw

Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon 0030 282 18 24
www.tauw.nl

Opdrachtgever
Gemeente West Maas en Waal

Project
Reconstructie Noord-Zuidweg

Onderdeel
Bebordingsplan
Situatietekening

Documentnummer		Blad van	Documenttype
Datum	26-11-15	Schaal	1 : 500
Gecontr.	GMS		
Gecl.			
Projectnummer	Tekeningnummer	Status	Formaat
1233775	20	DEFINITIEF A	A0

Wijz.	Aard der wijziging	Datum	Gecontr.	Gecl.
A	Aanpassing wegbreedte naar 6,60m + fietsoversteek	02-05-16	GMS	RLG
B				
C				
D				

T:\BLISTER\PROJECTEN\1233775\DWG\BEBORDINGSPLAN.DWG

uitgezonderd
bestemmings-
verkeer

60
60

Notitie

Datum:	31 januari 2018	Project:	Wijziging bestemmingsplan
Uw kenmerk:		Locatie:	Druten
Ons kenmerk:	V085642ah.181KA2Z.rvw	Betreft:	Cumulatie van bronsoorten
Versie:	01_001		

Inleiding
Het bestemmingsplan “Buitengebied herziening Waalbandijk 155-173” heeft geen directe werking voor de woningen aan de Waalbandijk en de Noord Zuidweg. Wel is er beïnvloeding door het verkeer van en naar het bedrijventerrein Drutense Waarden. In onze notitie ‘Wijziging bestemmingsplan - verkeer Noord Zuidweg - geluid' kenmerk V085642ag.1806JJH.rvw_04_001 van 29 januari 2018 zijn de resultaten van het geluidonderzoek van het verkeer van naar het bedrijventerrein gepresenteerd.

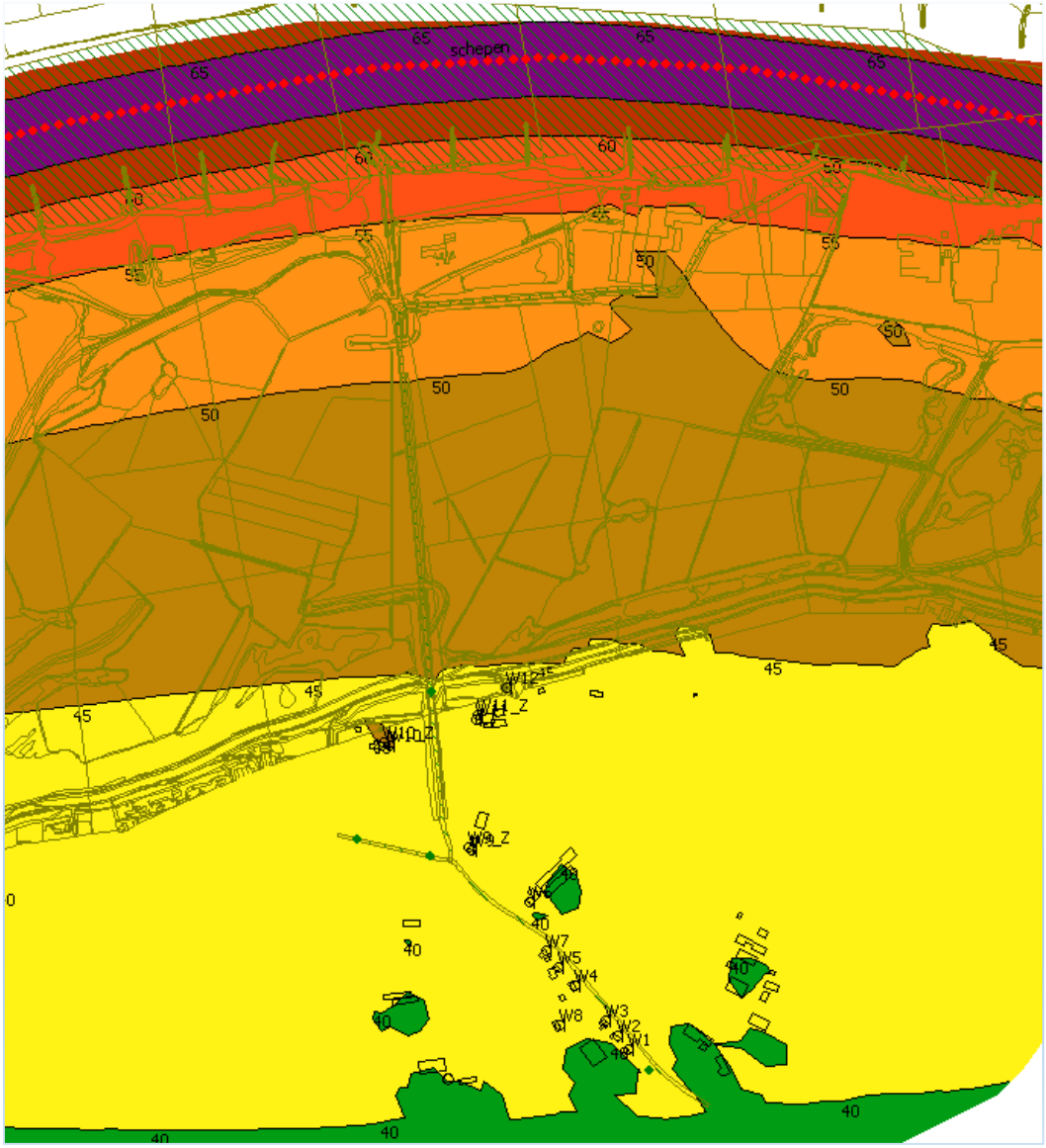
De woningen langs de ontsluitingsweg liggen op meer dan 1 kilometer afstand van de rivier de Waal. In welke mate deze woningen een geluidbelasting ondervinden van de scheepvaart op de rivier de Waal, en in hoeverre is sprake is van cumulatie, wordt in voorliggende notitie uiteengezet.

Cumulatie en invloed scheepvaartlawaai
Er is geen sprake van een relevante cumulatie in de zin van het Reken- en meetvoorschrift Wet geluidhinder, omdat de geluidbelasting bij de woningen langs de ontsluitingsweg Waalbandijk en Noord Zuidweg ten gevolge van de bedrijven op het bedrijventerrein Drutense Waarden (industrielawaai) ruim onder de voorkeursgrenswaarde ligt. Bij de meest kritische woning Waalbandijk 5 wordt een geluidbelasting berekend van L_{etmaal} = 39 dB(A).

Een andere niet wettelijk geregelde, maar mogelijk wel van invloed zijnde, geluidbron vormt het scheepvaartverkeer op de Waal. Voor het gebied rond de Noord Zuidweg is de geluidbelasting berekend op grond van de volgende uitgangspunten:
- telgegevens Rijkswaterstaat; gemiddeld 380 schepen per etmaal [236 dagperiode, 57 avondperiode en 87 nachtperiode];
- geluidvermogenniveau schip: L_{WR} = 110,8 dB(A);
- gemiddelde vaarsnelheid: 15 km/h.

In figuur 1 is de berekende geluidbelasting (etmaalwaarde) weergegeven. Deze is in het gehele gebied rond de woningen langs de Noord Zuidweg lager dan 50 dB(A).

Kelvinbaan 40, 3439 MT Nieuwegein | Postbus 1475, 3430 BL Nieuwegein | T (030) 231 13 77 | F (030) 234 17 54
E info@lbpsight.nl | www.lbpsight.nl | IBAN: NL62 RABO 036 42 36 558 | KvK 30073990 | BTW NL007093159B01

Figuur 1
Berekende geluidbelasting door scheepvaartlawaai omgeving Noord Zuidweg

In bijlage I zijn de rekenresultaten gegeven. De hoogste geluidbelastingen L_{etmaal} worden berekend bij de woningen Waalbandijk 5 en Waalbandijk 7 en bedraagt L_{etmaal} = 47 dB(A)
(40 dB(A) dagperiode / 38 dB(A) avondperiode / 37 dB(A) nachtperiode).

Het karakter van scheepvaartlawaai heeft enige gelijkenis met industrielawaai. Gezien ook hier de voorkeursgrenswaarde (voor industrielawaai) van 50 dB(A) etmaalwaarde niet wordt overschreden is verder geen cumulatie toegepast.

Indien de berekende geluidniveaus ten gevolge van de bedrijven op het bedrijventerrein, ten gevolge van de scheepvaart op de rivier de Waal en ten gevolge van het verkeer over de ontsluitingsweg met elkaar worden vergeleken, dan is bij de woningen Waalbandijk 5 en 7 de scheepvaart over de Waal bepalend voor de geluidsituatie bij deze woningen.

Woning Waalbandijk 5 op 4,5 meter hoogte:
- Industrie L_{etmaal} = 39 dB(A).
- Scheepvaart L_{etmaal} = 47 dB(A).
- Verkeer over de ontsluitingsweg L_{den} zonder aftrek art 110g Wgh = 44 dB.
- Verkeer over de ontsluitingsweg L_{den} met aftrek art 110g Wgh = 39 dB.

Bij de woningen langs Noord -Zuidweg is het verkeer over de ontsluitingsweg de meest bepalende geluidbron.

Woning Noord Zuidweg 5 op 4,5 meter:
- Industrie Letmaal = 36 dB(A).
- Scheepvaart Letmaal = 44 dB(A).
- Verkeer over de ontsluitingsweg Lden zonder aftrek art 110g Wgh = 54 dB.
- Verkeer over de ontsluitingsweg L_{den} met aftrek art 110g Wgh = 49 dB.

Bij de woningen Waalbandijk 5 en 7 is naar onze mening, ten aanzien van het aspect geluid, geen sprake van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat ook al zouden de geluidniveaus van diverse bronsoorten energetisch gesommeerd worden.

Bij de woningen langs de Noord-Zuidweg is het verkeer over de ontsluitingsweg de dominante geluidbron. De geluidniveaus ten gevolge van de industrie op het bedrijventerrein Drutense Waarden en de scheepvaart over de Waal leveren bij deze woningen respectievelijk 18 dB en 10 dB lagere geluidniveaus. Indien ook hier de geluidniveaus van diverse bronsoorten energetisch gesommeerd zouden worden, dan wordt het geluid van 54 dB zonder aftrek art 110g Wgh verhoogd met circa 0,45 dB. Dit is naar onze mening geen significatie toename.

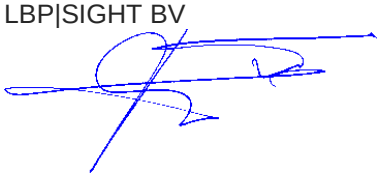
Voor mogelijke maatregelen, om bij een aantal woningen langs de Noord Zuidweg waar door de toename van het wegverkeer over de ontsluitingsweg een toename wordt berekend van 0,9 dB, om de geluidwering van de gevel te verbeteren wordt verwezen naar onze notitie Wijziging bestemmingsplan – verkeer Noord Zuidweg – geluid en luchtkwaliteit, kenmerk V085642ag.1806JJH.rvw_05_001 van 2 februari 2018.

Conclusie
Bij de woningen langs de ontsluitingsweg van het bedrijventerrein Drutense Waarden is, ook al zouden diverse geluidbronsoorten energetisch worden gecumuleerd, geen sprake van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat. Zeker niet bij de woningen langs de Waalbandijk.

Bij de woningen langs de Noord Zuidweg is het verkeer over de Noord Zuid en de Noord Zuidweg de bepalende geluidbron. In onze notitie Wijziging bestemmingsplan – verkeer Noord Zuidweg – geluid en luchtkwaliteit, kenmerk V085642ag.1806JJH.rvw_05_001 van 2 februari 2018 is de toename van de geluidbelastingen ten gevolge van het verkeer over de ontsluitingsweg in beeld gebracht.

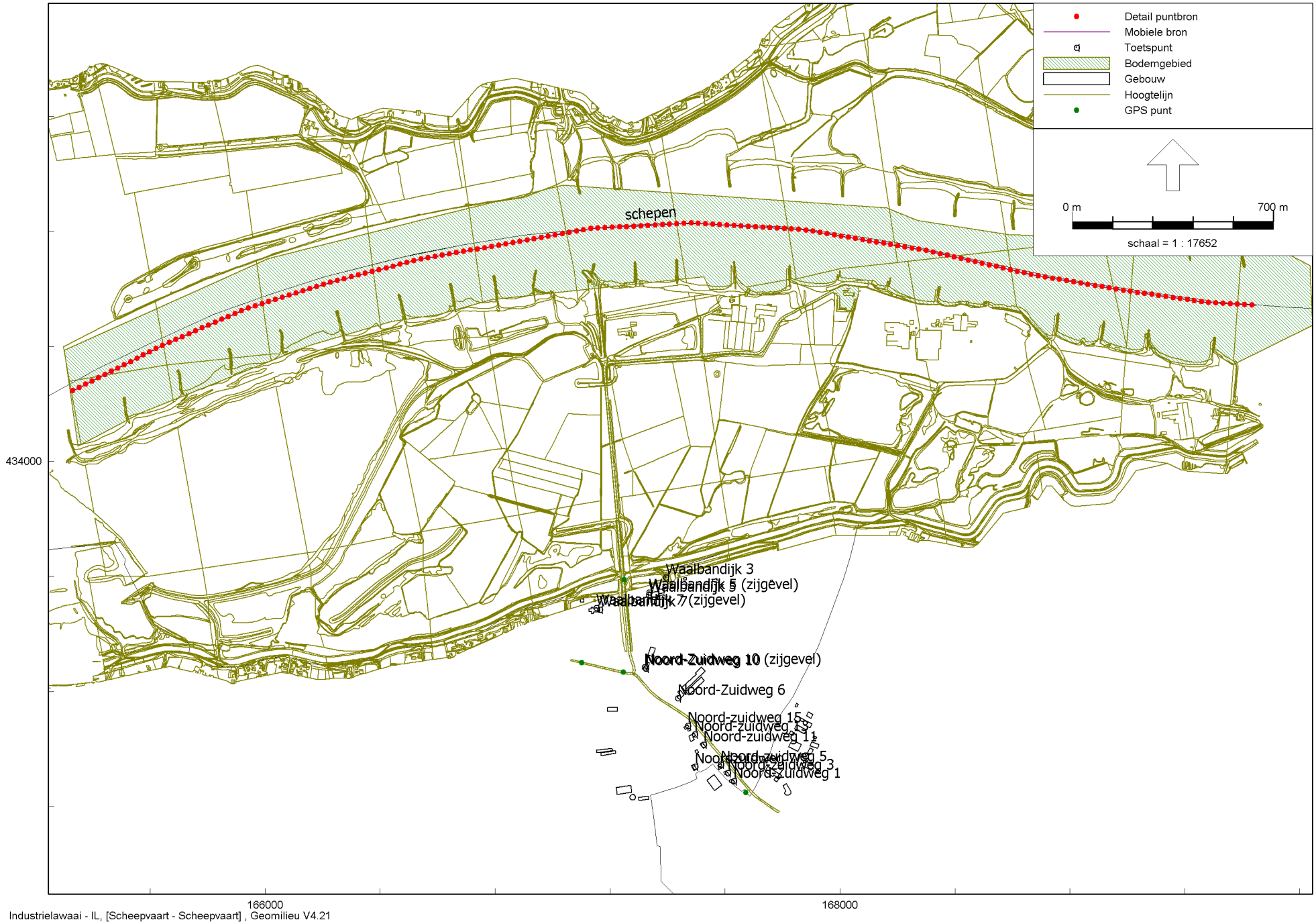
Mocht de toename van de geluidbelasting van 0,9 dB (afgerond 1 dB) in het kader van het bedrijven van een goede ruimtelijke ordening door de gemeente niet worden geaccepteerd, dan moeten, zoals aangegeven in de notitie, drie woningen nader geïnspecteerd en onderzocht worden of in deze woningen voldaan kan worden aan een binnengrenswaarde van 38 dB.

LBP|SIGHT BV

ing. R. (Roel) van de Wetering

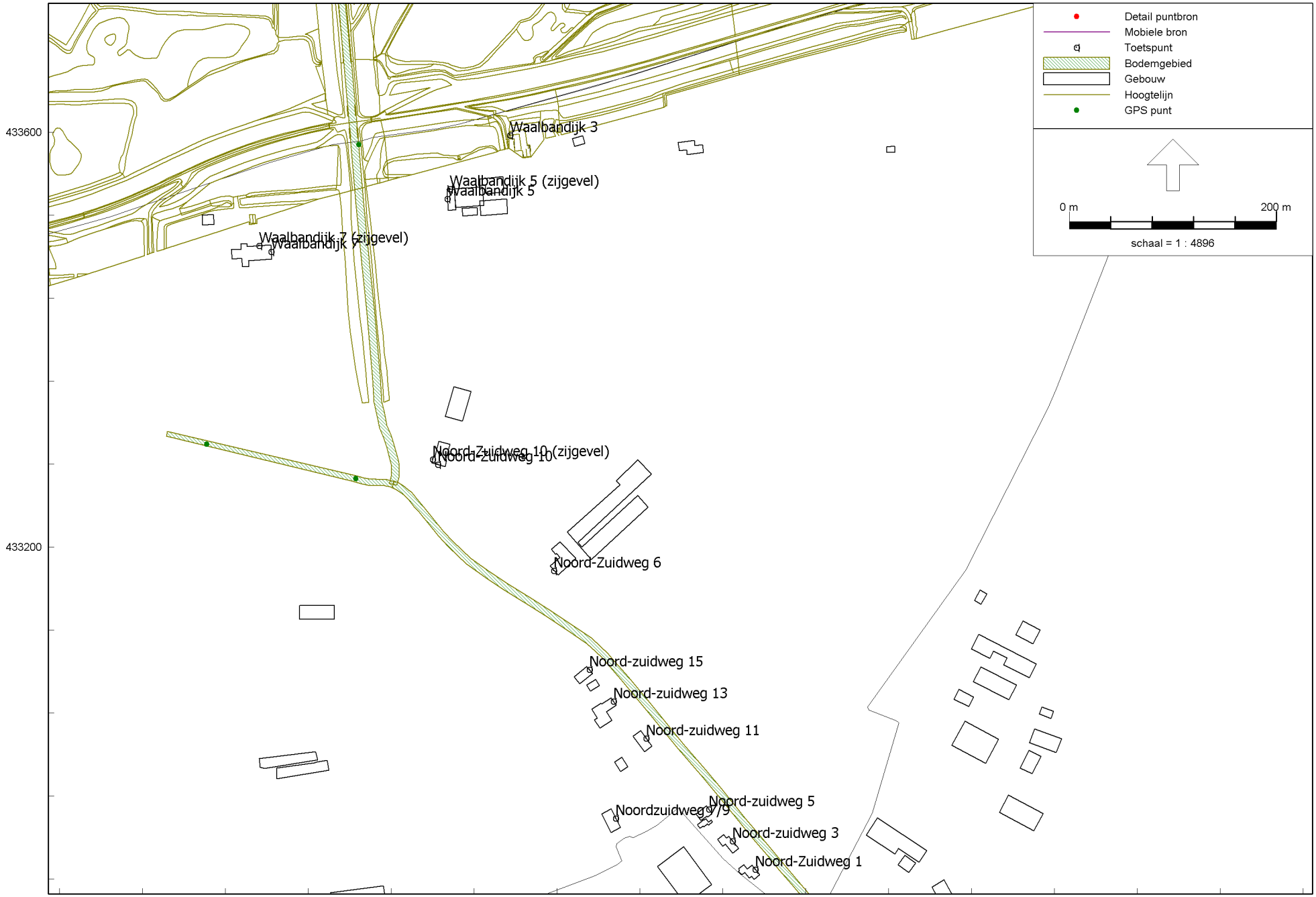
Bijlage I Model en rekenresultaten scheepvaart

Scheepvaart
31 jan 2018, 14:24

LBP|SIGHT - Nieuwegein

Industrielawaai - IL, [Scheepvaart - Scheepvaart] , Geomilieu V4.21

Industrielawaai - IL, [Scheepvaart - Scheepvaart] , Geomilieu V4.21

Scheepvaart detail - woningen
31 jan 2018, 14:24

LBP|SIGHT - Nieuwegein

Model: Scheepvaart
Scheepvaart - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Groep	Naam	Omschr.	X-1	Y-1	X-n	Y-n	H-1	H-n	M-1	M-n	Hdef.	Lengte	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Cb(D)	Cb(A)
	schepen	Varende schepen over de rivier	165319,97	434239,31	169445,28	434541,94	3,00	3,00	6,80	6,80	Eigen waarde	4249,48	236	57	87	14,84	16,24

Model: Scheepvaart
Scheepvaart - Noord Zuidweg (Gem Maas en Waal mart 2016)
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Groep	Cb(N)	Gem.snelheid	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
	17,42	15	74,80	90,90	100,81	101,82	104,84	104,87	102,86	98,88	94,89	110,79

Rapport: Resultatentabel
Model: Scheepvaart
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
W1_A	Noord-Zuidweg 1	1,70	31,5	30,1	28,9	38,9
W1_B	Noord-Zuidweg 1	4,50	32,9	31,5	30,3	40,3
W10_A	Waalbandijk 7	1,70	32,5	31,1	29,9	39,9
W10_B	Waalbandijk 7	4,50	34,3	32,9	31,7	41,7
W10_Z_A	Waalbandijk 7 (zijgevel)	1,70	34,5	33,1	31,9	41,9
W10_Z_B	Waalbandijk 7 (zijgevel)	4,50	36,4	35,0	33,8	43,8
W11_A	Waalbandijk 5	1,70	31,4	30,0	28,8	38,8
W11_B	Waalbandijk 5	4,50	34,2	32,8	31,6	41,6
W11_Z_A	Waalbandijk 5 (zijgevel)	1,70	32,9	31,5	30,4	40,4
W11_Z_B	Waalbandijk 5 (zijgevel)	4,50	36,6	35,2	34,0	44,0
W12_A	Waalbandijk 3	1,70	29,0	27,6	26,5	36,5
W12_B	Waalbandijk 3	4,50	34,3	32,9	31,7	41,7
W2_A	Noord-zuidweg 3	1,70	31,7	30,3	29,1	39,1
W2_B	Noord-zuidweg 3	4,50	33,0	31,6	30,5	40,5
W3_A	Noord-zuidweg 5	1,70	31,9	30,5	29,3	39,3
W3_B	Noord-zuidweg 5	4,50	33,1	31,7	30,5	40,5
W4_A	Noord-zuidweg 11	1,70	32,1	30,7	29,5	39,5
W4_B	Noord-zuidweg 11	4,50	33,3	31,9	30,8	40,8
W5_A	Noord-zuidweg 13	1,70	32,3	30,9	29,7	39,7
W5_B	Noord-zuidweg 13	4,50	33,8	32,4	31,2	41,2
W6_A	Noord-Zuidweg 6	1,70	26,8	25,4	24,2	34,2
W6_B	Noord-Zuidweg 6	4,50	28,2	26,8	25,6	35,6
W7_A	Noord-zuidweg 15	1,70	32,6	31,2	30,0	40,0
W7_B	Noord-zuidweg 15	4,50	34,1	32,7	31,5	41,5
W8_A	Noordzuidweg 7/9	1,70	30,8	29,4	28,2	38,2
W8_B	Noordzuidweg 7/9	4,50	32,0	30,6	29,4	39,4
W9_A	Noord-Zuidweg 10	1,70	22,1	20,7	19,5	29,5
W9_B	Noord-Zuidweg 10	4,50	22,4	21,0	19,8	29,8
W9_Z_A	Noord-Zuidweg 10 (zijgevel)	1,70	32,2	30,8	29,6	39,6
W9_Z_B	Noord-Zuidweg 10 (zijgevel)	4,50	33,9	32,5	31,4	41,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Natuurtoets

Bestemmingsplan Buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-175

Opdrachtgever: Excluton BV

Lievense Milieu B.V.

KvK
30152124

Telefoon
088-9102000

Postadres
Ringwade 41
3439 LM Nieuwegein

Internet
Lievense.com

Documentnummer
SOB007788.RAP001

Versie
2

Datum
23 september 2019

Colofon

Rapporthistorie

Eindconcept	31 januari 2019	Versie 01
Definitief	23 September 2019	Versie 02

Contactgegevens
M. Gehem
088 910 2033
MGehem@Lievense.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
SOB007788.RAP001	2	Definitief

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
M.Gehem J. van Mil	Adviseur ecologie Senior ecologie	28-08-2019	
Geverifieerd door	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
D. van der Veen	Senior ecologie	11-09-2019	
Akkoord projectleider	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
Drs. H. Seegers	Senior ecologie/afdelingshoofd	23-09-2019	

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**		**5**
2	**Plangebied**		**6**
	2.1	Huidige situatie	6
	2.2	Bestemmingsplan	9
3	**Onderzoeksopzet**		**13**
	3.1	Beschikbare gegevens	13
	3.2	Oriënterend veldbezoek	13
	3.3	Effectenbeoordeling	14
4	**Natuurwaarden**		**15**
	4.1	Planten	15
	4.2	Grondgebonden zoogdieren	15
	4.3	Vleermuizen	18
	4.4	Amfibieën	18
	4.5	Reptielen	20
	4.6	Vissen	20
	4.7	Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden	21
	4.8	Vogels	21
5	**Beoordeling soortenbescherming**		**28**
	5.1	Wettelijk kader	28
	5.2	Toetsing beschermde soorten	29
	5.3	Algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën	29
	5.4	Grondgebonden zoogdieren	29
	5.5	Vleermuizen	30
	5.6	Amfibieën	30
	5.7	Broedvogels	31
	5.8	Eindconclusie soortenbescherming	32
6	**Natura 2000-voortoets**		**34**
	6.1	Wettelijk kader	34
	6.2	Natuurdoelen Natura 2000-gebied 'Rijntakken'	34
	6.3	Selectie van effecten	37
	6.4	Selectie van relevante soorten voor dit project	38
	6.5	Oppervlakteverlies en versnippering	38
	6.6	Verzuring en vermesting door stikstof in de lucht	39
	6.7	Verstoring door geluid	39
	6.8	Verstoring door licht	40
	6.9	Verstoring door trillingen	41
	6.10	Optische verstoring	41

6.11 Conclusie 42
6.12 Cumulatieve effecten 42

7 Toetsing Natuurnetwerk Nederland 44
7.1 Inleiding 44
7.2 Situering 45
7.3 ‘Nee, tenzij’ 46
7.4 Kernkwaliteiten 46
7.5 Effectbeoordeling 47
7.6 Conclusie 48

8 Samenvatting en eindconclusie 49
8.1 Samenvatting beschermde soorten 49
8.2 Samenvatting beschermde gebieden 50
8.3 Eindconclusie 50

9 Advies 51
9.1 Algemeen 51
9.2 Vervolg 51
9.3 Geldigheid onderzoeksgegevens 52

Overzicht bijlagen 53
- Literatuur
Bijlage 1 57
- Wetgeving en beleid
Bijlage 2 61
- Kaart regionale ligging
Bijlage 3 62
- Kaart bestemmingplan
Bijlage 4 63
- Impressie plangebied
Bijlage 5 65
- Nader onderzoek
Bijlage 6 66
- Storingsfactoren Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’

1 Inleiding

In opdracht van Excluton B.V. heeft Lievense Milieu B.V. een Natuurtoets uitgevoerd voor het plangebied van het Bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-175 in Druten binnen de Provincie Gelderland. Aanleiding voor deze Natuurtoets is de herziening van dit bestemmingsplan (zie paragraaf 2.2). Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen dient vooraf te worden beoordeeld of sprake is van mogelijke nadelige effecten op beschermde natuurwaarden.

De Natuurtoets vormt de eerste fase in het kader van de procedure van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) en Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN). In bijlage 1 wordt de natuurwetgeving en het natuurbeleid nader toegelicht. De voorliggende Natuurtoets geeft inzicht in de noodzaak voor een eventueel ontheffingsaanvraag voor de geplande planontwikkeling.

Het doel van de Natuurtoets is, om op basis van een literatuuronderzoek en een veldonderzoek, een inschatting te maken of:

- Beschermde planten- en diersoorten in het plangebied of directe omgeving (binnen een straal van circa 5 kilometer) van het plangebied kunnen voorkomen;
- De planontwikkeling mogelijk effect(en) heeft op de al dan niet aanwezige beschermde planten- en diersoorten en daarmee mogelijk strijdig is met de soortenbescherming conform de Wnb;
- Een noodzaak aanwezig is voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar de mogelijk voorkomende beschermde planten- en diersoorten, door een gerichte veldinventarisatie volgens de geldende protocollen;
- De planontwikkeling plaatsvindt in of nabij een beschermd natuurgebied (Natura 2000-gebied) of het NNN/ Groene contour en of daarbij sprake is van de noodzaak voor nadere toetsing en vergunning in het kader van gebiedsbescherming conform de Wnb inclusief externe werking en/of het provinciale beleid omtrent het NNN.

Zowel bij mogelijke effecten als bij onvoldoende gegevens over de mogelijke aanwezige beschermde soorten of gebieden, volgt doorgaans het advies voor het uitvoeren van een nader onderzoek en/of toetsing. Op basis daarvan kan een vergunning en/of ontheffing op basis van de Wet natuurbescherming bij het bevoegd gezag aangevraagd worden.

Lievense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lievense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lievense lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Lievense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde Natuurtoets. Dit rapport is opgesteld op verzoek van Excluton B.V. en is haar eigendom.

2 Plangebied

2.1 Huidige situatie

Het plangebied heeft betrekking op het Excluton terrein gelegen ten noordwesten van de kern Druten. Het gaat om een deel van de Drutensche Waarden, de rivier de Waal en het bedrijventerrein dat tussen de rivierkilometers 904 en 906 ligt, zoals weergegeven in figuur 2.1, 2.2 en bijlage 2 en 3. De begrenzing van het plangebied is bepaald op basis van een geluidzone van 50 dB(A) om het Excluton terrein.

Binnen de begrenzing van het plangebied liggen het bedrijfsperceel van betonwarenfabriek Excluton, het bedrijfsperceel van verpakkingsbedrijf Conpax en het terrein rond het Deelensterrein (ook bekend als Deelenshoeve). Het oostelijk deel overlapt met percelen in eigendom van Rodruza. De ontsluitingsweg van de bedrijfspercelen, die het bedrijventerrein verbindt met de Noord Zuid[1] en een gedeelte van de Waalbandijk behoren tot het plangebied.

Figuur 2.1: Ligging plangebied (rood kader) ten opzichte van haar omgeving, in geel de reeds gedempte waterpartij.

Het 'land' gedeelte van het plangebied wordt door de hoger gelegen bedrijventerreinen (tussen de 10,5 en 13 meter + NAP) en de zomerdijk (9.65 meter +NAP), vrijwel geheel van de rivier

[1] De weg in het westelijk deel van het plangebied heet op Drutens grondgebied de Noord Zuid. Verder in zuidelijke richting, op het grondgebied van de gemeente West Maas en Waal, heet de weg Noord Zuidweg. In deze toelichting wordt in verband met de leesbaarheid consequent de naam Noord Zuid gehanteerd, ook wanneer wordt gedoeld op het gedeelte van de weg dat op het grondgebied van West Maas en Waal ligt.

afgesloten. Tussen het Conpaxterrein en het Exclutonterrein is enkele jaren geleden een brug gerealiseerd, onder deze brug is een vrije inlaat waardoor rivierwater bij hoogwater de uiterwaarden in kan stromen. In februari 2018 is het water van de rivier over de zomerkade gekomen (HSRO, 2018). Op basis van de waterstandsduurlijn wordt de volgende overstroming verwacht over 1,5 jaar.

Figuur 2.2: Begrenzing plangebied met daarbinnen de bestaande bedrijfspercelen en de te verlagen zone voor de rivierkundige compensatie

Buiten de aanwezige (voormalige) bedrijventerreinen bestaat het plangebied uit grasland, akkerland (maisakker) en een voormalige zandwinningsput. Het oostelijk deel (locatie van de rivierkundige compensatie) bestaat vrijwel volledig uit grasland met zomers een ontwikkeling van kool-/raapzaad. In het plangebied zijn enkele ondiepe poelen ontstaan uit proef ontgravingen. Door dezelfde proefontgravingen zijn verhogingen ontstaand aan de zuidzijde van het plangebied en in het noordelijke gedeelte van het plangebied. De langgerekte ontgraving in het midden van het plangebied was na de winter van 2018/2019 gedempt, deze ontgraving staat in alle kaarten als water weergegeven, maar bestaat in de huidige situatie niet meer.

De overgang richting het Excluton terrein bestaat uit een (drogere) dijk met een ontwikkeling van houtige gewassen (waaronder es, zwarte els en schietwilg) en een dichte kruidlaag waar geen kroonprojectie van houtige gewassen is. Hier wordt de vegetatie gedomineerd door gewone braam, grote brandnetel en wegdistel. Onder de kroonprojectie is Sint-Janskruid, hondsdraf, zevenblad, vijfvingerkruid en zomerfijnstraal worden aangetroffen. Een impressie van het plangebied is weergegeven in figuur 2.3 tot en met 2.14 en bijlage 4.

Figuur 2.3: Voormalig Deelensterrein

Figuur 2.4: Brug in het midden van het bedrijfsterrein

Figuur 2.5: Oude dienstwoning (oostzijde)

Figuur 2.6: Opslag Excluton terrein

Figuur 2.7 en figuur 2.8: Plangebied t.h.v. rivierkundige compensatie

Figuur 2.9: Zand oever

Figuur 2.10: Overslagpunt

Figuur 2.11: agrarisch deel vanaf de Noord-Zuid

Figuur 2.12: Impressie zandwinput

Figuur 2.13: Zuidzijde plangebied

Figuur 2.14: Zicht op aalscholver kolonie

2.2 Bestemmingsplan

Het doel van de herziening van het bestemmingsplan is vierledig. Hieronder wordt kort ingegaan op deze doelstellingen. Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting op het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is opgesteld om het bestaande bedrijventerrein en de ontsluitingsweg te voorzien van een juridisch-planologische regeling die recht doet aan de actuele situatie. De vigerende bestemmingsplannen sluiten onvoldoende aan bij de huidige

situatie, waardoor herziening van deze bestemmingsplannen noodzakelijk is. Hieronder volgt een korte samenvatting van de wijzigingen.

Bedrijventerrein
Het bestemmingsplan heeft tot doel om een verdere ontwikkeling van de bedrijvigheid in de uiterwaarden mogelijk te maken. Om die reden worden niet alleen de huidige bedrijfsactiviteiten toegestaan, maar wordt ook ruimte geboden voor de nieuwe vestiging van watergebonden- en niet-watergebonden bedrijvigheid. De bouwmogelijkheden van de gronden zijn tevens verruimd, het verhard oppervlak neemt echter niet toe.

Geluidszone
In het bestemmingsplan wordt de aangepaste geluidzone (zie figuur 2.15) rond het gezoneerde bedrijventerrein Drutensche Waarden vastgelegd. Verruiming van de zone is noodzakelijk[2] om toetsing van het aspect geluid vanwege de hele inrichting aan één wettelijk kader (de Wet geluidhinder) mogelijk te maken. De huidige aanwezige geluidsbelasting én vergunde geluidsruimte past niet binnen de oorspronkelijke zone. In het bestemmingsplan wordt de nieuwe zone vastgelegd. De aanpassing betreft dus geen nieuwe geluidsbelasting, maar enkel het vastleggen van de huidige geluidsbelasting en daar mee de beperking van de maximale geluidsbelasting van het plangebied.

Figuur 2.15: Aanpassing van de geluidszone rondom het bedrijventerrein aan de aanwezige geluidsbelasting en vergunde geluidsruimte met in de licht paarse lijn de oorspronkelijke zone en in donkerpaars de nieuwe zone.

[2] Het transport van het naar het Excluton terrein moet wettelijk worden gezien als één inrichting. Omdat het transport van en naar het Excluton terrein over het Deelensterrein loopt moet het transport ook worden getoetst aan de 50dB(A) contour die geldt voor Excluton, hierdoor is een verruiming van het contour noodzakelijk (van Mil, 2013).

Rivierkundige compensatie
In het bestemmingsplan is een ontgrondingsgebied annex natuurontwikkelingsgebied opgenomen waar, conform de zogenaamde Rekenregel van Rijkswaterstaat (Beleidslijn Grote Rivieren), adequate riviercompensatie gerealiseerd zal worden. Dit gebied ligt ten zuidoosten van het Exclutonterrein, ten oosten van de ontsluitingsweg en is begrensd door het bestaande bos, het Rodruzaterrein en de zomerdijk. Rivierkundig is er geen andere mogelijk in de directe omgeving voorhanden (Bron: opdrachtgever).

Figuur 2.16: Voorlopige inrichting van de riviercompensatie, de te verleggen zomerkade is hier met een doorbroken lijn aangegeven

De rivierkundige compensatie bestaat uit de aanleg van een grote plas aan de oostzijde van het plangebied. Het in figuur 2.16 weergegeven plan is een uitwerking van een eerder vergunde ontgronding (zaaknummer 2008-015922). Dit plan is uiteindelijk niet uitgevoerd omdat is gekozen voor een alternatieve compensatie bestaande uit een brug ten westen van de betonfabriek Excluton. Redenen hiervoor waren onder andere de aanwezigheid van een gasleiding, meer grondverzet en een langere uitvoeringstermijn.

De ingreep bestaat uit het verleggen van de zomerdijk en afgraven en verlagen van een groot deel van het plangebied (circa 4,8 hectare) tot een maximale diepte van ongeveer 8 meter (6.900 m^2) onder het huidige maaiveld. De plas wordt ingericht met natuurvriendelijke oevers, met aan de noordzijde een talud van 1 op 6 en aan de zuidzijde een talud van 1 op 10. Deze ondiepe plas en de flauwe oevers zullen zich naar verwachting ontwikkelen als leefgebied voor beschermde amfibieën, vissen en beschermde vogelsoorten. Door de verlegging van de zomerkade verandert de overstromingsfrequentie van de uiterwaard echter niet. Het huidige inlaatbeleid (vrij overstroombaar) blijft gehandhaafd.

Doormiddel van graafmachines en dumpers wordt de bovenlaag verwijderd, waarna doormiddel van een elektrische zandzuiger de waterplas wordt uitgebaggerd. In deze natuurtoets wordt ervan uit gegaan dat de werkzaamheden gedurende de daglichtperiode worden uitgevoerd. De werkzaamheden worden uitgevoerd in een periode van drie jaar.

3 Onderzoeksopzet

3.1 Beschikbare gegevens

Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren reeds onderzocht op aanwezige beschermde soorten. De gegevens afkomstig van deze onderzoeken worden grotendeels gepubliceerd in boeken (soortverspreidingsatlassen), rapportages of zijn openbaar of online te raadplegen. De geraadpleegde literatuur en internetbronnen staan weergegeven in bijlage 1. Tevens is gebruik gemaakt van de informatie uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2019) en diverse inventariserende onderzoeken die voor het plangebied zijn uitgevoerd (Lenstra et al. 2007; Felix, 2010; Felix, 2012 en Van Mil, 2015). De beschikbare gegevens over het voorkomen van beschermde natuurwaarden in en binnen de invloedsfeer (binnen een straal van maximaal vijf kilometer) van het plangebied zijn voorafgaand aan het veldbezoek geanalyseerd en in het veld geverifieerd.

3.2 Oriënterend veldbezoek[3]

Inzicht in het voorkomen van beschermde soorten wordt verkregen door het uitvoeren van een oriënterend veldbezoek. Met dit veldbezoek kan beoordeeld worden of de planten- en diersoorten die in de bestaande gegevens zijn genoemd, ook daadwerkelijk in het gebied voorkomen of verwacht kunnen worden. Daarnaast kan worden beoordeeld of ook andere beschermde soorten voorkomen of te verwachten zijn op basis van de aanwezige terreinkenmerken en beheer.

Het oriënterend veldbezoek is door Lievense Milieu B.V. op 19 december 2018 uitgevoerd door ecologen van Lievense. Ten tijde van de inspectie was het 7 °C, zwaarbewolkt en droog met een zwakke wind (3 Bft.) uit zuidwestelijke richting.

Op basis van het oriënterend veldbezoek is soortgericht nader onderzoek uitgevoerd voor het deelgebied ‘rivierkundige compensatie’ (Lievense, 2019b), de resultaten van dit onderzoek zijn meegenomen in deze Natuurtoets. Het naderonderzoek is opgenomen in bijlage 5. In tabel 3.1 zijn de veldbezoeken ten behoeve van het nader onderzoek opgenomen.

[3] Alle naderonderzoeken zijn uitgevoerd conform geldige protocollen, wanneer conclusies worden getrokken m.b.t. de afwezigheid is dit enkel gedaan wanneer onderzoek in de actieve periode is uitgevoerd.

Tabel 3.1: Data veldbezoeken

Datum	Methode	Temp.	Wind	Bewolking/ neerslag	Uitgevoerd door
14-5-2019	Broedvogelinventarisatie	6°C	1Bft NO	Bewolkt/geen regen	Jan & Kathelijne
24-5-2019	Broedvogelinventarisatie	15°C	2Bft NW	Licht bewolkt/droog	Kathelijne
3-6-2019	Broedvogelinventarisatie & amfibieënonderzoek	19°C	2Bft W	Licht bewolkt/droog	Kathelijne
6-6-2019	vleermuisonderzoek	14°C	2Bft WZW	Geen bewolking/droog	Elroy
13-6-2019	Broedvogelinventarisatie, amfibieënonderzoek & cameravallen	13°C	2Bft Z	Matig bewolkt/droog	Madieke & Kathelijne
26-6-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	22°C	2Bft N	Geen bewolking/ droog	Hein & Kathelijne
1-7-2019	Planteninventarisatie	18°C	3Bft W	Geen bewolking/droog	Sven
9-7-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	15°C	2Bft NNW	Bewolkt/ droog	Kathelijne
18-7-2019	Broedvogelinventarisatie, planteninventarisatie & cameravallen	19°C	3Bft ZW	Bewolkt/ lichte regen	Sven & Kathelijne
30-7-2019	Cameravallen	28°C	4 Bft ZZW	Geen bewolking/droog	Kathelijne
01-8-2019	Sporenonderzoek	21°C	2 Bft ZW	Bewolkt/droog	Madieke
19-8-2019	Vleermuisonderzoek	14°C	1Bft ZW	Bewolkt/droog	Elroy

3.3 Effectenbeoordeling

De omvang van de planontwikkeling en de veranderingen die worden aangebracht in het plangebied vormen de basis voor de effectenbeoordeling. Op basis van de effectenbeoordeling wordt beoordeeld of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

De effectenbeoordeling houdt rekening met tijdelijke effecten (tijdens de uitvoering van de werkzaamheden) en langdurige effecten (na de uitvoering). In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en volledigheid van de uit te voeren werkzaamheden en planning daarvan.

In de effectenbeoordeling wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden gedurende daglichtperiode worden uitgevoerd. Wanneer aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, is dat beschreven.

4 Natuurwaarden

In dit hoofdstuk worden de actuele natuurwaarden van het plangebied beschreven, onder natuurwaarden wordt verstaan de soorten die onder de Wnb beschermd zijn en bijzondere waarnemingen.

4.1 Planten

Vanuit de verspreidingsgegevens van planten (NDFF 2019, Felix 2012, Felix 2010) zijn binnen 1 kilometer waarnemingen bekend van grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk.

- De grote leeuwenklauw staat op zonnige, open plaatsen (pionierssoort) op vochtige tot vrij droge, goed gedraineerde, matig voedselrijke tot voedselrijke, kalkhoudende grond (lemig zand, löss, leem, zavel en klei). De soort bloeit medio mei tot en met augustus en is een éénjarige soort.
- Kleine wolfsmelk staat op open (pionierssoort), zonnige, vrij warme, vochtige, matig voedsel- en stikstofrijke, kalkhoudende, kleiige, niet te sterk bemeste, omgewoelde grond (leem, klei, löss en mergel). De soort bloeit medio juni tot de herfst en is een éénjarige soort.

De noordzijde is grotendeels verhard, ten zuiden van de verharding is het plangebied in gebruik als (mais-)akker, schapenweide en worden grote delen bijgehouden middels maaibeheer. Ter hoogte van de ruimtelijke ingreep is middels nader onderzoek beoordeeld of beschermde planten een groeiplaats hebben in dit deel van het plangebied. Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen tijdens dit onderzoek. De twee specifieke soorten houden van matig voedselrijke gronden. De dominantie van onder andere gewone braam, grote brandnetel, wegdistels en kool-/raapzaad duidt op een zeer voedselrijke voedingstoestand van de bodem waardoor groeiplaatsen van deze soorten kunnen worden uitgesloten.

De aanwezigheid van beschermde planten binnen het deel 'rivierkundige compensatie' worden op basis van het nader onderzoek uitgesloten. Omdat andere delen niet veranderen is een effectenbeoordeling voor het deel buiten de rivierkundige compensatie niet nodig.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Vanuit de verspreidingsgegevens van grondgebonden zoogdieren (NDFF 2019, HSRO 2018, Broekhuizen *et al*. 2016, Felix 2012, Felix 2010) zijn in de omgeving (tot 5 kilometer) van het plangebied waarnemingen bekend van diverse grondgebonden zoogdierensoorten. Voor enkele van de aanwezige soorten (onder andere bosmuis, egel, konijn en vos) geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (provincie Gelderland, 2017). Deze vrijstelling geldt niet voor de in de verspreidingsgegevens vermelde bever, boommarter, damhert, das, eekhoorn, steenmarter en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel), waterspitsmuis, wild zwijn en wolf. Voor damhert en wild zwijn is in het grofwildbeheerplan een nulstand beleid opgenomen, beide soorten mogen vanuit dit vastgestelde beleid niet voorkomen buiten het vastgestelde leefgebied. Omdat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van het vastgestelde

leefgebied zijn eventuele zwervende exemplaren niet beschermd. Van wolf betreft het twee waarnemingen van een zwervend exemplaar die vanuit Duitsland de grens over is gekomen.

- Het habitat van de bever strekt zich over het algemeen uit tot een combinatie van water en bos. De bever heeft geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 centimeter is wel een vereiste. De bever kan in ondiep stromend water dammen bouwen. Ten westen van het plangebied (figuur 4.1) zijn bever waarnemingen gedaan (Bron: opdrachtgever). Op basis van het aanwezige habitat en de veldbezoeken is vastgesteld dat in het plangebied geen essentieel leefgebied aanwezig is door het ontbreken van burchten.

Figuur 4.1: Verspreiding van sporen van bever en das in en rondom het plangebied

- Boommarter en eekhoorn zijn soorten die voorkomen in de nabijheid van bomen en bos dan wel een goed ontwikkeld struweel. Het plangebied heeft een open karakter met beperkte dekking, de aanwezige dekking bestaat uit enkele bomen en ruigte ontwikkeling. Waarnemingen van de boommarter en eekhoorn binnen de begrenzing van het plangebied zijn dan ook niet bekend. Sporen van boommarter en eekhoorn zijn niet aangetroffen, het voorkomen van deze soorten wordt op basis van de terreinkenmerken en de uitgevoerde veldbezoeken uitgesloten.
- De das geeft de voorkeur aan hoog en droog gelegen terrein met voldoende (ook lage) dekking en een korte afstand tot foerageergebied. Foerageergebied kan bestaan uit grasland, akkers, boomgaarden of natuurterrein. In het plangebied zijn in het noordelijke deel van het plangebied meerdere (potentiele) dassenpijpen (figuur 4.1 en 4.2) aangetroffen, rond de afgraving zijn eveneens verse dassensporen (figuur 4.1 en 4.2) aangetroffen. Tijdens het nader onderzoek is de das op camera vastgelegd nabij waargenomen sporen (figuur 4.3). Een gedeelte van de pijpen was met vegetatie dichtgegroeid, wat er op duidt dat de burcht tijdens het onderzoek een functie heeft als

bijburcht. Op basis van het uitgevoerde onderzoek is vastgesteld dat das voorkomt in het plangebied.

- Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) komen voor in structuurrijke landschappen. Dit kan bestaan uit (cultuur)landschap, maar ook tuinen en groene woonwijken kunnen door deze soorten worden benut. Zowel bunzing als hermelijn heeft de voorkeur voor water in de directe omgeving van hun leefgebied. De pellets, lege gebouwen, ruigte, struweel en bomen in het plangebied bieden, in afwisseling met het gras en akkers een structuurrijk landschap. Tijdens het nader onderzoek is wezel in het plangebied vastgesteld (figuur 4.3), het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied met de daarbij behorende functies.
- De steenmarter is een soort die zowel nabij stedelijk gebied als in agrarisch landschap wordt aangetroffen. Deze soort heeft een netwerk van verblijfplaatsen in bijvoorbeeld takkenhopen en schuren waar vanuit het leefgebied wordt benut om te foerageren. Tijdens het nader onderzoek is steenmarter niet op beeld vastgelegd. Op basis van het uitgevoerde naderonderzoek kan worden geconcludeerd dat het plangebied niet in gebruik is door steenmarter.
- Ook de waterspitsmuis is sterk gebonden aan water. Het habitat voor deze soort bestaat uit schoon, niet te voedselrijk, stilstaand tot vrij snelstromend water met een goed ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. O.a. langs sloten, poelen, rivieren, beken, moeras(bossen), rietlanden, elzenbroekbossen. Op basis van de verspreidingsgegevens, inventarisaties en de veldbezoeken wordt het voorkomen van waterspitsmuis door het ontbreken van geschikt leefgebied uitgesloten.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is vastgesteld dat het plangebied een <u>functie</u> heeft voor <u>das en wezel</u>.

Figuur 4.2: Potentiele dassenpijp in april (links) en augustus (midden) en sporen uit de winter van 2018

Figuur 4.3: beelden van het nader onderzoek; wezel (links) en das (rechts)

4.3 Vleermuizen

De verspreidingsgegevens van vleermuizen (NDFF 2019, Broekhuizen *et al*. 2016) geven aan dat in de regio van het plangebied vleermuizen kunnen voorkomen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd conform de Wnb. De in de directe omgeving (tot 5 kilometer) waargenomen vleermuissoorten zijn: baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Uit de uitgevoerde onderzoeken (Felix 2012, Felix 2010, Lenstra *et al*. 2007) blijkt dat gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis in het plangebied aanwezig zijn:

- Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn vooral gebouwbewonende soorten. Waarbij de gewone dwergvleermuis ook in de actieve periode in bomen kan zitten. In het plangebied zijn zowel woningen, loodsen als leegstaande gebouwen aanwezig.
- Rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn vooral boombewonende soorten. Waarbij de ruige dwergvleermuis in de winterperiode ook in gebouwen kan zitten. De aanwezige bomen zijn in potentie geschikt als verblijfplaats voor deze soorten. Losse schors, beschadigingen door storm en gaten in de bomen kunnen toegang bieden tot holtes.

Binnen het deelgebied riviercompensatie en de te verleggen geluidscontour zijn geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig door de afwezigheid van gebouwen en bomen met holtes. Tijdens het nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied zijn gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis waargenomen. Gewone dwergvleermuis gebruikt de zuidelijke bosschage als onderdeel van een vliegroute, de noordzijde is door strooilicht niet in gebruik als onderdeel van een vliegroute (figuur 4.4). Hoewel tijdens de vlucht foerageergeluiden zijn opgenomen is het geen onderdeel van een essentieel foerageergebied. De waarnemingen betroffen enkel passerende exemplaren. Voor rosse vleermuis zijn geen essentiële functies in het plangebied aanwezig.

Figuur 4.4: Mate van verlichting en aangetroffen vliegroute van gewone dwergvleermuis

4.4 Amfibieën

De verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFF 2019, RAVON 2016, Van Mil 2015, Felix 2012, Felix 2010, Lenstra *et al*. 2007) geven aan dat in de omgeving van het plangebied diverse beschermde amfibieënsoorten aanwezig kunnen zijn. De mogelijk voorkomende soorten zijn veelal nationaal beschermde soorten (Wnb, artikel 3.10). Dit betreft de bastaardkikker, bruine

kikker, gewone pad, groene kikker (onbepaald), kleine watersalamander en middelste groene kikker. Voor deze soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Gelderland, 2017). Deze vrijstelling geldt niet voor de in de verspreidingsgegevens vermelde alpenwatersalamander, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad.

- De alpenwatersalamander is een weinig kritische soort waarbij het habitat vooral gericht is op vennen, poelen, sloten en andere kleine geïsoleerde wateren op zand,- leem- en lössbodems. (Creemers & Van Delft, 2009). Hoewel zee- en rivierklei bodems over het algemeen worden gemeden is de soort tijdens eerdere onderzoeken aangetroffen in één poel ten oosten van het plangebied. Tijdens het naderonderzoek wat, conform protocol, uitgevoerd is in 2019 is deze soort niet meer aangetroffen.
- De kamsalamander komt voor in bosrijk kleinschalig landschap met houtwallen en struweel in de buurt van voortplantingswater (Creemers & Van Delft, 2009). De soort komt zelden in akkerbouwgebieden voor en meestal langs de grote rivieren, in beekdalen en op landgoederen. In beekdalen leeft de soort in poelen, vijvers, matig voedselrijke vennen en leemputten. De soort heeft een voorkeur voor relatief grote, diepe en stilstaande geïsoleerde wateren. Uit onderzoek blijkt dat de kamsalamander in één kolk ten oosten van het plangebied aanwezig is (figuur 4.5).

Figuur 4.5: Verspreiding van Alpenwatersalamander en kamsalamander rondom het rivierkundige compensatie deel (zwarte doorbroken contour).

- De poelkikker heeft een duidelijke voorkeur voor heide en hoogveen en komt in mindere mate voor in half-natuurlijke graslanden, agrarisch gebied en laagveen (Creemers & Van Delft, 2009). Deze soort is niet aangetroffen tijdens de veldonderzoeken (tabel 3.1) in 2019. De aanwezigheid van poelkikker wordt uitgesloten.

- De rugstreeppad is een pionierssoort die voorkomt in verschillende typen terreinen. Voor haar voortplanting is ze afhankelijk van ondiep snel opwarmend water waarin bij voorkeur vis ontbreekt, rugstreeppad overwinterd in oude muizenholen, takkenhopen en graaft zichzelf in wanneer goedbegraafbare bodem voorhanden is. Deze soort is niet aangetroffen tijdens de veldonderzoeken in 2019 (tabel 3.1). De aanwezigheid van rugstreeppad in het plangebied wordt uitgesloten, waarnemingen zijn wel bekend uit de directe omgeving.

Op basis van de verspreidingsgegevens en de habitateisen is nader onderzoek uitgevoerd in het deel waar ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd. Tijdens het nader onderzoek zijn geen waarnemingen gedaan binnen het deel 'rivierkundige compensatie', wel is kamsalamander opnieuw aangetroffen in de poel buiten het plangebied (figuur 4.4). De kleine 'poeltjes' in binnen de begrenzing van de rivierkundige compensatie stonden tijdens het nader onderzoek nagenoeg droog.

Op basis van het nader onderzoek kan het plangebied onderdeel uitmaken van het landbiotoop van kamsalamander.

4.5 Reptielen

De verspreidingsgegevens van reptielen (NDFF, 2019; RAVON, 2016, Felix 2012, Felix 2010) geven aan dat in de directe omgeving van het plangebied geen beschermde reptielensoorten aanwezig zijn. Op grotere afstand (tot 5 kilometer) zijn waarnemingen van ringslang bekend. De ringslang is een nationaal beschermde soort, waarvoor in de provincie Gelderland geen algemene vrijstelling voor is afgegeven. De waarnemingen van ringslang hebben betrekking op de populatie langs de Neder-Rijn en de soort komt rondom de Waal niet voor. De aanwezigheid in het plangebied kan worden uitgesloten.

Het plangebied heeft geen functie voor beschermde reptielen.

4.6 Vissen

De verspreidingsgegevens van vissen (NDFF 2019; RAVON 2016, Felix 2012, Felix 2010) geven aan dat binnen 1 kilometer een waarneming van kwabaal bekend is. Op grotere afstand (binnen 5 kilometer) zijn waarnemingen bekend van de grote modderkruiper:

- De kwabaal komt voor in helder stromend water of in betrekkelijk schone, diepe meren. Afwisseling in de bodemstructuur is belangrijk, want de vis houdt zich overdag schuil onder stenen of in holtes. Binnen de te verleggen geluidscontour en de rivierkundige compensatie is geen geschikt leefgebied voor kwabaal aanwezig, deze soort is dan ook niet aangetroffen tijdens de diverse veldonderzoeken. De aanwezigheid van kwabaal wordt uitgesloten.
- De grote modderkuiper heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag dynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. Ze prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. Grote modderkuiper houdt zich overdag verscholen en voedt zich 's nachts met kleine ongewervelden zoals wormen, watervlooien, muggenlarven, waterpissenbedden en kreeftjes. De watervoerende watergangen binnen het plangebied bevatten in het groeiseizoen waarschijnlijk waterplanten en zijn daardoor

geschikt voor deze soort. Deze soort is niet aangetroffen tijdens de diverse veldonderzoeken. De aanwezigheid van grote modderkruiper wordt uitgesloten.

Voor vissen is een nader onderzoek uitgevoerd middels een RAVON schepnet, op basis van het aanwezige habitat en het nader onderzoek wordt het voorkomen van beschermde vissen binnen het plangebied uitgesloten.

4.7 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden

De verspreidingsgegevens van libellen, dagvlinders en overige ongewervelden geven aan dat grote vos, rivierrombout en sleedoornpage in de omgeving van het plangebied voorkomen (Bos *et al*. 2006, HSRO 2018, vlinderstichting.nl, NDFF 2019, Felix 2012, Felix 2010):

- De grote vos is een soort van vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen en heeft als waardplanten iep, zoete kers en enkele wilgensoorten. Mogelijk komt de grote vos voor in de ooibossen en struweel ten zuiden van het plangebied (buiten het plangebied). De aanwezigheid binnen het plangebied wordt uitgesloten door ontbreken van dergelijke bosbiotopen.
- De rivierrombout is een soort van zandige rivieroevers. Dit habitat is aanwezig ten noorden van het plangebied (buiten het plangebied) langs de oevers van de Waal. De aanwezigheid binnen de begrenzing van werkzaamheden (graven rivierkundige compensatie)wordt uitgesloten.
- Sleedoornpage is gebonden aan sleedoornstruwelen, houtwallen en bosranden. De laatste jaren lijkt het leefgebied steeds meer te verschuiven naar tuinen en parken in stedelijk gebied. Hierbij heeft de sleedoornpage de voorkeur voor boomsoortensleedoorn en enkele andere gecultiveerde prunus-soorten om eitjes op te leggen en als foerageerbomen. Mogelijk komt de sleedoornpage voor in het ten zuiden van het plangebied (buiten het plangebied) gesitueerde ooibossen en struweel. De aanwezigheid binnen het plangebied wordt uitgesloten.

Op basis van de verspreidingsgegevens en de habitateisen wordt de aanwezigheid van grote vos, rivierrombout en sleedoornpage uitgesloten.

4.8 Vogels

Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat er in het plangebied diverse vogelsoorten waargenomen zijn, waarvoor een deel ook in het plangebied broedt. Deze vogelsoorten zijn op te delen in algemeen beschermde broedvogels, jaarrond beschermde broedvogels, Natura 2000 broedvogels en niet-broedvogels met Natura 2000-instandhoudingsdoelstelling.

Uit de inventarisaties blijkt dat er rondom het plangebied 27 bijzonder broedvogelsoorten zijn waargenomen (zie tabel 4.1; deze soorten hebben binnen de Wnb een status als broedvogel en/of soort met een instandhoudingsdoelstelling voor N2000). In aanvulling hierop zijn ook algemene broedvogels als houtduif, vink en winterkoning, patrijs én enkele bijzondere vogelsoorten waarvan geen broedterritorium kon worden vastgesteld in het plangebied waargenomen.

4.8.1 Algemeen beschermde broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied diverse algemene vogelsoorten waargenomen (onder andere: houtduif, vink en winterkoning). Het plangebied bestaat uit een afwisselend terrein waar lokaal voldoende dekking aanwezig is voor het bouwen van een nest (in de vorm van bebouwing, struweel en bomen). Het plangebied biedt in de vorm van bebouwing, bomen, ruigte en struiken diverse mogelijkheden als broedlocatie voor algemene vogelsoorten. Hiernaast zijn de weilanden en akkers geschikt als broedlocatie voor weidevogels.

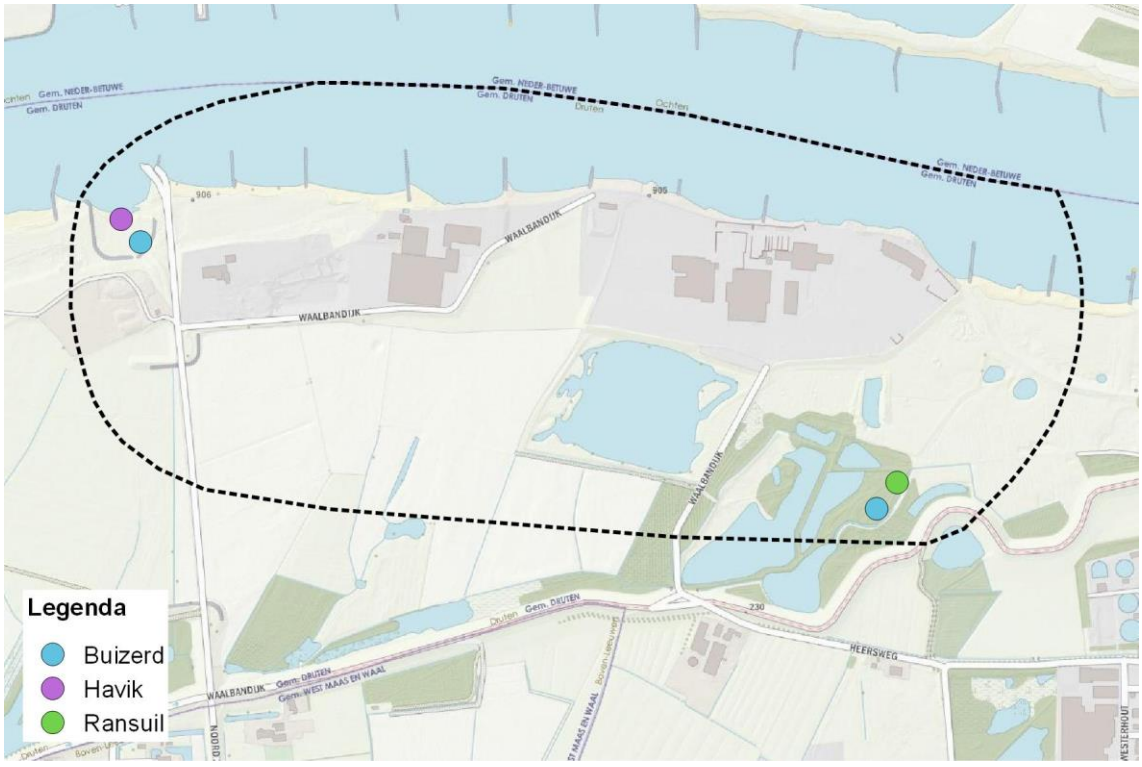
Tabel 4.1: Bijzondere broedvogelsoorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Natura 2000-broedvogel	Jaarrond beschermd	Aangetroffen
Aalscholver	*Phalacrocorax carbo*	X	-	Ja
Blauwe reiger	*Ardea cinerea*		5	Ja
Boerenzwaluw	*Hirundo rustica*		5	Ja
Boomkruiper	*Certhia brachydactyla*		5	
Bosrietzanger	*Acrocephalus palustris*		-	
Buizerd	*Buteo buteo*		4	Ja
Dodaars	*Tachybaptus ruficollis*	X	-	Ja
Fuut	*Podiceps cristatus*		-	Ja
Grasmus	*Sylvia communis*		-	
Graspieper	*Anthus pratensis*		-	
Grauwe gans	*Anser anser*		-	Ja
Grote bonte specht	*Dendrocopos major*		-	Ja
Grutto	*Limosa limosa*		-	
Havik	*Accipiter gentilis*		4	
Kievit	*Vanellus vanellus*		-	
Kleine karekiet	*Acrocephalus scirpaceus*		-	Ja
Koekoek	*Cuculus canorus*		-	Ja
Koolmees	*Parus major*		5	Ja
Oeverzwaluw	*Riparia riparia*	X	5	
Pimpelmees	*Cyanistes caeruleus*		5	Ja
Ransuil	*Asio otus*		4	
Ringmus	*Passer montanus*		-	
Roodborsttapuit	*Saxicola rubicola*		-	
Veldleeuwerik	*Alauda arvensis*		-	
Witte kwikstaart	*Motacilla alba*		-	Ja
Zwarte kraai	*Corvus corone*		5	Ja
Zwarte roodstaart	*Phoenicurus ochruros*		5	

4.8.2 Broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats

Binnen de categorie vogels met een jaarrond beschermde nestplaats wordt onderscheid gemaakt tussen categorieën. Vogels met een jaarrond beschermde nestplaats (categorie 1 t/m 4) en vogels met een jaarrond beschermde nestplaats als sprake is van ecologische zwaarwegende redenen (categorie 5). Bij de beoordeling van de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen is het van belang dat een plek of gebied betreft welke met een zekere mate van bestendigheid gebruikt wordt. Bij incidenteel gebruik is er dus geen sprake van een vaste rust- of verblijfplaats.

Vanuit de verspreidingsgegevens zijn nestplaatsen (categorie 1 t/m 4) bekend van de volgende soorten: buizerd, havik en ransuil. Deze soorten foerageren in halfopen (agrarisch) gebied met bos of bosschage in de directe omgeving. Deze soorten broeden overwegend in bomen. In het projectgebied zijn van buizerd twee vaste broedlocaties en van havik en ransuil iedere één vaste broedlocatie bekend (figuur 4.7).

Figuur 4.7: Jaarrond beschermde broedvogelsoorten in het plangebied

Van categorie 5 soorten worden waarnemingen gemeld van: blauwe reiger, boerenzwaluw, boomkruiper, grote bonte specht, koolmees, oeverzwaluw, pimpelmees, zwarte kraai en zwarte roodstaart. Hoewel deze soorten ieder jaar op dezelfde plek terugkeren om te broeden, zijn de nesten niet jaarrond beschermd. Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

4.8.3 Natura 2000 broedvogelsoorten

Van de broedvogelsoorten waarvoor in het Natura 2000-gebied Rijntakken een instandhoudingsdoelstelling is opgenomen (zie paragraaf 6.3.2) komen er maar enkele binnen

de invloedssfeer van de activiteiten die op grond van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Op basis van de beschikbare gegevens (referenties) zijn alleen aalscholver, dodaars en oeverzwaluw waargenomen in het plangebied:

Van de broedvogelsoorten waarvoor in het Natura 2000-gebied Rijntakken een instandhoudingsdoelstelling is opgenomen (zie paragraaf 6.3.2) komen er maar enkele binnen de invloedssfeer van het plangebied voor. Op basis van de beschikbare gegevens (referenties en veldbezoeken) zijn buiten het plangebied waarnemingen bekend van de Natura 2000-broedvogelsoorten aalscholver, dodaars en oeverzwaluw.

- De aalscholver broedt in kolonies, vaak in aan water grenzend of in geïnundeerd bos, met uitgestrekte visrijke wateren binnen vliegafstand. Soms broeden aalscholvers ook in grondnesten, maar dan wel in predator vrije omgevingen. Als alternatief kunnen kunstmatige broedplaatsen, zoals hoogspanningsmasten of boorplatforms, worden bezet. Het voedselbiotoop bestaat uit eutrofe, visrijke binnen- of kustwateren tot 20 meter diepte, doorgaans binnen 20 kilometer van de nestplaats. De kolonie is direct gerelateerd aan de oppervlakte geschikt viswater. De aalscholver ondervindt tijdens het foerageren weinig hinder van verstoring. Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat er tussen de 50 en 85 nesten aanwezig zijn (maximaal 85 geteld in 2007) in het bos ten zuidoosten van het plangebied (zie figuur 4.8). Binnen dit bos is de locatie van de kolonie de afgelopen jaren verplaatst. In 2015 het overgrote deel van de nesten nog geteld in het noordelijke deel. Dat deel is echter in het kader van het Rijkswaterstaat project ‘Stroomlijn’ de afgelopen jaren vrij gemaakt van opgaande vegetatie, waardoor de aanwezige kolonie zich heeft verplaatst naar het centrale deel van het bos (waarneming 2019). Tijdens de broedvogelinventarisatie zijn maximaal 67 aalscholvers waargenomen.
- Het broedbiotoop van de dodaars bestaat uit ondiepe, voedselarme tot matig voedselrijke zoete wateren met een weelderige oevervegetatie. Het zijn vaak vennen, duinplassen, wielen, oude kleiputten of kreken. De eerste verlandingsstadia zijn zeer geschikt om te nestelen. De dodaars bouwt zijn nest veelal in riet- of zeggevegetaties of op losse pollen van bijvoorbeeld pitrus, in hooguit één meter diep water. Vaak ligt het nest op één tot vijf meter van de oever. Voedsel zoekt de dodaars in één tot twee meter diep water. Ten westen van het plangebied is één nestlocatie van dodaars bekend (zie figuur 4.8), tijdens de broedvogelinventarisatie zijn wederom jongen aangetroffen rondom deze nestlocatie.
- Het broedbiotoop van de oeverzwaluw wordt gevormd door open terreinen met zand-, leem- of kleiwanden. De nesten worden gegraven in steile afgekalfde oevers van meren, rivieren en beken, maar ook in steilwanden van gronddepots, afgravingen, stuifduinen en greppels. De oeverzwaluw gebruikt ook kunstmatige wanden als nestgelegenheid. Het landschap moet open zijn zodat de aanvliegroutes niet worden onderbroken door vegetatie. Alleen steilwanden van minimaal tien vierkante meter zijn geschikt voor vestiging. Als een geschikt plek verdwijnt, wordt uitgeweken naar een andere locatie liefst in de directe omgeving. Vliegende insecten vormen het voedsel, waarop in de wijde omgeving van de broedplaats wordt gejaagd. De oeverzwaluw is afhankelijk van geschikte broedlocaties (aanwezigheid van steilwanden) en foerageergebied. De soort is alleen tijdens het onderzoek in 2012 waargenomen op het bedrijventerrein, buiten het plangebied. De daar toen aanwezige steile wanden zijn nu niet meer aanwezig. De aanwezigheid van deze soort wordt uitgesloten.

Figuur 4.8: Natura 2000-broedvogelsoorten in het plangebied

4.8.4 Natura 2000 niet-broedvogelsoorten

Het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' is in het winterhalfjaar van belang voor pleisterende trekvogels (Niet-broedvogels van de Vogelrichtlijn). Deels als slaapplaats, rustplaats of foerageergebied. Deze betekenis wordt in beeld gebracht op basis van telgegevens uit het NDFF (2018). Deze gegevens hebben betrekking op het watervogeltelgebied (RG5160) waarin het plangebied is gesitueerd. In tabel 4.2 is een samenvatting van de telgegevens opgenomen. Hieruit worden de volgende conclusies getrokken:

- Voor de kolgans is het telgebied waar het plangebied in gesitueerd is van belang als foerageergebied. Kolganzen worden niet jaarlijks geteld met een seizoen gemiddelde van bijna 89 vogels. Dit is circa 1/3 van het seizoen gemiddelde uit de periode '97-'98 $^{t}/_{m}$ '01-'02 (279,7). Vanwege het ontbreken van grote waterplassen heeft het plangebied geen slaapfunctie voor deze soort.
- De smient is niet jaarlijks aanwezig gedurende het gehele winterseizoen met gemiddeld 2,3 individuen. De betekenis van het telgebied is flink afgenomen ten opzichte van de periode '97-'98 $^{t}/_{m}$ '01-'02 (seizoen gemiddelde van 30,66);
- De grauwe gans laat een daling zien van gemiddeld 67 individuen in de periode ’13-14 t/m ’15-’16 ten opzichte van bijna 92 individuen in de seizoenen 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07.
- Het telgebied heeft een zeer beperkte betekenis voor de toendrarietgans met gemiddeld 2 individuen in de periode ’13-14’ t/m ’15-’16.
- De brandgans laat een toename zien van gemiddeld 1,4 individuen in de seizoenen 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07 naar gemiddeld 11 individuen in de periode ’13-14 t/m ’15-’16;
- Voor de kleine en wilde zwaan is het telgebied in het geheel niet van belang;

- Voor op het water en op de oeverzone foeragerende eenden soorten (bergeend pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, wilde eend) en meerkoet hebben de telgebieden een geringe betekenis;
- Alleen voor de krakeend is de betekenis van het telgebied toegenomen van gemiddeld 1,1 individuen in de periode 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07 tot 8,7 in de seizoenen ’13-14 t/m ’15-’16;
- Voor de aalscholver is een beperkte groei waar te nemen van gemiddeld 4,3 ('97-'98 $^{t}/_{m}$ '01-'02), 10 individuen in de seizoenen 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07 naar gemiddeld 22,7 in de periode ’13-14 t/m ’15-’16. Deze soort foerageert voornamelijk op de voormalige zandwinplas ten zuiden van het bedrijventerrein, waarbij de broedkolonie als rustlocatie wordt gebruikt;
- Voor andere visetende watervogels (fuut en nonnetje) is het telgebied niet of nauwelijks van betekenis;
- Voor de overwinterende steltlopers goudplevier, kemphaan, kievit, grutto, scholekster, tureluur en wulp heeft het telgebied een zeer beperkte betekenis, welke de afgelopen jaren alleen maar is afgenomen.

Tabel 4.2: Seizoen gemiddelden van niet-broedvogelsoorten, waarvoor een instandhoudingsdoel is geformuleerd, in het watervogeltelgebied RG5160.

Soort	Instandhoudingsdoel (Seizoen gemiddelde)	Seizoen gemiddelde		
		2013-2014	2014-2015	2015-2016
Fuut	570	2	4	0,00
Aalscholver	1300	30	22	16
Kleine zwaan	100	0,00	0,00	0,00
Wilde zwaan	30	0,00	0,01	0,01
Toendrarietgans (f)	125	5	0,00	1
Toendrarietgans (s)	2800	0,00	0,00	0,00
Kolgans (f)	35400	260	0,00	0,00
Kolgans (s)	180100	0,00	0,00	0,00
Grauwe gans (f)	8300	202	0,00	0,00
Grauwe gans (s)	21500	0,00	0,00	0,00
Brandgans (f)	920	8	25	0,00
Brandgans (s)	5200	0,00	0,00	0,00
Bergeend	120	0,00	0,00	0,00
Smient (f,s)	17900	7	0,00	0,00
Krakeend	340	8	18	0,00
Wintertaling	1100	5	12	0,00
Wilde eend	6100	20	26	0,00
Pijlstaart	130	0,00	0,03	0,00
Slobeend	400	0,00	4	0,00
Tafeleend	990	0,04	1,00	0,00
Kuifeend	2300	14	30	0,00

Nonnetje	40	0,00	0,00	0,00
Meerkoet	8100	11	28	0,00
Scholekster	340	0,00	0,00	0,00
Goudplevier	140	0,00	0,00	0,00
Kievit	8100	8	0,00	0,00
Kemphaan	1000	0,00	0,00	0,00
Grutto	690	0,02	0,00	0,00
Wulp	850	0,00	0,00	0,00
Tureluur	65	0,03	0,00	0,04

5 Beoordeling soortenbescherming

5.1 Wettelijk kader

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 1). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten
- artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I.
- artikel 3.10: Andere (nationale) soorten

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In tabel 5.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen (zie bijlage 1 voor een nadere toelichting).

Tabel 5.1: Verboden per beschermingsregime

Soorten	***Artikel***	***Verboden***
VRL-soorten	*3.1*	*Lid 1. Opzettelijk doden/vangen* *Lid 2. Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten/eieren* *Lid 3. Wegnemen van nesten* *Lid 4. Eieren rapen/onder zich hebben* *Lid 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de SVI)*
HRL-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	*3.5*	*Lid 1. Opzettelijk doden/vangen* *Lid 2. Opzettelijk verstoren* *Lid 3. Eieren te rapen of vernielen* *Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen* *Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten*
Andere beschermde soorten	*3.10*	*Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel a)* *Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel a)* *Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel b)*

5.2 Toetsing beschermde soorten

Op basis van het literatuuronderzoek en veldbezoek wordt geconcludeerd dat er mogelijk beschermde grondgebonden zoogdieren (das en wezel), vleermuizen, amfibieën (alpenwatersalamander en kamsalamander) en vogels in het plangebied voorkomen. Bovendien kunnen nationaal beschermde (vrijgestelde) grondgebonden zoogdiersoorten en amfibieën aanwezig zijn in het plangebied. Strikt beschermde vissen of reptielen worden niet verwacht. De effecten, zowel op korte (tijdens de uitvoering) als lange termijn (na de uitvoering) worden hieronder nader toegelicht.

5.3 Algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën

In het plangebied komen algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën voor. Voor de te verwachten algemene soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Gelderland, 2017). Deze vrijstelling geldt niet voor de in paragraaf 5.4 benoemde soorten. De vrijstelling is toepasbaar voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling, daarom hoeft geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt echter, net als voor niet beschermde soorten, te allen tijde de zorgplicht. Omdat deze soorten jaarrond actief zijn kan geen voorkeursperiode worden aangegeven.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen hoeft voor de soortgroepen algemene beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën geen ontheffing van de Wnb onderdeel soorten te worden aangevraagd.

5.4 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied heeft een functie voor das en wezel. Deze soorten ondervinden schade als gevolg van de werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie. Negatieve effecten als gevolg van andere onderdelen van het bestemmingsplan worden uitgesloten.

Das
In het plangebied van de rivierkundige compensatie is een dassenburcht aanwezig, die ten tijde van het lopende onderzoek een functie vervuld als bijburcht. In verband met de aanleg van de rivierkundige compensatie zal deze burcht verwijderd worden. Bovendien leidt de rivierkundige compensatie tot een afname van het leefgebied van de das.

Wezel
Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de wezel, op basis van de grote van hun territorium kunnen in het plangebied ten minste één vrouwtje en één mannetje aanwezig zijn. De aanwezige holen en takkenhopen bieden geschikte verblijfplaatsen voor deze soort. Het voornemen leidt tot het verwijderen van deze geschikte verblijfplaatsen en een afname van het leefgebied.

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot een overtreding van de verboden uit artikel 3.10 van de wet natuurbescherming.

5.5 Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis gebruikt de zuidelijke bosschage als onderdeel van een vliegroute (hoofdstuk 4, figuur 4.4), hoewel tijdens de vlucht foerageergeluiden zijn opgenomen is het geen onderdeel van een essentieel foerageergebied. De werkzaamheden hebben geen betrekking op de bosschage waardoor de functie als vliegroute behouden blijft.

Wanneer werkzaamheden enkel gedurende daglicht uren worden uitgevoerd kunnen verstorende effecten op overvliegende of foeragerende exemplaren worden uitgesloten. Na afloop zal de rivierkundige compensatie biedt het plangebied opnieuw een geschikte foerageerplek door de aanwezigheid van insecten in ondiep water en tussen de (oever-) vegetatie.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor beschermde vleermuizen geen ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

5.6 Amfibieën

Kamsalamander komt voor in één kolkje ten oosten van het plangebied. Deze kolk heeft de functie van voortplantingswater en is net buiten de rivierkundige compensatie gesitueerd. De aanwezigheid van voortplantingswateren binnen de delen waarin ingrepen zijn voorzien wordt, op basis van het naderonderzoek uitgesloten. Het gebied van de rivierkundige compensatie vormt mogelijk wel onderdeel van het landhabitat van deze soorten. Dit landhabitat wordt, afhankelijk van de temperatuur en weer, gebruikt in de periode juli tot half februari. Vanaf half februari tot en met augustus zijn deze soorten ook in het voortplantingswater aanwezig. Als gevolg van de werkzaamheden verliezen deze soorten een deel van hun landbiotoop. Hoewel in de directe omgeving voldoende leefgebied (landhabitat) in de omgeving beschikbaar is kan niet worden uitgesloten dat de werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie, zonder maatregelen, tot overtreding van de verboden uit de Wnb leiden. Negatieve effecten als gevolg van andere onderdelen van het voornemen worden uitgesloten.

De strikt beschermde rugstreeppad komt op dit moment niet in het plangebied voor. Omdat deze soort een echter uitgesproken pionierssoort met een voorkeur voor primaire stadia in de ecologische successie is, kan deze snel opduiken op onder andere bouwterreinen. Geschikte voortplantingswateren bestaan uit ondiepe, tijdelijke wateren, in de directe omgeving van onbegroeide zandige terreinen. Met de graafwerkzaamheden in het plangebied kan een dergelijk situatie ontstaan. Indien met de werkzaamheden de rugstreeppad wordt aangetroffen is een ontheffingsaanvraag alsnog noodzakelijk. Door werende maatregelen te treffen kan een ontheffingsprocedure worden voorkomen.

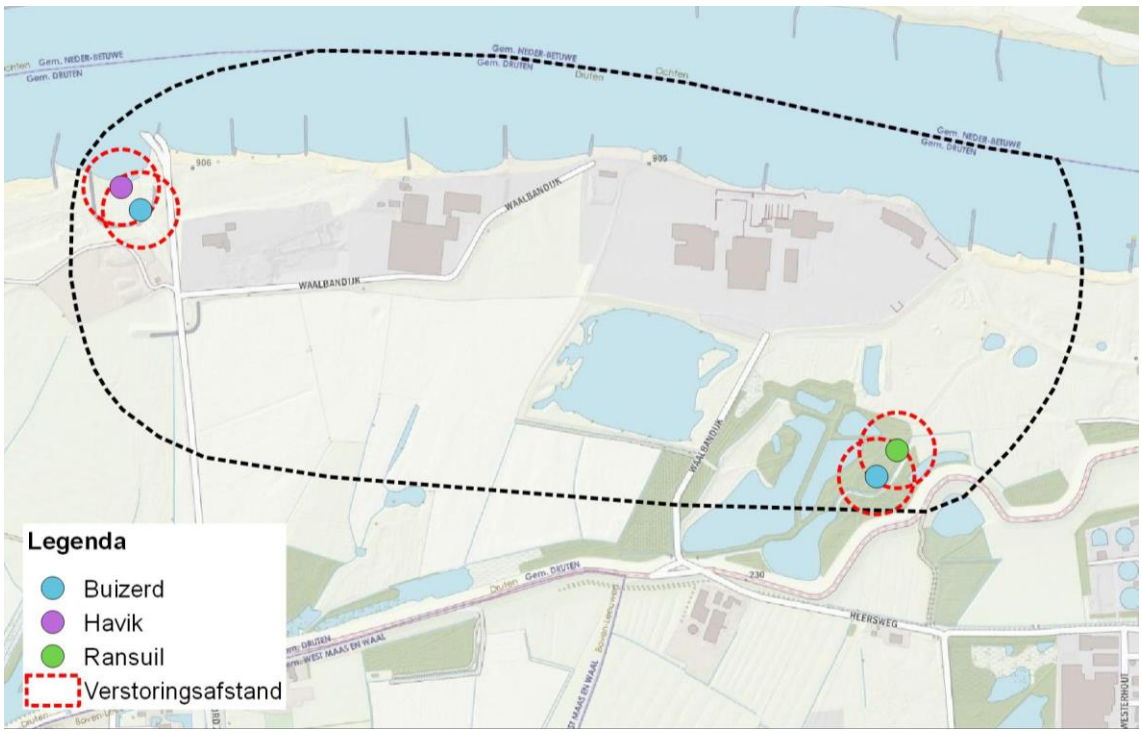
Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen dienen maatregelen te worden getroffen om een overtreding te voorkomen, deze maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

5.7 Broedvogels

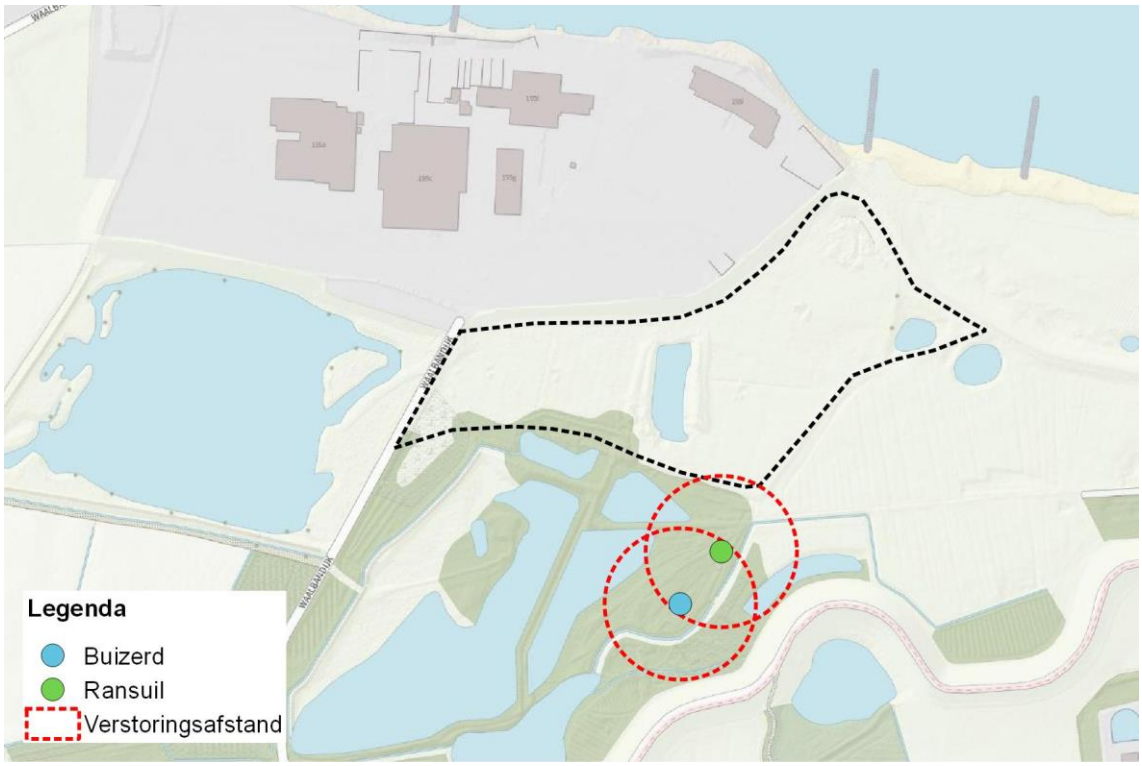
Algemeen beschermde broedvogels
Het plangebied biedt mogelijkheden als broedlocatie van diverse algemene vogelsoorten. Werkzaamheden die tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van (nesten van) broedende vogels. Dergelijke verstoring is niet toegestaan en hier wordt geen ontheffing voor verleend. Door buiten het broedseizoen te werken, kunnen negatieve effecten worden voorkomen. Voor het broedseizoen (verschilt per soort) wordt in de wet wordt geen standaardperiode aangehouden, doorgaans kan globaal uitgegaan worden van 15 maart tot 15 augustus. Echter zijn broedgevallen buiten deze periode ook beschermd. Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten. Indien dit niet mogelijk is dient een controle op de aanwezigheid van broedvogels te worden uitgevoerd voorafgaand aan de werkzaamheden.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen
Buiten het broedseizoen zijn onbezette nesten niet beschermd, behalve als het nesten van vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest betreft. In deze natuurtoets is vastgesteld dat in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van buizerd, ransuil en havik. Nestplaatsen en essentieel leefgebied van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Van de bekende nestplaatsen bevinden zich er twee (havik en buizerd) aan de noordwestgrens van het plangebied de andere (buizerd en ransuil) liggen ten zuiden van de geplande riviercompensatie.

De nesten liggen binnen het 50dB(A) contour, echter blijkt uit diverse studies dat vogels een ander gehoorspectrum hebben dan mensen (zie de onderbouwing in paragraaf 6.7). Op basis hiervan worden effecten van het aangepaste geluidscontour niet verwacht.

Figuur 5.1: Jaarrond beschermde broedvogelsoorten in het plangebied met verstoringsafstand (75 meter vanaf de nestlocatie).

Figuur 5.2: Jaarrond beschermde broedvogelsoorten rondom de rivierkundige compensatie met verstoringsafstand (75 meter vanaf de nestlocatie).

Het buizerdnest in het zuidoosten van het plangebied raakt met de verstoringszone (75 meter; BIJ12, 2017; zie figuur 5.2) aan de geplande werkzaamheden voor de rivierkundige compensatie. Negatieve gevolgen voor deze jaarrond beschermde nestplaats kunnen hierdoor niet (op voorhand) worden uitgesloten. Voor de andere soorten worden negatieve gevolgen uitgesloten.

Het kan niet worden uitgesloten dat de werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie, zonder maatregelen, tot overtreding van de verboden uit de Wnb leiden. Om negatieve gevolgen voor de jaarrond beschermde nestplaats van buizerd te voorkomen dienen tijdens de uitvoering maatregelen te worden getroffen om verstoring te voorkomen. Door te werken buiten de kwetsbare periode (broedperiode: februari tot en met augustus) kunnen negatieve gevolgen beperkt worden. Negatieve effecten als gevolg van andere onderdelen van het bestemmingsplan worden uitgesloten.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen dienen de werkzaamheden in het kader van (jaarrond) beschermde vogelsoorten conform een gedragscode of onder een ontheffing te worden uitgevoerd.

5.8 Eindconclusie soortenbescherming

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is vastgesteld dat het plangebied een functie heeft voor algemeen en strikt beschermde grondgebonden zoogdieren (das en wezel), vleermuizen, algemeen en strikt beschermde amfibieën (Alpenwatersalamander en kamsalamander), algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde

nestplaats (buizerd en ransuil). Met betrekking tot soortenbescherming worden de volgende conclusies getrokken:

- De beschikbare verspreidingsgegevens, het oriënterend veldbezoek en het nader onderzoek geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden, algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats.
- De planontwikkeling heeft naar verwachting geen negatieve effecten op beschermde planten, vleermuizen, algemeen beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Voor deze soortgroepen behoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden (anders dan maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht) en is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet aan de orde. Wel kunnen tijdens het broedseizoen algemene broedvogels aanwezig zijn.
- Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht waarbij eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- Das en wezel ondervinden negatieve gevolgen als gevolg van de rivierkundige compensatie. Deze negatieve gevolgen vallen onder de verboden van artikel 3.10 van de Wnb, voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- Om schade aan (het landhabitat) van alpenwatersalamander en kamsalamander te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- De strikt beschermde rugstreeppad komt op dit moment niet in het plangebied voor. Mogelijk kan deze soort zich tijden de werkzaamheden in het plangebied vestigen. Door toepassing van mitigerende maatregelen kan de vestiging van deze soort worden voorkomen en is een ontheffing niet aan de orde.
- Om schade aan de jaarrond beschermde nestlocaties van buizerd en ransuil te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- In verband met het voorkomen van algemene broedvogels in en binnen de invloedsfeer van het plangebied moeten mogelijk mitigerende maatregelen worden genomen. Dit is sterk afhankelijk van het moment en de duur van uitvoering. Door te werken buiten het broedseizoen worden negatieve gevolgen uitgesloten.

6 Natura 2000-voortoets

6.1 Wettelijk kader

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wnb voorziet in de bescherming van natuurgebieden van Europees belang welke behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Naast de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden heeft Nederland de bescherming van andere gebieden vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)). De bescherming van het NNN vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het NNN-beleid. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van alle beschermde gebieden in en rondom het plangebied.

Bij ontwikkelingen binnen de door de Wnb beschermde gebieden, kunnen negatieve effecten optreden. Ook kunnen effecten optreden wanneer een ontwikkeling in de omgeving van een beschermd gebied plaatsvindt en het gebied daarbij beïnvloedt. Daarnaast is het ook mogelijk dat gebieden, die een belangrijke relatie hebben met een beschermd gebied, beïnvloed worden en zo een indirect effect hebben op het beschermde gebied.

6.2 Natuurdoelen Natura 2000-gebied 'Rijntakken'

Het plangebied is gesitueerd in het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' (zie figuur 6.1) De concrete instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' zijn in 2014 vastgelegd in het definitieve aanwijzingsbesluit.

Figuur 6.1: Begrenzing Natura 2000-gebied ter hoogte van het plangebied (bron: provincie Gelderland).

6.2.1 Algemene doelen

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn algemene doelen geformuleerd die betrekking hebben op behoud van de bijdrage aan de biologische diversiteit en de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie (EU). Deze algemene doelen staan voor behoud en, indien van toepassing, herstel van:

1. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de EU, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aanwezen;
3. De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aanwezen.

Tabel 6.1: Instandhoudingsdoelstellingen broedvogelsoorten

		doelstelling		
Broedvogelsoorten	**LSVI**	**oppervlakte**	**kwaliteit**	**populatie**
A004 - Dodaars	+	=	=	45
A017 - Aalscholver	+	=	=	660
A021 - Roerdomp	--	>	>	20
A022 - Woudaapje	--	>	>	20
A119 - Porseleinhoen	--	>	>	40
A122 - Kwartelkoning	-	>	>	160
A153 - Watersnip	--	=	=	17
A197 - Zwarte Stern	--	=	=	240
A229 - IJsvogel	+	=	=	25
A249 - Oeverzwaluw	+	=	=	680
A272 - Blauwborst	+	=	=	95
A298 - Grote karekiet	--	>	>	70

6.2.2 Instandhoudingsdoelstellingen

De algemene doelen en kernopgaven zijn per Natura 2000-gebied nader uitgewerkt in specifieke instandhoudingsdoelen. Het deel van het Natura 2000-gebied “Rijntakken” waarin het projectgebied bestemmingsplan is gesitueerd, is alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied (zie figuur 4.1). De doelen van de Habitatrichtlijn voor het Natura 2000-gebied “Rijntakken” zijn daardoor niet van toepassing. De instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijn zijn weergegeven in tabel 6.1 en tabel 6.2. In de tabellen worden de landelijke staat van instandhouding (LSVI) aangeduid met gunstig (+), matig gunstig (-) en zeer ongunstig (--), de doelstellingen worden aangeduid met behoud (=) of uitbreiding/verbetering (>). Voor niet broedvogels wordt voor enkele soorten onderscheidt gemaakt tussen slaapplaats (s) en foerageergebied (f).

Tabel 6.2: Instandhoudingsdoelstellingen niet-broedvogelsoorten

		doelstelling		
Niet-broedvogelsoorten	**LSVI**	**oppervlakte**	**kwaliteit**	**populatie**
A005 - Fuut	-	=	=	570
A017 - Aalscholver	+	=	=	1300
A037 - Kleine Zwaan	-	=	=	100
A038 - Wilde Zwaan	-	=	=	30
A039 – Toendrarietgans (f)	+	=	=	125
A039 – Toendrarietgans (s)	+	=	=	2800
A041 – Kolgans (f)	+	=	=	35400
A041 – Kolgans (s)	+	=	=	180100
A043 - Grauwe Gans (f)	+	=	=	8300
A043 - Grauwe Gans (s)	+	=	=	21500
A045 – Brandgans (f)	+	=	=	920
A045 – Brandgans (s)	+	=	=	5200

A048 – Bergeend	+	=	=	120
A050 – Smient (f,s)	+	=	=	17900
A051 - Krakeend	+	=	=	340
A052 - Wintertaling	-	=	=	1100
A053 - Wilde eend	+	=	=	6100
A054 - Pijlstaart	-	=	=	130
A056 - Slobeend	+	=	=	400
A059 - Tafeleend	--	=	=	990
A061 - Kuifeend	-	=	=	2300
A068 - Nonnetje	-	=	=	40
A125 - Meerkoet	-	=	=	8100
A130 - Scholekster	--	=	=	340
A140 - Goudplevier	--	=	=	140
A142 - Kievit	-	=	=	8100
A151 - Kemphaan	-	=	=	1000
A156 - Grutto	--	=	=	690
A160 - Wulp	+	=	=	850
A162 - Tureluur	-	=	=	65

6.3 Selectie van effecten

Verschillende elementen uit het bestemmingsplan kunnen leiden tot effecten op de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' (zie hoofdstuk 2). De overheid heeft in de vorm van de effectenindicator ‘Natura 2000 – ecologische randvoorwaarden en storende factoren’[4] een instrument ontwikkeld waarmee mogelijk schadelijke effecten als gevolg van een voornemen kunnen worden verkend (zie ook bijlage 4).

In de effectenindicator zijn de 19 meest voorkomende storende factoren beschreven. Een soort of habitattype is gevoelig voor een storende factor als ‘in zijn algemeenheid’ het voorkomen van de storende factor leidt tot negatieve effecten op een soort of habitattype. Negatieve effecten kunnen de gunstige staat van instandhouding beïnvloeden. De mogelijke effecten van de geselecteerde storingsfactoren, op de door de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde soorten en habitattypen, worden hieronder besproken.

Selectie van relevante storingsfactoren
Uit een analyse van de storingsfactoren volgt dat mogelijke effecten beperkt zijn tot effecten als gevolg van oppervlakteverlies (storingsfactornummer 1), versnippering (2), chemische effecten in de vorm van verzuring (3) of vermesting (4), verstoring door geluid (13), licht (14) en trillingen (15) én optische verstoring (16). Door de aard van de bestemmingen zijn effecten als gevolg van verzoeting (5), verzilting (6), verontreiniging (7), verdroging (8), vernatting (9) veranderingen in stroomsnelheid (10), veranderingen in overstromingsfrequentie (11) en veranderingen in dynamiek substraat (12), mechanische effecten (17), veranderingen in populatie dynamiek (18) en bewust veranderingen in soortensamenstelling (19) uit te sluiten.

[4]Broekmeyer, 2005 & Aanvulling uit 2008

Niet alle beschermde soorten en habitats zijn even gevoelig voor de betreffende storingsfactoren (bijlage 6). Een soort is gevoelig voor een storende factor als ‘in zijn algemeenheid’ het voorkomen van de storende factor leidt tot negatieve effecten. Deze negatieve effecten kunnen op hun beurt weer de gunstige staat van instandhouding beïnvloeden. De gevoeligheid van de soort wordt in de effectenindicator ingeschaald als zeer gevoelig (rood), gevoelig (oranje) of niet gevoelig (groen). Voor sommige soorten is onvoldoende literatuur beschikbaar om de gevoeligheid voor een bepaalde storingsfactor te kunnen bepalen. De Natuurtoets richt zich op de potentiële effecten op de gevoelige soorten.

6.4 Selectie van relevante soorten voor dit project

Van de soorten waarvoor voor het Natura 2000-gebied Rijntakken een instandhoudingsdoelstelling is opgesteld komen enkele voor in de invloedssfeer van de activiteiten die in het bestemmingsplan worden mogelijk gemaakt (zie paragraaf 4.10.3 en 4.10.4). Voor de soorten welke niet in de invloedssfeer voorkomen wordt op voorhand uitgesloten dat er negatieve gevolgen op treden.

Broedvogels
Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat van de Vogelrichtlijn doelsoorten alleen aalscholver en dodaars in het plangebied broeden. De andere soorten waarvoor een instandhoudingdoelstelling is opgesteld zijn, mede vanwege het ontbreken van geschikt habitat, niet aanwezig. De aanwezige wateren voldoen in de huidige situatie niet als broedgebied voor zwarte stern door het ontbreken van drijvende waterplanten. De graslanden en ruigtes binnen het plangebied vormen geen geschikt habitat voor kwartelkoning, watersnip of porseleinhoen door het ontbreken van een consequent langjarig beheer als hooiland of extensief begrazingsgebied of door het ontbreken van lange perioden met langdurige overstromingen. Ook ontbreken soorten zoals blauwborst, grote karekiet, oeverzwaluw, roerdomp, woudaapje en ijsvogel. Door het voornemen (aanleg rivierkundige compensatie) zal het areaal geschikt leefgebied voor een deel van deze soorten toenemen. Negatieve effecten kunnen voor deze soorten met zekerheid worden uitgesloten.

Niet-broedvogels
Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat het plangebied niet of nauwelijks van belang is voor kleine zwaan, wilde zwaan, bergeend, slobeend, pijlstaart, tafeleend, kuifeend, wilde eend, meerkoet, fuut en nonnetje en overwinterende steltlopers (goudplevier, grutto, kemphaan, kievit, scholekster, tureluur en wulp). Negatieve gevolgen voor deze soorten kunnen met zekerheid worden uitgesloten, een nadere beoordeling is niet nodig). Voor grasetende watervogels (kolgans, grauwe gans, brandgans, toendrarietgans en smient), krakeend en aalscholver heeft het plangebied een dusdanige betekenis dat de realisatie van het bestemmingsplan mogelijk effecten voor deze soorten heeft.

6.5 Oppervlakteverlies en versnippering

De geplande rivierkundige compensatie ligt volledig binnen de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied van Natura 2000-gebied Rijntakken. De huidige situatie is omschreven in hoofdstuk 2 en 4, hieruit blijkt dat de locatie van de rivierkundige compensatie bestaat uit

voornamelijk extensief grasland met enkele poelen (ontstaan uit proefgravingen). Op basis van de actuele natuurwaarden (hoofdstuk 4) blijkt dat het af te graven terrein geen functie heeft voor de aanwezige broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling (aalscholver en dodaars). De rivierkundige compensatie biedt na de realisatie leefgebied voor beide soorten in de vorm onder andere foerageer- en broedgebied. De rivierkundige compensatie leidt tot een afname van circa 5 hectare grasland wat leidt tot oppervlakte verlies van grasetende watervogels, echter biedt openwater een veilige rustplek. De grasetende watervogels zijn niet gevoelig voor oppervlakte verlies en versnippering daarnaast blijven de aangrenzende percelen geschikt als foerageergebied van deze grasetende watervogels. Voor aalscholver en krakeend neemt het foerageergebied in oppervlakte toe.

Negatieve effecten als gevolg van oppervlakte verlies en versnippering kunnen op voorhand uitgesloten worden.

6.6 Verzuring en vermesting door stikstof in de lucht

Tijdens de aanlegfase van de ontgronding kan (tijdelijk) een verhoogde waarde van stikstof in de lucht aanwezig zijn. Extra uitstoot als gevolg van de werkzaamheden kan een negatief effect hebben op het omliggende Natura 2000-gebied. Ook een tijdelijke toename van stikstofdepositie is momenteel niet toegestaan. De effecten van stikstofdepositie dienen te worden gecompenseerd middels interne of externe saldering. Er dient te worden onderzocht of de totale jaarvracht NOx (ten gevolge van de overstap van EuroV- naar EuroVI-voertuigen) voldoende daalt. Indien het gehalte stikstof per saldo alsnog toeneemt dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Als uit de passende beoordeling blijkt dat de stikstofdepositie significant negatieve gevolgen heeft dient een ADC-toets te worden doorlopen. In de ADC-toets moet worden onderzocht of alternatieven en dwingende redenen van openbaarbelang van toepassing zijn om een vergunning te kunnen krijgen voor de gewenste ontwikkeling.

De effecten van verzuring en vermesting door stikstof in de lucht moeten nader worden onderzocht.

6.7 Verstoring door geluid

Er zijn in de literatuur geen drempelwaarden bekend voor vogels in relatie tot bouw- of industrielawaai. De beschikbare kennis inzake dosis-effectrelaties tussen geluidbelasting en vogels en “drempelwaarden” is grotendeels gebaseerd op onderzoek uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Dit onderzoek door Reijnen en Foppen (1991) betrof de effecten van verkeersgeluid van auto's en treinen op broedende bosvogels en weidevogels. Deze kennis kan echter niet zomaar worden geëxtrapoleerd naar bouw- of industrielawaai of naar niet-broedvogels.

Om een inschatting van het effect te maken moet worden beoordeeld in hoeverre vogels geluid kunnen waarnemen. Uit tal van onderzoeken is bekend dat het gehoorvermogen van vogels sterk afwijkt van dat van de mens (zie o.a. Henkens *et al.*, 2007, Reimerink, & van Hooff, 2018). Met uitzondering van de veel gevoeligere soorten, zoals uilen, horen de meeste vogels veel slechter dan de mens. Vogels horen over het algemeen ook in een smaller frequentiegebied

dan mensen. Dit betekent dat ze niet dezelfde geluidtypen kunnen horen als mensen en dat de geluiden die zowel mensen als vogels kunnen horen vaak veel harder moeten zijn om door een vogel te kunnen worden gehoord. Over het geheel genomen is het bereik van optimaal horen bij vogels smaller dan bij zoogdieren. Het effectieve bereik van vogels is 0,4 tot 6,2kHz, de bovenste grens ligt bij 15 kHz (Tursic *et al*. 2013). Daarmee is het gehoorvermogen van vogels beduidend minder dan van de mensen (0,2 tot 8 kHz) en ligt het gemiddeld 20 dB lager. Het betreft hier een logaritmische schaal; een verschil van 20 dB in gevoeligheid moet gepaard gaan met een tot honderdmaal toegenomen geluidsterkte om als gelijk ervaren te worden (Tursic *et al*. 2013).

Bijvoorbeeld openlucht-popconcerten tijdens het broedseizoen, met geluidsniveaus van 100 dB(A) of meer, blijken geen effect te hebben op de aanwezigheid, dichtheden of het broedsucces van vogels (Krijgsveld *et al*. 2012) in de directe omgeving. Ook de veelal lage frequenties van bijvoorbeeld bouwgeluid (maximaal 0,125 kHz voor laagfrequent geluid) zijn voor de meeste vogels eenvoudigweg onhoorbaar, hetgeen tevens verklaart waarom veel vogels op of nabij zware industrieterreinen broeden, soms in grote aantallen, op locaties waar sprake is van (door mensen beleefde) hoge geluidsniveaus.

De veelal lage frequenties van bouw- en industrielawaai zijn voor de meeste vogels dus eenvoudigweg onhoorbaar, hetgeen tevens verklaart waarom veel vogels op of nabij zware industrieterreinen broeden in soms grote aantallen op locaties waar sprake is van (door mensen beleefde) hoge geluidsniveaus. Ook daaruit blijkt dat een effectbeschrijving op basis van dB(A)-contouren een vertekend en waarschijnlijk overdreven beeld geeft van de vermeende verstoringseffecten. Zo broeden bontbekplevieren, noordse sterns en visdieven (deels ook kwalificerende soorten voor het Zoommeer) jaarlijks op het bedrijventerrein Oosterhorn te Delfzijl waar sprake is van industriële geluidsniveaus van 60 dB(A) of hoger. Hetzelfde geldt ook voor de vele broedvogels andere industrieterreinen (o.a. Maasvlakte I en II) maar ook voor bouwterreinen en militaire oefenterreinen. Zelfs openlucht-popconcerten tijdens het broedseizoen, met geluidsniveaus van 100 dB(A) of meer, blijken geen effect te hebben op de aanwezigheid, dichtheden of het broedsucces van vogels in de directe omgeving.

Er zijn in het plangebied geen broedvogelsoorten of niet-broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling aanwezig welke gevoelig zijn voor verstoring door geluid. Negatieve effecten als gevolg van verstoring door geluid kunnen op voorhand uitgesloten worden.

6.8 Verstoring door licht

Vanuit de literatuur is bekend dat alle (niet)-broedvogelsoorten waarvoor instandhoudings-doelstellingen zijn opgesteld in de Natura 2000-gebieden ‘Rijntakken’ gevoelig zijn voor verstoring voor licht (zie bijlage 6). In de huidige én toekomstige situatie wordt het bedrijventerrein verlicht in de avond en nachtperiode. Hiernaast is verlichting van voertuigen aanwezig op de Blauwe Brug in het westen van het plangebied. Ook daar zal de aanwezigheid van licht niet veranderen door het bestemmingsplan. Voor de aanleg van de rivierkundige compensatie is, op basis van de omschrijving van de werkzaamheden, bekend dat er alleen tijdens de daglichtperiode gewerkt zal worden en er geen verlichten zal worden toegepast.

Omdat er echter geen toename in verlichting als gevolg van het bestemmingsplan is, worden negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen op voorhand uitgesloten.

6.9 Verstoring door trillingen

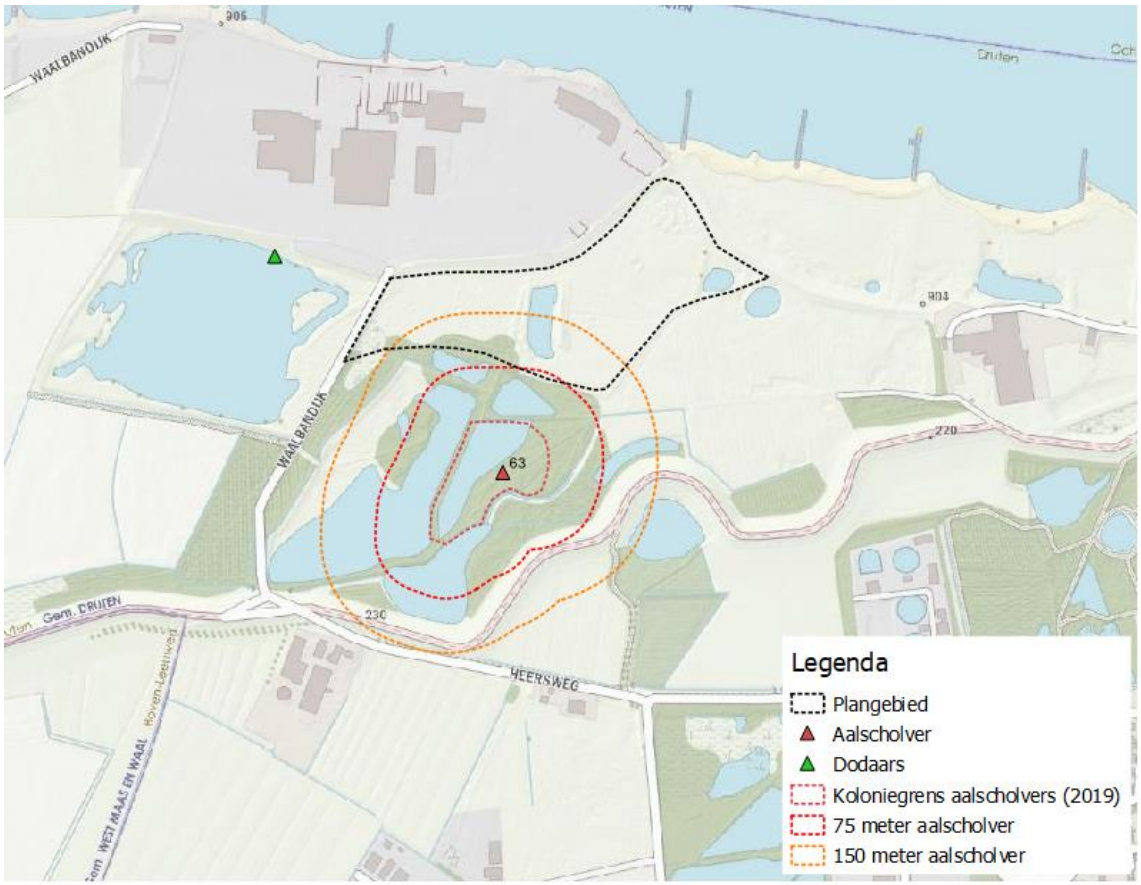
Vanuit de literatuur is bekend dat alle (niet)-broedvogelsoorten waarvoor instandhoudings-doelstellingen zijn opgesteld in de Natura 2000-gebieden 'Rijntakken' niet gevoelig zijn voor verstoring door trillingen.

Negatieve effecten ten gevolge van tijdelijke effecten door trillingen kunnen op voorhand uitgesloten worden.

6.10 Optische verstoring

Vanuit de literatuur is bekend dat diverse (niet-) broedvogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld gevoelig zijn voor optische verstoring (zie bijlage 6) van deze gevoelige soorten is alleen aalscholver binnen het plangebied aanwezig. In de huidige én toekomstige situatie is er beweging aanwezig op het bedrijventerrein en op de Blauwe Brug in het westen van het plangebied. Deze aanwezigheid zal niet veranderen door het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan heeft geen permanente effecten als gevolg van optische verstoring.

Voor de aanleg van de rivierkundige compensatie wordt, tijdelijke, extra beweging toegevoegd in de uiterwaard. Deze extra beweging is ter hoogte van de Aalscholverkolonie in de zuidoosthoek van het plangebied. De aalscholver is de enige (aanwezige) vogelsoort met een instandhoudingsdoelstelling, welke gevoelig is voor optische verstoring. Op basis van de verstoringsafstanden (Krijgsveld 2008) wordt de zone tot 150 meter verstoord in het broedseizoen en tot 75 meter buiten het broedseizoen (zie figuur 6.2). De werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie hebben op basis van deze afstanden in het broedseizoen negatieve effecten op de aalscholver kolonie. Het broedseizoen loopt globaal vanaf december tot en met juni, kolonies kunnen tot en met augustus bezet zijn (Vogelbescherming, 2019). Tussen de werkzaamheden en de kolonie is een rij bomen aanwezig die de effecten van optische verstoring gedeeltelijk blokt, op basis van deze visuele barrière zijn de verstorende effecten naar verwachting niet significant. Daarnaast is te allen tijde onverstoord leefgebied (rust- en foerageergebied) beschikbaar en heeft de locatie van de rivierkundige compensatie geen functie als rust- of foerageergebied.

Figuur 6.2: Verstoringszones van de aalscholverkolonie ten aanzien van de rivierkundige compensatie (zwart doorbroken contour).

6.11 Conclusie

Het plangebied ligt binnen met het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Op basis van deze voortoets wordt, op voorhand, uitgesloten dat de uitvoering van het project significantie negatieve effecten heeft als gevolg van oppervlakte verlies, versnippering, verzuring, vermesting, veranderingen in stroomsnelheid en overstromingsfrequentie en verstoring door geluid, licht, trillingen of optische verstoring voor andere soorten of Natura 2000-gebieden. Het voornemen heeft een tijdelijke beperkte verslechtering van het leefgebied van de aalscholver als broedvogel tot gevolg. Tussen de werkzaamheden en de kolonie is een rij bomen aanwezig die de effecten van optische verstoring gedeeltelijk blokt, op basis van deze visuele barrière zijn de verstorende effecten naar verwachting niet significant. Daarnaast is te allen tijde onverstoord leefgebied (rust- en foerageergebied) beschikbaar en heeft de locatie van de rivierkundige compensatie geen functie als rust- of foerageergebied. Bij een uitvoering in het broedseizoen dient een vergunning te worden aangevraagd, bij deze vergunning hoort een verslechteringstoets. Een Passende Beoordeling is niet nodig.

6.12 Cumulatieve effecten

Cumulatieve effecten treden op wanneer meerdere projecten, processen of handelingen een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. De

processen, projecten of handelingen samen hebben mogelijk samen een significant effect ondanks dat zij los geen significant effect heeft op basis van de werkbeschrijving worden negatieve effecten op de Natura 2000 doelstellingen niet verwacht. Een Passende Beoordeling met bijbehorende cumulatietoets is niet nodig.

7 Toetsing Natuurnetwerk Nederland

7.1 Inleiding

Naast de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden heeft Nederland de bescherming van andere gebieden planologisch vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)). De bescherming van het NNN vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het NNN-beleid.

De bescherming van de NNN is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro: Stb 2016 nr. 351) en uitgewerkt in provinciale verordeningen en bestemmingsplannen. De bescherming van het NNN staat geheel los van de Wet natuurbescherming.

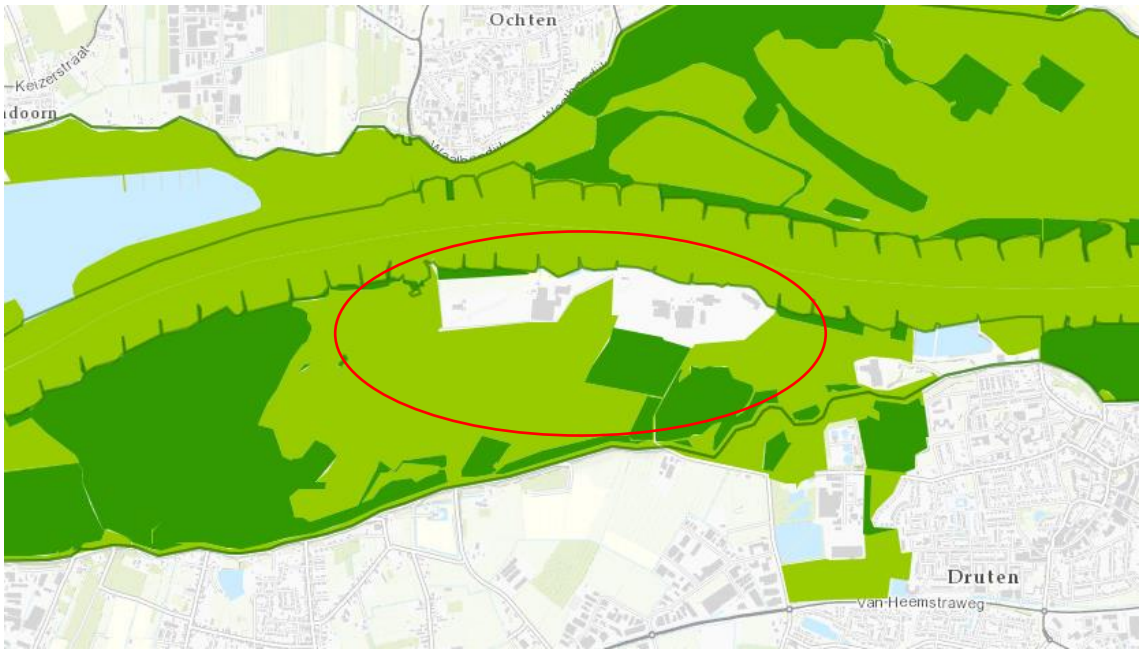
In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt vastgelegd op kaart. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een ‘nee, tenzij’-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

In de provincie Gelderland is het beleid ten aanzien van het NNN vastgelegd in de Omgevingsvisie (Provincie Gelderland, 2018a). Het NNN heet hier Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie wil de natuur van het GNN beschermen tegen aantasting en heeft daarom regels opgenomen in de Omgevingsverordening (Provincie Gelderland, 2018b). Centraal staat de bescherming van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en de omgevingscondities zoals Rust, ruimte en stilte.

Rondom het GNN heeft provincie Gelderland de Groene Ontwikkelingszone (GO) ingesteld waar in er ruimte is voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De Ecologische verbindingszones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Enkele weidevogelreservaten maken deel uit van het GNN. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden.

7.2 Situering

Binnen de grens van het bestemmingsplan is het overgrote deel aangewezen als GO en een deel als GNN (zie figuur 7.2). Het bedrijfsterrein maakt geen onderdeel uit van de GO of het GNN.

Figuur 7.2: Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte het NNN/GNN. Met in donkergroen het GNN en in lichtgroen het GO. Bron: Provincie Gelderland, 07-01-2019

Beheertypen
Binnen het plangebied zijn in het GNN, op basis van het natuurbeheerplan (Gelderland 2018c) de volgende natuurbeheertypen aanwezig:

- N02.01 Rivier
- N04.02 Zoete plas
- N05.01 Moeras
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos

Ambitie
Voor het plangebied is op de ambitiekaart geen doel voor de ontwikkeling van het GNN vastgelegd.

7.3 'Nee, tenzij'

In de omgevingsverordening is opgenomen dat in een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het GNN geen nieuwe functies mogelijk worden gemaakt, tenzij:

a. geen reële alternatieven aanwezig zijn;
b. sprake is van redenen van groot openbaar belang;
c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten (wezenlijke kenmerken en waarden) van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Aanvullend is opgenomen dat voor gronden gelegen binnen de GO geen nieuwe grootschalige ontwikkeling mogelijk worden gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij boven genoemde punten het geval zijn. Binnen het GNN worden geen bestemmingen gewijzigd, met uitzondering van een verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone. Binnen de GO wordt een deel omgevormd naar natuur en water (rivierkundige compensatie) en is ook de verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone van toepassing. De ontwikkelingen in het GO geven een impuls aan de kernkwaliteiten en ontwikkeling van gewenste natuurdoeltypen

7.4 Kernkwaliteiten

Provincie Gelderland heeft de gedetailleerde invulling van kernkwaliteiten vastgelegd in deelgebieden. Voor het plangebied betreft het deelgebied 145 Waal uiterwaarden Weurt - Beneden Leeuwen. Voor het plangebied gaat het over de volgende kwaliteiten:

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporentransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust
- zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen in de Beuningse Waarden, Winssensche Waarden, Afferdensche en Deestsche Waarden en Drutensche Waarden
- leefgebied steenuil
- leefgebied kamsalamander
- plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en ooibos
- cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen
- onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken)
- rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden
- abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem
- ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en – afvoer alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet (Wet natuurbescherming) beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Natte landnatuur
- ja, natte habitattypen

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)
- ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden
- ontwikkeling water- en oeverhabitats
- ontwikkeling hard- en zachthoutooibossen
- ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden
- ontwikkelen weidevogelpopulaties
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels
- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën, w.o. knoflookpad en kamsalamander en vissen
- ontwikkeling populatie bevers (en otters)
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden
- behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone
- ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden
- ontwikkeling water- en oeverhabitats
- ontwikkeling hard- en zachthoutooibossen
- ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden
- ontwikkelen weidevogelpopulaties
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels
- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën, w.o. knoflookpad en kamsalamander en vissen
- ontwikkeling populatie bevers (en otters)
- vermindering barrièrewerking werven bij Deest en Druten
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden
- behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen

7.5 Effectbeoordeling

Het bestemmingsplan heeft een beperkt aantal wijzigingen in het GNN en de GO:
- De geluidscontour van het gezoneerde bedrijventerrein wordt verniewd (GNN en GO)
- Ten behoeve van de rivierkundige compensatie wordt in de GO een agrarische bestemming omgezet in natuur en water.

7.5.1 Alternatieven en groot openbaar belang

Omdat het bestemmingplan een actualisering van het juridisch planologisch regime van de huidige situatie betreft zijn er geen alternatieven voor dit plan. De rivierkundige compensatiemaatregel is nodig, om de opstuwing van de aanwezige elementen te compenseren. De oppervlakte van de compensatiemaatregel is op deze locatie het meest optimaal, waardoor er geen goede alternatieven voorhanden zijn.

7.5.2 Effecten op kernkwaliteiten

Geluidscontour
In het bestemmingsplan wordt een geluidscontour vastgelegd voor de huidige aanwezige geluidsbelasting en vergunde geluidsruimte. De aanpassing betreft dus geen toename in geluidsbelasting (zie paragraaf 2.2).

Door de aanpassingen geluidszone worden er geen fysieke ingrepen in het GNN of de GO uitgevoerd. Hierdoor zullen de biotische en abiotische omstandigheden niet veranderen. Ook zijn er geen effecten op andere kernkwaliteiten zoals rust, omdat er geen toename in geluid ten opzichte van de huidige (en vergunde) situatie. Negatieve effecten op de kernkwaliteiten zijn niet aan de orde.

Rivierkundige compensatie
In het bestemmingsplan is in de GO een ontgrondingsgebied annex natuurontwikkelingsgebied opgenomen waar, conform de zogenaamde Rekenregel van Rijkswaterstaat, adequate riviercompensatie gerealiseerd zal worden voor het aanwezige bedrijventerrein (zie paragraaf 2.2). Door deze natuurontwikkeling wordt een bijdrage geleverd aan de realisatie van de ontwikkeldoelen voor de GO, door de ontwikkeling van:
- ontwikkeling water- en oeverhabitats
- ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden
- ontwikkelen weidevogelpopulaties
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels
- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën, w.o. knoflookpad en kamsalamander en vissen
- ontwikkeling populatie bevers (en otters)
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden
- rivier- en moerasnatuur.

Door deze ontwikkelingen zijn negatieve effecten op de kernkwaliteiten zijn niet aan de orde.

7.6 Conclusie

Als gevolg van het bestemmingsplan worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt welke negatieve gevolgen hebben voor de kernkwaliteiten van het NNN of de GO. Omdat effecten niet aan de orde zijn, zijn geen mitigerende maatregelen nodig.

8 Samenvatting en eindconclusie

De herontwikkeling van plangebied kan effect hebben op de (mogelijk) aanwezige beschermde natuurwaarden. Deze effecten, zowel op korte (tijdens de uitvoering) als lange termijn (na de uitvoering) worden hieronder nader toegelicht.

8.1 Samenvatting beschermde soorten

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is vastgesteld dat het plangebied een functie heeft voor algemeen en strikt beschermde grondgebonden zoogdieren (das en wezel), vleermuizen, algemeen en strikt beschermde amfibieën (Alpenwatersalamander en kamsalamander), algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats (buizerd en ransuil). Met betrekking tot soortenbescherming worden de volgende conclusies getrokken:

- De beschikbare verspreidingsgegevens, het oriënterend veldbezoek en het nader onderzoek geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden, algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats.
- De planontwikkeling heeft naar verwachting geen negatieve effecten op beschermde planten, vleermuizen, algemeen beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Voor deze soortgroepen behoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden (anders dan maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht) en is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet aan de orde. Wel kunnen tijdens het broedseizoen algemene broedvogels aanwezig zijn.
- Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht waarbij eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- Das en wezel ondervinden negatieve gevolgen als gevolg van de rivierkundige compensatie. Deze negatieve gevolgen vallen onder de verboden van artikel 3.10 van de Wnb, voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- Om schade aan (het landhabitat) van alpenwatersalamander en kamsalamander te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- De strikt beschermde rugstreeppad komt op dit moment niet in het plangebied voor. Mogelijk kan deze soort zich tijden de werkzaamheden in het plangebied vestigen. Door toepassing van mitigerende maatregelen kan de vestiging van deze soort worden voorkomen en is een ontheffing niet aan de orde.
- Om schade aan de jaarrond beschermde nestlocaties van buizerd en ransuil te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- In verband met het voorkomen van algemene broedvogels in en binnen de invloedsfeer van het plangebied moeten mogelijk mitigerende maatregelen worden genomen. Dit is sterk afhankelijk van het moment en de duur van uitvoering. Door te werken buiten het broedseizoen worden negatieve gevolgen uitgesloten.

8.2 Samenvatting beschermde gebieden

Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’
Het plangebied ligt binnen met het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' en is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Op basis van deze voortoets kunnen effecten door verzuring en vermesting niet zonder meer worden uitgesloten. Andere effecten worden op basis van de voortoets niet verwacht. Het voornemen heeft een tijdelijke beperkte verslechtering van het leefgebied van de aalscholver als broedvogel tot gevolg. Tussen de werkzaamheden en de kolonie is een rij bomen aanwezig die de effecten van optische verstoring gedeeltelijk blokt, op basis van deze visuele barrière zijn de verstorende effecten naar verwachting niet significant. Daarnaast is te allen tijde onverstoord leefgebied (rust- en foerageergebied) beschikbaar en heeft de locatie van de rivierkundige compensatie geen functie als rust- of foerageergebied. Bij een uitvoering in het broedseizoen dient een vergunning te worden aangevraagd, bij deze vergunning hoort een verslechteringstoets. Een Passende Beoordeling is niet nodig.

Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone
Binnen de grens van het plangebied is het overgrote deel aangewezen als Groene Ontwikkelingszonde (GO) en een deel als Gelders Natuur Netwerker (GNN). Het bedrijfsterrein maakt geen onderdeel uit van de GO of het GNN. Binnen het GNN worden geen bestemmingen gewijzigd, met uitzondering van een verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone. Binnen de GO wordt een deel omgevormd naar natuur en water (rivierkundige compensatie) en is ook de verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone van toepassing. Als gevolg van het bestemmingsplan worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt welke negatieve gevolgen hebben voor de kernkwaliteiten van het NNN of de GO. Omdat effecten niet aan de orde zijn, zijn geen mitigerende maatregelen nodig.

8.3 Eindconclusie

Voor das en wezel dient, in het kader van de rivierkundige compensatie, een ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Wnb onderdeel soortenbescherming. Voor Alpenwatersalamander, kamsalamander, buizerd en ransuil dienen maatregelen getroffen te worden om negatieve effecten, en daarmee een overtreding van de Wnb, te voorkomen. Voor het onderdeel gebieden bescherming dient een nadere berekening te worden gemaakt ten aanzien van stikstofdepositie. Negatieve effecten op aalscholver kunnen niet geheel worden uitgesloten. Bij een uitvoering in het broedseizoen dient een vergunning te worden aangevraagd, bij deze vergunning hoort een verslechteringstoets. Een Passende Beoordeling is niet nodig.

.

9 Advies

9.1 Algemeen

Zorgplicht
Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht. Eenieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, en hun directe leefomgeving (artikel 1.11 Wnb, zie bijlage 1). Behoud te allen tijde een vluchtweg voor alle dieren.

Planning werkzaamheden t.o.v. kwetsbare periode
Een groot deel van de verwachte schade aan de mogelijk aanwezige soorten is te voorkomen door buiten de kwetsbare periode van deze soorten te werken. Dat wil zeggen buiten de voortplantingsperiode. Voor deze periode zijn enkel richtdata te geven omdat deze sterk worden beïnvloed door de weersomstandigheden.

Geadviseerd wordt de voorgenomen kap en bouwwerkzaamheden buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 augustus) te starten / uit te voeren. Echter start Aalscholver al in december met haar broedacitiveiten. Omdat slecht in een korte periode in de uiterwaarden kan worden gewerkt (buiten half oktober-april) is het aan te raden de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren. De fasering kan worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol.

9.2 Vervolg

Een nadere berekening in het kader van stikstofdepositie kan inzicht geven over de mogelijkheid om intern te salderen. Deze berekening (zowel de aanleg als gebruiksfase) worden reeds berekend door LBP Sight.

Voor das en wezel dient een activiteitenplan en ontheffing te worden aangevraagd. Voor beide soorten dienen werkzaamheden buiten de kwetsbare periode te worden uitgevoerd en dienen vervangende verblijfplaatsen en leefgebied te worden gecreëerd buiten de invloedsfeer van de geplande werkzaamheden.

Wezel
Het verbeteren van leefgebied bestaat uit het realiseren van dekking (onder andere in de vorm van: houtwallen, struiken, hagen, zoomvegetatie, groene oevers). Ook dient voldoende voedselaanbod aanwezig te zijn, een impuls kan worden gegeven door het aanbrengen van takkenrillen of muizenruiters. Kunstmatige verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen kunnen worden gerealiseerd door het plaatsen van nestkasten en/of takkenhopen. Eventuele barrieres naar omliggend (geschikt) leefgebied kunnen middels faunapassages worden opgeheven.

Das
Op basis van het kennisdocument bestaat de compensatie van leefgebied bij voorkeur uit een kwaliteitsverbetering van bestaand leefgebied (mits buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden). Indien dit niet mogelijk is dient aangrenzend leefgebied opnieuw te worden ingericht ten gunste van de das. Dit leefgebied moet voldoende mogelijkheden bieden voor een

nieuwe burcht en jaarrond voldoende voedsel beschikbaar hebben. Daarnaast dient net als voor de wezel voldoende dekking aanwezig te zijn ((lijnvormige) beplantingen, hoogstamboomgaarden, overhoekjes en dergelijke met voldoende rust en stilte). Gezien de snelle vestiging van das in de uiterwaard kan de compensatie voor een nieuwe verblijfplaats naar verwachting volstaan uit het aanbieden van een begroeide grondhoop van geschikte samenstelling (zand, lemig zand) aan te bieden waar de das zelf een nieuwe burcht kan graven. Het aanbrengen van een aantal loze buizen is daarbij aan te bevelen om een snelle vestiging te stimuleren. De vervangende burcht(plek) moet minimaal een half jaar en bij voorkeur eerder, aanwezig zijn voordat er gestart wordt met het ongeschikt maken van de burcht die moet wijken. In de periode juli tot en met november, als de jonge dieren hun burcht waar ze zijn opgegroeid moeten verlaten, is de grootste kans dat de burcht ontdekt gaat worden.

De uitwerking van bovenstaande adviezen dient plaats te vinden in een activiteitenplan, dit activiteitenplan vormt de basis voor het aanvragen van een ontheffing. De uitvoering van de werkzaamheden dient onder ecologische monitoring plaats te vinden om de effecten tijdens en na de ontwikkeling in kaart te brengen.

9.3 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: “*Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.*”

Overzicht bijlagen

Literatuur

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

Bijlage 3
Kaart bestemmingplan

Bijlage 4
Impressie plangebied

Bijlage 5
Nader onderzoek

Bijlage 6
Storingsfactoren Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’

Literatuur

BIJ12 2017 Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo* Versie 1.2 juli 2017 BIJ12 Utrecht.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. 2016, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M., & Delft, J.J.C.W. van, (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorische Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dobben, H. van & Hinsberg, A. van 2008 Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654, Alterra, Wageningen.

Felix, R.P.W.H. 2010 Beschermde natuur in de Drutensche Waarden. Resultaten van een inventarisatie van beschermde flora, fauna en habitattypen in 2010. Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen

Felix, R.P.W.H. 2012 Beschermde flora en fauna op het Excluton-terrein in de Drutensche Waarden. Resultaten veldinventarisatie 2011 en 2012 in het kader van de Flora- en faunawet. Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen

Henkens R.H.J.G. 2007 Champ Car evenement TT-circuit Assen. Alterra-rapport 1482.

HSRO, 2008, Natuurtoets Drutensche waardem, toesting werkalternatief (concept), HSRO, Afferden

HSRO, 2018, Quickscan Natuurwetgeving - Ontgronding riviercompensatie Excluton Druten, Versie: 1.2-20181115, HSRO, Afferden

Krijgsveld K.L., R.R. Smits & J. van der Winden 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Krijgsveld, K. e.a. 2012 Effecten van dancefestival Amsterdam Open Air op broedvogels. Bureau Waardenburgrapport 12-115.

Lenstra, G., Hovens, J.P.M. & Snijders, R.J.H 2007 Faunaonderzoek Drutensche Waarden. Faunaconsult, Belfeld.

Lievense, 2019a, Natuurtoets rivierkundige compensatie. Documentnummer SOB007788, versie 01, Definitief 23 september 2019. Lievense Milieu B.V. Nieuwegein.

Lievense, 2019b, Nader onderzoek beschermde flora en fauna Bestemmingsplan Buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-175, Documentnummer SOB007788.NO.1, definitief 12 september 2019, Lievense Milieu B.V. Nieuwegein.

Mil, J.A. van 2013, Natuurwaarden Bedrijventerrein Drutense Waarden- Voortoets Natuurbeschermingswet en Quickscan natuurwaarden Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-173, Gemeente Druten, HSRO BV, Afferden.

Mil, J.A. van 2015, Beschermde Fauna in de Drutensche Waarden. Resultaten van een inventarisatie van beschermde vogel-, vis- en amfibiesoorten in 2015. HSRO BV, Afferden.

NDFF, 2009 t/m 2019. Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl

Provincie Gelderland 2017, Besluit van Provinciale Staten van Gelderland van 25 januari 2017, inzake het vaststellen van de wijziging omgevingsverordening Wet natuurbescherming Gelderland 2017.

Provincie Gelderland 2018a, Omgevingsverordening Gelderland (januari 2018). Provinciale verordening, geconsolideerd (01-01-2018) Provincie Gelderland, Arnhem.

Provincie Gelderland 2018b, Omgevingsvisie Gelderland (januari 2018). Provinciale verordening, geconsolideerd (01-01-2018) Provincie Gelderland, Arnhem.

Provincie Gelderland 2018c, Natuurbeheerplan 2019 Provincie Gelderland, november 2018 Provincie Gelderland, Arnhem.

Rademakers, J.G.M., & Wolfert, H.P. 1994 Het rivier-Ecotopen-Stelsel; een indeling van ecologische relevante ruimtelijke eenheden ten behoeve van ontwerp- en beleidsstudies in het buitendijkse rivierengebied. EHRM-rapport 61, RIZA, Lelystad

RAVON, 2016, Ravon no. 63, bijlage, Waarnemingenoverzicht 2015, RAVON, Nijmegen.

Reijnen M.J.S.M. & R.P.B. Foppen. 1991. Effect van wegen met autoverkeer op de dichtheden van broedvogels (hoofdrapport). IBN-rapport 91/1.DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Leersum.

Reimerink, J. & A. van Hooff. 2018. Natuurtoets soortenbescherming voor 12 evenementdagen Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe. Toetsing van de effecten van 12 evenementdagen naast het regulier gebruik ten behoeve van het bestemmingsplan. 2 februari 2018 Tauw rapport R004-1250989JRE-kmi-V01. Tauw bv, Deventer.

Tursic, A., Jeurink, N. & Mulken, J-P van. 2013 Nieuwe Methode voor effectbepaling van geluid op vogels. Geluid. Nummer 3. September 2013.

Vogelbescherming, 2019, Leefwijze van de Aalscholver verkregen op 12 september 2019 via www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/aalscholver, Vogelbescherming, Nijmegen

Internetbronnen:
https://www.pdok.nl/viewer/#%20
Vlindernet.nl

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming
De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:
- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.
De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht
Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:
- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming
In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hier aan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies ‘bijzondere provinciale natuurgebieden’ en bijzondere provinciale landschappen’ aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming
De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is er op gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

<u>Verbodsbepalingen</u>
De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.

lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert

elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

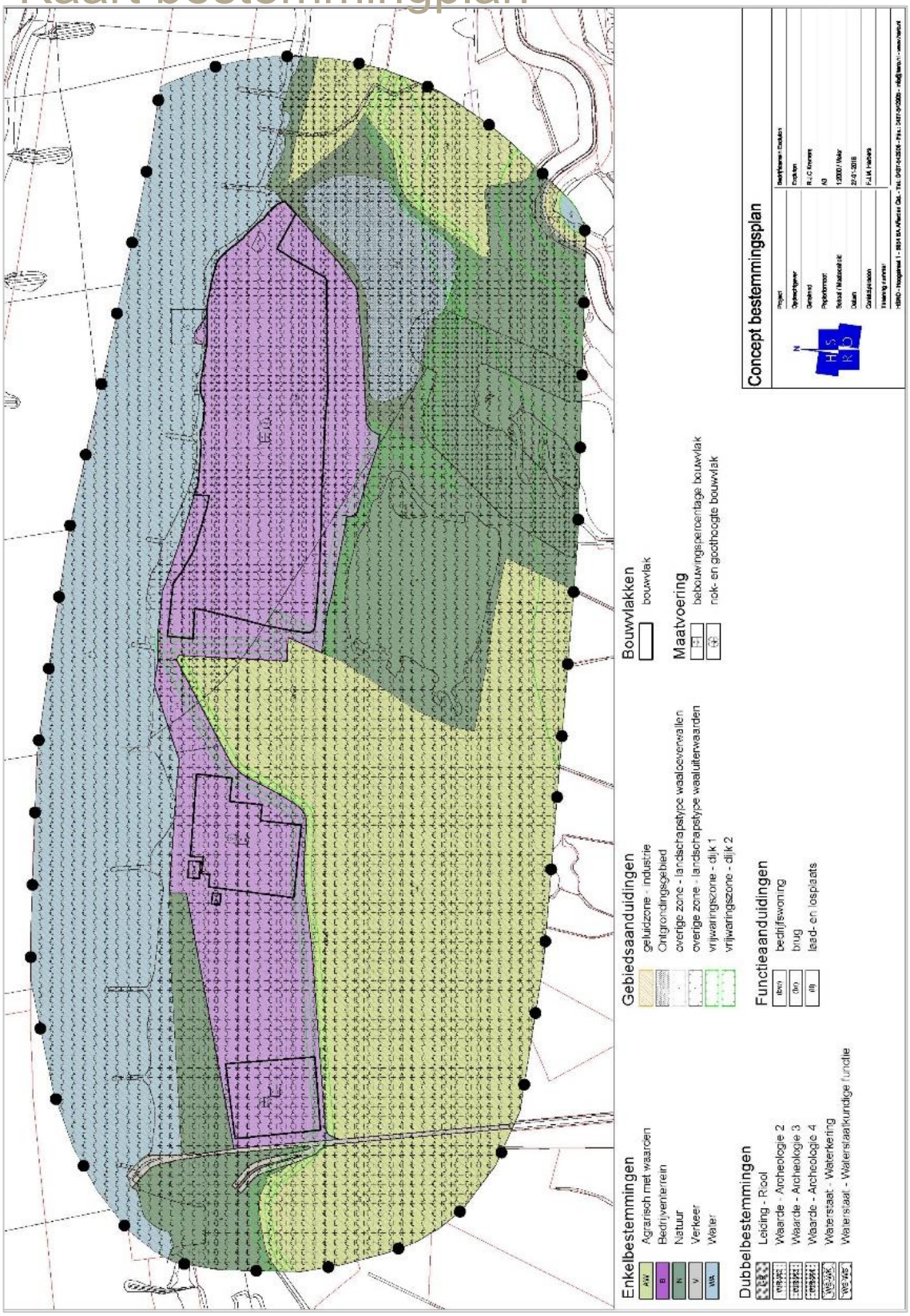
De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

Locatie van het plangebied (rood omcirkeld). Bron: pdok.nl

Bijlage 3
Kaart bestemmingplan

Bijlage 4
Impressie plangebied

Zandwinplas

Deelgebied rivierkundige compensatie

Kolk binnen plangebied

Deelgebied rivierkundige compensatie

Plangebied vanaf Noord Zuid

Woningen westelijk deel

Woningen noordelijk deel

Plangebied tussen de twee woningen

Oeverzone ter hoogte van Excluton terrein

Bomen ten zuiden van rivierkundige compensatie

Bijlage 5
Nader onderzoek

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Nader onderzoek beschermde flora en fauna

Bestemmingsplan Buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-175

Opdrachtgever: Excluton Druten B.V.

Lievense Milieu B.V.

KvK
30152124

Telefoon
088-9102000

Postadres
Ringwade 41, 3439 LM
Nieuwegein

Internet
lievense.com

Documentnummer
SOB007788.NO.01

Versie
1

Datum
12 september 2019

Colofon

Rapporthistorie

versie 1 4 september 2019 concept
12 september 2019 definitief

Contactgegevens
M. Gehem
088 910 2033
MGehem@Lievense.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
SOB007788.NO.01	1	Definitief

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
M. Gehem	Ecoloog	25-08-2019	
Geverifieerd door	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
D. van der Veen	Senior ecoloog	11-09-2019	
Akkoord projectleider	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
D. van der Veen	Senior ecoloog	12-09-2019	

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**		**4**
2	**Plangebied**		**5**
	2.1	Huidige situatie	5
	2.2	Planvoornemen	5
	2.3	Geplande ingrepen	6
3	**Onderzoeksopzet en methode**		**8**
	3.1	Afbakening opzet	8
	3.2	Onderzoeksopzet	8
4	**Resultaten**		**12**
	4.1	Planten	12
	4.2	Grondgebonden zoogdieren	12
	4.3	Vleermuizen	14
	4.4	Amfibieën en vissen	15
	4.5	Vogels	15
	4.6	Overige soorten	16
5	**Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling**		**17**
	5.1	Effectenbeoordeling	17
	5.2	Conclusie	19
	5.3	Aanbevelingen	20
	5.4	Vervolgtraject	21
	5.5	Geldigheid onderzoeksgegevens	22

Overzicht bijlage(n) **23**

- Literatuur

Bijlage 1 25

- Wetgeving en beleid

Bijlage 2 30

- Kaart regionale ligging

Bijlage 3 31

- Beeldmateriaal

1 Inleiding

In opdracht van Excluton B.V. heeft Lievense Milieu B.V. een natuurtoets uitgevoerd voor het plangebied van het Bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-175 in Druten binnen de Provincie Gelderland. Uit de natuurtoets is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor beschermde planten (grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk), grondgebonden zoogdieren (bever, das, kleine marterachtigen en steenmarter), vleermuizen, amfibieën (kamsalamander en rugstreeppad), vissen (grote modderkruiper) en vogels (Natura 2000-doelsoorten, buizerd, havik en ransuil). Deze soorten kunnen mogelijk schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen planontwikkeling op de locatie. Vanuit de natuurtoets is geadviseerd om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door deze soorten. In de winter van 2018-2019 is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van dassen en in 2019 is in de geschikte onderzoeksperiodes nader onderzoek naar alle bovengenoemde soorten uitgevoerd. Deze bevindingen staan in het onderhavige rapport weergegeven.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of de geplande ontwikkelingen tot knelpunten leiden met de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). In geval van te verwachten knelpunten tussen de soort en planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Op basis van dit nader onderzoek kan, indien nodig, een ontheffing worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, in deze situatie de Provincie Gelderland.

Als in het plangebied geen beschermde soorten of functies (onder andere verblijfplaatsen) aanwezig zijn en wanneer het plangebied geen functie heeft voor deze soorten is het aanvragen van een ontheffing en het nemen van soortgerichte maatregelen niet noodzakelijk. Indien tijdens dit nader onderzoek geen ontheffingsplichtige soorten in het plangebied zijn aangetroffen, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb).

Lievense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lievense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lievense lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Lievense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van het opgestelde activiteitenplan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

2 Plangebied

2.1 Huidige situatie

Het plangebied heeft betrekking op het Excluton terrein in Druten. Het gaat om een deel van de Drutensche Waarden, de rivier de Waal en het bedrijventerrein, dat zich tussen de rivierkilometers 904 en 906 in deze uiterwaarden bevindt. In het plangebied (zie figuur 2.1), dat ten noordwesten van de kern Druten ligt, liggen het bedrijfsperceel van betonwarenfabriek Excluton, het bedrijfsperceel van verpakkingsbedrijf Conpax en het terrein rond de voormalige Deelenshoeve (hierna: het Deelensterrein). Ook de ontsluitingsweg van de bedrijfspercelen, die het bedrijventerrein verbindt met de weg Noord-Zuid, ligt binnen de planbegrenzing. Een klein gedeelte van de Waalbandijk ligt binnen het plangebied. In het westelijk deel van het plangebied ligt de Noord-Zuid. De regionale ligging is opgenomen in bijlage 2.

Figuur 2.1: Begrenzing plangebied met daarbinnen de bestaande bedrijfspercelen en de te verlagen zone voor de rivierkundige compensatie. Bron: opdrachtgever.

2.2 Planvoornemen

Het bestemmingsplan is opgesteld om het bestaande bedrijventerrein en de ontsluitingsweg te voorzien van een juridisch-planologische regeling die recht doet aan de actuele situatie. De vigerende bestemmingsplannen sluiten onvoldoende aan bij de huidige situatie, waardoor herziening van deze bestemmingsplannen noodzakelijk is.

Het bestemmingsplan bevat volgens de standaardmethodiek van de gemeente aangepaste regels voor de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden ter plaatse van de bedrijfspercelen. De huidige situatie is, in combinatie met de vigerende planologische rechten en de aanvullende mogelijkheden die ontstaan door extra rivierverruiming, het uitgangspunt voor de juridische regeling. Hieronder volgt een korte samenvatting van de wijzigingen.

Bedrijventerrein
Het bestemmingsplan heeft tot doel om een verdere ontwikkeling van de bedrijvigheid in de uiterwaarden mogelijk te maken. Om die reden worden niet alleen de huidige bedrijfsactiviteiten toegestaan, maar wordt ook ruimte geboden voor de nieuwe vestiging van watergebonden en niet-watergebonden bedrijvigheid. De bouwmogelijkheden van de gronden zijn tevens verruimd. Het verhard oppervlak neemt echter niet toe, waardoor er geen oppervlakte van het Natura 2000-gebied en het NNN (GNN) wordt aangetast.

Geluidszone
In het bestemmingsplan wordt de aangepaste geluidzone (zie figuur 2.1) rond het gezoneerde bedrijventerrein Drutense Waarden (voorheen industrieterrein Druten West) vastgelegd. Verruiming van de zone is noodzakelijk om toetsing van het aspect geluid vanwege de hele inrichting aan één wettelijk kader (de Wet geluidhinder) mogelijk te maken. De huidige aanwezige geluidsbelasting én vergunde geluidsruimte past niet binnen de oorspronkelijke zone. In het bestemmingsplan wordt de nieuwe zone, op basis van een uit onderzoek vastgestelde minimaal benodigde contour vastgelegd. De aanpassing betreft dus geen nieuwe geluidsbelasting, maar enkel het vastleggen van de huidige geluidsbelasting en daarmee de beperking van de maximale geluidsbelasting van het plangebied.

Rivierkundige compensatie
In het bestemmingsplan is een ontgrondingsgebied annex natuurontwikkelingsgebied opgenomen waar, conform de zogenaamde Rekenregel van Rijkswaterstaat, adequate riviercompensatie gerealiseerd zal worden. Dit gebied ligt ten zuidoosten van het Excluton terrein, ten oosten van de voormalige ontsluitingsweg en is begrensd door het bestaande bos, het Rodruzaterrein en de zomerdijk (figuur 2.1). In het kader van de riviercompensatie wordt de zomerkade verlegd, deze komt in de nieuwe situatie ten zuiden van de natuurcompensatie te liggen (groene doorbroken lijn in figuur 2.2). Voor deze locatie zijn in het verleden vergunningen aangevraagd om te ontgronden en extra riviercompensatie te plegen ten behoeve van de verbindingsweg tussen het Excluton terrein en het Compax terrein. Hier is tot op heden geen gebruik van gemaakt vanwege de aanleg van een brug tussen beide terreinen. Door de verlegging van de zomerkade veranderd de overstromingsfrequentie van de uiterwaard echter niet. Het huidige inlaatbeleid (vrij overstroombaar) blijft gehandhaafd.

2.3 Geplande ingrepen

De riviercompensatie bestaat uit de aanleg van een grote plas aan de oostzijde van het plangebied. Het in figuur 2.2 weergegeven plan is een uitwerking van een eerder vergunde ontgronding (zaaknummer 2008-015922). Dit plan is uiteindelijk niet uitgevoerd, omdat voor een alternatieve compensatie bestaande uit een brug ten westen van de betonfabriek Excluton

gekozen is. Redenen hiervoor waren onder andere de aanwezigheid van een gasleiding, meer grondverzet en een langere uitvoeringstermijn.

De ingreep bestaat uit het verleggen van de zomerdijk en afgraven en verlagen van een groot deel van het plangebied (circa 4,8 hectare) tot een maximale diepte van ongeveer 8 meter (6.900 m^2) onder het huidige maaiveld. De plas wordt ingericht met natuurvriendelijke oevers, met aan de noordzijde een talud van 1 op 6 en aan de zuidzijde een talud van 1 op 10. Deze plas en de flauwe oevers zullen zich ontwikkelen als leefgebied voor beschermde amfibieën, vissen en beschermde vogelsoorten.

Voor de realisatie van het bestemmingsplan worden alleen fysieke ingrepen ter hoogte van de rivierkundige compensatiemaatregel uitgevoerd. Daar zal door middel van afgraving de bovenlaag verwijderd worden, waarna doormiddel van een elektrische zandzuiger de waterplas wordt uitgebaggerd. In deze natuurtoets wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden gedurende de daglichtperiode worden uitgevoerd.

Figuur 2.2: Voorlopige inrichting van de riviercompensatie, de te verleggen zomerkade is hier met een doorbroken lijn aangegeven

3 Onderzoeksopzet en methode

3.1 Afbakening opzet

Het naderonderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar beschermde planten (grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk), grondgebonden zoogdieren (bever, das, kleine marterachtigen en steenmarter), vleermuizen, amfibieën (kamsalamander en rugstreeppad), vissen (grote modderkruiper) en vogels (Natura 2000-doelsoorten, buizerd, havik en ransuil) in het plangebied van de rivierkundige compensatie ten zuidoosten van het Excluton-terrein (figuur 2.2).

3.2 Onderzoeksopzet

Op basis van de natuurtoets is vastgesteld dat het plangebied van de rivierkundige compensatie ten zuidoosten van het Excluton-terrein mogelijk een functie kan hebben voor beschermde soorten (zie paragraaf 3.1 en tabel 3.1). Het naderonderzoek naar deze soorten is uitgevoerd conform actuele onderzoeksprotocollen (van BIJ12 en het NGB) en kennisdocumenten, wanneer richtlijnen uit deze protocollen ontbreken is gekozen voor de actieve periode van de desbetreffende soort (zoals de bloeitijd). Dit betekent dat alle onderzoeken zijn uitgevoerd in geschikte periodes onder de juiste weersomstandigheden, de gegevens voldoen daarmee aan de normen die het bevoegd gezag stelt.

Tabel 3.1: Overzicht onderzoeksperioden

Soort	Onderzoeksperiode											
	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Grote leeuwenklauw							2					
Kleine wolfsmelk							2					
Bever (sporen)					Meegenomen							
Das					2	6 weken		1				
Steenmarter					2	6 weken						
Kleine marterachtigen					2	6 weken						
Vleermuizen						1		1				
Alpen- en kamsalamander (schepnet)						2	1					
Grote modderkruiper (schepnet)						2						
Buizerd (nesten)						>4						
Havik					>3							
Ransuil					>3							
Vogels					7							

	Suboptimale onderzoeksperiode
	Optimale onderzoeksperiode
	Niet geschikte voor onderzoek

3.2.1 Planten

Soortgerichte veldbezoeken zijn in de bloeiperiode van de meeste beschermde vaatplanten uitgevoerd (tabel 3.2). Dit betreft twee gerichte inventarisaties in begin en eind juli (tabel 3.2). Door systematisch langs potentiële groeiplaatsen te lopen is specifiek gezocht naar bloeiende exemplaren van grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk.

De grote leeuwenklauw staat op zonnige, open plaatsen (pionierssoort) op vochtige tot vrij droge, goed gedraineerde, matig voedselrijke tot voedselrijke, kalkhoudende grond (lemig zand, löss, leem, zavel en klei). De soort bloeit medio mei tot en met augustus en is een éénjarige soort.

Kleine wolfsmelk staat op open (pionierssoort), zonnige, vrij warme, vochtige, matig voedsel- en stikstofrijke, kalkhoudende, kleiige, niet te sterk bemeste, omgewoelde grond (leem, klei, löss en mergel). De soort bloeit medio juni tot de herfst en is een éénjarige soort.

3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van de quickscan is vastgesteld dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor bever, das, kleine marterachtigen en steenmarter. Voor deze soorten is onderzoek uitgevoerd middels sporenonderzoek en wildcamera's. De methodiek is hieronder nader beschreven.

<u>Bever</u>

Bevers zijn oeverbewonende zoogdieren, die zowel in het water als op het land leven. Ze zijn vooral in de schemering en 's nachts actief. De sporen die ze achterlaten zijn duidelijk waarneembaar. Het aantonen van bever activiteit, conform het kennisdocument (BIJ12, 2017a), in de vorm van vraatsporen, burchten en geurplekken, kan het beste in de periode november tot en met april. Sporen als beverdammen, beverkanalen, uittreedplaatsen en wissels kunnen het hele jaar door gevonden worden.

Omdat van mei tot en met medio augustus onderzoeken zijn uitgevoerd voor andere soorten is het onderzoek naar beversporen gecombineerd uitgevoerd, aanvullende bezoeken voor deze soort is op basis van het kennisdocument niet uitgevoerd.

<u>Das, kleine marterachtigen en steenmarter</u>

Van de te onderzoeken marterachtigen is alleen van das een kennisdocument beschikbaar (BIJ12, 2017b). De onderzoeksmethodiek voor das, kleine marterachtigen en de steenmarter, is gebaseerd op de leefwijze van de soort en de handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming (Bouwens, 2017)[1]. Aan de hand hiervan is gekozen voor een sporenonderzoek gecombineerd met cameravallen (struikrovers).

Conform bovengenoemde handreiking dient de onderzoeksduur met cameravallen in de actieve periode (maart tot en met augustus) zes weken te bedragen. De camera's zijn medio juni geplaatst en eind juli uit het veld verwijderd en valt daarmee binnen de onderzoeksperiode (tabel 3.1 en 3.2). De camera's zijn wekelijks gecontroleerd, tijdens deze bezoeken is tevens gelet op sporen van marters (zoals prenten, putjes, uitwerpselen, prooiresten).

[1] De Provincie Gelderland heeft geen eigen handreiking en landelijke onderzoeksprotocollen ontbreken

3.2.3 Vleermuizen

Het plangebied heeft mogelijk een functie als vliegroute en foerageergebied van diverse soorten vleermuizen. Een vliegroute en/of foerageergebied dient onderzocht te worden conform het vleermuisprotocol 2017[2] van het Netwerk Groene Bureaus. Op basis van dit protocol dienen twee onderzoeken in de periode van 15 mei tot en met 15 september te worden uitgevoerd. Minimaal één van de bezoeken dient in de kraamperiode te vallen (1 juni tot en met 15 juli) en tussen beide bezoeken dienen minimaal 8 weken te zitten.

Op basis hier van is een onderzoek in juni en augustus uitgevoerd (tabel 3.2). De aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door vleermuizen is onderzocht met behulp van vleermuisdetectieapparatuur met een opnamefunctie (Echo Meter Touch 2 Pro). Met deze apparatuur worden waargenomen geluiden digitaal vastgelegd. Hierdoor is analyse van de opgenomen vleermuisgeluiden met behulp van software mogelijk; zoals Elekon BatExplorer en/of Petterson Batsound.

3.2.4 Amfibieën en vissen

Op basis van de natuurtoets kan het voorkomen van alpenwatersalamander, kamsalamander en grote modderkruiper niet worden uitgesloten. Het nader onderzoek naar deze soorten is uitgevoerd aan de hand van de methodiek uit de kennisdocumenten (BIJ12, 2017c en d) en de soorteninventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus.

Op basis van deze protocollen is onderzoek met een schepnet uitgevoerd in de periode juni tot en met juli, in totaal zijn twee bezoeken uitgevoerd (tabel 3.2).

Bij het inventariseren met een schepnet is gebruik gemaakt van een groot RAVON schepnet met een gestrekte maaswijdte van 3 millimeter en een netgrootte van 70x40 centimeter.

3.2.5 Vogels

Op basis van de natuurtoets wordt het voorkomen van buizerd, havik en ransuil verwacht daarnaast is het plangebied aangewezen als vogelrichtlijngebied met een instandhoudingsdoelstelling voor de broedvogels aalscholver, blauwborst, dodaars, grote karekiet, kwartelkoning, oeverzwaluw, porseleinhoen, roerdomp, watersnip, woudaapje, zwarte stern en ijsvogel.

De methodiek die gebruikt is voor dit nader onderzoek is gebaseerd op het kennisdocument buizerd (BIJ12, 2017e) en de Handleiding Broedvogelmonitoring (Vergeer et al., 2016). Op basis van deze methodiek zijn 5 ochtendrondes en 2 avond rondes uitgevoerd. Broedvogelmonitoring is uitgevoerd op basis van zicht- en geluid waarnemingen van de bovengenoemde broedvogelsoorten. Daarnaast is bij deze rondes, maar ook de andere veldbezoeken, gelet op de aanwezigheid van buizerd, havik en ransuil.
Het inventariseren van buizerd, havik en ransuil is gedaan middels lokgeluid aangevuld met zichtwaarnemingen (aanwezigheid volwassen exemplaren of paartjes in geschikt gebied), territorium indicerend gedrag (balts e.d.) en nest indicerend gedrag of nestvondsten.

[2] Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging 2017 Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

Tabel 3.2: Data veldbezoeken

Datum	Methode	Temp.	Wind	Bewolking/ neerslag	Aantal ecologen
14-5-2019	Broedvogelinventarisatie	6°C	1Bft NO	Bewolkt/geen regen	2
24-5-2019	Broedvogelinventarisatie	15°C	2Bft NW	Licht bewolkt/droog	1
3-6-2019	Broedvogelinventarisatie & amfibieënonderzoek	19°C	2Bft W	Licht bewolkt/droog	1
6-6-2019	vleermuisonderzoek	14°C	2Bft WZW	Geen bewolking/droog	1
13-6-2019	Broedvogelinventarisatie, amfibieënonderzoek & cameravallen	13°C	2Bft Z	Matig bewolkt/droog	2
26-6-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	22°C	2Bft N	Geen bewolking/droog	2
1-7-2019	Planteninventarisatie	18°C	3Bft W	Geen bewolking/droog	1
9-7-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	15°C	2Bft NNW	Bewolkt/ droog	1
18-7-2019	Broedvogelinventarisatie, planteninventarisatie & cameravallen	19°C	3Bft ZW	Bewolkt/ lichte regen	2
30-7-2019	Cameravallen	28°C	4 Bft ZZW	Geen bewolking/droog	1
01-8-2019	Sporenonderzoek	21°C	2 Bft ZW	Bewolkt/droog	1
19-8-2019	Vleermuisonderzoek	14°C	1Bft ZW	Bewolkt/droog	1

.

4 Resultaten

4.1 Planten

Er zijn tijdens de gerichte veldbezoeken geen beschermde planten aangetroffen. Het veld wordt gedomineerd door grassen, koolzaad/raapzaad, wegdistels en grote brandnetels en in de randzone vooral gewone braam. Verspreid over het veld zijn enkele kale plekken aangetroffen die een kans bieden aan vestiging van pioniersoorten zoals grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk, omdat hier meer lichtval is. Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen.

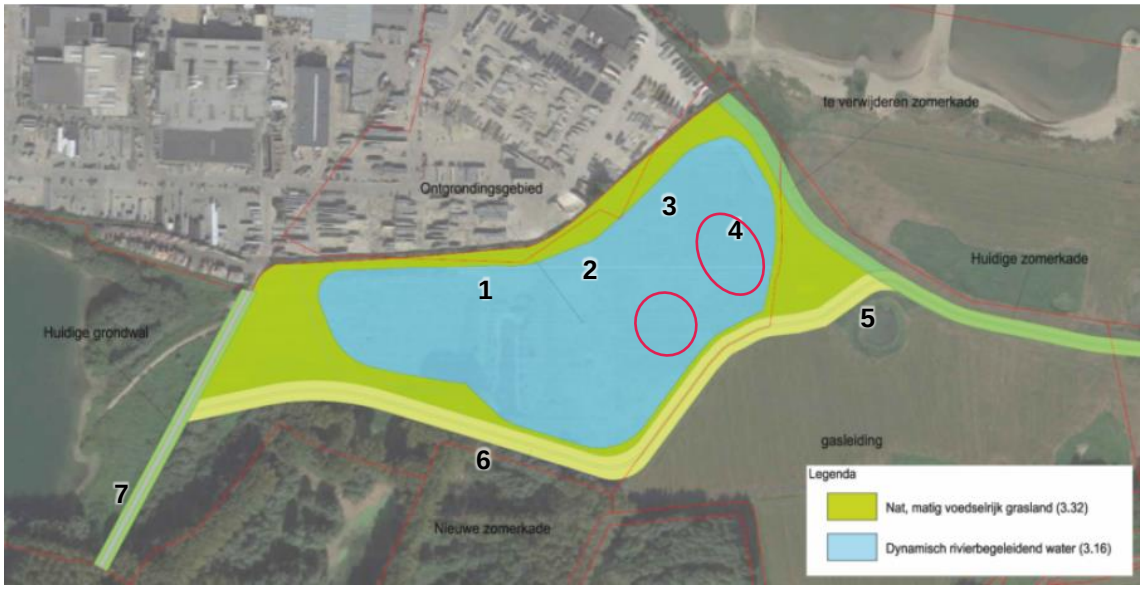
De (drogere) dijk grenzend aan het werkterrein van Excluton die het veld begrenst, bestaan uit houtige gewassen (waaronder es, zwarte els en schietwilg) en waar geen kroonprojectie (schaduw) aanwezig is een dichte kruidlaag. Hier wordt de vegetatie gedomineerd door gewone braam, grote brandnetel en wegdistel. Onder de kroonprojectie zijn onder andere Sint-Janskruid, hondsdraf, zevenblad, vijfvingerkruid en zomerfijnstraal aangetroffen. Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen.

Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen tijdens de twee gerichte veldbezoeken. De twee specifieke soorten houden van matig voedselrijke gronden. De aanwezige vegetatie wordt gekenmerkt door gewone braam, grote brandnetel, wegdistels en koolzaad/raapzaad wat duidt op een zeer voedselrijke bodem.

Op basis van het nader onderzoek worden groeiplaatsen van grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk uitgesloten.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek in het kader van de natuurtoets zijn op twee locaties meerdere gangen aangetroffen en verspreid over het terrein sporen van das aangetroffen. Nabij de burchten en in dekking zijn in totaal 7 camera's geplaatst. Tijdens de, conform protocol, 6 weken onderzoek zijn veel gegevens verzameld, deze rapportage betreft enkel de relevante waarnemingen (van doelsoorten). Het gebruik van het plangebied door das en wezel is vastgesteld (locaties 1,2,5 en 6). Daarnaast zijn onder andere bosmuis, bruine rat, konijn, vos en diverse algemene broedvogels (onder andere fazant, grote bonte specht, koolmees en zanglijster) waargenomen. Het beeldmateriaal is opgenomen in bijlage 3.

Figuur 4.1: Potentiele burchten (rode cirkels) en locatie van de zeven camera's

Figuur 4.2: Dassenpijp

Figuur 4.3: Dassenprint rondom vergraving (6)

Naast het verzamelde beeldmateriaal zijn in december (2018) en juni (2019) pootafdrukken waargenomen binnen de begrenzing van de rivierkundige compensatie (figuur 4.3). Activiteit van das in deze periode gaat samen met de kraamperiode (vanaf december) waarbij het mannetje soms (tijdelijk) naar een bijburcht wordt gedwongen en de dispersie periode van jonge dassen is (Bij12, 2017b). Daarnaast ligt de burcht nabij geschikt foerageergebied (maisakker, grasland met insecten (-larven) en jonge knaagdieren).

Tijdens het verwijderen van de camera's is vastgesteld dat niet alle pijpen in gebruik zijn. Een deel van de pijpen is momenteel niet belopen (herkenbaar aan het ontbreken van verse sporen en dichtgroeien met vegetatie). Bij een aantal pijpen is duidelijk graafactiviteit geweest waarbij de ingang vrij is van vegetatie. De burcht heeft op basis van het nader onderzoek momenteel een functie als bijburcht van das. Voor één van de pijpen lagen diverse prooien. Naar verwachting is deze pijp dit jaar daarmee in gebruik geweest door een vos (gezien de waarneming van een jonge vos in het terrein en de prooien). Maar dit sluit de aanwezigheid van das niet uit. Het is namelijk mogelijk dat zowel vos als das tegelijkertijd deze burcht gebruiken.

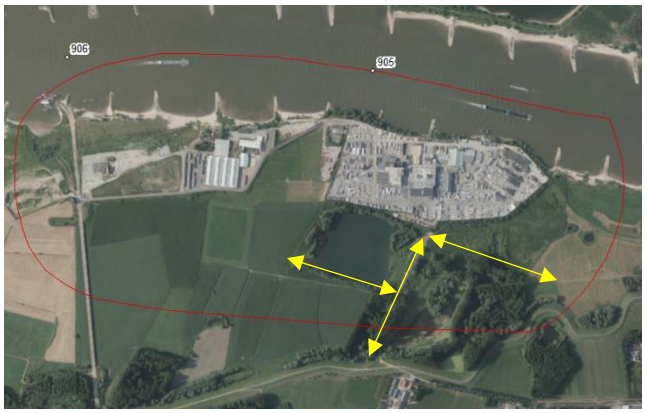
De dekking rondom het plangebied heeft een functie voor de aangetroffen wezel (bunzing en hermelijn zijn niet aangetroffen). Het leefgebied van de wezel varieert tussen de 1 en 25 hectare. Het plangebied is circa 10 hectare en kan daarmee geheel of gedeeltelijk één of meerdere territoria van de wezel beslaan. De burchten en takkenhopen (tegen het industrieterrein) kunnen een functie vervullen als verblijfplaats. Wezel maakt gebruik van meerdere verblijfplaatsen in haar territorium, waarbij dekking en holen naar verwachting onderdeel uitmaken van dit netwerk.

Gedurende de verschillende veldbezoeken zijn geen sporen aangetroffen van bever. Ondanks de bekende waarnemingen van bever zijn waarnemingen in de vorm van sporen en burchten niet waargenomen. Het ontbreken van deze functies voor bever maakt het plangebied in haar huidige vorm ongeschikt als essentieel onderdeel van het leefgebied.

Op basis van het nader onderzoek is vastgesteld dat het plangebied onderdeel uit maakt van het leefgebied van de das en de wezel. De burcht heeft een functie als bijburcht van de das, daarnaast is het aannemelijk dat er verblijfplaatsen van de wezel aanwezig zijn.

4.3 Vleermuizen

Op basis van de quickscan kan het voorkomen van een vliegroute en/of essentieel leefgebied in het zuidoostelijke deel van het plangebied niet worden uitgesloten. Om deze functies te beoordelen is nader onderzoek conform het Vleermuisprotocol uitgevoerd. Tijdens de twee onderzoeksrondes zijn gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis waargenomen. Het betreft een enkele gewone dwergvleermuis die de zuidelijke bosrand gebruikt als vliegroute (figuur 4.4). Het terrein van Excluton is de hele nacht verlicht, waardoor continue strooilicht op de bomen en ruigte schijnt. In dit kader is het terrein ongeschikt als onderdeel van een vliegroute (figuur 4.5). Rosse vleermuis is in het meest noordelijke deel van het plangebied waargenomen (langs het Excluton terrein). Rosse vleermuis is relatief licht tolerant en kan nabij verlichting foerageren, bovendien wordt een vliegroute niet snel verstoord door verlichting, dit komt mede door de hoogte waarop deze soort in het algemeen overvliegt. Omdat deze soort enkel kortstondig is gehoord, kan worden geconcludeerd dat het een overvliegend exemplaar betrof. Het plangebied vormt daarmee geen essentiële vliegroute voor de rosse vleermuis.

Figuur 4.4: Vliegroute van gewone dwergvleermuis

Figuur 4.5: Verlichting bij de toegang 'Heersweg'

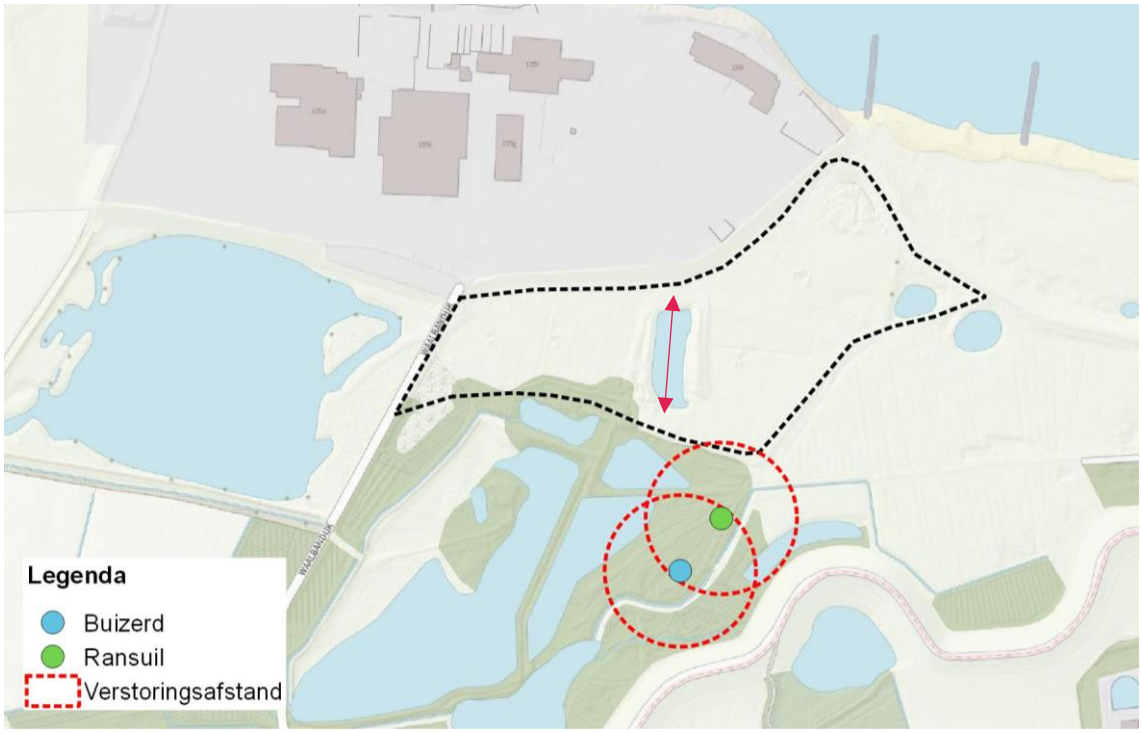
4.4 Amfibieën en vissen

Tijdens de verschillende veldbezoeken is de grote modderkruiper en de alpenwatersalamander niet aangetroffen. De kamsalamander is wel vastgesteld in een poel ten oosten van de rivierkundige compensatie (net onder de nieuwe zomerkade). De langgerekte waterpartij (figuur 4.6; rode pijl) was ten tijden van het nader onderzoek niet meer aanwezig. De kleine kolkjes/poelen in het plangebied stonden ten tijden van het hele nader onderzoek (nagenoeg) droog. Omdat deze waterlichamen tijdens de voortplantingsperiode droog staan, kan het stadium van ei/larve tot volgroeid exemplaar niet worden doorlopen. Het plangebied heeft door het ontbreken van geschikt voortplantingswater geen functie als waterbiotoop. Gezien de korte afstand tot het waterbiotoop van de alpenwatersalamander en de kamsalamander maakt het plangebied naar verwachting onderdeel uit van het landbiotoop van de kamsalamander (de maximale afstand ligt conform het kennisdocument rond de 400-700 meter).

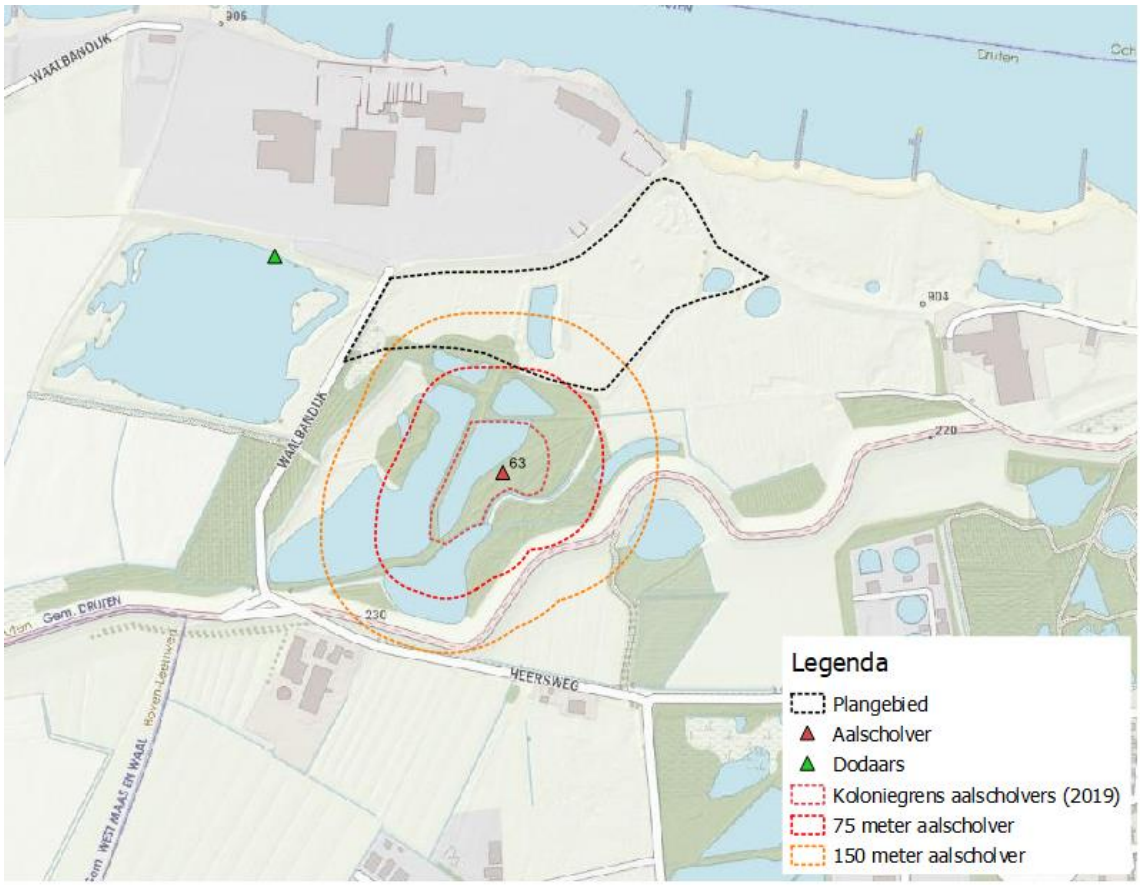
Op basis van het nader onderzoek kan het plangebied onderdeel uitmaken van het landbiotoop van kamsalamander.

4.5 Vogels

Buiten het plangebied is een bezet buizerdnest en een aalscholver kolonie aanwezig (figuur 4.6 en 4.7). Activiteit van ransuil is tijdens het nader onderzoek niet vastgesteld. Van de broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling is een nest van dodaar bekend ten westen van het plangebied, de plas maakt onderdeel uit van het foerageergebied van deze soort.

Figuur 4.6: Buizerd en ransuil nest, inclusief verstoringszone, ten aanzien van het plangebied.

Figuur 4.7: Begrenzing van de aalscholver kolonie inclusief de verstoringszones ten aanzien van het plangebied.

4.6 Overige soorten

Tijdens de veldbezoeken zijn diverse andere soorten (zoals fitis, vink, zwarte kraai en konijn) aangetroffen. Dit betreffen algemene en/of vrijgestelde soorten, waarvoor binnen de Provincie Gelderland geen onderzoeksplicht of ontheffingsprocedure geldt.

5 Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling

5.1 Effectenbeoordeling

De voorgenomen werkzaamheden bestaan uit het verlagen van een zone voor de rivierkundige compensatie. De ingreep is getoetst aan de Wet natuurbescherming (bijlage 1). Op basis van het nader onderzoek is vastgesteld dat de realisatie van dit plan negatieve effecten heeft op das, wezel, buizerd en aalscholver (tabel 5.1).

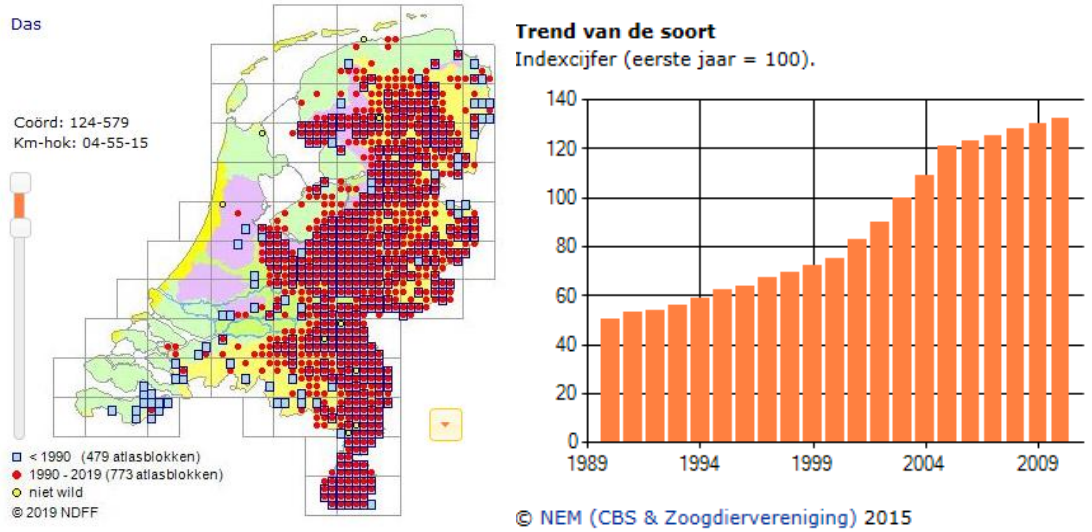
Tabel 5.1: Effecten planontwikkeling op de onderzochte soorten

Onderzochte soorten	Effect van de planontwikkeling
Planten	Geen beschermde soorten aangetroffen
Bever	Geen effecten door ontbreken van beschermde functies ter hoogte van plangebied
Das	negatieve effecten als gevolg van het opzettelijk beschadigen of vernielen van een vaste voortplantings- of rustplaats (bijburcht).
steenmarter	Niet aangetroffen
Kleine marterachtige	Negatieve effecten als gevolg van oppervlakte verlies van bestaand leefgebied en afname verblijfplaatsen van wezel
vleermuizen	Geen vliegroute
Jaarrond beschermd	Mogelijk verstoring van buizerd
Broedvogels N2000	Aalscholverkolonie net buiten het plangebied

<u>Grondgebonden zoogdieren</u>
Met betrekking tot de staat van instandhouding van de das in Nederland zijn er aanwijzingen voor een gestage toename in aantallen (zie box 1). Voor wezel geldt zowel in Nederland als in Noordwest-Europa een negatieve trend, omdat deze soort moeilijk waar te nemen is zijn exacte aantallen moeilijk te bepalen (box 2). De negatieve effecten komen vooral door afname van bestaand leefgebied. Door een deel van het agrarisch gebied ten zuiden van Excluton anders in te richten kan geschikt leefgebied worden gerealiseerd. Deze omvorming valt onder migratie en moet worden meegenomen in de ontheffingsaanvraag.

Box 1: Staat van instandhouding van de das (NDFF, 2019)

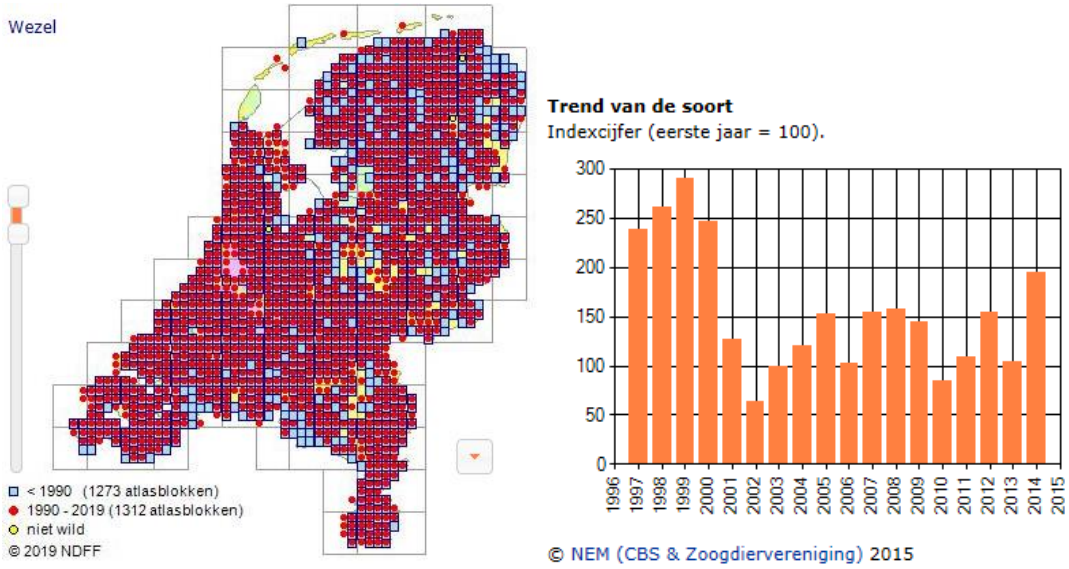
Tot 1960 ging de dassenstand achteruit. Door diverse maatregelen is de das weer bezig aan een langzame opmars. De das is thans geen bedreigde diersoort, maar wel vrij zeldzaam.

Indicatieve kaart en trend van de aanwezigheid van de das in Nederland. Bron: NDFF, 2019

Box 2: staat van instandhouding van de wezel (NDFF, 2019)

Wezel heeft zowel in Nederland als in Noordwest-Europa een negatieve trend, lokaal kan tijdelijk een toename mogelijk zijn in een muizenpiekjaar. De exacte aantallen zijn moeilijk aan te geven omdat deze soort net als lastig is te inventariseren.

Indicatieve kaart en trend van de aanwezigheid van de wezel.

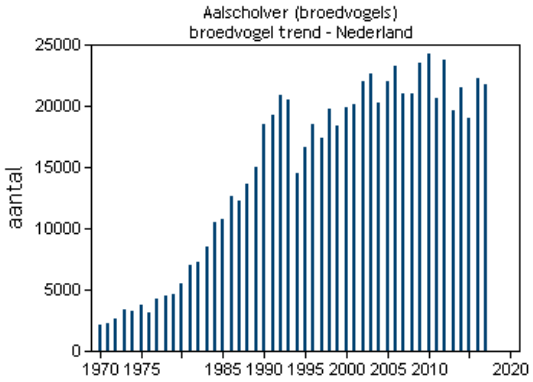
Vogels

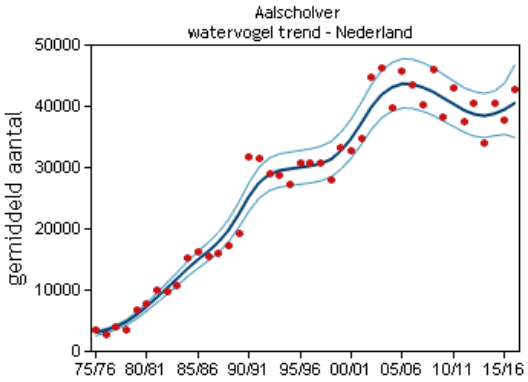
Het voornemen heeft een verstorend effect op de aalscholver kolonie en de verblijfplaats van de buizerd. De staat van instandhouding van aalscholver in Nederland wordt als gunstig geclassificeerd (box 3). Verstoring van de aalscholver kolonie treedt op in het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal vanaf december tot en met juni, kolonies kunnen tot en met augustus bezet zijn (Vogelbescherming, 2019). Door buiten het broedseizoen te werken kunnen tijdelijke negatieve effecten worden voorkomen. Omdat voor aalscholver tevens een instandhoudingsdoelstelling geldt voor het Natura 2000-gebied zijn de effecten op de doelstelling nader afgewogen in de Natuurtoetsen die voor dit project zijn opgesteld (Lievense, 2019 a en b).

De staat van instandhouding van buizerd in Nederland wordt als gunstig geclassificeerd (box 4). Negatieve effecten op het nest van buizerd kunnen worden voorkomen worden door maatregelen te nemen (bestaande uit bijvoorbeeld het werken buiten de broedperiode).

Box 3 Staat van instandhouding van aalscholver (Sovon, 2019)

Van de rond 60 kolonies liggen de verreweg grootste in het IJsselmeergebied, gevolgd door de Waddeneilanden, het Deltagebied en de Hollandse duinen. Vestigingen in het rivierengebied blijven relatief schaars door de geringe oppervlakte aan geschikte wateren om te vissen. Buiten de broedtijd zijn de landelijk getelde aantallen sinds de jaren 70 vertienvoudigd. Op basis van de telgegevens is de trend als broedvogel zowel in de Rijntakken als in Gelderland onzeker, als niet broedvogel is de trend in de Rijntakken stabiel tot onzeker.

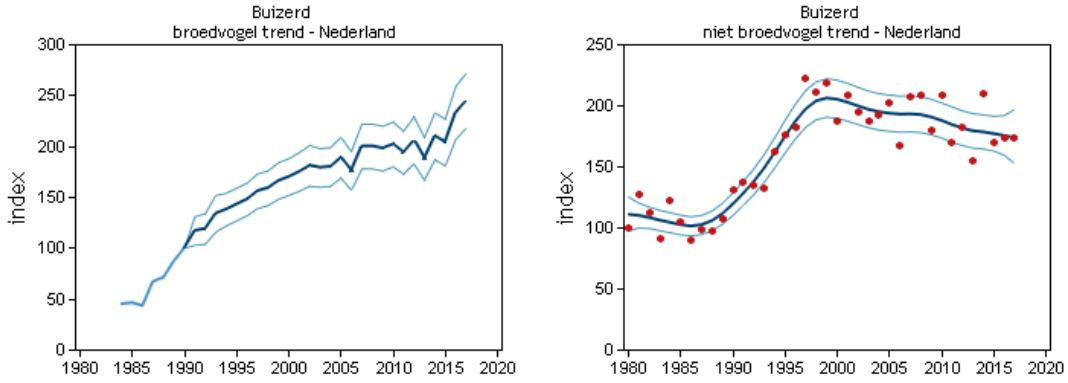

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

Indicatieve tabellen met aantalsontwikkeling en trend van de aalscholver.

Box 4 Staat van instandhouding van buizerd (Sovon, 2019)

De Buizerd is momenteel de talrijkste broedende roofvogel in ons land en heeft in de afgelopen 10 jaar een toenemende trend van <5%. Deze positieve trend is ook te zien in de landelijk getelde aantallen buiten de broedtijd. Deze landelijk trend is lokaal (binnen provincie Gelderland) niet waarneembaar.

Indicatieve grafiek met de landelijke trend buizerd.

Door het toepassen van mitigerende en compenserende maatregelen kunnen permanente negatieve gevolgen voor deze soorten worden voorkomen. Voor het aantasten van verblijfplaatsen van das en wezel dient een ontheffing te worden aangevraagd. De maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. De effecten op Natura 2000 doelstellingen zijn in de Natuurtoets onderbouwd.

5.3 Aanbevelingen

Ecologische begeleiding
Aanbevolen wordt om de uitvoering van de compensatiemaatregelen onder begeleiding en/of in samenspraak met een ter zake kundige op het gebied van zoogdieren en vogels uit te voeren.

Zorgplicht
Voor alle aanwezige soorten, ook die niet beschermd zijn via de Wnb, geldt altijd de zorgplicht (artikel 1.11). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten. Aanwezige dieren (in het bijzonder de aanwezige konijnenpopulatie) dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten, dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. De voorkeur gaat uit naar het uitvoeren van werkzaamheden in de minst kwetsbare periode.

Minst kwetsbare periode
De das gebruikt zijn burcht jaarrond en het gehele jaar kan aangemerkt worden als kwetsbare periode voor de das. De meest kwetsbare periode hierbinnen is de voortplantingsperiode

(december – juli, maar kan eerder beginnen en later eindigen). Omdat de werkzaamheden leiden tot het verloren gaan van de burcht kan pas worden gestart met het ongeschikt maken wanneer een compensatie burcht functioneel is. Werkzaamheden binnen 20 meter kunnen leiden tot verstoring en dienen bij voorkeur buiten de voortplantingsperiode van das te worden uitgevoerd.

Omdat de aanwezige vegetatie aangrenzend aan het plangebied in potentie geschikt is als broedgebied van algemene broedvogels, wordt geadviseerd verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen (wat globaal loopt van 15 maart en 15 augustus, maar start zodra het eerste broedgeval een feit is en gaat door tot de laatste vogel het nest heeft verlaten) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden en of (afhankelijk van de werkzaamheden) een fasering in tijd en ruimte nodig is.

Het gebruik van lichtbronnen
Om verstoring van vleermuizen naast het plangebied te voorkomen, moet tevens rekening worden gehouden met overvliegende en foeragerende vleermuizen tijdens de uitvoering. Dit betekent dat in de periode april tot en met oktober geen directe bouwverlichting of strooilicht (m.u.v. tijdelijke verlichting van voertuigen en huidige terreinverlichting) mag uitstralen op bomen in het plangebied tussen zonsondergang en zonsopkomst. Dit tenzij gewerkt kan worden met vleermuisvriendelijke armaturen. In de nieuwe situatie zal ook rekening gehouden moeten worden met eventuele nieuwe verlichting. Dit kan door toepassing van vleermuisvriendelijke armaturen of de nieuwe verlichting alleen direct op bestrating uit te stralen en daarmee niet op de naastgelegen bomen.

5.4 Vervolgtraject

Op basis van het onderzoek is vastgesteld dat er voor das, wezel, aalscholver en buizerd mogelijk conflicten met de Wnb optreden als gevolg van de uitvoering. Voor aalscholver en buizerd kunnen maatregelen worden getroffen om een overtreding te voorkomen, deze maatregelen moeten worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Voor das en wezel leidt het voornemen tot een conflict met de Wnb, om de uitvoering te realiseren moeten mitigerende of compenserende maatregelen worden getroffen. De te nemen bijzondere mitigerende of compenserende maatregelen moeten worden uitgewerkt in een activiteitenplan wat onderdeel uitmaakt van een ontheffingsaanvraag voor het onderdeel soorten van de Wnb. Indien gewenst kan naast het opstellen van het activiteitenplan en het aanvragen van de ontheffing een overleg worden ingepland om de compensatiemogelijkheden en kansen te bespreken.

5.5 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "*Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.*"

Overzicht bijlage(n)

Literatuur

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

Bijlage 3
Beeldmateriaal

Literatuur

Bouwens, S., 2017, Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming, 2017.32, rapport van de Zoogdiervereniging in opdracht van de provincie Noord-Brabant, Zoogdiervereniging, Nijmegen

BIJ12, 2017a, Kennisdocument Bever *Castor fiber,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017b, Kennisdocument Das *Meles meles,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017c, Kennisdocument Kamsalamander *Triturus cristatus,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017d, Kennisdocument Grote Modderkruiper *Misgurnus fossilis,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017e, Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

Lievense Milieu B.V., 2019a Natuurtoets Bestemmingsplan Buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-173. Excluton. Documentnummer SOB007788, versie 01, Eindconcept 12 september 2019. Lievense Milieu B.V. Nieuwegein.

Lievense Milieu B.V., 2019b Natuurtoets rivierkundige compensatie. Documentnummer SOB007788, versie 01, Eindconcept 12 september 2019. Lievense Milieu B.V. Nieuwegein.

NDFF, 2009 t/m 2019, Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F., 2016, Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vogelbescherming, 2019, Leefwijze van de Aalscholver verkregen op 12 september 2019 via www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/aalscholver, Vogelbescherming, Nijmegen

Internetbronnen:
www.pdok.nl/viewer
www.BIJ12.nl
www.telmee.nl
www.natuurkalender.nl
www.verspreidingsatlas.nl
www.vleermuis.net
www.zoogdiervereniging.nl

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming
De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht
Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming
In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies ‘bijzondere provinciale natuurgebieden’ en bijzondere provinciale landschappen’ aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming
De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

<u>Verbodsbepalingen</u>
De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.

lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.

lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.

lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden
Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale èn internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wnb' groter dan 1.000 m^2 en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wnb' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m^2 vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentage van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparren en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten
De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig

voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

Locatie van het plangebied (rood omcirkeld). Bron: pdok.nl

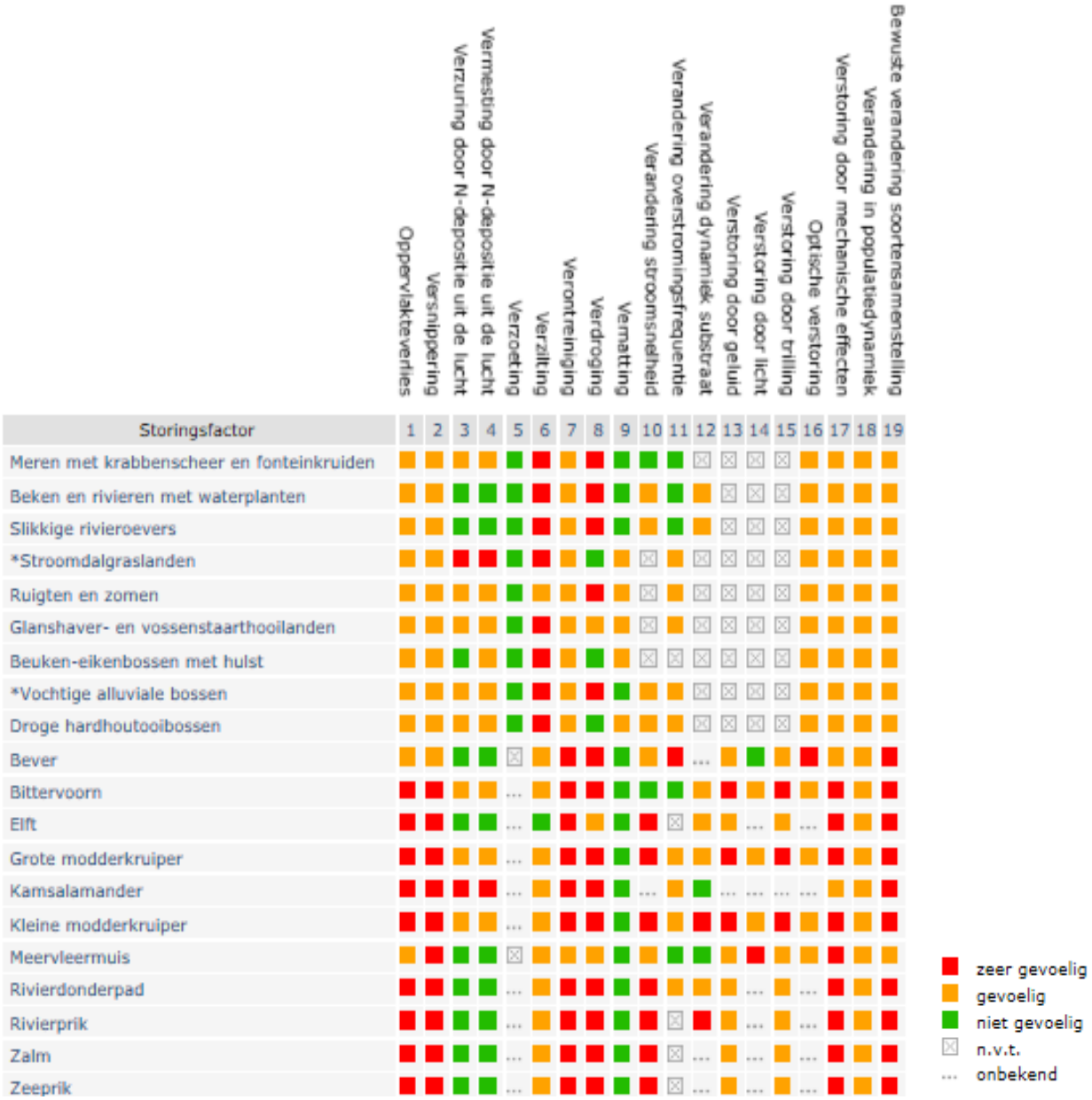
Bijlage 3
Beeldmateriaal

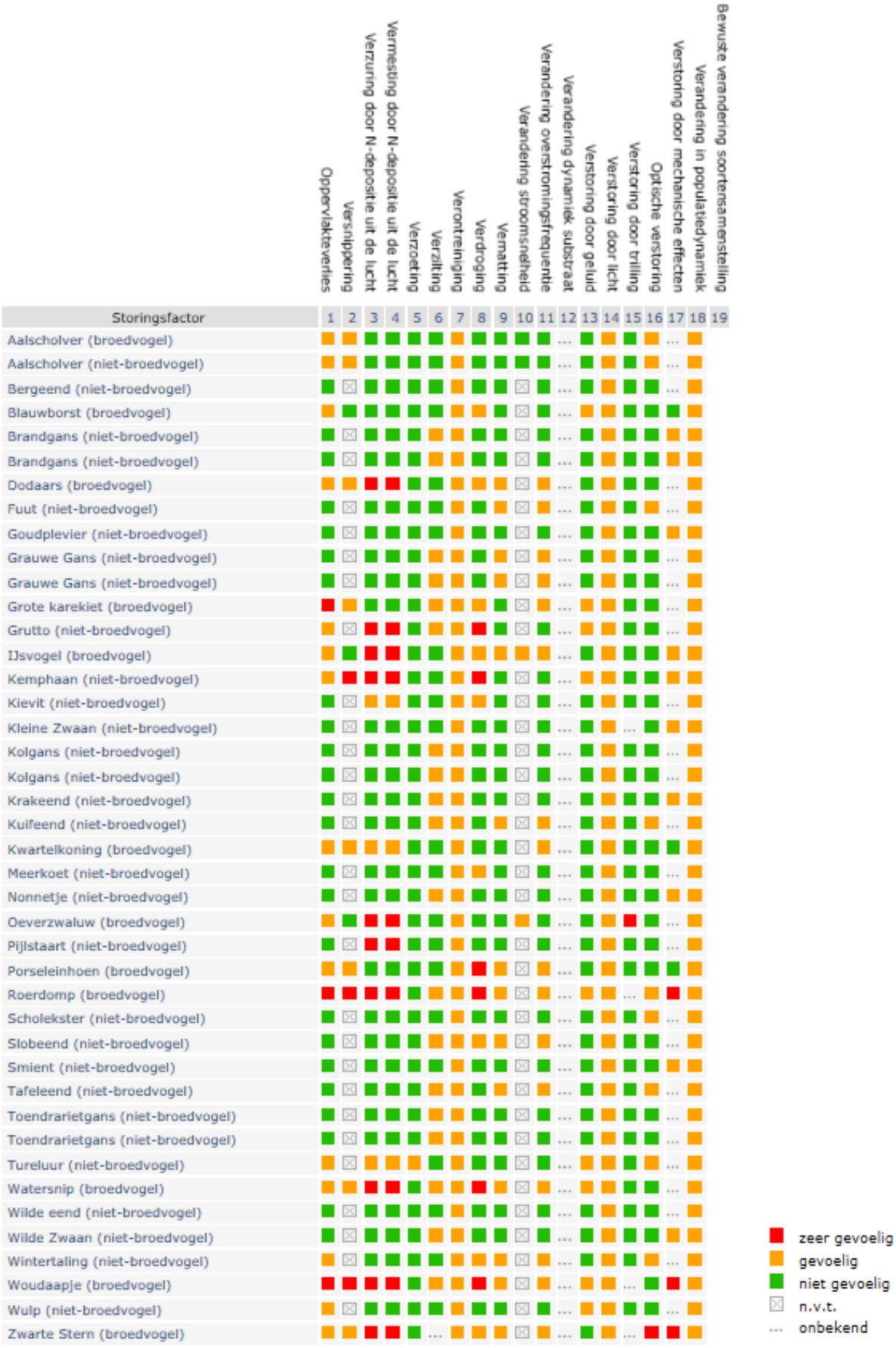

Bushnell
CAM 6
63°F 17°C
07-29-2019 00:44:11

Bijlage 6

Storingsfactoren Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Aalscholver (broedvogel)												...					...		
Aalscholver (niet-broedvogel)												...					...		
Bergeend (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Blauwborst (broedvogel)										☒		...							
Brandgans (niet-broedvogel)		☒								☒		...							
Brandgans (niet-broedvogel)		☒								☒		...							
Dodaars (broedvogel)										☒		...					...		
Fuut (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Goudplevier (niet-broedvogel)		☒								☒		...							
Grauwe Gans (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Grauwe Gans (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Grote karekiet (broedvogel)										☒		...					...		
Grutto (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
IJsvogel (broedvogel)												...							
Kemphaan (niet-broedvogel)										☒		...							
Kievit (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Kleine Zwaan (niet-broedvogel)		☒								☒		...			...				
Kolgans (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Kolgans (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Krakeend (niet-broedvogel)		☒								☒		...							
Kuifeend (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Kwartelkoning (broedvogel)										☒		...							
Meerkoet (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Nonnetje (niet-broedvogel)		☒								☒		...							
Oeverzwaluw (broedvogel)												...					...		
Pijlstaart (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Porseleinhoen (broedvogel)										☒		...							
Roerdomp (broedvogel)										☒		...			...				
Scholekster (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Slobeend (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Smient (niet-broedvogel)		☒								☒		...							
Tafeleend (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Toendrarietgans (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Toendrarietgans (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Tureluur (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Watersnip (broedvogel)										☒		...					...		
Wilde eend (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Wilde Zwaan (niet-broedvogel)		☒								☒		...							
Wintertaling (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Woudaapje (broedvogel)										☒		...			...				
Wulp (niet-broedvogel)		☒								☒		...					...		
Zwarte Stern (broedvogel)						...				☒		...			...				

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Nader onderzoek beschermde flora en fauna

Bestemmingsplan Buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-175

Opdrachtgever: Excluton Druten B.V.

Lievense Milieu B.V.

KvK
30152124

Telefoon
088-9102000

Postadres
Ringwade 41, 3439 LM
Nieuwegein

Internet
lievense.com

Documentnummer
SOB007788.NO.01

Versie
1

Datum
12 september 2019

Colofon

Rapporthistorie

versie 1 4 september 2019 concept
12 september 2019 definitief

Contactgegevens
M. Gehem
088 910 2033
MGehem@Lievense.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
SOB007788.NO.01	1	Definitief

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
M. Gehem	Ecoloog	25-08-2019	
Geverifieerd door	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
D. van der Veen	Senior ecoloog	11-09-2019	
Akkoord projectleider	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
D. van der Veen	Senior ecoloog	12-09-2019	

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**		**4**
2	**Plangebied**		**5**
	2.1	Huidige situatie	5
	2.2	Planvoornemen	5
	2.3	Geplande ingrepen	6
3	**Onderzoeksopzet en methode**		**8**
	3.1	Afbakening opzet	8
	3.2	Onderzoeksopzet	8
4	**Resultaten**		**12**
	4.1	Planten	12
	4.2	Grondgebonden zoogdieren	12
	4.3	Vleermuizen	14
	4.4	Amfibieën en vissen	15
	4.5	Vogels	15
	4.6	Overige soorten	16
5	**Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling**		**17**
	5.1	Effectenbeoordeling	17
	5.2	Conclusie	19
	5.3	Aanbevelingen	20
	5.4	Vervolgtraject	21
	5.5	Geldigheid onderzoeksgegevens	22

Overzicht bijlage(n) **23**

- Literatuur

Bijlage 1 25

- Wetgeving en beleid

Bijlage 2 30

- Kaart regionale ligging

Bijlage 3 31

- Beeldmateriaal

1 Inleiding

In opdracht van Excluton B.V. heeft Lievense Milieu B.V. een natuurtoets uitgevoerd voor het plangebied van het Bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-175 in Druten binnen de Provincie Gelderland. Uit de natuurtoets is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor beschermde planten (grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk), grondgebonden zoogdieren (bever, das, kleine marterachtigen en steenmarter), vleermuizen, amfibieën (kamsalamander en rugstreeppad), vissen (grote modderkruiper) en vogels (Natura 2000-doelsoorten, buizerd, havik en ransuil). Deze soorten kunnen mogelijk schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen planontwikkeling op de locatie. Vanuit de natuurtoets is geadviseerd om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door deze soorten. In de winter van 2018-2019 is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van dassen en in 2019 is in de geschikte onderzoeksperiodes nader onderzoek naar alle bovengenoemde soorten uitgevoerd. Deze bevindingen staan in het onderhavige rapport weergegeven.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of de geplande ontwikkelingen tot knelpunten leiden met de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). In geval van te verwachten knelpunten tussen de soort en planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Op basis van dit nader onderzoek kan, indien nodig, een ontheffing worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, in deze situatie de Provincie Gelderland.

Als in het plangebied geen beschermde soorten of functies (onder andere verblijfplaatsen) aanwezig zijn en wanneer het plangebied geen functie heeft voor deze soorten is het aanvragen van een ontheffing en het nemen van soortgerichte maatregelen niet noodzakelijk. Indien tijdens dit nader onderzoek geen ontheffingsplichtige soorten in het plangebied zijn aangetroffen, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb).

Lievense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lievense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lievense lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Lievense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van het opgestelde activiteitenplan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

2 Plangebied

2.1 Huidige situatie

Het plangebied heeft betrekking op het Excluton terrein in Druten. Het gaat om een deel van de Drutensche Waarden, de rivier de Waal en het bedrijventerrein, dat zich tussen de rivierkilometers 904 en 906 in deze uiterwaarden bevindt. In het plangebied (zie figuur 2.1), dat ten noordwesten van de kern Druten ligt, liggen het bedrijfsperceel van betonwarenfabriek Excluton, het bedrijfsperceel van verpakkingsbedrijf Conpax en het terrein rond de voormalige Deelenshoeve (hierna: het Deelensterrein). Ook de ontsluitingsweg van de bedrijfspercelen, die het bedrijventerrein verbindt met de weg Noord-Zuid, ligt binnen de planbegrenzing. Een klein gedeelte van de Waalbandijk ligt binnen het plangebied. In het westelijk deel van het plangebied ligt de Noord-Zuid. De regionale ligging is opgenomen in bijlage 2.

Figuur 2.1: Begrenzing plangebied met daarbinnen de bestaande bedrijfspercelen en de te verlagen zone voor de rivierkundige compensatie. Bron: opdrachtgever.

2.2 Planvoornemen

Het bestemmingsplan is opgesteld om het bestaande bedrijventerrein en de ontsluitingsweg te voorzien van een juridisch-planologische regeling die recht doet aan de actuele situatie. De vigerende bestemmingsplannen sluiten onvoldoende aan bij de huidige situatie, waardoor herziening van deze bestemmingsplannen noodzakelijk is.

Het bestemmingsplan bevat volgens de standaardmethodiek van de gemeente aangepaste regels voor de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden ter plaatse van de bedrijfspercelen. De huidige situatie is, in combinatie met de vigerende planologische rechten en de aanvullende mogelijkheden die ontstaan door extra rivierverruiming, het uitgangspunt voor de juridische regeling. Hieronder volgt een korte samenvatting van de wijzigingen.

Bedrijventerrein
Het bestemmingsplan heeft tot doel om een verdere ontwikkeling van de bedrijvigheid in de uiterwaarden mogelijk te maken. Om die reden worden niet alleen de huidige bedrijfsactiviteiten toegestaan, maar wordt ook ruimte geboden voor de nieuwe vestiging van watergebonden en niet-watergebonden bedrijvigheid. De bouwmogelijkheden van de gronden zijn tevens verruimd. Het verhard oppervlak neemt echter niet toe, waardoor er geen oppervlakte van het Natura 2000-gebied en het NNN (GNN) wordt aangetast.

Geluidszone
In het bestemmingsplan wordt de aangepaste geluidzone (zie figuur 2.1) rond het gezoneerde bedrijventerrein Drutense Waarden (voorheen industrieterrein Druten West) vastgelegd. Verruiming van de zone is noodzakelijk om toetsing van het aspect geluid vanwege de hele inrichting aan één wettelijk kader (de Wet geluidhinder) mogelijk te maken. De huidige aanwezige geluidsbelasting én vergunde geluidsruimte past niet binnen de oorspronkelijke zone. In het bestemmingsplan wordt de nieuwe zone, op basis van een uit onderzoek vastgestelde minimaal benodigde contour vastgelegd. De aanpassing betreft dus geen nieuwe geluidsbelasting, maar enkel het vastleggen van de huidige geluidsbelasting en daarmee de beperking van de maximale geluidsbelasting van het plangebied.

Rivierkundige compensatie
In het bestemmingsplan is een ontgrondingsgebied annex natuurontwikkelingsgebied opgenomen waar, conform de zogenaamde Rekenregel van Rijkswaterstaat, adequate riviercompensatie gerealiseerd zal worden. Dit gebied ligt ten zuidoosten van het Excluton terrein, ten oosten van de voormalige ontsluitingsweg en is begrensd door het bestaande bos, het Rodruzaterrein en de zomerdijk (figuur 2.1). In het kader van de riviercompensatie wordt de zomerkade verlegd, deze komt in de nieuwe situatie ten zuiden van de natuurcompensatie te liggen (groene doorbroken lijn in figuur 2.2). Voor deze locatie zijn in het verleden vergunningen aangevraagd om te ontgronden en extra riviercompensatie te plegen ten behoeve van de verbindingsweg tussen het Excluton terrein en het Compax terrein. Hier is tot op heden geen gebruik van gemaakt vanwege de aanleg van een brug tussen beide terreinen. Door de verlegging van de zomerkade veranderd de overstromingsfrequentie van de uiterwaard echter niet. Het huidige inlaatbeleid (vrij overstroombaar) blijft gehandhaafd.

2.3 Geplande ingrepen

De riviercompensatie bestaat uit de aanleg van een grote plas aan de oostzijde van het plangebied. Het in figuur 2.2 weergegeven plan is een uitwerking van een eerder vergunde ontgronding (zaaknummer 2008-015922). Dit plan is uiteindelijk niet uitgevoerd, omdat voor een alternatieve compensatie bestaande uit een brug ten westen van de betonfabriek Excluton

gekozen is. Redenen hiervoor waren onder andere de aanwezigheid van een gasleiding, meer grondverzet en een langere uitvoeringstermijn.

De ingreep bestaat uit het verleggen van de zomerdijk en afgraven en verlagen van een groot deel van het plangebied (circa 4,8 hectare) tot een maximale diepte van ongeveer 8 meter (6.900 m^2) onder het huidige maaiveld. De plas wordt ingericht met natuurvriendelijke oevers, met aan de noordzijde een talud van 1 op 6 en aan de zuidzijde een talud van 1 op 10. Deze plas en de flauwe oevers zullen zich ontwikkelen als leefgebied voor beschermde amfibieën, vissen en beschermde vogelsoorten.

Voor de realisatie van het bestemmingsplan worden alleen fysieke ingrepen ter hoogte van de rivierkundige compensatiemaatregel uitgevoerd. Daar zal door middel van afgraving de bovenlaag verwijderd worden, waarna doormiddel van een elektrische zandzuiger de waterplas wordt uitgebaggerd. In deze natuurtoets wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden gedurende de daglichtperiode worden uitgevoerd.

Figuur 2.2: Voorlopige inrichting van de riviercompensatie, de te verleggen zomerkade is hier met een doorbroken lijn aangegeven

3 Onderzoeksopzet en methode

3.1 Afbakening opzet

Het naderonderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar beschermde planten (grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk), grondgebonden zoogdieren (bever, das, kleine marterachtigen en steenmarter), vleermuizen, amfibieën (kamsalamander en rugstreeppad), vissen (grote modderkruiper) en vogels (Natura 2000-doelsoorten, buizerd, havik en ransuil) in het plangebied van de rivierkundige compensatie ten zuidoosten van het Excluton-terrein (figuur 2.2).

3.2 Onderzoeksopzet

Op basis van de natuurtoets is vastgesteld dat het plangebied van de rivierkundige compensatie ten zuidoosten van het Excluton-terrein mogelijk een functie kan hebben voor beschermde soorten (zie paragraaf 3.1 en tabel 3.1). Het naderonderzoek naar deze soorten is uitgevoerd conform actuele onderzoeksprotocollen (van BIJ12 en het NGB) en kennisdocumenten, wanneer richtlijnen uit deze protocollen ontbreken is gekozen voor de actieve periode van de desbetreffende soort (zoals de bloeitijd). Dit betekent dat alle onderzoeken zijn uitgevoerd in geschikte periodes onder de juiste weersomstandigheden, de gegevens voldoen daarmee aan de normen die het bevoegd gezag stelt.

Tabel 3.1: Overzicht onderzoeksperioden

Soort	Onderzoeksperiode											
	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Grote leeuwenklauw							2					
Kleine wolfsmelk							2					
Bever (sporen)					Meegenomen							
Das					2	6 weken		1				
Steenmarter					2	6 weken						
Kleine marterachtigen					2	6 weken						
Vleermuizen						1		1				
Alpen- en kamsalamander (schepnet)						2	1					
Grote modderkruiper (schepnet)						2						
Buizerd (nesten)						>4						
Havik					>3							
Ransuil					>3							
Vogels					7							

	Suboptimale onderzoeksperiode
	Optimale onderzoeksperiode
	Niet geschikte voor onderzoek

3.2.1 Planten

Soortgerichte veldbezoeken zijn in de bloeiperiode van de meeste beschermde vaatplanten uitgevoerd (tabel 3.2). Dit betreft twee gerichte inventarisaties in begin en eind juli (tabel 3.2). Door systematisch langs potentiële groeiplaatsen te lopen is specifiek gezocht naar bloeiende exemplaren van grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk.

De grote leeuwenklauw staat op zonnige, open plaatsen (pionierssoort) op vochtige tot vrij droge, goed gedraineerde, matig voedselrijke tot voedselrijke, kalkhoudende grond (lemig zand, löss, leem, zavel en klei). De soort bloeit medio mei tot en met augustus en is een éénjarige soort.

Kleine wolfsmelk staat op open (pionierssoort), zonnige, vrij warme, vochtige, matig voedsel- en stikstofrijke, kalkhoudende, kleiige, niet te sterk bemeste, omgewoelde grond (leem, klei, löss en mergel). De soort bloeit medio juni tot de herfst en is een éénjarige soort.

3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van de quickscan is vastgesteld dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor bever, das, kleine marterachtigen en steenmarter. Voor deze soorten is onderzoek uitgevoerd middels sporenonderzoek en wildcamera's. De methodiek is hieronder nader beschreven.

<u>Bever</u>

Bevers zijn oeverbewonende zoogdieren, die zowel in het water als op het land leven. Ze zijn vooral in de schemering en 's nachts actief. De sporen die ze achterlaten zijn duidelijk waarneembaar. Het aantonen van bever activiteit, conform het kennisdocument (BIJ12, 2017a), in de vorm van vraatsporen, burchten en geurplekken, kan het beste in de periode november tot en met april. Sporen als beverdammen, beverkanalen, uittreedplaatsen en wissels kunnen het hele jaar door gevonden worden.

Omdat van mei tot en met medio augustus onderzoeken zijn uitgevoerd voor andere soorten is het onderzoek naar beversporen gecombineerd uitgevoerd, aanvullende bezoeken voor deze soort is op basis van het kennisdocument niet uitgevoerd.

<u>Das, kleine marterachtigen en steenmarter</u>

Van de te onderzoeken marterachtigen is alleen van das een kennisdocument beschikbaar (BIJ12, 2017b). De onderzoeksmethodiek voor das, kleine marterachtigen en de steenmarter, is gebaseerd op de leefwijze van de soort en de handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming (Bouwens, 2017)[1]. Aan de hand hiervan is gekozen voor een sporenonderzoek gecombineerd met cameravallen (struikrovers).

Conform bovengenoemde handreiking dient de onderzoeksduur met cameravallen in de actieve periode (maart tot en met augustus) zes weken te bedragen. De camera's zijn medio juni geplaatst en eind juli uit het veld verwijderd en valt daarmee binnen de onderzoeksperiode (tabel 3.1 en 3.2). De camera's zijn wekelijks gecontroleerd, tijdens deze bezoeken is tevens gelet op sporen van marters (zoals prenten, putjes, uitwerpselen, prooiresten).

[1] De Provincie Gelderland heeft geen eigen handreiking en landelijke onderzoeksprotocollen ontbreken

3.2.3 Vleermuizen

Het plangebied heeft mogelijk een functie als vliegroute en foerageergebied van diverse soorten vleermuizen. Een vliegroute en/of foerageergebied dient onderzocht te worden conform het vleermuisprotocol 2017[2] van het Netwerk Groene Bureaus. Op basis van dit protocol dienen twee onderzoeken in de periode van 15 mei tot en met 15 september te worden uitgevoerd. Minimaal één van de bezoeken dient in de kraamperiode te vallen (1 juni tot en met 15 juli) en tussen beide bezoeken dienen minimaal 8 weken te zitten.

Op basis hier van is een onderzoek in juni en augustus uitgevoerd (tabel 3.2). De aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door vleermuizen is onderzocht met behulp van vleermuisdetectieapparatuur met een opnamefunctie (Echo Meter Touch 2 Pro). Met deze apparatuur worden waargenomen geluiden digitaal vastgelegd. Hierdoor is analyse van de opgenomen vleermuisgeluiden met behulp van software mogelijk; zoals Elekon BatExplorer en/of Petterson Batsound.

3.2.4 Amfibieën en vissen

Op basis van de natuurtoets kan het voorkomen van alpenwatersalamander, kamsalamander en grote modderkruiper niet worden uitgesloten. Het nader onderzoek naar deze soorten is uitgevoerd aan de hand van de methodiek uit de kennisdocumenten (BIJ12, 2017c en d) en de soorteninventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus.

Op basis van deze protocollen is onderzoek met een schepnet uitgevoerd in de periode juni tot en met juli, in totaal zijn twee bezoeken uitgevoerd (tabel 3.2).

Bij het inventariseren met een schepnet is gebruik gemaakt van een groot RAVON schepnet met een gestrekte maaswijdte van 3 millimeter en een netgrootte van 70x40 centimeter.

3.2.5 Vogels

Op basis van de natuurtoets wordt het voorkomen van buizerd, havik en ransuil verwacht daarnaast is het plangebied aangewezen als vogelrichtlijngebied met een instandhoudingsdoelstelling voor de broedvogels aalscholver, blauwborst, dodaars, grote karekiet, kwartelkoning, oeverzwaluw, porseleinhoen, roerdomp, watersnip, woudaapje, zwarte stern en ijsvogel.

De methodiek die gebruikt is voor dit nader onderzoek is gebaseerd op het kennisdocument buizerd (BIJ12, 2017e) en de Handleiding Broedvogelmonitoring (Vergeer et al., 2016). Op basis van deze methodiek zijn 5 ochtendrondes en 2 avond rondes uitgevoerd. Broedvogelmonitoring is uitgevoerd op basis van zicht- en geluid waarnemingen van de bovengenoemde broedvogelsoorten. Daarnaast is bij deze rondes, maar ook de andere veldbezoeken, gelet op de aanwezigheid van buizerd, havik en ransuil.
Het inventariseren van buizerd, havik en ransuil is gedaan middels lokgeluid aangevuld met zichtwaarnemingen (aanwezigheid volwassen exemplaren of paartjes in geschikt gebied), territorium indicerend gedrag (balts e.d.) en nest indicerend gedrag of nestvondsten.

[2] Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging 2017 Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

Tabel 3.2: Data veldbezoeken

Datum	Methode	Temp.	Wind	Bewolking/ neerslag	Aantal ecologen
14-5-2019	Broedvogelinventarisatie	6°C	1Bft NO	Bewolkt/geen regen	2
24-5-2019	Broedvogelinventarisatie	15°C	2Bft NW	Licht bewolkt/droog	1
3-6-2019	Broedvogelinventarisatie & amfibieënonderzoek	19°C	2Bft W	Licht bewolkt/droog	1
6-6-2019	vleermuisonderzoek	14°C	2Bft WZW	Geen bewolking/droog	1
13-6-2019	Broedvogelinventarisatie, amfibieënonderzoek & cameravallen	13°C	2Bft Z	Matig bewolkt/droog	2
26-6-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	22°C	2Bft N	Geen bewolking/droog	2
1-7-2019	Planteninventarisatie	18°C	3Bft W	Geen bewolking/droog	1
9-7-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	15°C	2Bft NNW	Bewolkt/ droog	1
18-7-2019	Broedvogelinventarisatie, planteninventarisatie & cameravallen	19°C	3Bft ZW	Bewolkt/ lichte regen	2
30-7-2019	Cameravallen	28°C	4 Bft ZZW	Geen bewolking/droog	1
01-8-2019	Sporenonderzoek	21°C	2 Bft ZW	Bewolkt/droog	1
19-8-2019	Vleermuisonderzoek	14°C	1Bft ZW	Bewolkt/droog	1

.

4 Resultaten

4.1 Planten

Er zijn tijdens de gerichte veldbezoeken geen beschermde planten aangetroffen. Het veld wordt gedomineerd door grassen, koolzaad/raapzaad, wegdistels en grote brandnetels en in de randzone vooral gewone braam. Verspreid over het veld zijn enkele kale plekken aangetroffen die een kans bieden aan vestiging van pioniersoorten zoals grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk, omdat hier meer lichtval is. Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen.

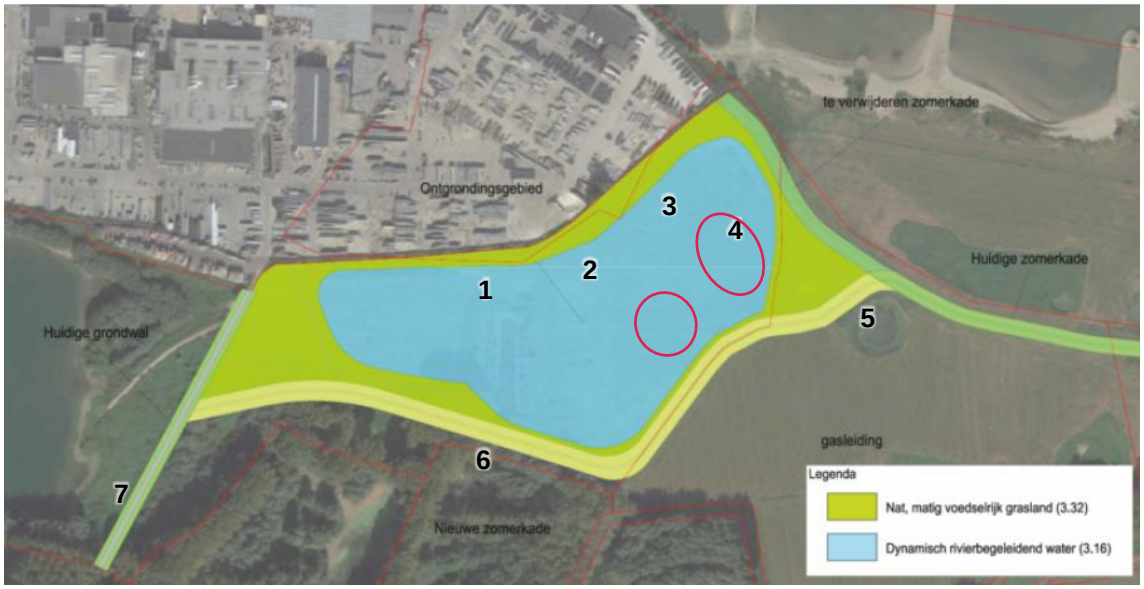
De (drogere) dijk grenzend aan het werkterrein van Excluton die het veld begrenst, bestaan uit houtige gewassen (waaronder es, zwarte els en schietwilg) en waar geen kroonprojectie (schaduw) aanwezig is een dichte kruidlaag. Hier wordt de vegetatie gedomineerd door gewone braam, grote brandnetel en wegdistel. Onder de kroonprojectie zijn onder andere Sint-Janskruid, hondsdraf, zevenblad, vijfvingerkruid en zomerfijnstraal aangetroffen. Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen.

Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen tijdens de twee gerichte veldbezoeken. De twee specifieke soorten houden van matig voedselrijke gronden. De aanwezige vegetatie wordt gekenmerkt door gewone braam, grote brandnetel, wegdistels en koolzaad/raapzaad wat duidt op een zeer voedselrijke bodem.

Op basis van het nader onderzoek worden groeiplaatsen van grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk uitgesloten.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek in het kader van de natuurtoets zijn op twee locaties meerdere gangen aangetroffen en verspreid over het terrein sporen van das aangetroffen. Nabij de burchten en in dekking zijn in totaal 7 camera's geplaatst. Tijdens de, conform protocol, 6 weken onderzoek zijn veel gegevens verzameld, deze rapportage betreft enkel de relevante waarnemingen (van doelsoorten). Het gebruik van het plangebied door das en wezel is vastgesteld (locaties 1,2,5 en 6). Daarnaast zijn onder andere bosmuis, bruine rat, konijn, vos en diverse algemene broedvogels (onder andere fazant, grote bonte specht, koolmees en zanglijster) waargenomen. Het beeldmateriaal is opgenomen in bijlage 3.

Figuur 4.1: Potentiele burchten (rode cirkels) en locatie van de zeven camera's

Figuur 4.2: Dassenpijp

Figuur 4.3: Dassenprint rondom vergraving (6)

Naast het verzamelde beeldmateriaal zijn in december (2018) en juni (2019) pootafdrukken waargenomen binnen de begrenzing van de rivierkundige compensatie (figuur 4.3). Activiteit van das in deze periode gaat samen met de kraamperiode (vanaf december) waarbij het mannetje soms (tijdelijk) naar een bijburcht wordt gedwongen en de dispersie periode van jonge dassen is (Bij12, 2017b). Daarnaast ligt de burcht nabij geschikt foerageergebied (maisakker, grasland met insecten (-larven) en jonge knaagdieren).

Tijdens het verwijderen van de camera's is vastgesteld dat niet alle pijpen in gebruik zijn. Een deel van de pijpen is momenteel niet belopen (herkenbaar aan het ontbreken van verse sporen en dichtgroeien met vegetatie). Bij een aantal pijpen is duidelijk graafactiviteit geweest waarbij de ingang vrij is van vegetatie. De burcht heeft op basis van het nader onderzoek momenteel een functie als bijburcht van das. Voor één van de pijpen lagen diverse prooien. Naar verwachting is deze pijp dit jaar daarmee in gebruik geweest door een vos (gezien de waarneming van een jonge vos in het terrein en de prooien). Maar dit sluit de aanwezigheid van das niet uit. Het is namelijk mogelijk dat zowel vos als das tegelijkertijd deze burcht gebruiken.

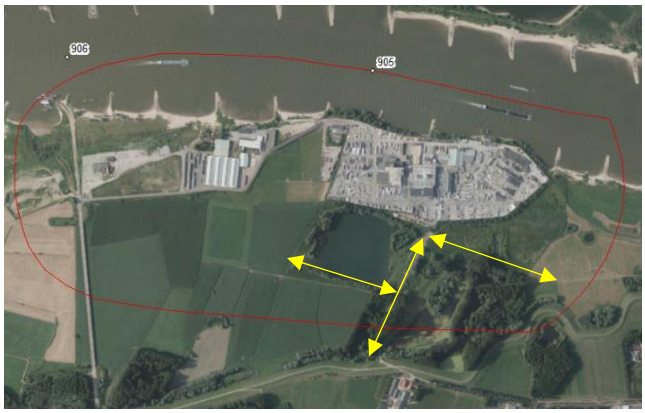
De dekking rondom het plangebied heeft een functie voor de aangetroffen wezel (bunzing en hermelijn zijn niet aangetroffen). Het leefgebied van de wezel varieert tussen de 1 en 25 hectare. Het plangebied is circa 10 hectare en kan daarmee geheel of gedeeltelijk één of meerdere territoria van de wezel beslaan. De burchten en takkenhopen (tegen het industrieterrein) kunnen een functie vervullen als verblijfplaats. Wezel maakt gebruik van meerdere verblijfplaatsen in haar territorium, waarbij dekking en holen naar verwachting onderdeel uitmaken van dit netwerk.

Gedurende de verschillende veldbezoeken zijn geen sporen aangetroffen van bever. Ondanks de bekende waarnemingen van bever zijn waarnemingen in de vorm van sporen en burchten niet waargenomen. Het ontbreken van deze functies voor bever maakt het plangebied in haar huidige vorm ongeschikt als essentieel onderdeel van het leefgebied.

Op basis van het nader onderzoek is vastgesteld dat het plangebied onderdeel uit maakt van het leefgebied van de das en de wezel. De burcht heeft een functie als bijburcht van de das, daarnaast is het aannemelijk dat er verblijfplaatsen van de wezel aanwezig zijn.

4.3 Vleermuizen

Op basis van de quickscan kan het voorkomen van een vliegroute en/of essentieel leefgebied in het zuidoostelijke deel van het plangebied niet worden uitgesloten. Om deze functies te beoordelen is nader onderzoek conform het Vleermuisprotocol uitgevoerd. Tijdens de twee onderzoeksrondes zijn gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis waargenomen. Het betreft een enkele gewone dwergvleermuis die de zuidelijke bosrand gebruikt als vliegroute (figuur 4.4). Het terrein van Excluton is de hele nacht verlicht, waardoor continue strooilicht op de bomen en ruigte schijnt. In dit kader is het terrein ongeschikt als onderdeel van een vliegroute (figuur 4.5). Rosse vleermuis is in het meest noordelijke deel van het plangebied waargenomen (langs het Excluton terrein). Rosse vleermuis is relatief licht tolerant en kan nabij verlichting foerageren, bovendien wordt een vliegroute niet snel verstoord door verlichting, dit komt mede door de hoogte waarop deze soort in het algemeen overvliegt. Omdat deze soort enkel kortstondig is gehoord, kan worden geconcludeerd dat het een overvliegend exemplaar betrof. Het plangebied vormt daarmee geen essentiële vliegroute voor de rosse vleermuis.

Figuur 4.4: Vliegroute van gewone dwergvleermuis

Figuur 4.5: Verlichting bij de toegang 'Heersweg'

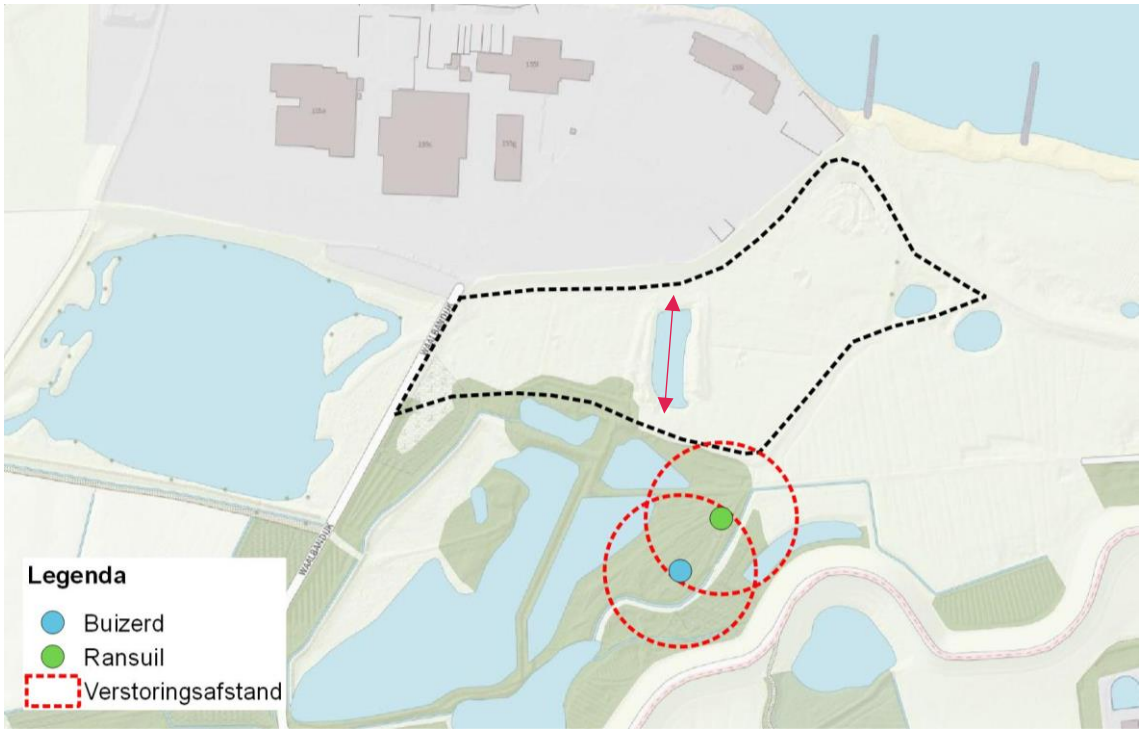
4.4 Amfibieën en vissen

Tijdens de verschillende veldbezoeken is de grote modderkruiper en de alpenwatersalamander niet aangetroffen. De kamsalamander is wel vastgesteld in een poel ten oosten van de rivierkundige compensatie (net onder de nieuwe zomerkade). De langgerekte waterpartij (figuur 4.6; rode pijl) was ten tijden van het nader onderzoek niet meer aanwezig. De kleine kolkjes/poelen in het plangebied stonden ten tijden van het hele nader onderzoek (nagenoeg) droog. Omdat deze waterlichamen tijdens de voortplantingsperiode droog staan, kan het stadium van ei/larve tot volgroeid exemplaar niet worden doorlopen. Het plangebied heeft door het ontbreken van geschikt voortplantingswater geen functie als waterbiotoop. Gezien de korte afstand tot het waterbiotoop van de alpenwatersalamander en de kamsalamander maakt het plangebied naar verwachting onderdeel uit van het landbiotoop van de kamsalamander (de maximale afstand ligt conform het kennisdocument rond de 400-700 meter).

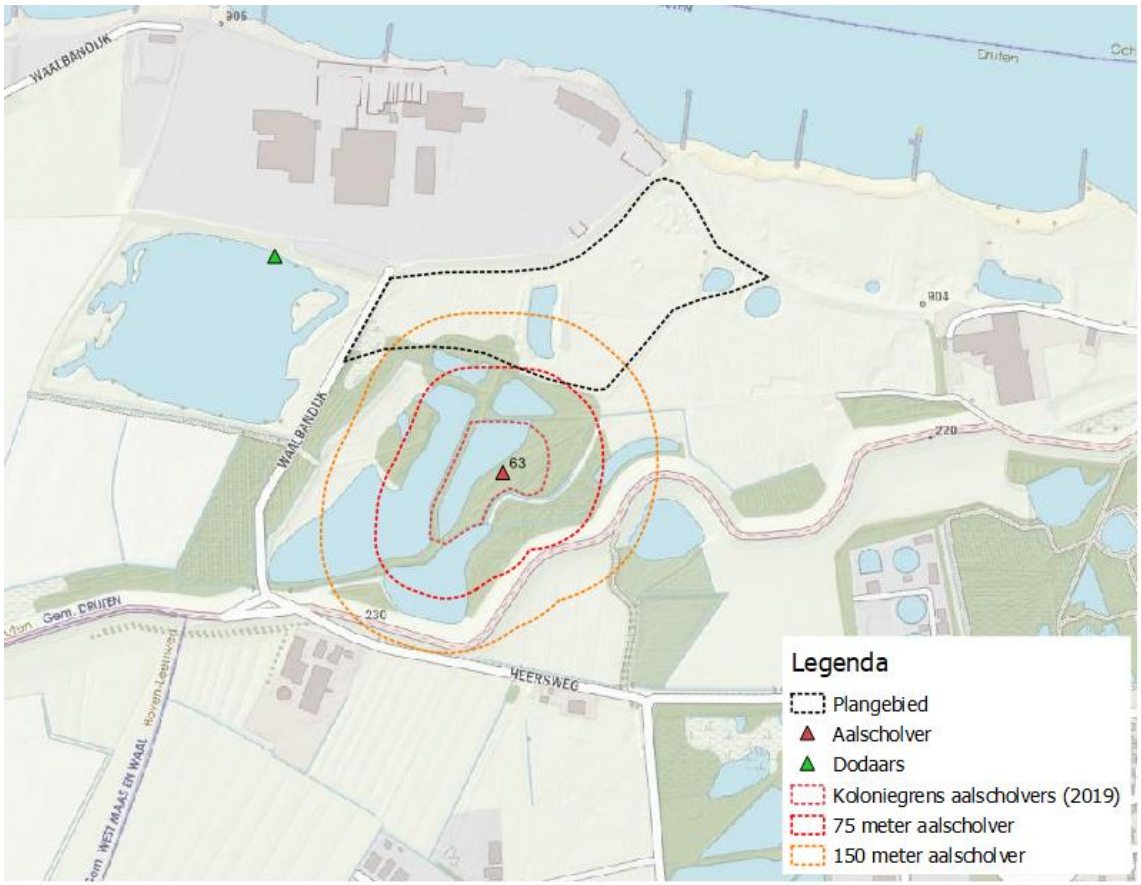
Op basis van het nader onderzoek kan het plangebied onderdeel uitmaken van het landbiotoop van kamsalamander.

4.5 Vogels

Buiten het plangebied is een bezet buizerdnest en een aalscholver kolonie aanwezig (figuur 4.6 en 4.7). Activiteit van ransuil is tijdens het nader onderzoek niet vastgesteld. Van de broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling is een nest van dodaar bekend ten westen van het plangebied, de plas maakt onderdeel uit van het foerageergebied van deze soort.

Figuur 4.6: Buizerd en ransuil nest, inclusief verstoringszone, ten aanzien van het plangebied.

Figuur 4.7: Begrenzing van de aalscholver kolonie inclusief de verstoringszones ten aanzien van het plangebied.

4.6 Overige soorten

Tijdens de veldbezoeken zijn diverse andere soorten (zoals fitis, vink, zwarte kraai en konijn) aangetroffen. Dit betreffen algemene en/of vrijgestelde soorten, waarvoor binnen de Provincie Gelderland geen onderzoeksplicht of ontheffingsprocedure geldt.

5 Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling

5.1 Effectenbeoordeling

De voorgenomen werkzaamheden bestaan uit het verlagen van een zone voor de rivierkundige compensatie. De ingreep is getoetst aan de Wet natuurbescherming (bijlage 1). Op basis van het nader onderzoek is vastgesteld dat de realisatie van dit plan negatieve effecten heeft op das, wezel, buizerd en aalscholver (tabel 5.1).

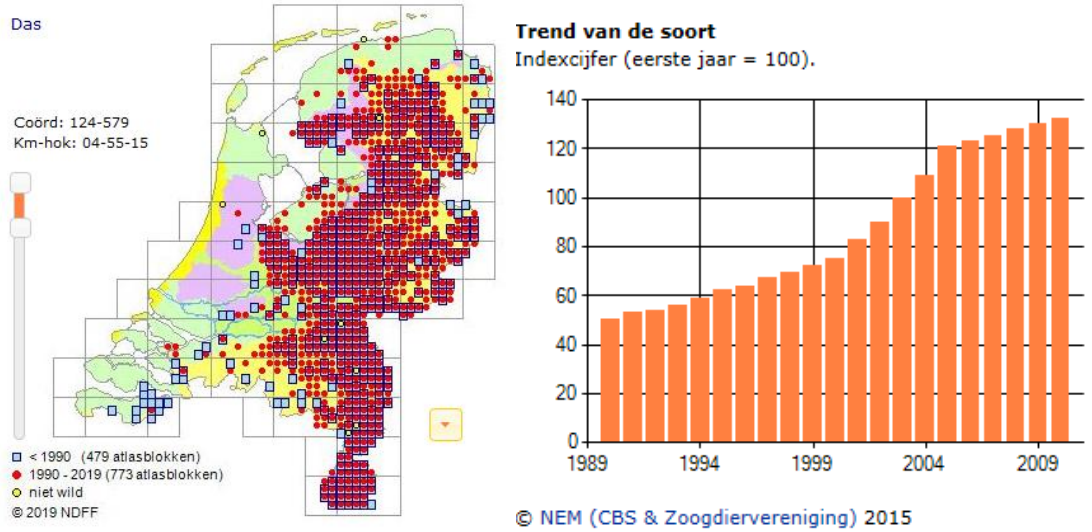
Tabel 5.1: Effecten planontwikkeling op de onderzochte soorten

Onderzochte soorten	Effect van de planontwikkeling
Planten	Geen beschermde soorten aangetroffen
Bever	Geen effecten door ontbreken van beschermde functies ter hoogte van plangebied
Das	negatieve effecten als gevolg van het opzettelijk beschadigen of vernielen van een vaste voortplantings- of rustplaats (bijburcht).
steenmarter	Niet aangetroffen
Kleine marterachtige	Negatieve effecten als gevolg van oppervlakte verlies van bestaand leefgebied en afname verblijfplaatsen van wezel
vleermuizen	Geen vliegroute
Jaarrond beschermd	Mogelijk verstoring van buizerd
Broedvogels N2000	Aalscholverkolonie net buiten het plangebied

<u>Grondgebonden zoogdieren</u>
Met betrekking tot de staat van instandhouding van de das in Nederland zijn er aanwijzingen voor een gestage toename in aantallen (zie box 1). Voor wezel geldt zowel in Nederland als in Noordwest-Europa een negatieve trend, omdat deze soort moeilijk waar te nemen is zijn exacte aantallen moeilijk te bepalen (box 2). De negatieve effecten komen vooral door afname van bestaand leefgebied. Door een deel van het agrarisch gebied ten zuiden van Excluton anders in te richten kan geschikt leefgebied worden gerealiseerd. Deze omvorming valt onder migratie en moet worden meegenomen in de ontheffingsaanvraag.

Box 1: Staat van instandhouding van de das (NDFF, 2019)

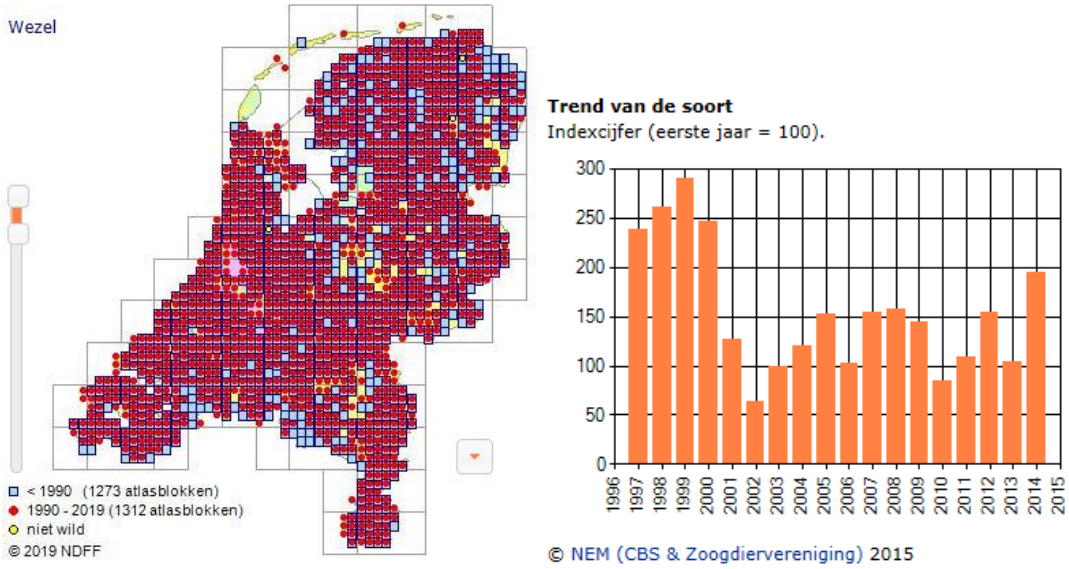
Tot 1960 ging de dassenstand achteruit. Door diverse maatregelen is de das weer bezig aan een langzame opmars. De das is thans geen bedreigde diersoort, maar wel vrij zeldzaam.

Indicatieve kaart en trend van de aanwezigheid van de das in Nederland. Bron: NDFF, 2019

Box 2: staat van instandhouding van de wezel (NDFF, 2019)

Wezel heeft zowel in Nederland als in Noordwest-Europa een negatieve trend, lokaal kan tijdelijk een toename mogelijk zijn in een muizenpiekjaar. De exacte aantallen zijn moeilijk aan te geven omdat deze soort net als lastig is te inventariseren.

Indicatieve kaart en trend van de aanwezigheid van de wezel.

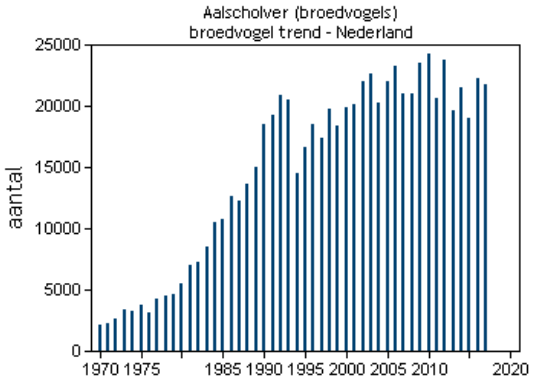
Vogels

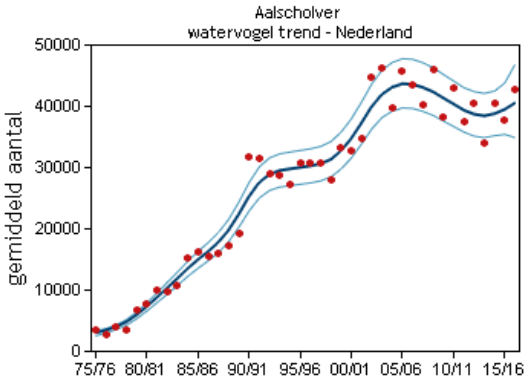
Het voornemen heeft een verstorend effect op de aalscholver kolonie en de verblijfplaats van de buizerd. De staat van instandhouding van aalscholver in Nederland wordt als gunstig geclassificeerd (box 3). Verstoring van de aalscholver kolonie treedt op in het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal vanaf december tot en met juni, kolonies kunnen tot en met augustus bezet zijn (Vogelbescherming, 2019). Door buiten het broedseizoen te werken kunnen tijdelijke negatieve effecten worden voorkomen. Omdat voor aalscholver tevens een instandhoudingsdoelstelling geldt voor het Natura 2000-gebied zijn de effecten op de doelstelling nader afgewogen in de Natuurtoetsen die voor dit project zijn opgesteld (Lievense, 2019 a en b).

De staat van instandhouding van buizerd in Nederland wordt als gunstig geclassificeerd (box 4). Negatieve effecten op het nest van buizerd kunnen worden voorkomen worden door maatregelen te nemen (bestaande uit bijvoorbeeld het werken buiten de broedperiode).

Box 3 Staat van instandhouding van aalscholver (Sovon, 2019)

Van de rond 60 kolonies liggen de verreweg grootste in het IJsselmeergebied, gevolgd door de Waddeneilanden, het Deltagebied en de Hollandse duinen. Vestigingen in het rivierengebied blijven relatief schaars door de geringe oppervlakte aan geschikte wateren om te vissen. Buiten de broedtijd zijn de landelijk getelde aantallen sinds de jaren 70 vertienvoudigd. Op basis van de telgegevens is de trend als broedvogel zowel in de Rijntakken als in Gelderland onzeker, als niet broedvogel is de trend in de Rijntakken stabiel tot onzeker.

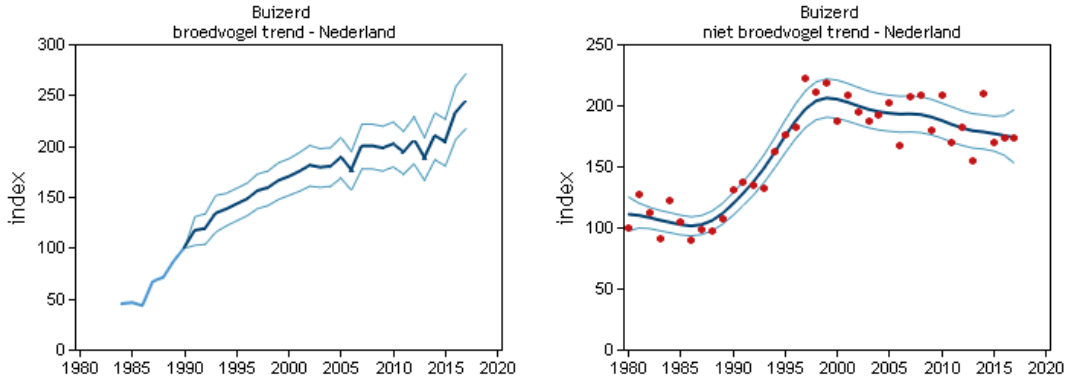

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

Indicatieve tabellen met aantalsontwikkeling en trend van de aalscholver.

Box 4 Staat van instandhouding van buizerd (Sovon, 2019)

De Buizerd is momenteel de talrijkste broedende roofvogel in ons land en heeft in de afgelopen 10 jaar een toenemende trend van <5%. Deze positieve trend is ook te zien in de landelijk getelde aantallen buiten de broedtijd. Deze landelijk trend is lokaal (binnen provincie Gelderland) niet waarneembaar.

Indicatieve grafiek met de landelijke trend buizerd.

Door het toepassen van mitigerende en compenserende maatregelen kunnen permanente negatieve gevolgen voor deze soorten worden voorkomen. Voor het aantasten van verblijfplaatsen van das en wezel dient een ontheffing te worden aangevraagd. De maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. De effecten op Natura 2000 doelstellingen zijn in de Natuurtoets onderbouwd.

5.3 Aanbevelingen

Ecologische begeleiding
Aanbevolen wordt om de uitvoering van de compensatiemaatregelen onder begeleiding en/of in samenspraak met een ter zake kundige op het gebied van zoogdieren en vogels uit te voeren.

Zorgplicht
Voor alle aanwezige soorten, ook die niet beschermd zijn via de Wnb, geldt altijd de zorgplicht (artikel 1.11). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten. Aanwezige dieren (in het bijzonder de aanwezige konijnenpopulatie) dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten, dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. De voorkeur gaat uit naar het uitvoeren van werkzaamheden in de minst kwetsbare periode.

Minst kwetsbare periode
De das gebruikt zijn burcht jaarrond en het gehele jaar kan aangemerkt worden als kwetsbare periode voor de das. De meest kwetsbare periode hierbinnen is de voortplantingsperiode

(december – juli, maar kan eerder beginnen en later eindigen). Omdat de werkzaamheden leiden tot het verloren gaan van de burcht kan pas worden gestart met het ongeschikt maken wanneer een compensatie burcht functioneel is. Werkzaamheden binnen 20 meter kunnen leiden tot verstoring en dienen bij voorkeur buiten de voortplantingsperiode van das te worden uitgevoerd.

Omdat de aanwezige vegetatie aangrenzend aan het plangebied in potentie geschikt is als broedgebied van algemene broedvogels, wordt geadviseerd verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen (wat globaal loopt van 15 maart en 15 augustus, maar start zodra het eerste broedgeval een feit is en gaat door tot de laatste vogel het nest heeft verlaten) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden en of (afhankelijk van de werkzaamheden) een fasering in tijd en ruimte nodig is.

Het gebruik van lichtbronnen
Om verstoring van vleermuizen naast het plangebied te voorkomen, moet tevens rekening worden gehouden met overvliegende en foeragerende vleermuizen tijdens de uitvoering. Dit betekent dat in de periode april tot en met oktober geen directe bouwverlichting of strooilicht (m.u.v. tijdelijke verlichting van voertuigen en huidige terreinverlichting) mag uitstralen op bomen in het plangebied tussen zonsondergang en zonsopkomst. Dit tenzij gewerkt kan worden met vleermuisvriendelijke armaturen. In de nieuwe situatie zal ook rekening gehouden moeten worden met eventuele nieuwe verlichting. Dit kan door toepassing van vleermuisvriendelijke armaturen of de nieuwe verlichting alleen direct op bestrating uit te stralen en daarmee niet op de naastgelegen bomen.

5.4 Vervolgtraject

Op basis van het onderzoek is vastgesteld dat er voor das, wezel, aalscholver en buizerd mogelijk conflicten met de Wnb optreden als gevolg van de uitvoering. Voor aalscholver en buizerd kunnen maatregelen worden getroffen om een overtreding te voorkomen, deze maatregelen moeten worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Voor das en wezel leidt het voornemen tot een conflict met de Wnb, om de uitvoering te realiseren moeten mitigerende of compenserende maatregelen worden getroffen. De te nemen bijzondere mitigerende of compenserende maatregelen moeten worden uitgewerkt in een activiteitenplan wat onderdeel uitmaakt van een ontheffingsaanvraag voor het onderdeel soorten van de Wnb. Indien gewenst kan naast het opstellen van het activiteitenplan en het aanvragen van de ontheffing een overleg worden ingepland om de compensatiemogelijkheden en kansen te bespreken.

5.5 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "*Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.*"

Overzicht bijlage(n)

Literatuur

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

Bijlage 3
Beeldmateriaal

Literatuur

Bouwens, S., 2017, Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming, 2017.32, rapport van de Zoogdiervereniging in opdracht van de provincie Noord-Brabant, Zoogdiervereniging, Nijmegen

BIJ12, 2017a, Kennisdocument Bever *Castor fiber,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017b, Kennisdocument Das *Meles meles,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017c, Kennisdocument Kamsalamander *Triturus cristatus,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017d, Kennisdocument Grote Modderkruiper *Misgurnus fossilis,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017e, Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo,* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

Lievense Milieu B.V., 2019a Natuurtoets Bestemmingsplan Buitengebied, Herziening Waalbandijk 155-173. Excluton. Documentnummer SOB007788, versie 01, Eindconcept 12 september 2019. Lievense Milieu B.V. Nieuwegein.

Lievense Milieu B.V., 2019b Natuurtoets rivierkundige compensatie. Documentnummer SOB007788, versie 01, Eindconcept 12 september 2019. Lievense Milieu B.V. Nieuwegein.

NDFF, 2009 t/m 2019, Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F., 2016, Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vogelbescherming, 2019, Leefwijze van de Aalscholver verkregen op 12 september 2019 via www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/aalscholver, Vogelbescherming, Nijmegen

Internetbronnen:
www.pdok.nl/viewer
www.BIJ12.nl
www.telmee.nl
www.natuurkalender.nl
www.verspreidingsatlas.nl
www.vleermuis.net
www.zoogdiervereniging.nl

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming
De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht
Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming
In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies ‘bijzondere provinciale natuurgebieden’ en bijzondere provinciale landschappen’ aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming
De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

<u>Verbodsbepalingen</u>
De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.

lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.

lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.

lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden
Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale èn internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wnb' groter dan 1.000 m^2 en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wnb' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m^2 vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentage van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparren en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten
De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig

voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

Locatie van het plangebied (rood omcirkeld). Bron: pdok.nl

Bijlage 3
Beeldmateriaal

Bushnell
CAM 6
63°F 17°C
07-29-2019 00:44:11

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Natuurtoets

Rivierkundige compensatiemaatregel Excluton

Opdrachtgever: Excluton BV

Lievense Milieu B.V.

KvK
30152124

Telefoon
088-9102000

Postadres
Ringwade 41
3439 LM Nieuwegein

Internet
Lievense.com

Documentnummer
SOB007788.RAP002

Versie
02

Datum
4 oktober 2019

Colofon

Rapporthistorie

Eindconcept	16 maart 2019	Versie 01
Definitief	28 september 2019	Versie 02

Contactgegevens
M. Gehem
088 910 2033
MGehem@Lievense.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
SOB007788.RAP002	02	definitief

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
M.Gehem J. van Mil	Adviseur ecologie	28-09-2019	
Geverifieerd door	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
D. van Veen	Senior ecologie	01-10-2019	
Akkoord projectleider	**Functie**	**Datum**	**Paraaf**
M. Gehem	Adviseur ecologie	04-10-2019	

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**		**5**
2	**Plangebied**		**6**
	2.1	Huidige situatie	6
	2.2	Rivierkundige compensatie maatregel	8
	2.3	Geplande werkzaamheden	9
3	**Onderzoeksopzet**		**10**
	3.1	Beschikbare gegevens	10
	3.2	(Oriënterend) veldbezoek	10
	3.3	Effectenbeoordeling	11
4	**Natuurwaarden**		**12**
	4.1	Planten	12
	4.2	Grondgebonden zoogdieren	12
	4.3	Vleermuizen	14
	4.4	Amfibieën	15
	4.5	Reptielen	17
	4.6	Vissen	17
	4.7	Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden	18
	4.8	Vogels	18
5	**Beoordeling soortenbescherming**		**25**
	5.1	Wettelijk kader	25
	5.2	Toetsing beschermde soorten	26
	5.3	Algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën	26
	5.4	Grondgebonden zoogdieren	26
	5.5	Vleermuizen	27
	5.6	Amfibieën	27
	5.7	Broedvogels	28
	5.8	Eindconclusie soortenbescherming	29
6	**Natura 2000-voortoets**		**31**
	6.1	Wettelijk kader	31
	6.2	Natuurdoelen Natura 2000-gebied 'Rijntakken'	32
	6.3	Selectie van effecten	34
	6.4	Selectie van relevante soorten	34
	6.5	Oppervlakteverlies en versnippering	35
	6.6	Verzuring en vermesting door stikstof in de lucht	36
	6.7	Verstoring door geluid	36
	6.8	Verstoring door licht	37
	6.9	Verstoring door trillingen	37

6.10 Optische verstoring 38
6.11 Conclusie 39
6.12 Cumulatieve effecten 39

7 Toetsing Natuurnetwerk Nederland 40
7.1 Inleiding 40
7.2 Situering 41
7.3 ‘Nee, tenzij’ 42
7.4 Kernkwaliteiten 42
7.5 Effectbeoordeling 43
7.6 Conclusie 44

8 Samenvatting en eindconclusie 45
8.1 Samenvatting beschermde soorten 45
8.2 Samenvatting beschermde gebieden 46
8.3 Eindconclusie 46

9 Advies 47
9.1 Algemeen 47
9.2 Vervolg 47
9.3 Geldigheid onderzoeksgegevens 48

Overzicht bijlagen 49
- Literatuur
Bijlage 1 52
- Wetgeving en beleid
Bijlage 2 56
- Kaart regionale ligging
Bijlage 3 57
- Kaart bestemmingsplan
Bijlage 4 58
- Storingsfactoren Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’

1 Inleiding

In opdracht van Excluton B.V. heeft Lievense Milieu B.V. een Natuurtoets uitgevoerd voor het plangebied van de rivierkundige compensatiemaatregel Excluton te Druten (Provincie Gelderland). Aanleiding voor deze Natuurtoets is de geplande aanleg van de rivierkundige compensatiemaatregel (zie paragraaf 2.2). Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen dient vooraf te worden beoordeeld of sprake is van mogelijke nadelige effecten op beschermde natuurwaarden.

De Natuurtoets vormt de eerste fase in het kader van de procedure van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) en Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN). In bijlage 1 wordt de natuurwetgeving en het natuurbeleid nader toegelicht. De voorliggende Natuurtoets leent zich niet direct voor een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag voor de geplande planontwikkeling.

Het doel van de Natuurtoets is, om op basis van een literatuuronderzoek en een veldonderzoek, een inschatting te maken of:

- Beschermde planten- en diersoorten in het plangebied of directe omgeving (binnen een straal van circa 5 kilometer) van het plangebied kunnen voorkomen;
- De planontwikkeling mogelijk effect(en) heeft op de al dan niet aanwezige beschermde planten- en diersoorten en daarmee mogelijk strijdig is met de soortenbescherming conform de Wnb;
- Een noodzaak aanwezig is voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar de mogelijk voorkomende beschermde planten- en diersoorten, door een gerichte veldinventarisatie volgens de geldende protocollen;
- De planontwikkeling plaatsvindt in of nabij een beschermd natuurgebied (Natura 2000-gebied) of het NNN / Groene contour en of daarbij sprake is van de noodzaak voor nadere toetsing en vergunning in het kader van gebiedsbescherming conform de Wnb inclusief externe werking en/of het provinciale beleid omtrent het NNN.

Zowel bij mogelijke effecten als bij onvoldoende gegevens over de mogelijke aanwezige beschermde soorten of gebieden, volgt doorgaans het advies voor het uitvoeren van een nader onderzoek en/of toetsing. Op basis daarvan kan een vergunning en/of ontheffing bij het bevoegd gezag aangevraagd worden.

Lievense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lievense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lievense lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Lievense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde Natuurtoets. Dit rapport is opgesteld op verzoek van Excluton B.V. en is haar eigendom.

2 Plangebied

2.1 Huidige situatie

Het plangebied omvat een deel van de Drutensche waarden ten zuidoosten van het Excluton terrein in Druten (zie figuur 2.1 en bijlage 2). Het plangebied wordt aan de noordoostzijde begrensd door de zomerkade en ten zuiden door bos en struweel. De westzijde bestaat uit een smal verhard pad en de oostzijde wordt begrenst door een omheining en aangrenzend grasland perceel. Het plangebied maakt onderdeel uit van een groter gebied ‘bestemmingsplan Excluton’ (zie bijlage 3). De compensatie is in het bestemmingsplan opgenomen als een ontgrondingsgebied annex natuurontwikkelingsgebied waar, conform de zogenaamde Rekenregel van Rijkswaterstaat, adequate rivierkundige compensatie gerealiseerd zal worden.

Figuur 2.1: Begrenzing plangebied (rood kader) ten opzichte van het Excluton bedrijventerrein

Het ‘land’ gedeelte van het plangebied wordt door de hoger gelegen bedrijventerreinen (tussen de 10,5 en 13 meter + NAP) en de zomerdijk (9.65 meter +NAP), vrijwel geheel van de rivier afgesloten. Tussen het Conpaxterrein en het Exclutonterrein is enkele jaren geleden een brug gerealiseerd, onder deze brug is een vrije inlaat waardoor rivierwater bij hoogwater de uiterwaarden in kan stromen. In februari 2018 is het water van de rivier over de zomerkade gekomen (HSRO, 2018). Op basis van de waterstandsduurlijn wordt de volgende overstroming verwacht over 1,5 jaar.

Het plangebied bestaat vrijwel volledig uit grasland met zomers een ontwikkeling van kool-/raapzaad. In het plangebied zijn enkele ondiepe poelen ontstaan uit proef ontgravingen. Door dezelfde proefontgravingen zijn verhogingen ontstaand aan de zuidzijde van het plangebied en in het noordelijke gedeelte van het plangebied. De langgerekte ontgraving in het midden van het plangebied was na de winter gedempt, deze ontgraving toont in alle kaarten als waterlichaam maar bestaat in de huidige situatie niet meer (weergegeven met een gele pijl in figuur 2.1).

De overgang richting het Excluton terrein bestaat uit een (drogere) dijk met een ontwikkeling van houtige gewassen (waaronder es, zwarte els en schietwilg) en een dichte kruidlaag waar geen kroonprojectie van houtige gewassen is. Hier wordt de vegetatie gedomineerd door gewone braam, grote brandnetel en wegdistel. Onder de kroonprojectie kan Sint-Janskruid, hondsdraf, zevenblad, vijfvingerkruid en zomerfijnstraal worden aangetroffen. Een impressie van het plangebied is weergegeven in Figuur 2.2 t/m 2.4 (met links de situatie voor het maaien en rechts na het maaien) en bijlage 4.

Figuur 2.2: Plangebied gezien vanuit de westzijde voor (links) en na (rechts) het maaien.

Figuur 2.3: Zuidoostelijk deel van het plangebied voor (links) en na (rechts) het maaien.

Figuur 2.4: Noordzijde van het plangebied voor (links) en na (rechts) het maaien.

2.2 Rivierkundige compensatie maatregel

In figuur 2.5 is het inrichtingsplan van de riviercompensatie weergegeven[1]. In het kader van de rivierkundige compensatie wordt de zomerkade verlegd, deze komt in de nieuwe situatie ten zuiden van de natuurcompensatie te liggen (groene doorbroken lijn in figuur 2.5). In de huidige situatie is het gebied vrij overstroombaar vanaf de brug richting het Excluton terrein. Op basis van de AHN en de waterstandsduurlijn blijkt dat de overstromingsfrequentie niet significant veranderd.

Figuur 2.5: Voorlopige inrichting van de rivierkundige compensatie, de te verleggen zomerkade is hier met een doorbroken lijn aangegeven

[1] Rivierkundig is er geen andere mogelijk in de directe omgeving voorhanden (Bron: opdrachtgever).

2.3 Geplande werkzaamheden

De rivierkundige compensatie bestaat uit de aanleg van een grote plas aan de oostzijde van het plangebied. Het in figuur 2.16 weergegeven plan is een uitwerking van een eerder vergunde ontgronding (zaaknummer 2008-015922). Dit plan is uiteindelijk niet uitgevoerd omdat is gekozen voor een alternatieve compensatie bestaande uit een brug ten westen van de betonfabriek Excluton. Redenen hiervoor waren onder andere de aanwezigheid van een gasleiding, meer grondverzet en een langere uitvoeringstermijn.

De ingreep bestaat uit het verleggen van de zomerdijk en afgraven en verlagen van een groot deel van het plangebied (circa 4,8 hectare) tot een maximale diepte van ongeveer 8 meter (6.900 m2) onder het huidige maaiveld. De plas wordt ingericht met natuurvriendelijke oevers, met aan de noordzijde een talud van 1 op 6 en aan de zuidzijde een talud van 1 op 10. Deze ondiepe plas en de flauwe oevers zullen zich naar verwachting ontwikkelen als leefgebied voor beschermde amfibieën, vissen en beschermde vogelsoorten. Door de verlegging van de zomerkade verandert de overstromingsfrequentie van de uiterwaard echter niet. Het huidige inlaatbeleid (vrij overstroombaar) blijft gehandhaafd.

Doormiddel van graafmachines en dumpers wordt de bovenlaag verwijderd, waarna doormiddel van een elektrische zandzuiger de waterplas wordt uitgebaggerd. In deze natuurtoets wordt ervan uit gegaan dat de werkzaamheden gedurende de daglichtperiode worden uitgevoerd. De werkzaamheden worden uitgevoerd in een periode van drie jaar.

.

3 Onderzoeksopzet

3.1 Beschikbare gegevens

Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren reeds onderzocht op aanwezige beschermde soorten. De gegevens afkomstig van deze onderzoeken worden grotendeels gepubliceerd in boeken (soortverspreidingsatlassen), rapportages of zijn openbaar of online te raadplegen. De geraadpleegde literatuur en internetbronnen staan weergegeven in de literatuurlijst. Tevens is gebruik gemaakt van de informatie uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2019) en diverse inventariserende onderzoeken die voor het plangebied zijn uitgevoerd (Lenstra et al. 2007; Felix, 2010; Felix, 2012 en Van Mil, 2015). De beschikbare gegevens over het voorkomen van beschermde natuurwaarden in en binnen de invloedsfeer (binnen een straal van maximaal vijf kilometer) van het plangebied zijn geanalyseerd en in het veld geverifieerd.

3.2 (Oriënterend) veldbezoek[2]

Inzicht in het voorkomen van beschermde soorten wordt verkregen door het uitvoeren van een oriënterend veldbezoek. Met dit veldbezoek kan beoordeeld worden of de planten- en diersoorten die in de bestaande gegevens zijn genoemd, ook daadwerkelijk in het gebied voorkomen of verwacht kunnen worden. Daarnaast kan worden beoordeeld of ook andere beschermde soorten voorkomen of te verwachten zijn op basis van de aanwezige terreinkenmerken en beheer.

Het oriënterend veldbezoek is door Lievense Milieu B.V. op 19 december 2018 uitgevoerd door ecologen van Lievense. Ten tijde van de inspectie was het 7 °C, zwaarbewolkt en droog met een zwakke wind (3 Bft.) uit zuidwestelijke richting.

Op basis van het oriënterend veldbezoek bleek soortgericht nader onderzoek noodzakelijk om een volledige effecten beoordeling te kunnen maken. Het naderonderzoek is opgenomen in bijlage 4 en in tabel 3.1 zijn de veldbezoeken van het nader onderzoek opgenomen.

[2] Alle naderonderzoeken zijn uitgevoerd conform geldige protocollen, wanneer conclusies worden getrokken m.b.t. de afwezigheid is dit enkel gedaan wanneer onderzoek in de actieve periode is uitgevoerd.

Tabel 3.1: Data veldbezoeken

Datum	Methode	Temp.	Wind	Bewolking / neerslag	Uitgevoerd door
14-5-2019	Broedvogelinventarisatie	6°C	1Bft NO	Bewolkt/geen regen	Jan & Kathelijne
24-5-2019	Broedvogelinventarisatie	15°C	2Bft NW	Licht bewolkt/droog	Kathelijne
3-6-2019	Broedvogelinventarisatie & amfibieënonderzoek	19°C	2Bft W	Licht bewolkt/droog	Kathelijne
6-6-2019	vleermuisonderzoek	14°C	2Bft WZW	Geen bewolking/droog	Elroy
13-6-2019	Broedvogelinventarisatie, amfibieënonderzoek & cameravallen	13°C	2Bft Z	Matig bewolkt/droog	Madieke & Kathelijne
26-6-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	22°C	2Bft N	Geen bewolking/ droog	Hein & Kathelijne
1-7-2019	Planteninventarisatie	18°C	3Bft W	Geen bewolking/droog	Sven
9-7-2019	Broedvogelinventarisatie & cameravallen	15°C	2Bft NNW	Bewolkt/ droog	Kathelijne
18-7-2019	Broedvogelinventarisatie, planteninventarisatie & cameravallen	19°C	3Bft ZW	Bewolkt/ lichte regen	Sven & Kathelijne
30-7-2019	Cameravallen	28°C	4 Bft ZZW	Geen bewolking/droog	Kathelijne
01-8-2019	Sporen onderzoek	21°C	2 Bft ZW	Bewolkt/droog	Madieke
19-8-2019	Vleermuisonderzoek	14°C	1Bft ZW	Bewolkt/droog	Elroy

3.3 Effectenbeoordeling

De omvang van de planontwikkeling en de veranderingen die worden aangebracht in het plangebied vormen de basis voor de effectenbeoordeling. Op basis van de effectenbeoordeling wordt beoordeeld of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

De effectenbeoordeling houdt rekening met tijdelijke effecten (tijdens de uitvoering van de werkzaamheden) en langdurige effecten (na de uitvoering). In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en volledigheid van de uit te voeren werkzaamheden en planning daarvan.

In de effectenbeoordeling wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden gedurende daglichtperiode worden uitgevoerd. Wanneer aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, is dat beschreven.

4 Natuurwaarden

In dit hoofdstuk worden de actuele natuurwaarden van het plangebied beschreven, onder natuurwaarden wordt verstaan de soorten die onder de Wnb beschermd zijn en bijzondere waarnemingen.

4.1 Planten

Vanuit de verspreidingsgegevens van planten (NDFF 2019, Felix 2012, Felix 2010) zijn binnen 1 kilometer waarnemingen bekend van grote leeuwenklauw en kleine wolfsmelk.

- De grote leeuwenklauw staat op zonnige, open plaatsen (pionierssoort) op vochtige tot vrij droge, goed gedraineerde, matig voedselrijke tot voedselrijke, kalkhoudende grond (lemig zand, löss, leem, zavel en klei). De soort bloeit medio mei tot en met augustus en is een éénjarige soort.
- Kleine wolfsmelk staat op open (pionierssoort), zonnige, vrij warme, vochtige, matig voedsel- en stikstofrijke, kalkhoudende, kleiige, niet te sterk bemeste, omgewoelde grond (leem, klei, löss en mergel). De soort bloeit medio juni tot de herfst en is een éénjarige soort.

Ter hoogte van de ruimtelijke ingreep is middels nader onderzoek beoordeeld of beschermde planten een groeiplaats hebben. Grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen tijdens dit onderzoek. De twee specifieke soorten houden van matig voedselrijke gronden. De dominantie van onder andere gewone braam, grote brandnetel, wegdistels en kool-/raapzaad duidt op een zeer voedselrijke voedingstoestand van de bodem waardoor groeiplaatsen van deze soorten kunnen worden uitgesloten.

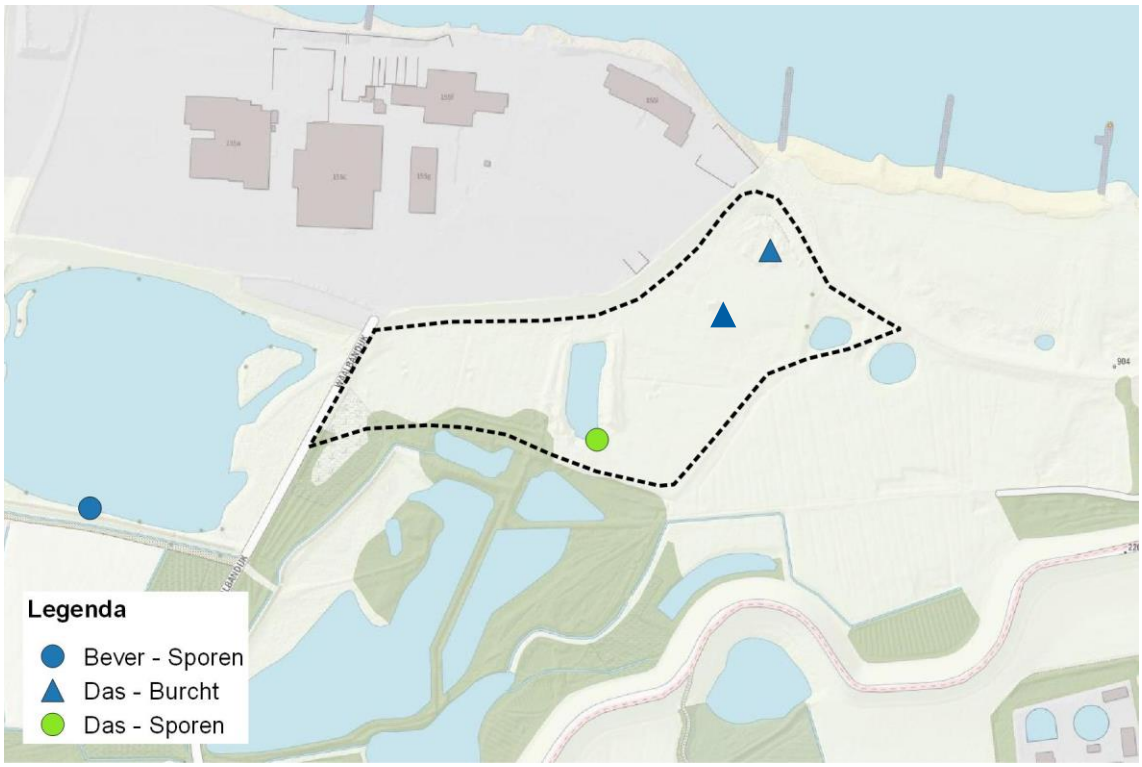
De aanwezigheid van beschermde planten wordt uitgesloten in het plangebied.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Vanuit de verspreidingsgegevens van grondgebonden zoogdieren (NDFF 2019, HSRO 2018, Broekhuizen *et al*. 2016, Felix 2012, Felix 2010) zijn in de omgeving (tot 5 kilometer) van het plangebied waarnemingen bekend van diverse grondgebonden zoogdierensoorten. Voor enkele van de aanwezige soorten (onder andere bosmuis, egel, konijn en vos) geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (provincie Gelderland, 2017). Deze vrijstelling geldt niet voor de in de verspreidingsgegevens vermelde bever, boommarter, damhert, das, eekhoorn, steenmarter en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel), waterspitsmuis, wild zwijn en wolf. Voor damhert en wild zwijn is in het grofwildbeheerplan een nulstand beleid opgenomen, beide soorten mogen vanuit dit vastgestelde beleid niet voorkomen buiten het vastgestelde leefgebied. Omdat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van het vastgestelde leefgebied zijn eventuele zwervende exemplaren niet beschermd. Van wolf betreft het twee waarnemingen van een zwervend exemplaar die vanuit Duitsland de grens over is gekomen.

- Het habitat van de bever strekt zich over het algemeen uit tot een combinatie van water en bos. De bever heeft geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 centimeter is wel een vereiste. De bever kan in ondiep stromend water dammen bouwen. Ten westen van het plangebied (figuur 4.1) zijn

bever waarnemingen gedaan (Bron: opdrachtgever). Op basis van het aanwezige habitat en de veldbezoeken is vastgesteld dat in het plangebied geen essentieel leefgebied aanwezig is door het ontbreken van burchten.

- Boommarter en eekhoorn zijn soorten die voorkomen in de nabijheid van bomen en bos dan wel een goed ontwikkeld struweel. Het plangebied heeft een open karakter met beperkte dekking, de aanwezige dekking bestaat uit enkele bomen en ruigte ontwikkeling. Waarnemingen van de boommarter en eekhoorn binnen de begrenzing van het plangebied zijn dan ook niet bekend. Sporen van boommarter en eekhoorn zijn niet aangetroffen, het voorkomen van deze soorten wordt op basis van de terreinkenmerken en de uitgevoerde veldbezoeken uitgesloten.
- De das geeft de voorkeur aan hoog en droog gelegen terrein met voldoende (ook lage) dekking en een korte afstand tot foerageergebied. Foerageergebied kan bestaan uit grasland, akkers, boomgaarden of natuurterrein. In het plangebied zijn in het noordelijke deel van het plangebied meerdere (potentiele) dassenpijpen (figuur 4.1 en 4.2) aangetroffen, rond de afgraving zijn eveneens verse dassensporen (figuur 4.1 en 4.2) aangetroffen. Tijdens het nader onderzoek is de das op camera vastgelegd nabij waargenomen sporen (figuur 4.3). Een gedeelte van de pijpen was met vegetatie dichtgegroeid, wat er op duidt dat de burcht tijdens het onderzoek een functie heeft als bijburcht. Op basis van het uitgevoerde onderzoek is vastgesteld dat das voorkomt in het plangebied.
- Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) komen voor in structuurrijke landschappen. Dit kan bestaan uit (cultuur)landschap, maar ook tuinen en groene woonwijken kunnen door deze soorten worden benut. Zowel bunzing als hermelijn heeft de voorkeur voor water in de directe omgeving van hun leefgebied. De ruigte, struweel en bomen in het plangebied bieden, in afwisseling met het grasland een structuurrijk landschap. Buiten het plangebied zijn akkers, pellets, lege gebouwen aanwezig die tevens

een functie kunnen hebben als onderdeel van het leefgebied. Tijdens het nader onderzoek is wezel in het plangebied vastgesteld (figuur 4.3), het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied met de daarbij behorende functies.

- Steenmarter is een soort die zowel nabij stedelijk gebied als in agrarisch landschap wordt aangetroffen. Deze soort heeft een netwerk van verblijfplaatsen in bijvoorbeeld takkenhopen en schuren waar vanuit het leefgebied wordt benut om te foerageren. Tijdens het nader onderzoek is steenmarter niet op beeld vastgelegd. Op basis van het uitgevoerde naderonderzoek kan worden geconcludeerd dat het plangebied niet in gebruik is door steenmarter.
- Waterspitsmuis is sterk gebonden aan water. Het habitat voor deze soort bestaat uit schoon, niet te voedselrijk, stilstaand tot vrij snelstromend water met een goed ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. O.a. langs sloten, poelen, rivieren, beken, moeras(bossen), rietlanden, elzenbroekbossen. Op basis van de verspreidingsgegevens, inventarisaties en de veldbezoeken wordt het voorkomen van waterspitsmuis door het ontbreken van geschikt leefgebied uitgesloten.

Figuur 4.2: Potentiele dassenpijp in april (links) en augustus (midden) en sporen uit de winter van 2018

Figuur 4.3: beelden van het nader onderzoek; wezel (links) en das (rechts)

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is vastgesteld dat het plangebied een functie heeft voor das en wezel.

4.3 Vleermuizen

De verspreidingsgegevens van vleermuizen (NDFF 2019, Broekhuizen *et al*. 2016) geven aan dat in de regio van het plangebied vleermuizen kunnen voorkomen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd conform de Wnb. De in de directe omgeving (tot 5 kilometer) waargenomen vleermuissoorten zijn: baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone

grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Uit de uitgevoerde onderzoeken (Felix 2012, Felix 2010, Lenstra *et al*. 2007) blijkt dat gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis in het plangebied aanwezig zijn:

- Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn vooral gebouwbewonende soorten. Waarbij de gewone dwergvleermuis ook in de actieve periode in bomen kan zitten. Net buiten het plangebied zijn woningen, loodsen als leegstaande gebouwen aanwezig.
- Rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn vooral boombewonende soorten. Waarbij de ruige dwergvleermuis in de winterperiode ook in gebouwen kan zitten. De aanwezige bomen zijn in potentie geschikt als verblijfplaats voor deze soorten. Losse schors, beschadigingen door storm en gaten in de bomen kunnen toegang bieden tot holtes.

Binnen het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig door de afwezigheid van gebouwen en bomen met holtes. Tijdens het nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied zijn gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis waargenomen. Gewone dwergvleermuis gebruikt de zuidelijke bosschage als onderdeel van een vliegroute, de noordzijde is door strooilicht niet in gebruik als onderdeel van een vliegroute (figuur 4.4). Hoewel tijdens de vlucht foerageergeluiden zijn opgenomen is het geen onderdeel van een essentieel foerageergebied. De waarnemingen betroffen enkel passerende exemplaren. Voor rosse vleermuis zijn geen essentiële functies in het plangebied aanwezig.

Figuur 4.4: Mate van verlichting en aangetroffen vliegroute van gewone dwergvleermuis

4.4 Amfibieën

De verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFF 2019, RAVON 2016, Van Mil 2015, Felix 2012, Felix 2010, Lenstra *et al*. 2007) geven aan dat in de omgeving van het plangebied diverse beschermde amfibieënsoorten aanwezig kunnen zijn. De mogelijk voorkomende soorten zijn veelal nationaal beschermde soorten (Wnb, artikel 3.10). Dit betreft de bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, groene kikker (onbepaald), kleine watersalamander en middelste groene kikker. Voor deze soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Gelderland, 2017). Deze vrijstelling geldt niet voor de in de verspreidingsgegevens vermelde alpenwatersalamander, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad:

- De alpenwatersalamander is een weinig kritische soorten waarbij het habitat bij vooral gericht is op vennen, poelen, sloten en andere kleine geïsoleerde wateren op zand,- leem- en lössbodems. (Creemers & Van Delft, 2009). Hoewel zee- en rivierklei bodems over het algemeen worden gemeden is de soort tijdens eerdere onderzoeken aangetroffen in één

poel ten oosten van het plangebied. Tijdens het nader onderzoek wat, conform protocol, uitgevoerd is in 2019 is deze soort niet meer aangetroffen.

- De kamsalamander komt voor in bosrijk kleinschalig landschap met houtwallen en struweel in de buurt van voortplantingswater (Creemers & Van Delft, 2009). De soort komt zelden in akkerbouwgebieden voor en meestal langs de grote rivieren, in beekdalen en op landgoederen. In beekdalen leeft de soort in poelen, vijvers, matig voedselrijke vennen en in leemputten. De soort heeft een voorkeur voor relatief grote, diepe en stilstaande geïsoleerde wateren. Uit onderzoek blijkt dat de kamsalamander in één kolkje ten oosten van het plangebied aanwezig is (figuur 4.5).

Figuur 4.5: Verspreiding van kamsalamander rondom het plangebied (zwart doorbroken contour)

- De poelkikker heeft een duidelijke voorkeur voor heide en hoogveen en komt in mindere mate voor in halfnatuurlijke graslanden, agrarisch gebied en laagveen (Creemers & Van Delft, 2009). Deze soort is niet aangetroffen tijdens de diverse veldonderzoeken (tabel 3.1) in 2019. De aanwezigheid van poelkikker wordt uitgesloten.
- De rugstreeppad is een pionierssoort die voorkomt in verschillende typen terreinen. Voor haar voortplanting is ze afhankelijk van ondiep snel opwarmend water waarin bij voorkeur vis ontbreekt, rugstreeppad overwinterd in oude muizenholen, takkenhopen en graaf zichzelf in wanneer goedbegraafbare bodem voorhanden is. Deze soort is niet aangetroffen tijdens de diverse veldonderzoeken (tabel 3.1) in 2019. De aanwezigheid van rugstreeppad in het plangebied wordt uitgesloten, waarnemingen zijn wel bekend uit de directe omgeving.

Op basis van de verspreidingsgegevens en de habitateisen is nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van alpenwatersalamander en kamsalamander. Tijdens het nader onderzoek zijn geen waarnemingen gedaan binnen het plangebied, wel is kamsalamander opnieuw aangetroffen in de poel buiten het plangebied (figuur 4.5). De kleine 'poeltjes' in het plangebied stonden tijdens het nader onderzoek nagenoeg droog.

Op basis van het nader onderzoek kan het plangebied onderdeel uitmaken van het landbiotoop van kamsalamander.

4.5 Reptielen

De verspreidingsgegevens van reptielen (NDFF, 2019; RAVON, 2016, Felix 2012, Felix 2010) geven aan dat in de directe omgeving van het plangebied geen beschermde reptielensoorten aanwezig zijn. Op grotere afstand (tot 5 kilometer) zijn waarnemingen van ringslang bekend. De ringslang is een nationaal beschermde soort, waarvoor in de provincie Gelderland geen algemene vrijstelling voor is afgegeven. De waarnemingen van ringslang hebben betrekking op de populatie langs de Neder-Rijn en de soort komt rondom de Waal niet voor. De aanwezigheid in het plangebied kan worden uitgesloten.

Het plangebied heeft geen functie voor beschermde reptielen.

4.6 Vissen

De verspreidingsgegevens van vissen (NDFF 2018; RAVON 2016, Felix 2012, Felix 2010) geven aan dat binnen 1 kilometer een waarneming van kwabaal bekend is. Op grotere afstand (binnen 5 kilometer) zijn waarnemingen bekend van de grote modderkruiper:

- De kwabaal komt voor in helder stromend water of in betrekkelijk schone, diepe meren. Afwisseling in de bodemstructuur is belangrijk, want de vis houdt zich overdag schuil onder stenen of in holtes. Deze soort is niet aangetroffen tijdens de diverse veldonderzoeken. De aanwezigheid van kwabaal wordt uitgesloten.
- De grote modderkuiper heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag dynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. Ze prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. Grote modderkuiper houdt zich overdag verscholen en voedt zich 's nachts met kleine ongewervelden zoals wormen, watervlooien, muggenlarven, waterpissenbedden en kreeftjes. De watervoerende watergangen binnen het plangebied bevatten in het groeiseizoen waarschijnlijk waterplanten en zijn daardoor geschikt voor deze soort. Deze soort is niet aangetroffen tijdens de diverse veldonderzoeken. De aanwezigheid van grote modderkruiper wordt uitgesloten.

Voor vissen is een nader onderzoek uitgevoerd middels een RAVON schepnet, op basis van het aanwezige habitat en het nader onderzoek wordt het voorkomen van beschermde vissen binnen het plangebied uitgesloten.

4.7 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden

De verspreidingsgegevens van libellen, dagvlinders en overige ongewervelden geven aan dat grote vos, rivierrombout en sleedoornpage in de omgeving van het plangebied voorkomen (Bos *et al*. 2006, HSRO 2018, vlinderstichting.nl, NDFF, 2019, Felix 2012, Felix 2010):

- De grote vos is een soort van vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen en heeft als waardplanten iep, zoete kers en enkele wilgensoorten. Mogelijk komt de grote vos voor in de ooibossen en het struweel ten zuiden van het plangebied. De aanwezigheid binnen het plangebied wordt uitgesloten door het ontbreken van dergelijke bosbiotopen.
- De rivierrombout is een soort van zandige rivieroevers. Dit habitat is aanwezig ten noorden van het plangebied langs de oevers van de Waal. De aanwezigheid binnen het plangebied wordt uitgesloten door het ontbreken van geschikte oevers met zand en ruigte vegetatie.
- Sleedoornpage is gebonden aan sleedoornstruwelen, houtwallen en bosranden. De laatste jaren lijkt het leefgebied steeds meer te verschuiven naar tuinen en parken in stedelijk gebied. Hierbij heeft sleedoornpage de voorkeur voor boomsoortensleedoorn enkele andere gecultiveerde Prunus-soorten (onder andere pruim). Mogelijk komt deze soort voor in het ten zuiden van het plangebied gesitueerde ooibossen en struweel. De aanwezigheid binnen het plangebied wordt uitgesloten.

Op basis van de verspreidingsgegevens en de habitateisen wordt de aanwezigheid van grote vos, rivierrombout en sleedoornpage uitgesloten.

4.8 Vogels

Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat er in het plangebied diverse vogelsoorten waargenomen zijn, waarvoor een deel ook in het plangebied broedt. Deze vogelsoorten zijn op te delen in algemeen beschermde broedvogels, jaarrond beschermde broedvogels, Natura 2000 broedvogels en niet-broedvogels met Natura 2000-instandhoudingsdoelstelling.

Uit de inventarisaties blijkt dat er rondom het plangebied 27 bijzonder broedvogelsoorten zijn waargenomen (zie tabel 4.1). In aanvulling hierop zijn ook algemene broedvogels als houtduif, patrijs, vink en winterkoning én enkele bijzondere vogelsoorten waarvan geen broedterritorium kon worden vastgesteld in het plangebied waargenomen.

4.8.1 Algemeen beschermde broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied diverse algemene vogelsoorten waargenomen (onder andere: houtduif, patrijs, vink en winterkoning). Het plangebied bestaat uit grotendeels uit productiegrasland waar rondom lokaal voldoende dekking aanwezig is voor het bouwen van een nest (in de vorm van bebouwing, struweel en bomen). Het plangebied biedt in de vorm van graslanden mogelijkheden voor (algemene) weidevogelsoorten.

Tabel 4.1: Bijzondere broedvogelsoorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Natura 2000-broedvogel	Jaarrond beschermd	Aangetroffen
Aalscholver	*Phalacrocorax carbo*	X	-	Ja
Blauwe reiger	*Ardea cinerea*		5	Ja
Boerenzwaluw	*Hirundo rustica*		5	Ja
Boomkruiper	*Certhia brachydactyla*		5	
Bosrietzanger	*Acrocephalus palustris*		-	
Buizerd	*Buteo buteo*		4	Ja
Dodaars	*Tachybaptus ruficollis*	X	-	Ja
Fuut	*Podiceps cristatus*		-	Ja
Grasmus	*Sylvia communis*		-	
Graspieper	*Anthus pratensis*		-	
Grauwe gans	*Anser anser*		-	Ja
Grote bonte specht	*Dendrocopos major*		-	Ja
Grutto	*Limosa limosa*		-	
Havik	*Accipiter gentilis*		4	
Kievit	*Vanellus vanellus*		-	
Kleine karekiet	*Acrocephalus scirpaceus*		-	Ja
Koekoek	*Cuculus canorus*		-	Ja
Koolmees	*Parus major*		5	Ja
Oeverzwaluw	*Riparia riparia*	X	5	
Pimpelmees	*Cyanistes caeruleus*		5	Ja
Ransuil	*Asio otus*		4	
Ringmus	*Passer montanus*		-	
Roodborsttapuit	*Saxicola rubicola*		-	
Veldleeuwerik	*Alauda arvensis*		-	
Witte kwikstaart	*Motacilla alba*		-	Ja
Zwarte kraai	*Corvus corone*		5	Ja
Zwarte roodstaart	*Phoenicurus ochruros*		5	

4.8.2 Broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats

Binnen de categorie vogels met een jaarrond beschermde nestplaats wordt onderscheid gemaakt tussen categorieën. Vogels met een jaarrond beschermde nestplaats (categorie 1 t/m 4) en vogels met een jaarrond beschermde nestplaats als sprake is van ecologische zwaarwegende redenen (categorie 5). Bij de beoordeling van de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen is het van belang dat een plek of gebied betreft welke met een zekere mate

van bestendigheid gebruikt wordt. Bij incidenteel gebruik is er dus geen sprake van een vaste rust- of verblijfplaats.

Vanuit de verspreidingsgegevens zijn ten zuiden van het plangebied nestplaatsen (categorie 1 t/m 4) bekend van buizerd en ransuil (figuur 4.6). Deze soorten foerageren in half open (agrarisch) gebied met bos of bosschage in de directe omgeving. Deze soorten broeden overwegend in bomen. In de verspreidingsgegevens worden verder waarnemingen vermeld van ooievaar, een nestplaats van deze soort is niet aanwezig. Tijdens het broedvogel onderzoek zijn tevens huismussen gehoord, het plangebied heeft voor deze soort geen essentiële functies.

Van categorie 5 soorten zijn rondom het plangebied waarnemingen gemeld van: blauwe reiger, boerenzwaluw, boomkruiper, grote bonte specht, koolmees, oeverzwaluw, pimpelmees, zwarte kraai en zwarte roodstaart. Hoewel deze soorten ieder jaar op dezelfde plek terugkeren om te broeden, zijn de nesten niet jaarrond beschermd. Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

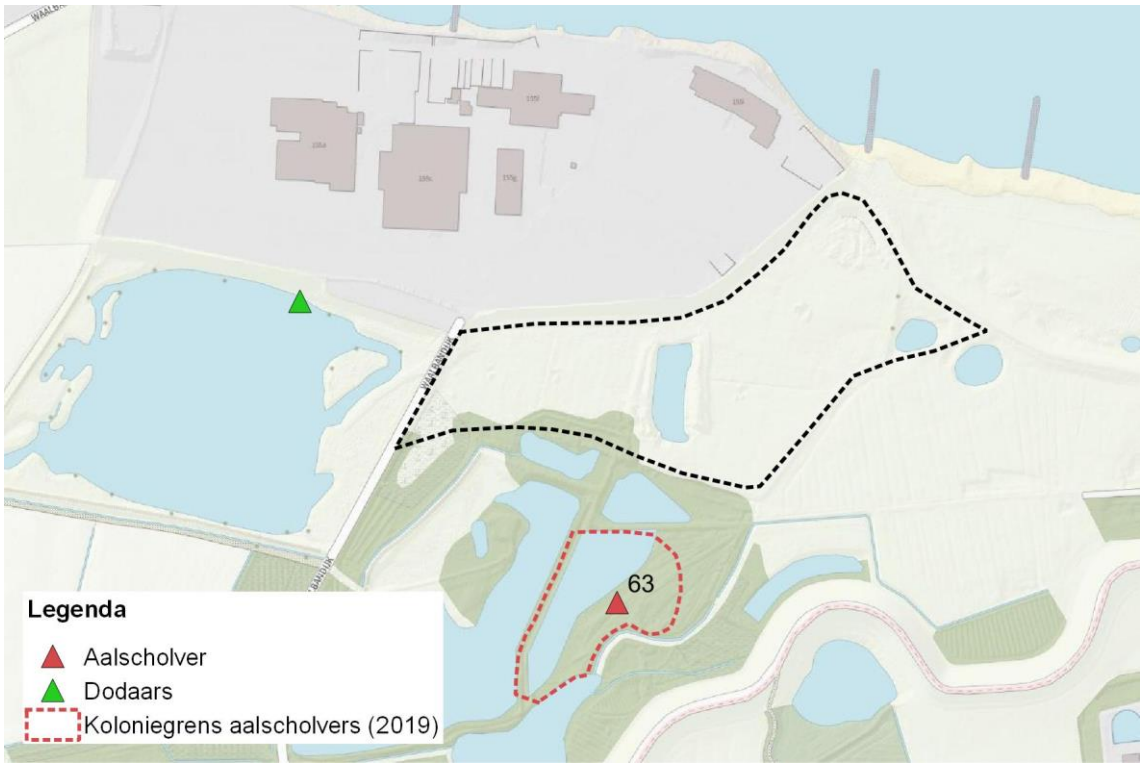

Figuur 4.6: Jaarrond beschermde broedvogelsoorten rondom het plangebied

4.8.3 Natura 2000 broedvogelsoorten

Van de broedvogelsoorten waarvoor in het Natura 2000-gebied Rijntakken een instandhoudingsdoelstelling is opgenomen (zie paragraaf 6.3.2) komen er maar enkele binnen de invloedssfeer de geplande ruimtelijke ontwikkeling voor. Op basis van de beschikbare gegevens (referenties en veldbezoeken) zijn buiten het plangebied waarnemingen bekend van de Natura 2000-broedvogelsoorten aalscholver, dodaars en oeverzwaluw.

- De aalscholver broedt in kolonies, vaak in aan water grenzend of in geïnundeerd bos, met uitgestrekte visrijke wateren binnen vliegafstand. Soms broeden aalscholvers ook in grondnesten, maar dan wel in predator vrije omgevingen. Als alternatief kunnen kunstmatige broedplaatsen, zoals hoogspanningsmasten of boorplatforms, worden bezet. Het voedselbiotoop bestaat uit eutrofe, visrijke binnen- of kustwateren tot 20 meter diepte, doorgaans binnen 20 kilometer van de nestplaats. De kolonie is direct gerelateerd aan de oppervlakte geschikt viswater. De aalscholver ondervindt tijdens het foerageren weinig hinder van verstoring. Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat er tussen de 50 en 85 nesten aanwezig zijn (maximaal 85 geteld in 2007) in het bos ten zuidoosten van het plangebied (zie figuur 4.7). Binnen dit bos is de locatie van de kolonie de afgelopen jaren verplaatst. In 2015 het overgrote deel van de nesten nog geteld in het noordelijke deel. Dat deel is echter in het kader van het Rijkswaterstaat project ‘Stroomlijn’ de afgelopen jaren vrij gemaakt van opgaande vegetatie, waardoor de aanwezige kolonie zich heeft verplaatst naar het centrale deel van het bos (waarneming 2019). Tijdens de broedvogelinventarisatie zijn maximaal 67 aalscholvers waargenomen.
- Het broedbiotoop van de dodaars bestaat uit ondiepe, voedselarme tot matig voedselrijke zoete wateren met een weelderige oevervegetatie. Het zijn vaak vennen, duinplassen, wielen, oude kleiputten of kreken. De eerste verlandingsstadia zijn zeer geschikt om te nestelen. De dodaars bouwt zijn nest veelal in riet- of zeggevegetaties of op losse pollen van bijvoorbeeld pitrus, in hooguit één meter diep water. Vaak ligt het nest op één tot vijf meter van de oever. Voedsel zoekt de dodaars in één tot twee meter diep water. Ten westen van het plangebied is één nestlocatie van dodaars bekend (zie figuur 4.6), tijdens de broedvogelinventarisatie zijn wederom jongen aangetroffen rondom deze nestlocatie.
- Het broedbiotoop van de oeverzwaluw wordt gevormd door open terreinen met zand-, leem- of kleiwanden. De nesten worden gegraven in steile afgekalfde oevers van meren, rivieren en beken, maar ook in steilwanden van gronddepots, afgravingen, stuifduinen en greppels. De oeverzwaluw gebruikt ook kunstmatige wanden als nestgelegenheid. Het landschap moet open zijn zodat de aanvliegroutes niet worden onderbroken door vegetatie. Alleen steilwanden van minimaal tien vierkante meter zijn geschikt voor vestiging. Als een geschikt plek verdwijnt, wordt uitgeweken naar een andere locatie liefst in de directe omgeving. Vliegende insecten vormen het voedsel, waarop in de wijde omgeving van de broedplaats wordt gejaagd. De oeverzwaluw is afhankelijk van geschikte broedlocaties (aanwezigheid van steilwanden) en foerageergebied. De soort is alleen tijdens het onderzoek in 2012 waargenomen op het bedrijventerrein, buiten het plangebied. De daar toen aanwezige steile wanden zijn nu niet meer aanwezig. De aanwezigheid van deze soort wordt uitgesloten.

Figuur 4.7: Natura 2000-broedvogelsoorten in het plangebied

4.8.4 Natura 2000 niet-broedvogelsoorten

Het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' is in het winterhalfjaar van belang voor pleisterende trekvogels (Niet-broedvogels van de Vogelrichtlijn). Deels als slaapplaats, rustplaats of foerageergebied. Deze betekenis wordt in beeld gebracht op basis van telgegevens uit het NDFF (2018). Deze gegevens hebben betrekking op het watervogeltelgebied (RG5160) waarin het plangebied is gesitueerd. In tabel 4.2 is een samenvatting van de telgegevens opgenomen. Hieruit worden de volgende conclusies getrokken:

- Voor de kolgans is het telgebied waar het plangebied in gesitueerd is van belang als foerageergebied. Kolganzen worden niet jaarlijks geteld met een seizoensgemiddelde van bijna 89 vogels. Dit is circa 1/3 van het seizoensgemiddelde uit de periode '97-'98 $^{t}/_{m}$ '01-'02 (279,7). Vanwege het ontbreken van grote waterplassen heeft het plangebied geen slaapfunctie voor deze soort.
- De smient is niet jaarlijks aanwezig gedurende het gehele winterseizoen met gemiddeld 2,3 individuen. De betekenis van het telgebied is flink afgenomen ten opzichte van de periode '97-'98 $^{t}/_{m}$ '01-'02 (seizoensgemiddelde van 30,66);
- De grauwe gans laat een daling zien van gemiddeld 67 individuen in de periode ’13-14 t/m ’15-’16 ten opzichte van bijna 92 individuen in de seizoenen 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07.
- Het telgebied heeft een zeer beperkte betekenis voor de toendrarietgans met gemiddeld 2 individuen in de periode ’13-14’ t/m ’15-’16.
- De brandgans laat een toename zien van gemiddeld 1,4 individuen in de seizoenen 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07 naar gemiddeld 11 individuen in de periode ’13-14 t/m ’15-’16;
- Voor de kleine en wilde zwaan is het telgebied in het geheel niet van belang;

- Voor op het water en op de oeverzone foeragerende eenden soorten (bergeend pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, wilde eend) en meerkoet hebben de telgebieden een geringe betekenis;
- Alleen voor de krakeend is de betekenis van het telgebied toegenomen van gemiddeld 1,1 individuen in de periode 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07 tot 8,7 in de seizoenen ’13-14 t/m ’15-’16;
- Voor de aalscholver is een beperkte groei waar te nemen van gemiddeld 4,3 ('97-'98 $^{t}/_{m}$ '01-'02), 10 individuen in de seizoenen 02-'03 $^{t}/_{m}$ '06-'07 naar gemiddeld 22,7 in de periode ’13-14 t/m ’15-’16. Deze soort foerageert voornamelijk op de voormalige zandwinplas ten zuiden van het bedrijventerrein, waarbij de broedkolonie als rustlocatie wordt gebruikt;
- Voor andere visetende watervogels (fuut en nonnetje) is het telgebied niet of nauwelijks van betekenis;
- Voor de overwinterende steltlopers goudplevier, kemphaan, kievit, grutto, scholekster, tureluur en wulp heeft het telgebied een zeer beperkte betekenis, welke de afgelopen jaren alleen maar is afgenomen.

Tabel 4.2: Seizoensgemiddelden van niet-broedvogelsoorten, waarvoor een instandhoudingsdoel is geformuleerd, in het watervogeltelgebied RG5160.

Soort	Instandhoudingsdoel (Seizoensgemiddelde)	Seizoensgemiddelde		
		2013-2014	2014-2015	2015-2016
Fuut	570	2	4	0,00
Aalscholver	1300	30	22	16
Kleine zwaan	100	0,00	0,00	0,00
Wilde zwaan	30	0,00	0,01	0,01
Toendrarietgans (f)	125	5	0,00	1
Toendrarietgans (s)	2800	0,00	0,00	0,00
Kolgans (f)	35400	260	0,00	0,00
Kolgans (s)	180100	0,00	0,00	0,00
Grauwe gans (f)	8300	202	0,00	0,00
Grauwe gans (s)	21500	0,00	0,00	0,00
Brandgans (f)	920	8	25	0,00
Brandgans (s)	5200	0,00	0,00	0,00
Bergeend	120	0,00	0,00	0,00
Smient (f,s)	17900	7	0,00	0,00
Krakeend	340	8	18	0,00
Wintertaling	1100	5	12	0,00
Wilde eend	6100	20	26	0,00
Pijlstaart	130	0,00	0,03	0,00
Slobeend	400	0,00	4	0,00
Tafeleend	990	0,04	1,00	0,00
Kuifeend	2300	14	30	0,00

Nonnetje	40	0,00	0,00	0,00
Meerkoet	8100	11	28	0,00
Scholekster	340	0,00	0,00	0,00
Goudplevier	140	0,00	0,00	0,00
Kievit	8100	8	0,00	0,00
Kemphaan	1000	0,00	0,00	0,00
Grutto	690	0,02	0,00	0,00
Wulp	850	0,00	0,00	0,00
Tureluur	65	0,03	0,00	0,04

5 Beoordeling soortenbescherming

5.1 Wettelijk kader

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 1). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten
- artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I.
- artikel 3.10: Andere (nationale) soorten

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In tabel 5.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen (zie bijlage 1 voor een nadere toelichting).

Tabel 5.1: Verboden per beschermingsregime

Soorten	***Artikel***	***Verboden***
VRL-soorten	*3.1*	*Lid 1. Opzettelijk doden/vangen* *Lid 2. Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten/eieren* *Lid 3. Wegnemen van nesten* *Lid 4. Eieren rapen/onder zich hebben* *Lid 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de SVI)*
HRL-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	*3.5*	*Lid 1. Opzettelijk doden/vangen* *Lid 2. Opzettelijk verstoren* *Lid 3. Eieren te rapen of vernielen* *Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen* *Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten*
Andere beschermde soorten	*3.10*	*Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel a)* *Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel a)* *Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel b)*

5.2 Toetsing beschermde soorten

Op basis van het literatuuronderzoek en veldbezoek wordt geconcludeerd dat het plangebied een functie heeft voor grondgebonden zoogdieren (das en wezel), vleermuizen (niet essentieel foerageergebied), amfibieën (kamsalamander), vogels met een jaarrond beschermde nestplaats (buizerd) en algemeen beschermde broedvogels in het plangebied voorkomen. Bovendien kunnen nationaal beschermde (vrijgestelde) grondgebonden zoogdiersoorten en amfibieën aanwezig zijn in het plangebied. Strikt beschermde planten, vissen, reptielen of ongewervelden worden niet verwacht. De effecten, zowel op korte (tijdens de uitvoering) als lange termijn (na de uitvoering) worden hieronder nader toegelicht.

5.3 Algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën

In het plangebied komen algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën voor waarvoor een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Gelderland, 2017) geldt. Dit wil zeggen dat voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt echter, net als voor niet beschermde soorten, te allen tijde de zorgplicht. Omdat deze soorten jaarrond actief zijn kan geen voorkeursperiode worden aangegeven.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen hoeft voor de soortgroepen algemene beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën geen ontheffing van de Wnb onderdeel soorten te worden aangevraagd.

5.4 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied heeft een functie voor das en wezel. Deze soorten ondervinden schade als gevolg van de werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie. Negatieve effecten als gevolg van andere onderdelen van het bestemmingsplan worden uitgesloten.

Das
In het plangebied van de rivierkundige compensatie is een dassenburcht aanwezig, die ten tijden van het lopende onderzoek een functie vervuld als bijburcht. In verband met de aanleg van de rivierkundige compensatie zal deze burcht verwijderd worden. Bovendien leidt de rivierkundige compensatie tot een afname van het leefgebied van de das.

Wezel
Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de wezel, op basis van de grote van hun territorium kunnen in het plangebied ten minste één vrouwtje en één mannetje aanwezig zijn. De aanwezige holen en takkenhopen bieden geschikte verblijfplaatsen voor deze soort. Het voornemen leidt tot het verwijderen van deze geschikte verblijfplaatsen en een afname van het leefgebied.

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot een overtreding van de verboden uit artikel 3.10 van de wet natuurbescherming.

5.5 Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis gebruikt de zuidelijke bosschage als onderdeel van een vliegroute (hoofdstuk 4, figuur 4.4), hoewel tijdens de vlucht foerageergeluiden zijn opgenomen is het geen onderdeel van een essentieel foerageergebied. De werkzaamheden hebben geen betrekking op de bosschage waardoor de functie als vliegroute behouden blijft.

Wanneer werkzaamheden enkel gedurende daglicht uren worden uitgevoerd kunnen verstorende effecten op overvliegende of foeragerende exemplaren worden uitgesloten. Na afloop zal de rivierkundige compensatie biedt het plangebied opnieuw een geschikte foerageerplek door de aanwezigheid van insecten in ondiep water en tussen de (oever-) vegetatie.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor beschermde vleermuizen geen ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

5.6 Amfibieën

Kamsalamander komt voor in één kolkje ten oosten van het plangebied. Deze kolk heeft de functie van voortplantingswater en is net buiten de rivierkundige compensatie gesitueerd. De aanwezigheid van voortplantingswateren binnen de delen waarin ingrepen zijn voorzien wordt, op basis van het naderonderzoek uitgesloten. Het gebied van de rivierkundige compensatie vormt mogelijk wel onderdeel van het landhabitat van deze soorten. Dit landhabitat wordt, afhankelijk van de temperatuur en weer, gebruikt in de periode juli tot half februari. Vanaf half februari tot en met augustus zijn deze soorten ook in het voortplantingswater aanwezig. Als gevolg van de werkzaamheden verliezen deze soorten een deel van hun landbiotoop. Hoewel in de directe omgeving voldoende leefgebied (landhabitat) in de omgeving beschikbaar is kan niet worden uitgesloten dat de werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie, zonder maatregelen, tot overtreding van de verboden uit de Wnb leiden. Negatieve effecten als gevolg van andere onderdelen van het voornemen worden uitgesloten.

De strikt beschermde rugstreeppad komt op dit moment niet in het plangebied voor. Omdat deze soort een echter uitgesproken pionierssoort met een voorkeur voor primaire stadia in de ecologische successie is, kan deze snel opduiken op onder andere bouwterreinen. Geschikte voortplantingswateren bestaan uit ondiepe, tijdelijke wateren, in de directe omgeving van onbegroeide zandige terreinen. Met de graafwerkzaamheden in het plangebied kan een dergelijk situatie ontstaan. Indien met de werkzaamheden de rugstreeppad wordt aangetroffen is een ontheffingsaanvraag alsnog noodzakelijk. Door werende maatregelen te treffen kan een ontheffingsprocedure worden voorkomen.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen dienen maatregelen te worden getroffen om een overtreding te voorkomen, deze maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. .

5.7 Broedvogels

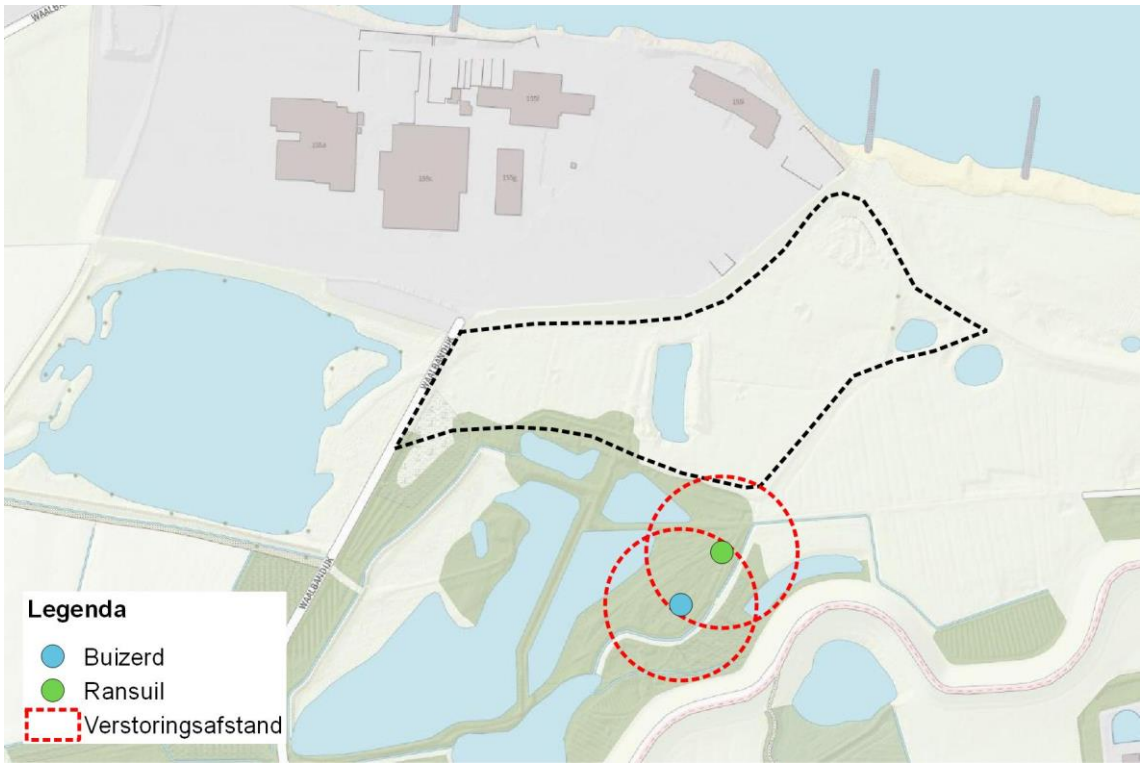
Algemeen beschermde broedvogels
Het plangebied biedt mogelijkheden als broedlocatie van diverse algemene vogelsoorten. Werkzaamheden die tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van (nesten van) broedende vogels. Dergelijke verstoring is niet toegestaan en hier wordt geen ontheffing voor verleend. Door buiten het broedseizoen te werken, kunnen negatieve effecten worden voorkomen. Voor het broedseizoen (verschilt per soort) wordt in de wet wordt geen standaardperiode aangehouden, doorgaans kan globaal uitgegaan worden van 15 maart tot 15 augustus. Echter zijn broedgevallen buiten deze periode ook beschermd. Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten. Indien dit niet mogelijk is dient een controle op de aanwezigheid van broedvogels te worden uitgevoerd voorafgaand aan de werkzaamheden.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen
Buiten het broedseizoen zijn onbezette nesten niet beschermd, behalve als het nesten van vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest betreft. In deze natuurtoets is vastgesteld dat buiten het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van buizerd en ransuil. Nestplaatsen en essentieel leefgebied van deze soorten zijn jaarrond beschermd. De bekende nestplaatsen bevinden ten zuiden van het plangebied.

Alleen de locatie van het buizerdnest ten zuiden van het plangebied raakt met de verstoringszone (75 meter; BIJ12, 2017; zie figuur 5.1) aan de geplande werkzaamheden voor de rivierkundige compensatie. Negatieve gevolgen voor deze jaarrond beschermde nestplaats kunnen hierdoor niet (op voorhand) worden uitgesloten. Voor de andere soorten worden negatieve gevolgen uitgesloten.

Het kan niet worden uitgesloten dat de werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie, zonder maatregelen, tot overtreding van de verboden uit de Wnb leiden. Om negatieve gevolgen voor de jaarrond beschermde nestplaats van buizerd te voorkomen dienen tijdens de uitvoering maatregelen te worden getroffen om verstoring te voorkomen. Door te werken buiten de kwetsbare periode (broedperiode: februari tot en met augustus) kunnen negatieve gevolgen beperkt worden. Negatieve effecten als gevolg van andere onderdelen van het bestemmingsplan worden uitgesloten.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen dienen de werkzaamheden in het kader van (jaarrond) beschermde vogelsoorten conform een ecologisch werkprotocol of onder een ontheffing te worden uitgevoerd.

Figuur 5.1: Jaarrond beschermde broedvogelsoorten rondom het plangebied met verstoringsafstand (75 meter vanaf de nestlocatie).

5.8 Eindconclusie soortenbescherming

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is vastgesteld dat het plangebied een functie heeft voor algemeen en strikt beschermde grondgebonden zoogdieren (das en wezel), vleermuizen, algemeen en strikt beschermde amfibieën (Alpenwatersalamander en kamsalamander), algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats (buizerd en ransuil). Met betrekking tot soortenbescherming worden de volgende conclusies getrokken:

- De beschikbare verspreidingsgegevens, het oriënterend veldbezoek en het nader onderzoek geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden, algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats.
- De planontwikkeling heeft naar verwachting geen negatieve effecten op beschermde planten, algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren (met een vrijstelling), vleermuizen, algemeen beschermde amfibieën (met een vrijstelling), reptielen, vissen en ongewervelden. Voor deze soortgroepen behoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden (anders dan maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht) en is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet aan de orde. Wel kunnen tijdens het broedseizoen algemene broedvogels aanwezig zijn.
- Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht waarbij eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

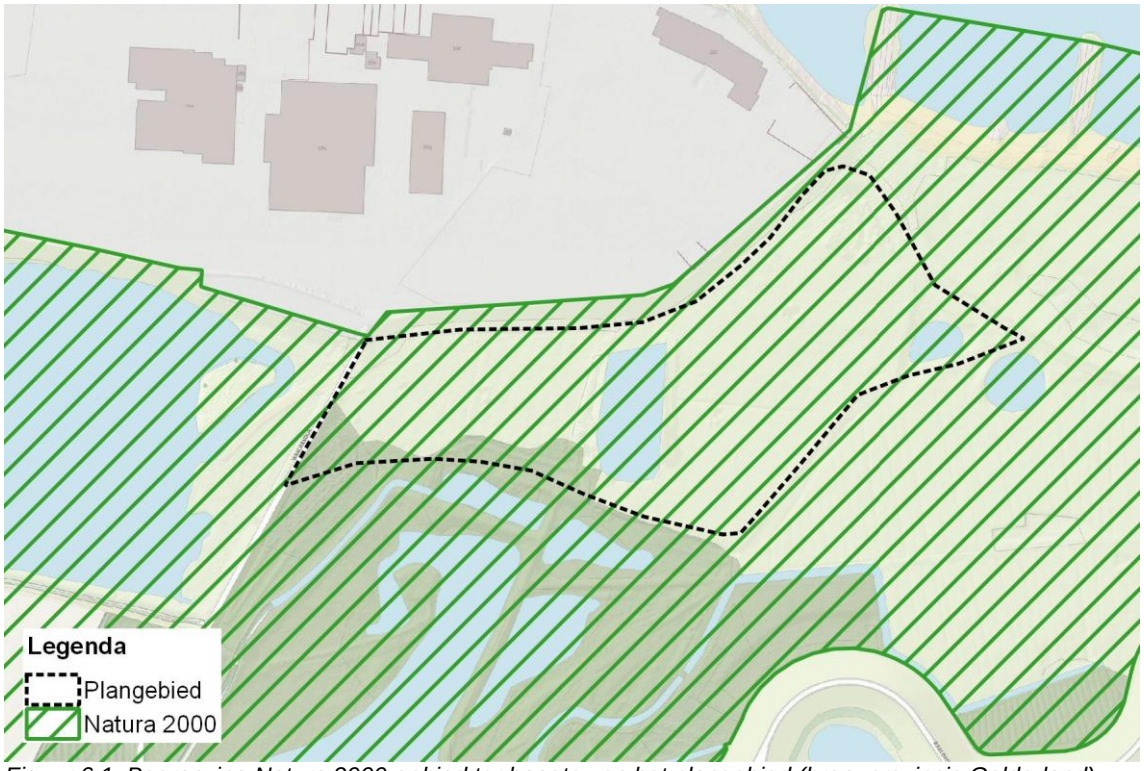
- Das en wezel ondervinden negatieve gevolgen als gevolg van de rivierkundige compensatie. Deze negatieve gevolgen vallen onder de verboden van artikel 3.10 van de Wnb, voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- Om schade aan (het landhabitat) van alpenwatersalamander en kamsalamander te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- De strikt beschermde rugstreeppad komt op dit moment niet in het plangebied voor. Mogelijk kan deze soort zich tijden de werkzaamheden in het plangebied vestigen. Door toepassing van mitigerende maatregelen kan de vestiging van deze soort worden voorkomen en is een ontheffing niet aan de orde.
- Om schade aan de jaarrond beschermde nestlocaties van buizerd en ransuil te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- In verband met het voorkomen van algemene broedvogels in en binnen de invloedsfeer van het plangebied moeten mogelijk mitigerende maatregelen worden genomen. Dit is sterk afhankelijk van het moment en de duur van uitvoering. Door te werken buiten het broedseizoen worden negatieve gevolgen uitgesloten.

6 Natura 2000-voortoets

6.1 Wettelijk kader

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wnb voorziet in de bescherming van natuurgebieden van Europees belang welke behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Naast de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden heeft Nederland de bescherming van andere gebieden vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)). De bescherming van het NNN vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het NNN-beleid. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van alle beschermde gebieden in en rondom het plangebied.

Bij ontwikkelingen binnen de door de Wnb beschermde gebieden, kunnen negatieve effecten optreden. Ook kunnen effecten optreden wanneer een ontwikkeling in de omgeving van een beschermd gebied plaatsvindt en het gebied daarbij beïnvloedt. Daarnaast is het ook mogelijk dat gebieden, die een belangrijke relatie hebben met een beschermd gebied, beïnvloed worden en zo een indirect effect hebben op het beschermde gebied.

Figuur 6.1: Begrenzing Natura 2000-gebied ter hoogte van het plangebied (bron: provincie Gelderland).

6.2 Natuurdoelen Natura 2000-gebied 'Rijntakken'

Het plangebied is geheel gesitueerd in het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' (zie figuur 6.1) De concrete instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' zijn in 2014 vastgelegd in het definitieve aanwijzingsbesluit.

6.2.1 Algemene doelen

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn algemene doelen geformuleerd die betrekking hebben op behoud van de bijdrage aan de biologische diversiteit en de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie (EU). Deze algemene doelen staan voor behoud en, indien van toepassing, herstel van:

1. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de EU, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aanwezen;
3. De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aanwezen.

Tabel 6.1: Instandhoudingsdoelstellingen broedvogelsoorten

		doelstelling		
Broedvogelsoorten	**LSVI**	**oppervlakte**	**kwaliteit**	**populatie**
A004 - Dodaars	+	=	=	45
A017 - Aalscholver	+	=	=	660
A021 - Roerdomp	--	>	>	20
A022 - Woudaapje	--	>	>	20
A119 - Porseleinhoen	--	>	>	40
A122 - Kwartelkoning	-	>	>	160
A153 - Watersnip	--	=	=	17
A197 - Zwarte Stern	--	=	=	240
A229 - IJsvogel	+	=	=	25
A249 - Oeverzwaluw	+	=	=	680
A272 - Blauwborst	+	=	=	95
A298 - Grote karekiet	--	>	>	70

6.2.2 Instandhoudingsdoelstellingen

De algemene doelen en kernopgaven zijn per Natura 2000-gebied nader uitgewerkt in specifieke instandhoudingsdoelen. Het deel van het Natura 2000-gebied “Rijntakken” waarin het projectgebied bestemmingsplan is gesitueerd, is alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied (zie figuur 6.1). De doelen van de Habitatrichtlijn voor het Natura 2000-gebied “Rijntakken” zijn

daardoor niet van toepassing. De instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijn zijn weergegeven in tabel 6.1 en tabel 6.2. In de tabellen worden de landelijke staat van instandhouding (LSVI) aangeduid met gunstig (+), matig gunstig (-) en zeer ongunstig (--), de doelstellingen worden aangeduid met behoud (=) of uitbreiding/verbetering (>). Voor niet broedvogels wordt voor enkele soorten onderscheidt gemaakt tussen slaapplaats (s) en foerageergebied (f).

Tabel 6.2: Instandhoudingsdoelstellingen niet-broedvogelsoorten

		doelstelling		
Niet-broedvogelsoorten	**LSVI**	**oppervlakte**	**kwaliteit**	**populatie**
A005 - Fuut	-	=	=	570
A017 - Aalscholver	+	=	=	1300
A037 - Kleine Zwaan	-	=	=	100
A038 - Wilde Zwaan	-	=	=	30
A039 – Toendrarietgans (f)	+	=	=	125
A039 – Toendrarietgans (s)	+	=	=	2800
A041 – Kolgans (f)	+	=	=	35400
A041 – Kolgans (s)	+	=	=	180100
A043 - Grauwe Gans (f)	+	=	=	8300
A043 - Grauwe Gans (s)	+	=	=	21500
A045 – Brandgans (f)	+	=	=	920
A045 – Brandgans (s)	+	=	=	5200
A048 – Bergeend	+	=	=	120
A050 – Smient (f,s)	+	=	=	17900
A051 - Krakeend	+	=	=	340
A052 - Wintertaling	-	=	=	1100
A053 - Wilde eend	+	=	=	6100
A054 - Pijlstaart	-	=	=	130
A056 - Slobeend	+	=	=	400
A059 - Tafeleend	--	=	=	990
A061 - Kuifeend	-	=	=	2300
A068 - Nonnetje	-	=	=	40
A125 - Meerkoet	-	=	=	8100
A130 - Scholekster	--	=	=	340
A140 - Goudplevier	--	=	=	140
A142 - Kievit	-	=	=	8100
A151 - Kemphaan	-	=	=	1000
A156 - Grutto	--	=	=	690
A160 - Wulp	+	=	=	850
A162 - Tureluur	-	=	=	65

6.3 Selectie van effecten

In deze rapportage wordt gekeken naar de effecten als gevolg van de uitvoering van de rivierkundige compensatie op de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' (zie hoofdstuk 2). De overheid heeft in de vorm van de effectenindicator ‘Natura 2000 – ecologische randvoorwaarden en storende factoren’[3] een instrument ontwikkeld waarmee mogelijk schadelijke effecten als gevolg van een voornemen kunnen worden verkend (zie ook bijlage 4)..

In de effectenindicator zijn de 19 meest voorkomende storende factoren beschreven. Een soort of habitattype is gevoelig voor een storende factor als ‘in zijn algemeenheid’ het voorkomen van de storende factor leidt tot negatieve effecten op een soort of habitattype. Negatieve effecten kunnen de gunstige staat van instandhouding beïnvloeden. De mogelijke effecten van de geselecteerde storingsfactoren, op de door de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde soorten en habitattypen, worden hieronder besproken.

Selectie van relevante storingsfactoren
Uit een analyse van de storingsfactoren volgt dat mogelijke effecten beperkt zijn tot effecten als gevolg van oppervlakteverlies (storingsfactornummer 1), versnippering (2), chemische effecten in de vorm van verzuring (3) of vermesting (4), verstoring door geluid (13), licht (14) en trillingen (15) én optische verstoring (16). Door de aard van de bestemmingen zijn effecten als gevolg van verzoeting (5), verzilting (6), verontreiniging (7), verdroging (8), vernatting(9), veranderingen in stroomsnelheid (10), veranderingen in overstromingsfrequentie (11) en veranderingen in dynamiek substraat (12), mechanische effecten (17), veranderingen in populatie dynamiek (18) en bewust veranderingen in soortensamenstelling (19) uit te sluiten.

Niet alle beschermde soorten en habitats zijn even gevoelig voor de betreffende storingsfactoren (bijlage 4). Een soort is gevoelig voor een storende factor als ‘in zijn algemeenheid’ het voorkomen van de storende factor leidt tot negatieve effecten. Deze negatieve effecten kunnen op hun beurt weer de gunstige staat van instandhouding beïnvloeden. De gevoeligheid van de soort wordt in de effectenindicator ingeschaald als zeer gevoelig (rood), gevoelig (oranje) of niet gevoelig (groen). Voor sommige soorten is onvoldoende literatuur beschikbaar om de gevoeligheid voor een bepaalde storingsfactor te kunnen bepalen. De voortoets richt zich op de potentiële effecten op de gevoelige soorten.

6.4 Selectie van relevante soorten

Van de soorten waarvoor voor het Natura 2000-gebied Rijntakken een instandhoudingsdoelstelling is opgesteld komen er maar enkele in de invloedssfeer van het bestemmingsplan voor (zie paragraaf 4.8.3 en 4.8.4). Voor de soorten welke niet in de invloedssfeer voorkomen wordt op voorhand uitgesloten dat er negatieve gevolgen op treden.

Broedvogels
Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat van de Vogelrichtlijn doelsoorten alleen aalscholver en dodaars in de omgeving het plangebied broeden. De andere soorten waarvoor een

[3]Broekmeyer, 2005 & Aanvulling uit 2008

instandhoudingdoelstelling is opgesteld zijn, mede vanwege het ontbreken van geschikt habitat, niet aanwezig. De aanwezige wateren voldoen in de huidige situatie niet als broedgebied voor zwarte stern door het ontbreken van drijvende waterplanten. De graslanden en ruigtes binnen het plangebied vormen momenteel geen geschikt habitat voor kwartelkoning, watersnip of porseleinhoen door het ontbreken van een consequent langjarig beheer als hooiland of extensief begrazingsgebied of door het ontbreken van lange perioden met langdurige overstromingen. Ook ontbreken soorten zoals blauwborst, grote karekiet, oeverzwaluw, roerdomp, woudaapje en ijsvogel. Door het voornemen (aanleg rivierkundige compensatie) zal het areaal geschikt leefgebied voor een deel van deze soorten toenemen. Negatieve effecten kunnen voor deze soorten met zekerheid worden uitgesloten.

Niet-broedvogels
Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat het plangebied niet of nauwelijks van belang is voor kleine zwaan, wilde zwaan, bergeend, slobeend, pijlstaart, tafeleend, kuifeend, wilde eend, meerkoet, fuut en nonnetje en overwinterende steltlopers (goudplevier, kemphaan, kievit, grutto, scholekster, tureluur en wulp). Negatieve gevolgen voor deze soorten kunnen met zekerheid worden uitgesloten, een nadere beoordeling is niet nodig). Voor grasetende watervogels (brandgans, grauwe gans, kolgans, smient en toendrarietgans), krakeend en aalscholver heeft het plangebied een dusdanige betekenis dat de realisatie van de rivierkundige compensatie mogelijk effecten voor deze soorten heeft.

6.5 Oppervlakteverlies en versnippering

De geplande rivierkundige compensatie ligt volledig binnen de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied van Natura 2000-gebied Rijntakken. De huidige situatie is omschreven in hoofdstuk 2 en 4, hieruit blijkt dat de locatie van de rivierkundige compensatie bestaat uit voornamelijk extensief grasland met enkele poelen (ontstaan uit proefgravingen). Op basis van de actuele natuurwaarden (hoofdstuk 4) blijkt dat het af te graven terrein geen functie heeft voor de aanwezige broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling (aalscholver en dodaars). De rivierkundige compensatie biedt na de realisatie leefgebied voor beide soorten in de vorm onder andere foerageer- en broedgebied. De rivierkundige compensatie leidt tot een afname van circa 5 hectare grasland wat leidt tot oppervlakte verlies van grasetende watervogels, echter biedt openwater een veilige rustplek. De grasetende watervogels zijn niet gevoelig voor oppervlakte verlies en versnippering daarnaast blijven de aangrenzende percelen geschikt als foerageergebied van deze grasetende watervogels. Voor aalscholver en krakeend neemt het foerageergebied in oppervlakte toe.

Negatieve effecten als gevolg van oppervlakte verlies en versnippering kunnen op voorhand uitgesloten worden.

6.6 Verzuring en vermesting door stikstof in de lucht

Tijdens de aanlegfase van de ontgronding kan (tijdelijk) een verhoogde waarde van stikstof in de lucht aanwezig zijn. Extra uitstoot als gevolg van de werkzaamheden kan een negatief effect hebben op het omliggende Natura 2000-gebied. Ook een tijdelijke toename van stikstofdepositie is momenteel niet toegestaan. De effecten van stikstofdepositie dienen te worden gecompenseerd middels interne of externe saldering. Er dient te worden onderzocht of de totale jaarvracht NOx (ten gevolge van de overstap van EuroV- naar EuroVI-voertuigen) voldoende daalt. Indien het gehalte stikstof per saldo alsnog toeneemt dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Als uit de passende beoordeling blijkt dat de stikstofdepositie significant negatieve gevolgen heeft dient een ADC-toets te worden doorlopen. In de ADC-toets moet worden onderzocht of alternatieven en dwingende redenen van openbaarbelang van toepassing zijn om een vergunning te kunnen krijgen voor de gewenste ontwikkeling.

De effecten van verzuring en vermesting door stikstof in de lucht moeten nader worden onderzocht.

6.7 Verstoring door geluid

Er zijn in de literatuur geen drempelwaarden bekend voor vogels in relatie tot bouw- of industrielawaai. De beschikbare kennis inzake dosis-effectrelaties tussen geluidbelasting en vogels en “drempelwaarden” is grotendeels gebaseerd op onderzoek uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Dit onderzoek door Reijnen en Foppen (1991) betrof de effecten van verkeersgeluid van auto's en treinen op broedende bosvogels en weidevogels. Deze kennis kan echter niet zomaar worden geëxtrapoleerd naar bouw- of industrielawaai of naar niet-broedvogels.

Om een inschatting van het effect te maken moet worden beoordeeld in hoeverre vogels geluid kunnen waarnemen. Uit tal van onderzoeken is bekend dat het gehoorvermogen van vogels sterk afwijkt van dat van de mens (zie o.a. Henkens *et al.*, 2007, Reimerink, & van Hooff, 2018). Met uitzondering van de veel gevoeligere soorten, zoals uilen, horen de meeste vogels veel slechter dan de mens. Vogels horen over het algemeen ook in een smaller frequentiegebied dan mensen. Dit betekent dat ze niet dezelfde geluidtypen kunnen horen als mensen en dat de geluiden die zowel mensen als vogels kunnen horen vaak veel harder moeten zijn om door een vogel te kunnen worden gehoord. Over het geheel genomen is het bereik van optimaal horen bij vogels smaller dan bij zoogdieren. Het effectieve bereik van vogels is 0,4 tot 6,2kHz, de bovenste grens ligt bij 15 kHz (Tursic *et al*. 2013). Daarmee is het gehoorvermogen van vogels beduidend minder dan van de mensen (0,2 tot 8 kHz) en ligt het gemiddeld 20 dB lager. Het betreft hier een logaritmische schaal; een verschil van 20 dB in gevoeligheid moet gepaard gaan met een tot honderdmaal toegenomen geluidsterkte om als gelijk ervaren te worden (Tursic *et al*. 2013).

Bijvoorbeeld openlucht-popconcerten tijdens het broedseizoen, met geluidsniveaus van 100 dB(A) of meer, blijken geen effect te hebben op de aanwezigheid, dichtheden of het broedsucces van vogels (Krijgsveld *et al*. 2012) in de directe omgeving. Ook de veelal lage frequenties van bijvoorbeeld bouwgeluid (maximaal 0,125 kHz voor laagfrequent geluid) zijn

voor de meeste vogels eenvoudigweg onhoorbaar, hetgeen tevens verklaart waarom veel vogels op of nabij zware industrieterreinen broeden, soms in grote aantallen, op locaties waar sprake is van (door mensen beleefde) hoge geluidsniveaus.

De veelal lage frequenties van bouw- en industrielawaai zijn voor de meeste vogels dus eenvoudigweg onhoorbaar, hetgeen tevens verklaart waarom veel vogels op of nabij zware industrieterreinen broeden in soms grote aantallen op locaties waar sprake is van (door mensen beleefde) hoge geluidsniveaus. Ook daaruit blijkt dat een effectbeschrijving op basis van dB(A)-contouren een vertekend en waarschijnlijk overdreven beeld geeft van de vermeende verstoringseffecten. Zo broeden bontbekplevieren, noordse sterns en visdieven (deels ook kwalificerende soorten voor het Zoommeer) jaarlijks op het bedrijventerrein Oosterhorn te Delfzijl waar sprake is van industriële geluidsniveaus van 60 dB(A) of hoger. Hetzelfde geldt ook voor de vele broedvogels andere industrieterreinen (o.a. Maasvlakte I en II) maar ook voor bouwterreinen en militaire oefenterreinen. Zelfs openlucht-popconcerten tijdens het broedseizoen, met geluidsniveaus van 100 dB(A) of meer, blijken geen effect te hebben op de aanwezigheid, dichtheden of het broedsucces van vogels in de directe omgeving.

Er zijn in het plangebied geen broedvogelsoorten of niet-broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling aanwezig welke gevoelig zijn voor verstoring door geluid. Negatieve effecten als gevolg van verstoring door geluid kunnen op voorhand uitgesloten worden.

6.8 Verstoring door licht

Vanuit de literatuur is bekend dat alle (niet)-broedvogelsoorten waarvoor instandhoudings-doelstellingen zijn opgesteld in de Natura 2000-gebieden ‘Rijntakken’ gevoelig zijn voor verstoring voor licht (zie bijlage 5). Voor de aanleg van de rivierkundige compensatie is, op basis van de omschrijving van de werkzaamheden, bekend dat er alleen tijdens de daglichtperiode gewerkt zal worden en er geen verlichting zal worden toegepast.

Omdat er echter geen toename in verlichting als gevolg van de werkzaamheden, worden negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen op voorhand uitgesloten.

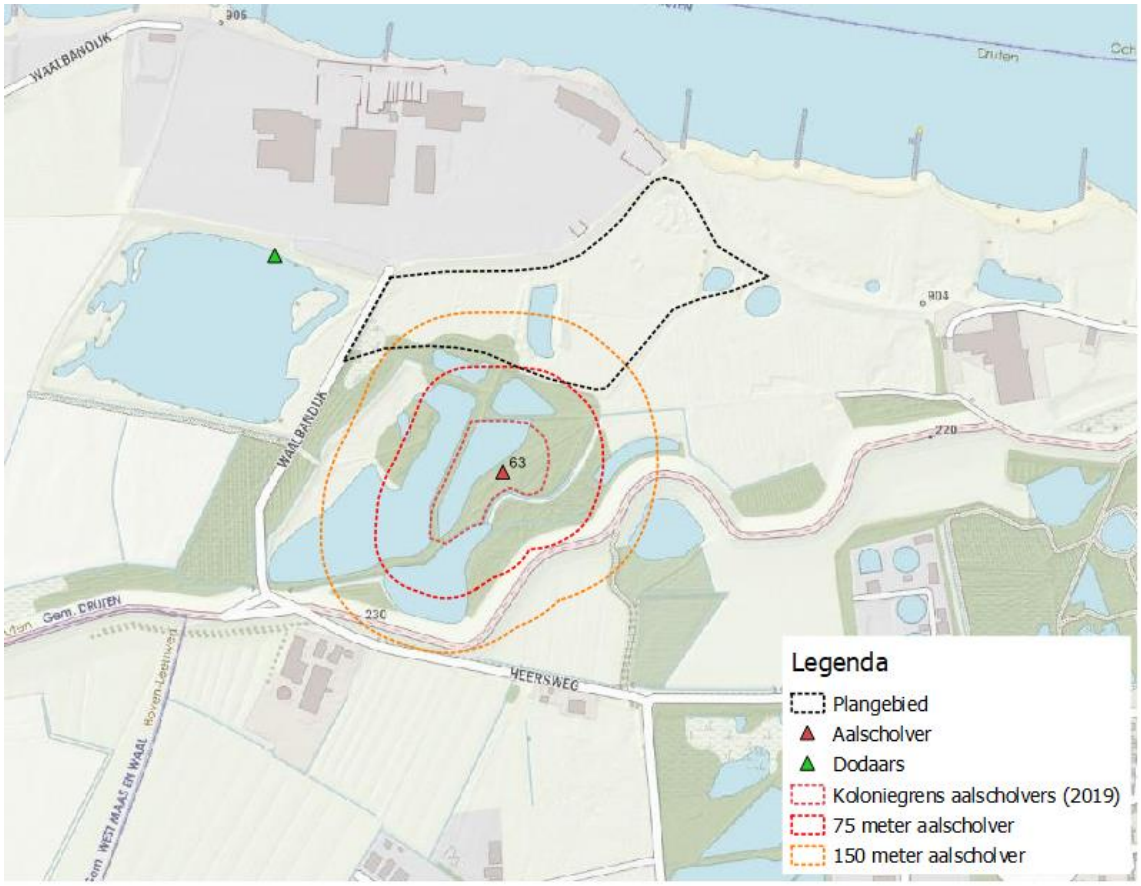
6.9 Verstoring door trillingen

Vanuit de literatuur is bekend dat alle (niet)-broedvogelsoorten waarvoor instandhoudings-doelstellingen zijn opgesteld in de Natura 2000-gebieden ‘Rijntakken’ niet gevoelig zijn voor verstoring door trillingen

Negatieve effecten ten gevolgen van tijdelijke effecten door trillingen kunnen op voorhand uitgesloten worden.

6.10 Optische verstoring

Vanuit de literatuur is bekend dat diverse (niet-) broedvogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld gevoelig zijn voor optische verstoring (zie bijlage 5). Van deze gevoelige soorten is alleen aalscholver nabij het plangebied aanwezig (kolonie ten zuiden van het plangebied).

Figuur 6.2: Verstoringszones van de aalscholverkolonie ten zuiden van het plangebied.

Voor de aanleg van de rivierkundige compensatie wordt, tijdelijke, extra beweging toegevoegd in de uiterwaard. Deze extra beweging is ter hoogte van de Aalscholverkolonie in de zuidoosthoek van het plangebied. De aalscholver is de enige (aanwezige) vogelsoort met een instandhoudingsdoelstelling, welke gevoelig is voor optische verstoring. Op basis van de verstoringsafstanden (Krijgsveld 2008) wordt de zone tot 150 meter verstoord in het broedseizoen en tot 75 meter buiten het broedseizoen (zie figuur 6.2). De werkzaamheden in het kader van de rivierkundige compensatie hebben op basis van deze afstanden in het broedseizoen negatieve effecten op de aalscholver kolonie. Het broedseizoen loopt globaal vanaf december tot en met juni, kolonies kunnen tot en met augustus bezet zijn (Vogelbescherming, 2019). Tussen de werkzaamheden en de kolonie is een rij bomen aanwezig die de effecten van optische verstoring gedeeltelijk blokt, op basis van deze visuele barrière zijn de verstorende effecten naar verwachting niet significant. Daarnaast is te allen tijde onverstoord leefgebied (rust- en foerageergebied) beschikbaar en heeft de locatie van de rivierkundige compensatie geen functie als rust- of foerageergebied

6.11 Conclusie

Het plangebied ligt binnen met het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Op basis van deze voortoets wordt, op voorhand, uitgesloten dat de uitvoering van het project significantie negatieve effecten heeft als gevolg van oppervlakte verlies, versnippering, verzuring, vermesting, veranderingen in stroomsnelheid en overstromingsfrequentie en verstoring door geluid, licht, trillingen of optische verstoring voor andere soorten of Natura 2000-gebieden. Het voornemen heeft een tijdelijke beperkte verslechtering van het leefgebied van de aalscholver als broedvogel tot gevolg. Tussen de werkzaamheden en de kolonie is een rij bomen aanwezig die de effecten van optische verstoring gedeeltelijk blokt, op basis van deze visuele barrière zijn de verstorende effecten naar verwachting niet significant. Daarnaast is te allen tijde onverstoord leefgebied (rust- en foerageergebied) beschikbaar en heeft de locatie van de rivierkundige compensatie geen functie als rust- of foerageergebied. Bij een uitvoering in het broedseizoen dient een vergunning te worden aangevraagd, bij deze vergunning hoort een verslechteringstoets. Een Passende Beoordeling is niet nodig.

6.12 Cumulatieve effecten

Cumulatieve effecten treden op wanneer meerdere projecten, processen of handelingen een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. De processen, projecten of handelingen samen hebben mogelijk samen een significant effect ondanks dat zij los geen significant effect heeft op basis van de werkbeschrijving worden negatieve effecten op de Natura 2000 doelstellingen niet verwacht. Een Passende Beoordeling met bijbehorende cumulatietoets is niet nodig.

7 Toetsing Natuurnetwerk Nederland

7.1 Inleiding

Naast de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden heeft Nederland de bescherming van andere gebieden planologisch vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)). De bescherming van het NNN vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het NNN-beleid.

De bescherming van de NNN is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro: Stb 2016 nr. 351) en uitgewerkt in provinciale verordeningen en bestemmingsplannen. De bescherming van het NNN staat geheel los van de Wet natuurbescherming.

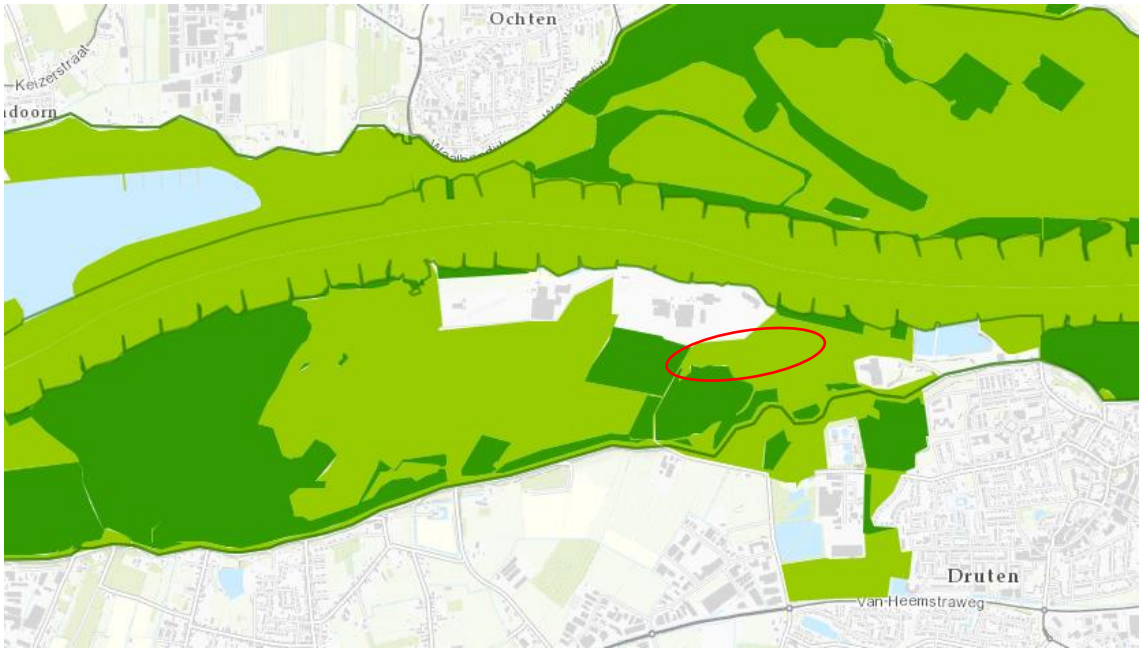
In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt vastgelegd op kaart. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een ‘nee, tenzij’-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

In de provincie Gelderland is het beleid ten aanzien van het NNN vastgelegd in de Omgevingsvisie (Provincie Gelderland, 2018a). Het NNN heet hier Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie wil de natuur van het GNN beschermen tegen aantasting en heeft daarom regels opgenomen in de Omgevingsverordening (Provincie Gelderland, 2018b). Centraal staat de bescherming van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en de omgevingscondities zoals Rust, ruimte en stilte.

Rondom het GNN heeft provincie Gelderland de Groene Ontwikklingszone (GO) ingesteld waar in er ruimte is voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De Ecologische verbindingszones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Enkele weidevogelreservaten maken deel uit van het GNN. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden.

7.2 Situering

Binnen de grens van het plangebied is het overgrote deel aangewezen als GO en een klein deel aan de zuidzijde als GNN (zie figuur 7.2).

Figuur 7.2: Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte het NNN/GNN. Met in donkergroen het GNN en in lichtgroen het GO. Bron: Provincie Gelderland, 07-01-2019

Beheertypen
Binnen het plangebied zijn in het GNN, op basis van het natuurbeheerplan (Gelderland 2018c) de volgende natuurbeheertypen aanwezig:

- N02.01 Rivier
- N04.02 Zoete plas
- N05.01 Moeras
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos

Ambitie
Voor het plangebied is op de ambitiekaart geen doel voor de ontwikkeling van het GNN vastgelegd.

7.3 'Nee, tenzij'

In de omgevingsverordening is opgenomen dat in een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het GNN geen nieuwe functies mogelijk worden gemaakt, tenzij:

a. geen reële alternatieven aanwezig zijn;
b. sprake is van redenen van groot openbaar belang;
c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten (wezenlijke kenmerken en waarden) van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Aanvullend is opgenomen dat voor gronden gelegen binnen de GO geen nieuwe grootschalige ontwikkeling mogelijk worden gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij boven genoemde punten het geval zijn. : Binnen het GNN worden geen bestemmingen gewijzigd, met uitzondering van een verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone. Binnen de GO wordt een deel omgevormd naar natuur en water (rivierkundige compensatie) en is ook de verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone van toepassing.

7.4 Kernkwaliteiten

Provincie Gelderland heeft de gedetailleerde invulling van kernkwaliteiten vastgelegd in deelgebieden. Voor het plangebied betreft het deelgebied 145 Waaluiterwaarden Weurt - Beneden Leeuwen. Voor het plangebied betreffen het de volgende kwaliteiten:

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporentransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust
- zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen in de Beuningse Waarden, Winssensche Waarden, Afferdensche en Deestsche Waarden en Drutensche Waarden
- leefgebied steenuil
- leefgebied kamsalamander
- plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en ooibos
- cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen
- onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken)
- rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden
- abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem
- ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en – afvoer alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet (Wet natuurbescherming) beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Natte landnatuur
- ja, natte habitattypen

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)
- ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden
- ontwikkeling water- en oeverhabitats
- ontwikkeling hard- en zachthoutooibossen
- ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden
- ontwikkelen weidevogelpopulaties
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels
- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën, w.o. knoflookpad en kamsalamander en vissen
- ontwikkeling populatie bevers (en otters)
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden
- behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone
- ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden
- ontwikkeling water- en oeverhabitats
- ontwikkeling hard- en zachthoutooibossen
- ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden
- ontwikkelen weidevogelpopulaties
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels
- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën, w.o. knoflookpad en kamsalamander en vissen
- ontwikkeling populatie bevers (en otters)
- vermindering barrièrewerking werven bij Deest en Druten
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden
- behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen

7.5 Effectbeoordeling

Ten behoeve van de rivierkundige compensatie wordt in de GO een agrarische bestemming omgezet in natuur en water.

7.5.1 Alternatieven en groot openbaarbelang

De rivierkundige compensatiemaatregel is nodig om de opstuwing van de aanwezige elementen te compenseren. De oppervlakte van de compensatiemaatregel is op deze locatie het meest optimaal, waardoor er geen goede alternatieven voorhanden zijn.

7.5.2 Effecten op kernkwaliteiten

In het plangebied is, in de GO, een ontgrondingsgebied annex natuurontwikkelingsgebied opgenomen waar, conform de zogenaamde Rekenregel van Rijkswaterstaat, adequate

rivierkundige compensatie gerealiseerd zal worden voor het aanwezige bedrijventerrein (zie paragraaf 2.2) Door deze natuurontwikkeling wordt een bijdrage geleverd aan de realisatie van de ontwikkeldoelen voor de GO, door de ontwikkeling van:

- ontwikkeling water- en oeverhabitats
- ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden
- ontwikkelen weidevogelpopulaties
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels
- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën, w.o. knoflookpad en kamsalamander en vissen
- ontwikkeling populatie bevers (en otters)
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden
- rivier- en moerasnatuur.

Door deze ontwikkelingen zijn negatieve effecten op de kernkwaliteiten niet aan de orde.

7.6 Conclusie

Als gevolg van het bestemmingsplan worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt welke negatieve gevolgen hebben voor de kernkwaliteiten van het NNN of de GO. Omdat effecten niet aan de orde zijn, zijn geen mitigerende maatregelen nodig.

8 Samenvatting en eindconclusie

De rivierkundige compensatiemaatregel kan effect hebben op de (mogelijk) aanwezige beschermde natuurwaarden. Deze effecten worden hieronder nader toegelicht.

8.1 Samenvatting beschermde soorten

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is vastgesteld dat het plangebied een functie heeft voor algemeen en strikt beschermde grondgebonden zoogdieren (das en wezel), vleermuizen, algemeen en strikt beschermde amfibieën (Alpenwatersalamander en kamsalamander), algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats (buizerd en ransuil). Met betrekking tot soortenbescherming worden de volgende conclusies getrokken:

- De beschikbare verspreidingsgegevens, het oriënterend veldbezoek en het nader onderzoek geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden, algemeen beschermde broedvogelsoorten en broedvogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats.
- De planontwikkeling heeft naar verwachting geen negatieve effecten op beschermde planten, algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren (met een vrijstelling), vleermuizen, algemeen beschermde amfibieën (met een vrijstelling), reptielen, vissen en ongewervelden. Voor deze soortgroepen behoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden (anders dan maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht) en is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet aan de orde. Wel kunnen tijdens het broedseizoen algemene broedvogels aanwezig zijn.
- Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht waarbij eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- Das en wezel ondervinden negatieve gevolgen als gevolg van de rivierkundige compensatie. Deze negatieve gevolgen vallen onder de verboden van artikel 3.10 van de Wnb, voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- Om schade aan (het landhabitat) van alpenwatersalamander en kamsalamander te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- De strikt beschermde rugstreeppad komt op dit moment niet in het plangebied voor. Mogelijk kan deze soort zich tijden de werkzaamheden in het plangebied vestigen. Door toepassing van mitigerende maatregelen kan de vestiging van deze soort worden voorkomen en is een ontheffing niet aan de orde.
- Om schade aan de jaarrond beschermde nestlocaties van buizerd en ransuil te voorkomen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een geldige gedragscode. Indien dit niet mogelijk is dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- In verband met het voorkomen van algemene broedvogels in en binnen de invloedsfeer van het plangebied moeten mogelijk mitigerende maatregelen worden genomen. Dit is sterk afhankelijk van het moment en de duur van uitvoering. Door te werken buiten het broedseizoen worden negatieve gevolgen uitgesloten.

8.2 Samenvatting beschermde gebieden

Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’
Het plangebied ligt binnen met het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' en is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Op basis van deze voortoets kunnen effecten door verzuring en vermesting niet zonder meer worden uitgesloten. Andere effecten worden op basis van de voortoets niet verwacht. Het voornemen heeft een tijdelijke beperkte verslechtering van het leefgebied van de aalscholver als broedvogel tot gevolg. Tussen de werkzaamheden en de kolonie is een rij bomen aanwezig die de effecten van optische verstoring gedeeltelijk blokt, op basis van deze visuele barrière zijn de verstorende effecten naar verwachting niet significant. Daarnaast is te allen tijde onverstoord leefgebied (rust- en foerageergebied) beschikbaar en heeft de locatie van de rivierkundige compensatie geen functie als rust- of foerageergebied. Bij een uitvoering in het broedseizoen van aalscholver dient een vergunning te worden aangevraagd, bij deze vergunning hoort een verslechteringstoets. Een Passende Beoordeling is niet nodig.

Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone
Binnen de grens van het plangebied is het overgrote deel aangewezen als Groene Ontwikkelingszonde (GO) en een deel als Gelders Natuur Netwerker (GNN). Het bedrijfsterrein maakt geen onderdeel uit van de GO of het GNN. Binnen het GNN worden geen bestemmingen gewijzigd, met uitzondering van een verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone. Binnen de GO wordt een deel omgevormd naar natuur en water (rivierkundige compensatie) en is ook de verruiming van de gebiedsaanduiding voor de geluidszone van toepassing. Als gevolg van het bestemmingsplan worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt welke negatieve gevolgen hebben voor de kernkwaliteiten van het NNN of de GO. Omdat effecten niet aan de orde zijn, zijn geen mitigerende maatregelen nodig.

8.3 Eindconclusie

Voor das en wezel dient, in het kader van de rivierkundige compensatie, een ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Wnb onderdeel soortenbescherming. Voor Alpenwatersalamander, kamsalamander, buizerd en ransuil dienen maatregelen getroffen te worden om negatieve effecten, en daarmee een overtreding van de Wnb, te voorkomen. Voor het onderdeel gebieden bescherming dient een nadere berekening te worden gemaakt ten aanzien van stikstofdepositie. Negatieve effecten op aalscholver kunnen niet geheel worden uitgesloten. Bij een uitvoering in het broedseizoen van aalscholver dient een vergunning te worden aangevraagd, bij deze vergunning hoort een verslechteringstoets. Een Passende Beoordeling is niet nodig.

9 Advies

9.1 Algemeen

Zorgplicht
Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht. Eenieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, en hun directe leefomgeving (artikel 1.11 Wnb, zie bijlage 2). Behoud te allen tijde een vluchtweg voor alle dieren.

Planning werkzaamheden t.o.v. kwetsbare periode
Een groot deel van de verwachte schade aan de mogelijk aanwezige soorten is te voorkomen door buiten de kwetsbare periode van deze soorten te werken. Dat wil zeggen buiten de voortplantingsperiode. Voor deze periode zijn enkel richtdata te geven omdat deze sterk worden beïnvloed door de weersomstandigheden.
Geadviseerd wordt de voorgenomen kap en bouwwerkzaamheden buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 augustus) te starten / uit te voeren. Echter start Aalscholver al in december met haar broedacitiveiten. Omdat slecht in een korte periode in de uiterwaarden kan worden gewerkt (buiten half oktober-april) is het aan te raden de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren. De fasering kan worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol.

9.2 Vervolg

Een nadere berekening in het kader van stikstofdepositie kan inzicht geven over de mogelijkheid om intern te salderen. Deze berekening (zowel de aanleg als gebruiksfase) worden reeds berekend door LBP Sight. Voor das en wezel dient een activiteitenplan en ontheffing te worden aangevraagd. Voor beide soorten dienen werkzaamheden buiten de kwetsbare periode te worden uitgevoerd en dienen vervangende verblijfplaatsen en leefgebied te worden gecreëerd buiten de invloedsfeer van de geplande werkzaamheden.

Das
Op basis van het kennisdocument bestaat de compensatie van leefgebied bij voorkeur uit een kwaliteitsverbetering van bestaand leefgebied (mits buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden). Indien dit niet mogelijk is dient aangrenzend leefgebied opnieuw te worden ingericht ten gunste van de das. Dit leefgebied moet voldoende mogelijkheden bieden voor een nieuwe burcht en jaarrond voldoende voedsel beschikbaar hebben. Daarnaast dient net als voor de wezel voldoende dekking aanwezig te zijn ((lijnvormige) beplantingen, hoogstamboomgaarden, overhoekjes en dergelijke met voldoende rust en stilte). Gezien de snelle vestiging van das in de uiterwaard kan de compensatie voor een nieuwe verblijfplaats naar verwachting volstaan uit het aanbieden van een begroeide grondhoop van geschikte samenstelling (zand, lemig zand) aan te bieden waar de das zelf een nieuwe burcht kan graven. Het aanbrengen van een aantal loze buizen is daarbij aan te bevelen om een snelle vestiging te stimuleren. De vervangende burcht(plek) moet minimaal een half jaar en bij voorkeur eerder, aanwezig zijn voordat er gestart wordt met het ongeschikt maken van de burcht die moet wijken. In de periode juli tot en met november, als de jonge dieren hun burcht waar ze zijn opgegroeid moeten verlaten, is de grootste kans dat de burcht ontdekt gaat worden.

Wezel
Het verbeteren van leefgebied bestaat uit het realiseren van dekking (onder andere in de vorm van: houtwallen, struiken, hagen, zoomvegetatie, groene oevers). Ook dient voldoende voedselaanbod aanwezig te zijn, een impuls kan worden gegeven door het aanbrengen van takkenrillen of muizenruiters. Kunstmatige verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen kunnen worden gerealiseerd door het plaatsen van nestkasten en/of takkenhopen. Eventuele barrieres naar omliggend (geschikt) leefgebied kunnen middels faunapassages worden opgeheven.

De uitwerking van bovenstaande adviezen dient plaats te vinden in een activiteitenplan, dit activiteitenplan vormt de basis voor het aanvragen van een ontheffing. De uitvoering van de werkzaamheden dient onder ecologische monitoring plaats te vinden om de effecten tijdens en na de ontwikkeling in kaart te brengen.

9.3 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "*Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.*"

Overzicht bijlagen

Literatuur

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

Bijlage 3
Kaart bestemmingsplan

Bijlage 4
Storingsfactoren Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’

Literatuur

BIJ12 2017 Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo* Versie 1.2 juli 2017 BIJ12 Utrecht.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. 2016, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M., & Delft, J.J.C.W. van, (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorische Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dobben, H. van & Hinsberg, A. van 2008 Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654, Alterra, Wageningen.

Felix, R.P.W.H. 2010 Beschermde natuur in de Drutensche Waarden. Resultaten van een inventarisatie van beschermde flora, fauna en habitattypen in 2010. Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen

Felix, R.P.W.H. 2012 Beschermde flora en fauna op het Excluton-terrein in de Drutensche Waarden. Resultaten veldinventarisatie 2011 en 2012 in het kader van de Flora- en faunawet. Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen

Henkens R.H.J.G. 2007 Champ Car evenement TT-circuit Assen. Alterra-rapport 1482.

HSRO, 2008, Natuurtoets Drutensche waardem, toesting werkalernatief (concept), HSRO, Afferden

HSRO, 2018, Quickscan Natuurwetgeving - Ontgronding riviercompensatie Excluton Druten, Versie: 1.2-20181115, HSRO, Afferden

Krijgsveld K.L., R.R. Smits & J. van der Winden 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Krijgsveld, K. e.a. 2012 Effecten van dancefestival Amsterdam Open Air op broedvogels. Bureau Waardenburgrapport 12-115.

Lenstra, G., Hovens, J.P.M. & Snijders, R.J.H 2007 Faunaonderzoek Drutensche Waarden. Faunaconsult, Belfeld.

Mil, J.A. van 2015 Beschermde Fauna in de Drutensche Waarden. Resultaten van een inventarisatie van beschermde vogel-, vis- en amfibiesoorten in 2015. HSRO BV, Afferden.

NDFF, 2009 t/m 2019. Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl

Provincie Gelderland 2017, Besluit van Provinciale Staten van Gelderland van 25 januari 2017, inzake het vaststellen van de wijziging omgevingsverordening Wet natuurbescherming Gelderland 2017.

Provincie Gelderland 2018a, Omgevingsverordening Gelderland (januari 2018). Provinciale verordening, geconsolideerd (01-01-2018) Provincie Gelderland, Arnhem.

Provincie Gelderland 2018b, Omgevingsvisie Gelderland (januari 2018). Provinciale verordening, geconsolideerd (01-01-2018) Provincie Gelderland, Arnhem.

Provincie Gelderland 2018c, Natuurbeheerplan 2019 Provincie Gelderland, november 2018 Provincie Gelderland, Arnhem.

Rademakers, J.G.M., & Wolfert, H.P. 1994 Het rivier-Ecotopen-Stelsel; een indeling van ecologische relevante ruimtelijke eenheden ten behoeve van ontwerp- en beleidsstudies in het buitendijkse rivierengebied. EHRM-rapport 61, RIZA, Lelystad

RAVON, 2016, Ravon no. 63, bijlage, Waarnemingenoverzicht 2015, RAVON, Nijmegen.

Reijnen M.J.S.M. & R.P.B. Foppen. 1991. Effect van wegen met autoverkeer op de dichtheden van broedvogels (hoofdrapport). IBN-rapport 91/1.DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Leersum.

Reimerink, J. & A. van Hooff. 2018. Natuurtoets soortenbescherming voor 12 evenementdagen Evenementenlocatie Vliegveld Twenthe. Toetsing van de effecten van 12 evenementdagen naast het regulier gebruik ten behoeve van het bestemmingsplan. 2 februari 2018 Tauw rapport R004-1250989JRE-kmi-V01. Tauw bv, Deventer.

Tursic, A., Jeurink, N. & Mulken, J-P van. 2013 Nieuwe Methode voor effectbepaling van geluid op vogels. Geluid. Nummer 3. September 2013.

Internetbronnen:
https://www.pdok.nl/viewer/#%20
Vlindernet.nl

Bijlage 1
Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming
De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:
- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.
De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht
Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:
- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming
In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hier aan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies ‘bijzondere provinciale natuurgebieden’ en bijzondere provinciale landschappen’ aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming
De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is er op gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

<u>Verbodsbepalingen</u>
De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.

lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert

elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 2
Kaart regionale ligging

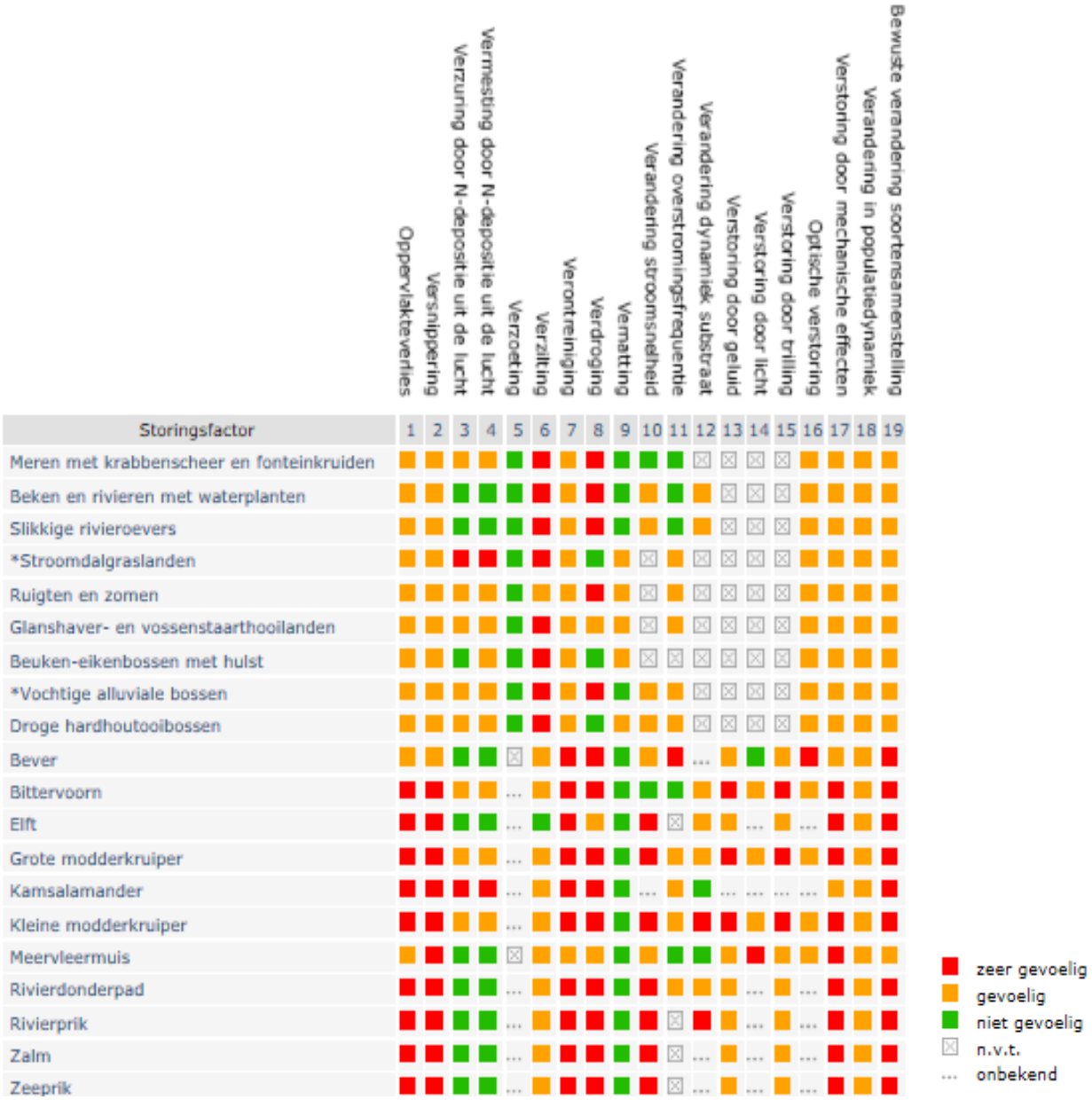
Locatie van het plangebied (rood omcirkeld). Bron: pdok.nl

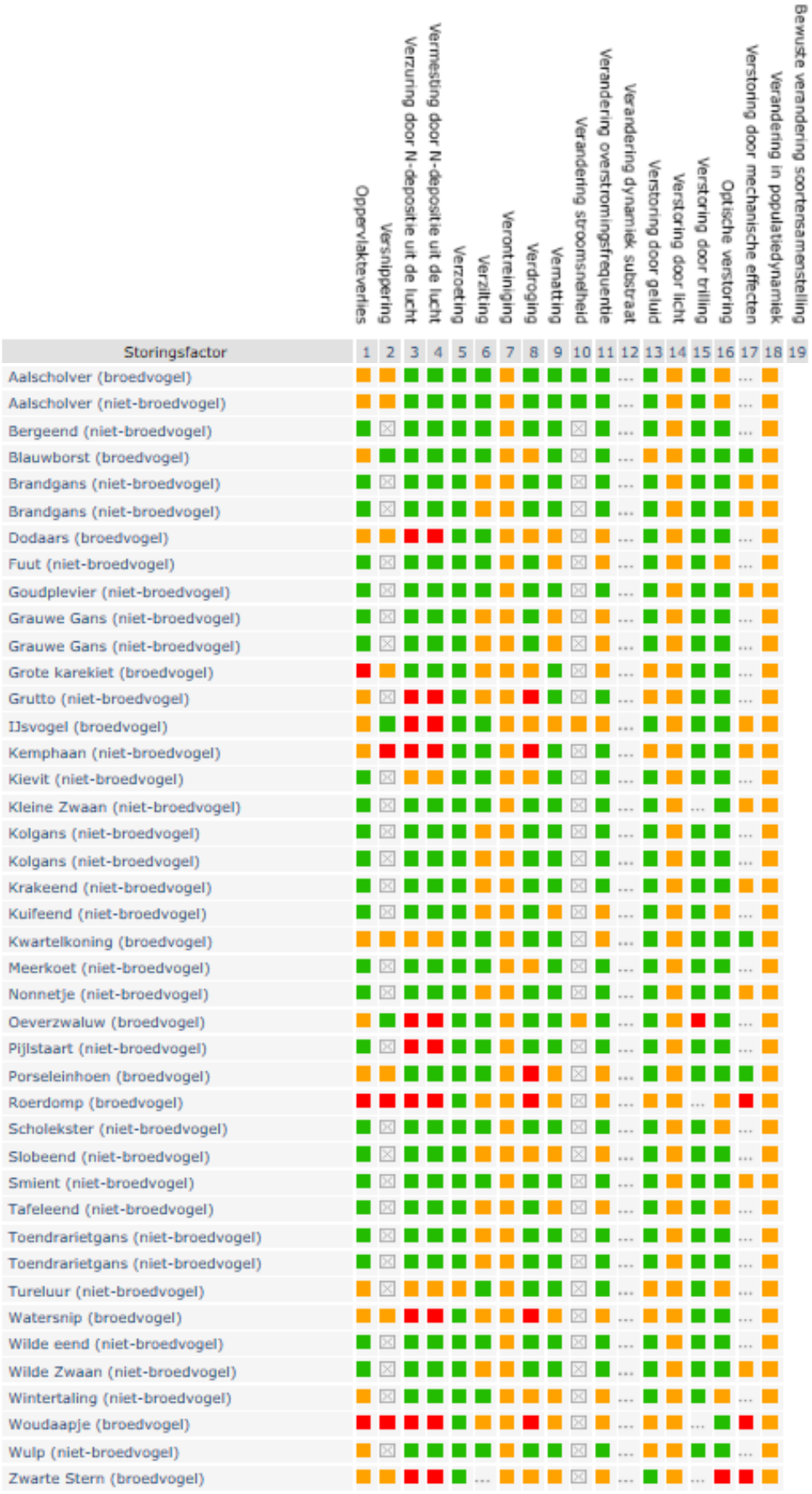
Bijlage 3
Kaart bestemmingsplan

Bijlage 4

Storingsfactoren Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’

1 Oppervlakteverlies
2 Versnippering
3 Verzuring door N-depositie uit de lucht
4 Vermesting door N-depositie uit de lucht
5 Verzoeting
6 Verzilting
7 Verontreiniging
8 Verdroging
9 Vermatting
10 Verandering stroomsnelheid
11 Verandering overstromingsfrequentie
12 Verandering dynamiek substraat
13 Verstoring door geluid
14 Verstoring door licht
15 Verstoring door trilling
16 Optische verstoring
17 Verstoring door mechanische effecten
18 Verandering in populatiedynamiek
19 Bewuste verandering soortensamenstelling
Storingsfactor
Aalscholver (broedvogel)
Aalscholver (niet-broedvogel)
Bergeend (niet-broedvogel)
Blauwborst (broedvogel)
Brandgans (niet-broedvogel)
Brandgans (niet-broedvogel)
Dodaars (broedvogel)
Fuut (niet-broedvogel)
Goudplevier (niet-broedvogel)
Grauwe Gans (niet-broedvogel)
Grauwe Gans (niet-broedvogel)
Grote karekiet (broedvogel)
Grutto (niet-broedvogel)
IJsvogel (broedvogel)
Kemphaan (niet-broedvogel)
Kievit (niet-broedvogel)
Kleine Zwaan (niet-broedvogel)
Kolgans (niet-broedvogel)
Kolgans (niet-broedvogel)
Krakeend (niet-broedvogel)
Kuifeend (niet-broedvogel)
Kwartelkoning (broedvogel)
Meerkoet (niet-broedvogel)
Nonnetje (niet-broedvogel)
Oeverzwaluw (broedvogel)
Pijlstaart (niet-broedvogel)
Porseleinhoen (broedvogel)
Roerdomp (broedvogel)
Scholekster (niet-broedvogel)
Slobeend (niet-broedvogel)
Smient (niet-broedvogel)
Tafeleend (niet-broedvogel)
Toendrarietgans (niet-broedvogel)
Toendrarietgans (niet-broedvogel)
Tureluur (niet-broedvogel)
Watersnip (broedvogel)
Wilde eend (niet-broedvogel)
Wilde Zwaan (niet-broedvogel)
Wintertaling (niet-broedvogel)
Woudaapje (broedvogel)
Wulp (niet-broedvogel)
Zwarte Stern (broedvogel)
zeer gevoelig
gevoelig
niet gevoelig
n.v.t.
onbekend

AANLEG BIJBURCHTEN DASSEN WAALBANDIJK 155-173

Inrichting en Beheer

Concept

In opdracht van:
Excluton BV

Door:
HSRO i.s.m. Bureau Mulder-natuurlijk

maart 2020

AANLEG BIJBURCHTEN DASSEN WAALBANDIJK 155-173

Concept

COLOFON

maart 2020
Status: Concept
Versie 1.1-20200304

In opdracht van:
Excluton BV
Dhr. P. Ordelman
Postbus 74
6650 AB Druten
tel: 0487-516200
www.excluton.nl

Door:
HSRO
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden
tel: 0487-542906
www.hsro.nl

Bureau Mulder-natuurlijk
Berkenlaan 28
3737RN Groenekan
tel: 0346-822704
ww.mulder-natuurlijk.nl

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING....6
1.1 Aanleiding....6
1.2 Ecologische onderzoeken en advies dassenexperts....6
2 COMPENSERENDE MAATREGELEN DASSEN....7
2.1 Voorstel....7
2.2 Dassenroutes en verblijfplaatsen....8
2.3 Behoud foerageermogelijkheden....8
BIJLAGEN....10

1 INLEIDING

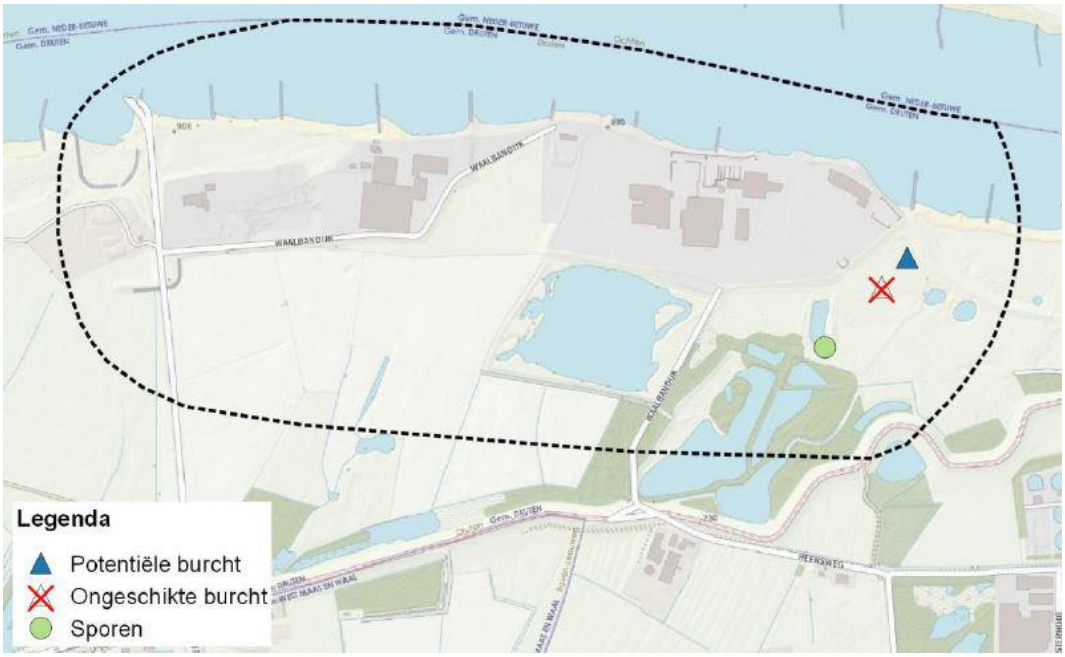
1.1 Aanleiding

Tijdens onderzoek naar de ecologische aspecten van de aanleg van een rivierkundige maatregel (figuur 1.1) zijn in twee kleinere gegraven gaten, die ontstaan zijn bij het maken van proefsleuven, sporen van dassen aangetroffen.

Figuur 1.1: Plangebied bedrijventerrein Excluton en de beoogde riviercompensatie in de Drutensche Waarden

Nader onderzoek (Rapport "Verkennend onderzoek dassen", bijlage 1) door Lievense heeft uitgewezen dat in één van, deze onder het maaiveld gelegen laagten, dassenpijpen (gangen en holen) zijn uitgegraven. De ingangen van deze bijburcht bevinden zich op ongeveer NAP +7,00 m waardoor de kamers van de burcht zich bevindt op NAP + 6.00 m. Hierdoor is de bijburcht behoorlijk onder invloed van de rivier, grondwater en kwel. Omdat de locatie in de uiterwaarden ligt en statistisch gezien qua hoogteligging gemiddeld twee perioden per jaar tussen de 6 en 26 dagen onder water komt is het uitgesloten dat deze burcht permanent bewoond wordt. Ook bij de laatste hoogwaters in 2018, 2019 en 2020 is deze locatie overstroomd. De locatie van de niet permanente bijburcht ligt midden in het gebied dat vergraven zal worden (zie figuur 1.2). Handhaving is vanwege rivierkundige en economische bezwaren niet mogelijk.

Figuur 1.2: mogelijke burchten voor de das in het plangebied (bron: Verkennend onderzoek Das, Lievense)

1.2 Ecologische onderzoeken en advies dassenexpert

Op 6 februari is er door Lievense verkennend onderzoek gedaan naar activiteit van dassen binnen het plangebied. Dit onderzoek is opgenomen als bijlage 1 van dit rapport. Uit het onderzoek is gebleken dat één van de potentiële burchten in gebruik is als bijburcht door de das. Een bijburcht wil zeggen dat dit geen permanent bewoonde burcht is. Ze worden bijvoorbeeld gebruik als vluchtplek bij verstoring van de hoofdburcht, door jongvolwassen dassen als ze worden verstoten uit het territorium of als het mannetje na de geboorte van jongen de hoofdburcht wordt uitgejaagd door het vrouwtje. Ook kan een bijburcht langere periodes gebruikt worden als het voedselaanbod er beter is dan bij de hoofdburcht. Ten aanzien van de bescherming en de instandhouding van de aangetroffen dassenburchten is na de constatering dat één van deze bijburchten daadwerkelijk gebruikt wordt, contact gezocht met dassenexpert Jaap Mulder.

In samenspraak met hem is een voorstel gemaakt om in het gebied op twee locaties aanleidingen voor nieuwe bijburchten aan te leggen. Ook is bekeken of de plas-draszone in combinatie met de randzone om de te graven plas en het talud rondom het bedrijventerrein breed genoeg is en qua inrichting kan voldoen om als route naar omliggende foerageergebieden te functioneren. In dit rapport wordt één en ander beknopt beschreven.

2 AANLEG BIJBURCHTEN DASSEN

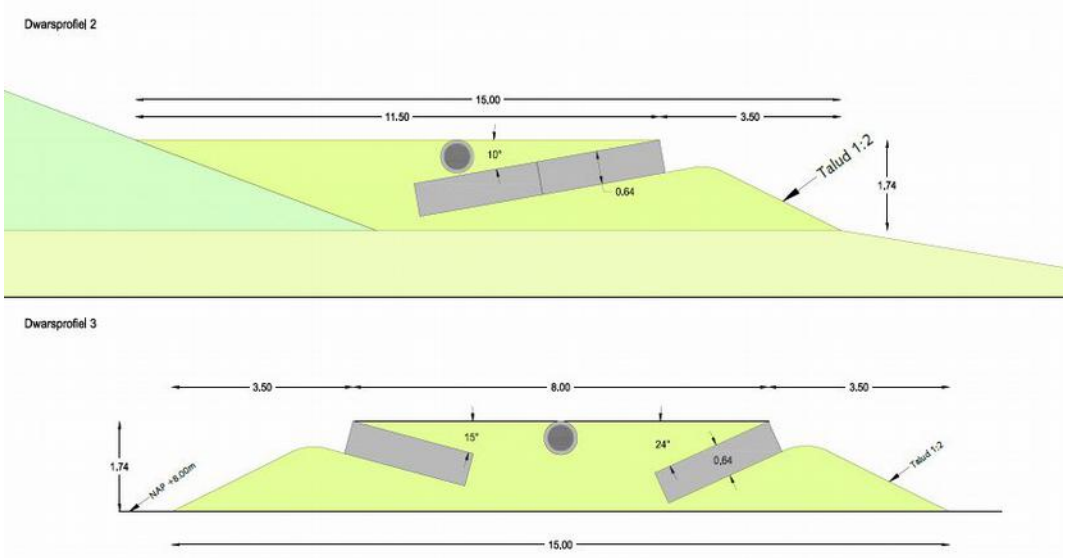
2.1 Voorstel

Het voorstel is om één van deze burchten circa 50 m noordwaarts te verplaatsen naar hoger gelegen gebied (zie figuur 2.1). Dit zal gebeuren door in de natuurzone rond het bedrijventerrein een grondlichaam van 15 x 15 m met een maximale hoogte van 2 m aan te leggen. De natuurzone ligt op een gedeeltelijk beplant dijklichaam dat tevens dient als geluidswal. De nieuwe burcht wordt aan de onderzijde van het talud aangelegd. De kern zal bestaan uit zand, terwijl de bovenlaag zal bestaan uit 0,5 m klei. Om een aanvang van de holen te maken worden in het lichaam per burcht vijf betonnen buizen (3 x 1, 1 x 2 buizen) met lengte van 2,4 m en een interne doorsnede van 50 cm ingegraven. De vier toegangen, waarvan één met een lengte van 4,8 m lengte, die zo ontstaan, kunnen een aanleiding zijn voor de dassen om zelf verder te graven (zie figuur 2.2). Dassen zijn echter mans genoeg om ook zonder de buizen holen aan te leggen. Het peil van de noordelijke burcht ligt circa 2 m hoger dan de huidige pijpen van de bijburcht.

Figuur 2.1: Beoogde situatie rivierkundige compensatie t.o.v. de burchtlocaties

De tweede burcht wordt op dezelfde wijze aangelegd aan de zuidwestrand van de plas. Deze locatie grenst aan de lager gelegen riet en moeraszone ten oosten van de voormalige toegangsweg. Ten westen ligt een bos en plassencomplex dat in beheer is bij Staatsbosbeheer. De tweede burcht wordt in het voorjaar en de zomer beschermd door de zomerdijk. Tussen 1 oktober en 1 april is deze uiterwaard niet gereguleerd. De inlaatwerken worden in deze periode door het waterschap Rivierland in verband met hoogwater opengezet. Het peil van deze nieuwe burcht is vergelijkbaar met de huidige bijburcht. De ontgronding wordt niet in één keer aangelegd maar in drie tot vier fasen. De twee nieuwe burchten zullen echter gelijk bij aanvang van het werk worden aangelegd. Naar verwachting zal dit op zijn vroegst in het najaar van 2020 kunnen plaatsvinden. Volgens het kennisdocument Das (Meles Meles) 2017 is de periode dat dassen aan een nieuwe burcht moeten wennen minimaal een half jaar. In dit geval hebben de dassen minimaal één jaar de tijd om zich te vestigen in de nieuwe burchten. De oude niet permanente burcht wordt namelijk in een latere fase van de ontgronding weggehaald zodra het eerste hoogwater heeft plaatsgevonden waarbij de oude burcht onder water is gekomen. Op deze manier is zeker dat zich geen dassen in de burcht en in de omgeving zullen bevinden.

Figuur 2.2: Beoogde inrichting kunstburcht

2.2 Dassenroutes

Bestaande routes van dassen zijn, waarschijnlijk door de kleine populatie, het feit dat de burcht regelmatig onder water loopt en de beperkte gebruiksintensiteit, in dit gebied niet duidelijk te onderscheiden.

Dassen zijn vooral gevoelig voor menselijke verstoring (zeker met honden) en nauwelijks voor diffuse licht- en geluidbelasting door bedrijven en verkeer. Beide nieuwe verblijfsplaatsen voor de in het gebied voorkomende dassen liggen in een gebied waar nauwelijks mensen komen. Door wandelaars worden deze gebieden niet gebruikt. De gebieden zijn niet openbaar toegankelijk. De potentiële nieuwe burchten en de waarschijnlijke vernieuwde dassenroutes liggen op voldoende afstand van omliggende bedrijventerreinen Excluton en Rodruza.

De meest noordelijke locatie ligt op circa 30 m van de zuidrand va het bedrijfsterrein Excluton. Deze zone is ingeplant met een houtwal. Daarmee voldoet de locatie ook aan afstands- en inrichtingsnormen die door experts van de vereniging Das&Boom worden aanbevolen om bestaande burchten zo goed mogelijk te beschermen tegen verstorende activiteiten. Bijkomend voordeel is dat de locatie volledig in het geluidluwe deel, onder aan het talud, van het begroeide grondlichaam ligt. De nieuwe locaties en het omliggende agrarische gebied zijn blijvend door de nieuwe waterpartij en bestaande sloten, bos en hekwerk afgeschermd van de noordrand van Druten. Behalve in het kader van beheer zijn er geen menselijke activiteiten voorzien in de omgeving van de niet permanente burchten.

Beschutte corridors naar foerageergebieden in het westen, oosten en zuiden van het plangebied blijven in stand. De randzone en de oevers van de te graven plas zijn hiervoor voldoende breed. De breedte is afhankelijk van de waterstand in de rivier. Bij lagere waterstanden is de totale breedte meer dan 80 m. Bij hogere waterstanden is de noordelijke burcht naast het talud waarschijnlijk niet in gebruik. Door de hogere ligging en combinatie met het talud is deze locatie echter veiliger dan de huidig aanwezige pijpen.

2.3 Behoud foerageermogelijkheden

Voor hoofdburchten is het van belang, dat er binnen een straal van 500 meter voldoende voedselaanbod (primair voedselgebied zoals grasland met voldoende aanbod van regenwormen) en beschutting aanwezig is en blijft (zie figuur 2.3). In dit geval gaat het zeker niet om een hoofdburcht. Desondanks kan geconstateerd worden dat zelfs wanneer voedsel limiterend wordt (globaal in de kraam- en zoogperiode vanaf december tot medio juni) in de omgeving voldoende graslanden aanwezig zijn. De nu aanwezige foerageergebieden voor de dassen zijn bemest grasland en akkerbouwgebieden ten oosten, zuiden en westen van de te graven plas. Als dit gebied in de uiterwaarden onder water staat, zullen de dassen waarschijnlijk gebruik maken van binnendijks gelegen akkers en weilanden. Omdat de dijken alleen door landbouwverkeer en langzaam verkeer gebruikt worden zijn deze wegen niet gevaarlijk voor dassen.

Figuur 2.3: Compenserende maatregelen t.o.v. natuurtypes Drutensche Waarden

3: CONCLUSIE

Bij dit werkplan is als leidraad het kennisdocument Das (Meles meles), versie juli 2017 van Bij12 (www.bij12.nl) gebruikt. In dat document wordt aangeven dat het opheffen van barrières en het aanleggen van voldoende brede routes tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden effectief zijn om de ter plaatse gevestigde dassenpopulatie in stand te houden.

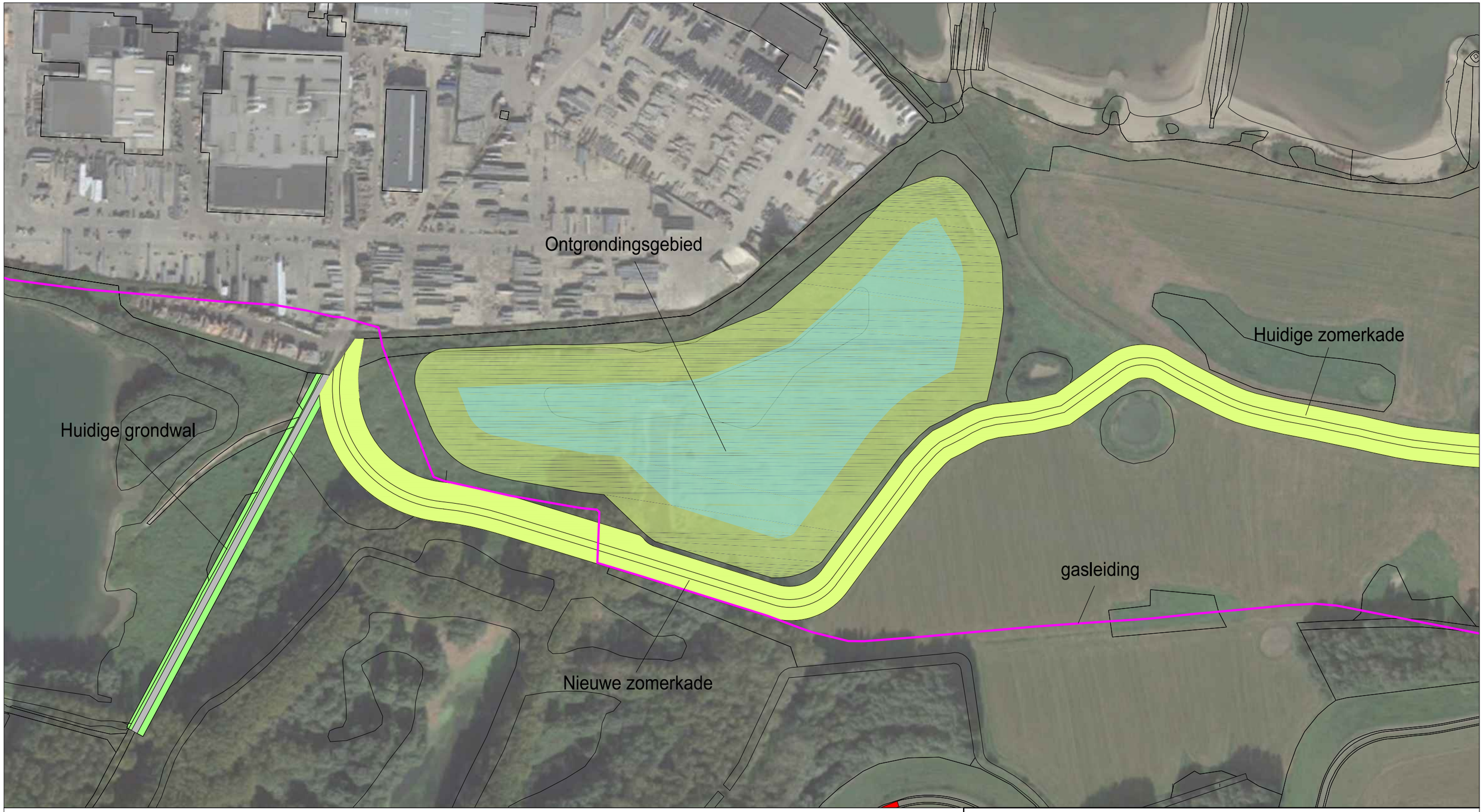
De breedte van verbindingszones die in dit document worden aangehouden, minimaal 100m, is volgens de deskundige Jaap Mulder in dit geval niet nodig om de verblijfplaatsen en het leefgebied van de Dassen in stand te houden. Dassenwissels zijn qua breedte te vergelijken met paadjes van circa 50 cm. Het succes van nieuwe routes hangt af van meerdere factoren. Zo is geleding met hekwerken, geen of zo min mogelijk verlichting, de visuele afscherming, beschutting en het gebruik door mensen en andere dieren ook belangrijk. Aan deze eisen wordt ruimschoots voldaan, terwijl alleen de breedte van de noordelijke verbindingszone(circa 70 m) minder is dan de maat die beschreven is in het kennisdocument. De afstanden tot de omliggende foerageergebieden zijn in dit geval bovendien minder dan 100 m.

In samenhang met de natuurontwikkeling in het gebied, het extensieve beheer van de oevers en overgangszone naar de betonfabriek, de beplanting op het talud, de bescherming en afscherming van het bestaande bos en plassengebied is er dan ook geen reden aan te nemen dat het vergraven van erg laag gelegen pijpen, direct na hoogwater, tot aantasting van de dassenpopulatie en de verblijfplaatsen zal leiden. De potentiële nieuwe verblijfplaatsen hebben meer kwaliteit, zijn hoger gelegen, veiliger voor overstroming en liggen dicht bij de oostelijk en westelijk gelegen foerageergebieden.

Gezien de nabijheid van de potentiële nieuwe burchten en het feit dat hier om een bijburcht gaat is het niet nodig dassen te vangen, de nieuwe burcht met hekken af te zetten en de dassen hier te laten wennen aan de nieuwe locatie.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verkennend onderzoek dassen Lievense
Bijlage 2: Inrichtingsplan en technische tekeningen

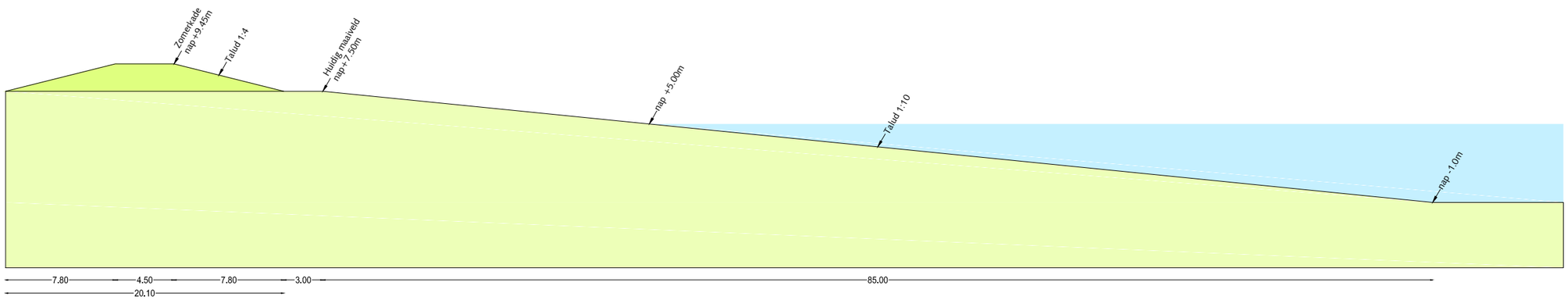

Situatietekening ontgronding en zomerkade

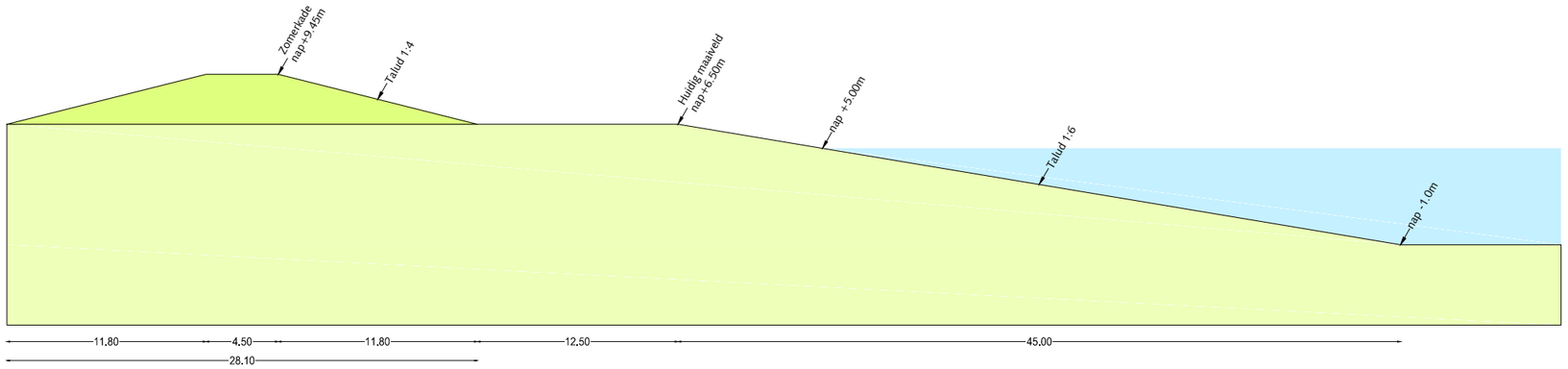
Project	Riviercompensatie Excluton
Opdrachtgever	Excluton
Getekend	R.J.C Kremers
Papierformaat	A3
Schaal / Maateenheid	schaalloos
Datum	08-04-2019
Contactpersoon	F.J.M. Harbers
Tekening nummer	1

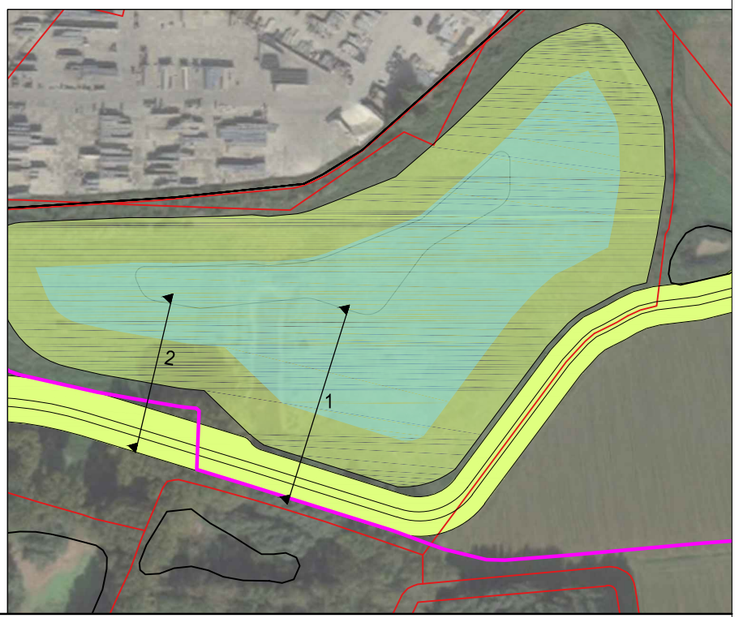
HSRO - Hoogstraat 1 - 6654 BA Afferden Gld. - Tel.: 0487-542906 - Fax.: 0487-542905 - info@hsro.nl - www.hsro.nl

Dwarsprofiel 1

Dwarsprofiel 2

Dwarsprofiel 1 en 2

Project	Riviercompensatie Excluton
Opdrachtgever	Excluton
Getekend	R.J.C Kremers
Papierformaat	A3
Schaal / Maateenheid	schaalloos
Datum	17-01-2019
Contactpersoon	F.J.M. Harbers
Tekening nummer	2

HSRO - Hoogstraat 1 - 6654 BA Afferden Gld. - Tel.: 0487-542906 - Fax.: 0487-542905 - info@hsro.nl - www.hsro.nl

Onderzoek stikstofdepositie

Bestemmingsplan Buitengebied
Herziening Waalbandijk 155-173

Opdrachtgever
Excluton B.V.
Contactpersoon
de heer P.A. Ordelman
Kenmerk
R085642aa.18l4N66.jdb
Versie
01_000
Datum
13 maart 2019
Auteur
drs. F.C. (Frank) Wulterkens MeBa

Kelvinbaan 40, 3439 MT Nieuwegein | Postbus 1475, 3430 BL Nieuwegein | T (030) 231 13 77 | F (030) 234 17 54
E info@lbpsight.nl | www.lbpsight.nl | IBAN: NL62 RABO 036 42 36 558 | KvK 30073990 | BTW NL007093159B01

LBP|SIGHT

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Kwantificering van de uitgangspunten 5

2.1 Toename verkeersbewegingen 5
2.2 Emissies door (tweede) stoomketel 6

3 Rekenmethode en resultaten 7

3.1 Rekenmethode 7
3.2 Resultaten 7

4 Conclusie 9

5 Bibliografie 10

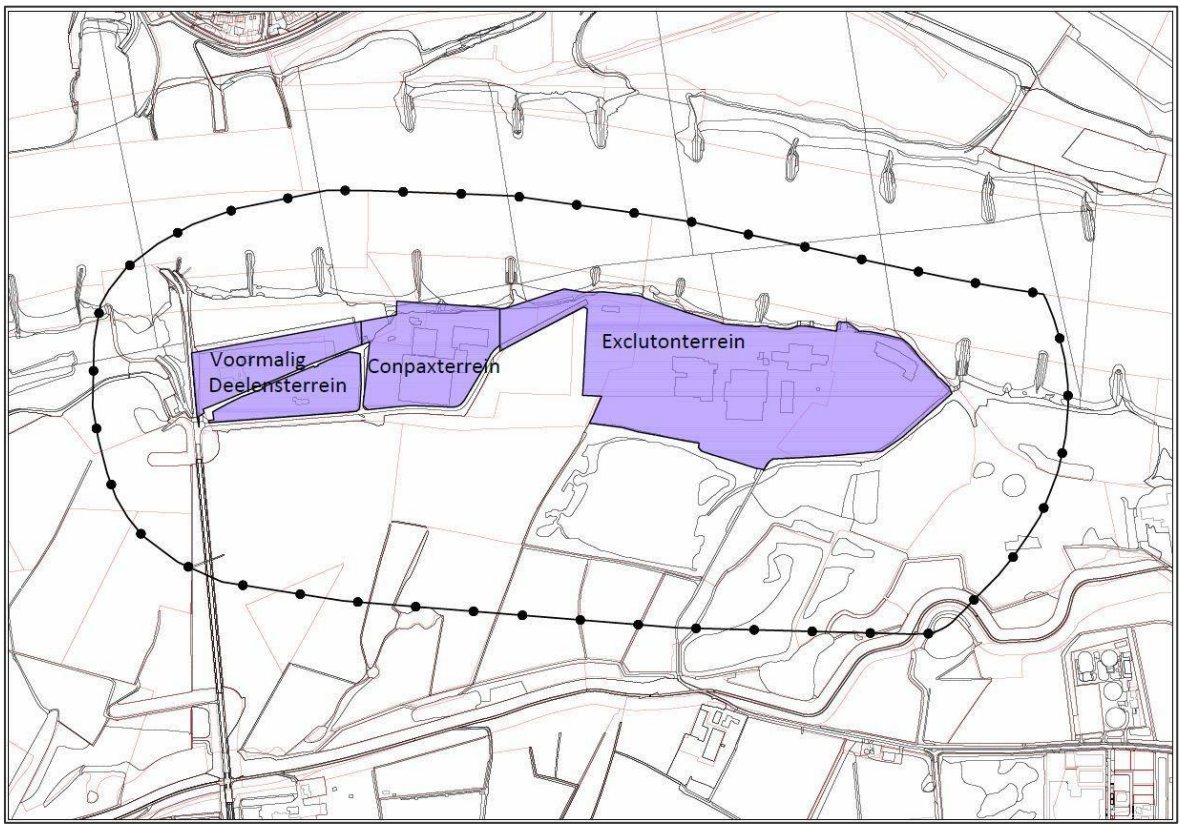
Bijlagen

Bijlage I AERIUS-bijlage
Bijlage II Rookgasrapport stoomketel

1 Inleiding

Gemeente Druten heeft het “Bestemmingsplan Buitengebied, herziening Waalbandijk 155-173” in Druten in voorbereiding. Het plangebied ligt tussen de rivier de Waal in het noorden en de Waalbandijk in het zuiden. In het plangebied is het Betonwarenbedrijf Excluton aanwezig. Zij maakt gebruik van een groot gedeelte van het bedrijfsterrein langs de Waal. Binnen het plangebied bevindt zich ook het Conpaxterrein en voormalig Deelensterrein, de uiterwaarden en een gedeelte van de rivier de Waal. Hierdoor maakt ook de weg die de bedrijfspercelen met elkaar en Noord-Zuid verbindt deel uit van het plangebied.

In figuur 1.1 is een kaart opgenomen met aanduidingen van de plangebiedsgrenzen en de bedrijventerreinen.

Figuur 1.1
Kaart van het plangebied met aanduidingen van de plangrens en de bedrijventerreinen

Het nieuwe bestemmingsplan wijzigt de mogelijke invulling van het bedrijfsterrein. Op het voormalige Deelensterrein en Conpaxterrein wordt de vestiging van een betonbedrijf en verkeersbewegingen mogelijk gemaakt.

Om de effecten door stikstofdepositie te bepalen die mogelijk worden gemaakt door het bestemmingsplan is een berekening uitgevoerd. Daarbij is voor de maximale invulling van het bestemmingsplan uitgegaan van een betonfabriek met een extra stoomketel en extra verkeers-bewegingen vanaf het bedrijventerrein. De invloed van deze wijzigingen is gekwantificeerd en op grond daarvan zijn berekeningen gedaan met het rekenpakket AERIUS.

Om te bepalen of de effecten door de activiteiten die binnen het bestemmingplan plaatsvinden, veranderen, zijn twee scenario's doorgerekend. Hierbij zijn enkel de activiteiten in ogenschouw genomen die door de maximale invulling van het bestemmingplan kunnen veranderen. Door de verschillen in activiteiten tegen elkaar af te wegen, kan bepaald worden wat het verschil is van de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden door de veranderingen die het bestemmingsplan toelaat.

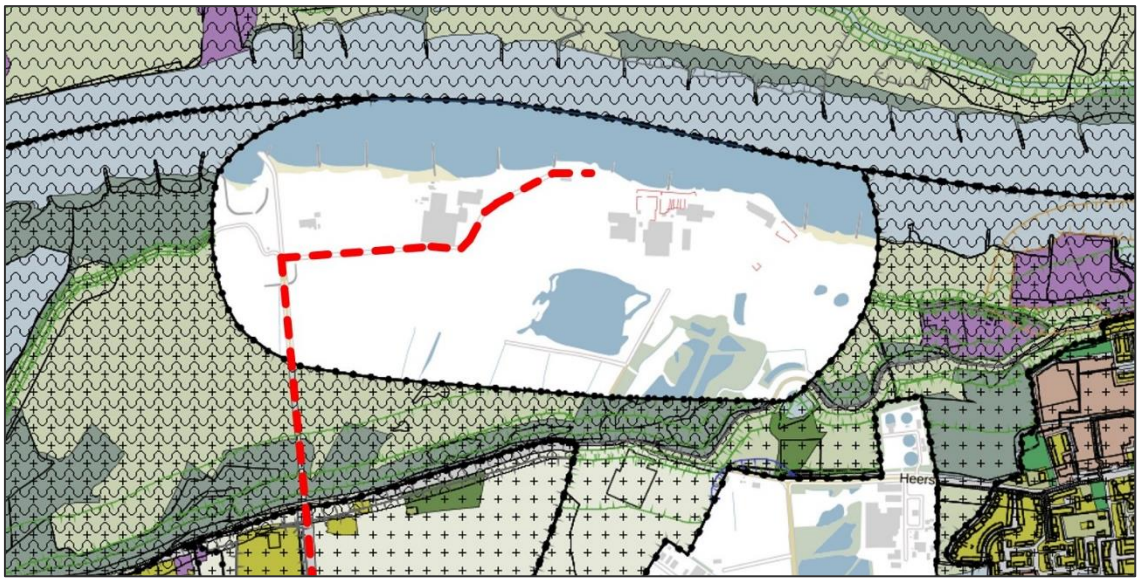
In hoofdstuk 2 zijn daartoe de emissiecijfers gekwantificeerd en in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de conclusies van het onderzoek.

2 Kwantificering van de uitgangspunten

Bij maximale invulling van het bestemmingsplan wijzigt het aantal verkeersbewegingen en kan een extra stookinstallatie (stoomketel) op het Conpaxterrein in gebruik worden genomen.

2.1 Toename verkeersbewegingen

Richting 2028 nemen de verkeersbewegingen van en naar de bedrijventerreinen binnen het plangebied toe. Van en naar het plangebied vinden alleen verkeersbewegingen plaats via de Noord-Zuid. In figuur 2.1 is de rijroute op de kaart weergegeven.

Figuur 2.1
Weergave van de rijroute in rood

Op basis van verkeerstellingen kan een uitspraak gedaan worden over de huidige jaargemiddelde verkeersbewegingen per dag. Op basis van de maximale invulling van het bedrijfsterrein en in overleg met Excluton is bepaald hoeveel verkeersbewegingen er in de toekomst plaats gaan vinden. Dit is weergegeven in tabel 2.1. Daarbij is aangesloten op de uitgangspunten uit het akoestisch onderzoek verkeer (LBP|SIGHT, 2018).

Voor het vrachtverkeer wordt een toename naar 240 bewegingen per dag verwacht. Dit komt overeen met een verdere invulling van het gezoneerde bedrijventerrein. Voor lichte en middelzware motorvoertuigen is uitgegaan van een toename van 33%. In tabel 2.1 zijn de verkeersintensiteiten opgenomen.

Tabel 2.1
Verkeersbewegingen in 2018 en 2028

Type verkeer	Etmaalintensiteit 2018 (verkeersbewegingen per dag)	Etmaalintensiteit 2028 (verkeersbewegingen per dag)
Licht verkeer	652	887
Middelzwaar vrachtverkeer	99 (EuroV)	131 (EuroVI)
Zwaar vrachtverkeer	204 (EuroV)	240 (EuroVI)

Gedurende deze periode gaat het vrachtverkeer over van voertuigen die voldoen aan de EuroV-emissienorm naar voertuigen die voldoen aan de EuroVI-emissienorm. In de AERIUS-berekening is hier rekening mee gehouden.

2.2 Emissies door (tweede) stoomketel

Op basis van het door Excluton opgegeven gasverbruik en het rookgasrapport (bijlage II) is bepaald wat de jaarvracht NOx van de huidige stoomketel is. Omdat de tweede stoomketel vergelijkbaar is in installatie en functie, zijn de gegevens van de bestaande stoomketel overgenomen voor de tweede. In tabel 2.2 zijn de emissiegegevens weergegeven.

Tabel 2.2
Emissiegegevens stoomketel

	Bestaande stoomketel
Gasverbruik/jaar (Nm^3)	549.293
Energie-inhoud aardgas (kW/m^3)	8,83
Energie-inhoud aardgas (MJ/m^3)	31,778
Stoichiometrisch rookgasvolume gasvormige brandstoffen (Nm^3 rookgas/Nm^3 aardgas)	7,637
Gestandaardiseerd debiet rookgas (bij actueel 0% zuurstof) (mg/Nm^3)	5.005.596 Nm^3
Aandeel NOx (mg/Nm^3)	67,7
Jaarvracht NOx (kg)	339

Voor de tweede stoomketel is de jaarvracht van de bestaande stoomketel overgenomen.

3 Rekenmethode en resultaten

3.1 Rekenmethode

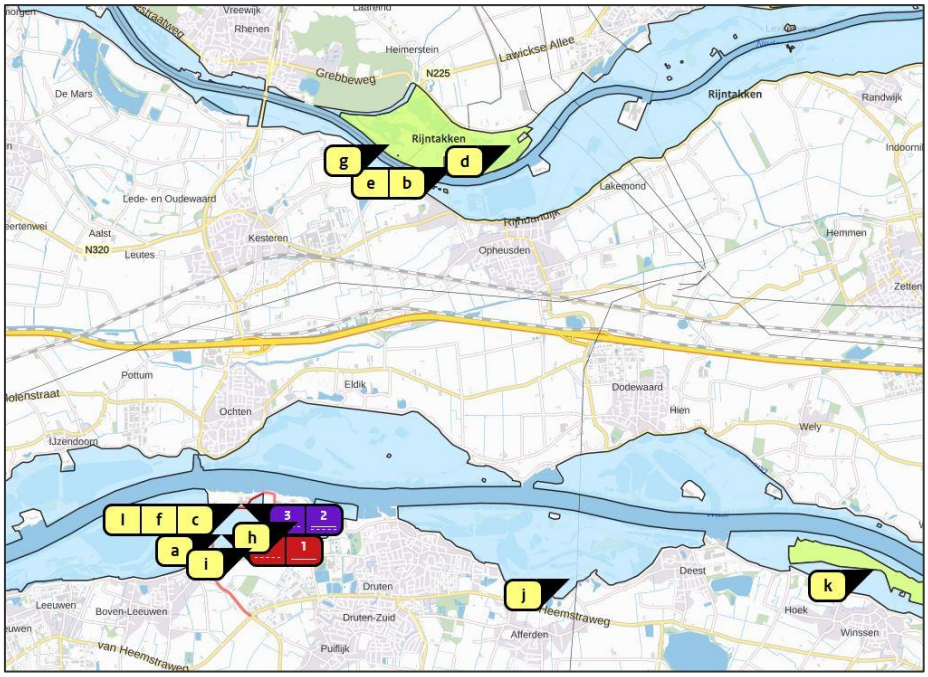
Aan de hand van een database met emissiefactoren worden vanuit AERIUS Calculator de NOx-en NH_3 emissies door de hierboven beschreven transportbewegingen gekwantificeerd. Om vanuit de emissies een uitspraak te doen over de stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden, moeten modelmatig de verspreiding en de depositie berekend worden.

De depositieberekeningen zijn uitgevoerd met behulp van het rekeninstrument AERIUS Calculator, van de Rijksoverheid. Hiermee kunnen de effecten berekend en getoetst worden. In bijlage I zijn de gegevens van het AERIUS-rekenmodel opgenomen.

3.2 Resultaten

Uit de rekenresultaten (ook opgenomen in bijlage I) blijkt dat de totale jaarvracht NOx daalt door de overstap van EuroV- naar EuroVI-voertuigen. Ondanks dat er in de geprognosticeerde situatie een tweede stoomketel is meegerekend, daalt de stikstofdepositie op alle gebieden. Ook op alle reken-punten, waarmee de depositie op het meest nabij gelegen leefgebied/habitatgebied berekend wordt daalt de depositie. Aangezien de andere activiteiten niet veranderen door de invulling van het bestemmingsplan, kan gesteld worden dat de planbijdrage aan verzuring van Natura 2000-gebieden negatief is ten opzichte van de uitgangssituatie.

In figuur 3.1 zijn de rekenpunten weergegeven en in de bijbehorende tabel het verschil (verbetering) van de depositie op de betreffende hexagonen gekwantificeerd.

Figuur 3.1
Kaart met rekenpunten uit AERIUS

Tabel 3.1

Verschil in depositie, behorend bij figuur 3.1

Rekenpunt	ID Hexagoon	Verschil 2018-2028 (mol/ha/jaar)
a	3901361	-0,4
b	4058864	0
c	3915120	-3,84
d	4068044	0
e	4060395	0
f	3902889	-0,99
g	4069563	0
h	3909011	-0,22
i	3898304	-0,28
j	3886097	0
k	3890709	0

4 Conclusie

Voor vaststelling van het bestemmingsplan is een berekening uitgevoerd om stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen door activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt. De enige veranderende activiteiten door het plan zijn de verkeersbewegingen en de plaatsing van een tweede stoomketel op het Conpaxterrein.

Uit de rekenresultaten, bijgevoegd in bijlage I, blijkt dat het verschil tussen de huidige situatie en de geprognosticeerde situatie een negatieve planbijdrage betekent. Dit wil zeggen dat de stikstof-depositie door het plan daalt ten opzichte van de huidige situatie.

Vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening zijn voor het aspect stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden volgens ons geen bezwaren om het plan vast te stellen.

LBP|SIGHT BV

drs. F.C. (Frank) Wulterkens MeBa

5 Bibliografie

LBP|SIGHT. (2018). *Wijziging bestemmingsplan - verkeer Noord Zuidweg - geluid en luchtkwaliteit (kenmerk: V085642ag.1806JJH.rvw, versie: 05_001).* Nieuwegein.

Bijlage I

AERIUS-bijlage

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U kan dit document gebruiken voor de onderbouwing van depositie onder de drempelwaarde (0.05 mol/ha/j) in het kader van de Wet natuurbescherming, afhankelijk van de door u gekozen rekeninstellingen.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NOx), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt. Op basis van de gekozen rekeninstellingen zijn de resultaten op Natura 2000-gebieden inzichtelijk gemaakt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator. Voor meer toelichting verwijzen we u naar de websites pas.bij12.nl, www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

Berekening Huidig

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositiekaart
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
LBP|SIGHT	Waalbanddijk 155, 6651KD Druten

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
BP Excluton Druten	RgiCE3vsyRTQ

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
19 december 2018, 09:52	2018	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

	Situatie 1	Situatie 2	Verschil
NOx	2.345,58 kg/j	1.158,53 kg/j	-1.187,05 kg/j
NH3	16,94 kg/j	22,94 kg/j	6,00 kg/j

Resultaten

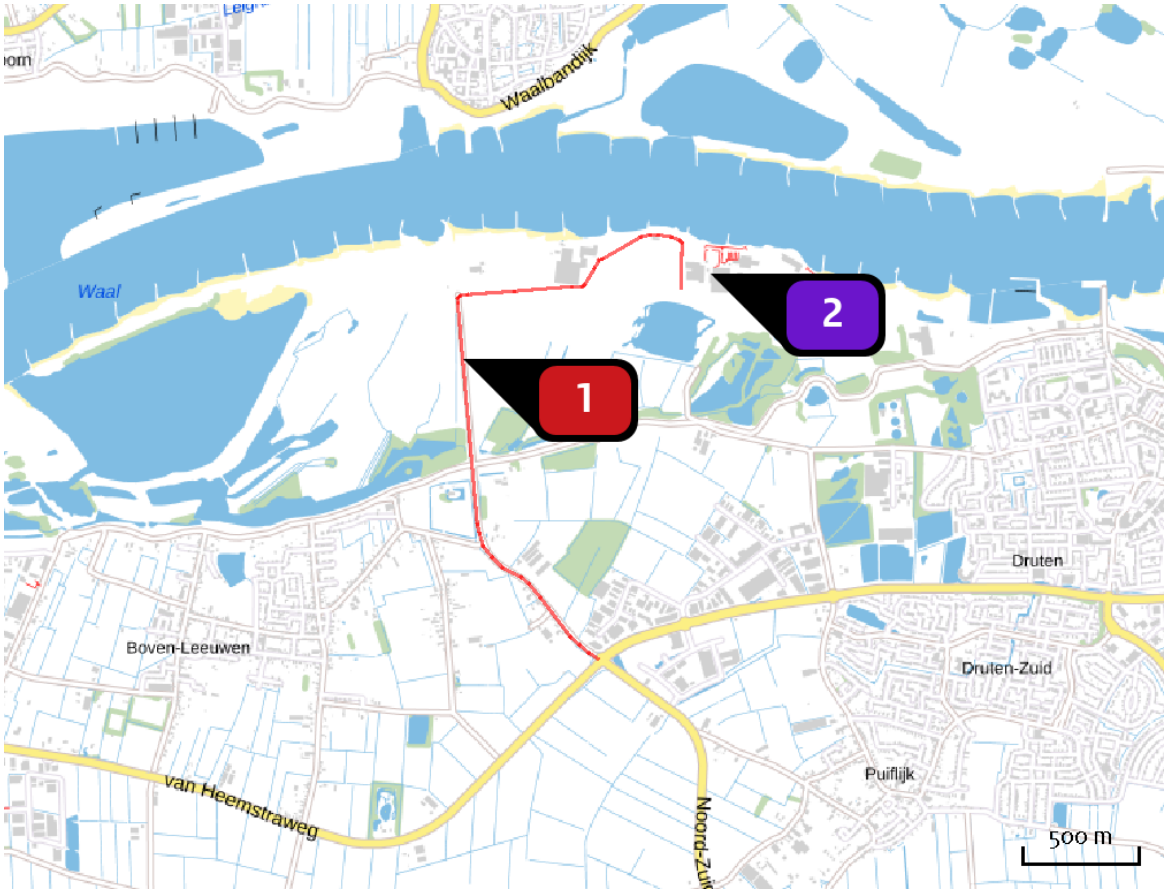
Hectare met hoogste verschil (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
-	-

Toelichting

-

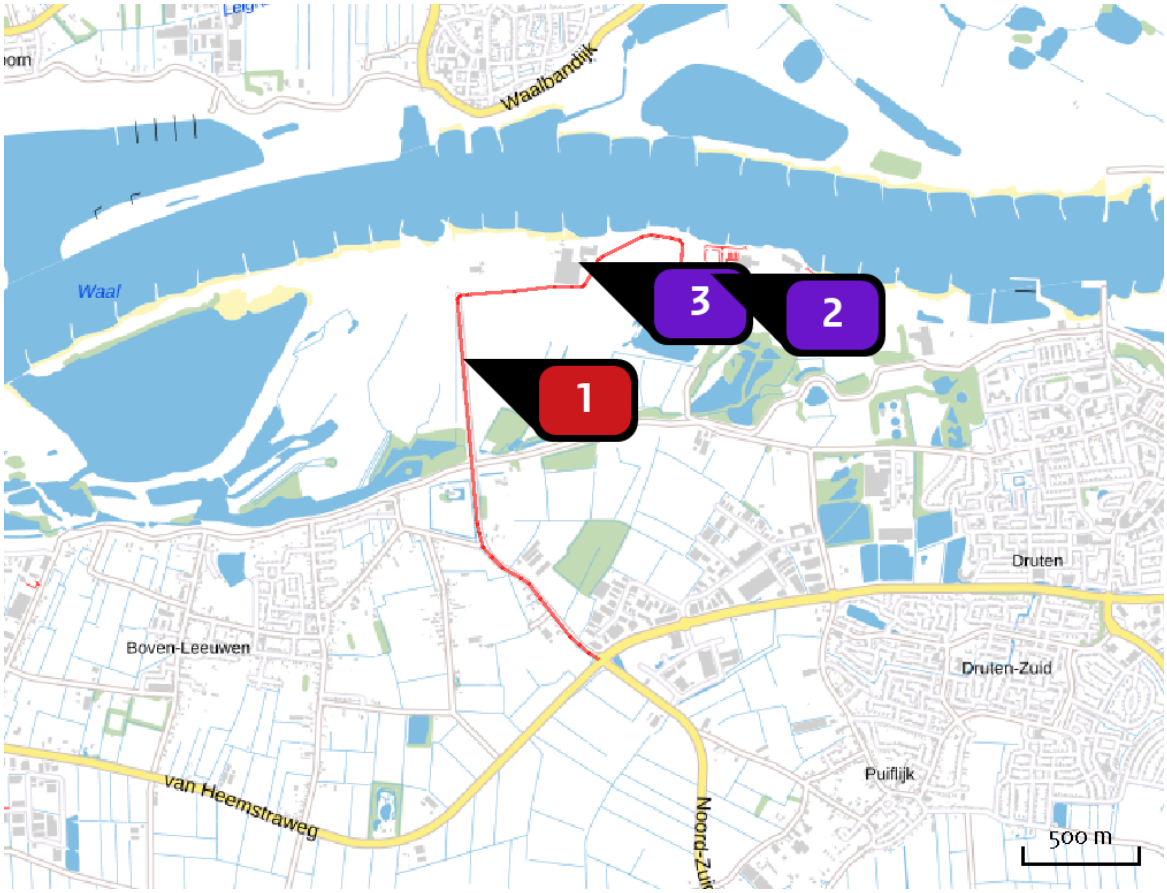
Locatie
Huidig

Emissie
Huidig

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Verkeer van/naar buiten Wegverkeer | Buitenwegen	16,94 kg/j	2.006,58 kg/j
2		Stoomketel 1 Industrie | Bouwmaterialen	-	339,00 kg/j

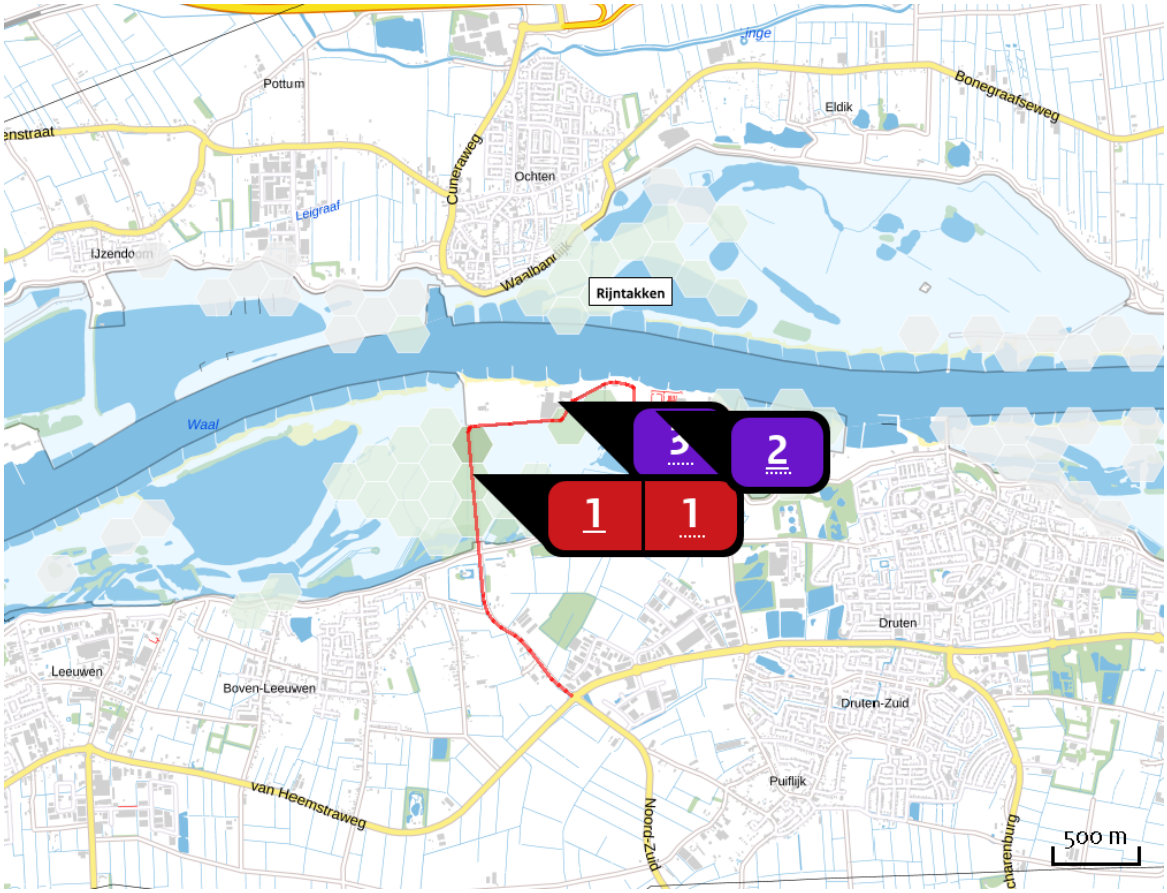
Locatie
Prognose 2028

Emissie
Prognose 2028

	Bron Sector	Emissie NH3	Emissie NOx
1	Verkeer van/naar buiten Wegverkeer | Buitenwegen	22,94 kg/j	480,53 kg/j
2	Stoomketel 1 Industrie | Bouwmaterialen	-	339,00 kg/j
3	Stoomketel 2 Industrie | Bouwmaterialen	-	339,00 kg/j

Depositie natuur-gebieden

Hoogste projectverschil

Hoogste projectverschil per natuurgebied

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn

Resultaten PAS-gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil *
Rijntakken	0,06	0,05	- 0,01

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

Rijntakken

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil *
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,06	0,05	- 0,01
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	>0,05	0,03	- 0,02
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,17	0,13	- 0,04
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,14	0,08	- 0,06
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,33	0,25	- 0,08

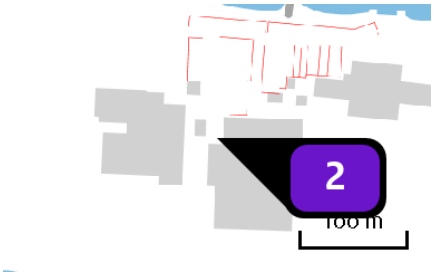
* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

Emissie (per bron)
Huidig

Naam	Verkeer van/naar buiten
Locatie (X,Y)	167203, 434067
NOx	2.006,58 kg/j
NH3	16,94 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	652,0	NOx NH3	200,37 kg/j 15,93 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 5	99,0	NOx NH3	532,18 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 5	204,0	NOx NH3	1.274,04 kg/j < 1 kg/j

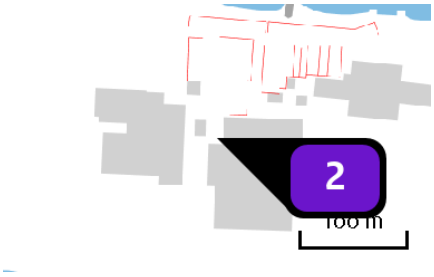
Naam	Stoomketel 1
Locatie (X,Y)	168271, 434436
Uitstoothoogte	16,0 m
Warmteinhoud	0,100 MW
Temporele variatie	Standaard profiel industrie
NOx	339,00 kg/j

Emissie (per bron)
Prognose 2028

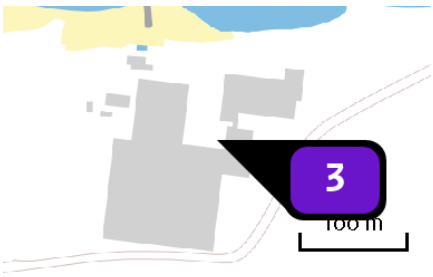

Naam	Verkeer van/naar buiten
Locatie (X,Y)	167203, 434071
NOx	480,53 kg/j
NH3	22,94 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	887,0	NOx NH3	272,99 kg/j 21,71 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 6	131,0	NOx NH3	57,22 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 6	240,0	NOx NH3	150,32 kg/j < 1 kg/j

Naam	Stoomketel 1
Locatie (X,Y)	168271, 434436
Uitstoothoogte	16,0 m
Warmteinhoud	0,100 MW
Temporele variatie	Standaard profiel industrie
NOx	339,00 kg/j

Naam	Stoomketel 2
Locatie (X,Y)	167700, 434486
Uitstoothoogte	16,0 m
Warmteinhoud	0,100 MW
Temporele variatie	Standaard profiel industrie
NOx	339,00 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20180926_2a474e88d4
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Bijlage II

Rookgasrapport stoomketel

Monarch Nederland BV
Verrijn Stuartweg 43
1112 AW Diemen
tel. 020-6997401
fax 020-6995713
e-mail algemeen@monarch.nl
www.monarch.nl

Rapport
NO_X - Emissiemeting volgens het A.B.

Uitgevoerd bij	: Excluton	**Rapportnummer**	: BM-2014-MvK/193
Adres	: Waalbanddijk	**Datum meting**	: 20 juni 2014
Postcode	: 6651 KD	**Ketel**	: stoomketel
Plaats	: Druten	**Aantal bladen**	: 7
Telefoon	: 0487-516200	**Aantal bijlagen**	: 0
Contactpersoon	: dhr		

Meetinstantie	: Monarch Nederland BV
Adres	: Verrijn Stuartweg 43
Postcode	: 1112 AW
Plaats	: Diemen
Telefoon	: 020-6997401
Fax	: 020-6995713
E-mail	: algemeen@monarch.nl
SCIOS erkenningsnummer	: 654828
Contactpersoon	: Henk Leurs
Meting uitgevoerd door	: Marcel van Kuilenburg

ALGEMENE GEGEVENS

Meting uitgevoerd in het kader van het BEMS NO_X-emissiebesluit

Type installatie	:	hogedruk stoomketel
Emissie - eis	:	70 mg/m^3
Gehanteerde voorschriften	:	Activiteitenbesluit milieubeheer §3,2,1 , StaatsBlad 2009 nr:547, Scios Bijlage 8, ABEES tool

MEETAPPARATUUR

Soort	:	Rookgasanalysemeter	Fabrikaat	:	RBR-Ecom
Type	:	J2KN (elektrochemisch)	Serie nr.	:	6751
		Onderhouds- Kalibratie geldig tot		:	2-1-2015
Soort	:	Manometer 0 - 1000 mbar	Fabrikaat	:	Digitron
Type	:	P 200 M	Serie nr.	:	071-10
Soort	:	Manometer 0 - 1000 mbar	Fabrikaat	:	Digitron
Type	:	2022 P	Serie nr.	:	410815172
Soort	:	Luchtvochtigheid/temperatuur	Fabrikaat	:	Novasina
Type	:	MS 1	Serie nr.	:	0110026

EINDCONCLUSIE :

De gemeten Nox als NO_2emissie is vastgesteld op 69 mg/m^3 bij 3% O_2.
De maximale Nox-emissie mag 84 mg/m^3 bij 3% O_2 bedragen, dit is inclusief de 20% meet-afwijking zoals omschreven in de SCIOS regeling bijlage 8 05-03.
Dit rapport heeft alleen betrekking op de NO_x-emissie van de installatie.

Naam: M. van Kuilenburg

Handtekening:

Dit rapport mag slechts in zijn geheel zonder enige toevoegingen of weglatingen gepubliceerd worden. Voor afwijkingen van deze voorwaarde of voor publicatie in vertaling is schriftelijk toestemming vereist van Monarch Nederland BV.

KETELGEGEVENS

Fabrikaat	:	Hagoort
Type	:	Hagomatic
Leverancier	:	Kuiper & zn Ede
Soort toestel	:	Stoom ketel
Fabrikage nummer	:	3339
Bouwjaar	:	1988
Registernummer	:	171547
Nominale belasting o.w.	:	1220 kW
Nominaal vermogen	:	1300 kW
Medium	:	Stoom
Maximale werkdruk	:	10 bar
Datum vergunningverlening	:	(17-5-2014 datum IBS brander)

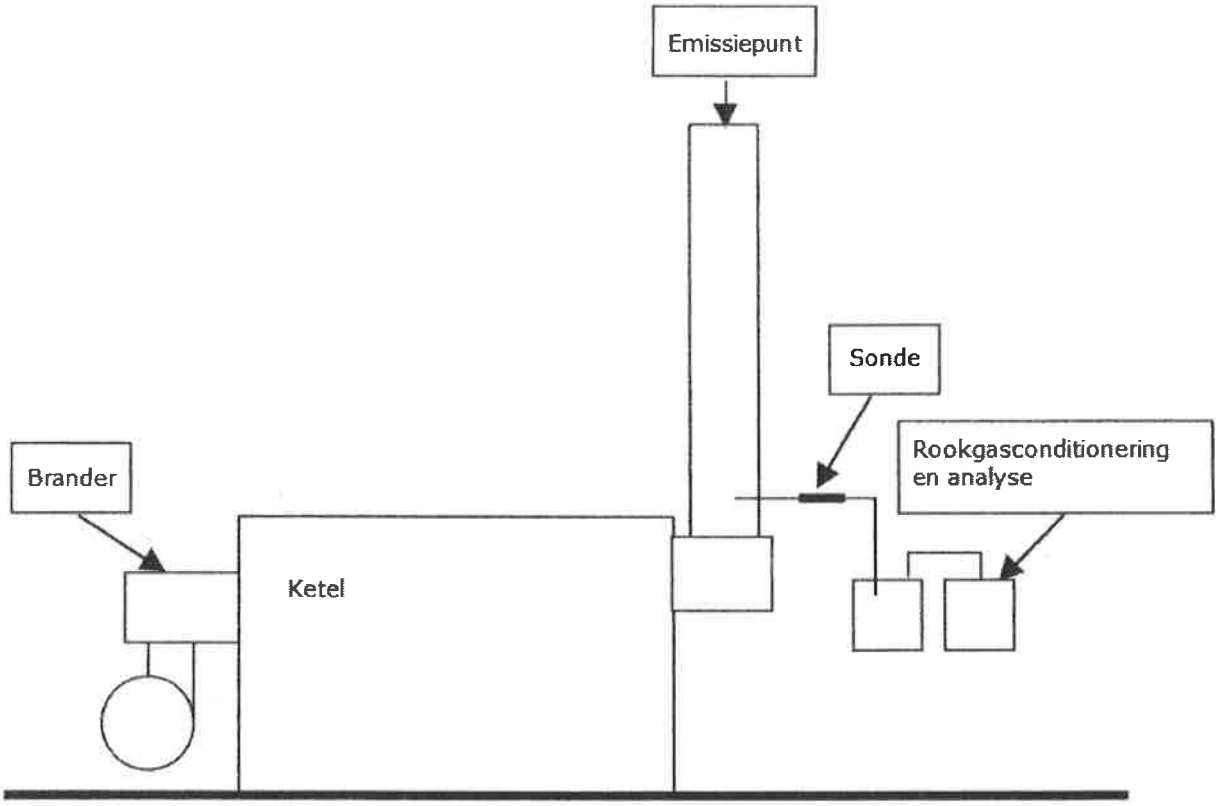
BRANDERGEGEVENS

Leverancier	:	Monarch Nederland BV
Adres	:	Verrijn Stuartweg 43
Plaats	:	Diemen
Soort brander	:	Ventilator/gas/modulerend
Naam en type	:	WMG20/3-A ZM-LN fabr. nr.: 40232783
Bouwjaar	:	2014
Maximale branderbelasting (o.w.)	:	2000 kW
Datum vergunningverlening	:	(17-5-2014 datum IBS Brander)
Opmerking	:	De ketel is onderbelast op 1220 kw

OMSCHRIJVING MEETPLAATS

De verbrandingsgassen worden via een ca. 16 meter hoog rookgaskanaal afgevoerd, .
Het meetpunt bevindt zich in een ronde afvoerpijp na de ketel op een hoogte van ca. 2,5 meter.
De positie van de meetsonde tijdens de meting is haaks op de stromingsrichting van de verbrandingsgassen.
Het meetpunt voldoet niet aan de NEN-EN15259, het meetpunt bevindt zich te dicht op een verstoring, maar uit de referentiemeting blijkt dat het om een homogene samenstelling gaat.
De schoorsteen heeft een diameter van 300 mm

MEETOPSTELLING

METING ALGEMEEN

Aanvang deelmeting	:	5 minuten na branderstart
Aantal metingen	:	3
Tijdsduur per meting	:	15 minuten

MEETWAARDEN

Parameter	eenheid	meting 1	meting 2	meting 3
Belasting t.o.v. max. belasting >60%	%	99,7	99,7	68,5
Gasverbruik (ongecorrigeerd)	m^3/h	122	122	83,18
Gasverbruik (gecorrigeerd)	Nm^3/h	137,8	137,8	94,7
Druk bij de gasmeter	mbar	176	176	185
Callorische waarde gas o.w.	kW/m^3	8,83	8,83	8,83
Temperatuur van het gas	°C	10	10	10
Barometerstand	hPa	1010	1010	1010
Relatieve luchtvochtigheid	%	42	42,1	42,1
Belasting o.w.	kW	1217	1217	836
Aanvang meting	u. min.	10:20	10:35	11:05
Einde meting	u. min.	10:35	10:50	11:20
Meetduur	u. min.	0:15	0:15	0:15
O_2	vol %	3,4	3,4	3,5
O_2 gecorrigeerd	vol %	3,4	3,4	3,5
CO_2	vol %	9,8	9,8	9,8
CO	ppm	0	0	0
NO	ppm	29,5	30,0	31,5
NO gecorrigeerd	ppm	29,5	30,0	31,5
NO_2	ppm	3,0	3,0	2,0
NO 2 gecorrigeerd	ppm	3,0	3,0	2,0
NO_x gecorrigeerd	ppm	32,5	33,0	33,5
NO_x berekend bij 3% O_2	mg/Nm^3	68,3	69,3	70,7
Temperatuur rookgassen	°C	215,0	223,2	206,8
Temperatuur verbrandingslucht	°C	24,0	24,0	24,0
Medium druk begin meting	bar	4,0	4,7	5,0
Medium druk eind meting	bar	4,7	7,2	7,3

De berekende waarden in dit rapport zijn uitgevoerd met onderstaande formules en gegevens:

$$B = A \times \frac{C}{1013} \times \frac{273}{D}$$

A = gasverbruik ongecorrigeerd
B = gasverbruik gecorrigeerd
C = statische druk in gasleiding (1013 + gemeten druk)
D = temperatuur van het gas + 273
1013 = gemiddelde atmosferische druk (hPa)
273 = temperatuur (0 °C) in Kelvin

H = NO_x gemeten
I = NO_x betrokken op 3%
J = standaard percentage
K = gemeten percentage

Normaal m^3 gas (Nm^3) wordt berekend bij 1013 hPa en 0 °C.
Calorische onderwaarde H_o = 31.78 MJ/Nm^3 of 8.83 kW
Calorische bovenwaarde H_o = 35.17 MJ/Nm^3 of 9.77 kW

Omrekenen NO_x : ppm x 2,054 = mg/Nm^3

$$\text{Omrekenen naar 3\% } = \frac{(20{,}95 - J)}{(20{,}95 - K)} \times H$$

VERIFICATIEKALIBRATIE

Voor de meting

Cel	Meet bereik	Eenheid	Aangeboden concentratie ppm	Aanwijzing display ppm	Absolute afwijking ppm	Relatieve afwijking % Rdg	Buitenlucht meetwaarde ppm
O_2	0 - 25	% V/V	20,9 %	## %	0	0	
O_2	0 - 25	% V/V	0 %	0 %	0	0,00	20,95 %
NO	0 - 2000	ppm	65,1	##	0,0	0,00	0
NO_2	0 - 200	ppm	34,1	##	0,0	0,00	0
Controleresultaat akkoord: ja Datum : 20-6-2014						Tijd : 8:45:00	

Na de meting

Cel	Meet bereik	Eenheid	Aangeboden concentratie ppm	Aanwijzing display ppm	Absolute afwijking ppm	Relatieve afwijking % Rdg	Buitenlucht meetwaarde ppm
O_2	0 - 25	% V/V	20,9 %	## %	0	0	
O_2	0 - 25	% V/V	0 %	0 %	0	0,00	20,95 %
NO	0 - 2000	ppm	65,1	##	0,0	0,00	0
NO_2	0 - 200	ppm	34,1	##	0,0	0,00	0
Controleresultaat akkoord: ja Datum : 20-6-2014						Tijd : 11:30:00	

Gemiddelde meetafwijking NO-cel is vastgesteld op: 0,00 %

Gemiddelde meetafwijking NO_2-cel is vastgesteld op: 0,00 %

Gemiddelde meetafwijking O_2-cel is vastgesteld op: 0,00 %

Gecontroleerd met: IJkgassen

Responsetijd is vastgesteld op:						Cilinder nr : BW 23080F	Cilinder nr : BW 23080F
Voor de meting			Na de meting			Stabiel tot : 20-5-2016	Stabiel tot : 20-5-2016
NO T_{90}	44	sec.	NO $T_{90\%}$=	45	sec.	NO : 65,1 ppm ± 2 %	NO_2 : 34,1 ppm ± 2 %
NO_2 T_{90}	36	sec.	NO_2 $T_{90\%}$=	36	sec.	O_2 : 0,0 %	
1e uitlezing na:	209	sec.				Gasmengsel in N_2	Gasmengsel in N2

Project: **Agrifirm** stoomketel 12

meting 1

	tijd	O2	CO	NO	NO2	Rookgas t	O. temp	meetdiepte	
1e	10:20	3,4	0	29	3	212	24	15	M.A.1
2e	10:23	3,4	0	29	3	214	24	15	M.A.1
3e	10:26	3,4	0	29	3	214	24	15	M.A.1
4e	10:29	3,4	0	30	3	215	24	15	M.A.1
5e	10:32	3,4	0	30	3	217	24	15	M.A.1
6e	10:35	3,4	0	30	3	218	24	15	M.A.1
gem		3,4	0,0	29,5	3,0	215,0	24,0		

meting 2

	tijd	O2	CO	NO	NO2	Rookgas t	O. temp	meetdiepte	
1e	10:38	3,4	0	30	3	219	24	15	M.A.1
2e	10:41	3,4	0	30	3	221	24	15	M.A.1
3e	10:44	3,4	0	30	3	223	24	15	M.A.1
4e	10:47	3,4	0	30	3	224	24	15	M.A.1
5e	10:50	3,4	0	30	3	225	24	15	M.A.1
6e	10:53	3,4	0	30	3	227	24	15	M.A.1
gem		3,4	0,0	30,0	3,0	223,2	24,0		

meting 3

	tijd	O2	CO	NO	NO2	Rookgas t	O. temp	meetdiepte	
1e	11:05	3,5	0	31	2	203	24	15	M.A.1
2e	11:08	3,5	0	31	2	205	24	15	M.A.1
3e	11:11	3,5	0	31	2	206	24	15	M.A.1
4e	11:14	3,4	0	32	2	208	24	15	M.A.1
5e	11:17	3,5	0	32	2	209	24	15	M.A.1
6e	11:20	3,5	0	32	2	210	24	15	M.A.1
gem		3,5	0,0	31,5	2,0	206,8	24,0		

aantal metingen	aantal meetassen
6	1

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1 en Situatie 2

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
hsro	waalbandijk 155, 6650 aa Druten

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
excluton eiland	RpqnfETTSvrq

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
13 mei 2020, 16:08	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1	Situatie 2	Verschil
NOx	2.532,13 kg/j	1.206,28 kg/j	-1.325,85 kg/j
NH3	16,97 kg/j	53,40 kg/j	36,43 kg/j

Resultaten

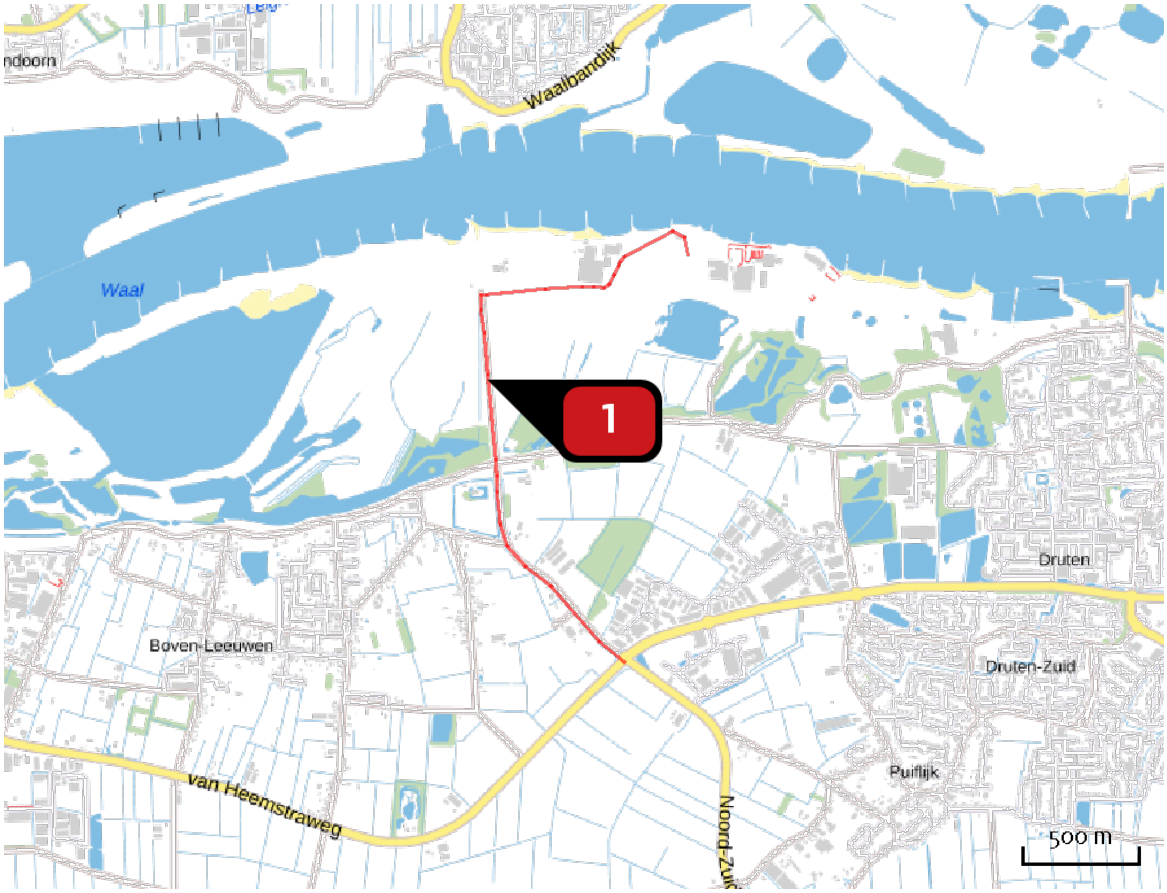
Hectare met hoogste verschil (mol/ha/j)

Natuurgebied	Verschil
Rijntakken	+ 1,35

Toelichting

vernieuwing bestemmingsplan bedrijventerrein

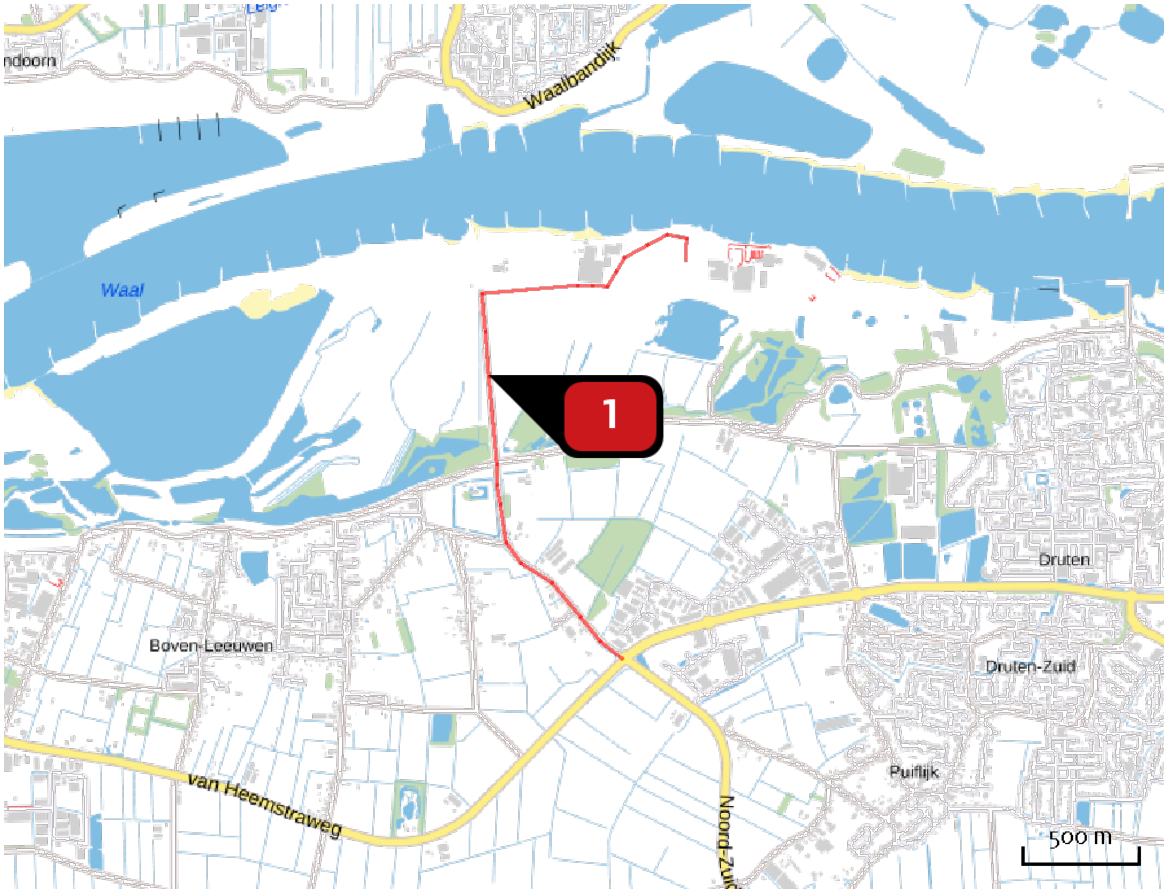
Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		verkeer 2020 Wegverkeer | Buitenwegen	16,97 kg/j	2.532,13 kg/j

Locatie
Situatie 2

Emissie
Situatie 2

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		verkeer 2030 Wegverkeer | Buitenwegen	53,40 kg/j	1.206,28 kg/j

Resultaten stikstof gevoelige Natura 2000 gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Rijntakken	10,38	11,73	+ 1,35	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

voor de 10 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met het hoogste resultaat

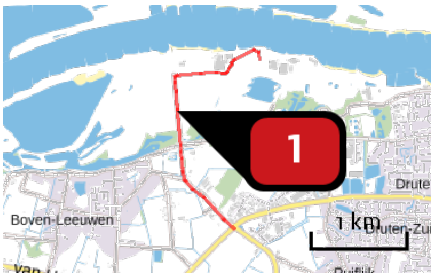
Rijntakken

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	10,38	11,73	+ 1,35	
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,36	0,44	+ 0,08	
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,35	0,41	+ 0,06	
ZGLg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	0,01	0,00	
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	0,01	0,00	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Emissie (per bron)

Situatie 1

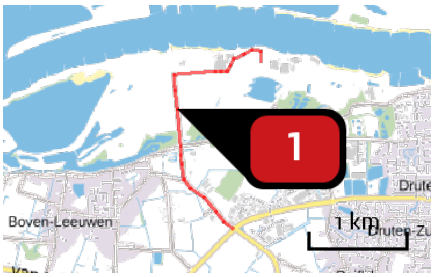

Naam	verkeer 2020
Locatie (X,Y)	167211, 433975
NOx	2.532,13 kg/j
NH3	16,97 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Euroklasse	Personenauto benzine - Euro 4	300,0 / etmaal	NOx NH3	65,21 kg/j 9,24 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 3	45,0 / etmaal	NOx NH3	290,38 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 4	204,0 / etmaal	NOx NH3	1.684,23 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 4	54,0 / etmaal	NOx NH3	352,83 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Personenauto diesel - Euro 4	150,0 / etmaal	NOx NH3	58,81 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Personenauto benzine - Euro 3	100,0 / etmaal	NOx NH3	31,31 kg/j 3,08 kg/j
Euroklasse	Bestelauto diesel 2,0-3,5 ton GVW - Euro 3	50,0 / etmaal	NOx NH3	44,70 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Bestelauto benzine - Euro 4	100,0 / etmaal	NOx NH3	4,65 kg/j 3,08 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 2

Naam	verkeer 2030
Locatie (X,Y)	167210, 433995
NOx	1.206,28 kg/j
NH3	53,40 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Euroklasse	Personenauto benzine - Euro 6	652,0 / etmaal	NOx NH3	13,53 kg/j 20,05 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 6	131,0 / etmaal	NOx NH3	118,55 kg/j 11,78 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 6	240,0 / etmaal	NOx NH3	1.074,20 kg/j 21,58 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019A_20200403_6c571f9654
Database	versie 2019A_20200403_6c571f9654

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2019A

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1 en Situatie 2

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
hsro	waalbandijk 155, 6650 aa Druten

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
excluton eiland	RjEoaAMw6xLq

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
15 mei 2020, 10:40	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1	Situatie 2	Verschil
NOx	7.263,03 kg/j	1.206,28 kg/j	-6.056,75 kg/j
NH3	16,97 kg/j	53,40 kg/j	36,43 kg/j

Resultaten

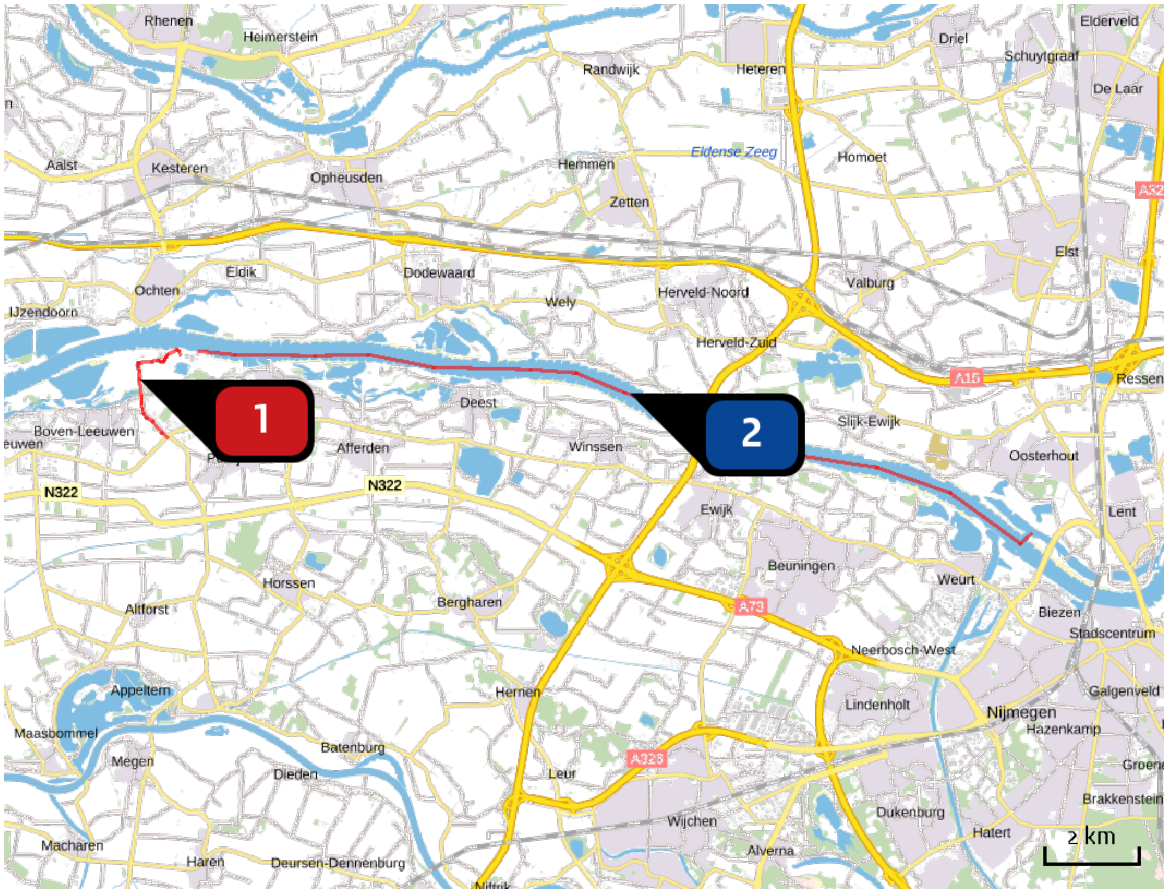
Hectare met hoogste verschil (mol/ha/j)

Natuurgebied	Verschil
Rijntakken	+ 1,27

Toelichting

vernieuwing bestemmingsplan bedrijventerrein met inschatting beperking effecten scheepvaart Druten Lent

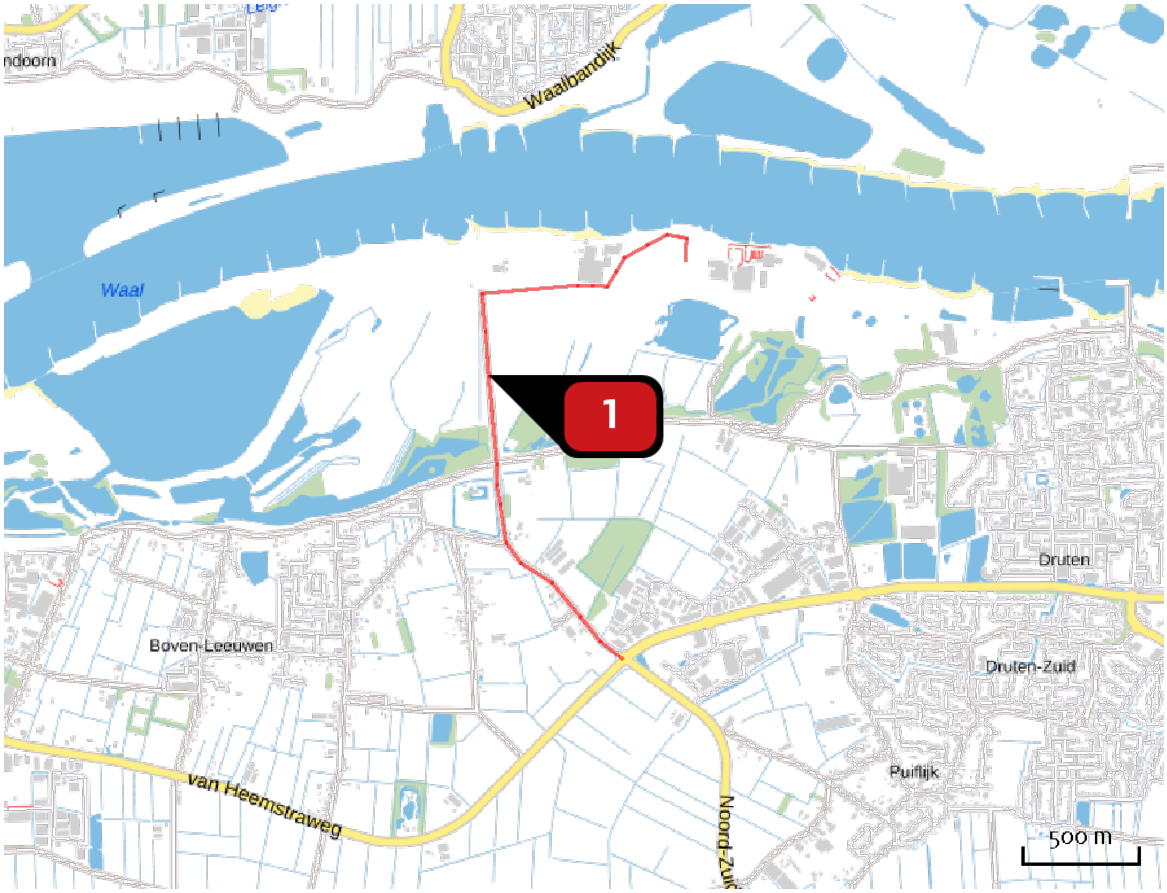
Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		verkeer 2020 Wegverkeer | Buitenwegen	16,97 kg/j	2.532,13 kg/j
2		Bron 2 Scheepvaart | Binnenvaart: Vaarroute	-	4.730,90 kg/j

Locatie
Situatie 2

Emissie
Situatie 2

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		verkeer 2030 Wegverkeer | Buitenwegen	53,40 kg/j	1.206,28 kg/j

Resultaten stikstof gevoelige Natura 2000 gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Rijntakken	10,45	11,73	+ 1,27	
Kennemerland-Zuid	0,01	0,00	- 0,01	
Deurnsche Peel & Mariapeel	0,01	0,00	- 0,01	
Weerribben	0,01	0,00	- 0,01	
Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	0,01	0,00	- 0,01	
Oostelijke Vechtplassen	0,01	0,00	- 0,01	
Roerdal	0,01	0,00	- 0,01	
Meinweg	0,01	0,00	- 0,01	
Strabrechtse Heide & Beuven	0,01	0,00	- 0,01	
Meijendel & Berkheide	0,01	0,00	- 0,01	
Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0,01	0,00	- 0,01	
Kempenland-West	0,01	0,00	- 0,01	
De Wieden	0,01	0,00	- 0,01	
Holtingerveld	0,01	0,00	- 0,01	
Langstraat	0,01	0,00	- 0,01	
Dwingelderveld	0,01	0,00	- 0,01	
Olde Maten & Veerslootslanden	0,01	0,00	- 0,01	
Fochteloërveen	0,01	0,00	- 0,01	
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	0,01	0,00	- 0,01	
Kampina & Oisterwijkse Vennen	0,01	0,00	- 0,01	

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Biesbosch	0,01	0,00	- 0,01	
Leudal	0,01	0,00	- 0,01	
Naardermeer	0,01	0,00	- 0,01	
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	0,01	0,00	- 0,01	
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	0,01	0,00	- 0,01	
Mantingerbos	0,01	0,00	- 0,01	
Lingegebied & Diefdijk-Zuid	0,01	0,00	- 0,01	
Drentsche Aa-gebied	0,01	0,00	- 0,01	
Bargerveen	0,01	0,00	- 0,01	
Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0,01	0,00	- 0,01	
Groote Peel	0,01	0,00	- 0,01	
Mantingerzand	0,01	0,00	- 0,01	
Sarsven en De Banen	0,01	0,00	- 0,01	
Maasduinen	0,01	0,00	- 0,01	
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	0,01	0,00	- 0,01	
Swalmdal	0,01	0,00	- 0,01	
Dinkelland	0,01	0,00	- 0,01	
Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	0,01	0,00	- 0,01	
Lieftinghsbroek	0,01	0,00	- 0,01	
Regte Heide & Riels Laag	0,01	0,00	- 0,01	

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Ulvenhoutse Bos	0,01	0,00	- 0,01	
Witterveld	0,01	0,00	- 0,01	
Krammer-Volkerak	0,01	0,00	- 0,01	
Zouweboezem	0,01	0,00	- 0,01	
Elperstroomgebied	0,01	0,00	- 0,01	
Drouwenerzand	0,01	0,00	- 0,01	
Rottige Meenthe & Brandemeer	0,01	0,00	- 0,01	
Springendal & Dal van de Mosbeek	0,01	0,00	- 0,01	
Engbertsdijksvenen	0,01	0,00	- 0,01	
Veluwe	0,01	0,00	- 0,01	
Vecht- en Beneden-Reggegebied	0,01	0,00	- 0,01	
Landgoederen Oldenzaal	0,01	0,00	- 0,01	
Boschhuizerbergen	0,01	0,00	- 0,01	
Aamsveen	0,01	0,00	- 0,01	
Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	0,01	0,00	- 0,01	
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	0,01	0,00	- 0,01	
Lemselermaten	0,01	0,00	- 0,01	
Witte Veen	0,01	0,00	- 0,01	
Lonnekermeer	0,01	0,00	- 0,01	
Buurserzand & Haaksbergerveen	0,01	0,00	- 0,01	

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Wierdense Veld	0,01	0,00	- 0,01	
Wooldse Veen	0,01	0,00	- 0,01	
Willinks Weust	0,01	0,00	- 0,01	
Sallandse Heuvelrug	0,01	0,00	- 0,01	
Korenburgerveen	0,01	0,00	- 0,01	
Borkeld	0,01	0,00	- 0,01	
Boetelerveld	0,01	0,00	- 0,01	
Bekendelle	0,01	0,00	- 0,01	
Oeffelter Meent	0,01	0,00	- 0,01	
Zeldersche Driessen	0,01	0,00	- 0,01	
Stelkampsveld	0,01	0,00	- 0,01	
Kolland & Overlangbroek	0,01	0,00	- 0,01	
De Bruuk	0,01	0,00	- 0,01	
Sint Jansberg	0,02	0,00	- 0,02	
Binnenveld	0,02	0,00	- 0,02	
Landgoederen Brummen	0,02	0,00	- 0,02	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

voor de 10 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met het hoogste resultaat

Rijntakken

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	10,45	11,73	+ 1,27	
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,39	0,44	+ 0,05	
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,40	0,41	+ 0,01	
H6120 Stroomdalgraslanden	0,01	0,00	- 0,01	
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,01	0,00	- 0,01	
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	0,01	0,00	- 0,01	
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,01	0,00	- 0,01	
Lg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	0,00	- 0,01	
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	0,00	- 0,01	
ZGLg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	0,00	- 0,01	
ZGLg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	- 0,01	
H91F0 Droge hardhoutooibossen	0,01	0,00	- 0,01	
H91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	0,00	- 0,01	

Rijntakken

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	0,00	- 0,01	
H6430C Ruigten en zomen (droge bosranden)	0,01	0,00	- 0,01	
H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH91F0 Droge hardhoutooibossen	0,02	0,00	- 0,02	
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,02	0,00	- 0,02	

Kennemerland-Zuid

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H2130A Grijze duinen (kalkrijk)	0,01	0,00	- 0,01	
H2130B Grijze duinen (kalkarm)	0,01	0,00	- 0,01	
H2180A Duinbossen (droog), berken-eikenbos	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH2180A Duinbossen (droog), berken-eikenbos	0,01	0,00	- 0,01	
H2160 Duindoornstruwelen	0,01	0,00	- 0,01	
H2180C Duinbossen (binnenduinrand)	0,01	0,00	- 0,01	
H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	0,01	0,00	- 0,01	
H2180Abe Duinbossen (droog), berken-eikenbos	0,01	0,00	- 0,01	
H2170 Kruipwilgstruwelen	0,01	0,00	- 0,01	

Deurnsche Peel & Mariapeel

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H7120ah Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,00	- 0,01	
L7120 Herstellende hoogvenen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH7120ah Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,00	- 0,01	
Lg04 Zuur ven	0,01	0,00	- 0,01	
H4030 Droge heiden	0,01	0,00	- 0,01	
H7110A Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	0,01	0,00	- 0,01	

Weerribben

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	- 0,01	
H4010B Vochtige heiden (laagveengebied)	0,01	0,00	- 0,01	
H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	0,01	0,00	- 0,01	
H91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
Lg05 Grote-zeggenmoeras	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
Lg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	- 0,01	
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	0,00	- 0,01	
H7210 Galigaanmoerassen	0,01	0,00	- 0,01	
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	0,01	0,00	- 0,01	
H6410 Blauwgraslanden	0,01	0,00	- 0,01	
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,01	0,00	- 0,01	
H9999:34 Habitattype onbekend/onzeker KDW op basis meest kritische relevante type (H7140B).	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,01	0,00	- 0,01	
H3140lv Kranswierwateren, in laagveengebieden	0,01	0,00	- 0,01	

Weerribben

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGH3140lv Kranswierwateren, in laagveengebieden	0,01	0,00	- 0,01	

Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,00	- 0,01	
Lg09 Droog struisgrasland	0,01	0,00	- 0,01	
H4030 Droge heiden	0,01	0,00	- 0,01	
H2330 Zandverstuivingen	0,01	0,00	- 0,01	
H3160 Zure vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	0,00	- 0,01	
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,00	- 0,01	
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	- 0,01	
H3130 Zwakgebufferde vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,01	0,00	- 0,01	
H7210 Galigaanmoerassen	0,01	0,00	- 0,01	
H9190 Oude eikenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
H91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
H9999:136 Habitattype onbekend/onzeker KDW op basis meest kritische relevante type (H3130;H3140).	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH3160 Zure vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,01	0,00	- 0,01	

Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGH91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	- 0,01	
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,01	0,00	- 0,01	

Oostelijke Vechtplassen

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Lg05 Grote-zeggenmoeras	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
H3140lv Kranswierwateren, in laagveengebieden	0,01	0,00	- 0,01	
H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	- 0,01	
H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	0,01	0,00	- 0,01	
H7210 Galigaanmoerassen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH3140lv Kranswierwateren, in laagveengebieden	0,01	0,00	- 0,01	
H9999:95 Habitattype onbekend/onzeker KDW op basis meest kritische relevante type (H7140B).	0,01	0,00	- 0,01	
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,01	0,00	- 0,01	
H91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
H4010B Vochtige heiden (laagveengebied)	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH6410 Blauwgraslanden	0,01	0,00	- 0,01	

Roerdal

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	- 0,01	
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
H91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	0,00	- 0,01	
Lg03 Zwakgebufferde sloot	0,01	0,00	- 0,01	

Meinweg

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H4030 Droge heiden	0,01	0,00	- 0,01	
Lg13 Bos van arme zandgronden	0,01	0,00	- 0,01	
Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	0,01	0,00	- 0,01	
Lg10 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het zand- en veengebied	0,01	0,00	- 0,01	
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	0,00	- 0,01	
H91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	- 0,01	
Lg09 Droog struisgrasland	0,01	0,00	- 0,01	
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,01	0,00	- 0,01	
H3160 Zure vennen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH3130 Zwakgebufferde vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,00	- 0,01	
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	0,00	- 0,01	
Lg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	0,00	- 0,01	

Strabrechtse Heide & Beuven

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H4030 Droge heiden	0,01	0,00	- 0,01	
H3130 Zwakgebufferde vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H3160 Zure vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,00	- 0,01	
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,00	- 0,01	
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	- 0,01	
Lg03 Zwakgebufferde sloot	0,01	0,00	- 0,01	
H91D0 Hoogveenbossen	0,01	0,00	- 0,01	
H3110 Zeer zwakgebufferde vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	0,00	- 0,01	
H2330 Zandverstuivingen	0,01	0,00	- 0,01	

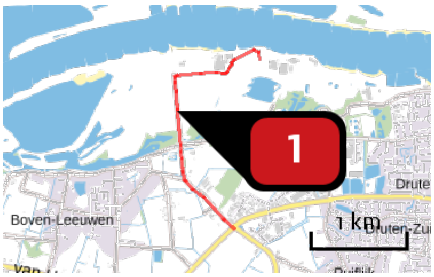
Meijendel & Berkheide

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H2130A Grijze duinen (kalkrijk)	0,01	0,00	- 0,01	
H2130B Grijze duinen (kalkarm)	0,01	0,00	- 0,01	
H2160 Duindoornstruwelen	0,01	0,00	- 0,01	
H2180Ao Duinbossen (droog), overig	0,01	0,00	- 0,01	
H2180C Duinbossen (binnenduinrand)	0,01	0,00	- 0,01	
Lg12 Zoom, mantel en droog struweel van de duinen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH2130A Grijze duinen (kalkrijk)	0,01	0,00	- 0,01	
H2180B Duinbossen (vochtig)	0,01	0,00	- 0,01	
H2120 Witte duinen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH2160 Duindoornstruwelen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH2180Ao Duinbossen (droog), overig	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH2180C Duinbossen (binnenduinrand)	0,01	0,00	- 0,01	
H2180Abe Duinbossen (droog), berken-eikenbos	0,01	0,00	- 0,01	
H2190C Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	0,01	0,00	- 0,01	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

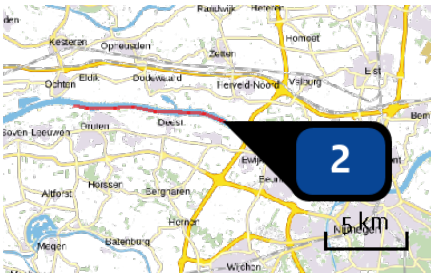
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	verkeer 2020
Locatie (X,Y)	167211, 433975
NOx	2.532,13 kg/j
NH3	16,97 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Euroklasse	Personenauto benzine - Euro 4	300,0 / etmaal	NOx NH3	65,21 kg/j 9,24 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 3	45,0 / etmaal	NOx NH3	290,38 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 4	204,0 / etmaal	NOx NH3	1.684,23 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 4	54,0 / etmaal	NOx NH3	352,83 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Personenauto diesel - Euro 4	150,0 / etmaal	NOx NH3	58,81 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Personenauto benzine - Euro 3	100,0 / etmaal	NOx NH3	31,31 kg/j 3,08 kg/j
Euroklasse	Bestelauto diesel 2,0-3,5 ton GVW - Euro 3	50,0 / etmaal	NOx NH3	44,70 kg/j < 1 kg/j
Euroklasse	Bestelauto benzine - Euro 4	100,0 / etmaal	NOx NH3	4,65 kg/j 3,08 kg/j

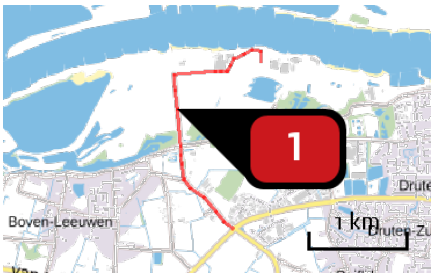

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	177583, 433676
Type vaarweg	Waal
Vaarrichting	Stroomopwaarts
NOx	4.730,90 kg/j

Scheepstype	Omschrijving	Vaarbeweging (A -> B)	Percentage geladen	Vaarbeweging (B -> A)	Percentage geladen	Stof	Emissie
M8	zandschepen	2 / etmaal	65%	2 / etmaal	65%	NOx	4.730,90 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 2

Naam	verkeer 2030
Locatie (X,Y)	167210, 433995
NOx	1.206,28 kg/j
NH3	53,40 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Euroklasse	Personenauto benzine - Euro 6	652,0 / etmaal	NOx NH3	13,53 kg/j 20,05 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel 10-20 ton GVW - Euro 6	131,0 / etmaal	NOx NH3	118,55 kg/j 11,78 kg/j
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 6	240,0 / etmaal	NOx NH3	1.074,20 kg/j 21,58 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019A_20200403_6c571f9654
Database	versie 2019A_20200403_6c571f9654

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2019A

Bestemmingsplan
Vergunning Wet natuurbescherming

Datum:	12 mei 2020	Project:	Excluton
Uw kenmerk:	-	Locatie:	Druten
Ons kenmerk:	V085642aa.2065ZKL.fw	Betreft:	Stikstofdepositie Bestemmingsplan en Vergunning Wet natuurbescherming
Versie:	01_000		

Aanleiding
In het kader van de herziening bestemmingsplan heeft provincie Gelderland gevraagd om ook stikstofdepositie voor de aanlegfase in beeld te brengen. Zij doelt daarbij op de zandwinning die als 'ruimhartige compensatie' dient die nodig is om een bestemming in het rivierengebied te wijzigen ten dienste van niet riviergebonden bedrijfsactiviteiten. Hieronder laten we zien op welke wijze Excluton ervoor kan zorgdragen dat er geen bijdrage wordt geleverd door de zandwinning.

Uitgangpunten en resultaten
- De afgraving en zandwinning moet binnen drie jaar worden opgestart.
- De bovengrond wordt in het project hergebruikt of afgezonken.
- De zandwinning vindt plaats met een elektrische zandzuiger.
- Het zand wordt op het meest oostelijke deel van het bedrijfsterrein in depot gezet.
- De reguliere bedrijfsactiviteiten aldaar zijn verplaatst naar het terrein van de voormalige verpakkingsfabriek.
- Het zand wordt gewassen en in verschillende korrelgrootten gezeefd.
- Met behulp van één of meerdere elektrische kranen en wielladers vindt de zandverwerking op het werkterrein.
- Het zand wordt in de productie van Excluton ingezet. Er wordt daarom net zoveel minder zand aangevoerd als dat er gewonnen wordt.
- In de jaren dat de afgraving en zandwinning plaatsvindt, worden minder schepen gelost.

Salderen met agrarische grond
Als gevolg van de ontgronding wordt grond omgezet naar water. De gronden worden gebruikt als agrarische grond. De bemesting van deze grond valt als gevolg van de ontgronding weg. Als we de mesttoediening meerekenen, dan kan voor het werk gebruik gemaakt worden van een diesel kraan en diesel wiellader (euro VI). Uit de AERIUS-berekening (zie bijlage I) blijkt dat de depositie als gevolg van intern salderen op nul uitkomt.

Beschikbare emissievrije bedrijfsmiddelen
Omdat vermesting met stikstof in meer gevallen reden vormt om vergunningen te weigeren of vernietigen, komen er steeds meer emissievrije bedrijfsmiddelen op de markt. Er zijn elektrische en op waterstof aangedreven graafmachines, zandzuigers, wielladers, beunschepen, vrachtwagens enzovoorts in ontwikkeling en/of reeds op de markt verkrijgbaar. Zie bijvoorbeeld:
https://nederlandelektrisch.nl/u/files/2019-09-elektrische-mobiele-werktuigen-in-beeld.pdf
https://www.suncar-hk.com/en/reference-projects/electric-excavator
https://www.world-dredgers.nl/projecten/zandzuiger-bernhard/

Emissievrije aanlegfase

Excluton voorziet voor de aanlegfase in de inzet van een elektrische zandzuiger die het zand op het bedrijfsterrein opspuit. Daar wordt het toutvenant gewassen en gezeefd. Met behulp van één of meerdere elektrische kranen en wielladers vindt de zandverwerking op het werkterrein. De eerste elektrische types komen op het moment van schrijven op de markt, waaronder de Kramer 5055e (https://www.kramer-online.com/en/industries-products/horticulture-landscaping/wheel-loaders/wheel-loaders-035-065-m3/model/5055e/). Binnenkort wordt ook de Ahlmann AZ150 volta440 verwacht, een elektrische wiellader met een bakinhoud van 1.600 liter (https://nederlandelektrisch.nl/u/files/2019-09-elektrische-mobiele-werktuigen-in-beeld.pdf). Als Excluton kiest om gebruik te maken van de beschikbare elektrische kraan en elektrische wiellader, dan ontstaan er geen emissies en is er derhalve ook zonder intern salderen geen sprake van enige bijdrage aan de depositie.

LBP|SIGHT BV

drs. F.C. (Frank) Wulterkens MeBa

Bijlage I AERIUS-berekening

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Huidig en Beoogd

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
LBP|SIGHT	Waalbanddijk 155, 6651KD Druten

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Ontgronding riviercompensatie	RfAX7AzWuHvc

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
12 mei 2020, 14:57	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1	Situatie 2	Verschil
NOx	-	118,45 kg/j	118,45 kg/j
NH3	251,10 kg/j	< 1 kg/j	-250,61 kg/j

Resultaten

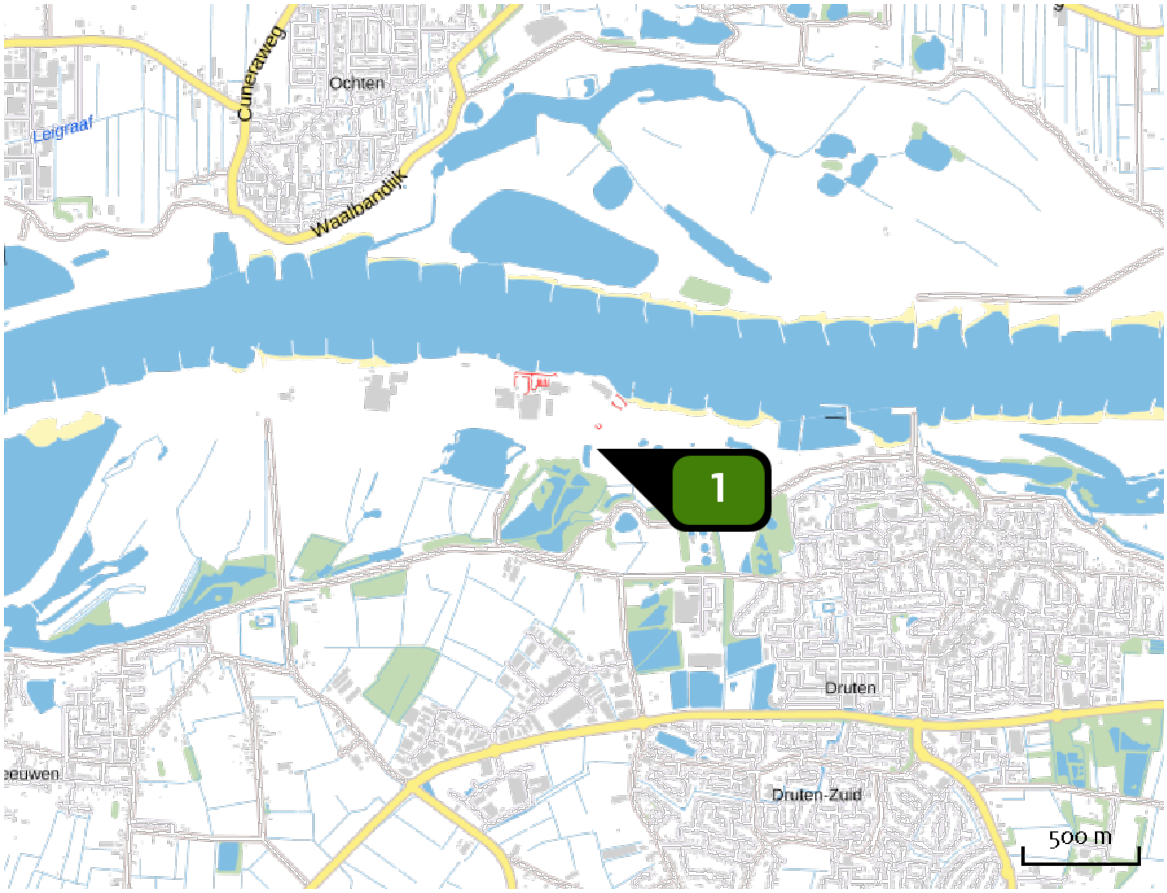
Hectare met hoogste verschil (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen verschillen opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

-

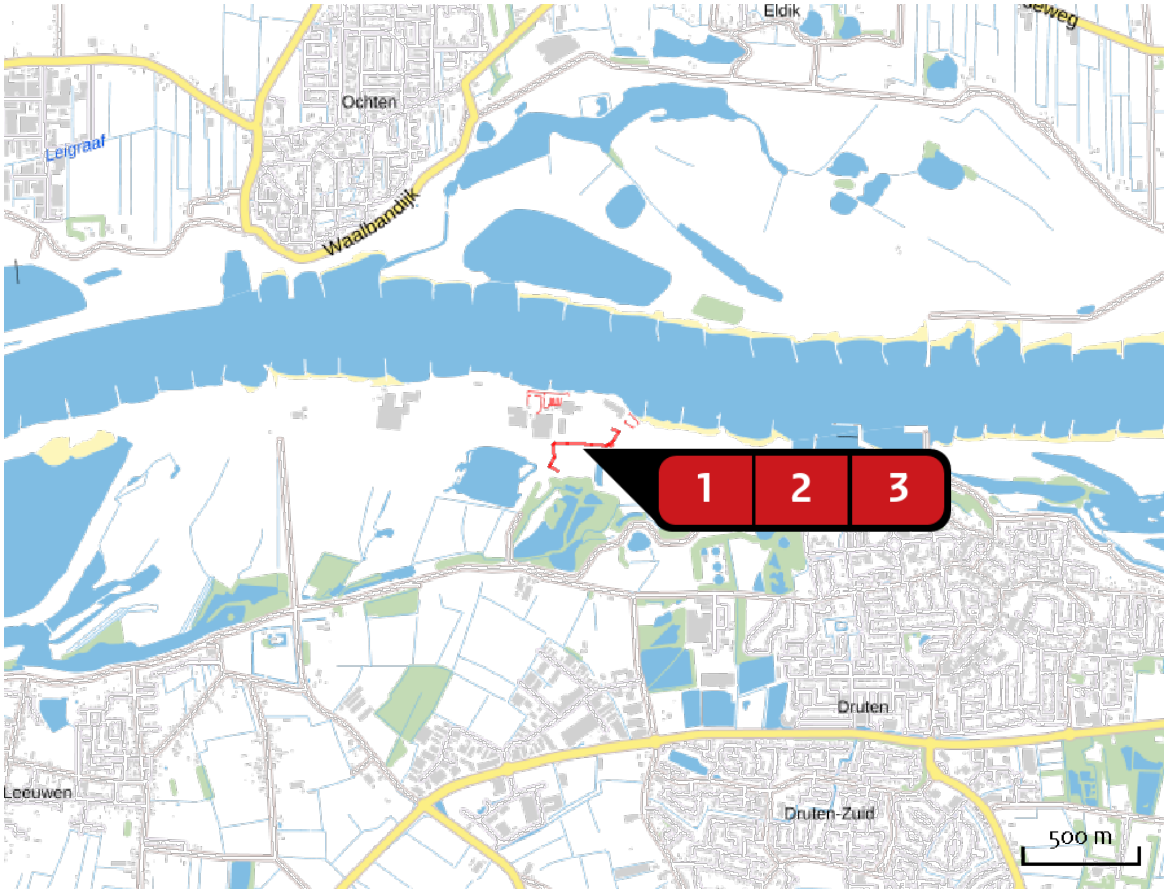
Locatie
Huidig

Emissie
Huidig

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	Bemesting F100 Landbouw | Mestaanwending	251,10 kg/j	-

Locatie
Beoogd

Emissie
Beoogd

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Graafmachine Mobiele werktuigen | Delfstoffenwinning	-	29,90 kg/j
2		Wiellader Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	53,90 kg/j
3		VRW naar depot Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	34,65 kg/j

Resultaten stikstof gevoelige Natura 2000 gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
Rijntakken	0,01	0,00	0,00	
Kolland & Overlangbroek	0,01	0,00	0,00	
Veluwe	0,01	0,00	0,00	
Landgoederen Brummen	0,01	0,00	0,00	
Binnenveld	0,01	0,00	- 0,01	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

voor de 10 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met het hoogste resultaat

Rijntakken

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,01	0,00	0,00	
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,01	0,00	0,00	
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,01	0,00	0,00	
H91F0 Droge hardhoutooibossen	0,01	0,00	0,00	-0,01
Lg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	0,00	0,00	
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,01	0,00	0,00	
ZGLg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	0,00	0,00	
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,01	0,00	0,00	
H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	0,00	
H91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	0,00	0,00	
ZGH91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	0,00	0,00	
ZGLg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	0,00	0,00	
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	0,00	0,00	-0,01
ZGH3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	0,00	- 0,01	
H6120 Stroomdalgraslanden	0,01	0,00	- 0,01	

Kolland & Overlangbroek

Habitattype	Hectare met hoogste verschil			
	Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	0,00	

Veluwe

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
L4030 Droge heiden	0,01	0,00	0,00	
Lg13 Bos van arme zandgronden	0,01	0,00	0,00	
ZGLg13 Bos van arme zandgronden	0,01	0,00	0,00	
Lg09 Droog struisgrasland	0,01	0,00	0,00	
Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	0,01	0,00	0,00	
H9190 Oude eikenbossen	0,01	0,00	0,00	
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,00	0,00	
H2330 Zandverstuivingen	0,01	0,00	0,00	
H4030 Droge heiden	0,01	0,00	0,00	
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	0,00	0,00	
Lg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	0,01	0,00	0,00	
ZGL4030 Droge heiden	0,01	0,00	0,00	
ZGLg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	0,01	0,00	0,00	
ZGH9190 Oude eikenbossen	0,01	0,00	0,00	
H6230vka Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,00	0,00	
H3160 Zure vennen	0,01	0,00	0,00	
ZGLg09 Droog struisgrasland	0,01	0,00	0,00	
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,01	0,00	0,00	

Veluwe

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGLg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	0,01	0,00	0,00	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,00	0,00	
H5130 Jeneverbesstruwelen	0,01	0,00	0,00	
ZGH4030 Droge heiden	0,01	0,00	0,00	
ZGH9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	0,00	- 0,01	
H3130 Zwakgebufferde vennen	0,01	0,00	- 0,01	
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,01	0,00	- 0,01	
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	0,00	- 0,01	
ZGH2310 Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,00	- 0,01	
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	- 0,01	

Landgoederen Brummen

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H6230vka Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,00	0,00	
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	0,00	0,00	

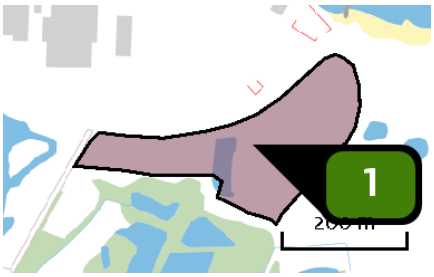
Binnenveld

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil	Verschil op (bijna) overbelaste hexagonen*
H6410 Blauwgraslanden	0,01	0,00	- 0,01	
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,01	0,00	- 0,01	
H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	0,01	0,00	- 0,01	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Emissie (per bron)

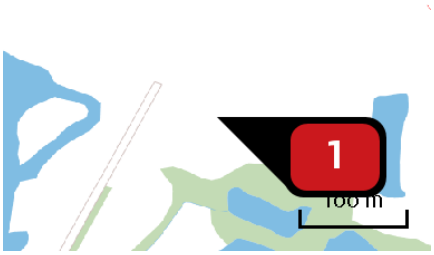
Huidig

Naam	Bemesting F100
Locatie (X,Y)	168601, 434228
Uitstoothoogte	0,5 m
Oppervlakte	4,8 ha
Spreiding	0,3 m
Warmteinhoud	0,440 MW
Temporele variatie	Meststoffen
NH_3	251,10 kg/j

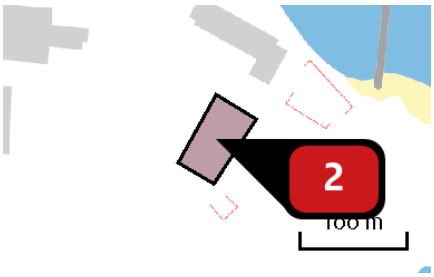
Emissie (per bron)

Beoogd

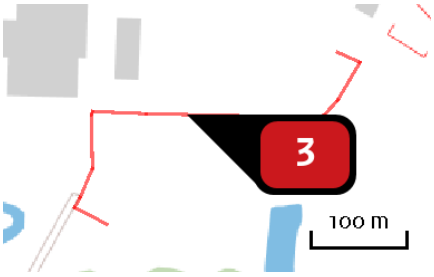
Naam: Graafmachine
Locatie (X,Y): 168395, 434218
NOx: 29,90 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	Graafmachine		4,0	4,0	0,0	NOx	29,90 kg/j

Naam: Wiellader
Locatie (X,Y): 168597, 434382
NOx: 53,90 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	Wiellader		4,0	4,0	0,0	NOx	53,90 kg/j

Naam: VRW naar depot
Locatie (X,Y): 168455, 434333
NOx: 34,65 kg/j
NH3: < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 6	12.000,0 / jaar	NOx NH3	34,65 kg/j < 1 kg/j

Disclaimer

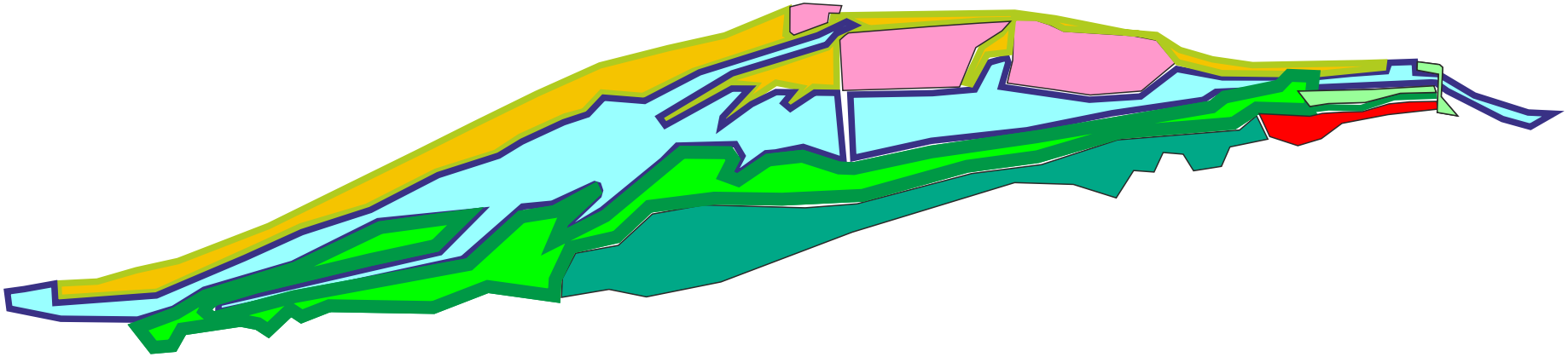
Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019A_20200403_6c571f9654
Database	versie 2019A_20200403_6c571f9654

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2019A

Rivierkundige Ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden, gemeente Druten December 2017, bijgesteld Maart 2019

Colofon

Figuur1.1: De Drutensche Waarden en de Waal

Begrenzing Studiegebied

Status: Definitief
Maart 2019
Versie 20190315

Door:
HSRO Stedenbouw en Ruimtelijke Ontwikkeling
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden
tel: 0487-542906
www.hsro.nl

In samenwerking met Uflow, Acima en Royal Haskoning DHV.

Inhoud

1. Inleiding
1.1 Aanleiding 1
1.2 Plan- en projectgebied Drutensche Waarden 1
1.3 Rivierkundige context 2
1.4 Doel ontwikkelingsvisie 2
1.5 Leeswijzer 2

2. Waterbeleid
2.1 Deltaprogramma 5
2.2 Beleid veiligheid 7
2.3 Overige Raakvlakken beleid overheden 9

3: Projecten in en om de Drutensche Waarden
3.1Projecten in de Drutensche Waarden 11
3.2 Projecten in en buiten de Drutensche Waarden 11
3.3 Projecten buiten de Drutensche Waarden 13

4: Rivierkundig Onderzoek
4.1 Rivierkundig onderzoek RoyalHaskong DHV en UFlow 15
4.2 Bouwstenen en beoordeling rivierkundige effecten 15
4.3 Rivierkundig onderzoek Royal Haskoning DHV 15
4.5 Rivierkundig onderzoek U FLOW en Acima 17

5: Fasering
5.1 Inleiding 19
5.2 Korte termijn tot 2030 19
5.3 Middellange termijn 2030 - 2050 19
5.4 Lange termijn 2050 -2100 19
5.5 Uitvoeringsaspecten 19

6: Extra ruimte voor de rivier
6.1 Inleiding 21
6.2 Rivierkundige mogelijkheden lange termijn 21
6.3 Rekenregel en rivierkundige compensatie ingrepen 21
6.4 Resultaten doorrekening rivierkundige model 21

7: Juridische verankering
7.1 Status ontwikkelvisie 22
7.2 Rekenregel, Beleidslijn grote rivieren en het Barro 22
7.3 Verankering gebiedsvisie en nadere doorrekening 22
7.4 Onderdeel nieuw bestemmingsplan 22
7.5 Inbreng in Waalweelde en Deltaprogramma 22

Bijlagen 24

Figuur 1.2: Luchtfoto Drutensche Waarden

Plangebied
Gemeentegrenzen

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1: Aanleiding

In de uiterwaarden van de gemeente Druten zijn diverse projecten in uitvoering en ontwikkeling die extra ruimte voor de rivier, extensieve recreatie en meer natuurontwikkeling mogelijk maken.

Een aantal projecten, zoals de Afferdensche en Deestsche Waarden en de Kaliwaal, zijn in uitvoering. In het oostelijke deel van de Drutensche Waarden, (figuur 1.1 en 1.3) gelegen tussen deze twee eerdergenoemde projecten, worden de komende jaren diverse “nieuwe” projecten gestart. In dit deel zijn er onder andere plannen voor vergroting van het bedrijventerrein van Excluton, vernieuwing van het Rodruzaterrein en een recreatieve ontwikkeling van de voormalige gemeentelijke haven bij de Veerdam. Het gaat hierbij om initiatieven waarbij oudere plannen en projecten weer nieuw leven wordt ingeblazen. Financiering is voornamelijk gebaseerd op een samenspel van delfstoffenwinning en grondopbrengsten door bestemmingswijziging.

Noodzaak rivierkundig kader

Hoewel economische ontwikkeling meestal de aanleiding is, kunnen de projecten in het oostelijk deel van de Drutensche Waarden juridisch en beleidsmatig alleen doorgang vinden als ook doelstellingen met betrekking tot verbetering van hoogwaterbescherming en ruimtelijke kwaliteit gerealiseerd worden. Om de effecten in samenhang te kunnen beoordelen, is er behoefte aan een rivierkundig kader. Samen met natuurbeleid is rivierkunde immers leidend bij het maken van ontwerpen én de inschatting van de haalbaarheid van ruimtelijke projecten in uiterwaarden. Dit kader is ook van belang om te toetsen of de verschillende initiatieven kunnen voldoen aan beleid en regelgeving van Rijkswaterstaat en het Waterschap Rivierenland. In de uiterwaarden van grote rivieren is Rijkswaterstaat immers de hoofdverantwoordelijke instantie op het gebied van handhaving en beleid van rivierveiligheid. Het Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor de winter- en zomerdijken.

Lange termijn strategieën worden bepaald door klimaat-scenario’s en keuzes in rivier- en dijkverbeteringsmaatregelen. De gemeente Druten heeft ,behalve het bestemmingsplan, hierin geen leidende rol, maar kan wel aangeven wat haar wensen en inzichten zijn. Voor Rijkswaterstaat is van belang dat dit kader meer is dan een beschrijving van beleid en de huidige situatie. Het moet inzichtelijk maken wat er in de toekomst mogelijk en noodzakelijk is als verschillende combinaties van maatregelen en ruimtelijke initiatieven genomen worden. Daarbij staat het beleidsmatig en juridisch zekerstellen van voldoende ruimte voor de rivier centraal.

Bestemmingsplan

Het bestemmingsplan voor dit deel van de Drutensche Waarden is verouderd. Daarnaast zijn delen van Excluton eiland niet adequaat bestemd. Daarom is een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk. Dat moet voldoen aan het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). In het Barro is de ruimtelijke doorwerking van de Beleidsregels grote rivieren, de planologische kernbeslissing (pkb) Ruimte voor de rivier en het Nationaal Waterplan (voor zover het gebieden betreft die daarin worden gereserveerd voor mogelijke toekomstige rivierverruimende maatregelen) geregeld. Deze ontwikkelingsvisie is mede bepalend voor de planologische mogelijkheden.

1.2: Plan- en projectgebied Drutensche Waarden

Voor de Afferdensche en Deestsche uiterwaarden ligt het inrichtingsplan vast en is de uitvoering in gang gezet. In de Drutensche Waarden is dat slechts gedeeltelijk het geval. Daarom richt deze visie zich alleen op deze uiterwaard.

De Drutensche Waarden (figuur 1.2) liggen ten noordwesten van Druten en ten noorden van Boven- en Beneden-Leeuwen. Deze uiterwaarden grenzen aan de zuidzijde van de Waal, de Prins Willem Alexanderbrug, de Waalbandijk en de Veerdam. Zij behoren voor het grootste deel tot het grondgebied van de gemeente Druten. Het meest westelijke deel is onderdeel van de gemeente West Maas en Waal. De totale lengte van de waard is ongeveer 7 km. Het middelste deel is circa 1200 m breed. De totale oppervlakte van de uiterwaard bedraagt circa 580 ha, daarvan liggen circa 325 ha binnen het projectgebied. De rivierkilometers betreffen het deel tussen 903, de Veerdam bij Druten en 910, de verbinding tussen de Waal en de Strang bij Beneden-Leeuwen.
Het westelijk deel bestaat grotendeels uit natuurgebied (strangen en geulen) en de Kaliwaal/Leeuwense Waard, een circa 45 hectare grote ontzandingsplas. Deze plas wordt de komende jaren verondiept met niet bruikbare specie die vrijkomt bij waterstaatkundige werken in het rivierengebied.

In het midden ligt de Blauwe Brug. Dit is een onderdeel van de Noord-Zuid route tussen de (voormalige) veren bij Rhenen, Ochten en Megen. Deze route was ten tijde van de koude oorlog in de jaren 50 belangrijk voor de aanvoer van tanks en zwaar materieel. Deze route lag feitelijk vlak achter de IJssellinie. Mede hierdoor zijn de indertijd gebouwde bruggen geschikt voor zeer zwaar verkeer. Ten oosten van deze brug ligt het Excluton-eiland. Dit is een circa 30 ha groot aanééngegroeid hoogwatervrij industriegebied. Tussen de westrand van Druten en Excluton liggen voormalige kleiwinlocaties. In de loop der tijd zijn deze voormalige kleiputten binnendijks ingericht als park en bos en buitendijks als natuurgebied. Ter hoogte van Druten liggen de gebouwen van de in 1991 gesloten Rodruza steenfabriek. Ten oosten daarvan ligt scheepswerf De Gerlien van Tiem, de oude gemeentelijke haven en de Veerdam.

Projectgebied

Het projectgebied van deze ontwikkelingsvisie omvat het oostelijke deel van de Drutensche Waarden. Dit is het deel waarbinnen het bedrijventerrein is gelegen. Voor het westelijke deel van de uiterwaarden inclusief de 'Kaliwaal' bestaat reeds het project Waaier van Geulen (zie paragraaf 2.4). Tussen beide projecten is afstemming op het gebied van rivierkundige aspecten nodig, maar het zijn op zichzelf staande projecten. Het gehele projectgebied ligt daarmee overwegend binnen het grondgebied van de gemeente Druten.

1.3: Rivierkundige context

Deze ontwikkelingsvisie richt zich primair op een betere hoogwaterbescherming door middel van rivierverruiming. Dat kan door het stroomlijnen van bedrijventerreinen, het vergraven van de uiterwaard en aanpassing van de zomerkade. Daarnaast kan ook de winterdijk worden opgehoogd. Dijkverbetering staat namelijk volgens het Waterschap vanaf 2030 op het programma. Dijkverbetering is momenteel dan ook het sluitstuk van de rivierveiligheidsmaatregelen.

De Drutensche Waarden worden bovendien momenteel, rivierkundig gezien, verre van optimaal benut tijdens hoogwater. Tijdens maatgevend hoogwater wordt er door de Drutensche Waarden maar ongeveer half zoveel water afgevoerd als door de even grote Gouveneurspolder aan de andere oever van de Waal. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het samenspel tussen de Veerdam, de havenarmen, de hoge zomerdijk en de diverse buitendijkse industriegebieden. Om overstromingen te voorkomen moet de maximaal te verwerken rivierafvoer aansluiten bij de maximaal te verwachten hoeveelheid water. In de huidige situatie kunnen de Rijntakken maximaal 16.000 m^3/s bij Lobith veilig afvoeren. Ongeveer twee derde daarvan wordt via de Waal afgevoerd. Klimaatscenario's voor de langere termijn laten zien dat de maximale afvoer die Nederland kan bereiken fors kan toenemen. Men verwacht dat de afvoer van de Rijn vooral in de winter zal gaan toenemen. Dit komt door extra neerslag en temperatuurstijging (door hogere temperatuur wordt er minder water vastgehouden in de vorm van sneeuw). De Rijn zal daardoor in de toekomst van een nu nog gecombineerde regen- en smeltwaterrivier, steeds meer gaan lijken op een regenrivier.

Het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen werken, in het kader van het nationale Deltaprogramma, samen aan de hoogwaterveiligheid.

Zij hanteren daarbij het uitgangspunt om 17.000 m3/sec in 2050 en 18.000 m^3/s in 2100 af te kunnen voeren. Uitgaande van deze toename zal de afvoercapaciteit van de rivieren voor de lange termijn moeten worden vergroot. De kans op extreme rivierhoogwater neemt immers toe.

Wanneer rekening wordt gehouden met 20% hogere topafvoeren (18.000 m3/s), moeten ter hoogte van Druten volgens modellen van Rijkswaterstaat in de as van de rivier de maatgevende hoogwaterstanden met zo'n 20 centimeter verlaagd worden. De daadwerkelijke opgave is echter ook sterk afhankelijk van maatregelen die elders genomen worden. Op dit moment zijn langs de Waal namelijk diverse buitendijkse maatregelen buiten de Drutensche Waarden in uitvoering en in studie.

1.4: Doel ontwikkelingsvisie

Deze visie is bedoeld als rivierkundige en waterhuishoudkundige leidraad bij de beoordeling van ontwerpen van deelprojecten in de Drutensche Waarden. Het gaat er in de eerste plaats om dat bij uitvoering van projecten rekening wordt gehouden met toekomstige ruimte voor de rivier. Deze moeten zo ontworpen worden dat er voldoende ruimte over blijft om ook op de langere termijn de verwachte, nog hogere, waterstanden veilig te kunnen afvoeren. Een tweede doel is het zoeken van een goede balans tussen de ontwikkeling van verschillende niet strikt riviergebonden ruimtelijke ingrepen en de rivierkundige mogelijkheden van deze uiterwaard.

Deze ontwikkelingen moeten passen in het kader van het Barro en de Rekenregel (zie paragraaf 2.3.1).

Deze visie is nadrukkelijk niet bedoeld om in detail de verschijningsvorm, uitvoering en/of fasering van de verschillende projecten in de Drutensche Waarden vast te leggen. Hiervoor is in de toekomst, ondanks strakkere rivierkundige kaders, nog voldoende flexibiliteit beschikbaar.

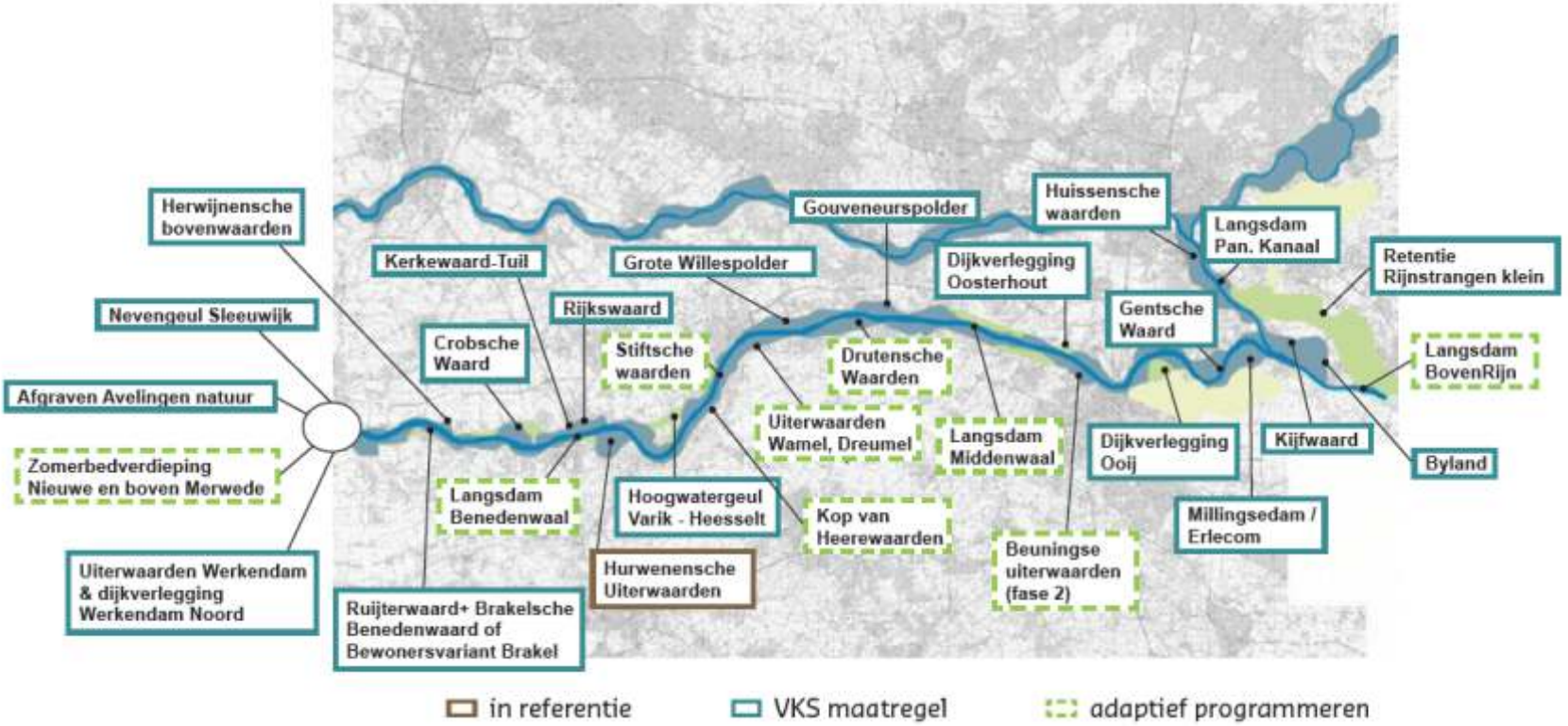
1.5: Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt beknopt het relevante beleid en in hoofdstuk 3 de relatie met omliggende projecten beschreven. In hoofdstuk 4 wordt het rivierkundige onderzoek geschetst. Daarbij worden de consequenties voor het ruimtelijk beleid beschreven. Hoofdstuk 5 beschrijft de mogelijkheden met betrekking tot extra ruimte voor de rivier. In hoofdstuk 6 is aangegeven hoe de maatregelen in fases uitgevoerd kunnen worden. Tot slot wordt in het laatste hoofdstuk 7 de juridische verankering toegelicht.

Figuur 1.3: Namen in en om de Drutensche Waarden

Afferdensche en Deestsche Waarden	A
Leeuwensche Waarden	L
Blauwe brug	B
Excluton	E
Van Deelen's	D
Conpax	C
Veerdam	V
Scheepswerf	S
Rodruza	R
Prins Willem Alexanderbrug	P
Gemeentegrenzen	.....

Figuur 2.1: Rivierverruimende maatregelen in VKS Waal/Merwedes

2.1: Deltaprogramma

De Drutensche Waarden maken deel uit van de uiterwaarden van de Waal. De Waal is één van de takken van de Rijn. Vanwege klimaatverandering moet de Rijn grotere hoeveelheden water kunnen afvoeren. De rivier moet meer ruimte krijgen en dijken moeten worden versterkt. Het beleid, uitvoering en de financiering hiervan is vastgelegd in het Deltaprogramma. Nieuwe ontwikkelingen moeten hierin passen. Mogelijkheden voor wonen, werken en recreëren in het rivierbed moeten dan ook vooraf worden afgewogen. De afvoer van de rivier mag niet gehinderd worden door toekomstige activiteiten. Ook is het niet gewenst dat nieuwe activiteiten een belemmering vormen voor toekomstige verdere verruiming van het rivierbed.

Beleid Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening)

Het uitbreiden van niet direct riviergebonden activiteiten is in de uiterwaarden alleen toegestaan als 'per saldo' meer ruimte voor de rivier ontstaat. De manier waarop dit kan, is beschreven in artikel 2.4.5 van het Barro. Dit artikel bepaalt dat de regels over grote rivieren niet in de weg staan aan bestemmingsplannen voor activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een vanuit rivierkundig oogpunt bezien zo gunstig mogelijke locatie. Enkele belangrijke randvoorwaarden die daaraan worden verbonden zijn dat het veilig en doelmatig gebruik van de rivier gewaarborgd blijft, dat er geen sprake is van een feitelijke belemmering voor de vergroting van de afvoercapaciteit van de rivier en dat waterstandverhoging in de rivier zo gering mogelijk blijft.

Beleidsregels grote rivieren (Bgr)

De Bgr is het toetsingskader voor de rivierkundige toelaatbaarheid van activiteiten en bebouwing binnen het rivierbed.

De Beleidslijn grote rivieren heeft als doelstelling:
- de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed te behouden;
- ontwikkelingen tegen te gaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken.

De Bgr geldt voor alle grote rivieren en is bedoeld om plannen en projecten in de uiterwaarden te beoordelen. De Bgr zijn het afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed en is aan de orde bij de concrete regulering van afzonderlijke activiteiten via de Waterwet en de daarop gebaseerde regelgeving. Binnen het toepassingsgebied van de Beleidslijn worden twee regimes onderscheiden. Het stroomvoerend rivierbed betreft de gronden die bij extreem hoge afvoer van de rivieren onder water staan en die een stroomvoerende functie moeten kunnen vervullen. Het waterbergend rivierbed betreft de gronden die dienen voor de berging en/of afvoer van extreem hoge afvoeren.

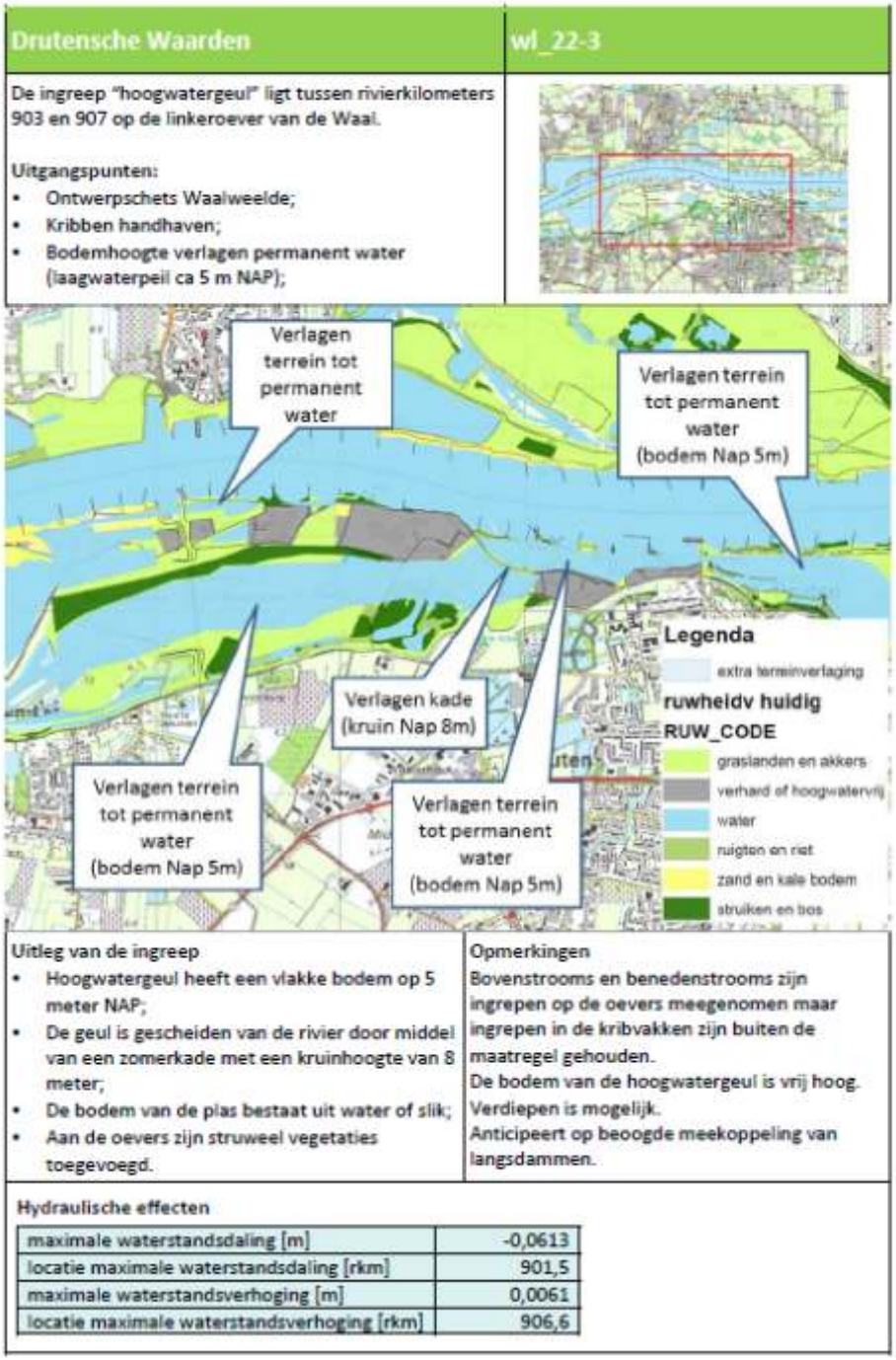
Het plangebied heeft, net zo als de gehele Waal, in de Bgr, een status als ‘stroomvoerend regime’ In het gedeelte van het rivierbed waar het stroomvoerend regime geldt, worden in principe alleen ‘riviergebonden’ activiteiten toegestaan.
Hiervoor geldt een ‘ja, mits’ afweging; dat wil zeggen, dat deze riviergebonden activiteiten zijn toegestaan, wanneer aan de gestelde rivierkundige voorwaarden wordt voldaan. Voor niet riviergebonden activiteiten (artikel 6) in het deel van het rivierbed waar het stroomvoerend regime van toepassing is, geldt een ‘nee, tenzij’ toetsregime.

Betonfabrieken en verpakkingsbedrijven zijn, ondanks de aanvoer van grondstoffen over water, gerangschikt als niet riviergebonden. Dat wil zeggen dat uitbreiding of nieuwvestiging van niet riviergebonden activiteiten in principe niet mogelijk is, tenzij op basis van voorafgaand onderzoek kan worden aangetoond dat specifieke omstandigheden van toepassing zijn.

Het kan daarbij gaan om één van de volgende situaties :
- a: een groot openbaar belang en de activiteit kan redelijkerwijs niet buiten het rivierbed worden gerealiseerd;
- b: een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven en de activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd.
- c: verduurzaming van de energievoorziening van bestaande activiteiten in het rivierbed;
- d: opwekking van zonne- of windenergie en de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd; of
- e: activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie.

De punten genoemd in sub a, b, c en d zijn in dit geval niet aan de orde. In dit kader is sub e van artikel 6 van wezenlijk belang. Het gaat hier om een activiteit die per saldo meer ruimte voor de rivier oplevert op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie.

Toegestane activiteiten
Volgens de Beleidslijn kan in het rivierbed vrijwel altijd toestemming gegeven voor:
- een eenmalige uitbreiding van ten hoogste tien procent van de bestaande bebouwing. Deze uitbreiding mag in fasen plaatsvinden (artikel 3 lid c). Deze uitbreiding mag gefaseerd worden uitgevoerd, maar de totaal aanwezige bebouwing mag niet meer bedragen dan 10% extra ten opzichte van de aanwezige bebouwing in 1997 (jaar van inwerkingtreding Beleidslijn ruimte voor de rivier);
- de Bgr maakt het daarnaast ook mogelijk om bestaande bebouwing in het rivierbed een nieuwe bestemming te geven waardoor leegstand voorkomen wordt.
- activiteiten ten behoeve van rivierbeheer of -verruiming;
- tijdelijke activiteiten, anders dan bedoeld in artikel 6.11, eerste lid, onderdeel b,

Figuur 2.2: Projectblad Drutensche Waarden in het maatregelenboek behorende bij de VKS Waal/Merwedes

- van de Waterregeling,
- overige activiteiten van rivierkundig ondergeschikt belang.
- Riviergebonden bedrijven mogen onder voorwaarden meer uitbreiden, mits er compensatie plaatsvindt.

Hierbij dienen tevens de algemene regels uit artikel 7 van de Bgr en artikel 2.4.3 van het Barro in acht genomen te worden. Deze schrijven voor dat onder andere de financiering en de tijdige realisatie zeker zijn en dat de maatregelen vast worden gelegd in een bestemmingsplan of een projectbesluit. De voorwaarden hebben daarnaast betrekking op de afvoercapaciteit van de rivier ter plaatse: nieuwe activiteiten mogen de afvoer niet hinderen en geen belemmering vormen voor toekomstige verruiming van het rivierbed. Voor burgers en bedrijven die zich in het rivierbed vestigen, geldt bovendien dat eventuele schade als gevolg van hoogwater voor eigen rekening is.

Beleid Rekenregel

De rekenregel is een instrument waarmee Rijkswaterstaat de extra rivierruimte bepaald die wettelijk nodig is als niet riviergebonden functies in de uiterwaarden qua bestemming meer ruimte krijgen. Deze rekenregel is een richtlijn waar mee ruimtevragende maatregelen kunnen worden vertaald in een verruimingseis.

Er zijn drie rivierkundige aspecten van belang bij het planologisch mogelijk maken van nieuwe, niet riviergebonden activiteiten in het rivierbed. Allereerst mogen deze nieuwe activiteiten geen opstuwend effect hebben.

Ten tweede dient zekerheid te worden gegeven dat de wettelijk vereiste extra rivierruimte tijdig gerealiseerd wordt. Deze extra ruimte wordt berekend met de Rekenregel.

Ten derde mag de toekomstig benodigde verruiming van de rivier niet belemmerd worden door de uitbreiding en/of functiewijziging. Dat geldt ook voor de extra compensatie maatregel die voor de korte termijn wordt uitgevoerd.

De theoretische toekomstige opgave voor dit deel van de uiterwaard is door Rijkswaterstaat gebaseerd op een adaptieve ingreep met een berekende waterstandsdaling van 6,1 cm. Dit is beschreven in Voorkeursstrategie Waal en Merwedes uit 2014.

In de notitie “Regie op ruimte in het winterbed”heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu uitgelegd hoe omgegaan moet worden met niet-riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend bed zonder een groot openbaar belang (artikel 6d uit de Beleidslijn grote rivieren).

Artikel 6d stelt als voorwaarde dat een niet-riviergebonden activiteit is toegestaan als deze per saldo meer ruimte voor de rivier realiseert. Met deze rekenregel wordt de waterstanddaling die een niet-riviergebonden activiteit moet realiseren transparant gemaakt. De rekenregel legt hiervoor een relatie tussen de ruimte die de activiteit inneemt, de vrije ruimte die ter plaatse nog aanwezig is en de voor de lange termijn te realiseren waterstandsdaling. Vervolgens kan een verruimende maatregel worden ontworpen die deze waterstandsdaling duurzaam realiseert. De rekenregel is eveneens bruikbaar voor de verantwoording van de bestemmingswijzigingen in relatie tot het Barro.

Het beginpunt voor de toepassing van de methode is een beeld van de wijze waarop de rivierkundige opgave voor de lange termijn zal kunnen worden gerealiseerd en dat ook in voldoende mate is doorgerekend en haalbaar is. Daarbij hoort een besluit dat draagvlak heeft bij het Rijk en de provincie. Hiertoe kan worden uitgegaan van het pakket aan maatregelen zoals dat in de voorkeursstrategie is vastgesteld.

Tevens moet rekening worden gehouden met de stroombanen in de vegetatielegger van de rivier.

2.2: Beleid veiligheid

Werken aan de bescherming tegen overstromingen is een blijvende noodzaak. 60% van Nederland is kwetsbaar. In deze gebieden wonen 9 miljoen mensen en wordt het grootste deel van het bruto nationaal product verdiend. Het rivierengebied heeft de grootste overstromingsrisico’s van Nederland. Niet voor niets is daarom in vrijwel het hele rivierengebied een hoger beschermingsniveau nodig. Met name langs de Waal is nu en in de nabije toekomst, sprake van een urgente dijkversterkingsopgave. De huidige sterkte (pipingproblematiek) en nieuwe normen voor de dijken maken dit noodzakelijk. Rivierverruiming is naast dijkverbetering een effectieve maatregel om de hogere waterstanden op te vangen waar Nederland in de toekomst door klimaatverandering mee te maken krijgt. Het kan bijdragen aan het beperken van de hoogteopgave bij dijkversterking. Rivierverruiming biedt ook, op grotere schaal dan dijkversterking, diverse meekoppel-kansen voor ander ruimtelijk gebruik.

Daarom zijn in het kader van het Deltaprogramma en Nationaal Waterplan de deltabeslissing Waterveiligheid en voorkeursstrategieën voor riviertakken opgesteld. Ook het Hoogwater beschermingsprogramma (HWBP), die het versterken van de dijken op basis van de wettelijk vastgelegde normen en beoordelingswijzen regelt, is opgenomen in het Deltaprogramma.

Deltabeslissing Waterveiligheid

Met de deltabeslissing Waterveiligheid krijgt ieder individu achter dijken of duinen hetzelfde beschermingsniveau. De kans dat hij of zij overlijdt door een overstroming mag niet groter zijn dan één op de honderdduizend per jaar. Dit is de basisveiligheid.

Op plekken waar de gevolgen heel groot zijn (in termen van groepen slachtoffers of economische schade) wordt het beschermingsniveau hoger. Deze doelen zijn vertaald naar nieuwe normen voor de dijken, duinen en dammen die ons land beschermen tegen overstromingen vanuit de zee, de grote rivieren en grote meren. In de Waterwet zijn de normen voor dijken en duinen vastgelegd. Om de nieuwe normen ook toe te kunnen passen, ontwikkelt het Rijk samen met de waterschappen een instrument waarmee de veiligheid van de dijken, duinen en dammen volgens de nieuwe methode eens in de 12 jaar kan worden bepaald. De nieuwe beoordelingsmethode werkt van grof naar fijn: eenvoudig waar het kan en gedetailleerd waar het nodig is. In 2017 starten de beheerders van de dijken en duinen met de beoordeling. In 2023 ontstaat er zo een landelijk beeld van de versterkingsopgave tot 2050. Waar de dijken niet aan de nieuwe normen voldoen, vinden in de periode tot 2050 maatregelen plaats.

Voorkeursstrategie

De in 2015 afgeronde inspanningen uit het programma Ruimte voor de rivier zijn voor de lange termijn niet voldoende. Er zijn belangrijke redenen voor extra maatregelen, namelijk de klimaatverandering, de stabiliteit van de huidige dijken en de bodemdaling. Met deze ontwikkelingen als aanleiding zijn in de periode van augustus 2012 tot en met januari 2014 door provincies, waterschappen en gemeenten, in samenspraak met het Rijk, voorkeursstrategiën voor de riviertakken opgesteld. De voorkeursstrategie is volgens het Nationaal Waterplan het strategisch kompas voor de aanpak van de opgaven. Voor de Rijntakken is de voorkeursstrategie een krachtig samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming. Voorbeelden van rivierverruiming zijn uiterwaardverlaging, aanleg van een nevengeul of hoogwatergeul, dijkteruglegging en inzet van een retentiegebied. Met dijkversterkingen worden de dijken hoger en/of sterker. Met de voorkeursstrategie is het mogelijk in te spelen op de karakteristieken van de riviertakken. Ook zijn de maatregelen te combineren met andere ingrepen langs de rivieren, bijvoorbeeld voor natuur, waterkwaliteit of wonen.

In de voorkeursstrategie Rijn is de aanpak van waterveiligheid in de Rijntakken tot 2100 uitgewerkt. Bij het opstellen van deze strategie in 2014 is reeds beoordeeld welke rivierverruimende maatregelen tot 2030 het meest kansrijk zijn om op te korte termijn te realiseren (10 maatregelen). Hiervoor is een nadere prioritering gedaan binnen de 15 maatregelen die tot 2050 in de Voorkeursstrategie Rijn zijn voorzien. De voorkeursstrategie omvat ná 2050 nog 14 rivierverruimende maatregelen (totaal 29 maatregelen). Maatregelen op riviertrajecten met een groot overstromingsrisico en dijken met een relatief grote afstand tot de nieuwe norm, hebben een hoge prioriteit. De hoogste prioriteit geldt voor maatregelen op riviertrajecten waar een samenloop is met urgente dijkversterkingen.

Rivierverruiming is in de voorkeursstrategie vooral ingezet voor het ‘opvangen’ van de klimaatopgave. Recente studies tonen aan dat de nieuwe normering leidt tot een aanzienlijke hoogteopgave voor dijken. Langs de Waal kan dit, afhankelijk van de definitieve hoogteopgave (klimaat en nieuwe normering), plaatselijk gaan om een verhoging van kruinhoogtes tot meer dan een meter. De mogelijke aanpak van de Varik-Heesselt en buitendijkse rivierverruimende maatregelen op het traject A50-Tiel via een combinatie met delfstoffenwinning zorgen voor meer adaptiviteit en flexibiliteit. Deze maatregelen zorgen voor verlaging van het maatgevend hoogwater van Tiel tot Nijmegen. Hierdoor is het mogelijk dijken later of minder op te hogen en/of te verbreden.

Bij het adaptief programmeren van maatregelen hoort vanzelfsprekend ook dat alle kansen op win-win situaties worden benut. Bijvoorbeeld door bij dijkversterkingen te bezien of slimme combinaties van grondstromen mogelijk zijn om buitendijkse rivierverruiming te realiseren en bijdragen te leveren aan mogelijkheden voor ontwikkeling van natuur en recreatie. Hierbij hoort ook het actief inspelen op kansen voor zelfrealisatie van buitendijkse rivierverruiming via combinaties met delfstoffenwinning. Op deze manier kan de ‘ruggengraat’ van grote rivierverruimende maatregelen per riviertak verder worden aangekleed met verspreide, kleinere maatregelen.

Voorkeurstrategie Waal en Merwedes

Voorafgaand aan de verfijning van de voorkeurstrategie Rijn is in een regioproces onder leiding van de Provincie Gelderland de voorkeurstrategie Waal en Merwedes opgesteld. Het is een advies voor de langetermijnstrategie voor de Waal en Merwedes. Dit Advies is opgebouwd uit preventieve maatregelen voor de periode tot 2030 en tot 2050, met een doorkijk naar de lange termijn (2100). De Drutensche Waarden zijn hierin opgenomen als adaptieve maatregel. De maatregel die is doorgerekend ligt tussen de rivierkilometers 903 en 907. Het gaat om het verlagen van en vergraven van het gebied tussen het bedrijventerrein waar Excluton deel van uitmaakt en de Waalbandijk. De bodemhoogte wordt zodanig dat sprake is van permanent water.

Ook het gebied tussen de rivier en het Rodruzaterrein is verlaagd en verbonden met de Afferdensche en Deestsche waarden. De zomerkaden blijven liggen maar worden circa 1 m verlaagd. De maximale waterstandsdaling die is berekend voor de voorkeursstrategie is 6,13 cm. De adaptieve maatregel anticipeert op meekoppeling van langsdammen.

Actualisatie voorkeursstrategie

Sinds de voorkeursstrategie Deltaplan Rivieren in 2014 is vastgesteld, zijn er nieuwe inzichten en ontwikkelingen die vragen om bijstelling van de Voorkeursstrategie. Deze nieuwe inzichten zijn onder andere een grotere veiligheidsopgave door een nieuwe normering voor de dijken, andere inzichten over de effectiviteit van rivierverruiming, en vragen en inzichten vanuit de programmering van het Hoogwater beschermingsprogramma. In 2016 besloot het bestuurlijk platform Delta Programma Rijn daarom tot een actualisatie van de voorkeursstrategie voor de lange termijn (na 2030) in samenhang met dijkversterkingen. Rijk en regio werken hiervoor samen een aanpak uit, onder de noemer Lange termijn Ambitie Rivieren. Het doel zoals verwoord in het "Plan van Aanpak Ambitie Rivieren" is om:

- De voorkeursstrategie Rijn en Maas te actualiseren en verder uit te werken naar haalbare en te verantwoorden maatregelenpakketten voor rivierverruiming in relatie tot dijkversterking;
- Op basis hiervan een haalbare en gedragen gezamenlijke ambitie van Rijk en regio te formuleren voor rivierverruiming in relatie tot dijkversterking voor de lange termijn, in de vorm van een overeengekomen waterstandsdaling, als uitgangspunt voor het Hoogwater beschermingsprogramma, als waterstandslijn cq – daling voor de jaren 2050 en 2075;
- Voorstellen over governance, financiering, en bestuurlijke aspecten bij de planning en uitvoering van rivierverruimende maatregelen en voor de interactie tussen dijkversterking en rivierverruiming.

De uitgewerkte maatregelenpakketten dienen als startpunt, maar uitwisseling van maatregelen moet mogelijk zijn. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de periode tot 2030, de periode 2030 – 2050 en de periode na 2050 (tot 2075/2100).

De actualisatie is allereerst gericht op maatregelen voor de periode 2030 – 2050, en een doorkijk op de periode na 2050. Ook de kortere termijn (2017-2030) wordt hierbij in ogenschouw genomen. Daarnaast liggen er juist op de kortere termijn diverse opgaven van rijk en provincie zoals KRW en Natura 2000, hebben gemeenten hun ambities en zijn er diverse maatschappelijke initiatieven zoals ontgrondingen, toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en bedrijvigheid. Deze zaken spelen de komende 10-15 jaar, en kunnen mogelijkheden bieden voor het krachtig samenspel en mogelijke andere kostendragers.

De Drutensche Waarden zouden in dat kader een grotere rol kunnen krijgen en/of sneller worden uitgevoerd. De Drutensche waarden zijn in de Lange termijn Ambitie Rivieren(LTAR) als onderdeel van een lint van maatregelen opgenomen als een mogelijke kosteneffectieve buitendijkse maatregel. Delfstoffenwinning zou samen met rode functies één van de kostendragers kunnen zijn.

2.3: Overige raakvlakken beleid overheden

In dit stuk ligt de nadruk op de beschrijving van het beleid voor het buitendijkse gebied. Daarbij zijn er natuurlijk raakvlakken met het binnendijkse deel waar qua waterkwaliteit en waterkwantiteit de gemeenten Druten, West Maas en Waal en het waterschap Rivierenland voor verantwoordelijk zijn.

2.3.1 veiligheid dijk

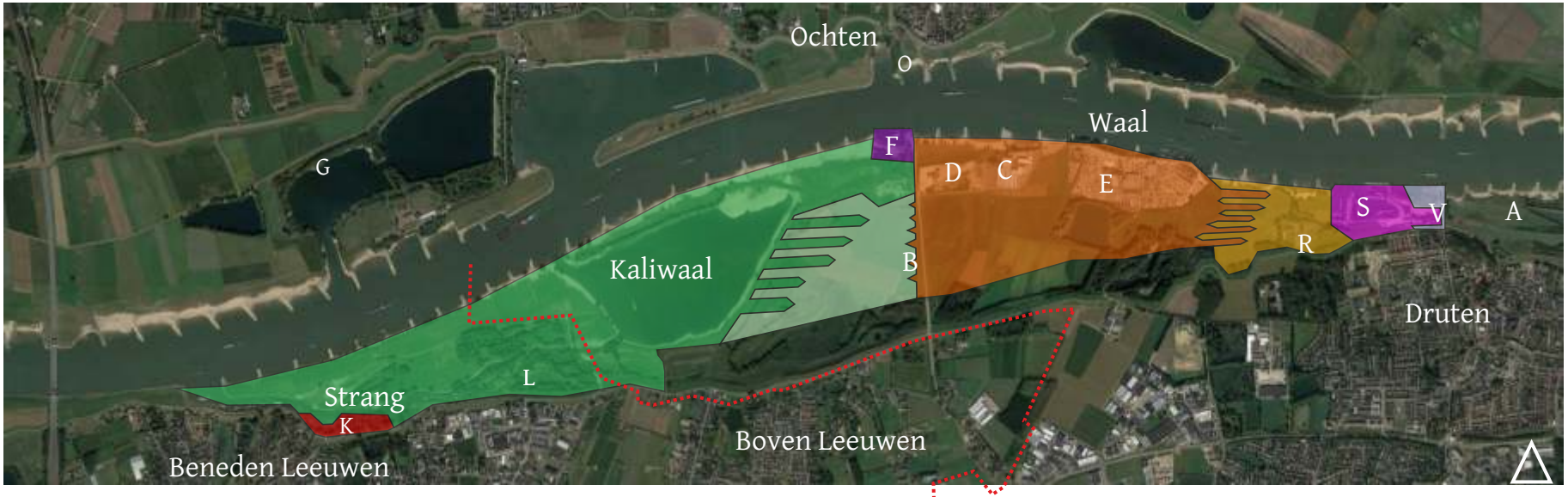
Van belang is dat de veiligheid van de dijk niet in het geding komt. Inrichtingsmaatregelen zoals vergraving moeten dan ook op voldoende afstand van dijk uitgevoerd worden. Dit is onder ander geregeld in de keur van het Waterschap.

2.3.2 kweleffecten

Een ander beoordelingsaspect is de kweldruk in het binnendijkse gebied. Uitvoering van buitendijkse rivier verruimende maatregelen mag geen grote gevolgen hebben voor het watersysteem binnendijks. Waterschap en gemeente eisen dan ook dat buitendijks en binnendijks maatregelen worden getroffen om de gevolgen van eventuele extra kwel op te vangen. Meer ruimte in watergangen, extra waterpartijen en buffering zijn binnendijkse inrichtingsmaatregelen die opgelegd kunnen worden om toename van kwel te compenseren. Buitendijks gaat het om het verleggen en verhogen van zomerdijken. Ook het vergroten van de afstand tot de dijk, het verminderen van de diepte van vergravingen en het verflauwen van oevers door na de ontgraving bodemmateriaal terug te brengen zijn inrichtingsmaatregelen waarmee kwel effecten beperkt kunnen worden. Het precieze palet aan maatregelen zal in overleg met de betrokken overheden bij de uitwerking van de inrichting nader bepaald worden.

2.3.3 Ruimtelijke effecten

In het bestemmingsplan moet aandacht worden besteed aan ruimtelijke en milieuhygiënische aspecten. Deze zijn ook van belang voor bewoners van de buurgemeenten West Maas en Waal en Neder-Betuwe. Het gaat bijvoorbeeld om de landschappelijke inpassing van het bedrijfsterrein, geluid en de verkeersaspecten.

Figuur 3.1: Deelgebieden en deelprojecten Drutensche Waarden

Afferdensche en Deestsche Waarden	A
Leeuwensche Waarden	L
Blauwe brug	B
Excluton	E
Van Deelen's	D
Conpax	C
Veerdam	V
Scheepswerf	S
Rodruza	R
FBT	F
Gouveneurspolder	G
Veerhaven Ochten	O
Kraanbaan Beneden Leeuwen	K
Gemeentegrenzen	.....

In en om de Drutensche Waarden zijn verschillende ruimtelijke initiatieven in uitvoering of in voorbereiding. Deze projecten (figuren 3.1 en 3.2) hebben in meer of mindere mate gevolgen voor de ruimtelijke en rivierkundige situatie van de Waal en daarmee voor het Project de Drutensche Waarden. Hieronder worden de belangrijkste initiatieven beschreven.

3.1: Projecten in de Drutensche Waarden

De Kraanbaan Beneden-Leeuwen

Bij de voormalige scheepswerf en meelfabriek aan de Waalbandijk in Beneden-Leeuwen is een project in ontwikkeling om industrieel erfgoed te herbestemmen. Daarnaast worden onder andere woningbouw, leisure- en recreatievoorzieningen gerealiseerd. De benodigde rivierruimte kan mogelijk in samenwerking met de initiatiefnemers van andere projecten in de Drutensche Waarden gerealiseerd worden.

Waaier van Geulen

In het westelijk deel van de Drutensche Waarden zijn de voormalige ontzandingsplas Kaliwaal en het natuurontwikkelingsproject Leeuwense Waard gesitueerd. Voor deze twee gebieden is in 1995 de ontwikkelingsvisie 'Waaier van Geulen' gepresenteerd met daarin een toekomstbeeld van een aaneengesloten natuurgebied. Dit plan betreft natuurgerichte kleiwinningen en specieberging. De herinrichting van de Kaliwaal en het westelijk deel van de Drutensche Waarden tot natuurgebied wordt betaald door de opbrengsten van het bergen van specie in de voormalige ontzandingsplas.Het deel van de Drutensche Waarden dat ter hoogte van Boven- en Beneden-Leeuwen ligt is ingericht als natuurgebied. In de Kaliwaal is de specieberging nog in uitvoering. In 2010 is een geactualiseerd eindbeeld gepresenteerd, waarin rekening is gehouden met het programma Stroomlijn en Ruimte voor de rivier. Dit eindbeeld is volledig overgenomen in de visie voor de Drutensche Waarden.

Rodruza

De leegstaande vervallen steenfabriek is sinds 1991 buiten gebruik. De afgelopen vijfentwintig jaar zijn diverse plannen gemaakt. Riviergerichte woningbouw en recreatieve voorzieningen, zoals een jachthaven, zouden invulling aan het gebied kunnen geven.

Vernieuwing Veerdam en oude gemeentelijke haven

Voor de Veerdam en de directe omgeving zijn plannen gemaakt om onder meer drijvende horeca, een passantenhaven, camperplaatsen en een locatie voor watergerelateerde evenementen te ontwikkelen. Momenteel is in het zomerseizoen een voetveer in bedrijf. In verband met herontwikkelingsplannen van de oude veerhaven in Ochten zijn er ideeën om ook oeververbinding naar de Veerdam in Druten te starten. Het doel is om de toeristisch recreatieve potentie beter te benutten van deze schakel tussen dorpen, Waal en uiterwaarden. De ontwikkeling van de Veerdam is mede voortgekomen uit het programma Beleef de Waal van Waalweelde.

Uitbreiding Excluton eiland

De bedrijven Excluton en Conpax kampen met een toenemend ruimtegebrek. Een eerdere versie van het bestemmingsplan is in 2014 vernietigd. Om dit op te lossen is Excluton, samen met de gemeente Druten, al enkele jaren bezig om tot een actueel bestemmingsplan voor dit bedrijfsterrein te komen. Onderdeel van dit plan is uitbreiding van het bedrijvenareaal (ongeveer 7,5 hectare) met het van Deelen's terrein. Op deze manier kan dan bijvoorbeeld ook de SF fabriek van Appeltern naar Druten verplaatst worden. Andere onderdelen zijn een betere inpassing in het landschap en het maken van extra ruimte voor de rivier door uiterwaardvergraving en zomerdijkverlegging. De betonfabriek en de andere bedrijven op en rond het Excluton-eiland zijn momenteel namelijk matig in het landschap ingepast. Aanvullende natuurontwikkeling in combinatie met rivierverruiming en winning van delfstoffen kan hier verbetering in brengen.

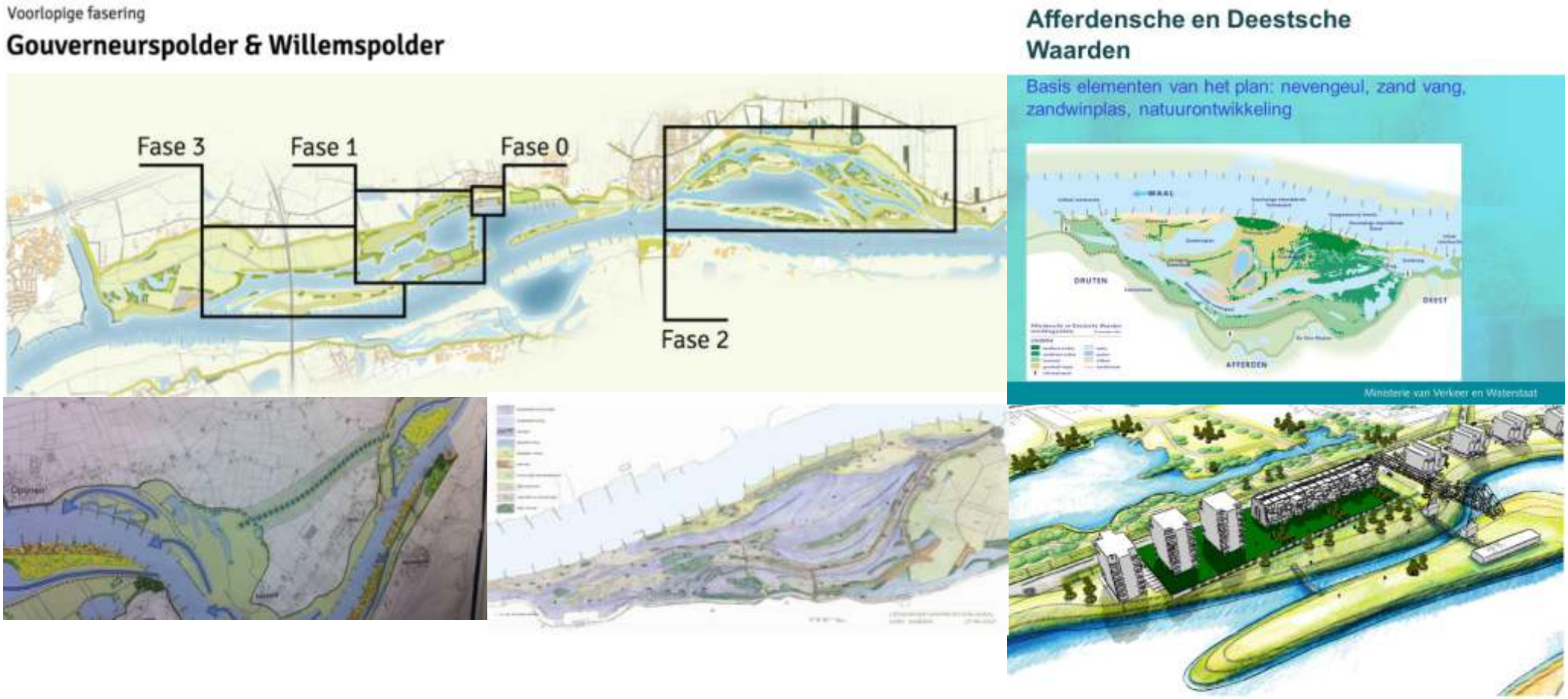
FBT

Op de oude locatie van het veer Druten Ochten is een bedrijf gevestigd dat sleep en bergingsactiviteiten verricht op de Waal. Opdrachtgever is onder andere Rijkswaterstaat. Dit bedrijf beschikt over een aantal vergunningen met betrekking tot de Waterwet en het milieu. Planologisch is het bedrijf niet adequaat geregeld.

3.2: Projecten in én buiten de Drutensche Waarden

Programma Stroomlijn

Programma Stroomlijn verbetert de hoogwater veiligheid van het rivierengebied door begroeiing in de uiterwaarden te verwijderen op die plekken waar de rivier het meest en snelst stroomt. In het verleden werd opgaande begroeiing veel regelmatiger weggehaald dan de afgelopen 25 jaar. Door natuur wetgeving en een veranderende kijk op natuur werd het moeilijker om grootschalige kap uit te voeren. Na studie bleek echter dat kappen noodzakelijk is voor de verbetering van de ecologische kwaliteiten en het voorkomen van ijsdammen en opstuwing door begroeiing. De verwijdering van begroeiing is een aanvulling op de maatregelen om dijken te versterken (Hoogwater beschermings programma) en rivieren te verruimen (Ruimte voor de rivier). In het plangebied is een groot deel van de aanwezige opgaande begroeiingen verwijderd. Van de begroeiing rondom het kleiputtencomplex blijft alleen de kern, waarin de aalscholverkolonie is gevestigd, behouden. Het programma is langs de Waal inmiddels vrijwel afgerond.

Figuur 3.2: Impressie diverse projecten in én in de omgeving van de Drutensche Waarden

Dijkverbetering

Een deel van de waterkeringen in het rivierengebied voldoet op dit moment nog niet aan de wettelijke normen. Bovendien levert onderzoek nieuwe inzichten op over dijken en eventuele risico's (bijvoorbeeld piping). Waar dijken nog niet voldoen aan de normen, verbetert Waterschap Rivierenland de dijken. Daarnaast levert het waterschap een bijdrage aan landelijke programma's zoals het Hoogwater beschermingsprogramma, Ruimte voor de rivier en het Deltaprogramma. Een deel van die dijkverbeteringen is aan de noordzijde van de Waal in voorbereiding. De aanpak van de Waalbandijk die grenst aan het plangebied is voorzien in de periode 2025-2035.

3.3: Projecten Buiten de Drutensche Waarden

WaalWeelde

De Waal is de breedste en drukst bevaren waterweg van West-Europa. Het is een prachtige rivier met veel landschappelijke variatie, dankzij de afwisseling van ruimte en besloten delen, een brede vaargeul en nevengeulen, economische activiteit, ruimte en verlatenheid, ruige natuur en landbouwgronden. Die variatie kan echter ook leiden tot een verrommeld landschapsbeeld en versnippering van de verschillende gebieden. Om dat te voorkomen en waar nodig oplossingen te vinden is een langetermijnvisie nodig. Hiervoor is de Visie WaalWeelde opgesteld.In de omgeving van het plangebied zijn de projecten Fluviatiel en de Loenensche Buitenpolder in uitvoering. Beide projecten omvatten een eigen wijze van herinrichting van de uiterwaard. De Loenensche Buitenpolder is een showcase voor vernieuwend natuurbeheer in relatie tot veiligheid. Fluviatiel omvat een gecombineerde ontwikkeling van wonen, recreatie, natuur én rivierveiligheid.

Kribverlaging Waal

Op het traject tussen Nijmegen en Gorinchem zijn de kribben aan beide zijden van de rivier met gemiddeld één meter verlaagd. Hierdoor vindt het water tijdens hoogwater gemakkelijker zijn weg, terwijl de vaargeul behouden blijft en er geen opstuwing plaatsvindt. Door de maatregel daalt de waterstand bij zeer hoog water (16.000 m3 /sec bij Lobith) met 6 tot 12 centimeter. Stroomafwaarts zijn tussen Beneden leeuwen en Wamel langsdammen aangelegd.

Afferdensche en Deestsche Waarden

De omvorming van de Afferdensche en Deestsche Waarden naar een natuurgebied met wandel- en struinroutes wordt in hoofdzaak gefinancierd door de Rijksoverheid. De aanzet voor de aanleg van een extra watergeul en herinrichting van de Afferdensche en Deestsche Waarden is mede ingegeven door kleiwinning voor dijkverzwaring en keramische industrie. Er wordt over een lengte van ruim vier kilometer een permanent meestromende watergeul (nevengeul) aangelegd met zeer flauwe oevers. Het water in deze geul fluctueert met de waterstand op de rivier. Hierdoor zullen grote gebieden de ene periode onder water staan en de andere periode weer droogvallen. Het gebied zal daardoor in de toekomst een grote aantrekkingskracht uitoefenen op allerlei soorten weide- en watervogels. Tevens voorziet het plan in begroeiingsvrije stroombanen met kruidenrijke graslanden en nieuwe hardhoutooibossen op de hoogwatervrije terreinen van de voormalige steenfabrieken.

Gouverneurspolder en Willemspolder

De Gouverneurspolder ligt tussen Ochten en Dodewaard. De Willemspolder ligt tussen Ochten en Tiel. Voor beide, deels ontgronde, uiterwaarden worden door Dekker Grondstoffen plannen gemaakt voor gedeeltelijke ontgronding, extra rivierruimte en natuurontwikkeling. Bovendien moet het gebied ook toegankelijker en meer geschikt worden voor recreatief medegebruik. Dat gaat in overleg en samenwerking met tal van instanties en belanghebbenden.

Rivierverruiming en dijkverbetering Varik Heesselt

In 2018 zijn in een Mirt verkenning mogelijkheden onderzocht om tot een gecombineerde aanleg van dijkverbetering en een hoogwatergeul bij Varik en Heesselt te komen. Hoewel dit project niet in de directe omgeving van de Drutensche Waarden ligt, heeft dit plan invloed op de uiteindelijk te realiseren rivieropgave in het plangebied. Bij Varik-Heesselt maakt de Waal een scherpe bocht en is de rivier relatief smal. Extra ruimte bieden aan de rivier kan hier leiden tot een betere doorstroming en daarmee een waterstandsdaling, doorwerkend tot Druten.

Veerhaven Ochten

Onder de vlag van WaalWeelde oriënteert de provincie Gelderland zich op het opnieuw inrichten van de uiterwaarden bij Ochten (gemeente NederBetuwe). De provincie Gelderland heeft in de uiterwaarden bij Ochten 10 hectare grond in eigendom.
Het betreft de veerhaven (oevers en oude haven) en 6 hectare agrarische grond. Dit eigendom stamt nog uit de tijd dat de provincie de veerverbinding Ochten-Druten in de vaart had. De aangrenzende gronden zijn eveneens in overheidseigendom.

Het gaat om het aantrekkelijker maken van het gebied rondom de oude veerhaven. Samen met de gemeente NederBetuwe, de gemeente Druten en het Waterschap Rivierenland verkent de provincie de mogelijkheden en wensen voor dit gebied. Regio Rivierenland ondersteunt daarbij. Vanuit het dorp Ochten en omgeving is een brede wens uitgesproken voor het behoud van de mogelijkheden om activiteiten en (jaarlijks terugkerende) evenementen te organiseren. Er wordt ook gesproken over uitbreiding van de recreatieve mogelijkheden.

Er worden dan met name suggesties voor waterrecreatie en wandel mogelijkheden gedaan. Het verbinden van de oude veerhavens tussen Ochten en Druten en andere locaties aan de Waal kan een grote impuls opleveren voor het gebied en de omgeving.

Herhuisvesting de Beijer op de locatie Waalwaard in Dodewaard

In 2010 heeft de Provincie Gelderland de locatie Waalwaard aangekocht en heringericht als nieuwe vestigingsplaats voor de Beijer. De Beijer moest uit de Millingerwaard verhuizen vanwege de herinrichting voor extra ruimte voor de rivier en natuur. Sinds 2016 heeft de Beijer hier haar hoofdkantoor, opslagterrein en een loswal waar schepen geladen en gelost worden. De Beijer is een bedrijf in op- en overslag van bouwmaterialen.
Deze bestaan uit zand en grind, splitten, breuksteen en klei. Een groot gedeelte van deze materialen wordt over het water aan- en afgevoerd. Op de locatie zijn mobiele kranen en shovels aanwezig, ook zijn de vrachtwagens van de Beijer op het terrein gestationeerd.

Deest voorhaven

Ter hoogte van Deest zal, als onderdeel van Het zandwinningsproject Geertjesgolf, ten oosten van de Scheepswerf een voorhaven worden gegraven. Deze tijdelijke haven is via een twee kilometer lange transportband, verbonden met de circa 300 hectare grote plassen die, de komende jaren ten zuiden van Winssen zullen worden gegraven. Na afloop van de winning zal de voorhaven worden ingericht als natuurgebied

4.1: Onderzoek Royal Haskoning DHV en Uflow

De afgelopen 10 jaar is onderzocht hoe, door een integrale aanpak, meer ruimte voor de rivier in de Drutensche Waarden gemaakt kan worden. Daarbij zijn eerst deelmaatregelen bedacht, de rivierkundige effecten separaat doorgerekend en zijn vervolgens inrichtingsplannen gemaakt waarbij combinaties van maatregelen zijn doorgerekend. Dit is een iteratief proces waarbij verschillende varianten zijn ontwikkeld. Dit is in eerste instantie gedaan door Royal Haskoning DHV en recent geactualiseerd door U-FLOW en Acima.

4.2: Bouwstenen en beoordeling rivierkundige effecten

In de rapporten van U-FLOW en Royal Haskoning DHV zijn de deelmaatregelen bouwstenen genoemd (figuren 4.1 en 4.2). De onderzochte bouwstenen betreffen het uitbreiden van hoogwatervrije terreinen, het vergraven van uiterwaarden, het verleggen van zomerkaden, het afgraven van kades en wegen en beheersmaatregelen als maaien en het verwijderen van opgaand groen. Binnen de bouwstenen zijn variaties mogelijk in hoogte van kaden, ligging van kaden, diepte van plassen, oeverafwerking, grootte en vormgeving van hoogwatervrije terreinen.

De bouwstenen en combinaties van bouwstenen zijn beoordeeld op hun effecten bij maatgevend hoogwater. Het gaat om opstuwing c.q. verlaging van de dan optredende waterstanden, de gevolgen voor aanzanding c.q. aanslibbing in het winterbed van de rivier en het optreden van dwarsstromen. Door ingrepen kan de afvoerverdeling tussen zomer- en winterbed veranderen en de stroomsnelheid in het zomerbed afnemen. Afhankelijk van de grootte, de frequentie en de duur van deze snelheidsafname kan dit tot teveel aanzanding in het zomerbed leiden.

Om de morfologische effecten te reduceren is het zaak om het plan zo in te richten dat:
- door middel van een drempel of kade de frequentie van meestromen laag wordt gehouden;
- de verschillen in stroomsnelheden in het zomerbed bij hogere afvoeren zo klein mogelijk worden gehouden.

De uiteindelijk te kiezen combinatie van bouwstenen mag toekomstig uit te voeren rivierkundige verruimingsmaatregelen niet belemmeren. Ook moet de combinatie van bouwstenen voldoende extra ruimte voor de rivier opleveren om niet riviergebonden ruimtelijke bestemmingen vergunbaar maken.

4.3: Rivierkundig onderzoek Royal HaskoningDHV

Vanaf 2008 zijn door Royal Haskoning DHV deelmaatregelen, varianten en hun onderlinge samenhang berekend. Aanleiding was de “artikel 6d beoordeling” in het kader van de Beleidsregels grote rivieren. Royal Haskoning DHV deed dit onderzoek in opdracht van het consortium Drutensche Waarden. Dat consortium bestond uit de bedrijven Excluton, Basal en Rodruza. In het Nationale Waterplan was voor de Drutensche Waarden indertijd een lange termijn doelstelling opgenomen van 15 tot 20 cm waterstandsverlaging bij maatgevend hoogwater. Deze waterstandsverlaging moest, samen met vele andere ingrepen, bijdragen aan de hoogwaterveiligheid van Nederland op de lange termijn. In rivierkundige analyses is bepaald dat deze lange termijn doelstelling kon worden gehaald. Deze analyses zijn in overleg met Rijkswaterstaat uitgevoerd en in een tweetal notities vastgelegd:
- bouwstenen voor de Drutensche Waarden, hydraulische en morfologische beoordeling (notitie met kenmerk 9T1885.A0/ N0003/ 901807/ JEBR/ Nijm), Royal Haskoning, januari 2009;
- korte en lange termijnplannen, waar onder andere de maximaal haalbare rivierwinst is geschetst
- (notitie met kenmerk: 9T1885.A0 /N0005 /901807 /MJANS /Nijm), Royal Haskoning, april 2009. Deze notitie is verder verfijnd in september 2009 (kenmerk 9T1885.A0 /N0008/901807/MJANS/Nijm).

De bouwstenen in het rapport van Royal Haskoning DHV zijn gecombineerd in een inrichtingsplan voor de korte termijn en een plan voor de lange termijn. Het inrichtingsplan voor de korte termijn bestond uit de volgende elementen:
- Industrie eiland
- Herontwikkeling Rodruza
- Zone met zachthoutooibos aan noordelijke zijde industrie eiland
- Diepe plas (NAP-12m) tussen industrie eiland en bandijk
- Zomerkade t.p.v. oostelijke oever Kaliwaal (voormalige kade Kaliwaal) op NAP+9,0 m
- Zomerkade langs zuidrand plas met kruinhoogte van NAP+9,38 m
- Verlaging van het gebied ten westen van Blauwe brug naar NAP+3,0 m en herinrichting met slikken
- Stroomlijning van de Veerdam, nog geen aansluiting op de geul in de Afferdensche en Deestsche Waarden
- Geul verlengen richting Afferdensche en Deestsche Waarden,
- Zone onder de blauwe brug verlaagd tot NAP+5,0 m

Het inrichtingsplan voor de lange termijn bestond naast alle elementen als in het korte termijn plan, uit de volgende extra elementen:
- Verruiming met strekdam bij Veerdam
- Bovenstrooms aansluiting op Afferdensche Waarden.
- Langs de diepe plassen een zone met verruigd grasland en een geultje op NAP-0,2m
- Noordelijk van de kaliwaal een zone met droge ruigte
- Diepe plas ten westen van brug met diepte van NAP-12m
- Kade bij oostelijke oever Kaliwaal verlaagd naar NAP+8,5m

Figuur 4.1: Schematisatie onderzochte maatregelen

Figuur 4.2: Onderzochte clusters van maatregelen qua samenhang en deelgebied

- Plas onder de brug doorgetrokken, zone tussen de pijlers wordt verdiept
- Uitgebreid met extra geul op NAP-0,2 m in westelijke gedeelte van de Drutensche waarden
- Het landhoofd van de brug bij de bandijk is deels verwijderd

Uit de studie bleek dat door het aanleggen van alleen een “hoogwatergeul” in de Drutensche Waarden ongeveer 6 cm waterstandsdaling bereikt kan worden. Het bleek ook dat door combinaties van maatregelen veel meer waterstandsdaling te realiseren is. De door Royal HaskoningDHV gemaakte modelberekeningen van de inrichtingsplannen lieten zien dat in het eerste inrichtingsplan een maximale waterstandsdaling van 11,1 cm wordt bereikt op kmr 903,1.

Door uiterwaardvergraving te combineren met verlaging van de zomerkade, aanpassing van de Veerdam, verplaatsing van de haven, het doorstroombaar maken van het Rodruzaterrein en optimalisering van de aansluiting op het project Waaier van geulen is een waterstandsdaling van maximaal 17,2 cm op kmr 902,8 haalbaar.

4.4: Rivierkundig onderzoek U-FLOW en Acima

De afgelopen drie jaar zijn, in verband met de uitvoering van projecten, deelonderzoeken verder gedetailleerd en geactualiseerd. Daarbij is vanaf januari 2017 het meest recente rivierkundige model van Rijkswaterstaat gebruikt. U-Flow en Acima hebben in 2017 en 2018 verschillende bouwstenen opnieuw onderzocht. Deze bouwstenen lijken sterk op de bouwstenen voor de korte termijn van Royal Haskoning DHV. Ondanks verschillen in de gehanteerde rivierkundige modellen komen op hoofdlijnen de resultaten van Royal Haskoning DHV en U-Flow met elkaar overeen.

Resultaten Rekenregel
Uflow en Acima hebben berekend wat bij verschillende ruimtelijke scenario's volgens de rekenregel nodig is aan extra ruimte voor de rivier. Om een planologische vergroting van de bedrijfsactiviteiten van Excluton van 7,5 hectare op korte termijn mogelijk te maken is 7,3 mm ruimte nodig. De ingreep zelf heeft een effect van 1,9 mm. Volgens de rekenregel is de extra benodigde ruimte 5,4 mm.

De ontwikkelingen bij Rodruza (aanname 2,5 hectare) en de Veerdam (aanname 0,5 hectare) vergen bij elkaar 2,2 mm. Deze ontwikkelingen leveren fysiek geen rivierkundige opstuwing op, maar door de bestemmingswijziging is vanwege de rekenregel is respectievelijk 1,8 en 0,4 mm compensatie nodig.

Voor de drie projecten is volgens de Rrekenregel in totaal 9,5 mm nodig. De voorgenomen inrichtingsmaatregel heeft echter een waterstandsdalend effect van -11,7 mm in de as van de rivier. Feitelijk levert de voorgenomen maatregel 2,2 mm overcompensatie.

Mogelijkheden rivierkundige maatregelen korte termijn
Het blijkt dat door het gedeeltelijk verleggen van de zomerdijk en tegelijkertijd het ontgraven van een klein deel van de uiterwaard voldoende ruimte gemaakt kan worden. Om de uitbreiding voor de korte termijn te compenseren dient de zomerkade over een lengte van circa 700 meter verlegd te worden en dient over een areaal van circa 4,8 hectare in de uiterwaard het maaiveld verlaagd te worden.

Mogelijkheden rivierkundige maatregelen lange termijn
Uit de berekening blijkt dat door het aanleggen van alleen een “hoogwatergeul” in de Drutensche Waarden ongeveer 6 cm waterstandsdaling bereikt kan worden. Het blijkt ook dat door combinaties van maatregelen relatief eenvoudig veel meer waterstandsdaling te realiseren is.

Door verlaging of verwijdering van de zomerkade in combinatie met uiterwaardvergraving en stroomlijning van bedrijventerreinen rond Excluton is bijvoorbeeld tussen de 10 en 15 cm waterstandsverlaging te behalen. Aanvullende verlaging is te halen door aanpassing van de aansluiting op de Afferdensche en Deestsche waarden, eventuele verplaatsing van de haven, het doorstroombaar maken van het Rodruzaterrein en optimalisering van de aansluiting op het project Waaier van geulen. Maximaal lijkt 25 cm waterstandsverlaging haalbaar.

Figuur 5.1: Korte termijn maatregelen tot 2030

Figuur 5.2: Middellange termijn maatregelen 2030 - 2050

Hoofdstuk 5: Uitvoering en fasering

5.1 Inleiding

Qua uitvoering is de herinrichting van de Drutensche Waarden op te delen in korte, middellange en langere termijn maatregelen. Daarbij is het voorstel om aan te sluiten bij de periodes die in het kader van actualisatie van de Voorkeursstrategie gevolgd worden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de periode tot 2030 (figuur 5.1), de periode tussen 2030 - 2050 (figuur 5.2) en de periode na 2050 - 2100 figuren 5.3 en 5.4).

5.2 Korte termijn tot 2030

In deze fase gaat het in hoofdzaak om de herinrichting van de bedrijfspercelen van Excluton, Conpax en het voormalige Deelensterrein (inclusief de tussenliggende gronden). Met de herinrichting van het industriegebied zal er ook planologisch een uitbreiding plaatsvinden. Tegelijkertijd worden maatregelen uitgevoerd om extra ruimte voor de rivier en een betere landschappelijke inpassing te waarborgen. De uitbreiding van het bedrijfsterrein wordt gecompenseerd door het vooraf aanleggen van een plas ten zuidoosten van het bedrijventerrein en de verlegging van de zomerdijk. Omdat deze plas een beperkte oppervlakte omvat, blijft er bovendien voldoende ruimte beschikbaar om op de lange termijn extra rivierruimte te realiseren. De plas kan op middellange termijn worden opgenomen in een, dan aan te leggen, geul ten zuiden van het Excluton terrein.

Op basis van de berekeningen van de Rekenregel en de effecten van alle rivierkundige ingrepen ontstaan er kansen om zoveel verruiming te realiseren dat, naast de ontwikkelingen bij Excluton, zelfs initiatieven bij Rodruza en de Veerdam mogelijk worden. De aanleg van meer recreatievoorzieningen zoals een drijvende horecavoorziening en een camperplaats bij de Veerdam is mogelijk na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan voor de Drutensche Waarden. De wijze van herbestemming van het Rodruza terrein en de is een politieke en economische afweging. Na realisatie van de plas kan qua rivierkundige aspecten in ieder geval voldaan worden aan de eisen van het Barro.

5.3 Middellange termijn 2030 - 2050

De riviercompensatie die op de korte termijn is gemaakt, wordt in deze fase vergroot en geoptimaliseerd met de aanleg van een aansluitende nevengeul gesitueerd ten zuiden van het Excluton-eiland. Deze geul eindigt in deze fase bij de Blauwe Brug. Naast het feit dat deze nevengeul ruimte voor de rivier oplevert, biedt het ook het bedrijventerrein een extra verbinding met het water.

Het buitendijkse terrein kan, bijvoorbeeld door opvulling van het gebied tussen Conpax en Excluton, ook verder vergroot worden.

Daarnaast kan, mede door een eventuele verruiming van de mogelijkheden voor bedrijfsvestiging, de Drutensche Waarden worden aangewezen als opvanglocatie voor watergebonden bedrijvigheid. Tevens kan het leegstaande en vervallen Rodruzaterrein in deze fase herontwikkeld en omgevormd worden. Het is een optie om dit te combineren met dijkverbetering. De scheepswerf hoeft hiervoor niet verplaatst te worden. De verruiming gaat samen met de winning van delfstoffen en eventueel de berging van overtollige niet bruikbare specie.

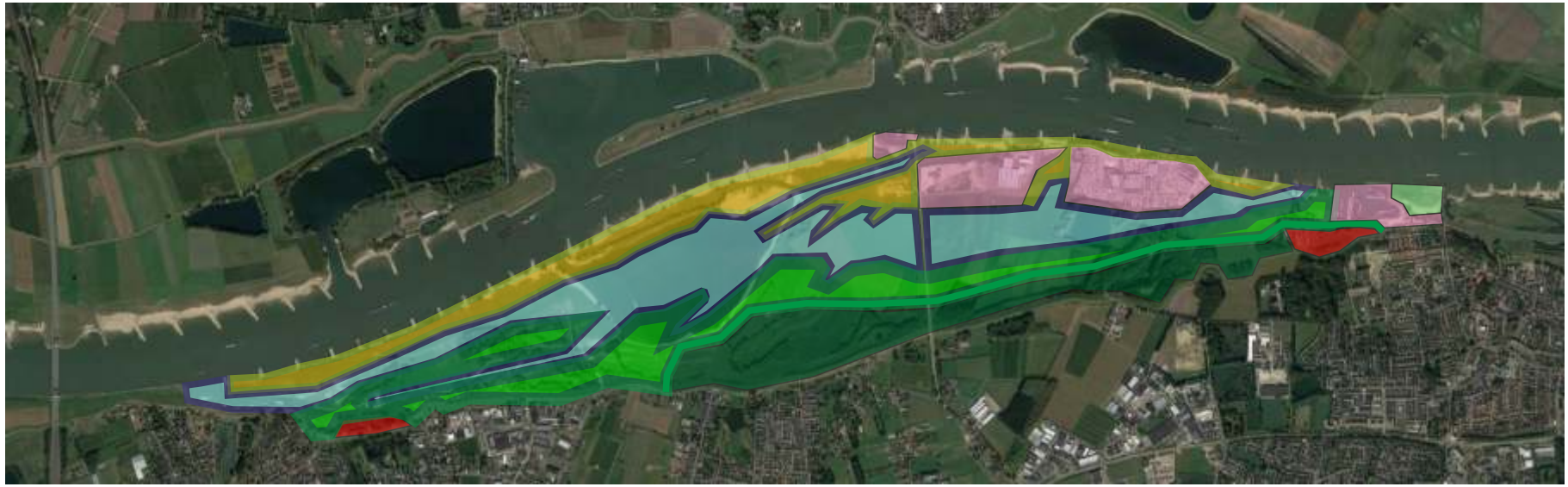
5.4 Lange termijn 2050 - 2100

Op de lange termijn kan de geul worden aangesloten op het project Waaier van Geulen. In deze periode kan volgens berekeningen van Royal Haskoning DHV een extra verruiming van 11 tot 17 cm bereikt worden.

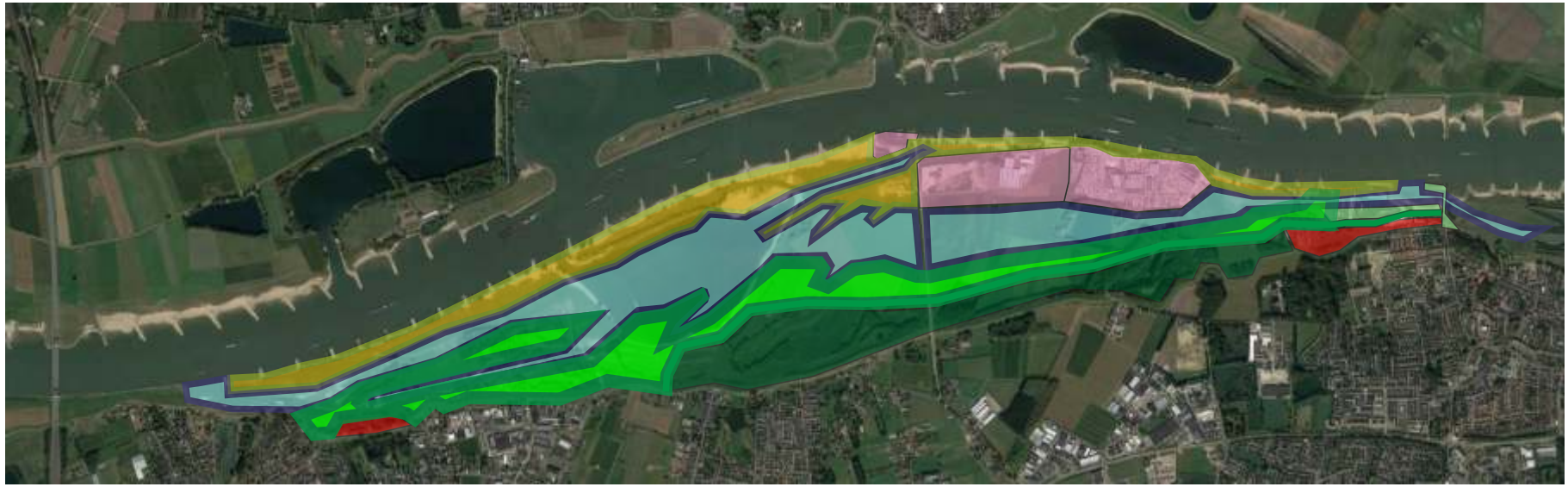
De eilanden die hierdoor ontstaan schermen het bedrijventerrein af, maar bieden ook ruimte voor natuurontwikkeling. In combinatie met de Waaier van Geulen, ontstaat zo een groot aaneengesloten natuurgebied. In dit gebied zal de zomerdijk langs de Waalbandijk gaan dienen als een doorgaande recreatieve route in een aantrekkelijke groenzone. Indien bestuurlijk gewenst en financieel haalbaar kan, in het kader van meer ruimtelijke kwaliteit en nog meer ruimte voor de rivier, de Scheepswerf de Gerlien van Tiem worden verplaatst naar een watergebonden bedrijventerrein. Op deze manier kan ook de scheepswerf verder uitbreiden en is er sprake van een efficiëntere en veiliger ligging. In dat geval kan ook het gebied tussen de Veerdam en het Rodruzaterrein (Kop van Druten) heringericht worden.

5.5 Uitvoeringsaspecten

Naast planologie en rivierkunde is het uiteindelijke plan afhankelijk van verschillende aspecten. Een grote rol speelt de economische haalbaarheid en de eigendomssituatie in het plangebied. Voordeel is dat momenteel al een groot deel van de grond in eigendom is van de eigenaar van de betonfabriek. Daarnaast is het van belang dat het aanbod aanpasbaar is om aan te kunnen sluiten op de toekomstige vraag en veranderend beleid. De komende jaren zal er tevens meer duidelijk worden over de daadwerkelijk beoogde mate van rivierverruiming, vraag naar bedrijfsterreinen, woningwensen, de dijkverbetering en ecologische doelen.

Figuur 5.3: Eindbeeld lange termijn maatregelen met behoud haven en werf 2050-2100

Figuur 5.4: Eindbeeld lange termijn maatregelen met verbinding Afferdensche en Deestsche Waarden en ontwikkeling waterfront Druten 2050-2100

Hoofdstuk 6: Verantwoording extra ruimte voor de rivier

6.1: Inleiding

Er zijn drie rivierkundige aspecten van belang bij het planologisch mogelijk maken van nieuwe, niet riviergebonden activiteiten in het rivierbed. Aller eerst mogen deze nieuwe activiteiten geen opstuwend effect hebben. Ten tweede dient voorafgaand aan de functiewijziging en of de benodigde ophogingen voor dergelijke activiteiten de wettelijk vereiste extra rivierruimte gerealiseerd te zijn. Deze extra ruimte wordt berekend met de Rekenregel (zie 4.3). Ten derde mag de toekomstig benodigde verruiming van de rivier niet belemmerd worden door de uitbreiding en/of functiewijziging. Dat geldt ook voor de compensatiemaatregel die voor de korte termijn wordt uitgevoerd. Om deze twee laatste eisen te kunnen toetsen, is het initiatief getoetst aan de overheidsplannen voor de lange termijn zoals deze opgenomen zijn in het maatregelboek van de Voorkeursstrategie Waal en Merwedes.

6.2: Rivierkundige ruimte voor de lange termijn

Een groot verschil met de situatie voor 2010 is dat de plannen in 2017 qua rivierrveruiming veel minder ambitieus zijn. Dit komt vooral omdat de overheden nu lijken in te zetten op maatregelen bij Varik Heesselt. Voor 2010 was de taakstelling volgens het toenmalig geldende waterplan in 2008 15 tot 20 cm. Volgens de Voorkeursstrategie Waal en Merwedes uit 2014 is de mogelijke benodigde extra ruimte nu verlaagd naar 6,1 cm (61 mm). Het is bovendien opgenomen als een adaptieve ingreep. In het kader van de actualisatie van dit beleid is het denkbaar dat extra rivierruimte nodig is.

6.3: Rekenregel en rivierkundige compensatie ingrepen

Deze algemene rekenregel kan worden gezien als een richtlijn waarlangs ruimte vragende maatregelen kunnen worden vertaald in een verruimingseis. De rekenregel bekijkt de ruimtevraag van het initiatief en is een berekening van de verhouding tussen de oppervlakte van het initiatief en de benodigde oppervlakte voor de toekomstige rivierruimte ((benodigd oppervlak / vrij oppervlak) * totale opgave = verruimingseis). Het vrij oppervlak kan worden bepaald door de totale ruimte te verminderen met de ingrepen die op termijn nodig zijn.

6.4: Resultaten doorrekening rivierkundig model

U-flow heeft berekend wat bij verschillende ruimtelijke scenario's volgens de rekenregel nodig is aan extra ruimte voor de rivier. Om een planologische vergroting van de bedrijfsactiviteiten van Excluton van 7,5 hectare op korte termijn mogelijk te maken is, naast het feit dat geen extra opstuwing mag ontstaan, 9,5 mm ruimte nodig. De ingreep zelf heeft een effect van 4,1 mm. Volgens de rekenregel is de extra benodigde ruimte 5,4 mm.

Bij een grotere uitbreiding op langere termijn van 18 hectare gaat het om 35,4 mm. Hiervan is 22,3 mm benodigd als compensatie voor het opvullen van de ruimte tussen de terreinen van Conpax en Excluton. Volgens de rekenregel is in dat geval aanvullend 13,1 mm extra nodig.

De ontwikkelingen bij Rodruza (aanname 2,5 hectare) en de Veerdam (aanname 0,5 hectare) vergen bij elkaar 2,2 mm. Deze ontwikkelingen leveren fysiek geen rivierkundige opstuwing op, maar door de bestemmingswijziging is vanwege de rekenregel is respectievelijk 1,8 en 0,4 mm compensatie nodig.

Om de uitbreiding voor de korte termijn te compenseren dient de zomerkade over een lengte van circa 700 meter verlegd te worden en dient over een areaal van 2 hectare het maaiveld verlaagd te worden.

Om op lange termijn een grootschalige uitbreiding van het bedrijfsterrein van circa 18 hectare te compenseren zal een groter deel van de uiterwaard verlaagd moeten worden. Door over een oppervlakte van circa 39,5 hectare het maaiveld te verlagen zal voldoende riviercompensatie worden behaald. Hierbij dient ook de zomerkade over een lengte van circa 2200 meter verlegd te worden.

Hoofdstuk 7: Juridische verankering

7.1 Status ontwikkelingsvisie

Deze ontwikkelingsvisie is door de gemeente Druten opgesteld als kaderstellend document voor de rivierkundige toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen in de Drutensche Waarden.

Voor Rijkswaterstaat is de ontwikkelingsvisie van belang om vergunningsaanvragen in het kader van de Waterwet te kunnen toetsen. Zoals eerder aangegeven dient deze ontwikkelingsvisie mede als beleidsmatige onderlegger voor de rekenregel. De omvang van de vereiste rivierkundige compensatie maatregelen kan hierdoor vooraf worden bepaald.

7.2: Rekenregel, Beleidsregels grote rivieren en het Barro

Uit de Beleidsregels grote rivieren (Bgr) en artikel 2.4.5 van het Barro volgt dat projecten alleen uitgevoerd kunnen worden indien er per saldo meer ruimte voor de rivieren gerealiseerd kan worden. Hierbij dienen tevens de algemene regels uit artikel 7 van de Bgr en artikel 2.4.3 van het Barro in acht genomen te worden. Deze schrijven voor dat onder andere de financiering en de tijdige realisatie worden vastgelegd en dat de maatregelen vast worden gelegd in een bestemmingsplan.

Rekenregel “Per saldo meer rivierruimte”
De afgelopen jaren zijn door uFlow en Royal HaskoningDHV diverse deelmaatregelen onderzocht. Dit onderzoek maakt inzichtelijk welke rivierkundige mogelijkheden er zijn om zowel voor de korte als de lange termijn te voldoen aan de wateropgave. Daarnaast zijn, op basis van de rekenregel 'Per saldo meer rivierruimte', vervolgens berekeningen van de benodigde rivierruimte in de Drutensche Waarden gemaakt.

Voorwaarde voor toepassing van de rekenregel is, dat de uitgangspunten waarmee bij de rekenregel is gerekend, beleidsmatig adequaat vastgelegd worden in een gebiedsvisie. Deze ontwikkelingsvisie dient daarom mede ter onderbouwing van de toepassing van de rekenregel.

7.3: Verankering gebiedsvisie, watervergunning en nadere doorrekening

De analyse met de rekenregel is een eerste stap in de rivierkundige doorrekening van het voornemen. De tweede stap is de gedetailleerde doorrekening van de effecten in het rivierkundig model van Rijkswaterstaat.

Om watervergunningen te kunnen aanvragen voor de verandering van bestemmingen van de planologisch nieuwe bedrijfsterreinen en de rivierkundige compenserende maatregelen zijn, in het door Rijkswaterstaat opgestelde rivierkundige model, eerst achttien deelvarianten en combinaties van maatregelen onderzocht. Per deelmaatregel is vervolgens de precieze waterstandswinst doorgerekend.

Het blijkt dat door het gedeeltelijk verleggen van de zomerdijk en tegelijkertijd het ontgraven van een klein deel van de uiterwaard voldoende ruimte gemaakt kan worden. Na controle en akkoord van Rijkswaterstaat kunnen, mede op basis van de gebiedsvisie, vergunningen worden aangevraagd om de combinatie van de gewenste ontwikkelingen en de compenserende rivierkundige maatregelen uit te kunnen voeren.

7.4: Onderdeel nieuw bestemmingsplan

De rivierkundige ontwikkelingsvisie zal een onderdeel gaan vormen van het door de gemeenteraad van Druten vast te stellen bestemmingsplan voor de Drutensche Waarden. Het bestemmingsplan is in bewerking en zal de gebruikelijke procedure doorlopen.

Parallel aan de bestemmingsplanprocedure worden de benodigde vergunningen aangevraagd. Voor de korte termijn zijn in ieder geval een natuurwet, omgevingsvergunning, waterwetvergunning en ontgrondingenvergunning noodzakelijk. Na vergunningverlening kan gestart worden met de uitvoering.

7.5: Inbreng in regionale programma's

Deze rivierkundige ontwikkelingsvisie voor de Drutensche Waarden kan ook als gemeentelijke inbreng in overkoepelende, door de provincie en regio getrokken projecten worden gebruikt. Het gaat dan in het bijzonder om het “Middenwaal”deel tussen Nijmegen en Tiel.

Bijlagen
- 1: Foto impressie gebied
- 2: Tabel rekenregel
- 3: Luchtfoto en nieuwe hoogtelijnen ontgronding maatregel korte termijn
- 4: Nieuwe dwarsdoorsneden ontgronding
- 5: Bijlage bestemmingsplan en vergunde situatie Waterwet
- 6: Bijlage berekeningen en rapport U FLOW en Acima (losse bijlage)

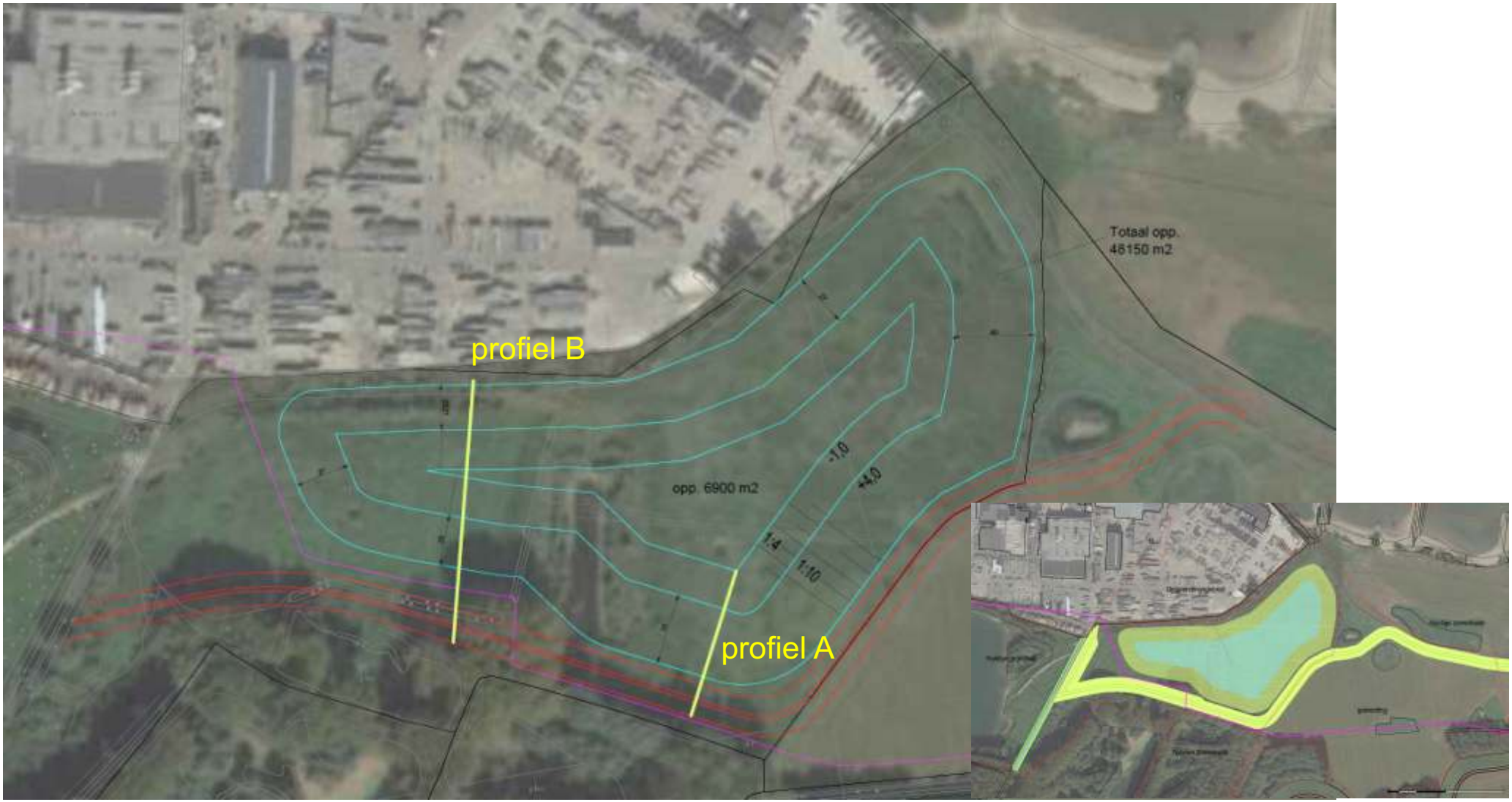

Bijlage 1: foto impressie gebied

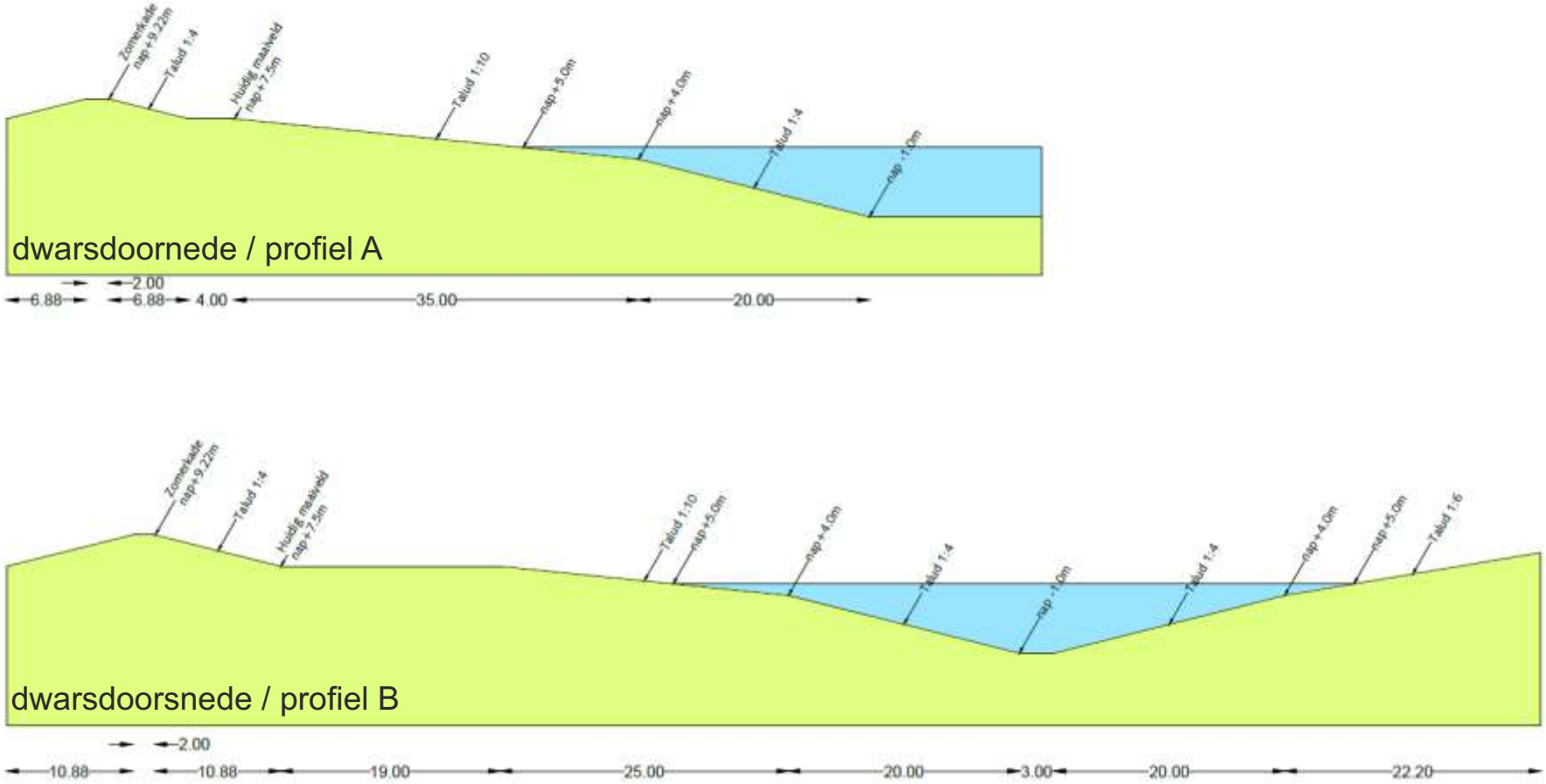
		Korte termijn	Lange termijn alleen uitbreiding	Lange termijn met verlaging	Rodruza	Gemeente
mm	ws verhogende effecten	4,1	22,3	22,3	0	0
	kmr	905,1	905,1	905,1	904	904
mm	ws verlagende effecten	0	0	109,6	0	0
	kmr	905,1	905,1	904	904	904
	netto	4,1	22,3	-87,3	0	0
WAQUA	Bouwsteen	9	2	7	nvt	nvt
functiewijz	opp ha	7,5	18	18	2,5	0,5
	extra opgave mm	5,4	13,1	13,1	1,8	0,4
TOTAAL	**totaal netto mm**	**9,5**	**35,4**	**-74,2**	**1,8**	**0,4**

Totaal opp druten oost	Vrij oppervlak	pgave LT	
165,3	84	61	VLG RWS
ha	ha	mm	

Bijlage 2: Tabel te leveren riviercompensatie van verschillende deelprojecten in de Drutensche waarden (wit) gebaseerd op de oppervlakte van deelplannen westelijk Deel Drutensche Waarden (geel), de te leveren extra verlaging vanwege de eisen van de Reken regel (rood) en berekende effecten uit de doorrekening van het rivierkundig model van Rijkswaterstaat (roze) bij de betrefende rivierkilometer

Bijlage 3: Luchtfoto beoogde ingreep met nieuwe hoogtelijnen en taluds bij Verlegging zomerdijk (rood) en vergraven uiterwaard (blauw)
Bij de gele lijnen wordt verwezen naar de profielen uit bijlage 4

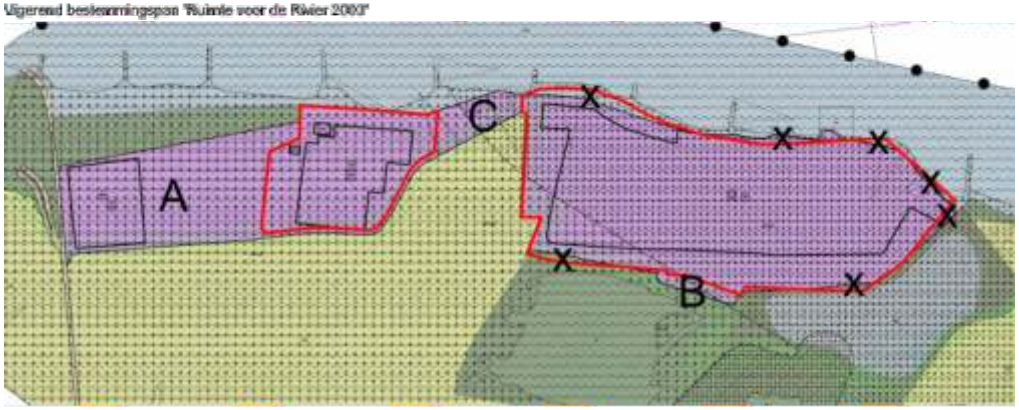

Bijlage 4: Dwarsdoorsnede nieuwe profielen bij verlegging zomerdijk en vergraven uiterwaard

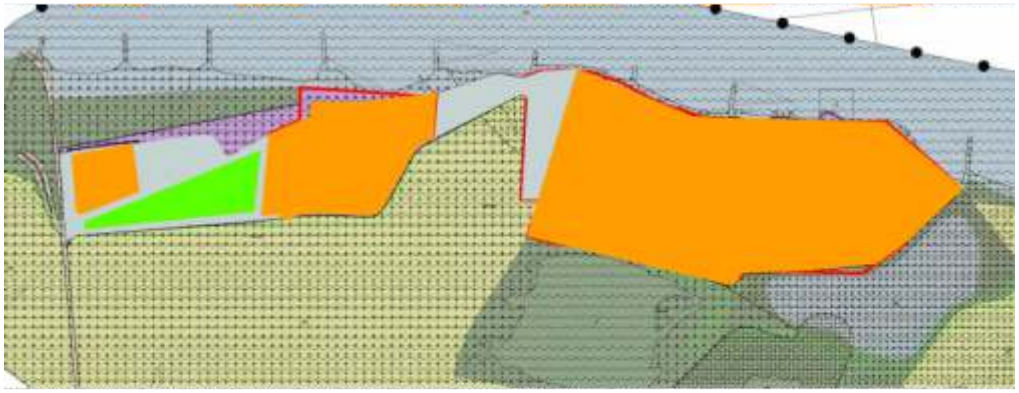
Bijlage 5: bestemmingsplan en vergunde situatie Waterwet

Vigerend bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier 2003'

Nieuw ontwerp bestemmingsplan met projectie vigerend bestemmingsplan (rode lijn)

Projectie vergunde terreinen

A Planologisch nieuw bedrijfsterrein
Deels aangemerkt als hoogwatervrij terrein
Waterwet vergund, deels meestromend bij MHW
NB wegen waren reeds in overgangsrecht toegestaan

B Planologisch nieuw bedrijfsterrein
Niet hoogwatervrij terrein, niet meestromend bij MHW

C Planologisch nieuw bedrijfsterrein
Niet hoogwatervrij terrein, wel meestromend bij MHW
> 9.50 +NAP

X Grensconcilies i.v.m. afwijkingen ondergrond

vergund hoogwatervrij terrein
vergund opgehoogd terrein
vergund verhard terrein

Reactienota ontwerp bestemmingsplan Waalbandijk 155-173, Druten
versie 27-5-2020

Inhoudsopgave

1: Aanleiding....3
1.1 Status en hoofdlijnen aard zienswijzen....3
1.2 Procedure afspraken tussen de gemeente Druten, twee gemeenten en provincie....3
2: Provincie Gelderland....4
2.1 Beleid bedrijventerreinen....4
2.2 Natura 2000 gebied Rijntakken en de groene ontwikkelingszone....4
2.3 Ontgrondingenbeleid en m.e.r.-beoordelingsbesluit....4
2.4 Nadere acties en gevolgen voor onderdelen van het bestemmingsplan....5
3: Gemeente Neder-Betuwe....6
3.1 Rivierkunde en de Rivierkundige Ontwikkelingsvisie....6
3.2 Geluid en milieuzonering....6
3.3 Landschappelijke inpassing....8
3.4 Watergebonden bedrijvigheid....8
3.5 Nadere acties en gevolgen voor onderdelen van het bestemmingsplan....9
4: Gemeente West Maas en Waal....10
4.1 De ontsluiting van het gebied....10
4.2 Gevolgen voor omwonenden van de verkeerstoename en uitbreiding van het bedrijventerrein....10
4.3 De voorgenomen maatregelen om een goed woon- en leefklimaat te waarborgen....11
4.4 Nadere acties en gevolgen voor onderdelen van het bestemmingsplan....11
Bijlagen....12

1: Aanleiding

De provincie Gelderland en de gemeenten West Maas en Waal en Neder-Betuwe hebben respectievelijk 23 en 24 april 2019 zienswijzen ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied herziening Waalbandijk 155-173".

1.1 Status en hoofdlijnen aard zienswijzen

De provincie geeft in haar zienswijze aan achter de uitbreiding van het bedrijventerrein te staan. Men is echter van mening dat nog onvoldoende rekening is gehouden met de natuur-effecten van de rivierkundige ingreep. Door onderzoeken aan te vullen en tekstuele verduidelijkingen kunnen de meeste kritiekpunten van de provincie opgehelderd worden.

In het geval van de gemeenten West Maas en Waal en Neder-Betuwe ging het in eerste instantie om een pro forma zienswijze. De gemeente West Maas en Waal heeft dit 1 mei 2019 nader aangevuld. De gemeente Neder-Betuwe had voorafgaand aan de indiening al een inhoudelijke e-mail gestuurd. De gemeente Neder-Betuwe heeft van de gemeente Druten een termijn tot 21 juni 2019 gekregen om de zienswijze aan te vullen. Bij beide gemeenten is de oorsprong van de zienswijze het feit dat het vooroverleg in hun ogen nog niet geheel is afgerond. Beide gemeenten betreuren het dat in deze fase al voor een ontwerp bestemmingsplan gekozen is. Vanwege deze proces stap zijn zij genoodzaakt om een zienswijze in te dienen om hun rechten te behouden. Men had het netter gevonden als overleg afgerond was voordat het ontwerp ter visie werd gelegd. Tijdens het vooroverleg met beide gemeenten is door de gemeente Druten uitgelegd dat de tervisielegging van het ontwerpbestemmingsplan noodzakelijk was vanwege afspraken in het kader van mediation met bewoners van West Maas en Waal nabij de Noord-Zuid.

Daarnaast maken beide gemeenten zich zorgen over de effecten van de uitbreiding op de inwoners van de aangrenzende dorpen Boven-Leeuwen en Ochten. Bij Boven-Leeuwen gaat het vooral om de gevolgen van het verkeersgeluid bij de Noord-Zuid en Noord-zuidweg. Bij Ochten gaat het vooral om de visuele impact en het geluid van de inrichting.

Onderstaand worden de punten uit de zienswijzen per indiener kort samengevat en van een reactie voorzien. Hiervoor is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de oorspronkelijke tekst uit de zienswijzen en/of stukken die daar mee samenhangen. Aan het eind van het reactiedeel worden per indiener de acties en eventuele wijzigingen met betrekking tot het bestemmingsplan beschreven.

1.2 Procedure afspraken tussen de gemeente Druten, twee gemeenten en provincie

Tijdens en na het vooroverleg met de twee gemeenten en de provincie is door de gemeente Druten toegezegd dat het niet de bedoeling is het nu voorliggende ontwerpbestemmingsplan onverkort vast te stellen. Het doel is om tijdig inhoudelijke overeenstemming te bereiken zodat alle zienswijzen kunnen worden ingetrokken.

2: Provincie Gelderland

2.1 Beleid bedrijventerreinen

Reactie provincie Gelderland

De provincie vindt de uitbreiding van het bedrijventerrein een gewenste ontwikkeling. In de regio Arnhem-Nijmegen is behoefte aan watergebonden bedrijventerreinen. Het plan past binnen de regionale afspraken.

Reactie gemeente Druten

De gemeente Druten is verheugd met de instemming van de provincie en de regio.

2.2 Natura 2000 gebied Rijntakken en de groene ontwikkelingszone

Reactie provincie Gelderland

De provincie vindt de tot nog toe verrichte onderzoeken met betrekking tot de specifieke doelstelling van de instandhouding van het Natura 2000 gebied Rijntakken nog niet voldoende. Het compensatiegebied is tevens aangemerkt als groene ontwikkelingszone. De beoogde ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt, zijn kleinschalig van aard. De provincie is van mening dat de watercompensatie in de vorm van een plas met natuurvriendelijke oevers de kernkwaliteiten van het gebied kan versterken. Ook voor dit onderdeel geldt dat de provincie van mening is dat de onderzoeken nadere aanvulling vergen. Bijzonder punt van aandacht betreft het leefgebied van de kamsalamander. De provincie merkt op dat zij de locatie van de watercompensatie zullen herbegrenzen als GNN zodra de bestemmingsplanprocedure volledig is doorlopen.

Reactie gemeente Druten

Naar aanleiding van het vooroverleg heeft op 18 april 2019 overleg plaatsgevonden waarbij inhoudelijk op het onderwerp natuur is ingegaan. Daarbij zijn afspraken gemaakt over de onderdelen die moeten worden verduidelijkt en waar nog nader onderzoek moet worden verricht. De gemeente Druten zal er op toe zien dat conform de afspraken van 18 april 2019 deze onderzoeken aangevuld worden. De afspraken worden als bijlage aan deze reactienota toegevoegd. De extra onderzoeken zijn inmiddels in uitvoering. Daarnaast deelt de gemeente de mening dat de watercompensatie in de vorm van een plas met natuurvriendelijke oevers de kernkwaliteiten van het gebied kan versterken en stemt zij in met de herbegrenzing van de GNN.

2.3 Ontgrondingenbeleid en m.e.r.-beoordelingsbesluit

Reactie provincie Gelderland

Voor de aanleg van de watercompensatie is een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning ingediend. Om deze te kunnen verlenen moet de ontgronding in overeenstemming zijn met het vigerende bestemmingsplan, dan wel moet de raad of het college van B&W meedelen of zij bereid is aan de ontgronding planologische medewerking te verlenen. De planologische medewerking is door het in procedure brengen van het ontwerpbestemmingsplan in principe aan de orde, maar vanwege de mogelijke belemmeringen en vergunbaarheid vanuit de Wnb waarop deze zienswijze onder andere van toepassing is, is het vooralsnog niet duidelijk of de watercompensatie planologisch inpasbaar is. Dit heeft gevolgen voor de beoordeling van deze aanvraag.

Met ingang van 7 juli 2017 dient elke vergunningsaanvraag met betrekking tot de Ontgrondingenwet voorzien te zijn van een m.e.r.-beoordelingsbesluit. Bij de aanvraag is geen m.e.r.-beoordelingsbesluit gevoegd. Wanneer blijkt dat een passende beoordeling nodig is en daarmee ook een plan-mer moet worden opgesteld, adviseren wij om in de plan-mer ook de beoordeling van de effecten ten behoeve van de ontgronding mee te nemen.

Reactie gemeente Druten

Op basis van reeds bekende en in gang gezette nadere onderzoeken is het m.e.r.-beoordelingsbesluit zowel voor het bestemmingsplan als de ontgrondingsvergunning bijgesteld. Uit de aanmeldnotitie blijkt dat zowel qua grootte als impact van het project geen m.e.r. plicht geldt. Ook qua kennisopbouw een keuze in inrichtingsvarianten heeft een m.e.r. geen meerwaarde.

Daarnaast zijn door de initiatiefnemer nadere gegevens verstrekt met betrekking tot de gevolgen voor de sitikstofdepositie op Natura 2000 gebieden die de herziening van dit bestemmingsplan met zich mee kan brengen. Er blijken diverse mogelijkheden om intern te salderen. De effecten van schoner en ander transport zijn in combinatie met het productie nemen van circa 9 hectare landbouwgebied ten behoeve van de aanleg van de riviercompensatie voldoende om op planniveau de haalbaarheid van het gehele initiatief aan te tonen.

Uit, in verband met Corona maatregelen, telefonisch overleg en de mailwisseling met de provincie blijkt dat zij deze conclusie delen. Men wijst er wel op dat voor een vergunning in het kader van de Natuur beschermingswet nader aangegeven gaat worden hoe met de mogelijke tijdelijke effecten van de aanleg van de riviercompensatie moet worden omgegaan. Het volledig elektrisch winnen ziet de provincie als een minder wenselijk spoor. Vooral voor de startfase is momenteel nog relatief weinig zwaar puur elektrisch aangedreven materieel aanwezig. Men heeft daarom de voorkeur voor een nadere effect analyse voor het natura 2000 gebied Rijntakken. De initiatiefnemer heeft een opzet voorhanden waarbij de winning ook met de huidig beschikbare techniek volledig elektrisch kan worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er in samenhang met de logistiek en transport van het bedrijf meerdere realistische methoden om emissienormen niet te overschrijden .Tevens zijn er mogelijkheden om, als het beleid hierover helder is, ook op andere wijzen intern of extern te salderen. Hierdoor is voldoende aannemelijk dat dit opgelost kan worden in het kader van de vergunningverlening met betrekking tot de NB wet en Ontgrondingenwet.

2.4 Nadere acties en gevolgen voor onderdelen van het bestemmingsplan

Acties:

- Aanvullen en actualiseren onderzoeksgegevens ecologie
- Aanvullen gegevens input stikstofberekening
- Opstellen m.e.r. beoordelingsbesluit voor de ontgrondingsvergunning

Gevolgen bestemmingsplan

- voortzetting procedure afhankelijk uitkomst m.e.r. beoordelingsbesluit
- Aanvullen teksten ecologie en m.e.r.

3: Gemeente Neder-Betuwe

3.1 Rivierkunde en de Rivierkundige Ontwikkelingsvisie

Reactie gemeente Neder Betuwe

De gemeente Neder-Betuwe heeft 2012 een inspraakreactie en zienswijze ingediend op het toenmalige bestemmingsplan. In 2018 heeft de gemeente ook een reactie op de Rivierkundige Ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden gegeven. De beschrijving van de ruimtelijke effecten in paragraaf 2.3.3. van de Rivierkundige ontwikkelingsvisie Drutensche Waarden is niet aangevuld met de hydrologische effecten van de voorgestelde (en omvangrijke) ingrepen ten aanzien van rivierverruimende maatregelen. Deze kunnen ook van belang zijn voor, of van invloed op, de gemeente Neder-Betuwe.

In paragraaf 3.3. zijn de projecten/ ontwikkelingen buiten de Drutensche Waarden beschreven. Het item "Herhuisvesting De Beijer op de locatie Waalwaard in Dodewaard" is echter geen project of ontwikkeling maar een (inmiddels) bestaande situatie.

Reactie gemeente Druten

Uit de verrichte rivierkundige berekeningen blijkt dat er geen significante hydrologische effecten zijn in de vorm van opstuwing of kwelwater aan de noordzijde van de Waal. Door het treffen van een robuuste duurzame maatregel is in voldoende compensatie voorzien. De rivierkundige berekeningen en bijbehorende rapporten zijn als bijlage in het bestemmingsplan opgenomen (Rivierkundige effecten herinrichting Excluton, UFLOW/Acima). Op de kaarten in de bijlagen van dit rapport is te zien dat de effecten beperkt blijven dat de zuidzijde van de uiterwaarden van de Waal. Rijkswaterstaat en Waterschap zijn met deze resultaten akkoord. Zij zullen voor de maatregel een waterwetvergunning verlenen.

De opmerkingen over de Rivierkundige ontwikkelingsvisie worden verwerkt in de definitieve versie van dit stuk. De passage over de Beijer zal worden aangepast.

3.2 Geluid en milieuzonering

Reactie gemeente Neder-Betuwe

Er wordt in het stuk aangegeven dat er in alle gevallen voldaan wordt aan een afstand van 500 meter. Dat is zo, echter aan een afstand van 700 meter wordt in enkele gevallen niet voldaan. Gelet op de staat van bedrijfsactiviteiten kunnen de volgende bedrijven zich vestigen waarbij een afstand van 700 meter van toepassing is gelet op het aspect geluid: betonwarenfabrieken, natuursteenbewerkingsbedrijven, draadtrekkerij en een scheepsloperij. De vraag is of een afstand van 700 meter wel voldoende is omdat geluid 'draagt' over het water en er sprake is van een grotendeels open veld. Met name het "trommelen" van Excluton levert veel geluidsoverlast op. Hoe is de huidige geluidzone planologisch geregeld? In ruimtelijke plannen niets van terug te vinden? Ligt ook nog gedeeltelijk op grondgebied van gemeente Neder-Betuwe?

Verder wordt niet inzichtelijk gemaakt wat de geluidseffecten zijn vanwege de toename in scheepvaart door de uitbreiding van het bedrijventerrein. En wat zijn de geluidseffecten van de (mogelijke) bedrijven. In de regels is niet juist opgenomen dat de geluidzone geluidsoverlast voorkomt. Heeft niet alleen betrekking op vestiging nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen maar ook het uitoefenen en vestigen van nieuwe geluidsoverlast veroorzakende bedrijven.

De vraag is of er geen (geluids)overlast optreedt in de gemeente Neder-Betuwe, in het bijzonder voor de kern Ochten. Dit is op dit moment nog onvoldoende aangetoond. Op dit moment wordt ook nog steeds geluidsoverlast ervaren. In het overleg tussen beide gemeenten is in 2017 de afspraak gemaakt dat als er hinder ervaren wordt dit gemeld wordt bij het bedrijf en de gemeente Druten. Het "trommelen" vindt nu inpandig plaats, dus er zou nu veel minder hinder ervaren moeten worden.

Reactie gemeente Druten

Onderdeel "afstand" en geluidzonering
De grootste afstanden uit de staat van bedrijfsactiviteiten (bijlage 1 bij de regels) zijn overgenomen uit de publicatie "Bedrijven en milieuzonering" van de VNG. In bijlage 1 "richtafstandenlijsten voor milieubelastende activiteiten" is aangegeven dat de richtafstanden gemeten dienen te worden tussen de uiterste situering van de gevel van een woning en de grens van de bestemming die bedrijven toelaat. De richtafstanden zijn in het algemeen richtafstanden en geen harde afstandseisen. Dit betekent dat geringe afwijkingen in de lokale situatie mogelijk zijn. Afwijkingen kunnen benoemd en gemotiveerd worden. In dit geval heeft het gemeente bestuur van Druten voor deze aanpak gekozen.

In dit specifieke geval bedraagt de dichtstbijzijnde afstand tussen de woningen aan de dijk bij Ochten en bedrijfsbestemming op het bedrijventerrein circa 625 m. De betonwarenfabriek (grootste afstand 700 m) en bewerking van natuursteen (grootste afstand 700 m) blijven gezien de huidig aanwezige bedrijvigheid in de lijst opgenomen. De draadtrekkerij en scheepssloperij zijn niet voorzien en worden in de volgende uit de bedrijvenlijst gehaald. De grootste afstand bij betonfabrieken en natuursteenbedrijven wordt bepaald door het aspect geluid. Bij dit bedrijventerrein is echter sprake van een gezoneerd bedrijventerrein (artikel 17, lid 2 van de bestemmingsplanregels). Op een gezoneerd terrein mogen alle bedrijven gezamenlijk niet meer geluid maken dan de bepaalde geluidsnorm. De gemeente legt deze industrieterreinen vast in het bestemmingsplan. De minimale afstand tussen de uiterste grens van de zone, waar een belasting van maximaal 50 dB is toegestaan, bedraagt circa 345 m. Het aspect geluid is in dit geval dan ook ondervangen door de zonering en bijbehorende regelgeving.

De huidige geluidzone is overigens al in het bestemmingsplan van 2003 opgenomen. De oorsprong is echter een separaat besluit in het kader van de toenmalige Wet geluidhinder (zonering) dat al halverwege de jaren tachtig van de vorige eeuw genomen is. Alleen een klein deel in het midden van de Waal maakt onder deel van de zone en toenmalige gemeente Echteld. Dit deel wijzigt niet van omvang. De westelijke wijziging van de zone betreft grondgebied van de gemeente Druten. Daarnaast is het zo dat het bedrijf periodiek overleg (frequentie 4 a 6 keer per jaar) heeft met handhavers van provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en Omgevingsdienst regio Nijmegen. Geluidshinder en eventuele klachten van derden komen in dit overleg aan de orde. De afgelopen drie jaar zijn mogelijke klachten van bewoners van Ochten niet aan het bedrijf medegedeeld.

Het is overigens niet zo dat in de regels moet staan dat de geluidszone geluidsoverlast voorkomt. De regels uit het bestemmingsplan verwijzen vooral naar regelgeving op het gebied van de Wet geluidhinder waarin de precieze grens van de geluidcontour is vastgelegd en waar het wettelijk kader met betrekking tot zonebeheer is geregeld. Het betreft bovendien nu ook al een grotendeels gezoneerd bedrijventerrein. Het deel wat er bij komt zal eveneens gezoneerd worden. Dat betekent dat op basis van de Wet geluidhinder de geluidbelasting veroorzaakt door de gezamenlijke inrichtingen op een industrieterrein moet worden meegenomen bij toetsing aan de zone en hogere waarden (zie definitie geluidsbelasting vanwege industrieterrein, art. 1 Wgh) https://www.infomil.nl/onderwerpen/geluid/regelgeving/activiteitenbesluit/gezoneerd/)

Onderdeel milieuvergunning en trommelen
De Omgevingsdienst regio Nijmegen is bevoegd gezag voor de milieuvergunning. De gemeente Druten zal er voor zorgdragen dat de benodigde gegevens met betrekking tot de vergunning aan de gemeente Neder-Betuwe verstrekt worden. Navraag bij Excluton heeft geleerd dat de trommelinstallatie al een aantal jaren niet meer aanwezig is. Geluid wat hier mogelijk op een beetje lijkt is het "klepgeluid" van vrachtwagens die zand en toeslagmaterialen lossen bij de sleufsilo's. Het betreft hier echter geen continu geluid.

Onderdeel scheepvaart
Het aantal scheepvaartbewegingen zal mogelijk beperkt toenemen als meer grondstoffen via de rivier worden aangevoerd. De frequentie zal in de praktijk stijgen van gemiddeld één schip naar maximaal 2 schepen per dag (capaciteit groot rijnschip 2500-4000 ton). Dergelijke transportwijzen worden sterk gestimuleerd door de nationale en Europese overheid omdat dit milieuvriendelijker is dan vervoer per as (nuttig laadgewicht circa 30-35 ton). Dit beperkt dan ook overigens het aantal vrachtwagenbewegingen van en naar het terrein. Een groot Rijnschip (135 m) heeft bijvoorbeeld dezelfde capaciteit als 160 opleggers. Het aantal vaarbewegingen van een naar het terrein valt overigens in het niet met de reguliere vervoersbewegingen op de Waal. Het aantal vrachtschepen dat per jaar over dit waal vaart is ongeveer 145.000 (bron Rijkswaterstaat).

Per dag is dat gemiddeld ongeveer 400 schepen. Er zijn echter ook dagen dat er meer dan 600 schepen voorbij komen. Dit is mede afhankelijk van de waterstanden. De scheepvaartbewegingen nemen bovendien autonoom toe, maar zijn sterk afhankelijk van economische omstandigheden en de ontwikkeling van andere vervoersmodaliteiten.

Er is in Nederland geen wettelijk toetsingskader voor de geluidseffecten van de scheepvaart beschikbaar. De mate van geluidhinder die veroorzaakt wordt door de binnenvaart, is namelijk niet zodanig dat de wetgever daarvoor grenzen heeft gesteld. Wel zijn er emissienormen voor het geluid van schepen, dat wil zeggen dat er is voorgeschreven hoeveel geluid elk schip maximaal mag maken. Deze emissienormen zijn opgenomen in het Reglement onderzoek schepen op de Rijn (ROSR) en ook in de Europese Richtlijn voor de binnenvaart 2006/87/EG. De volgende normen gelden voor het geluidsniveau met maximaal:

- 75 dB(A) voor varende schepen, op 25 meter afstand;
- 65 dB(A) voor stilliggende schepen, op 25 meter afstand (voor zover niet aan het laden of lossen).

De schepen in de Waal varen over het algemeen op minimaal 30 m afstand van de kop van de kribben. De kribben bij de kop van Ochten hebben een lengte van ongeveer 100 m. De minimale afstand van de gevels van de woning tot de kop van de kribben is ongeveer 200 m. Schepen varen dan ook op een minimale afstand van 230 m van de dichtstbijzijnde woning (zie figuur 3.1). Het ontbreken van een wettelijk kader voor scheepvaartlawaai betekent niet zonder meer dat er geen voorwaarden aan gesteld worden, zo blijkt uit jurisprudentie. Indien redelijkerwijs aannemelijk is dat scheepvaartlawaai relevant is, moet de geluidbelasting van de scheepvaart ter hoogte van de geluidgevoelige bestemmingen inzichtelijk worden gemaakt. In dit geval is dat gezien de geringe toename, de vaarafstand van minimaal 230 m en de kortste afstand (circa 1,15 km) tussen woningen en laad- en losplaats van het bedrijf niet aannemelijk.

Figuur 3.1: luchtfoto met afstanden en zone landschappelijke inpassing

3.3 Landschappelijke inpassing

Reactie gemeente Neder-Betuwe

De landschappelijke inpassing is met een voorwaardelijke bepaling geborgd is ter hoogte van het Van Deelensterrein. Op deze manier is het gebruik van het Deelensterrein alleen mogelijk als er sprake is van de aanleg en instandhouding van duurzame landschappelijke inpassing en daarmee afdoende publiekrechtelijk geborgd. Vanuit Ochten is het Conpaxterrein en in mindere mate het Exclutonterrein echter ook zichtbaar. Deze terreinen zijn niet afgeschermd met een landschappelijke inpassing. Er is geen natuurbestemming opgenomen en niet voorzien in een voorwaardelijke bepaling. In hoeverre zijn deze mogelijkheden onderzocht?

Reactie gemeente Druten

Het totale areaal Natuur neemt toe in het ontwerp bestemmingsplan. Het vervangt overwegend gronden met de eerdere agrarische bestemming met landschappelijke waarden. Dit is vooral rondom de beoogde natuur- en riviercompensatie in het zuidoostelijk deel van de Drutensche Waard het geval. Ook in het tussengebied tussen zuidelijke Waaloever en bedrijventerrein is het areaal Natuur door de herziening toegenomen. De gemeente Druten en de initiatiefnemer hebben gezamenlijk onderzocht in hoeverre extra landschappelijke inpassing aan de noordzijde van het Excluton, Conpax en Deelen's terrein mogelijk is. De ruimte aan de noordzijde van het Excluton terrein is zeer beperkt. Daar zijn geen aanvullende maatregelen mogelijk. Opgaande beplanting op het talus belemmert hier bovendien de doorstroming van de rivier. Ter hoogte van het Conpaxterrein is op het hoogwatervrije deel enige ruimte om een extra groenvoorziening aan te leggen. Het voorstel is om enkele rijen bomen op een lage grondwal aan de rivierzijde op te nemen. Deze oplossing is vergelijkbaar met die op het Deelen's terrein is gekozen (zie paragraaf 3.5.11 van de toelichting). Excluton stemt in om ook voor het Conpax terrein een voorwaardelijke bepaling voor wat betreft de landschappelijke inpassing op te nemen.

3.4 Watergebonden bedrijvigheid

Reactie gemeente Neder-Betuwe

De staat van bedrijfsactiviteiten maakt de vestiging van zowel watergebonden als niet watergebonden bedrijven in de hogere milieucategorieën mogelijk. De Programmaraad Welvarend Rivierenland heeft in 2012 deze locatie in de Drutensche Waarden aangewezen als opvanglocatie voor watergebonden bedrijvigheid. Daarnaast heeft de Programmaraad op die datum ingestemd met de beoogde uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein Drutensche Waarden. Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben per brief d.d. 13 februari 2013 aangegeven in te stemmen met de door de regio Rivierenland gemaakte keuzes in de oplegnotitie 'Locatiekeuzes voor HMC-bedrijven en watergebonden bedrijvigheid in Rivierenland in relatie tot het Masterplan logistieke hotspot'.

Deze nadere uitwerking van het RPB wordt op provinciaal niveau vastgesteld als onderdeel van het afsprakenkader tussen provincie en regio. De aanwijzing van de locatie Drutensche Waarden als opvanglocatie voor watergebonden bedrijvigheid en de toekomstige uitbreiding van het terrein zijn daardoor ook verankerd in het provinciaal beleid. Afspraken die de gemeente voorheen heeft gemaakt via de Regio Rivierenland zijn in 2017 en 2018 vertaald in afspraken met de Regio Arnhem – Nijmegen. Aanvoer van grondstoffen vindt veelal over water plaats, dat geldt niet voor eindproducten, dat gaat over de weg. Het programma past binnen afspraken die gemaakt zijn in de regio en de provincie. De vraag is ook hoe dit binnen het toekomstbeeld past van de profilering van de bedrijventerreinen past ?

Reactie gemeente Druten

De watergebonden status van het bedrijventerrein komt vooral tot uiting in de aanvoer van grondstoffen per schip. Het huidig op het bedrijventerrein gevestigde bedrijf Excluton is wat dat betreft evident watergebonden. Het verpakkingsbedrijf is dat niet. Het verpakkingsbedrijf zal echter verhuizen. Excluton zal de vrijkomende bedrijfsgebouwen en bedrijfsterreinen gaan gebruiken. Het watergebonden karakter van het bedrijventerrein zal daardoor vergroot worden. Daarnaast wordt onderzocht om nog meer transport via water mogelijk te maken. Excluton voert momenteel zand en grind aan via water. Cement komt per as. Onderzocht wordt of transport over water van cement tot een haalbare business case kan leiden. De wijze van overslag, intern transport en de behandeling op het terrein vergt namelijk een aantal forse investeringen en bijstellingen in de installaties.

Afvoer per water gereed product zou alleen bij export naar het verdere buitenland en bij zeer grote partijen zinvol zijn. In de praktijk is dit niet realistisch omdat het gewicht in combinatie met de relatief lage prijs van gereed product transport over grotere afstanden economisch niet haalbaar maakt. De meeste partijen zijn voor vervoer per schip te klein, bovendien zou dit tot hoge extra handelingskosten leiden die bij een dergelijk product niet terug te halen zijn in de verkoopprijs. Het netwerk aan vaarwegen is bovendien onvoldoende fijnmazig en extra overslag in combinatie met na transport levert geen bijdrage aan een hoger milieurendement.

Overigens zal qua bedrijvenlijst een nadere verfijning worden toegepast om niet specifiek watergebonden bedrijven minder gemakkelijk of niet toe te staan. Op dit moment is dat niet aan de orde omdat de initiatiefnemer heeft aangegeven alle oude en nieuwe terreinen zelf te gaan benutten.

3.5 Nadere acties en gevolgen voor onderdelen van het bestemmingsplan

Acties:

- Bijstellen tekst Rivierkundige visie
- Toesturen gegevens milieuvergunning
- Opstellen landschappelijke schets voor het Conpax terrein

Gevolgen bestemmingsplan

- Bijstellen bedrijvenlijst
- Aanvullen en verduidelijken tekst toelichting onderdeel geluid
- Aanvullen en verduidelijken tekst toelichting onderdeel geluid en scheepvaart
- Opnemen voorwaardelijke verplichting landschappelijke inpassing Conpaxterrein

4: Gemeente West Maas en Waal

4.1 De ontsluiting van het gebied.

Reactie gemeente West Maas en Waal

In de nieuwe situatie vindt de ontsluiting van het gebied volledig plaats via de Noord Zuidweg. Dit leidt tot een verkeerstoename. De ontsluiting vindt bovendien volledig plaats op grondgebied van de gemeente West Maas en Waal. Met name voor de inwoners van Boven- Leeuwen heeft dit gevolgen. Wij betreuren het dat het verkeer op deze wijze worden afgewikkeld en daarmee afgewenteld. Ook blijkt uit het plan niet dat andere mogelijkheden voor ontsluiting van het gebied serieus zijn onderzocht. Wij verzoeken u alsnog concreet te onderzoeken welke alternatieve mogelijkheden er zijn voor de ontsluiting.

Reactie gemeente Druten

De gemeente Druten heeft samen met de initiatiefnemer, Rijkswaterstaat, Provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland onderzoek verricht naar alternatieven voor de huidige ontsluiting. De resultaten van dit onderzoek zijn vastgelegd in een notitie die als bijlage bij deze reactienota is gevoegd. Samengevat is de conclusie van dit onderzoek dat er geen realistische en/of economisch haalbare alternatieven zijn voor de ontsluiting van het bedrijventerrein. Het gaat hier niet alleen om Excluton, maar ook om andere bedrijven die op dit terrein gehuisvest zijn. Het niet meer benutten van de huidige infrastructuur zou tot een enorme kapitaalsvernietiging leiden die niet gerechtvaardigd wordt door winst in ruimtelijke kwaliteit en/of oplossingen van milieu hygiënische knelpunten. Qua bestuurlijk draagvlak, beleid en qua regelgeving, met name natuurwetgeving, is een nieuwe alternatieve ontsluiting vrijwel onmogelijk om te realiseren. De aanwezigheid van een reeds bestaande ontsluiting, de relatief beperkte mate van extra overlast Bovendien zijn er in het kader van mediaton afspraken gemaakt met de omwonenden. De inhoud hiervan is niet openbaar.

4.2 Gevolgen voor omwonenden van de verkeerstoename en uitbreiding van het bedrijventerrein.

Reactie gemeente West Maas en Waal

Wij realiseren ons dat eerdere plannen om voor het betreffende plangebied een bestemmingsplan vast te stellen bij de Raad van State zijn gesneuveld. Het huidige plan heeft vooral tot doel alsnog te komen tot een passende juridische regeling. Wij constateren echter ook dat sprake is van een uitbreiding van het bedrijventerrein in westelijke richting. Ook wordt voor dit nieuwe deel een zwaarder type bedrijven toegestaan, dan hier voorheen mogelijk was. Dit betekent dat er (milieu)gevolgen zijn voor direct omwonenden. Wij vragen ons af of bij het berekenen van de geluidsbelasting (als gevolg van verkeer) en luchtkwaliteit wel is uitgegaan van de maximale planmogelijkheden in de nieuwe situatie en adviseren u om de onderzoeken op dit punt zo nodig aan te vullen.

Reactie gemeente Druten

Bij de onderzoeken is inderdaad uitgegaan van de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan. In het nieuwe bestemmingsplan wordt voor het gehele bedrijventerrein/industrieterrein bedrijfsactiviteiten in de categorie 3.2 tot 5.2 mogelijk gemaakt. Dit geldt zowel ten aanzien van verkeer, geluid en stikstofdepositie. Bij de bepaling van een nieuwe geluidzone is hiermee rekening gehouden. Voor de invulling van de terreinen van Conpax en Deelens is uitgegaan van een bronsterkte van 63 dB(A)/m2 voor de dagperiode, 58 dB(A)/m2 voor de avondperiode en 48 dB(A)/m2 voor de nachtperiode. Uit literatuuronderzoek blijkt dat voor een bedrijf in de categorie 5.1 is een geluidsvermogen van 65 dB(A)/m2 bij een afstand van 500 meter tot gevoelige bestemmingen een geaccepteerde manier voor het bepalen van maximale geluidsruimte. In dit geval is de korste afstand tot woningen in Boven-Leeuwen circa 825 m. Bovendien is er sprake van een gezoneerd terrein, vandaar dat met een iets lagere belasting per m2 rekening is gehouden. Voor het transport op de weg tussen Excluton en de Noord-Zuid is aanvullend een rijroute voor vrachtverkeer met 420 bewegingen in het geluidmodel opgenomen: 50 bewegingen in de avondperiode en 10 bewegingen in de nachtperiode. Daarbij is er rekening mee gehouden dat gedurende de loop van de tijd het aantal vervoersbewegingen toeneemt, maar dat daarnaast ook geleidelijk aan wordt overgegaan van voertuigen Euro V naar Euro VI. De aantallen waarmee rekening is gehouden in de berekeningen zijn te zien als een “worst case” scenario.

4.3 De voorgenomen maatregelen om een goed woon- en leefklimaat te waarborgen.

Reactie gemeente West Maas en Waal

Uit de toelichting van het plan blijkt dat bij woningen aan de Noord Zuidweg maatregelen noodzakelijk zijn om een goed woon- en leefklimaat te waarborgen. Uit het plan blijkt niet welke (bindende) afspraken daarover zijn gemaakt. Ook wordt in het kader van de haalbaarheid en uitvoerbaarheid niet inzichtelijk gemaakt welke kosten hiermee gemoeid zijn. Wij verzoeken u inzicht te verschaffen in de gemaakte afspraken.

Reactie gemeente Druten

De te treffen maatregelen hebben betrekking op een passend binnenklimaat qua geluidsbelasting. Uit de onderzoeken van LBP-Sight (zie bijlagen toelichting bestemmingsplan) blijkt dat het binnenklimaat van de meeste woningen zal voldoen als uitgegaan wordt van de minimale wettelijke norm van geluidwering van de gevels en daken zoals beschreven in het bouwbesluit. Alleen bij oudere niet verbouwde woningen die binnen 10 tot 15 m van de as van de weg staan, is een overschrijding denkbaar. Uit een eerste verkenning bleek dat het om de volgende drie woningen gaat.
Noord-zuidweg 3,
Noord-zuidweg 5,
Noord-zuidweg 15,
Deze woningen zijn in eerste instantie nader onderzocht door bouwvergunningstekeningen door te nemen. Het blijkt dat deze woningen gerenoveerd zijn en dat zowel gevelisolatie als vervanging van kozijnen heeft plaatsgevonden. Daarnaast is gebleken dat bij de oudste onderzochte woning de gevel zodanig gesloten was dat de geluidwering ook zonder te nemen maatregelen al voldoende was om 1 dB extra te kunnen weren. Nadere bouwkundige maatregelen zij dan ook niet nodig. Dit onderzoek za als bijlage woren toegevoegd.

Zoals onder 4.1 al beschreven zijn de afspraken tussen bewoners en initiatiefnemer gemaakt in het kader van een mediaton traject. De gemeente Druten is op de hoogte van deze afspraken maar is in de uitvoering hiervan geen partij en kan hierover geen mededelingen over doen. In het kader van het mediaton proces is namelijk door de direct betrokkenen geheimhouding afgesproken. De economische haalbaarheid van het bestemmingsplan komt door deze afspraken niet in het geding. Mogelijke bouwkundige maatregelen hebben immers een relatief beperkt prijskaartje. Bovendien is in een eerder stadium , voorafgaand aan het onderzoek van LBP-Sight, door het bedrijf Excluton aangegeven dat zij bereid zijn om deze kosten op zich te nemen. Omdat na afronding van het onderzoek is gebleken dat de gevels voldoen is er geen noodzaak om verder op dit punt acties te ondernemen.

4.4 Nadere acties en gevolgen voor onderdelen van het bestemmingsplan

Acties:

- Aanvullende notitie met betrekking tot effecten maximale planologische mogelijkheden opstellen en toevoegen.
- Bijlage studie alternatieven ontsluitingen toevoegen aan toelichting en verwijzing opnemen in bestemmingsplan.

Gevolgen bestemmingsplan

- Bijstellen bedrijvenlijst
- Aanvullen en verduidelijken tekst toelichting onderdeel geluid

Bijlagen

- notitie ontsluitingsmogelijkheden
- notitie opzet geluidsmodel
- afspraken provincie Gelderland 18 april

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1559
Extern Zaak ID	Z/19/027478
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	11.3
Titel	Vaststelling bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest'
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Flier, Menno
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	088-4327458

Bijlagen
Beslisnota vaststelling bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest
Raadsbesluit Vaststelling bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest
Bijlage 1a: Bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest
Bijlage 1b: Bijlagenboek bij toelichting bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	9 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Het bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest', inclusief alle bijlagen, ongewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003 en zoals verbeeld op papier.
2. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en

kadastrale bebouwing.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C. Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Het bestemmingsplan ‘Scheepswerf Ravestein - Deest’, inclusief alle bijlagen,

ongewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003 en zoals verbeeld op papier.

2. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.

3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 27478

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp:
Vaststelling bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest'

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:
1. Het bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest', inclusief alle bijlagen, ongewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003 en zoals verbeeld op papier.
2. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

Aanleiding
Ravestein Beheer B.V. wil de scheepswerf aan de Waalbandijk 11 in Deest toekomstbestendig maken door uit te breiden, bedrijfsprocessen efficiënter te maken en de veiligheid op de werkvloer te verbeteren. Hierdoor kunnen er grotere constructies/secties worden vervaardigd, waarmee ingespeeld kan worden op de vraag vanuit de markt. Ook vergroot dit de concurrentiepositie van het bedrijf ten opzichte van de lagelonenlanden.
Voor deze moderniseringsslag is een herziening van het bestemmingsplan nodig en moeten diverse bevoegde gezagen (medeoverheden) vergunning/ontheffing verlenen.

Nadat uw raad, op verzoek van Ravestein Beheer B.V., hiervoor op 20 september 2018 heeft besloten om de coördinatieprocedure van artikel 3.30, lid 1, onder b van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing te verklaren, hebben alle betrokken overheden de afgelopen periode gewerkt aan het opstellen van de diverse ontwerpbesluiten, te weten:
- gemeente: ontwerp-bestemmingsplan;
- gemeente/ODRN/VRGZ: ontwerp-omgevingsvergunning;
- Rijkswaterstaat Oost-Nederland/Waterschap Rivierenland: ontwerp-vergunning op grond van de Waterwet;
- provincie: ontwerp-vergunning (gebiedsbescherming) en ontwerp-ontheffing (soortenbescherming) op grond van de Wet natuurbescherming.

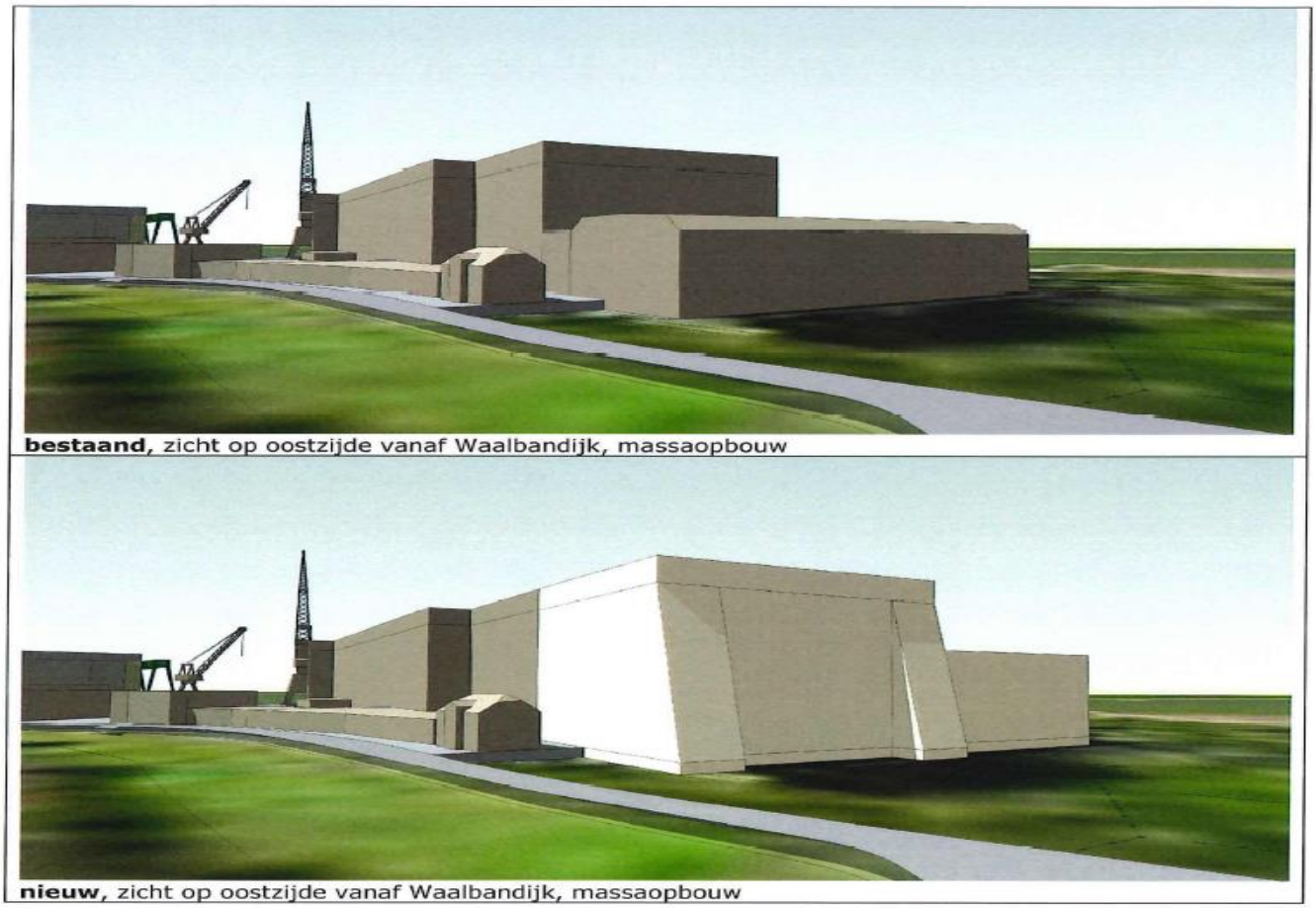
Met de uitvoeringsbesluiten worden nu de volgende ontwikkelingen mogelijk gemaakt:
- het gedeeltelijk vervangen/uitbreiden van de hellingloods;
- het legaliseren van het gedeelte van de Jan Ravesteinhal wat niet is gebouwd conform de in 2013 verleende omgevingsvergunning.

De basis voor deze ontwikkelingen ligt in het nieuwe bestemmingsplan voor het bedrijfsperceel van Ravestein Beheer B.V. Daarnaast voorziet dit bestemmingsplan in een verlenging van de Jan Ravesteinhal in zuidelijke richting en de bouw van een nieuwe opslag-/productieloods. Deze ontwikkelingen spelen later in de periode 2020-2025.
Op de figuren op de volgende pagina staan genoemde ontwikkelingen afgebeeld.

In het coördinatieproces heeft de gemeente er, naast haar eigen inhoudelijke bijdrage, vooral op toegezien dat de betreffende ontwerpbesluiten met hun bijlagen op elkaar afgestemd zijn en dat er voortgang in het proces zat.

Figuur 1 – In paars de beoogde uitbreiding van de bedrijfsbebouwing

Figuur 2 - Vervangen/uitbreiden hellingloods

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 27478

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
20-9-2018	Raadsbesluit om de coördinatieprocedure van artikel 3.30, lid 1, onder b van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing te verklaren op de uitbreidings- en moderniseringsplannen van Ravestein Beheer B.V.

Met dit besluit wordt bereikt dat het bestemmingsplan en de uitvoeringsbesluiten gezamenlijk worden voorbereid en bekendgemaakt (= transparantie). Na één zienswijzeprocedure worden deze samenhangende besluiten vervolgens als één besluit aangemerkt, waartegen beroep open staat bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) (= procesversnelling).

Gewenst resultaat
Het vaststellen van het bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest', waarmee de basis wordt gelegd voor de uitbreidings- en moderniseringsplannen van het bedrijf.

Argumenten
1.1 *In dit plan is de integrale afweging van alle betrokken belangen opgenomen.*
In de toelichting (met bijlagen) van het bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest' zijn alle ruimtelijke en milieuhygiënische aspecten beschreven die verband houden met het project. Deze zijn vervolgens uitgewerkt in de planregels en op de verbeelding. De conclusie van de afweging van alle betrokken belangen is dat het project op een verantwoorde manier kan worden doorgezet en dat het bestemmingsplan door uw raad kan worden vastgesteld.
Om kort te zijn wordt uw raad verder naar het bestemmingsplan verwezen (bijlage 1).

1.2 Tegen het ontwerp-bestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend.
Vanaf 5 maart tot en met 15 april 2020 hebben het ontwerp-bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest', het ontwerp van de omgevingsvergunning en het ontwerp van de vergunning op grond van de Waterwet voor een ieder ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn zijn er geen zienswijzen ingediend tegen deze drie ontwerpbesluiten.
Hierdoor kan het bestemmingsplan naar uw raad worden doorgeleid voor een ongewijzigde vaststelling.

1.3 Het opstellen van een milieueffectrapport is niet noodzakelijk.
Voorafgaand aan het ter inzage leggen van het ontwerp-bestemmingsplan (en de ontwerp-omgevingsvergunning) heeft Ravestein Beheer B.V. een 'Aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordelingsplicht' bij ons college ingediend. Dat is verplicht als er onderdelen in de plannen voor komen die in bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage zijn opgenomen, maar die onder de daarin opgenomen drempelwaarden blijven. Dat is hier het geval.
Op grond van de selectiecriteria uit bijlage III bij de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling is uit de aanmeldingsnotitie niet gebleken van belangrijke nadelige gevolgen, die reden geven voor een nadere milieueffectbeoordeling. Daarom hebben wij op 2 juli 2019 besloten dat er voor dit bestemmingsplan (en de omgevingsvergunning) geen milieueffectrapport opgesteld hoeft te worden.

2.1 Dit is een wettelijke verplichting.
Het bestemmingsplan is gebaseerd op een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing (voor zover verwerkt door het Kadaster). Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening moet uw raad dit expliciet in het vaststellingsbesluit aangeven.

3.1 Met Ravestein Beheer B.V. is een anterieure overeenkomst gesloten.
Met Ravestein Beheer B.V. is op 19 februari 2020 een anterieure overeenkomst gesloten. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over het verhaal van de gemeentelijke kosten, waaronder de ambtelijke uren. In 2018 heeft het bedrijf de verschuldigde leges ad. € 14.483,- voldaan voor het in behandeling nemen van het verzoek om herziening van het bestemmingsplan.
In de anterieure overeenkomst is aanvullend overeengekomen dat de uren van de ambtelijke inzet boven dit legesbedrag maandelijks bij het bedrijf in rekening worden gebracht. Dit is inmiddels het geval en tot en met de maand mei 2020 betreft het een bedrag van € 8.133,25 (exclusief BTW).
Verder heeft het bedrijf op basis van de anterieure overeenkomst een bedrag van € 21.452,50 voldaan voor bovenwijkse voorzieningen. Dit bedrag is gebaseerd op de op 31 januari 2019 door uw raad vastgestelde 'Nota Bovenwijkse voorzieningen gemeente Druten'.
Met de gesloten anterieure overeenkomst is het verhaal van de gemeentelijke kosten zeker gesteld, waardoor er tegelijk met de vaststelling van het bestemmingsplan geen exploitatieplan vastgesteld hoeft te worden. Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening moet uw raad dit expliciet in het vaststellingsbesluit aangeven.
Overigens is op 25 februari 2019 tevens een planschadeverhaalsovereenkomst met Ravestein Beheer B.V. gesloten. Met deze overeenkomst kan eventuele planschade op het bedrijf worden verhaald.

Tegenargumenten en risico's
1.1 Niet alle ontwerpbesluiten hebben ter inzage gelegen
In verband met de grote werkdruk vanwege de stikstofproblematiek kon de provincie de ontwerp-vergunning en -ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming niet tijdig aanleveren. Omwille van de voortgang van het project is daarom besloten om de procedure te 'knippen'. Dit heeft er toe geleid dat de drie hierboven genoemde ontwerpbesluiten in het eerste cluster ter inzage hebben gelegen en dat de provinciale ontwerpbesluiten op een later moment in het tweede cluster zes weken voor zienswijzen ter inzage worden gelegd.
Deze gang van zaken komt de met de coördinatieprocedure beoogde transparantie niet ten goede. Hierdoor was/is het voor omwonenden/belanghebbenden namelijk lastiger om kennis te nemen van de samenhang tussen de diverse besluiten. De aangebrachte 'knip' gaat ook ten koste van de beoogde procesversnelling. In plaats van dat alle ontwerpbesluiten in één keer gezamenlijk voor zienswijzen ter inzage zijn gelegd, met vervolgens één beroepsgang bij de Afdeling, gebeurt dit nu in twee keer. Bijkomend effect hiervan is dat Ravestein Beheer B.V. niet met de werkzaamheden mag beginnen voordat alle besluiten in werking zijn getreden. Na een (eventuele) uitspraak van de Afdeling over de besluiten uit het eerste cluster, zal er namelijk moeten worden gewacht op de (eventuele) uitspraak over de besluiten uit het tweede cluster.
In overleg met Ravestein Beheer B.V. en haar adviseurs is echter besloten dat het belang van de voortgang van het project (lees: het aanbrengen van een 'knip') zwaarder diende te wegen dan het belang van -integrale- transparantie en procesversnelling (lees: het wachten op de ontwerpbesluiten van de provincie).
Ondanks de 'knip' blijft de mogelijkheid bestaan dat tegen de besluiten van de provincie in het tweede cluster beroep bij de Afdeling kan worden ingesteld.

Als daarnaast het tweede cluster van besluiten kort na het eerste kan volgen, bestaat de mogelijkheid dat de Afdeling beide clusters gezamenlijk zal behandelen. Uiteindelijk is er dan geen sprake van vertraging.

Financiële gevolgen
Zie hierboven onder argument 3.1.

Uitvoering of Vervolgstappen
Kort na het besluit van uw raad om voorliggend bestemmingsplan vast te stellen worden de omgevingsvergunning en de vergunning op grond van de Waterwet verleend en toegezonden aan Ravestein Beheer B.V.
Van de provincie is inmiddels de ontwerp-ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming ontvangen. Zodra ook de ontwerp-vergunning is ontvangen worden beide besluiten gedurende zes weken voor zienswijzen ter inzage gelegd.
Ook hebben wij inmiddels ingestemd met een melding van het bedrijf voor de sloop van lasloods 1.

Communicatie
De vaststelling van het bestemmingsplan én het verlenen van de omgevingsvergunning en de vergunning op grond van de Waterwet worden door ons college bekendgemaakt in de Staatscourant, het Gemeenteblad en op de website van de gemeente.
In de Maas & Waler wordt een verwijzing naar de officiële bekendmaking in het Gemeenteblad opgenomen.
Het vastgestelde bestemmingsplan kan op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl worden bekeken en de overige besluiten op de gemeentelijke website.
Bij de publieksbalie in het gemeentehuis worden alle besluiten analoog ter inzage gelegd. Ook de bij de besluiten behorende stukken zijn digitaal en analoog in te zien.

Tegen de drie hierboven genoemde besluiten, die voor de mogelijkheid van beroep als één samenhangend besluit worden aangemerkt, staat gedurende een termijn van zes weken beroep open bij de Afdeling. Beroep kan alleen worden ingesteld door belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij geen zienswijze tegen de ontwerpbesluiten naar voren hebben gebracht.
Tevens kan tijdens de beroepstermijn -naast een beroepschrift- een verzoek om voorlopige voorziening worden ingediend bij de Voorzitter van de Afdeling. Zonder zo'n verzoek treden de besluiten daags na afloop van de beroepstermijn in werking. Als een verzoek om voorlopige voorziening is ingediend, dan treden de besluiten niet in werking voordat op dat verzoek is beslist.
Bij een (eventueel) beroep doet de Afdeling binnen zes maanden na ontvangst van het verweerschrift uitspraak in plaats van binnen de gebruikelijke termijn van twaalf maanden na afloop van de beroepstermijn (= termijn van orde).

Geheimhouding
Niet van toepassing.

Voorstel/Advies
De teams Juridische advisering en Communicatie hebben meegelezen met dit voorstel en hebben daarover positief geadviseerd.

Raadsbesluit

Gemeente Druten

De raad van de gemeente Druten,

overwegende;

dat het ontwerp-bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest' met ingang van donderdag 5 maart 2020 gedurende zes weken voor een ieder ter visie heeft gelegen;

dat deze ter inzage ligging op woensdag 4 maart 2020 bekend is gemaakt via publicaties in de Staatscourant, het elektronisch gemeenteblad, de gemeentelijke website en de Maas & Waler, waarbij is gewezen op de mogelijkheid om schriftelijke of mondelinge zienswijzen aan de raad kenbaar te maken;

dat hiervan geen gebruik is gemaakt;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 9 juni 2020;

gelet op het bepaalde in de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht;

besluit:

1. Het bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest', inclusief alle bijlagen, ongewijzigd vast te stellen in de vorm van de dataset met het identificatienummer NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003 en zoals verbeeld op papier.
2. Aan te geven dat in het bestemmingsplan gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT-kaart, aangevuld met kadastrale grenzen en kadastrale bebouwing.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 2 juli 2020;

de griffier, de voorzitter,

F.H.T.M. Aerts C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Druten

Scheepswerf Ravestein - Deest

BESTEMMINGSPLAN

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Scheepswerf Ravestein - Deest

Druten

bestemmingsplan

identificatie

identificatiecode:
NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003

projectnummer:
180112.20171933

projectleider:
drs. W. Kraaijeveld

planstatus

datum:	status:
18-10-2018	concept
29-03-2019	voorontwerp
29-01-2020	ontwerp
02-07-2020	vastgesteld

Delftseplein 27b
postbus 150
3000 AD Rotterdam
T: 010-20 18 555
E-mail: info@rho.nl

aangesloten bij: BNSP

© Rho Adviseurs bv
Niets uit dit drukwerk mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Rho Adviseurs bv, behoudens voorzover dit drukwerk wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Dit drukwerk mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

Toelichting

Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**8**
1.1	Aanleiding en doel	8
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	8
1.3	Geldend bestemmingsplan	9
1.4	Opbouw toelichting	10
Hoofdstuk 2	**Planbeschrijving**	**12**
2.1	Huidige situatie	12
2.2	Toekomstige situatie	13
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**16**
3.1	Inleiding	16
3.2	Rijksbeleid	16
3.3	Provinciaal beleid	21
3.4	Regionaal beleid	23
3.5	Gemeentelijk beleid	24
3.6	Conclusie	26
Hoofdstuk 4	**Omgevingsaspecten**	**28**
4.1	Inleiding	28
4.2	Vormvrije m.e.r-beoordeling	28
4.3	Industrielawaai	29
4.4	Bedrijven en milieuzonering	30
4.5	Verkeer en parkeren	30
4.6	Luchtkwaliteit	35
4.7	Externe veiligheid	36
4.8	Bodem	38
4.9	Water	40
4.10	Ecologie	45
4.11	Archeologie en cultuurhistorie	51
4.12	Kabels en leidingen	54
Hoofdstuk 5	**Juridische aspecten**	**56**
5.1	Algemeen	56
5.2	Opbouw bestemmingsregels	56
5.3	Toelichting op de artikelen	57
Hoofdstuk 6	**Uitvoerbaarheid**	**61**
6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	61
6.2	Economische uitvoerbaarheid	61

Bijlagen toelichting - zie bijlagenboek

Regels

Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**65**
Artikel 1	Begrippen	65
Artikel 2	Wijze van meten	69
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**71**
Artikel 3	Bedrijventerrein	71
Artikel 4	Natuur	73
Artikel 5	Water	74
Artikel 6	Waarde - Archeologie 1	75
Artikel 7	Waarde - Archeologie 2	77
Artikel 8	Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied	79
Artikel 9	Waterstaat - Waterkering	80
Artikel 10	Waterstaat - Waterstaatkundige functie	81
Hoofdstuk 3	**Algemene regels**	**83**
Artikel 11	Anti-dubbeltelregel	83
Artikel 12	Algemene bouwregels	84
Artikel 13	Algemene gebruiksregels	85
Artikel 14	Algemene aanduidingsregels	86
Artikel 15	Algemene afwijkingsregels	87
Artikel 16	Algemene wijzigingsregels	88
Artikel 17	Overige regels	89
Hoofdstuk 4	**Overgangs- en slotregels**	**91**
Artikel 18	Overgangsrecht	91
Artikel 19	Slotregel	92

Bijlage regels

Bijlage 1	**Nota Parkeernormen gemeente Druten**	**95**

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Waalbandijk in Deest is sinds 1976 het bedrijf Ravestein Beheer B.V. (hierna: Ravestein) gevestigd. Ravestein voert metaal bewerkende activiteiten uit, zoals snijden, samenstellen, aflassen, stralen en conserveren van constructies ten behoeve van het maken van schepen, drijvende offshore constructies, baggermaterieel, sluisdeuren, bruggen en alle voorkomende constructiewerken.

Het geldende bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden tot verdere uitbreiding van het bedrijf. Uitbreiding van de bedrijfslocatie is gewenst om het bedrijf geschikt te maken voor de toekomst. Ravestein krijgt vanuit de markt de vraag om steeds grotere en bredere eindproducten. Met dit bestemmingsplan worden uitbreidingen en aanpassingen van de bedrijfslocatie mogelijk gemaakt om te kunnen voldoen aan deze vraag. Daarnaast worden diverse bouwwerken, geen gebouw zijnde, die reeds aanwezig zijn, opgenomen in dit bestemmingsplan.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

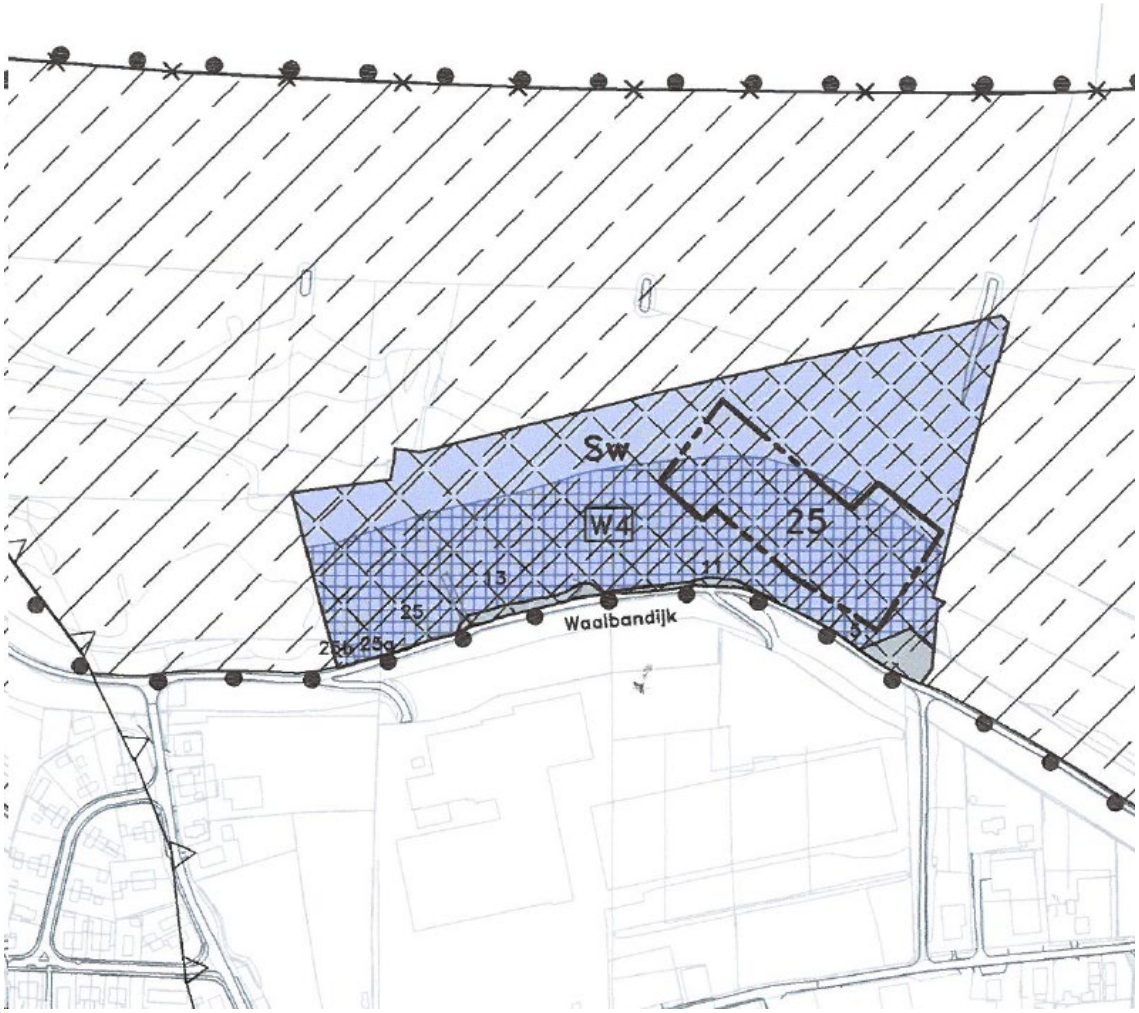
Het plangebied ligt aan de Waalbandijk 11 in Deest in de gemeente Druten. De noordzijde van het perceel wordt begrensd door de Waal. Aan de oost- en westzijde van het perceel is natuurgebied aanwezig. De zuidzijde van het plangebied wordt begrensd door de Waalbandijk.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (bron: Arcgis Luchtfoto 2017)

1.3 Geldend bestemmingsplan

Voor het grondgebied van Ravestein geldt het bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier' dat is vastgesteld op 22 december 2003 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland op 13 juli 2004. Ravestein wordt in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier' aangemerkt als bestemming 'Bedrijven' met de bestemmingscategorie 'Scheepswerf'. In het plan is aangegeven dat voor een scheepswerf, binnen randvoorwaarden, uitbreidingsmogelijkheden aanwezig moeten zijn.
Verder zijn ter plaatse 4 dienstwoningen toegestaan.

Figuur 1.2 Uitsnede bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier'

De beoogde bouwplannen van Ravestein passen niet in de regels van het vigerende bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier' vanwege zowel de toevoeging van extra bebouwing (m²), de hoogte van de bouwwerken als de locatie van de gebouwen. Ravestein wordt in het bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier' aangemerkt als bestemmingscategorie 'Scheepswerf'. Specifiek voor deze categorie worden in het plan mogelijkheden gegeven om nieuwe riviergebonden activiteiten uit te voeren. Daarbij geldt het principe 'ja, mits', waarbij dient te worden voldaan aan een aantal voorwaarden. Deze voorwaarden staan in artikel 6, lid 4 van de regels van het vigerende bestemmingsplan.

1.4 Opbouw toelichting

De toelichting van dit bestemmingsplan bestaat uit 6 hoofdstukken. Dit hoofdstuk vormt de inleiding op het bestemmingsplan. In **hoofdstuk 2** wordt het plangebied geanalyseerd en de beoogde ontwikkeling beschreven. In **hoofdstuk 3** komen de verschillende beleidskaders aan bod. De sectorale omgevingsaspecten zijn beschreven in **hoofdstuk 4**. In **hoofdstuk 5** wordt de wijze van bestemmen uiteengezet. Hierbij wordt per artikel een beschrijving gegeven van de planregels en de bestemmingen. **Hoofdstuk 6** behandelt tot slot de maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid van het plan.

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Ravestein ligt aan de Waalbandijk te Deest in de gemeente Druten. Het perceel wordt ten noorden begrensd door de Waal. Ten oosten en westen van het bedrijf is natuurgebied aanwezig. Ten zuiden van Ravestein zijn dakpannenfabriek Wienerberger b.v. en Steenfabriek Vogelensangh b.v. gevestigd. Circa 200 m ten zuidwesten van Ravestein ligt de bebouwde kom van Deest.

Ravestein voert metaal bewerkende activiteiten uit, zoals snijden, samenstellen, aflassen, stralen en conserveren van constructies ten behoeve van het maken van schepen, drijvende offshore constructies, baggermaterieel, sluisdeuren, bruggen en alle voorkomende constructiewerken. Incidenteel wordt op het terrein van Ravestein zeetransport klaargemaakt. Het perceel bestaat uit bedrijfsbebouwing en (grotendeels verhard) terrein ten behoeve van opslag, parkeerplaatsen, opstelplaatsen voor vrachtwagens en bedrijfsmatige activiteiten. Zie figuur 2.1 voor een overzicht van het terrein.

Figuur 2.1 Luchtfoto plangebied (bron: ArcGis luchtfoto 2018)

Langs de Waalbandijk staan 4 woningen die alle dienst doen als bedrijfswoningen van Ravestein. De bewoners zijn in dienst van Ravestein.

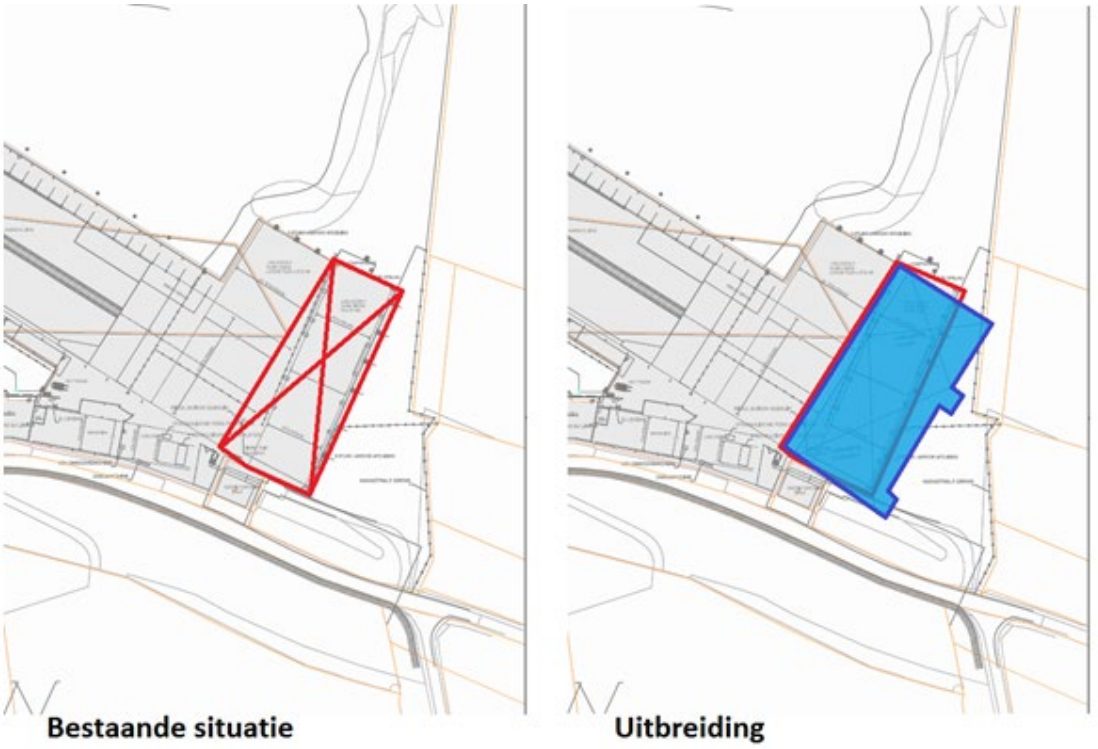
Ook een deel van het water van de Waal valt binnen het plangebied. Dit water is op de verbeelding aangegeven als bedrijventerrein. Op dit water zijn locatiegebonden of semipermanente pontons en kranen behorende bij de scheepswerf aanwezig.

2.2 Toekomstige situatie

De ontwikkeling is opgedeeld in verschillende onderdelen die in deze paragraaf nader uitgewerkt zijn.

Sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods (lashal 1)
Aan de oostzijde van het bedrijfsterrein, direct aansluitend aan de hellingsloods, staat lashal 1. Dit betreft één van de oudere bedrijfsgebouwen op het terrein (zie figuur 2.2). De huidige bedrijfsbebouwing en met name de oude lashal 1 aan de oostzijde van het bedrijfsterrein is onvoldoende geschikt om te voldoen aan de toekomstige vraag naar grotere constructies. Daarom wordt deze lashal gesloopt en wordt ter plaatse een nieuwe lashal gebouwd. Besloten is om de hellingloods in oostelijke richting uit te breiden, zodanig dat de 140-tons portaalkraan tot het oostelijk einde van de nieuwe hal kan rijden. De hoogte van de nieuwe hal komt overeen met de te behouden bebouwing.

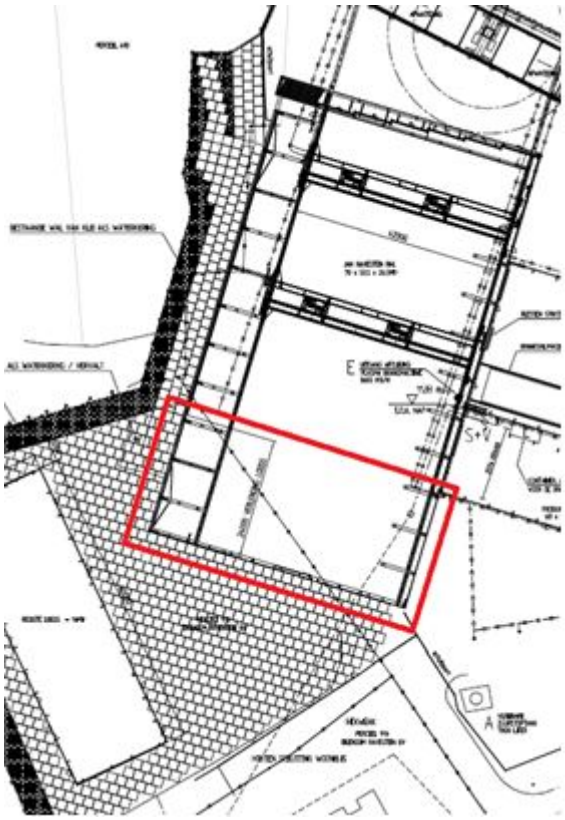
De nieuwbouw maakt het mogelijk dat over de gehele lengte van de hellingloods (incl. verlengde gedeelte) grotere en zwaardere secties gebouwd kunnen worden. De secties kunnen tevens naar alle zijden worden gekanteld en verplaatst. Momenteel is dat niet mogelijk door de beperking van de kraancapaciteit in lashal 1. De uitbreiding heeft geen gevolgen voor het personeelsbestand; er worden geen nieuwe werkplaatsen gecreëerd.

Figuur 2.2 Locatie oostelijke ontwikkeling (lashal 1)

Westelijke uitbreiding Jan Ravesteinhal
In de periode 2013-2014 is door Ravestein de Jan Ravesteinhal gebouwd. In de hal vindt de productie en assemblage plaats van de grotere constructies. Geconstateerd is dat het aantal vierkante meters, waarop momenteel secties worden gebouwd, niet naar verhouding is tot het aantal lassers en ijzerwerkers die in deze loods werken.

Met het oog op het verbeteren van de bedrijfsprocessen en het efficiënter kunnen werken, is Ravestein voornemens om deze hal ca. 24 m naar de zuidzijde uit te breiden. De uitbreiding maakt het mogelijk om de productietijd van secties te verkorten. De extra ruimte zorgt ervoor dat alle plaatvelden van de te bouwen secties in zijn geheel uitgelegd, bekleed en afgelast kunnen worden ten einde de secties samen te voegen. Momenteel gebeurt dit proces op verschillende locaties en/of na elkaar. Aanpassing van de kraancapaciteit in deze hal is niet aan de orde. Zie figuur 2.3 voor een uitsnede van de bedrijfsuitbreiding. Naast de uitbreiding van de hal wordt tevens de bestaande hal zoals deze in 2013-2014 is gerealiseerd vastgelegd. Hiermee wordt de bestaande situatie gelegaliseerd. Dit gebouw is namelijk niet gebouwd conform de verleende omgevingsvergunning.

Figuur 2.3 Uitsnede locatie beoogde uitbreiding Jan Ravesteinhal

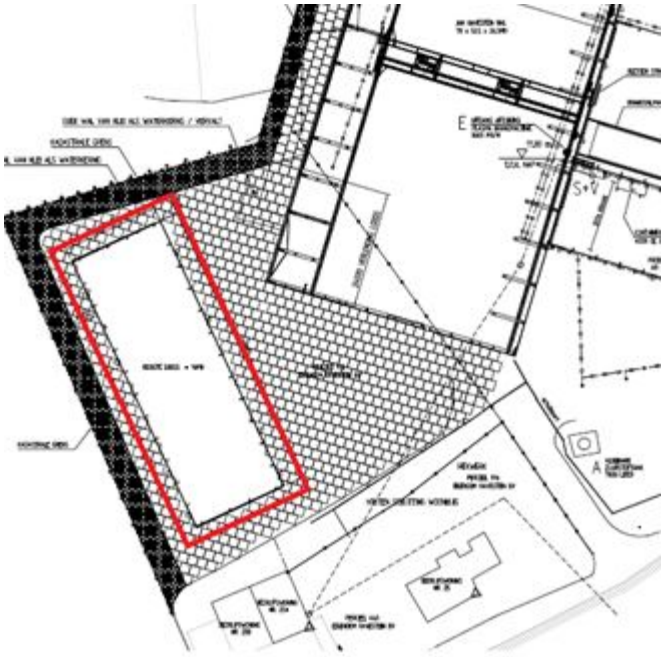
Met de aanpassing wordt het voor Ravestein mogelijk om de bedrijfsprocessen efficiënter te maken, waardoor de concurrentiepositie van het bedrijf ten opzichte van de lagelonenlanden kan worden verbeterd.

Westelijke uitbreiding, bouw nieuwe opslag/productieloods
Per 22 mei 2017 heeft Ravestein van Rijkswaterstaat een beschikking (kenmerk: RWS-2017/22669) ontvangen op de aanvraag om een vergunning op grond van de Waterwet voor het maken, behouden en verharden van een beperkte ophoging en het plaatsen van een hekwerk aan de linkeroever van de Waal. Het verharde terrein wordt gebruikt voor de opslag van onder andere grondstoffen en segmenten.

Op 8 augustus 2016 (zaaknummer W.Z15.102154.02) heeft de Omgevingsdienst Regio Nijmegen een omgevingsvergunning verleend voor de uitbreiding van het westelijke deel van het terrein. Hierbij hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland per brief van 21 juli 2016, zaaknummer 2016-009731, medegedeeld dat er geen vergunningplicht is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en een verklaring van geen bedenkingen voor deze activiteit niet nodig is.

Door Ravestein is een overzicht gemaakt van de huidige bedrijfsprocessen. Voor de huidige productie-/opslagloods (aan de oostzijde aansluitend aan de Jan Ravesteinhal) is geconstateerd dat in deze hal sprake is van een mogelijk onveilige situatie, doordat te veel werkzaamheden plaatsvinden in deze hal. Momenteel wordt de hal gebruikt als productie-/assemblagehal. In een mal worden de koppelingen van de secties op de juiste plaats afgelast en worden scheepsbouwprofielen opgeslagen en handmatig op maat afgemaakt en afgebraamd. Als gevolg van deze werkzaamheden werken momenteel te veel mensen te dicht op elkaar.

Om de bedrijfsprocessen beter te verdelen en een veiligere werksituatie te creëren is het noodzakelijk dat een deel van de werkzaamheden wordt verplaatst naar een nieuw te bouwen productie-/opslagloods. Ravestein heeft het voornemen om deze nieuwe hal te realiseren op het opgehoogde/verharde terrein ten zuidwesten van de Jan Ravesteinhal (zie figuur 2.4).

Figuur 2.4 Locatie nieuwe opslag-/productieloods

De nieuwe hal wordt ingericht voor de opslag van scheepsbouwprofielen en het machinaal (automatisch) op maat maken van profielen, voorzien van laskanten, afgebraamd in verband met de conservering. Met de verplaatsing van de werkzaamheden naar de nieuwe hal, wordt het mogelijk om de werkzaamheden op beide locaties, oude en nieuwe hal, veilig en efficiënt uit te voeren.

Ontsluiting en parkeren

Het projectgebied blijft ook na de uitbreiding ontsloten via de Waalbandijk. Verkeersbewegingen nemen ten gevolge van de beoogde ontwikkelingen niet toe. De omliggende wegen worden niet zwaarder belast en ter plaatse van het projectgebied zijn geen extra parkeerplaatsen noodzakelijk.

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Inleiding

Bij vaststelling van een bestemmingsplan moet aangetoond worden dat het plan uitvoerbaar is. Dat betekent dat het plan moet worden getoetst aan relevant ruimtelijk beleid. Dit kan gaan over beleid van Rijk, provincie en gemeente. In dit hoofdstuk wordt het plan getoetst aan de beleidskaders van de verschillende overheden.

3.2 Rijksbeleid

Op Rijksniveau zijn de volgende documenten van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu relevant:

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte;
- Besluit en regeling algemene regels ruimtelijke ordening;
- Besluit ruimtelijke ordening.

3.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) staan de plannen voor ruimte en mobiliteit. Zo beschrijft het kabinet in de Structuurvisie in welke infrastructuurprojecten zij de komende jaren wil investeren en op welke manier de bestaande infrastructuur beter benut kan worden. In deze Structuurvisie laat het Rijk de ruimtelijke ordening zo dicht mogelijk bij diegene die het aangaat (burgers en bedrijven) en laat het meer over aan gemeenten en provincies. Dit betekent minder nationale belangen en eenvoudigere regelgeving.

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vervangt verschillende bestaande nota's, onder andere de Nota Ruimte, Structuurvisie Randstad 2040 en de Nota Mobiliteit. Het Rijk stelt heldere ambities voor Nederland in 2040, die inspelen op de (inter)nationale ontwikkelingen die de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven bepalen. Het Rijk zet het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid in voor een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland. Het Rijk formuleert in de Structuurvisie drie hoofddoelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):

- het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- het verbeteren, in stand houden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Daarnaast verstevigt de SVIR het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. De verantwoordelijkheid om te sturen in de ruimtelijke ordening wordt door de SVIR nog meer bij de provincie en gemeenten gelegd.

Toetsing

De beoogde ontwikkeling heeft geen raakvlakken met de structuurvisie op nationaal niveau. Dit aspect speelt dan ook geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

3.2.2 Besluit en ministeriële regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro en Rarro)

Het Barro is de juridische vertaling van het beleid dat geschetst is in het SVIR. Dit beleidsdocument bevat regels die doorwerken naar lagere overheden. Dit betekent dat de regels uit het Barro ook geïmplementeerd moeten worden in provinciale en gemeentelijke ruimtelijke plannen. Evenals de SVIR wordt het Barro gekenmerkt door een hoog abstractie- en schaalniveau. Het Barro bevat regels voor bijvoorbeeld de mainportontwikkeling van Rotterdam, het kustfundament, defensie en natuurontwikkeling.
Het kabinet heeft in de SVIR vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen, bijvoorbeeld voor defensie en waterveiligheid, de bevoegdheid om algemene regels te stellen moet worden ingezet. Het gaat daarbij om het beschermen van de nationale belangen. Naar aanleiding van een advies van de Raad van State voorziet het Barro ook in een bij dit besluit behorende ministeriële regeling (Rarro).

Toetsing

Voor de beoogde ontwikkeling zijn de volgende onderdelen van de Barro relevant:

- rijksvaarwegen;
- Grote Rivieren;
- primaire waterkeringen buiten kustfundament.

Rijksvaarwegen (titel 2.1)

Voor de ontwikkeling is het relevant dat de Waal en daarmee verbonden wateren zijn aangewezen als rijksvaarweg of een vrijwaringszone. Titel 2.1 geeft aan dat voor de wijziging van bestemmingsplannen, waarbinnen rijksvaarwegen zijn gelegen, rekening dient te worden gehouden met het voorkomen van belemmeringen voor:

- de doorvaart van de scheepvaart in de breedte, hoogte en diepte;
- de zichtlijnen van de bemanning en de op het schip aanwezige navigatieapparatuur voor de scheepvaart;
- het contact van de scheepvaart met bedienings- en begeleidingsobjecten;
- de toegankelijkheid van de rijksvaarweg voor hulpdiensten;
- het uitvoeren van beheer en onderhoud van de rijksvaarweg.

<u>Toetsing</u>

Hoewel de ontwikkeling nabij de Waal ligt leidt deze niet tot aantasting van de belangen van de rijksvaarweg gelet op de afstand en de aard van de ontwikkeling (optimalisatie inrichting van de scheepswerf).

Grote Rivieren

Titel 2.4 van het Barro betreft de Grote Rivieren. Op kaart 3 is te zien dat het plangebied valt binnen het 'rivierbed' en 'stroomvoerend deel van het rivierbed' (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1 Relevante onderwerpen kaart Barro (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl

Titel 2.4 regelt de ruimtelijke doorwerking van de Beleidslijn grote rivieren, de PKB Ruimte voor de Rivier en het Nationaal Waterplan voor zover het gebieden betreft die daarin worden gereserveerd voor mogelijk toekomstige rivier verruimende maatregelen. Er worden in het Barro algemene eisen gesteld aan de inhoud van nieuwe bestemmingsplannen die betrekking hebben op gronden gelegen in het rivierbed. Deze strekken ertoe te voorkomen dat omgevingsvergunningen worden verleend voor afwijking van een bestemmingsplan ten behoeve van werkzaamheden die in het kader van het Waterbesluit niet of slechts onder bepaalde voorwaarden zijn toegestaan, bijvoorbeeld omdat ze een bedreiging vormen voor de waterafvoer of omdat zij de vergroting van de afvoercapaciteit feitelijk kunnen belemmeren.

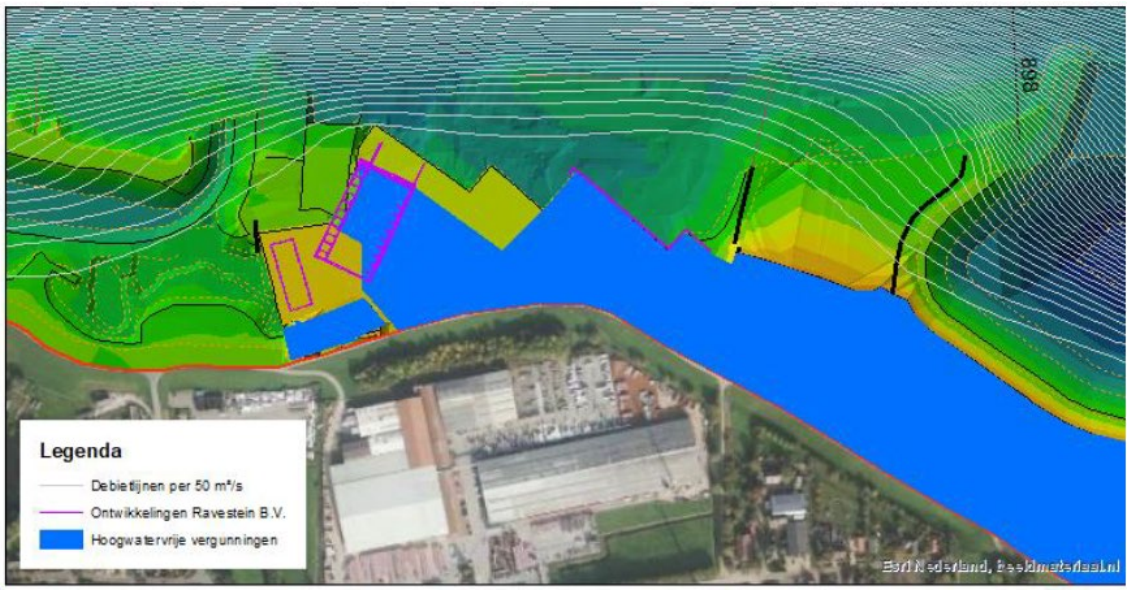
Voor voorgenomen (bouw)activiteiten in de zogeheten bergende en stroomvoerende delen van het rivierbed stelt het besluit aan bestemmingsplannen enkele aanvullende eisen. Deze houden in dat resterende, blijvende effecten op de waterstand en afname van de bergingscapaciteit moeten worden gecompenseerd. Bij voorgenomen activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren, moeten eveneens de overeengekomen rivierverruimende maatregelen zijn gegarandeerd.

In artikel 2.4.4 is bepaald dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op het stroomvoerend deel van het rivierbed ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan uitsluitend een wijziging mogelijk maken, voor zover daarbij een of meer van de volgende activiteiten worden mogelijk gemaakt:

a. de aanleg of wijziging van waterstaatkundige kunstwerken;
b. de verwezenlijking van voorzieningen voor een betere en veilige afwikkeling van de beroeps- of recreatievaart;
c. de bouw of wijziging van waterkrachtcentrales;
d. de vestiging of uitbreiding van overslagbedrijven of het realiseren van overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover de activiteit gekoppeld is aan het vervoer over de rivier;

e. de aanleg of wijziging van scheepswerven voor beroeps- of pleziervaartuigen;
f. de verwezenlijking en het beheer van natuurterreinen;
g. de uitbreiding of wijziging van bestaande steenfabrieken;
h. de verwezenlijking van voorzieningen die onlosmakelijk met de waterrecreatie zijn verbonden;
i. de winning van oppervlaktedelfstoffen;
j. de verwezenlijking van voorzieningen van groot openbaar belang die niet buiten het rivierbed kunnen worden gerealiseerd;
k. activiteiten van een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven die niet buiten het rivierbed kunnen worden gerealiseerd;
l. een functieverandering binnen de bestaande bebouwing;
m. activiteiten die onderdeel uitmaken van de lijst van maatregelen opgenomen in de Bijlage bij de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier en waarvan de uitvoering wordt gefinancierd door onze minister;
n. het behoud van bekende of te verwachten archeologische monumenten.

Uit hetgeen is opgenomen in dit artikel onder 'e' blijkt dat toestemming kan worden gegeven voor de aanleg of wijziging van scheepswerven. Gezien het bovenstaande wordt geconcludeerd dat de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, passen binnen het Barro. Op verzoek van Rijkswaterstaat is vanwege de waterstaatkundige functie van het plangebied wel in de regels en de verbeelding een dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' opgenomen voor het hele plangebied. Een groot deel van het plangebied is door Rijkswaterstaat in het verleden al vrijgegeven, zie figuur 3.2.

Figuur 3.2 Hoogwatervrij geschematiseerde gebied (bron: rapport Lievense CSO 11-07-2018)

Kwel- en hemelwater
Het terrein wordt nog verder verhard. Dit heeft geen effect op het stedelijk waterbeheer, omdat hemelwater niet op de riolering wordt aangesloten, maar op het oppervlaktewater wordt geloosd. Ook het hemelwater van de daken wordt rechtstreeks op de Waal geloosd. Er is geen compensatie van verhard oppervlak nodig.

Titel 2.11 Primaire waterkeringen buiten kustfundament
De Waalbandijk is aangewezen als primaire waterkering. In titel 2.11.2 en 2.11.3 zijn de volgende voor het bestemmingsplan relevante regels opgenomen voor primaire waterkeringen buiten het kustfundament.

Artikel 2.11.2 hoofdbestemming primaire waterkering en aanduiding beschermingszone
1. Bij de eerstvolgende herziening van een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden waarop een primaire waterkering ligt of die de functie van primaire waterkering hebben, wordt voor die gronden de bestemming 'waterkering' opgenomen.
2. Bij de eerstvolgende herziening van een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden die deel uitmaken van een beschermingszone wordt voor die gronden de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk' opgenomen, indien de primaire waterkering een dijk is. Voor de overige gevallen wordt de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - waterstaatswerk' opgenomen.

Artikel 2.11.3 regels primaire waterkering en gronden in de beschermingszone
Met betrekking tot gronden waarop een primaire waterkering ligt of die de functie van primaire waterkering hebben, of een beschermingszone, kan een bestemmingsplan worden vastgesteld dat een wijziging inhoudt ten opzichte van het ten tijde van inwerkingtreding van deze titel geldende bestemmingsplan, voor zover bij de verwezenlijking daarvan geen belemmeringen kunnen ontstaan voor het onderhoud, de instandhouding of de versterking van de primaire waterkering.

De kernzone van de Waalbandijk is in voorliggend plan bestemd met de dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering'. De beschermingszone is aangeduid met de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk'. In de planregels zijn bepalingen opgenomen ter bescherming van de dijk. Hiermee voldoet het plan aan Titel 2.11 van het Barro.

3.2.3 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en ladder voor duurzame verstedelijking

De 'ladder voor duurzame verstedelijking' is in de SVIR geïntroduceerd en vastgelegd als procesvereiste in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het Bro bepaalt dat voor onder meer bestemmingsplannen die nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk maken, de treden van deze ladder doorlopen moeten worden. Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is een goede ruimtelijke ordening in de vorm van een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden.

Per 1 juli 2017 is de ladder voor duurzame verstedelijking veranderd. De afzonderlijke treden zijn komen te vervallen, maar de intentie van de ladder blijft hetzelfde: zorgvuldig ruimtegebruik. De nieuwe ladder ziet er als volgt uit:

- Lid 2. De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.
- Lid 3. Indien in een bestemmingsplan als bedoeld in het tweede lid toepassing is gegeven aan artikel 3.6, eerste lid, onder a of b, van de wet kan bij dat bestemmingsplan worden bepaald dat de beschrijving van de behoefte aan een nieuwe stedelijke ontwikkeling en een motivering als bedoeld in het tweede lid eerst wordt opgenomen in de toelichting bij het wijzigings- of het uitwerkingsplan als bedoeld in dat artikel.
- Lid 4. Een onderzoek naar de behoefte als bedoeld in het tweede lid, heeft, in het geval dat een bestemmingsplan als bedoeld in het tweede lid, ziet op de vestiging van een dienst als bedoeld in artikel 1 van de Dienstenwet en dit onderzoek betrekking heeft op de economische behoefte, de marktvraag of de beoordeling van de mogelijke of actuele economische gevolgen van die vestiging, slechts tot doel na te gaan of de vestiging van een dienst in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening

Toetsing

Het bestemmingsplan voorziet in de uitbreiding van de bouwmogelijkheden van een scheepswerf. Deze uitbreidingen vinden grotendeels plaats door de bouwmogelijkheden te verruimen binnen de bestaande bedrijfsbestemming. Een klein gedeelte van de bedrijfsbestemming wordt uitgebreid aan de oostzijde van het terrein. Uitbreiding is noodzakelijk om het bedrijf geschikt te maken voor de toekomst. Ravestein krijgt vanuit de markt de vraag om steeds grotere en bredere eindproducten. Met dit bestemmingsplan worden uitbreidingen en aanpassingen van de bedrijfslocatie mogelijk gemaakt om te kunnen voldoen aan deze vraag. Daarnaast worden diverse bouwwerken, geen gebouw zijnde, die reeds aanwezig zijn, opgenomen in dit bestemmingsplan. De nut en noodzaak en de behoefte van de uitbreidingen is tevens aangetoond in paragraaf 2.2.

De locatie ligt net buiten het bestaande stedelijk gebied van de kern Deest. Er kan niet worden voorzien in ruimte binnen bestaand stedelijk gebied. De zeer specifieke werkzaamheden van Ravestein zijn (historisch) gebonden aan de ligging langs de Waal en zijn dus niet inpasbaar binnen bestaand stedelijk gebied. Het bedrijf is reeds decennia gevestigd aan de Waalbandijk te Deest. Voor het uitvoeren van de genoemde werkzaamheden is het bedrijf sterk afhankelijk van de huidige buitendijkse locatie aan rivier de Waal. De werkzaamheden die zijn voorzien in de te vervangen productieloods kunnen niet worden verplaatst naar een andere locatie. Als gevolg van marktontwikkelingen is de vraag naar nieuwe constructies veranderd. De te bouwen producten zijn groter en zwaarder van omvang, waardoor de hanteerbaarheid van constructies en secties in de huidige bedrijfsbebouwing in het geding is gekomen. Als gevolg van noodzakelijke verbeteringen van de interne werkprocessen in het bedrijf is men gekomen tot de voorgestelde bedrijfsuitbreiding en herontwikkeling. Gezocht is naar optimalisatie, waarbij men zo min mogelijk kwetsbare gebieden aantast.
Door de uitbreiding daarnaast zoveel mogelijk binnen de bestaande bestemming te realiseren, is sprake van duurzaam ruimtegebruik. Het plan voldoet aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

3.3 Provinciaal beleid

3.3.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland (2019)

De Omgevingsvisie is vastgesteld door Provinciale Staten op 19 december 2018 en in werking getreden op 1 maart 2019. Het doel van de Omgevingsvisie is Gelderland 'gaaf' houden. In de Omgevingsvisie wordt beschreven hoe dit in de toekomst kan worden bereikt. Een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland staat hierbij centraal. Dit doet de provincie door bij uitoefening van de taken de focus te leggen op een duurzaam, verbonden en economisch krachtig Gelderland. Om hier richting aan te geven zijn zeven ambities opgesteld:

1. energietransitie: van fossiel naar duurzaam;
2. klimaatadaptie: omgaan met veranderend weer;
3. circulaire economie: sluiten van kringlopen;
4. biodiversiteit: werken met de natuur;
5. bereikbaarheid: duurzaam verbonden;
6. vestigingsklimaat: een krachtige, duurzame topregio;
7. woon- en leefomgeving: dynamisch, divers, duurzaam.

Door deze met elkaar samenhangende ambities na te streven, wordt een schoon, gezond, veilig en welvarend Gelderland nagestreefd. De Omgevingsvisie bevat verschillende themakaarten: ruimtelijk beleid, waterbeleid, milieubeleid en natuur- en landschapsbeleid. Het beleid uit de Omgevingsvisie is juridisch vertaald in de Omgevingsverordening. Toetsing van dit bestemmingsplan aan dit beleid vindt plaats in het kader van de verordening.

3.3.2 Omgevingsverordening Gelderland (geconsolideerde versie 2019)

De Omgevingsverordening is een uitwerking van de Omgevingsvisie en bevat regels voor de gehele provincie en per gebiedsgericht thema. De Omgevingsverordening wordt periodiek geactualiseerd. De zesde en meest recente actualisatie is vastgesteld op 19 december 2018 en op 1 maart 2019 in werking getreden.

Toetsing

De voor het plangebied relevante thema's zijn:

1. werklocaties;
2. natuur;
3. water en milieu.

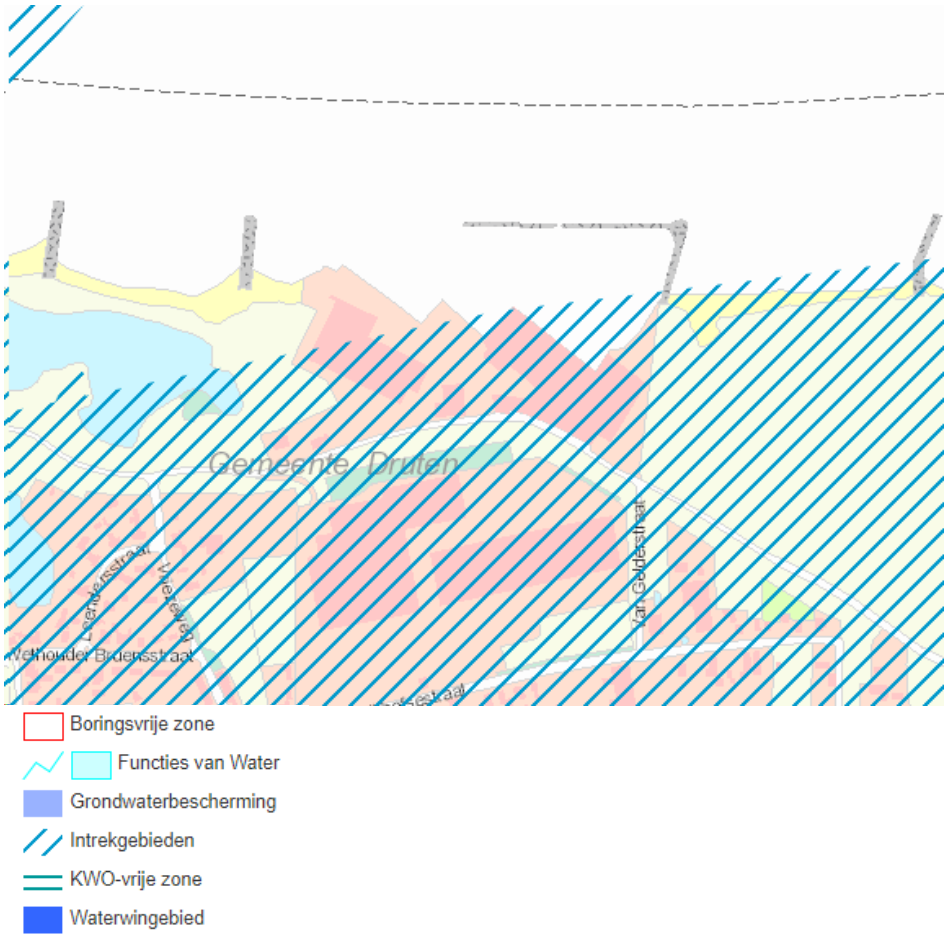
Ad 1. Werklocaties
In artikel 2.10 van de Omgevingsverordening zijn instructieregels opgenomen voor bedrijventerreinen. Hierin is onder andere als voorwaarde opgenomen dat een bestemmingsplan een uitbreiding van een bestaand bedrijventerrein alleen mogelijk maakt voor zover deze ontwikkeling past binnen het vigerende Regionaal Programma Werklocaties. Als een ontwikkeling niet past binnen het vigerende Regionaal Programma Werklocaties, kan een bestemmingsplan vooruitlopend op de eerstvolgende actualisatie een uitbreiding van een bestaand bedrijventerrein toch mogelijk maken onder de volgende voorwaarden:

a. er wordt voldaan aan de eisen van de Ladder voor duurzame verstedelijking;
b. er heeft aantoonbaar regionale afstemming plaatsgevonden over deze ontwikkeling;
c. Gedeputeerde Staten stemmen in met deze ontwikkeling.

Voor het bestemmingsplan geldt dat voldaan wordt aan het vigerende Regionaal Programma Werklocaties. In paragraaf 3.4.1 wordt hier nader op ingegaan.

Ad 2. Natuur
Het plangebied ligt voor een klein deel in het Gelders Natuur Netwerk (GNN). In paragraaf 4.10 wordt hier nader op ingegaan.

Ad 3. Water en milieu
Op de kaart water en milieu valt het plangebied grotendeels binnen het intrekgebied (zie figuur 3.3). In dit gebied is het verboden werken tot stand te brengen of handelingen te verrichten ten behoeve van de winning van fossiele energie, zoals aardgas, aardolie, schaliegas en steenkoolgas. Het bestemmingsplan voorziet niet in dergelijke handelingen.

Figuur 3.3 Uitsnede omgevingsverordening - kaart Water en milieu

Natura 2000-gebieden
Het plangebied ligt tegen het Natura 2000-gebied Rijntakken aan en valt voor een klein deel daarbinnen. Dit aspect wordt verder toegelicht in paragraaf 4.10.

Het bestemmingsplan voldoet aan de uitgangspunten van de omgevingsverordening Gelderland.

3.4 Regionaal beleid

3.4.1 Regionaal Programma Werklocaties

De gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen hebben in het Regionaal Programma Werklocaties (RPW d.d. 12 oktober 2017) afspraken gemaakt over bedrijventerreinen, kantoren en perifere detailhandel (PDV). In de regio Arnhem-Nijmegen is al een aantal jaren sprake van een overaanbod van bedrijventerreinen, kantoren en locaties voor PDV. De gemeenten krijgen de ruimte van de provincie Gelderland om gezamenlijk een oplossing voor de problematiek uit te werken. Doelstellingen van het RPW zijn:

1. zorgen voor nieuwe economische ontwikkeling op de juiste locatie in de regio met maximaal rendement voor de werkgelegenheid. Dit geldt zowel voor bedrijventerreinen, kantoren als perifere detailhandel;
2. ruimte geven aan uitbreiding van lokale bedrijvigheid;
3. in een realistisch tijdpad toewerken naar een economisch evenwicht in vraag en aanbod;
4. de economische marktontwikkelingen nauwlettend volgen en optimaal benutten. Er is een reële kans dat de komende drie jaren (2018, 2019 en 2020) de huidige marktontwikkelingen doorzetten en de uitgifte/verkoop van gronden boven verwachting uitpakt.

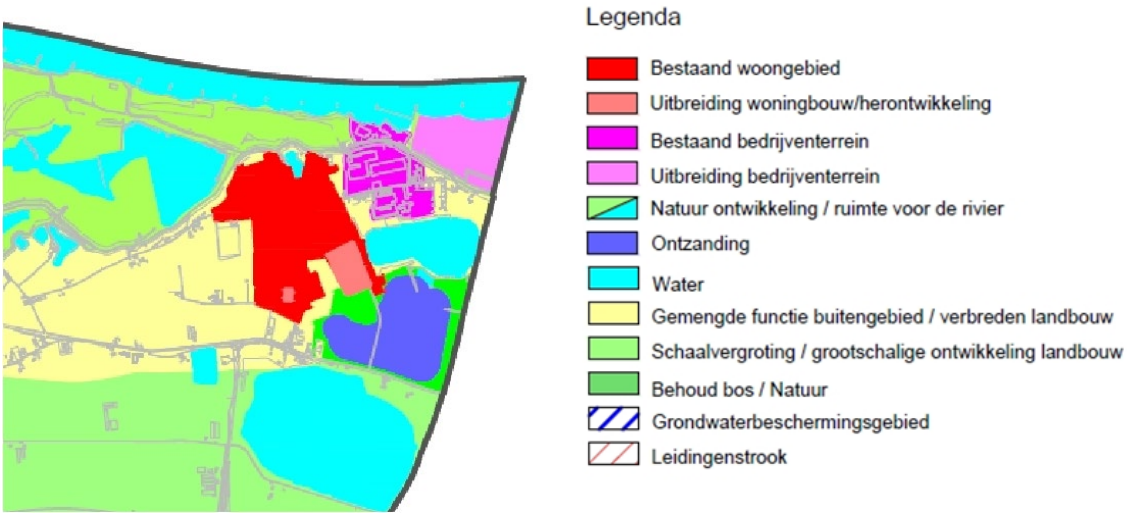
Voor de regio worden diverse gewenste ontwikkelingen genoemd. Eén daarvan is uitbreiding van bestaande bedrijven op bestaande bedrijventerreinen, inclusief watergebonden bedrijven. Als deze bedrijven kunnen aantonen dat zij niet kunnen verplaatsen naar een andere locatie, dan kunnen zij in principe uitbreiden op de huidige locatie. De uitbreiding moet direct geheel in beslag worden genomen door het bedrijf zelf, zodat er geen nieuw aanbod van bedrijventerrein op de markt komt.
Detailhandel is hierbij uitgesloten. Voorwaarde is dat het bedrijf gebonden is aan de locatie waar ze gevestigd zijn en verplaatsen bedrijfseconomisch geen optie is. Ingeval van watergebonden bedrijvigheid: gebonden aan ligging aan een kade.

Toetsing
Ravestein is een watergebonden bedrijf. Het bedrijf is afhankelijk van de ligging aan de kade om zo de producten te water te kunnen laten. Het bedrijf is reeds decennia gevestigd aan de Waalbandijk te Deest. Voor het uitvoeren van de genoemde werkzaamheden is het bedrijf sterk afhankelijk van de huidige buitendijkse locatie aan rivier de Waal. De werkzaamheden die zijn voorzien in de te vervangen productieloods kunnen niet worden verplaatst naar een andere locatie.
Als gevolg van marktontwikkelingen is de vraag naar nieuwe constructies veranderd. De te bouwen producten zijn groter en zwaarder van omvang, waardoor de hanteerbaarheid van constructies en secties in de huidige bedrijfsbebouwing in het geding is gekomen. Als gevolg van noodzakelijke verbeteringen van de interne werkprocessen in het bedrijf is men gekomen tot de voorgestelde bedrijfsuitbreiding en herontwikkeling. Uitbreiding is noodzakelijk om het bedrijf geschikt te maken voor de toekomst. De geplande uitbreiding zal enkel door Ravestein worden gebruikt en zal ook direct in gebruik worden genomen.
De uitbreiding van Ravestein voldoet daarom aan de uitgangspunten zoals genoemd in het RPW.

3.5 Gemeentelijk beleid

3.5.1 Structuurvisie Druten

De gemeenteraad heeft in februari 2012 voor het hele grondgebied de structuurvisie Druten vastgesteld. Op de visiekaart heeft de gemeente voor de komende 10 jaar de ontwikkelingen weergegeven, zie figuur 3.4.

Figuur 3.4 Uitsnede Structuurvisie Druten

Toetsing

Het plangebied is op deze kaart aangeduid als bestaand bedrijventerrein. In de visie wordt opgemerkt dat de werven in Deest en Druten de meeste ruimte voor bedrijfseconomische ontwikkeling krijgen. Uitbreiding van de scheepswerf Ravestein op het bestaande bedrijventerrein en aansluitend op de gronden aangewezen voor uitbreiding voor onder andere natte industrie past zodoende binnen de kaders van het gemeentelijk beleid.

3.5.2 Routekaart energieneutraal Druten

De gemeente Druten heeft als doel een energieneutraal Druten in 2040. Energieneutraal betekent dat alle in de gemeente benodigde energie duurzaam wordt opgewekt. De routekaart geeft aan op welke wijze de gemeente Druten samen met haar inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden haar ambitie wil bereiken. De gemeente heeft op 11 punten geformuleerd hoe progressie dient te worden gemaakt.

- Energiebesparing
  Vooral bedrijven zullen geïnformeerd en gestimuleerd worden over hoe zij energie kunnen besparen. Samen met woningbouwverenigingen wordt gewerkt aan de collectieve aanpak van energiebesparing in woningen. Bestaande woningen worden allemaal gemiddeld label B (2020) en vanaf 2019 worden nieuwe woningen label A gerealiseerd. Streven is energieneutraal bouwen.
- Energieloket
  Het energieloket vormt de schakel tussen inwoners en lokale aanbieders en helpt huiseigenaren met het verduurzamen van hun woning. Zo wordt informatie nog dichter bij de burger gebracht.
- Aardgasloos
  Vanaf 1 juli 2018 dienen alle gebouwen gasloos te worden gebouwd.
- Zon op dak
  Zonnepanelen op daken dienen wel te worden geplaatst met aandacht voor energiebesparing. De gemeente promoot dit en maakt afspraken met partners in de huursector en bedrijven en stimuleert verenigingen, scholen, etc.

- Zon op land en water
  In de energiebehoefte die overblijft na energiebesparing en kleinschalige duurzame energieproductie door zon op daken, kan worden voorzien door grootschalige energieproductie uit zon.
- Windenergie
  De huidige coalitie zet de komende vier jaar in eerste instantie in op energiebesparing bij bedrijven en woningen en op grootschalige zonne-energie op land of water. Andere energievormen, waaronder windenergie, worden overwogen als de energie doelen niet gehaald worden.
- Participatie
  Participatie is een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van de energietransitie. De gemeente stuurt op participatie in onder andere grootschalige duurzame energieprojecten en aardgasloze wijken en geeft ruimte en steun aan bestaande en nieuwe vormen van coöperaties.
- Oog voor innovatie
  De gemeente Druten heeft oog voor deze innovaties en houdt de (snelle) technologische ontwikkelingen in ogenschouw. Daarbij staat de gemeente ook open voor pilots.
- Financieel instrumentarium
  Naast voorlichting, procesmatige ondersteuning en advies op maat kan de gemeente Druten de energietransitie ook faciliteren met financieel instrumentarium.
- Regionale samenwerking
  De gemeente Druten werkt sterk samen met andere belanghebbenden in de regio.
- Goede voorbeeld
  Het is belangrijk om als gemeente het goede voorbeeld te geven. Hierbij worden de gebouwen die in eigen bezit zijn verduurzaamd.

Toetsing
Ravestein werkt volgens de best beschikbare technieken (BBT). Dit staat voor de meest doeltreffende methoden die technisch en economisch haalbaar zijn, om emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu van een bedrijf te voorkomen. Ravestein vervangt oude installaties voor nieuwe, meer energiezuinige installaties. Op deze wijze levert Ravestein een bijdrage aan duurzaamheid.

3.5.3 Samen in verscheidenheid

De gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten hebben samen de beleidsnota cultuurhistorie 'Samen in verscheidenheid' laten opstellen door bureau RAAP. Het cultuurhistorisch beleid heeft twee hoofdonderdelen:

- koesteren wat we hebben;
- uitdragen van de rijkdom.

Het koesteren van wat er aan erfgoed is wordt concreet gemaakt door de borging van cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen en de continuering van het monumentenbeleid. In de vertaling van de cultuurhistorische inventarisatie- en waarderingskaarten naar de beleidskaart is een keuze gemaakt voor de hoogst gewaardeerde gebieden en voor karakteristieke bebouwing.
Uitdragen van de rijkdom vindt plaats door middel van een faciliterend en initiërend beleid als het gaat om het rijke erfgoed van de gemeenten.

Toetsing
In paragraaf 4.11 worden de aspecten archeologie en cultuurhistorie behandeld. Beide aspecten zijn met dubbelbestemmingen verwerkt in het bestemmingsplan.

3.5.4 Nota Parkeernormen gemeente Druten (2011)

De nota parkeernormen van de gemeente Druten bevat de parkeernormen en is in 2011 door de raad vastgesteld. De Nota Parkeernormen dient als leidraad voor de verkeerskundige toetsing van nieuwe bouwplannen en heeft als doel het totale gemeentelijke parkeerareaal in evenwicht te houden en de bereikbaarheid en leefbaarheid binnen de gemeente te waarborgen.
De afgelopen jaren is in voldoende mate gebleken dat bouwplannen niet altijd kunnen voorzien in parkeerruimte op eigen terrein conform de gemeentelijke parkeereis. Vaak voorzien de aangrenzende terreinen of de bestaande openbare ruimte niet in mogelijkheden om deze extra parkeerdruk op te vangen. Dit betekent concreet dat een omgevingsvergunning niet kan worden verleend en dat de realisatie van de gewenste ontwikkeling niet mogelijk is. Het parkeerfonds kan hier uitkomst bieden. Dit fonds is in 2006 door de gemeenteraad ingesteld. In bepaalde omstandigheden kan het college van B&W ontheffing van de parkeereis verlenen, onder voorwaarde dat de aanvrager van de omgevingsvergunning een financiële bijdrage stort in het parkeerfonds. De middelen in dit fonds worden door de gemeente gebruikt voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van parkeerplaatsen in de betreffende bebouwde kom waar de storting vandaan komt.

Toetsing

De toetsing aan het gemeentelijk parkeerbeleid wordt behandeld in paragraaf 4.5.

3.6 Conclusie

Het bestemmingsplan past binnen de uitgangspunten van het Rijksbeleid, provinciaal beleid, regionaal beleid en gemeentelijk beleid.

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de beoogde ontwikkeling die met dit bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt, getoetst aan diverse omgevingsaspecten.

4.2 Vormvrije m.e.r-beoordeling

Toetsingskader

In onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten plan m.e.r.-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Daarnaast dient het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten die niet aan de bijbehorende drempelwaarden voldoen, na te gaan of sprake kan zijn van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, gelet op de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling. Deze omstandigheden betreffen:

- de kenmerken van de projecten;
- de plaats van de projecten;
- de kenmerken van de potentiële effecten.

Sinds 7 juli 2017 is een aanpassing van het Besluit m.e.r. in werking getreden met daarin een nieuwe procedure voor de vormvrije m.e.r.-beoordeling. Zo moet voor de ontwerpbestemmingsplanfase een m.e.r-beoordelingsbeslissing worden genomen, waarin wordt aangegeven of wel of geen milieueffectrapportage nodig is, gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële (milieu)effecten en mogelijke mitigerende maatregelen.

Onderzoek en conclusie

In het Besluit milieueffectrapportage is opgenomen dat de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie bestemd voor het bouwen, onderhouden, repareren of behandelen van de oppervlakte van metalen schepen m.e.r.-beoordelingsplichtig is in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een productieoppervlak van 50.000 m². Het productieoppervlak betreft ca. 47.927 m² en blijft daarmee onder deze drempelwaarde.

Alhoewel de beoogde ontwikkeling onder de drempelwaarde blijft, is middels een aanmeldingsnotitie en een aanvulling daarop onderzocht of sprake is van belangrijke nadelige milieueffecten (zie bijlagen 8 en 9). Uit deze notitie blijkt dat hiervan geen sprake is, mits rekening wordt gehouden met de in de notitie beschreven mitigerende maatregelen. Op basis van de aanmeldingsnotitie heeft het bevoegd gezag op 2 juli 2019 besloten dat het opstellen van een MER niet noodzakelijk is (bijlage 8).

4.3 Industrielawaai

Toetsingskader

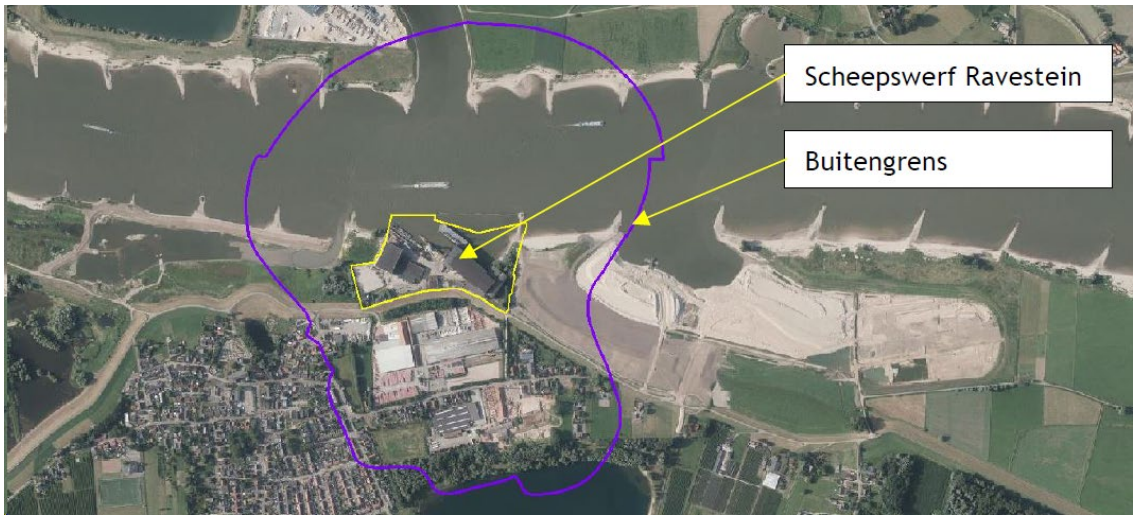
Volgens de Wet geluidhinder (Wgh) dienen alle industrie- en bedrijventerreinen, waarop inrichtingen zijn of kunnen worden gevestigd die in belangrijke mate geluidshinder kunnen veroorzaken, gezoneerd te zijn. De bedoelde inrichtingen – vroeger ook wel 'A-inrichtingen' genoemd – zijn nader genoemd in artikel 2.1, lid 3 van het Besluit omgevingsrecht. Rondom deze industrieterreinen dient een geluidszone te worden vastgesteld en vastgelegd in bestemmingsplannen. Buiten deze zone mag de geluidsbelasting als gevolg van het industrieterrein niet meer dan 50 dB(A) bedragen. Bij het mogelijk maken van nieuwe geluidsgevoelige functies dient rekening te worden gehouden met de zonering van industrielawaai.

Onderzoek en conclusie

Ravestein maakt onderdeel uit van een gezoneerd industrieterrein. Om te bepalen of het bedrijf ten gevolge van de beoogde ontwikkeling nog past binnen deze geluidszone is akoestisch onderzoek uitgevoerd (zie bijlage 14). Het onderzoek richt zich op het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau en maximale geluidsniveau dat op de huidige vergunningspunten zal ontstaan ten gevolge van de voorgenomen situatie:

- directe hinder langtijdgemiddeld beoordelingsniveau: uit de berekeningen blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie met de voorgenomen wijzigingen wordt voldaan aan de vergunde grenswaarden;
- directe hinder maximale geluidsniveaus: uit de berekeningen blijkt dat de voorgenomen wijzigingen niet resulteren in overschrijdingen ter plaatse van woningen van derden.

De inrichting voldoet met de nieuw gerealiseerde bebouwing en de daarbij behorende bronnen (activiteiten) aan het BBT-principe.

Figuur 4.1 Ligging scheepswerf Ravestein en buitengrens geluidszone

Ten aanzien van het maximale geluidsniveau wordt voldaan aan de vergunde grenswaarden op woningen van derden. Dit wordt geconcludeerd op basis van de zonetoets, uitgevoerd door DGMR (zie bijlage 15) Aanpassing van de geluidszone is niet noodzakelijk. De grens van het gezoneerde industrieterrein is op de verbeelding aangegeven met 'overige zone - gezoneerd industrieterrein'.

4.4 Bedrijven en milieuzonering

Toetsingskader

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is het van belang dat bij de aanwezigheid van bedrijven in de omgeving van milieugevoelige functies, zoals woningen:

- ter plaatse van de woningen een goed woon- en leefmilieu kan worden gegarandeerd;
- rekening wordt gehouden met de bedrijfsvoering en milieuruimte van de betreffende bedrijven.

Voor de afstemming tussen milieugevoelige en milieuhinderlijke functies wordt in dit plan gebruikgemaakt van de VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering (editie 2009). In deze publicatie is een lijst opgenomen waarin de meest voorkomende bedrijven en bedrijfsactiviteiten zijn gerangschikt naar mate van milieubelasting. Voor elke bedrijfsactiviteit is de maximale richtafstand ten opzichte van milieugevoelige functies aangegeven op grond waarvan de categorie-indeling heeft plaatsgevonden. Milieuzonering beperkt zich tot de milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie: geluid, geur, gevaar en stof. De richtafstanden gelden ten opzichte van het omgevingstype 'rustige woonwijk/rustig buitengebied'. Voor het omgevingstype 'gemengd gebied' gelden kleinere afstanden. De richtafstanden gelden voor de aangegeven bedrijfsactiviteiten in het algemeen. Op basis van onderzoek naar de specifieke milieusituatie van een bedrijf kunnen kleinere aan te houden afstanden gerechtvaardigd zijn. Hiermee kan dan onderbouwd worden afgeweken van de richtafstanden indien de specifieke bedrijfsvoering van het betreffende bedrijf daar aanleiding toe geeft.

Onderzoek en conclusie

In bovengenoemde VNG-publicatie is een scheepswerf, zoals het bedrijf Ravestein, ingedeeld in de categorie 'scheepsbouw- en reparatiebedrijven: metalen schepen = 25 m met proefdraaien motoren = 1 MW'. Deze activiteit valt in milieucategorie 5.1. De locatie kan worden beschouwd als een gemengd gebied, gelet op de ligging buiten de woonwijk, nabij andere bedrijven en langs een ontsluitingsweg. Voor deze activiteit gelden de volgende richtafstanden voor gemengd gebied:

- geur: 50 m;
- stof: 50 m;
- geluid: 300 m;
- gevaar:30 m.

De dichtstbijzijnde woningen liggen op ongeveer 120 m van het plangebied. Voor de aspecten geur, stof en gevaar wordt hiermee voldaan aan de richtafstanden. Aan de richtafstand voor het aspect geluid wordt niet voldaan. Omdat de scheepswerf Ravestein op een gezoneerd industrieterrein ligt, wordt dit milieuaspect door de Wgh geregeld. Dit wordt verder onderbouwd in paragraaf 4.3.

4.5 Verkeer en parkeren

Toetsingskader

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2009-2020

Het verkeersbeleid van de gemeente Druten is verwoord in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2009-2020 (hierna GVVP). Het doel van het GVVP is om aan te sluiten op de gewenste ruimtelijke en economische ontwikkeling van de gemeente. In het GVVP zijn zowel de bestaande situatie als de gevolgen van diverse toekomstige ontwikkelingen in beeld gebracht. In het GVVP zijn de volgende uitgangspunten opgenomen.

- Bereikbaarheid is een voorwaarde voor het functioneren van de gemeente. Ontwikkelingen in mogelijk toenemende intensiteit verdienen nader onderzoek.
- Het verkeers- en vervoerbeleid ondersteunt de ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de gemeente.
- Het verkeers- en vervoerbeleid draagt bij aan de realisatie van een aantal projecten.
- Verbeteren van de leefbaarheid in het algemeen. Bij leefbaarheid gaat het om een veilige fysieke ruimte, maar ook om een schone leefruimte met in hoofdzaak omgevingseigen geluidsbronnen.

- Koesteren van de landelijke fijnmazige structuur van netwerken voor fiets, wandelen en auto. Geen grote doorgaande wegen, behalve de N322 en haar ontsluitingswegen.
- De gemeente is aantrekkelijk voor toerisme en recreatie (uiterwaarden en landelijk gebied). Dit punt benadrukken door wandel- en fietspadenstructuur en -inrichting te verbeteren.
- De ontsluiting van bedrijventerreinen dient goed geregeld te zijn.

Voor alle wegen wordt een inrichting conform de wegcategorisering van Duurzaam Veilig voorgestaan.

Nota Parkeernormen 2011
Het parkeerbeleid van de gemeente Druten is opgenomen in de Nota Parkeernormen van 10 februari 2011. Deze nota is gebaseerd op de landelijk gehanteerde richtlijn van de CROW publicatie 182, "De parkeerkencijfers- Basis voor parkeernormering". De nota bevat de parkeernormen van de gemeente Druten en dient als leidraad voor de verkeerskundige toetsing van nieuwe bouwplannen.

Ontsluiting
Gemotoriseerd verkeer
Het bedrijf Ravestein ligt aan de Waalbandijk, direct ten noorden van de kern Deest. Het gemotoriseerde verkeer, bestaande uit personenauto's en vrachtauto's van en naar het bedrijf, maakt voornamelijk gebruik van de Vriezeweg, door de kern Deest, om bij de hoofdontsluitingsweg, de Van Heemstraweg, te komen. De route Van Heemstraweg - Deestersteeg zorgt voor de verbinding met het landelijke hoofdwegennetwerk (N322, A50). Sprake is van een goede, directe verbinding met de hoofdwegenstructuur.

Wel dient te worden opgemerkt dat de routing door de kern Deest, over de Vriezeweg, is aangepast met de gerealiseerde oostelijke ontsluiting van het industriegebied en de kern. Zwaar transport van en naar de bedrijventerreinen bij de kern Deest dient gebruik te maken van deze nieuwe route. Zie ook hierna.

Langzaam verkeer
Het bedrijf is goed bereikbaar per fiets. De bedrijfslocatie aan de Waalbandijk ligt direct aan één van de langzaam- en fietsverkeerroutes door het land van Maas en Waal. Meerdere medewerkers maken dan ook gebruik van deze modaliteit.

Openbaar vervoer
De ontsluiting per openbaar vervoer is slecht. De dichtstbijzijnde bushalte ligt op een afstand van ca. 1,7 km aan de Van Heemstraweg. Het gebruik van het OV door medewerkers is dan ook zeer beperkt.

Nieuwe oostelijke ontsluitingsroute
De gemeente Druten is bezig met het verbeteren van de leefbaarheid in de kernen. Voor de kern Deest wordt onder andere ingezet op het voorkomen van verkeersoverlast (geluid, luchtkwaliteit, verkeershinder en drukte) en het verbeteren van de verkeersveiligheidssituatie.

Om deze doelen te bereiken heeft de gemeente de ontsluitingsstructuur van het bedrijventerrein Deest, waarmee wordt getracht vrachtwagens uit de woongebieden te weren, herzien. Hiervoor is ten oosten van Deest een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd, maar nog niet volledig in gebruik genomen. Bestemmingsverkeer van en naar de bedrijven moet gebruik maken van deze nieuwe routing.

De route voert van de Van Heemstraweg direct naar de Waalbandijk. Hier is buitendijks, parallel aan de waterkering, een nieuwe weg aangelegd. Deze parallelweg sluit weer aan op de Waalbandijk, direct ten oosten van het bedrijf Ravestein. Vanaf de nieuwe kruising op de dijk wordt de bestaande verbinding tussen de Waalbandijk en de Munnikhofsestraat (direct ten oosten van het bedrijf Wienerberger) opgewaardeerd tot volwaardige ontsluitingsweg. Het doel is dat het (vracht)verkeer richting Ravestein gebruik maakt van deze route.

Parkeren

Huidige situatie

De huidige en toekomstige parkeerbehoefte van de scheepswerf Ravestein kan worden berekend door de gemeentelijke parkeernorm te vermenigvuldigen met het bebouwd oppervlak. De gehanteerde parkeernorm op basis van de gemeentelijk nota, behorende bij een arbeidsintensief/bezoekers-extensief bedrijf, bedraagt 2,0 parkeerplaats per 100 m² bvo. In de huidige situatie bedraagt het bebouwd oppervlak op de scheepswerf ca. 19.619 m² bvo. Dit betekent een theoretische parkeerbehoefte van 393 parkeerplaatsen.

In de huidige situatie zijn circa 108 parkeerplaatsen aanwezig, verdeeld over drie parkeerterreinen (zie figuur 4.2). Hiermee wordt niet voldaan aan de gemeentelijke parkeernorm. Het aantal parkeerplaatsen is bepaald op basis van het aantal medewerkers van het bedrijf (circa 120 medewerkers). Er zijn voldoende parkeerplaatsen op het terrein aanwezig voor het personeel, inclusief inhuurpersoneel. In de huidige situatie is wel regelmatig sprake van wild parkeren op en aan de Waalbandijk. Ook worden de aanwezige parkeerterreinen onvoldoende efficiënt gebruikt. Dit wordt veroorzaakt door een gebrek aan duidelijke aanduiding van de parkeervakken op de parkeerterreinen.

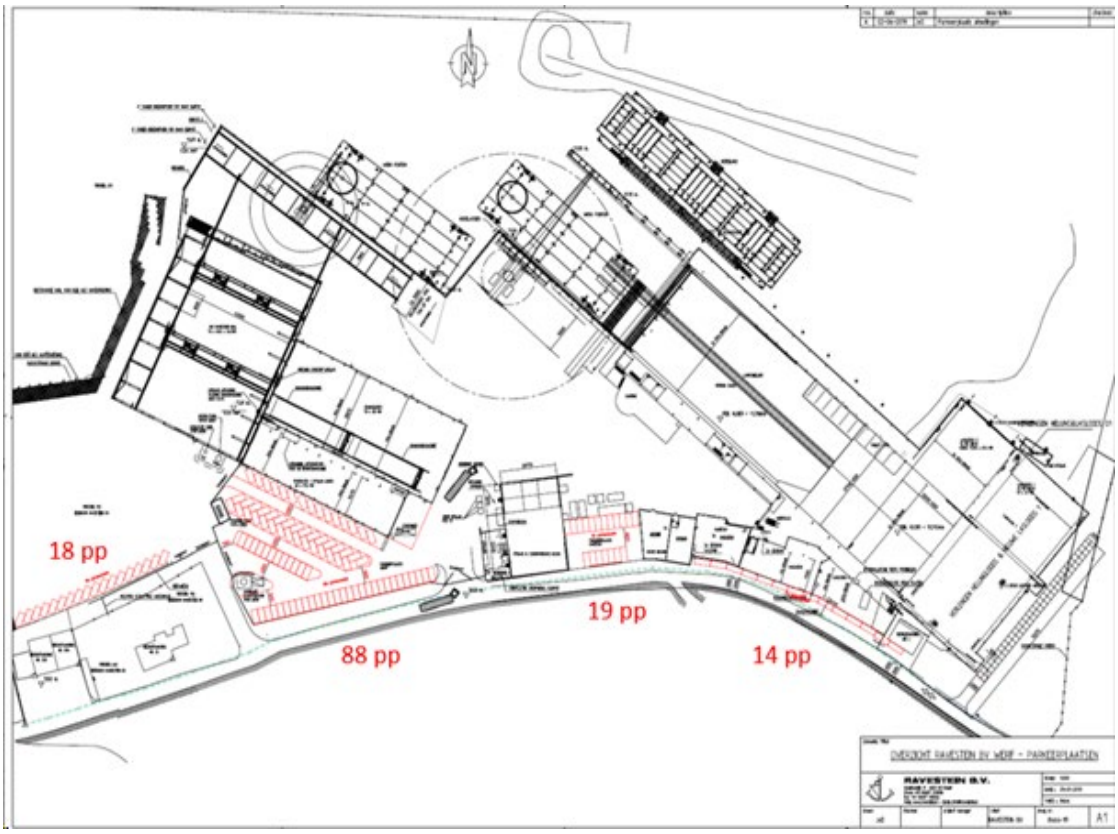

Figuur 4.2 Huidig parkeeraanbod (108 parkeerplaatsen)

Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie, na de beoogde bedrijfsuitbreiding, bedraagt het bebouwd oppervlak op de scheepswerf ca. 22.680 m² bvo. Hiermee komt de theoretische parkeerbehoefte uit op 454 parkeerplaatsen.

Bij de beoogde ontwikkeling hoort ook de uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen op eigen terrein. De verschillende parkeerterreinen samen hebben een parkeeraanbod van 139 parkeerplaatsen (figuur 4.3). Om de aanwezige parkeerterreinen efficiënter te gebruiken en wildparkeren aan de Waalbandijk te voorkomen, is Ravestein voornemens om de parkeerterreinen te voorzien van duidelijke belijning. Met het voorziene aantal van 139 parkeerplaatsen wordt, net als in de huidige situatie, niet voldaan aan de gemeentelijke parkeernorm.

Figuur 4.3 Toekomstig parkeeraanbod (139 parkeerplaatsen)

Afwijken van gemeentelijke norm

Dit nieuwe bestemmingsplan voorziet ten opzichte van de huidige bestemde en vergunde situatie in een vergroting van het te bebouwen bedrijfsoppervlak. Zoals eerder aangegeven is deze vergroting van het bestemmings- en bouwvlak onder andere noodzakelijk voor de herontwikkeling van de oostelijke bedrijfshal. De extra werkruimte zorgt er voor dat bedrijfsprocessen worden geoptimaliseerd, er efficiënter kan worden gewerkt en dat de veiligheid op de werkvloer wordt verbeterd. Het aantal arbeidskrachten zal niet toenemen.

Met het oog op bovenstaande beschrijving is het dan ook aanvaardbaar om af te wijken van het gemeentelijke parkeerbeleid. De bedrijfsactiviteiten van Ravestein vereisen namelijk een maatwerk parkeeroplossing. Voor de bedrijfsactiviteiten van Ravestein zijn grote hallen aanwezig en daarin zijn relatief weinig mensen werkzaam. Daarom is de gemeentelijke norm niet één op één toepasbaar op de situatie bij Ravestein.

De berekende parkeerbehoefte in de huidige situatie laat dit eveneens zien. Deze is een stuk hoger dan het aanwezige aantal parkeerplaatsen. Het toetsen aan de gemeentelijke parkeernorm zou tot een overaanbod leiden. De beoogde kleine uitbreiding van het parkeeraanbod en het realiseren van duidelijke parkeervakaanduiding, zijn dan ook voldoende om de bedrijfsuitbreiding van Ravestein mogelijk te maken.

Monitoren parkeersituatie

Het is zaak de parkeersituatie in het plangebied te blijven monitoren. Wanneer in de toekomst blijkt dat er toch onvoldoende parkeeraanbod op eigen terrein in het plangebied aanwezig is, zullen aanpassingen door en op kosten van Ravestein worden doorgevoerd aan de terreinindeling. Hiermee wordt nu voorkomen dat er te veel parkeervoorzieningen worden aangebracht, maar wordt het bedrijf bij een eventueel tekort aan parkeerplaatsen wel de flexibiliteit geboden om dit in de toekomst zelf op te lossen.

Verkeersgeneratie en -afwikkeling

Woon-werkverkeer

Ten opzichte van de huidige situatie voorziet het voorliggende bestemmingsplan in een beperkte uitbreiding van het bebouwingsoppervlak. Deze vergroting van het bestemmings- en bouwvlak is voorzien aan de oostzijde van het bedrijfsterrein, waar de herbouw van een bestaande bedrijfshal is beoogd. De huidige bebouwing voldoet niet meer aan de arbeidseisen van deze tijd. De herbouw zorgt voor een veilige werkomgeving met voldoende werk- en manoeuvreerruimte voor het uitvoeren van alle bij het productieproces behorende handelingen. Tevens zorgt de extra werkruimte ervoor dat de bedrijfsprocessen worden geoptimaliseerd en men efficiënter kan gaan werken.

Het vergroten van de bedrijfshal heeft geen invloed op het aantal arbeidsplaatsen. Het nieuwe bestemmingsplan heeft dan ook als uitgangspunt: een gelijk aantal medewerkers. Op basis hiervan is er geen sprake van een toename van de verkeersgeneratie veroorzaakt door woon-werkverkeer.

Transport van goederen

Er wordt niet voorzien in een verhoging van de productiecapaciteit. Zoals reeds aangegeven zorgt de extra werkruimte voor een optimalisatie van de bedrijfsprocessen en biedt het mogelijkheden voor het vervaardigen van grotere secties en constructies, waarmee wordt aangesloten bij de vraag uit de markt. Omdat de productiecapaciteit ongewijzigd blijft, zal het aantal transportbewegingen met de uitbreiding van Ravestein niet toenemen.

Daarnaast vindt het transport van de gerede constructies voornamelijk plaats over het water. Het aantal schepen voor aan- en afvoer van goederen en producten zal niet of nauwelijks toenemen. Aanvoer van goederen en materialen vindt grotendeels per vrachtwagen plaats.

Verkeersafwikkeling

Doordat de verkeersgeneratie van het plangebied ongewijzigd blijft, is een goede en verkeersveilige verkeersafwikkeling in de toekomstige situatie gewaarborgd. De eerder beschreven nieuwe oostelijke ontsluitingsroute zal ervoor zorgen dat verkeersoverlast en -onveiligheid verder wordt voorkomen.

Conclusie

Het plangebied is goed bereikbaar voor de verschillende vervoerswijzen. In de toekomst zal de gerealiseerde oostelijke industriële ontsluitingsroute verkeersoverlast en -onveiligheid door verkeer van en naar de bedrijventerreinen in Deest positief beïnvloeden. Op basis van de gemeentelijke parkeernormen leidt de uitbreiding van Ravestein tot een toename van de theoretische parkeerbehoefte.

De beoogde uitbreiding van Ravestein heeft geen invloed op het aantal werknemers en de productiecapaciteit van het bedrijf. Daarmee verandert de verkeersgeneratie van het plangebied niet. Een goede en verkeersveilige verkeersafwikkeling in de toekomstige situatie is gewaarborgd.

Op basis van het relatief lage aantal werknemers van het bedrijf, dat met de uitbreiding gelijk blijft, kan echter van het gemeentelijke parkeerbeleid worden afgeweken en maatwerk worden geleverd. Met een uitbreiding van het parkeerterrein naar in totaal 139 parkeerplaatsen wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein. Met het aanbrengen van parkeervakaanduiding op de parkeerterreinen voorziet Ravestein in een duidelijke structuur qua parkeersituatie en wordt wild parkeren op en aan de Waalbandijk voorkomen. Daarnaast wordt de parkeersituatie gemonitord en bij een eventueel tekort aan parkeerplaatsen zal Ravestein op eigen terrein gepaste maatregelen treffen.

Het aspect verkeer en parkeren vormt geen belemmering voor de uitvoering van het bestemmingsplan.

4.6 Luchtkwaliteit

Toetsingskader

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt bij het opstellen van een ruimtelijk plan uit het oogpunt van de bescherming van de gezondheid van de mens rekening gehouden met de luchtkwaliteit. Het toetsingskader voor luchtkwaliteit wordt gevormd door hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet milieubeheer. Dit onderdeel van de Wet milieubeheer (Wm) bevat grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijn stof, lood, koolmonoxide en benzeen. Hierbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk langs wegen vooral de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaargemiddelde) en fijn stof (jaar- en daggemiddelde) van belang. De grenswaarden van de laatstgenoemde stoffen zijn in tabel 4.1 weergegeven.

Tabel 4.1 Grenswaarden maatgevende stoffen Wm

stof	**toetsing van**	**grenswaarde**
stikstofdioxide (NO_2)	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m³
fijn stof (PM_{10})	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m³
	24-uurgemiddelde concentratie	max. 35 keer p.j. meer dan 50 µg/m³
fijn stof ($PM_{2,5}$)	jaargemiddelde concentratie	25 µg/m³

Op grond van artikel 5.16 van de Wm kunnen bestuursorganen bevoegdheden die gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit onder andere uitoefenen indien de bevoegdheden/ontwikkelingen niet leiden tot een overschrijding van de grenswaarden of de bevoegdheden/ontwikkelingen niet in betekenende mate bijdragen aan de concentratie in de buitenlucht.

Besluit niet in betekenende mate

In dit Besluit niet in betekenende mate is bepaald in welke gevallen een plan vanwege de gevolgen voor de luchtkwaliteit niet aan de grenswaarden hoeft te worden getoetst. Hierbij worden 2 situaties onderscheiden:

1. een project heeft een effect van minder dan 3% van de jaargemiddelde grenswaarde NO_2 en PM_{10} (= 1,2 µg/m³);
2. een project valt in een categorie die is vrijgesteld van toetsing aan de grenswaarden; deze categorieën betreffen onder andere woningbouw met niet meer dan 1.500 woningen bij één ontsluitingsweg en 3.000 woningen bij twee ontsluitingswegen, kantoorlocaties met een bruto vloeroppervlak van niet meer dan 100.000 m² bij één ontsluitingsweg en 200.000 m² bij twee ontsluitingswegen.

Onderzoek

De beoogde ontwikkeling leidt niet tot een toename van verkeer. De beoogde bebouwing leidt enkel tot een verbetering van de efficiëntie van het bedrijf en zal daarom niet in betekenende mate bijdragen aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is een indicatie van de luchtkwaliteit ter plaatse van het plangebied gegeven. Dit is gedaan aan de hand van de NSL-monitoringstool 2017 (http://www.nsl-monitoring.nl/viewer/) die bij het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit hoort. De dichtstbijzijnde maatgevende weg betreft de Maas en Waalweg. Uit de NSL-monitoringstool blijkt dat in 2016 de jaargemiddelde concentraties stikstofdioxide en fijn stof langs deze weg ruimschoots onder de grenswaarden lagen. Omdat direct langs deze weg aan de grenswaarden wordt voldaan, zal dit ook ter plaatse van het plangebied het geval zijn. Concentraties luchtverontreinigende stoffen nemen immers af naarmate een locatie verder van de weg ligt. Ook de vervuiling van de rivier wordt meegenomen in de meetpunten uit de NSL-monitoringstool. Wel ligt Ravestein dichter bij de Waal dan dat de meetpunten liggen. Circa 4 km ten oosten van het plangebied, langs de Tacitusbrug,

liggen meetpunten dichter bij de Waal. Ook bij deze meetpunten wordt voldaan aan de normen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat ook ter plaatse van het plangebied de luchtkwaliteit voldoet aan de normen.

Conclusie
Het aspect luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling in het plangebied.

4.7 Externe veiligheid

Toetsingskader
Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient ten aanzien van externe veiligheid naar verschillende aspecten te worden gekeken, namelijk:

- bedrijven waar activiteiten plaatsvinden die gevolgen hebben voor de externe veiligheid;
- vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen, spoor, water of door buisleidingen.

Voor zowel bedrijvigheid als vervoer van gevaarlijke stoffen zijn twee aspecten van belang, te weten het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Het PR is de kans per jaar dat een persoon dodelijk wordt getroffen door een ongeval, indien hij zich onafgebroken (dat wil zeggen 24 uur per dag gedurende het hele jaar) en onbeschermd op een bepaalde plaats zou bevinden. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren rondom een inrichting dan wel infrastructuur. Het GR drukt de kans per jaar uit dat een groep van minimaal een bepaalde omvang overlijdt als direct gevolg van een ongeval, waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn. De norm voor het GR is een oriëntatiewaarde. Het bevoegd gezag heeft een verantwoordingsplicht als het GR toeneemt en/of de oriëntatiewaarde wordt overschreden.

Risicovolle inrichtingen
Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (hierna: Bevi) geeft een wettelijke grondslag aan het externe veiligheidsbeleid rondom risicovolle inrichtingen. Op basis van het Bevi geldt voor het PR een grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten. Beide liggen op een niveau van 10^{-6} per jaar. Bij de vaststelling van een bestemmingsplan moet aan deze normen worden voldaan, ongeacht of het een bestaande of een nieuwe situatie betreft.

Het Bevi bevat geen norm voor het GR; wel geldt op basis van het Bevi een verantwoordingsplicht ten aanzien van het GR in het invloedsgebied van de inrichting. De in het externe veiligheidsbeleid gehanteerde norm voor het GR geldt daarbij als oriëntatiewaarde.

Vervoer van gevaarlijke stoffen
Per 1 april 2015 is het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en de regeling Basisnet in werking getreden. Het Bevt vormt de wet- en regelgeving, en de concrete uitwerking volgt in het Basisnet. Het Basisnet beoogt voor de lange termijn (2020, met uitloop naar 2040) duidelijkheid te bieden over het maximale aantal transporten van, en de bijbehorende maximale risico's die het transport van gevaarlijke stoffen mag veroorzaken. Het Basisnet is onderverdeeld in drie onderdelen: Basisnet Spoor, Basisnet Weg en Basisnet Water. Het Bevt en het bijbehorende Basisnet maakt bij het PR onderscheid in bestaande en in nieuwe situaties. Voor bestaande situaties geldt een grenswaarde voor het PR van 10^{-5} per jaar ter plaatse van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten en een streefwaarde van 10^{-6} per jaar. Voor nieuwe situaties geldt de 10^{-6}-waarde als grenswaarde voor kwetsbare objecten, en als richtwaarde bij beperkt kwetsbare objecten. In het Basisnet Weg en het Basisnet Water zijn veiligheidsafstanden (PR 10^{-6}-contour) opgenomen vanaf het midden van de transportroute.

Tevens worden in het Basisnet de plasbrandaandachtsgebieden benoemd voor transportroutes waarbinnen beperkingen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gelden. Het Basisnet vermeldt dat op een afstand van 200 m vanaf de rand van het tracé in principe geen beperkingen hoeven te worden gesteld aan het ruimtegebruik. Voor het GR geldt op grond van het Bevt slechts een oriënterende waarde en alleen in bepaalde gevallen is het doen van een verantwoording van een toename van het GR verplicht.

Besluit externe veiligheid buisleidingen
In het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) wordt aangesloten bij de risicobenadering uit het Bevi, zodat ook voor buisleidingen normen voor het PR en het GR gelden. Op grond van het Bevb dient zowel bij consoliderende bestemmingsplannen als bij ontwikkelingen inzicht te worden gegeven in de afstand tot het PR en de hoogte van het GR als gevolg van het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen.

Onderzoek
Conform de professionele risicokaart is Ravestein een risicovolle inrichting vanwege de opslag van oxiderende gassen in een O2-tank en brandbaar gas (propaan) in een tank. Ravestein betreft echter geen bevi-inrichting. De aanwezige risicocontouren zijn weergegeven in figuur 4.4. Ten gevolge van de beoogde ontwikkeling zullen deze risicocontouren niet wijzigen. De hoeveelheid, type en opslag van gevaarlijke stoffen blijft onveranderd. De personendichtheid binnen de 1% letaliteitsafstand explosief (invloedsgebied van het GR) neemt niet toe.

Ravestein ligt verder niet in een PR 10^{-6}-contour van een risicobron in de omgeving. Wel ligt Ravestein in het invloedsgebied van het GR van de rivier de Waal en de inrichting Koramic Deest. De beoogde ontwikkelingen ter plaatse van Ravestein leiden niet tot een toename van de personendichtheid. Het GR neemt daarom niet toe. Wel is vanwege de ligging in het invloedsgebied van het GR van beide bronnen een verantwoording van het GR noodzakelijk.

Figuur 4.4 Risicocontouren Ravestein. Bron: Professionele risicokaart

Verantwoording van het GR

Bestrijdbaarheid en bereikbaarheid

Zowel voor de bereikbaarheid en bestrijdbaarheid van 'dagelijkse incidenten', zoals brand of wateroverlast, als voor calamiteiten op het gebied van externe veiligheid, is het van belang dat de bereikbaarheid voor de hulpdiensten en bluswatervoorzieningen voldoende geborgd zijn.

De bestrijdbaarheid is afhankelijk van de inzetbaarheid van hulpverleningsdiensten. De brandweer moet in staat zijn om hun taken goed uit te kunnen voeren om daarmee verdere escalatie van een incident te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het voldoende/adequaat aanwezig zijn van aanvalswegen en bluswatervoorzieningen. Tevens speelt een snelle alarmering te allen tijde een belangrijke rol.

Ravestein wordt ontsloten door de Waalbandijk. Via deze weg is het plangebied vanuit twee zijden te bereiken en kan van de bron af gevlucht worden. Verder wordt voor de oostelijke hal een noodtoegangsweg aangelegd, zodat het terrein goed bereikbaar is voor de brandweer. Dit komt de bestrijdbaarheid ten goede.

Zelfredzaamheid

De beoogde ontwikkeling betreft de herinrichting van het bedrijf Ravestein. Ter plaatse zullen aanwezigen hoofdzakelijk zelfredzaam zijn. Eventueel aanwezige ouderen, gehandicapten en kinderen worden wel beschouwd als verminderd zelfredzaam. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat het aanwezige personeel deze verminderd zelfredzame personen zal begeleiden.

Conclusie

De aanwezige risicocontouren ter plaatse van Ravestein zullen niet wijzigen. Ravestein ligt daarnaast in het invloedsgebied van het GR van de rivier de Waal en de inrichting Koramic Deest. De personendichtheid en dus ook het GR zal ten gevolge van de beoogde ontwikkeling niet toenemen. Uit de verantwoording blijkt dat de zelfredzaamheid, bestrijdbaarheid en bereikbaarheid als voldoende worden beschouwd. Het aspect externe veiligheid staat de beoogde ontwikkeling niet in de weg.

4.8 Bodem

Toetsingskader

Op grond van het Bro dient in verband met de uitvoerbaarheid van een ruimtelijke ontwikkeling rekening gehouden te worden met de bodemgesteldheid in het plangebied. Bij functiewijziging dient te worden bekeken of de bodemkwaliteit voldoende is voor de beoogde functie en moet worden vastgesteld of sprake is van een saneringsnoodzaak. In de Wet bodembescherming is bepaald dat indien de desbetreffende bodemkwaliteit niet voldoet aan de norm voor de beoogde functie, de grond zodanig dient te worden gesaneerd dat zij kan worden gebruikt door de desbetreffende functie (functiegericht saneren). Nieuwe bestemmingen dienen bij voorkeur op schone grond te worden gerealiseerd.

Onderzoek en conclusie

Op het terrein van Ravestein zijn diverse bodemonderzoeken uitgevoerd. Vijf bodemonderzoeken zijn relevant voor de ontwikkelingen die met voorliggend bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt:

- Verhoeven Milieutechniek bv, Nul- en eindsituatie bodemonderzoek Waalbandijk 11 te Deest, Kenmerk B16.6314, 25 april 2016; bijlage 7;
- Tauw, Indicatief bodemonderzoek scheepshelling Ravestein Deest, kenmerk R3164322.V03/RWH, september 1991; bijlage 5;
- Milieutechnisch adviesbureau De Bruin, Verkennend bodemonderzoek resterend deel buitenterrein Werf Ravestein BV, Waalbandijk 11 Deest, kenmerk RWD/37/98, 28 september 1998; bijlage 3;
- Inpijn-Blokpoel; Verkennend/nulsituatie bodemonderzoek aan de Waalbandijk te Deest, kenmerk 12P000576, 30 oktober 2012; bijlage 4;

- Klok Milieu B.V., Verkennend bodemonderzoek Waalbandijk achter nr. 25 te Deest, kenmerk 1812012, 3 april 2012; bijlage 6.

Oostzijde terrein
Aan de oostzijde van het terrein wordt de bebouwing uitgebreid. In het kader van de bouw aan de oostzijde zal een verkennend bodemonderzoek moeten worden uitgevoerd. Dit verkennend bodemonderzoek zal worden uitgevoerd ten behoeve van de aanvraag voor bouwen. Het bodemonderzoek moet op basis van de voorschriften in de bouwverordening plaatsvinden nadat is gesloopt en voordat met de bouw wordt begonnen.

Westzijde terrein
Ter plaatse van de nieuwe opslag-/productieloods is in het verleden bodemonderzoek uitgevoerd.
- In het onderzoek uit 1991 (bijlage 5) bevinden de boring 1 en 2 zich binnen het te wijzigen gebied. Van de bovenste 15 cm is een mengmonster samengesteld. Voor zink wordt de huidige interventiewaarde overschreden, voor koper en lood de tussenwaarde.
- In het onderzoek uit 1998 (bijlage 3) zijn de boringen R1 t/m R5 en U1 t/m U6 op de uitbreidingslocatie van het plan uitgevoerd. In de bovengrond wordt voor koper en zink de interventiewaarde overschreden en voor lood de tussenwaarde. In de ondergrond wordt voor zink de tussenwaarde (U3 en U5) en de interventiewaarde (R3) overschreden.
- In 2012 is voor de bouw van de Jan Ravesteinhal een bodemonderzoek uitgevoerd (bijlage 4). De hal bevindt zich gedeeltelijk binnen het nieuwe gedeelte van het bestemmingsplan. Zowel in de bovengrond als de ondergrond wordt voor zink de interventiewaarde overschreden. Plaatselijk wordt ook voor barium en koper de interventiewaarde overschreden.
- In april 2012 is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd (bijlage 6) ter plaatse van het perceel achter Waalbandijk 25, kadastraal bekend als perceel 639. Hieruit blijkt dat uit milieuhygiënisch oogpunt geen beperkingen gelden met betrekking tot voortzetting van het huidige gebruik.

Op basis van de beschikbare onderzoeksgegevens wordt geconcludeerd dat de bodem ter plaatse van de uitbreiding van het bestemmingsplan aan de noordwestelijke zijde sterk verontreinigd is. Zink wordt in nagenoeg alle monsters boven de interventiewaarde aangetroffen. Plaatselijk zijn ook andere metalen boven de interventiewaarde aangetroffen.
Bij voortzetting van het huidige gebruik van de locatie zijn geen aanvullende acties noodzakelijk. Het terrein is verhard, waardoor geen contact met de verontreinigde grond plaatsvindt. Als in de toekomst echter werkzaamheden in de grond plaatsvinden, is sprake van saneringsactiviteiten. Hiervoor is vooraf instemming van het bevoegd gezag Wet bodembescherming vereist.

Voor de bouwwerkzaamheden zal bij de aanvraag omgevingsvergunning bouwen een verkennend bodemonderzoek moeten worden toegevoegd.

Ter plaatse van het plangebied is sprake van twee bevoegde gezagen Wet bodembescherming, namelijk de provincie Gelderland en Rijkswaterstaat. Omdat de bodem sterk verontreinigd is, vallen alle graafwerkzaamheden onder de definitie van bodemsanering. Voor bodemwerkzaamheden zal bij het desbetreffende bevoegd gezag toestemming worden gevraagd.

Conclusie
In het kader van de bouwwerkzaamheden van de beoogde uitbreidingen, dient een verkennend bodemonderzoek te worden uitgevoerd.

4.9 Water

4.9.1 Water algemeen

Waterbeheer en watertoets

De initiatiefnemer dient in een vroeg stadium overleg te voeren met de waterbeheerder over een ruimtelijk planvoornemen. Hiermee wordt voorkomen dat ruimtelijke ontwikkelingen in strijd zijn met duurzaam waterbeheer. Het plangebied ligt binnen het beheersgebied van het Waterschap Rivierenland, verantwoordelijk voor het waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer. Bij het tot stand komen van het plan wordt overleg gevoerd met de waterbeheerder over deze waterparagraaf. De opmerkingen van de waterbeheerder worden vervolgens verwerkt in deze waterparagraaf.

Beleid duurzaam stedelijk waterbeheer

Op verschillende bestuursniveaus zijn de afgelopen jaren beleidsnota's verschenen aangaande de waterhuishouding, allen met als doel een duurzaam waterbeheer (kwalitatief en kwantitatief). Deze paragraaf geeft een overzicht van de voor het plangebied relevante nota's, waarbij het beleid van het waterschap nader wordt behandeld.

Europa:
- Kaderrichtlijn Water (KRW).

Nationaal:
- Nationaal Waterplan (NW);
- Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW);
- Waterwet.

Provinciaal:
- Provinciaal Waterplan;
- Omgevingsvisie;
- Omgevingsverordening.

Waterschapsbeleid

Met het Waterbeheerplan 2016-2021 'Koers houden, kansen benutten' blijft het waterschap op koers om het rivierengebied veilig te houden tegen overstromingen, om voldoende schoon water te hebben en om het afvalwater effectief te zuiveren. Hiermee trekt het Waterschap Rivierenland de lijn door van het vorige waterbeheerplan. Bij de uitvoering van het programma beweegt het waterschap mee met veranderingen en benutten zij de kansen die zich voordoen in de regio. Om inhoudelijke ambities te bereiken ligt het accent in de periode 2016-2021 onder meer op:
- gebiedsgericht werken;
- waterbewustzijn;
- innovatie.

Het waterbeheerprogramma is het centrale beleidsdocument van het waterschap. Het programma biedt houvast voor bestuurders en ambtenaren. De doelen en maatregelen in het waterbeheerprogramma zijn opgesteld samen met provincies, gemeenten en andere partijen. Het waterschap houdt rekening met provinciale functies en werkt mee aan het realiseren van provinciale doelen.

Waterbesluit

In het Waterbesluit staan de regels ten aanzien van rijkswateren. Belangrijke onderwerpen hierin zijn:
- de landelijke rangorde bij watertekorten, de zogenaamde verdringingsreeks;
- de toedeling van oppervlaktewaterlichamen en waterkeringen in beheer bij het Rijk;
- de procedurele en inhoudelijke aspecten van het nationale waterplan en het beheerplan voor de rijkswateren;
- inhoudelijke aspecten van de plannen in verband met implementatie van de kaderrichtlijn water en

de richtlijn overstromingsrisico's;
- de vergunningplicht en algemene regels voor het gebruik van waterstaatswerken;
- de wijze waarop de aanvraag om een watervergunning wordt gedaan.

In het Waterbesluit is bepaald dat ontwikkelingen in het rivierbed van de grote rivieren een vergunning van de beheerder (Rijkswaterstaat) vergen.

Beleidsregels grote rivieren
De beleidsregels grote rivieren is een onderdeel van de Beleidslijn Grote rivieren. Het doel van deze beleidslijn is om beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed te behouden en ontwikkelingen tegen te gaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk te maken. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een 'bergend' regime en een 'stroomvoerend' regime. Voor het plangebied geldt het 'stroomvoerend' regime. In het gedeelte van het rivierbed waar het stroomvoerend regime geldt, worden in principe alleen specifiek omschreven riviergebonden activiteiten toegestaan. Deze activiteiten moeten voldoen aan rivierkundige voorwaarden. Onder riviergebonden activiteiten valt de aanleg of wijziging van scheepswerven.

Aan nieuwe en wijziging van bestaande activiteiten in het rivierbed zijn voorwaarden verbonden. Alle activiteiten waarvoor toestemming mogelijk is moeten voldoen aan de voorwaarden dat:
- er sprake is van een zodanige situering en uitvoering van de activiteit dat het veilig functioneren van het waterstaatswerk wordt gewaarborgd;
- er geen sprake is van een feitelijke belemmering voor vergroting van de afvoercapaciteit;
- er sprake is van een zodanige situering en uitvoering van de activiteit dat de waterstandsverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is.

De toetsing aan de beleidsregels is reeds verwerkt in paragraaf 3.2.2.

Huidige situatie
Algemeen
Het plangebied ligt aan de Waalbandijk 11 te Deest in de gemeente Druten en is grotendeels verhard door bebouwing en terreinverharding. De bodem bestaat in de huidige situatie uit klei op grof zand.

Waterkwantiteit
Het perceel wordt ten noorden begrensd door de Waal. In en nabij het plangebied zijn geen waterlopen aanwezig die door de Legger van het waterschap zijn aangemerkt als A-, B- of C-waterloop.

Veiligheid en waterkeringen
Het terrein van Ravestein ligt in de kern- en beschermingszone van een primaire waterkering (figuur 4.5). Binnen deze zones gelden beperkingen voor bouwen en aanleggen om te voorkomen dat de stabiliteit, het profiel en/of de veiligheid wordt aangetast.

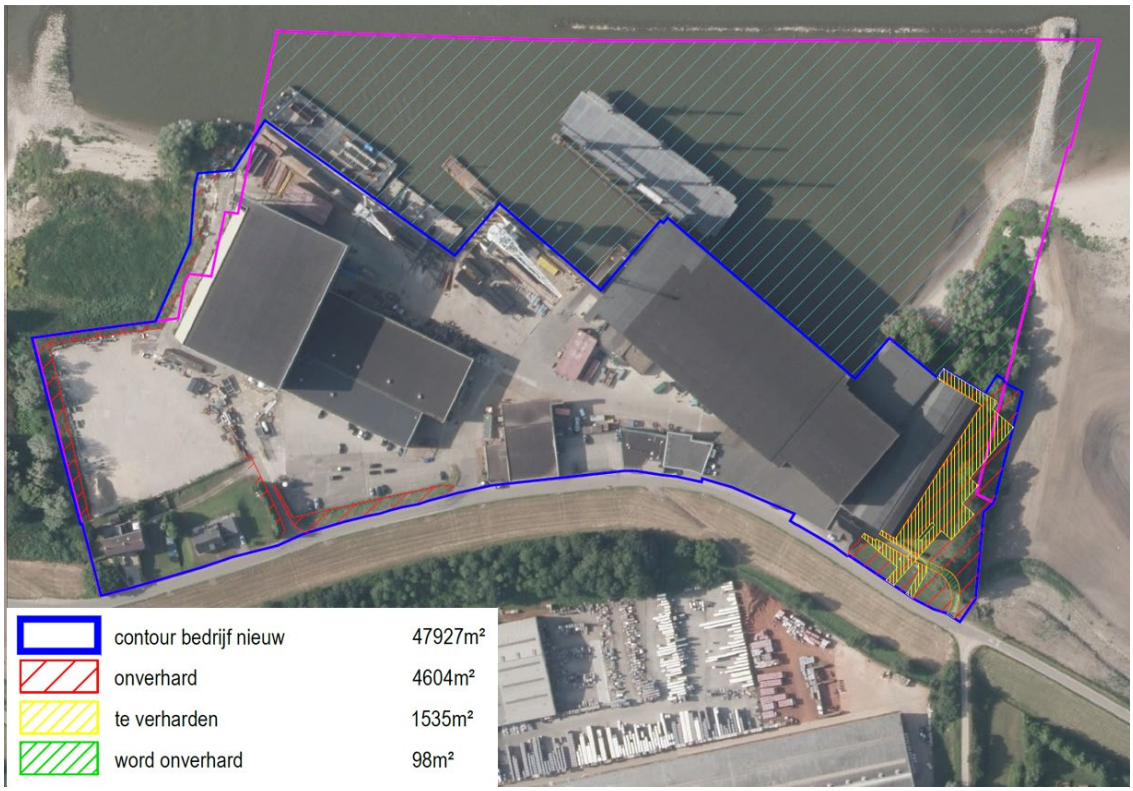
Figuur 4.5 Ligging primaire waterkering nabij Ravestein. Bron: Legger waterkeringen Rivierenland

De kernzone van de primaire waterkering Waalbandijk heeft de dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering' gekregen. De direct naast de dijk gelegen beschermingszone van deze waterkering heeft de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk' gekregen.

Afvalwaterketen en riolering
Het plangebied is aangesloten op het gemeentelijk rioolstelsel.

Toekomstige situatie
Algemeen
De beoogde ontwikkeling bestaat uit:
- de sloop en herbouw van het oostelijk deel van de hellingloods;
- de westelijke uitbreiding van de Jan Ravesteinhal en de legalisatie van de hal;
- de bouw van een nieuwe opslag-/productieloods.

Ten gevolge van de beoogde ontwikkelingen zal de verharding toenemen met 1.535 m² (figuur 4.6). In het landelijk gebied is de toename voor de eerste 1.500 m² verhard oppervlak vrijgesteld van watercompensatie. Gelet op de ligging direct aan de Waal, zal het hemelwater goed kunnen worden afgevoerd en zal deze geringe toename van 35 m^2 niet leiden tot wateroverlast ter plaatse. Watercompenserende maatregelen zijn dan ook niet noodzakelijk.

Figuur 4.6 Verandering verharding ten opzichte van de huidige situatie

Afvalwaterketen en riolering
Conform de Leidraad Riolering en het vigerend waterschapsbeleid is het voor nieuwbouw gewenst een gescheiden rioleringsstelsel aan te leggen zodat schoon hemelwater niet bij een rioolzuiveringsinstallatie terecht komt. Afvalwater wordt aangesloten op de bestaande gemeentelijke riolering. Voor hemelwater wordt de volgende voorkeursvolgorde aangehouden:

- hemelwater vasthouden voor benutting;
- (in)filtratie van afstromend hemelwater;
- afstromend hemelwater afvoeren naar oppervlaktewater;
- afstromend hemelwater afvoeren naar AWZI.

Het hemelwater van daken wordt direct afgevoerd naar oppervlaktewater. Hemelwater van de kade en op het land wordt via olieafscheiders eerst gezuiverd voordat dit afstroomt.

Het afvalwater is uitsluitend sanitair afvalwater, afkomstig van kantine en kantoor. Er wijzigt niets in de bestaande afvalwaterlozing.

Watervergunning
Voor aanpassingen aan het bestaande watersysteem dient bij het waterschap vergunning te worden aangevraagd op grond van de 'Keur'. Dit geldt dus bijvoorbeeld voor het graven van nieuwe watergangen, het aanbrengen van een stuw of het afvoeren van hemelwater naar het oppervlaktewater. In de Keur is ook geregeld dat een beschermingszone voor watergangen en waterkeringen in acht dient te worden genomen. Dit betekent dat binnen de beschermingszone niet zonder watervergunning gebouwd, geplant of opgeslagen mag worden. De genoemde bepaling beoogt te voorkomen dat de stabiliteit, het profiel en/of de veiligheid wordt aangetast, de aan- of afvoer en/of berging van water wordt gehinderd dan wel het onderhoud wordt gehinderd. Ook voor het onderhoud gelden bepalingen uit de 'Keur'. Het onderhoud en de toestand van de (hoofd)watergangen worden tijdens de jaarlijkse schouw gecontroleerd en gehandhaafd.

Hiervoor is reeds beschreven dat het plangebied zich bevindt binnen de kern- en beschermingszone van een primaire waterkering. Vanwege de ligging in deze zones en de beoogde werkzaamheden is een vergunning op basis van de Keur aangevraagd.

Conclusie
Vanwege de ligging binnen de kern- en beschermingszone van een primaire waterkering is een vergunning aangevraagd. De ontwikkeling heeft verder geen negatieve gevolgen voor het waterhuishoudkundige systeem ter plaatse.

4.9.2 Rivierkundige beoordeling & geohydrologie

Rivierkundige beoordeling
In het kader van de aanvraag Waterwetvergunning behorende bij de uitbreiding van de afbouwkade is in 2017 een rivierkundige beoordeling uitgevoerd. In deze beoordeling is onderzoek gedaan naar de rivierkundige effecten van de aanwezigheid van de afbouwkade op de rivierstanden en de afvoercapaciteit van de Waal. Deze onderbouwing (kenmerk 17M3003.RAP001.002 d.d. 15 maart 2017) is opgesteld door bureau Lievense CSO. Per 6 juni 2018 is deze Waterwetvergunning met kenmerk RWSZ2017-00006324 door Rijkswaterstaat verleend aan scheepswerf Ravestein.
In het kader van de huidige voorgenomen ontwikkelingen, bestaande uit de herontwikkeling van lasloods 1, is gebruikgemaakt van de opgedane kennis en kunde om voor het aspect rivierkundige beoordeling een expert judgement uit te laten voeren. De rapportage is als bijlage 1 bijgevoegd.

Conclusie onderzoek
Herontwikkeling van de oostelijke bedrijfshal (lasloods 1) zal een minimaal rivierkundig effect veroorzaken. Voor de volledige conclusie wordt verwezen naar de bijlage.
Geconcludeerd wordt dat de voorgenomen ontwikkeling geen negatieve rivierkundige effecten veroorzaakt.

Geohydrologie
De voorgenomen ontwikkeling voorziet in het boren van heipalen als onderdeel van het nieuwe deel van de fundering van de herbouw. Bij de aanvraag zijn voor dit aspect bouw- en constructietekeningen en berekeningen gevoegd.

Aangezien deze voorgenomen ontwikkeling plaatsvindt in de beschermingszone en zeer beperkt in de kernzone van de waterkering, is door Lievense onderzocht of de voorgenomen activiteit invloed heeft op de geohydrologie. Het rapport (bijlage 2) is als bijlage bijgevoegd.

Conclusie onderzoek
Naar aanleiding van het onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan.

Met betrekking tot grondwaterstroming:
- Het wordt onwaarschijnlijk geacht dat het plaatsen van heipalen significante invloed heeft op de grondwaterstroming. Dit op basis van regionale en lokale bodemgegevens, waaruit blijkt dat er goed doorlatende lagen onder de bouwlocatie liggen en dat geen sprake is van een goed afsluitende deklaag.
- Mocht er een effect optreden dan zal dit over een tijd afnemen.
- Hier wordt nog eens benadrukt dat er sprake kan zijn van een goed afsluitende deklaag bij de dijk (binnenteen tot buitenteen), echter is de dijkopbouw op dit moment niet bekend.
- Ten slotte wordt nog meegegeven dat indien een toplaag met weerstand aanwezig is, de heipalen die gebruikt worden goed op grond moeten aansluiten. Door een goede aansluiting van de heipalen met de ondoorlatende laag kunnen nieuwe intredepunten dicht bij de dijk voorkomen worden.

Met betrekking tot dijkveiligheid:

- Het ontwerp van zowel het gebouw als de fundering moet voldoen aan de benodigde veiligheid voor constructies in de kernzone van een primaire kering.
- Falen van gebouw en/of fundering mag geen schade veroorzaken aan de waterkering.
- Bij falen van de kering (bijv. stabiliteit buitenwaarts) mogen de constructies de schade niet vergroten.
- Bij grondwaterstanden die horen bij maatgevend hoogwater kan een effect van de heipalen op de freatische lijn niet worden uitgesloten.
- Voor het faalmechanisme piping veroorzaken de werkzaamheden waarschijnlijk geen verandering ten opzichte van de huidige situatie wanneer de heipalen die dichter op de dijk worden gezet goed op grond aansluiten en verticale stroming voorkomen wordt.
- Door de waarschijnlijk ontbrekende weerstand in de toplaag buiten het dijklichaam liggen de intredepunten in de huidige situatie mogelijk al zeer dicht op de dijk.
- Voor buitenwaartse stabiliteit zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een nauwkeurige inschatting te kunnen maken. Dit wordt nog nader beschouwd in het kader van de Waterwetwetvergunning.

4.10 Ecologie

Toetsingskader

Wet natuurbescherming (Wnb)

Met de Wnb zijn alle bepalingen met betrekking tot de bescherming van natuurgebieden en dier- en plantensoorten samengebracht in één wet. De Wnb implementeert diverse Europeesrechtelijke regelgeving, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de Nederlandse wetgeving.

Gebiedsbescherming

Bescherming van natuurgebieden wordt gewaarborgd door de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Natura 2000-gebieden worden beschermd door de Wnb en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt beschermd door de Wro.

Natura 2000-gebieden

De minister van Economische Zaken (EZ) wijst gebieden aan die deel uitmaken van het Europese netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. Een dergelijk besluit bevat de instandhoudingsdoelstellingen voor de leefgebieden van vogelsoorten (Vogelrichtlijn) en de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuurlijke habitats en habitats van soorten (Habitatrichtlijn).

Een bestemmingsplan dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, kan uitsluitend vastgesteld worden indien uit een passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, onderscheidenlijk het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Indien deze zekerheid niet is verkregen, dan kan het plan worden vastgesteld, indien wordt voldaan aan de volgende drie voorwaarden:

- alternatieve oplossingen zijn niet voor handen;
- het plan is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard;
- de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk bewaard blijft.

De bescherming van deze gebieden heeft externe werking, zodat ook ingrepen die buiten deze gebieden plaatsvinden verstoring kunnen veroorzaken en moeten worden getoetst op het effect van de ingreep op soorten en habitats.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)
Gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden aangewezen in de provinciale verordening. Voor dit soort gebieden geldt het 'nee, tenzij' principe, wat inhoudt dat binnen deze gebieden in beginsel geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogen plaatsvinden.

Soortenbescherming
In de Wnb wordt een onderscheid gemaakt tussen:
- soorten die worden beschermd in de Vogelrichtlijn;
- soorten die worden beschermd in de Habitatrichtlijn;
- overige soorten.

De Wnb bevat onder andere verbodsbepalingen ten aanzien van het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, eieren en rustplaatsen van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Gedeputeerde Staten (hierna: GS) kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen Provinciale Staten (hierna: PS) vrijstelling verlenen van dit verbod. De voorwaarden waaraan voldaan moet worden om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen, zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Vogelrichtlijn. Verder is het verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen of te verstoren. GS kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen PS vrijstelling verlenen van dit verbod. De gronden voor verlening van ontheffing of vrijstelling zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Habitatrichtlijn.

Ten slotte is een verbodsbepaling opgenomen voor overige soorten. Deze soorten zijn opgenomen in de bijlage onder de onderdelen A en B bij de Wnb. De provincie kan ontheffing verlenen van deze verboden. Verder kan bij provinciale verordening vrijstelling worden verleend van de verboden. De noodzaak tot ontheffing of vrijstelling kan hierbij ook verband houden met handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.
Bij de voorbereiding van het bestemmingsplan moet worden onderzocht of de Wnb de uitvoering van het plan niet in de weg staat. Dit is het geval wanneer de uitvoering tot ingrepen noodzaakt waarvan moet worden aangenomen dat daarvoor geen vergunning of ontheffing ingevolge de wet zal kunnen worden verkregen.

Uitwerking Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Gelderland
In de provincie Gelderland wordt vrijstelling verleend voor het weiden van vee en voor het op of in de bodem brengen van meststoffen. In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied, bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw, bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of natuurbeheer, of bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied worden vrijstelling verleend ten aanzien van de soorten genoemd in bijlage 28 bij deze verordening. Het betreft aardmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, hermelijn, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Onderzoek
Gebiedsbescherming
De locatie ligt naast, en voor een zeer klein deel in, het Natura 2000-gebied Rijntakken, tevens onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN).

Figuur 4.7: Ligging plangebied t.o.v. beschermde natuurgebieden Bron: Omgevingsverordening Gelderland, 2018

De effecten op deze beschermde gebieden zijn beschreven in een tweetal afzonderlijke rapportages die als bijlagen 10 en 12 zijn opgenomen bij deze toelichting. De conclusies ten aanzien van het thema gebiedsbescherming zijn als volgt:

<u>Natura 2000</u>

- De beoogde ontwikkelingen vinden deels binnen Natura 2000 plaats. Het gehele project zal daarom leiden tot summier areaalverlies. Dit leidt echter niet tot een verlies van kwalificerende habitats of leefgebied voor kwalificerende soorten.
- In de directe omgeving van het plangebied zal in de aanlegfase sprake zijn van een tijdelijke verstoring van kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied.
- De effecten van verstoring in de gebruiksfase zijn ten opzichte van de uitgangssituatie verwaarloosbaar klein; de beoogde nieuwe gebouwen zijn gericht op een efficiënter, veiliger productieproces en leiden niet tot extra emissies of verkeersbewegingen.
- Geen sprake is van tijdelijke extra stikstofdepositie op het aangrenzende Natura 2000-gebied in de aanlegfase. Doordat de huidige activiteiten van de bestaande lasloods gedurende de aanlegfase niet voortgezet worden is de afname van stikstofdepositie gelijkwaardig aan de toename door de aanleg (bouw)werkzaamheden. De netto-toename is daarmee 0,00 mol/ha/jr. De naastgelegen leefgebieden van kwalificerende soorten zijn bovendien in deze situatie om andere redenen al ongeschikt voor deze soorten. Het betreft leefgebieden die van nature (zeer) voedselrijk zijn.
- Genoemde negatieve effecten zijn allen zeer gering en geen van deze effecten heeft significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van het aangrenzende Rijntakken of andere Natura 2000-gebieden op grotere afstand.

In overleg met de provincie Gelderland is afgesproken de beoogde brandweerweg langs de oostzijde van Ravestein aan te passen, zodat er een stuk minder areaal aan Natura 2000-gebied verloren gaat. De brandweerweg komt nu niet om de nieuwe lasloods te liggen, maar zal tót de lasloods komen te liggen, waardoor uitsluitend de punt van de lasloods in het Natura 2000-gebied ligt. Het inkorten van de brandweerweg tot net achter de nieuwe loods, voorkomt dat het kavel dat Ravestein heeft geruild met Winruimte Geertjesgolf C.V. voor de brandweerweg gebruikt hoeft te worden (in Natura 2000-gebied), maar dat dit deel gebruikt kan worden om de 'punt' van de lasloods die in het Natura2000-gebied steekt te compenseren door kwalitatieve invulling: Het aanvullende perceel kan aangeplant worden met

voldoende kwalitatieve vegetatie om het verlies van de punt van de lasloods te compenseren.

Gelders Natuur Netwerk (GNN)
De beoogde uitbreiding overlapt alleen aan de oostzijde met een klein deel van het GNN, hier overlappend met Natura 2000. Het GNN kent, in tegenstelling tot Natura 2000, geen externe werking.

Het beleid voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied (opgedeeld in deelgebieden met kernkwaliteiten). In onderstaande tabel zijn de door de provincie beschreven wezenlijke waarden en kenmerken en in de aanwezige natuurwaarden van het GNN ter plaatse beschreven. In de tweede kolom worden effecten op deze waarde toegelicht.

Kernkwaliteit	Effect uitbreiding
Dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporentransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust	De kleinschalige ingreep heeft geen effect op deze kernkwaliteit
zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen in de Beuningse Waarden, Winssensche Waarden, Afferdensche en Deestsche Waarden en Drutensche Waarden	Het industrieel cultuurlandschap ter plaatse blijft behouden. De natuurcomplexen liggen op grote afstand en worden niet beïnvloed.
Parel Dijk en oeverwal Ewijk: stroomdalgrasland op de dijk en oeverwal met zeldzame soorten; voortplantingsgebied knoflookpad en groeiplaats genadekruid	Vanwege de grote afstand is er geen effect op deze deelgebieden
waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever	De te verdwijnen bomen en intensief grasland hebben alleen een minimale betekenis voor algemene amfibieën. Ten opzichte van de reeds bestaande werf is er geen sprake van extra verstoringseffecten in de beoogde situatie
leefgebied steenuil	Binnen een straal van 2 km afwezig (bron: www.waarneming.nl).
leefgebied kamsalamander	De uitbreidingslocatie (bomen en intensief gebruikt grasland) is niet geschikt voor deze soort
plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en ooibos	Het te verdwijnen groen kan als een (verwaarloosde) haag of singel worden beschouwd. Gezien de grootschalige herinrichting van het gehele terrein ten oosten van de uitbreidingslocatie is het verlies van enkele m2 opgaand groen een verwaarloosbaar effect.
cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen,	Dergelijke elementen zijn ter plaatse niet aanwezig en/of worden niet beïnvloed.

doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen	
onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken)	De bebouwingsmassa in de uiterwaarden neemt iets toe
rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden	Ten opzichte van de bestaande (activiteiten op) de scheepswerf is er geen sprake van extra aantasting van deze factoren
abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromings-patronen), kwel, bodem	De kleinschalige ingreep heeft geen effect op deze kernkwaliteit
ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en -afvoer	De kleinschalige ingreep heeft geen effect op deze kernkwaliteit
alle door de Wet natuurbescherming beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.	Ter plaatse leven mogelijk enkele algemene, licht beschermde soorten (gewone pad, veldmuis, egel). Het leefgebied van deze individuelen wordt absolute zin iets verkleind.
Aardkundige waarden +: Winssensche Waarden; Dijkdoorbraken west en oost van Druten	Vanwege de grote afstand is er geen effect op deze deelgebieden

Conclusie van aanpassing op het GNN: De beoogde uitbreiding heeft een zeer gering, niet significant effect (afname van enkele m^2) op de volgende kernkwaliteiten:

- leefgebied beschermde soorten
- areaal opgaand groen
- bebouwingsmassa uiterwaarden

Dit zeer geringe effect is gecompenseerd door herbegrenzing van het GNN en de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden, waarmee de kernkwaliteiten van het gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo worden versterkt. De lopende herinrichting van de aangrenzende uiterwaarden aan de oostzijde (zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf) biedt hiertoe vele mogelijkheden. Eén en ander is reeds met de provincie Gelderland afgestemd. Deze herbegrenzing is reeds uitgevoerd (bijlage 11). Er is geen sprake van strijdigheid op dit onderdeel.

Compensatie GNN

Aan de oostzijde van de locatie is ruimte om het deel natuur dat verloren gaat, te compenseren. Door de uitbreiding van Ravestein, wordt een klein deel van het GNN in gebruik genomen. Aan de oostzijde van het perceel van Ravestein is een vlak van 1.812 m² gereserveerd voor natuur. Dit vlak zal worden toegevoegd aan het GNN. Het toe te voegen areaal bestaat momenteel uit een mozaïek van open zand, grasland, ruigte en opgaande beplanting van wilgen. Deze locatie staat onder invloed van de rivier en is karakteristiek voor dit soort hoogdynamische riviermilieus. Aanvullende inrichting en beheer zijn daarom niet nodig en ook niet zinvol, afgezien van het periodiek verwijderen van eventueel aangespoeld afval.
De herbegrenzing van het GNN is door de gemeente met de provincie afgestemd. Op 23 april 2019 hebben GS besloten tot aanpassing van het GNN, zie bijlage 11.

Er vindt geen landschappelijke inpassing plaats. De huidige scheepswerf is door zijn omvang al zeer zichtbaar in het landschap. De beoogde uitbreidingen zullen dat niet veranderen. Aan de westzijde is reeds veel opgaand groen aanwezig dat de nieuwe gebouwen hier deels zal afschermen, doch de gehele

werf blijft hoe dan ook zichtbaar. Extra groen aan de noordwestzijde heeft maar een beperkt effect op het visueel afschermen van de gebouwen en het is de vraag of nieuw groen hier overleeft bij de eerste hoogwaterperiode. Aan de oostzijde vindt momenteel een grootschalige herinrichting plaats in het kader van Ruimte voor de rivier. Nieuw opgaand groen zal hier op langere termijn ontstaan maar op dit moment is het aanplanten van groen hier niet aan de orde gezien de inrichtingswerkzaamheden die nog 15 jaar zullen duren. Daarnaast geldt ook hier dat nieuw groen de reeds aanwezige hoge gebouwen van de werf alsmede de nieuwe hal slechts beperkt kan afschermen.

Eindconclusie m.b.t. gebiedsbescherming
De effecten op Natura 2000 en het GNN zijn qua aard en omvang zeer gering en niet significant. Mede door het ontbreken van reële locatie- en inrichtingsalternatieven heeft een MER-procedure geen toegevoegde waarde. Een aanvraag Wnb, waarbij een netto stikstoftoename van 0,00 mol/ha/jr wordt gerealiseerd, is bij de provincie Gelderland ingediend. Een stikstofberekening is toegevoegd in bijlage 13.

Soortenbescherming
Westzijde
In 2016 is de ophoging aan de westzijde getoetst aan de Flora- en faunawet (bijlage 12), destijds het toetsingskader met betrekking tot soortbescherming. De ophoging is inmiddels gerealiseerd. De toetsing uit 2016 is relatief recent en mede daardoor nog goed bruikbaar voor het beoordelen van de gevolgen van de beoogde gebouwen. De wijzigingen qua beschermde soorten met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017 zijn voor de onderhavige situatie van weinig betekenis.

Conclusie westzijde
Soortbescherming vormt geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling, mits rekening gehouden wordt met zwaar beschermde vleermuizen en broedvogels, door de volgende maatregelen:
- Vegetatie in het plangebied verwijderen buiten het broedseizoen indien concrete broedgevallen aanwezig;
- Lichtuitstraling buiten het plangebied voorkomen/uitsluiten. Geen lichtmasten plaatsen, werken met lage armaturen, bewegingssensoren voor verlichting e.d.;
- Plangebied afschermen van omliggend natuurgebied door bijvoorbeeld een amfibieënscherm.
- Zicht ontnemende en lang te stallen objecten aan de buitenzijden van het plangebied (aan de kant van de bosschages/water) plaatsen. Hierdoor wordt het zicht van menselijke activiteiten van het naastgelegen natuurgebied ontnomen zodat minder optische verstoring ontstaat voor de hier aanwezige soorten.

Oostzijde
In 2018 is de ophoging aan de oostzijde getoetst aan de Wet natuurbescherming (bijlage 10). Op basis van bureauonderzoek en terreinbezoek is geconcludeerd dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat hier om broedvogels. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Eindconclusie m.b.t. soortbescherming
De effecten op beschermde soorten zijn qua aard en omvang zeer gering en niet significant. Mede door het ontbreken van reële locatie- en inrichtingsalternatieven heeft een MER-procedure geen toegevoegde waarde. Volledigheidshalve is aan de provincie Gelderland verzocht om een ontheffing voor soorten in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). De ontheffingsaanvraag ziet toe op de mogelijke aanwezigheid van marterachtigen.

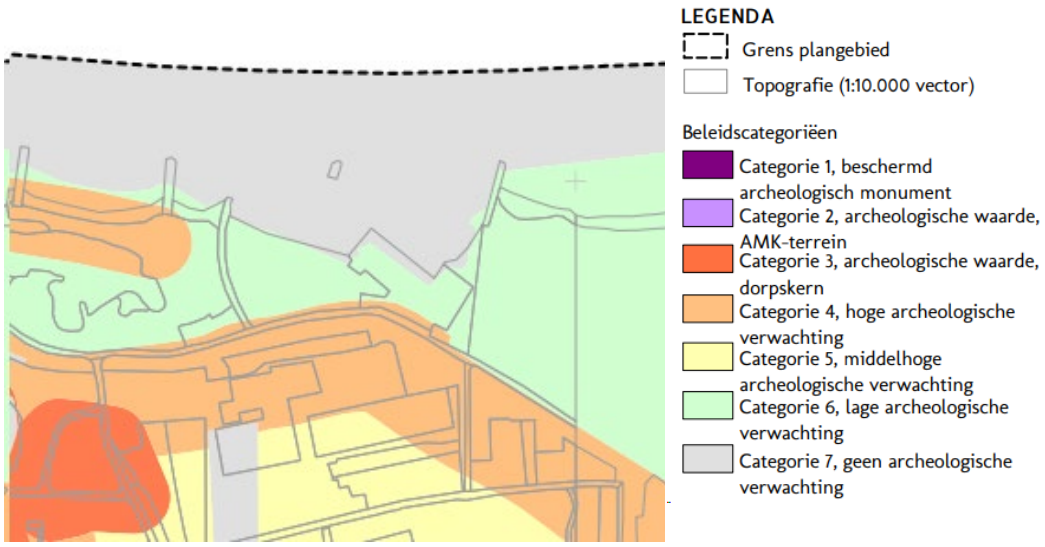
Conclusie
Het aspect gebiedsbescherming vormt geen belemmering ten aanzien van de beoogde ontwikkeling. Ten aanzien van soortenbescherming worden geen significant negatieve effecten verwacht indien rekening wordt gehouden met de beschreven maatregelen.

4.11 Archeologie en cultuurhistorie

Toetsingskader
Erfgoedwet
Sinds 1 juli 2016 is de Wet op de archeologische monumentenzorg vervangen door de Erfgoedwet. De uitgangspunten uit het 'Verdrag van Malta' blijven in de Erfgoedwet de basis van de Nederlandse omgang met archeologie. De Erfgoedwet regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van opgravingen. Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient door de initiatiefnemer voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken. Het belangrijkste doel is de bescherming van het archeologische in de bodem (in situ) omdat de bodem doorgaans de beste garantie biedt voor een goede conservering. Er wordt uitgegaan van het basisprincipe de 'verstoorder' betaalt voor het opgraven en het documenteren van de aangetroffen waarden als behoud in de bodem niet tot de mogelijkheden behoort.

Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
Op basis van het Bro dient in de toelichting van elk bestemmingsplan een beschrijving te worden gegeven van de aanwezige cultuurhistorische en archeologische waarden van het plangebied.

Onderzoek
Archeologie
De gemeente Druten heeft in 2012 een actualisatie uitgevoerd van de archeologische waarden-/verwachtingenkaart en beleidskaart uit 2007. Uit de archeologische beleidskaart blijkt dat voor het grootste deel van het plangebied categorie 6 'lage archeologische verwachting' geldt. Voor het deel dat in het water valt geldt categorie 7 'geen archeologische verwachting'. Voor een klein deel van het plangebied dat langs de dijk loopt geldt categorie 4 'hoge archeologische verwachting'. Een uitsnede van de archeologische beleidskaart is weergeven in figuur 4.8.

Figuur 4.8 Uitsnede archeologische beleidskaart gemeente Druten (bron: Archeologische waarden, verwachtingen- en beleidskaart 2007 gemeente Druten addendum 2012)

Binnen categorie 4 geldt dat bij werkzaamheden met een oppervlak groter dan 500 m² en een diepte van meer dan 50 cm archeologisch onderzoek dient te worden gedaan. Dit is in dit bestemmingsplan opgenomen met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1'.
Binnen categorie 6 geldt dat bij werkzaamheden met een oppervlak groter dan 10.000 m² en een diepte van meer dan 50 cm onder maaiveld archeologisch onderzoek dient te worden gedaan. Dit is in dit bestemmingsplan opgenomen met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2'.

De werkzaamheden worden verricht binnen de gronden met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2'. De totale oppervlakte aan werkzaamheden bedraagt 4.913 m². Dit blijft onder de grens van 10.000 m², waardoor archeologisch onderzoek niet vereist is.

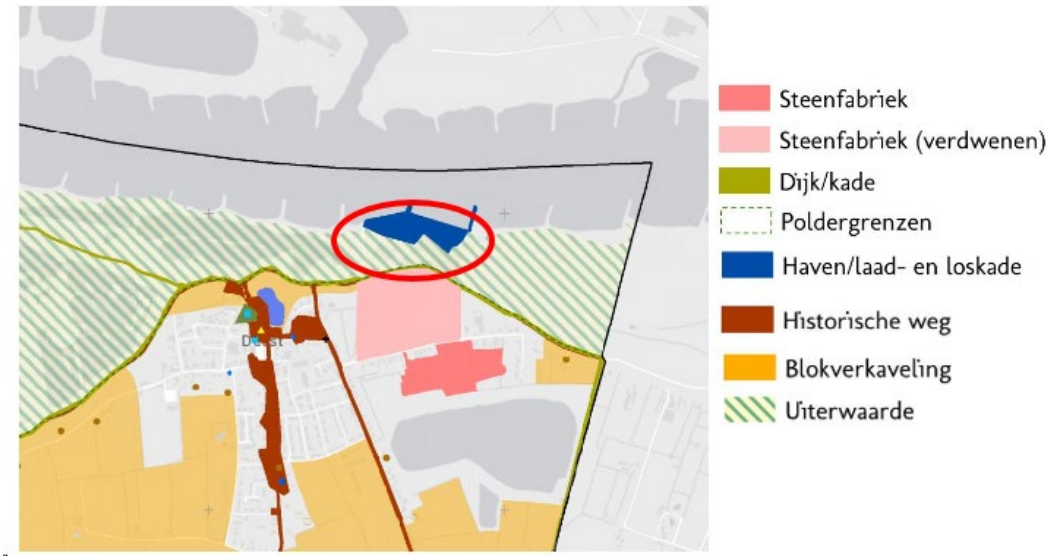
Cultuurhistorie
Op 20 februari 2014 heeft de gemeenteraad de 'Cultuurhistorische waardenkaart gemeente Druten' vastgesteld. Deze cultuurhistorische waardenkaart is een inventarisatie van bekende bovengrondse cultuurhistorische waarden van de gemeente Druten.
De cultuurhistorisch waardevolle objecten c.q. de bepalende inrichtingselementen zijn ondergebracht onder cultuurhistorische thema's.

De volgende thema's zijn van toepassing op het project.

Waterstaat:
- dijk/kade; de Waalbandijk is een belangrijke historische rivierdijk (midden 1400) en maakt deel uit van de Polder Deest.

Transport/nijverheid:
- de Waalbandijk is een belangrijke historische verbindingsweg (< 1850);
- haven/laad- en loskade;
- het dorp Deest is naast de steenfabricage vooral bekend geworden door haar scheepswerf Gebroeders Van der Werf 1920-1974. Ravestein BV is op deze plek in 1976 gestart.

Verkaveling:
- uiterwaard.

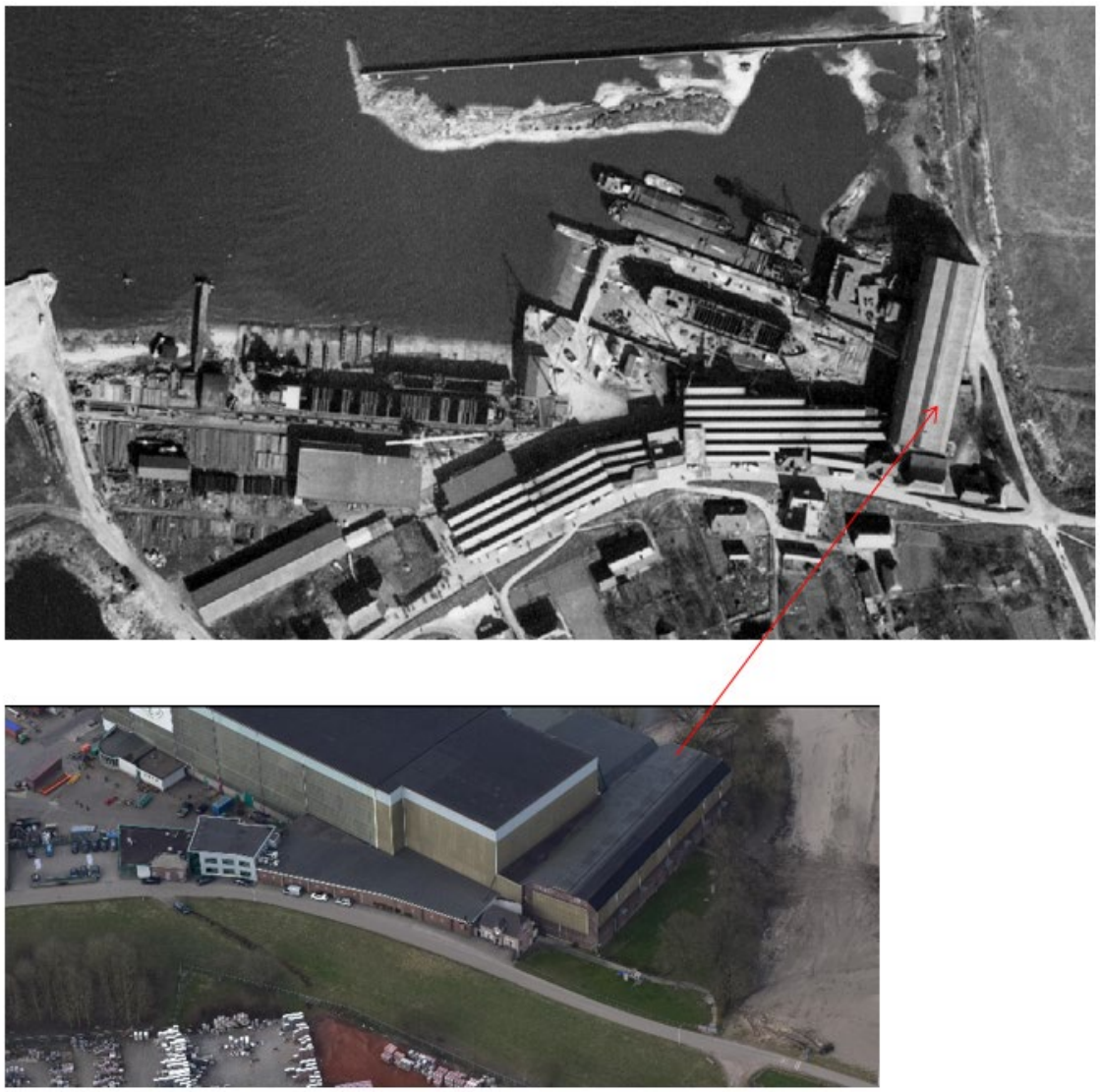

Figuur 4.9 Uitsnede Cultuurhistorische waardenkaart gemeente Druten (bron: Vestigia, juni 2013)

Geconstateerd wordt dat de Waalbandijk ongemoeid blijft in het project. Het plangebied blijft ook na de

uitbreiding ontsloten via de Waalbandijk door de bestaande uitritten. De dijk hoeft niet te worden aangepast.
De haven op zich verandert niet. Het plangebied ligt geheel in de uiterwaard. De uitbreiding in het oostelijk deel gaat deels ten koste van de bestaande groene bufferzone tussen het bedrijfscomplex en het natuurgebied. In de uiterwaard is nu voor de zandwinningsactiviteiten een voorhaven aangelegd. De Voorhaven wordt na de zandwinning opnieuw heringericht.

Lashal 1 aan de oostzijde van het terrein is het oudste gebouw op het bedrijventerrein. Met zijn orthogonale volume en afgeknotte dakvorm is het weliswaar een karakteristiek gebouw, maar zonder beschermde of beeldbepalende status. Met de voorgenomen sloop van lashal 1 gaat de laatste tastbare herinnering aan de bekende scheepswerf Van der Werf verloren, waarvan de naam nog gedeeltelijk zichtbaar is op de voorgevel van de hal. De cultuurhistorische waarde van lashal 1 is echter niet van een dermate zwaar gewicht dat deze hal hierdoor behouden moet blijven.
Voor lashal 1 komt een nieuw gebouw terug van ± 30 x 38 x 24 m (l x b x h) met op de kop uitstulpingen waar de bok van de kraan in kan lopen. De oude bedrijfswoning aan de voorzijde van lashal 1 blijft wel gespaard.

Figuur 4.10 Bovenste luchtfoto: Luchtfoto 1961 (bron: https://beeldbank.rws.nl, Rijkswaterstaat)
Onderste foto: Recente luchtfoto (bron: Gemeente Druten)

In de beleidsnota cultuurhistorie 'Samen in verscheidenheid' is het cultuurhistorisch beleid vastgelegd van de gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen en Druten. Een onderdeel daarvan is de cultuurlandschappelijke waarderingskaart. Figuur 4.11 geeft een uitsnede van deze cultuurlandschappelijke waarderingskaart weer. Voor een deel van het plangebied geldt een hoge cultuurlandschappelijke waardering. Dit is de Waalbandijk.
De dijken worden in de gemeente Druten als cultuurhistorisch waardevol gezien, omdat in dit rivierengebied de bescherming door de dijken zeer belangrijk is en altijd al is geweest.

In het bestemmingsplan is dit opgenomen met de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied'. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen aanpassingen aan de Waalbandijk gedaan. De cultuurhistorische waarden van deze structuur worden dan ook niet aangetast.

Figuur 4.11 Uitsnede cultuurlandschappelijke waarderingskaart (bron: Samen in verscheidenheid, RAAP-rapport april 2015)

Conclusie
Op basis van de cultuurhistorische analyse wordt geconcludeerd dat de cultuurhistorische waarden in het plangebied zoals weergeven op de cultuurhistorische waardenkaart niet ernstig worden aangetast. De archeologische waarden en cultuurlandschappelijke waarden zijn geborgd in het plan met dubbelbestemmingen.

4.12 Kabels en leidingen

Toetsingskader
Planologisch relevante leidingen en hoogspanningsverbindingen dienen te worden gewaarborgd. Tevens dient rond dergelijke leidingen rekening te worden gehouden met zones waarbinnen mogelijke beperkingen gelden.

Onderzoek en conclusie
Binnen het plangebied en in de directe omgeving zijn geen planologisch relevante buisleidingen, hoogspanningsverbindingen of straalpaden aanwezig. Het aspect kabels en leidingen staat de beoogde ontwikkeling niet in de weg.

Hoofdstuk 5 Juridische aspecten

5.1 Algemeen

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, planregels en een toelichting. De verbeelding en de planregels vormen tezamen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld.

De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt desalniettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

Het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de verbeelding en de planregels. De planregels zijn gerelateerd aan de verbeelding, zodat verbeelding en planregels in onderlinge samenhang dienen te worden bezien en toegepast.

Voor dit bestemmingsplan is de landelijk verplichte Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen editie 2012 (SVBP2012) toegepast. Het bestemmingsplan sluit zoveel mogelijk aan bij de standaard gehanteerd in de gemeente Druten.

5.2 Opbouw bestemmingsregels

5.2.1 Verbeelding

Op de verbeelding hebben alle gronden binnen het plangebied een bestemming gekregen. Binnen een bestemming kunnen nadere aanduidingen zijn opgenomen. In de planregels zijn verwijzingen opgenomen naar deze aanduidingen, waardoor verklaard wordt wat de betekenis van deze aanduidingen is. Ten aanzien van de aanduidingen is een onderscheid te maken naar functieaanduidingen, bouwaanduidingen en maatvoeringsaanduidingen. Tevens zijn bouwvlakken opgenomen op de verbeelding. Per bestemming is de betekenis van het bouwvlak opgenomen.

5.2.2 Planregels

De planregels van het bestemmingsplan zijn ondergebracht in vier hoofdstukken:

- hoofdstuk 1 bevat de inleidende regels. Deze regels beogen een eenduidige interpretatie en toepassing van de overige, meer inhoudelijke regels en van de verbeelding te waarborgen;
- hoofdstuk 2 bevat de bestemmingsregels. Per op de verbeelding aangegeven bestemming bevat dit hoofdstuk regels die specifiek voor die bestemming gelden. Naast de zogenoemde enkelbestemmingen is een aantal dubbelbestemmingen opgenomen;
- hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, zoals de anti-dubbeltelregel, de algemene gebruiks- en bouwregels, algemene wijzigingsregels en overige regels;
- hoofdstuk 4 bevat de overgangs- en slotregels.

5.2.3 Opbouw bestemmingsregels

De bestemmingsregels hebben betrekking op een bestemming. In een bestemmingsregel wordt aangegeven hoe de als zodanig op de verbeelding aangegeven gronden mogen worden bebouwd en gebruikt. Tevens kan de bestemmingsregel een omgevingsvergunning voor de uitvoering van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden bevatten. De indeling van een bestemmingsregel is als volgt:

- bestemmingsomschrijving;
- bouwregels;
- nadere eisen;
- afwijken van de bouwregels;
- specifieke gebruiksregels;
- afwijken van de gebruiksregels;
- omgevingsvergunning voor de uitvoering van een werk, geen bouwwerk zijnde, en van werkzaamheden;
- wijzigingsbevoegdheid.

Duidelijk mag zijn dat een bestemmingsregel niet alle bovenstaande elementen hoeft te bevatten. Dit kan per bestemming verschillen.

5.3 Toelichting op de artikelen

5.3.1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In artikel 1 zijn de begrippen die in dit bestemmingsplan gebruikt worden gedefinieerd, om interpretatieverschillen te voorkomen.

Artikel 2 Wijze van meten

In dit artikel is de wijze van meten beschreven van voorkomende begrippen waarin maten worden aangehaald.

5.3.2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Bedrijventerrein

Het terrein van Ravestein is bestemd als 'Bedrijventerrein'. Binnen deze bestemming zijn de bedrijfsactiviteiten toegestaan. Over het gehele bestemmingsvlak wat op het land valt, is een bouwvlak opgenomen. In principe is binnen dit hele vlak de maximum bouwhoogte 14 m, maar enkele vlakken zijn opgenomen waar de bouwhoogte van de hallen hoger is en de bouwhoogte van de bedrijfswoningen juist lager. Ook is met een specifieke bouwaanduiding de bouwhoogte van de scheepskraan opgenomen van 75 m. Binnen het gehele bouwvlak mag worden gebouwd, met dien verstande dat de bebouwing past binnen het opgenomen maximale bebouwingspercentage.

Artikel 4 Natuur

Deze bestemming is gegeven aan de gronden aan de oostzijde van het plangebied. Ter plaatse vindt natuurcompensatie plaats. Op de gronden mag beperkt bebouwing worden opgericht.

Artikel 5 Water

Een gedeelte van de Waal binnen het plangebied wordt niet gebruikt voor de bedrijfsactiviteiten. Dit deel is bestemd als 'Water'.

Artikel 6 Waarde - Archeologie 1
Voor een klein deel van het plangebied geldt een hoge archeologische verwachtingswaarde. Om deze waarden te beschermen is de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 1 opgenomen. De regeling bepaalt dat het slechts onder bepaalde voorwaarden is toegestaan om op de gronden met deze dubbelbestemming te bouwen. Indien het werkzaamheden betreffen die ofwel een kleiner oppervlak dan 500 m² beslaan, ofwel indien gebruik wordt gemaakt van een bestaande fundering, kan zonder meer worden gebouwd (uiteraard dienen de bouw- en gebruiksregels uit artikel 3 in acht te worden genomen). In alle andere gevallen dient allereerst een archeologisch onderzoek uit te wijzen dat ter plaatse van het bouwwerk geen archeologische vondsten aanwezig zijn.

Indien onderzoek aantoont dat er archeologische vondsten aanwezig zijn, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Deze wordt enkel verleend indien is aangetoond dat de bouwactiviteiten de archeologische waarden niet onevenredig aantasten. Bovendien dient het college van burgemeester en wethouders voorafgaand aan de verlening van de omgevingsvergunning advies in te winnen bij de archeologisch deskundige.

Naast het regime voor bouwwerkzaamheden kent dit plan ook een regime voor aanlegwerkzaamheden. Op het moment dat werkzaamheden, zoals grondbewerkingen, dieper reiken dan 0,5 m of het aanleggen van ondergrondse leidingen omvatten, dient hiervoor een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Ook hierbij is een archeologisch onderzoek naar eventuele aantasting van waarden noodzakelijk. Overigens geldt voor onderhoudswerkzaamheden een uitzondering op de vergunningplicht. Dit betekent dat bijvoorbeeld voor het (her)asfalteren geen omgevingsvergunning nodig is.

Artikel 7 Waarde - Archeologie 2
Het grootste deel van het plangebied heeft de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 2. Hierbij gelden in principe dezelfde voorwaarden als bij de hiervoor beschreven Waarde - Archeologie 1, maar de grens voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek ligt hoger. Indien het werkzaamheden betreffen die een kleiner oppervlak dan 10.000 m² beslaan, is archeologisch onderzoek niet noodzakelijk.

Artikel 8 Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied
Het cultuurhistorisch waardevol gebied is de planologische vertaling van de cultuurhistorische beleidsnota 'Samen in verscheidenheid' uit 2015. In dit bestemmingsplan is de dijk cultuurhistorisch waardevol.

Artikel 9 Waterstaat - Waterkering
Langs de randen van de Waal is ter bescherming van de waterkering (de kernzone en de beschermingszone) de dubbelbestemming Waterstaat - Waterkering opgenomen. Deze gronden hebben een waterkerende functie of zijn van invloed op de waterkering. De bescherming van de waterkering geldt boven de overige bestemmingen ter plaatse. Dit uitgangspunt is vertaald in de betreffende bouwregels. Voor het oprichten van bouwwerken, anders dan ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat - Waterkering, is een afwijking bij omgevingsvergunning vereist van het bestemmingsplan.

Artikel 10 Waterstaat - Waterstaatkundige functie
Deze dubbelbestemming is gebruikt om de waterbergende, watervoerende en waterkerende functie van deze gronden te beschermen. Deze bestemming gaat in conflicterende situaties dus voor op de onderliggende bedrijfsbestemming. Daar waar vanwege de waterstaatsdoeleinden doorstroming is gewenst, maar de bedrijfsmatige activiteiten hieraan in de weg staan, kan – ten koste van de bedrijfsmatige activiteiten – worden ingegrepen. Deze bestemming is aan het hele plangebied toegekend.

5.3.3 Algemene regels

Artikel 11 Anti-dubbeltelregel

Deze bepaling is ingevolge artikel 3.2.4 van het Bro vast voorgeschreven. Doel van deze bepaling is te voorkomen dat er meer wordt gebouwd dan het bestemmingsplan beoogt, bijvoorbeeld in het geval dat (onderdelen van) percelen van eigenaar wisselen.

Artikel 12 Algemene bouwregels

Overschrijding bouwgrenzen

Dit lid bevat een algemene regeling voor een geringe overschrijding van bouwgrenzen door ondergeschikte onderdelen van gebouwen om enige flexibiliteit aan te brengen.

Bestaande maten

Dit artikel betreft uitsluitend een bouwbepaling en geen gebruiksbepaling. Met deze bepaling wordt voorkomen dat bestaande bouwwerken, die wat betreft afstandsmaten of andere maten afwijken van de maatvoering zoals vastgelegd in dit bestemmingsplan, onder het overgangsrecht komen te vallen.

Artikel 13 Algemene gebruiksregels

In het eerste lid van dit artikel is een aantal vormen van gebruik geformuleerd, dat strijdig is met dit bestemmingsplan. Het tweede lid regelt voldoende parkeergelegenheid. Hierbij is aansluiting gezocht bij de gemeentelijke parkeernormen.

Artikel 14 Algemene aanduidingsregels

In dit artikel zijn regels opgenomen in verband met de bescherming van de primaire waterkering. De betreffende aanduiding 'vrijwaringzone - dijk' beschermt de beschermingszone van de primaire waterkering (Waalbandijk). Er geldt een bouwverbod voor het bouwen ten behoeve van de geldende bestemmingen. Met een omgevingsvergunning kan van dit verbod worden afgeweken. Er zijn geen regels voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden opgenomen, omdat de Keur van het Waterschap Rivierenland en/of de Waterwet, in combinatie met de onderliggende bestemmingen, afdoende bescherming biedt.

Artikel 15 Algemene afwijkingsregels

Dit artikel regelt dat met een omgevingsvergunning met ten hoogste 10% kan worden afgeweken van de maten en percentages. Ten behoeve van een technisch betere realisering van bouwwerken kunnen bouwgrenzen overschreden worden, maar bestemmingsgrenzen mogen niet overschreden worden. De overschrijdingen mogen ten hoogste 3 m bedragen en het bouwvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

Artikel 16 Algemene wijzigingsregels

Het bevoegd gezag kan de bestemmingsgrenzen in het plan wijzigen ten behoeve van een technisch betere realisatie van de bestemmingen. De overschrijding mag ten hoogste 3 m bedragen en het bestemmingsvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

Het tweede lid in dit artikel regelt dat de dubbelbestemming Waarde - Archeologie kan worden gewijzigd door geheel of gedeeltelijk de dubbelbestemming te verwijderen, wanneer uit archeologisch onderzoek is gebleken dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn.

Artikel 17 Overige regels

Het eerste lid betreft 'werking wettelijke regelingen'. In de regels van een bestemmingsplan wordt in een aantal gevallen met verwijzing naar een (andere) wettelijke regeling een procedure, begrip en/of functie uit die andere regeling van toepassing verklaard. De van toepassing verklaarde wettelijke regeling geldt zoals deze luidt op het moment van de vaststelling van het bestemmingsplan door de raad. Wijziging van de wettelijke regeling na de vaststelling van het bestemmingsplan zou anders zonder Wro-procedure een wijziging van het bestemmingsplan met zich mee kunnen brengen.

Het tweede en derde lid hebben betrekking op het borgen van voldoende parkeergelegenheid en laad- en losruimte. Met het vervallen van de stedenbouwkundige bepalingen uit de bouwverordening dienen bestemmingsplannen te voorzien in een regeling voor parkeren en laden en lossen.

5.3.4 Overgangs- en slotregels

Artikel 18 Overgangsrecht

Het overgangsrecht ziet zowel op bouwwerken als op gebruik zoals die c.q. dat op het moment van vaststelling van het bestemmingsplan aanwezig zijn c.q. bestaat. Gedurende de werking van dit bestemmingsplan is het toegestaan bouwwerken die legaal zijn gebouwd, of nog kunnen worden gebouwd, in stand te houden en ook gedeeltelijk te vernieuwen met dezelfde maatvoering. Ook het gebruik van de gronden en bouwwerken, zoals dit bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, mag worden voortgezet, mits dit na inwerkingtreding van het plan niet meer dan één jaar wordt onderbroken. Wijziging van het gebruik is alleen toegestaan indien hierdoor de strijd met de nieuwe bestemming wordt verkleind.

De bescherming van het overgangsrecht zoals hierboven beschreven vervalt op het moment dat een nieuw bestemmingsplan voor de betreffende gronden wordt vastgesteld.

Artikel 19 Slotregel

Deze regel benoemt op welke wijze naar de regels van dit bestemmingsplan dient te worden verwezen.

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Wettelijk vooroverleg
Het voorontwerpbestemmingsplan is in het kader van het wettelijk verplicht vooroverleg aan de overlegpartners gestuurd. Deze vooroverlegreacties zijn samengevat en beantwoord in de Nota vooroverleg. Deze is toegevoegd als bijlage 16.

Zienswijzen
Het ontwerpbestemmingsplan heeft met ingang van 5 maart 2020 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode is eenieder in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen (artikel 3.8 Wro). Er zijn geen zienswijzen ingediend.

De voor dit project noodzakelijke vergunningen/ontheffingen op grond van de Waterwet, de Wet natuurbescherming en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht zijn gelijktijdig met dit bestemmingsplan in ontwerp ter inzage gelegd. Op deze besluiten is de coördinatieregeling van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing.

Vaststelling
Het bestemmingsplan wordt vervolgens vastgesteld. Daarna bestaat de mogelijkheid beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in te dienen tegen het plan en de vergunningen.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Voor de uitvoerbaarheid van het plan is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid
Het bestemmingsplan vormt het toetsingskader voor een particuliere ontwikkeling. Ravestein heeft in haar begroting middelen gereserveerd voor de beoogde uitbreidingen. Hiermee kan het bestemmingsplan financieel haalbaar worden geacht.

Grondexploitatie
Doel van de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) opgenomen grondexploitatieregeling is het bieden van ruimere mogelijkheden voor het kostenverhaal en het creëren van meer sturingsmogelijkheden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de publiekrechtelijke weg via een exploitatieplan en de privaatrechtelijke weg in de vorm van overeenkomsten. In het geval van een exploitatieplan kan de gemeente eisen en regels stellen voor de desbetreffende gronden, (woning)bouwcategorieën en fasering. Bij de privaatrechtelijke weg worden dergelijke afspraken in een (anterieure) overeenkomst vastgelegd.

De ontwikkeling die in dit bestemmingsplan centraal staat is als 'bouwplan' aangemerkt.

Voor dit plan is met Ravestein Beheer B.V. een anterieure overeenkomst gesloten, waarmee het kostenverhaal anderszins is verzekerd. Voor eventuele planschade is met dit bedrijf ook een planschadeverhaalsovereenkomst gesloten.

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan
het bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest met identificatienummer NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003 van de gemeente Druten.

1.2 bestemmingsplan
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding
een geometrisch bepaald vlak of een figuur, waar gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 archeologisch onderzoek
diverse vormen van onderzoek naar de archeologische waarden binnen een plangebied, uitgevoerd volgens de geldende versie van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

1.6 archeologisch deskundige
de provinciaal of gemeentelijk archeoloog of een andere door het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen deskundige op het gebied van archeologie.

1.7 bebouwing
een of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

1.8 bebouwingsgrens
de grens van een bouwvlak.

1.9 bebouwingspercentage
een in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van het bouwperceel dan wel bouwvlak, dat ten hoogste mag worden bebouwd.

1.10 bedrijfsmatige activiteiten
het bedrijfsmatig verlenen van diensten c.q. het uitoefenen van ambachtelijke bedrijvigheid geheel of overwegend door middel van handwerk en waarvan de omvang van de activiteiten zodanig is, dat de activiteiten in een woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend.

1.11 bedrijfswoning
een woning in of bij een gebouw of op een terrein, slechts bestemd voor (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daarop, gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein, noodzakelijk is.

1.12 beroepsmatige activiteiten
een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten (niet zijnde vrije beroepen), waarvan de omvang van de activiteiten in een woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend.

1.13 bestemmingsgrens
de grens van een bestemmingsvlak.

1.14 bestemmingsvlak
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.15 Bevi-inrichting
een bedrijf zoals bedoeld in artikel 2 lid 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen.

1.16 bevoegd gezag
het bevoegd gezag zoals bedoeld in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.17 bouwen
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.18 bouwgrens
de grens van een bouwvlak.

1.19 bouwlaag
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat is begrensd door op (nagenoeg) gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen en dat zodanige afmetingen en vormen heeft dat dit gedeelte zonder ingrijpende voorzieningen voor functies uit de bestemmingsomschrijving geschikt of geschikt te maken is.

1.20 bouwperceel
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.21 bouwperceelgrens
een grens van een bouwperceel.

1.22 bouwvlak
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten.

1.23 bouwwerk
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.24 bijbehorend bouwwerk
de uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak.

1.25 cultuurhistorische waarde
de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde in verband met ouderdom en/of historische gaafheid.

1.26 deskundige
een door het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen onafhankelijke deskundige of commissie van deskundigen inzake een bepaalde vakdiscipline.

1.27 gebouw
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.28 geluidszoneringsplichtige inrichting
een inrichting, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidszone moet worden vastgesteld.

1.29 goot, druiplijn, boeiboord
een constructie op de overgang van gevel- naar dakvlak.

1.30 haven
een natuurlijke of gegraven aanlegplaats voor schepen.

1.31 hoofdfunctie
een functie waarvoor het gebouw hoofdzakelijk mag worden gebruikt.

1.32 hoofdgebouw
een gebouw of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.33 kantoor
een ruimte welke door aard en indeling kennelijk is bestemd om uitsluitend of in hoofdzaak dienstig te zijn tot het verrichten van administratieve, medische en/of ontwerptechnische arbeid.

1.34 overig bouwwerk
een bouwkundige constructie van enige omvang, geen gebouw zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.35 overkapping
een bouwwerk, geen gebouw zijnde, voorzien van een dak.

1.36 peil
a. voor gebouwen die onmiddellijk aan de weg grenzen: de hoogte van die weg;
b. in andere gevallen en voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld, op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

1.37 ponton
een zich op het water bevindend, drijvend object van waaraf scheepsreparaties en/of werkzaamheden plaatsvinden.

1.38 scheepswerf
een plaats waar schepen, drijvende objecten zoals aanlegsteigers voor ferry's, Ro-Ro installaties, offshore constructies, baggermaterieel bruggen, sluisdeuren, hijs installaties en zware civiele/maritieme constructies worden gebouwd en/of onderhouden en de daarbij behorende (metaal)bewerkende activiteiten. Incidenteel wordt op het terrein van de scheepswerf zeetransport gereedgemaakt voor transport.

1.39 verbeelding
de kaart met de bijbehorende verklaring, waarop de bestemmingen van de in het plan begrepen gronden zijn aangegeven.

1.40 voorgevel
de gevel van het hoofdgebouw die door zijn aard, functie, constructie of uitstraling als belangrijkste gevel kan worden aangemerkt.

1.41 voorgevellijn
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door, op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd met inbegrip van de begane grond en met uitzondering van een onderbouw of kap.

1.42 waterhuishoudkundige voorzieningen
voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede wateraanvoer, waterafvoer, waterberging en waterkwaliteit, waaronder duikers, stuwen, gemalen, inlaten en voorzieningen ten behoeve van berging en infiltratie van hemelwater.

1.43 watergebonden bedrijfsactiviteiten
bedrijfsactiviteiten die onderdeel zijn van het functioneren van een scheepswerf en die uitsluitend op het water worden uitgevoerd.

1.44 wet/wettelijke regelingen
indien en voor zover in deze regels wordt verwezen naar wettelijke regelingen c.q. verordeningen e.d., dienen deze regelingen te worden gelezen zoals deze luiden op het tijdstip van de tervisielegging van het ontwerpplan, tenzij anders bepaald.

1.45 woning
een (gedeelte van een) gebouw dat dient voor de huisvesting van een huishouden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 afstand
de afstand tussen bouwwerken onderling en de afstand van bouwwerken tot perceelsgrenzen worden daar gemeten waar deze afstanden het kleinst zijn.

2.2 bouwhoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 breedte, lengte en diepte van een gebouw
tussen de buitenwerkse hoofdgevelvlakken en/of de harten van gemeenschappelijke scheidingsmuren.

2.4 goothoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot c.q. de druiplijn, het boeibord of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.5 inhoud van een bouwwerk
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.6 oppervlakte van een bouwwerk
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.7 vloeroppervlakte
de som van alle tot het gebouw behorende binnenruimten, gemeten op vloerniveau tussen de begrensde opgaande scheidingsconstructie van de afzonderlijke daartoe behorende ruimte(n), inclusief onderbouw en zolderruimte. De oppervlakte van een trapgat, een liftschacht en een toegankelijke leidingschacht moet op elke bouwlaag tot de vloeroppervlakte van een gebouw worden gerekend.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Bedrijventerrein

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijventerrein' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de bedrijfsvoering van een scheepswerf;
b. ter plaatse van de aanduiding 'water': uitsluitend watergebonden bedrijfsactiviteiten;
c. ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning'; uitsluitend een bedrijfswoning;
d. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals havens en (vaar)water, pontons, damwanden, verhardingen, parkeervoorzieningen, laad- en losvoorzieningen, nutsvoorzieningen en groenvoorzieningen.

3.2 Bouwregels

Op deze gronden mag worden gebouwd en gelden de volgende regels:

3.2.1 Gebouwen en overkappingen

a. gebouwen en overkappingen worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de bouwhoogte van gebouwen en overkappingen bedraagt ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding ' maximum bouwhoogte (m)' aangegeven bouwhoogte;
c. de goot- en bouwhoogte van gebouwen en overkappingen bedraagt ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding ' maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)' aangegeven goot- en bouwhoogte;
d. het bebouwingspercentage van het bouwperceel bedraagt ten hoogste het percentage ter plaatse van de aanduiding 'maximum bebouwingspercentage (%)';
e. de afstand van gebouwen tot de perceelsgrens bedraagt ten minste 5 m;
f. indien gebouwen op een bouwperceel niet aaneen worden gebouwd, geldt een onderlinge afstand van ten minste 3 m;
g. bedrijfswoningen zijn uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' toegestaan;
h. de inhoud van een bedrijfswoning bedraagt ten hoogste 650 m³.

3.2.2 Bijbehorende bouwwerken bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken bij bedrijfswoningen gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken dienen op een afstand van ten minste 1,5 m achter de voorgevellijn van het hoofdgebouw te worden gebouwd. Indien de bestaande afstand minder bedraagt dan 1,5 m, dan betreft de bestaande afstand de minimale afstand achter de voorgevellijn;
b. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens mag niet minder bedragen dan 1 m, tenzij het bijbehorende bouwwerk in de zijdelingse perceelsgrens wordt gebouwd;
c. de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken bij bedrijfswoningen mag niet meer bedragen dan 70 m²;
d. in afwijking van het bepaalde onder c mag de gezamenlijke oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken, indien de oppervlakte van het bouwperceel meer bedraagt dan 1.000 m², niet meer bedragen dan 100 m²;

e. indien de bestaande gezamenlijke oppervlakte als bedoeld in c en d meer bedraagt dan respectievelijk 70 m² of 100 m², dan wordt bij afbraak van bestaande vrijstaande bijbehorende bouwwerken de toegestane oppervlakte verhoogd met 50% van het oppervlak van de te slopen vrijstaande bijbehorende bouwwerken boven die 70 m² dan wel 100 m², tot een oppervlakte van maximaal 150 m²;
f. de goothoogte van vrijstaande bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 3,2 m;
g. de goothoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan de bouwhoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw vermeerderd met 0,25 m;
h. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 5,5 m.

3.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde

a. bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. de bouwhoogte van erfafscheidingen bedraagt ten hoogste 3 m;
c. de bouwhoogte van scheepskranen en bedrijfsinstallaties bedraagt ten hoogste 25 m;
d. in afwijking van het bepaalde in lid c bedraagt de bouwhoogte van de scheepskraan ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - 1' ten hoogste 75 m;
e. de bouwhoogte van lichtmasten bedraagt ten hoogste 6 m;
f. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, bedraagt ten hoogste 2 m.

3.2.4 Bouwwerken op/in het water

In afwijking van het bepaalde in lid 3.2.1 sub a en 3.2.3 sub a is het toegestaan om buiten het bouwvlak pontons, hellingbanen en steigers te bouwen tot een bouwhoogte van ten hoogste 14 m.

3.3 Specifieke gebruiksregels

Met betrekking tot het gebruik gelden de volgende regels:

a. geluidszoneringsplichtige inrichtingen zijn uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - gezoneerd industrieterrein';
b. Bevi-inrichtingen zijn niet toegestaan;
c. buitenopslag is toegestaan tot een stapelhoogte van ten hoogste 4 m.

Artikel 4 Natuur

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. behoud, bescherming en herstel van landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden;
b. water;
c. groenvoorzieningen;
d. voorzieningen voor langzaam verkeer;
e. extensief grondgebonden agrarisch medegebruik, uitsluitend voor zover dit ten dienste staat van het natuurbeheer;
f. extensief dagrecreatief medegebruik.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

4.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Op of in deze gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, met een maximale hoogte van 2 m, worden gebouwd, die ten dienste staan aan de in 4.1 genoemde functies.

4.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.3.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden om op de in 4.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de navolgende werken of werkzaamheden uit te voeren:

a. het egaliseren, afgraven en ophogen van gronden;
b. het vellen en rooien van houtgewas;
c. het aanleggen en verharden van wegen, paden en parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het aanleggen van boven- en ondergrondse leidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur;
e. het aanleggen van waterlopen en het aanleggen van onderbemalingen.

4.3.2 Uitzonderingen

Het in 4.1 genoemde verbod geldt niet voor:

a. werken of werkzaamheden van ondergeschikte betekenis binnen het op de bestemming gerichte normale onderhoud en beheer;
b. werken of werkzaamheden, die op het tijdstip van het van kracht worden van het plan in uitvoering zijn of konden worden uitgevoerd krachtens een voor dat tijdstip geldende dan wel aangevraagde omgevingsvergunning.

4.3.3 Toelaatbaarheid

Een omgevingsvergunning mag alleen en moet worden geweigerd, indien door de uitvoering van het werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheid dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen blijvend onevenredig afbreuk wordt gedaan aan de landschapswaarden van het gebied, en hieraan door het stellen van voorwaarden niet of onvoldoende tegemoet wordt gekomen.

Artikel 5 Water

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water en waterhuishoudkundige voorzieningen, waaronder voorzieningen voor waterberging, -aanvoer en -afvoer, zoals watergangen, waterlopen en waterpartijen;
b. groenvoorzieningen;
c. voorzieningen voor verkeer en verblijf, waaronder bruggen, duikers en gelijksoortige voorzieningen;
d. nutsvoorzieningen.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

5.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van bruggen mag niet meer bedragen dan 2,75 m;
b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 2 m.

Artikel 6 Waarde - Archeologie 1

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

6.2 Bouwregels

a. Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 500 m², een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
b. Indien uit het in sub a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.
c. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in sub a indien de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

6.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.3.1 Werken en werkzaamheden

Het is binnen deze bestemming verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, indien de oppervlakte van deze werken en werkzaamheden meer dan 500 m² bedraagt:

a. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,5 m onder het maaiveld, zoals afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleggen van drainage en verwijderen van funderingen;
b. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels;
c. het aanleggen van leidingen dieper dan 0,5 m onder het maaiveld.

6.3.2 Uitzonderingen

Het in 6.3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn;
b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

6.3.3 Toelaatbaarheid

a. De in 6.3.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het

oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.

c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

Artikel 7 Waarde - Archeologie 2

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

7.2 Bouwregels

a. Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 10.000 m², een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden, die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
b. Indien uit het in sub a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.
c. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in sub a indien de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

7.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.3.1 Werken en werkzaamheden

Het is binnen deze bestemming verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, indien de oppervlakte van deze werken en werkzaamheden meer dan 10.000 m² bedraagt:

a. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,5 m onder het maaiveld, zoals afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting, aanbrengen van oppervlakteverhardingen, aanleggen van drainage en verwijderen van funderingen;
b. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels;
c. het aanleggen van leidingen dieper dan 0,5 m onder het maaiveld.

7.3.2 Uitzonderingen

Het in 7.3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn;
b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

7.3.3 Toelaatbaarheid

a. De in 7.3.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het

oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.

c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

Artikel 8 Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied

8.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de instandhouding, het herstel en de versterking van de cultuurhistorische waarden van gebieden met een zeer hoge of hoge cultuurlandschappelijke waardering, waaronder ook begrepen de oude bebouwingslinten en de belangrijkste (historische) doorgaande wegen en waterlopen, waarvan de cultuurhistorische waarden bestaan uit:

a. de mate van visueel-ruimtelijke relatie met de (agrarische) percelen en het onderscheid daarin tussen de verschillende landschapstypen (open, half-open of gesloten);
b. de overwegend agrarische oorsprong van de bebouwing in de linten;
c. de maat en schaal van de bebouwing;
d. de variatie van rooilijnen en bouwmassa's langs de linten;
e. de compactheid van de bebouwingsensembles op de afzonderlijke percelen;
f. hoofdgebouwen die gericht zijn op de bebouwingslinten;
g. een herkenbaar onderscheid in situering en massa tussen hoofd- en bijbehorende bouwwerken.

8.2 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats, vorm en afmetingen van bouwwerken indien dit noodzakelijk wordt geacht ter voorkoming van een onevenredige aantasting van de in lid 8.1 genoemde cultuurhistorische waarden.

Artikel 9 Waterstaat - Waterkering

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar voorkomende bestemming(en) – mede bestemd voor:

a. het in stand houden, het beheer, het onderhoud en de verbetering van de waterkering;
b. bij deze bestemming behorende voorzieningen zoals kunstwerken, dijksloten en andere waterstaatswerken.

9.2 Bouwregels

Op deze gronden mag worden gebouwd en gelden de volgende regels:

a. op de gronden mogen ten behoeve van de in lid 9.1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd;
b. ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag niet worden gebouwd.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan in afwijking van lid 9.2 onder b beslissen – middels een omgevingsvergunning – met inachtneming van het volgende:

a. de bij de betrokken bestemming behorende bouwregels in acht worden genomen;
b. het belang van de waterkering niet onevenredig wordt geschaad;
c. vooraf schriftelijk advies wordt ingewonnen bij de betreffende waterbeheerder.

Artikel 10 Waterstaat - Waterstaatkundige functie

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar voorkomende bestemming(en) – mede bestemd voor:

a. de berging en afvoer van hoog oppervlaktewater, sedimenten en ijs;
b. de aanleg, het onderhoud en de verbetering van de waterkering en het vergroten van de afvoercapaciteit;
c. de waterhuishouding;
d. de scheepvaart;

met bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

10.2 Bouwregels

Binnen deze dubbelbestemming zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, toegestaan die ten dienste staan van de waterstaatkundige functie. Voor deze bouwwerken gelden de volgende regels:

a. gebouwen mogen niet worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, bedraagt ten hoogste 3 m;
c. in afwijking van het gestelde onder b mag de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de scheepvaart ten hoogste 11,5 m bedragen.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Bij de omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in artikel 10.2 voor het bouwen overeenkomstig de andere bestemmingen, mits positief advies is verkregen van Rijkswaterstaat.

10.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning op de in artikel 10.1 bedoelde gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:
    1. het ontgronden, vergraven, afgraven, egaliseren en ophogen van gronden;
    2. het aanleggen, verbreden en verharden van wegen, paden, banen, parkeervoorzieningen en andere oppervlakteverhardingen;
    3. het aanleggen, verdiepen, verbreden en dempen van sloten, watergangen en overige waterpartijen;
    4. het aanleggen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- en/of communicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur;
    5. het aanbrengen of verwijderen van diepwortelende beplantingen, het bebossen en aanplanten van gronden en het rooien en/of kappen van bos of andere houtgewassen.
b. Een omgevingsvergunning wordt niet eerder verleend dan nadat positief advies is verkregen van Rijkswaterstaat.
c. Geen omgevingsvergunning is nodig voor:
    1. werkzaamheden welke verband houden met zandwinning en herinrichting, waarvoor een ontgrondingsvergunning of een vergunning op grond van de Waterwet is verleend;
    2. werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen;
    3. werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die op het moment van het van kracht worden van het plan in uitvoering zijn of uitgevoerd kunnen worden op grond van een voor dat tijdstip aangevraagde dan wel verleende vergunning.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 11 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 12 Algemene bouwregels

12.1 Overschrijding bouwgrenzen

Bebouwingsgrenzen en maximale bouwhoogtes mogen worden overschreden door goten, overstekende daken, ondergeschikte bouwdelen zoals plinten, pilasters, standleidingen, funderingen, etalagekasten, erkers en koekoeken, voor het feitelijke gevelvlak tot maximaal 1 m alsmede door liftkokers, trappenhuizen en galerijen.

12.2 Bestaande afwijkende maatvoering hoofdgebouwen

Indien de op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan bestaande maten van een hoofdgebouw niet voldoen aan de bouwregels ten aanzien van de maximale afstand tot de voorgevelrooilijn, de minimale afstand tot de (zijdelingse) perceelsgrenzen en/of de maximale goot- en bouwhoogte en/of de maximale inhoud, dan gelden deze bestaande afwijkende maten als maximaal dan wel minimaal toelaatbaar.

12.3 Bestaande afwijkende bijbehorende bouwwerken voor voorgevellijn

Bestaande bijbehorende bouwwerken op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan gesitueerd voor de voorgevellijn dan wel op een afstand van minder dan 1,5 m achter de voorgevellijn zijn toegestaan, met dien verstande dat deze bestaande afwijking als maximaal toelaatbaar geldt.

Artikel 13 Algemene gebruiksregels

13.1 Strijdig gebruik

Onder strijdig gebruik wordt in ieder geval verstaan:

a. het in gebruik nemen of laten nemen en/of geven van opstallen en/of gronden op andere wijze dan conform de bestemmingsplanregels is toegestaan;
b. het in gebruik nemen of laten nemen en/of geven van gronden, gebouwen, bouwwerken en onderkomens ten behoeve van een seksinrichting en/of escortbedrijf en prostitutie;
c. het in gebruik nemen of laten nemen en/of geven van bijbehorende bouwwerken bij een woning als zelfstandige woningen en als afhankelijke woonruimte;
d. het in gebruik nemen of laten nemen en/of geven van onbebouwde grond als stort- en overslagplaats van aan het gebruik onttrokken goederen en materialen, anders dan als tijdelijke opslag ten behoeve van het normale gebruik en onderhoud.

13.2 Algemene parkeerregel

a. Het is verboden te bouwen dan wel het feitelijk gebruik van gronden en/of bestaande bouwwerken te wijzigen, indien er niet wordt voldaan aan de gestelde eisen ten aanzien van parkeren. Indien een bouwplan en/of het feitelijk gebruik daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het parkeren van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan en/of het feitelijk gebruik behorende en daartoe bestemde gronden. De parkeernormen zoals opgenomen in de Nota parkeernormen zijn van toepassing (bijlage 1).
b. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van de parkeernormen, indien voldaan wordt aan de voorwaarden zoals opgenomen in de Nota parkeernormen.
c. Ruimte(n) voor het parkeren van auto's, voor zover de aanwezigheid van deze ruimten krachtens de Nota parkeernormen is geëist, dient te allen tijde voor dit doel beschikbaar te blijven. Ander gebruik wordt aangemerkt als strijdig gebruik.
d. Indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het laden of lossen van goederen in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden.
e. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder d. Het bevoegd gezag neemt hierbij onder andere in overweging of:
    1. het bouwplan feitelijk en/of economisch gezien redelijkerwijs zodanig kan worden aangepast dat alsnog wordt voldaan aan de parkeerregels;
    2. het belang dat met het voldoen aan de parkeerregels is gediend niet onevenredig wordt aangetast;
    3. er op andere wijze in de benodigde laad- of losruimte wordt voorzien.

Artikel 14 Algemene aanduidingsregels

14.1 Geluidzone - industrie

14.1.1 Algemeen

Ter plaatse van de aanduiding 'geluidzone - industrie' zijn de gronden, naast de aldaar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het tegengaan van een te hoge geluidsbelasting op nieuwe geluidsgevoelige bebouwing als gevolg van industrielawaai.

14.1.2 Bouwregels

Ter plaatse van de aanduiding 'geluidzone - industrie' is het, met uitzondering van herbouw ten behoeve van een bestaande geluidsgevoelige functie, niet toegestaan om gebouwen ten behoeve van geluidsgevoelige functies als bedoeld in de Wet geluidhinder te bouwen dan wel het gebruik van gebouwen of terreinen ten behoeve van niet-geluidgevoelige functies om te zetten in het gebruik van gebouwen of terreinen ten behoeve van geluidgevoelige functies.

14.2 Overige zone - gezoneerd industrieterrein

Uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "overige zone - gezoneerd industrieterrein" zijn geluidshinderlijke inrichtingen toegestaan.

14.3 Vrijwaringszone - dijk

14.3.1 Aanduidingsomschrijving

De gronden ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - dijk' zijn mede bestemd voor de bescherming, het onderhoud en de instandhouding van de waterkering.

14.3.2 Bouwregels

Op de in lid 14.3.1 genoemde gronden mag, in afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2, niet worden gebouwd, met dien verstande dat dit verbod niet van toepassing is op bouwwerken overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemming(en) waarvoor al een toets in het kader van de waterwetvergunning of ontheffing van de Keur is vereist.

14.3.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 14.3.2 voor het bouwen ten behoeve van de overige bestemmingen van deze gronden, mits:

a. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de functie van de waterkering;
b. alvorens te beslissen omtrent het verlenen van een omgevingsvergunning het bevoegd gezag advies inwint van de beheerder van de waterkering.

Artikel 15 Algemene afwijkingsregels

15.1 Maten en bouwgrenzen

a. Tenzij op grond van hoofdstuk 2 reeds afwijking mogelijk is, kan het bevoegd gezag bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels voor afwijkingen van maten (waaronder percentages) met ten hoogste 10%.
b. overschrijding van bouwgrenzen, niet zijnde bestemmingsgrenzen, voor zover zulks van belang is voor een technisch betere realisering van bouwwerken dan wel voor zover zulks noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein; de overschrijdingen mogen ten hoogste 3 m bedragen en het bouwvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

De omgevingsvergunning wordt niet verleend, indien daardoor onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de ingevolge de bestemming gegeven gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden en bouwwerken.

Artikel 16 Algemene wijzigingsregels

16.1 Wijziging Waarde - Archeologie

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemmingen 'Waarde - Archeologie 1' of 'Waarde - Archeologie 2' geheel of gedeeltelijk te doen vervallen of toe te kennen, indien dit op basis van archeologisch onderzoek gewenst is.

16.2 Overschrijding bestemmingsgrenzen

Burgemeester en wethouders kunnen de in het plan opgenomen bestemmingen wijzigen ten behoeve van overschrijding van bestemmingsgrenzen, voor zover zulks van belang is voor een technisch betere realisering van bestemmingen of bouwwerken dan wel voor zover zulks noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein. De overschrijdingen mogen echter ten hoogste 3 m bedragen en het bestemmingsvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

Artikel 17 Overige regels

17.1 Werking wettelijke regelingen

De wettelijke regelingen waarnaar in de regels wordt verwezen, gelden zoals deze luiden op het moment van vaststelling van het plan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 18 Overgangsrecht

18.1 Overgangsrecht bouwwerken

Voor bouwwerken luidt het overgangsrecht als volgt:

a. een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het tenietgaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is tenietgegaan;

b. het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van dit lid onder a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in dit lid onder a met maximaal 10%;

c. dit lid onder a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

18.2 Overgangsrecht gebruik

Voor gebruik luidt het overgangsrecht als volgt:

a. het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet;

b. het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in dit lid onder a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind;

c. indien het gebruik, bedoeld in dit lid onder a, na het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten;

d. dit lid onder a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 19 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als: 'Regels van het bestemmingsplan Scheepswerf Ravestein - Deest'.

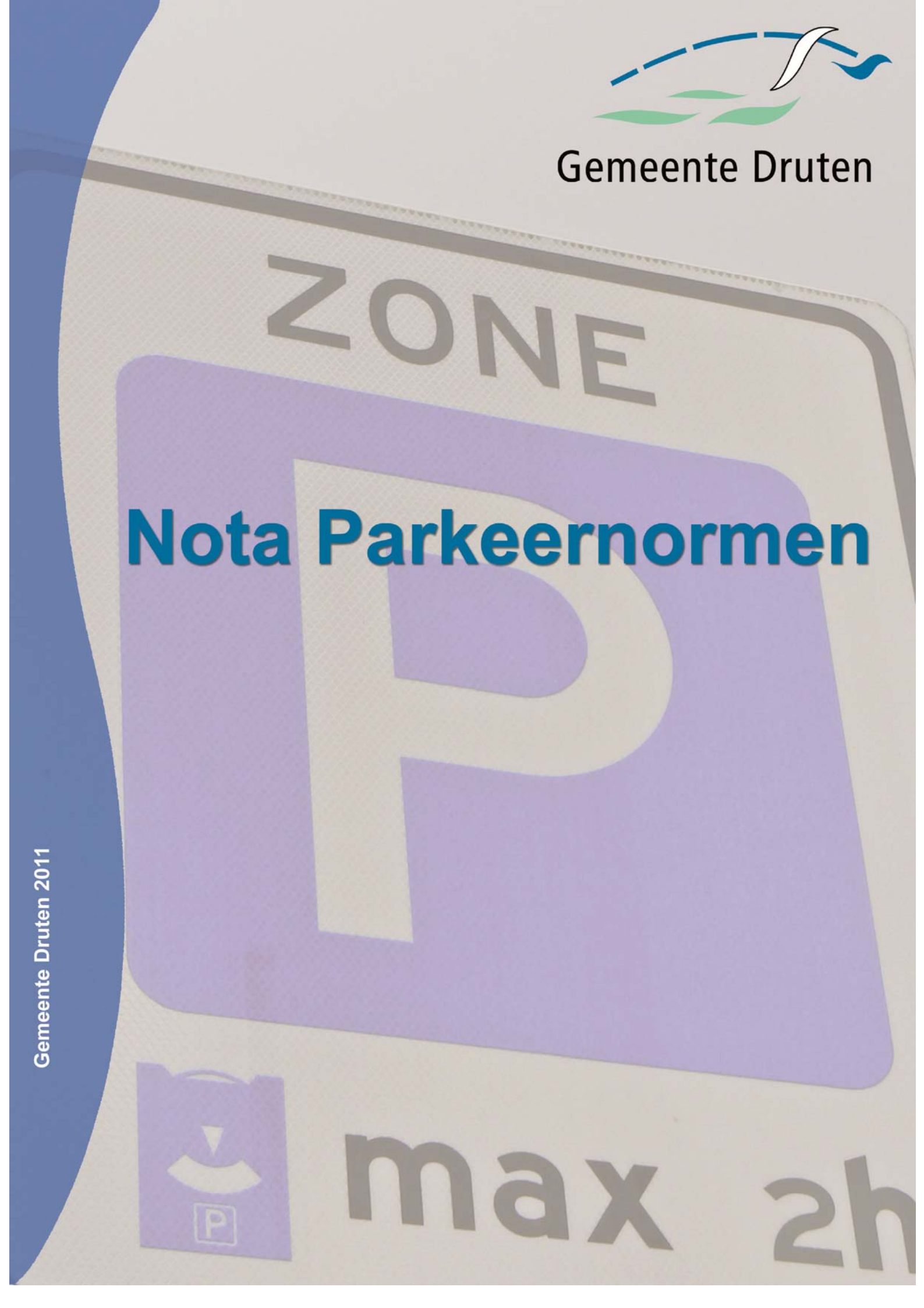
Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

bijlage bij de Regels

Bijlage 1 Nota Parkeernormen gemeente Druten

Gemeente Druten

Nota Parkeernormen

Gemeente Druten 2011

Nota Parkeernormen Gemeente Druten

Colofon
Titel: Nota parkeernormen Gemeente Druten
Vastgesteld door: Gemeenteraad
Vastgesteld op: 10 februari 2011

1. Inleiding

In juli 2006 heeft het college van B&W beleidsregels voor de bouwverordening vastgesteld. Deze beleidsregels bepalen de gemeentelijke parkeernormen bij bouwplannen. Met de komst van de Wet ruimtelijke ordening (Wro[1]) kunnen parkeernormen niet langer in de bouwverordening worden opgenomen. De parkeernormen moeten in het bestemmingsplan staan. Met deze nota kan worden volstaan met een verwijzing in de planregels van het bestemmingsplan. Op deze manier zijn alle parkeernormen gebundeld in één document dat van toepassing is voor de gehele gemeente.

Deze nota bevat de parkeernormen van de Gemeente Druten en wordt door de gemeenteraad vastgesteld. De nota parkeernormen dient als leidraad voor de verkeerskundige toetsing van nieuwe bouwplannen en heeft als doel het totale gemeentelijke parkeerareaal in evenwicht te houden en de bereikbaarheid en leefbaarheid binnen de gemeente te waarborgen.

De afgelopen jaren is in voldoende mate gebleken dat bouwplannen niet altijd kunnen voorzien in parkeerruimte op eigen terrein conform de gemeentelijke parkeereis. Vaak voorzien de aangrenzende terreinen of de bestaande openbare ruimte geen mogelijkheden om deze extra parkeerdruk op te vangen. Dit betekent concreet dat een omgevingsvergunning niet kan worden verleend en dat de realisatie van de gewenste ontwikkeling niet mogelijk is. Het parkeerfonds kan hier uitkomst bieden. Dit fonds is in 2006 door de gemeenteraad ingesteld. In bepaalde omstandigheden kan het college van B&W ontheffing van de parkeereis verlenen, onder voorwaarde dat de aanvrager van de omgevingsvergunning een financiële bijdrage stort in het parkeerfonds. De middelen in dit fonds worden door de gemeente gebruikt voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van parkeerplaatsen in de betreffende bebouwde kom waar de storting vandaan komt.

In deze nota wordt eerst het juridisch kader van het parkeerfonds behandeld. Vervolgens wordt aangegeven hoe de gemeentelijke parkeereis wordt vastgesteld en onder welke voorwaarden ontheffing van deze gemeentelijke parkeereis wordt verleend. Tot slot komen de hoogte van de parkeerbijdrage en de aanwending van middelen uit het parkeerfonds aan de orde.

[1] Wro is de Wet ruimtelijke ordening die vanaf 1 juli 2008 in werking is getreden

2. Juridisch kader

Het vragen van een parkeerbijdrage vindt zijn juridische grondslag in de bouwverordening, het zogenaamde ‘parkeerartikel’ 2.5.30. Hierin staat dat het college financiële voorwaarden kan verbinden aan het verlenen van ontheffing op de parkeereis. Indien financiële voorwaarden worden gesteld, neemt de gemeente de verplichting van de aanleg van parkeerplaatsen over.

Als de aanvrager van een bouwplan zelf niet in staat is om volledig in het aantal parkeerplaatsen te voorzien, kan op grond van artikel 2.5.30 lid 4 van de bouwverordening ontheffing worden verleend onder voorwaarde van een financiële compensatie die in het parkeerfonds wordt gestort. De ontheffing van de parkeereis met financiële consequentie wordt verleend volgens een publiekrechtelijke regeling. De parkeerbijdrage moet op dezelfde wijze als de bouwleges door de aanvrager worden betaald. De aanvrager krijgt na het betalen van de parkeerbijdrage ontheffing op het voldoen aan het parkeerartikel. Er is geen sprake van een contract tussen partijen.

In de Wro neemt het bestemmingsplan een centrale rol in, waardoor de aanvullende rol van stedenbouwkundige bepalingen uit de bouwverordening verdwijnen. Derhalve ligt de juridische basis voor de parkeernormen in de nieuw te maken bestemmingsplannen. Voor de bestemmingsplannen die nog niet zijn herzien op basis van de Wro blijft de bouwverordening van kracht totdat de termijn voor het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan is verstreken, oftewel:

- tot 1 juli 2018 (voor de gebieden waar een bestemmingsplan geldt dat is vastgesteld op of na 1 juli 2003) en;
- tot 1 juli 2013 (voor de gebieden waar een bestemmingsplan geldt dat is vastgesteld voor 1 juli 2003).

De aanvullende betekenis voor de stedenbouwkundige paragraaf van de bouwverordening vervalt in ieder geval zodra na 1 juli 2008 een onder de Wro tot stand gekomen nieuw bestemmingsplan is vastgesteld. In de overgangsperiode blijven de stedenbouwkundige voorschriften van de bouwverordening van toepassing in de delen van de gemeente waarvoor nog geen nieuw bestemmingsplan is vastgesteld.

Er is voor gekozen om de parkeernormen in deze beleidsnota op te nemen. Op deze manier zijn alle parkeernormen gebundeld in één document dat van toepassing is voor de gehele gemeente en eenvoudig geactualiseerd kan worden. Daarnaast vormt de nota een basis in de standaardregels voor bestemmingsplannen.

3. Vaststellen gemeentelijke parkeereis

Een ontwikkeling, een bouwactiviteit en/of een wijziging van gebruik, kan tot gevolg hebben dat er (meer) ruimte nodig is voor het parkeren van auto's. De aanvrager moet ervoor zorgen dat er in voldoende mate voorzien wordt in ruimte voor het parkeren van auto's. Op basis van de parkeernormen (vastgelegd in bijlage 1 van deze nota) wordt bepaald hoeveel parkeerplaatsen benodigd zijn voor een bepaalde bouwactiviteit, de parkeereis. Daarbij is rekening gehouden met de verstedelijkingsgraad van de gemeente Druten (niet stedelijk) en het gemiddeld autobezit in de gemeente. Met uitzondering van de functie wonen toetst de gemeente Druten op het gemiddelde van de bandbreedte per functie. Bij de toepassing van de parkeernormen geldt dat de berekende parkeereis op één cijfer achter de komma naar boven worden afgerond. Bijvoorbeeld: een parkeereis van 4,1 wordt naar boven afgerond naar 5 parkeerplaatsen.

De parkeernormen zijn gebaseerd op de landelijk gehanteerde richtlijn van de CROW publicatie 182, "De parkeerkencijfers- Basis voor parkeernormering". De naam CROW is oorspronkelijk een afkorting van Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Sinds 2004 is CROW niet langer een afkorting, maar een eigen naam. Het CROW biedt professionals technische en specialistische kennis over infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.

Parkeerplaatsen worden in principe altijd op eigen terrein aangelegd. Naast het aantal parkeerplaatsen wordt de inrichting van parkeervoorzieningen door een verkeerskundige beoordeeld op bruikbaarheid en veiligheid. De benodigde ruimte voor het parkeren van auto's dient afgestemd te zijn op gangbare personenauto's. In bijlage 2 zijn hiervoor de minimale eisen opgenomen. Bestaande parkeerplaatsen die door de ontwikkeling verloren gaan, bijvoorbeeld door de aanleg van een nieuwe inrit, dienen gecompenseerd te worden.

Parkeren op eigen terrein bij woningen
Vaak blijkt in de praktijk dat bij woningen bijvoorbeeld een garage niet wordt gebruikt voor het stallen van de auto, maar als bergruimte in gebruik is. Indien daar bij het vaststellen van de parkeereis geen rekening mee wordt gehouden, kan parkeeroverlast ontstaan. Naast de instandhouding van de parkeerplaatsen is ook het gebruik van parkeerplaatsen op eigen terrein lager. Immers, als de eigenaar van een woning niet thuis is, kan een ander deze parkeerplaats niet gebruiken. De bezetting van parkeerplaatsen op eigen terrein is hierdoor lager dan de bezetting van openbare parkeerplaatsen. Om dit te compenseren worden parkeerplaatsen op eigen terrein van woningen niet volledig meegerekend. Voor bezoekers dient per woning minimaal 0,3 parkeerplaats in de openbare ruimte aanwezig te zijn. De berekenwijze van parkeerplaatsen op eigen terrein bij woningen zijn opgenomen in tabel 1.

Parkeren op eigen terrein	Theoretischaantal	Berekeningsaantal	Opmerking
Enkele oprit zonder garage	1	0,8	oprit min. 5,0 m diep en 2,5 m breed
Lange oprit zonder garage of carport	2	1,0	oprit min. 10,0 m diep en 2,5 m breed
dubbele oprit zonder garage	2	2,0	oprit min. 5,0 m diep en 4,5 m breed
Garage zonder oprit (bij woning)	1	0,4	garage min. 5,0 m diep en 2,8 m breed
Garagebox (niet bij woning)	1	0,5	garage min. 5,0 m diep en 2,8 m breed
Garage met enkele oprit	2	1,0	oprit min 5,0 m diep en 2,5 m breed
Garage met lange oprit	3	1,3	oprit min. 10,0 m diep en 2,5 m breed
Garage met dubbele oprit	3	2,0	oprit min 5,0 m diep en 4,5 m breed

Tabel 1: berekenwijze parkeren op eigen terrein bij woningen

Uitzondering beroep of praktijk aan huis
Voor een beroep of praktijk aan huis (zoals tekstschrijver, schoonheidspecialist, hondentrimmer etc.) is het veelal niet mogelijk om de benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein te realiseren, waardoor een ontheffing aangevraagd kan worden. Voor deze ontheffing kan een uitzondering gemaakt worden zonder dat hier, behoudens de verschuldigde leges voor het in behandeling nemen van de ontheffingaanvraag, financiële consequenties aan verbonden zijn.
Voorwaarde hierbij is dat er sprake is van een kleinschalige ontwikkeling, waarbij de parkeerbehoefte op basis van de parkeereis niet meer dan drie extra parkeerplaatsen bedraagt. Ook moet aangetoond worden dat de parkeereis redelijkerwijs (geheel of gedeeltelijk) niet op eigen terrein gerealiseerd kan worden en dat het gaat om een beroep of praktijk waar de hoofdbewoner een eenpersoonszaak runt als zelfstandige zonder personeel(zzp).
Deze uitzondering wordt gemaakt omdat de gemeente Druten het klimaat voor het beginnen van een kleinschalig bedrijf aan huis niet wil ontmoedigen. Er mag daarbij geen sprake zijn van intensieve bezoekersfuncties zoals detailhandel, onderwijs of groepsopvang.

Berekenwijze bij wijziging van gebruik en sloop
Ook bij een wijziging van gebruik wordt op basis van de parkeernormen een parkeereis berekend. Hierbij geldt dat de berekende parkeereis op basis van de nieuwe functie, wordt verminderd met de parkeereis (conform parkeernormen bijlage 1) van de functie die in de laatst verleende bouwvergunning is vastgelegd. De huidige situatie is de nulsituatie. Ook bij de sloop van bestaande panden wordt de parkeereis voor deze panden berekend en verrekend met de nieuwe parkeereis. Het gevolg van deze werkwijze is dat historisch gegroeide en bestaande parkeerproblemen niet worden aangepakt. Hiermee wordt wel voorkomen dat de parkeerdruk door de nieuwe ontwikkeling groter worden.

Dubbelgebruik van parkeerplaatsen
Indien in een bouwplan verschillende functies worden ondergebracht, dient voor het bepalen van de gemeentelijke parkeereis een parkeerbalans worden opgesteld conform de voorgeschreven methode van het CROW. De aanwezigheidspercentages die gebruikt worden voor het opstellen van de parkeerbalans zijn opgenomen in tabel 2 en kunnen alleen worden toegepast wanneer verschillende functies binnen het bouwplan gebruik maken van dezelfde parkeergelegenheid op eigen terrein.

functie	werkdag overdag	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	zaterdag-middag	zaterdag-avond	zondag-middag
Woningen	50	60	100	90	60	60	70
Detailhandel	30	70	20	100	100	0	0
Kantoor	100	100	5	10	5	0	0
Bedrijven	100	100	5	10	5	0	0
Sociaal cultureel	10	40	100	100	60	90	25
Sociaal medisch	100	100	30	15	15	5	5
Ziekenhuis	85	100	40	50	25	40	40
Dagonderwijs	100	100	0	0	0	0	0
Avondonderwijs	0	0	100	100	0	0	0
Bibliotheek	30	70	100	70	75	0	0
Museum	20	45	0	0	100	0	90
Restaurant	30	40	90	95	70	100	40
Café	30	40	90	85	75	100	45
Bioscoop, theather	15	30	90	90	60	100	60
Sport	30	50	100	90	100	90	85

Tabel 2: Aanwezigheidspercentage bij dubbelgebruik van parkeerplaatsen

4. Beoordeling en mogelijke ontheffing van de parkeereis

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke stappen worden doorlopen in de beoordeling en mogelijke ontheffing van de parkeereis. Dit stappenplan is tevens opgenomen in een beslisboom (zie schema beoordeling gemeentelijke parkeereis).

Beoordeling en mogelijke ontheffing van de gemeentelijke parkeereis

1. Hoofddoel is dat de aanvrager van een omgevingsvergunning er alles aan doet om te voldoen aan de gemeentelijke parkeereis. Uitgangspunt daarbij is dat de parkeereis op eigen terrein wordt gerealiseerd.

2. Indien realisatie van de benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein niet mogelijk is, wordt beoordeeld of een aanpassing van het bouwplan kan leiden tot het wel voldoen aan de gemeentelijke parkeereis.

3. Als 1 en 2 niet mogelijk zijn kan de aanvrager van een omgevingsvergunning een schriftelijk verzoek indienen bij het college van B&W voor een ontheffing van de gemeentelijke parkeereis. Het verzoek van de aanvrager moet gegronde redenen bevatten die aantonen dat de realisatie van de benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein niet mogelijk is en dat de parkeerbehoefte middels een privaatrechtelijke overeenkomst niet in de nabije omgeving van de ontwikkeling kan worden gecompenseerd.

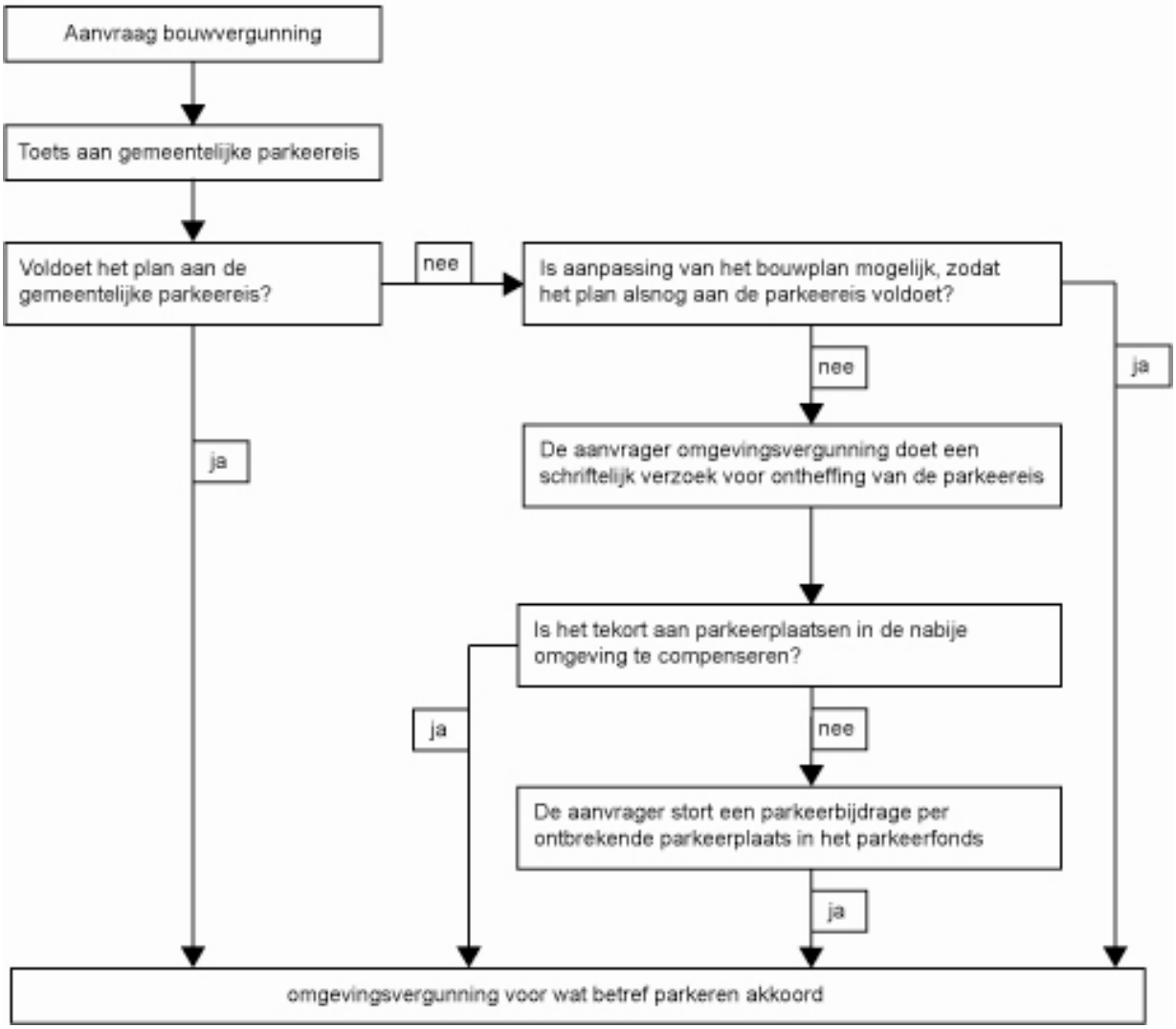
4. De ontheffing kan worden verleend wanneer het college van B&W de realisatie van het initiatief belangrijker acht dan de (tijdelijke) nadelige gevolgen op het gebied van bereikbaarheid en wanneer het college van B&W bereid is om de verplichting van de aanvrager over te nemen om te voldoen aan de parkeereis. Bij dit besluit wordt afgewogen of het tekort aan benodigde parkeerplaatsen in de nabijheid van de ontwikkeling kan worden opgevangen in de openbare ruimte. Indien dit mogelijk is heeft dit, behoudens de centrumzone, geen financiële consequenties voor de aanvrager. Voor de centrumzone geldt dat de aanvrager geen rechten kan en mag ontlenen aan een eventueel overschot aan parkeerplaatsen die vooruitlopend op toekomstige ontwikkelingen al zijn gerealiseerd of toekomstig worden gerealiseerd in de centrumzone van Druten (zie bijlage 3).

5. Indien het tekort aan parkeerplaatsen op eigen terrein niet kan worden opgevangen in de openbare ruimte is de aanvrager van een ontheffing van de parkeereis, een bijdrage per ontbrekende parkeerplaats verschuldigd ten gunste van het parkeerfonds.

Hardheidsclausule

Het college van B&W kan bij ontheffing van de parkeereis in specifieke uitzonderingsgevallen eveneens gehele of gedeeltelijke ontheffing van storting van parkeerbijdrage verlenen. Dit gebeurt wanneer naar het oordeel van het college van B&W het belang van realisatie van het bouwplan binnen de gemeente Druten zwaarder weegt dan het realiseren van de parkeereis.

Schema beoordeling gemeentelijke parkeereis

5. De afkoopregeling

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe hoog de parkeerbijdrage is en binnen welke voorwaarden de gemeente na storting in het parkeerfonds voorziet in de aanleg van parkeerplaatsen.

Tarief van de parkeerbijdrage
De parkeerbijdrage bedraagt € 15.000,- per parkeerplaats voor het centrum van de kern Druten zoals aangegeven op bijgevoegde kaart (zie bijlage 3). Voor de overige delen van de bebouwde kom Druten en de andere kommen (Afferden, Deest, Horssen, Puiflijk) bedraagt de parkeerbijdrage € 10.000,- per parkeerplaats.

Aanleg van parkeerplaatsen door de gemeente
De parkeerbijdrage wordt gebruikt voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van extra parkeerplaatsen in de betreffende bebouwde kom waar de storting vandaan komt. De parkeerplaatsen die in het kader van het parkeerfonds worden gerealiseerd zijn voor een ieder toegankelijk. Aan het betalen van de parkeerbijdrage kan de aanvrager van een omgevingsvergunning geen rechten ontlenen aangaande het parkeren in de openbare ruimte en/of andere parkeervoorzieningen. Er is geen sprake van een verworven eigendomsrecht. Met andere woorden men koopt er geen parkeerplaats mee.

Verplichting
Het bedrag wordt gestort in het Parkeerfonds. Dit fonds wordt door de gemeente gebruikt voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van parkeerplaatsen in de betreffende bebouwde kommen waar de stortingen vandaan komen. De termijn waarbinnen deze parkeervoorziening gerealiseerd dient te zijn, wordt op 10 jaar gesteld. Lukt de aanleg van de parkeerplaatsen niet binnen de daarvoor gestelde tijd dan zal de gemeente het gestorte bedrag met een rente van 3% terugbetalen.

Omdat dit middelen zijn waar een expliciete verplichting aan hangt, worden deze middelen gestort in een ‘parkeerfonds’. Het is niet mogelijk om deze gelden later anders te bestemmen dan voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van parkeerplaatsen.

Bijlage 1 Parkeernormen in de gemeente Druten

Stedelijkheidsgraad:	**Niet stedelijk**
Stedelijke zone:	**Schil/Overloopgebied**
Bandbreedte:	**Gemiddeld**

Woningen

Type	Totaal	Eenheid
Woning goedkoop	1,5	per woning
Woning gemiddeld	1,8	per woning
Woning duur	2,0	per woning
Serviceflat/Aanleunwoning	0,5	per woning
Kamer verhuur	0,4	per kamer

Voor het bepalen van de prijsklasse (zie bijlage 4) wordt gebruik gemaakt van de Provinciale Woonvisie Gelderland.

Detailhandel

Type	Totaal	Eenheid
Winkel	4,0	per 100m^2 bvo
Doe-het-zelf, bouwmarkt, tuincentrum	2,5	per 100m^2 bvo
Showroom	1,4	per 100m^2 bvo
Grootschalige detailhandel	7,5	per 100m^2 bvo
Weekmarkt	3,8	per 100m^2 bvo

Kantoren en bedrijven

Type	Totaal	Eenheid
Bedrijfs(verzamel)gebouw	1,3	per 100m^2 bvo
Kantoren (zonder baliefunctie)	1,9	per 100m^2 bvo
Dienstverlening (kantoren met baliefunctie)	3,1	per 100m^2 bvo
Arbeidsextensieve/bezoekersextensief bedrijf (loods, opslag, groothandel, transportbedrijf)	0,7	per 100m^2 bvo
Arbeidsintensief/bezoekersextensief bedrijf (industrie, garagebedrijf, laboratorium)	2,0	per 100m^2 bvo
Arbeidsextensieve/bezoekersintensief bedrijf (showroom)	1,3	per 100m^2 bvo
Sociale werkplaats	0,5	per 100m^2 bvo

Horeca en logies

Type	Totaal	Eenheid
Café, bar, cafeteria	6,0	per 100m^2 bvo
Restaurant	11,0	per 100m^2 bvo
Camping	1,5	per plaats
Hotel, jeugdherberg	1,0	per kamer
Feestzaal, partycentrum, discotheek	6,0	per 100m^2 bvo

Gezondheidszorg

Type	Totaal	Eenheid
Apotheek	2,2	per 100m^2 bvo
Medische praktijk (arts, therapeut, etc.)*	1,8	per behandelkamer
Verpleeg- of verzorgtehuis, woonvoorziening	0,6	per wooneenheid
Ziekenhuis	1,6	per bed

***met een minimum van 3 parkeerplaatsen per praktijk**

Sport en recreatie

Type	Totaal	Eenheid
Biljartzaal, bowlingbaan	2,0	per tafel/baan
Dansschool	3,5	per 100m^2 bvo
Golfbaan	7,0	hole
Gymlokaal (schoolfunctie, geen verhuur)	1,0	per 100m^2 bvo
Manege	0,4	box
Speel- en ligweide, dagrecreatie	0,3	per 100m^2 bvo
Speeltuin (overdekt)	7,5	per 100m^2 bvo
Sporthal (excl. tribune)	2,3	per 100m^2 bvo
Sportveld (excl. Tribune)	20,0	hectare netto terrein
Sportschool (fitnissruimte)	3,5	per 100m^2 bvo
Squashbaan	1,3	per baan
Tennisbaan	2,5	per baan
Themapark/pretpark	8,0	hectare netto terrein
Tribune	0,2	per bezoekersplaats
Verenigingsgebouw	3,0	per 100m^2 bvo
Zwembad	10,0	100m^2 opp. Bassin

Onderwijs

Type	Totaal	Eenheid
Basisschool	0,8	Leslokaal*
Beroepsonderwijs	6,0	Leslokaal*
	20,0	Collegezaal**
Crèche, peuterspeelzaal, kinderdagverblijf	0,7	groep
Voorbereidend beroepsonderwijs	0,8	Leslokaal*
Avond- en volwassenenonderwijs	0,8	student

*Leslokaal = circa 30 zitplaatsen ** collegezaal = circa 150 zitplaatsen

Overig

Type	Totaal	Eenheid
Begraafplaats / crematorium	23,0	begrafenis/crematie
Bibliotheek	0,9	per 100m^2 bvo
Cultureel centrum, wijkgebouw	3,0	per 100m^2 bvo
Evenementenhal, beursgebouw, congresgebouw	6,0	per 100m^2 bvo
Jachthaven	0,7	per ligplaats
Museum	0,8	per 100m^2 bvo
Religiegebouw (kerk, moskee)	0,2	per zit of knielplaats
Schouwburg, theater, concertzaal, bioscoop	0,3	zitplaats
Sauna	6,0	per 100m^2 bvo
Verenigingsgebouw	3,0	per 100m^2 bvo
Volkstuin	0,3	per perceel

Bijlage 2 Maatvoering parkeervakken

De beschikbare ruimte voor het parkeren van auto's dient afgestemd te zijn op gangbare personenauto's. De gemeente Druten hanteert onderstaande minimale afmetingen voor het toetsen bij langsparkeren en haakparkeren.

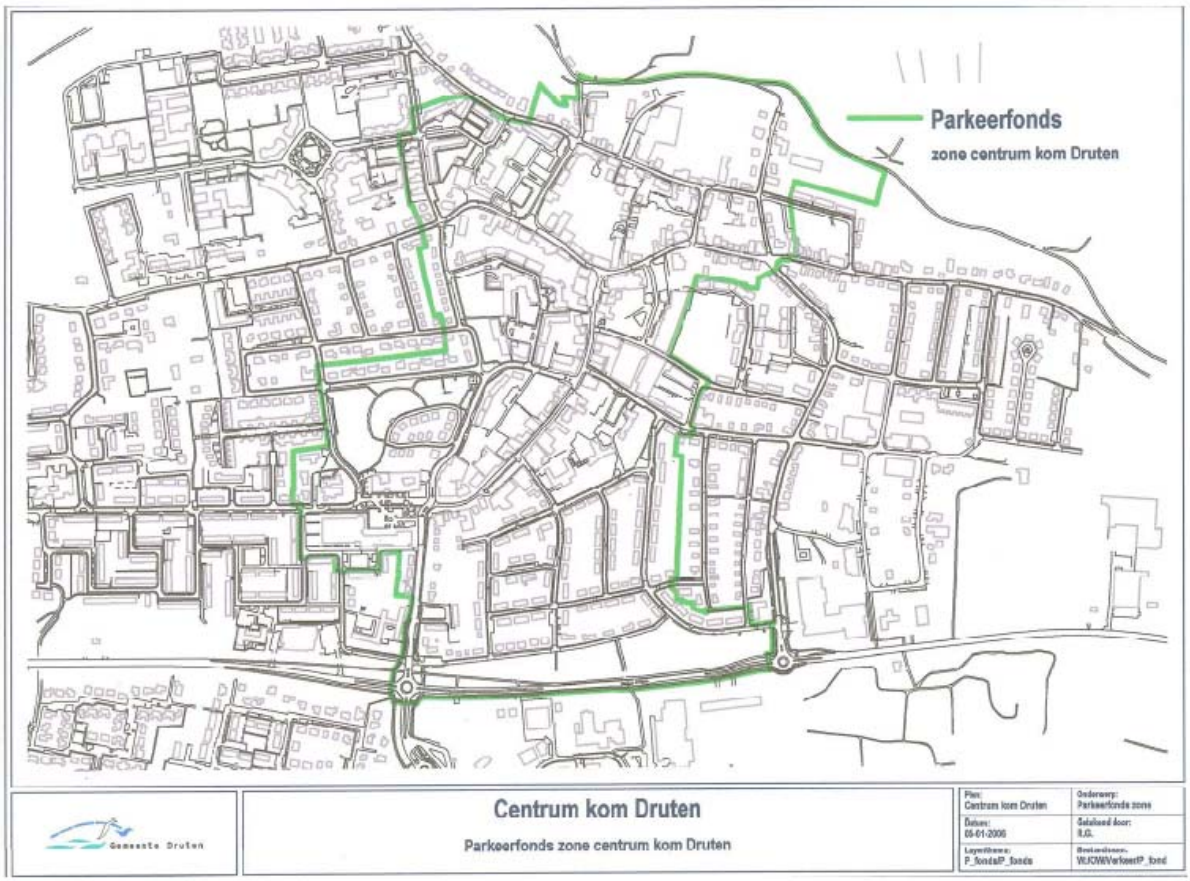
Langsparkeren

- parkeervak 2,00 meter breed en 6,00 meter lang
- rijloper minimaal 3,00 meter breed
- gehandicaptenparkeerplaats 3,00 meter breed en 5,00 meter lang

Haakparkeren

- Parkeervak minimaal 2,40 mter breed en 5,00 meter lang
- Rijloper minimaal 6,00 meter breed
- Gehandicaptenparkeerplaats 3,50 mter breed en 5,00 meter lang

Bijlage 3 Centrumzone kom Druten

Bijlage 4 Prijsklasse Provinciale Woonvisie Gelderland 2010-2019

Koop goedkoop (betaalbaar voor starters): tot € 170.000,-
Koop middelduur: van € 170.000,- tot € 250.000,-
Koop duur; vanaf € 250.000,-

Huur goedkoop: tot € 511,50
Huur betaalbaar: van € 511,50 tot € 647,53
Huur duur: vanaf € 647,53

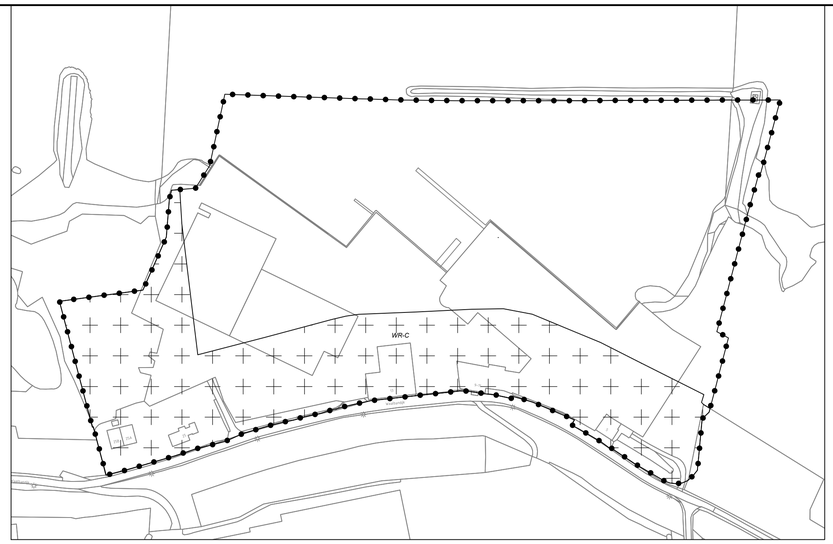
Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

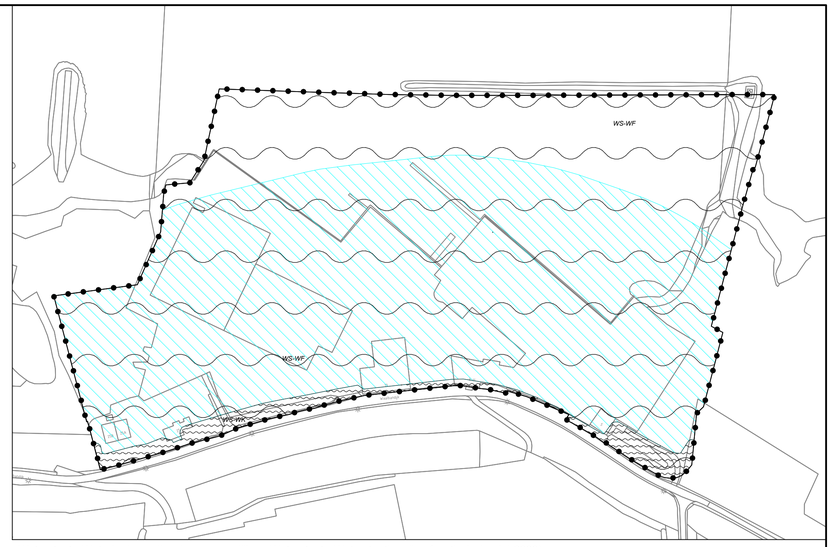
Verbeelding

Waarde - Archeologie 1 en Waarde - Archeologie 2 (schaal 1:2000)

Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied (schaal 1:2000)

Waterstaat - Waterkering, vrijwaringszone - dijk en Waterstaat - Waterstaatkundige functie (schaal 1:2000)

Plangebied

Plangrens

Enkelbestemmingen

- BT — Bedrijventerrein
- N — Natuur
- WA — Water

Dubbelbestemmingen

- WR-A1 — Waarde - Archeologie 1
- WR-A2 — Waarde - Archeologie 2
- WR-C — Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied
- WS-WK — Waterstaat - Waterkering
- WS-WF — Waterstaat - Waterstaatkundige functie

Gebiedsaanduidingen

- geluidzone - industrie
- overige zone - gezoneerd industrieterrein
- vrijwaringszone - dijk

Functieaanduidingen

- (bw) — bedrijfswoning
- (wa) — water

Bouwvlakken

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [sba-1] — specifieke bouwaanduiding - 1

Maatvoeringen

- 60% — maximum bebouwingspercentage (%)
- 28 — maximum bouwhoogte (m)
- 7 / 10 — maximum goothoogte (m) / maximum bouwhoogte (m)

DRUTEN

Scheepswerf Ravestein - Deest

bestemmingsplan

N

project	20171933		
formaat	A1	vastgesteld	02-07-2020
schaal	1:1000	ontwerp	29-01-2020
kaart	1/1	voorontwerp	29-03-2019
getekend	f.t.	concept	18-10-2018
idn	NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003		

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE
w www.rho.nl
e info@rho.nl

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

RUIMTE
REGIE
RESULTAAT

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Druten

Scheepswerf Ravestein - Deest

bestemmingsplan

identificatie

identificatiecode:

NL.IMRO.0225.BPdeestwaalbdherz-2003

projectnummer:

180112.20171933

projectleider:

drs. W. Kraaijeveld

planstatus

datum:	status:
18-10-2018	concept
29-03-2019	voorontwerp
29-01-2020	ontwerp
02-07-2020	vastgesteld

gecertificeerd door Lloyd's conform ISO 9001: 2008

aangesloten bij NL Ingenieurs BNSP

Rho ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

Inhoudsopgave

Bijlagen toelichting

Bijlage 1	**Rivierkundige expert beoordeling 07-03-2018**	**5**
Bijlage 2	**Geohydrologisch advies 21-02-2019**	**13**
Bijlage 3	**Bodemonderzoek 28-09-1998**	**31**
Bijlage 4	**Bodemonderzoek 30-10-2012**	**69**
Bijlage 5	**Bodemonderzoek september 1991**	**113**
Bijlage 6	**Bodemonderzoek 03-04-2012**	**141**
Bijlage 7	**Bodemonderzoek 25-04-2016**	**189**
Bijlage 8	**Vormvrije m.e.r.-beoordeling**	**267**
Bijlage 9	**Aanvulling vormvrije m.e.r.-beoordeling**	**521**
Bijlage 10	**Natuurtoetsing uitbreiding hellingloods**	**585**
Bijlage 11	**Besluit herbegrenzing Gelders Natuurnetwerk**	**641**
Bijlage 12	**Natuurtoetsing ophoging werf**	**645**
Bijlage 13	**Memo stikstofberekening**	**705**
Bijlage 14	**Akoestisch onderzoek**	**735**
Bijlage 15	**Zonetoets**	**829**
Bijlage 16	**Nota vooroverleg**	**849**

Bijlage 1 Rivierkundige expert beoordeling 07-03-2018

Notitie

Project:	Oostelijke uitbreiding Scheepswerf Ravestein B.V.
Onderwerp:	Rivierkundige expert beoordeling
Referentie:	WAB004943/Hoeff/01
Datum:	7 maart 2018
Auteur:	Frans Hoefsloot
Bestemd voor:	Rijkswaterstaat / Ravestein B.V. dhr. Rietveld

1 Aanleiding

Ravestein B.V. heeft de wens om aan de oostzijde van het bedrijfsperceel de bestaande lashal te vervangen voor nieuwbouw. De nieuwe hal sluit beter aan bij de overige bedrijfsbebouwing en zal zorgen voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering.

De nieuwbouw is gepositioneerd buiten het als hoogwatervrijterrein aangegeven terrein. Bij het ontwerp is reeds zo veel als mogelijk rekening gehouden met het optimaliseren van de bebouwing. Het kan echter niet worden voorkomen dat een deel buiten het als hoogwatervrijterrein aangegeven gebied wordt geplaatst.

Om de ontwikkeling als zodanig mogelijk te maken dient een waterwetvergunning aangevraagd te worden voor het bouwen buiten hoogwatervrij terrein.

Hiertoe is op 20 februari 2018 overleg geweest tussen Rho adviseurs voor leefruimte (Nick vd Heijkant / Stefan v Vessem) en Rijkswaterstaat (Erik Fröling / Henry Emond).

Actie die voortkomt uit dit gesprek is dat Rijkswaterstaat graag een expert judgement beoordeling ziet van rivierkundige effecten ten gevolge van de beoogde ingreep. Deze notitie bevat die expert beoordeling.

2 Doelstelling

De rivierkundige beoordeling heeft als doel om de hydraulische en morfologische effecten van het de oostelijke terreinuitbreiding inzichtelijke te maken en deze op basis van expert judgement te toetsen aan de criteria uit het rivierkundig beoordelingskade 4.0 (23 januari 2017).

3 Plangebied

De contour van de nieuwe fabriekshal aan de oostzijde van het terrein is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: Situatie oostelijke uitbreiding

4 Gebruikte bronnen

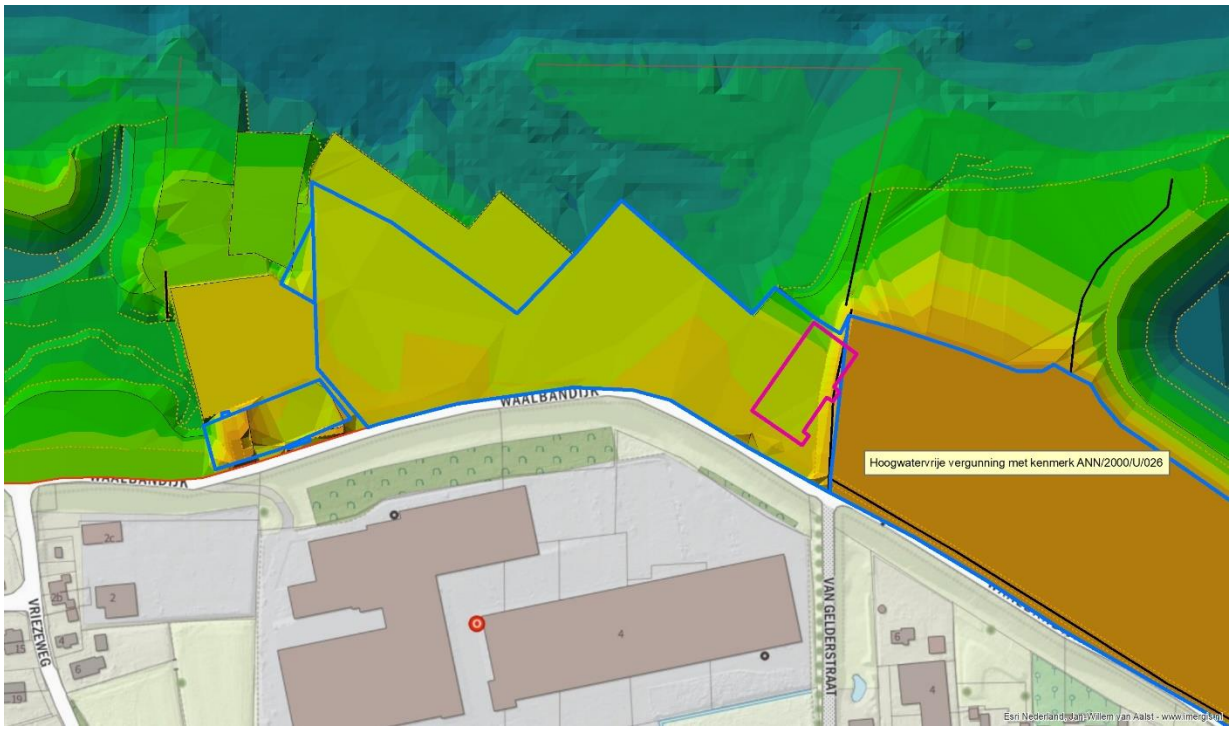
De volgende gegevensbronnen zijn gebruikt bij deze beoordeling

- Toelichtende memo uitbreiding 2018-02-01
- Bijlage 1 - Oostelijke uitbreiding Ravestein - 30-01-2018
- Bijlage 2 - Oostelijke uitbreiding Ravestein - Zoom 30-01-2018
- Verslag RWS dd 21-02-2018

- Baseline/WAQUA model ravestein_var_ophoging gebruikt voor rivierkundige beoordeling westelijke terreinophoging, gebaseerd op Rijn-BenO15_5-v2 met aanpassingen conform vergunningen RWS
- Baseline Rijn-j17_5-v1
- MapTable model MiddenWaal gebaseerd op WAQUA model Rijn-BenO15_5-v1
- IndicatieveVerhanglijnen2016_waterstandsduurlijn_rkm
- AHN3 (PDOK)

5 Feitelijke versus vergunde situatie

In Figuur 2 wordt de situatie getoond zoals opgenomen in het Baseline/WAQUA model ravestein_var_ophoging. Hierbij is te zien dat de oostelijke uitbreiding (paarse contour) bijna volledig binnen de hoogwatervrije vergunning van Ravestein B.V. valt (middelste blauwe contour); een klein deel (circa 16 m x 9 m x 0,5 = 72 m^2) valt buiten de eigen vergunning. Dit deel valt echter binnen de hoogwatervrije vergunning van het project Geertjesgolf van Nederzand B.V. met kenmerk ANN/2000/U/026 en met hoogte 13.25 m + NAP.

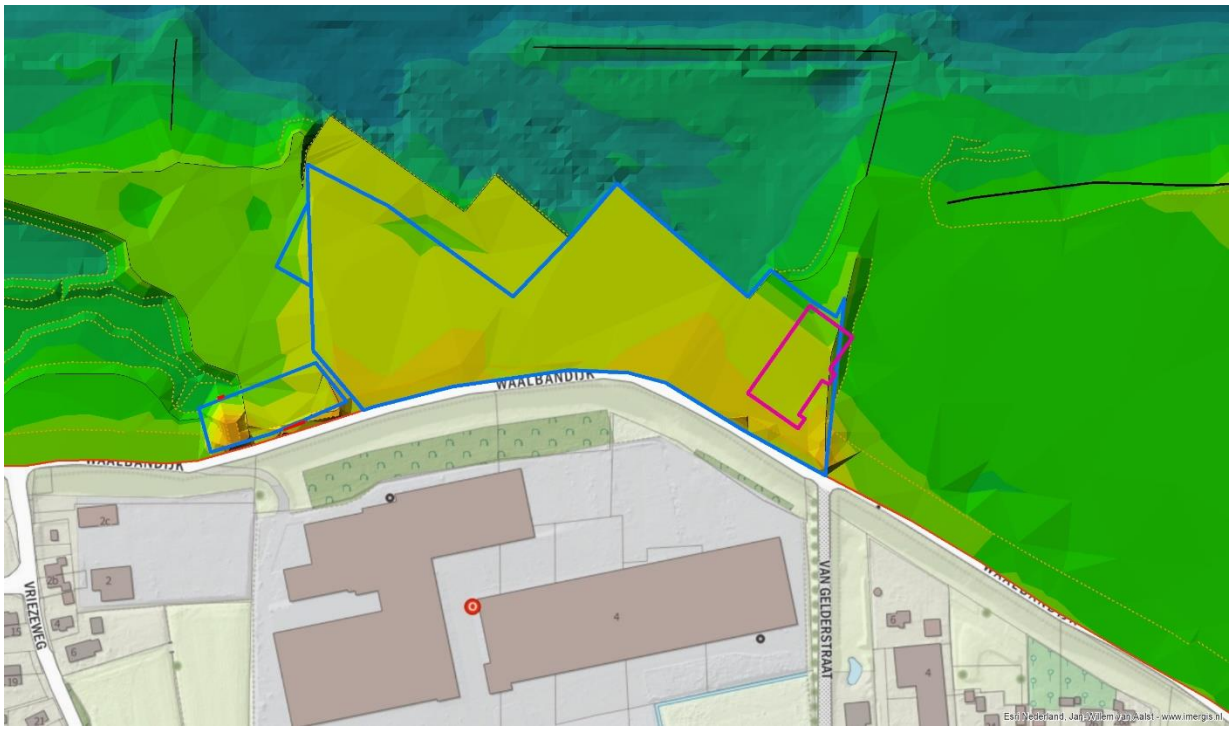

Figuur 2: Bodemhoogte situatie BenO15_5-v2, blauwe contouren = hoogwatervrije vergunningen, paarse contour =oostelijke uitbreiding Ravestein

Uitgaande van dit vergunningen model is het rivierkundig effect van de oostelijke uitbreiding nihil omdat deze volledig binnen hoogwatervrije vergunningen valt.

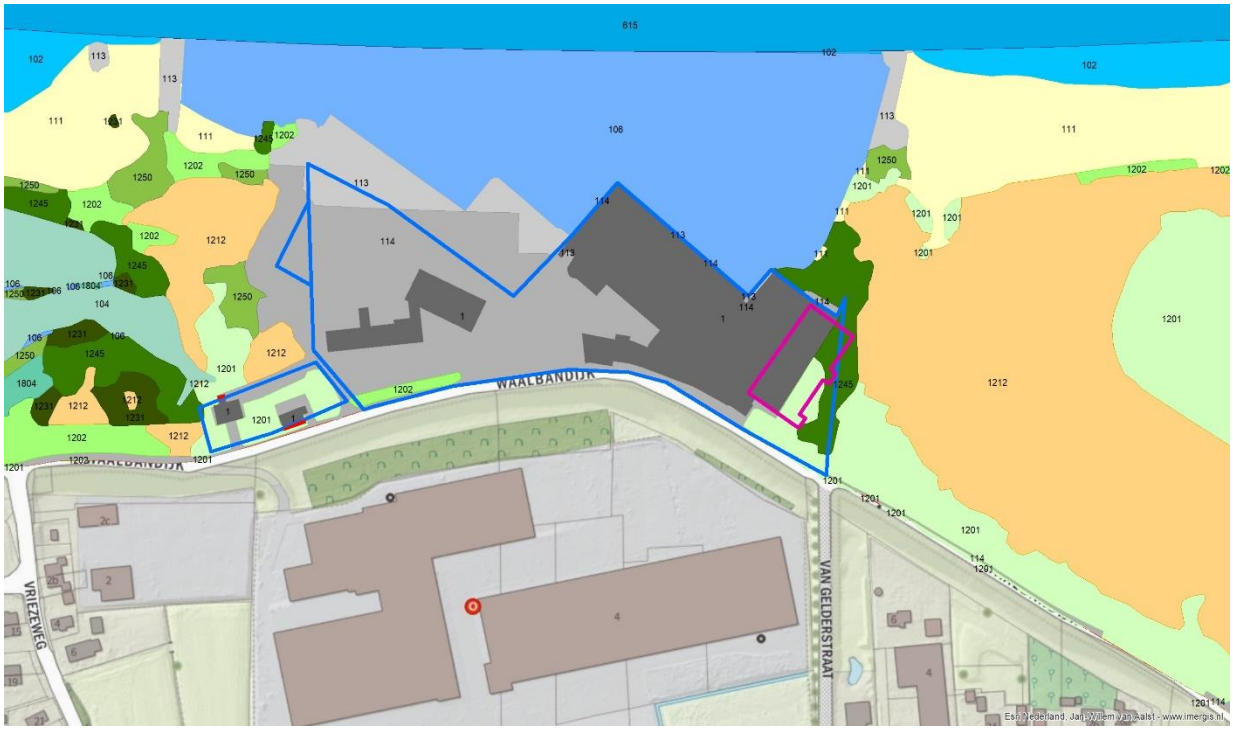
Aangezien de vergunning van het project Geertjesgolf een tijdelijke situatie betreft (mondelinge mededeling Erik Fröling 6 maart 2018) heeft Rijkswaterstaat de behoefte om het rivierkundig effect van de oostelijke uitbreiding te beschouwen zonder medeneming van de ontwikkeling van het project Geertjesgolf.

Indien de ontwikkeling Geertjesgolf buiten beschouwing wordt gelaten dan wordt ter plekke van deze locatie terug gegrepen op de feitelijke situatie. Deze situatie is beschikbaar in Baseline Rijn-j17_5-v1, deze wordt weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3: Bodemhoogte situatie J17_5-v1, blauwe contouren = hoogwatervrije vergunningen, paarse contour =oostelijke uitbreiding Ravestein

In de feitelijke situatie is de 72 m^2 die buiten de vergunning valt gelegen op een talud met een hoogte van 7.5 tot 10 m +NAP. Het landgebruik (zie Figuur 4) op en rond dit talud is ooibos (ruwheidscode 1245) oostelijk hier van ligt ruigte (ruwheidscode 1212).

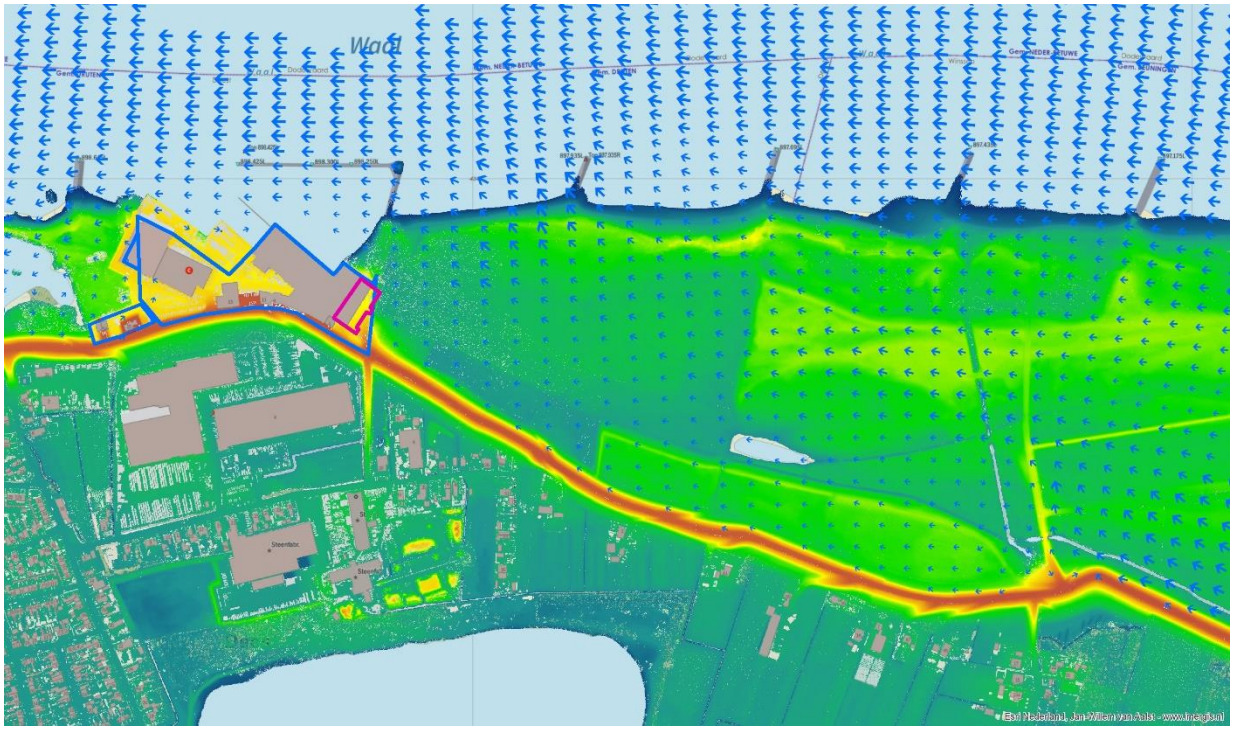
Figuur 4: Ruwheid situatie J17_5-v1, blauwe contouren = hoogwatervrije vergunningen, paarse contour =oostelijke uitbreiding Ravestein

6 Rivierkundige effecten zonder uitvoering Geertjesgolf

In de situatie zonder de vergunning van Geertjesgolf zal de oostelijke uitbreiding een minimaal rivierkundig effect veroorzaken. Hiervoor zijn de volgende redenen:

1. De ingreep ligt niet in de stroombaan omdat de huidige vergunning van Ravestein zorgt voor een afbuiging van de stroming.
2. De ingreep is bijzonder klein, 72 m^2 en heeft daardoor nauwelijks effect.
3. De ingreep ligt in een stroomluw deel door de locatie op een talud, door de aangrenzende benedenstroomse hoogwatervrije vergunning en door de ligging in een ooibosje.
4. Beneden de 3800 m^3/s Lobith is er geen effect omdat de waterstand dan te laag is.

Deze beoordeling wordt ondersteund door een simulatie uitgevoerd met MapTable
In dit MapTable model is ter plekke van de Geertjesgolf de feitelijke situatie (uit J17_5-v1) ingebracht en doorgerekend (met een hogere afvoer dan MHW [17.500 m^3/s Lobith] omdat deze beschikbaar was). Ook is hier de oostelijke uitbreiding als hoogwatervrij terrein ingevoerd. Het bijbehorende stroombeeld wordt getoond in Figuur 5. Hier in is te zien dat de stroming door het bestaande hoogwatervrije terrein naar het noorden afbuigt. De stroomsnelheid ter plekke van de uitbreiding is laag en ligt rond de 10 cm/s.
De verschilberekening met en zonder oostelijke uitbreiding van Ravestein toont geen verschil.

Figuur 5: Stroombeeld situatie zonder uitvoering Geertjesgolf (op basis van MapTable), op de achtergrond AHN3.

Bijlage 2 Geohydrologisch advies 21-02-2019

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Memo

Project	Scheepswerf Ravestein B.V. te Deest
Projectnummer	WAB007743
Onderwerp	Geohydrologisch advies werkzaamheden
Referentie	
Aan	Nick van den Heijkant (DGMR)
Auteur	Dr. Willem-Bart Bartels
Tweede lezer	Drs. Frans Hoefsloot
Datum	21 februari 2019

1 Inleiding

Scheepswerf Ravestein B.V. te Deest wil haar lashal slopen en opnieuw opbouwen. De grotere nieuwe hal komt op heipalen te staan. Door deze verbouwing is de vraag of een gedetailleerde geohydrologische beschouwing ten behoeve van een vergunningaanvraag gewenst is. In deze notitie worden eerst de regionale en lokale (geohydrologische) bodemopbouw besproken. Daarna wordt uiteengezet welke delen van de bouw grondwaterstroming kunnen beïnvloeden en of dit problemen zou kunnen opleveren ten aanzien van wateroverlast (kwel). Tenslotte wordt een inschatting gemaakt of de bouw en de invloed op de grondwaterstroming effecten kunnen hebben op de dijkveiligheid.

2 Uitgangspunten

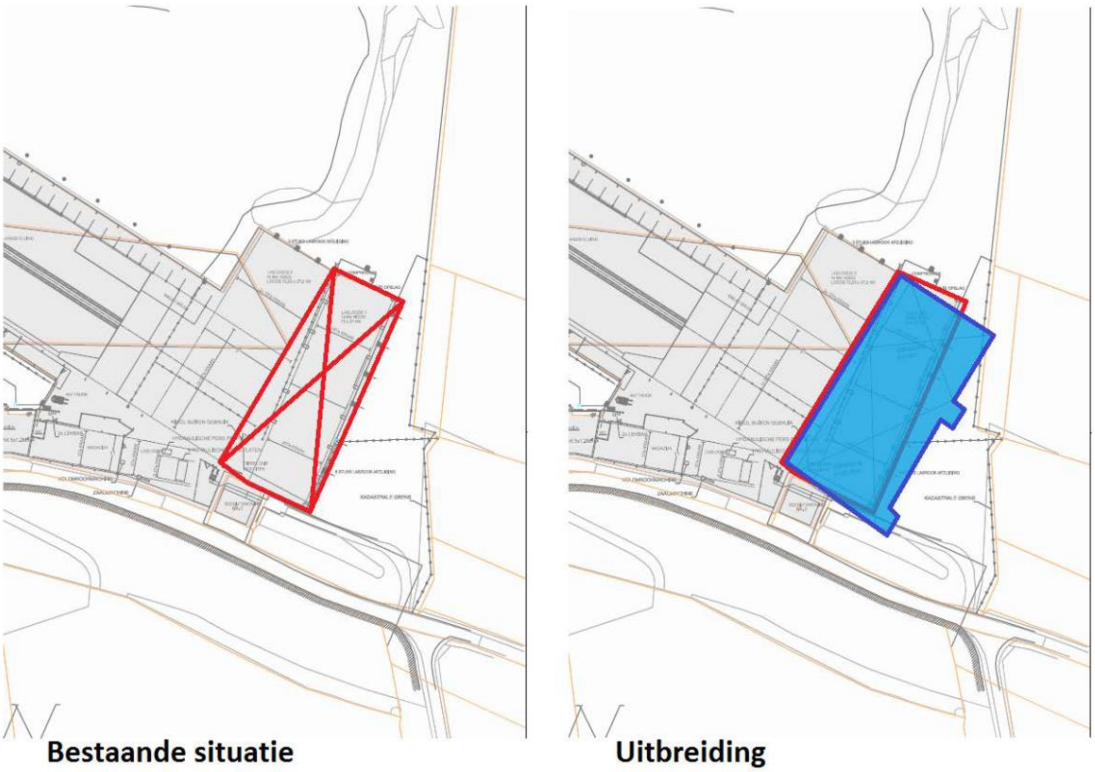
2.1 Planlocatie – Huidig

De scheepswerf is gesitueerd net buiten Deest. Dit ligt aan de rivier de Waal. De scheepswerf ligt buitendijks en zeer dicht op de (teen van de) dijk. Dit blijkt zowel uit de topografische kaart als de luchtfoto (2016), zie Figuur 1.

Figuur 1: Topografie (a) en luchtfoto (b, 2016) van de planlocatie.

2.2 Planlocatie – Geplande bouw

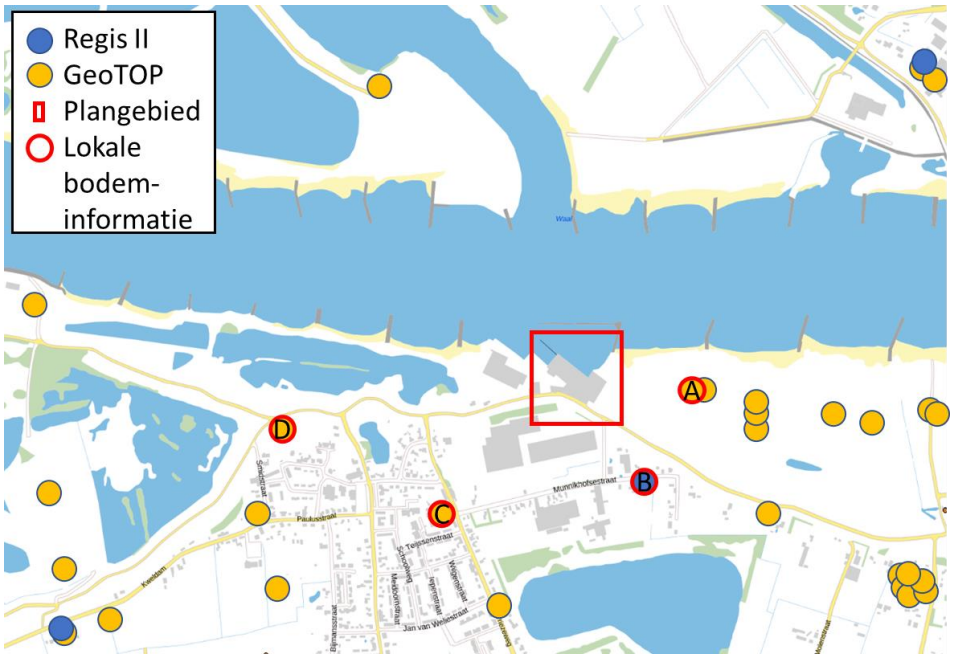
Figuur 2: Bestaande situatie (a) en geplande verbouwingen (b) overgenomen uit [1].

De geplande bouw is weergegeven in Figuur 2. De nieuwbouw ten opzichte van het dijkprofiel is weergegeven in Bijlage B.

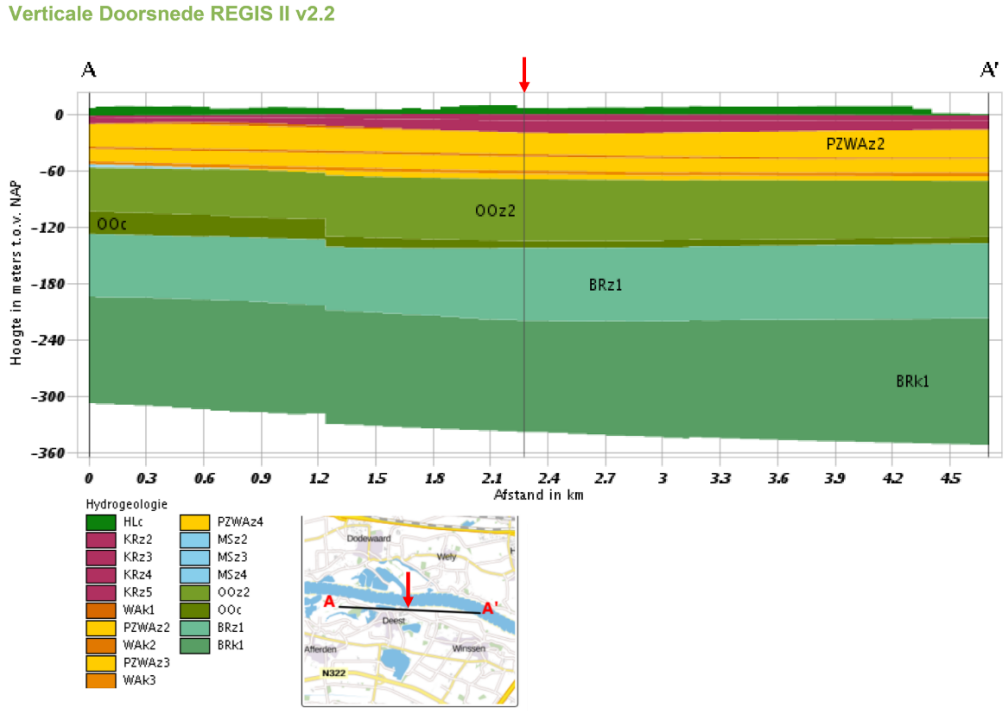
2.3 Bodemopbouw

2.3.1 Regionale geohydrologische bodemopbouw vanuit Dinoloket

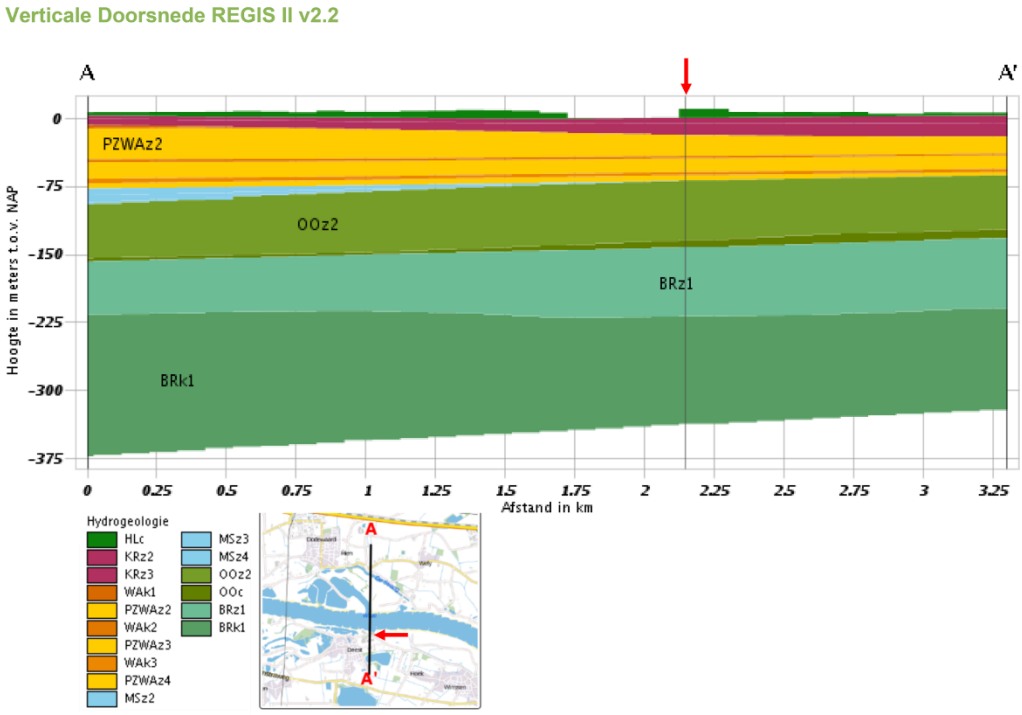
In Figuur 3 staan de beschikbare bodemgegevens volgens DINOloket [2]. Op basis van deze punten kan vanuit dezelfde bron [2] een dwarsdoorsnede worden gegenereerd met hierin de geohydrologische opbouw. Er zijn twee dwarsdoorsneden beschouwd, één in de richting parallel aan de rivier, zie Figuur 4, en één in de richting loodrecht op de rivier, zie Figuur 5.

Figuur 3: Locaties van bodemgegevens rondom het plangebied uit [2].

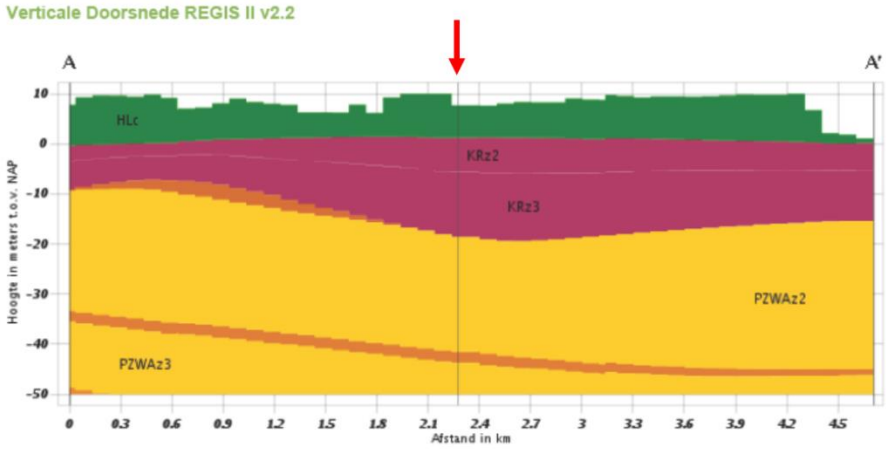
Figuur 4: Ondergrondschematisatie volgens REGIS II [2] parallel aan de rivier. De planlocatie is aangegeven met de rode pijl. De legenda geeft (van ondiep naar diep) een complex lagenpakket aan (HLc) gevolgd door de formatie van Kreftenheye (KRz) en Peyze/Waalre (Wak en PZWAz).

Figuur 5: Ondergrondschematisatie volgens REGIS II [2] parallel aan de rivier. De planlocatie is aangegeven met de rode pijl. De legenda geeft (van ondiep naar diep) een complex lagenpakket aan (HLc) gevolgd door de formatie van Kreftenheye (KRz) en Peyze/Waalre (Wak en PZWAz).

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de bodemopbouw lokaal kan afwijken. Echter, omdat in de nabijheid van de planlocatie in beide richtingen geen afwijkingen/veranderingen in opbouw voorkomen wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat deze bodemopbouw representatief is. De lokale bodemopbouw (voor zover bekend) wordt beschouwd in subsectie 2.3.2.

Wanneer de ondiepe ondergrond wordt uitvergroot, zie Figuur 6, is te zien dat onder het complexe lagenpakket (HLc) van ongeveer 8 meter dik, een 15 tot 20 meter dik zandpakket uit de formatie van Kreftenheye (KRz) zit. Deze formatie is goed doorlatend. Horizontale doorlatendheden tussen de 10 en 50 m/dag zijn geen uitzondering.

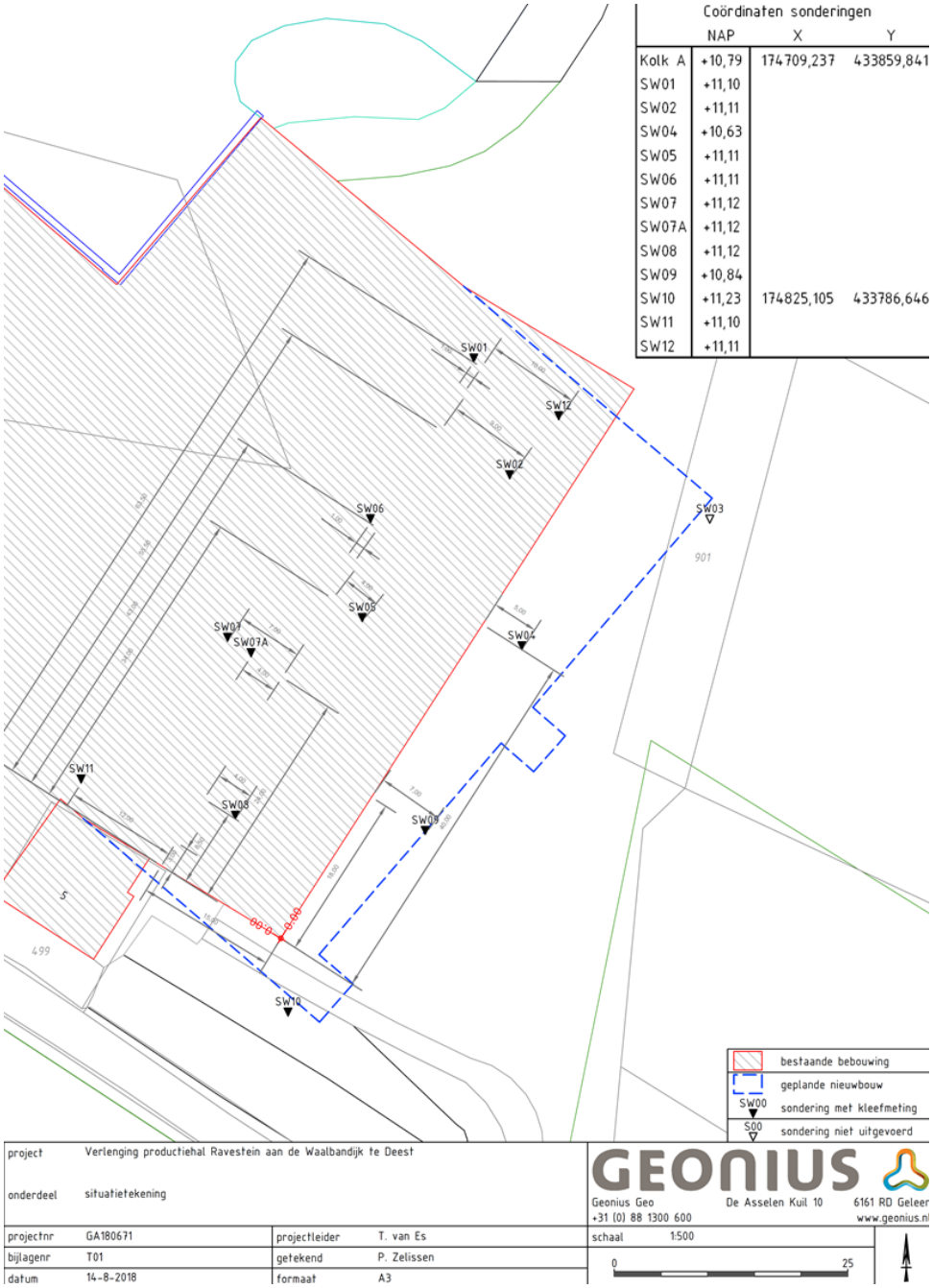
Figuur 6: Uitvergrootte doorsnede tot NAP -50 m. Hierin is te zien dat het complexe pakket (groen) ongeveer 8 meter dik is en wordt opgevolgd door de formatie van Kreftenheye (rood).

2.3.2 Lokaal beschikbare bodeminformatie vanuit Dinoloket

In Figuur 3 zijn vier punten met lokale bodeminformatie geselecteerd, aangegeven met A t/m D. Deze zijn bijgevoegd in Bijlage A. Ook deze informatie komt van [2]. De lokale informatie laat geen ander beeld zien in de bodemopbouw dan de regionale informatie die in de subsectie hiervoor is behandeld. Aangaande de horizontale doorlatendheid kan deze voor de formatie van Kreftenheye worden aangescherpt tot tussen de 10 en 25 m/dag op basis van lokale boringen. De deklaagdikte (dikte van de complexe laag) op basis van de lokale boring zou dunner kunnen zijn dan in Figuur 6. Echter is de lokale variatie te groot om hier met zekerheid een uitspraak over te kunnen doen. Uit het AHN2 blijkt dat rondom de scheepswerf het maaiveld opgehoogd is.

2.3.3 Lokaal beschikbare sonderingen door Geonius

In opdracht van Ravestein Beheer BV is door Geonius B.V. een aantal sonderingen uitgevoerd. Een deel van deze sondeerlocaties is weergegeven in Figuur 7. De Sondering ‘Kolk A’ is wel uitgevoerd maar ligt buiten het weergegeven gebied. Een deel van de sonderingen is door de betonvloer (NAP +11,1 m) van de bestaande loods uitgevoerd.

Figuur 7: Sondeerlocaties (behalve Kolk A) door Geonius.

Het onderzoek van Geonius [3] laat zien dat er een heterogene toplaag is aangetroffen (veen, klei en zand, waarschijnlijk formatie van Echteld). Bij enkele sonderingen was ook een verdichte zandlaag aanwezig in de top. De toplaag is tussen de 6,4 m (NAP +11,1 m – NAP +4,7 m) en 7,3 m (NAP +11,1 m – NAP +3,8 m) dik. Hier moet de vloerdikte (0,40 m) nog vanaf worden getrokken. Onder de toplaag wordt een vast tot zeer vast grindig zandpakket aangetroffen, in ieder geval tot de maximaal beproefde diepte van NAP -6,9 m.

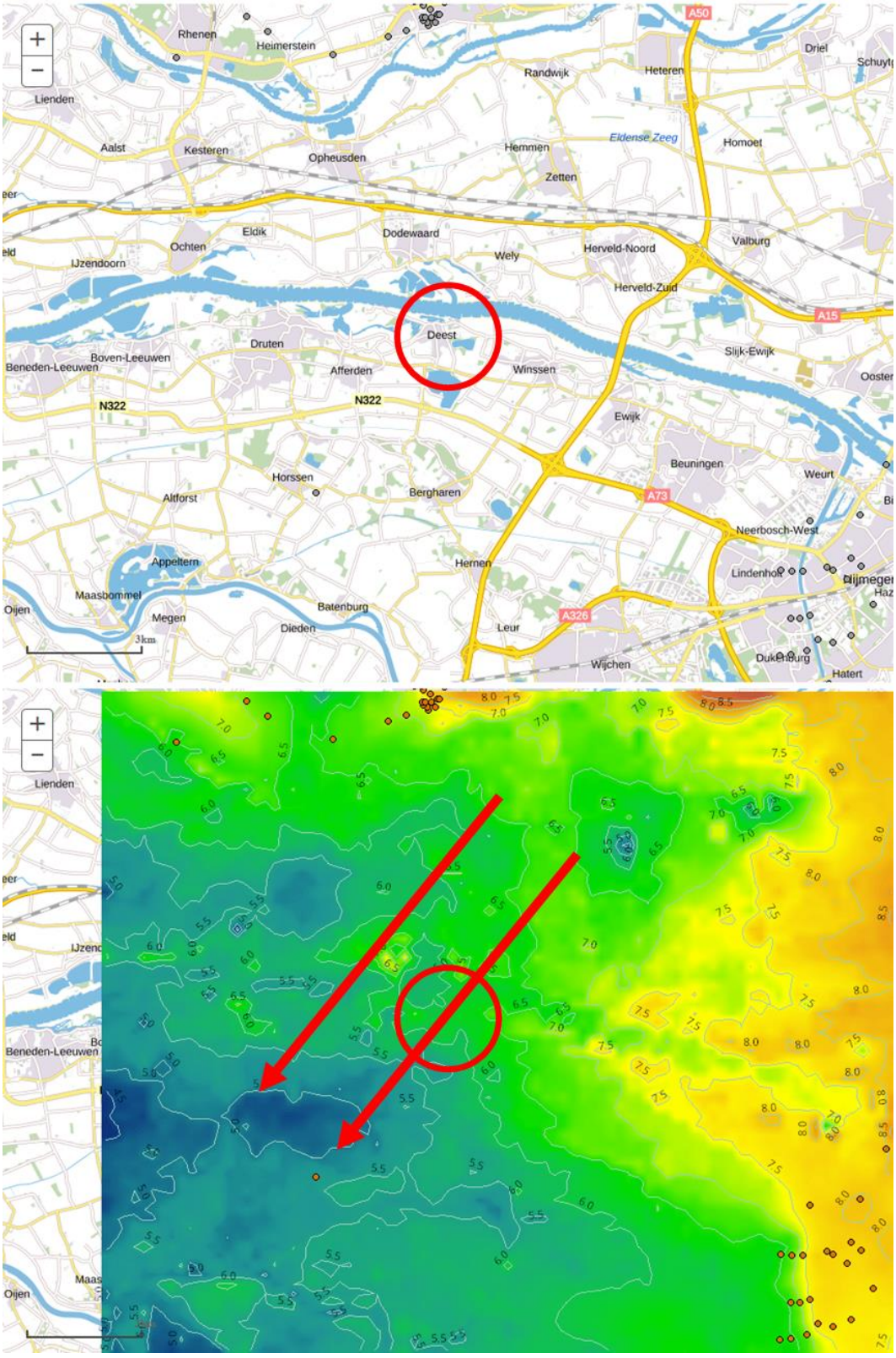
Dit onderzoek geeft een bodemopbouw in lijn met de regionale en lokale gegevens uit [2], zie bijvoorbeeld het bijschrift van Figuur 6 en Bijlage A.

De grondwaterstand die tijdens het sonderen gevonden is (ongeveer NAP +4,4 m op 18 september 2018), is zeer laag. Op basis van peilbuisgegevens uit TNO-dinoloket, rapporteert Geonius een GHG van ongeveer NAP +7,0 m. Dat de grondwaterstand zover gezakt is, is niet verwonderlijk wanneer de extreem droge zomer in ogenschouw wordt genomen. Daarom wordt aanbevolen toch het GHG te volgen.

Hoewel de sonderingen zinvolle informatie leveren voor de toplaag en het eerste stuk grindig zandpakket, kunnen geen nauwkeurigere inschattingen worden gemaakt voor de totale dikte van dit grindig zandpakket (Kreftenheye). Ook kunnen geen betere inschattingen worden gemaakt met betrekking tot de doorlatendheid van de grond dan de waarden uit de regionale databases REGIS II.

2.4 Grondwaterstroming

De regionale grondwaterstroming in – in ieder geval – het eerste watervoerend pakket wordt geacht de stroomrichting van de rivier te volgen of anders een noordoost/zuidwest oriëntatie te hebben. Lokaal mag worden aangenomen dat de rivier als een constante stijghoogte grens fungeert, en dat grondwaterstroming vanuit de rivier richting het binnendijks gebied gaat (kwel). Bovendien kan worden aangenomen dat waar de rivier in direct contact staat met de formatie van Kreftenheye vooral infiltratie plaatsvindt. Dit betekent dat de stroomlijnen er vooral verticaal georiënteerd zijn.

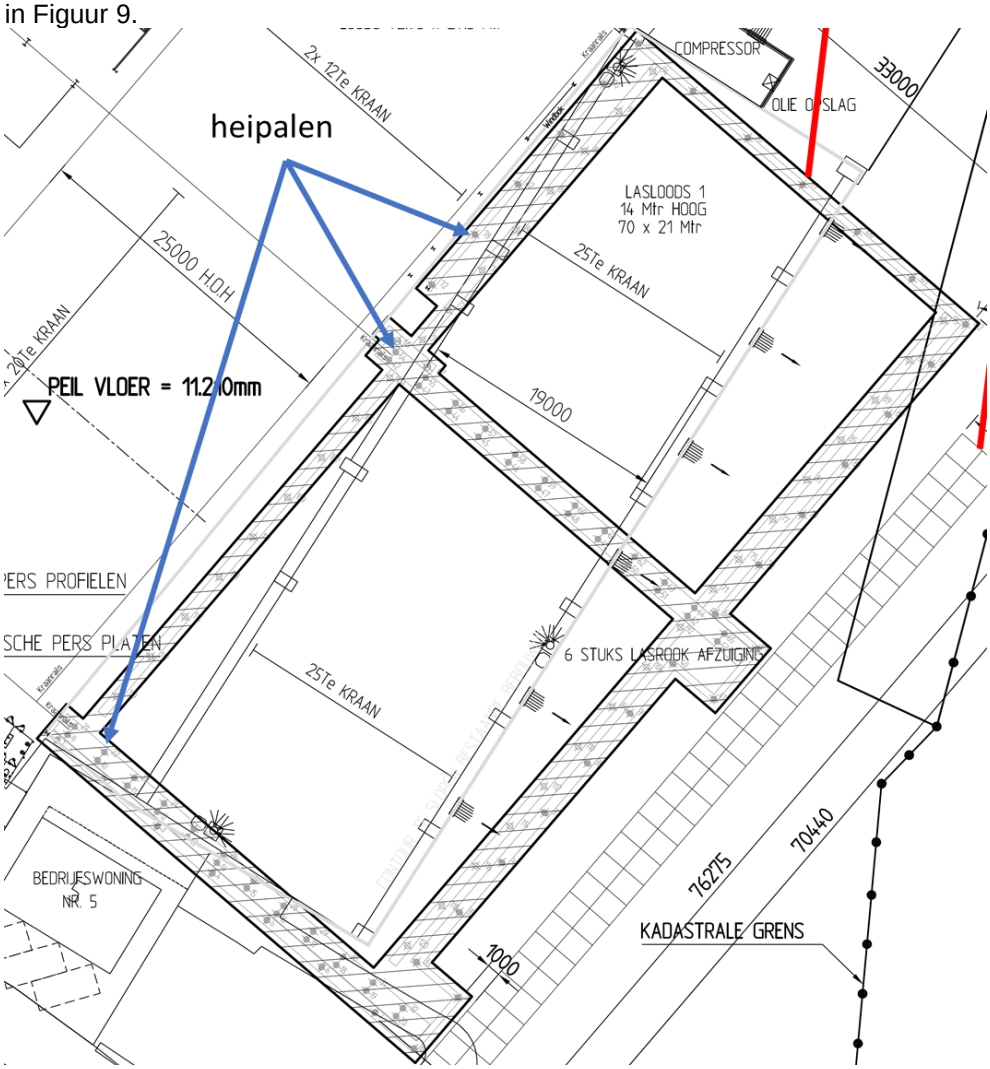

Figuur 8: Isohypsenkaart van het eerste watervoerende pakket [4].

3 Analyse

3.1 Invloed heipalen op grondwaterstroming

Er worden heipalen van 12,60 m voorzien. De locatie van de heipalen (grijze cirkels) is te zien in Figuur 9.

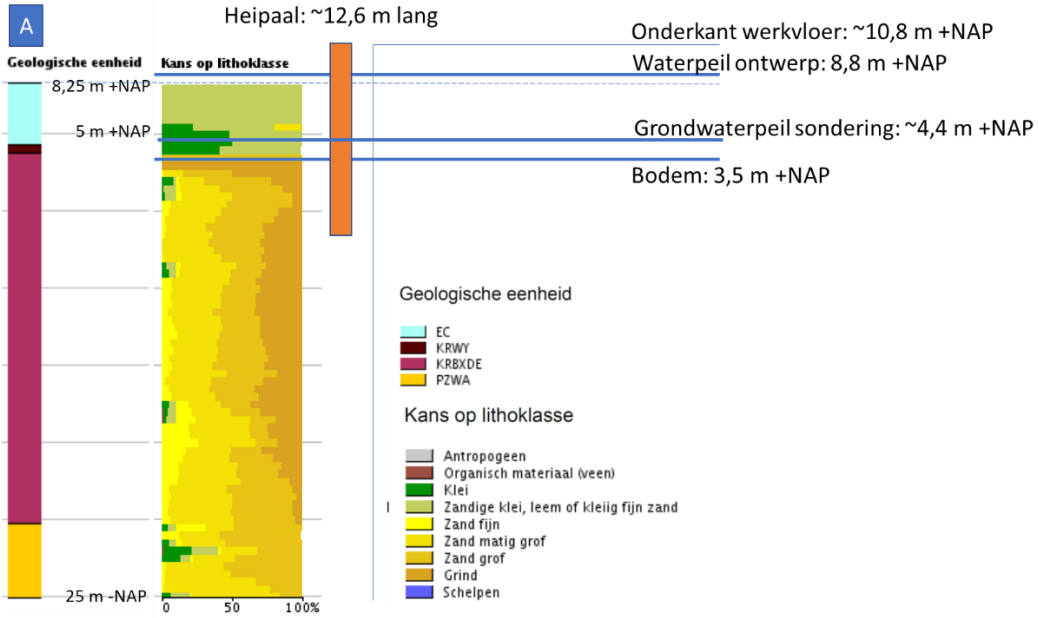

Figuur 9: Gedeelte van de plantekening voor de nieuwe loods volgens [6]. De heipalen zijn als grijze cirkels ingetekend.

Wanneer een vloerdikte van 0,30 - 0,40 m wordt aangenomen, betekent dit dat de heipalen voor ongeveer 12 meter de grond in gedreven moeten worden. Dit leidt tot de situatie in Figuur 10. Gebaseerd op dit figuur kan grofweg gesteld worden dat de heipalen voor 12,6 – (10,8-3,5) =5,3 meter in de goed-doorlatende (tussen de 10 en 25 m/dag) formatie van Kreftenheye steken, en dat dit overeenkomt met ongeveer 20% van de dikte van het pakket op basis van de regionale bodeminformatie.

De vraag is of dit een significant effect heeft op de grondwaterstroming. Daarom wordt een parallel getrokken met een beschikbare studie [5] voor damwanden. In de studie [5] wordt de invloed van de damwand op het debiet in een watervoerend pakket beschreven, afhankelijk van het percentage afsluiting van het watervoerend pakket. Hieruit kan worden afgeleid dat in het geval van damwanden pas bij 60% doorsnijding van het watervoerend pakket een significante afvoerreductie door de laag plaatsvindt. Daarnaast kan op basis van dezelfde studie ook worden geconcludeerd dat het effect op de grondwaterstroming afneemt met de tijd.

In de situatie bij de scheepswerf gaat het ten eerste om heipalen die geen aaneengesloten barrière vormen (zoals bij een damwand wel het geval zou zijn), en in de tweede plaats om een doorsnijding van 20% van de pakketdikte. Daarom wordt verwacht dat ten opzichte van het onderzoek in [5] minder grondwatereffecten optreden. Door de relatief hoge doorlatendheid van het zandpakket kan het extra debiet wat ontstaat door het afbuigen van de stroomlijnen door heipalen naar verwachting goed opgevangen worden. De heipalen hebben dus geen significant effect op de horizontale grondwaterstroming.

Figuur 10: Bodemopbouw uit de dichtstbijzijnde boring op locatie A, gecombineerd met de bodemdiepte uit Baseline, de ontwerpwaterstand en heipaallengte en werkvloerhoogte [3].

Wel geldt dat aangrenzend aan / direct rondom de heipalen een hoog doorlatende zone gecreëerd kan worden. Preferente verticale stroming dient in goed afsluitende lagen voorkomen te worden.

Figuur 10 laat zien dat afsluitende lagen in de huidige situatie niet aanwezig zijn volgens een lokale boring. De aanvullende sonderingen door Geonius schetsen eenzelfde beeld, te weten een heterogene toplaag waarvan de weerstand op basis van de beschrijving moeilijk in te schatten valt. Daarom wordt aangenomen dat de toplaag weinig weerstand bevat. Aangezien in zo'n geval de toplaag niet gezien kan worden als een goed afsluitende laag, bestaan de

verticale stroombanen waarschijnlijk al, en is niet de verwachting dat heipalen de situatie veranderen.

Er is echter één uitzondering. Een deel van de heipalen wordt in de dijk geplaatst. De dijk zou wel uit zeer ondoorlatend materiaal kunnen bestaan. Het is daarom van belang te weten uit wat voor materiaal de dijk bestaat, en uit welke grondlagen de dijk is opgebouwd. Mocht dit een dijk zijn met een ondoorlatend(e) toplaag/dijklichaam (van bijvoorbeeld klei), dan dient verticale grondwaterstroming op deze locaties voorkòmen te worden.

3.2 Stabiliteit van de dijk: Stabiliteit Buitenwaarts en Piping

De nieuwe loods doorsnijdt het talud van de dijk ten dele. Daarnaast gaan de heipalen door de toplaag heen. Daardoor kunnen er effecten zijn op de stabiliteit van de dijk. Een dwarsdoorsnede van de (opbouw van de) dijk met de nieuwe constructie is weergegeven in Bijlage B. De heipalen doorsnijden het talud van de dijk in dit profiel. Daardoor zullen waarschijnlijk stabiliteitsberekeningen vereist zijn.

In zijn algemeenheid dienen bouwwerken/funderingen in de kernzone ontworpen te worden voor maatgevende hydraulische belastingen en de eisen die gesteld worden aan een primaire waterkering. Het is niet bekend of dit gedaan is. Daarbij komt nog dat geborgd moet worden dat bij falen van het gebouw/fundering geen schade aan de primaire kering mag ontstaan. Wanneer bij de werkzaamheden ook ophoging met grond nodig is, kan het nodig zijn om zettingsberekeningen te doen.

Meer specifiek worden in dit memo twee faalmechanismen aangehaald. Ten eerste, omdat de scheepswerf buitendijks gesitueerd is, wordt stabiliteit buitenwaarts beschouwd. Vanwege de mogelijke effecten van de heipalen op grondwaterstroming, wordt ook naar piping gekeken.

3.3 Stabiliteit buitenwaarts

De invloed van de locatie van de constructie aangaande dijkstabiliteit is kort aangestipt in 3.2. Belangrijke andere factoren in stabiliteit buitenwaarts zijn de grondopbouw (type, volumiek gewicht, sequentie) van de dijk, de waterspanning in de dijk, en de belasting van de dijk. Deze factoren zijn onvoldoende bekend om een oordeel te vellen. Wel kan een opmerking worden geplaatst ten aanzien van de gemeten grondwaterstanden.

De grondwaterstanden die gemeten zijn bij het sonderen op het perceel van de scheepswerf zijn erg laag (NAP +4,0 m). Wanneer over dijkveiligheid wordt gesproken, gaat het juist over maatgevende waterstanden. Dit geldt voor zowel oppervlakte als grondwater. Wat de grondwaterstand tijdens maatgevend hoogwater voor invloed heeft op de waterspanning (freatische lijn) in de dijk, en daarmee op de stabiliteit, kan niet zonder meer gezegd worden. De heipalen kunnen van invloed zijn op de mate van afschuiving / de gevolgen wanneer falen optreedt. Daarom wordt aanbevolen dit nader te beschouwen.

3.4 Piping

Voor piping is opbarsting van de binnendijkse deklaag nodig, alsmede een buitendijks intredepunt en een binnendijks uittredepunt. Indien er een kwelweglengte tekort is, zal een doorgaande pipe ontstaan. Dit betekent dat er onvoldoende weerstand aanwezig is in het voorland en onder de dijk om piping tegen te gaan.

Het plaatsen van heipalen heeft – indien wordt voorkòmen dat verticale stroming ontstaat langs de palen op plekken waar de toplaag weerstand biedt – geen invloed op de afstand van het intredepunt tot de dijk. In Figuur 10 en uit de sondering is aangegeven dat ter plaatse van de werf mogelijk al geen afsluitende laag (i.e. laag met weerstand) meer aanwezig is. Hieruit volgt dat de intredepunten waarschijnlijk al aan de dijk liggen en dat geen weerstand uit het voorland kan worden gehaald. De heipalen hebben hier geen effect op.

Hoe gevoelig de dijk voor piping is in de huidige situatie (afhankelijk van binnendijkse deklaagdikte, huidige kwelweglengte, opbarstgevoeligheid etc.) ligt buiten de scope van dit memo.

4 Conclusie en aanbeveling

Dit memo beschouwt of een gedetailleerde geohydrologische beschouwing ten behoeve van een vergunningaanvraag gewenst is. Naar aanleiding van de inhoud kunnen de volgende conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan:

Met betrekking tot grondwaterstroming:

- Het wordt onwaarschijnlijk geacht dat het plaatsen van heipalen significante invloed heeft op de grondwaterstroming. Dit op basis van regionale en lokale bodemgegevens waaruit blijkt dat er goed doorlatende lagen onder de bouwlocatie liggen en dat geen sprake is van een goed afsluitende deklaag.
- Mocht er een effect optreden dan zal dit over tijd afnemen.
- Hier wordt nog eens benadrukt dat er sprake kan zijn van een goed afsluitende deklaag bij de dijk (binnenteen tot buitenteen), echter is de dijkopbouw bij het schrijven van dit memo niet bekend.
- Ten slotte wordt nog meegegeven dat indien een toplaag met weerstand aanwezig is, de heipalen die gebruikt worden goed op grond moeten aansluiten. Door een goede aansluiting van de heipalen met de ondoorlatende laag kunnen nieuwe intredepunten dicht bij de dijk voorkòmen worden.

Met betrekking tot dijkveiligheid:

- De huidige staat van de primaire kering wordt in dit memo niet behandeld, enkel de mogelijke invloed van de werkzaamheden.

- Het ontwerp van zowel het gebouw als de fundering moet voldoen aan de benodigde veilgheid voorconstructies in de kernzone van een primaire kering. Aanbevolen wordt om dit na te gaan.
- Falen van gebouw en/of fundering mag geen schade veroorzaken aan de waterkering.
- Bij falen van de kering (bijv. stabiliteit buitenwaarts) mogen de constructies de schade niet vergroten.

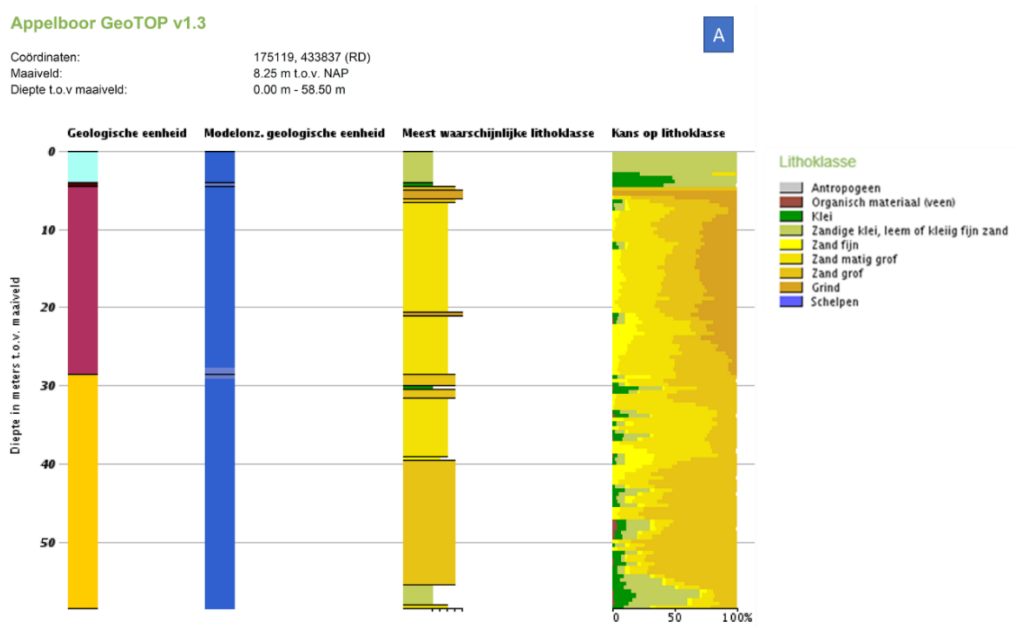
- Bij grondwaterstanden die horen bij maatgevend hoogwater kan een effect van de heipalen op de freatische lijn niet worden uitgesloten. Aanbevolen wordt om dit nader te beschouwen.
- Voor het faalmechanisme piping veroorzaken de werkzaamheden waarschijnlijk geen verandering ten opzichte van de huidige situatie wanneer de heipalen die dichter op de dijk worden gezet goed op grond aansluiten en verticale stroming voorkomen wordt.
- Door de waarschijnlijk ontbrekende weerstand in de toplaag buiten het dijklichaam, liggen de intredepunten in de huidige situatie mogelijk al zeer dicht op de dijk.
- Voor buitenwaartse stabiliteit zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een nauwkeurige inschatting te kunnen maken. Aanbevolen wordt om dit nader te beschouwen.

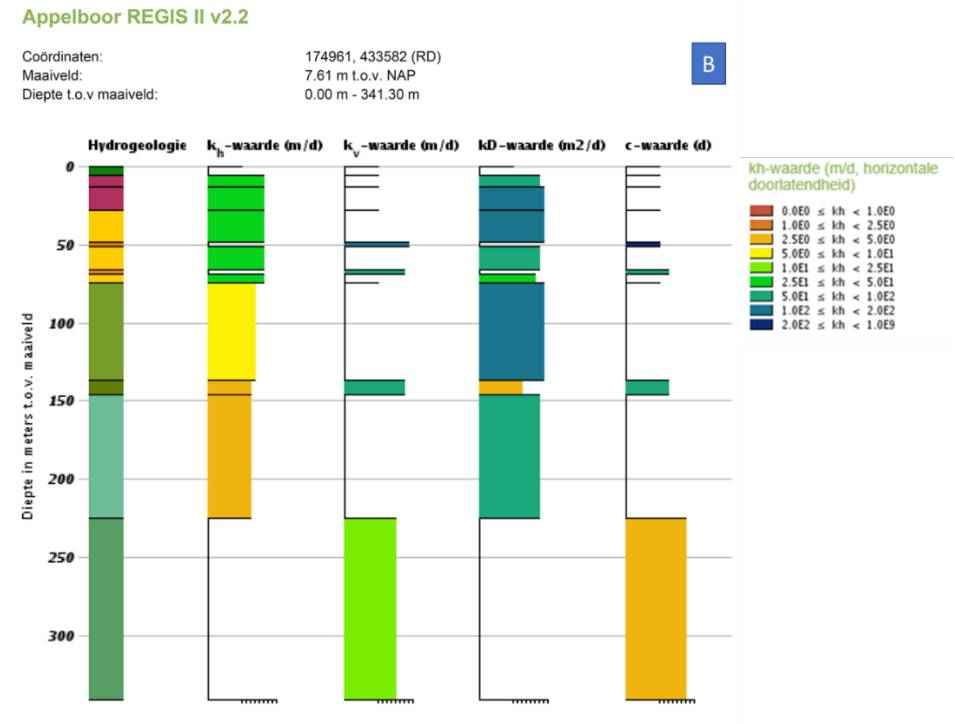
5 Referenties

1. Memo noodzaak 09-08-2018, Scheepswerf Ravestein – Ontwikkelingen 2018/2019, Rho Adviseurs.
2. www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen, geraadpleegd dd 28-11-2018.
3. Funderingsadvies; Verlenging productiehal aan de Waalbandijk te Deest GA180671.R01.v1.0, dd 11 september 2018 – Geonius B.V.
4. https://www.grondwatertools.nl/grondwatertools-viewer
5. Yihdego, Y., 2016, Evaluation of Flow Reduction due to Hydraulic Barrier Engineering Structure: Case of Urban Area Flood, Contamination and Pollution Risk Assessment, Geotech. Geol. Eng., 34, pp 1643-1654.
6. 8464-04_grond_verzetten_A1.pdf
7. 8464-08_Dijkprofielen-02_nieuw_A3.pdf

Bijlage A

Boringen rondom de scheepswerf. De locaties (A, B, C, en D) zijn weergegeven in Figuur 3.

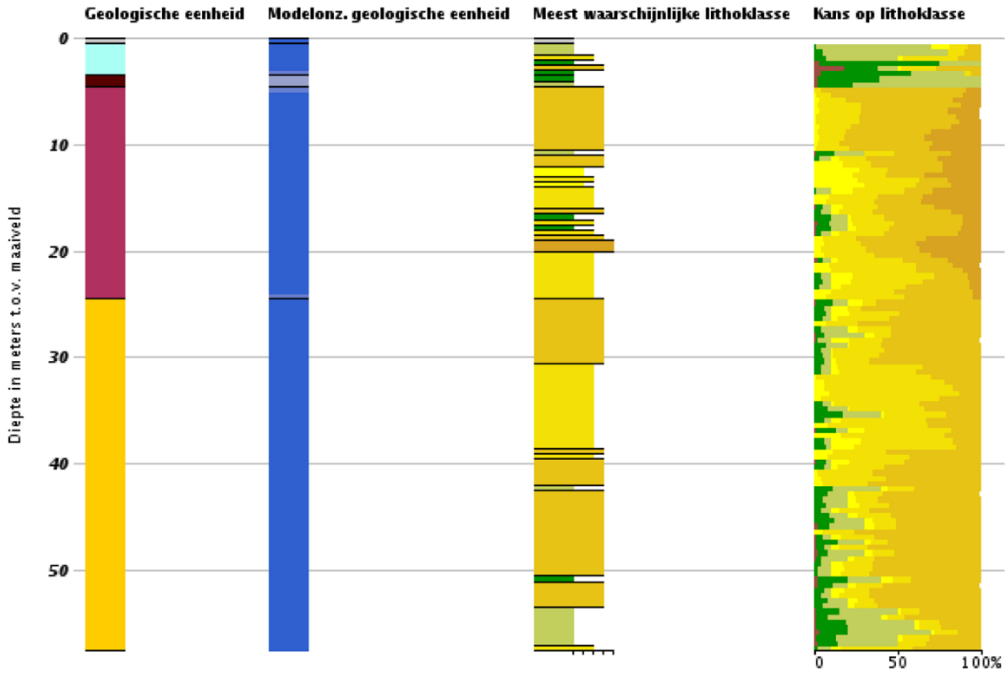

Appelboor GeoTOP v1.3

C

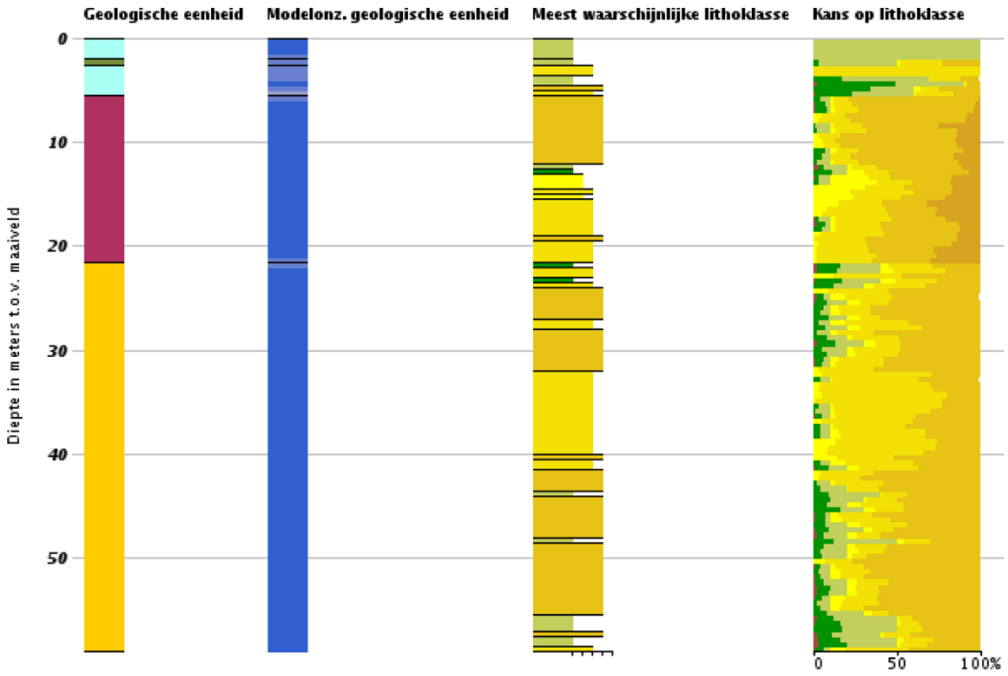
Coördinaten: 174396, 433486 (RD)
Maaiveld: 7.25 m t.o.v. NAP
Diepte t.o.v maaiveld: 0.00 m - 57.50 m

Appelboor GeoTOP v1.3

D

Coördinaten: 173944, 433731 (RD)
Maaiveld: 8.75 m t.o.v. NAP
Diepte t.o.v maaiveld: 0.00 m - 59.00 m

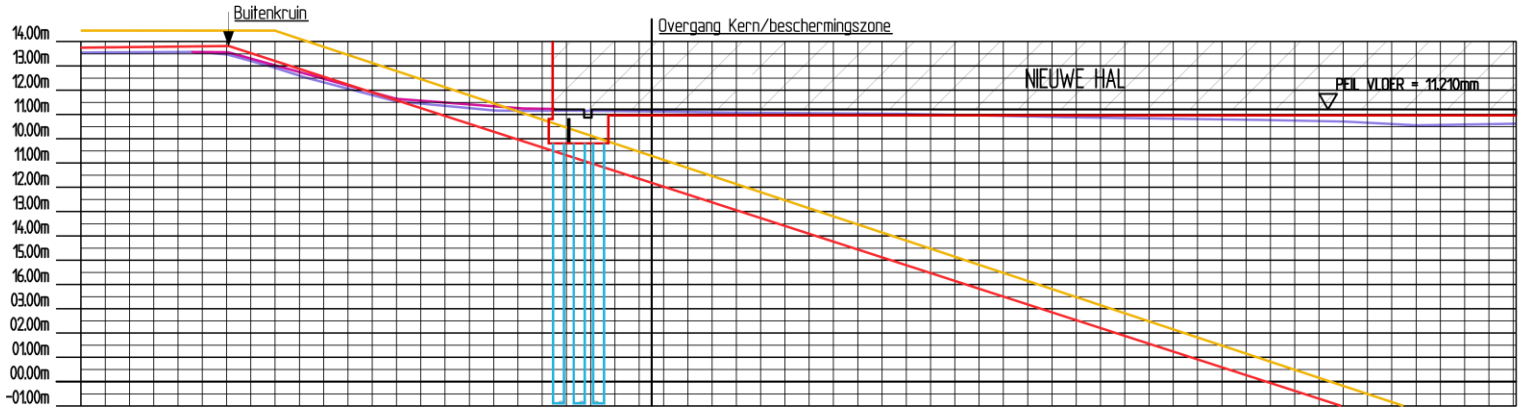

Bijlage B

Tekening van de nieuwe situatie t.o.v. dijk volgens [137].

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

DIJKPROFIEL 02 (MET NIEUWE UITBREIDING) / ND.152 profiellijn - Metrering 0.000 tot 59.120

Metrering	1.000 2.000 3.000 4.000 5.000 6.000 7.000 8.000 9.000 10.000 11.000 12.000 13.000 14.000 15.000 16.000 17.000 18.000 19.000 20.000 21.000 22.000 23.000 24.000 25.000 26.000 27.000 28.000 29.000 30.000 31.000 32.000 33.000 34.000 35.000 36.000 37.000 38.000 39.000 40.000 41.000 42.000 43.000 44.000 45.000 46.000 47.000 48.000 49.000 50.000 51.000 52.000 53.000 54.000 55.000 56.000 57.000 58.000 59.000
Bestaande hoogte (ingemeten)	13.5959 13.564 13.568 13.568 13.551 13.469 13.202 12.921 12.600 12.323 12.060 11.797 11.542 11.447 11.353 11.259 11.166 11.148 11.148 11.148 11.152 11.152 11.152 11.117 11.101 11.083 11.070 11.064 11.058 11.051 11.045 11.039 11.033 11.023 11.003 10.983 10.962 10.942 10.922 10.901 10.880 10.866 10.852 10.838 10.824 10.810 10.796 10.782 10.766 10.747 10.728 10.709 10.659 10.605 10.552 10.567 10.584 10.602 10.619
Wegverharding	13.566 11.640 11.273
Paalfundering	-0.890 -0.890
Nieuwe hal (o.k. fundering/vloer)	9.810 9.810 9.810 11.000 11.000 11.000

Bijlage 3 Bodemonderzoek 28-09-1998

MILIEUTECHNISCH ADVIESBURO DE BRUIN

VERKENNEND BODEMONDERZOEK
RESTEREND DEEL BUITENTERREIN
Werf Ravestein BV, Waalbandijk 11, Deest.

opdrachtgever:
Ravestein BV
Waalbandijk 11, 6653 KD Deest.

28 September 1998.
rapportnr. RWD/37/98

Veldonderzoek 23 Juni en 2 Juli 1998.

Smachtkamp 1c
4043 LL Opheusden
Tel./Fax: 0488 - 44 29 14

INLEIDING.

Bodemonderzoek resterend buitenterrein, Waalbandijk 11, Deest.

In verband met het verlenen van de vergunning Wet Milieubeheer aan de scheepswerf Ravestein BV te Deest heeft de Provincie Gelderland verzocht ter plaatse een nulsituatie bodemonderzoek uit te voeren.
Tevens bestaan er vergevorderde plannen voor de uitbreiding van de bestaande brandloods op het terrein.

Ten behoeve van bovengenoemde aspecten is in 1997 in eerste instantie een bodemonderzoek ter plaatse van de brandloods en een groot deel van het buitenterrein verricht. De resultaten hiervan zijn gepresenteerd in het rapport "Saneringsonderzoek, werf Ravestein BV, Rijnbandijk 11, Deest" van Milieutechnisch adviesburo de Bruin van 19 Maart 1998.

Dit rapport beschrijft de aanpak, de uitvoering en de resultaten betreffende het resterende deel van het buitenterrein van de werf.

INHOUDSOPGAVE.

1. HISTORISCHE ACHTERGROND. p. 3

2. DE AANPAK EN UITVOERING VAN HET BODEMONDERZOEK. p. 3

3. RESULTATEN BODEMONDERZOEK.

3.1.1. Bodemopbouw en zintuiglijke waarnemingen p. 5
3.1.2. Interpretatie analyseresultaten p. 5
3.1.3. Terreindeel 1A en 1B. p. 6
3.1.4. Terreindeel 2. p. 7

4. CONCLUSIES/AANBEVELINGEN. p. 10

Bijlage 1. Lokatieschets.
Bijlage 2. Terreinsituatie en boorprofielen.
Bijlage 3. Analyseresultaten.
Bijlage 4. Toetsingstabel circulaire Interventiewaarden bodemsanering.

1. HISTORISCHE ACHTERGROND.

Voor een uitgebreid historisch overzicht wordt verwezen naar de rapportage "Saneringsonderzoek, werf Ravestein BV, Rijnbandijk 11, Deest" van Milieutechnisch adviesburo de Bruin van 19 Maart 1998.
De nog niet onderzochte delen van het buitenterrein van de werf betreffen het meest westelijke en noordwestelijk deel en daarnaast het terrein tussen de huidige langshelling en kantoor/magazijn/straalloods.
Op het meest westelijk deel bevond zich een staalstraalloods welke rond 1970 is gesloopt. Het terrein wordt nu gebruikt voor de opslag van gebruikt constructiemateriaal.
Op het noordwestelijk deel (parallel aan de rivier) bevond zich een voormalig materiaalopslag met een lasvloer. Het terrein wordt nu eveneens gebruikt voor de opslag van gebruikt constructiemateriaal.
Het terrein tussen de huidige langshelling en het kantoor/magazijn/straalloods is zeker als zodanig sinds 1960 in gebruik. Dit deel is voor ca. 60 % voorzien van een betonafdichting/stelconplaten en voor ca. 40% van een klinkerafdichting. De huidige kantine dateert van 1993 en zij bevond zich in het verleden meer westelijk tussen de brandloods en langshelling. Juist oostelijk van de huidige kantine bevond zich een kantoor/magazijn met een ondergrondse tank van 10.000 l. Deze tank is in 1993 verwijderd, waarbij organoleptisch vervuilde grond is verwijderd en op reguliere wijze afgevoerd.

2. AANPAK EN UITVOERING VAN HET BODEMONDERZOEK.

Aangezien vanuit de historie van het terrein er aanwijzingen zijn voor bodemverontreiniging en is zij conform de NVN 5740 bestempeld als verdacht.

Deel 1A.
Het meest westelijk gelegen vak, ter plaatse van de voormalige staalstraalloods en huidige materiaalopslag, omvat 800 m^2. Volgens de NVN 5740 zijn op het verdachte terrein 5 boringen (R1 t/m R5) verricht. Zie hiervoor de terreinsituatie in bijlage 2, terreinsituatie deel 1.
Van genoemde boringen is boring nr. R3 uitgevoerd als diepteboring (2,0 m-mv).

Van de boorpunten R1 t/m R5 zijn toplaagmonsters genomen om daarvan één **mengmonster toplaag** te laten samenstellen op het laboratorium.

Van het boorpunt R3 zijn onderlaagmonsters genomen tot op 2,0 m diepte voor het samenstellen van één **mengmonster onderlaag** op het laboratorium.

Deel 1B.
Het meest noordwestelijk gelegen vak, ter plaatse van de voormalige lasvloer en materiaalopslag, omvat 850 m^2. Volgens de NVN 5740 zijn op het terrein 6 boringen (U1 t/m U6) verricht. Zie hiervoor de terreinsituatie in bijlage 2, terreinsituatie deel 1.
Van genoemde boringen zijn de boringen nrs. U3 en U5 uitgevoerd als diepteboring (2,0

m-mv).
Van de boorpunten U1 t/m U6 zijn toplaagmonsters genomen om daarvan één **mengmonster toplaag** te laten samenstellen op het laboratorium.

Van het boorpunten U3 en U5 zijn onderlaagmonsters genomen tot op 2,0 m diepte voor het samenstellen van één **mengmonster onderlaag** op het laboratorium.

Deel 2.
Het terrein tussen de huidige langshelling en kantoor/magazijn/straalloods omvat ca. 2000 m^2. Op dit deel zijn 8 boringen (W1 t/m W7 en A1) verricht. Zie hiervoor de terreinsituatie in bijlage 2, terreinsituatie deel 2.
Van genoemde boringen zijn de boringen nrs. W1, W5 en A1 uitgevoerd als diepteboring.

Op dit terreindeel is eveneens de lokatie van een voormalige ondergrondse tank aanwezig. Op deze lokatie zijn pogingen gedaan om een viertal diepteboringen uit te voeren, hiervan vormt de boring A1 er één van.

Van de boorpunten W1 t/m W6 en A1 zijn toplaagmonsters genomen om daarvan één **mengmonster toplaag** te laten samenstellen op het laboratorium.

Van het boorpunten W1, W5 en A1 zijn onderlaagmonsters genomen tot op 2,0 m diepte voor het samenstellen van één **mengmonster onderlaag** op het laboratorium.

De **toplaag** mengmonsters zijn geanalyseerd op:
- zware metalen,
- extraheerbare organohalogeenverbindingen (EOX),
- minerale olie,
- polyaromatische koolwaterstoffen (PAK's) en
- lutum en organische stof.

De **onderlaag** mengmonsters zijn geanalyseerd op:
- zware metalen,
- extraheerbare organohalogeenverbindingen (EOX),
- vluchtige aromatische en gechloreerde koolwaterstoffen,
- minerale olie en
- lutum en organische stof.

Bij de technische uitvoering van het veldonderzoek is gewerkt volgens de Voorlopige Praktijk Richtlijn van het ministerie van VROM.

3. RESULTATEN VAN HET BODEMONDERZOEK.

De onderzoekslokatie is bezocht op 23 Juni en 2 Juli 1998 voor het uitvoeren van het veldonderzoek.

De boorpunten en boorprofielen van de monsterpunten zijn weergegeven in bijlage 2.

3.1.1. Bodemopbouw en zintuiglijke waarnemingen.

Deel 1A.
Bij de boringen R1 t/m R5 wordt tot ca. 0,5 m-mv geel(bruin) zand aangetroffen. Boring R3 geeft tot 1,3 m-mv matig zandige klei te zien, gevolgd door geel zand tot 2,0 m-mv.

Deel 1B.
Bij de boringen wordt met name geel (kleiïg) zand aangetroffen. Bij de boringen U4 en U6 wordt een sterke hoeveelheid puin op ca. 0,5 m-mv aangetroffen. Bij de diepteboringen U3 en U5 wordt van 1,0 tot 1,5 m-mv een oude "roestige" leef(werk)laag aangetroffen.

Deel 2.
Bij de boringen W1 t/m W7 wordt (onder de beton- en klinkerafdichting) in de toplaag eveneens overwegend (kleiïg) zand aangetroffen. Bij diepteboring W1 is van 1,5 tot 2,0 m-mv zandige klei aanwezig. Bij diepteboring W5 is tot 2,0 m-mv een sterke hoeveelheid puin aanwezig.

Bij de boringen rond de voormalige ondergrondse tank wordt bij boring A1 tot 1,8 m-mv wisselend klei en zand aangetroffen. Een puinlaag bevindt zich van 1,4 tot 1,5 m-mv. Van 1,8 tot 4,5 m-mv treft men venige klei aan.
Bij boring A3 wordt (kleiïg) zand aangetroffen tot 2,5 m-mv, gevolgd door licht zandige klei tot 4,5 m-mv. Op 4,5 m-mv bevindt zich een betonlaag.
Bij de boringen A2, A4 t/m A6 wordt overwegend ondoordringbaar puin aangetroffen tot 1,0 m-mv en zijn de boringen gestopt.

3.1.2. Interpretatie analyseresultaten.

Bij de beoordeling van de gehaltes in de bodem en grondwater worden de Streef- en Interventiewaarden gehanteerd. Deze waarden zijn voor een standaardbodem (25% lutum en 10% organische stof) weergegeven in de Circulaire Interventiewaarden bodemsanering van het ministerie van VROM (bijlage 4). Bij afwijking van de standaardbodem dienen de Streef- en Interventiewaarden m.b.v. de gemeten lutum en organische stof gehaltes te worden gecorrigeerd.
De Streefwaarde is hierbij het niveau waarbij sprake is van een goede bodemkwaliteit. Zij vertegenwoordigt het niveau van de natuurlijke lokale achtergrondconcentraties.
De Interventiewaarde geeft het verontreinigingsniveau aan voor de bodem waarboven er

gevaar voor mens, plant en dier aanwezig kan zijn en dient sanering van de grond overwogen te worden.
De Streef- en Interventiewaarden zijn afhankelijk van het organische stof- en lutumgehalte van de bodem.
In stedelijk gebied mag de organische stof correctie voor de interventiewaarde van de PAK's achterwege gelaten worden.
Bij de beoordeling van de bodem wordt ook wel de Middenwaarde gehanteerd, zij is gelijk aan het gemiddelde van de Streefwaarde en de Interventiewaarde. Bij overschrijding van de Middenwaarde kan er aanleiding zijn voor naderonderzoek.

3.1.3. Terreindeel 1A en 1B.

De analyseresultaten van de toplaagmengmonsters (monstercode X01, X02), en de onderlaagmengmonsters (X03, X04) van de terreindelen 1A en 1B zijn weergeven in bijlage 3, analyseresultaten A.

De **PAK's**-gehaltes van de toplaagmengmonsters liggen met 14 en 12 mg/kgds onder de Middenwaarde van 20 mg/kgds.

De **minerale oliegehaltes** in de toplaag- en onderlaagmengmonsters liggen met resp. 180, 80, 190 en 140 mg/kgds boven de Streefwaarde van 13 mg/kgds, zij liggen echter onder de Middenwaarde van 631 mg/kgds.

De **Extraheerbaar Organohalogeen (EOX)** gehaltes (een maat voor o.a. bestrijdingsmiddelen) in het toplaag- en onderlaagmengmonster van terreindeel 1A zijn met resp. 2,5 en 1,7 mg/kgds duidelijk verhoogd. In het toplaag- en onderlaagmengmonster van terreindeel 1B zijn de EOX-gehaltes licht verhoogd met resp. 0,52 en 0,48 mg/kgds.

Vluchtige aromatische en gechloreerde koolwaterstoffen zijn in het onderlaagmengmonsters niet detecteerbaar. De verhoging van de EOX-gehaltes kan dus niet worden veroorzaakt door de vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen (o.a. ontvetters).

Bij de analyse van de gehaltes van de **zware metalen** worden gehaltes gevonden boven de detectiegrenzen. In tabel 1 zijn de gevonden zware metalengehaltes in de top- en onderlaagmengmonsters vergeleken met de, voor organische stof en lutumgehalte gecorrigeerde, Streef- en Interventiewaarden van de zware metalen zoals deze zijn weergegeven in de Circulaire Interventiewaarden bodemsanering (bijlage 4).

Tabel 1. Vergelijking gemeten zware metalen in de mengmonsters van de top- en onderlaag en de berekende Streef- en Interventiewaarden voor terreindeel 1A en 1B.

metaal	top-laag 1A	top-laag 1B	streef-* waarde	interv.* waarde	onder-laag 1A	onder-laag 1B	streef-# waarde	interv.# waarde
	(mg/kgds)							
arseen	21	18	17	32	22	21	17	33
cadmium	1,2	0,6	0,5	7,0	1,7	1,4	0,5	7,1
chroom	34	26	54	207	36	34	57	215
koper	210	100	18	94	44	46	18	98
kwik	0,65	0,25	0,21	7,1	0,96	0,7	0,22	7,2
lood	230	190	55	341	82	110	56	348
nikkel	15	16	12	73	14	13	13	80
zink	2800	320	60	310	310	320	64	327

* kolom berekent met 2,2% lutum en 2,5% organische stof toplaag.
\# kolom berekent met 3,3% lutum en 2,5% organische stof onderlaag.

Voor wat betreft beide toplaagmengmonsters liggen de gehaltes van Arseen, Cadmium, Kwik en Nikkel enigszins boven de Streefwaarden. De gehaltes van Lood liggen met 230 en 190 mg/kgds juist boven en onder de Middenwaarde van 198 mg/kgds. De gehaltes van Koper en Zink liggen boven de Interventiewaarde.

In de mengmonsters onderlaag liggen de gehaltes Arseen, Cadmium, Koper, Kwik en Lood enigszins boven de Streefwaarden.
De Zinkgehaltes liggen juist onder de Interventiewaarde.

3.1.4. Terreindeel 2.

De analyseresultaten van het toplaagmengmonster (monstercode X01) en het onderlaagmengmonster (X02) van het terreindeel 2 zijn weergeven in bijlage 3, analyseresultaten B.

Het **PAK's**-gehalte van het toplaagmengmonster ligt met 12 mg/kgds onder de Middenwaarde van 20 mg/kgds.

Het **minerale oliegehalte** in het toplaag- en onderlaagmengmonster ligt met resp. 200 en 170 mg/kgds boven de Streefwaarden van resp. 11 en 19 mg/kgds, zij liggen echter onder de Middenwaarden van resp. 556 en 960 mg/kgds.

De **Extraheerbaar Organohalogeen (EOX)** gehaltes (een maat voor o.a. bestrijdingsmiddelen) in het toplaag- en onderlaagmengmonster zijn met resp. 1,3 en 0,50 mg/kgds enigszins verhoogd.

Vluchtige aromatische en gechloreerde koolwaterstoffen zijn in het onderlaagmengmonsters niet detecteerbaar. De verhoging van de EOX-gehaltes kan dus niet worden veroorzaakt door de vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen.

Bij de analyse van de gehaltes van de **zware metalen** worden gehaltes gevonden boven de detectiegrenzen. In tabel 2 zijn de gevonden zware metalengehaltes in het top- en onderlaagmengmonster vergeleken met de, voor organische stof en lutumgehaltes gecorrigeerde, Streef- en Interventiewaarden van de zware metalen zoals deze zijn weergegeven in de Circulaire Interventiewaarden bodemsanering (bijlage 4).

Tabel 2. Vergelijking gemeten zware metalen in de mengmonsters van de top- en onderlaag met de berekende Streef- en Interventiewaarden voor terreindeel 2.

metaal	top-laag	streef-* waarde	interv.* waarde	onder-laag	streef-# waarde	interv.# waarde
	(mg/kgds)					
arseen	10	17	32	23	18	34
cadmium	0,7	0,5	6,9	1,3	0,5	7,6
chroom	22	55	207	35	58	221
koper	51	18	93	74	20	104
kwik	0,24	0,21	7,1	5,0	0,22	7,35
lood	110	55	340	470	58	361
nikkel	14	12	74	24	14	85
zink	330	60	310	380	68	350

* kolom berekent met 2,3% lutum en 2,2% organische stof toplaag.
\# kolom berekent met 4,1% lutum en 3,8% organische stof onderlaag.

Voor wat betreft het toplaagmengmonster liggen de gehaltes van Cadmium, koper, kwik, Lood en Nikkel boven de Streefwaarden. Het Zinkgehalte ligt boven de Interventiewaarde.

In het mengmonster onderlaag liggen de gehaltes Arseen, Cadmium en Nikkel boven de Streefwaarden, het Koper- en Kwikgehalte boven de Middenwaarde en het Lood- en Zinkgehalte boven de Interventiewaarden.

Bij boring A1 op de lokatie van de voormalige tank is ter hoogte van de grondwaterspiegel (4,0 m-mv) een grondmonster genomen (4,0 - 4,5 m-mv). De analyseresultaten zijn vermeld in bijlage 3, analyseresultaten B (monstercode X03). Er blijkt 1200 mg/kgds aan minerale olie aanwezig te zijn. Dit gehalte ligt onder de Middenwaarde van 1843 mg/kgds.
Bij boring A3 op de lokatie van de voormalige tank is een grondmonster genomen over het trajekt 4,0 - 4,5 m-mv. Deze boring kon niet dieper worden uitgevoerd door de aanwezigheid van een betonlaag op 4,5 m-mv. Er werd geen grondwater aangetroffen vanwege de lage rivierstand op dat moment. De analyseresultaten zijn vermeld in bijlage 3, analyseresultaten C (monstercode X01). Er blijkt 720 mg/kgds aan minerale olie aanwezig te zijn. Dit gehalte ligt hiermee onder de Middenwaarde van 909 mg/kgds.

In beide grondmonsters worden geen aromaten gedetecteerd.

Bij de boringen is geen oliefilm/drijflaag aangetroffen.

Overige pogingen om diepteboringen (nrs. A2, A4 t/m A6) rond de voormalige tank uit te voeren mislukten, doordat vrijwel enkel puin werd aangetroffen.

4. CONCLUSIES/AANBEVELINGEN.

In onderstaande tabel worden de diverse overschrijdingen overzichtelijk weergegeven.

		> Streefwaarde	> Middenwaarde	> Interv.waarde
terreindeel 1A	topl.	min.olie,PAK Ar,Cd,Hg,Ni	Pb	Cu,Zn
	onderl.	min.olie, Ar,Cd,Cu,Hg,Pb	Zn	
terreindeel 1B	topl.	min.olie,PAK Ar,Cd,Hg,Ni,Pb		Cu,Zn
	onderl.	min.olie, Ar,Cd,Cu,Hg,Pb	Zn	
terreindeel 2	topl.	min.olie,PAK Cd,Cu,Hg,Pb,Ni		Zn
	onderl.	min.olie, Ar,Cd,Ni	Cu,Hg	Pb,Zn

Het Zinkgehalte ligt in vrijwel alle gevallen boven de Interventiewaarde en lijkt hier in de uiterwaard een "natuurlijke achtergrondwaarde" te vormen. Het Zinkgehalte ter plaatse van de voormalige staalstraalloods (terreindeel 1A) ligt echter uitzonderlijk hoog met 2800 mg/kgds. Ook Koper en Lood komen voor met gehaltes boven de Interventiewaarden.
De minerale olie- en PAk's gehaltes zijn verhoogd boven de Streefwaarde.

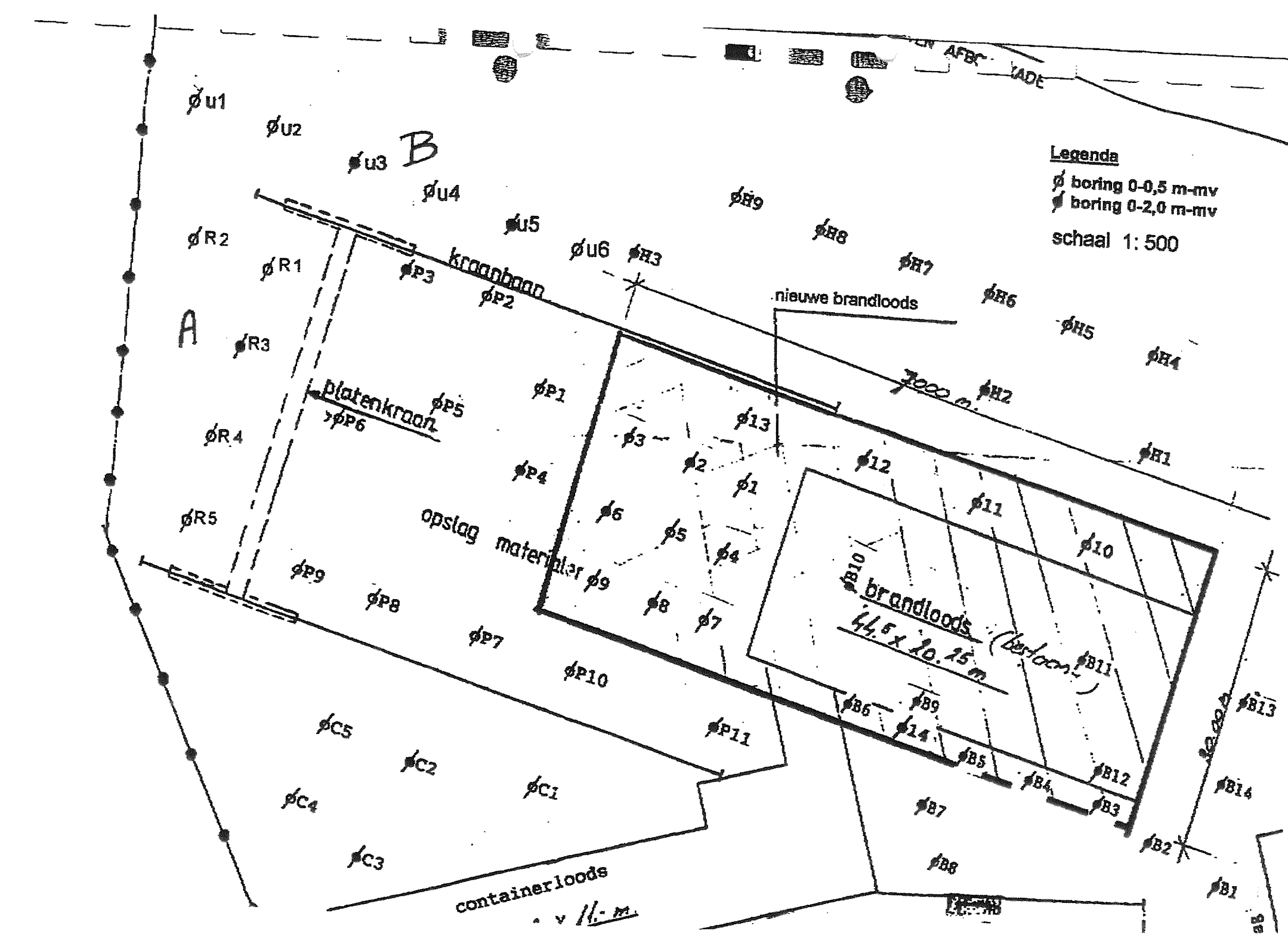
Bij de twee diepteboringen op de lokatie van de voormalige tank bevatten de grondmonster, genomen rond de grondwaterspiegel (4,0 - 4,5 m-mv), resp. 1200 mg/kgds en 720 mg/kgds aan minerale olie. Deze gehaltes liggen hiermee onder de Middenwaarden van resp. 1843 mg/kgds en 909 mg/kgds. In beide grondmonsters worden geen aromaten gedetecteerd. Een oliefilm/drijflaag is bij de boringen rond de voormalige tank niet aangetroffen.
Overige pogingen om diepteboringen rond de voormalige tank uit te voeren mislukten, doordat vrijwel enkel puin werd aangetroffen.

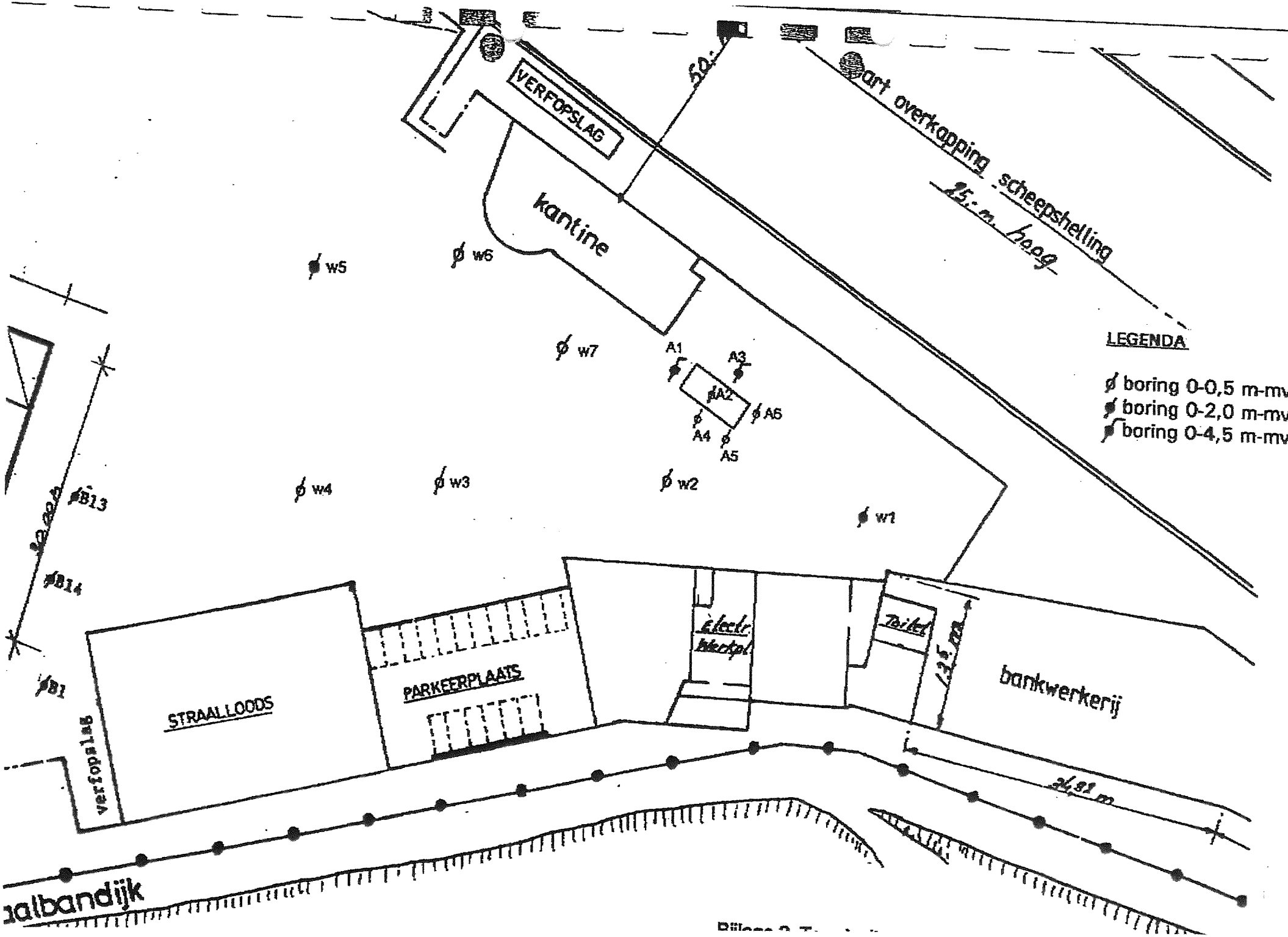
Het vervuilingsbeeld dat bij dit resterende deel van het buitenterrein naar voren treed is niet wezenlijk anders dan die van het eerder onderzochte deel van het buitenterrein.

De rapportage is opgesteld door ir. J. de Bruin.

BIJLAGEN

Dodewaard
Hiensche Veld
Ulterwaarden
Deest
Afferden
Winssensche
Beneden
Boven
Hien
Vely
Ulft
Ulfing
Oosterse
Leigraaf
Kadijkstraat
Kerkstraat
Kerkdam
Oude Dijk
Zandweg
Zanglaan
Zanglaat
Zanglaat
Zanglaat

Legenda
boring 0-0,5 m-mv
boring 0-2,0 m-mv
schaal 1: 500
A
B
kraanbaan
nieuwe brandloods
platenkraan
opslag materialen
brandloods (bestaand)
44,5 x 10,15 m
containerloods

10-AUG-2007 14:41 Van:RAVESTEIN BV DEEST 0031487515064 Naar:0481378531 P.16/38

MILIEUTECHNISCH ADVIESBUREAU
Smechtkamp 1c 4043 LL Opheusden tel. 0488 - 442914

AANDUIDING GRONDSOORTEN

GEURINDIKATIE

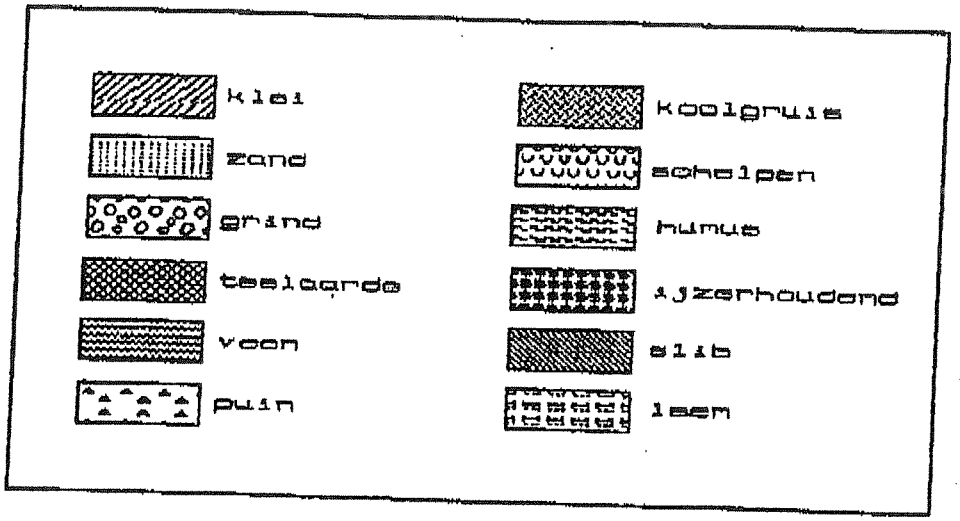
O = Olie
B = Benzine
R = Rottend
W = Weeïg

KONCENTRATIE

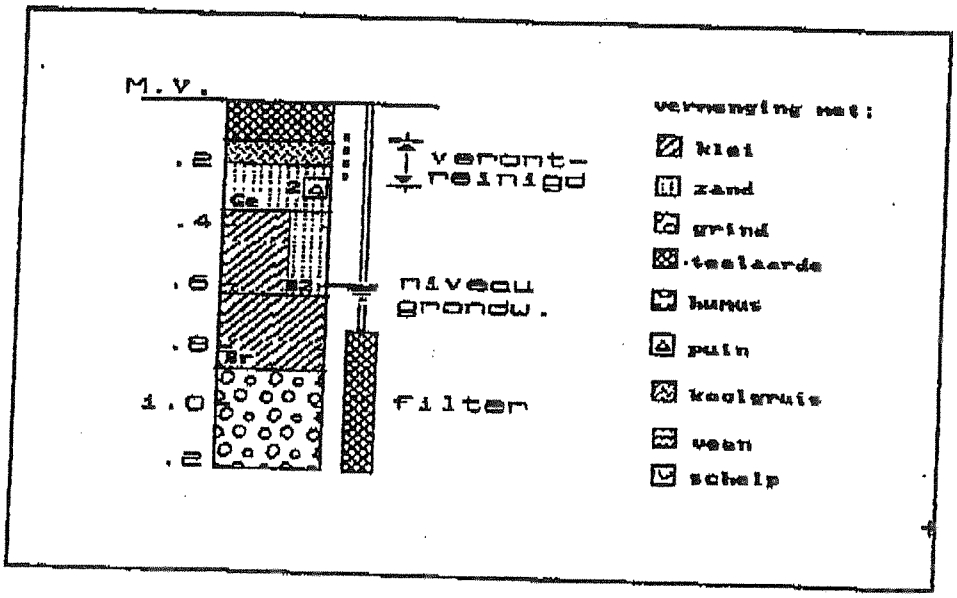
1 = Zwak
2 = Matig
3 = Sterk
4 = Z.sterk

TOEVOEGINGEN

SK = Slakken
KA = Kolenas
TR = Teerresten
AV = Afval

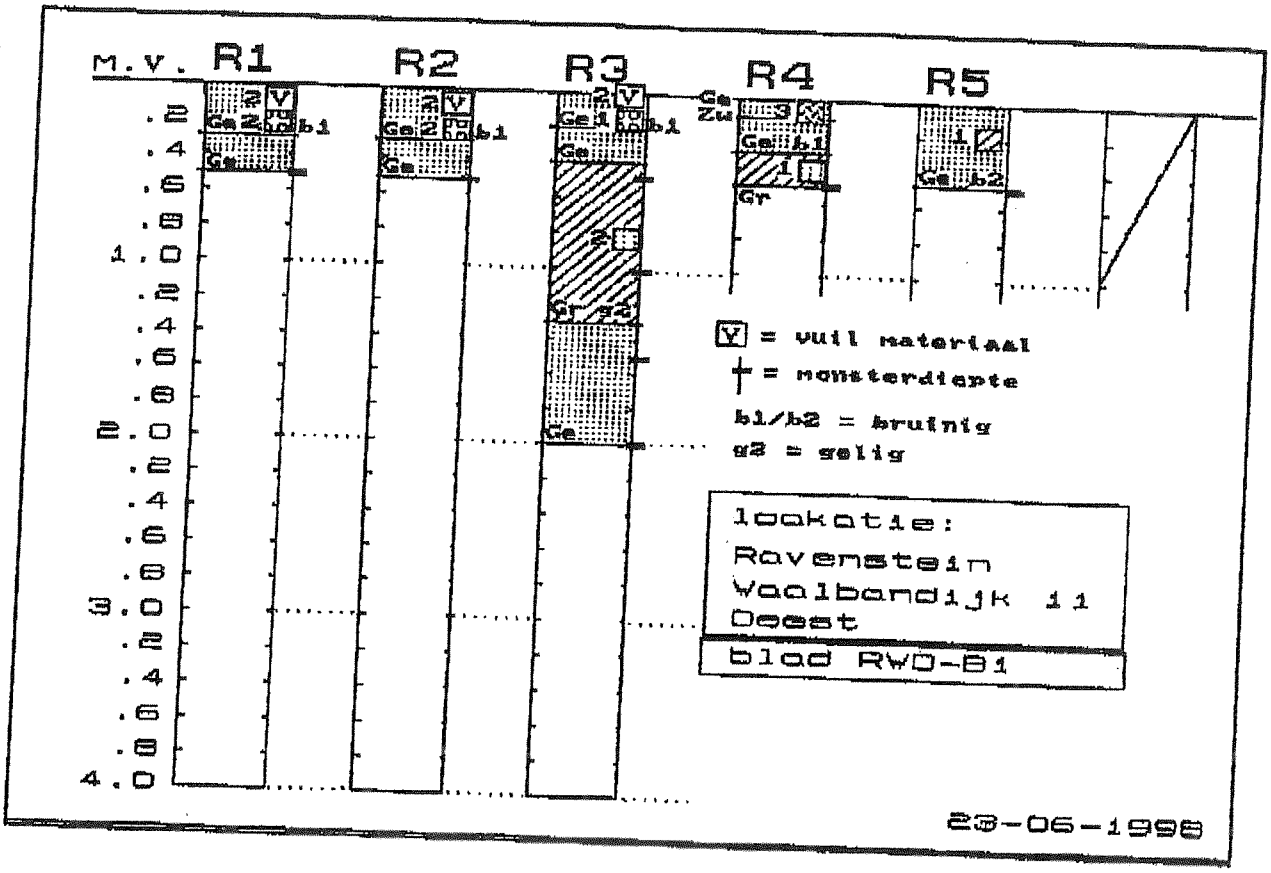
VOORBEELD WAARNEMINGEN

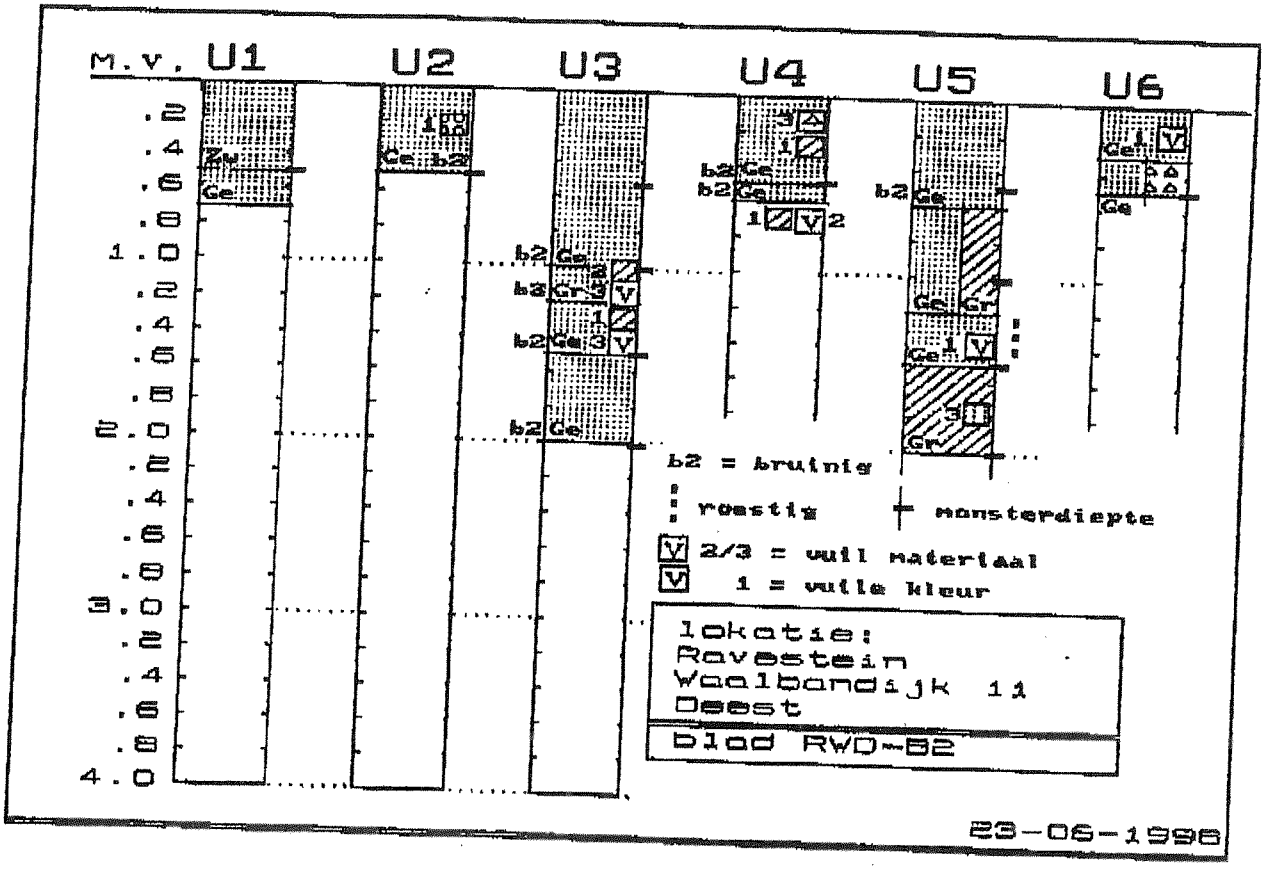

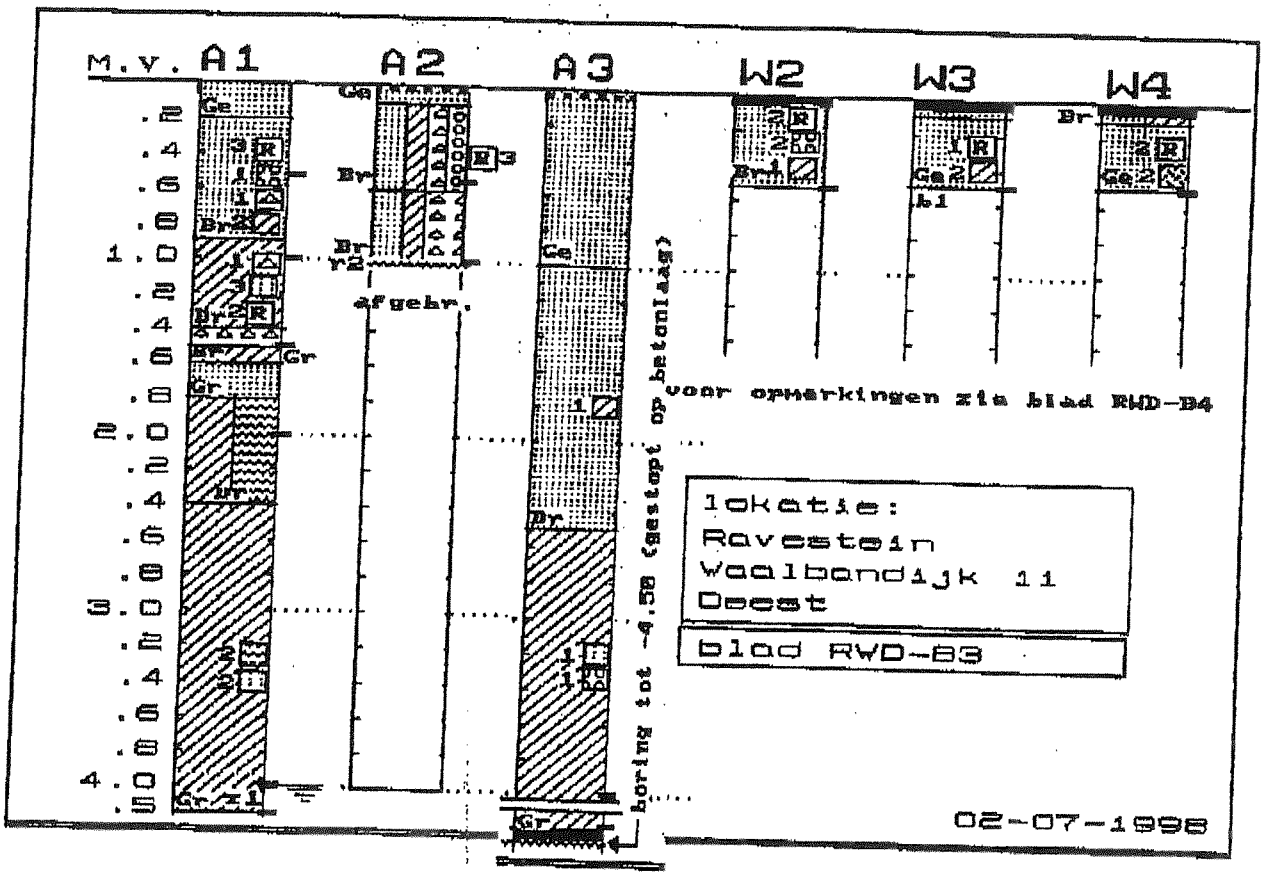
Kleurindikatie

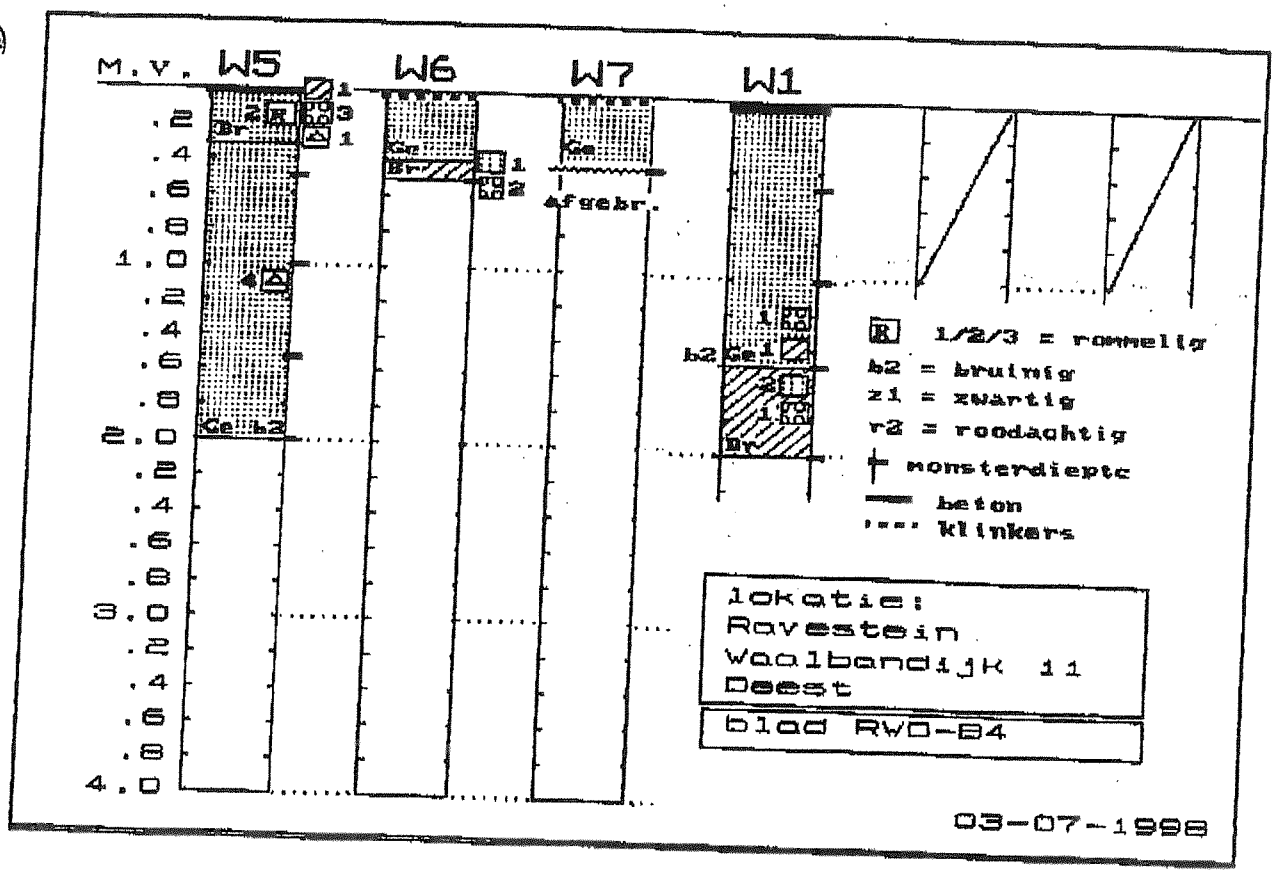
Br = Bruin Ge = Geel Gr = Grijs Zw = Zwart
Bx = Bruinig Gx = Gelig Rx = Grijzig Zx = Zwartig
x indiceert kleur met 1 t/m/ 4

BOORPROFIELEN.

M.v.
U1
U2
U3
U4
U5
U6
.2
.4
.6
.8
1.0
.2
.4
.6
.8
2.0
.2
.4
.6
.8
3.0
.2
.4
.6
.8
4.0
b2 = bruinig
roestig
monsterdiepte
2/3 = vuil materiaal
1 = vuile kleur
lokatie:
Ravestein
Waalbandijk 11
Deest
blad RWD-B2
23-06-1996

M.v.
A1
A2
A3
W2
W3
W4
afgebr.
boring tot -4.50 (gestopt op betonlaag)
voor opmerkingen zie blad RWD-B4
locatie:
Ravestein
Waalbandijk 11
Oost
blad RWD-B3
02-07-1998

M.v.
W5
W6
W7
W1
.2
.4
.6
.8
1.0
.2
.4
.6
.8
2.0
.2
.4
.6
.8
3.0
.2
.4
.6
.8
4.0
afgebr.
1/2/3 = rommelig
b2 = bruinig
z1 = zwartig
r2 = roodachtig
monsterdiepte
beton
klinkers
lokatie:
Ravestein
Waalbandijk 11
Deest
blad RWO-B4
03-07-1998

Bijlage 3. Analyseresultaten A.

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogvli
Tel.: (010) 2314700 · Fax: (010) 4163034

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 1 van 3

Projektnaam : Ravestein, Waalbandijk, Deest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 24-06-1998
Startdatum : 25-06-1998

Rapportnummer : 9826873
Rapportagedatum : 02-07-1998

Analyse	Eenheid	X01	X02	X03	X04
droge stof	gew.-%	89.8	93.8	87.1	84.5
organische stof (550 C)	% vd DS	2.5		2.5	
KORRELGROOTTEVERDELING					
lutum (bodem)	% vd DS	2.2		3.3	
METALEN					
arseen	mg/kgds	21	18	21	22
cadmium	mg/kgds	1.2	0.6	1.4	1.7
chroom	mg/kgds	34	26	34	36
koper	mg/kgds	210	100	46	44
kwik	mg/kgds	0.65	0.25	0.70	0.96
lood	mg/kgds	230	190	110	82
nikkel	mg/kgds	15	16	13	14
zink	mg/kgds	2800	320	320	310
VLUCHTIGE AROMATEN					
benzeen	mg/kgds			<0.05	<0.05
tolueen	mg/kgds			<0.05	<0.05
ethylbenzeen	mg/kgds			<0.05	<0.05
xylenen	mg/kgds			<0.05	<0.05
naftaleen (GC-purge & trap	mg/kgds			<0.1	<0.1
POLYCYCLISCHE AROMATEN					
naftaleen	mg/kgds	<0.1	<0.1		
antraceen	mg/kgds	0.46	0.49		
fenantreen	mg/kgds	1.3	1.7		
fluoranteen	mg/kgds	2.9	3.0		
benzo(a)antraceen	mg/kgds	1.9	1.4		
chryseen	mg/kgds	2.0	1.4		
benzo(a)pyreen	mg/kgds	2.3	1.5		
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	1.5	0.91		
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	0.92	0.61		
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	1.2	0.74		
Pak-totaal (10 van VROM)		14	12		

Kode	Monstersoort	Monsterspecificatie
X01	grond	R1.05+R2.05+R3.05+R4.05+R5.05
X02	grond	U2.05+U3.05+U4.05+U5.05+U6.05
X03	grond	U3.10+U3.15+U3.20+U5.10+U5.15+U5.20
X04	grond	R3.10+R3.15+R3.20

QUALIFIED BY STERLAB. ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO. 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE UTRECHT ONDER NUMMER 421. INSCHRIJVING HANDELSREGISTER BREDA ONDER NUMMER [illegible]
ROTTERDAM · ROTTERDAM (UK)

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogvli
Tel.: (010) 231 47 00 · Fax: (010) 416 30 34

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 2 van 3

Projectnaam : Ravestein, Waalbandijk, Deest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 24-06-1998
Startdatum : 25-06-1998

Rapportnummer : 9826873
Rapportagedatum : 02-07-1998

Analyse	Eenheid	X01	X02	X03	X04
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
1,2-dichloorethaan	mg/kgds			<0.05	<0.05
cis 1,2-dichlooretheen	mg/kgds			<0.01	<0.01
1,2-dichloorpropaan	mg/kgds			<0.1	<0.1
tetrachloorethеen	mg/kgds			<0.01	<0.01
tetrachloormethaan	mg/kgds			<0.01	<0.01
1,1,1-trichloorethaan	mg/kgds			<0.01	<0.01
1,1,2-trichloorethaan	mg/kgds			<0.05	<0.05
trichloorethеen	mg/kgds			<0.01	<0.01
chloroform	mg/kgds			<0.02	<0.02
EOX	mg/kgds	2.5	0.52	0.48	1.7
MINERALE OLIE					
fractie C8 - C10	mg/kgds	<5	<5	<5	<5
fractie C10 - C12	mg/kgds	<5	<5	<5	<5
fractie C12 - C14	mg/kgds	<5	<5	<5	<5
fractie C14 - C20	mg/kgds	15	<5	30	10
fractie C20 - C26	mg/kgds	50	25	55	45
fractie C26 - C34	mg/kgds	85	40	75	65
fractie C34 - C40	mg/kgds	25	10	25	15
totaal olie C10-C40	mg/kgds	180 1)	80 1)	190 1)	140

Kode	Monstersoort	Monsterspecificatie
X01	grond	R1.05+R2.05+R3.05+R4.05+R5.05
X02	grond	U2.05+U3.05+U4.05+U5.05+U6.05
X03	grond	U3.10+U3.15+U3.20+U5.10+U5.15+U5.20
X04	grond	R3.10+R3.15+R3.20

QUALIFIED BY STERLAB, ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO. 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE BREDA ONDER NUMMER 421. INSCHRIJVING HANDELSREGISTER BREDA ONDER NUMMER [illegible]
ROTTERDAM · ROTHERHAM (UK)

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogvli
Tel.: (010) 231 47 00 · Fax: (010) 416 30 34

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 3 van 3

Projektnaam : Ravestein, Waalbandijk, Deest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 24-06-1998
Startdatum : 25-06-1998

Rapportnummer : 9826873
Rapportagedatum : 02-07-1998

Opmerkingen

1) Een gedeelte van het gerapporteerde gehalte aan minerale olie wordt naar onze mening veroorzaakt door de aanwezigheid van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) in het monsterextract.

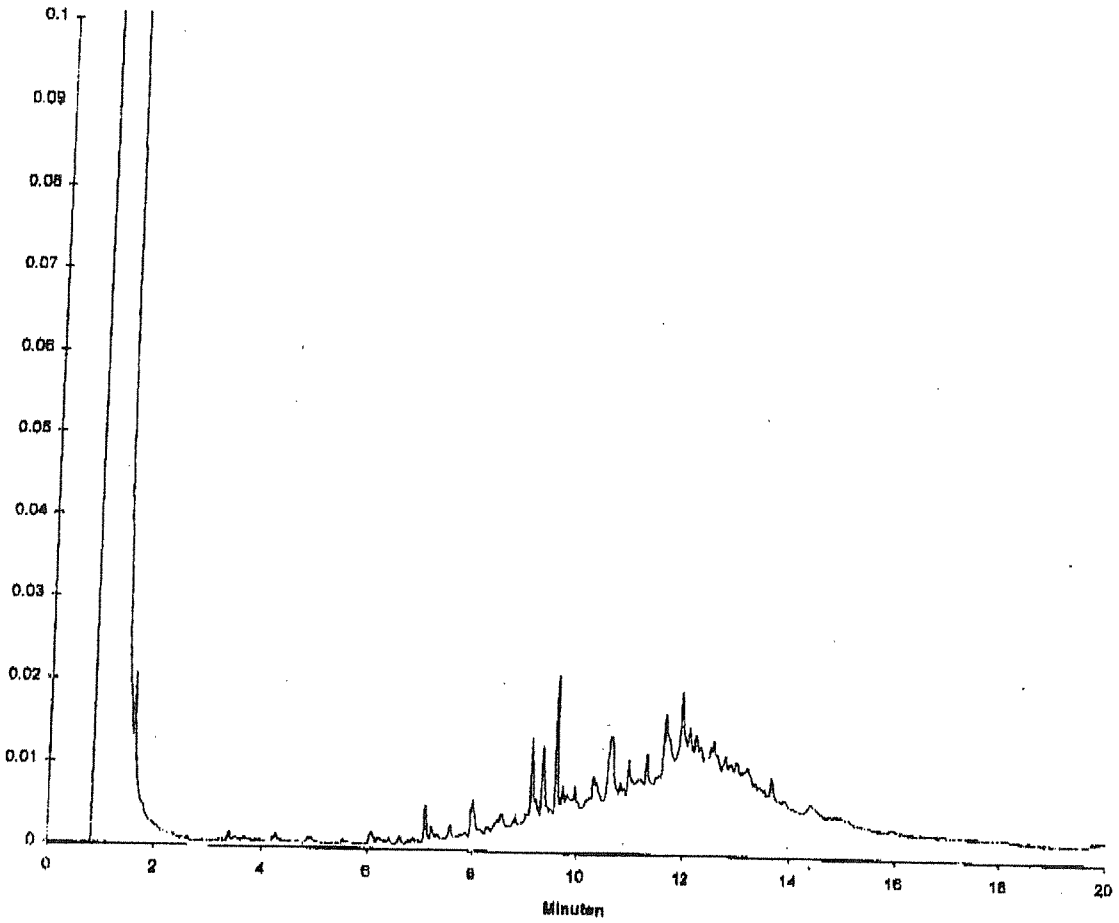
Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	grond	NEN 5747
organische stof (550 C)	grond	NEN 5754
lutum (bodem)	grond	NEN 5753, pipetmethode met snelle mineralisatie
arseen	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
cadmium	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
chroom	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
koper	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
kwik	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
lood	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van o-NEN 5779
nikkel	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
zink	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
EOX	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
vl. verbindingen(15)	grond	Afgeleid van o-NEN 5735
PAK (totaal, 10)	grond	VPR C85-10 en C85-12
olie(GC)	grond	Gelijkwaardig aan 2e o-NEN 5731
		Afgeleid van 2e o-NEN 5733

De met een * gemerkte analyses vallen niet onder de Sterlab erkenning.

QUALIFIED BY STERLAB, ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE BREDA ONDER NUMMER 421. INSCHRIJVING HANDELSREGISTER BREDA ONDER NUMMER 24008
ROTTERDAM · ROTHERHAM (UK)

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: **26b73 - 001**
Datum analyse: **1/7/98**

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karakterisering olie naar alkaantraject :

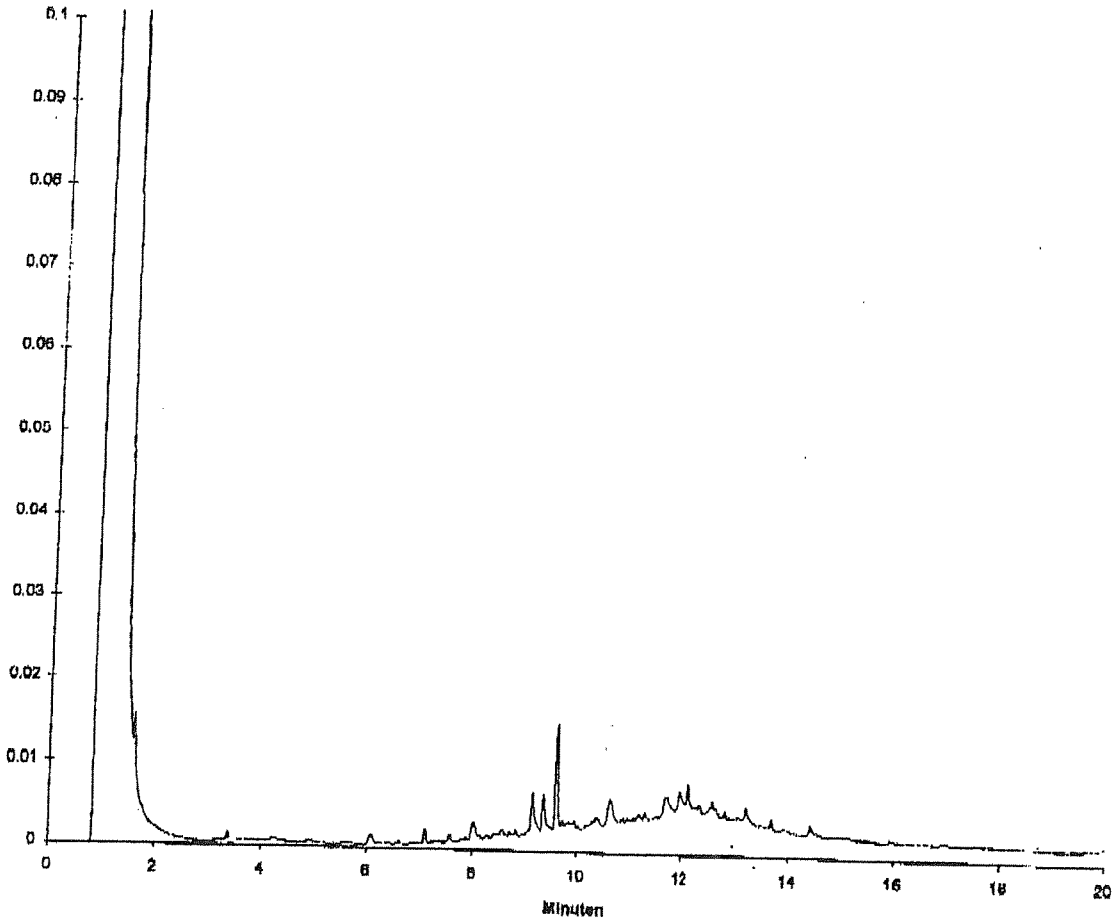
benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	1.8	C20	8.8
C10	3.5	C26	11
C12	4.9	C34	13.5
C14	6.1	C40	16.7

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: **26b73 - 002**
Datum analyse: **1/7/98**

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karakterisering olie naar alkaantraject :

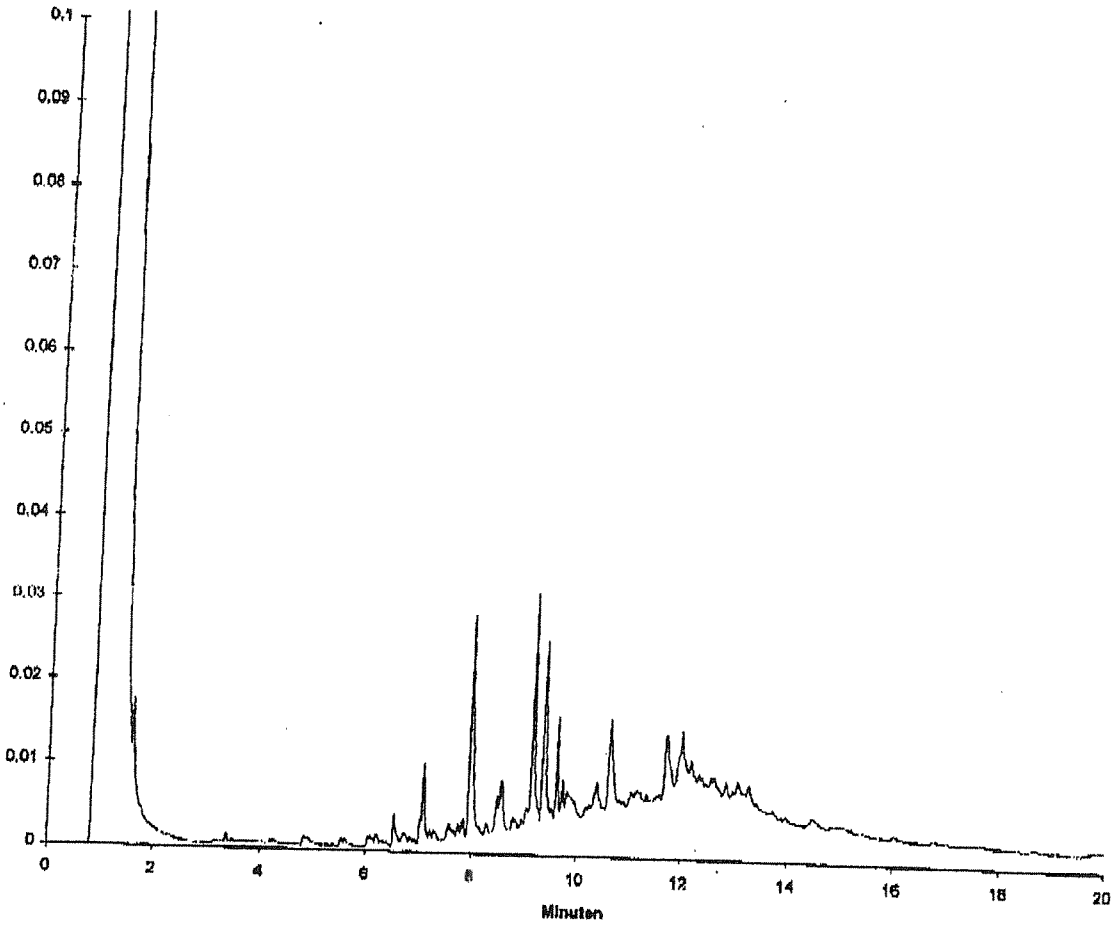
benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	1.8	C20	8.8
C10	3.5	C26	11
C12	4.9	C34	13.5
C14	6.1	C40	16.7

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: **26b73 - 003**
Datum analyse: **1/7/98**

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karakterisering olie naar alkaantraject :

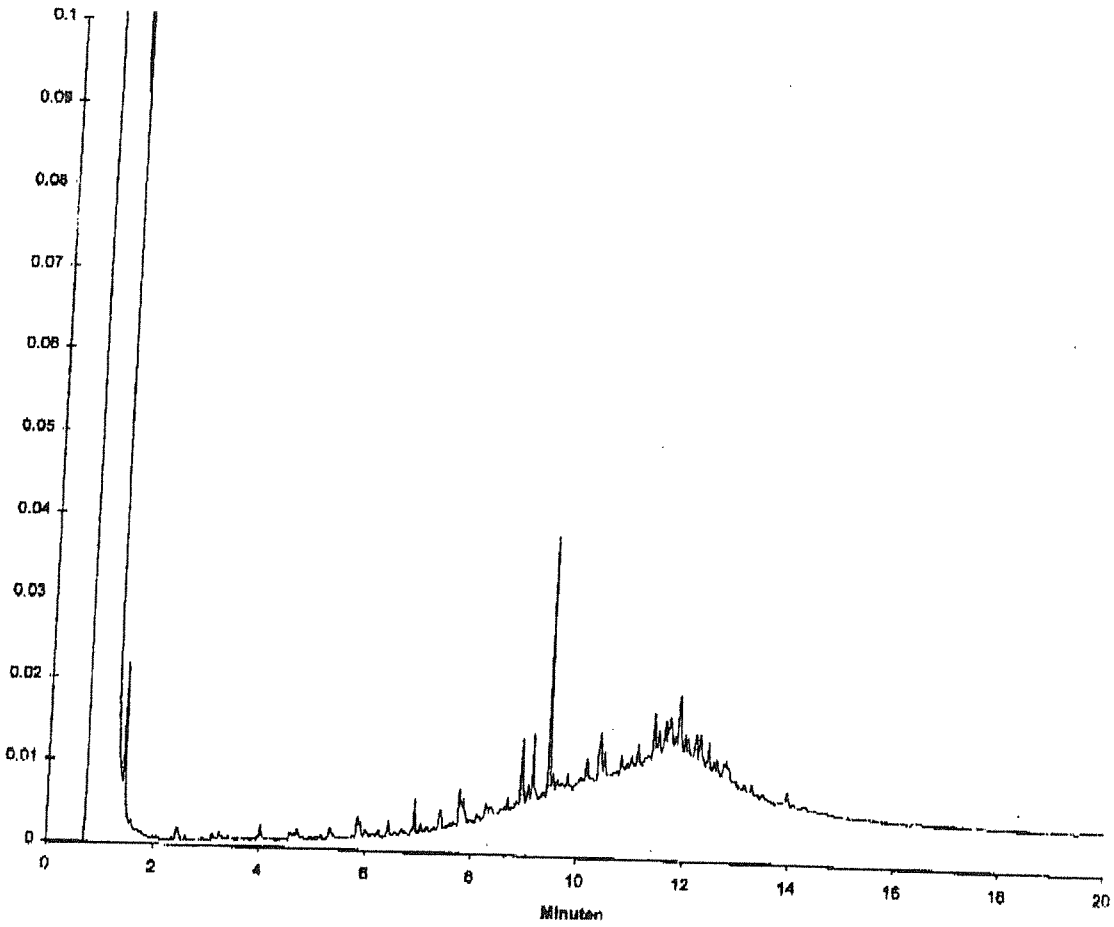
benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	1.8	C20	8.8
C10	3.5	C26	11
C12	4.9	C34	13.5
C14	6.1	C40	16.7

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: **26b73 - 004**
Datum analyse: **1/7/98**

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karakterisering olie naar alkaantraject :

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	1.6	C20	8.7
C10	3.2	C26	10.8
C12	4.7	C34	13.2
C14	5.9	C40	16.2

Bijlage 3. Analyseresultaten B.

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogvli
Tel.: (010) 2314700 · Fax: (010) 4163034

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 1 van 3

Projektnaam : Ravestein, Waalbandijk, Deest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 03-07-1998
Startdatum : 14-07-1998

Rapportnummer : 9829473
Rapportagedatum : 16-07-1998

Analyse	Eenheid	X01	X02	X03
droge stof	gew.-%	85.8	89.3	73.9
organische stof (550 C)	% vd DS			7.3
organische stof (550 C)	% vd DS	2.2	3.8	
KORRELGROOTTEVERDELING				
lutum (bodem)	% vd DS	2.3	4.1	
METALEN				
arseen	mg/kgds	10	23	
cadmium	mg/kgds	0.7	1.3	
chroom	mg/kgds	22	35	
koper	mg/kgds	51	74	
kwik	mg/kgds	0.24	5.0	
lood	mg/kgds	110	470	
nikkel	mg/kgds	14	24	
zink	mg/kgds	330	380	
VLUCHTIGE AROMATEN				
benzeen	mg/kgds		<0.05	<0.05
tolueen	mg/kgds		<0.05	<0.05
ethylbenzeen	mg/kgds		<0.05	<0.05
xylenen	mg/kgds		<0.05	<0.05
naftaleen (GC-purge & trap	mg/kgds		<0.1	<0.1
POLYCYCLISCHE AROMATEN				
naftaleen	mg/kgds	<0.1		
antraceen	mg/kgds	0.34		
fenantreen	mg/kgds	0.27		
fluoranteen	mg/kgds	1.5		
benzo(a)antraceen	mg/kgds	1.9		
chryseen	mg/kgds	2.1		
benzo(a)pyreen	mg/kgds	2.0		
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	1.4		
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	0.96		
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	1.4		
Pak-totaal (10 van VROM)		12		

Kode	Monstersoort	Monsterspecificatie
X01	grond	A1-05+W1-05+W2-05+W3-05+W4-05+W5-05+W6-05+W7-05
X02	grond	A1-10+A1-15+A1-20+W1-10+W1-15+W1-20+W5-10+W5-15+W5-20
X03	grond	A1-45

QUALIFIED BY STERLAB, ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO. 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIKEN TE BREDA ONDER NUMMER 421. INSCHRIJVING HANDELSREGISTER BREDA ONDER NUMMER [illegible]
ROTTERDAM · ROTHERHAM (UK)

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogvli
Tel.: (010) 2314700 · Fax: (010) 4163034

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 2 van 3

Projektnaam : Ravestein, Waalbandijk, Deest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 03-07-1998
Startdatum : 14-07-1998

Rapportnummer : 9829473
Rapportagedatum : 16-07-1998

Analyse	Eenheid	X01	X02	X03
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN				
1,2-dichloorethaan	mg/kgds		<0.05	
cis 1,2-dichloorethеen	mg/kgds		<0.01	
1,2-dichloorpropaan	mg/kgds		<0.1	
tetrachloorethеen	mg/kgds		<0.01	
tetrachloormethaan	mg/kgds		<0.01	
1,1,1-trichloorethaan	mg/kgds		<0.01	
1,1,2-trichloorethaan	mg/kgds		<0.05	
trichloorethеen	mg/kgds		<0.01	
chloroform	mg/kgds		<0.02	
EOX	mg/kgds	1.3	0.50	
MINERALE OLIE				
fractie C8 - C10	mg/kgds	<5	<5	10
fractie C10 - C12	mg/kgds	<5	<5	<5
fractie C12 - C14	mg/kgds	<5	<5	<5
fractie C14 - C20	mg/kgds	25	35	130
fractie C20 - C26	mg/kgds	60	50	420
fractie C26 - C34	mg/kgds	85	65	530
fractie C34 - C40	mg/kgds	25	20	140
totaal olie C10-C40	mg/kgds	200 1)	170 1)	1200

Kode	Monstersoort	Monsterspecificatie
X01	grond	A1-05+W1-05+W2-05+W3-05+W4-05+W5-05+W6-05+W7-05
X02	grond	A1-10+A1-15+A1-20+W1-10+W1-15+W1-20+W5-10+W5-15+W5-20
X03	grond	A1-45

QUALIFIED BY STERLAB, ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO. 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE BREDA ONDER NUMMER 411
ROTTERDAM - ROTTERDAM

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogv
Tel.: (010) 2314700 · Fax: (010) 416303

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 2 van 3

Projektnaam : Ravestein, Waalbandijk, Doest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 03-07-1998
Startdatum : 14-07-1998

Rapportnummer : 9829473
Rapportagedatum : 16-07-1998

Opmerkingen

1) Een gedeelte van het gerapporteerde gehalte aan minerale olie wordt naar onze mening veroorzaakt door de aanwezigheid van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) in het monsterextract.

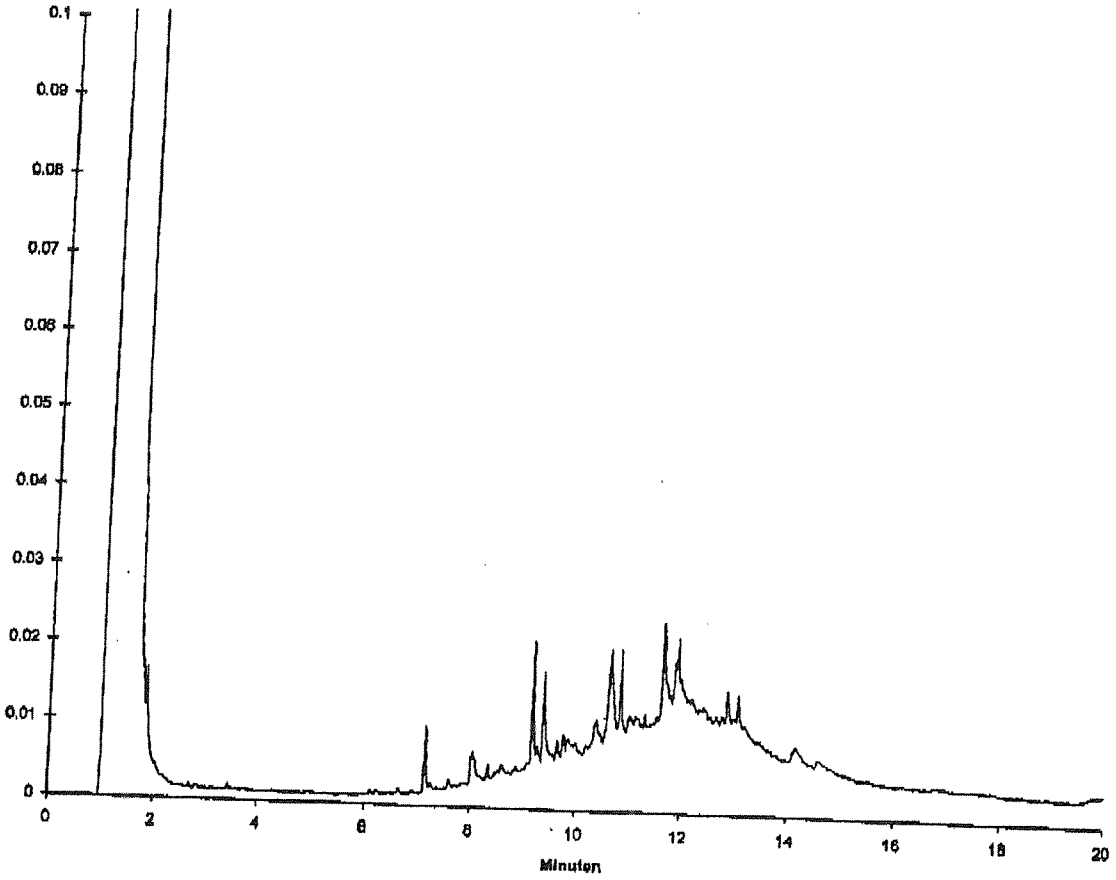
Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	grond	NEN 5747
organische stof (550 C)	grond	NEN 5754 (Org. stof gecorrigeerd voor 10 % lutum)
organische stof (550 C)	grond	NEN 5754
lutum (bodem)	grond	NEN 5753, pipetmethode met snelle mineralisatie
arseen	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
cadmium	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
chroom	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
koper	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
kwik	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
lood	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van o-NEN 5779
nikkel	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
zink	grond	Ontsluiting conform NVN 5770, analyse afgeleid van NEN 6426
EOX	grond	Afgeleid van o-NEN 5735
vlucht. aromaten+naf	grond	VPR C85-10
vl. verbindingen(15)	grond	VPR C85-10 en C85-12
PAK (totaal, 10)	grond	Gelijkwaardig aan 2e o-NEN 5731
olie(GC)	grond	Afgeleid van 2e o-NEN 5733

De met een * gemerkte analyses vallen niet onder de Sterlab erkenning.

QUALIFIED BY STERLAB, ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO. 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE BREDA ONDER NUMMER 421. INSCHRIJVING HANDELSREGISTER BREDA ONDER NUMMER 24005
ROTTERDAM · ROTHERHAM (UK)

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: 29473 - 001
Datum analyse: 15/07/98

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karakterisering olie naar alkaantraject :

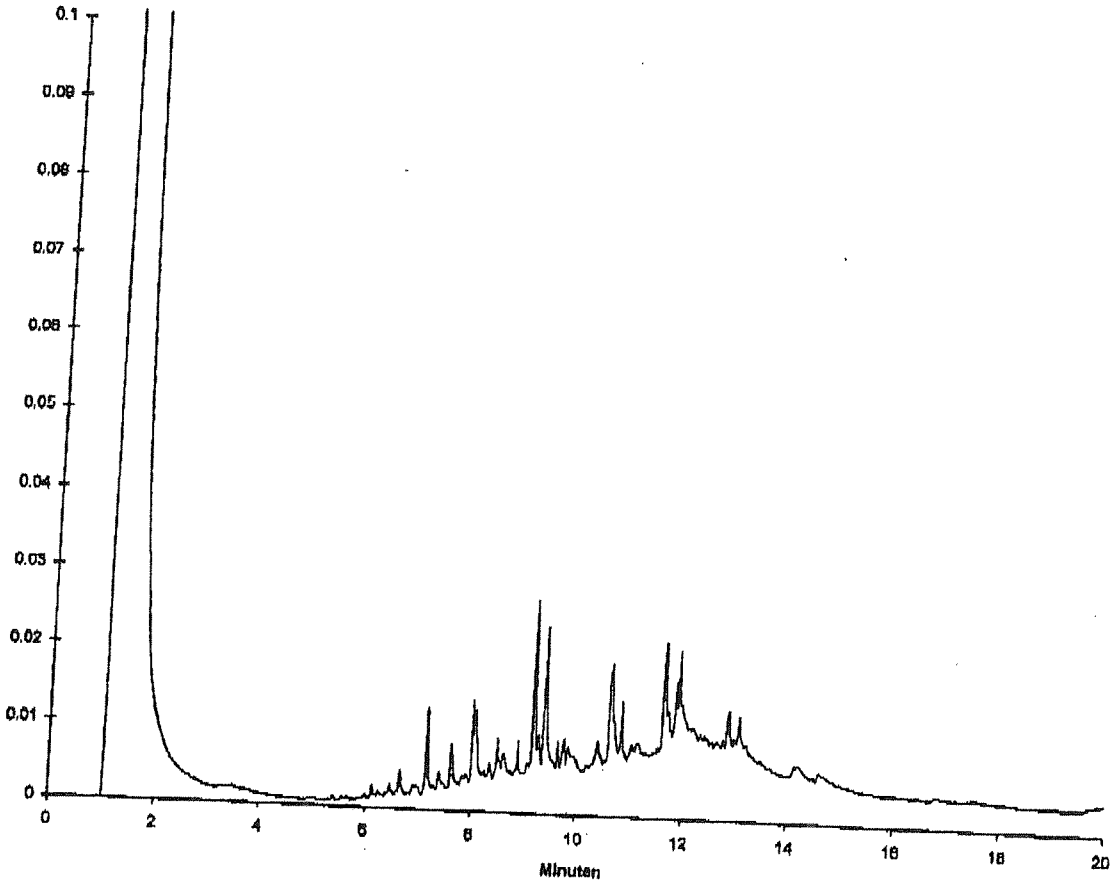
benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	1.9	C20	8.9
C10	3.5	C26	11
C12	5	C34	13.4
C14	6.1	C40	16.3

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: **29473 - 002**
Datum analyse: **15/07/98**

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karaktorisering olie naar alkaantraject :

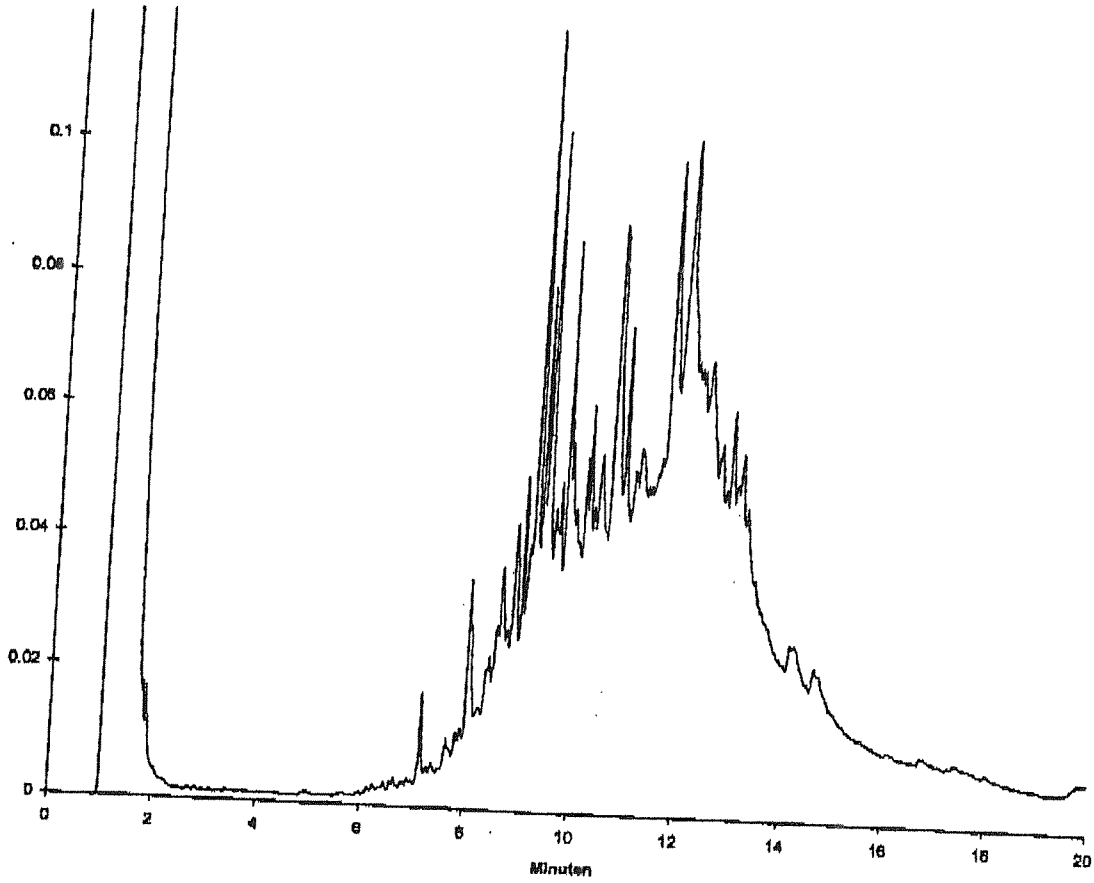
benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	1.9		C20	8.9
C10	3.5		C26	11
C12	5		C34	13.4
C14	6.1		C40	16.3

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: 29473 - 003
Datum analyse: 15/07/98

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karakterisering olie naar alkaantraject :

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	1.9	C20	8.9
C10	3.5	C26	11
C12	5	C34	13.4
C14	6.1	C40	16.3

Bijlage 3. Analyseresultaten C.

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogv
Tel.: (010) 2314700 · Fax: (010) 41630

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 1 van 2

Projektnaam : Ravestein, Waalbandijk, Deest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 04-09-1998
Startdatum : 04-09-1998

Rapportnummer : 9837560
Rapportagedatum : 11-09-1998

Analyse	Eenheid	X01
droge stof	gew.-%	75.9
organische stof (550 C)	% vd DS	3.6
VLUCHTIGE AROMATEN		
benzeen	mg/kgds	<0.05
tolueen	mg/kgds	<0.05
ethylbenzeen	mg/kgds	<0.05
xylenen	mg/kgds	<0.05
naftaleen (GC-purge & trap	mg/kgds	<0.1
MINERALE OLIE		
fractie C8 - C10	mg/kgds	<5
fractie C10 - C12	mg/kgds	<5
fractie C12 - C14	mg/kgds	<5
fractie C14 - C20	mg/kgds	85
fractie C20 - C26	mg/kgds	290
fractie C26 - C34	mg/kgds	310
fractie C34 - C40	mg/kgds	40
totaal olie C10-C40	mg/kgds	720 1)

Kode	Monstersoort	Monsterspecificatie
X01	grond	A3 4.50

QUALIFIED BY STERLAB, ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO. 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE BREDA ONDER NUMMER 421. INSCHRIJVING HANDELSREGISTER

ALcontrol Laboratoria

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Hoogvlie
Tel.: (010) 231 47 00 · Fax: (010) 416 30 34

DE BRUIN MILIEUBUREAU
Dhr. J. de Bruin

Bijlage 2 van 2

Projektnaam : Ravestein, Waalbandijk, Deest
Projektnummer : RWD
Ontvangstdatum : 04-09-1998
Startdatum : 04-09-1998

Rapportnummer : 9837560
Rapportagedatum : 11-09-1998

Opmerkingen

1) Een gedeelte van het gerapporteerde gehalte aan minerale olie wordt naar onze mening veroorzaakt door de aanwezigheid van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) in het monsterextract.

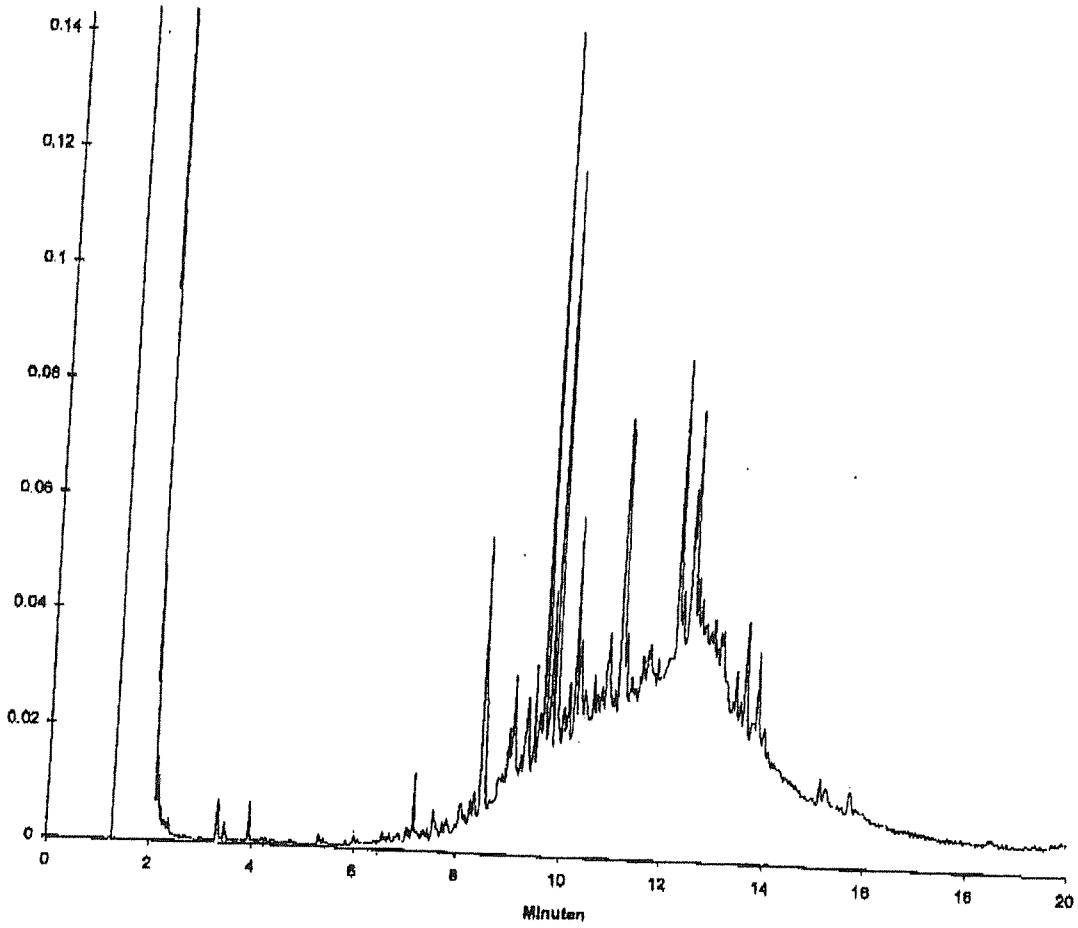
Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	grond	NEN 5747
organische stof (550 C)	grond	NEN 5754 (Org. stof gecorrigeerd voor 10 % lutum)
vlucht. aromaten+naf	grond	VPR C85-10
olie(GC)	grond	Afgeleid van Ze o-NEN 5733

De met een * gemerkte analyses vallen niet onderde Sterlab erkenning.

QUALIFIED BY STERLAB. ALCONTROL IS INGESCHREVEN IN HET STERLABREGISTER VOOR LABORATORIA ONDER NO. 28 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ERKENNING
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE BREDA ONDER NUMMER 421. INSCHRIJVING HANDELSREGISTER BREDA ONDER NUMMER 36096

Olie GC - chromatogram

Monsternummer: **37560 - 001**
Datum analyse: **10/9/98**

Voor analyseresultaten: zie rapport

Karakterisering olie naar alkaantraject :

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36
humus	C28-C40

Retentietijden van de even alkanen in minuten:

C8	2.4		C20	9.3
C10	4		C26	11.7
C12	5.4		C34	14.7
C14	6.6		C40	18.7

Bijlage 4. Toetsingstabel Circulaire Interventiewaarden bodemsanering (VROM, 1994).

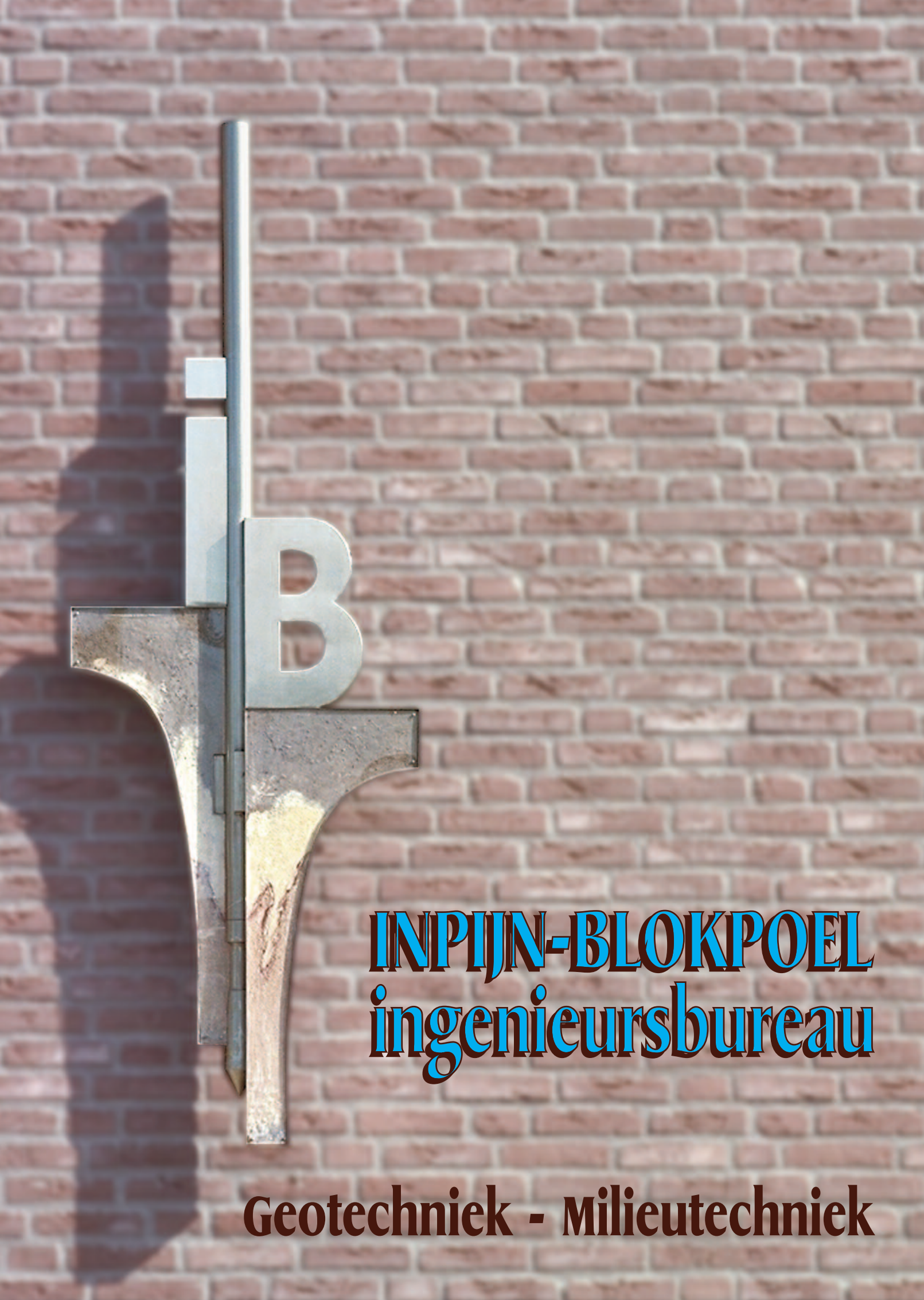
Tabel 1. Streef- en interventiewaarden voor microverontreinigingen voor een standaardbodem (10% organisch stof en 25% lutum). Grond/sediment in mg/kg, grondwater in µg/l; tenzij anders vermeld

Stof	Grond/sediment (mg/kg droge stof)		Grondwater (µg/l)	
	Streefwaarde	Interventiewaarde	Streefwaarde	Interventiewaarde
I metalen				
arseen	29	55	10	60
[illegible]um	200	625	50	625
[illegible]mium	0,8	12	0,4	6
[illegible]bom	100	380	1	30
obalt	20	240	20	100
koper	36	190	15	75
[illegible]x	0,3	10	0,05	0,3
[illegible]	85	630	15	75
[illegible]ybdeen	10	200	5	300
nikkel	35	210	15	75
zink	140	720	65	800
I [illegible]organische verbindingen				
[illegible]iden-vrij	1	20	5	1500
[illegible]iden-complex (pH < 5)[1]	5	650	10	1500
cyanide-complex (pH ≥ 5)	5	50	10	1500
[illegible]thiocyanaten (som)		20		1500
[illegible]romatische verbindingen				
benzeen	0,05 (d)	1	0,2	30
ethylbenzeen	0,05 (d)	50	0,2	150
fenol	0,05 (d)	40	0,2	2000
[illegible]olen (som)		5	(d)	200
[illegible]een	0,05 (d)	130	0,2	1000
xyleen	0,05 (d)	25	0,2	70
catechol		20	(d)	1250
[illegible]rcinol		10		600
[illegible]ochinon		10		600
V [illegible]olycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's)				
PAK (som 10)[1,11]	1	40	-	-
[illegible]leen			0,1	70
[illegible]ceen			0,02	5
[illegible]antreen			0,02	5
fluoranteen			0,005	1
benzo(a)antraceen			0,002	0,5
[illegible]een			0,002	0,05
[illegible]o(a)pyreen			0,001	0,05
benzo(ghi)peryleen			0,0002	0,05
benzo(k)fluoranteen			0,001	0,05
[illegible]no(1,2,3-cd)pyreen			0,0004	0,05

Stof	Grond/sediment (mg/kg droge stof)		Grondwater (µg/l)	
	Streefwaarde	Interventiewaarde	Streefwaarde	Interventiewaarde
V Gechloreerde koolwaterstoffen				
1,2-dichloorethaan		4	0,01 (d)	40
dichloormethaan	(d)	20	0,01 (d)	100
tetrachloormethaan	0,001	1	0,01 (d)	1
tetrachlooretheen	0,01	4	0,01 (d)	4
trichloormethaan	0,001	10	0,01 (d)	40
trichlooretheen	0,001	60	0,01 (d)	50
vinylchloride		0,1		0,[illegible]
chloorbenzenen (som)[3,11]		30		-
monochloorbenzeen	(d)	-	0,01 (d)	18[illegible]
dichloorbenzenen (som)	0,01	-	0,01 (d)	5[illegible]
trichloorbenzenen (som)	0,01	-	0,01 (d)	1[illegible]
tetrachloorbenzenen (som)	0,01	-	0,01 (d)	2,
pentachloorbenzeen	0,0025	-	0,01 (d)	1
hexachloorbenzeen	0,0025	-	0,01 (d)	0,[illegible]
chloorfenolen (som)[3,11]		10		-
monochloorfenolen (som)	0,0025	-	0,25	100
dichloorfenolen (som)	0,003	-	0,08	30
trichloorfenolen (som)	0,001	-	0,026	10
tetrachloorfenolen (som)	0,001	-	0,01	10
pentachloorfenol	0,002	5	0,02	3
chloornaftalenen		10		6
polychloorbifenylen (som)[2]	0,02	1	0,01 (d)	0,0
VI Bestrijdingsmiddelen				
DDT/DDE/DDD[4]	0,0025	4	(d)	0,0
drins[7]		4		0,1
aldrin	0,0025		(d)	
dieldrin	0,0005		0,02 ng/l	
endrin	0,001		(d)	
HCH-verbindingen[5]		2		1
α-HCH	0,0025		(d)	
β-HCH	0,001		(d)	
γ-HCH	0,05 µg/kg		0,2 ng/l	
carbaryl		5	0,01 (d)	0,1
carbofuran		2	0,01 (d)	0,1
maneb		35	(d)	0,1
atrazin	0,05 µg/kg	5	0,0075	150
VII overige verontreinigingen				
cyclohexanon	0,1	270	0,5	15000
ftalaten (som)[8]	0,1	60	0,5	5
minerale olie	50	5000	50	600
pyridine	0,1	1	0,5	3
styreen	0,1	100	0,5	300
tetrahydrofuran	0,1	0,4	0,5	1
tetrahydrothiofeen	0,1	90	0,5	30

(d) = detectielimiet

Bijlage 4 Bodemonderzoek 30-10-2012

INPIJN-BLOKPOEL
ingenieursbureau

Geotechniek - Milieutechniek

Verkennend/nulsituatie bodemonderzoek aan de Waalbandijk 11 te Deest

Betreft	Verkennend/nulsituatie NEN-bodemonderzoek
Opdrachtnummer	12P000576
Opdrachtgever	CROES Bouwtechnisch Ingenieursbureau Postbus 6696 6503GD NIJMEGEN

Opgesteld door	:	Ing. M.J.M. Vervoort
Gezien	:	Ing. J.J.C. van Leusden
Status	:	Definitief
Codering	:	VO/UL
Datum rapport	:	30 oktober 2012

Paraaf :

Paraaf :

INPIJN-BLOKPOEL ingenieursbureau
Postbus 94
5690 AB SON EN BREUGEL

Telefoon/Fax:
T 0499-471792
F 0499-477202

SAMENVATTING ONDERZOEKSRESULTATEN

1. Locatie-aanduiding/rapportgegevens

Opdrachtnummer	:	12P000576
Soort onderzoek	:	Verkennend/nulsituatie bodemonderzoek conform NEN 5740
Adres	:	Waalbandijk 11 te Deest
Gemeente	:	Druten
Opdrachtgever	:	Ravestein B.V.
Projectadviseur	:	Ing. J.J.C. van Leusden
Datum rapport	:	30 oktober 2012
Opp. Locatie	:	Circa 3.150 m^2
Coördinaten	:	X: 174,54 Y: 433,99

2. Aanleiding en doel onderzoek

Aanleiding voor het onderzoek vormt de voorgenomen uitbreiding van het bestaande bedrijfscomplex middels de realisatie van een nieuw bedrijfspand en heeft tot doel het vaststellen van de kwaliteit van de bodem met het oog op het vastleggen van een nulsituatie (T_o). Via latere herhalingsonderzoeken kan vastgesteld worden of na beëindiging van de bedrijfsactiviteiten verontreiniging(en) aan de bodem toegevoegd is. Met het onderzoek wordt beoogd om middels een steekproef vast te stellen of de bodem al dan niet verontreinigd is.

Aan de hand van het onderzoek dient te worden nagegaan of op de locatie redelijkerwijs geen verontreinigende stoffen in de grond of in het freatisch grondwater boven de streef- of achtergrondwaarden aanwezig zijn.

3. Hypothese

Gezien de toekomstige bedrijfsactiviteiten die binnen het bedrijfspand plaats gaan vinden, voornamelijk bestaande uit metaalbewerkingen, worden met name minerale olie en zware metalen als kansrijke stoffen beschouwd voor zowel de grond als het grondwater. Daarnaast wordt op basis van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken ook PAK als kansrijke stof beschouwd voor de vaste bodem.

Daar het onderzoek tevens wordt uitgevoerd ten behoeve van het verkrijgen van een omgevingsvergunning, wordt aanvullend de milieuhygiënische kwaliteit van de ondergrond vastgesteld.

4. Uitslag van het onderzoek

Bovengrond:	MM1:	zink > interventiewaarde, barium en koper > achtergrondwaarde, cadmium, kobalt, kwik, lood, molybdeen, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's > achtergrondwaarde.
	MM2:	barium, koper en zink > interventiewaarde, lood en PAK > achtergrondwaarde, cadmium, kobalt, kwik, molybdeen, minerale olie en som PCB's > achtergrondwaarde, overige onderzochte parameters < achtergrondwaarde of detectiegrens.

Ondergrond:	MM3:	zink > interventiewaarde, barium, koper, kwik, lood, molybdeen en PAK > achtergrondwaarde, overige onderzochte parameters < achtergrondwaarde of detectiegrens.
	MM4:	zink > interventiewaarde, barium en koper > tussenwaarde, cadmium, kobalt, kwik, lood, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's > achtergrondwaarde, overige onderzochte parameters < achtergrondwaarde of detectiegrens.
Grondwater:		niet onderzocht, stand freatisch grondwater > 5,5 m - mv.

5. Conclusie en aanbevelingen

Door Ravestein B.V. is ons bureau opdracht gegeven een verkennend/nulsituatie bodemonderzoek uit te voeren ter plaatse van het perceel aan de Waalbandijk 11 te Deest (gemeente Druten) in verband met de geplande uitbreiding van het bestaande bedrijfscomplex middels de nieuwbouw van een bedrijfspand. Gezien de toekomstige bedrijfsactiviteiten die plaats gaan vinden, voornamelijk bestaande uit metaalbewerkingen, worden met name minerale olie en zware metalen als kansrijke stoffen beschouwd voor zowel de grond als het grondwater. Daarnaast wordt op basis van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken ook PAK als kansrijke stof beschouwd voor de vaste bodem.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat in de zintuiglijk onverdachte bovengrond een sterke verontreiniging met zink, matige verontreinigingen met barium en koper en lichte verontreinigingen met cadmium, kobalt, kwik, lood, molybdeen, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's zijn gemeten. Enkel het gehalte aan zink overschrijdt de lokale achtergrondwaarde. Molybdeen is aangetroffen in een gehalte gelijk aan de lokale achtergrondwaarde. De puin- en kolengruishoudende bovengrond is sterk verontreinigd met barium, koper en zink, matig verontreinigd met lood en PAK en licht verontreinigd met cadmium, kobalt, kwik, molybdeen, minerale olie en som PCB's. De gehalten aan barium, koper, lood, molybdeen en zink overschrijden tevens de lokale achtergrondwaarden.

In de zintuiglijk onverdachte ondergrond zijn een lichte verontreiniging met zink en lichte verontreinigingen met barium, koper, kwik, lood, molybdeen en PAK aangetoond. Enkel de gehalten aan koper, kwik, lood en molybdeen overschrijden tevens de lokale achtergrondwaarden. De puinhoudende ondergrond is sterk verontreinigd met zink, matig verontreinigd met barium en koper en licht verontreinigd met cadmium, kobalt, kwik, lood, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's. Voor de gehalten aan cadmium, koper, kwik, lood en zink geldt dat de lokale achtergrondwaarden worden overschreden.

Het freatisch grondwater is niet onderzocht gezien het feit dat dit niet is aangetroffen op een diepte van < 5,5 meter - maaiveld.

Middels onderhavig onderzoek is de nulsituatie vastgesteld.

Het criterium voor nader onderzoek wordt voor barium, koper, zink en/of PAK in de grondmengmonsters MM1 t/m MM4 overschreden. Gezien het feit dat dergelijke verontreinigingen op het gehele terrein voorkomen, wordt het uitvoeren van een nader onderzoek niet zinvol geacht. Deze verontreinigingen zijn niet ongewoon op deze locatie. De verontreinigingen worden veroorzaakt door activiteiten uit het verleden (het ophogen/opspuiten van verontreinigde grond/ baggerspecie op de locatie) en hiermee maakt de verontreiniging deel uit van een groter 'geval'. Geadviseerd wordt om direct aansluitend een BUS-melding bij het bevoegd gezag (Provincie Gelderland) te dienen, ten behoeve van de verwijdering van de overtollige, bij de nieuwbouw vrijkomende, verontreinigde grond.

Resumerend kan bij beoordeling van het geheel aan onderzoeksresultaten gesteld worden dat de aangetroffen bodemkwaliteit niet aanvaardbaar wordt geacht en zodoende een belemmering vormt voor de geplande uitbreiding het bestaande bedrijfscomplex middels de realisatie van een nieuw bedrijfspand.

De constatering dat bepaalde gehalten de desbetreffende achtergrondwaarde overschrijden, kan tot slot consequenties hebben bij eventuele grondafvoer; de vrijkomende grond is buiten het perceel niet noodzakelijkerwijs multifunctioneel toepasbaar. Sterk verontreinigde grond is per definitie niet herbruikbaar. Afhankelijk van de bestemming en toepassing zal bij afvoer van de grond om een partijkeuring conform het protocol uit het Besluit bodemkwaliteit worden gevraagd. Graafwerkzaamheden ter plaatse van de matige tot sterke verontreinigingen zijn, zonder goedkeuring van het bevoegd gezag, niet toegestaan.

6. Verzendlijst:

1 x CROES Bouwtechnisch Ingenieursbureau te Nijmegen, t.a.v. de heer Ing. M. Jansen,
1 x digitaal, mja@croes.nl, t.a.v. de heer M. Jansen.
1 x digitaal, info@ravestein.nl, t.a.v. de heer M. Rietveld.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

2. RESULTATEN VOORONDERZOEK 2

2.1 Ligging/omgeving 2
2.2 Gebruik/bestemming 2
2.3 Historisch kaartmateriaal 2
2.4 Archieven gemeente 3
2.5 Bodemloket 3
2.6 Achtergrondwaarden 4
2.7 Interviews 4
2.8 Eigen archieven 4
2.9 Bodemopbouw en geohydrologie 4

3. OPZET ONDERZOEK 5

3.1 Gehanteerde onderzoeksopzet 5
3.2 Afwijkingen ten opzichte van de gehanteerde norm 5

4. VELDWERKZAAMHEDEN 6

4.1 Uitvoering 6
4.2 Lokale bodemopbouw 6
4.3 Organoleptische beoordeling 6
4.4 Monstername 7

5. TOETSINGSKADER 8

6. LABORATORIUMONDERZOEK EN TOETSING 9

6.1 Analysestrategie 9
6.2 Analyseresultaten grond en toetsing 10

7. INTERPRETATIE ONDERZOEKSRESULTATEN 14

7.1 Resultaten onderzoek 14
7.2 Interpretatie 14

8. CONCLUSIE EN ADVIES 15

BIJLAGEN:

Situering locatie SIT-01 (1 pagina)
Situatietekening SIT-02 (1 pagina)
Fotoreportage (2 pagina's)
Boorstaten (5 pagina's)
Legenda boorprofielen (1 pagina)
Laboratoriumcertificaat grond 428258 (9 pagina's)

1. INLEIDING

Door Ravestein B.V. is ons bureau opdracht gegeven een verkennend/nulsituatie bodemonderzoek uit te voeren ter plaatse van het perceel aan de Waalbandijk 11 te Deest (gemeente Druten).

Aanleiding voor het onderzoek vormt de voorgenomen uitbreiding van het bestaande bedrijfscomplex middels de realisatie van een nieuw bedrijfspand en heeft tot doel het vaststellen van de kwaliteit van de bodem met het oog op het vastleggen van een nulsituatie (T_o). Via latere herhalingsonderzoeken kan vastgesteld worden of na beëindiging van de bedrijfsactiviteiten verontreiniging(en) aan de bodem toegevoegd is. Met het onderzoek wordt beoogd om middels een steekproef vast te stellen of de bodem al dan niet verontreinigd is.

Aan de hand van het onderzoek dient te worden nagegaan of op de locatie redelijkerwijs geen verontreinigende stoffen in de grond of in het freatisch grondwater boven de streef- of achtergrondwaarden aanwezig zijn.

Het onderzoek is niet bedoeld om de aard en omvang van een eventuele verontreiniging aan te geven.

Inpijn-Blokpoel Son Milieu BV is een onafhankelijk adviesbureau, dat milieukundige werkzaamheden uitvoert volgens de betreffende BRL SIKB protocollen:

- BRL SIKB 1000: monsterneming voor partijkeuringen;
- BRL SIKB 2000: veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek;
- BRL SIKB 6000: milieukundige begeleiding en evaluatie bodemsanering.

De veldwerkzaamheden in het kader van onderhavig onderzoek zijn uitgevoerd conform de BRL SIKB 2000, zie hiervoor ook hoofdstuk 4.

2. RESULTATEN VOORONDERZOEK

Het vooronderzoek is uitgevoerd op basis van het gestelde in de NEN 5725. Het resultaat van het vooronderzoek is als volgt.

2.1 Ligging/omgeving

De onderzoekslocatie is gelegen op het terrein van Ravestein B.V. aan de Waalbandijk 11 te Deest (gemeente Druten) en heeft een oppervlakte van circa 3.150 m^2. De coördinaten volgens het R.D.-stelsel zijn x = 174,54 en y = 433,99. Kadastraal staat het perceel bekend onder (kadastrale) gemeente Afferden, sectie A, nummer 641.

De locatie bevindt zich op bedrijventerrein 'Wienerberger', gelegen ten noordoosten van de kern van Deest. De omgeving van de locatie bestaat onder andere uit:

noord : bouwput;
oost : bestaand scheepswerf;
zuid : Waalbandijk;
west : uiterwaarden.

De regionale ligging van de locatie is weergegeven op de bijlage SIT-01.

2.2 Gebruik/bestemming

Bij uitvoering van het veldwerk in oktober 2012, is een locatie-inspectie uitgevoerd waarbij aandacht is besteed aan de aanwezigheid van verdachte plekken, verzakkingen, ophogingen, dempingen, etc. Hierbij zijn voornoemde aspecten niet waargenomen. De onderzoekslocatie betrof grotendeels een braakliggend terrein dat deels in gebruik werd genomen voor de opslag van puin en oud ijzer. Een gedeelte van het onderzoeksterrein was verhard met stelconplaten of puin. Op middenterrein was een puin- en gronddepot gelegen (zie situatietekening SIT-02). Een fotoreportage is opgenomen in de bijlagen.

Gepland is de uitbreiding van een bestaand bedrijfscomplex middels de realisatie van een nieuw bedrijfspand.

2.3 Historisch kaartmateriaal

Blijkens het via www.watwaswaar.nl geraadpleegde kaartmateriaal (jaartallen 1881, 1902, 1920, 1939, 1959, 1968, 1980, 1989) was de onderzoekslocatie tot 1939 onbebouwd. De Waalbandijk was wel al aanwezig. Vanaf het jaartal 1959 is de scheepswerf zichtbaar op het kaartmateriaal.

Op *recenter kaartmateriaal*, midden jaren '80 van de vorige eeuw, is de huidige situatie reeds waarneembaar. Zo ook op een *luchtfoto* uit 1989, een topografische kaart van midden jaren '90 en een topografische kaart van 2004.

Uit het historisch kaartmateriaal zijn voor onderhavig onderzoek geen relevante aspecten naar voren gekomen, die duiden op de aanwezigheid van potentieel bodembedreigende activiteiten.

2.4 Archieven gemeente

In de *gemeentelijke archieven* zijn de navolgende relevante gegevens voorhanden:

- Blijkens het, overigens niet noodzakelijkerwijs volledige, tankarchief is op of in de directe omgeving van onderhavige locatie geen sprake (geweest) van onder-/ of bovengrondse olietanks.
- Op het perceel gelegen aan de Waalbandijk 11 zijn enkele bodemonderzoeken uitgevoerd. Hieronder volgt een samenvatting van de onderzoeksresultaten:
  - Uit het rapport van ondergenoemde bodemonderzoek blijkt dat in 1997 een bodemonderzoek is uitgevoerd ter plaatse van de brandloods en een groot deel van het buitenterrein. De resultaten hiervan zijn opgenomen in het rapport: 'Saneringsonderzoek, werf Ravestein B.V., Rijnbandijk 11, Deest' opgesteld door Milieutechnisch Adviesbureau De Bruin, d.d. 19 maart 1998. Echter zijn beide rapporten niet beschikbaar.
  - In september 1998 is door de Milieutechnisch Adviesbureau De Bruin een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op het (resterend) buitenterrein (kenmerk: RWD/37/98, d.d. 28 september 1998). In verband met de vergunningaanvraag in het kader van de Wet milieubeheer dient de nulsituatie vastgesteld te worden. Uit de onderzoeksresultaten bleek dat de vaste bodem licht tot sterk verontreinigd was met koper, kwik, lood en zink. Daarnaast waren lichte verontreinigingen met diverse andere zware metalen, minerale olie en PAK aangetoond. Dit betroffen vermoedelijk historische verontreinigingen ontstaan door rivier(slib)afzettingen. Het grondwater was niet onderzocht.
  - In oktober 2007 is door Verhoeven Milieutechniek B.V. een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw (kenmerk: B07.3311, d.d. 31 oktober 2007). Op basis van de onderzoeksresultaten werd geconcludeerd dat de gehele boven- en ondergrond, tot een diepte van 1,5 m - mv, licht tot sterk verontreinigd was met zware metalen en licht tot matig verontreinigd met PAK en minerale olie. Daarnaast waren licht verhoogde gehalten aan EOX gemeten (0,5 tot 2,0 mg/kg d.s.). Derhalve is sprake van 'geval van ernstige bodemverontreiniging'. De verontreiniging maakte deel uit van een groter van ernstige bodemverontreiniging, die kan worden beschouwd als een historische verontreiniging die van oudsher in de uitwaarden aanwezig is. Nader bodemonderzoek werd niet zinvol geacht.
  - Op 8 januari 2008 is een BUS-melding opgesteld in verband met een uit te voeren grondsanering. De saneringslocatie heeft een oppervlakte van circa 900 m^2. De verontreiniging is ontstaan door het ophogen/opspuiten van verontreinigde grond of baggerspecie. Het ging hierbij om een tweetal parameters, te weten arseen en zink. Gekozen werd voor de variant: Aanbrengen van een isolatielaag in de vorm van een duurzame afdeklaag. Voorafgaande zou tot een diepte van 0,75 m - mv grond ontgraven worden.
  - Op 9 juni 2009 is een BUS-saneringsevaluatieverslag opgesteld inzake de uitgevoerde grondsanering op het perceel Waalbandijk 11-13. Hieruit blijkt dat circa 140 m^3 sterk verontreinigde grond is ontgraven (tot gemiddeld 0,3 m - mv) en vervolgens afgevoerd. Over een oppervlakte van circa 190 m^2 dient een afdeklaag aangebracht, bestaande uit beton. Deze zal ten tijde van de (nieuw)bouwwerkzaamheden gerealiseerd worden.
  - Er zijn geen gegevens in het kader van de Hinderwet/Wet milieubeheer voorhanden.

2.5 Bodemloket

Op het digitale Bodemloket (www.bodemloket.nl) is geen aanvullende relevante informatie aanwezig, anders dan genoemd in § 2.4.

2.6 Achtergrondwaarden

Door CSO Adviesbureau is een bodemkwaliteitskaart opgesteld voor de regio MARN, bestaande uit 8 gemeenten waaronder de gemeente Druten (projectcode 11j023, d.d. 12 maart 2012. Voor de gemeente Druten zijn voor een aantal zones binnen de gemeente achtergrondwaarden opgesteld, gebaseerd op de 95-percentiel van in eerdere onderzoeken gemeten gehalten. Voor dit gebied, Industrie, gelden de volgende gehalten:

Parameter	Bovengrond (in mg/kg d.s.) (0 tot 0,5 m - mv)	Ondergrond (in mg/kg d.s.) (0,5 tot 2,0 m - mv)
Barium	180,00	220,00
Cadmium	2,00	0,50
Kobalt	23,00	15,50
Koper	85,00	28,00
Kwik	2,30	0,14
Lood	140,00	43,40
Molybdeen	2,20	1,05
Nikkel	120,00	54,00
Zink	310,00	520,00
PCB	0,32	0,47
PAK	39,00	18,00
Minerale olie	340,00	440,00
Chroom	290,00	360,00
Arseen	22,00	28,00
EOX	4,00	10,00

2.7 Interviews

Uit *interviews* met betrokkenen zijn geen aanvullende relevante punten naar voren gekomen voor onderhavig bodemonderzoek.

2.8 Eigen archieven

Uit onze *eigen archieven* blijkt dat door ons bureau in het verleden op of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie (straal < 200 m) geen bodemonderzoeken zijn uitgevoerd.

2.9 Bodemopbouw en geohydrologie

Uit archief- en literatuurgegevens (grondwaterkaart TNO-DGV) blijkt dat alhier sprake is van een slecht doorlatende deklaag, bestaande uit rivierafzettingen uit de Holocene Betuwe-Formatie. Dit pakket bereikt hier een dikte van 5 á 10 meter. Hieronder is sprake van een overwegend grofzandig 1^{e} watervoerende pakket, dik circa 60 meter, en behorende tot de Formatie van Kreftenheye.

Uit archief- en literatuurgegevens (grondwaterkaart TNO-DGV) valt af te leiden dat de regionale stroming van het freatisch grondwater een overwegend noordwestelijke richting heeft.

3. OPZET ONDERZOEK

3.1 Gehanteerde onderzoeksopzet

Op basis van de doelstelling van het onderzoek is de te volgen opzet gebaseerd op de "onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek", de Nederlandse Norm (NEN) 5740.

Richtlijn voor een nulsituatie bodemonderzoek is eveneens de NEN 5740. Bij een nulsituatie bodemonderzoek wordt afhankelijk van de doelstelling specifiek gekeken naar de potentieel bodembedreigende aspecten (stoffen) van de activiteit(en) die op het perceel in de toekomst plaats gaan vinden. Op basis van de geplande bedrijfsactiviteiten die op het perceel plaats gaan vinden, bestaande uit metaalbewerkingen worden zware metalen en minerale olie als 'kansrijke' parameters aangemerkt voor zowel de vaste bodem als het grondwater. Daarnaast wordt op basis van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken ook PAK als kansrijke stof beschouwd voor de vaste bodem. PAK is eveneens opgenomen in het standaard NEN-grond pakket. Derhalve is de strategie 5.8 (opzet NUL) uit de NEN 5740 gevolgd, gebaseerd op een oppervlakte van circa 3.150 m^2.

Daar het onderzoek tevens wordt uitgevoerd ten behoeve van het verkrijgen van een omgevingsvergunning, wordt aanvullend de milieuhygiënische kwaliteit van de ondergrond vastgesteld.

Opmerking
Bij de interpretatie van het totaal aan onderzoeksresultaten dient, gezien de gevolgde strategie die is gericht op een indicatieve beoordeling van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem, rekening gehouden te worden met een zeker restrisico. Het kan dan gaan om het voorkomen van lokale kernen als gedempte sloten, verontreinigende stoffen in gesloten verpakkingen of slecht oplosbare stoffen voor zover dit buiten het geheel aan beschikbare (historische) gegevens valt. Tevens wordt erop gewezen dat het uitgevoerde bodemonderzoek een momentopname is.

3.2 Afwijkingen ten opzichte van de gehanteerde norm

In afwijking van het gestelde in de NEN 5740 zijn de resultaten uit het vooronderzoek integraal gerapporteerd. Omdat onder de depots niet kon worden geboord, zijn de boringen evenredig over het overige terreindeel verdeeld. Omtrent de bodemkwaliteit onder beide depots kan derhalve geen uitspraak worden gedaan.

Verdere afwijkingen zijn niet aan de orde.

4. VELDWERKZAAMHEDEN

Inpijn-Blokpoel is gecertificeerd voor de BRL 2000 'veldwerk bij milieuhygiënisch onderzoek'. De in het kader van onderhavig onderzoek verrichte werkzaamheden zijn dan ook onder dit certificaat uitgevoerd, conform VKB-protocol 2001 'Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen'.

4.1 Uitvoering

Ten behoeve van het bodemonderzoek zijn op 16 oktober 2012 door de heer J. de Swart 14 boringen verricht, genummerd B01 tot en met B14. De diepten van de boorpunten alsook de afwerking en codering zijn weergegeven in de navolgende tabel:

Boring	Diepte in cm-mv
B01	550
B02 t/m B04	200
B05 t/m B14	50

De boringen zijn nagenoeg evenredig over het onderzoeksterrein verdeeld. De plaats van de boringen is ingetekend op de situatietekening bijlage SIT-02.

4.2 Lokale bodemopbouw

Tot een diepte van 4,8 m - mv bestaat de bodemopbouw uit uiterst fijn tot matig grof siltig zand. Daaronder is tot de verkende diepte van 5,5 m - mv een sterk zandige kleilaag aangetroffen. Voor een meer uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar de boorstaten in de bijlagen.

4.3 Organoleptische beoordeling

Tijdens de uitvoering van de veldwerkzaamheden zijn als volgt afwijkingen ten opzichte van een 'natuurlijke' samenstelling van de bodem geconstateerd, die mogelijk kunnen duiden op de aanwezigheid van een grond- of grondwaterverontreiniging.

Boring	Diepte in cm-mv	Organoleptische waarneming
B01	0 - 50	sporen kolengruis, sporen puin
B02	0 - 50	matig puinhoudend
	50 - 200	sporen puin
B03	60 - 200	sporen puin
B04	0 - 60	volledig puin
	60 - 100	zwak puinhoudend
	100 - 200	sporen puin
B10	0 - 50	sporen puin
B12	0 - 50	sporen puin
B13	0 - 50	sporen puin
B14	0 - 50	sporen puin

De opgeboorde grond is door de veldmedewerker globaal zintuiglijk onderzocht op de aanwezigheid van asbestverdachte bijmengingen. Hierbij zijn geen verdachte materialen waargenomen. Opgemerkt wordt echter dat hier geen onderzoek conform NEN 5707 of NEN 5897 is uitgevoerd, er zijn dan ook geen proefsleuven of proefgaten gegraven.

4.4 Monstername

De boringen zijn vanaf maaiveld tot een maximale diepte van 2,0 m - mv over verschillende trajecten bemonsterd, afhankelijk van de te onderscheiden bodemlagen en organoleptische waarnemingen. Een en ander is vermeld op de boorstaten in de bijlagen.

Het grondwater is niet onderzocht gezien het feit dat dit niet is aangetroffen op een diepte van minder dan 5,5 meter - maaiveld. Er wordt op gewezen dat de waarneming van de grondwaterstand een momentopname is en dat het grondwaterniveau afhankelijk is van o.a. het jaargetijde en de bodemopbouw.

5. TOETSINGSKADER

De toetsing van de onderzoeksresultaten en dan met name de beoordeling van een saneringsnoodzaak, wordt gebaseerd op de vigerende regelgeving, vastgelegd in de Regeling bodemkwaliteit, de circulaire bodemsanering 2009 en voor de achtergrondwaarden aan het Besluit bodemkwaliteit. De relevante toetsingsniveaus zijn dan met name de achtergrondwaarden voor grond, de streefwaarden voor het grondwater, en de interventiewaarden voor grond en grondwater. Voor een aantal stoffen zijn ook nog indicatieve niveaus voor ernstige verontreiniging opgenomen:

- In de voornoemde regelgeving zijn tabellen met **achtergrondwaarden (AW)** voor grond en **streefwaarden (S)** voor het grondwater opgenomen. De achtergrond- en streefwaarden geven aan wat het ijkpunt is voor de milieukwaliteit op lange termijn, uitgaande van Verwaarloosbare Risico's voor het ecosysteem. Voor de streefwaarden van metalen in het grondwater wordt nog onderscheid gemaakt tussen diep (> 10 meter) en ondiep grondwater (< 10 meter).
- De **interventiewaarden (I)** vormen de getalsmatige invulling van het concentratieniveau waarboven sprake is van een zogenaamd "geval van ernstige verontreiniging". Bij overschrijding geldt dat de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, plant of dier ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd. Om van overschrijding van de interventiewaarden te spreken, dient voor tenminste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m^3 bodemvolume (bodem, sediment) dan wel 100 m^3 poriënverzadigd bodemvolume (grondwater) hoger te zijn dan de interventiewaarde. De interventiewaarden zijn vastgesteld voor grond/sediment en grondwater en gelden voor zowel land- als waterbodems.

- Overschrijding van de **tussenwaarde T** in het onderzoek geeft in principe aan dat nader onderzoek nodig is. De tussenwaarde wordt berekend via een middeling van de achtergrond- respectievelijk streefwaarde en de interventiewaarde; dus ½(AW + I) voor grond of ½(S + I) voor grondwater.

Voor een aantal stoffen zijn geen interventiewaarden voorhanden, maar is volstaan met het vaststellen van een **indicatief niveau voor ernstige verontreiniging**. Deze indicatieve niveaus hebben een grotere mate van onzekerheid dan de interventiewaarden. De status hiervan is dus niet gelijk aan de status van de interventiewaarden. Over- of onderschrijding van de indicatieve niveaus heeft derhalve niet direct consequenties voor wat betreft het nemen van een beslissing over de ernst van de verontreiniging door het bevoegd gezag. Bij een dergelijke afweging dienen derhalve ook ander overwegingen betrokken te worden.

6. LABORATORIUMONDERZOEK EN TOETSING

6.1 Analysestrategie

De volgende grondmengmonsters zijn in het laboratoriumonderzoek onderzocht:

(meng)monster	Boring	Diepte in cm-mv	Analysepakket	Toelichting
Grond				
MM1	B03	12 - 60	NEN-g	Zandige bovengrond, zonder bijmenging
	B05	0 - 12		
	B06	15 - 50		
	B07	0 - 50		
	B08	0 - 50		
	B09	0 - 50		
	B11	0 - 50		
MM2	B01	0 - 50	NEN-g	Zandige bovengrond, puin- en kolengruishoudend
	B02	0 - 50		
	B10	0 - 50		
	B12	0 - 50		
	B13	0 - 50		
	B14	0 - 50		
MM3	B01	50 - 100	NEN-g	Zandige ondergrond, zonder bijmenging
		100 - 150		
		150 - 200		
MM4	B02	50 - 100	NEN-g	Zandige ondergrond, puinhoudend
		100 - 150		
		150 - 200		
	B03	60 - 110		
		110 - 160		
		160 - 200		
	B04	60 - 100		
		100 - 150		
		150 - 200		

NEN-g = Standaard pakket -grond:

- zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink);
- polychloorbifenylen (PCB);
- polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK 10 VROM);
- minerale olie (C10-C40);
- lutum en organische stof.

6.2 Analyseresultaten grond en toetsing

Het resultaat van de in paragraaf 6.1 genoemde analyses van de grond, getoetst aan het in hoofdstuk 5 beschreven toetsingskader, is als volgt:

Monsterreferentie	**4225643**					
Monsteromschrijving	MM1 B03 (12-60) B05 (0-12) B06 (15-50) B07 (0-50) B08 (0-50) B09 (0-50) B11 (0-50)					
Analyse	Eenheid	Analyseresultaat	Toetsresultaat	Achtergrond waarde (AW)	Tussenwaarde (1/2(AW+I))	Interventie waarde (I)
Organische stof	%	0,8				
Lutum	% (m/m ds)	1,6				
Metalen ICP-AES						
barium (Ba)	mg/kg ds	160	**	49	143	237
cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.52	*	0,35	3,95	7,55
kobalt (Co)	mg/kg ds	7.0	*	4,3	29,2	54
koper (Cu)	mg/kg ds	78	**	19	56	92
kwik (Hg) FIAS/Fims	mg/kg ds	0.23	*	0,1	12,58	25,06
lood (Pb)	mg/kg ds	95	*	32	184	337
molybdeen (Mo)	mg/kg ds	2.2	*	1,5	95,8	190
nikkel (Ni)	mg/kg ds	15	*	12	23	34
zink (Zn)	mg/kg ds	740	***	59	181	303
Minerale olie						
minerale olie (florisil clean-up)	mg/kg ds	61	*	38	519	1000
Sommaties						
som PAK (10)	mg/kg ds	5.4	*	1,5	20,8	40
Sommaties						
som PCBs (7)	mg/kg ds	0.008	*	0,004	0,102	0,2

Legenda

-	<= Achtergrondwaarde (AW) en/of detectiegrens AS3000
*	> Achtergrondwaarde (AW)
**	> Tussenwaarde (T)
***	> Interventiewaarde (I)

Opmerkingen

Toetsing volgens 'Regeling bodemkwaliteit' (Staatscourant 18160, 19 nov. 2010) en 'Circulaire bodemsanering 2009' (Staatscourant 67, 7 april 2009)

Opdracht : 12P000576
Project : verkennend/nulsituatie bodemonderzoek aan de Waalbandijk 11 te Deest

Monsterreferentie	**4225644**					
Monsteromschrijving	MM2 B01 (0-50) B02 (0-50) B10 (0-50) B12 (0-50) B13 (0-50) B14 (0-50)					
Analyse	Eenheid	Analyseresultaat	Toetsresultaat	Achtergrond waarde (AW)	Tussenwaarde (1/2(AW+I))	Interventie waarde (I)
Organische stof	%	1,2				
Lutum	% (m/m ds)	1				
Metalen ICP-AES						
barium (Ba)	mg/kg ds	410	***	49	143	237
cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.53	*	0,35	3,95	7,55
kobalt (Co)	mg/kg ds	11	*	4,3	29	54
koper (Cu)	mg/kg ds	250	***	19	56	92
kwik (Hg) FIAS/Fims	mg/kg ds	0.24	*	0,1	12,58	25,06
lood (Pb)	mg/kg ds	200	**	32	184	337
molybdeen (Mo)	mg/kg ds	10	*	1,5	96	190
nikkel (Ni)	mg/kg ds	12	-	12	23	34
zink (Zn)	mg/kg ds	2700	***	59	181	303
Minerale olie						
minerale olie (florisil clean-up)	mg/kg ds	220	*	38	519	1000
Sommaties						
som PAK (10)	mg/kg ds	33	**	1,5	21	40
Sommaties						
som PCBs (7)	mg/kg ds	0.011	*	0,004	0,102	0,2

Legenda

-	<= Achtergrondwaarde (AW) en/of detectiegrens AS3000
*	> Achtergrondwaarde (AW)
**	> Tussenwaarde (T)
***	> Interventiewaarde (I)

Opmerkingen

Toetsing volgens 'Regeling bodemkwaliteit' (Staatscourant 18160, 19 nov. 2010) en 'Circulaire bodemsanering 2009' (Staatscourant 67, 7 april 2009)

INPIJN-BLOKPOEL ingenieursbureau
Postbus 94
5690 AB SON EN BREUGEL

Telefoon/Fax:
T 0499-471792
F 0499-477202

Opdracht : 12P000576
Project : verkennend/nulsituatie bodemonderzoek aan de Waalbandijk 11 te Deest

Monsterreferentie	**4225645**					
Monsteromschrijving	MM3 B01 (50-100) B01 (100-150) B01 (150-200)					
Analyse	Eenheid	Analyseresultaat	Toetsresultaat	Achtergrond waarde (AW)	Tussenwaarde (1/2(AW+I))	Interventie waarde (I)
Organische stof	%	1,2				
Lutum	% (m/m ds)	1,3				
Metalen ICP-AES						
barium (Ba)	mg/kg ds	95	*	49	143	237
cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0.35	-	0,35	3,95	7,55
kobalt (Co)	mg/kg ds	3.3	-	4,3	29,2	54
koper (Cu)	mg/kg ds	47	*	19	56	92
kwik (Hg) FIAS/Fims	mg/kg ds	0.16	*	0,1	12,58	25,06
lood (Pb)	mg/kg ds	75	*	32	184	337
molybdeen (Mo)	mg/kg ds	2.0	*	1,5	95,8	190
nikkel (Ni)	mg/kg ds	<5	-	12	23	34
zink (Zn)	mg/kg ds	500	***	59	181	303
Minerale olie						
minerale olie (florisil clean-up)	mg/kg ds	<38	-	38	519	1000
Sommaties						
som PAK (10)	mg/kg ds	5.0	*	1,5	20,8	40
Sommaties						
som PCBs (7)	mg/kg ds	0.005	-	0,004	0,102	0,2

Legenda

-	<= Achtergrondwaarde (AW) en/of detectiegrens AS3000
*	> Achtergrondwaarde (AW)
**	> Tussenwaarde (T)
***	> Interventiewaarde (I)

Opmerkingen

Toetsing volgens 'Regeling bodemkwaliteit' (Staatscourant 18160, 19 nov. 2010) en 'Circulaire bodemsanering 2009' (Staatscourant 67, 7 april 2009)

INPIJN-BLOKPOEL ingenieursbureau
Postbus 94
5690 AB SON EN BREUGEL

Telefoon/Fax:
T 0499-471792
F 0499-477202

Opdracht : 12P000576
Project : verkennend/nulsituatie bodemonderzoek aan de Waalbandijk 11 te Deest

Monsterreferentie	**4225646**					
Monsteromschrijving	MM4 B02 (50-100) B02 (100-150) B02 (150-200) B03 (60-110) B03 (110-160) B03 (160-200) B04 (60-100) B04 (100-150) B04 (150-200)					
Analyse	Eenheid	Analyseresultaat	Toetsresultaat	Achtergrond waarde (AW)	Tussenwaarde (1/2(AW+I))	Interventie waarde (I)
Organische stof	%	1,9				
Lutum	% (m/m ds)	2,9				
Metalen ICP-AES						
barium (Ba)	mg/kg ds	170	**	55	159	264
cadmium (Cd)	mg/kg ds	1.1	*	0,35	4	7,7
kobalt (Co)	mg/kg ds	6.1	*	4,7	32	59,4
koper (Cu)	mg/kg ds	64	**	20	57	95
kwik (Hg) FIAS/Fims	mg/kg ds	0.62	*	0,11	12,76	25,42
lood (Pb)	mg/kg ds	98	*	32	187	342
molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	-	1,5	95,8	190
nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	*	13	25	37
zink (Zn)	mg/kg ds	550	***	62	190	317
Minerale olie						
minerale olie (florisil clean-up)	mg/kg ds	83	*	38	519	1000
Sommaties						
som PAK (10)	mg/kg ds	7.3	*	1,5	20,8	40
Sommaties						
som PCBs (7)	mg/kg ds	0.014	*	0,004	0,102	0,2

Legenda

-	<= Achtergrondwaarde (AW) en/of detectiegrens AS3000
*	> Achtergrondwaarde (AW)
**	> Tussenwaarde (T)
***	> Interventiewaarde (I)

Opmerkingen

Toetsing volgens 'Regeling bodemkwaliteit' (Staatscourant 18160, 19 nov. 2010) en 'Circulaire bodemsanering 2009' (Staatscourant 67, 7 april 2009)

7. INTERPRETATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

7.1 Resultaten onderzoek

De resultaten van de chemische analyses zijn getoetst aan het in hoofdstuk 5 aangegeven kader.

Bovengrond:	MM1:	zink > interventiewaarde, barium en koper > achtergrondwaarde, cadmium, kobalt, kwik, lood, molybdeen, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's > achtergrondwaarde.
	MM2:	barium, koper en zink > interventiewaarde, lood en PAK > achtergrondwaarde, cadmium, kobalt, kwik, molybdeen, minerale olie en som PCB's > achtergrondwaarde, overige onderzochte parameters < achtergrondwaarde of detectiegrens.
Ondergrond:	MM3:	zink > interventiewaarde, barium, koper, kwik, lood, molybdeen en PAK > achtergrondwaarde, overige onderzochte parameters < achtergrondwaarde of detectiegrens.
	MM4:	zink > interventiewaarde, barium en koper > tussenwaarde, cadmium, kobalt, kwik, lood, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's > achtergrondwaarde, overige onderzochte parameters < achtergrondwaarde of detectiegrens.
Grondwater:		niet onderzocht, stand freatisch grondwater > 5,5 m - mv.

7.2 Interpretatie

Het in de vaste bodem aangetroffen licht verhoogde gehalte aan minerale oliën kan gezien de beschikbare (historische) gegevens, de organoleptische waarnemingen in de boorprofielen en een beschouwing van het alkanen-traject (samenstelling), waarschijnlijk worden toegeschreven aan een beïnvloeding van het analyseresultaat door PAK-verbindingen. Aangezien 'slechts' de achtergrondwaarde wordt overschreden, wordt het uitvoeren van een vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

De lichte tot sterke verontreinigingen met zware metalen in de vaste bodem kunnen hier deels in verband worden gebracht met de aanwezigheid van puin en/of kolengruis en het in het verleden ophogen/opspuiten van verontreinigde grond of baggerspecie. De ervaring leert dat voornoemde stoffen in combinatie met puin en/of kolengruis in de grond in verhoogde mate kunnen worden aangetroffen. PAK (10 VROM) dient te worden gezien als een somparameter van een tiental polycyclische aromatische koolwaterstoffen. Dit zijn onvolledige verbrandingsproducten die, veelal in de vorm van kooldeeltjes of -as vermengd met puin, in de grond kunnen voorkomen. Daarnaast blijkt uit eerdere bodemonderzoeken dat dergelijke verontreinigingen niet ongewoon zijn voor deze locatie en deel uitmaakt van een grotere verontreinigingsgeval.

Voor de lichte verontreiniging met som PCB's in de bovengrond is eveneens geen directe verklaring voorhanden. PCB's (polychloorbifenylen) is een somparameter van olieachtige stoffen, die onder andere toepassing vonden als weekmaker, vlamvertrager, in pesticidenmengsels, boorolie, snijolie, motorolie en in gesloten systemen (b.v. transformatoren). De gemeten gehalten geven geen aanleiding tot de uitvoering van een vervolgonderzoek.

De toetsing van de analyseresultaten ten opzichte van de lokale achtergrondwaarden is opgenomen in de conclusie van het rapport.

8. CONCLUSIE EN ADVIES

Door Ravestein B.V. is ons bureau opdracht gegeven een verkennend/nulsituatie bodemonderzoek uit te voeren ter plaatse van het perceel aan de Waalbandijk 11 te Deest (gemeente Druten) in verband met de geplande uitbreiding van het bestaande bedrijfscomplex middels de nieuwbouw van een bedrijfspand. Gezien de toekomstige bedrijfsactiviteiten die plaats gaan vinden, voornamelijk bestaande uit metaalbewerkingen, worden met name minerale olie en zware metalen als kansrijke stoffen beschouwd voor zowel de grond als het grondwater. Daarnaast wordt op basis van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken ook PAK als kansrijke stof beschouwd voor de vaste bodem.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat in de zintuiglijk onverdachte bovengrond een sterke verontreiniging met zink, matige verontreinigingen met barium en koper en lichte verontreinigingen met cadmium, kobalt, kwik, lood, molybdeen, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's zijn gemeten. Enkel het gehalte aan zink overschrijdt de lokale achtergrondwaarde. Molybdeen is aangetroffen in een gehalte gelijk aan de lokale achtergrondwaarde. De puin- en kolengruishoudende bovengrond is sterk verontreinigd met barium, koper en zink, matig verontreinigd met lood en PAK en licht verontreinigd met cadmium, kobalt, kwik, molybdeen, minerale olie en som PCB's. De gehalten aan barium, koper, lood, molybdeen en zink overschrijden tevens de lokale achtergrondwaarden.

In de zintuiglijk onverdachte ondergrond zijn een lichte verontreiniging met zink en lichte verontreinigingen met barium, koper, kwik, lood, molybdeen en PAK aangetoond. Enkel de gehalten aan koper, kwik, lood en molybdeen overschrijden tevens de lokale achtergrondwaarden. De puinhoudende ondergrond is sterk verontreinigd met zink, matig verontreinigd met barium en koper en licht verontreinigd met cadmium, kobalt, kwik, lood, nikkel, minerale olie, PAK en som PCB's. Voor de gehalten aan cadmium, koper, kwik, lood en zink geldt dat de lokale achtergrondwaarden worden overschreden.

Het freatisch grondwater is niet onderzocht gezien het feit dat dit niet is aangetroffen op een diepte van < 5,5 meter - maaiveld.

Middels onderhavig onderzoek is de nulsituatie vastgesteld.

Het criterium voor nader onderzoek wordt voor barium, koper, zink en/of PAK in de grondmengmonsters MM1 t/m MM4 overschreden. Gezien het feit dat dergelijke verontreinigingen op het gehele terrein voorkomen, wordt het uitvoeren van een nader onderzoek niet zinvol geacht. Deze verontreinigingen zijn niet ongewoon op deze locatie. De verontreinigingen worden veroorzaakt door activiteiten uit het verleden (het ophogen/opspuiten van verontreinigde grond/ baggerspecie op de locatie) en hiermee maakt de verontreiniging deel uit van een groter 'geval'. Geadviseerd wordt om direct aansluitend een BUS-melding bij het bevoegd gezag (Provincie Gelderland) in te dienen, ten behoeve van de verwijdering van de overtollige, bij de nieuwbouw vrijkomende, verontreinigde grond.

Resumerend kan bij beoordeling van het geheel aan onderzoeksresultaten gesteld worden dat de aangetroffen bodemkwaliteit niet aanvaardbaar wordt geacht en zodoende een belemmering vormt voor de geplande uitbreiding het bestaande bedrijfscomplex middels de realisatie van een nieuw bedrijfspand.

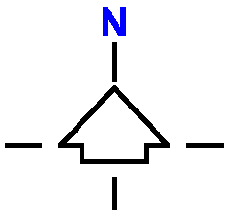
De constatering dat bepaalde gehalten de desbetreffende achtergrondwaarde overschrijden, kan tot slot consequenties hebben bij eventuele grondafvoer; de vrijkomende grond is buiten het perceel niet noodzakelijkerwijs multifunctioneel toepasbaar. Sterk verontreinigde grond is per definitie niet herbruikbaar. Afhankelijk van de bestemming en toepassing zal bij afvoer van de grond om een partijkeuring conform het protocol uit het Besluit bodemkwaliteit worden gevraagd. Graafwerkzaamheden ter plaatse van de matige tot sterke verontreinigingen zijn, zonder goedkeuring van het bevoegd gezag, niet toegestaan.

JLN / MVT

INPIJN-BLOKPOEL ingenieursbureau
Postbus 94
5690 AB SON EN BREUGEL

Telefoon/Fax:
T 0499-471792
F 0499-477202

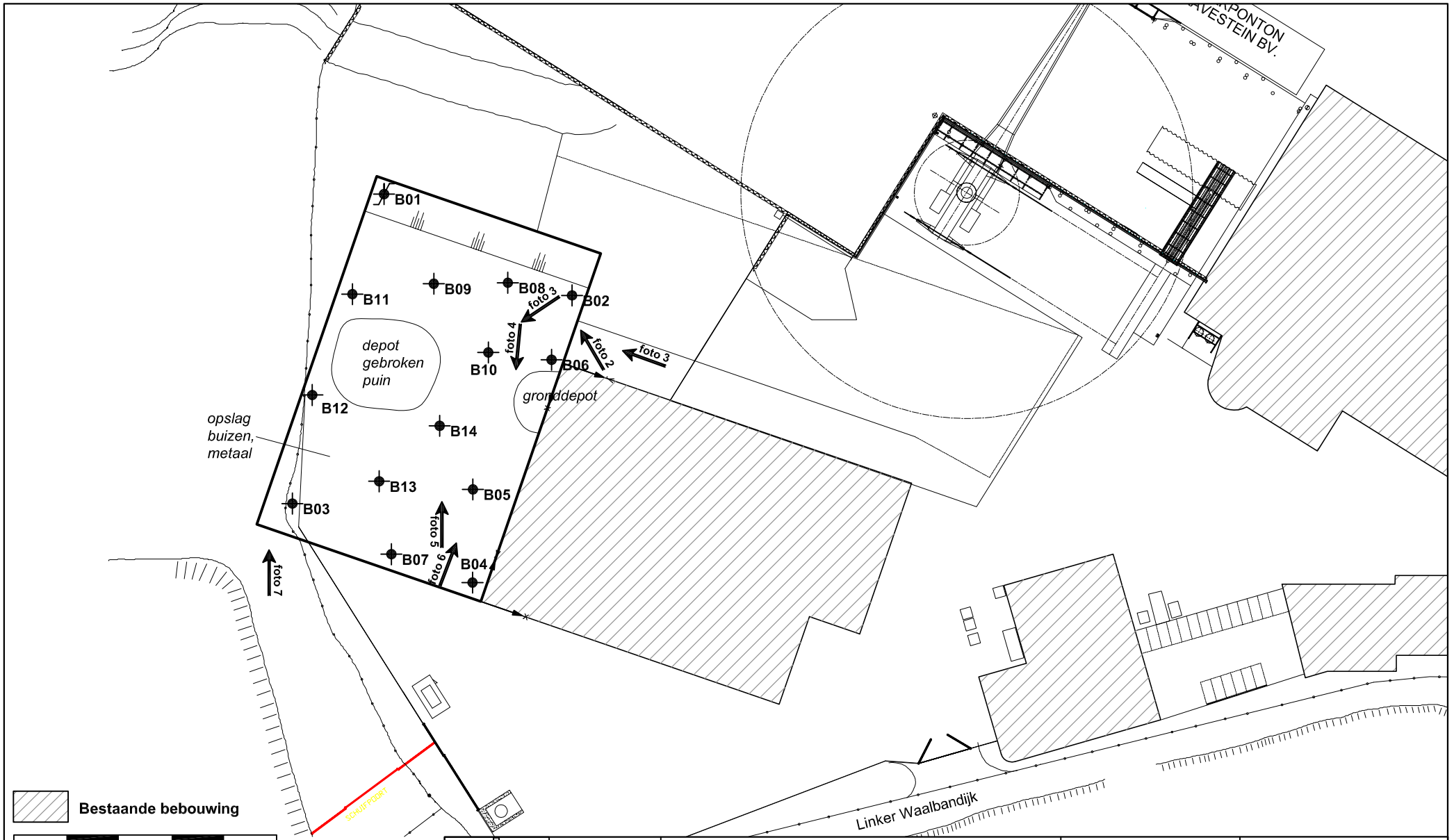
SITUERING LOCATIE
DEEST

INPIJN-BLOKPOEL ingenieursbureau
Postbus 94, 5690 AB Son
T 0499 - 47 17 92

Tevens vestigingen:
Hoofddorp T 023 - 565 58 78
Sliedrecht T 0184 - 61 80 10

Bron: E-mail digitale tekening	
Bureau + vestigingsplaats: Croes Bouwtechnisch Ingenieursbureau	
Tekening- / bladnummer: --	
Datum laatste bewerking: --	

INPIJN-BLOKPOEL Ingenieursbureau

Opdrachtomschrijving / locatie: Verkennend/nulsituatie aan de Waalbandijk 11 te Deest	Opdrachtnummer: 12P000576	Bijlage: SIT-02	
Omschrijving tekening: Situatietekening	Bewerkt: JBS	Datum: 17-10-2012	
	Adviseur: JLN	Schaal: 1 : 1000	Formaat: A4

Deze situatietekening dient om inzicht te geven in de locatie van de meet- en onderzoekspunten. De tekening dient niet voor andere doeleinden te worden gebruikt.

M:\Opdrachten\12P\0005\Teken\12P000576-001-JBS

Opdracht : 12P000576
Project : verkennend/nulsituatie bodemonderzoek aan de Waalbandijk 11 te Deest

1.

2.

3.

4.

5.

6.

INPIJN-BLOKPOEL ingenieursbureau
Postbus 94
5690 AB SON EN BREUGEL

Telefoon/Fax:
T 0499-471792
F 0499-477202

Opdracht : 12P000576
Project : verkennend/nulsituatie bodemonderzoek aan de Waalbandijk 11 te Deest

7.

8.

9.

10.

11.

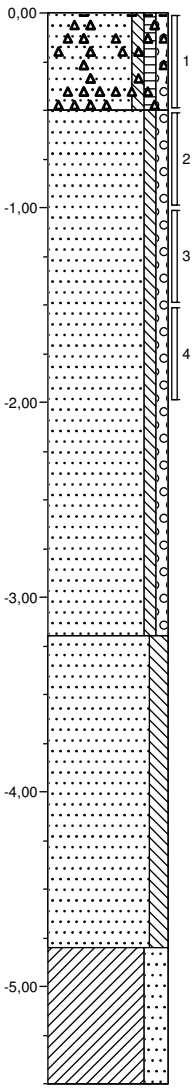
INPIJN-BLOKPOEL ingenieursbureau
Postbus 94
5690 AB SON EN BREUGEL

Telefoon/Fax:
T 0499-471792
F 0499-477202

Projectcode: 12P000576

Boring: B01

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

0,00 braak

Zand, uiterst fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, sporen kolengruis, sporen puin, donkerbruin, Edelmanboor

-0,50

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak grindig, licht grijsbruin, Edelmanboor

-3,20

Zand, matig fijn, matig siltig, laagjes klei, licht grijsbruin, Edelmanboor

-4,80

Klei, sterk zandig, neutraalgrijs, Edelmanboor

-5,50

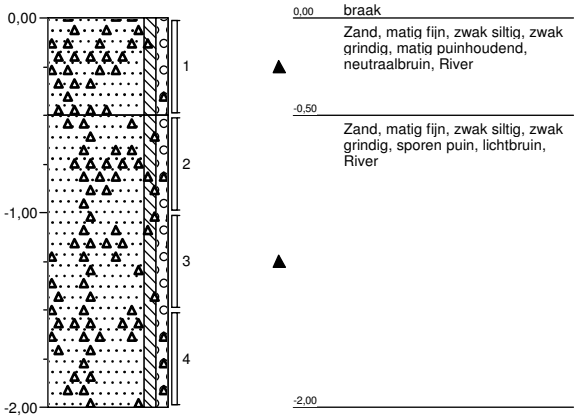
Projectnaam: Deest
Lokatienaam: Waalbanddijk 11

Boormeester: J. de Swart

Projectcode: 12P000576

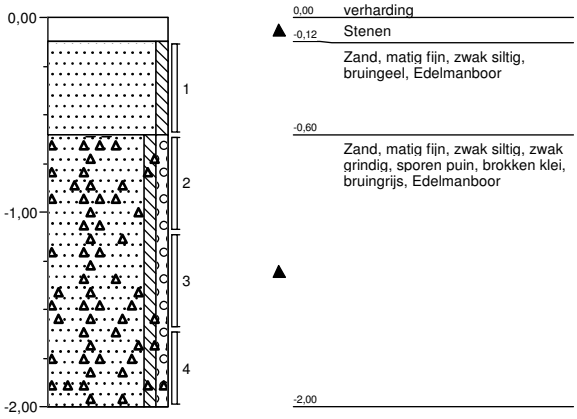
Boring: B02

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

Boring: B03

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

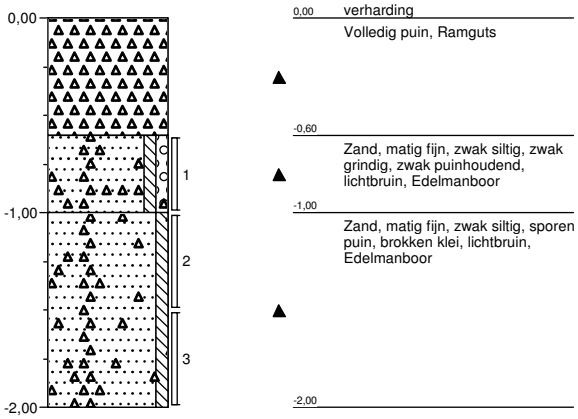
Projectnaam: Deest
Lokatienaam: Waalbanddijk 11

Boormeester: J. de Swart

Projectcode: 12P000576

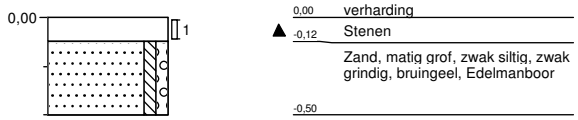
Boring: B04

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

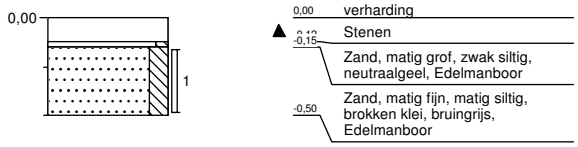
Boring: B05

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

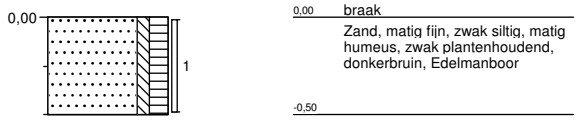
Boring: B06

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

Boring: B07

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

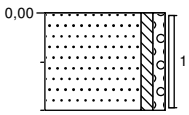
Projectnaam: Deest
Lokatienaam: Waalbanddijk 11

Boormeester: J. de Swart

Projectcode: 12P000576

Boring: B08

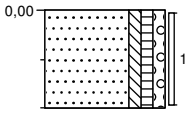
Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

0,00 braak
Zand, matig grof, zwak siltig, zwak grindig, bruingeel, Edelmanboor
-0,50

Boring: B09

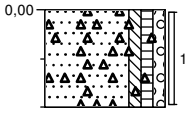
Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

0,00 braak
Zand, matig grof, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, zwak plantenhoudend, zwak wortelhoudend, lichtbruin, Edelmanboor
-0,50

Boring: B10

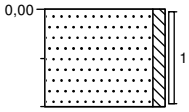
Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

0,00 braak
Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, zwak wortelhoudend, sporen puin, brokken klei, lichtbruin, Edelmanboor
-0,50

Boring: B11

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

0,00 braak
Zand, matig fijn, zwak siltig, bruingeel, Edelmanboor
-0,50

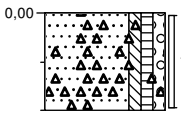
Projectnaam: Deest
Lokatienaam: Waalbanddijk 11

Boormeester: J. de Swart

Projectcode: 12P000576

Boring: B12

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

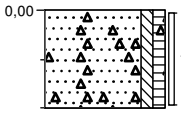
0,00 braak

Zand, matig grof, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, sporen puin, brokken klei, lichtbruin, Edelmanboor

-0,50

Boring: B13

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

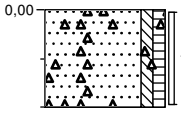
0,00 braak

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, sporen puin, bruingeel, Edelmanboor

-0,50

Boring: B14

Datum: 16-10-2012
GWS cm - mv:

0,00 braak

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, sporen puin, bruingeel, Edelmanboor

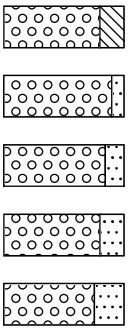
-0,50

Projectnaam: Deest
Lokatienaam: Waalbanddijk 11

Boormeester: J. de Swart

Legenda (conform NEN 5104)

grind

Grind, siltig

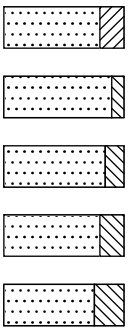
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

Grind, sterk zandig

Grind, uiterst zandig

zand

Zand, kleïig

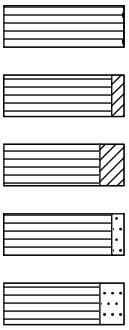
Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

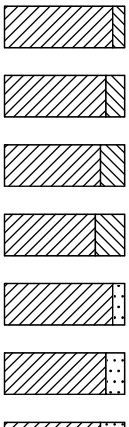
Veen, zwak kleïig

Veen, sterk kleïig

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

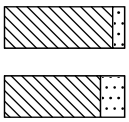
Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

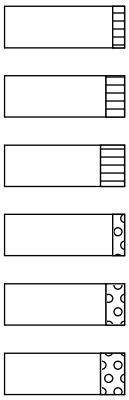
leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

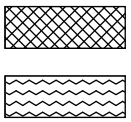
geroerd monster

ongeroerd monster

volumering

overig

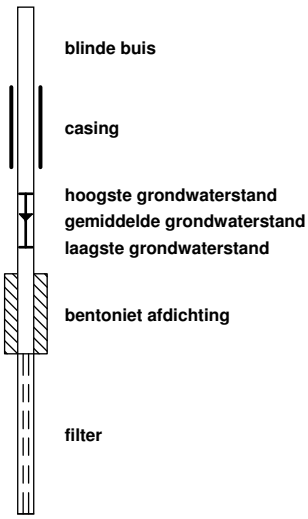
- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

peilbuis

blinde buis

casing

hoogste grondwaterstand
gemiddelde grondwaterstand
laagste grondwaterstand

bentoniet afdichting

filter

Inpijn-Blokpoel Son Milieu B.V.
T.a.v. de heer J. van Leusden
Postbus 94
5690 AB SON

Uw kenmerk	:	12P000576-Deest
Ons kenmerk	:	Project 428258
Validatieref.	:	428258_certificaat_v1
Opdrachtverificatiecode	:	GBVG-UWPU-VPJR-HQIP
Bijlage(n)	:	3 tabel(len) + 4 oliechromatogram(men) + 1 bijlage(n)

Amsterdam, 22 oktober 2012

Hierbij zend ik u de resultaten van het laboratoriumonderzoek dat op uw verzoek is uitgevoerd in de door u aangeboden monsters.

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking werden gesteld.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel uitbesteed onderzoek, uitgevoerd door Omegam Laboratoria volgens de methoden zoals ze zijn vastgelegd in het geldende accreditatie-certificaat L086 en/of in de bundel "Analysevoorschriften Omegam Laboratoria". De in dit onderzoek uitgevoerde onderzoeksmethoden van de geaccrediteerde analyses zijn in een aparte bijlage als onderdeel van dit analyse-certificaat opgenomen. De methoden zijn, voor zover mogelijk, ontleend aan de accreditatieprogramma's/schema's en NEN- EN- en/of ISO-voorschriften.

Ik wijs u erop dat het analyse-certificaat alleen in zijn geheel mag worden gereproduceerd. Ik vertrouw erop uw opdracht volledig en naar tevredenheid te hebben uitgevoerd. Heeft u naar aanleiding van deze rapportage nog vragen, dan verzoek ik u contact op te nemen met onze klantenservice.

Hoogachtend,
namens Omegam Laboratoria,

drs. R.R. Otten
Directeur

EEN BETROUWBARE WAARDE

Op dit certificaat zijn onze algemene voorwaarden van toepassing.
Dit analyse-certificaat mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

postbus 94685
1090 GR Amsterdam

HJE Wenckebachweg 120
1096 AR Amsterdam

T 020 5976 769
F 020 5976 689

klantenservice@omegam.nl
www.omegam.nl

ABN·AMRO bank 462704564
BTW nr. NL8139.67.132.B01

Kvk 34215654

ANALYSECERTIFICAAT

Project code	:	**428258**
Project omschrijving	:	**12P000576-Deest**
Opdrachtgever	:	**Inpijn-Blokpoel Son Milieu B.V.**

Monsterreferenties
4225643 = MM1 B03 (12-60) B05 (0-12) B06 (15-50) B07 (0-50) B08 (0-50) B09 (0-50) B11 (0-50)
4225644 = MM2 B01 (0-50) B02 (0-50) B10 (0-50) B12 (0-50) B13 (0-50) B14 (0-50)
4225645 = MM3 B01 (50-100) B01 (100-150) B01 (150-200)

Opgegeven bemonsteringsdatum	:	**16/10/2012**	**16/10/2012**	**16/10/2012**
Ontvangstdatum opdracht	:	**16/10/2012**	**16/10/2012**	**16/10/2012**
Startdatum	:	**16/10/2012**	**16/10/2012**	**16/10/2012**
Monstercode	:	**4225643**	**4225644**	**4225645**
Matrix	:	**Grond**	**Grond**	**Grond**

Monstervoorbewerking					
S	gewicht artefact	g	**< 1**	**< 1**	**< 1**
S	NEN5709 (steekmonster)		**uitgevoerd**	**uitgevoerd**	**uitgevoerd**
S	soort artefact		nvt	nvt	nvt
S	voorbewerking NEN5709		**uitgevoerd**	**uitgevoerd**	**uitgevoerd**
Algemeen onderzoek - fysisch					
S	droogrest	%	**92,2**	**91,0**	**90,2**
S	organische stof (gec. voor lutum)	% (m/m ds)	**0,8**	**1,2**	**1,2**
S	lutumgehalte (pipetmethode)	% (m/m ds)	**1,6**	**< 1**	**1,3**
Anorganische parameters - metalen					
S	barium (Ba)	mg/kg ds	**160**	**410**	**95**
S	cadmium (Cd)	mg/kg ds	**0,52**	**0,53**	**< 0,35**
S	kobalt (Co)	mg/kg ds	**7,0**	**11**	**3,3**
S	koper (Cu)	mg/kg ds	**78**	**250**	**47**
S	kwik (Hg) FIAS/Fims	mg/kg ds	**0,23**	**0,24**	**0,16**
S	lood (Pb)	mg/kg ds	**95**	**200**	**75**
S	molybdeen (Mo)	mg/kg ds	**2,2**	**10**	**2,0**
S	nikkel (Ni)	mg/kg ds	**15**	**12**	**< 5**
S	zink (Zn)	mg/kg ds	**740**	**2700**	**500**
Organische parameters - niet aromatisch					
S	minerale olie (florisil clean-up)	mg/kg ds	**61**	**220**	**< 38**
Organische parameters - aromatisch					
Polycyclische koolwaterstoffen:					
S	naftaleen	mg/kg ds	**< 0,15**	**1,1**	**< 0,15**
S	fenantreen	mg/kg ds	**0,56**	**5,2**	**0,75**
S	anthraceen	mg/kg ds	**0,19**	**1,5**	**0,25**
S	fluoranteen	mg/kg ds	**1,1**	**7,3**	**1,1**
S	benzo(a)antraceen	mg/kg ds	**0,61**	**3,8**	**0,55**
S	chryseen	mg/kg ds	**0,70**	**3,6**	**0,57**
S	benzo(k)fluoranteen	mg/kg ds	**0,58**	**2,8**	**0,48**
S	benzo(a)pyreen	mg/kg ds	**0,66**	**3,5**	**0,56**
S	benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	**0,46**	**2,1**	**0,33**
S	indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg ds	**0,43**	**2,0**	**0,31**
S	som PAK (10)	mg/kg ds	**5,4**	**33**	**5,0**
Organische parameters - gehalogeneerd					
Polychloorbifenylen:					
S	PCB -28	mg/kg ds	**< 0,001**	**< 0,001**	**< 0,001**
S	PCB -52	mg/kg ds	**< 0,001**	**< 0,001**	**< 0,001**
S	PCB -101	mg/kg ds	**< 0,001**	**0,001**	**< 0,001**
S	PCB -118	mg/kg ds	**< 0,001**	**0,001**	**< 0,001**
S	PCB -138	mg/kg ds	**0,002**	**0,004**	**< 0,001**
S	PCB -153	mg/kg ds	**0,001**	**0,002**	**< 0,001**
S	PCB -180	mg/kg ds	**0,002**	**0,002**	**< 0,001**
S	som PCBs (7)	mg/kg ds	**0,008**	**0,011**	**0,005**

EEN BETROUWBARE WAARDE

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.
- De met een 'Q' gemerkte analyses zijn door RvA geaccrediteerd (registratienummer L086).
- De met een 'S' gemerkte analyses zijn op basis van het schema AS 3000 geaccrediteerd.
Opdrachtverificatiecode: GBVG-UWPU-VPJR-HQIP

ANALYSECERTIFICAAT

Project code	:	**428258**
Project omschrijving	:	**12P000576-Deest**
Opdrachtgever	:	**Inpijn-Blokpoel Son Milieu B.V.**

Monsterreferenties

4225646 = MM4 B02 (50-100) B02 (100-150) B02 (150-200) B03 (60-110) B03 (110-160) B03 (160-200) B04 (60-100) B04 (100-150) B04 (150-200)

Opgegeven bemonsteringsdatum	:	**16/10/2012**
Ontvangstdatum opdracht	:	**16/10/2012**
Startdatum	:	**16/10/2012**
Monstercode	:	**4225646**
Matrix	:	**Grond**

Monstervoorbewerking			
S	gewicht artefact	g	**< 1**
S	NEN5709 (steekmonster)		**uitgevoerd**
S	soort artefact		nvt
S	voorbewerking NEN5709		**uitgevoerd**
Algemeen onderzoek - fysisch			
S	droogrest	%	**89,4**
S	organische stof (gec. voor lutum)	% (m/m ds)	**1,9**
S	lutumgehalte (pipetmethode)	% (m/m ds)	**2,9**
Anorganische parameters - metalen			
S	barium (Ba)	mg/kg ds	**170**
S	cadmium (Cd)	mg/kg ds	**1,1**
S	kobalt (Co)	mg/kg ds	**6,1**
S	koper (Cu)	mg/kg ds	**64**
S	kwik (Hg) FIAS/Fims	mg/kg ds	**0,62**
S	lood (Pb)	mg/kg ds	**98**
S	molybdeen (Mo)	mg/kg ds	**< 1,5**
S	nikkel (Ni)	mg/kg ds	**14**
S	zink (Zn)	mg/kg ds	**550**
Organische parameters - niet aromatisch			
S	minerale olie (florisil clean-up)	mg/kg ds	**83**
Organische parameters - aromatisch			
Polycyclische koolwaterstoffen:			
S	naftaleen	mg/kg ds	**< 0,15**
S	fenantreen	mg/kg ds	**0,65**
S	anthraceen	mg/kg ds	**0,31**
S	fluoranteen	mg/kg ds	**1,6**
S	benzo(a)antraceen	mg/kg ds	**0,88**
S	chryseen	mg/kg ds	**1,0**
S	benzo(k)fluoranteen	mg/kg ds	**0,74**
S	benzo(a)pyreen	mg/kg ds	**0,87**
S	benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	**0,61**
S	indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg ds	**0,57**
S	som PAK (10)	mg/kg ds	**7,3**
Organische parameters - gehalogeneerd			
Polychloorbifenylen:			
S	PCB -28	mg/kg ds	**< 0,001**
S	PCB -52	mg/kg ds	**< 0,001**
S	PCB -101	mg/kg ds	**< 0,001**
S	PCB -118	mg/kg ds	**0,001**
S	PCB -138	mg/kg ds	**0,005**
S	PCB -153	mg/kg ds	**0,003**
S	PCB -180	mg/kg ds	**0,003**
S	som PCBs (7)	mg/kg ds	**0,014**

EEN BETROUWBARE WAARDE

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.
- De met een 'Q' gemerkte analyses zijn door RvA geaccrediteerd (registratienummer L086).
- De met een 'S' gemerkte analyses zijn op basis van het schema AS 3000 geaccrediteerd.

A N A L Y S E C E R T I F I C A A T

Project code	:	**428258**
Project omschrijving	:	**12P000576-Deest**
Opdrachtgever	:	**Inpijn-Blokpoel Son Milieu B.V.**

Opmerkingen m.b.t. analyses

Opmerking(en) algemeen

Organische stof gehalte (gecorrigeerd voor lutum en vrij ijzer in de vorm van Fe2O3)
Het organische stofgehalte is gecorrigeerd voor het in het analysecertificaat gerapporteerde lutumgehalte. Indien het lutumgehalte niet is gerapporteerd is de correctie uitgevoerd met een lutumgehalte van 5,4% (gemiddeld lutumgehalte Nederlandse bodem, AS3010/AS3210, prestatieblad organische stofgehalte in grond/waterbodem). Indien het vrij ijzergehalte is bepaald en groter is dan 5 % m/m, is bij de berekening van het organische stof gecorrigeerd voor dat gehalte aan vrij ijzer.

Sommatie van concentraties voor groepsparameters
De sommatie is uitgevoerd volgens AS3000 paragraaf 2.5.2 en bijlage 3.

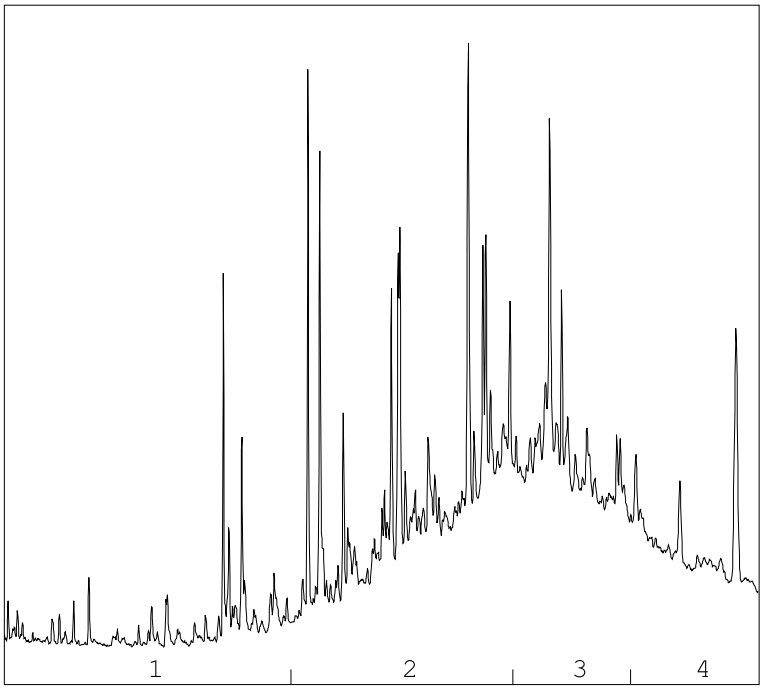
EEN BETROUWBARE WAARDE

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

OLIE-ONDERZOEK

Monstercode : 4225643
Project omschrijving : 12P000576-Deest
Uw referentie : MM1 B03 (12-60) B05 (0-12) B06 (15-50) B07 (0-50) B08 (0-50) B09 (0-50) B11 (0-50)
Methode : minerale olie (florisil clean-up)

OLIECHROMATOGRAM

→
oliefractieverdeling

OLIEFRACTIEVERDELING

1)	fractie > C10 - C19	7 %
2)	fractie C19 - C29	44 %
3)	fractie C29 - C35	32 %
4)	fractie C35 -< C40	17 %

totale minerale olie gehalte: 61 mg/kg ds

ANALYSEMETHODE

Voorbewerking grond	:	Hexaanextractie gebaseerd op NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking AP04	:	Petroleum-etherextractie conform NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking water	:	Hexaanextractie gebaseerd op ISO 9377-2, incl. florisil clean-up.
Analyse	:	Gaschromatograaf met capillaire kolom en vlamionisatie detectie.
Interpretatie	:	Raadpleeg voor de typering van de oliesoort de OMEGAM oliebibliotheek.

De volgende aanvullende clean-up mogelijkheden kunnen worden aangevraagd:

Veen clean-up	:	Verwijdert eventuele restanten natuurlijke verbindingen uit extract.

De hoogte van de signalen is geen maat voor de concentratie van de olie in het monster.
(Het chromatogram heeft een variabele schaalindeling)

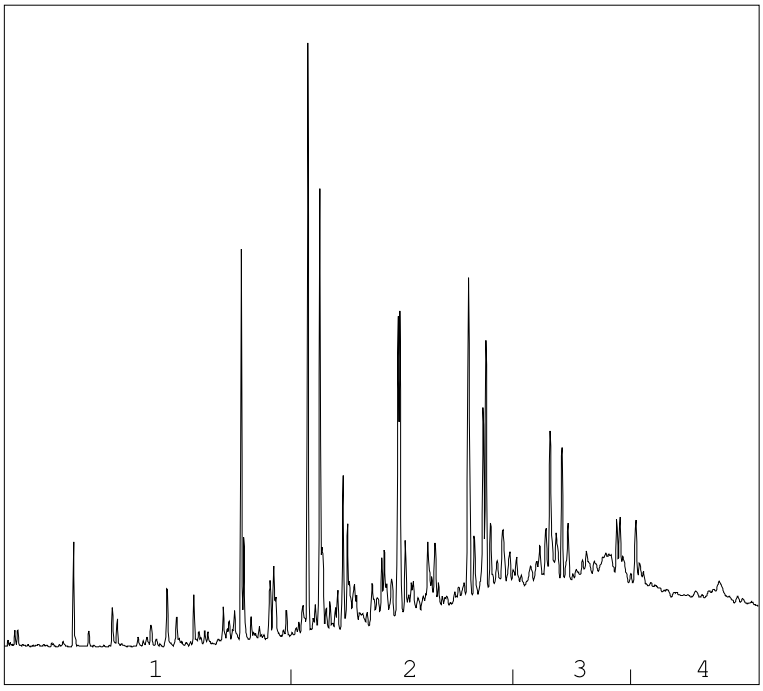
Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

EEN BETROUWBARE WAARDE

OLIE-ONDERZOEK

Monstercode : 4225644
Project omschrijving : 12P000576-Deest
Uw referentie : MM2 B01 (0-50) B02 (0-50) B10 (0-50) B12 (0-50) B13 (0-50) B14 (0-50)
Methode : minerale olie (florisil clean-up)

OLIECHROMATOGRAM

→
oliefractieverdeling

OLIEFRACTIEVERDELING

1)	fractie > C10 - C19	8 %
2)	fractie C19 - C29	44 %
3)	fractie C29 - C35	29 %
4)	fractie C35 -< C40	19 %

totale minerale olie gehalte: 220 mg/kg ds

ANALYSEMETHODE

Voorbewerking grond	:	Hexaanextractie gebaseerd op NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking AP04	:	Petroleum-etherextractie conform NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking water	:	Hexaanextractie gebaseerd op ISO 9377-2, incl. florisil clean-up.
Analyse	:	Gaschromatograaf met capillaire kolom en vlamionisatie detectie.
Interpretatie	:	Raadpleeg voor de typering van de oliesoort de OMEGAM oliebibliotheek.

De volgende aanvullende clean-up mogelijkheden kunnen worden aangevraagd:

Veen clean-up	:	Verwijdert eventuele restanten natuurlijke verbindingen uit extract.

De hoogte van de signalen is geen maat voor de concentratie van de olie in het monster.
(Het chromatogram heeft een variabele schaalindeling)

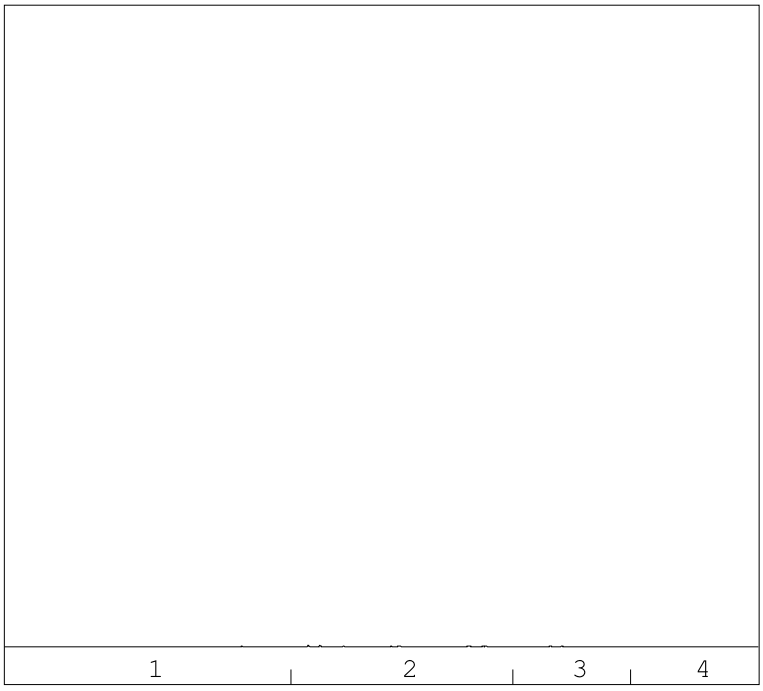
Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

EEN BETROUWBARE WAARDE

OLIE-ONDERZOEK

Monstercode : 4225645
Project omschrijving : 12P000576-Deest
Uw referentie : MM3 B01 (50-100) B01 (100-150) B01 (150-200)
Methode : minerale olie (florisil clean-up)

OLIECHROMATOGRAM

OLIEFRACTIEVERDELING

1)	fractie > C10 - C19	13 %
2)	fractie C19 - C29	48 %
3)	fractie C29 - C35	27 %
4)	fractie C35 -< C40	11 %

totale minerale olie gehalte: <38 mg/kg ds

ANALYSEMETHODE

Voorbewerking grond	:	Hexaanextractie gebaseerd op NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking AP04	:	Petroleum-etherextractie conform NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking water	:	Hexaanextractie gebaseerd op ISO 9377-2, incl. florisil clean-up.
Analyse	:	Gaschromatograaf met capillaire kolom en vlamionisatie detectie.
Interpretatie	:	Raadpleeg voor de typering van de oliesoort de OMEGAM oliebibliotheek.

De volgende aanvullende clean-up mogelijkheden kunnen worden aangevraagd:

Veen clean-up	:	Verwijdert eventuele restanten natuurlijke verbindingen uit extract.

De hoogte van de signalen is geen maat voor de concentratie van de olie in het monster.
(Het chromatogram heeft een variabele schaalindeling)

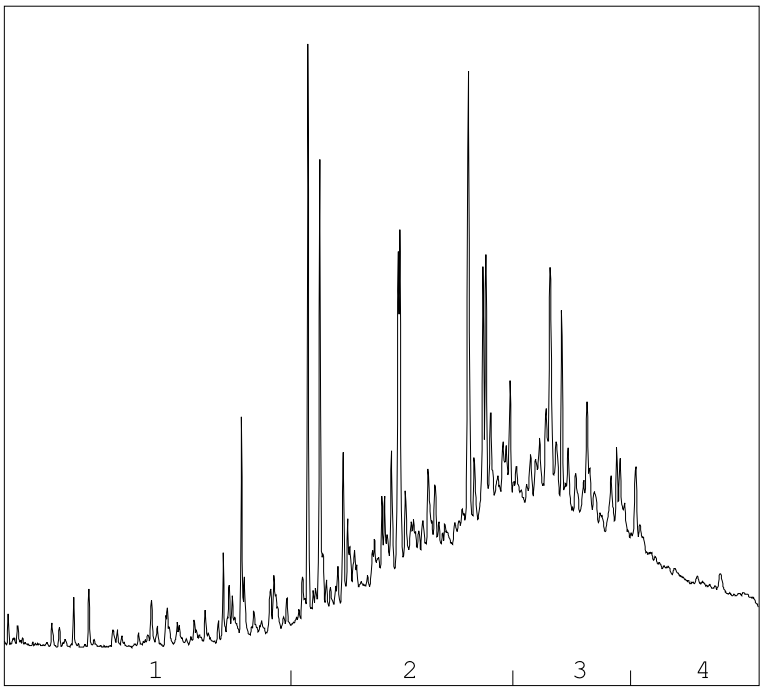
Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

EEN BETROUWBARE WAARDE

OLIE-ONDERZOEK

Monstercode : **4225646**
Project omschrijving : **12P000576-Deest**
Uw referentie : **MM4 B02 (50-100) B02 (100-150) B02 (150-200) B03 (60-110) B03 (110-160) B03 (160-200) B04 (60-100) B04 (100-150) B04 (150-200)**
Methode : **minerale olie (florisil clean-up)**

OLIECHROMATOGRAM

→
oliefractieverdeling

OLIEFRACTIEVERDELING

1)	fractie > C10 - C19	8 %
2)	fractie C19 - C29	46 %
3)	fractie C29 - C35	32 %
4)	fractie C35 -< C40	15 %

totale minerale olie gehalte: 83 mg/kg ds

ANALYSEMETHODE

Voorbewerking grond	:	Hexaanextractie gebaseerd op NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking AP04	:	Petroleum-etherextractie conform NEN 6978, incl. florisil clean-up.
Voorbewerking water	:	Hexaanextractie gebaseerd op ISO 9377-2, incl. florisil clean-up.
Analyse	:	Gaschromatograaf met capillaire kolom en vlamionisatie detectie.
Interpretatie	:	Raadpleeg voor de typering van de oliesoort de OMEGAM oliebibliotheek.

De volgende aanvullende clean-up mogelijkheden kunnen worden aangevraagd:

Veen clean-up	:	Verwijdert eventuele restanten natuurlijke verbindingen uit extract.

De hoogte van de signalen is geen maat voor de concentratie van de olie in het monster.
(Het chromatogram heeft een variabele schaalindeling)

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

EEN BETROUWBARE WAARDE

A N A L Y S E C E R T I F I C A A T

Project code	:	**428258**
Project omschrijving	:	**12P000576-Deest**
Opdrachtgever	:	**Inpijn-Blokpoel Son Milieu B.V.**

Analysemethoden in Grond (AS3000)

AS3000
In dit analysecertificaat zijn de met 'S' gemerkte analyses uitgevoerd volgens de analysemethoden beschreven in het "Accreditatieschema Laboratoriumanalyses voor grond-, waterbodem- en grondwateronderzoek (AS SIKB 3000)". Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd volgens de onderstaande analysemethoden. Deze analyses zijn vastgelegd in het geldende accreditatie-certificaat met bijbehorende verrichtingenlijst L086 van Omegam Laboratoria BV.

Samplemate	:	Conform AS3000 en NEN 5709
Droogrest	:	Conform AS3010 prestatieblad 2
Organische stof (gec. voor lutum)	:	Conform AS3010 prestatieblad 3
Lutumgehalte (pipetmethode)	:	Conform AS3010 prestatieblad 4; gelijkwaardig aan NEN 5753
Barium (Ba)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Cadmium (Cd)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Kobalt (Co)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Koper (Cu)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Kwik (Hg)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN-ISO 16772
Lood (Pb)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Molybdeen (Mo)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Nikkel (Ni)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Zink (Zn)	:	Conform AS3010 prestatieblad 5; NEN 6966/C1
Minerale olie (florisil clean-up)	:	Conform AS3010 prestatieblad 7
PAKs	:	Conform AS3010 prestatieblad 6
PCBs	:	Conform AS3010 prestatieblad 8

EEN BETROUWBARE WAARDE

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

ADVISERING MILIEUTECHNIEK

Verkennend onderzoek NEN 5740
Waterbodemonderzoek
Nader onderzoek
Onderzoek asbest in bodem
Saneringsonderzoek
Nulsituatie (milieuvergunning)
Saneringsplannen en BUS-melding opstellen
Directievoering / sanering
Milieukundige begeleiding
Vergunningaanvraag
Evaluatie rapportage sanering
Geo-hydrologische studie
Akoestisch onderzoek (weg- of industrielawaai)
Partijkeuringen besluit bodemkwaliteit (Bbk)
Onderzoek buitenlucht
Archeologisch onderzoek
Quickscan flora-fauna

VELDWERK

Handmatig en mechanisch boren
Pompproeven
Peilbuizen plaatsen
Bemonstering grond- en grondwater
Bemonstering waterbodem
Luchtmonster onderzoek

Landmeetkundig werk
Nauwkeurigheidswaterpassing (DGPS)

Trillingsmeting
Geluidsmeting

GEOTECHNIEK

Veldwerk
Advisering
Geo-monitoring

LABORATORIUM

Classificatie proeven

Proeven ter bepaling van de mechanische eigenschappen

BRL SIKB 1000 BRL SIKB 2000 BRL SIKB 6000

INPIJN-BLOKPOEL
ingenieursbureau

Inpijn-Blokpoel Son Milieu B.V.
Ekkersrijt 2058
postbus 94 - 5690 AB Son
telefoon (0499) 47 17 92
telefax (0499) 47 72 02
e-mail post@inpijn-blokpoel.com

tevens vestigingen:
postbus 253 - 3360 AG Sliedrecht
postbus 752 - 2130 AT Hoofddorp

www.inpijn-blokpoel.com

MGMT. SYS. RvA C 174 SGS V GM C HECKLIST A ANNEMERS

Op de opdrachten voor het uitvoeren en rapporteren van technische werkzaamheden, voor onderzoek en advisering op het gebied van milieuzaken, zijn van toepassing de "A.L.U.W.-2010". Deze zijn gedeponeerd ter Griffie van de Arrondissementsrechtbank te 's-Hertogenbosch. Inschrijving Handelsregister K.v.K. nummer 17076128.

Bijlage 5 Bodemonderzoek september 1991

Rapportnummer 3164322

INDICATIEF BODEMONDERZOEK

SCHEEPSHELLING RAVESTEIN

DEEST

Deventer, september 1991

R3164322.V03/RWH

INHOUDSOPGAVE

hoofdstuk	omschrijving	pagina
1	INLEIDING	3
2	UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN	4
	2.1 Veldwerk	4
	2.2 Chemische analyses	5
3	RESULTATEN EN BESPREKING	6
4	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	10

Bijlagen

1 Situatieschets.
2 Bemonsterings- en analysemethoden.
3 Analyseresultaten.
4 Toetsing 3e Nota Waterhuishouding.
5 Toetsingstabel 3e Nota Waterhuishouding.

1 INLEIDING

In opdracht van Rijkswaterstaat directie Gelderland heeft TAUW Infra Consult B.V. een indicatief bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de voormalige scheepshelling van Ravestein te Deest.

Aanleiding tot het onderzoek is de procedure met betrekking tot de verlening van een vergunning in het kader van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren (WVO).

Doel van het onderzoek is een indruk te verkrijgen omtrent de eventuele aanwezigheid van verontreinigingen in de bodem van de scheepshelling als (potentiële) bron voor aantasting van de oppervlaktewater- en waterbodemkwaliteit.

De onderzochte dwarshelling, circa 100 bij 60 meter, was ten tijde van het onderzoek al niet meer in gebruik doordat men nu beschikt over een overkapte langshelling. De oude overbodige helling is voor het grootste gedeelte opgehoogd met circa twee meter puinhoudend zand.

In bijlage 1 is een situatieschets van het terrein opgenomen.

2 UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN

De gehanteerde bemonsterings- en analysemethodieken voldoen aan de voorlopige Praktijk Richtlijnen voor bodemonderzoek van het ministerie van VROM.

2.1 Veldwerk

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd op 27 juni 1991 en bestonden uit het verrichten van 8 boringen tot maximaal één meter beneden maaiveld (boring nummers 1 t/m 8, zie bijlage 1). De boringen 1 en 2 zijn geplaatst op het niet opgehoogde hellingdeel en de boringen 3 t/m 8 op het opgehoogde deel van het terrein. Het opgeboorde materiaal is zintuiglijk beoordeeld en beschreven qua textuur en bijzonderheden.
De toplaag van de bodem (circa 0 - 10 cm - mv) is afzonderlijk bemonsterd omdat dit bodemdeel het meest intensieve contact met het oppervlaktewater zal hebben bij overstroming. Verder zijn monsters samengesteld per 50 cm diepte of per zintuiglijk afwijkende bodemlagen.

Een toelichting op de gehanteerde bemonsteringsmethoden is opgenomen in bijlage 2, blad 1 en 2.

Bodemopbouw

De bodem van het niet opgehoogde onderzoeksterreindeel (oorspronkelijk maaiveld) is tot één meter -mv opgebouwd uit matig grof zand met plaatselijk enige kleibrokken. Het opgehoogde materiaal bestaat uit matig grof grindig zand met puin.

Zintuiglijke waarnemingen

De voor het onderzoek van belang zijnde zintuiglijke waarnemingen zijn opgenomen in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Zintuiglijke waarnemingen

Monsterpunten	diepte (cm -mv)	bijzonderheden
1	0 - 10	enige ijzer-, kool- en puindelen en roest
2	0 - 15	iets ijzer en puin en asfaltbrokjes

Monsterpunten	diepte (cm -mv)	bijzonderheden
3	0 - 10	straalgrit
	10 - 50	enige ijzerresten, straalgrit en glas
4	0 - 15	straalgrit
	50 - 70	puin (boring gestaakt)
5	0 - 50	puin en kooldeeltjes (boring gestaakt)
6	0 - 90	kooldeeltjes, glas, plastic, puin (boring gestaakt)
7	0 - 40	puin (boring gestaakt)
8	0 - 40	puin (boring gestaakt)

2.2 Chemische analyses

De toplaag van het onderzoeksterrein zal naar verwachting het meest intensieve contact met het oppervlaktewater hebben tijdens overstroming. Derhalve is een mengmonster samengesteld van de toplaag (0-10 cm -mv) van de monsterpunten op het niet verhoogde terreindeel (oorspronkelijke maaiveld) alsmede een mengmonster van de bovenste 50 cm van het ophoogmateriaal.

Het mengmonster is geanalyseerd op de volgende parameters:
- droge stof;
- gloeirest;
- fracties < 2 μm en < 16 μm;
- minerale olie door middel van gaschromatografie;
- polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK, 10 Leidraad bodemsanering);
- zware metalen (Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn, Sn en As).

Tin (Sn) is geanalyseerd teneinde een indruk te verkrijgen omtrent de eventuele aanwezigheid van antifouling (organotin) in de bodem.

3 RESULTATEN EN BESPREKING

De analyseresultaten zijn opgenomen in bijlage 3 en zijn getoetst aan de normen uit de 3e Nota Waterhuishouding (algemene milieukwaliteit 2000, bijlage 5). De toetsing heeft plaatsgevonden met behulp van een aangepaste versie van het PC-programma LAWABO (LAndelijk WAterBOdembestand (zie bijlage 4). Voor deze toetsing vindt een omrekening plaats van de werkelijke waarden naar de vergelijkbare gehalten in de zogenaamde standaardbodem (25% lutum en 10% organische stof).

Er worden in de 3e Nota Waterhuishouding vier kwaliteitsklassen onderscheiden:

klasse 1: het gecorrigeerde gehalte blijft onder de kwaliteitsdoelstelling 2000[1];
klasse 2: het gecorrigeerde gehalte blijft onder de toetsingswaarde[2];
klasse 3: het gecorrigeerde gehalte blijft onder de signaleringswaarde[3];
klasse 4: het gecorrigeerde gehalte overschrijdt de signaleringswaarde.

1) kwaliteitsdoelstelling 2000	komt overeen met de bovengrens van gehalten die worden aangetroffen in gebieden die niet of nauwelijks zijn verontreinigd;
2) toetsingswaarde	komt overeen met de bovengrens van gehalten die worden aangetroffen in het IJsselmeer;
3) signaleringswaarde	geeft aan welke bodems met voorrang nader moeten worden onderzocht.

In de tabellen 3.1 en 3.2 is de classificatie van de slibmonsters weergegeven.

Het totale oordeel van een bemonsterde waterbodem komt als volgt tot stand. Een waterbodem (c.q. een hoeveelheid baggerspecie) voldoet aan een kwaliteitsniveau (kwaliteitsdoelstelling 2000, toetsingswaarde of signaleringswaarde) als binnen de onderzochte (bagger)specielokatie geen overschrijding van de bij het kwaliteitsniveau behorende getalswaarden wordt vastgesteld. Binnen één bemonstering wordt een overschrijding van een kwaliteitsniveau door één of meer parameters met maximaal 50% van de norm geaccepteerd als voor de overige parameters duidelijk lagere gehalten worden aangetroffen. Een dergelijke overschrijding wordt niet toegestaan als het één van de volgende (zwarte-lijst)stoffen be-

treft: kwik, cadmium, benzo(k)fluorantheen, benzo(a)pyreen, hexachloorbenzeen (HCB) en de polychloorbifenylen (PCB).
Een overschrijding van de norm voor EOX en voor minerale olie dient op zich geen aanleiding te zijn voor "afkeuren" van een hoeveelheid baggerspecie of het declasseren van een waterbodem. Deze parameters dienen in dit geval om aan te geven dat nader onderzoek moet worden uitgevoerd naar parameters die een bijdrage aan deze groepsparameters kunnen leveren.

Tabel 3.1 Classificatie slibmonsters monsterpunten 1+2, 0 - 15 cm -mv (gehalten in mg/kg d.s.)

Parameter	gemeten gehalte	gecorr. gehalte	klasse	AMK	toetsings-waarde	signaleringswaarde
zware metalen						
Cd	1,3	2,2	2	2	7,5	30
Hg	0,5	1,0	2	0,5	1,6	15
Cu	79	158	3	35	90	400
Ni	10	27	1	35	45	200
Pb	220	340	1	530	530	1000
Zn	640	1445	3	480	1000	2500
Cr	47	84	1	480	480	1000
As	25	43	1	85	85	150
Sn*	<8	-	-	-	-	-
Minerale olie	160	800	1	1000	3000	5000
PAK						
Benzo(a)antraceen	2,40	12,00	4	0,05	0,8	3,0
Benzo(ghi)peryleen	1,80	9,00	4	0,05	0,8	3,0
Benzo(a)pyreen	2,50	12,50	4	0,05	0,8	3,0
Fenantreen	1,20	6,00	4	0,05	0,8	3,0
Indeno (1,2,3-cd)pyreen	2,40	12,00	4	0,05	0,8	3,0
Anthraceen	0,35	1,75	3	0,05	0,8	3,0
Benzo(k)fluorantheen	1,00	5,00	4	0,2	0,8	3,0
Chryseen	2,80	14,00	4	0,05	0,8	3,0
Fluorantheen	4,50	22,50	4	0,3	2,0	7,0
Som 6 PAK Borneff	12,20	61,00	4	0,6	4,5	17,0
Eindoordeel			4			

* Voor Sn geen toetsingskader aanwezig.

Tabel 3.2 Classificatie slibmonsters monsterpunten 3 t/m 8, 0 - 50 cm -mv (gehalten in mg/kg d.s.)

Parameter	gemeten gehalte	gecorr. gehalte	klasse	AMK	toetsings-waarde	signalerings-waarde
zware metalen						
Cd	0,60	1,00	1	2	7,5	30
Hg	0,20	0,38	1	0,5	1,6	15
Cu	115	219	3	35	90	400
Ni	26	63	3	35	45	200
Pb	180	271	1	530	530	1000
Zn	720	1518	3	480	1000	2500
Cr	48	81	1	480	480	1000
As	12	20	1	85	85	150
Sn*	<8	-	-	-	-	-
Minerale olie	400	2000	2	1000	3000	5000
PAK						
Benz(a)antraceen	5,90	29,50	4	0,05	0,8	3,0
Benzo(ghi)peryleen	4,60	23,00	4	0,05	0,8	3,0
Benzo(a)pyreen	6,20	31,00	4	0,05	0,8	3,0
Fenantreen	5,30	26,50	4	0,05	0,8	3,0
Indeno (1,2,3-cd)pyreen	5,70	28,50	4	0,05	0,8	3,0
Anthraceen	1,30	6,50	4	0,05	0,8	3,0
Benzo(k)fluorantheen	2,60	13,00	4	0,2	0,8	3,0
Chryseen	6,50	32,50	4	0,05	0,8	3,0
Fluorantheen	13,00	65,00	4	0,3	2,0	7,0
Som 6 PAK Borneff	32,10	160,50	4	0,6	4,5	17,0
Eindoordeel			4			

* Voor Sn geen toetsingskader aanwezig.

Uit de analyseresultaten komt naar voren dat zowel in de bovenlaag van het oorspronkelijke maaiveld als van het opgehoogde terreindeel verhoogde concentraties aan zware metalen, PAK en minerale olie zijn aangetoond.
De onderzochte PAK overschrijden in beide mengmonsters de signaleringswaarde (klasse 4 derhalve). De PAK-gehalten in het ophoogmateriaal zijn echter beduidend hoger dan in het monster van het laaggelegen deel.

Van de metalen zijn met name koper, nikkel, zink en in mindere mate cadmium en kwik (monsterpunten 1 + 2) verhoogd. Tin is niet in een concentratie gemeten boven de detectiegrens.

De verhoogde concentraties van de onderzochte parameters worden mogelijk (mede) veroorzaakt door de aanwezigheid van ijzerresten, kooldeeltjes, puin, asfalt en straalgrit.

4 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

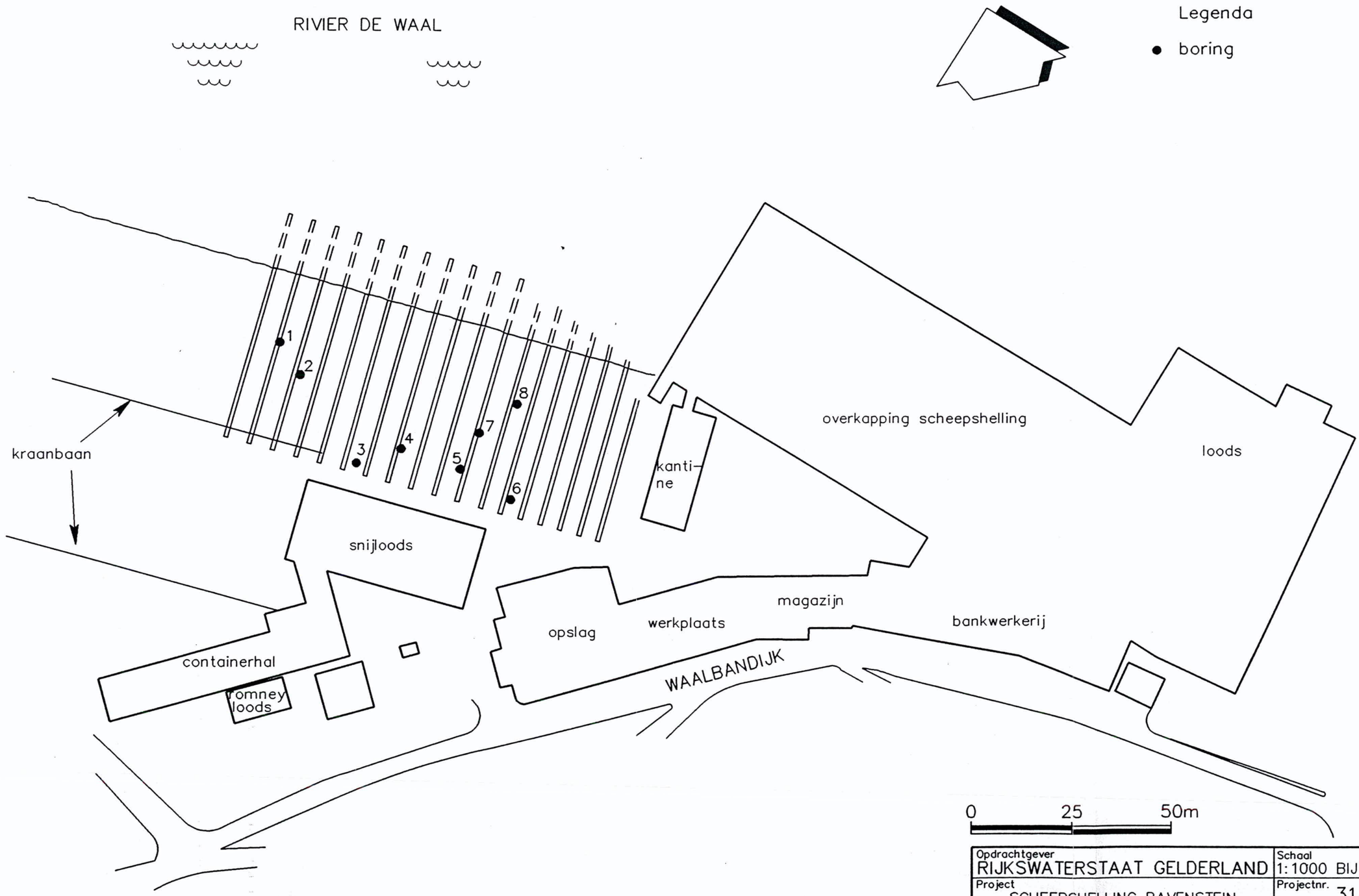
In opdracht van Rijkswaterstaat directie Gelderland is door TAUW Infra Consult B.V. een indicatief bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de voormalige scheepshelling van Ravestein te Deest. Aanleiding tot het onderzoek is de procedure met betrekking tot de verlening van een WVO-vergunning.
Doel van het onderzoek is een indruk te verkrijgen omtrent de eventuele aanwezigheid van verontreinigingen in de bodem van de voormalige scheepshelling als (potentiële) bron voor aantasting van de oppervlaktewater- en waterbodemkwaliteit.

Uit het onderzoek is het volgende naar voren gekomen:

- een groot deel van de helling is opgehoogd met circa twee meter puinhoudend zand. De bodemopbouw van de oorspronkelijke bovenlaag bestaat tot één meter -mv uit matig grof zand met lokaal kleibrokken;
- zintuiglijk zijn in de toplaag van het laaggelegen terreindeel (oorspronkelijke maaiveld van de helling) ijzerresten, kool- en puindelen, asfaltbrokjes en roest aangetroffen. In het ophoogmateriaal zijn met name veel puin en in mindere mate kooldeeltjes waargenomen. Aan de oppervlakte is op enkele plaatsen straalgrit geconstateerd;
- analytisch zijn verhoogde concentraties aan zware metalen (met name koper, nikkel en zink), PAK en in mindere mate minerale olie aangetoond. Alle onderzochte PAK overschrijden de signaleringswaarde zodat beide mengmonsters in klasse 4 van de 3e Nota Waterhuishouding zijn gelegen.

Aldus kan op basis van de onderzoeksresultaten worden gesteld dat zowel de oorspronkelijke bovenlaag van de oude helling als de bovenlaag van het ophoogmateriaal niet vrij zijn van verontreinigingen. De omvang van de verontreiniging met name in het verticale vlak is nog niet bekend. Het is echter niet uitgesloten dat de verhoogde concentraties samenhangen met de (met name in de toplaag) aangetroffen ijzerresten, kool- en puindeeltjes, asfaltbrokjes en straalgrit.

SITUERING MONSTERPUNTEN

Opdrachtgever: RIJKSWATERSTAAT GELDERLAND	Schaal: 1:1000 BIJ	Formaat: A3
Project: SCHEEPSHELLING RAVENSTEIN	Projectnr.: 3164322	
Onderdeel: SITUERING MONSTERPUNTEN	Datum: 25/07/1991	Tek.nr.: -02
	Get.: E.M.	

3164322B/EM13

TAUW Infra Consult b.v.
Postbus 479, 7400 AL Deventer

BEMONSTERINGSTECHNIEKEN EN ANALYSEMETHODEN

1. BEMONSTERINGSTECHNIEKEN

In het onderstaande wordt beknopt omschreven welke technieken door TAUW Infra Consult B.V. worden toegepast ter bemonstering van grond en grondwater. De bemonstering, konservering en verpakking worden uitgevoerd volgens de voorlopige praktijkrichtlijnen van het Ministerie van VROM (VPR, 1986). Voor een uitgebreide beschrijving van deze richtlijnen wordt verwezen naar de uitgave "Voorlopige praktijkrichtlijnen voor bemonstering en analyse bij bodemverontreinigingsonderzoek" uit de reeks "Bodembescherming" No. 55, Ministerie van VROM, Staatsuitgeverij 's-Gravenhage.

1.1. Boringen tot aan de grondwaterspiegel

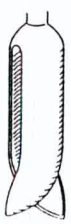
Voor het uitvoeren van de handboringen worden diverse typen boren gebruikt. Het meest wordt gebruik gemaakt van de Edelmanboor. Afhankelijk van de grondslag kunnen ook andere boren worden ingezet.

De Edelmanboor

In vrijwel alle bodemtypen worden Edelmanboren met een diameter van 7, 10, 15, of 18 cm toegepast; de boor van 7 cm veelal voor boringen ten behoeve van het nemen van grondmonsters, de overige voor het aanbrengen van boorgaten waarin peilbuizen worden geplaatst.

Grindboor

De grindboor wordt ingezet waar de bodem bestaat uit los, stenig materiaal. Door zijn open konstruktie kunnen grote stenen naar het oppervlak worden gebracht.

Riverside boor

De Riverside boor wordt gehanteerd bij het doorboren van puinrijke lagen. Daarnaast vindt deze boor toepassing bij het aanbrengen van boorgaten in weinig cohesieve gronden.

Gutsboor

De gutsboor is geschikt om binnen een kort tijdsbestek een indruk te verkrijgen van de opbouw van de bovenste meter van de bodem. De boor wordt toegepast bij zintuiglijk onderzoek of om een mengmonster te nemen van de toplaag van een terrein (bijv. de teeltlaag van volkstuinen of landbouwgronden).

Ramguts

De Ramguts is een mechanisch aangedreven gutsboor met een diameter van circa 8 cm. Door de grote kracht waarmee de boor in de grond wordt getrild is het mogelijk puinhoudende lagen te doorboren. Zintuiglijk onderzoek en monstername van de vrijkomende grond zijn hierbij goed mogelijk.

1.2. Boringen onder de grondwaterspiegel

Bij het boren onder de grondwaterspiegel wordt een gesloten mantelbuis gebruikt van waaruit de grond met een pulsboor of met een Edelmanboor omhoog gehaald wordt. De pulsboor is inzetbaar in matig tot goed doorlatende gronden (bijv. zandgrond). Om technische redenen wordt soms leidingwater toegevoegd. De hoeveelheid toegevoegd water wordt uiteraard tot een minimum beperkt. In sterk cohesieve bodemlagen (leem, klei) kan de grond onder de mantelbuis met een Edelmanboor worden weggeboord. In de praktijk kan met de pulsapparatuur handmatig tot een diepte van circa 30 m -mv geboord worden. Voor monstername van relatief ongestoorde grond onder de grondwaterspiegel wordt gebruik gemaakt van een zuigerboor. Deze boor bestaat uit een holle cylinder met een zuiger, waarmee de grond onder grondwaterniveau kan worden opgezogen.

1.3. Het plaatsen van waarnemingsfilters

Voor het nemen van grondwatermonsters worden gereinigde PVC-waarnemingsfilters in het boorgat geplaatst met een diameter van 5 cm. Het waarnemingsfilter bestaat uit een geperforeerd deel (het filter) en een blind bovenstuk tot aan het maaiveld. Het filter is met een niet-gelijmde mofverbinding aan het bovenstuk verbonden. Om het geperforeerde deel bevindt zich aan de buitenzijde een gewassen nylon filterkous. Tot 0,5 m boven het filter wordt een omstorting met uitgegloeid filtergrind aangebracht.

Indien zich boven het filter een slecht doorlatende bodemlaag (bijv. klei, leem, veen) bevindt, wordt het boorgat op de betreffende diepte afgedicht met zwelklei (bentoniet). Als op meerdere diepten grondwatermonsters moeten worden genomen, worden in één boorgat meerdere filters geplaatst. Daarbij wordt tussen de filters een bentonietlaag in het boorgat aangebracht om vertikaal watertransport door de vulling van het boorgat te voorkomen. Het boorgat boven het minst diepe filter wordt altijd met bentoniet afgedicht. De bovenkant van het filter ter bemonstering van het freatisch grondwater wordt 0,5 à 1 meter beneden grondwaterniveau geplaatst.
Bij de konstatering van een olie-drijflaag wordt gebruik gemaakt van een tweede mantelbuis met een diameter van circa 12 cm. Deze mantelbuis blijft in het boorgat achter en dient om kontaminatie van de peilbuis met olie te voorkomen. Indien bemonstering van de drijflaag gewenst is wordt een tweede filter ter hoogte van de grondwaterspiegel geplaatst.

De filters worden direkt na plaatsing schoongepompt waarbij een hoeveelheid van drie maal de boorgatinhoud wordt aangehouden. Ter kontrole wordt gepompt totdat het geleidbaarheid (EC) van het grondwater konstant blijft. Na het schoonpompen wordt een wachtperiode van minstens 1 week in acht genomen voordat het grondwater wordt bemonsterd.

1.4. Het plaatsen van sondeerfilters

Voor bemonstering van het grondwater op grotere diepte kan gebruik worden gemaakt van sondeertechnieken. Op basis van een kleef- en konusweerstandsmeting kan een keuze van de filterdieptes gemaakt worden. Vervolgens wordt een holle mantelbuis in de grond gedreven waarbinnen zich het waarnemingsfilter bevindt. Na het omhoog trekken van de mantelbuis blijft het waarnemingsfilter op de gewenste diepte achter.

1.5. Het nemen van grondmonsters

Van de bij de boringen vrijkomende grond worden in beginsel van specifieke bodemlagen of verontreinigingen representatieve monsters samengesteld. Bij het ontbreken van onderscheidende lagen wordt iedere laag van 50 cm dikte apart bemonsterd. In het veld worden glazen monsterpotten geheel gevuld met het monstermateriaal. De monsterpotten worden opgeslagen in een koele ruimte (ca. 10°C) en 6 maanden bewaard voor eventuele aanvullende analyses.

1.6. Het nemen van grondwatermonsters

Voordat de watermonsters worden genomen, worden de waarnemingsfilters doorgepompt. Bij het doorpompen wordt gebruik gemaakt van een slangenpomp of een centrifugaalpomp. Standaard wordt een meting van geleidbaarheid (EC) en van de zuurgraad (pH) verricht.
De monsterneming geschiedt met een slangenpomp. Bij de bemonstering wordt bij ieder waarnemingsfilter een nieuwe poly-etheen slang gebruikt ter voorkoming van het overbrengen van verontreinigingen naar andere monsterpunten. Bij diepe grondwaterstanden wordt gebruik gemaakt van een knikkerpuls.
Van de watermonsters worden in het veld geen mengmonsters gemaakt. De glazen monsterflessen krijgen vooraf een verschillende voorbehandeling afhankelijk van de te onderzoeken verbindingen. Filtratie van monsters vindt plaats met behulp van "in-line" geschakelde filtratietoestellen die na ieder gebruik gereinigd worden in het laboratorium. De filtratietoestellen bestaan uit PTFE (teflon). De grondwatermonsters worden in het veld gekonserveerd. De flessen worden direkt na bemonstering gekoeld (4°C) en vervoerd naar het laboratorium.

2 ANALYSEMETHODEN

Analyse van grond-, slib- en grondwatermonsters op verschillende elementen en verbindingen wordt in principe uitgevoerd volgens de Voorlopige praktijkrichtlijnen voor bemonstering en analyse bij bodemverontreinigingsonderzoek (VPR).
Binnen het laboratorium bestaat een kwaliteitsborgingssysteem. De chemische analyses van grond en grondwater worden uitgevoerd volgens de richtlijnen in onderstaande lijst.

Op enkele punten wordt op uitvoeringstechnische gronden afgeweken van de VPR: de standaard voorbehandeling van grondmonsters vindt plaats door drogen en homogeniseren; malen met behulp van de kruisslagmolen vindt plaats indien noodzakelijk.
Verder wordt de analyse van Hg uitgevoerd met behulp van de koude damp methode (NEN 6449).

Parameter	Voorschrift
Anorganische parameters	
Anorganische ammonium	NEN 6472/NEN 3235
Fluoride	VPR C85-03
Totaal cyanide	NEN 6489
	EPA 335.3
pH	NEN 6411
Geleidingsvermogen	NEN 6412
Chloride	NEN 6476
Stikstof Kjeldahl	NEN 6472/NEN 6481
Indamprest	NEN 6415/NEN 6620
Zware metalen	
Ontsluiting grond	NEN 6465
Cd, Cr, Cu, Ni, Pb, Zn, As, Co, Mo, Ba	VPR C85-01
Hg	NEN 6449
Na	NEN 6442/ICP
K	NEN 6442/ICP
Ca	NEN 6446/ICP
Mg	NEN 6455/ICP
Fe	NEN 6460/ICP
Organische parameters	
Vluchtige aromaten	VPR C85-10
Vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen	VPR C85-12
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK)	VPR C85-11
Chloorbenzenen	VPR C85-12/16
Chloorfenolen	VPR C85-14
EOX (grond)	VPR C85-15
EOX (grondwater)	NEN 6402
VOX	NEN 6401
AOX	ISO DIS-9562
Organochloorbestrijdingsmiddelen	VPR C85-16
Polychloorbifenylen (PCB)	VPR C85-16
Minerale olie m.b.v. gaschromatografie	VPR C85-19
Minerale olie m.b.v. infrarood-techniek (water)	NEN 6673/NEN 6675
Minerale olie m.b.v. infrarood-techniek (grond)	RIZA

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar het "Overzicht analysemethodieken, 5e editie", april 1990, dat op het laboratorium van TAUW Infra Consult B.V. beschikbaar is.

BEPALING VAN BRANDSTOFFEN EN OLIEPRODUKTEN MET BEHULP VAN GASCHROMATOGRAFIE

De oliebepaling met behulp van gaschromatografie heeft tot doel enerzijds het gehalte aan oliekomponenten in een monster te bepalen, anderzijds ook de samenstelling van het mengsel te benoemen.

Kwantificering van brandstoffen en olieprodukten

Voor de kwantificering van brandstoffen en olieprodukten wordt gebruik gemaakt van gaschromatografie met een vlam ionisatie detektor (FID). De detektor is een massastroom-gevoelige detektor. Voor alle verzadigde koolwaterstoffen is de respons op de FID nagenoeg gelijk. Gezien deze eigenschap van de FID kunnen diverse soorten minerale oliën met een universele ijklijn worden gekwantificeerd. Bij de analyse wordt voor de berekening gebruik gemaakt van een externe mengstandaard van benzine en dieselolie.
Voordeel van GC-FID detektie ten opzichte van IR-detektie is, dat nagenoeg geen bijdrage wordt gemeten afkomstig van humus en veenachtig materiaal. Nadeel van de GC-FID detektie is, dat zeer zware oliekomponenten niet van de gaschromatografische kolom komen en dus niet worden meegemeten. Bovendien kunnen ook andere koolwaterstoffen, zoals bijvoorbeeld polycyclische aromaten, een positieve bijdrage leveren.

Gaschromatografische kondities:

Kolom : WCOT Fused silica 25 m, ID 0,32 mm
Fase : CP-sil5-CB, filmdikte 0,4 um
Draaggas : Waterstof
Temperatuur: isotherm 40°C, 3 minuten
geprogrammeerd 40°C naar 300 °C
20°C/min
isotherm 300°C, 10 minuten

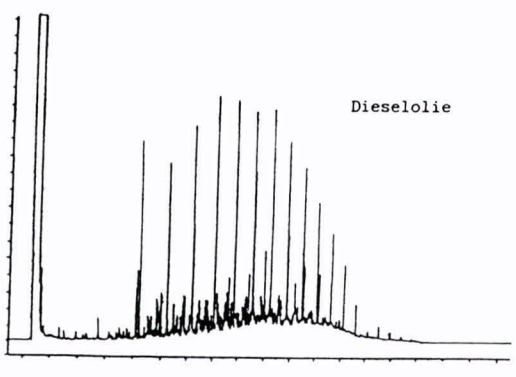
Kwalitatieve beoordeling van brandstoffen en olieprodukten

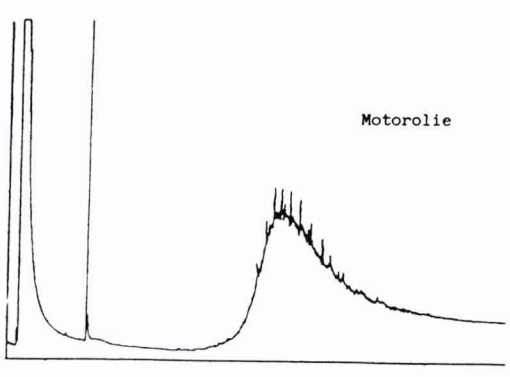
De kwalitatieve beoordeling van brandstoffen en/of olieprodukten vindt plaats op grond van de volgende parameters:

A Het alkanentrajekt, dat wordt vastgesteld door de kookpunten van een homologe reeks normaalalkanen (C6 t/m C32). Er wordt een vluchtige en een niet-vluchtige fraktie onderscheiden;
B Individuele verbindingen, die worden geïdentificeerd aan de hand van relatieve retentietijden ten opzichte van de toegevoegde interne standaard isopropylbenzeen;
C Patroonherkenning, waarbij het chromatogram van een monster wordt vergeleken met referentiechromatogrammen van zuivere brandstoffen en olieprodukten. Indien geen patroonherkenning mogelijk is, wordt volstaan met een indikatie van het kooktrajekt.

De kwalitatieve beoordeling wordt bemoeilijkt door:
- verouderingseffekten;
- verschil in mobiliteit van de diverse koolwaterstoffen;
- afbraak door micro-organismen;
- aard van het monster (water, grond, afvalmonsters etc.);
- aanwezigheid van mengsels van diverse brandstoffen en/of olieprodukten.

De samenstelling van brandstoffen en olieprodukten is afhankelijk van de herkomst.
In onderstaande figuren zijn twee voorbeelden van chromatogrammen opgenomen.

TAUW Infra Consult B.V.

Raadgevend ingenieursbureau voor
- Milieu en Technologie
- Civiele Techniek en Bouwzaken

QUALIFIED BY STERLAB

A N A L Y S E R E S U L T A T E N

Projektnummer : 3164322
Analyselijstnr : 63845
Blad 2 van 4

Betreffende : bodem/grond
Projekt/lokatie : Scheepswerf Ravenstein / 8625

Omschrijving monsters :
1 : mm 3+4+5+6+7+8 (ca. 0-50 cm-mv)
2 : mm 1+2 (ca. 0-15 cm-mv)

Datum monsterneming: 27/06/91
Datum ontvangst : 16/07/91
Bemonsterd door : TAUW Infra Consult B.V.

	A N A L Y S E	Eenheid	1	2	
	POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN		(o)	(o)	
Q	Naftaleen	mg/kg Ds	<0.05	0.20	(m)
Q	Fenanthreen	mg/kg Ds	5.3	1.2	
Q	Anthraceen	mg/kg Ds	1.3	0.35	
Q	Fluorantheen	mg/kg Ds	13	4.5	
Q	Benzo(a)anthraceen	mg/kg Ds	5.9	2.4	
Q	Chryseen	mg/kg Ds	6.5	2.8	
Q	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg Ds	2.6	1.0	
Q	Benzo(a)pyreen	mg/kg Ds	6.2	2.5	
Q	Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg Ds	4.6	1.8	
Q	Indeno(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg Ds	5.7	2.4	
Q	Totaal 10 Leidraad	mg/kg Ds	51	19	

De met "Q" gemerkte analyses op dit blad zijn door STERLAB gecertificeerd.

De tussen haakjes vermelde lettercodes geven aan dat betreffende bepaling of monster van kommentaar is voorzien. Zie hiervoor het blad 'Toelichting' bij dit rapport.

TAUW Infra Consult B.V.

Raadgevend ingenieursbureau voor
- Milieu en Technologie
- Civiele Techniek en Bouwzaken

QUALIFIED BY STERLAB

A N A L Y S E R E S U L T A T E N

Projektnummer : 3164322
Analyselijstnr : 63845
Blad 3 van 4

Betreffende : bodem/grond
Projekt/lokatie : Scheepswerf Ravenstein / 8625

Omschrijving monsters :
1 : mm 3+4+5+6+7+8 (ca. 0-50 cm-mv)
2 : mm 1+2 (ca. 0-15 cm-mv)

Datum monsterneming: 27/06/91
Datum ontvangst : 16/07/91
Bemonsterd door : TAUW Infra Consult B.V.

	A N A L Y S E	Eenheid	1	2
	MINERALE OLIEN			
Q	Bepaling m.b.v. Gaschromatografie			
	- Kwantitatieve analyse			
	Vluchtige koolwaterstoffraktie:	mg/kg Ds	<10	<10
	Niet vluchtige koolwaterst.fr.:	mg/kg Ds	400	160
	- Kwalitatieve analyse			
	Olie-achtige produkten			
	Benzine-achtig (C6 - C12):			
	Diesel-achtig (C9 - C26):			
	Motorolie-achtig (C13 - C34):			
	Niet te identificeren olieprodukt			
	Mate van verwering			
	+ = matig, ++ = sterk :			
	Onbekend produkt (alkanentrajekt):		C13-C34	C13-C34
	Mogelijk aanwezige groepen			
	Vluchtige aromaten:			
	PAK:		X	X
	Humusacht.verbinding.(steroiden):			

De met "Q" gemerkte analyses op dit blad zijn door STERLAB gecertificeerd.

De tussen haakjes vermelde lettercodes geven aan dat betreffende bepaling of monster van kommentaar is voorzien.
Zie hiervoor het blad 'Toelichting' bij dit rapport.

TAUW Infra Consult B.V.

Raadgevend ingenieursbureau voor
- Milieu en Technologie
- Civiele Techniek en Bouwzaken

QUALIFIED BY STERLAB

A N A L Y S E R E S U L T A T E N

Projektnummer : 3164322
Analyselijstnr : 63845
Blad 1 van 4

Betreffende : bodem/grond
Projekt/lokatie : Scheepswerf Ravenstein / 8625

Omschrijving monsters :
1 : mm 3+4+5+6+7+8 (ca. 0-50 cm-mv)
2 : mm 1+2 (ca. 0-15 cm-mv)

Datum monsterneming: 27/06/91
Datum ontvangst : 16/07/91
Bemonsterd door : TAUW Infra Consult B.V.

	ANALYSE	Eenheid	1	2
	MONSTER VOORBEHANDELING			
Q	Koningswater ontsluiting (NEN 6465)		+	+
	KLASSIEK CHEMISCHE ANALYSES			
Q	Calciumcarbonaat	% van Ds	0.6	2.2
Q	Droge stof (Ds)	%	90.5	90.9
Q	Fractie < 2 & <16 um			
	x < 2 um	% van Ds	3.3	1.6
	x < 16 um	% van Ds	7.1	3.6
Q	Gloeirest	% van Ds	98	98
	ICP-TECHNIEK (AES)			
Q	Chroom (Cr)	mg/kg Ds	48	47
Q	Koper (Cu)	mg/kg Ds	115	79
Q	Nikkel (Ni)	mg/kg Ds	26	10
Q	Lood (Pb)	mg/kg Ds	180	220
Q	Zink (Zn)	mg/kg Ds	720	640
Q	Tin (Sn)	mg/kg Ds	<8	<8
	AAS-HYDRIDEGENERATIETECHNIEK (HGAAS)			
Q	Arseen (As)	mg/kg Ds	12	25
	AAS-KOUDEDAMPTECHNIEK (CVAAS)			
Q	Kwik (Hg) volgens NEN 6465	mg/kg Ds	0.2	0.5
	AAS-GRAFIETOVENTECHNIEK (GFAAS)			
Q	Cadmium (Cd)	mg/kg Ds	0.6	1.3

De met "Q" gemerkte analyses op dit blad zijn door STERLAB gecertificeerd.

De tussen haakjes vermelde lettercodes geven aan dat betreffende bepaling of monster van kommentaar is voorzien.
Zie hiervoor het blad 'Toelichting' bij dit rapport.

TAUW Infra Consult B.V.

Raadgevend ingenieursbureau voor
- Milieu en Technologie
- Civiele Techniek en Bouwzaken

QUALIFIED BY STERLAB

T O E L I C H T I N G

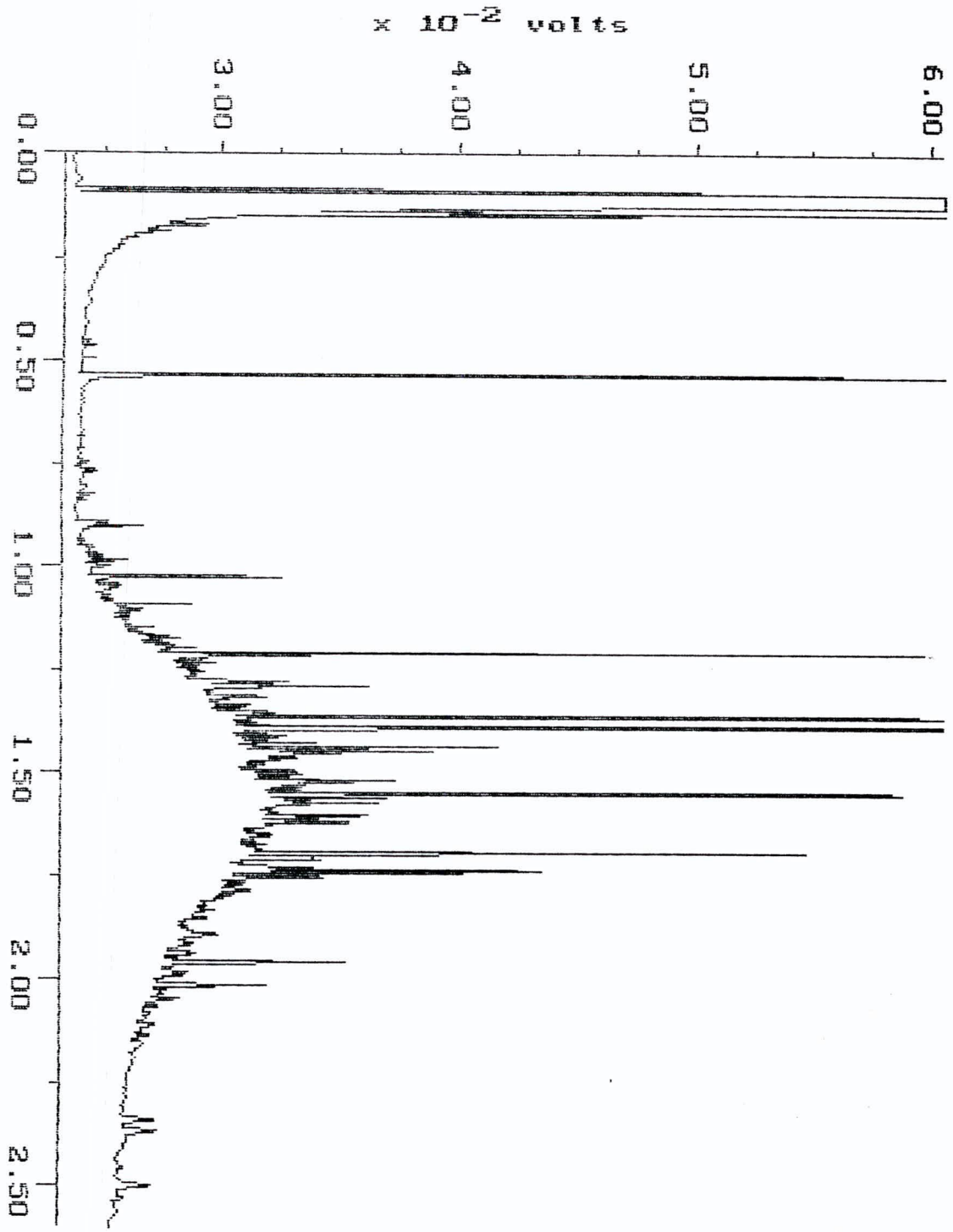
Behorende bij : Projektnummer : 3164322
Analyselijstnummer : 63845

Verklaring lettercodes

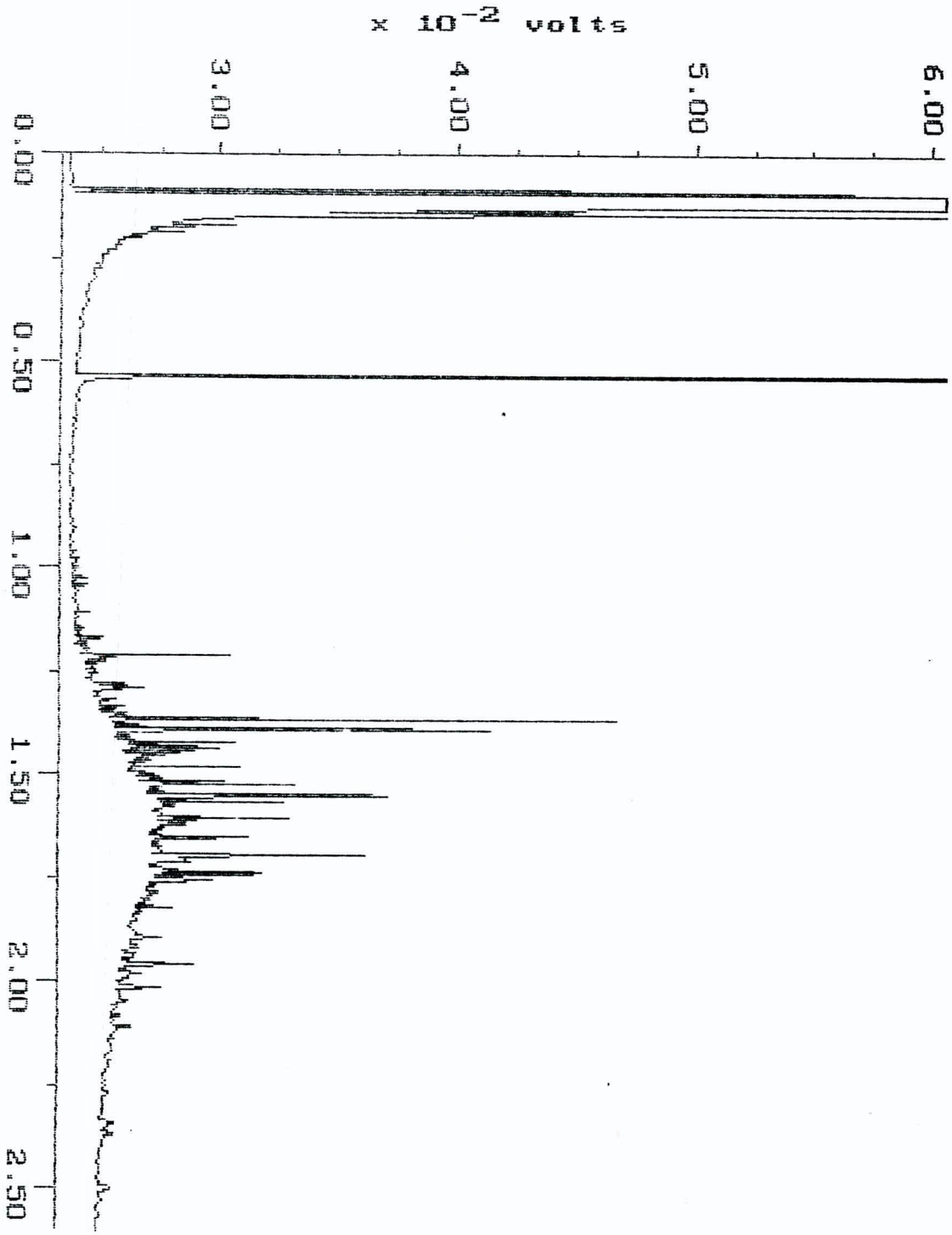
(m) : Het is moeilijk om deze komponent te kwantificeren omdat het monster storende verbindingen bevat. Het opgegeven gehalte dient daarom als een indikatieve waarde te worden beschouwd.

(o) : Bij de totalisatie van PAK wordt gerekend met nog niet afgeronde waarden. Waarden kleiner dan de bepalingsgrens worden niet meegenomen.

Sample: 63845.01 mm 1 Channel: FID
Acquired: 20-JUL-91 18:27 Method: C:\MAX\DATA\OLIE2
Filename: 19635289
Operator:

Sample: 63845.02 mm 2
Acquired: 20-JUL-91 17:45
Channel: FID
Method: C:\MAX\DATA\OLIE2
Filename: 19635287
Operator:

Beheerder:

Toetsing waterbodemgegevens volgens 3e nota Waterhuishouding.

Lokatie: Ravenstein (1+2) d.d.: 27- 6-1991

Gebruikte grootheden voor normalisatie van gehalten:
- Het org. stofgehalte is geschat m.b.v. (100 - gloeirest) * 0.90 (= 1.80%
- Het lutumgehalte is geschat m.b.v. 0.63 * perc. < 16 µm (= 2.27)

Parameter		gemeten gehalte	gecorrigeerd gehalte	klasse	overschrijding klassegrens
Zware metalen					
Cadmium	mg/kg	1.30	2.20	2	(10 %)
Chroom	,,	47.00	83.93	1	
Koper	,,	79.00	158.00	3	(76 %)
Nikkel	,,	10.00	26.92	1	
Lood	,,	220.00	340.00	1	
Zink	,,	640.00	1445.16	3	(45 %)
Arseen	,,	25.00	42.65	1	
Kwik	,,	0.50	1.00	2	(100 %)
Organische microverontreinigingen					
EOX	mg/kg	.			
PAK	mg/kg				
Fenanthreen	,,	1.20	6.00	4	(100 %)
Anthraceen	,,	0.35	1.75	3	(119 %)
Fluorantheen	,,	4.50	22.50	4	(221 %)
Pyreen	,,	.			
Benzo(a)anthraceen	,,	2.40	12.00	4	(300 %)
Chryseen	,,	2.80	14.00	4	(367 %)
Benzo(b)fluorantheen	,,	.			
Benzo(k)fluorantheen	,,	1.00	5.00	4	(67 %)
Benzo(a)pyreen	,,	2.50	12.50	4	(317 %)
Dibenz(ah)anthraceen	,,	.			
Benzo(ghi)peryleen	,,	1.80	9.00	4	(200 %)
Indeno(123-cd)pyreen	,,	2.40	12.00	4	(300 %)
Som 6 PAK's Borneff	,,	12.20	61.00	4	(259 %)
Trichloorbenzenen	XXXX				
Tetrachloorbenzenen	XXXX				
Pentachloorbenzeen	µg/kg	.			
Hexachloorbenzeen	,,	.			
PCB-28	,,	.			
PCB-52	,,	.			
PCB-101	,,	.			
PCB-118	,,	.			
PCB-138	,,	.			
PCB-153	,,	.			
PCB-180	,,	.			
Som 7 PCB's	,,	.			
Aldrin + Dieldrin	,,	.			
Endrin	,,	.			
DDT (+ DDD en DDE)	,,	.			
α-Endosulfan	,,	.			
α-HCH	,,	.			
β-HCH	,,	.			
τ-HCH	,,	.			
Heptachloor + epoxide	,,	.			
Chloordaan	,,	.			
Hexachloorbutadieen	,,	.			
Som pesticiden	,,	.			
Pentachloorfenol	,,	.			
Tributyltin-verb.	XXXXXX				
Trifenyltin-verb.	XXXXXX				
Minerale Olie (IR)	mg/kg	160.00	800.00	1	

EIND-OORDEEL voor het gehele monster is klasse: 4
Klasse-indeling gebaseerd op meer dan 2 overschrijdingen norm

Beheerder:

Toetsing waterbodemgegevens volgens 3e nota Waterhuishouding.

Lokatie: Ravenstein (3 T/M 8) d.d.: 27- 6-1991

Gebruikte grootheden voor normalisatie van gehalten:
- Het org. stofgehalte is geschat m.b.v. (100 - gloeirest) * 0.90 (= 1.80%)
- Het lutumgehalte is geschat m.b.v. 0.63 * perc. < 16 µm (= 4.47)

Parameter		gemeten gehalte	gecorrigeerd gehalte	klasse	overschrijding klassegrens
Zware metalen					
Cadmium	mg/kg	0.60	1.00	1	
Chroom	,,	48.00	81.43	1	
Koper	,,	115.00	219.24	3	(144 %)
Nikkel	,,	26.00	62.88	3	(40 %)
Lood	,,	180.00	270.93	1	
Zink	,,	720.00	1517.64	3	(52 %)
Arseen	,,	12.00	19.78	1	
Kwik	,,	0.20	0.38	1	
Organische microverontreinigingen					
EOX	mg/kg	.			
PAK	mg/kg				
Fenanthreen	,,	5.30	26.50	4	(783 %)
Anthraceen	,,	1.30	6.50	4	(117 %)
Fluorantheen	,,	13.00	65.00	4	(829 %)
Pyreen	,,	.			
Benzo(a)anthraceen	,,	5.90	29.50	4	(883 %)
Chryseen	,,	6.50	32.50	4	(983 %)
Benzo(b)fluorantheen	,,	.			
Benzo(k)fluorantheen	,,	2.60	13.00	4	(333 %)
Benzo(a)pyreen	,,	6.20	31.00	4	(933 %)
Dibenz(ah)anthraceen	,,	.			
Benzo(ghi)peryleen	,,	4.60	23.00	4	(667 %)
Indeno(123-cd)pyreen	,,	5.70	28.50	4	(850 %)
Som 6 PAK's Borneff	,,	32.10	160.50	4	(844 %)
Trichloorbenzenen	XXXX				
Tetrachloorbenzenen	XXXX				
Pentachloorbenzeen	µg/kg	.			
Hexachloorbenzeen	,,	.			
PCB-28	,,	.			
PCB-52	,,	.			
PCB-101	,,	.			
PCB-118	,,	.			
PCB-138	,,	.			
PCB-153	,,	.			
PCB-180	,,	.			
Som 7 PCB's	,,	.			
Aldrin + Dieldrin	,,	.			
Endrin	,,	.			
DDT (+ DDD en DDE)	,,	.			
α-Endosulfan	,,	.			
α-HCH	,,	.			
β-HCH	,,	.			
τ-HCH	,,	.			
Heptachloor + epoxide	,,	.			
Chloordaan	,,	.			
Hexachloorbutadieen	,,	.			
Som pesticiden	,,	.			
Pentachloorfenol	,,	.			
Tributyltin-verb.	XXXXXX				
Trifenyltin-verb.	XXXXXX				
Minerale Olie (IR)	mg/kg	400.00	2000.00	2	(100 %)

EIND-OORDEEL voor het gehele monster is klasse: 4
Klasse-indeling gebaseerd op meer dan 2 overschrijdingen norm

ALGEMENE MILIEUKWALITEIT (KWALITEITSDOELSTELLING 2000), TOETSINGSWAARDE EN SIGNALERINGSWAARDE VOOR WATERBODEMS (uit Derde Nota Waterhuishouding, augustus 1989).

De getalswaarden (in mg/kg) gelden voor standaardbodems bestaande uit 25 % lutum en 10 % organische stof. Voor standaard zwevend materiaal (20% organische stof en 40% lutum) liggen de waarden voor zware metalen en organische mikroverontreinigingen respektievelijk een faktor 1,5 en 2 hoger dan voor de bodem.

Parameter	alg. milieu-kwaliteit	toetsings-waarde	signalerings waarde
chroom	480	480	1000
nikkel	35	45	200
koper	35	90	400
zink	480	1000	2500
cadmium	2	7,5	30
kwik	0,5	1,6	15
lood	530	530	1000
arseen	85	85	150
olie	1000	3000	5000
EOX		7	20
PAK			
fluorantheen	0,3	2,0	7
benzo(b)fluorantheen	0,2	0,8	3
benzo(k)fluorantheen	0,2	0,8	3
benzo(a)pyreen	0,05	0,8	3
benzo(ghi)peryleen	0,05	0,8	3
indeno(123cd)pyreen	0,05	0,8	3
som-PAK (6 van Borneff)	0,6	4,5	17
fenantreen	0,05	0,8	3
pyreen	0,05	0,8	3
dibenzo(ah)anthraceen	0,05	0,8	3
anthraceen	0,05	0,8	3
chryseen	0,05	0,8	3
benz(a)antraceen	0,05	0,8	3
PCB 28	0,004	0,03	0,1
PCB 52	0,004	0,03	0,1
PCB 101	0,004	0,03	0,1
PCB 118	0,004	0,03	0,1
PCB 138	0,004	0,03	0,1
PCB 153	0,004	0,03	0,1
PCB 180	0,004	0,03	0,1
som-PCB		0,2	0,4
aldrin + dieldrin	0,04	0,04	0,5
endrin	0,04	0,04	0,5
DDT (incl. DDD en DDE)	0,01	0,02	0,5
α-endosulfan	0,01	0,02	0,5
α-HCH		0,02	0,5
ß-HCH		0,02	0,5
γ-HCH	0,001	0,02	0,5
heptachloor + -epoxide	0,02	0,02	0,5
chloordaan	0,02		
hexachloorbutadieen	0,02	0,02	0,5
som pesticiden		0,1	2,5

STTAB.#02/HSP

TOELICHTING TOETSING AAN NORMEN UIT DE 3E NOTA WATERHUISHOUDING

Algemene normeringsstruktuur

De toetsing aan normen uit derde Nota Waterhuishouding gebeurt conform de interim-normering van Rijkswaterstaat (RWS). Dit is een landelijk hanteerbaar normeringssysteem voor de beoordeling van de waterbodem en van baggerspecie.
De interim-normering van RWS houdt rekening met de waterbodemsamenstelling. Voor de beschikbaarheid van zware metalen en arseen zijn met name de kleifraktie (lutum, deeltjesgrootte < 2 um) en de hoeveelheid organisch materiaal van belang. Voor de beschikbaarheid van organische verbindingen is het organisch stofgehalte van overwegend belang.
De normen zijn gesteld voor een standaardbodem met 25% lutum en 10% organisch stof. De aangetroffen gehalten aan verontreinigingen worden gekorrigeerd naar rato van het gehalte organisch stof en lutum dat in die bodem voorkomt. Voor zware metalen vindt dan nog een aanvullende korrektie plaats.

Kwaliteitsniveaus

De gekorrigeerde gehalten worden vervolgens vergeleken met drie koncept-advieswaarden:

algemene milieukwaliteit	: komt overeen met de bovengrens van gehalten die worden aangetroffen in gebieden die niet of nauwelijks zijn verontreinigd;
toetsingswaarde	: komt overeen met de bovengrens van gehalten die worden aangetroffen in het IJsselmeer;
signaleringswaarde	: komt overeen met de klasse 3/4 grens van de oorspronkelijke BER-klassifikatie en geeft aan welke bodems met voorrang nader onderzocht moeten worden.

Als er binnen één monster sprake is van een overschrijding voor 1 of 2 parameters, terwijl voor de overige parameters duidelijk lagere gehalten worden aangetroffen, kan een geringe overschrijding tot 50% worden geaccepteerd.

Bestemming baggerspecie

- Klasse 1 voldoet aan de algemene milieukwaliteit. Toepassen en verspreiden in het milieu is mogelijk, mits geen signifikante verslechtering van de (water)bodemkwaliteit plaatsvindt.
- Klasse 2 voldoet niet aan de algemene milieukwaliteit wel aan de toetsingswaarde, kan onder bepaalde voorwaarden worden verspreid in oppervlaktewater (of op het land).
- Klasse 3 voldoet niet aan de toetsingswaarde wel aan de signaleringswaarde, dient gekontroleerd te worden geborgen (IBC). Per bergingslokatie kunnen daarvoor specifieke eisen gesteld zijn (IBC-criteria).
- Klasse 4 voldoet niet aan de signaleringswaarde, dient geïsoleerd te worden gestort in diepe putten of op het land. Dit houdt in dat de invloed op de omgeving geminimaliseerd wordt.

Over de uiteindelijke bestemming van de baggerspecie dient altijd met de betrokken overheden te worden overlegd.

ST-NORM1

De normeringsstruktuur voor zware metalen en arseen

Op basis van voorafgaande kan voor zware metalen en arseen de volgende formule worden opgesteld:

$$N' = N * \frac{a + b * 25 + c * 10}{a + b * \text{lutum} + c * \text{organische stof}}$$

Hierbij is N' het gekorrigeerde gehalte, N het gemeten gehalte, (a + b * 25 + c * 10) de korrektiefaktor voor de standaardbodem en a, b en c konstanten die afhankelijk zijn van het metaal (zie onderstaande tabel).

Konstanten bij de korrektie van normen (gemeten gehalten) voor zware metalen en arseen op basis van de lokale bodemsamenstelling (afgeleid van referentiewaarden

metaal	a	b	c
Zn	50	3	1,5
Cu	15	0,6	0,6
Cr	50	2	0
Pb	50	1	1
Cd	0,4	0,007	0,021
Ni	10	1	0
Hg	0,2	0,0034	0,0017
As	15	0,4	0,4

De normeringsstruktuur voor organische mikroverontreinigingen

Voor organische mikroverontreinigingen worden de lokaal geldende normen met behulp van een korrektie voor het lokaal aanwezige organische stofgehalte afgeleid van de norm voor de standaardbodem:

$$N' = N * \frac{10}{\% \text{ org. stof}}$$

Hierbij is N' het gekorrigeerde gehalte, N het gemeten gehalte en 10 de korrektiefaktor voor de standaardbodem. Deze methode is geheel in overeenstemming met de methode die gevolgd is door de NOB en ook bij de referentiewaarden voor een "goede bodemkwaliteit" wordt gehanteerd. In verband met analytische onnauwkeurigheden geldt voor organische mikroverontreinigingen bij de korrektie voor de bodemsamenstelling een ondergrens van 2% voor het gehalte aan organische stof; dit is conform het voorstel van de werkgroep NOB. Dit betekent dat bij organische stofgehalten kleiner dan 2% gerekend wordt alsof er 2% organische stof aanwezig was. Als bovengrens geldt een organisch stofgehalte van 30%.

Bijlage 6 Bodemonderzoek 03-04-2012

VERKENNEND BODEMONDERZOEK
WAALBANDIJK achter NR 25
TE DEEST
(1812012)

Rapportnummer: 1812012

Verkennend bodemonderzoek Waalbandijk achter nr. 25 te Deest

Opdrachtgever:
KlokOntwikkeling
Postbus 38
6650 AA Druten

Druten, 3 april 2012

Klok Milieu B.V.
Postbus 38
6650 AA Druten

tel. 0487-588571
fax 0487-588519

Roland Melis

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 4

2. UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN EN ANALYSES 5

2.1 ACTUELE EN HISTORISCHE GEGEVENS 5
2.2 BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE 5
2.3 ONDERZOEKSOPZET 6
2.4 VELDWERKZAAMHEDEN 7
2.5 VELDWAARNEMINGEN 7
2.6 MONSTERSAMENSTELLING EN UITGEVOERDE ANALYSES 8
2.7 ANALYSES 8

3. ANALYSERESULTATEN 9

3.1 INTERPRETATIE 9
3.2 BODEMTYPECORRECTIE 9
3.3 ANALYSERESULTATEN 10
3.4 BESPREKING GROND 11
3.5 BEPERKINGEN ANALYSEMETHODEN 11

4. SAMENVATTING, CONCLUSIES EN ADVIEZEN 12

4.1 SAMENVATTING 12
4.2 CONCLUSIES 12
4.3 ADVIEZEN 13

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 OMGEVINGSKAART EN KADASTRALE KAART
BIJLAGE 2 HISTORISCHE GEGEVENS
BIJLAGE 3 SITUERING BORINGEN
BIJLAGE 4 UITGETEKENDE BOORSTATEN
BIJLAGE 5 ANALYSECERTIFICAAT
BIJLAGE 6 TOETSINGSTABELLEN
BIJLAGE 7 TOELICHTING TOETSING

1. INLEIDING

Door KlokOntwikkeling is aan KlokMilieu B.V. opdracht verleend voor het verrichten van een verkennend bodemonderzoek op de locatie Waalbandijk achter nr. 25 te Deest, kadastraal bekend als gemeente Afferden, sectie A, perceel 639.
De onderzoekslocatie bedraagt circa 4.500 m^2.

Doel van het onderzoek is het bepalen van de milieuhygiënische bodemkwaliteit van de percelen in verband met de voorgenomen aankoop van het perceel. Door dit onderzoek wordt inzicht verkregen, zodat de aanwezigheid van relevante bodemverontreinigingen, uitgesloten c.q. aangetoond worden.

Het bodemonderzoek wordt uitgevoerd met als leidraad de NEN 5740. Het onderhavige onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de huidige inzichten en algemeen gebruikelijke methoden. Hoewel het verrichte veldonderzoek, zoals ieder milieutechnisch onderzoek, steekproefsgewijs is uitgevoerd, is ernaar gestreefd om representatieve monsters te verkrijgen. Het is echter nooit uit te sluiten dat er lokaal afwijkingen in de bodem voorkomen. Het uitgevoerde onderzoek is een momentopname, waardoor de onderzoekresultaten een beperkte geldigheid hebben. De conclusies zijn gebaseerd op analyse van gegevens die door de opdrachtgever en derden zijn verstrekt. KlokMilieu neemt daarom geen verantwoording voor de gevolgen van gebrekkige informatie verstrekking.

KlokMilieu B.V. heeft het veldwerk (monsternemingen) en analyses uitbesteedt aan derden. Hierdoor wordt onafhankelijkheid op de kritische facetten van het onderzoek gewaarborgd. Deze derden hebben totaal geen relatie met de opdrachtgever. Men *"keurt geen eigen grond". D*e onafhankelijkheid van het verkennende bodemonderzoek is hierdoor gewaarborgd.

In bijlage 1 zijn de omgevingskaart (schaal 1:12.500) en de kadastrale kaart (schaal 1:1.000) van de onderzoekslocatie weergegeven.

2. UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN EN ANALYSES

2.1 Actuele en historische gegevens

De onderzoekslocatie betreft het perceel gelegen aan achetr de Waalbandijk nr. 25 te Deest. Het perceel is kadastraal bekend als gemeente Afferden, sectie A, perceel 639. Kadastraal behoren ook deels de tuinen van de woningen 25, 25a en 25b tot het betrffende perceel.

De oppervlakte van de onderzoekslocatie bedraagt circa 4.500 m².

De veldcoördinaten van de onderzoekslocatie zijn:
X = 174.480
Y = 433.790

Ten behoeve van het vaststellen van de onderzoeksstrategie is uitgegaan van de historische gegevens zoals verstrekt door de opdrachtgever, de gemeente Druten en gegevens verkregen via de website www.bodemloket.nl.
Puntsgewijs kan het volgende over de onderzoekslocatie worden gesteld:

- De locatie is buitendijks gelegen;
- Het perceel is opgehoogd;
  - Westelijk deel is recent opgehoogd, op kaart materiaal uit 1991 is dit gebied nog water;
  - Oostelijk deel is van oudsher opgehoogd, aandemping dijk naar voetveer. Dit is o.a. nog goed te zien op de bijgevoegde ansichtkaarten (bijlage 2).
- Op de onderzoekslocatie is een onderzoek bekend: "Bemonstering depotgrond Waalbandijk Deest", door InBodem, dd. november 1993. Resultaten ten hoogste licht verhoogde overschrijdingen van de destijds geldende A-waarden. Mogelijk is het terrein met deze grond 'vlak' afgewerkt;
- Van de naastgelegen percelen Waalbandijk 11 en Waalbandijk 25 zijn meer gegevens bekend:
  - Waalbandijk 11 'Scheepswerf Ravestein':
    - Meest recente bodemonderzoek: "Verkennend bodemonderzoek Waalbandijk 11 te Deest", rapportnummer B07.3311, door Verhoeven Milieutechniek B.V., dd. 31 oktober 2007. Zowel boven- als ondergrond (0,0-1,5 m-mv) matig verontreinigd met koper en lood en sterk verontreinigd met arseen en zink.
  - Waalbandijk 25 'woning':
    - Meest recente bodemonderzoek: "Verkennend bodemonderzoek nieuwbouwlocatie Waalbandijk 25 te Deest", rapportnummer 179937, door Oranjewoud, dd. 11 januari 2008. In de ondergrond matig verontreinigd met arseen en sterk verontreinigd met zink.

Voor uitgebreidere historische informatie wordt verwezen naar bijlage 2.

2.2 Bodemopbouw en geohydrologie

Gegevens hieromtrent zijn ontleend aan de Grondwaterkaart van Nederland van de Dienst Grondwaterverkenning van TNO. In tabel 1 is de globale regionale bodemopbouw van het gebied waarin de onderzoekslocatie is gelegen weergegeven. Het maaiveld van de onderzoekslocatie bevindt zich circa 7-8 meter boven NAP.

Bodemlaag	Traject (m-mv[1])	Grondsoorten
1e watervoerend pakket	0-45	Uiterst grof t/m matig fijn zand
Scheidende laag	45-65	Klei cq. zandige klei
3e watervoerend pakket	65-130	Matig grof t/m matig fijn zand, plaatselijk schelphoudend
Scheidende laag	130-?	Middel fijn t/m uiterst fijn zand

Tabel 1: Regionale bodemopbouw [1] *meter minus maaiveld*

De stromingsrichting van het grondwater in het 1e watervoerende pakket is globaal gezien noordwestelijk gericht. Het freatische grondwater bevindt zich op circa 2,5 meter minus maaiveld.

2.3 Onderzoeksopzet

Veracht wordt dat de bodem, in ieder geval de ondergrond, diverse bijmengingen (stortmateriaal) zal bevatten en waarschijnlijk sterk verontreinigd zal zijn. Mogelijk bestaat de bovengrond (uitkeuring depot; 1993) uit 'schone grond'.

Het perceel is buitendijks gelegen, hierdoor dient formeel de bodem te worden beschouwd als 'waterbodem'.
Bij het bepalen van de onderzoeksopzet is uitgegaan van de onderzoekssystematiek zoals die is beschreven in de Nederlandse norm (NEN 5720 versie 2009), waterbodemonderzoek en Nederlandse norm (NEN 5740 versie 2009), landbodemonderzoek.
Gehanteerd is de onderzoeksopzet behorende bij 'oevergebied, normale onderzoeksinspanning, zonder bodemverwachtingskaart, diffuse bodembelasting (OZ)' gecombineerd met 'verdachte locatie, heterogeen verontreingd (VED-HE)'.

Veldwerk:

- Het verrichten van 6 grondboringen tot 1,0 m-mv.

Analyses:

- Het analyseren van een mengmonster van de bovengrond op het 'Standaard'-pakket-grond, inclusief organische stof en lutum, aangevuld met arseen en bestrijdingsmiddelen (OCB's).

Asbest

In eerste instantie wordt het asbestonderzoek beperkt tot zintuiglijke waarnemingen tijdens het hierboven voorgestelde onderzoek. Het veldwerk zal worden uitgevoerd door een veldmedewerker met ervaring met asbestonderzoek in de bodem die tevens de cursus "Asbestherkenning in grond en puin" van de Vereniging Kwaliteitsboring Bodemonderzoek (VKB) heeft gevolgd. Mochten deze waarnemingen aanleiding geven tot verder onderzoek dan kan hiertoe alsnog worden overgegaan. Op deze wijze kan ons inziens op praktische wijze een eerste indruk worden verkregen van het al dan niet voorkomen van asbest in de bodem.

[1] 'Standaard'-pakket grond: zware metalen (9), Pak-totaal (10 van VROM), PCB's (7), minerale olie.

2.4 Veldwerkzaamheden

Het veldwerk is uitgevoerd door Hopman en Peters Holding B.V.
Hopman en Peters B.V. heeft, als onafhankelijk adviesbureau, geen andere relatie met opdrachtgever dan opdrachtgever/opdrachtnemer. Hopman en Peters B.V. *"keurt geen eigen grond"* waarmee de onafhankelijkheid van het verkennende bodemonderzoek is gewaarborgd.
Het kwaliteitssysteem van Hopman en Peters B.V. voldoet aan de eisen van de NEN-EN ISO 9001:2008 (*certificaatnr.: K22348/06*).

Het bodemonderzoek wordt uitgevoerd conform de NEN 5740 (versie 2009). Het veldwerk wordt uitgevoerd conform de systematiek uit de BRL SIKB 2000 'Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek' met de daarbij behorende protocollen 2001 en 2002. De erkenning van Hopman en Peters Holding B.V. voor de BRL SIKB 2000 is opgenomen in de lijst van erkenningen van veldwerkbureaus erkend door het Ministerie van VROM (www.senternovem.nl/bodemplus).

Het veldwerk is uitgevoerd volgens de geldende NEN- en NVN-normbladen. Indien niet beschreven zijn de werkzaamheden uitgevoerd volgens de aangepaste voorlopige praktijk richtlijnen (AVPR) zoals opgesteld door het ministerie van VROM.

Alvorens aan te vangen met de veldwerkzaamheden heeft een terreininspectie plaatsgevonden. Bij de terreininspectie zijn geen waarnemingen gedaan waardoor de gestelde onderzoeksopzet gewijzigd diende te worden.
Het veldwerk heeft plaatsgevonden op 27 maart 2012 en is uitgevoerd door de heer J. den Hartog. Het veldwerk is, geheel conform de systematiek uit de BRL SIKB 2000 'Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek' met het daarbij behorende protocol 2001 uitgevoerd. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld.

Voor een overzicht van geplaatste boringen wordt verwezen naar de situatietekening in bijlage 3.

De uitvoering van de analyses wordt verricht door het door de Raad van Accreditatie (RvA) geaccrediteerde laboratorium van ALcontrol te Hoogvliet. De monstervoorbehandeling en de analyses worden uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000.

2.5 Veldwaarnemingen

Tijdens het veldwerk is het opgeboorde bodemmateriaal beschreven en zintuiglijk beoordeeld. In de opgeboorde grond van allen boringen (vanaf 0,5 m-mv) zijn zintuiglijk puinbijmengingen vastgesteld.

Tijdens de veldwerkzaamheden zijn geen visuele waarnemingen van asbestverdacht materiaal in of op de bodem vastgesteld. Ons inziens is er daarom op dit moment geen aanleiding voor aanvullend onderzoek naar asbest in de bodem. In bijlage 4 zijn de uitgetekende boorprofielen van de individuele boringen opgenomen.

2.6 Monstersamenstelling en uitgevoerde analyses

Het mengmonster van de bovengrond 'schone grond' (boringen 1 t/m 6, bodemtraject 0,0-0,5 m-mv) is geanalyseerd op het 'Standaard'-pakket grond, organische stof en lutum, aangevuld met arseen en bestrijdingsmiddelen.
Het mengmonster van de ondergrond 'verontreinigde grond' (boringen 1 t/m 6, bodemtraject 0,5-1,0 m-mv) is geanalyseerd op het 'Standaard'-pakket grond, organische stof en lutum, aangevuld met arseen en bestrijdingsmiddelen.

2.7 Analyses

De uitvoering van de analyses is verricht door het door de Raad van Accreditatie (RvA) geaccrediteerde laboratorium van ALcontrol te Hoogvliet. De grondmonsters zijn voorbehandeld conform de AS3000.

De analyseresultaten zijn weergegeven in bijlage 5 van dit rapport.

3. ANALYSERESULTATEN

3.1 Interpretatie

Voor het toetsen van de analyseresultaten van grond en grondwater is de volgende regelgeving relevant:

- Circulaire Bodemsanering 2009;
- Besluit Bodemkwaliteit.

In de Circulaire bodemsanering 2009 zijn streef- en interventiewaarden voor grondwater alsmede interventiewaarden voor grond opgenomen. Verder staat in deze Circulaire de uitwerking van het saneringscriterium centraal. Met het saneringscriterium wordt vastgesteld of al dan niet een spoedige sanering noodzakelijk is. Het Besluit Bodemkwaliteit omvat regels voor de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen en stelt kwaliteitseisen aan de uitvoering van bodemwerkzaamheden. De hierop van toepassing zijnde grenswaarden zijn opgenomen in de bij het Besluit Bodemkwaliteit horende Regeling Bodemkwaliteit.

De analyseresultaten worden getoetst aan de in bovengenoemde regelgeving opgenomen normwaarden. Bij de toetsing wordt gekeken naar het saneringscriterium en de toepassingsmogelijkheden.

Voor een verdere toelichting hieromtrent wordt verwezen naar bijlage 7 van dit rapport.

3.2 Bodemtypecorrectie

De normen voor het toepassen van grond en baggerspecie en ook de achtergrondwaarden en interventiewaarden zijn opgesteld voor standaardbodems. Dat wil zeggen: bodems met 25% lutum en 10% organische stof.
De normwaarden zijn echter afhankelijk van het daadwerkelijk gemeten lutum- en organische stofgehalte. Daarom worden de gemeten concentraties van stoffen op basis van de daarin gemeten percentages lutum en organische stof omgerekend naar een zogenaamd "gecorrigeerd gehalte". Dit gecorrigeerde gehalte kan vervolgens vergeleken worden met de normwaarden. In tabel 2 zijn de gehanteerde organisch stof- en lutumgehaltes weergegeven. In bijlage 6 zijn de berekende toetsingswaarden opgenomen.

Bodemlaag	Organische stof (%)	Lutum (%
Bovengrond 'schone grond' (0,0-0,5 m-mv)	2,2	26
Ondergrond 'verontreinigde grond' (0,5-1,0 m-mv)	3,0	15

Tabel 2: Organische stof- en lutumgehaltes

Bij de interpretatie van de analyseresultaten met behulp van de toetsingstabel wordt de volgende classificatie aangehouden:

- gehalte kleiner dan de achtergrondwaarde (referentie-waarde) of bepalingsgrens	-	(niet verontreinigd)
- gehalte tussen de achtergrondwaarden of bepalingsgrens (indien hoger dan achtergrondwaarde) en tussenwaarde	+	(licht verontreinigd)
- gehalte tussen de tussen- en interventiewaarde	++	(matig verontreinigd)
- gehalte groter dan de interventiewaarde	+++	(sterk verontreinigd)

3.3 Analyseresultaten

In tabel 3 zijn de (verhoogde) analyseresultaten geïnterpreteerd aan de hand van de toetsingstabel opgesteld door ALcontrol, meest recente versie, gebaseerd op de Circulaire Bodemsanering 2009 en de Regeling Bodemkwaliteit, d.d. 20-12-2007 (alsmede de wijzigingen van deze Regeling d.d. 27-06-2008 en 07-04-2009), en de daaruit afgeleide toetsingswaarden.

	Bovengrond* 'schone grond'	Ondergrond* 'verontreinigde grond'
Zware metalen		
Arseen	-	-
Barium	-	-
Cadmium	-	0,9 +
Kobalt	-	-
Koper	-	150 +++
Kwik	-	0,44 +
Lood	-	160 +
Molybdeen	-	-
Nikkel	-	27 +
Zink	-	460 ++
Pak-totaal	-	5,0 +
Hexachloorbenzeen	-	0,0032 +
PCB (7)	-	0,11 +
Chloorbestrijdingsmiddelen		
Som DDT	-	-
Som DDD	-	-
Som DDE	-	-
Aldrin	-	-
Som aldrin/dieldrin/endrin	-	-
Alpha-HCH	-	-
Beta-HCH	-	-
Gamma-HCH	-	-
Heptachloor	-	-
Som heptachloorepoxide	-	-
Alpha-endosulfan	-	-
Hexachloorbutadieen	-	-
Som chloordaan	-	-
Minerale olie (totaal)	-	300 +

Tabel 3: Interpretatie analyseresultaten grond, indien verhoogd: gehaltes in mg/kg d.s.

* Bovengrond: boring 1 t/m 6 (0,0-0,5 m-mv)
Ondergrond: boring 1t/m 6 (0,5-1,0 m-mv)

Verklaring van de afkortingen
PAK 10 van VROM : Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK-totaal (10 van VROM)
PCB (7): Polychloorbifenylen (totaal van PCB 28, 52, 101, 118, 138, 153 en 180)

3.4 Bespreking grond

In de opgeboorde grond van allen boringen (vanaf 0,5 m-mv) zijn zintuiglijk puinbijmengingen vastgesteld.

In het mengmonster van de bovengrond 'schone grond' (boringen 1 t/m 6, bodemtraject 0,0-0,5 m-mv) zijn analytisch geen concentraties van de onderzochte stoffen boven de achtergrondwaarden vastgesteld.
In het mengmonster van de ondergrond 'verontreinigde grond' (boringen 1 t/m 6, bodemtraject 0,5-1,0 m-mv) zijn analytisch licht verhoogde concentraties cadmium, kwik, lood, nikkel, Pak-totaal, hexachloorbenzeen, PCB(7) en minerale olie, een matig verhoogde concentratie zink en een sterk verhoogde concentratie koper vastgesteld.

3.5 Beperkingen analysemethoden

Als gevolg van analysemethoden bij een door de Raad van Accreditatie (RvA) geaccrediteerde laboratorium kan soms een achtergrondwaarde lager zijn dan de detectie-grens volgens het besluit Bodemkwaliteit. Hierdoor kan theoretisch sprake zijn van een achtergrondwaarde overschrijding, die niet door het laboratorium is vast te stellen.
Een concentratie lager dan de bepalingsgrens, is ons inziens verwaarloosbaar.

4. SAMENVATTING, CONCLUSIES EN ADVIEZEN

4.1 Samenvatting

Door KlokOntwikkeling is aan KlokMilieu B.V. opdracht verleend voor het verrichten van een verkennend bodemonderzoek op de locatie Waalbandijk achter nr. 25 te Deest, kadastraal bekend als gemeente Afferden, sectie A, perceel 639.
De onderzoekslocatie bedraagt circa 4.500 m^2.

Doel van het onderzoek is het bepalen van de milieuhygiënische bodemkwaliteit van de percelen in verband met de voorgenomen aankoop van het perceel. Door dit onderzoek wordt inzicht verkregen, zodat de aanwezigheid van relevante bodemverontreinigingen, uitgesloten c.q. aangetoond worden.

Het bodemonderzoek is gebaseerd op de NEN 5720 (versie 2009), waterbodemonderzoek en de NEN 5740 (versie 2009), landbodemonderzoek en het veldwerk is conform het SIKB VKB protocol 2001 uitgevoerd. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld.

De onderzoeksresultaten kunnen als volgt puntsgewijs worden samengevat:
- Op basis van de verzamelde actuele en historische gegevens is de locatie als 'oevergebied, normale onderzoeksinspanning, zonder bodemverwachtingskaart, diffuse bodembelasting (OZ)' gecombineerd met 'verdachte locatie, heterogeen verontreinigd (VED-HE)' aangemerkt en als zodanig onderzocht gebaseerd op paragraaf 5.4.13 van de NEN 5720 en paragraaf 5.6 van de NEN 5740;
- In de opgeboorde grond van allen boringen (vanaf 0,5 m-mv) zijn zintuiglijk puinbijmengingen vastgesteld.
- Op basis van visuele waarnemingen is geen asbestverdacht materiaal in of op de bodem aangetroffen;
- In het mengmonster van de bovengrond 'schone grond' (boringen 1 t/m 6, bodemtraject 0,0-0,5 m-mv) zijn analytisch geen concentraties van de onderzochte stoffen boven de achtergrondwaarden vastgesteld.
- In het mengmonster van de ondergrond 'verontreinigde grond' (boringen 1 t/m 6, bodemtraject 0,5-1,0 m-mv) zijn analytisch licht verhoogde concentraties cadmium, kwik, lood, nikkel, Pak-totaal, hexachloorbenzeen, PCB(7) en minerale olie, een matig verhoogde concentratie zink en een sterk verhoogde concentratie koper vastgesteld.

4.2 Conclusies

Geconcludeerd moet worden, dat gezien het feit dat er gehalten boven de achtergrondwaarden (AW) zijn aangetoond, de onderzoekshypothese 'verdacht' in de zin van de NEN 5740 formeel gehandhaafd dient te blijven.

De licht, matig en sterk verhoogde concentraties in het grondmengmonster van de ondergrond vallen binnen de vooraf opgestelde verwachting.
Mogelijk is de bodem tot op grotere diepte (enkele meters) sterk verontreinigd met één of meer van de onderzochte stoffen.
Hierbij wordt wel opgemerkt dat in het grondmengmonster van de bovengrond geen enkele parameter in een concentratie boven de achtergrondwaarde is aangetroffen.

4.3 Adviezen

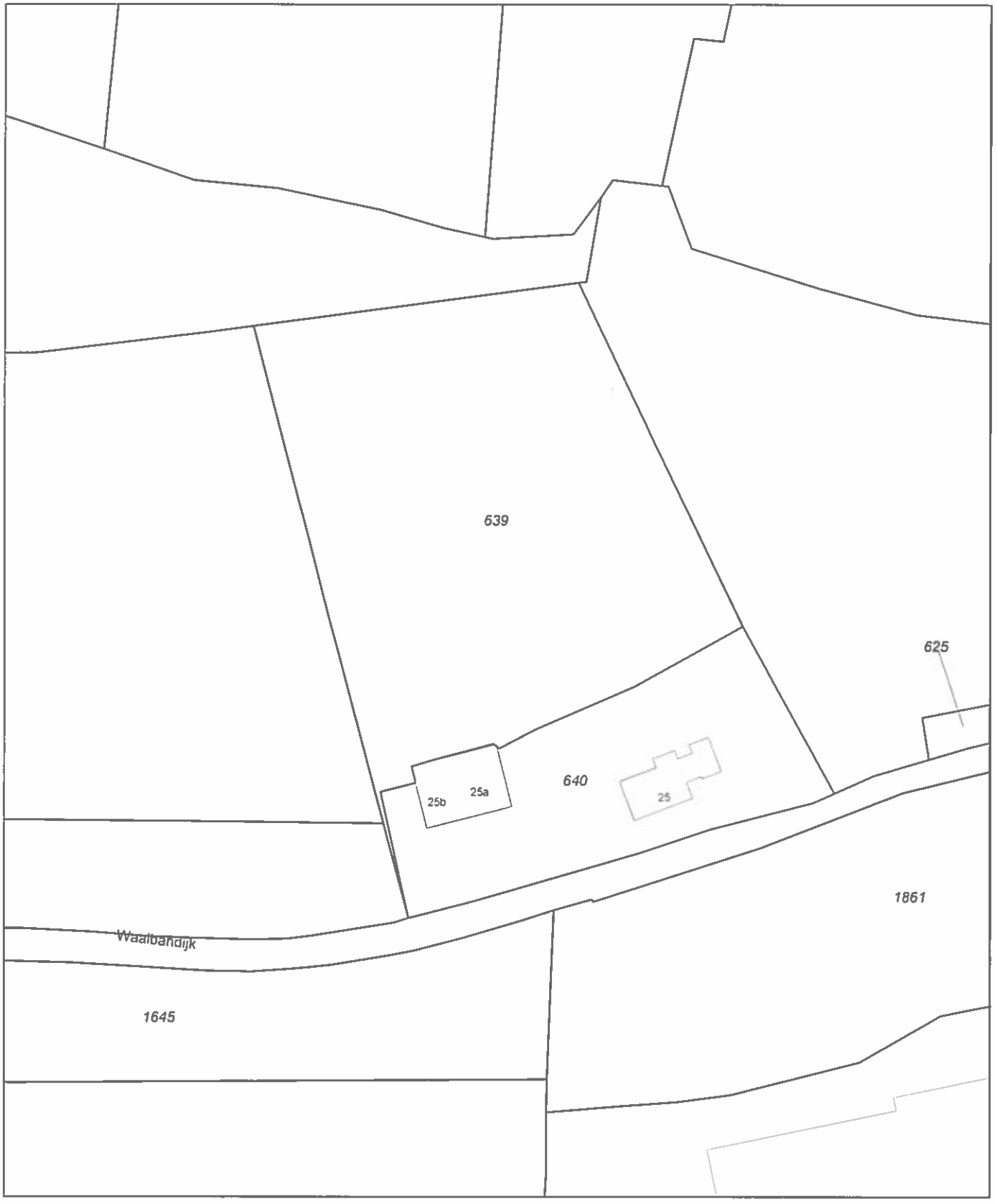
Op basis van de thans beschikbare gegevens wordt aanvullend onderzoek niet noodzakelijk geacht. Gezien de onderzoeksresultaten kan worden gesteld dat, uit milieuhygiënisch oogpunt, geen beperkingen gelden met betrekking tot voortzetting van het huidig gebruik.

Nieuwe activiteiten op het terrein en met name werkzaamheden waarbij grondverzet plaatsvindt kunnen niet zonder aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. Grondwerkzaamheden behoren onder een 'saneringsregiem' te worden uitgevoerd.

BIJLAGE 1

OMGEVINGSKAART EN
KADASTRALE KAART

Uittreksel Kadastrale Kaart

Deze kaart is noordgericht

12345 Perceelnummer
25 Huisnummer
Kadastrale grens
Voorlopige grens
Bebouwing
Overige topografie

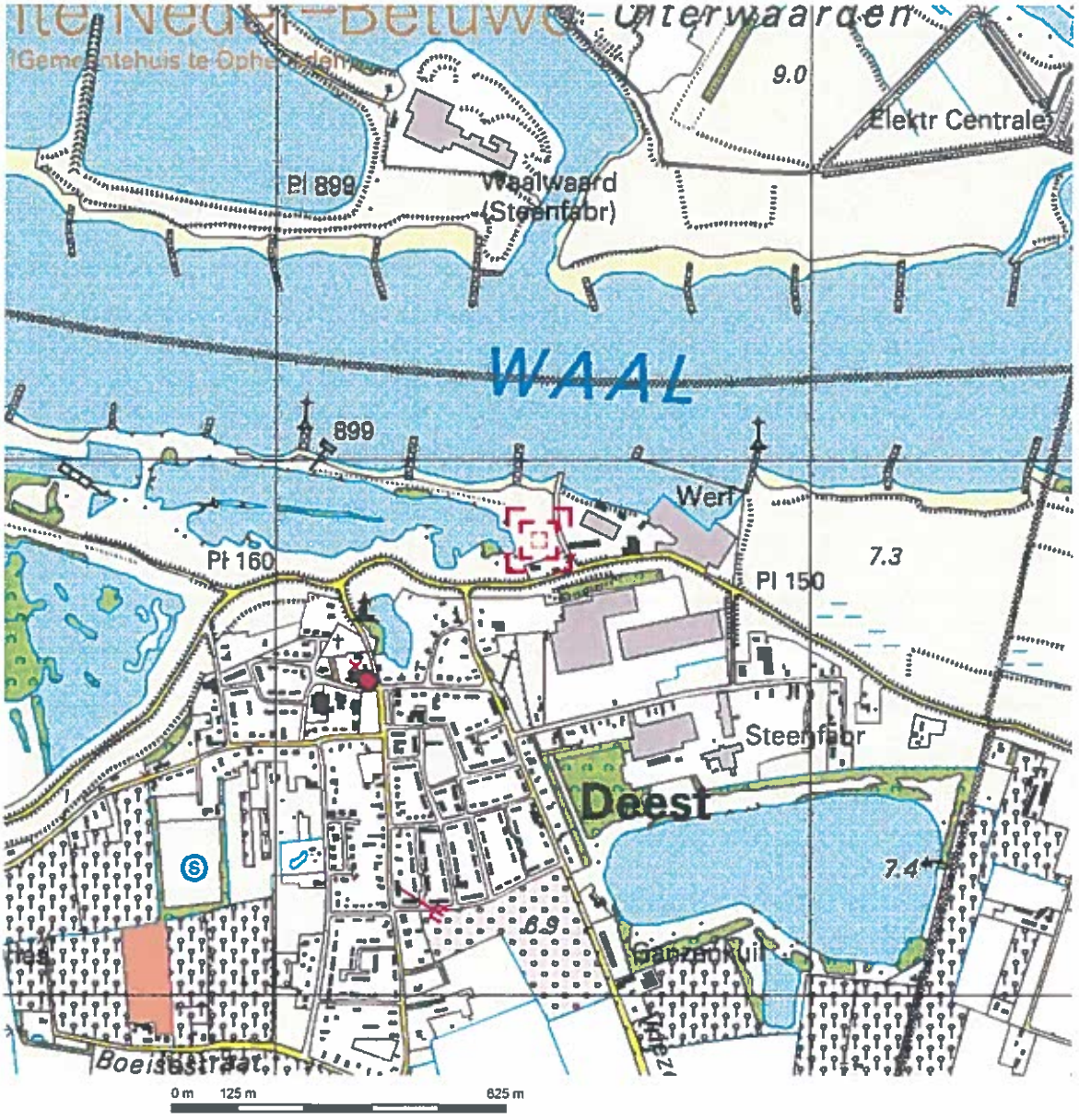
Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 23 maart 2012
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Schaal 1:1000

Kadastrale gemeente	AFFERDEN
Sectie	A
Perceel	639

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

Omgevingskaart

Deze kaart is noordgericht. Schaal 1: 12500

Hier bevindt zich Kadastraal object AFFERDEN A 639
Waalbandijk , DEEST

© De auteursrechten en databankenrechten zijn voorbehouden aan de Topografische Dienst Kadaster.

bebouwd gebied
a huizenblok, groot gebouw
b huizen
c hoogbouw
d kas

wegen
autoweg
hoofdweg met gescheiden rijbanen
hoofdweg
regionale weg met gescheiden rijbanen
regionale weg
lokale weg met gescheiden rijbanen
lokale weg
weg met losse of slechte verharding
onverharde weg
straat/overige weg
wandelgebied
fietspad
pad, voetpad
weg in aanleg
weg in ontwerp
viaduct
tunnel
vaste brug
beweegbare brug
brug op pijlers

spoorwegen
spoorweg: enkelspoor
spoorweg: dubbelspoor
spoorweg: driesporig
spoorweg: viersporig
a station b leidperron
tram
a metro bovengronds b metrostation

hydrografie
waterloop: smaller dan 3 m
waterloop: 3-6 m breed
waterloop: breder dan 6 m
a schutsluis b brug
c vonder d koeidam
a grondduiker b stuw
c duiker d sluis

bodemgebruik
a weide met sloten
b bouwland met greppels
c boomgaard
d fruitkwekerij
e boomkwekerij
f weide met populieren
g loofbos
h naaldbos
i gemengd bos
j griend
k heide
l zand
m dras en riet
n heg en houtwal

overige symbolen
a kerk, moskee
b toren, hoge koepel
c kerk, moskee met toren
d markant object
e watertoren
f vuurtoren
a gemeentehuis b postkantoor
c politiebureau d wegwijzer
a kapel b kruis
c vlampijp d telescoop
a windmolen b watermolen
c windmolentje d windturbine
a oliepompinstallatie
b zeinmast
c zendmast
a hunebed b monument
c poldergemaal
a begraafplaats
b boom c paal
d opslagtank
a kampeerterrein
b sportcomplex
c ziekenhuis
schietbaan
afrastering
hoogspanningsleiding met mast
muur
geluidswering

BIJLAGE 2

HISTORISCHE GEGEVENS

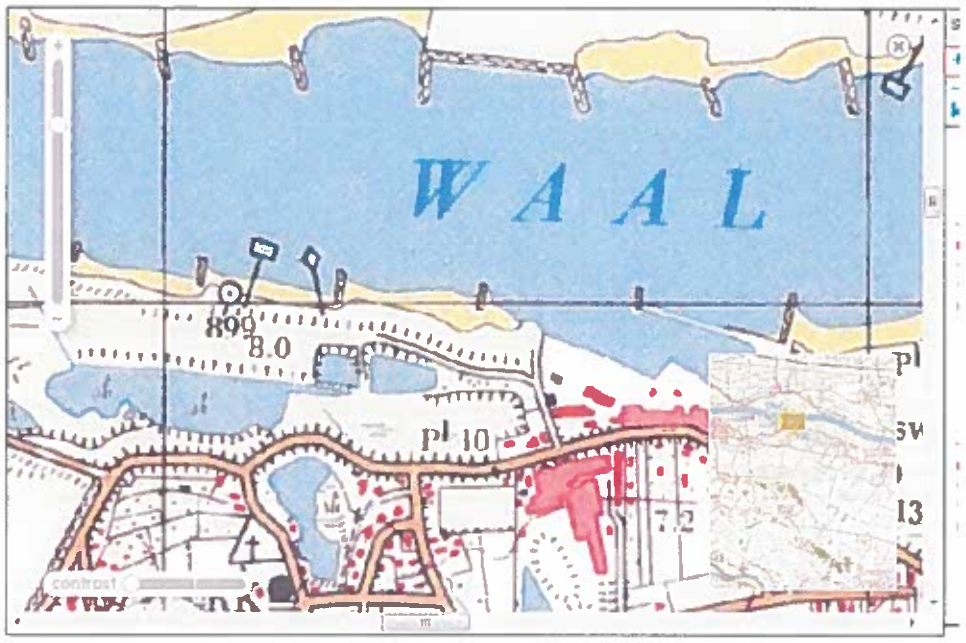
www.google.nl

opnamedatum +- 2008

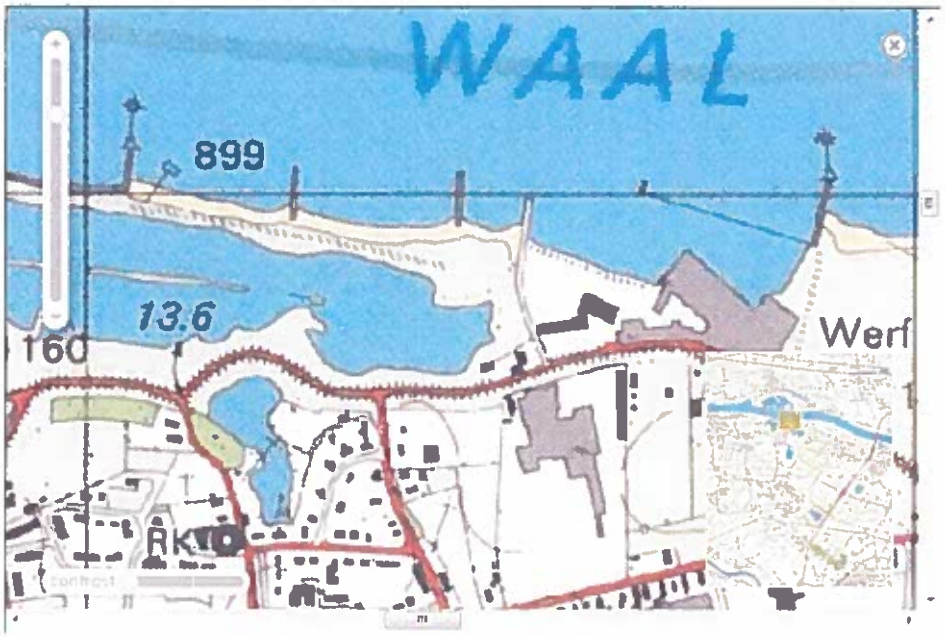
www.watwaswaar.nl

kaart uit 1966

www.watwaswaar.nl

kaart uit 1966

Ansichtkaart

-onderzoekslocatie aan bovenzijde foto-

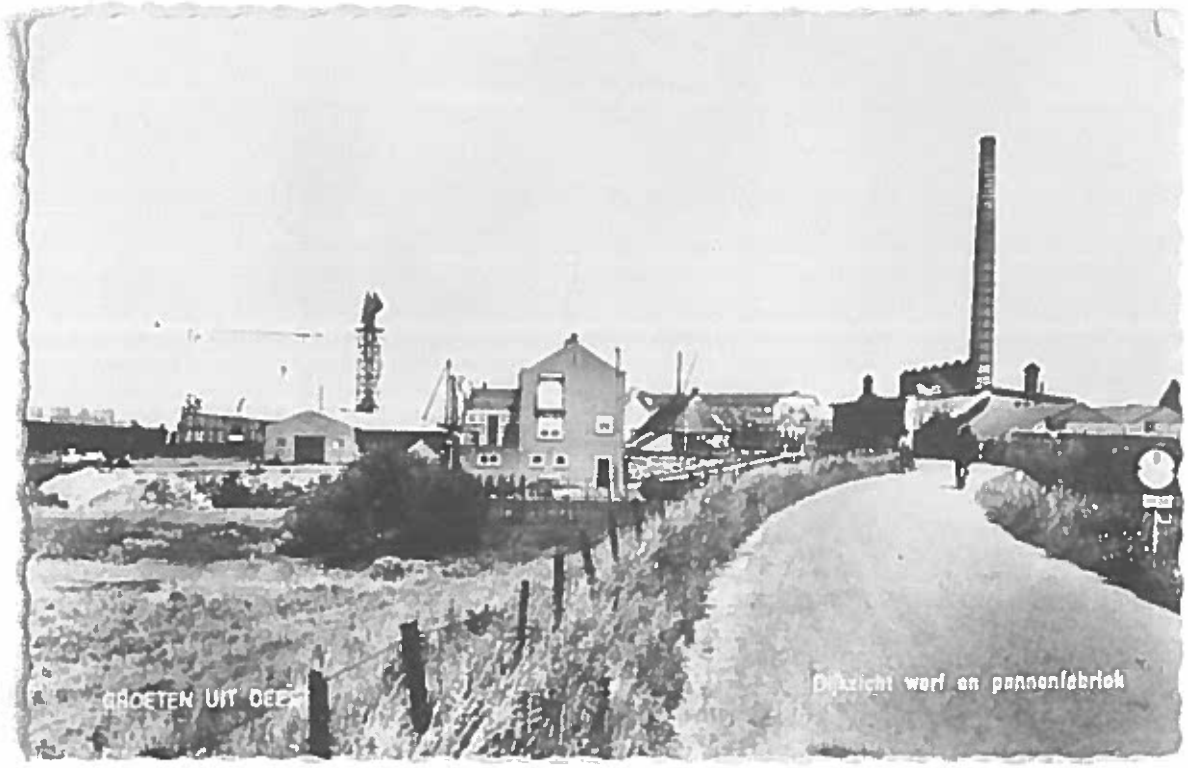
Opnamedatum onbekend

Ansichtkaart

-onderzoekslocatie links op de foto-

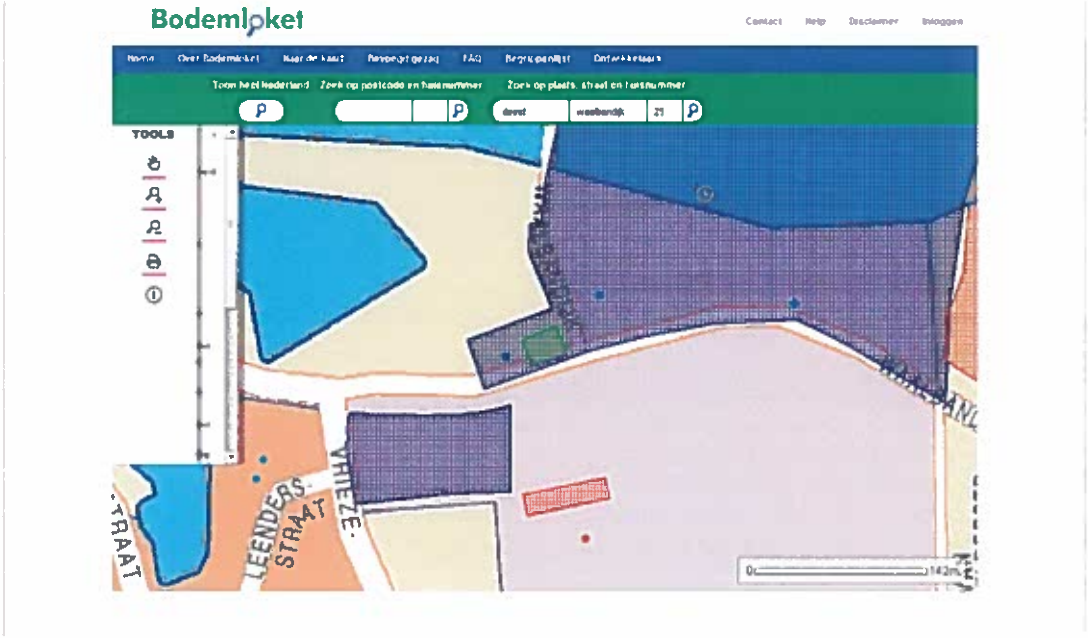
Opnamedatum onbekend

www.gelderland.nl

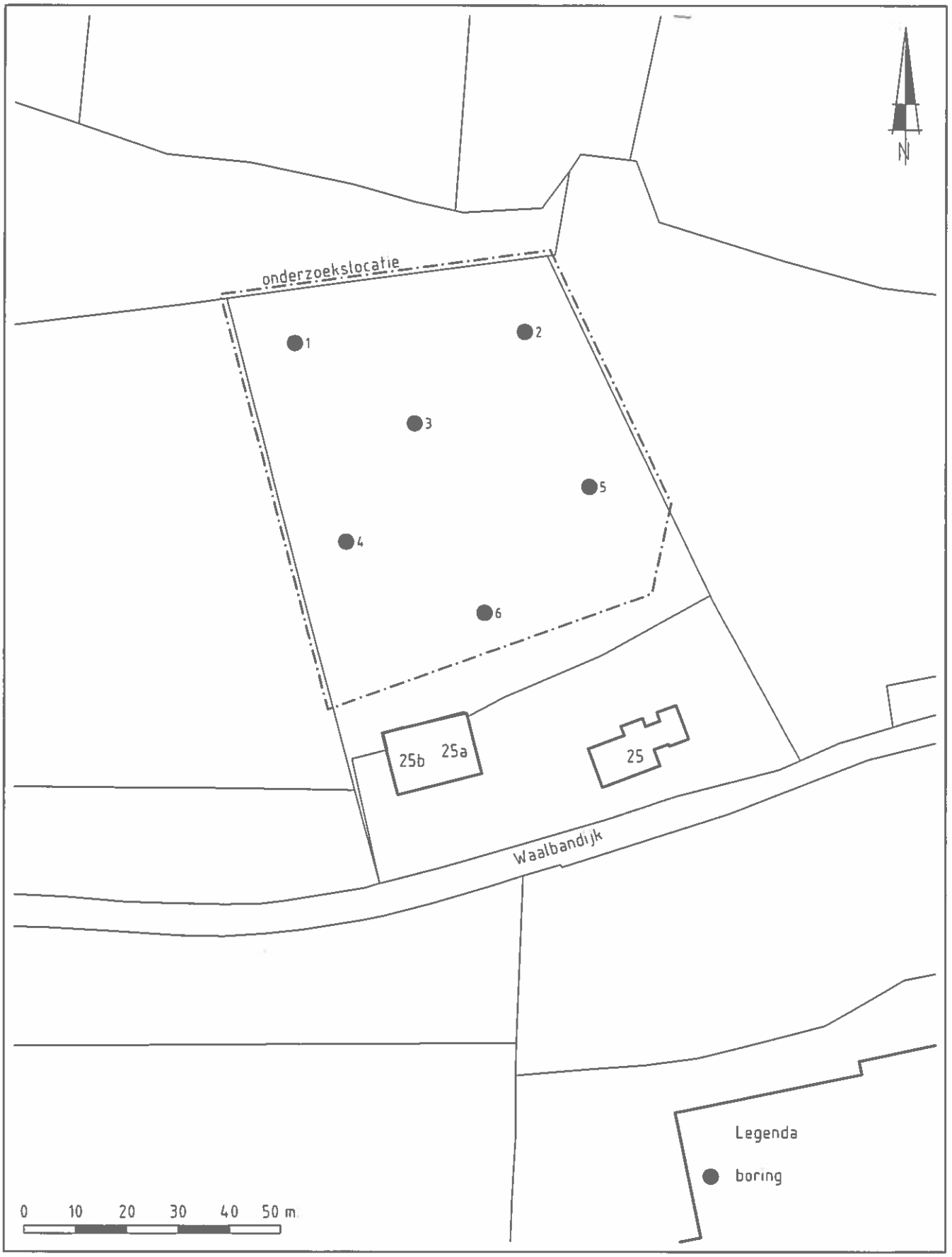

www.bodemloket.nl

BIJLAGE 3

SITUATIETEKENING MET BORINGEN

WAALBANDIJK ACHTER 25 DEEST
KLOK ONTWIKKELING

KLOKMILIEU

projectnummer: 1812012
schaal: 1:1.000
datum: 2-4-2012

BIJLAGE 4

UITGETEKENDE BOORSTATEN

Projectcode	Projectnaam	Boornummer	Locatie	Datum
18012012	Waalbandijk achter 25, Deest	1	.	27 3 2012

Beschrijver	Boorfirma	Boormethode	Maaiveldtype	Globale grondwaterstand
J. den Hartog	hopman & peters holding b.v.	handmatig	gras	

Boorprofiel getekend volgens NEN 5104

Bodem-onderzoek

0 m
1 m
2 m
3 m
4 m
5 m

0-50, Klei, matig zandig, licht humeus, Kleur: bruin/donkerbruin

50-100, Klei, matig zandig, licht humeus, kooldeeltjes (licht), puin (licht), Kleur: bruin/donkerbruin

100-150, Klei, matig zandig, licht humeus, Kleur: bruin/donkerbruin

Projectcode	Projectnaam	Boornummer	Locatie	Datum
18012012	Waalbandijk achter 25, Deest	2	.	27 3 2012

Beschrijver	Boorfirma	Boormethode	Maaiveldtype	Globale grondwaterstand
J. den Hartog	hopman & peters holding b.v.	handmatig	gras	

Boorprofiel getekend volgens NEN 5104

Bodem-onderzoek

0 m
1 m
2 m
3 m
4 m
5 m

0-50, Klei, matig zandig, licht humeus, Kleur: bruin/donkerbruin

50-100, Klei, matig zandig, licht humeus, Gestuit op beton, kooldeeltjes (licht), puin (licht), Kleur: bruin/donkerbruin

Projectcode	Projectnaam	Boornummer	Locatie	Datum
18012012	Waalbandijk achter 25, Deest	3	.	27 3 2012

Beschrijver	Boorfirma	Boormethode	Maaiveldtype	Globale grondwaterstand
J. den Hartog	hopman & peters holding b.v.	handmatig	gras	

Boorprofiel getekend volgens NEN 5104

Bodem-onderzoek

0 m
1 m
2 m
3 m
4 m
5 m

0-50, Klei, matig zandig, licht humeus, Kleur: bruin/donkerbruin

50-100, Klei, matig zandig, licht humeus, Gestuit op beton, kooldeeltjes (licht), puin (licht), Kleur: bruin/donkerbruin

Projectcode	Projectnaam	Boornummer	Locatie	Datum
18012012	Waalbandijk achter 25, Deest	4	.	27 3 2012

Beschrijver	Boorfirma	Boormethode	Maaiveldtype	Globale grondwaterstand
J. den Hartog	hopman & peters holding b.v.	handmatig	gras	

Boorprofiel getekend volgens NEN 5104

Bodem-onderzoek

0 m
1 m
2 m
3 m
4 m
5 m

0-50, Klei, matig zandig, licht humeus, Kleur: bruin/donkerbruin

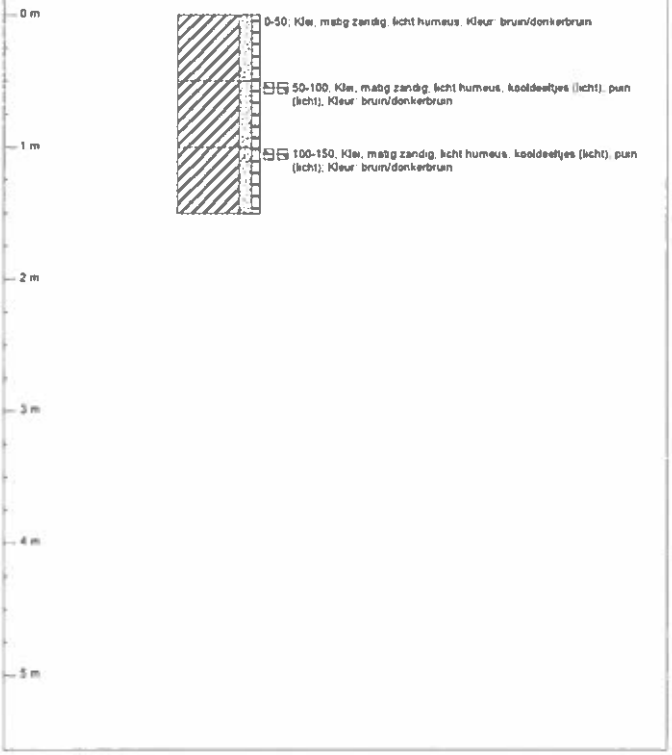
50-100, Klei, matig zandig, licht humeus, kooldeeltjes (licht), puin (licht), Kleur: bruin/donkerbruin

100-150, Klei, matig zandig, licht humeus, Kleur: bruin/donkerbruin

Projectcode	Projectnaam	Boornummer	Locatie	Datum
18012012	Waalbandijk achter 25, Deest	5	.	27 3 2012
Beschrijver	**Boorfirma**	**Boormethode**	**Maaiveldtype**	**Globale grondwaterstand**
J. den Hartog	hopman & peters holding b.v.	handmatig	gras	

Boorprofiel getekend volgens NEN 5104

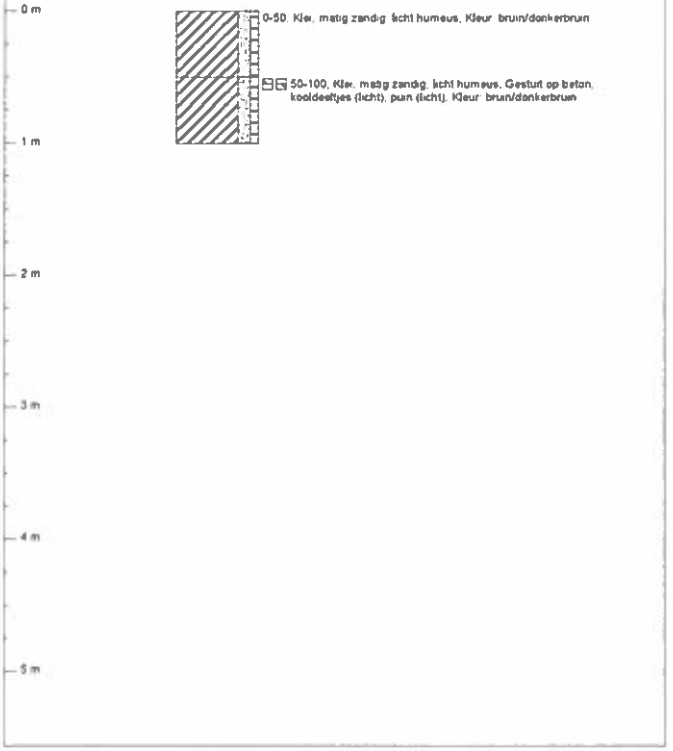
Bodem
onderzoek

Projectcode	Projectnaam	Boornummer	Locatie	Datum
18012012	Waalbandijk achter 25, Deest	6	.	27 3 2012
Beschrijver	**Boorfirma**	**Boormethode**	**Maaiveldtype**	**Globale grondwaterstand**
J. den Hartog	hopman & peters holding b.v.	handmatig	gras	

Boorprofiel getekend volgens NEN 5104

Bodem
onderzoek

ALcontrol Laboratories

ALcontrol B.V.
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.alcontrol.nl

Analyserapport

Klok Milieu B.V.
R. Melis
Postbus 38
6650 AA DRUTEN

Uw projectnaam	: Waalbandijk achter nr 25
Uw projectnummer	: 18012012
ALcontrol rapportnummer	: 11768577, versie nummer: 1

Rotterdam, 02-04-2012

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project 18012012. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel door derden uitgevoerd onderzoek, uitgevoerd door ALcontrol Laboratories, gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL).

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 8 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

R. van Duin
Laboratory Manager

TESTEN
RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

AS 9000

ALcontrol Laboratories

Klok Milieu B.V.
Dhr. J. den Hartog

Analyserapport

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25	Orderdatum	27-03-2012
Projectnummer	18012012	Startdatum	27-03-2012
Rapportnummer	11768577 - 1	Rapportagedatum	02-04-2012

Analyse	Eenheid	Q	001	002
droge stof	gew.-%	S	82.3	82.7
gewicht artefacten	g	S	<1	<1
aard van de artefacten	g	S	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	2.2	3.0
KORRELGROOTTEVERDELING				
lutum (bodem)	% vd DS	S	26	15
METALEN				
arseen	mg/kgds	S	15	14
barium	mg/kgds	S	100	350
cadmium	mg/kgds	S	<0.35	0.9
kobalt	mg/kgds	S	7.3	8.8
koper	mg/kgds	S	12	150
kwik	mg/kgds	S	<0.10	0.44
lood	mg/kgds	S	23	160
molybdeen	mg/kgds	S	<1.5	<1.5
nikkel	mg/kgds	S	20	27
zink	mg/kgds	S	62	460
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN				
naftaleen	mg/kgds	S	<0.01	0.07
fenantreen	mg/kgds	S	0.02	0.46
antraceen	mg/kgds	S	0.03	0.13
fluoranteen	mg/kgds	S	0.10	1.0
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.06	0.61
chryseen	mg/kgds	S	0.05	0.56
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	0.05	0.39
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.10	0.68
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	0.07	0.56
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.07	0.58
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	0.57 [1)]	5.0 [1)]
CHLOORBENZENEN				
hexachloorbenzeen	µg/kgds	S	<1	3.2

POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000 erkenning. Overige accreditaties zijn gemerkt met een Q.

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM: 1 t/m 6 (0,0-0,5)
002	Grond (AS3000)	MM: 1 t/m 6 (0,5-1,0)

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265396

ALcontrol Laboratories

Klok Milieu B.V.
Dhr. J. den Hartog

Analyserapport

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25	Orderdatum	27-03-2012
Projectnummer	18012012	Startdatum	27-03-2012
Rapportnummer	11768577 - 1	Rapportagedatum	02-04-2012

Analyse	Eenheid	Q	001	002
PCB 28	µg/kgds	S	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1	3.2
PCB 101	µg/kgds	S	<1	12
PCB 118	µg/kgds	S	<1	6.0
PCB 138	µg/kgds	S	<1	35
PCB 153	µg/kgds	S	<1	27
PCB 180	µg/kgds	S	<1	22
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 1)	110 1)
CHLOORBESTRIJDINGSMIDDELEN				
o,p-DDT	µg/kgds	S	<1	<1
p,p-DDT	µg/kgds	S	<3	4.1
som DDT (0.7 factor)	µg/kgds	S	2.8 1)	4.8 1)
o,p-DDD	µg/kgds	S	<1	1.3
p,p-DDD	µg/kgds	S	<1	3.3
som DDD (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 1)	4.6 1)
o,p-DDE	µg/kgds	S	<1	<1
p,p-DDE	µg/kgds	S	2.1	3.9
som DDE (0.7 factor)	µg/kgds	S	2.8 1)	4.6 1)
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor)	µg/kgds		7.0 1)	14 1)
aldrin	µg/kgds	S	<1	<1
dieldrin	µg/kgds	S	<1	<1
endrin	µg/kgds	S	<1	<1
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor)	µg/kgds	S	2.1 1)	2.1 1)
isodrin	µg/kgds	S	<1	<1
telodrin	µg/kgds	S	<1	<1
alpha-HCH	µg/kgds	S	<1	<1
beta-HCH	µg/kgds	S	<1	<1
gamma-HCH	µg/kgds	S	<1	<1
delta-HCH	µg/kgds	Q	<1	<1
som a-b-c-d HCH (0.7 factor)	µg/kgds		2.8 1)	2.8 1)
heptachloor	µg/kgds	S	<1	<1
cis-heptachloorepoxide	µg/kgds	S	<1	<1
trans-heptachloorepoxide	µg/kgds	S	<1	<1
som heptachloorepoxide (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 1)	1.4 1)
alpha-endosulfan	µg/kgds	S	<1	<1
hexachloorbutadieen	µg/kgds	S	<1	<1
trans-chloordaan	µg/kgds	S	<1	<1

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000 erkenning. Overige accreditaties zijn gemerkt met een Q.

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM: 1 t/m 6 (0,0-0,5)
002	Grond (AS3000)	MM: 1 t/m 6 (0,5-1,0)

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER K.V.K. ROTTERDAM 24265286

AS3000

ALcontrol Laboratories

Klok Milieu B.V.
Dhr. J. den Hartog

Analyserapport

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25	Orderdatum	27-03-2012
Projectnummer	18012012	Startdatum	27-03-2012
Rapportnummer	11768577 - 1	Rapportagedatum	02-04-2012

Analyse	Eenheid	Q	001	002
cis-chloordaan	µg/kgds	S	<1	<1
som chloordaan (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1]	1.4 [1]
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem	µg/kgds	S	17	27
MINERALE OLIE				
fractie C10 - C12	mg/kgds		<5	<5
fractie C12 - C22	mg/kgds		<5	38
fractie C22 - C30	mg/kgds		<5	130
fractie C30 - C40	mg/kgds		<5	140
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	<20	300

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000 erkenning. Overige accreditaties zijn gemerkt met een Q.

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM: 1 t/m 6 (0,0-0,5)
002	Grond (AS3000)	MM: 1 t/m 6 (0,5-1,0)

Paraaf :

TESTING RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

ALcontrol Laboratories

Klok Milieu B.V.
Dhr. J. den Hartog

Analyserapport

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25	Orderdatum	27-03-2012
Projectnummer	18012012	Startdatum	27-03-2012
Rapportnummer	11768577 - 1	Rapportagedatum	02-04-2012

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor conform AS3000

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

ALcontrol Laboratories

Klok Milieu B.V.
Dhr. J. den Hartog

Analyserapport

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25	Orderdatum	27-03-2012
Projectnummer	18012012	Startdatum	27-03-2012
Rapportnummer	11768577 - 1	Rapportagedatum	02-04-2012

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN-ISO 11465, Grond (AS3000): conform AS3010-2
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000, NEN 5709
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond/Puin: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Conform AS3010-4
arseen	Grond (AS3000)	Conform AS3050-1, conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966) eigen methode (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform ISO 22036).
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5, conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966) eigen methode (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform ISO 22036).
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Conform AS 3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-ISO 16772)
lood	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5, conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966) eigen methode (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform ISO 22036).
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
hexachloorbenzeen	Grond (AS3000)	Conform AS3020-2
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
o,p-DDT	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
p,p-DDT	Grond (AS3000)	Idem
som DDT (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
o,p-DDD	Grond (AS3000)	Idem
p,p-DDD	Grond (AS3000)	Idem
som DDD (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
o,p-DDE	Grond (AS3000)	Idem
p,p-DDE	Grond (AS3000)	Idem
som DDE (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem

Paraaf :

TESTING RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286)

ALcontrol Laboratories

Klok Milieu B.V.
Dhr. J. den Hartog

Analyserapport

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25	Orderdatum	27-03-2012
Projectnummer	18012012	Startdatum	27-03-2012
Rapportnummer	11768577 - 1	Rapportagedatum	02-04-2012

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
aldrin	Grond (AS3000)	Idem
dieldrin	Grond (AS3000)	Idem
endrin	Grond (AS3000)	Idem
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
isodrin	Grond (AS3000)	Idem
telodrin	Grond (AS3000)	Idem
alpha-HCH	Grond (AS3000)	Idem
beta-HCH	Grond (AS3000)	Idem
gamma-HCH	Grond (AS3000)	Idem
delta-HCH	Grond (AS3000)	Eigen methode, aceton/pentaan-extractie, clean-up, analyse m.b.v. GCMSMS
som a-b-c-d HCH (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
heptachloor	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
cis-heptachloorepoxide	Grond (AS3000)	Idem
trans-heptachloorepoxide	Grond (AS3000)	Idem
som heptachloorepoxide (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
alpha-endosulfan	Grond (AS3000)	Idem
hexachloorbutadieen	Grond (AS3000)	Idem
trans-chloordaan	Grond (AS3000)	Idem
cis-chloordaan	Grond (AS3000)	Idem
som chloordaan (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem	Grond (AS3000)	Conform AS3020
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform AS3010-7

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y3633103	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
001	Y3633175	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
001	Y3633191	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
001	Y3633715	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
001	Y3633716	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
001	Y3633720	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
002	Y3633188	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
002	Y3633680	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
002	Y3633714	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
002	Y3633718	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
002	Y3633734	27-03-2012	27-03-2012	ALC201
002	Y3633740	27-03-2012	27-03-2012	ALC201

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24295286

ALcontrol Laboratories

Klok Milieu B.V.
Dhr. J. den Hartog

Analyserapport

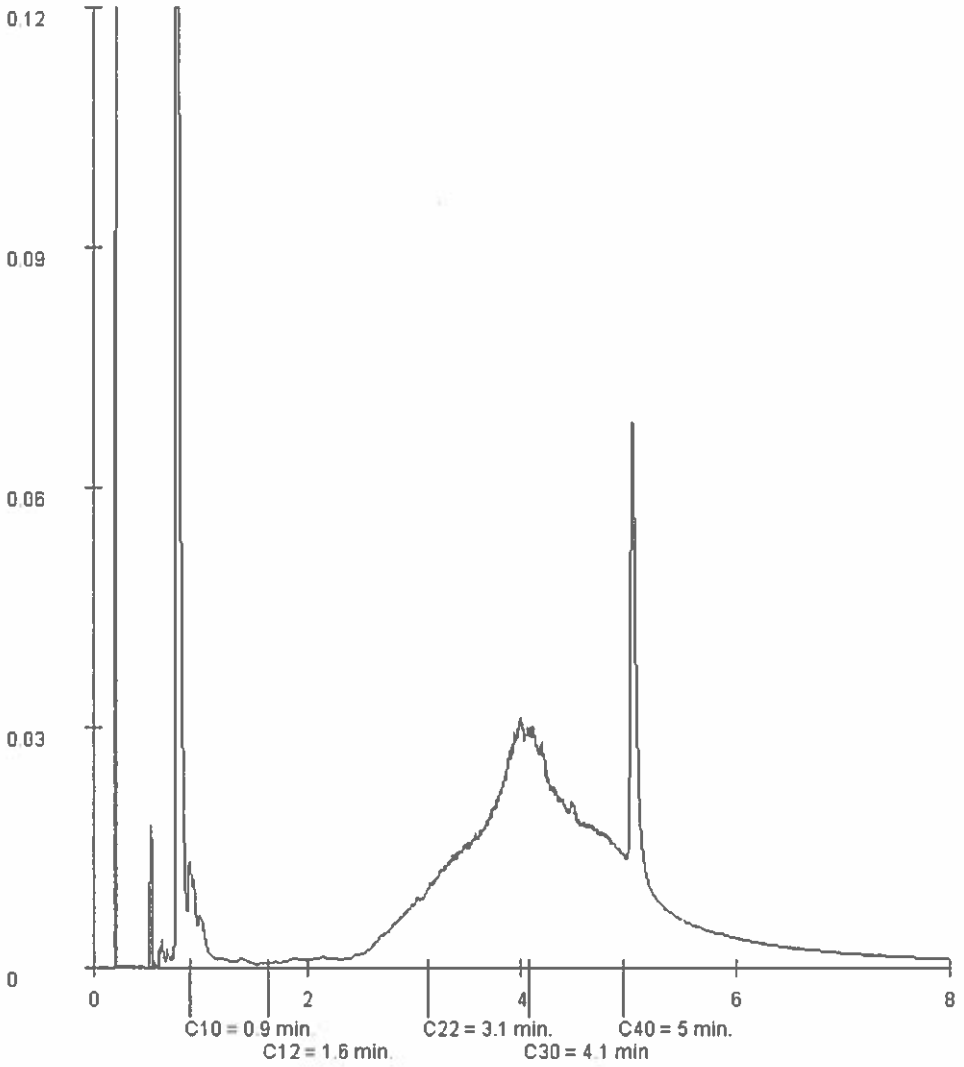
Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25	Orderdatum	27-03-2012
Projectnummer	18012012	Startdatum	27-03-2012
Rapportnummer	11768577 - 1	Rapportagedatum	02-04-2012

Monsternummer:	002
Monster beschrijvingen	MM: 1 t/m 6 (0,5-1,0)

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

BIJLAGE 6

**TOETSINGS-
TABELLEN**

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25
Projectcode	18012012

Tabel: Analyseresultaten grond (as3000) monsters (gehalten in mg/kgds, tenzij anders aangegeven)

Monstercode	MM: 1 t/m 6 (0,0-0,5)		AW	1/2(AW+I)	I	AS3000
Bodemtype	1					eis
droge stof (gew.-%)	82,3	--				
gewicht artefacten (g)	<1	--				
aard van de artefacten (g)	Geen	--				
organische stof (gloeiverlies) (% vd DS)	2,2	--				
KORRELGROOTTEVERDELING						
lutum (bodem) (% vd DS)	26	--				
METALEN						
arseen	15		18	43	69	18
barium*	100				950	196
cadmium	<0,35		0,48	5,4	10	0,48
kobalt	7,3		15	106	196	15
koper	12		35	102	168	35
kwik	<0,10		0,15	17	35	0,15
lood	23		46	267	488	46
molybdeen	<1,5		1,5	96	190	1,5
nikkel	20		36	69	103	36
zink	62		131	403	675	131
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN						
naftaleen	<0,01	--				
fenantreen	0,02	--				
antraceen	0,03	--				
fluoranteen	0,10	--				
benzo(a)antraceen	0,06	--				
chryseen	0,05	--				
benzo(k)fluoranteen	0,05	--				
benzo(a)pyreen	0,10	--				
benzo(ghi)peryleen	0,07	--				
indeno(1,2,3-cd)pyreen	0,07	--				
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	0,57		1,5	21	40	1,0
CHLOORBENZENEN						
hexachloorbenzeen (µg/kgds)	<1		1,9	221	440	1,9
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)						
PCB 28 (µg/kgds)	<1	--				
PCB 52 (µg/kgds)	<1	--				
PCB 101 (µg/kgds)	<1	--				
PCB 118 (µg/kgds)	<1	--				
PCB 138 (µg/kgds)	<1	--				
PCB 153 (µg/kgds)	<1	--				
PCB 180 (µg/kgds)	<1	--				
som PCB (7) (0.7 factor) (µg/kgds)	4,9	*	4,4	112	220	11
CHLOORBESTRIJDINGSMIDDELEN						
o,p-DDT (µg/kgds)	<1	--				
p,p-DDT (µg/kgds)	<3	--				
som DDT (0.7 factor) (µg/kgds)	2,8		44	209	374	31
o,p-DDD (µg/kgds)	<1	--				
p,p-DDD (µg/kgds)	<1	--				
som DDD (0.7 factor) (µg/kgds)	1,4		4,4	3742	7480	3,1
o,p-DDE (µg/kgds)	<1	--				
p,p-DDE (µg/kgds)	2,1	--				
som DDE (0.7 factor) (µg/kgds)	2,8		22	264	506	15
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor) (µg/kgds)	7,0	--				49
aldrin (µg/kgds)	<1				70	

dieldrin (µg/kgds)	<1	--				
endrin (µg/kgds)	<1	--				
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor) (µg/kgds)	2,1		3,3	442	880	2,8
isodrin (µg/kgds)	<1	--				
telodrin (µg/kgds)	<1	--				
alpha-HCH (µg/kgds)	<1	*	0,22	1870	3740	1,1
beta-HCH (µg/kgds)	<1	*	0,44	176	352	1,1
gamma-HCH (µg/kgds)	<1	*	0,66	132	264	1,1
delta-HCH (µg/kgds)	<1	--				
som a-b-c-d HCH (0.7 factor) (µg/kgds)	2,8	--				
heptachloor (µg/kgds)	<1	*	0,15	440	880	1,1
cis-heptachloorepoxide (µg/kgds)	<1	--				
trans-heptachloorepoxide (µg/kgds)	<1	--				
som heptachloorepoxide (0.7 factor) (µg/kgds)	1,4	*	0,44	440	880	1,5
alpha-endosulfan (µg/kgds)	<1	*	0,20	440	880	1,1
hexachloorbutadieen (µg/kgds)	<1	*	0,66			1,1
trans-chloordaan (µg/kgds)	<1	--				
cis-chloordaan (µg/kgds)	<1	--				
som chloordaan (0.7 factor) (µg/kgds)	1,4	*	0,44	440	880	1,5
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem (µg/kgds)	17	--				
MINERALE OLIE						
fractie C10 - C12	<5	--				
fractie C12 - C22	<5	--				
fractie C22 - C30	<5	--				
fractie C30 - C40	<5	--				
totaal olie C10 - C40	<20		42	571	1100	42

Monstercode en monstertraject

1 *11768577-001 MM: 1 t/m 6 (0,0-0,5)*

De resultaten zijn voor de interventiewaarde getoetst aan de toetsingswaarden zoals vermeld in de Circulaire Bodemsanering 2009, Staatscourant 67, 7 april 2009 en voor de achtergrondwaarden aan het Besluit Bodemkwaliteit, Staatscourant 20 december 2007, Nr. 247. Tevens zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd: De gewijzigde grenswaarden van een aantal OCB (per 30-07-2008) (www.Senternovem.nl) en de wijziging in de Staatscourant 67 van 7 april 2009.
De gehalten die de betreffende toetsingswaarden overschrijden zijn als volgt geclassificeerd:

*	*het gehalte is groter dan de achtergrondwaarde en kleiner dan of gelijk aan het gemiddelde van de achtergrond- en interventiewaarde*
**	*het gehalte is groter dan het gemiddelde van de achtergrond- en interventiewaarde en kleiner dan of gelijk aan de interventiewaarde*
***	*het gehalte is groter dan de interventiewaarde*
--	*geen toetsingswaarde voor opgesteld*
-	*niet geanalyseerd*
#	*verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
AS3000	*laboratoriumanalyses voor grond-, waterbodem- en grondwateronderzoek, grondprotocollen 3010 t/m 3090 versie 4,25 juni 2008.*
a	*gecorrigeerd gehalte is groter dan of gelijk aan de achtergrondwaarde (of geen achtergrondwaarde voor opgesteld), maar wel kleiner dan de AS3000 rapportagegrens-eis, dus mag verondersteld worden kleiner dan de achtergrondwaarde te zijn.*
b	*gecorrigeerd gehalte is groter dan de achtergrondwaarde (of geen achtergrondwaarde voor opgesteld), en groter dan de AS3000 rapportagegrens-eis.*
+	*de interventiewaarde voor barium geldt alleen voor die situaties waarbij duidelijk sprake is van antropogene verontreiniging.*

De achtergrond- en interventiewaarden zijn afhankelijk van de bodemsamenstelling. Voor de toetsing is gebruik gemaakt van de volgende samenstelling: lutum 26%; humus 2.2%. (Als humus/lutum niet is gemeten geldt een default waarde van lutum = 25% en organische stof = 10%.)

Projectnaam	Waalbandijk achter nr 25
Projectcode	18012012

Tabel: Analyseresultaten grond (as3000) monsters (gehalten in mg/kgds, tenzij anders aangegeven)

Monstercode	MM: 1 t/m 6 (0,5-1,0)		AW	1/2(AW+I)	I	AS3000
Bodemtype	1					eis
droge stof (gew.-%)	82,7	--				
gewicht artefacten (g)	<1	--				
aard van de artefacten (g)	Geen	--				
organische stof (gloeiverlies) (% vd DS)	3,0	--				
KORRELGROOTTEVERDELING						
lutum (bodem) (% vd DS)	15	--				
METALEN						
arseen	14		15	37	58	15
barium*	350				623	129
cadmium	0,7	*	0,43	4,9	9,4	0,43
kobalt	8,8		10	71	131	10
koper	150	***	29	82	136	29
kwik	0,43	*	0,13	15	31	0,13
lood	160	*	40	232	424	40
molybdeen	<1,5		1,5	96	190	1,5
nikkel	27	*	25	48	71	25
zink	460	**	100	306	512	100
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN						
naftaleen	0,07	--				
fenantreen	0,46	--				
antraceen	0,13	--				
fluoranteen	1,0	--				
benzo(a)antraceen	0,61	--				
chryseen	0,56	--				
benzo(k)fluoranteen	0,39	--				
benzo(a)pyreen	0,68	--				
benzo(ghi)peryleen	0,56	--				
indeno(1,2,3-cd)pyreen	0,58	--				
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	5,0	*	1,5	21	40	1,0
CHLOORBENZENEN						
hexachloorbenzeen (µg/kgds)	3,2	*	2,6	301	600	2,6
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)						
PCB 28 (µg/kgds)	<1	--				
PCB 52 (µg/kgds)	3,2	--				
PCB 101 (µg/kgds)	12	--				
PCB 118 (µg/kgds)	6,0	--				
PCB 138 (µg/kgds)	35	--				
PCB 153 (µg/kgds)	27	--				
PCB 180 (µg/kgds)	22	--				
som PCB (7) (0.7 factor) (µg/kgds)	110	*	6,0	153	300	15
CHLOORBESTRIJDINGSMIDDELEN						
o,p-DDT (µg/kgds)	<1	--				
p,p-DDT (µg/kgds)	4,1	--				
som DDT (0.7 factor) (µg/kgds)	4,8		60	285	510	42
o,p-DDD (µg/kgds)	1,3	--				
p,p-DDD (µg/kgds)	3,3	--				
som DDD (0.7 factor) (µg/kgds)	4,6		6,0	5103	10200	4,2
o,p-DDE (µg/kgds)	<1	--				
p,p-DDE (µg/kgds)	3,9	--				
som DDE (0.7 factor) (µg/kgds)	4,6		30	360	690	21
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor) (µg/kgds)	14	--				67

aldrin (µg/kgds)	<1					96	
dieldrin (µg/kgds)	<1	--					
endrin (µg/kgds)	<1	--					
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor) (µg/kgds)	2,1			4,5	602	1200	3,8
isodrin (µg/kgds)	<1	--					
telodrin (µg/kgds)	<1	--					
alpha-HCH (µg/kgds)	<1	a		0,30	2550	5100	1,5
beta-HCH (µg/kgds)	<1	a		0,60	240	480	1,5
gamma-HCH (µg/kgds)	<1			0,90	180	360	1,5
delta-HCH (µg/kgds)	<1	--					
som a-b-c-d HCH (0.7 factor) (µg/kgds)	2,8	--					
heptachloor (µg/kgds)	<1	a		0,21	600	1200	1,5
cis-heptachloorepoxide (µg/kgds)	<1	--					
trans-heptachloorepoxide (µg/kgds)	<1	--					
som heptachloorepoxide (0.7 factor) (µg/kgds)	1,4	a		0,60	600	1200	2,1
alpha-endosulfan (µg/kgds)	<1	a		0,27	600	1200	1,5
hexachloorbutadieen (µg/kgds)	<1			0,90			1,5
trans-chloordaan (µg/kgds)	<1	--					
cis-chloordaan (µg/kgds)	<1	--					
som chloordaan (0.7 factor) (µg/kgds)	1,4	a		0,60	600	1200	2,1
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem (µg/kgds)	27	--					
MINERALE OLIE							
fractie C10 - C12	<5	--					
fractie C12 - C22	38	--					
fractie C22 - C30	130	--					
fractie C30 - C40	140	--					
totaal olie C10 - C40	[redacted]	*		57	778	1500	57

Monstercode en monstertraject
1 11768577-002 MM: 1 t/m 6 (0,5-1,0)

De resultaten zijn voor de interventiewaarde getoetst aan de toetsingswaarden zoals vermeld in de Circulaire Bodemsanering 2009, Staatscourant 67, 7 april 2009 en voor de achtergrondwaarden aan het Besluit Bodemkwaliteit, Staatscourant 20 december 2007, Nr. 247. Tevens zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd: De gewijzigde grenswaarden van een aantal OCB (per 30-07-2008) (www.Senternovem.nl) en de wijziging in de Staatscourant 67 van 7 april 2009.
De gehalten die de betreffende toetsingswaarden overschrijden zijn als volgt geclassificeerd:

*	*het gehalte is groter dan de achtergrondwaarde en kleiner dan of gelijk aan het gemiddelde van de achtergrond- en interventiewaarde*
**	*het gehalte is groter dan het gemiddelde van de achtergrond- en interventiewaarde en kleiner dan of gelijk aan de interventiewaarde*
***	*het gehalte is groter dan de interventiewaarde*
--	*geen toetsingswaarde voor opgesteld*
-	*niet geanalyseerd*
#	*verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
AS3000	*laboratoriumanalyses voor grond-, waterbodem- en grondwateronderzoek, grondprotocollen 3010 t/m 3090 versie 4,25 juni 2008.*
a	*gecorrigeerd gehalte is groter dan of gelijk aan de achtergrondwaarde (of geen achtergrondwaarde voor opgesteld), maar wel kleiner dan de AS3000 rapportagegrens-eis, dus mag verondersteld worden kleiner dan de achtergrondwaarde te zijn.*
b	*gecorrigeerd gehalte is groter dan de achtergrondwaarde (of geen achtergrondwaarde voor opgesteld), en groter dan de AS3000 rapportagegrens-eis.*
c	*de interventiewaarde voor barium geldt alleen voor die situaties waarbij duidelijk sprake is van antropogene verontreiniging.*

De achtergrond- en interventiewaarden zijn afhankelijk van de bodemsamenstelling. Voor de toetsing is gebruik gemaakt van de volgende samenstelling: lutum 15%, humus 3%. (Als humus/lutum niet is gemeten geldt een default waarde van lutum = 25% en organische stof = 10%)

BIJLAGE 7

TOELICHTING
TOETSING

BIJLAGE BIJ TOELICHTING TOETSING (§ 3.1 INTERPRETATIE).

Voor het toetsen van de milieuhygiënische kwaliteit van landbodem alsmede het toepassen van grond en baggerspecie bestaan verschillende uitgangspunten:

1. Saneringscriterium landbodem
2. Toepassen van grond en baggerspecie op landbodem
3. Toepassen van grond en baggerspecie in oppervlaktewater
4. Grootschalige toepassingen

Voor het toetsen van de milieuhygiënische kwaliteit van grondwater is alleen het Saneringscriterium van belang.

Ad. 1 SANERINGSCRITERIUM LANDBODEM

Met het saneringscriterium kan worden bepaald of sprake is van onaanvaardbare risico's van bodemverontreiniging voor mens, ecosysteem of van verspreiding van verontreiniging in het grondwater. Op basis van de bepaalde risico's kan worden vastgesteld of een sanering al dan niet met spoed dient te worden uitgevoerd.

Grond
Voor de toetsing van de analyseresultaten van grond zijn van belang:

Achtergrondwaarden "aw2000"
Uit de Regeling Bodemkwaliteit (tot voor kort: "streefwaarden")
Landelijk geldende waarden voor een multifunctionele bodemkwaliteit die de grens vormen aan wat in het dagelijks gebruik "schone grond en bagger" wordt genoemd".

Tussenwaarden
Het gemiddelde van Achtergrondwaarde en Interventiewaarde
Deze waarde is relevant voor het oordeel of nader onderzoek nodig is.

Interventiewaarden
Uit de Circulaire Bodemsanering 2009. Landelijk geldende waarden die aangeven dat sprake is van potentiële ernstige vermindering van de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, plant of dier.

Overschrijding van de interventiewaarden betekent niet automatisch dat de verontreinigde grond moet worden afgegraven of het verontreinigde grondwater moet worden opgepompt. Er kunnen bijvoorbeeld ook beperkingen aan het gebruik van de bodem worden opgelegd.

Bij overschrijding van de interventiewaarden moet nader worden onderzocht welke maatregelen nodig zijn om de risico's voor mens, plant of dier te beperken of ongedaan te maken en of spoedige sanering op grond van artikel 37 van de Wet Bodembescherming nodig is.

Grondwater
Voor de toetsing van de analyseresultaten van grondwater zijn van belang:

Streefwaarde
Uit Circulaire Bodemsanering 2009.
Indicatief concentratieniveau waarboven sprake is van een aantoonbare verontreiniging (referentiewaarde bodemkwaliteit)

Tussenwaarde
= gemiddelde van Streefwaarde en Interventiewaarde
Deze waarde is relevant voor het oordeel of nader onderzoek nodig is.

Interventiewaarde
Uit Circulaire Bodemsanering 2009.

Zie verder de uitleg over interventiewaarden hierboven bij "grond"

Ad. 2 TOEPASSEN VAN GROND EN BAGGERSPECIE OP LANDBODEM

In de normstelling is gekozen voor een 'altijd'- en 'nooitgrens'.
De 'altijd-grens' bestaat uit de Achtergrondwaarden. Partijen grond die voldoen aan de Achtergrondwaarden zijn, voor wat betreft de chemische kwaliteit, altijd vrij toepasbaar.

Achtergrondwaarden "AW 2000"
Zie de uitleg hierover bij 'Ad. 1 Saneringscriterium Landbodem'

De 'nooit-grens' wordt bepaald met behulp van het saneringscriterium. Het saneringscriterium is hierboven toegelicht. Grond en baggerspecie boven de grens van het onaanvaardbaar risico mogen nooit worden toegepast. Hierbij zijn van belang:

Interventiewaarden
Zie de uitleg hierover bij 'Ad. 1 Saneringscriterium Landbodem' onder "grond"

Met spoed saneren op grond van artikel 37 Wet Bodembescherming
Om vast te kunnen stellen wanneer het noodzakelijk is om in een bepaald geval met spoed te saneren is methodiek ontwikkeld waarmee het bevoegd gezag bodem-sanering per locatie waarden kan vaststellen die aangeven wanneer er sprake is van een onaanvaardbaar risico voor mens, plant of dier in welk geval spoedige sanering is geboden (het zogenaamde saneringscriterium). Grond en baggerspecie met stoffen in concentraties boven een dergelijke waarde mogen niet worden toegepast.

Tussen de 'altijd'- en 'nooit-grens' liggen de Maximale Waarden.
Deze waarden geven de bovengrens aan van de kwaliteit die nodig is om de bodem blijvende geschikt te houden voor de functie die de bodem heeft.
Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen Generiek Beleid en Gebiedsspecifiek Beleid.

Generiek Beleid
Het generieke kader is van toepassing op elk gebied waarvoor geen gebiedsspecifiek beleid is vastgesteld. Uitgangspunt van het generieke kader voor landbodems is dat de kwaliteit van de toe te passen grond of baggerspecie moet aansluiten bij de functie die de bodem heeft. Ook mag de kwaliteit van de ontvangende bodem niet verslechteren.

Om op een eenvoudige manier te toetsen of de kwaliteit van een partij grond of baggerspecie aansluit bij de functie en kwaliteit van de ontvangende bodem, wordt in het generieke kader gewerkt met een klassenindeling voor de kwaliteit en functie.

Toe te passen grond of baggerspecie (bodemfunctieklassen)
In het generieke kader is voor de toe te passen grond sprake van twee bodemfunctieklassen: Wonen en Industrie

Het indelen van een beheergebied in bodemfunctieklassen is een taak van gemeenten. Dit dient officieel vastgesteld te worden middels een kaart. Wanneer een gemeente (nog) geen bodemfunctieklassenkaart heeft, dan mogen alleen partijen grond en baggerspecie worden toegepast die voldoen aan de Achtergrondwaarden.
Hetzelfde geldt voor gebieden die niet zijn ingedeeld in een bodemfunctieklasse.

Gemeenten met een reeds bestaande bodemkwaliteitskaart en bijbehorend bodembeheer- plan kunnen gebruik maken van het overgangsbeleid.

Ontvangende bodem (bodemkwaliteitsklassen)

Ook de bodemkwaliteit van de ontvangende bodem wordt in het generieke kader ingedeeld in de klasse wonen of industrie.

Aan de bodemkwaliteitsklassen en de bodemfunctieklassen zijn dezelfde normen gekoppeld:
Wonen

Uit de Regeling Bodemkwaliteit
Bovengrens van de kwaliteit die nodig is om de bodem ook op lange termijn geschikt te houden voor de functie wonen.

Industrie

Uit de Regeling Bodemkwaliteit
Bovengrens van de kwaliteit die nodig is om de bodem ook op lange termijn geschikt te houden voor de functie industrie.

TOEPASSINGSVOORWAARDEN (generiek)
Om een partij grond of baggerspecie te mogen toepassen moet de partij worden getoetst aan:

a. de bodemfunctieklasse van de ontvangende bodem (op basis van de bodemfunctieklassenkaart)
b. de bodemkwaliteitsklasse van de ontvangende bodem (actuele bodemkwaliteit)

Bij deze dubbele toetst geldt dat de kwaliteitsklasse van de toe te passen partij grond of baggerspecie moet voldoen aan de strengste norm.
Wanneer de ontvangende bodem niet in een bodemfunctieklassenkaart is opgenomen, of wanneer de kwaliteit van de ontvangende bodem voldoet aan de Achtergrondwaarden, dan gelden de Achtergrondwaarden als toepassingseis.

Gebiedsspecifiek beleid
Binnen het gebiedsspecifieke kader voor landbodems mag een gemeente (de gemeenteraad) zelf voor een of meerdere stoffen normen vaststellen. Gemeenten mogen dat doen als normen nodig zijn die beter aansluiten bij de gewenste bodemkwaliteit en het daadwerkelijke gebruik van de bodem dan de Maximale waarden van het generieke beleid.

De normen in het gebiedsspecifieke kader worden Lokale Maximale Waarden genoemd. Deze kunnen zowel strenger als soepeler zijn dan de normen die op grond van het generieke beleid zouden gelden. Lokale Maximale Waarden mogen echter alleen worden vastgesteld tussen de Achtergrondwaarden en het Saneringscriterium.

In het gebiedsspecifiek beleid wordt gewerkt met een beoordeling van de kwaliteit op stofniveau en een indeling in zeven bodemfuncties.
Deze zeven bodemfuncties zijn in onderstaande tabel weergegeven. Ter vergelijking zijn daarnaast de bodemfunctieklassen van het generieke beleid weergegeven:

BODEMFUNCTIES **Gebiedsspecifiek beleid**	**BODEMFUNCTIEKLASSEN** **Generiek beleid**
1. Wonen met tuin 2. Plaatsen waar kinderen spelen 3. Groen met natuurwaarde	Wonen
4. Ander groen, bebouwing, infrastructuur en industrie	Industrie
5. Moestuinen en volkstuinen 6. Natuur 7. Landbouw	(kwaliteit toe te passen grond en baggerspecie moet voldoen aan de achtergrondwaarden)

Voor gebieden waarvoor gebiedsspecifiek beleid wordt opgesteld, worden deze functies op een kaart weergegeven.

TOEPASSINGSVOORWAARDEN (gebiedsspecifiek)
Partijen grond en baggerspecie mogen in het gebiedsspecifieke kader worden toegepast wanneer de partijen volden aan de Lokale Maximale Waarden die zijn vastgelegd in een Nota Bodembeheer.

Wanneer het is toegestaan om grond of baggerspecie toe te passen met een kwaliteit die slechter is dan de actuele kwaliteit, dan mag alleen gebiedseigen grond en baggerspecie worden toegepast.
Op deze manier wordt het 'standstill-beginsel' op gebiedsniveau gewaarborgd.

Ad. 3 TOEPASSEN VAN GROND EN BAGGERSPECIE IN OPPERVLAKTEWATER

Bij toepassing van grond en baggerspecie in oppervlaktewater is generiek of gebiedsspecifiek beleid mogelijk. Ook uiterwaarden vallen onder de definitie van oppervlaktewater.

De toetsingskaders voor land- en waterbodems komen op hoofdlijnen overeen, maar kennen ook een aantal verschillen:

- Bij toepassingen in oppervlaktewater wordt niet getoetst aan de functie, maar alleen aan de kwaliteit van de ontvangende waterbodem.

  In het waterbeheer zijn wel functies gekoppeld aan oppervlaktewatersystemen (bijvoorbeeld zwemwater), maar niet aan de waterbodem zelf. Bij waterbodems beïnvloeden erosie- en sedimentatieprocessen voortdurend de waterbodemkwaliteit. Hierdoor is alleen toetsing aan de actuele waterbodemkwaliteit zinvol.

- Vanwege verschillen in de normstelling kennen waterbodems een andere klassenindeling dan landbodems

- De Interventiewaarden en het Saneringscriterium zijn voor waterbodems anders dan voor landbodems. Dat is omdat stoffen zich onder water anders gedragen dan boven water. Bij achtergrondwaarden is geen verschil tussen land- en waterbodems.

Generiek beleid
In het generieke toetsingskader voor toepassing in oppervlaktewater is de waterbodemkwaliteit onderverdeeld in klasse A en klasse B.
Deze klassenindeling geeft een maat voor de kwaliteit van de ontvangende waterbodem en voor de kwaliteit van een partij toe te passen grond of baggerspecie.

Deze nieuwe klassenindeling vervangt de klassenindeling met de klassen 0 tot en met 4 van de Vierde Nota Waterhuishouding.

Klasse A
De maximale waarden voor klasse A zijn afgeleid van het herverontreinigingsniveau van de Rijntakken.

Klasse B
Bij de maximale waarden voor klasse B geldt voor grond een andere norm dan voor het toepassen van baggerspecie in oppervlaktewater. Wanneer een partij grond wordt toegepast geldt als bovengrens de Maximale Waarde voor klasse Industrie. Wanneer een partij baggerspecie wordt toepast geldt als bovengrens de Interventiewaarde voor waterbodems. Dit onderscheid is gemaakt om te voorkomen dat grond, die niet op of in de landbodem mag worden toegepast, wel in het oppervlaktewater kan worden toegepast.

Gebiedsspecifiek beleid
Binnen dit kader mag de lokale waterkwaliteitsbeheerder (Rijkswaterstaat of het waterschap) Lokale Maximale Waarden stellen.
De ruimte hiervoor ligt tussen de Achtergrondwaarden en het Saneringscriterium.

TOEPASSINGSVOORWAARDEN (generiek en gebiedsspecifiek)

In het **generieke** kader kan een partij grond of baggerspecie in oppervlaktewater worden toegepast wanneer de kwaliteitsklasse van de toe te passen grond of baggerspecie gelijk is aan of schoner dan de kwaliteitsklasse van de ontvangende waterbodem.

In het **gebiedsspecifieke** kader moet de kwaliteit van de toe te passen grond of baggerspecie voldoen aan de vastgestelde Lokale Maximale Waarden voor de waterbodem.
Wanneer het is toegestaan om grond of baggerspecie in oppervlaktewater toe te passen met een kwaliteit die slechter is dan de actuele waterbodemkwaliteit, dan mag alleen gebiedseigen grond en baggerspecie worden toegepast. Op deze manier wordt het 'standstill-beginsel' op gebiedsniveau gewaarborgd.

Figuur 5.6 Normstelling voor toepassen van grond en baggerspecie in oppervlaktewater in het generieke en gebiedsspecifieke kader

Uit "handreiking besluit bodemkwaliteit"

Voor de volledigheid wordt nog vermeld dat er daarnaast regels zijn voor **verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater** en ook voor **verspreiding van baggerspecie over aangrenzende percelen**. Daarop wordt hierop niet verder ingegaan. Een verdere toelichting hieromtrent is echter op aanvraag beschikbaar.

Ad. 4 GROOTSCHALIGE TOEPASSINGEN

Het aanleggen van grote grondlichamen zoals wegen, spoorwegen, terpen, dijken of geluidswallen kan binnen de algemene toetsingskaders (generiek of gebieds-specifiek) leiden tot uitvoeringsproblemen. Daarom zijn er specifieke mogelijkheden voor grootschalige toepassingen. Een grootschalige toepassing kent een minimaal volume van 5.000 m^3 en een minimale toepassingshoogte van 2 meter. Voor wegen en spoorwegen waarop een laag bouwstoffen is toegepast, geldt een minimale toepassingshoogte van 0,5 meter.
Hier zal verder niet worden ingegaan op de regels voor grootschalige toepassingen. Een verdere toelichting is echter op aanvraag beschikbaar.

Bijlage 7 Bodemonderzoek 25-04-2016

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
Van Voordenpark 16
5301 KP Zaltbommel
TEL: 0418-572060
FAX: 0418-515722
www.verhoevenmilieu.nl
info@verhoevenmilieu.nl

HVDDONK

RAPPORT:
Nul- en eindsituatie bodemonderzoek,
Waalbandijk 11 te Deest

PROJECTNUMMER:
B16.6314

OPDRACHTGEVER:
Ravestein B.V.

DATUM:
25 april 2016

Auteur:

ing. M. Hennekes
Projectmedewerker
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Autorisatie:

ing. H.M.W. van der Donk
Senior projectleider
Verhoeven Milieutechniek B.V.

B16.6314/R6314/MH

Eerland

SAMENVATTING

Ravestein B.V. heeft Verhoeven Milieutechniek B.V. opdracht gegeven voor het uitvoeren van een nul- en eindsituatie bodemonderzoek ter plaatse van de bedrijfslocatie aan de Waalbandijk 11 te Deest.

De onderzoeken, in het kader van het beëindigen en opstarten van diverse bodembedreigende activiteiten, zijn uitgevoerd conform de norm NEN 5740:2009.

Het onderzoek heeft ten eerste tot doel de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem ter plaatse van de toekomstige bodembedreigende activiteiten vast te stellen en hiermee de nulsituatie te bepalen. Tevens wordt middels voorliggend onderzoek de eindsituatie ter plaatse van de voormalige bodembedreigende activiteiten vastgesteld.

Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2016, afgegeven door Eerland Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5). Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

Selectie (voormalige) bodembedreigende activiteiten
Op aangeven van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) dient de nul- of eindsituatie ter plaatse van diverse kritische bodembedreigende activiteiten te worden vastgelegd.
Op basis van het schrijven van de ODRN en de vigerende milieuvergunning heeft Verhoeven Milieutechniek B.V. een onderzoeksopzet opgesteld. Uit de beoordeling van de Omgevingsdienst, d.d. 01-04-2016, blijkt dat de straal- en conserveringshal en de deellocatie met de kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische persprofielen en hydraulische pers in het onderzoek tevens moeten worden meegenomen. Dit resulteert in de volgende tien voor bodemverontreiniging verdachte deellocaties:

Tabel 1: Diverse bodembedreigende activiteiten, nul- of eindsituatie en verhardingen

Locatie	Omschrijving	Type onderzoek	Maaiveld
1	Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr 5)	Eindsituatie (VEP)	Beton en onderlaag zand, puinhoudend
2	Verfopslag in vier containers (T, ten westen straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, puin- en slakkenhoudend
3	Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, puin-, slakken, koolhoudend
4	Verfmengruimte in lekbakken (N, zijruimte straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag klei
5	Oliеopslag compressor op lekbak (I, ten noorden lasloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand
6	Oliеopslag op 3 lekbakken (H,, westelijke muur magazijn)	Nulsituatie (NUL)	Klinker en beton en onderlaag zand en klei
7	Oliеopslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, sporen tot zwak puin en slakken
8	Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)	Nulsituatie (NUL)	Beton met daaronder loze ruimte en onderlaag zand
9	Straal- en conserveringshal	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand en/of slakken, lokaal puinsporen
10	Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, lokaal sporen puin en/of slakken

Hypothese
Op basis van de beschikbare gegevens zijn voor de voormalige en huidige locaties hypotheses gesteld van verdachte locaties met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging, aangezien het (voormalige) bodembedreigende activiteiten betreffen.

Conclusies en aanbeveling
Uit de resultaten van de diverse voorgaande onderzoeken blijkt dat ter plaatse van de onderzoekslocatie een ophooglaag aanwezig is die heterogeen licht tot sterk verontreinigd is met metalen. Verder zijn licht verhoogde gehalten voor PAK, PCB en minerale olie aanwezig.

In het huidige onderzoek zijn zintuiglijk in de grond diverse bodemvreemde bijmengingen (puin/baksteen/kooldeeltjes) en/of puinstabilisaties waargenomen. Analytisch zijn ter plaatse van de verfopslag in vier containers (deellocatie 2), opslag lege verfblikken in container (deellocatie 3) en kolommachine , zaagmachine, hydraulische persprofielen en hydraulische pers (deellocatie 10) sterke verontreinigingen met metalen en/of PAK aangetoond. De verontreinigingen zijn te relateren aan de aanwezige ophooglaag en niet aan de bedrijfsactiviteiten. De sterke verontreinigingen behoeven in dit kader dan ook niet nader te worden onderzocht.

Ter plaatse van de voormalige bovengrondse tank (deellocatie 1) is in de grond een lichte verontreiniging met minerale olie aangetoond. Het gehalte is vergelijkbaar met voorgaand onderzoek. Op basis hiervan is de eindsituatie in voldoende mate vastgesteld.

Ter plaatse van de verfopslag in vier containers (deellocatie 2), opslag lege verfblikken in container (deellocatie 3), verfmengruimte in lekbakken (deellocatie 4), olieopslag compressor in lekbak (deellocatie 5), olieopslag op 2 lekbakken (deellocatie 7), straal en conserveringshal (deellocatie 9) en kolommachine, zaagmachine, hydraulische persprofielen en hydraulische pers (deellocatie 10) zijn verder maximaal licht verhoogde gehalten voor de geanalyseerde parameters aangetoond. In de boven- en ondergrond van de olieopslag op 3 lekbakken (deellocatie 6) en ter plaatse van de toekomstige bovengrondse mobiele tank (deellocatie 8) zijn geen verontreinigingen met minerale olie aangetoond.

Aangezien er geen sterke grondverontreinigingen zijn aangetoond die te realteren zijn aan de (toekomstige) bedrijfsactiviteiten dienen de gestelde verdachte hypotheses voor de deellocaties 1 tot en met 10 te worden verworpen.

Middels het bodemonderzoek is de nul- en eindsituatie ter plaatse van de bedrijfslocatie van Ravestein B.V. aan de Waalbandijk 11 te Deest in voldoende mate vastgesteld.

Aanbevolen wordt om bij toekomstige beëindiging van de activiteiten ter plaatse van deellocatie 2 t/m 10 de eindsituatie vast te leggen.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 1

1. INLEIDING 5

2. DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK 5

3. LOCATIEGEGEVENS 5

3.1. ALGEMEEN 5
3.2. SELECTIE (VOORMALIGE) BODEMBEDREIGENDE ACTIVITEITEN 5
3.3. VOORGAANDE BODEMONDERZOEKEN 7

4. BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE 8

5. HYPOTHESE 8

6. OPZET VAN HET ONDERZOEK 9

6.1. ONDERZOEKSOPZET 9
6.2. VELDWERKZAAMHEDEN 10

7. WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE 12

8. LABORATORIUMWERKZAAMHEDEN EN RESULTATEN 13

8.1. ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN 13
8.2. LABORATORIUMWERKZAAMHEDEN EN RESULTATEN 14

9. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 18

10. REFERENTIES 19

BIJLAGEN

1. Situering in de regio

2a/b. Situatieschets met de (voormalige) bodembedreigende activiteiten en geplaatste boringen

3. Boorprofiel beschrijvingen

4. Analysecertificaten grond

5. Achtergrond- en interventiewaarden grond (tabellen toetsingswaarden)

1. INLEIDING

Ravestein B.V. heeft Verhoeven Milieutechniek B.V. opdracht gegeven voor het uitvoeren van een nul- en eindsituatie bodemonderzoek ter plaatse van de bedrijfslocatie aan de Waalbandijk 11 te Deest.

De onderzoeken, in het kader van het beëindigen en opstarten van diverse bodembedreigende activiteiten, zijn uitgevoerd conform de norm NEN 5740:2009 [1].

Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2016, afgegeven door Eerland Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5). Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

2. DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK

Het onderzoek heeft ten eerste tot doel de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem ter plaatse van de toekomstige bodembedreigende activiteiten vast te stellen en hiermee de nulsituatie te bepalen. Tevens wordt middels voorliggend onderzoek de eindsituatie ter plaatse van de voormalige bodembedreigende activiteit vastgesteld.

3. LOCATIEGEGEVENS

3.1. Algemeen

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Waalbandijk 11 te Deest. Op de locatie is het bedrijf Ravestein B.V. gevestigd. De bebouwing bestaat uit diverse opstallen zoals: diverse bedrijfswoningen, Helling Loods, 3 lasloodsen, 2 magazijnen, kantoor, kantine, Jan Ravensteijn Hal, Brandloods, Productie/opslag loods en straal & conserveringsloods. Het onderzoek heeft betrekking op de (voormalige) bodembedreigende activiteiten. Voor de situering van de locatie in de regio wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2. Selectie (voormalige) bodembedreigende activiteiten

Op aangeven van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) dient de nul- of eindsituatie ter plaatse van diverse kritische bodembedreigende activiteiten te worden vastgelegd, zoals aangegeven in onderstaande tabel.

Op basis van het schrijven van de ODRN en de vigerende milieuvergunning heeft Verhoeven Milieutechniek B.V. een onderzoeksopzet opgesteld, waarbij de volgende locaties zijn geselecteerd.

Tabel 3.1: Diverse bodembedreigende activiteiten, nul- of eindsituatie en verhardingen

Locatie	Omschrijving	Type onderzoek	Maaiveld
1	Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr 5)	Eindsituatie (VEP)	Beton en onderlaag zand, puinhoudend
2	Verfopslag in vier containers (T, ten westen straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, puin- en slakkenhoudend
3	Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, puin-, slakken, koolhoudend
4	Verfmengruimte in lekbakken (N, zijruimte straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag klei
5	Olieopslag compressor op lekbak (I, ten noorden lasloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand
6	Olieopslag op 3 lekbakken (H, westelijke muur magazijn)	Nulsituatie (NUL)	Klinker en beton en onderlaag zand en klei
7	Olieopslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, sporen tot zwak puin en slakken
8	Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)	Nulsituatie (NUL)	Beton met daaronder loze ruimte en onderlaag zand

Ter plaatse van de volgende deellocaties is op basis van overleg met de opdrachtgever geen onderzoek noodzakelijk:

- Slib put 1 en 2, hierin wordt alleen het regenwater wat op het terrein valt opgevangen en gescheiden van het slib. Het slib wordt afgevoerd conform de richtlijnen. Het betreffen geen kritische deellocaties;
- In de straal- en conserveringsloods is een betonvloer met hierop aangebracht een aan elkaar gelaste vloeistofdichte stalen platenvloer van 12 mm dik. Daarnaast zijn geen bodembedreigende activiteiten aanwezig;
- In de productie-opslag loods, de brandloods en Jan Ravestein loods zijn geen bodembedreigende activiteiten aanwezig;
- In het grote opslag magazijn in de lashal 3 zijn geen bodembedreigende activiteiten aanwezig. In de loods staan 1 boormachine, 1 zaagmachine, platenpers en een profielpers. Het betreft zeer kleinschalige activiteiten, waarbij een minimale hoeveelheid bodemverontreinigende stoffen vrijkomt. Op basis hiervan en aangezien de kleinschalige activiteiten ook nog eens zijn voorzien van lekbakken op een betonvloer is een nulsituatie onderzoek niet noodzakelijk;
- In de lasloods 1 en 2 zijn eveneens geen bodembedreigende activiteiten aanwezig, afgezien van een voormalige bovengrondse dieselolietank die op 25 januari 2016 is afgevoerd. Hiervoor in de plaats komt een verplaatsbare gecertificeerde 3.000 liter opslagtank. Voor de oude en nieuwe locatie is wel een eind- en nulsituatie onderzoek noodzakelijk en derhalve opgenomen in bovengenoemde tabel;
- De palletwagen in het opslag magazijn is voorzien van een beperkte accu oplader. Het betreft een zeer kleinschalige activiteit, waarbij geen bodemverontreinigende stoffen vrijkomen. Een nulsituatie onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

Uit de beoordeling van de Omgevingsdienst, d.d. 01 april 2016 blijkt dat de deellocatie met de straal- en conserveringshal en de deellocatie met de kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische persprofielen en hydraulische pers in het onderzoek moeten worden meegenomen. Dit resulteert in de volgende tien voor bodemverontreiniging verdachte deellocaties:

Tabel 3.3: Diverse bodembedreigende activiteiten, nul- of eindsituatie en verhardingen

Locatie	Omschrijving	Type onderzoek	Maaiveld
1	Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr. 5)	Eindsituatie (VEP)	Beton en onderlaag zand, puinhoudend
2	Verfopslag in vier containers (T, ten westen straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, puin- en slakkenhoudend
3	Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, puin-, slakken, koolhoudend
4	Verfmengruimte in lekbakken (N, zijruimte straalloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag klei
5	Oliecpslag compressor op lekbak (I, ten noorden lasloods)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand
6	Oliecpslag op 3 lekbakken (H., westelijke muur magazijn)	Nulsituatie (NUL)	Klinker en beton en onderlaag zand en klei
7	Oliecpslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik)	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, sporen tot zwak puin en slakken
8	Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)	Nulsituatie (NUL)	Beton met daaronder loze ruimte en onderlaag zand
9	Straal- en conserveringshal	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand en/of slakken, lokaal puinsporen
10	Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers	Nulsituatie (NUL)	Beton en onderlaag zand, lokaal sporen puin en/of slakken

3.3. Voorgaande bodemonderzoeken

Voorgaande onderzoeken en noodzaak tot uitvoeren nul-/eindsituatie onderzoek
- Verkennend onderzoek resterend deel buitengebied (kenmerk: De Bruin, projectnummer RWD/37/98, 28 september 1998);
- Bodemonderzoek fase 1 (kenmerk: De Bruin, projectnummer: onbekend, 1997);
- Oriënterend bodemonderzoek Ravestein BV (kenmerk: De Bruin, projectnummer: onbekend, 4 april 1997);
- Verkennend bodemonderzoek Waalbandijk 11 te Deest, (kenmerk: Verhoeven Milieutechniek B.V., projectnummer B07.3311, 4 april 1997).

Samenvatting verkennend onderzoek resterend deel buitengebied (kenmerk: De Bruin, projectnummer: RWD/37/98, 28 september 1998)
In de toplaag, zijn sterk verhoogde gehalten voor koper en zink, een matig verhoogd gehalte voor lood en licht verhoogde gehalten voor minerale olie, PAK, arseen, cadmium, kwik en nikkel aangetoond. In de onderlaag zijn sterk verhoogde gehalten voor lood en zink een matig verhoogd gehalte voor zink, koper en kwik en licht verhoogde gehalten voor minerale olie, arseen, cadmium, koper, kwik, lood en nikkel aangetoond.

Samenvatting bodemonderzoek fase 1 (kenmerk: De Bruin, projectnummer: onbekend, 1997)
Ter plaatse van de brandloods zijn sterk verhoogde gehalten voor zware metalen en PAK aangetoond in de toplaag. In de onderlaag zijn licht verhoogde gehalten voor minerale olie aangetoond. Lokaal is een verontreiniging met gasolie aanwezig welke aanleiding geeft tot een nader onderzoek. Uit het nader onderzoek blijkt dat ter plaatse van de standplaats van de containers sterk verhoogde gehalten voor arseen, koper, nikkel en zink zijn aangetoond. In de onderlaag is een licht verhoogd gehalte voor PAK aangetoond.

Ter plaatse van de platenopslag zijn matig tot sterk verhoogde gehalten aan lood en zink aangetoond. In de onderlaag is een matig verhoogd gehalte voor zink aangetoond.

Ter plaatse van de helling/kade zijn een matig verhoogd gehalte voor PAK en matig tot sterk verhoogde gehalten voor zink aangetoond.

Ter plaatse van de hoek containerloods/platenopslag zijn een sterk verhoogd gehalte voor zink, een matig verhoogd gehalte voor koper en een licht verhoogd gehalte voor PAK aangetoond.

Ter plaatse van de brandloods (inpandig) en oostelijk van de brandloods zijn sterk verhoogde gehalten voor koper, lood, zink en PAK aangetoond. In de onderlaag zijn enkel licht verhoogde gehalten aangetoond.

Samenvatting Oriënterend bodemonderzoek Ravestein BV (kenmerk: De Bruin, projectnummer: onbekend, 4 april 1997)
In de toplaag zijn sterk verhoogde gehalten voor zware metalen en PAK aangetoond. In de onderlaag is een licht verhoogd gehalte voor minerale olie aangetoond. De sterk verhoogde gehalten worden mogelijk veroorzaakt door jarenlange slibafzettingen vanuit de Waal bij hoog water.

Samenvatting verkennend bodemonderzoek Waalbandijk 11 te Deest, (kenmerk: Verhoeven Milieutechniek B.V., projectnummer B07.3311, 4 april 1997)
In de boven- en ondergrond zijn tot een diepte van 1,5 m-mv licht tot sterk verhoogde gehalten voor zware metalen en/of licht tot matig verhoogde gehalten voor PAK en minerale olie aangetoond. Op basis hiervan is reeds duidelijk dat sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging. De verontreiniging maakt deel uit van een historische verontreiniging die van oudsher in de uiterwaarden aanwezig is. Nader onderzoek is derhalve niet zinvol.

Algehele conclusie voorgaande bodemonderzoeken
Uit de resultaten van de diverse onderzoeken blijkt dat ter plaatse van de onderzoekslocatie een ophooglaag aanwezig is die heterogeen licht tot sterk verontreinigd is met metalen. Verder zijn licht verhoogde gehalten voor PAK, PCB en minerale olie aanwezig. Nader onderzoek is in geen van de onderzoeken uitgevoerd, aangezien de verontreinigingen deel uitmaken van een groter geval van ernstige bodemverontreiniging. Nader onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

Uit de beoordeling van de diverse rapportages door de ODRN en VMT blijkt dat de nul-/eindsituatie ter plaatse van de diverse (voormalige) bodembedreigende activiteiten niet is vastgelegd.

4. BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE

De bodemopbouw en geohydrologie zijn afgeleid van de grondwaterkaart van Nederland (Dienst Grondwaterverkenning TNO, juli 1977, 's-Hertogenbosch, kaartblad 45 West, 45 Oost).

Het oorspronkelijke profiel bestaat uit een deklaag bestaande uit fijne tot matig grove zanden, van circa 3 tot 6 meter (Betuwe Formatie), waaronder zich het eerste watervoerend pakket bevindt met een laagdikte van ca. 10 meter. Dit bestaat voornamelijk uit grove, grindhoudende zanden (Formaties Urk-, Sterksel-, Kreftenheye). Het eerste watervoerend pakket wordt aan de onderzijde begrensd door de circa 15 meter dikke eerste scheidende laag (Formatie van Tegelen), daaronder bevindt zich het tweede watervoerende pakket met een laagdikte van circa 30 meter.

De grondwaterstromingsrichting in het eerste watervoerende pakket is globaal west/zuidwestelijk gericht. De freatische grondwaterstand varieert met de waterstand van de Maas. Gezien de regelmatig voorkomende hoge grondwaterstanden van de Maas en de dichte nabijheid van deze rivier wordt de invloed op het freatisch grondwater op de locatie aanzienlijk verondersteld.

Voor zover bekend vinden in de directe omgeving van de onderzoeklocatie geen grondwateronttrekkingen plaats die de lokale grondwaterstroming zouden kunnen beïnvloeden.

5. HYPOTHESE

Op basis van de beschikbare gegevens zijn voor de voormalige en huidige locatie(s) hypotheses gesteld van verdachte locaties met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging, aangezien het (voormalige) bodembedreigende activiteiten betreffen.

6. OPZET VAN HET ONDERZOEK

6.1. Onderzoeksopzet

Het nulsituatie onderzoek is uitgevoerd conform de onderzoeksstrategie beschreven in de NEN 5740:2009, onderzoeksstrategie vaststelling nulsituatie bij een toekomstige bodembelasting (NUL).

Het eindsituatie onderzoek ter plaatse van de voormalige bovengrondse tank is uitgevoerd conform de onderzoeksstrategie beschreven in de NEN 5740:2009, onderzoeksstrategie voor een verdachte locatie met een plaatselijke bodembelasting met een duidelijke verontreinigingskern (VEP).

De activiteiten hebben een oppervlakte tussen < 10 (puntbron) en 100 m^2. Bij zowel de huidige als voormalige activiteiten is de boven- en/of ondergrond de verdachte grondlaag waarvan de nul- of eindsituatie wordt vastgelegd. Bij deellocatie 1 wordt 1 boring tot 2,0 in plaats van 2 boringen tot 0,5 m-mv geplaatst in verband met ruimtegebrek. Hierdoor kan toch een representatief beeld van de eindsituatie worden verkregen.

Tijdens het onderzoek van Inpijn Blokpoel is geen grondwater aangetroffen binnen 5 m-mv. Bij het onderzoek van Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft de gemeente daarnaast aangegeven dat onderzoek naar de grondwaterkwaliteit niet noodzakelijk is in verband met de invloed van de rivier De Waal. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat in verband met de diepte van het grondwater en de invloed van de Waal tijdens het nul- en eindsituatie onderzoek geen onderzoek naar de grondwaterkwaliteit behoeft plaats te vinden. Het onderzoek richt zich derhalve op de contactlaag. Wel wordt in plaats van een peilbuis een diepe boring tot 2,0 m-mv geplaatst.

Het nulsituatie onderzoek zal zo worden uitgevoerd dat rekening wordt gehouden met de situering van de activiteiten. Op deze manier zijn de resultaten van het nulsituatie onderzoek het beste te vergelijken met een toekomstig eindsituatie onderzoek.

Bij de locaties zullen de boringen zo dicht mogelijk bij de (voormalige) activiteit worden gesitueerd, rekening houdend met bebouwing, eventuele vloeistofdichte verharding, werkruimte en kabels en leidingen.

De onderzoeksopzet is uiteindelijk goedgekeurd door de ODRN (e-mail d.d. 7 april 2016).

In tabel 6.1 staan de veldwerkzaamheden en analyses weergegeven.

Tabel 6.1: Werkzaamheden en analyses voormalige/huidige activiteiten

Nr.	Deellocatie	Boringen en peilbuis (m-mv)			Analyses
		0,5/ 1,0/ 2,0	*Asfalt/ beton*	*Ramguts*	*Grond*
1	Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr. 5)	1 (1,5)	1	-	1* MO + H
2	Verfopslag in vier containers (T, ten westen straalloods)	1 (1,0) 1 (1,5) 1 (2,0)	3	-	2* NEN + L + H 1* BTEXN + H (steekbus)
3	Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)	1 (0,6) 1 (1,1) 1 (2,1)	3	-	2* NEN + L + H 1* BTEXN + H (steekbus)
4	Verfmengruimte in lekbakken (N, zijruimte straalloods)	2 (1,0) 1 (2,0)	3	-	1* NEN + L + H 1* BTEXN + H (steekbus)
5	Olieopslag compressor op lekbak (I, ten noorden lasloods)	2 (1,0) 1 (2,0)	3	-	1* MO+H
6	Olieopslag op 3 lekbakken (H,, westelijke muur magazijn)	1 (1,0) 3 (2,0)	2	-	1* MO+H
7	Olieopslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik)	2 (0,7) 1 (2,0)	3	-	1* MO+H
8	Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)	2 (1,0) 1 (2,0)	3	-	1* MO+H
9	Straal- en conserveringshal	4 (1,0) 1 (2,0)	5	-	1* NEN + L + H
10	Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische persprofielen en hydraulische pers	1 (0,7) 1 (1,5) 2 (2,0)	4	-	1* NEN + L + H 4* MO + BTEXN + H (steekbus) 1* BTEXN + H (steekbus)

Toelichting bij de tabel

NEN De zware metalen barium [Ba], cadmium [Cd], kobalt [Co], koper [Cu], kwik [Hg], lood [Pb], molybdeen [Mo], nikkel [Ni] en zink [Zn], polycyclische aromatische koolwaterstoffen [PAK, 10 VROM], Polychloor bifenylen [PCB] en minerale olie [MO].

MO Minerale olie (C10-C40).

BTEXN Vluchtige aromaten (Benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen en naftaleen).

L en H Lutum en organisch stof

6.2. Veldwerkzaamheden

Certificering

Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2016, afgegeven door Eerland Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000. De veldwerkzaamheden zijn op 15 april 2016 door de gecertificeerde en ervaren medewerker de heer T. Nijman uitgevoerd onder certificaat conform de geldende NEN/NPR-normen, op basis van BRL SIKB 2000 (versie 5), protocol 2001 (versie 3.2): het plaatsen van boringen en peilbuizen.

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd met behulp van een Edelmanboor en kernboor. De boorgaten in de betonverharding zijn verzorgd door de opdrachtgever.

Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het onderzoek.

Grond

In totaal zijn ter plaatse van de onderzoekslocatie 32 boringen (B01 t/m B13 en B15 t/m B32 en B15A) geplaatst.

Alle boringen zijn op beperkte afstand van de te onderzoeken verdachte activiteiten geplaatst, waardoor een representatief beeld van de bodemkwaliteit ter plaatse van de verdachte activiteiten wordt verkregen. In tabel 6.2 zijn de uitgevoerde veldwerkzaamheden weergegeven.

Tabel 6.2: Uitgevoerde veldwerkzaamheden

		boringen		
		0,5 m-mv	*1,0/1,5 m-mv*	*2,0 / 2,5 m-mv*
1	Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr 5)	-	B01	-
2	Verfopslag in vier containers (T, ten westen straalloods)	-	B02, B03	B04
3	Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)	-	B05, B07[1]	B06
4	Verfmengruimte in lekbakken (N, zijruimte straalloods)	-	B08, B10	B09
5	Olieopslag compressor op lekbak (I, ten noorden lasloods)	-	B11, B13	B12
6	Olieopslag op 3 lekbakken (H,, westelijke muur magazijn)	-	B15A[4]	B15, B16[4], B32[4]
7	Olieopslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik)	-	B17, B18	B19
8	Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)	-	B20, B22	B21
9	Straal- en conserveringshal	-	B23, B24, B26, B27	B25
10	Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers	-	B28[2], B29[3]	B30, B31

Toelichting bij de tabel:

1 De boring B07 is gestaakt op een diepte van 0,6 m-mv in verband met een leiding;
2 De boring B28 is gestaakt op 0,7 m-mv in verband met beton;
3 De boring B29 is gestaakt op een diepte van circa 1,5 m-mv in verband met puin;
4 Boringen B15 en B32A zijn inpandig geplaatst conform de onderzoeksopzet ter plaatse van de olieopslag.. Boring B15A en B16 zijn uitpandig geplaatst in verband met de inpandig aanwezige kabels en leidingen. Op deze manier is de nulsituatie voloende representatief vastgelegd.

7. WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE

De verontreinigingssituatie van de bodem kan worden beoordeeld door toetsing van de gemeten gehaltes in grond en/of grondwater aan de streef-, achtergrond- en interventiewaarden. De achtergrondwaarden voor grond zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit [3]. De meest recente streef- en interventiewaarden voor grondwater en interventiewaarden voor grond zijn vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 [4] en worden gebruikt voor de toetsing van de analyseresultaten.

De *streefwaarden* geven voor het grondwater het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. In het bodembeschermingsbeleid geven zij het te bereiken en te behouden kwaliteitsniveau voor het grondwater aan.

De *achtergrondwaarden* geven voor de grond het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. In het bodembeschermingbeleid geven zij het te bereiken en te behouden kwaliteitsniveau voor de grond aan.

De *interventiewaarden* geven aan wanneer de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant ernstig zijn of dreigen te worden verminderd.
Om van een geval van ernstige bodemverontreiniging te spreken dient voor ten minste één stof de gemiddelde concentratie van minimaal 25 m^3 grond of 100 m^3 bodemvolume voor grondwater hoger te zijn dan de interventiewaarde.

De achtergrond- en interventiewaarden voor de vaste bodem zijn gerelateerd aan het lutum- en/of het organische stofgehalte van de bodem. Om de verkregen analyseresultaten te kunnen toetsen aan de achtergrond- en interventiewaarden worden de meetwaarden, met behulp van de analytisch vastgestelde gehalten aan lutum en/of organische stofgehalte, teruggerekend naar gestandaardiseerde meetwaarden (GSSD). Indien de lutum en/of organische stofgehalten niet analytisch zijn vastgesteld, zijn ze aan de hand van de zintuiglijke waarnemingen, in combinatie met de overige analyseresultaten, ingeschat.

Aan de hand van bovenstaande waarden wordt een index berekend. De index wordt voor grond berekend met de formule: (GSSD - achtergrondwaarde) / (interventiewaarde - achtergrondwaarde). Voor grondwater wordt de achtergrondwaarde in de formule vervangen door de streefwaarde. Indien de index groter is dan 1 wordt de interventiewaarde overschreden.

Uit de toetsing van de GSSD aan de streef-, achtergrond-, en interventiewaarden kan het volgende worden afgeleid:

- Bij een overschrijding van de streef- en/of achtergrondwaarde is het vermoeden van bodemverontreiniging bevestigd.
- Bij een berekende index groter dan 0,5 bestaat het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Middels de uitvoering van de aanvullende analyses, mogelijk gevolgd door een nader bodemonderzoek, dient de omvang van de verontreiniging(en) te worden bepaald. Afhankelijk van de resultaten wordt het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging bevestigd dan wel verworpen. In het eerste geval dient overgegaan te worden tot de uitvoering van een saneringsonderzoek, gevolgd door een sanering.

8. LABORATORIUMWERKZAAMHEDEN EN RESULTATEN

8.1. Zintuiglijke waarnemingen

De bodem op de onderzoekslocatie bestaat vanaf het maaiveld tot de maximaal geboorde diepte van circa 6,5 m-mv uit zowel matig tot zeer fijn, zwak siltig, matig humeus zand als matig siltige, zwak humeuze, zwak zandige klei.

Tijdens de veldwerkzaamheden zijn zintuiglijk diverse bijmengingen aangetroffen. Een overzicht van de zintuiglijke waarnemingen per boring zijn in onderstaande tabel 8.1 weergegeven.

Tabel 8.1: Zintuiglijke waarnemingen per boring

Boring	Diepte boring (m -mv)	Traject (m -mv)	Grondsoort	Waargenomen bijzonderheden
1. Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr. 5)				
B01	1,50	0,20 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
2. Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr. 5)				
B02	1,00	0,23 - 0,50	Zand	sporen slakken
B03	1,50	0,18 - 0,60	Zand	sporen puin, zwak slakhoudend
		0,90 - 1,00	+	volledig kolen
B04	2,00	0,23 - 0,50	Zand	matig slakhoudend
		1,00 - 1,50	Klei	sporen puin
3. Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)				
B05	1,10	0,21 - 0,60	Zand	zwak puinhoudend, zwak koolhoudend
B06	2,10	0,25 - 0,50	Zand	zwak slakhoudend, zwak roesthoudend
		0,50 - 1,20	Zand	zwak slakhoudend
		1,20 - 1,60	+	volledig slakken
B07	0,60	0,21 - 0,60	Zand	gestaakt ivm leiding
6. Olieopslag op 3 lekbakken (IL, westelijke muur magazijn)				
B15	2,00	1,00 - 1,50	Klei	sporen puin, sporen kolengruis
B16	2,00	1,00 - 1,50	Klei	sporen puin, sporen kolengruis
7. Olieopslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik				
B17	0,70	0,20 - 0,70	Zand	sporen slakken, zwak puinhoudend
B18	0,70	0,20 - 0,70	Zand	sporen slakken, zwak puinhoudend
B19	2,00	0,40 - 1,00	Zand	zwak slakhoudend, sporen puin
8. Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)				
B20	1,00	0,33 - 0,50	+	loze ruimte
B21	2,00	0,33 - 0,50	+	loze ruimte
9. Straal- en conserveringshal				
B23	1,00	0,21 - 0,50	+	volledig slakken
B25	2,00	0,20 - 1,00	Zand	brokken klei
B26	1,00	0,21 - 0,50	Zand	sporen puin
10. Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers				
B28	0,70	0,50 - 0,70	Zand	gestaakt op beton
B29	1,50	1,00 - 1,50	Klei	sporen slakken, zwak puinhoudend, gestaakt ivm puin
B30	2,00	0,50 - 1,00	Zand	sporen slakken
		1,00 - 1,50	Zand	brokken klei, sporen puin
B31	2,00	0,50 - 1,50	Klei	sporen puin, sporen slakken

Toelichting bij de tabel

Sporen	< 1%
Licht	≥ 1 < 5 %
Matig	≥ 5 < 10 %
Sterk	≥ 10 < 20 %
Uiterst	≥ 20 < 50 %
Volledig	≥ 50 %
+	Betreft geen bodem, zie waargenomen bijzonderheden.
-	Niets waargenomen / aangetroffen

Verder zijn tijdens de visuele inspectie van het maaiveld en in de opgeboorde grond ter plaatse van de overige boringen geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een bodemverontreiniging (asbestverdachte materialen in de fractie groter dan 16 mm, slib/ voormalige waterbodem en/of olie-water reacties). De (grond)lagen met puinbijmengingen behoeven voor het eindsituatie bodemonderzoek niet te worden onderzocht op asbest. In een ander kader (nieuwbouw / transactie) wordt wel geadviseerd om een analytisch of verkennend onderzoek naar asbest uit te voeren. De volledige boorprofiel beschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 3.

8.2. Laboratoriumwerkzaamheden en resultaten

De analyses zijn uitgevoerd door het geaccrediteerde laboratorium van ALcontrol Laboratories B.V. te Rotterdam (grond). De analysecertificaten zijn opgenomen in bijlage 4. De achtergrondwaarden voor grond zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit. De meest recente interventiewaarden voor grond zijn vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 en worden gebruikt voor de toetsing van de analyseresultaten. Een volledig overzicht van de toetsings- en analyseresultaten voor de grond is opgenomen als bijlage 5.

Grond

Op basis van de zintuiglijke waarnemingen tijdens de veldwerkzaamheden en de onderzoeksopzet zijn de onderstaande grond(meng)monsters geselecteerd en/of samengesteld.

De grond(meng)monsters met bijbehorende analyses en resultaten zijn in tabel 8.2.1 weergegeven.

Tabel 8.2.1: Overzicht grond(meng)monsters met bijbehorende analyses en resultaten

(Meng-) monster	Omschrijving	Traject (m -mv)	Boring	Analysepakket	Resultaten	
					> AW < I	> I
1. Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden bedrijfswoning nr. 5)						
M13	Bovengrond, zand Zintuiglijk: zwak puin *Grondlaag onder beton[1]*	0,20-0,50	B01	MO en H	MO	-
2. Verfopslag in vier containers (T, ten westen straalloods)						
M01	Ondergrond, zand Zintuiglijk: - *Grondlaag onder beton[1]*	0,80-1,00	B02	BTEXN en H	-	-
M02	Bovengrond, zand Zintuiglijk: sporen puin, zwak slakken *Grondlaag onder beton[1]*	0,18-0,60	B03	NEN, L en H	Cd, Co, Cu, Hg, Ni, PAK, MO	Pb, Zn
M03	Bovengrond, zand Zintuiglijk: matig slakken *Grondlaag onder beton[1]*	0,23-0,50	B04	NEN, L en H	Cd, Co, Cu, Hg, Ni, PAK, MO	Pb, Zn
3. Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)						
M04	Bovengrond, zand Zintuiglijk: zwak puin, zwak kool *Grondlaag onder beton[1]*	0,21-0,60	B05	NEN, L en H	Co, Hg, Pb, Ni, PAK, MO	Cu, Zn
M05	Bovengrond, zand Zintuiglijk: zwak slakken, roest *Grondlaag onder beton[1]*	0,25-0,50	B06	NEN, L en H	Cd, Co, Hg, Mo, Ni, MO	Cu, Pb, Zn, PAK
M12	Ondergrond, zand Zintuiglijk: zwak puin, zwak kool	0,50-0,70	B05	BTEXN en H	-	-
4. Verfmengruimte in lekbakken (N, zijruimte straalloods)						
MM06	Bovengrond, klei Zintuiglijk: - *Grondlaag onder beton[1]*	0,08-0,50	B08, B09, B10	NEN, L en H	Cd, Hg, Pb, Zn	-
M07	Ondergrond, zand Zintuiglijk: -	0,80-1,00	B09	BTEXN en H	-	-
5. Olieopslag compressor op lekbak (I, ten noorden lasloods)						
MM14	Bovengrond, zand Zintuiglijk: - *Grondlaag onder beton[1]*	0,10-0,50	B11, B12, B13	MO en H	MO	-
6. Olieopslag op 3 lekbakken (H,, westelijke muur magazijn)						
MM15	Boven/ondergrond, zand Zintuiglijk: - *Grondlaag onder beton[1]*	0,40-0,90	B15A, B32	MO en H	-	-

Vervolg tabel 8.2.1: Overzicht grond(meng)monsters met bijbehorende analyses en resultaten

(Meng-) monster	Omschrijving	Traject (m -mv)	Boring	Analysepakket	Resultaten	
					> AW < I	> I
7. Olieopslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik)						
MM16	Boven/ondergrond, zand Zintuiglijk zwak puin, slakken *Grondlaag onder beton*[1]	0,20-0,90	B17, B18, B19	MO en H	MO	-
8. Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)						
MM08	Boven/ondergrond, zand Zintuiglijk - *Grondlaag onder beton*[1]	0,19-1,00	B20, B21, B22	MO en H	-	-
9. Straal- en conserveringshal						
MM09	Bovengrond, zand Zintuiglijk - *Grondlaag onder beton*[1]	0,20-0,70	B23, B24, B25, B27	NEN, L en H	Co, Cu, Pb, Ni, PAK, MO	-
10. Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers						
M10	Ondergrond, zand Zintuiglijk -	0,80-1,00	B25	BTEXN en H	Xylenen	-
M11	Bovengrond, zand Zintuiglijk sporen puin *Grondlaag onder beton*[1]	0,21-0,50	B26	NEN, L en H	Cd, Co, Hg, Mo, Ni, PAK, MO	Cu, Pb, Zn
M17	Ondergrond, zand Zintuiglijk - *Grondlaag onder beton*[1]	0,50-0,70	B28	MO, BTEXN en H	-	-
M18	Ondergrond, zand Zintuiglijk - *Grondlaag onder beton*[1]	0,50-0,70	B29	MO, BTEXN en H	-	-
M19	Ondergrond, zand Zintuiglijk sporen slakken *Grondlaag onder beton*[1]	0,50-0,70	B30	MO, BTEXN en H	MO	-
M20	Ondergrond, klei Zintuiglijk sporen puin, slakken *Grondlaag onder beton*[1]	0,50-0,70	B31	MO, BTEXN en H	-	-

Toelichting bij de tabel

NEN	De zware metalen barium [Ba], cadmium [Cd], kobalt [Co], koper [Cu], kwik [Hg], lood [Pb], molybdeen [Mo], nikkel [Ni] en zink [Zn], polycyclische aromatische koolwaterstoffen [PAK, 10 VROM], polychloor bifenylen [PCB] en minerale olie [MO].
L en H	Lutum en organische stof (humus).
BTEXN	Vluchtige aromatische koolwaterstoffen (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen, naftaleen, styreen).
1	De 1ste grondlagen onder het puin, klinkers of de bovengrond zijn het meest verdacht met betrekking tot het voorkomen van een bodemverontreiniging, aangezien alle deellocaties (voormalige) bovengrondse activiteiten betreffen.
-	Niets aangetroffen/waargenomen

8.3. Interpretatie analyseresultaten

1) Voormalige bovengrondse tank (F, ten noorden van bedrijfswoning nr. 5)

Grond

In het zintuiglijk zwak puinhoudende monster van de bovengrond (M13, zand) is een gehalte voor minerale olie boven de betreffende achtergrondwaarde aangetoond. In voorgaande onderzoeken zijn reeds licht verhoogde gehalten aan minerale olie aangetoond.

2) Verfopslag in vier containers (T, ten westen straalloods)

Grond

In het zintuiglijk schone monster van de ondergrond (M01, zand) zijn alle onderzochte parameters (BTEXN) aangetoond in gehalten beneden de betreffende achtergrondwaarden.

In het zintuiglijk puin- en slakkenhoudende monster van de bovengrond (M02, zand) zijn sterk verhoogde gehalten voor lood en zink en licht verhoogde gehalten voor cadmium, kobalt, koper, kwik, nikkel, PAK en minerale olie aangetoond.

In het zintuiglijk slakkenhoudende monster van de bovengrond (M03, zand) zijn sterk verhoogde gehalten voor lood en zink en licht verhoogde gehalten voor cadmium, kobalt, koper, kwik, nikkel, PAK en minerale olie aangetoond.

3) Opslag lege verfblikken in container en verfopslag in container (T/U, ten oosten straalloods)

Grond
In het zintuiglijk puin- en slakkenhoudende monster van de bovengrond (M04, zand) zijn sterk verhoogde gehalten voor koper en zink en licht verhoogde gehalten voor kobalt, kwik, lood, nikkel, PAK en minerale olie aangetoond.

In het zintuiglijk slakken- en roesthoudende monster van de bovengrond (M05, zand) zijn sterk verhoogde gehalten voor koper, lood, zink en PAK en licht verhoogde gehalten voor cadmium, kobalt, kwik, molybdeen, nikkel en minerale olie aangetoond.

In het zintuiglijk puin- en koolhoudende monster van de ondergrond (M12, zand) zijn alle onderzochte parameters (BTEXN) aangetoond in gehalten beneden de betreffende achtergrondwaarden.

4) Verfmengruimte in lekbakken (N, zijruimte straalloods)

Grond
In het zintuiglijk schone mengmonster van de bovengrond (MM06, klei) zijn licht verhoogde gehalten voor cadmium, kwik, lood en zink aangetoond.

In het zintuiglijk schone monster van de ondergrond (M07, zand) zijn alle onderzochte parameters (BTEXN) aangetoond in gehalten beneden de betreffende achtergrondwaarden.

5) Olieopslag compressor op lekbak (I, ten noorden lasloods)

Grond
In het zintuiglijk schone mengmonster van de bovengrond (MM14, zand) is een gehalte voor minerale olie boven de betreffende achtergrondwaarde aangetoond. In voorgaande onderzoeken zijn reeds licht verhoogde gehalten aan minerale olie aangetoond.

6) Olieopslag op 3 lekbakken (H, westelijke muur magazijn)

Grond
In het zintuiglijk schone mengmonster van de boven- en ondergrond (MM15, zand) is geen gehalte voor minerale olie boven de betreffende achtergrondwaarde aangetoond.

7) Olieopslag op 2 lekbakken (ten oosten magazijn, bij afgifte luik)

Grond
In het zintuiglijk zwak puin- en slakkenhoudende mengmonster van de boven- en ondergrond (MM16, zand) is een gehalte voor minerale olie boven de betreffende achtergrondwaarde aangetoond. In voorgaande onderzoeken zijn reeds licht verhoogde gehalten aan minerale olie aangetoond.

8) Toekomstige bovengrondse mobiele tank (basislocatie nader te bepalen)

Grond
In het zintuiglijk schone mengmonster van de boven- en ondergrond (MM08, zand) is geen gehalte voor minerale olie boven de betreffende achtergrondwaarde aangetoond.

9) Straal- en conserveringshal

Grond
In het zintuiglijk schone mengmonster van de bovengrond (MM09, zand) zijn licht verhoogde gehalten voor kobalt, koper, lood, nikkel, PAK en minerale olie aangetoond.

10) Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers

Grond
In het zintuiglijk schone mengmonster van de ondergrond (M10, zand) zijn, behoudens een licht verhoogd gehalte voor xylenen alle onderzochte parameters (BTEXN) aangetoond in gehalten beneden de betreffende achtergrondwaarden.

In het zintuiglijk puinhoudende monster van de bovengrond (M11, zand) zijn sterk verhoogde gehalten voor koper, lood en zink en licht verhoogde gehalten voor cadmium, kobalt, kwik, molybdeen, nikkel, PAK en minerale olie aangetoond.

In de zintuiglijk schone monsters van de ondergrond (M17, zand en M18, zand) zijn alle onderzochte parameters (minerale olie en BTEXN) aangetoond in gehalten beneden de betreffende achtergrondwaarden.

In het zintuiglijk slakkenhoudende monster van de ondergrond (M19, zand) zijn behoudens een licht verhoogd gehalte voor minerale olie alle onderzochte parameters (minerale olie, BTEXN, styreen) aangetoond in gehalten beneden de betreffende achtergrondwaarden.

In het zintuiglijk puin- en slakkenhoudende monster van de ondergrond (M20, klei) zijn alle onderzochte parameters (minerale olie en BTEXN) aangetoond in gehalten beneden de betreffende achtergrondwaarden.

9. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Voor de voormalige activiteiten werd de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging, aangezien het (voormalige) bodembedreigende activiteiten betreffen.

Uit de resultaten van de diverse voorgaande onderzoeken blijkt dat ter plaatse van de onderzoekslocatie een ophooglaag aanwezig is die heterogeen licht tot sterk verontreinigd is met metalen. Verder zijn licht verhoogde gehalten voor PAK, PCB en minerale olie aanwezig.

In het huidige onderzoek zijn zintuiglijk in de grond diverse bodemvreemde bijmengingen (puin/baksteen/kooldeeltjes) en/of puinstabilisaties waargenomen. Analytisch zijn ter plaatse van de verfopslag in vier containers (deellocatie 2), opslag lege verfblikken in container (deellocatie 3) en kolommachine , zaagmachine, hydraulische persprofielen en hydraulische pers (deellocatie 10) sterke verontreinigingen met metalen en/of PAK aangetoond. De verontreinigingen zijn te relateren aan de aanwezige ophooglaag en niet aan de bedrijfsactiviteiten. De sterke verontreinigingen behoeven in dit kader dan ook niet nader te worden onderzocht.

Ter plaatse van de voormalige bovengrondse tank (deellocatie 1) is in de grond een lichte verontreiniging met minerale olie aangetoond. Het gehalte is vergelijkbaar met voorgaand onderzoek. Op basis hiervan is de eindsituatie in voldoende mate vastgesteld.

Ter plaatse van de verfopslag in vier containers (deellocatie 2), opslag lege verfblikken in container (deellocatie 3), verfmengruimte in lekbakken (deellocatie 4), olieopslag compressor in lekbak (deellocatie 5), olieopslag op 2 lekbakken (deellocatie 7), straal en conserveringshal (deellocatie 9) en kolommachine, zaagmachine, hydraulische persprofielen en hydraulische pers (deellocatie 10) zijn verder maximaal lichte grondverontreinigingen aangetoond. In de boven- en ondergrond van de olieopslag op 3 lekbakken (deellocatie 6) en ter plaatse van de toekomstige bovengrondse mobiele tank (deellocatie 8) zijn geen verontreinigingen met minerale olie aangetoond.

Aangezien er geen sterke grondverontreinigingen zijn aangetoond die te realteren zijn aan de (toekomstige) bedrijfsactiviteiten dienen de gestelde verdachte hypotheses voor de deellocaties 1 tot en met 10 te worden verworpen.

Middels het bodemonderzoek is de nul- en eindsituatie ter plaatse van de bedrijfslocatie van Ravestein B.V. aan de Waalbandijk 11 te Deest in voldoende mate vastgesteld.

Aanbevolen wordt om bij toekomstige beëindiging van de activiteiten ter plaatse van deellocatie 2 t/m 10 de eindsituatie vast te leggen.

De (grond)lagen met puinbijmengingen behoeven voor het nul- en eindsituatie bodemonderzoek niet te worden onderzocht op asbest (in de fractie <16 mm). In een ander kader (nieuwbouw / transactie) wordt wel geadviseerd om een analytisch of verkennend onderzoek naar asbest uit te voeren.

10. REFERENTIES

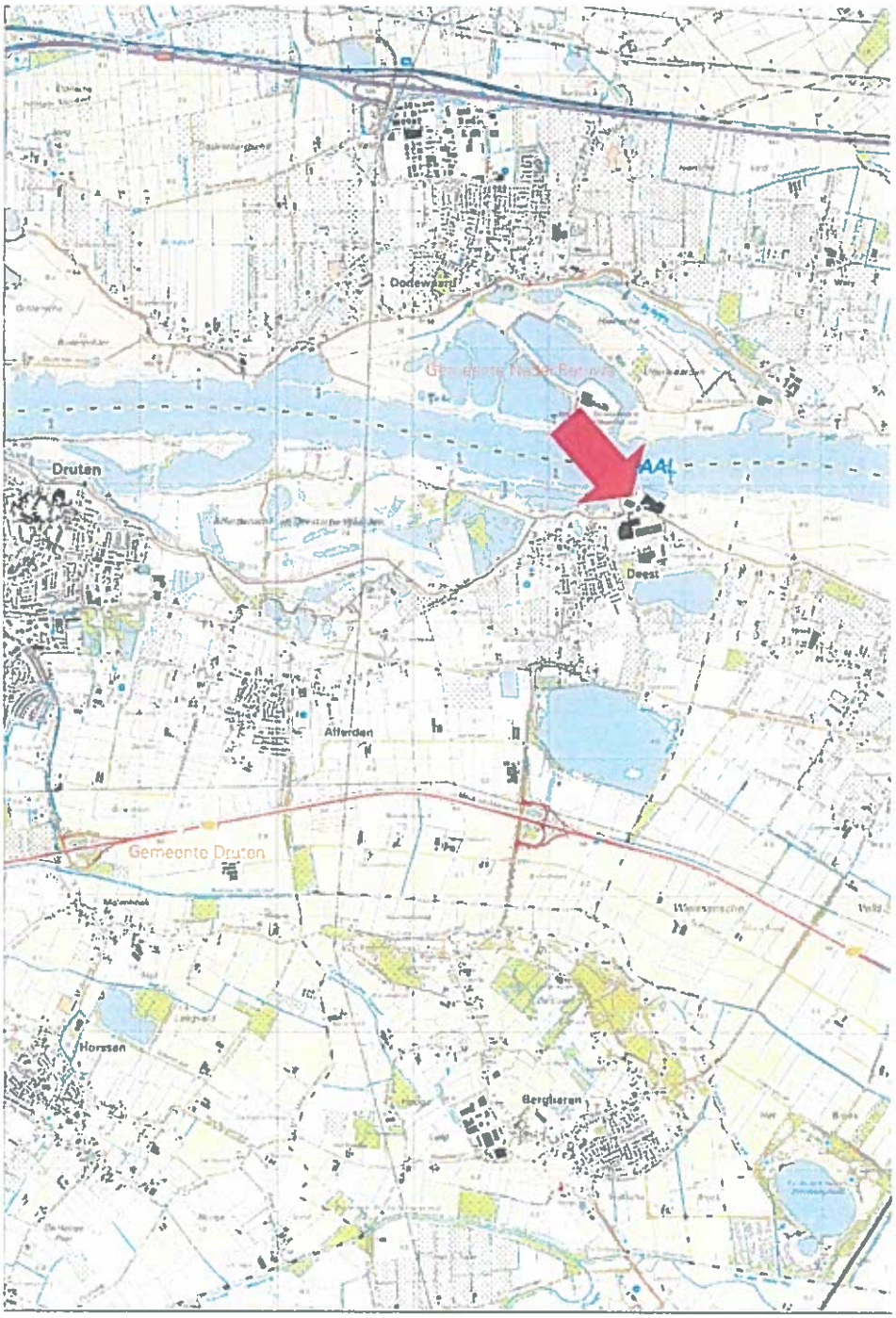
1. Nederlands Normalisatie Instituut, Delft 2009. NEN 5740, onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek, onderzoek naar de kwaliteit van de bodem en grond.

2. Grondwaterkaart van Nederland (Dienst Grondwaterverkenning TNO, 1977, 's-Hertogenbosch, kaartblad 45 West, 45 Oost).

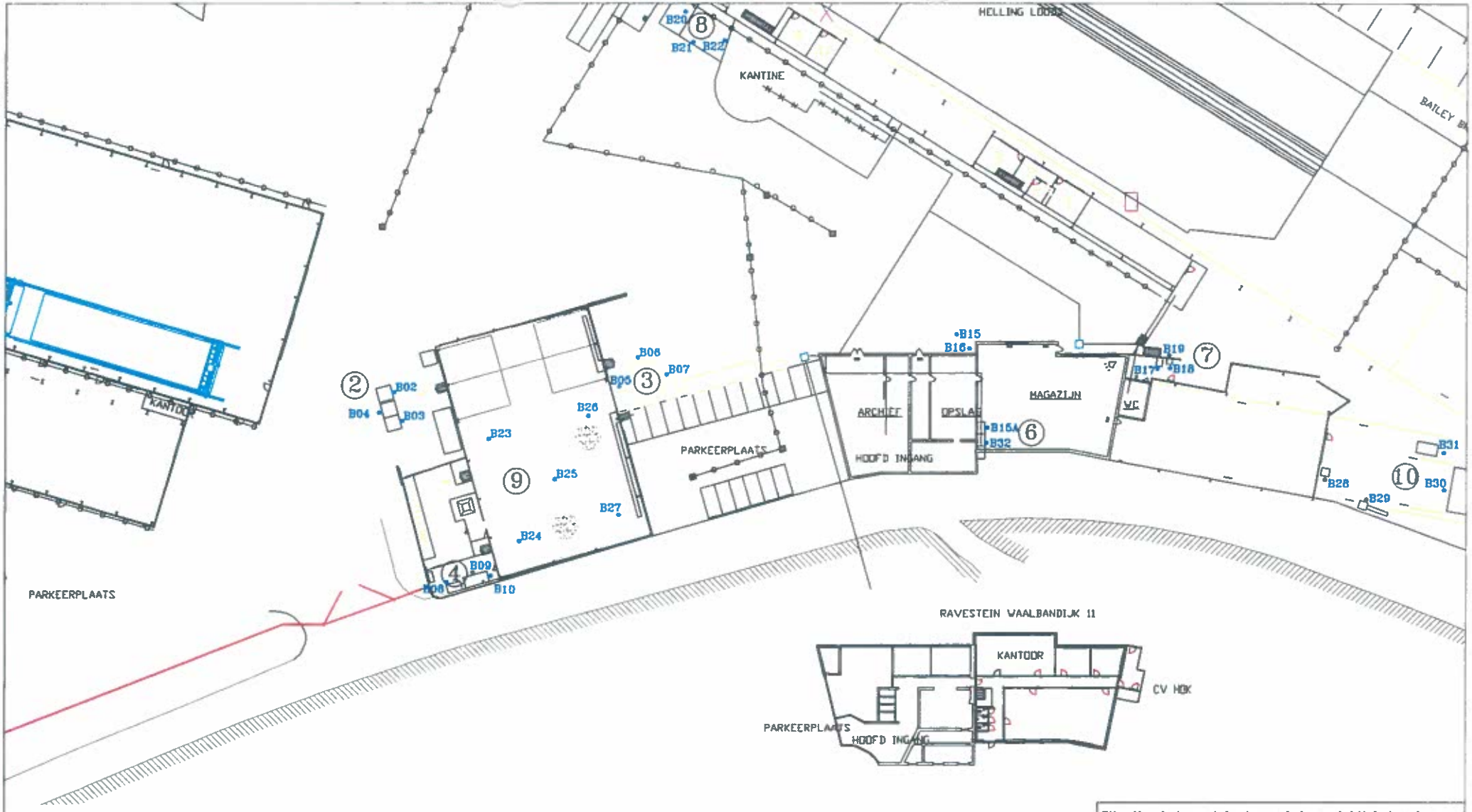
3. Ministerie van VROM en Verkeer en Waterstaat, Regeling bodemkwaliteit, Staatscourant, 20 december 2007, nr. 247 (inclusief diverse rectificaties en wijzigingen hierop volgend).

4. Ministerie van VROM, Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013, Staatscourant 27 juni 2013; nr. 16675 (inclusief rectificaties en wijzigingen hierop volgend).

BIJLAGEN

Tekening: B16.6314	**Schaal:** 1 : 50.000
Bron: CC-BY Kadaster: Topografische kaart van Nederland (uitgave 2013)	
Onderdeel: Situering in de regio	

LEGENDA:

0 5 10m

• Boring

Verhardingen aangeven
•Boring 1,0m-mv
•Boring 2,0m-mv

Naam Veldwerker:

Datum:

1 Voormalige bovengrondse tank
2 Verfopslag in vier containers
3 Opslag lege verblikken en verfopslag in containers
4 Verfmengruimte in lekbakken
5 Olieopslag compressor op lekbak
6 Olieopslag op 3 lekbakken
7 Olieopslag in 2 lekbakken
8 Toekomstige bovengrondse mobiele tank
9 Straal- en conserveringshal
10 Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers

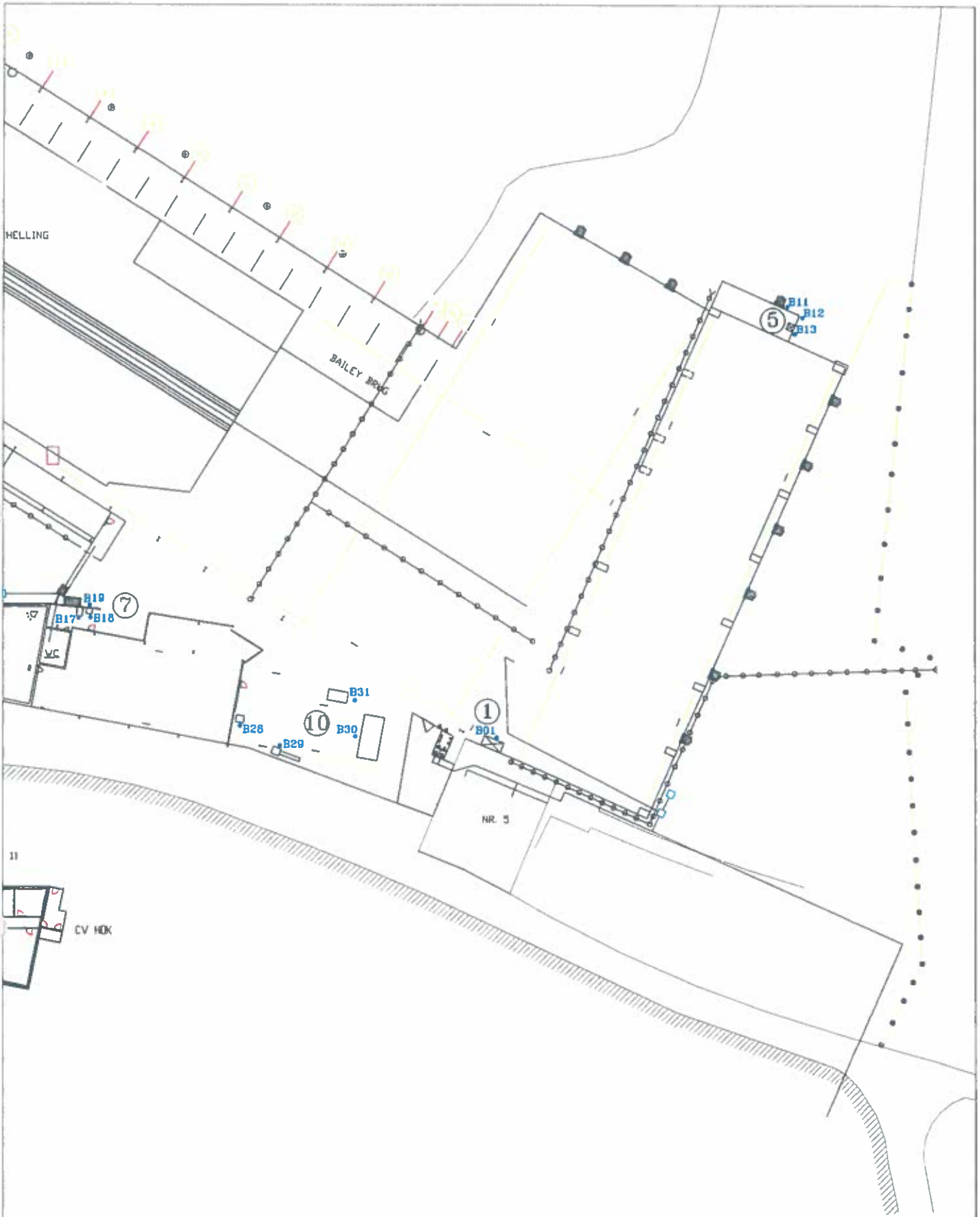
Situatieschets met boringen behorend bij het nul- en eindsituatie bodemonderzoek voor de locatie gelegen aan de Waalbandijk 11 te Deest

opdrachtgever: Ravestein B.V.

get. EL	d.d. 12-04-'16	voorafgaand projectnr.	
gew. MH	d.d. 25-04-'16	Schaal 1 : 500	formaat A3
gez. HD	d.d. 25-04-'16	projectnr.B16.6314	bijlage 2a

N

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

LEGENDA:

0 5 10m

• Boring

1 Voormalige bovengrondse tank
2 Verfopslag in vier containers
3 Opslag lege verblikken en verfopslag in containers
4 Verfmengruimte in lekbakken
5 Olieopslag compressor op lekbak
6 Olieopslag op 3 lekbakken
7 Olieopslag in 2 lekbakken
8 Toekomstige bovengrondse mobiele tank
9 Straal- en conserveringshal
10 Kolomboormachine, zaagmachine, hydraulische pers profielen en hydraulische pers

Situatieschets met boringen behorend bij het nul- en eindsituatie bodemonderzoek voor de locatie gelegen aan de Waalbandijk 11 te Deest

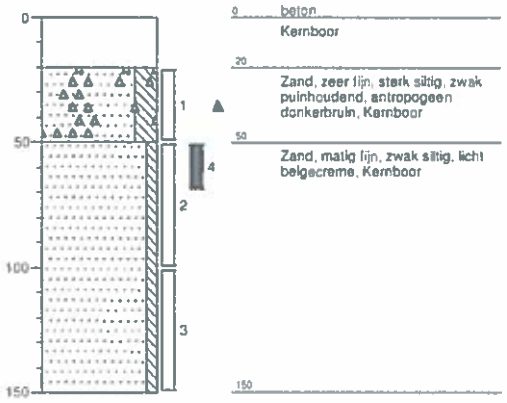
opdrachtgever: Ravestein B.V.

get. EL	d.d. 12-04-'16	voorafgaand projectnr.	
gew. MH	d.d. 25-04-'16	Schaal 1 : 500	formaat A3
gez. HD	d.d. 25-04-'16	projectnr.B16.6314	bijlage 2b

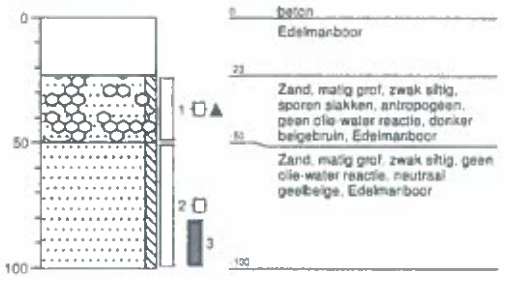
N

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

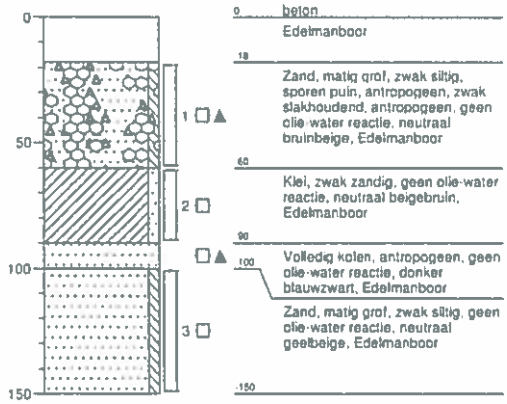
Boring: B01
Datum: 15-04-2016

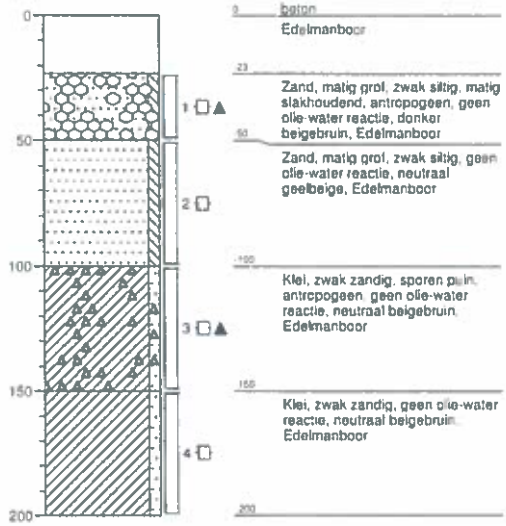
Boring: B02
Datum: 14-04-2016

Boring: B03
Datum: 14-04-2016

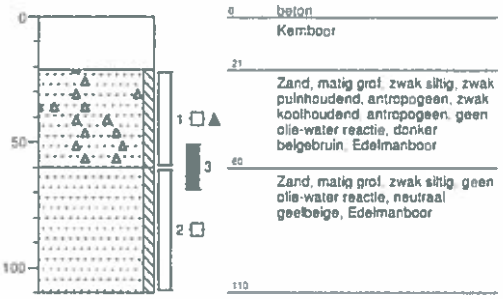
Boring: B04
Datum: 14-04-2016

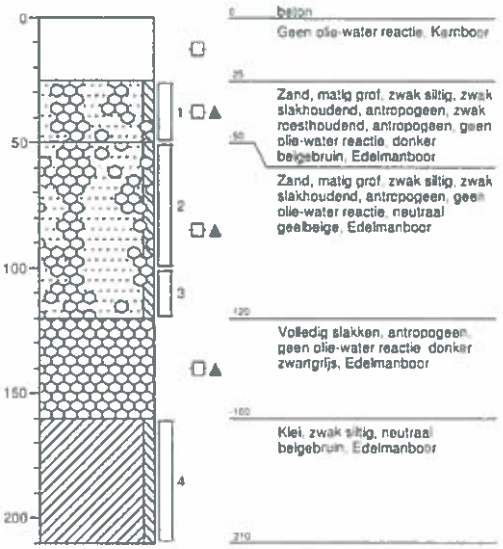
Projectcode: B16.6314
gelekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

Boring: B05
Datum: 14-04-2016

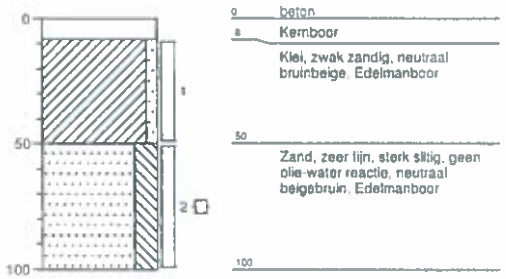
Boring: B06
Datum: 14-04-2016

Boring: B07
Datum: 14-04-2016

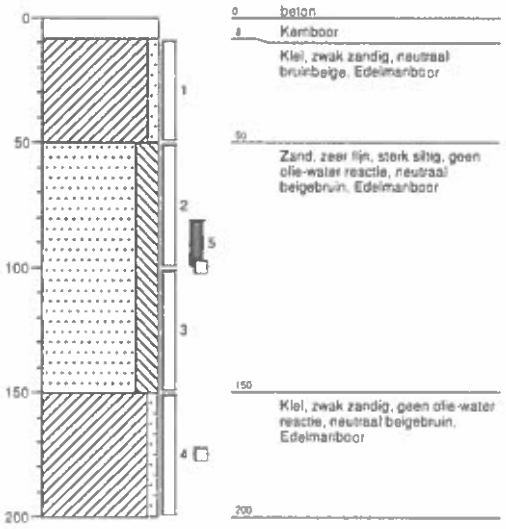
Boring: B08
Datum: 14-04-2016

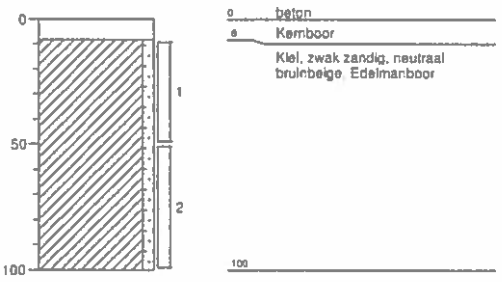
Projectcode: B16.6314
gelekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

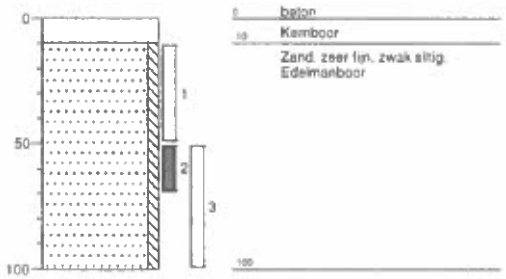
Boring: B09
Datum: 14-04-2016

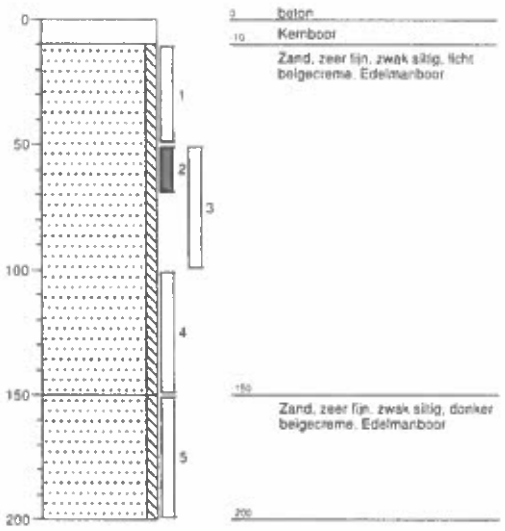
Boring: B10
Datum: 14-04-2016

Boring: B11
Datum: 15-04-2016

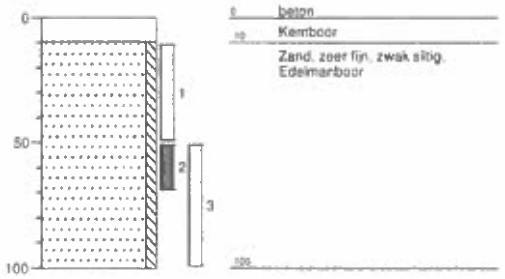
Boring: B12
Datum: 15-04-2016

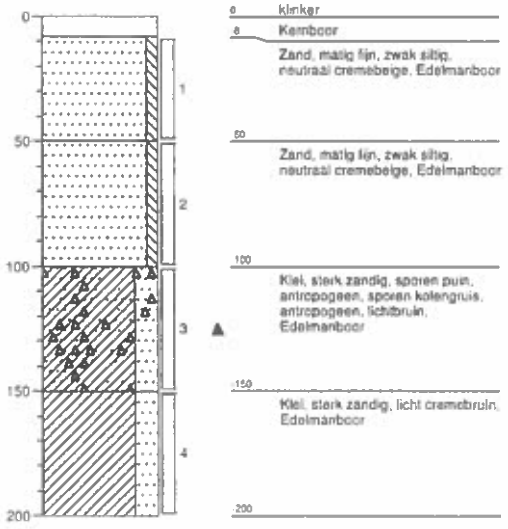
Projectcode: B16.6314
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

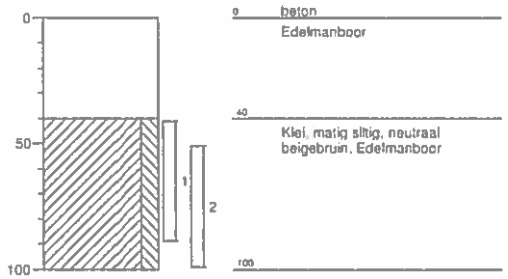
Boring: B13
Datum: 15-04-2016

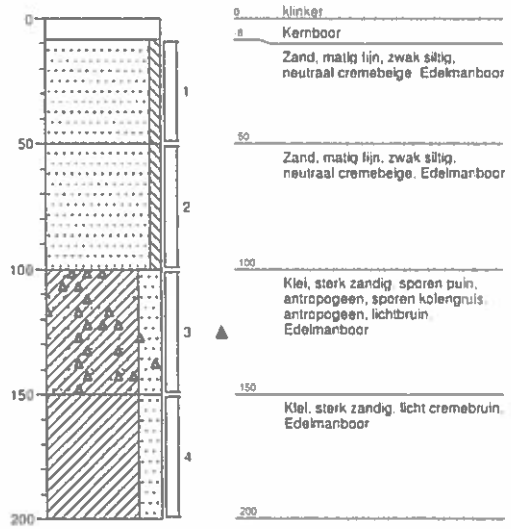
Boring: B15
Datum: 15-04-2016

Boring: B15A
Datum: 15-04-2016

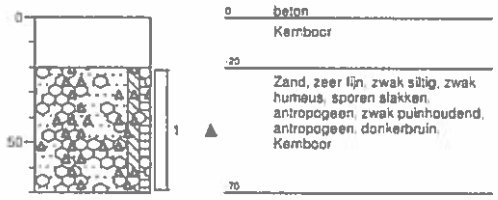
Boring: B16
Datum: 15-04-2016

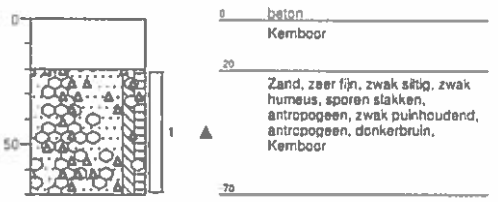
Projectcode: B16.6314
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

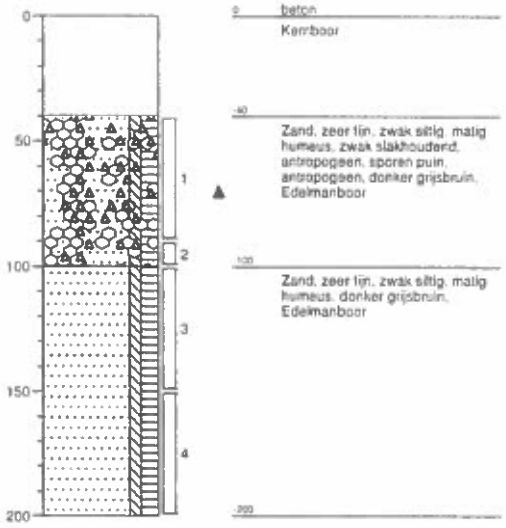
Boring: B17
Datum: 15-04-2016

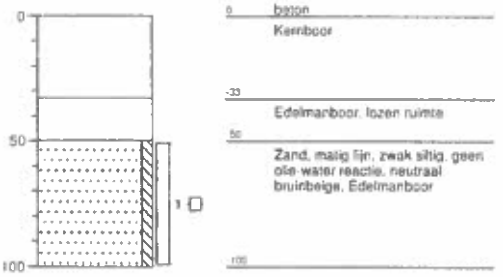
Boring: B18
Datum: 15-04-2016

Boring: B19
Datum: 15-04-2016

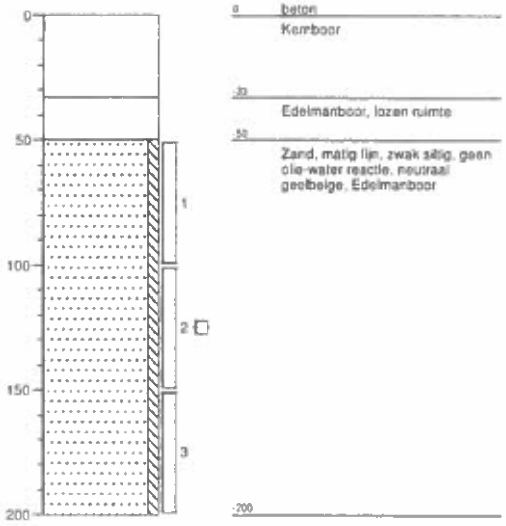
Boring: B20
Datum: 14-04-2016

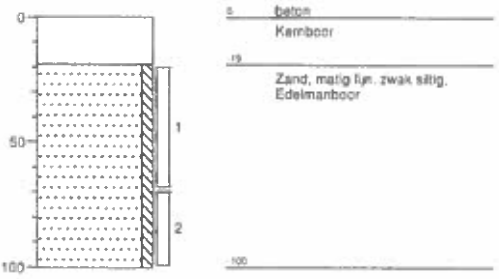
Projectcode: B16.6314
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

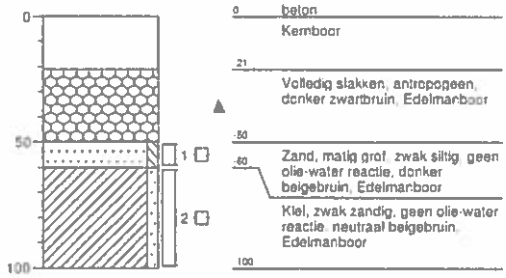
Boring: B21
Datum: 14-04-2016

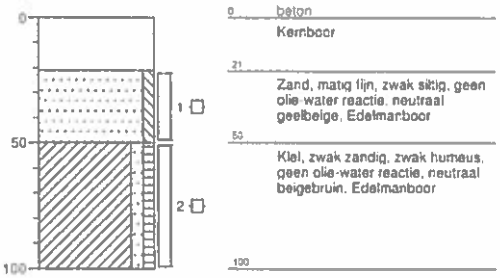
Boring: B22
Datum: 14-04-2016

Boring: B23
Datum: 14-04-2016

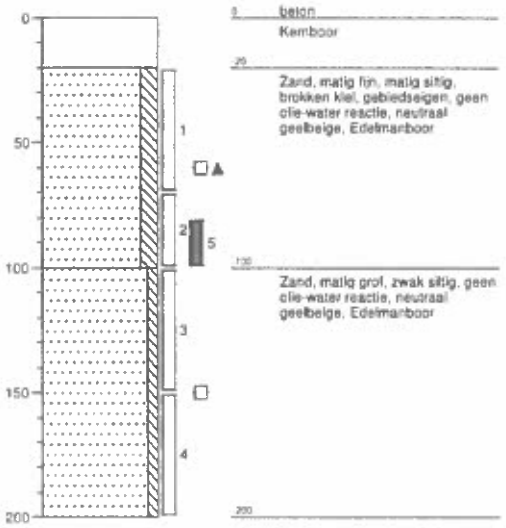
Boring: B24
Datum: 14-04-2016

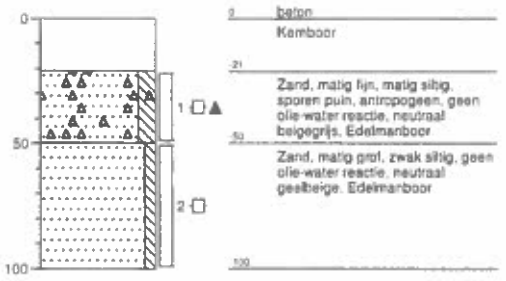
Projectcode: B16.6314
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

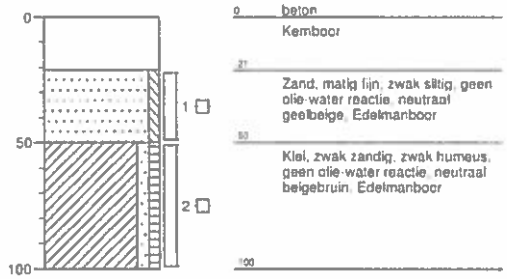
Boring: B25
Datum: 14-04-2016

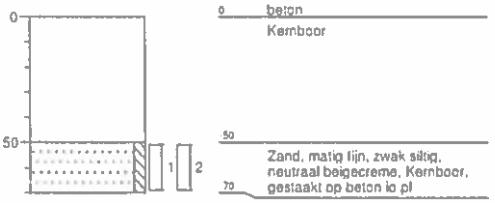
Boring: B26
Datum: 14-04-2016

Boring: B27
Datum: 14-04-2016

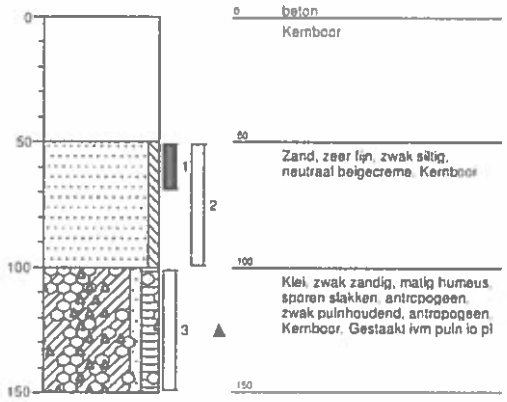
Boring: B28
Datum: 15-04-2016

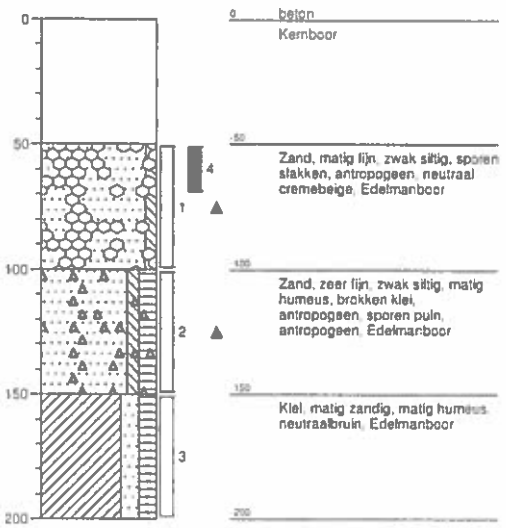
Projectcode: B16.6314
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

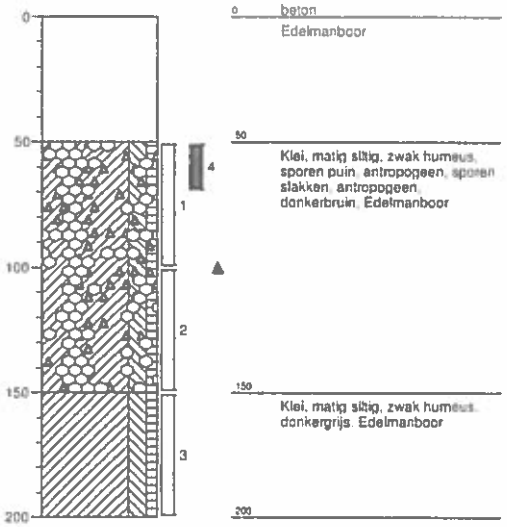
Boring: B29
Datum: 15-04-2016

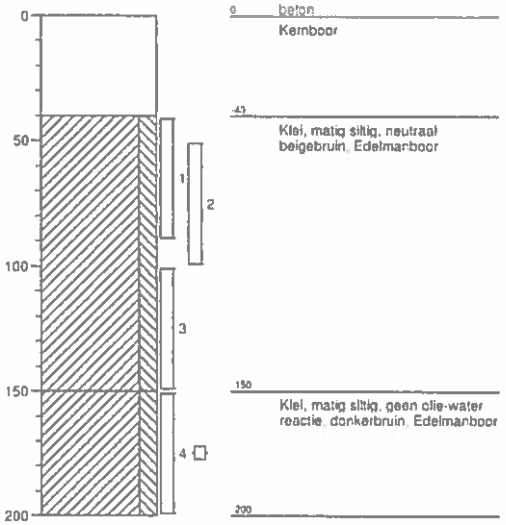
Boring: B30
Datum: 15-04-2016

Boring: B31
Datum: 15-04-2016

Boring: B32
Datum: 15-04-2016

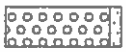
Projectcode: B16.6314
getekend volgens NEN 5104

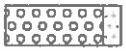
VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

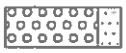
Legenda (conform NEN 5104)

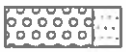
grind

Grind, siltig

Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

Grind, sterk zandig

Grind, uiterst zandig

zand

Zand, kleiig

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleiig

Veen, sterk kleiig

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

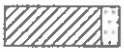

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

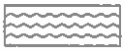

geroerd monster

ongeroerd monster

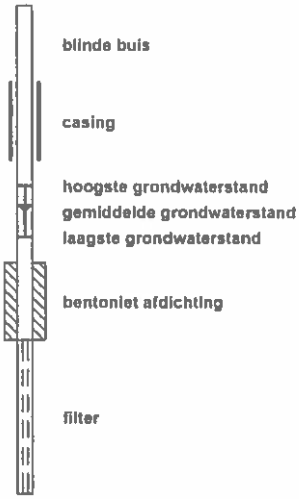
overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

peilbuis

ALcontrol Laboratories

ALcontrol B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.alcontrol.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: RAVO
Uw projectnummer	: B16.6314
ALcontrol rapportnummer	: 12285964, versienummer: 1

Rotterdam, 21-04-2016

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B16.6314. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel door derden uitgevoerd onderzoek, uitgevoerd door ALcontrol B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL).

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 18 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

R. van Duin
Laboratory Manager

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028
ALLE DIENSTVERLENINGEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HR
HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24365288

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M01 M01
002	Grond (AS3000)	M02 M02
003	Grond (AS3000)	M03 M03
004	Grond (AS3000)	M04 M04
005	Grond (AS3000)	M05 M05

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004	005
droge stof	gew.-%	S	95.8	91.9	79.5	89.4	86.7
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	<0.5				
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S		3.9	4.5	6.3	7.2
KORRELGROOTTEVERDELING							
lutum (bodem)	% vd DS	S		4.3	5.5	1.6	8.1
METALEN							
barium	mg/kgds	S		220	320	100	540
cadmium	mg/kgds	S		0.83	2.0	0.37	2.0
kobalt	mg/kgds	S		7.0	11	8.6	19
koper	mg/kgds	S		71	110	190	260
kwik	mg/kgds	S		0.54	0.88	0.24	3.0
lood	mg/kgds	S		650	440	300	1300
molybdeen	mg/kgds	S		0.60	0.69	0.80	2.4
nikkel	mg/kgds	S		16	18	17	44
zink	mg/kgds	S		520	1100	350	830
VLUCHTIGE AROMATEN							
benzeen	mg/kgds	S	<0.05				
tolueen	mg/kgds	S	<0.05				
ethylbenzeen	mg/kgds	S	<0.05				
o-xyleen	mg/kgds	S	<0.05				
p- en m-xyleen	mg/kgds	S	<0.05				
xylenen (0.7 factor)	mg/kgds	S	0.07 [1]				
totaal BTEX (0.7 factor)	mg/kgds		0.18 [2]				
styreen	mg/kgds	S	<0.05				
naftaleen	mg/kgds	S	<0.05				
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN							
naftaleen	mg/kgds	S		0.16	0.14	0.11	0.28
fenantreen	mg/kgds	S		1.2	0.89	1.0	2.7
antraceen	mg/kgds	S		0.42	0.57	0.35	1.2
fluoranteen	mg/kgds	S		3.6	3.9	3.2	9.2
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S		1.8	2.2	1.7	5.5
chryseen	mg/kgds	S		1.9	2.2	1.4	5.9
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S		1.1	1.4	1.0	3.1
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S		2.1	2.7	1.9	6.2
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S		1.4	1.9	1.3	4.7

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028
ALLE AAN ONS VERSTREKTE OPDRACHTEN WORDEN UITSLUITEND UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NR. 24365286
HANDELSREGISTER RVK ROTTERDAM 24365286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M01 M01
002	Grond (AS3000)	M02 M02
003	Grond (AS3000)	M03 M03
004	Grond (AS3000)	M04 M04
005	Grond (AS3000)	M05 M05

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004	005
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S		1.5	1.9	1.4	4.4
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S		15.18 [1]	17.8 [1]	13.36 [1]	43.18 [1]
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)							
PCB 28	µg/kgds	S		<1	<1	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S		<1	<1	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	S		<1	<1	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	S		<1	<1	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	S		<1	<1	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	S		1.3 [3]	<1	<1	<1
PCB 180	µg/kgds	S		<1	<1	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S		5.5 [1]	4.9 [1]	4.9 [1]	4.9 [1]
MINERALE OLIE							
fractie C10-C12	mg/kgds			5	<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds			17	32	31	52
fractie C22-C30	mg/kgds			40	100	74	180
fractie C30-C40	mg/kgds			26 [4]	58 [4]	35	99 [4]
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S		90	190	140	330

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

TESTEN
RvA I 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA (CONFORM ISO-IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NO. HANDELSREGISTER RVK ROTTERDAM 24345286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
005	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
2	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor conform AS3000
3	Het gehalte is indicatief i.v.m. de aanwezigheid van componenten die een storende invloed hebben op de meting.
4	Er zijn componenten aangetroffen die hoger zijn dan C40, deze zijn niet van invloed op het gerapporteerde resultaat.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 629
ALLE UIT DEZE WERKZAAMHEDEN VOORTSPRUITENDE OPDRACHTEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE RAAD VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24395286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
006	Grond (AS3000)	MM06 MM06
007	Grond (AS3000)	M07 M07
008	Grond (AS3000)	MM08 MM08
009	Grond (AS3000)	MM09 MM09
010	Grond (AS3000)	M10 M10

Analyse	Eenheid	Q	006	007	008	009	010
droge stof	gew.-%	S	84.8	88.3	96.4	88.9	98.3
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S		1.3	<0.5		<0.5
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	1.3			1.3	
KORRELGROOTTEVERDELING							
lutum (bodem)	% vd DS	S	17			8.3	
METALEN							
barium	mg/kgds	S	84			54	
cadmium	mg/kgds	S	0.55			0.24	
kobalt	mg/kgds	S	8.6			13	
koper	mg/kgds	S	25			35	
kwik	mg/kgds	S	0.16			0.06	
lood	mg/kgds	S	73			110	
molybdeen	mg/kgds	S	<0.5			<0.5	
nikkel	mg/kgds	S	22			11	
zink	mg/kgds	S	180			150	
VLUCHTIGE AROMATEN							
benzeen	mg/kgds	S		<0.05			<0.05
tolueen	mg/kgds	S		<0.05			<0.05
ethylbenzeen	mg/kgds	S		<0.05			<0.05
o-xyleen	mg/kgds	S		<0.05			0.05
p- en m-xyleen	mg/kgds	S		<0.05			0.06
xylenen (0.7 factor)	mg/kgds	S		0.07 [1]			0.11 [1]
totaal BTEX (0.7 factor)	mg/kgds			0.18 [2]			0.22 [2]
styreen	mg/kgds	S		<0.05			<0.05
naftaleen	mg/kgds	S		<0.05			<0.05
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN							
naftaleen	mg/kgds	S	0.02			0.14	
fenantreen	mg/kgds	S	0.11			0.30	
antraceen	mg/kgds	S	0.03			0.11	
fluoranteen	mg/kgds	S	0.27			0.75	
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.13			0.48	
chryseen	mg/kgds	S	0.13			0.44	
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	0.09			0.30	
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.17			0.56	
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	0.13			0.42	

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE IN DEZE WERKZAAMHEDEN VORMGEVEN, UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24295396)

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
006	Grond (AS3000)	MM06 MM06
007	Grond (AS3000)	M07 M07
008	Grond (AS3000)	MM08 MM08
009	Grond (AS3000)	MM09 MM09
010	Grond (AS3000)	M10 M10

Analyse	Eenheid	Q	006	007	008	009	010
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.12			0.40	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	1.2 [1]			3.9 [1]	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)							
PCB 28	µg/kgds	S	<1			<1	
PCB 52	µg/kgds	S	<1			<1	
PCB 101	µg/kgds	S	<1			<1	
PCB 118	µg/kgds	S	<1			<1	
PCB 138	µg/kgds	S	<1			<1	
PCB 153	µg/kgds	S	<1			<1	
PCB 180	µg/kgds	S	<1			<1	
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 [1]			4.9 [1]	
MINERALE OLIE							
fractie C10-C12	mg/kgds		<5		<5	<5	
fractie C12-C22	mg/kgds		<5		<5	20	
fractie C22-C30	mg/kgds		<5		<5	69	
fractie C30-C40	mg/kgds		<5		<5	25 [4]	
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	<20		<20	110	

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning

Paraaf :

TESTEN RvA L 078

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 078

AL ONZE AFRIJZAMINGEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24245291

AS3000

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monster beschrijvingen

006	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
007	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
008	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
009	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
010	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
2	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor conform AS3000
4	Er zijn componenten aangetroffen die hoger zijn dan C40, deze zijn niet van invloed op het gerapporteerde resultaat.

Paraaf :

RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE DIENSTVERLENINGEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HANDELSREGISTER #/K ROTTERDAM 24095286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
011	Grond (AS3000)	M11 M11

Analyse	Eenheid	Q	011
droge stof	gew.-%	S	88.4
gewicht artefacten	g	S	<1
aard van de artefacten	-	S	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	4.5
KORRELGROOTTEVERDELING			
lutum (bodem)	% vd DS	S	3.6
METALEN			
barium	mg/kgds	S	130
cadmium	mg/kgds	S	0.41
kobalt	mg/kgds	S	22
koper	mg/kgds	S	350
kwik	mg/kgds	S	0.19
lood	mg/kgds	S	840
molybdeen	mg/kgds	S	1.6
nikkel	mg/kgds	S	27
zink	mg/kgds	S	550
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN			
naftaleen	mg/kgds	S	0.11
fenantreen	mg/kgds	S	0.62
antraceen	mg/kgds	S	0.15
fluoranteen	mg/kgds	S	1.5
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.80
chryseen	mg/kgds	S	0.87
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	0.62
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	1.1
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	1.00
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.98
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	7.75 1)
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)			
PCB 28	µg/kgds	S	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1
PCB 101	µg/kgds	S	<1
PCB 118	µg/kgds	S	<1
PCB 138	µg/kgds	S	<1
PCB 153	µg/kgds	S	<1
PCB 180	µg/kgds	S	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 1)
MINERALE OLIE			
fractie C10-C12	mg/kgds		<5

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 078

ALLE DIENSTVERLENINGEN VOORTVLOEIEND UIT DE ACTIVITEITEN VAN ALCONTROL B.V. ZIJN ONDERWORPEN AAN DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HET HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24345286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
011	Grond (AS3000)	M11 M11

Analyse	Eenheid	Q	011
fractie C12-C22	mg/kgds		160
fractie C22-C30	mg/kgds		310
fractie C30-C40	mg/kgds		110 4)
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	570

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE DIENSTVERRICHTINGEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24165286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monster beschrijvingen

011	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
4	Er zijn componenten aangetroffen die hoger zijn dan C40, deze zijn niet van invloed op het gerapporteerde resultaat.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 629
ALLE AANBIEDINGEN, OPDRACHTEN EN UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN GESCHIEDEN UITSLUITEND OP BASIS VAN DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD TE ROTTERDAM ONDER NR. 24095396 EN ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD TE ROTTERDAM ONDER NR. 24095396 EN HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24095396

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934. Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Conform AS3010-3 (org. stof gecorrigeerd voor 5,4 % lutum) en gelijkwaardig aan NEN 5754
benzeen	Grond (AS3000)	Conform AS3030-1
tolueen	Grond (AS3000)	Idem
ethylbenzeen	Grond (AS3000)	Idem
o-xyleen	Grond (AS3000)	Idem
p- en m-xyleen	Grond (AS3000)	Idem
xylenen (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal BTEX (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Eigen methode, headspace GCMS
styreen	Grond (AS3000)	Conform AS3030-1
naftaleen	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010-3
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Grond: eigen methode. Grond (AS3000): conform AS3010-4
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5, conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966) eigen methode (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform ISO 22036)
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-ISO 16772)
lood	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5, conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966) eigen methode (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform ISO 22036)
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform prestatieblad 3010-7 Gelijkwaardig aan NEN-EN-ISO 16703

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

TESTEN RvA L 028

AS3000

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	L2161566	14-04-2016	14-04-2016	ALC211
002	Y5704904	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
003	Y5704866	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
004	Y5704973	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
005	Y5705603	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
006	Y5704868	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
006	Y5704993	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
006	Y5704911	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
007	L2161568	14-04-2016	14-04-2016	ALC211
008	Y5704872	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
008	Y5704831	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
008	Y5704871	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
009	Y5704892	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
009	Y5704877	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
009	Y5704894	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
009	Y5705108	14-04-2016	14-04-2016	ALC201
010	L2161567	14-04-2016	14-04-2016	ALC211
011	Y5704886	14-04-2016	14-04-2016	ALC201

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM TISCH RUIMTE HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24048286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

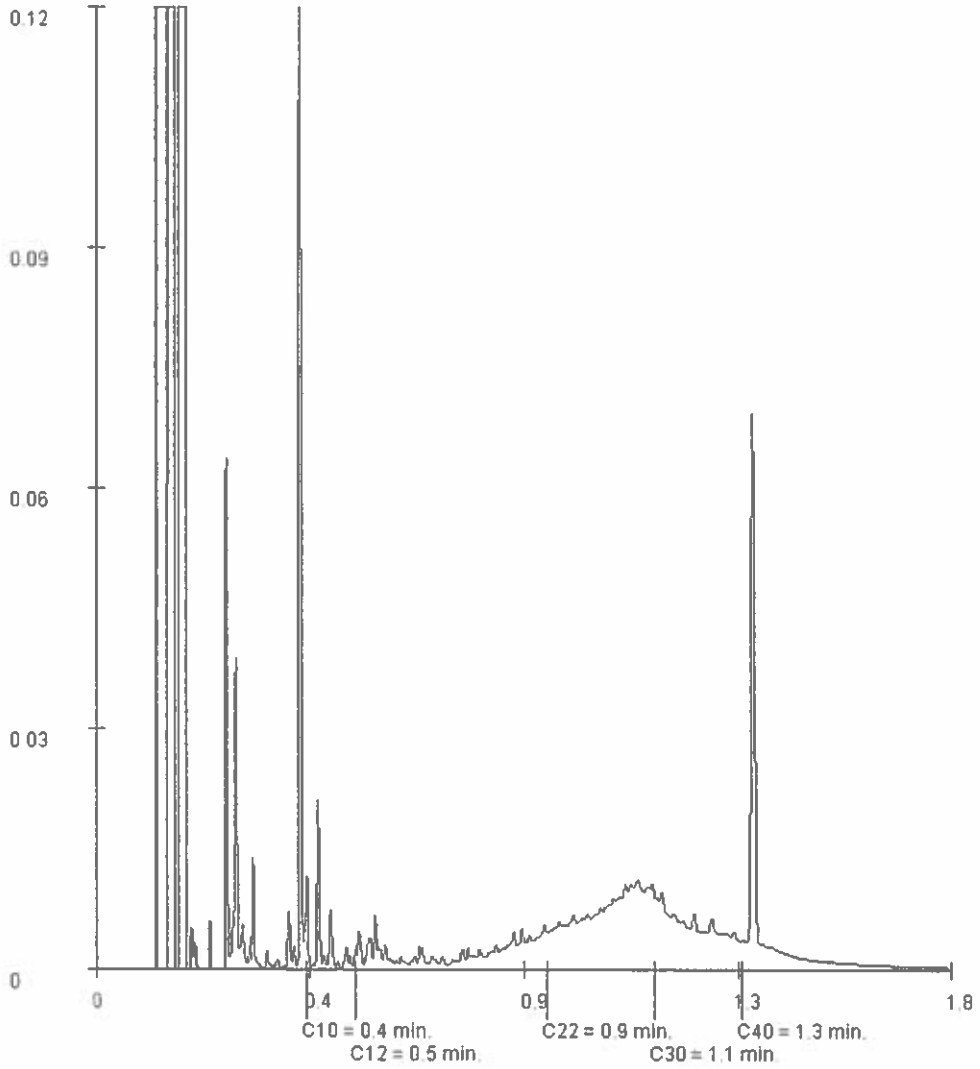
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer:	002
Monster beschrijvingen	M02M02

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTEN RvA I 078

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO IEC 17025:2005 ONDER NR. L 628

ALLE ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (DISCHR. NR. HANDELSREGISTER ROTTERDAM 24295286)

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

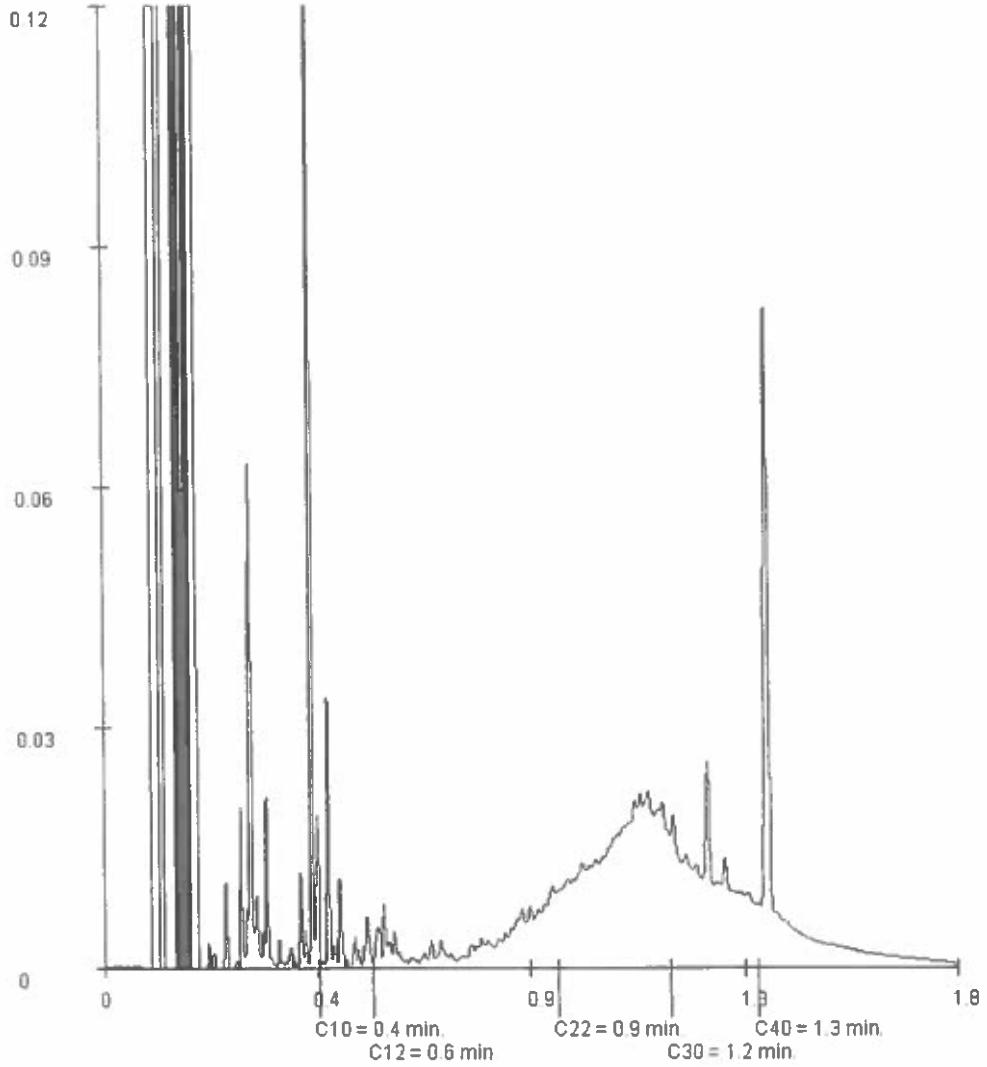
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer:	003
Monster beschrijvingen	M03M03

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTING RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALGEMENE VOORWAARDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HANDELSREGISTER AVR ROTTERDAM 24253286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

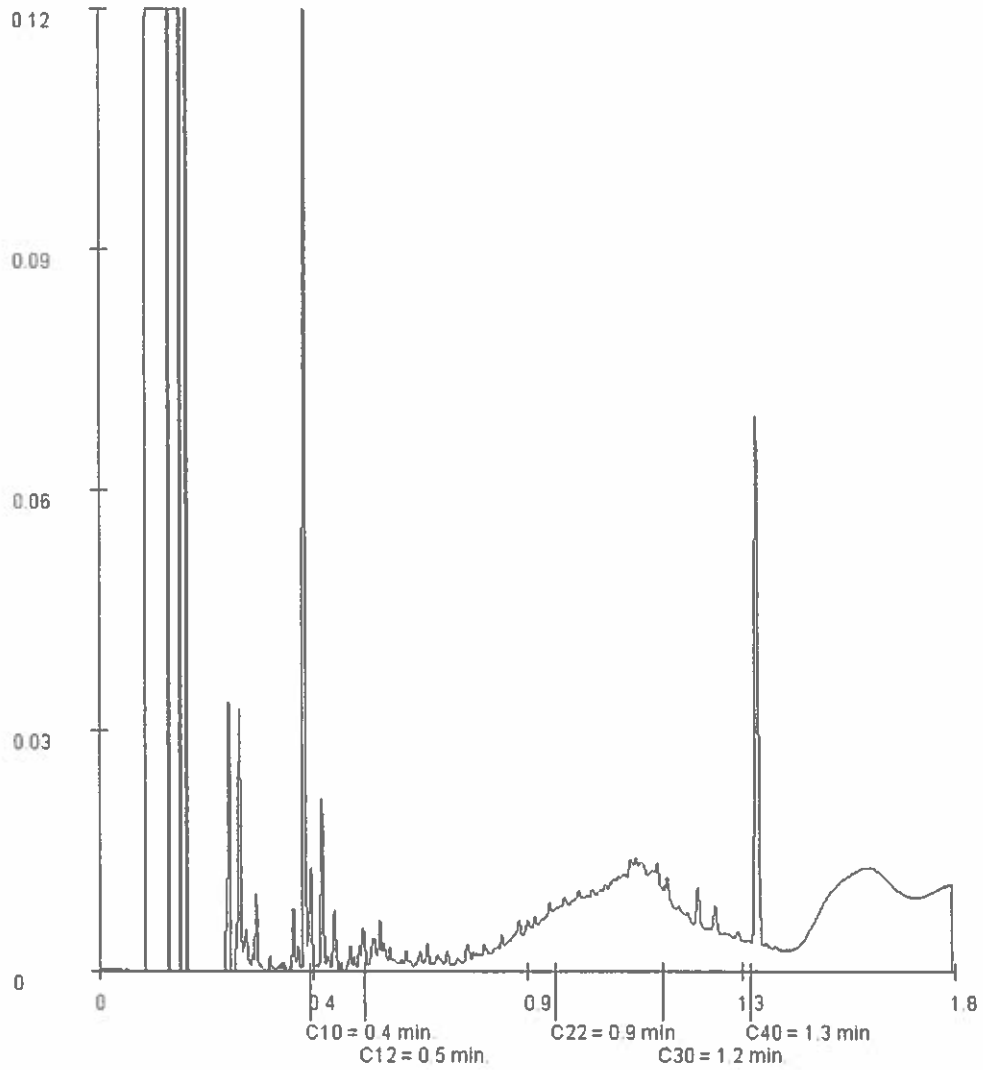
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer:	004
Monster beschrijvingen	M04M04

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTIN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN DEPONERING BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL GEVESTIGD TE ROTTERDAM HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265386

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

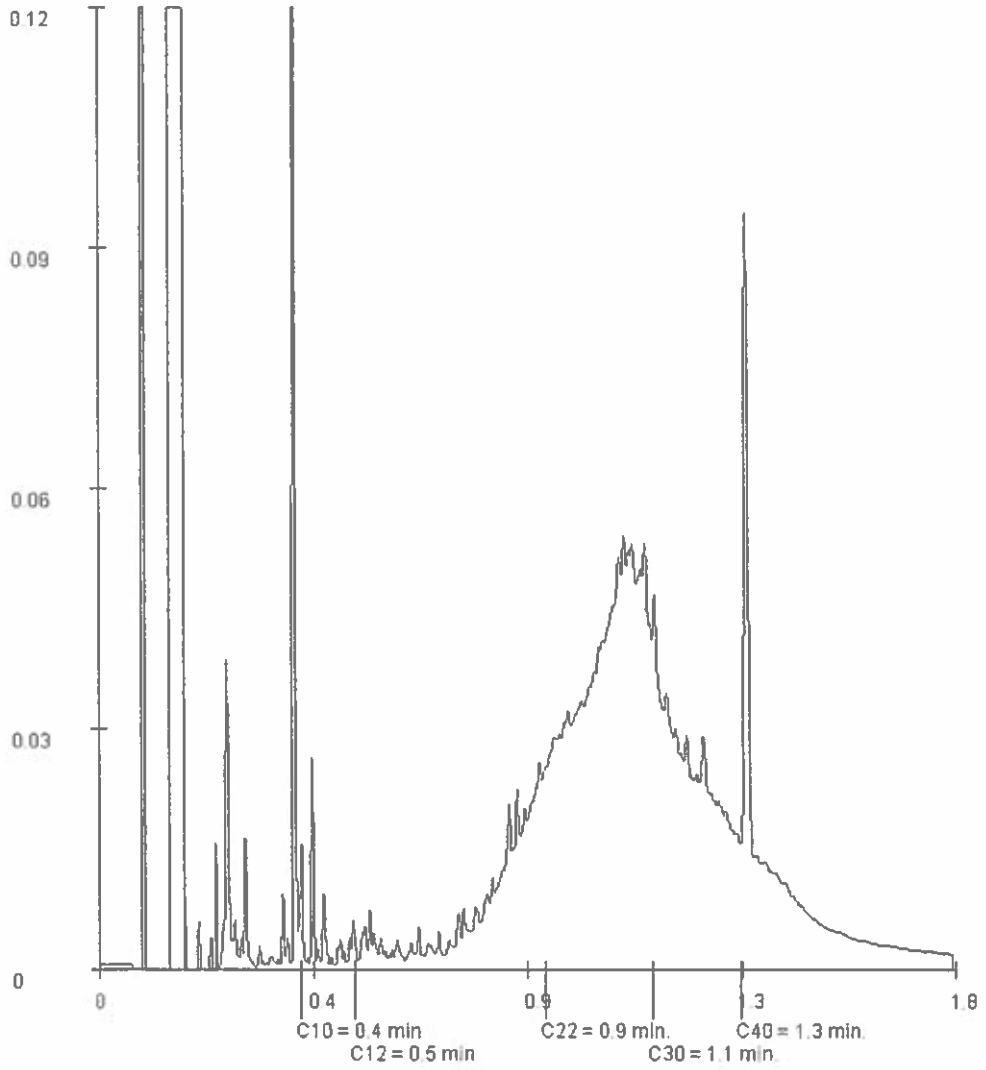
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer:	005
Monster beschrijvingen	M05M05

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTEN RvA I 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA (CONFORM ISO/IEC 17025:2005) ONDER I.R. L 028

ALLE ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NR. 24...
HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24...

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

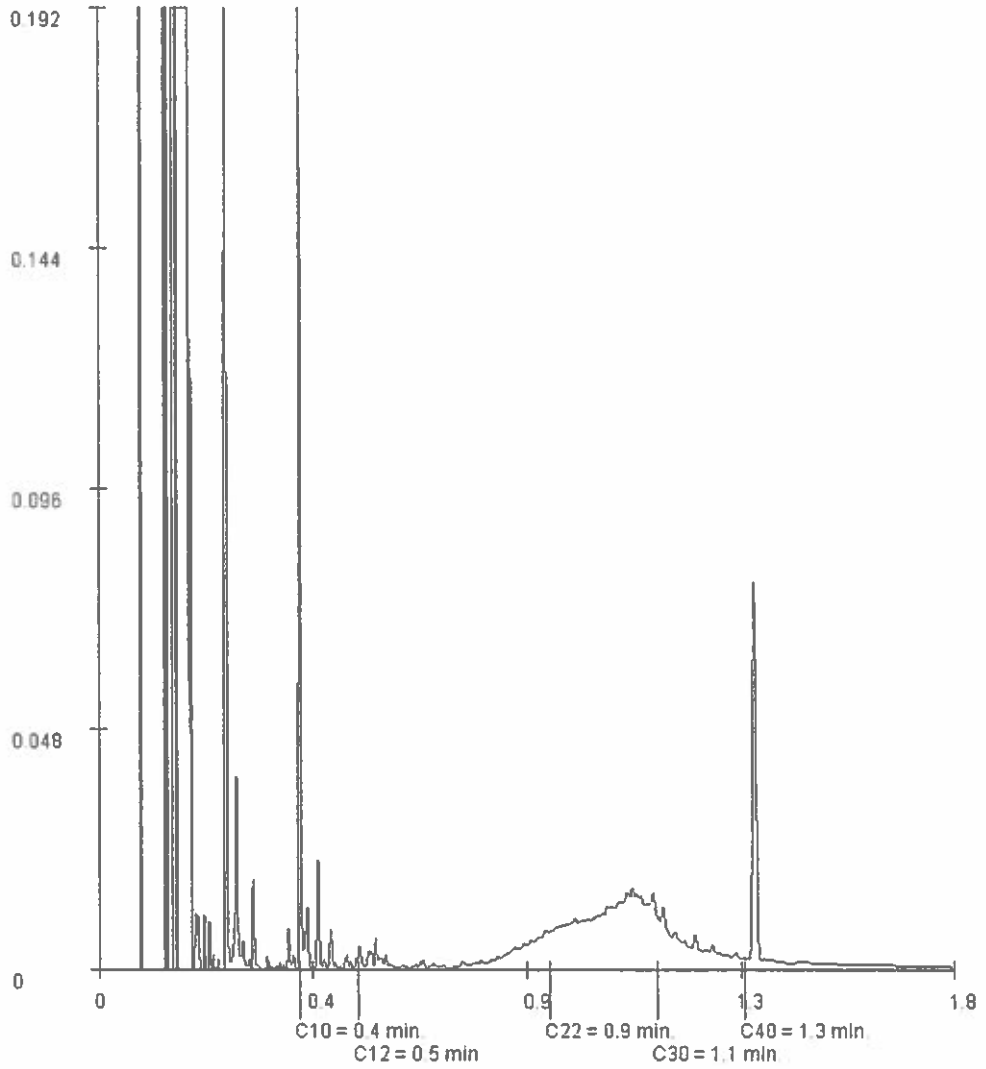
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer	009
Monster beschrijvingen	MM09MM09

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTEN
RvA L 078

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 078

ALGEZEL WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24255296

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

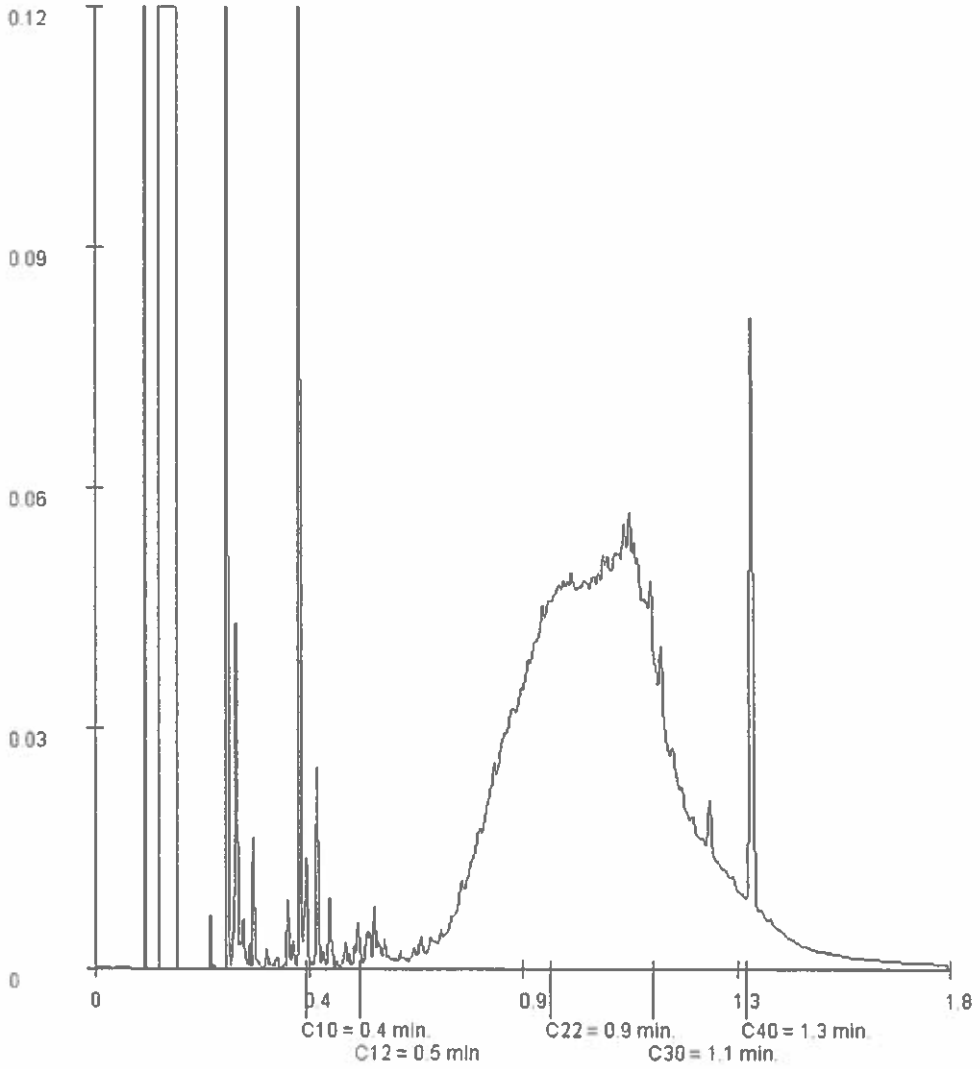
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	14-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	14-04-2016
Rapportnummer	12285964 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer:	011
Monster beschrijvingen	M11M11

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028
ALLE ZICH WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NR. 24365286
HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24365286

ALcontrol Laboratories

ALcontrol B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel · +31 (0)10 231 47 00 · Fax · +31 (0)10 416 30 34
www.alcontrol.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: RAVO
Uw projectnummer	: B16.6314
ALcontrol rapportnummer	: 12286591, versienummer: 1

Rotterdam, 21-04-2016

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B16.6314. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel door derden uitgevoerd onderzoek, uitgevoerd door ALcontrol B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL).

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 4 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

R. van Duin
Laboratory Manager

TESTEN
RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

OP ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITSLUITEND ONZE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INGEDRUKT
HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24165396

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286591 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M12 M12

Analyse	Eenheid	Q	001
droge stof	gew.-%	S	93.3
gewicht artefacten	g	S	<1
aard van de artefacten	-	S	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	2.3
VLUCHTIGE AROMATEN			
benzeen	mg/kgds	S	<0.05
tolueen	mg/kgds	S	<0.05
ethylbenzeen	mg/kgds	S	<0.05
o-xyleen	mg/kgds	S	<0.05
p- en m-xyleen	mg/kgds	S	<0.05
xylenen (0.7 factor)	mg/kgds	S	0.07 [1]
totaal BTEX (0.7 factor)	mg/kgds		0.18 [2]
styreen	mg/kgds	S	<0.05
naftaleen	mg/kgds	S	<0.05

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 029
ALLE OPDRACHTEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER INSCHRIJVING HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24265286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286591 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
2	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor conform AS3000

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 029

ALLE OPDRACHTEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NUMMER HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24295286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286591 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934. Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Conform AS3010-3 (org. stof gecorrigeerd voor 5,4 % lutum) en gelijkwaardig aan NEN 5754
benzeen	Grond (AS3000)	Conform AS3030-1
tolueen	Grond (AS3000)	Idem
ethylbenzeen	Grond (AS3000)	Idem
o-xyleen	Grond (AS3000)	Idem
p- en m-xyleen	Grond (AS3000)	Idem
xylenen (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal BTEX (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Eigen methode, headspace GCMS
styreen	Grond (AS3000)	Conform AS3030-1
naftaleen	Grond (AS3000)	Idem

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	L2128343	15-04-2016	15-04-2016	ALC211

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 026

ALLE OPDRACHTEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NO. HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24365286

ALcontrol Laboratories

ALcontrol B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel. +31 (0)10 231 47 00 · Fax +31 (0)10 416 30 34
www.alcontrol.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: RAVO
Uw projectnummer	: B16.6314
ALcontrol rapportnummer	: 12286843, versienummer: 1

Rotterdam, 21-04-2016

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B16.6314. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel door derden uitgevoerd onderzoek, uitgevoerd door ALcontrol B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL).

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 9 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

R. van Duin
Laboratory Manager

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA (CONFORM ISO/IEC 17025:2005) ONDER NR. L 028

ALLE UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (INSCHRIJVING HANDELSREGISTER #VA ROTTERDAM 24353288)

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M13 M13
002	Grond (AS3000)	MM14 MM14
003	Grond (AS3000)	MM15 MM15
004	Grond (AS3000)	MM16 MM16
005	Grond (AS3000)	M17 M17

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004	005
droge stof	gew.-%	S	82.2	97.0	82.5	88.5	95.9
gewicht artefacten	g	S					<1
aard van de artefacten	-	S					geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	4.0	<0.5	2.5	3.8	<0.5
VLUCHTIGE AROMATEN							
benzeen	mg/kgds	S					<0.05
tolueen	mg/kgds	S					<0.05
ethylbenzeen	mg/kgds	S					<0.05
o-xyleen	mg/kgds	S					<0.05
p- en m-xyleen	mg/kgds	S					<0.05
xylenen (0.7 factor)	mg/kgds	S					0.07 1)
totaal BTEX (0.7 factor)	mg/kgds						0.18 2)
naftaleen	mg/kgds	S					<0.05
MINERALE OLIE							
fractie C10-C12	mg/kgds						<5
fractie C12-C22	mg/kgds						<5
fractie C22-C30	mg/kgds						<5
fractie C30-C40	mg/kgds						<5
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S					<20

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

TESTING RvA I 078

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 078

ALLE DIENSTVERRICHTINGEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HANDELSREGISTER NR. ROTTERDAM 24359286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
005	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
2	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor conform AS3000

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028
AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NR. 24363294
HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24363294

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
006	Grond (AS3000)	M18 M18
007	Grond (AS3000)	M19 M19
008	Grond (AS3000)	M20 M20

Analyse	Eenheid	Q	006	007	008
droge stof	gew.-%	S	91.0	96.2	76.1
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	2.6	2.8	7.2
VLUCHTIGE AROMATEN					
benzeen	mg/kgds	S	<0.05	<0.05	<0.05
tolueen	mg/kgds	S	<0.05	<0.05	<0.05
ethylbenzeen	mg/kgds	S	<0.05	<0.05	<0.05
o-xyleen	mg/kgds	S	<0.05	<0.05	0.08
p- en m-xyleen	mg/kgds	S	<0.05	<0.05	0.18
xylenen (0.7 factor)	mg/kgds	S	0.07 1)	0.07 1)	0.26 1)
totaal BTEX (0.7 factor)	mg/kgds		0.18 2)	0.18 2)	0.36 2)
naftaleen	mg/kgds	S	<0.05	0.09	0.08
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		6	63	31
fractie C22-C30	mg/kgds		20	200	38
fractie C30-C40	mg/kgds		11	81 3)	15
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	40	340	80

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 023
ALLE DIENSTVERLENINGEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24295796

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monster beschrijvingen

006	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
007	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
008	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
2	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor conform AS3000
3	Er zijn componenten aangetroffen die hoger zijn dan C40, deze zijn niet van invloed op het gerapporteerde resultaat.

Paraaf :

TESTING RvA I 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 025

ALLE OVEREENKOMSTEN WORDEN UITSLUITEND EN DE ALGEMENE VOORWAARDEN, GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM, ZIJN GEDEPONEERD. HANDELSREGISTER VOOR ROTTERDAM 24435086

AS3000

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934 Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Conform AS3010-3 (org. stof gecorrigeerd voor 5,4 % lutum) en gelijkwaardig aan NEN 5754
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
benzeen	Grond (AS3000)	Conform AS3030-1
tolueen	Grond (AS3000)	Idem
ethylbenzeen	Grond (AS3000)	Idem
o-xyleen	Grond (AS3000)	Idem
p- en m-xyleen	Grond (AS3000)	Idem
xylenen (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal BTEX (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Eigen methode, headspace GCMS
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3030-1
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform prestatieblad 3010-7 Gelijkwaardig aan NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y5704451	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
002	Y5704754	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
002	Y5704761	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
002	Y5704732	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
003	Y5705132	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
003	Y5705135	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
004	Y5704758	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
004	Y5704452	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
004	Y5704771	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
005	L2168798	15-04-2016	15-04-2016	ALC211
006	L2168793	15-04-2016	15-04-2016	ALC211
007	L2168800	15-04-2016	15-04-2016	ALC211
008	L2168797	15-04-2016	15-04-2016	ALC211

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 029

ALLE IN DEZE WERKZAAMHEDEN VERLENGDE OPDRACHTGEVER ONDERWORPEN AAN DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEËFFECTUEERD DOOR DE RAAD VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HET HANDELSREGISTER RVK ROTTERDAM 24265296

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

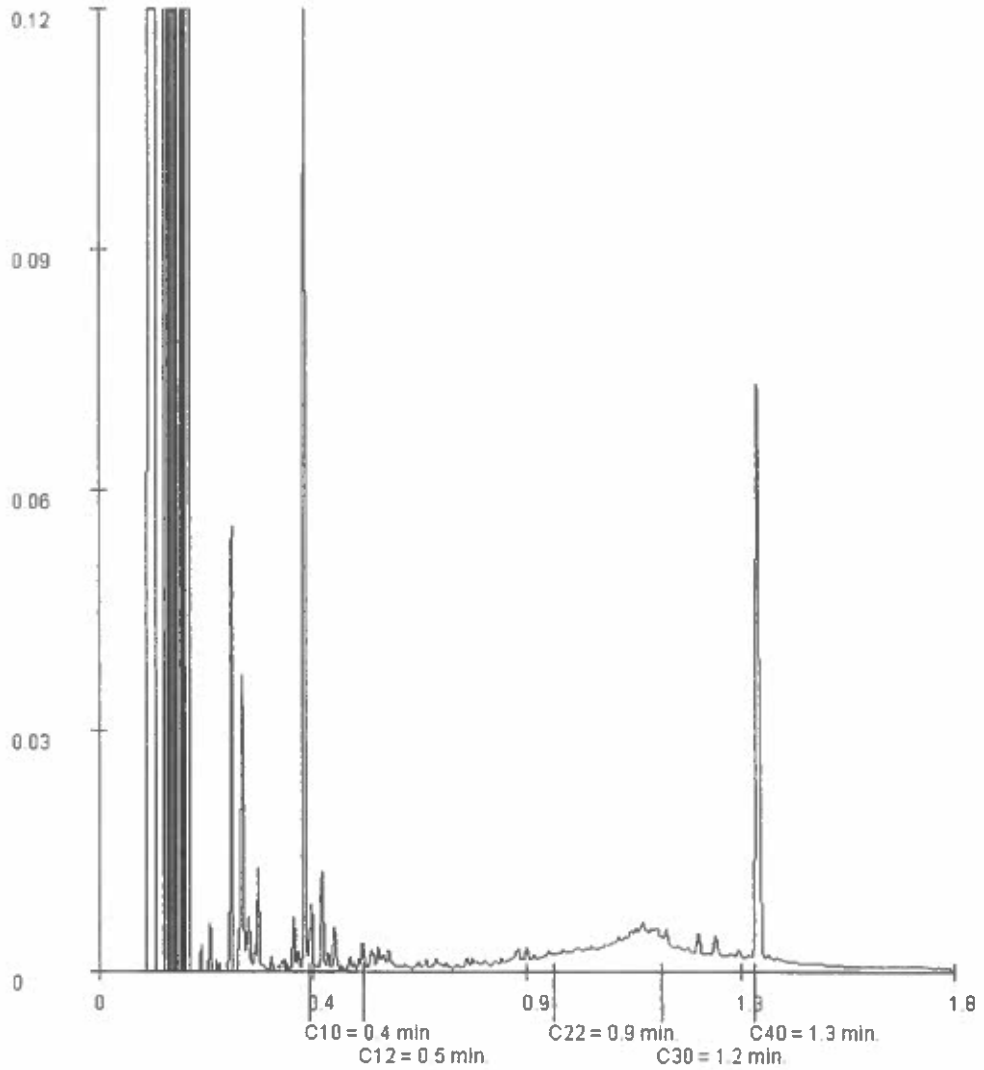
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer	006
Monster beschrijvingen	M18M18

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTING
RvA I 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE UIT DEZE VERRICHTINGEN VOORTVLOEIENDE RECHTSVORDERINGEN ZIJN ONDERWORPEN AAN DE ALGEMENE VOORWAARDEN, GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER HANDELSREGISTER AVA ROTTERDAM 24265396

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

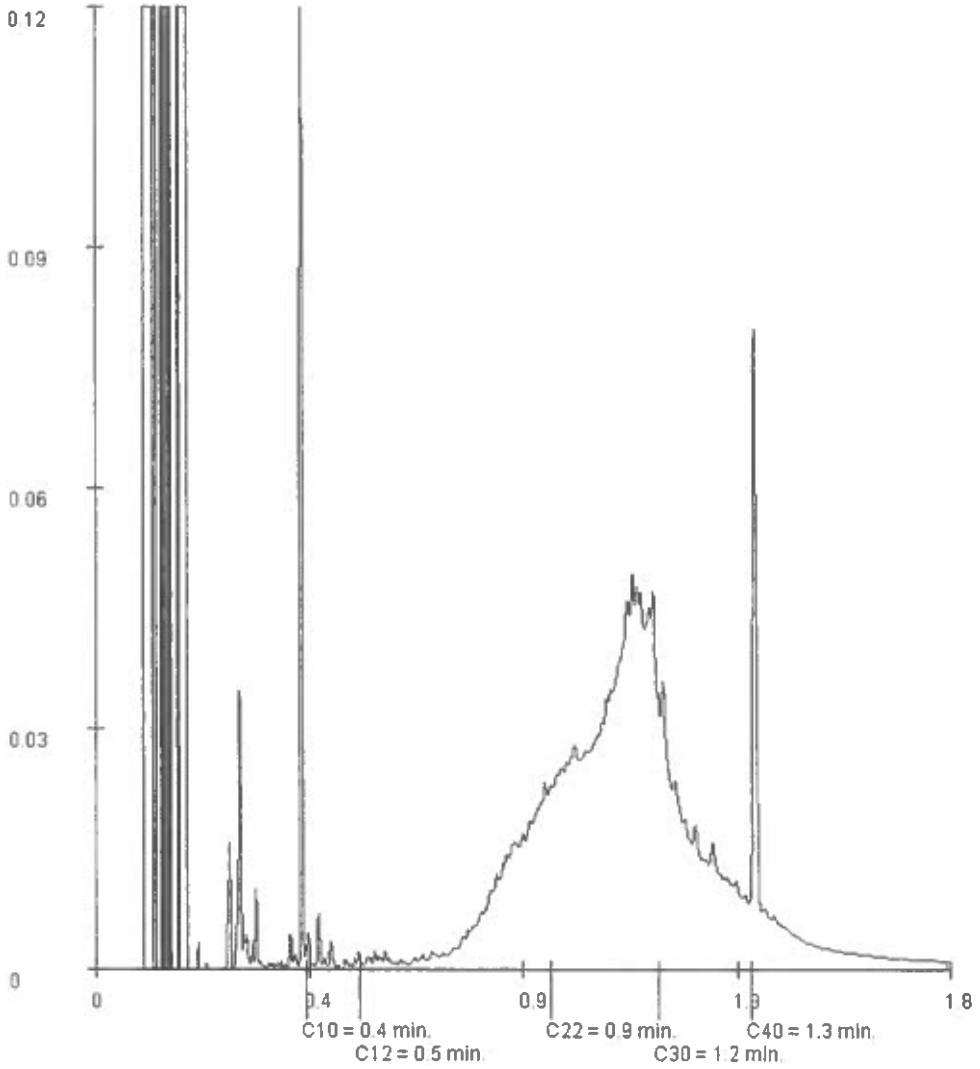
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer:	007
Monster beschrijvingen	M19M19

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTEN RvA I 078

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE ZAKEN WAARNAAR DEZE WORDEN UITGEVOERD ZIJN DIE DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (ESCHPA) VIA HANDELSREGISTER VAN ROTTERDAM 24155286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
H. van der Donk

Analyserapport

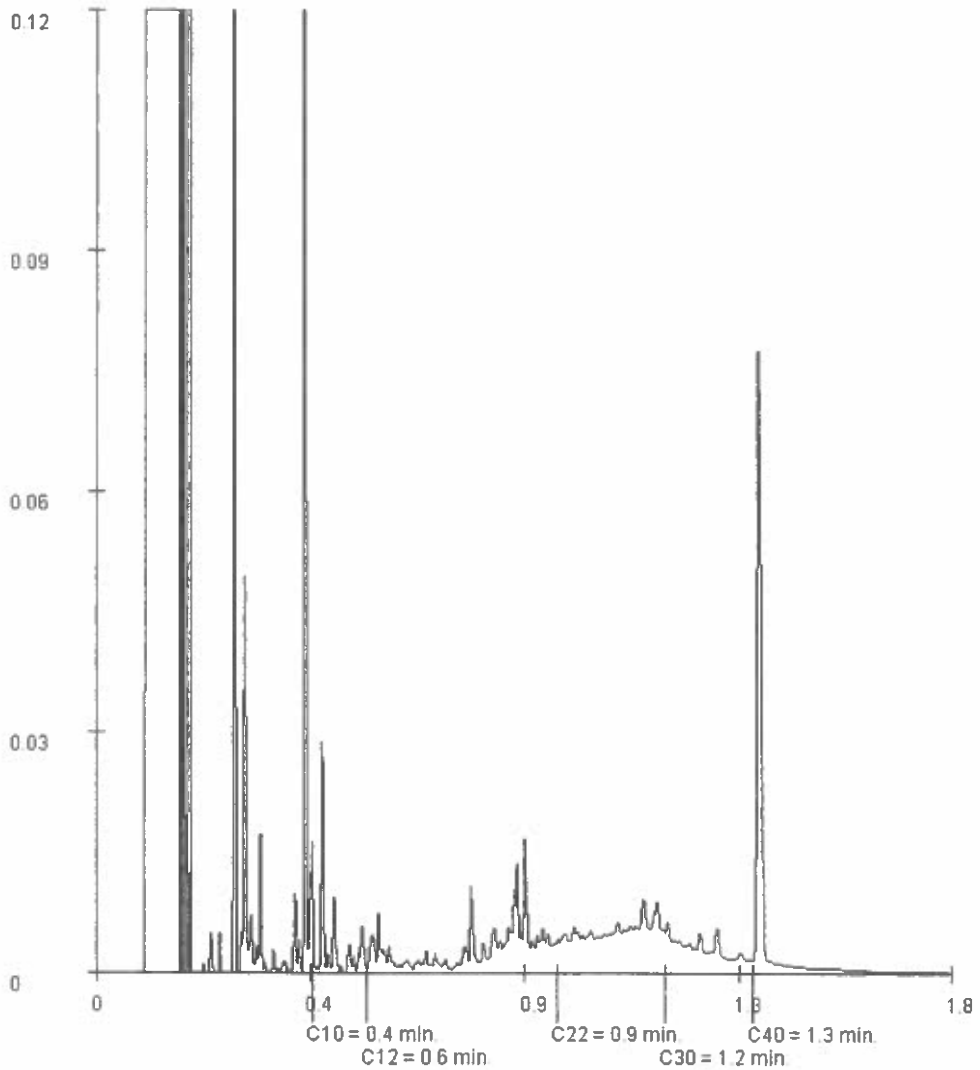
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	15-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	15-04-2016
Rapportnummer	12286843 - 1	Rapportagedatum	21-04-2016

Monsternummer:	008
Monster beschrijvingen	M20M20

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE ZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (HOOFDKANTOOR) ONDER HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24195788

ALcontrol Laboratories

ALcontrol B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.alcontrol.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
M. Verschoor
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: RAVO
Uw projectnummer	: B16.6314
ALcontrol rapportnummer	: 12288205, versienummer: 1

Rotterdam, 22-04-2016

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B16.6314. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel door derden uitgevoerd onderzoek, uitgevoerd door ALcontrol B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL).

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 7 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

R. van Duin
Laboratory Manager

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALLE ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NR. 24165286 HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24165286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN BV
M. Verschoor

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	19-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	19-04-2016
Rapportnummer	12288205 - 1	Rapportagedatum	22-04-2016

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M13 M13
002	Grond (AS3000)	MM14 MM14
003	Grond (AS3000)	MM15 MM15
004	Grond (AS3000)	MM16 MM16

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
droge stof	gew.-%	S	89.3	96.3	83.0	89.5
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen
MINERALE OLIE						
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		22	<5	<5	44
fractie C22-C30	mg/kgds		41	25	<5	120
fractie C30-C40	mg/kgds		24 [1]	53 [1]	<5	65 [1]
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	90	80	<20	230

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA (NEN-EN-ISO/IEC 17025:2005) ONDER NR. L 028

ALGEMENE VOORWAARDEN VAN TOEPASSING ZIJNDE OP ALLE DIENSTVERLENINGEN DOOR DE RAAD VOOR DE KAMER VAN KOOPHANDEL ONDERGEBRACHT TE ROTTERDAM (HOOFD-HANDELSREGISTER NR. ROTTERDAM 24123294)

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
M. Verschoor

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	19-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	19-04-2016
Rapportnummer	12288205 - 1	Rapportagedatum	22-04-2016

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	Er zijn componenten aangetroffen die hoger zijn dan C40, deze zijn niet van invloed op het gerapporteerde resultaat.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 029
ALLE UITGEZOCHTE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM
HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24410296

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
M. Verschoor

Analyserapport

Projectnaam	RAVO	Orderdatum	19-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	19-04-2016
Rapportnummer	12288205 - 1	Rapportagedatum	22-04-2016

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934 Grond (AS3000) conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform prestatieblad 3010-7 Gelijkwaardig aan NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y5704451	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
002	Y5704761	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
002	Y5704732	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
002	Y5704754	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
003	Y5705132	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
003	Y5705135	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
004	Y5704758	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
004	Y5704452	15-04-2016	15-04-2016	ALC201
004	Y5704771	15-04-2016	15-04-2016	ALC201

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 029

ALLE DIENSTVERRICHTINGEN WORDEN UITGEVOERD VOLGENS DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (POSTADRES)
HANDELSREGISTER KVK ROTTERDAM 24.165.186

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
M. Verschoor

Analyserapport

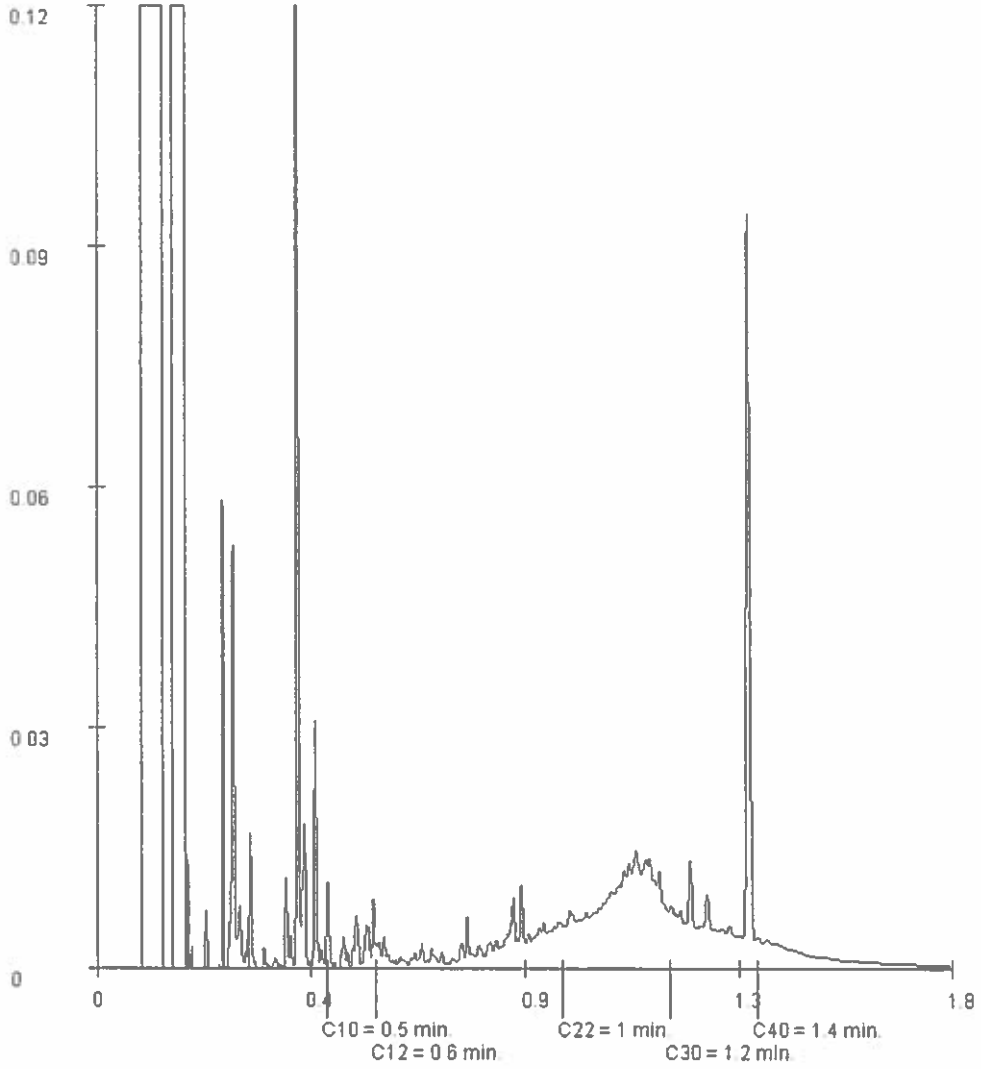
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	19-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	19-04-2016
Rapportnummer	12288205 - 1	Rapportagedatum	22-04-2016

Monsternummer:	001
Monster beschrijvingen	M13M13

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028
ALLE ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM (ISCHWG) VO
HANDELSREGISTER NR ROTTERDAM 24099286

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
M. Verschoor

Analyserapport

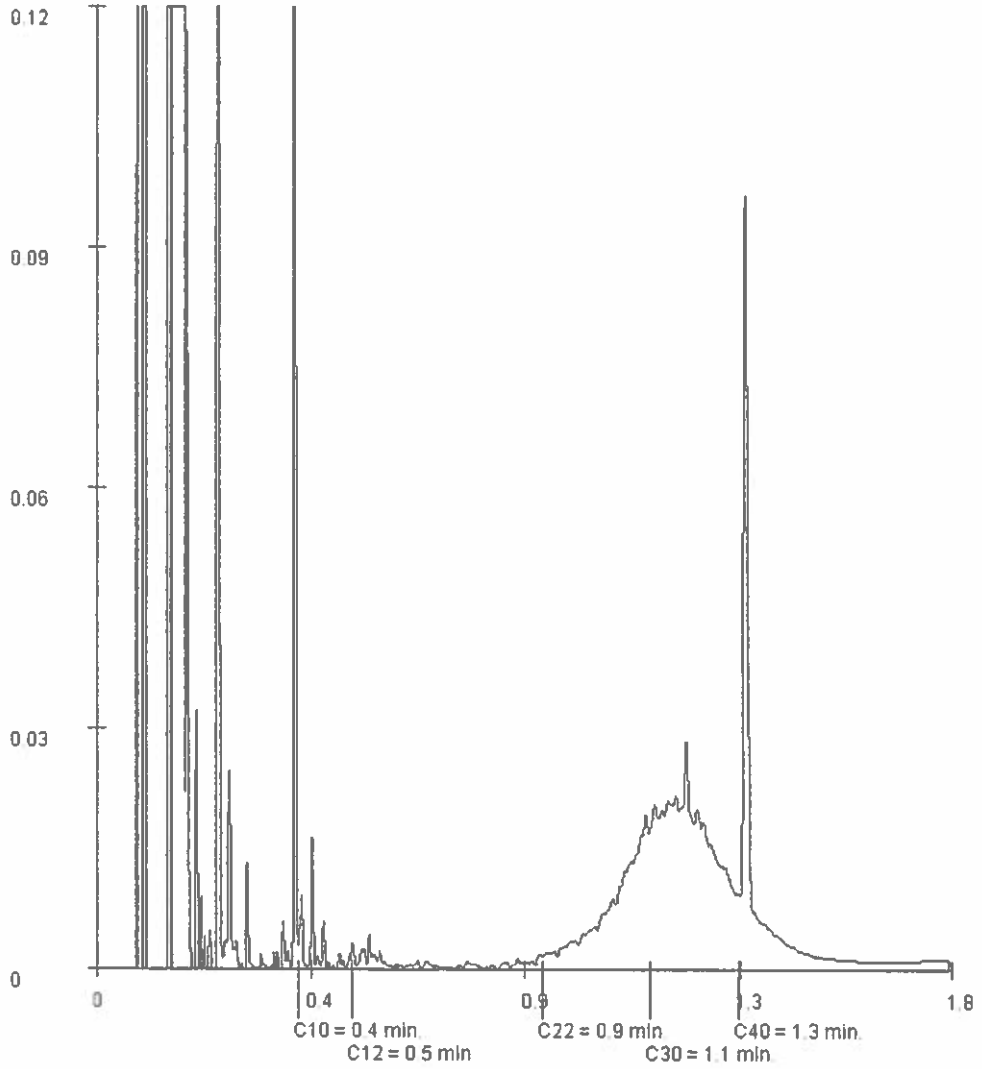
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	19-04-2016
Projectnummer	B16.6314	Startdatum	19-04-2016
Rapportnummer	12288205 - 1	Rapportagedatum	22-04-2016

Monsternummer:	002
Monster beschrijvingen	MM14MM14

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTEN
RvA L 078

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN AFGEKEKEN TE ROTTERDAM (GESCHRIJVEN) ONDER REGISTER KVK ROTTERDAM 24[illegible]

ALcontrol Laboratories

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
M. Verschoor

Analyserapport

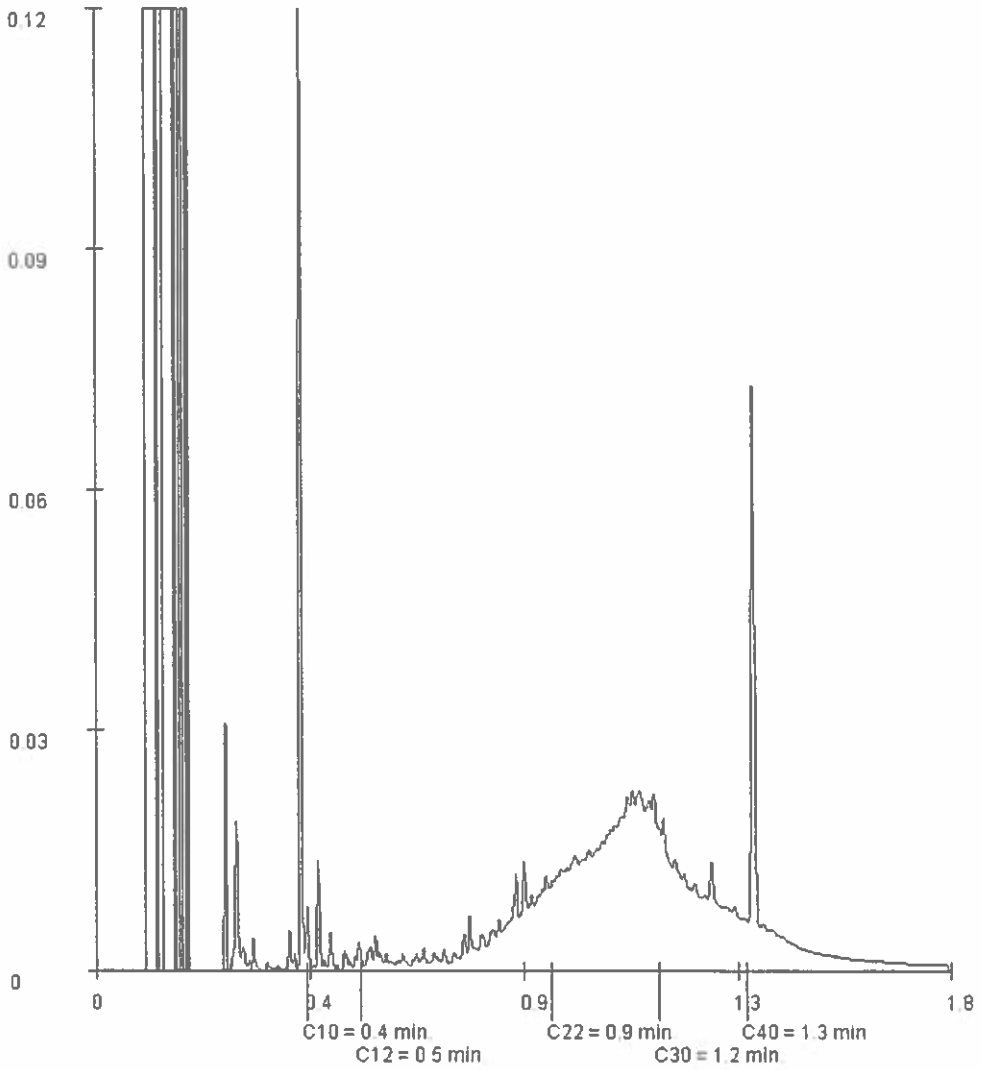
Projectnaam	RAVO	Orderdatum	19-04-2016
Projectnummer	B16 6314	Startdatum	19-04-2016
Rapportnummer	12288205 - 1	Rapportagedatum	22-04-2016

Monsternummer:	004
Monster beschrijvingen	MM16MM16

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

TESTEN
RvA I 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 023

ALLE ZAKELIJKE OPDRACHTEN WORDEN UITGEVOERD OP BASIS VAN DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM ONDER NR. [illegible] HANDELSREGISTER VVV ROTTERDAM 24.05.08

Tabel 1: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		M01			M02			M03		
Certificaatcode		12285964			12285964			12285964		
Boring(en)		B02			B03			B04		
Traject (m -mv)		0,80 - 1,00			0,18 - 0,60			0,23 - 0,50		
Humus	% ds	0,50			3,9			4,5		
Lutum	% ds				4,3			5,5		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
		Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds				220	662 (6)		320	863 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds				*0,83*	*1,27*	*0,05*	*2,0*	*2,9*	*0,19*
Kobalt [Co]	mg/kg ds				*7,0*	*19,7*	*0,03*	*11*	*28*	*0,07*
Koper [Cu]	mg/kg ds				*71*	*128*	*0,59*	*110*	*189*	*0,99*
Kwik [Hg]	mg/kg ds				*0,54*	*0,74*	*0,02*	*0,88*	*1,17*	*0,03*
Lood [Pb]	mg/kg ds				650	949	1,87	440	623	1,19
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds				0,60	0,60	-0	0,69	0,69	-0
Nikkel [Ni]	mg/kg ds				*16*	*39*	*0,06*	*18*	*41*	*0,09*
Zink [Zn]	mg/kg ds				520	1059	1,58	1100	2102	3,38
AROMATISCHE VERBINDINGEN										
Benzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0,02						
Tolueen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0						
Ethylbenzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0						
meta-/para-Xyleen (som)	mg/kg ds	<0,05	<0,18							
ortho-Xyleen	mg/kg ds	<0,05	<0,18							
Xylenen (som)	mg/kg ds		<0,35	-0,01						
Xylenen (som, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,07								
Styreen (Vinylbenzeen)	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0						
BTEX (totaal, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,18								
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	mg/kg ds		<1,1 (2)							
PAK										
Anthraceen	mg/kg ds				0,42	0,42		0,57	0,57	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds				1,8	1,8		2,2	2,2	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds				1,4	1,4		1,9	1,9	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds				1,1	1,1		1,4	1,4	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds				2,1	2,1		2,7	2,7	
Chryseen	mg/kg ds				1,9	1,9		2,2	2,2	
Fenanthreen	mg/kg ds				1,2	1,2		0,89	0,89	
Fluorantheen	mg/kg ds				3,6	3,6		3,9	3,9	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds				1,5	1,5		1,9	1,9	
Naftaleen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		0,16	0,16		0,14	0,14	
PAK 10 VROM	mg/kg		<0,035 (2)	-0,04						
PAK 10 VROM	mg/kg ds					*15*	*0,35*		*18*	*0,43*
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds				15,18			17,8		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB 28	µg/kg ds				<1	<2		<1	<2	
PCB 52	µg/kg ds				<1	<2		<1	<2	
PCB 101	µg/kg ds				<1	<2		<1	<2	
PCB 118	µg/kg ds				<1	<2		<1	<2	
PCB 138	µg/kg ds				<1	<2		<1	<2	
PCB 153	µg/kg ds				1,3	3,3		<1	<2	
PCB 180	µg/kg ds				<1	<2		<1	<2	
PCB (som 7)	µg/kg ds					14	-0,01		<11	-0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds				5,5			4,9		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds				5	13 (6)		<5	8 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds				17	44 (6)		32	71 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds				40	103 (6)		100	222 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds				26	67 (6)		58	129 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds				*90*	*231*	*0,01*	*190*	*422*	*0,05*

Grondmonster		M01		M02		M03	
Certificaatcode		12285964		12285964		12285964	
Boring(en)		B02		B03		B04	
Traject (m -mv)		0,80 - 1,00		0,18 - 0,60		0,23 - 0,50	
Humus	% ds	0,50		3,9		4,5	
Lutum	% ds			4,3		5,5	
Datum van toetsing		22-4-2016		22-4-2016		22-4-2016	
OVERIG							
Aard artefacten	-	0		0		0	
Artefacten	g	<1		<1		<1	
Droge stof	% w/w	95,8	96,0 (6)	91,9	92,0 (6)	79,5	80,0 (6)
Lutum	%			4,3		5,5	
Organische stof (humus)	%	0,50		3,9		4,5	

Tabel 2: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		M04			M05			MM06		
Certificaatcode		12285964			12285964			12285964		
Boring(en)		B05			B06			B08, B09, B10		
Traject (m -mv)		0,21 - 0,60			0,25 - 0,50			0,08 - 0,50		
Humus	% ds	6,3			7,2			1,3		
Lutum	% ds	1,6			8,1			17		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds	100	388 (6)		540	1187 (6)		84	113 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,37	0,53	-0,01	*2,0*	*2,6*	*0,16*	*0,55*	*0,77*	*0,01*
Kobalt [Co]	mg/kg ds	*8,6*	*30,2*	*0,09*	*19*	*40*	*0,14*	8,6	11,4	-0,02
Koper [Cu]	mg/kg ds	190	342	2,01	260	387	2,31	25	34	-0,04
Kwik [Hg]	mg/kg ds	*0,24*	*0,33*	*0,01*	*3,0*	*3,8*	*0,1*	*0,16*	*0,18*	*0*
Lood [Pb]	mg/kg ds	*300*	*437*	*0,81*	1300	1692	3,42	*73*	*90*	*0,08*
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	0,80	0,80	-0	*2,4*	*2,4*	*0*	<0,5	<0,4	-0,01
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	*17*	*50*	*0,23*	*44*	*85*	*0,77*	22	29	-0,09
Zink [Zn]	mg/kg ds	350	749	1,05	830	1365	2,11	*180*	*242*	*0,18*
PAK										
Anthraceen	mg/kg ds	0,35	0,35		1,2	1,2		0,03	0,03	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	1,7	1,7		5,5	5,5		0,13	0,13	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	1,3	1,3		4,7	4,7		0,13	0,13	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	1,0	1,0		3,1	3,1		0,09	0,09	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	1,9	1,9		6,2	6,2		0,17	0,17	
Chryseen	mg/kg ds	1,4	1,4		5,9	5,9		0,13	0,13	
Fenanthreen	mg/kg ds	1,0	1,0		2,7	2,7		0,11	0,11	
Fluorantheen	mg/kg ds	3,2	3,2		9,2	9,2		0,27	0,27	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	1,4	1,4		4,4	4,4		0,12	0,12	
Naftaleen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,28	0,28		0,02	0,02	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		*13*	*0,3*		43	1,08		1,2	-0,01
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	13,36			43,18			1,2		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB 28	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<4	
PCB 52	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<4	
PCB 101	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<4	
PCB 118	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<4	
PCB 138	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<4	
PCB 153	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<4	
PCB 180	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<4	
PCB (som 7)	µg/kg ds		<7,8	-0,01		<6,8	-0,01		<25	0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,9			4,9			4,9		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	6 (6)		<5	5 (6)		<5	18 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	31	49 (6)		52	72 (6)		<5	18 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	74	117 (6)		180	250 (6)		<5	18 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	35	56 (6)		99	138 (6)		<5	18 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	*140*	*222*	*0,01*	*330*	*458*	*0,06*	<20	<70	-0,02

Grondmonster		M04		M05		MM06	
Certificaatcode		12285964		12285964		12285964	
Boring(en)		B05		B06		B08, B09, B10	
Traject (m -mv)		0,21 - 0,60		0,25 - 0,50		0,08 - 0,50	
Humus	% ds	6,3		7,2		1,3	
Lutum	% ds	1,6		8,1		17	
Datum van toetsing		22-4-2016		22-4-2016		22-4-2016	
OVERIG							
Aard artefacten	-	0		0		0	
Artefacten	g	<1		<1		<1	
Droge stof	% w/w	89,4	89,0 (6)	86,7	87,0 (6)	84,8	85,0 (6)
Lutum	%	1,6		8,1		17	
Organische stof (humus)	%	6,3		7,2		1,3	

Tabel 3: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		M07			MM08			MM09		
Certificaatcode		12285964			12285964			12285964		
Boring(en)		B09			B20, B21, B22			B23, B24, B25, B27		
Traject (m -mv)		0,80 - 1,00			0,19 - 1,00			0,20 - 0,70		
Humus	% ds	1,3			0,50			1,3		
Lutum	% ds							8,3		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds							54	117 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds							0,24	0,38	-0,02
Kobalt [Co]	mg/kg ds							*13*	*27*	*0,07*
Koper [Cu]	mg/kg ds							*35*	*59*	*0,13*
Kwik [Hg]	mg/kg ds							0,06	0,08	-0
Lood [Pb]	mg/kg ds							*110*	*155*	*0,22*
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds							<0,5	<0,4	-0,01
Nikkel [Ni]	mg/kg ds							11	21	-0,22
Zink [Zn]	mg/kg ds							*150*	*270*	*0,22*
AROMATISCHE VERBINDINGEN										
Benzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0,02						
Tolueen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0						
Ethylbenzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0						
meta-/para-Xyleen (som)	mg/kg ds	<0,05	<0,18							
ortho-Xyleen	mg/kg ds	<0,05	<0,18							
Xylenen (som)	mg/kg ds		<0,35	-0,01						
Xylenen (som, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,07								
Styreen (Vinylbenzeen)	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0						
BTEX (totaal, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,18								
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	mg/kg ds		<1,1 (2)							
PAK										
Anthraceen	mg/kg ds							0,11	0,11	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds							0,48	0,48	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds							0,42	0,42	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds							0,30	0,30	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds							0,56	0,56	
Chryseen	mg/kg ds							0,44	0,44	
Fenanthreen	mg/kg ds							0,30	0,30	
Fluorantheen	mg/kg ds							0,75	0,75	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds							0,40	0,40	
Naftaleen	mg/kg ds	<0,05	<0,04					0,14	0,14	
PAK 10 VROM	mg/kg		<0,035 (2)	-0,04						
PAK 10 VROM	mg/kg ds								*3,9*	*0,06*
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds							3,9		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB 28	µg/kg ds							<1	<4	
PCB 52	µg/kg ds							<1	<4	
PCB 101	µg/kg ds							<1	<4	

Grondmonster		M07			MM08			MM09		
Certificaatcode		12285964			12285964			12285964		
Boring(en)		B09			B20, B21, B22			B23, B24, B25, B27		
Traject (m -mv)		0,80 - 1,00			0,19 - 1,00			0,20 - 0,70		
Humus	% ds	1,3			0,50			1,3		
Lutum	% ds							8,3		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
PCB 118	µg/kg ds							<1	<4	
PCB 138	µg/kg ds							<1	<4	
PCB 153	µg/kg ds							<1	<4	
PCB 180	µg/kg ds							<1	<4	
PCB (som 7)	µg/kg ds								<25	0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds							4,9		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds				<5	18 (6)		<5	18 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds				<5	18 (6)		20	100 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds				<5	18 (6)		69	345 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds				<5	18 (6)		25	125 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds				<20	<70	-0,02	*110*	*550*	*0,07*
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	88,3	88,0 (6)		96,4	96,0 (6)		88,9	89,0 (6)	
Lutum	%							8,3		
Organische stof (humus)	%	1,3			0,50			1,3		

Tabel 4: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		M10			M11			M12		
Certificaatcode		12285964			12285964			12286591		
Boring(en)		B25			B26			B05		
Traject (m -mv)		0,80 - 1,00			0,21 - 0,50			0,50 - 0,70		
Humus	% ds	0,50			4,5			2,3		
Lutum	% ds				3,6					
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds				130	420 (6)				
Cadmium [Cd]	mg/kg ds				*0,41*	*0,62*	*0*			
Kobalt [Co]	mg/kg ds				*22*	*66*	*0,29*			
Koper [Cu]	mg/kg ds				350	634	3,96			
Kwik [Hg]	mg/kg ds				*0,19*	*0,26*	*0*			
Lood [Pb]	mg/kg ds				840	1229	2,46			
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds				*1,6*	*1,6*	*0*			
Nikkel [Ni]	mg/kg ds				*27*	*69*	*0,52*			
Zink [Zn]	mg/kg ds				550	1140	1,72			
AROMATISCHE VERBINDINGEN										
Benzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0,02				<0,05	<0,15	-0,06
Tolueen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0				<0,05	<0,15	-0
Ethylbenzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0				<0,05	<0,15	-0
meta-/para-Xyleen (som)	mg/kg ds	0,06	0,30					<0,05	<0,15	
ortho-Xyleen	mg/kg ds	0,05	0,25					<0,05	<0,15	
Xylenen (som)	mg/kg ds		*0,55*	*0,01*					<0,30	-0,01
Xylenen (som, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,11						0,07		
Styreen (Vinylbenzeen)	mg/kg ds	<0,05	<0,18	-0				0,05	<0,15	-0
BTEX (totaal, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,22						0,18		
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	mg/kg ds		1,3 (2)						<0,91 (2)	
PAK										
Anthraceen	mg/kg ds				0,15	0,15				
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds				0,80	0,80				
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds				1,00	1,00				
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds				0,62	0,62				
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds				1,1	1,1				

Grondmonster		M10			M11			M12		
Certificaatcode		12285964			12285964			12286591		
Boring(en)		B25			B26			B05		
Traject (m -mv)		0,80 - 1,00			0,21 - 0,50			0,50 - 0,70		
Humus	% ds	0,50			4,5			2,3		
Lutum	% ds				3,6					
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
Chryseen	mg/kg ds				0,87	0,87				
Fenanthreen	mg/kg ds				0,62	0,62				
Fluorantheen	mg/kg ds				1,5	1,5				
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds				0,98	0,98				
Naftaleen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		0,11	0,11		<0,05	<0,04	
PAK 10 VROM	mg/kg		<0,035 [2]	-0,04					<0,035 [2]	-0,04
PAK 10 VROM	mg/kg ds					*7,8*	*0,16*			
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds				7,75					
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB 28	µg/kg ds				<1	<2				
PCB 52	µg/kg ds				<1	<2				
PCB 101	µg/kg ds				<1	<2				
PCB 118	µg/kg ds				<1	<2				
PCB 138	µg/kg ds				<1	<2				
PCB 153	µg/kg ds				<1	<2				
PCB 180	µg/kg ds				<1	<2				
PCB (som 7)	µg/kg ds					<11	-0,01			
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds				4,9					
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds				<5	8 [6]				
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds				160	356 [6]				
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds				310	689 [6]				
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds				110	244 [6]				
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds				*570*	*1267*	*0,22*			
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	98,3	98,0 [6]		88,4	88,0 [6]		93,3	93,0 [6]	
Lutum	%				3,6					
Organische stof (humus)	%	0,50			4,5			2,3		

Tabel 5: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		M13			MM14			MM15		
Certificaatcode		12286843, 12288205			12286843, 12288205			12286843, 12288205		
Boring(en)		B01			B11, B12, B13			B15A, B32		
Traject (m -mv)		0,20 - 0,50			0,10 - 0,50			0,00 - 0,50		
Humus	% ds	4,0			0,50			2,5		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	9 [6]		<5	18 [6]		<5	14 [6]	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	22	55 [6]		<5	18 [6]		<5	14 [6]	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	41	103 [6]		25	125 [6]		<5	14 [6]	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	24	60 [6]		53	265 [6]		<5	14 [6]	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	*90*	*225*	*0,01*	*80*	*400*	*0,04*	<20	<56	-0,03
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	89,3	89,0 [6]		96,3	96,0 [6]		83,0	83,0 [6]	
Lutum	%									
Organische stof (humus)	%	4,0			0,50			2,5		

Tabel 6: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MM16			M17			M18		
Certificaatcode		12286843, 12288205			12286843			12286843		
Boring(en)		B17, B18, B19			B28			B29		
Traject (m -mv)		0,20 - 0,90			0,50 - 0,70			0,50 - 0,70		
Humus	% ds	3,8			0,50			2,6		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016			22-4-2016		
		Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index
AROMATISCHE VERBINDINGEN										
Benzeen	mg/kg ds				<0,05	<0,18	-0,02	<0,05	<0,13	-0,08
Tolueen	mg/kg ds				<0,05	<0,18	-0	<0,05	<0,13	-0
Ethylbenzeen	mg/kg ds				<0,05	<0,18	-0	<0,05	<0,13	-0
meta-/para-Xyleen (som)	mg/kg ds				<0,05	<0,18		<0,05	<0,13	
ortho-Xyleen	mg/kg ds				<0,05	<0,18		<0,05	<0,13	
Xylenen (som)	mg/kg ds					<0,35	-0,01		<0,27	-0,01
Xylenen (som, 0.7 factor)	mg/kg ds				0,07			0,07		
BTEX (totaal, 0.7 factor)	mg/kg ds				0,18			0,18		
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	mg/kg ds					<0,88 [2]			<0,67 [2]	
PAK										
Naftaleen	mg/kg ds				<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
PAK 10 VROM						<0,035 [2]			<0,035 [2]	
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	9 [6]		<5	18 [6]		<5	13 [6]	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	44	116 [6]		<5	18 [6]		6	23 [6]	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	120	316 [6]		<5	18 [6]		20	77 [6]	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	65	171 [6]		<5	18 [6]		11	42 [6]	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	*230*	*605*	*0.09*	<20	<70	-0,02	40	154	-0,01
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	89,5	90,0 [6]		95,9	96,0 [6]		91,0	91,0 [6]	
Lutum	%									
Organische stof (humus)	%	3,8			0,50			2,6		

Tabel 7: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		M19			M20		
Certificaatcode		12286843			12286843		
Boring(en)		B30			B31		
Traject (m -mv)		0,50 - 0,70			0,50 - 0,70		
Humus	% ds	2,8			7,2		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016		
		Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index
AROMATISCHE VERBINDINGEN							
Benzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,13	-0,08	<0,05	<0,05	-0,17
Tolueen	mg/kg ds	<0,05	<0,13	-0	<0,05	<0,05	-0
Ethylbenzeen	mg/kg ds	<0,05	<0,13	-0	<0,05	<0,05	-0
meta-/para-Xyleen (som)	mg/kg ds	<0,05	<0,13		0,18	0,25	
ortho-Xyleen	mg/kg ds	<0,05	<0,13		0,08	0,11	
Xylenen (som)	mg/kg ds		<0,25	-0,01		0,36	-0,01
Xylenen (som, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,07			0,26		
BTEX (totaal, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,18			0,36		
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	mg/kg ds		<0,63 [2]			0,51 [2]	
PAK							
Naftaleen	mg/kg ds	0,09	0,09		0,08	0,08	
PAK 10 VROM			0,090 [2]			0,080 [2]	
OVERIGE (ORGANISCHE)							

Grondmonster		M19			M20		
Certificaatcode		12286843			12286843		
Boring(en)		B30			B31		
Traject (m -mv)		0,50 - 0,70			0,50 - 0,70		
Humus	% ds	2,8			7,2		
Datum van toetsing		22-4-2016			22-4-2016		
VERBINDINGEN							
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	13 (6)		<5	5 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	63	225 (6)		31	43 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	200	714 (6)		38	53 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	81	289 (6)		15	21 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	*340*	*1214*	*0,21*	80	111	-0,02
OVERIG							
Aard artefacten	-	0			0		
Artefacten	g	<1			<1		
Droge stof	% w/w	96,2	96,0 (6)		76,1	76,0 (6)	
Lutum	%						
Organische stof (humus)	%	2,8			7,2		

-----	: Geen toetsnorm aanwezig
<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Achtergrondwaarde
8,88	: <= Interventiewaarde
8,88	: > Interventiewaarde
2	: Enkele parameters ontbreken in de som
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - AW) / (I - AW)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 8: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		AW	WO	IND	I
METALEN					
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,6	1,2	4,3	13
Kobalt [Co]	mg/kg ds	15	35	190	190
Koper [Cu]	mg/kg ds	40	54	190	190
Kwik [Hg]	mg/kg ds	0,15	0,83	4,8	36
Lood [Pb]	mg/kg ds	50	210	530	530
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	1,5	88	190	190
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	35	39	100	100
Zink [Zn]	mg/kg ds	140	200	720	720
AROMATISCHE VERBINDINGEN					
Benzeen	mg/kg ds	0,2	0,2	1	1,1
Tolueen	mg/kg ds	0,2	0,2	1,25	32
Ethylbenzeen	mg/kg ds	0,2	0,2	1,25	110
Xylenen (som)	mg/kg ds	0,45	0,45	1,25	17
Styreen (Vinylbenzeen)	mg/kg ds	0,25	0,25	86	86
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	mg/kg ds	2,5	2,5	2,5	
PAK					
PAK 10 VROM	mg/kg ds	1,5	6,8	40	40
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,02	0,04	0,5	1
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	190	190	500	5000

Bijlage 8 Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Gemeente Druten

Ravestein Beheer BV
t.a.v. de directie
Waalbandijk 11
6653 KD DEEST

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 14 0487
e info@druten.nl

contactpersoon
Eric van Zanten
t 088 432 7465

ons kenmerk
Z/19/032996

datum 31 juli 2019
onderwerp Besluit M.E.R. Beoordeling Ravestein Beheer B.V.
verzonden
31 JUL 2019

Geachte heer, mevrouw,

Aanleiding
Op 13 februari 2019 hebben wij van u een aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordelingsplicht, als bedoeld in artikel 7.16, eerste lid van de Wet milieubeheer (Wm), ontvangen. Deze notitie is aangevuld met de memo's 'Aanvullende informatie Vormvrije m.e.r.-beoordeling' d.d. 6 maart 2019 en 'Stikstofdepositie op Natura 2000' d.d. 10 mei 2019.

De aanmeldingsnotitie betreft het volgende project:
- legalisatie deel Jan Ravesteinhal;
- sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods;
- westelijke uitbreiding (verlengen Jan Ravesteinhal);
- westelijke uitbreiding (nieuwbouw opslag/productieloods).

Het voorgenomen project wordt gerealiseerd binnen uw inrichting gelegen aan de Waalbandijk 11 te Deest.

Om het project te realiseren is een omgevingsvergunning Wabo nodig voor de activiteiten milieu en bouw. Verder is een vergunning nodig op grond van de Waterwet en de Wet natuurbescherming. Tevens wordt het bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier' aangepast. Hiervoor is op 20 september 2018 besloten om de gemeentelijke coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.30, lid 1, onder b van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing te verklaren.

Besluit
In onze vergadering van 2 juli 2019 hebben wij besloten dat er geen milieueffectrapport noodzakelijk is. Er is geen sprake van belangrijke nadelige gevolgen, die reden geven voor een nadere milieueffectbeoordeling als bedoeld in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer.

Overwegingen
De overwegingen die ten grondslag liggen aan dit besluit treft u hierna aan in het onderliggende advies van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Wij hebben dit advies bij onze afwegingen gebruikt en overgenomen. U treft het aan als bijlage I.

Inwerkingtreding en rechtsmiddelen
Dit besluit wordt gezien als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 6:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Tegen dit besluit kan alleen bezwaar worden gemaakt door een belanghebbende, die - los van het besluit omgevingsvergunning Wabo - rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen. Een reactie op dit besluit kan worden ingediend als zienswijze bij het nog te nemen ontwerpbesluit omgevingsvergunning Wabo.

Publicatie
Dit besluit wordt op 31 juli 2019 bekend gemaakt door de gemeente Druten op de website (www.druten.nl), het gemeenteblad en in het weekblad 'de Maas en Waler'.

Tevens wordt het besluit bekendgemaakt in de Staatscourant.

Mogelijkheid van inzien
De aanmeldingsnotitie, het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de bijbehorende stukken kunnen gedurende een termijn van zes weken worden ingezien bij het gemeentehuis van de gemeente Druten, Heuvel 1 te Druten; hiertoe kan tijdens kantooruren een afspraak worden gemaakt via telefoonnummer 088-4327000.

Leges
Voor de beoordeling van uw aanmeldingsnotitie m.e.r. is op grond van artikel 2.8.1.2 van de Tarieventabel, behorende bij de Verordening op de heffing en de invordering van leges 2019, een legesbedrag van € 170,- verschuldigd.
U ontvangt hiervoor een aparte factuur.

Met vriendelijke groet,

Overeenkomstig het door Burgemeester en Wethouders van de gemeente Druten genomen besluit,

E.D.T. van Zanten
Juridisch Adviseur – Fysieke Leefomgeving

I.a.a.
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen;
- Provincie Gelderland;
- Rijkswaterstaat Oost Nederland;
- Waterschap Rivierenland.

Omgevingsdienst Regio Nijmegen
Afdeling Vergunningverlening

W.Z18.104331.02 / D190086872

ADVIES MILIEU MERBEOORDELING

BESLUIT M.E.R. BEOORDELING

ONDERWERP
Op 13 februari 2019 hebben wij van Ravestein Beheer B.V. een aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordelingsplicht, als bedoeld in artikel 7.16, eerste lid van de Wet milieubeheer (Wm), ontvangen. Deze is aangevuld met aanvullende memo's 'Aanvullende informatie Vormvrije m.e.r.-beoordeling' d.d. 6 maart 2019 en 'Stikstofdepositie op Natura 2000' d.d. 10 mei 2019.

De aanmeldingsnotitie betreft het volgende project:
- legalisatie deel Jan Ravesteinhal;
- sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods;
- westelijke uitbreiding (verlengen Jan Ravesteinhal);
- westelijke uitbreiding, (nieuwbouw opslag/productieloods).

Het voorgenomen project wordt gerealiseerd binnen de inrichting Ravestein Beheer B.V., gelegen aan de Waalbandijk 11 te Deest.

Om dit project te realiseren is een omgevingsvergunning Wabo nodig voor de activiteiten milieu en bouw. Verder is een vergunning nodig op grond van de Waterwet en de Wet natuurbescherming. Tevens wordt het bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier' aangepast. Hiervoor is op 20 september 2018 besloten om de gemeentelijke coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.30, lid 1, onder b van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing te verklaren.

BESLUIT
Wij besluiten dat er geen milieueffectrapport noodzakelijk is. Er is geen sprake van belangrijke nadelige gevolgen, die reden geven voor een nadere milieueffectbeoordeling als bedoeld in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer.

Een afschrift van dit besluit wordt gestuurd aan de wettelijke adviseurs en andere betrokken bestuursorganen.

ONDERTEKENING

PM Druten

RECHTSBESCHERMING

PM Druten

OVERWEGINGEN

1 PROCEDURELE ASPECTEN

1.1. Gegevens aanvrager

Wij hebben van Ravestein Beheer B.V. een aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordelingsplicht, als bedoeld in artikel 7.16, eerste lid van de Wet milieubeheer (Wm), ontvangen. De aanmeldingsnotitie "Vormvrije m.e.r.-beoordeling Scheepswerf Ravestein' met kenmerk 20171933 is ontvangen op 13 februari 2019 en aangevuld met de aanvullende memo's 'Aanvullende informatie Vormvrije m.e.r.-beoordeling' d.d. 6 maart 2019 en 'Stikstofdepositie op Natura 2000' d.d. 10 mei 2019.

Het voorgenomen project wordt gerealiseerd binnen de inrichting Ravestein Beheer B.V, gelegen aan de Waalbandijk 11 te Deest.

1.2. Projectbeschrijving

De aanmeldingsnotitie betreft beoogde aanpassingen van de scheepswerf op de locatie Waalbandijk 11 te Deest.

Het gaat om de verandering/uitbreiding van een scheepswerf, waarbij het productieoppervlak toeneemt met ca. 500 m^2 tot ca. 45.151 m^2. Het betreft de bouw van enkele gebouwen, deels gelegen in uiterwaarden, het Gelders Natuurnetwerk, en Natura 2000- gebied Rijntakken.

Het project betreft de volgende deelactiviteiten:

Legalisatie deel Jan Ravesteinhal (bestaand). De hal blijkt in afwijking van de verleende bouwtoestemming te zijn verleend. De afwijking heeft geen gevolgen voor de milieuactiviteiten.

Sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods (vervangen bestaande hal). De oostelijk gelegen lashal wordt afgebroken en vervangen door nieuwbouw. Het vervangende gebouw geeft geen gevolgen voor de milieuactiviteiten. De nieuwe lasloods zal deels in de uiterwaarden, het Gelders Natuurnetwerk, en Natura 2000- gebied Rijntakken komen te liggen.

Westelijke uitbreiding Jan Ravesteinhal (op bestaande opslagterrein). De hal wordt aan de zuidzijde verlengd. De uitbreiding/verlenging van de Jan Ravesteinhal betreft een toekomstige ontwikkeling.

Westelijke uitbreiding, bouw nieuwe opslag/productieloods (op bestaande opslagterrein). Op het westelijk gelegen verharde opslagterrein wordt een nieuwe hal gerealiseerd. De uitbreiding betreft een toekomstige ontwikkeling.

Om dit project te realiseren is een omgevingsvergunning Wabo nodig voor de activiteiten milieu en bouw. Verder is een vergunning nodig op grond van de Waterwet en Wet natuurbescherming. Tevens moet het bestemmingsplan 'Ruimte voor de Rivier' worden aangepast. Hiervoor is op 20 september 2018 besloten om de gemeentelijke coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.30, lid 1, onder b van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing te verklaren.

Het project ten aanzien van het bestemmingsplan betreft:

- legalisatie deel Jan Ravesteinhal (bestaand);
- sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods (vervangen bestaande hal);
- westelijke uitbreiding Jan Ravesteinhal (op bestaande opslagterrein);
- westelijke uitbreiding, bouw nieuwe opslag/productieloods (op bestaande opslagterrein).

De aanvraag voor milieu en bouw (Wabo), Waterwet (Ww) en Wet natuurbescherming (Wnb) betreft :

- legalisatie deel Jan Ravesteinhal (bestaand);

- sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods (vervangen bestaande hal).

De aanvraag om omgevingsvergunning hiervoor is ingediend op 7 februari 2019.

De westelijke uitbreidingen worden later aangevraagd.

1.3. Wettelijke grondslag

De milieueffectrapportage (m.e.r.) is wettelijk verankerd in hoofdstuk 7 van de Wm. Ingevolge artikel 7.17, eerste lid, van de Wm moet het bevoegd gezag bij voorgenomen activiteiten genoemd in onderdeel D van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) besluiten of voor het project, gelet op de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu die het project mogelijk heeft, een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Het gaat om de gevolgen voor het milieu als bedoeld in artikel 7.1 van de Wm.

Het initiatief heeft betrekking op de activiteiten genoemd in de bijlage behorende bij het Besluit m.e.r. onderdeel D, 32.6: De oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie bestemd voor het bouwen, onderhouden, repareren of behandelen van de oppervlakte van metalen schepen.

2 TOETS

De activiteiten vallen onder onderdeel D, 32.6 van de bijlage van het Besluit milieueffectrapportage. De aangevraagde activiteiten liggen onder de drempelwaarde van een productieoppervlak van 50.000 m^2 genoemd in deze bijlage. Op grond van het Besluit m.e.r. moet het bevoegd gezag, voor alle activiteiten die beneden de m.e.r.-beoordelingsdrempel liggen, bepalen of de activiteit daadwerkelijk geen belangrijke nadelige milieugevolgen heeft. Dit dient te gebeuren op grond van de criteria genoemd in bijlage III bij de EG-richtlijn milieueffectbeoordeling (2011/92/EU en 2014/52/EU). De criteria van bijlage III van de richtlijn omvatten:

- de kenmerken van het project (onder andere omvang en cumulatie);
- de locatie van het project (de kenmerken van het plangebied in relatie met kwetsbaarheid omgeving);
- soort en kenmerken van het potentiële effect (mogelijke effecten van de activiteit, onder andere bereik, waarschijnlijkheid en omkeerbaarheid).

Bij de aanmeldingsnotitie is een beschrijving (kenmerken en geplande maatregelen) gevoegd om belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te vermijden of te voorkomen. Hiermee hebben we bij de toetsing rekening gehouden.

Hieronder volgt onze afweging.

2.1 Kenmerken van het project

Bij de kenmerken van het project zijn de volgende criteria in ogenschouw genomen:

1. de omvang en het ontwerp van het gehele project;
2. de cumulatie met andere bestaande en/of goedgekeurde projecten;
3. het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name land, bodem, water en biodiversiteit;
4. de productie van afvalstoffen;
5. verontreiniging en hinder;
6. het risico van ongevallen en/of rampen die relevant zijn voor het project in kwestie, waaronder rampen die worden veroorzaakt door klimaatverandering, in overeenstemming met wetenschappelijke kennis;
7. de risico's voor de menselijke gezondheid (bijvoorbeeld als gevolg van waterverontreiniging of luchtvervuiling).

De aanvraag omgevingsvergunning en het bestemmingsplan(ontwerp) betreffen hetzelfde project. De activiteit is als bestemming opgenomen in het bestemmingsplan. Deze eindbestemming in het bestemmingsplan omvat meer dan de huidige aanvraag. Daarom is het gehele project getoetst aan deze criteria en wij komen tot de volgende afweging.

Het project betreft aanpassingen van de scheepswerf. De aanpassingen betreffen de gebouwen en niet direct de productieactiviteiten. De legalisatie van de Jan Ravesteinhal betreft de huidige vorm. Sloop en herbouw van het oostelijk deel van de hellingloods betreft het vervangen van de oostelijke lashal. De beoogde activiteiten waarvoor vergunning gevraagd gaat worden zijn met name bouwgerelateerd. Voor milieu is er geen sprake van het wijzigen van de (milieu)activiteiten. Door de veranderde vorm van de gebouwen is er geen verandering van de milieubelasting.

Verwacht wordt dat de productie tijdens de aanlegfase met circa 30% afneemt, waardoor geluid- en luchtemissies eveneens tijdelijk dalen. Na realisatie zal volgens de bij de aanvraag gevoegde onderzoeken en de aanvullende memo's de emissie gelijk zijn aan voorheen.

Door modernere (ruimere) gebouwen ontstaat meer werkruimte, welke bedoeld is voor veiliger werkomstandigheden. Wel kan in de uiteindelijke toekomstige situatie de productie toenemen. Het project geeft echter geen andere effecten, zoals landgebruik, afvalproductie, verontreiniging, hinder, en veiligheids- en gezondheidsrisico's voor het woon/leefklimaat ten opzichte van de bestaande situatie. Ook verandert de lozingssituatie ter plaatse niet en zijn er geen nadelige rivierkundige effecten te verwachten. Mogelijke cumulatie met bestaande en toekomstige ontwikkelingen in de omgeving wordt eveneens niet verwacht.

Conclusie kenmerken
Gelet op vorengaande zijn wij van mening dat er voor wat betreft 'kenmerken van het project' geen belangrijke nadelige gevolgen zijn te verwachten van het bestemde en aan te vragen project, die noodzaken om een milieueffectrapport te vragen.

2.2 Locatie van het project

Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop de projecten van invloed kunnen zijn is in het bijzonder in overweging genomen: het bestaande grondgebruik, de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied, het opnamevermogen van het natuurlijke milieu met in het bijzonder aandacht voor de volgende relevante typen [1] gebieden:

- gebieden die in de wetgeving van lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd; speciale beschermingszones door de lidstaten aangewezen krachtens Richtlijn 79/409/EEG (= Vogelrichtlijn) en Richtlijn 92/43/EEG (= Habitatrichtlijn);
- landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang.

Ravestein Beheer B.V. ligt aan de Waalbandijk 11 te Deest in de gemeente Druten. Het perceel wordt ten noorden begrensd door de Waal. Het terrein van Ravestein ligt in de kern- en beschermingszone van een primaire waterkering. Ten oosten en westen van het bedrijf is natuurgebied aanwezig. Het valt voor een klein deel in het Natura-2000 gebied Rijntakken. Dit maakt tevens deel uit van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Ten oosten van het plangebied ligt het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf. Gedurende een periode van 15 jaar wordt voor dit project zand en grind gewonnen, waarna het gebied ingericht wordt voor natuur en kleinschalige recreatie. Het gebied direct grenzend aan het plangebied wordt 'Voorhaven' genoemd. De Voorhaven wordt speciaal voor de verwerking en scheepsbelading van het gewonnen zand en grind aangelegd in de uiterwaarden van de Waal. Ten zuiden van Ravestein zijn een dakpannenfabriek en een steenfabriek gevestigd. Circa 200 meter ten zuidwesten van Ravestein ligt de bebouwde kom van Deest. Ter plaatse van het projectgebied zijn op basis van het geldende bestemmingsplan cultuurhistorische waarden aanwezig.

Vanwege voorgaande verdient de locatie nadere aandacht. De beoogde veranderingen van Ravestein betekenen een beperkt (enkele m^2) areaalverlies van het Natura-2000 gebied Rijntakken en het Gelders Natuurnetwerk (GNN).

[1] De overige gebiedstypen genoemd in bijlage III bij de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling worden ten aanzien van het project waar de aanmeldingsnotitie betrekking op heeft, als niet relevant beschouwd. Het betreft de volgende gebiedstypen: wetlands, kustgebieden, berg- en bosgebieden, reservaten en natuurparken en gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden.

De beoogde veranderingen vinden echter grotendeels plaats binnen de bestaande inrichting. De legalisatie deel Jan Ravesteinhal, en de westelijke uitbreiding nieuwe opslag/productieloods en nieuwbouw verlengen Jan Ravesteinhal vallen binnen de bestaande (milieu)inrichting. Een klein deel van de oostelijke uitbreiding valt buiten de bestaande inrichting, maar nog steeds in het bestaande 'invloedsgebied' van de inrichting. Het project is daardoor te beschouwen als 'bestaand grondgebruik'.

De oostelijke uitbreiding is bijna volledig binnen de hoogwatervrije vergunning van Ravestein B.V. gelegen. Een klein deel valt buiten de eigen vergunning en binnen het gebied van de (tijdelijke) hoogwatervrije vergunning van het project Geertjesgolf van Nederzand B.V. De westelijke uitbreiding, (nieuwbouw opslag/productieloods) is ook gelegen buiten de hoogwatervrije vergunning.

Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat zullen de rivierkundige effecten van deze voorgenomen ontwikkeling die plaatsvinden in de beschermingszone en kernzone van de waterkering in het kader van de Waterwetvergunningprocedure beoordelen. Op basis van de aangeboden stukken is wel beoordeeld dat er geen belangrijk nadelige milieugevolgen zullen optreden.

In het kader van de Wnb-vergunning wordt de invloed op het GNN en Natura-2000 beoordeeld. Aangezien de veranderingen geen gevolgen hebben voor de activiteiten wordt geoordeeld dat er geen gevolgen zijn voor de emissies. Er gaan wel enkele m^2 verloren, maar tevens is een herbegrenzing van het GNN/N2000-gebied in voorbereiding.

Conclusie locatie
De locatie van het project leidt niet tot belangrijk nadelige milieugevolgen om reden waarvan een milieueffectrapport moet worden opgesteld.

2.3 Soort en kenmerken van het potentiële effect

De voorgenomen activiteiten worden voor verschillende milieuaspecten beoordeeld op de verwachte effecten. Daarvoor worden de omvang van de activiteit, de gevoeligheid van specifieke omgevingskenmerken en andere ontwikkelingen in samenhang beschouwd. Beoordeeld wordt of deze gezamenlijk kunnen leiden tot bijzondere omstandigheden waardoor een nadelig effect als belangrijk valt te classificeren. Daarbij kunnen de volgende factoren een rol spelen:

- de reikwijdte van een effect;
- de omvang van een effect in relatie tot wat algemeen als acceptabel gezien wordt;
- de complexiteit van een effect, hetgeen bepaalt in hoeverre mitigatie moeilijk is;
- de duur en omkeerbaarheid van een effect;
- de waarschijnlijkheid dat een effect optreedt.

De beoogde verandering geeft een blijvend beperkt (enkele m^2) areaalverlies van het Natura-2000 gebied Rijntakken en het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De verstoring is gering, mede vanwege de huidige ingrepen vanwege het project Geertjesgolf. De natuurcomplexen liggen op grote afstand en worden niet beïnvloed. De kleinschalige ingreep heeft geen effect op de kernkwaliteiten. In de vigerende situatie zijn er deposities op het Natura-2000 gebied Rijntakken boven de vergunningplichtige drempel. De depositie neemt niet toe ten gevolge van dit project. Deze emissies zijn reeds in het kader van de PAS meegenomen in de achtergrondbelasting van het gebied. Verder wordt in de aanvullende memo van 10 mei 2019 gesteld dat de betrokken habitats kamgrasweide en grasland geprojecteerd zijn op een gebied waar sprake is van buitendijks gelegen open water of periodiek geïnundeerde bodem.

Met de voorgenomen sloop van lashal 1 gaat de laatste tastbare herinnering aan de bekende scheepswerf Van der Werf verloren. Het industrieel cultuurlandschap ter plaatse blijft behouden. De beoogde ontwikkelingen worden gerealiseerd op het terrein waar sprake is van een archeologische verwachting. Nadelige effecten op archeologische waarden zijn vanwege beperkte oppervlak niet te verwachten. Op basis van de cultuurhistorische analyse wordt

geconcludeerd dat de cultuurhistorische waarden in het plangebied zoals weergeven op de cultuurhistorische waardenkaart niet ernstig worden aangetast.

De effecten zijn te onderscheiden in (tijdelijke) sloop- en bouwactiviteiten en het (voortdurend) in bedrijf zijn van de inrichting. Gelet op de tijdelijkheid en beperkte omvang van de sloop- en bouwwerkzaamheden kunnen blijvende significante negatieve milieueffecten uitgesloten worden. Verwacht wordt dat de productie tijdens de aanlegfase met circa 30% afneemt, waardoor geluid- en luchtemissies eveneens tijdelijk dalen. Na realisatie zal volgens de bij de aanvraag gevoegde onderzoeken en de aanvullende memo's de emissie gelijk zijn aan voorheen. Het betreft in beide situaties effecten met een beperkte reikwijdte, die reeds aanwezig zijn. De effecten zijn niet onomkeerbaar. Dat wil zeggen dat, als de bedrijfsactiviteiten worden beëindigd, ook de effecten stoppen.

Conclusie effecten
Van potentiële aanzienlijke effecten als gevolg van de voorgenomen activiteiten in het bestemde en aan te vragen project, om reden waarvan een milieueffectrapport moet worden opgesteld, is geen sprake.

3 CONCLUSIE

Gelet op onze overwegingen zijn wij van mening dat er voor wat betreft de criteria genoemd in bijlage III bij de EG-richtlijn milieueffectbeoordeling (2011/92/EU en 2014/52/EU) er geen belangrijk nadelige gevolgen zijn te verwachten van het project, die noodzaken om een milieueffectrapport te vragen.

Voor het project behoeft geen milieueffectrapport te worden opgesteld.

Druten

Scheepswerf Ravestein - Deest

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Scheepswerf Ravestein - Deest

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

identificatie

projectnummer:

20171933

projectleider:

Ing. S. Van Vessem

auteur(s):

MSc. D.G. Koster

projectstatus

datum:

13-02-2019

opdrachtgever:

Ravestein Beheer b.v.

Delftseplein 27b
postbus 150
3000 AD Rotterdam
T: 010-20 18 555
E-mail: info@rho.nl

aangesloten bij: UID INGENIEURS BNSP

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

© Rho Adviseurs bv
Niets uit dit drukwerk mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Rho Adviseurs bv, behoudens voorzover dit drukwerk wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Dit drukwerk mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

1. Inleiding **5**
1.1. Aanleiding 5
1.2. Wat houdt een m.e.r.- beoordeling in? 5
1.3. Toepassingsgebied m.e.r.-beoordeling 5
1.4. Leeswijzer 6

2. Plaats en kenmerken van het project **7**
2.1. Plaats van het project 7
2.2. Kenmerken van het project 9
Sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods (lashal 1) 9
Westelijke uitbreiding Jan Ravesteinhal 10
Westelijke uitbreiding, bouw nieuwe opslag/productieloods 11

3. Kenmerken van de milieueffecten **13**

4. Conclusie **21**

Bijlagen **22**

1. Akoestisch onderzoek Scheepswerf Ravestein Waalbandijk11 te Deest, DPA Cauberg-Huygen, rapportnr. 01145-43511.04, d.d. 8 februari 2019;
2. Ophoging werf ON8537 - Toetsing aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998, Antea Group, rapportnr: 0409512, d.d. 26 april 2016;
3. Natuurtoets ON8464 Uitbreiding hellingloods te – Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland, Antea Group, rapportnr:431764, d.d. 5 maart 2018;
4. NRB.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Ravestein Beheer B.V. (hierna Ravestein) heeft de wens de bedrijfsbebouwing te moderniseren en geschikt te maken voor de toekomst. Hiervoor is het bedrijf reeds enkele jaren bezig met het uitbreiden van de scheepswerf. Een volgende stap betreft het vervangen en vernieuwen van een deel van de bestaande bedrijfsbebouwing.

De volgende ontwikkelingen zijn voorzien:

- Legalisatie deel Jan Ravesteinhal;
- Sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods;
- Westelijke uitbreiding Jan Ravesteinhal;
- Westelijke uitbreiding, bouw nieuwe opslag/productieloods.

Om de beoogde ontwikkelingen mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Daarnaast wordt een revisie omgevingsvergunning milieu aangevraagd. In het Besluit milieueffectrapportage is opgenomen dat de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie bestemd voor het bouwen, onderhouden, repareren of behandelen van de oppervlakte van metalen schepen m.e.r.-beoordelingsplichtig is in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een productieoppervlak van 50.000 m2. Het productieoppervlak (bedrijfsoppervlak) betreft ca. 45.151 m^2 en neemt daarmee circa 500 m^2 toe en blijft daarmee onder deze drempelwaarde. Dit betekent dat kan worden volstaan met een zogenaamde 'vormvrije m.e.r.-beoordeling'. Dit document bevat deze beoordeling.

1.2. Wat houdt een m.e.r.- beoordeling in?

De wettelijke regeling voor de m.e.r.-beoordeling gaat uit van het principe 'nee, tenzij'. Dat wil zeggen, een volwaardige m.e.r.-procedure is alleen noodzakelijk als er sprake is van 'belangrijke nadelige gevolgen' die het betreffende project voor het milieu kan hebben. Daarbij moet het bevoegd gezag rekening houden met de omstandigheden zoals aangegeven in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling, te weten:

- de plaats van het project;
- de kenmerken van het project;
- de kenmerken van de potentiële milieueffecten (in samenhang met de eerste twee criteria).

Door de gemeente Druten moet een m.e.r-beoordelingsbeslissing worden genomen, waarin wordt aangegeven of wel of geen MER nodig is, gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële (milieu)effecten en mogelijke mitigerende maatregelen.

1.3. Toepassingsgebied m.e.r.-beoordeling

Deze m.e.r.-beoordeling is opgesteld in het kader van de ontwikkelingen bij Scheepswerf Ravestein. Door gebruikt te maken van een gecoördineerde procedure worden meerdere toestemmingsvereisten aangevraagd en producten vervaardigd. Het ontwikkelingskader zorgt er voor dat Ravestein zich de

komende jaren kan ontwikkelingen tot toekomstbestendig, veilige bedrijf. In deze procedure wordt voorzien in het creëren van ontwikkelingsmogelijkheden voor de korte termijn, de directe ontwikkelingen en ruimte voor ontwikkelingen in de nabije toekomst, de lange termijn. De basis van de gehele ontwikkelingsruimte wordt gecreëerd door het op te stellen nieuwe bestemmingsplan. Met de concrete aanvragen omgevingsvergunning milieu, waterwetvergunning, omgevingsvergunning bouwen en vergunning Wet natuurbescherming, worden de voorwaarden bepaald voor de direct te realiseren ontwikkeling(en) in aansluiting met het kader gecreëerd in het bestemmingsplan.

Deze m.e.r.-beoordeling heeft daardoor een tweeledig doel. Het kader van de ontwikkelingsruimte, welke door het bestemmingsplan wordt gecreëerd, toetsen en de specifieke toetsing van de directe ontwikkelingen, waarvoor (omgevings)vergunningen en waterwetvergunning wordt aangevraagd. In paragraaf 2.2. wordt nader aangegeven of sprake is van een directe ontwikkeling en toetsing van het onderdeel in het kader van de vergunning aanvraag, of dat sprake is van toetsing van de ontwikkelingsruimte van het bestemmingsplan.

1.4. Leeswijzer

Deze m.e.r.-beoordelingsnotitie:

- beschrijft in hoofdstuk 2 de plaats en kenmerken van het project;
- licht in hoofdstuk 3 de verwachte effecten voor de verschillende milieueffecten toe;
- geeft ten slotte in hoofdstuk 4 de conclusie weer voor de m.e.r.-beoordeling.

.

2. Plaats en kenmerken van het project

2.1. Plaats van het project

Ravestein Beheer B.V. ligt aan de Waalbandijk 11 te Deest in de gemeente Druten. De ligging van het terrein is weergegeven in figuur 1. Het perceel wordt ten noorden begrensd door de Waal. Ten oosten en westen van het bedrijf is natuurgebied aanwezig. Ten zuiden van Ravestein is een dakpannenfabriek en een steenfabriek gevestigd. Circa 200 meter ten zuidwesten van Ravestein ligt de bebouwde kom van Deest.

Figuur 1. Ligging projectgebied (rode cirkel)

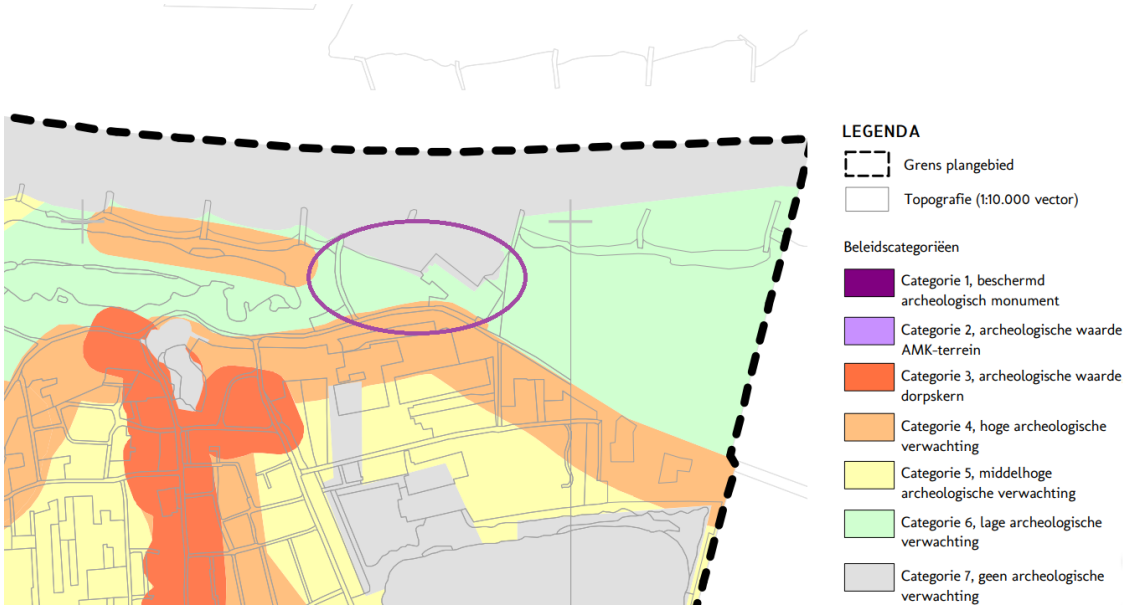
In de huidige situatie is ter plaatse van het projectgebied het bedrijf Ravestein gevestigd. Ravestein voert metaal bewerkende activiteiten uit, zoals snijden, samenstellen, aflassen, stralen en conserveren van constructies ten behoeve van het maken van schepen, drijvende offshore constructies, baggermaterieel, sluisdeuren, bruggen en alle voorkomende constructiewerken. Op het terrein van Ravestein wordt ook zeetransport klaargemaakt. Het perceel bestaat uit bedrijfsbebouwing en (grotendeels verhard) terrein ten behoeve van opslag, parkeerplaatsen, opstelplaatsen voor vrachtwagens en bedrijfsmatige activiteiten.

Bijzondere gebieden en het opnamevermogen van het natuurlijk milieu
Het projectgebied ligt in intrekgebied (zie figuur 2). In een intrekgebied zijn geen bestemmingen toegestaan die de winning van fossiele energie, zoals aardgas, aardolie, schaliegas en steenkoolgas mogelijk maken. Hiervan is geen sprake.

Figuur 2. Milieubeschermingsgebieden. Rode cirkel is projectgebied. Bron: Omgevingsverordening Gelderland, 2018

Ter plaatse van het projectgebied geldt grotendeels een lage archeologische verwachting (figuur 3). Langs de Waalbandijk, de zuidgrens van het projectgebied, geldt een hoge archeologische verwachting.

Figuur 3. Archeologische verwachting projectgebied (paarse cirkel) en omgeving. Bron: Archeologische beleidskaart gemeente Druten.

Ravestein wordt omgeven door het Gelders Natuurnetwerk, Groene ontwikkelingszone en Natura 2000-gebied Rijntakken (figuur 4).

Figuur 4. Ligging projectgebied t.o.v. beschermde natuurgebieden. Bron: Omgevingsverordening Gelderland, 2018

Het perceel ligt naast het Natura-2000 gebied Rijntakken en valt daar voor een klein deel in. Dit maakt tevens deel uit van het Gelders Natuurnetwerk (GNN).

2.2. Kenmerken van het project

De ontwikkeling is opgedeeld in verschillende onderdelen die in deze paragraaf nader uitgewerkt worden.

Legalisatie bebouwing Jan Ravesteinhal
In 2013 is voor de bouw van de Jan Ravesteinhal door de gemeente Druten de omgevingsvergunning bouwen verleend. Tijdens de bouw is afgeweken van deze omgevingsvergunning bouwen. Met de lopende gecoördineerder aanvraag wordt de bestaande bebouwing van de Jan Ravesteinhal gelegaliseerd. Voor de bestaande bebouwing wordt een correcte omgevingsvergunning bouwen aangevraagd. In het nieuwe bestemmingsplan wordt het bebouwingsoppervlak correct opgenomen. In de aanvraag omgevingsvergunning milieu staat de correcte hal opgenomen op de inrichtingstekening. De legalisatie van de hal heeft geen milieugevolgen, aangezien sprake is van een bestaande situatie.

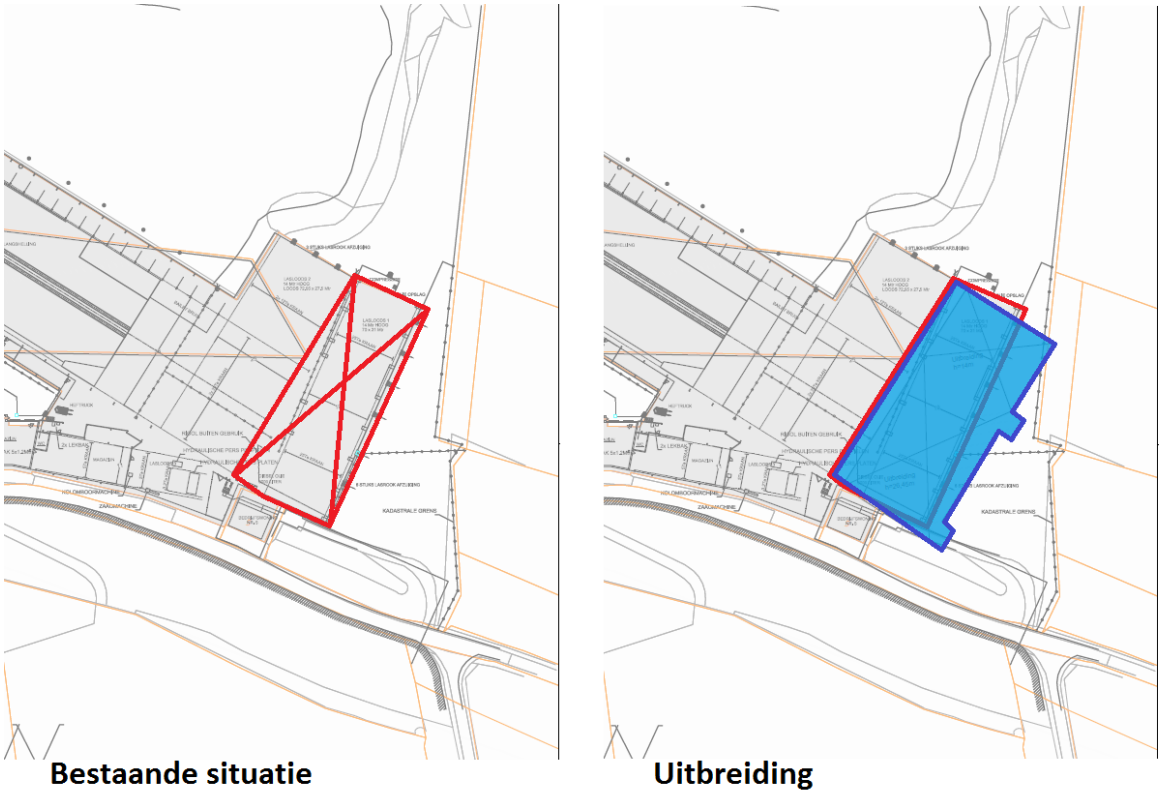
Sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods (lashal 1)
Aan de oostzijde van het bedrijfsterrein, direct aansluitend aan de hellingsloods, staat lashal 1. Dit betreft één van de oudere bedrijfsgebouwen op het terrein (zie figuur 5). De huidige bedrijfsbebouwing en met name de oude lashal 1 aan de oostzijde van het bedrijfsterrein is onvoldoende geschikt voor grote constructies. Daarom wordt de lashal gesloopt en wordt een nieuwe lashal gebouwd. De hellingloods wordt in oostelijke richting uitgebreid, zodanig dat de 140-tons portaalkraan tot het oostelijk einde van de nieuwe hal kan rijden. De hoogte van de nieuwe hal komt overeen met de te behouden bebouwing.

De herbouw maakt het mogelijk dat over de gehele lengte van de hellingloods (incl. verlengde gedeelte) grotere en zwaardere secties gebouwd kunnen worden. De secties kunnen tevens naar alle zijden worden gekanteld en verplaatst. Momenteel is dat niet mogelijk door de beperking van de kraancapaciteit in lashal 1. Met de sloop en herbouw kan de veiligheid en kwaliteit van het werk worden verhoogd. De sloop

en herbouw heeft geen gevolgen voor het aantal medewerkers, er worden geen nieuwe werkplekken gecreëerd.

De sloop en herbouw oostelijk deel hellingloods (lashal 1), is betreft een ‘directe’ ontwikkeling. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld, voorzien in een revisie omgevingsvergunning milieu, waterwetvergunning, vergunning Wet natuurbescherming en een omgevingsvergunning bouwen aangevraagd.

In de MER-beoordeling wordt deze ontwikkeling getoetst ten aanzien van alle bovengenoemde toestemmingsvereisten.

Figuur 5. Locatie oostelijke ontwikkeling (lashal 1)

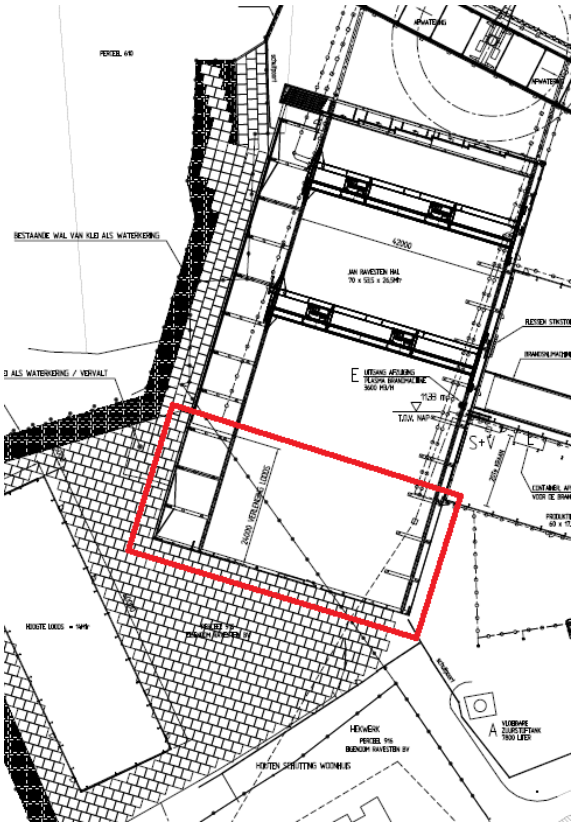
Westelijke uitbreiding Jan Ravesteinhal
Enkele jaren geleden (2013-2014) is door Ravestein de Jan Ravesteinhal gebouwd. In de hal vindt de productie en assemblage plaats van de grotere constructies. Geconstateerd is dat het aantal vierkante meters, waarop momenteel secties worden gebouwd, niet naar verhouding is tot het aantal lassers en ijzerwerkers die in deze loods werken.

Met het oog op het verbeteren van de bedrijfsprocessen en het efficiënter kunnen werken, is Ravestein voornemens om deze hal circa 24 meter naar de zuidzijde uit te breiden. De extra ruimte zorgt ervoor dat alle plaatvelden van de te bouwen secties in zijn geheel uitgelegd, bekleed en afgelast kunnen worden ten einde de secties samen te voegen. Momenteel gebeurt dit proces op verschillende locaties en/of na elkaar. Aanpassing van de kraancapaciteit in deze hal is niet aan de orde. Zie figuur 6 voor een uitsnede van de bedrijfsuitbreiding.

Met de aanpassing wordt het voor Ravestein mogelijk om de bedrijfsprocessen efficiënter te maken, de werkomstandigheden veiliger te maken en de concurrentiepositie van het bedrijf te verbeteren.

De uitbreiding en verlenging van de Jan Ravesteinhal betreft een toekomstige ontwikkeling en wordt voorzien in de periode tot 2025. Om deze ontwikkeling in de nabije toekomst mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. In de aanvraag omgevingsvergunning milieu wordt deze ontwikkeling enkel beschreven als toekomstige ontwikkeling. Een aanvraag waterwetvergunning, omgevingsvergunning bouwen en vergunning Wet natuurbescherming worden op dit moment niet aangevraagd.

In de MER-beoordeling wordt deze ontwikkeling alleen getoetst ten behoeve van het bestemmingsplan.

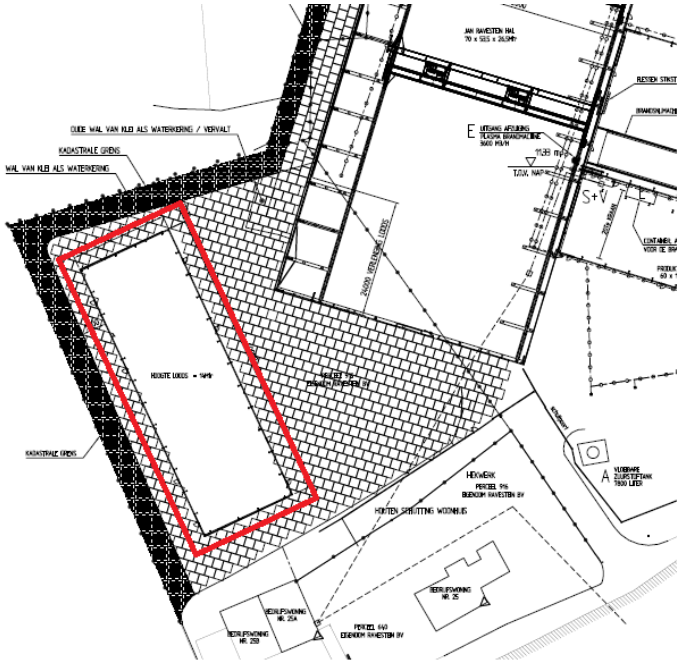
Figuur 6. Uitsnede locatie beoogde uitbreiding Jan Ravesteinhal

Westelijke uitbreiding, bouw nieuwe opslag/productieloods

Op 22 mei 2017 heeft Ravestein van Rijkswaterstaat een beschikking (kenmerk: RWS-2017/22669) ontvangen op de aanvraag om een vergunning op grond van de Waterwet voor het maken, behouden en verharden van een beperkte ophoging en het plaatsen van een hekwerk aan de linkeroever van de Waal. Het verharde terrein wordt gebruikt voor de opslag van onder andere grondstoffen en segmenten.

Door Ravestein is een overzicht gemaakt van de huidige bedrijfsprocessen. Voor de huidige productie/opslagloods (aan de oostzijde aansluitend aan de Jan Ravesteinhal) is geconstateerd dat in deze hal sprake is van een mogelijk onveilige situatie, door dat te veel werkzaamheden plaatsvinden in deze hal. Momenteel wordt de hal gebruikt als productie- en assemblagehal. In een mal worden de koppelingen van de secties op de juiste plaats afgelast en worden scheepsbouwprofielen opgeslagen en handmatig op maat afgemaakt en afgebraamd. Als gevolg van deze werkzaamheden werken momenteel te veel mensen te dicht op elkaar.

Om de bedrijfsprocessen beter te verdelen en een veiligere werksituatie te creëren is het noodzakelijk dat een deel van de werkzaamheden wordt verplaatst naar een nieuw te bouwen productie-en opslagloods. Ravestein heeft het voornemen om deze nieuwe hal te realiseren op het opgehoogd en verharde terrein ten zuidwesten van de Jan Ravesteinhal (zie figuur 7).

Figuur 7. Locatie nieuwe opslag-/productieloods

De nieuwe hal wordt ingericht voor de opslag van scheepsbouwprofielen en het machinaal (automatisch) op maat maken van profielen, voorzien van laskanten, afgebraamd in verband met de conservering. Met de verplaatsing van de werkzaamheden naar de nieuwe hal, wordt het mogelijk om de werkzaamheden op beide locaties, oude en nieuwe hal, veilig en in hogere kwaliteit uit te voeren. Door de ontwikkeling nemen het aantal werknemers en vervoerbewegingen niet toe.

De uitbreiding bouw nieuwe opslag/productieloods betreft een toekomstige ontwikkeling en wordt voorzien in de periode tot 2025. Om deze ontwikkeling in de nabije toekomst mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. In de aanvraag omgevingsvergunning milieu wordt deze ontwikkeling enkel beschreven als toekomstige ontwikkeling. Een aanvraag waterwetvergunning, omgevingsvergunning bouwen en vergunning Wet natuurbescherming worden op dit moment niet aangevraagd.

In de MER-beoordeling wordt deze ontwikkeling alleen getoetst ten behoeve van het bestemmingsplan.

Ontsluiting en parkeren
Het projectgebied wordt ontsloten door Waalbandijk. Verkeersbewegingen nemen ten gevolge van de beoogde ontwikkelingen niet toe. De omliggende wegen worden niet zwaarder belast en ter plaatse van het projectgebied zijn geen extra parkeerplaatsen noodzakelijk.

Cumulatie met andere projecten
De voorgenomen ontwikkeling is voornamelijk gericht op het verbeteren van de veiligheid van de werkplekken en de verbetering van de bedrijfsefficiëntie. De ontwikkelingen hebben nadrukkelijk niet het doel tot vergroting, verhoging van de productiecapaciteit. De ruimtelijk relevante gevolgen van deze ontwikkeling worden voornamelijk bepaald door de effecten van de fysiek ruimtevraag van het bedrijf op de groen omgeving. Direct ten oosten en westen vinden momenteel grootschalige (natuur) ontwikkelingen plaats met een veel zwaardere impact op de fysieke leefomgeving. Gezien de beperkte schaal van deze ontwikkeling ten opzichte van deze projecten, zal cumulatie van ruimtelijk relevante aspecten geen toegevoegde waarde hebben, voor de beoordeling van deze specifiek lokale ontwikkeling.

3. Kenmerken van de milieueffecten

Algemeen
In dit hoofdstuk worden de belangrijkste milieueffecten van de beoogde ontwikkeling beschreven.

Geluid
Wegverkeerslawaai
Ten gevolge van de beoogde ontwikkeling nemen de verkeersbewegingen niet toe. Er treedt dan ook geen relevante geluidsuitstraling op.

Inrichtingslawaai
Voor de beoogde ontwikkeling is akoestisch onderzoek uitgevoerd en is als bijlage 1 aan deze vormvrije m.e.r.-beoordeling toegevoegd. Dit onderzoek geeft inzicht in de optredende geluidniveaus in de directe omgeving van de inrichting. Uit het onderzoek blijken de volgende conclusies:

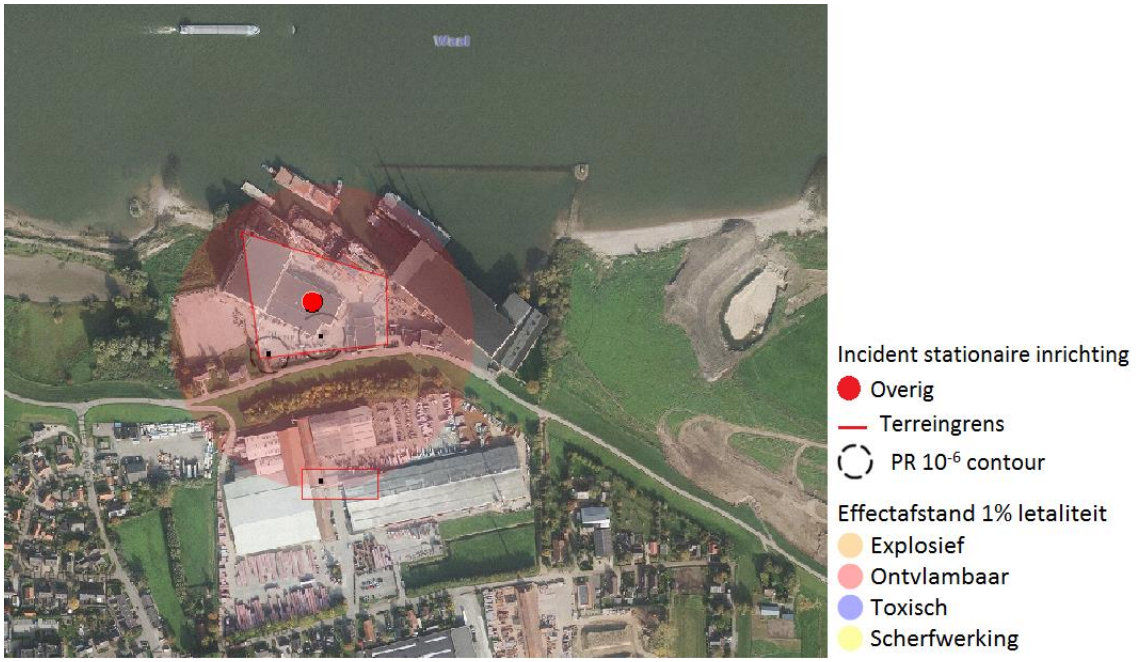
1. Directe hinder: langtijdgemiddeld beoordelingsniveau: uit de berekeningen blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie met de voorgenomen wijzigingen wordt voldaan aan de vergunde grenswaarden.
2. Directe hinder: maximale geluidniveaus: uit de berekeningen blijkt dat de voorgenomen wijzigingen niet resulteren in overschrijdingen ter plaatse van woningen van derden.
3. De inrichting voldoet met de nieuw gerealiseerde bebouwing en de daarbij behorende bronnen (activiteiten) aan het BBT-principe.
4. Door de ligging van het bedrijf op een krachtens de Wet geluidhinder gezoneerd industrieterrein is op basis van Jurisprudentie de geluidimmissie ten gevolge van verkeersaantrekkende werking (indirecte hinder) niet verder beschouwd.

Nu de geluidimmissie na verandering voldoet aan de vigerend vergunde geluidruimte is er akoestisch sprake van een milieuneutrale verandering.

Luchtkwaliteit
De beoogde ontwikkeling leidt niet tot een toename van verkeer. De beoogde bebouwing leidt enkel tot een verbetering van de efficiëntie van het bedrijf. Er is dan ook geen sprake van een toename van luchtverontreinigende stoffen. Daarnaast blijkt uit de NSL-monitoringstool dat ter plaatse ruimschoots aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer wordt voldaan.

Risico's op zware ongevallen of rampen en risico's voor de menselijke gezondheid
Externe veiligheid
Conform de professionele risicokaart is Ravestein een risicovolle inrichting vanwege de opslag van oxiderende gassen in een zuurstoftank en brandbaar gas (propaan). Ravestein valt echter niet onder de werkingssfeer van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). De aanwezige risicocontouren zijn weergegeven in figuur 8. Ten gevolge van de beoogde ontwikkelingen zullen deze risicocontouren niet wijzigen. De hoeveelheid, type en opslag van gevaarlijke stoffen blijft onveranderd. De personendichtheid binnen de 1% letaliteitsafstand explosief (invloedsgebied van het groepsrisico) neemt niet toe.

Ravestein ligt verder niet in een PR 10^{-6} contour van een risicobron in de omgeving. Wel ligt Ravestein in het invloedsgebied van het groepsrisico van de rivier de Waal en de naastgelegen dakpanfabriek. De beoogde ontwikkelingen ter plaatse van Ravestein leiden niet tot een toename van de personendichtheid. Het groepsrisico neemt daarom niet toe.

Figuur 8. Risicocontouren Ravestein. Bron: Professionele risicokaart

Verder zijn nabij het projectgebied geen risicobronnen aanwezig.

Risico's op rampen door klimaatverandering
Ten gevolge van de beoogde ontwikkelingen nemen de risico's op rampen door klimaatverandering niet toe.

Risico's voor de menselijke gezondheid
Uit toetsing van de verschillende milieuthema's op het gebied van leefomgevingskwaliteit en verkeer blijkt dat de beoogde ontwikkelingen niet leiden tot belangrijke toename van risico's voor de menselijke gezondheid. Er wordt voldaan aan de normen voor geluid, externe veiligheid en luchtkwaliteit.

Bodem en water
Bodem
Voordat de beoogde ontwikkelingen worden gerealiseerd zal bodemonderzoek uitgevoerd worden. Er is een risico analyse opgesteld volgens de Nederlandse Bodemrichtlijn (NRB). Deze is als bijlage 4 toegevoegd aan deze m.e.r.-beoordeling. Uit de risico analyse blijkt dat Ravestein kan voldoen aan de gestelde eisen uit het NRB en dat sprake is van een verwaarloosbaar bodemrisico.

Water
Het terrein van Ravestein ligt in de kern- en beschermingszone van een primaire waterkering (figuur 9). Vanwege de ligging in deze zones wordt een waterwetvergunning op basis van de Keur aangevraagd. Middels deze vergunning wordt geborgd dat de beoogde ontwikkelingen geen nadelige gevolgen hebben voor de waterkering.

Figuur 9. Ligging primaire waterkering nabij Ravestein. Bron: Legger waterkeringen Rivierenland

Ten gevolge van de beoogde ontwikkelingen zal de verharding toenemen met ca. 1.200 m^2 (figuur 10). In het landelijk gebied is de toename voor de eerste 1.500 m^2 verhard oppervlak vrijgesteld van watercompensatie. Watercompenserende maatregelen zijn dan ook niet noodzakelijk. Het hemelwater van daken wordt direct afgevoerd naar oppervlaktewater. Hemelwater van de kade en op het land wordt via olieafscheiders eerst gezuiverd voordat dit afstroomt. Ravestein is aangesloten op het gemeentelijk rioolstelsel.

Figuur 10. Verandering verharding ten opzichte van de huidige situatie

Natuur

Gebiedsbescherming

Het projectgebied ligt naast, en voor een zeer klein deel in het Natura 2000-gebied Rijntakken en tevens beperkt in het gebied aangewezen als Gelders Natuurnetwerk (GNN); zie ook figuur 4.

De effecten op deze beschermde gebieden zijn beschreven en onderzocht in een tweetal afzonderlijke rapportages. De onderzoeken zijn als bijlagen 2 en 3 opgenomen bij deze vormvrije m.e.r.-beoordeling, De conclusies ten aanzien van het thema gebiedsbescherming zijn als volgt:

<u>Natura 2000</u>

- De beoogde ontwikkelingen vinden deels binnen Natura 2000 plaats. Het gehele project zal daarom leiden tot blijvend areaalverlies. Dit leidt echter niet tot een verlies van kwalificerende habitats- of leefgebied voor kwalificerende soorten.
- De effecten van verstoring in de gebruiksfase zijn ten opzichte van de uitgangssituatie verwaarloosbaar klein; de beoogde nieuwe gebouwen zijn gericht op een efficiënter, veiliger productieproces en leiden niet tot extra emissies of verkeersbewegingen
- De tijdelijke extra stikstofdepositie op het aangrenzende Natura 2000-gebieden bedraagt in de aanlegfase maximaal 0,15 mol/ha/jr. De beïnvloede leefgebieden van kwalificerende soorten zijn in deze situatie om andere redenen al ongeschikt voor deze soorten.
- Genoemde negatieve effecten zijn allen zeer gering en geen van deze effecten heeft significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van het aangrenzende Rijntakken of andere Natura 2000-gebieden op grotere afstand.
- Vanwege het areaalverlies (blijvend), de geringe verstoring in de aanlegfase (tijdelijk) en de zeer geringe (tijdelijke) stikstofdepositie is een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming benodigd. Gezien de zeer geringe effecten wordt verwacht dat deze vergunning zal worden verleend.

<u>GNN</u>

De beoogde uitbreiding overlapt met een zeer klein deel van het GNN (100 m^2), hier overlappend met Natura 2000. Het GNN kent, in tegenstelling tot Natura 2000, geen externe werking.

Het beleid voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied (opgedeeld in deelgebieden met kernkwaliteiten). In onderstaande tabel zijn de door de provincie beschreven wezenlijke waarden en kenmerken en in de aanwezige natuurwaarden van het GNN ter plaatse beschreven. In de tweede kolom worden effecten op deze waarde toegelicht.

Kernkwaliteit	**Effect uitbreiding**
Dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporentransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust	De kleinschalige ingreep heeft geen effect op deze kernkwaliteit
Zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen in de Beuningse Waarden, Winssensche Waarden, Afferdensche en Deestsche Waarden en Drutensche Waarden	Het industrieel cultuurlandschap ter plaatse blijft behouden. De natuurcomplexen liggen op grote afstand en worden niet beïnvloed.
Parel Dijk en oeverwal Ewijk: stroomdalgrasland op de dijk en oeverwal met zeldzame soorten; voortplantingsgebied knoflookpad en groeiplaats genadekruid	Vanwege de grote afstand is er geen effect op deze deelgebieden

Waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever	De te verdwijnen bomen en intensief grasland hebben alleen een minimale betekenis voor algemene amfibieën. Ten opzichte van de reeds bestaande werf is er geen sprake van extra verstoringseffecten in de beoogde situatie
Leefgebied steenuil	Binnen een straal van 2 km afwezig (bron: www.waarneming.nl).
Leefgebied kamsalamander	De uitbreidingslocatie (bomen en intensief gebruikt grasland) is niet geschikt voor deze soort
Plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en ooibos	Het te verdwijnen groen kan als een (verwaarloosde) haag of singel worden beschouwd. Gezien de grootschalige herinrichting van het gehele terrein ten oosten van de uitbreidingslocatie is het verlies van enkele m^2 opgaand groen een verwaarloosbaar effect.
Cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen	Dergelijke elementen zijn ter plaatse niet aanwezig en/of worden niet beïnvloed.
Onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken)	De bebouwingsmassa in de uiterwaarden neemt iets toe
Rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden	Ten opzichte van de bestaande (activiteiten op) de scheepswerf is er geen sprake van extra aantasting van deze factoren
Abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromings-patronen), kwel, bodem	De kleinschalige ingreep heeft geen effect op deze kernkwaliteit
Ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en -afvoer	De kleinschalige ingreep heeft geen effect op deze kernkwaliteit
Alle door de Wet natuurbescherming beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.	Ter plaatse leven mogelijk enkele algemene, licht beschermde soorten (gewone pad, veldmuis, egel). Het leefgebied van deze individuelen wordt absolute zin iets verkleind.
<u>Aardkundige waarden</u> +: Winssensche Waarden; Dijkdoorbraken west en oost van Druten	Vanwege de grote afstand is er geen effect op deze deelgebieden

Conclusie: De beoogde uitbreiding heeft een zeer gering, niet significant effect (afname van enkele m^2) op de volgende kernkwaliteiten:

- leefgebied beschermde soorten
- areaal opgaand groen
- bebouwingsmassa uiterwaarden

Dit zeer geringe effect zal moeten worden gecompenseerd door herbegrenzing van het GNN en de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden, waarmee de kernkwaliteiten van het gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo worden versterkt. Voor het herbegrenzen van het GNN wordt een aanvraag ingediend. Na herbegrenzing zal sprake zijn van een versterking van de kernkwaliteiten van het natuurnetwerk.

Eindconclusie m.b.t. gebiedsbescherming
De effecten op Natura 2000 en het GNN zijn qua aard en omvang zeer gering en niet significant. Mede door het ontbreken van reële locatie- en inrichtingsalternatieven heeft een MER-procedure geen toegevoegde waarde.

Soortenbescherming
Westzijde
In 2016 is de ophoging aan de westzijde getoetst aan de Flora- en faunawet, destijds het toetsingskader met betrekking tot soortbescherming (bijlage 2). De ophoging is inmiddels gerealiseerd. De toetsing uit 2016 is relatief recent en mede daardoor nog goed bruikbaar voor het beoordelen van de gevolgen van de beoogde gebouwen. De wijzigingen qua beschermde soorten met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017 zijn voor de onderhavige situatie van beperkte betekenis.

Soortbescherming vormt geen belemmering vormt voor de voorgenomen westelijke uitbreiding mits rekening gehouden wordt met zwaar beschermde vleermuizen en broedvogels, door de volgende maatregelen:

- Vegetatie in het plangebied verwijderen buiten het broedseizoen indien concrete broedgevallen aanwezig;
- Lichtuitstraling buiten het plangebied voorkomen/uitsluiten. Geen lichtmasten plaatsen, werken met lage armaturen, bewegingssensoren voor verlichting e.d.;
- Plangebied afschermen van omliggend natuurgebied door bijvoorbeeld een amfibieënscherm.
- Zicht ontnemende en lang te stallen objecten aan de buitenzijden van het plangebied (aan de kant van de bosschages/water) plaatsen. Hierdoor wordt het zicht van menselijke activiteiten van het naastgelegen natuurgebied ontnomen zodat minder optische verstoring ontstaat voor de hier aanwezige soorten.

Oostzijde
In 2018 is de ophoging aan de oostzijde getoetst aan de Wet natuurbescherming (zie bijlage 3). Op basis van bureauonderzoek en terreinbezoek is geconcludeerd dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat hier om broedvogels. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Van belang is verder dat per 1 maart 2019 binnen de provincie Gelderland voor ruimtelijke inrichting geen vrijstelling meer geldt voor kleine marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing) . Voor het aantasten van het (potentiele) leefgebied zal een ontheffing Wnb worden aangevraagd bij de provincie. Gezien de zeer kleinschalige ingreep in een weinig geschikt leefgebied (immers periodiek overstromend) en de voorgenomen compensatiemaatregelen wordt aangenomen dat deze ontheffing zal worden verleend.

Eindconclusie m.b.t. soortbescherming
De effecten op beschermde soorten zijn qua aard en omvang zeer gering en niet significant. Mede door het ontbreken van reële locatie- en inrichtingsalternatieven heeft een m.e.r.-procedure geen toegevoegde waarde.

Mitigerende maatregelen
Het slopen en bouwen zal uitgevoerd worden rekening houdend met het storm- en broedseizoen.

Conclusie Natuur
Voor de ontwikkelingen in en effecten op het Natura 2000-gebied wordt een vergunning Wet natuurbescherming aangevraagd. Ten aanzien van het GNN, wordt een verzoek ingediend voor herbegrenzing.

Cultuurhistorie en archeologie

Cultuurhistorie

Ter plaatse van het projectgebied zijn op basis van het geldende bestemmingsplan geen cultuurhistorische waarden aanwezig.

Archeologie

In hoofdstuk 2 is reeds beschreven dat ter plaatse van het projectgebied grotendeels een lage archeologische verwachting geldt (figuur 3). Langs de Waalbandijk, de zuidgrens van het projectgebied, geldt een hoge archeologische verwachting. De beoogde ontwikkelingen worden gerealiseerd op het terrein waar sprake is van een lage archeologische verwachting. Nadelige effecten op archeologische waarden zijn dan ook uitgesloten.

Sloop- en aanlegwerkzaamheden

Gelet op de tijdelijkheid van sloop- en aanlegwerkzaamheden kunnen blijvende negatieve milieueffecten uitgesloten worden. Tevens zal vanwege de kleinschaligheid ook geen sprake zijn van significante negatieve milieueffecten, zoals geluid- en stofoverlast, ten tijde van de werkzaamheden.

4. Conclusie

Uit de informatie in deze notitie blijkt dat gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële effecten geen belangrijke negatieve milieugevolgen kunnen optreden. Er is dan ook geen aanleiding voor het doorlopen van een volledige m.e.r.-procedure.

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Bijlagen

Bijlage 1: Akoestisch onderzoek Scheepswerf Ravestein Waalbandijk11 te Deest, DPA Cauberg-Huygen, rapportnr. 01145-43511-04, dd. 8 februari 2019.

CAUBERG HUYGEN

Science Park Eindhoven 5634
5692 EN SON

T +31 (0)88-5152505
E info@cauberghuygen.nl
www.cauberghuygen.nl

K.v.K 58792562
IBAN NL71 RABO 0112 075584

Akoestisch onderzoek Scheepswerf Ravestein Waalbandijk 11 te Deest

Datum **8 februari 2019**
Referentie **01145-43511-05**

Referentie	01145-43511-05
Rapporttitel	Akoestisch onderzoek Scheepswerf Ravestein Waalbandijk 11 te Deest
Datum	8 februari 2019

Opdrachtgever	Ravestein Beheer B.V. Waalbandijk 11 6653 KD DEEST
Contactpersoon	De heer M. Rietveld

Behandeld door	De heer ir. S. Prüst De heer ing. R.H.R. Slangen Cauberg Huygen B.V. Science Park Eindhoven 5634 5692 EN SON Telefoon 088-5152505

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
2	**Uitgangspunten onderzoek**	**4**
2.1	Beschrijving en situering inrichting	4
2.2	Geluidmetingen	4
2.3	Representatieve bedrijfssituatie	5
3	**Normstelling**	**6**
3.1	**Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)**	6
3.2	**Maximale geluidniveaus (L_{Amax})**	6
4	**Rekenmodel**	**7**
4.1	**Invoergegevens**	7
4.2	**Rekenpunten**	7
4.3	Geluidbronnen	7
4.3.1	Specifieke geluidbronnen voorschrift 6.2.3. vigerende vergunning	12
5	**Rekenresultaten en toetsing**	**13**
5.1	**Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)**	13
5.2	**Maximale geluidniveaus (L_{Amax})**	14
6	**Conclusie en samenvatting**	**15**

Figuren

Figuur I	Overzicht rekenmodel

Bijlagen

Bijlage I	Bronsterkteberekening
Bijlage II-1	Invoergegevens LAr,LT
Bijlage II-2	Invoergegevens LAmax
Bijlage III-1	Rekenresultaten directe hinder LAr,LT
Bijlage III-2	Rekenresultaten directe hinder LAmax
Bijlage IV-1	Rekenresultaten LAr,LT dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-2	Rekenresultaten LAmax dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-3	Rekenresultaten LAr,LT zonepunt 85
Bijlage IV-4	Rekenresultaten LAmax zonepunt 85

1 Inleiding

In opdracht van Ravestein Beheer B.V. is door Cauberg Huygen B.V. een akoestisch onderzoek uitgevoerd voor de inrichting aan Waalbandijk 11 te Deest. Aanleiding voor het onderzoek is een aantal voorgenomen wijzigingen in de bedrijfsvoering met nieuwbouw en uitbreiding van bestaande gebouwen. De akoestisch relevante veranderingen omvatten:

- Sloop en nieuwbouw lashal aan de oostzijde van het bedrijfsperceel.
- De beoogde verlenging van de Jan Ravesteinhal aan de westzijde.
- En de bouw van een nieuwe (opslag)hal aan de westzijde van het perceel ter plaatse van het opgehoogde terrein.

Deze veranderingen zijn niet direct toegestaan op basis van het vigerend bestemmingplan en omgevingsvergunning. Het akoestisch onderzoek biedt inzicht in de optredende geluidniveaus in de directe omgeving. Van een toename van verkeersbewegingen zal bij genoemde veranderingen geen sprake zijn

Het onderzoek richt zich op het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau en maximale geluidniveau dat op de huidige vergunningspunten zal ontstaan ten gevolge van de voorgenomen nieuwe situatie. Alle berekeningen zijn uitgevoerd conform het gestelde in de “Handleiding meten en rekenen industrielawaai” (1999).

De inrichting maakt deel uit van een industrieterrein waarvoor volgens de Wet geluidhinder een geluidzone is vastgesteld. Het beheer van de beschikbare geluidruimte wordt door de gemeente uitgevoerd.

2 Uitgangspunten onderzoek

2.1 Beschrijving en situering inrichting

De inrichting is gelegen aan de Waalbandijk 11 op een krachtens de Wet Geluidhinder gezoneerde industrieterrein binnen het bestemmingsplan ‘Ruimte voor de Rivier, d.d. 22 december 2003’ te Deest. Figuur 2.1 geeft de situering van de inrichting (rood omrand) weer.

Figuur 2.1: Situering inrichting

2.2 Geluidmetingen

Op 23 oktober 2018 zijn tijdens een bezoek op locatie geluidmetingen verricht ter controle en bepaling van bronvermogens van voor de totale geluidimmissie in de omgeving relevante geluidbronnen binnen de inrichting. In tabel 2.1 zijn de weersomstandigheden tijdens de metingen samengevat. In tabel 2.2 is een overzicht gegeven van de gebruikte meetapparatuur.

Tabel 2.1: Weersomstandigheden tijdens de metingen conform de KNMI weersinformatie

Temperatuur [°C]	12
Windsnelheid [m/s]	5
Windrichting	WZW
Relatieve vochtigheid [%]	80
Bewolking [8° delen]	8

Tabel 2.2: Gebruikte meetapparatuur

Omschrijving	Fabricaat	Type
Real time analyzer (investigator)	Brüel & Kjær	2250
Microfoon voor de real time analyzer	Brüel & Kjær	4190
Calibrator	Brüel & Kjær	4231

Het meetsysteem is voor en na de metingen geijkt. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd. In bijlage I zijn de resultaten van de geluidmetingen en de daaruit volgende berekeningen van de bronvermogens opgenomen.

Tijdens het bedrijfsbezoek zijn tevens de relevante bouwkundige eigenschappen van de diverse gevels vastgesteld.

2.3 Representatieve bedrijfssituatie

De inrichting richt zich op het maken van schepen, drijvende offshore constructies, baggermaterieel, sluisdeuren, bruggen en alle voorkomende constructiewerken. Werkzaamheden worden in de dag-, avond en nachtperiode uitgevoerd.

De activiteiten bestaan in hoofdzaak uit metaalbewerkende activiteiten zoals snijden, samenstellen, aflassen, stralen en conserveren van constructies die op diverse plaatsen binnen de inrichting en binnen verschillende gebouwen plaatsvinden. Transport vindt plaats middels vrachtwagens en intern verzorgen heftrucks transport van goederen. In tabel 4.1 is een volledig overzicht opgenomen van alle akoestisch relevante geluidbronnen, transportbewegingen en activiteiten.

3 Normstelling

Bij de beoordeling van directe hinder of mogelijk hinder vanwege activiteiten binnen de grenzen van een inrichting wordt onderscheid gemaakt tussen langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus en maximale geluidniveaus. Ten aanzien van beide beoordelingsgrootheden zijn in de vigerende vergunning onder hoofdstuk 6 voorschriften opgenomen. Navolgend zijn de relevante voorschriften overgenomen.

3.1 Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)

In voorschrift 6.2.1 is voor een aantal concrete punten het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau vanwege de inrichting voor de dag-, avond- en nachtperiode vastgelegd. Onderstaande tabel 3.1 geeft een samenvatting van deze vigerende geluidnorm.

Tabel 3.1: Overzicht geluidnormen langtijdgemiddeld beoordelingsniveau in dB(A)

Beoordelingspunt	Beoordelingshoogte in meters	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
13_A	5	37	36	33
19_A	5	39	39	35
25_A	5	42	42	38
30_A	5	42	43	39
Z83_A	5	40	39	36
Z86_A	5	40	39	36
Z87_A	5	39	38	35
Z88_A	5	40	40	37
Z89_A	5	42	42	38
Z91_A	5	36	36	32
Z94_A	5	37	37	33
Z97_A	5	37	37	34

In voorschrift 6.2.1 zijn aanvullend middelvoorschriften opgenomen voor enkele concrete geluidbronnen waaraan geluidreducerende maatregelen getroffen moeten worden om bovenstaande geluidvoorschriften te respecteren. In hoofdstuk 4.2.3. wordt ingegaan op de situatie van betreffende bronnen.

3.2 Maximale geluidniveaus (L_{Amax})

Onder voorschrift 6.2.2 zijn grenswaarden opgenomen waaraan het maximaal geluidniveau L_{Amax} dient te voldoen. Het maximaal geluidniveau mag ter plaatse van woningen van derden buiten het industrieterrein niet meer bedragen dan 70 dB(A) tijdens de dagperiode, 65 dB(A) tijdens de avondperiode en 60 dB(A) tijdens de nachtperiode.

4 Rekenmodel

Ten behoeve van de berekening van de geluidimmissie van de inrichting ter plaatse van woningen van derden en de geluidzone is in het verleden een rekenmodel opgesteld. Dit rekenmodel is als basis gehanteerd voor de nieuwe berekeningen. Hierbij is gebruik gemaakt van het rekenprogramma Geomilieu versie V4.10.

De ligging van de gebouwen en schermen is weergegeven in figuur I-1 en figuur III-1.

4.1 Invoergegevens

In het rekenmodel zijn alle relevante objecten, schermen en bodemvlakken van de inrichting en de omgeving meegenomen. In bijlage II-1 zijn de invoergegevens voor de berekening van de langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus opgenomen. In bijlage II-2 zijn de invoergegevens opgenomen ten behoeve van het rekenmodel voor de berekening van de maximale geluidniveaus. Bij deze invoer is de vereiste nauwkeurigheid conform de Handleiding in acht genomen. De door Omgevingsdienst eerder geplaatste opmerking dat de lasloods met een gemodelleerde hoogte van 26 meter niet overeenkomt met de hoogte van 26.45 meter volgens tekening voldoet ruimschoots aan betreffende nauwkeurigheidseis uit de Handleiding en is derhalve niet gewijzigd.

4.2 Rekenpunten

De geluidimmissie vanwege de inrichting is bepaald ter plaatse van de bewakingspunten zoals aangeleverd door de zonebeheerder ten behoeve van de vigerende vergunning. Er is conform het gestelde in de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening bij woningen (binnen de zone) een beoordelingshoogte van 5 meter gehanteerd. Gevelreflecties zijn buiten beschouwing gelaten (de rekenpunten zijn gekoppeld aan de achterliggende gevel). De rekenpunten zijn weergegeven in figuur I-1 en figuur II-1. De invoergegevens zijn in bijlage I-2 opgenomen.

4.3 Geluidbronnen

Tabel 4.1 geeft een totaal overzicht van de geluidbronnen en de gehanteerde bedrijfstijden. Basis hiervoor zijn de vastgestelde geluidemissies in het onderzoek voor de vigerende vergunning. Deze geluidemissie geldt voor de representatieve bedrijfssituatie onder maximale capaciteit van de inrichting (dat er dagen zijn met een lagere geluidemissie doet hier volgens de Handleiding en daarop gebaseerde jurisprudentie niet toe). De locatie van de geluidbronnen zijn weergegeven in figuur IV-1 t/m IV-4 en figuur V-1. Bronnen waarvoor geen aanleiding bestaat deze met de voorgenomen veranderingen te wijzigen zijn conform de vigerend vergunde situatie overgenomen in dit onderzoek.
De uitbouw van de bestaande hal bestaat uit dezelfde gevelelementen zoals in de bestaande hal zijn toegepast. De geluidisolatie is conform de bestaande/vergunde situatie en overgenomen in de bronbepaling in de bijlagen. Er is geen aanleiding deze eerder vergunde uitgangspunten te wijzigen.
In beschouwde akoestisch relevante oppervlakten van wanden zijn de betonnen plinten buiten beschouwing gelaten

Tabel 4.1: Overzicht geluidbronnen

Lijnbronnen						
Bron-nr.	**Bronomschrijving**	**L_w in dB(A)**		**Bedrijfsduren in uren**		
		$L_{Ar,LT}$	**L_{Amax}**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**	**Avondperiode 19.00-23.00 uur**	**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**
104	Elektrische kraan (totaal lijnbron)	96,2	96,2	6	--	--
Mobiele bronnen						
Bron-nr.	**Bronomschrijving**	**L_w in dB(A)**		**Aantal voertuigen**		
		$L_{Ar,LT}$	**L_{Amax}**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**	**Avondperiode 19.00-23.00 uur**	**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**
Mb01	Personenauto's	90	100	85	--	--
Mb02	Personenauto's	90	100	15	--	15
Mb03	Vrachtwagens	104	110	10	--	--
Mb04	Vrachtwagens	104	110	4	--	--
Puntbronnen						
Bron-nr.	**Bronomschrijving**	**L_w in dB(A)**		**Bedrijfsduren in uren**		
		$L_{Ar,LT}$	**L_{Amax}**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**	**Avondperiode 19.00-23.00 uur**	**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**
1	NW gevel hellingloods	98,7	120,7	11,486	4	3,2
2	NW gevel hellingloods dakrand	84,3	105,3	11,486	4	3,2
3	NW gevel hellingloods plint	80,7	101,7	11,486	4	3,2
4	NO gevel hellingloods	100,4	121,4	11,486	4	3,2
5	NO gevel hellingloods	100,4	121,4	11,486	4	3,2
6	NO gevel hellingloods dakrand	81,3	102,3	11,486	4	3,2
7	NO gevel hellingloods dakrand	81,3	102,3	11,486	4	3,2
8	NO gevel hellingloods plintnd	80,5	101,5	11,486	4	3,2
9	NO gevel hellingloods plintnd	80,5	101,5	11,486	4	3,2
10	NO gevel hellingloods	94,9	115,9	11,486	4	3,2
14	ZW gevel hellingloods 3	92,6	113,6	11,486	4	3,2
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	73,5	94,5	11,486	4	3,2
17	ZW gevel hellingloods 5	89,7	110,7	11,486	4	3,2
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	81,6	102,6	11,486	4	3,2
19	ZW gevel hellingloods 13	96,1	117,1	11,486	4	3,2
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	78,3	99,3	11,486	4	3,2
21	ZW gevel hellingloods 9	100,4	121,4	11,486	4	3,2
22	ZW gevel hellingloods dakr	81,3	102,3	11,486	4	3,2
23	ZW gevel hellingloods 9 plint	48,5	69,5	11,486	4	3,2
24	ZW gevel hellingloods 15	94,9	115,9	11,486	4	3,2
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	78,9	99,9	11,486	4	3,2
26	Dak hellingloods	75,0	96,0	11,486	4	3,2
27	Dak hellingloods	75,0	96,0	11,486	4	3,2
28	Dak hellingloods	71,6	95,6	11,486	4	3,2

Bron-nr.	Bronomschrijving	L_w in dB(A)		Bedrijfsduren in uren		
		$L_{Ar,LT}$	L_{Amax}	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
29	NW zijde lasloods 2	93,2	114,2	11,486	4	3,2
30	NW zijde lasloods 2	63,4	84,4	11,486	4	3,2
31	NO zijde lasloods 2	93,9	114,9	11,486	4	3,2
32	NO zijde lasloods 2	64,1	85,1	11,486	4	3,2
33	Dak lasloods 2	70,2	91,2	11,486	4	3,2
41	Dak nieuwe aanbouw hellingloods	64,6	85,6	11,486	4	3,2
42	Noordgevel aanbouw hellingloods	84,3	105,3	11,486	4	3,2
43a	Oostgevel aanbouw hellingloods	82,5	103.54	11,486	4	3,2
43b	Oostgevel aanbouw hellingloods	82,5	103.54	11,486	4	3,2
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	85,2	106,2	11,486	4	3,2
45	Dak lasloods 1	69,8	88,8	11,486	4	3,2
46	NO zijde lasloods 1	60,0	79,0	11,486	4	3,2
47	Dak lichtplaten lasloods 1	92,9	111,9	11,486	4	3,2
48	ZO zijde lasloods 1	59,4	78,4	11,486	4	3,2
49	Bankw oost	48,6	74,6	11,486	4	3,2
50	Bankw zuid	51,4	77,4	11,486	4	3,2
51	Bankw zuid	53,0	79,0	11,486	4	3,2
52	Bankw west deuropening	103,8	129,8	1	0,1	0,1
53	Dak bankw	66,7	92,7	11,486	4	3,2
54	Dak bankw lichtplaten	93,6	119,6	11,486	4	3,2
64c	Ventilator lasrook 6 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
63c	Ventilator lasrook 3 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
65b	Ventilator lasrook 1van 3	97,3	97,3	1,992	--	--
66	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
67	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
68	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
69	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
70	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
71	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
72	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
73	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
74	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
75	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
122	Slijpen	104,4	104,4	0,998	--	--
121	Gutsen	118,9	118,9	0,5	0,167	0,333
86	Hameren	116,4	116,4	0,126	--	--
87	NW gevel hellingloods open	102,0	102,0	11,486	4	3,2

Bron-nr.	Bronomschrijving	L_w in dB(A)		Bedrijfsduren in uren		
		$L_{Ar,LT}$	L_{Amax}	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
90	Deur noordzijde	79,9	79,9	8,002	0,08	0,04
91	Ramen noordzijde	84,4	84,4	8,002	0,08	0,04
92	Gevel noord	75,0	75,0	8,002	0,08	0,04
93a	Gevel oost deel 1	78,1	78,1	8,002	0,08	0,04
94	Gevel zuid geis staalplaat	76,7	76,7	8,002	0,08	0,04
95	Gevel zuid	66,8	66,8	8,002	0,08	0,04
96a	Gevel west deel 1 hoog	74,9	74,9	8,002	0,08	0,04
97a	Stralen dak MP deel 1	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
65a	Ventilator lasrook 2 van 3	97,3	97,3	1,992	--	--
65c	Ventilator lasrook 3 van 3	97,3	97,3	1,992	--	--
64a	Ventilator lasrook 4 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
64b	Ventilator lasrook 5 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
63a	Ventilator lasrook 1 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
63b	Ventilator lasrook 2 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
99	Afzuiging stralen 7500 m3/h	88,8	88,8	8,002	--	--
100	Afzuiging stralen 6000 m3/h	87,8	87,8	8,002	--	--
101	Afzuiging stralen 12000 m3/h	90,8	90,8	8,002	--	--
102	Afzuiging conserveren 3000	84,8	84,8	12	4	8
103	Afzuiging conserveren 3000	84,8	84,8	12	4	8
96b	Gevel west deel 2	80,3	80,3	8,002	0,08	0,04
93b	Gevel oost deel 2	80,5	80,5	8,002	0,08	0,04
97b	Stralen dak MP deel 2	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
97c	Stralen dak MP deel 3	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
97d	Stralen dak MP deel 4	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
110	Uitstr dak kleine loods	60,1	60,1	8,002	0,08	0,04
111	Uitstr Zuidgevel kleine loods	50,4	66,4	8,002	0,08	0,04
112	Uitstr noordgevel kleine loods	60,7	76,7	8,002	0,08	0,04
113	Uitstr westgevel kleine loods	61,0	77,0	8,002	0,08	0,04
114a	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
114b	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
114c	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
114d	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
115	Uitstr ZO gevel branderloods	72,3	98,3	11,486	4	3,2
117a	Uitstr NO gevel branderloods	72,8	91,8	11,486	4	3,2
117b	Uitstr NO gevel branderloods	72,8	91,8	11,486	4	3,2
118	Uitstr ZO gevel branderloods	69,3	85,3	11,486	4	3,2
119a	Zuidgevel brandloods uitbreiding	72,1	95,1	11,486	4	3,2
119b	Zuidgevel brandloods uitbreiding	72,1	95,1	11,486	4	3,2
120	Zuidoostgevel brandloods uitbreiding	67,0	67,0	11,486	4	3,2

Bron-nr.	Bronomschrijving	L_w in dB(A)		Bedrijfsduren in uren		
		$L_{Ar,LT}$	L_{Amax}	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
122a	Dak brandloods uitbreiding	74,5	74,5	11,486	4	3,2
122b	Dak brandloods uitbreiding	74,5	74,5	11,486	4	3,2
52b	Bankw west deur dicht	87,5	112,8	9,51	3,9	3,098
123	Lassen op ponton	90,1	90,1	4,001	1,334	2,667
124	Grote elektrische kraan	96,2	96,2	6	--	--
1b	NW gevel hellingloods open sectie	83,8	104,8	11,486	4	3,2
11	NO gevel hellingloods dakrand	78,9	99,9	11,486	4	3,2
u1	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u2	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u3	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u4	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u5	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	62,2	81,2	11,486	4	2
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	62,2	81,2	11,486	4	2
u7	Uitstraling zuidwest nieuwe loods	62,1	62,1	11,486	4	2
u8	Uitstraling zuidwest nieuwe loods	62,1	62,1	11,486	4	2
u9	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
u10	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
u11	Uitstraling noordoost nieuwe loods	84,6	84,6	11,486	4	2
u12	Uitstraling noordoost nieuwe loods	84,6	84,6	11,486	4	2
u13	Gesloten deur nieuwe loods	63,0	63,0	11,486	4	2
u14	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
76	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
77	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
78	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
79	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
80	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
81	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
82	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
83	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
84	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
85	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02

4.3.1 Specifieke geluidbronnen voorschrift 6.2.3. vigerende vergunning

Aan de ventilatoren genoemd in middelvoorschrift 6.2.3 zijn geluidreducerende maatregelen getroffen. In navolgend figuur 4.2 zijn de aangebrachte dempers weergegeven. Controlemeting wijst uit dat de geluidemissie met maatregel voldoet aan het gestelde niveau van 87 dB(A). De in hetzelfde voorschrift genoemde ventilatieroosters zijn in de nieuwe situatie vervallen.

Methode II.2

Projectnummer: 01145-43511
Bedrijf: Ravestein Deest
Datum: **23-10-18**

Bronmeting: **Bronnaam:** **Ventilatoren met geluiddempers**

Bronhoogte h_b: 5 m Meetafstand: r 6 m
Meethoogte h_r: 1,5 m
meetduur seconden

Methode II.2 ***halve bol***

Frequentie	[Hz]	31,5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	Totaal
L_p	[dB(A)]	26,0	36,6	52,1	52,8	53,8	57,8	55,8	50,9	43,8	**62,4**
Correcties voor reflecties	[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
D_{pro}	[dB]	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	
a_bR	[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Halve bol correctie	[dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{wr}	**[dB(A)]**	**50,6**	**61,2**	**76,7**	**77,4**	**78,4**	**82,4**	**80,4**	**75,5**	**68,4**	**86,9**

Figuur 4.2: Aanwezige ventilator plus dempers.

5 Rekenresultaten en toetsing

5.1 Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)

Tabel 5.1 geeft een overzicht van de berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$) van de gehele inrichting voor de representatieve bedrijfssituatie ter plaatse van de punten zoals genoemd in de vigerende vergunning. In de tabel zijn de rekenresultaten opgenomen. Bijlage III geeft een uitgebreid overzicht van de rekenresultaten.

Tabel 5.1: Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$) in dB(A), representatieve bedrijfssituatie

Rekenpunt		**Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)**								
Nummer	**Omschrijving**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**			**Avondperiode 19.00-23.00 uur**			**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**		
		Berek.	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**Norm**	**Δ**
13_A	Vriezeweg 12	37	37	--	36	36	--	32	33	--
19_A	Munnikhofsestraat 9	39	39	--	39	39	--	35	35	--
25_A	Munnikhofsestraat	41	42	--	41	42	--	37	38	--
30_A	Munnikhofsestraat 31	41	42	--	41	43	--	37	39	--
Z83_A	Zonebewakingspunt	40	40	--	39	39	--	35	36	--
Z86_A	Zonebewakingspunt	40	40	--	38	39	--	36	36	--
Z87_A	Zonebewakingspunt	38	39	--	38	38	--	35	35	--
Z88_A	Zonebewakingspunt	39	40	--	39	40	--	35	37	--
Z89_A	Zonebewakingspunt	41	42	--	41	42	--	37	38	--
Z91_A	Zonebewakingspunt	36	36	--	35	36	--	31	32	--
Z94_A	Zonebewakingspunt	36	37	--	36	37	--	32	33	--
Z97_A	Zonebewakingspunt	35	37	--	35	37	--	31	34	--

Δ = overschrijding

Uit tabel 5.1 blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie de vergunde grenswaarden worden gerespecteerd. In de vastgestelde geluidimmissie is verder geen sprake van bijzondere geluiden (tonaliteit). De hoogste deelbijdrage van het potentieel tonaal slijpen is ter plaatse van meest nabijgelegen geluidgevoelige bestemmingen met 6.5 dB(A) dusdanig veel lager dan de totale geluidimmissie van de inrichting dat daar ter plaatse geen tonaal geluid herkenbaar is.

5.2 Maximale geluidniveaus (L_{Amax})

Tabel 5.2 geeft een overzicht van de berekende maximale beoordelingsniveaus (L_{Amax}) van de gehele inrichting voor de representatieve bedrijfssituatie ter plaatse van de punten zoals genoemd in de vigerende vergunning. In de tabel zijn de rekenresultaten opgenomen van de woningen van derden met de hoogste maximale beoordelingsniveaus. Bijlage III-2 geeft een uitgebreid overzicht van de rekenresultaten.

Tabel 5.2: Maximaal beoordelingsniveaus (L_{Amax}) in dB(A), representatieve bedrijfssituatie

Rekenpunt		**Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)**								
Nummer	**Omschrijving**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**			**Avondperiode 19.00-23.00 uur**			**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**		
		Berek.	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**Norm**	**Δ**
02	Rekenpunt fase 3	57	70	--	57	65	--	57	60	--
03	Rekenpunt fase 3	56	70	--	56	65	--	56	60	--
27	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
28	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
29	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
43	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
44	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
45	Rekenpunt fase 3	57	70	--	57	65	--	57	60	--

Δ = overschrijding

Uit tabel 5.2 blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie voldaan wordt aan de vergunde grenswaarden bij woningen van derden.

6 Conclusie en samenvatting

In opdracht van Ravestein Beheer B.V. is door Cauberg Huygen B.V. een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de inrichting aan de Waalbandijk 11 te Deest. Aanleiding hiertoe is een voorgenomen wijziging van de inrichting met gedeeltelijke nieuwbouw en uitbreiding van de bestaande bebouwing. Deze wijzigingen zijn niet direct mogelijk op basis van het vigerende bestemmingsplan en Omgevingsvergunning. Ten behoeve van een aanvraag Omgevingsvergunning voor het wijzigen van de inrichting (revisie) met vrijstelling van het vigerende bestemmingsplan is in dit onderzoek de geluidimmissie in de omgeving inzichtelijk gemaakt en getoetst aan de vigerende geluidvoorschriften. In dit onderzoek is er geen sprake van toename van het aantal verkeersbewegingen. Uit de rekenresultaten blijkt het volgende:

- **Directe hinder: langtijdgemiddeld beoordelingsniveau:** uit de berekeningen blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie met de voorgenomen wijzigingen wordt voldaan aan de vergunde grenswaarden.
- **Directe hinder: maximale geluidniveaus:** uit de berekeningen blijkt dat de voorgenomen wijzigingen niet resulteren in overschrijdingen ter plaatse van woningen van derden.

De inrichting voldoet met de nieuw gerealiseerde bebouwing en de daarbij behorende bronnen (activiteiten) aan het BBT-principe.

Door de ligging van het bedrijf op een krachtens de Wet geluidhinder gezoneerd industrieterrein is op basis van Jurisprudentie de geluidimmissie ten gevolge van verkeersaantrekkende werking (indirecte hinder) niet verder beschouwd.

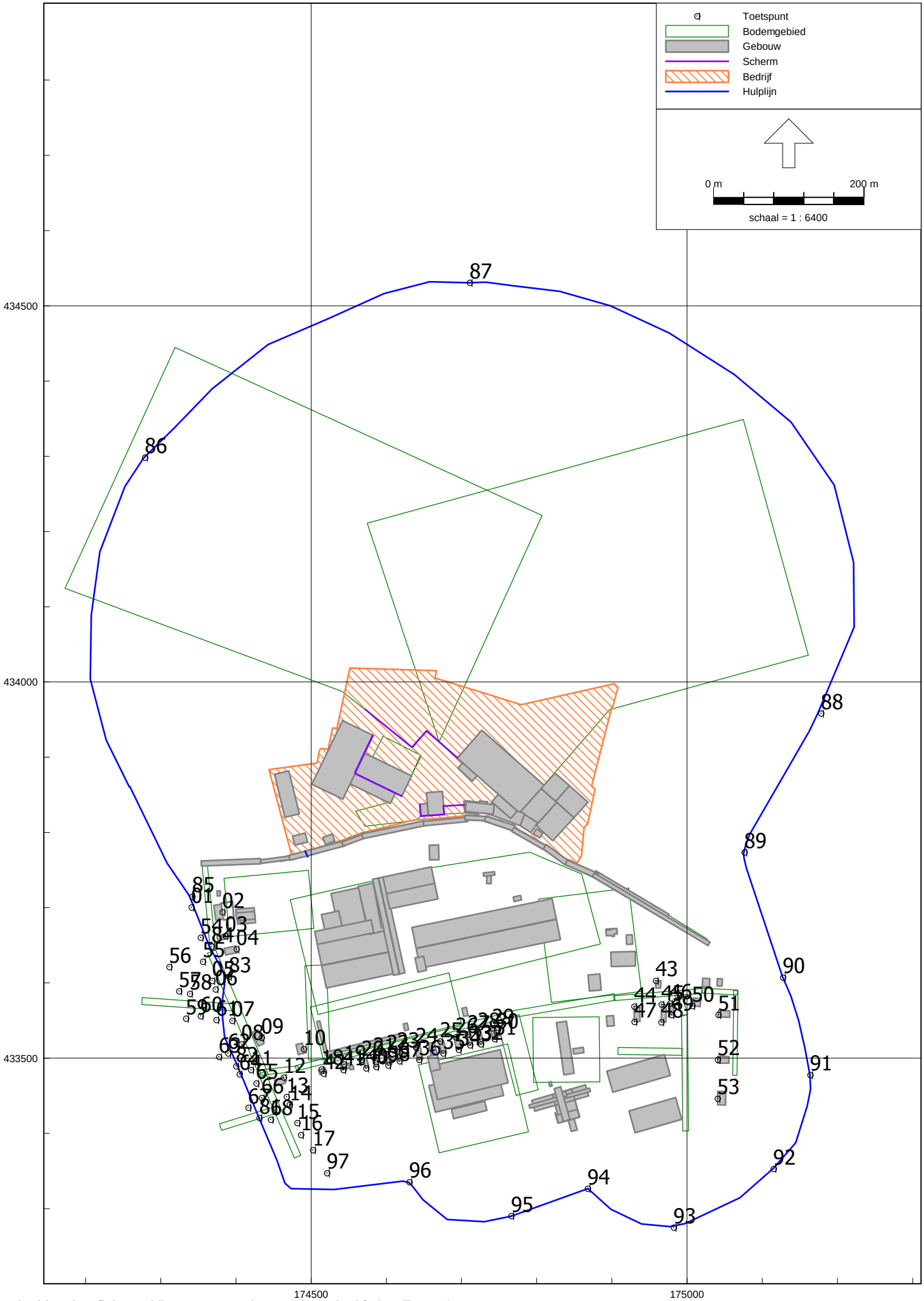
Nu de geluidimmissie na verandering voldoet aan de vigerend vergunde geluidruimte is er akoestisch sprake van een milieuneutrale verandering.

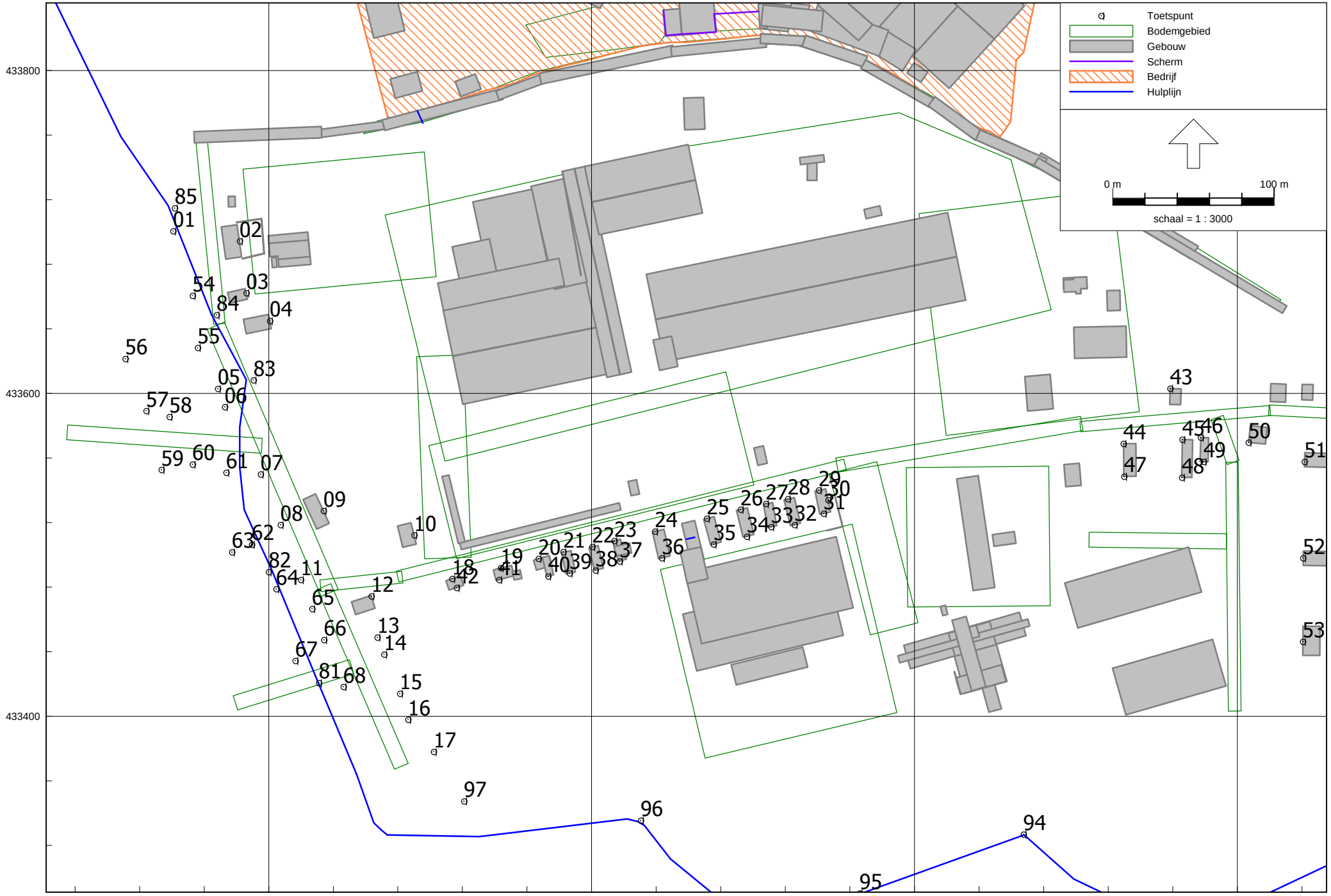
Cauberg Huygen B.V.

De heer ing. R.H.R. Slangen
Senior Adviseur

Figuur I Overzicht rekenmodel

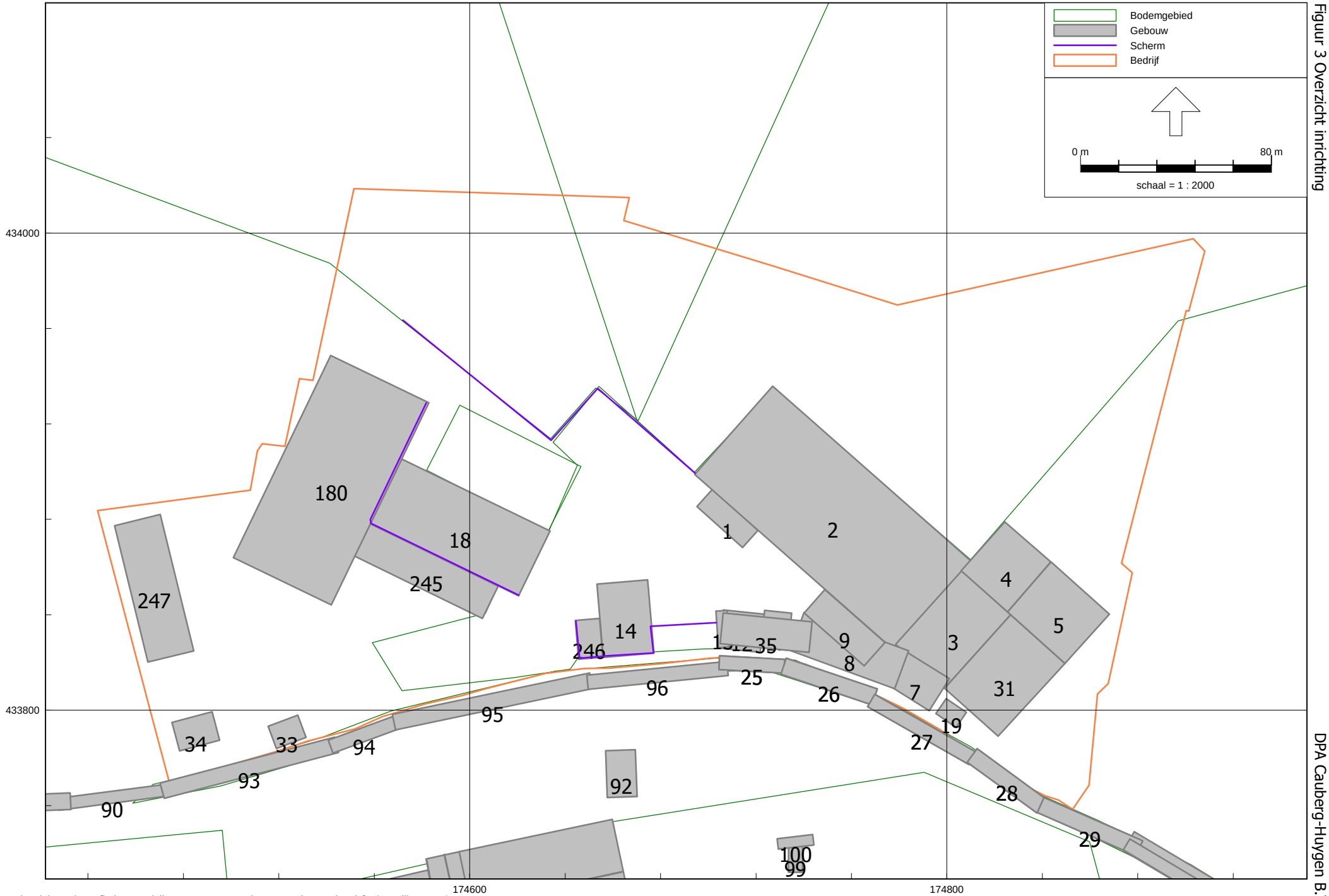

Toetspunt
Bodemgebied
Gebouw
Scherm
Bedrijf
Hulplijn
0 m
200 m
schaal = 1 : 6400
434500
434000
433500
174500
175000

Figuur 2 Overzicht rekenpunten

DPA Cauberg-Huygen B.V.

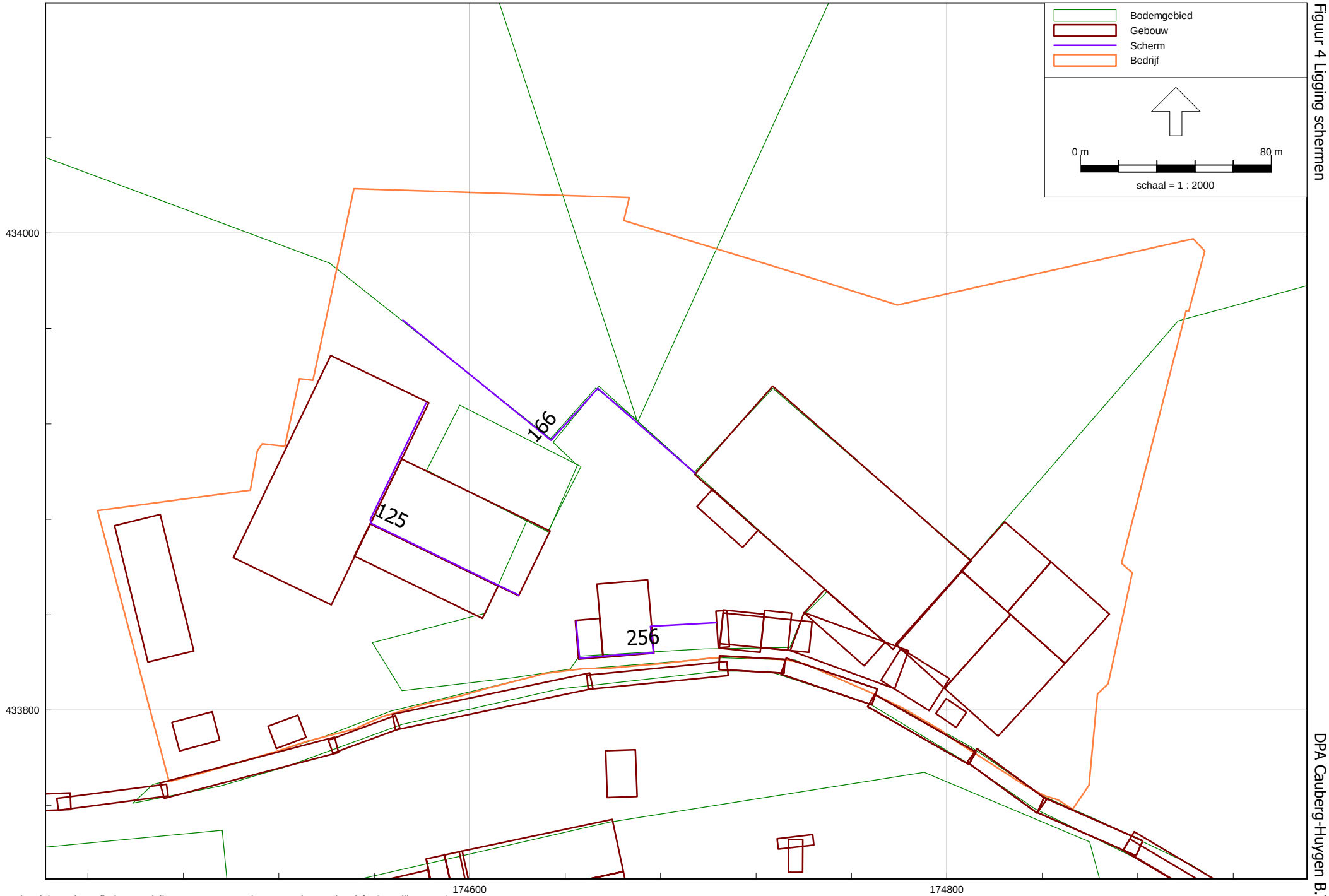
Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 3 Overzicht inrichting

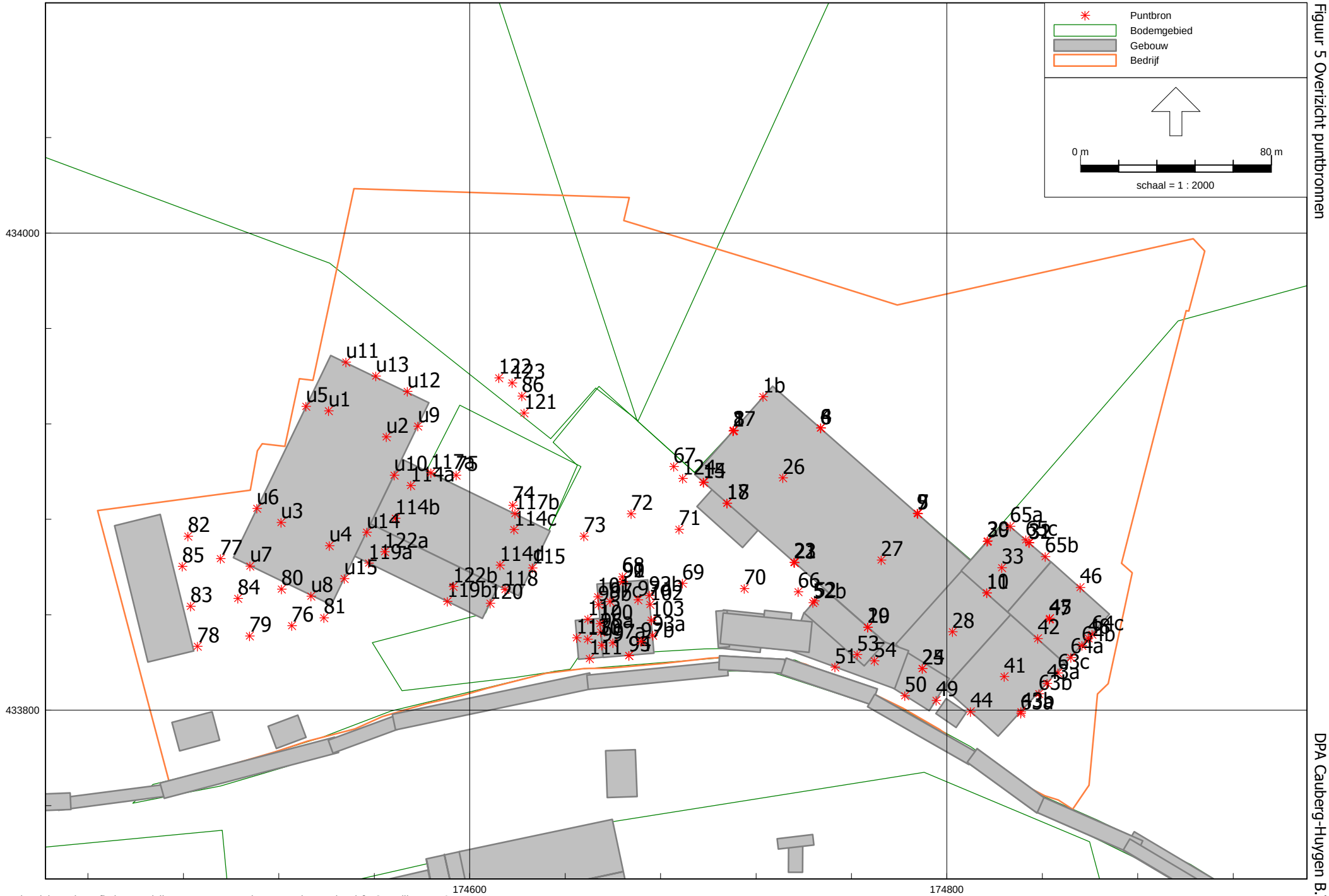
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 4 Ligging schermen

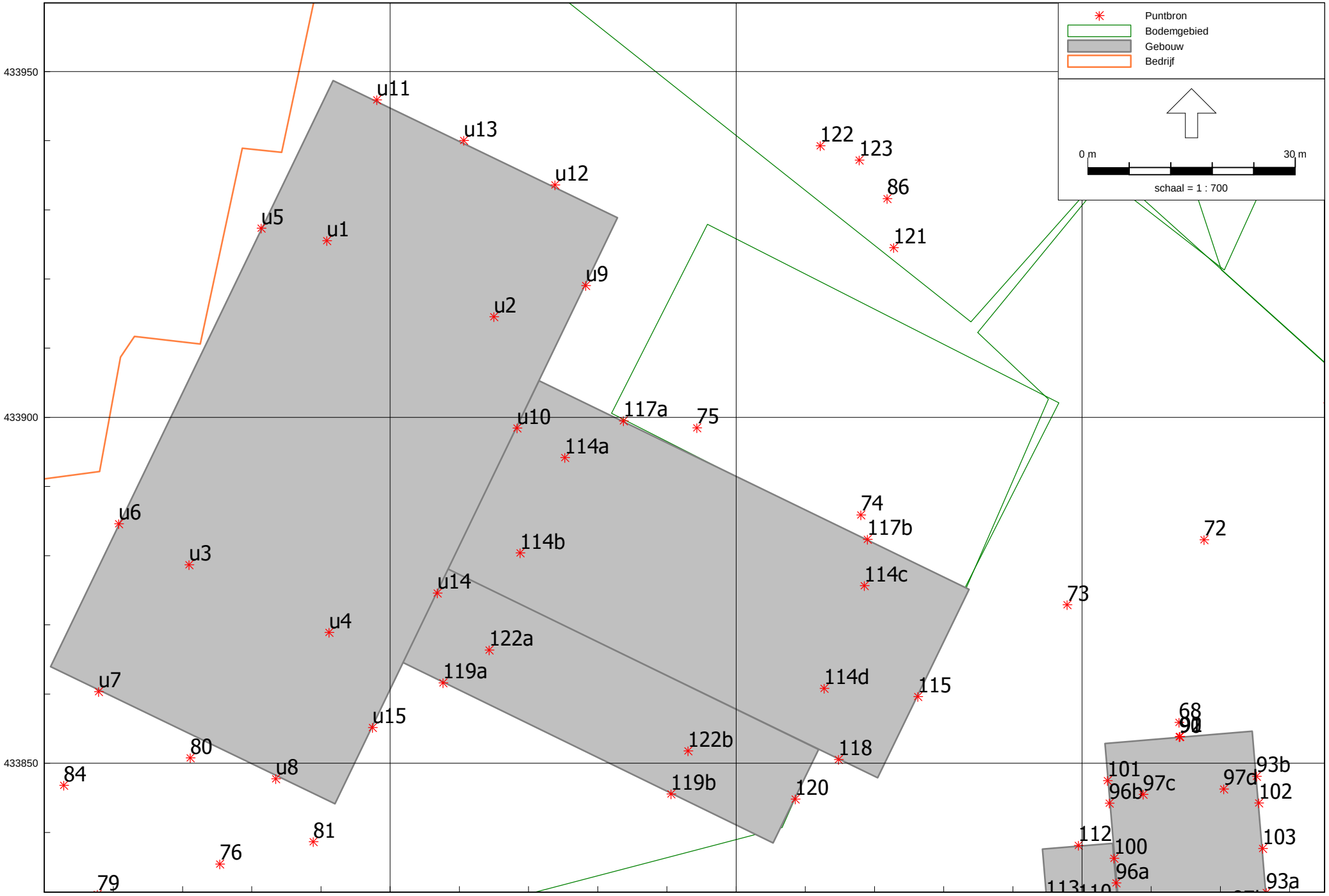
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Figuur 5 Overizicht puntbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

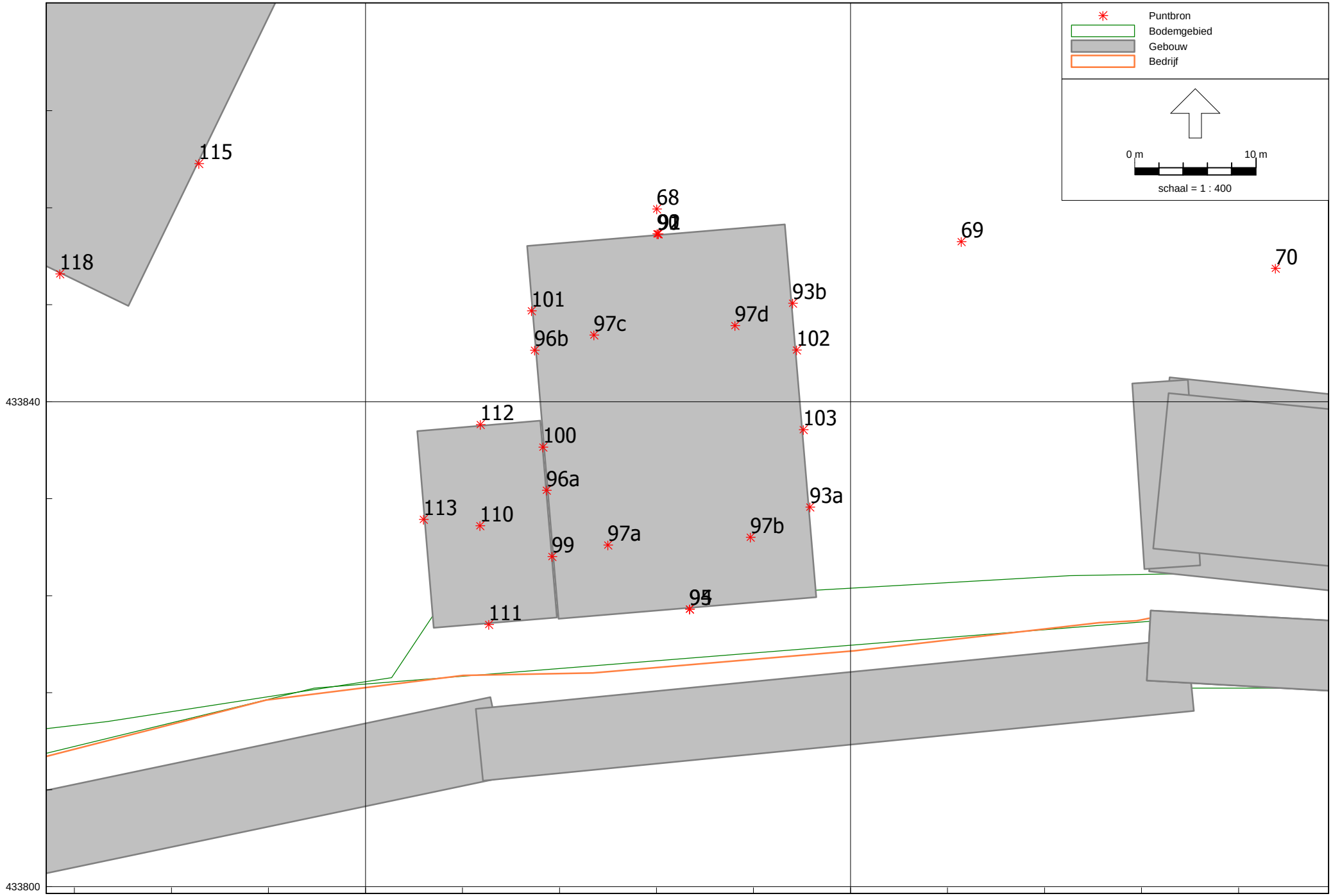
Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 6 Overzicht puntbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 7 Overzicht puntbronnen

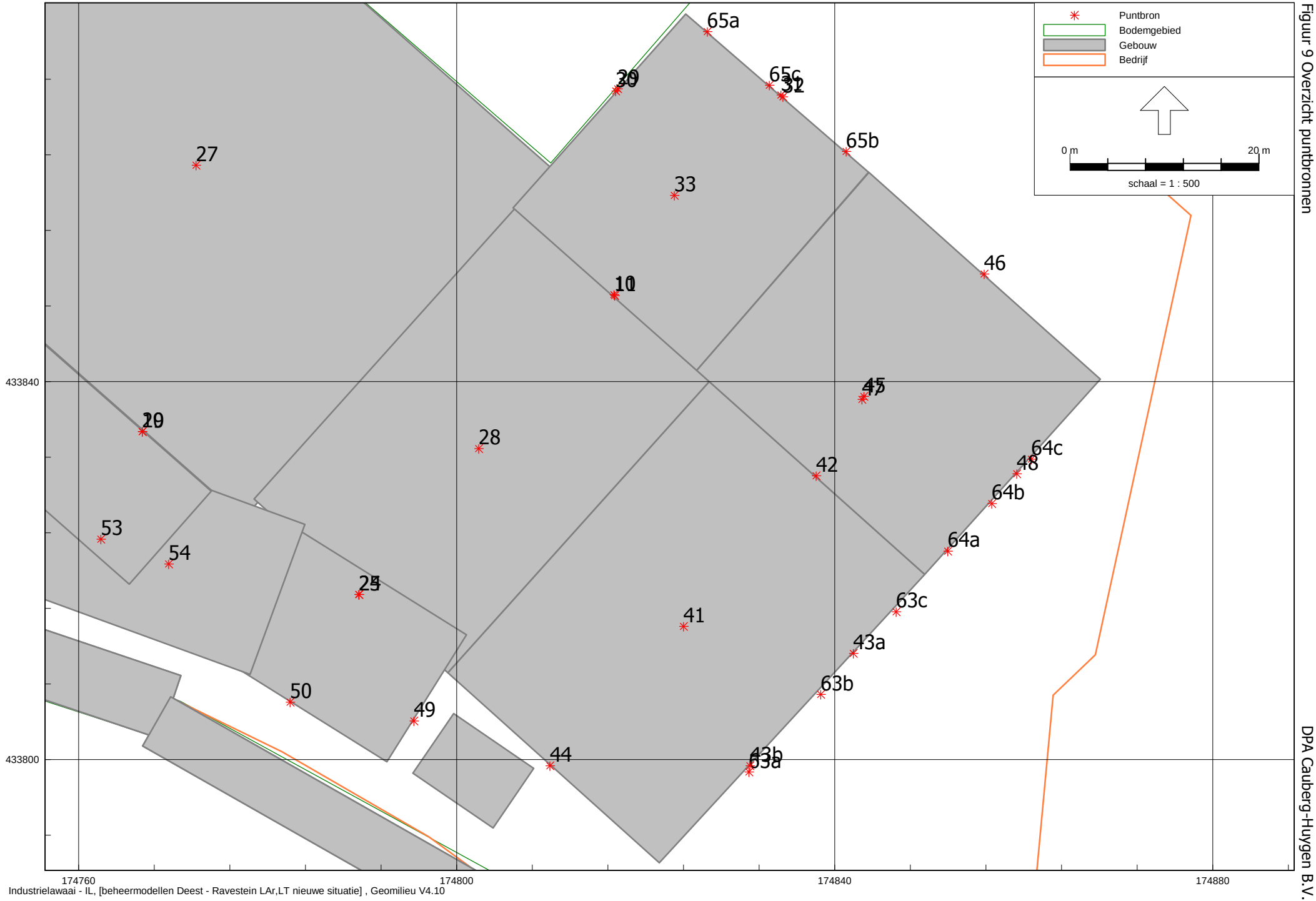
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

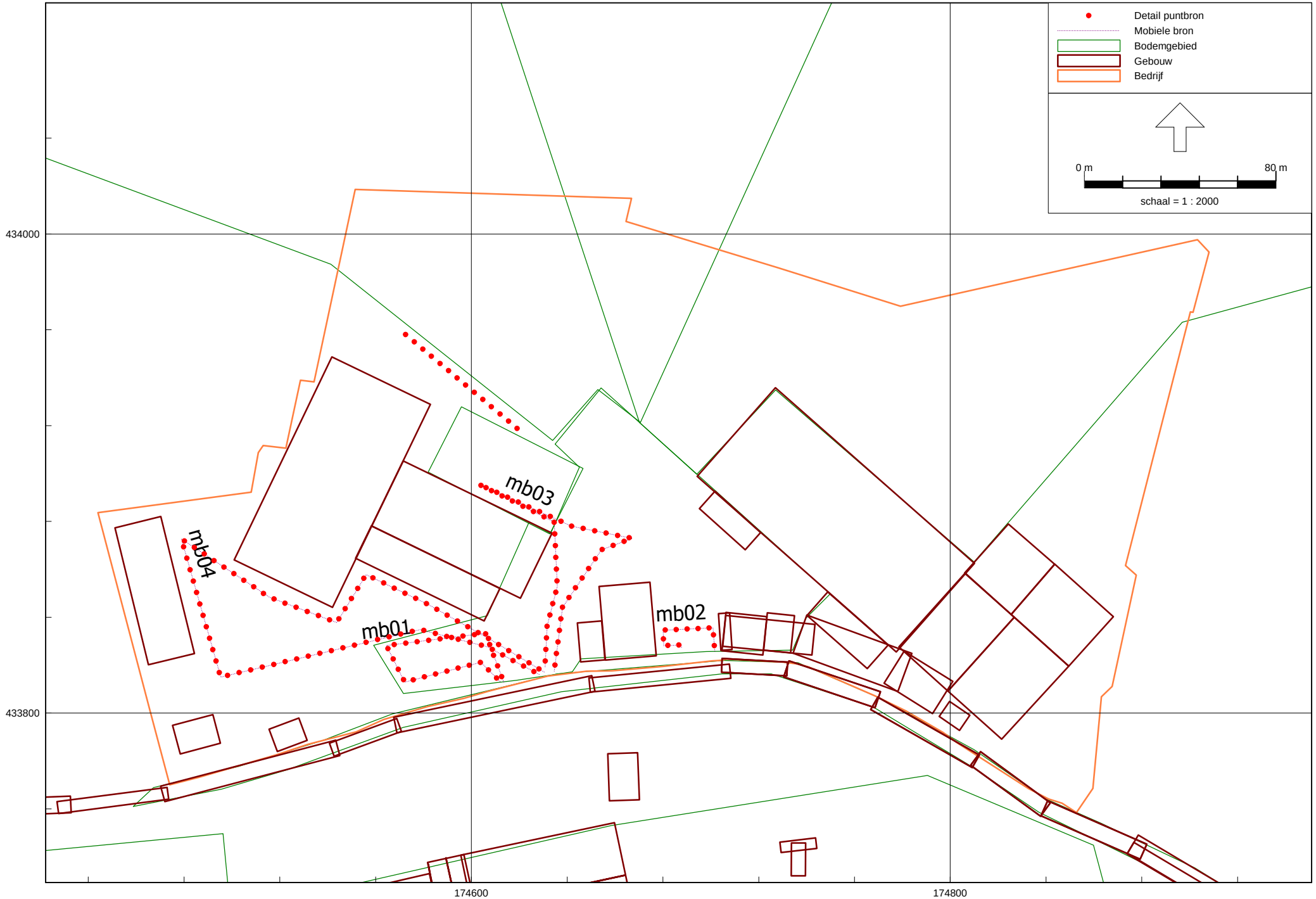
Figuur 8 Overzicht puntbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Figuur 9 Overzicht puntbronnen

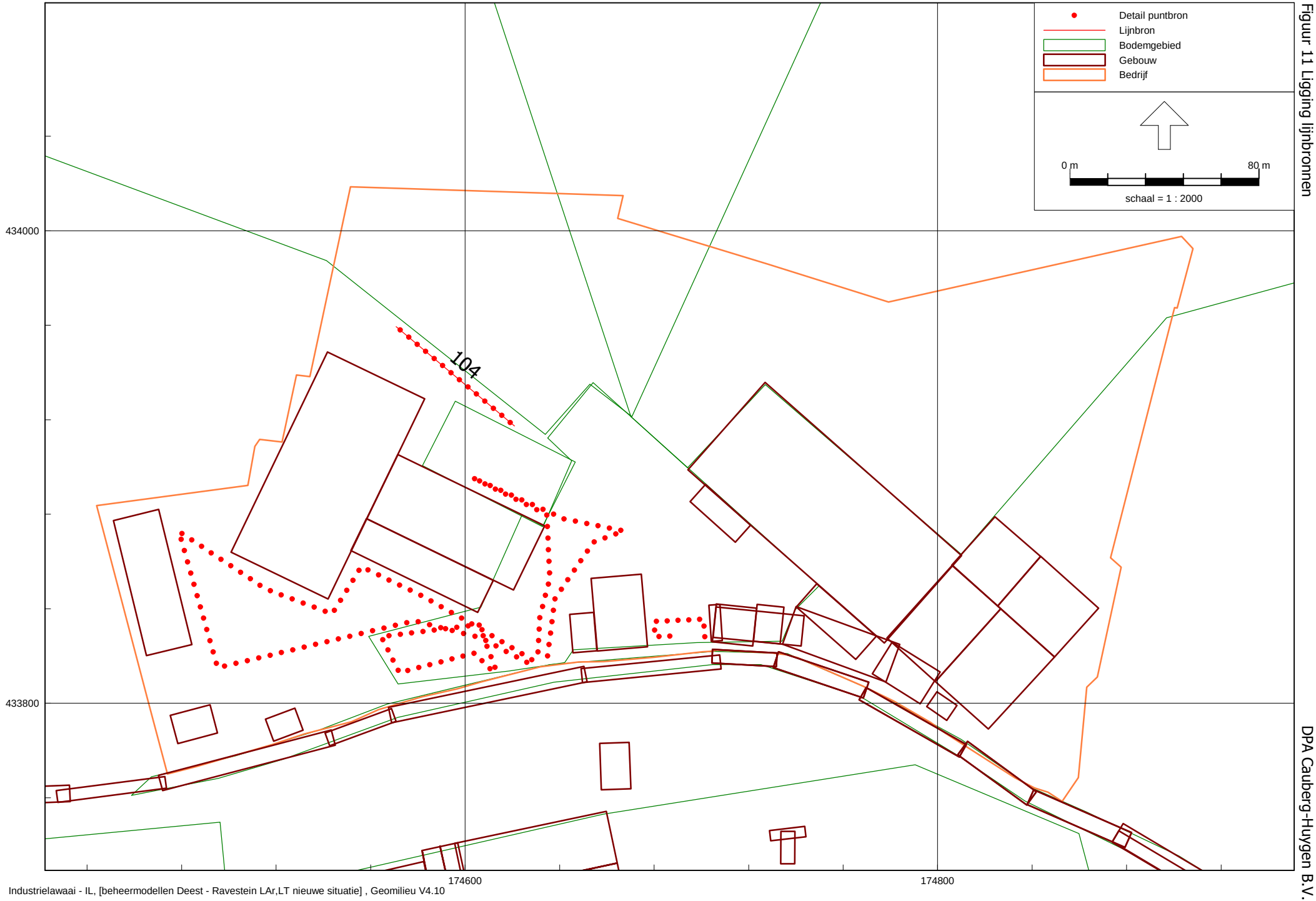
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Figuur 10 Ligging mobiele bronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

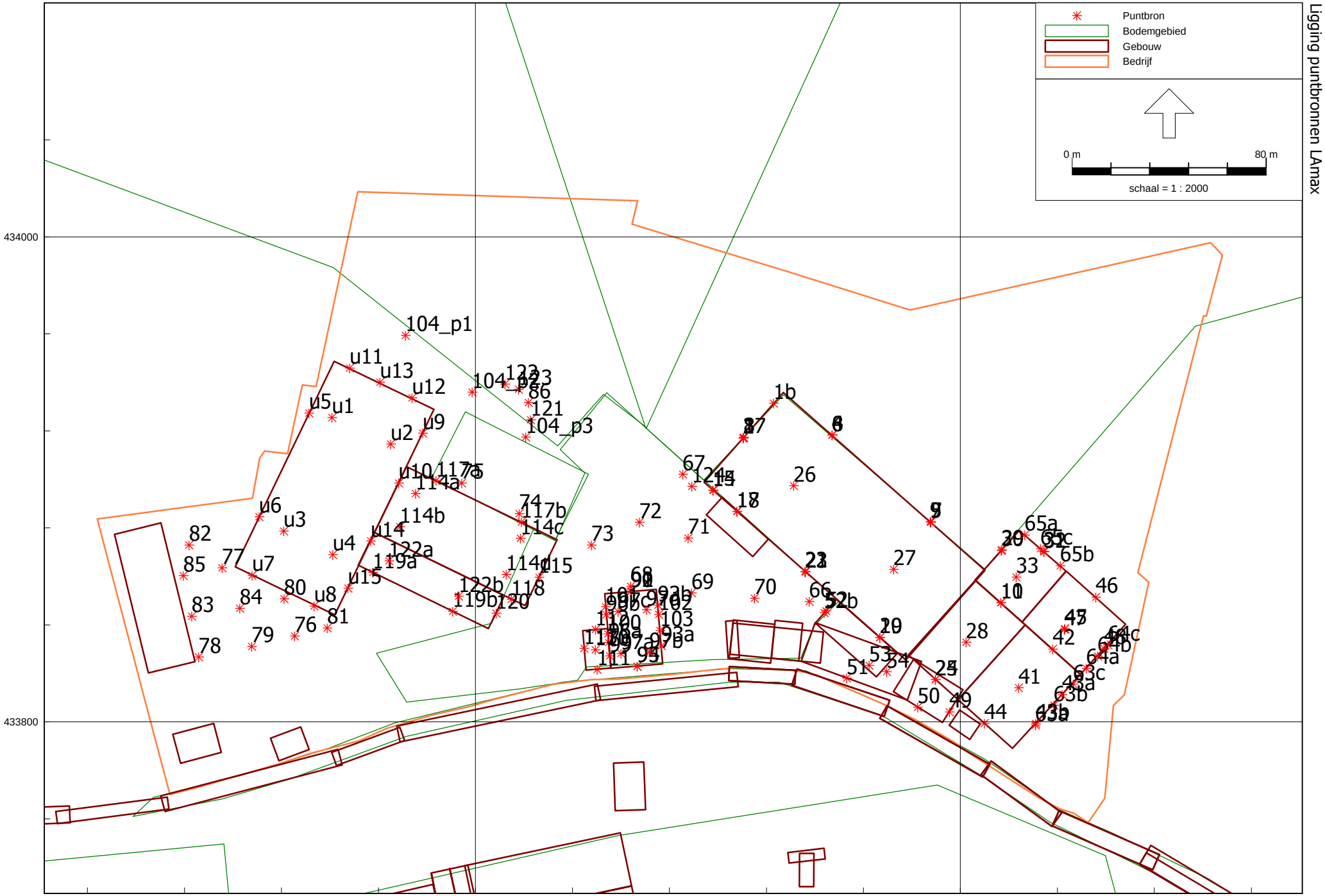

Figuur 11 Ligging lijnbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 13
Ligging puntbronnen LAmax

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAmax nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Bijlage I Bronsterkteberekening

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA Cauberg-Huygen

Bronnummer:			**u9, u10, u14 en u 15**						**Bronnaam:**		**Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	1197	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	994	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	2191	[dB]	3,9	7,2	11,3	15,4	18,4	22,4	25,4	28,4	33,4	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**53,5**	**66,2**	**72,5**	**75,0**	**80,0**	**81,2**	**82,5**	**80,4**	**67,9**	**87,6**

Bronnummer:			**u5 en u6**						**Bronnaam:**		**Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	2429	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	2429	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**46,9**	**56,9**	**61,3**	**56,9**	**54,9**	**55,1**	**54,4**	**46,3**	**41,8**	**65,2**

Bronnummer:			**u1 t/m u4**						**Bronnaam:**		**Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
2 laags/50 mm steen/staalpl	nr.	0	S_1:	4169	[m²]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	4169	[dB]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralend dak, DI =0					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**48,2**	**58,2**	**62,6**	**62,2**	**60,2**	**56,4**	**53,7**	**51,6**	**44,1**	**67,8**

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA | Cauberg-Huygen

Bronnummer:		**41**						**Bronnaam:**		**Dak nieuwe aanbouw hellingloods**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
2 laags/50 mm steen/staalpl	nr.	0	S_1:	1162	[m²]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	1162	[dB]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralend dak, DI =0 [dB]					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**44,9**	**54,9**	**59,3**	**58,9**	**56,9**	**53,1**	**50,4**	**48,3**	**40,8**	**64,5**

Bronnummer:		**42**						**Bronnaam:**		**Noordgevel aanbouw hellingloods**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	119	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	280	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	399	[dB]	2,4	5,4	9,5	13,5	16,5	20,5	23,5	26,5	31,5	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**49,9**	**62,8**	**69,1**	**71,7**	**76,7**	**77,9**	**79,2**	**77,1**	**64,6**	**84,3**

Bronnummer:		**43a en 43b**						**Bronnaam:**		**Oostgevel aanbouw hellingloods**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	834	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	370	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	1204	[dB]	5,2	8,7	12,8	17,1	20,1	24,1	27,1	30,1	35,1	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**51,8**	**64,3**	**70,6**	**72,9**	**77,9**	**79,1**	**80,4**	**78,3**	**65,8**	**85,5**

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA | Cauberg-Huygen

Bronnummer:		**44**							**Bronnaam:**		**Zuidgevel aanbouw hellingloods**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	540	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	343	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	883	[dB]	4,5	7,8	11,9	16,1	19,1	23,1	26,1	29,1	34,1	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**51,2**	**63,9**	**70,2**	**72,6**	**77,6**	**78,8**	**80,1**	**78,0**	**65,5**	**85,2**

Bronnummer:		**46**							**Bronnaam:**		**NO zijde lasloods 1**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	446	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	446	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**41,7**	**51,7**	**56,1**	**51,7**	**49,7**	**49,9**	**49,2**	**41,1**	**36,6**	**60,0**

Bronnummer:		**48**							**Bronnaam:**		**ZO zijde lasloods 1**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	392	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	392	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**41,1**	**51,1**	**55,5**	**51,1**	**49,1**	**49,3**	**48,6**	**40,5**	**36,0**	**59,5**

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA | Cauberg-Huygen

Bronnummer:		**u11 en u12**						**Bronnaam:**		**NO-gevel hal met deur**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	191	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
polyester gevelplaat	nr.	0	S_2:	1006	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	1197	[dB]	1,7	4,7	8,7	12,7	15,8	19,8	22,8	25,8	30,8	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**53,1**	**66,1**	**72,5**	**75,0**	**80,0**	**81,2**	**82,5**	**80,4**	**67,9**	**87,7**

Bronnummer:		**u7 en u8**						**Bronnaam:**		**zuidgevel**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	1197	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	1197	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**43,8**	**53,8**	**58,2**	**53,8**	**51,8**	**52,0**	**51,3**	**43,2**	**38,7**	**62,1**

Bronnummer:		**u13**						**Bronnaam:**		**deur in NO-gevel**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
gesloten geis. St. Deur	nr.	0	S_1:	180	[m²]	6,0	12,0	20,0	28,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	180	[dB]	6,0	12,0	20,0	28,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**40,6**	**50,6**	**53,0**	**51,6**	**47,6**	**52,8**	**57,1**	**58,0**	**50,5**	**62,9**

Bijlage II-1 Invoergegevens LAr,LT
Bijlage II-2 Invoergegevens LAmax

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	X-1	Y-1	ISO M	Hdef.	TypeLw	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Max.afst.	GeenRefl.	GeenDemping	GeenProces
104	Elektrische kraan	13,50	174570,79	433959,47	5,50	Eigen waarde	False	6,000	--	--	5,00	Nee	Nee	Nee

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	LwrM Totaal
104	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	96,21	78,05

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Gem.snelheid	Lwr Totaal	Max.afst.	Lw 31	Lw 63	Lw 125
mb01	personenauto's	0,40	--	Eigen waarde	85	--	--	24,66	--	--	10	90,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb02	personenauto's	0,40	8,00	Eigen waarde	15	--	15	32,43	--	30,67	10	90,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb03	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	10	--	--	30,88	--	--	5	103,57	5,00	72,00	80,00	87,00
mb04	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	4	--	--	34,81	--	--	5	103,57	5,00	72,00	80,00	87,00

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Lw Totaal	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125
mb01	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	59,00	66,00	72,00
mb02	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	59,00	66,00	72,00
mb03	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	72,00	80,00	87,00
mb04	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	72,00	80,00	87,00

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	X-1	Y-1	Lengte
mb01	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	174613,53	433812,91	125,09
mb02	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	174701,69	433825,82	45,68
mb03	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	174634,63	433817,58	234,61
mb04	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	174630,41	433817,14	381,46

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr Totaal
1	NW gevel hellingloods	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	98,74
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	84,25
3	NW gevel hellingloods plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	80,65
4	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	100,44
5	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	100,44
6	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,25
7	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,25
8	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	80,45
9	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	80,45
10	NO gevel hellingloods	5,00	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	94,94
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	92,64
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	73,45
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	89,74
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,55
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	96,14
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	78,25
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	100,43
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,25
23	ZW gevel hellingloods 9 plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	48,53
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	94,93
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	78,85
26	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,00
27	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,00
28	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	71,61
29	NW zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	93,24
30	NW zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	63,37
31	NO zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	93,94
32	NO zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	64,07
33	dak lasloods 2	0,10	19,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	70,20
45	dak lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	69,84
47	dak lichtplaten lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	92,86
49	bankw oost	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	48,63
50	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	51,43
51	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	53,03
52	bankw west deuropening	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	103,83
53	dak bankw	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	66,72
54	dak bankw lichtplaten	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	93,60

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
1	60,60	76,70	82,70	88,80	92,60	94,20	92,70	81,80	72,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
2	52,00	63,10	69,50	77,20	78,70	77,60	74,10	76,40	62,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
3	48,40	59,50	65,90	73,60	75,10	74,00	70,50	72,80	58,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
4	62,30	78,40	84,40	90,50	94,30	95,90	94,40	83,50	74,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
5	62,30	78,40	84,40	90,50	94,30	95,90	94,40	83,50	74,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
6	49,00	60,10	66,50	74,20	75,70	74,60	71,10	73,40	59,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
7	49,00	60,10	66,50	74,20	75,70	74,60	71,10	73,40	59,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
8	48,20	59,30	65,70	73,40	74,90	73,80	70,30	72,60	58,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
9	48,20	59,30	65,70	73,40	74,90	73,80	70,30	72,60	58,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
10	56,80	72,90	78,90	85,00	88,80	90,40	88,90	78,00	68,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
14	54,50	70,60	76,60	82,70	86,50	88,10	86,60	75,70	66,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
15	41,20	52,30	58,70	66,40	67,90	66,80	63,30	65,60	51,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
17	51,60	67,70	73,70	79,80	83,60	85,20	83,70	72,80	63,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
18	49,30	60,40	66,80	74,50	76,00	74,90	71,40	73,70	59,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
19	58,00	74,10	80,10	86,20	90,00	91,60	90,10	79,20	69,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
20	46,00	57,10	63,50	71,20	72,70	71,60	68,10	70,40	56,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
21	62,30	78,10	84,40	90,50	94,30	95,90	94,40	83,50	74,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
22	49,00	60,10	66,50	74,20	75,70	74,60	71,10	73,40	59,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
23	22,20	33,30	38,70	43,40	42,90	39,80	35,30	35,60	35,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
24	56,80	72,90	78,90	85,00	88,80	90,40	88,90	78,00	67,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
25	46,60	57,70	64,10	71,80	73,30	72,20	68,70	71,00	56,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
26	51,10	67,30	66,20	71,90	66,40	62,30	54,30	48,60	48,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
27	51,10	67,30	66,20	71,90	66,40	62,30	54,30	48,60	48,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
28	48,70	63,90	62,80	68,50	63,00	58,90	50,90	45,20	45,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
29	55,10	71,20	77,20	83,30	87,10	88,70	87,20	76,30	67,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
30	27,10	40,20	47,60	54,30	58,80	58,70	53,20	49,50	45,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
31	55,80	71,90	77,90	84,00	87,80	89,40	87,90	77,00	67,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
32	27,80	40,90	48,30	55,00	59,50	59,40	53,90	50,20	46,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
33	46,40	62,50	61,40	67,10	61,60	57,50	49,50	43,80	43,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
45	51,40	60,10	61,40	66,60	62,30	58,10	48,90	47,50	46,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
47	59,40	68,10	76,50	82,10	87,10	88,60	85,90	79,30	69,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
49	0,00	20,20	40,30	40,50	40,80	40,50	41,00	40,00	37,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
50	0,00	23,20	43,10	43,30	43,60	43,30	43,80	42,80	39,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
51	0,00	24,60	44,70	44,90	45,20	44,90	45,40	44,40	41,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
52	0,00	69,30	79,90	89,40	94,90	98,80	99,30	95,60	85,50	1,000	0,100	0,100	8,337	2,500	1,250	10,79	16,02	19,03
53	0,00	49,70	62,30	62,50	56,80	54,50	53,50	48,50	48,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
54	0,00	58,70	78,40	79,00	82,60	86,00	91,50	81,30	72,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
1	174710,52	433917,31
2	174710,33	433917,00
3	174710,53	433917,30
4	174747,03	433918,30
5	174787,73	433882,40
6	174747,03	433918,30
7	174787,73	433882,40
8	174747,13	433918,30
9	174787,53	433882,60
10	174816,63	433849,20
14	174698,03	433895,40
15	174697,83	433895,60
17	174707,73	433886,80
18	174707,83	433886,70
19	174766,73	433834,70
20	174766,73	433834,70
21	174736,13	433861,80
22	174735,83	433862,00
23	174735,93	433861,90
24	174789,68	433817,46
25	174789,62	433817,47
26	174731,23	433897,40
27	174772,43	433862,90
28	174802,33	433832,90
29	174817,05	433870,98
30	174816,84	433870,75
31	174834,31	433870,32
32	174834,52	433870,14
33	174823,03	433859,70
45	174843,09	433838,42
47	174842,89	433838,12
49	174795,47	433804,07
50	174782,36	433806,06
51	174753,02	433818,07
52	174744,50	433845,83
53	174762,34	433823,32
54	174769,53	433820,70

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr	Totaal
64c	ventilator lasrook 6 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
63c	ventilator lasrook 3 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
65b	ventilator lasrook 1van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		97,30
66	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
67	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
68	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
69	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
70	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
71	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
72	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
73	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
74	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
75	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
122	slijpen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		104,38
121	gutsen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		118,89
86	hameren	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		116,40
87	NW gevel hellingloods open	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		102,03
90	deur noordzijde	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		79,93
91	ramen noordzijde	2,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		84,44
92	gevel noord	8,50	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		75,03
93a	gevel oost deel 1	6,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		78,13
94	gevel zuid geis staalplaat	5,30	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		76,73
95	gevel zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		66,84
96a	gevel west deel 1 hoog	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		74,93
97a	stralen dak MP deel 1	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee		67,63
65a	ventilator lasrook 2 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		97,30
65c	ventilator lasrook 3 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		97,30
64a	ventilator lasrook 4 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
64b	ventilator lasrook 5 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
63a	ventilator lasrook 1 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
63b	ventilator lasrook 2 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		88,79
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		87,79
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		90,80
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		84,80
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		84,80
96b	gevel west deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		80,33

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
64c	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
63c	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
65b	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--	--
66	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
67	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
68	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
69	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
70	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
71	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
72	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
73	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
74	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
75	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
122	0,00	68,00	79,00	90,80	97,30	97,50	96,00	99,00	95,10	0,998	--	--	8,318	--	--	10,80	--	--
121	0,00	59,60	77,20	86,40	100,50	106,90	114,40	115,50	109,20	0,500	0,167	0,333	4,169	4,169	4,169	13,80	13,80	13,80
86	0,00	82,00	89,70	91,80	104,20	112,20	112,50	108,00	88,80	0,126	--	--	1,047	--	--	19,80	--	--
87	51,40	67,50	77,90	87,60	93,10	97,00	97,50	93,80	83,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
90	51,20	63,40	63,50	56,20	46,70	54,70	78,50	72,30	67,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
91	30,40	44,60	49,70	54,40	61,90	66,90	77,70	81,50	78,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
92	46,30	58,50	58,60	51,30	41,80	49,80	73,60	67,40	62,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
93a	49,40	61,60	61,70	54,40	44,90	52,90	76,70	70,50	65,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
94	0,00	60,20	60,30	53,00	43,50	51,50	75,30	69,10	64,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
95	28,30	41,50	44,60	47,30	55,80	57,80	59,60	62,40	60,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
96a	46,20	58,40	58,50	51,20	41,70	49,70	73,50	67,30	62,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
97a	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
65a	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--	--
65c	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--	--
64a	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
64b	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
63a	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
63b	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
99	60,00	75,20	80,30	82,80	83,20	81,40	77,60	72,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--	--
100	60,00	74,20	79,30	81,80	82,20	80,40	76,60	71,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--	--
101	65,00	77,20	82,30	84,80	85,20	83,40	79,60	74,40	68,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--	--
102	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00	0,00
103	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00	0,00
96b	51,60	63,80	63,90	56,60	47,10	55,10	78,90	72,70	67,70	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99	23,01

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
64c	174860,82	433831,79
63c	174846,51	433815,63
65b	174841,20	433864,36
66	174737,63	433849,60
67	174685,53	433902,10
68	174664,01	433855,90
69	174689,13	433853,20
70	174715,03	433851,00
71	174687,73	433875,80
72	174667,63	433882,30
73	174647,83	433872,90
74	174618,03	433885,90
75	174594,33	433898,50
122	174612,16	433939,25
121	174622,76	433924,53
86	174621,81	433931,63
87	174710,52	433917,31
90	174664,04	433853,84
91	174664,14	433853,85
92	174664,14	433853,85
93a	174676,65	433831,30
94	174666,72	433822,90
95	174666,72	433822,90
96a	174654,93	433832,69
97a	174659,99	433828,18
65a	174826,53	433877,04
65c	174833,09	433871,37
64a	174851,96	433822,05
64b	174856,61	433827,08
63a	174830,92	433798,68
63b	174838,53	433806,89
99	174655,39	433827,23
100	174654,63	433836,26
101	174653,68	433847,49
102	174675,55	433844,27
103	174676,11	433837,69
96b	174653,95	433844,24

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr Totaal
93b	gevel oost deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	80,53
97b	stralen dak MP deel 2	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	67,63
97c	stralen dak MP deel 3	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	67,63
97d	stralen dak MP deel 4	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	67,63
110	uitstr dak kleine loods	0,10	11,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	60,07
111	uitstr Zuidgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	50,41
112	uitstr noordgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	60,73
113	uitstr westgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	61,03
114a	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
114b	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
114c	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
114d	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,29
117a	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,81
117b	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,81
118	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	69,30
119a	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,12
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,12
120	zuidoostgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	67,03
122a	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	74,50
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	74,50
52b	bankw west deur dicht	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	87,48
123	lassen op ponton	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	90,05
124	Grote elektrische kraan	7,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	96,21
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	83,75
11	NO gevel hellingloods dakrand	11,50	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	78,85
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	59,14
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	59,14
u11	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	84,63
u12	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	84,63
u13	open deur nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	62,95
76	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
77	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
78	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
79	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
80	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
81	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
93b	51,80	64,00	64,10	56,80	47,30	55,30	79,10	72,90	67,90	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99	23,01
97b	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
97c	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
97d	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
110	36,00	52,10	53,50	56,20	51,70	46,60	40,10	33,40	33,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
111	20,70	32,80	38,20	42,90	45,40	44,30	39,80	39,10	34,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
112	41,70	52,80	55,20	49,90	34,40	39,30	56,80	47,10	39,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
113	42,00	53,10	55,50	50,20	34,70	39,60	57,10	47,40	39,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
114a	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
114b	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
114c	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
114d	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
115	40,70	50,80	57,20	63,90	66,40	68,30	62,80	59,00	44,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
117a	41,60	51,70	57,90	64,40	66,90	68,80	63,50	59,10	45,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
117b	41,60	51,70	57,90	64,40	66,90	68,80	63,50	59,10	45,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
118	37,70	47,80	54,20	60,90	63,40	65,30	59,80	56,10	41,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
119a	40,90	51,00	57,20	63,70	66,20	68,00	62,80	59,50	44,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
119b	40,90	51,00	57,20	63,70	66,20	68,00	62,80	59,50	44,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
120	37,20	47,30	52,60	58,70	61,00	62,90	57,80	53,90	39,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
122a	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
122b	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
52b	-10,00	59,30	69,90	79,40	79,90	83,80	79,30	75,60	65,50	9,510	3,900	3,098	79,250	97,499	38,726	1,01	0,11	4,12
123	53,50	62,40	64,70	70,60	77,00	82,60	83,60	85,30	82,90	4,001	1,334	2,667	33,343	33,343	33,343	4,77	4,77	4,77
124	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--	--
1b	51,50	62,60	69,00	76,70	78,20	77,10	73,60	75,90	61,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
11	46,60	57,70	64,10	71,80	73,30	72,20	68,70	71,00	56,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
u7	40,80	50,80	55,20	50,80	48,80	49,00	48,30	40,20	35,70	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u8	40,80	50,80	55,20	50,80	48,80	49,00	48,30	40,20	35,70	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u11	50,10	63,10	69,50	72,00	77,00	78,20	79,50	77,40	64,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u12	50,10	63,10	69,50	72,00	77,00	78,20	79,50	77,40	64,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u13	40,60	50,60	53,00	51,60	47,60	52,80	57,10	58,00	50,50	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
76	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
77	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
78	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
79	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
80	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
81	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
93b	174675,23	433848,12
97b	174671,74	433828,82
97c	174658,84	433845,50
97d	174670,47	433846,27
110	174649,44	433829,77
111	174650,16	433821,63
112	174649,47	433838,12
113	174644,78	433830,29
114a	174575,25	433894,19
114b	174568,79	433880,41
114c	174618,53	433875,67
114d	174612,72	433860,82
115	174626,25	433859,64
117a	174583,72	433899,48
117b	174618,98	433882,38
118	174614,79	433850,54
119a	174557,63	433861,63
119b	174590,59	433845,56
120	174608,53	433844,81
122a	174564,31	433866,37
122b	174593,05	433851,79
52b	174743,83	433845,08
123	174617,80	433937,19
124	174689,18	433897,14
1b	174722,93	433931,38
11	174816,73	433849,10
u7	174507,84	433860,35
u8	174533,46	433847,76
u11	174548,05	433945,90
u12	174573,81	433933,60
u13	174560,64	433940,04
76	174525,36	433835,42
77	174495,50	433863,56
78	174485,89	433826,75
79	174507,68	433831,05
80	174521,09	433850,76
81	174538,87	433838,67

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr Totaal
82	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
83	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
84	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
85	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
u1	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u2	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u3	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u4	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u5	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	62,24
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	62,24
u9	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
u10	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
u14	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
41	Dak nieuwe aanbouw hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	64,55
42	Noordgevel aanbouw hellingloods	5,00	22,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	84,32
43a	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	82,54
43b	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	82,54
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	85,23
46	NO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	60,04
48	ZO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	59,44

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
82	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
83	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
84	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
85	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
u1	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u2	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u3	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u4	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u5	43,90	53,90	58,30	53,90	51,90	52,10	51,40	43,30	38,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u6	43,90	53,90	58,30	53,90	51,90	52,10	51,40	43,30	38,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u9	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u10	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u14	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u15	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
41	44,90	54,90	59,30	58,90	56,90	53,10	50,40	48,30	40,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
42	49,90	62,80	69,10	71,70	76,70	77,90	79,20	77,10	64,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
43a	48,80	61,30	67,60	69,90	74,90	76,10	77,40	75,30	62,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
43b	48,80	61,30	67,60	69,90	74,90	76,10	77,40	75,30	62,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
44	51,20	63,90	70,20	72,60	77,60	78,80	80,10	78,00	65,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
46	41,70	51,70	56,10	51,70	49,70	49,90	49,20	41,10	36,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
48	41,10	51,10	55,50	51,10	49,10	49,30	48,60	40,50	36,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
82	174481,91	433872,88
83	174482,96	433843,57
84	174502,80	433846,81
85	174479,55	433860,30
u1	174540,84	433925,53
u2	174565,00	433914,55
u3	174520,91	433878,68
u4	174541,16	433868,91
u5	174531,35	433927,34
u6	174510,76	433884,62
u9	174578,25	433919,05
u10	174568,32	433898,45
u14	174556,82	433874,59
u15	174547,45	433855,15
41	174824,01	433814,08
42	174838,03	433830,02
43a	174841,97	433811,23
43b	174831,03	433799,34
44	174809,85	433799,35
46	174855,81	433851,38
48	174859,26	433830,25

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
01	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
02	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
03	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
04	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
05	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
06	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
07	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
08	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
09	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
10	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
11	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
12	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
13	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
14	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
15	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
16	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
17	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
18	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
19	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
20	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
21	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
22	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
23	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
24	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
25	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
26	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
27	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
28	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
29	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
30	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
31	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
32	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
33	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
34	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
35	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
36	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
37	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
38	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
39	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
40	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
41	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
42	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
43	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
44	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
45	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
46	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
47	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
48	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
49	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
50	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
51	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
52	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
53	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
54	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
55	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
56	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
57	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
58	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
59	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
60	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
61	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
62	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
63	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
64	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
65	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
66	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
67	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
68	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
81	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
82	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
83	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
84	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
85	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
86	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
87	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
88	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
89	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
90	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
91	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
92	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
93	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
94	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
95	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
96	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
97	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Bf
148	Kleiweg	0,00
149	Kleiweg	0,00
150	Weg	0,00
151	industrieterrein	0,00
152	tasveld Vogelensangh	0,00
153	industrieterrein	0,00
155	industrieterrein	0,00
156	wegen	0,00
157	wegen	0,00
158	wegen	0,00
159	wegen	0,00
160	wegen	0,00
161	wegen	0,00
162	wegen	0,00
163	wegen	0,00
164	wegen	0,00
165		0,00
231		0,00
232		0,00
238	bedrijfsterrein De Kikvorsch	0,00
239	bedrijfsterrein De Kikvorsch	0,00
240	bedrijfsterrein Koramic-Narvik	0,00
36	water	0,00
234	wegen	0,00
37	water	0,00
20	platenopslag	0,50
237	terreinverharding	0,00

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
90	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
91	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
92	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
93	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
94	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
95	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
96	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
99	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
100	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
141		6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
172	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
173	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
174	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
175	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
176	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
177	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
178	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
179	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
180	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
181	gebouw op industrieterrein	5,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
182	gebouw op industrieterrein	5,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
183	gebouw op industrieterrein	5,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
184	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
185	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
186	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
187	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
188	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
190	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
191	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
192	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
193	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
194	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
195	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
196	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
197	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
198	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
199	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
90	0,20
91	0,20
92	0,80
93	0,20
94	0,20
95	0,20
96	0,20
99	0,80
100	0,80
141	0,80
172	0,80
173	0,80
174	0,80
175	0,80
176	0,80
177	0,80
178	0,80
179	0,80
180	0,80
181	0,80
182	0,80
183	0,80
184	0,80
185	0,80
186	0,80
187	0,80
188	0,80
190	0,80
191	0,80
192	0,80
193	0,80
194	0,80
195	0,80
196	0,80
197	0,80
198	0,80
199	0,80

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
200	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
201	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
210	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
211	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
212	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
213	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
233	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
234	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
235	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
236	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
237	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
242	cafe	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
244	schermwand De Kikvorsch	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
245	schermwand De Kikvorsch	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
33	woning	5,00	9,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
34	dubbel woning	5,00	9,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
32	woning	5,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
25	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
26	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
27	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
28	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
29	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
30	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
247	Opslaghal	14,00	0,00	Relatief		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
31	Lasloods	26,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
5	Lasloods	14,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
19	woonhuis	9,70	5,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
1	kantine	4,50	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
2	hellingloods	26,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
3	hellingloods 2	26,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
4	lasloods 2	14,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
7	bankwerkerij	7,60	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
8	bankwerkerij	7,60	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
9	bankwerkerij	7,60	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
11	kantoor 2	12,50	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
12	kantoor 3	7,30	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
13	kantoor 4	7,30	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
200	0,80
201	0,80
210	0,80
211	0,80
212	0,80
213	0,80
233	0,80
234	0,80
235	0,80
236	0,80
237	0,80
242	0,80
244	0,80
245	0,80
33	0,80
34	0,80
32	0,80
25	0,20
26	0,20
27	0,20
28	0,20
29	0,20
30	0,20
247	0,80
31	0,80
5	0,80
19	0,80
1	0,80
2	0,80
3	0,80
4	0,80
7	0,80
8	0,80
9	0,80
11	0,80
12	0,80
13	0,80

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
14	sectie loods	9,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
18	brandloods	9,70	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
35	koppeling kantoor	7,50	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
245	productie opslag loods	9,70	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
246	straal en conserveringsloods	6,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
32	boerderijwoning	4,50	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
25	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
26	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
27	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
28	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
29	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
30	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
180	nieuwe loods	28,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
14	Koramic-Narvik	9,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
15	Koramic-Narvik	12,90	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
16	Koramic-Narvik	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
17	Koramic-Narvik	8,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
18	Koramic-Narvik	10,50	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
19	Koramic-Narvik	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
20	Koramic-Narvik	16,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
21	Koramic-Narvik	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
22	Koramic-Narvik	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
23	Koramic-Narvik	11,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
24	Koramic-Narvik	7,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
25	Koramic-Narvik	12,90	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26	Koramic-Narvik	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
122	Koramic-Narvik	9,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
123	Koramic-Narvik	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
124	tasveld (opslag)	3,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
125	tasveld (opslag)	3,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
126	expeditie	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
1	Werkplaats	3,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
2	Drogerijen	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
3	Persgebouw	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
4	Persgebouw	6,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
5	Persgebouw	6,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
6	Afscherming zanddroger	5,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
14	0,80
18	0,50
35	0,80
245	0,80
246	0,80
32	0,80
25	0,20
26	0,20
27	0,20
28	0,20
29	0,20
30	0,20
180	0,50
14	0,80
15	0,30
16	0,80
17	0,30
18	0,80
19	0,80
20	0,30
21	0,80
22	0,80
23	0,30
24	0,80
25	0,00
26	0,80
122	0,80
123	0,80
124	0,80
125	0,80
126	0,80
1	0,80
2	0,80
3	0,80
4	0,80
5	0,80
6	0,80

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
7	Drogerijen	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
8	Drogerijzolder	8,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
9	Kantine	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
10	Gasontvangstation	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
15	Ringoven	6,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	Kolenloods	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20	Kantoor	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
127	Vogelensangh, kleibult	3,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
128	Vogelensangh, kleibult	3,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
V01	Gebouw verploegen	4,50	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V02	Gebouw Verploegen	7,75	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
V03	Gebouw verploegen	6,13	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
V04	Container verploegen	2,40	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V05	Schutting woonhuizen verploegen	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V06	Schutting woonhuizen verploegen	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V07	Schutting woonhuizen verploegen	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V08	Transformatorhuisje	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
7	0,80
8	0,80
9	0,80
10	0,80
15	0,00
16	0,00
20	0,00
127	0,20
128	0,20
V01	0,80
V02	0,20
V03	0,20
V04	0,80
V05	0,80
V06	0,80
V07	0,80
V08	0,80

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Cp	Refl.L 31	Refl.L 63	Refl.L 125	Refl.L 250	Refl.L 500	Refl.L 1k	Refl.L 2k	Refl.L 4k	Refl.L 8k	Refl.R 31
256		--	5,50	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
166	damwand	2,50	3,00	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
125	dummy	--	5,50	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl.R 63	Refl.R 125	Refl.R 250	Refl.R 500	Refl.R 1k	Refl.R 2k	Refl.R 4k	Refl.R 8k
256	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
166	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
125	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	X-1	Y-1	ISO M	Hdef.	TypeLw	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Max.afst.	GeenRefl.	GeenDemping	GeenProces
104	Elektrische kraan	13,50	174570,79	433959,47	5,50	Eigen waarde	False	6,000	--	--	5,00	Nee	Nee	Nee

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	LwrM Totaal
104	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	96,21	78,05

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Gem.snelheid	Lwr Totaal	Max.afst.	Lw 31	Lw 63	Lw 125
mb01	personenauto's	0,40	--	Eigen waarde	85	--	--	24,66	--	--	10	100,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb02	personenauto's	0,40	8,00	Eigen waarde	15	--	15	32,43	--	30,67	10	100,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb03	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	10	--	--	30,88	--	--	5	109,57	5,00	72,00	80,00	87,00
mb04	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	4	--	--	34,81	--	--	5	109,57	5,00	72,00	80,00	87,00

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Lw Totaal	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125
mb01	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	69,00	76,00	82,00
mb02	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	69,00	76,00	82,00
mb03	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	78,00	86,00	93,00
mb04	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	78,00	86,00	93,00

Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	X-1	Y-1	Lengte
mb01	83,00	88,00	92,00	98,00	90,00	80,00	174613,53	433812,91	125,09
mb02	83,00	88,00	92,00	98,00	90,00	80,00	174701,69	433825,82	45,68
mb03	98,00	101,00	105,00	104,00	100,00	94,00	174634,63	433817,58	234,61
mb04	98,00	101,00	105,00	104,00	100,00	94,00	174630,41	433817,14	381,46

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
104_p1	Piek Kraan	13,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
104_p3	Piek Kraan	13,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
104_p2	Piek Kraan	13,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
1	NW gevel hellingloods	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
3	NW gevel hellingloods plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
4	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
5	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
6	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
7	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
8	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
9	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
10	NO gevel hellingloods	5,00	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
23	ZW gevel hellingloods 9 plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
26	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
27	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
28	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
29	NW zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
30	NW zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
31	NO zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
32	NO zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
33	dak lasloods 2	0,10	19,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
45	dak lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
47	dak lichtplaten lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
49	bankw oost	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
50	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
51	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
104_p1	106,21	76,20	84,60	95,40	98,50	98,90	100,60	98,80	95,30	88,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
104_p3	106,21	76,20	84,60	95,40	98,50	98,90	100,60	98,80	95,30	88,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
104_p2	106,21	76,20	84,60	95,40	98,50	98,90	100,60	98,80	95,30	88,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
1	120,74	82,60	98,70	104,70	110,80	114,60	116,20	114,70	103,80	94,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
2	105,25	73,00	84,10	90,50	98,20	99,70	98,60	95,10	97,40	83,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
3	101,65	69,40	80,50	86,90	94,60	96,10	95,00	91,50	93,80	79,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
4	121,44	83,30	99,40	105,40	111,50	115,30	116,90	115,40	104,50	95,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
5	121,44	83,30	99,40	105,40	111,50	115,30	116,90	115,40	104,50	95,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
6	102,25	70,00	81,10	87,50	95,20	96,70	95,60	92,10	94,40	80,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
7	102,25	70,00	81,10	87,50	95,20	96,70	95,60	92,10	94,40	80,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
8	101,45	69,20	80,30	86,70	94,40	95,90	94,80	91,30	93,60	79,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
9	101,45	69,20	80,30	86,70	94,40	95,90	94,80	91,30	93,60	79,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
10	115,94	77,80	93,90	99,90	106,00	109,80	111,40	109,90	99,00	89,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
14	113,64	75,50	91,60	97,60	103,70	107,50	109,10	107,60	96,70	87,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
15	94,45	62,20	73,30	79,70	87,40	88,90	87,80	84,30	86,60	72,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
17	110,74	72,60	88,70	94,70	100,80	104,60	106,20	104,70	93,80	84,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
18	102,55	70,30	81,40	87,80	95,50	97,00	95,90	92,40	94,70	80,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
19	117,14	79,00	95,10	101,10	107,20	111,00	112,60	111,10	100,20	90,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
20	99,25	67,00	78,10	84,50	92,20	93,70	92,60	89,10	91,40	77,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
21	121,43	83,30	99,10	105,40	111,50	115,30	116,90	115,40	104,50	95,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
22	102,25	70,00	81,10	87,50	95,20	96,70	95,60	92,10	94,40	80,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
23	69,53	43,20	54,30	59,70	64,40	63,90	60,80	56,30	56,60	56,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
24	115,93	77,80	93,90	99,90	106,00	109,80	111,40	109,90	99,00	88,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
25	99,85	67,60	78,70	85,10	92,80	94,30	93,20	89,70	92,00	77,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
26	96,00	72,10	88,30	87,20	92,90	87,40	83,30	75,30	69,60	69,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
27	96,00	72,10	88,30	87,20	92,90	87,40	83,30	75,30	69,60	69,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
28	95,61	72,70	87,90	86,80	92,50	87,00	82,90	74,90	69,20	69,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
29	114,24	76,10	92,20	98,20	104,30	108,10	109,70	108,20	97,30	88,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
30	84,37	48,10	61,20	68,60	75,30	79,80	79,70	74,20	70,50	66,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
31	114,94	76,80	92,90	98,90	105,00	108,80	110,40	108,90	98,00	88,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
32	85,07	48,80	61,90	69,30	76,00	80,50	80,40	74,90	71,20	67,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
33	91,20	67,40	83,50	82,40	88,10	82,60	78,50	70,50	64,80	64,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
45	88,84	70,40	79,10	80,40	85,60	81,30	77,10	67,90	66,50	65,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
47	111,86	78,40	87,10	95,50	101,10	106,10	107,60	104,90	98,30	88,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
49	74,63	26,00	46,20	66,30	66,50	66,80	66,50	67,00	66,00	63,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
50	77,43	26,00	49,20	69,10	69,30	69,60	69,30	69,80	68,80	65,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
51	79,03	26,00	50,60	70,70	70,90	71,20	70,90	71,40	70,40	67,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
104_p1	--	174571,14	433959,35
104_p3	--	174620,75	433917,43
104_p2	--	174598,60	433936,02
1	3,98	174710,52	433917,31
2	3,98	174710,33	433917,00
3	3,98	174710,53	433917,30
4	3,98	174747,03	433918,30
5	3,98	174787,73	433882,40
6	3,98	174747,03	433918,30
7	3,98	174787,73	433882,40
8	3,98	174747,13	433918,30
9	3,98	174787,53	433882,60
10	3,98	174816,63	433849,20
14	3,98	174698,03	433895,40
15	3,98	174697,83	433895,60
17	3,98	174707,73	433886,80
18	3,98	174707,83	433886,70
19	3,98	174766,73	433834,70
20	3,98	174766,73	433834,70
21	3,98	174736,13	433861,80
22	3,98	174735,83	433862,00
23	3,98	174735,93	433861,90
24	3,98	174789,68	433817,46
25	3,98	174789,62	433817,47
26	3,98	174731,23	433897,40
27	3,98	174772,43	433862,90
28	3,98	174802,33	433832,90
29	3,98	174817,05	433870,98
30	3,98	174816,84	433870,75
31	3,98	174834,31	433870,32
32	3,98	174834,52	433870,14
33	3,98	174823,03	433859,70
45	3,98	174843,09	433838,42
47	3,98	174842,89	433838,12
49	3,98	174795,47	433804,07
50	3,98	174782,36	433806,06
51	3,98	174753,02	433818,07

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
52	bankw west deuropening	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
53	dak bankw	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
54	dak bankw lichtplaten	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
64c	ventilator lasrook 6 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
63c	ventilator lasrook 3 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
65b	ventilator lasrook 1van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
66	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
67	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
68	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
69	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
70	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
71	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
72	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
73	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
74	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
75	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
122	slijpen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
121	gutsen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
86	hameren	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
87	NW gevel hellingloods open	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
90	deur noordzijde	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
91	ramen noordzijde	2,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
92	gevel noord	8,50	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
93a	gevel oost deel 1	6,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
94	gevel zuid geis staalplaat	5,30	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
95	gevel zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
96a	gevel west deel 1 hoog	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
97a	stralen dak MP deel 1	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
65a	ventilator lasrook 2 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
65c	ventilator lasrook 3 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
64a	ventilator lasrook 4 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
64b	ventilator lasrook 5 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
63a	ventilator lasrook 1 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
63b	ventilator lasrook 2 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
52	129,83	26,00	95,30	105,90	115,40	120,90	124,80	125,30	121,60	111,50	1,000	0,100	0,100	8,337	2,500	1,250	10,79	16,02
53	92,72	26,00	75,70	88,30	88,50	82,80	80,50	79,50	74,50	74,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
54	119,60	26,00	84,70	104,40	105,00	108,60	112,00	117,50	107,30	98,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
64c	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
63c	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
65b	97,30	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--
66	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
67	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
68	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
69	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
70	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
71	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
72	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
73	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
74	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
75	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
122	104,38	0,00	68,00	79,00	90,80	97,30	97,50	96,00	99,00	95,10	0,998	--	--	8,318	--	--	10,80	--
121	118,89	0,00	59,60	77,20	86,40	100,50	106,90	114,40	115,50	109,20	0,500	0,167	0,333	4,169	4,169	4,169	13,80	13,80
86	116,40	0,00	82,00	89,70	91,80	104,20	112,20	112,50	108,00	88,80	0,126	--	--	1,047	--	--	19,80	--
87	102,03	51,40	67,50	77,90	87,60	93,10	97,00	97,50	93,80	83,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
90	79,93	51,20	63,40	63,50	56,20	46,70	54,70	78,50	72,30	67,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
91	84,44	30,40	44,60	49,70	54,40	61,90	66,90	77,70	81,50	78,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
92	75,03	46,30	58,50	58,60	51,30	41,80	49,80	73,60	67,40	62,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
93a	78,13	49,40	61,60	61,70	54,40	44,90	52,90	76,70	70,50	65,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
94	76,73	0,00	60,20	60,30	53,00	43,50	51,50	75,30	69,10	64,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
95	66,84	28,30	41,50	44,60	47,30	55,80	57,80	59,60	62,40	60,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
96a	74,93	46,20	58,40	58,50	51,20	41,70	49,70	73,50	67,30	62,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
97a	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
65a	97,30	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--
65c	97,30	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--
64a	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
64b	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
63a	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
63b	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
99	88,79	60,00	75,20	80,30	82,80	83,20	81,40	77,60	72,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--
100	87,79	60,00	74,20	79,30	81,80	82,20	80,40	76,60	71,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--
101	90,80	65,00	77,20	82,30	84,80	85,20	83,40	79,60	74,40	68,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
52	19,03	174744,50	433845,83
53	3,98	174762,34	433823,32
54	3,98	174769,53	433820,70
64c	6,02	174860,82	433831,79
63c	6,02	174846,51	433815,63
65b	--	174841,20	433864,36
66	22,00	174737,63	433849,60
67	22,00	174685,53	433902,10
68	22,00	174664,01	433855,90
69	22,00	174689,13	433853,20
70	22,00	174715,03	433851,00
71	22,00	174687,73	433875,80
72	22,00	174667,63	433882,30
73	22,00	174647,83	433872,90
74	22,00	174618,03	433885,90
75	22,00	174594,33	433898,50
122	--	174612,16	433939,25
121	13,80	174622,76	433924,53
86	--	174621,81	433931,63
87	3,98	174710,52	433917,31
90	23,00	174664,04	433853,84
91	23,00	174664,14	433853,85
92	23,00	174664,14	433853,85
93a	23,00	174676,65	433831,30
94	23,00	174666,72	433822,90
95	23,00	174666,72	433822,90
96a	23,00	174654,93	433832,69
97a	23,00	174659,99	433828,18
65a	--	174826,53	433877,04
65c	--	174833,09	433871,37
64a	6,02	174851,96	433822,05
64b	6,02	174856,61	433827,08
63a	6,02	174830,92	433798,68
63b	6,02	174838,53	433806,89
99	--	174655,39	433827,23
100	--	174654,63	433836,26
101	--	174653,68	433847,49

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
96b	gevel west deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
93b	gevel oost deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
97b	stralen dak MP deel 2	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
97c	stralen dak MP deel 3	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
97d	stralen dak MP deel 4	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
110	uitstr dak kleine loods	0,10	11,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
111	uitstr Zuidgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
112	uitstr noordgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
113	uitstr westgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
114a	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
114b	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
114c	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
114d	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
117a	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
117b	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
118	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
119a	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
120	zuidoostgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
122a	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
52b	bankw west deur dicht	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
123	lassen op ponton	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
124	Grote elektrische kraan	7,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
11	NO gevel hellingloods dakrand	11,50	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u11	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u12	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u13	open deur nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
76	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
77	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
78	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
102	84,80	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00
103	84,80	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00
96b	80,33	51,60	63,80	63,90	56,60	47,10	55,10	78,90	72,70	67,70	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99
93b	80,53	51,80	64,00	64,10	56,80	47,30	55,30	79,10	72,90	67,90	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99
97b	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
97c	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
97d	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
110	60,07	36,00	52,10	53,50	56,20	51,70	46,60	40,10	33,40	33,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
111	66,41	36,70	48,80	54,20	58,90	61,40	60,30	55,80	55,10	50,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
112	76,73	57,70	68,80	71,20	65,90	50,40	55,30	72,80	63,10	55,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
113	77,03	58,00	69,10	71,50	66,20	50,70	55,60	73,10	63,40	55,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
114a	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
114b	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
114c	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
114d	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
115	98,29	66,70	76,80	83,20	89,90	92,40	94,30	88,80	85,00	70,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
117a	91,81	60,60	70,70	76,90	83,40	85,90	87,80	82,50	78,10	64,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
117b	91,81	60,60	70,70	76,90	83,40	85,90	87,80	82,50	78,10	64,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
118	85,30	53,70	63,80	70,20	76,90	79,40	81,30	75,80	72,10	57,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
119a	95,12	63,90	74,00	80,20	86,70	89,20	91,00	85,80	82,50	67,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
119b	95,12	63,90	74,00	80,20	86,70	89,20	91,00	85,80	82,50	67,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
120	67,03	37,20	47,30	52,60	58,70	61,00	62,90	57,80	53,90	39,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
122a	74,50	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
122b	74,50	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
52b	112,83	9,00	78,30	88,90	98,40	103,90	107,80	108,30	104,60	94,50	9,510	3,900	3,098	79,250	97,499	38,726	1,01	0,11
123	90,05	53,50	62,40	64,70	70,60	77,00	82,60	83,60	85,30	82,90	4,001	1,334	2,667	33,343	33,343	33,343	4,77	4,77
124	96,21	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
1b	104,75	72,50	83,60	90,00	97,70	99,20	98,10	94,60	96,90	82,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
11	99,85	67,60	78,70	85,10	92,80	94,30	93,20	89,70	92,00	77,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
u7	82,41	60,20	70,30	74,70	72,10	74,40	73,80	74,70	74,80	67,40	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u8	82,41	60,20	70,30	74,70	72,10	74,40	73,80	74,70	74,80	67,40	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u11	77,64	59,30	69,30	73,70	69,30	67,30	67,50	66,80	58,70	54,20	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u12	77,64	59,30	69,30	73,70	69,30	67,30	67,50	66,80	58,70	54,20	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u13	81,95	59,60	69,60	72,00	70,60	66,60	71,80	76,10	77,00	69,50	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
76	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
77	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
78	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
102	0,00	174675,55	433844,27
103	0,00	174676,11	433837,69
96b	23,01	174653,95	433844,24
93b	23,01	174675,23	433848,12
97b	23,00	174671,74	433828,82
97c	23,00	174658,84	433845,50
97d	23,00	174670,47	433846,27
110	23,00	174649,44	433829,77
111	23,00	174650,16	433821,63
112	23,00	174649,47	433838,12
113	23,00	174644,78	433830,29
114a	3,98	174575,25	433894,19
114b	3,98	174568,79	433880,41
114c	3,98	174618,53	433875,67
114d	3,98	174612,72	433860,82
115	3,98	174626,25	433859,64
117a	3,98	174583,72	433899,48
117b	3,98	174618,98	433882,38
118	3,98	174614,79	433850,54
119a	3,98	174557,63	433861,63
119b	3,98	174590,59	433845,56
120	3,98	174608,53	433844,81
122a	3,98	174564,31	433866,37
122b	3,98	174593,05	433851,79
52b	4,12	174743,83	433845,08
123	4,77	174617,80	433937,19
124	--	174689,18	433897,14
1b	3,98	174722,93	433931,38
11	3,98	174816,73	433849,10
u7	6,02	174507,84	433860,35
u8	6,02	174533,46	433847,76
u11	6,02	174548,05	433945,90
u12	6,02	174573,81	433933,60
u13	6,02	174560,64	433940,04
76	26,02	174525,36	433835,42
77	26,02	174495,50	433863,56
78	26,02	174485,89	433826,75

Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
79	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
80	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
81	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
82	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
83	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
84	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
85	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
u1	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u2	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u3	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u4	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u5	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u9	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u10	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u14	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
41	Dak nieuwe aanbouw hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
42	Noordgevel aanbouw hellingloods	5,00	22,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
43a	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
43b	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
46	NO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
48	ZO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
79	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
80	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
81	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
82	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
83	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
84	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
85	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
u1	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u2	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u3	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u4	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u5	81,24	62,90	72,90	77,30	72,90	70,90	71,10	70,40	62,30	57,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u6	81,24	62,90	72,90	77,30	72,90	70,90	71,10	70,40	62,30	57,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u9	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u10	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u14	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u15	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
41	85,55	65,90	75,90	80,30	79,90	77,90	74,10	71,40	69,30	61,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
42	105,32	70,90	83,80	90,10	92,70	97,70	98,90	100,20	98,10	85,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
43a	103,54	69,80	82,30	88,60	90,90	95,90	97,10	98,40	96,30	83,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
43b	103,54	69,80	82,30	88,60	90,90	95,90	97,10	98,40	96,30	83,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
44	106,23	72,20	84,90	91,20	93,60	98,60	99,80	101,10	99,00	86,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
46	79,04	60,70	70,70	75,10	70,70	68,70	68,90	68,20	60,10	55,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
48	78,44	60,10	70,10	74,50	70,10	68,10	68,30	67,60	59,50	55,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
79	26,02	174507,68	433831,05
80	26,02	174521,09	433850,76
81	26,02	174538,87	433838,67
82	26,02	174481,91	433872,88
83	26,02	174482,96	433843,57
84	26,02	174502,80	433846,81
85	26,02	174479,55	433860,30
u1	6,02	174540,84	433925,53
u2	6,02	174565,00	433914,55
u3	6,02	174520,91	433878,68
u4	6,02	174541,16	433868,91
u5	6,02	174531,35	433927,34
u6	6,02	174510,76	433884,62
u9	6,02	174578,25	433919,05
u10	6,02	174568,32	433898,45
u14	6,02	174556,82	433874,59
u15	6,02	174547,45	433855,15
41	3,98	174824,01	433814,08
42	3,98	174838,03	433830,02
43a	3,98	174841,97	433811,23
43b	3,98	174831,03	433799,34
44	3,98	174809,85	433799,35
46	3,98	174855,81	433851,38
48	3,98	174859,26	433830,25

Bijlage III-1 Rekenresultaten directe hinder LAr,LT
Bijlage III-2 Rekenresultaten directe hinder LAmax

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,70	38,13	34,28	44,28	61,35
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,59	39,99	36,14	46,14	63,32
03_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,69	40,22	37,13	47,13	60,11
04_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,70	41,07	37,87	47,87	63,28
05_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,92	39,42	36,25	46,25	61,62
06_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,25	38,69	34,82	44,82	61,35
07_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,56	36,72	32,85	42,85	60,25
08_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,82	35,97	32,02	42,02	59,48
09_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,59	36,87	32,89	42,89	59,13
10_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,25	37,89	33,89	43,89	56,80
11_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,47	35,81	31,85	41,85	57,81
12_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,94	36,58	32,60	42,60	56,39
13_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,68	36,30	32,32	42,32	55,57
14_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,57	36,14	32,15	42,15	55,21
15_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,59	36,01	31,92	41,92	54,51
16_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,28	35,70	31,59	41,59	54,33
17_A	rekenpunt fase 3	5,00	35,90	35,26	31,16	41,16	53,81
18_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,56	38,08	34,10	44,10	55,11
19_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,28	38,75	34,71	44,71	54,63
20_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,81	39,22	35,13	45,13	55,15
21_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,25	40,56	37,72	47,72	58,28
22_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,44	39,82	35,73	45,73	56,12
23_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,56	39,94	35,84	45,84	56,18
24_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,11	40,78	36,67	46,67	57,05
25_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,20	40,92	36,79	46,79	56,61
26_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,12	40,91	36,79	46,79	56,18
27_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,17	41,03	36,97	46,97	55,81
28_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,30	41,19	37,14	47,14	54,62
29_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,51	41,42	37,36	47,36	53,94
30_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,92	40,95	36,84	46,84	50,21
31_A	rekenpunt fase 3	5,00	33,67	32,09	29,07	39,07	50,04
32_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,39	39,16	35,19	45,19	52,70
33_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,07	36,46	32,74	42,74	52,57
34_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,72	38,34	34,39	44,39	52,94
35_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,68	38,17	34,18	44,18	53,17
36_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,44	27,19	22,86	32,86	44,92
37_A	rekenpunt fase 3	5,00	29,30	28,81	24,04	34,04	45,53
38_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,63	26,65	22,29	32,29	45,21
39_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,79	26,94	22,99	32,99	45,27
40_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,44	26,69	22,72	32,72	44,78
41_A	rekenpunt fase 3	5,00	25,87	24,92	20,62	30,62	44,20
42_A	rekenpunt fase 3	5,00	26,08	25,46	21,29	31,29	44,33
43_A	rekenpunt fase 3	5,00	43,05	42,79	39,12	49,12	58,45
44_A	rekenpunt fase 3	5,00	43,37	42,98	39,97	49,97	58,46
45_A	rekenpunt fase 3	5,00	42,67	42,28	39,23	49,23	57,71
46_A	rekenpunt fase 3	5,00	42,07	41,74	38,77	48,77	57,70
47_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,70	36,43	32,63	42,63	51,87
48_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,17	36,66	33,54	43,54	55,05
49_A	rekenpunt fase 3	5,00	29,92	29,45	25,43	35,43	44,96
50_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,01	40,80	36,59	46,59	56,79
51_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,03	38,74	34,64	44,64	56,19
52_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,19	38,69	35,85	45,85	57,08
53_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,78	38,23	35,38	45,38	56,80
54_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,18	38,49	34,65	44,65	62,00
55_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,45	39,85	36,64	46,64	62,24
56_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,30	37,74	34,72	44,72	60,55
57_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,90	38,30	35,12	45,12	60,77
58_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,95	38,48	35,30	45,30	60,78
59_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,89	37,37	33,49	43,49	59,88

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten LAr,LT

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
60_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,27	37,73	33,86	43,86	60,27
61_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,27	37,69	33,81	43,81	60,16
62_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,50	35,68	31,74	41,74	59,02
63_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,26	35,43	31,49	41,49	58,80
64_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,19	35,42	31,47	41,47	57,87
65_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,31	35,68	31,71	41,71	57,11
66_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,06	35,45	31,49	41,49	56,25
67_A	rekenpunt fase 3	5,00	35,61	34,97	31,01	41,01	56,13
68_A	rekenpunt fase 3	5,00	35,82	35,39	31,41	41,41	55,19
81_A	zonebewakingspunt	5,00	35,65	35,22	31,25	41,25	55,55
82_A	zonebewakingspunt	5,00	36,32	35,51	31,56	41,56	58,50
83_A	zonebewakingspunt	5,00	39,93	39,35	35,48	45,48	61,92
84_A	zonebewakingspunt	5,00	38,91	38,59	35,65	45,65	57,41
85_A	zonebewakingspunt	5,00	38,67	38,14	34,30	44,30	61,65
86_A	zonebewakingspunt	5,00	39,62	38,39	36,21	46,21	58,71
87_A	zonebewakingspunt	5,00	38,42	37,74	35,32	45,32	57,30
88_A	zonebewakingspunt	5,00	39,22	38,70	34,52	44,52	50,98
89_A	zonebewakingspunt	5,00	41,36	41,02	36,59	46,59	48,24
90_A	zonebewakingspunt	5,00	37,02	36,90	32,67	42,67	55,00
91_A	zonebewakingspunt	5,00	35,66	35,34	31,27	41,27	53,64
92_A	zonebewakingspunt	5,00	36,25	35,64	32,77	42,77	54,50
93_A	zonebewakingspunt	5,00	34,49	34,16	30,16	40,16	53,05
94_A	zonebewakingspunt	5,00	35,98	35,50	31,53	41,53	54,50
95_A	zonebewakingspunt	5,00	36,92	36,29	33,36	43,36	55,55
96_A	zonebewakingspunt	5,00	36,51	35,88	31,82	41,82	54,24
97_A	zonebewakingspunt	5,00	35,43	34,65	30,54	40,54	53,86

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
01_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
03_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
04_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
05_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
06_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
07_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
08_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
09_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
10_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
11_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
12_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
13_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
14_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
15_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
16_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
17_A	rekenpunt fase 3	5,00	51	51	51
18_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
19_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
20_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
21_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
22_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
23_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
24_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
25_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
26_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
27_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
28_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
29_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
30_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
31_A	rekenpunt fase 3	5,00	47	47	47
32_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
33_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
34_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
35_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
36_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
37_A	rekenpunt fase 3	5,00	43	43	43
38_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
39_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
40_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
41_A	rekenpunt fase 3	5,00	40	40	40
42_A	rekenpunt fase 3	5,00	41	41	41
43_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
44_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
45_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
46_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
47_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
48_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
49_A	rekenpunt fase 3	5,00	44	44	44
50_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
51_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
52_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
53_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
54_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
55_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
56_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
57_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
58_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
59_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
60_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
61_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
62_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
63_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
64_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
65_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
66_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
67_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
68_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
81_A	zonebewakingspunt	5,00	52	52	52
82_A	zonebewakingspunt	5,00	52	52	52
83_A	zonebewakingspunt	5,00	54	54	54
84_A	zonebewakingspunt	5,00	54	54	54
85_A	zonebewakingspunt	5,00	55	55	55
86_A	zonebewakingspunt	5,00	59	59	59
87_A	zonebewakingspunt	5,00	50	50	50
88_A	zonebewakingspunt	5,00	54	54	54
89_A	zonebewakingspunt	5,00	56	56	56
90_A	zonebewakingspunt	5,00	52	52	52
91_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
92_A	zonebewakingspunt	5,00	50	50	50
93_A	zonebewakingspunt	5,00	50	50	50
94_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
95_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
96_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
97_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage IV-1 Rekenresultaten LAr,LT dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-2 Rekenresultaten LAmax dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-3 Rekenresultaten LAr,LT zonepunt 85
Bijlage IV-4 Rekenresultaten LAmax zonepunt 85

Bijlage IV-1
Rekenresultaten LAr,LT dichtstbijzijnde woning

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq bij Bron voor toetspunt: 02_A - rekenpunt fase 3
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,6	40,0	36,1	46,1	63,3
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	35,5	35,7	31,7	41,7	38,4
1	NW gevel hellingloods	11,40	32,7	32,9	28,9	38,9	35,8
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	30,7	30,9	26,9	36,9	33,4
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	28,2	28,4	24,4	34,4	31,5
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	27,2	27,4	23,4	33,4	30,3
54	dak bankw lichtplaten	0,10	24,9	25,1	21,1	31,1	29,4
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	23,9	24,1	20,1	30,1	27,4
87	NW gevel hellingloods open	0,50	22,4	22,6	18,6	28,6	26,9
121	gutsen	5,00	17,1	17,1	17,1	27,1	34,4
71	heftruck	0,50	20,0	20,0	17,0	27,0	43,2
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	16,8	16,8	16,8	26,8	19,8
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	16,6	16,6	16,6	26,6	19,6
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	26,0	--	--	26,0	30,7
124	Grote elektrische kraan	7,00	25,8	--	--	25,8	32,2
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	19,5	19,7	15,7	25,7	21,2
79	heftruck	0,50	17,6	17,6	14,6	24,6	44,1
78	heftruck	0,50	17,6	17,6	14,6	24,6	43,9
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	24,2	--	--	24,2	28,8
mb03	vrachtwagens	0,40	24,0	--	--	24,0	59,0
80	heftruck	0,50	16,9	16,9	13,8	23,8	43,5
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	17,6	17,8	13,8	23,8	19,0
84	heftruck	0,50	16,2	16,2	13,2	23,2	42,8
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	17,0	17,2	13,2	23,2	18,9
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	16,8	17,0	13,1	23,1	20,1
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	23,0	--	--	23,0	27,6
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	16,6	16,8	12,8	22,8	20,6
mb04	vrachtwagens	0,40	22,0	--	--	22,0	60,6
69	heftruck	0,50	13,9	13,9	10,9	20,9	37,1
5	NO gevel hellingloods	12,80	14,0	14,2	10,2	20,2	17,2
4	NO gevel hellingloods	12,80	13,8	13,9	10,0	20,0	16,9
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	13,7	13,8	9,9	19,9	15,2
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	12,8	13,0	9,0	19,0	15,4
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	12,4	12,6	8,6	18,6	14,8
76	heftruck	0,50	11,4	11,4	8,4	18,4	38,1
114c	uitstr dak branderloods	0,10	11,0	11,2	7,2	17,2	13,7
26	dak hellingloods	0,10	10,9	11,1	7,1	17,1	12,2
27	dak hellingloods	0,10	10,8	10,9	7,0	17,0	12,3
96b	gevel west deel 2	6,00	16,4	1,2	-4,8	16,4	21,4
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	10,0	10,2	6,2	16,2	13,1
114d	uitstr dak branderloods	0,10	9,9	10,1	6,2	16,2	12,5
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	9,9	10,1	6,1	16,1	13,3
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	9,7	9,9	5,9	15,9	10,9
52b	bankw west deur dicht	3,80	9,0	9,9	5,9	15,9	13,9
104	Elektrische kraan	13,50	15,8	--	--	15,8	21,0
mb01	personenauto's	0,40	15,5	--	--	15,5	44,0
52	bankw west deuropening	3,80	13,3	8,1	5,1	15,1	28,0
68	heftruck	0,50	8,1	8,1	5,1	15,1	31,2
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	9,5	9,7	3,7	14,7	9,7
81	heftruck	0,50	7,6	7,6	4,6	14,6	34,3
70	heftruck	0,50	7,5	7,5	4,5	14,6	30,8
73	heftruck	0,50	7,4	7,4	4,4	14,4	30,6
72	heftruck	0,50	7,4	7,4	4,4	14,4	30,6
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	8,0	8,2	2,2	13,2	8,2
28	dak hellingloods	0,10	6,9	7,1	3,1	13,1	8,6
10	NO gevel hellingloods	5,00	6,9	7,1	3,1	13,1	11,0
Rest			22,3	19,4	15,0	25,0	41,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage IV-2
Rekenresultaten LAmax dichtstbijzijnde woning

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax bij Bron voor toetspunt: 02_A - rekenpunt fase 3
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	56,7	56,7	56,7
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	56,7	56,7	56,7
1	NW gevel hellingloods	11,40	54,9	54,9	54,9
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	51,9	51,9	51,9
54	dak bankw lichtplaten	0,10	51,0	51,0	51,0
52	bankw west deuropening	3,80	50,1	50,1	50,1
mb04	vrachtwagens	0,40	49,8	--	--
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	49,4	49,4	49,4
mb03	vrachtwagens	0,40	48,7	--	--
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	48,4	48,4	48,4
71	heftruck	0,50	47,0	47,0	47,0
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	45,1	45,1	45,1
104_p3	Piek Kraan	13,50	41,9	--	--
69	heftruck	0,50	41,0	41,0	41,0
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	40,7	40,7	40,7
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	40,0	40,0	40,0
78	heftruck	0,50	39,4	39,4	39,4
mb01	personenauto's	0,40	38,9	--	--
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	38,8	38,8	38,8
79	heftruck	0,50	38,8	38,8	38,8
84	heftruck	0,50	38,7	38,7	38,7
80	heftruck	0,50	38,4	38,4	38,4
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	38,2	38,2	38,2
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	38,0	38,0	38,0
76	heftruck	0,50	37,1	37,1	37,1
81	heftruck	0,50	36,8	36,8	36,8
mb02	personenauto's	0,40	36,7	--	36,7
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	36,1	36,1	36,1
5	NO gevel hellingloods	12,80	35,2	35,2	35,2
68	heftruck	0,50	35,1	35,1	35,1
4	NO gevel hellingloods	12,80	35,0	35,0	35,0
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	34,8	34,8	34,8
70	heftruck	0,50	34,5	34,5	34,5
73	heftruck	0,50	34,4	34,4	34,4
72	heftruck	0,50	34,4	34,4	34,4
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	34,0	34,0	34,0
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	33,2	33,2	33,2
52b	bankw west deur dicht	3,80	33,1	33,1	33,1
77	heftruck	0,50	33,0	33,0	33,0
67	heftruck	0,50	32,6	32,6	32,6
26	dak hellingloods	0,10	32,1	32,1	32,1
27	dak hellingloods	0,10	31,9	31,9	31,9
86	hameren	5,00	31,9	--	--
83	heftruck	0,50	31,4	31,4	31,4
66	heftruck	0,50	31,2	31,2	31,2
28	dak hellingloods	0,10	31,1	31,1	31,1
82	heftruck	0,50	30,9	30,9	30,9
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	30,9	30,9	30,9
121	gutsen	5,00	30,9	30,9	30,9
85	heftruck	0,50	30,7	30,7	30,7
124	Grote elektrische kraan	7,00	28,8	--	--
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	28,7	28,7	28,7
10	NO gevel hellingloods	5,00	28,1	28,1	28,1
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	28,1	28,1	28,1
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	27,8	--	--
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	27,7	27,7	27,7
Rest			27,3	27,3	27,3
LAmax	(hoofdgroep)		56,7	56,7	56,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq bij Bron voor toetspunt: 85_A - zonebewakingspunt
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
85_A	zonebewakingspunt	5,00	38,7	38,1	34,3	44,3	61,6
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	33,5	33,7	29,7	39,7	36,6
1	NW gevel hellingloods	11,40	30,9	31,1	27,1	37,1	34,2
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	28,7	28,9	24,9	34,9	31,5
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	26,6	26,8	22,8	32,8	30,1
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	25,4	25,6	21,6	31,6	28,7
54	dak bankw lichtplaten	0,10	23,3	23,4	19,5	29,5	27,9
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	22,4	22,6	18,6	28,6	26,0
121	gutsen	5,00	15,7	15,7	15,7	25,7	33,1
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	15,0	15,0	15,0	25,0	18,2
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	15,0	15,0	15,0	25,0	18,2
71	heftruck	0,50	17,7	17,7	14,7	24,7	40,9
87	NW gevel hellingloods open	0,50	18,3	18,5	14,6	24,6	22,9
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	24,3	--	--	24,3	29,1
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	17,6	17,8	13,8	23,8	19,4
69	heftruck	0,50	16,0	16,0	13,0	23,0	39,3
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	22,8	--	--	22,8	27,6
76	heftruck	0,50	15,7	15,7	12,7	22,7	42,5
79	heftruck	0,50	15,3	15,3	12,3	22,3	42,0
81	heftruck	0,50	15,2	15,2	12,2	22,2	42,1
80	heftruck	0,50	15,1	15,1	12,1	22,1	41,9
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	15,5	15,7	11,7	21,7	17,1
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	21,6	--	--	21,6	26,4
124	Grote elektrische kraan	7,00	21,4	--	--	21,4	27,9
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	15,2	15,4	11,4	21,4	18,5
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	15,2	15,4	11,4	21,4	17,3
mb04	vrachtwagens	0,40	21,3	--	--	21,3	60,0
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	15,0	15,2	11,2	21,2	19,1
mb03	vrachtwagens	0,40	20,0	--	--	20,0	55,0
4	NO gevel hellingloods	12,80	12,2	12,4	8,4	18,4	15,4
5	NO gevel hellingloods	12,80	12,1	12,3	8,3	18,3	15,4
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	11,6	11,8	7,8	17,8	13,4
78	heftruck	0,50	10,8	10,8	7,8	17,8	37,3
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	11,2	11,4	7,4	17,4	14,0
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	10,5	10,7	6,7	16,7	13,1
26	dak hellingloods	0,10	9,5	9,7	5,7	15,7	11,1
52b	bankw west deur dicht	3,80	8,8	9,7	5,7	15,7	13,7
114c	uitstr dak branderloods	0,10	9,4	9,6	5,6	15,6	12,3
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	9,3	9,4	5,5	15,5	12,5
27	dak hellingloods	0,10	9,1	9,3	5,3	15,3	10,8
96b	gevel west deel 2	6,00	15,0	-0,3	-6,3	15,0	20,1
52	bankw west deuropening	3,80	13,2	7,9	4,9	14,9	27,9
114d	uitstr dak branderloods	0,10	8,3	8,5	4,5	14,5	11,1
74	heftruck	0,50	7,5	7,5	4,5	14,5	30,7
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	8,3	8,5	4,5	14,5	11,8
73	heftruck	0,50	7,3	7,3	4,3	14,3	30,5
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	7,7	7,9	3,9	13,9	9,2
mb01	personenauto's	0,40	13,6	--	--	13,6	42,3
75	heftruck	0,50	5,2	5,2	2,2	12,2	28,3
84	heftruck	0,50	5,2	5,2	2,2	12,2	31,9
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	6,7	6,9	0,8	11,9	7,1
70	heftruck	0,50	4,6	4,6	1,6	11,6	27,9
66	heftruck	0,50	4,5	4,5	1,6	11,6	27,9
10	NO gevel hellingloods	5,00	5,2	5,4	1,4	11,4	9,4
67	heftruck	0,50	4,4	4,4	1,4	11,4	27,7
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	6,0	6,1	0,1	11,1	6,5
Rest			20,7	17,9	13,3	23,3	39,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten LAmax Zonepunt 85

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax bij Bron voor toetspunt: 85_A - zonebewakingspunt
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
85_A	zonebewakingspunt	5,00	54,7	54,7	54,7
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	54,7	54,7	54,7
1	NW gevel hellingloods	11,40	53,1	53,1	53,1
52	bankw west deuropening	3,80	50,0	50,0	50,0
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	49,9	49,9	49,9
54	dak bankw lichtplaten	0,10	49,5	49,5	49,5
mb04	vrachtwagens	0,40	48,4	--	--
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	47,8	47,8	47,8
mb03	vrachtwagens	0,40	47,8	--	--
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	46,6	46,6	46,6
71	heftruck	0,50	44,7	44,7	44,7
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	43,6	43,6	43,6
69	heftruck	0,50	43,0	43,0	43,0
80	heftruck	0,50	39,0	39,0	39,0
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	38,8	38,8	38,8
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	38,7	38,7	38,7
81	heftruck	0,50	38,4	38,4	38,4
79	heftruck	0,50	38,4	38,4	38,4
76	heftruck	0,50	38,3	38,3	38,3
mb01	personenauto's	0,40	37,9	--	--
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	36,6	36,6	36,6
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	36,4	36,4	36,4
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	36,4	36,4	36,4
74	heftruck	0,50	34,5	34,5	34,5
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	34,5	34,5	34,5
mb02	personenauto's	0,40	34,5	--	34,5
73	heftruck	0,50	34,3	34,3	34,3
4	NO gevel hellingloods	12,80	33,4	33,4	33,4
5	NO gevel hellingloods	12,80	33,3	33,3	33,3
84	heftruck	0,50	33,2	33,2	33,2
52b	bankw west deur dicht	3,80	33,1	33,1	33,1
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	32,8	32,8	32,8
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	32,5	32,5	32,5
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	32,4	32,4	32,4
75	heftruck	0,50	32,2	32,2	32,2
78	heftruck	0,50	31,9	31,9	31,9
70	heftruck	0,50	31,6	31,6	31,6
66	heftruck	0,50	31,6	31,6	31,6
67	heftruck	0,50	31,4	31,4	31,4
77	heftruck	0,50	31,1	31,1	31,1
68	heftruck	0,50	30,7	30,7	30,7
26	dak hellingloods	0,10	30,7	30,7	30,7
27	dak hellingloods	0,10	30,3	30,3	30,3
83	heftruck	0,50	30,2	30,2	30,2
82	heftruck	0,50	29,8	29,8	29,8
85	heftruck	0,50	29,7	29,7	29,7
121	gutsen	5,00	29,5	29,5	29,5
86	hameren	5,00	29,1	--	--
72	heftruck	0,50	29,1	29,1	29,1
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	28,9	28,9	28,9
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	27,0	27,0	27,0
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	26,4	26,4	26,4
10	NO gevel hellingloods	5,00	26,4	26,4	26,4
104_p3	Piek Kraan	13,50	26,3	--	--
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	26,1	--	--
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	25,9	25,9	25,9
Rest			25,6	25,6	25,6
LAmax	(hoofdgroep)		54,7	54,7	54,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 2: Ophoging werf ON8537 - Toetsing aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998, Antea Group, rapportnr: 0409512, dd. 26 april 2016.

Natuurtoetsing

Ophoging werf ON8537

Toetsing aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998

projectnummer 0409512
definitief revisie 00
26 april 2016

Understanding today.
Improving tomorrow.

Natuurtoetsing

Ophoging werf ON8537

Toetsing aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998

projectnummer 0409512
definitief revisie 00
26 april 2016

Auteurs
drs. L.C. Smitskamp
drs. ing. M.L. Braad

Opdrachtgever
Ravestein Beheer BV
Waalbandijk 11
6653 KD Deest

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
26 april 2016	definitief	M.L.Braad	W.A. Matla

Inhoudsopgave

Blz.

1	**Inleiding**	**3**
1.1	Aanleiding	3
1.2	Opzet	4
1.3	Doel	4
1.4	Leeswijzer	5
2	**Wettelijk kader natuurbescherming**	**7**
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.1.1	Natuurbeschermingswet 1998	7
2.1.2	Natuurnetwerk Nederland	9
2.2	Soortbescherming	10
2.2.1	Flora- en faunawet	10
3	**Voornemen en ligging plangebied**	**11**
3.1	Beschrijving voornemen	11
3.2	Ligging plangebied ten opzichte van de natuurwaarden in de omgeving	11
4	**Toetsing Natuurbeschermingswet 1998**	**13**
4.1	Algemeen	13
4.2	Natura 2000-gebied Rijntakken	13
4.2.1	Beschrijving	13
4.2.2	Instandhoudingsdoelen	14
4.3	Storingsfactoren als gevolg van het opslagterrein	16
4.4	Relevante natuurwaarden Rijntakken	18
4.4.1	Afbakening en aanwezigheid natuurwaarden	18
4.5	Beoordeling storingsfactoren	19
4.6	Conclusie Natuurbeschermingswet 1998	24
5	**Toetsing aan het Natuurnetwerk Nederland**	**26**
5.1	Algemeen	26
5.2	Ligging NNN-gebied	26
5.3	Beoordeling Natuurnetwerk Nederland	27
5.3.1	Toetsingskader	27
5.3.2	Externe werking op kwaliteit GNN	28
5.4	Conclusie Gelders Natuurnetwerk	30
6	**Toetsing Flora- en faunawet**	**31**
6.1	Algemeen	31
6.2	Methodiek en resultaten	31
6.2.1	Bureaustudie	31
6.2.2	Terreinbezoek	32

6.2.3 Samenvatting beschermde soorten 36
6.3 Effectbeoordeling 36
6.3.1 Algemene broedvogels 37
6.3.2 Zoogdieren (vleermuizen) 37
6.4 Conclusie Flora- en faunawet 38
6.4.1 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek) 38

7 Conclusies en aanbevelingen 39
7.1 Conclusies 39
7.1.1 Natuurbeschermingswet 1998 39
7.1.2 Natuurnetwerk Nederland 39
7.1.3 Flora- en faunawet 40
7.2 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek) 40

8 Bronnen 41

Bijlagen 42

Bijlage 1: Wettelijk kader
Bijlage 2: Toelichting storingsfactoren
Bijlage 3: Plangebied kadastrale gegevens en fasering

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ravestein Beheer BV is voornemens een nieuw opslagterrein te realiseren op het terrein van Ravestein BV te Deest. Het opslagterrein zal aan de westzijde van een bestaande loods worden gerealiseerd en bevindt zich binnen het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is daarom noodzakelijk. Ook wordt gekeken of de ontwikkeling effect heeft op beschermde soorten (Flora- en faunawet) en het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van de omgeving weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied ten opzichte van Deest (bron: Globespotter, 2015).

Aangezien de voorgenomen (ruimtelijke) ontwikkeling in het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' is gelegen is een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk. De toetsing zal plaatsvinden middels een Voortoets. Vanwege de ligging direct nabij het NNN zal tevens aan dit beschermingsregime getoetst worden. Daarnaast is het van belang om in het kader van de Flora- en faunawet de effecten te bepalen op aanwezige beschermde natuurwaarden (Natuurtoets). Zowel de toetsing aan de soort- en gebiedsbescherming vindt in voorliggend document plaats (Voortoets en Natuurtoets).

De voorliggende toets geeft inzicht in de voorkomende en de te verwachten beschermde natuurwaarden in het plangebied in het kader van de Flora- en faunawet en de gevolgen van het voorgenomen opslagterrein op de Natuurbeschermingswet 1998 en het NNN.

1.2 Opzet

Deze Natuur- en Noortoets is in drie stappen uitgevoerd:

1. Stap 1: *Oriëntatie beschikbare informatie*;
2. Stap 2: *Locatiebezoek aan het plangebied*;
3. Stap 3: *Conclusie*.

Stap 1: Oriëntatie.
In stap 1 is een oriëntatie uitgevoerd op beschikbare informatie betreft het voornemen. Vooral de vergelijking met de huidige situatie en gewenste situatie geeft een eerste indruk van de mogelijke effecten op natuurwaarden.

Voorafgaand aan het locatiebezoek is een bureaustudie uitgevoerd waarbij gegevens zijn verzameld van het Natura 2000-gebied Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden Waal) via de website van het ministerie EZ en de provincie Gelderland. Voor de Natuurbeschermingswet 1998 wordt informatie gewonnen betreft de soorten en habitats waarvoor het gebied als Natura 2000-gebied is aangewezen. Voor het NNN zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN op basis van bestaande gegevens achterhaald. In het kader van beschermde flora en fauna is op basis van literatuuronderzoek, verspreidingsatlassen en Telmee.nl informatie verzameld. Hierbij is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten voorkomen binnen de invloedssfeer van het plangebied.

Stap 2: Locatiebezoek.
Op de locatie is ter plaatse bekeken of sprake is van beschermde natuurwaarden waar het opslagterrein op is geprojecteerd. Daar waar natuurwaarden aanwezig zijn of worden verwacht, is aangegeven of die een serieuze belemmering kunnen vormen voor de ontwikkeling, of dat voldoende mogelijkheden zijn voor inpassing. Aandachtspunten kunnen bijvoorbeeld zijn aanwezige gebiedsbescherming (inclusief kenmerkende natuurbeheertypen/habitatkartering), beschermde planten, bomen met vogelnesten etc.. Gezien de opgelegde planning heeft het locatiebezoek in het (begin van het) voorjaar plaatsgevonden. Door de winterse omstandigheden worden de natuurwaarden in het gebied met name door bureaustudie, veldkennis en expert judgement beoordeeld.

Stap 3: Conclusie per vastgestelde voorziening.
Op basis van de verkregen informatie wordt een analyse uitgevoerd en advies gegeven in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, NNN en Flora- en faunawet voor de locatie en het gebruik ervan.

1.3 Doel

Het doel van deze toets is inzicht te geven of het voornemen en het gebruik leidt tot een (significant) negatief effect op het Natura 2000-gebied de Rijntakken. De toets zet de effecten (van aanleg en het gebruik) naast de gevoeligheden (verbonden aan de natuurwaarden) van het Natura 2000-gebied en beoordeelt of er sprake is van mogelijk (significant) negatieve gevolgen. Tevens worden de gevolgen van het voornemen op het NNN in beeld gebracht.
Daarnaast is het doel van voorliggende toetsing het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen opslagterrein met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied, het projectvoornemen en de ligging van het plan ten opzichte van de beschermde natuurwaarden (Natura 2000 en NNN);
- Hoofdstuk 4 zet de toetsing aan de **Natuurbeschermingswet 1998** uiteen;
- Hoofdstuk 5 beschrijft de toetsing aan het **Natuurnetwerk Nederland**;
- Hoofdstuk 6 zet de toetsing aan de **Flora- en faunawet** uiteen;
- Hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

De natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in gebiedsbescherming en soortbescherming. Deze zullen hieronder per paragraaf behandeld worden.

2.1 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 en de beleidskaders voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen de EHS).

2.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Binnen de EU worden de belangrijkste leefgebieden van de meest bedreigde en waardevolle soorten en habitattypen aangewezen als Natura 2000-gebied. Deze Natura 2000-gebieden moeten samen een Europees ecologisch netwerk vormen om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. De juridische basis voor dit netwerk zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, welke in Nederland zijn doorvertaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Per gebied worden voor de soorten en habitattypen instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Dit kunnen behouds- of uitbreidings/verbeteringsdoelstellingen zijn. Het is verplicht om plannen en projecten te beoordelen op de gevolgen voor deze instandhoudingsdoelstellingen. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 19d Nbwet). Bij vaststelling van plannen moet het bevoegd gezag rekening houden met de gevolgen van het plan voor Natura 2000-gebieden (art. 19j, Nbwet).

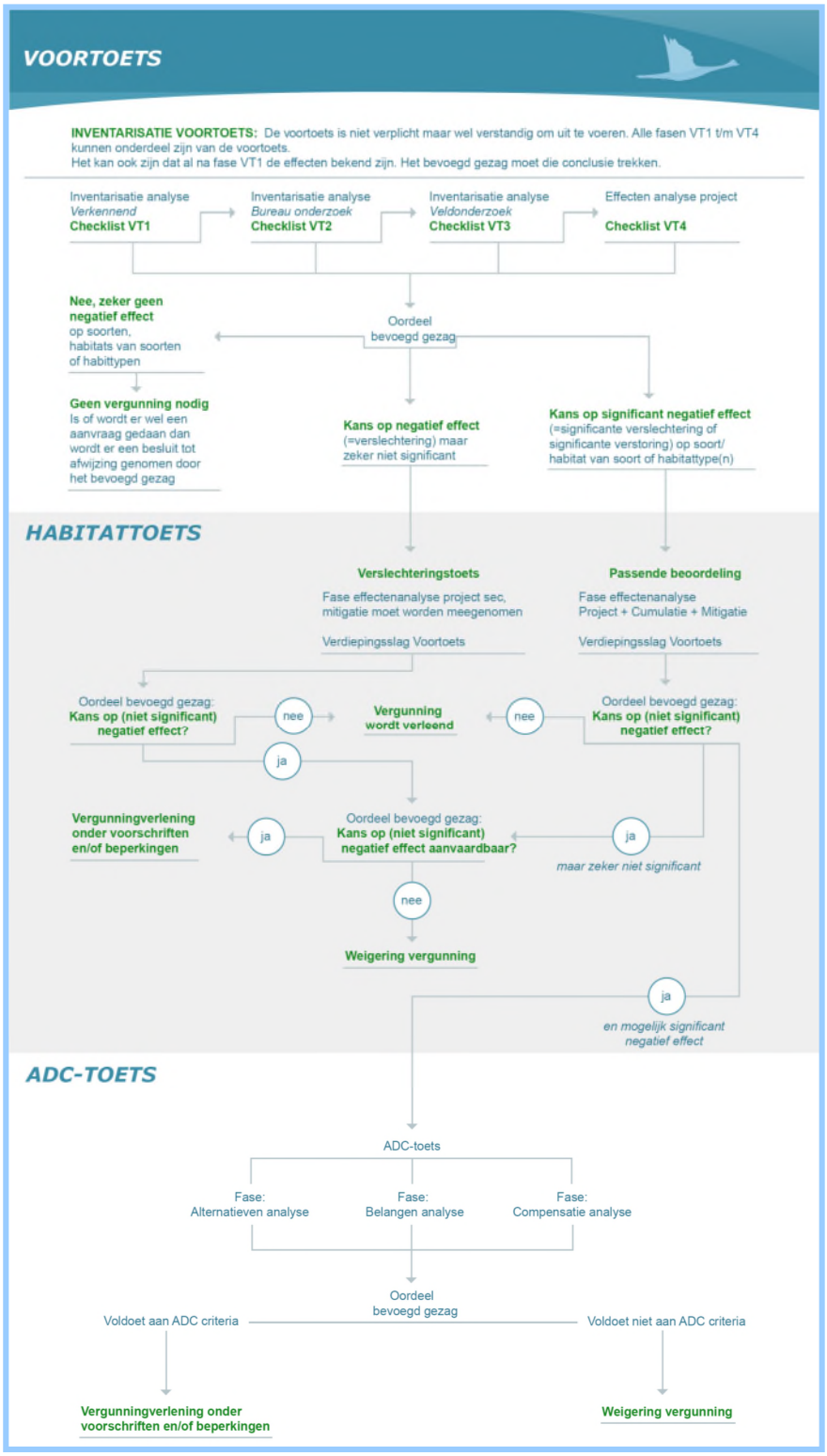
Als de voorgenomen ontwikkeling in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet een Passende beoordeling gemaakt worden. Hierin wordt onderzocht of het plan of project leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken. Als er sprake is van aantasting, kan het plan of project geen doorgang vinden, tenzij de zogenaamde ADC-toets succesvol wordt doorlopen. In deze toets wordt achtereenvolgens bepaald:

1. of er Alternatieven zijn voor het plan of project (die geen of minder gevolgen hebben);
2. of er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn voor het plan of project, denk bijvoorbeeld aan de openbare veiligheid;
3. of er voldoende Compensatie voor de schade aan de natuur getroffen kan worden.

Voortoets

De Voortoets, welke onderdeel uitmaakt van onderhavige Natuurtoets (zie hoofdstuk 4), verkent of de voorgenomen ontwikkeling mogelijke (significante) negatieve effecten kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied (in dit geval de Rijntakken).
Een Voortoets kan drie mogelijke uitkomsten geven (zie Figuur 2.1):

- Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing is niet nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar leiden niet tot een significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval kan in overleg met de provincie worden besloten om een “Verslechteringstoets” uit te voeren.
- De ontwikkeling leidt tot negatieve effecten, welke kunnen leiden tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval is het noodzakelijk om een “Passende beoordeling” uit te voeren. In een passende beoordeling wordt meer in detail de kans op een significant effect beoordeeld.

Figuur 2.1. Toetsingsschema Natuurbeschermingswet (steunpunt Natura 2000).

In voorliggend document worden de relevante storingsfactoren als gevolg van het voornemen op het Natura 2000-gebied Rijntakken bepaald. Deze relevante storingsfactoren worden in het perspectief van (de situatie van) de omgeving geplaatst. Op basis van de relevante storingsfactoren wordt in relatie met de omgevingsfactoren en eventuele beschikbare oplossingsmogelijkheden ten opzichte van de storingsfactoren bepaald welke vervolgstappen ("Verslechteringstoets" of "Passende beoordeling") noodzakelijk zijn en in hoeverre een vergunning Natuurbeschermingswet 1998 verkregen kan worden.

Gezien de ligging van het plangebied binnen de Provincie Gelderland is deze provincie het bevoegd gezag. De provincie beoordeelt of een vergunning noodzakelijk is, wanneer negatieve effecten optreden. Voor een toelichting op de Nederlandse natuurwetgeving en Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het doel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is het realiseren en in stand houden van een duurzaam functionerend natuurnetwerk. Dit maakt instandhouding, vermeerdering en verspreiding van kwetsbare en zeldzame dier- en plantensoorten mogelijk. Het levert daarmee een bijdrage aan het behoud van de Nederlandse biodiversiteit. Het beleid met betrekking tot het NNN is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijk kenmerkende natuurwaarden. Dit beleid is vastgelegd in de Nota Ruimte en werkt volgens een beschermings-stappenplan. Als er aantasting plaatsvindt, kan het project of ingreep alleen onder specifieke voorwaarden doorgaan. Het bevoegde gezag (in dit geval de Gedeputeerde Staten van Gelderland) moet er op toezien dat door de initiatiefnemer van een nieuw plan, project of handeling, hiernaar onderzoek wordt verricht (zie Bijlage 1).

NNN in Gelderland

Het Natuurnetwerk Nederland in Gelderland wordt gevormd door het Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone (GO). Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Gelderse EHS en anderzijds uit het zoekgebied van 7.300 ha voor 5.300 ha nieuwe natuur. Daarnaast maken de reeds gerealiseerde delen van verbindingszones deel uit van het GNN. Het beleid met betrekking tot het GNN is ten eerste gericht op de bescherming en het herstel van de aanwezige natuurwaarden, ten tweede op de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden (Omgevingsvisie Gelderland, 2014).

De Groene ontwikkelingszone bestaat uit alle gebieden met een andere bestemming dan natuur binnen de voormalige Gelderse EHS. Het beleid met betrekking tot de GO is gericht op het versterken van de ecologische samenhang door de aanleg van ecologische verbindingszones, waaronder landgrensoverschrijdende klimaatcorridors. De ontwikkelingsdoelstelling is tweeledig: ontwikkeling van functies in combinatie met versterking van de kernkwaliteiten natuur en landschap. In de GO worden natuur- en landschapselementen aangelegd ter verbetering van de migratiemogelijkheden voor planten en dieren volgens de ontwikkelingsmodellen (Omgevingsvisie Gelderland, 2014).

2.2 Soortbescherming

2.2.1 Flora- en faunawet

De soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Deze bescherming is overal in Nederland van toepassing, zowel in natuurgebieden als daarbuiten. Beoordeeld is in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling leidt tot negatieve effecten op beschermde soorten. Zo ja, dan zijn voorstellen gedaan over de wijze waarop dit voorkomen kan worden. Beoordeeld is of eventuele restschade optreedt en of hiervoor een ontheffing aangevraagd moet worden. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- Tabel 1 - soorten; algemene soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een algehele vrijstelling;
- Tabel 2 - soorten; overige soorten ('middengroep') waarvoor alleen een vrijstelling geldt indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde Gedragscode. Wordt niet volgens een gedragscode gewerkt, dan is een ontheffing noodzakelijk;
- Tabel 3 - soorten; zwaar beschermde soorten van Bijlage IV Habitatrichtlijn / Bijlage I AMvB waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied bij o.a. ruimtelijke ontwikkelingen;
    - broedende vogels (eveneens zwaar beschermd), waarvoor geen ontheffing wordt verleend om deze in de broedperiode te verstoren. Voor sommige soorten geniet ook het nest en de directe omgeving bescherming en mogen niet zonder meer worden verwijderd.

Als er beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en Faunawet nodig.

Om te toetsen in hoeverre de Flora- en faunawet een mogelijke belemmering vormt, is inzicht in het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten in, en in de directe omgeving van het plangebied noodzakelijk. Het doel van het onderzoek is het opsporen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen werkzaamheden met de geldende natuurwetgeving (zie Bijlage 1).

3 Voornemen en ligging plangebied

3.1 Beschrijving voornemen

Ravestein Beheer BV is voornemens een nieuw opslagterrein te realiseren op het terrein van Ravestein BV te Deest (perceel 915). Om het opslagterrein te realiseren zal het terrein worden opgehoogd met menggranulaat en zand waarna verharding wordt aangebracht (**aanlegfase**). Het opslagterrein zal worden gebruikt voor de opslag van goederen waar op het werfterrein geen plaats meer is. Dit zijn onder andere zeevaste materialen, hellinggoten, betonnen en stalen stoppingen en constructiedelen (**gebruiksfase**). Het opslagterrein zal aan de westzijde van een bestaande loods worden gerealiseerd. Het terrein is sinds 2012 in bezit van Ravestein BV. In Bijlage 3 is de ligging in kadastrale tekeningen weergegeven. Vooralsnog is onduidelijk of het opslagterrein verlicht wordt.

Figuur 3.1. Ligging gewenst opslagterrein (rood gearceerd) ten westen van de bestaande scheepswerf Ravestein BV (bron: Globespotter, 2015).

3.2 Ligging plangebied ten opzichte van de natuurwaarden in de omgeving

Het plangebied is gelegen in de Uiterwaarden van de Waal. Dit gebied maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De locatie waar het toekomstige opslagterrein op is geprojecteerd valt buiten het Natuurnetwerk Nederland, maar grenst hier wel direct aan. De ligging van het plangebied ten opzichte van de omgeving is in Figuur 3.2 en in de volgende hoofdstukken weergegeven.

Figuur 3.2. Ligging plangebied ten opzichte van het NNN (boven) en ten opzichte van het Natura 2000-gebied Rijntakken (onder, geel gearceerd) (bron: Provincie Gelderland, 2015 en Ministerie van EZ, 2015).

4 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998

4.1 Algemeen

In het kader van de besluitvorming is het nodig om te toetsen of het plan uitvoerbaar is binnen de Natuurbeschermingswet 1998. Dit volgt uit artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998. Een plan is uitvoerbaar als zekerheid is verkregen dat er geen gevaar voor de instandhoudingsdoelstellingen dreigt. Daarom wordt in de onderhavige natuurtoetsing, gezien het gewenste opslagterrein ten plaatse van het Natura 2000-gebied de Rijntakken, ook getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998.

In dit hoofdstuk zal allereerst een beschrijving plaatsvinden van het relevante Natura 2000-gebied (Rijntakken – Uiterwaarden Waal) waarbij de natuurwaarden en de instandhoudingsdoelen weergegeven worden (paragraaf 4.2). Vervolgens worden in paragraaf 4.3 de storingsfactoren benoemd die op kunnen treden bij onderhavig voornemen. In paragraaf 4.4 zal een oriëntatie plaatsvinden van de aanwezige natuurwaarden die in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In paragraaf 4.5 vindt de beoordeling van de storingsfactoren plaats. Paragraaf 4.6 geeft de conclusie van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998.

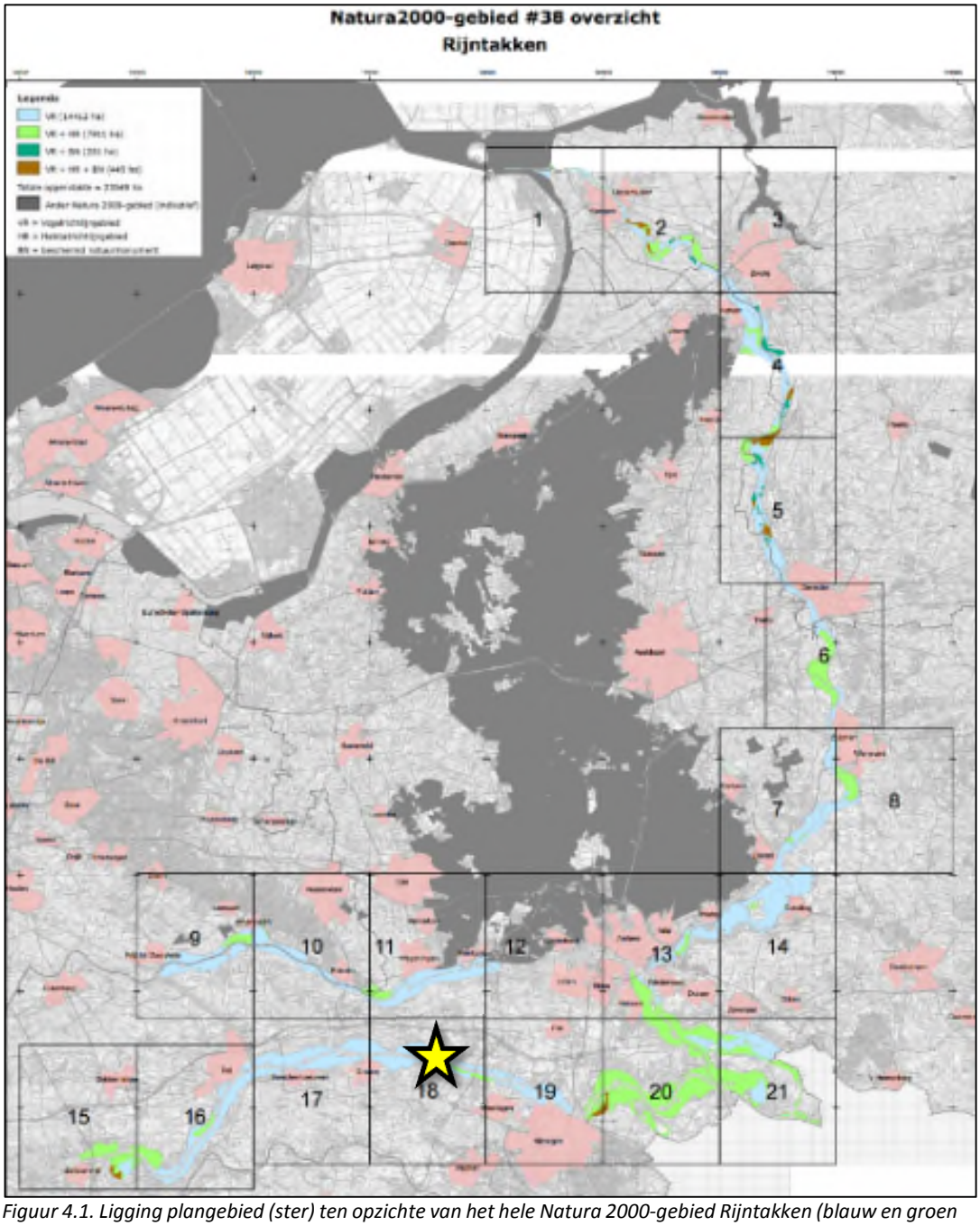
4.2 Natura 2000-gebied Rijntakken

4.2.1 Beschrijving

Het Natura 2000-gebied Rijntakken omvat vier deelgebieden:
- Uiterwaarden IJssel;
- Uiterwaarden Neder-Rijn;
- Gelderse Poort;
- Uiterwaarden Waal.

Het totale Natura 2000-gebied is aangewezen als Habitat- en Vogelrichtlijngebied. De ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied is weergegeven in Figuur 4.1. Het plangebied is het meest nabij het deel ‘Uiterwaarden Waal’ gelegen. Hierbinnen ligt het plangebied in het gebied ‘Afferdense en Deestse waarden’. Het hier aanwezige Natura 2000-gebied is enkel aangewezen als Vogelrichtlijngebied.

Het deelgebied **Uiterwaarden Waal** omvatten het winterbed van de Waal en daarmee alle uiterwaardgebieden aan de noord- en de zuidoever van de Waal van Nijmegen tot aan Zaltbommel. De rivier vormt een dynamisch systeem, een samenspel tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. De Waal moet in perioden met hoge rivierafvoer twee derde van de Rijnafvoer voor haar rekening nemen en is daarmee de grootste vrij-afstromende Rijntak. Het is ook de meest dynamische riviertak van het Rijnsysteem. In perioden met hoog water vindt erosie en sedimentatie plaats en 'vormt' de rivier het landschap. Het rivierenlandschap bestaat uit een breed, voornamelijk laaggelegen, hoog-dynamisch winterbed. De reliëfrijke uiterwaarden bestaan voornamelijk uit graslanden, afgewisseld met enkele akkers, bosjes, bomenrijen, moerasgebiedjes en geïsoleerde oude riviertakken (strangen en geulen). Veel uiterwaarden zijn vergraven voor zand en/of kleiwinning. In het westelijk deel van het gebied liggen de Rijswaard en de Kil van Hurwenen met oude riviermeanders, aangrenzende oeverlanden en stroomruggen. Daarnaast liggen er enkele grote plassen, die ontstaan zijn door zand- en kleiwinning. Deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden, stroomdalgraslanden en open water, waar deels verlanding plaatsvindt (Ministerie van EZ).

Figuur 4.1. Ligging plangebied (ster) ten opzichte van het hele Natura 2000-gebied Rijntakken (blauw en groen gemarkeerd) (Ministerie van EZ, 2015).

4.2.2 Instandhoudingsdoelen

De Rijntakken is een Vogelrichtlijngebied en deels een Habitatrichtlijngebied. Voorliggend plangebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Dit gebied is in april 2014 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. De instandhoudingsdoelen zijn in de volgende tabel weergegeven (Tabel 4.1).

Tabel 4.1. Instandhoudingsdoelen de Rijntakken.

Habitattypen		DoelstOpp.vl	Doelst Kwal	Doelst Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>			
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=			
H3270	Slikkige rivieroevers	>	>			
H6120	*Stroomdalgraslanden	>	>			
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=			
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>			
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>			
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	>			
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	=	>			
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>			
H91F0	Droge hardhoutooibossen	>	>			
Habitatsoorten		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
H1095	Zeeprik	>	>	>		
H1099	Rivierprik	>	>	>		
H1102	Elft	=	=	>		
H1106	Zalm	=	=	>		
H1134	Bittervoorn	>	>	>		
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>		
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=		
H1166	Kamsalamander	>	>	>		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
H1337	Bever	=	>	>		
Broedvogels		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
A004	Dodaars	=	=			45
A017	Aalscholver	=	=			660
A021	Roerdomp	>	>			20
A022	Woudaapje	>	>			20
A119	Porseleinhoen	>	>			40
A122	Kwartelkoning	>	>			160
A153	Watersnip	=	=			17
A197	Zwarte Stern	>	>			240
A229	IJsvogel	=	=			25
A149	Oeverzwaluw	=	=			680
A272	Blauwborst	=	=			95
A298	Grote Karekiet	>	>			70

Niet-broedvogels		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
A005	Fuut	=	=		570	
A017	Aalscholver	=	=		1300	
A037	Kleine Zwaan	=	=		100	
A038	Wilde Zwaan	=	=		30	
A039	Toendrarietgans	=	=		2800	
A041	Kolgans	=	=		183000	
A043	Grauwe Gans	=	=		22000	
A045	Brandgans	=	=		5200	
A048	Bergeend	=	=		120	
A050	Smient	=	=		17900	
A051	Krakeend	=	=		340	
A052	Wintertaling	=	=		1100	
A053	Wilde eend	=	=		6100	
A054	Pijlstaart	=	=		130	
A056	Slobeend	=	=		400	
A059	Tafeleend	=	=		990	
A061	Kuifeend	=	=		2300	
A068	Nonnetje	=	=		40	
A125	Meerkoet	=	=		8100	
A130	Scholekster	=	=		340	
A140	Goudplevier	=	=		140	
A142	Kievit	=	=		8100	
A151	Kemphaan	=	=		1000	
A156	Grutto	=	=		690	
A160	Wulp	=	=		850	
A162	Tureluur	=	=		65	

Legenda	
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

4.3 Storingsfactoren als gevolg van het opslagterrein

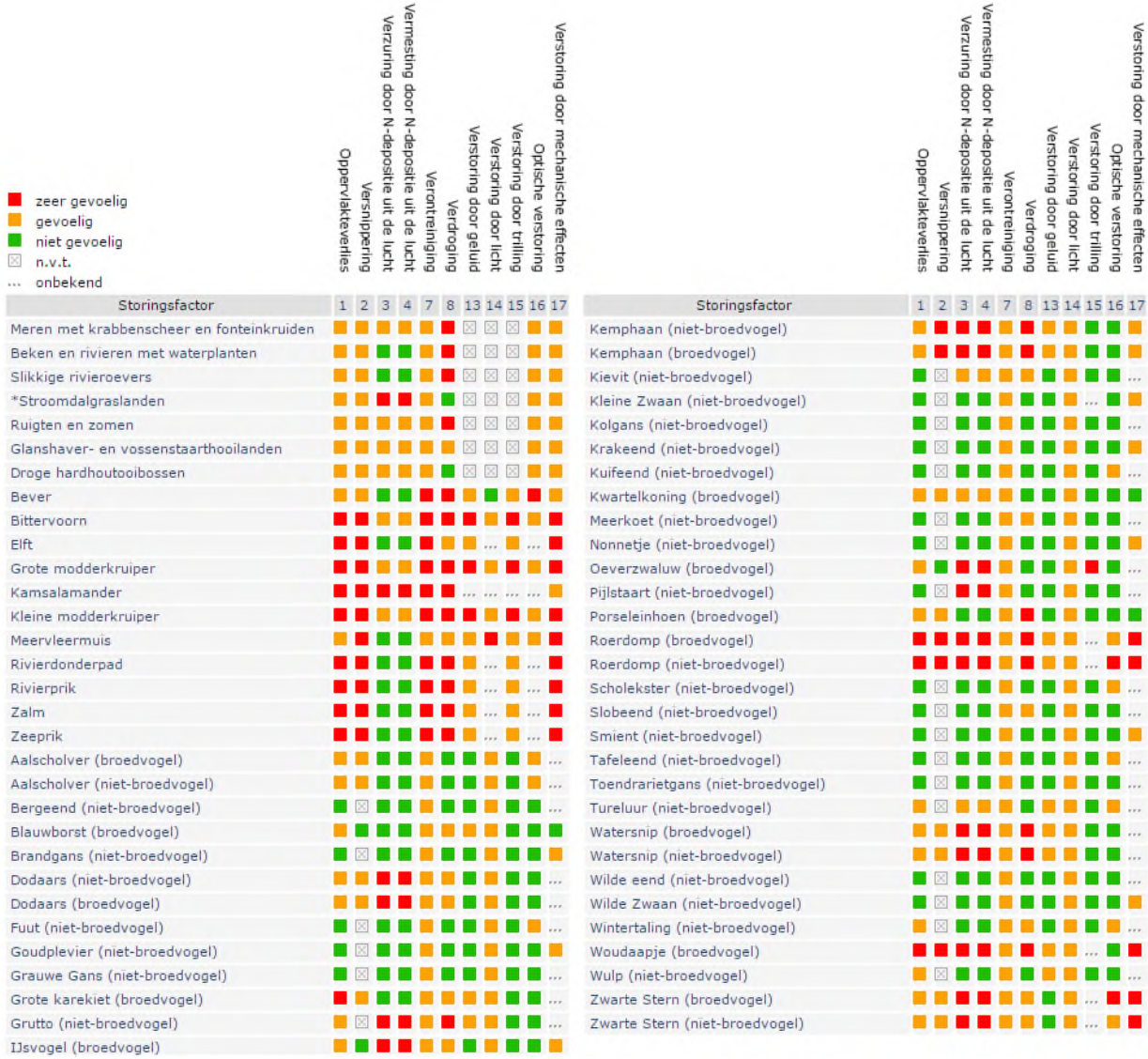
Voor de beoordeling (paragraaf 4.4) van het voorgenomen opslagterrein is het van belang om eerst de verwachte storingsfactoren in beeld te brengen die het voornemen met zich meebrengt.

Het voornemen kan in principe een breed scala van effecten op de Natura 2000-gebied(en) veroorzaken. De effectindicator van het Ministerie van EZ die hiervoor is ontwikkeld geeft een eerste indicatie van de factoren die een rol kunnen spelen en de mate van gevoeligheid van de aanwezige natuurwaarden (habitattypen en beschermde soorten) voor deze factoren. Aangezien het plangebied in het Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’ ligt is dit Natura 2000-gebied als uitgangspunt in de Effectenindicator genomen. Als activiteit is ‘Industrie’ gekozen.

De onderstaande storingsfactoren kunnen vrijkomen/ontstaan als gevolg van het in beslag nemen van het terrein als opslagterrein:

- Oppervlakteverlies (1)
- Versnippering (2)
- Verzuring door stikstof uit de lucht (3)
- Vermesting door stikstof uit de lucht (4)
- Verontreiniging (7)
- Verdroging (8)
- Verstoring door geluid (13)
- Verstoring door licht (14)
- Verstoring door trilling (15)
- Optische verstoring (16)
- Verstoring door mechanische effecten (17).

In Bijlage 2 wordt een toelichting gegeven op de definitie van de storingsfactoren. In Figuur 4.2 is de mate van gevoeligheid van de natuurwaarden voor de storingsfactoren weergegeven.

Figuur 4.2.Gevoeligheid van de habitats en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen voor de vrijkomende storingsfactoren (bron: Ministerie van EZ, 2016).

4.4 Relevante natuurwaarden Rijntakken

Voordat nader wordt beschouwd of de in de vorige paragraaf behandelde storingsfactoren daadwerkelijk van invloed zijn op de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied, wordt in deze paragraaf gedestilleerd welke natuurwaarden mogelijk beïnvloed kunnen worden door de storingsfactoren.

4.4.1 Afbakening en aanwezigheid natuurwaarden

Bij de afbakening van de relevante diersoorten en habitattypen in de omgeving van het plangebied, is de invloedszone van de storingsfactoren (m.u.v. luchtkwaliteit) in relatie tot het voornemen (opslag) richtinggevend geweest. Hierbij is een ruime beïnvloedingszone gehanteerd van circa 300 meter rondom het plangebied.

Voor het achterhalen van de relevante natuurwaarden zijn verschillende bronnen gebruikt. Hierbij vormt met name de kaartenset van de Provincie Gelderland met daarop de kerngebieden van de habitattypen en soorten (Provincie Gelderland, 2012a) belangrijke input. Voor de ligging van de habitattypen is de online calculator van AERIUS en de Natura 2000-kaart van Provincie Gelderland gebruikt.

Afbakenen habitattypen
Uit de kaartenset van het beheerplan (Provincie Gelderland, 2012a), de Calculator van AERIUS en aan de hand van de interactieve Natura 2000-gebied kaart van Provincie Gelderland komt naar voren dat in de Afferdense – en Deetse Waarden verschillende habitattypen aanwezig zijn. Zo bevindt zich een ‘boskern’ in het Vogelrichtlijngebied op circa 1,2 kilometer afstand ten westen van het plangebied. Hiermee worden de aanwezige ‘Vochtige alluviale bossen (H91E0A)’ bedoeld; zie ook Figuur 4.3 voor de ligging hiervan ten westen van het plangebied. In het figuur zijn ook omliggende habitattypen aangegeven.

Afbakenen soorten
Uit de kaartenset van het beheerplan (Provincie Gelderland, 2012a) komt naar voren dat de uiterwaarden onderdeel uitmaken van het leefgebied van de kamsalamander. De soort wordt niet verwacht in de directe nabijheid van het plangebied (hier zijn geen optimale voortplantingsbiotopen aanwezig in de vorm van flink begroeide oever en onderwaterzones; zie ook Spikmans, 2011).

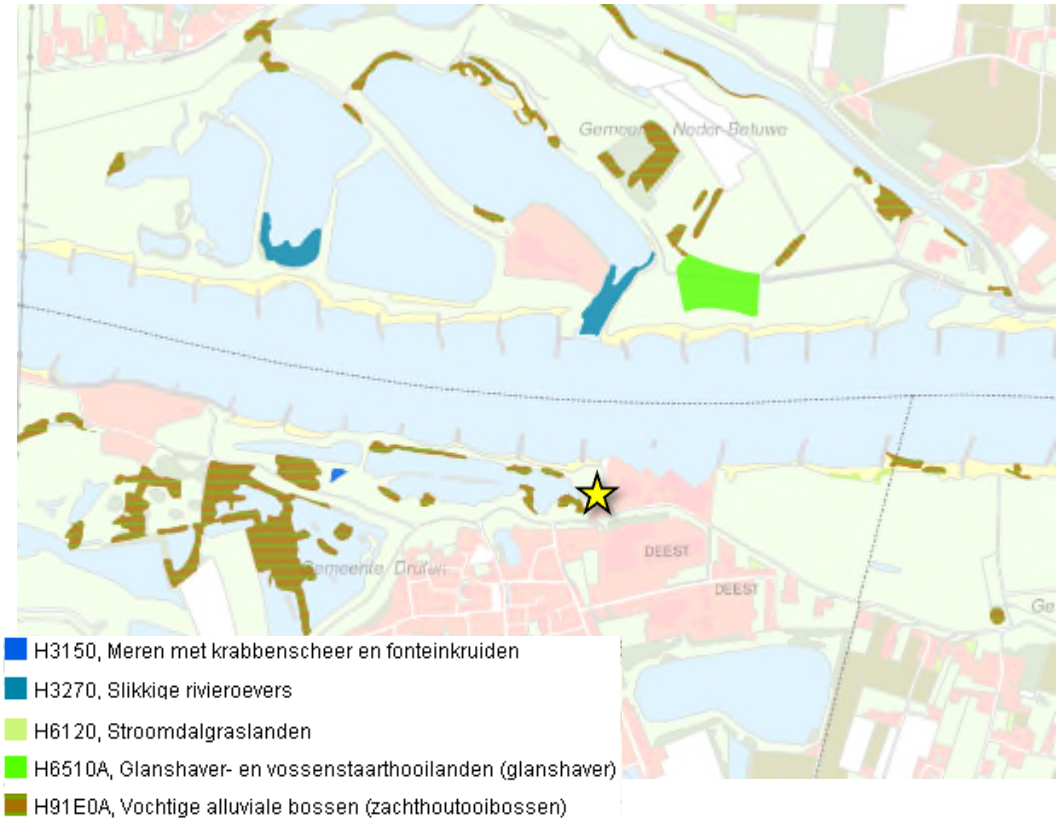
Waarnemingen van de broedvogelsoorten porseleinhoen en kwartelkoning zijn niet vastgesteld in de omgeving van het plangebied (Provincie Gelderland, 2012a). Deels omdat geschikte biotopen ontbreken, zoals dat ook voor de zwarte stern geldt. Dat is een soort die in laagveengebieden voorkomt met uitgebreide krabbescheervegetaties, die langs de Waal ontbreken.

Het gebied direct ten westen van het plangebied (binnen ca. 300 meter) biedt geen geschikt of optimaal biotoop voor steltlopers (als goudplevier, grutto, kemphaan en kievit). Door de afwezigheid van (dikke) rietkragen in de nabijheid van het plangebied zijn ook rietvogels eveneens op een grotere afstand te verwachten. Meer ten westen worden de soorten wel verwacht indien hier geschikt biotoop voor de soorten aanwezig is. Effecten op habitatvissoorten worden op voorhand uitgesloten aangezien geen water beïnvloed wordt door het voornemen.

Wel komen er ganzen in de omgeving van het plangebied voor (tevens gehoord tijdens het terreinbezoek) en enkele eendensoorten mogelijk ook aanwezig. De aanwezigheid van

(overwinterende) ganzen in de nabijheid van het plangebied (overzijde Waal en enige afstand richting het oosten) wordt bevestigd door de website van de Provincie Gelderland (www.Gelderland.nl). Zij foerageren 's winters op de graslandpercelen die in dit gebied liggen.

Ook overige niet-broedvogels kunnen op grond van de biotoopkenmerken in de omgeving voorkomen (enige afstand richting het westen; gezien het biotoop buiten de 300 meter). Tussen Deest en Druten ligt namelijk het natuurgebied 'Afferdensche en Deetsche waarden' dat een geschikt leefgebied vormt voor tal van vogelsoorten om er te pleisteren en te overwinteren. Vooral voor grauwe gans, krakeend, pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje en grutto is dit gebied van belang. Het plangebied zelf of de directe omgeving heeft geen toegevoegde waarde als leefgebied voor vogels – mede gezien de verstoorde ligging direct naast en binnen de invloedssfeer van de scheepswerf.

Figuur 4.3. Ligging habitattypen in de omgeving van het plangebied Ravestein BV (aangegeven met een ster) (http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Natura2000).

4.5 Beoordeling storingsfactoren

In deze paragraaf worden de opgesomde storingsfactoren uit Paragraaf 4.3 beoordeeld op relevantie (i.e. zijn er effecten te verwachten als gevolg van het voornemen) op het aanwezige Vogelrichtlijngebied.

Oppervlakteverlies

Als gevolg van het realiseren van het opslagterrein ter plaatse van het kavel 915, vindt in de regel oppervlakteverlies plaats van het aanwezige Natura 2000-gebied Rijntakken. De hier aanwezige

vegetatie behoort in de praktijk echter niet tot een voor de Rijntakken aangewezen habitattype (zie ook Figuur 4.3). Daarnaast biedt dit deel van het Natura 2000-gebied op basis van expert-judgement geen potentie voor uitbreiding van de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied. Het gebied vormt bovendien ook een Vogelrichtlijn gebied (en geen Habitatrichtlijngebied). Het plangebied vormt geen essentieel en uniek onderdeel van het Natura 2000-gebied en is tevens van een beperkte omvang. Het plangebied (een grazige ruigtekruidenterrein) is in de huidige situatie onderhevig aan geluidsverstoring van het naastgelegen werkterrein van Ravestein BV. Er is bovendien geen fysieke (dichte) scheiding tussen het plangebied (kavel 915) en het huidige bedrijventerrein of de (bedrijfs)woningen, waardoor naast geluidsverstoring ook optische verstoring zal optreden. Vanwege deze omstandigheden biedt het plangebied ter plaatse geen functioneel leefgebied voor de voor het Natura 2000-gebied aangewezen natuurwaarden. Hierdoor heeft de realisatie van het opslagterrein geen negatief effect op de Vogelrichtlijnsoorten binnen het Natura 2000-gebied. Deze redeneerlijn kan ook gehanteerd worden voor habitattypen en leefgebied van de voor het Natura 2000-gebied aangewezen habitatsoorten.
Op inhoudelijk, ecologisch vlak geeft de realisatie van het opslagterrein binnen de Natura 2000 grenzen geen belemmeringen in het kader van het toetsaspect ‘oppervlakteverlies’.

Beleidsmatig kan echter gesteld worden dat de ligging van het plangebied in het Natura 2000-gebied gevolgen heeft voor de plaatselijke van toepassing zijnde geldende procedures en gebiedsaanwijzingen. Alhoewel het plangebied aangewezen is als Natura 2000-gebied, is het plangebied in het voor de locatie vigerende (ontwerp) Bestemmingsplan ‘Druten - Deest, herziening Waalbandijk 5 -25b’ wel aangewezen als ‘Bedrijventerrein’. Ook een daadwerkelijke inrichting van het terrein als opslagterrein is beleidsmatig niet in lijn met de status van het plangebied als Natura 2000-gebied. Indien de bestemming daadwerkelijk wordt vastgesteld en door het bevoegd gezag mee ingestemd is, kan dit aanleiding geven voor het herbegrenzen van de Natura 2000-gebied grenzen ter plaatse.

De ligging van het plangebied binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied dient te worden afgestemd met het bevoegd gezag (in dit geval Provincie Gelderland). Eventueel dient gezien het feit dat er een effect optreedt (zij het beleidsmatig) als gevolg van de ontwikkeling (‘oppervlakteverlies’) op het Natura 2000-gebied, een vergunningsaanvraag-traject Natuurbeschermingswet 1998 doorlopen te worden

Versnippering

Als gevolg van het voorgenomen opslagterrein wordt het Natura 2000-gebied Rijntakken (of de kenmerkende natuurwaarden daarbinnen) niet versnipperd. Het terrein ligt in de oostelijke punt van het Natura 2000-gebied de Afferdense – en Deetse Waarden met daaromheen bedrijventerrein (de scheepswerf). Het plangebied voor het voornemen vormt geen verbinding of ander element binnen het Natura 2000-gebied dat door het voornemen versnipperd raakt. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

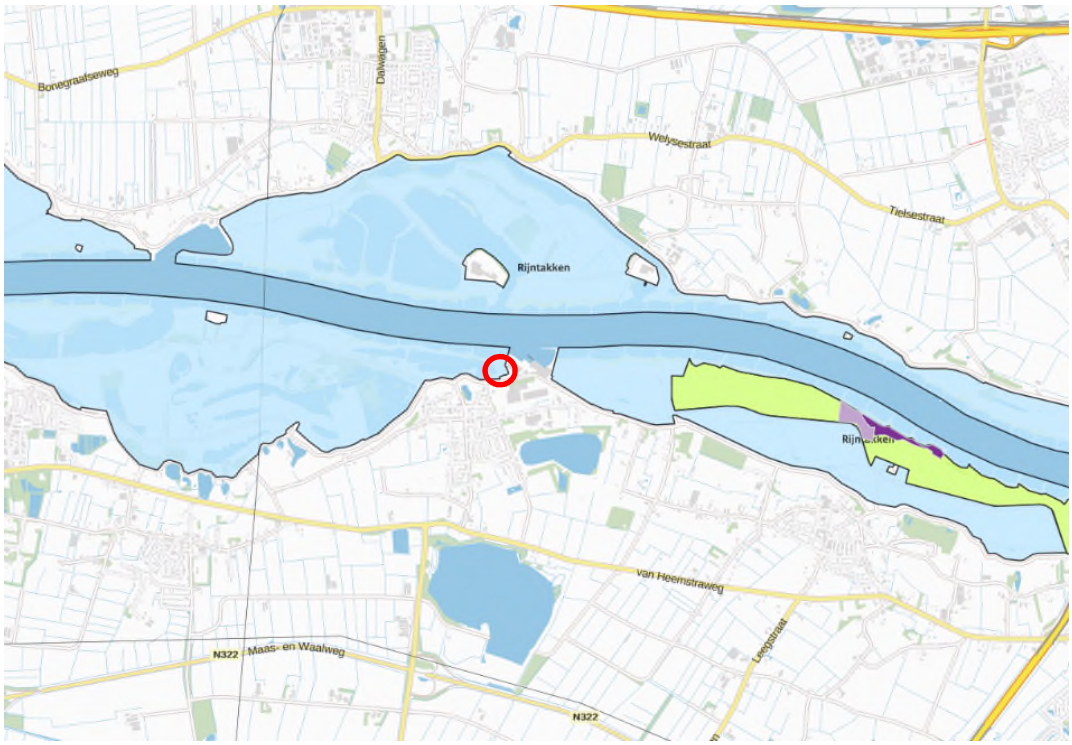
Verzuring en vermesting door stikstof uit de lucht

Een groot aantal (bedrijf)activiteiten leiden tot een emissie van stikstofoxiden (NO_x) en/of ammoniak (NH_3) waardoor mogelijk schadelijke effecten kunnen optreden aan stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden. Om te bepalen of het voorgenomen plan leidt tot effecten op Natura 2000 wordt onderscheid gemaakt tussen de aanlegfase en de gebruiksfase.

Aanlegfase
Tijdens de aanleg van het opslagterrein zal grondverzet plaatsvinden om het terrein op te hogen. Voor de ophoging zal circa 756 m^3 menggranulaat en circa 3750 m^3 zand nodig zijn. Deze hoeveelheden worden middels vrachtwagens naar het plangebied getransporteerd. Een vrachtwagen heeft een gemiddeld laadvolume van 20 m^3. Er zal dus sprake zijn van (4506/20=) 226 vrachtwagens die van en naar het plangebied rijden. Tevens zal gebruik worden gemaakt van mobiele werktuigen (graafmachine en / of shovel) voor de verwerking van de grond. De inzet van deze werktuigen zal echter tijdelijk zijn.

Gebruiksfase
Tijdens de gebruiksfase leidt de vergroting van het opslagterrein mogelijk tot een toename van het gebruik van mobiele werktuigen. Er zullen mogelijk meer rijbewegingen plaatsvinden met heftrucks voor de verplaatsing van materialen. Ook is het mogelijk dat er vaker materiaal wordt aangevoerd met behulp van vrachtwagens.

Beoordeling
Tijdens de aanlegfase zal sprake zijn van een beperkte toename in de emissie van stikstof. In het kader van de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) wordt gekeken naar de jaarlijkse bijdrage per PAS-periode van 6 jaar. Op basis van het tijdelijke karakter en de beperkte omvang van de aanlegfase kan worden gesteld dat er slechts sprake is van een minimale toename in de jaarlijkse emissie van stikstof. Daarnaast bevindt het meest nabijgelegen voor stikstofgevoelige habitattype zich op een afstand van circa 2500 meter ten oosten van het plangebied (zie Figuur 4.4). Geconcludeerd kan worden dat de aanlegfase niet leidt tot een bijdrage aan de stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (grenswaarde Natura 2000-gebied) op een voor stikstofgevoelig habitattype.

Figuur 4.4. Ligging stikstofgevoelige habitattypen (paars) in de omgeving van het plangebied. Blauw gearceerd betreft Vogelrichtlijngebied en groen gearceerd betreft Habitatrichtlijngebied (bron: AERIUS Calculator).

De gebruiksfase zal leiden tot een beperkte toename in de emissie van stikstof. Op basis van de afstand tot de meest nabijgelegen voor stikstofgevoelige habitattype (circa 2500 m) in combinatie met de beperkte toename van werkzaamheden (enkele bewegingen per dag) kan worden geconcludeerd dat de aanleg- en gebruiksfase niet leiden tot een bijdrage aan de stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar op een voor stikstofgevoelig habitattype. Tevens wordt verwacht dat een deel van de mobiele werktuigen (heftrucs) elektrisch zijn aangedreven waardoor de toename in emissie verder beperkt is.

Geconcludeerd kan worden dat het plan niet leidt tot effecten op Natura 2000 als gevolg van een (tijdelijke) verhoging van de emissie van stikstof. Significante effecten worden uitgesloten. Een nadere berekening middels AERIUS is niet aan de orde.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verontreiniging

Het opslagterrein wordt verhoogd middels zand waarna verharding wordt aangebracht (aanlegfase). Dit materiaal zal geleverd worden met certificaten (pers. comm. Ravestein BV). Het opslagterrein zal worden gebruikt voor de opslag van goederen waar op het werfterrein geen plaats meer is. Dit zijn onder andere zeevaste materialen, hellinggoten, betonnen en stalen stoppingen. Dergelijke goederen vormen op zichzelf geen bron van verontreiniging. Daarnaast worden deze goederen geplaatst op een verharde ondergrond waarbij uitstroming naar de omgeving niet van toepassing is. Daarnaast geldt het uitgangspunt dat verontreiniging via reguliere milieuwetgeving en handhaving in het gebied wordt voorkomen. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verdroging

Door het opslagterrein zal er zeer plaatselijk een toename zijn in verhard oppervlakte. Gezien het karakter van het Natura 2000-gebied (in dit geval de uiterwaarden Waal) waarbij de rondom de Waal aanwezige natuurwaarden voornamelijk gevoed worden door de waterstand van de Waal, heeft een lokale toename van verhard oppervlakte geen wezenlijke invloed op het leefgebied van de aangewezen vogelrichtlijnsoorten. Daarnaast zijn effecten op habitattypen zoals Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen) (H91E0A) niet aan de orde. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door geluid

Als gevolg van zowel de aanleg als de gebruiksfase kan er een geluid vrijkomen. In de aanlegfase zal het geluid vrijkomen bij het aanleggen van het opslagterrein. Bij de gebruiksfase gaat het met name om de aanwezige machines die van en naar de gestalde goederen bewegen. In beide gevallen zal het geluid zich niet wezenlijk onderscheiden van de omgevingsgeluiden die rondom de scheepswerf voorkomen (sirenes, machinebewegingen, productiegeluiden e.d). Bovendien is er geen sprake van plotselinge, impulsgeluiden die opvliegbewegingen veroorzaken bij vogels. Daarnaast worden in de beperkte invloedzone van de werkzaamheden (ca. maximaal 300 meter) geen natuurwaarden - aangewezen voor het Vogelrichtlijngebied - verwacht. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door licht

Vooralsnog is het onduidelijk of verlichting wordt aangebracht op het gewenste opslagterrein. Onderstaand wordt uiteengezet of lichtverstoring effecten kan veroorzaken. Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels en vleermuizen.

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende vleermuissoorten waargenomen (Telmee.nl). De meervleermuis (als enige vleermuis-habitatsoort) is echter bekend van De Gelderse Toren (nabij Dieren) en is niet waargenomen nabij het plangebied. Het gebied rondom het plangebied behoort daarbij niet tot het functionele leefgebied van de soort. Effecten op de soort worden uitgesloten. Naast vleermuizen zijn een aantal vogelsoorten gevoelig voor lichtuitstraling (zie ook de effectenindicator in Figuur 4.2). De directe omgeving van het plangebied, binnen de potentiele beïnvloedingszone van lichtuitstraling, vormt geen essentieel leefgebied voor deze soorten. De instandhoudingsdoelstellingen van deze soorten worden door potentiele lichtuitstraling niet aangetast (mede door de bufferende werking van de hoge vegetatie).

Lichtuitstraling op een dergelijk natuurlijk gebied is echter niet gewenst. Overige soorten die in het plangebied dan wel direct naast het plangebied voorkomen (vleermuizen en vogels zijnde niet aangewezen als natuurwaarden voor het Natura 2000-gebied) kunnen negatief beïnvloed worden indien lichtuitstraling plaatsvindt op hun biotoop. In de huidige situatie is van een dergelijke lichtuitstraling geen sprake, waardoor het plaatsen van lichtpalen een (negatieve) verandering teweeg kan brengen in het gedrag van - en het gebruik van het landschap - door deze soorten.

Om bovenstaande redenen wordt het aanbrengen van lichtbronnen met lichtuitstraling richting het natuurgebied afgeraden (zie ook 6.4.1). Significante effecten op het Natura 2000-gebeid zijn uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door trilling

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.. Dergelijke activiteiten worden niet uitgevoerd ten behoeve van het voorgenomen opslagterrein. Dit geldt voor zowel de aanlegfase als de gebruiksfase. Door de verharding van het terrein zullen eventuele bewegingen en activiteiten rondom de gestalde goederen snel uitdempen. Bovendien gaat het hier naar verwachting met name om bewegingen van rijdende machines (ten behoeve van verplaatsing van de goederen) en betreft het geen (trillings)impulsen. De trillingen zullen geen uitwerking hebben op de omliggende waterpartijen, waardoor invloeden op eventueel hier aanwezige soorten niet aan de orde zijn. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Optische verstoring

In de huidige situatie is er reeds sprake van enige optische verstoring door de gangbare activiteiten op het bedrijventerrein en door de aanwezige (bedrijfs)woningen aan de zuidzijde van het plangebied. Door het inrichten van het plangebied zal de beïnvloedingszone van deze storingsfactor niet wezenlijk verschuiven. Dit, vanwege de aanwezige hoge begroeiing met afschermende werking (bosschages) en de aard van het voorgenomen terrein (opslag, niet

continue activiteiten aanwezig). Significante effecten worden uitgesloten. Bovendien hebben de Vogelrichtlijnsoorten die gevoelig zijn voor optische soorten (zoals zwarte stern en roerdomp) geen essentieel leefgebied in de nabijheid van het plangebied. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. In voorliggend geval betreft het effecten als gevolg van betreding (bewegingen van machines en mensen). Aangezien het terrein voorafgaand aan de inrichting opgehoogd en bestraat wordt, is deze storingsfactor (‘oppervlakteverlies’) prioritair aan de storingsfactor ‘verstoring door mechanische effecten’. Immers, enkel in het plangebied (uiteindelijk op de bestrating en ophoging) zullen mechanische activiteiten plaatsvinden. Dit zal dan dientengevolge niet leiden tot effecten. Om deze reden zijn significante effecten uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde

4.6 Conclusie Natuurbeschermingswet 1998

Als gevolg van de realisatie van het opslagterrein ten westen van de scheepswerf Ravestein BV vindt er geen aantasting van - of verstoring op natuurwaarden plaats van het aangewezen Vogelrichtlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Rijntakken worden niet belemmerd door het voornemen. Ook effecten op habitattypen (binnen of buiten het Vogelrichtlijngebied) zijn uitgesloten. Wel is er sprake van ‘oppervlakteverlies’ als gevolg van het in gebruik nemen van het terrein binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Alhoewel hier geen kenmerkende waarden (of habitattypen) aanwezig zijn, is een dergelijke invulling van het terrein niet in lijn met de aard en het doel van een gebied aangewezen als Natura 2000-gebied.

In Tabel 4.2 wordt een samenvatting gegeven van de in paragraaf 4.5 gedestilleerde (relevante) storingsfactoren voor onderhavig voornemen. In de tabel wordt aangegeven welke storingsfactoren aan de orde zijn en in welke mate deze gevolgen hebben voor het planvoornemen. In de meest rechtse kolom worden de te nemen vervolgstappen aangegeven.

Tabel 4.2. Samenvatting relevante effecten vanuit de toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 als gevolg van het voornemen van terreinopslag.

Storingsfactoren	Effect?	Toelichting	Vervolgstappen
Oppervlakteverlies	Ja (beleidsmatig)	- Ruimtebeslag binnen N2000 grenzen. - Geen ruimtebeslag op leefgebieden aangewezen vogelrichtlijnsoorten of habitattypen. - Plangebied vormt klein, niet-essentieel en niet-uniek onderdeel van het Natura 2000-gebied.	Voorleggen en bespreken met bevoegd gezag (Provincie Gelderland) inzake ter plaatse geldende beleid en procedure bestemming.
Versnippering	Nee		
Verzuring en vermesting door stikstof uit de lucht	Nee		
Verontreiniging	Nee		
Verdroging	Nee		
Verstoring door geluid	Nee		
Verstoring door licht	Nee		
Verstoring door trilling	Nee		
Optische verstoring	Nee		
Verstoring door mechanische effecten	Nee		

5 Toetsing aan het Natuurnetwerk Nederland

5.1 Algemeen

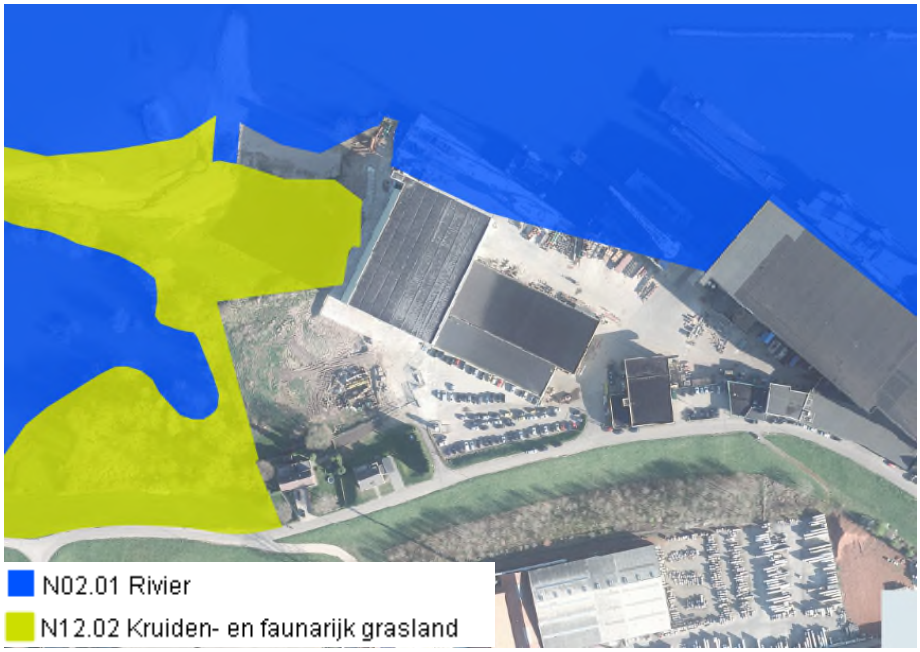
Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. Het NNN wordt beschermd volgens het “nee, tenzij”- principe. Bij directe aantasting is sprake van een dergelijke afweging. Provincie Gelderland kent bij het GNN/GO geen externe werking (enkel van voornemens binnen de begrenzing van het NNN).

Hoewel GNN/GO geen externe werking heeft, is vanwege een zorgvuldige planvoorbereiding en een goede ruimtelijke ordening in dit specifieke geval bezien of de kernkwaliteiten van GNN/GO worden beïnvloed door de voorgenomen ontwikkeling.

In dit hoofdstuk zal allereerst de ligging van het voornemen ten opzichte van het NNN weergegeven worden. Vervolgens zal in paragraaf 5.3 de toetsing van het voornemen plaatsvinden. Aan het eind van dit hoofdstuk (paragraaf 5.4) staat de conclusie beschreven.

5.2 Ligging NNN-gebied

Het voornemen van het opslagterrein is direct in de nabijheid van het GNN gelegen. In Figuur 5.1. is de ligging van het plangebied ten opzichte van het GNN en de bijbehorende beheertypen in kaart aangegeven.

Figuur 5.1. Aangewezen beheertypen rondom het plangebied. (Provincie Gelderland, 2016).

Dit aangrenzende NNN-gebied is in het Natuurbeheerplan van Gelderland (2016) aangewezen als: ‘N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland‘. De waterdelen in het NNN zijn aangewezen als ‘ N02.01 Rivier’. Daarbuiten zijn ook delen van de scheepswerf begrensd als het beheertype ‘Rivier’.

Het deel van het NNN-gebied rondom het plangebied heeft als ambitie 'perceel nog om te vormen naar natuur'. Hieronder wordt een korte beschrijving gegeven van welke vegetatie en kenmerken vallen onder het natuurbeheertype 'Kruiden- en faunarijk grasland' (http://www.portaalnatuurenlandschap.nl).

N12.02. Kruiden- en faunarijk grasland
Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweid of gehooid en niet of slechts licht bemest.
Het beheertype Kruiden- en faunarijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunarijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Op basis van het terreinbezoek (12 april 2016; zie ook paragraaf 6.2.2) is gebleken dat een deel van het NNN overeenkomt met het huidige beheertype Kruiden- en faunarijk grasland. Echter het terrein westelijk gelegen van het plangebied (de bosschages en de ruigtekruiden daarom heen) betreffen geen vegetatie met dergelijke kenmerken.

5.3 Beoordeling Natuurnetwerk Nederland

5.3.1 Toetsingskader

Geen directe effecten

Als gevolg van het voornemen wordt geen GNN-gebied aangetast aangezien het voornemen niet binnen de grenzen van het GNN gelegen is. Er is derhalve geen vervolgprocedure in het kader van het 'nee, tenzij-principe' aan de orde.

Externe werking

Hoewel GNN/GO geen externe werking heeft, is vanwege een zorgvuldige planvoorbereiding en een goede ruimtelijke ordening in dit specifieke geval bezien of de kernkwaliteiten van GNN/GO worden beïnvloed door de voorgenomen ontwikkeling. Het voorliggende voornemen wordt derhalve getoetst op haar effecten op de NNN-kenmerken en waarden:

1. uitwisselingsmogelijkheden (doel 'verbinden');
2. natuurlijke eenheid en aaneengeslotenheid (doel 'vergroten');
3. kwaliteit van het NNN en van leefgebied van soorten (doel 'kwaliteitsverbetering). De kwaliteit wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, hieronder wordt onder andere het volgende bedoeld: natuurdoelen en -kwaliteit, geomorforlogische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaard.

Beoordeeld wordt in hoeverre er een significante aantasting plaatsvindt van de drie genoemde kenmerken en waarden.

Wat betreft *Ad* 1 en *Ad* 2 vindt er als gevolg van het voorgenomen opslagterrein geen effect op het GNN plaats. Dit aangezien het voornemen niet in het GNN gelegen is; de verbindende werking wordt niet aangetast (rondom het plangebied is verder enkel bedrijventerrein aanwezig) en de natuurlijk eenheid of aaneengeslotenheid wordt om diezelfde reden niet aangetast.

De kwaliteit van het NNN wordt indien strikt getoetst aan directe aantasting – niet aangetast. Mogelijk veroorzaken storingsfactoren die vrijkomen bij het in gebruik nemen van het plangebied en bij de aanlegfase wel enige effecten op het naastgelegen GNN. Dit zal echter enkel effecten hebben op de randzones van het GNN-gebied. Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

5.3.2 Externe werking op kwaliteit GNN

Zoals in het vorige hoofdstuk (toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998) uiteengezet is, kunnen enkele storingsfactoren optreden als gevolg van het voornemen. Vrijwel alle hier genoemde storingsfactoren zijn ook relevant voor het GNN. Enkel directe effecten zijn uitgesloten (Oppervlakteverlies en mechanische effecten). De storingsfactoren op het GNN betreffen:

- Versnippering
- Verzuring door stikstof uit de lucht
- Vermesting door stikstof uit de lucht
- Verontreinig
- Verdroging
- Verstoring door geluid
- Verstoring door licht
- Verstoring door trilling
- Optische verstoring
- Verstoring door mechanische effecten.

Voor de storingsfactoren geldt vrijwel eenzelfde effectbeoordeling als die uitgevoerd is voor de Natuurbeschermingswet 1998. Onderstaand worden de relevante storingsfactoren op effect kort aangestipt wat betreft het aspect ‘kwaliteit’ van het omliggende GNN.

Versnippering
Aangezien het plangebied van voorgenomen terreinopslag een uithoek van het Natura 2000-gebied betreft, aan de rand van het bedrijventerrein ligt en dit deel niet een verbinding vormt met (vergelijkbaar) natuur in de omgeving, zijn effecten met betrekking tot versnippering uitgesloten. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)
Kwaliteitsvermindering van het GNN als gevolg van stikstofdepositie ten gevolge van de gewenste terreinopslag zal niet aan de orde zijn. Dit met name gezien de in de directe nabijheid aanwezige, niet gevoelige leefgebieden van soorten voor stikstofdepositie en gezien de verwachting dat slechts een kleine toename in werkzaamheden plaatsvindt. De natuurwaarden in de omgeving worden niet nadelig beïnvloed. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn uitgesloten.

Verontreiniging
Er vindt geen normoverschrijdende verontreiniging plaats bij de werkzaamheden, waardoor ecologisch gerelateerde effecten niet aan de orde zijn. Ditzelfde geldt voor de opslag van goederen

op het terrein; deze worden op een verharde ondergrond geplaats. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

Verdroging

Er worden bij voorgenomen terreinopslag geen veranderingen in de (grond-)waterhuishouding voorzien. Dit mede gezien de functie van de Waal en uiterwaarden in relatie tot de watervoorziening in het gebied. Om deze reden zullen geen negatieve effecten op de kwaliteit van het GNN optreden.

Verstoring door geluid

In de toekomstige situatie zal het geluid zich niet wezenlijk onderscheiden van de huidig aanwezige omgevingsgeluiden die rondom de scheepswerf voorkomen (sirenes, machinebewegingen, productiegeluiden e.d). Bovendien is er geen sprake van plotselinge, impulsgeluiden die opvliegbewegingen veroorzaken bij bijvoorbeeld vogels. Daarnaast betreft het een beperkte invloedzone van de werkzaamheden (ca. maximaal 300 meter). Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn uitgesloten.

Verstoring door licht

Onder invloed van licht stemmen dieren en planten hun fysiologische en fenologische activiteiten en processen af op hun omgeving. Onder andere lichtgevoelige soorten zoals vogels en vleermuizen die voorkomen in GNN-gebieden met bomen/bossen en of open foerageergebieden (alsook rondom het plangebied) kunnen effecten ondervinden van lichtuitstraling. Een gering negatief effect op het NNN is derhalve, zonder duidelijk lichtplan, niet uitgesloten. Het gaat daarbij voornamelijk om de bosschages (westelijk van het plangebied) als leefgebied voor zoogdieren en vogels en de open terreinen (noordelijk van het plangebied) als foerageergebied voor vleermuizen. Daarnaast vormt een denkbaar negatief effect mogelijke lichtuitstraling op de donkerte, als wezenlijke waarde van het GNN.

Indien langdurig en belemmerende lichtuitstraling wordt voorkomen op het naastgelegen GNN-gebied zijn effecten uitgesloten. Geadviseerd wordt om het terrein niet te verlichten of - indien toch gekozen wordt voor verlichting, dit zorgvuldig in te passen. Daarbij kan gedacht worden aan lage armaturen en aan het verlichten van het terrein enkel wanneer gewerkt wordt. Zodoende worden ook indirecte effecten voorkomen.

Verstoring door trilling

Trilling veroorzakende werkzaamheden (zoals heien) worden niet uitgevoerd bij de onderhavig voornemen tot opslagterrein. Door de verharding van het terrein zullen eventuele bewegingen en activiteiten rondom de gestalde goederen snel uitdempen. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

Verstoring door optische effecten

Optische verstoring kan op de randen van het NNN-gebied optreden. Dit zal echter niet wezenlijk verschillen van de optische verstoring die in de huidige situatie aan de orde is. Door de ligging van het plangebied direct tegen het bestaande verharde bedrijventerrein van Ravestein BV en ten noorden van de (bedrijfs)woningen, vindt er reeds (optische) verstoring plaats. De beïnvloedingszone zal minimaal zijn. De bewegingen binnen het plangebied zullen bovendien gereguleerd verlopen; onverwachte bewegingen zijn gezien het doel van het terrein (opslag en

verplaatsen goederen) niet aan de orde. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

5.4 Conclusie Gelders Natuurnetwerk

Provincie Gelderland kent enkel vervolgstappen in het kader van het Gelders Natuurnetwerk indien de uitwisselingsmogelijkheden, de natuurlijke eenheid, de aaneengeslotenheid en/of de kwaliteiten (wezenlijke kenmerken en waarden) van het GNN worden aangetast door een voornemen binnen de grenzen van het GNN. Dergelijke vervolgstappen zijn bij voorliggend voornemen niet aan de orde aangezien het plangebied buiten de grenzen van het GNN gelegen is. Het plangebied grenst wel aan het GNN. Door de inrichting van het terrein als opslagterrein zullen ook als gevolg van een aantal vrijkomende, indirecte storingsfactoren geen effecten plaatsvinden op de kerndoelen van het omliggende GNN.

Wel wordt geadviseerd om aandacht te besteden aan lichtuitstraling; belemmerende lichtuitstraling dient voorkomen te worden op het omliggende GNN om ook alle indirecte effecten uit te kunnen sluiten (zie ook kader op vorige pagina en paragraaf 7.2).

6 Toetsing Flora- en faunawet

6.1 Algemeen

Een groot aantal plant- en diersoorten is beschermd door de Flora- en faunawet. Deze is niet gebonden aan speciale gebieden, en geldt dus overal in Nederland. Indien als gevolg van de werkzaamheden en het gebruik van opslagterrein verbodsbepalingen in het kader van de Flora- en faunawet worden overtreden, is een ontheffing ex. art. 8 tot en met 12 Flora- en faunawet noodzakelijk. Het is daarom van belang om te onderzoeken of beschermde soorten op of binnen de invloedssfeer van het plangebied aanwezig zijn en of deze schade ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling daarvan. Een dergelijke toetsing vindt in dit hoofdstuk plaats.

Allereerst zal in paragraaf 6.2 de methodiek en de resultaten van de toetsing aan de Flora- en faunawet uiteengezet worden. In paragraaf 6.3 zijn de resultaten uit paragraaf 6.2 getoetst aan de Flora- en faunawet. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die zijn omschreven in paragraaf 6.4.

6.2 Methodiek en resultaten

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten is opgebouwd uit twee onderdelen:
- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedsfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

6.2.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Indien een effect optreedt en/of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.
Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten.

De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:
- www.Telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen;

- Kaartenset van de Provincie Gelderland met daarop de kerngebieden van de (habitat)soorten (Provincie Gelderland, 2012a).

Met behulp van bovenstaande bronnen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze bronnen, met name de atlassen en Telmee.nl, maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens uit deze bronnen hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

Op de site telmee.nl (2011-2016) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels
Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): buizerd, gierzwaluw, havik, roek en slechtvalk.
Categorie 5: er zijn geen omstandigheden te verwachten die nesten van categorie 5-soorten rechtvaardigen tot jaarrond beschermde nesten.

Zoogdieren
Zwaarder beschermd: bever, waterspitsmuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger.

Reptielen/amfibieën
Zwaarder beschermd: kamsalamander, rugstreeppad en poelkikker.

Vlinders
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Libellen
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen
Zwaarder beschermd: kleine modderkruiper en bittervoorn.

Flora
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

6.2.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek).

Op 12 april 2016 is een terreinbezoek in het ochtend uitgevoerd bij half bewolkt weer met een temperatuur van circa 12 C° (www.knmi.nl). Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet doorkruist zodat een gebiedsdekkend beeld verkregen is.

Biotoopbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een perceel met ruigte/kruidenvegetatie. Aan de zuidzijde van het plangebied (grenzend aan de bedrijfswoningen) is een relatief onderhouden grazige strook aanwezig. Aan de oostzijde van het perceel is kale grond aanwezig met enkele kruidenvegetatie. In het plangebied staan twee essen.

In Figuur 6.1 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 6.1. Impressie plangebied met aanwezige bosschage (onder) en omringend groen (rechtsboven).

Resultaten terreinbezoek

De bevindingen van het terreinbezoek zijn per relevante soortgroep uiteenzet. Op basis van de aanwezige biotopen kan gesteld worden dat niet alle (beschermde) soortgroepen relevant zijn voor de effectbepaling van het voornemen. Zo zijn op voorhand de volgende soortgroepen uitgesloten van het plangebied (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn hierdoor niet aan de orde): vissen, reptielen, vlinders en libellen. Aangezien het plangebied een relatief monotoon karakter betreft (één biotoop zonder gebouwen of grote aaneengesloten bomen), in een verstoorde omgeving ligt, geen open water bevat, de soorten strenge habitateisen hebben en het verspreidingsgebied van een aantal soorten niet tot aan de omgeving van het plangebied loopt, zijn niet alle soortgroepen relevant.
De overige soortgroepen vogels, zoogdieren, amfibieën en flora worden hierna wel behandeld.

Vogels
Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).
In het plangebied zijn geen sporen (zoals braakballen, uitwerpselen en/of nesten) aangetroffen die kunnen duiden op de aanwezigheid van soorten met een jaarrond beschermd nest (zoals de in de bureaustudie in de directe omgeving waargenomen soorten buizerd, gierzwaluw, havik, roek en slechtvalk). Dit ook aangezien in het plangebied geen gebouwen of beschutte en hoge bomen voorkomen waarin de soorten een nest kunnen maken. De in de omgeving waargenomen soorten zijn soorten die in dergelijke elementen nesten maken. Ook overige soorten met een jaarrond beschermd nest zijn door de afwezigheid van geschikt (broed)biotoop en de afwezigheid van sporen, uitgesloten van het plangebied.

Het plangebied biedt daarnaast wel een geschikt broedbiotoop voor algemeen voorkomende broedvogels. In de twee bomen zijn geen nesten aangetroffen. De aanwezige braamvegetatie ten noorden van het plangebied biedt mogelijk wel een beschutte en geschikte broedplaats voor algemeen voorkomende soorten als de merel. Hier zijn verschillende zangvogels in en rondom waargenomen. Ook het aangrenzende, meer beschutte uiterwaarde gebied (westzijde plangebied) vormt een geschikt broedgebied voor een verscheidenheid aan vogels. Deze zijn veelvuldig tijdens het terreinbezoek waargenomen.

Zoogdieren
Uit de bureaustudie komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied de bever is waargenomen. Het plangebied zelf vormt geen (essentieel) onderdeel van het leefgebied van de bever. Hier zijn ook geen burchten aanwezig en zijn geen sporen aangetroffen. Ook direct naast het plangebied zijn geen sporen van de soort aangetroffen. Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren (uiterwaarden) en meren (vzz.nl). Het naastgelegen uiterwaarden gebied vormt wel een geschikt leefgebied voor de soort. Uit de bureaustudie is tevens gebleken dat de waterspitsmuis in de omgeving van het plangebied is waargenomen. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers (www.zoogdiervereniging.nl). Vanwege het ontbreken van een dergelijk biotoop in het plangebied, is de soort uitgesloten van het plangebied.

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende vleermuissoorten waargenomen. Vleermuizen hebben hun vaste rust- en verblijfplantingsplaats in bomen of gebouwen en kunstwerken waarin of waarachter ze kunnen wegkruipen. Dergelijke (geschikte) elementen ontbreken in het plangebied waardoor beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen in het plangebied uitgesloten zijn. Vleermuizen kunnen overigens wel gebruik maken van het plangebied als onderdeel van hun foerageergebied. Hierbij zullen met name insectenrijke delen van het plangebied gebruikt worden. De verwachting is dat ze voornamelijk van het naastgelegen natuurterrein gebruik maken als foerageergebied (boven en rondom de waterpartij worden veel insecten verwacht). Vleermuizen benutten daarnaast beschutte trajecten om vanaf de verblijfplaats foerageergebieden te bereiken. Ze kiezen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en vliegen bij voorkeur uit de wind en uit het licht (straatverlichting, verlichting van gebouwen et cetera). Veelal wordt langs deze structuren ook gefoerageerd. Door het ontbreken van dergelijke lijnvormige elementen, zijn vliegroutes uitgesloten van het plangebied.

Amfibieën
Het plangebied biedt een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën zoals bruine kikker, bastaard kikker en gewone pad. De soorten zullen met name gebruik maken van de verruigde vegetatie in het plangebied of van de vegetatie net buiten het plangebied als schuilmogelijkheid of overwinteringslocatie (indien holen en dergelijk aanwezig zijn). Aangezien geen open water in het plangebied aanwezig is, vormt het plangebied geen voortplantingsbiotoop; de waterpartijen in de omgeving mogelijk wel.

Tijdens het terreinbezoek zijn geen amfibieën aangetroffen. Zwaar beschermde amfibieën worden gezien de afwezigheid van geschikte voortplantingsplaatsen, het monotone en verruigde, voedselrijke landschap en de strikte eisen die deze soorten aan hun leefgebied stellen niet verwacht in het plangebied. De daadwerkelijke uiterwaarden van de Waal (in dit geval de in de omgeving aanwezige Afferdensche en Deestsche Waarden) vormen wel een geschikt leefgebied voor de beschermde amfibiesoorten kamsalamander en rugstreeppad. Hier bevindt zich een onverstoord, waterrijk gebied met veel natuurlijke kleinschalige landschapselementen en vergraafbare terreinen die een optimaal biotoop vormen voor deze beschermde amfibiesoorten. Ook de poelkikker wordt meer westelijk van het plangebied verwacht. Hier komen kleinschalige poelen voor (zoals de tichelgaten) die voldoen aan het optimale biotoop van de soort. De soort prefereert zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren die vrij zijn van vis en een goede onderwatervegetatie hebben. Hij heeft een voorkeur voor onbeschaduwde wateren, maar de oeverzone moet goed begroeid zijn. Geschikte biotopen zijn niet aanwezig in voorliggend plangebied waardoor de kans op de soorten klein wordt geacht.

Flora
Het plangebied bestaat voornamelijk uit een verruigd perceel met kruidenvegetatie. Algemeen voorkomende kruiden/ruigtesoorten die tijdens het terreinbezoek zijn waargenomen, betreffen onder andere: braam, grote berenklauw, ridderzuring, brandnetel, distel, dovenetel, kleefkruid, zevenblad, smeerwortel, boterbloem en speenkruid.

In Figuur 6.2 is een impressie gegeven van de vegetatie in het plangebied.

Figuur 6.2. Impressie aanwezige vegetatie in het plangebied.

Zwaar beschermde soorten zijn tijdens het terreinbezoek niet aangetroffen en worden ook niet verwacht gezien het voedselrijke en verruigde biotoop.

6.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 6.1 en die een (zwaarder) beschermde status hebben in de Flora- en faunawet mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 6 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 6.1. Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten (Tabel 2/3 en vogels) in of in de omgeving van het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Functie	Toelichting
Algemene broedvogels	Tijdens het broedseizoen beschermd als nest in gebruik is	Ja	Broedbiotoop en rust- en verblijfplaats	Dichte vegetatie is geschikt als broedbiotoop. Daarnaast veel in de omgeving.
Vleermuizen	Tabel 3, Habitatrichtlijn Bijlage IV	Mogelijk	Foerageergebied	Terrein en omgeving onderdeel van foerageergebied

6.3 Effectbeoordeling

De effecten op zwaar beschermde soorten als gevolg van het toekomstige voornemen, worden per soortgroep getoetst. Enkel de soortgroepen in Tabel 6.1 zijn relevant bevonden voor voorliggend plangebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan:

- vogels (algemeen)
- zoogdieren (vleermuizen).

Op overige soortgroepen zijn geen effecten aan de orde.

6.3.1 Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste (algemene) broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de kapwerkzaamheden en het verwijderen van de vegetatie niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli[1]) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen effecten en belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Zo wordt ook verstoring richting de omgeving voorkomen.

In het plangebied komen door het gunstige broedbiotoop vogels tot broeden in de dichte vegetatie en mogelijk in de bomen. De kans is zeer aannemelijk dat deze aanwezig zijn. Tijdens de **aanlegfase** is het daarom van belang dat de vegetatie niet in het broedseizoen (als broedende vogels aanwezig zijn) verwijderd wordt.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken (de ophoging en verharding) dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels (vegetatie verwijderen of voor het broedseizoen dermate verstoren dat vogels niet tot broeden komen). Wanneer het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen (i.e. wanneer broedende vogels en/of jongen aanwezig zijn) om te werken dan kan het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen, of in de invloedsfeer van het plangebied dan worden locatiespecifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is. Gezien de ligging van het plangebied naast de uiterwaarden Waal zijn broedgevallen binnen de invloedssfeer zeer waarschijnlijk.

Tijdens de **gebruiksfase** worden er geen activiteiten in het plangebied uitgevoerd anders dan het stallen en verplaatsen van materiaal. De aanrijroute zal naar verwachting vanaf het reeds bestaande scheepswerf verlopen waardoor de verstoring vanuit één kant komt. Gezien de plaatselijke bewegingen kan bij vogels gewenning optreden voor de activiteiten, mede aangezien de bewegingen strikt gezien binnen het plangebied blijven.

6.3.2 Zoogdieren (vleermuizen)

Alle vleermuissoorten (inclusief hun verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden) zijn beschermd onder de Flora- en faunawet en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Een aantasting, verwijdering of wezenlijke verstoring van een dergelijke element (met essentiële functie) of het individu is een overtreding van de verbodsbepalingen gesteld in de Flora- en faunawet.

Het plangebied en met name de omgeving zal met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gebruikt worden als foerageergebied door vleermuizen. Doordat het plangebied, gezien de beperkte omvang en monotone karakter, geen essentieel onderdeel uitmaakt van hun leefgebied worden bij voorgenomen ingreep geen verbodsbepalingen overtreden (i.e. er wordt geen *essentieel* foerageergebied aangetast).

[1] Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Wel dient zowel tijdens de **aanlegfase** als de **gebruiksfase** rekening gehouden te worden met de zwaar beschermde vleermuizen. Aangezien vrijwel alle vleermuizen lichtgevoelig zijn, dient zowel in de nieuwe situatie (**gebruiksfase**) als in de periode van werkzaamheden (**aanlegfase**) lichtuitstraling buiten de grenzen van het plangebied voorkomen te worden. Dit geldt ook voor langdurige lichtuitstraling op de aangrenzende terreinen en vegetatie (tussen zonsondergang en zonsopkomst). Wanneer deze maatregel in acht wordt gehouden (door het terrein niet permanent te verlichten – zie ook maatregelen bij de toetsing aan de GNN/Natuurbeschermingswet 1998 en paragraaf 7.2), zijn negatieve effecten op vleermuizen uit te sluiten. De functionaliteit van het leefgebied van de vleermuizen blijft gewaarborgd.

6.4 Conclusie Flora- en faunawet

Kort samengevat is het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek dat de Flora- en faunawet geen belemmering vormt voor de voorgenomen terreinopslag, mits rekening gehouden wordt met zwaar beschermde vleermuizen (Tabel 3-soort) en broedvogels. Met vleermuizen kan rekening gehouden worden door lichtuitstraling te beperken. Tevens moet rekening gehouden worden met algemene broedvogels. Zie ook onderstaande voorschriften.

6.4.1 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek)

Onderstaand zijn de maatregelen, voortkomend uit de aanwezige soorten (paragraaf 6.3) en de ligging van het plangebied in het landschap, opgesomd.

- Vegetatie in het plangebied verwijderen buiten het broedseizoen indien concrete broedgevallen aanwezig zijn (dit is zeer waarschijnlijk in het plangebied);
- Lichtuitstraling buiten het plangebied voorkomen/uitsluiten. Geen lichtmasten plaatsen, werken met lage armaturen, bewegingssensoren voor verlichting e.d;
- Plangebied afschermen van omliggend natuurgebied door bijvoorbeeld fijnmazig, amfibiekerend hekwerk of scherm.
- Zicht ontnemende en lang te stallen objecten aan de buitenzijden van het plangebied (aan de kant van de bosschages/water) plaatsen. Hierdoor wordt het zicht van menselijke activiteiten van het naastgelegen natuurgebied ontnomen zodat minder optische verstoring ontstaat voor de hier aanwezige soorten.

7 Conclusies en aanbevelingen

Ravestein Beheer BV is voornemens een nieuw opslagterrein te realiseren op het terrein van Ravestein BV te Deest (westzijde bestaande loodsen). Om het opslagterrein te realiseren zal het terrein worden opgehoogd met menggranulaat en zand waarna verharding wordt aangebracht. Het opslagterrein zal worden gebruikt voor de opslag van goederen waar op het werfterrein geen plaats meer is.

Om de mogelijkheden van het gewenste opslagterrein te kunnen beoordelen, is een verkennende toetsing uitgevoerd met betrekking tot de hier geldende natuurwetgeving. Op basis van de eerste beschikbare gegevens omtrent de voorgenomen ontwikkeling is het voornemen getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 (Voortoets), het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de EHS) en de Flora- en faunawet.

7.1 Conclusies

7.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Als gevolg van de realisatie van het opslagterrein ten westen van de scheepswerf Ravestein BV vindt er, door de verspreiding van de natuurwaarden in combinatie met de aard en omvang van het voornemen, geen aantasting van - of verstoring op natuurwaarden plaats van het aangewezen Vogelrichtlijngebied. Ook effecten op habitatsoorten en habitattypen (binnen of buiten het Vogelrichtlijngebied) zijn uitgesloten. Wel is er sprake van ‘Oppervlakteverlies’ als gevolg van het in gebruik nemen van het terrein binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Alhoewel hier geen kenmerkende waarden aanwezig zijn, is een dergelijke invulling van het terrein niet in lijn met de aard en het doel van een gebied aangewezen als Natura 2000-gebied.

In een overleg met het Bevoegd gezag (provincie Gelderland) dient nader bekeken te worden welke stappen worden doorlopen (het betreft namelijk met name beleidsmatige procedures in plaats van ecologisch inhoudelijke vervolgstappen). Gezien het feit dat er sowieso een effect optreedt als gevolg van de ontwikkeling (oppervlakte verlies) op het Natura 2000-gebied, dient een vergunningsaanvraag-traject Natuurbeschermingswet 1998 doorlopen te worden.

7.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Provincie Gelderland kent enkel vervolgstappen in het kader van het Gelders Natuurnetwerk indien de uitwisselingsmogelijkheden, de natuurlijke eenheid, de aaneengeslotenheid en/of de kwaliteiten (wezenlijke kenmerken en waarden) van het GNN worden aangetast door een voornemen binnen de grenzen van het GNN. Dergelijke vervolgstappen zijn bij voorliggend voornemen niet aan de orde aangezien het plangebied buiten de grenzen van het GNN gelegen is. Het plangebied grenst wel aan het GNN. Door de inrichting van het terrein als opslagterrein zullen ook als gevolg van een aantal vrijkomende, indirecte storingsfactoren geen effecten plaatsvinden op de kerndoelen van het omliggende GNN.

Wel wordt geadviseerd om aandacht te besteden aan lichtuitstraling; belemmerende lichtuitstraling dient voorkomen te worden op het omliggende GNN om ook alle indirecte effecten uit te kunnen sluiten.

7.1.3 Flora- en faunawet

Kort samengevat is het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek dat de Flora- en faunawet geen belemmering vormt voor de voorgenomen terreinopslag, mits rekening gehouden wordt met zwaar beschermde vleermuizen (Tabel 3-soort) en broedvogels. Met vleermuizen kan rekening gehouden worden door lichtuitstraling te beperken (zie paragraaf 7.2). Tevens moet rekening gehouden worden met algemene broedvogels.

7.2 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek)

Onderstaand zijn de maatregelen voortkomend uit de Flora- en faunawet (aanwezige beschermde soorten in het plangebied en omgeving) en voortkomend uit de ligging van het plangebied in het landschap (GNN/N2000) opgesomd. Aangegeven is in hoeverre dit een eis uit de wet is of in hoeverre dit een aanbeveling is.

- Vegetatie in het plangebied verwijderen buiten het broedseizoen (eis vanuit Flora- en faunawet);
- Lichtuitstraling buiten het plangebied voorkomen/uitsluiten. Geen lichtmasten plaatsen, werken met lage armaturen, bewegingssensoren voor verlichting e.d. (licht zorgvuldig inpassen) (eis vanuit de Flora- en faunawet, NNN en Natuurbeschermingswet 1998);
- Plangebied afschermen van omliggend natuurgebied door bijvoorbeeld fijnmazig, amfibiekerend hekwerk of scherm (optioneel, bevorderlijk voor natuurwaarden naast gelegen terrein).
- Zicht ontnemende en lang te stallen objecten aan de buitenzijden van het plangebied (aan de kant van de bosschages/water) plaatsen (optioneel, bevorderlijk voor naast gelegen natuurwaarden). Hierdoor wordt het zicht van menselijke activiteiten van het naastgelegen natuurgebied ontnomen zodat minder optische verstoring ontstaat voor de hier aanwezige soorten.

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Rijkswaterstaat, 2012. Infrastructuur en vleermuizen. Perspectief van de opdrachtgever.

Spikmans, F., 2011. Kamsalamander in rivierengebied Gelderland. Onderzoek naar migratie van amfibieën op dijktrajecten. Stichting RAVON, Nijmegen.

Overig:
www.ravon.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.naturalis.nl
www.telmee.nl
www.vlindernet.nl
www.libellennet.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling
Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode
Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten
Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.
Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten
Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels
Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil Sperwer, Wespendief en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om

soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag
Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde ‘verklaring van geen bedenkingen’ (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo
Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksma van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45%van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden
Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuur-gebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden
De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:
- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

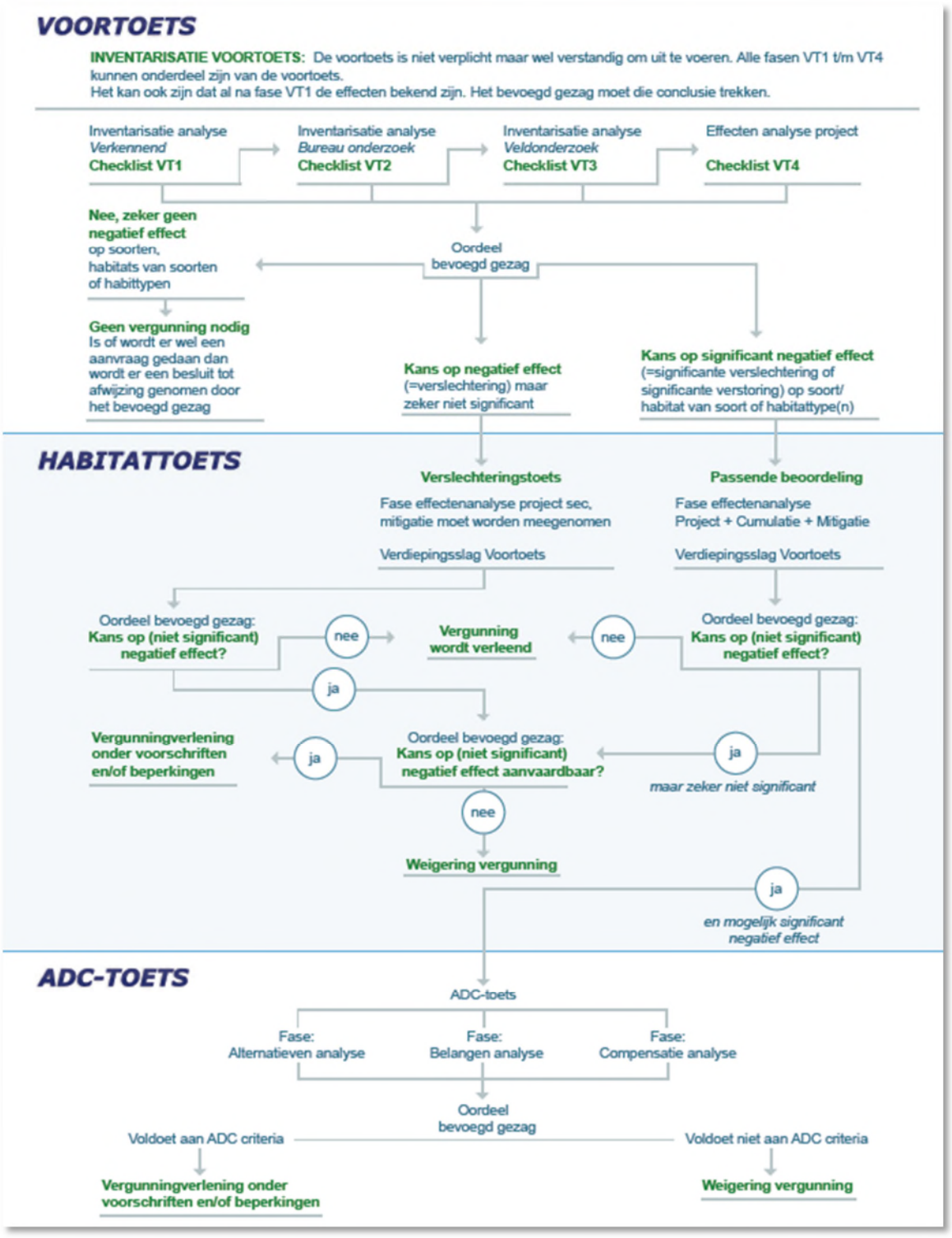
Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik
Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:
- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.
Inventarisatie analyse Verkennend Checklist VT1
Inventarisatie analyse Bureau onderzoek Checklist VT2
Inventarisatie analyse Veldonderzoek Checklist VT3
Effecten analyse project Checklist VT4
Nee, zeker geen negatief effect op soorten, habitats van soorten of habittypen
Geen vergunning nodig Is of wordt er wel een aanvraag gedaan dan wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag
Oordeel bevoegd gezag
Kans op negatief effect (=verslechtering) maar zeker niet significant
Kans op significant negatief effect (=significante verslechtering of significante verstoring) op soort/ habitat van soort of habitattype(n)
HABITATTOETS
Verslechteringstoets
Fase effectenanalyse project sec, mitigatie moet worden meegenomen
Verdiepingsslag Voortoets
Passende beoordeling
Fase effectenanalyse Project + Cumulatie + Mitigatie
Verdiepingsslag Voortoets
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
nee
Vergunning wordt verleend
nee
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
ja
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
ja
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect aanvaardbaar?
ja
maar zeker niet significant
nee
Weigering vergunning
ja
en mogelijk significant negatief effect
ADC-TOETS
ADC-toets
Fase: Alternatieven analyse
Fase: Belangen analyse
Fase: Compensatie analyse
Oordeel bevoegd gezag
Voldoet aan ADC criteria
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
Voldoet niet aan ADC criteria
Weigering vergunning

Bijlage 2: Toelichting storingsfactoren

Ministerie van EZ, 2015

Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)
Oppervlakteverlies leidt tot een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied van soorten en/of habitattypen. Door versnippering kunnen verschillende gebieden geïsoleerd van elkaar komen te liggen, waardoor ze onbereikbaar worden of hun functie verliezen.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)(3 en 4)
Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NOx), ammoniak (NH3)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verzoeting (5)
Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.
Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

Verzilting (6)
Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.
Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

Verontreiniging (7)
Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het gaat hier onder andere over organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex en kunnen zich pas vele jaren later manifesteren. Vrijwel alle soorten habitattypen reageren op verontreiniging (bron: effectenindicator EZ).

Verdroging (8)
Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting (9)
Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering stroomsnelheid (10)
Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie (11)
De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.
Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat (12)
Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Verstoring door geluid (13)
Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continue geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door licht (14)
Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's.
Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door trilling (15)
Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Verstoring door optische effecten (16)
Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

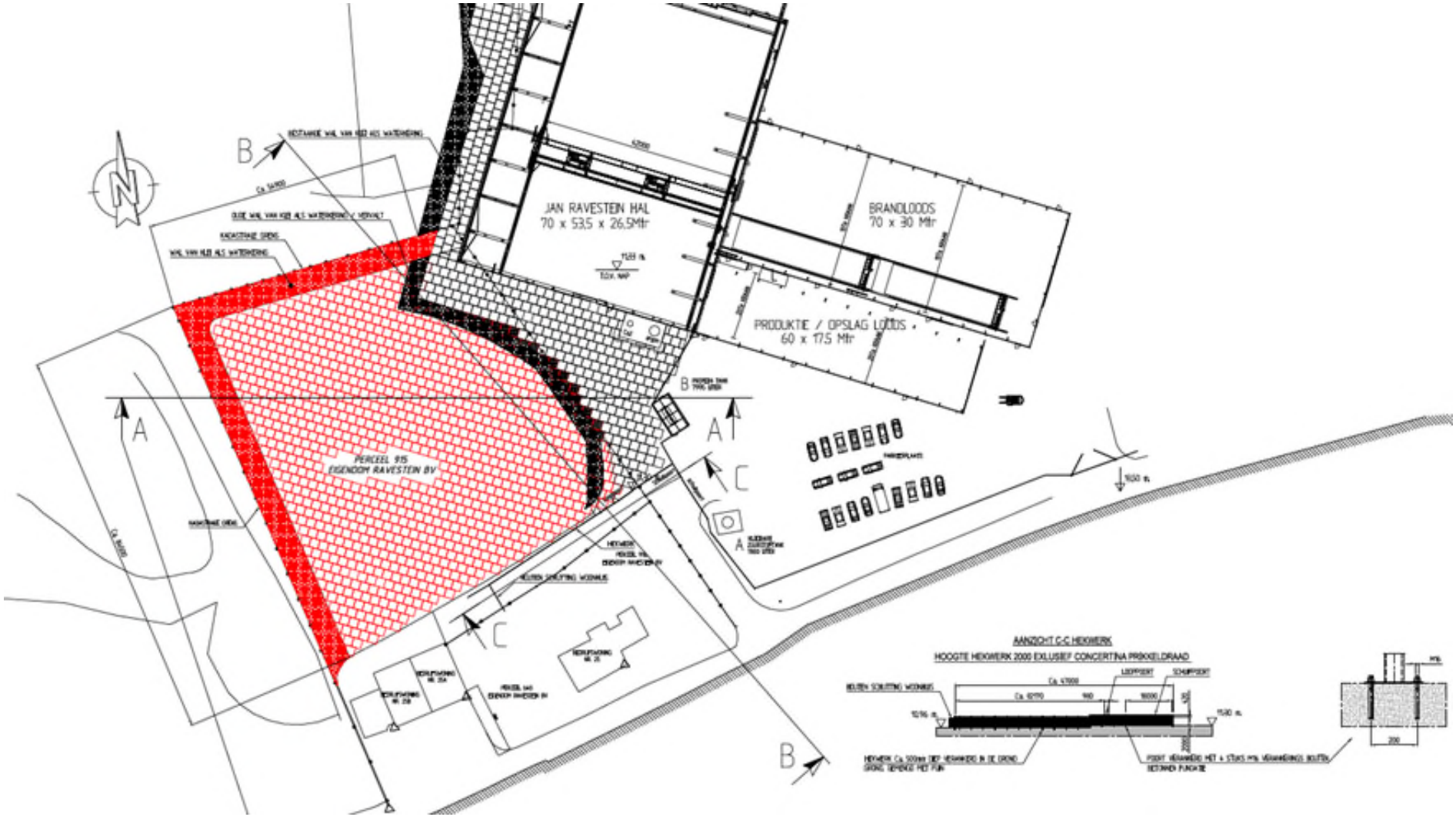
Verstoring door mechanische effecten (17)
Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

Verandering in populatiedynamiek (18)
De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral gedoeld of de situatie waneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als ‘gevoelig’ gescoord.

Bewuste verandering soortensamenstelling (19)
Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.
Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Bijlage 3: Plangebied kadastrale gegevens en fasering

JAN RAVESTEIN HAL
70 x 53.5 x 26.5Mtr
BRANDLOODS
70 x 30 Mtr
PRODUKTIE / OPSLAG LOODS
60 x 17.5 Mtr
PERCEEL 915
EIGENDOM RAVESTEIN BV
A
B
C
AANZICHT C-C HEKWERK
HOOGTE HEKWERK 2000 EXCLUSIEF CONCERTINA PRIKKELDRAAD

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. 06- 20 60 69 20
E. michel.braad@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Bijlage 3: Natuurtoets ON8464 Uitbreiding hellingloods te – Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland, Antea Group, rapportnr:431764, dd 5 maart 2018.

Natuurtoetsing ON8464 uitbreiding hellingloods te

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland

projectnummer 431764
definitief
5 maart 2018

Understanding today.
Improving tomorrow.

Natuurtoetsing ON8464 uitbreiding hellingloods te Deest

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland

projectnummer 431764

definitief
5 maart 2018

Auteurs
L.C. Smitskamp
C. Schellingen

Opdrachtgever
Ravestein BV
Waalbandijk 11
6653 KD Deest

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
5/3/18	definitief	M.L. Braad	W.A. Matla

Inhoudsopgave

		Blz.
1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	**Wettelijk kader Wet natuurbescherming**	**3**
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.3	Gebiedsbescherming	4
2.3.1	Natura 2000	4
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	4
3	**Beschrijving voornemen en plangebied**	**6**
3.1	Projectvoornemen	6
3.1.1	Werkzaamheden	6
3.2	Gebiedsbeschrijving	7
4	**Toets gebiedsbescherming Wnb**	**9**
4.1	Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000	9
4.2	Natura 2000-gebied Rijntakken	11
4.3	Beoordeling effecten op Natura 2000	15
4.3.1	Relevante storingsfactoren en relevante natuurwaarden	15
4.3.2	Beoordeling storingsfactoren	16
4.3.3	Cumulatie	20
4.4	Conclusie toetsing Natura 2000	20
5	**Gebiedsbescherming: Gelders Natuurnetwerk**	**21**
5.1	Algemeen	21
5.2	Ligging voornemen t.o.v. GNN	21
5.3	Beoordeling Gelders Natuurnetwerk	23
5.3.1	Afwegingskader	23
5.3.2	Beoordeling	23
5.3.3	Voorleggen bevoegd gezag	24
5.4	Conclusie toetsing Gelders Natuurnetwerk	24
6	**Toetsing soortbescherming**	**26**
6.1	Algemeen	26
6.2	Aanwezige beschermde soorten	26
6.2.1	Bureaustudie	26
6.2.2	Terreinbezoek	27
6.2.3	Samenvatting beschermde soorten	30

6.3 Effectbeoordeling soorten 30
6.3.1 Vogels 30
6.4 Conclusie soortbescherming 31

7 Conclusies en advies 32
7.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming) 32
7.2 Natuurnetwerk Nederland 32
7.3 Soortenbescherming (Wet natuurbescherming) 33

8 Bronnen 34

Bijlagen

35

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Bijlage 2: Definities storingsfactoren

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ravestein Beheer B.V. is voornemens om de komende jaren de hellingloods van het bedrijf uit te breiden naar de oostzijde van de scheepswerf. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt de bestaande lashal geamoveerd. Voor het slopen van de oude lashal, welke haaks op de hellingbaan staat, en voor het uitbreiden van de hellingloods naar de oostzijde dient er een Natuurtoetsing plaats te vinden.

Het plangebied bevindt zich gedeeltelijk binnen het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal'. Een toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming is daarom noodzakelijk. Ook wordt gekeken of de ontwikkeling effect heeft op beschermde soorten (verankerd in de Wet natuurbescherming) en het Gelder Natuurnetwerk; GNN (voorheen EHS). Activiteiten mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoetsing. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoetsing beschreven en wordt antwoord gegeven of het plan uitvoerbaar is. In Figuur 1.1 is de ligging van het bedrijf weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van de scheepswerf Ravenstein B.V ten opzichte van Deest. Bron: Globespotter, 2017.

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft ook invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd. Mogelijk dienen bij de project ontwikkeling bomen te worden gerooid. Gezien de grootte van de houtopstand, vallen de eventueel te rooien bomen naar

verwachting niet onder bescherming van de Wet natuurbescherming. Daarom blijven de houtopstanden buiten beschouwing in de natuurtoets.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het GNN) en het bepalen of het plan uitvoervaar is.

Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden (NNN en/of Natura 2000) voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?
- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteiten? Vinden er als gevolg van de activiteiten effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Leeswijzer

De Natuurtoetsing is verder als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 beschrijft het voornemen en het gebied;
- Hoofdstuk 4 zet de natuurwaarden en kans op effecten uiteen vanuit de **Natura 2000—gebiedsbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 5 beschrijft de aanwezige natuurwaarden en kans op effecten vanuit het **Gelders Natuurnetwerk**;
- Hoofdstuk 6 zet de verwachte soorten uiteen en geeft de vervolgstappen weer in het kader van de **soortbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en geeft een overzicht de kans op effecten binnen de verschillende toetsingskaders.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming (paragraaf 2.2) en de gebiedsbescherming (paragraaf 2.3) relevant voor voorliggende Natuurtoetsing. In paragraaf 2.4 wordt de vervolgprocedure aangegeven bij een overtreding van verbodsbepalingen.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. De bescherming van houtopstanden (voorheen beschermd vanuit de Boswet) valt ook onder de Wet natuurbescherming. Mogelijk dienen bij de projectontwikkeling bomen te worden gerooid. Gezien de grootte van de houtopstand, vallen de te rooien bomen naar verwachting niet onder bescherming van de Wet natuurbescherming. Daarom blijven de houtopstanden buiten beschouwing in de natuurtoets.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. ‘andere soorten’ (onderdeel A ‘fauna’ en onderdeel B ‘flora’).

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het plangebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn
Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in Bijlage 1).

Soorten van de Habitatrichtlijn
Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden (zie ook tabel E in Bijlage 1).

Andere soorten
Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage 1, tabel C en D van voorliggend rapport. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.
Met betrekking tot de 'andere soorten' geldt er voor een deel van deze soorten een landelijke vrijstelling (zie Regeling Natuurbescherming, bijlage 13) voor handelingen en projecten genoemd in artikel 1.3, lid 1, onderdeel a (Besluit natuurbescherming). Hier valt het landelijk gastransportnet, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel N van de Gaswet ook onder.
Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3,5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de RVO. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie Bijlage 1 voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden.

Het doel van het natuurnetwerk is het behoud en de versterking van het aantal soorten in het wild voorkomende planten en dieren. Om de biodiversiteit nu en voor toekomstige generaties Gelderlanders veilig te stellen, beschermt de provincie het Gelders Natuurnetwerk. Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een zoekgebied van 7.300 ha voor de te realiseren 5.300 ha nieuwe natuur (Omgevingsvisie Gelderland).

De provincie wil de ambities voor de 5.300 hectare extra natuur in het Gelders Natuurnetwerk in 2025 gerealiseerd hebben. Voor behoud en versterking van de biodiversiteit in Gelderland streeft de provincie naar een goede aansluiting tussen het Natuurnetwerk en het Duitse Biotopverbund. De uitbreiding van de natuurgebieden heft versnippering op en vergroot de efficiëntie van het beheer. De provincie wil de natuur van het Gelders Natuurnetwerk beschermen tegen aantasting door omzetting naar andere functies via regels in de Ruimtelijke Verordening. Centraal staat daarbij de bescherming van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten bestaan uit de natuurwaarden en de potentiële waarden en de omgevingscondities. De natuur- en landschapswaarden staan per

deelgebied beschreven in de kernkwaliteiten. Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieu- en watercondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, de donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieu- en watercondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van die condities mogen veroorzaken. (Omgevingsvisie Gelderland).

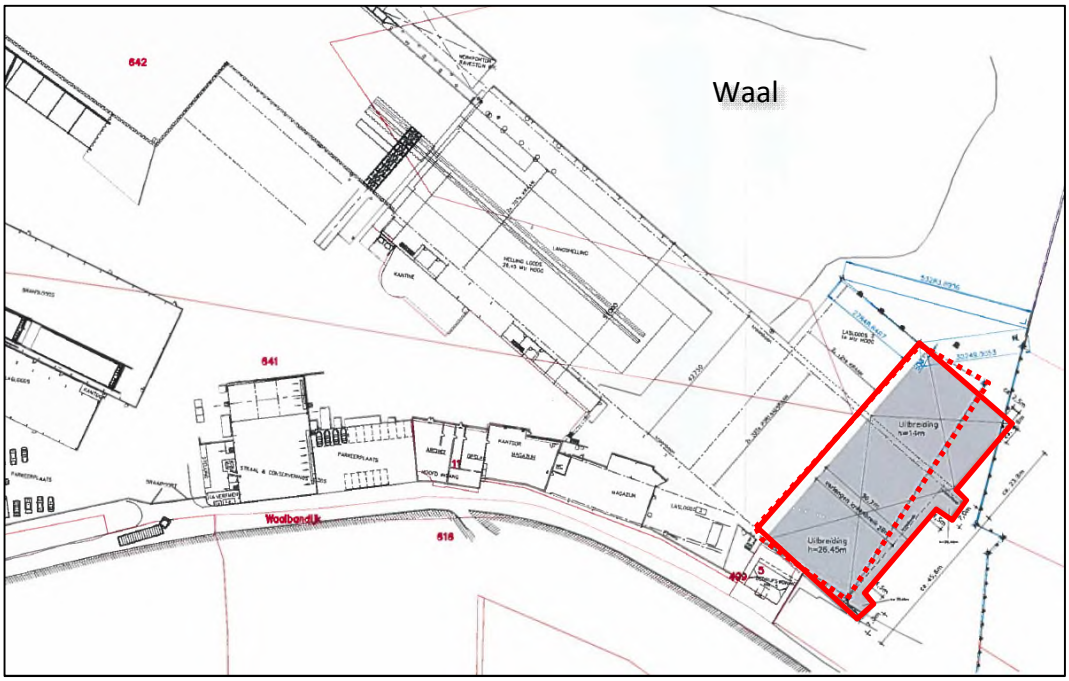
3 Beschrijving voornemen en plangebied

3.1 Projectvoornemen

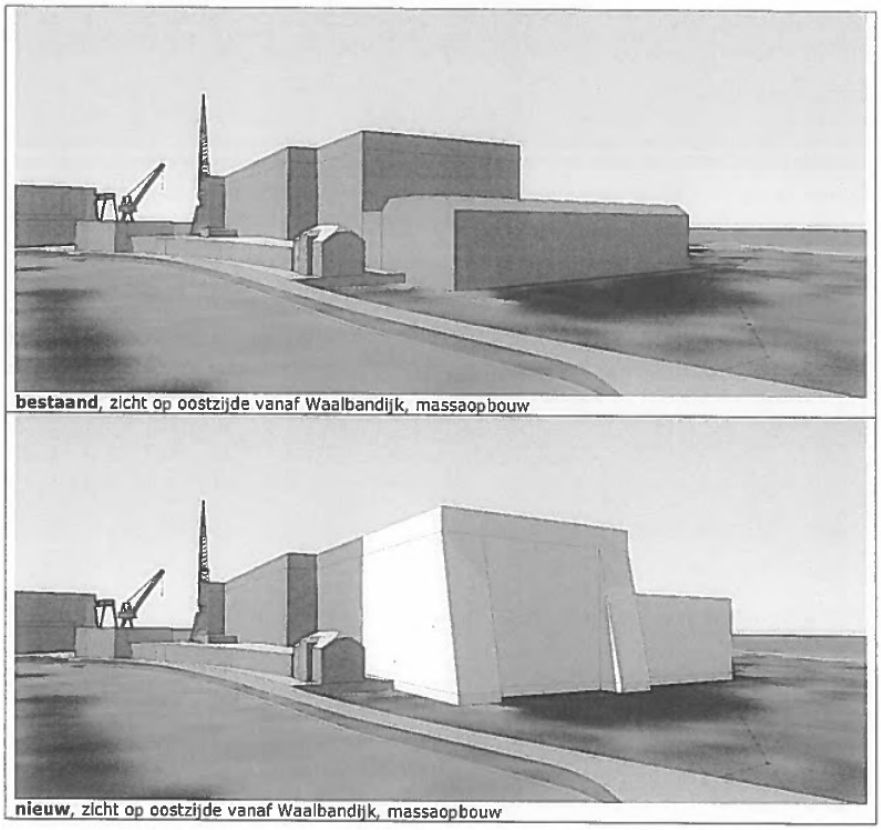
Onderstaand worden de werkzaamheden toegelicht en zijn de uitgangspunten voor deze toetsing uiteengezet.

3.1.1 Werkzaamheden

Ravestein B.V. te Deest is voornemens de bestaande hellingloods uit te breiden. Hiervoor moet de bestaande circa 15 meter hoge lasloods worden gesloopt. Dit betreft het niet orthogonale volume aan de oostzijde. Dit wordt vervangen door een aansluitend aan de bestaande hal te bouwen gebouw met afmeting van circa 30 x 38 x 24 meter (lxbxh). Daarnaast wordt de zijbeuk 15 meter verlengd tot de eindgevel van het nieuwe hoge bouwdeel. Op de kop zijn uitstulpingen gepland, waar de bok van de kraan in kan lopen. De kraan is nu reeds aanwezig in de hellingloods. De kraan + rails zal worden uitgebreid richting de zuidoostzijde, hiervoor is voldoende ruimte en hoogte nodig (dit resulteert in de uitbreiding van de bestaande hal). Het gaat daarbij om een driehoekig oppervlakte van circa 4,8 bij 2,5 meter (6m^2) dat in het Natura 2000-gebied en GNN valt. Daarnaast is in het bestemmingsplan opgenomen dat er een strook van 5 meter vrijgehouden moet worden tussen de gebouwen en de perceelgrens. (De afstand van 5 meter houdt verband met de bereikbaarheidseisen van de brandweer). Het is vooralsnog onduidelijk wat de inrichting wordt van deze 5 meter (natuurlijk/verhard etc.).
Er zijn geen alternatieven mogelijk voor het voornemen aangezien de realisatie van de hellingloods locatiegebonden is. Er is ter plaatse meer ruimte nodig voor de aanwezige kraan op rails die nu inpandig aanwezig is. De enige bewegingsruimte/uitbreiding die mogelijk is, is richting het zuidoosten – in het verlengde van de huidige rails in de hal. De nieuwe hellingloods zal meer hoogte hebben, waardoor de rails doorgetrokken kan worden en de kraan zo meer bewegingsruimte heeft.
In Figuur 3.1 is de situatietekening gegeven van de nieuwe situatie. Figuur 3.2 geeft een verbeelding van de oude en nieuwe situatie.

Figuur 3.1. Nieuw gewenste situatie (grijs gearceerd). De huidige situatie is gestippeld aangegeven.

Figuur 3.2. Bestaande en nieuwe situatie.

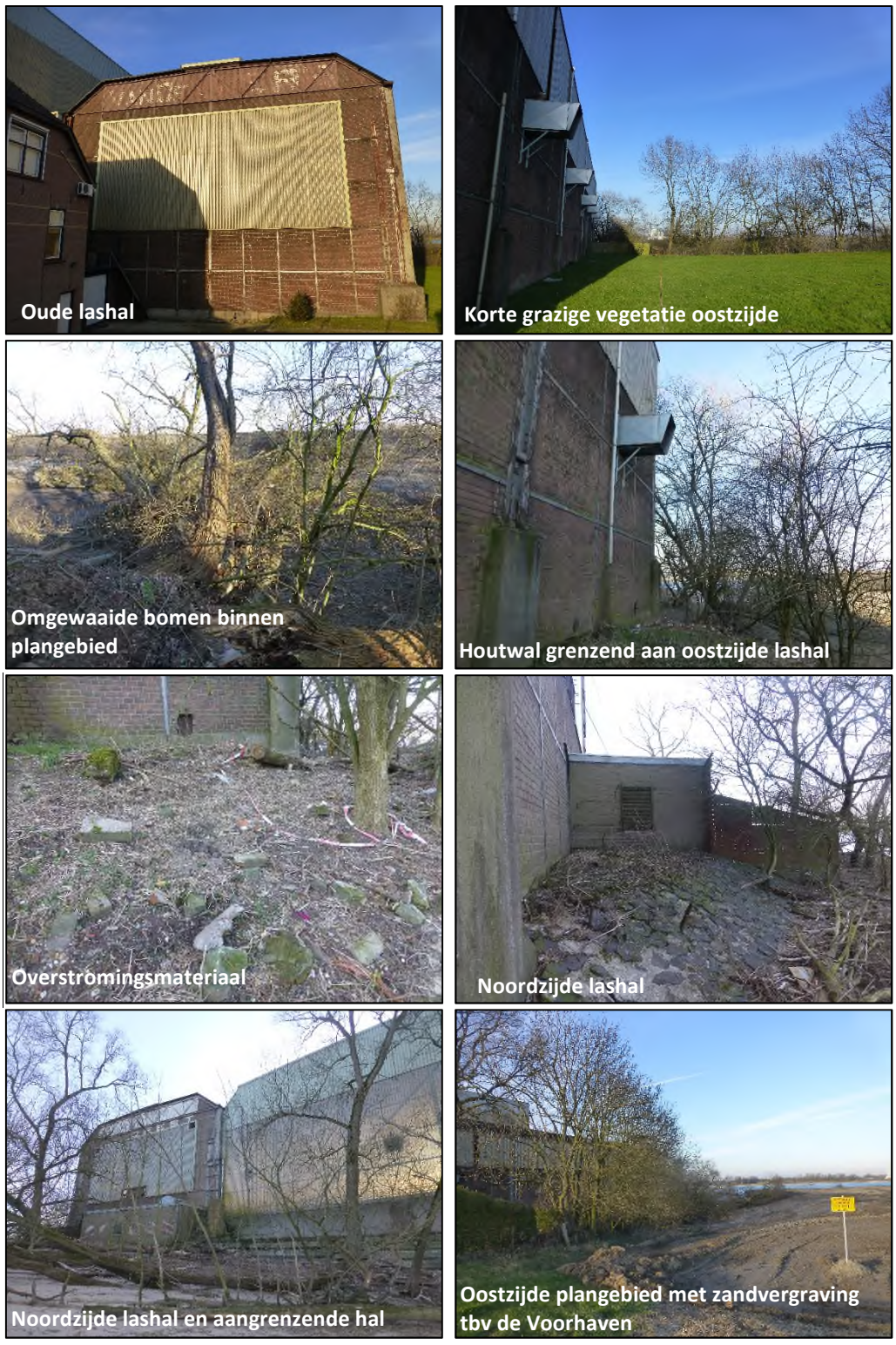
3.2 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat naast de scheepswerf en de oude lashal uit korte grazige vegetatie (zuid- en oostzijde) en enkele bomen van de aangrenzende houtwal. Een aantal van deze bomen is tijdens de afgelopen storm omgewaaid. Ten noorden van het plangebied grenst het bedrijventerrein/plangebied aan de oevers van de Waal. Hier zijn buiten het plangebied wilg en vlier op zandige oeverbanken aanwezig met daarop en -omheen overstromingsmateriaal (organisch materiaal, afval en houtafval). In Figuur 3.2 is een impressie gegeven van de locatie en directe omgeving.

Zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf

Direct grenzend aan de oostzijde van de scheepswerf en het plangebied – en binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken – zijn werkzaamheden in gang gezet voor het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf. Gedurende een periode van 15 jaar wordt voor dit project zand (beton- en metselzand en ophoogzand) en grind gewonnen voor de bouwgrondstoffenvoorziening en wordt het gebied vervolgens ingericht voor natuur en kleinschalige recreatie. Het gebied direct grenzend aan het plangebied wordt 'Voorhaven' genoemd.

De Voorhaven wordt speciaal voor de verwerking en scheepsbelading van het gewonnen zand en grind aangelegd in de uiterwaarden van de Waal. De aanleg van deze Voorhaven vindt eveneens plaats door middel van zandwinning (SAB, 2015. Bestemmingsplan Voorhaven Geertjesgolf, toelichting).

Figuur 3.1. Impressie van het plangebied en omgeving.

4 Toets gebiedsbescherming Wnb

Voor Natura 2000-gebieden geldt een beschermingsregime om aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden te voorkomen. In de Wet natuurbescherming (verder Wnb) is de bescherming van deze gebieden geregeld. In het kader van de besluitvorming over het project dient getoetst te worden op de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Ook activiteiten buiten een Natura 2000-gebied kunnen de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar brengen. Dit wordt externe werking genoemd. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 2.7 Wnb). Als significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, moet er op grond van de Wnb een passende beoordeling worden opgesteld (art 2.8 Wnb).

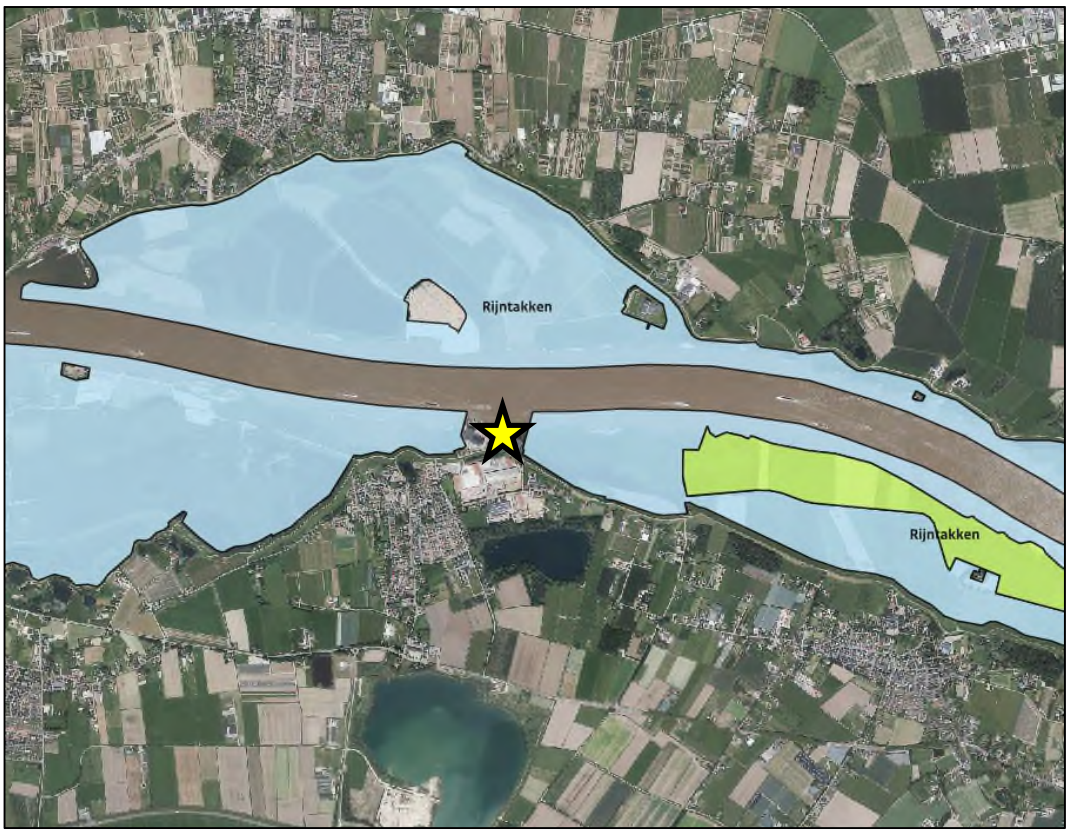
In dit kader wordt een toets aan de gebiedsbescherming uitgevoerd. Binnen deze toets staat de volgende vraag centraal: *"Kunnen de beoogde ontwikkelingen - gelet op de instandhoudingsdoelstelling van enig Natura 2000-gebied - de kwaliteit van de habitattypen[1] en de leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen verslechteren of een significant verstorend effect hebben? Kunnen deze effecten bij voorbaat redelijkerwijs uitgesloten worden of kunnen de effecten leiden tot significante aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden*?"

4.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000

Het plangebied bevindt zich voor een klein deel in – alsook nabij – het Natura 2000-gebied 'Rijntakken', deelgebied Uiterwaarden Waal'. In Figuur 4.1a en b is de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied weergegeven.

Gezien de nabijheid van het Natura 2000-gebied Rijntakken en de voorgenomen werkzaamheden (niet zijnde grootschalig) is dit Natura 2000-gebied als enige relevant bevonden voor voorliggende toetsing. In de volgende paragraaf zijn de waarden van dit gebied uiteengezet.

[1] Definitie habitattype: land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische én biotische kenmerken die zowel geheel natuurlijk als half-natuurlijk kunnen zijn. Voor de in Nederland voorkomende habitattypen staan in het 'Profielendocument' onder andere de vegetatietypen, abiotische randvoorwaarden, typische soorten die tot een bepaald habitattype behoren (Begrippenlijst Regiegroep Natura 2000).

Figuur 4.1a. Ligging Natura 2000-gebied Rijntakken ten opzichte van het plangebied (AERIUS Calculator, 2017).

Figuur 4.1b. Ligging Natura 2000-gebied Rijntakken ten opzichte van het plangebied in meer detail (AERIUS Calculator, 2017).

4.2 Natura 2000-gebied Rijntakken

Beschrijving

De uiterwaarden Waal bevatten relatief hooggelegen uiterwaarden van de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om oude meanders en hun oeverlanden waar de rivier doorheen is gegraven; deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden stroomdalgraslanden en open water. De uiterwaarden Waal zijn een belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Het is daarnaast ook een belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine zilverreiger, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend, kievit en grutto. daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, brandgans, krakeend, pijlstaart, slobeend, kuifeend, nonnetje, slechtvalk, meerkoet en wulp.

Instandhoudingsdoelstellingen

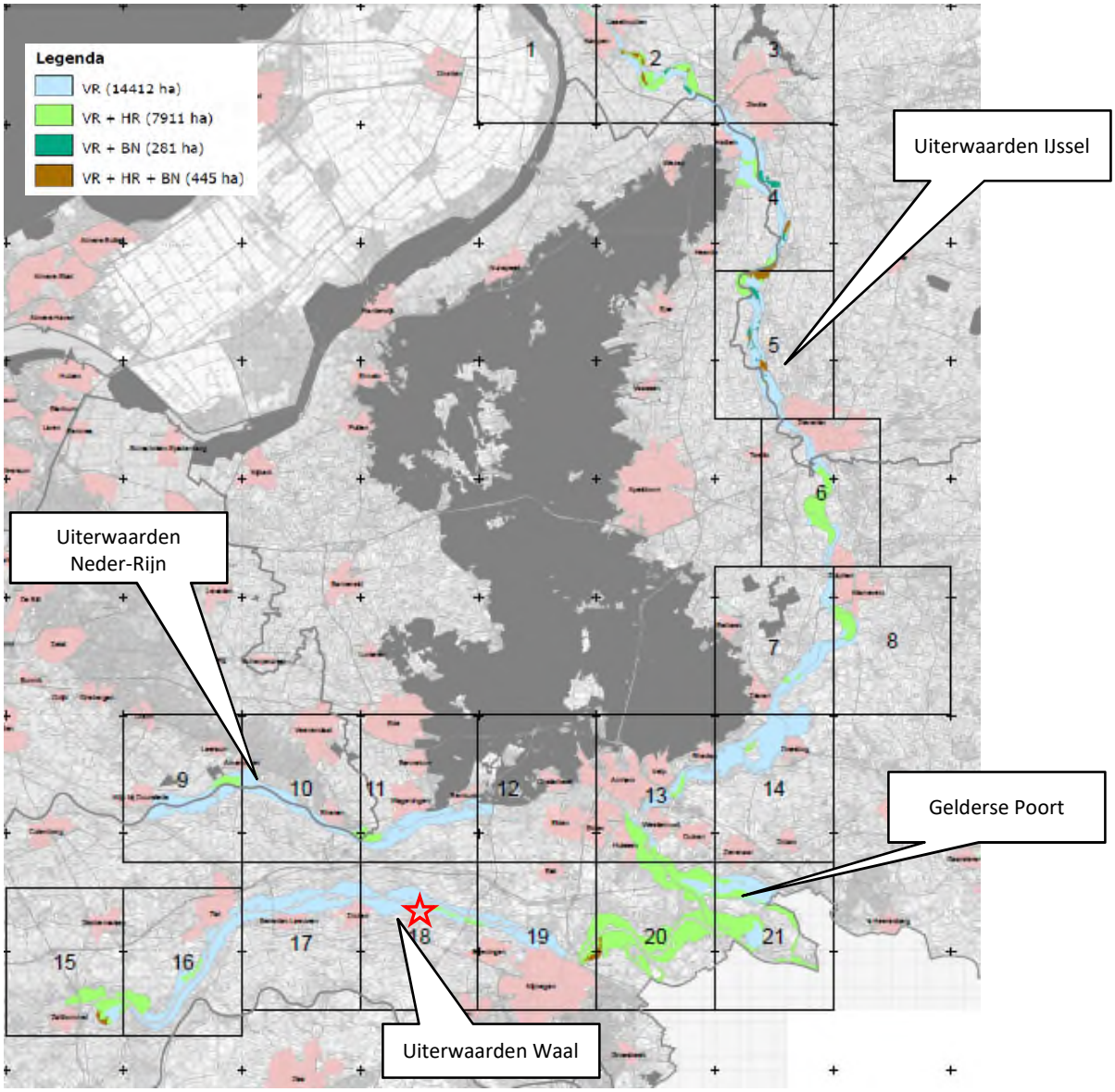
De Rijntakken is zowel een Vogel- als Habitatrichtlijngebied. Het plangebied is het meest nabij het Vogelrichtlijngebied gelegen. Dit gebied is in april 2014 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In maart 2017 is een wijzigingsbesluit genomen. De instandhoudingsdoelen zijn in tabel 4.1 weergegeven. De begrenzing van het totale Natura 2000-gebied is in figuur 4.2 weergegeven.

Tabel 4.1 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Rijntakken (bron: Definitief aanwijzingsbesluit april 2014 en wijzigingsbesluit maart 2017)

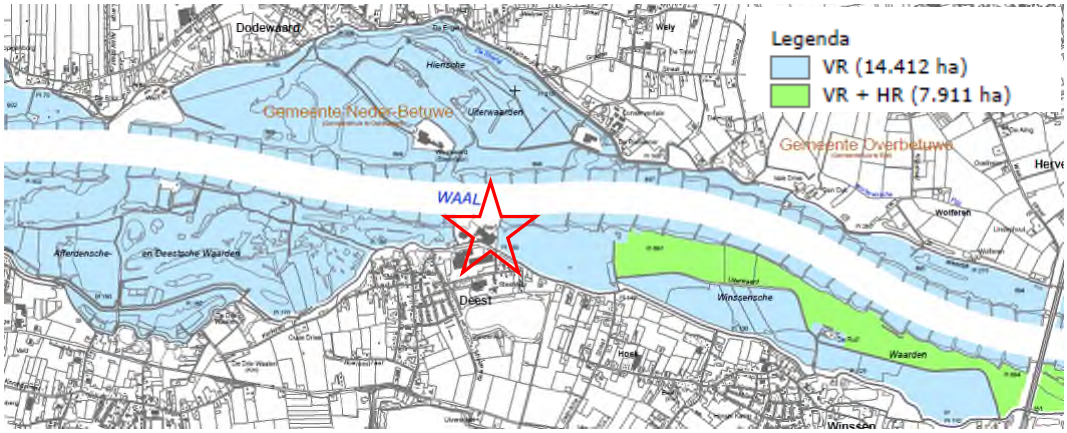
		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht vogels	Kernopgave
Habitattypen						
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>			3.06
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=			3.02,W
H3270	Slikkige rivieroevers	>	>			
H6120	*Stroomdalgraslanden	>	>			3.13,
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=			
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>			
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>			3.13,
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	>			3.09,W
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	=	>			3.07,W
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>			3.07,W
H91F0	Droge hardhoutooibossen	>	>			3.14
Habitatsoorten						
H1095	Zeeprik	>	>	>		
H1099	Rivierprik	>	>	>		
H1102	Elft	=	=	>		
H1106	Zalm	=	=	>		
H1134	Bittervoorn	>	>	>		
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>		
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=		

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht vogels	Kernopgave
H1166	Kamsalamander	>	>	>		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
H1337	Bever	=	>	>		3.07,W
Broedvogels					**Aantal paren**	
A004	Dodaars	=	=		45	
A017	Aalscholver	=	=		660	
A021	Roerdomp	>	>		20	3.08
A022	Woudaap	>	>		20	
A119	Porseleinhoen	>	>		40	3.12,W
A122	Kwartelkoning	>	>		160	3.12,W
A153	Watersnip	=	=		17	
A197	Zwarte Stern	>	>		240	3.06
A229	IJsvogel	=	=		25	
A149	Oeverzwaluw	=	=		680	
A272	Blauwborst	=	=		95	
A298	Grote Karekiet	>	>		70	3.08
Niet-broedvogels					**Aantal vogels**	
A005	Fuut	=	=		570	
A017	Aalscholver	=	=		1.300	
A037	Kleine Zwaan	=	=		100	3.10
A038	Wilde Zwaan	=	=		30	3.10
A039	Toendrarietgans	=	=		125 (f) 2.800 (s)	
A041	Kolgans	=	=		35.400 (f) 180.100 (s)	3.10
A043	Grauwe Gans	=	=		8.300 (f) 21.500 (s)	3.10
A045	Brandgans	=	=		920 (f) (r) 5.200 (s) (r)	
A048	Bergeend	=	=		120	
A050	Smient	=	=		17.900	3.10, 3.12,W
A051	Krakeend	=	=		340	3.12,W
A052	Wintertaling	=	=		1.100	3.12,W
A053	Wilde eend	=	=		6.100	3.12,W
A054	Pijlstaart	=	=		130	3.12,W
A056	Slobeend	=	=		400	3.12,W
A059	Tafeleend	=	=		990	3.12,W
A061	Kuifeend	=	=		2.300	3.12,W
A068	Nonnetje	=	=		40	3.12,W
A125	Meerkoet	=	=		8.100	
A130	Scholekster	=	=		340	3.12,W
A140	Goudplevier	=	=		140	
A142	Kievit	=	=		8.100	3.12,W
A151	Kemphaan	=	=		1.000	
A156	Grutto	=	=		690	3.12,W
A160	Wulp	=	=		850	3.12,W
A162	Tureluur	=	=		65	3.12,W

Legenda		
W	Kernopgave met wateropgave	
	Sense of urgency: beheeropgave	
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities	
=	Behoudsdoelstelling	
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling	
(s)	Rust – en slaapplaats (aantallen vogels zijn seizoensmaximum)	
(f)	Foerageergebied (aantallen vogels zijn seizoensgemiddelde)	
(r)	regiodoel	
3.02	Waterplanten	Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
3.06	Krabbenscheer-begroeiingen	Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
3.07	Vochtige alluviale bossen	Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
3.09	Vochtige graslanden	Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.
3.12	Plas-dras situaties	Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
3.13	Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossestaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.
3.14	Droge hardhoutooibossen	Ontwikkeling droge hardhoutooibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.

Figuur 4.2. Begrenzing Natura 2000-gebied Rijntakken (met aanduiding deelgebieden) (ster= plangebied).

Figuur 4.3. Detailkaart Natura 2000-gebied Rijntakken (met aanduiding meest nabijgelegen Vogel (VR)- en (op >800m gelegen) Habitatrichtlijngebied (HR)) (ster = plangebied).

4.3 Beoordeling effecten op Natura 2000

4.3.1 Relevante storingsfactoren en relevante natuurwaarden

Storingsfactoren

Door de sloop van de lashal, de realisatie, de aanwezigheid en het gebruik van de hellingloods kunnen mogelijk effecten optreden. Mogelijke effecten die kunnen optreden zijn bepaald met behulp van de Effectenindicator op basis van de activiteit 'bedrijventerrein' van het ministerie van LNV en op basis van expert-judgement, waarbij mogelijk optredende storende factoren worden geselecteerd. De definities van de storende factoren zijn in Bijlage 2 uiteengezet.

Door het project kunnen verschillende storende factoren optreden. Het gaat om oppervlakteverlies, versnippering, verzuring en vermesting door stikstofdepositie uit de lucht, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten.

Effecten als gevolg van andere dan de eerder genoemde storingsfactoren worden op voorhand niet verwacht, aangezien deze niet optreden tijdens de werkzaamheden (zoals verzoeting, verzilting, bewuste verandering in soorten door introductie van exoten etc.)

In de volgende paragrafen wordt per storende factor onderzocht of die in dit geval daadwerkelijk kan optreden en zo ja, of deze dan tot een mogelijk significant negatief effect kan leiden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de realisatie- en de gebruiksfase.

Afbakening relevante natuurwaarden

Bij de afbakening van de relevante natuurwaarden is het van belang dat grenzend aan het plangebied voor de hellingloods recent gestart is met de aanleg van de Voorhaven Deest (zie Figuur 4.4). Hiervoor is een Nbwet-vergunning verleend. Deze activiteit bepaalt in hoge mate de actuele en potentiële natuurwaarden in het invloedsgebied voor de voorgenomen werkzaamheden die in voorliggend rapport getoetst worden.

De omgeving van de Voorhaven en hoogwatervrij terrein (circa 15 hectare, zie Figuur 4.4), zal niet direct voor het project gebruikt behoeven te worden en kan in principe meteen ingericht en beheerd worden ten behoeve van de instandhoudingsdoelstellingen. Wel zal er in dit gebied sprake zijn van enige verstoring door geluid en beweging zolang het project duurt.

Na afronding van het gebruik wordt het gehele terrein ingericht voor natuurontwikkeling. Het uiteindelijke inrichtingsbeeld is afhankelijk van de prioriteiten die te zijner tijd gelden (Royal Haskoning, 2011).

Het invloedsgebied van de meeste storende factoren die vrijkomen bij voorliggend voornemen, is beperkt tot de directe omgeving van het plangebied, met uitzondering van stikstofdepositie. Daarom wordt bij stikstofdepositie alle instandhoudingsdoelen meegenomen. Voor de andere storingsfactoren zijn alleen natuurwaarden relevant die binnen het invloedsgebied (potentieel) voorkomen. Dat betreft geen habitattypen en geen habitatsoorten aangezien het Habitatrichtlijngebied op > 800m ligt en in het tussenliggende gebied (tussen plangebied en Habitatrichtlijngebied) de werkzaamheden gestart zijn voor de aanleg van de voorhaven Deest. Bovendien blijkt er in de omgeving voor de aangewezen habitatsoorten geen geschikt leefgebied aanwezig is (Provincie Gelderland, 2013) zodat effecten op de habitatsoorten uit te sluiten zijn.

Figuur 4.4. Plangebied (rood omlijnd) voor de ligging van de voorhaven (lichtblauw), de transportzone (gearceerd) en de nieuwe gebiedsontsluitingsweg (lila) en de zandwinning van Geertjesgolf en bij de Vriezeweg (Bron: Royal Haskoning, 2011).

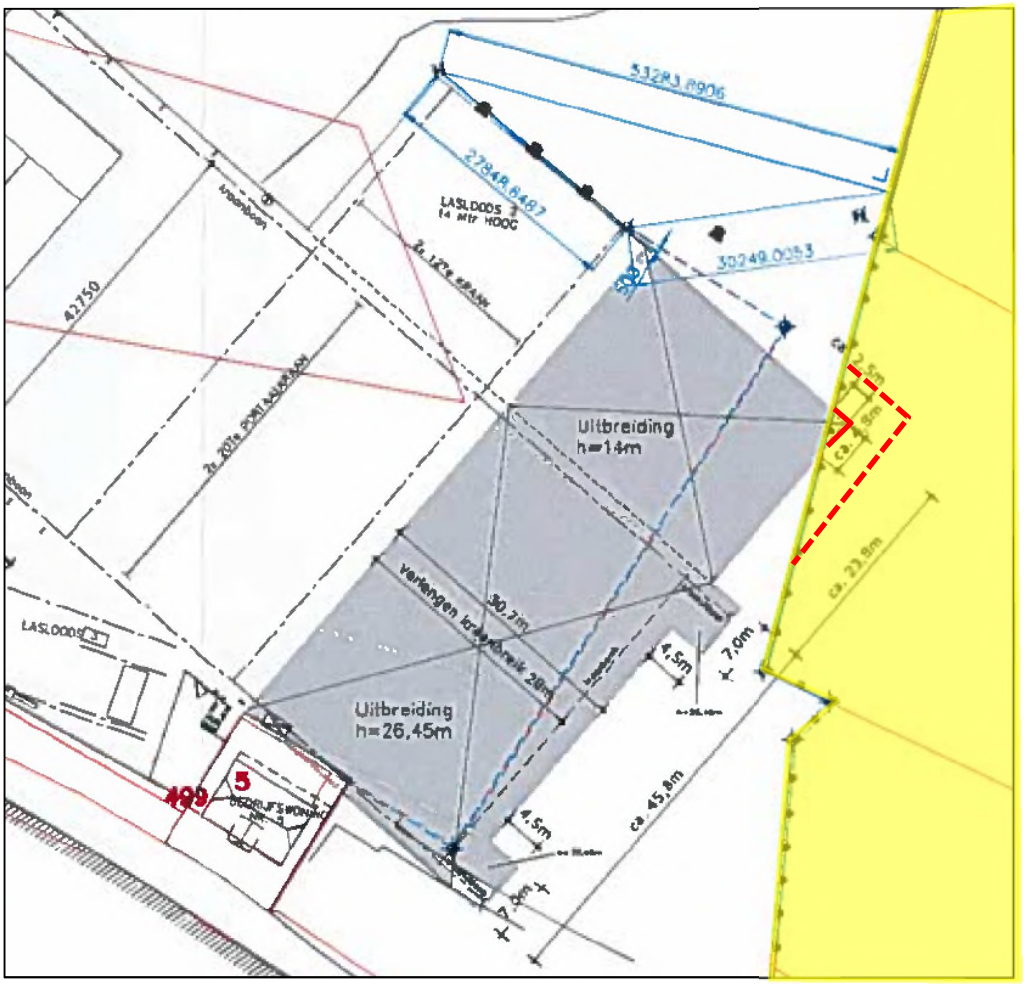
Het gebied binnen het Natura 2000-gebied was – voordat met de aanleg van de Voorhaven begonnen werd - grotendeels in gebruik als soortenarm, voedselrijk grasland en deels als landbouwgebied. Langs de Waal zijn enkele kleine zandstrandjes aanwezig. Het gebied is hierdoor geschikt als foerageergebied voor ganzen- en eendensoorten en de Meerkoet. De omgeving van het plangebied is echter vooral van belang voor ganzen en migrerende grutto's (Royal Haskoning, 2011). Voor broedvogels en voor overige niet-broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, is geen geschikt biotoop aanwezig. Dit wordt aangenomen gezien de nabijheid van de dijk, het intensieve gebruik en de (te verwachten) verstoring door de aanleg en het gebruik van de voorhaven en de ontsluitingswet van deze haven). Daarnaast heeft in het kader van de voorbereiding van de realisatie van de voorhaven een uitruil van gronden plaatsgevonden zodat het geschikte broedgebied voor de kwartelkoning nu aan de oostzijde van de Winssense Waarden bevindt, op grote afstand van het plangebied (>1,5 kilometer). Verstoring van de kwartelkoning door realisatie en gebruik van de hellingloods is gezien de grote afstand tot het geschikt broedgebied uit te sluiten. Echter, gezien de natuurontwikkeling die gepland is na afronding van het gebruik als Voorhaven kan het gebied geschikt gebied worden voor een groot aantal niet-broedvogels en de kwartelkoning en porseleinhoen. Daarom worden deze soorten meegenomen in de voorliggende toets.

4.3.2 Beoordeling storingsfactoren

In deze paragraaf worden de relevante storingsfactoren uit de vorige paragraaf beoordeeld op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aanwezige natuurwaarden in het nabij gelegen Natura 2000-gebied.

Oppervlakteverlies

Het projectgebied ligt op een klein deel na, buiten het Natura 2000-gebied Rijntakken. Om die reden is er minimaal sprake van oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Aangegeven is (zie Figuur 4.5) dat het om een driehoekig oppervlakte gaat van circa 4,8 bij 2,5 meter (6 m^2). Daarnaast is in het bestemmingsplan opgenomen dat er een strook van 5 meter vrijgehouden moet worden tussen de gebouwen en de perceelgrens. (De afstand van 5 meter houdt verband met de bereikbaarheidseisen van de brandweer). Het is vooralsnog onduidelijk wat de inrichting wordt van deze 5 meter. Er is ter plaatse geen kenmerkend leefgebied voor de voor het Natura 2000-gebied aangewezen vogelsoorten (zoals een aantal eenden- en ganzensoorten) aanwezig (het ruimtebeslag vindt plaats in een gedeelte van het Natura 2000-gebied dat alleen aangewezen is als Vogelrichtlijngebied, er zijn echter ook geen habitattypen aanwezig. Hierdoor wordt geen negatief effect verwacht als gevolg van het project op de instandhoudingsdoelen van enig Natura 2000-gebied.

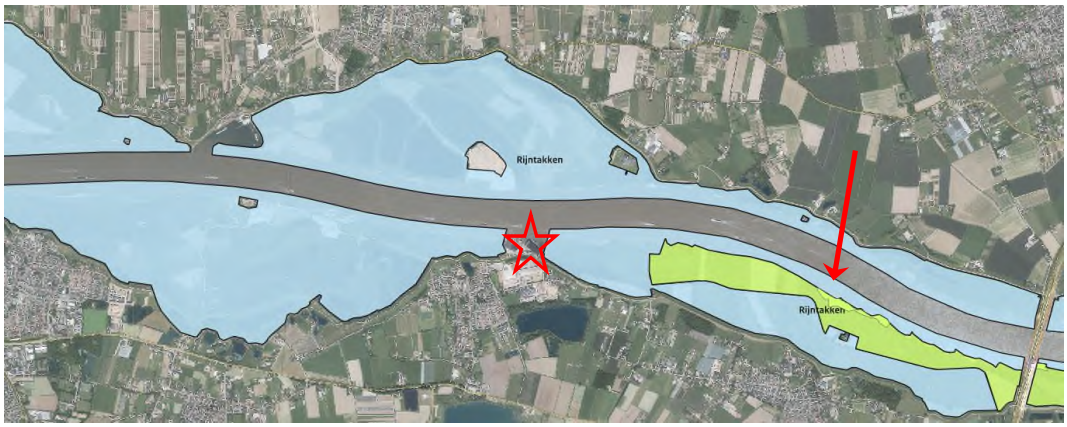
Figuur 4.5. Ligging planvoornemen in een klein deel van het Natura 2000-gebied Rijntakken 'Uiterwaarden Waal' (geel gearceerd). Het perceel zal groter zijn, aangezien er een zone van 5 meter rondom de gebouwen vrij gemaakt moet worden (gestippelde lijn)..

Versnippering

Het project vindt plaats binnen het projectgebied. In de Natura 2000-gebieden vinden geen ingrepen plaats die een versnipperende werking hebben. Hierdoor wordt geen negatief effect verwacht als gevolg van het project op de instandhoudingsdoelen van enig Natura 2000-gebied.

Stikstofdepositie (vermesting en verzuring door atmosferische depositie)

De duur van de aanlegwerkzaamheden is beperkt, de emissies in de toekomstige situatie zijn beperkt door de werkzaamheden binnen een loods en de beperkte verkeeraantrekkende werking en de stikstofgevoelige habitattypen liggen op grote afstand (> 2km) (zie Figuur 4.6). Deze factoren overwegende is een negatief effect via stikstofdepositie uit te sluiten.

Figuur 4.6. Ligging meest nabijgelegen stikstofgevoelige habitattypen (aangegeven met rode pijl) binnen het Habitatrichtlijngebied (groen aangeduid) ten opzichte van het plangebied (rode sterk). Het betreft H6120 Stroomdalgraslanden en H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (Bron: Habitattypenkaart in Aerius Calculator versie 2016L).

Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het is niet aannemelijk dat als gevolg van het project hier sprake van zal zijn. Bovendien zijn nieuwe ontwikkelingen gebonden aan voorschriften en regels uit de Waterwet en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. In het kader hiervan worden bij het ontwerp en de inrichting van het projectgebied voorzieningen getroffen om verontreinigingen te voorkomen, waardoor ecologisch gerelateerde effecten niet aan de orde zijn. (Significante) Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Verdroging

Als gevolg van een afname in infiltratie kan een uitbreiding van verhard oppervlak ook een negatief effect hebben op het grondwater. Dit wordt conform wet- en regelgeving getoetst, zodat negatieve effecten worden voorkomen, dan wel zeer lokaal blijven. Gezien het karakter van het Natura 2000-gebied (in dit geval de uiterwaarden Waal) waarbij de rondom de Waal aanwezige natuurwaarden voornamelijk gevoed worden door de waterstand van de Waal, heeft een lokale toename van verhard oppervlakte geen wezenlijke invloed op het leefgebied van de aangewezen vogelrichtlijnsoorten. Daarnaast zijn effecten op habitattypen niet aan de orde. Effecten door verdroging als gevolg van de ontwikkelingen op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied zijn daarmee uit te sluiten.

Verstoring door geluid en trillingen

Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf.
Zowel in de realisatie- als in de gebruiksfase is sprake van verstoring door geluid en trillingen. Tijdens de werkzaamheden (aanleg en gebruik) stoot het gebruikte materieel geluid uit. Het effect van geluid en trillingen reikt niet zo ver. Op enkele honderden meters van het projectgebied is een verstorend effect uitgesloten. Dat betekent dat er overlap is met het gebied waar ook sprake is van verdichting van het landschap (ook in de huidige situatie door bebouwing en bossages). Bovendien heeft de loods in de gebruiksfase een afschermde werking en zal het geluid zich niet wezenlijk

onderscheiden van de huidige omgevingsgeluiden die rondom de scheepswerf voorkomen (sirenes, machinebewegingen, productiegeluiden e.d). Bovendien is er geen sprake van plotselinge, impulsgeluiden die opvliegbewegingen veroorzaken bij vogels.
De realisatiefase betreft een beperkte periode en een beperkte additionele verstoring ten opzichte van activiteiten die reeds op het terrein plaatsvinden (en gedurende 15 jaar ook in de omgeving tijdens de aanleg en in het gebruik zijn van de Voorhaven).
Concluderend kan gesteld worden dat er gezien de beperkte duur van de realisatiefase, het huidig gebruik op het terrein en de afscherming door de loods en bosschages geen effecten als gevolg van geluidverstoring op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied plaatsvinden.

Verstoring door licht

Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden.

Aangenomen wordt dat - wanneer er buiten de daglichturen gewerkt wordt - er binnen het werkgebied additionele verlichting geplaatst worden. Dit licht zal enkel op het werkgebied geschenen worden en geen uitstraling hebben naar het Natura 2000-gebied mede door de aanwezige houtwal. Bovendien heeft de loods ook ten aanzien van lichthinder een mogelijke afschermende werking zodat effecten uit te sluiten zijn. Concluderend kan gesteld worden dat er geen additionele verstoring plaatsvindt door lichtverstoring en dat effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de voor het Natura 2000-gebied aangewezen vogelsoorten uitgesloten zijn.

Optische verstoring

Er is geen sprake van toename van optische verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. In het geval van de projectontwikkeling zou het dan gaan om de aanwezigheid van bebouwing en – met name in de realisatiefase - de beweging van de voertuigen en van mensen.

De bestaande bebouwing en de aanwezige bosschages op de grens van het Natura 2000-gebied leiden er al toe dat er sprake is van verdichting van het landschap. Weidevogels blijven tot 200 meter uit bebouwing. Deze zone schuift niet op, alleen worden mogelijk de bosschages vervangen door een loods. Dat betekent dat de zone tussen Ravenstein B.V en de Voorhaven grotendeels ongeschikt is door de aanwezigheid van de bebouwing op het terrein en deze zone nauwelijks groter wordt door het nieuwe gebouw. De additionele verstoring door de uitbreiding overlapt met het gebied dat verstoord wordt door het gebruik van de Voorhaven en de ontsluitingsweg voor de zandwinning. In de beschreven situatie zijn (significant) negatieve effecten door optische verstoring uit te sluiten. Ook na afronding van het gebruik van de Voorhaven blijft er in de directe zone grenzend aan het terrein van Ravenstein sprake van een verdichting van het landschap, deze is vergelijkbaar met de huidige situatie en vormt geen belemmering voor de verdere natuurontwikkeling in de Winssensche Waarden na afronding van het gebruik van de Voorhaven.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen en dergelijke, die optreden ten gevolge van menselijke activiteit. Om dit soort effecten te krijgen, moeten activiteiten in de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Dat is bij dit plan niet het geval. De planontwikkeling leidt niet tot een toename van bezoekers aan het Natura 2000-gebied Rijntakken. Effecten als gevolg van mechanische verstoring kunnen daarom worden uitgesloten.

4.3.3 Cumulatie

Om te bepalen of (significant) negatieve effecten aan de orde zijn op Natura 2000-gebieden, dient een project niet alleen op zich zelf beoordeeld te worden, maar ook in samenhang met andere projecten die mogelijk effecten hebben op de relevante Natura 2000-gebieden (cumulatieonderzoek). Voor dit getoetste project zijn cumulatieve effecten reeds geïntegreerd opgenomen in de effectbeoordeling. Het gaat hier met name om het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf.

4.4 Conclusie toetsing Natura 2000

Op basis van de effectanalyse- en beoordeling in voorgaande paragraaf kan geconcludeerd worden dat de werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de hellingloods en het gebruik ervan niet leiden tot een aantasting of belemmering van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Het betreffen deels tijdelijke werkzaamheden met een relatief klein invloedsgebied en in een gebied dat momenteel grotendeels heringericht wordt ten behoeve van de realisatie van een Voorhaven voor de zandwinning. Het deel van het Natura 2000-gebied dat hier aanwezig is, betreft een gebied dat met name voor ganzen en grutto's van belang is (zij het een klein waardevol gebied in relatie tot andere grote van belang zijnde gebieden in het Natura 2000-gebied als geheel). De storingsfactoren die optreden reiken echter niet ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie nabij de bestaande activiteiten bij Ravenstein B.V. en vinden in een reeds verstoord gebied zodat er door de voorgenomen activiteit geen aantasting is van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. (Significant) Negatieve effecten zijn wat betreft deze aspecten uit te sluiten.

Er is wel sprake van een ruimtebeslag in het Natura 2000-gebied Rijntakken. Om deze reden is er wel een vervolgstap nodig in het kader van de toetsing aan de gebiedsbescherming; namelijk er dient een vergunning Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag (Provincie Gelderland).

5 Gebiedsbescherming: Gelders Natuurnetwerk

5.1 Algemeen

Het ruimtelijk beleid voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied (opgedeeld in deelgebieden met kernkwaliteiten). Voor een GNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast.
Ruimtelijke ingrepen in deze gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. Voor plannen binnen het GNN geldt het 'Nee, tenzij principe'. Ingrepen worden niet toegestaan tenzij uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het GNN.
In het kader van de toekomstige werkzaamheden is het nodig om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden van het ter plaatse of nabij gelegen aanwezige GNN. Om deze reden is in dit hoofdstuk de ligging van de GNN-gebieden ten opzichte van het project weergegeven en is – indien relevant – aangegeven om welke natuurwaarden het gaat. Tevens is aangegeven of er mogelijk sprake kan zijn van (negatieve) effecten als gevolg van de werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden en/of een vervolgonderzoek/nadere uitwerking aan de orde is.
Bij de beoordeling van effecten op het Gelders Natuurnetwerk (GNN), is uitgegaan van de tekst van het geconsolideerde Omgevingsvisie Gelderland (januari 2018).

5.2 Ligging voornemen t.o.v. GNN

Het plangebied ligt voor een klein deel in het GNN. De ligging van het Gelders Natuurnetwerk is vrijwel gelijk aan de begrenzing van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Zie Figuur 5.1.

Figuur 5.1. Ligging GNN in de nabijheid van het plangebied (Provincie Gelderland, 2017). Gestippeld is de 5m zone van het perceel aangegeven rondom de bebouwing.

Het GNN is opgedeeld in verschillende deelgebieden met ieder onderscheidende kernkwaliteiten. Het GNN-gebied nabij (en deels in) het plangebied betreft het veel omvattende deelgebied '145 Waaluiterwaarden Weurt - Beneden Leeuwen'. In onderstaand kader zijn de kernkwaliteiten toegelicht van dit deelgebied.

145. Waaluiterwaarden Weurt - Beneden Leeuwen

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- Dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporentransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust
- zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen in de Beuningse Waarden, Winssensche Waarden, Afferdensche en Deestsche Waarden en Drutensche Waarden
- Parel Dijk en oeverwal Ewijk: stroomdalgrasland op de dijk en oeverwal met zeldzame soorten; voortplantingsgebied knoflookpad en groeiplaats genadekruid
- waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever
- leefgebied steenuil
- leefgebied kamsalamander
- plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en ooibos
- cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen
- onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken)
- rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden
- abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem
- ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en -afvoer
- alle door de Wet natuurbescherming beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Aardkundige waarden
+: Winssensche Waarden; Dijkdoorbraken west en oost van Druten

Waardevol open gebied of verkaveling
-

Parel
+

Natte landnatuur
ja, natte habitattypen

In de huidige situatie heeft het meest nabij gelegen GNN-gebied geen aangewezen natuurbeheertypen. De Waal en de uiterwaarden zijn wel aangewezen als natuurbeheertypen (de Waal: N02.01 Rivier) en aangrenzend gebied: N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland).

Zie Figuur 5.2 voor de ligging van het GNN nabij het plangebied.

Figuur 5.2. Ligging GNN nabij plangebied. Blauw = natuurbeheertype N02.01 Rivier en geel = natuurbeheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland (Kaartenbank provincie Gelderland, 2018).

5.3 Beoordeling Gelders Natuurnetwerk

5.3.1 Afwegingskader

Voor een GNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast, ook mogen de gestelde ambities niet belemmerd worden.

Als ecologische (wezenlijke) waarden en kenmerken van een GNN-gebied gelden de natuurbeheertypen zoals vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het natuurbeheerplan. Daarnaast zijn de volgende aspecten een kernkwaliteit van het GNN:

- uitwisselingsmogelijkheden (doel 'verbinden');
- natuurlijke eenheid en aaneengeslotenheid (doel 'vergroten');
- kwaliteit van het GNN en van leefgebied van soorten (doel 'kwaliteitsverbetering). De kwaliteit wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN, hieronder wordt onder andere het volgende bedoeld: natuurdoelen en -kwaliteit, geomorforlogische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaard.

Onderstaand wordt beoordeeld of deze waarden en kernmerken significant worden aangetast als gevolg van het voornemen.

5.3.2 Beoordeling

De belangrijkste kenmerken en waarden van het naastgelegen (GNN- en Natura 2000-)gebied zijn onder het vorige hoofdstuk over het Natura 2000-gebied reeds aan bod gekomen. Het gebied binnen het GNN-gebied was – voordat met de aanleg van de Voorhaven begonnen werd - grotendeels in gebruik als soortenarm, voedselrijk grasland en deels als landbouwgebied. De omgeving van het plangebied is/was vooral van belang voor water- en weidevogels zoals

verschillende ganzensoorten en migrerende grutto's (Royal Haskoning, 2011). Voor andere soorten biedt het gebied geen geschikt biotoop. Dit wordt aangenomen gezien de nabijheid van de dijk, het intensieve gebruik en de (te verwachten) verstoring door de aanleg en het gebruik van de voorhaven en de ontsluitingswet van deze haven). Daarnaast heeft in het kader van de voorbereiding van de realisatie van de voorhaven een uitruil van gronden plaatsgevonden zodat er alternatief, halfnatuurlijk, vochtig hooiland tot droger stroomdalgrasland tot ontwikkeling kan komen aan de oostzijde van de Winssense Waarden.

In de huidige situatie speelt de invloed van de werkzaamheden ten behoeve van het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf een rol in het karakter van het nabij gelegen landschap. Het is er nu met name vergraven en komen werkzaamheden op gang.

Op basis van de effectanalyse- en beoordeling in het voorgaande hoofdstuk kan geconcludeerd worden dat de werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de hellingloods en het gebruik ervan niet leiden tot een aantasting of belemmering van de natuurwaarden die gelden voor het naast gelegen (GNN-)gebied. Het betreffen deels tijdelijke werkzaamheden met een relatief klein invloedsgebied en in een gebied dat momenteel grotendeels heringericht wordt ten behoeve van de realisatie van de Voorhaven voor de zandwinning. Het deel van het GNN-gebied dat hier aanwezig is, betreft een gebied dat met name voor water- en weidevogels van belang is/ kan zijn (zij het een klein waardevol gebied op enige afstand in relatie tot andere grote van belang zijnde gebieden langs de Waal als geheel). De storingsfactoren die optreden reiken echter niet ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie nabij de bestaande activiteiten bij Ravenstein B.V. en vinden in een reeds verstoord gebied zodat er door de voorgenomen activiteit geen indirecte aantasting is van de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN-gebied. (Wezenlijke) Negatieve effecten zijn wat betreft deze aspecten uit te sluiten. Door het voornemen wordt ook de samenhang, omvang en kwaliteit van het GNN-gebied niet wezenlijk aangetast. Dit gezien de ligging van het voornemen aan de rand van het GNN-gebied, het feit dat het buiten de natuurbeheertypen valt, gezien de huidige werkzaamheden ten behoeve van de zandwinning aan de oostzijde en de bedrijvigheid die nu reeds plaatsvindt (indirecte effecten). Er is echter wel sprake van een oppervlakteverlies (circa 37 m^2) door de plaatsing van de hal in GNN-gebied. Ook al zijn er geen hoogwaardige natuurwaarden aanwezig, resulteert het voornemen wel in een direct effect op het GNN.

5.3.3 Voorleggen bevoegd gezag

Aangezien het planvoornemen deels in het Gelders Natuurnetwerk ligt, dient dit afgestemd te worden met het bevoegd gezag van het Gelders Natuurnetwerk; de provincie Gelderland.

Voor het GNN geldt een streng regime. Nieuwe ontwikkelingen zijn hier in principe niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn, sprake is van redenen van groot openbaar belang en compensatie wordt geregeld (artikel 2.7.1.1 van de Omgevingsverordening Gelderland (december 2017). Compensatie kan ook bestaan uit financiële compensatie. Andere opties zijn er waarschijnlijk vooralsnog niet omdat deze alleen mogelijk zijn als een betere situatie voor de natuur ontstaat.

5.4 Conclusie toetsing Gelders Natuurnetwerk

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het voornemen niet leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Gelders Natuurnetwerk. De toekomstige ambitie voor het terrein wordt niet belemmerd door het voornemen en de uitwisselingsmogelijkheden, natuurlijke eenheid, aaneengeslotenheid en kwaliteit van het GNN blijven behouden.

Echter omdat er sprake is van ruimtebeslag, dient er een herbegrenzing plaats te vinden door het ruimtebeslag van het voornemen. Hier dient de provincie Gelderland aan mee te werken.

6 Toetsing soortbescherming

6.1 Algemeen

Een groot aantal plant- en diersoorten is beschermd door de Wet natuurbescherming. Indien als gevolg van de werkzaamheden verbodsbepalingen in het kader van de Wet natuurbescherming worden overtreden, kunnen kaders en randvoorwaarden aan de orde zijn waarbinnen gewerkt moet worden. Het is daarom van belang om te onderzoeken of beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de locatie aanwezig zijn en of deze schade kunnen ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling. Een dergelijke beoordeling vindt in dit hoofdstuk plaats.

Allereerst zal in paragraaf 6.2 de methodiek en de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek uiteengezet worden. In paragraaf 6.3 zijn de resultaten uit paragraaf 6.2 getoetst aan de Wet natuurbescherming. Hieruit komen conclusies en randvoorwaarden uit voort

Het onderzoek naar het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedsfeer van de locatie;
2. Verkennend terreinbezoek naar de aanwezige biotopen.

Aan de hand van bovenstaande aspecten is een inschatting gemaakt van de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten binnen de locatie.

6.2 Aanwezige beschermde soorten

Onderstaand worden de uitkomsten van de bureaustudie en het verkennend terreinbezoek uiteengezet.

6.2.1 Bureaustudie

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en ‘andere’ beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Enkele soorten zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in Bijlage 1 van dit rapport). Deze soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincies dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met onder andere de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de recente verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, zijn natuurdata (2013-2018) van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij wordt nagegaan of er in de periode 2013-2018 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Hierbij wordt een cirkel rondom het

plangebied gehanteerd met een straal van circa 2,5 kilometer. Waarnemingen van beschermde soorten binnen deze cirkel worden opgevraagd. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt tijdens het terreinbezoek een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Resultaat bureaustudie

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in de omgeving van het projectgebied (binnen een afstand van circa 2,5 kilometer) in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming. Tevens zijn vogelsoorten vermeld die op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" staan (LNV, 2009). De soorten zijn weergegeven in Tabel 6.1.

Tabel 6.1. Overzicht soortgroepen met waargenomen beschermde soorten: Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 (A/B) en soorten met een jaarrond beschermd nest (JRB), aangegeven met een 'X', in de directe omgeving van het plangebied (NDFF, 2013-2018).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Steenuil	X		
Zoogdieren	Bever		X	
	Gewone dwergvleermuis		X	
	Gewone grootoorvleermuis		X	
	Laatvlieger		X	
	Ruige dwergvleermuis		X	
Reptielen	Geen waarnemingen			
Amfibieën	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	
	Rugstreeppad		X	
Libellen	Rivierrombout		X	
Overige insecten en overige ongewervelden	Geen waarnemingen			
Vissen	Geen waarnemingen			
Planten	Geen waarnemingen			

6.2.2 Terreinbezoek

Om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en biotopen binnen het plangebied en in de directe omgeving, is een verkennend terreinbezoek uitgevoerd. Op 14 februari is vanaf circa 15:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecoloog van Antea Group bij onbewolkt weer met een temperatuur van circa 4°C. Tijdens het terreinbezoek is de locatie te voet belopen.

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten binnen het plangebied.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

In het plangebied zijn geen grote nesten of sporen van nesten aangetroffen die toegewezen kunnen worden aan vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De aanwezige hal herbergt geen gaten of holen die dienst kunnen doen als nestlocatie van gebouwbewonende soorten als huismus of kerk- en steenuil. De hal betreft enkelvoudige wanden en dakbedekking zonder ondersteunend plaatmateriaal of ruimtes waar de vogels hun nest kunnen bouwen. Er zijn tevens geen veren of overige sporen aangetroffen. Daarnaast is er sprake van verstoring door de reguliere bedrijfsvoering. In de aangrenzende bomen zijn tevens geen grote horsten aangetroffen die mogelijk toebehoren aan roofvogelsoorten zoals de buizerd. Om voorgaande aspecten worden jaarrond beschermde nesten niet verwacht binnen het plangebied.

Naast Categorie 1 tot en met 4-soorten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op de locatie niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5-vogelsoorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Er is in de bomen geen nest aanwezig en in de nabijheid van de locatie (in het voormalige grasland) is bovendien vergelijkbaar geschikt biotoop aanwezig, dus de locatie is in dat opzicht niet uniek in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Algemeen voorkomende broedvogels

In de bomen van de nabije bosschage en in de bomen langs de Waal kunnen (algemeen voorkomende) broedvogels tot broeden komen. Ook kunnen in de huidige lasloods duiven (stads- en mogelijk houtduiven) tot broeden komen. Deze zijn eerder binnen in de loods waargenomen (pers. comm. Initiatiefnemer). Het nabij gelegen gebied is vergraven ten behoeve van het zandwinproject en biedt in de huidige situatie geen geschikt broedbiotoop voor vogels.

Zoogdieren

Landzoogdieren

Uit de bureaustudie komt naar voren dat de bever in de nabijheid van het plangebied is waargenomen. De bever is een typische soort van het rivierenlandschap en vindt zijn ideale biotoop nabij zachthoutooibossen in de uiterwaarden. In het plangebied is dit biotoop niet aanwezig. Ook zijn nabij of in het plangebied geen sporen van de soort aangetroffen en is een burcht niet aanwezig. Om deze reden wordt geconcludeerd dat binnen het plangebied geen essentieel leefgebied aanwezig is van de bever.
Ook overige landzoogdieren worden niet in het plangebied verwacht door het afwezig zijn van geschikt biotoop. De soorten zijn tevens niet in de omgeving van het plangebied waargenomen en ingevoerd. Bovendien is er in het plangebied sprake van verstoring door de bedrijfsactiviteiten en is het aangrenzende terrein vergraven. Vanwege deze aspecten is essentieel leefgebied van beschermde landzoogdieren niet aanwezig in het plangebied.

Vleermuizen

Vleermuizen kunnen zowel in gebouwen als bomen (beschermde) verblijfplaatsen hebben. Binnen het plangebied behelst de lasloods geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. De muren zijn enkelvoudig – er is geen spouwmuur aanwezig – en de dakbedekking heeft geen ondersteuning

waardoor er geen ruimtes ontstaan waarachter of waarin vleermuizen kunnen wegkruipen. Om deze reden zijn verblijfplaatsen in het gebouw onwaarschijnlijk. Ook in de aangrenzende bomenrij zijn geen gaten of holen aangetroffen die voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen kunnen bieden. In de bomen zijn beschermde vleermuisverblijfplaatsen uitgesloten.
De bomen en de houtwal kunnen voor vleermuizen dienst doen als foerageergebied. Dit vormt naar verwachting geen essentieel foerageergebied gezien de alternatieven in de omgeving (zowel ten zuiden van de dijk als de uiterwaarden zelf). De houtwal vormt een lijnvormig element in het landschap. Door alternatieven in de omgeving en de verwachte afwezigheid van verblijfplaatsen in de nabijheid, vormt deze houtwal geen essentiële vliegroute voor vleermuizen.

Amfibieën
Tijdens het terreinbezoek zijn geen (algemeen voorkomende of beschermde) amfibieën waargenomen binnen de locatie; dit is ook onwaarschijnlijk gezien de periode waarin het terreinbezoek is uitgevoerd. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen en kleinschalige waterpartijen in en nabij het plangebied, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde amfibiesoorten. In het nabijgelegen gebied aan de oostzijde zijn in het verleden ook geen (beschermde) amfibiesoorten aangetroffen of verwacht (RoyalHaskoning, 2011, NDFF 2013-2018). De kamsalamander en poelkikker zijn voornamelijk aangetroffen in de Afferdensche en Deestsche Waarden (hier is ook de rugstreeppad waargenomen), nabij landgoederen en in bosvijvers in Hoek en Winsen. Om deze reden en omdat de locatie van het werkgebied in natuurlijk biotoop relatief beperkt is, worden beschermde amfibieën en/of essentieel leefgebied van deze soorten hier niet verwacht.

Reptielen
Tijdens het terreinbezoek zijn geen reptielen waargenomen; dit is ook onwaarschijnlijk gezien de periode waarin het terreinbezoek is uitgevoerd. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen in en nabij het plangebied, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde reptielsoorten. Deze zijn uitgesloten van het plangebied.

Libellen
De rivierrombout is in de omgeving van het plangebied waargenomen (circa op een afstand van 1 kilometer). In Nederland wordt de rivierrombout vooral langs grote rivieren aangetroffen. Sinds 1996 werden larvenhuidjes voornamelijk gevonden op zandstrandjes tussen kribben langs de Waal. Imago's werden gevonden in de ruigtevegetaties in de directe nabijheid van de rivier. In de genormaliseerde rivieren wordt larvenhabitat voornamelijk tussen kribben aangetroffen. Waar zich achter de stromingsluwe delen van de kribben zand ophoopt ontstaan strandjes waar de meeste larvenhuidjes worden gevonden. De meeste larvenhuidjes worden langs de traagstromende trajecten gevonden (bron: De Vlinderstichting.nl). Dit biotoop is in de nabijheid van het plangebied aanwezig, echter in beperkte mate gezien de huidige werkzaamheden ten behoeve van het zandwinproject Geertjesgolf. Binnen het plangebied is door het ontbreken van zandstrandjes met aangrenzende ruigte geen sprake van een dergelijk specifiek en essentieel biotoop van de rivierrombout.

Vissen
Binnen het plangebied is geen water aanwezig. Hierdoor zijn beschermde vissoorten uitgesloten van het plangebied.

Flora
Binnen het plangebied is met name sprake van grasvegetatie, enkele bomen en aan de randen – tussen de bomen – overstromingsmateriaal en afval. Hier zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen (ook onwaarschijnlijk gezien de winterperiode) en deze worden hier ook niet verwacht gezien het voedselrijke en de dynamische (onstabiele) omstandigheden. Tevens zijn in de omgeving van het plangebied geen beschermde plantensoorten waargenomen en ingevoerd.

6.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat soorten die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming (mogelijk) voor kunnen komen binnen het plangebied en hier een essentieel leefgebied (kunnen) hebben (zie Tabel 6.2). In paragraaf 6.3 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 6.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied.

Soort-groep	Soort	Beschermings-regime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogels	Broedvogels	Artikel 3.1 /artikel 3.5	Ja	Aangrenzende bomen en huidige lasloods kunnen dienen als geschikte broedlocatie.

6.3 Effectbeoordeling soorten

De effecten op beschermde soorten als gevolg van het toekomstige werkzaamheden, worden per soortgroep getoetst. Enkel de soortgroep in Tabel 6.2 zijn relevant bevonden voor voorliggend projectgebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan:

- Vogels (broedvogels).

Op overige soortgroepen zijn geen effecten aan de orde.

De focus bij de effectbeschrijving ligt op de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de loods. Na afloop van de werkzaamheden betreft het een dichte loods waar in vergelijking met de huidige situatie geen wezenlijk onderscheidende storingsfactoren vrijkomen. Randvoorwaarden en kaders worden meegegeven waar bij de werkzaamheden aan voldaan moet worden.

6.3.1 Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de werkzaamheden die aantasting van het nest en/of verstoring van de vogels kunnen veroorzaken, niet uit te voeren in de broedtijd (de piek loopt circa van maart tot en met juli[2]) en daarbuiten indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Een vernietiging of aantasting van een in gebruik zijnde nest is in overtreding met de Wet natuurbescherming.

Gezien de verwachting dat duiven mogelijk tot broeden kunnen komen in de gebouwen en overige soorten in de houtwal is het in het kader van de zorgplicht van belang dat werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt.

Mocht het bovenstaande niet mogelijk zijn en er wordt gewerkt in het broedseizoen dan dient het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden ter plaatse uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

[2] Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Naast het bovenstaande is het tevens van belang om het plangebied tijdens de werkzaamheden ongeschikt te houden voor broedvogels. Dit kan gedaan worden door geen geschikte broedbiotopen te creëren of toegankelijk te maken, voorafgaand aan het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor continue verstoring plaatsvindt zodat de vogels uitwijken, en door te voorkomen dat er een rustperiode ontstaat in het broedseizoen en er continu doorgewerkt wordt.

6.4 Conclusie soortbescherming

Het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek naar aanwezige beschermde soorten in het plangebied, is dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat hier om broedvogels. Het is van belang dat de nesten van broedvogels als gevolg van de werkzaamheden niet in functionaliteit worden aangetast. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

7 Conclusies en advies

Ravestein Beheer B.V. is voornemens om de komende jaren de hellingloods van het bedrijf uit te breiden naar de oostzijde van de scheepswerf. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt de bestaande lashal geamoveerd. Voorliggende Natuurtoetsing vormt één van de benodigde onderzoeken ten behoeve van dit voornemen. Onderzocht is of het voornemen effect heeft op beschermde soorten en/of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Onderstaand zijn de conclusies gepresenteerd van voorliggende toetsing.

Als algemene conclusie geldt dat op de locatie van de uitbreiding in de huidige situatie geen hoogwaardige natuurwaarden aanwezig zijn en dat wezenlijke effecten als gevolg van indirecte effecten niet optreden. Echter vindt er wel ruimtebeslag plaats op het Gelders Natuurnetwerk en het Natura 2000-gebied Rijntakken (direct effect) waardoor afstemming met het bevoegd gezag aan de orde is.

7.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming)

Het voornemen voor de bouw van de hellingloods grenst aan het Natura 2000-gebied Rijntakken. In de directe omgeving ligt van de toekomstige loods ligt alleen Vogelrichtlijngebied. Effecten op habitattypen en –soorten zijn uit te sluiten.. Als gevolg van de werkzaamheden ter plaatse treden enkele storingsfactoren op (zoals verlichting, een geluidstoename en aanwezigheid van mensen en materieel). Op basis van de analyse in dit document kan echter geconcludeerd worden dat de werkzaamheden en het gebruik van de loods niet leiden tot een aantasting of belemmering van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Het betreffen tijdelijke werkzaamheden in een relatief klein gebied en de loods zelf heeft een afschermende werking. De storingsfactoren die optreden reiken echter niet zo ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie zodat dat de aanwezige vogels hier effecten van ondervinden. Bepalend voor de actuele situatie is de aanleg en het gebruik van de Voorhaven die in het aangrenzende gebied wordt gerealiseerd.

Concluderend kan gesteld worden dat (significant) negatieve effecten niet verwacht worden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied. Randvoorwaarden voor de uitvoering zijn niet aan de orde. Wel vindt ruimtebeslag plaats in het Natura 2000-gebied. Hiervoor geldt – gezien de werkzaamheden en de ingreep in het Natura 2000-gebied – dat geadviseerd wordt om een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel gebiedsbescherming) aan te vragen.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

In het kader van de toetsing binnen het beleid van het Natuurnetwerk Nederland (Gelders Natuurnetwerk) is een analyse gemaakt of de werkzaamheden en het gebruik van de loods een significant negatief effect veroorzaken op de wezenlijke kenmerken en waarden in het Gelders Natuurnetwerk. Op basis van de analyse is gebleken dat er geen indirecte effecten zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Gelders Natuurnetwerk. Dit gezien de afwezigheid van natuurbeheertypen ter plaatse, de reeds aanwezige verstoring door de huidige werkzaamheden ten behoeve van het zandwinproject Geertjesgolf en aangezien het tijdelijke werkzaamheden in een relatief klein gebied betreffen en de loods zelf een afschermende werking heeft. De natuurbeheertypen van het GNN alsook onder meer de samenhang, omvang en kwaliteit worden niet wezenlijk aangetast door het voornemen. Er is echter wel sprake van een oppervlakteverlies (circa 37 m^2) door de plaatsing van de hal in GNN-gebied. Ook al zijn er geen hoogwaardige

natuurwaarden aanwezig, resulteert het voornemen wel in een direct effect op het GNN (ruimtebeslag). Hiervoor geldt onder voorwaarden een herbegrenzing en dient het voornemen voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag – de provincie Gelderland.

7.3 Soortenbescherming (Wet natuurbescherming)

Het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek naar aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en de invloedszone, is dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn. Het gaat hier om broedvogels. Het is van belang dat nesten van broedvogels als gevolg van de werkzaamheden niet in functionaliteit worden aangetast. Mocht dit aan de orde zijn (bijv. door kap vegetatie of sloop lasloods) dan is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming. De hieruit volgende randvoorwaarden zijn in paragraaf 6.3.1 weergegeven. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

8 Bronnen

Provincie Gelderland, 2013. Besluit Natuurbeschermingswet 1998 van Gedeputeerde Staten van Gelderland (26 september 2013, zaaknummer 2012-001347); Voorhaven met ontsluitingsweg in de Winssense Uiterwaard te Deest.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren

Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015. Natura 2000 Beheerplan Deltawateren 2016-2022 Westerschelde & Saeftinghe. Juni 2016.

Ministerie van Economische zaken, 2012. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe.

Royal Haskoning, 2011. Natuurtoets Voorhaven,Deest; incl. ontsluitingsweg Hoekgraaf. Definitief rapport, versie 30 augustus 2011.

Overig:
NDFF, 2013-2018
Kaarten database Provincie Gelderland
AERIUS Calculator
Ministerie van Economische Zaken – effectenindicator

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
   a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
   b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
   c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
   a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
   b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
   c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
   d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
   e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
   f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
   g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
   h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwinteraars zijn derhalve niet vermeld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Vogels	Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
	Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
	Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
	Bergeend	Grote stern	Rietgors
	Bergfluiter	Grote zilverreiger	Rietzanger
	Bijeneter	Havik	Rode wouw
	Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
	Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
	Boerenzwaluw	Huiszwaluw	Roodborsttapuit
	Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
	Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
	Bonte vliegenvanger	Klapekster	Sijs
	Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
	Boomkruiper	Kleine barmsijs	Slechtvalk
	Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
	Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
	Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
	Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
	Bosuil	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
	Braamsluiper	Kluut	Steenuil
	Brandgans	Kneu	Steltkluut
	Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
	Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
	Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
	Cetti's zanger	Kraanvogel	Tjiftjaf
	Draaihals	Krekelzanger	Torenvalk
	Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluiter
	Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
	Dwergstern	Kwak	Visarend
	Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
	Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
	Fitis	Matkop	Wespendief
	Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
	Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
	Gekraagde roodstaart	Nachtzwaluw	Witbandkruisbek
	Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
	Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
	Glanskop	Oeverloper	Woudaap
	Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
	Grasmus	Oeverzwaluw	Zwarte mees
	Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
	Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
	Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
	Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
	Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
	Griel	Poelruiter	Zwartkop
	Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
	Groenling		

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren *landzoogdieren*	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren *vleermuizen*	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren *zeezoogdieren*	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschilpad		Bultrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuimelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket		butskop
	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend,
	kruipend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfijn

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder		
	Bosparelmoervlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bruin dikkopje		Boommarter
	Bruine eikenpage		Bosmuis*
	Donker pimpernelblauwtje		Bunzing**
	Duinparelmoervlinder		Damhert
	Gentiaanblauwtje		Das
	Grote parelmoervlinder		Dwergmuis*
	Grote vos		Dwergspitsmuis*
	Grote vuurvlinder		Edelhert
	Grote weerschijnvlinder		Eekhoorn
	Iepenpage		Egel*
	Kleine heivlinder		Eikelmuis
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kommavlinder		Gewone zeehond
	Pimpernelblauwtje		Grote bosmuis
	Sleedoornpage		Grijze zeehond
	Spiegeldikkopje		Haas*
	Veenbesblauwtje		Hermelijn**
	Veenbesparelmoervlinder		Huisspitsmuis*
	Veenhooibeestje		Konijn*
	Veldparelmoervlinder		Molmuis
	Zilveren maan		Ondergrondse woelmuis*
Reptielen	Adder		Ree*
	Hazelworm		Rosse woelmuis*
	Levendbarende hagedis		Steenmarter
	Ringslang		Tweekleurige bosspitsmuis*
Libellen	Beekkrombout		Veldmuis*
	Bosbeekjuffer		Veldspitsmuis*
	Donkere waterjuffer		Vos*
	Gevlekte glanslibel		Waterspitsmuis
	Gewone bronlibel		Wezel**
	Hoogveenglanslibel		Wild zwijn
	Kempense heidelibel		Woelrat*
	Speerwaterjuffer	Kevers	Vliegend hert

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (*) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. "Overige Soorten" onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw parelzaad
	Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Honingorchis	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karthuizeranjer	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
	Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Trosgamander
	Dennenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
	Dreps	Korensla	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kranskarwij	Vroege ereprijs
	Franjegentiaan	Kruiptijm	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Lange zonnedauw	Wilde ridderspoor
	Geplooide vrouwenmantel	Liggende ereprijs	Wilde weit
	Getande veldsla	Moerasgamander	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Muurbloem	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
		Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
   a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
   b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
   c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten (‘andere soorten’).

Met betrekking tot de ‘andere soorten’ zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten (‘andere soorten’) welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde ‘verklaring van geen bedenkingen’ (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

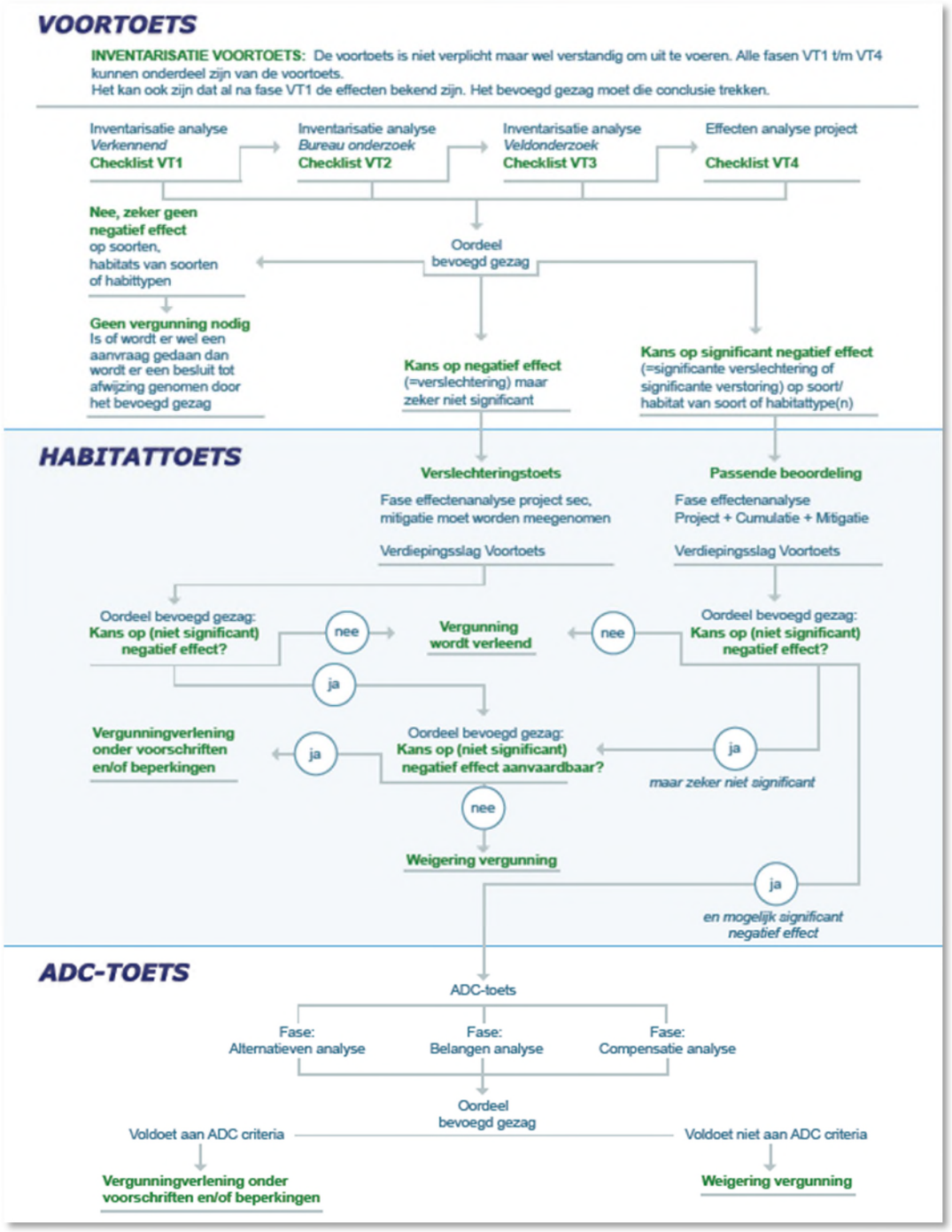
In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.
Inventarisatie analyse
Verkennend
Checklist VT1
Inventarisatie analyse
Bureau onderzoek
Checklist VT2
Inventarisatie analyse
Veldonderzoek
Checklist VT3
Effecten analyse project
Checklist VT4
Nee, zeker geen negatief effect op soorten, habitats van soorten of habittypen
Geen vergunning nodig
Is of wordt er wel een aanvraag gedaan dan wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag
Oordeel bevoegd gezag
Kans op negatief effect (=verslechtering) maar zeker niet significant
Kans op significant negatief effect (=significante verslechtering of significante verstoring) op soort/ habitat van soort of habitattype(n)
HABITATTOETS
Verslechteringstoets
Fase effectenanalyse project sec, mitigatie moet worden meegenomen
Verdiepingsslag Voortoets
Passende beoordeling
Fase effectenanalyse
Project + Cumulatie + Mitigatie
Verdiepingsslag Voortoets
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
nee
Vergunning wordt verleend
nee
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
ja
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
ja
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect aanvaardbaar?
ja
maar zeker niet significant
nee
Weigering vergunning
ja
en mogelijk significant negatief effect
ADC-TOETS
ADC-toets
Fase: Alternatieven analyse
Fase: Belangen analyse
Fase: Compensatie analyse
Oordeel bevoegd gezag
Voldoet aan ADC criteria
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
Voldoet niet aan ADC criteria
Weigering vergunning

Bijlage 2: Definities storingsfactoren

Ministerie van EZ, 2015

Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)
Oppervlakteverlies leidt tot een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied van soorten en/of habitattypen. Door versnippering kunnen verschillende gebieden geïsoleerd van elkaar komen te liggen, waardoor ze onbereikbaar worden of hun functie verliezen.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)(3 en 4)
Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NOx), ammoniak (NH3)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verzoeting (5)
Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.
Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

Verzilting (6)
Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.
Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

Verontreiniging (7)
Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het gaat hier onder andere over organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex en kunnen zich pas vele jaren later manifesteren. Vrijwel alle soorten habitattypen reageren op verontreiniging (bron: effectenindicator EZ).

Verdroging (8)
Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting (9)
Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering stroomsnelheid (10)
Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.
Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie (11)
De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.
Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat (12)
Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Verstoring door geluid (13)
Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continue geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door licht (14)
Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's.
Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door trilling (15)
Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Verstoring door optische effecten (16)
Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten (17)

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

Verandering in populatiedynamiek (18)
De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral gedoeld of de situatie waneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als ‘gevoelig’ gescoord.

Bewuste verandering soortensamenstelling (19)
Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.
Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (06) 20 60 69 20
E. michel.braad@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Bijlage 4: NRB

Algemeen bestand bodemrisicoanalyse						
Omschrijving activiteit	**Locatie op terrein**	**cvm nummer**	**voorzieningen**		**maatregelen**	**benodigde aanvullende maatregelen en voorzieningen**
Opslag diesel 3000 l	Brandenloods	I	Enkelwandige tank en; kerende voorziening.	1 2	visuele controle uitwendig op lekkage en; faciliteiten en personeel.	nvt
PGS 15 opslag		I	kerende voorziening en; aandacht voor geschikte emballage.	1 2	visueel toezicht en; faciliteiten en personeel.	nvt
Opslag oliën en veten Verfopslag in containers Opslag oliën en veten	Lasloodsen 1, 2 en 3 Straal- en conserveringsruimte Hellingloods	I	kerende voorziening en; aandacht voor hemelwater.	1 2	visueel toezicht en; faciliteiten en personeel.	nvt
Lekbakken	magazijn	II	lekbak en; aandacht voor hemelwater.	1 2 3	controle op vol raken lekbak en; visueel toezicht en; algemene zorg.	nvt
Verfmengen	Verfmengruimte	I	kerende voorziening en;	1	visueel toezicht en;	nvt
Compressor Compressoren op diverse plaatsen	Lasloodsen 1, 2 en 3 Straal- en conserveringsruimte	I	Geen voorziening noodzakelijk; aandacht voor pompen, appendages, en monsterponten.	1 2 3	onderhoudprogramma en; systeem inspectie en algemene zorg	nvt
Conserveren en coaten Straalketels Conserveren en coaten	Straal- en conserveringsruimte Straal- en conserveringsruimte Hellingloods	I	kerende voorziening en; aandacht voor hemelwater	1 2	visueel toezicht en; faciliteiten en personeel.	nvt
Lekbakken verfmengen	Boor- en zaagmachines Verfmeng afdeling	II	lekbak en;	1 2	controle op vol raken lekbak en; visueel toezicht en;	nvt

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Bijlage 9 Aanvulling vormvrije m.e.r.-beoordeling

MEMO

Van	:	S. Kos
Project	:	Scheepswerf Ravestein, ontwikkelingen 2018/2019
Opdrachtgever	:	Ravestein Beheer B.V.
Datum	:	6 maart 2019
Aan	:	Ravestein
CC	:	Nick van den Heijkant (DGMR), Stefan van Vessem (Rho)
Betreft	:	Aanvullende informatie Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

1. Aanleiding

Deze MEMO is in aanvulling op de Vormvrije m.e.r.-beoordelingen opgesteld op verzoek van Rijkswaterstaat Oost-Nederland per mail kenmerk RWSZ2019-00002278 Adviesvraag ODRN MER Ravestein d.d. 20 februari 2019.

De volgende vraag om aanvullende informatie wordt middels deze memo beantwoord:

Vraag:
Graag ontvang ik een aanvulling op de vormvrije m.e.r.-beoordeling waarin:

- *Aandacht geschonken wordt aan de rivierkundige effecten van deze ingreep;*
- *Aandacht geschonken wordt aan de (wijzigingen) van de lozingssituatie.*

Volledigheidshalve wordt tevens aanvullende aandacht geschonken aan de onderwerpen Geohydrologie (grondwaterstroming en dijkveiligheid) en toetsing BPRW.

2. Rivierkundige effecten

In het kader van de aanvraag Waterwetvergunning behorende bij de uitbreiding van de afbouwkade, is in 2017 een rivierkundige beoordeling uitgevoerd. In deze beoordeling is onderzoek gedaan naar de rivierkundige effecten van de aanwezigheid van de afbouwkade op de rivierstanden en afvoercapaciteit van de rivier. Deze onderbouwing (kenmerk 17M3003.RAP001.002 d.d. 15 maart 2017) is opgesteld door bureau Lievense CSO. Per 6 juni 2018 is deze Waterwetvergunning met kenmerk RWSZ2017-00006324, verleend aan scheepswerf Ravestein.

In het kader van de huidige voorgenomen ontwikkelingen, bestaande uit de herontwikkeling van lasloods 1, is gebruik gemaakt van de opgedane kennis en kunde om voor het aspect rivierkundige beoordeling een expert judgement uit te laten voeren. De rapportage is als bijlage 1 bijgevoegd.

Conclusie onderzoek (Referentie WAB004943/Hoeff/01, dd 07-03-2018):

Herontwikkeling van de oostelijke bedrijfshal (lasloods 1), zal een minimaal rivierkundig effect veroorzaken. Voor de volledige conclusie wordt verwezen naar de bijlagen.

Geconcludeerd wordt dat de voorgenomen ontwikkeling geen negatieve rivierkundige effecten veroorzaakt.

3. Lozingssituatie

Huidige situatie

In de huidige situatie vloeit het hemelwater, afkomstig van de daken van de bedrijfspanden en het buitenterrein (waaronder de afbouwkaden) af naar het oppervlaktewater (Rivier de Waal). Hiervoor is een soort van gescheiden systeem aanwezig, waardoor het hemelwater van de daken niet in aanraking komt met het hemelwater van het buitenterrein.

Hemelwater vanaf de daken wordt direct afgevoerd naar het oppervlakte water. Dit geldt niet voor het hemelwater afkomstig van het buitenterrein.

Afvloeiend hemelwater van het buitenterrein kan namelijk in aanraking komen met voorzieningen en stoffen die op de afbouwkade worden toegepast. Het is onwenselijk dat het afstromende hemelwater van de afbouwkade met mogelijk fracties afval van de metaalbewerkingsactiviteiten direct in het oppervlaktewater spoelt.

Om te voorkomen dat 'vervuild' hemelwater direct in het oppervlaktewater stroomt is langs de kade een afwateringsgoot aangebracht. Deze afwateringsgoot mond uit in een tweetal olie- en slibafscheiders. Het effluent vanuit deze olie- en slibafscheiders wordt op het oppervlaktewater geloosd.

De afscheiders bestaan uit een deel dat vaste partikels afvangt en een deel dat olie afvangt. De afscheiders zijn geconstrueerd conform de NEN-EN 858-1 en 2 en voldoen daarmee aan de beste beschikbare technieken.

Toekomstige situatie

Het bestemmingsplan voorziet in de ontwikkelruimte voor aanvullende bedrijfsbebouwing. Deze aanvulling bestaat uit de sloop en herbouw van de bestaande lasloods 1 (oostzijde bedrijfsterrein), de verlenging van de productieloods Jan Ravesteinhal en de bouw van een nieuwe opslag-/productieloods aan de westzijde van het bedrijfsterrein.

De lozingssituatie van deze nieuwe bebouwing gaat uit van en sluit aan bij de huidige lozingssituatie. Hemelwater afkomstig van de daken wordt direct afgevoerd naar het oppervlakte water. Hemelwater afkomstig van het aansluitende buitenterrein, wordt via de bestaande olie- en slibafscheiders gezuiverd, voordat lozing op het oppervlakte water plaats vindt.

Aangezien het aandeel oppervlak verhard buitenterrein afneemt ten gunste van het dakoppervlak bedrijfsbebouwing, zal dit een gunstig effect hebben op de werking en capaciteit van de olie- en slibafscheiders.

4. Geohydrologie

De voorgenomen ontwikkeling voorziet in het boren van heipalen als onderdeel van het nieuwe deel van de fundering van de herbouw. Bij de aanvraag zijn voor dit aspect bouw- en constructietekeningen en berekeningen gevoegd.

Aangezien deze voorgenomen ontwikkeling plaatsvindt in de beschermingszone en zeer beperkt in de kernzone van de waterkering is door Lievense onderzocht of de voorgenomen activiteit invloed heeft op de geohydrologie. Het rapport (referentie: WAB007743, dd 21-02-2019) is als bijlage bijgevoegd.

Conclusie onderzoek:

Naar aanleiding van het onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan:

Met betrekking tot grondwaterstroming:

- Het wordt onwaarschijnlijk geacht dat het plaatsen van heipalen significante invloed heeft op de grondwaterstroming. Dit op basis van regionale en lokale bodemgegevens waaruit blijkt dat er goed doorlatende lagen onder de bouwlocatie liggen en dat geen sprake is van een goed afsluitende deklaag.

- Mocht er een effect optreden dan zal dit over tijd afnemen.
- Hier wordt nog eens benadrukt dat er sprake kan zijn van een goed afsluitende deklaag bij de dijk (binnenteen tot buitenteen), echter is de dijkopbouw bij het schrijven van dit memo niet bekend.
- Ten slotte wordt nog meegegeven dat indien een toplaag met weerstand aanwezig is, de heipalen die gebruikt worden goed op grond moeten aansluiten. Door een goede aansluiting van de heipalen met de ondoorlatende laag kunnen nieuwe intredepunten dicht bij de dijk voorkòmen worden.

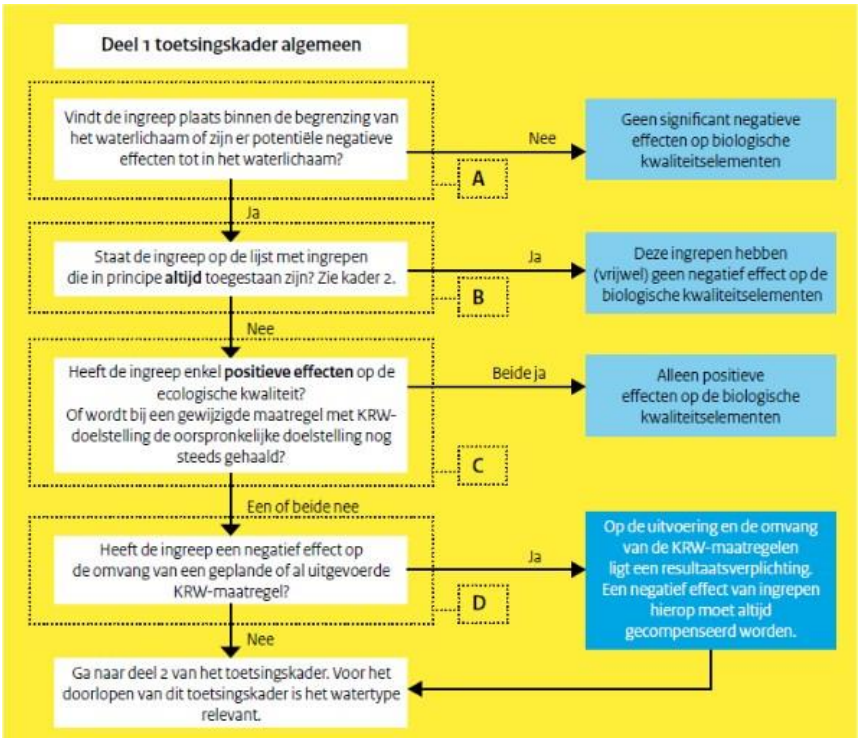
Met betrekking tot dijkveiligheid:

- De huidige staat van de primaire kering wordt in dit memo niet behandeld, enkel de mogelijke invloed van de werkzaamheden.
- Het ontwerp van zowel het gebouw als de fundering moet voldoen aan de benodigde veiligheid voorconstructies in de kernzone van een primaire kering. Aanbevolen wordt om dit na te gaan.
- Falen van gebouw en/of fundering mag geen schade veroorzaken aan de waterkering.
- Bij falen van de kering (bijv. stabiliteit buitenwaarts) mogen de constructies de schade niet vergroten.

- Bij grondwaterstanden die horen bij maatgevend hoogwater kan een effect van de heipalen op de freatische lijn niet worden uitgesloten. Aanbevolen wordt om dit nader te beschouwen.
- Voor het faalmechanisme piping veroorzaken de werkzaamheden waarschijnlijk geen verandering ten opzichte van de huidige situatie wanneer de heipalen die dichter op de dijk worden gezet goed op grond aansluiten en verticale stroming voorkomen wordt.
- Door de waarschijnlijk ontbrekende weerstand in de toplaag buiten het dijklichaam, liggen de intredepunten in de huidige situatie mogelijk al zeer dicht op de dijk.
- Voor buitenwaartse stabiliteit zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een nauwkeurige inschatting te kunnen maken. Aanbevolen wordt om dit nader te beschouwen.

5. Toetsing BPRW

Conform de Waterwet hebben de waterbeheerders een beheerplan opgesteld. Het Nationaal Waterplan (NWP) bevat de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid. Dit is dan ook een belangrijk uitgangspunt voor het beheerplan. Rijkswaterstaat heeft haar beheerplan weergegeven in het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW) en is daarmee haar invulling van het NWP. In het BPRW legt Rijkswaterstaat vast welke maatregelen zij treft om te voldoen aan de KRW.

Figuur 3.1. Doorloopschema toetsing BPRW Deel 1.

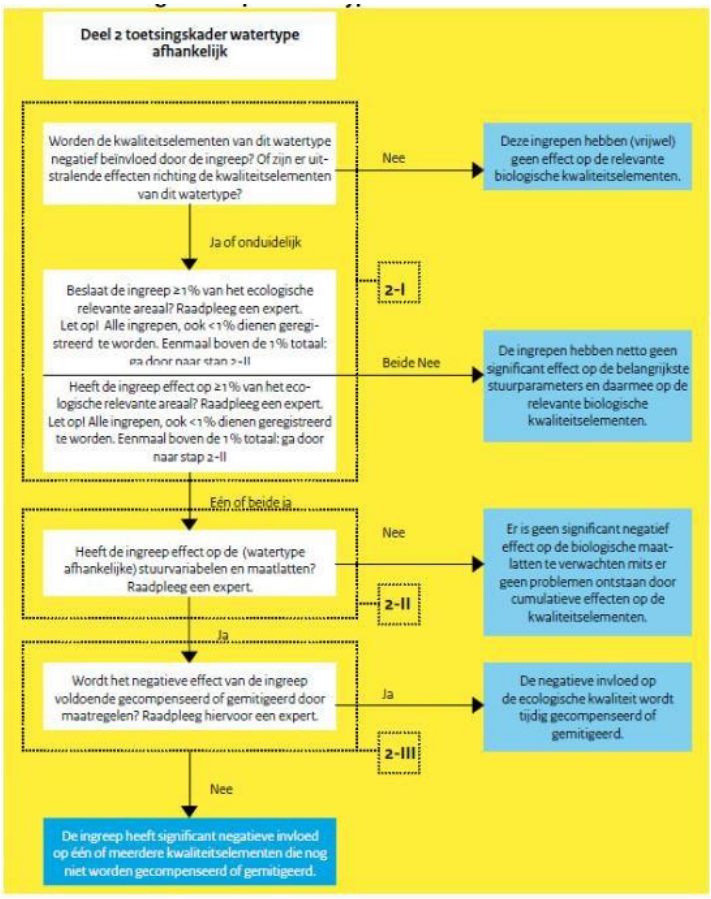
1A. Vindt de ingreep plaats binnen de begrenzing van het waterlichaam of zijn er uitstralende effecten tot in het waterlichaam?
De herbouw van lasloods 1 heeft geen uitstralend effect tot in het waterlichaam tot gevolg.

1B. Staat de ingreep op de lijst met ingrepen die in principe altijd toegestaan zijn of heeft de ingreep enkel positieve effecten op de ecologische kwaliteit?
De ingreep (herbouw lasloods 1) staat niet op de lijst (Kader 2 van de desbetreffende bijlage) met ingrepen die in principe altijd zijn toegestaan.

1C. Heeft de ingreep enkel positieve effecten op de ecologische kwaliteit? Of wordt bij een gewijzigde maatregel met KRW doelstelling de oorspronkelijke doelstelling nog steeds gehaald?
De verwachting is dat de realisatiefase een minimaal negatief effect heeft op de biologische kwaliteit van rivier de Waal ter plaatse. Na de aanlegfase treedt er een neutraal effect op doordat door ingrepen in de abiotiek (nutriëntenhuishouding, slibhuishouding, groeisubstraat, waterkwaliteit, gradiënten in diepte, luwtes, oeverzones en land-waterovergangen) niet plaatsvinden.

De totale ingreep heeft minimale effecten op de ecologische kwaliteit. In dit kader wordt zowel een ontheffing Wet natuurbescherming als een vergunning Wet natuurbescherming aangevraagd. Uitgangspunt van deze aanvragen is compensatie van natuurwaarden.

1D. Heeft de ingreep een negatief effect op de omvang van een geplande/uitgevoerde KRWmaatregel?
Alle locaties in rivier de Waal zijn 'mogelijk KRW-relevant'. Voor het waterlichaam rivier de Waal worden ten aanzien van de chemie geen specifieke KRW-maatregelen genomen. Na de aanlegfase heeft de realisatie van de bedrijfshal geen negatief effect. E.e.a. is ook aangetoond in de rivierkundige beoordeling, bijgevoegd als bijlage van deze aanvraag.

Figuur 3.2 Doorloopschema toetsing BPRW Deel 2.

Worden de kwaliteitselementen van dit watertype negatief beïnvloed door de ingreep? Of zijn er uitstralende effecten richting de kwaliteitselementen van dit watertype?
Nee, er is geen sprake van invloed van de bedrijfshal in de gebruiksfase.

Beslaat de ingreep ≥ 1% van het ecologische relevante areaal?
Nee, de ingreep in het waterlichaam is aanzienlijk kleiner dan 1% van ecologische relevante areaal. Mogelijk dat enkele het ecologisch relevante areaal van waterplanten geraakt is. Door de onnauwkeurigheid van beschikbaar kaartmateriaal is niet aan te geven of de realisatie bedrijfshal genoemd areaal bereikt. In ieder is de invloed nooit groter dan 1%.

Geconcludeerd mag worden dat er geen significant negatief effect op de biologische maatlatten te verwachten is.

Bijlage 1 Overzicht bijlagen

Bijlage 1: Rivierkundige expert beoordeling, WAB004943/Hoeff/01, Lievense, 7 maart 2018
Bijlage 2: Geohydrologisch advies, WAB007743, Lievense, 21-02-2019
Bijlage 3: Memo stikstofdepositie, Rho Adviseurs, 10-05-2019

Bijlage 1: Rivierkundige expert beoordeling, WAB004943/Hoeff/01, Lievense, 7 maart 2018

Notitie

Project:	Oostelijke uitbreiding Scheepswerf Ravestein B.V.
Onderwerp:	Rivierkundige expert beoordeling
Referentie:	WAB004943/Hoeff/01
Datum:	7 maart 2018
Auteur:	Frans Hoefsloot
Bestemd voor:	Rijkswaterstaat / Ravestein B.V. dhr. Rietveld

1 Aanleiding

Ravestein B.V. heeft de wens om aan de oostzijde van het bedrijfsperceel de bestaande lashal te vervangen voor nieuwbouw. De nieuwe hal sluit beter aan bij de overige bedrijfsbebouwing en zal zorgen voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering.

De nieuwbouw is gepositioneerd buiten het als hoogwatervrijterrein aangegeven terrein. Bij het ontwerp is reeds zo veel als mogelijk rekening gehouden met het optimaliseren van de bebouwing. Het kan echter niet worden voorkomen dat een deel buiten het als hoogwatervrijterrein aangegeven gebied wordt geplaatst.

Om de ontwikkeling als zodanig mogelijk te maken dient een waterwetvergunning aangevraagd te worden voor het bouwen buiten hoogwatervrij terrein.

Hiertoe is op 20 februari 2018 overleg geweest tussen Rho adviseurs voor leefruimte (Nick vd Heijkant / Stefan v Vessem) en Rijkswaterstaat (Erik Fröling / Henry Emond).

Actie die voortkomt uit dit gesprek is dat Rijkswaterstaat graag een expert judgement beoordeling ziet van rivierkundige effecten ten gevolge van de beoogde ingreep. Deze notitie bevat die expert beoordeling.

2 Doelstelling

De rivierkundige beoordeling heeft als doel om de hydraulische en morfologische effecten van het de oostelijke terreinuitbreiding inzichtelijke te maken en deze op basis van expert judgement te toetsen aan de criteria uit het rivierkundig beoordelingskade 4.0 (23 januari 2017).

3 Plangebied

De contour van de nieuwe fabriekshal aan de oostzijde van het terrein is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: Situatie oostelijke uitbreiding

4 Gebruikte bronnen

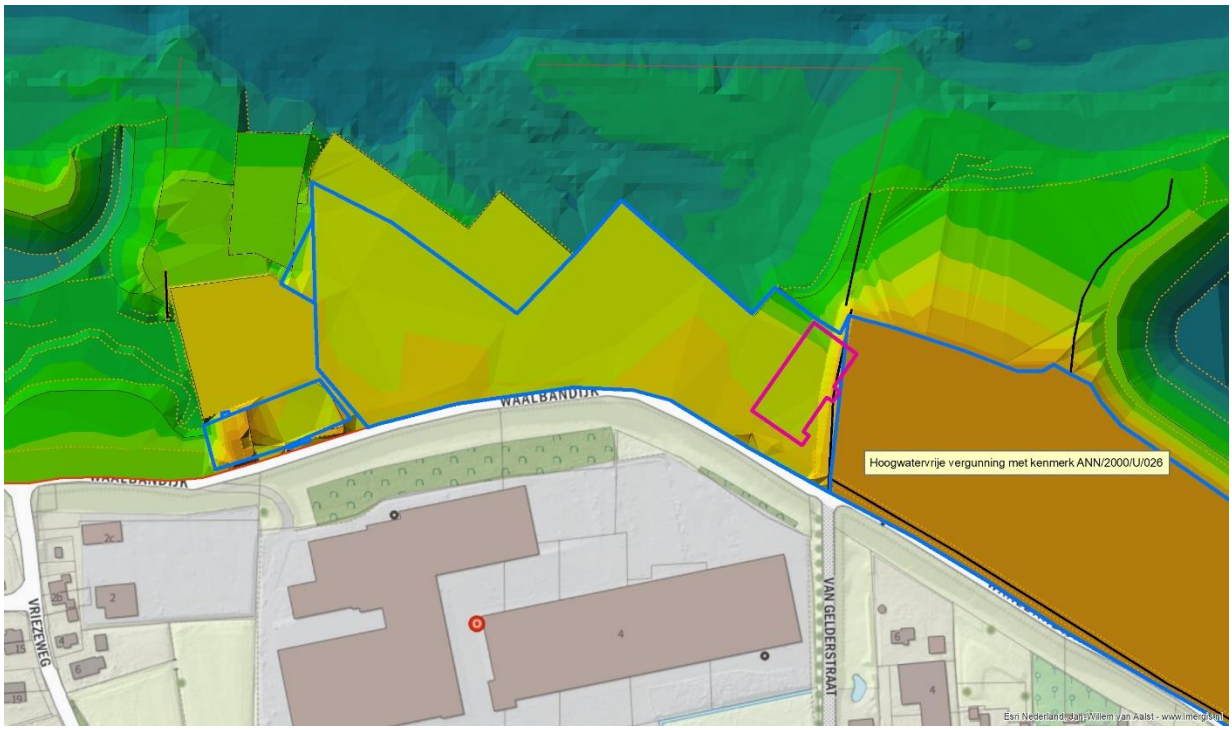
De volgende gegevensbronnen zijn gebruikt bij deze beoordeling

- Toelichtende memo uitbreiding 2018-02-01
- Bijlage 1 - Oostelijke uitbreiding Ravestein - 30-01-2018
- Bijlage 2 - Oostelijke uitbreiding Ravestein - Zoom 30-01-2018
- Verslag RWS dd 21-02-2018

- Baseline/WAQUA model ravestein_var_ophoging gebruikt voor rivierkundige beoordeling westelijke terreinophoging, gebaseerd op Rijn-BenO15_5-v2 met aanpassingen conform vergunningen RWS
- Baseline Rijn-j17_5-v1
- MapTable model MiddenWaal gebaseerd op WAQUA model Rijn-BenO15_5-v1
- IndicatieveVerhanglijnen2016_waterstandsduurlijn_rkm
- AHN3 (PDOK)

5 Feitelijke versus vergunde situatie

In Figuur 2 wordt de situatie getoond zoals opgenomen in het Baseline/WAQUA model ravestein_var_ophoging. Hierbij is te zien dat de oostelijke uitbreiding (paarse contour) bijna volledig binnen de hoogwatervrije vergunning van Ravestein B.V. valt (middelste blauwe contour); een klein deel (circa 16 m x 9 m x 0,5 = 72 m^2) valt buiten de eigen vergunning. Dit deel valt echter binnen de hoogwatervrije vergunning van het project Geertjesgolf van Nederzand B.V. met kenmerk ANN/2000/U/026 en met hoogte 13.25 m + NAP.

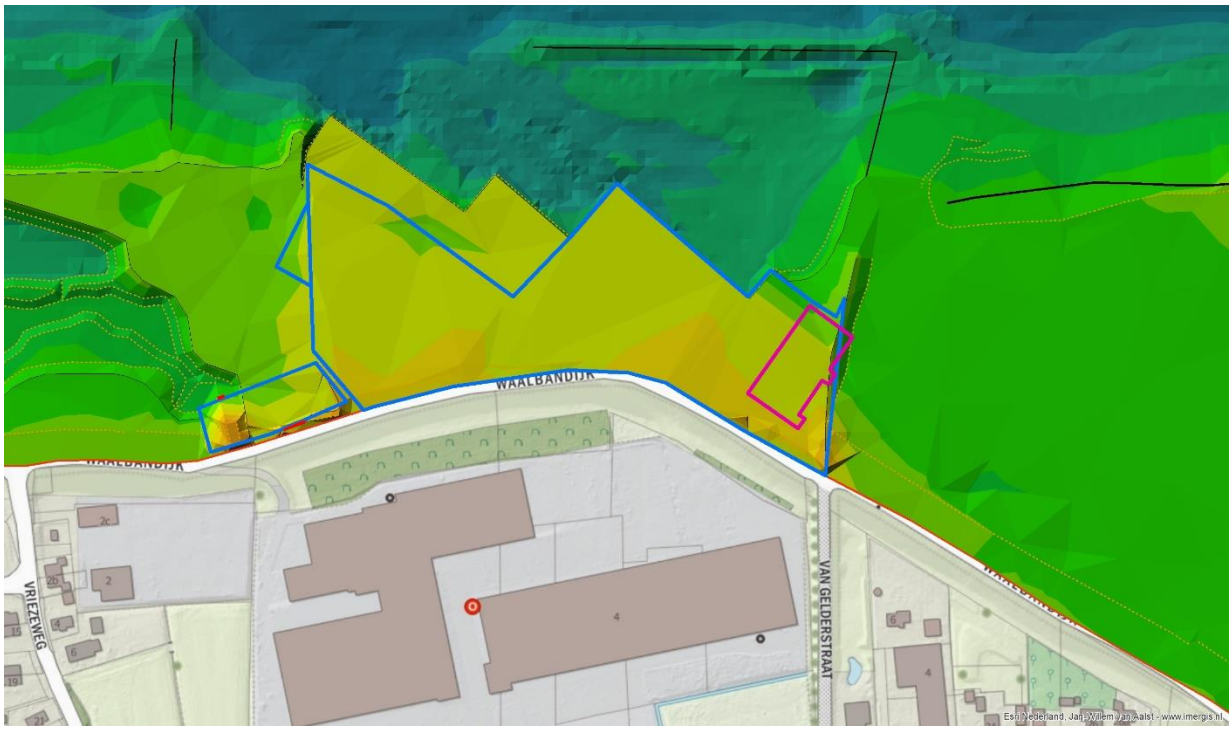

Figuur 2: Bodemhoogte situatie BenO15_5-v2, blauwe contouren = hoogwatervrije vergunningen, paarse contour =oostelijke uitbreiding Ravestein

Uitgaande van dit vergunningen model is het rivierkundig effect van de oostelijke uitbreiding nihil omdat deze volledig binnen hoogwatervrije vergunningen valt.

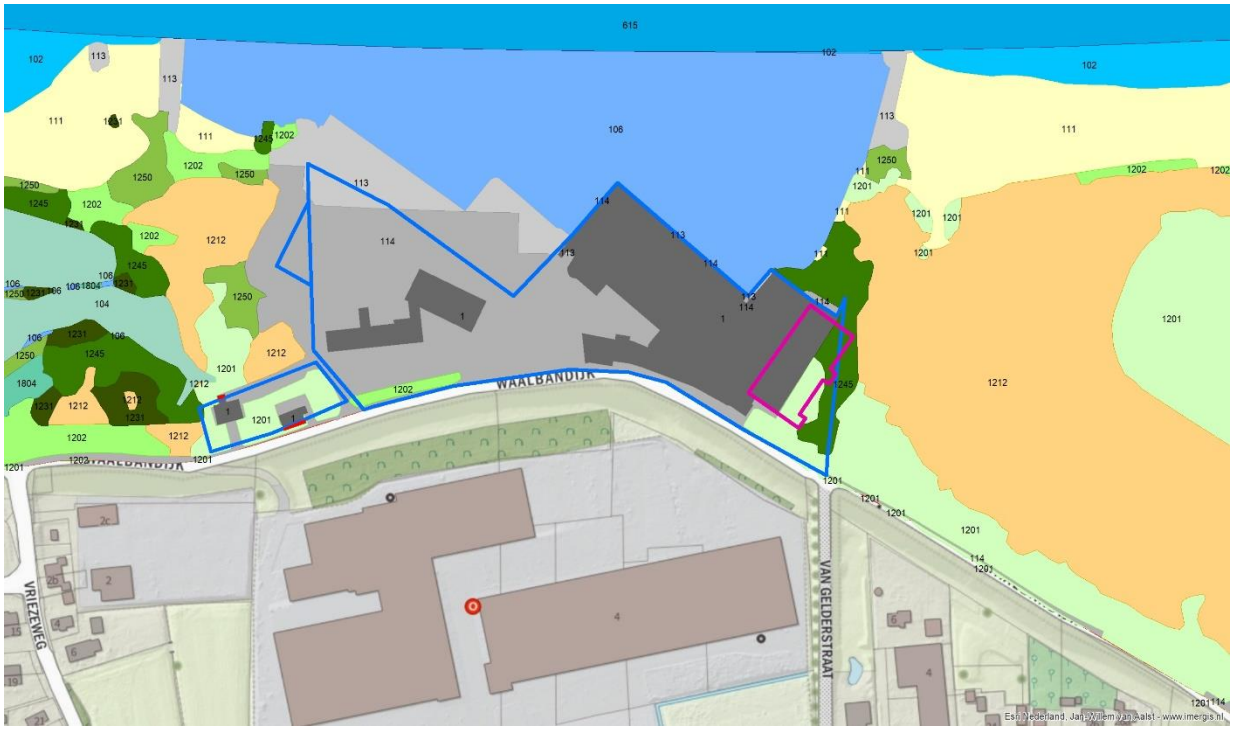
Aangezien de vergunning van het project Geertjesgolf een tijdelijke situatie betreft (mondelinge mededeling Erik Fröling 6 maart 2018) heeft Rijkswaterstaat de behoefte om het rivierkundig effect van de oostelijke uitbreiding te beschouwen zonder medeneming van de ontwikkeling van het project Geertjesgolf.

Indien de ontwikkeling Geertjesgolf buiten beschouwing wordt gelaten dan wordt ter plekke van deze locatie terug gegrepen op de feitelijke situatie. Deze situatie is beschikbaar in Baseline Rijn-j17_5-v1, deze wordt weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3: Bodemhoogte situatie J17_5-v1, blauwe contouren = hoogwatervrije vergunningen, paarse contour =oostelijke uitbreiding Ravestein

In de feitelijke situatie is de 72 m^2 die buiten de vergunning valt gelegen op een talud met een hoogte van 7.5 tot 10 m +NAP. Het landgebruik (zie Figuur 4) op en rond dit talud is ooibos (ruwheidscode 1245) oostelijk hier van ligt ruigte (ruwheidscode 1212).

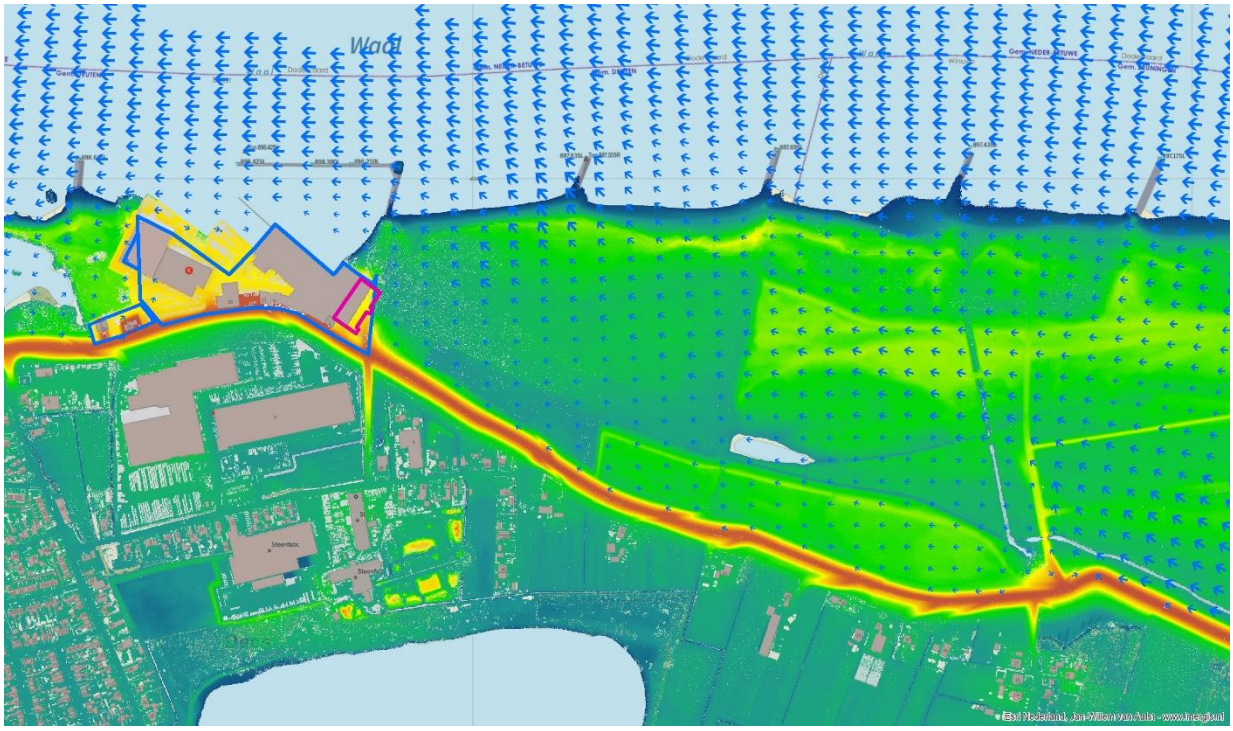
Figuur 4: Ruwheid situatie J17_5-v1, blauwe contouren = hoogwatervrije vergunningen, paarse contour =oostelijke uitbreiding Ravestein

6 Rivierkundige effecten zonder uitvoering Geertjesgolf

In de situatie zonder de vergunning van Geertjesgolf zal de oostelijke uitbreiding een minimaal rivierkundig effect veroorzaken. Hiervoor zijn de volgende redenen:

1. De ingreep ligt niet in de stroombaan omdat de huidige vergunning van Ravestein zorgt voor een afbuiging van de stroming.
2. De ingreep is bijzonder klein, 72 m^2 en heeft daardoor nauwelijks effect.
3. De ingreep ligt in een stroomluw deel door de locatie op een talud, door de aangrenzende benedenstroomse hoogwatervrije vergunning en door de ligging in een ooibosje.
4. Beneden de 3800 m^3/s Lobith is er geen effect omdat de waterstand dan te laag is.

Deze beoordeling wordt ondersteund door een simulatie uitgevoerd met MapTable
In dit MapTable model is ter plekke van de Geertjesgolf de feitelijke situatie (uit J17_5-v1) ingebracht en doorgerekend (met een hogere afvoer dan MHW [17.500 m^3/s Lobith] omdat deze beschikbaar was). Ook is hier de oostelijke uitbreiding als hoogwatervrij terrein ingevoerd. Het bijbehorende stroombeeld wordt getoond in Figuur 5. Hier in is te zien dat de stroming door het bestaande hoogwatervrije terrein naar het noorden afbuigt. De stroomsnelheid ter plekke van de uitbreiding is laag en ligt rond de 10 cm/s.
De verschilberekening met en zonder oostelijke uitbreiding van Ravestein toont geen verschil.

Figuur 5: Stroombeeld situatie zonder uitvoering Geertjesgolf (op basis van MapTable), op de achtergrond AHN3.

Bijlage 2: Geohydrologisch advies, WAB007743, Lievense, 21-02-2019

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Memo

Project	Scheepswerf Ravestein B.V. te Deest
Projectnummer	WAB007743
Onderwerp	Geohydrologisch advies werkzaamheden
Referentie	
Aan	Nick van den Heijkant (DGMR)
Auteur	Dr. Willem-Bart Bartels
Tweede lezer	Drs. Frans Hoefsloot
Datum	21 februari 2019

1 Inleiding

Scheepswerf Ravestein B.V. te Deest wil haar lashal slopen en opnieuw opbouwen. De grotere nieuwe hal komt op heipalen te staan. Door deze verbouwing is de vraag of een gedetailleerde geohydrologische beschouwing ten behoeve van een vergunningaanvraag gewenst is. In deze notitie worden eerst de regionale en lokale (geohydrologische) bodemopbouw besproken. Daarna wordt uiteengezet welke delen van de bouw grondwaterstroming kunnen beïnvloeden en of dit problemen zou kunnen opleveren ten aanzien van wateroverlast (kwel). Tenslotte wordt een inschatting gemaakt of de bouw en de invloed op de grondwaterstroming effecten kunnen hebben op de dijkveiligheid.

2 Uitgangspunten

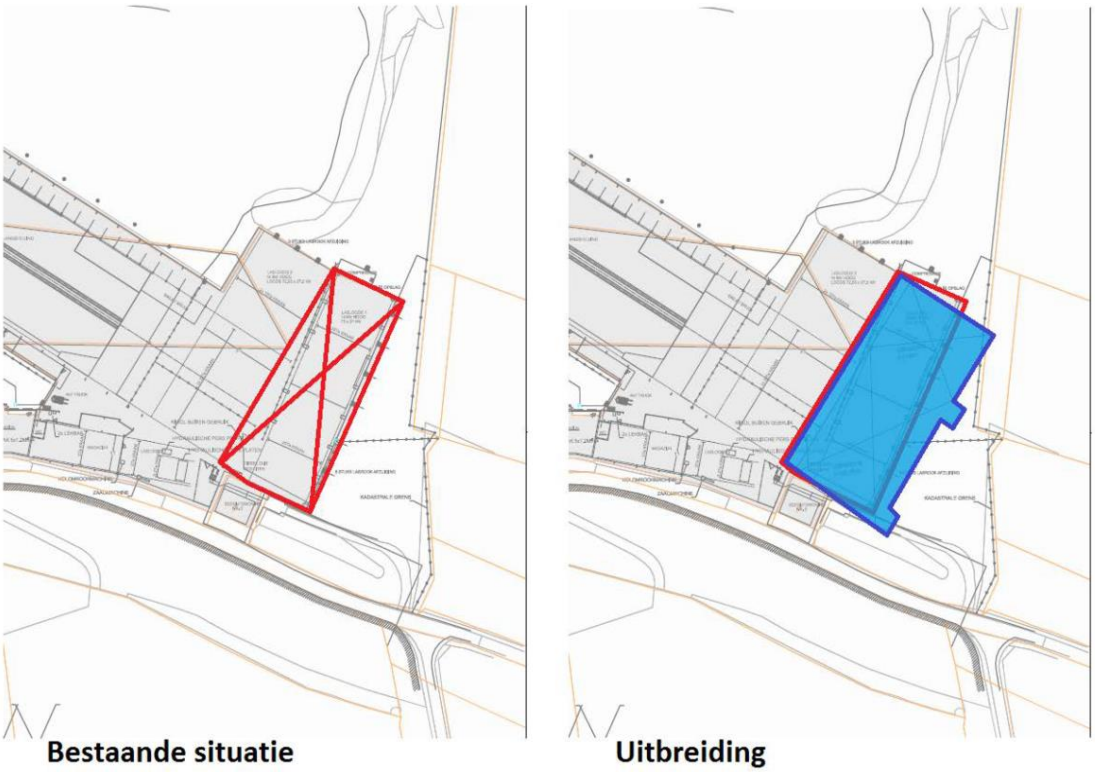
2.1 Planlocatie – Huidig

De scheepswerf is gesitueerd net buiten Deest. Dit ligt aan de rivier de Waal. De scheepswerf ligt buitendijks en zeer dicht op de (teen van de) dijk. Dit blijkt zowel uit de topografische kaart als de luchtfoto (2016), zie Figuur 1.

Figuur 1: Topografie (a) en luchtfoto (b, 2016) van de planlocatie.

2.2 Planlocatie – Geplande bouw

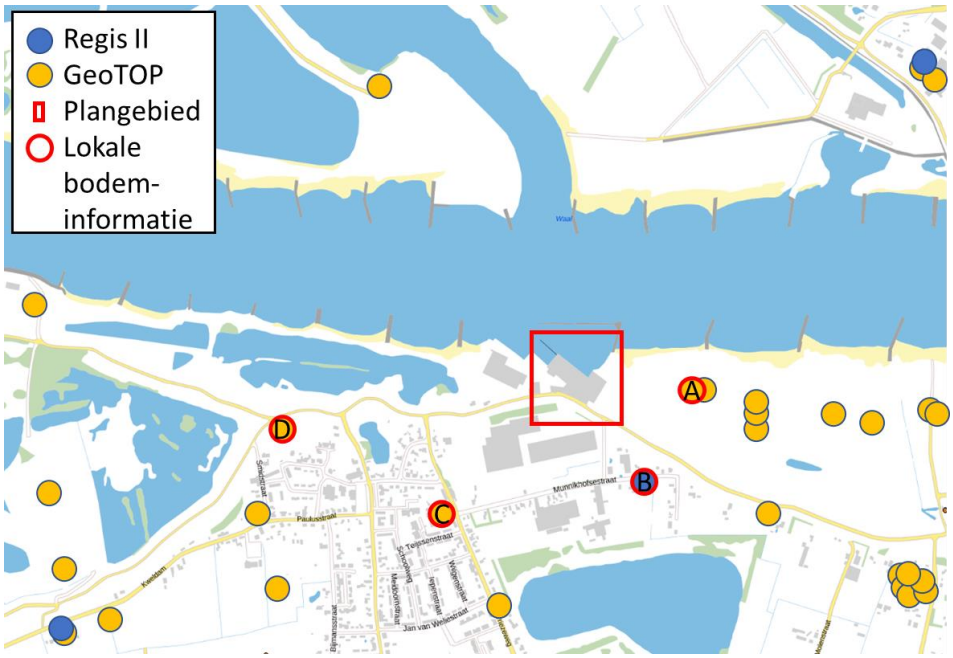
Figuur 2: Bestaande situatie (a) en geplande verbouwingen (b) overgenomen uit [1].

De geplande bouw is weergegeven in Figuur 2. De nieuwbouw ten opzichte van het dijkprofiel is weergegeven in Bijlage B.

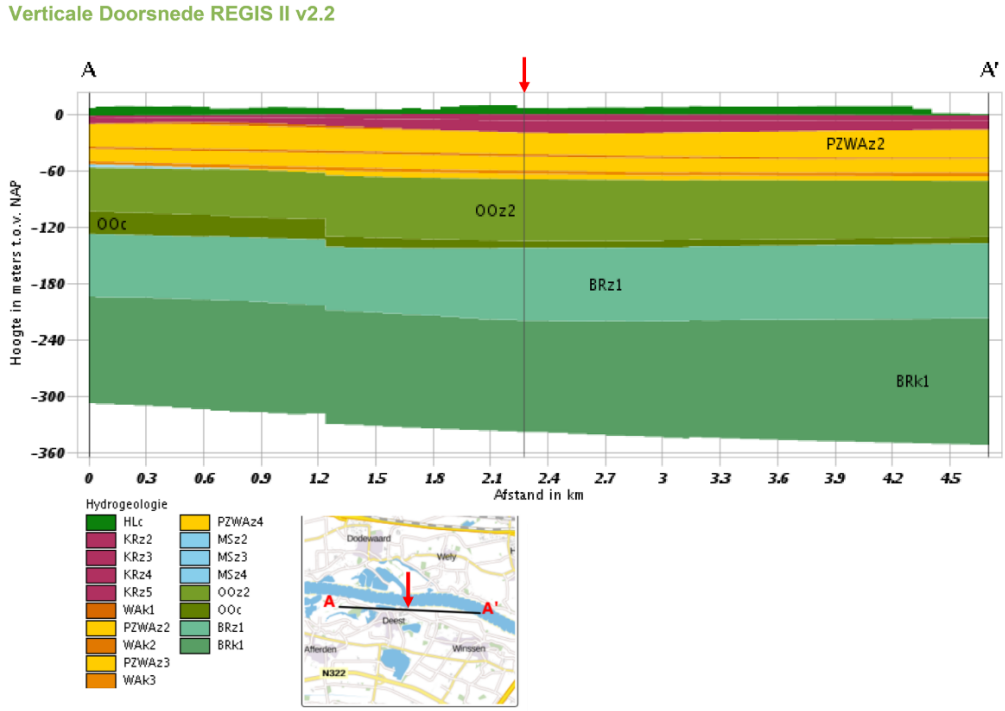
2.3 Bodemopbouw

2.3.1 Regionale geohydrologische bodemopbouw vanuit Dinoloket

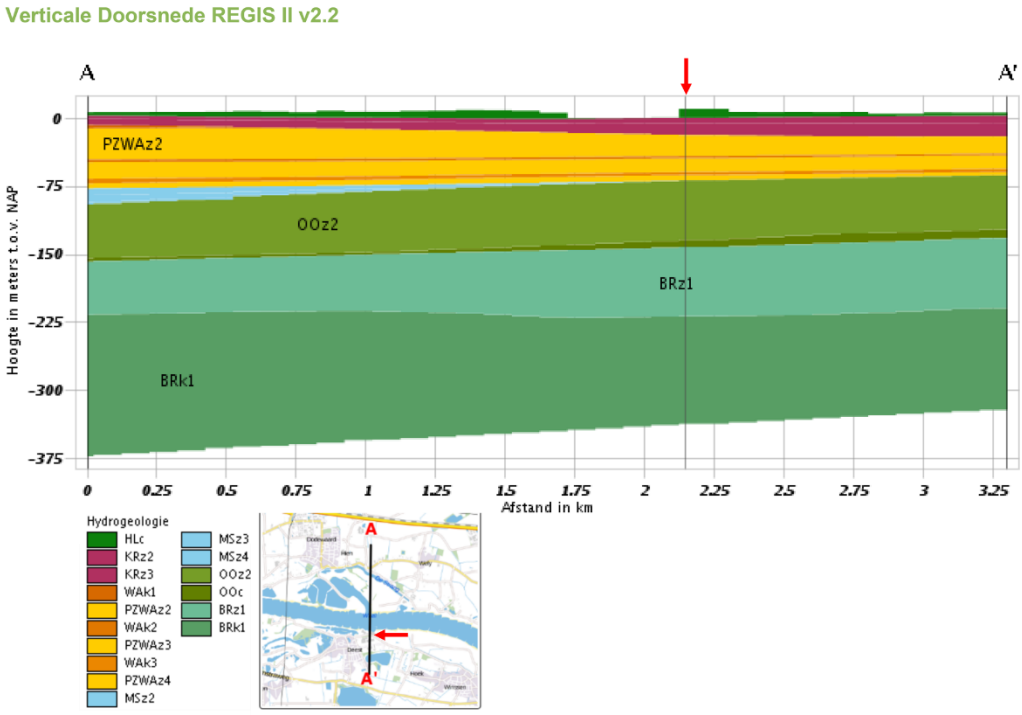
In Figuur 3 staan de beschikbare bodemgegevens volgens DINOloket [2]. Op basis van deze punten kan vanuit dezelfde bron [2] een dwarsdoorsnede worden gegenereerd met hierin de geohydrologische opbouw. Er zijn twee dwarsdoorsneden beschouwd, één in de richting parallel aan de rivier, zie Figuur 4, en één in de richting loodrecht op de rivier, zie Figuur 5.

Figuur 3: Locaties van bodemgegevens rondom het plangebied uit [2].

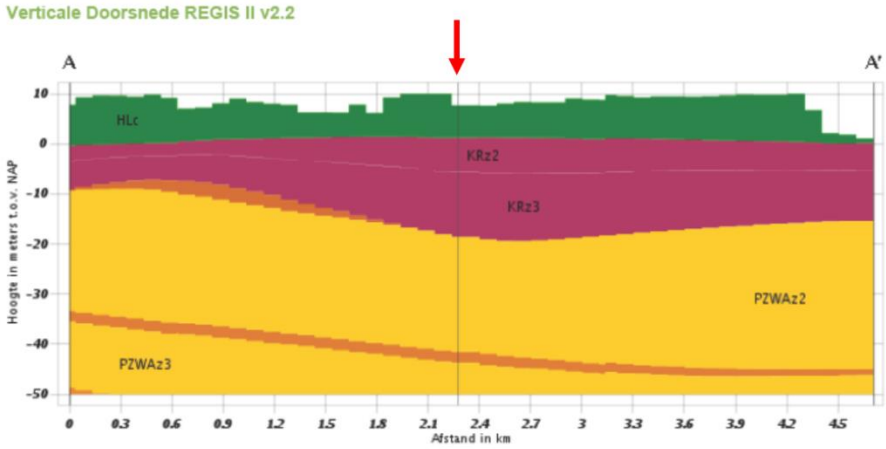
Figuur 4: Ondergrondschematisatie volgens REGIS II [2] parallel aan de rivier. De planlocatie is aangegeven met de rode pijl. De legenda geeft (van ondiep naar diep) een complex lagenpakket aan (HLc) gevolgd door de formatie van Kreftenheye (KRz) en Peyze/Waalre (Wak en PZWAz).

Figuur 5: Ondergrondschematisatie volgens REGIS II [2] parallel aan de rivier. De planlocatie is aangegeven met de rode pijl. De legenda geeft (van ondiep naar diep) een complex lagenpakket aan (HLc) gevolgd door de formatie van Kreftenheye (KRz) en Peyze/Waalre (Wak en PZWAz).

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de bodemopbouw lokaal kan afwijken. Echter, omdat in de nabijheid van de planlocatie in beide richtingen geen afwijkingen/veranderingen in opbouw voorkomen wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat deze bodemopbouw representatief is. De lokale bodemopbouw (voor zover bekend) wordt beschouwd in subsectie 2.3.2.

Wanneer de ondiepe ondergrond wordt uitvergroot, zie Figuur 6, is te zien dat onder het complexe lagenpakket (HLc) van ongeveer 8 meter dik, een 15 tot 20 meter dik zandpakket uit de formatie van Kreftenheye (KRz) zit. Deze formatie is goed doorlatend. Horizontale doorlatendheden tussen de 10 en 50 m/dag zijn geen uitzondering.

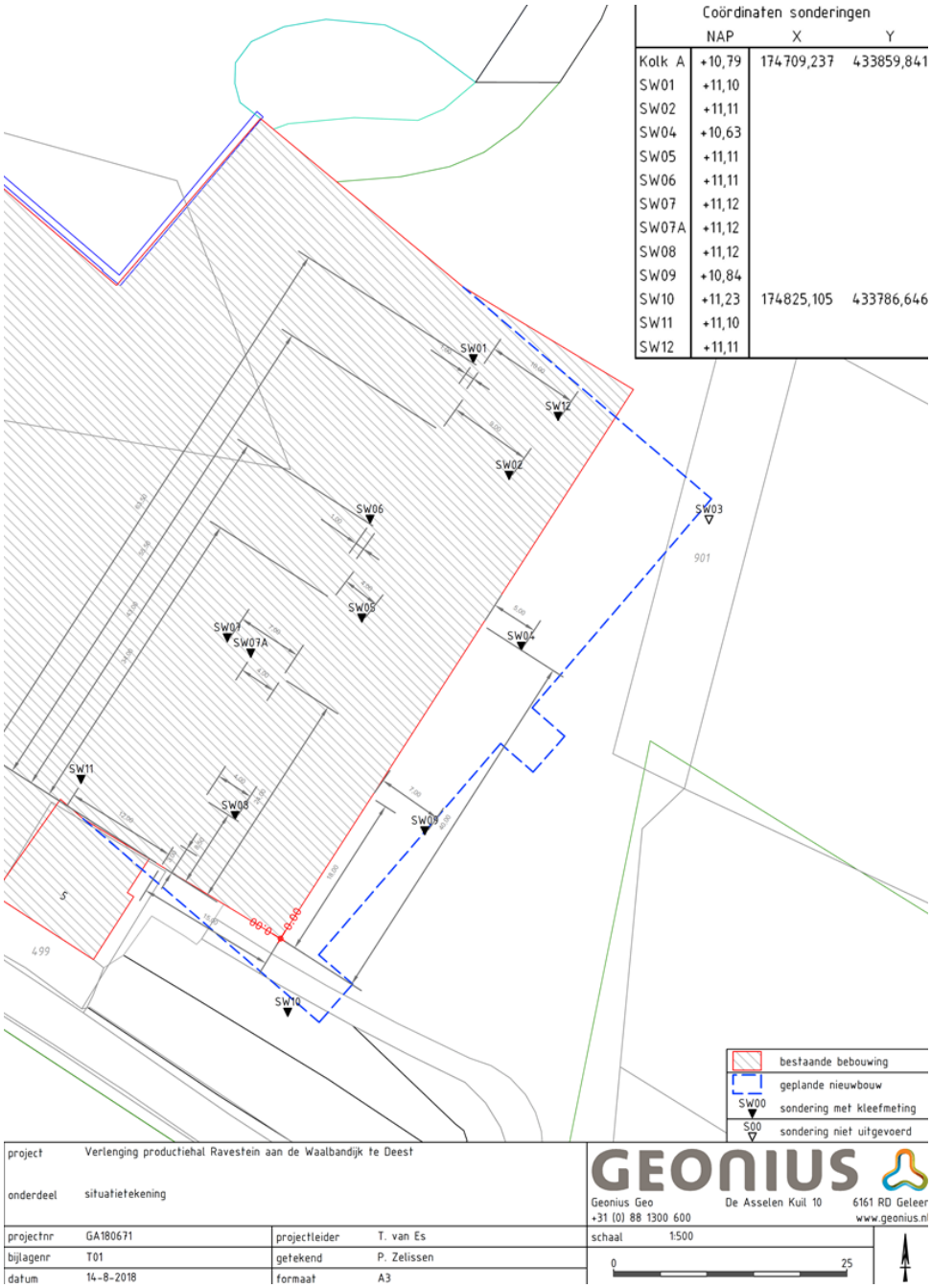
Figuur 6: Uitvergrootte doorsnede tot NAP -50 m. Hierin is te zien dat het complexe pakket (groen) ongeveer 8 meter dik is en wordt opgevolgd door de formatie van Kreftenheye (rood).

2.3.2 Lokaal beschikbare bodeminformatie vanuit Dinoloket

In Figuur 3 zijn vier punten met lokale bodeminformatie geselecteerd, aangegeven met A t/m D. Deze zijn bijgevoegd in Bijlage A. Ook deze informatie komt van [2]. De lokale informatie laat geen ander beeld zien in de bodemopbouw dan de regionale informatie die in de subsectie hiervoor is behandeld. Aangaande de horizontale doorlatendheid kan deze voor de formatie van Kreftenheye worden aangescherpt tot tussen de 10 en 25 m/dag op basis van lokale boringen. De deklaagdikte (dikte van de complexe laag) op basis van de lokale boring zou dunner kunnen zijn dan in Figuur 6. Echter is de lokale variatie te groot om hier met zekerheid een uitspraak over te kunnen doen. Uit het AHN2 blijkt dat rondom de scheepswerf het maaiveld opgehoogd is.

2.3.3 Lokaal beschikbare sonderingen door Geonius

In opdracht van Ravestein Beheer BV is door Geonius B.V. een aantal sonderingen uitgevoerd. Een deel van deze sondeerlocaties is weergegeven in Figuur 7. De Sondering ‘Kolk A’ is wel uitgevoerd maar ligt buiten het weergegeven gebied. Een deel van de sonderingen is door de betonvloer (NAP +11,1 m) van de bestaande loods uitgevoerd.

Figuur 7: Sondeerlocaties (behalve Kolk A) door Geonius.

Het onderzoek van Geonius [3] laat zien dat er een heterogene toplaag is aangetroffen (veen, klei en zand, waarschijnlijk formatie van Echteld). Bij enkele sonderingen was ook een verdichte zandlaag aanwezig in de top. De toplaag is tussen de 6,4 m (NAP +11,1 m – NAP +4,7 m) en 7,3 m (NAP +11,1 m – NAP +3,8 m) dik. Hier moet de vloerdikte (0,40 m) nog vanaf worden getrokken. Onder de toplaag wordt een vast tot zeer vast grindig zandpakket aangetroffen, in ieder geval tot de maximaal beproefde diepte van NAP -6,9 m.

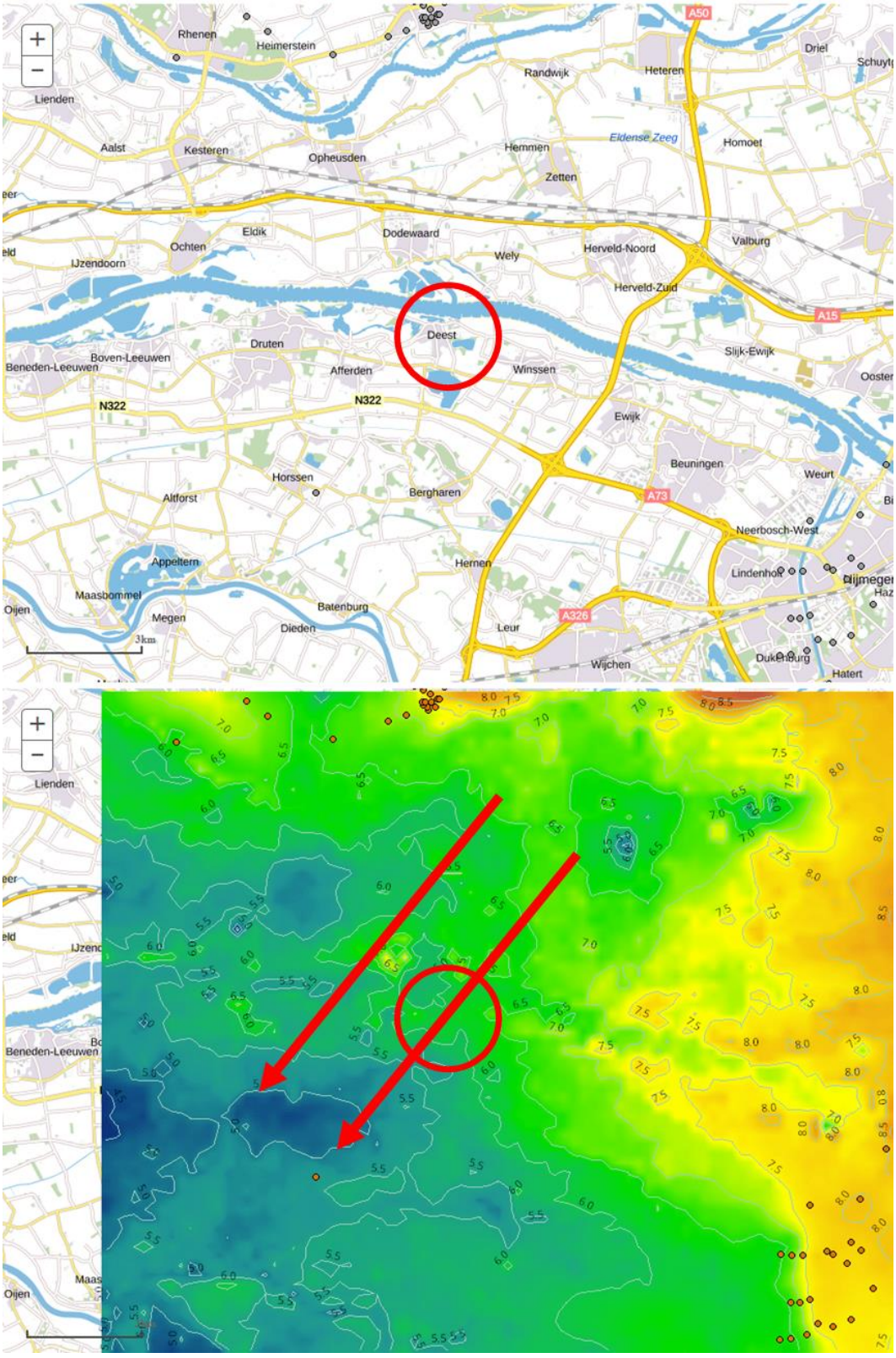
Dit onderzoek geeft een bodemopbouw in lijn met de regionale en lokale gegevens uit [2], zie bijvoorbeeld het bijschrift van Figuur 6 en Bijlage A.

De grondwaterstand die tijdens het sonderen gevonden is (ongeveer NAP +4,4 m op 18 september 2018), is zeer laag. Op basis van peilbuisgegevens uit TNO-dinoloket, rapporteert Geonius een GHG van ongeveer NAP +7,0 m. Dat de grondwaterstand zover gezakt is, is niet verwonderlijk wanneer de extreem droge zomer in ogenschouw wordt genomen. Daarom wordt aanbevolen toch het GHG te volgen.

Hoewel de sonderingen zinvolle informatie leveren voor de toplaag en het eerste stuk grindig zandpakket, kunnen geen nauwkeurigere inschattingen worden gemaakt voor de totale dikte van dit grindig zandpakket (Kreftenheye). Ook kunnen geen betere inschattingen worden gemaakt met betrekking tot de doorlatendheid van de grond dan de waarden uit de regionale databases REGIS II.

2.4 Grondwaterstroming

De regionale grondwaterstroming in – in ieder geval – het eerste watervoerend pakket wordt geacht de stroomrichting van de rivier te volgen of anders een noordoost/zuidwest oriëntatie te hebben. Lokaal mag worden aangenomen dat de rivier als een constante stijghoogte grens fungeert, en dat grondwaterstroming vanuit de rivier richting het binnendijks gebied gaat (kwel). Bovendien kan worden aangenomen dat waar de rivier in direct contact staat met de formatie van Kreftenheye vooral infiltratie plaatsvindt. Dit betekent dat de stroomlijnen er vooral verticaal georiënteerd zijn.

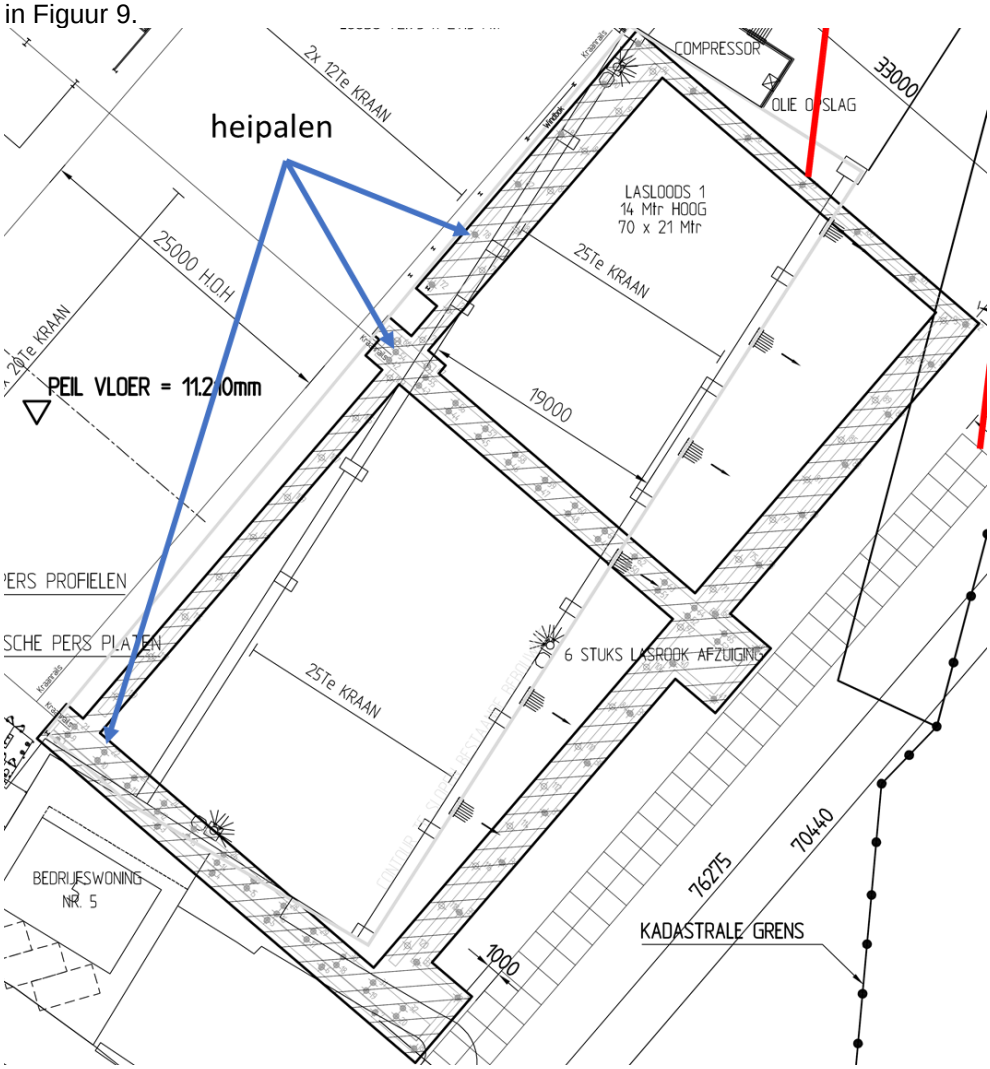

Figuur 8: Isohypsenkaart van het eerste watervoerende pakket [4].

3 Analyse

3.1 Invloed heipalen op grondwaterstroming

Er worden heipalen van 12,60 m voorzien. De locatie van de heipalen (grijze cirkels) is te zien in Figuur 9.

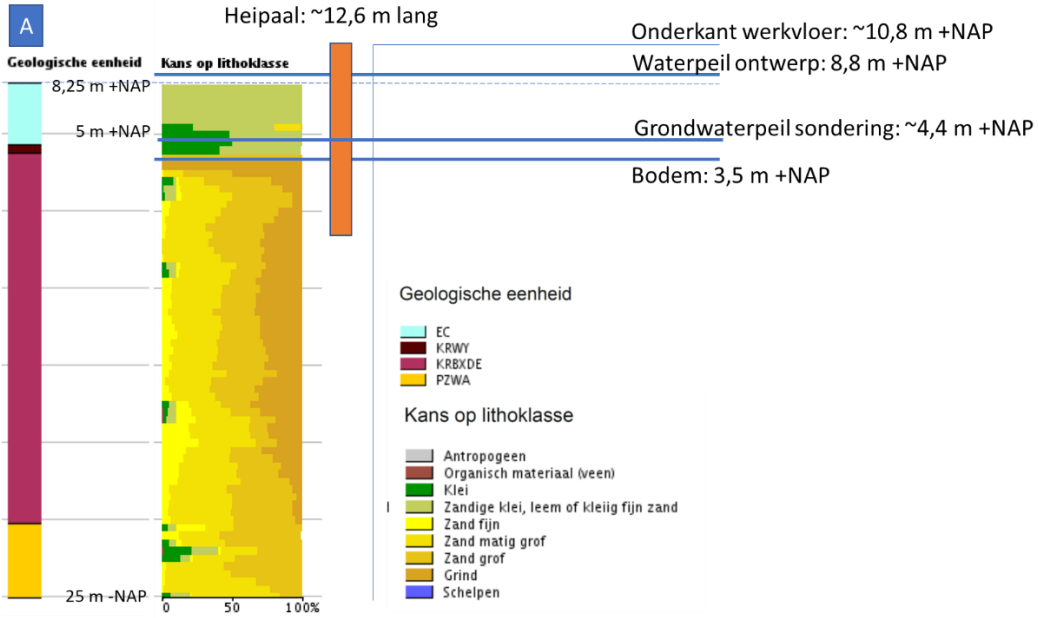

Figuur 9: Gedeelte van de plantekening voor de nieuwe loods volgens [6]. De heipalen zijn als grijze cirkels ingetekend.

Wanneer een vloerdikte van 0,30 - 0,40 m wordt aangenomen, betekent dit dat de heipalen voor ongeveer 12 meter de grond in gedreven moeten worden. Dit leidt tot de situatie in Figuur 10. Gebaseerd op dit figuur kan grofweg gesteld worden dat de heipalen voor 12,6 – (10,8-3,5) =5,3 meter in de goed-doorlatende (tussen de 10 en 25 m/dag) formatie van Kreftenheye steken, en dat dit overeenkomt met ongeveer 20% van de dikte van het pakket op basis van de regionale bodeminformatie.

De vraag is of dit een significant effect heeft op de grondwaterstroming. Daarom wordt een parallel getrokken met een beschikbare studie [5] voor damwanden. In de studie [5] wordt de invloed van de damwand op het debiet in een watervoerend pakket beschreven, afhankelijk van het percentage afsluiting van het watervoerend pakket. Hieruit kan worden afgeleid dat in het geval van damwanden pas bij 60% doorsnijding van het watervoerend pakket een significante afvoerreductie door de laag plaatsvindt. Daarnaast kan op basis van dezelfde studie ook worden geconcludeerd dat het effect op de grondwaterstroming afneemt met de tijd.

In de situatie bij de scheepswerf gaat het ten eerste om heipalen die geen aaneengesloten barrière vormen (zoals bij een damwand wel het geval zou zijn), en in de tweede plaats om een doorsnijding van 20% van de pakketdikte. Daarom wordt verwacht dat ten opzichte van het onderzoek in [5] minder grondwatereffecten optreden. Door de relatief hoge doorlatendheid van het zandpakket kan het extra debiet wat ontstaat door het afbuigen van de stroomlijnen door heipalen naar verwachting goed opgevangen worden. De heipalen hebben dus geen significant effect op de horizontale grondwaterstroming.

Figuur 10: Bodemopbouw uit de dichtstbijzijnde boring op locatie A, gecombineerd met de bodemdiepte uit Baseline, de ontwerpwaterstand en heipaallengte en werkvloerhoogte [3].

Wel geldt dat aangrenzend aan / direct rondom de heipalen een hoog doorlatende zone gecreëerd kan worden. Preferente verticale stroming dient in goed afsluitende lagen voorkomen te worden.

Figuur 10 laat zien dat afsluitende lagen in de huidige situatie niet aanwezig zijn volgens een lokale boring. De aanvullende sonderingen door Geonius schetsen eenzelfde beeld, te weten een heterogene toplaag waarvan de weerstand op basis van de beschrijving moeilijk in te schatten valt. Daarom wordt aangenomen dat de toplaag weinig weerstand bevat. Aangezien in zo'n geval de toplaag niet gezien kan worden als een goed afsluitende laag, bestaan de

verticale stroombanen waarschijnlijk al, en is niet de verwachting dat heipalen de situatie veranderen.

Er is echter één uitzondering. Een deel van de heipalen wordt in de dijk geplaatst. De dijk zou wel uit zeer ondoorlatend materiaal kunnen bestaan. Het is daarom van belang te weten uit wat voor materiaal de dijk bestaat, en uit welke grondlagen de dijk is opgebouwd. Mocht dit een dijk zijn met een ondoorlatend(e) toplaag/dijklichaam (van bijvoorbeeld klei), dan dient verticale grondwaterstroming op deze locaties voorkòmen te worden.

3.2 Stabiliteit van de dijk: Stabiliteit Buitenwaarts en Piping

De nieuwe loods doorsnijdt het talud van de dijk ten dele. Daarnaast gaan de heipalen door de toplaag heen. Daardoor kunnen er effecten zijn op de stabiliteit van de dijk. Een dwarsdoorsnede van de (opbouw van de) dijk met de nieuwe constructie is weergegeven in Bijlage B. De heipalen doorsnijden het talud van de dijk in dit profiel. Daardoor zullen waarschijnlijk stabiliteitsberekeningen vereist zijn.

In zijn algemeenheid dienen bouwwerken/funderingen in de kernzone ontworpen te worden voor maatgevende hydraulische belastingen en de eisen die gesteld worden aan een primaire waterkering. Het is niet bekend of dit gedaan is. Daarbij komt nog dat geborgd moet worden dat bij falen van het gebouw/fundering geen schade aan de primaire kering mag ontstaan. Wanneer bij de werkzaamheden ook ophoging met grond nodig is, kan het nodig zijn om zettingsberekeningen te doen.

Meer specifiek worden in dit memo twee faalmechanismen aangehaald. Ten eerste, omdat de scheepswerf buitendijks gesitueerd is, wordt stabiliteit buitenwaarts beschouwd. Vanwege de mogelijke effecten van de heipalen op grondwaterstroming, wordt ook naar piping gekeken.

3.3 Stabiliteit buitenwaarts

De invloed van de locatie van de constructie aangaande dijkstabiliteit is kort aangestipt in 3.2. Belangrijke andere factoren in stabiliteit buitenwaarts zijn de grondopbouw (type, volumiek gewicht, sequentie) van de dijk, de waterspanning in de dijk, en de belasting van de dijk. Deze factoren zijn onvoldoende bekend om een oordeel te vellen. Wel kan een opmerking worden geplaatst ten aanzien van de gemeten grondwaterstanden.

De grondwaterstanden die gemeten zijn bij het sonderen op het perceel van de scheepswerf zijn erg laag (NAP +4,0 m). Wanneer over dijkveiligheid wordt gesproken, gaat het juist over maatgevende waterstanden. Dit geldt voor zowel oppervlakte als grondwater. Wat de grondwaterstand tijdens maatgevend hoogwater voor invloed heeft op de waterspanning (freatische lijn) in de dijk, en daarmee op de stabiliteit, kan niet zonder meer gezegd worden. De heipalen kunnen van invloed zijn op de mate van afschuiving / de gevolgen wanneer falen optreedt. Daarom wordt aanbevolen dit nader te beschouwen.

3.4 Piping

Voor piping is opbarsting van de binnendijkse deklaag nodig, alsmede een buitendijks intredepunt en een binnendijks uittredepunt. Indien er een kwelweglengte tekort is, zal een doorgaande pipe ontstaan. Dit betekent dat er onvoldoende weerstand aanwezig is in het voorland en onder de dijk om piping tegen te gaan.

Het plaatsen van heipalen heeft – indien wordt voorkòmen dat verticale stroming ontstaat langs de palen op plekken waar de toplaag weerstand biedt – geen invloed op de afstand van het intredepunt tot de dijk. In Figuur 10 en uit de sondering is aangegeven dat ter plaatse van de werf mogelijk al geen afsluitende laag (i.e. laag met weerstand) meer aanwezig is. Hieruit volgt dat de intredepunten waarschijnlijk al aan de dijk liggen en dat geen weerstand uit het voorland kan worden gehaald. De heipalen hebben hier geen effect op.

Hoe gevoelig de dijk voor piping is in de huidige situatie (afhankelijk van binnendijkse deklaagdikte, huidige kwelweglengte, opbarstgevoeligheid etc.) ligt buiten de scope van dit memo.

4 Conclusie en aanbeveling

Dit memo beschouwt of een gedetailleerde geohydrologische beschouwing ten behoeve van een vergunningaanvraag gewenst is. Naar aanleiding van de inhoud kunnen de volgende conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan:

Met betrekking tot grondwaterstroming:

- Het wordt onwaarschijnlijk geacht dat het plaatsen van heipalen significante invloed heeft op de grondwaterstroming. Dit op basis van regionale en lokale bodemgegevens waaruit blijkt dat er goed doorlatende lagen onder de bouwlocatie liggen en dat geen sprake is van een goed afsluitende deklaag.
- Mocht er een effect optreden dan zal dit over tijd afnemen.
- Hier wordt nog eens benadrukt dat er sprake kan zijn van een goed afsluitende deklaag bij de dijk (binnenteen tot buitenteen), echter is de dijkopbouw bij het schrijven van dit memo niet bekend.
- Ten slotte wordt nog meegegeven dat indien een toplaag met weerstand aanwezig is, de heipalen die gebruikt worden goed op grond moeten aansluiten. Door een goede aansluiting van de heipalen met de ondoorlatende laag kunnen nieuwe intredepunten dicht bij de dijk voorkòmen worden.

Met betrekking tot dijkveiligheid:

- De huidige staat van de primaire kering wordt in dit memo niet behandeld, enkel de mogelijke invloed van de werkzaamheden.

- Het ontwerp van zowel het gebouw als de fundering moet voldoen aan de benodigde veilgheid voorconstructies in de kernzone van een primaire kering. Aanbevolen wordt om dit na te gaan.
- Falen van gebouw en/of fundering mag geen schade veroorzaken aan de waterkering.
- Bij falen van de kering (bijv. stabiliteit buitenwaarts) mogen de constructies de schade niet vergroten.

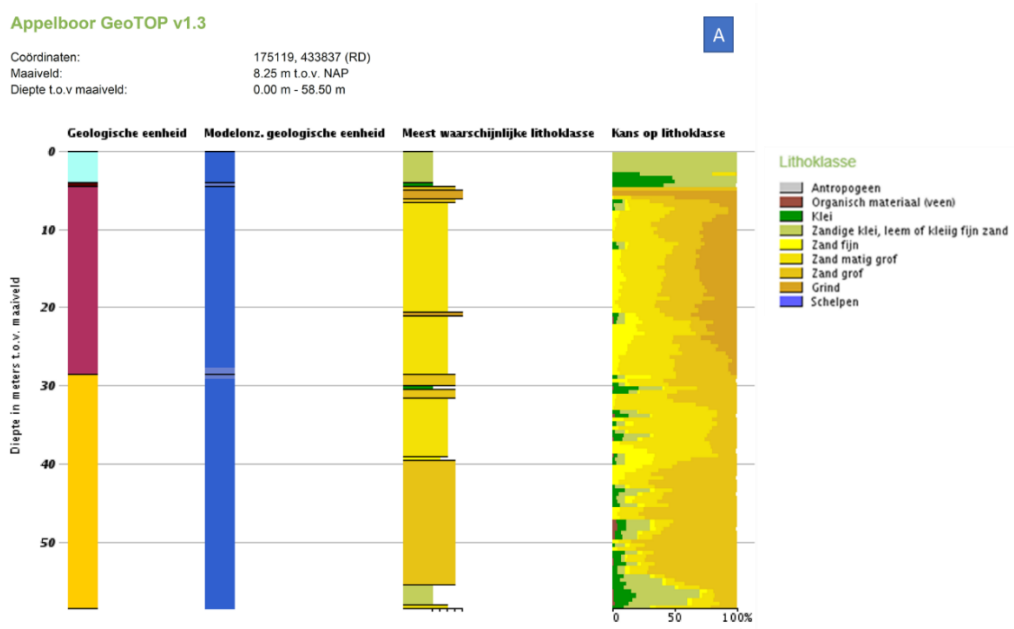
- Bij grondwaterstanden die horen bij maatgevend hoogwater kan een effect van de heipalen op de freatische lijn niet worden uitgesloten. Aanbevolen wordt om dit nader te beschouwen.
- Voor het faalmechanisme piping veroorzaken de werkzaamheden waarschijnlijk geen verandering ten opzichte van de huidige situatie wanneer de heipalen die dichter op de dijk worden gezet goed op grond aansluiten en verticale stroming voorkomen wordt.
- Door de waarschijnlijk ontbrekende weerstand in de toplaag buiten het dijklichaam, liggen de intredepunten in de huidige situatie mogelijk al zeer dicht op de dijk.
- Voor buitenwaartse stabiliteit zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een nauwkeurige inschatting te kunnen maken. Aanbevolen wordt om dit nader te beschouwen.

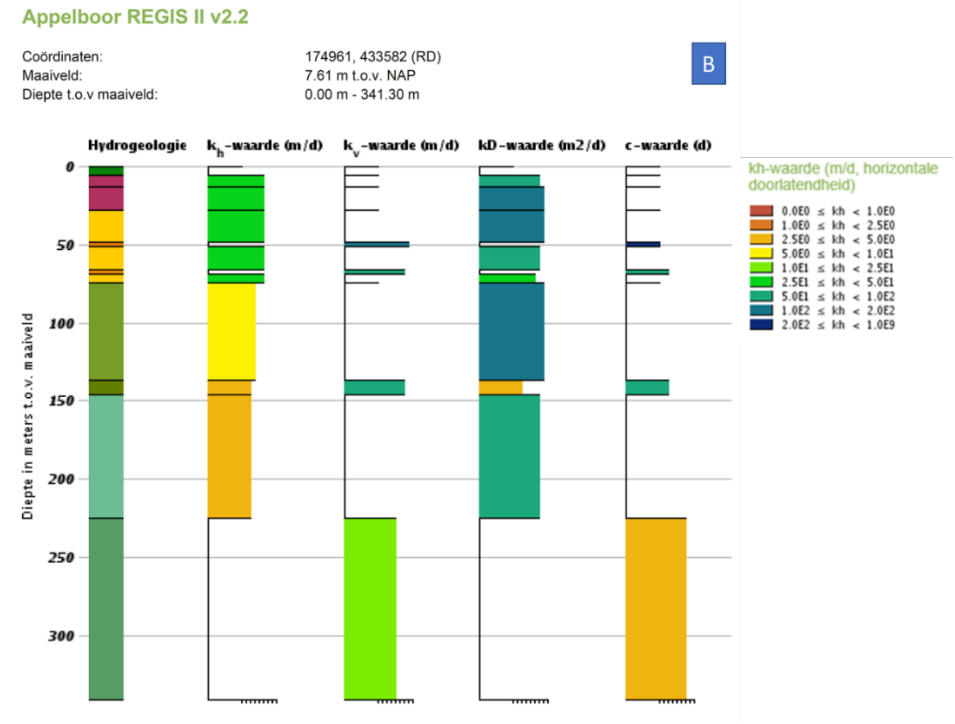
5 Referenties

1. Memo noodzaak 09-08-2018, Scheepswerf Ravestein – Ontwikkelingen 2018/2019, Rho Adviseurs.
2. www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen, geraadpleegd dd 28-11-2018.
3. Funderingsadvies; Verlenging productiehal aan de Waalbandijk te Deest GA180671.R01.v1.0, dd 11 september 2018 – Geonius B.V.
4. https://www.grondwatertools.nl/grondwatertools-viewer
5. Yihdego, Y., 2016, Evaluation of Flow Reduction due to Hydraulic Barrier Engineering Structure: Case of Urban Area Flood, Contamination and Pollution Risk Assessment, Geotech. Geol. Eng., 34, pp 1643-1654.
6. 8464-04_grond_verzetten_A1.pdf
7. 8464-08_Dijkprofielen-02_nieuw_A3.pdf

Bijlage A

Boringen rondom de scheepswerf. De locaties (A, B, C, en D) zijn weergegeven in Figuur 3.

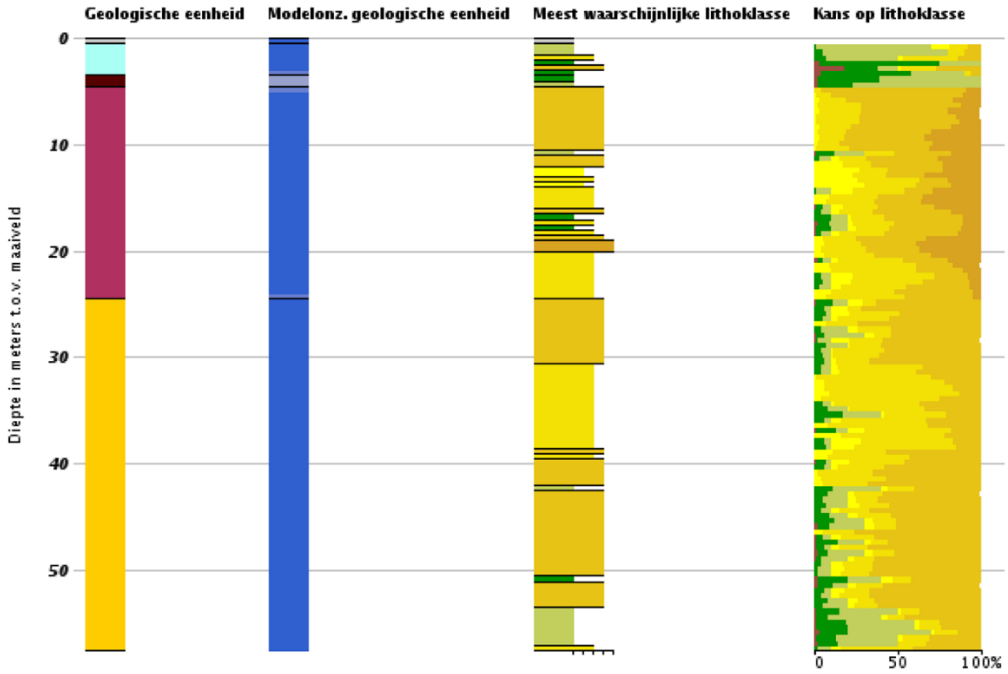

Appelboor GeoTOP v1.3

C

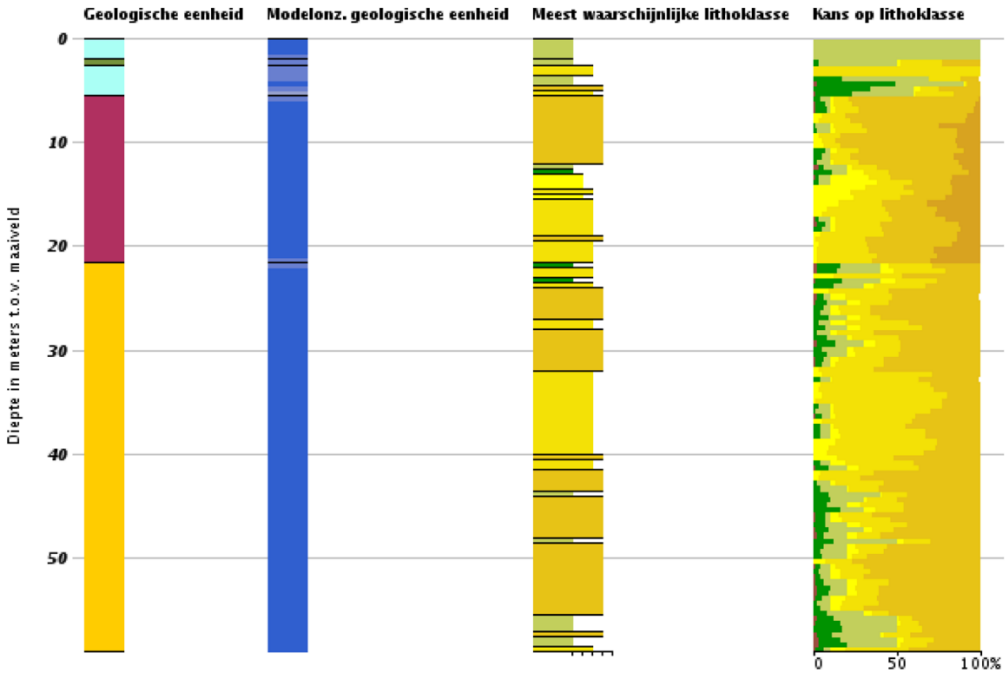
Coördinaten: 174396, 433486 (RD)
Maaiveld: 7.25 m t.o.v. NAP
Diepte t.o.v maaiveld: 0.00 m - 57.50 m

Appelboor GeoTOP v1.3

D

Coördinaten: 173944, 433731 (RD)
Maaiveld: 8.75 m t.o.v. NAP
Diepte t.o.v maaiveld: 0.00 m - 59.00 m

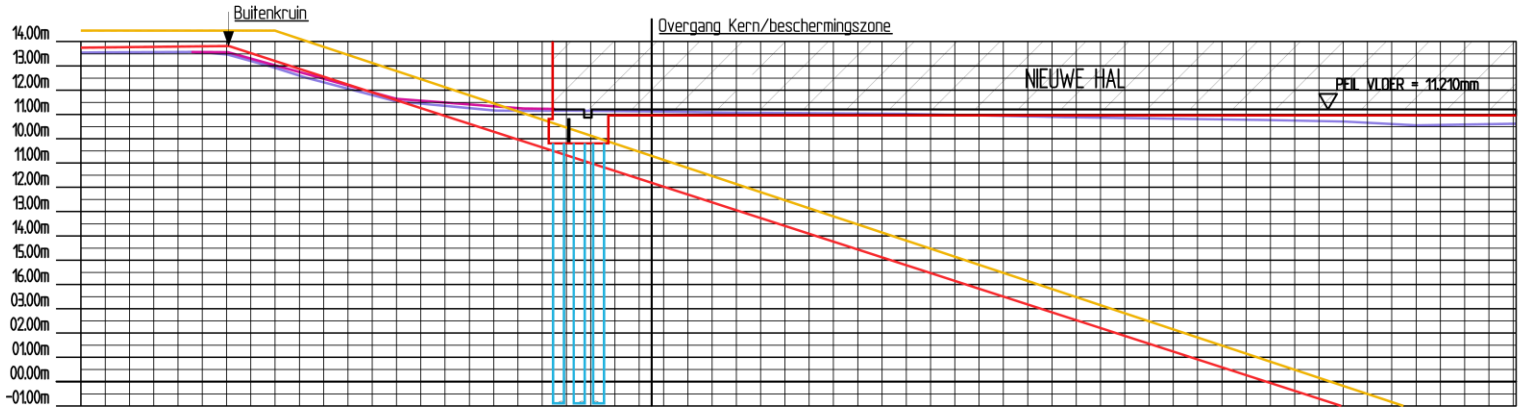

Bijlage B

Tekening van de nieuwe situatie t.o.v. dijk volgens [137].

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

DIJKPROFIEL 02 (MET NIEUWE UITBREIDING) / ND.152 profiellijn - Metrering 0.000 tot 59.120

Metrering	1.000 2.000 3.000 4.000 5.000 6.000 7.000 8.000 9.000 10.000 11.000 12.000 13.000 14.000 15.000 16.000 17.000 18.000 19.000 20.000 21.000 22.000 23.000 24.000 25.000 26.000 27.000 28.000 29.000 30.000 31.000 32.000 33.000 34.000 35.000 36.000 37.000 38.000 39.000 40.000 41.000 42.000 43.000 44.000 45.000 46.000 47.000 48.000 49.000 50.000 51.000 52.000 53.000 54.000 55.000 56.000 57.000 58.000 59.000
Bestaande hoogte (ingemeten)	13.5959 13.564 13.568 13.568 13.551 13.469 13.202 12.921 12.600 12.323 12.060 11.797 11.542 11.447 11.353 11.259 11.166 11.148 11.148 11.148 11.152 11.152 11.152 11.117 11.101 11.083 11.070 11.064 11.058 11.051 11.045 11.039 11.033 11.023 11.003 10.983 10.962 10.942 10.922 10.901 10.880 10.866 10.852 10.838 10.824 10.810 10.796 10.782 10.766 10.747 10.728 10.709 10.659 10.605 10.552 10.567 10.584 10.602 10.619
Wegverharding	13.566 11.640 11.273
Paalfundering	-0.890 -0.890
Nieuwe hal (o.k. fundering/vloer)	9.810 9.810 9.810 11.000 11.000 11.000

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

memo

Postbus 150, 3000 AD Rotterdam
Telefoon: 010-2018555
Fax: 010-4121039
E-mail: info@rho.nl

Aan:	Ravestein B.V.
T.a.v.:	
Onderwerp:	Stikstofdepositie op Natura 2000
Datum:	10 mei 2019
Referte:	Ir H.G. van der Aa

Aanleiding en doel memo

Scheepswerf Ravestein te Deest is voornemens een aantal veranderingen door te voeren met het oog op een meer efficiënte en veiliger bedrijfsvoering. Besloten is, gezamenlijk met de bevoegde gezagen, om toepassing te geven aan de gemeentelijke coördinatieregeling. Doel hiervan is om richting de omgeving alle toestemmingsvereisten als bestemmingsplan, omgevingsvergunning bouwen, omgevingsvergunning milieu, Watervergunning en vergunning/ afstemming Wet natuurbescherming te stroomlijnen. Met deze instemming wordt het toekomstperspectief voor Ravestein geborgd in zowel juridisch planologisch oogpunt als uit oogpunt van alle vergunningen die daarmee samenhang hebben.

Naar aanleiding van de aangeleverde mer-beoordelingsnotitie is op 29 maart 2019 per e-mailbericht door de medewerkers van het Gelderse Provincieloket gesteld dat sprake zou zijn van een verplichting tot het uitvoeren van een plan-mer omdat er stikstofdepositie plaatsvindt op daarvoor gevoelige locaties binnen het aangrenzend Natura 2000-gebied Rijntakken.
Na overleg op 23 april 2019 met dhr. Van Adrichem van de provincie Gelderland is overeengekomen dat geactualiseerde, gedetailleerde stikstofberekeningen voor de aanlegfase en de gebruiksfase van de aanpassing van de scheepswerf Ravestein zullen worden aangeleverd, inclusief een nadere onderbouwing waarom de berekende stikstofdepositie niet zal leiden tot significante effecten op Natura 2000. In de voorliggende memo wordt hierin voorzien.

Uitgangspunten huidig gebruik

<u>Bedrijfsemissies</u>

Gebouwen
De scheepswerf gebruikt aardgas voor de verwarming van de bedrijfsgebouwen en voor het productieproces. De gebruiksgegevens over de periode 2015-2017 zijn weergeven in tabel 1.

Tabel 1 Aardgasgebruik 2015 - 2017

2015	2106	2017
77.265 m3	53.917	68.718

De hoogste waarde betreft die voor 2015; in dat jaar werd 77.265 m3 aardgas verstookt. Uitgaande van 11,55 Nm3 rookgas per kuub aardgas (bron: PAS-bureau, 2018) is dit 892.411 Nm3 rookgas in het maatgevende jaar. Met een emissieconcentratie van 70 mg NOx/Nm3 rookgas is de uitstoot circa 63 kg NOx per jaar.

Voertuigen en machines
Op het terrein zijn aanwezig:

- 5 heftrucks (LPG)
- 2 sectiewagens 140 ton (diesel)
- 2 torenkranen (elektrisch)

De torenkranen kennen geen stikstofemissie. Alle voertuigen zijn 8 uur per dag en 350 dagen per jaar actief, dus 2.800 uur/jaar. Voor de sectiewagens geldt een brandstofgebruik van 30 liter per uur. Gedurende 2.800 uur gebruiken de 2 machines dus elk 84.000 liter brandstof; in totaal 168.800 liter.

De heftrucks kennen emissies die 90% lager zijn dan die van dieselmotoren, zoals de sectiewagens. In de berekeningen is dit verwerkt door voor de heftrucks uit te gaan van een brandstofgebruik van 3 liter per uur. Gedurende 2.800 uur gebruiken de 5 heftrucks dus elk 8.400 liter brandstof; in totaal 42.000 liter.

Omdat alle machines op de hele werf worden ingezet worden de emissies ingevoerd als vlakbron.

<u>Verkeersproductie</u>
De huidige verkeersproductie van de scheepswerf is als volgt:

- De huidige verkeersproductie bij scheepswerf Ravestein Beheer BV is ca. 35 stuks vrachtwagens per dag (70 bewegingen) voor de aan-, en afvoer van scheepsbouwmaterialen en voor de afvoer van complete producten per vrachtwagen o.a. container pontons.
- Ca. 12 stuks busjes (24 bewegingen) en auto's voor het aanvoeren van materialen voor het goederenontvangst magazijn.
- Ravestein Beheer BV heeft ca. 125 personeelsleden in dienst en het aantal ingeleende personeelsleden is ca. 35. Dit zijn in totaal 160 personeelsleden minus ca. 20 personeelsleden die per fiets komen en/of carpoolen met gemiddeld twee personen in een auto. Dit geeft dus 140 verkeersbewegingen per dag.

Uitgangspunten aanlegfase

In de aanlegfase zal gedurende enkele weken gebruik worden gemaakt van zware machines. Voor de berekeningen van de stikstofdepositie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- Bij de aanleg wordt uitgegaan van de inzet gedurende 13 weken, van 1 hydraulische kraan, 1 shovel, 1 graafmachine en 1 bulldozer. De machines worden niet tegelijk ingezet; elke machine zal maximaal 6 weken (5 dagen per week, 8 uur per dag) gebruikt worden.
- Voor alle machines geldt een brandstofgebruik van 30 liter per uur. Gedurende 240 uur gebruiken de 4 machines dus elk 7.200 liter brandstof; in totaal 28.800 liter. Omdat de machines in het hele werkgebied worden ingezet worden de emissies ingevoerd als vlakbron.
- Tijdens de aanlegfase van 13 weken is behalve de inzet van machines op het terrein ook het verkeer van en naar de ontwikkeling een relevante factor voor de uitstoot van stikstof. Uitgegaan wordt van 12 lichte motorvoertuigbewegingen ten behoeve van woon-werkverkeer en 8 zware motorvoertuigbewegingen per etmaal voor de aan- en afvoer van materiaal voor de bouwfase. Omgerekend naar jaarbasis betreft het (afgerond) 3 mvt (licht) resp. 2 (zwaar) per etmaal. Het bouwverkeer zal in zuidelijke richting het plangebied verlaten en op

de Van Heemstraweg opgaan in het heersende verkeersbeeld. Dit is het geval op het moment dat het aan- en afrijdende verkeer zich door zijn snelheid en rij- en stopgedrag nog niet, dan wel niet meer onderscheidt van het overige verkeer dat zich op de betrokken weg bevindt. Op grond van jurisprudentie worden de gevolgen voor het milieu van het af- en aanrijdend verkeer niet meer aan het in werking zijn van de inrichting toegerekend wanneer dit verkeer kan worden geacht te zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld.

- Tijdens de aanlegfase ligt het werk voor circa 30% stil gedurende 13 weken (1/4 jaar). De stikstofemissies van het huidig gebruik dalen daarom tijdelijk met een factor 0,3 x 0,25 = 0,075. Dit betekent dat de stikstofemissie als gevolg van aardgasgebruik gedurende die periode met (afgerond) 5 kg daalt. Het brandstofgebruik van de heftrucks daalt tijdelijk met 3.000 liter en van de sectiewagens met 12.500 liter. De verkeersproductie van zware, middelzware en lichte voertuigen daalt met 5 resp. 2 en 10 mvt/etm. Deze tijdelijke dalingen van de emissies in de gebruikfase zijn apart doorgerekend in AERIUS.

Uitgangspunten toekomstig gebruik

De beoogde uitbreiding bij scheepswerf Ravestein BV is gericht op een economischer, efficiënter en veiliger werkproces en zal niet leiden tot extra verkeersproductie. De nieuwe gebouwen leiden daarom niet tot extra emissie van geluid, licht of stikstof ten opzichte van de huidige situatie. Doordat een deel van de werkzaamheden (inclusief vervoersbewegingen door heftrucks en sectiewagens) in de toekomst niet meer in de open lucht plaatsvindt is het aannemelijk dat de emissies zelfs zullen dalen. Dit is echter niet te kwantificeren. De depositie op Natura 2000 na realisering van de nieuwe gebouwen wordt daarom identiek geacht aan die van het huidig gebruik.

Resultaten AERIUS Calculator

Huidig en toekomstig gebruik

Tabel 2 Maximale stikstofdepositie huidig en toekomstig gebruik op Natura 2000-gebied Rijntakken

Habitat/leefgebied	Max. depositie in mol/ha/jr
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	6,78
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	1,81
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	1,81
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,45

De scheepswerf Ravestein is al decennia lang op deze locatie in werking. De meest recente revisie omgevingsvergunning milieu is gedateerd op 05-12-2011 en is door Provincie Gelderland afgegeven (kenmerk 2010—008551/MPM19590). In de periode 2012 – 2014, toen de achtergrondconcentraties van de PAS zijn vastgesteld, waren de bedrijfsactiviteiten zoals vergund in deze omgevingsvergunning milieu volledig in de achtergrondconcentratie van het PAS opgenomen en in dat kader reeds passend beoordeeld.

Alleen op enkele leefgebieden of zoekgebieden daarvoor is de depositie van dit bestaande gebruik hoger dan de drempelwaarde voor dit Natura 2000-gebied (0,05 mol/ha/jr; zie bijlage 3 AERIUS-berekeningen). De waarden in tabel 2 hebben allen betrekking op locaties direct ten oosten of ten westen van de scheepswerf. Het betreft inmiddels verdwenen graslanden en opgaande beplanting. De komende jaren is hier sprake van een voortdurend door graafwerkzaamheden verstoorde zandvlakte in het kader van het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf (zie ook onderstaande figuur 1).

Het is dus geen kamgrasweide of nat, matig voedselrijk grasland en gezien de naastgelegen bestaande gebouwen en de beoogde inrichting met open water en opgaand groen (zie figuur 2) is het uitgesloten dat hier ooit weidevogels aanwezig zullen zijn. De betreffende hexagonen waarop de depositie is berekend zullen na afronding van dit project blijvend geheel ongeschikt zijn als kamgrasweide en weidevogelleefgebied.
De betreffende locaties liggen bovendien buitendijks en worden periodiek geïnundeerd met voedselrijk rivierwater. De hiermee aangevoerde nutriënten zijn een veelvoud van de kritische- en achtergronddeposities voor de betreffende leefgebieden uit tabel 2. De berekende deposities via de atmosfeer zijn ecologisch gezien dus niet relevant.

Figuur 1 Situatie juli 2018

Figuur 2 Indicatief herinrichtingsplan Voorhaven met uitbreiding scheepshal (rood)

Aanlegfase
In de aanlegfase zal sprake zijn van de tijdelijke inzet van machines en zwaar materieel en extra verkeer door bouwvakkers. Daarentegen zal de productie op de werf gedurende dezelfde 13 weken met circa 30% afnemen. In tabel 3 zijn de gevolgen van beide tijdelijke ontwikkelingen tegen elkaar afgezet.

Tabel 3 Maximale stikstofdepositie aanlegfase op Natura 2000-gebied Rijntakken

Habitat/leefgebied	Max. depositie in mol/ha/jr		
	Aanlegfase	Gelijktijdige daling gebruiksfase	Saldo
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,15	0,50	-0,35
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	>0,05	0,13	-0,08
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	>0,05	0,13	-0,08

Tijdens de aanlegfase zal de depositie op Natura 2000 dus tijdelijk afnemen als gevolg van de tijdelijke daling van de productie. Dit effect is groter dan dat van de aanlegwerkzaamheden.
De betreffende AERIUS-berekeningen zijn als bijlagen bij deze memo opgenomen.

Conclusie
De stikstofdepositie in de toekomstige gebruiksfase is identiek aan die van het huidig gebruik en als zodanig reeds vergund voor de inwerkingtreding van het PAS. Deze depositie is feitelijk onderdeel van de achtergronddepositie. In de aanlegfase zal de depositie op Natura 2000 tijdelijk dalen.
Voor zowel de aanlegfase als de gebruikfase is derhalve geen sprake van stijging van de stikstofdepositie op Natura 2000. Omdat er ook geen andere factoren zijn die mogelijk leiden tot significante effecten is een passende beoordeling voor de uitbreiding niet nodig. Derhalve is er ook geen sprake van een planMER-plicht.

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U kan dit document gebruiken voor de onderbouwing van depositie onder de drempelwaarde (0.05 mol/ha/j) in het kader van de Wet natuurbescherming, afhankelijk van de door u gekozen rekeninstellingen.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt. Op basis van de gekozen rekeninstellingen zijn de resultaten op Natura 2000-gebieden inzichtelijk gemaakt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator. Voor meer toelichting verwijzen we u naar de websites pas.bij12.nl, www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositiekaart
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho	-, - -

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Ravestein scheepswerf huidig gebruik	RpPGvJiDhEpx

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
10 mei 2019, 11:37	2019	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	479,00 kg/j
NH3	2,14 kg/j

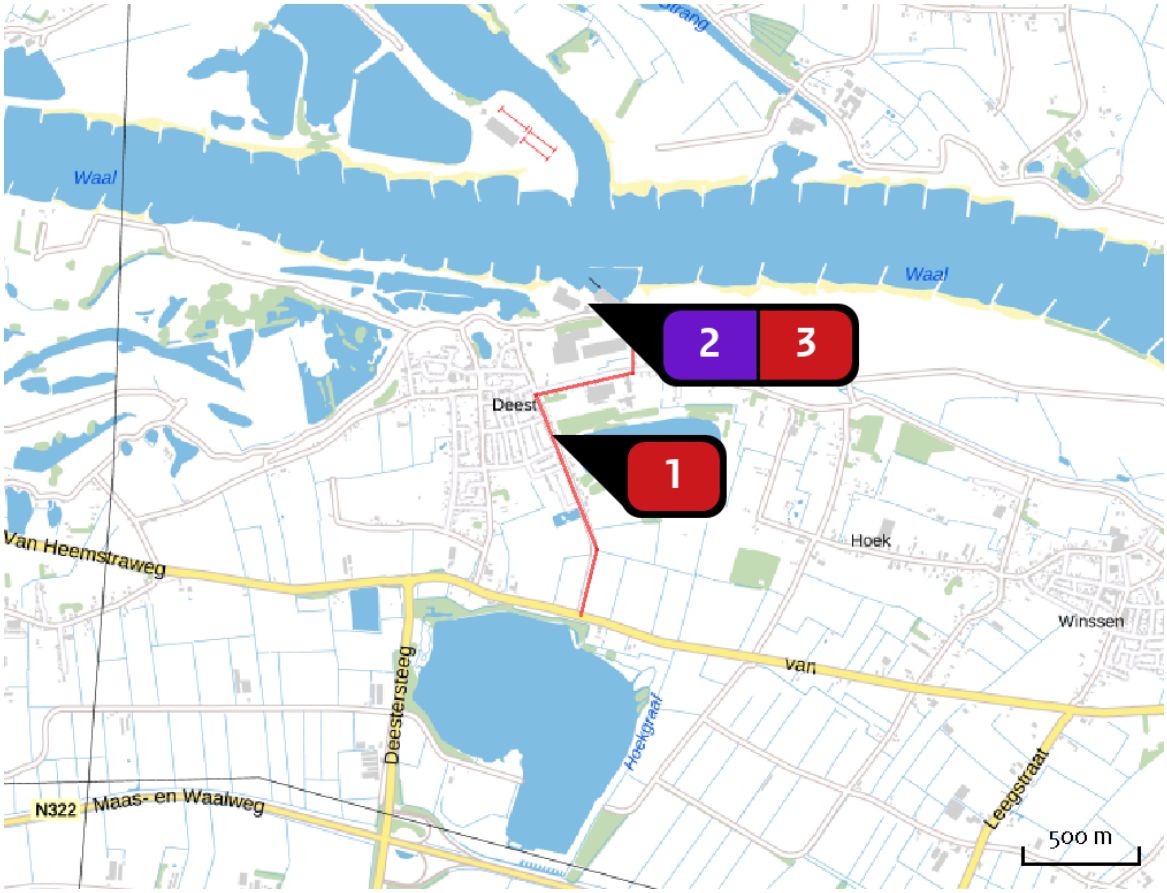
Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Rijntakken	6,78

Toelichting

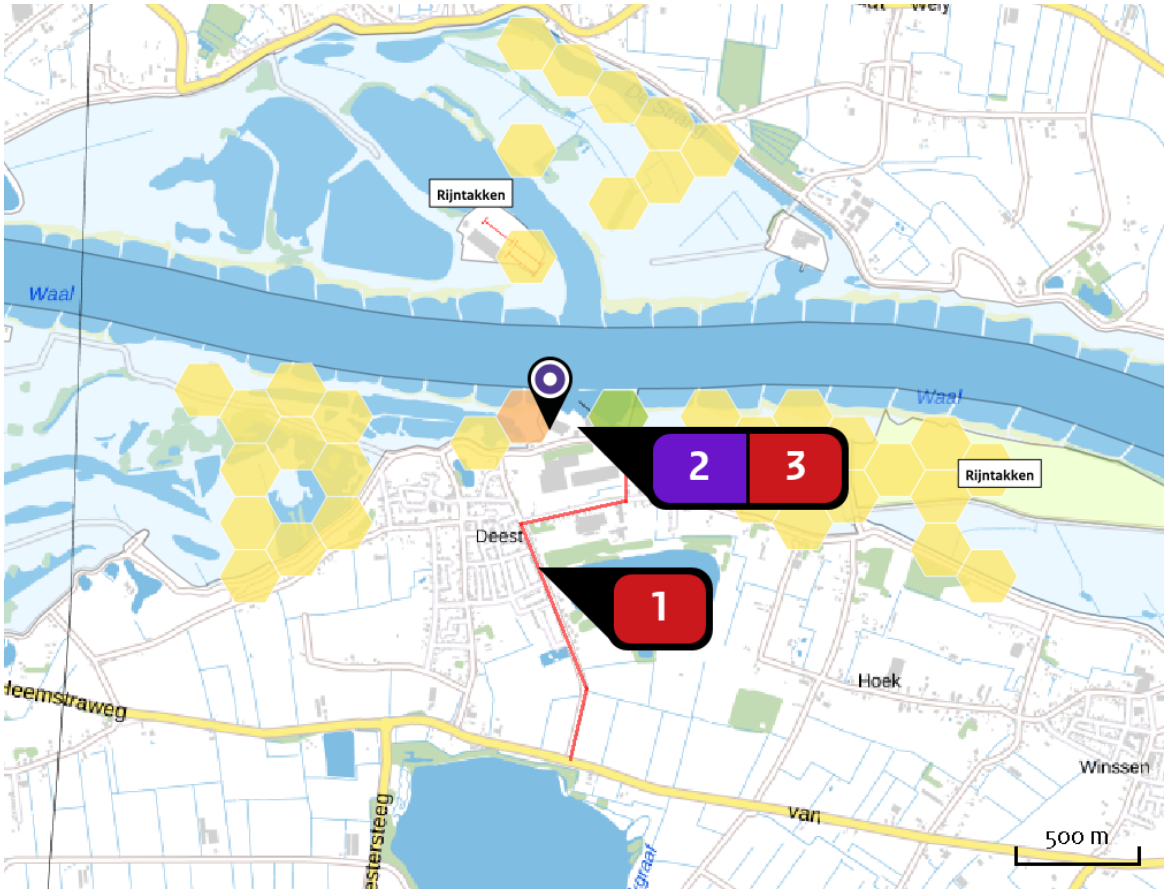
Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Bron 2 Wegverkeer | Buitenwegen	2,14 kg/j	162,01 kg/j
2		Bron 2 Industrie | Metaalbewerkingsindustrie	-	63,00 kg/j
3		Bron 3 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	253,99 kg/j

Depositie natuur-gebieden

Hoogste projectbijdrage (Rijntakken)

Hoogste projectbijdrage per natuurgebied

Habitatrichtlijn

Vogelrichtlijn

Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn

Resultaten PAS-gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage *
Rijntakken	6,78

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

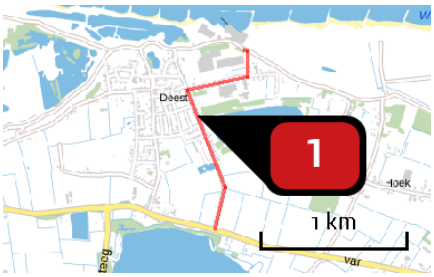
Rijntakken

Habitattype	Hoogste bijdrage *
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	6,78
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	1,81
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	1,81
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,45

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

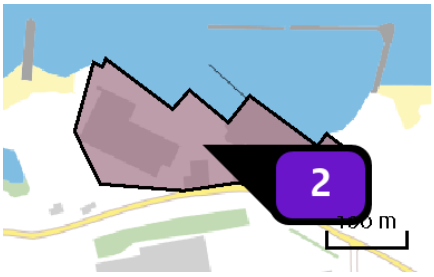
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174511, 433308
NOx	162,01 kg/j
NH3	2,14 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	140,0	NOx	22,33 kg/j
			NH3	1,74 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	70,0	NOx	101,01 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	24,0	NOx	38,67 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174666, 433875
Uitstoothoogte	10,0 m
Oppervlakte	3,5 ha
Spreiding	5,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
Temporele variatie	Standaard profiel industrie
NOx	63,00 kg/j

Naam	Bron 3
Locatie (X,Y)	174666, 433875
NOx	253,99 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 – 130 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. R	Heftrucks	42.000				NOx	49,81 kg/j
STAGE IV, 130 – 560 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. Q	Sectiewagens	168.800				NOx	204,18 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20180926_2a474e88d4
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U kan dit document gebruiken voor de onderbouwing van depositie onder de drempelwaarde (0.05 mol/ha/j) in het kader van de Wet natuurbescherming, afhankelijk van de door u gekozen rekeninstellingen.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt. Op basis van de gekozen rekeninstellingen zijn de resultaten op Natura 2000-gebieden inzichtelijk gemaakt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator. Voor meer toelichting verwijzen we u naar de websites pas.bij12.nl, www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositiekaart
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho	-, - -

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Ravestein scheepswerf	RphDNQ4Za7AA

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
10 mei 2019, 13:23	2019	Berekend voor Wnb.

Tijdelijk project, startjaar	Duur in jaren
2019	1

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	38,20 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

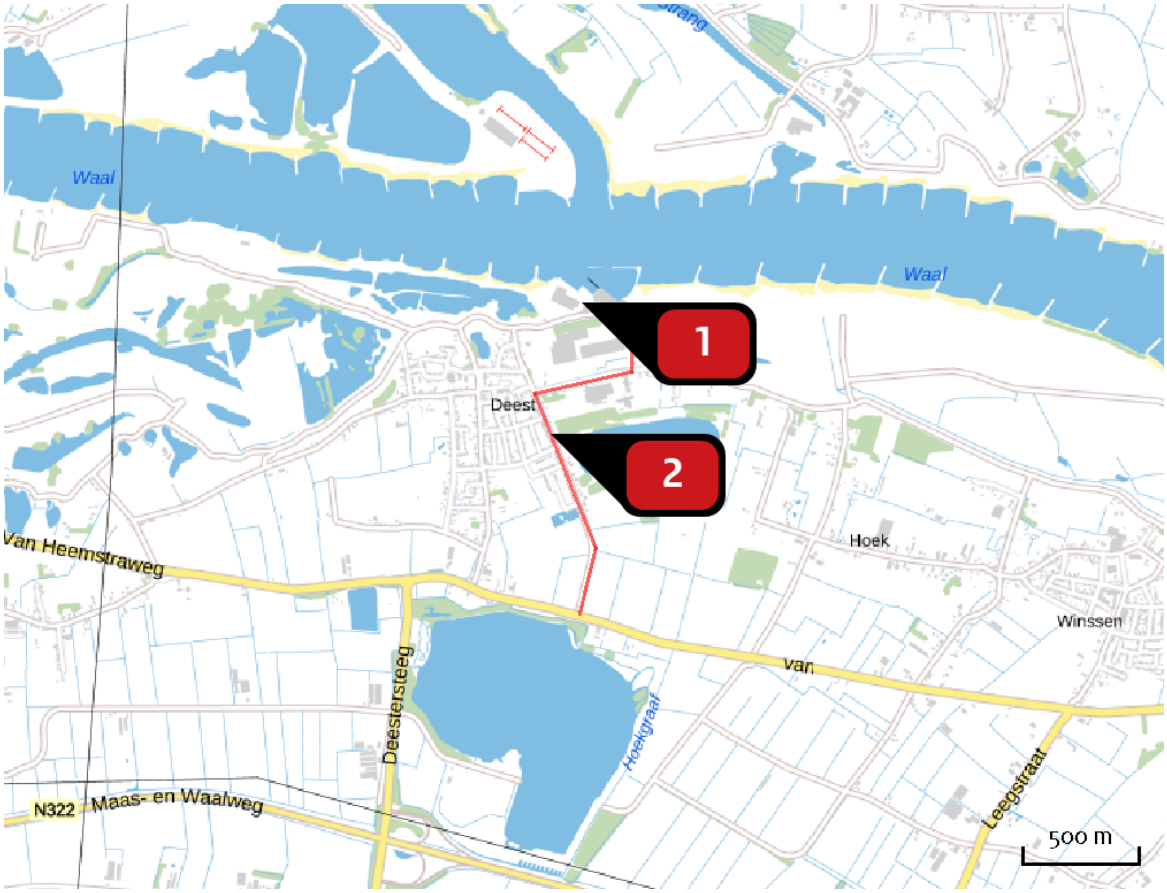
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Rijntakken	0,15

Toelichting

Aanlegfase

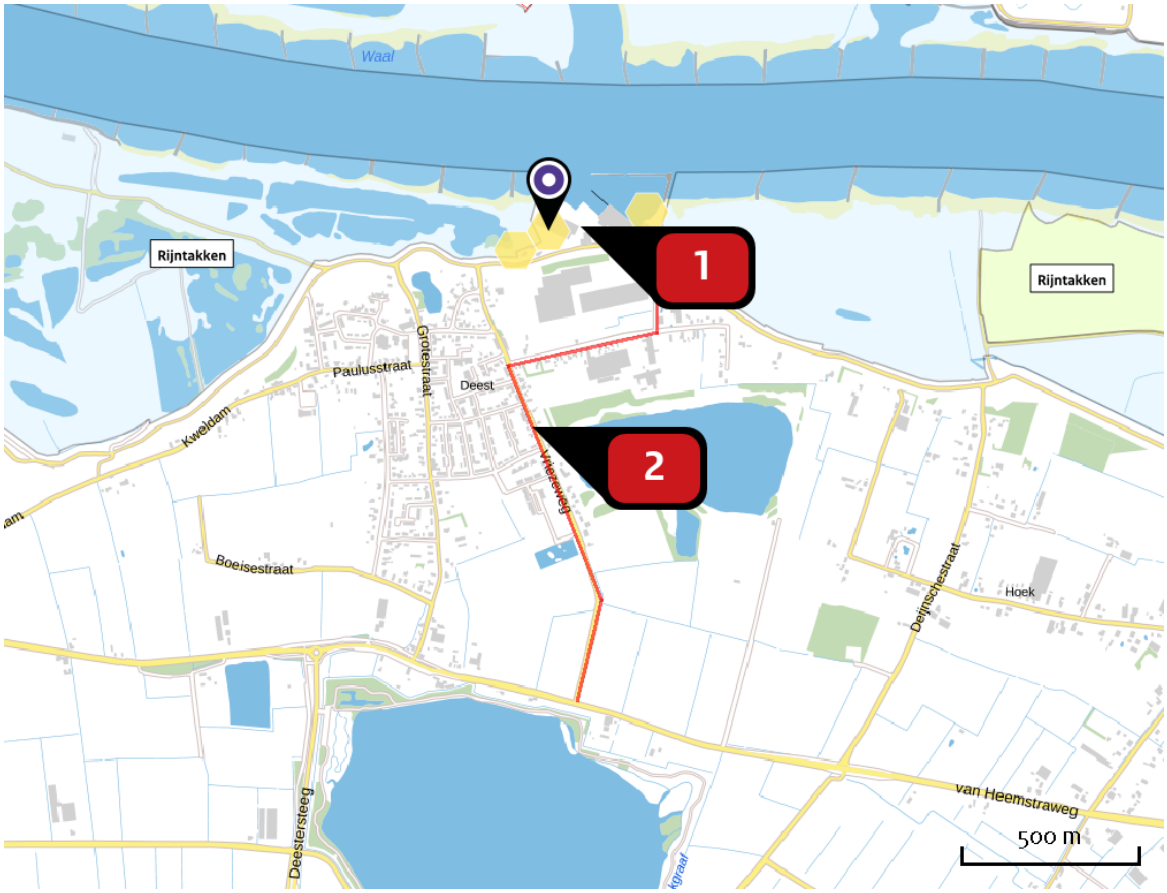
Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

	Bron Sector	Emissie NH3	Emissie NOx
1	Bron 1 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	34,84 kg/j
2	Bron 2 Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	3,36 kg/j

Depositie natuur-gebieden

Resultaten PAS-gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage *
Rijntakken	0,15

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

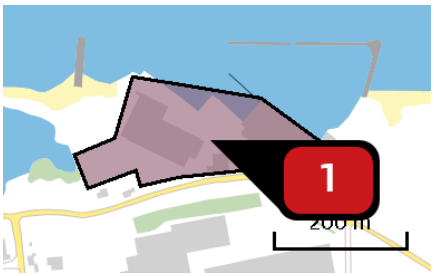
Rijntakken

Habitattype	Hoogste bijdrage *
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,15
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	>0,05
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	>0,05

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

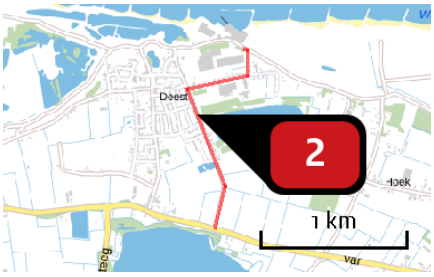
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 1
Locatie (X,Y)	174647, 433874
NOx	34,84 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
STAGE IV, 130 – 560 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. Q	zwaar materieel	28.800				NOx	34,84 kg/j

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174511, 433308
NOx	3,36 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	3,0	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	2,0	NOx	2,89 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20180926_2a474e88d4
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U kan dit document gebruiken voor de onderbouwing van depositie onder de drempelwaarde (0.05 mol/ha/j) in het kader van de Wet natuurbescherming, afhankelijk van de door u gekozen rekeninstellingen.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt. Op basis van de gekozen rekeninstellingen zijn de resultaten op Natura 2000-gebieden inzichtelijk gemaakt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator. Voor meer toelichting verwijzen we u naar de websites pas.bij12.nl, www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositiekaart
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho	-, - -

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Ravestein scheepswerf tijdelijke daling huidig gebruik	S2G5W6mPNFAQ

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
10 mei 2019, 12:18	2019	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	35,71 kg/j
NH3	< 1 kg/j

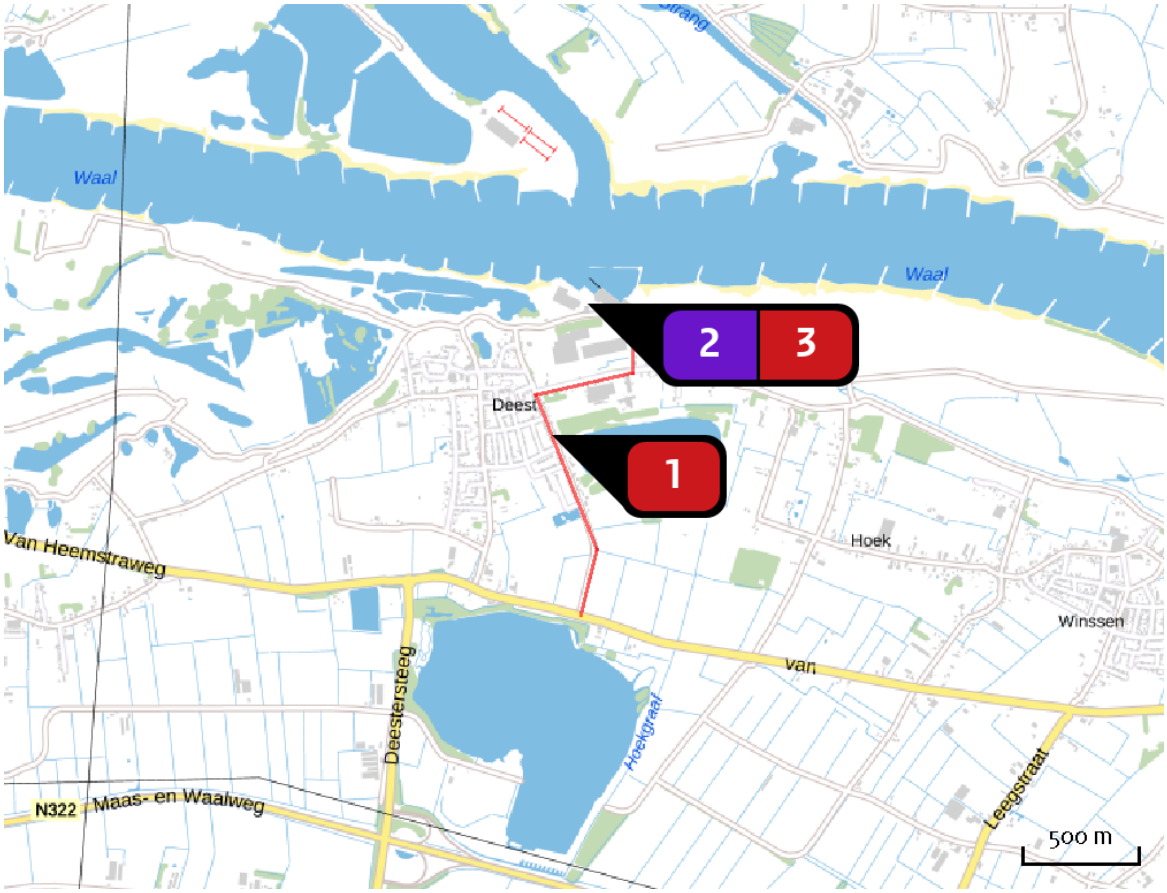
Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Rijntakken	0,50

Toelichting

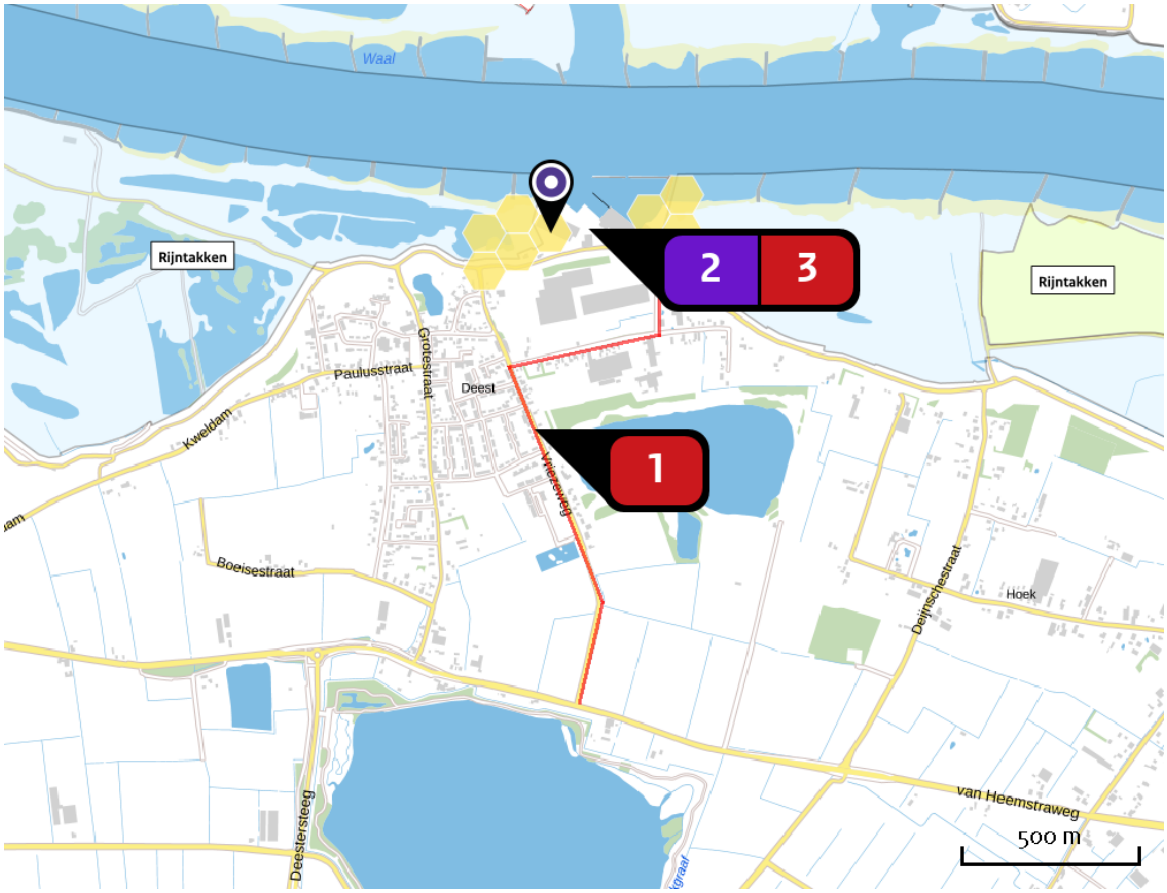
Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Bron 2 Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	12,03 kg/j
2		Bron 2 Industrie | Metaalbewerkingsindustrie	-	5,00 kg/j
3		Bron 3 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	18,68 kg/j

Depositie natuur-gebieden

Hoogste projectbijdrage (Rijntakken)

Hoogste projectbijdrage per natuurgebied

Habitatrichtlijn

Vogelrichtlijn

Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn

Resultaten PAS-gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage *
Rijntakken	0,50

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

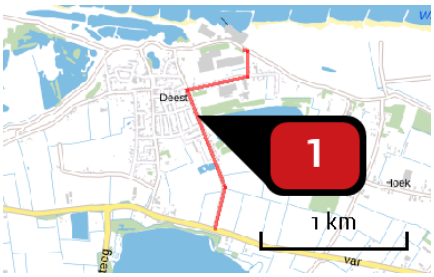
Rijntakken

Habitattype	Hoogste bijdrage *
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,50
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,13
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,13

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven.

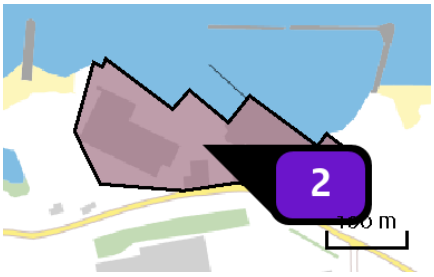
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174511, 433308
NOx	12,03 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	10,0	NOx	1,59 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	5,0	NOx	7,22 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	2,0	NOx	3,22 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174666, 433875
Uitstoothoogte	10,0 m
Oppervlakte	3,5 ha
Spreiding	5,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
Temporele variatie	Standaard profiel industrie
NOx	5,00 kg/j

Naam	Bron 3
Locatie (X,Y)	174666, 433875
NOx	18,68 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 – 130 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. R	Heftrucks	3.000				NOx	3,56 kg/j
STAGE IV, 130 – 560 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. Q	Sectiewagens	12.500				NOx	15,12 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20180926_2a474e88d4
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Bijlage 10 Natuurtoetsing uitbreiding hellingloods

Natuurtoetsing ON8464 uitbreiding hellingloods te

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland

projectnummer 431764
definitief
5 maart 2018

Understanding today.
Improving tomorrow.

Natuurtoetsing ON8464 uitbreiding hellingloods te Deest

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland

projectnummer 431764

definitief
5 maart 2018

Auteurs
L.C. Smitskamp
C. Schellingen

Opdrachtgever
Ravestein BV
Waalbandijk 11
6653 KD Deest

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
5/3/18	definitief	M.L. Braad	W.A. Matla

Inhoudsopgave

		Blz.
1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	**Wettelijk kader Wet natuurbescherming**	**3**
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.3	Gebiedsbescherming	4
2.3.1	Natura 2000	4
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	4
3	**Beschrijving voornemen en plangebied**	**6**
3.1	Projectvoornemen	6
3.1.1	Werkzaamheden	6
3.2	Gebiedsbeschrijving	7
4	**Toets gebiedsbescherming Wnb**	**9**
4.1	Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000	9
4.2	Natura 2000-gebied Rijntakken	11
4.3	Beoordeling effecten op Natura 2000	15
4.3.1	Relevante storingsfactoren en relevante natuurwaarden	15
4.3.2	Beoordeling storingsfactoren	16
4.3.3	Cumulatie	20
4.4	Conclusie toetsing Natura 2000	20
5	**Gebiedsbescherming: Gelders Natuurnetwerk**	**21**
5.1	Algemeen	21
5.2	Ligging voornemen t.o.v. GNN	21
5.3	Beoordeling Gelders Natuurnetwerk	23
5.3.1	Afwegingskader	23
5.3.2	Beoordeling	23
5.3.3	Voorleggen bevoegd gezag	24
5.4	Conclusie toetsing Gelders Natuurnetwerk	24
6	**Toetsing soortbescherming**	**26**
6.1	Algemeen	26
6.2	Aanwezige beschermde soorten	26
6.2.1	Bureaustudie	26
6.2.2	Terreinbezoek	27
6.2.3	Samenvatting beschermde soorten	30

6.3 Effectbeoordeling soorten 30
6.3.1 Vogels 30
6.4 Conclusie soortbescherming 31

7 Conclusies en advies 32
7.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming) 32
7.2 Natuurnetwerk Nederland 32
7.3 Soortenbescherming (Wet natuurbescherming) 33

8 Bronnen 34

Bijlagen

35

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Bijlage 2: Definities storingsfactoren

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ravestein Beheer B.V. is voornemens om de komende jaren de hellingloods van het bedrijf uit te breiden naar de oostzijde van de scheepswerf. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt de bestaande lashal geamoveerd. Voor het slopen van de oude lashal, welke haaks op de hellingbaan staat, en voor het uitbreiden van de hellingloods naar de oostzijde dient er een Natuurtoetsing plaats te vinden.

Het plangebied bevindt zich gedeeltelijk binnen het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal'. Een toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming is daarom noodzakelijk. Ook wordt gekeken of de ontwikkeling effect heeft op beschermde soorten (verankerd in de Wet natuurbescherming) en het Gelder Natuurnetwerk; GNN (voorheen EHS). Activiteiten mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoetsing. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoetsing beschreven en wordt antwoord gegeven of het plan uitvoerbaar is. In Figuur 1.1 is de ligging van het bedrijf weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van de scheepswerf Ravenstein B.V ten opzichte van Deest. Bron: Globespotter, 2017.

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft ook invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd. Mogelijk dienen bij de project ontwikkeling bomen te worden gerooid. Gezien de grootte van de houtopstand, vallen de eventueel te rooien bomen naar

verwachting niet onder bescherming van de Wet natuurbescherming. Daarom blijven de houtopstanden buiten beschouwing in de natuurtoets.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het GNN) en het bepalen of het plan uitvoervaar is.

Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden (NNN en/of Natura 2000) voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?
- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteiten? Vinden er als gevolg van de activiteiten effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Leeswijzer

De Natuurtoetsing is verder als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 beschrijft het voornemen en het gebied;
- Hoofdstuk 4 zet de natuurwaarden en kans op effecten uiteen vanuit de **Natura 2000—gebiedsbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 5 beschrijft de aanwezige natuurwaarden en kans op effecten vanuit het **Gelders Natuurnetwerk**;
- Hoofdstuk 6 zet de verwachte soorten uiteen en geeft de vervolgstappen weer in het kader van de **soortbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en geeft een overzicht de kans op effecten binnen de verschillende toetsingskaders.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming (paragraaf 2.2) en de gebiedsbescherming (paragraaf 2.3) relevant voor voorliggende Natuurtoetsing. In paragraaf 2.4 wordt de vervolgprocedure aangegeven bij een overtreding van verbodsbepalingen.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. De bescherming van houtopstanden (voorheen beschermd vanuit de Boswet) valt ook onder de Wet natuurbescherming. Mogelijk dienen bij de projectontwikkeling bomen te worden gerooid. Gezien de grootte van de houtopstand, vallen de te rooien bomen naar verwachting niet onder bescherming van de Wet natuurbescherming. Daarom blijven de houtopstanden buiten beschouwing in de natuurtoets.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. ‘andere soorten’ (onderdeel A ‘fauna’ en onderdeel B ‘flora’).

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het plangebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn
Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in Bijlage 1).

Soorten van de Habitatrichtlijn
Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden (zie ook tabel E in Bijlage 1).

Andere soorten
Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage 1, tabel C en D van voorliggend rapport. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.
Met betrekking tot de 'andere soorten' geldt er voor een deel van deze soorten een landelijke vrijstelling (zie Regeling Natuurbescherming, bijlage 13) voor handelingen en projecten genoemd in artikel 1.3, lid 1, onderdeel a (Besluit natuurbescherming). Hier valt het landelijk gastransportnet, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel N van de Gaswet ook onder.
Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3,5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de RVO. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie Bijlage 1 voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden.

Het doel van het natuurnetwerk is het behoud en de versterking van het aantal soorten in het wild voorkomende planten en dieren. Om de biodiversiteit nu en voor toekomstige generaties Gelderlanders veilig te stellen, beschermt de provincie het Gelders Natuurnetwerk. Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een zoekgebied van 7.300 ha voor de te realiseren 5.300 ha nieuwe natuur (Omgevingsvisie Gelderland).

De provincie wil de ambities voor de 5.300 hectare extra natuur in het Gelders Natuurnetwerk in 2025 gerealiseerd hebben. Voor behoud en versterking van de biodiversiteit in Gelderland streeft de provincie naar een goede aansluiting tussen het Natuurnetwerk en het Duitse Biotopverbund. De uitbreiding van de natuurgebieden heft versnippering op en vergroot de efficiëntie van het beheer. De provincie wil de natuur van het Gelders Natuurnetwerk beschermen tegen aantasting door omzetting naar andere functies via regels in de Ruimtelijke Verordening. Centraal staat daarbij de bescherming van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten bestaan uit de natuurwaarden en de potentiële waarden en de omgevingscondities. De natuur- en landschapswaarden staan per

deelgebied beschreven in de kernkwaliteiten. Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieu- en watercondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, de donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieu- en watercondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van die condities mogen veroorzaken. (Omgevingsvisie Gelderland).

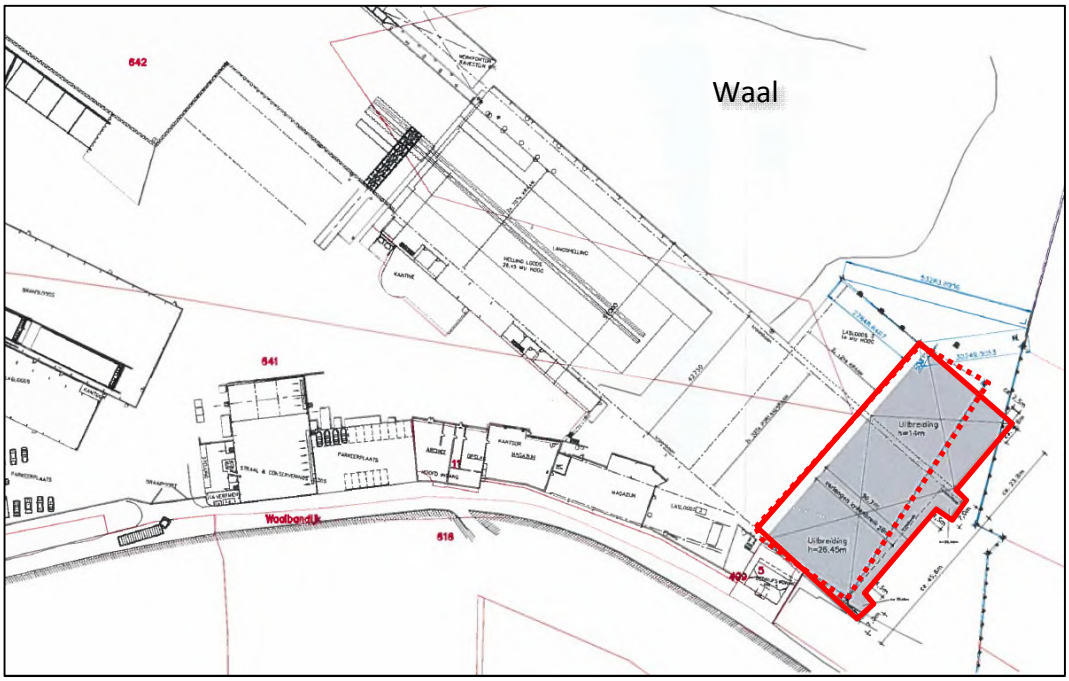
3 Beschrijving voornemen en plangebied

3.1 Projectvoornemen

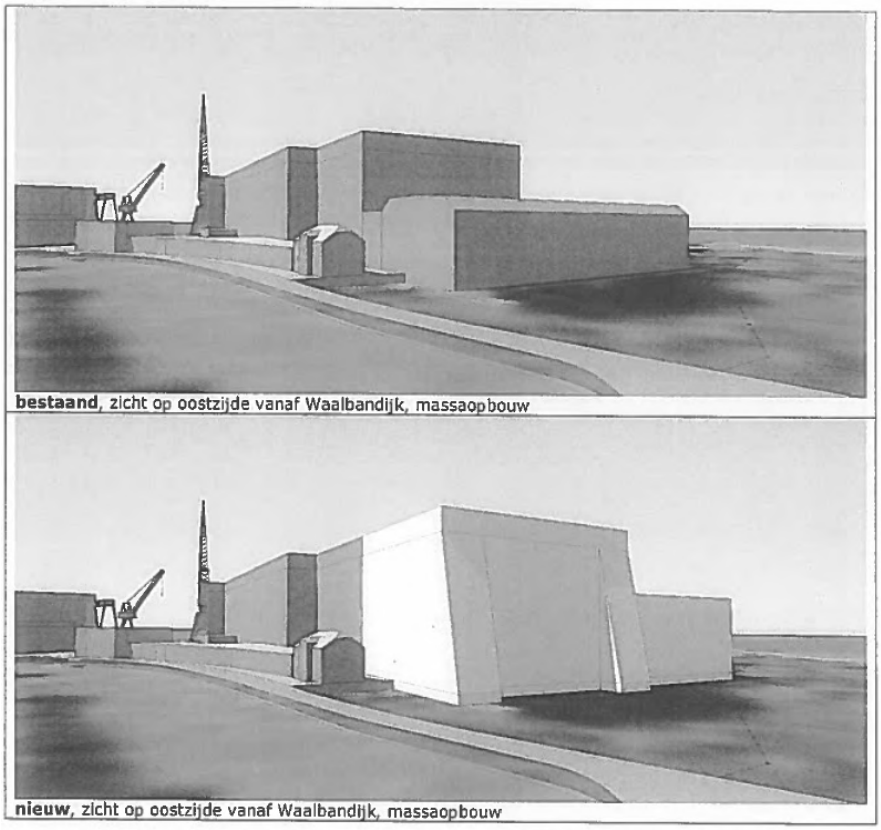
Onderstaand worden de werkzaamheden toegelicht en zijn de uitgangspunten voor deze toetsing uiteengezet.

3.1.1 Werkzaamheden

Ravestein B.V. te Deest is voornemens de bestaande hellingloods uit te breiden. Hiervoor moet de bestaande circa 15 meter hoge lasloods worden gesloopt. Dit betreft het niet orthogonale volume aan de oostzijde. Dit wordt vervangen door een aansluitend aan de bestaande hal te bouwen gebouw met afmeting van circa 30 x 38 x 24 meter (lxbxh). Daarnaast wordt de zijbeuk 15 meter verlengd tot de eindgevel van het nieuwe hoge bouwdeel. Op de kop zijn uitstulpingen gepland, waar de bok van de kraan in kan lopen. De kraan is nu reeds aanwezig in de hellingloods. De kraan + rails zal worden uitgebreid richting de zuidoostzijde, hiervoor is voldoende ruimte en hoogte nodig (dit resulteert in de uitbreiding van de bestaande hal). Het gaat daarbij om een driehoekig oppervlakte van circa 4,8 bij 2,5 meter (6m^2) dat in het Natura 2000-gebied en GNN valt. Daarnaast is in het bestemmingsplan opgenomen dat er een strook van 5 meter vrijgehouden moet worden tussen de gebouwen en de perceelgrens. (De afstand van 5 meter houdt verband met de bereikbaarheidseisen van de brandweer). Het is vooralsnog onduidelijk wat de inrichting wordt van deze 5 meter (natuurlijk/verhard etc.).
Er zijn geen alternatieven mogelijk voor het voornemen aangezien de realisatie van de hellingloods locatiegebonden is. Er is ter plaatse meer ruimte nodig voor de aanwezige kraan op rails die nu inpandig aanwezig is. De enige bewegingsruimte/uitbreiding die mogelijk is, is richting het zuidoosten – in het verlengde van de huidige rails in de hal. De nieuwe hellingloods zal meer hoogte hebben, waardoor de rails doorgetrokken kan worden en de kraan zo meer bewegingsruimte heeft.
In Figuur 3.1 is de situatietekening gegeven van de nieuwe situatie. Figuur 3.2 geeft een verbeelding van de oude en nieuwe situatie.

Figuur 3.1. Nieuw gewenste situatie (grijs gearceerd). De huidige situatie is gestippeld aangegeven.

Figuur 3.2. Bestaande en nieuwe situatie.

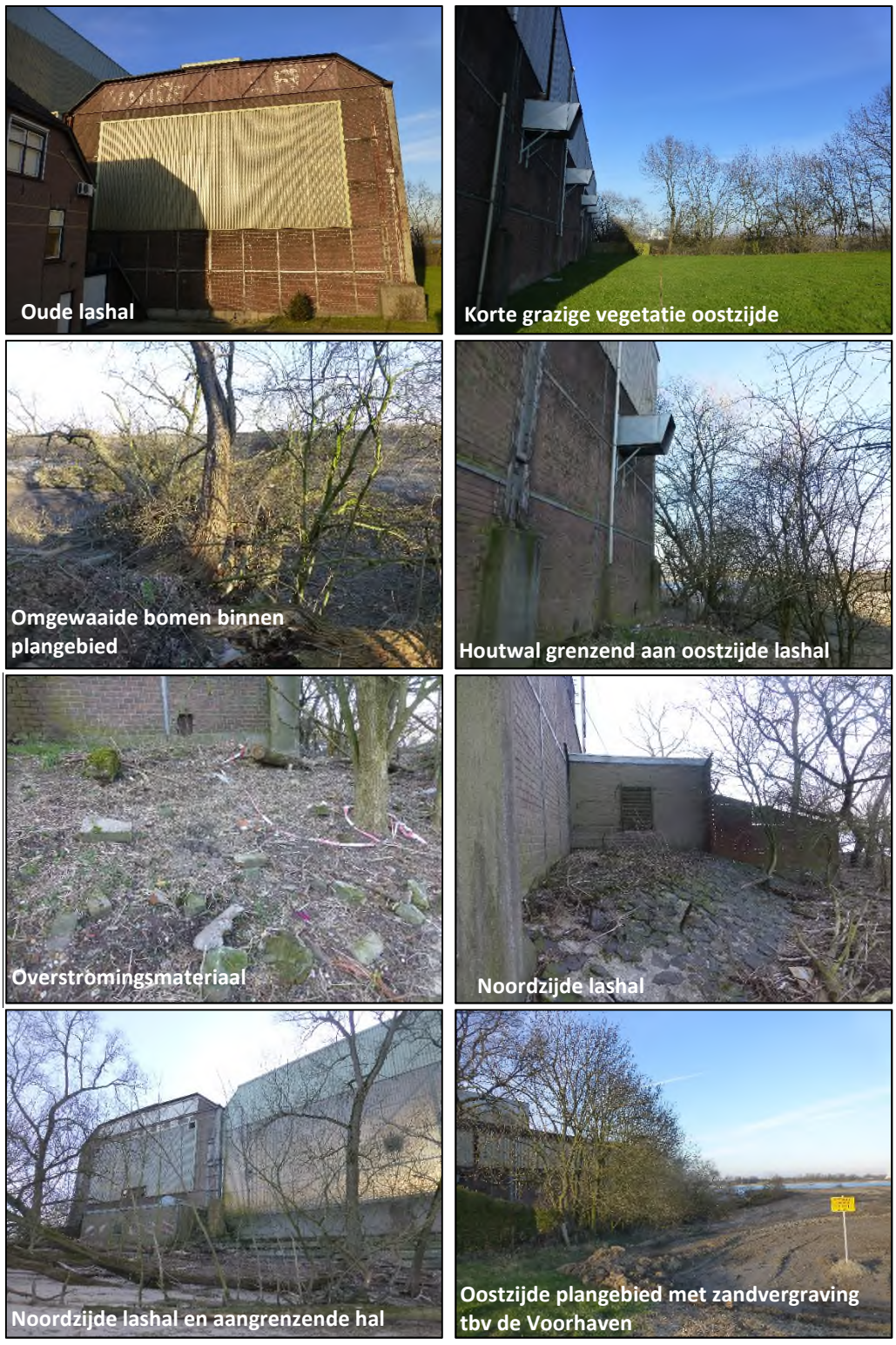
3.2 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat naast de scheepswerf en de oude lashal uit korte grazige vegetatie (zuid- en oostzijde) en enkele bomen van de aangrenzende houtwal. Een aantal van deze bomen is tijdens de afgelopen storm omgewaaid. Ten noorden van het plangebied grenst het bedrijventerrein/plangebied aan de oevers van de Waal. Hier zijn buiten het plangebied wilg en vlier op zandige oeverbanken aanwezig met daarop en -omheen overstromingsmateriaal (organisch materiaal, afval en houtafval). In Figuur 3.2 is een impressie gegeven van de locatie en directe omgeving.

Zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf

Direct grenzend aan de oostzijde van de scheepswerf en het plangebied – en binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken – zijn werkzaamheden in gang gezet voor het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf. Gedurende een periode van 15 jaar wordt voor dit project zand (beton- en metselzand en ophoogzand) en grind gewonnen voor de bouwgrondstoffenvoorziening en wordt het gebied vervolgens ingericht voor natuur en kleinschalige recreatie. Het gebied direct grenzend aan het plangebied wordt 'Voorhaven' genoemd.

De Voorhaven wordt speciaal voor de verwerking en scheepsbelading van het gewonnen zand en grind aangelegd in de uiterwaarden van de Waal. De aanleg van deze Voorhaven vindt eveneens plaats door middel van zandwinning (SAB, 2015. Bestemmingsplan Voorhaven Geertjesgolf, toelichting).

Figuur 3.1. Impressie van het plangebied en omgeving.

4 Toets gebiedsbescherming Wnb

Voor Natura 2000-gebieden geldt een beschermingsregime om aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden te voorkomen. In de Wet natuurbescherming (verder Wnb) is de bescherming van deze gebieden geregeld. In het kader van de besluitvorming over het project dient getoetst te worden op de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Ook activiteiten buiten een Natura 2000-gebied kunnen de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar brengen. Dit wordt externe werking genoemd. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 2.7 Wnb). Als significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, moet er op grond van de Wnb een passende beoordeling worden opgesteld (art 2.8 Wnb).

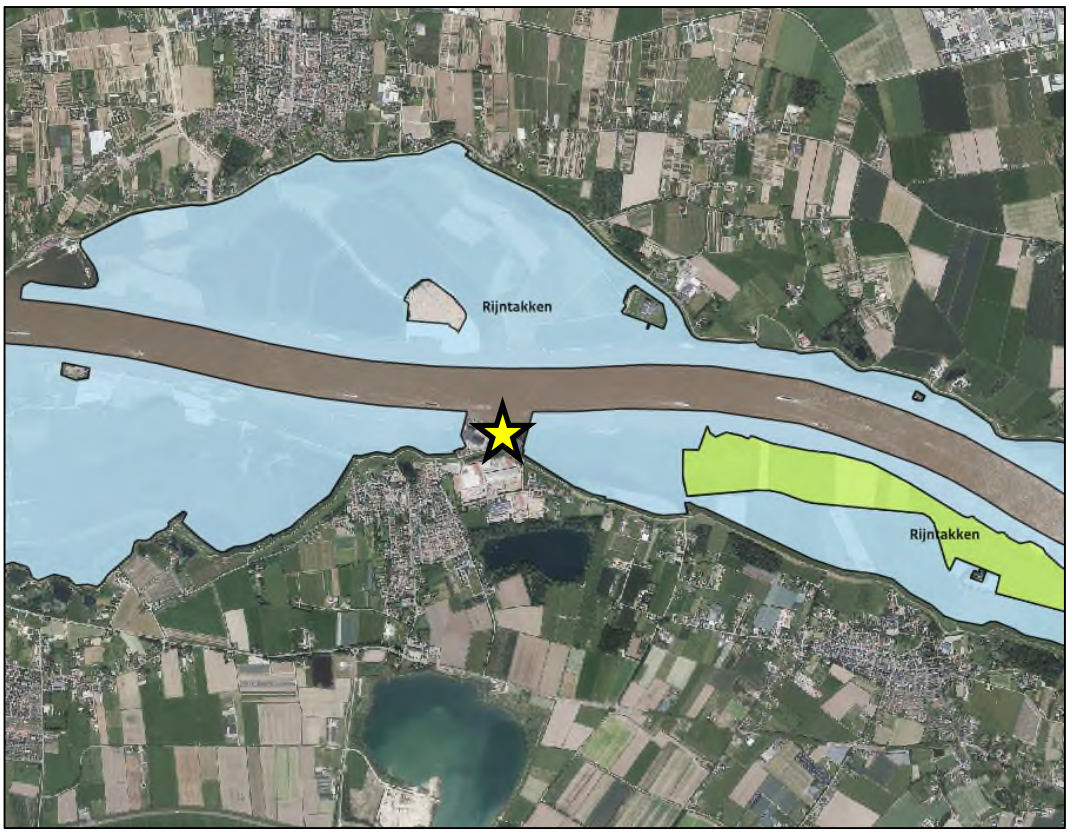
In dit kader wordt een toets aan de gebiedsbescherming uitgevoerd. Binnen deze toets staat de volgende vraag centraal: *"Kunnen de beoogde ontwikkelingen - gelet op de instandhoudingsdoelstelling van enig Natura 2000-gebied - de kwaliteit van de habitattypen[1] en de leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen verslechteren of een significant verstorend effect hebben? Kunnen deze effecten bij voorbaat redelijkerwijs uitgesloten worden of kunnen de effecten leiden tot significante aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden*?"

4.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000

Het plangebied bevindt zich voor een klein deel in – alsook nabij – het Natura 2000-gebied 'Rijntakken', deelgebied Uiterwaarden Waal'. In Figuur 4.1a en b is de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied weergegeven.

Gezien de nabijheid van het Natura 2000-gebied Rijntakken en de voorgenomen werkzaamheden (niet zijnde grootschalig) is dit Natura 2000-gebied als enige relevant bevonden voor voorliggende toetsing. In de volgende paragraaf zijn de waarden van dit gebied uiteengezet.

[1] Definitie habitattype: land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische én biotische kenmerken die zowel geheel natuurlijk als half-natuurlijk kunnen zijn. Voor de in Nederland voorkomende habitattypen staan in het 'Profielendocument' onder andere de vegetatietypen, abiotische randvoorwaarden, typische soorten die tot een bepaald habitattype behoren (Begrippenlijst Regiegroep Natura 2000).

Figuur 4.1a. Ligging Natura 2000-gebied Rijntakken ten opzichte van het plangebied (AERIUS Calculator, 2017).

Figuur 4.1b. Ligging Natura 2000-gebied Rijntakken ten opzichte van het plangebied in meer detail (AERIUS Calculator, 2017).

4.2 Natura 2000-gebied Rijntakken

Beschrijving

De uiterwaarden Waal bevatten relatief hooggelegen uiterwaarden van de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om oude meanders en hun oeverlanden waar de rivier doorheen is gegraven; deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden stroomdalgraslanden en open water. De uiterwaarden Waal zijn een belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Het is daarnaast ook een belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine zilverreiger, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend, kievit en grutto. daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, brandgans, krakeend, pijlstaart, slobeend, kuifeend, nonnetje, slechtvalk, meerkoet en wulp.

Instandhoudingsdoelstellingen

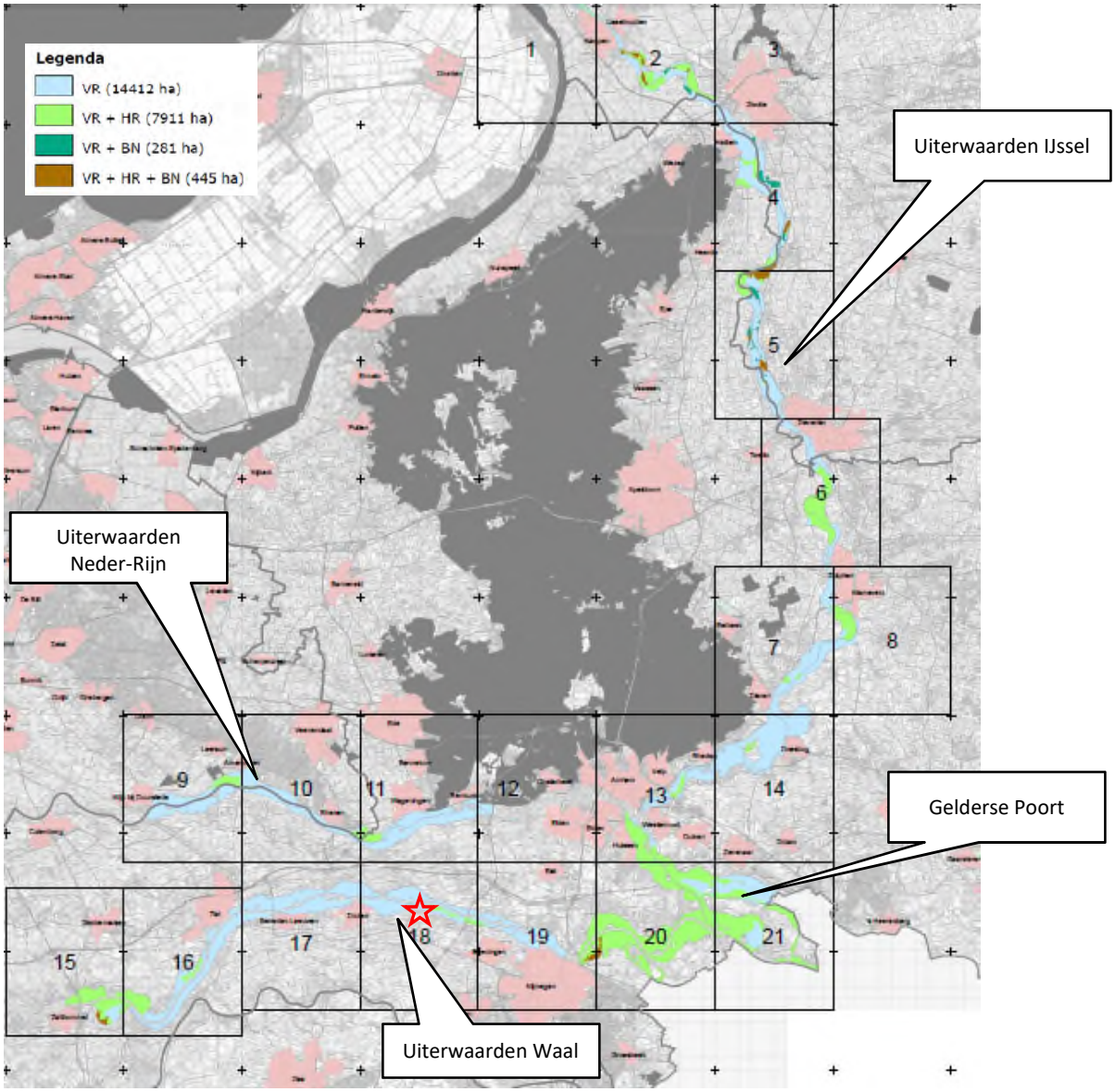
De Rijntakken is zowel een Vogel- als Habitatrichtlijngebied. Het plangebied is het meest nabij het Vogelrichtlijngebied gelegen. Dit gebied is in april 2014 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In maart 2017 is een wijzigingsbesluit genomen. De instandhoudingsdoelen zijn in tabel 4.1 weergegeven. De begrenzing van het totale Natura 2000-gebied is in figuur 4.2 weergegeven.

Tabel 4.1 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Rijntakken (bron: Definitief aanwijzingsbesluit april 2014 en wijzigingsbesluit maart 2017)

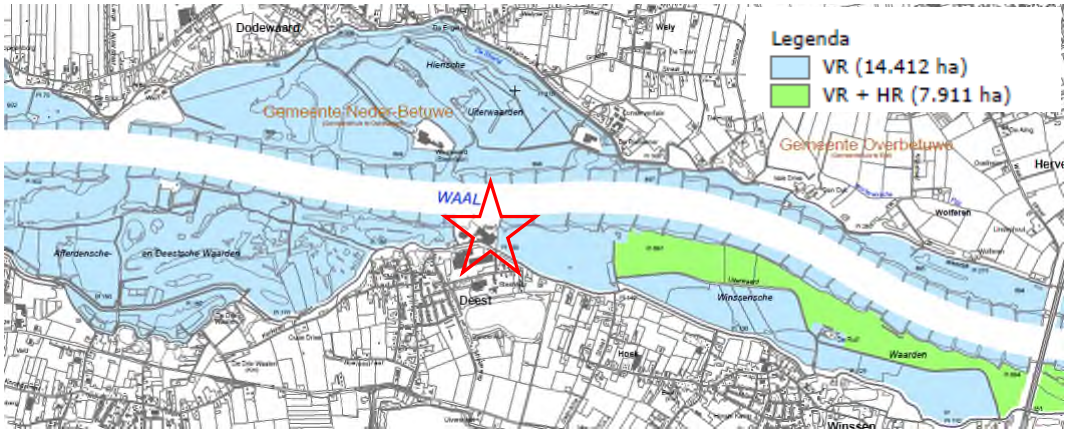
		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht vogels	Kernopgave
Habitattypen						
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>			3.06
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=			3.02,W
H3270	Slikkige rivieroevers	>	>			
H6120	*Stroomdalgraslanden	>	>			3.13,
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=			
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>			
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>			3.13,
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	>			3.09,W
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	=	>			3.07,W
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>			3.07,W
H91F0	Droge hardhoutooibossen	>	>			3.14
Habitatsoorten						
H1095	Zeeprik	>	>	>		
H1099	Rivierprik	>	>	>		
H1102	Elft	=	=	>		
H1106	Zalm	=	=	>		
H1134	Bittervoorn	>	>	>		
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>		
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=		

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht vogels	Kernopgave
H1166	Kamsalamander	>	>	>		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
H1337	Bever	=	>	>		3.07,W
Broedvogels					**Aantal paren**	
A004	Dodaars	=	=		45	
A017	Aalscholver	=	=		660	
A021	Roerdomp	>	>		20	3.08
A022	Woudaap	>	>		20	
A119	Porseleinhoen	>	>		40	3.12,W
A122	Kwartelkoning	>	>		160	3.12,W
A153	Watersnip	=	=		17	
A197	Zwarte Stern	>	>		240	3.06
A229	IJsvogel	=	=		25	
A149	Oeverzwaluw	=	=		680	
A272	Blauwborst	=	=		95	
A298	Grote Karekiet	>	>		70	3.08
Niet-broedvogels					**Aantal vogels**	
A005	Fuut	=	=		570	
A017	Aalscholver	=	=		1.300	
A037	Kleine Zwaan	=	=		100	3.10
A038	Wilde Zwaan	=	=		30	3.10
A039	Toendrarietgans	=	=		125 (f) 2.800 (s)	
A041	Kolgans	=	=		35.400 (f) 180.100 (s)	3.10
A043	Grauwe Gans	=	=		8.300 (f) 21.500 (s)	3.10
A045	Brandgans	=	=		920 (f) (r) 5.200 (s) (r)	
A048	Bergeend	=	=		120	
A050	Smient	=	=		17.900	3.10, 3.12,W
A051	Krakeend	=	=		340	3.12,W
A052	Wintertaling	=	=		1.100	3.12,W
A053	Wilde eend	=	=		6.100	3.12,W
A054	Pijlstaart	=	=		130	3.12,W
A056	Slobeend	=	=		400	3.12,W
A059	Tafeleend	=	=		990	3.12,W
A061	Kuifeend	=	=		2.300	3.12,W
A068	Nonnetje	=	=		40	3.12,W
A125	Meerkoet	=	=		8.100	
A130	Scholekster	=	=		340	3.12,W
A140	Goudplevier	=	=		140	
A142	Kievit	=	=		8.100	3.12,W
A151	Kemphaan	=	=		1.000	
A156	Grutto	=	=		690	3.12,W
A160	Wulp	=	=		850	3.12,W
A162	Tureluur	=	=		65	3.12,W

Legenda		
W	Kernopgave met wateropgave	
	Sense of urgency: beheeropgave	
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities	
=	Behoudsdoelstelling	
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling	
(s)	Rust – en slaapplaats (aantallen vogels zijn seizoensmaximum)	
(f)	Foerageergebied (aantallen vogels zijn seizoensgemiddelde)	
(r)	regiodoel	
3.02	Waterplanten	Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
3.06	Krabbenscheer-begroeiingen	Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
3.07	Vochtige alluviale bossen	Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
3.09	Vochtige graslanden	Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.
3.12	Plas-dras situaties	Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
3.13	Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossestaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.
3.14	Droge hardhoutooibossen	Ontwikkeling droge hardhoutooibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.

Figuur 4.2. Begrenzing Natura 2000-gebied Rijntakken (met aanduiding deelgebieden) (ster= plangebied).

Figuur 4.3. Detailkaart Natura 2000-gebied Rijntakken (met aanduiding meest nabijgelegen Vogel (VR)- en (op >800m gelegen) Habitatrichtlijngebied (HR)) (ster = plangebied).

4.3 Beoordeling effecten op Natura 2000

4.3.1 Relevante storingsfactoren en relevante natuurwaarden

Storingsfactoren

Door de sloop van de lashal, de realisatie, de aanwezigheid en het gebruik van de hellingloods kunnen mogelijk effecten optreden. Mogelijke effecten die kunnen optreden zijn bepaald met behulp van de Effectenindicator op basis van de activiteit 'bedrijventerrein' van het ministerie van LNV en op basis van expert-judgement, waarbij mogelijk optredende storende factoren worden geselecteerd. De definities van de storende factoren zijn in Bijlage 2 uiteengezet.

Door het project kunnen verschillende storende factoren optreden. Het gaat om oppervlakteverlies, versnippering, verzuring en vermesting door stikstofdepositie uit de lucht, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten.

Effecten als gevolg van andere dan de eerder genoemde storingsfactoren worden op voorhand niet verwacht, aangezien deze niet optreden tijdens de werkzaamheden (zoals verzoeting, verzilting, bewuste verandering in soorten door introductie van exoten etc.)

In de volgende paragrafen wordt per storende factor onderzocht of die in dit geval daadwerkelijk kan optreden en zo ja, of deze dan tot een mogelijk significant negatief effect kan leiden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de realisatie- en de gebruiksfase.

Afbakening relevante natuurwaarden

Bij de afbakening van de relevante natuurwaarden is het van belang dat grenzend aan het plangebied voor de hellingloods recent gestart is met de aanleg van de Voorhaven Deest (zie Figuur 4.4). Hiervoor is een Nbwet-vergunning verleend. Deze activiteit bepaalt in hoge mate de actuele en potentiële natuurwaarden in het invloedsgebied voor de voorgenomen werkzaamheden die in voorliggend rapport getoetst worden.

De omgeving van de Voorhaven en hoogwatervrij terrein (circa 15 hectare, zie Figuur 4.4), zal niet direct voor het project gebruikt behoeven te worden en kan in principe meteen ingericht en beheerd worden ten behoeve van de instandhoudingsdoelstellingen. Wel zal er in dit gebied sprake zijn van enige verstoring door geluid en beweging zolang het project duurt.

Na afronding van het gebruik wordt het gehele terrein ingericht voor natuurontwikkeling. Het uiteindelijke inrichtingsbeeld is afhankelijk van de prioriteiten die te zijner tijd gelden (Royal Haskoning, 2011).

Het invloedsgebied van de meeste storende factoren die vrijkomen bij voorliggend voornemen, is beperkt tot de directe omgeving van het plangebied, met uitzondering van stikstofdepositie. Daarom wordt bij stikstofdepositie alle instandhoudingsdoelen meegenomen. Voor de andere storingsfactoren zijn alleen natuurwaarden relevant die binnen het invloedsgebied (potentieel) voorkomen. Dat betreft geen habitattypen en geen habitatsoorten aangezien het Habitatrichtlijngebied op > 800m ligt en in het tussenliggende gebied (tussen plangebied en Habitatrichtlijngebied) de werkzaamheden gestart zijn voor de aanleg van de voorhaven Deest. Bovendien blijkt er in de omgeving voor de aangewezen habitatsoorten geen geschikt leefgebied aanwezig is (Provincie Gelderland, 2013) zodat effecten op de habitatsoorten uit te sluiten zijn.

Figuur 4.4. Plangebied (rood omlijnd) voor de ligging van de voorhaven (lichtblauw), de transportzone (gearceerd) en de nieuwe gebiedsontsluitingsweg (lila) en de zandwinning van Geertjesgolf en bij de Vriezeweg (Bron: Royal Haskoning, 2011).

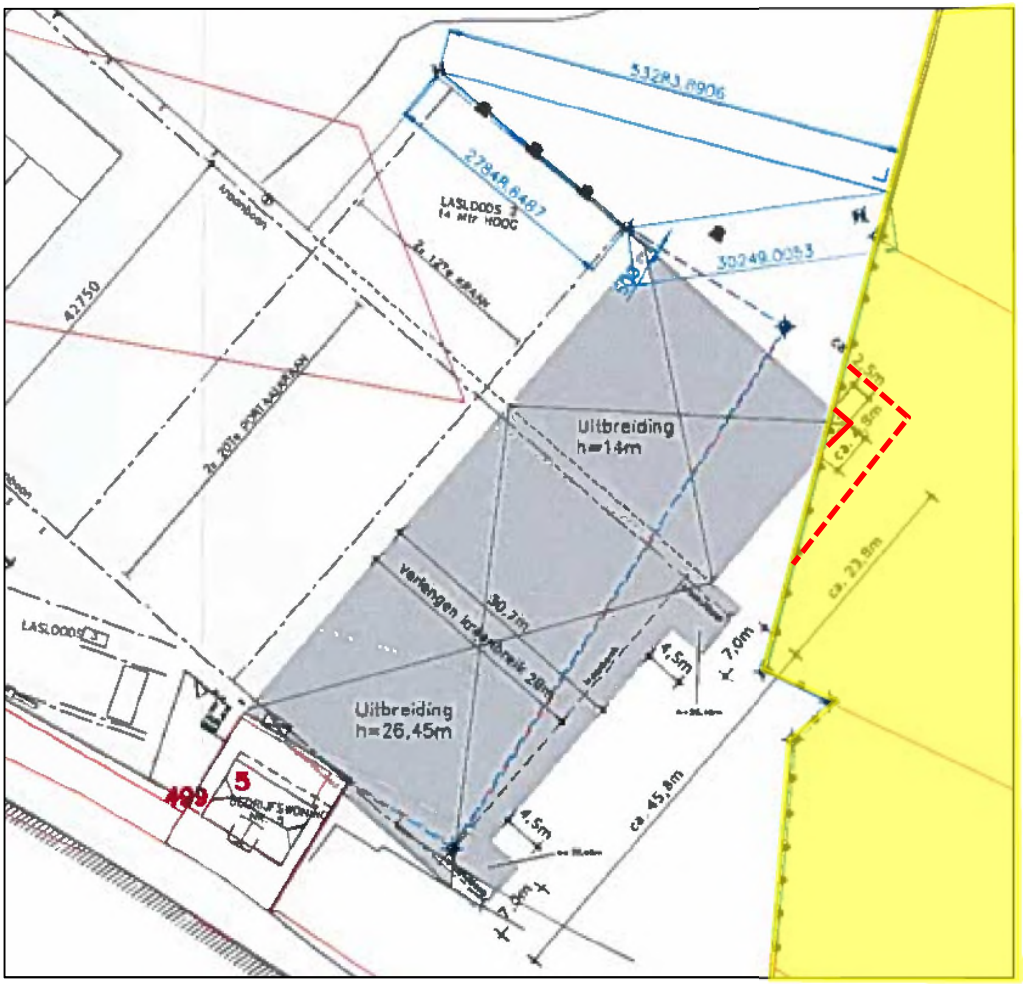
Het gebied binnen het Natura 2000-gebied was – voordat met de aanleg van de Voorhaven begonnen werd - grotendeels in gebruik als soortenarm, voedselrijk grasland en deels als landbouwgebied. Langs de Waal zijn enkele kleine zandstrandjes aanwezig. Het gebied is hierdoor geschikt als foerageergebied voor ganzen- en eendensoorten en de Meerkoet. De omgeving van het plangebied is echter vooral van belang voor ganzen en migrerende grutto's (Royal Haskoning, 2011). Voor broedvogels en voor overige niet-broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, is geen geschikt biotoop aanwezig. Dit wordt aangenomen gezien de nabijheid van de dijk, het intensieve gebruik en de (te verwachten) verstoring door de aanleg en het gebruik van de voorhaven en de ontsluitingswet van deze haven). Daarnaast heeft in het kader van de voorbereiding van de realisatie van de voorhaven een uitruil van gronden plaatsgevonden zodat het geschikte broedgebied voor de kwartelkoning nu aan de oostzijde van de Winssense Waarden bevindt, op grote afstand van het plangebied (>1,5 kilometer). Verstoring van de kwartelkoning door realisatie en gebruik van de hellingloods is gezien de grote afstand tot het geschikt broedgebied uit te sluiten. Echter, gezien de natuurontwikkeling die gepland is na afronding van het gebruik als Voorhaven kan het gebied geschikt gebied worden voor een groot aantal niet-broedvogels en de kwartelkoning en porseleinhoen. Daarom worden deze soorten meegenomen in de voorliggende toets.

4.3.2 Beoordeling storingsfactoren

In deze paragraaf worden de relevante storingsfactoren uit de vorige paragraaf beoordeeld op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aanwezige natuurwaarden in het nabij gelegen Natura 2000-gebied.

Oppervlakteverlies

Het projectgebied ligt op een klein deel na, buiten het Natura 2000-gebied Rijntakken. Om die reden is er minimaal sprake van oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Aangegeven is (zie Figuur 4.5) dat het om een driehoekig oppervlakte gaat van circa 4,8 bij 2,5 meter (6 m^2). Daarnaast is in het bestemmingsplan opgenomen dat er een strook van 5 meter vrijgehouden moet worden tussen de gebouwen en de perceelgrens. (De afstand van 5 meter houdt verband met de bereikbaarheidseisen van de brandweer). Het is vooralsnog onduidelijk wat de inrichting wordt van deze 5 meter. Er is ter plaatse geen kenmerkend leefgebied voor de voor het Natura 2000-gebied aangewezen vogelsoorten (zoals een aantal eenden- en ganzensoorten) aanwezig (het ruimtebeslag vindt plaats in een gedeelte van het Natura 2000-gebied dat alleen aangewezen is als Vogelrichtlijngebied, er zijn echter ook geen habitattypen aanwezig. Hierdoor wordt geen negatief effect verwacht als gevolg van het project op de instandhoudingsdoelen van enig Natura 2000-gebied.

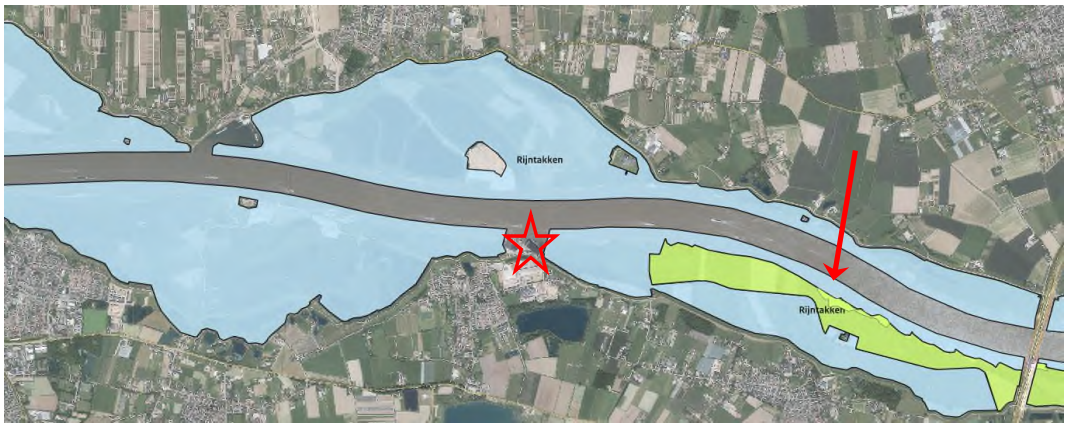
Figuur 4.5. Ligging planvoornemen in een klein deel van het Natura 2000-gebied Rijntakken 'Uiterwaarden Waal' (geel gearceerd). Het perceel zal groter zijn, aangezien er een zone van 5 meter rondom de gebouwen vrij gemaakt moet worden (gestippelde lijn)..

Versnippering

Het project vindt plaats binnen het projectgebied. In de Natura 2000-gebieden vinden geen ingrepen plaats die een versnipperende werking hebben. Hierdoor wordt geen negatief effect verwacht als gevolg van het project op de instandhoudingsdoelen van enig Natura 2000-gebied.

Stikstofdepositie (vermesting en verzuring door atmosferische depositie)

De duur van de aanlegwerkzaamheden is beperkt, de emissies in de toekomstige situatie zijn beperkt door de werkzaamheden binnen een loods en de beperkte verkeeraantrekkende werking en de stikstofgevoelige habitattypen liggen op grote afstand (> 2km) (zie Figuur 4.6). Deze factoren overwegende is een negatief effect via stikstofdepositie uit te sluiten.

Figuur 4.6. Ligging meest nabijgelegen stikstofgevoelige habitattypen (aangegeven met rode pijl) binnen het Habitatrichtlijngebied (groen aangeduid) ten opzichte van het plangebied (rode sterk). Het betreft H6120 Stroomdalgraslanden en H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (Bron: Habitattypenkaart in Aerius Calculator versie 2016L).

Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het is niet aannemelijk dat als gevolg van het project hier sprake van zal zijn. Bovendien zijn nieuwe ontwikkelingen gebonden aan voorschriften en regels uit de Waterwet en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. In het kader hiervan worden bij het ontwerp en de inrichting van het projectgebied voorzieningen getroffen om verontreinigingen te voorkomen, waardoor ecologisch gerelateerde effecten niet aan de orde zijn. (Significante) Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Verdroging

Als gevolg van een afname in infiltratie kan een uitbreiding van verhard oppervlak ook een negatief effect hebben op het grondwater. Dit wordt conform wet- en regelgeving getoetst, zodat negatieve effecten worden voorkomen, dan wel zeer lokaal blijven. Gezien het karakter van het Natura 2000-gebied (in dit geval de uiterwaarden Waal) waarbij de rondom de Waal aanwezige natuurwaarden voornamelijk gevoed worden door de waterstand van de Waal, heeft een lokale toename van verhard oppervlakte geen wezenlijke invloed op het leefgebied van de aangewezen vogelrichtlijnsoorten. Daarnaast zijn effecten op habitattypen niet aan de orde. Effecten door verdroging als gevolg van de ontwikkelingen op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied zijn daarmee uit te sluiten.

Verstoring door geluid en trillingen

Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf.
Zowel in de realisatie- als in de gebruiksfase is sprake van verstoring door geluid en trillingen. Tijdens de werkzaamheden (aanleg en gebruik) stoot het gebruikte materieel geluid uit. Het effect van geluid en trillingen reikt niet zo ver. Op enkele honderden meters van het projectgebied is een verstorend effect uitgesloten. Dat betekent dat er overlap is met het gebied waar ook sprake is van verdichting van het landschap (ook in de huidige situatie door bebouwing en bossages). Bovendien heeft de loods in de gebruiksfase een afschermde werking en zal het geluid zich niet wezenlijk

onderscheiden van de huidige omgevingsgeluiden die rondom de scheepswerf voorkomen (sirenes, machinebewegingen, productiegeluiden e.d). Bovendien is er geen sprake van plotselinge, impulsgeluiden die opvliegbewegingen veroorzaken bij vogels.
De realisatiefase betreft een beperkte periode en een beperkte additionele verstoring ten opzichte van activiteiten die reeds op het terrein plaatsvinden (en gedurende 15 jaar ook in de omgeving tijdens de aanleg en in het gebruik zijn van de Voorhaven).
Concluderend kan gesteld worden dat er gezien de beperkte duur van de realisatiefase, het huidig gebruik op het terrein en de afscherming door de loods en bosschages geen effecten als gevolg van geluidverstoring op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied plaatsvinden.

Verstoring door licht

Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden.

Aangenomen wordt dat - wanneer er buiten de daglichturen gewerkt wordt - er binnen het werkgebied additionele verlichting geplaatst worden. Dit licht zal enkel op het werkgebied geschenen worden en geen uitstraling hebben naar het Natura 2000-gebied mede door de aanwezige houtwal. Bovendien heeft de loods ook ten aanzien van lichthinder een mogelijke afschermende werking zodat effecten uit te sluiten zijn. Concluderend kan gesteld worden dat er geen additionele verstoring plaatsvindt door lichtverstoring en dat effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de voor het Natura 2000-gebied aangewezen vogelsoorten uitgesloten zijn.

Optische verstoring

Er is geen sprake van toename van optische verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. In het geval van de projectontwikkeling zou het dan gaan om de aanwezigheid van bebouwing en – met name in de realisatiefase - de beweging van de voertuigen en van mensen.

De bestaande bebouwing en de aanwezige bosschages op de grens van het Natura 2000-gebied leiden er al toe dat er sprake is van verdichting van het landschap. Weidevogels blijven tot 200 meter uit bebouwing. Deze zone schuift niet op, alleen worden mogelijk de bosschages vervangen door een loods. Dat betekent dat de zone tussen Ravenstein B.V en de Voorhaven grotendeels ongeschikt is door de aanwezigheid van de bebouwing op het terrein en deze zone nauwelijks groter wordt door het nieuwe gebouw. De additionele verstoring door de uitbreiding overlapt met het gebied dat verstoord wordt door het gebruik van de Voorhaven en de ontsluitingsweg voor de zandwinning. In de beschreven situatie zijn (significant) negatieve effecten door optische verstoring uit te sluiten. Ook na afronding van het gebruik van de Voorhaven blijft er in de directe zone grenzend aan het terrein van Ravenstein sprake van een verdichting van het landschap, deze is vergelijkbaar met de huidige situatie en vormt geen belemmering voor de verdere natuurontwikkeling in de Winssensche Waarden na afronding van het gebruik van de Voorhaven.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen en dergelijke, die optreden ten gevolge van menselijke activiteit. Om dit soort effecten te krijgen, moeten activiteiten in de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Dat is bij dit plan niet het geval. De planontwikkeling leidt niet tot een toename van bezoekers aan het Natura 2000-gebied Rijntakken. Effecten als gevolg van mechanische verstoring kunnen daarom worden uitgesloten.

4.3.3 Cumulatie

Om te bepalen of (significant) negatieve effecten aan de orde zijn op Natura 2000-gebieden, dient een project niet alleen op zich zelf beoordeeld te worden, maar ook in samenhang met andere projecten die mogelijk effecten hebben op de relevante Natura 2000-gebieden (cumulatieonderzoek). Voor dit getoetste project zijn cumulatieve effecten reeds geïntegreerd opgenomen in de effectbeoordeling. Het gaat hier met name om het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf.

4.4 Conclusie toetsing Natura 2000

Op basis van de effectanalyse- en beoordeling in voorgaande paragraaf kan geconcludeerd worden dat de werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de hellingloods en het gebruik ervan niet leiden tot een aantasting of belemmering van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Het betreffen deels tijdelijke werkzaamheden met een relatief klein invloedsgebied en in een gebied dat momenteel grotendeels heringericht wordt ten behoeve van de realisatie van een Voorhaven voor de zandwinning. Het deel van het Natura 2000-gebied dat hier aanwezig is, betreft een gebied dat met name voor ganzen en grutto's van belang is (zij het een klein waardevol gebied in relatie tot andere grote van belang zijnde gebieden in het Natura 2000-gebied als geheel). De storingsfactoren die optreden reiken echter niet ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie nabij de bestaande activiteiten bij Ravenstein B.V. en vinden in een reeds verstoord gebied zodat er door de voorgenomen activiteit geen aantasting is van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. (Significant) Negatieve effecten zijn wat betreft deze aspecten uit te sluiten.

Er is wel sprake van een ruimtebeslag in het Natura 2000-gebied Rijntakken. Om deze reden is er wel een vervolgstap nodig in het kader van de toetsing aan de gebiedsbescherming; namelijk er dient een vergunning Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag (Provincie Gelderland).

5 Gebiedsbescherming: Gelders Natuurnetwerk

5.1 Algemeen

Het ruimtelijk beleid voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied (opgedeeld in deelgebieden met kernkwaliteiten). Voor een GNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast.
Ruimtelijke ingrepen in deze gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. Voor plannen binnen het GNN geldt het 'Nee, tenzij principe'. Ingrepen worden niet toegestaan tenzij uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het GNN.
In het kader van de toekomstige werkzaamheden is het nodig om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden van het ter plaatse of nabij gelegen aanwezige GNN. Om deze reden is in dit hoofdstuk de ligging van de GNN-gebieden ten opzichte van het project weergegeven en is – indien relevant – aangegeven om welke natuurwaarden het gaat. Tevens is aangegeven of er mogelijk sprake kan zijn van (negatieve) effecten als gevolg van de werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden en/of een vervolgonderzoek/nadere uitwerking aan de orde is.
Bij de beoordeling van effecten op het Gelders Natuurnetwerk (GNN), is uitgegaan van de tekst van het geconsolideerde Omgevingsvisie Gelderland (januari 2018).

5.2 Ligging voornemen t.o.v. GNN

Het plangebied ligt voor een klein deel in het GNN. De ligging van het Gelders Natuurnetwerk is vrijwel gelijk aan de begrenzing van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Zie Figuur 5.1.

Figuur 5.1. Ligging GNN in de nabijheid van het plangebied (Provincie Gelderland, 2017). Gestippeld is de 5m zone van het perceel aangegeven rondom de bebouwing.

Het GNN is opgedeeld in verschillende deelgebieden met ieder onderscheidende kernkwaliteiten. Het GNN-gebied nabij (en deels in) het plangebied betreft het veel omvattende deelgebied '145 Waaluiterwaarden Weurt - Beneden Leeuwen'. In onderstaand kader zijn de kernkwaliteiten toegelicht van dit deelgebied.

145. Waaluiterwaarden Weurt - Beneden Leeuwen

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- Dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporentransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust
- zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen in de Beuningse Waarden, Winssensche Waarden, Afferdensche en Deestsche Waarden en Drutensche Waarden
- Parel Dijk en oeverwal Ewijk: stroomdalgrasland op de dijk en oeverwal met zeldzame soorten; voortplantingsgebied knoflookpad en groeiplaats genadekruid
- waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever
- leefgebied steenuil
- leefgebied kamsalamander
- plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en ooibos
- cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen
- onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken)
- rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden
- abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem
- ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en -afvoer
- alle door de Wet natuurbescherming beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Aardkundige waarden
+: Winssensche Waarden; Dijkdoorbraken west en oost van Druten

Waardevol open gebied of verkaveling
-

Parel
+

Natte landnatuur
ja, natte habitattypen

In de huidige situatie heeft het meest nabij gelegen GNN-gebied geen aangewezen natuurbeheertypen. De Waal en de uiterwaarden zijn wel aangewezen als natuurbeheertypen (de Waal: N02.01 Rivier) en aangrenzend gebied: N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland).

Zie Figuur 5.2 voor de ligging van het GNN nabij het plangebied.

Figuur 5.2. Ligging GNN nabij plangebied. Blauw = natuurbeheertype N02.01 Rivier en geel = natuurbeheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland (Kaartenbank provincie Gelderland, 2018).

5.3 Beoordeling Gelders Natuurnetwerk

5.3.1 Afwegingskader

Voor een GNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast, ook mogen de gestelde ambities niet belemmerd worden.

Als ecologische (wezenlijke) waarden en kenmerken van een GNN-gebied gelden de natuurbeheertypen zoals vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het natuurbeheerplan. Daarnaast zijn de volgende aspecten een kernkwaliteit van het GNN:

- uitwisselingsmogelijkheden (doel 'verbinden');
- natuurlijke eenheid en aaneengeslotenheid (doel 'vergroten');
- kwaliteit van het GNN en van leefgebied van soorten (doel 'kwaliteitsverbetering). De kwaliteit wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN, hieronder wordt onder andere het volgende bedoeld: natuurdoelen en -kwaliteit, geomorforlogische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaard.

Onderstaand wordt beoordeeld of deze waarden en kernmerken significant worden aangetast als gevolg van het voornemen.

5.3.2 Beoordeling

De belangrijkste kenmerken en waarden van het naastgelegen (GNN- en Natura 2000-)gebied zijn onder het vorige hoofdstuk over het Natura 2000-gebied reeds aan bod gekomen. Het gebied binnen het GNN-gebied was – voordat met de aanleg van de Voorhaven begonnen werd - grotendeels in gebruik als soortenarm, voedselrijk grasland en deels als landbouwgebied. De omgeving van het plangebied is/was vooral van belang voor water- en weidevogels zoals

verschillende ganzensoorten en migrerende grutto's (Royal Haskoning, 2011). Voor andere soorten biedt het gebied geen geschikt biotoop. Dit wordt aangenomen gezien de nabijheid van de dijk, het intensieve gebruik en de (te verwachten) verstoring door de aanleg en het gebruik van de voorhaven en de ontsluitingswet van deze haven). Daarnaast heeft in het kader van de voorbereiding van de realisatie van de voorhaven een uitruil van gronden plaatsgevonden zodat er alternatief, halfnatuurlijk, vochtig hooiland tot droger stroomdalgrasland tot ontwikkeling kan komen aan de oostzijde van de Winssense Waarden.

In de huidige situatie speelt de invloed van de werkzaamheden ten behoeve van het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf een rol in het karakter van het nabij gelegen landschap. Het is er nu met name vergraven en komen werkzaamheden op gang.

Op basis van de effectanalyse- en beoordeling in het voorgaande hoofdstuk kan geconcludeerd worden dat de werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de hellingloods en het gebruik ervan niet leiden tot een aantasting of belemmering van de natuurwaarden die gelden voor het naast gelegen (GNN-)gebied. Het betreffen deels tijdelijke werkzaamheden met een relatief klein invloedsgebied en in een gebied dat momenteel grotendeels heringericht wordt ten behoeve van de realisatie van de Voorhaven voor de zandwinning. Het deel van het GNN-gebied dat hier aanwezig is, betreft een gebied dat met name voor water- en weidevogels van belang is/ kan zijn (zij het een klein waardevol gebied op enige afstand in relatie tot andere grote van belang zijnde gebieden langs de Waal als geheel). De storingsfactoren die optreden reiken echter niet ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie nabij de bestaande activiteiten bij Ravenstein B.V. en vinden in een reeds verstoord gebied zodat er door de voorgenomen activiteit geen indirecte aantasting is van de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN-gebied. (Wezenlijke) Negatieve effecten zijn wat betreft deze aspecten uit te sluiten. Door het voornemen wordt ook de samenhang, omvang en kwaliteit van het GNN-gebied niet wezenlijk aangetast. Dit gezien de ligging van het voornemen aan de rand van het GNN-gebied, het feit dat het buiten de natuurbeheertypen valt, gezien de huidige werkzaamheden ten behoeve van de zandwinning aan de oostzijde en de bedrijvigheid die nu reeds plaatsvindt (indirecte effecten). Er is echter wel sprake van een oppervlakteverlies (circa 37 m^2) door de plaatsing van de hal in GNN-gebied. Ook al zijn er geen hoogwaardige natuurwaarden aanwezig, resulteert het voornemen wel in een direct effect op het GNN.

5.3.3 Voorleggen bevoegd gezag

Aangezien het planvoornemen deels in het Gelders Natuurnetwerk ligt, dient dit afgestemd te worden met het bevoegd gezag van het Gelders Natuurnetwerk; de provincie Gelderland.

Voor het GNN geldt een streng regime. Nieuwe ontwikkelingen zijn hier in principe niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn, sprake is van redenen van groot openbaar belang en compensatie wordt geregeld (artikel 2.7.1.1 van de Omgevingsverordening Gelderland (december 2017). Compensatie kan ook bestaan uit financiële compensatie. Andere opties zijn er waarschijnlijk vooralsnog niet omdat deze alleen mogelijk zijn als een betere situatie voor de natuur ontstaat.

5.4 Conclusie toetsing Gelders Natuurnetwerk

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het voornemen niet leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Gelders Natuurnetwerk. De toekomstige ambitie voor het terrein wordt niet belemmerd door het voornemen en de uitwisselingsmogelijkheden, natuurlijke eenheid, aaneengeslotenheid en kwaliteit van het GNN blijven behouden.

Echter omdat er sprake is van ruimtebeslag, dient er een herbegrenzing plaats te vinden door het ruimtebeslag van het voornemen. Hier dient de provincie Gelderland aan mee te werken.

6 Toetsing soortbescherming

6.1 Algemeen

Een groot aantal plant- en diersoorten is beschermd door de Wet natuurbescherming. Indien als gevolg van de werkzaamheden verbodsbepalingen in het kader van de Wet natuurbescherming worden overtreden, kunnen kaders en randvoorwaarden aan de orde zijn waarbinnen gewerkt moet worden. Het is daarom van belang om te onderzoeken of beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de locatie aanwezig zijn en of deze schade kunnen ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling. Een dergelijke beoordeling vindt in dit hoofdstuk plaats.

Allereerst zal in paragraaf 6.2 de methodiek en de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek uiteengezet worden. In paragraaf 6.3 zijn de resultaten uit paragraaf 6.2 getoetst aan de Wet natuurbescherming. Hieruit komen conclusies en randvoorwaarden uit voort

Het onderzoek naar het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedsfeer van de locatie;
2. Verkennend terreinbezoek naar de aanwezige biotopen.

Aan de hand van bovenstaande aspecten is een inschatting gemaakt van de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten binnen de locatie.

6.2 Aanwezige beschermde soorten

Onderstaand worden de uitkomsten van de bureaustudie en het verkennend terreinbezoek uiteengezet.

6.2.1 Bureaustudie

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en ‘andere’ beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Enkele soorten zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in Bijlage 1 van dit rapport). Deze soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincies dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met onder andere de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de recente verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, zijn natuurdata (2013-2018) van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij wordt nagegaan of er in de periode 2013-2018 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Hierbij wordt een cirkel rondom het

plangebied gehanteerd met een straal van circa 2,5 kilometer. Waarnemingen van beschermde soorten binnen deze cirkel worden opgevraagd. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt tijdens het terreinbezoek een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Resultaat bureaustudie

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in de omgeving van het projectgebied (binnen een afstand van circa 2,5 kilometer) in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming. Tevens zijn vogelsoorten vermeld die op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" staan (LNV, 2009). De soorten zijn weergegeven in Tabel 6.1.

Tabel 6.1. Overzicht soortgroepen met waargenomen beschermde soorten: Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 (A/B) en soorten met een jaarrond beschermd nest (JRB), aangegeven met een 'X', in de directe omgeving van het plangebied (NDFF, 2013-2018).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Steenuil	X		
Zoogdieren	Bever		X	
	Gewone dwergvleermuis		X	
	Gewone grootoorvleermuis		X	
	Laatvlieger		X	
	Ruige dwergvleermuis		X	
Reptielen	Geen waarnemingen			
Amfibieën	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	
	Rugstreeppad		X	
Libellen	Rivierrombout		X	
Overige insecten en overige ongewervelden	Geen waarnemingen			
Vissen	Geen waarnemingen			
Planten	Geen waarnemingen			

6.2.2 Terreinbezoek

Om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en biotopen binnen het plangebied en in de directe omgeving, is een verkennend terreinbezoek uitgevoerd. Op 14 februari is vanaf circa 15:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecoloog van Antea Group bij onbewolkt weer met een temperatuur van circa 4°C. Tijdens het terreinbezoek is de locatie te voet belopen.

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten binnen het plangebied.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

In het plangebied zijn geen grote nesten of sporen van nesten aangetroffen die toegewezen kunnen worden aan vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De aanwezige hal herbergt geen gaten of holen die dienst kunnen doen als nestlocatie van gebouwbewonende soorten als huismus of kerk- en steenuil. De hal betreft enkelvoudige wanden en dakbedekking zonder ondersteunend plaatmateriaal of ruimtes waar de vogels hun nest kunnen bouwen. Er zijn tevens geen veren of overige sporen aangetroffen. Daarnaast is er sprake van verstoring door de reguliere bedrijfsvoering. In de aangrenzende bomen zijn tevens geen grote horsten aangetroffen die mogelijk toebehoren aan roofvogelsoorten zoals de buizerd. Om voorgaande aspecten worden jaarrond beschermde nesten niet verwacht binnen het plangebied.

Naast Categorie 1 tot en met 4-soorten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op de locatie niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5-vogelsoorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Er is in de bomen geen nest aanwezig en in de nabijheid van de locatie (in het voormalige grasland) is bovendien vergelijkbaar geschikt biotoop aanwezig, dus de locatie is in dat opzicht niet uniek in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Algemeen voorkomende broedvogels

In de bomen van de nabije bosschage en in de bomen langs de Waal kunnen (algemeen voorkomende) broedvogels tot broeden komen. Ook kunnen in de huidige lasloods duiven (stads- en mogelijk houtduiven) tot broeden komen. Deze zijn eerder binnen in de loods waargenomen (pers. comm. Initiatiefnemer). Het nabij gelegen gebied is vergraven ten behoeve van het zandwinproject en biedt in de huidige situatie geen geschikt broedbiotoop voor vogels.

Zoogdieren

Landzoogdieren

Uit de bureaustudie komt naar voren dat de bever in de nabijheid van het plangebied is waargenomen. De bever is een typische soort van het rivierenlandschap en vindt zijn ideale biotoop nabij zachthoutooibossen in de uiterwaarden. In het plangebied is dit biotoop niet aanwezig. Ook zijn nabij of in het plangebied geen sporen van de soort aangetroffen en is een burcht niet aanwezig. Om deze reden wordt geconcludeerd dat binnen het plangebied geen essentieel leefgebied aanwezig is van de bever.
Ook overige landzoogdieren worden niet in het plangebied verwacht door het afwezig zijn van geschikt biotoop. De soorten zijn tevens niet in de omgeving van het plangebied waargenomen en ingevoerd. Bovendien is er in het plangebied sprake van verstoring door de bedrijfsactiviteiten en is het aangrenzende terrein vergraven. Vanwege deze aspecten is essentieel leefgebied van beschermde landzoogdieren niet aanwezig in het plangebied.

Vleermuizen

Vleermuizen kunnen zowel in gebouwen als bomen (beschermde) verblijfplaatsen hebben. Binnen het plangebied behelst de lasloods geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. De muren zijn enkelvoudig – er is geen spouwmuur aanwezig – en de dakbedekking heeft geen ondersteuning

waardoor er geen ruimtes ontstaan waarachter of waarin vleermuizen kunnen wegkruipen. Om deze reden zijn verblijfplaatsen in het gebouw onwaarschijnlijk. Ook in de aangrenzende bomenrij zijn geen gaten of holen aangetroffen die voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen kunnen bieden. In de bomen zijn beschermde vleermuisverblijfplaatsen uitgesloten.
De bomen en de houtwal kunnen voor vleermuizen dienst doen als foerageergebied. Dit vormt naar verwachting geen essentieel foerageergebied gezien de alternatieven in de omgeving (zowel ten zuiden van de dijk als de uiterwaarden zelf). De houtwal vormt een lijnvormig element in het landschap. Door alternatieven in de omgeving en de verwachte afwezigheid van verblijfplaatsen in de nabijheid, vormt deze houtwal geen essentiële vliegroute voor vleermuizen.

Amfibieën
Tijdens het terreinbezoek zijn geen (algemeen voorkomende of beschermde) amfibieën waargenomen binnen de locatie; dit is ook onwaarschijnlijk gezien de periode waarin het terreinbezoek is uitgevoerd. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen en kleinschalige waterpartijen in en nabij het plangebied, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde amfibiesoorten. In het nabijgelegen gebied aan de oostzijde zijn in het verleden ook geen (beschermde) amfibiesoorten aangetroffen of verwacht (RoyalHaskoning, 2011, NDFF 2013-2018). De kamsalamander en poelkikker zijn voornamelijk aangetroffen in de Afferdensche en Deestsche Waarden (hier is ook de rugstreeppad waargenomen), nabij landgoederen en in bosvijvers in Hoek en Winsen. Om deze reden en omdat de locatie van het werkgebied in natuurlijk biotoop relatief beperkt is, worden beschermde amfibieën en/of essentieel leefgebied van deze soorten hier niet verwacht.

Reptielen
Tijdens het terreinbezoek zijn geen reptielen waargenomen; dit is ook onwaarschijnlijk gezien de periode waarin het terreinbezoek is uitgevoerd. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen in en nabij het plangebied, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde reptielsoorten. Deze zijn uitgesloten van het plangebied.

Libellen
De rivierrombout is in de omgeving van het plangebied waargenomen (circa op een afstand van 1 kilometer). In Nederland wordt de rivierrombout vooral langs grote rivieren aangetroffen. Sinds 1996 werden larvenhuidjes voornamelijk gevonden op zandstrandjes tussen kribben langs de Waal. Imago's werden gevonden in de ruigtevegetaties in de directe nabijheid van de rivier. In de genormaliseerde rivieren wordt larvenhabitat voornamelijk tussen kribben aangetroffen. Waar zich achter de stromingsluwe delen van de kribben zand ophoopt ontstaan strandjes waar de meeste larvenhuidjes worden gevonden. De meeste larvenhuidjes worden langs de traagstromende trajecten gevonden (bron: De Vlinderstichting.nl). Dit biotoop is in de nabijheid van het plangebied aanwezig, echter in beperkte mate gezien de huidige werkzaamheden ten behoeve van het zandwinproject Geertjesgolf. Binnen het plangebied is door het ontbreken van zandstrandjes met aangrenzende ruigte geen sprake van een dergelijk specifiek en essentieel biotoop van de rivierrombout.

Vissen
Binnen het plangebied is geen water aanwezig. Hierdoor zijn beschermde vissoorten uitgesloten van het plangebied.

Flora
Binnen het plangebied is met name sprake van grasvegetatie, enkele bomen en aan de randen – tussen de bomen – overstromingsmateriaal en afval. Hier zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen (ook onwaarschijnlijk gezien de winterperiode) en deze worden hier ook niet verwacht gezien het voedselrijke en de dynamische (onstabiele) omstandigheden. Tevens zijn in de omgeving van het plangebied geen beschermde plantensoorten waargenomen en ingevoerd.

6.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat soorten die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming (mogelijk) voor kunnen komen binnen het plangebied en hier een essentieel leefgebied (kunnen) hebben (zie Tabel 6.2). In paragraaf 6.3 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 6.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied.

Soort-groep	Soort	Beschermings-regime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogels	Broedvogels	Artikel 3.1 /artikel 3.5	Ja	Aangrenzende bomen en huidige lasloods kunnen dienen als geschikte broedlocatie.

6.3 Effectbeoordeling soorten

De effecten op beschermde soorten als gevolg van het toekomstige werkzaamheden, worden per soortgroep getoetst. Enkel de soortgroep in Tabel 6.2 zijn relevant bevonden voor voorliggend projectgebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan:

- Vogels (broedvogels).

Op overige soortgroepen zijn geen effecten aan de orde.

De focus bij de effectbeschrijving ligt op de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de loods. Na afloop van de werkzaamheden betreft het een dichte loods waar in vergelijking met de huidige situatie geen wezenlijk onderscheidende storingsfactoren vrijkomen. Randvoorwaarden en kaders worden meegegeven waar bij de werkzaamheden aan voldaan moet worden.

6.3.1 Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de werkzaamheden die aantasting van het nest en/of verstoring van de vogels kunnen veroorzaken, niet uit te voeren in de broedtijd (de piek loopt circa van maart tot en met juli[2]) en daarbuiten indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Een vernietiging of aantasting van een in gebruik zijnde nest is in overtreding met de Wet natuurbescherming.

Gezien de verwachting dat duiven mogelijk tot broeden kunnen komen in de gebouwen en overige soorten in de houtwal is het in het kader van de zorgplicht van belang dat werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt.

Mocht het bovenstaande niet mogelijk zijn en er wordt gewerkt in het broedseizoen dan dient het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden ter plaatse uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

[2] Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Naast het bovenstaande is het tevens van belang om het plangebied tijdens de werkzaamheden ongeschikt te houden voor broedvogels. Dit kan gedaan worden door geen geschikte broedbiotopen te creëren of toegankelijk te maken, voorafgaand aan het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor continue verstoring plaatsvindt zodat de vogels uitwijken, en door te voorkomen dat er een rustperiode ontstaat in het broedseizoen en er continu doorgewerkt wordt.

6.4 Conclusie soortbescherming

Het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek naar aanwezige beschermde soorten in het plangebied, is dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat hier om broedvogels. Het is van belang dat de nesten van broedvogels als gevolg van de werkzaamheden niet in functionaliteit worden aangetast. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

7 Conclusies en advies

Ravestein Beheer B.V. is voornemens om de komende jaren de hellingloods van het bedrijf uit te breiden naar de oostzijde van de scheepswerf. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt de bestaande lashal geamoveerd. Voorliggende Natuurtoetsing vormt één van de benodigde onderzoeken ten behoeve van dit voornemen. Onderzocht is of het voornemen effect heeft op beschermde soorten en/of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Onderstaand zijn de conclusies gepresenteerd van voorliggende toetsing.

Als algemene conclusie geldt dat op de locatie van de uitbreiding in de huidige situatie geen hoogwaardige natuurwaarden aanwezig zijn en dat wezenlijke effecten als gevolg van indirecte effecten niet optreden. Echter vindt er wel ruimtebeslag plaats op het Gelders Natuurnetwerk en het Natura 2000-gebied Rijntakken (direct effect) waardoor afstemming met het bevoegd gezag aan de orde is.

7.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming)

Het voornemen voor de bouw van de hellingloods grenst aan het Natura 2000-gebied Rijntakken. In de directe omgeving ligt van de toekomstige loods ligt alleen Vogelrichtlijngebied. Effecten op habitattypen en –soorten zijn uit te sluiten.. Als gevolg van de werkzaamheden ter plaatse treden enkele storingsfactoren op (zoals verlichting, een geluidstoename en aanwezigheid van mensen en materieel). Op basis van de analyse in dit document kan echter geconcludeerd worden dat de werkzaamheden en het gebruik van de loods niet leiden tot een aantasting of belemmering van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Het betreffen tijdelijke werkzaamheden in een relatief klein gebied en de loods zelf heeft een afschermende werking. De storingsfactoren die optreden reiken echter niet zo ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie zodat dat de aanwezige vogels hier effecten van ondervinden. Bepalend voor de actuele situatie is de aanleg en het gebruik van de Voorhaven die in het aangrenzende gebied wordt gerealiseerd.

Concluderend kan gesteld worden dat (significant) negatieve effecten niet verwacht worden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied. Randvoorwaarden voor de uitvoering zijn niet aan de orde. Wel vindt ruimtebeslag plaats in het Natura 2000-gebied. Hiervoor geldt – gezien de werkzaamheden en de ingreep in het Natura 2000-gebied – dat geadviseerd wordt om een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel gebiedsbescherming) aan te vragen.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

In het kader van de toetsing binnen het beleid van het Natuurnetwerk Nederland (Gelders Natuurnetwerk) is een analyse gemaakt of de werkzaamheden en het gebruik van de loods een significant negatief effect veroorzaken op de wezenlijke kenmerken en waarden in het Gelders Natuurnetwerk. Op basis van de analyse is gebleken dat er geen indirecte effecten zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Gelders Natuurnetwerk. Dit gezien de afwezigheid van natuurbeheertypen ter plaatse, de reeds aanwezige verstoring door de huidige werkzaamheden ten behoeve van het zandwinproject Geertjesgolf en aangezien het tijdelijke werkzaamheden in een relatief klein gebied betreffen en de loods zelf een afschermende werking heeft. De natuurbeheertypen van het GNN alsook onder meer de samenhang, omvang en kwaliteit worden niet wezenlijk aangetast door het voornemen. Er is echter wel sprake van een oppervlakteverlies (circa 37 m^2) door de plaatsing van de hal in GNN-gebied. Ook al zijn er geen hoogwaardige

natuurwaarden aanwezig, resulteert het voornemen wel in een direct effect op het GNN (ruimtebeslag). Hiervoor geldt onder voorwaarden een herbegrenzing en dient het voornemen voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag – de provincie Gelderland.

7.3 Soortenbescherming (Wet natuurbescherming)

Het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek naar aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en de invloedszone, is dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn. Het gaat hier om broedvogels. Het is van belang dat nesten van broedvogels als gevolg van de werkzaamheden niet in functionaliteit worden aangetast. Mocht dit aan de orde zijn (bijv. door kap vegetatie of sloop lasloods) dan is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming. De hieruit volgende randvoorwaarden zijn in paragraaf 6.3.1 weergegeven. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

8 Bronnen

Provincie Gelderland, 2013. Besluit Natuurbeschermingswet 1998 van Gedeputeerde Staten van Gelderland (26 september 2013, zaaknummer 2012-001347); Voorhaven met ontsluitingsweg in de Winssense Uiterwaard te Deest.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren

Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015. Natura 2000 Beheerplan Deltawateren 2016-2022 Westerschelde & Saeftinghe. Juni 2016.

Ministerie van Economische zaken, 2012. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe.

Royal Haskoning, 2011. Natuurtoets Voorhaven,Deest; incl. ontsluitingsweg Hoekgraaf. Definitief rapport, versie 30 augustus 2011.

Overig:
NDFF, 2013-2018
Kaarten database Provincie Gelderland
AERIUS Calculator
Ministerie van Economische Zaken – effectenindicator

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
   a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
   b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
   c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
   a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
   b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
   c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
   d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
   e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
   f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
   g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
   h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwinteraars zijn derhalve niet vermeld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Vogels	Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
	Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
	Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
	Bergeend	Grote stern	Rietgors
	Bergfluiter	Grote zilverreiger	Rietzanger
	Bijeneter	Havik	Rode wouw
	Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
	Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
	Boerenzwaluw	Huiszwaluw	Roodborsttapuit
	Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
	Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
	Bonte vliegenvanger	Klapekster	Sijs
	Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
	Boomkruiper	Kleine barmsijs	Slechtvalk
	Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
	Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
	Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
	Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
	Bosuil	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
	Braamsluiper	Kluut	Steenuil
	Brandgans	Kneu	Steltkluut
	Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
	Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
	Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
	Cetti's zanger	Kraanvogel	Tjiftjaf
	Draaihals	Krekelzanger	Torenvalk
	Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluiter
	Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
	Dwergstern	Kwak	Visarend
	Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
	Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
	Fitis	Matkop	Wespendief
	Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
	Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
	Gekraagde roodstaart	Nachtzwaluw	Witbandkruisbek
	Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
	Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
	Glanskop	Oeverloper	Woudaap
	Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
	Grasmus	Oeverzwaluw	Zwarte mees
	Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
	Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
	Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
	Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
	Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
	Griel	Poelruiter	Zwartkop
	Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
	Groenling		

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren *landzoogdieren*	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren *vleermuizen*	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren *zeezoogdieren*	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschilpad		Bultrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuimelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket		butskop
	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend,
	kruipend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfijn

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder		
	Bosparelmoervlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bruin dikkopje		Boommarter
	Bruine eikenpage		Bosmuis*
	Donker pimpernelblauwtje		Bunzing**
	Duinparelmoervlinder		Damhert
	Gentiaanblauwtje		Das
	Grote parelmoervlinder		Dwergmuis*
	Grote vos		Dwergspitsmuis*
	Grote vuurvlinder		Edelhert
	Grote weerschijnvlinder		Eekhoorn
	Iepenpage		Egel*
	Kleine heivlinder		Eikelmuis
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kommavlinder		Gewone zeehond
	Pimpernelblauwtje		Grote bosmuis
	Sleedoornpage		Grijze zeehond
	Spiegeldikkopje		Haas*
	Veenbesblauwtje		Hermelijn**
	Veenbesparelmoervlinder		Huisspitsmuis*
	Veenhooibeestje		Konijn*
	Veldparelmoervlinder		Molmuis
	Zilveren maan		Ondergrondse woelmuis*
Reptielen	Adder		Ree*
	Hazelworm		Rosse woelmuis*
	Levendbarende hagedis		Steenmarter
	Ringslang		Tweekleurige bosspitsmuis*
Libellen	Beekkrombout		Veldmuis*
	Bosbeekjuffer		Veldspitsmuis*
	Donkere waterjuffer		Vos*
	Gevlekte glanslibel		Waterspitsmuis
	Gewone bronlibel		Wezel**
	Hoogveenglanslibel		Wild zwijn
	Kempense heidelibel		Woelrat*
	Speerwaterjuffer	Kevers	Vliegend hert

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (*) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. "Overige Soorten" onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw parelzaad
	Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Honingorchis	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karthuizeranjer	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
	Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Trosgamander
	Dennenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
	Dreps	Korensla	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kranskarwij	Vroege ereprijs
	Franjegentiaan	Kruiptijm	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Lange zonnedauw	Wilde ridderspoor
	Geplooide vrouwenmantel	Liggende ereprijs	Wilde weit
	Getande veldsla	Moerasgamander	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Muurbloem	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
		Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
   a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
   b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
   c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten (‘andere soorten’).

Met betrekking tot de ‘andere soorten’ zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten (‘andere soorten’) welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde ‘verklaring van geen bedenkingen’ (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

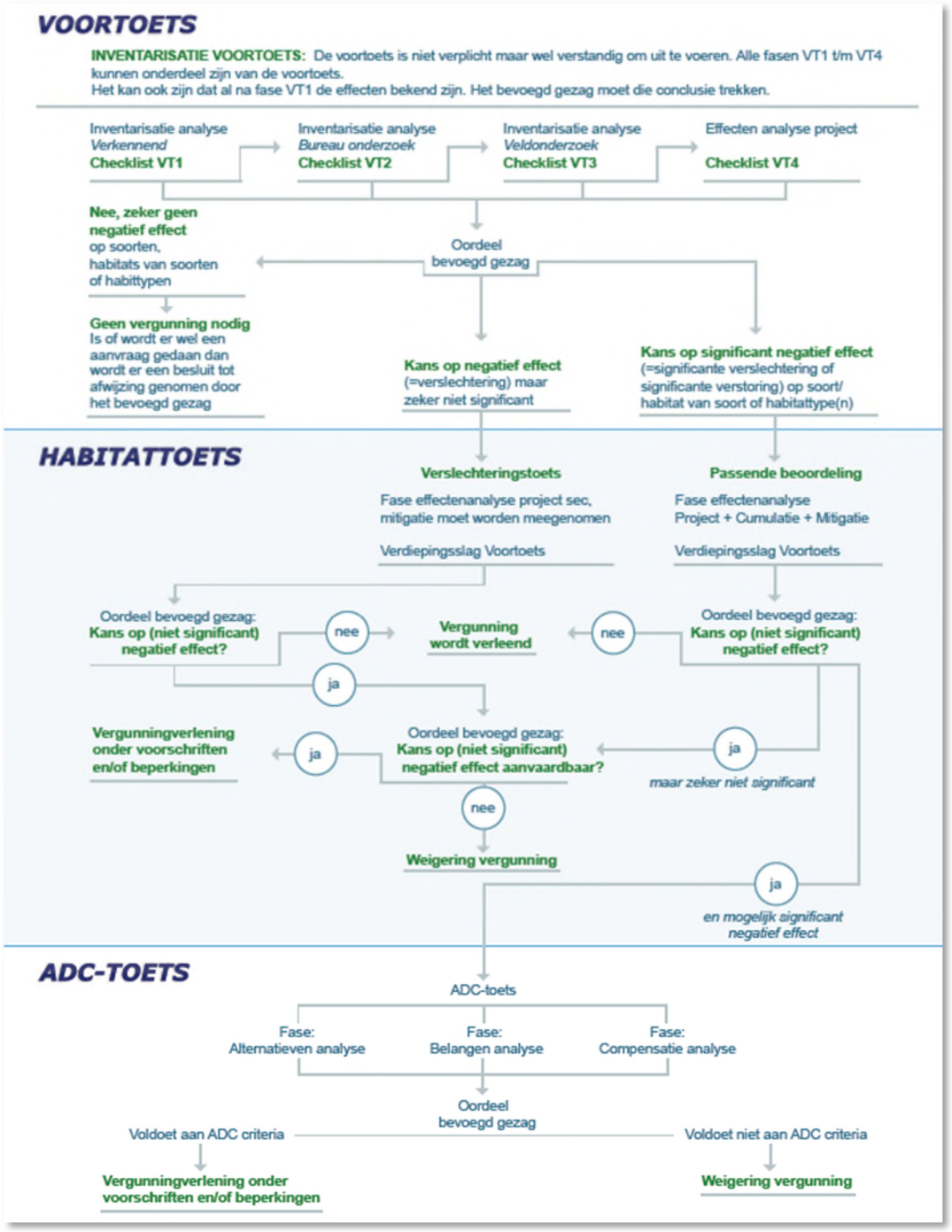
In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.
Inventarisatie analyse
Verkennend
Checklist VT1
Inventarisatie analyse
Bureau onderzoek
Checklist VT2
Inventarisatie analyse
Veldonderzoek
Checklist VT3
Effecten analyse project
Checklist VT4
Nee, zeker geen negatief effect op soorten, habitats van soorten of habittypen
Geen vergunning nodig
Is of wordt er wel een aanvraag gedaan dan wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag
Oordeel bevoegd gezag
Kans op negatief effect (=verslechtering) maar zeker niet significant
Kans op significant negatief effect (=significante verslechtering of significante verstoring) op soort/ habitat van soort of habitattype(n)
HABITATTOETS
Verslechteringstoets
Fase effectenanalyse project sec, mitigatie moet worden meegenomen
Verdiepingsslag Voortoets
Passende beoordeling
Fase effectenanalyse
Project + Cumulatie + Mitigatie
Verdiepingsslag Voortoets
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
nee
Vergunning wordt verleend
nee
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
ja
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
ja
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect aanvaardbaar?
ja
maar zeker niet significant
nee
Weigering vergunning
ja
en mogelijk significant negatief effect
ADC-TOETS
ADC-toets
Fase: Alternatieven analyse
Fase: Belangen analyse
Fase: Compensatie analyse
Oordeel bevoegd gezag
Voldoet aan ADC criteria
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
Voldoet niet aan ADC criteria
Weigering vergunning

Bijlage 2: Definities storingsfactoren

Ministerie van EZ, 2015

Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)
Oppervlakteverlies leidt tot een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied van soorten en/of habitattypen. Door versnippering kunnen verschillende gebieden geïsoleerd van elkaar komen te liggen, waardoor ze onbereikbaar worden of hun functie verliezen.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)(3 en 4)
Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NOx), ammoniak (NH3)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verzoeting (5)
Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.
Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

Verzilting (6)
Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.
Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

Verontreiniging (7)
Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het gaat hier onder andere over organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex en kunnen zich pas vele jaren later manifesteren. Vrijwel alle soorten habitattypen reageren op verontreiniging (bron: effectenindicator EZ).

Verdroging (8)
Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting (9)
Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering stroomsnelheid (10)
Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.
Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie (11)
De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.
Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat (12)
Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Verstoring door geluid (13)
Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continue geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door licht (14)
Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's.
Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door trilling (15)
Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Verstoring door optische effecten (16)
Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten (17)

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

Verandering in populatiedynamiek (18)
De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral gedoeld of de situatie waneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als ‘gevoelig’ gescoord.

Bewuste verandering soortensamenstelling (19)
Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.
Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (06) 20 60 69 20
E. michel.braad@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Bijlage 11 Besluit herbegrenzing Gelders Natuurnetwerk

Datum
25 april 2019

Zaaknummer
2019-004409

Onderwerp
Begrenzing GNN/GO Scheepswerf Ravestein

Inlichtingen bij
Caroline Mijnhout
026-359 8192
post@gelderland.nl

Blad
1 van 2

Gemeente Druten
T.a.v. het college
Postbus 1
6650 AA DRUTEN

Beste leden van het college,

Hierbij brengen wij u op de hoogte van ons besluit van 23 april jl. om de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) in uw gemeente om de navolgende reden te wijzigen.

U wilt meewerken aan de modernisatie en uitbreiding van de bedrijfsbebouwing van de scheepswerf Ravestein Beheer B.V., gevestigd aan de Waalbandijk 11 in Deest. Daarvoor is het bestemmingsplan 'Scheepswerf Ravestein - Deest' in voorbereiding. Verplaatsing van de scheepswerf naar een andere locatie is niet mogelijk. Een klein gedeelte van de nieuwbouw komt in het GNN. Met de voorgestelde herbegrenzing (1570 m2 onttrekken, en 1812 m2 toevoegen) wordt de ecologische samenhang versterkt. De gronden die aan het GNN worden toegevoegd liggen gunstiger voor de ontwikkeling van riviergebonden natuur. De ontwikkeling is inpasbaar en per saldo is er sprake van een versterking van de kernkwaliteiten.

De wijzigingen GNN en GO treden één dag na publicatie in werking. U kunt bij de verdere planvorming voor deze gebieden uitgaan van de nieuwe begrenzing, die wij hier hebben bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends
Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst
Secretaris

Bijlage(n)
- Kaart nieuwe begrenzing Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie Gelderland

Wijzigingen GNN - Scheepswerf Ravestein **Gemeente Druten** provincie Gelderland

Vigerende ligging GNN en GO

Wijzigingen GNN en GO

Legenda

- Wijzigingsgebied
- Gelders natuurnetwerk
- Groene ontwikkelingszone

0 50 100 m

Cartograaf:	I&A/GIC
Zaaknummer:	2019-004409
Datum:	10-04-2019

Bijlage 12 Natuurtoetsing ophoging werf

Natuurtoetsing

Ophoging werf ON8537

Toetsing aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998

projectnummer 0409512
definitief revisie 00
26 april 2016

Understanding today.
Improving tomorrow.

Natuurtoetsing

Ophoging werf ON8537

Toetsing aan de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland en Natuurbeschermingswet 1998

projectnummer 0409512
definitief revisie 00
26 april 2016

Auteurs
drs. L.C. Smitskamp
drs. ing. M.L. Braad

Opdrachtgever
Ravestein Beheer BV
Waalbandijk 11
6653 KD Deest

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
26 april 2016	definitief	M.L.Braad	W.A. Matla

Inhoudsopgave

Blz.

1	**Inleiding**	**3**
1.1	Aanleiding	3
1.2	Opzet	4
1.3	Doel	4
1.4	Leeswijzer	5
2	**Wettelijk kader natuurbescherming**	**7**
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.1.1	Natuurbeschermingswet 1998	7
2.1.2	Natuurnetwerk Nederland	9
2.2	Soortbescherming	10
2.2.1	Flora- en faunawet	10
3	**Voornemen en ligging plangebied**	**11**
3.1	Beschrijving voornemen	11
3.2	Ligging plangebied ten opzichte van de natuurwaarden in de omgeving	11
4	**Toetsing Natuurbeschermingswet 1998**	**13**
4.1	Algemeen	13
4.2	Natura 2000-gebied Rijntakken	13
4.2.1	Beschrijving	13
4.2.2	Instandhoudingsdoelen	14
4.3	Storingsfactoren als gevolg van het opslagterrein	16
4.4	Relevante natuurwaarden Rijntakken	18
4.4.1	Afbakening en aanwezigheid natuurwaarden	18
4.5	Beoordeling storingsfactoren	19
4.6	Conclusie Natuurbeschermingswet 1998	24
5	**Toetsing aan het Natuurnetwerk Nederland**	**26**
5.1	Algemeen	26
5.2	Ligging NNN-gebied	26
5.3	Beoordeling Natuurnetwerk Nederland	27
5.3.1	Toetsingskader	27
5.3.2	Externe werking op kwaliteit GNN	28
5.4	Conclusie Gelders Natuurnetwerk	30
6	**Toetsing Flora- en faunawet**	**31**
6.1	Algemeen	31
6.2	Methodiek en resultaten	31
6.2.1	Bureaustudie	31
6.2.2	Terreinbezoek	32

6.2.3 Samenvatting beschermde soorten 36
6.3 Effectbeoordeling 36
6.3.1 Algemene broedvogels 37
6.3.2 Zoogdieren (vleermuizen) 37
6.4 Conclusie Flora- en faunawet 38
6.4.1 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek) 38

7 Conclusies en aanbevelingen 39
7.1 Conclusies 39
7.1.1 Natuurbeschermingswet 1998 39
7.1.2 Natuurnetwerk Nederland 39
7.1.3 Flora- en faunawet 40
7.2 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek) 40

8 Bronnen 41

Bijlagen 42

Bijlage 1: Wettelijk kader
Bijlage 2: Toelichting storingsfactoren
Bijlage 3: Plangebied kadastrale gegevens en fasering

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ravestein Beheer BV is voornemens een nieuw opslagterrein te realiseren op het terrein van Ravestein BV te Deest. Het opslagterrein zal aan de westzijde van een bestaande loods worden gerealiseerd en bevindt zich binnen het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is daarom noodzakelijk. Ook wordt gekeken of de ontwikkeling effect heeft op beschermde soorten (Flora- en faunawet) en het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van de omgeving weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied ten opzichte van Deest (bron: Globespotter, 2015).

Aangezien de voorgenomen (ruimtelijke) ontwikkeling in het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' is gelegen is een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk. De toetsing zal plaatsvinden middels een Voortoets. Vanwege de ligging direct nabij het NNN zal tevens aan dit beschermingsregime getoetst worden. Daarnaast is het van belang om in het kader van de Flora- en faunawet de effecten te bepalen op aanwezige beschermde natuurwaarden (Natuurtoets). Zowel de toetsing aan de soort- en gebiedsbescherming vindt in voorliggend document plaats (Voortoets en Natuurtoets).

De voorliggende toets geeft inzicht in de voorkomende en de te verwachten beschermde natuurwaarden in het plangebied in het kader van de Flora- en faunawet en de gevolgen van het voorgenomen opslagterrein op de Natuurbeschermingswet 1998 en het NNN.

1.2 Opzet

Deze Natuur- en Noortoets is in drie stappen uitgevoerd:

1. Stap 1: *Oriëntatie beschikbare informatie*;
2. Stap 2: *Locatiebezoek aan het plangebied*;
3. Stap 3: *Conclusie*.

Stap 1: Oriëntatie.
In stap 1 is een oriëntatie uitgevoerd op beschikbare informatie betreft het voornemen. Vooral de vergelijking met de huidige situatie en gewenste situatie geeft een eerste indruk van de mogelijke effecten op natuurwaarden.

Voorafgaand aan het locatiebezoek is een bureaustudie uitgevoerd waarbij gegevens zijn verzameld van het Natura 2000-gebied Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden Waal) via de website van het ministerie EZ en de provincie Gelderland. Voor de Natuurbeschermingswet 1998 wordt informatie gewonnen betreft de soorten en habitats waarvoor het gebied als Natura 2000-gebied is aangewezen. Voor het NNN zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN op basis van bestaande gegevens achterhaald. In het kader van beschermde flora en fauna is op basis van literatuuronderzoek, verspreidingsatlassen en Telmee.nl informatie verzameld. Hierbij is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten voorkomen binnen de invloedssfeer van het plangebied.

Stap 2: Locatiebezoek.
Op de locatie is ter plaatse bekeken of sprake is van beschermde natuurwaarden waar het opslagterrein op is geprojecteerd. Daar waar natuurwaarden aanwezig zijn of worden verwacht, is aangegeven of die een serieuze belemmering kunnen vormen voor de ontwikkeling, of dat voldoende mogelijkheden zijn voor inpassing. Aandachtspunten kunnen bijvoorbeeld zijn aanwezige gebiedsbescherming (inclusief kenmerkende natuurbeheertypen/habitatkartering), beschermde planten, bomen met vogelnesten etc.. Gezien de opgelegde planning heeft het locatiebezoek in het (begin van het) voorjaar plaatsgevonden. Door de winterse omstandigheden worden de natuurwaarden in het gebied met name door bureaustudie, veldkennis en expert judgement beoordeeld.

Stap 3: Conclusie per vastgestelde voorziening.
Op basis van de verkregen informatie wordt een analyse uitgevoerd en advies gegeven in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, NNN en Flora- en faunawet voor de locatie en het gebruik ervan.

1.3 Doel

Het doel van deze toets is inzicht te geven of het voornemen en het gebruik leidt tot een (significant) negatief effect op het Natura 2000-gebied de Rijntakken. De toets zet de effecten (van aanleg en het gebruik) naast de gevoeligheden (verbonden aan de natuurwaarden) van het Natura 2000-gebied en beoordeelt of er sprake is van mogelijk (significant) negatieve gevolgen. Tevens worden de gevolgen van het voornemen op het NNN in beeld gebracht.
Daarnaast is het doel van voorliggende toetsing het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen opslagterrein met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied, het projectvoornemen en de ligging van het plan ten opzichte van de beschermde natuurwaarden (Natura 2000 en NNN);
- Hoofdstuk 4 zet de toetsing aan de **Natuurbeschermingswet 1998** uiteen;
- Hoofdstuk 5 beschrijft de toetsing aan het **Natuurnetwerk Nederland**;
- Hoofdstuk 6 zet de toetsing aan de **Flora- en faunawet** uiteen;
- Hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

De natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in gebiedsbescherming en soortbescherming. Deze zullen hieronder per paragraaf behandeld worden.

2.1 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 en de beleidskaders voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen de EHS).

2.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Binnen de EU worden de belangrijkste leefgebieden van de meest bedreigde en waardevolle soorten en habitattypen aangewezen als Natura 2000-gebied. Deze Natura 2000-gebieden moeten samen een Europees ecologisch netwerk vormen om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. De juridische basis voor dit netwerk zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, welke in Nederland zijn doorvertaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Per gebied worden voor de soorten en habitattypen instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Dit kunnen behouds- of uitbreidings/verbeteringsdoelstellingen zijn. Het is verplicht om plannen en projecten te beoordelen op de gevolgen voor deze instandhoudingsdoelstellingen. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 19d Nbwet). Bij vaststelling van plannen moet het bevoegd gezag rekening houden met de gevolgen van het plan voor Natura 2000-gebieden (art. 19j, Nbwet).

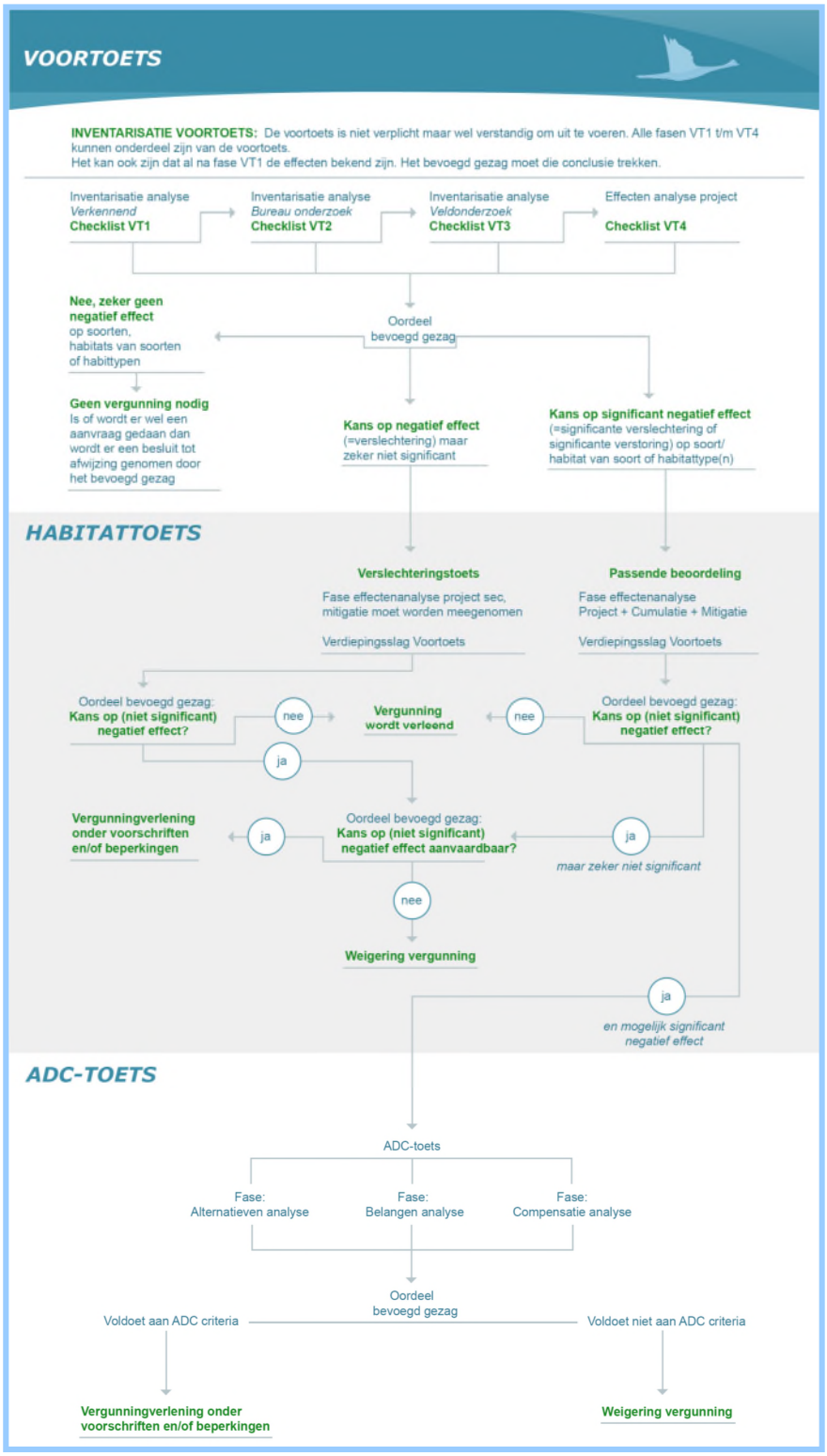
Als de voorgenomen ontwikkeling in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet een Passende beoordeling gemaakt worden. Hierin wordt onderzocht of het plan of project leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken. Als er sprake is van aantasting, kan het plan of project geen doorgang vinden, tenzij de zogenaamde ADC-toets succesvol wordt doorlopen. In deze toets wordt achtereenvolgens bepaald:

1. of er Alternatieven zijn voor het plan of project (die geen of minder gevolgen hebben);
2. of er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn voor het plan of project, denk bijvoorbeeld aan de openbare veiligheid;
3. of er voldoende Compensatie voor de schade aan de natuur getroffen kan worden.

Voortoets

De Voortoets, welke onderdeel uitmaakt van onderhavige Natuurtoets (zie hoofdstuk 4), verkent of de voorgenomen ontwikkeling mogelijke (significante) negatieve effecten kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied (in dit geval de Rijntakken).
Een Voortoets kan drie mogelijke uitkomsten geven (zie Figuur 2.1):

- Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing is niet nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar leiden niet tot een significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval kan in overleg met de provincie worden besloten om een “Verslechteringstoets” uit te voeren.
- De ontwikkeling leidt tot negatieve effecten, welke kunnen leiden tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval is het noodzakelijk om een “Passende beoordeling” uit te voeren. In een passende beoordeling wordt meer in detail de kans op een significant effect beoordeeld.

Figuur 2.1. Toetsingsschema Natuurbeschermingswet (steunpunt Natura 2000).

In voorliggend document worden de relevante storingsfactoren als gevolg van het voornemen op het Natura 2000-gebied Rijntakken bepaald. Deze relevante storingsfactoren worden in het perspectief van (de situatie van) de omgeving geplaatst. Op basis van de relevante storingsfactoren wordt in relatie met de omgevingsfactoren en eventuele beschikbare oplossingsmogelijkheden ten opzichte van de storingsfactoren bepaald welke vervolgstappen ("Verslechteringstoets" of "Passende beoordeling") noodzakelijk zijn en in hoeverre een vergunning Natuurbeschermingswet 1998 verkregen kan worden.

Gezien de ligging van het plangebied binnen de Provincie Gelderland is deze provincie het bevoegd gezag. De provincie beoordeelt of een vergunning noodzakelijk is, wanneer negatieve effecten optreden. Voor een toelichting op de Nederlandse natuurwetgeving en Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het doel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is het realiseren en in stand houden van een duurzaam functionerend natuurnetwerk. Dit maakt instandhouding, vermeerdering en verspreiding van kwetsbare en zeldzame dier- en plantensoorten mogelijk. Het levert daarmee een bijdrage aan het behoud van de Nederlandse biodiversiteit. Het beleid met betrekking tot het NNN is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijk kenmerkende natuurwaarden. Dit beleid is vastgelegd in de Nota Ruimte en werkt volgens een beschermings-stappenplan. Als er aantasting plaatsvindt, kan het project of ingreep alleen onder specifieke voorwaarden doorgaan. Het bevoegde gezag (in dit geval de Gedeputeerde Staten van Gelderland) moet er op toezien dat door de initiatiefnemer van een nieuw plan, project of handeling, hiernaar onderzoek wordt verricht (zie Bijlage 1).

NNN in Gelderland

Het Natuurnetwerk Nederland in Gelderland wordt gevormd door het Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone (GO). Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Gelderse EHS en anderzijds uit het zoekgebied van 7.300 ha voor 5.300 ha nieuwe natuur. Daarnaast maken de reeds gerealiseerde delen van verbindingszones deel uit van het GNN. Het beleid met betrekking tot het GNN is ten eerste gericht op de bescherming en het herstel van de aanwezige natuurwaarden, ten tweede op de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden (Omgevingsvisie Gelderland, 2014).

De Groene ontwikkelingszone bestaat uit alle gebieden met een andere bestemming dan natuur binnen de voormalige Gelderse EHS. Het beleid met betrekking tot de GO is gericht op het versterken van de ecologische samenhang door de aanleg van ecologische verbindingszones, waaronder landgrensoverschrijdende klimaatcorridors. De ontwikkelingsdoelstelling is tweeledig: ontwikkeling van functies in combinatie met versterking van de kernkwaliteiten natuur en landschap. In de GO worden natuur- en landschapselementen aangelegd ter verbetering van de migratiemogelijkheden voor planten en dieren volgens de ontwikkelingsmodellen (Omgevingsvisie Gelderland, 2014).

2.2 Soortbescherming

2.2.1 Flora- en faunawet

De soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Deze bescherming is overal in Nederland van toepassing, zowel in natuurgebieden als daarbuiten. Beoordeeld is in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling leidt tot negatieve effecten op beschermde soorten. Zo ja, dan zijn voorstellen gedaan over de wijze waarop dit voorkomen kan worden. Beoordeeld is of eventuele restschade optreedt en of hiervoor een ontheffing aangevraagd moet worden. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- Tabel 1 - soorten; algemene soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een algehele vrijstelling;
- Tabel 2 - soorten; overige soorten ('middengroep') waarvoor alleen een vrijstelling geldt indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde Gedragscode. Wordt niet volgens een gedragscode gewerkt, dan is een ontheffing noodzakelijk;
- Tabel 3 - soorten; zwaar beschermde soorten van Bijlage IV Habitatrichtlijn / Bijlage I AMvB waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied bij o.a. ruimtelijke ontwikkelingen;
    - broedende vogels (eveneens zwaar beschermd), waarvoor geen ontheffing wordt verleend om deze in de broedperiode te verstoren. Voor sommige soorten geniet ook het nest en de directe omgeving bescherming en mogen niet zonder meer worden verwijderd.

Als er beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en Faunawet nodig.

Om te toetsen in hoeverre de Flora- en faunawet een mogelijke belemmering vormt, is inzicht in het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten in, en in de directe omgeving van het plangebied noodzakelijk. Het doel van het onderzoek is het opsporen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen werkzaamheden met de geldende natuurwetgeving (zie Bijlage 1).

3 Voornemen en ligging plangebied

3.1 Beschrijving voornemen

Ravestein Beheer BV is voornemens een nieuw opslagterrein te realiseren op het terrein van Ravestein BV te Deest (perceel 915). Om het opslagterrein te realiseren zal het terrein worden opgehoogd met menggranulaat en zand waarna verharding wordt aangebracht (**aanlegfase**). Het opslagterrein zal worden gebruikt voor de opslag van goederen waar op het werfterrein geen plaats meer is. Dit zijn onder andere zeevaste materialen, hellinggoten, betonnen en stalen stoppingen en constructiedelen (**gebruiksfase**). Het opslagterrein zal aan de westzijde van een bestaande loods worden gerealiseerd. Het terrein is sinds 2012 in bezit van Ravestein BV. In Bijlage 3 is de ligging in kadastrale tekeningen weergegeven. Vooralsnog is onduidelijk of het opslagterrein verlicht wordt.

Figuur 3.1. Ligging gewenst opslagterrein (rood gearceerd) ten westen van de bestaande scheepswerf Ravestein BV (bron: Globespotter, 2015).

3.2 Ligging plangebied ten opzichte van de natuurwaarden in de omgeving

Het plangebied is gelegen in de Uiterwaarden van de Waal. Dit gebied maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De locatie waar het toekomstige opslagterrein op is geprojecteerd valt buiten het Natuurnetwerk Nederland, maar grenst hier wel direct aan. De ligging van het plangebied ten opzichte van de omgeving is in Figuur 3.2 en in de volgende hoofdstukken weergegeven.

Figuur 3.2. Ligging plangebied ten opzichte van het NNN (boven) en ten opzichte van het Natura 2000-gebied Rijntakken (onder, geel gearceerd) (bron: Provincie Gelderland, 2015 en Ministerie van EZ, 2015).

4 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998

4.1 Algemeen

In het kader van de besluitvorming is het nodig om te toetsen of het plan uitvoerbaar is binnen de Natuurbeschermingswet 1998. Dit volgt uit artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998. Een plan is uitvoerbaar als zekerheid is verkregen dat er geen gevaar voor de instandhoudingsdoelstellingen dreigt. Daarom wordt in de onderhavige natuurtoetsing, gezien het gewenste opslagterrein ten plaatse van het Natura 2000-gebied de Rijntakken, ook getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998.

In dit hoofdstuk zal allereerst een beschrijving plaatsvinden van het relevante Natura 2000-gebied (Rijntakken – Uiterwaarden Waal) waarbij de natuurwaarden en de instandhoudingsdoelen weergegeven worden (paragraaf 4.2). Vervolgens worden in paragraaf 4.3 de storingsfactoren benoemd die op kunnen treden bij onderhavig voornemen. In paragraaf 4.4 zal een oriëntatie plaatsvinden van de aanwezige natuurwaarden die in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In paragraaf 4.5 vindt de beoordeling van de storingsfactoren plaats. Paragraaf 4.6 geeft de conclusie van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998.

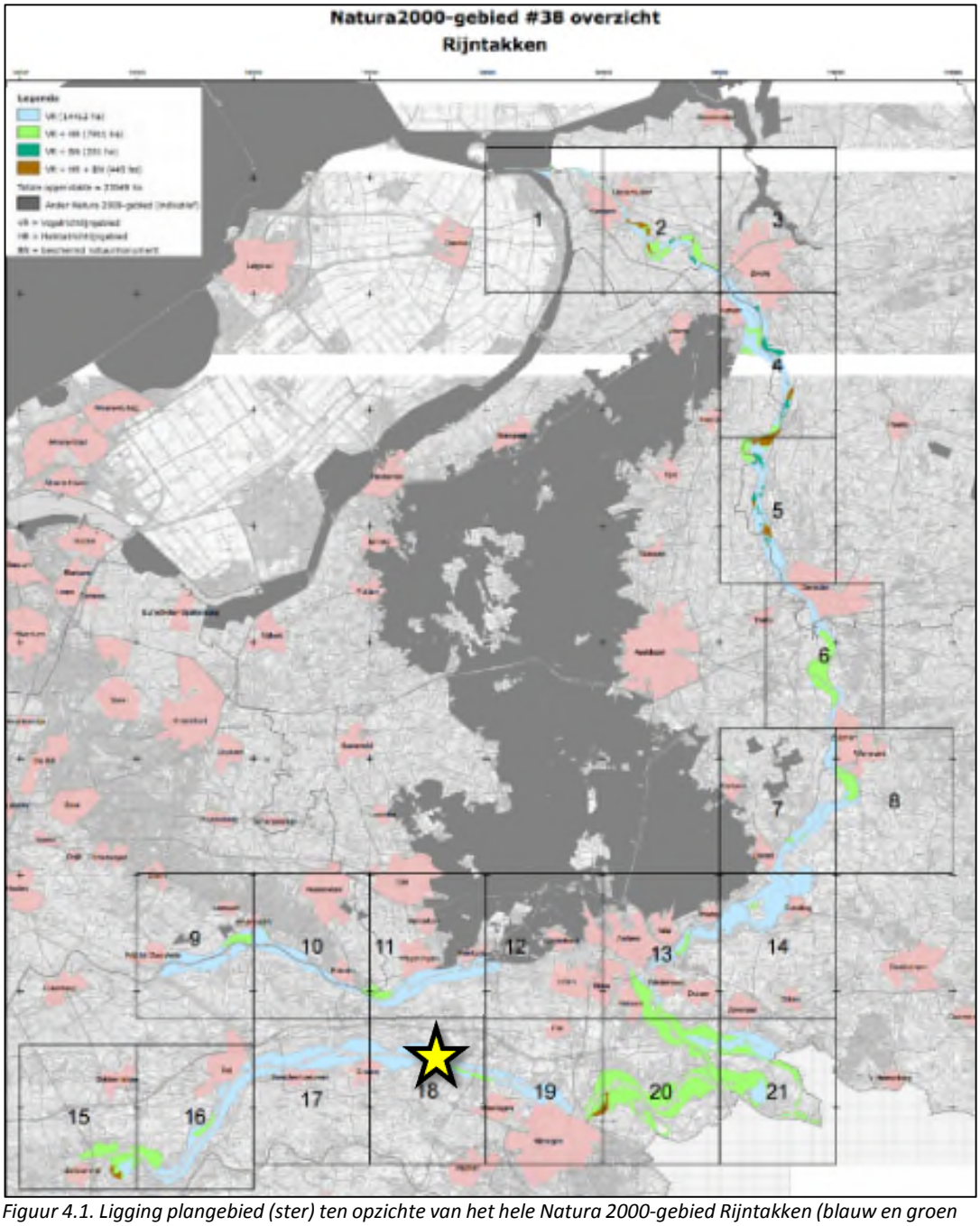
4.2 Natura 2000-gebied Rijntakken

4.2.1 Beschrijving

Het Natura 2000-gebied Rijntakken omvat vier deelgebieden:
- Uiterwaarden IJssel;
- Uiterwaarden Neder-Rijn;
- Gelderse Poort;
- Uiterwaarden Waal.

Het totale Natura 2000-gebied is aangewezen als Habitat- en Vogelrichtlijngebied. De ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied is weergegeven in Figuur 4.1. Het plangebied is het meest nabij het deel ‘Uiterwaarden Waal’ gelegen. Hierbinnen ligt het plangebied in het gebied ‘Afferdense en Deestse waarden’. Het hier aanwezige Natura 2000-gebied is enkel aangewezen als Vogelrichtlijngebied.

Het deelgebied **Uiterwaarden Waal** omvatten het winterbed van de Waal en daarmee alle uiterwaardgebieden aan de noord- en de zuidoever van de Waal van Nijmegen tot aan Zaltbommel. De rivier vormt een dynamisch systeem, een samenspel tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. De Waal moet in perioden met hoge rivierafvoer twee derde van de Rijnafvoer voor haar rekening nemen en is daarmee de grootste vrij-afstromende Rijntak. Het is ook de meest dynamische riviertak van het Rijnsysteem. In perioden met hoog water vindt erosie en sedimentatie plaats en 'vormt' de rivier het landschap. Het rivierenlandschap bestaat uit een breed, voornamelijk laaggelegen, hoog-dynamisch winterbed. De reliëfrijke uiterwaarden bestaan voornamelijk uit graslanden, afgewisseld met enkele akkers, bosjes, bomenrijen, moerasgebiedjes en geïsoleerde oude riviertakken (strangen en geulen). Veel uiterwaarden zijn vergraven voor zand en/of kleiwinning. In het westelijk deel van het gebied liggen de Rijswaard en de Kil van Hurwenen met oude riviermeanders, aangrenzende oeverlanden en stroomruggen. Daarnaast liggen er enkele grote plassen, die ontstaan zijn door zand- en kleiwinning. Deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden, stroomdalgraslanden en open water, waar deels verlanding plaatsvindt (Ministerie van EZ).

Figuur 4.1. Ligging plangebied (ster) ten opzichte van het hele Natura 2000-gebied Rijntakken (blauw en groen gemarkeerd) (Ministerie van EZ, 2015).

4.2.2 Instandhoudingsdoelen

De Rijntakken is een Vogelrichtlijngebied en deels een Habitatrichtlijngebied. Voorliggend plangebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Dit gebied is in april 2014 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. De instandhoudingsdoelen zijn in de volgende tabel weergegeven (Tabel 4.1).

Tabel 4.1. Instandhoudingsdoelen de Rijntakken.

Habitattypen		DoelstOpp.vl	Doelst Kwal	Doelst Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>			
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=			
H3270	Slikkige rivieroevers	>	>			
H6120	*Stroomdalgraslanden	>	>			
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=			
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>			
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>			
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	>			
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	=	>			
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>			
H91F0	Droge hardhoutooibossen	>	>			
Habitatsoorten		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
H1095	Zeeprik	>	>	>		
H1099	Rivierprik	>	>	>		
H1102	Elft	=	=	>		
H1106	Zalm	=	=	>		
H1134	Bittervoorn	>	>	>		
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>		
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=		
H1166	Kamsalamander	>	>	>		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
H1337	Bever	=	>	>		
Broedvogels		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
A004	Dodaars	=	=			45
A017	Aalscholver	=	=			660
A021	Roerdomp	>	>			20
A022	Woudaapje	>	>			20
A119	Porseleinhoen	>	>			40
A122	Kwartelkoning	>	>			160
A153	Watersnip	=	=			17
A197	Zwarte Stern	>	>			240
A229	IJsvogel	=	=			25
A149	Oeverzwaluw	=	=			680
A272	Blauwborst	=	=			95
A298	Grote Karekiet	>	>			70

Niet-broedvogels		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
A005	Fuut	=	=		570	
A017	Aalscholver	=	=		1300	
A037	Kleine Zwaan	=	=		100	
A038	Wilde Zwaan	=	=		30	
A039	Toendrarietgans	=	=		2800	
A041	Kolgans	=	=		183000	
A043	Grauwe Gans	=	=		22000	
A045	Brandgans	=	=		5200	
A048	Bergeend	=	=		120	
A050	Smient	=	=		17900	
A051	Krakeend	=	=		340	
A052	Wintertaling	=	=		1100	
A053	Wilde eend	=	=		6100	
A054	Pijlstaart	=	=		130	
A056	Slobeend	=	=		400	
A059	Tafeleend	=	=		990	
A061	Kuifeend	=	=		2300	
A068	Nonnetje	=	=		40	
A125	Meerkoet	=	=		8100	
A130	Scholekster	=	=		340	
A140	Goudplevier	=	=		140	
A142	Kievit	=	=		8100	
A151	Kemphaan	=	=		1000	
A156	Grutto	=	=		690	
A160	Wulp	=	=		850	
A162	Tureluur	=	=		65	

Legenda	
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

4.3 Storingsfactoren als gevolg van het opslagterrein

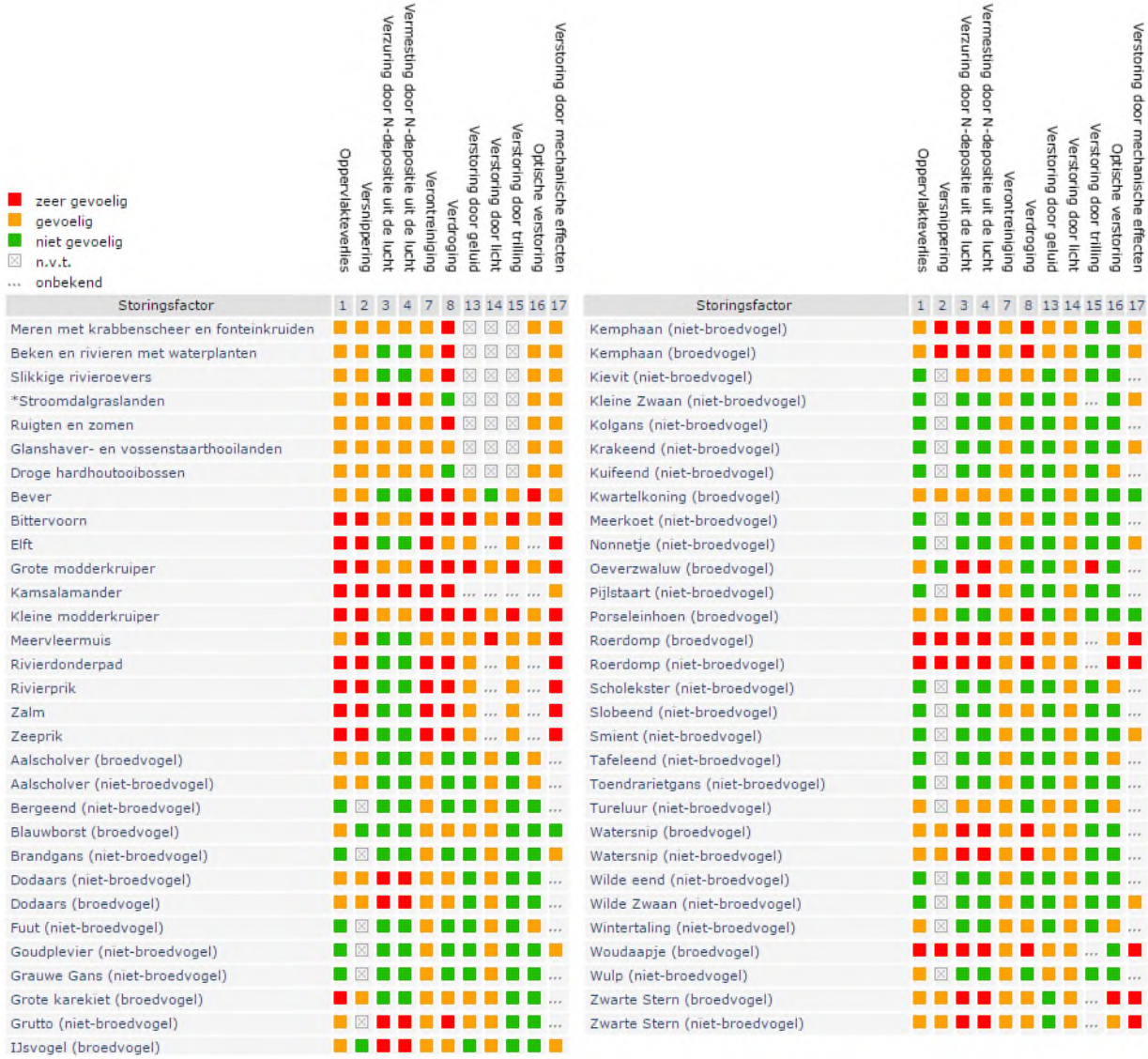
Voor de beoordeling (paragraaf 4.4) van het voorgenomen opslagterrein is het van belang om eerst de verwachte storingsfactoren in beeld te brengen die het voornemen met zich meebrengt.

Het voornemen kan in principe een breed scala van effecten op de Natura 2000-gebied(en) veroorzaken. De effectindicator van het Ministerie van EZ die hiervoor is ontwikkeld geeft een eerste indicatie van de factoren die een rol kunnen spelen en de mate van gevoeligheid van de aanwezige natuurwaarden (habitattypen en beschermde soorten) voor deze factoren. Aangezien het plangebied in het Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’ ligt is dit Natura 2000-gebied als uitgangspunt in de Effectenindicator genomen. Als activiteit is ‘Industrie’ gekozen.

De onderstaande storingsfactoren kunnen vrijkomen/ontstaan als gevolg van het in beslag nemen van het terrein als opslagterrein:

- Oppervlakteverlies (1)
- Versnippering (2)
- Verzuring door stikstof uit de lucht (3)
- Vermesting door stikstof uit de lucht (4)
- Verontreiniging (7)
- Verdroging (8)
- Verstoring door geluid (13)
- Verstoring door licht (14)
- Verstoring door trilling (15)
- Optische verstoring (16)
- Verstoring door mechanische effecten (17).

In Bijlage 2 wordt een toelichting gegeven op de definitie van de storingsfactoren. In Figuur 4.2 is de mate van gevoeligheid van de natuurwaarden voor de storingsfactoren weergegeven.

Figuur 4.2.Gevoeligheid van de habitats en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen voor de vrijkomende storingsfactoren (bron: Ministerie van EZ, 2016).

4.4 Relevante natuurwaarden Rijntakken

Voordat nader wordt beschouwd of de in de vorige paragraaf behandelde storingsfactoren daadwerkelijk van invloed zijn op de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied, wordt in deze paragraaf gedestilleerd welke natuurwaarden mogelijk beïnvloed kunnen worden door de storingsfactoren.

4.4.1 Afbakening en aanwezigheid natuurwaarden

Bij de afbakening van de relevante diersoorten en habitattypen in de omgeving van het plangebied, is de invloedszone van de storingsfactoren (m.u.v. luchtkwaliteit) in relatie tot het voornemen (opslag) richtinggevend geweest. Hierbij is een ruime beïnvloedingszone gehanteerd van circa 300 meter rondom het plangebied.

Voor het achterhalen van de relevante natuurwaarden zijn verschillende bronnen gebruikt. Hierbij vormt met name de kaartenset van de Provincie Gelderland met daarop de kerngebieden van de habitattypen en soorten (Provincie Gelderland, 2012a) belangrijke input. Voor de ligging van de habitattypen is de online calculator van AERIUS en de Natura 2000-kaart van Provincie Gelderland gebruikt.

Afbakenen habitattypen
Uit de kaartenset van het beheerplan (Provincie Gelderland, 2012a), de Calculator van AERIUS en aan de hand van de interactieve Natura 2000-gebied kaart van Provincie Gelderland komt naar voren dat in de Afferdense – en Deetse Waarden verschillende habitattypen aanwezig zijn. Zo bevindt zich een ‘boskern’ in het Vogelrichtlijngebied op circa 1,2 kilometer afstand ten westen van het plangebied. Hiermee worden de aanwezige ‘Vochtige alluviale bossen (H91E0A)’ bedoeld; zie ook Figuur 4.3 voor de ligging hiervan ten westen van het plangebied. In het figuur zijn ook omliggende habitattypen aangegeven.

Afbakenen soorten
Uit de kaartenset van het beheerplan (Provincie Gelderland, 2012a) komt naar voren dat de uiterwaarden onderdeel uitmaken van het leefgebied van de kamsalamander. De soort wordt niet verwacht in de directe nabijheid van het plangebied (hier zijn geen optimale voortplantingsbiotopen aanwezig in de vorm van flink begroeide oever en onderwaterzones; zie ook Spikmans, 2011).

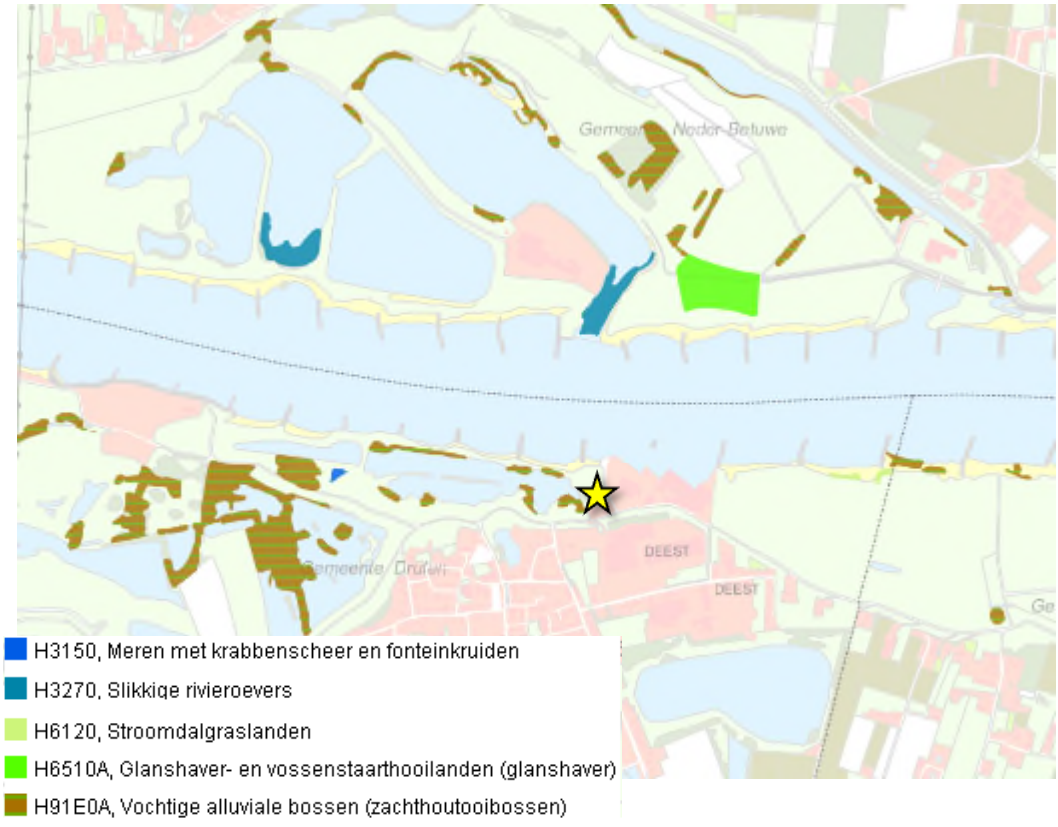
Waarnemingen van de broedvogelsoorten porseleinhoen en kwartelkoning zijn niet vastgesteld in de omgeving van het plangebied (Provincie Gelderland, 2012a). Deels omdat geschikte biotopen ontbreken, zoals dat ook voor de zwarte stern geldt. Dat is een soort die in laagveengebieden voorkomt met uitgebreide krabbescheervegetaties, die langs de Waal ontbreken.

Het gebied direct ten westen van het plangebied (binnen ca. 300 meter) biedt geen geschikt of optimaal biotoop voor steltlopers (als goudplevier, grutto, kemphaan en kievit). Door de afwezigheid van (dikke) rietkragen in de nabijheid van het plangebied zijn ook rietvogels eveneens op een grotere afstand te verwachten. Meer ten westen worden de soorten wel verwacht indien hier geschikt biotoop voor de soorten aanwezig is. Effecten op habitatvissoorten worden op voorhand uitgesloten aangezien geen water beïnvloed wordt door het voornemen.

Wel komen er ganzen in de omgeving van het plangebied voor (tevens gehoord tijdens het terreinbezoek) en enkele eendensoorten mogelijk ook aanwezig. De aanwezigheid van

(overwinterende) ganzen in de nabijheid van het plangebied (overzijde Waal en enige afstand richting het oosten) wordt bevestigd door de website van de Provincie Gelderland (www.Gelderland.nl). Zij foerageren 's winters op de graslandpercelen die in dit gebied liggen.

Ook overige niet-broedvogels kunnen op grond van de biotoopkenmerken in de omgeving voorkomen (enige afstand richting het westen; gezien het biotoop buiten de 300 meter). Tussen Deest en Druten ligt namelijk het natuurgebied 'Afferdensche en Deetsche waarden' dat een geschikt leefgebied vormt voor tal van vogelsoorten om er te pleisteren en te overwinteren. Vooral voor grauwe gans, krakeend, pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje en grutto is dit gebied van belang. Het plangebied zelf of de directe omgeving heeft geen toegevoegde waarde als leefgebied voor vogels – mede gezien de verstoorde ligging direct naast en binnen de invloedssfeer van de scheepswerf.

Figuur 4.3. Ligging habitattypen in de omgeving van het plangebied Ravestein BV (aangegeven met een ster) (http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Natura2000).

4.5 Beoordeling storingsfactoren

In deze paragraaf worden de opgesomde storingsfactoren uit Paragraaf 4.3 beoordeeld op relevantie (i.e. zijn er effecten te verwachten als gevolg van het voornemen) op het aanwezige Vogelrichtlijngebied.

Oppervlakteverlies

Als gevolg van het realiseren van het opslagterrein ter plaatse van het kavel 915, vindt in de regel oppervlakteverlies plaats van het aanwezige Natura 2000-gebied Rijntakken. De hier aanwezige

vegetatie behoort in de praktijk echter niet tot een voor de Rijntakken aangewezen habitattype (zie ook Figuur 4.3). Daarnaast biedt dit deel van het Natura 2000-gebied op basis van expert-judgement geen potentie voor uitbreiding van de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied. Het gebied vormt bovendien ook een Vogelrichtlijn gebied (en geen Habitatrichtlijngebied). Het plangebied vormt geen essentieel en uniek onderdeel van het Natura 2000-gebied en is tevens van een beperkte omvang. Het plangebied (een grazige ruigtekruidenterrein) is in de huidige situatie onderhevig aan geluidsverstoring van het naastgelegen werkterrein van Ravestein BV. Er is bovendien geen fysieke (dichte) scheiding tussen het plangebied (kavel 915) en het huidige bedrijventerrein of de (bedrijfs)woningen, waardoor naast geluidsverstoring ook optische verstoring zal optreden. Vanwege deze omstandigheden biedt het plangebied ter plaatse geen functioneel leefgebied voor de voor het Natura 2000-gebied aangewezen natuurwaarden. Hierdoor heeft de realisatie van het opslagterrein geen negatief effect op de Vogelrichtlijnsoorten binnen het Natura 2000-gebied. Deze redeneerlijn kan ook gehanteerd worden voor habitattypen en leefgebied van de voor het Natura 2000-gebied aangewezen habitatsoorten.
Op inhoudelijk, ecologisch vlak geeft de realisatie van het opslagterrein binnen de Natura 2000 grenzen geen belemmeringen in het kader van het toetsaspect ‘oppervlakteverlies’.

Beleidsmatig kan echter gesteld worden dat de ligging van het plangebied in het Natura 2000-gebied gevolgen heeft voor de plaatselijke van toepassing zijnde geldende procedures en gebiedsaanwijzingen. Alhoewel het plangebied aangewezen is als Natura 2000-gebied, is het plangebied in het voor de locatie vigerende (ontwerp) Bestemmingsplan ‘Druten - Deest, herziening Waalbandijk 5 -25b’ wel aangewezen als ‘Bedrijventerrein’. Ook een daadwerkelijke inrichting van het terrein als opslagterrein is beleidsmatig niet in lijn met de status van het plangebied als Natura 2000-gebied. Indien de bestemming daadwerkelijk wordt vastgesteld en door het bevoegd gezag mee ingestemd is, kan dit aanleiding geven voor het herbegrenzen van de Natura 2000-gebied grenzen ter plaatse.

De ligging van het plangebied binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied dient te worden afgestemd met het bevoegd gezag (in dit geval Provincie Gelderland). Eventueel dient gezien het feit dat er een effect optreedt (zij het beleidsmatig) als gevolg van de ontwikkeling (‘oppervlakteverlies’) op het Natura 2000-gebied, een vergunningsaanvraag-traject Natuurbeschermingswet 1998 doorlopen te worden

Versnippering

Als gevolg van het voorgenomen opslagterrein wordt het Natura 2000-gebied Rijntakken (of de kenmerkende natuurwaarden daarbinnen) niet versnipperd. Het terrein ligt in de oostelijke punt van het Natura 2000-gebied de Afferdense – en Deetse Waarden met daaromheen bedrijventerrein (de scheepswerf). Het plangebied voor het voornemen vormt geen verbinding of ander element binnen het Natura 2000-gebied dat door het voornemen versnipperd raakt. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

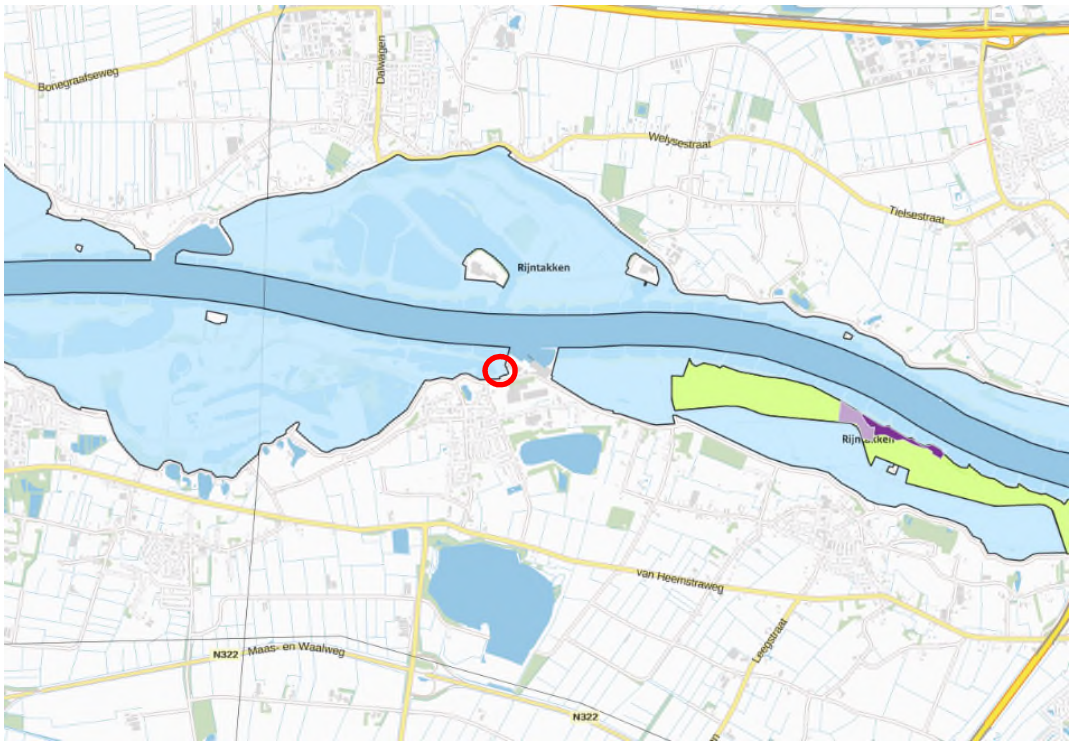
Verzuring en vermesting door stikstof uit de lucht

Een groot aantal (bedrijf)activiteiten leiden tot een emissie van stikstofoxiden (NO_x) en/of ammoniak (NH_3) waardoor mogelijk schadelijke effecten kunnen optreden aan stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden. Om te bepalen of het voorgenomen plan leidt tot effecten op Natura 2000 wordt onderscheid gemaakt tussen de aanlegfase en de gebruiksfase.

Aanlegfase
Tijdens de aanleg van het opslagterrein zal grondverzet plaatsvinden om het terrein op te hogen. Voor de ophoging zal circa 756 m^3 menggranulaat en circa 3750 m^3 zand nodig zijn. Deze hoeveelheden worden middels vrachtwagens naar het plangebied getransporteerd. Een vrachtwagen heeft een gemiddeld laadvolume van 20 m^3. Er zal dus sprake zijn van (4506/20=) 226 vrachtwagens die van en naar het plangebied rijden. Tevens zal gebruik worden gemaakt van mobiele werktuigen (graafmachine en / of shovel) voor de verwerking van de grond. De inzet van deze werktuigen zal echter tijdelijk zijn.

Gebruiksfase
Tijdens de gebruiksfase leidt de vergroting van het opslagterrein mogelijk tot een toename van het gebruik van mobiele werktuigen. Er zullen mogelijk meer rijbewegingen plaatsvinden met heftrucks voor de verplaatsing van materialen. Ook is het mogelijk dat er vaker materiaal wordt aangevoerd met behulp van vrachtwagens.

Beoordeling
Tijdens de aanlegfase zal sprake zijn van een beperkte toename in de emissie van stikstof. In het kader van de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) wordt gekeken naar de jaarlijkse bijdrage per PAS-periode van 6 jaar. Op basis van het tijdelijke karakter en de beperkte omvang van de aanlegfase kan worden gesteld dat er slechts sprake is van een minimale toename in de jaarlijkse emissie van stikstof. Daarnaast bevindt het meest nabijgelegen voor stikstofgevoelige habitattype zich op een afstand van circa 2500 meter ten oosten van het plangebied (zie Figuur 4.4). Geconcludeerd kan worden dat de aanlegfase niet leidt tot een bijdrage aan de stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (grenswaarde Natura 2000-gebied) op een voor stikstofgevoelig habitattype.

Figuur 4.4. Ligging stikstofgevoelige habitattypen (paars) in de omgeving van het plangebied. Blauw gearceerd betreft Vogelrichtlijngebied en groen gearceerd betreft Habitatrichtlijngebied (bron: AERIUS Calculator).

De gebruiksfase zal leiden tot een beperkte toename in de emissie van stikstof. Op basis van de afstand tot de meest nabijgelegen voor stikstofgevoelige habitattype (circa 2500 m) in combinatie met de beperkte toename van werkzaamheden (enkele bewegingen per dag) kan worden geconcludeerd dat de aanleg- en gebruiksfase niet leiden tot een bijdrage aan de stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar op een voor stikstofgevoelig habitattype. Tevens wordt verwacht dat een deel van de mobiele werktuigen (heftrucs) elektrisch zijn aangedreven waardoor de toename in emissie verder beperkt is.

Geconcludeerd kan worden dat het plan niet leidt tot effecten op Natura 2000 als gevolg van een (tijdelijke) verhoging van de emissie van stikstof. Significante effecten worden uitgesloten. Een nadere berekening middels AERIUS is niet aan de orde.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verontreiniging

Het opslagterrein wordt verhoogd middels zand waarna verharding wordt aangebracht (aanlegfase). Dit materiaal zal geleverd worden met certificaten (pers. comm. Ravestein BV). Het opslagterrein zal worden gebruikt voor de opslag van goederen waar op het werfterrein geen plaats meer is. Dit zijn onder andere zeevaste materialen, hellinggoten, betonnen en stalen stoppingen. Dergelijke goederen vormen op zichzelf geen bron van verontreiniging. Daarnaast worden deze goederen geplaatst op een verharde ondergrond waarbij uitstroming naar de omgeving niet van toepassing is. Daarnaast geldt het uitgangspunt dat verontreiniging via reguliere milieuwetgeving en handhaving in het gebied wordt voorkomen. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verdroging

Door het opslagterrein zal er zeer plaatselijk een toename zijn in verhard oppervlakte. Gezien het karakter van het Natura 2000-gebied (in dit geval de uiterwaarden Waal) waarbij de rondom de Waal aanwezige natuurwaarden voornamelijk gevoed worden door de waterstand van de Waal, heeft een lokale toename van verhard oppervlakte geen wezenlijke invloed op het leefgebied van de aangewezen vogelrichtlijnsoorten. Daarnaast zijn effecten op habitattypen zoals Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen) (H91E0A) niet aan de orde. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door geluid

Als gevolg van zowel de aanleg als de gebruiksfase kan er een geluid vrijkomen. In de aanlegfase zal het geluid vrijkomen bij het aanleggen van het opslagterrein. Bij de gebruiksfase gaat het met name om de aanwezige machines die van en naar de gestalde goederen bewegen. In beide gevallen zal het geluid zich niet wezenlijk onderscheiden van de omgevingsgeluiden die rondom de scheepswerf voorkomen (sirenes, machinebewegingen, productiegeluiden e.d). Bovendien is er geen sprake van plotselinge, impulsgeluiden die opvliegbewegingen veroorzaken bij vogels. Daarnaast worden in de beperkte invloedzone van de werkzaamheden (ca. maximaal 300 meter) geen natuurwaarden - aangewezen voor het Vogelrichtlijngebied - verwacht. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door licht

Vooralsnog is het onduidelijk of verlichting wordt aangebracht op het gewenste opslagterrein. Onderstaand wordt uiteengezet of lichtverstoring effecten kan veroorzaken. Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels en vleermuizen.

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende vleermuissoorten waargenomen (Telmee.nl). De meervleermuis (als enige vleermuis-habitatsoort) is echter bekend van De Gelderse Toren (nabij Dieren) en is niet waargenomen nabij het plangebied. Het gebied rondom het plangebied behoort daarbij niet tot het functionele leefgebied van de soort. Effecten op de soort worden uitgesloten. Naast vleermuizen zijn een aantal vogelsoorten gevoelig voor lichtuitstraling (zie ook de effectenindicator in Figuur 4.2). De directe omgeving van het plangebied, binnen de potentiele beïnvloedingszone van lichtuitstraling, vormt geen essentieel leefgebied voor deze soorten. De instandhoudingsdoelstellingen van deze soorten worden door potentiele lichtuitstraling niet aangetast (mede door de bufferende werking van de hoge vegetatie).

Lichtuitstraling op een dergelijk natuurlijk gebied is echter niet gewenst. Overige soorten die in het plangebied dan wel direct naast het plangebied voorkomen (vleermuizen en vogels zijnde niet aangewezen als natuurwaarden voor het Natura 2000-gebied) kunnen negatief beïnvloed worden indien lichtuitstraling plaatsvindt op hun biotoop. In de huidige situatie is van een dergelijke lichtuitstraling geen sprake, waardoor het plaatsen van lichtpalen een (negatieve) verandering teweeg kan brengen in het gedrag van - en het gebruik van het landschap - door deze soorten.

Om bovenstaande redenen wordt het aanbrengen van lichtbronnen met lichtuitstraling richting het natuurgebied afgeraden (zie ook 6.4.1). Significante effecten op het Natura 2000-gebeid zijn uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door trilling

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.. Dergelijke activiteiten worden niet uitgevoerd ten behoeve van het voorgenomen opslagterrein. Dit geldt voor zowel de aanlegfase als de gebruiksfase. Door de verharding van het terrein zullen eventuele bewegingen en activiteiten rondom de gestalde goederen snel uitdempen. Bovendien gaat het hier naar verwachting met name om bewegingen van rijdende machines (ten behoeve van verplaatsing van de goederen) en betreft het geen (trillings)impulsen. De trillingen zullen geen uitwerking hebben op de omliggende waterpartijen, waardoor invloeden op eventueel hier aanwezige soorten niet aan de orde zijn. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Optische verstoring

In de huidige situatie is er reeds sprake van enige optische verstoring door de gangbare activiteiten op het bedrijventerrein en door de aanwezige (bedrijfs)woningen aan de zuidzijde van het plangebied. Door het inrichten van het plangebied zal de beïnvloedingszone van deze storingsfactor niet wezenlijk verschuiven. Dit, vanwege de aanwezige hoge begroeiing met afschermende werking (bosschages) en de aard van het voorgenomen terrein (opslag, niet

continue activiteiten aanwezig). Significante effecten worden uitgesloten. Bovendien hebben de Vogelrichtlijnsoorten die gevoelig zijn voor optische soorten (zoals zwarte stern en roerdomp) geen essentieel leefgebied in de nabijheid van het plangebied. Significante effecten worden uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. In voorliggend geval betreft het effecten als gevolg van betreding (bewegingen van machines en mensen). Aangezien het terrein voorafgaand aan de inrichting opgehoogd en bestraat wordt, is deze storingsfactor (‘oppervlakteverlies’) prioritair aan de storingsfactor ‘verstoring door mechanische effecten’. Immers, enkel in het plangebied (uiteindelijk op de bestrating en ophoging) zullen mechanische activiteiten plaatsvinden. Dit zal dan dientengevolge niet leiden tot effecten. Om deze reden zijn significante effecten uitgesloten.

Een verdere toetsing van deze storingsfactor is niet aan de orde

4.6 Conclusie Natuurbeschermingswet 1998

Als gevolg van de realisatie van het opslagterrein ten westen van de scheepswerf Ravestein BV vindt er geen aantasting van - of verstoring op natuurwaarden plaats van het aangewezen Vogelrichtlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Rijntakken worden niet belemmerd door het voornemen. Ook effecten op habitattypen (binnen of buiten het Vogelrichtlijngebied) zijn uitgesloten. Wel is er sprake van ‘oppervlakteverlies’ als gevolg van het in gebruik nemen van het terrein binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Alhoewel hier geen kenmerkende waarden (of habitattypen) aanwezig zijn, is een dergelijke invulling van het terrein niet in lijn met de aard en het doel van een gebied aangewezen als Natura 2000-gebied.

In Tabel 4.2 wordt een samenvatting gegeven van de in paragraaf 4.5 gedestilleerde (relevante) storingsfactoren voor onderhavig voornemen. In de tabel wordt aangegeven welke storingsfactoren aan de orde zijn en in welke mate deze gevolgen hebben voor het planvoornemen. In de meest rechtse kolom worden de te nemen vervolgstappen aangegeven.

Tabel 4.2. Samenvatting relevante effecten vanuit de toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 als gevolg van het voornemen van terreinopslag.

Storingsfactoren	Effect?	Toelichting	Vervolgstappen
Oppervlakteverlies	Ja (beleidsmatig)	- Ruimtebeslag binnen N2000 grenzen. - Geen ruimtebeslag op leefgebieden aangewezen vogelrichtlijnsoorten of habitattypen. - Plangebied vormt klein, niet-essentieel en niet-uniek onderdeel van het Natura 2000-gebied.	Voorleggen en bespreken met bevoegd gezag (Provincie Gelderland) inzake ter plaatse geldende beleid en procedure bestemming.
Versnippering	Nee		
Verzuring en vermesting door stikstof uit de lucht	Nee		
Verontreiniging	Nee		
Verdroging	Nee		
Verstoring door geluid	Nee		
Verstoring door licht	Nee		
Verstoring door trilling	Nee		
Optische verstoring	Nee		
Verstoring door mechanische effecten	Nee		

5 Toetsing aan het Natuurnetwerk Nederland

5.1 Algemeen

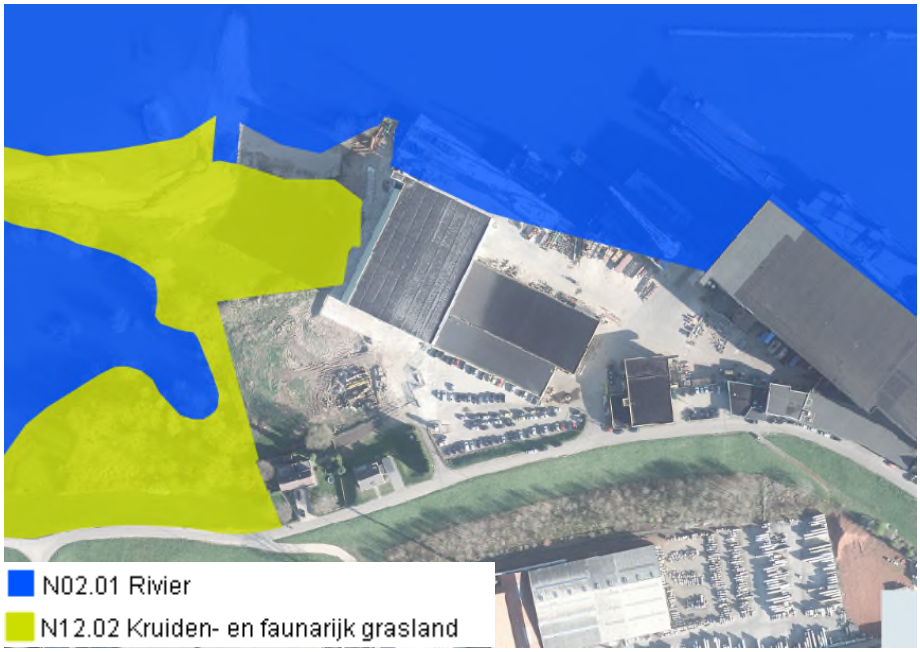
Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. Het NNN wordt beschermd volgens het “nee, tenzij”- principe. Bij directe aantasting is sprake van een dergelijke afweging. Provincie Gelderland kent bij het GNN/GO geen externe werking (enkel van voornemens binnen de begrenzing van het NNN).

Hoewel GNN/GO geen externe werking heeft, is vanwege een zorgvuldige planvoorbereiding en een goede ruimtelijke ordening in dit specifieke geval bezien of de kernkwaliteiten van GNN/GO worden beïnvloed door de voorgenomen ontwikkeling.

In dit hoofdstuk zal allereerst de ligging van het voornemen ten opzichte van het NNN weergegeven worden. Vervolgens zal in paragraaf 5.3 de toetsing van het voornemen plaatsvinden. Aan het eind van dit hoofdstuk (paragraaf 5.4) staat de conclusie beschreven.

5.2 Ligging NNN-gebied

Het voornemen van het opslagterrein is direct in de nabijheid van het GNN gelegen. In Figuur 5.1. is de ligging van het plangebied ten opzichte van het GNN en de bijbehorende beheertypen in kaart aangegeven.

Figuur 5.1. Aangewezen beheertypen rondom het plangebied. (Provincie Gelderland, 2016).

Dit aangrenzende NNN-gebied is in het Natuurbeheerplan van Gelderland (2016) aangewezen als: ‘N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland‘. De waterdelen in het NNN zijn aangewezen als ‘ N02.01 Rivier’. Daarbuiten zijn ook delen van de scheepswerf begrensd als het beheertype ‘Rivier’.

Het deel van het NNN-gebied rondom het plangebied heeft als ambitie 'perceel nog om te vormen naar natuur'. Hieronder wordt een korte beschrijving gegeven van welke vegetatie en kenmerken vallen onder het natuurbeheertype 'Kruiden- en faunarijk grasland' (http://www.portaalnatuurenlandschap.nl).

N12.02. Kruiden- en faunarijk grasland
Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweid of gehooid en niet of slechts licht bemest.
Het beheertype Kruiden- en faunarijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunarijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Op basis van het terreinbezoek (12 april 2016; zie ook paragraaf 6.2.2) is gebleken dat een deel van het NNN overeenkomt met het huidige beheertype Kruiden- en faunarijk grasland. Echter het terrein westelijk gelegen van het plangebied (de bosschages en de ruigtekruiden daarom heen) betreffen geen vegetatie met dergelijke kenmerken.

5.3 Beoordeling Natuurnetwerk Nederland

5.3.1 Toetsingskader

Geen directe effecten

Als gevolg van het voornemen wordt geen GNN-gebied aangetast aangezien het voornemen niet binnen de grenzen van het GNN gelegen is. Er is derhalve geen vervolgprocedure in het kader van het 'nee, tenzij-principe' aan de orde.

Externe werking

Hoewel GNN/GO geen externe werking heeft, is vanwege een zorgvuldige planvoorbereiding en een goede ruimtelijke ordening in dit specifieke geval bezien of de kernkwaliteiten van GNN/GO worden beïnvloed door de voorgenomen ontwikkeling. Het voorliggende voornemen wordt derhalve getoetst op haar effecten op de NNN-kenmerken en waarden:

1. uitwisselingsmogelijkheden (doel 'verbinden');
2. natuurlijke eenheid en aaneengeslotenheid (doel 'vergroten');
3. kwaliteit van het NNN en van leefgebied van soorten (doel 'kwaliteitsverbetering). De kwaliteit wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, hieronder wordt onder andere het volgende bedoeld: natuurdoelen en -kwaliteit, geomorforlogische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaard.

Beoordeeld wordt in hoeverre er een significante aantasting plaatsvindt van de drie genoemde kenmerken en waarden.

Wat betreft *Ad* 1 en *Ad* 2 vindt er als gevolg van het voorgenomen opslagterrein geen effect op het GNN plaats. Dit aangezien het voornemen niet in het GNN gelegen is; de verbindende werking wordt niet aangetast (rondom het plangebied is verder enkel bedrijventerrein aanwezig) en de natuurlijk eenheid of aaneengeslotenheid wordt om diezelfde reden niet aangetast.

De kwaliteit van het NNN wordt indien strikt getoetst aan directe aantasting – niet aangetast. Mogelijk veroorzaken storingsfactoren die vrijkomen bij het in gebruik nemen van het plangebied en bij de aanlegfase wel enige effecten op het naastgelegen GNN. Dit zal echter enkel effecten hebben op de randzones van het GNN-gebied. Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

5.3.2 Externe werking op kwaliteit GNN

Zoals in het vorige hoofdstuk (toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998) uiteengezet is, kunnen enkele storingsfactoren optreden als gevolg van het voornemen. Vrijwel alle hier genoemde storingsfactoren zijn ook relevant voor het GNN. Enkel directe effecten zijn uitgesloten (Oppervlakteverlies en mechanische effecten). De storingsfactoren op het GNN betreffen:

- Versnippering
- Verzuring door stikstof uit de lucht
- Vermesting door stikstof uit de lucht
- Verontreinig
- Verdroging
- Verstoring door geluid
- Verstoring door licht
- Verstoring door trilling
- Optische verstoring
- Verstoring door mechanische effecten.

Voor de storingsfactoren geldt vrijwel eenzelfde effectbeoordeling als die uitgevoerd is voor de Natuurbeschermingswet 1998. Onderstaand worden de relevante storingsfactoren op effect kort aangestipt wat betreft het aspect ‘kwaliteit’ van het omliggende GNN.

Versnippering
Aangezien het plangebied van voorgenomen terreinopslag een uithoek van het Natura 2000-gebied betreft, aan de rand van het bedrijventerrein ligt en dit deel niet een verbinding vormt met (vergelijkbaar) natuur in de omgeving, zijn effecten met betrekking tot versnippering uitgesloten. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)
Kwaliteitsvermindering van het GNN als gevolg van stikstofdepositie ten gevolge van de gewenste terreinopslag zal niet aan de orde zijn. Dit met name gezien de in de directe nabijheid aanwezige, niet gevoelige leefgebieden van soorten voor stikstofdepositie en gezien de verwachting dat slechts een kleine toename in werkzaamheden plaatsvindt. De natuurwaarden in de omgeving worden niet nadelig beïnvloed. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn uitgesloten.

Verontreiniging
Er vindt geen normoverschrijdende verontreiniging plaats bij de werkzaamheden, waardoor ecologisch gerelateerde effecten niet aan de orde zijn. Ditzelfde geldt voor de opslag van goederen

op het terrein; deze worden op een verharde ondergrond geplaats. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

Verdroging

Er worden bij voorgenomen terreinopslag geen veranderingen in de (grond-)waterhuishouding voorzien. Dit mede gezien de functie van de Waal en uiterwaarden in relatie tot de watervoorziening in het gebied. Om deze reden zullen geen negatieve effecten op de kwaliteit van het GNN optreden.

Verstoring door geluid

In de toekomstige situatie zal het geluid zich niet wezenlijk onderscheiden van de huidig aanwezige omgevingsgeluiden die rondom de scheepswerf voorkomen (sirenes, machinebewegingen, productiegeluiden e.d). Bovendien is er geen sprake van plotselinge, impulsgeluiden die opvliegbewegingen veroorzaken bij bijvoorbeeld vogels. Daarnaast betreft het een beperkte invloedzone van de werkzaamheden (ca. maximaal 300 meter). Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn uitgesloten.

Verstoring door licht

Onder invloed van licht stemmen dieren en planten hun fysiologische en fenologische activiteiten en processen af op hun omgeving. Onder andere lichtgevoelige soorten zoals vogels en vleermuizen die voorkomen in GNN-gebieden met bomen/bossen en of open foerageergebieden (alsook rondom het plangebied) kunnen effecten ondervinden van lichtuitstraling. Een gering negatief effect op het NNN is derhalve, zonder duidelijk lichtplan, niet uitgesloten. Het gaat daarbij voornamelijk om de bosschages (westelijk van het plangebied) als leefgebied voor zoogdieren en vogels en de open terreinen (noordelijk van het plangebied) als foerageergebied voor vleermuizen. Daarnaast vormt een denkbaar negatief effect mogelijke lichtuitstraling op de donkerte, als wezenlijke waarde van het GNN.

Indien langdurig en belemmerende lichtuitstraling wordt voorkomen op het naastgelegen GNN-gebied zijn effecten uitgesloten. Geadviseerd wordt om het terrein niet te verlichten of - indien toch gekozen wordt voor verlichting, dit zorgvuldig in te passen. Daarbij kan gedacht worden aan lage armaturen en aan het verlichten van het terrein enkel wanneer gewerkt wordt. Zodoende worden ook indirecte effecten voorkomen.

Verstoring door trilling

Trilling veroorzakende werkzaamheden (zoals heien) worden niet uitgevoerd bij de onderhavig voornemen tot opslagterrein. Door de verharding van het terrein zullen eventuele bewegingen en activiteiten rondom de gestalde goederen snel uitdempen. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

Verstoring door optische effecten

Optische verstoring kan op de randen van het NNN-gebied optreden. Dit zal echter niet wezenlijk verschillen van de optische verstoring die in de huidige situatie aan de orde is. Door de ligging van het plangebied direct tegen het bestaande verharde bedrijventerrein van Ravestein BV en ten noorden van de (bedrijfs)woningen, vindt er reeds (optische) verstoring plaats. De beïnvloedingszone zal minimaal zijn. De bewegingen binnen het plangebied zullen bovendien gereguleerd verlopen; onverwachte bewegingen zijn gezien het doel van het terrein (opslag en

verplaatsen goederen) niet aan de orde. Effecten op de kwaliteit van het GNN zijn derhalve uitgesloten.

5.4 Conclusie Gelders Natuurnetwerk

Provincie Gelderland kent enkel vervolgstappen in het kader van het Gelders Natuurnetwerk indien de uitwisselingsmogelijkheden, de natuurlijke eenheid, de aaneengeslotenheid en/of de kwaliteiten (wezenlijke kenmerken en waarden) van het GNN worden aangetast door een voornemen binnen de grenzen van het GNN. Dergelijke vervolgstappen zijn bij voorliggend voornemen niet aan de orde aangezien het plangebied buiten de grenzen van het GNN gelegen is. Het plangebied grenst wel aan het GNN. Door de inrichting van het terrein als opslagterrein zullen ook als gevolg van een aantal vrijkomende, indirecte storingsfactoren geen effecten plaatsvinden op de kerndoelen van het omliggende GNN.

Wel wordt geadviseerd om aandacht te besteden aan lichtuitstraling; belemmerende lichtuitstraling dient voorkomen te worden op het omliggende GNN om ook alle indirecte effecten uit te kunnen sluiten (zie ook kader op vorige pagina en paragraaf 7.2).

6 Toetsing Flora- en faunawet

6.1 Algemeen

Een groot aantal plant- en diersoorten is beschermd door de Flora- en faunawet. Deze is niet gebonden aan speciale gebieden, en geldt dus overal in Nederland. Indien als gevolg van de werkzaamheden en het gebruik van opslagterrein verbodsbepalingen in het kader van de Flora- en faunawet worden overtreden, is een ontheffing ex. art. 8 tot en met 12 Flora- en faunawet noodzakelijk. Het is daarom van belang om te onderzoeken of beschermde soorten op of binnen de invloedssfeer van het plangebied aanwezig zijn en of deze schade ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling daarvan. Een dergelijke toetsing vindt in dit hoofdstuk plaats.

Allereerst zal in paragraaf 6.2 de methodiek en de resultaten van de toetsing aan de Flora- en faunawet uiteengezet worden. In paragraaf 6.3 zijn de resultaten uit paragraaf 6.2 getoetst aan de Flora- en faunawet. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die zijn omschreven in paragraaf 6.4.

6.2 Methodiek en resultaten

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten is opgebouwd uit twee onderdelen:
- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedsfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

6.2.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Indien een effect optreedt en/of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.
Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten.

De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:
- www.Telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen;

- Kaartenset van de Provincie Gelderland met daarop de kerngebieden van de (habitat)soorten (Provincie Gelderland, 2012a).

Met behulp van bovenstaande bronnen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze bronnen, met name de atlassen en Telmee.nl, maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens uit deze bronnen hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

Op de site telmee.nl (2011-2016) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels
Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): buizerd, gierzwaluw, havik, roek en slechtvalk.
Categorie 5: er zijn geen omstandigheden te verwachten die nesten van categorie 5-soorten rechtvaardigen tot jaarrond beschermde nesten.

Zoogdieren
Zwaarder beschermd: bever, waterspitsmuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger.

Reptielen/amfibieën
Zwaarder beschermd: kamsalamander, rugstreeppad en poelkikker.

Vlinders
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Libellen
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen
Zwaarder beschermd: kleine modderkruiper en bittervoorn.

Flora
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

6.2.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek).

Op 12 april 2016 is een terreinbezoek in het ochtend uitgevoerd bij half bewolkt weer met een temperatuur van circa 12 C° (www.knmi.nl). Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet doorkruist zodat een gebiedsdekkend beeld verkregen is.

Biotoopbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een perceel met ruigte/kruidenvegetatie. Aan de zuidzijde van het plangebied (grenzend aan de bedrijfswoningen) is een relatief onderhouden grazige strook aanwezig. Aan de oostzijde van het perceel is kale grond aanwezig met enkele kruidenvegetatie. In het plangebied staan twee essen.

In Figuur 6.1 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 6.1. Impressie plangebied met aanwezige bosschage (onder) en omringend groen (rechtsboven).

Resultaten terreinbezoek

De bevindingen van het terreinbezoek zijn per relevante soortgroep uiteenzet. Op basis van de aanwezige biotopen kan gesteld worden dat niet alle (beschermde) soortgroepen relevant zijn voor de effectbepaling van het voornemen. Zo zijn op voorhand de volgende soortgroepen uitgesloten van het plangebied (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn hierdoor niet aan de orde): vissen, reptielen, vlinders en libellen. Aangezien het plangebied een relatief monotoon karakter betreft (één biotoop zonder gebouwen of grote aaneengesloten bomen), in een verstoorde omgeving ligt, geen open water bevat, de soorten strenge habitateisen hebben en het verspreidingsgebied van een aantal soorten niet tot aan de omgeving van het plangebied loopt, zijn niet alle soortgroepen relevant.
De overige soortgroepen vogels, zoogdieren, amfibieën en flora worden hierna wel behandeld.

Vogels
Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).
In het plangebied zijn geen sporen (zoals braakballen, uitwerpselen en/of nesten) aangetroffen die kunnen duiden op de aanwezigheid van soorten met een jaarrond beschermd nest (zoals de in de bureaustudie in de directe omgeving waargenomen soorten buizerd, gierzwaluw, havik, roek en slechtvalk). Dit ook aangezien in het plangebied geen gebouwen of beschutte en hoge bomen voorkomen waarin de soorten een nest kunnen maken. De in de omgeving waargenomen soorten zijn soorten die in dergelijke elementen nesten maken. Ook overige soorten met een jaarrond beschermd nest zijn door de afwezigheid van geschikt (broed)biotoop en de afwezigheid van sporen, uitgesloten van het plangebied.

Het plangebied biedt daarnaast wel een geschikt broedbiotoop voor algemeen voorkomende broedvogels. In de twee bomen zijn geen nesten aangetroffen. De aanwezige braamvegetatie ten noorden van het plangebied biedt mogelijk wel een beschutte en geschikte broedplaats voor algemeen voorkomende soorten als de merel. Hier zijn verschillende zangvogels in en rondom waargenomen. Ook het aangrenzende, meer beschutte uiterwaarde gebied (westzijde plangebied) vormt een geschikt broedgebied voor een verscheidenheid aan vogels. Deze zijn veelvuldig tijdens het terreinbezoek waargenomen.

Zoogdieren
Uit de bureaustudie komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied de bever is waargenomen. Het plangebied zelf vormt geen (essentieel) onderdeel van het leefgebied van de bever. Hier zijn ook geen burchten aanwezig en zijn geen sporen aangetroffen. Ook direct naast het plangebied zijn geen sporen van de soort aangetroffen. Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren (uiterwaarden) en meren (vzz.nl). Het naastgelegen uiterwaarden gebied vormt wel een geschikt leefgebied voor de soort. Uit de bureaustudie is tevens gebleken dat de waterspitsmuis in de omgeving van het plangebied is waargenomen. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers (www.zoogdiervereniging.nl). Vanwege het ontbreken van een dergelijk biotoop in het plangebied, is de soort uitgesloten van het plangebied.

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende vleermuissoorten waargenomen. Vleermuizen hebben hun vaste rust- en verblijfplantingsplaats in bomen of gebouwen en kunstwerken waarin of waarachter ze kunnen wegkruipen. Dergelijke (geschikte) elementen ontbreken in het plangebied waardoor beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen in het plangebied uitgesloten zijn. Vleermuizen kunnen overigens wel gebruik maken van het plangebied als onderdeel van hun foerageergebied. Hierbij zullen met name insectenrijke delen van het plangebied gebruikt worden. De verwachting is dat ze voornamelijk van het naastgelegen natuurterrein gebruik maken als foerageergebied (boven en rondom de waterpartij worden veel insecten verwacht). Vleermuizen benutten daarnaast beschutte trajecten om vanaf de verblijfplaats foerageergebieden te bereiken. Ze kiezen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en vliegen bij voorkeur uit de wind en uit het licht (straatverlichting, verlichting van gebouwen et cetera). Veelal wordt langs deze structuren ook gefoerageerd. Door het ontbreken van dergelijke lijnvormige elementen, zijn vliegroutes uitgesloten van het plangebied.

Amfibieën
Het plangebied biedt een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën zoals bruine kikker, bastaard kikker en gewone pad. De soorten zullen met name gebruik maken van de verruigde vegetatie in het plangebied of van de vegetatie net buiten het plangebied als schuilmogelijkheid of overwinteringslocatie (indien holen en dergelijk aanwezig zijn). Aangezien geen open water in het plangebied aanwezig is, vormt het plangebied geen voortplantingsbiotoop; de waterpartijen in de omgeving mogelijk wel.

Tijdens het terreinbezoek zijn geen amfibieën aangetroffen. Zwaar beschermde amfibieën worden gezien de afwezigheid van geschikte voortplantingsplaatsen, het monotone en verruigde, voedselrijke landschap en de strikte eisen die deze soorten aan hun leefgebied stellen niet verwacht in het plangebied. De daadwerkelijke uiterwaarden van de Waal (in dit geval de in de omgeving aanwezige Afferdensche en Deestsche Waarden) vormen wel een geschikt leefgebied voor de beschermde amfibiesoorten kamsalamander en rugstreeppad. Hier bevindt zich een onverstoord, waterrijk gebied met veel natuurlijke kleinschalige landschapselementen en vergraafbare terreinen die een optimaal biotoop vormen voor deze beschermde amfibiesoorten. Ook de poelkikker wordt meer westelijk van het plangebied verwacht. Hier komen kleinschalige poelen voor (zoals de tichelgaten) die voldoen aan het optimale biotoop van de soort. De soort prefereert zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren die vrij zijn van vis en een goede onderwatervegetatie hebben. Hij heeft een voorkeur voor onbeschaduwde wateren, maar de oeverzone moet goed begroeid zijn. Geschikte biotopen zijn niet aanwezig in voorliggend plangebied waardoor de kans op de soorten klein wordt geacht.

Flora
Het plangebied bestaat voornamelijk uit een verruigd perceel met kruidenvegetatie. Algemeen voorkomende kruiden/ruigtesoorten die tijdens het terreinbezoek zijn waargenomen, betreffen onder andere: braam, grote berenklauw, ridderzuring, brandnetel, distel, dovenetel, kleefkruid, zevenblad, smeerwortel, boterbloem en speenkruid.

In Figuur 6.2 is een impressie gegeven van de vegetatie in het plangebied.

Figuur 6.2. Impressie aanwezige vegetatie in het plangebied.

Zwaar beschermde soorten zijn tijdens het terreinbezoek niet aangetroffen en worden ook niet verwacht gezien het voedselrijke en verruigde biotoop.

6.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 6.1 en die een (zwaarder) beschermde status hebben in de Flora- en faunawet mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 6 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 6.1. Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten (Tabel 2/3 en vogels) in of in de omgeving van het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Functie	Toelichting
Algemene broedvogels	Tijdens het broedseizoen beschermd als nest in gebruik is	Ja	Broedbiotoop en rust- en verblijfplaats	Dichte vegetatie is geschikt als broedbiotoop. Daarnaast veel in de omgeving.
Vleermuizen	Tabel 3, Habitatrichtlijn Bijlage IV	Mogelijk	Foerageergebied	Terrein en omgeving onderdeel van foerageergebied

6.3 Effectbeoordeling

De effecten op zwaar beschermde soorten als gevolg van het toekomstige voornemen, worden per soortgroep getoetst. Enkel de soortgroepen in Tabel 6.1 zijn relevant bevonden voor voorliggend plangebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan:

- vogels (algemeen)
- zoogdieren (vleermuizen).

Op overige soortgroepen zijn geen effecten aan de orde.

6.3.1 Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste (algemene) broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de kapwerkzaamheden en het verwijderen van de vegetatie niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli[1]) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen effecten en belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Zo wordt ook verstoring richting de omgeving voorkomen.

In het plangebied komen door het gunstige broedbiotoop vogels tot broeden in de dichte vegetatie en mogelijk in de bomen. De kans is zeer aannemelijk dat deze aanwezig zijn. Tijdens de **aanlegfase** is het daarom van belang dat de vegetatie niet in het broedseizoen (als broedende vogels aanwezig zijn) verwijderd wordt.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken (de ophoging en verharding) dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels (vegetatie verwijderen of voor het broedseizoen dermate verstoren dat vogels niet tot broeden komen). Wanneer het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen (i.e. wanneer broedende vogels en/of jongen aanwezig zijn) om te werken dan kan het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen, of in de invloedsfeer van het plangebied dan worden locatiespecifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is. Gezien de ligging van het plangebied naast de uiterwaarden Waal zijn broedgevallen binnen de invloedssfeer zeer waarschijnlijk.

Tijdens de **gebruiksfase** worden er geen activiteiten in het plangebied uitgevoerd anders dan het stallen en verplaatsen van materiaal. De aanrijroute zal naar verwachting vanaf het reeds bestaande scheepswerf verlopen waardoor de verstoring vanuit één kant komt. Gezien de plaatselijke bewegingen kan bij vogels gewenning optreden voor de activiteiten, mede aangezien de bewegingen strikt gezien binnen het plangebied blijven.

6.3.2 Zoogdieren (vleermuizen)

Alle vleermuissoorten (inclusief hun verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden) zijn beschermd onder de Flora- en faunawet en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Een aantasting, verwijdering of wezenlijke verstoring van een dergelijke element (met essentiële functie) of het individu is een overtreding van de verbodsbepalingen gesteld in de Flora- en faunawet.

Het plangebied en met name de omgeving zal met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gebruikt worden als foerageergebied door vleermuizen. Doordat het plangebied, gezien de beperkte omvang en monotone karakter, geen essentieel onderdeel uitmaakt van hun leefgebied worden bij voorgenomen ingreep geen verbodsbepalingen overtreden (i.e. er wordt geen *essentieel* foerageergebied aangetast).

[1] Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Wel dient zowel tijdens de **aanlegfase** als de **gebruiksfase** rekening gehouden te worden met de zwaar beschermde vleermuizen. Aangezien vrijwel alle vleermuizen lichtgevoelig zijn, dient zowel in de nieuwe situatie (**gebruiksfase**) als in de periode van werkzaamheden (**aanlegfase**) lichtuitstraling buiten de grenzen van het plangebied voorkomen te worden. Dit geldt ook voor langdurige lichtuitstraling op de aangrenzende terreinen en vegetatie (tussen zonsondergang en zonsopkomst). Wanneer deze maatregel in acht wordt gehouden (door het terrein niet permanent te verlichten – zie ook maatregelen bij de toetsing aan de GNN/Natuurbeschermingswet 1998 en paragraaf 7.2), zijn negatieve effecten op vleermuizen uit te sluiten. De functionaliteit van het leefgebied van de vleermuizen blijft gewaarborgd.

6.4 Conclusie Flora- en faunawet

Kort samengevat is het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek dat de Flora- en faunawet geen belemmering vormt voor de voorgenomen terreinopslag, mits rekening gehouden wordt met zwaar beschermde vleermuizen (Tabel 3-soort) en broedvogels. Met vleermuizen kan rekening gehouden worden door lichtuitstraling te beperken. Tevens moet rekening gehouden worden met algemene broedvogels. Zie ook onderstaande voorschriften.

6.4.1 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek)

Onderstaand zijn de maatregelen, voortkomend uit de aanwezige soorten (paragraaf 6.3) en de ligging van het plangebied in het landschap, opgesomd.

- Vegetatie in het plangebied verwijderen buiten het broedseizoen indien concrete broedgevallen aanwezig zijn (dit is zeer waarschijnlijk in het plangebied);
- Lichtuitstraling buiten het plangebied voorkomen/uitsluiten. Geen lichtmasten plaatsen, werken met lage armaturen, bewegingssensoren voor verlichting e.d;
- Plangebied afschermen van omliggend natuurgebied door bijvoorbeeld fijnmazig, amfibiekerend hekwerk of scherm.
- Zicht ontnemende en lang te stallen objecten aan de buitenzijden van het plangebied (aan de kant van de bosschages/water) plaatsen. Hierdoor wordt het zicht van menselijke activiteiten van het naastgelegen natuurgebied ontnomen zodat minder optische verstoring ontstaat voor de hier aanwezige soorten.

7 Conclusies en aanbevelingen

Ravestein Beheer BV is voornemens een nieuw opslagterrein te realiseren op het terrein van Ravestein BV te Deest (westzijde bestaande loodsen). Om het opslagterrein te realiseren zal het terrein worden opgehoogd met menggranulaat en zand waarna verharding wordt aangebracht. Het opslagterrein zal worden gebruikt voor de opslag van goederen waar op het werfterrein geen plaats meer is.

Om de mogelijkheden van het gewenste opslagterrein te kunnen beoordelen, is een verkennende toetsing uitgevoerd met betrekking tot de hier geldende natuurwetgeving. Op basis van de eerste beschikbare gegevens omtrent de voorgenomen ontwikkeling is het voornemen getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 (Voortoets), het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de EHS) en de Flora- en faunawet.

7.1 Conclusies

7.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Als gevolg van de realisatie van het opslagterrein ten westen van de scheepswerf Ravestein BV vindt er, door de verspreiding van de natuurwaarden in combinatie met de aard en omvang van het voornemen, geen aantasting van - of verstoring op natuurwaarden plaats van het aangewezen Vogelrichtlijngebied. Ook effecten op habitatsoorten en habitattypen (binnen of buiten het Vogelrichtlijngebied) zijn uitgesloten. Wel is er sprake van ‘Oppervlakteverlies’ als gevolg van het in gebruik nemen van het terrein binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Alhoewel hier geen kenmerkende waarden aanwezig zijn, is een dergelijke invulling van het terrein niet in lijn met de aard en het doel van een gebied aangewezen als Natura 2000-gebied.

In een overleg met het Bevoegd gezag (provincie Gelderland) dient nader bekeken te worden welke stappen worden doorlopen (het betreft namelijk met name beleidsmatige procedures in plaats van ecologisch inhoudelijke vervolgstappen). Gezien het feit dat er sowieso een effect optreedt als gevolg van de ontwikkeling (oppervlakte verlies) op het Natura 2000-gebied, dient een vergunningsaanvraag-traject Natuurbeschermingswet 1998 doorlopen te worden.

7.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Provincie Gelderland kent enkel vervolgstappen in het kader van het Gelders Natuurnetwerk indien de uitwisselingsmogelijkheden, de natuurlijke eenheid, de aaneengeslotenheid en/of de kwaliteiten (wezenlijke kenmerken en waarden) van het GNN worden aangetast door een voornemen binnen de grenzen van het GNN. Dergelijke vervolgstappen zijn bij voorliggend voornemen niet aan de orde aangezien het plangebied buiten de grenzen van het GNN gelegen is. Het plangebied grenst wel aan het GNN. Door de inrichting van het terrein als opslagterrein zullen ook als gevolg van een aantal vrijkomende, indirecte storingsfactoren geen effecten plaatsvinden op de kerndoelen van het omliggende GNN.

Wel wordt geadviseerd om aandacht te besteden aan lichtuitstraling; belemmerende lichtuitstraling dient voorkomen te worden op het omliggende GNN om ook alle indirecte effecten uit te kunnen sluiten.

7.1.3 Flora- en faunawet

Kort samengevat is het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek dat de Flora- en faunawet geen belemmering vormt voor de voorgenomen terreinopslag, mits rekening gehouden wordt met zwaar beschermde vleermuizen (Tabel 3-soort) en broedvogels. Met vleermuizen kan rekening gehouden worden door lichtuitstraling te beperken (zie paragraaf 7.2). Tevens moet rekening gehouden worden met algemene broedvogels.

7.2 Maatregelen en aanbevelingen (algemeen en soortspecifiek)

Onderstaand zijn de maatregelen voortkomend uit de Flora- en faunawet (aanwezige beschermde soorten in het plangebied en omgeving) en voortkomend uit de ligging van het plangebied in het landschap (GNN/N2000) opgesomd. Aangegeven is in hoeverre dit een eis uit de wet is of in hoeverre dit een aanbeveling is.

- Vegetatie in het plangebied verwijderen buiten het broedseizoen (eis vanuit Flora- en faunawet);
- Lichtuitstraling buiten het plangebied voorkomen/uitsluiten. Geen lichtmasten plaatsen, werken met lage armaturen, bewegingssensoren voor verlichting e.d. (licht zorgvuldig inpassen) (eis vanuit de Flora- en faunawet, NNN en Natuurbeschermingswet 1998);
- Plangebied afschermen van omliggend natuurgebied door bijvoorbeeld fijnmazig, amfibiekerend hekwerk of scherm (optioneel, bevorderlijk voor natuurwaarden naast gelegen terrein).
- Zicht ontnemende en lang te stallen objecten aan de buitenzijden van het plangebied (aan de kant van de bosschages/water) plaatsen (optioneel, bevorderlijk voor naast gelegen natuurwaarden). Hierdoor wordt het zicht van menselijke activiteiten van het naastgelegen natuurgebied ontnomen zodat minder optische verstoring ontstaat voor de hier aanwezige soorten.

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Rijkswaterstaat, 2012. Infrastructuur en vleermuizen. Perspectief van de opdrachtgever.

Spikmans, F., 2011. Kamsalamander in rivierengebied Gelderland. Onderzoek naar migratie van amfibieën op dijktrajecten. Stichting RAVON, Nijmegen.

Overig:
www.ravon.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.naturalis.nl
www.telmee.nl
www.vlindernet.nl
www.libellennet.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling
Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode
Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten
Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.
Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten
Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels
Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil Sperwer, Wespendief en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om

soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag
Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde ‘verklaring van geen bedenkingen’ (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo
Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksma van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45%van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden
Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuur-gebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden
De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:
- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

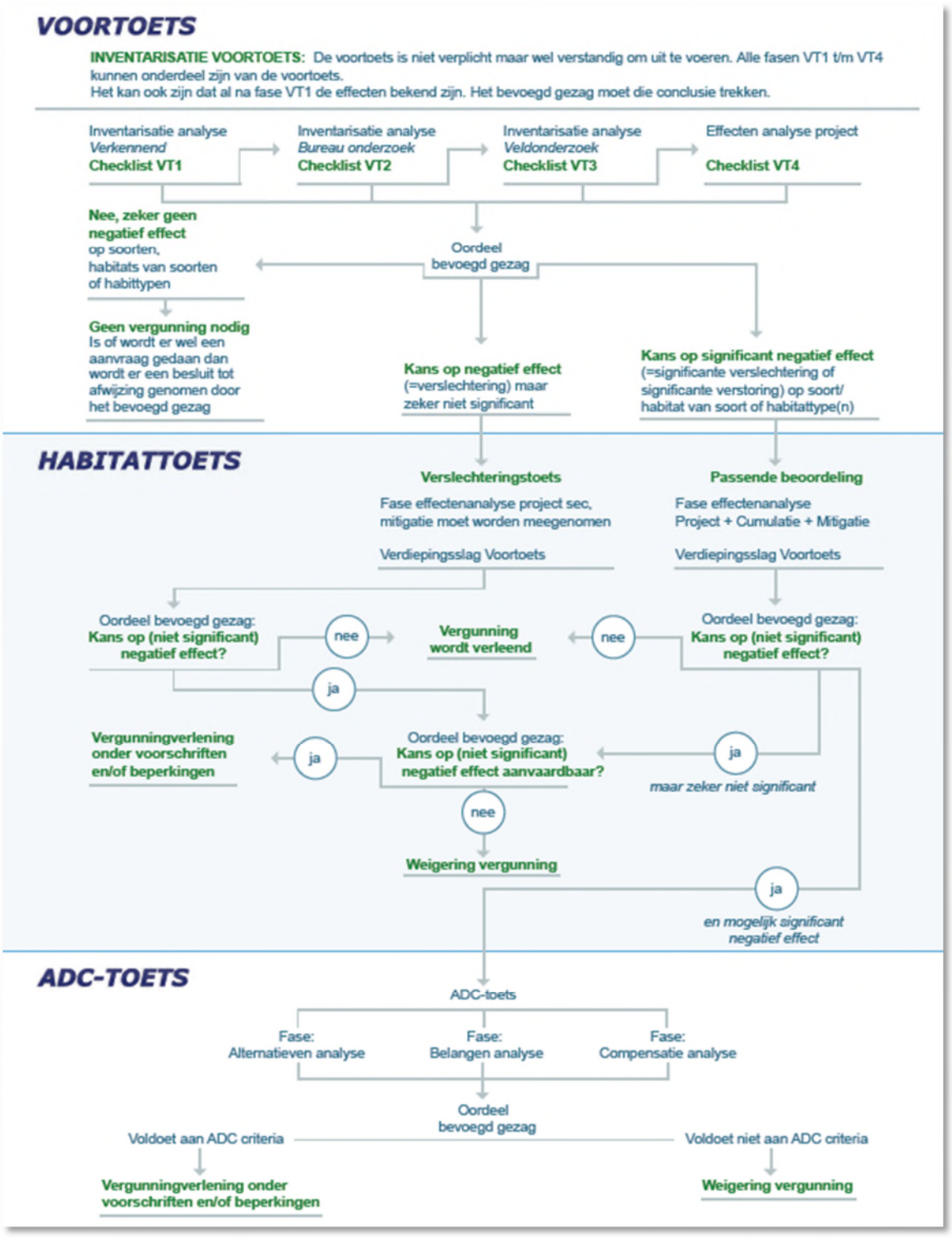
Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik
Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:
- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.
Inventarisatie analyse Verkennend Checklist VT1
Inventarisatie analyse Bureau onderzoek Checklist VT2
Inventarisatie analyse Veldonderzoek Checklist VT3
Effecten analyse project Checklist VT4
Nee, zeker geen negatief effect op soorten, habitats van soorten of habittypen
Geen vergunning nodig Is of wordt er wel een aanvraag gedaan dan wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag
Oordeel bevoegd gezag
Kans op negatief effect (=verslechtering) maar zeker niet significant
Kans op significant negatief effect (=significante verslechtering of significante verstoring) op soort/ habitat van soort of habitattype(n)
HABITATTOETS
Verslechteringstoets
Fase effectenanalyse project sec, mitigatie moet worden meegenomen
Verdiepingsslag Voortoets
Passende beoordeling
Fase effectenanalyse Project + Cumulatie + Mitigatie
Verdiepingsslag Voortoets
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
nee
Vergunning wordt verleend
nee
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
ja
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
ja
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect aanvaardbaar?
ja
maar zeker niet significant
nee
Weigering vergunning
ja
en mogelijk significant negatief effect
ADC-TOETS
ADC-toets
Fase: Alternatieven analyse
Fase: Belangen analyse
Fase: Compensatie analyse
Oordeel bevoegd gezag
Voldoet aan ADC criteria
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
Voldoet niet aan ADC criteria
Weigering vergunning

Bijlage 2: Toelichting storingsfactoren

Ministerie van EZ, 2015

Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)
Oppervlakteverlies leidt tot een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied van soorten en/of habitattypen. Door versnippering kunnen verschillende gebieden geïsoleerd van elkaar komen te liggen, waardoor ze onbereikbaar worden of hun functie verliezen.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)(3 en 4)
Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NOx), ammoniak (NH3)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verzoeting (5)
Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.
Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

Verzilting (6)
Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.
Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

Verontreiniging (7)
Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het gaat hier onder andere over organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex en kunnen zich pas vele jaren later manifesteren. Vrijwel alle soorten habitattypen reageren op verontreiniging (bron: effectenindicator EZ).

Verdroging (8)
Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting (9)
Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering stroomsnelheid (10)
Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie (11)
De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.
Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat (12)
Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Verstoring door geluid (13)
Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continue geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door licht (14)
Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's.
Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door trilling (15)
Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Verstoring door optische effecten (16)
Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

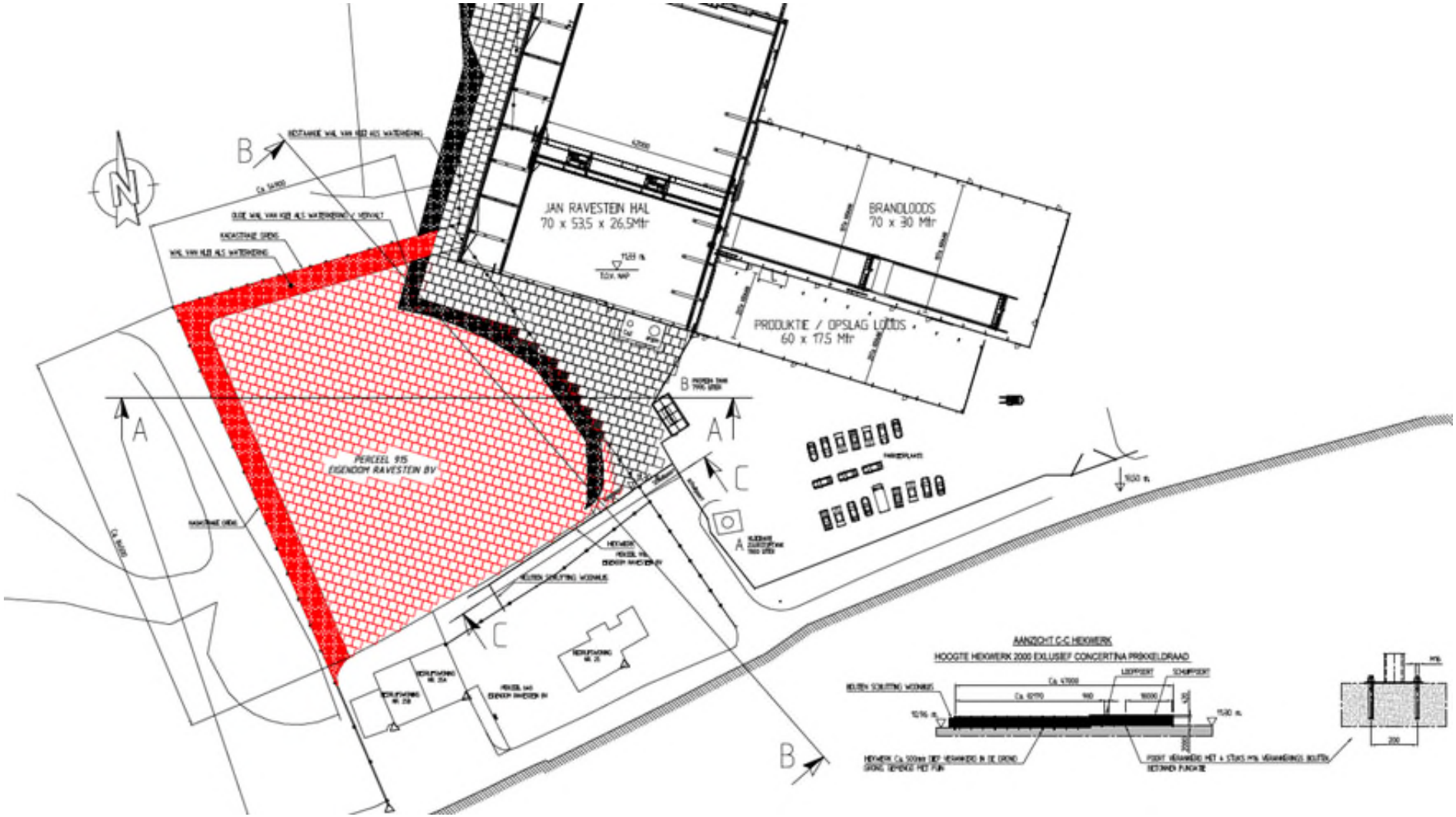
Verstoring door mechanische effecten (17)
Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

Verandering in populatiedynamiek (18)
De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral gedoeld of de situatie waneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als ‘gevoelig’ gescoord.

Bewuste verandering soortensamenstelling (19)
Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.
Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Bijlage 3: Plangebied kadastrale gegevens en fasering

JAN RAVESTEIN HAL
70 x 53.5 x 26.5Mtr
BRANDLOODS
70 x 30 Mtr
PRODUKTIE / OPSLAG LOODS
60 x 17.5 Mtr
PERCEEL 915
EIGENDOM RAVESTEIN BV
A
B
C
AANZICHT C-C HEKWERK
HOOGTE HEKWERK 2000 EXCLUSIEF CONCERTINA PRIKKELDRAAD

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. 06- 20 60 69 20
E. michel.braad@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Bijlage 13 Memo stikstofberekening

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

memo

Postbus 150, 3000 AD Rotterdam
Telefoon: 010-2018555
Fax: 010-4121039
E-mail: info@rho.nl

Aan:	Ravestein B.V.
T.a.v.:	
Onderwerp:	Stikstofdepositie op Natura 2000
Datum:	1 november 2019
Referte:	Ir H.G. van der Aa

1. Aanleiding en doel memo

Scheepswerf Ravestein te Deest is voornemens een aantal veranderingen door te voeren met het oog op een meer efficiënte en veiliger bedrijfsvoering. Besloten is, gezamenlijk met de bevoegde gezagen, om toepassing te geven aan de gemeentelijke coördinatieregeling. Doel hiervan is om richting de omgeving alle toestemmingsvereisten als bestemmingsplan, omgevingsvergunning bouwen, omgevingsvergunning milieu, Watervergunning en vergunning/ afstemming Wet natuurbescherming te stroomlijnen. Met deze instemming wordt het toekomstperspectief voor Ravestein geborgd in zowel juridisch planologisch oogpunt als uit oogpunt van alle vergunningen die daarmee samenhang hebben.

Naar aanleiding van de aangeleverde mer-beoordelingsnotitie is op 29 maart 2019 per e-mailbericht door de medewerkers van het Gelderse Provincieloket gesteld dat sprake zou zijn van een verplichting tot het uitvoeren van een plan-mer omdat er stikstofdepositie plaatsvindt op daarvoor gevoelige locaties binnen het aangrenzend Natura 2000-gebied Rijntakken.
Na overleg op 23 april 2019 met dhr. Van Adrichem van de provincie Gelderland is overeengekomen dat geactualiseerde, gedetailleerde stikstofberekeningen voor de aanlegfase en de gebruiksfase van de aanpassing van de scheepswerf Ravestein zullen worden aangeleverd, inclusief een nadere onderbouwing waarom de berekende stikstofdepositie niet zal leiden tot significante effecten op Natura 2000. In de voorliggende memo wordt hierin voorzien.

2. Uitgangspunten huidig gebruik

<u>Bedrijfsemissies</u>

Gebouwen
De scheepswerf gebruikt aardgas voor de verwarming van de bedrijfsgebouwen en voor het productieproces. De gebruiksgegevens over de periode 2015-2017 zijn weergeven in tabel 1.

Tabel 1 Aardgasgebruik 2015 - 2017

2015	2106	2017
77.265 m3	53.917	68.718

De hoogste waarde betreft die voor 2015; in dat jaar werd 77.265 m3 aardgas verstookt. Uitgaande van 11,55 Nm3 rookgas per kuub aardgas (bron: PAS-bureau, 2018) is dit 892.411 Nm3 rookgas in het maatgevende jaar. Met een emissieconcentratie van 70 mg NOx/Nm3 rookgas is de uitstoot circa 63 kg NOx per jaar.

Voertuigen en machines
Op het terrein zijn aanwezig:

- 5 heftrucks (LPG)
- 2 sectiewagens 140 ton (diesel)
- 2 torenkranen (elektrisch)

De torenkranen kennen geen stikstofemissie. Alle voertuigen zijn 8 uur per dag en 350 dagen per jaar actief, dus 2.800 uur/jaar. Voor de sectiewagens geldt een brandstofgebruik van 30 liter per uur. Gedurende 2.800 uur gebruiken de 2 machines dus elk 84.000 liter brandstof; in totaal 168.800 liter.

De heftrucks kennen emissies die 90% lager zijn dan die van dieselmotoren, zoals de sectiewagens. In de berekeningen is dit verwerkt door voor de heftrucks uit te gaan van een brandstofgebruik van 3 liter per uur. Gedurende 2.800 uur gebruiken de 5 heftrucks dus elk 8.400 liter brandstof; in totaal 42.000 liter.

Omdat alle machines op de hele werf worden ingezet worden de emissies ingevoerd als vlakbron.

<u>Verkeersproductie</u>
De huidige verkeersproductie van de scheepswerf is als volgt:

- De huidige verkeersproductie bij scheepswerf Ravestein Beheer BV is ca. 35 stuks vrachtwagens per dag (70 bewegingen) voor de aan-, en afvoer van scheepsbouwmaterialen en voor de afvoer van complete producten per vrachtwagen o.a. container pontons.
- Ca. 12 stuks busjes (24 bewegingen) en auto's voor het aanvoeren van materialen voor het goederenontvangst magazijn.
- Ravestein Beheer BV heeft ca. 125 personeelsleden in dienst en het aantal ingeleende personeelsleden is ca. 35. Dit zijn in totaal 160 personeelsleden minus ca. 20 personeelsleden die per fiets komen en/of carpoolen met gemiddeld twee personen in een auto. Dit geeft dus 140 verkeersbewegingen per dag.

3. Uitgangspunten aanlegfase

In de aanlegfase (rekenjaar 2020) zal gedurende enkele weken gebruik worden gemaakt van zware machines. Voor de berekeningen van de stikstofdepositie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- Bij de aanleg wordt uitgegaan van de inzet gedurende 13 weken, van 1 hydraulische kraan, 1 graafmachine en 1 bulldozer. De machines worden niet tegelijk ingezet; elke machine zal maximaal 5 weken (5 dagen per week, 8 uur per dag) gebruikt worden.
- Voor alle machines geldt een brandstofgebruik van 20 liter per uur. Gedurende 200 uur gebruiken de 3 machines dus elk 4.000 liter brandstof; in totaal 12.000 liter. Omdat de machines in het hele werkgebied worden ingezet worden de emissies ingevoerd als vlakbron.
- Tijdens de aanlegfase van 13 weken is behalve de inzet van machines op het terrein ook het verkeer van en naar de ontwikkeling een relevante factor voor de uitstoot van stikstof. Het betreft 12 lichte motorvoertuigbewegingen ten behoeve van woon-werkverkeer en 8 zware motorvoertuigbewegingen per etmaal voor de aan- en afvoer van materiaal voor de bouwfase. Omgerekend naar jaarbasis betreft het 780 lichte resp. 520 zware

verkeersbewegingen. Het bouwverkeer zal in zuidelijke richting het plangebied verlaten en op de Van Heemstraweg opgaan in het heersende verkeersbeeld. Dit is het geval op het moment dat het aan- en afrijdende verkeer zich door zijn snelheid en rij- en stopgedrag nog niet, dan wel niet meer onderscheidt van het overige verkeer dat zich op de betrokken weg bevindt. Op grond van jurisprudentie worden de gevolgen voor het milieu van het af- en aanrijdend verkeer niet meer aan het in werking zijn van de inrichting toegerekend wanneer dit verkeer kan worden geacht te zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld.

- Tijdens de aanlegfase ligt het werk voor circa 30% stil gedurende 13 weken (1/4 jaar). De stikstofemissies van het huidig gebruik dalen daarom tijdelijk met een factor 0,3 x 0,25 = 0,075. Dit betekent dat de stikstofemissie als gevolg van aardgasgebruik gedurende die periode met (afgerond) 5 kg daalt. Het brandstofgebruik van de heftrucks daalt tijdelijk met 3.000 liter en van de sectiewagens met 12.500 liter. De verkeersproductie van zware, middelzware en lichte voertuigen daalt met 5 resp. 2 en 10 mvt/etm. Deze tijdelijke dalingen van de emissies in de gebruikfase zijn apart doorgerekend in AERIUS.

4. Uitgangspunten toekomstig gebruik

De scheepswerf Ravestein is al decennia lang op deze locatie in werking. De meest recente revisie omgevingsvergunning milieu is gedateerd op 05-12-2011 en is door Provincie Gelderland afgegeven (kenmerk 2010—008551/MPM19590). De bedrijfsactiviteiten zoals vergund in deze omgevingsvergunning milieu zijn dus reeds sinds 05-12-2011 volledig in de achtergrondconcentratie opgenomen (en in de praktijk al veel langer)
De beoogde uitbreiding bij scheepswerf Ravestein BV is gericht op een economischer, efficiënter en veiliger werkproces en zal niet leiden tot extra verkeersproductie. De nieuwe gebouwen leiden daarom niet tot extra emissie van geluid, licht of stikstof ten opzichte van de huidige situatie. Doordat een deel van de werkzaamheden (inclusief vervoersbewegingen door heftrucks en sectiewagens) in de toekomst niet meer in de open lucht plaatsvindt is het aannemelijk dat de emissies zelfs zullen dalen. Dit is echter niet te kwantificeren. De depositie op Natura 2000 na realisering van de nieuwe gebouwen wordt daarom identiek geacht aan die van het huidig gebruik.

5. Resultaten AERIUS Calculator

Huidig en toekomstig gebruik
De deposities als gevolg van het bestaande vergunde gebruik zijn weergegeven in tabel 2 en 3.

Tabel 2 Maximale stikstofdepositie huidig en toekomstig gebruik op Natura 2000-gebied Rijntakken

Habitat/leefgebied	Max. depositie in mol/ha/jr
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	1,90
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasl. van het rivieren- en zeekleigebied	1,90
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,48
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,04
ZGLg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,03
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,03
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,03
H6120 Stroomdalgraslanden	0,02
Lg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01
ZGLg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01
H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01

Tabel 3 Maximale stikstofdepositie huidig en toekomstig gebruik op Natura 2000-gebied Veluwe

Habitat/leefgebied	Max. depositie in mol/ha/jr
Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	0,01
L4030 Droge heiden	0,01
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01
Lg13 Bos van arme zandgronden	0,01

Aanlegfase

In de aanlegfase zal sprake zijn van de tijdelijke inzet van machines en zwaar materieel en extra verkeer door bouwvakkers. Daarentegen zal de productie op de werf gedurende dezelfde 13 weken met circa 30% afnemen. In tabel 4 zijn de gevolgen van beide tijdelijke ontwikkelingen tegen elkaar afgezet.

Tabel 4 Maximale stikstofdepositie aanlegfase op Natura 2000-gebied Rijntakken

Habitat/leefgebied	Max. depositie in mol/ha/jr		
	Aanlegfase	Gelijktijdige daling gebruiksfase	Saldo
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	+0,14	-0,14	0,00
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasl. van het rivieren- en zeekleigebied	+0,14	-0,14	0,00
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	+0,02	-0,04	-0,02

Tijdens de aanlegfase zal de depositie op Natura 2000 dus gelijk blijven of heel licht afnemen. De betreffende AERIUS-berekeningen zijn als bijlagen bij deze memo opgenomen.

Conclusie

De stikstofdepositie in de toekomstige gebruiksfase is identiek aan die van het huidig gebruik en als zodanig reeds vergund in 2011. Deze depositie is feitelijk onderdeel van de achtergronddepositie. In de aanlegfase zal de depositie op Natura 2000 gelijk blijven of heel licht afnemen.

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho	-, - -

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Ravestein scheepswerf bestaand vergund gebruik	RQ9uVagcjy3x

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
01 november 2019, 09:43	2019	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	529,04 kg/j
NH3	5,00 kg/j

Resultaten

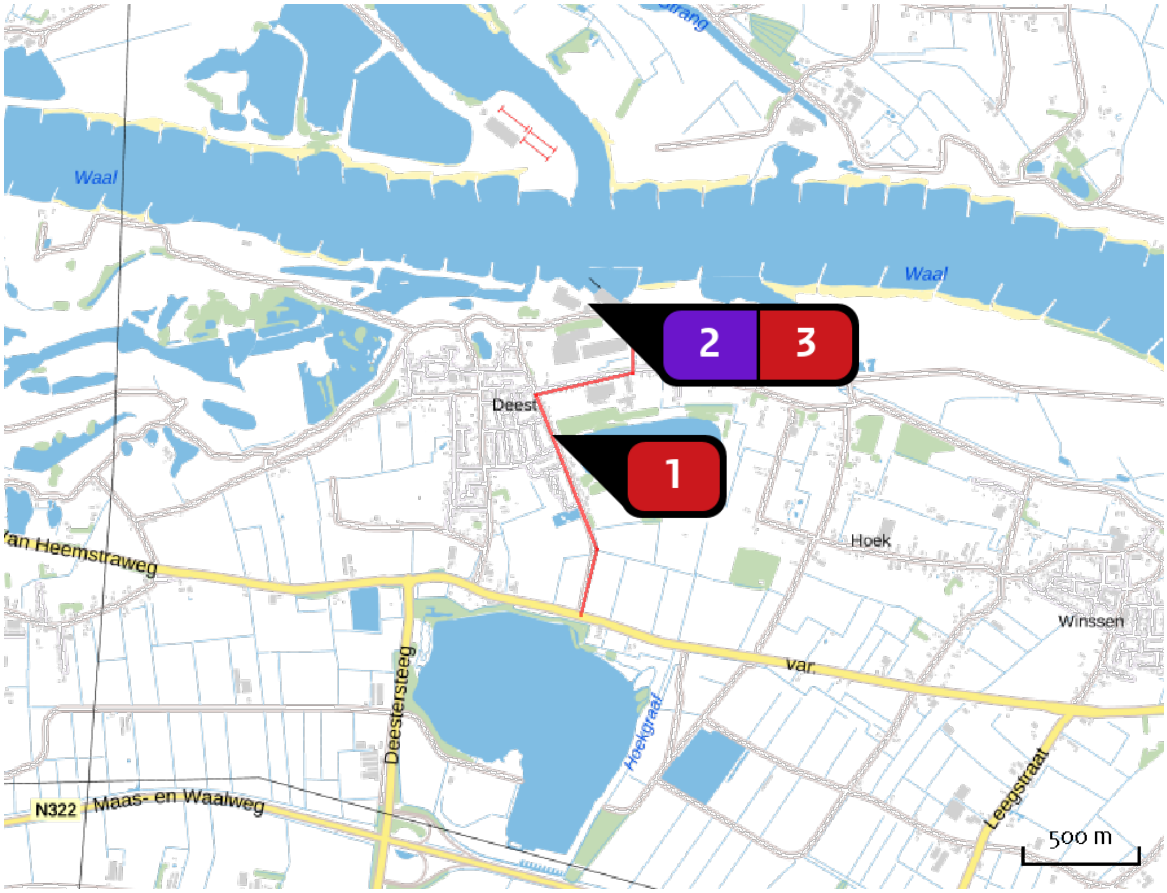
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Rijntakken	1,90

Toelichting

bestaand vergund gebruik

Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Bron 2 Wegverkeer | Buitenwegen	5,00 kg/j	212,05 kg/j
2		Bron 2 Industrie | Metaalbewerkingsindustrie	-	63,00 kg/j
3		Bron 3 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	253,99 kg/j

Resultaten stikstof gevoelige Natura 2000 gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Rijntakken	1,90	
Veluwe	0,01	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

voor de 10 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met het hoogste resultaat

Rijntakken

Habitattype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	1,90	
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	1,90	
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,48	
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,04	
ZGLg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,03	
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,03	
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,03	
H6120 Stroomdalgraslanden	0,02	
Lg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	
ZGLg02 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	
H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	

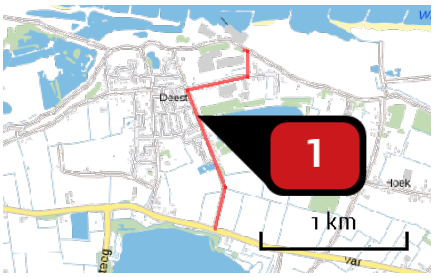
Veluwe

Habitattype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	0,01	
L4030 Droge heiden	0,01	
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	
Lg13 Bos van arme zandgronden	0,01	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

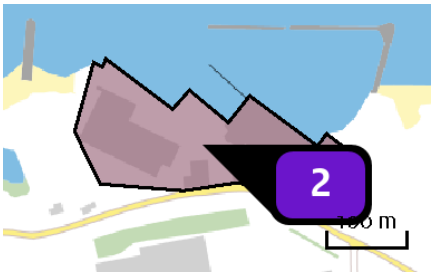
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174511, 433308
NOx	212,05 kg/j
NH3	5,00 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	140,0 / etmaal	NOx NH3	26,14 kg/j 1,82 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	70,0 / etmaal	NOx NH3	146,37 kg/j 2,52 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	24,0 / etmaal	NOx NH3	39,55 kg/j < 1 kg/j

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174666, 433875
Uitstoothoogte	10,0 m
Oppervlakte	3,5 ha
Spreiding	5,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
Temporele variatie	Standaard profiel industrie
NOx	63,00 kg/j

Naam	Bron 3
Locatie (X,Y)	174666, 433875
NOx	253,99 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 – 130 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. R	Heftrucks	42.000				NOx	49,81 kg/j
STAGE IV, 130 – 560 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. Q	Sectiewagens	168.800				NOx	204,18 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019_20191018_c53b8fdaa8
Database	versie b429880a81

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho	-, - -

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Ravestein scheepswerf	RqtpSXhmnTmn

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
01 november 2019, 11:51	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	17,26 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

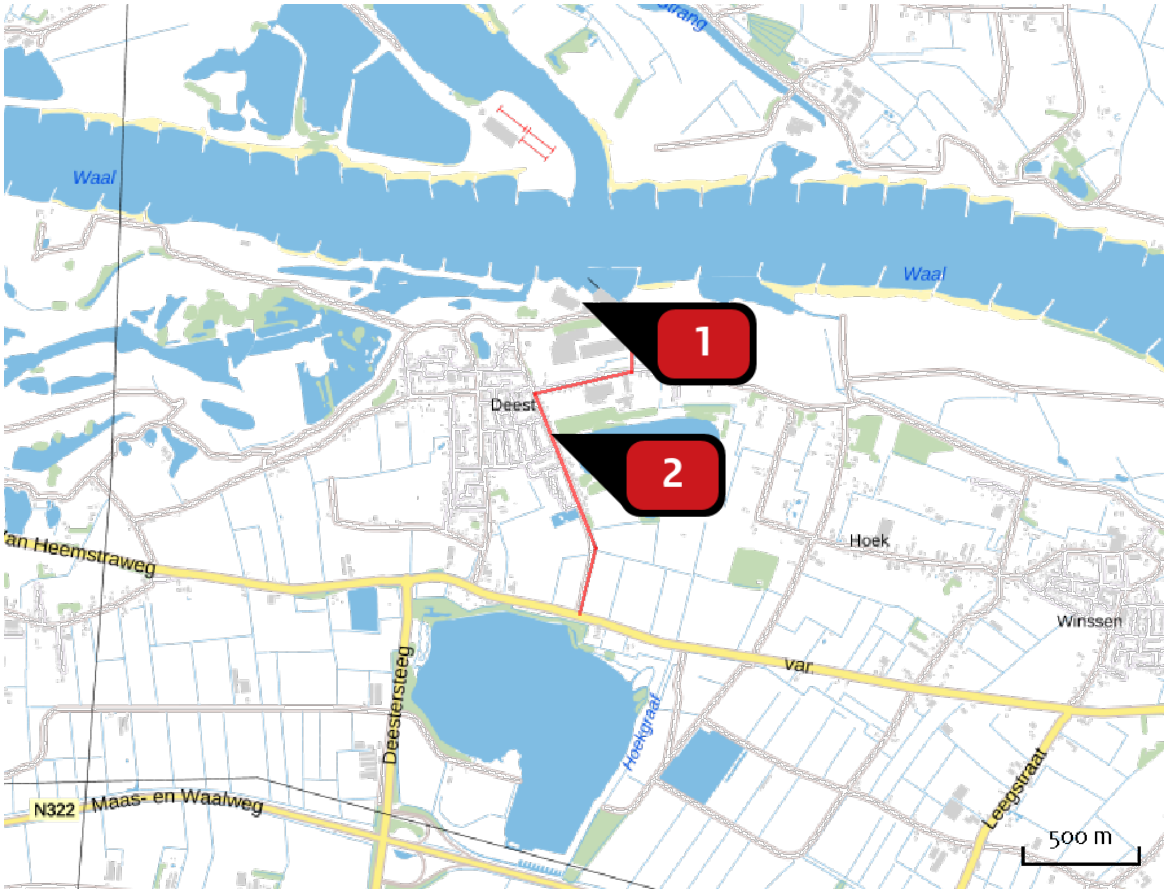
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Rijntakken	0,14

Toelichting

Aanlegfase

Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Bron 1 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	14,23 kg/j
2		Bron 2 Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	3,03 kg/j

Resultaten stikstof gevoelige Natura 2000 gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Rijntakken	0,14	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

voor de 10 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met het hoogste resultaat

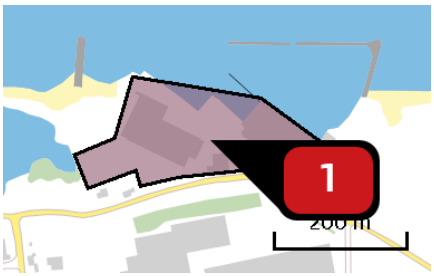
Rijntakken

Habitattype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,14	
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,14	
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,02	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

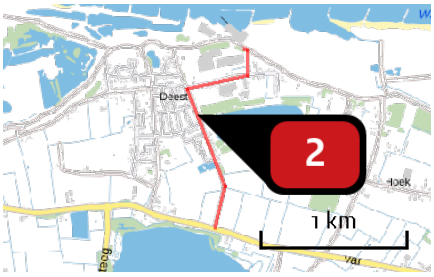
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 1
Locatie (X,Y)	174647, 433874
NOx	14,23 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 – 130 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. R	zwaar materieel	12.000				NOx	14,23 kg/j

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174511, 433308
NOx	3,03 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	780,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	520,0 / jaar	NOx NH3	2,65 kg/j < 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019_20191018_c53b8fdaa8
Database	versie b429880a81

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho	-, - -

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Ravestein scheepswerf tijdelijke daling huidig gebruik	RUqt7J9VZLPy

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
01 november 2019, 10:45	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	37,66 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

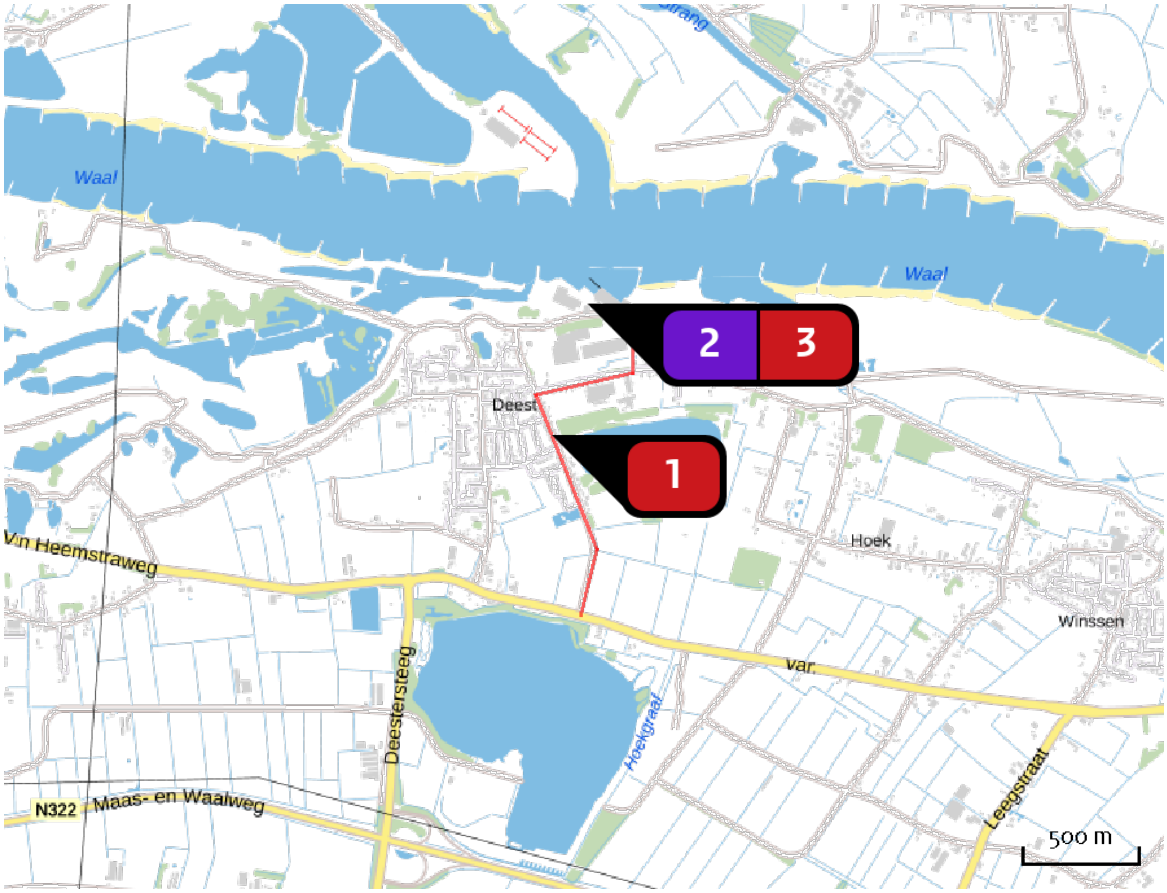
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Rijntakken	0,14

Toelichting

-

Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Bron 2 Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	13,98 kg/j
2		Bron 2 Industrie | Metaalbewerkingsindustrie	-	5,00 kg/j
3		Bron 3 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	18,68 kg/j

Resultaten stikstof gevoelige Natura 2000 gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Rijntakken	0,14	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten per habitattype
(mol/ha/j)

voor de 10 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met het hoogste resultaat

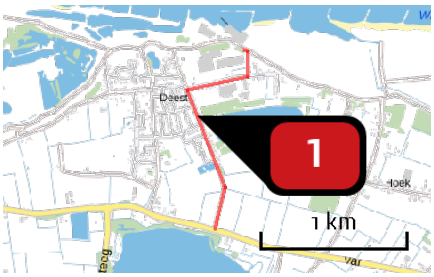
Rijntakken

Habitattype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,14	
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	0,14	
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	0,04	

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

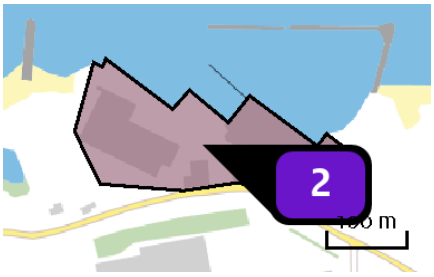
Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174511, 433308
NOx	13,98 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	10,0 / etmaal	NOx NH3	1,76 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	5,0 / etmaal	NOx NH3	9,31 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	2,0 / etmaal	NOx NH3	2,90 kg/j < 1 kg/j

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	174666, 433875
Uitstoothoogte	10,0 m
Oppervlakte	3,5 ha
Spreiding	5,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
Temporele variatie	Standaard profiel industrie
NOx	5,00 kg/j

Naam	Bron 3
Locatie (X,Y)	174666, 433875
NOx	18,68 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 – 130 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. R	Heftrucks	3.000				NOx	3,56 kg/j
STAGE IV, 130 – 560 kW, bouwjaar 2014/01, Cat. Q	Sectiewagens	12.500				NOx	15,12 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019_20191018_c53b8fdaa8
Database	versie b429880a81

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Bijlage 14 Akoestisch onderzoek

CAUBERG HUYGEN

Science Park Eindhoven 5634
5692 EN SON

T +31 (0)88-5152505
E info@cauberghuygen.nl
www.cauberghuygen.nl

K.v.K 58792562
IBAN NL71 RABO 0112 075584

Akoestisch onderzoek Scheepswerf Ravestein Waalbandijk 11 te Deest

Datum **8 februari 2019**
Referentie **01145-43511-05**

Referentie	01145-43511-05
Rapporttitel	Akoestisch onderzoek Scheepswerf Ravestein Waalbandijk 11 te Deest
Datum	8 februari 2019

Opdrachtgever	Ravestein Beheer B.V. Waalbandijk 11 6653 KD DEEST
Contactpersoon	De heer M. Rietveld

Behandeld door	De heer ir. S. Prüst De heer ing. R.H.R. Slangen Cauberg Huygen B.V. Science Park Eindhoven 5634 5692 EN SON Telefoon 088-5152505

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
2	**Uitgangspunten onderzoek**	**4**
2.1	Beschrijving en situering inrichting	4
2.2	Geluidmetingen	4
2.3	Representatieve bedrijfssituatie	5
3	**Normstelling**	**6**
3.1	**Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)**	6
3.2	**Maximale geluidniveaus (L_{Amax})**	6
4	**Rekenmodel**	**7**
4.1	**Invoergegevens**	7
4.2	**Rekenpunten**	7
4.3	Geluidbronnen	7
4.3.1	Specifieke geluidbronnen voorschrift 6.2.3. vigerende vergunning	12
5	**Rekenresultaten en toetsing**	**13**
5.1	**Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)**	13
5.2	**Maximale geluidniveaus (L_{Amax})**	14
6	**Conclusie en samenvatting**	**15**

Figuren

Figuur I	Overzicht rekenmodel

Bijlagen

Bijlage I	Bronsterkteberekening
Bijlage II-1	Invoergegevens LAr,LT
Bijlage II-2	Invoergegevens LAmax
Bijlage III-1	Rekenresultaten directe hinder LAr,LT
Bijlage III-2	Rekenresultaten directe hinder LAmax
Bijlage IV-1	Rekenresultaten LAr,LT dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-2	Rekenresultaten LAmax dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-3	Rekenresultaten LAr,LT zonepunt 85
Bijlage IV-4	Rekenresultaten LAmax zonepunt 85

1 Inleiding

In opdracht van Ravestein Beheer B.V. is door Cauberg Huygen B.V. een akoestisch onderzoek uitgevoerd voor de inrichting aan Waalbandijk 11 te Deest. Aanleiding voor het onderzoek is een aantal voorgenomen wijzigingen in de bedrijfsvoering met nieuwbouw en uitbreiding van bestaande gebouwen. De akoestisch relevante veranderingen omvatten:

- Sloop en nieuwbouw lashal aan de oostzijde van het bedrijfsperceel.
- De beoogde verlenging van de Jan Ravesteinhal aan de westzijde.
- En de bouw van een nieuwe (opslag)hal aan de westzijde van het perceel ter plaatse van het opgehoogde terrein.

Deze veranderingen zijn niet direct toegestaan op basis van het vigerend bestemmingplan en omgevingsvergunning. Het akoestisch onderzoek biedt inzicht in de optredende geluidniveaus in de directe omgeving. Van een toename van verkeersbewegingen zal bij genoemde veranderingen geen sprake zijn

Het onderzoek richt zich op het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau en maximale geluidniveau dat op de huidige vergunningspunten zal ontstaan ten gevolge van de voorgenomen nieuwe situatie. Alle berekeningen zijn uitgevoerd conform het gestelde in de “Handleiding meten en rekenen industrielawaai” (1999).

De inrichting maakt deel uit van een industrieterrein waarvoor volgens de Wet geluidhinder een geluidzone is vastgesteld. Het beheer van de beschikbare geluidruimte wordt door de gemeente uitgevoerd.

2 Uitgangspunten onderzoek

2.1 Beschrijving en situering inrichting

De inrichting is gelegen aan de Waalbandijk 11 op een krachtens de Wet Geluidhinder gezoneerde industrieterrein binnen het bestemmingsplan ‘Ruimte voor de Rivier, d.d. 22 december 2003’ te Deest. Figuur 2.1 geeft de situering van de inrichting (rood omrand) weer.

Figuur 2.1: Situering inrichting

2.2 Geluidmetingen

Op 23 oktober 2018 zijn tijdens een bezoek op locatie geluidmetingen verricht ter controle en bepaling van bronvermogens van voor de totale geluidimmissie in de omgeving relevante geluidbronnen binnen de inrichting. In tabel 2.1 zijn de weersomstandigheden tijdens de metingen samengevat. In tabel 2.2 is een overzicht gegeven van de gebruikte meetapparatuur.

Tabel 2.1: Weersomstandigheden tijdens de metingen conform de KNMI weersinformatie

Temperatuur [°C]	12
Windsnelheid [m/s]	5
Windrichting	WZW
Relatieve vochtigheid [%]	80
Bewolking [8° delen]	8

Tabel 2.2: Gebruikte meetapparatuur

Omschrijving	Fabricaat	Type
Real time analyzer (investigator)	Brüel & Kjær	2250
Microfoon voor de real time analyzer	Brüel & Kjær	4190
Calibrator	Brüel & Kjær	4231

Het meetsysteem is voor en na de metingen geijkt. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd. In bijlage I zijn de resultaten van de geluidmetingen en de daaruit volgende berekeningen van de bronvermogens opgenomen.

Tijdens het bedrijfsbezoek zijn tevens de relevante bouwkundige eigenschappen van de diverse gevels vastgesteld.

2.3 Representatieve bedrijfssituatie

De inrichting richt zich op het maken van schepen, drijvende offshore constructies, baggermaterieel, sluisdeuren, bruggen en alle voorkomende constructiewerken. Werkzaamheden worden in de dag-, avond en nachtperiode uitgevoerd.

De activiteiten bestaan in hoofdzaak uit metaalbewerkende activiteiten zoals snijden, samenstellen, aflassen, stralen en conserveren van constructies die op diverse plaatsen binnen de inrichting en binnen verschillende gebouwen plaatsvinden. Transport vindt plaats middels vrachtwagens en intern verzorgen heftrucks transport van goederen. In tabel 4.1 is een volledig overzicht opgenomen van alle akoestisch relevante geluidbronnen, transportbewegingen en activiteiten.

3 Normstelling

Bij de beoordeling van directe hinder of mogelijk hinder vanwege activiteiten binnen de grenzen van een inrichting wordt onderscheid gemaakt tussen langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus en maximale geluidniveaus. Ten aanzien van beide beoordelingsgrootheden zijn in de vigerende vergunning onder hoofdstuk 6 voorschriften opgenomen. Navolgend zijn de relevante voorschriften overgenomen.

3.1 Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)

In voorschrift 6.2.1 is voor een aantal concrete punten het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau vanwege de inrichting voor de dag-, avond- en nachtperiode vastgelegd. Onderstaande tabel 3.1 geeft een samenvatting van deze vigerende geluidnorm.

Tabel 3.1: Overzicht geluidnormen langtijdgemiddeld beoordelingsniveau in dB(A)

Beoordelingspunt	Beoordelingshoogte in meters	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
13_A	5	37	36	33
19_A	5	39	39	35
25_A	5	42	42	38
30_A	5	42	43	39
Z83_A	5	40	39	36
Z86_A	5	40	39	36
Z87_A	5	39	38	35
Z88_A	5	40	40	37
Z89_A	5	42	42	38
Z91_A	5	36	36	32
Z94_A	5	37	37	33
Z97_A	5	37	37	34

In voorschrift 6.2.1 zijn aanvullend middelvoorschriften opgenomen voor enkele concrete geluidbronnen waaraan geluidreducerende maatregelen getroffen moeten worden om bovenstaande geluidvoorschriften te respecteren. In hoofdstuk 4.2.3. wordt ingegaan op de situatie van betreffende bronnen.

3.2 Maximale geluidniveaus (L_{Amax})

Onder voorschrift 6.2.2 zijn grenswaarden opgenomen waaraan het maximaal geluidniveau L_{Amax} dient te voldoen. Het maximaal geluidniveau mag ter plaatse van woningen van derden buiten het industrieterrein niet meer bedragen dan 70 dB(A) tijdens de dagperiode, 65 dB(A) tijdens de avondperiode en 60 dB(A) tijdens de nachtperiode.

4 Rekenmodel

Ten behoeve van de berekening van de geluidimmissie van de inrichting ter plaatse van woningen van derden en de geluidzone is in het verleden een rekenmodel opgesteld. Dit rekenmodel is als basis gehanteerd voor de nieuwe berekeningen. Hierbij is gebruik gemaakt van het rekenprogramma Geomilieu versie V4.10.

De ligging van de gebouwen en schermen is weergegeven in figuur I-1 en figuur III-1.

4.1 Invoergegevens

In het rekenmodel zijn alle relevante objecten, schermen en bodemvlakken van de inrichting en de omgeving meegenomen. In bijlage II-1 zijn de invoergegevens voor de berekening van de langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus opgenomen. In bijlage II-2 zijn de invoergegevens opgenomen ten behoeve van het rekenmodel voor de berekening van de maximale geluidniveaus. Bij deze invoer is de vereiste nauwkeurigheid conform de Handleiding in acht genomen. De door Omgevingsdienst eerder geplaatste opmerking dat de lasloods met een gemodelleerde hoogte van 26 meter niet overeenkomt met de hoogte van 26.45 meter volgens tekening voldoet ruimschoots aan betreffende nauwkeurigheidseis uit de Handleiding en is derhalve niet gewijzigd.

4.2 Rekenpunten

De geluidimmissie vanwege de inrichting is bepaald ter plaatse van de bewakingspunten zoals aangeleverd door de zonebeheerder ten behoeve van de vigerende vergunning. Er is conform het gestelde in de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening bij woningen (binnen de zone) een beoordelingshoogte van 5 meter gehanteerd. Gevelreflecties zijn buiten beschouwing gelaten (de rekenpunten zijn gekoppeld aan de achterliggende gevel). De rekenpunten zijn weergegeven in figuur I-1 en figuur II-1. De invoergegevens zijn in bijlage I-2 opgenomen.

4.3 Geluidbronnen

Tabel 4.1 geeft een totaal overzicht van de geluidbronnen en de gehanteerde bedrijfstijden. Basis hiervoor zijn de vastgestelde geluidemissies in het onderzoek voor de vigerende vergunning. Deze geluidemissie geldt voor de representatieve bedrijfssituatie onder maximale capaciteit van de inrichting (dat er dagen zijn met een lagere geluidemissie doet hier volgens de Handleiding en daarop gebaseerde jurisprudentie niet toe). De locatie van de geluidbronnen zijn weergegeven in figuur IV-1 t/m IV-4 en figuur V-1. Bronnen waarvoor geen aanleiding bestaat deze met de voorgenomen veranderingen te wijzigen zijn conform de vigerend vergunde situatie overgenomen in dit onderzoek.
De uitbouw van de bestaande hal bestaat uit dezelfde gevelelementen zoals in de bestaande hal zijn toegepast. De geluidisolatie is conform de bestaande/vergunde situatie en overgenomen in de bronbepaling in de bijlagen. Er is geen aanleiding deze eerder vergunde uitgangspunten te wijzigen.
In beschouwde akoestisch relevante oppervlakten van wanden zijn de betonnen plinten buiten beschouwing gelaten

Tabel 4.1: Overzicht geluidbronnen

Lijnbronnen						
Bron-nr.	**Bronomschrijving**	**L_w in dB(A)**		**Bedrijfsduren in uren**		
		$L_{Ar,LT}$	**L_{Amax}**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**	**Avondperiode 19.00-23.00 uur**	**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**
104	Elektrische kraan (totaal lijnbron)	96,2	96,2	6	--	--
Mobiele bronnen						
Bron-nr.	**Bronomschrijving**	**L_w in dB(A)**		**Aantal voertuigen**		
		$L_{Ar,LT}$	**L_{Amax}**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**	**Avondperiode 19.00-23.00 uur**	**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**
Mb01	Personenauto's	90	100	85	--	--
Mb02	Personenauto's	90	100	15	--	15
Mb03	Vrachtwagens	104	110	10	--	--
Mb04	Vrachtwagens	104	110	4	--	--
Puntbronnen						
Bron-nr.	**Bronomschrijving**	**L_w in dB(A)**		**Bedrijfsduren in uren**		
		$L_{Ar,LT}$	**L_{Amax}**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**	**Avondperiode 19.00-23.00 uur**	**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**
1	NW gevel hellingloods	98,7	120,7	11,486	4	3,2
2	NW gevel hellingloods dakrand	84,3	105,3	11,486	4	3,2
3	NW gevel hellingloods plint	80,7	101,7	11,486	4	3,2
4	NO gevel hellingloods	100,4	121,4	11,486	4	3,2
5	NO gevel hellingloods	100,4	121,4	11,486	4	3,2
6	NO gevel hellingloods dakrand	81,3	102,3	11,486	4	3,2
7	NO gevel hellingloods dakrand	81,3	102,3	11,486	4	3,2
8	NO gevel hellingloods plintnd	80,5	101,5	11,486	4	3,2
9	NO gevel hellingloods plintnd	80,5	101,5	11,486	4	3,2
10	NO gevel hellingloods	94,9	115,9	11,486	4	3,2
14	ZW gevel hellingloods 3	92,6	113,6	11,486	4	3,2
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	73,5	94,5	11,486	4	3,2
17	ZW gevel hellingloods 5	89,7	110,7	11,486	4	3,2
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	81,6	102,6	11,486	4	3,2
19	ZW gevel hellingloods 13	96,1	117,1	11,486	4	3,2
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	78,3	99,3	11,486	4	3,2
21	ZW gevel hellingloods 9	100,4	121,4	11,486	4	3,2
22	ZW gevel hellingloods dakr	81,3	102,3	11,486	4	3,2
23	ZW gevel hellingloods 9 plint	48,5	69,5	11,486	4	3,2
24	ZW gevel hellingloods 15	94,9	115,9	11,486	4	3,2
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	78,9	99,9	11,486	4	3,2
26	Dak hellingloods	75,0	96,0	11,486	4	3,2
27	Dak hellingloods	75,0	96,0	11,486	4	3,2
28	Dak hellingloods	71,6	95,6	11,486	4	3,2

Bron-nr.	Bronomschrijving	L_w in dB(A)		Bedrijfsduren in uren		
		$L_{Ar,LT}$	L_{Amax}	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
29	NW zijde lasloods 2	93,2	114,2	11,486	4	3,2
30	NW zijde lasloods 2	63,4	84,4	11,486	4	3,2
31	NO zijde lasloods 2	93,9	114,9	11,486	4	3,2
32	NO zijde lasloods 2	64,1	85,1	11,486	4	3,2
33	Dak lasloods 2	70,2	91,2	11,486	4	3,2
41	Dak nieuwe aanbouw hellingloods	64,6	85,6	11,486	4	3,2
42	Noordgevel aanbouw hellingloods	84,3	105,3	11,486	4	3,2
43a	Oostgevel aanbouw hellingloods	82,5	103.54	11,486	4	3,2
43b	Oostgevel aanbouw hellingloods	82,5	103.54	11,486	4	3,2
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	85,2	106,2	11,486	4	3,2
45	Dak lasloods 1	69,8	88,8	11,486	4	3,2
46	NO zijde lasloods 1	60,0	79,0	11,486	4	3,2
47	Dak lichtplaten lasloods 1	92,9	111,9	11,486	4	3,2
48	ZO zijde lasloods 1	59,4	78,4	11,486	4	3,2
49	Bankw oost	48,6	74,6	11,486	4	3,2
50	Bankw zuid	51,4	77,4	11,486	4	3,2
51	Bankw zuid	53,0	79,0	11,486	4	3,2
52	Bankw west deuropening	103,8	129,8	1	0,1	0,1
53	Dak bankw	66,7	92,7	11,486	4	3,2
54	Dak bankw lichtplaten	93,6	119,6	11,486	4	3,2
64c	Ventilator lasrook 6 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
63c	Ventilator lasrook 3 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
65b	Ventilator lasrook 1van 3	97,3	97,3	1,992	--	--
66	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
67	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
68	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
69	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
70	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
71	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
72	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
73	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
74	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
75	Heftruck	103,1	111,1	0,151	0,05	0,05
122	Slijpen	104,4	104,4	0,998	--	--
121	Gutsen	118,9	118,9	0,5	0,167	0,333
86	Hameren	116,4	116,4	0,126	--	--
87	NW gevel hellingloods open	102,0	102,0	11,486	4	3,2

Bron-nr.	Bronomschrijving	L_w in dB(A)		Bedrijfsduren in uren		
		$L_{Ar,LT}$	L_{Amax}	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
90	Deur noordzijde	79,9	79,9	8,002	0,08	0,04
91	Ramen noordzijde	84,4	84,4	8,002	0,08	0,04
92	Gevel noord	75,0	75,0	8,002	0,08	0,04
93a	Gevel oost deel 1	78,1	78,1	8,002	0,08	0,04
94	Gevel zuid geis staalplaat	76,7	76,7	8,002	0,08	0,04
95	Gevel zuid	66,8	66,8	8,002	0,08	0,04
96a	Gevel west deel 1 hoog	74,9	74,9	8,002	0,08	0,04
97a	Stralen dak MP deel 1	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
65a	Ventilator lasrook 2 van 3	97,3	97,3	1,992	--	--
65c	Ventilator lasrook 3 van 3	97,3	97,3	1,992	--	--
64a	Ventilator lasrook 4 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
64b	Ventilator lasrook 5 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
63a	Ventilator lasrook 1 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
63b	Ventilator lasrook 2 van 6	86,6	89,6	11,486	4	2
99	Afzuiging stralen 7500 m3/h	88,8	88,8	8,002	--	--
100	Afzuiging stralen 6000 m3/h	87,8	87,8	8,002	--	--
101	Afzuiging stralen 12000 m3/h	90,8	90,8	8,002	--	--
102	Afzuiging conserveren 3000	84,8	84,8	12	4	8
103	Afzuiging conserveren 3000	84,8	84,8	12	4	8
96b	Gevel west deel 2	80,3	80,3	8,002	0,08	0,04
93b	Gevel oost deel 2	80,5	80,5	8,002	0,08	0,04
97b	Stralen dak MP deel 2	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
97c	Stralen dak MP deel 3	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
97d	Stralen dak MP deel 4	67,6	67,6	8,002	0,08	0,04
110	Uitstr dak kleine loods	60,1	60,1	8,002	0,08	0,04
111	Uitstr Zuidgevel kleine loods	50,4	66,4	8,002	0,08	0,04
112	Uitstr noordgevel kleine loods	60,7	76,7	8,002	0,08	0,04
113	Uitstr westgevel kleine loods	61,0	77,0	8,002	0,08	0,04
114a	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
114b	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
114c	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
114d	Uitstr dak branderloods	75,2	75,2	11,486	4	3,2
115	Uitstr ZO gevel branderloods	72,3	98,3	11,486	4	3,2
117a	Uitstr NO gevel branderloods	72,8	91,8	11,486	4	3,2
117b	Uitstr NO gevel branderloods	72,8	91,8	11,486	4	3,2
118	Uitstr ZO gevel branderloods	69,3	85,3	11,486	4	3,2
119a	Zuidgevel brandloods uitbreiding	72,1	95,1	11,486	4	3,2
119b	Zuidgevel brandloods uitbreiding	72,1	95,1	11,486	4	3,2
120	Zuidoostgevel brandloods uitbreiding	67,0	67,0	11,486	4	3,2

Bron-nr.	Bronomschrijving	L_w in dB(A)		Bedrijfsduren in uren		
		$L_{Ar,LT}$	L_{Amax}	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
122a	Dak brandloods uitbreiding	74,5	74,5	11,486	4	3,2
122b	Dak brandloods uitbreiding	74,5	74,5	11,486	4	3,2
52b	Bankw west deur dicht	87,5	112,8	9,51	3,9	3,098
123	Lassen op ponton	90,1	90,1	4,001	1,334	2,667
124	Grote elektrische kraan	96,2	96,2	6	--	--
1b	NW gevel hellingloods open sectie	83,8	104,8	11,486	4	3,2
11	NO gevel hellingloods dakrand	78,9	99,9	11,486	4	3,2
u1	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u2	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u3	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u4	Uitstraling dak nieuwe loods	61,9	80,9	11,486	4	2
u5	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	62,2	81,2	11,486	4	2
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	62,2	81,2	11,486	4	2
u7	Uitstraling zuidwest nieuwe loods	62,1	62,1	11,486	4	2
u8	Uitstraling zuidwest nieuwe loods	62,1	62,1	11,486	4	2
u9	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
u10	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
u11	Uitstraling noordoost nieuwe loods	84,6	84,6	11,486	4	2
u12	Uitstraling noordoost nieuwe loods	84,6	84,6	11,486	4	2
u13	Gesloten deur nieuwe loods	63,0	63,0	11,486	4	2
u14	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	81,6	100,6	11,486	4	2
76	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
77	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
78	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
79	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
80	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
81	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
82	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
83	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
84	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02
85	Heftruck	103,1	111,1	0,06	0,02	0,02

4.3.1 Specifieke geluidbronnen voorschrift 6.2.3. vigerende vergunning

Aan de ventilatoren genoemd in middelvoorschrift 6.2.3 zijn geluidreducerende maatregelen getroffen. In navolgend figuur 4.2 zijn de aangebrachte dempers weergegeven. Controlemeting wijst uit dat de geluidemissie met maatregel voldoet aan het gestelde niveau van 87 dB(A). De in hetzelfde voorschrift genoemde ventilatieroosters zijn in de nieuwe situatie vervallen.

Methode II.2

Projectnummer: 01145-43511
Bedrijf: Ravestein Deest
Datum: **23-10-18**

Bronmeting: **Bronnaam:** **Ventilatoren met geluiddempers**

Bronhoogte h_b: 5 m Meetafstand: r 6 m
Meethoogte h_r: 1,5 m
meetduur seconden

Methode II.2 ***halve bol***

Frequentie	[Hz]	31,5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	Totaal
L_p	[dB(A)]	26,0	36,6	52,1	52,8	53,8	57,8	55,8	50,9	43,8	**62,4**
Correcties voor reflecties	[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
D_{pro}	[dB]	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	
a_bR	[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Halve bol correctie	[dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{wr}	**[dB(A)]**	**50,6**	**61,2**	**76,7**	**77,4**	**78,4**	**82,4**	**80,4**	**75,5**	**68,4**	**86,9**

Figuur 4.2: Aanwezige ventilator plus dempers.

5 Rekenresultaten en toetsing

5.1 Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)

Tabel 5.1 geeft een overzicht van de berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$) van de gehele inrichting voor de representatieve bedrijfssituatie ter plaatse van de punten zoals genoemd in de vigerende vergunning. In de tabel zijn de rekenresultaten opgenomen. Bijlage III geeft een uitgebreid overzicht van de rekenresultaten.

Tabel 5.1: Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$) in dB(A), representatieve bedrijfssituatie

Rekenpunt		**Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)**								
Nummer	**Omschrijving**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**			**Avondperiode 19.00-23.00 uur**			**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**		
		Berek.	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**Norm**	**Δ**
13_A	Vriezeweg 12	37	37	--	36	36	--	32	33	--
19_A	Munnikhofsestraat 9	39	39	--	39	39	--	35	35	--
25_A	Munnikhofsestraat	41	42	--	41	42	--	37	38	--
30_A	Munnikhofsestraat 31	41	42	--	41	43	--	37	39	--
Z83_A	Zonebewakingspunt	40	40	--	39	39	--	35	36	--
Z86_A	Zonebewakingspunt	40	40	--	38	39	--	36	36	--
Z87_A	Zonebewakingspunt	38	39	--	38	38	--	35	35	--
Z88_A	Zonebewakingspunt	39	40	--	39	40	--	35	37	--
Z89_A	Zonebewakingspunt	41	42	--	41	42	--	37	38	--
Z91_A	Zonebewakingspunt	36	36	--	35	36	--	31	32	--
Z94_A	Zonebewakingspunt	36	37	--	36	37	--	32	33	--
Z97_A	Zonebewakingspunt	35	37	--	35	37	--	31	34	--

Δ = overschrijding

Uit tabel 5.1 blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie de vergunde grenswaarden worden gerespecteerd. In de vastgestelde geluidimmissie is verder geen sprake van bijzondere geluiden (tonaliteit). De hoogste deelbijdrage van het potentieel tonaal slijpen is ter plaatse van meest nabijgelegen geluidgevoelige bestemmingen met 6.5 dB(A) dusdanig veel lager dan de totale geluidimmissie van de inrichting dat daar ter plaatse geen tonaal geluid herkenbaar is.

5.2 Maximale geluidniveaus (L_{Amax})

Tabel 5.2 geeft een overzicht van de berekende maximale beoordelingsniveaus (L_{Amax}) van de gehele inrichting voor de representatieve bedrijfssituatie ter plaatse van de punten zoals genoemd in de vigerende vergunning. In de tabel zijn de rekenresultaten opgenomen van de woningen van derden met de hoogste maximale beoordelingsniveaus. Bijlage III-2 geeft een uitgebreid overzicht van de rekenresultaten.

Tabel 5.2: Maximaal beoordelingsniveaus (L_{Amax}) in dB(A), representatieve bedrijfssituatie

Rekenpunt		**Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)**								
Nummer	**Omschrijving**	**Dagperiode 07.00-19.00 uur**			**Avondperiode 19.00-23.00 uur**			**Nachtperiode 23.00-07.00 uur**		
		Berek.	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**norm**	**Δ**	**Berek.**	**Norm**	**Δ**
02	Rekenpunt fase 3	57	70	--	57	65	--	57	60	--
03	Rekenpunt fase 3	56	70	--	56	65	--	56	60	--
27	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
28	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
29	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
43	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
44	Rekenpunt fase 3	58	70	--	58	65	--	58	60	--
45	Rekenpunt fase 3	57	70	--	57	65	--	57	60	--

Δ = overschrijding

Uit tabel 5.2 blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie voldaan wordt aan de vergunde grenswaarden bij woningen van derden.

6 Conclusie en samenvatting

In opdracht van Ravestein Beheer B.V. is door Cauberg Huygen B.V. een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de inrichting aan de Waalbandijk 11 te Deest. Aanleiding hiertoe is een voorgenomen wijziging van de inrichting met gedeeltelijke nieuwbouw en uitbreiding van de bestaande bebouwing. Deze wijzigingen zijn niet direct mogelijk op basis van het vigerende bestemmingsplan en Omgevingsvergunning. Ten behoeve van een aanvraag Omgevingsvergunning voor het wijzigen van de inrichting (revisie) met vrijstelling van het vigerende bestemmingsplan is in dit onderzoek de geluidimmissie in de omgeving inzichtelijk gemaakt en getoetst aan de vigerende geluidvoorschriften. In dit onderzoek is er geen sprake van toename van het aantal verkeersbewegingen. Uit de rekenresultaten blijkt het volgende:

- **Directe hinder: langtijdgemiddeld beoordelingsniveau:** uit de berekeningen blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie met de voorgenomen wijzigingen wordt voldaan aan de vergunde grenswaarden.
- **Directe hinder: maximale geluidniveaus:** uit de berekeningen blijkt dat de voorgenomen wijzigingen niet resulteren in overschrijdingen ter plaatse van woningen van derden.

De inrichting voldoet met de nieuw gerealiseerde bebouwing en de daarbij behorende bronnen (activiteiten) aan het BBT-principe.

Door de ligging van het bedrijf op een krachtens de Wet geluidhinder gezoneerd industrieterrein is op basis van Jurisprudentie de geluidimmissie ten gevolge van verkeersaantrekkende werking (indirecte hinder) niet verder beschouwd.

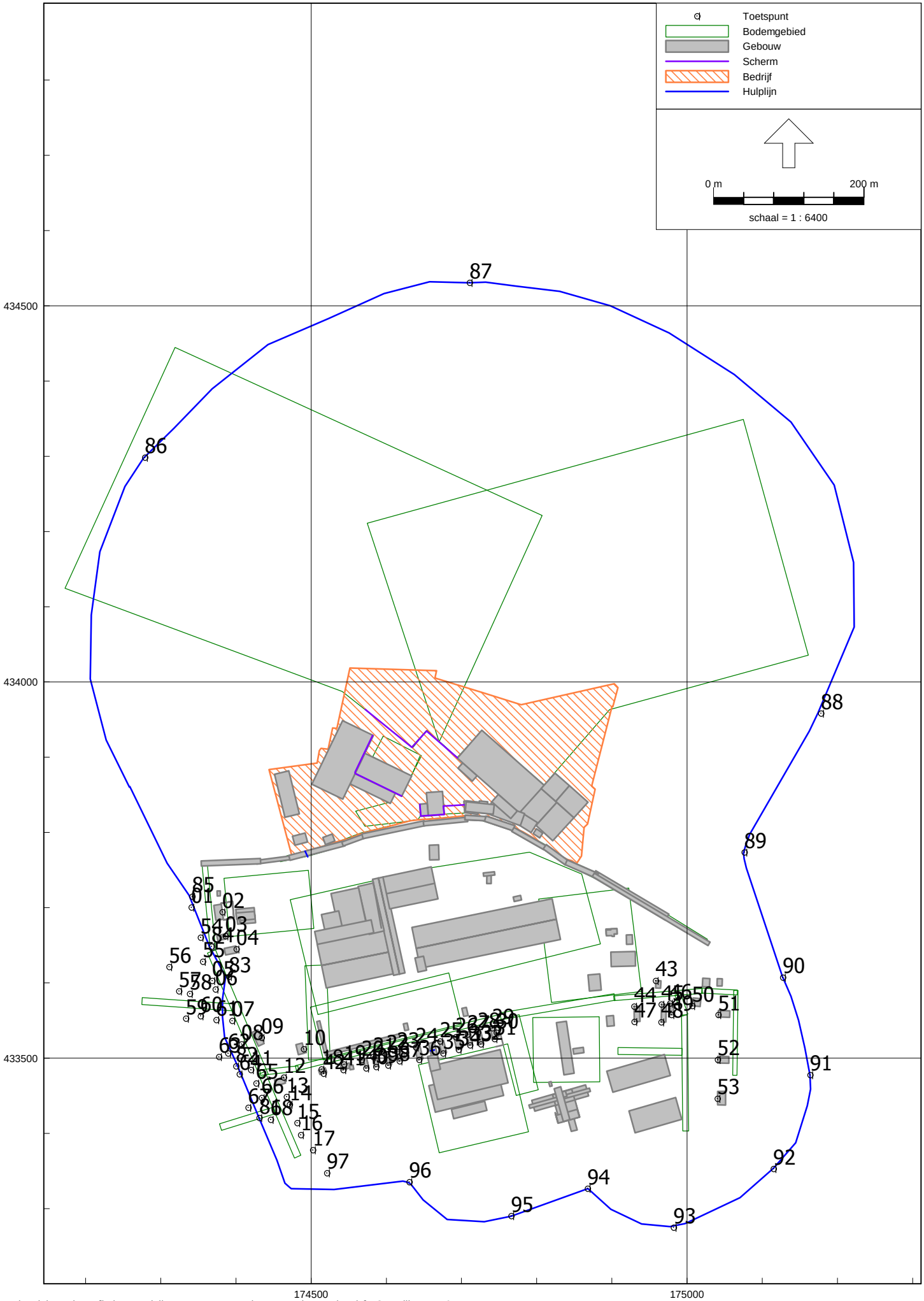
Nu de geluidimmissie na verandering voldoet aan de vigerend vergunde geluidruimte is er akoestisch sprake van een milieuneutrale verandering.

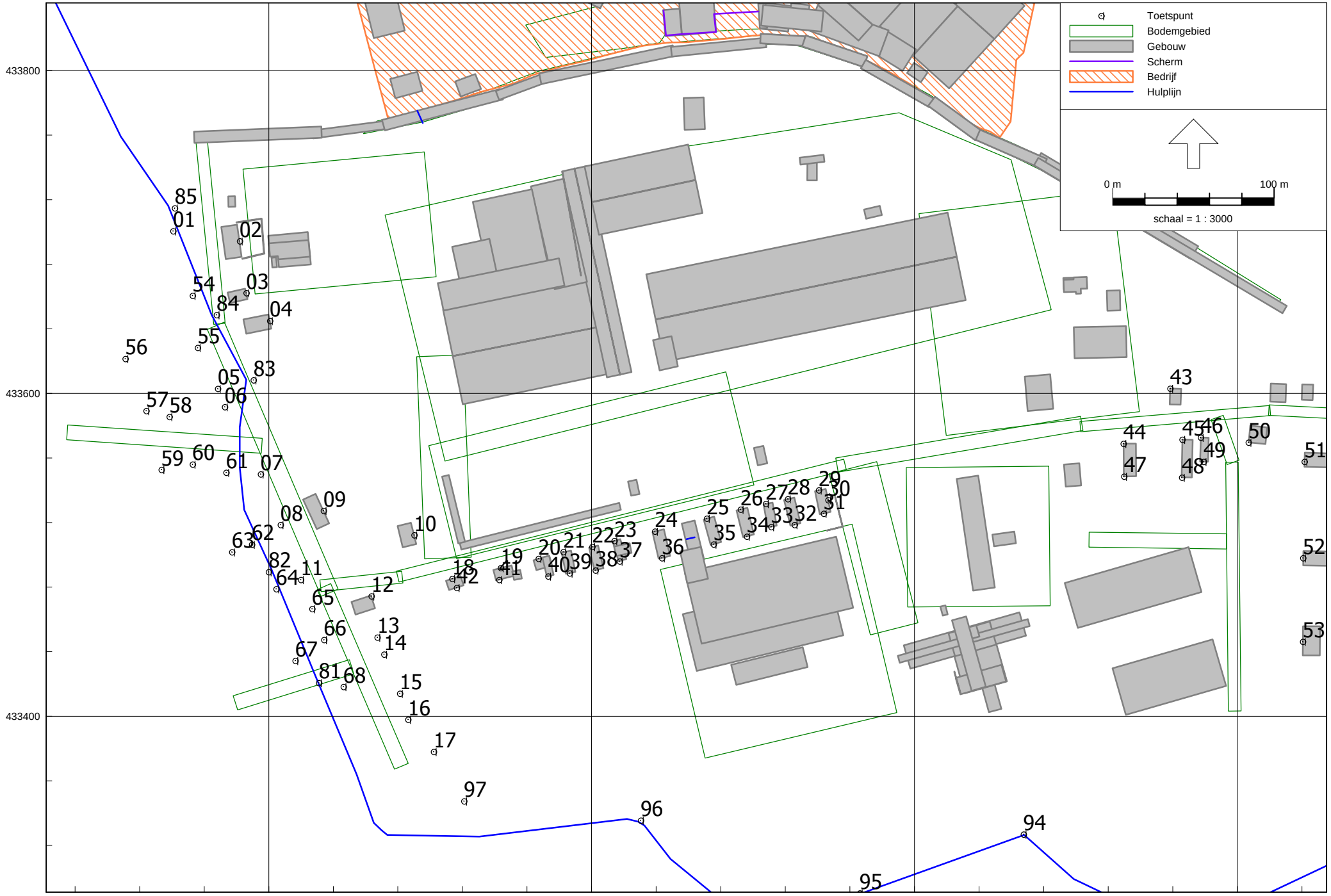
Cauberg Huygen B.V.

De heer ing. R.H.R. Slangen
Senior Adviseur

Figuur I Overzicht rekenmodel

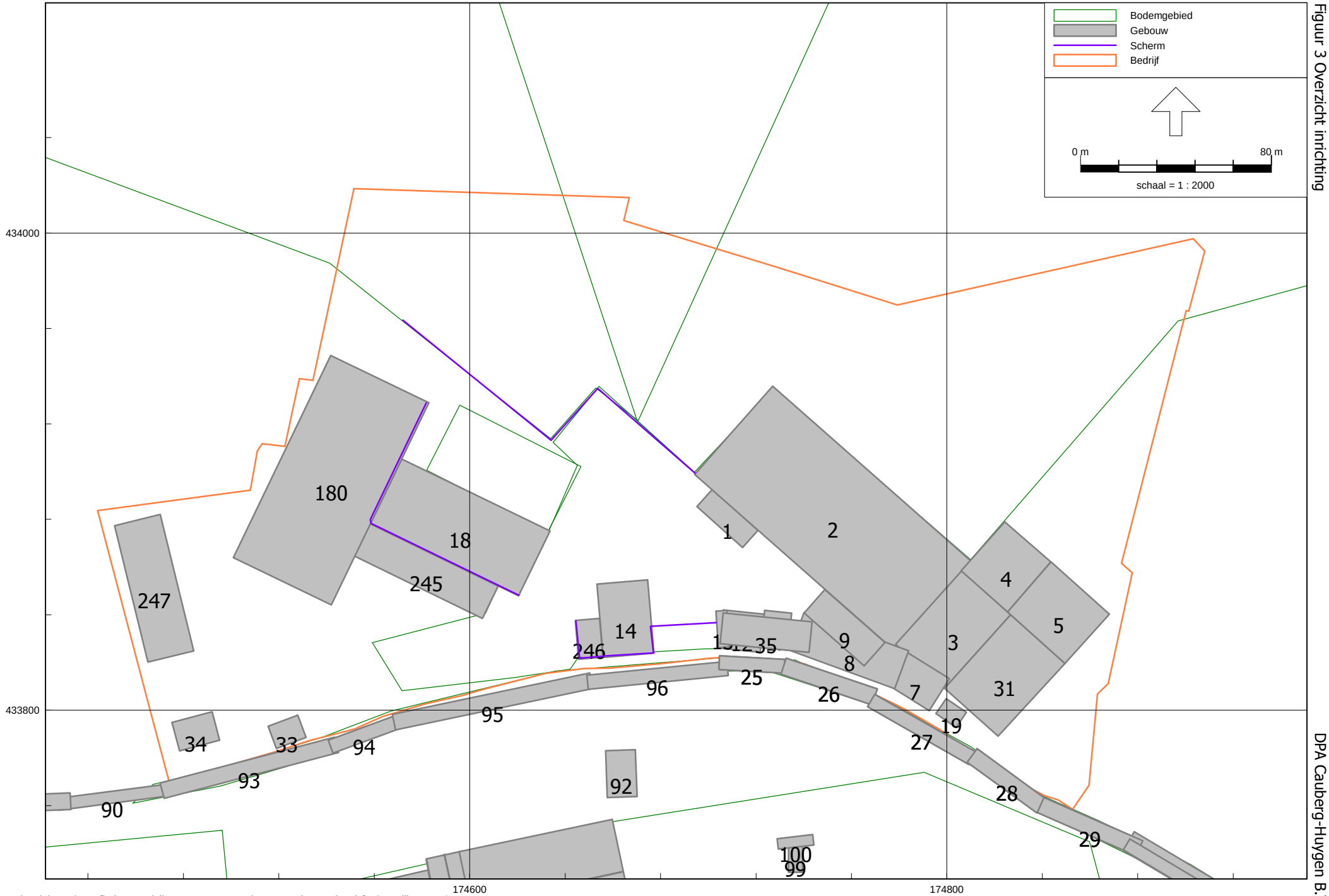

Toetspunt
Bodemgebied
Gebouw
Scherm
Bedrijf
Hulplijn
0 m
200 m
schaal = 1 : 6400
434500
434000
433500
174500
175000

Figuur 2 Overzicht rekenpunten

DPA Cauberg-Huygen B.V.

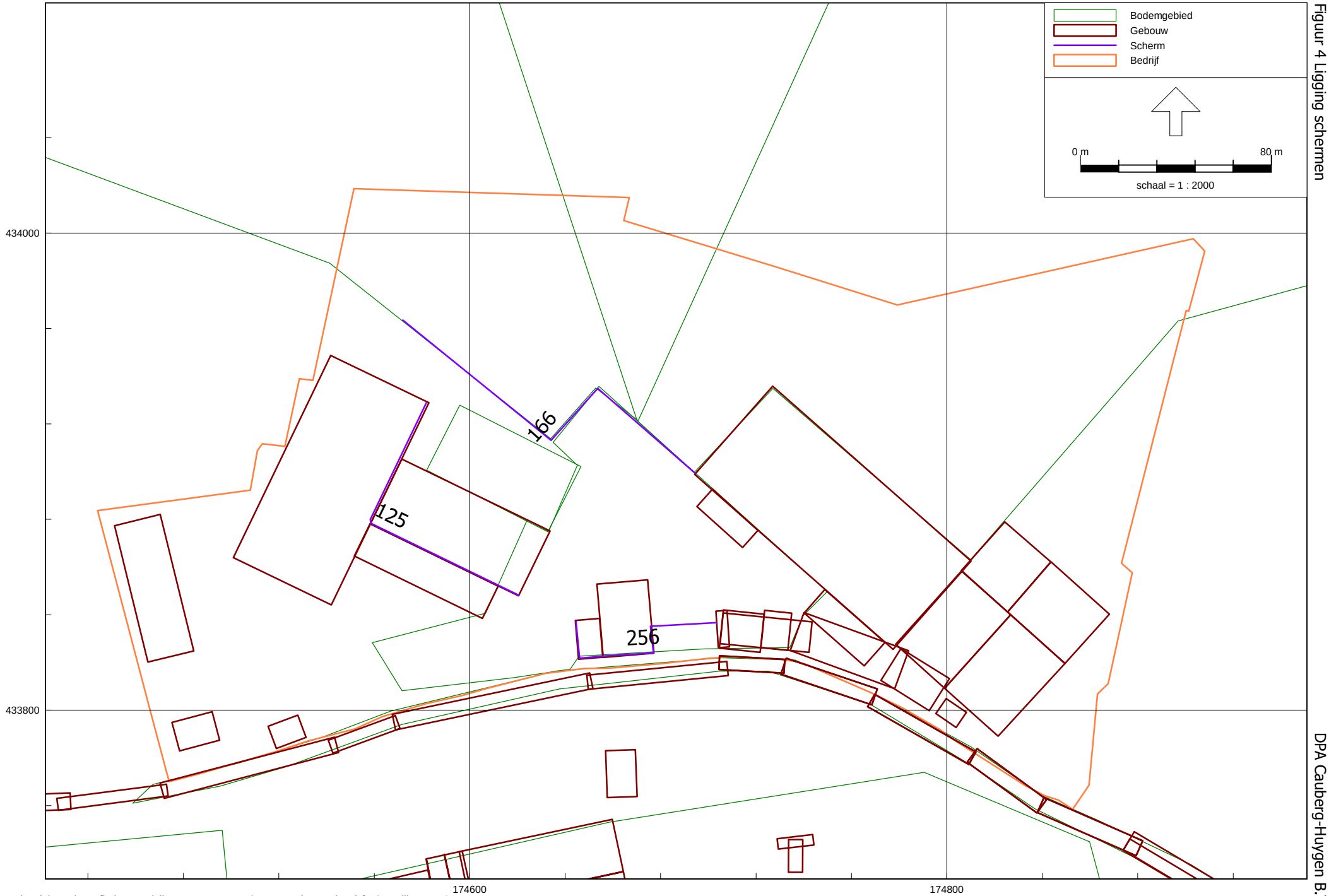
Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 3 Overzicht inrichting

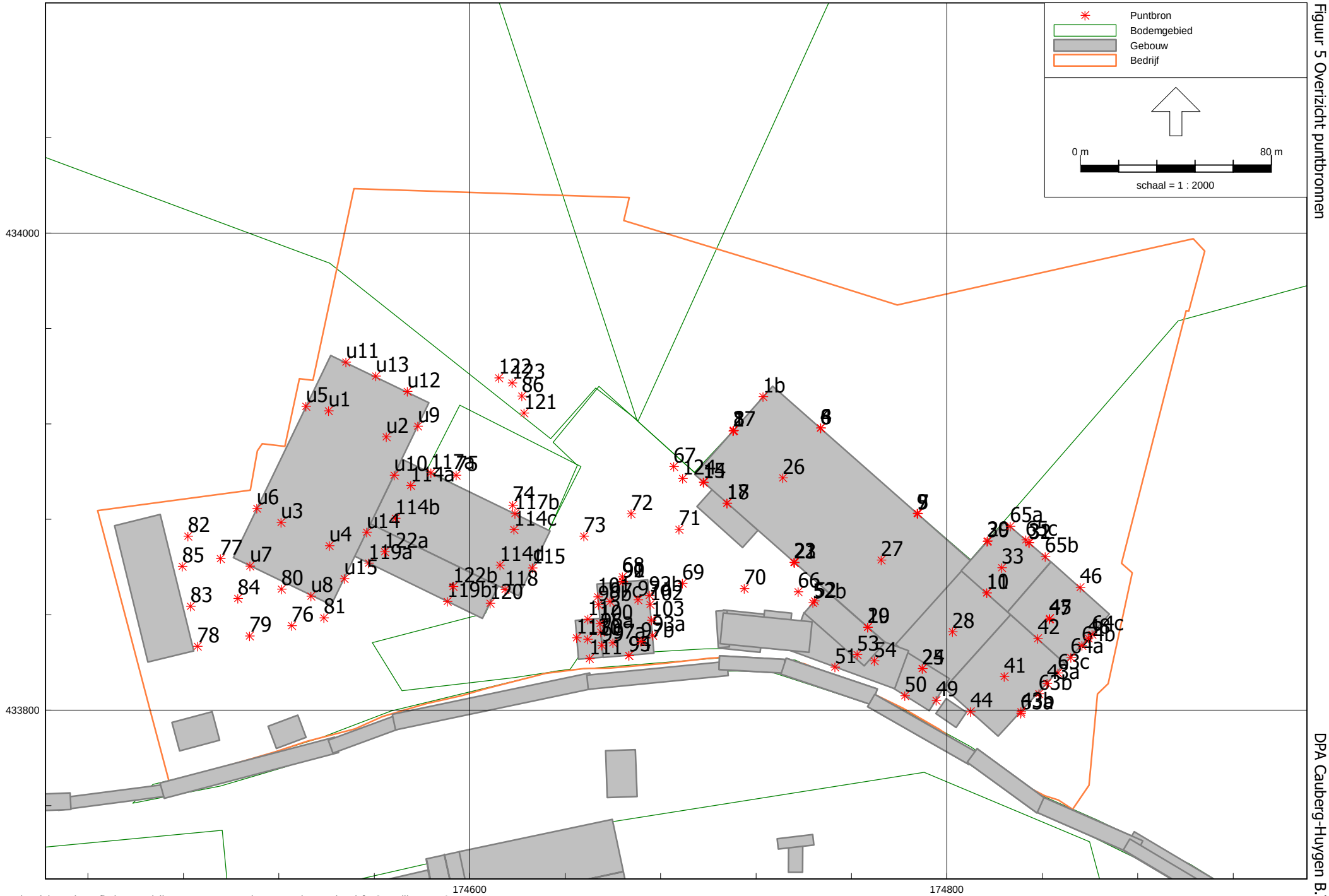
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 4 Ligging schermen

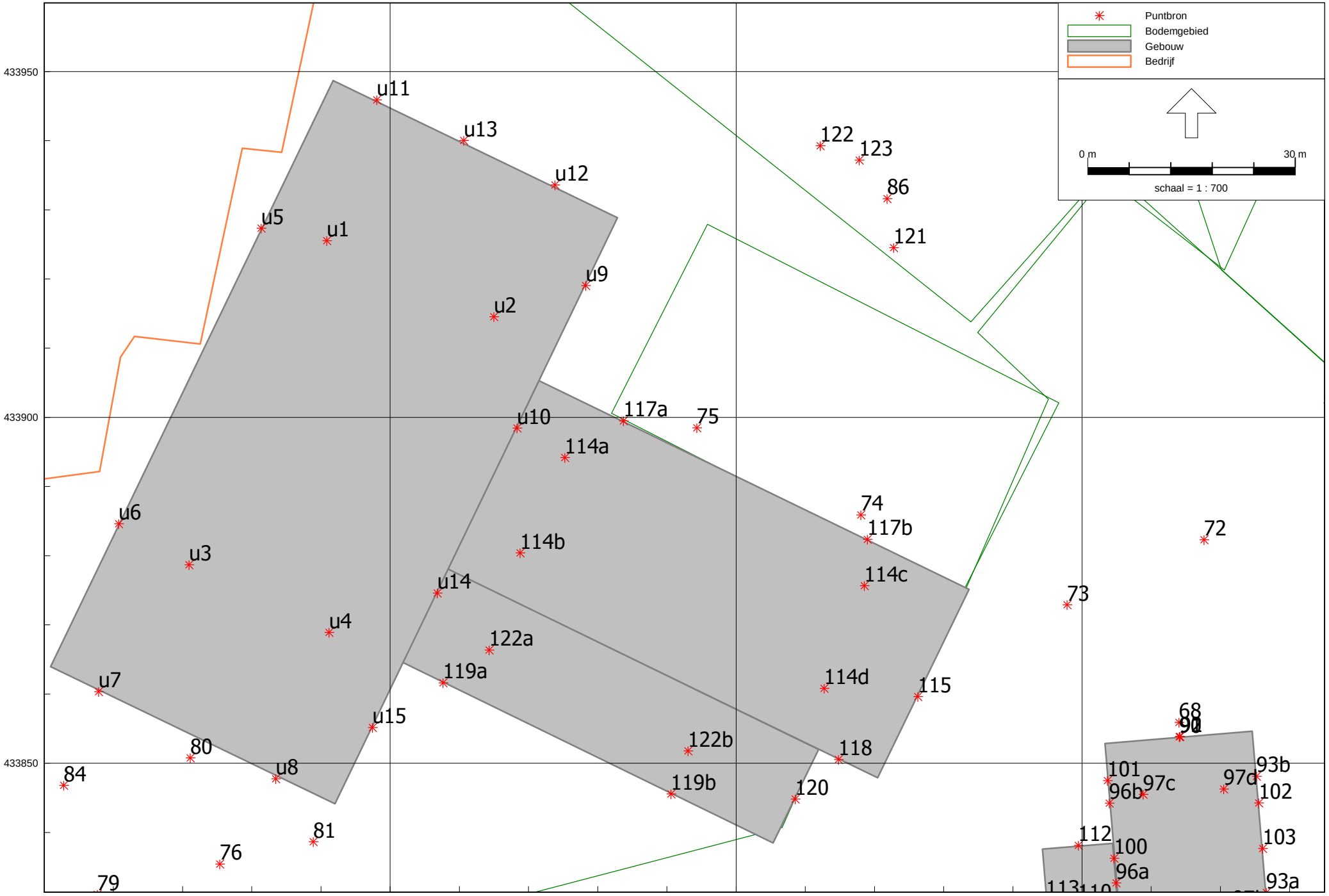
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Figuur 5 Overizicht puntbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

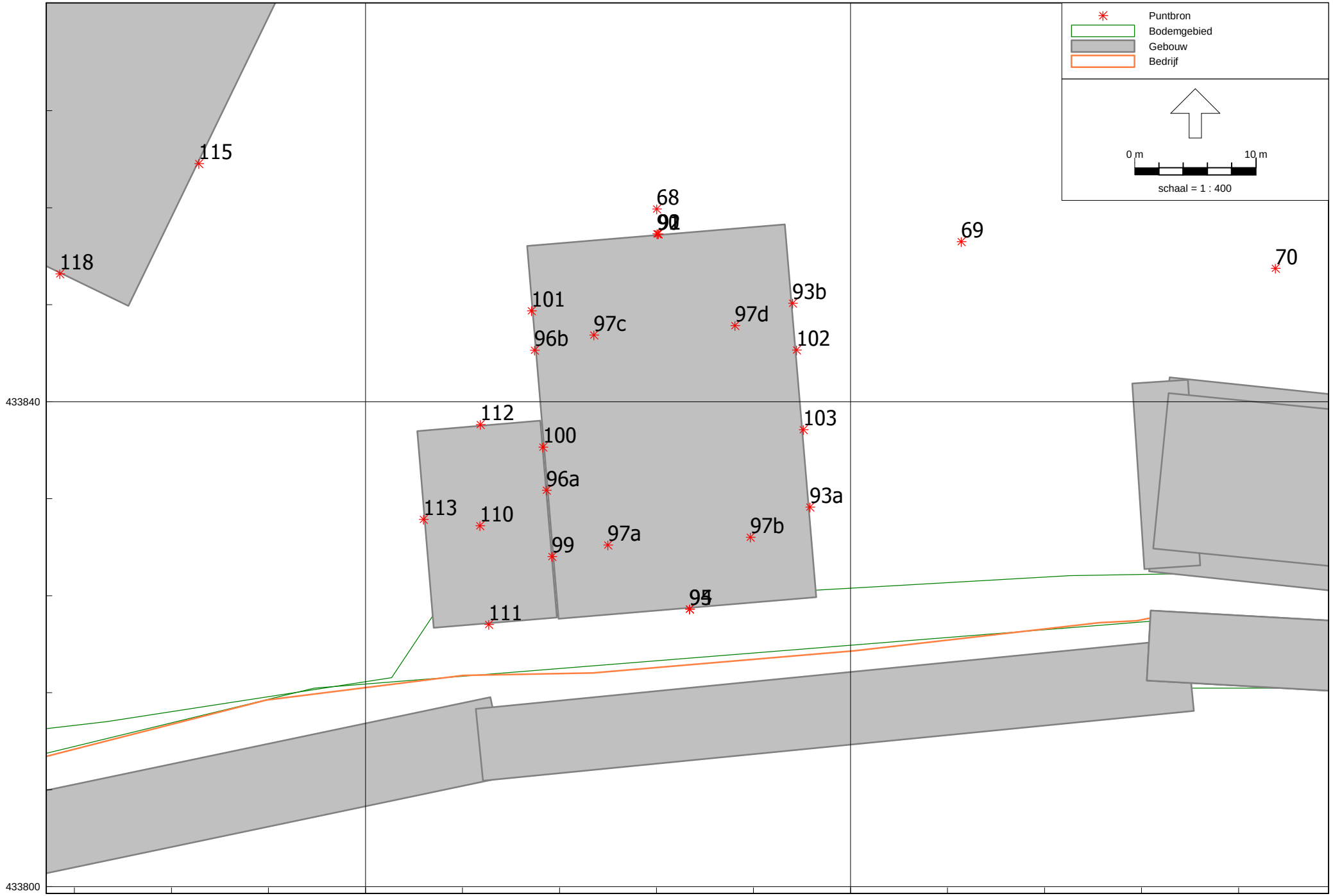
Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 6 Overzicht puntbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 7 Overzicht puntbronnen

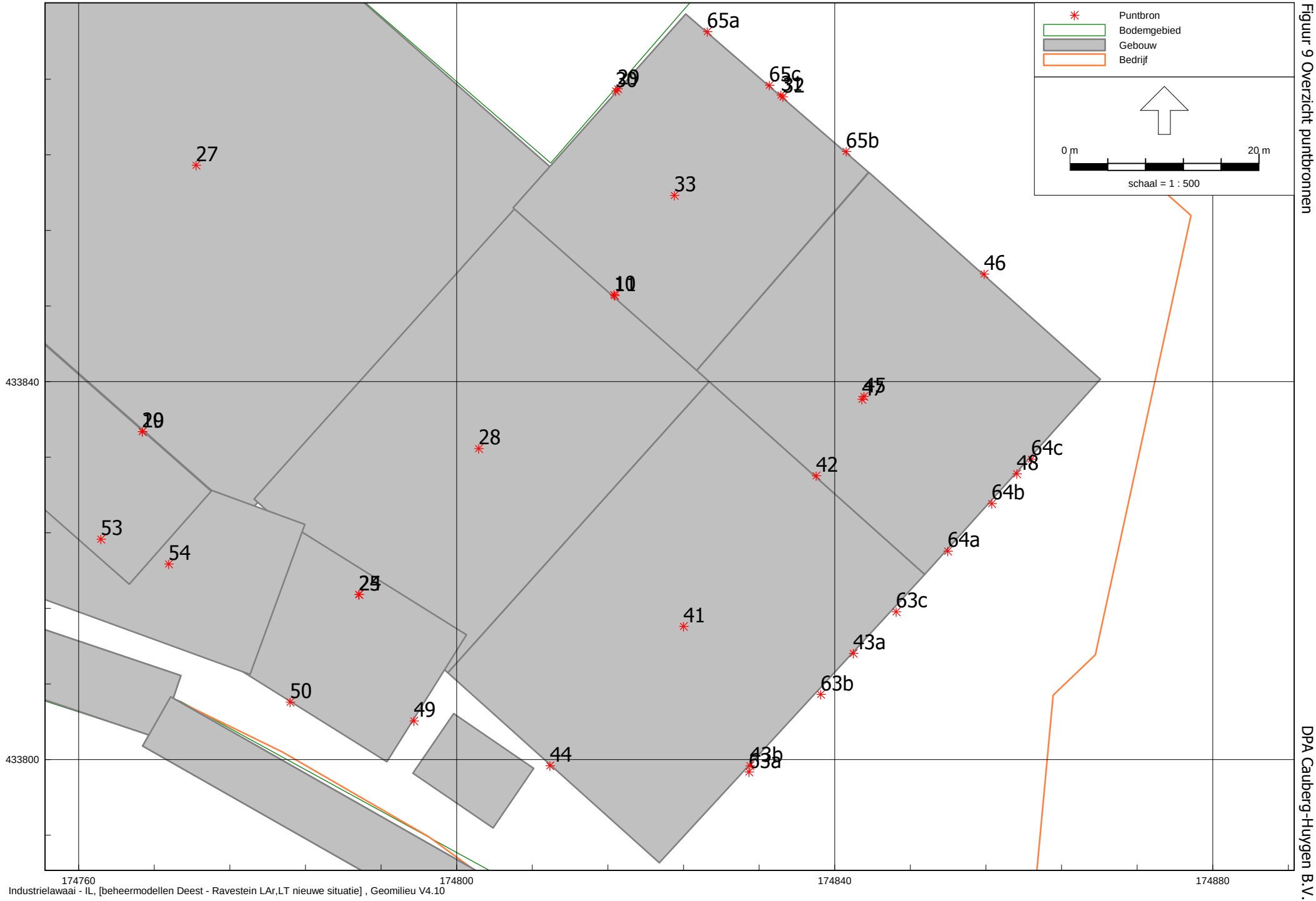
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

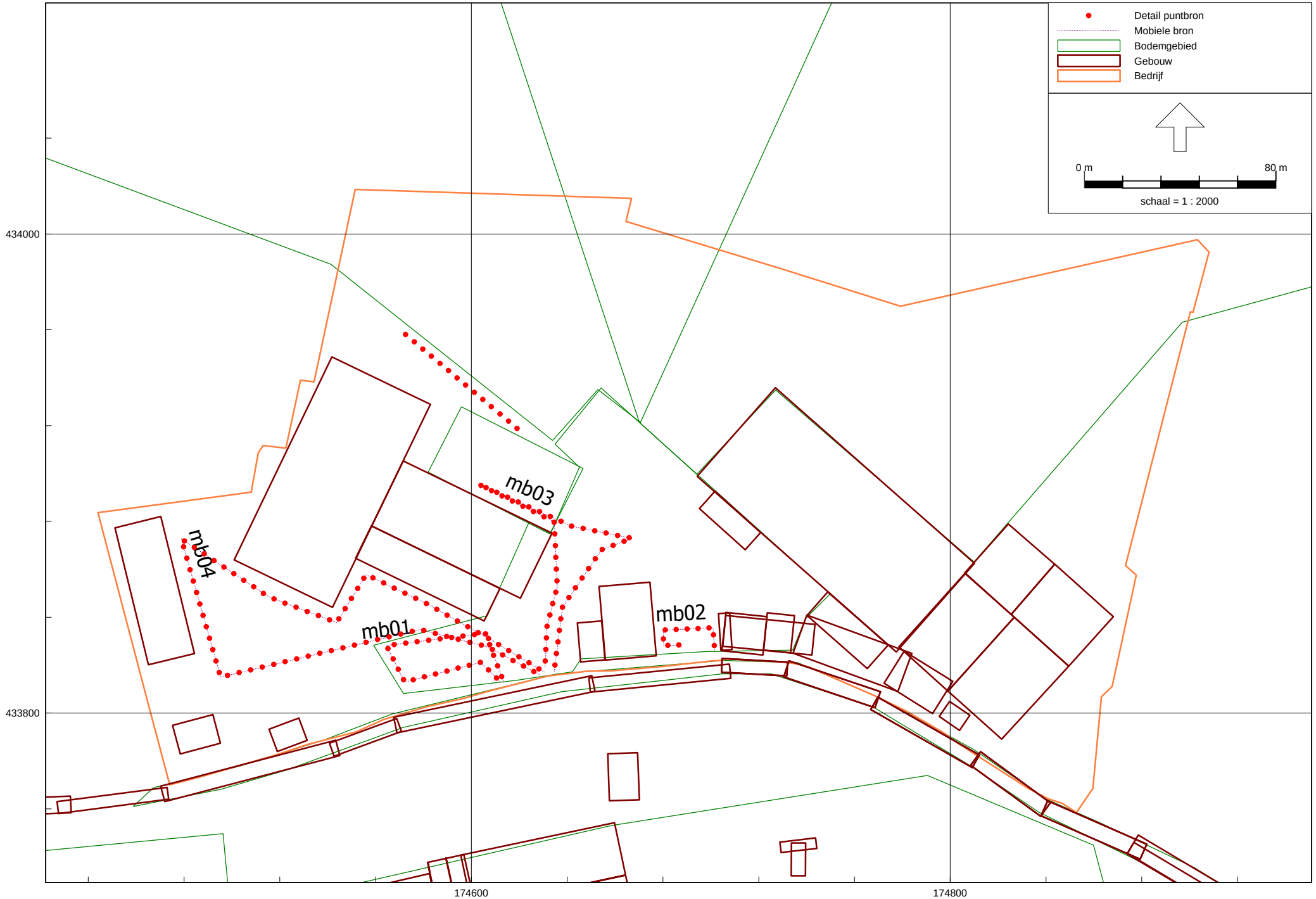
Figuur 8 Overzicht puntbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Figuur 9 Overzicht puntbronnen

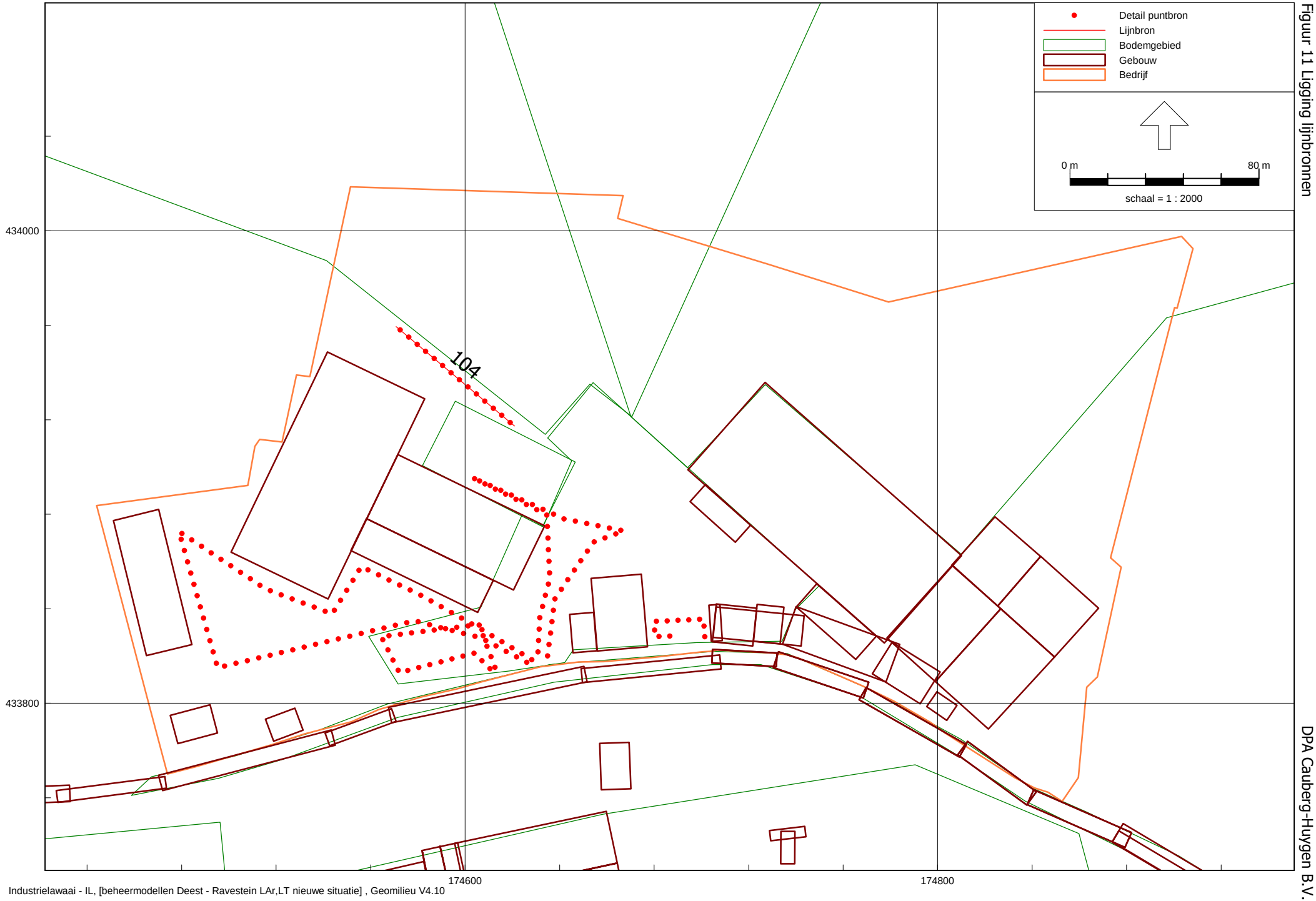
DPA Cauberg-Huygen B.V.

Figuur 10 Ligging mobiele bronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

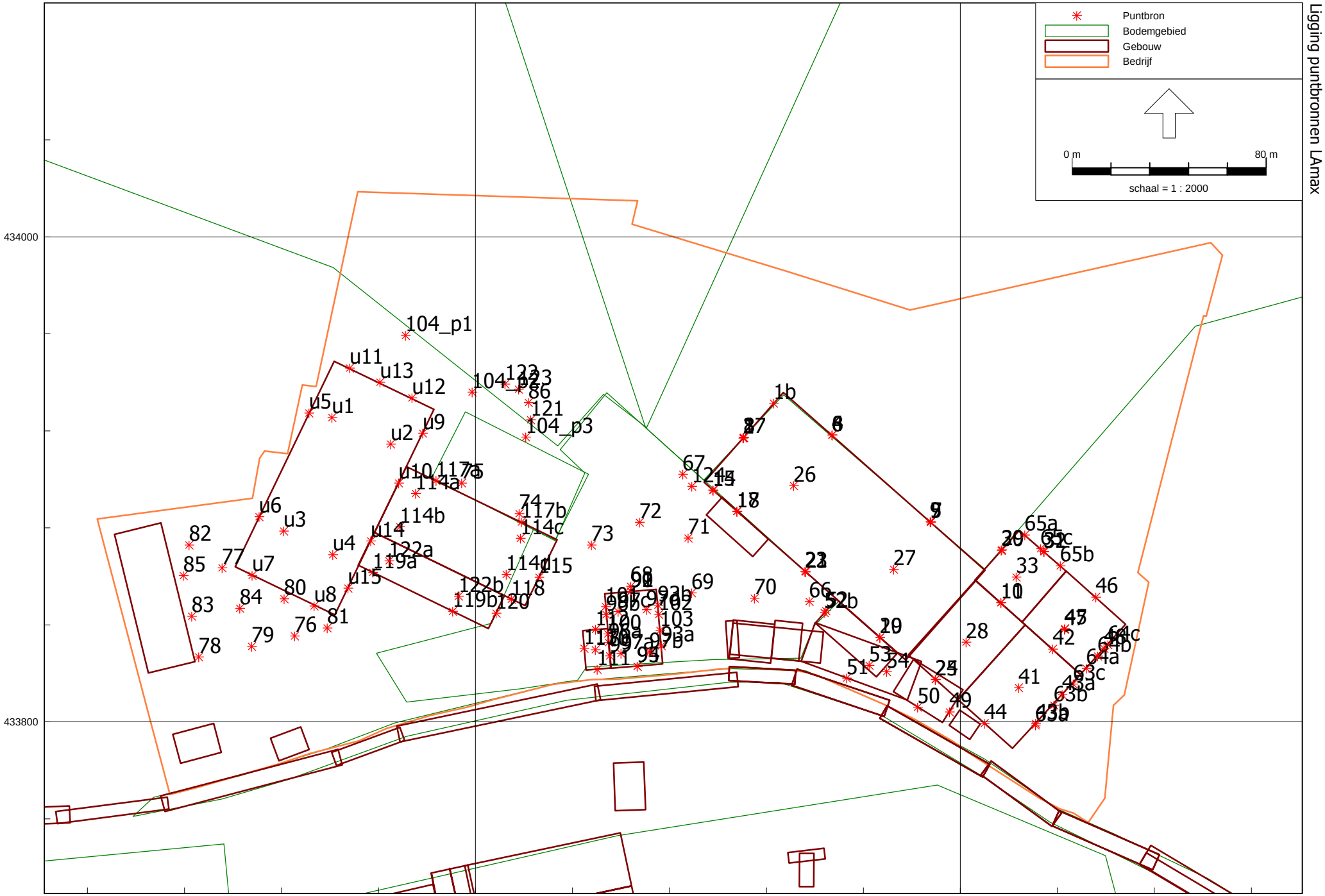

Figuur 11 Ligging lijnbronnen

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAr,LT nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

Figuur 13
Ligging puntbronnen LAmax

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - Ravestein LAmax nieuwe situatie] , Geomilieu V4.10

DPA Cauberg-Huygen B.V.

Bijlage I Bronsterkteberekening

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA Cauberg-Huygen

Bronnummer:			**u9, u10, u14 en u 15**						**Bronnaam:**		**Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	1197	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	994	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	2191	[dB]	3,9	7,2	11,3	15,4	18,4	22,4	25,4	28,4	33,4	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**53,5**	**66,2**	**72,5**	**75,0**	**80,0**	**81,2**	**82,5**	**80,4**	**67,9**	**87,6**

Bronnummer:			**u5 en u6**						**Bronnaam:**		**Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	2429	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	2429	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**46,9**	**56,9**	**61,3**	**56,9**	**54,9**	**55,1**	**54,4**	**46,3**	**41,8**	**65,2**

Bronnummer:			**u1 t/m u4**						**Bronnaam:**		**Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
2 laags/50 mm steen/staalpl	nr.	0	S_1:	4169	[m²]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	4169	[dB]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralend dak, DI =0					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**48,2**	**58,2**	**62,6**	**62,2**	**60,2**	**56,4**	**53,7**	**51,6**	**44,1**	**67,8**

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA | Cauberg-Huygen

Bronnummer:		**41**						**Bronnaam:**		**Dak nieuwe aanbouw hellingloods**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
2 laags/50 mm steen/staalpl	nr.	0	S_1:	1162	[m²]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	1162	[dB]	12,0	18,0	24,0	31,0	41,0	50,0	57,0	60,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralend dak, DI =0 [dB]					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**44,9**	**54,9**	**59,3**	**58,9**	**56,9**	**53,1**	**50,4**	**48,3**	**40,8**	**64,5**

Bronnummer:		**42**						**Bronnaam:**		**Noordgevel aanbouw hellingloods**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	119	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	280	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	399	[dB]	2,4	5,4	9,5	13,5	16,5	20,5	23,5	26,5	31,5	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**49,9**	**62,8**	**69,1**	**71,7**	**76,7**	**77,9**	**79,2**	**77,1**	**64,6**	**84,3**

Bronnummer:		**43a en 43b**						**Bronnaam:**		**Oostgevel aanbouw hellingloods**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	834	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	370	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	1204	[dB]	5,2	8,7	12,8	17,1	20,1	24,1	27,1	30,1	35,1	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**51,8**	**64,3**	**70,6**	**72,9**	**77,9**	**79,1**	**80,4**	**78,3**	**65,8**	**85,5**

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA | Cauberg-Huygen

Bronnummer:		**44**							**Bronnaam:**		**Zuidgevel aanbouw hellingloods**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	540	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
lichtstrook (polyester)	nr.	0	S_2:	343	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	883	[dB]	4,5	7,8	11,9	16,1	19,1	23,1	26,1	29,1	34,1	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	29,5	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**51,2**	**63,9**	**70,2**	**72,6**	**77,6**	**78,8**	**80,1**	**78,0**	**65,5**	**85,2**

Bronnummer:		**46**							**Bronnaam:**		**NO zijde lasloods 1**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	446	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	446	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**41,7**	**51,7**	**56,1**	**51,7**	**49,7**	**49,9**	**49,2**	**41,1**	**36,6**	**60,0**

Bronnummer:		**48**							**Bronnaam:**		**ZO zijde lasloods 1**				
Methode II.7															
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	392	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	392	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**31,2**	**47,2**	**57,6**	**64,2**	**72,2**	**77,4**	**81,7**	**82,6**	**75,1**	**86,4**
10 log(S)					[dB]	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**41,1**	**51,1**	**55,5**	**51,1**	**49,1**	**49,3**	**48,6**	**40,5**	**36,0**	**59,5**

Methode II.7

Projectnummer: **01145-43511**
Bedrijf: **Ravenstein**
Datum: **20 december 2018**

DPA | Cauberg-Huygen

Bronnummer:		**u11 en u12**						**Bronnaam:**		**NO-gevel hal met deur**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	191	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
polyester gevelplaat	nr.	0	S_2:	1006	[m²]	1,0	4,0	8,0	12,0	15,0	19,0	22,0	25,0	30,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
			S_{totaal}:	1197	[dB]	1,7	4,7	8,7	12,7	15,8	19,8	22,8	25,8	30,8	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**53,1**	**66,1**	**72,5**	**75,0**	**80,0**	**81,2**	**82,5**	**80,4**	**67,9**	**87,7**

Bronnummer:		**u7 en u8**						**Bronnaam:**		**zuidgevel**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdconstructie:															
Materiaal															
SAB profiel 19/1050	nr.	0	S_1:	1197	[m²]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	1197	[dB]	11,0	17,0	23,0	34,0	44,0	49,0	54,0	63,0	60,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**43,8**	**53,8**	**58,2**	**53,8**	**51,8**	**52,0**	**51,3**	**43,2**	**38,7**	**62,1**

Bronnummer:		**u13**						**Bronnaam:**		**deur in NO-gevel**				
Methode II.7														
Frequentie					[Hz]	31.5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	Totaal
Omschrijving hoofdbestanddeel:															
Materiaal															
gesloten geis. St. Deur	nr.	0	S_1:	180	[m²]	6,0	12,0	20,0	28,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	
	nr.	0	S_2:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_3:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_4:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	nr.	0	S_5:	0	[m²]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
R_S			S_{totaal}:	180	[dB]	6,0	12,0	20,0	28,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	
L_p					[dB(A)]	**29,0**	**45,0**	**55,4**	**62,0**	**70,0**	**75,2**	**79,5**	**80,4**	**72,9**	**84,2**
10 log(S)					[dB]	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	
C_d					[dB]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Uitstralende gevel, DI =3					[dB]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}					**[dB(A)]**	**40,6**	**50,6**	**53,0**	**51,6**	**47,6**	**52,8**	**57,1**	**58,0**	**50,5**	**62,9**

Bijlage II-1 Invoergegevens LAr,LT
Bijlage II-2 Invoergegevens LAmax

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	X-1	Y-1	ISO M	Hdef.	TypeLw	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Max.afst.	GeenRefl.	GeenDemping	GeenProces
104	Elektrische kraan	13,50	174570,79	433959,47	5,50	Eigen waarde	False	6,000	--	--	5,00	Nee	Nee	Nee

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	LwrM Totaal
104	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	96,21	78,05

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Gem.snelheid	Lwr Totaal	Max.afst.	Lw 31	Lw 63	Lw 125
mb01	personenauto's	0,40	--	Eigen waarde	85	--	--	24,66	--	--	10	90,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb02	personenauto's	0,40	8,00	Eigen waarde	15	--	15	32,43	--	30,67	10	90,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb03	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	10	--	--	30,88	--	--	5	103,57	5,00	72,00	80,00	87,00
mb04	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	4	--	--	34,81	--	--	5	103,57	5,00	72,00	80,00	87,00

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Lw Totaal	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125
mb01	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	59,00	66,00	72,00
mb02	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	59,00	66,00	72,00
mb03	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	72,00	80,00	87,00
mb04	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	72,00	80,00	87,00

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	X-1	Y-1	Lengte
mb01	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	174613,53	433812,91	125,09
mb02	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	174701,69	433825,82	45,68
mb03	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	174634,63	433817,58	234,61
mb04	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	174630,41	433817,14	381,46

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr Totaal
1	NW gevel hellingloods	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	98,74
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	84,25
3	NW gevel hellingloods plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	80,65
4	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	100,44
5	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	100,44
6	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,25
7	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,25
8	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	80,45
9	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	80,45
10	NO gevel hellingloods	5,00	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	94,94
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	92,64
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	73,45
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	89,74
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,55
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	96,14
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	78,25
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	100,43
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	81,25
23	ZW gevel hellingloods 9 plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	48,53
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	94,93
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	78,85
26	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,00
27	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,00
28	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	71,61
29	NW zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	93,24
30	NW zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	63,37
31	NO zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	93,94
32	NO zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	64,07
33	dak lasloods 2	0,10	19,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	70,20
45	dak lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	69,84
47	dak lichtplaten lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	92,86
49	bankw oost	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	48,63
50	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	51,43
51	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	53,03
52	bankw west deuropening	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	103,83
53	dak bankw	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	66,72
54	dak bankw lichtplaten	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	93,60

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
1	60,60	76,70	82,70	88,80	92,60	94,20	92,70	81,80	72,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
2	52,00	63,10	69,50	77,20	78,70	77,60	74,10	76,40	62,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
3	48,40	59,50	65,90	73,60	75,10	74,00	70,50	72,80	58,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
4	62,30	78,40	84,40	90,50	94,30	95,90	94,40	83,50	74,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
5	62,30	78,40	84,40	90,50	94,30	95,90	94,40	83,50	74,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
6	49,00	60,10	66,50	74,20	75,70	74,60	71,10	73,40	59,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
7	49,00	60,10	66,50	74,20	75,70	74,60	71,10	73,40	59,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
8	48,20	59,30	65,70	73,40	74,90	73,80	70,30	72,60	58,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
9	48,20	59,30	65,70	73,40	74,90	73,80	70,30	72,60	58,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
10	56,80	72,90	78,90	85,00	88,80	90,40	88,90	78,00	68,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
14	54,50	70,60	76,60	82,70	86,50	88,10	86,60	75,70	66,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
15	41,20	52,30	58,70	66,40	67,90	66,80	63,30	65,60	51,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
17	51,60	67,70	73,70	79,80	83,60	85,20	83,70	72,80	63,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
18	49,30	60,40	66,80	74,50	76,00	74,90	71,40	73,70	59,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
19	58,00	74,10	80,10	86,20	90,00	91,60	90,10	79,20	69,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
20	46,00	57,10	63,50	71,20	72,70	71,60	68,10	70,40	56,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
21	62,30	78,10	84,40	90,50	94,30	95,90	94,40	83,50	74,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
22	49,00	60,10	66,50	74,20	75,70	74,60	71,10	73,40	59,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
23	22,20	33,30	38,70	43,40	42,90	39,80	35,30	35,60	35,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
24	56,80	72,90	78,90	85,00	88,80	90,40	88,90	78,00	67,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
25	46,60	57,70	64,10	71,80	73,30	72,20	68,70	71,00	56,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
26	51,10	67,30	66,20	71,90	66,40	62,30	54,30	48,60	48,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
27	51,10	67,30	66,20	71,90	66,40	62,30	54,30	48,60	48,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
28	48,70	63,90	62,80	68,50	63,00	58,90	50,90	45,20	45,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
29	55,10	71,20	77,20	83,30	87,10	88,70	87,20	76,30	67,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
30	27,10	40,20	47,60	54,30	58,80	58,70	53,20	49,50	45,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
31	55,80	71,90	77,90	84,00	87,80	89,40	87,90	77,00	67,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
32	27,80	40,90	48,30	55,00	59,50	59,40	53,90	50,20	46,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
33	46,40	62,50	61,40	67,10	61,60	57,50	49,50	43,80	43,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
45	51,40	60,10	61,40	66,60	62,30	58,10	48,90	47,50	46,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
47	59,40	68,10	76,50	82,10	87,10	88,60	85,90	79,30	69,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
49	0,00	20,20	40,30	40,50	40,80	40,50	41,00	40,00	37,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
50	0,00	23,20	43,10	43,30	43,60	43,30	43,80	42,80	39,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
51	0,00	24,60	44,70	44,90	45,20	44,90	45,40	44,40	41,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
52	0,00	69,30	79,90	89,40	94,90	98,80	99,30	95,60	85,50	1,000	0,100	0,100	8,337	2,500	1,250	10,79	16,02	19,03
53	0,00	49,70	62,30	62,50	56,80	54,50	53,50	48,50	48,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
54	0,00	58,70	78,40	79,00	82,60	86,00	91,50	81,30	72,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
1	174710,52	433917,31
2	174710,33	433917,00
3	174710,53	433917,30
4	174747,03	433918,30
5	174787,73	433882,40
6	174747,03	433918,30
7	174787,73	433882,40
8	174747,13	433918,30
9	174787,53	433882,60
10	174816,63	433849,20
14	174698,03	433895,40
15	174697,83	433895,60
17	174707,73	433886,80
18	174707,83	433886,70
19	174766,73	433834,70
20	174766,73	433834,70
21	174736,13	433861,80
22	174735,83	433862,00
23	174735,93	433861,90
24	174789,68	433817,46
25	174789,62	433817,47
26	174731,23	433897,40
27	174772,43	433862,90
28	174802,33	433832,90
29	174817,05	433870,98
30	174816,84	433870,75
31	174834,31	433870,32
32	174834,52	433870,14
33	174823,03	433859,70
45	174843,09	433838,42
47	174842,89	433838,12
49	174795,47	433804,07
50	174782,36	433806,06
51	174753,02	433818,07
52	174744,50	433845,83
53	174762,34	433823,32
54	174769,53	433820,70

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr	Totaal
64c	ventilator lasrook 6 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
63c	ventilator lasrook 3 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
65b	ventilator lasrook 1van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		97,30
66	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
67	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
68	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
69	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
70	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
71	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
72	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
73	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
74	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
75	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		103,10
122	slijpen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		104,38
121	gutsen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		118,89
86	hameren	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee		116,40
87	NW gevel hellingloods open	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		102,03
90	deur noordzijde	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		79,93
91	ramen noordzijde	2,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		84,44
92	gevel noord	8,50	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		75,03
93a	gevel oost deel 1	6,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		78,13
94	gevel zuid geis staalplaat	5,30	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		76,73
95	gevel zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		66,84
96a	gevel west deel 1 hoog	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		74,93
97a	stralen dak MP deel 1	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee		67,63
65a	ventilator lasrook 2 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		97,30
65c	ventilator lasrook 3 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		97,30
64a	ventilator lasrook 4 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
64b	ventilator lasrook 5 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
63a	ventilator lasrook 1 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
63b	ventilator lasrook 2 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		86,60
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		88,79
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		87,79
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		90,80
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		84,80
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee		84,80
96b	gevel west deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee		80,33

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
64c	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
63c	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
65b	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--	--
66	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
67	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
68	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
69	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
70	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
71	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
72	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
73	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
74	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
75	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00	22,00
122	0,00	68,00	79,00	90,80	97,30	97,50	96,00	99,00	95,10	0,998	--	--	8,318	--	--	10,80	--	--
121	0,00	59,60	77,20	86,40	100,50	106,90	114,40	115,50	109,20	0,500	0,167	0,333	4,169	4,169	4,169	13,80	13,80	13,80
86	0,00	82,00	89,70	91,80	104,20	112,20	112,50	108,00	88,80	0,126	--	--	1,047	--	--	19,80	--	--
87	51,40	67,50	77,90	87,60	93,10	97,00	97,50	93,80	83,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
90	51,20	63,40	63,50	56,20	46,70	54,70	78,50	72,30	67,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
91	30,40	44,60	49,70	54,40	61,90	66,90	77,70	81,50	78,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
92	46,30	58,50	58,60	51,30	41,80	49,80	73,60	67,40	62,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
93a	49,40	61,60	61,70	54,40	44,90	52,90	76,70	70,50	65,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
94	0,00	60,20	60,30	53,00	43,50	51,50	75,30	69,10	64,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
95	28,30	41,50	44,60	47,30	55,80	57,80	59,60	62,40	60,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
96a	46,20	58,40	58,50	51,20	41,70	49,70	73,50	67,30	62,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
97a	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
65a	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--	--
65c	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--	--
64a	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
64b	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
63a	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
63b	0,00	78,40	74,00	82,00	78,70	77,70	76,50	74,20	-10,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
99	60,00	75,20	80,30	82,80	83,20	81,40	77,60	72,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--	--
100	60,00	74,20	79,30	81,80	82,20	80,40	76,60	71,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--	--
101	65,00	77,20	82,30	84,80	85,20	83,40	79,60	74,40	68,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--	--
102	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00	0,00
103	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00	0,00
96b	51,60	63,80	63,90	56,60	47,10	55,10	78,90	72,70	67,70	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99	23,01

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
64c	174860,82	433831,79
63c	174846,51	433815,63
65b	174841,20	433864,36
66	174737,63	433849,60
67	174685,53	433902,10
68	174664,01	433855,90
69	174689,13	433853,20
70	174715,03	433851,00
71	174687,73	433875,80
72	174667,63	433882,30
73	174647,83	433872,90
74	174618,03	433885,90
75	174594,33	433898,50
122	174612,16	433939,25
121	174622,76	433924,53
86	174621,81	433931,63
87	174710,52	433917,31
90	174664,04	433853,84
91	174664,14	433853,85
92	174664,14	433853,85
93a	174676,65	433831,30
94	174666,72	433822,90
95	174666,72	433822,90
96a	174654,93	433832,69
97a	174659,99	433828,18
65a	174826,53	433877,04
65c	174833,09	433871,37
64a	174851,96	433822,05
64b	174856,61	433827,08
63a	174830,92	433798,68
63b	174838,53	433806,89
99	174655,39	433827,23
100	174654,63	433836,26
101	174653,68	433847,49
102	174675,55	433844,27
103	174676,11	433837,69
96b	174653,95	433844,24

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr Totaal
93b	gevel oost deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	80,53
97b	stralen dak MP deel 2	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	67,63
97c	stralen dak MP deel 3	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	67,63
97d	stralen dak MP deel 4	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	67,63
110	uitstr dak kleine loods	0,10	11,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	60,07
111	uitstr Zuidgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	50,41
112	uitstr noordgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	60,73
113	uitstr westgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	61,03
114a	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
114b	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
114c	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
114d	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	75,20
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,29
117a	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,81
117b	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,81
118	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	69,30
119a	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,12
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	72,12
120	zuidoostgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	67,03
122a	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	74,50
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	74,50
52b	bankw west deur dicht	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	87,48
123	lassen op ponton	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	90,05
124	Grote elektrische kraan	7,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	96,21
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	83,75
11	NO gevel hellingloods dakrand	11,50	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	78,85
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	59,14
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	59,14
u11	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	84,63
u12	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	84,63
u13	open deur nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	62,95
76	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
77	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
78	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
79	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
80	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
81	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
93b	51,80	64,00	64,10	56,80	47,30	55,30	79,10	72,90	67,90	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99	23,01
97b	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
97c	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
97d	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
110	36,00	52,10	53,50	56,20	51,70	46,60	40,10	33,40	33,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
111	20,70	32,80	38,20	42,90	45,40	44,30	39,80	39,10	34,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
112	41,70	52,80	55,20	49,90	34,40	39,30	56,80	47,10	39,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
113	42,00	53,10	55,50	50,20	34,70	39,60	57,10	47,40	39,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00	23,00
114a	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
114b	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
114c	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
114d	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
115	40,70	50,80	57,20	63,90	66,40	68,30	62,80	59,00	44,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
117a	41,60	51,70	57,90	64,40	66,90	68,80	63,50	59,10	45,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
117b	41,60	51,70	57,90	64,40	66,90	68,80	63,50	59,10	45,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
118	37,70	47,80	54,20	60,90	63,40	65,30	59,80	56,10	41,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
119a	40,90	51,00	57,20	63,70	66,20	68,00	62,80	59,50	44,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
119b	40,90	51,00	57,20	63,70	66,20	68,00	62,80	59,50	44,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
120	37,20	47,30	52,60	58,70	61,00	62,90	57,80	53,90	39,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
122a	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
122b	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
52b	-10,00	59,30	69,90	79,40	79,90	83,80	79,30	75,60	65,50	9,510	3,900	3,098	79,250	97,499	38,726	1,01	0,11	4,12
123	53,50	62,40	64,70	70,60	77,00	82,60	83,60	85,30	82,90	4,001	1,334	2,667	33,343	33,343	33,343	4,77	4,77	4,77
124	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--	--
1b	51,50	62,60	69,00	76,70	78,20	77,10	73,60	75,90	61,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
11	46,60	57,70	64,10	71,80	73,30	72,20	68,70	71,00	56,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
u7	40,80	50,80	55,20	50,80	48,80	49,00	48,30	40,20	35,70	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u8	40,80	50,80	55,20	50,80	48,80	49,00	48,30	40,20	35,70	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u11	50,10	63,10	69,50	72,00	77,00	78,20	79,50	77,40	64,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u12	50,10	63,10	69,50	72,00	77,00	78,20	79,50	77,40	64,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u13	40,60	50,60	53,00	51,60	47,60	52,80	57,10	58,00	50,50	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
76	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
77	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
78	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
79	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
80	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
81	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
93b	174675,23	433848,12
97b	174671,74	433828,82
97c	174658,84	433845,50
97d	174670,47	433846,27
110	174649,44	433829,77
111	174650,16	433821,63
112	174649,47	433838,12
113	174644,78	433830,29
114a	174575,25	433894,19
114b	174568,79	433880,41
114c	174618,53	433875,67
114d	174612,72	433860,82
115	174626,25	433859,64
117a	174583,72	433899,48
117b	174618,98	433882,38
118	174614,79	433850,54
119a	174557,63	433861,63
119b	174590,59	433845,56
120	174608,53	433844,81
122a	174564,31	433866,37
122b	174593,05	433851,79
52b	174743,83	433845,08
123	174617,80	433937,19
124	174689,18	433897,14
1b	174722,93	433931,38
11	174816,73	433849,10
u7	174507,84	433860,35
u8	174533,46	433847,76
u11	174548,05	433945,90
u12	174573,81	433933,60
u13	174560,64	433940,04
76	174525,36	433835,42
77	174495,50	433863,56
78	174485,89	433826,75
79	174507,68	433831,05
80	174521,09	433850,76
81	174538,87	433838,67

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr Totaal
82	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
83	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
84	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
85	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee	103,10
u1	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u2	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u3	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u4	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	61,85
u5	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	62,24
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	62,24
u9	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
u10	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
u14	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee	81,63
41	Dak nieuwe aanbouw hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee	64,55
42	Noordgevel aanbouw hellingloods	5,00	22,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	84,32
43a	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	82,54
43b	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	82,54
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	85,23
46	NO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	60,04
48	ZO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee	59,44

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
82	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
83	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
84	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
85	62,60	77,20	89,10	93,90	96,30	97,00	97,60	92,80	81,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01	26,02
u1	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u2	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u3	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u4	42,20	52,20	56,60	56,20	54,20	50,40	47,70	45,60	38,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u5	43,90	53,90	58,30	53,90	51,90	52,10	51,40	43,30	38,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u6	43,90	53,90	58,30	53,90	51,90	52,10	51,40	43,30	38,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u9	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u10	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u14	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
u15	47,50	60,20	66,50	69,00	74,00	75,20	76,50	74,40	61,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00	6,02
41	44,90	54,90	59,30	58,90	56,90	53,10	50,40	48,30	40,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
42	49,90	62,80	69,10	71,70	76,70	77,90	79,20	77,10	64,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
43a	48,80	61,30	67,60	69,90	74,90	76,10	77,40	75,30	62,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
43b	48,80	61,30	67,60	69,90	74,90	76,10	77,40	75,30	62,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
44	51,20	63,90	70,20	72,60	77,60	78,80	80,10	78,00	65,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
46	41,70	51,70	56,10	51,70	49,70	49,90	49,20	41,10	36,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98
48	41,10	51,10	55,50	51,10	49,10	49,30	48,60	40,50	36,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00	3,98

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	X	Y
82	174481,91	433872,88
83	174482,96	433843,57
84	174502,80	433846,81
85	174479,55	433860,30
u1	174540,84	433925,53
u2	174565,00	433914,55
u3	174520,91	433878,68
u4	174541,16	433868,91
u5	174531,35	433927,34
u6	174510,76	433884,62
u9	174578,25	433919,05
u10	174568,32	433898,45
u14	174556,82	433874,59
u15	174547,45	433855,15
41	174824,01	433814,08
42	174838,03	433830,02
43a	174841,97	433811,23
43b	174831,03	433799,34
44	174809,85	433799,35
46	174855,81	433851,38
48	174859,26	433830,25

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
01	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
02	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
03	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
04	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
05	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
06	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
07	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
08	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
09	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
10	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
11	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
12	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
13	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
14	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
15	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
16	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
17	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
18	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
19	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
20	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
21	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
22	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
23	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
24	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
25	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
26	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
27	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
28	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
29	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
30	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
31	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
32	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
33	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
34	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
35	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
36	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
37	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
38	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
39	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
40	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
41	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
42	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
43	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
44	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
45	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
46	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
47	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
48	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
49	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
50	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
51	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
52	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
53	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Ja
54	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
55	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
56	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
57	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
58	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
59	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
60	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
61	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
62	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
63	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
64	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
65	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
66	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
67	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
68	rekenpunt fase 3	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
81	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
82	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
83	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
84	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
85	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
86	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
87	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
88	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
89	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
90	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
91	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
92	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
93	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
94	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
95	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
96	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee
97	zonebewakingspunt	3,00	Eigen waarde	5,00	--	--	--	--	--	Nee

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Bf
148	Kleiweg	0,00
149	Kleiweg	0,00
150	Weg	0,00
151	industrieterrein	0,00
152	tasveld Vogelensangh	0,00
153	industrieterrein	0,00
155	industrieterrein	0,00
156	wegen	0,00
157	wegen	0,00
158	wegen	0,00
159	wegen	0,00
160	wegen	0,00
161	wegen	0,00
162	wegen	0,00
163	wegen	0,00
164	wegen	0,00
165		0,00
231		0,00
232		0,00
238	bedrijfsterrein De Kikvorsch	0,00
239	bedrijfsterrein De Kikvorsch	0,00
240	bedrijfsterrein Koramic-Narvik	0,00
36	water	0,00
234	wegen	0,00
37	water	0,00
20	platenopslag	0,50
237	terreinverharding	0,00

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
90	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
91	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
92	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
93	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
94	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
95	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
96	Waalbandijk	6,00	3,00	Eigen waarde	2	dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
99	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
100	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
141		6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
172	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
173	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
174	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
175	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
176	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
177	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
178	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
179	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
180	woning	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
181	gebouw op industrieterrein	5,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
182	gebouw op industrieterrein	5,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
183	gebouw op industrieterrein	5,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
184	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
185	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
186	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
187	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
188	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
190	woning op industrieterrein	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
191	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
192	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
193	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
194	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
195	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
196	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
197	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
198	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
199	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde	0	dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
90	0,20
91	0,20
92	0,80
93	0,20
94	0,20
95	0,20
96	0,20
99	0,80
100	0,80
141	0,80
172	0,80
173	0,80
174	0,80
175	0,80
176	0,80
177	0,80
178	0,80
179	0,80
180	0,80
181	0,80
182	0,80
183	0,80
184	0,80
185	0,80
186	0,80
187	0,80
188	0,80
190	0,80
191	0,80
192	0,80
193	0,80
194	0,80
195	0,80
196	0,80
197	0,80
198	0,80
199	0,80

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
200	woning Munnikhofsestraat	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
201	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
210	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
211	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
212	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
213	woning	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
233	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
234	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
235	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
236	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
237	De Kikvorsch	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
242	cafe	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
244	schermwand De Kikvorsch	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
245	schermwand De Kikvorsch	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
33	woning	5,00	9,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
34	dubbel woning	5,00	9,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
32	woning	5,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
25	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
26	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
27	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
28	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
29	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
30	dijk	6,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
247	Opslaghal	14,00	0,00	Relatief		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
31	Lasloods	26,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
5	Lasloods	14,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
19	woonhuis	9,70	5,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
1	kantine	4,50	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
2	hellingloods	26,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
3	hellingloods 2	26,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
4	lasloods 2	14,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
7	bankwerkerij	7,60	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
8	bankwerkerij	7,60	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
9	bankwerkerij	7,60	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
11	kantoor 2	12,50	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
12	kantoor 3	7,30	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
13	kantoor 4	7,30	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
200	0,80
201	0,80
210	0,80
211	0,80
212	0,80
213	0,80
233	0,80
234	0,80
235	0,80
236	0,80
237	0,80
242	0,80
244	0,80
245	0,80
33	0,80
34	0,80
32	0,80
25	0,20
26	0,20
27	0,20
28	0,20
29	0,20
30	0,20
247	0,80
31	0,80
5	0,80
19	0,80
1	0,80
2	0,80
3	0,80
4	0,80
7	0,80
8	0,80
9	0,80
11	0,80
12	0,80
13	0,80

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
14	sectie loods	9,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
18	brandloods	9,70	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
35	koppeling kantoor	7,50	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
245	productie opslag loods	9,70	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
246	straal en conserveringsloods	6,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
32	boerderijwoning	4,50	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
25	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
26	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
27	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
28	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
29	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
30	dijk	6,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
180	nieuwe loods	28,00	5,50	Eigen waarde		0 dB	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
14	Koramic-Narvik	9,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
15	Koramic-Narvik	12,90	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
16	Koramic-Narvik	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
17	Koramic-Narvik	8,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
18	Koramic-Narvik	10,50	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
19	Koramic-Narvik	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
20	Koramic-Narvik	16,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
21	Koramic-Narvik	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
22	Koramic-Narvik	6,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
23	Koramic-Narvik	11,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
24	Koramic-Narvik	7,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
25	Koramic-Narvik	12,90	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26	Koramic-Narvik	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
122	Koramic-Narvik	9,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
123	Koramic-Narvik	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
124	tasveld (opslag)	3,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
125	tasveld (opslag)	3,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
126	expeditie	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
1	Werkplaats	3,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
2	Drogerijen	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
3	Persgebouw	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
4	Persgebouw	6,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
5	Persgebouw	6,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
6	Afscherming zanddroger	5,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
14	0,80
18	0,50
35	0,80
245	0,80
246	0,80
32	0,80
25	0,20
26	0,20
27	0,20
28	0,20
29	0,20
30	0,20
180	0,50
14	0,80
15	0,30
16	0,80
17	0,30
18	0,80
19	0,80
20	0,30
21	0,80
22	0,80
23	0,30
24	0,80
25	0,00
26	0,80
122	0,80
123	0,80
124	0,80
125	0,80
126	0,80
1	0,80
2	0,80
3	0,80
4	0,80
5	0,80
6	0,80

Bijlage II-1
Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k
7	Drogerijen	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
8	Drogerijzolder	8,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
9	Kantine	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
10	Gasontvangstation	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
15	Ringoven	6,70	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	Kolenloods	5,30	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20	Kantoor	4,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
127	Vogelensangh, kleibult	3,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
128	Vogelensangh, kleibult	3,00	3,00	Eigen waarde		2 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
V01	Gebouw verploegen	4,50	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V02	Gebouw Verploegen	7,75	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
V03	Gebouw verploegen	6,13	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
V04	Container verploegen	2,40	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V05	Schutting woonhuizen verploegen	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V06	Schutting woonhuizen verploegen	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V07	Schutting woonhuizen verploegen	2,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
V08	Transformatorhuisje	3,00	3,00	Eigen waarde		0 dB	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl. 8k
7	0,80
8	0,80
9	0,80
10	0,80
15	0,00
16	0,00
20	0,00
127	0,20
128	0,20
V01	0,80
V02	0,20
V03	0,20
V04	0,80
V05	0,80
V06	0,80
V07	0,80
V08	0,80

Invoergegevens LAr,LT

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Cp	Refl.L 31	Refl.L 63	Refl.L 125	Refl.L 250	Refl.L 500	Refl.L 1k	Refl.L 2k	Refl.L 4k	Refl.L 8k	Refl.R 31
256		--	5,50	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
166	damwand	2,50	3,00	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
125	dummy	--	5,50	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl.R 63	Refl.R 125	Refl.R 250	Refl.R 500	Refl.R 1k	Refl.R 2k	Refl.R 4k	Refl.R 8k
256	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
166	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
125	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	X-1	Y-1	ISO M	Hdef.	TypeLw	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Max.afst.	GeenRefl.	GeenDemping	GeenProces
104	Elektrische kraan	13,50	174570,79	433959,47	5,50	Eigen waarde	False	6,000	--	--	5,00	Nee	Nee	Nee

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	LwrM Totaal
104	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	96,21	78,05

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Gem.snelheid	Lwr Totaal	Max.afst.	Lw 31	Lw 63	Lw 125
mb01	personenauto's	0,40	--	Eigen waarde	85	--	--	24,66	--	--	10	100,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb02	personenauto's	0,40	8,00	Eigen waarde	15	--	15	32,43	--	30,67	10	100,01	5,00	59,00	66,00	72,00
mb03	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	10	--	--	30,88	--	--	5	109,57	5,00	72,00	80,00	87,00
mb04	vrachtwagens	0,40	--	Eigen waarde	4	--	--	34,81	--	--	5	109,57	5,00	72,00	80,00	87,00

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lw 250	Lw 500	Lw 1k	Lw 2k	Lw 4k	Lw 8k	Lw Totaal	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125
mb01	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	69,00	76,00	82,00
mb02	73,00	78,00	82,00	88,00	80,00	70,00	90,01	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	69,00	76,00	82,00
mb03	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	78,00	86,00	93,00
mb04	92,00	95,00	99,00	98,00	94,00	88,00	103,57	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	78,00	86,00	93,00

Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	X-1	Y-1	Lengte
mb01	83,00	88,00	92,00	98,00	90,00	80,00	174613,53	433812,91	125,09
mb02	83,00	88,00	92,00	98,00	90,00	80,00	174701,69	433825,82	45,68
mb03	98,00	101,00	105,00	104,00	100,00	94,00	174634,63	433817,58	234,61
mb04	98,00	101,00	105,00	104,00	100,00	94,00	174630,41	433817,14	381,46

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
104_p1	Piek Kraan	13,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
104_p3	Piek Kraan	13,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
104_p2	Piek Kraan	13,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
1	NW gevel hellingloods	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
3	NW gevel hellingloods plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
4	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
5	NO gevel hellingloods	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
6	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
7	NO gevel hellingloods dakrand	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
8	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
9	NO gevel hellingloods plintnd	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
10	NO gevel hellingloods	5,00	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
23	ZW gevel hellingloods 9 plint	1,30	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	13,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
26	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
27	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
28	dak hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
29	NW zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
30	NW zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
31	NO zijde lasloods 2	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
32	NO zijde lasloods 2	2,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
33	dak lasloods 2	0,10	19,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
45	dak lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
47	dak lichtplaten lasloods 1	0,10	19,50	Eigen waarde	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
49	bankw oost	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
50	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
51	bankw zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
104_p1	106,21	76,20	84,60	95,40	98,50	98,90	100,60	98,80	95,30	88,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
104_p3	106,21	76,20	84,60	95,40	98,50	98,90	100,60	98,80	95,30	88,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
104_p2	106,21	76,20	84,60	95,40	98,50	98,90	100,60	98,80	95,30	88,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
1	120,74	82,60	98,70	104,70	110,80	114,60	116,20	114,70	103,80	94,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
2	105,25	73,00	84,10	90,50	98,20	99,70	98,60	95,10	97,40	83,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
3	101,65	69,40	80,50	86,90	94,60	96,10	95,00	91,50	93,80	79,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
4	121,44	83,30	99,40	105,40	111,50	115,30	116,90	115,40	104,50	95,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
5	121,44	83,30	99,40	105,40	111,50	115,30	116,90	115,40	104,50	95,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
6	102,25	70,00	81,10	87,50	95,20	96,70	95,60	92,10	94,40	80,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
7	102,25	70,00	81,10	87,50	95,20	96,70	95,60	92,10	94,40	80,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
8	101,45	69,20	80,30	86,70	94,40	95,90	94,80	91,30	93,60	79,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
9	101,45	69,20	80,30	86,70	94,40	95,90	94,80	91,30	93,60	79,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
10	115,94	77,80	93,90	99,90	106,00	109,80	111,40	109,90	99,00	89,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
14	113,64	75,50	91,60	97,60	103,70	107,50	109,10	107,60	96,70	87,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
15	94,45	62,20	73,30	79,70	87,40	88,90	87,80	84,30	86,60	72,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
17	110,74	72,60	88,70	94,70	100,80	104,60	106,20	104,70	93,80	84,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
18	102,55	70,30	81,40	87,80	95,50	97,00	95,90	92,40	94,70	80,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
19	117,14	79,00	95,10	101,10	107,20	111,00	112,60	111,10	100,20	90,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
20	99,25	67,00	78,10	84,50	92,20	93,70	92,60	89,10	91,40	77,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
21	121,43	83,30	99,10	105,40	111,50	115,30	116,90	115,40	104,50	95,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
22	102,25	70,00	81,10	87,50	95,20	96,70	95,60	92,10	94,40	80,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
23	69,53	43,20	54,30	59,70	64,40	63,90	60,80	56,30	56,60	56,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
24	115,93	77,80	93,90	99,90	106,00	109,80	111,40	109,90	99,00	88,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
25	99,85	67,60	78,70	85,10	92,80	94,30	93,20	89,70	92,00	77,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
26	96,00	72,10	88,30	87,20	92,90	87,40	83,30	75,30	69,60	69,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
27	96,00	72,10	88,30	87,20	92,90	87,40	83,30	75,30	69,60	69,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
28	95,61	72,70	87,90	86,80	92,50	87,00	82,90	74,90	69,20	69,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
29	114,24	76,10	92,20	98,20	104,30	108,10	109,70	108,20	97,30	88,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
30	84,37	48,10	61,20	68,60	75,30	79,80	79,70	74,20	70,50	66,40	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
31	114,94	76,80	92,90	98,90	105,00	108,80	110,40	108,90	98,00	88,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
32	85,07	48,80	61,90	69,30	76,00	80,50	80,40	74,90	71,20	67,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
33	91,20	67,40	83,50	82,40	88,10	82,60	78,50	70,50	64,80	64,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
45	88,84	70,40	79,10	80,40	85,60	81,30	77,10	67,90	66,50	65,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
47	111,86	78,40	87,10	95,50	101,10	106,10	107,60	104,90	98,30	88,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
49	74,63	26,00	46,20	66,30	66,50	66,80	66,50	67,00	66,00	63,10	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
50	77,43	26,00	49,20	69,10	69,30	69,60	69,30	69,80	68,80	65,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
51	79,03	26,00	50,60	70,70	70,90	71,20	70,90	71,40	70,40	67,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
104_p1	--	174571,14	433959,35
104_p3	--	174620,75	433917,43
104_p2	--	174598,60	433936,02
1	3,98	174710,52	433917,31
2	3,98	174710,33	433917,00
3	3,98	174710,53	433917,30
4	3,98	174747,03	433918,30
5	3,98	174787,73	433882,40
6	3,98	174747,03	433918,30
7	3,98	174787,73	433882,40
8	3,98	174747,13	433918,30
9	3,98	174787,53	433882,60
10	3,98	174816,63	433849,20
14	3,98	174698,03	433895,40
15	3,98	174697,83	433895,60
17	3,98	174707,73	433886,80
18	3,98	174707,83	433886,70
19	3,98	174766,73	433834,70
20	3,98	174766,73	433834,70
21	3,98	174736,13	433861,80
22	3,98	174735,83	433862,00
23	3,98	174735,93	433861,90
24	3,98	174789,68	433817,46
25	3,98	174789,62	433817,47
26	3,98	174731,23	433897,40
27	3,98	174772,43	433862,90
28	3,98	174802,33	433832,90
29	3,98	174817,05	433870,98
30	3,98	174816,84	433870,75
31	3,98	174834,31	433870,32
32	3,98	174834,52	433870,14
33	3,98	174823,03	433859,70
45	3,98	174843,09	433838,42
47	3,98	174842,89	433838,12
49	3,98	174795,47	433804,07
50	3,98	174782,36	433806,06
51	3,98	174753,02	433818,07

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
52	bankw west deuropening	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
53	dak bankw	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
54	dak bankw lichtplaten	0,10	13,10	Relatief aan onderliggend item	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
64c	ventilator lasrook 6 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
63c	ventilator lasrook 3 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
65b	ventilator lasrook 1van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
66	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
67	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
68	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
69	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
70	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
71	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
72	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
73	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
74	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
75	heftruck	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
122	slijpen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
121	gutsen	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
86	hameren	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
87	NW gevel hellingloods open	0,50	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
90	deur noordzijde	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
91	ramen noordzijde	2,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
92	gevel noord	8,50	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
93a	gevel oost deel 1	6,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
94	gevel zuid geis staalplaat	5,30	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
95	gevel zuid	2,00	8,00	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
96a	gevel west deel 1 hoog	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
97a	stralen dak MP deel 1	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
65a	ventilator lasrook 2 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
65c	ventilator lasrook 3 van 3	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
64a	ventilator lasrook 4 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
64b	ventilator lasrook 5 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
63a	ventilator lasrook 1 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
63b	ventilator lasrook 2 van 6	10,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
52	129,83	26,00	95,30	105,90	115,40	120,90	124,80	125,30	121,60	111,50	1,000	0,100	0,100	8,337	2,500	1,250	10,79	16,02
53	92,72	26,00	75,70	88,30	88,50	82,80	80,50	79,50	74,50	74,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
54	119,60	26,00	84,70	104,40	105,00	108,60	112,00	117,50	107,30	98,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
64c	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
63c	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
65b	97,30	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--
66	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
67	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
68	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
69	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
70	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
71	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
72	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
73	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
74	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
75	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,151	0,050	0,050	1,259	1,259	0,631	19,00	19,00
122	104,38	0,00	68,00	79,00	90,80	97,30	97,50	96,00	99,00	95,10	0,998	--	--	8,318	--	--	10,80	--
121	118,89	0,00	59,60	77,20	86,40	100,50	106,90	114,40	115,50	109,20	0,500	0,167	0,333	4,169	4,169	4,169	13,80	13,80
86	116,40	0,00	82,00	89,70	91,80	104,20	112,20	112,50	108,00	88,80	0,126	--	--	1,047	--	--	19,80	--
87	102,03	51,40	67,50	77,90	87,60	93,10	97,00	97,50	93,80	83,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
90	79,93	51,20	63,40	63,50	56,20	46,70	54,70	78,50	72,30	67,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
91	84,44	30,40	44,60	49,70	54,40	61,90	66,90	77,70	81,50	78,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
92	75,03	46,30	58,50	58,60	51,30	41,80	49,80	73,60	67,40	62,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
93a	78,13	49,40	61,60	61,70	54,40	44,90	52,90	76,70	70,50	65,50	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
94	76,73	0,00	60,20	60,30	53,00	43,50	51,50	75,30	69,10	64,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
95	66,84	28,30	41,50	44,60	47,30	55,80	57,80	59,60	62,40	60,40	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
96a	74,93	46,20	58,40	58,50	51,20	41,70	49,70	73,50	67,30	62,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
97a	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
65a	97,30	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--
65c	97,30	0,00	79,40	77,00	89,00	88,70	92,70	91,50	86,20	0,00	1,992	--	--	16,596	--	--	7,80	--
64a	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
64b	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
63a	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
63b	89,60	0,00	81,40	77,00	85,00	81,70	80,70	79,50	77,20	-7,00	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
99	88,79	60,00	75,20	80,30	82,80	83,20	81,40	77,60	72,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--
100	87,79	60,00	74,20	79,30	81,80	82,20	80,40	76,60	71,40	64,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--
101	90,80	65,00	77,20	82,30	84,80	85,20	83,40	79,60	74,40	68,00	8,002	--	--	66,681	--	--	1,76	--

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
52	19,03	174744,50	433845,83
53	3,98	174762,34	433823,32
54	3,98	174769,53	433820,70
64c	6,02	174860,82	433831,79
63c	6,02	174846,51	433815,63
65b	--	174841,20	433864,36
66	22,00	174737,63	433849,60
67	22,00	174685,53	433902,10
68	22,00	174664,01	433855,90
69	22,00	174689,13	433853,20
70	22,00	174715,03	433851,00
71	22,00	174687,73	433875,80
72	22,00	174667,63	433882,30
73	22,00	174647,83	433872,90
74	22,00	174618,03	433885,90
75	22,00	174594,33	433898,50
122	--	174612,16	433939,25
121	13,80	174622,76	433924,53
86	--	174621,81	433931,63
87	3,98	174710,52	433917,31
90	23,00	174664,04	433853,84
91	23,00	174664,14	433853,85
92	23,00	174664,14	433853,85
93a	23,00	174676,65	433831,30
94	23,00	174666,72	433822,90
95	23,00	174666,72	433822,90
96a	23,00	174654,93	433832,69
97a	23,00	174659,99	433828,18
65a	--	174826,53	433877,04
65c	--	174833,09	433871,37
64a	6,02	174851,96	433822,05
64b	6,02	174856,61	433827,08
63a	6,02	174830,92	433798,68
63b	6,02	174838,53	433806,89
99	--	174655,39	433827,23
100	--	174654,63	433836,26
101	--	174653,68	433847,49

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
96b	gevel west deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
93b	gevel oost deel 2	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
97b	stralen dak MP deel 2	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
97c	stralen dak MP deel 3	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
97d	stralen dak MP deel 4	0,10	14,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
110	uitstr dak kleine loods	0,10	11,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
111	uitstr Zuidgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
112	uitstr noordgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
113	uitstr westgevel kleine loods	4,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
114a	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
114b	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
114c	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
114d	uitstr dak branderloods	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
117a	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
117b	uitstr NO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
118	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
119a	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
120	zuidoostgevel brandloods uitbreiding	6,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
122a	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	15,20	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
52b	bankw west deur dicht	3,80	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
123	lassen op ponton	5,00	3,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
124	Grote elektrische kraan	7,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Ja	Nee
11	NO gevel hellingloods dakrand	11,50	18,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u11	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u12	uitstraling noordoost nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u13	open deur nieuwe loods	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
76	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
77	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
78	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
102	84,80	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00
103	84,80	60,00	71,20	76,30	78,80	79,20	77,40	73,60	68,40	60,00	12,000	4,000	8,000	100,000	100,000	100,000	0,00	0,00
96b	80,33	51,60	63,80	63,90	56,60	47,10	55,10	78,90	72,70	67,70	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99
93b	80,53	51,80	64,00	64,10	56,80	47,30	55,30	79,10	72,90	67,90	8,002	0,080	0,040	66,681	2,000	0,500	1,76	16,99
97b	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
97c	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
97d	67,63	42,00	59,20	58,30	59,00	60,50	58,50	58,30	55,10	58,10	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
110	60,07	36,00	52,10	53,50	56,20	51,70	46,60	40,10	33,40	33,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
111	66,41	36,70	48,80	54,20	58,90	61,40	60,30	55,80	55,10	50,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
112	76,73	57,70	68,80	71,20	65,90	50,40	55,30	72,80	63,10	55,00	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
113	77,03	58,00	69,10	71,50	66,20	50,70	55,60	73,10	63,40	55,30	8,002	0,080	0,040	66,681	1,995	0,501	1,76	17,00
114a	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
114b	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
114c	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
114d	75,20	43,60	53,70	60,10	66,80	69,30	71,20	65,70	62,00	46,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
115	98,29	66,70	76,80	83,20	89,90	92,40	94,30	88,80	85,00	70,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
117a	91,81	60,60	70,70	76,90	83,40	85,90	87,80	82,50	78,10	64,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
117b	91,81	60,60	70,70	76,90	83,40	85,90	87,80	82,50	78,10	64,30	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
118	85,30	53,70	63,80	70,20	76,90	79,40	81,30	75,80	72,10	57,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
119a	95,12	63,90	74,00	80,20	86,70	89,20	91,00	85,80	82,50	67,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
119b	95,12	63,90	74,00	80,20	86,70	89,20	91,00	85,80	82,50	67,70	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
120	67,03	37,20	47,30	52,60	58,70	61,00	62,90	57,80	53,90	39,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
122a	74,50	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
122b	74,50	42,90	53,00	59,40	66,10	68,60	70,50	65,00	61,30	46,20	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
52b	112,83	9,00	78,30	88,90	98,40	103,90	107,80	108,30	104,60	94,50	9,510	3,900	3,098	79,250	97,499	38,726	1,01	0,11
123	90,05	53,50	62,40	64,70	70,60	77,00	82,60	83,60	85,30	82,90	4,001	1,334	2,667	33,343	33,343	33,343	4,77	4,77
124	96,21	66,20	74,60	85,40	88,50	88,90	90,60	88,80	85,30	78,20	6,000	--	--	50,003	--	--	3,01	--
1b	104,75	72,50	83,60	90,00	97,70	99,20	98,10	94,60	96,90	82,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
11	99,85	67,60	78,70	85,10	92,80	94,30	93,20	89,70	92,00	77,90	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
u7	82,41	60,20	70,30	74,70	72,10	74,40	73,80	74,70	74,80	67,40	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u8	82,41	60,20	70,30	74,70	72,10	74,40	73,80	74,70	74,80	67,40	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u11	77,64	59,30	69,30	73,70	69,30	67,30	67,50	66,80	58,70	54,20	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u12	77,64	59,30	69,30	73,70	69,30	67,30	67,50	66,80	58,70	54,20	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u13	81,95	59,60	69,60	72,00	70,60	66,60	71,80	76,10	77,00	69,50	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
76	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
77	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
78	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
102	0,00	174675,55	433844,27
103	0,00	174676,11	433837,69
96b	23,01	174653,95	433844,24
93b	23,01	174675,23	433848,12
97b	23,00	174671,74	433828,82
97c	23,00	174658,84	433845,50
97d	23,00	174670,47	433846,27
110	23,00	174649,44	433829,77
111	23,00	174650,16	433821,63
112	23,00	174649,47	433838,12
113	23,00	174644,78	433830,29
114a	3,98	174575,25	433894,19
114b	3,98	174568,79	433880,41
114c	3,98	174618,53	433875,67
114d	3,98	174612,72	433860,82
115	3,98	174626,25	433859,64
117a	3,98	174583,72	433899,48
117b	3,98	174618,98	433882,38
118	3,98	174614,79	433850,54
119a	3,98	174557,63	433861,63
119b	3,98	174590,59	433845,56
120	3,98	174608,53	433844,81
122a	3,98	174564,31	433866,37
122b	3,98	174593,05	433851,79
52b	4,12	174743,83	433845,08
123	4,77	174617,80	433937,19
124	--	174689,18	433897,14
1b	3,98	174722,93	433931,38
11	3,98	174816,73	433849,10
u7	6,02	174507,84	433860,35
u8	6,02	174533,46	433847,76
u11	6,02	174548,05	433945,90
u12	6,02	174573,81	433933,60
u13	6,02	174560,64	433940,04
76	26,02	174525,36	433835,42
77	26,02	174495,50	433863,56
78	26,02	174485,89	433826,75

Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Type	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping
79	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
80	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
81	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
82	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
83	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
84	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
85	heftruck	0,50	0,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
u1	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u2	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u3	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u4	Dak Jan Ravesteinhal deels aanbouw	0,10	33,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
u5	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u9	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u10	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u14	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	5,50	Eigen waarde	Uitstralende gevel	0,00	360,00	Ja	Nee
41	Dak nieuwe aanbouw hellingloods	0,10	31,50	Relatief aan onderliggend item	Uitstralend dak HMRI-II.8	0,00	360,00	Nee	Nee
42	Noordgevel aanbouw hellingloods	5,00	22,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
43a	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
43b	Oostgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	18,00	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
46	NO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee
48	ZO zijde lasloods 1	9,00	5,50	Eigen waarde	Normale puntbron	0,00	360,00	Nee	Nee

Bijlage II-2
Invoergegevens LAmax

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(%)(D)	Cb(%)(A)	Cb(%)(N)	Cb(D)	Cb(A)
79	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
80	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
81	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
82	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
83	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
84	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
85	111,10	70,60	85,20	97,10	101,90	104,30	105,00	105,60	100,80	89,40	0,060	0,020	0,020	0,500	0,500	0,250	23,01	23,01
u1	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u2	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u3	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u4	80,85	61,20	71,20	75,60	75,20	73,20	69,40	66,70	64,60	57,10	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u5	81,24	62,90	72,90	77,30	72,90	70,90	71,10	70,40	62,30	57,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u6	81,24	62,90	72,90	77,30	72,90	70,90	71,10	70,40	62,30	57,80	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u9	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u10	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u14	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
u15	100,63	66,50	79,20	85,50	88,00	93,00	94,20	95,50	93,40	80,90	11,486	4,000	2,000	95,719	100,000	25,003	0,19	0,00
41	85,55	65,90	75,90	80,30	79,90	77,90	74,10	71,40	69,30	61,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
42	105,32	70,90	83,80	90,10	92,70	97,70	98,90	100,20	98,10	85,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
43a	103,54	69,80	82,30	88,60	90,90	95,90	97,10	98,40	96,30	83,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
43b	103,54	69,80	82,30	88,60	90,90	95,90	97,10	98,40	96,30	83,80	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
44	106,23	72,20	84,90	91,20	93,60	98,60	99,80	101,10	99,00	86,50	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
46	79,04	60,70	70,70	75,10	70,70	68,70	68,90	68,20	60,10	55,60	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00
48	78,44	60,10	70,10	74,50	70,10	68,10	68,30	67,60	59,50	55,00	11,486	4,000	3,200	95,719	100,000	39,994	0,19	0,00

Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
beheermodellen Deest - Zonebeheer i.t. Deest - 01145-43511 - okt 2018
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(N)	X	Y
79	26,02	174507,68	433831,05
80	26,02	174521,09	433850,76
81	26,02	174538,87	433838,67
82	26,02	174481,91	433872,88
83	26,02	174482,96	433843,57
84	26,02	174502,80	433846,81
85	26,02	174479,55	433860,30
u1	6,02	174540,84	433925,53
u2	6,02	174565,00	433914,55
u3	6,02	174520,91	433878,68
u4	6,02	174541,16	433868,91
u5	6,02	174531,35	433927,34
u6	6,02	174510,76	433884,62
u9	6,02	174578,25	433919,05
u10	6,02	174568,32	433898,45
u14	6,02	174556,82	433874,59
u15	6,02	174547,45	433855,15
41	3,98	174824,01	433814,08
42	3,98	174838,03	433830,02
43a	3,98	174841,97	433811,23
43b	3,98	174831,03	433799,34
44	3,98	174809,85	433799,35
46	3,98	174855,81	433851,38
48	3,98	174859,26	433830,25

Bijlage III-1 Rekenresultaten directe hinder LAr,LT
Bijlage III-2 Rekenresultaten directe hinder LAmax

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,70	38,13	34,28	44,28	61,35
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,59	39,99	36,14	46,14	63,32
03_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,69	40,22	37,13	47,13	60,11
04_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,70	41,07	37,87	47,87	63,28
05_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,92	39,42	36,25	46,25	61,62
06_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,25	38,69	34,82	44,82	61,35
07_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,56	36,72	32,85	42,85	60,25
08_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,82	35,97	32,02	42,02	59,48
09_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,59	36,87	32,89	42,89	59,13
10_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,25	37,89	33,89	43,89	56,80
11_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,47	35,81	31,85	41,85	57,81
12_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,94	36,58	32,60	42,60	56,39
13_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,68	36,30	32,32	42,32	55,57
14_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,57	36,14	32,15	42,15	55,21
15_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,59	36,01	31,92	41,92	54,51
16_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,28	35,70	31,59	41,59	54,33
17_A	rekenpunt fase 3	5,00	35,90	35,26	31,16	41,16	53,81
18_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,56	38,08	34,10	44,10	55,11
19_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,28	38,75	34,71	44,71	54,63
20_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,81	39,22	35,13	45,13	55,15
21_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,25	40,56	37,72	47,72	58,28
22_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,44	39,82	35,73	45,73	56,12
23_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,56	39,94	35,84	45,84	56,18
24_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,11	40,78	36,67	46,67	57,05
25_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,20	40,92	36,79	46,79	56,61
26_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,12	40,91	36,79	46,79	56,18
27_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,17	41,03	36,97	46,97	55,81
28_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,30	41,19	37,14	47,14	54,62
29_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,51	41,42	37,36	47,36	53,94
30_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,92	40,95	36,84	46,84	50,21
31_A	rekenpunt fase 3	5,00	33,67	32,09	29,07	39,07	50,04
32_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,39	39,16	35,19	45,19	52,70
33_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,07	36,46	32,74	42,74	52,57
34_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,72	38,34	34,39	44,39	52,94
35_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,68	38,17	34,18	44,18	53,17
36_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,44	27,19	22,86	32,86	44,92
37_A	rekenpunt fase 3	5,00	29,30	28,81	24,04	34,04	45,53
38_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,63	26,65	22,29	32,29	45,21
39_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,79	26,94	22,99	32,99	45,27
40_A	rekenpunt fase 3	5,00	27,44	26,69	22,72	32,72	44,78
41_A	rekenpunt fase 3	5,00	25,87	24,92	20,62	30,62	44,20
42_A	rekenpunt fase 3	5,00	26,08	25,46	21,29	31,29	44,33
43_A	rekenpunt fase 3	5,00	43,05	42,79	39,12	49,12	58,45
44_A	rekenpunt fase 3	5,00	43,37	42,98	39,97	49,97	58,46
45_A	rekenpunt fase 3	5,00	42,67	42,28	39,23	49,23	57,71
46_A	rekenpunt fase 3	5,00	42,07	41,74	38,77	48,77	57,70
47_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,70	36,43	32,63	42,63	51,87
48_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,17	36,66	33,54	43,54	55,05
49_A	rekenpunt fase 3	5,00	29,92	29,45	25,43	35,43	44,96
50_A	rekenpunt fase 3	5,00	41,01	40,80	36,59	46,59	56,79
51_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,03	38,74	34,64	44,64	56,19
52_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,19	38,69	35,85	45,85	57,08
53_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,78	38,23	35,38	45,38	56,80
54_A	rekenpunt fase 3	5,00	39,18	38,49	34,65	44,65	62,00
55_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,45	39,85	36,64	46,64	62,24
56_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,30	37,74	34,72	44,72	60,55
57_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,90	38,30	35,12	45,12	60,77
58_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,95	38,48	35,30	45,30	60,78
59_A	rekenpunt fase 3	5,00	37,89	37,37	33,49	43,49	59,88

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten LAr,LT

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
60_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,27	37,73	33,86	43,86	60,27
61_A	rekenpunt fase 3	5,00	38,27	37,69	33,81	43,81	60,16
62_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,50	35,68	31,74	41,74	59,02
63_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,26	35,43	31,49	41,49	58,80
64_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,19	35,42	31,47	41,47	57,87
65_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,31	35,68	31,71	41,71	57,11
66_A	rekenpunt fase 3	5,00	36,06	35,45	31,49	41,49	56,25
67_A	rekenpunt fase 3	5,00	35,61	34,97	31,01	41,01	56,13
68_A	rekenpunt fase 3	5,00	35,82	35,39	31,41	41,41	55,19
81_A	zonebewakingspunt	5,00	35,65	35,22	31,25	41,25	55,55
82_A	zonebewakingspunt	5,00	36,32	35,51	31,56	41,56	58,50
83_A	zonebewakingspunt	5,00	39,93	39,35	35,48	45,48	61,92
84_A	zonebewakingspunt	5,00	38,91	38,59	35,65	45,65	57,41
85_A	zonebewakingspunt	5,00	38,67	38,14	34,30	44,30	61,65
86_A	zonebewakingspunt	5,00	39,62	38,39	36,21	46,21	58,71
87_A	zonebewakingspunt	5,00	38,42	37,74	35,32	45,32	57,30
88_A	zonebewakingspunt	5,00	39,22	38,70	34,52	44,52	50,98
89_A	zonebewakingspunt	5,00	41,36	41,02	36,59	46,59	48,24
90_A	zonebewakingspunt	5,00	37,02	36,90	32,67	42,67	55,00
91_A	zonebewakingspunt	5,00	35,66	35,34	31,27	41,27	53,64
92_A	zonebewakingspunt	5,00	36,25	35,64	32,77	42,77	54,50
93_A	zonebewakingspunt	5,00	34,49	34,16	30,16	40,16	53,05
94_A	zonebewakingspunt	5,00	35,98	35,50	31,53	41,53	54,50
95_A	zonebewakingspunt	5,00	36,92	36,29	33,36	43,36	55,55
96_A	zonebewakingspunt	5,00	36,51	35,88	31,82	41,82	54,24
97_A	zonebewakingspunt	5,00	35,43	34,65	30,54	40,54	53,86

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
01_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
03_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
04_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
05_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
06_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
07_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
08_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
09_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
10_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
11_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
12_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
13_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
14_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
15_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
16_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
17_A	rekenpunt fase 3	5,00	51	51	51
18_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
19_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
20_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
21_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
22_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
23_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
24_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
25_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
26_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
27_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
28_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
29_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
30_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
31_A	rekenpunt fase 3	5,00	47	47	47
32_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
33_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
34_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
35_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
36_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
37_A	rekenpunt fase 3	5,00	43	43	43
38_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
39_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
40_A	rekenpunt fase 3	5,00	42	42	42
41_A	rekenpunt fase 3	5,00	40	40	40
42_A	rekenpunt fase 3	5,00	41	41	41
43_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
44_A	rekenpunt fase 3	5,00	58	58	58
45_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
46_A	rekenpunt fase 3	5,00	57	57	57
47_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
48_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
49_A	rekenpunt fase 3	5,00	44	44	44
50_A	rekenpunt fase 3	5,00	56	56	56
51_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
52_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
53_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
54_A	rekenpunt fase 3	5,00	55	55	55
55_A	rekenpunt fase 3	5,00	54	54	54
56_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
57_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
58_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
59_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
60_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
61_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
62_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
63_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
64_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
65_A	rekenpunt fase 3	5,00	53	53	53
66_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
67_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
68_A	rekenpunt fase 3	5,00	52	52	52
81_A	zonebewakingspunt	5,00	52	52	52
82_A	zonebewakingspunt	5,00	52	52	52
83_A	zonebewakingspunt	5,00	54	54	54
84_A	zonebewakingspunt	5,00	54	54	54
85_A	zonebewakingspunt	5,00	55	55	55
86_A	zonebewakingspunt	5,00	59	59	59
87_A	zonebewakingspunt	5,00	50	50	50
88_A	zonebewakingspunt	5,00	54	54	54
89_A	zonebewakingspunt	5,00	56	56	56
90_A	zonebewakingspunt	5,00	52	52	52
91_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
92_A	zonebewakingspunt	5,00	50	50	50
93_A	zonebewakingspunt	5,00	50	50	50
94_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
95_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
96_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51
97_A	zonebewakingspunt	5,00	51	51	51

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage IV-1 Rekenresultaten LAr,LT dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-2 Rekenresultaten LAmax dichtstbijzijnde woning
Bijlage IV-3 Rekenresultaten LAr,LT zonepunt 85
Bijlage IV-4 Rekenresultaten LAmax zonepunt 85

Bijlage IV-1
Rekenresultaten LAr,LT dichtstbijzijnde woning

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq bij Bron voor toetspunt: 02_A - rekenpunt fase 3
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	40,6	40,0	36,1	46,1	63,3
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	35,5	35,7	31,7	41,7	38,4
1	NW gevel hellingloods	11,40	32,7	32,9	28,9	38,9	35,8
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	30,7	30,9	26,9	36,9	33,4
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	28,2	28,4	24,4	34,4	31,5
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	27,2	27,4	23,4	33,4	30,3
54	dak bankw lichtplaten	0,10	24,9	25,1	21,1	31,1	29,4
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	23,9	24,1	20,1	30,1	27,4
87	NW gevel hellingloods open	0,50	22,4	22,6	18,6	28,6	26,9
121	gutsen	5,00	17,1	17,1	17,1	27,1	34,4
71	heftruck	0,50	20,0	20,0	17,0	27,0	43,2
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	16,8	16,8	16,8	26,8	19,8
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	16,6	16,6	16,6	26,6	19,6
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	26,0	--	--	26,0	30,7
124	Grote elektrische kraan	7,00	25,8	--	--	25,8	32,2
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	19,5	19,7	15,7	25,7	21,2
79	heftruck	0,50	17,6	17,6	14,6	24,6	44,1
78	heftruck	0,50	17,6	17,6	14,6	24,6	43,9
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	24,2	--	--	24,2	28,8
mb03	vrachtwagens	0,40	24,0	--	--	24,0	59,0
80	heftruck	0,50	16,9	16,9	13,8	23,8	43,5
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	17,6	17,8	13,8	23,8	19,0
84	heftruck	0,50	16,2	16,2	13,2	23,2	42,8
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	17,0	17,2	13,2	23,2	18,9
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	16,8	17,0	13,1	23,1	20,1
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	23,0	--	--	23,0	27,6
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	16,6	16,8	12,8	22,8	20,6
mb04	vrachtwagens	0,40	22,0	--	--	22,0	60,6
69	heftruck	0,50	13,9	13,9	10,9	20,9	37,1
5	NO gevel hellingloods	12,80	14,0	14,2	10,2	20,2	17,2
4	NO gevel hellingloods	12,80	13,8	13,9	10,0	20,0	16,9
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	13,7	13,8	9,9	19,9	15,2
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	12,8	13,0	9,0	19,0	15,4
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	12,4	12,6	8,6	18,6	14,8
76	heftruck	0,50	11,4	11,4	8,4	18,4	38,1
114c	uitstr dak branderloods	0,10	11,0	11,2	7,2	17,2	13,7
26	dak hellingloods	0,10	10,9	11,1	7,1	17,1	12,2
27	dak hellingloods	0,10	10,8	10,9	7,0	17,0	12,3
96b	gevel west deel 2	6,00	16,4	1,2	-4,8	16,4	21,4
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	10,0	10,2	6,2	16,2	13,1
114d	uitstr dak branderloods	0,10	9,9	10,1	6,2	16,2	12,5
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	9,9	10,1	6,1	16,1	13,3
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	9,7	9,9	5,9	15,9	10,9
52b	bankw west deur dicht	3,80	9,0	9,9	5,9	15,9	13,9
104	Elektrische kraan	13,50	15,8	--	--	15,8	21,0
mb01	personenauto's	0,40	15,5	--	--	15,5	44,0
52	bankw west deuropening	3,80	13,3	8,1	5,1	15,1	28,0
68	heftruck	0,50	8,1	8,1	5,1	15,1	31,2
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	9,5	9,7	3,7	14,7	9,7
81	heftruck	0,50	7,6	7,6	4,6	14,6	34,3
70	heftruck	0,50	7,5	7,5	4,5	14,6	30,8
73	heftruck	0,50	7,4	7,4	4,4	14,4	30,6
72	heftruck	0,50	7,4	7,4	4,4	14,4	30,6
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	8,0	8,2	2,2	13,2	8,2
28	dak hellingloods	0,10	6,9	7,1	3,1	13,1	8,6
10	NO gevel hellingloods	5,00	6,9	7,1	3,1	13,1	11,0
Rest			22,3	19,4	15,0	25,0	41,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage IV-2
Rekenresultaten LAmax dichtstbijzijnde woning

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax bij Bron voor toetspunt: 02_A - rekenpunt fase 3
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
02_A	rekenpunt fase 3	5,00	56,7	56,7	56,7
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	56,7	56,7	56,7
1	NW gevel hellingloods	11,40	54,9	54,9	54,9
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	51,9	51,9	51,9
54	dak bankw lichtplaten	0,10	51,0	51,0	51,0
52	bankw west deuropening	3,80	50,1	50,1	50,1
mb04	vrachtwagens	0,40	49,8	--	--
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	49,4	49,4	49,4
mb03	vrachtwagens	0,40	48,7	--	--
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	48,4	48,4	48,4
71	heftruck	0,50	47,0	47,0	47,0
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	45,1	45,1	45,1
104_p3	Piek Kraan	13,50	41,9	--	--
69	heftruck	0,50	41,0	41,0	41,0
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	40,7	40,7	40,7
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	40,0	40,0	40,0
78	heftruck	0,50	39,4	39,4	39,4
mb01	personenauto's	0,40	38,9	--	--
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	38,8	38,8	38,8
79	heftruck	0,50	38,8	38,8	38,8
84	heftruck	0,50	38,7	38,7	38,7
80	heftruck	0,50	38,4	38,4	38,4
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	38,2	38,2	38,2
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	38,0	38,0	38,0
76	heftruck	0,50	37,1	37,1	37,1
81	heftruck	0,50	36,8	36,8	36,8
mb02	personenauto's	0,40	36,7	--	36,7
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	36,1	36,1	36,1
5	NO gevel hellingloods	12,80	35,2	35,2	35,2
68	heftruck	0,50	35,1	35,1	35,1
4	NO gevel hellingloods	12,80	35,0	35,0	35,0
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	34,8	34,8	34,8
70	heftruck	0,50	34,5	34,5	34,5
73	heftruck	0,50	34,4	34,4	34,4
72	heftruck	0,50	34,4	34,4	34,4
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	34,0	34,0	34,0
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	33,2	33,2	33,2
52b	bankw west deur dicht	3,80	33,1	33,1	33,1
77	heftruck	0,50	33,0	33,0	33,0
67	heftruck	0,50	32,6	32,6	32,6
26	dak hellingloods	0,10	32,1	32,1	32,1
27	dak hellingloods	0,10	31,9	31,9	31,9
86	hameren	5,00	31,9	--	--
83	heftruck	0,50	31,4	31,4	31,4
66	heftruck	0,50	31,2	31,2	31,2
28	dak hellingloods	0,10	31,1	31,1	31,1
82	heftruck	0,50	30,9	30,9	30,9
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	30,9	30,9	30,9
121	gutsen	5,00	30,9	30,9	30,9
85	heftruck	0,50	30,7	30,7	30,7
124	Grote elektrische kraan	7,00	28,8	--	--
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	28,7	28,7	28,7
10	NO gevel hellingloods	5,00	28,1	28,1	28,1
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	28,1	28,1	28,1
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	27,8	--	--
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	27,7	27,7	27,7
Rest			27,3	27,3	27,3
LAmax	(hoofdgroep)		56,7	56,7	56,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAr,LT nieuwe situatie
LAeq bij Bron voor toetspunt: 85_A - zonebewakingspunt
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
85_A	zonebewakingspunt	5,00	38,7	38,1	34,3	44,3	61,6
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	33,5	33,7	29,7	39,7	36,6
1	NW gevel hellingloods	11,40	30,9	31,1	27,1	37,1	34,2
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	28,7	28,9	24,9	34,9	31,5
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	26,6	26,8	22,8	32,8	30,1
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	25,4	25,6	21,6	31,6	28,7
54	dak bankw lichtplaten	0,10	23,3	23,4	19,5	29,5	27,9
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	22,4	22,6	18,6	28,6	26,0
121	gutsen	5,00	15,7	15,7	15,7	25,7	33,1
102	afzuiging conserveren 3000	8,00	15,0	15,0	15,0	25,0	18,2
103	afzuiging conserveren 3000	8,00	15,0	15,0	15,0	25,0	18,2
71	heftruck	0,50	17,7	17,7	14,7	24,7	40,9
87	NW gevel hellingloods open	0,50	18,3	18,5	14,6	24,6	22,9
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	24,3	--	--	24,3	29,1
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	17,6	17,8	13,8	23,8	19,4
69	heftruck	0,50	16,0	16,0	13,0	23,0	39,3
99	afzuiging stralen 7500 m3/h	8,00	22,8	--	--	22,8	27,6
76	heftruck	0,50	15,7	15,7	12,7	22,7	42,5
79	heftruck	0,50	15,3	15,3	12,3	22,3	42,0
81	heftruck	0,50	15,2	15,2	12,2	22,2	42,1
80	heftruck	0,50	15,1	15,1	12,1	22,1	41,9
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	15,5	15,7	11,7	21,7	17,1
100	afzuiging stralen 6000 m3/h	8,00	21,6	--	--	21,6	26,4
124	Grote elektrische kraan	7,00	21,4	--	--	21,4	27,9
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	15,2	15,4	11,4	21,4	18,5
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	15,2	15,4	11,4	21,4	17,3
mb04	vrachtwagens	0,40	21,3	--	--	21,3	60,0
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	15,0	15,2	11,2	21,2	19,1
mb03	vrachtwagens	0,40	20,0	--	--	20,0	55,0
4	NO gevel hellingloods	12,80	12,2	12,4	8,4	18,4	15,4
5	NO gevel hellingloods	12,80	12,1	12,3	8,3	18,3	15,4
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	11,6	11,8	7,8	17,8	13,4
78	heftruck	0,50	10,8	10,8	7,8	17,8	37,3
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	11,2	11,4	7,4	17,4	14,0
122b	dak brandloods uitbreiding	0,10	10,5	10,7	6,7	16,7	13,1
26	dak hellingloods	0,10	9,5	9,7	5,7	15,7	11,1
52b	bankw west deur dicht	3,80	8,8	9,7	5,7	15,7	13,7
114c	uitstr dak branderloods	0,10	9,4	9,6	5,6	15,6	12,3
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	9,3	9,4	5,5	15,5	12,5
27	dak hellingloods	0,10	9,1	9,3	5,3	15,3	10,8
96b	gevel west deel 2	6,00	15,0	-0,3	-6,3	15,0	20,1
52	bankw west deuropening	3,80	13,2	7,9	4,9	14,9	27,9
114d	uitstr dak branderloods	0,10	8,3	8,5	4,5	14,5	11,1
74	heftruck	0,50	7,5	7,5	4,5	14,5	30,7
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	8,3	8,5	4,5	14,5	11,8
73	heftruck	0,50	7,3	7,3	4,3	14,3	30,5
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	7,7	7,9	3,9	13,9	9,2
mb01	personenauto's	0,40	13,6	--	--	13,6	42,3
75	heftruck	0,50	5,2	5,2	2,2	12,2	28,3
84	heftruck	0,50	5,2	5,2	2,2	12,2	31,9
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	6,7	6,9	0,8	11,9	7,1
70	heftruck	0,50	4,6	4,6	1,6	11,6	27,9
66	heftruck	0,50	4,5	4,5	1,6	11,6	27,9
10	NO gevel hellingloods	5,00	5,2	5,4	1,4	11,4	9,4
67	heftruck	0,50	4,4	4,4	1,4	11,4	27,7
u15	Oostgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	6,0	6,1	0,1	11,1	6,5
Rest			20,7	17,9	13,3	23,3	39,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten LAmax Zonepunt 85

Rapport: Resultatentabel
Model: Ravestein LAmax nieuwe situatie
LAmax bij Bron voor toetspunt: 85_A - zonebewakingspunt
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
85_A	zonebewakingspunt	5,00	54,7	54,7	54,7
21	ZW gevel hellingloods 9	12,80	54,7	54,7	54,7
1	NW gevel hellingloods	11,40	53,1	53,1	53,1
52	bankw west deuropening	3,80	50,0	50,0	50,0
19	ZW gevel hellingloods 13	15,50	49,9	49,9	49,9
54	dak bankw lichtplaten	0,10	49,5	49,5	49,5
mb04	vrachtwagens	0,40	48,4	--	--
24	ZW gevel hellingloods 15	10,50	47,8	47,8	47,8
mb03	vrachtwagens	0,40	47,8	--	--
14	ZW gevel hellingloods 3	10,30	46,6	46,6	46,6
71	heftruck	0,50	44,7	44,7	44,7
17	ZW gevel hellingloods 5	7,80	43,6	43,6	43,6
69	heftruck	0,50	43,0	43,0	43,0
80	heftruck	0,50	39,0	39,0	39,0
2	NW gevel hellingloods dakrand	23,10	38,8	38,8	38,8
44	Zuidgevel aanbouw hellingloods	5,00	38,7	38,7	38,7
81	heftruck	0,50	38,4	38,4	38,4
79	heftruck	0,50	38,4	38,4	38,4
76	heftruck	0,50	38,3	38,3	38,3
mb01	personenauto's	0,40	37,9	--	--
22	ZW gevel hellingloods dakr	24,50	36,6	36,6	36,6
1b	NW gevel hellingloods open sectie	11,40	36,4	36,4	36,4
18	ZW gevel hellingloods 5 dakr	19,50	36,4	36,4	36,4
74	heftruck	0,50	34,5	34,5	34,5
115	uitstr ZO gevel branderloods	6,00	34,5	34,5	34,5
mb02	personenauto's	0,40	34,5	--	34,5
73	heftruck	0,50	34,3	34,3	34,3
4	NO gevel hellingloods	12,80	33,4	33,4	33,4
5	NO gevel hellingloods	12,80	33,3	33,3	33,3
84	heftruck	0,50	33,2	33,2	33,2
52b	bankw west deur dicht	3,80	33,1	33,1	33,1
20	ZW gevel hellingloods 13 dakr	24,50	32,8	32,8	32,8
119b	zuidgevel brandloods uitbreiding	6,00	32,5	32,5	32,5
25	ZW gevel hellingloods 15 dakr	17,00	32,4	32,4	32,4
75	heftruck	0,50	32,2	32,2	32,2
78	heftruck	0,50	31,9	31,9	31,9
70	heftruck	0,50	31,6	31,6	31,6
66	heftruck	0,50	31,6	31,6	31,6
67	heftruck	0,50	31,4	31,4	31,4
77	heftruck	0,50	31,1	31,1	31,1
68	heftruck	0,50	30,7	30,7	30,7
26	dak hellingloods	0,10	30,7	30,7	30,7
27	dak hellingloods	0,10	30,3	30,3	30,3
83	heftruck	0,50	30,2	30,2	30,2
82	heftruck	0,50	29,8	29,8	29,8
85	heftruck	0,50	29,7	29,7	29,7
121	gutsen	5,00	29,5	29,5	29,5
86	hameren	5,00	29,1	--	--
72	heftruck	0,50	29,1	29,1	29,1
15	ZW gevel hellingloods 3 dakr	24,50	28,9	28,9	28,9
u7	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	27,0	27,0	27,0
u8	uitstraling zuidwest nieuwe loods	18,00	26,4	26,4	26,4
10	NO gevel hellingloods	5,00	26,4	26,4	26,4
104_p3	Piek Kraan	13,50	26,3	--	--
101	afzuiging stralen 12000 m3/h	8,00	26,1	--	--
u6	Westgevel Jan Ravesteinhal deels aanbouw	18,00	25,9	25,9	25,9
Rest			25,6	25,6	25,6
LAmax	(hoofdgroep)		54,7	54,7	54,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 15 Zonetoets

Industrieterrein Deest

datum	25 april 2019	*project*	Actualisatie zonebeheer IT Deest
vestiging	Arnhem	*betreft*	Zonetoets Scheepswerf Ravestein
uw kenmerk	-	*versie*	001
ons kenmerk	M.2019.0381.00.N001	*auteur*	ing. H.J.M. (Helga) Veul
2e lezer/secr.	KS|APT	*contactpersoon*	ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren
		e-mail/telefoon	ks@dgmr.nl/088 346 78 00

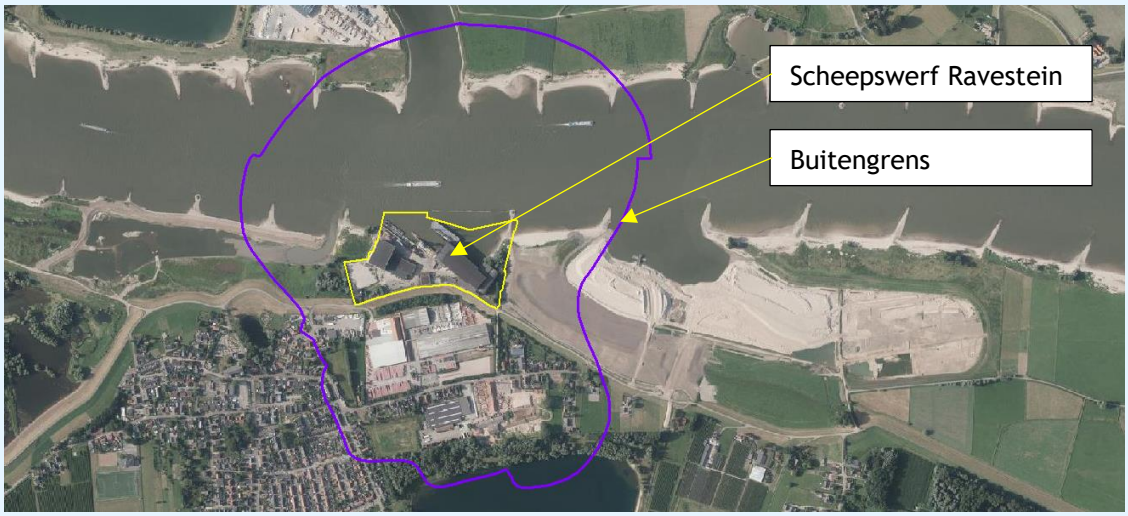
Zonetoets Scheepswerf Ravestein

1. Inleiding

Werkorganisatie Druten Wijchen vraagt ons een zonetoets uit te voeren voor Scheepswerf Ravestein in Deest. Scheepswerf Ravestein vraagt een veranderingsvergunning aan voor de volgende bedrijfsactiviteiten:

- Sloop en nieuwbouw lashal aan de oostzijde van het bedrijfsperceel.
- Verlenging Jan Ravesteinhal aan de westzijde.
- Bouw nieuwe (opslaghal) aan de westzijde van het perceel.

Het bedrijf is vergunningsplichtig in het kader van de Wet milieubeheer en valt onder het bevoegd gezag van de provincie Gelderland.

figuur 1: ligging Scheepswerf Ravestein en buitengrens geluidszone

Doel van de zonetoets is het bepalen van de inpasbaarheid van de gevraagde activiteiten:

1 Binnen de vastgestelde geluidszone.
2 Op de gevels van woningen binnen de geluidszone.

2. Kaders

Scheepswerf Ravestein is gevestigd op een industrieterrein, waarvoor een geluidszone is vastgesteld krachtens art. 53 van de Wet geluidhinder. De geluidszone is vastgelegd in de verschillende vigerende bestemmingsplannen rondom het industrieterrein. De geluidsbelasting van het gehele industrieterrein mag buiten de geluidszone niet meer bedragen dan 50 dB(A). In het bestemmingsplan is geen geluidsruimteregeling opgenomen. Binnen de geluidszone bevinden zich woningen. Op de gevels van deze woningen zijn ten tijde van de 1e zonevaststelling geen MTG-waarden vastgesteld. Dat betekent dat op grond van artikel 57, eerste lid onder a, van de Wet geluidhinder voor deze woningen de geluidsbelasting van het gehele industrieterrein niet meer mag bedragen dan 55 dB(A).

tabel 1: overzicht toegestane geluidsbelasting

Beoordelingspunt	Dagperiode 07.00-19.00 uur	Avondperiode 19.00-23.00 uur	Nachtperiode 23.00-07.00 uur
Geluidszone	50	45	40
Gevels van woning binnen geluidszone	55	50	45

Uitgangspunt voor de huidige situatie is de versie van het geluidszonebeheersmodel uit het ‘Akoestisch onderzoek industrieterrein Deest in Deest herzonering’ van Cauberg-Huygen met kenmerk 20120317-06 van 2 november 2012. In het geluidszonebeheersmodel zijn de volgende akoestisch relevante mutaties aangebracht:

- Aanpassing van de geluidszone overeenkomstig de vigerende bestemmingsplannen.
- In aansluiting hierop aanpassing van de ligging van de zonepunten. De naamgeving van de zonepunten wijzigt hierdoor van Z81-Z97 naar Z181-Z197.
- Aanpassing en detaillering bodemgebieden met name aan de noordzijde (toevoeging reflecterend bodemgebied voor de Waal).

Het geluidszonebeheersmodel is opgesteld en berekend met het softwarepakket Geomilieu V4.50.

Voor de geluidemissie van Scheepswerf Ravestein is uitgegaan van het ‘Akoestisch onderzoek Scheepswerf Ravestein Waalbandijk 11 te Deest’ met kenmerk 01145-43511-05 van 8 februari 2019 en het daarbij behorende rekenmodel.

3. Toetsing

De toetsing bestaat uit een beoordeling of na de aangevraagde veranderingen bij Scheepswerf Ravestein de geluidsbelasting vanwege het industrieterrein past binnen de geluidszone. Daarnaast is getoetst of bij de woningen binnen de geluidszone aan de toegestane geluidsbelasting wordt voldaan.

3.1 Geluidszone

In onderstaande figuur is de 50 dB(A) etmaalwaardecontour (paars) vanwege de bestaande inrichtingen inclusief de beoogde activiteiten van Scheepswerf Ravestein weergegeven. Ook de buitengrens van de geluidszone is inzichtelijk gemaakt (oranje).

Uit deze toets volgt dat in de toekomstige situatie inclusief de aangevraagde activiteiten van Scheepswerf Ravestein de geluidszone in acht wordt genomen.

figuur 2: 50 dB(A) etmaalwaarde contour(paars) en buitengrens geluidszone (oranje)

3.2 Geluidsbelasting bij woningen

De geluidsbelastingen bij de maatgevende woningen binnen de geluidszone zijn weergegeven in onderstaande tabel. Het gaat hierbij om de langtijdgemiddeld beoordelingsniveaus ten gevolge van alle bedrijven op het industrieterrein, inclusief de gevraagde activiteiten van Scheepswerf Ravestein. Gedetailleerde resultaten voor alle relevante beoordelingspunten vindt u in de bijlage.

tabel 2: geluidsbelasting in dB(A)

Punt	Omschrijving	Geluidsbelasting na inpassing Scheepswerf Ravestein			Toetsingswaarde			Toetsing
		Dag	Avond	Nacht	Dag	Avond	Nacht	
02	Vriezeweg 2b	52	42	42	55	50	45	Voldoet
29	Munnikhofsestraat 31	48	45	42	55	50	45	Voldoet
47	Munnikhofsestraat 39/41	54	37	35	55	50	45	Voldoet
48	Munnikhofsestraat 43	53	34	31	55	50	45	Voldoet
52	Munnikhofsestraat 55 en 57	53	40	37	55	50	45	Voldoet
53	Munnikhofsestraat 59 en 61	53	39	37	55	50	45	Voldoet

Uit de resultaten volgt dat bij de geluidsbelasting bij de woningen binnen de geluidszone voldoet aan de toegestane geluidsbelasting van 55 dB(A)-etmaalwaarde.

4. Samenvatting en conclusie

Werkorganisatie Druten Wijchen vraagt ons een zonetoets uit te voeren voor Scheepswerf Ravestein in Deest. Scheepswerf Ravestein vraagt een veranderingsvergunning aan voor de volgende bedrijfsactiviteiten:

- Sloop en nieuwbouw lashal aan de oostzijde van het bedrijfsperceel.
- Verlenging Jan Ravesteinhal aan de westzijde.
- Bouw nieuwe (opslaghal) aan de westzijde van het perceel.

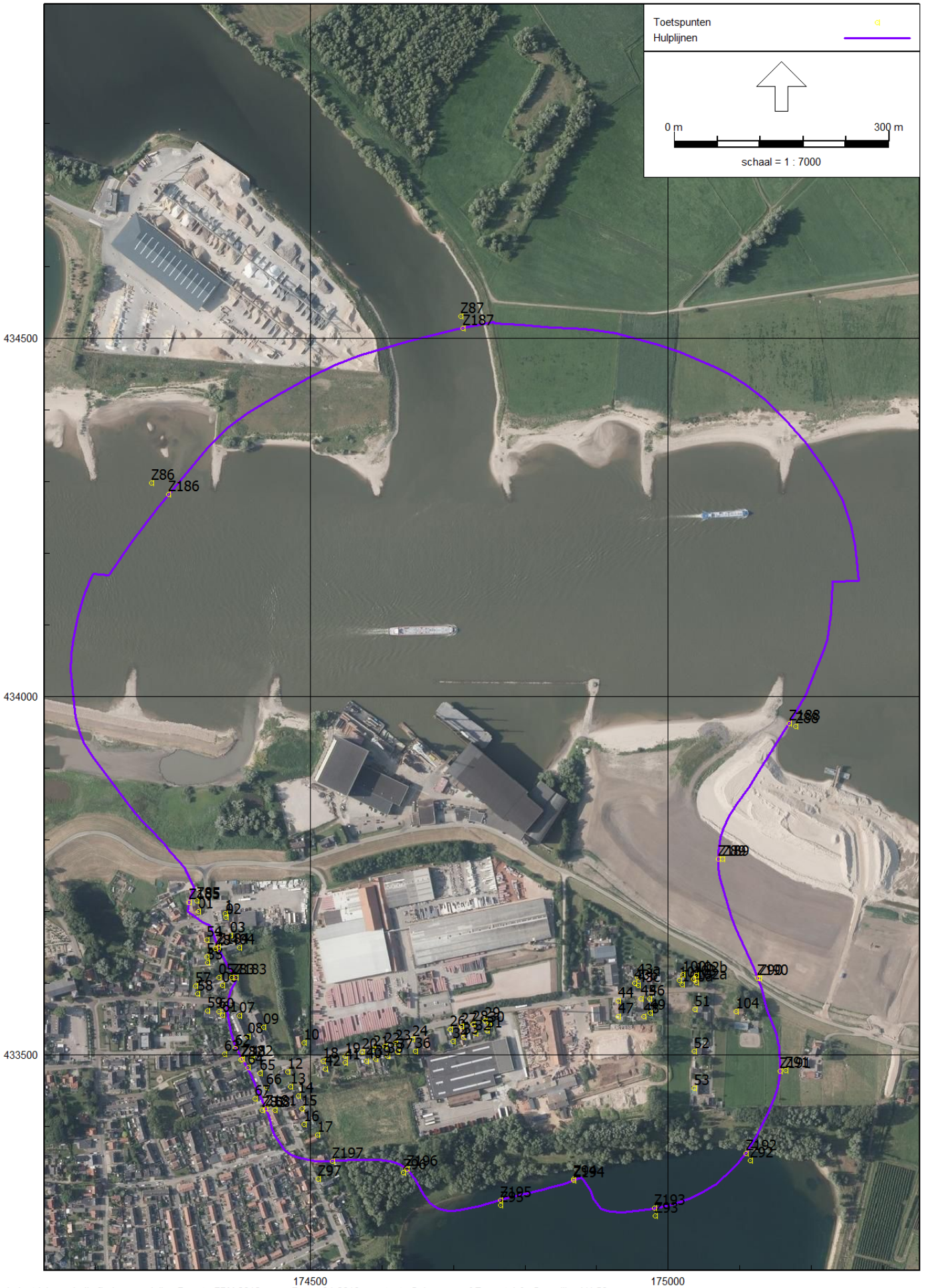
De aangevraagde bedrijfssituatie voor Scheepswerf Ravestein is opgenomen in het geluidszonebeheersmodel van industrieterrein Deest.

De gevraagde bedrijfssituatie is inpasbaar binnen de beschikbare geluidsruimte.

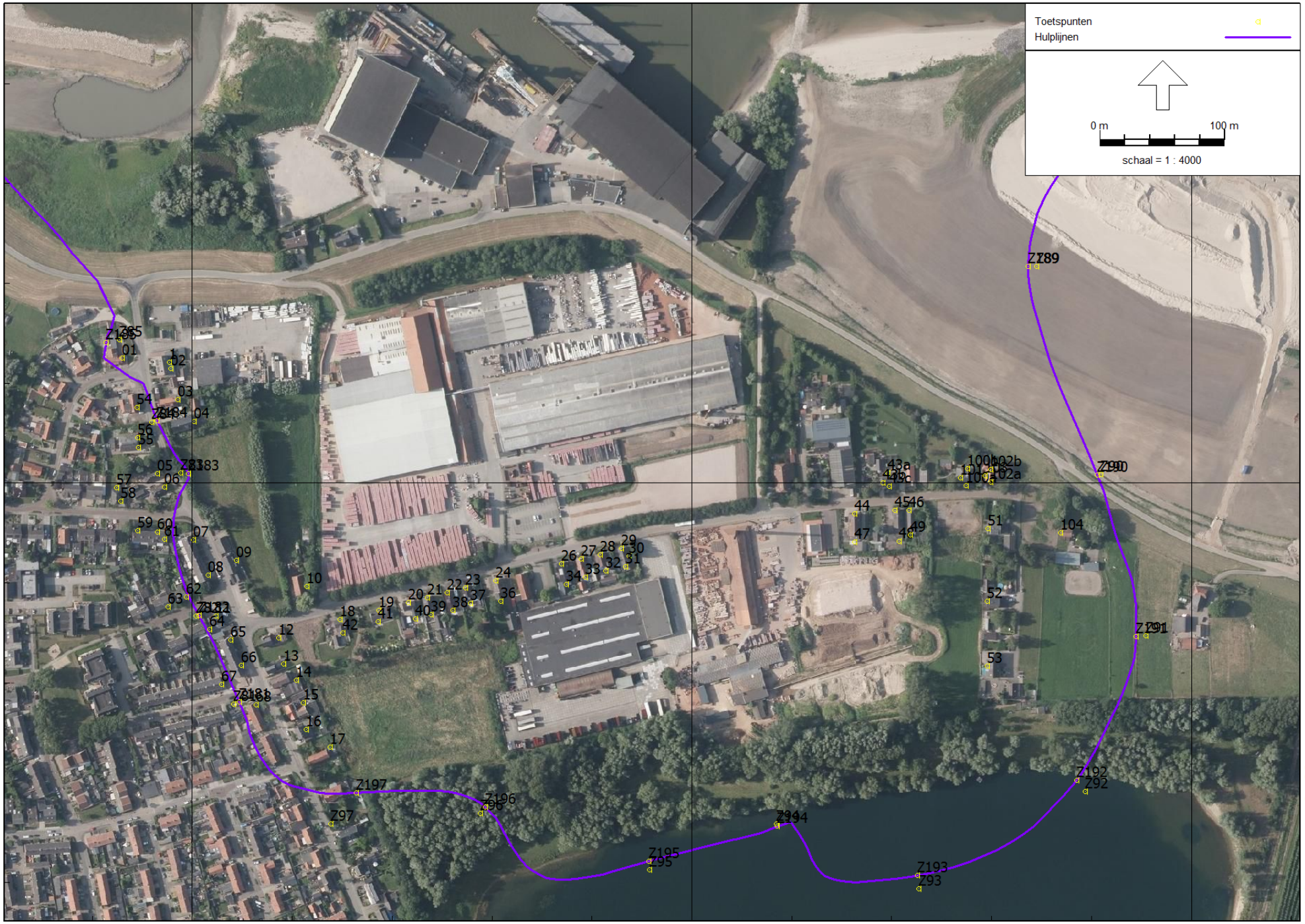
ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Bijlage 1

Titel	Overzicht ligging beoordelingspunten

Toetspunten
Hulplijnen
0 m
300 m
schaal = 1 : 7000
434500
434000
433500
174500
175000
Z87
Z187
Z86
Z186
Z197
Z97
Z196
Z96
Z195
Z95
Z194
Z94
Z193
Z93
Z192
Z92
Z191
Z91
Z190
Z90
Z188
Z88

M.2019.0381
Industrieterrein Deest

Bijlage 1
Overzicht ligging beoordelingspunten

Industrielawaai - IL, [beheermodellen Deest - ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein] , Geomilieu V4.50

Bijlage 2

Titel	Geluidsbelasting op beoordelingspunten

Rapport: Resultatentabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
01_A	Leenderstraat 18	5,00	47,9	40,9	39,4	49,4
02_A	Vriezeweg 2b	5,00	52,2	41,8	42,5	52,5
03_A	Vriezeweg 4	5,00	46,0	42,1	38,5	48,5
04_A	Vriezeweg 6	5,00	46,2	42,8	39,5	49,5
05_A	Vriezeweg 21	5,00	44,9	41,9	37,9	47,9
06_A	Vriezeweg 23	5,00	45,2	41,6	37,1	47,1
07_A	Vriezeweg 25	5,00	44,7	38,8	35,1	45,1
08_A	Vriezeweg 35	5,00	42,5	37,6	33,6	43,6
09_A	Vriezeweg 10	5,00	46,0	39,2	35,1	46,0
10_A	Munnikhofsestraat 2	5,00	48,4	40,5	36,6	48,4
100a_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	46,8	34,0	31,1	46,8
100b_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	42,6	41,1	37,8	47,8
101_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	47,8	41,9	38,5	48,5
102a_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	45,8	32,3	29,3	45,8
102b_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	40,8	38,6	35,8	45,8
103_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	45,8	38,0	34,5	45,8
104_A	Waalbandijk 10	5,00	45,8	36,5	33,4	45,8
11_A	Vriezeweg 51	5,00	43,8	38,0	34,2	44,2
12_A	Munnikhofsestraat 1	5,00	45,2	39,1	35,2	45,2
13_A	Vriezeweg 12	5,00	44,4	38,6	34,6	44,6
14_A	Vriezeweg 14	5,00	42,1	38,1	34,5	44,5
15_A	Vriezeweg 16	5,00	44,5	38,3	34,0	44,5
16_A	Vriezeweg 18a	5,00	44,3	37,7	33,5	44,3
17_A	Vriezeweg 20	5,00	42,1	37,6	33,3	43,3
18_A	Munnikhofsestraat 3	5,00	47,0	40,2	36,5	47,0
19_A	Munnikhofsestraat 9	5,00	49,8	41,1	37,4	49,8
20_A	Munnikhofsestraat 11	5,00	50,3	41,9	38,4	50,3
21_A	Munnikhofsestraat 13	5,00	50,5	42,9	39,9	50,5
22_A	Munnikhofsestraat 15	5,00	50,4	42,8	39,2	50,4
23_A	Munnikhofsestraat 17	5,00	50,6	43,3	39,9	50,6
24_A	Munnikhofsestraat 19	5,00	51,1	44,0	40,8	51,1
26_A	Munnikhofsestraat 25	5,00	49,7	44,5	41,2	51,2
27_A	Munnikhofsestraat 27	5,00	49,0	44,4	41,2	51,2
28_A	Munnikhofsestraat 29	5,00	48,5	44,4	41,2	51,2
29_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	48,3	44,7	41,6	51,6
30_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	51,2	44,5	41,0	51,2
31_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	50,4	42,1	33,1	50,4
32_A	Munnikhofsestraat 29	5,00	49,7	42,5	33,5	49,7
33_A	Munnikhofsestraat 27	5,00	49,8	43,1	34,1	49,8
34_A	Munnikhofsestraat 25	5,00	49,8	44,3	37,3	49,8
36_A	Munnikhofsestraat 19	5,00	47,5	42,0	28,7	47,5
37_A	Munnikhofsestraat 17	5,00	47,5	40,9	29,6	47,5
38_A	Munnikhofsestraat 15	5,00	47,6	39,9	29,4	47,6
39_A	Munnikhofsestraat 13	5,00	46,6	38,5	28,4	46,6
40_A	Munnikhofsestraat 11	5,00	46,1	37,9	29,2	46,1
41_A	Munnikhofsestraat 9	5,00	44,1	35,0	26,5	44,1
42_A	Munnikhofsestraat 3	5,00	42,7	33,6	27,0	42,7
43a_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	47,3	45,1	42,0	52,0
43b_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	49,9	45,1	42,2	52,2
43c_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	47,9	35,4	32,7	47,9
44_A	Munnikhofsestraat 39/41	5,00	47,6	44,8	42,0	52,0
45_A	Munnikhofsestraat 43	5,00	46,5	44,0	41,4	51,4
46_A	Munnikhofsestraat 45	5,00	44,9	42,9	40,2	50,2
47_A	Munnikhofsestraat 39/41	5,00	54,1	36,8	34,6	54,1
48_A	Munnikhofsestraat 43	5,00	53,1	34,1	31,4	53,1
49_A	Munnikhofsestraat 45	5,00	51,4	33,1	30,9	51,4
51_A	Munnikhofsestraat 51	5,00	48,9	40,3	36,9	48,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
52_A	Munnikhofsestraat 55 en 57	5,00	52,7	39,9	37,2	52,7
53_A	Munnikhofsestraat 59 en 61	5,00	53,2	39,2	36,6	53,2
54_A	Vriezeweg 15	5,00	44,9	41,3	37,4	47,4
55_A	Vriezenweg 19	5,00	44,6	41,8	38,0	48,0
56_A	Vriezenweg 17	5,00	44,8	42,1	38,3	48,3
57_A	WEth. Bruensstraat 22	5,00	42,9	40,7	36,9	46,9
58_A	Weth Bruensstraat 22	5,00	43,6	40,4	36,1	46,1
59_A	weth. Bruensstraat 25	5,00	43,0	39,7	35,7	45,7
60_A	weth. Bruensstraat 31	5,00	43,5	39,8	36,0	46,0
61_A	weth. Bruensstraat 31	5,00	43,0	39,4	35,7	45,7
62_A	Vriezeweg 37	5,00	42,7	37,6	33,4	43,4
63_A	Vriezeweg 39	5,00	40,4	32,7	28,8	40,4
64_A	Vriezeweg 49a	5,00	43,5	36,1	32,0	43,5
65_A	Vriezeweg 53	5,00	43,8	38,0	34,2	44,2
66_A	Vriezeweg 61	5,00	42,4	37,7	33,9	43,9
67_A	Teyssenstraat 1	5,00	41,3	34,1	30,0	41,3
68_A	Teyssenstraat 2	5,00	43,0	37,5	33,5	43,5
Z181_A	zonebewakingspunt	5,00	43,4	38,8	34,8	44,8
Z182_A	zonebewakingspunt	5,00	42,9	39,3	35,4	45,4
Z183_A	zonebewakingspunt	5,00	45,8	41,8	37,5	47,5
Z184_A	zonebewakingspunt	5,00	45,2	42,4	38,9	48,9
Z185_A	zonebewakingspunt	5,00	47,3	40,4	38,7	48,7
Z186_A	zonebewakingspunt	5,00	40,5	39,1	36,9	46,9
Z187_A	zonebewakingspunt	5,00	39,1	38,3	35,8	45,8
Z188_A	zonebewakingspunt	5,00	41,1	39,9	35,5	45,5
Z189_A	zonebewakingspunt	5,00	44,6	42,8	38,3	48,3
Z190_A	zonebewakingspunt	5,00	39,6	37,6	33,9	43,9
Z191_A	zonebewakingspunt	5,00	43,7	36,3	32,8	43,7
Z192_A	zonebewakingspunt	5,00	44,1	36,5	33,8	44,1
Z193_A	zonebewakingspunt	5,00	44,6	35,6	32,1	44,6
Z194_A	zonebewakingspunt	5,00	49,8	37,4	33,8	49,8
Z195_A	zonebewakingspunt	5,00	49,1	38,3	34,9	49,1
Z196_A	zonebewakingspunt	5,00	49,3	39,5	34,2	49,3
Z197_A	zonebewakingspunt	5,00	45,5	38,8	34,6	45,5
Z81_A	zonebewakingspunt	5,00	42,8	38,8	34,8	44,8
Z82_A	zonebewakingspunt	5,00	42,9	38,5	34,6	44,6
Z83_A	zonebewakingspunt	5,00	45,5	41,8	37,4	47,4
Z84_A	zonebewakingspunt	5,00	44,9	41,8	38,3	48,3
Z85_A	zonebewakingspunt	5,00	49,1	40,8	40,2	50,2
Z86_A	zonebewakingspunt	5,00	40,0	38,5	36,4	46,4
Z87_A	zonebewakingspunt	5,00	38,8	37,9	35,5	45,5
Z88_A	zonebewakingspunt	5,00	40,9	39,6	35,3	45,3
Z89_A	zonebewakingspunt	5,00	44,4	42,6	38,1	48,1
Z90_A	zonebewakingspunt	5,00	40,1	37,7	34,1	44,1
Z91_A	zonebewakingspunt	5,00	43,4	36,2	32,6	43,4
Z92_A	zonebewakingspunt	5,00	43,6	36,3	33,6	43,6
Z93_A	zonebewakingspunt	5,00	44,1	35,4	31,8	44,1
Z94_A	zonebewakingspunt	5,00	49,9	37,5	33,9	49,9
Z95_A	zonebewakingspunt	5,00	48,6	38,0	34,7	48,6
Z96_A	zonebewakingspunt	5,00	48,7	39,1	33,9	48,7
Z97_A	zonebewakingspunt	5,00	43,7	37,5	33,4	43,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
01_A	Leenderstraat 18	5,00	47,9	40,9	39,3	49,3
02_A	Vriezeweg 2b	5,00	52,2	41,8	42,5	52,5
03_A	Vriezeweg 4	5,00	46,0	42,1	38,4	48,4
04_A	Vriezeweg 6	5,00	46,2	42,8	39,5	49,5
05_A	Vriezeweg 21	5,00	44,8	41,8	37,8	47,8
06_A	Vriezeweg 23	5,00	45,1	41,5	37,0	47,0
07_A	Vriezeweg 25	5,00	44,6	38,6	35,0	45,0
08_A	Vriezeweg 35	5,00	42,4	37,4	33,5	43,5
09_A	Vriezeweg 10	5,00	46,0	38,9	35,0	46,0
10_A	Munnikhofsestraat 2	5,00	48,4	40,4	36,6	48,4
100a_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	46,8	34,5	31,4	46,8
100b_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	43,7	42,6	39,1	49,1
101_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	48,1	42,9	39,4	49,4
102a_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	45,8	32,9	29,8	45,8
102b_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	41,9	40,4	37,3	47,3
103_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	46,2	40,0	36,4	46,4
104_A	Waalbandijk 10	5,00	46,0	38,3	35,0	46,0
11_A	Vriezeweg 51	5,00	43,7	37,9	34,2	44,2
12_A	Munnikhofsestraat 1	5,00	45,2	39,0	35,3	45,3
13_A	Vriezeweg 12	5,00	44,4	38,4	34,7	44,7
14_A	Vriezeweg 14	5,00	42,1	38,1	34,7	44,7
15_A	Vriezeweg 16	5,00	44,4	38,2	34,2	44,4
16_A	Vriezeweg 18a	5,00	44,3	37,7	33,7	44,3
17_A	Vriezeweg 20	5,00	42,2	37,9	33,8	43,8
18_A	Munnikhofsestraat 3	5,00	47,0	40,2	36,7	47,0
19_A	Munnikhofsestraat 9	5,00	49,7	41,0	37,6	49,7
20_A	Munnikhofsestraat 11	5,00	50,3	41,9	38,7	50,3
21_A	Munnikhofsestraat 13	5,00	50,5	43,0	40,1	50,5
22_A	Munnikhofsestraat 15	5,00	50,5	43,1	39,6	50,5
23_A	Munnikhofsestraat 17	5,00	50,6	43,7	40,4	50,6
24_A	Munnikhofsestraat 19	5,00	51,2	44,6	41,3	51,3
26_A	Munnikhofsestraat 25	5,00	49,9	45,2	41,8	51,8
27_A	Munnikhofsestraat 27	5,00	49,3	45,1	41,8	51,8
28_A	Munnikhofsestraat 29	5,00	48,8	45,2	42,0	52,0
29_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	48,7	45,4	42,2	52,2
30_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	51,4	45,4	41,8	51,8
31_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	50,4	42,2	33,3	50,4
32_A	Munnikhofsestraat 29	5,00	49,7	42,5	33,7	49,7
33_A	Munnikhofsestraat 27	5,00	49,8	43,2	34,3	49,8
34_A	Munnikhofsestraat 25	5,00	49,9	44,7	38,0	49,9
36_A	Munnikhofsestraat 19	5,00	47,6	42,0	29,1	47,6
37_A	Munnikhofsestraat 17	5,00	47,5	40,9	29,8	47,5
38_A	Munnikhofsestraat 15	5,00	47,6	39,9	29,6	47,6
39_A	Munnikhofsestraat 13	5,00	46,6	38,5	28,5	46,6
40_A	Munnikhofsestraat 11	5,00	46,1	37,9	29,4	46,1
41_A	Munnikhofsestraat 9	5,00	44,1	35,0	26,6	44,1
42_A	Munnikhofsestraat 3	5,00	42,7	33,5	27,1	42,7
43a_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	47,8	45,9	42,6	52,6
43b_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	50,2	46,0	42,9	52,9
43c_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	47,9	35,8	32,9	47,9
44_A	Munnikhofsestraat 39/41	5,00	48,2	45,8	42,8	52,8
45_A	Munnikhofsestraat 43	5,00	47,0	44,9	42,1	52,1
46_A	Munnikhofsestraat 45	5,00	45,4	43,8	40,7	50,7
47_A	Munnikhofsestraat 39/41	5,00	54,1	37,1	34,8	54,1
48_A	Munnikhofsestraat 43	5,00	53,1	34,5	31,7	53,1
49_A	Munnikhofsestraat 45	5,00	51,4	33,6	31,2	51,4
51_A	Munnikhofsestraat 51	5,00	49,1	41,4	37,9	49,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
52_A	Munnikhofsestraat 55 en 57	5,00	52,8	40,6	37,6	52,8
53_A	Munnikhofsestraat 59 en 61	5,00	53,2	39,9	37,1	53,2
54_A	Vriezeweg 15	5,00	44,9	41,3	37,4	47,4
55_A	Vriezenweg 19	5,00	44,6	41,8	37,9	47,9
56_A	Vriezenweg 17	5,00	44,8	42,0	38,3	48,3
57_A	WEth. Bruensstraat 22	5,00	42,8	40,6	36,8	46,8
58_A	Weth Bruensstraat 22	5,00	43,5	40,2	36,0	46,0
59_A	weth. Bruensstraat 25	5,00	42,9	39,5	35,6	45,6
60_A	weth. Bruensstraat 31	5,00	43,5	39,7	35,9	45,9
61_A	weth. Bruensstraat 31	5,00	42,9	39,3	35,6	45,6
62_A	Vriezeweg 37	5,00	42,6	37,2	33,3	43,3
63_A	Vriezeweg 39	5,00	40,4	32,6	28,8	40,4
64_A	Vriezeweg 49a	5,00	43,5	36,0	32,0	43,5
65_A	Vriezeweg 53	5,00	43,7	37,9	34,2	44,2
66_A	Vriezeweg 61	5,00	42,4	37,6	33,9	43,9
67_A	Teyssenstraat 1	5,00	41,3	34,2	30,1	41,3
68_A	Teyssenstraat 2	5,00	43,0	37,5	33,7	43,7
Z181_A	zonebewakingspunt	5,00	43,3	38,6	34,8	44,8
Z182_A	zonebewakingspunt	5,00	42,8	39,0	35,3	45,3
Z183_A	zonebewakingspunt	5,00	45,7	41,8	37,5	47,5
Z184_A	zonebewakingspunt	5,00	45,2	42,4	38,9	48,9
Z185_A	zonebewakingspunt	5,00	47,3	40,3	38,7	48,7
Z186_A	zonebewakingspunt	5,00	40,4	38,8	36,8	46,8
Z187_A	zonebewakingspunt	5,00	39,1	38,2	35,8	45,8
Z188_A	zonebewakingspunt	5,00	41,5	40,4	36,2	46,2
Z189_A	zonebewakingspunt	5,00	45,0	43,5	39,1	49,1
Z190_A	zonebewakingspunt	5,00	40,0	38,2	34,6	44,6
Z191_A	zonebewakingspunt	5,00	43,9	37,3	33,7	43,9
Z192_A	zonebewakingspunt	5,00	44,2	37,2	34,3	44,3
Z193_A	zonebewakingspunt	5,00	44,7	36,4	32,8	44,7
Z194_A	zonebewakingspunt	5,00	49,8	38,4	34,8	49,8
Z195_A	zonebewakingspunt	5,00	49,1	39,0	35,5	49,1
Z196_A	zonebewakingspunt	5,00	49,4	40,2	35,1	49,4
Z197_A	zonebewakingspunt	5,00	45,7	39,8	35,6	45,7
Z81_A	zonebewakingspunt	5,00	42,8	38,9	35,1	45,1
Z82_A	zonebewakingspunt	5,00	42,7	38,1	34,6	44,6
Z83_A	zonebewakingspunt	5,00	45,5	41,7	37,4	47,4
Z84_A	zonebewakingspunt	5,00	44,9	41,8	38,3	48,3
Z85_A	zonebewakingspunt	5,00	49,1	40,8	40,2	50,2
Z86_A	zonebewakingspunt	5,00	39,9	38,3	36,3	46,3
Z87_A	zonebewakingspunt	5,00	38,8	37,9	35,5	45,5
Z88_A	zonebewakingspunt	5,00	41,3	40,2	36,0	46,0
Z89_A	zonebewakingspunt	5,00	44,8	43,2	38,9	48,9
Z90_A	zonebewakingspunt	5,00	40,4	38,3	34,7	44,7
Z91_A	zonebewakingspunt	5,00	43,6	37,2	33,6	43,6
Z92_A	zonebewakingspunt	5,00	43,7	37,0	34,1	44,1
Z93_A	zonebewakingspunt	5,00	44,2	36,2	32,6	44,2
Z94_A	zonebewakingspunt	5,00	50,0	38,5	34,8	50,0
Z95_A	zonebewakingspunt	5,00	48,6	38,8	35,3	48,6
Z96_A	zonebewakingspunt	5,00	48,8	39,8	34,8	48,8
Z97_A	zonebewakingspunt	5,00	44,0	38,7	34,6	44,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
01_A	Leenderstraat 18	5,00	47,9	40,9	39,4	49,4
02_A	Vriezeweg 2b	5,00	52,2	41,8	42,5	52,5
03_A	Vriezeweg 4	5,00	46,0	42,1	38,5	48,5
04_A	Vriezeweg 6	5,00	46,2	42,8	39,5	49,5
05_A	Vriezeweg 21	5,00	44,9	41,9	37,9	47,9
06_A	Vriezeweg 23	5,00	45,2	41,6	37,1	47,1
07_A	Vriezeweg 25	5,00	44,7	38,8	35,1	45,1
08_A	Vriezeweg 35	5,00	42,5	37,6	33,6	43,6
09_A	Vriezeweg 10	5,00	46,0	39,2	35,1	46,0
10_A	Munnikhofsestraat 2	5,00	48,4	40,5	36,6	48,4
100a_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	46,8	34,0	31,1	46,8
100b_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	42,6	41,1	37,8	47,8
101_A	Munnikhofsestraat 26	5,00	47,8	41,9	38,5	48,5
102a_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	45,8	32,3	29,3	45,8
102b_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	40,8	38,6	35,8	45,8
103_A	Munnikhofsestraat 26a	5,00	45,8	38,0	34,5	45,8
104_A	Waalbandijk 10	5,00	45,8	36,5	33,4	45,8
11_A	Vriezeweg 51	5,00	43,8	38,0	34,2	44,2
12_A	Munnikhofsestraat 1	5,00	45,2	39,1	35,2	45,2
13_A	Vriezeweg 12	5,00	44,4	38,6	34,6	44,6
14_A	Vriezeweg 14	5,00	42,1	38,1	34,5	44,5
15_A	Vriezeweg 16	5,00	44,5	38,3	34,0	44,5
16_A	Vriezeweg 18a	5,00	44,3	37,7	33,5	44,3
17_A	Vriezeweg 20	5,00	42,1	37,6	33,3	43,3
18_A	Munnikhofsestraat 3	5,00	47,0	40,2	36,5	47,0
19_A	Munnikhofsestraat 9	5,00	49,8	41,1	37,4	49,8
20_A	Munnikhofsestraat 11	5,00	50,3	41,9	38,4	50,3
21_A	Munnikhofsestraat 13	5,00	50,5	42,9	39,9	50,5
22_A	Munnikhofsestraat 15	5,00	50,4	42,8	39,2	50,4
23_A	Munnikhofsestraat 17	5,00	50,6	43,3	39,9	50,6
24_A	Munnikhofsestraat 19	5,00	51,1	44,0	40,8	51,1
26_A	Munnikhofsestraat 25	5,00	49,7	44,5	41,2	51,2
27_A	Munnikhofsestraat 27	5,00	49,0	44,4	41,2	51,2
28_A	Munnikhofsestraat 29	5,00	48,5	44,4	41,2	51,2
29_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	48,3	44,7	41,6	51,6
30_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	51,2	44,5	41,0	51,2
31_A	Munnikhofsestraat 31	5,00	50,4	42,1	33,1	50,4
32_A	Munnikhofsestraat 29	5,00	49,7	42,5	33,5	49,7
33_A	Munnikhofsestraat 27	5,00	49,8	43,1	34,1	49,8
34_A	Munnikhofsestraat 25	5,00	49,8	44,3	37,3	49,8
36_A	Munnikhofsestraat 19	5,00	47,5	42,0	28,7	47,5
37_A	Munnikhofsestraat 17	5,00	47,5	40,9	29,6	47,5
38_A	Munnikhofsestraat 15	5,00	47,6	39,9	29,4	47,6
39_A	Munnikhofsestraat 13	5,00	46,6	38,5	28,4	46,6
40_A	Munnikhofsestraat 11	5,00	46,1	37,9	29,2	46,1
41_A	Munnikhofsestraat 9	5,00	44,1	35,0	26,5	44,1
42_A	Munnikhofsestraat 3	5,00	42,7	33,6	27,0	42,7
43a_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	47,3	45,1	42,0	52,0
43b_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	49,9	45,1	42,2	52,2
43c_A	Munnikhofsestraat 24	5,00	47,9	35,4	32,7	47,9
44_A	Munnikhofsestraat 39/41	5,00	47,6	44,8	42,0	52,0
45_A	Munnikhofsestraat 43	5,00	46,5	44,0	41,4	51,4
46_A	Munnikhofsestraat 45	5,00	44,9	42,9	40,2	50,2
47_A	Munnikhofsestraat 39/41	5,00	54,1	36,8	34,6	54,1
48_A	Munnikhofsestraat 43	5,00	53,1	34,1	31,4	53,1
49_A	Munnikhofsestraat 45	5,00	51,4	33,1	30,9	51,4
51_A	Munnikhofsestraat 51	5,00	48,9	40,3	36,9	48,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
52_A	Munnikhofsestraat 55 en 57	5,00	52,7	39,9	37,2	52,7
53_A	Munnikhofsestraat 59 en 61	5,00	53,2	39,2	36,6	53,2
54_A	Vriezeweg 15	5,00	44,9	41,3	37,4	47,4
55_A	Vriezenweg 19	5,00	44,6	41,8	38,0	48,0
56_A	Vriezenweg 17	5,00	44,8	42,1	38,3	48,3
57_A	WEth. Bruensstraat 22	5,00	42,9	40,7	36,9	46,9
58_A	Weth Bruensstraat 22	5,00	43,6	40,4	36,1	46,1
59_A	weth. Bruensstraat 25	5,00	43,0	39,7	35,7	45,7
60_A	weth. Bruensstraat 31	5,00	43,5	39,8	36,0	46,0
61_A	weth. Bruensstraat 31	5,00	43,0	39,4	35,7	45,7
62_A	Vriezeweg 37	5,00	42,7	37,6	33,4	43,4
63_A	Vriezeweg 39	5,00	40,4	32,7	28,8	40,4
64_A	Vriezeweg 49a	5,00	43,5	36,1	32,0	43,5
65_A	Vriezeweg 53	5,00	43,8	38,0	34,2	44,2
66_A	Vriezeweg 61	5,00	42,4	37,7	33,9	43,9
67_A	Teyssenstraat 1	5,00	41,3	34,1	30,0	41,3
68_A	Teyssenstraat 2	5,00	43,0	37,5	33,5	43,5
Z181_A	zonebewakingspunt	5,00	43,4	38,8	34,8	44,8
Z182_A	zonebewakingspunt	5,00	42,9	39,3	35,4	45,4
Z183_A	zonebewakingspunt	5,00	45,8	41,8	37,5	47,5
Z184_A	zonebewakingspunt	5,00	45,2	42,4	38,9	48,9
Z185_A	zonebewakingspunt	5,00	47,3	40,4	38,7	48,7
Z186_A	zonebewakingspunt	5,00	40,5	39,1	36,9	46,9
Z187_A	zonebewakingspunt	5,00	39,1	38,3	35,8	45,8
Z188_A	zonebewakingspunt	5,00	41,1	39,9	35,5	45,5
Z189_A	zonebewakingspunt	5,00	44,6	42,8	38,3	48,3
Z190_A	zonebewakingspunt	5,00	39,6	37,6	33,9	43,9
Z191_A	zonebewakingspunt	5,00	43,7	36,3	32,8	43,7
Z192_A	zonebewakingspunt	5,00	44,1	36,5	33,8	44,1
Z193_A	zonebewakingspunt	5,00	44,6	35,6	32,1	44,6
Z194_A	zonebewakingspunt	5,00	49,8	37,4	33,8	49,8
Z195_A	zonebewakingspunt	5,00	49,1	38,3	34,9	49,1
Z196_A	zonebewakingspunt	5,00	49,3	39,5	34,2	49,3
Z197_A	zonebewakingspunt	5,00	45,5	38,8	34,6	45,5
Z81_A	zonebewakingspunt	5,00	42,8	38,8	34,8	44,8
Z82_A	zonebewakingspunt	5,00	42,9	38,5	34,6	44,6
Z83_A	zonebewakingspunt	5,00	45,5	41,8	37,4	47,4
Z84_A	zonebewakingspunt	5,00	44,9	41,8	38,3	48,3
Z85_A	zonebewakingspunt	5,00	49,1	40,8	40,2	50,2
Z86_A	zonebewakingspunt	5,00	40,0	38,5	36,4	46,4
Z87_A	zonebewakingspunt	5,00	38,8	37,9	35,5	45,5
Z88_A	zonebewakingspunt	5,00	40,9	39,6	35,3	45,3
Z89_A	zonebewakingspunt	5,00	44,4	42,6	38,1	48,1
Z90_A	zonebewakingspunt	5,00	40,1	37,7	34,1	44,1
Z91_A	zonebewakingspunt	5,00	43,4	36,2	32,6	43,4
Z92_A	zonebewakingspunt	5,00	43,6	36,3	33,6	43,6
Z93_A	zonebewakingspunt	5,00	44,1	35,4	31,8	44,1
Z94_A	zonebewakingspunt	5,00	49,9	37,5	33,9	49,9
Z95_A	zonebewakingspunt	5,00	48,6	38,0	34,7	48,6
Z96_A	zonebewakingspunt	5,00	48,7	39,1	33,9	48,7
Z97_A	zonebewakingspunt	5,00	43,7	37,5	33,4	43,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 3

Titel	Toetsingstabellen

Rapport: Toetsingstabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
Map: K:\PRJ\M\2019\038100 ACTUALISATIE ZONEBEHEER IT DEEST\09 - MODELLEN\PROJ_2019-04-15 ZONEMODEL\
Groep: (hoofdgroep)
Categorie: zonebewakingspunten
Periode: Etmaalwaarde

Naam	Omschrijving	Z194_A	Z196_A	Z195_A	Z184_A	Z185_A	Z189_A	Z183_A	Z186_A	Z187_A	Z188_A	Z197_A	Z182_A	Z181_A	Z193_A	Z192_A	Z190_A	Z191_A
Groep	vogelensangh	49	42	46	32	32	38	35	24	23	32	40	29	37	43	42	34	42
Groep	Kikvorsch	42	48	45	33	29	29	33	21	14	24	41	27	36	37	34	25	31
Groep	Jilesen	20	20	19	12	12	25	12	12	4	17	18	16	16	19	20	20	22
Groep	Verploegen	15	19	14	35	45	16	38	21	10	2	26	29	25	13	14	13	17
Groep	?-1	14	15	14	8	4	22	8	7	6	13	12	11	10	13	14	17	15
Groep	?-3	16	14	15	3	9	18	8	0	-6	11	11	10	9	14	14	13	15
Groep	?-4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Groep	Koramic	37	39	37	41	42	42	43	30	30	37	38	40	38	35	35	37	36
Groep	Ravestein	41	42	44	48	44	47	46	47	46	45	43	44	43	40	43	43	41
	Totaal	50	49	49	49	49	48	48	47	46	46	45	45	45	45	44	44	44
	zonebewakingspunten	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
	Overschrijding	0	-1	-1	-1	-1	-2	-2	-3	-4	-4	-5	-5	-5	-5	-6	-6	-6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Toetsingstabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
Map: K:\PRJ\M\2019\038100 ACTUALISATIE ZONEBEHEER IT DEEST\09 - MODELLEN\PROJ_2019-04-15 ZONEMODEL\
Groep: (hoofdgroep)
Categorie: woningen in de zone
Periode: Etmaalwaarde

Naam	Omschrijving	53_A	48_A	52_A	02_A	44_A	43a_A	29_A	45_A	49_A	28_A	30_A	26_A	27_A	24_A	23_A	21_A	22_A	31_A	20_A	46_A	34_A	33_A	19_A	32_A	04_A
Groep	vogelensangh	53	53	52	29	42	33	39	40	51	37	49	35	36	33	33	33	33	47	31	36	44	45	29	46	30
Groep	Kikvorsch	35	37	35	29	28	25	39	32	30	36	46	36	35	36	36	35	35	47	33	28	47	47	29	47	31
Groep	Jilesen	24	23	28	14	39	43	27	38	24	25	27	24	24	22	21	20	20	19	19	35	16	18	19	19	10
Groep	Verploegen	16	9	19	52	20	21	19	20	11	20	12	20	21	20	20	24	21	12	23	20	12	12	23	12	38
Groep	?-1	18	14	20	5	31	33	22	30	15	21	22	19	20	16	16	15	15	13	15	27	8	12	14	14	6
Groep	?-3	19	18	21	9	34	31	24	31	20	23	25	20	21	17	16	15	15	20	14	29	14	18	13	21	7
Groep	?-4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Groep	Koramic	38	35	40	42	48	47	49	46	35	48	47	49	49	50	50	50	50	36	50	45	42	39	49	37	42
Groep	Ravestein	45	35	46	46	49	49	48	49	36	48	47	47	47	47	46	48	46	35	46	48	45	38	45	35	48
	Totaal	53	53	53	53	52	52	52	51	51	51	51	51	51	51	51	51	50	50	50	50	50	50	50	50	50
	woningen in de zone	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55
	Overschrijding	-2	-2	-2	-2	-3	-3	-3	-4	-4	-4	-4	-4	-4	-4	-4	-4	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Toetsingstabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
Map: K:\PRJ\M\2019\038100 ACTUALISATIE ZONEBEHEER IT DEEST\09 - MODELLEN\PROJ_2019-04-15 ZONEMODEL\
Groep: (hoofdgroep)
Categorie: woningen in de zone
Periode: Etmaalwaarde

Naam	Omschrijving	01_A	51_A	03_A	10_A	38_A	36_A	37_A	18_A	39_A	40_A	09_A	12_A	07_A	13_A	15_A	14_A	16_A	65_A	11_A	41_A	66_A	08_A	64_A	68_A	17_A
Groep	vogelensangh	31	48	29	38	42	38	42	28	41	41	37	38	36	38	39	29	39	36	37	40	36	36	38	37	33
Groep	Kikvorsch	30	35	30	38	46	47	46	28	45	44	35	37	33	37	39	29	39	35	35	41	33	34	37	36	36
Groep	Jilesen	12	31	11	18	16	15	16	18	14	15	17	17	17	16	17	17	17	17	17	12	16	13	16	16	17
Groep	Verploegen	46	19	41	32	13	12	13	24	12	14	34	32	35	30	23	32	23	31	31	13	30	33	29	30	29
Groep	?-1	5	22	9	13	11	10	10	13	9	8	13	12	12	11	11	11	11	12	12	4	11	9	11	10	12
Groep	?-3	10	22	8	12	15	12	15	12	10	11	11	11	10	10	11	10	10	10	10	8	10	10	10	10	11
Groep	?-4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Groep	Koramic	42	41	43	47	35	34	35	46	35	36	44	42	42	40	39	39	38	40	40	34	39	39	39	38	38
Groep	Ravestein	45	45	45	44	33	33	33	44	34	35	42	43	43	43	42	42	42	42	42	32	42	41	38	41	41
	Totaal	49	49	48	48	48	48	47	47	47	46	46	45	45	45	44	44	44	44	44	44	44	44	43	43	43
	woningen in de zone	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55
	Overschrijding	-6	-6	-7	-7	-7	-7	-8	-8	-8	-9	-9	-10	-10	-10	-11	-11	-11	-11	-11	-11	-11	-11	-12	-12	-12

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Toetsingstabel
Model: ZBM 2012: zone Deest 04-2019 zonetoets Scheepswerf Ravestein
Map: K:\PRJ\M\2019\038100 ACTUALISATIE ZONEBEHEER IT DEEST\09 - MODELLEN\PROJ_2019-04-15 ZONEMODEL\
Groep: (hoofdgroep)
Categorie: woningen in de zone
Periode: Etmaalwaarde

Naam	Omschrijving	42_A	67_A	100a_A	100b_A	101_A	102a_A	102b_A	103_A	104_A	43b_A	43c_A	47_A
Groep	vogelensangh	39	37	46	31	46	45	31	45	45	47	47	54
Groep	Kikvorsch	39	36	35	23	35	35	23	28	33	36	36	39
Groep	Jilesen	14	16	25	32	32	24	30	25	25	41	30	26
Groep	Verploegen	14	27	15	20	20	13	20	12	19	22	12	11
Groep	?-1	8	8	16	26	26	15	24	22	19	33	18	16
Groep	?-3	11	9	24	23	24	18	19	17	19	32	26	22
Groep	?-4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Groep	Koramic	33	34	37	43	43	35	42	38	39	47	37	37
Groep	Ravestein	32	38	35	46	46	33	43	43	41	49	36	36
	Totaal	43	41	47	48	48	46	46	46	46	52	48	54
	woningen in de zone	55	55	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	Overschrijding	-12	-14	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 16 Nota vooroverleg

Scheepswerf Ravestein

Druten

Nota vooroverleg

datum:	status:
29 maart 2019	concept
28 januari 2020	definitief

Inleiding

Het voorontwerpbestemmingsplan ‘Scheepswerf Ravestein - Deest’ is op 22 november 2018 in het kader van vooroverleg ex artikel 3.1.1. Bro aan de vooroverlegpartners toegezonden. De reacties van de vooroverlegpartners zijn in deze nota samengevat en beantwoord. Er zijn reacties ontvangen van de volgende instanties:

1. Provincie Gelderland

2. Rijkswaterstaat Oost-Nederland

3. Waterschap Rivierenland

1. Provincie Gelderland

De provincie Gelderland heeft op 12 december 2018 het advies op het voorontwerp-bestemmingsplan toegestuurd aan de gemeente Druten. Hieruit komen de volgende punten naar voren:

Reactie	Beantwoording
Natura 2000 Het plangebied ligt deels in het Natura-2000 gebied Rijntakken. Voor de instandhouding van dit gebied bestaan specifieke doelstellingen. In het plan moet rekening gehouden worden met mogelijke gevolgen op die doelstellingen. De provincie heeft geconstateerd dat voor de uitbreiding van het bedrijf een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is. Hierover heeft inmiddels overleg plaatsgevonden en zijn de volgende aandachtpunten voor de vergunningaanvraag besproken: De provincie heeft in 2016 een verzoek om een verklaring van geen bedenkingen ontvangen voor de ophoging van het westelijk deel van het terrein en het gebruik hiervan als opslagterrein. De provincie heeft hierop geantwoord dat de aanvraag niet vergunningplichtig was en dat voor het afgeven van de omgevingsvergunning van de provincie geen verklaring van geen bedenkingen nodig was. De provincie heeft echter tot op heden geen afschrift van de omgevingsvergunning ontvangen. Het verzoek is dit alsnog te doen.	**Natura 2000** Op 8 augustus 2016 (zaaknummer W.Z15.102154.02) heeft de Omgevingsdienst Regio Nijmegen een omgevingsvergunning verleend voor de uitbreiding van het westelijke deel van het terrein. Hierbij hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland per brief van 21 juni 2016, zaaknummer 2016-009731, medegedeeld dat er geen vergunningplicht is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en een verklaring van geen bedenkingen voor deze activiteit niet nodig is. Een afschrift van deze vergunning is op 11-02-2019 alsnog aan de provincie toegestuurd.
Landschappelijke inrichting en inpassingsplan In het nu voorliggende plan is op het opgehoogde terrein een nieuwe opslagloods voorzien. De provincie verwacht dat het naar binnen verplaatsen van de opslag leidt tot minder overlast van licht en geluid voor de omgeving. Het is van belang dat deze loods goed landschappelijk wordt ingepast en dat de verlichting van het terrein niet buiten het terrein schijnt. Aan de oostzijde van het terrein vindt uitbreiding plaats in het Natura-2000 gebied. De provincie ziet graag dat de oppervlakte hiervan op een andere logische plek, bijvoorbeeld aan de westzijde van het terrein, wordt teruggebracht en ingericht. Deze loods moet ook goed landschappelijk worden	**Landschappelijke inrichting en inpassingsplan (van de loodsen aan de oost- en westzijde)** Een landschappelijk inrichtingsplan is naar onze mening niet nodig. De huidige scheepswerf is door zijn omvang al zeer zichtbaar in het landschap. De beoogde uitbreidingen zullen dat niet veranderen. Aan de westzijde is reeds veel opgaand groen aanwezig dat de nieuwe gebouwen hier deels zal afschermen, doch de gehele werf blijft hoe dan ook zichtbaar. Extra groen aan de noordwestzijde heeft maar een beperkt effect op het visueel afschermen van de gebouwen en het is de vraag of nieuw groen hier overleeft bij de eerste hoogwaterperiode. Aan de oostzijde vindt momenteel een grootschalige herinrichting plaats in het kader van

ingepast. Dit kan door de bestaande bomenstrook voor een deel op te schuiven. Deze strook heeft waarde voor algemene vogelsoorten, roofvogels, mogelijke vleermuisroute en mogelijke leefgebied voor kleine marters. Verzoek is een inrichtingsplan te maken als onderdeel van het bestemmingsplan.	Ruimte voor de rivier. Nieuw opgaand groen zal hier op langere termijn ontstaan, maar op dit moment is het aanplanten van groen hier niet aan de orde gezien de inrichtingswerkzaamheden die nog 15 jaar zullen duren. Daarnaast geldt ook hier dat nieuw groen de reeds aanwezige hoge gebouwen van de werf alsmede de nieuwe hal slechts beperkt kan afschermen. Door de oostelijke uitbreiding is sprake van verlies aan groen leefgebied van de mogelijk aanwezige kleine marterachtigen. Aan de hand van een inrichtingsplan wordt een nieuwe groene inrichting van het perceel gerealiseerd. In overleg met de provincie Gelderland is afgesproken de beoogde brandweerweg langs de oostzijde van Ravestein aan te passen, zodat er een stuk minder areaal aan Natura 2000-gebied verloren gaat. De brandweerweg komt nu niet om de nieuwe lasloods te liggen, maar zal tót de lasloods komen te liggen, waardoor uitsluitend de punt van de lasloods in het Natura 2000-gebied ligt. Het inkorten van de brandweerweg tot net achter de nieuwe loods, voorkomt dat het kavel dat Ravestein heeft geruild met Winruimte Geertjesgolf C.V. voor de brandweerweg gebruikt hoeft te worden (in Natura 2000-gebied), maar dat dit deel gebruikt kan worden om de 'punt' van de lasloods die in het Natura2000-gebied steekt te compenseren door kwalitatieve invulling: Het aanvullende perceel kan aangeplant worden met voldoende kwalitatieve vegetatie om het verlies van de punt van de lasloods te compenseren.
Aeriusberekening Voor de uitvoering van het project is een Aeriusberekening gemaakt. Met de initiatiefnemer is afgesproken dat zij bij de vergunningaanvraag ook een Aeriusberekening voor het gebruik van de inrichting bijvoegen. Tot slot wordt gewezen op het feit dat vanaf 2019 de kleine marterachtigen niet meer op de vrijstellingslijst staan, waardoor voor het aantasten van het leefgebied van marterachtigen ontheffing noodzakelijk is.	**Aeriusberekening** Dit advies is meegenomen in de vergunningaanvraag op grond van de Wet natuurbescherming. De ontheffing voor kleine marterachtigen is reeds aangevraagd.
Gelders Natuurnetwerk Bestaande functies die geheel zijn omsloten door het GNN kunnen alleen worden uitgebreid als verplaatsing naar een locatie buiten het GNN niet mogelijk is en de uitbreiding de kernkwaliteiten van het gebied per saldo substantieel zal versterken.	**Gelders Natuurnetwerk** Per brief van 19 maart 2019 hebben wij Gedeputeerde Staten van Gelderland verzocht om het Gelders Natuurnetwerk ter plaatse van het bedrijf te herbegrenzen, omdat de beoogde uitbreiding van het bedrijf zowel aan de oost- als aan de westkant de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk overschrijdt.

Afwegingen De uitbreiding van het bedrijf overschrijdt de GNN begrenzing aan de oost- en westzijde met een minimale oppervlakte. Er is reeds overleg over de herbegrenzing van het GNN. De provincie ziet graag dat de voorgestelde compensatielocatie aan de oostzijde van het terrein verder uitgewerkt wordt in een inrichtingsplan, in samenhang met de landschappelijke inpassing van de loods die in het kader van de vergunningverlening op grond van de Wet natuurbescherming wordt aangevraagd. De toelichting mist een onderbouwing aangaande eventuele mogelijkheden voor verplaatsing van het bedrijf als alternatief voor uitbreiding op de huidige locatie. Op pagina 22 van de toelichting staat abusievelijk verwoord dat het terrein deels in de Groene Ontwikkelingszone ligt in plaats van in het GNN. Verzoek om dit aan te passen.	Op 23 april 2019 hebben Gedeputeerde Staten besloten tot aanpassing van het GNN. Dit is verwerkt in de regels en op de verbeelding van het bestemmingsplan door toevoeging van de bestemming 'Natuur'. Voor wat betreft het inrichtingsplan voor de compensatielocatie wordt verwezen naar de beantwoording hierboven onder 'Landschappelijke inrichting en inpassingsplan'. In de toelichting van het bestemmingsplan is bij het regionale beleid het 'Regionaal Programma Werklocaties' toegevoegd. Hierbij is de noodzaak voor de uitbreiding op deze locatie toegelicht. Ook is dit reeds benoemd in de toelichting van het bestemmingsplan in paragraaf 3.2.3. De term 'Groene Ontwikkelingszone' is vervangen door de term 'GNN'.
Uitbreiding solitair bedrijf in buitengebied De provincie streeft naar zorgvuldig en duurzaam ruimtegebruik en let daarbij op behoeften en ontwikkelingen in de toekomst. Plannen voor uitbreiding van solitaire bedrijven in het buitengebied worden zorgvuldig afgewogen. Uitbreiding wordt alleen toegestaan als verplaatsing niet mogelijk is, de uitbreiding past binnen de regionale afspraken die GS hierover hebben vastgesteld en het plan goed is gemotiveerd volgens de Ladder voor duurzame verstedelijking. Het plan moet landschappelijk goed worden ingepast en zijn voorzien van een maatwerkbestemming. De provincie streeft tevens naar voldoende ruimte voor kadegebonden bedrijven. Deze terreinen moeten bereikbaar blijven via een betrouwbaar vaarwegennetwerk. Voor uitbreiding van solitaire kadegebonden bedrijven zijn specifieke regionale afspraken gemaakt. Afwegingen De provincie vindt het belangrijk dat wordt onderbouwd waarom het bedrijf niet kan worden verplaatst naar een kadegebonden bedrijventerrein. Deze onderbouwing is zowel van belang volgens het provinciaal beleid ten aanzien van duurzaam ruimtegebruik als voor het provinciaal natuurbeleid. De provincie ziet graag deze aanvullende onderbouwing in de ladderonderbouwing.	**Uitbreiding solitair bedrijf in buitengebied** In de toelichting van het bestemmingsplan is bij het regionale beleid het 'Regionaal Programma Werklocaties' toegevoegd. Hierbij is de noodzaak voor de uitbreiding op deze locatie toegelicht. Ook is dit reeds benoemd in de toelichting van het bestemmingsplan in paragraaf 3.2.3.

Ten aanzien van kadegebonden bedrijven zijn in het Regionaal Programma Werklocaties specifieke afspraken gemaakt. Kadegebonden bedrijven die niet kunnen verplaatsen, mogen op de bestaande locatie uitbreiden mits zij de uitbreiding volledig voor het eigen bedrijf benutten en er geen nieuw aanbod aan bedrijventerrein op de markt komt. Van dit laatste is geen sprake. Het bedrijf krijgt de bestemming 'Bedrijventerrein', waarbij de gronden enkel zijn bestemd voor de bedrijfsvoering van een scheepswerf. Behoudens de gevraagde onderbouwing ten aanzien van de verplaatsingsmogelijkheden, past de uitbreiding binnen de regionale afspraken. De toelichting dient meer in te gaan op de regionale afspraken en het RPW. Nogmaals wordt het belang van de landschappelijke inpassing van de loodsen aan de oost- en westzijde benoemd.	

2. Rijkswaterstaat Oost-Nederland

Reactie

Op 4 februari 2019 heeft Rijkswaterstaat het advies ten aanzien van het voorontwerpbestemmingsplan toegestuurd. Uit deze reactie komen de volgende punten:

Reactie	Beantwoording
Terreinophogingen In het verleden zijn op grond van de Waterwet diverse vergunningen verleend aan scheepswerf Ravestein voor (on)beperkte ophogingen. In de toelichting op het bestemmingsplan wordt op diverse plaatsen verwezen naar de (verbeelding) van deze vergunningen. De afbeeldingen in de toelichting van het bestemmingsplan zijn helaas van onvoldoende kwaliteit om deze met de verleende vergunningen te kunnen vergelijken. Uit de beschikbare gegevens blijkt dat de ontwikkeling deels buiten de vergunde contouren plaatsvindt. Uit de rivierkundige onderbouwing blijkt echter dat het effect hiervan marginaal is.	**Terreinophogingen** De afbeelding is vervangen door een afbeelding met een betere kwaliteit (figuur 3.2). Daarnaast is voor de bouw van de hal aan de oostzijde een nieuwe Waterwetvergunning aangevraagd. In deze aanvraag zijn de rivierkundige effecten van de ontwikkeling toegelicht. Deze rivierkundige effecten zijn tevens toegevoegd aan de waterparagraaf in de toelichting van het bestemmingsplan.

Waterbeleid Op blz. 34 en verder van de toelichting bij het bestemmingsplan (en in de Vormvrije M.e.r.) wordt geschreven over de Keur-aspecten van het waterschap, maar niet over de Waterwet- gerelateerde zaken voor RWS (Waterbesluit, Beleidsregels grote rivieren). Geadviseerd wordt het stuk op deze onderwerpen aan te vullen. De verwijzing naar vigerende Waterwetvergunningen hoort hier ook bij, maar die zijn wel reeds genoemd in uw document. Ten aanzien van de Beleidsregels grote rivieren is het van belang dat daarin is bepaald dat er, onder voorwaarden, medewerking kan worden verleend aan de realisatie of wijziging van scheepswerven in het rivierbed. Ten aanzien van het Waterbesluit is van belang dat daarin is bepaald dat ontwikkelingen in het rivierbed van de grote rivieren een vergunning van de beheerder Rijkswaterstaat vergen.	**Waterbeleid** Aan de waterparagraaf is het beleid ten aanzien van het Waterbesluit en de Beleidsregels grote rivieren toegevoegd. In het kader van het Waterbesluit is een Waterwetvergunning aangevraagd.

Planregel advies RWS In artikel 7.3 van de planregels staat dat afgeweken kan worden van de planregel na advies van RWS. Verzoek is om hiervan te maken dat afgeweken kan worden van de planregel na positief advies van RWS. Dit geldt ook voor artikel 7.4, onder b.	**Planregel advies RWS** De planregel is aangevuld met *positief* advies.
Aanduiding Waterstaat - Waterstaatkundige functie Aanduiding is slecht te zien op het pdf. Verzoek is om dit duidelijker zichtbaar te maken (op het gehele buitendijkse gebied). Op basis van de ligging in het rivierbed zal de ontwikkeling moeten voldoen aan hoofdstuk 2.4 van het Barro. Gelet op de functie (scheepswerf) valt de ontwikkeling volgens artikel 2.4.4, lid e in de ja-mits categorie. Het Barro stelt daarbij enkele voorwaarden in artikel 2.4.3. Het plan voldoet aan de in artikel 2.4.3 gestelde voorwaarden. Ten aanzien van de ontwikkeling van de scheepswerf bestaat planologisch geen bezwaar.	**Aanduiding Waterstaat - Waterstaatkundige functie** De verschillende aanduidingen zullen op ruimtelijkeplannen.nl beter te zien zijn. Ook zijn de aanduidingen op aparte kaarten geplaatst.

3. Waterschap Rivierenland

Het Waterschap Rivierenland heeft op 31 januari 2019 de vooroverlegreactie verzonden.

Voor de uitvoering van het plan is een Waterwetvergunning van het waterschap vereist. In deze vergunning kunnen nadere technische eisen aan het plan gesteld worden.

Ten aanzien van het voorliggende voorontwerp bestemmingsplan heeft het waterschap de volgende opmerkingen:

Reactie	Beantwoording
Zoneringen waterkering De zoneringen vanuit de waterkeringen zijn niet juist overgenomen op de verbeelding. De 'beschermingszone of vrijwaringszone I' loopt overeenkomstig de legger verder richting de rivier (bijlage 1).	**Zonering waterkering** De beschermingszone is aangepast overeenkomstig de legger.
Modelvoorschriften In de voorschriften met betrekking tot de waterkering heeft het de voorkeur om gebruik te maken van de modelvoorschriften van het waterschap (bijlage 2).	**Modelvoorschriften** Het artikel 'Waterstaat - Waterkering' was reeds voor een groot deel in lijn met de modelvoorschriften. De modelvoorschriften zijn voor een deel verder verwerkt.
Werkzaamheden binnen beschermingszone In het plan worden binnen de beschermingszone diverse andere werkzaamheden (o.a. uitbreidingen van loodsen etc.) aangegeven. In het eerdergenoemde overleg met betrekking tot de vergunningverlening zijn deze nog niet behandeld. Deze bevinden zich in de vrijwaringszone en hebben dus ook de goedkeuring van het waterschap nodig.	**Werkzaamheden binnen beschermingszone** Ten aanzien van deze werkzaamheden is een vergunning op grond van de Waterwet aangevraagd. Het Waterschap Rivierenland behandelt deze aanvraag en Rijkswaterstaat Oost-Nederland adviseert daarover aan het waterschap.

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1499
Extern Zaak ID	Z/20/047416
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	11.4
Titel	Jaarstukken 2019 en ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) MGR Rijk van Nijmegen
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Koning, de, Bert
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	0646824172

Bijlagen
Beslisnota Druten MGR zienswijze jaarstukken.docx
Bijlage 1: Zienswijze MGR Druten
Bijlage 2: Aanbiedingsbrief ontwerp jaarstukken en begroting
Bijlage 3: MGR RVN begroting 2021-2024
Bijlage 4: MGR RVN Jaarstukken 2019
Bijlage 5: Concept zienswijze IRvN 20192021 Druten
DEF Adviesrapport MGR jaarstukken 2019 en begroting 2021.pdf
Presentatie MGR Druten 2020 jaarstukken.pptx

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	26 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

De zienswijze uit bijlage 1 vast te stellen over de voorlopige jaarrekening 2019 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) waarmee u instemt met de voorlopige

jaarrekening 2019;
2. De zienswijze uit bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) vast te stellen, waarmee u onder meer:
- Instemt met de ontwerpbegroting 2021;
- Instemt met de bijgestelde begroting 2020;
- De deelnemersbijdrage 2021 MGR bepaalt op € 2.871.000;
- De deelnemersbijdrage 2020 MGR bepaalt op € 2.984.000;
- Kennisneemt van de meerjarenbegroting 2022-2024;
3. Kennis te nemen van de positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) van de MGR en de effecten op te nemen in de perspectiefnota 2020.

Stemming
14 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C.	

Gemeente Druten

Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze uit bijlage 1 vast te stellen over de voorlopige jaarrekening 2019 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) waarmee u instemt met de voorlopige jaarrekening 2019;

2. De zienswijze uit bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) vast te stellen, waarmee u onder meer:

- Instemt met de ontwerpbegroting 2021;
- Instemt met de bijgestelde begroting 2020;
- De deelnemersbijdrage 2021 MGR bepaalt op € 2.871.000;
- De deelnemersbijdrage 2020 MGR bepaalt op € 2.984.000;
- Kennisneemt van de meerjarenbegroting 2022-2024;

3. Kennis te nemen van de positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) van de MGR en de effecten op te nemen in de perspectiefnota 2020.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: Z/20/047416

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Jaarstukken 2019 en ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) MGR Rijk van Nijmegen

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze uit bijlage 1 vast te stellen over de voorlopige jaarrekening 2019 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) waarmee u instemt met de voorlopige jaarrekening 2019;
2. De zienswijze uit bijlage 1 over de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) vast te stellen, waarmee u onder meer:
   - Instemt met de ontwerpbegroting 2021;
   - Instemt met de bijgestelde begroting 2020;
   - De deelnemersbijdrage 2021 MGR bepaalt op € 2.871.000;
   - De deelnemersbijdrage 2020 MGR bepaalt op € 2.984.000;
   - Kennisneemt van de meerjarenbegroting 2022-2024;
3. Kennis te nemen van de positieve financiële effecten van de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) van de MGR en de effecten op te nemen in de perspectiefnota 2020.

Aanleiding
De gemeente Druten is deelnemer van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Rijk van Nijmegen. De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) regio Rijk van Nijmegen is op 1 juli 2014 opgericht. De MGR bestaat uit de "modules" WerkBedrijf, ICT Rijk van Nijmegen en samenwerkingsplatform. De MGR behartigt voor Druten de belangen voor de inwoners op het gebied werk en werkgelegenheid, participatie, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding.
De MGR heeft, conform de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, aan de deelnemende gemeenten de voorlopige jaarrekening 2019 en de ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020) aangeboden. Met de zienswijze laten wij als een van de opdrachtgevers weten wat wij van de stukken vinden. Dit is een van de manieren om invloed uit te oefenen.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
29-11-2019	Z/19/040974 Beleidsmatige en financiële kaders voor meerjarenbegroting 2021-2024

Gewenst resultaat
Bij dit samenwerkingsverband onze zienswijze naar voren te brengen naar aanleiding van de ingediende jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021-2024 (en bijstelling 2020).

Argumenten

1.1 De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen adviseert in te stemmen met de jaarrekening 2019;

De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen geeft aan in te stemmen met de jaarrekening 2019 onder voorbehoud van de verhuizing in relatie tot de extra afschrijvingen van € 290.000,- (zie toelichting bij financiën). Hierbij merken we wel op dat er een goedkeurende accountantsverklaring over de jaarrekening 2019 van de MGR ligt.

1.2 De resultaten over het jaar 2019, module WerkBedrijf stemmen voor Druten tot tevredenheid

Het WerkBedrijf heeft over het jaar 2019 voor Druten vergelijkbaar met 2018 gepresteerd. De uitstroom naar werk in 2019 is iets lager dan in het jaar 2018 (37 personen in 2019 en 41 personen in 2018) terwijl de uitstroom in het verslagjaar voor alle gemeenten terugliep naar 1100 personen (was in 2018 1291).

1.3 Er zijn stappen gemaakt in het verbeteren van de ICT en informatiebeveiliging

De automatiseringstaken voor Druten zijn samen met die van Wijchen ondergebracht bij de IRvN. Op grond hiervan voert de IRvN de automatiseringstaken voor de Werkorganisatie DrutenWijchen uit. De Informatisering wordt door de WDW zelf ingevuld en uitgevoerd. Inmiddels is er sprake van een geïntegreerd technisch platform voor de WDW. De inbreng bij de IRvN heeft niet geleid tot een structurele toename van de automatiseringskosten en is conform het Bedrijfsplan D-W.

In het jaar 2019 heeft voor het IRvN de nadruk gelegen op:

- Vergroten stabiliteit en continuïteit van de ICT Infrastructuur;
- Informatieveiligheid in relatie tot AVG en Baseline Informatiebeveiliging Overheid;
- Verbetering van de dienstverlening;
- Verbetering van de infrastructuur.

Er zijn stappen gemaakt, maar het verder operationaliseren en verbeteren blijft noodzakelijk. Dit gegeven gebruikerstevredenheid, oplostijden en toekomstgerichte ontwikkeling van diensten.

2.1 De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen adviseert in te stemmen met de bijgestelde begroting 2020 en de conceptbegroting 2021

De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen geeft aan in te stemmen met de met de bijgestelde begroting 2020 onder voorbehoud van de verhuizing in relatie tot de extra afschrijving van € 290.000 Ook is het advies in te stemmen met de conceptbegroting 2021 onder voorbehoud van de ingeboekte besparing van € 0,5 miljoen op de huisvestingslasten. Zie daarvoor de inhoudelijke toelichting bij het kopje financiën.

2.2 De MGR wil in 2021 de volgende prestatiedoelen halen

Module WerkBedrijf:

Het WerkBedrijf wil in 2021 regio breed o.a.:

1. 1100 bijstandsgerechtigden toe leiden naar werk;
2. Jaarlijks 475 mensen een arrangement Op Weg naar Werk aanbieden. Arrangementen Op Weg naar Werk zijn een alternatief voor vroegere voorzieningen zoals Wajong en WSW;

3. 1.000 mensen naar parttime werk toe leiden (met een aanvullende bijstandsuitkering)
4. 475 jongeren (jonger dan 27 jaar) begeleiden naar werk;
5. Eind 2021 zijn circa 400 mensen met een arbeidsbeperking aan het werk. Dit is bovenop de SW-medewerkers die aan het werk zijn.
6. Het verhogen van de toegevoegde waarde per SW-medewerker (van € 7.127 per fte in 2017 naar € 7.713 in 2021);
7. Terugdringen van het verzuimpercentage bij de SW naar 17,4%.

ICT Rijk van Nijmegen
Het accent voor 2021 ligt op de doorontwikkeling van IRvN als ICT-dienstverlener voor een veilige, flexibele en moderne werkomgeving. Innovatie waar mogelijk, mobiel tenzij, maar altijd passend bij de vraag van haar deelnemende gemeenten. Bij de doorontwikkeling wordt o.a. rekening gehouden met:
1. De technologische trends en ontwikkelingen;
2. De landelijke wet- en regelgeving m.n. op het gebied van informatiebeveiliging
3. Verdere regionale ondersteuning en samenwerking
4. Interne kwantitatieve en kwalitatieve personeelsopbouw.
5. Verbeteren van de dienstverlening en de communicatie.
6. Waarborgen van de bedrijfscontinuïteit. De afhankelijkheid van de ICT-infrastructuur (serverpark, storage, netwerk en werkplekken) en het huidige (in-huis/on-premise) applicatielandschap van de primaire processen, stelt steeds hogere eisen aan de kwaliteit van die infrastructuur. Naast de grote afhankelijkheid zijn met name ook security en informatieveiligheid verantwoordelijk voor de hogere kwaliteitseisen. Een andere belangrijke doelstelling van IRvN is het begeleiden van de bij haar aangesloten gemeenten en organisaties in het digitale transformatieproces.

2.3 De MGR heeft rekening gehouden met de punten die in onze zienswijze op de kaders van deze begroting naar voren zijn gebracht.
Voordat de MGR de begroting voor 2021 heeft opgesteld, heeft u uw zienswijze kunnen geven op de kaders die de MGR hierbij heeft gehanteerd.

- Het regionale beleidskader "Werk Voorop" is het uitgangspunt voor de begroting 2021. U heeft in de zienswijze de vraag gesteld welke verschuivingen (consequenties) dit beleidskader veroorzaakt in de begroting voor 2021. De MGR heeft aangegeven in 2020 vier jaar vooruit te willen kijken: welke trends en ontwikkelingen zien zij die relevant zijn voor de dienstverlening en het maatschappelijk effect dat zij willen sorteren? Het vertrekpunt van de MGR hierbij is het vastgestelde regionale beleidskader Werk voorop! Arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid 2020 t/m 2023 van het Rijk van Nijmegen. Over de uitkomsten gaat de MGR met gemeenten van het Rijk van Nijmegen in gesprek.

- In de begroting 2021 wordt ingegaan op de ontschotting van de budgetten. Er bestaat het toekomstige risico dat de Rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Om die reden werkt de MGR op voorhand met een flexibele personele schil.

- In de kaderbrief kwam "Perspectief op werk" aan de orde. Welke plek heeft dat in de begroting? De kansberoepen zijn een belangrijke pijler in het actieplan Perspectief op Werk. Voor de uitvoering van dit plan heeft het ministerie van SZW een miljoen euro beschikbaar gesteld. Naast het opzetten van leerwerkarrangementen met ondernemers, onderwijs en overheid focust de MGR met Perspectief op werk ook op leven lang ontwikkelen (kandidaten opleiden zodat zij een sterkere positie op de arbeidsmarkt hebben) en de kansen van de energietransitie. Onderwijs, ondernemers en overheid (gemeenten, UWV en WerkBedrijf) uit de regio werken samen om uitdagingen en kansen op de arbeidsmarkt aan te pakken; nu en vooruitlopend op de toekomst.

Tegenargumenten en risico's

1.1 De gevolgen van het coronavirus hebben invloed op de verwachte resultaten;
Het coronavirus (COVID-19) heeft geen financiële gevolgen gehad voor de jaarrekening 2019 van de MGR Rijk van Nijmegen. Voor het jaar 2020 en mogelijk ook de jaren daarna zal het virus gevolgen hebben voor de financiën. In de concept meerjarenbegroting 2021-2024 is hier geen rekening mee gehouden. Dit wordt veroorzaakt door een terugval in de hele samenwerkingsketen van de MGR. Er wordt veel thuis gewerkt en de opdrachtgevers hebben een deel van de SW-medewerkers naar huis gestuurd in verband met de terugloop van de werkzaamheden. Ook de MGR zelf heeft kwetsbare SW-medewerkers naar huis gestuurd. De economie verslechtert en de werkloosheid loopt op. De uitstroom van bijstandsgerechtigden vertraagt. De cijfers van de MGR Rijk van Nijmegen zullen er over 2020 en komende jaren anders gaan uitzien dan op dit moment in de begroting is opgenomen.

2.1 De ambitie blijft jaarlijks hetzelfde;
Vanaf 2015 is de ambitie ten aanzien van de volledige uitstroom naar werk stabiel gebleven op 1.100 personen. Deze ambitie geldt ook voor het jaar 2021. Vanaf begin 2019 merkt het WerkBedrijf dat het steeds meer moeite kost om de prestaties uit het verleden te kunnen evenaren. Dit wordt veroorzaakt doordat de mogelijkheden van de kandidaten minder passen bij de vraag van de ondernemers. Het risico op een mismatch groeit, waardoor de ondernemers en kandidaten vragen om meer nazorg. Er wordt in een toenemende mate een beroep gedaan op langdurige begeleiding als gevolg van veranderingen in het bestand van de kandidaten.
Wij willen graag van het WerkBedrijf een meer cijfermatige onderbouwing van de ontwikkeling van deze mismatch in de afgelopen jaren ontvangen. Vanwege de verwachte recessie en de oplopende werkloosheid als gevolg van corona die bij het opstellen van de begroting nog niet speelde willen wij met het WerkBedrijf in overleg over de te nemen maatregelen. Wij willen ook dat het WerkBedrijf in het jaar 2021 zoveel mogelijk mensen aan werk helpt.

Financiële gevolgen

Verhuizing:
Vooruitlopend op de verhuizing zijn in de jaarrekening 2019 extra afschrijvingen (€ 290.000,-) gedaan op de activa. Zoals de MGR in de aanbiedingsbrief al heeft aangegeven is de MGR zich aan het oriënteren op de mogelijkheid het WerkBedrijf volledig te huisvesten op de Boekweitweg. Daarmee wil de MGR 0,5 miljoen besparen op de huisvestingskosten. Het voorbehoud heeft te maken met de huurovereenkomsten tussen de MGR en de gemeente Nijmegen. Er staat geschreven dat na het verstrijken van de vijfjaarperiode de overeenkomst jaarlijks met één jaar wordt verlengd. In beide

gevallen zijn de uitgangspunten hierbij naar de mening van de Adviesfunctie onjuist. De huur wordt namelijk met een periode van 5 jaar verlengd. Juridisch gezien is er nog sprake van een lopend huurcontract tussen de gemeente Nijmegen en de MGR. De Adviesfunctie is van mening dat deze schattingswijziging vooruitloopt op bestuurlijke besluitvorming.
Ondanks de goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2019 van de MGR – waarin de extra afschrijving van € 290.000,- is opgenomen volgen wij het advies van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen.

Sociale Werkvoorziening:
De aanvullende bijdragen voor de SW nemen af ondanks het feit dat het ziekteverzuim niet is teruggedrongen en de toegevoegde waarde niet is toegenomen. In voorgaande jaren hebben wij aangegeven dat de gemeentelijke bijdragen in de kosten voor SW alleen maar zouden toenemen. Dat beeld is nu veranderd. Er ontstaat een voordeel op de gemeentelijke bijdrage voor alle deelnemende gemeenten van circa € 1,6 miljoen in 2020 en 2021. Dit wordt veroorzaakt door de daling van het aantal SW-medewerkers, de indexering van de Rijksbijdrage door het Rijk. Ook de samenwerking met Blueview per 1 april 2020 (datum inmiddels opgeschort als gevolg van de maatregelen van de Coronacrisis) heeft een positief effect op de daling van de gemeentelijke bijdrage.

Wettelijke loonkostensubsidie:
De toenemende kosten voor de Wettelijke Loon Kosten Subsidie (WLKS) zijn op zichzelf positief, omdat dat aangeeft dat er steeds meer kandidaten met een arbeidsbeperking worden geplaatst. De inzet van dit instrument is nauwelijks beïnvloedbaar. Het budget voor de WLKS loopt via de gebundelde rijksbijdrage sociale uitkeringen (BUIG). Vanuit BUIG moeten we zowel de WLKS als de betalingen van de uitkeringen dekken. De toenemende kosten voor de WLKS brengen voor ons extra financiële risico's met zich mee. Strikt genomen wordt eigenlijk de oorspronkelijk toegekende uitkering nu (gedeeltelijk) ingezet als loonkostensubsidie. Niet duidelijk is in hoeverre het bedrag van de WLKS in het BUIG-budget toereikend is voor de oplopende bijdrage WLKS aan de MGR..

De wijzigingen die uit de bijgestelde begroting 2020 en de begroting 2021 (onderdeel WerkBedrijf en Bestuursondersteuning) voor de deelnemersbijdrage Druten voortkomen zijn in onderstaande tabel in beeld gebracht.

Bedragen in € x 1.000	Jaarrek. MGR 2019	Bijstelling Begr. MGR 2020	Begr. Druten 2020	Verschil 2020	Begr. MGR 2021	Begr. Druten 2021	Verschil 2021
Participatiebudget	**369**	**392**	**392**	**0**	**403**	**403**	**0**
Loonkostensubsidie	**160**	**216**	**150**	**-/- 66**	**232**	**191**	**-/- 41**
Op weg naar werk (Arb.matige dagbest.)	**136**	**143**	**145**	**2**	**143**	**147**	**4**
SW bijdrage totaal	**2.356**	**2.210**	**2.418**	**208**	**2.075**	**2.302**	**227**
waarvan Rijkbijdrage	2.195	2.106	2.106	0	2.025	2.025	0
waarvan aanvullend	161	104	312	208	50	277	227
Bestuursonderst.	**12**	**13**	**13**	**0**	**13**	**13**	**0**
Panden	**13**	**10**	**11**	**1**	**5**	**8**	**3**

Totaal excl. IRVN	**3.046**	**2.984**	**3.129**	**+/+ 145**	**2.871**	**3.065**	**+/+ 194**

De bijdrage uit de jaarrekening 2019 van de MGR (excl. IRVN) is geheel verwerkt in onze jaarrekening 2019.

Over 2020 valt de bijdrage aan de MGR € 145.000 lager uit dan geraamd. Voor 2021 bedraagt dit voordeel € 194.000. We verwerken deze voordelen in de perspectiefnota 2020.

Jaarrekening 2019 MGR-onderdeel IRvN

Bijdrage werkorganisatie Druten-Wijchen aan IRvN	**Jaarrekening 2019 IRvN**
Bijdrage o.b.v. de jaarrekening 2019 van de IRvN:	
* aandeel Wijchen:	€ 1.059.000
* aandeel Druten:	€ 459.000
Totaal bijdrage o.b.v. jaarrekening 2019 IRvN:	€ 1.518.000
Totaal bijdrage opgenomen in de jaarrekening 2019 van de WDW:	€ 1.530.000
Voordelig verschil voor de WDW:	€ 12.000

Het voordelig verschil houdt verband met de bestemming van het voordelig resultaat van de IRvN over 2019, totaal ad € 98.000. Als het Algemeen Bestuur van de MGR daarmee akkoord gaat, dan zal het voordeel van Druten/Wijchen (lees WDW) ad € 12.000, te zijner tijd onderdeel gaan vormen van het rekeningresultaat 2020 van de WDW. Ingestemd kan worden met de jaarrekening 2019 van de IRvN en de bestemming van het resultaat over dat jaar.

Herziene begroting 2020 en begroting 2021 IRvN in relatie tot begroting WDW

Bijdrage werkorganisatie DrutenWijchen aan IRvN	**Bijgestelde begroting 2020 IRvN**	**Begroting 2021 IRvN**
Bijdrage op basis van de begroting van de MGR/IRvN:	€ 1.668.553	€ 1.781.534
Bijdrage opgenomen in de (meerjaren)begroting van de WDW:	€ 1.533.829	€ 1.615.467
Nog te verwerken in de begroting en op te nemen in de perspectiefnota	€ 134.724	€ 166.067

Het tekort is in hoofdzaak toe te schrijven aan de noodzakelijke uitbreiding van de dienstverlening door de IRvN en de deels nog niet verwerkte indexering voor loon- en prijsontwikkeling op deze uitgave in de begroting van de WDW. Daarnaast is ook het effect van de verlaging van de compensatie van de IRvN voor kapitaallasten van investeringen in hardware, die de WDW in het verleden zelf pleegde, debet aan deze ontwikkeling. Deze investeringen worden namelijk in toenemende mate bekostigd door de IRvN. Daarbij is sprake van verschuiving. De begroting van de IRvN is goed. Administratieve verwerking bij de WDW heeft niet plaatsgevonden en dient alsnog te gebeuren.

Het nog te verwerken bedrag voor 2020 als voor 2021 wordt geheel binnen de begroting van de WDW incidenteel worden opgelost. Voor de jaren daarna is dit echter niet meer mogelijk. Derhalve zal in de concept Perspectiefnota 2020 van Wijchen vanaf 2022 een verhoogde bijdrage aan de WDW worden opgenomen van afgerond € 108.000,- zijnde 65% van € 166.000. Voor Druten is dit 35% van € 166.000,- zijnde € 58.000,-.

Indexering
In de BRN 2021 is er een nieuwe indexeringssystematiek vastgesteld. De index-percentage voor 2021 op de gemeentelijke bijdragen 2,20%. Voor het onderdeel

WerkBedrijf en SW van de MGR zijn er in de BRN-richtlijn aparte afspraken gemaakt. We verwijzen hiervoor naar de BRN 2021 waarin dit nader wordt toegelicht.
In de BRN-richtlijnen is er afgesproken dat er op de IRvN begroting een generieke korting van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 van toepassing is.

Weerstandsvermogen
De MGR houdt zelf geen buffer aan om risico's op te kunnen opvangen. Daarom worden deelnemende gemeenten geadviseerd om deze risico's in hun eigen jaarrekening en begroting op te nemen in de paragraaf Weerstandsvermogen. Dit uitgaande van het (gewogen) risicoprofiel van de MGR van € 2,5 miljoen, naar rato van deelname.

Communicatie
Bijgevoegde zienswijze sturen wij na besluitvorming naar de MGR.

Uitvoering of Vervolgstappen
Niet van toepassing.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel

Advies
Evert Bos;
Gerard Smit;
Marja Mom.

Gemeente Druten

Algemeen Bestuur MGR Rijk van Nijmegen
Postbus 38165
6503 AD Nijmegen

Geachte leden van het bestuur van de MGR,

Wij hebben uw brief van 31 maart 2020 m.b.t. de jaarstukken 2019, de bijgestelde begroting 2020 en de ontwerpbegroting 2021 ontvangen. In deze brief vraagt u ons om onze zienswijze hierover in te dienen voor 15 juni 2020.
In onze vergadering van 26 mei 2020 hebben wij besloten het gestelde in de rapportage van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen in Nijmegen, te volgen. Dat betekent dat wij instemmen met de jaarrekening 2019 onder voorbehoud van de verhuizing in relatie tot de extra afschrijvingen van € 290.000,-. Wij stemmen ook in met de bijgestelde begroting 2020 eveneens onder voorbehoud van de verhuizing in relatie tot de extra afschrijving van € 290.000,-. Wij stemmen tot slot in met de conceptbegroting 2021 onder voorbehoud van de ingeboekte besparing van € 0,5 miljoen op de huisvestingslasten. Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenraming 2022-2024.

Wij maken wel enkele aanvullende opmerkingen:

1. Het coronavirus (COVID-19) heeft geen financiële gevolgen gehad voor de jaarrekening 2019 van de MGR Rijk van Nijmegen. Voor het jaar 2020 en mogelijk ook de jaren daarna zal het virus gevolgen hebben voor de financiën. In de concept meerjarenbegroting 2021-2024 is hier geen rekening mee gehouden. De economie verslechtert en de werkloosheid loopt op. De uitstroom van bijstandsgerechtigden vertraagt. De cijfers van de MGR Rijk van Nijmegen zullen er over 2020 en komende jaren anders gaan uitzien dan op dit moment in de begroting is opgenomen.

2. Het WerkBedrijf houdt zijn kwantitatieve doelstellingen voor 2021 wederom gelijk aan de jaren hiervoor. Vanaf begin 2019 merkt u op dat het steeds meer moeite kost om de prestaties uit het verleden te kunnen evenaren. Dit wordt veroorzaakt doordat de mogelijkheden van de kandidaten minder passen bij de vraag van de ondernemers. Het risico op een mismatch groeit, waardoor de ondernemers en kandidaten vragen om meer nazorg. Er wordt in een toenemende mate een beroep gedaan op langdurige begeleiding als gevolg van veranderingen in het bestand van de kandidaten. Wij willen graag van u een meer cijfermatige onderbouwing van de ontwikkeling van deze mismatch in de afgelopen jaren ontvangen. Vanwege de verwachte recessie en de oplopende werkloosheid als gevolg van corona die bij het opstellen van de begroting nog niet speelde willen wij ook met u in overleg over de te nemen maatregelen. Wij willen dat het WerkBedrijf in het jaar 2021 zoveel mogelijk mensen aan werk helpt.

Gemeente Druten

3. In tegenstelling tot voorgaande jaren loopt de aanvullende gemeentelijke bijdrage Wsw voor de deelnemende gemeenten niet meer (fors) op. Het beeld lijkt nu plots veranderd te zijn ondanks het oplopende ziekteverzuimpercentage en de lagere bruto toegevoegde waarde per SW-medewerker. U schrijft dat de daling van het aantal SW-medewerkers, de indexering van de Rijksbijdrage door het Rijk en de samenwerking met Blueview bijdragen aan de lagere aanvullende gemeentelijke kosten voor de SW. Niet duidelijk is in hoeverre dit een "harde" structurele vermindering van kosten voor de deelnemende gemeenten is.

4. De toenemende kosten voor de Wettelijke Loon Kosten Subsidie (WLKS) zijn op zichzelf positief, omdat dat aangeeft dat er steeds meer kandidaten met een arbeidsbeperking worden geplaatst. De inzet van dit instrument is nauwelijks beïnvloedbaar. Het budget voor de WLKS loopt via de gebundelde rijksbijdrage sociale uitkeringen (BUIG). Vanuit BUIG moeten we zowel de WLKS als de betalingen van de uitkeringen dekken. De toenemende kosten voor de WLKS brengen voor ons extra financiële risico's met zich mee. Strikt genomen wordt eigenlijk de oorspronkelijk toegekende uitkering nu (gedeeltelijk) ingezet als loonkostensubsidie. Niet duidelijk is in hoeverre het bedrag van de WLKS in het BUIG-budget toereikend is voor de oplopende bijdrage WLKS aan de MGR.

5. In januari van dit jaar vonden er diverse zogeheten 'hacks' plaats van publieke instellingen waaronder universiteiten en overheden, of pogingen daartoe. Alhoewel het strikt genomen niet onder het jaarverslag valt van 2019, constateren wij, alhoewel wij in deze regio geen noemenswaardige negatieve effecten hebben ondervonden, dat dit wel een risicothema betreft dat in de toekomst niet meer uit te sluiten valt. Het verdient om die reden dan ook meer proactieve of achterafinformatie die zich niet mag of hoeft te beperken tot de reguliere jaarverslagen. Wij geven u dan ook in overweging mee, naar aanleiding van incidenten met een dergelijke maatschappelijke impact en mogelijke risico's, meer duiding te geven aan de gemeenteraden dan thans het geval is.

   We zijn blij met uw inspanningen op het gebied van veiligheid en bestrijding van cyberrisico's die, zoals inmiddels in 2020 gebleken, van het grootste belang zijn. We nodigen u uit de aanbevelingen uit het evaluatieonderzoek Citrix te bezien op opvolging binnen uw verantwoordelijkheden en dit gezamenlijk te monitoren.

6. Het mobiel werken wordt verder vormgegeven. Wij onderstrepen de stappen die in de kantoorautomatisering worden gemaakt. Verdere ontwikkeling op het gebied van samenwerkingsfunctionaliteit en vervolgstappen dienen met de deelnemende gemeenten vorm te worden geven.

7. In 2020 wordt in opdracht van de Kring van Gemeentesecretarissen, een grootschalig evaluatieonderzoek uitgevoerd naar ICT Rijk van Nijmegen en de I&A-samenwerkingspartners van de deelnemende gemeenten. Dit met het oog op de toekomstige regionale I&A-samenwerking en de IRvN ambities. De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek zullen de basis zijn voor de verdere ontwikkeling van de IRvN. Wij onderstrepen het belang hiervan en zullen dit actief ondersteunen. De professionele ondersteuning en ontwikkeling van de IRvN gaan hand in hand met

Gemeente Druten

de professionele ontwikkeling van de Informatisering van de gemeente om de harmonisatie en digitale transformatie te realiseren.

8. De gemeente Nijmegen heeft aangegeven de door haar voorgenomen structurele bezuiniging op te leggen aan haar verbonden partijen. Efficiencykorting van 1% in 2021 oplopend tot 3 % in 2023. Concreet betekent dit voor onderdeel Automatisering dat de deelnemersbijdrage van alle gemeenten aan IRvN moet worden verlaagd met 140.000 euro in 2021 oplopend tot 440.000 in 2023. De IRvN geeft aan dat het niet verstandig is om (verdere) bezuinigingen door te voeren gezien het strategisch belang van ICT in de digitale transformatie voor de deelnemende gemeenten. Eveneens gezien het steeds groter wordende belang van informatieveiligheid en de afhankelijkheid hiervan voor de algemene bedrijfscontinuïteit.
   Wij onderstrepen het standpunt van de IRvN dat verdere bezuinigingen niet wenselijk zijn. Investeren in ICT is noodzakelijk om het digitale transformatieproces met moderne veilige infrastructuur te ondersteunen, maar ook goede doelmatig, efficiënte werkprocessen te ondersteunen in het digitale transformatieproces voor de gemeenten. Natuurlijk dienen investeringen businesscase gedreven te worden gerealiseerd.

9. Wij dringen er bij de IRvN erop aan om voortdurend te onderzoeken of het moderniseren van m.n. het IT-beheer via moderne Cloud oplossingen ons regionaal schaalvoordeel op kan leveren. Dit tevens met het oog op de genoemde digitale transformatie samen organiseren VNG en de visie Common Ground.

De zienswijze die wij indienen is onder voorbehoud van instemming door onze gemeenteraad, die op 2 juli 2020 vergadert.

Wij wensen u veel succes toe met de werkzaamheden.

Met vriendelijke groet
Het college van burgemeester en wethouders van Druten,

A.P.J.M. Litjens
Gemeentesecretaris

C. van Rhee-Oud Ammerveld
Burgemeester

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Datum
31 maart 2020

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Ontwerpbegroting 2021 en jaarstukken 2019

Direct telefoonnummer
06 542340003

Geachte leden van de colleges en raden,

Hierbij bieden wij u de ontwerpjaarstukken 2019 en –begroting 2021 aan. Beide stukken hebben betrekking op de MGR als geheel en op beide modules.

De kaders voor de begroting hebben wij u eind vorig jaar al gestuurd. U bent in de gelegenheid gesteld hierop een zienswijze in te dienen. Van deze mogelijkheid hebben alle gemeenten gebruik gemaakt, waarvoor onze dank. De ingediende zienswijzen hebben we waar mogelijk en wenselijk in de begroting verwerkt. In de bijlage bij deze brief gaan wij verder in op deze zienswijzen.

Effecten Corona
De ontwerpjaarstukken en -begroting waren medio maart vrijwel klaar. Op dat moment waren nog geen ingrijpende maatregelen van kracht om het Coronavirus maximaal te controleren in Nederland. Wij zien nu dat de maatregelen een direct effect hebben op allerlei aspecten van onze dienstverlening. Deze en de onzekere effecten op (middel)langere termijn zijn in de voorliggende ontwerpstukken niet verwerkt. We verwachten u hierover in onze factsheet over het eerste kwartaal van 2020 meer zicht te geven. Deze factsheet sturen we u vóór 15 mei 2020 toe.

BlueView
Op 19 maart heeft ons algemeen bestuur het besluit om de samenwerking tussen WerkBedirjf en BlueView uit te breiden bekrachtigd. We hebben u over dit besluit direct na de bestuursvergadering geïnformeerd (brief van 19 maart 2020). De uitbreiding van de samenwerking was voorzien per 1 april 2020. Vanwege de maatregelen om het Coronavirus te bestrijden en als gevolg daarvan de sluiting van de Boekweitweg is de invoeringsdatum opgeschoven. We zullen u hierover vóór 15 mei nader informeren in de factsheet.

Huisvestingsplannen MGR
De MGR, module WerkBedrijf is actief bezig om de overheadkosten zo laag mogelijk te houden. Dit is conform de afspraak die met u is gemaakt. Namelijk maximaal 25% van de totale kosten mag bestaan uit overheadkosten. Hiertoe behoren ook de huisvestingslasten. Om deze lasten te beperken is de MGR zich aan het oriënteren op de mogelijkheid WerkBedrijf volledig te huisvesten op de Boekweitweg. De besparing van de kosten voor de MGR bestaan dan grotendeels uit besparing van de huisvestingslasten. De totale besparing van dit huisvestingsplan is geraamd op circa € 0,5 miljoen

per 2021 voor de MGR. In de voorliggende begroting hebben we deze besparing vanaf 2021 verwerkt. We wijzen u in deze aanbiedingsbrief er op dat besluitvorming hieromtrent nog wel plaats moet vinden. Eén en ander hangt onder andere af van de gemeente Nijmegen als eigenaar van het pand aan de Nieuwe Dukenburgseweg waar WerkBedrijf (voor een deel) nu is gehuisvest. De impact van de verhuisplannen van WerkBedrijf voor Nijmegen, worden momenteel in kaart gebracht.

Zienswijze
U kunt een zienswijze indienen op de bijgevoegde ontwerpstukken. Deze kunt u voor 15 juni 2020 indienen, conform afspraak met de agendacommissie.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zien uw zienswijze graag tegemoet.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter, De Secretaris

Drs. H.M.F. Bruls J. Hol

Bijlagen: 1. Bespreking zienswijzen kaderbrief (direct achter deze brief); 2. Ontwerpjaarstukken; 3. Ontwerpbegroting

Bijlage 1: Bespreking zienswijzen kaderbrief 2021 (van 25 november 2019)

Alle gemeenten[1] hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op de kaderbrief. Onderstaand gaan wij nader in op de punten die zijn benoemd in de zienswijzen. Daarbij vermelden we welke gemeente(n) het betreffende punt hebben gemaakt.

Algemene opmerkingen

Verzocht wordt om een taakstelling op alle uniforme taken te realiseren van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% in 2023. (Druten)
We hanteren bij het opstellen van de begroting het kader voor het jaar 2021, conform uw regionale Gemeenschappelijke Regelingen (BRN normen). Een taakstelling voor de module WerkBedrijf is in deze BRN normen niet opgenomen en wordt dan ook niet doorgevoerd in onze begroting voor deze module. Voor de module iRvN zijn de BRN normen verwerkt.

Opmerkingen ten aanzien van WerkBedrijf

Gemeenten zien graag welke verschuivingen het beleidskader *Werk voorop* veroorzaakt in de begroting 2021. In ieder geval op de punten lokaal en integraal werken, investeren in kandidaten en focusgroepen. (Druten en Wijchen)
De onderdelen die genoemd worden in uw zienswijzen zijn niet separaat zichtbaar in de begroting. De kosten zijn – in dit kader – voornamelijk personeelskosten. Werkbedrijf vindt lokaal en integraal werken in het professioneel handelen van de consulenten en andere medewerkers één van de belangrijke aspecten om tot de afgesproken ambities te komen. Dit zelfde geldt voor de investering in kandidaten en focusgroepen. Dit sluit ook aan bij eerdere constateringen in periodieke rapportages over bijvoorbeeld de veranderingen in het kandidatenbestand.

Gereageerd wordt op onze aankondiging dat we gaan onderzoeken of een vorm van ontschotting haalbaar is in de toekomst. (Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Wijchen)
Over het algemeen concluderen we dat gemeenten instemmen. Wel komt naar voren in de zienswijzen dat het onduidelijk is wat ontschotting in deze betekent. We gaan hierover eerst advies inwinnen bij onze bestuurscommissie Werk. Hieronder onze reacties op meer specifieke zienswijzen ter zake.

Het onderzoek naar een vorm van ontschotting hebben we aangekondigd in het licht van de gemaakte afspraken dat we administratief de financiële resultaten voor sociale werkvoorziening, participatie en arbeidsmatige dagbesteding inzichtelijk maken. In dat kader moet u dit dan ook beoordelen, en niet zozeer in het kader van vormen en specifieke groepen en kandidaten. (Nijmegen, Wijchen en Druten)

Gemeenten geven aan zolang er geen integraal budget is, uit te willen gaan van de financiële kaders van de meerjarenbegroting voor de wettelijke loonkostensubsidies en arbeidsmatige dagbesteding (Heumen, Mook en Middelaar). En het budget voor arbeidsmatige dagbesteding te begrenzen (structureel) op de uitgaven 2019. (Heumen)

Bij uitvoering van de Participatiewet zijn uitgaven aan loonkostensubsidies onvermijdelijk. Beïnvloedingsmogelijkheden zijn gering. Mensen (werkzoekenden en/of werkgevers) kunnen indicaties en ondersteuning bij arbeidsinschakeling vragen. Zowel nieuwe aanvragen als verlengingen van loonkostensubsidies horen hierbij. De omvang van de loonkostensubsidie

[1] Van de gemeente Berg en Dal zijn we uitgegaan van het voorstel van het college van B&W aan hun raad over de zienswijze op de kaders. In het ontwerp van de zienswijze van Berg en Dal was geen aanleiding voor ons om hierop specifiek in onze reactie te reageren. De raad van de gemeente Berg en Dal stelt de zienswijze pas begin april vast.

wordt via een gevalideerde methode bepaald. Het is niet aan WerkBedrijf om dit via een eigen methode te doen. De trend sinds de invoering van de Participatiewet is, dat de uitgaven aan loonkostensubsidies voor mensen met een arbeidsbeperking oplopen. Dit komt doordat er naast bestaande dienstverbanden, nieuwe dienstverbanden worden aangegaan. Dit is ook zichtbaar in onze meerjarenbegroting. Deze raming passen we jaarlijks aan, waarbij we wel de stijgende trend blijven volgen.

Sinds 2019 is de gemeentelijke regionale bijdrage voor Op weg naar werk vastgesteld op € 2,8 miljoen. Voor gemeente Heumen is deze bijdrage toen bepaald op € 171.000,-. Dit is ook de bijdrage die we in de jaren 2020 en verder vragen voor de uitvoering van Op weg naar werk. Naar ons idee is dat conform de wensen indertijd van de gemeenten.

Gemeente Mook en Middelaar wil graag de verschillende ondersteuningsmogelijkheden en instrumenten naar behoefte inzetten vanuit één re-integratiebudget. Wel moet inzichtelijk zijn, welke instrumenten worden ingezet en wat de effectiviteit daarvan is. Deze wens moet worden meegenomen bij het onderzoek naar de haalbaarheid van ontschotting. (Mook en Middelaar)

We zien deze wens van Mook en Middelaar als een voorwaarde waar aan voldaan moet kunnen worden indien wordt overgegaan tot ontschotting.

Gereageerd wordt op de middelen voor Perspectief op Werk. (Druten, Nijmegen en Wijchen)
De middelen van Perspectief op Werk staan onder het taakveld arbeidsparticipatie (overige bijdragen). (vraag van Druten) In de periodieke rapportage (deze ontvangt u medio september) en in de jaarrekening (deze ontvangt u in ontwerp voor 1 april) nemen we een aparte pagina Perspectief op Werk op waarin u de voortgang van dit project kunnen volgen. Dit wordt bevestigd in de zienswijze die gemeente Nijmegen op dit punt heeft afgegeven.

Gemeenten uiten de wens graag in de tweede helft 2020 met ons in gesprek te gaan over de continuering van de samenwerking in het kader van de nieuwe inburgeringswet. (Druten en Wijchen)
We gaan graag met u in gesprek en vooral tot uitvoering over om gezamenlijk ervoor te zorgen dat iedereen, ook nieuwkomers in onze regio een arbeidsplek bemachtigen. Dit doen we overigens graag eerder dan in de tweede helft van 2020.

Nijmegen geeft aan separate afspraken te willen maken over bonusbedragen. (Nijmegen)
Bij het onderdeel participatie geeft Nijmegen aan separaat in gesprek te willen gaan over eventuele bonussen. Binnen het onderdeel participatie kent de rijksoverheid bonusbedragen in het kader van de realisering van Beschut Werk Nieuw. Eerder is regionaal afgesproken de bonussen die de rijksoverheid uitkeert in het kader van Beschut Werk Nieuw over te maken aan de MGR. We gaan er vanuit dat deze afspraak wordt nagekomen tot dat hierover nieuwe regionale afspraken zijn gemaakt.

<u>Opmerkingen ten aanzien van IRvN</u>

De gemeente Beuningen vindt het wenselijk om het financieringsmodel van de iRvN in de evaluatie van 2020 van deze module mee te nemen.
Over de inhoud van deze zienswijze hebben we contact opgenomen met de gemeente Beuningen. dit om de wens te verhelderen. We hebben deze wens voorgelegd aan de opdrachtgever (namelijk de gemeentesecretarissen in de regio) van de evaluatie van de iRvN in 2020. We hebben begrepen dat het financieringsmodel een onderdeel is van de evaluatie.

Gemeente wil een reactie op de financiële implicaties in de kaderstelling, zoals afspraken over regionale kaders, actualisatie DVO en landelijke ontwikkelingen. (Nijmegen)
We nemen aan dat in de bijgevoegde begroting hier voldoende op wordt ingegaan.

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Begroting 2021 – 2024
en bijstelling 2020

MGR Regio Rijk van Nijmegen, 26 maart 2020

Inhoud

Inhoud **2**
Voorwoord **3**
Inleiding **4**
Leeswijzer **5**
Samenvatting **6**

Deel 1 Wat willen we bereiken? **10**

1 Platform voor samenwerking en afstemming **11**

2 WerkBedrijf **12**
2.1 Ambitie: Mensen aan het werk 12
2.2 Ontwikkelingen en acties 14
2.3 Ambitie: op weg naar werk en sociale werkvoorziening 20
2.4 Ontwikkelingen en acties 20
2.5 Welke kengetallen houden we bij? 24

3 ICT Rijk van Nijmegen **26**
3.1 Wat willen we bereiken? 26
3.2 Wat gaan we hiervoor doen? 27

Deel 2 Wat gaat het kosten? **30**

4 Baten en lasten MGR totaal en bestuursondersteuning **31**
4.1 MGR totaal 31
4.2 Bestuursondersteuning 32

5 Baten en lasten WerkBedrijf **33**
5.1 Totalen 33
5.2 Onderdeel WERK 35
5.2.1 Baten onderdeel Werk 36
5.2.2 Lasten onderdeel Werk 38
5.3 Onderdeel SW 41
5.3.1 Baten onderdeel SW 43
5.3.2 Lasten onderdeel SW 46
5.4 Onderdeel Vastgoed 48
5.4.1 Baten onderdeel Vastgoed 48
5.4.2 Lasten onderdeel Vastgoed 49

6 Baten en lasten ICT RVN **50**
6.1 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Automatisering 53
6.2 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Applicatiebeheer 57

Deel 3 Paragrafen **61**
7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 62
8 Financiering 67
9 Bedrijfsvoering 69
10 Onderhoud kapitaalgoederen 72
11 Verbonden partijen 72
12 Besluit algemeen bestuur 73

Bijlagen **74**
Bijlage 1 Uitgangspunten begroting 75
Bijlage 2 Bijdrage per gemeente 2020-2021 76
Bijlage 3 Bijdrage per gemeente details 78
Bijlage 4 Bekostigingssystematiek SW 87
Bijlage 5 Staat van personele lasten 88
Bijlage 6 Staat van voorzieningen 90
Bijlage 7 Overheadnorm 91
Bijlage 8 Staat van investeringen 92
Bijlage 9 Consolidatieoverzicht MGR 93
Bijlage 10 Risico per gemeente 95
Bijlage 11 Meerjarenbalans 96

Voorwoord Samenwerken aan en in een sterke regio

Dit is de begroting 2021 – 2024 en bijstelling 2020 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling van de regio Rijk van Nijmegen. Het zijn bijzondere tijden; om het Coronavirus maximaal te controleren zijn veel maatregelen genomen. Zoals het sluiten van scholen, de oproep om thuis te werken en om afstand te houden tot elkaar. Desondanks gaan ook dingen door. Zoals onze afspraak met gemeenten om voor 1 april de ontwerp-begroting te sturen. En ook de dienstverlening aan kandidaten en ondernemers gaat, weliswaar in andere vorm, door. We denken dat de onzekerheden over het verloop van de huidige crises ongetwijfeld invloed gaan hebben op de module WerkBedrijf. Hoe en in welke mate zijn niet voorspelbaar op moment van schrijven.

Onze module ICT Rijk van Nijmegen maakt nu wel mogelijk dat de dienstverlening door kan gaan. Zij zorgen dat de hiervoor noodzakelijke infrastructuur van hun klanten (gemeenten en GR-en in het Rijk van Nijmegen) werkt. En dat ook gemeenten voor hun inwoners toegankelijk blijven.

Dat de module ICT Rijk van Nijmegen klaar staat om adequaat te reageren op digitale risico's, is nog recent gebleken. Namelijk toen er problemen met Citrix waren. Ook nu reageert de iRvN adequaat. Dit geeft vertrouwen in de toekomst. Een toekomst waarin dienstverlening vaker een andere vorm zal krijgen dan we gewend waren. Wensen en behoeften van gemeenten zullen in de praktijk gebracht kunnen worden door onze gezamenlijke ICT-module. Door de krachten, ideeën en creativiteit te bundelen zullen we in deze regio tot mooie en werkzame oplossingen blijven komen.

Frank Eetgerink
Lid van het algemeen bestuur MGR

Inleiding

In de begroting informeren wij u over de inhoudelijke en financiële ambities en ontwikkelingen van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (hierna: MGR) in 2021 tot en met 2024. Deze begroting bevat tevens een wijziging van de begroting 2020.

De MGR kent twee uitvoeringsmodules: WerkBdrijf en ICT Rijk van Nijmegen (hierna: iRvN). De MGR is daarnaast een platform voor samenwerking en afstemming tussen gemeenten in de regio. De volgende gemeenten nemen deel aan de MGR:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar[1]
- Nijmegen
- Wijchen

De start van het opstellen van de meerjarenbegroting is de kaderbrief die we de deelnemende gemeenten eind november 2019 hebben verstuurd. In de kaderbrief hebben we onze inhoudelijke en financiële uitgangspunten en ontwikkelingen ten aanzien van de modules WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen beschreven.

Ten aanzien van de module WerkBedrijf hebben we aangegeven in 2020 vier jaar vooruit te willen kijken: welke trends en ontwikkelingen zien we die relevant zijn voor onze dienstverlening en het maatschappelijk effect dat we willen sorteren? Ons vertrekpunt hierbij is het vastgestelde regionale beleidskader Werk voorop! Arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid 2020 t/m 2023 van het Rijk van Nijmegen. Over de uitkomsten gaan we met gemeenten van het Rijk van Nijmegen in gesprek. In deze begroting beschrijven we wel wat we – in het licht van de ambities uit het beleidskader – vanaf 2020 doen.

Ten aanzien van de iRvN hebben we technologische, regionale en organisatorische ontwikkelingen geschetst. En melding gemaakt van het regionale evaluatie-onderzoek.

In de aanbiedingsbrief bij de ontwerp-begroting zijn we in de bijlage ingegaan op alle ingediende zienswijzen en onze reactie hierop.

1 De gemeente Mook en Middelaar neemt niet deel aan het onderdeel Sociale Werkvoorziening (hierna: SW). De gemeente West Maas en Waal is geen deelnemer aan de MGR, maar neemt wel de dienstverlening af op het gebied van de SW.

Leeswijzer

De begroting gaat over de drie onderdelen van de MGR: platform voor samenwerking en afstemming, WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen. Voor alle drie beantwoorden we twee centrale vragen:

Wat willen we bereiken? Deze vraag beantwoorden we per onderdeel in deel I van de begroting. Het deel bevat hoofdstuk 1 tot en met 3.

Wat gaat het kosten? Deze vraag beantwoorden we per onderdeel in deel II in de hoofdstukken 4 tot en met 6.

Tot slot volgen in deel III de (verplichte) paragrafen van de begroting. Het gaat hier onder andere om het weerstandsvermogen en risicobeheersing, de financiering en bedrijfsvoering. Dit deel besluiten we met het (voorgenomen) Besluit van ons Algemeen Bestuur. Hiermee stelt het Algemeen Bestuur de begroting vast. De planning is dat het bestuur dit in de vergadering van 9 juli 2020 doet. Deel III bestaat uit de hoofdstukken 7 tot en met 12.

In de bijlagen 1 tot en met 10 treft u onder andere de uitgangspunten bij de begroting aan, de bijdragen die we vragen aan uw gemeenten, het consolidatieoverzicht van de MGR en de staat van voorzieningen en investeringen.

Samenvatting

WerkBedrijf

Wat willen we bereiken? Vanaf 2015 is de ambitie ten aanzien van volledige uitstroom uit de uitkering, door het aanvaarden van werk stabiel gebleven op 1.100. Het jaar 2015 was hierop een uitzondering. Dit was het jaar van de vorming van het WerkBedrijf en we voorzagen daar een tijdelijke productie-dip. De realisatie in voorgaande jaren ligt in lijn met de ambitie. De jaren 2017 en 2018 laten een hogere realisatie zien, maar in die jaren was er sprake van extra budgetten meerwerk.

De ambitie ten aanzien van de Sociale Werkvoorziening om de toegevoegde waarde elk jaar te laten stijgen, realiseren we tot nu toe.

In de voorliggende begroting houden we de ambities op het niveau van 2019. Een ambitie stabiel houden lijkt op het oog gebrek aan ambitie. Daar zijn we ons van bewust. De praktijk, merkbaar vanaf medio 2019 noopt ons echter om geen hogere prestatie-normen te hanteren. De investeringen, die we moeten plegen om de huidige ambitie te realiseren zijn namelijk groter dan in het verleden. Dit heeft ook zijn invloed op de verdeling van de beschikbare formatie van professionals. Met andere woorden: het kost meer en meer moeite om de prestaties uit het verleden te evenaren. We noemen hieronder enkele praktijkervaringen, die dit onderbouwen.

Mismatch groeit

In de jaren 2016 tot en met 2019 was de economische bloei in onze regio merkbaar. Ondernemers hadden veel vraag naar personeel. Onze kandidaten vonden met een gemiddelde intensiviteit aan dienstverlening en instrumenten hun weg naar de ondernemer. Gemiddeld zegt iets over het aantal gesprekken wat onze professionals moeten voeren met een kandidaat en een ondernemer om de match tot stand te brengen. En over het bedrag wat ingezet moet worden.

Vanaf begin 2019 werd duidelijker dat de mogelijkheden van onze kandidaten minder paste bij de vraag van ondernemers. De mismatch werd groter. En deze trend zet zich door in 2020.
Dit komt doordat de verhouding binnen ons kandidatenbestand verandert. Naar verhouding hebben de huidige kandidaten al langer een bijstandsuitkering dan die in eerdere jaren. Kandidaten hebben meer ondersteuning nodig om werk te vinden. We hebben meer gesprekken met kandidaten en ondernemers nodig om de match te maken en we zien dat er meer beroep wordt gedaan op instrumenten. In dat kader zien we het beroep op loonkostensubsidies, scholing en jobcoach groeien.
Maar we zien ook dat de eisen van de ondernemer anders worden. Bij de baanopeningen die er zijn, gaat het om het hebben van specifieke kennis en vaardigheden. Om een kandidaat hierop toe te rusten, is meer tijd nodig dan voorheen.

Bovenstaande leidt er ook toe dat de noodzaak om gezamenlijke programma's met ondernemers én onderwijsinstellingen te bouwen, groeit. Het vraagt meer inzet van onze professionals om de totstandkoming van projecten in het kader van kansberoepen te organiseren, waarbij er intensief overleg nodig is met ROC, HAN, Universiteit, samenwerkingspartners en ondernemers om tot de juiste programma-opzet te komen.

Behoefte aan nazorg groeit

Omdat de mismatch groeit en de match daardoor moeizamer tot stand komt, neemt het risico dat de gevonden baan niet wordt behouden toe. Ondernemers en kandidaten vragen om meer nazorg, na de plaatsing. Onze professionals verdelen hun tijd – meer dan voorheen – dus tussen nieuwe kandidaten plaatsen en bestaande kandidaten blijven begeleiden, gericht om deze baan te behouden.

Ondernemers krijgen – meer dan voorheen – door ons trainingen aangeboden, om de kandidaat beter te begeleiden.

Het beroep op langdurige begeleiding groeit
De groep, die langdurig op begeleiding en inzet van instrumenten is aangewezen groeit. De groep met een Baanindicatie en loonkostensubsidies groeit. Naast nieuwe instroom, begeleiden we dus ook een steeds grotere groep langdurig. Dit merken we ook bij de groep die een dagbesteding heeft via Op weg naar Werk. De uitstroom naar werk uit deze voorziening is circa 10%. Een naar verhouding steeds groter wordende groep blijft begeleiding nodig hebben. In deze groep zit inmiddels een groep, waarbij de voorziening de functie heeft van stabilisatie en er geen ontwikkeling naar betaald werk is. Ook deze groep vraagt om langdurige begeleiding.

De inzet op andere leefgebieden groeit
Voor de groep kandidaten, die al langere tijd in de bijstand zitten én onze SW-medewerkers geldt dat zij vaak – naast onze ondersteuning op werk – ook ondersteuning krijgen op het terrein van zorg. Om onze kandidaten en medewerkers op het terrein van werk te bemiddelen en ervoor te zorgen dat hun baan wordt behouden, zien we dat we steeds meer afstemming nodig hebben met de professionals binnen Zorg en Welzijn.

We zitten in Sociale Wijkteams, regieteams, scholenoverleg, werken in de wijk met professionals (o.a. Kolping) en hebben overleg met individuele hulpverleners rondom een kandidaat. We vinden dit goede dienstverlening en kiezen hier bewust voor, maar dit zet druk op de beschikbare capaciteit.

Baanverandering komt meer voor
Onze SW-medewerkers werken grotendeels bij ondernemers. We merken dat we meer capaciteit dan voorheen moeten inzetten om de baan, waarop de SW-medewerker werken, te behouden. Robotisering, digitalisering en reorganisaties betekenen andere eisen aan de SW-medewerker. Niet iedereen kan andere eisen ook aan. Dan gaan we op zoek naar ander passend werk. De groep SW-medewerkers wordt gemiddeld ouder, doordat we geen nieuwe instroom meer hebben. We merken dat de huidige medewerkers soms meer last krijgen in relatie tot hun werk van hun beperking, op grond waarvan de SW-indicatie is afgegeven. Dit zorgt voor dynamiek in ons ziekteverzuim én in het behouden van passend werk voor elk individu.

De inzet op preventie groeit
Ten aanzien van jongeren zetten wij capaciteit in om te voorkomen dat jongeren instromen in de bijstand. Door onze contacten met de onderwijsinstellingen merken we dat het beroep op onze dienstverlening groeit. Niet alleen het ROC, maar ook de HAN en de Universiteit signaleren in een vroeg stadium bij een leerling, dat het risico van het niet vinden van een baan groot is. In dat stadium wordt er al dienstverlening verleend om dit risico te dempen. Al voordat de inschrijving bij de school verloopt (na vroegtijdig schoolverlaten of na behalen diploma) is de dienstverlening gestart. Door onze contacten met de zorg- en medische instellingen merken we dat we meer toeleiding krijgen van mensen, die na ziekte niet meer terug kunnen keren in hun beroep. Gedurende hun re-integratietraject krijgen we de vraag om deze mensen te plaatsen op passende banen. Meer dan voorheen het geval was. Dit om te voorkomen dat ze instromen in de bijstand.
Deze investeringen zijn nu niet zichtbaar in een prestatie-indicator, maar vraagt wel om inzet van onze capaciteit.

Wat gaan we hier voor doen? Arbeidsbemiddeling is mensenwerk en maatwerk. We zien iedere dag dat aandacht en contact vaak het succes van onze bemiddeling is. Focus op de versteviging van de adviesrol naar ondernemers toe is noodzakelijk, maar focus op versterken van kandidaten zodat hun positie op de arbeidsmarkt verbetert is net zo goed noodzakelijk. Het is ook noodzakelijk samen te werken. Regionaal samenwerken op uitvoerend niveau is belangrijker dan ooit: vele organisaties hebben een rol in de activering en arbeidsparticipatie van mensen. Als organisaties hebben we elkaar nodig om mensen te ondersteunen. Het gaat erom dat we met elkaar zoveel mogelijk mensen bereiken, hen ondersteunen om een zinvol bestaan te leiden en als dat kan met een zelf verdiend inkomen.

Wat gaat het kosten? In 2020 ramen we dat we € 78,7 miljoen nodig hebben, in 2021 € 75,1 miljoen. Het meeste geld (bijna 70%) zetten we in voor sociale werkvoorziening. De kosten hangen vooral samen met de salariskosten van 1.607 SW-medewerkers.

De overige middelen gaan naar onderdeel Werk en zetten we in voor onder andere voorzieningen (zoals ontwikkeltrajecten, arbeidsmatige dagbesteding, jobcoaching en loonkostensubsidies), oude en nieuwe lokale afspraken met gemeenten, huisvesting en personeel.

iRvN

Wat willen we bereiken? Het accent voor 2020 en 2021 ligt op de doorontwikkeling van iRvN als ICT-dienstverlener voor een veilige, flexibele en moderne werkomgeving. Innovatie waar mogelijk, mobiel tenzij, maar altijd passend bij de vraag van deelnemende gemeenten.

Bij de doorontwikkeling wordt rekening gehouden met:

- de technologische trends en ontwikkelingen;
- de landelijke wet- en regelgeving, m.n. op het gebied van informatieveiligheid;
- verdere regionale ondersteuning en samenwerking;
- interne kwantitatieve en kwalitatieve personeelsopbouw.

Wat gaan we hier voor doen? In 2020 wordt, in opdracht van de Kring van Gemeentesecretarissen, een grootschalig evaluatieonderzoek uitgevoerd naar ICT Rijk van Nijmegen en de I&A- samenwerkingspartners van deelnemende gemeenten, met het oog op de toekomstige regionale I&A-samenwerking en de iRvN-ambities. Input voor dit onderzoek zijn uiteraard het oorspronkelijke iRvN-bedrijfsplan, de resultaten van de regionale I&A-samenwerking en -opdrachtgeverschap, de toekomstvisie van iRvN beschreven in het strategisch personeels- en organisatieplan, de financiële opbouw en resultaten, etc.
De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek zullen de basis zijn voor de verdere ontwikkeling van iRvN.

De communicatie over de dienstverlening aan de gebruikers wordt flink aangepakt en we gaan de selfservice vanuit de iRvN-Servicedesk actief inzetten. De informatieveiligheid wordt verder vergroot door de focus nu te leggen op de herinrichting van de beheeromgeving (accounts en werkplekken), segmentatie van het interne netwerk, implementatie van GGI-veilig, etc. We gaan verder met de vervanging van universele desktops naar persoonsgebonden laptops die voldoen aan de BIO/AvG-richtlijnen. Voor de meeste gemeenten wordt gelijk daarmee ook de overstap naar Microsoft 365 (de nieuwe Microsoft standaard voor samenwerkingsfunctionaliteiten binnen de kantoorautomatisering) gemaakt.

Wat gaat het kosten? In 2020 ramen we dat we € 17,8 miljoen nodig hebben (excl. plusproducten). Bij ICT Rijk van Nijmegen neemt het meerjaren-

budget tot 2023 met circa € 0,6 miljoen toe. Dit is inclusief de dienstverlening voor WerkBedrijf.

De toename heeft vooral te maken met:

- oploop door de investeringen bij onderdeel Automatisering: de kapitaallasten bij gemeenten lopen af en bij iRvN op voor € 400.000.
- indexering 2021 conform de BRN-richtlijn (bijstelling + € 200.000).

Deel 1 Wat willen we bereiken?

In deel 1 van de begroting gaan we in op de ontwikkelingen en onze ambities in de periode 2021-2024. Omdat deze begroting een wijziging op de begroting 2020 bevat, gaan we ook in op onze ambities voor 2020. De nadruk ligt zo op wat we willen bereiken in 2020 en 2021.

In hoofdstuk 1 staan we stil bij de ontwikkelingen voor het platform voor samenwerking en afstemming in de regio Rijk van Nijmegen.

In hoofdstuk 2 gaan we in op WerkBedrijf: welke maatschappelijke effecten willen we bereiken? Per hoofddoel lichten we toe met welke ontwikkelingen we rekening houden en wat we gaan doen om ons doel te halen.

In hoofdstuk 3 gaan we in op iRvN: wat willen we bereiken, wat zijn onze ambities voor de versteviging van de bedrijfscontinuïteit, informatieveiligheid en dienstverlening. En tot slot welke ontwikkelingen verwachten wij in de werkomgeving als gevolg van technologische innovaties.

1 Platform voor samenwerking en afstemming

De MGR is óók een platform voor regionale samenwerking en afstemming. Wat betekent dit en hoe doen we dat?

Bij haar oprichting heeft de MGR de taak gekregen om niet alleen een uitvoeringsorganisatie te zijn, maar ook een platform voor regionale afstemming en overleg. Dit betekent dat bijvoorbeeld gesprekken worden gefaciliteerd tussen bestuurders over strategische thema's en raadsbijeenkomsten worden georganiseerd. Zo is in de regio gestart met het organiseren van regelmatige collegeontmoetingen en zorgen de griffiers voor bijeenkomsten voor de zeven raden. Daarmee leggen we een stevig fundament van samenwerking in het Rijk van Nijmegen.

We verwachten in 2020 te gaan werken volgens de aangepaste juridische regeling[2]. De aanleiding voor de aanpassing is de bestuurlijke inrichting en de taakverdeling tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. De gemeenten die niet deelnemen aan het dagelijks bestuur ervaren een informatieachterstand ten aanzien van het platform voor samenwerking en afstemming. Door de aanpassing van de regeling wordt afgesproken dat het dagelijks bestuur niet langer de voorstellen over de platformfunctie voorbereid. Deze worden direct in het algemeen bestuur behandeld. Hiertoe zal het algemeen bestuur een tweejarige agenda voor samenwerking en afstemming opstellen in het Rijk van Nijmegen.

In 2020 en 2021 zetten we de bijeenkomsten voort voor raadsleden, bestuurders en andere geïnteresseerden om ons werk in de module Werkbedrijf toe te lichten. Voor deze bijeenkomsten geldt dat er een beperkt aantal plaatsen beschikbaar is. Dit is omdat de bijeenkomsten een interactief karakter hebben. De gasten maken kennis met het werk in uitvoering en kunnen vragen stellen aan professionals, kandidaten en/of ondernemers. We organiseren drie bijeenkomsten per jaar.

In 2020 hebben we in afstemming met de agendacommissie van de MGR een regionale raadsinformatiebijeenkomst vastgelegd (maandag 20 april 2020). Deze bijeenkomst staat in het teken van de toelichting op de ontwerp-jaarstukken en ontwerp-begroting van de gehele MGR. We hopen op een brede opkomst van raadsleden tijdens deze bijeenkomst.

Verder houden we rekening dat in het najaar 2020 nog één regionale raadbijeenkomst plaatsvindt. Of dit ook daadwerkelijk gebeurt hangt natuurlijk af van de noodzaak hiertoe op dat moment.

Vanaf 2020 werken we met de nieuwe afspraken van het Informatieprotocol. Dit betekent onder andere dat de rapportages in frequentie en samenstelling zullen wijzigen. We hopen dat de aanpassingen tegemoet komen aan de verwachtingen. We zullen na 2020 de ervaringen met de nieuwe rapportages ophalen bij de deelnemende gemeenten.

2 Op het moment van opstellen van de begroting 2020 (herzien) en 2021 moet alleen de gemeenteraad van Nijmegen de juridische regeling nog vaststellen.

2 WerkBedrijf

WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. Iedereen verdient namelijk een (werk)plek in onze maatschappij. Naast het bemiddelen van werkzoekenden is WerkBedrijf werkgever voor 1.607 SW-medewerkers (eind 2019).

2.1 Ambitie: Mensen aan het werk

We ontwikkelen, bemiddelen en begeleiden werkzoekenden naar werk. We voeren wettelijke taken uit de Participatiewet in de regio Rijk van Nijmegen uit. Het maatschappelijk effect dat we willen bereiken is zorgen dat zoveel mogelijk mensen een werkplek hebben en houden. Ook werkzoekenden met minder leervermogen en/ of een complexe situatie verdienen een werkplek; Iedereen die arbeidsvermogen en potentie heeft. Deze willen we aanboren. We menen dat dit goed voor mensen zelf is, voor werkgevers en voor de ontwikkeling van onze regio Rijk van Nijmegen.

We hebben een jaarlijkse ambitie om minimaal 1.100 mensen met een bijstandsuitkering naar werk toe te leiden. In 2019 hebben we 1.100 mensen met een bijstandsuitkering toe geleid naar werk. In de tabel staat de ambitie en realisatie op deze prestatie-indicator in de periode 2014 tot en met 2019.

Bij de bepaling van onze ambitie in 2020 en 2021 hebben we de volgende punten in ogenschouw genomen:

- We zoeken een balans in ambitie en realisatie. Een ambitie van 1.100 is realiseerbaar. Dit blijkt uit de tabel.
- In 2017 en 2018 hadden we nog een substantieel budget voor meerwerk van Nijmegen. In die jaren was er meer geld beschikbaar om de doelen te halen.
  Dit zie je terug in een hoge realisatie.
- De ambitie is uitgedrukt in een minimum aantal. Een ambitie die realiseerbaar is, is stimulerend. We stoppen niet met werken zodra de ambitie gehaald is. Het effect dat we willen bereiken, zoveel mogelijk mensen aan werk helpen, blijft namelijk overeind staan. Oók als we de ambitie 1.100 hebben bereikt.
- De prestatie-indicator '1.100 mensen aan het werk en geen bijstand meer nodig' is één van de indicatoren en daarmee taken die we uitvoeren. De indicator zegt niets over taken en prestaties die we ook willen realiseren: allereerst onze ambitie om mensen aan het werk te houden. En ten tweede hebben we ook kandidaten zonder bijstandsuitkering. Zoals werkzoekenden zonder uitkering of met een andere uitkering dan bijstand.
- De differentiatie in prestaties komt tot uitdrukking in de subcategorieën: parttime werk, jongeren en mensen met een arbeidsbeperking. Bij deze categorieën hebben we de doelen hoger gesteld. Dit hebben we gedaan op basis van de realisatie in 2019. Zie het kader op de volgende pagina.

Jaar	Prestatie-indicator						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ambitie	nvt	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
Realisatie	**1.016**	**1.022**	**1.011**	**1.256**	**1.290**	**1.100**	

Sinds 2015 hebben we onze ambitie op 1.100 gesteld. In twee jaren, namelijk in 2017 en 2018 hebben we de ambitie overschreden. In de andere jaren zaten we erop of er net onder. Wij vinden 1.100 ambitieus. Zeker in het licht van de conjunctuur, het bijstandsbestand en geen extra middelen.

1.100 mensen aan het werk en geen bijstand meer nodig

De huidige groep in de bijstand is moeilijk naar werk te bemiddelen. De (lange) verblijfsduur speelt daarbij een rol. 'Snelle' matches zijn schaars. De weg naar werk vraagt om meer inzet van voorzieningen én meer aandacht van onze professionals.

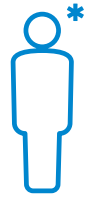
1.000 mensen parttime aan het werk

Het aantal mensen dat deeltijd aan de slag gaat, is hoog. In 2019 gingen 1.147 mensen parttime aan het werk. Parttime aan het werk betekent voor ons dat iemand minder dan 36 uur per week aan het werk is. Het aantal parttime plaatsingen is in alle werksoorten 50% of hoger. De branches schoonmaak en horeca zijn koploper (vrijwel alle plaatsingen daar zijn parttime plaatsingen). In de komende periode gaan we het aantal werkuren nauwkeuriger bijhouden. Meer zicht op het aantal werkuren van kandidaten helpt bij het verder bemiddelen naar (ander) werk en naar het effect op het wel of niet ontvangen van een bijstandsuitkering.

475 jongeren aan het werk

We vinden het belangrijk te investeren in jongeren (jonger dan 27 jaar). Vorig jaar gingen 500 jongeren aan het werk. In de loop van 2019 is de keuze in de regio gemaakt de voortijdig schoolverlaters te melden bij Bureau Leerplicht (voorheen was dat WerkBedrijf). We blijven vanuit onze taken uit de Participatiewet een belangrijke speler om jongeren (ook voortijdig schoolverlaters) te ondersteunen bij hun ontwikkeling naar werknemers.

400 mensen met een arbeidsbeperking aan de slag en houden! (2021)

Het aantal mensen dat we met ondersteuning aan het werk helpen en houden groeit gestaag. Eind 2020 is ons streven om 370 mensen aan het werk te hebben (gehad), eind 2021 streven we naar 400 mensen. Vorig jaar plaatsten we 350 kandidaten met een arbeidsbeperking op een werkplek. Het gaat om mensen die met een (wettelijke) loonkostensubsidie* aan het werk zijn.

* Het gaat bij de term loonkostensubsidie altijd om de wettelijke loonkostensubsidies. Hieronder vallen de forfaitaire loonkostensubsidie, loonkostensubsidie regulier en loonkostensubsidie beschut.

2.2 Ontwikkelingen en acties

Ontwikkeling regionale arbeidsmarkt

Het aantal banen en vacatures groeit nog steeds*. Wel vlakt de groei enigszins af. De huidige arbeidsmarkt heeft twee gezichten: vacatures blijven onvervuld, en er staan nog steeds mensen langs de kant. Kennis, opleiding en werkervaring van werkzoekende komen vaak niet overeen met wensen en behoeften van werkgevers. De uitdaging op de huidige arbeidsmarkt is om de krapte aan te pakken en tegelijkertijd langdurige uitsluiting te voorkomen van mensen die moeilijk hun weg naar werk vinden.
Het grootste deel van de openstaande vacatures in Rijk van Nijmegen betreft technische beroepen. Het gaat hier vooral om vacatures op beroepsniveau 2 met weinig tot middelmatig complexe taken, zoals monteurs, metaalbewerkers en mechanisch operators. Ook voor economische en administratieve beroepen staan veel vacatures open. Voor een zeer groot deel betreft dit vacatures van postbezorgers. In de beroepsgroep commerciële beroepen zoeken werkgevers vooral commerciële medewerkers binnendienst en verkoopmedewerkers. Openstaande vacatures in zorg & welzijn zijn er vooral op beroepsniveau 2 (voor beroepen als verzorgenden of helpende) en beroepsniveau 3 of 4. Het gaat dan vooral om (gespecialiseerd) verpleegkundigen. Bij vacatures voor dienstverlenende beroepen gaat het vooral om horecapersoneel en schoonmakers. In transport & logistiek worden veel laders & lossers en vrachtwagenchauffeurs gevraagd.

Veel werkgevers kampen met vacatures die zij niet of slechts met veel moeite kunnen invullen. In het kader (zie volgende pagina) leggen we deze zogenoemde mismatch verder uit.

* De informatie over de arbeidsmarkt is gebaseerd op Regio in Beeld Rijk van Nijmegen, UWV, oktober 2019.

Mismatch nader uitgelegd

Vanuit werkgeversperspectief zijn er vier typen mismatches te onderscheiden, die vaak in combinatie met elkaar voorkomen.

Verticale mismatch. Het opleidingsniveau sluit niet goed aan bij het gevraagde niveau voor een baan.

Horizontale mismatch. De opleidingsrichting sluit niet goed aan bij de gevraagde richting voor een baan. Deze situatie doet zich bijvoorbeeld voor bij docenten in het voortgezet onderwijs. Tot 2023 blijven er tekorten voor exacte vakken, terwijl er geen of nauwelijks tekorten zijn voor docenten maatschappijleer, aardrijkskunde en geschiedenis.

Kennisveroudering. De kwalificaties van werkenden en werkzoekenden sluiten op een specifiek moment niet meer voldoende aan bij het veranderende werk.

Geografische mismatch. Er zijn specifieke regionale knelpunten waardoor vraag en aanbod niet goed op elkaar aansluiten. Zo bestaan er momenteel vooral tekorten aan basisschoolleraren in de Randstad, terwijl er in de noordelijke en oostelijke regio's juist nog relatief veel werkzoekenden per vacature zijn.

Naast deze typeringen van de mismatch kunnen specifieke arbeidsomstandigheden een oorzaak zijn voor knelpuntberoepen. Er zijn dan op zich wel voldoende werkzoekenden, maar omwille van specifieke arbeidsomstandigheden – werken in ploegen, het loon, ongezond of zwaar fysiek werk, stress – stellen ze zich niet beschikbaar voor vacatures. Ook andersom kan beeldvorming een match belemmeren, zoals de soms hardnekkige beelden over leeftijd, motivatie en arbeidsbeperking van werkzoekenden.

De krapte op de arbeidsmarkt houdt aan. Door deze krapte blijft het voor veel werkgevers in Rijk van Nijmegen lastig om aan personeel te komen. Voor werkzoekenden betekent dit juist kansen op werk, ook voor hen die niet direct volledig voldoen aan alle eisen van werkgevers. Het is daarom van belang in te spelen op de huidige krapte, én ervoor te zorgen dat mensen aan het werk blijven. Zo kunnen zij blijvend actief deelnemen aan de arbeidsmarkt. Dat is ook in het belang van werkgevers. Zij hebben behoefte aan een goed opgeleide beroepsbevolking, die voldoende wendbaar en weerbaar is als het even tegenzit.

Wat gaan we doen?

Inspelen op ontwikkelingen. We voeren activiteiten en projecten uit om mensen naar werk te leiden en ondernemers te voorzien van personeel. Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt betekenen iets voor de arbeidsbemiddeling en de wijze waarop we hier inhoud aan geven. Meest bepalend voor de wijze waarop we arbeidsbemiddeling uitvoeren zijn de kandidaten en de ondernemers. De uitdaging voor de komende periode is om mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt te ondersteunen naar een werkplek én deze te behouden. En zo blijven we ondernemers helpen om passend personeel aan te trekken, zodat hun bedrijf kan blijven draaien.

Kansberoepen. Er zijn sectoren op de regionale arbeidsmarkt die kampen met een tekort aan personeel. Dit biedt ons kansen. Dit betekent ook investeren in onze kandidaten: motiveren, leren en werken. We hebben de afgelopen periode gezien dat deze investering van onze kant, die van kandidaten en die van ondernemers loont. Door samen te werken en af te stemmen zijn verschillende projecten kansberoepen ontwikkeld en uitgevoerd. Kenmerkend aan de projecten is de samenwerking tussen overheid, ondernemer en onderwijs. Voorbeelden van kanssectoren zijn: ICT, transport en logistiek, techniek, zorg en horeca.

Als WerkBedrijf zorgen we voor een actueel overzicht van die kanssectoren en onderhouden we relaties met ondernemers in die sectoren. Hier trekken we samen op met UWV en onderwijsin-stellingen. Een belangrijke partner is het regionale loket Leren en Werken, dat gevormd wordt door UWV, ROC Nijmegen en WerkBedrijf. In 2020 en 2021 gaan we hier verder mee.

De kansberoepen zijn ook een belangrijke pijler in het actieplan Perspectief op Werk. Voor de uitvoering van dit plan heeft het ministerie van SZW een miljoen euro beschikbaar gesteld. Naast het opzetten van leerwerkarrangementen met ondernemers, onderwijs en overheid focussen we met Perspectief op werk ook op leven lang ontwikkelen (kandidaten opleiden zodat zij een sterkere positie op de arbeidsmarkt hebben) en de kansen van de energietransitie. Onderwijs, ondernemers en overheid (gemeenten, UWV en WerkBedrijf) uit de regio werken samen om uitdagingen en kansen op de arbeidsmarkt aan te pakken; nu en vooruitlopend op de toekomst.

Imago. Op verschillende fronten werken we aan imagoverbetering. Het gaat om het verbeteren van het imago van werksoorten onder onze kandidaten. Met name die werksoorten waar veel werk is en veel kansen liggen voor onze kandidaten. Maar ook gaat het om acties het imago van kandidaten uit de bijstand en/of met een arbeidsbeperking te verbeteren bij potentiële werkgevers. Tot slot gaat het ook om acties gericht op het verbeteren van het imago van WerkBedrijf. Om helder te maken aan werkgevers en kandidaten wat we doen en wat we kunnen doen in het kader van arbeidsbemiddeling.

Relatiebeheer met werkgevers. Nog steeds staan we voor een vraaggerichte benadering. Zonder ondernemer kunnen we kandidaten geen werk aanbieden. Omgekeerd geldt het net zo goed: zonder kandidaten kunnen we de vraag aan personeel van een ondernemer niet vervullen. Het onderhouden van de relatie met een werkgever blijft één van de belangrijke acties die we doorlopend uitvoeren. Ontwikkelingen op rijksniveau (wijzigen Participatiewet en SUWI-besluit) sluiten hierbij aan. Ook hier gaat het voor een deel om realtiebeheer met werkgevers: hoe zorgen we ervoor dat werkgevers weten waar ze terecht kunnen met welke vragen en waar ze een beroep op kunnen doen als ze mensen in dienst nemen. Samenwerken met gemeenten (economische zaken) en met UWV WERKbedrijf is hierbij belangrijk.

Ontwikkelen van kandidaten

We zien veranderingen in ons kandidatenbestand. Een steeds groter deel van de kandidaten heeft een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Zij hebben niet de vaardigheden, de achtergrond of kennis voor de gevraagde functies. Kandidaten zijn al langere tijd niet aan het werk: dit maakt het lastig om aan het werk te komen, maar ook om dit te blijven na te streven. Er zijn investeringen nodig om kandidaten (weer) naar werk te leiden. En om het werk te behouden. Dit laatste betekent dat kandidaten (met een arbeidsbeperking) bij ons in dienstverlening blijven, ook als ze al ergens werken.

Onze inspanningen zijn gericht op het plaatsen van kandidaten op werk. Dé kritische prestatie-

indicator is het aantal bijstandsgerechtigden dat uitstroomt naar werk. Arbeidsbemiddeling is echter meer dan het plaatsen van mensen. Er dient veel te gebeuren voordat er überhaupt geplaatst kan worden, en na de plaatsing geldt hetzelfde. Dit om de plaatsing ook duurzaam te laten zijn. Denk hierbij aan de (structurele) inzet van loonkostensubsidie, jobcoaching en andere voorzieningen. Maar ook kan het gaan om het zoeken naar een nieuwe werkplek voor iemand die op zijn of haar huidige werkplek niet kan blijven. Hier hebben we al veel ervaring mee met onze SW-medewerkers. En daar zien we dat het zorgen voor een toekomstbestendig aanbod van werk met voldoende variatie en continuïteit blijvend aandacht vergt. Dit is ook zo voor de mensen met een arbeidsbeperking die aan het werk zijn. Ook financieel zien we dat een steeds groter deel van het budget gaat naar het aan het werk houden van arbeidsbeperkten.

Wat gaan we doen?

Combinaties maken van werken, leren en ontwikkelen. Vorig jaar zijn we gestart om gericht aan de slag te gaan met instrumenten die een combinatie zijn van werken, leren en ontwikkelen. Zo hebben we besloten om eigen jobcoaches in dienst te nemen, hebben we door een combinatie van instrumenten Werkportaal georganiseerd en tot slot zetten we ons in (ook financieel) om Individuele Plaatsing en Steun te blijven aanbieden aan onze kandidaten met psychische problemen.

In 2020 en 2021 gaan we hier verder mee. Het regionale strategische beleidskader *Werk voorop!* roept ons hiertoe ook op: "In de regio werken we samen aan maximale ontwikkeling van een kandidaat. Daarbij worden zo passend mogelijke instrumenten ingezet. Op de groep die ondersteuning en/of voorzieningen nodig heeft gaan we meer inzet plegen. In het bijzonder de wet sociale werkvoorziening, beschut werk nieuw, arbeidsmatige dagbesteding en loonkostensubsidies vragen om een nadere analyse." (uit: *Werk voorop!*, pagina 12)[5]. We gaan aan de slag met de samenhang en combinaties van instrumenten. Met het doel gepaste voorzieningen in te zetten waarmee kandidaten hun loonwaarde, vaardigheden en zelfredzaamheid verder kunnen ontwikkelen.

Ontwikkelen, plaatsen en begeleiden. Motiveren van mensen is een belangrijk element in de arbeidsbemiddeling. We zijn ervan overtuigd dat mensen talenten hebben en dat zij deze willen inzetten. We gaan na hoe we motivatie en talenten kunnen aanboren en vooral ook vasthouden. Dit doen we op verschillende wijze en toegepast op wat past bij kandidaat. Wat we de afgelopen jaren hebben gezien is dat ontwikkelen en begeleiden (ook van ondernemers) een steeds groter rol speelt in de arbeidsbemiddeling. Plaatsen van kandidaten is en blijft een grote rol spelen, want dat is tenslotte wat we nastreven. Maar om dat te bereiken moeten we meer tijd en aandacht geven aan ontwikkelen (voor de plaatsing) en aan begeleiden (na de plaatsen).

Samenwerken in de volle breedte van de keten van arbeid. We willen bereiken dat iedereen in de regio mee kan doen en profiteert van de economische groei. Meerdere organisaties hebben een rol in de activering en (arbeids)participatie van inwoners. Dit begint aan de kant van zorg en activering bij organisaties als Pluryn en Driestroom, bij sociale ondernemingen, vrijwilligerscentrale, sociale (wijk)teams en afdelingen Inkomen en participatiecoaches. Aan de kant van betaald werk zijn dat ondernemers, uitzendbureaus en organisaties als Start Up, De Nieuwe Arbeid en het Ondernemerspunt. Al deze organisaties in het uitvoeringslandschap hebben elkaar nodig om inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen. Werk is vaak (een deel van) de oplossing bij inwoners met meerdere problemen. Het is belangrijk dat we

5 Verderop in deze paragraaf gaan we nog verder in op het regionaal strategisch beleidskader Werk voorop!.

tijdig aansluiten om mensen perspectief te bieden op werk. Ook als dit enige tijd zal vergen. De inwoners van Rijk van Nijmegen moeten daarbij geen last hebben van verkokering en grenzen tussen instellingen, regelingen en geldstromen.

Ontwikkelingen in het regionaal beleidskader

Het regionale beleidskader is gewijzigd. Gemeenten in Rijk van Nijmegen hebben eind 2019 het strategisch beleidskader *Werk voorop! Arbeidsmarkt- en Re-integratiebeleid 2020 t/m 2023* vastgesteld. Het beleidskader kent 10 ambities. In meer of mindere mate zijn deze te vangen in twee terugkerende thema's. Eén is het streven naar een *inclusieve arbeidsmarkt*: "Een gezonde arbeidsmarkt is een inclusieve arbeidsmarkt. Er is plaats voor iedereen; van laag tot hoog opgeleid en voor mensen met en zonder beperking. Op de gezonde arbeidsmarkt is er voldoende mobiliteit. De arbeidsplaatsen die vrijkomen als werkenden overstappen naar andere banen, kunnen vervuld worden door andere werkenden, werkzoekenden en schoolverlaters. Hierdoor ontstaat er ruimte voor mensen die nu aan de zijlijn staan. Werk is de sleutel naar een (financieel) zelfstandig en zelfredzaam bestaan, met een duidelijke dagstructuur en meer welbevinden."[6] Het andere thema is gericht op een *integrale, leefdomein-overstijgende aanpak*: de aandacht en zorg voor werkenden en niet-werkenden vraagt om een integrale benadering; het betrekken van andere leefdomeinen en samenwerking met zorgaanbieders, sociale (wijk) teams, onderwijs en ondernemers. De integrale benadering vraagt om een goede aansluiting bij lokale dienstverlening. Jongeren, 55-plussers, statushouders en mensen met een arbeidsbeperking zijn focusgroepen de komende periode.

Wat gaan we doen?

Dienstverleningsovereenkomst. De ambities voor het eerste jaar, 2020, hebben gemeenten en WerkBedrijf uitgewerkt in de dienstverleningsovereenkomst 2020. Deze voeren we in 2020 uit. In 2020 wordt voor de periode 2021 – 2022 een overeenkomst opgesteld.

Lokale accenten in dienstverlening. In de dienstverleningsovereenkomst met gemeenten hebben lokale accenten en afspraken een prominentere rol gekregen. Ook vanuit het besef dat er veranderingen in de groep bijstandsgerechtigden zijn. Nabijheid kan positief werken. Nabijheid bij kandidaten en ondernemers, maar ook bij lokale instanties en netwerken. Deze accenten en afspraken uit de praktijk zijn nu verwoord in artikel 12. Om de dienstverlening te laten slagen zijn lokale accenten in de regionale aanpak nodig. Zo voeren we als de gemeente dit wil de werkintake op een gemeentelocatie uit. We zorgen ervoor dat een medewerker regelmatig zijn of haar werkzaamheden op locatie verricht. Dit kan ook een sociaal (wijk)team zijn.
Voor de uitvoering is deze medewerker het eerste aanspreekpunt. Ook zullen we vaker dan in het verleden driegesprekken voeren. Hierbij zijn de inkomensconsulent, de werkconsulent en de kandidaat aanwezig. In 2020 en verdere jaren geven we verder uitvoering aan de lokale accenten in een regionale aanpak.

Koersdocument. Het koersdocument is het uitvoeringsbeleidsplan waarin we de kaders van de gemeenteraden in Rijk van Nijmegen uitwerken naar onze dienstverlening aan inwoners en werkgevers in de regio. Dit document hebben we in onze Kaderbrief al aangekondigd en aangegeven dat we met de uitkomsten met de gemeenten in gesprek gaan. In het document verwerken we tevens de toekomstige wijzigingen in de Participatiewet, die betrekking hebben op de uitvoering van WerkBedrijf.

6 Werk voorop! Arbeidsmarkt- en Re-integratiebeleid 2020 t/m 2023, gemeenten in Rijk van Nijmegen, september 2019, pagina 4.

Wijzigingen in landelijk kader

Medio februari 2020 is het wetsvoorstel Breed Offensief van staatssecretaris Van Ark aan de Tweede Kamer aangeboden. Het gaat hier om een wijziging van de Participatiewet. Deze wijzigingsvoorstellen raken de uitvoering en dienstverlening van WerkBedrijf aan werkgevers en kandidaten (met een arbeidsbeperking). In het kader lichten we kort het wetsvoorstel van de staatssecretaris toe.

Wat gaan we doen?

Invoeren wetswijzigingen. We gaan ons in 2020 voorbereiden op de komende wetswijzigingen die effect hebben op de dienstverlening aan kandidaten en ondernemers. In 2021 gaan we het uitvoeren.

Wetsvoorstel Breed Offensief

Het wetsvoorstel Breed Offensief wil mensen met een beperking met een reek nieuwe maatregelen verder helpen. De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2021.

Het voorstel

Het wordt eenvoudiger en aantrekkelijker voor werkgevers om mensen in dienst te nemen en te houden. Gemeenten gaan meer op dezelfde manier werken en het proces rond ziekmelding wordt simpeler. Ook komen er extra waarborgen voor passende ondersteuning, kunnen jonggehandicapten onder de 27 jaar meteen een uitkering aanvragen tijdens hun zoektocht naar werk en hoeven ze daarmee niet langer eerst vier weken te wachten. Mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken en nog een aanvullende uitkering nodig hebben, mogen straks 15% van hun verdiende salaris houden bovenop hun uitkering, met een maximum van € 136,26 per maand. Ook voor deze mensen moet werken daadwerkelijk gaan lonen.

Verder stimuleren werkgevers

Werkgevers vinden het aanvragen en gebruiken van loonkostensubsidie complex. Het moet voor werkgevers juist makkelijker worden om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. Er komt straks één loonwaardebepaling voor werkgevers; zo komt er een einde aan de verschillende manieren waarop gemeenten de loonwaarde bepalen. Loonkostensubsidie compenseert werkgevers in de loonkosten van werknemers met een productiviteit die lager ligt dan het minimumloon.

Amibitie arbeidsmatige dagbesteding en WSW

Arbeidsmatige dagbesteding. Voor 475 mensen zetten we jaarlijks een arrangement Op Weg Naar Werk in. Eind 2019 waren 460 kandidaten actief (geweest) binnen Op Weg Naar Werk.

Toegevoegde waarde per SW-medewerker verhogen. In 2020 willen we een toegevoegde waarde per SW-medewerker (per fte) van € 7.489 halen. En in 2021 van € 7.713. Ten opzichte van de realisatie in 2019 is ons streven de toegevoegde waarde per fte vrijwel gelijk te laten (€ 15 lager in 2020 dan in 2019). Voor een toelichting op deze bedragen verwijzen we naar deel II van de begroting.

Ziekteverzuim verlagen. We blijven inzetten op een verdere verlaging van het gemiddelde percentage. Voor 2020 is ons streven het gemiddelde percentage naar 17,4% terug te brengen.

2.3 Ambitie: op weg naar werk en sociale werkvoorziening

We voeren namens de gemeenten in het Rijk van Nijmegen de arbeidsmatige dagbesteding (WMO) en de Wet Sociale Werkvoorziening uit. In het kader staan de prestatie-indicatoren op beide velden.
De arrangementen Op Weg Naar Werk (arbeidsmatige dagbesteding) zijn bedoeld voor kandidaten die arbeidsvermogen hebben, maar ook intensieve ondersteuning nodig hebben. Zij kunnen (nog) niet betaald werken. Op Weg Naar Werk richt zich op het ontwikkelen van de loonwaarde en zelfredzaamheid van kandidaten.

Ten aanzien van de WSW willen we zoveel mogelijk SW-medewerkers werk bieden bij ondernemers. Daar kunnen zij zich het beste ontwikkelen en buiten de muren is er veel meer variatie in werkaanbod. We zetten in op ondersteuning op maat en hebben, net als voorgaande jaren, geen streefpercentage buiten de muren. Dit doen we wel bij ons streven naar een zo hoog mogelijke omzet en zo laag mogelijk ziekteverzuim. We brengen de omzet per SW-medewerker in beeld. In 2015 waren er 2.196 medewerkers. Eind 2019 waren dit er nog 1.679. De gemiddelde leeftijd is 55 jaar.

2.4 Ontwikkelingen en acties

Ontwikkeling in samenstelling van de wettelijke groep

We zien veranderingen in het bestand kandidaten uit de Participatiewet. Vanuit die veranderingen zien we ook een andere inzet en noodzaak van voorzieningen. Voorheen konden mensen met een beperking werken in de sociale werkvoorziening. Zij kregen aangepast werk waar zij een salaris voor ontvingen conform een CAO SW. Instroom in de SW is niet meer mogelijk. De mensen zijn daarmee natuurlijk niet verdwenen. De mensen blijven. Zij moeten nu vaak een beroep doen op de bijstand (= Participatiewet). Niet vanzelfsprekend is het mogelijk aangepast werk te doen en hiervoor een salaris te krijgen. Hiervoor in de plaats zijn verschillende voorzieningen gekomen:
- werken met een loonkostensubsidie in een beschutte omgeving,
- arbeidsmatige dagbesteding: Op Weg Naar Werk.

De vormen zijn gericht op het bieden van werk, structuur en dagbesteding aan mensen met arbeidspotentie en een arbeidsbeperking. Door hun beperking kunnen zij niet 100% van het wettelijk minimumloon verdienen en/of zijn zij op een beschutte werkomgeving aangewezen. Kenmerkend aan een beschutte werkomgeving is dat

daar veel veiligheid en begeleiding beschikbaar is. Daarmee lijkt het in zekere zin op de SW, maar ook op werkplekken Op weg Naar Werk (arbeidsmatige dagbesteding).

Wat gaan we doen?

Beschut Nieuw. Een deel van de inwoners in onze regio kan uitsluitend betaald werken in een beschutte omgeving. Zij hebben intensieve begeleiding en vaak een aangepaste werkplek nodig. Voor hen zoeken we passende betaalde werkplekken bij ondernemers. Dit doen we op individueel niveau; de plek en werkomgeving moet toegesneden zijn op de kandidaat, anders is de kans op uitval groot. Om werkbehoud te bevorderen zetten we in op begeleiding op de werkplek; we ondersteunen de werknemer én de ondernemer in de dagelijkse begeleiding. Dit doen onze jobcoaches; zij begeleiden de werknemer óók op andere leefgebieden die doorwerken in het werk, denk aan issues met geld, gezondheid of "gedoe" met instanties. Zo ontzorgen we ook de ondernemer.

Het realiseren van een passende match is een zoektocht, die vaak lang duurt. Ongeveer de helft van alle geïndiceerden (71 in totaal) mist de stabiliteit, basale werknemersvaardigheden of is langdurig ziek en kan hierdoor (nog) niet betaald werken. Als het haalbaar is zetten we dan een andere passende voorziening in. Vaak zijn dit arrangementen Op Weg Naar Werk. Vanuit daar krijgen kandidaten de begeleiding om op termijn alsnog stappen te zetten naar betaald werk. Als ook Op Weg Naar Werk niet haalbaar is, zetten we het traject on hold.[7] Op 1 januari 2020 waren 20 inwoners met een indicatie beschut nieuw aan het werk. Dit zijn mensen met een Wajong-uitkering of een bijstandsuitkering.

Onze aanpak op nieuw beschut is permanent in ontwikkeling. Met UWV maakten we afspraken over samenwerking aan de voorkant om onhaalbare indicaties te voorkomen. En we willen sneller geschikte matches maken. Dit doen we onder meer door pilots met een nieuwe wijze van werken te starten met het Voortgezet Speciaal Onderwijs. Dit is tenslotte een belangrijke vindplaats voor jongeren die beschut werk nodig hebben. In de nieuwe werkwijze is WerkBedrijf al vóór de stage betrokken bij leerlingen die beschut werk nodig hebben. Bij keuze van de stageplek en tijdens de stage bereiden we met de school, leerling en de ondernemer het beschut dienstverband al voor. Na de stage kan de leerling aan de slag op de passende beschutte werkplek.

Stimuleren van binnen naar buiten in SW. We breiden onze samenwerking met BlueView op de Boekweitweg verder uit door de verantwoordelijkheid van de productie over te dragen aan BlueView. Voor onze SW-medewerkers biedt de uitbreiding meerwaarde. BlueView heeft veel ervaring met het werken met SW-medewerkers, ook uit een meer beschutte omgeving. Ook zijn zij in staat een solide en stabiele werkomgeving te bieden door het organiseren van een goedlopend productieproces. Van daaruit slagen zij er in de kwaliteiten van de individuele SW-medewerker naar boven te halen en te ontwikkelen. Het overdragen van de productieverantwoordelijkheid sluit ook mooi aan op de visie van Werkbedrijf. Hierdoor realiseren we dat zoveel mogelijk mensen, ook de medewerkers die aangewezen zijn op een beschutte werkomgeving werken bij en voor een ondernemer. WerkBedrijf richt zich in deze situatie vooral op het werkgeverschap, de bemiddeling en begeleiding van onze SW-medewerkers. WerkBedrijf is en blijft werkgever van de SW-medewerkers. Tot slot levert de samenwerking tussen WerkBedrijf en BlueView een financiële meerwaarde. Bedrijfsmatige risico's nemen af, omdat we niet langer een productiefaciliteit in stand moeten houden.

7 Kandidaten zitten vaak in een zorgtraject vanwege langdurige ziekte, te veel problemen op andere dan werkdomeinen en/of zijn opgenomen in een instelling.

Context ziekteverzuim SW

Het belang. WerkBedrijf is van mening dat werken goed is voor het welzijn van mensen. Werk geeft zelfvertrouwen, inkomen, voldoening en sociale contacten. Uitval door ziekte willen we bij onze SW-medewerkers beperken. Een lager ziekteverzuim heeft ook een positieve invloed op de toegevoegde waarde. Dit is de omzet die een SW-medewerker draait op basis van de productieve uren en tarieven. Meer productieve uren betekent een hogere omzet.

Doel. Sinds 2016 is het verlagen van het ziekteverzuim onder SW-medewerkers één van onze doelen. In de kwartaalrapportages geven we het gemiddelde ziekteverzuim weer. Voor 2020 streven we naar een gemiddeld ziekteverzuim van 17,4%.

Aanpak. Om het ziekteverzuim te verlagen zijn onze professionals in 2016 getraind in de gedragsmatige aanpak van verzuim. Iedereen wordt (in meer of mindere mate) een keer ziek. Het is de vraag hoe je daarmee omgaat en wat je (op je werk) nog wel kunt. Met gesprekstechnieken laat de consulent de SW-medewerker zelf verantwoordelijkheid én regie nemen over zijn/haar verzuim. SW-medewerkers en externe professionals zoals de bedrijfsarts zijn geïnformeerd over deze aanpak.

Resultaat. Het verzuim daalde daardoor van 20,4% begin 2016 naar 16% eind 2017. In 2018 steeg het ziekteverzuim langzaam naar gemiddeld 16,8%. In 2019 zagen we een verdere stijging. In 2019 hielden we een medewerkerstevredenheidsonderzoek onder SW-medewerker. Daarin gaven SW-medewerkers aan dat de consulent aandacht heeft voor verzuim. Ook bleek dat SW-medewerkers tevreden zijn over de begeleiding bij ziekte en goed op de hoogte zijn van het verzuimreglement. De ondersteuning van WerkBedrijf bij privéproblemen kon volgens SW-medewerkers beter.

Ontwikkelingen ziekteverzuim SW

Landelijke trend: verzuim stijgt. SBCM (het kenniscentrum voor de sociale werkgelegenheid) publiceert de verzuimcijfers van SW-bedrijven in Nederland. Uit de benchmark blijkt dat het verzuim van SW-medewerkers ook landelijk stijgt. De fysieke en psychische klachten nemen in verhouding toe bij SW-medewerkers en het effect hiervan is zichtbaar in de verzuimcijfers. SBCM ziet dat het verzuimpercentage stijgt naarmate de leeftijd stijgt. Deze ontwikkeling zien wij ook bij onze SW-medewerkers. Zo is het ziekteverzuim van SW-medewerkers in de leeftijdsgroep 55+ hoog, ook in 2017 toen het gemiddelde ziekteverzuim daalde. Een andere ontwikkeling die SBCM ziet is dat oudere SW-medewerkers zich minder vaak ziekmelden. Maar als zij verzuimen is dit vaak voor een langere duur.

Langdurig verzuim is moeilijk beïnvloedbaar. Langdurig ziekteverzuim is voor ons een uitdaging. Langdurig thuiszitten is voor niemand goed. Terugkeer naar werk wordt steeds lastiger naarmate iemand langer thuis zit. Het langdurig verzuim heeft een belangrijk aandeel in ons ziekteverzuimpercentage. Meer dan de helft van de zieke SW-medewerkers zijn langdurig ziek (tussen 7 weken en 2 jaar). Een gedeelte van deze groep kan vanwege diverse medische oorzaken niet

Gemiddeld ziekteverzuim in %	2016	2017	2018	t/m Q2 2019
WerkBedrijf	18,4 %	16,0%	16,8%	18,1%
Benchmark SBCM[8]	13,6%	14,1%	15,0%	15,1%

op korte termijn integreren. Dat gaat met kleine stappen. We zien ook dat een deel van de zieke SW-medewerkers niet meer kunnen terugkeren naar werk. Dit verzuim is niet beïnvloedbaar.

Een deel van deze SW-medewerkers stromen na 2 jaar ziekte door naar een WIA-uitkering, en dus uit de SW. Dit type verzuim betreft 2 tot 3 procentpunten van ons gemiddeld ziekteverzuim.

Wat gaan we doen?

Allereerst hebben we te maken met een kwetsbare groep medewerkers met uiteenlopende problematiek die niet altijd in een kort tijdsbestek (structureel) op te lossen is. We moeten reëel zijn, maar geloven ook dat een lager verzuim mogelijk is. Met de volgende vervolgacties verwachten we in de loop van 2020 een daling van het ziekteverzuim.

Aanpak per categorie. Uit de analyse blijkt dat we grofweg 3 categorieën kunnen onderscheiden.

a) Een groep die minimaal 1 dag en maximaal 7 weken ziek is (circa 6%). We kunnen hier nog winst boeken door onze processen met de arbodienst te optimaliseren. Het gaat hier vooral om de tijd tussen ziekmelden en consultatie bedrijfsarts zo kort mogelijk te houden. Dit brengt wel meer kosten met zich mee.

b) een groep, die langer dan 7 weken ziek zijn en minder lang dan een jaar (circa 10%). We denken dat er een aanvulling nodig is op onze huidige verzuimaanpak. De ziekmelding heeft vaak te maken met een combinatie van andere problematiek (problemen in relatie, schulden, verslaving). We willen verbetering realiseren door de samenwerking met begeleidende partijen te intensiveren. Ook laagdrempelig 'maatschappelijk werk' in huis organiseren hoort hierbij.

c) de groep die langer dan een jaar ziek zijn (circa 2%). De verwachting is niet dat we bij deze groep ziekteverzuim kunnen terugdringen. We zetten hier vooral in op begeleiding en zorg. In de regel gaat het hier om medewerkers die in WIA traject terecht gaan komen.

Een beperkt aantal medewerkers die vallen in categorie b en c verrichten aangepaste werkzaamheden op een beschutte afdeling op de Boekweitweg of een samenwerkingspartner (Pluryn/Driestroom), in het kader van re-integratie.

Professionaliseren en samenwerken. Verzuimproblematiek is complex. Het is vaak een samenhang van verschillende oorzaken die ertoe leiden dat iemand ziek is. De juiste aanpak vraagt om maatwerk en voldoende tijd van de professional. We zetten in op een betere toerusting van onze professional. Zo starten we op de Boekweitweg met een interne verzuimconsulent. We breiden de gedragsmatige aanpak verder uit. Het verleden laat zien dat de gedragsmatige aanpak resultaten oplevert, maar we zien ook een deel van de SW-medewerkers niet in staat is om eigen regie en verantwoordelijkheid te nemen over hun verzuim en verzuimoorzaken. Samen met welzijnsorganisatie MEE en de bedrijfsarts zoeken we naar een aanpak die past bij deze groep SW-medewerkers en aansluit bij het handelingsvermogen. Tot slot gaan we efficiënter samenwerken met andere deskundigen zoals de bedrijfsarts en bedrijfsfysiotherapeuten.

8 Bron: SBCM.nl. Benchmark met andere SW-bedrijven, niet specifiek SW-bedrijven van onze grootte. Cijfers zijn t/m tweede kwartaal 2019 bekend.

Inzetten op preventie. Voorkomen is beter dan genezen. We zien dat privéproblematiek (zoals schulden, mantelzorg en tragische gebeurtenissen) voor verzuim zorgen. Ook daarbij geldt dat het niet alle SW-medewerkers lukt om de juist hulp te zoeken en te vinden. We zijn werkgever van een kwetsbare groep medewerkers en willen hen ook ondersteunen bij gezond leven en het voorkomen van verzuim. Daar hebben zij op de langer termijn baat bij. We zijn onlangs met de GGD gaan samenwerken voor positieve gezondheid. De preventie loopt uiteen van vitaliteitsprojecten, werkplekaanpassingen en hulp vinden bij mantelzorg en (psychische) gezondheidsproblematiek. Er zijn veel initiatieven in onze regio, maar SW-medewerkers zijn hiervan niet altijd op de hoogte of niet altijd in staat om de stap naar hulpverlening te zetten.

2.5 Welke kengetallen houden we bij?

We onderscheiden, naast de hiervoor genoemde doelstellingen zes kengetallen. Hierover rapporteren we in de rapportages en/of jaarrekening.[9] Het gaat om de volgende kengetallen:

Statushouders naar werk en onderwijs bemiddelen

Onze consulenten bemiddelen statushouders naar werk of onderwijs. Dit in samenwerking met collega's en partners buiten WerkBedrijf. Specifieke aandacht en kennis over de achtergrond en context van de statushouders werpt zijn vruchten af. In 2019 hebben we 212 statushouders naar werk of onderwijs bemiddeld.

55-plussers bemiddelen naar werk (nieuw)

Dit is een nieuw kengetal. We hebben deze voor 2020 en 2021 opgenomen, omdat 55-plussers één van de focusgroepen uit het regionaal beleidskader is. We berichten op de afgesproken rapportagemomenten over het aantal 55-plussers dat we op werk hebben geplaatst (vanaf 2020).

Voorkomen dat jongeren afhankelijk worden van een uitkering

We ondersteunen jongeren die in hun wettelijke zoekperiode zitten, voordat zij een uitkering kunnen ontvangen. Dit is een periode van vier weken waarin zij moeten proberen terug te gaan naar school of werk te vinden. WerkBedrijf ondersteunt de jongeren tijdens deze periode. De inzet is dat zij voor het einde van de zoekperiode werk hebben gevonden of weer naar school zijn en dat de uitkering niet nodig is. In 2019 hebben we bij 98 jongeren bijstandsafhankelijkheid voorkomen.

Kandidaten in dienstverlening

We rapporteren bij de start van het jaar en bij het einde van het jaar over het aantal kandidaten bij ons in arbeidsbemiddeling. Ook in de komende jaren blijven we dit doen. In 2019 is het de bedoeling dat we op enig moment in het jaar (altijd) rond de 4.300 kandidaten in dienstverlening hebben. Circa 4.300 kandidaten zijn in 2019 aangemeld bij WerkBedrijf. Dit is inclusief de jongeren die zich bij ons melden. In totaal zijn bijna 1.000 kandidaten terug gemeld. Zij konden vanwege diverse redenen nog niet richting werk bemiddeld worden.

9 We maken in het Informatieprotocol een onderscheid in kritieke prestatie-indicatoren en in kritieke succesfactoren. De kritieke indicatoren staan in de paragrafen 2.1 en 2.3. De kritieke succesfactoren in deze paragraaf.

Werken met behoud van uitkering

Kandidaten zijn vaak niet direct klaar voor de arbeidsmarkt. Mensen hebben tijd nodig om aan hun vaardigheden te werken. Ook spelen motivatie en leren een voorname rol bij het ontwikkelen van kandidaten tot werknemers. WerkBedrijf zet verschillende trajecten in om mensen te ondersteunen en zich voor te bereiden op betaald werk. Kenmerkend aan de trajecten is dat het om combinaties gaat van werken, ontwikkelen en scholen. In 2019 ging het om 1.026 kandidaten.

Ondernemers binden en stimuleren

Eind 2019 werkten we met 1.859 bedrijven samen. We blijven investeren in het onderhouden van bestaande relaties en in het aangaan van relaties met nieuwe ondernemers. We nemen actief deel aan het Inclusief Ondernemers Netwerk (hierna: ION). Dit is een netwerk van en voor inclusieve ondernemers in de regio Rijk van Nijmegen. Dit netwerk heeft als doel deze inclusieve ondernemers met elkaar te verbinden, zichtbaar te maken en te versterken. Werkbedrijf Rijk van Nijmegen faciliteert dit netwerk en geeft de ambassadeurs van het netwerk een podium naar buiten toe. Momenteel zijn 90 ondernemers lid van het ION.

3 ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (inclusief telefonie) van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen en voor de MGR. Daarnaast verzorgen we voor gemeente Nijmegen het functionele applicatiebeheer van alle informatiesystemen en voor WerkBedrijf en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen voor een deel.

3.1 Wat willen we bereiken?

Het accent voor nu voor deze ontwerpbegroting 2021, de bijgestelde begroting 2020 blijft liggen op de doorontwikkeling van iRvN als ICT-dienstverlener voor een veilige, flexibele en moderne werkomgeving. Innovatie waar mogelijk, mobiel tenzij, maar altijd passend bij de vraag van haar deelnemende gemeenten.

Bij de doorontwikkeling wordt rekening gehouden met:
- de technologische trends en ontwikkelingen;
- de landelijke wet- en regelgeving, m.n. op het gebied van informatieveiligheid;
- verdere regionale ondersteuning en samenwerking;
- interne kwantitatieve en kwalitatieve personeelsopbouw.

Onze primaire doelstelling is het waarborgen van de bedrijfscontinuïteit. De afhankelijkheid van de ICT infrastructuur (serverpark, storage, netwerk en werkplekken) en het huidige (in-huis/on-premise) applicatielandschap van de primaire processen, stelt steeds hogere eisen aan de kwaliteit van die infrastructuur. Naast de grote afhankelijkheid zijn met name ook security en informatieveiligheid verantwoordelijk voor de hogere kwaliteitseisen. Een andere belangrijke doelstelling van iRvN is het begeleiden van de bij haar aangesloten gemeenten en organisaties in het digitale transformatieproces.

Deze beide doelstellingen zijn bepalend voor de keuzes die gemaakt worden. Het is onze taak om vanuit die doelstellingen te adviseren en voorstellen en aanbevelingen te doen over de inzet van technologie. We zijn daar dus niet leidend in. De gemeenten zijn leidend door hun rol als opdrachtgever.

We hebben oog voor innovaties in de technologie, doen daar ervaring en kennis in op; we volgen de landelijke ontwikkelingen en werken daaraan mee.

iRvN exploiteert, ontwikkelt en investeert in toekomst vaste ICT infrastructuur rekening houdend met technologische ontwikkelingen én met name ook de in- en externe security eisen, zodat deze geen belemmering vormen voor innovatieve ontwikkelingen binnen de gemeentelijke informatievoorziening (zoals VNG's 'Samen-Organiseren' en Common Ground).

We doen voorstellen en aanbevelingen aan gemeenten voor innovaties. Voorbeelden hiervan zijn het 'mobiel tenzij...' concept, de inzet van de ESB als regionaal koppelmechanisme, implementatie van landelijke producten zoals aansluiting GGI-netwerk, GGI-veilig, en GT-Connect.
De producten- en dienstencatalogus van iRvN wordt iom de gemeenten aangepast en waar gewenst uitgebreid.

We hechten aan het gezamenlijk opdrachtgeverschap van de deelnemende gemeenten en organisaties. Zo werken we nauw met ze samen om de opgestelde strategische en tactische kaders waarbinnen iRvN de aan haar toevertrouwde ICT-infrastructuur kan/moet gaan ontwikkelen te implementeren. Deze ICT-kaders zijn afgeleid van de gemeentelijke (strategische) I&A-beleidsplannen. Daarmee wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt dat gemeenten zelf volledig

verantwoordelijk blijven voor hun eigen (ontwikkeling van de) informatievoorziening en inzet van innovatieve ICT-ontwikkelingen.

3.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Op de eerste plaats wordt in 2020, in opdracht van de Kring van Gemeentesecretarissen, een grootschalig evaluatieonderzoek uitgevoerd naar ICT Rijk van Nijmegen en de I&A-samenwerkingspartners van haar deelnemende gemeenten, met het oog op de toekomstige regionale I&A-samenwerkingen en de iRvN-ambities. Input voor dit onderzoek zijn uiteraard het oorspronkelijke iRvN-bedrijfsplan, de resultaten van de regionale I&A-samenwerking en -opdrachtgeverschap, de toekomstvisie van iRvN beschreven in het strategisch personeels- en organisatieplan, de financiele opbouw en resultaten, etc.
De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek zullen de basis zijn voor de verdere ontwikkeling van iRvN in 2021.

Wat we willen gaan doen op het gebied van:
- verbeteren van de dienstverlening aan de klant;
- waarborgen van de ICT-bedrijfscontinuïteit;
- IRvN als ICT-dienstverlener;
- IRvN als ICT- en I&A-adviseur;
- strategische Organisatie-en Personeelsplan;
- landelijke aanbestedingen en voorzieningen;
- investeren in communicatie.

Verbeteren van de dienstverlening aan de klant

Onze dienstverlening of liever de ervaren dienstverlening 'op de werkplek' is een blijvende kritische succesfactor voor iRvN. De Servicedesk bepaalt voor 80-90% de waardering van de eindgebruikers. Om onze eindgebruikersdienstverlening verder te verbeteren wordt ingezet op iRvN-servicepunten op locaties (dicht bij de klant), het bewaken van alle servicedesk-meldingen, klantgerichte communicatie en – ism ICT-beheer – gecoördineerde probleemoplossingen. Ook de beheerprocessen m.b.t. aanmaken en wijzigen van gebruikersaccounts en bijbehorende rechten worden verder geoptimaliseerd. De SelfService-mogelijkheden voor eindgebruikers wordt ingevoerd en de (management)rapportages over de dienstverlening wordt grondig herzien.

Waarborgen van de ICT-bedrijfscontinuïteit

Nu alle migraties zijn afgerond, het nieuwe iRvN-netwerk operationeel is, en het regionaal iRvN-netwerk volledig redundant is, gaan we verder met de aansluiting aan het landelijke netwerken GGI en implementatie van de daarop beschikbare functionaliteiten als monitoring en bewaking (GGI-Veilig).

De dreiging van innovatie kwaadwillende technologie (m.n. ransomware/gijzelsoftware) wordt ook steeds groter. Bescherming tegen binnendringing van kwaadwillenden is van cruciaal belang, maar mocht men onverhoopt binnen zijn gekomen, moeten ook daar meer en meer geavanceerde maatregelen getroffen worden om de schade beperkt te houden. Om deze reden worden rechten van alle systeem- en beheerderaccounts volledig herzien op basis van een door Microsoft aan ons geadviseerd lagen-model. Ook de inrichting van de beheerderwerkdevices worden 100% gesloten ingericht.

Uiteraard blijven in dit kader ook de bedrijfskritische informatiesystemen om aandacht vragen. Met name bij veranderingen in de ICT-infrastructuur maar ook bij nieuwe releases, koppelingen etc. Om de bedrijfscontinuïteit te optimaliseren worden de beheerprocessen verder geprofessionaliseerd. Dit betreft zowel ICT-Beheer als Informatie- & Applicatiebeheer.

IRvN als ICT-dienstverlener

1 voor de (informatie)veilige werkomgeving. In november 2013 is de resolutie *Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente* bekrachtigd. Deze is opgesteld door de VNG i.s.m. de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten

(IBD). Iedere gemeente verplicht zich tot het informatiebeveiligingsbeleid, vastgesteld aan de hand van deze Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid (BIO). Deze voldoet aan de internationaal geaccepteerde beveiligingsstandaarden. De BIO is een set van beveiligingsmaatregelen. Met de BIO hebben gemeenten een goed basisbeveiligingsniveau.

Wij geven uitvoering aan de implementaties van ongeveer de helft van de beheermaatregelen uit de BIO. De andere helft is de verantwoordelijkheid van iedere afzonderlijke gemeente binnen de regio. Dit doen wij in nauwe samenwerking met de regionale CISO's.

2 voor de flexibele werkomgeving. De trend naar steeds meer mobiel werken zet door. Nadat alle gemeenten het telefoniebeleid hebben gebaseerd op 'mobiel-tenzij....' wil een aantal dat ook voor de werkplek gaan invoeren. Dit betekent dat voor die gemeenten de (universele) desktop-werkplek wordt ingewisseld door een (persoonsgebonden) laptop. We hebben de standaard-inrichting voor zo'n mobiele werkplek ontwikkeld, zodat deze voldoet aan alle beveiligingseisen uit de BIO (zoals de multifactor authenticatie) en uit de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming/Privacy). De uitrol, incl. Instructies (opleiding) voor de nieuwe werkomgeving zal de komende twee jaar verder worden gerealiseerd.

3 voor de moderne werkomgeving. De toename van mobiel werken vraagt ook om een moderne werkomgeving waarbij samenwerken zonder samenzijn meer gemeengoed dan uitzondering zal zijn. Samenwerken in documenten, teleconferentie, papierloos vergaderen, efficiënt vergaderingen en projecten plannen etc. vraagt om een innovatieve maar ook veilige samenwerkingsomgeving gebaseerd op document- en dataopslag in de cloud. De eerste organisaties en gemeenten binnen de regio hebben inmiddels de keuze en de overstap gemaakt of gepland naar Microsoft 365. We hebben in 2019 alle werkplekken gemigreerd en Office 2016. Bij een groot aantal werkplekken zal eind 2020 deze versie gecombineerd zijn met de samenwerkingsomgeving Microsoft 365.

IRvN als ICT- en I&A-adviseur

In 2019 zijn de eerste stappen gezet als ondersteuner en adviseur voor de ontwikkeling van de gemeentelijke informatievoorziening. Inspelend op de toenemende vraag uit de regio zal een aantal functies bij ICT-beheer en Informatie- en Applicatiebeheer steeds meer betrokken worden bij het adviseren van haar deelnemende gemeenten. Daar waar gewenst zal geïnvesteerd worden in opleiding. iRvN-advies wil zich met name ook richten op de intensieve regionale samenwerking met de andere I-adviseurs uit de regio. Gezamenlijk werken aan projecten van een of meerdere gemeenten, als adviesorgaan functioneren voor de regionaal Bedrijfsvoeringshoofden overleg (iRvN-opdrachtgevers overleg), kennis uitwisselen, etc.

In 2020 vindt er een evaluerend onderzoek plaats, waarbij teruggekeken wordt wat er inmiddels is bereikt met iRvN en de regionale I&A-partners. Op basis van deze terugblik en een breed spectrum van externe I&A/ICT-ontwikkelingen richt het onderzoek zich verder op de toekomstige – door de deelnemende gemeenten – gewenste doorontwikkeling van iRvN en de regionale I&A-samenwerking.
De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek zullen duidelijk maken in hoeverre de ambities van iRvN om door te ontwikkelen van ICT-beheerder RvN naar Informatiedienst Rijk van Nijmegen reëel en ook daadwerkelijk gewenst is.

IRvN en de landelijke aanbestedingen en voorzieningen

Na GT-mobiel (2017) en GT-vast (2018) nemen we ook deel aan GT-Connect (landelijke aanbesteding vaste 'telefooncentrale'). In 2019 heeft iRvN haar

netwerk aan op de landelijke Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) aangesloten. De GGI is een veilige, samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. Op deze infrastructuur komen ook (GGI-)services als telefonie, gestandaardiseerde koppelingen met landelijke voorzieningen, etc. beschikbaar.
In 2020 is iRvN een van de eerste organisaties die de landelijke SIEM (Security Information & Event Monitor) uit de GGI-veilig aanbesteding implementeren. Met deze SIEM krijgen we tijdig inzicht en kunnen we proactief reageren op beveiligingsrisico's in de hard- en software. Het Siem is ook een belangrijk onderdeel van de invoering van de BIO.

IRvN investeert in communicatie: www.irvn.nl
Voor de communicatie mbt lokale en regionale verstoringen en overige mededelingen hebben we onze eigen website ingericht www.irvn.nl. Op deze site zijn ook alle beschikbare handleidingen e.d. beschikbaar. Externe leveranciers kunnen hier ook terecht voor contactgegevens, inkoopvoorwaarden etc.

IRvN onderdeel investeringen Automatisering:
Bij de vaststelling van de begroting wordt ook over het investeringsplan besloten. Bij de jaarrekening wordt inhoudelijk en financieel verantwoording afgelegd. Onder- of overschrijdingen op investeringen tot een bandbreedte van 20% van het jaarkrediet komen ten gunste/ten laste van het krediet van volgend jaar.

In 2019 was er een onderschrijding op de investeringen van meer dan € 400.000. Conform onze richtlijn gaat er € 400.000 budget mee over naar 2020. Dat betekent dat het beschikbaar investeringsbudget voor 2019 € 2,4 miljoen bedraagt.

De globale verdeling van de investeringen ziet er als volgt uit:
- Centrale computercapaciteit: € 1.000.000*
- Netwerk: € 250.000
- Vervanging van Werkplekken: € 650.000
- Mobiele telefonie: € 500.000

* *dit is inclusief de verbouwing van de Serverzaal: € 290.000

Deel 2 Wat gaat het kosten?

In deel 2 van de begroting gaan we in op wat het gaat kosten in de periode 2020 – 2024. Omdat deze begroting een wijziging op de begroting 2020 bevat, gaan we ook in op 2020. De nadruk ligt zo op wat de MGR gaat kosten in 2020 en 2021.

In hoofdstuk 4 staan we stil bij kosten van de MGR totaal en de bestuursondersteuning.

In hoofdstuk 5 gaan we in op WerkBedrijf: wat kosten de arbeidsbemiddeling in 2020 en 2021?

In hoofdstuk 6 gaan we in op iRvN: wat kost de ICT Rijk van Nijmegen?

4 Baten en lasten MGR totaal en bestuursondersteuning

In dit hoofdstuk gaan we in op de baten en lasten van de MGR in totaal en het onderdeel Bestuursondersteuning.

4.1 MGR totaal

Tabel 1 Totale baten en lasten MGR 2019 t/m 2024 ▶

Baten Bedragen in € 1.000	MGR totaal						
	R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Arbeidsparticipatie	18.085	17.240	19.569	18.169	18.283	18.947	19.587
Begeleide participatie	55.838	55.069	54.079	51.407	48.654	45.650	42.765
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Overhead	17.621	18.375	17.416	17.435	17.486	17.535	17.535
Totaal baten	**94.359**	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**
Lasten Bedragen in € 1.000	**R 2019**	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Arbeidsparticipatie	13.047	12.716	14.500	13.264	13.356	14.116	14.754
Begeleide participatie	53.486	52.404	51.169	48.731	46.077	43.264	40.382
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Overhead	16.842	17.450	16.246	16.531	16.583	16.631	16.631
Totaal Programmalasten	**86.296**	**86.288**	**85.480**	**82.401**	**80.203**	**78.526**	**76.604**
Overhead MGR	8.169	8.114	9.149	8.485	8.408	8.122	8.120
Totaal lasten	**94.465**	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 2 Begrotingstotalen per onderdeel van de MGR 2019 t/m 2024 ▶

Begrotingstotaal Bedragen in € 1.000	**R 2019**	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Applicatiebeheer	5.354	5.706	4.192	4.142	4.076	4.076	4.076
Automatisering	12.996	13.484	13.884	14.145	14.196	14.245	14.245
Bestuursondersteuning	312	309	309	316	316	316	316
Werkbedrijf SW	53.937	52.842	51.786	49.106	46.342	43.306	40.409
Werkbedrijf Vastgoed	1.020	1.129	942	1.177	1.177	1.177	1.177
Werkbedrijf Werk	23.605	23.742	25.928	24.841	25.268	26.260	27.220
Consolidatie	-2.759	-2.809	-2.410	-2.841	-2.763	-2.732	-2.720
Totaal lasten	**94.465**	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**

4.2 Bestuursondersteuning

Tabel 3 Totale baten en lasten MGR Bestuursondersteuning in 2019 t/m 2024 ▶

Baten Bedragen in € 1.000		MGR Bestuursondersteuning						
		R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	210	216	216	221	221	221	221
	Overige bijdragen	102	93	93	95	95	95	95
Totaal Baten		**312**	**309**	**309**	**316**	**316**	**316**	**316**

Lasten Bedragen in € 1.000		MGR Bestuursondersteuning						
		R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Overhead	Operationele lasten	37	78	71	74	74	74	74
	Personele lasten	275	231	239	242	242	242	242
Totaal lasten		**312**	**309**	**309**	**316**	**316**	**316**	**316**

Saldo baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5 Baten en lasten WerkBedrijf

Bij WerkBedrijf maken we onderscheid in drie onderdelen: WERK (in tabellen taakvelden inkomensregelingen en arbeidsparticipatie en begeleide participatie), SW (taakveld begeleide participatie) en Vastgoed (taakveld overhead). Per onderdeel lichten we de baten en lasten en de ontwikkeling hiervan in 2020 en 2021 toe. We beginnen met een overzicht van de totale baten en lasten voor WerkBedrijf.

5.1 Totalen

Tabel 4 Totale baten en lasten WerkBedrijf 2019 t/m 2024 ▶

Baten Bedragen in € 1.000	MGR WerkBedrijf						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	18.085	17.240	19.569	18.169	18.283	18.947	19.587
Begeleide participatie	57.204	56.313	54.906	52.229	49.464	46.428	43.531
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Overhead	353	441	615	852	852	852	852
Totaal baten	**78.563**	**77.712**	**78.655**	**75.124**	**72.787**	**70.743**	**68.807**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR WerkBedrijf						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	13.320	12.860	14.788	13.553	13.646	14.387	15.026
Begeleide participatie	54.170	53.092	51.708	49.273	46.607	43.781	40.887
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Overhead	448	428	357	438	439	438	438
Totaal programma	**70.858**	**70.098**	**70.418**	**67.139**	**64.880**	**63.122**	**61.188**
Overhead MGR	7.705	7.614	8.237	7.985	7.906	7.621	7.618
Totaal lasten	**78.563**	**77.712**	**78.655**	**75.124**	**72.787**	**70.743**	**68.807**
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Ontwikkeling begrotingstotalen

Het begrotingstotaal neemt af van € 78,7 miljoen in 2020 naar € 68,8 miljoen in 2024. De afbouw wordt vooral veroorzaakt door de afname van het aantal medewerkers in de sociale werkvoorziening. De verwachting is dat het Participatiebudget de komende jaren toeneemt. Dit komt door de opbouw van begeleidingskosten voor arbeidsbeperkten. Het Rijk evalueert momenteel de Participatiewet. Dit kan effect hebben op toekomstige budgetten zowel voor de sociale werkvoorziening als de Participatiewet.

Tabel 5 Overzicht van de personele lasten van WerkBedrijf in 2019 t/m 2024 ▶

Personele lasten Bedragen in € 1.000	**MGR WerkBedrijf**						
	R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Arbeidsparticipatie	6.925	5.894	7.907	7.268	6.995	7.212	7.317
Begeleide Participatie	4.874	5.017	4.720	4.026	3.579	3.388	3.029
Overhead MGR	4.338	3.775	4.367	4.392	4.428	4.309	4.309
Totaal	**16.136**	**14.686**	**16.995**	**15.687**	**15.002**	**14.908**	**14.655**

Personele lasten

Door de richtlijnen van de BBV zijn de personele lasten in tabel 4 niet zichtbaar. De personele lasten maken onderdeel uit van de programmalasten en de overhead MGR. In tabel 5 geven we een overzicht van de ambtelijke salarislasten inclusief inhuur voor de komende jaren.

De totale salarislasten van het ambtelijke personeel inclusief inhuur nemen in 2020 toe met € 2,3 miljoen ten opzichte van de primaire begroting 2020. De toename wordt met name veroorzaakt door:

- Aanvullende middelen van circa € 1,5 miljoen voor onder andere de uitvoering van Perspectief Op Werk, aanvullende aanpak Nijmegen en route naar arbeid voor voortijdig schoolverlaters.
- De noodzaak om meer personeel in te zetten om de regionale ambitie via lokale zichtbaarheid en accenten te realiseren (circa € 0,4 miljoen).
- Indexering conform de nieuwe CAO.

Vanaf 2021 daalt het personele budget als gevolg van de afname van de aanvullende middelen. Daarnaast heeft de afname van de SW populatie gevolgen voor de specifieke functies die aan deze doelgroep gekoppeld zijn.

Efficiencybesparing Werkbedrijf

Ook in deze begroting is de eerder afgesproken besparing die door samenvoeging SW en WERK ontstaat meegenomen. Vanaf 2019 gaat het om een structurele besparing van € 750.000 per jaar. Ook de extra lasten voor de stijging van de salarissen voor het ambtelijk personeel worden opgevangen door andere bedrijfslasten te verlagen.

5.2 Onderdeel WERK

Tabel 6 Totale baten en lasten WerkBedrijf onderdeel Werk in 2019 t/m 2024 ▶

In het algemeen zien we dat in de periode 2020 tot en met 2024 meer budget beschikbaar is voor de uitvoering van arbeidsbemiddeling. Dit komt door de verwachte groei van de loonkostensubsidies en de tijdelijke middelen voor Perspectief Op Werk.

Indexering

De baten van het onderdeel Werk worden niet geïndexeerd met de BRN norm, omdat het om toegekende budgetten vanuit het Rijk gaat of om specifieke afspraken met gemeenten. De lasten zijn wel geïndexeerd met de BRN norm, met uitzondering van de salarislasten van het ambtelijk personeel. Deze zijn geïndexeerd conform de nieuwe CAO.

Baten Bedragen in € 1.000	Werkbedrijf WERK						
	R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Begeleide participatie	2.599	2.784	2.793	2.797	2.797	2.797	2.797
Arbeidsparticipatie	18.085	17.240	19.569	18.169	18.283	18.947	19.587
Totaal baten	**23.605**	**23.742**	**25.928**	**24.841**	**25.268**	**26.260**	**27.220**

Lasten Bedragen in € 1.000	Werkbedrijf WERK						
	R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Begeleide participatie	2.599	2.784	2.793	2.797	2.797	2.797	2.797
Arbeidsparticipatie	13.320	12.860	14.788	13.553	13.646	14.387	15.026
Totaal Programmalasten	**18.840**	**19.362**	**21.147**	**20.225**	**20.631**	**21.700**	**22.659**
Overhead MGR	4.765	4.380	4.781	4.616	4.637	4.560	4.561
Totaal lasten	**23.605**	**23.742**	**25.928**	**24.841**	**25.268**	**26.260**	**27.220**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.2.1 Baten onderdeel Werk

Baten Bedragen in € 1.000		MGR Onderdeel WERK						
		R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Inkomensregelingen	Gemeentelijke bijdragen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	2.599	2.784	2.793	2.797	2.797	2.797	2.797
Arbeidsparticipatie	Gemeentelijke bijdragen	16.078	16.903	17.188	17.652	18.283	18.947	19.587
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	2.007	337	2.381	517	0	0	0
Totaal Baten		**23.605**	**23.742**	**25.928**	**24.841**	**25.268**	**26.260**	**27.220**

Tabel 7 Baten voor onderdeel WERK van WerkBedrijf in 2019 t/m 2024 ▲

Toelichting op de begrotingswijziging 2020

Inkomensregeling

Dit betreft de loonkostensubsidie ad € 3,6 miljoen. We verwachten een toename van de loonkostensubsidies. Voor 2020 verwachten we gemiddeld 423 loonkostensubsidies te realiseren. Dit gemiddeld totaal bestaat uit 250 loonkostensubsidies, 139 forfaitaire loonkostensubsidies en 34 loonkostensubsidies Beschut Nieuw.

Begeleide participatie

Dit betreft Op Weg Naar Werk (voorheen Arbeidsmatige dagbesteding) ad € 2,8 miljoen. WerkBedrijf gaat ervan uit dat het budget voor Op Weg Naar Werk de komende jaren gelijk blijft op € 2,8 miljoen.

Arbeidsparticipatie

Onder de middelen arbeidsparticipatie ad € 19,6 miljoen valt de gemeentelijke bijdrage van het participatiebudget ad € 17,2 miljoen. Dit budget is ten opzichte van de primaire begroting met € 285.000 toegenomen. In 2021 neemt het participatiebudget verder toe naar € 17,7 miljoen. Daarnaast vallen onder de middelen arbeidsparticipatie de overige bijdragen ad € 2,4 miljoen.

Een toename ten opzichte van de primaire begroting met € 2,1 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door:

- De extra middelen voor het actieplan Perspectief Op Werk waarvoor in 2020 € 893.000 wordt begroot en € 107.000 in 2021. Plus in 2020 de toevoeging van restant middelen ad € 171.000 SAR (voorganger van Perspectief Op Werk).
- De overheveling van middelen uit 2019 naar 2020 ad € 370.000 voor maatwerk ten behoeve van de gemeenten.
- De aanvullende aanpak werk en inkomen van gemeente Nijmegen ad € 260.000. Deze middelen zijn ook voor 2021 toegekend.
- € 350.000 aan incidentele toekenningen van gemeenten in 2020. Zoals voorschot ESF, Psychisch Kwetsbaren en Route naar arbeid.

In 2021 vallen de overige bijdragen terug naar € 517.000. Over blijven de middelen voor de aanvullende aanpak, Perspectief op Werk en Psychisch Kwetsbaren.

Toelichting op de begroting 2021

Inkomensregeling

In 2021 verwachten we dat de gemiddeld aantal gerealiseerde aantallen loonkostensubsidies verder zullen toenemen. Het budget neemt daardoor in 2021 toe naar € 3,9 miljoen.

Begeleide participatie

Ondanks een lopende tarievendiscussie met de zorgaanbieders van arrangementen Op Weg Naar Werk houden we het budget de komende jaren gelijk op € 2,8 miljoen.

Arbeidsparticipatie

In 2021 neemt het Participatiebudget toe. De overige bijdragen vallen terug naar € 517.000.

5.2.2 Lasten onderdeel Werk

Tabel 8 Programmalasten voor onderdeel WERK van Werkbedrijf in 2019 t/m 2024 ▶

Programmalasten Bedragen in € 1.000		**WerkBedrijf - onderdeel WERK**						
		R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Inkomensregelingen	Loonkostensubsidies	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Begeleide participatie	Arbeidsmatige dagbesteding	2.599	2.784	2.793	2.797	2.797	2.797	2.797
Arbeidsparticipatie	Instrumenten	2.712	4.338	5.082	5.488	6.176	6.990	7.220
	Oude verplichtingen	2.052	1.932	1.864	1.775	1.786	1.635	1.541
	Algemene uitvoering	6.318	5.749	5.872	5.772	5.684	5.762	6.266
	Perspectief op werk	97		893	107			
	SAR	239		171				
	Maat- en Meerwerk	1.434	665	730	260			
	Masterplan Nijmegen	467	176	176	150			
Totaal Programmalasten		**18.840**	**19.362**	**21.147**	**20.225**	**20.631**	**21.700**	**22.659**

Toelichting op de begrotingswijziging 2020

Inkomensregelingen

De lasten voor de inkomensregelingen zijn de loonkostensubsidies ad € 3,6 miljoen. Ten opzichte van de primaire begroting 2020 zijn de lasten (en ook de baten) met € 152.000 verlaagd.

Begeleide participatie

De salarislasten ad € 285.000 voor de begeleide participatie (Op Weg Naar Werk) stijgen conform de nieuwe CAO. De operationele lasten ad € 2,5 miljoen laten vooralsnog geen wijziging zien ten opzichte van de primaire begroting 2020.

Arbeidsparticipatie

De totale (programma)lasten voor arbeidsparticipatie ad € 14,8 miljoen nemen met € 1,9 miljoen toe. Dit komt door:

Instrumenten. We verwachten meer geld te investeren in instrumenten: het budget neemt toe met € 745.000. Vanaf 2020 houden we rekening met inzet van circa 25% van het (klassieke) Participatiebudget voor lokale zichtbaarheid en accenten. Dit om de regionale doelen te halen en de uitgangspunten van de regionale nota Werk voorop! te verwerken. Deze 25% wordt deels toegevoegd aan het instrumentengeld en deels aan het personele budget.

Oude verplichtingen. De oude verplichtingen nemen met € 68.000 af. In deze groep zit met name de oude WIW en ID deelnemers. Doordat er geen instroom meer is in deze groep. Neemt de omvang jaarlijks af.

Algemene uitvoering arbeidsparticipatie. De algemene uitvoering arbeidsparticipatie bestaat voor € 877.000 uit operationele lasten en voor € 5,0 miljoen uit personale lasten. De lasten algemene uitvoering arbeidsparticipatie nemen toe met € 122.000. Dit wordt voornamelijk veroor-

zaakt door de overdracht van functioneel beheer naar de iRvN. Daarnaast zijn de lonen geïndexeerd conform de nieuwe CAO.

Perspectief op Werk. Dit betreft de extra middelen van het Rijk waarvoor in samenspraak met UWV en de overige partners een Regionaal actieplan Perspectief Op Werk wordt uitgevoerd. In 2020 verwachten we met de andere uitvoeringspartners € 893.000 uit te geven.

SAR middelen. Het laatste deel van de SAR middelen ad € 171.000 wordt in 2020 ingezet voor onder andere de projecten Werklab en Talent in het Groen.

Maat- en Meerwerk. De middelen Maat- en Meerwerk zijn met € 65.000 toegenomen. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden. Het budget van de lokale afspraken met de gemeenten voor het maatwerk ad € 665.000 is vanaf 2020 toegevoegd aan het instrumentenbudget. Nu bestaat het Maat- en Meerwerk budget voor 2020 uit de middelen voor maatwerk ad € 370.000 uit 2019 die zijn overgeheveld naar 2020. Plus de middelen aanvullende aanpak € 260.000 van de gemeente Nijmegen en de middelen Route naar arbeid ad € 100.000 voor voortijdig schoolverlaters.

Overhead MGR Bedragen in € 1.000	**WerkBedrijf - onderdeel WERK**						
	R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Overhead MGR	4.765	4.380	4.781	4.616	4.637	4.560	4.561
Totaal Overhead MGR	**4.765**	**4.380**	**4.781**	**4.616**	**4.637**	**4.560**	**4.561**

Overhead

De overhead neemt in 2020 ten opzichte van de primaire begroting toe met € 400.000 door de indexering conform de nieuwe CAO en door de versnelde afschrijving wegens de voorgenomen verhuizing naar de Boekweitweg.

Toelichting op de begroting 2021

Inkomensregelingen

De lasten voor de inkomensregelingen zijn de loonkostensubsidies van € 3,9 miljoen. De lasten nemen toe met € 300.000. Zie toelichting bij baten.

Begeleide participatie

De verwachte uitgaven voor Op weg Naar Werk blijven vooralsnog gelijk op € 2,8 miljoen. ZOp deze plek wijzen we nog op een risico vanaf 2021. Namelijk als aanbieders van de arrangementen Op Weg Naar Werk, deze niet langer tegen het afgesproken tarief kunnen uitvoeren. We zijn hierover nog in gesprek met de aanbieders.

Arbeidsparticipatie

De totale (programma)lasten voor arbeidsparticipatie ad € 13,6 miljoen nemen met € 1,2 miljoen af. Dit komt door:

Instrumenten. De instrumentgelden nemen toe met € 406.000. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het participatiebudget.

Oude verplichtingen. De oude verplichtingen nemen met € 88.000 af. In deze groep zit met name de oude WIW en ID deelnemers. Doordat er geen instroom meer is in deze groep. Neemt de omvang jaarlijks af.

Algemene uitvoering arbeidsparticipatie. De algemene uitvoering arbeidsparticipatie bestaat voor € 884.000 uit operationele lasten en voor € 4,9 miljoen uit personele lasten. De personele lasten nemen af met € 99.000 Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitwerking van het strategisch personeelsplan. Daarnaast zijn de lonen geïndexeerd.

Perspectief Op Werk. In 2021 verwachten we met de andere uitvoeringspartners € 107.000 uit te geven.

Maat- en Meerwerk. De middelen Maat- en Meerwerk betreffen in 2021 nog enkel de middelen aanvullende aanpak ad € 260.000 van de gemeente Nijmegen.

Overhead

De overhead neemt in 2021 ten opzichte van 2020 af met € 165.000 door het vervallen van de versnelde afschrijving wegens de voorgenomen verhuizing naar de Boekweitweg ad € 290.000. Daarnaast zijn de lonen en de materiele lasten geïndexeerd.

5.3 Onderdeel SW

Sinds 2015 stromen er geen mensen meer in de sociale werkvoorziening. De begrotingstotalen van de SW dalen van € 51,8 in 2020 naar € 40,4 in 2024. Een afname van € 11,4 miljoen. Dit komt doordat er geen mensen meer in de SW stromen en de besparing van kosten door de samenwerking met BlueView en ons voornemen om te verhuizen van Nieuwe Dukenburgseweg naar de Boekweitweg in 2021.

Financiële effecten van de samenwerking met blueview

De bijstelling van de begroting 2020 en meerjarenbegroting 2021 evj hangt voor het onderdeel SW voor een groot deel samen met de ontwikkelingen op de Boekweitweg. Per 1 april hebben we besloten de productie op de Boekweitweg over te dragen aan BlueView. In de begroting van WerkBedrijf heeft dit verschillende effecten. Omdat deze op verschillende plekken in de begroting terug te vinden zijn, lichten we deze in dit kader in samenhang toe.

De gemeentelijke bijdrage daalt. De deelnemende gemeenten betalen WerkBedrijf, zodat wij de sociale werkvoorziening kunnen uitvoeren. Het overkoepelende effect van (onder andere) de uitbreiding van de samenwerking is dat de bijdragen van gemeenten dalen. Dit komt door een daling van het aantal SW-medewerkers én door de samenwerking met BlueView.

Afname lasten ambtelijk personeel. Een deel van ons ambtelijk en SW-personeel detacheren we naar BlueView. Hier krijgen we geld van BlueView voor. Eén medewerker treedt in dienst bij BlueView. Vanaf datum indiensttreding verlagen onze salarislasten van dat ambtelijk personeel.

Huuropbrengsten worden hoger. BlueView gaat huur betalen voor dat deel van de Boekweitweg dat zij gaan gebruiken. Dit zijn voor ons inkomsten, waardoor onze productiekosten lager worden.

Productie gerelateerde kosten worden lager. De kosten die we moeten maken die samenhangen met de productie nemen af. Niet wij dragen deze kosten, maar BlueView.

Een vergoeding voor de inzet van SW-personeel. Vanaf 2021 betaalt BlueView een vergoeding voor de inzet van SW-personeel in de beschutte werkplek aan de Boekweitweg.

Indexering

De lasten van het onderdeel SW zijn met de BRN norm geïndexeerd. Een uitzondering hierop zijn de personele lasten van de SW-medewerkers. Hun salarissen zijn met de verwachte CAO WSW voor 2020 en 2021 geïndexeerd.

Tabel 10 Totale baten en lasten WerkBedrijf onderdeel SW in 2019 t/m 2024 ▶

Baten Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf - onderdeel SW						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Begeleide participatie	53.937	52.842	51.786	49.106	46.342	43.306	40.409
Totaal Baten	**53.937**	**52.842**	**51.786**	**49.106**	**46.342**	**43.306**	**40.409**

Lasten Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf - onderdeel SW						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Begeleide participatie	50.998	49.608	48.330	45.737	43.072	40.245	37.352
Totaal Programmalasten	**50.998**	**49.608**	**48.330**	**45.737**	**43.072**	**40.245**	**37.352**
Overhead MGR	2.939	3.234	3.456	3.369	3.270	3.061	3.057
Totaal Lasten	**53.937**	**52.842**	**51.786**	**49.106**	**46.342**	**43.306**	**40.409**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.3.1 Baten onderdeel SW

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel SW						
		R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	42.447	41.889	41.309	39.191	36.908	34.415	32.019
	Netto omzet	10.362	10.517	9.496	9.077	8.599	8.080	7.583
	Materiaalverbruik	*-33*	*-37*	*-20*	*-20*	*-19*	*-18*	*-17*
	Toegevoegde waarde	*10.329*	*10.480*	*9.475*	*9.057*	*8.580*	*8.062*	*7.565*
	Overige bedrijfsopbrengsten	19	233	762	613	608	584	579
	Overige bijdragen	1.142	240	240	245	245	245	245
Totaal Baten		**53.937**	**52.842**	**51.786**	**49.106**	**46.342**	**43.306**	**40.409**

Tabel 11 Totale baten WerkBedrijf onderdeel SW in 2019 t/m 2024 ▲

Toelichting op de begrotingswijziging 2020:

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage daalt van € 41,9 miljoen naar € 41,3 miljoen. Een daling van € 600.000. De afname in de bijdrage komt door een daling van het aantal SW medewerkers en een resultaatverbetering door de samenwerking met Blueview.

De kostprijs per SE neemt toe van € 29.606 naar € 30.259 ten opzichte van de primaire begroting 2020. Dit is een toename van 2,2%. De toename ontwikkelt zich binnen de BRN norm. Vergelijken we de kostprijs met de begroting 2019 dan neemt deze met 5,5% toe. De oorzaak van de hogere toename is het ontslag van 40 SW-medewerkers die langdurig ziek zijn (de zogenoemde 'slapers'). Zij zijn in 2019 uit dienst getreden en hebben een transitievergoeding ontvangen. Zonder deze extra eenmalige uitstroom was de kostprijs met 2,8% toegenomen. Dit is gelijk aan de BRN norm 2020.

Gemeenten ontvangen van het Rijk een subsidie van € 36,0 miljoen (op basis van de septembercirculaire 2019). De deelnemende gemeenten moeten uit eigen middelen een bijdrage van € 5,3 miljoen betalen voor de sociale werkvoorziening. Dit bedrag is met € 1,6 miljoen gedaald. In de bijlage is het effect per gemeente zichtbaar. De daling van de bijdrage wordt voor € 995.000 veroorzaakt door een indexering van het Rijk en voor € 580.000 door inspanningen van Werkbedrijf. Zie tabel 11a.

Begroting Bedragen in € 1.000	Rijksbijdrage	Netto bijdrage	Was	Mutatie	
2020	41.309	36.030	5.279	6.854	1.575	Voordeel
2021	39.191	34.872	4.320	5.933	1.613	Voordeel
2022	36.908	33.225	3.684	4.722	1.038	Voordeel
2023	34.415	32.226	2.188	3.580	1.392	Voordeel
2024	32.019	30.970	1.050		-1.050	

Tabel 11a. Ontwikkeling netto bijdrage van gemeenten aan SW in periode 2020 t/m 2024 in Rijk van Nijmegen ▲

Omzet en toegevoegde waarde

De begrote omzet daalt met € 1,0 miljoen ten opzichte van de primaire begroting 2020. We rekenen nu op een omzet van € 9,5 miljoen (was in de primaire begroting 2020: € 10,5 miljoen). Ook de toegevoegde waarde per fte neemt af (van € 7.918 in de primaire begroting naar € 7.489).

De daling is het resultaat van de samenwerking met BlueView op de beschutte afdeling, het geraamde ziekteverzuim en de toegepaste indexeringen van de tarieven (deze zijn tussen de 3% en 5% toegenomen). De totale omzet daalt uiteraard ook doordat het aantal SW-medewerkers afneemt.

De toegevoegde waarde per fte bedraagt voor 2020 € 7.489. Deze toegevoegde waarde in 2020 bestaat uit twee categorieën:

1. € 12.252 voor individueel gedetacheerden (gemiddeld)
2. € 7.732 voor groepsdetacheringen (gemiddeld)

Voor de beschutte groepsdetachering ontvangen we van BlueView geen vergoeding. Deze ontvangen we vanaf 2021.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten nemen toe met € 529.000. Deze toename wordt met name veroorzaakt door de verwachte detacheringsopbrengsten van € 346.000 van het ambtelijk personeel bij BlueView, door detacheringsopbrengsten van de ambtelijk personeel ad € 150.000 en overige.

Toelichting op de begroting 2021

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage daalt van € 41,3 miljoen naar € 39,2 miljoen. Een daling van € 2,1 miljoen. De afname komt door een daling van het aantal SW medewerkers, verdere resultaatverbetering door de samenwerking met Blueview en de voorgenomen verhuizing naar de Boekweitweg.

De kostprijs per SE neemt toe van € 30.259 naar € 30.932. Dit is een toename van 2,2%. De toename is gelijk aan de BRN norm van 2,2%.

Omzet en toegevoegde waarde

De begrote omzet daalt met € 419.000 ten opzichte van 2020. Dit is het resultaat van de samenwerking met BlueView (toename), aantal SW-medewerkers (afname) en indexering tarieven (toename).

De toegevoegde waarde per fte neemt toe naar € 7.713 in 2021. De toename wordt veroorzaakt door de indexering van 2,2%.

De toegevoegde waarde bedraagt voor 2021 € 7.713. Deze toegevoegde waarde is in drie categorieën te verdelen:

1. € 12.628 voor individueel gedetacheerden (gemiddeld);
2. € 7.851 voor groepsdetachering (gemiddeld);
3. € 180 voor beschutte groepsdetachering.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten nemen af met € 149.000. Deze afname wordt met name veroorzaakt door het wegvallen van detacheringsopbrengsten.

5.3.2 Lasten onderdeel SW

Programmalasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel SW						
		R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Begeleide participatie	Salariskosten SW medewerkers	43.440	42.290	41.387	39.564	37.422	34.896	32.467
	Lage inkomensvoordeel	-474	-370	-250	-204	-150	-133	-116
	Personele lasten	4.760	4.742	4.436	3.738	3.291	3.100	2.741
	Overige kosten SW medewerkers	2.388	2.134	2.368	2.239	2.111	1.991	1.867
	Productiekosten	759	750	327	341	341	341	341
	Operationele lasten	125	62	62	60	57	51	51
Totaal Programmalasten		**50.998**	**49.608**	**48.330**	**45.737**	**43.072**	**40.245**	**37.352**

Tabel 12 Totale programmalasten WerkBedrijf onderdeel SW in 2019 t/m 2024 ▲

Toelichting op de begrotingswijziging 2020

Salariskosten SW medewerkers

De salariskosten van de SW-medewerkers nemen af met € 904.000. De daling wordt veroorzaakt door:

- € 1,5 miljoen daling van de salariskosten SW-medewerkers door een extra daling van het aantal SW medewerkers ten opzichte van de primaire begroting. Ten opzichte van de primaire begroting zijn 53 SE extra uitgestroomd.
- € 0,8 miljoen toename van de salariskosten van de SW-medewerkers door de indexering met 2% per 1 januari 2020 en 1% per 1 juli 2020.
- € 150.000 daling van de salariskosten van de SW omdat de uitruil reiskosten woon-werk verantwoord wordt onder de overige kosten SW-medewerkers. Dit betreft een technische aanpassing.

Lage inkomensvoordeel

Door de hogere uitstroom van het aantal SW medewerkers is het lage inkomensvoordeel met € 120.000 extra gedaald. Daarnaast is de wetgeving op dit punt aangepast, waardoor minder medewerkers in aanmerking komen voor een vergoeding.

Personele lasten

Dit betreft de lasten van het ambtelijk personeel. Deze nemen af met € 306.000. De afname wordt met name veroorzaakt door de verdere invulling van het strategisch personeelsplan en een technische wijziging van personele lasten. € 177.000 aan personele lasten betreft overhead. De afname inzake de samenwerking met BlueView is niet terug te vinden in een afname van de personele lasten. Vooralsnog is uitgegaan van een detacheringsconstructie. De verwachte baten van € 346.000 zijn terug te vinden onder de overige baten.

De overhead kosten nemen met € 222.000 toe. Dit betreft deels de indexering van € 45.000 en een technische wijziging van personele lasten ad € 177.000. ▶

Overhead MGR Bedragen in € 1.000	**Werkbedrijf – onderdeel SW**						
	R 2019	**B 2020**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Overhead MGR	2.939	3.234	3.456	3.369	3.270	3.061	3.057
Totaal Overhead MGR	**2.939**	**3.234**	**3.456**	**3.369**	**3.270**	**3.061**	**3.057**

Overige kosten SW medewerkers

De overige kosten SW-medewerkers nemen af met € 234.000 en betreft met name de uitruil woon- werkverkeer ad € 150.000.
De overige € 84.000 is veroorzaakt door een tariefstijging van de bedrijfsgezondheidsdienst met 11%.

Productiekosten

De productiekosten SW dalen met € 423.000 ten opzichte van de primaire begroting 2020. Dit wordt veroorzaakt door lagere huisvestingskosten ad € 215.000 doordat BlueView huur gaat betalen. Daarnaast leidt de samenwerking tot een daling van de productie gerelateerde kosten met € 69.000. Overige kostenbesparingen hebben een effect van € 139.000.

Toelichting op de begroting 2021

Salariskosten SW-medewerkers

De salariskosten van de SW-medewerkers neemt af met € 1,8 miljoen. De daling wordt veroorzaakt door:

- € 3,0 miljoen daling van de salariskosten SW medewerkers door een extra daling van het aantal SW medewerkers ten opzichte van de primaire begroting. Ten opzichte van 2020 stroomt 91 SE extra uit.
- € 1,2 miljoen toename van de salariskosten van de SW medewerkers door de indexering met 2% per 1 januari 2021 en 1% per 1 juli 2021.

Lage inkomensvoordeel

Door de hogere uitstroom van het aantal SW medewerkers is het lage inkomensvoordeel met € 45.000 extra gedaald.

Personele lasten

Dit betreft de lasten van het ambtelijk personeel. Deze nemen af met € 698.000. De afname wordt met name veroorzaakt door de verdere invulling van het strategisch personeelsplan.

Overige kosten SW-medewerkers

De overige kosten SW-medewerkers nemen af met € 129.000. Door de verdere afbouw van het aantal SW-medewerkers nemen de overige lasten ook af.

Productiekosten

Een verdere daling van de productiekosten wordt niet verwacht. Deze zijn met het indexpercentage toegenomen.

Overhead

Als gevolg van de invulling van het strategisch personeelsplan nemen de salariskosten verder af in 2021.

5.4 Onderdeel Vastgoed

Tabel Totale baten en lasten WerkBedrijf onderdeel Vastgoed in 2019 t/m 2024. ▶

5.4.1 Baten onderdeel Vastgoed

Begrotingswijziging 2020W tov 2020P

De baten van Begeleide participatie nemen in 2020 ten opzichte van de primaire begroting 2020 af met 361.000. Dit wordt veroorzaakt door de lagere doorbelasting naar SW voor de kosten van de productieruimte.

De overige bedrijfsopbrengsten in de overhead nemen toe met €174.000. Dit wordt veroorzaakt door de extra huurbaten van Blueview. Daarnaast zijn de externe verhuuropbrengsten verlaagd. Tot op heden worden de externe verhuuropbrengsten niet gerealiseerd.

Begroting 2021 (tov begroting 2020W)

De overige bedrijfsopbrengsten van overhead stijgen in 2021 met € 344.000. Door de voorgenomen plannen om te verhuizen van de Nieuwe Dukenburgs weg naar de Boekweitweg betaald WBRN betaald een vergoeding aan de module Vastgoed voor het gebruikt van de kantoorruimte, gas, water en licht.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR onderdeel Vastgoed						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Begeleide participatie	669	688	327	325	325	325	325
Overhead	352	441	615	852	852	852	852
Totaal Baten	**1.020**	**1.129**	**942**	**1.177**	**1.177**	**1.177**	**1.177**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR onderdeel Vastgoed						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Begeleide participatie	573	700	585	739	739	739	739
Overhead	448	428	357	438	439	438	438
Totaal Lasten	**1.020**	**1.129**	**942**	**1.177**	**1.177**	**1.177**	**1.177**
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Baten Bedragen in € 1.000		R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Begeleide participatie	Overige bedrijfsopbrengsten	669	688	327	325	325	325	325
	Materiaal verbruik	-1	0	0	0	0	0	0
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	235	189	189	83	83	83	83
	Overige bedrijfsopbrengsten	118	251	425	769	769	769	769
Totaal Baten		**1.020**	**1.129**	**942**	**1.177**	**1.177**	**1.177**	**1.177**

5.4.2 Lasten onderdeel Vastgoed

Begrotingswijziging 2020W tov 2020P

De afname van de lasten is het saldo van een toename en een afname. De lasten nemen met de BRN norm 2020 toe. Daarnaast dalen de lasten ad 187.000. Tot op heden realiseren we de externe verhuuropbrengsten niet. Door de verbouwing van het pand aan de Boekweitweg verwachten we in 2020 eenmalig minder onderhoudskosten.

Begroting 2021 (tov begroting 2020W)

De lasten zijn in 2021 met € 236.000 toegenomen. Naast de BRN norm van 2021 nemen de kosten toe door het wegvallen van het eenmalige voordeel van de onderhoudskosten in 2020. De overige toename wordt veroorzaakt door de voorgenomen plannen om te verhuizen naar de Boekweitweg.

Lasten Bedragen in € 1.000		MGR onderdeel Vastgoed						
		R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Begeleide participatie	Kapitaallasten	69	66	66	128	128	127	127
	Operationele lasten	466	591	519	610	611	612	612
	Personele lasten	37	44					
Overhead	Kapitaallasten	30	43	43	84	83	83	83
	Operationele lasten	394	357	314	355	355	355	355
	Personele lasten	23	28					
Totaal Lasten		**1.020**	**1.129**	**942**	**1.177**	**1.177**	**1.177**	**1.177**

6 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen

In de lijn van voorgaand jaar rapporteren we over het totaal van de baten en lasten. De verschuivingen tussen de categorieën worden niet nader toegelicht omdat deze te divers zijn en dit ook voortdurend in beweging is.

De begroting is 1,1 miljoen afgenomen t.o.v. de vorige begroting (in begrotingsjaar 2020: 18,1 miljoen i.p.v. 19,2 miljoen). In paragraaf 6.1 en 6.2 worden de begrotingswijzigingen van onderdeel Automatisering en onderdeel I&A toegelicht.
In het regionale portefeuillehouder overleg Financiën van 7 oktober 2019 in BRN 2021 is vastgesteld om na indexering van de budgetten een generieke korting structureel toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 ev. Dit betekent een korting die oploopt tot bijna 600.000 in 2023. De impact van dit besluit wordt per onderdeel afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR ICT Rijk van Nijmegen						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	276	407	424	429	363	363	363
Overhead	18.073	18.784	17.651	17.858	17.909	17.958	17.958
Totaal Baten	**18.349**	**19.190**	**18.075**	**18.287**	**18.272**	**18.321**	**18.321**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR ICT Rijk van Nijmegen						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	276	407	424	429	363	363	363
Overhead	16.394	17.022	15.889	16.093	16.144	16.193	16.193
Totaal programma	**16.670**	**17.428**	**16.313**	**16.522**	**16.507**	**16.556**	**16.556**
Overhead MGR	1.679	1.762	1.762	1.765	1.765	1.765	1.765
Totaal lasten	**18.349**	**19.190**	**18.075**	**18.287**	**18.272**	**18.321**	**18.321**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

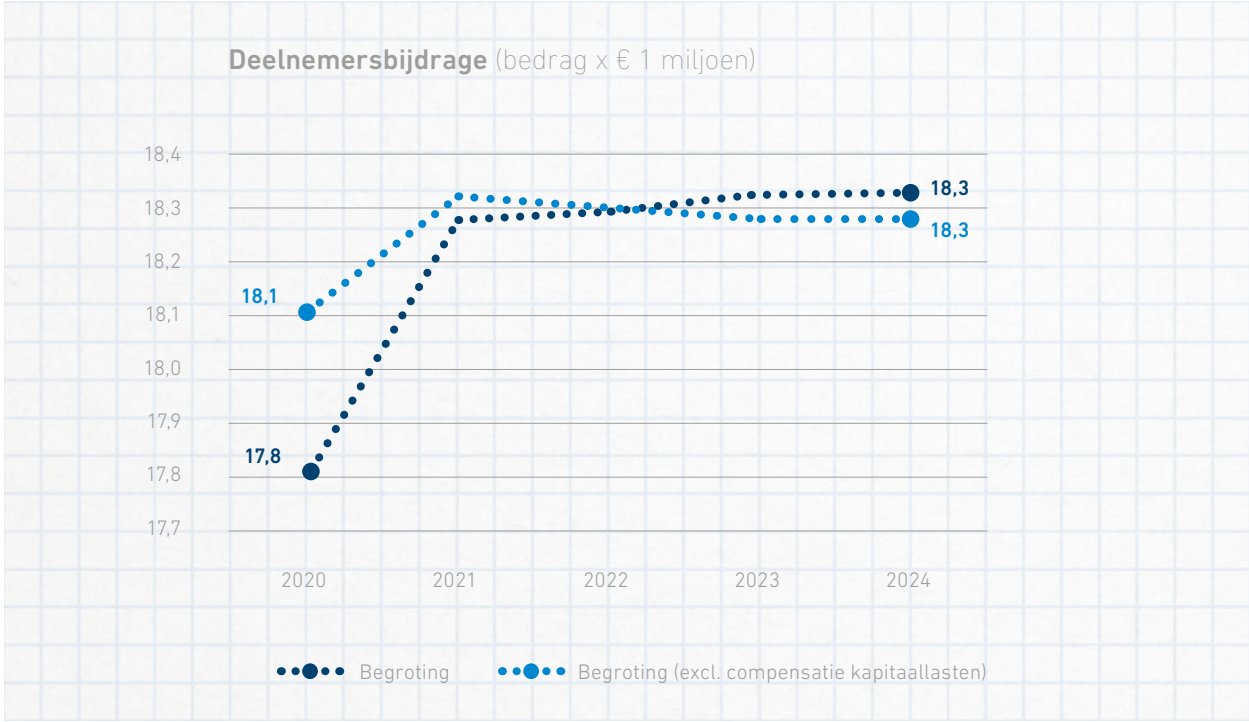
Ontwikkeling begrotingstotalen

ICT Rijk van Nijmegen omvat twee onderdelen; Automatisering en Informatie-& Applicatiebeheer (I&A).

*Voor de vergelijkbaarheid van de bedragen is de tabel excl. de plusproducten van € 298.000 in 2020. Dit omdat plusproducten vooralsnog alleen in 2020 zijn opgenomen. ▶

Het begrotingstotaal van iRvN neemt over de jaren met € 545.000 toe (van € 17,8 miljoen in 2020 naar € 18,3 miljoen in 2023). Dat heeft de volgende oorzaken:

1. Stijging begroting 2020-2023 door toenemende kapitaallasten (+ € 400.000)[9]
2. De indexering conform de BRN-norm in 2021 e.v. (bijstelling + € 210.000)
3. Afname WBRN-formatie in 2022 (bijstelling - € 65.000)

Bovenstaand een grafiek van de deelnemersbijdrage (inclusief de dienstverlening aan het Werkbedrijf) met en zonder de compensatie aan gemeenten voor hun kapitaallasten van voormalige ICT-investeringen. Hierin is duidelijk te zien dat de toename vanaf 2020 hierdoor veroorzaakt wordt en dat de meerjarige begroting anders (behoudens indexering) nagenoeg gelijk zou zijn.

In bijlage 3 zijn per onderdeel de meerjarige effecten (per deelnemende gemeente) en de opbouw van de deelnemersbijdrage in beeld gebracht.

9 Deze stijging was al onderdeel van de begroting 2020-2023 (in deze begroting nam het begrotingstotaal toe van € 19,2 miljoen in 2020 naar € 19,6 miljoen in 2023). De kapitaallasten lopen bij gemeenten af (zij hebben sinds 2016 geen nieuwe ICT-investeringen) en de kapitaallasten bij iRvN lopen op (bijstelling + € 400.000). De 'compensatie' wordt minder en vervalt vanaf 2021 helemaal. Alleen bij Werkorganisatie Druten-Wijchen loopt de compensatie door tot 2023. Dit komt doordat gemeente Wijchen pas in 2018 deelnemer is geworden van de iRvN. Hierdoor is de compensatie van de kapitaallasten later ingegaan.

Personele lasten:

De personele lasten zijn niet meer volledig zichtbaar omdat een deel van deze lasten onderdeel uitmaakt van de overhead MGR. De personele lasten bestaan uit het volledige loonsom-en inhuurbudget. Overige personele lasten zijn buiten beschouwing gelaten. Ook de inhuur is uitgedrukt in fte's.

Personele lasten Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020 P	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Overhead	8.975	8.846	9.100	9.186	9.187	9.187	9.187
Arbeidsparticipatie	229	240	386	391	325	325	325
Totaal Baten	**9.203**	**9.086**	**9.486**	**9.577**	**9.513**	**9.513**	**9.513**

Hiernaast een overzicht van het verloop van de personele lasten voor de komende jaren. Hierbij is te zien dat de personele lasten op taakveld overhead met circa € 250.000 stijgen t.o.v. de primitieve begroting. Dit komt grotendeels door een formatie-uitbreiding bij de Servicedesk van 1,89 FTE servicepuntmedewerkers en door plusproducten (extra dienstverlening). Op taakveld arbeidsparticipatie is er een uitbereiding van 1,8 FTE op de WBRN-formatie in 2020. Deze formatie uitbereiding loopt af naar 1 FTE in 2022. De bedragen zijn in 2021 conform de BRN-normering geïndexeerd.

Door de invoering van het generatiepact zijn er wel enkele wijzigingen ontstaan m.b.t. de bezetting. Op dit moment delen er 8 medewerkers mee aan het Generatiepact. Hiermee is er, naast wat mobiliteit, ruimte gerealiseerd om 1 a 2 jonge collega's aan te stellen.

Bij de Servicedesk is een flexibele schil van circa twee formatieplaatsen. ICT-Beheer heeft inhuur voor onder andere IT-oplossingen en specialistische kennis. De totale omvang van het inhuurbudget bedraagt € 600.000. Echter zijn er veel openstaande vacatures, met name bij ICT-Beheer. Dit komt deels doordat het moeilijker wordt geschikt personeel aan te trekken. Ook wordt er, gelet op toekomstige ontwikkelingen, soms ook een bewuste afweging gemaakt om vacatures niet in te vullen maar hiervoor in te huren. Eventuele openstaande vacatureruimte kan ten gunste komen aan het inhuurbudget.

6.1 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Automatisering

Automatisering valt volledig onder het taakveld Overhead.

We rapporteren over het totaal aan baten en lasten, waarbij de overhead apart is opgenomen, conform de BBV-richtlijn.

Op de volgende pagina's treft u de toelichting aan van de begrotingswijziging 2020 ten opzichte van de begroting 2020-2023. Vervolgens worden de bijstellingen van de begrotingstotalen van de begroting 2021-2024 en de ontwikkeling van de begroting over de jaren nader gespecificeerd. Als laatste worden de effecten van de bezuinigings-taakstelling (korting op de indexering) toegelicht.

Baten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Overhead	12.996	13.484	13.884	14.145	14.196	14.245	14.245
Totaal Baten	**12.996**	**13.484**	**13.884**	**14.145**	**14.196**	**14.245**	**14.245**

Lasten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Overhead	11.989	12.447	12.846	13.108	13.159	13.208	13.208
Totaal Programmalasten	11.989	12.447	12.846	13.108	13.159	13.208	13.208
Overhead MGR	1.007	1.037	1.037	1.037	1.037	1.037	1.037
Totaal Lasten	**12.996**	**13.484**	**13.884**	**14.145**	**14.196**	**14.245**	**14.245**
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op de begrotingswijziging 2020:

De baten en lasten in de voorliggende begroting stijgen met € 400.000 t.o.v. de Ontwerpbegroting.

Deze bestaat uit de volgende onderdelen:

1 Reguliere dienstverlening/ producten: Uitbreiding van de producten en dienstverlening aan de ODRN door uitbereiding van het aantal gebruikers (bijstelling + € 200.000).
2 Extra dienstverlening/ plusproducten: een bijstelling van + € 200.000 hiervoor. Plusproducten en diensten die een meerjarig karakter hebben zijn wederom meegenomen in de begroting. Dat is alleen voor de bijgestelde begroting 2020 (voor 2021 e.v. vooralsnog niet). De baten staan onder de post 'Overige Bedrijfsopbrengsten', de lasten onder 'Operationele Lasten'.

In bijlage 3 zijn de plusproducten nader gespecificeerd. De bedragen zijn op basis van voorcalculatie. De factuur is op basis van de werkelijke kosten.

Toelichting op de begroting 2021-2024:

De baten en lasten in 2021 e.v. stijgen met € 365.000 ten opzichte van de Ontwerpbegroting. Dit betreft alleen de reguliere dienstverlening. Deze bestaat uit:

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
		R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	11.643	12.418	12.618	13.067	13.118	13.167	13.167
	Overige bedrijfsopbrengsten	325		200				
	Overige bijdragen	1.027	1.066	1.066	1.078	1.078	1.078	1.078
Totaal Baten		**12.996**	**13.484**	**13.884**	**14.145**	**14.196**	**14.245**	**14.245**

Programmalasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
		R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Overhead	Operationele lasten	5.210	5.575	5.721	5.442	5.329	5.363	5.411
	Personele lasten	5.455	5.218	5.611	5.694	5.696	5.696	5.695
	Kapitaallasten	1.324	1.654	1.515	1.973	2.135	2.150	2.102
Totaal Programmalasten		**11.989**	**12.447**	**12.846**	**13.108**	**13.159**	**13.208**	**13.208**
Totaal		**12.996**	**13.484**	**13.884**	**14.145**	**14.196**	**14.245**	**14.245**
Saldo baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Overhead MGR Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Overhead MGR	1.007	1.037	1.037	1.037	1.037	1.037	1.037
Totaal Overhead MGR	**1.007**	**1.037**	**1.037**	**1.037**	**1.037**	**1.037**	**1.037**

1 Indexering voor 2021 e.v. met 1,18%. Dit is na de korting van 1%. Dat betekent voor 2021 een hogere deelnemersbijdrage van € 152.000. De bijdrage voor het Werkbedrijf is eveneens geïndexeerd met 13.000 (totale bijstelling + € 165.000).
2 Reguliere dienstverlening/ producten: Uitbreiding van de producten en dienstverlening aan de ODRN door uitbereiding van het aantal gebruikers (bijstelling + € 200.000).

In bijlage 3 is de opbouw van de deelnemersbijdragen per gemeente over de jaren 2020 tot en met 2024 te zien. Hierin zijn de bijstellingen van de begroting 2019-2023 naar de voorliggende begroting inzichtelijk gemaakt.

Overhead MGR

In het BBV is voorgeschreven dat met ingang van 2018 apart inzicht wordt gegeven in de overhead. Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de hiernaast staande tabel is de (meerjarige) omvang van de overhead weergegeven.

Effecten bezuinigingstaakstelling:
Gemeente Nijmegen heeft aangegeven de door haar voorgenomen structurele bezuiniging (efficiëntiekorting) van 1% in 2021 oplopend tot 3% in 2023 ook aan haar verbonden partijen op te leggen. iRvN wordt in dit kader als een verbonden partij beschouwd. Concreet betekent dit voor onderdeel automatisering dat de deelnemersbijdrage van alle gemeenten aan iRvN moet worden verlaagd met € 140.000 in 2021 oplopend tot € 440.000 in 2023.

Als samenwerkingsorganisatie is het doel van iRvN om zo efficiënt mogelijk de middelen in te zetten om een goede, bedrijfszekere en toekomst vaste ICT-infrastructuur zonder 'gouden randjes' te beheren, te exploiteren en te ontwikkelen. Wij ondersteunen de deelnemers bij hun digitale transformatie en we vinden het, gegeven de ontwikkelingsfase van Gemeente Nijmegen en de andere gemeenten in het digitale transformatieproces en de dynamische technologische veranderingen, verre van verstandig om (verdere) bezuinigingen door te voeren bij de uitvoering van die taak. Niet in de laatste plaats gezien het steeds groter wordende belang van informatieveiligheid en de afhankelijkheid hiervan voor de algemene bedrijfscontinuïteit.

Eventuele bezuinigingsmogelijkheden als gevolg van technologische ontwikkelingen of van beleidsmatige keuzen door de deelnemers zullen eerder ingezet moeten worden om informatieveiligheid en bedrijfscontinuïteit te blijven waarborgen dan dat het daadwerkelijk bezuinigingen op zal leveren.

Namens de deelnemers neemt iRvN deel aan landelijke, door VNG georganiseerde aanbestedingstrajecten. In het verleden heeft die deelname geresulteerd in structurele verlagingen van de deelnemersbijdragen voor gemeenten aan o.a. mobiele telefonie voor € 300.000. Wellicht dat toekomstige aanbestedingen eveneens zullen leiden tot structurele verlaging van kosten.

Een prachtig voorbeeld van (regionale) efficiency en harmonisatie is de regionale inzet van de door Gemeente Nijmegen ontwikkelde en beheerde Enterprise Service Bus (leveranciersonafhankelijke berichtenmakelaar). Alle gemeenten dragen nu bij aan de ontwikkel- en exploitatiekosten (jaarlijks € 337.000) van de ESB zonder dat dit tot verhoging van de deelnemersbijdrage heeft geleid.

Regionaal zien we meer mogelijkheden tot kostenbesparingen en kwaliteitsverhoging. Namelijk door meer samen te werken op beleidsarme terreinen. Samenwerken loont, zo is gebleken.

Een aantal voorbeelden: het inrichten van een gemeenschappelijk en regionaal KCC (of op z'n minst regionale ondersteuning van elkaar), een gezamenlijke scanstraat voor het verwerken van post en verdere digitaliseren van de documentaire informatievoorziening, een gezamenlijke afdeling Burgerzaken, een gezamenlijk systeem en werkwijze voor facilitaire zaken. En ook het harmoniseren van applicaties tussen gemeenten om ze vervolgens gezamenlijk te beheren. Deze voorbeelden vragen de wil tot verdere samenwerking binnen de regio en liggen allemaal relatief dichtbij.

6.2 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Applicatie-beheer

Bij Informatie-& Applicatiebeheer (I&A) zijn twee taakvelden van toepassing. Dat is het taakveld Arbeidsparticipatie voor de interne Dienstverlening (DVO) welke I&A voor het Werkbedrijf onderdeel Werk verricht. De dienstverlening voor de gemeente staat opgenomen onder het taakveld Overhead. Ook hier rapporteren we over het totaal aan baten en lasten met de overhead apart, conform de BBV-richtlijn.

Op de volgende pagina's treft u de toelichting aan van de begrotingswijziging 2020 ten opzichte van de begroting 2020-2023. Vervolgens wordt de ontwikkeling van de begrotingstotalen van de begroting 2021-2024 nader gespecificeerd. Als laatste worden de effecten van de bezuinigingstaakstelling (korting op de indexering) toegelicht.

Baten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	276	407	424	429	363	363	363
Overhead	5.078	5.300	3.767	3.713	3.713	3.713	3.713
Totaal Baten	**5.354**	**5.706**	**4.192**	**4.142**	**4.076**	**4.076**	**4.076**

Lasten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	276	407	424	429	363	363	363
Overhead	4.405	4.575	3.043	2.985	2.985	2.985	2.985
Totaal programma	**4.681**	**4.982**	**3.467**	**3.414**	**3.348**	**3.348**	**3.348**
Overhead MGR	672	725	725	728	728	728	728
Totaal lasten	**5.354**	**5.706**	**4.192**	**4.142**	**4.076**	**4.076**	**4.076**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Baten en lasten

Toelichting op de begrotingswijziging 2020:

De baten en lasten in de voorliggende begroting dalen met € 1.515.000 t.o.v. de Ontwerpbegroting.

Deze bestaat uit de volgende onderdelen:

1 Reguliere dienstverlening/producten Nijmegen: de bijstelling van de deelnemersbijdrage van de gemeente Nijmegen, die tot op heden bijna volledig opdrachtgever is aan onderdeel applicatiebeheer, voor de reguliere dienstverlening (bijstelling - € 1.630.000). De wijzigingen zijn al vastgesteld in de begrotingswijzigingen van het 2e kwartaal. De begrotingswijzigingen betreffen:
   - De financiering van de jaarlijkse ESB-exploitatiekosten wordt betaald uit de structureel beschikbare ruimte binnen de iRvN-begroting van Automatisering en niet meer binnen de begroting van applicatiebeheer (bijstelling - € 346.000).
   - Per 1-1-2020 vindt er een overdracht van de onderhoudsbudgetten plaats van de iRvN, onderdeel applicatiebeheer, naar de gemeente Nijmegen (bijstelling - € 1.284.000).

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
		R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	276	407	424	429	363	363	363
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	4.822	5.300	3.669	3.713	3.713	3.713	3.713
	Overige bedrijfsopbrengsten	256	0	98	0	0	0	0
Totaal Baten		**5.354**	**5.706**	**4.192**	**4.142**	**4.076**	**4.076**	**4.076**

Programmalasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
		R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	Operationele lasten	44	167	38	38	38	38	38
	Personele lasten	232	240	386	391	325	325	325
Overhead	Operationele lasten	1.485	1.594	283	222	222	222	222
	Personele lasten	2.913	2.974	2.752	2.755	2.755	2.755	2.755
	Kapitaallasten	7	7	7	7	7	7	7
Totaal Programmalasten		**4.681**	**4.982**	**3.467**	**3.414**	**3.348**	**3.348**	**3.348**
Totaal		**5.354**	**5.706**	**4.192**	**4.142**	**4.076**	**4.076**	**4.076**

Saldo baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Overhead MGR Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
	R 2019	B 2020 p	B 2020 w	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Overhead MGR	672	725	725	728	728	728	728
Totaal Overhead MGR	**672**	**725**	**725**	**728**	**728**	**728**	**728**

2 Reguliere dienstverlening/producten WBRN: de reguliere dienstverlening voor de WBRN is ook aangepast. De wijzigingen zijn al vastgesteld in de (technische) begrotingswijziging van het 3e kwartaal (bijstelling + € 17.000). De begrotingswijzigingen betreffen:
   - De onderhoudsbudgetten van de WBRN-applicaties gaan per 1-1-2020 terug naar de WBRN (bijstelling - € 129.000).
   - Er wordt voor 1,8 fte aan WBRN-formatie overgeheveld naar iRvN en iRvN brengt die in rekening: 4,8 fte i.p.v. 3 fte in totaal vanaf 2020 (bijstelling + € 146.000).

3 Extra dienstverlening/plusproducten en diensten: een bijstelling van + € 98.000 hiervoor. Plusproducten en diensten die een meerjarig karakter hebben zijn wederom meegenomen in de begroting. Dat is alleen voor de bijgestelde begroting 2020 (voor 2021 e.v. vooralsnog niet). De baten staan onder de post 'Overige Bedrijfsopbrengsten', de lasten onder 'Operationele Lasten' en 'Personele Lasten'.

Toelichting op de begroting 2021-2024:
De baten en lasten dalen in 2021 met € 1.565.000 ten opzichte van de Ontwerpbegroting en vanaf 2022 dalen ze met € 1.630.000. Dit betreft alleen de reguliere dienstverlening. Deze bestaat uit:

1 Indexering voor 2021 e.v. met 1,18%. Dit is na de korting van 1%. Dat betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 43.000. De bijdrage voor het Werkbedrijf is eveneens geïndexeerd met € 5.000 (totale bijstelling + € 48.000).
2 Bijstelling van de reguliere dienstverlening gemeente Nijmegen (bijstelling - € 1.630.000) en van het Werkbedrijf (bijstelling + € 17.000).
3 Vanaf 2022 loopt het aantal fte van de WBRN-formatie terug van 4,8 fte naar 4 fte (bijstelling - € 65.000)

In bijlage 3 is de opbouw van de deelnemersbijdrage over de jaren 2019 tot en met 2023 te zien. Daarnaast zijn in bijlage 3 de plusproducten gespecificeerd. De bedragen zijn op basis van voorcalculatie. De factuur is op basis van de werkelijke kosten.

Overhead MGR

In het BBV is voorgeschreven dat met ingang van 2018 apart inzicht wordt gegeven in de overhead. Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
In bovenstaande tabel is de (meerjarige) omvang van de overhead weergegeven.

Effecten bezuinigtaakstelling:
De generieke korting van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 die is vastgesteld in de BRN 2021 staat voor onderdeel applicatiebeheer, in geld uitgedrukt, gelijk aan een bezuinigingstaakstelling die oploopt tot circa € 130.000 in 2023. Gemeente Nijmegen is tot op heden bijna volledig opdrachtgever voor onderdeel applicatiebeheer. De bezuinigen hebben dus enkel betrekking op gemeente Nijmegen.

Allereerst willen we ook hier vermelden dat we het niet verstandig vinden in deze tijd van digitale transformatie te bezuinigen op ICT. Daarnaast hebben we ook bij onderdeel applicatiebeheer in 2019 al bezuinigingen bewerkstelligt, zo hebben we afgelopen jaar € 337.000 aan jaarlijkse ESB-exploitatiekosten structureel teruggeven aan gemeente Nijmegen.

Nadat per 1 januari 2020 alle budgetten met betrekking tot het contractueel onderhoud van de applicatiesoftware weer volledig teruggegaan is naar Gemeente Nijmegen, zijn enkel de personele budgetten conform de overgedragen formatie onderdeel van de iRvN-begroting. Een structurele bezuiniging is slechts te realiseren indien de formatie wordt teruggebracht. Dit is alleen mogelijk als Gemeente Nijmegen aangeeft welke applicaties niet meer door iRvN beheerd hoeven te worden. Dat betekent dat die applicaties niet meer gebruikt zullen worden door Gemeente Nijmegen; indien die applicaties wel gebruikt blijven worden, zal het applicatiebeheer door Gemeente Nijmegen op een andere manier georganiseerd moeten worden, van een bezuiniging is dan geen spraken.

Wellicht ziet Gemeente Nijmegen mogelijkheden tot harmonisatie of combineren van applicaties. In dat rationalisatieproces kan en zal iRvN van harte meewerken en adviseren, de keuzen worden daarin door Gemeente Nijmegen gemaakt. Eventueel zijn er mogelijkheden om beheertaken te automatiseren, dat zal verder onderzocht moeten worden maar dit zal echter eerder investeringen vragen dan dat het op korte termijn bezuinigingen op zal leveren.

Met minder mensen hetzelfde werk doen is geen optie. Belangrijk uitgangspunt is dat iRvN niet aan de medewerkers kan/mag vragen om kwalitatief minder werk te leveren dan men gewend is. Dat leidt tot een onacceptabele toename van de werkdruk, die toch al als hoog ingeschat mag worden.

Een ander risico dat we willen benoemen is dat de indexering is gebaseerd op een mengpercentage van 70% personeel en 30% materieel. Aangezien we, in opdracht van gemeente Nijmegen, de onderhoudsbudgetten terug hebben gegeven aan gemeente Nijmegen bestaat onderdeel applicatiebeheer vanaf 2020 nagenoeg volledig uit personeelsbudgetten. Aangezien de personele indexering bijna het dubbele is van de operationele indexering[10] heeft dit verdere structurele nadelige gevolgen voor de Applicatiebeheer begroting. Met Nijmegen dient in gesprek te worden gegaan of we kunnen indexeren o.b.v. personele indexering om verdere scheefgroei te voorkomen.

10 Bijvoorbeeld: Publicatie CEP-maart 2019: index 2021 is 2,61 % (loon 3,00% en materieel 1,70%). Hiermee ligt de loonsomindexering 2021 van 3% bijna 2% hoger dan de BRN-indexering van 1,16%.

Deel 3 PARAGRAFEN

Een begroting moet een aantal paragrafen bevatten die in de BBV voorgeschreven zijn. Dit noemen we de paragrafen.

In dit deel van de begroting gaan we achtereenvolgens in op:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Verbonden partijen

Tot slot formuleren we op het eind van dit deel het besluit van het algemeen bestuur.

7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

a. de weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover de MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf over het weerstandsvermogen bevat minimaal:
a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
b. een inventarisatie van de risico's;
c. het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's.

Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie van de MGR.

Weerstandscapaciteit

De MGR kiest er voor geen weerstandsvermogen aan te houden maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen. Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Risico's

De inventarisatie van risico's heeft tot doel om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen ervan voor de middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf benoemen we de grootste risico's inzake:

1 wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's;
2 maatschappelijke risico's;
3 middelen, organisatie, medewerkers en efficiency.

Ad 1 Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's

Afbouw en ontschotting Participatiebudget
Er bestaat het toekomstige risico dat de Rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Om die reden werken we met een flexibele personele schil.

Afname meerwerk
In 2020 is het meerwerkbudget van de deelnemende gemeenten afgebouwd. Er is wel sprake van tijdelijke middelen van gemeenten voor extra taken voor de MGR. Een deel van dit meerwerk wordt ingezet voor personeelskosten. Ook om die reden werkt de MGR met een flexibele schil. Daarmee kunnen we inspelen op de afbouw van het meerwerk. De eerdere afbouw van meerwerk heeft voor 2020 en 2021 formatieve consequenties voor module WerkBedrijf.

Aanbieden beschut werk (nieuw) vanuit de Participatiewet
Kandidaten die uitsluitend in een beschutte werkomgeving betaald werk kunnen verrichten, ondersteunen we zoveel mogelijk om actief te kunnen zijn op de arbeidsmarkt. Voor kandidaten die een positief advies beschut werk nieuw van het UWV krijgen, organiseren we (indien mogelijk) een tijdelijk dienstverband in een beschutte omgeving van maximaal 23 maanden, met 100% Wettelijk minimumloon (WML). We sturen op duurzame plaatsingen en bemiddelen de kandidaat naar een volgende of vaste werkplek. De kosten dekken we uit de loonkostensubsidie. Die wordt overgeheveld vanuit het bijstandsbudget (BUIG) van de gemeenten. Uit het Participatiebudget financieren we de begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen. Het eerste risico is dat deze dekking afneemt of wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een nieuw dienstverband beschut blijven bestaan. Een tweede risico is de stijging van de loonkosten. Bijvoorbeeld als er een cao voor deze doelgroep zou komen. Wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden vanuit deze middelen, ontstaat er een financieel risico voor de gemeenten. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal kandidaten met een vast dienstverband bekend is.

Uittreden van een gemeente
Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Vooral als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Afbouw WSW budget en stijging gemiddelde loonkosten SW medewerkers
WerkBedrijf rekent voor de dienstverlening van de Sociale Werkvoorziening (onderdeel SW) een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE) bij gemeenten. Deze bijdrage is hoger dan het WSW budget dat de deelnemende gemeenten ontvangen vanuit het Rijk. Een afname van het WSW budget betekent geen direct risico voor de MGR. Aangezien gemeenten de bijdrage voor de uitvoering van de SW financieren vanuit het WSW budget benoemen we het risico wel in deze paragraaf. Wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) zijn niet beïnvloedbaar, maar hebben een grote impact op de kosten. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw. Dit betekent ook geen direct risico voor de MGR, omdat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de bijdragen.

Ad 2 Maatschappelijke risico's

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW
Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:
- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW-medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW-medewerkers en/of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

ICT
Dit betreft met name het risico van uitval of het hacken van ICT voorzieningen. De MGR anticipeert op dit risico door het uitvoeren van test. Ondanks dat blijft de mogelijkheid van uitval betaan.

Ad 3 Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Vennootschapsbelasting (VPB)

In 2017 heeft de Belastingdienst geconcludeerd dat de MGR onder voorwaarden niet VPB plichtig is. De afspraken die daarover met de Belastingdienst gemaakt zijn hebben wij voor 2019 strikt toegepast. Wijziging in activiteiten vanuit de MGR of inzichten vanuit de Belastingdienst kunnen dit standpunt wijzigen.

Belasting Toegevoegde Waarde (BTW)

Tot en met 2017 heeft de MGR, conform afspraken met de Belastingdienst het Haaglandenmodel toegepast. Dit is een systematiek waarop bepaald wordt welke middelen binnen het Participatiebudget compensabel zijn voor de BTW en welke niet. In 2018 zijn er nieuwe afspraken gemaakt met de Belastingdienst en is het Haaglandenmodel met de Belastingdienst afgerekend. Vanaf 2018 past de MGR de nieuwe afspraken toe. Op dit moment loopt er een landelijke procedure tegen de Belastingdienst waarin fiscalisten het standpunt hebben dat alle activiteiten binnen het Participatiebudget compensabel zijn. De uitkomst van de procedure zal effect hebben op de wijze waarop we vanaf 2018 uitvoering geven aan de gemaakte afspraken.

Juridisch

Op juridisch gebied loopt de MGR op het moment geen risico's.

Informatiebeveiliging en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Informatiebeveiliging vormt een belangrijk onderwerp binnen de MGR Rijk van Nijmegen. Met name aan de borging van de privacy van betrokkenen wordt veel aandacht besteed. De noodzakelijke maatregelen zijn getroffen om tijdig te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging. Het grootste risico is dat bijzondere persoonsgegevens uitlekken. Ook het uitlekken van bedrijfsinformatie valt onder deze risico's. Ondanks de getroffen maatregelen kunnen zich dergelijke incidenten voordoen. De impact van een dergelijk incident is niet vooraf in te schatten. De maximale geldboete kan oplopen tot ruim € 800.000 en er kan sprake zijn van veel negatieve publiciteit.

Conclusie risico-inventarisatie

In tabel 15 staat de risico-inventarisatie. Onder verwachtingswaarde (zie kolom in tabel 15) wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet. De Capaciteit MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van hun weerstandscapaciteit. In de bijlage hebben we het risico per gemeente opgenomen.

Tabel 15 Risico-inventarisatie MGR ▶

Risico-inventarisatie MGR Bedragen in € 1.000	**Verwach-tingswaarde**	**Capaciteit MGR**
Wet en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's		
Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en /of beleid	350	140
Niet naleven van wet- en regelgeving of subsidievoorwaarden	1.425	640
Subtotaal	**1.775**	**780**
Maatschappelijke risico's		
Claims	105	36
Imagoschade	PM	PM
Veranderende eisen vanuit de deelnemende gemeenten	500	300
Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf	1.020	468
ICT	500	100
BIG - privacy	300	60
Subtotaal	**2.425**	**964**
Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency		
Ziekteverzuim & Arbo	350	140
Leeftijd personeel	200	40
Personele frictie	800	480
Integriteit, fraude, diefstal	175	50
Verzekeringen	350	70
Bevoegdheden en verantwoordelijkheden	PM	PM
Financiële terugloop van SW middelen	PM	PM
Automatisering	250	150
Subtotaal	**2.125**	**930**
Risico-inventarisatie MGR	**6.325**	**2.674**

Kengetallen MGR	Realisatie	Verwacht	Verwacht
	2019	2020	2021
Netto schuldquote	8,0%	8,6%	8,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	8,0%	8,6%	8,6%
Solvabiliteitsratio	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%
Liquiditeit	1,0	1,0	1,0

8 Financiering

Het doel van deze paragraaf is om te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Op de MGR is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, verstandige en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de MGR met een statuut te regelen. In 2015 is voor de MGR het treasurystatuut vastgesteld, waarin de regels over de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten en de administratieve organisatie van de financieringsfunctie zijn opgenomen. In 2016 is dit statuut herzien. Dit is tevens de meest recente versie.

Treasurybeheer

Volgens artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient de begrotingsparagraaf betreffende de financiering in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer te bevatten.

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De MGR mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan door het algemeen bestuur goedgekeurde derde partijen. Hierbij wordt vooraf advies ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.
- De MGR kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie als deze uitzettingen vertrouwd zijn en niet gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het vertrouwde karakter van deze leningenuitzettingen wordt gewaarborgd met richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut;
- Het gebruik van derivaten is niet toegestaan.

Risicobeheer; de kasgeldlimiet en renterisiconorm

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's.

Koersrisico's

De MGR heeft geen leningen in buitenlandse valuta. Transacties in buitenlandse valuta komen niet of nauwelijks voor. Het koersrisico is dus nihil. De MGR heeft geen beleggingen en staatsobligaties. De MGR is verplicht eventuele overtollige middelen bij de schatkist te stallen (schatkistbankieren) en gaan dus geen nieuwe beleggingen aan.

Renterisicobeheer

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het doel van dit limiet is om te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken gaan optreden in de hoogte van de rente die de MGR moet betalen. Het niveau van het kasgeldlimiet is beperkt tot 8,5% van het totaal van de primitieve begroting. De wettelijk toegestane kasgeldlimiet van 8,5% is in 2018 niet overschreden. Ook het meerjarenperspectief is dat het niet structureel wordt overschreden.

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal (leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). In tabel 16 is te zien dat de renterisiconorm de komende vier jaren ruimschoots wordt gehaald.

Schatkistbankieren

Sinds de oprichting in 2015 is de MGR verplicht om hun overtollige middelen aan te houden bij het Rijk. Dit wordt schatkistbankieren genoemd. Hierdoor kan de MGR geen gelden meer beleggen en is ze voor rentevergoedingen afhankelijk van de vergoedingen die het Rijk geeft. De 'overtollige middelen' zijn de gelden boven een drempelbedrag. Dat drempelbedrag wordt bepaald aan de hand van een percentage van het begrotingstotaal. In enig kwartaal mag dit drempelbedrag aan eigen (gemiddeld) banksaldo niet worden overschreden.

Gewaarborgde geldleningen

De MGR is geen gewaarborgde geldleningen aangegaan bij een externe partij.

Overige geldleningen

De MGR heeft in 2015 een lening afgesloten van € 1,2 miljoen, met een jaarlijkse vast aflossings- en rentebedrag van € 70.000. De looptijd is tot 2 januari 2035. In 2017 is een aflossingsvrije lening aangetrokken van € 4,5 miljoen. Deze lening is overeengekomen voor een looptijd tot 27 april 2037, met een aflossing in één termijn op het eind en een rentepercentage van 1,73%. In 2018 is een aflossingsvrije lening aangetrokken van 2,5 miljoen. Deze lening is overeengekomen voor een looptijd tot 25 juni 2038 met een aflossing in één termijn op het eind en een rentepercentage van 1,71%.

Tabel 16 Renterisiconorm en ruimte in de periode 2019 tot en met 2023 ▼

Bedragen in € 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Begrotingstotaal	94.630	90.886	88.611	86.649	84.724
Percentage renterisiconorm	*20%*	*20%*	*20%*	*20%*	*20%*
Toetsbedrag renterisiconorm	18.926	18.177	17.722	17.330	16.945
Aflossingen	53	54	55	56	57
Ruimte	**18.873**	**18.123**	**17.667**	**17.274**	**16.888**

9 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van de MGR te realiseren.

Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van het beleid, de dienstverlening aan kandidaten en ondernemers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de taken van de MGR is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In deze paragraaf informeren wij u over de belangrijkste bedrijfsvoering processen binnen de MGR. U treft informatie aan over het beleid, de organisatie, het personeelsbeleid, informatisering, de administratieve organisatie en de kansen en bedreigingen voor de MGR.

Beleid van de bedrijfsvoering

De organisatiestructuur van de MGR is een afgeleide van het zogenoemde afdelingenmodel. De organisatie staat onder algemene leiding van een algemeen directeur, tevens secretaris van de MGR.

Binnen de MGR is de planning & control cyclus ingericht. Deze start met de begroting waarin de afspraken over het te voeren beleid worden vastgelegd. Via kwartaalrapportages leggen we tussentijds aan gemeenten verantwoording af over het gevoerde beleid. Het jaar sluiten we af met een jaarrekening waarin we verantwoording afleggen over het gehele boekjaar.

Naast de verantwoordingsdocumenten zijn de volgende documenten opgesteld om de bedrijfsvoering verder vorm te geven:

- Notitie weerstandsvermogen
- Notitie en richtlijn activeren en afschrijving
- Treasurystatuut
- Financiële verordening
- Controleverordening
- Controleplan
- Beschrijvingen van de primaire processen
- Gastheerrol
- Mandatering
- Informatiebeveiligingsbeleid

Bijgaande notities moeten waarborgen dat de MGR binnen de wettelijke en financiële kaders handelt. De resultaten hiervan leggen we aan het Dagelijks en het Algemeen Bestuur ter besluitvorming voor.

Organisatiestructuur

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast hebben we een bestuurscommissie Werk en een agendacommissie.

Het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Aan het Algemeen Bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het Algemeen Bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks Bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.

Het Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. De leden worden door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het college van Burgemeester en Wethouders. Drie zetels van de vijf zijn gevuld.

De voorzitter

De voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Bestuurscommissie Werk

De leden van de bestuurscommissie worden door het Algemeen Bestuur benoemd. In de regel bestaan de leden uit de portefeuillehouders werk van de deelnemende gemeenten aan de MGR. De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van WerkBedrijf. De bestuurscommissie adviseert hierin het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

Agendacommissie

De agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Verder adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten voor raden.

Uitvoeringsorganisatie en platform

De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met twee modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coördinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie is zodanig opgesteld dat de dagelijkse gang van zaken erop ingericht is dat de financiële verordening, de controleverordening en het mandaat van de treasury nageleefd worden. Daarbij moet opgemerkt worden dat MGR de basisadministratie uitbesteed heeft aan de gastheer. Middels een dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken met de gastheer gemaakt over het binnen haar kaders uitvoeren van de taken.

Informatisering en automatisering

De informatisering en automatisering heeft tot doel de dienstverlening van de MGR aan haar klanten en kandidaten te optimaliseren. De informatisering en automatisering van de MGR maakt gebruik van het netwerk van iRvN. IRvN heeft contracten met diverse IT-aanbieders. De MGR maakt daar gebruik van. De belangrijkste systemen waarvan gebruik wordt gemaakt zijn: EVA, Compas en TopDesk. Voor de bedrijfsvoering wordt ook gebruik gemaakt van de informatiesystemen van de gastheer Gemeente Nijmegen. De belangrijkste systemen daarbij zijn: CODA en Beaufort.

Back up, recovery en beveiliging/privacy zijn binnen iRvN vormgegeven en voldoen aan de minimaal daaraan te stellen vereisten om de continuïteit van de bedrijfsvoering voor de MGR te waarborgen. Conform de overeengekomen basisafspraken (DVO) wordt wekelijks een volledige back up gemaakt en dagelijks een incrementaal back-up van de applicatieserver, databases en netwerkschijven (dus niet van de lokale harde schijven van pc's, laptops en dergelijke). In de basisafspraken zijn eveneens afspraken gemaakt over afdoende logische en fysieke beveiligingsmaatregelen om activiteiten van personen met

oneigenlijke of kwaadwillende bedoelingen op het iRvN netwerk en de daarop aangesloten systemen en applicaties uit te sluiten.

Ten behoeve van de informatiebeveiliging worden binnen de MGR procedures en voorzieningen ingericht conform de eisen die gesteld worden in de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten).

Personeelsbeleid

Het begrip “ontwikkeling” staat centraal in het strategisch plan van HR. Wij geloven in de ontwikkeling van onze medewerkers wat daarbij ook de kwaliteit van onze dienstverlening verhoogd. De afdeling HR heeft hier een belangrijke faciliterende rol in.

Na een pilotjaar is de afdeling HR verder gegaan met het faciliteren aan de organisatie in voeren van “het goede gesprek”. Hierbij is de gesprekscyclus met gebruik van i-talent als belangrijke basis gebruikt. Hierop voortbordurend is het mobiliteitsplan geschreven om verder te kunnen faciliteren in de ontwikkeling van onze medewerkers.

10 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor groot onderhoud wordt geen voorziening getroffen. Er is een meerjarig onderhoudsplan welke periodiek geactualiseerd wordt. De onderhoudskosten van de relevante jaarschijven zijn in de begroting verwerkt.

11 Verbonden partijen

De MGR Rijk van Nijmegen is de gemeenschappelijke regeling van de volgende 7 gemeenten:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar
- Nijmegen
- Wijchen

Daarmee is de MGR een verbonden partij van deze gemeenten. De MGR zelf heeft geen verbonden partijen, en daarnaast bestaat ook geen visie of voornemen dit komend jaar te wijzigen.

12 Besluit algemeen bestuur

Het algemeen bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen;

- Gezien de tijdige toezending van de ontwerpbegroting aan de Raden van de deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten van Gelderland;
- Gelet op artikel 29 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen;
- Gelet op het advies van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen Regio Nijmegen;
- Gelet op de ingebrachte Zienswijzen van de Raden van de deelnemende gemeenten en de Provinciale Staten van Gelderland;
- Gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van XX XXXX 2020.

Besluit

1. De begroting van lasten en baten op programma's voor het jaar 2021 vast te stellen;
2. De bijgestelde begroting 2020 van lasten en baten op programma's vast te stellen;
3. De meerjarenbegroting voor de jaren 2021-2024 voor kennisgeving aan te nemen;
4. De bevoorschotting 2020 conform bijlage 2 vast te stellen;
5. De bevoorschotting 2021 conform bijlage 2 vast te stellen;
6. Het dagelijks bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen op te dragen na vaststelling van de begroting 2021 en de bijstelling 2020 dezen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan Provinciale Staten.

Bijlagen

1 Uitgangspunten begroting 75

2 Bijdrage per gemeente 2020-2021 76

3 Bijdrage per gemeente details 78

4 Bekostigingssystematiek SW 87

5 Staat van personele lasten 88

6 Staat van voorzieningen 90

7 Overheadnorm 91

8 Staat van investeringen 92

9 Consolidatieoverzicht MGR 93

10 Risico per gemeente 95

11 Meerjarenbalans 96

Bijlage 1 **Uitgangspunten begroting**

Algemeen MGR

Uitgangspunten:

- De begroting is opgesteld conform de voor¬schriften van de BBV.
- De begroting die op 1 juli 2019 door het AB is vastgesteld is als basis gehanteerd.
- De begrotingswijzigingen zijn tot en met december 2019 meegenomen.
- De begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen 2021 zijn toegepast.
- De gemeente Nijmegen treedt op als gastheergemeente voor diverse ondersteunende functies.
- De regionale overheadsnorm van 25% wordt gehanteerd.
- De begroting is taakstellend.
- De rente wordt toegerekend op basis van de werkelijke rente
- Subsidies worden begroot conform het baten en lasten stelsel, wat inhoudt dat uitgaven en ontvangsten toegerekend worden aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (lasten) en de baten ontstaan. Alleen bij specifiek geoormerkte subsidies, zoals de ESF, wordt het realisatiebeginsel gevolgd. Dit betekent dat deze subsidies slechts in het resultaat tot uiting worden gebracht als zij ook effectief gerealiseerd zijn.
- De uitgangspunten voor de bijdrage per gemeente zijn terug te vinden in bijlage 2 en 3

Module WerkBedrijf

Voor de opstelling van de begrotingsbijstelling 2020 en de begroting 2021 zijn de volgende uitgangspunten bepaald:

- Effecten van de septembercirculaire van 2019 van het Ministerie van Binnenlandse zaken zijn in de begroting verwerkt.
- Administratief blijven de financiële resultaten voor SW, Participatiebudget, wettelijke loonkostensubsidie en arbeidsmatige dagbesteding inzichtelijk.

Module iRvN

Voor de opstelling van de ontwerpbegroting 2021 en de bijgestelde begroting 2020 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Administratief blijven de financiële resultaten voor de onderdelen Automatisering en Informatie- & applicatiebeheer apart inzichtelijk.
- IRvN levert naast standaardproducten en diensten ook plusproducten en diensten. Deze worden kostenneutraal in rekening gebracht. Als deze plusproducten en diensten een meerjarig karakter hebben, zijn ze nu al In de begroting van 2020 opgenomen. In de loop van 2020 zal de begroting voor het lopende jaar worden bijgesteld op basis van inschatting van de totale omvang van alle plusproducten.
- Voor ICT-producten en diensten geldt: standaard tenzij.... Dit betekent dat altijd wordt gekozen voor uniforme producten en/of diensten, tenzij er zwaarwegende argumenten (m.n. productie- belemmerende) zijn om hier in bepaalde gevallen of situaties van af te wijken.
- Voor het onderdeel automatisering geldt dat we namens de hele regio meedoen aan de landelijke ICT-ontwikkelingen binnen de (lokale) overheid, tenzij er zwaarwegende redenen zijn (m.n. productie belemmerende) om hiervan af te wijken.

Bijlage 2 **Bijdrage per gemeente 2020-2021**

Gemeentelijke bijdrage 2020 Bedragen in € 1.000	MGR											
				WERK			IRVN			Overige bijdrage WERK		
	Bestuurs-ondersteuning	**SW**	**Vastgoed**	LKS	OWNW	Participatie	Automati-sering	Applicatie-beheer	**Totaal gemeente-lijke bijdrage**	Maat en Meerwerk	Masterplan	**Totaal bijdrage**
Beuningen	17	2.988	14	264	320	483	968		5.055	11		5.066
Druten	13	2.210	10	216	143	392	492		3.477	7		3.485
Heumen	11	1.380	7	181	171	316	564		2.630	7		2.637
Nijmegen	119	24.366	115	2.146	1.532	13.509	7.498	3.669	52.954	1.544	176	54.674
Wijchen	27	4.593	22	380	232	1.112	1.176		7.543	23		7.565
West Maas en Waal		1.354							1.354			1.354
Mook en Middelaar	5			34	81	111	286		517	3		520
Berg en Dal	23	4.418	21	345	314	1.264	908		7.293	28		7.321
Omgevingsdienst Regio Nijmegen							725		725			725
Totaal	**216**	**41.309**	**189**	**3.566**	**2.793**	**17.188**	**12.618**	**3.669**	**81.548**	**1.623**	**176**	**83.347**

Gemeentelijke bijdrage 2021 Bedragen in € 1.000	MGR											
				WERK			IRVN			Overige bijdrage WERK		
	Bestuurs-ondersteuning	**SW**	**Vastgoed**	LKS	OWNW	Participatie	Automati-sering	Applicatie-beheer	**Totaal gemeente-lijke bijdrage**	Maat en Meerwerk	Masterplan	**Totaal bijdrage**
Beuningen	18	2.839	6	286	320	497	1.007		4.974			4.974
Druten	13	2.075	5	232	143	403	513		3.385			3.385
Heumen	11	1.328	3	191	172	325	585		2.615			2.615
Nijmegen	122	23.223	51	2.356	1.534	13.871	7.720	3.713	52.589	367	150	53.106
Wijchen	28	4.273	9	405	233	1.144	1.268		7.360			7.360
West Maas en Waal		1.279							1.279			1.279
Mook en Middelaar	5			40	81	114	297		537			537
Berg en Dal	24	4.173	9	364	314	1.298	943		7.126			7.126
Omgevingsdienst Regio Nijmegen							734		734			734
Totaal	**221**	**39.191**	**83**	**3.875**	**2.797**	**17.652**	**13.067**	**3.713**	**80.598**	**367**	**150**	**81.115**

Verdeelsleutels

WerkBedrijf

Dienstverlening (Basis dvl): op basis van het per gemeente toegekende participatiebudget.

Meerwerk: op basis van afspraken met afzonderlijke gemeenten.

Arbeidsmatige dagbesteding (AD): op basis van de verdeling in de realisatie van 2018. Afrekening vindt plaats op basis van realisatie per gemeente.

Wettelijke loonkostensubsidie (WLKS): op basis van de verdeling in de realisatie van 2018. Afrekening vindt plaats op basis van realisatie per gemeente.

SW: op basis een inschatting van het aantal SE per gemeente (zie bijlage 4) tegen een kostprijs per SW. Afrekening op basis van realisatie per gemeente.

Vastgoed: Op basis van dezelfde SE's als bij de SW. Alleen wordt West Maas en Waal hierin niet meegenomen.

ICT Rijk van Nijmegen

Automatisering: de deelnemersbijdrage is gebaseerd op een aantal verdeelsleutels. Dit kan zijn op basis van werkelijke inbreng, inwoners-aantallen, FTE's, aandeel ideaal-complex en een aparte verdeelsleutel voor PIOFACH.

Informatie-en Applicatiebeheer (Info & applicaties): op basis van werkelijke inbreng.

Bestuursondersteuning

Op basis van de inwoneraantallen per gemeente (afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2020/2021 gemeente Nijmegen). Afrekening is met dezelfde inwoneraantallen.

Bijlage 3 **Bijdrage per gemeente details**

Participatiebudget Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Beuningen	453	510	483	497	521	546	569
Druten	369	337	392	403	421	439	457
Heumen	296	332	316	325	339	354	368
Nijmegen	12.627	13.319	13.509	13.871	14.344	14.844	15.327
Wijchen	1.046	1.021	1.112	1.144	1.193	1.244	1.292
Mook en Middelaar	104	108	111	114	120	126	132
Berg en Dal	1.182	1.276	1.264	1.298	1.345	1.394	1.442
Totaal	**16.078**	**16.903**	**17.188**	**17.652**	**18.283**	**18.947**	**19.587**

Op weg naar werk Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Beuningen	258	319	320	320	320	320	320
Druten	136	143	143	143	143	143	143
Heumen	97	171	171	172	172	172	172
Nijmegen	1.486	1.527	1.532	1.534	1.534	1.534	1.534
Wijchen	210	231	232	233	233	233	233
Mook en Middelaar	84	80	81	81	81	81	81
Berg en Dal	328	313	314	314	314	314	314
Totaal	**2.599**	**2.784**	**2.793**	**2.797**	**2.797**	**2.797**	**2.797**

WLKS Regulier Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Beuningen	218	134	236	242	248	255	261
Druten	151	98	198	203	208	214	219
Heumen	141	50	172	176	181	186	191
Nijmegen	1.702	1.367	1.868	1.915	1.964	2.016	2.070
Wijchen	309	205	352	361	370	380	390
Mook en Middelaar	23	56	25	26	26	27	28
Berg en Dal	261	280	326	335	343	352	362
Totaal	**2.806**	**2.190**	**3.176**	**3.257**	**3.341**	**3.429**	**3.520**

WLKS Beschut Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Beuningen	9	83	28	44	60	78	94
Druten	9	52	19	29	40	52	63
Heumen		42	9	15	20	26	31
Nijmegen	91	1.071	278	441	605	777	940
Wijchen	5	146	28	44	60	78	94
Mook en Middelaar		21	9	15	20	26	31
Berg en Dal	1	114	19	29	40	52	63
Totaal	**115**	**1.528**	**389**	**618**	**847**	**1.087**	**1.316**

Gemeentelijke bijdrage SW Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Beuningen	2.993	3.035	2.988	2.839	2.698	2.538	2.412
Druten	2.360	2.311	2.210	2.075	1.961	1.852	1.759
Heumen	1.487	1.496	1.380	1.328	1.283	1.180	1.024
Nijmegen	24.666	24.240	24.366	23.223	21.896	20.503	19.083
Wijchen	4.987	4.917	4.593	4.273	4.043	3.736	3.415
West Maas en Waal	1.442	1.405	1.354	1.279	1.152	1.021	953
Berg en Dal	4.511	4.484	4.418	4.173	3.876	3.586	3.373
Totaal	**42.447**	**41.889**	**41.309**	**39.191**	**36.908**	**34.415**	**32.019**
Kostprijs per SE (x€1)	**€ 28.637**	**29.606**	**30.259**	**30.932**	**30.947**	**30.936**	**30.926**
SE	**1.482**	**1.415**	**1.365**	**1.267**	**1.193**	**1.112**	**1.035**

Rijksbijdrage Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Berg en Dal	4.121	3.791	3.869	3.672	3.527	3.344	3.214
Beuningen	2.779	2.587	2.643	2.502	2.398	2.364	2.295
Druten	2.195	1.999	2.106	2.025	1.916	1.872	1.820
Heumen	1.337	1.282	1.265	1.229	1.216	1.217	1.117
Mook en Middelaar							
Nijmegen	22.083	20.385	20.904	20.441	19.443	18.851	18.188
Wijchen	4.368	3.884	4.080	3.883	3.666	3.606	3.408
West Maas en Waal	1.225	1.107	1.163	1.120	1.059	973	929
Totaal	**38.108**	**35.035**	**36.030**	**34.872**	**33.225**	**32.226**	**30.970**

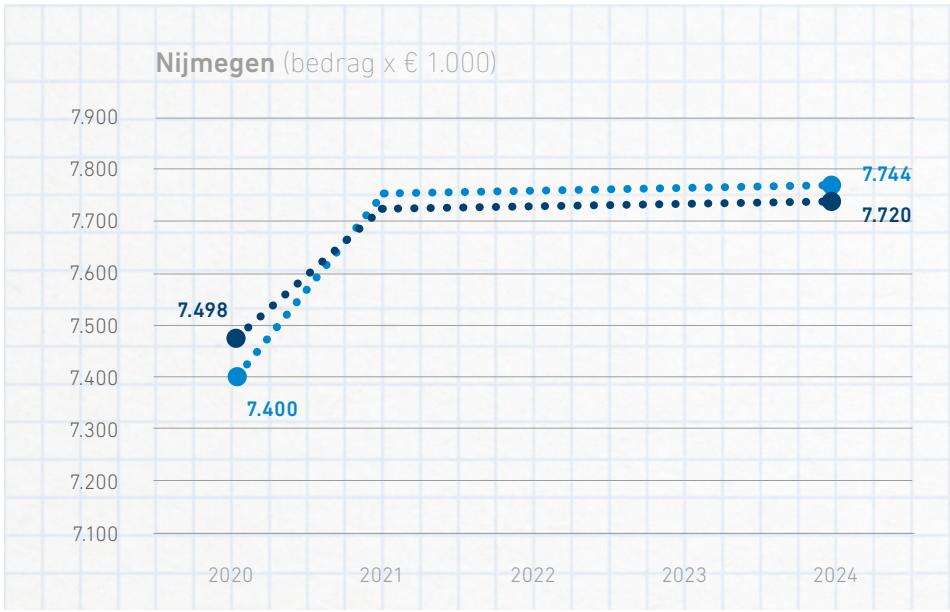
Aanvullende bijdrage* Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Berg en Dal	391	693	550	502	349	241	159
Beuningen	214	448	345	338	300	174	117
Druten	165	312	104	50	45	-20	-61
Heumen	149	215	114	99	67	-37	-92
Mook en Middelaar	0	0	0	0	0	0	0
Nijmegen	2.582	3.854	3.462	2.783	2.452	1.652	895
Wijchen	620	1.034	513	390	378	130	7
West Maas en Waal	217	298	191	159	93	48	24
Totaal	**4.339**	**6.854**	**5.279**	**4.320**	**3.684**	**2.188**	**1.050**

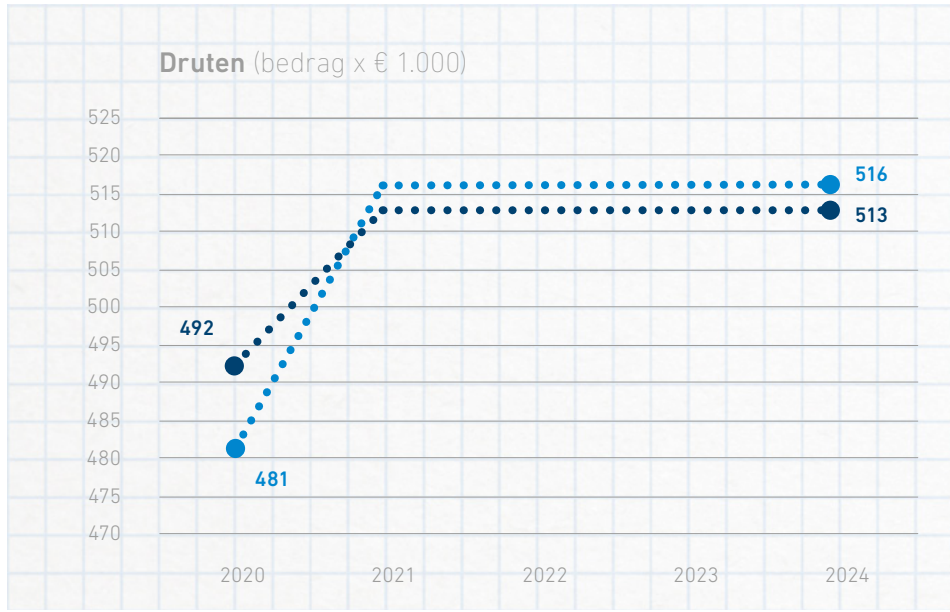
Vastgoed Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Beuningen	18	15	14	6	6	6	6
Druten	14	11	10	5	5	5	5
Heumen	9	7	7	3	3	3	3
Nijmegen	141	113	115	51	51	51	51
Wijchen	29	22	22	9	9	9	9
Berg en Dal	26	21	21	9	9	9	9
Totaal	**235**	**189**	**189**	**83**	**83**	**83**	**83**

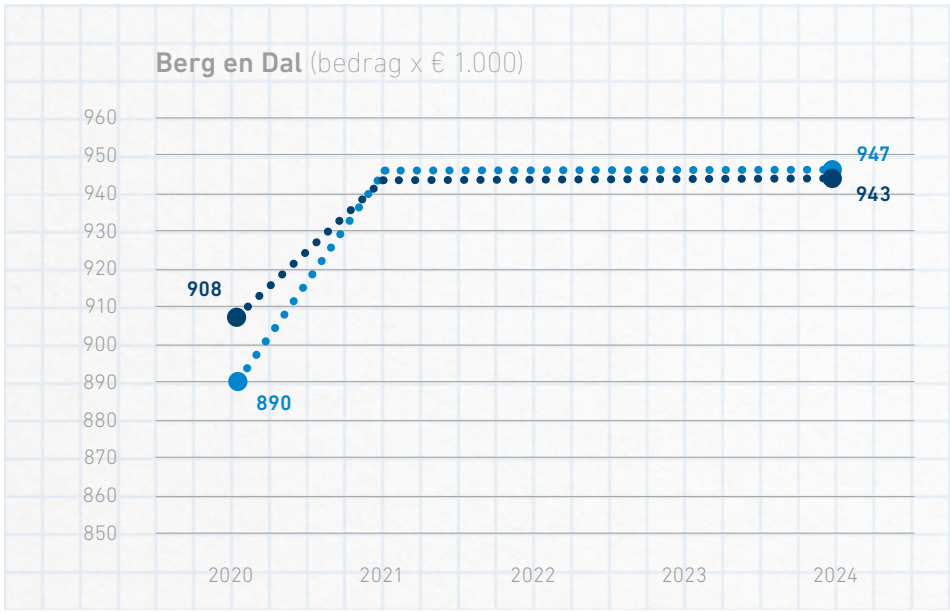
Bestuursondersteuning Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Berg en Dal	23	23	23	24	24	24	24
Beuningen	17	17	17	18	18	18	18
Druten	12	13	13	13	13	13	13
Heumen	11	11	11	11	11	11	11
Mook en Middelaar	5	5	5	5	5	5	5
Nijmegen	116	119	119	122	122	122	122
Wijchen	27	27	27	28	28	28	28
Totaal	**210**	**216**	**216**	**221**	**221**	**221**	**221**

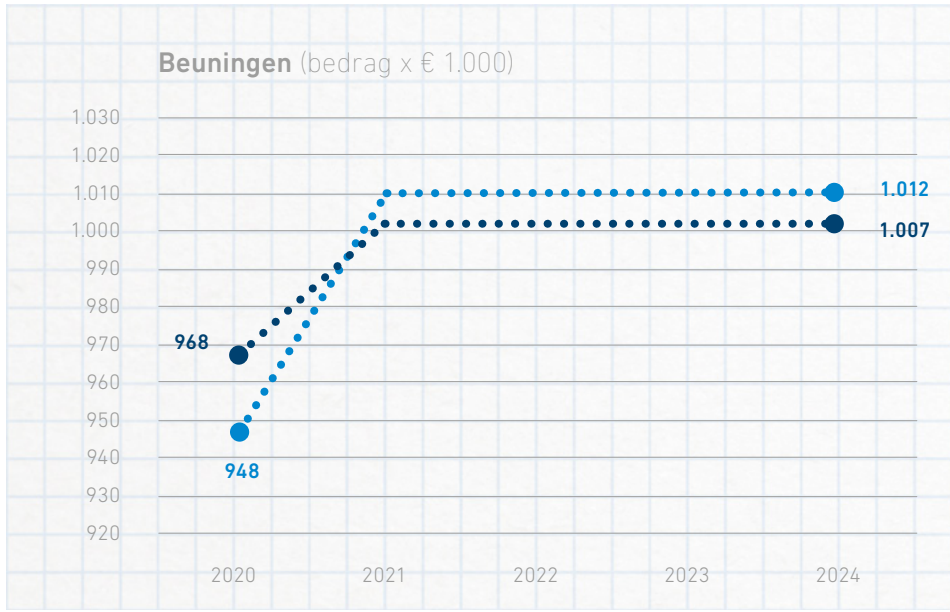
Deelnemersbijdrage ICT-Rijk van Nijmegen Automatisering en informatie/applicatiebeheer	**Automatisering**	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wychen	ODRN	Werkbedrijf SW	Werkbedrijf Werk	**Applicatiebeheer**	Nijmegen	Werkbedrijf Werk
Basis 2020:	**13.483.804**	**907.841**	**968.173**	**492.056**	**564.306**	**285.967**	**8.023.395**	**1.176.497**		**496.737**	**568.831**	**5.706.395**	**5.299.697**	**406.698**
2019/Q2 regionaal inzetten ESB product	**-**						-					**-346.362**	-346.362	
2019/Q2 onderhoudsbudgetten AB naar NMG	-											**-1.284.006**	-1.284.006	
2019/Q3 aanpassing deelnemersbijdrage WBRN	**-**											**17.473**		17.473
ODRN apart inzichtelijk	**-**						-525.424		525.424					
Verhoging deelnemersbijdrage ODRN	**199.576**								199.576					
Begroting 2020	**13.683.380**	**907.841**	**968.173**	**492.056**	**564.306**	**285.967**	**7.497.971**	**1.176.497**	**725.000**	**496.737**	**568.831**	**4.093.500**	**3.669.329**	**424.171**
Basis 2021:	**13.781.185**	**931.924**	**995.522**	**507.284**	**578.322**	**293.439**	**8.155.617**	**1.253.508**		**496.737**	**568.831**	**5.706.395**	**5.299.697**	**406.698**
2019/Q2 regionaal inzetten ESB product	**-**						-					**-346.362**	-346.362	
2019/Q2 onderhoudsbudgetten AB naar NMG	**-**											**-1.284.006**	-1.284.006	
2019/Q3 aanpassing deelnemersbijdrage WBRN	**-**											**17.473**		17.473
ODRN apart inzichtelijk	-						-525.424		525.424					
Verhoging deelnemersbijdrage ODRN	**199.576**								199.576					
Begroting voor indexering:	**13.980.761**	931.924	995.522	507.284	578.322	293.439	7.630.193	1.253.508	725.000	496.737	568.831	**4.093.500**	3.669.329	424.171
Indexering 1,18%	**164.693**	10.978	11.727	5.976	6.813	3.457	89.884	14.766	8.540	5.852	6.701	**48.221**	43.225	4.997
Begroting 2021	**14.145.454**	**942.902**	**1.007.249**	**513.260**	**585.135**	**296.896**	**7.720.076**	**1.268.274**	**733.541**	**502.589**	**575.532**	**4.141.721**	**3.712.553**	**429.168**
Basis 2022:	**13.831.555**	**931.924**	**995.522**	**507.284**	**578.322**	**293.439**	**8.155.617**	**1.303.879**		**496.737**	**568.831**	**5.706.395**	**5.299.697**	**406.698**
2019/Q2 regionaal inzetten ESB product	**-**						-					**-346.362**	-346.362	
2019/Q2 onderhoudsbudgetten AB naar NMG	**-**											**-1.284.006**	-1.284.006	
2019/Q3 aanpassing deelnemersbijdrage WBRN	-											**17.473**		17.473
Afname personeel EVA	**-**											**-65.100**		-65.100
ODRN apart inzichtelijk	**-**						-525.424		525.424			**-**		
Verhoging deelnemersbijdrage ODRN	**199.576**								199.576			**-**		
Begroting voor indexering	**14.031.131**	931.924	995.522	507.284	578.322	293.439	7.630.193	1.303.879	725.000	496.737	568.831	**4.028.400**	3.669.329	359.071
Indexering 1,18%	**165.287**	10.978	11.727	5.976	6.813	3.457	89.884	15.360	8.540	5.852	6.701	**47.455**	43.225	4.230
Begroting 2022	**14.196.418**	**942.902**	**1.007.249**	**513.260**	**585.135**	**296.896**	**7.720.076**	**1.319.239**	**733.541**	**502.589**	**575.532**	**4.075.854**	**3.712.553**	**363.301**
Basis 2023:	**13.880.048**	**931.924**	**995.522**	**507.284**	**578.322**	**293.439**	**8.155.617**	**1.352.372**		**496.737**	**568.831**	**5.706.395**	**5.299.697**	**406.698**
2019/Q2 regionaal inzetten ESB product	**-**						-					**-346.362**	-346.362	
2019/Q2 onderhoudsbudgetten AB naar NMG	**-**											**-1.284.006**	-1.284.006	
2019/Q3 aanpassing deelnemersbijdrage WBRN	-											**17.473**		17.473
Afname personeel EVA	**-**											**-65.100**		-65.100
ODRN apart inzichtelijk	**-**						-525.424		525.424			**-**		
Verhoging deelnemersbijdrage ODRN	**199.576**								199.576			**-**		
Begroting voor indexering	**14.079.624**	931.924	995.522	507.284	578.322	293.439	7.630.193	1.352.372	725.000	496.737	568.831	**4.028.400**	3.669.329	359.071
Indexering 1,18%	**165.858**	10.978	11.727	5.976	6.813	3.457	89.884	15.931	8.540	5.852	6.701	**47.455**	43.225	4.230
Begroting 2023	**14.245.482**	**942.902**	**1.007.249**	**513.260**	**585.135**	**296.896**	**7.720.076**	**1.368.303**	**733.541**	**502.589**	**575.532**	**4.075.854**	**3.712.553**	**363.301**
Basis 2024:	**13.880.048**	**931.924**	**995.522**	**507.284**	**578.322**	**293.439**	**8.155.617**	**1.352.372**		**496.737**	**568.831**	**5.706.395**	**5.299.697**	**406.698**
2019/Q2 regionaal inzetten ESB product	**-**						-					**-346.362**	-346.362	
2019/Q2 onderhoudsbudgetten AB naar NMG	**-**											**-1.284.006**	-1.284.006	
2019/Q3 aanpassing deelnemersbijdrage WBRN	-											**17.473**		17.473
Afname personeel EVA	**-**											**-65.100**		-65.100
ODRN apart inzichtelijk	**-**						-525.424		525.424			**-**		
Verhoging deelnemersbijdrage ODRN	**199.576**								199.576			**-**		
Begroting voor indexering	**14.079.624**	931.924	995.522	507.284	578.322	293.439	7.630.193	1.352.372	725.000	496.737	568.831	**4.028.400**	3.669.329	359.071
Indexering 1,18%	**165.858**	10.978	11.727	5.976	6.813	3.457	89.884	15.931	8.540	5.852	6.701	**47.455**	43.225	4.230
Begroting 2024	**14.245.482**	**942.902**	**1.007.249**	**513.260**	**585.135**	**296.896**	**7.720.076**	**1.368.303**	**733.541**	**502.589**	**575.532**	**4.075.854**	**3.712.553**	**363.301**

Plusproducten 2019 Bedragen in € 1.000	**Totaal**	**Berg en Dal**	**Beuningen**	**Heumen**	**Mook en Middelaar**	**Nijmegen**	**ODRN**	**WDW**
Privacytool	**14**	3	3	3	2	0		3
ISMS -*wordt vervangen, Paul van Bergen*	**22**	4	4	4	4	0	4	4
Huur en software scanners	**32**	9	23	0	0	0		0
Adobe licenties	**99**	4	4	1	0	69	20	1
Plotter Archology (expl)	**8**					8		
Bluebeam Revu 2017 licenties	**26**	3	3	3	3	2		12
Automatisering	**200**	**23**	**36**	**10**	**8**	**80**	**23**	**20**
Jeugdvolgsysteem	**38**	9	6	4	1			18
GWS en Corsa	**55**				18	37		
Scanners	**2**					2		
Licenties Xential	**3**				3			
Applicatiebeheer	**98**	**9**	**6**	**4**	**23**	**39**	**0**	**18**
Totaal	**298**	**32**	**41**	**14**	**31**	**119**	**23**	**38**

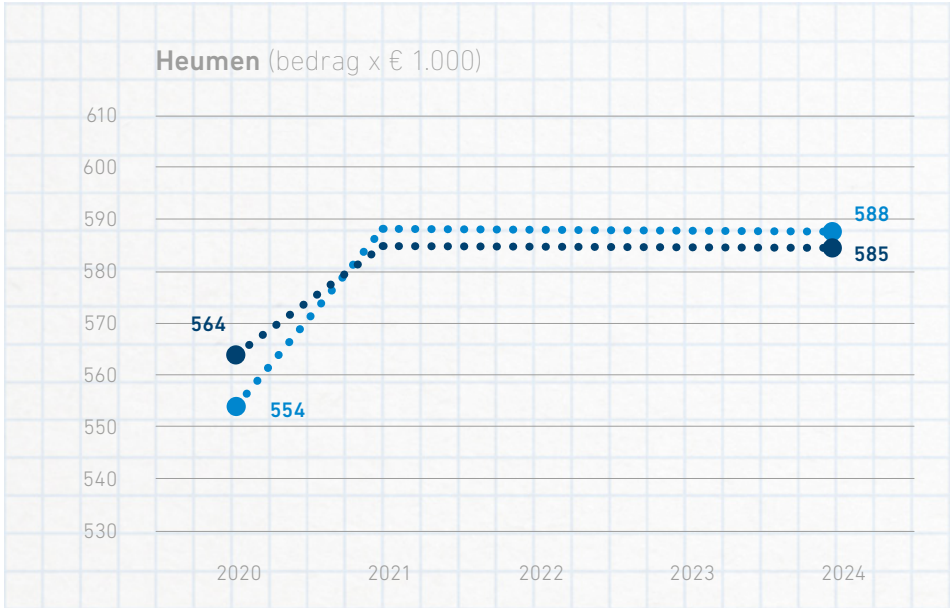

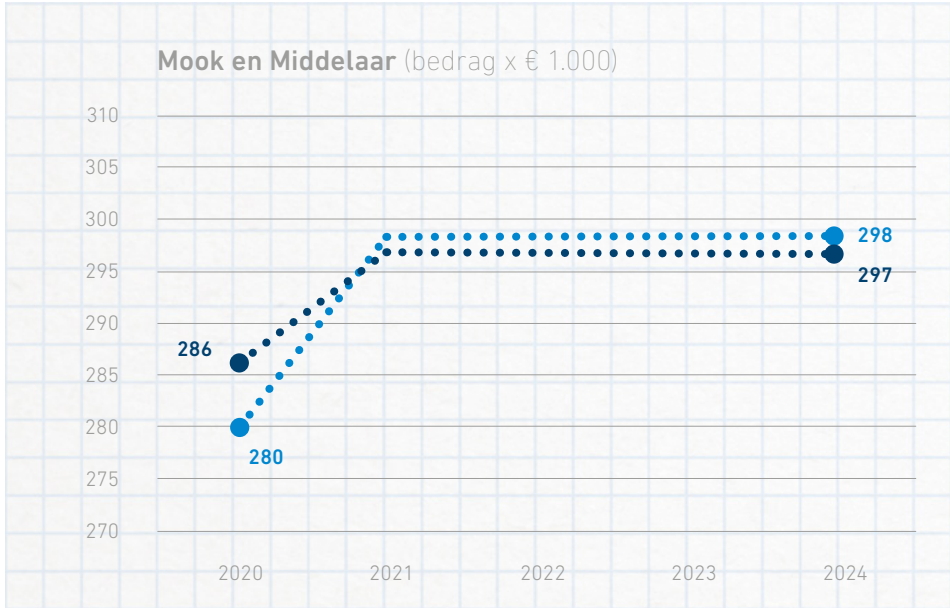

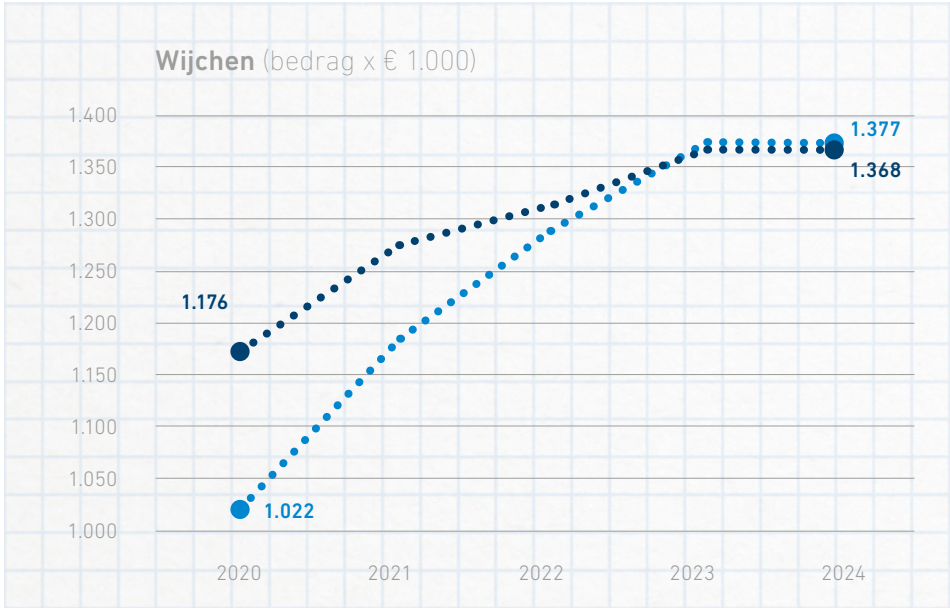

Begroting Begroting (excl. compensatie kapitaallasten)

Begroting Begroting (excl. compensatie kapitaallasten)

* De reikwijdtes van de schalen zijn gebaseerd op circa 10% van de uiteindelijke deelnemersbijdrage per gemeente. Alleen gemeente Wijchen heeft een grotere reikwijdte. Dit komt doordat gemeente Wijchen pas in 2018 deelnemer is geworden van de iRvN. Hierdoor is de compensatie van de kapitaallasten later ingegaan. Dit is tevens de verklaring voor de steilere oploop van de deelnemersbijdrage.

Bijlage 4 **Bekostigingssystematiek SW**

De definitie van de SE's als verdeling van het Rijksbudget is ook weer het afgelopen jaar aan verandering onderhevig geweest. Hierbij worden er correcties op de SE's toegevoegd, uitstroomcijfers opnieuw berekend en worden peildata aangepast. Per saldo blijft het macrobudget hetzelfde, maar dit kan wel de onderlinge verhouding tussen gemeenten veranderen. Deze werkwijze is vooraf niet te voorspellen en daarmee ook als verdeelfactor niet hanteerbaar. Door de SE definitie gelijk te houden, de uitstroom zelf te bepalen en bepaling van de betalende gemeente op een uniforme peildatum te houden is de realisatie beter in te schatten en blijft de kostprijs per SE over de jaren vergelijkbaar.

Uitgangspunten voor de bepaling van het aantal SE per gemeente:

- De definitie van het aantal SE blijf gelijk aan de definitie op het moment van ingang van de participatiewet.
- De peildatum voor de betalende gemeente in jaar X is de gemeente waar de medewerker ultimo jaar X-1 inwoner was.
- Voor de begroting wordt de betalende gemeente bepaald op basis van de dan beschikbare informatie van de woongemeente.
- Per gemeente wordt de uitstroom bepaald op basis van pensioen. Dit uitstroompercentage zal dus per gemeente variëren.
- Per gemeente wordt de overige uitstroom bepaald als een vast percentage per gemeente, op basis historische uitstroomgegevens.

Hiermee hanteren we niet meer het uitstroompercentage van het Ministerie, maar een uitstroompercentage op basis van pensioenuitstroom en ervaringscijfers.

Bijlage 5 **Staat van personele lasten**

WBRN	
Schaal	fte
schaal 5-6	11,69
schaal 7-8	45,48
schaal 9-10	152,49
schaal 11-12	21,77
> schaal 12	4,77
Totaal	**236,20**

iRvN	
Schaal	fte
schaal 5-6	0
schaal 7-8	16,40
schaal 9-10	93,9
schaal 11-12	1,67
> schaal 12	5
Totaal	**116,97**

Bestuursondersteuning	
Schaal	fte
schaal 7-8	0,78
schaal 9-10	0,22
schaal 11-12	0,64
> schaal 12	1,10
Totaal	**2,74**

Omschrijving	fte
Controller/CISO	1,00
Directeur Werkbedrijf	0,10
Juridisch Adviseur SW	0,22
Jurist	0,25
Projectleider	0,39
Projectmedewerker	0,78
Totaal	**2,74**

iRvN	fte
Directeur II	1,0
Medewerker Adm.& Secretarieel II	1,0
Manager II	3,0
Adviseur II	1,0
Adviseur III	1,7
Adviseur IV	6,8
Medewerker Gegevens I	10,9
Medewerker Gegevens II	28,3
Medewerker Systemen I	20,5
Medewerker systemen II	25,9
Medewerker systemen III	11,0
Medewerker systemen IV	5,9
Totaal	**117,0**
Stand per 01/01/2019	115,1

Functies

WBRN	
Functieomschrijving	fte
Administratief Medewerker	12,7
Adviseur	1,0
Adviseur Medezeggenschap	0,8
Algemeen Medewerker	0,9
Algemeen medewerker banenindicatie	0,3
Arbeidsdeskundige	2,1
Arbeidspsycholoog	1,8
Bedrijfsadministratie	1,2
Boventallig	2,7
Commercieel manager	5,0
Communicatie Adviseur	0,7
Communicatiemedewerker	2,0
Consulent Bedrijfsdienstverlening	53,5
Consulent Intake en Diagnose	34,1
Contractbeheerder	1,0
Coordinator Logistiek	2,1
Directeur Werkbedrijf	0,8
Faciliair Coördinator	1,5
Financieel Administratief Medewerker	1,6
Financieel Adviseur	4,5
Fiscale advisering	0,2
Inhuur derden	0,8
Juridisch Adviseur SW	0,8
Juridische zaken	0,4
klantadviseur loket leren en werken	0,6
Kwaliteitsmedewerker	4,0

Functieomschrijving	fte
Management informatie	0,8
Managementassistent Werkbedrijf	3,0
Manager Administratie	1,0
Manager Bedrijfsvoering	1,2
Manager Communicatie	0,9
Manager FA/SA	1,0
Manager Planning & Control	1,0
Manager Werkbedrijf	1,0
Medewerker Bedrijfsbureau	1,0
Medewerker Facilitair	4,1
Medewerker Informatievoorziening	2,1
Medewerker Salarisadministratie	2,4
Medewerker Schoonmaakonderhoud	1,1
Personeelsadviseur Ambtelijk	1,9
Personeelsadviseur SW	4,2
Productieleider	0,9
Projectleider	3,7
Projectondersteuner	0,6
Salarisadministratie	1,8
Senior Consulent Bedrijfsdienstverlening	25,1
Teammanager	9,5
Trainer/Opleidingskundige	3,1
Voormannen	6,5
Werkcoach	20,9
Totaal WBRN	**236,2**
Formatie 2019	227,2

Bijlage 6 **Staat van voorzieningen**

MGR Bedragen in € 1.000	**2019 JR**	**B 2020 W**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**	**B 2024**
Voorziening reoganisatie 2012	235	69				
Voorziening SPP	629	129				
Totaal	**864**	**198**				

Bijlage 7 **Overheadnorm**

Overheadpercentages (BBV) Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Organisatiekosten	41.495	40.747	41.510	40.399	39.517	39.301	39.548
Primaire kosten	31.798	31.063	31.201	30.333	29.529	29.599	29.848
Overheadkosten	9.696	9.684	10.308	10.066	9.988	9.702	9.700
Overhead %	23,4%	23,8%	24,8%	24,9%	25,3%	24,7%	24,5%

Bijlage 8 **Staat van investeringen**

Investeringen MGR totaal Bedragen in € 1.000	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Werkbedrijf - Applicatielandschap (EVA) fase 2	300				
Werkbedrijf - Inventaris	240				
ICT Rijk van Nijmegen	2.400	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal	**2.940**	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**2.000**

Bijlage 9 **Consolidatieoverzicht MGR**

			Ongeconsolideerde cijfers, bedragen in €1.000							Eliminatie doorbelasting, bedragen in €1.000							Geconsolideerde cijfers, bedragen in €1.000						
			R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Bestuurs-onder-steuning	Baten	Overhead	312	309	309	316	316	316	316	90	93	93	95	95	95	95							
	Totaal Baten		**312**	**309**	**309**	**316**	**316**	**316**	**316**	**90**	**93**	**93**	**95**	**95**	**95**	**95**							
	Lasten	Overhead	312	309	309	316	316	316	316														
	Totaal Lasten		**312**	**309**	**309**	**316**	**316**	**316**	**316**														
Totaal Bestuursondersteuning																							
Werk-bedrijf SW	Baten	Begeleide participatie	53.937	52.842	51.786	49.106	46.342	43.306	40.409	698	556	500	496	484	453	440							
	Totaal Baten		**53.937**	**52.842**	**51.786**	**49.106**	**46.342**	**43.306**	**40.409**	**698**	**556**	**500**	**496**	**484**	**453**	**440**							
	Lasten	Begeleide participatie	50.998	49.608	48.330	45.737	43.072	40.245	37.352	685	688	539	542	530	517	505							
		Overhead	2.939	3.234	3.456	3.369	3.270	3.061	3.057	887	909	497	728	728	728	728							
	Totaal Lasten		**53.937**	**52.842**	**51.786**	**49.106**	**46.342**	**43.306**	**40.409**	**1.572**	**1.597**	**1.036**	**1.269**	**1.258**	**1.245**	**1.233**							
Totaal Werkbedrijf SW																							
Werk-bedrijf Vastgoed	Baten	Begeleide participatie	668	688	327	325	325	325	325	669	688	327	325	325	325	325							
		Overhead	353	441	615	852	852	852	852				417	417	417	417							
	Totaal Baten		**1.020**	**1.129**	**942**	**1.177**	**1.177**	**1.177**	**1.177**	**669**	**688**	**327**	**743**	**743**	**743**	**743**							
	Lasten	Begeleide participatie	572	700	585	739	739	739	739														
		Overhead	448	428	357	438	439	438	438														
	Totaal Lasten		**1.020**	**1.129**	**942**	**1.177**	**1.177**	**1.177**	**1.177**														
Totaal Werkbedrijf Vastgoed																							
Werk-bedrijf Werk	Baten	Arbeidsparticipatie	18.085	17.240	19.569	18.169	18.283	18.947	19.587														
		Begeleide participatie	2.599	2.784	2.793	2.797	2.797	2.797	2.797														
		Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836														
	Totaal Baten		**23.605**	**23.742**	**25.928**	**24.841**	**25.268**	**26.260**	**27.220**														
	Lasten	Arbeidsparticipatie	13.320	12.860	14.788	13.553	13.646	14.387	15.026	547	551	712	719	654	635	635							
		Begeleide participatie	2.599	2.784	2.793	2.797	2.797	2.797	2.797														
		Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836														
		Overhead	4.765	4.380	4.781	4.616	4.637	4.560	4.561	629	647	648	839	838	838	838							
	Totaal Lasten		**23.605**	**23.742**	**25.928**	**24.841**	**25.268**	**26.260**	**27.220**	**1.176**	**1.198**	**1.360**	**1.557**	**1.491**	**1.473**	**1.473**							
Totaal Werkbedrijf Werk																							
AU	Baten	Overhead	12.996	13.484	13.884	14.145	14.196	14.245	14.245	1.027	1.066	1.066	1.078	1.078	1.078	1.078							
	Totaal Baten		**12.996**	**13.484**	**13.884**	**14.145**	**14.196**	**14.245**	**14.245**	**1.027**	**1.066**	**1.066**	**1.078**	**1.078**	**1.078**	**1.078**							
	Lasten	Overhead	11.989	12.447	12.846	13.108	13.159	13.208	13.208														
		Overhead MGR	1.007	1.037	1.037	1.037	1.037	1.037	1.037	-2													
	Totaal Lasten		**12.996**	**13.484**	**13.884**	**14.145**	**14.196**	**14.245**	**14.245**														
Totaal Automatisering																							
AB	Baten	Arbeidsparticipatie	276	407	424	429	363	363	363	276	407	424	429	363	363	363							
		Overhead	5.078	5.300	3.767	3.713	3.713	3.713	3.713														
	Totaal Baten		**5.354**	**5.706**	**4.192**	**4.142**	**4.076**	**4.076**	**4.076**	**276**	**407**	**424**	**429**	**363**	**363**	**363**							
	Lasten	Arbeidsparticipatie	276	407	424	429	363	363	363														
		Overhead MGR	672	725	725	728	728	728	728	14	14	14	14	14	14	14							
		Overhead	4.405	4.575	3.043	2.985	2.985	2.985	2.985														
	Totaal Lasten		**5.354**	**5.706**	**4.192**	**4.142**	**4.076**	**4.076**	**4.076**	**14**	**14**	**14**	**14**	**14**	**14**	**14**							
Totaal AB																							

Ongeconsolideerde cijfers, bedragen in € 1.000

			R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
MGR Totaal	Baten	Overhead	18.738	19.533	18.575	19.026	19.077	19.126	19.126
		Inkomenregeling	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
		Begeleide participatie	57.204	56.313	54.906	52.229	49.464	46.428	43.531
		Arbeidsparticipatie	18.361	17.647	19.993	18.598	18.646	19.311	19.951
	Totaal Baten		**97.224**	**97.211**	**97.040**	**93.727**	**91.375**	**89.381**	**87.444**
	Lasten	Overhead	16.842	17.450	16.246	16.531	16.583	16.631	16.631
		Inkomenregeling	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
		Begeleide participatie	54.169	53.092	51.708	49.273	46.607	43.781	40.887
		Arbeidsparticipatie	13.596	13.267	15.212	13.982	14.010	14.751	15.389
		Overhead MGR	9.696	9.684	10.308	10.066	9.988	9.702	9.700
	Totaal Lasten		**97.224**	**97.211**	**97.040**	**93.727**	**91.375**	**89.381**	**87.444**

Eliminatie doorbelasting, bedragen in € 1.000

R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
1.117	1.158	1.159	1.591	1.591	1.591	1.591
1.366	1.244	827	821	809	778	766
276	407	424	429	363	363	363
2.759	**2.809**	**2.410**	**2.841**	**2.763**	**2.732**	**2.720**
684	688	539	542	530	517	505
547	551	712	719	654	635	635
1.527	1.570	1.159	1.581	1.580	1.580	1.580
2.759	**2.809**	**2.410**	**2.841**	**2.763**	**2.732**	**2.720**

Geconsolideerde cijfers, bedragen in € 1.000

R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
17.621	18.375	17.416	17.435	17.486	17.535	17.535
2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
55.838	55.069	54.079	51.407	48.654	45.650	42.765
18.085	17.240	19.569	18.169	18.283	18.947	19.587
94.465	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**
16.842	17.450	16.246	16.531	16.583	16.631	16.631
2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
53.486	52.404	51.169	48.731	46.077	43.264	40.382
13.047	12.716	14.500	13.264	13.356	14.116	14.754
8.169	8.114	9.149	8.485	8.408	8.122	8.120
94.465	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**

In de financiële overzichten van de onderdelen van de MGR geven we ook de doorbelasting tussen de onderdelen weer. Dit is nodig om per onderdeel alle kosten en opbrengsten weer te geven, die de basis zijn voor de afrekening van het desbetreffende onderdeel. Dit heeft een baten en lasten verhogend effect. Op MGR niveau elimineren wij dit conform de BBV voorschriften.

Bestuursondersteuning (BO) Doorbelasting van bestuurskosten naar de Overhead MGR van WerkBedrijf (WBRN) en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN).

WerkBedrijf (WBRN) Bij de begeleide participatie vinden er een aantal doorbelastingen plaats. De huisvestingslasten van de Boekweitweg (opbrengsten Vastgoed, programmalasten SW), de detacheringsopbrengst van de SW-medewerkers die voor de MGR zelf worden ingezet (opbrengst SW, kosten overhead MGR WBRN) en de opbrengst voor de prakijktdiagnose (opbrengst SW, programmalasten WERK).

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) De dienstverlening welke het onderdeel Automatisering van iRvN voor het Werkbedrijf verricht wordt doorbelast. Deze inkomsten staan bij iRvN onder het Taakveld Overhead. De lasten vallen bij WBRN onder Overhead MGR. Verder beheert iRvN de applicaties voor de informatievoorziening van het onderdeel WERK. Deze kosten komen in de programmalasten van WERK.

Bijlage 10 **Risico per gemeente**

Gemeente 01-01-2020	**Aantal inwoners**	**Percentage**	**Risico per gemeente**
Beuningen	25.850	8%	214
Druten	18.950	6%	157
Berg en Dal	34.930	11%	289
Heumen	16.527	5%	137
Mook en Middelaar	7.823	2%	65
Nijmegen	177.800	55%	1.472
Wijchen	41.100	13%	340
Subtotaal	**322.980**	**100%**	**2674**

Bijlage 11 **Meerjarenbalans**

Overheadpercentages (BBV) Bedragen in € 1.000	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Activa							
1.1 Materiele vaste activa	7.826	9.424	8.097	8.115	7.972	7.813	7.701
1.1.2 Immateriele vaste activa	550		740	570	400	230	60
1.1.3 Financiele vaste activa	487		200				
Vaste Activa	**8.864**	**9.424**	**9.037**	**8.685**	**8.372**	**8.043**	**7.761**
1.2 Vorderingen	10.967	9.905	10.209	10.022	10.042	10.143	10.213
1.3 Liquide middelen	195	118	135	135	135	135	135
1.4 Overlopende activa	1.730	2.949	1.480	1.642	1.715	1.715	1.670
Vlottende activa	**12.892**	**12.972**	**11.824**	**11.799**	**11.892**	**11.993**	**12.018**
Totaal activa	**21.756**	**22.397**	**20.861**	**20.484**	**20.264**	**20.036**	**19.779**

Passiva	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
2 Vaste passiva							
2.1 Eigen vermogen	0	0	0	0	0	0	0
2.2 Voorzieningen	863	59	198				
2.3 Vaste schulden 1jaar of langer	7.968	7.968	7.888	7.809	7.731	7.654	7.577
Vaste passiva	**8.831**	**8.027**	**8.086**	**7.809**	**7.731**	**7.654**	**7.577**
2.4 Vlottende passiva							
2.5 Vaste schulden korter dan 1 jaar	8.126	9.874	8.476	8.326	8.283	8.223	8.113
2.6 overlopende passiva	4.799	4.496	4.299	4.349	4.249	4.159	4.089
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**12.925**	**14.370**	**12.775**	**12.675**	**12.532**	**12.382**	**12.202**
	21.756	**22.397**	**20.861**	**20.484**	**20.263**	**20.036**	**19.779**

Baten	R 2019	B 2020	B 2020 W	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Incidentele baten	0	0	0	0	0	0	0
Netto schuldquote	8,5%	9,9%	9,3%	9,6%	9,4%	9,3%	9,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	8,5%	9,9%	9,3%	9,6%	9,4%	9,3%	9,2%
Solvabiliteitsratio	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Liquiditeit	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
Totaal baten begroot	**94.359**	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

© MGR Rijk van Nijmegen, maart 2020.

Opmaak: zingrafischontwerp.nl. Fotografie: de verBeelding.

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Jaarstukken 2019

MGR Rijk van Nijmegen, 26/03/2020

Voorwoord

Onze organisatie bestaat 4 jaar. We hebben in die jaren gebouwd aan een goede dienstverlening van arbeidsbemiddeling voor ondernemers en inwoners in de regio. Ook werkten we aan het optimaliseren van ICT-dienstverlening aan deelnemende gemeenten.

Resultaten behalen, kwaliteit leveren en herkenbaarheid in de regio zijn belangrijk voor ons. In 2019 behaalden we mooie resultaten. Daarover leest u meer in deze jaarrekening. We meten de kwaliteit van onze dienstverlening. We vragen ondernemers, inwoners, eindgebruikers en eigen medewerkers naar hun tevredenheid over onze dienstverlening en organisatie. Met die uitkomsten verbeteren we onze dienstverlening. We laten deze voor zover mogelijk aansluiten op de behoefte die leeft.

Een goede samenwerking met partijen uit de regio maakt onze dienstverlening beter. Door uit te gaan van hetzelfde doel en vertrouwen te hebben in elkaars expertise halen we het meeste uit samenwerken. Stabiliteit en vertrouwen zorgt ervoor dat onze organisatie de komende jaren resultaten blijft halen en verder groeit in een het aanbieden van een passende dienstverlening.

Vriendelijke groet,
Ina Hol
Directeur MGR

Inhoud

Jaarverslag **4**
- Samenvatting 5
- MGR 8
- WerkBedrijf 9
- Een selectie van onze samenwerkings-initatieven 12
- De cijfers: mensen aan het werk in 2019 13
- WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers 14
- Mooie combi toch. Synthon, Peter en WerkBedrijf 15
- Liever mensen die willen maar nog niet kunnen, dan andersom. 18
- SW: de cijfers 19
- SW: Het verhaal achter de cijfers 19
- ICT Rijk van Nijmegen 21

Paragrafen **25**
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing 26
- Financiering 30
- Bedrijfsvoering 33
- Onderhoud kapitaalgoederen 38
- Verbonden partijen 38
- Verklaring van toepasselijkheid 39

Jaarrekening **41**
1. Balans per 31-12-2019 42
2. Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 43
3. Grondslagen voor waardering en resultaat-bepaling 49
4 Toelichting balans per 31 december 2019 53
5 Gebeurtenissen na balansdatum 69
6 Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen 70
7 Toelichting op baten en lasten 72
8 Publicatie Wet normering bezoldiging top-functionarissen publieke en semipublieke sector 85
9 Taakvelden gemeenten 87
10 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 88

Bijlagen **90**

Gemeenten in beeld
- Berg en Dal 91
- Beuningen 93
- Druten 95
- Heumen 97
- Mook en Middelaar 99
- Nijmegen 101
- Wijchen 104
- West Maas en Waal 107

Perspectief op Werk 108

Bijlage 2 Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten 109
Bijlage 3 Overzicht gemeentelijke deel afrekeningen 110
Bijlage 4 Verdeling risico-inventarisatie per gemeente 112
Bijlage 5 Rechtmatigheidsverantwoording per gemeente 113
Bijlage 6 Consolidatieoverzicht 114
Bijlage 7 Toelichting begroting voor en na wijziging 116
Bijlage 8 Overheadpercentages 120

Jaarverslag

Samenvatting

MGR

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) is de uitvoeringsorganisatie voor de modules WerkBedrijf en iRvN en daarnaast ook een platform voor regionale afstemming en overleg. Vanuit dit platform worden gesprekken gefaciliteerd over samenwerkingsthema's. Zo is afgelopen jaar gesproken over het strategisch arbeidsmarktbeleid, sturing op gemeenschappelijke regelingen en de samenwerking in de bredere regio Arnhem/Nijmegen. In 2019 is de informatievoorziening op de website verbeterd en is een nieuw informatieprotocol voorgesteld aan de colleges en raden. Ook is een aantal wijzigingen in de juridische regeling voorgesteld aan colleges en raden. In 2020 zal besluitvorming op deze voorstellen plaatsvinden.

WerkBedrijf

WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. We streven naar de best passende en zo regulier mogelijke werkplek. In 2019 plaatsten we 350 kandidaten met een arbeidsbeperking op betaald werk. Deze kandidaten kunnen doorgaans niet zelfstandig het wettelijk minimumloon verdienen. We plaatsten 1.147 kandidaten op parttime werk en 500 jongeren met een bijstandsuitkering op betaald werk. Als een betaalde baan voldoende inkomsten biedt hoeft een kandidaat minder of geen gebruik te maken van de bijstand. In 2019 stroomden 1.100 kandidaten volledig uit de bijstand vanwege betaald werk. Betaald werk is niet voor iedereen (direct) haalbaar. Op Weg Naar Werk (voorheen arbeidsmatige dagbesteding) kan een opstap zijn naar een meer reguliere werkplek. In 2019 zijn 460 kandidaten actief (geweest) binnen Op Weg Naar Werk.

Een match tussen de personeelsvraag van de ondernemer en kwaliteiten van kandidaten is niet vanzelfsprekend. We investeren in de ontwikkeling van kandidaten en werken samen met ondernemers om een, bij voorkeur duurzame, match tot stand te brengen. Zo bereiden we kandidaten op verschillende manieren voor op werk, zetten we leerwerktrajecten samen met ondernemers en onderwijsinstellingen op (de kansberoepenprojecten) en bieden we begeleiding na de plaatsing om uitval te voorkomen. Uitgaan van de bereidheid van kandidaten, een flexibele instelling en kandidaten ook voor hun komst bij WerkBedrijf al activeren dragen bij aan succesvolle plaatsingen.

Binnen de Sociale Werkvoorziening (SW) is onze ambitie om zoveel mogelijk SW-medewerkers aan het werk te helpen en te houden bij reguliere ondernemers. We laten daarmee de ondernemersrol bij de ondernemer en wij focussen ons op onze expertise: arbeidsbemiddeling en begeleiding. Gedetacheerde medewerkers zorgen ook voor een hogere omzet (toegevoegde waarde). De toegevoegde waarde eind 2019 was € 7.504 per fte. Een laag ziekteverzuim draagt ook bij aan een hogere toegevoegde waarde. Het ziekteverzuim was gemiddeld 18,4%. Het ziekteverzuim daalde minder hard dan verwacht. We maken een plan om het ziekteverzuim in 2020 verder te laten dalen. Positief is dat we ten opzichte van 2018 ondanks het ziekteverzuim een hogere toegevoegde waarde per fte hebben.

iRvN

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT infrastructuur (inclusief telefonie) van en voor de gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen en de MGR. Daarnaast verzorgen we voor Gemeente Nijmegen, WerkBedrijf en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen het functionele applicatiebeheer van alle informatiesystemen. Inmiddels doen we dit ook voor enkele applicaties van de overige deelnemende gemeenten.

In 2019 is de stabiliteit en continuïteit van de ICT-infrastructuur verder vergroot. Zo is de lijnverbinding vanuit de computerzaal van gemeente Wijchen overbodig geworden, zijn werkplekken gemigreerd naar Windows 10 en Igel en zijn alle hoofdlocaties inmiddels aangesloten op het nieuwe regionale iRvN-Netwerk. Ook zijn afgelopen jaar een aantal informatieveiligheidsbeheermaatregelen in het kader van de invoering van de BIO beschreven en waar nodig aangepast en geïmplementeerd.

We waren in 2019 nauw betrokken bij landelijke aanbestedingen. Na GT-Mobiel, GT-Vast en Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) hebben we in 2019, namens onze deelnemers, meegedaan aan de (landelijke) aanbestedingen GGI-Veilig, GT-Connect en GT-Software Brooker. We participeren actief in de ontwikkeling van de landelijke digitale gemeentelijke infrastructuur door deelname aan de GGI-adviesraad en de GGI-stuurgroep.

Tot slot stelden we samen met onze deelnemende gemeenten I&A- en ICT-kaders op om de regionale I&A- en ICT-samenwerking te verbeteren.

Er is door iRvN een toekomstvisie opgesteld waarin voorgesteld wordt om iRvN door te ontwikkelen van ICT-beheer naar een meer informatiebeheer- en adviesorganisatie voor de deelnemende gemeenten. Mede naar aanleiding hiervan is een (door alle betrokken partijen gesteund) voorstel gedaan om een evaluerend onderzoek te laten uitvoeren naar de oorspronkelijke doelstelling van de regionale ICT samenwerking én de toekomstplannen van iRvN.

Financieel

Coronavirus (COVID-19)

Het coronavirus (COVID-19) heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019 van de MGR Rijk van Nijmegen. Het coronavirus heeft wel gevolgen voor de financiën van 2020. We zien een terugval in onze hele samenwerkingsketen. Medewerkers werken vanuit huis en opdrachtgevers hebben een deel van onze SW medewerkers naar huis gestuurd in verband met terugloop in werkzaamheden. We hebben ook zelf het besluit moeten nemen om kwetsbare SW medewerkers naar huis te sturen. De locaties voor Op Weg Naar Werk zijn gesloten. We zien de uitstroom van bijstandsgerechtigden vertragen. Daarnaast zien we dat een deel van onze opdrachtgevers en leveranciers in financiële problemen komt.

Dit maakt dat de cijfers van de MGR Rijk van Nijmegen er over 2020 anders uit gaan zien dan in onze begroting opgenomen. De effecten zijn we momenteel in beeld aan het brengen. Daar waar mogelijk doet de MGR Rijk van Nijmegen een beroep op de regelingen die het Rijk ons gaat bieden. Bijvoorbeeld de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). Uiteraard stuurt de MGR Rijk van Nijmegen erop om binnen de kaders van de begroting te blijven. Met de tussentijdse rapportages en indien nodig eerder informeren wij de gemeenten over de ontwikkelingen. Indien het voor ons niet mogelijk is om binnen de genoemde financiële kaders te blijven, kunnen wij in overleg een beroep op gemeenten doen om de voortzetting van de bedrijfsvoering te borgen.

Bestuursondersteuning

De activiteiten zijn conform begroting gerealiseerd.

WerkBedrijf

Voor de volgende onderdelen van Werk ontvangen de gemeenten een aanvullende declaratie:

- € 302.000 Participatiebudget; Dit betreft de extra middelen Participatiebudget vanuit de decembercirculaire 2019.
- € 392.000 betreft de meer uitgaven wettelijke loonkostensubsidies conform de melding in de tweede en derde kwartaalrapportage 2019.

- € -184.000 betreft de minder uitgaven arbeidsmatige dagbesteding conform de melding in de tweede en derde kwartaalrapportage 2019.

De Sociale Werkvoorziening laat een voordelig resultaat zien van € 1.000. Dit is conform de laatste kwartaalrapportage. Dit resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage is de omzet € 100.000 lager uitgevallen dan verwacht. Dit compenseren we door lagere uitgaven in personeelslasten (niet invullen van vrijgekomen formatieplaatsen). De kostprijs per subsidie-eenheid (SE) voor de SW is ongeveer zoals begroot. De salarislasten SW laten een overschrijding zien van € 600.000. Dit betreft uitbetaalde transitiekosten, die voor het grootste deel teruggevorderd kunnen worden bij het UWV. Deze vordering hebben we geboekt onder de Overige bijdragen. Dat verklaart het grootste deel van de overschrijding van genoemd budget.

Bij Vastgoed zijn de resultaten conform begroting gerealiseerd. De geraamde huurbaten zijn deels gerealiseerd. De onderrealisatie in de huurbaten zijn opgevangen door besparingen in de lasten.

iRvN

iRvN heeft in 2019 een voordeel van € 98.000 op de gemeentelijke bijdrage ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit voordeel is het resultaat van onderdeel Automatisering. Bij het onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer is het resultaat op de gemeentelijke bijdrage € 0. Er is een voordeel behaald op de overige bijdrage (interne bijdrage van de WBRN) doordat de onderhoudscontracten van alle applicaties die iRvN reeds verzorgde voor het functioneel beheer van de WBRN in 2019 zijn beëindigd. Onder paragraaf 7 zijn de afwijkingen nader toegelicht.

MGR Onvoorzien

De MGR Rijk van Nijmegen heeft voor 2019 in haar primaire begroting geen post onvoorzien opgenomen, derhalve is een verdere toelichting op dit punt niet noodzakelijk.

MGR Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

De MGR Rijk van Nijmegen beschikt niet over reserves. In het verslagjaar 2019 hebben derhalve geen onttrekkingen of toevoegingen, structureel dan wel incidenteel aan het eigen vermogen plaatsgevonden.

MGR

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) is zowel een uitvoeringsorganisatie als een platform voor regionale afstemming en overleg. Vanuit dit platform worden gesprekken gefaciliteerd over samenwerkingsthema's.

Bijeenkomsten over regionale thema's. Afgelopen jaar zijn er raadsbijeenkomsten georganiseerd over het strategisch arbeidsmarktbeleid en de sturing op gemeenschappelijke regelingen. Ook is in het algemeen bestuur gesproken over de samenwerking in de bredere regio Arnhem/Nijmegen. De colleges in de regio stelden afgelopen jaar de 'Discussienotitie regionale samenwerking: samen steviger en sterker' vast. Daarin wordt voorgesteld om samenwerking te versterken door te gaan werken met een regio Arnhem/Nijmegen.

Informatievoorziening. Afgelopen jaar is de informatievoorziening vanuit de MGR verbeterd. De structuur van de website (www.regiorvn.nl) is aangepast om stukken beter vindbaar te maken. Op de website staan alle openbare stukken en deze zijn eenvoudig te vinden. Naast de website is ook voorgesteld het informatieprotocol te actualiseren. Het nieuwe protocol is in september 2019 aangeboden aan de colleges en raden voor een zienswijze. In het nieuwe protocol stellen we, op verzoek van verschillende gemeenten, voor het aantal kwartaalrapportages te verminderen. In het eerste kwartaal van 2020 vindt besluitvorming in het algemeen bestuur plaats.

Tot slot wordt ook in een breder verband gewerkt aan het verbeteren van informatievoorziening. De griffierskring Gelderland Zuid (regio Rijk van Nijmegen en Rivierenland) heeft het initiatief genomen om de informatie van verschillende gemeenschappelijke regelingen te stroomlijnen richting gemeenteraden. In deze overleggen delen wij hoe de informatievoorziening van de MGR is ingericht.

Wijziging juridische regeling. In 2019 stelden we een aantal wijzigingen van de juridische regeling voor aan colleges en raden. De belangrijkste wijziging is het verkleinen van het dagelijks bestuur. Na de verkiezingen in 2018 is besloten het primaat meer bij het algemeen bestuur te leggen en te werken met een kleiner dagelijks bestuur. We werken al langer met een kleiner dagelijks bestuur, maar met deze wijziging wil de MGR formeel regelen dat het DB minder leden kent. Daarnaast is de regeling geactualiseerd en zijn een aantal kleinere wijzigingen vastgesteld.

WerkBedrijf

WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. De personeelsvraag van ondernemers en de mogelijkheden van kandidaten staan voorop. We vinden dat iedereen een plek in onze maatschappij verdient, het liefst zo regulier mogelijk.

Succesfactoren in arbeidsbemiddeling

Arbeidsbemiddeling is maatwerk. We kijken samen met ondernemers naar mogelijkheden binnen hun bedrijf en begeleiden kandidaten naar een passende baan. We werken in branchegerichte teams om de personeelsvraag van de ondernemer goed te kunnen invullen. Een goeie match tussen de personeelsvraag van de ondernemer en onze kandidaten is van veel factoren afhankelijk. In 2019 lieten we een onderzoek uitvoeren naar de succesfactoren in arbeidsbemiddeling. Uitgaan van de bereidheid van kandidaten, een flexibele instelling en proactieve benadering richting ondernemers en kandidaten zijn succesfactoren. Dit streven we na in onze dienstverlening. Kandidaten activeren voordat zij bij WerkBedrijf komen zorgt voor goede resultaten in bemiddeling naar werk. Ook is regelmatig contact en goede samenwerking op uitvoeringsniveau tussen WerkBedrijf en de gemeenten

belangrijk. We zien dat dit nu bij alle gemeenten goed verloopt.

Voor een duurzame plaatsing is het belangrijk om kandidaten goed voor te bereiden op werk, hen te scholen in functies waar vraag naar is en jobcoaching in te zetten indien nodig. Dat doen we onder andere in onze kansberoepenprojecten. Dit zijn projecten waarin we samen met ondernemers en onderwijsinstellingen opleidingstrajecten opzetten om kandidaten te scholen in functies waar vraag naar is. Met ondernemers maken we afspraken zodat kandidaten na hun leertraject betaald aan het werk kunnen. Deze projecten liepen van medio 2017 tot medio 2019 en werd door gemeente Nijmegen gefinancierd. De doelstelling: extra uitstroom van 225 Nijmeegse bijstandsgerechtigden is in die periode behaald. Ook kandidaten uit andere regiogemeenten namen deel aan deze projecten. Voorbeelden van kansberoepenprojecten zijn: Talent in het groen, Talent in de keuken en Verzorgende 3 IG.

Perspectief op werk

Vanwege het succes zijn de kansberoepenprojecten ook opgenomen in het regionale actieplan Perspectief op werk. Met dit actieplan ontving onze arbeidsmarktregio in 2019 een miljoen euro van het ministerie SZW om de mismatch op de arbeidsmarkt aan te pakken. Naast het opzetten van leerwerkarrangementen met ondernemers, onderwijs en overheid focussen we met Perspectief op werk ook op leven lang ontwikkelen (kandidaten opleiden zodat zij een sterkere positie op de arbeidsmarkt hebben) en de kansen van de energietransitie. Het regionale actieplan is vastgesteld en ingediend door de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA). Daarin werken onderwijs, ondernemers en overheid (gemeenten, UWV en WerkBedrijf) uit de regio samen om uitdagingen en kansen op de arbeidsmarkt aan te pakken; nu en vooruitlopend op de toekomst.

In 2015 heeft het Rijk ook een financiële impuls gegeven aan de arbeidsmarktregio's. Dit was bedoeld voor de invulling van de banenafspraak en oprichting van werkbedrijven. De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (SAR) – een samenwerking tussen overheid, onderwijs, bedrijfsleven, vakbonden en UWV – heeft deze middelen besteed aan 3 projecten: Kandidaat in beeld, Werkgevers aan zet en Werklab. Er zijn goede resultaten behaald: ondernemers kunnen kandidaten met een indicatie banenafspraak in één systeem vinden, er zijn Harrie-trainingen aangeboden bij ondernemers om zelf goede begeleiding op de werkvloer te bieden en het Inclusief Ondernemers Netwerk (ION) is van start gegaan.

Tot slot zijn er jobfinders ingezet om studenten met een arbeidsbeperking van ROC, HAN of RU een goede overstap te laten maken naar stage en de arbeidsmarkt. De SAR is inmiddels opgeheven en de activiteiten zijn overgeheveld naar de RTA.

Regionale nota Werk voorop!

De gemeenten stelden in 2019 een nieuw arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid op voor de periode 2020 t/m 2023. Het beleidskader biedt voor WerkBedrijf een kader waarbinnen we onze dienstverlening uitvoeren. Het beleidskader (Werk voorop!) is door de zeven gemeenteraden vastgesteld.
In Werk voorop! staan de ambities en visie van gemeenten op dit terrein. Ook wordt een richting gegeven aan het te bereiken (maatschappelijk) effect in termen van 'gezonde arbeidsmarkt' en 'uitstroomdoelstellingen en daarmee verlaging van uitkeringslast van gemeenten'. Ook gaat het in op focusgroepen, integraal werken, investeren in kandidaten, gerichte werkgeversbenadering en instroombeperking. De afspraken over onze dienstverlening zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO).

Brede dienstverlening

De mening van de kandidaat is belangrijk Afgelopen jaar werden 4.285 kandidaten aangemeld voor onze dienstverlening. 998 kandidaten

meldden we terug naar gemeenten. Zij konden, vanwege diverse redenen, nog niet richting werk bemiddeld worden. Bijvoorbeeld omdat (multi) problematiek eerst opgelost moet worden.

Alle kandidaten die bij ons in de dienstverlening komen, vragen wij regelmatig wat zij van onze dienstverlening vinden. Wat blijkt uit alle vragenlijsten is dat het contact met de consulenten goed wordt gewaardeerd. We merken dat contact en luisteren belangrijke zaken onderdelen zijn in onze dienstverlening. We hebben geleerd van hun feedback over de eerste kennismaking met ons. Daar hebben we aanpassingen in de bijeenkomst gedaan. En nu krijgen we terug dat kandidaten die aan het werk zijn ook graag contact met ons willen blijven houden. Verder is goed uitleggen wat kandidaten van ons kunnen verwachten ook een verbeterpunt. Kortom, door goed naar deze signalen te blijven luisteren kunnen we continu onze dienstverlening aanpassen.

De tevredenheid van SW-medewerkers is afgelopen jaar gemeten in een medewerkerstevredenheidsonderzoek. We kregen een 6,7 als gemiddeld rapportcijfer. In 2017 was dit een 6,4. Het aantal klachten dat via SW-medewerkers is binnengekomen via de geschillencommissie is afgelopen jaar gedaald. In 2019 ontvingen we 3 klachten van SW-medewerkers. 2 daarvan zijn intern opgelost. In 2018 ontvingen we in totaal 8 klachten.

Kandidaten naar werk bemiddelen vraagt om een investering. We richten onze dienstverlening steeds flexibeler in. Zo kunnen kandidaten modules uit een training volgen (in plaats van een volledige reeks). Ook gaan we jobcoaching en loonwaardemetingen zelf uitvoeren. We kunnen daarmee beter en sneller inspelen op de vraag van de ondernemer en kandidaat. We zien ook dat de vraag van ondernemers naar begeleiding na de plaatsing toeneemt. Jobcoaching voorkomt uitval, ontzorgt de ondernemer en verhoogt de motivatie van de kandidaat. Bij ons Werkportaal bereiden we kandidaten voor op hun baan. Voor deze kandidaten is al een baan gevonden, maar voordat zij daar kunnen starten worden werknemersvaardigheden ontwikkeld binnen ons Werkportaal. Ook lopen zij stage bij hun toekomstige werkgever. Kandidaten zijn maximaal 3 maanden actief binnen het Werkportaal. Daarna gaan ze betaald werken bij hun werkgever.

Kandidaten met een bijstandsuitkering stromen (gedeeltelijk) uit de uitkering als zij een betaalde baan vinden. We willen ook voorkomen dat mensen een beroep moeten doen op de bijstand.
We werken met verschillende scholen samen om de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt goed te laten verlopen. Naast pro-vso scholen werken we ook met ROC Nijmegen, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en Radboud Universiteit samen om een sluitende aanpak op te zetten voor studenten waar de stap naar de arbeidsmarkt niet vanzelfsprekend is.

Bedrijfsvoering

We verbeteren niet alleen de dienstverlening aan kandidaten, ondernemers en SW-medewerkers, maar optimaliseren ook onze interne bedrijfsvoering. Een belangrijk onderdeel in dit kader is de rechtmatige besteding van onze middelen en goede interne controleprocessen. Ook voor 2019 is er reeds een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Afgelopen jaar hadden we veel aandacht voor de mobiliteit van onze medewerkers. We vinden het belangrijk dat onze professionals zich ontwikkelen en voldoende uitdaging en voldoening halen uit hun werk. Het huisvesten in één pand (Boekweitweg) in plaats van twee komt naast een financiële besparing ook de bedrijfscultuur ten goede. We onderzoeken (met gemeente Nijmegen) in hoeverre dit haalbaar is.

Selectie van onze samenwerkingsinitatieven

Talent in de Keuken

In onze regio is een tekort aan koks in de horeca. Daarop namen Leerwerkloket Rijk van Nijmegen, UWV Rijk van Nijmegen, WerkBedrijf, ROC Nijmegen, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en horecaondernemers uit de regio het initiatief om het project Talent in de Keuken op te zetten. In het project worden kandidaten (om)geschoold tot kok niveau 2. Kandidaten startten eerst 4 maanden met een proefplaatsing bij deelnemende horecaondernemers om basisvaardigheden op te doen. Gelijktijdig volgden ze vaktechnische workshops, verzorgd door chef-kok en een jobcoach. Daarna startten ze met de BBL-opleiding Kok niveau 2 bij ROC Nijmegen.

In 2019 slaagden 21 deelnemers van het project Talent in de Keuken voor hun diploma Kok niveau 2. De begeleiding op het werk door de jobcoach, de begeleiding op school door de studieloopbaanbegeleider en samenwerking tussen alle partijen waren belangrijke succesfactoren. Een deel van de geslaagden stroomden door naar de koks-opleiding niveau 3 en anderen hebben een betaalde baan. Vanwege het succes start in 2020 een tweede editie van Talent in de Keuken.

Opleidingstraject installatie en schilder

In de installatie- en schildersbranche werken MVO Solutions en WerkBedrijf samen om kandidaten op te leiden tot assistent elektromonteur of assistent schilder. Kandidaten die het leertraject goed doorlopen ontvangen verschillende certificaten. In 2019 behaalden 17 kandidaten hun certificaat. Na het behalen van hun certificaat kregen kandidaten een half jaar of jaarcontract bij MVO Solutions. Zij zijn vervolgens aan de slag gegaan bij opdrachtgevers van MVO Solutions.

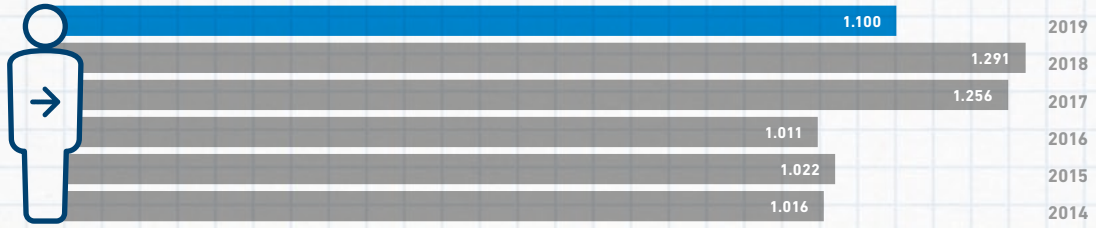

De cijfers: mensen aan het werk in 2019

- gerealiseerd aantal
- begroot
- resultaat 2018

UITSTROOM NAAR WERK

1.100 (1.100)

PLAATSINGEN OP WERK

½ **1.147** (1.078) parttime

<27 **500** (450) jongeren

460 (475) dagbesteding

* **350** (150) met arbeidsbeperking

UITSTROOM JONGEREN NAAR ONDERWIJS

<27 **134** (156)

SAMENWERKING MET ONDERNEMERS

\+ **1.859** (1.756)

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

1.026 (1.266) &

STATUSHOUDERS

42 uit de bijstand door onderwijs

170 geplaatst op betaald werk

123 werken met behoud van uitkering

528 actieve trajecten bij WerkBedrijf

311 waarvan dienstverlening is beëindigd

WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Uitstroom naar werk

We zoeken naar een passende en zo regulier mogelijke baan voor onze kandidaten. Een betaalde baan zorgt ervoor dat iemand minder of geen bijstandsuitkering meer nodig heeft. Naast inkomen geeft werk ook voldoening, (dag)structuur en sociale contacten. Ons doel, om in 2019 1.100 mensen uit de uitkering en naar een betaalde baan te laten stromen, behaalden we. De uitstroom in 2018 was hoger, namelijk 1.291. In dat jaar konden we met extra middelen van gemeente Nijmegen een extra uitstroom realiseren.

Plaatsingen op werk

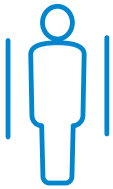
Parttime werk

In 2019 plaatsten we 1.147 kandidaten op parttime werk. Dit is iets minder dan in 2018 (1.182), maar onze doelstelling van 1.078 hebben we behaald. Parttime werk (minder dan 36 uur per week) kan voor iemand het maximaal haalbare zijn. Het kan ook een opstap zijn naar een volledige baan. Parttime werk zorgt voor werkervaring en werkritme. En dat vergroot weer de kansen op de arbeidsmarkt.

Met arbeidsbeperking

Kandidaten met een arbeidsbeperking kunnen – in veel gevallen - niet zelfstandig het wettelijk minimumloon verdienen. Zij hebben meer ondersteuning en aanpassingen nodig op de werkplek. In 2019 plaatsten we 350 kandidaten met een arbeidsbeperking op een werkplek. We hebben onze doelstelling van 150 ruim behaald. Kandidaten met een indicatie banenafspraak en een indicatie beschut werk behoren tot deze groep. Zij worden bemiddeld en begeleid door (senior) consulenten die ervaring hebben met deze doelgroep.

Beschut werk nieuw

Voor kandidaten met een indicatie beschut werk organiseert WerkBedrijf een dienstverband op een geschikt werkplek, met de juiste begeleiding en ontwikkelingsmogelijkheden. Eind 2019 zijn 20 kandidaten met een indicatie beschut betaald aan het werk bij ondernemers in de regio. Ter vergelijking: eind 2018 waren 8 kandidaten met een indicatie beschut aan het werk. We slagen er steeds beter in om de kandidaten bij ondernemers aan het werk te krijgen op een passende plek. Het is vaak een zoektocht van enkele maanden, omdat we individueel een plek zoeken die bij de kandidaat past. Daarbij gaat het vaak om een parttime dienstverband van gemiddeld 16 uur waardoor de kandidaat afhankelijk blijft van een uitkering. Hierdoor verbetert de financiële situatie van de kandidaat niet of nauwelijks.

Na de plaatsing gaat het erom dat we de kandidaat aan het werk houden. Daarom investeren we in de begeleiding van de kandidaat én van de ondernemer. De begeleiding richt zich niet alleen op de werkplek en de uit te voeren taken, maar ook op kwesties die bij de kandidaat op andere leefgebieden spelen. Zo werken we aan duurzaamheid en ontzorgen we de ondernemer.
Nog veel inwoners met positief advies van UWV zijn (nog) niet in staat om te werken. Zij zijn langdurig ziek, opgenomen in een instelling of er spelen te veel problemen in de persoonlijke levenssfeer. In die gevallen zoeken we contact met de gemeente om ervoor te zorgen dat de kandidaat de juiste ondersteuning krijgt. Een ander deel van de mensen start in de arbeidsmatige dagbesteding om vanuit daar een aanloop naar betaald werk te nemen. We willen meer grip op de instroom in nieuw beschut krijgen. Komende periode versterken we daarom onder meer de samenwerking met Praktijkonderwijs en VSO op nieuw beschut.

Mooie combi toch. Synthon, Peter en WerkBedrijf.

Peter is 60 jaar. 7 jaar lang zat hij werkloos thuis, tegen zijn zin. Tot hij in contact kwam met WerkBedrijf-consulente Miranda Verstegen. Zij geloofde in hem en stelde hem voor bij Astrid Bruinhof, head Facility Management van Synthon. Na een kwartier was het, tot Peters eigen verrassing, beklonken. Waar Astrid, Miranda en Peter het roerend over eens zijn? Kijk verder dan iemands leeftijd en cv!

Moedeloos werd hij ervan, al die mislukte sollicitaties. Na 7 jaar proberen geloofde Peter niet dat hij nog aan het werk zou komen: "Ik werd er echt gefrustreerd van, en met iedere afwijzing werd dat erger. Ik wilde gewoon aan het werk. Weer meedoen, mijn eigen salaris verdienen. Maar ook voor mijn gezondheid was het nodig, ik moest echt weer in beweging komen."

Samenwerken werkt

Hij kreeg die kans uiteindelijk bij Synthon. Miranda en Astrid werken al jaren samen. Synthon is een internationaal farmaceutisch bedrijf, met in Nijmegen ruim 500 werknemers. Astrid is verantwoordelijk voor de facilitaire afdelingen binnen Synthon, zoals schoonmaak, catering, receptie, beveiliging en interne verhuizingen. "Ik zocht een conciërge, een handig iemand die van aanpakken weet. Man of vrouw, jong of oud ...het maakte mij niet uit. Ik besprak dit met Miranda. Zij kent mij en het bedrijf goed en heeft al verschillende mensen bij ons geplaatst. Van schoonmakers tot een amanuensis. Ze weet dus precies wat wij nodig hebben. Al snel belde ze dat ze iemand kwam voorstellen, waarvan ze overtuigd was dat hij dé kandidaat was." Motivatie Miranda: "Peters verhaal raakte me. Iemand die zo graag wil werken, misschien niet met het perfecte cv, die mag toch niet langs de zijlijn blijven staan? Dus samen met Peter ging ik naar Astrid. En dat was gelijk raak!" Astrid: "Ik zag een gemotiveerde man die graag wilde werken. Wat maakt leeftijd dan uit? Ik vind de werk- en levenservaring en met name zijn instelling veel belangrijker." Peter: "Ik wist niet wat me overkwam. Na een kort gesprek waren ze er al uit. Het voelde niet eens als een sollicitatiegesprek. Ik was er gewoon helemaal beduusd van."

Uit de uitkering

Na een proefplaatsing van een maand kreeg Peter in september een halfjaar contract voor 20 uur per week. En daarmee is hij helemaal uit de uitkering. Peter: "Toen ik de brief van de gemeente kreeg met de bevestiging dat mijn uitkering stopte ... dat was echt wel een momentje hoor! Ik had nooit verwacht dat het me nog ging lukken. En ik heb het hier ook nog eens erg naar mijn zin. Het is flink aanpoten, maar dat is niet erg. Sterker nog, het werk heeft me letterlijk in beweging gebracht, waardoor mijn gezondheid met sprongen vooruit is gegaan."

Kijk verder dan leeftijd!

Miranda: "Ik hoop dat deze geweldige match een voorbeeld is voor anderen. Gun ook oudere werknemers een kans, ze kunnen zoveel moois brengen!" Astrid: "Werkgevers zijn vaak bang voor de risico's, en verliezen de mogelijkheden en kansen daardoor uit het oog. De mogelijkheden van mensen, maar ook de regelingen die er zijn. Kijk dus verder dan leeftijd, wijs mensen niet gelijk af op hun leeftijd. Wie weet wat voor mooie combi's er dan nog ontstaan!"

Jongeren

Werkteam Jongeren zet zich in om jongeren tot 27 jaar naar school of werk te leiden. Voordat jongeren een bijstandsuitkering aanvragen doorlopen zij de wettelijke zoekperiode. Tijdens deze vier weken ondersteunt WerkBedrijf hen om werk te vinden of terug naar school te gaan. 72 jongeren vonden in de zoekperiode betaald werk. 26 jongeren gingen in de zoekperiode terug naar een opleiding. Dit zijn er meer dan vorig jaar (16). Jongeren die wel in de bijstand stroomden begeleiden we naar werk of school. In 2019 bemiddelde WerkBedrijf 500 jongeren met een bijstandsuitkering naar een betaalde baan. Dit is minder dan 2018 (551). In 2019 stroomden ook 134 jongeren uit de uitkering doordat zij met een opleiding startten.

Naast ondersteuning in de zoekperiode doet WerkBedrijf meer om te voorkomen dat jongeren de bijstand instromen. We werken in het project Werklab samen met ROC Nijmegen, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), de Radboud Universiteit en UWV. Doel is een sluitende aanpak op te zetten om studenten (met een ondersteuningsbehoefte) goed te laten overstappen van opleiding naar werk en uitval te voorkomen. Een ander project is de Route Naar Arbeid in samenwerking met de Entree-opleiding van ROC Nijmegen. WerkBedrijf bereidt in dit project jongeren die uitvallen in de Entree-opleiding voor op de arbeidsmarkt en leidt ze naar werk. Hiermee voorkomen we dat deze jongeren afhankelijk worden van een uitkering of zelfs uit beeld raken.

Arbeidsmatige dagbesteding/Op Weg Naar Werk

In 2019 hebben we met aanbieders van Op Weg Naar Werk (arbeidsmatige dagbesteding) gewerkt aan een vernieuwde dienstverlening. Het traject is meer gericht op ontwikkeling en een opstart voor een vervolgstap richting werk. De financiering is daarmee veranderd naar trajectfinanciering en verantwoording vindt plaats op basis van resultaat. Op Weg Naar Werk is bedoeld voor kandidaten die arbeidsvermogen hebben, maar ook intensieve ondersteuning nodig hebben. Zij kunnen (nog) niet betaald werken. Op Weg Naar Werk richt zich op het ontwikkelen van de loonwaarde en zelfredzaamheid van kandidaten.

Eind 2019 zijn 460 kandidaten actief (geweest) binnen Op Weg Naar Werk. Dit aantal is ongeveer gelijk aan 2018. De nieuwe instroom was echter beduidend lager dan in 2018 en 2017, namelijk 109. Dit is 40% lager dan 2018. We zagen ten eerste minder instroom van Wajongers; de herkeuringen van de oude groep Wajongers zijn achter de rug en de nieuwe Wajongers 2015 stromen niet in, want zij hebben geen arbeidsvermogen. Ook zien we minder instroom vanuit partijen zoals Jeugdfact en R75. Dit lijkt samen te hangen met toename van ernstige problematiek bij deze jongeren. Zij maken hierdoor vaker gebruik van de Wet Langdurige Zorg in plaats van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Werken met behoud van uitkering

Als de stap naar een reguliere werkplek nog te groot is, kan werken met behoud van uitkering uitkomst bieden. Voorbeelden zijn: proefplaatsingen, leerwerkplekken, taalstages, oriëntatietrajecten. Kandidaten werken dan maximaal een jaar met behoud van uitkering en ontwikkelen zo hun werknemersvaardigheden. Gelijktijdig vergroten zij hun werkervaring. Ook leren kandidaten het werken te combineren met een thuissituatie of andere problematiek die speelt. In 2019 begeleidden we 1.026 kandidaten op een werkplek met behoud van uitkering. We zien dat het aantal kandidaten dat op een dergelijke plek werk afneemt. In 2018 werkten 1.266 kandidaten met behoud van uitkering. In 2017 waren dat 1.394 kandidaten. Gelijktijdig zien we een toename in de plaatsing van kandidaten met een arbeidsbeperking. Door de loonkosten-

subsidie en de krapte op de arbeidsmarkt kan het voor sommige kandidaten zijn dat zij sneller betaald aan de slag kunnen.

Statushouders

Team statushouders bemiddelt statushouders naar werk of een opleiding. Zij werken samen met partijen zoals Vluchtelingenwerk, trajectregisseurs, participatiecoaches en klantmanagers van afdelingen Inkomen. In 2019 plaatsten we 170 statushouders op een betaalde werkplek. 42 statushouders startten met een opleiding en 123 statushouders begeleidden we op een werkplek met behoud van uitkering. Vorig jaar stroomden meer startten meer statushouders met een opleiding, namelijk 56. 2018 was daarin een piekjaar omdat we toen een groot aantal Eritreeërs begeleidden naar een opleiding.

Ondernemers

Voor arbeidsbemiddeling zijn we afhankelijk van onze regionale ondernemers. Bekendheid in de regio, een goede relatie hebben met ondernemers en kennis hebben van hun branche en bedrijf zijn daarvoor belangrijk. Ondernemers moeten ons weten te vinden en andersom gaan wij actief naar hen op zoek. Dat doen we onder meer door aan te sluiten bij netwerken in de regio.

In november 2019 organiseerde ION (Inclusief OndernemersNetwerk) een Mix & Match bijeenkomst. Onze kandidaten kwamen in contact met ondernemers die inclusief ondernemen. Dit kan leiden tot een concrete vacature, maar ook een positief gesprek met iemand die meedenkt over de mogelijkheden, een netwerkgesprek of meeloopdag aanbiedt.
Op de volgende pagina leest u hoe Ariëns (vastgoedonderhoud) inclusief onderneemt.

Liever mensen die willen maar nog niet kunnen, dan andersom.

Inclusief ondernemen is een term die je bij Ariëns niet zult horen. Toch zit dat al vanaf de start van de onderneming, bijna 35 jaar geleden, in de genen. Jay Kuppen (39), projectmanager bij Ariëns: "Voor ons is iedereen gelijk. Als iemand maar laat zien dat die wil, dan investeren wij graag in hem of haar. Duurzame relaties, daar streven we naar. Met onze medewerkers, maar zeker ook met klanten en partners."

Altijd inclusief SROI

Als projectmanager is Jay verantwoordelijk voor de uitvoering van projecten. Personeelsbeleid maakt daar een belangrijk deel van uit: "We kijken daarbij meer naar instelling en motivatie dan naar iemands achtergrond. We hebben liever mensen die willen maar nog niet kunnen, dan andersom. Mensen vanuit de Participatiewet, of met een SW-indicatie... "het doet er voor ons niet toe." Een prachtig voorbeeld van inclusief ondernemen, hoewel ze bij Ariëns zelf nog nooit van die term gehoord hebben. "Het is gewoon iets wat bij ons hoort. Net als dat SROI (Social Return On Investment) een vast onderdeel is in onze projectvoorstellen. Wij vinden het belangrijk om wat terug te doen voor de regio. Wij vullen dat bijvoorbeeld ook in door het bieden van leerlingenbegeleiding en stages."

Veilige werkplek

Jay werkt al ruim 15 jaar bij Ariëns: "Ik ben begonnen op de werkvloer, als vakman. Altijd met de ambitie om door te groeien. Het is een voordeel dat ik goed weet wat er leeft op de werkvloer, hoe het eraan toegaat. Mijn manier van aansturen past prima bij de bedrijfscultuur: open, transparant en no- nonsense. Iedereen is even belangrijk in het bedrijf. Het moet een open en veilige werkplek zijn. En dan bedoel ik niet alleen fysiek. Iedereen moet kunnen zijn wie hij of zij is en daarin geaccepteerd worden."

Belangrijke rol productieleiders

"We hebben hier een aantal medewerkers vanuit de Participatiewet en twee die met een SW-indicatie vanuit WerkBedrijf bij ons zijn gedetacheerd. Een van hen als allround vakman, de ander als schilder. Net als iedereen hebben ze hun eigen kwaliteiten, maar soms is ook specifieke ondersteuning nodig. Ze zijn helemaal opgenomen in het team. Daarbij is de rol van de productieleiders essentieel. Die zorgen dat iedereen prettig kan werken in het team. Nieuwe mensen hebben begeleiding nodig, dat geldt voor iedereen. We kijken daarom van tevoren goed wat er nodig is."

Jubileum

Volgend jaar bestaat Ariëns 35 jaar. Het bedrijf is inmiddels uitgegroeid tot dé partner in totaalonderhoud, met ± 35 werknemers. Ariëns richt zich op de zakelijke markt, onder meer zorginstellingen, scholen en woningcorporaties. "Wij zijn een regionaal sterk bedrijf in totaalonderhoud. Alles draait om de klant. We investeren veel tijd in het voortraject, ook met de bewoners of gebruikers. Want als die tevreden zijn, is onze opdrachtgever dat ook. Langetermijn relaties, dat is waar we voor gaan. Ook als het om medewerkers gaat!"

SW: de cijfers

TOEGEVOEGDE WAARDE PER FTE

€ 7.504 (7.761)

ZIEKTEVERZUIM

18.4% (15%)

SW: Het verhaal achter de cijfers

Eind 2019 waren 1.679 SW-medewerkers bij ons in dienst. Onze ambitie is om zoveel mogelijk SW-medewerkers bij een ondernemer te laten werken. Gemiddeld werkten 65,4% van de SW-medewerkers bij ondernemers en dus 'buiten de muren van WerkBedrijf'. Dit is gelijk aan eind 2018. Ook in 2019 lag onze focus op het bieden van goede begeleiding en het terugdringen van het ziekteverzuim, met als gevolg het verhogen van de toegevoegde waarde.

Toegevoegde waarde en ziekteverzuim

De toegevoegde waarde is de omzet die een SW-medewerker draait op basis van zijn gedeclareerde uren en daarvoor afgesproken tarieven. De SW-medewerkers die gedetacheerd werken, hebben een hoger tarief dan SW-medewerkers die werken op de beschutte afdeling. Onze kernactiviteit is: arbeidsbemiddeling en begeleiding. De ondernemersrol laten we bij onze regionale ondernemers.

De toegevoegde waarde heeft invloed op de kostprijs van SW-medewerkers. De kostprijs is het resultaat van de kosten die samenhangen met de SW (zoals loonkosten van SW-medewerkers, begeleidingskosten etc.) minus de toegevoegde waarde. Gemeenten betalen de kostprijs van een SW-medewerker. Zij krijgen subsidie van het Rijk om deze kostprijs gedeeltelijk te dekken. WerkBedrijf heeft invloed op de toegevoegde waarde en organisatiekosten. Er zijn ook niet beïnvloedbare kosten, zoals loonkosten en cao-stijgingen.

Een lager ziekteverzuim zorgt voor een hogere toegevoegde waarde. We hebben onze ambitie op de toegevoegde waarde en het ziekteverzuim niet gerealiseerd. We zien dat de gedragsmatige aanpak werkt, maar dat er meer nodig is om het verzuim structureel te laten dalen. We maken een plan voor 2020 om het ziekteverzuim te laten dalen en/of voor SW-medewerkers die de productie-eisen niet meer aankunnen alternatieve voorzieningen te vinden. Positief is dat we, ten opzichte van 2018, met een hoger ziekteverzuim toch een hogere toegevoegde waarde per fte realiseren. De toegevoegde waarde in 2018 was € 7.291. Dit hangt samen met onder andere prijsindexatie en het beëindigen van slapende dienstverbanden.

Verbeteringen en ontwikkelingen

De afgelopen twee jaar zijn verbeteringen doorgevoerd op de Boekweitweg. Deze kwamen voort uit het Masterplan Beschut dat we in 2017 vaststelden. Daarmee wilden we de werkomstandigheden, cultuur en begeleiding van SW-medewerkers verbeteren. In 2019 evalueerden we de uitvoering

van het plan. Daaruit bleek dat de acties uit het Masterplan tot verbetering hebben geleid. Dit werd ook bevestigd in het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) dat in 2019 gehouden is onder SW-medewerkers. WerkBedrijf kreeg een gemiddeld rapportcijfer van een 6,7. In 2017 was dit een 6,4.

Eind 2019 zijn ook ongeveer 40 slapende dienstverbanden beëindigd. Dit zijn SW-medewerkers die langer dan twee jaar ziek zijn en waarvan we niet verwachten dat zij terugkeren op het werk. Zij hebben recht op een WIA-uitkering. Het Rijk biedt een compensatie voor de transitievergoeding die we aan deze SW-medewerkers betaalden.

ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT infrastructuur (inclusief telefonie) van en voor de gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen en de MGR. Daarnaast verzorgen we voor Gemeente Nijmegen, WerkBedrijf en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen het functionele applicatiebeheer van alle informatiesystemen. We doen dit inmiddels ook voor enkele applicaties van de overige deelnemende gemeenten.

Prestaties ICT-beheer

ICT-infrastructuur

De stabiliteit en continuïteit van de ICT-infrastructuur is afgelopen jaar verder vergroot. Lijnverbindingen vanuit de overbodig geworden computerzaal van Wijchen, waar nog een driejarig contract voor bestond, zijn in overleg met KPN omgebouwd naar lijnverbindingen vanuit Druten en Mook naar ISC (TeleMANN-knooppunt). Daarmee zijn de gemeenten Druten, Mook en Middelaar en Heumen net als alle andere deelnemende gemeenten redundant (2-zijdig) aangesloten op het iRvN-netwerk. Zij zijn daardoor nauwelijks meer gevoelig voor glasvezelkabelbreuken.

In januari 2020 eindigde de ondersteuning van Microsoft voor Windows 7. Om die reden zijn in 2019 alle werkplekken (ruim 3000) gemigreerd naar Windows 10 (laptops) en Igel (eenvoudig operating systeem voor uitsluitend Citrix desktopcomputers)

In het kader van landelijke ontwikkelingen (o.a. VNG's 'Samen Organiseren') is hernieuwde belangstelling ontstaan voor het gebruik van Open Standaarden en Open Source. Naar aanleiding van de motie 'Nijmegen Digitaal Open' is onderzocht en geconcludeerd dat iRvN alle verplichte én aanbevolen Open Standaarden toepast die binnen haar beheer vallen en daarmee formeel aan de wettelijke eisen voldoet.

Alle hoofdlocaties zijn inmiddels aangesloten op het nieuwe regionale iRvN-netwerk waarmee de capaciteit, performance en beveiliging is verbeterd.

Voor 2019 stond voor enkele gemeenten een grootschalige vervanging van desktopcomputers door laptops gepland. Als gevolg van de vertraagde besluitvorming bij de betreffende gemeenten is dit traject pas bij een gemeente in het vierde kwartaal gestart.

Informatieveiligheid

Ook afgelopen jaar zijn een aantal informatieveiligheidsbeheermaatregelen in het kader van de invoering van de BIO beschreven en waar nodig aangepast en geïmplementeerd. De Multi Factor Authenticatie is als standaard-inlogprocedure nagenoeg volledig ingevoerd.
Ook is in 2019 een nieuw netwerkbeveiligingsprotocol ingevoerd dat de toegang beheert en verifieert van draadloze en bekabelde aangesloten apparatuur. Daarmee is het risico dat onbevoegden met vreemde, niet door iRvN-beheerde apparatuur op het interne netwerk komen geminimaliseerd.

Veilig-mailen rechtstreeks vanuit Outlook ('de groene knop') is bij alle deelnemende gemeenten (en ODRN en WBRN) uitgerold. Het applicatiebeheer is centraal bij iRvN belegd.

Er is gestart met de implementatie van een log-analyzer om proactief gerichte continuïteits- en beveiligingsmaatregelen te treffen op basis van de vele logfiles die alle systemen en netwerkapparatuur produceren. Een dergelijk systeem verzamelt, verwerkt, inspecteert, rapporteert en archiveert loggegevens maar bovenal signaleert het vroegtijdig afwijkend gedrag van hardware en waar mogelijk afwijkend gebruik.

Tot slot is, als opvolger van UMRA, een nieuwe voorziening voor Identity and Access Management (IAM) geïmplementeerd. IAM omvat de functionaliteit om de identiteit van een gebruiker in het netwerk te beheren. Het gaat hierbij primair om de authenticatie van de gebruiker in het netwerk en de toegangsrechten die deze gebruiker heeft in het netwerk; de zogenoemde autorisatie.
Deze voorziening is ook belangrijk bij procedures rondom de indiensttreding, doorstroom en uitdiensttreding van medewerkers. Deze procedures worden door de iRvN-Servicedesk in samenwerking met de gemeenten ingericht zodat het proces rondom gebruikersaccounts vanuit de diverse P&O-afdelingen gestandaardiseerd en voor het grootste deel geautomatiseerd kan verlopen.

Landelijke aanbestedingen

Na GT-Mobiel, GT-Vast en GGI hebben we in 2019, namens onze deelnemers, meegedaan aan de (landelijke) aanbestedingen GGI-Veilig, GT-Connect en GT-Software Brooker. De aanbesteding van de softwarebrooker is in december gestopt en er wordt een herijking overwogen.

De aanbesteding GGI-Veilig is succesvol afgerond en iRvN is een van de koplopers voor het operationeel implementeren van de SIEM (Security Information and Event Management) functionaliteit en aansluiting op het landelijke Security Operations Center (SOC). Het SOC is een 24/7 uurs bewaking van de activiteiten van en naar ons netwerk, inclusief (optioneel) het interne iRvN-netwerk. Dit laatste betekent dat de genoemde log-analyzer gekoppeld wordt aan de (landelijke) SIEM en SOC.

GT-Connect (een landelijke voorziening voor (vaste) telefoniediensten) is eveneens afgerond en we zijn in voorbereiding om deze voorziening te implementeren als vervanging voor de huidige telefooncentrales bij iRvN en enkele gemeenten.

Tot slot participeren we actief in de ontwikkeling van de landelijke digitale gemeentelijke infrastructuur middels deelname aan de GGI-adviesraad en de GGI-stuurgroep.

Informatie- en Applicatiebeheer (I&A)

I&A-beheer voert als primaire taak het functioneel applicatiebeheer uit voor de informatiesystemen van Gemeente Nijmegen, WBRN en ODRN. Voor de Werkorganisatie Druten Wijchen voeren we nu ook het functioneel beheer voor het Sociaal Domein uit. Voor Gemeente Beuningen hebben we de functie van Informatieadviseur ingevuld. Daarmee zorgen we voor kennisdeling, samenwerking en het verminderen van kwetsbaarheid. Voor de Nijmeegse applicaties hebben we, in het kader van de AVG/privacy, een voorziening gerealiseerd die het inzagerecht voor onze burgers mogelijk maakt. Daarmee kan gemeente Nijmegen laten zien welke gegevens zij van haar burgers registreert en bewaart.

I&A en ICT-kaders

De hoofden Bedrijfsvoering en CIO Nijmegen hebben samen met iRvN kaders opgesteld om de I&A-en ICT-samenwerking te verbeteren. Deze kaders geven daarmee ook de richting en de speelruimte aan waarbinnen iRvN de haar beheerde en geëxploiteerde ICT-infrastructuur kan en moet ontwikkelen.

EVA WBRN

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het EVA-project van WerkBedrijf. In nauwe samenwerking met applicatiebeheerders, key users, GAC-consultants en eindgebruikers werden, met relatief kort cyclische werkmethodes, de functionaliteiten van het huidige applicatielandschap opnieuw ontwikkeld en geïmplementeerd. Het is een ambitieus en innovatief traject geweest omdat het geheel wordt ontwikkeld binnen Office 365 en Microsofts Dynamics 365 platform. Alle WerkBedrijf-gebruikers werken inmiddels al volledig binnen de Office 365-omgeving.
In april 2019 is EVA in productie gegaan en zijn de

werkzaamheden gestart om in 2020 de volgende fase te realiseren. De functioneel beheerders die binnen WerkBedrijf de voorheen aanwezige applicaties beheerden, zijn overgegaan naar iRvN-I&A als functioneel beheerders van EVA.

ESB

De door I&A ingerichte en beheerde Enterprise Service Bus (ESB) (een voorziening voor een gecontroleerde en veilige berichtenuitwisseling tussen in- en externe informatiesystemen) is nu formeel regionaal beschikbaar. Deze ESB was inmiddels al bij de meeste gemeenten ingezet voor koppelingen met SAAS-applicaties en enkele landelijke voorzieningen. Eind 2018 handelde de ESB ongeveer 80.000 berichten per dag af. Voor gemeenten in de regio wordt de ESB steeds meer ingezet als informatieknooppunt en draagt daarmee bij aan een meer gecontroleerde informatieuitwisseling. Het regionaliseren van de ESB is een nieuwe en belangrijke stap in de uitbreiding van de samenwerkingsactiviteiten binnen de regio. Advisering over het gebruik van de ESB, de inrichting en het beheer zijn nu ook voor alle gemeenten beschikbaar.

ZAAK-DMS

Bij het digitale archief zijn (zaak)dossiers steeds vaker versnipperd opgeslagen in een DMS, applicatie-databases, gemeenschappelijke schijven of bij derden als er sprake is van SAAS. Binnen I&A is een zogenaamde ZAAK-DMS Service ontwikkeld die op een flexibele manier in verschillende bronsystemen informatie bij elkaar zoekt over eenzelfde zaak.

Voor twee gemeenten hebben we systemen voor klantgeleiding en betalingen projectmatig geïmplementeerd en voor die systemen voeren we nu ook het functioneel beheer uit. Voor een andere gemeente voeren we het beheer uit van het datadistributiesysteem. Ondersteuning bij en het beheer van webapplicaties en helpen bij het inrichten van managementinformatie zijn andere voorbeelden van het gebruikmaken en delen van aanwezige kennis en ervaring.

iRvN organisatieontwikkeling

Doorontwikkeling Servicedesk

De doorontwikkeling van de Servicedesk met als focus: Oplossen, Communiceren en Bewaken gaat gestaag door. De Servicepunten op de locaties van de gemeentehuizen zijn een erkende verbetering van de dienstverlening. De inrichting van Topdesk en enkele werkprocessen ('eerst de basis op orde') is aangepast zodat de in- en externe communicatie en de bewaking effectiever uitgevoerd wordt.

Doorontwikkeling Informatie- en Applicatiebeheer
Binnen Informatie- en Applicatiebeheer zijn (naar model van ICT-Beheer) drie coördinatoren benoemd. Zij zijn verantwoordelijk voor de operationele planning en bewaking van beheer-, incident- en projectactiviteiten. Het coördinatieteam is ook het aanspreekpunt voor de senioren van de Servicedesk bij derdelijns incidenten. Dit coördinatieteam heeft binnen Informatie- en Applicatiebeheer een belangrijke rol in het bewaken van de behandeltermijnen.

Collectief opleidingstraject 'Broodje met...'

In 2019 is gestart met een collectief opleidingstraject. De focus hiervan is op de eerste plaats kennisverbreding, weten wat er speelt aan de randen van en naast het (eigen) gemeentelijke ICT-werkveld, weten waar en voor wie we werken. Op de tweede plaats heeft dit als doel om de belangstelling voor de eigen doorontwikkeling te stimuleren. Op de derde plaats heeft het een positief effect op de onderlinge samenwerking en communicatie binnen iRvN als geheel. In 2020 gaan we iRvN-breed verder met dit traject.

Evaluatie ICT Rijk van Nijmegen en de I&A-samenwerkingspartners

iRvN heeft een strategisch personeels- en organisatieplan opgesteld op basis van technologische en een groot aantal andere externe ontwikkelingen. Met name de veranderende vraag om als iRvN ook meer een adviserende rol op te pakken is de aanleiding om voor te stellen iRvN door te ontwikkelen van ICT-beheer naar een meer Informatiebeheer en -adviesorganisatie voor de deelnemende gemeenten. Deze ontwikkeling wordt ook herkend door de deelnemende gemeenten. Om een gedegen basis te leggen voor de toekomst van de regionale I&A/ICT-samenwerking is voorgesteld om een evaluerend onderzoek naar de oorspronkelijke doelstelling van de regionale ICT-samenwerking én de toekomstplannen van iRvN en de regionale I&A samenwerking (incl. de governance) te laten uitvoeren door een onafhankelijk onderzoeksbureau. Dit onderzoek zal in opdracht van de gezamenlijke gemeentesecretarissen in 2020 worden uitgevoerd.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. De weerstandscapaciteit: dit zijn middelen en mogelijkheden waarover het MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
2. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf over het weerstandsvermogen bevat minimaal een inventarisatie van de weerstandscapaciteit en risico's en het beleid hierop. Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie die door ons bestuur is vastgesteld.

Weerstandscapaciteit

De MGR kiest ervoor om (ter voorkoming van mogelijke financiële risico's) geen weerstandsvermogen aan te houden, maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen. Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten en niet binnen de begroting en jaarrekening van de MGR.

Risico's

We inventariseren risico's om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen hiervan voor de financiele middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf benoemen we de grootste risico's.

Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's

Afbouw en ontschotting Participatiebudget

Er bestaat het toekomstige risico dat de Rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Om die reden werken we met een flexibele personele schil.

Afname Meerwerkbudget

In 2020 is het Meerwerkbudget van de deelnemende gemeenten verder afgebouwd. Een deel van het meerwerk wordt ingezet voor personeelskosten. Ook om die reden werkt de MGR met een flexibele schil. Daarmee kunnen we inspelen op de afbouw van het meerwerk. De afbouw heeft voor 2020 en 2021 formatieve consequenties.

Aanbieden beschut werk (nieuw) vanuit de Participatiewet

Kandidaten die uitsluitend in een beschutte werkomgeving betaald werk kunnen verrichten ondersteunen we zoveel mogelijk om actief te kunnen zijn op de arbeidsmarkt. Voor kandidaten die een positief advies beschut werk nieuw van het UWV krijgen organiseren we (indien mogelijk) een tijdelijk dienstverband in een beschutte omgeving van maximaal 23 maanden, met 100% Wettelijk minimumloon (WML). We sturen op duurzame plaatsingen en bemiddelen de kandidaat naar een volgende of vaste werkplek. De kosten dekken we uit de loonkostensubsidie. Die wordt overgeheveld vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten. Uit het Participatiebudget financieren we de begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen. Het eerste risico is dat deze dekking afneemt of wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een nieuw dienstverband

beschut blijven bestaan. Een tweede risico is de stijging van de loonkosten. Bijvoorbeeld als er een cao voor deze doelgroep zou komen. Er ontstaat een financieel risico voor gemeenten wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden uit deze middelen. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal kandidaten met een vast dienstverband bekend is.

Uittreden van een gemeente

Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Vooral als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Afbouw WSW budget en stijging gemiddelde loonkosten SW medewerkers.

WerkBedrijf rekent voor de dienstverlening van de Sociale Werkvoorziening (onderdeel SW) een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE) bij gemeenten. Deze bijdrage is hoger dan het WSW budget dat de deelnemende gemeenten ontvangen vanuit het Rijk. Een afname van het WSW budget betekent geen direct risico voor de MGR. Aangezien gemeenten de bijdrage voor de uitvoering van de SW financieren vanuit het WSW budget benoemen we het risico wel in deze paragraaf. Wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) zijn niet beïnvloedbaar, maar hebben wel een grote impact op de kosten. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw. Dit betekent ook geen direct risico voor de MGR, omdat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de bijdragen.

Maatschappelijke risico's

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW

Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:

- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW-medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW-medewerkers en/of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

ICT

Dit betreft met name het risico van uitval of het hacken van ICT voorzieningen. De MGR anticipeert op dit risico door het uitvoeren van testen. Ondanks de testen blijft de mogelijkheid van uitval betaan.

Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Vennootschapsbelasting (VPB)

In 2017 heeft de Belastingdienst geconcludeerd dat de MGR onder voorwaarden niet VPB plichtig is. De afspraken die daarover met de Belastingdienst gemaakt zijn hebben wij voor 2019 strikt toegepast. Wijziging in activiteiten vanuit de MGR of inzichten vanuit de Belastingdienst kunnen dit standpunt wijzigen.

Belasting Toegevoegde Waarde (btw)

Tot en met 2017 heeft de MGR, conform afspraken met de Belastingdienst, het Haaglandenmodel toegepast. Dit is een systematiek waarop bepaald wordt welke middelen binnen het Participatiebudget compensabel zijn voor de btw en welke niet. In 2018 zijn er nieuwe afspraken gemaakt met de Belastingdienst en is het Haaglandenmodel met de Belastingdienst afgerekend. Vanaf 2018 past de MGR de nieuwe afspraken toe. Op dit moment loopt er een landelijke procedure tegen de Belastingdienst waarin fiscalisten het standpunt hebben dat alle activiteiten binnen het Participatiebudget compensabel zijn. De uitkomst van de procedure zal effect hebben op de wijze waarop we vanaf 2018 uitvoering geven aan de gemaakte afspraken.

Juridisch

Op juridisch gebied loopt de MGR op het moment geen risico's.

Informatiebeveiliging en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Informatiebeveiliging vormt een belangrijk onderwerp binnen de MGR Rijk van Nijmegen. Met name aan de borging van de privacy van betrokkenen wordt veel aandacht besteed. De noodzakelijke maatregelen zijn getroffen om tijdig te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging. Het grootste risico is dat bijzondere persoonsgegevens uitlekken. Ook het uitlekken van bedrijfsinformatie valt onder deze risico's. Ondanks de getroffen maatregelen kunnen zich dergelijke incidenten voordoen. De impact van een dergelijk incident is niet vooraf in te schatten. De maximale geldboete kan oplopen tot ruim € 800.000 en er kan sprake zijn van veel negatieve publiciteit.

Toelichting van een schema van de risico-inventarisatie van 2019:

Onder verwachtingswaarde wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet. De Capaciteit

Bedragen in € 1.000	Verwachtings-waarde	Capaciteit MGR
Wet en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's		
Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en /of beleid	350	140
Niet naleven van wet- en regelgeving of subsidievoorwaarden	1.425	640
Subtotaal	**1.775**	**780**
Maatschappelijke risico's		
Claims	105	36
Imagoschade	PM	PM
Veranderende eisen vanuit de deelnemende gemeenten	500	300
Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf	1.020	468
ICT	500	100
BIG - privacy	300	60
Subtotaal	**2.425**	**964**
Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency		
Ziekteverzuim & Arbo	350	140
Leeftijd personeel	200	40
Personele frictie	800	480
Integriteit, fraude, diefstal	175	50
Verzekeringen	350	70
Bevoegdheden en verantwoordelijkheden	PM	PM
Financiële terugloop van SW middelen	PM	PM
Automatisering	250	150
Subtotaal	**2.125**	**930**
Risico-inventarisatie MGR	**6.325**	**2.674**

MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van hun weerstandscapaciteit. In bijlage 5 is de verdeling per gemeente te vinden.

Kengetallen

De netto schuldquote wordt als volgt berekend: de som van de onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva minus kortlopende (debiteuren) vorderingen en uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa wordt gedeeld door de totale inkomsten (voor bestemming reserves). De netto schuldquote blijft relatief stabiel aangezien er enkel is afgelost op bestaande leningen en geen nieuwe lening is afgesloten.

De solvabiliteit betreft de ratio van het totale eigen vermogen gedeeld door het totaal van de passiva. Een solvabiliteit van 20% is gebruikelijk. De MGR Rijk van Nijmegen heeft een solvabiliteit van 0%. Dit komt doordat de MGR 'het resultaat' per einde boekjaar naar ratio afrekent met de deelnemende gemeenten. Dit gebeurt omdat sprake is van een gemeenschappelijke regeling waarvoor de deelnemende gemeenten verantwoordelijk zijn.

Het uitgangspunt is dat er beperkte vermogensvorming binnen de MGR Rijk van Nijmegen bestaat. De deelnemende gemeenten houden in haar weerstandsvermogen rekening met de bij de MGR aanwezige risico's.

De liquiditeit betreft de vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva. De liquiditeit bedraagt 1. Dit is een gebruikelijke ratio. Hiermee kan de MGR aan haar kortlopende verplichtingen voldoen.

	Begroot	Realisatie	
	2019	2019	2018
Netto schuldquote	8,6%	8,0%	8,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	8,6%	8,0%	8,6%
Solvabiliteitsratio	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%	0,0%
Liquiditeit	1,0	1,0	1,0

Financiering

Het doel van deze paragraaf is om te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Treasurystatuut

Op de MGR is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) van toepassing. Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, verstandige en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de MGR met een statuut te regelen. In 2015 is voor de MGR het treasurystatuut vastgesteld waarin de regels over de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten en de administratieve organisatie van de financieringsfunctie zijn opgenomen. In 2016 is dit statuut herzien. Dit is tevens de meest recente versie.

Treasurybeheer

Volgens artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient de begrotingsparagraaf over de financiering in ieder geval de beleidsvoornemens voor het risicobeheer te bevatten. Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De MGR mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan door het algemeen bestuur goedgekeurde derde partijen. Hierbij wordt vooraf advies ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij;
- De MGR kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie als deze uitzettingen vertrouwd zijn en niet gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het vertrouwde karakter van deze leningenuitzettingen wordt gewaarborgd met richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut;
- Het gebruik van derivaten is niet toegestaan.

Er is in 2019 niet afgeweken van deze uitgangspunten.

Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's.

Koersrisico's

De MGR heeft geen leningen in buitenlandse valuta. Transacties in buitenlandse valuta komen niet of nauwelijks voor. Het koersrisico is dus nihil. De MGR heeft geen beleggingen en staatsobligaties. De MGR is verplicht eventuele overtollige middelen bij de schatkist te stallen (schatkistbankieren) en gaat dus geen nieuwe beleggingen aan.

Renterisicobeheer

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het doel van dit limiet is om te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken gaan optreden in de hoogte van de rente die de MGR moet betalen. Het niveau van de kasgeldlimiet is beperkt tot 8,2% van het totaal van de primitieve begroting. De wettelijk toegestane kasgeldlimiet van 8,2% is in 2019 niet overschreden. Ook het

meerjarenperspectief is dat het niet structureel wordt overschreden.

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal (leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). In 2019 heeft een aflossing plaatsgevonden. Dit is weergegeven in de tabel. In de betreffende tabel is ook te zien dat de renterisiconorm ruimschoots wordt gehaald.

Rentelasten en wijze van toerekenen

Over 2019 bedroegen de rentelasten € 137.000. De rentelasten zijn naar rato van de gemiddelde boekwaarde toegerekend aan de investeringen. Aan de taakvelden worden de rentelasten toegerekend.

Schatkistbankieren

Sinds de oprichting in 2015 is de MGR verplicht om hun overtollige middelen aan te houden bij het Rijk. Dit wordt schatkistbankieren genoemd. Hierdoor kan de MGR geen gelden meer beleggen en zijn we voor rentevergoedingen afhankelijk van de vergoedingen die het Rijk geeft. Deze waren in 2019 nagenoeg nihil.

	2019			
Bedragen in € 1.000	Q1	Q2	Q3	Q4
Begrotingstotaal (primitief)	93.160	93.160	93.160	93.160
Percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Kasgeldlimiet	**7.639**	**7.639**	**7.639**	**7.639**
Omvang vlottende middelen	7.742	10.113	9.913	12.856
Bank-Giro	359	440	394	374
Tegoeden RC	7.383	9.673	9.519	12.482
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
Omvang vlottende korte schuld	0	0	0	0
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
Totaal netto-vlottende schuld	**7.742**	**10.113**	**9.913**	**12.856**
Ruimte (+)	**15.381**	**17.752**	**17.552**	**20.495**

Bedragen in € 1.000	2019
Begrotingstotaal (primitief)	93.160
Percentage renterisiconorm	20%
Toetsbedrag renterisiconorm	18.632
Aflossingen	53
Ruimte	**18.579**

De ‘overtollige middelen’ zijn de gelden boven een drempelbedrag. Dat drempelbedrag wordt bepaald aan de hand van een percentage van het begrotingstotaal. In enig kwartaal mag dit drempelbedrag aan eigen (gemiddeld) banksaldo niet worden overschreden. De MGR heeft het drempelbedrag in 2019 niet overschreden. Dit is af te lezen uit de tabel.

	2019			
Bedragen in € 1.000	Q1	Q2	Q3	Q4
Begrotingstotaal	93.160	93.160	93.160	93.160
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	699	699	699	699
Op dagbasis buiten ’s Rijks schatkist gehouden middelen	359	440	394	374
Ruimte onder drempelbedrag	**340**	**259**	**305**	**325**
Overschrijding drempelbedrag	**0**	**0**	**0**	**0**

Gewaarborgde geldleningen

De MGR is geen gewaarborgde geldleningen aangegaan bij een externe partij.

Overige geldleningen

In 2019 heeft de MGR geen nieuwe leningen aangetrokken. De MGR heeft in 2015 een lening afgesloten van € 1,2 miljoen, met een jaarlijks vast aflossings- en rentebedrag van € 70.000. De looptijd is tot 2 januari 2035. In 2017 is een aflossingsvrije lening aangetrokken van € 4,5 miljoen. Deze lening is overeengekomen voor een looptijd tot 27 april 2037 met een aflossing in één termijn op het eind en een rentepercentage van 1,73%. In 2018 is een aflossingsvrije lening aangetrokken van 2,5 miljoen. Deze lening is overeengekomen voor een looptijd tot 25 juni 2038 met een aflossing in één termijn op het eind en een rentepercentage van 1,71%.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van de MGR te realiseren.

Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van het beleid, de dienstverlening aan kandidaten en ondernemers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de taken van de MGR is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In deze paragraaf informeren wij u over de belangrijkste bedrijfsvoeringsprocessen binnen de MGR. U vindt informatie over het beleid, de organisatie, het personeelsbeleid, informatisering, de administratieve organisatie en de kansen en bedreigingen voor de MGR.

Beleid van de bedrijfsvoering

De organisatiestructuur van de MGR is een afgeleide van het zogenoemde afdelingenmodel. De organisatie staat onder algemene leiding van een algemeen directeur en de secretaris van de MGR.

Binnen de MGR is de planning & control cyclus ingericht. Deze start met de begroting waarin de afspraken over het te voeren beleid worden vastgelegd. In 2019 hebben wij met kwartaalrapportages tussentijds aan de regio verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Het jaar sluiten we af met de jaarrekening waarin we verantwoording afleggen over boekjaar 2019.

Naast de verantwoordingsdocumenten zijn de volgende documenten opgesteld om de bedrijfsvoering verder vorm te geven:

- Notitie weerstandsvermogen
- Notitie en richtlijn activeren en afschrijving
- Treasurystatuut
- Financiële verordening
- Controleverordening
- Controleplan
- Beschrijvingen van de primaire processen
- Gastheerrol
- Re-integratieverordening
- Mandatering
- Informatiebeveiligingsbeleid

Bijgaande notities moeten waarborgen dat de MGR binnen de wettelijke en financiële kaders handelt. De resultaten hiervan leggen we aan het dagelijks en het algemeen bestuur ter besluitvorming voor.

Organisatiestructuur

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de voorzitter. Daarnaast hebben we een Bestuurscommissie WerkBedrijf en een agendacommissie vanuit de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur bestaat uit 15 leden (inclusief de voorzitter). Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur, de voorzitter of de Bestuurscommissie WerkBedrijf zijn opgedragen.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur telt drie leden inclusief de voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het dagelijks bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten.

De voorzitter

De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het dagelijks als ook het algemeen bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in- en buiten rechte.

Bestuurscommissie WerkBedrijf

De leden van de Bestuurscommissie WerkBedrijf worden door het algemeen bestuur benoemd. De Bestuurscommissie WerkBedrijf is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het WerkBedrijf als het gaat om re-integratie en arbeidsmatige dagbesteding. De Bestuurscommissie WerkBedrijf adviseert hierin het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Agendacommissie

De agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Verder adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten.

Uitvoeringsorganisatie en platform
De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met 2 modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coördinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie is zodanig opgesteld dat de dagelijkse gang van zaken erop ingericht is dat de financiële verordening, de controleverordening en het mandaat van de treasury nageleefd worden. Daarbij moet er opgemerkt worden dat MGR de basisadministratie uitbesteed heeft aan de gastheer. Middels de dienstverleningsovereenkomst (DVO) zijn afspraken met de gastheer gemaakt over het binnen haar kaders uitvoeren van de taken.

Informatisering en automatisering

De informatisering en automatisering heeft tot doel de dienstverlening van de MGR aan haar klanten en kandidaten te optimaliseren. De informatisering en automatisering van de MGR maakt gebruik van het netwerk van iRvN. iRvN heeft contracten met diverse IT-aanbieders. De MGR maakt daar gebruik van. De belangrijkste systemen waarvan gebruik wordt gemaakt zijn: EVA, Compas en TopDesk. Voor de bedrijfsvoering wordt ook gebruik gemaakt van de informatiesystemen van de gastheer Gemeente Nijmegen. De belangrijkste systemen daarbij zijn: CODA en Beaufort.

Back up, recovery en beveiliging/privacy zijn binnen iRvN vormgegeven en voldoen aan de minimaal daaraan te stellen vereisten om de continuïteit van de bedrijfsvoering voor de MGR te waarborgen. Conform de overeengekomen basisafspraken (DVO) wordt wekelijks een volledige back up gemaakt en dagelijks een incrementaal back-up van de applicatieserver, databases en netwerkschijven (dus niet van de lokale harde schijven van pc's, laptops en dergelijke). In de basisafspraken zijn eveneens afspraken gemaakt over afdoende logische en fysieke beveiligingsmaatregelen om activiteiten van personen met

oneigenlijke of kwaadwillende bedoelingen op het iRvN netwerk en de daarop aangesloten systemen en applicaties uit te sluiten.

Ten behoeve van de informatiebeveiliging worden binnen de MGR procedures en voorzieningen ingericht conform de eisen die gesteld worden in de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten).

Personeelsbeleid

Het begrip "ontwikkeling" staat centraal in het strategisch plan van HR. Wij geloven in de ontwikkeling van onze medewerkers wat daarbij ook de kwaliteit van onze dienstverlening verhoogd. De afdeling HR heeft hier een belangrijke faciliterende rol in. Na een pilotjaar is de afdeling HR verder gegaan met het faciliteren aan de organisatie in voeren van "het goede gesprek". Hierbij is de gesprekscyclus met gebruik van i-talent als belangrijke basis gebruikt. Hierop voortbordurend is het mobiliteitsplan geschreven om verder te kunnen faciliteren in de ontwikkeling van onze medewerkers.

Rechtmatigheidsverantwoording

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft de MGR Rijk van Nijmegen aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met de door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 19 maart 2020 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving toegelicht.

Onze verantwoording hanteert de grensbedragen omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2,8 miljoen. Waarbij de MGR Rijk van Nijmegen alle geconstateerde afwijkingen rapporteert aan de deelnemende gemeenten zodat zij daar rekening mee kunnen houden in de eigen rechtmatigheidsverantwoording.

Conclusie

De in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties zijn rechtmatig tot stand gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

	Bedrag	Grensbedrag
		2.800.000
Declaraties	200	
Wettelijke loonkostensubsidies	143.100	
Voorzieningen	8.400	
Totaal afwijkingen		**151.700**

De afwijkingen ten aanzien van de wettelijke loonkostensubsidies is tweeledig. Aan één ondernemer verstrekken wij op factuurbasis loonkostensubsidies. Dit gaat buiten het reguliere subsidieproces om. Daarnaast is er met één ondernemer een dispuut geweest. Na mediatie heeft de verantwoordelijk gemeente besloten om de ten onrechte verstrekte wettelijke loonkostensubsidie kwijt te schelden. Ten aanzien van het eerste punt heeft MGR haar proces aangepast. Het tweede punt kan als een incident gezien worden.

In bijlage 5 van de jaarrekening staat de verdeling van de afwijkingen per gemeente.

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van het Algemeen Bestuur is gerespecteerd. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en worden door de gemeenteraad zelf nader ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Begrotingsoverschrijdingen. Begrotingsafwijkingen en -overschrijdingen (beleidsmatig en/of financieel) behoeven autorisatie door het algemeen bestuur. In de regel zullen begrotingswijzigingen vooraf door het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur worden voorgelegd ter autorisatie. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Slechts indien de omstandigheden een autorisatie vooraf niet mogelijk maken zal achteraf een begrotingswijziging moeten worden voorgelegd. Indien het algemeen bestuur ermee instemt wordt de besteding alsnog geautoriseerd en is deze rechtmatig. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is voorgelegd zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Echter bij overschrijdingen waarbij het dagelijks bestuur bij het doen van de uitgaven binnen het door het algemeen bestuur uitgezette beleid is gebleven, kunnen deze als rechtmatig gezien worden. Het is in zijn algemeenheid niet de bedoeling dat de accountant deze overschrijdingen betrekt bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende accountantsverklaring kan worden gegeven. Wel moet de accountant in het verslag van bevindingen de bedragen, waarvan het college in de jaarrekening heeft aangegeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen. De accountant dient in dat kader in ieder geval aan te geven of het overzicht ex artikel 28, eerste lid, van het BBV volledig is of niet.

In onderstaande tabel is per programma aangegeven of zich in 2019 een begrotingsoverschrijding heeft voorgedaan (x € 1.000).

Overhead

De overschrijding van de lasten van het programma overhead is € 31.000. Deze overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door de extra geleverde plusproducten. Tegenover deze extra lasten staat extra inkomsten.

Lasten per programma	Begroting 2019 incl. wijziging	Realisatie 2019	Verschil	Overschrijding begroting
Overhead	16.811	16.842	-31	Ja
Inkomensregelingen	2.529	2.921	-392	Ja
Begeleidende participatie	53.142	53.486	-344	Ja
Arbeidsparticipatie	14.407	13.007	1.400	Nee
Overhead	8.177	8.195	-18	Ja

Inkomensregelingen

De overschrijding op het programma inkomensregelingen wordt veroorzaakt doordat aan het product Wettelijke Loonkosten subsidies € 392.000 meer is uitgegeven. Tegenover deze extra lasten staat een gelijk bedrag aan baten.

Begeleidende participatie

De overschrijding op het programma begeleidende participatie wordt enerzijds veroorzaakt door een onderschrijding op de Arbeidsmatige dagbesteding van € 184.000 en anderzijds een overschrijding op de SW van € 528.000. Tegenover extra uitgaven SW staan tevens aanvullende inkomsten met name in de vorm van detacheringsopbrengsten en transitievergoedingen van het UWV. Tegenover de onderschrijding op de Arbeidsmatige dagbesteding staan ook lager inkomsten.

Overhead

De overschrijding op de overhead bedraagt € 18.000. Tegenover deze overschrijding staat aanvullende inkomsten.

Conclusie

Bij de diverse programma's zijn verschillen geconstateerd ten opzichte van de begroting, zowel in positieve als in negatieve zin. In deze gevallen is echter sprake van door het Algemeen Bestuur goedgekeurd beleid of zijn er direct gerelateerde inkomsten. Daarmee zijn er geen relevante onrechtmatigheden gesignaleerd in 2019.

Overschrijdingen investeringskredieten. In 2019 is het investeringskredit van EVA fase 1 afgerond. Dit kredit laat geen overschrijding zien. De overige beschikbaar gestelde kredieten zijn nog niet afgerond.

Conclusie

De investeringskredieten hebben niet geleid tot overschrijdingen. Daarmee zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Onderhoud kapitaalgoederen

Voor groot onderhoud worden geen voorziening getroffen. Er is een meerjarig onderhoudsplan welke periodiek geactualiseerd wordt. De onderhoudskosten van de relevante jaarschijven zijn in de begroting verwerkt.

Verbonden partijen

De MGR Rijk van Nijmegen is de gemeentelijke regeling van de volgende 7 gemeenten:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar
- Nijmegen
- Wijchen

Daarmee is de MGR een verbonden partij van deze gemeenten. De MGR zelf heeft geen verbonden partijen. Er bestaat ook geen visie of voornemen om dit komend jaar te wijzigen.

Verklaring van toepasselijkheid

Algemeen

De MGR Rijk van Nijmegen dient in het kader van de informatiebeveiliging te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De MGR Rijk van Nijmegen heeft geen verplichting om zelfstandig de verklaring van toepasselijkheid in te dienen bij het Rijk. We doen dit indirect via onze deelnemende gemeenten. Onderstaand wordt de naleving van de BIG en de AVG over 2019 nader toegelicht.

BIG - AVG

De BIG omvat een 133 tal maatregelen waar aan voldaan moeten worden. Hoe de MGR er momenteel voor staat als het gaat om het implementeren van de BIG maatregelen is goed te zien in de tabellen.

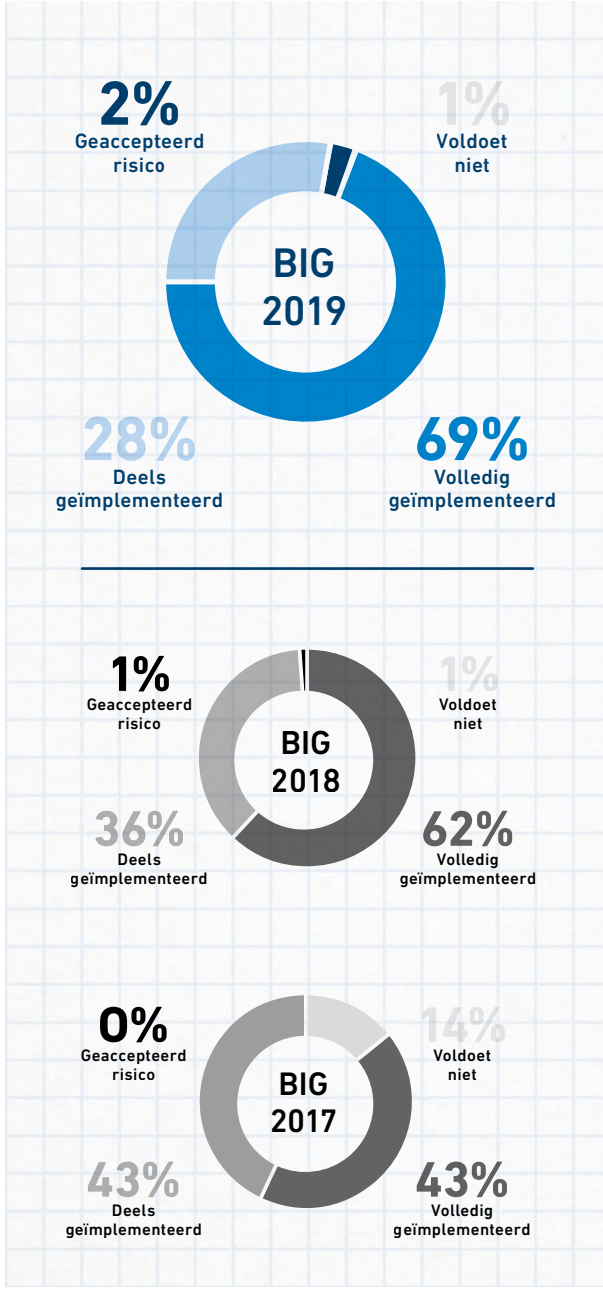
Ten opzichte van 2018 is een verbetering waarneembaar. Inmiddels is 69% van de maatregelen volledig geïmplementeerd en 28% van de maatregelen deels. Bij de maatregelen die nog niet geheel geïmplementeerd zijn betreft met name documentatie vereisten. In veel gevallen wordt een maatregel dus wel uitgevoerd, maar kan de MGR nog niet voldoende aantonen met bewijsstukken dat de maatregel ook volledig is geïmplementeerd. Hier wordt in 2020 een verdere verbetering verwacht. De maatregelen die nog niet voldoen zijn met name maatregelen die bij de invoering van de 'GGI veilig producten' zullen voldoen aan de vereisten. Hierbij is het wachten op het landelijk aanbestedingsproces.

Voor de MGR Rijk van Nijmegen zijn de volgende risico's onderkend:

- Uitlekken van persoonsgegevens naar onbevoegden;
- Inzien van vertrouwelijke informatie door onbevoegden;
- Publiceren van vertrouwelijke informatie richting onbevoegden;
- Bewustzijn van het personeel.

Voor de eerste drie onderwerpen verwijzen wij naar de incidenten en de naar aanleiding van de genomen incidenten maatregelen.

Het naleven van de BIG en de AVG heeft voor een belangrijk deel met bewustwording te maken. In 2019 is op diverse wijzen aandacht besteed aan bewustzijnsbevordering. Periodiek worden berichten op intranet geplaats met uitleg en voorbeelden, de kwaliteitsmedewerkers hebben binnen de

teams aandacht gehad voor bewustwording en er zijn maatregelen getroffen zoals de invoering van veilig mailen en voorwaardelijke toegang. Voor 2020 staan een aantal activiteiten op het gebied van bewustwording op het programma.

Sinds 2018 heeft de MGR de verantwoordelijkheid voor het beheer en de controle op het gebruik van Suwinet door de medewerkers van het WerkBedrijf op zich genomen. Vanaf 2019 is er tevens een aansluiting op het datadistributiesysteem voor de BRP uitvragen. Omdat de gemeenten eindverantwoordelijke blijven en middels ENSIA verantwoording afleggen over Suwinet en BRP, is het belangrijk dat de MGR een Third Party Mededeling (TPM) verklaring kan afgeven. Deze TPM verklaring (een bevestiging van het voldoen aan het gestelde normenkader) heeft de MGR inmiddels ontvangen. De MGR heeft inzake het Suwinet en het datadistributiesysteem BRP conform gestelde normen gehandeld.

Incidenten

In het afgelopen jaar zijn er 16 beveiligingsmeldingen geweest. In 2018 waren er 10 meldingen.

- In 12 gevallen (vorig jaar 8) betreft het algemene persoonsgegevens;
- In 3 gevallen (vorig jaar 1) betreft het bijzondere persoonsgegevens (waar onder gezondheidsgegevens);
- In 1 geval (vorig jaar ook 1) betreft het een wettelijk identificatienummer.

Slechts één incident in 2019 was van dusdanige ernst dat daarvan een melding is gedaan bij de AP. In 2018 was dit ook één incident. In de andere gevallen is na beoordeling gebleken dat het niet noodzakelijk was om een melding bij de AP te doen, omdat het risico op misbruik zeer beperkt dan wel uitgesloten was. Een voorbeeld van een data incident met een laag risico (en tevens het meest voorkomende) is het verlies van een bedrijfstelefoon. Door het toepassen van maatregelen, pincode en ontgrendelen met vingerafdruk en de mogelijkheid om de telefoon op afstand te wipen is het risico zeer beperkt. Ook phishing-, spam- en dreigmail evenals fraude per telefoon kwamen in 2019 diverse malen voor. Alertheid van medewerkers is hierbij geboden, zowel voor het constateren als het melden.

Waar relevant zijn de betreffende voorvallen in geanonimiseerde vorm gebruikt als voorbeeld om de bewustwording te vergroten. Daarnaast zijn, indien noodzakelijk, procedures aangescherpt.

Conclusie

De MGR Rijk van Nijmegen heeft, ondanks de benoemde risico's en de incidenten die zich hebben voorgedaan, op dit moment de informatiebeveiliging in beeld. Op bestaande tekortkomingen wordt gestuurd met als doel de risico's en het aantal incidenten weg te nemen, te voorkomen of tot een minimum te beperken.

Jaarrekening 26/03/2020

1. Balans per 31-12-2019

Activa	Bedragen in € 1.000	31-12-2019	31-12-2018
Vaste Activa	Materiële vaste activa	8.402	8.531
	Investeringen met een economisch nut	*8.402*	*8.531*
	Financiële vaste activa	487	0
	Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	*487*	*0*
	Totaal vaste activa	**8.889**	**8.531**
Vlottende activa	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.967	10.575
	Vorderingen op openbare lichamen	*1.165*	*1.468*
	Rekening-courantverhouding met het Rijk	*8.313*	*7.388*
	Overige vorderingen	*1.489*	*1.719*
	Liquide middelen	195	118
	Banksaldo	*195*	*118*
	Overlopende activa	1.730	2.949
	Overlopende activa	*1.730*	*2.949*
	Totaal vlottende activa	**12.892**	**13.642**
	Totaal activa	**21.781**	**22.173**

Passiva	Bedragen in € 1.000	31-12-2019	31-12-2018
Vaste Passiva	Eigen vermogen	0	0
	Algemene reserve	*0*	*0*
	Bestemmings reserve	*0*	*0*
	Gerealiseerd resultaat	*0*	*0*
	Voorzieningen	903	453
	Voorzieningen	*903*	*453*
	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	7.968	8.020
	Onderhandse lening	*7.968*	*8.020*
	Totaal vaste passiva	**8.871**	**8.473**
Vlottende Passiva	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.111	9.204
	Overige schulden	*8.111*	*9.204*
	Overlopende Passiva	4.799	4.496
	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	*4.799*	*4.496*
	Totaal vlottende passiva	**12.910**	**13.700**
	Totaal passiva	**21.781**	**22.173**

Garantstellingen	0	0
Gewaarborgde geldleningen	0	0

2. Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar

2.1 Toelichting op overzicht baten en lasten

In de tabel vermelden we de begroting vóór en ná wijziging. De begroting vóór wijziging betreft de ontwerpbegroting 2020-2023 van juli 2019. Deze is door ons bestuur in juli 2019 vastgesteld. In de kolom 'begroting ná wijziging' zijn de technische begrotingswijzigingen te zien, welke het dagelijks bestuur heeft goedgekeurd. Beide wijzigingen zijn toegelicht in bijlage 6 van de jaarstukken.

Het baten en lasten overzicht betreft de geconsolideerde resultaten van de MGR. In bijlage 5 is de aansluiting tussen de modules en de geconsolideerde MGR staat terug te vinden. In bijlage 6 wordt de begrotingswijziging nader toegelicht.

	MGR totaal			
Baten Bedragen in € 1.000	**begroting 2019 vóór wijziging**	**begroting 2019 ná wijziging**	**realisatie 2019**	**saldo 2019**
Overhead	17.788	17.666	17.621	-45
Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide participatie	55.890	55.890	55.838	-52
Arbeidsparticipatie	18.003	18.983	18.085	-898
Totaal baten	**94.210**	**95.068**	**94.465**	**-602**

Lasten Bedragen in € 1.000	**begroting 2019 vóór wijziging**	**begroting 2019 ná wijziging**	**realisatie 2019**	**saldo 2019**
Overhead	16.886	16.811	16.842	31
Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide Participatie	53.189	53.142	53.486	344
Arbeidsparticipatie	13.515	14.409	13.047	-1.362
Totaal Programmalasten	**86.119**	**86.891**	**86.296**	**-595**
Overhead MGR	8.091	8.177	8.169	-8
Totaal lasten	**94.210**	**95.068**	**94.465**	**-602**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is vastgesteld dat vanaf 2017 moet worden gerapporteerd op taakvelden. De onderdelen van de MGR zijn als volgt onderverdeeld in de taakvelden ▶

Overhead
- iRvN
- WerkBedrijf Vastgoed
- Bestuursondersteuning
- Overhead MGR bij alle onderdelen

Inkomensregelingen
- WerkBedrijf WERK wettelijke loonkostensubsidie

Begeleide Participatie
- WerkBedrijf WERK arbeidsmatige dagbesteding
- WerkBedrijf SW uitvoering wet sociale werkvoorziening

Arbeidsparticipatie
- WerkBedrijf WERK basisdienstverlening participatiewet en meerwerk

2.2 Toelichting op resultaat vóór eind-afrekening

Zoals bekend komt het resultaat van de MGR uit op € 0. De afrekeningen met de deelnemende gemeenten is reeds in de cijfers verwerkt. De reden hiervoor betreft een fiscaal vereiste. In deze toelichting op het resultaat lichten we, conform afspraak met de adviesfunctie, het resultaat voor en na afrekening en per onderdeel toe. Het resultaat van de MGR voor afrekening komt uit op € 170.000. Dit resultaat valt uiteen in de volgende onderdelen:

Resultaat vóór en na eindafrekening Bedragen in € 1.000	**Totale baten**	**Totale lasten**	**Resultaat voor eind-afrekening**	**Eind-afrekening**	**Saldo van baten en lasten**	**Gerealiseerd resultaat**
WerkBedrijf	78.635	78.563	72	-72	0	0
iRVN	18.447	18.349	98	-98	0	0
Bestuursondersteuning	312	312	0	0	0	0
Consolidatie	-2.759	-2.759	0	0	0	0
Totaal	**94.635**	**94.465**	**170**	**-170**	**0**	**0**

WerkBedrijf

Het onderdeel Werk laat een voordelig resultaat zien van € 72.000. Dit resultaat is met name ontstaan door een onderbesteding op de instrumentgelden van € 756.000. Oorzaken hiervan zijn met name de afbouw van de tijdelijke loonkostensubsidies en het in eigen beheer uitvoeren van – voorheen – uitbestede activiteiten (zoals Workfast). Er is per saldo € 669.000 gedoteerd aan de voorziening Strategisch Personeelsplan om de verdere noodzakelijke afbouw van het personeelsbestand te bewerkstelligen. Het Participatiebudget is in 2019 € 302.000 hoger uitgevallen dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de positieve bijstellingen in de circulaires van het Rijk.

Ten slotte schrijft WerkBedrijf de investering in het pand op de Nieuwe Dukenburgseweg versneld in twee jaar af wegens de voorgenomen verhuizing naar de Boekweitweg. Deze versnelde afschrijving heeft geleid tot een extra last van € 265.000.

Voor de volgende onderdelen van Werk ontvangen de gemeenten een aanvullende declaratie:

- € 302.000 Participatiebudget; Dit betreft de extra middelen Participatiebudget vanuit de decembercirculaire 2019.
- € 392.000 betreft de meer uitgaven Wettelijke Loonkostensubsidies conform de melding in de tweede en derde kwartaalrapportage 2019.
- -€ 184.000 betreft de minder uitgaven Arbeidsmatige dagbesteding conform de melding in de tweede en derde kwartaalrapportage 2019.

De Sociale Werkvoorziening laat een voordelig resultaat zien van € 1.000. Dit is conform de laatste kwartaalrapportage. Dit resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage is de omzet € 100.000 lager uitgevallen dan verwacht. Daarnaast laten de salarislasten SW een overschrijding zien van € 600.000. Dit betreft uitbetaalde transitiekosten die voor het grootste deel teruggevorderd kunnen worden bij het UWV. De baten zijn daardoor ook toegenomen. Dat verklaart het grootste deel van de overschrijding van genoemd budget. Op de personeelslasten hebben we een a-structureel voordeel door het niet invullen van vrijgekomen formatieplaatsen. De kostprijs per subsidie-eenheid (SE) voor de SW is nagenoeg gelijk aan de begroting.

Bij Vastgoed zijn de resultaten gerealiseerd conform begroting. De geraamde huurbaten zijn deels gerealiseerd. De onder realisatie in de huurbaten zijn opgevangen met besparingen in de lasten.

iRvN

Bij de iRvN is een voordelig resultaat behaald. Het resultaat per onderdeel ziet er als volgt uit:

- Bij automatisering is een nadeel van circa € 120.000 aan personele lasten. Dit komt deels door een dotatie aan de verlofvoorziening en deels door de loonsom 2019 die iets hoger was dan verwacht. Daarnaast is een voordeel van circa € 200.000 door lagere operationele lasten. Het voordeel is enerzijds te danken aan een eenmalig voordeel doordat de Citrix-licenties later zijn ingegaan dan verwacht en anderzijds doordat de lager uitgevallen projectkosten.
- Bij informatie & applicatiebeheer is geen resultaat behaald.

Bestuursondersteuning

Bij Bestuursondersteuning zijn de activiteiten conform begroting gerealiseerd.

Een nadere toelichting van de totstandkoming van de realisering van de baten en lasten leest u in hoofdstuk 7 van de jaarrekening.

2.3 Voorstel resultaatbestemming

Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het resultaat 2019 als volgt te bestemmen:

Resultaten te verwerken in de gemeentelijke bijdrage volgens onderstaand schema en conform de verdelingssystematiek zoals genoemd in de grondslagen (zie hoofdstuk 3). De afrekeningen zullen apart plaatsvinden op de volgende onderdelen:

WerkBedrijf, onderdeel Werk:

- Voordeel resultaat afrekening -€ 70.000
- Arbeidsmatige dagbesteding -€ 184.000
- Wettelijke loonkostensubsidies € 392.000
- Decembercirculaire € 302.000

WerkBedrijf, Onderdeel SW:

- Voordeel resultaat afrekening - € 1.000

iRvN, onderdeel Automatisering

- Voordeel resultaat afrekening - € 98.000

iRvN, onderdeel Informatie & Applicatiebeheer

- Resultaat afrekening € 0

Bestuursondersteuning

- Resultaat afrekening € 0

Voorstel resultaatbestemming Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf				ICT-Rijk van Nijmegen			Bestuurs-ondersteuning		MGR
	SW	**WERK***	**Vastgoed**	**Totaal**	**Automa-tisering**	**Info-& Appl. Beheer**	**Totaal**	**BO**	**Totaal**	**Totaal**
Beuningen	-71	-2	0	-73	-8	0	-8	0	0	-81
Berg en Dal	-17	-24	0	-41	-7	0	-7	0	0	-48
Druten	4	105	0	109	-4	0	-4	0	0	105
Heumen	-24	-5	0	-29	-4	0	-4	0	0	-33
Mook en Middelaar	0	-25	0	-25	-2	0	-2	0	0	-27
Nijmegen	173	238	0	411	-64	0	-64	0	0	347
Wijchen	-69	153	0	84	-9	0	-9	0	0	75
West Maas en Waal	3	0	0	3	0	0	0	0	0	3
Totaal	**-1**	**440**	**0**	**439**	**-98**	**0**	**-98**	**0**	**0**	**341**

In de tabel hiernaast is het onderdeel WERK verder gespecificeerd.

Verbijzondering voorstel resultaatbestemming voor WERK naar de verschillende onderdelen Bedragen in € 1.000	WERK				Totaal
	ADB	WLKS	Participatie	Resultaat	
Beuningen	-60	77	-17	-2	-2
Berg en Dal	15	-25	-9	-5	-24
Druten	-7	54	59	-1	105
Heumen	-73	81	-12	-1	-5
Mook en Middelaar	3	-34	6	0	-25
Nijmegen	-41	163	173	-57	238
Wijchen	-21	76	102	-4	153
West Maas en Waal	0	0	0	0	0
Totaal*	**-184**	**392**	**302**	**-70**	**440**

Afrekening Wettelijke Loonkostensubsidie en Arbeidsmatige Dagbesteding

Voor de afrekening van de wettelijke loonkosten-subsidie en arbeidsmatige dagbesteding is geen bestuursbesluit nodig. Voor de volledigheid geven we wel deze resultaten per gemeente weer ten opzichte van de begroting.

De verantwoording van dit inkomensdeel is terug te vinden in bijlage 2.

Wettelijke loonkostensubsidie Bedragen in € 1.000	Baten loonkostensubsidie	Bestedingen loonkostensubsidie	Betalingsverplichting gemeenten
Nijmegen	1.631	1.794	163
Wijchen	237	313	76
Berg en Dal	287	262	-25
Beuningen	150	227	77
Mook en Middelaar	57	23	-34
Heumen	61	142	81
Druten	106	160	54
Totaal	**2.529**	**2.921**	**392**

De verantwoording van het aantal dagdelen is terug te vinden in bijlage 3.

Arbeidsmatige dagbesteding Bedragen in € 1.000	**% Begroot**	**Ingelegd**	**Daadwerkelijke lasten**	**Personele lasten**	**Betalingsverplichting gemeenten**
Nijmegen	55%	1.527	1.357	129	-41
Wijchen	8%	231	191	19	-21
Druten	5%	143	124	12	-7
Berg en Dal	11%	313	299	29	15
Beuningen	12%	319	236	23	-60
Heumen	6%	171	89	9	-73
Mook en Middelaar	3%	80	76	7	3
Totaal	**100%**	**2.784**	**2.372**	**228**	**-184**

Gemeentelijke bijdragen overzicht

Gemeentelijke bijdragen Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf WERK					Bestuur	iRvN		Subtotaal	Overige bijdragen	Totaal
	Basisdienst-verlening	**Arbeidsmat. Dagbesteding**	**WLKS**	**SW**	**Vastgoed**	**Bestuurs-ondersteuning**	**Automati-sering**	**Informatie en Applicatie**	**Deelnemers-bijdragen**	**Meerwerk**	**Bijdragen**
Berg en Dal	1.182	328	262	4.512	26	23	851	0	7.184	68	**7.252**
Beuningen	453	259	227	2.993	18	17	906	0	4.873	0	**4.873**
Druten	369	136	160	2.360	13	12	459	0	3.509	0	**3.509**
Heumen	296	98	142	1.487	9	11	530	0	2.573	0	**2.573**
Mook en Middelaar	104	83	23	0	0	5	268	0	483	8	**491**
Nijmegen	12.627	1.486	1.794	24.666	140	116	7.570	4.822	53.221	1.142	**54.363**
Wijchen	1.046	210	313	4.987	29	27	1.059	0	7.671	0	**7.671**
West Maas-en Waal	0	0	0	1.442	0	0	0	0	1.442	0	**1.442**
Totaal	**16.077**	**2.600**	**2.921**	**42.447**	**235**	**211**	**11.643**	**4.822**	**80.956**	**1.218**	**82.174**

3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Schattingswijzigingen

Op 3 oktober 2019 heeft het algemeen bestuur akkoord gegeven voor het verder verlagen van de huisvestingslasten voor de MGR Rijk van Nijmegen. Op basis van dit besluit heeft het DT op 17 december 2019 verdere invulling gegeven aan de herhuisvesting van de Nieuwe Dukenburgseweg naar de Boekweitweg. Door deze herhuisvesting wordt er versneld afgeschreven op de investering in de Nieuwe Dukenburgseweg. De resterende afschrijvingstermijn is verlaagd van 11 jaar naar 2 jaar. De reguliere jaarlijkse afschrijving is €52.500. De boekwaarde per 1-1-2019 wordt verdeeld over 2 jaar, 2019 en 2020. Dit heeft tot gevolg dat de afschrijving in 2019 toeneemt van € 52.500 naar € 317.000. De afschrijvingslast voor 2020 wordt hierdoor de resterende € 316.000. De extra last is verwerkt onder de afschrijvingslasten in de exploitatierekening. In de toelichting op de exploitatierekening lichten wij de toename van de afschrijvingslasten toe bij het onderdeel Werk onder taakveld overhead MGR.

Balans

Vaste Activa

Materiële vaste activa met economisch nut. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de bruto-verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, eventueel verminderd met bijdragen van derden en verminderd met afschrijvingen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De kosten voor de verbouwing van het bedrijfspand zijn geactiveerd in de materiële vaste activa. De afschrijving op materiële vaste activa vangt aan in het jaar na de in gebruik name van de materiële vaste activa. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld aan de hand van notitie richtlijnen activeren en afschrijven activa, artikel 4, lid 2 en 3. De gehanteerde termijnen in jaren staan genoteerd in de tabel op de volgende pagina.

Materiële vaste activa	Termijn (in jaren)
Gronden en terreinen	0
Bedrijfsgebouwen	40
Voorzieningen aan terreinen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Inventarissen	10
Vervoersmiddelen	5
ICT – Investeringen (mobiele devices)	3
ICT – Overige investeringen	5
Overige Activa	10

Aan de materiële vaste activa wordt geen rente toegerekend.

Financiële vaste activa. Onder financiële vaste activa vallen kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen, overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer en bijdragen aan activa in eigendom van derden artikel 36 BBV.

Vlottende Activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen

Omdat sprake is van een gemeenschappelijke regeling waarvoor de deelnemende gemeenten verantwoordelijk zijn is het uitgangspunt vermogensvorming binnen de MGR Rijk van Nijmegen beperkt te houden. De deelnemende gemeenten houden in haar weerstandsvermogen rekening met de bij de MGR aanwezige risico's.

Vaste Passiva

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen. De vaste passiva hebben een rentetypische looptijd van meer dan één jaar. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. In de toelichting op de balans zijn deze nader toegelicht.

Vlottende Passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De vlottende passiva hebben een rentetypische looptijd van één jaar of korter.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van het opmaken van de jaarrekening.

Bijdrage per gemeente

De subsidies van de deelnemende gemeenten hebben een structureel karakter en zijn bedoeld om de activiteiten van de MGR te bekostigen. De subsidies zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, rekening houdend met een eventuele terugbetalingsverplichting. De voor de subsidie geldende wet- en regelgeving is gevolgd. De bijdrage per gemeente is per module anders afgesproken. Op hoofdlijnen wordt de bijdrage als volgt bepaald:

WerkBedrijf

- Voor het onderdeel WERK draagt iedere deelnemende gemeente het volledige Participatiebudget over aan de MGR.
- Voor het onderdeel SW wordt een kostprijs per SE bepaald. De bijdrage wordt bepaald

op basis van het aantal SE deelnemers in een gemeente.

iRvN
- Voor het onderdeel automatisering is de bijdrage van iedere gemeente op basis van verdeelsleutels bepaald. De verdeelsleutels betreffen; inbreng, fte's, inwoneraantallen of op basis van werkelijke lasten.
- Voor het onderdeel applicatiebeheer worden op begrotingsbasis afspraken gemaakt.

Bestuursondersteuning
- De bijdrage is bepaald op basis van het aantal inwoners.

Eventuele overschotten of tekorten worden in de eindafrekening met de gemeenten verrekend. Waarbij geldt dat over- en onderschrijdingen op het Werk-, SW en iRvN budget gezamenlijk gedragen worden. Hierbij wordt bovenstaande systematiek gehanteerd. Daarnaast worden budgetten voor een specifiek doel toegekend, zoals arbeidsmatige dagbesteding en de wettelijke loonkostensubsidies, deze worden ook alleen voor dat doel ingezet en per gemeente afgerekend. Mede omdat de wettelijke grondslag hierbij anders ligt.

Belasting Toegevoegde Waarde (btw)

De btw wordt volgens het nieuwe btw model gehandhaafd.
- Het onderdeel Werk deels onder de koepelvrijstelling, zoals afgestemd met de belastingdienst.
- Het onderdeel SW en iRvN onder de ondernemers btw

Vennootschapsbelasting (VPB)

In 2017 heeft de Belastingdienst geconcludeerd dat de MGR onder voorwaarden niet VPB plichtig is. De afspraken die daarover met de Belastingdienst gemaakt zijn hebben wij voor 2019 strikt toegepast. Wijziging in activiteiten vanuit de MGR of inzichten vanuit de Belastingdienst kunnen dit standpunt doen wijzigen.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de WNT van kracht. De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de 'overige functionarissen', indien deze de bezoldiging of de ontslaguitkering de maximale norm te boven gaat. De WNT-norm voor 2019 is € 194.000.

Normenkader rechtmatigheid

Op 19 maart 2020 is door het algemeen bestuur het normenkader vastgesteld. Daarin wordt rekening gehouden met meerdere wetten in formele zin. Deze zijn van buitenaf opgelegd en derhalve niet beinvloedbaar door het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur of de directie, noch enige ander persoon of orgaan welke direct of indirect bij MGR Rijk van Nijmegen is betrokken.
Deze wetten vallen automatisch onder het normenkader waarbinnen MGR Rijk van Nijmegen opereert. In onderstaand kader worden de belangrijkste genoemd.

Onze jaarrekening hanteert grensbedragen omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2,8 miljoen.

- Grondwet
- Burgerlijk Wetboek
- Gemeentewet
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
- Participatiewet en de daarbij horende regelingen/protocollen
- Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en daarbij behorende regelingen/protocollen
- Besluit begroting en verantwoording (Bbv)
- Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)
- Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en aanverwante regelingen (Ruddo)
- Wet Normering Topinkomens (WNT)
- Wet modernisering invoering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen
- Fiscale wetgeving in brede zin
- Sociale wetgeving in brede zin
- Wet markt en overheid
- Algemene verorden ing gegevensbescherming (AVG)
- EU aanbestedingsregels

4 Toelichting balans per 31 december 2019

Vaste activa

Materiële vaste activa

De MGR heeft alleen investeringen met economisch nut. De materiële vaste activa bestaan uit een aantal onderdelen (zie onderstaande tabel).

De investeringen in 2019 betreffen grotendeels de investeringen in applicatielandschap EVA en ICT gerelateerde aankopen zoals te zien in onderstaande specificatie. Fase 1 van EVA is afgerond, een systeem voor de uitvoering van de Participatiewet.

De ICT investeringen zijn divers zoals de vervanging van een deel van het serverpark. Ook is de capaciteit van het wifinetwerk uitgebreid en hebben we licenties voor o.a. Microsoft aangeschaft. Op het gebied van de werkplek is er met name in mobiele apparatuur geïnvesteerd.

Tot slot zijn er in de aanloop naar fase 2 van EVA investeringen gedaan zoals te zien in het onderstaande overzicht, bij onderhanden investeringen. Dit systeem is in ontwikkeling, en nog niet in gebruik genomen.

De afschrijving van de materiële vaste activa vangt aan in het eerste jaar volgend op het jaar van in gebruik name van deze activa. Dat betekent dat alleen over de investeringen van 2018 in 2019 afschrijving heeft plaatsgevonden, niet over de investeringen van 2019.

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Gronden en terreinen	899	899
Bedrijfsgebouwen	1.521	1560
Machines, apparaten en installaties	316	633
Inventarissen	644	736
ICT - Investeringen (Mobiele devices)	885	798
Overige ICT - Investeringen	4.123	3363
Onderhanden investeringen	14	542
Totaal	**8.402**	**8.531**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de materiële vaste activa weer:

Bedragen in € 1.000	Aanschafwaarde 01-01-2019	Boekwaarde 01-01-2019	Investeringen 2019	Afschrijving 2019	Desinvesteringen 2019	Afschrijving desinvesteringen 2019	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en Terreinen							
Boekweitweg (voormalig Breed)	636	636	0	0	0	0	636
St. Teunismolenweg (voormalig Breed)	263	263	0	0	0	0	263
Subtotaal	**899**	**899**	**0**	**0**	**0**	**0**	**899**
Bedrijfsgebouwen							
Boekweitweg (voormalig Breed)	1567	1560		39	0	0	1521
Subtotaal	**1567**	**1560**	**0**	**39**	**0**	**0**	**1521**
Machines, apparaten en installaties							
Nieuwe Dukenburgseweg - WerkBedrijf	788	633	0	317	0	0	316
Subtotaal	**788**	**633**	**0**	**317**	**0**	**0**	**316**
Kantoorinventaris							
Meubilair - WerkBedrijf	673	521	0	64	0	0	457
Meubilair - iRvN	278	215	0	28	0	0	187
Subtotaal	**951**	**736**	**0**	**92**	**0**	**0**	**644**
ICT-investeringen (Mobiele devices)							
ICT Werkplekinrichting telefonie	1288	797	517	429	0	0	885
Subtotaal	**1288**	**797**	**517**	**429**	**0**	**0**	**885**
Overige ICT- investeringen							
ICT Werkplekinrichting pc's	1018	820	728	204	0	0	1344
Centrale computercapaciteit	589	506	217	118	0	0	605
iRvN Netwerkmigratie	1616	1313	0	323	0	0	990
Licenties	763	727		153	0	0	574
WerkBedrijf inventaris	0	0	60	0	0	0	60
Applicatielandschap EVA	0	0	550	0	0	0	550
Subtotaal	**3986**	**3366**	**1555**	**798**	**0**	**0**	**4123**
Onderhanden investeringen							
Nieuw applicatielandschap EVA fase 2	0	0	14	0	0	0	14
Subtotaal	**0**	**0**	**14**	**0**	**0**	**0**	**14**
Totaal	**9479**	**7.991**	**2.086**	**1.675**	**0**	**0**	**8.402**

Op 3 oktober 2019 heeft het algemeen bestuur akkoord gegeven voor het verder verlagen van de huisvestingslasten voor de MGR Rijk van Nijmegen. Op basis van dit besluit heeft het DT op 17 december 2019 verdere invulling gegeven aan de herhuisvesting van de Nieuwe Dukenburgseweg naar de Boekweitweg. Door deze herhuisvesting wordt er versneld afgeschreven op de investering in de Nieuwe Dukkenburgseweg. De resterende afschrijvingstermijn is verlaagd van 11 jaar naar 2 jaar. De reguliere jaarlijkse afschrijving is €52.500. De boekwaarde per 1-1-2019 wordt verdeeld over 2 jaar, 2019 en 2020. Dit heeft tot gevolg dat de afschrijving in 2019 toeneemt van € 52.500 naar € 317.000. De afschrijvingslast voor 2020 wordt hierdoor de resterende € 316.000. De extra last is verwerkt onder de afschrijvingslasten in de exploitatierekening. In de toelichting op de exploitatierekening lichten wij de toename van de afschrijvingslasten toe bij het onderdeel Werk onder taakveld overhead MGR.

Hieronder staat een overzicht om het beschikbaar gestelde krediet te vergelijken met de daadwerkelijke realisatie op de investeringen ▼

Bedragen in € 1.000	Beschikbaar gesteld krediet 2019	Budget-overheveling vanuit 2018	Cumulatief beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2019	Cumulatief besteed tm 2019	Afwijking cumulatief
ICT-Investeringen:	2.000	125	2.125	1.462	nvt	663
Totaal doorlopend	**2.000**	**125**	**2.125**	**1.462**	**nvt**	**663**
WerkBedrijf inventaris	300	0	300	60	60	240
Applicatielandschap EVA	542	8	550	8	550	0
Onderhanden werk (EVA fase 2)	300	0	300	14	14	286
Totaal	**3.142**	**133**	**3.275**	**1.544**	**624**	**1.189**

Onderschrijding van € 663.000 op ICT investeringen. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- een onderschrijding van € 272.000 op de ICT-werkplekinrichting PC's doordat de geplande overgang van desktopcomputers naar laptops bij diverse gemeenten door hen niet binnen de beoogde planning is behaald.
- een onderschrijding van € 409.000 op de centrale computercapaciteit. De aanpassing van de computerzaal, die in samenwerking met facilitaire zaken en Vastgoed, Sport en Accommodaties (VSA) van Gemeente Nijmegen in het tweede half jaar gepland stonden, zijn om

organisatorische redenen bij de huiseigenaar doorgeschoven naar 2020.
- Daarnaast is de landelijke aanbesteding van GGI veilig vertraagd afgerond met als gevold dat de implementatie voornamelijk in 2020 plaatsvindt.

Volgens de bandbreedteafspraak en de oorzaak van de onderschrijding wordt bewust gekozen een deel van dit budget (tot € 400.000) mee te nemen naar 2020.

Bij WerkBedrijf is Eva fase 1 conform beschikbaar gestelde krediet afgrond. Eva fase 2 betreft de ontwikkeling van de SW module. Dit project is in 2019 gestart, en vooralsnog verwachten we binnen de begroting te blijven. Het inventarisbudget betreft een doorlopend budget.

Financiële vaste activa

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer kunnen als volgt gespecificeerd worden ▶

De compensatieregeling, waarbij ondernemers een vergoeding krijgen voor de transitievergoeding die zij hebben betaald als de arbeidsovereenkomst na 104 weken ziekte wordt beëindigd, zal door het UWV uitbetaald worden. Naar verwachting zal deze betaling niet meer in 2020 plaats gaan vinden. Derhalve is de vordering geclassificeerd als financieel vast actief, met een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende activa

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden.

De verschillende posten die behoren tot de vlottende activa worden hieronder verder uitgesplitst.

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde	
	31-12-2019	31-12-2018
Vordering transitievergoedingen UWV	487	0
Totaal	**487**	**0**

Bedragen in € 1.000	Openstaande vorderingen 31-12-2019	Voorziening ononbaarheid 31-12-2019	Boekwaarde	
			31-12-2019	31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	1.165	0	1.165	1.468
Rekening-courantverhouding met het Rijk	8.313	0	8.313	7.388
Overige vorderingen	1.549	-60	1.489	1.719
Totaal	**11.027**	**-60**	**10.967**	**10.575**

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen worden in de tabel hiernaast verder gespecificeerd ▶

Vorderingen op openbare lichamen: Debiteuren

Onder debiteuren is het bedrag m.b.t. een voorschot van de deelnemersbijdrage van 2020 opgenomen. Deze bijdragen hebben betrekking op de bestuursondersteuning, het Participatiebudget, arbeidsmatige dagbesteding, maat- en meerwerk, loonkostensubsidie, Wet sociale Werkvoorziening, vastgoed, automatisering en applicatiebeheer. De totale bijdrage bedraagt € 13,5 miljoen (excl. btw) en is als volgt verdeeld over de gemeenten ▶

De facturen voor de deelnemersbijdrage 2020 zijn in december 2019 verzonden, hierdoor is dit bedrag opgenomen onder de post debiteuren. Gemeente Nijmegen heeft het deel van automatisering en applicatiebeheer al betaald in december 2019, waardoor deze betaling is opgenomen onder post vooruit ontvangen bedragen. Deze post van € 2,9 miljoen (excl. btw) is hierdoor dus niet in de debiteurenpositie per jaareinde opgenomen, waardoor deze ook niet in mindering gebracht hoeft te worden.

Bedragen in € 1.000	Openstaande vorderingen 31-12-2019	Voorziening oninbaarheid 31-12-2019	Boekwaarde	
			31-12-2019	31-12-2018
Debiteuren	11.102	0	11.102	10.910
-/- vooruit gefactureerde deelnemersbijdrage	-10.552	0	-10.552	-10.121
Saldo debiteuren	**550**	**0**	**550**	**789**
Terug te vorderen btw	0	0	0	0
Door te schuiven btw naar gemeenten	596	0	596	646
Overige vorderingen op openbare lichamen	19	0	19	33
Totaal	**1.165**	**0**	**1.165**	**1.468**

Bedragen in € 1.000	Voorschot deelnemers-bijdrage 2020	In mindering brengen op debiteuren
Nijmegen	9.324	6.399
Berg en Dal	1.107	1.107
Wijchen	1.120	1.120
Beuningen	768	768
Druten	483	483
Heumen	419	419
Mook en Middelaar	139	139
West Maas en Waal	117	117
Totaal	**13.477**	**10.552**

Van de deelnemersbijdragen 2020 staat per 23 januari 2020 nog een bedrag van € 1,9 miljoen open.

Na aftrek van de post deelnemersbijdrage (excl. btw) openstaand per jaareinde blijft een restant post over van debiteuren openbare lichamen van € 550.000.

Hiervan bestaat € 319.000 uit vorderingen anders dan deelnemersbijdragen, en is per 23 januari 2020 reeds € 238.000 ontvangen.

Vorderingen op openbare lichamen:
Door te schuiven btw naar gemeenten

Onder de vorderingen op openbare lichamen valt ook een bedrag voor terug te vorderen btw bij de verschillende gemeentes. De MGR kan deze btw zelf niet terug vorderen van het Rijk, maar dient via de gemeenten teruggevorderd te worden. Het bedrag van € 596.000 wordt verdeeld aan de hand van de inwonersaantallen in de BRN norm 2019. De bedragen zijn bij de aangifte gecommuniceerd naar de deelnemende gemeenten. De facturen zijn reeds verstuurd op basis van onderstaande tabel:

Bedragen in € 1.000	Inwoners BRN 2019	Percentage btw terugvordering	Totaal doorschuif btw per gemeente	Al afgerekend Q1+2 per gemeente	Terug te vorderen btw per gemeente
Nijmegen	176.000	55,0%	496	168	328
Wijchen	40.900	12,8%	115	39	76
Berg en Dal	34.790	10,9%	98	33	65
Beuningen	25.424	7,9%	72	24	48
Druten	18.710	5,8%	53	18	35
Heumen	16.478	5,2%	46	16	30
Mook en Middelaar	7.775	2,4%	22	7	15
Totaal	**320.077**	**100%**	**902**	**305**	**596**

Rekening Courantverhouding met het Rijk

Naast deze vorderingen, heeft de MGR een positief deposito saldo bij de rekening-courantverhouding met het Rijk ter waarde van € 8,3 miljoen.

Schatkistbankieren

De MGR is verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk. De MGR mag geen gemiddeld banksaldo hebben (per kwartaal) dat het drempelbedrag overschrijdt. Het drempelbedrag wordt vastgesteld aan de hand van een normpercentage van de begrotingswaarde. Dit normpercentage bedraagt 0,75%, maar het drempelbedrag kan nooit lager zijn dan € 250.000. De begrotingswaarde in 2019 bedraagt € 93,2 miljoen. Het drempelbedrag is gedurende 2019 niet overschreden, zoals te zien in de tabel ▶

Bedragen in € 1.000	2019			
	Q1	Q2	Q3	Q4
Begrotingstotaal	93.160	93.160	93.160	93.160
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	699	699	699	699
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	359	440	394	374
Ruimte onder drempelbedrag	**340**	**259**	**305**	**325**
Overschrijding drempelbedrag	**0**	**0**	**0**	**0**

Overige vorderingen

De overige vorderingen worden nog verder gespecificeerd als hieronder getoond ▶

Overige vorderingen Bedragen in € 1.000	Openstaande vorderingen 31-12-2019	Voorziening ononbaarheid 31-12-2019	Boekwaarde	
			31-12-2019	31-12-2018
Debiteuren	1.486	-60	1.426	1.568
Overige vorderingen	63	0	63	151
Totaal	**1.549**	**-60**	**1.489**	**1.719**

De debiteurenpositie zonder betrekking op openbare lichamen is € 1,5 miljoen. Hiervan is per 23 januari 2020 € 573.000 ontvangen. In de resterende €914.000 zitten enkele oude openstaande posten, waarvoor een voorziening is opgenomen van € 60.000 voor verwachte oninbare debiteuren.

Liquide middelen

Het saldo van liquide middelen bestaat uit het banksaldo en het kasgeld van de MGR. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het MGR.

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Banksaldo	195	118

Overlopende activa

De overlopende activa wordt verder gespecificeerd zoals hiernaast getoond ▶

Overlopende activa Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Vooruitbetaalde bedragen WerkBedrijf	75	1.268
Nog te ontvangen bijdragen gemeenten	694	949
Vooruitbetaalde overige facturen	961	732
Totaal	**1.730**	**2.949**

De vooruitbetaalde bedragen WerkBedrijf ter grootte van € 75.000 bestaan voornamelijk uit de loonkostensubsidies en de ontwikkeltrajecten. Deze lasten zijn geboekt in 2019, terwijl ze betrekking hebben op 2020. Om dit te corrigeren, worden deze bedragen transitorisch naar 2020 geboekt. Onderstaande tabel geeft het overzicht weer van deze kosten. Deze vooruitbetaalde bedragen zitten tevens grotendeels in de crediteuren. Deze worden gesaldeerd in de vooruitbetaalde bedragen en crediteuren voor bovenstaande bedragen.

Vooruitbetaalde bedragen WerkBedrijf Bedragen in € 1.000	Vooruitbetaalde bedragen 31-12-2019	Bedrag tevens aanwezig in crediteuren salderen	Balanswaarde per 31-12-2019
WLKS met betrekking op 2020	729	-694	35
FLKS met betrekking op 2020	72	-55	17
TLKS met betrekking op 2020	19	-7	12
Ontwikkeltrajecten met betrekking op 2020	11	0	11
Totaal	**831**	**-756**	**75**

De nog te ontvangen bijdragen van de gemeenten ter grootte van € 697.000 zijn in onderstaande tabel te zien. Doordat er meer Wettelijke loonkostensubsidies zijn gerealiseerd is er voor enkele gemeenten een aanvullende bijdrage benodigd ter grootte van € 392.000. Daarnaast

heeft WerkBedrijf voor het Participatiebudget de septembercirculaire 2019 gefactureerd. In de mei-, september- en decembercirculaires van 2019 hebben bijstellingen plaatsgevonden van het Participatiebudget. Het verschil € 302.000 is nog niet gefactureerd, waardoor deze transitorisch is opgenomen.

De meeste vooruitbetaalde facturen, ter grootte van € 961.000, hebben betrekking op iRvN. Dit betreffen voornamelijk betaalde facturen voor service-contracten die betrekking hebben op 2020.

Nog te ontvangen bijdragen gemeenten Bedragen in € 1.000	**Balanswaarde per 31-12-2019**
Participatiebudget	302
Vordering Wettelijke loonkostensubsidie	392
Totaal	**694**

Te vorderen Wettelijke Loonkostensubsidie

Hieronder staat de specificatie van de vordering op de deelnemende gemeenten met betrekking tot de wettelijke loonkostensubsidie:

Doordat er meer gerealiseerd is op loonkosten-subsidies dan dat er baten voor zijn opgehaald, bestaat er nog een betalingsverplichting voor de deelnemende gemeenten van €392.000.

Wettelijke loonkostensubsidie Bedragen in € 1.000	**Baten loonkosten-subsidie**	**Bestedingen loonkosten-subsidie**	**Betalings-verplichting gemeenten**
Nijmegen	1.631	1.794	163
Wijchen	237	313	76
Berg en Dal	287	262	-25
Beuningen	150	227	77
Mook en Middelaar	57	23	-34
Heumen	61	142	81
Druten	106	160	54
Totaal	**2.529**	**2.921**	**392**

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten ▶

Eigen vermogen Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2018	Onttrekkingen 2019	Toevoegingen 2019	Boekwaarde per 31-12-2019
Gerealiseerd resultaat	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	**0**	**0**	**0**	**0**

De MGR zal de vorming van eigen vermogen beperkt houden, gezien alle resultaten op de onderdelen verrekend worden met de deelnemende gemeenten. Bovenstaande tabel geeft dan ook een resultaat van €0 weer.

Voorzieningen

De post voorzieningen bestaat uit reorganisatievoorzieningen die betrekking hebben op het voormalig werkvoorzieningschap Breed en het strategische personeelsplan (SPP). Deze post valt als volgt te verdelen ▶

Voorzieningen Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2018	Onttrekkingen 2019	Toevoegingen 2019	Vrijval 2019	Boekwaarde per 31-12-2019
Reorganisatievoorzieningen Breed 2012	366	-217	85	0	234
Reorganisatievoorziening SPP	87	-163	781	-36	669
Totaal	**453**	**-380**	**866**	**-36**	**903**

In 2012 hebben de deelnemende gemeenten € 11,3 miljoen geïnvesteerd om de reorganisatie van het voormalige werkvoorzieningschap Breed te financieren. Hier is in de daaropvolgende jaren € 2,9 miljoen naar de gemeenten teruggestort, doordat de eerste vorderingen op het herplaatsen van de boventallige medewerkers succesvol was. In 2016 is deze voorziening met een resterende hoogte van € 1,1 miljoen overgedragen aan de MGR. De betalingsverplichtingen van de

overgebleven boventalligen in deze voorziening is met minimale afwijking hoger uitgevallen dan verwacht. Hierdoor heeft voor 2019 en verder een dotatie plaatsgevonden van €85.000.

Door de afbouw van meerwerk en de sociale werkvoorziening zijn de budgetten de afgelopen jaren sterker dan normaal afgenomen. Daardoor is WerkBedrijf genoodzaakt om haar personeelsbestand versneld af te bouwen. Om de afbouw van de laatste fase van het SPP te realiseren is een voorziening gevormd ter grootte van € 669.000 voor de facilitering van de mobiliteit van medewerkers in de betreffende functies .

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt ▶

De MGR heeft in januari 2015 een langlopende ondernemingslening afgesloten van € 1,2 miljoen met een looptijd van 20 jaar. De lening is aangegaan ter financiering van de investering in de materiële vaste activa. Deze lening wordt jaarlijks op basis van contract afgelost over de looptijd van de lening en bevat een rentelast van 1,74% per jaar. In 2019 is de rentelast op deze lening € 17.000 geweest.

Daarnaast is er in april 2017 een aflossingsvrije lening afgesloten van € 4,5 miljoen. Deze lening is afgesloten bij de NWB Bank met een looptijd van 20 jaar en bevat een rentelast van 1,73% per jaar. De rentelast op deze lening is in 2019 € 77.000.

Tot slot is in juni 2018 een aflossingsvrije lening afgesloten van €2,5 miljoen. Deze lening is afgesloten bij de BNG bank met een looptijd van 20 jaar en een rentelast van 1,71% per jaar. De rentelast op deze rekening in 2019 is €22.000.

In het hieronder opgenomen overzicht wordt het verloop van de vaste schulden weergegeven met een looptijd langer dan één jaar ▼

Bedragen in € 1.000		Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Onderhandse leningen	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	7.968	8.020
Totaal		**7.968**	**8.020**

Bedragen in € 1.000	Saldo per 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2019
Onderhandse leningen	8.020	0	-52	7.968

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit de volgende posten ▶

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.111	9.204
Overlopende passiva	4.799	4.496
Totaal	**12.910**	**13.700**

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar staan rechts verder uitgesplitst ▶

Bedragen in € 1.000	Saldo per 31-12-2019	Saldo per 31-12-2018
Crediteuren	2.096	4.293
Pensioenen	277	248
Belastingen	2.795	2.447
Afrekening arbeidsmatige dagbesteding gemeenten	184	0
Arbeidsmatige dagbesteding uitvoerende instellingen	278	188
Afrekening deelnemersbijdragen	169	775
Nog te betalen loonkostensubsidies/ontwikkeltrajecten	513	561
Nog te betalen afrekening gastheerschap	889	0
Te betalen ID-afrekening instellingen	78	78
Afrekening wijkwerk	104	0
Afrekening maat/meerwerk	57	0
Overige schulden	671	614
Totaal	**8.111**	**9.204**

Crediteuren

Op de post crediteuren staat aan het eind van 2019 een bedrag van € 2,9 miljoen open. Hiervan is €756.000 gesaldeerd met de vooruitbetaalde loonkostensubsidies zoals te zien bij vooruitbetaalde bedragen. Per saldo staat er daarmee per jaareinde €2,1 miljoen open. Van de €2,9 miljoen heeft de MGR per 23 januari 2020 € 2,2 miljoen voldaan en moet er nog een post van € 0,6 miljoen voldaan worden.

Belastingen

De positie aan de belastingdienst is hieronder verder toegelicht. De loonheffing bestaat uit de loonheffingen SW en ambtelijk.

In bovenstaand overzicht is te zien dat de loonheffing, het lage inkomensvoordeel en de af te dragen btw samen is gevoegd als totaalpositie aan de belastingdienst.

In het overzicht rechtsonder is de specificatie per onderdeel te zien van de afrekeningen aan de gemeenten.

Belastingen Bedragen in € 1.000	**Saldo per 31-12-2019**	**Saldo per 31-12-2018**
Loonheffing	2.576	2.540
LIV	-516	-650
Af te dragen btw	735	557
Totaal	**2.795**	**2.447**

Afrekening resultaat Bedragen in € 1.000	**Saldo per 31-12-2019**
Afrekening SW	1
Afrekening Werk	70
Afrekening Vastgoed	0
Afrekening BO	0
Afrekening Automatisering	98
Afrekening Applicatiebeheer	0
Totaal	**169**

Afdrachten salarissen

Onder deze post vallen de reserveringen voor premie afdrachten en loonheffingen. De afdracht loonheffing kan uitgesplitst worden in het gedeelte dat betrekking heeft tot het ambtelijk personeel van € 1,3 miljoen en het SW-personeel van € 1,3 miljoen.

Arbeidsmatige dagbesteding

De afrekening van december en de eindafrekening van de arbeidsmatige dagbesteding van zorginstellingen zijn reeds nog niet ontvangen. Bij deze afrekeningen wordt €278.000 aan lasten verwacht.

Te betalen kosten WIW/ ID-Banen

Gezien we bij de voorschotten meer ontvangen hebben dan we als kosten hebben gemaakt, vindt er een afrekening WIW/ID-Banen plaats van €78.000. De factuur hiervan is in 2020 verstuurd.

Overige schulden

De overige schulden staan uit bij diverse partijen. Deze kosten hebben allen betrekking op 2019, maar zijn nog niet verrekend.

Nog te betalen arbeidsmatige dagbesteding

In onderstaande tabel is de specificatie van de vordering op de deelnemende gemeenten met betrekking tot de arbeidsmatige dagbesteding:

Doordat er minder gerealiseerd is op arbeidsmatige dagbesteding dan dat er baten voor zijn opgehaald, bestaat er nog een betalingsverplichting aan de deelnemende gemeenten van €184.000.

Arbeidsmatige Dagbesteding Bedragen in € 1.000	**% Begroot**	**Ingelegd**	**Daadwerkelijke lasten**	**Personele lasten**	**Betalings-verplichting**
Nijmegen	55%	1.527	1.357	129	-41
Wijchen	8%	231	191	19	-21
Druten	5%	143	124	12	-7
Berg en Dal	11%	313	299	29	15
Beuningen	12%	319	236	23	-60
Heumen	6%	171	89	9	-73
Mook en Middelaar	3%	80	76	7	3
Totaal	**100%**	**2.784**	**2.372**	**228**	**-184**

Nog te betalen Loonkostensubsidies/ ontwikkeltrajecten

Zoals bij de overlopende activa te zien worden er periodieke deelbetalingen gedaan met betrekking tot de loonkostensubsidies en de ontwikkeltrajecten. Wanneer deze betaling in 2020 plaatsvindt, maar (deels) betrekking heeft op 2019, worden deze transitorisch in de kosten van 2019 geboekt. In de tabel is hiervan de omvang te zien.

Nog te betalen LKS/ontwikkeltrajecten Bedragen in € 1.000	**Balanswaarde per 31-12-2019**
Nog te betalen loonkostensubsidies	230
Nog te betalen ontwikkeltrajecten	283
Totaal	**513**

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt ▶

Bedragen in € 1.000	**Saldo per 31-12-2019**	**Saldo per 31-12-2018**
Vooruit ontvangen bedragen	0	915
Aangegane verplichtingen Maat en Meerwerk	115	56
Accountant/Advies	40	30
Rentelasten	91	92
Nog te ontvangen facturen IPS	141	0
Nog te betalen verlof ambtelijk	306	270
Vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen	3.453	3.133
Totaal	**4.146**	**4.496**

Vooruit ontvangen bedragen

De vooruit ontvangen bedragen bestaan uit het SAR budget, de IPS regio en de IPS Nijmegen. Dit zijn extra middelen die van het Rijk verkregen zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van de MGR. Het restant van deze middelen worden meegenomen naar 2020, doordat deze middelen in 2019 niet in zijn geheel zijn aangesproken en daarvoor specifieke afspraken gemaakt zijn.

Vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen

Zoals te lezen is bij debiteuren openbare lichamen, is een deel van de deelnemersbijdrage van het eerste kwartaal 2020 al opgehaald voor 31-12-2019. Om deze reden wordt dit bedrag niet zoals de overige posities gesaldeerd met de debiteuren, maar weergegeven als vooruit-ontvangen gemeentelijke bijdragen. Dit betreft de facturen van de gemeente Nijmegen met betrekking op automatisering en applicatiebeheer met een omvang van €2,9 miljoen. Daarnaast is in het kader van het ESF project 'active inclusie' €250.000 nog niet besteed. Tot slot zit er een deel van het Participatiebudget in, dat is doorgeschoven naar 2020 zoals vastgesteld door het AB. Het totaal aan vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen is €3,5 miljoen zoals te zien in de tabel van de overlopende passiva.

Bedragen in € 1.000	Saldo per 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2019
SAR budget	488	0	-237	251
IPS Regio	114	0	-38	76
Masterplan (IPS Nijmegen)	270	153	-97	326
Overig	43	0	-43	0
Totaal	**915**	**153**	**-415**	**653**

5 Gebeurtenissen na balansdatum

Op het moment van opstellen van deze jaarrekening (medio maart 2020) volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat het virus onze bedrijfsvoering gaat raken. Wij denken dan aan een terugval in omzet SW. Ook uitstroomdoelstellingen zullen onder druk komen te staan. De exacte effecten zijn op dit moment nog niet in te schatten.
Ten aanzien van de wijze waarop de MGR omgaat met risico's verwijzen wij naar de paragraaf weerstandsvermogen.

6 Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen

Uit verschillende doorgenomen contracten is gebleken dat de MGR voor aantal toekomstige jaren verbonden is aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De belangrijkste verplichtingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

a) Huurovereenkomsten
b) Inkoopcontracten
c) Vakantiegeld en verlofdagen

A) Huurovereenkomsten

De MGR heeft een tweetal huurovereenkomsten met de gemeente Nijmegen afgesloten. De huurovereenkomst met de iRvN heeft een looptijd van vijf jaar en loopt tot en met 31 december 2020. Na het verstrijken van de vijf jaarperiode wordt de overeenkomst jaarlijks met een jaar verlengt. De resterende verplichting bedraagt € 80.200. De huurovereenkomst met WerkBedrijf heeft tevens een looptijd van vijf jaar en loopt tot en met 31 mei 2020. Na het verstrijken van de vijf jaarperiode wordt de overeenkomst jaarlijks met een jaar verlengt. De resterende verplichting bedraagt € 273.200. Aan de huur is een facilitaire overeenkomst verbonden die dezelfde looptijd heeft dan de huurcontracten. De resterende verplichting daarvoor bedraagt € 636.800.

Naast de huurovereenkomsten heeft de MGR een gastheerovereenkomst met de gemeente Nijmegen gesloten voor de PIOFAH taken. Deze overeenkomst loopt van 2015 tot en met 31 december 2022. De resterende verplichting bedraagt € 1,3 miljoen.

Bedragen in € 1.000	Resterende waarde	
	MGR exclusief iRvN	**iRvN**
Contracten die aflopen in 2020	5.553	13.712
Contracten die doorlopen in 2020	253	4.295
Totaal	**5.806**	**18.007**

B) Inkoopcontracten

De MGR heeft diverse inkoopcontracten gesloten met onder andere zorgverleners. In deze overeenkomsten is afgesproken dat de MGR cliënten kan plaatsen bij de desbetreffende zorgverleners. Met de zorgverleners is afgesproken dat er een bepaald aantal cliënten geplaatst kan worden, er wordt echter afgerekend per daadwerkelijk geplaatste cliënt. Hieronder staat het overzicht vermeld van de contractwaardes, de reeds bestelde contract waarde, en het resterende bedrag wat nog verhaald zou kunnen worden. Er moet echter de nadruk gelegd worden op het feit dat het gaat om mogelijke kosten, en dat de MGR niet verplicht is om alle contracten volledig af te nemen. De verwachting is dat niet alle contracten volledig gelicht zullen worden. Daarnaast heeft de iRvN een aantal inkoopcontracten afgesloten. Deze hebben betrekking tot ICT gerelateerde taken en de inhuur van ondersteunend personeel.

C) Vakantiegeld en verlofdagen

De deelnemende gemeenten staan altijd garant voor de betaling/verplichtingen uit hoofde van vakantiegeld en verlofdagen voor de SW-medewerkers. Vanuit dit achterliggende feit en het feit dat MGR Rijk van Nijmegen dezelfde uitgangspunten voor verslaggeving/verantwoording toepast als de deelnemende gemeenten (BBV) is er voor gekozen de verplichtingen uit hoofde van vakantiegeld en -dagen niet te waarderen in de balans per 31 december. Het bedrag dat wordt opgenomen onder niet uit de balans blijkende verplichtingen betreft enkel het vakantiegeld, gezien er volgens beleid geen verlofuren uitbetaald worden tenzij dit niet anders kan door bijvoorbeeld overlijden. De omvang hiervan wordt dermate klein geschat over de volledig resterende uitstroom periode van de SW-medewerkers, dat er geen bedrag voor wordt opgenomen. De omvang van de verplichting inzake vakantiegeld bedraagt per 31 december 2019 € 1,65 miljoen.

7 Toelichting op overzicht baten en lasten over 2019

Bedragen in € 1.000	Totale baten	Totale lasten
WerkBedrijf	78.563	78.563
Bestuursondersteuning	312	312
iRvN	18.349	18.349
Consolidatie	-2.759	-2.759
Totaal	**94.465**	**94.465**

7.1 Baten en lasten MGR totaal

Zoals bekend komt het resultaat van de MGR uit op € 0. De afrekeningen met de deelnemende gemeenten zijn reeds in de cijfers verwerkt. De reden hiervoor betreft een fiscaal vereiste. In dit resultaat zijn de afrekeningen met de gemeenten reeds verwerkt. Hieronder lichten we kort per onderdeel de resultaten voor afrekening toe:

WerkBedrijf

Werk laat een voordelig resultaat zien van € 70.000. Dit resultaat is met name ontstaan door een onderbesteding op de instrumentgelden ad € 756.000. In 2019 zijn de tijdelijke loonkostensubsidies verder afgebouwd en heeft WerkBedrijf de uitbestede activiteiten van Workfast zelf uitgevoerd. Er is per saldo € 669.000 gedoteerd aan de voorziening SPP om de verdere noodzakelijke afbouw van het personeelsbestand te bewerkstelligen. Het Participatiebudget is in 2019 € 302.000 hoger uitgevallen dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de positieve bijstellingen in de circulaires van het Rijk. Ten slotte schrijft WerkBedrijf de investering op de Nieuwe Dukenburgseweg versneld in twee jaar af wegens de voorgenomen verhuizing naar de Boekweitweg. Deze versnelde afschrijving heeft geleid tot een extra last van € 265.000.

Voor de volgende onderdelen van Werk ontvangen de gemeenten een aanvullende declaratie:

- € 302.000 Participatiebudget; Dit betreft de extra middelen Participatiebudget vanuit de decembercirculaire 2019.
- € 392.000 betreft de meer uitgaven Wettelijke Loonkostensubsidies conform de melding in de 2e en 3e kwartaalrapportage 2019.
- -€ 184.000 betreft de minder uitgaven Arbeidsmatige dagbesteding conform de melding in de 2e en 3e kwartaalrapportage 2019.

De Sociale Werkvoorziening laat een voordelig resultaat zien van € 1.000. Dit is conform de laatste kwartaalrapportage. Dit resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage is de omzet € 100.000 lager uitgevallen dan verwacht. Daarnaast laten de salarislasten SW een overschrijding zien van€ 600.000. Dit betreft uitbetaalde transitiekosten, die voor het grootste deel teruggevorderd kunnen worden bij het UWV. Deze vordering vinden hebben we geboekt onder de Overige bijdragen. Dat verklaart het grootste deel van de overschrijding van genoemd budget. Op de personeelslasten hebben we voordeel door het niet invullen van vrijgekomen formatieplaatsen. De kostprijs per subsidie-eenheid (SE) voor de SW is ongeveer zoals begroot.

Bij **Vastgoed** is geen resultaat behaald. De resultaten zijn conform begroting gerealiseerd. Hierbij wordt opgemerkt dat de geraamde huurbaten deels gerealiseerd zijn. De onder realisatie in de huurbaten zijn opgevangen met besparingen in de lasten.

iRvN heeft in 2019 een voordeel van € 98.000 op de gemeentelijke bijdrage, ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit voordeel is volledig te danken aan het onderdeel Automatisering, bij onderdeel Informatie-& Applicatiebeheer is het resultaat op de gemeentelijke bijdrage € 0.

Bij **Bestuursondersteuning** is geen resultaat behaald. De activiteiten zijn conform begroting gerealiseerd.

In de verdere stukken komen de onderdelen in detail aan bod, waar het overzicht nog eens op dat niveau weergegeven is.

7.2 Baten en lasten WerkBedrijf

WerkBedrijf omvat drie onderdelen, namelijk WERK, SW en Vastgoed. De resultaten worden toegelicht in paragraaf 7.2.1 en 7.2.2.

Personele lasten

Door de nieuwe richtlijnen van de BBV zijn de totale personele lasten in bovenstaande tabellen niet meer zichtbaar. De personele lasten maken nu onderdeel uit van de programmalasten en de overhead MGR. Onderstaand een overzicht van het verloop van de personele lasten voor 2019 en volgende jaren.

In deze tabel is te zien dat we de komende jaren de personele lasten verder moeten afbouwen als gevolg van de aflopende SW inkomsten en als gevolg van het wegvallen van tijdelijke middelen. De afbouw vindt zowel plaats in het primaire proces als de ondersteuning op alle niveau's binnen de organisatie.

In 2019 zijn de personele lasten ad € 16,1 miljoen binnen de begroting gebleven. De onderschrijding van € 300.000 wordt met name veroorzaakt door de vrijval van een deel van de verlofvoorziening en het a-structureel niet opvullen van vacatures.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR - module WerkBedrijf			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Raming begrotings-jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	429	353	353	0
Inkomensregelingen	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide participatie	57.121	57.121	57.204	83
Arbeidsparticipatie	18.003	18.983	18.085	-898
Totaal baten	**78.082**	**78.986**	**78.563**	**-423**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR - module WerkBedrijf			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Raming begrotings-jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	416	388	448	60
Inkomensregelingen	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide participatie	53.858	53.811	54.170	359
Arbeidsparticipatie	13.655	14.548	13.319	-1.229
Totaal Programmalasten	**70.458**	**71.276**	**70.858**	**-418**
Overhead MGR	7.624	7.710	7.705	-5
Totaal lasten	**78.082**	**78.986**	**78.563**	**-423**
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Personeel Bedragen in € 1.000	WBRN personeel						
	B 2019 P	B 2019 W	R 2019	B 2020 p	B 2021	B 2022	B 2023
Arbeidsparticipatie	6.666	7.292	6.925	5.894	5.894	5.894	5.894
Begeleide Participatie	4.947	5.228	4.873	5.017	4.702	4.362	4.179
Overhead	3.703	3.945	4.338	3.775	3.557	3.491	3.348
Totaal	**15.316**	**16.465**	**16.136**	**14.686**	**14.153**	**13.747**	**13.421**

7.2.1 Onderdeel WERK

Bij WERK is het saldo van de baten en lasten € 70.000. In dit saldo is de afrekening van 2019 reeds verwerkt. Dit is nader toegelicht bij het resultaat op MGR niveau. Voor het werk bestaat de afrekening ad € 510.000 uit de volgende onderdelen:

- € 392.000 wettelijke loonkostensubsidies
- € 184.000 arbeidsmatige dagbesteding
- € 302.000 de septembercirculaire van het Participatiebudget.

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel WERK			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Inkomensregelingen	Gemeentelijke bijdragen	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	2.784	2.784	2.600	-184
Arbeidsparticipatie	Gemeentelijke bijdragen	16.122	16.696	16.078	-618
	Overige bijdragen	1.880	2.286	2.007	-279
	Overige bedrijfsopbrengsten	0	0	0	0
Totaal baten		**23.315**	**24.295**	**23.606**	**-689**

Lasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel WERK			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Inkomensregelingen	Loonkostensubsidie	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide participatie	Arbeidsmatige dagbesteding	2.784	2.784	2.600	-184
Arbeidsparticipatie	Instrumenten	3.468	3.468	2.712	-756
	Maat-en meerwerk	1.402	1.862	1.434	-428
	Masterplan Nijmegen	616	616	467	-149
	Algemene uitvoering arbeidsparticipatie	6.038	6.155	6.318	163
	Oude verplichtingen	2.130	2.130	2.052	-78
	Perspectief op werk	0	0	97	97
	SAR	0	317	239	-78
Totaal Programmalasten		**18.967**	**19.861**	**18.840**	**-1.021**
Overhead MGR		4.348	4.434	4.766	332
Totaal lasten		**23.315**	**24.295**	**23.606**	**-689**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Per taakveld wordt een verklaring gegeven voor de belangrijkste afwijkingen:

Onder het taakveld **Inkomensregelingen** valt de reguliere wettelijke loonkostensubsidie en de subsidie beschut werken nieuw. In de kwartaalrapportages is melding gemaakt dat we hoger uitkomen. In 2019 zijn meer kandidaten met een indicatie banenafspraak geplaatst dan begroot. Als gevolg hiervan is een bedrag van € 392.000 meer besteed. Dit bedrag is in de eindafrekening met de gemeenten verrekend. We verwachten dat de toename een structureel karakter heeft.

Onder het taakveld **Begeleide Participatie** valt de arbeidsmatige dagbesteding. In de kwartaalrapportages is melding gemaakt dat we lager uit komen. Na dit jaar gewerkt te hebben met de nieuwe methodiek is geconstateerd dat de nieuwe instroom lager is dan geraamd. Gevolg hiervan is dat een bedrag van € 184.000 minder aan arbeidsmatige dagbesteding is besteed. Dit bedrag is in de eindafrekening met de gemeenten verrekend.

Onder het taakveld **Arbeidsparticipatie** valt de uitvoering van de Participatiewet. De gemeentelijke bijdragen laten een onderschrijding zien van € 618.000. De onderschrijding wordt veroorzaakt door het besluit om € 370.000 in te zetten voor maatwerk 2020 en daarnaast doordat het Participatiebudget met de september- en decembercirculaire neerwaarts is bijgesteld ten opzichte van de begroting na wijziging. Dit leidt tot lagere inkomsten.

Aan de lasten zijde van het taakveld Arbeidsparticipatie laat de instrumenten een onderschrijding zien van € 756.000. In 2019 zijn de tijdelijke loonkostensubsidies verder afgebouwd en heeft WerkBedrijf de uitbestede activiteiten van Workfast zelf uitgevoerd.

Binnen het maat- en meewerk is een onderschrijding van € 428.000 gerealiseerd. Dit als gevolg van de reservering van een bedrag van € 370.000 welke de gemeenten in 2020 kunnen inzetten voor gedefinieerde projecten. Daarnaast zal er nog voor een bedrag van € 57.000 worden verrekend met gemeenten betreffende niet gerealiseerd meerwerk 2019.

De onderschrijding van € 149.000 binnen het masterplan Nijmegen heeft met name betrekking op niet bestede IPS middelen welke gereserveerd worden voor 2020.

De onderschrijding van de 'oude verplichtingen' met € 79.000 is het gevolg van lager uitgevallen loonkosten in 2019 als oorspronkelijk begroot. In 2020 start het project *Perspectief op Werk*. Voor het project is in 2019 conform afspraken met de projectgroep een bedrag van € 97.000 besteed.

Vanuit het SAR budget is een bedrag van € 239.000 besteed aan de projecten *Kandidaat aan de Slag*, *Talent in de Keuken*, *Talent in het Groen* en *Werklab*.

De onderdelen 'algemene uitvoering arbeidsparticipatie' en 'overhead MGR' laten een totale overschrijding zien van € 494.000. Dit ten behoeve van een opgenomen voorziening 'strategische personeelsplanning' ter grootte van € 695.000 en het versneld afschrijven van de eerdere verbouwingskosten aan de Nieuwe Dukenburgseweg wegens de voorgenomen verhuizing ter grootte van € 287.000. Daar staat een a-structurele besparing op de afbouw van het aantal applicaties tegenover van € 110.000 en een vrijval van een deel van de verlofvoorziening en het a-structureel niet opvullen van vacatures.

7.2.2 Baten en lasten onderdeel SW

Bij de SW is het saldo van de baten en lasten € 1.000. Dit saldo is reeds in de afrekening van 2019 verwerkt. Dit is nader toegelicht bij het resultaat op MGR niveau. De SW eindigt het jaar met een klein financieel voordeel van € 1.248.

Het gemiddeld aantal SE's komt uit op 1.482,3. Dit is 1,3 SE hoger dan in de begroting is aangegeven. De kostprijs per SE komt hiermee on geveer uit op begroting: € 28.637 per SE (begroot € 28.664).
In november hebben we het slapende dienstverband met ca. 40 medewerkers beëindigd. Omdat dit op het gemiddelde aantal SE's over 2019 niet een grote invloed heeft valt het effect op de kostprijs per SE mee. Zonder genoemde uitstroom zou de kostprijs per SE € 28.540. Voor 2020 echter telt deze uitstroom en de uitstroom van de nog resterende slapende dienstverbanden veel harder door.

Op de toegevoegde waarde per FTE heeft de genoemde extra uitstroom het omgekeerde effect. Ten opzichte van vorig jaar is toegevoegde waarde per FTE gestegen met € 285. Van € 7.219 in 2018 naar € 7.504 in 2019. Dit is wel € 257 minder dan

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel SW			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	42.448	42.448	42.447	-1
	Overige bijdragen	380	380	1.142	762
Begeleide participatie	*Netto omzet*	*10.787*	*10.787*	*10.362*	*-425*
	Materiaal verbruik / uitbesteed werk	*-37*	*-37*	*-33*	*4*
Begeleide participatie	Toegevoegde waarde	10.750	10.750	10.329	-421
	Overige bedrijfsopbrengsten	91	91	19	-72
Totaal baten		**53.669**	**53.669**	**53.937**	**268**

Lasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel SW			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Begeleide participatie	Salarissen SW-medewerkers	42.966	42.816	43.440	624
	Bijdrage 'lage inkomens'	-500	-500	-474	26
	Productiekosten	731	731	759	28
	Overige kosten SW-medewerkers	2.182	2.332	2.388	56
	Personele lasten	4.954	4.954	4.760	-194
	Overige lasten	60	60	125	65
Totaal Programmalasten		**50.393**	**50.393**	**50.998**	**605**
Overhead MGR		3.276	3.276	2.939	-337
Totaal lasten		**53.669**	**53.669**	**53.937**	**268**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

begroot als gevolg van een lagere netto-omzet. Zonder de beëindiging van de slapende dienstverbanden zou de toegevoegde waarde per FTE € 7.421 geweest zijn.

De netto-omzet is ca. € 0,4 miljoen achtergebleven bij de begroting en is uitgekomen op € 10,4 miljoen. De beschutte afdeling heeft naar verwachting gepresteerd, maar met name de detacheringen vielen tegen. De belangrijkste oorzaak is het toegenomen ziekteverzuim, 18,6 % tegen vorig jaar 16,8%. Dit resulteerde rechtstreeks in minder declarabele uren.

Bij de lasten zijn met name de SW salarissen boven budget geëindigd, ca. € 0,6 miljoen meer. Dit werd veroorzaakt door de uitbetaling van transitievergoedingen aan medewerkers die al geruime tijd een slapend dienstverband hadden. Een groot gedeelte van deze bedragen kan teruggevorderd worden bij het UWV, samen ca. € 0,5 miljoen. Deze vordering is als Overige bijdrage opgenomen onder de baten. Dat verklaart de overschrijding van die begrotingspost.

Bij de personele lasten hebben we een budgetonderschrijding van ca. € 0,2 miljoen. Als gevolg van het strategisch personeelsplan hebben we vrijgevallen vacatures tijdelijk niet meer opgevuld.

7.2.3 Baten en lasten onderdeel Vastgoed

In 2019 hebben we niet de verwachte huur-opbrengsten gerealiseerd. Dit hebben we al vroegtijdig gesignaleerd en in een begrotings-wijziging doorgegeven. Door een besparing op de onderhoudskosten hebben we het uiteindelijke resultaat wel op nul kunnen houden.

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel Vastgoed			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	235	235	235	0
	Overige bedrijfsopbrengsten (verhuur)	193	118	118	0
Begeleide participatie	*Netto omzet*	*0*	*0*	*0*	*0*
	Materiaal verbruik / uitbesteed werk	*0*	*0*	*-1*	*-1*
Begeleide participatie	Toegevoegde waarde	0	0	-1	-1
	Overige bedrijfsopbrengsten (verhuur)	669	669	669	0
Totaal baten		**1.097**	**1.022**	**1.020**	**-2**

Lasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel Vastgoed			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Begeleide participatie	Personele lasten	42	42	37	-5
	Kapitaallasten	67	67	69	2
	Operationele lasten	573	526	467	-59
Overhead	Personele lasten	27	27	23	-4
	Kapitaallasten	43	43	30	-13
	Operationele lasten	345	317	394	77
Totaal Programmalasten		**1.097**	**1.022**	**1.020**	**-2**
Overhead MGR					
Totaal lasten		**1.097**	**1.022**	**1.020**	**-2**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

7.3 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen bestaat uit de onderdelen Automatisering en Informatie- & Applicatiebeheer. Bij het onderdeel Automatisering is een voordeel behaald ten opzichte van de bijgestelde begroting van € 98.000 op de gemeentelijke bijdrage. Bij Informatie-& Applicatiebeheer is het resultaat op de gemeentelijke bijdrage nihil. In het voorstel voor resultaatbestemming is de verbijzondering van de terugbetalingsverplichting per deelnemende gemeente te zien.

De bovenstaande cijfers zijn gepresenteerd op taakveldniveau. Hieronder worden de afwijkingen per onderdeel op een gedetailleerder niveau toegelicht. Hierin is het behaalde voordeel van de gemeentelijke bijdrage terug te herleiden.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR - module ICT Rijk van Nijmegen			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	**Raming begrotings-jaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	18.185	18.138	18.074	-64
Arbeidsparticipatie	395	395	275	-120
Totaal baten	**18.580**	**18.533**	**18.349**	**-184**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR - module ICT Rijk van Nijmegen			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	**Raming begrotings-jaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	16.470	16.423	16.394	-29
Arbeidsparticipatie	395	395	275	-120
Totaal Programmalasten	**16.865**	**16.818**	**16.669**	**-149**
Overhead MGR	1.715	1.715	1.680	-35
Totaal lasten	**18.580**	**18.533**	**18.349**	**-184**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

7.3.1 Onderdeel Automatisering

Bij het onderdeel Automatisering is het saldo van de baten en lasten 0. In dit saldo is de afrekening van 2019 reeds verwerkt. De afrekening van de gemeentelijke bijdragen 2019 bedraagt € 98.000 voordelig en de afrekening van de overige bijdragen (WBRN en SW) € 9.000 voordelig. De afrekening is inbegrepen in de gemeentelijke bijdragen en de overige bijdragen.

Automatisering valt volledig onder het taakveld Overhead.

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	11.741	11.741	11.644	-97
	Overige bedrijfsopbrengsten	146	296	325	29
	Overige bijdragen	1.036	1.036	1.027	-9
Totaal baten		**12.923**	**13.073**	**12.996**	**-77**

Lasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Personele lasten	5.085	5.337	5.210	-127
	Kapitaallasten	1.345	1.345	1.324	-21
	Operationele lasten	5.484	5.382	5.455	73
Totaal Programmalasten		**11.914**	**12.064**	**11.989**	**-75**
Overhead MGR	Overhead MGR	1.009	1.009	1.007	-2
Totaal lasten		**12.923**	**13.073**	**12.996**	**-77**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Onderstaand een toelichting op de (belangrijkste) afwijkingen in de baten en lasten ten opzichte van de begroting na wijzigingen.

- een nadeel van circa € 120.000 aan personele lasten. Dit komt deels door een dotatie aan de verlofvoorziening. Daarnaast was de loonsom 2019 iets hoger dan verwacht. Ook willen we vermelden dat we veel openstaande vacatures hebben, met name bij ICT-Beheer. Echter is hiervoor vervangend ingehuurd. Dit komt deels doordat het moeilijker wordt om geschikt personeel aan te trekken. Ook wordt er, gelet op toekomstige ontwikkelingen, soms ook een bewuste afweging gemaakt om vacatures niet in te vullen maar hiervoor in te huren. Per saldo is de afwijking nagenoeg nihil;

- een voordeel van circa € 200.000 doordat de operationele lasten wat lager uitvallen dan begroot en doordat er nog extra plusproducten zijn gefactureerd. Het voordeel is enerzijds te danken aan een eenmalig voordeel doordat de Citrix-licenties later zijn ingegaan dan verwacht en anderzijds doordat de projectkosten wat lager uitvallen dan begroot.

We willen daarnaast vermelden dat het Microsoft-contract volgend jaar duurder wordt door uitbereiding van diensten en deelnemers. Ook zorgen de extra dienstverlening bij de Servicedesk en extra kosten m.b.t. beveiliging volgend jaar voor hogere lasten. Daarentegen zullen de kosten voor de kopieerapparatuur volgend jaar eenmalig lager zijn doordat een groot deel van de Multifunctionele printers al zijn afgeschreven. Hierdoor hoeven we in 2020 aanzienlijk minder huurkosten te betalen.

7.3.2 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer

Bij Informatie- & Applicatiebeheer is het saldo van de baten en lasten 0. Het resultaat op de gemeentelijke bijdragen ten opzichte van de begroting na wijzigingen is nihil. Gedurende 2019 is de gemeentelijke bijdrage wel met € 337.000 verlaagd. De overige bijdragen van de WBRN werd met € 120.000 verlaagd. Hieronder volgt een nadere toelichting.

Bij Informatie- & Applicatiebeheer (I&A) zijn twee taakvelden van toepassing. Dat is het taakveld Arbeidsparticipatie voor de interne dienstverlening (DVO) welke I&A voor het WerkBedrijf onderdeel Werk verricht. De dienstverlening voor Gemeente Nijmegen staat opgenomen onder het taakveld Overhead. De lasten en baten voor de dienstverlening voor de gemeente Nijmegen en het WerkBedrijf worden ook volledig gescheiden inzichtelijk gemaakt.

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	5.159	4.822	4.822	0
	Overige bedrijfsopbrengsten	103	243	256	13
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	395	395	275	-120
Totaal baten		**5.657**	**5.460**	**5.353**	**-107**

Lasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Personele lasten	2.936	2.824	2.913	89
	Kapitaallasten	7	7	7	0
	Operationele lasten	1.613	1.528	1.485	-43
Arbeidsparticipatie	Personele lasten	233	233	232	-1
	Operationele lasten	162	162	43	-119
Totaal Programmalasten		**4.951**	**4.754**	**4.680**	**-74**
Overhead MGR	Overhead MGR	706	706	673	-33
Totaal lasten		**5.657**	**5.460**	**5.353**	**-107**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Onderstaand een toelichting op de (belangrijkste) afwijkingen in de baten en lasten ten opzichte van de begroting na wijzigingen op taakveld overhead (gemeente Nijmegen).

1. een nadeel van circa € 90.000 aan personele lasten. Ten eerste komt dit doordat het budget voor additionele lasten volledig onder operationele lasten staan opgenomen, terwijl de lasten ook voor een deel personele lasten betreffen. Ten tweede hebben we ook bij applicatiebeheer een dotatie aan de verlofvoorziening gedaan. Als laatste was de loonsom in 2019 iets hoger dan verwacht;

2. een klein voordeel op de operationele lasten van circa € 55.000 doordat het zojuist genoemde budget voor additionele lasten volledig onder de operationele lasten staan. Terwijl een deel van de lasten personele lasten zijn;

3. Een voordeel van € 34.000 op overhead. Dit komt voornamelijk doordat de lasten van het gastheerschap wat lager uitvallen dan begroot.

Onderstaand een toelichting op de (belangrijkste) afwijkingen in de baten en lasten ten opzichte van de begroting na wijzigingen op taakveld overhead (gemeente Nijmegen).

1. een voordeel op de operationele lasten van € 120.000 omdat de onderhoudscontracten van applicaties zoals Centric Suite, Planon, etc., die iRvN reeds verzorgde voor het functioneel beheer van de WBRN, in 2019 zijn beëindigd. Aangezien de onderhoudsbudgetten van de WBRN-applicaties per 1-1-2020 teruggaan naar de WBRN, staan de vervangende onderhoudscontracten al op naam van de WBRN en worden de onderhoudskosten in 2019 al betaald door de WBRN. Hierdoor is er bij de iRvN slecht voor enkele maanden aan onderhoudskosten binnengekomen.

7.4 Baten en lasten Bestuursondersteuning

De MGR heeft voor de gemeente Nijmegen werkzaamheden uitgevoerd middels detachering, welke extra opbrengsten hebben gerealiseerd. Hiervoor zijn tevens extra personele lasten gemaakt. Dit saldeert op 0.

Baten Bedragen in € 1.000		MGR - onderdeel Bestuursondersteuning			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	210	210	210	0
	Overige bijdragen	90	90	102	12
Totaal baten		**300**	**300**	**312**	**12**

Lasten Bedragen in € 1.000		MGR - onderdeel Bestuursondersteuning			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Totaal Overhead MGR		300	300	312	12
Totaal lasten		**300**	**300**	**312**	**12**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

8 Publicatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Door invoering van de Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet de bezoldiging van alle topfunctionarissen worden verantwoord, ook als de norm niet is overschreden. Van de overige werknemers moet alleen een vermelding plaatsvinden als de norm overschreden wordt. In het overzicht hieronder bevindt zich de desbetreffende informatie ten aanzien van de beloning van de secretaris van de MGR en de bestuursleden.

Mevrouw J. Hol is over heel 2019 aangesteld als de secretaris van de MGR. De bezoldiging van mevrouw Hol overschrijdt haar individuele WNT-maximum niet.
De bestuursleden van de MGR zijn onbezoldigd, en vallen derhalve onder topfunctionarissen met een bezoldiging lager dan €1.700, waardoor van deze personen enkel de naam en functie is vermeld.

WNT	**Secretaris J. Hol**
Duur dienstverband 2019	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,89
Gewezen topfunctionaris?	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja
Individueel WNT-maximum	**€ 172.444**
Bezoldiging	
Beloning	€ 108.063
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.561
-/- Onverschuldigd betaalbaar op termijn	€ 0
Totaal bezoldiging	**€ 125.624**
Motivering indien overschrijding:	N.V.T.
Gegevens bezoldiging 2018	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2018 in fte	0,89
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 103.959
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.007
Totaal bezoldiging 2018	**€ 119.966**

Naam	H. Bruls	C. van Rhee-Oud Ammerveld	H. Verheijen	K. Peters
Functie	Voorzitter AB/DB	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB
Duur dienstverband 2019	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12

Naam	S. Fleuren	B. Frings	N. Derks	D. Bergman
Functie	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB
Duur dienstverband 2019	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12

Naam	S. van Elk	F. Eetgerink	L. Bosland	R. Helmer-Englebert
Functie	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB
Duur dienstverband 2019	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12

Naam	P. de Klein	W. Gradisen	I. van de Scheur
Functie	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB
Duur dienstverband 2019	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12	1/1 – 31-12

9 Taakvelden gemeenten

Taakvelden gemeenten Bedragen in € 1.000	Begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Verschil Begroting na wijziging met Realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.4 Overhead	17.788	24.977	**-7.189**	17.665	24.987	**-7.322**	17.621	25.011	**-7.390**	-44	23	**-68**
6.3 Inkomensregeling	2.529	2.529	0	2.529	2.529	0	2.921	2.921	0	392	392	0
6.4 Begeleide participatie	55.890	53.189	**2.701**	55.890	53.142	**2.748**	55.838	53.486	**2.352**	-51	344	**-395**
6.5 Arbeidsparticipatie	18.002	13.514	**4.488**	18.982	14.408	**4.574**	18.085	13.047	**5.037**	-898	-1.361	**463**
	94.209	**94.209**	**0**	**95.066**	**95.066**	**0**	**94.465**	**94.465**	**0**	**-601**	**-601**	**0**

10 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2019

Ons oordeel

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2019.
2. Het overzicht van baten en lasten over 2019.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
4. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) het door het algemeen bestuur op 11 februari 2015 vastgestelde controleverordening en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2019. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.
Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van COVID-19

Het coronavirus heeft ook invloed op de Modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen. In de toelichting op pagina 6 in de jaarrekening heeft het management de huidige impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ook geven zij aan dat het op dit moment voor hen niet goed mogelijk is om in te schatten wat de invloed van het coronavirus is op de financiële prestaties en gezondheid van de Modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 944.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol vastgesteld met het besluit d.d. 11 februari 2015.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen
- Overige gegevens (zijnde de controleverklaring van de onafhankelijke accountant)
- Bijlagen 1 t/m 7

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de jaarstukken in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het dagelijks bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het dagelijks bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado en het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 31 maart 2020

Deloitte Accountants B.V.

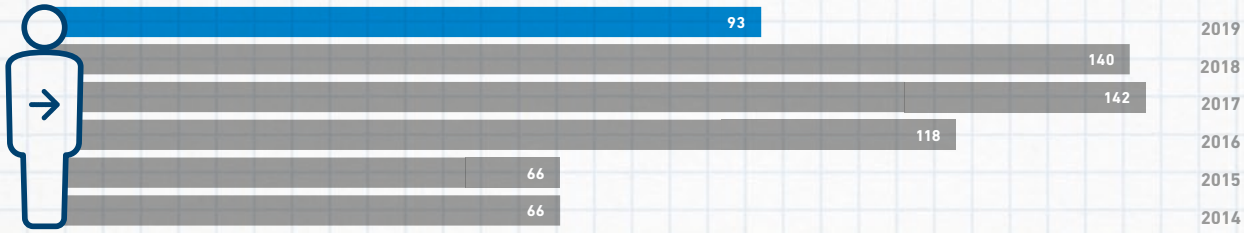
Was getekend: drs. C.L. Willems RA

Bijlagen

Gemeente in beeld: **Berg en Dal**

UITSTROOM NAAR WERK

93

PLAATSINGEN OP WERK

79 parttime

26 jongeren

44 dagbesteding

25 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

69,1% detacheringen

22,7% beschut

0% werken op locatie

8,2% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	5,5%	6,4%	6,5%	7,2%	6,4%
Individuele detachering	35,6%	34,6%	34,8%	34,1%	34,8%
Groepsdetachering	26,4%	26,0%	26,8%	27,9%	26,8%
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**67,4%**	**67,1%**	**68,0%**	**69,1%**	**67,9%**
Beschut	24,1%	23,9%	23,2%	22,7%	23,5%
Leegloop inactief	2,8%	3,1%	2,8%	2,9%	2,9%
Niet beschikbaar voor werk	5,6%	5,9%	5,9%	5,3%	5,7%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

73

STATUSHOUDERS

3 uit de bijstand door onderwijs

17 geplaatst op betaald werk

14 werken met behoud van uitkering

58 actieve trajecten bij WerkBedrijf

29 waarvan dienstverlening is beëindigd

Gemeente Berg en Dal

BERG EN DAL WERKT

66 begroot

63

Toelichting uitstroom

In 2017 en 2018 was er een zeer hoge uitstroom van kandidaten uit Berg en Dal uit de bijstand, ook vergeleken met de andere gemeenten. In 2019 kwam de uitstroom weer op een meer gemiddeld niveau terecht. Degenen die nu nog afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering, hebben over het algemeen meer tijd en investering nodig om stappen naar betaald werk te zetten.

Berg en Dal Werkt!

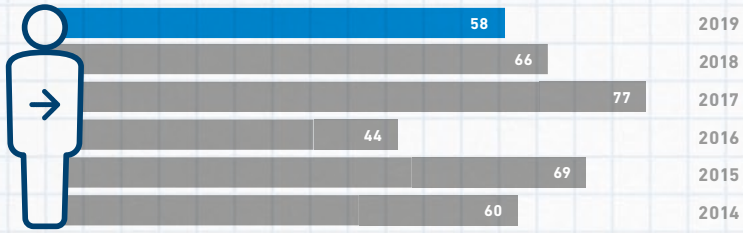
Kenmerkend voor de aanpak van Berg en Dal Werkt! is de intensieve bemiddeling van kandidaten. Consulenten bedrijfsdienstverlening van WerkBedrijf zijn wekelijks op drie locatie aanwezig: Millingen aan den Rijn, Groesbeek en Beek. Zij zijn daar aanspreekpunt voor kandidaten, lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeentelijke participatiecoaches. Er is in 2019 ruimte om 66 kandidaten te bemiddelen. Eind 2019 waren er 63 kandidaten in bemiddeling. Eind december zijn 10 kandidaten vanuit Berg en Dal Werkt! Aan het werk gegaan. In totaal zijn 32 kandidaten aan het werk gegaan.

Financiële afrekening Bedragen in € 1	A						B	B-A
	Lopende vpl 2018/real. 2019	Budget 2019	Totaal beschikbaar	Gereal. vpl 2018	Realisatie 2019	Tbv nieuw beleid 2020	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	0	220.200	220.200	0	212.026	0	212.026	-8.174
Wettelijke loonkostensubsidie	0	286.884	286.884	0	261.836	0	261.836	-25.048
Arbeidsmatige dagbesteding	0	312.677	312.677	0	327.896	0	327.896	15.219

Gemeente in beeld: **Beuningen**

UITSTROOM NAAR WERK

58

PLAATSINGEN OP WERK

64 parttime

41 jongeren

34 dagbesteding

27* met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

68,1% detacheringen

26,5% beschut

119 dienst-verbanden

0% werken op locatie

5,3% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	7,2%	7,3%	7,3%	7,5%	7,4%
Individuele detachering	26,9%	26,4%	26,5%	26,9%	26,7%
Groepsdetachering	33,9%	34,3%	32,8%	33,7%	33,7%
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**68,0%**	**68,0%**	**66,7%**	**68,1%**	**67,7%**
Beschut	25,3%	26,2%	27,8%	26,5%	26,5%
Leegloop inactief	3,5%	2,6%	2,3%	2,3%	2,7%
Niet beschikbaar voor werk	3,2%	3,1%	3,2%	3,0%	3,1%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

44

STATUSHOUDERS

3 uit de bijstand door onderwijs

10 geplaatst op betaald werk

7 werken met behoud van uitkering

37 actieve trajecten bij WerkBedrijf

24 waarvan dienstverlening is beëindigd

Gemeente Beuningen

BEUNINGEN ACTIEF

15 begroot **9**

BASIS DICHTBIJ

lokale dienstverlening **conform afspraak**

TAALMETER

taalmeter uitvoeren **41**

Beuningen Actief

Voor de uitvoering van het project 'Beuningen Actief' heeft WerkBedrijf afspraken gemaakt met de lokale Stichting Perspectief. Stichting Perspectief biedt trajecten aan waarin bijstandsgerechtigden worden gestimuleerd activiteiten te ondernemen. In 2019 zijn in totaal 9 nieuwe trajecten gestart. Eind 2019 liepen nog 4 trajecten. De overige trajecten zijn afgerond. In totaal heeft Beuningen Actief inspanningen geleverd voor 21 mensen tot en met het vierde kwartaal 2019. Door de inspanningen krijgen mensen weer perspectief en een tijdsbesteding.

Basis dichtbij

We voeren intakegesprekken op locatie, stemmen af met afdeling Inkomen en zijn bereikbaar voor vragen over kandidaten die bij ons een traject volgen. We zijn (gemiddeld) 1,5 dagen per week op locatie in Beuningen aan het werk.

Noemenswaardig hierbij is dat de consulent bedrijfsdienstverlening door collega's van Beuningen vroegtijdig in het intakeproces wordt betrokken, waardoor in situaties wordt voorkomen dat er überhaupt een bijstandsuitkering toegekend moet worden. In 2019 is hierdoor in 15 situaties voorkomen dat er een bijstandsuitkering toegekend moest worden. Daarnaast is een commercieel manager betrokken bij de gemeente Beuningen die afstemt over bedrijfsbezoeken, acquisitie en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Taalmeter

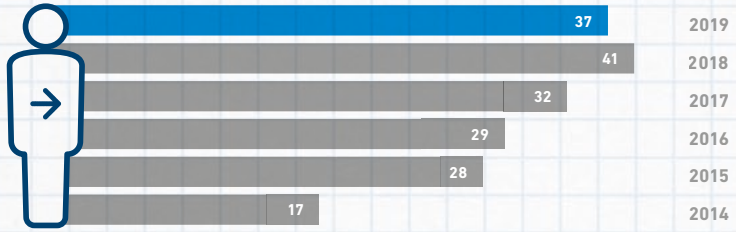
In 2019 zijn 41 taalmeters uitgevoerd. Eerder hebben we aangegeven in dit jaarverslag in te gaan op de resultaten van de intakes, redenen om wel/niet de taalmeter af te nemen en de uitkomsten van afgenomen taalmeters. Dit gaan we later in 2020 doen en komen hier in reguliere rapportage op terug.

Financiële afrekening Bedragen in € 1	A						B	B-A
	Lopende vpl 2018/real. 2019	Budget 2019	Totaal beschikbaar	Gereal. vpl 2018	Realisatie 2019	Tbv nieuw beleid 2020	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	0	72.149	72.149	0	72.149	0	72.149	0
Wettelijke loonkostensubsidie	0	149.925	149.925	0	226.953	0	226.953	77.028
Arbeidsmatige dagbesteding	0	319.101	319.101	0	258.447	0	258.447	-60.654

Gemeente in beeld: **Druten**

UITSTROOM NAAR WERK

37

PLAATSINGEN OP WERK

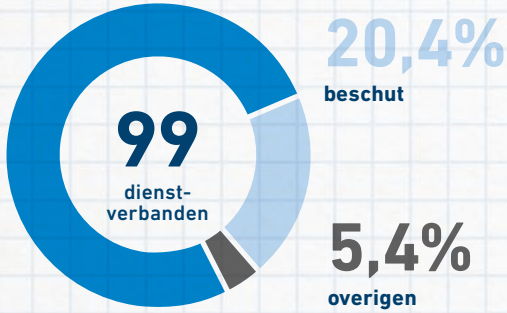
67 parttime

26 jongeren

23 dagbesteding

26 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

74,2% detacheringen

20,4% beschut

0% werken op locatie

5,4% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	6,7%	5,6%	5,7%	5,8%	5,9%
Individuele detachering	35,8%	34,1%	33,3%	31,7%	33,7%
Groepsdetachering	32,3%	33,3%	36,5%	36,8%	34,7%
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**74,7%**	**73,0%**	**75,5%**	**74,2%**	**74,4%**
Beschut	21,5%	21,5%	19,8%	20,4%	20,8%
Leegloop inactief	0,4%	0,9%	0,1%	1,1%	0,6%
Niet beschikbaar voor werk	3,3%	4,6%	4,6%	4,3%	4,2%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

37

STATUSHOUDERS

1 uit de bijstand door onderwijs

10 geplaatst op betaald werk

3 werken met behoud van uitkering

8 actieve trajecten bij WerkBedrijf

13 waarvan dienstverlening is beëindigd

Gemeente Druten

WIJKGERICHT BEHEER DRUTEN

begeleiding — **conform afspraak**

BASIS DICHTBIJ

lokale dienst-verlening — **conform afspraak**

Wijkgericht beheer Druten

In dit team zijn circa 25 mensen uit de Participatiewet en Wsw opgenomen. WerkBedrijf leverde in 2019 begeleiding aan deze doelgroep. Het ging om voormannen en een werkcoach. Het team is aan de slag en een werkcoach begeleid dit team een aantal uren per week.

Basis dichtbij

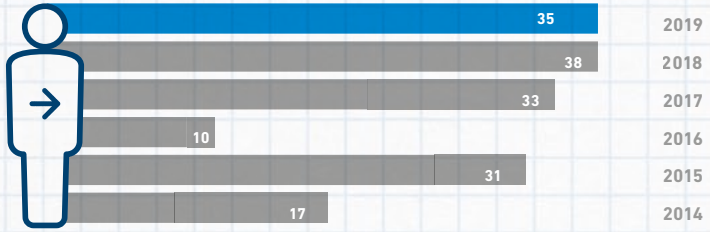
Een aantal consulenten van WerkBedrijf werkte twee dagdelen per week op locatie in Druten. Zij voerden gesprekken met kandidaten en Drutense ondernemers op locatie, stemden af met klantmanagers van afdeling Inkomen en waren bereikbaar voor vragen over kandidaten die bij WerkBedrijf een traject volgen.

Financiële afrekening Bedragen in € 1	A						B	B-A
	Lopende vpl 2018/real. 2019	Budget 2019	Totaal beschikbaar	Gereal. vpl 2018	Realisatie 2019	Tbv nieuw beleid 2020	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	0	47.565	47.565	0	47.565	0	47.565	0
Wettelijke loonkostensubsidie	0	106.001	106.001	0	160.155	0	160.155	54.154
Arbeidsmatige dagbesteding	0	142.517	142.517	0	136.271	0	136.271	-6.246

Gemeente in beeld: **Heumen**

UITSTROOM NAAR WERK

35

PLAATSINGEN OP WERK

32 parttime

15 jongeren

20 dagbesteding

15 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

67,3% detacheringen

24% beschut

0% werken op locatie

8,7% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	8,6%	8,7%	8,9%	9,2%	8,9%
Individuele detachering	30,0%	28,6%	28,7%	30,0%	29,3%
Groepsdetachering	31,0%	30,7%	30,5%	28,1%	30,1
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**69,6%**	**68,0%**	**68,1%**	**67,3%**	**68,2%**
Beschut	22,3%	22,8%	22,0%	24,0%	22,8%
Leegloop inactief	2,3%	2,4%	2,5%	2,6%	2,4%
Niet beschikbaar voor werk	5,8%	6,8%	7,3%	6,1%	6,5%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

28

STATUSHOUDERS

5 uit de bijstand door onderwijs

7 geplaatst op betaald werk

10 werken met behoud van uitkering

30 actieve trajecten bij WerkBedrijf

12 waarvan dienstverlening is beëindigd

Gemeente Heumen

BASIS DICHTBIJ

lokale dienst-verlening — **conform afspraak**

ZORGJONGEREN

35 begroot — **20**

Basis dichtbij

Een consulent van WerkBedrijf werkt een dagdeel per 2 weken op locatie in gemeente Heumen. Zij stemt af met klantmanagers over kandidaten, mogelijke trajecten en beantwoordt vragen over kandidaten die al bij WerkBedrijf een traject volgen.

Zorgjongeren

WerkBedrijf begeleidt jongeren met problemen op meerdere leefgebieden (bijv. dakloos, psychische problematiek, verslaving, schulden) richting werk. De jongeren kunnen vaak in potentie (betaald) werken, maar er zijn nog te veel problemen die eerst opgelost moeten worden.

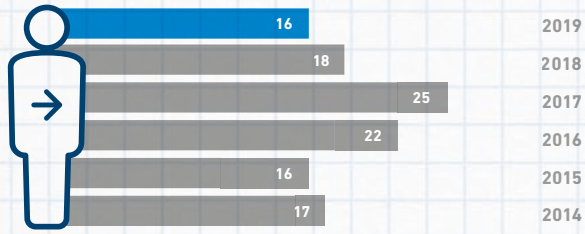
De zorgjongerenconsulent van WerkBedrijf ondersteunt en begeleidt de jongere om deze problemen aan te pakken en stappen te zetten richting werk. Dit gebeurt in samenwerking met zorginstellingen en (sociale) wijkteam/Kernteam. WerkBedrijf had in 2019 ruimte voor ca. 35 Heumense zorgjongeren. Gaandeweg is gebleken dat minder jongeren dan vooraf ingeschat de aanpak nodig hebben. Een deel van de jongeren bleek nog te veel zorg, ernstige belemmeringen te hebben of had eerst andere hulp nodig te hebben om stappen richting werk te gaan zetten. WerkBedrijf begeleidde afgelopen jaar 20 Heumense zorgjongeren. 7 van hen zijn tot nu toe uitgestroomd naar werk of een vervolgstap.

Financiële afrekening Bedragen in € 1	A						B	B-A
	Lopende vpl 2018/real. 2019	Budget 2019	Totaal beschikbaar	Gereal. vpl 2018	Realisatie 2019	Tbv nieuw beleid 2020	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	33.266	47.229	80.495	33.266	47.229	0	80.495	0
Wettelijke loonkostensubsidie	0	60.838	60.838	0	141.344	0	141.344	80.506
Arbeidsmatige dagbesteding	0	170.920	170.920	0	97.175	0	97.175	-73.745

Gemeente in beeld: **Mook en Middelaar**

UITSTROOM NAAR WERK

16

PLAATSINGEN OP WERK

5 parttime

1 jongere

9 dagbesteding

4 met arbeids-beperking

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

8

STATUSHOUDERS

0 uit de bijstand door onderwijs

2 geplaatst op betaald werk

2 werken met behoud van uitkering

9 actieve trajecten bij WerkBedrijf

7 waarvan dienstverlening is beëindigd

Gemeente Mook en Middelaar

BASIS DICHTBIJ

lokale dienst-verlening — **conform afspraak**

HORECA EN LEISURE

extra inzet — **conform afspraak**

ZORGJONGEREN

5 begroot — **3**

Basis dichtbij

In dit project bieden we maatwerkdienstverlening aan lokale ondernemers, de gemeente als werkgever en afdeling Inkomen. Zo wisselt een consulent van WerkBedrijf met de afdeling Inkomen informatie uit over kandidaten in het kader van arbeidsinschakeling. We zetten ook in op lokale dienstverlening aan ondernemers. Zo sluiten we aan bij ondernemersbijeenkomsten in de regio.

Extra inzet project Horeca en Leisure

In de gemeente zijn veel ondernemers actief in de horeca en leisure branche. In het voorjaar zijn deze ondernemers bezocht door consulenten van WerkBedrijf. We hebben hen geïnformeerd over WerkBedrijf en op welke wijze we kunnen ondersteunen bij het vervullen van de personeelsvraag. Daar kwamen enkele vacatures uit voort. We blijven contact houden met ondernemers.

Zorgjongeren

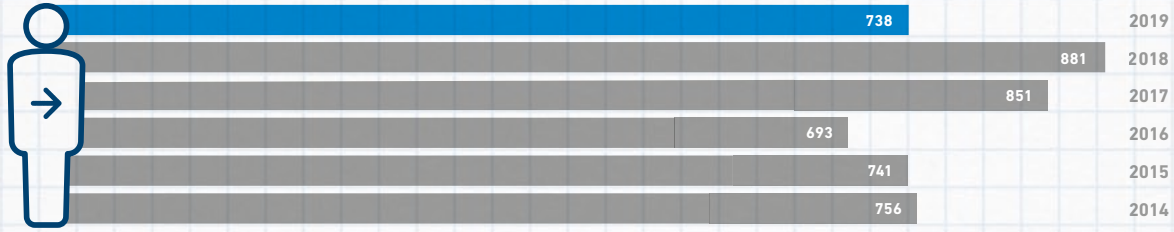
Zorgjongeren hebben problemen op meerdere leefgebieden. Zij zijn daardoor nog niet in staat de stap te zetten richting de arbeidsmarkt. Problemen die kunnen spelen zijn: dakloos, voortijdig schoolverlater, verslaving, psychische problemen of schulden. Als deze problemen opgelost zijn zien we dat de jongeren vaak relatief snel de stap naar werk kunnen zetten. In 2019 konden 5 trajecten voor Mookse zorgjongeren starten. Zij krijgen begeleiding van een jongerenconsulent van WerkBedrijf met aandachtsgebied zorgjongeren. In totaal begeleidden we 3 zorgjongeren. 2 van hen zijn uitgestroomd naar een opleiding.

Financiële afrekening Bedragen in € 1	A						B	B-A
	Lopende vpl 2018/real. 2019	Budget 2019	Totaal beschikbaar	Gereal. vpl 2018	Realisatie 2019	Tbv nieuw beleid 2020	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	0	28.123	28.123	0	22.923	0	22.923	-5.200
Wettelijke loonkostensubsidie	0	56.832	56.832	0	23.317	0	23.317	-33.515
Arbeidsmatige dagbesteding	0	80.397	80.397	0	83.789	0	83.789	3.392

Gemeente in beeld: **Nijmegen**

UITSTROOM NAAR WERK

738

PLAATSINGEN OP WERK

784 parttime

350 jongeren

299 dagbesteding

213 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

64,5% detacheringen

29,4% beschut

0% werken op locatie

6,1% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	3,3%	3,5%	3,9%	4,0%	3,7%
Individuele detachering	25,4%	25,5%	25,3%	25,9%	25,5%
Groepsdetachering	34,8%	34,5%	34,4%	34,6%	34,6%
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**63,4%**	**63,4%**	**63,6%**	**64,5%**	**63,7%**
Beschut	30,1%	30,0%	29,8%	29,4%	29,8%
Leegloop inactief	2,4%	2,1%	2,0%	2,0%	2,1%
Niet beschikbaar voor werk	4,1%	4,5%	4,6%	4,1%	4,3%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

758

STATUSHOUDERS

29 uit de bijstand door onderwijs

88 geplaatst op betaald werk

64 werken met behoud van uitkering

332 actieve trajecten bij WerkBedrijf

196 waarvan dienstverlening is beëindigd

Gemeente Nijmegen

ONTWIKKELTRAJECTEN

70 begroot

59

WIJKGERICHT WERKEN

3 fte

3 fte

ZORGJONGEREN

200 begroot

200

Toelichting uitstroom

De uitstroom uit de bijstand was lager dan voorgaande twee jaren. Dit hangt voor een belangrijk deel samen met de extra uitstroom die gerealiseerd is via de kansberoepprojecten in het kader van het Masterplan Terugdringen Bijstandstekort. Om de uitstroom te verhogen voeren WerkBedrijf en gemeente Nijmegen vanaf 2020 samen de Aanvullende Aanpak uit. Een onderdeel is een intensief en doelgericht traject voor de kandidaten met motivatieproblemen. Verder wordt een gezamenlijke aanpak uitgevoerd om met meer bijstandsgerechtigden een gesprek te hebben, een diagnose te stellen en met een intensieve en persoonlijke aanpak richting werk te leiden.

Ontwikkeltrajecten

In 2019 startten in totaal 59 Nijmeegse kandidaten met een ontwikkeltraject. In deze trajecten leren zij werknemersvaardigheden en doen ze arbeidsritme op, om daarna naar betaald werk door te stromen.

Wijkgericht werken

WerkBedrijf werkt intensief samen met de sociale wijkteams en regieteams in het Rijk van Nijmegen. Een aantal consulenten van WerkBedrijf is vast aanspreekpunt voor deze teams. De consulenten geven advies over de werkmogelijkheden binnen een zorgtraject. Zo kan werk bijdragen aan het oplossen van problematiek. Zichtbaarheid van onze consulenten is belangrijk voor een goede samenwerking. Daarom werken zij een aantal dagdelen per week op locatie van de sociale wijkteams. Het zorgt ervoor dat werk eerder en vaker als mogelijke oplossing in beeld komt. Ook krijgen we zo een beter beeld van de kandidaat en door korte lijntjes wordt de kandidaat/cliënt direct en goed doorverwezen. De inzet van andere maatschappelijke voorzieningen of hulp wordt hierdoor voorkomen of beperkt.

Zorgjongeren

Zorgjongeren' hebben problemen op meerdere leefgebieden. Zij zijn daardoor nog niet in staat de stap te zetten richting de arbeidsmarkt. Problemen die kunnen spelen zijn: dakloos, voortijdig schoolverlater, verslaving, psychische problemen of schulden. Als deze problemen opgelost zijn zien we dat de jongeren vaak relatief snel de stap naar werk kunnen zetten. De Nijmeegse zorgjongeren krijgen begeleiding van een jongerenconsulent van WerkBedrijf met aandachtsgebied zorgjongeren. Binnen Team Jongeren is er capaciteit om doorlopend 200 zorgjongeren uit Nijmegen actief in traject te hebben. 68 zorgjongeren stroomden uit naar betaald werk, van wie één naar beschut werk. 57 jongeren zetten een andere vervolgstap in hun ontwikkeling, zoals in Op Weg Naar Werk of een ontwikkeltraject.

Masterplan terugdringen bijstandstekort

Project kansberoepen

In het Project Kansberoepen richt WerkBedrijf zich op sectoren waar veel vraag naar personeel is. En waar aan de andere kant werkzoekenden nog de juiste opleiding, achtergrond en/of vaardigheden

missen om aan het werk te gaan. In het project kansberoepen maken we afspraken met ondernemers over arrangementen en trajecten om deze werkzoekenden te scholen en te ontwikkelen en vervolgens naar een baan te leiden. Het project Kansberoepen is zoals afgesproken met Nijmegen per 1 juli afgelopen. De doelstelling was om in de periode 2017-2019 een extra uitstroom van 225 bijstandsgerechtigden uit de uitkering te realiseren. Deze doelstelling hebben we behaald. De aanpak is succesvol gebleken. De inzet van leerwerktrajecten in samenwerking met ondernemers in kraptesectoren zetten we regionaal voort in het Actieplan Perspectief Op Werk.

Individuele plaatsing en steun (IPS)

GGZ-instellingen Pro-Persona, RIBW, IrisZorg en Pluryn kunnen kandidaten met een ernstig psychische aandoening (EPA) en bijstandsuitkering aanmelden voor een IPS-traject. In een IPS-traject wordt de kandidaat drie jaar begeleid naar en op een werkplek. Het doel is dat de kandidaat aan het eind van het traject regulier (minimaal 12 uur per week) aan het werk is. Gecertificeerde IPS-trajectbegeleiders die werkzaam zijn bij de GGZ-instelling begeleiden kandidaten. Daarmee wordt het vinden van werk of een opleiding onderdeel van het zorgtraject. WerkBedrijf ondersteunt bij het vinden van vacatures en de inzet van voorzieningen zoals loonkostensubsidie. Vanaf de start in 2017 tot en met eind 2019 konden 120 trajecten starten. Eind 2019 zijn 81 kandidaten uit het Rijk van Nijmegen met een IPS-traject gestart. Het achterblijven van de aantallen ligt onder andere aan de beschikbare capaciteit van gecertificeerde IPS-consulenten bij de instellingen. Zij zijn voorzichtig in het investeren in capaciteit omdat het nog onzeker is of er in 2020 nieuwe instroom mogelijk is. Gemeente Nijmegen en WerkBedrijf zijn bezig om dit mogelijk te maken. Van de reeds gestarte trajecten zien we goede resultaten. Belangrijke succesfactoren zijn: bekendheid binnen de GGZ-instelling over IPS-mogelijkheden, juiste motivatie bij kandidaten en ondernemers die openstaan voor deze doelgroep.

Doorstroom WW-bijstand

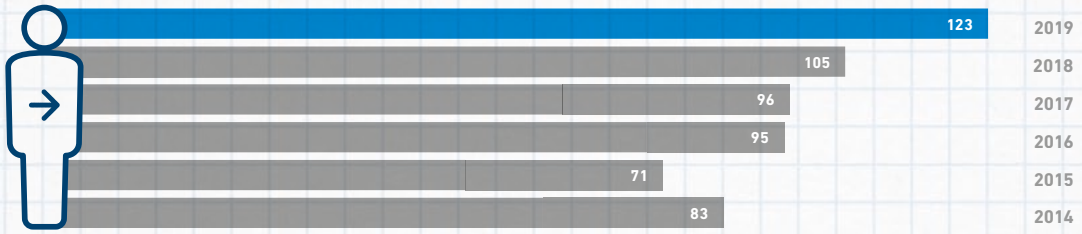
WerkBedrijf, afdeling Inkomen en UWV geven voorlichting aan mensen die binnen 3 tot 4 maanden het einde van hun WW-periode bereiken. Deze bijeenkomsten hebben als doel de instroom van WW-ers in de bijstand verder terug te dringen. Het gaat om regionale dienstverlening; WW-ers uit Nijmegen en de regio worden hiervoor uitgenodigd.

Financiële afrekening Bedragen in € 1	A						B	B-A
	Lopende vpl 2018/real. 2019	Budget 2019	Totaal beschikbaar	Gereal. vpl 2018	Realisatie 2019	Tbv nieuw beleid 2020	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	0	982.362	982.362	0	938.362	0	938.362	-44.000
Masterplan	53.000	615.837	668.837	53.000	467.129	148.708	668.837	0
Perspectief op Werk	0	0	0	0	97.151	0	97.151	0
Wettelijke Loonkostensubsidie	0	1.630.698	1.630.698	0	1.793.653	0	1.793.653	162.955
Arbeidsmatige dagbesteding	0	1.526.695	1.526.695	0	1.485.905	0	1.485.905	-40.790

Gemeente in beeld: **Wijchen**

UITSTROOM NAAR WERK

123

PLAATSINGEN OP WERK

116 parttime

41 jongeren

31 dagbesteding

40 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

63,5% detacheringen

28,7% beschut

0% werken op locatie

7,8% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	5,1%	4,8%	4,8%	4,8%	4,9%
Individuele detachering	22,0%	24,0%	22,9%	23,0%	23,0%
Groepsdetachering	34,8%	32,8%	33,9%	35,8%	34,3%
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**62,0%**	**61,6%**	**61,6%**	**63,5%**	**62,2%**
Beschut	30,0%	29,9%	29,8%	28,7%	29,6%
Leegloop inactief	2,0%	1,9%	2,1%	2,0%	2,0%
Niet beschikbaar voor werk	6,0%	6,5%	6,5%	5,8%	6,2%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

78

STATUSHOUDERS

1 uit de bijstand door onderwijs

36 geplaatst op betaald werk

23 werken met behoud van uitkering

54 actieve trajecten bij WerkBedrijf

30 waarvan dienstverlening is beëindigd

Gemeente Wijchen

LOKAAL SCHARNIERPUNT

lokale dienst-verlening	**conform afspraak**

WIJKGERICHT WERKEN

2 begroot	**2**

LOKALE ONDERNEMERS

extra inzet	**conform afspraak**

PILOT

directieve benadering	**start Q3**

Basis dichtbij/Scharnierpunt

Een consulent van WerkBedrijf werkte 2 dagdelen in de week op locatie in Wijchen. Hij stemde af met klantmanagers en participatiecoaches over kandidaten, mogelijke trajecten en beantwoordde vragen over kandidaten die al bij WerkBedrijf een traject volgen. De consulent begeleidde 15 bijstandsgerechtigden die extra ondersteuning nodig hadden. Afgelopen kwartaal zijn door Vluchtenlingenwerk, gemeente Wijchen en WerkBedrijf een viertal groepsbijeenkomsten georganiseerd voor werkzoekenden voor wie betaald werk (nog) niet mogelijk is.

Wijkgericht werken

Een consulent van WerkBedrijf is twee dagdelen per week aangesloten bij de sociale wijkteams in Wijchen. De consulent is contactpersoon en het eerste aanspreekpunt voor vragen rond het thema Werk. De laagdrempeligheid in de wijk en de korte communicatielijnen tussen sociaal wijkteam, WerkBedrijf en bijvoorbeeld schuldhulpverlening maken het mogelijk om met name kandidaten met problemen op meerdere leefgebieden de juiste ondersteuning te bieden en hen zo gauw dit mogelijk is richting werk te leiden.

Intensivering lokale werkgevers-dienstverlening

Het doel van dit project is om nog meer kansen bij Wijchense ondernemers te benutten om kandidaten te plaatsen. Vergroten van de zichtbaarheid en bekendheid van WerkBedrijf bij Wijchense ondernemers is hier een onderdeel van. In 2019 legde WerkBedrijf contact met circa 40 extra Wijchense ondernemers. WerkBedrijf en gemeente Wijchen betrekken elkaar bij de bedrijfsbezoeken.

Pilot directieve kandidaatsbenadering

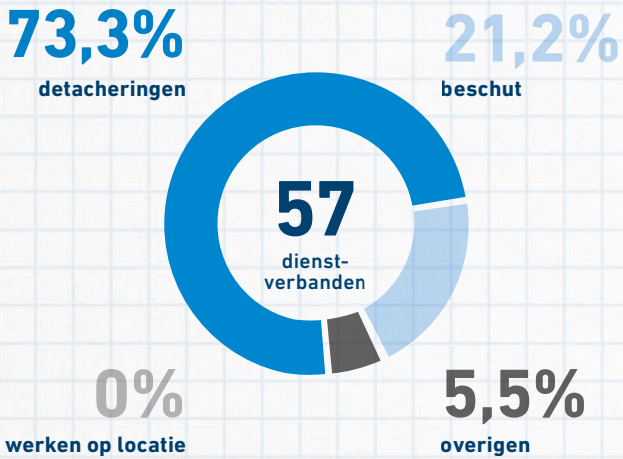
Deze pilot is gestart op 1 juli. In de pilot doen wij ervaring op met een andere kandidaatsbenadering voor Wijchense kandidaten. De benadering gaat uit van een aanpak met als elementen meerdere gesprekken en een voorgeschreven werksoort op basis van de actuele mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Dit wordt gecombineerd met intensieve gespreksvoering en uiteindelijk opleggen van maatregelen bij no show of weigering van een aangeboden voorziening. Bij deze pilot zijn zowel Wijchense inkomensconsulenten als consulenten van WerkBedrijf betrokken. Deze directieve benadering is in 2019 op 34 kandidaten, bij WerkBedrijf aangemelde, Wijchense kandidaten toegepast. Na 1 jaar wordt de pilot geëvalueerd, met professionals en betrokken kandidaten.

Gemeente Wijchen

Financiële afrekening Bedragen in € 1	A						B	B-A
	Lopende vpl 2018/real. 2019	Budget 2019	Totaal beschikbaar	Gereal. vpl 2018	Realisatie 2019	Tbv nieuw beleid 2020	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	22.715	94.015	116.730	22.715	94.015	0	116.730	0
Wettelijke loonkostensubsidie	0	237.459	237.459	0	313.782	0	313.782	76.323
Arbeidsmatige dagbesteding	0	231.211	231.211	0	209.640	0	209.640	-21.571

Gemeente in beeld: **West Maas en Waal**

SOCIALE WERKVOORZIENING

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	10,8%	11,1%	11,3%	11,9%	11,3%
Individuele detachering	39,0%	37,8%	38,5%	39,4%	38,7%
Groepsdetachering	25,4%	25,9%	22,7%	21,9%	24,0%
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**75,2%**	**74,7%**	**72,4%**	**73,3%**	**73,9%**
Beschut	19,7%	19,8%	20,7%	21,2%	20,3%
Leegloop inactief	0,1%	0,1%	0%	0%	0%
Niet beschikbaar voor werk	5,0%	5,4%	6,9%	5,5%	5,7%
					100,0%

Perspectief op Werk

Met het regionale Actieplan Perspectief Op Werk (**PoW**) ontving onze arbeidsmarktregio eind 2019 een miljoen euro van het ministerie SZW om de mismatch op de arbeidsmarkt aan te pakken. Dit plan is vastgesteld en ingediend door de Regionale Tafel Arbeidsmarkt. Daarin werken onderwijs, ondernemers en overheid (gemeenten, UWV en WerkBedrijf) uit de regio samen om uitdagingen en kansen op de arbeidsmarkt aan te pakken.

Naast het opzetten van leerwerkarrangementen met ondernemers, onderwijs en overheid focussen we met PoW op Leven Lang Ontwikkelen; het benutten en ontwikkelen van het menselijk kapitaal in de regio. Daarbij grijpen we de kansen voor werkgelegenheid aan die de energietransitie biedt.

De kerngroep Regionale Tafel Arbeidsmarkt stelde in november het programma en de begroting van PoW vast. In het programma zijn drie onderdelen benoemd:

1. Nieuwe kansberoepprojecten in de sectoren: Logistiek, Schoonmaak, Groenvoorziening, Zorg, Horeca, Techniek en ICT.
2. Ondersteunen van het MKB bij het begeleiden van de doelgroep op de werkvloer.
3. Inzetten van communicatie en evenementen die de kansberoepprojecten versterken en de inclusieve arbeidsmarkt bevorderen. Ook gaat het om het verbeteren van het imago van een aantal sectoren bij de werkzoekenden (groen, techniek) en het imago van werkzoekenden bij ondernemers.

Een aantal projecten en activiteiten startte al in het najaar. Hiervoor is € 97.200 uitgegeven.
Het gaat om:

- € 85.800 Kansberoepen
- € 8.800 Ondersteuning RTA
- € 2.600 Communicatie en Imago

Bijlage 2 **Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten**

In het overzicht hieronder leest u de verantwoording van het inkomensdeel (I-deel) van de deelnemende gemeenten.

Voor de geconstateerde afwijkingen ten aanzien van de rechtmatigheid zie rechtmatigheidsverantwoording en bijlage 5 voor de verdeling per gemeente.

Bedragen in € 1.000	**Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2B/12**	Bestedingen (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) **Aard controle R Indicatornummer: G2B/13**	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) **Aard controle R Indicatornummer: G2B/14**
Beuningen	G2 – 10	227	0
Druten	G2 – 10	160	0
Heumen	G2 – 10	141	0
Nijmegen	G2 – 10	1.794	0
Mook en Middelaar	G2 – 10	23	0
Berg en Dal	G2 – 10	262	0
Wijchen	G2 – 10	314	0
Totaal		**2.921**	**0**

Bijlage 3 **Overzicht gemeentelijke deelafrekeningen**

Bedragen* in € 1.000	Budget	Besteed	Aanvullende bijdrage	Totaal dagdelen	Aantal kandidaten*
Berg en Dal	313	328	15	7.537	44
Beuningen	319	259	-60	6.811	34
Druten	143	136	-7	3.653	23
Heumen	171	98	-73	2.404	20
Mook en Middelaar	80	83	3	2.235	9
Nijmegen	1.527	1.486	-41	38.749	299
Wijchen	231	210	-21	5.308	31
Totaal	**2.784**	**2.600**	**-184**	**66.697**	**460**

* *De aantallen zoals hier genoemd betreffen de beleidsmatige aantallen. Deze kunnen afwijken van hetgeen in de financiële administratie vastgelegd wordt. Dit wordt veroorzaakt doordat in de jaarrekening een schattingselement zit.*

Wettelijke loonkostensubsidie Bedragen in € 1.000	Baten loonkostensubsidie	Bestedingen loonkostensubsidie	Afrekening gemeenten	Aantal kandidaten WLKS/FLKS	Aantal kandidaten Nieuw Beschut
Berg en Dal	287	262	-25	75	1
Beuningen	150	227	77	52	2
Druten	106	160	54	39	1
Heumen	61	142	81	24	0
Mook en Middelaar	57	23	-34	5	0
Nijmegen	1.631	1.794	163	424	16
Wijchen	237	313	76	80	3
Totaal	**2.529**	**2.921**	**392**	**699**	**23**

Sociale werkvoorziening 2019 Bedragen* in € 1.000	**Begroot**		**Realisatie**		**Gefactureerd**	**Afrekening**
	Se	Bijdrage	Se	Bijdrage	Obv primaire begroting	
Berg en Dal	158,0	4.529	157,5	4.512	4.529	-17
Beuningen	106,9	3.064	104,5	2.993	3.064	-71
Druten	82,2	2.356	82,4	2.360	2.356	4
Heumen	52,7	1.511	51,9	1.487	1.511	-24
Nijmegen	854,5	24.493	861,3	24.666	24.493	173
Wijchen	176,4	5.056	174,2	4.987	5.056	-69
West Maas en Waal	50,2	1.439	50,4	1.442	1.439	3
Totaal	**1.480,9**	**42.448**	**1.482,2**	**42.447**	**42.448**	**-1**

Bijlage 4 **Verdeling risico-inventarisatie per gemeente**

Bedragen in € 1.000	Inwonersaantal	Verdeelsleutel o.b.v. inwoneraantal	Risico per gemeente
Nijmegen	177.800	55%	1.472
Wijchen	41.100	13%	340
Berg en Dal	34.930	11%	289
Beuningen	25.850	8%	214
Druten	18.950	6%	157
Heumen	16.527	5%	137
Mook en Middelaar	7.823	2%	65
Totaal	**322.980**	**100%**	**2.674**

Bijlage 5 **Rechtmatigheidsverantwoording per gemeente**

Bedragen in €	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
Declaraties	50	0	0	0	0	100	50
Wettelijke Loonkostensubsidies	11.000	9.500	6.700	5.900	1.000	75.300	33.500
Voorzieningen	1.000	700	500	400	200	4.500	1.100
Totaal afwijkingen	**12.050**	**10.200**	**7.200**	**6.300**	**1.200**	**79.900**	**34.650**

Bijlage 6 **Consolidatieoverzicht**

			Ongeconsolideerde cijfers Bedragen in € 1.000			**Geconsolideerde cijfers** Bedragen in € 1.000		
			Begroting		realisatie cijfers 2019	Begroting		realisatie cijfers 2019
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	na wijziging		vóór wijziging	na wijziging	
BO	Baten	Overhead	300	300	312	210	210	222
			300	**300**	**312**	**210**	**210**	**222**
WBRN	Baten	Overhead	429	353	353	429	353	353
		Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	2.529	2.529	2.921
		Begeleide participatie	57.121	57.121	57.204	55.890	55.890	55.838
		Arbeidsparticipatie	18.002	18.983	18.085	18.002	18.982	18.085
			78.081	**78.986**	**78.563**	**76.850**	**77.754**	**77.197**
IRVN	Baten	Overhead	18.185	18.138	18.074	17.149	17.102	17.047
		Arbeidsparticipatie	395	395	275	0	0	-1
			18.580	**18.533**	**18.349**	**17.149**	**17.102**	**17.046**
Totaal baten:			**96.961**	**97.819**	**97.224**	**94.209**	**95.066**	**94.465**
BO	Lasten	Overhead MGR	300	300	312	300	300	312
			300	**300**	**312**	**300**	**300**	**312**
WBRN	Lasten	Overhead	416	388	448	416	388	448
		Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	2.529	2.529	2.921
		Begeleide Participatie	53.858	53.811	54.170	53.189	53.142	53.486
		Arbeidsparticipatie	13.654	14.548	13.319	13.119	14.012	12.772
		Overhead MGR	7.624	7.710	7.705	6.090	6.176	6.189
			78.081	**78.986**	**78.563**	**75.343**	**76.247**	**75.816**
IRVN	Lasten	Overhead	16.470	16.423	16.394	16.470	16.423	16.394
		Arbeidsparticipatie	395	395	275	395	395	275
		Overhead MGR	1.715	1.715	1.680	1.701	1.701	1.668
			18.580	**18.533**	**18.349**	**18.566**	**18.519**	**18.337**
Totaal lasten:			**96.961**	**97.819**	**97.224**	**94.209**	**95.066**	**94.465**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

			Ongeconsolideerde cijfers Bedragen in € 1.000			Eliminatie doorbelasting Bedragen in € 1.000			Geconsolideerde cijfers MGR Bedragen in € 1.000		
			Begroting		realisatie cijfers 2019	Begroting		realisatie cijfers 2019	Begroting		realisatie cijfers 2019
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	na wijziging		vóór wijziging	na wijziging		vóór wijziging	na wijziging	
MGR	Baten	Overhead	18.913	18.791	18.738	1.125	1.125	1.117	17.788	17.666	17.621
		Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	0	0	0	2.529	2.529	2.921
		Begeleide participatie	57.121	57.121	57.204	1.231	1.231	1.366	55.890	55.890	55.838
		Arbeidsparticipatie	18.398	19.378	18.361	396	396	276	18.002	18.982	18.085
			96.961	**97.819**	**97.224**	**2.752**	**2.752**	**2.759**	**94.209**	**95.067**	**94.465**
MGR	Lasten	Overhead	16.886	16.811	16.842	0	0	0	16.886	16.811	16.842
		Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	0	0	0	2.529	2.529	2.921
		Begeleide Participatie	53.858	53.811	54.170	668	669	684	53.189	53.142	53.486
		Arbeidsparticipatie	14.049	14.943	13.594	535	535	547	13.514	14.408	13.047
		Overhead MGR	9.639	9.725	9.697	1.548	1.548	1.527	8.091	8.177	8.169
			96.961	**97.819**	**97.224**	**2.752**	**2.752**	**2.759**	**94.209**	**95.067**	**94.465**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

de onderdelen weer. Dit is nodig om per onderdeel alle kosten en opbrengsten weer te geven, die de basis zijn voor de afrekening van het desbetreffen de onderdeel. Dit heeft een baten en lasten verhogend effect. Op MGR niveau elimineren wij dit conform de BBV voorschriften.

Bestuursondersteuning (BO)

Doorbelasting van bestuurskosten naar de Overhead MGR van WerkBedrijf (WBRN) en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN).

WerkBedrijf (WBRN)

Bij de begeleide participatie vindt er een aantal doorbelastingen plaats. De huisvestingslasten van de Boekweitweg (opbrengsten Vastgoed, programmalasten SW), de detacheringsopbrengst van de SW-medewerkers die voor de MGR zelf worden ingezet (opbrengst SW, kosten overhead MGR WBRN) en de opbrengst voor de praktijkdiagnose (opbrengst SW, programmalasten WERK).

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN)

De dienstverlening welke het onderdeel Automatisering van iRvN voor het WerkBedrijf verricht wordt doorbelast. Deze inkomsten staan bij iRvN onder het Taakveld Overhead. De lasten vallen bij WBRN onder Overhead MGR.
Verder beheert iRvN de applicaties voor de informatievoorziening van het onderdeel WERK. Deze kosten komen in de programmalasten van WERK

Bijlage 7 **Toelichting begroting voor en na wijziging**

Geconsolideerde cijfers

			Begroting 2019 Bedragen in € 1.000				
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	1e wijziging	2e wijziging	3e wijziging	ná wijziging
MGR	Baten	Overhead	17.788	-337	115	100	17.666
		Inkomensregeling	2.529	0	0	0	2.529
		Begeleide participatie	55.890	0	0	0	55.890
		Arbeidsparticipatie	18.003	89	574	317	18.983
			94.210	**-248**	**689**	**417**	**95.068**
MGR	Lasten	Overhead	16.886	-337	162	100	16.811
		Inkomensregeling	2.529	0	0	0	2.529
		Begeleide Participatie	53.189	0	-47	0	53.142
		Arbeidsparticipatie	13.515	89	488	317	14.409
		Overhead MGR	8.091	0	86	0	8.177
			94.210	**-248**	**689**	**417**	**95.068**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Ongeconsolideerde cijfers

			Begroting 2019 Bedragen in € 1.000				
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	1e wijziging	2e wijziging	3e wijziging	ná wijziging
MGR	Baten	Overhead	18.913	-337	115	100	18.791
		Inkomensregeling	2.529	0	0	0	2.529
		Begeleide participatie	57.121	0	0	0	57.121
		Arbeidsparticipatie	18.398	89	574	317	19.378
			96.961	**-248**	**689**	**417**	**97.819**
MGR	Lasten	Overhead	16.886	-337	162	100	16.811
		Inkomensregeling	2.529	0	0	0	2.529
		Begeleide Participatie	53.858		-47	0	53.811
		Arbeidsparticipatie	14.049	89	488	317	14.943
		Overhead MGR	9.639	0	86	0	9.725
			96.961	**-248**	**689**	**417**	**97.819**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Ongeconsolideerde cijfers per module

			Begroting 2019 Bedragen in € 1.000				
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	1e wijziging	2e wijziging	3e wijziging	ná wijziging
BO	Baten		300	0	0	0	300
			300	0	0	0	**300**
BO	Lasten		300	0	0	0	300
			300	0	0	0	**300**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
WBRN	Baten	Overhead	429	0	-75	0	354
		Inkomensregeling	2.529	0	0	0	2.529
		Begeleide participatie	57.121	0	0	0	57.121
		Arbeidsparticipatie	18.003	89	574	317	18.983
			78.082	**89**	**499**	**317**	**78.987**
WBRN	Lasten	Overhead	416	0	-28	0	388
		Inkomensregeling	2.529	0	0	0	2.529
		Begeleide Participatie	53.858	0	-47	0	53.811
		Arbeidsparticipatie	13.655	89	488	317	14.549
		Overhead MGR	7.624	0	86	0	7.710
			78.082	**89**	**499**	**317**	**78.987**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
IRVN	Baten	Overhead	18.185	-337	190	100	18.138
		Arbeidsparticipatie	395	0	0	0	395
			18.580	**-337**	**190**	**100**	**18.533**
IRVN	Lasten	Overhead	16.470	-337	190	100	16.423
		Arbeidsparticipatie	395	0	0	0	395
		Overhead MGR	1.715	0	0	0	1.715
			18.580	**-337**	**190**	**100**	**18.533**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting Begrotingswijziging

	Taakveld arbeidsparticipatie		
Onderdeel	Baten/Lasten	Bedrag	Toelichting
WB WERK	Baten	574	Begrotingswijziging meicirculaire (extra budget)
		406	Begrotingswijziging Q2 extra Maat en Meerwerk Berg en Dal en Mook en Middelaar 89.000 en toevoeging SAR 317.000,–.
	Lasten	20	Extra middelen Participatiebudget te besteden aan materiële zaken inzake EVA.
		459	370.000,– van de extra middelen Participatiebudget inzetten voor aanbod aan gemeenten en Extra maat en Meerwerk Berg en Dal en Mook en Middelaar 89.000,–.
		98	Extra middelen Participatiebudget: 39K vervanging langdurige zieken en stijging CAO 59K.
		317	SAR toegevoegd in begroting. (begrotingswijziging 3e kwartaal)

	Taakveld arbeidsparticipatie		
Onderdeel	Baten/Lasten	Bedrag	Toelichting
WBSW	Lasten	-150	Technische wijziging: vervoerskosten (uitruil wwon-werk) van salariskosten SW naar overige kosten SW-medewerkers.
		150	Technische wijziging: vervoerskosten (uitruil wwon-werk) van salariskosten SW naar overige kosten SW-medewerkers.
WB Vastgoed	Lasten	-47	Door de verbouwing van het gebouw aan de BWW verwachten we in 2019 minder onderhouds-kosten en zo de niet gerealiseerde verhuuropbrengsten op te kunnen vangen

	Taakveld arbeidsparticipatie		
Onderdeel	Baten/Lasten	Bedrag	Toelichting
WB Vastgoed	Baten	-75	Aframen externe verhuuropbrengsten (worden niet gerealiseerd).
iRvN Automatisering	Baten	150	Zie toelichting
		-197	Zie toelichting
WB WERK	Lasten	86	Extra middelen Participatiebudget: 57K onvoorzien en 9K vervanging langdurige zieken.
WB Vastgoed	Lasten	-28	Door de verbouwing van het gebouw aan de BWW verwachten we in 2019 minder onderhouds-kosten en zo de niet gerealiseerde verhuuropbrengsten op te kunnen vangen.
iRvN Automatisering	Lasten	150	Zie toelichting
		-197	Zie toelichting

Het verschil tussen de begroting voor en na wijziging op de baten bij module iRvN is als volgt:

Taakveld overhead

Eerste begrotingswijziging 2019		
Onderdeel	Toelichting	Bedrag
iRvN Automatisering	De begroting is in 2019 aangepast voor € 150.000 (€ 100.000 in Q2 en nog eens € 50.000 in Q3) aan extra doorbelasting van plusproducten. Hier staan extra operationele lasten tegenover.	+ € 100.000
	Er heeft daarnaast een verplaatsing plaatsgevonden van operationele naar personele lasten voor een bedrag van € 252.000.	+ € 75.000
iRvN Applicatiebeheer	De begroting is in de loop van 2019 aangepast voor € 140.000 (€ 90.000 in Q2 en nog eens € 50.000 in Q3) aan extra doorbelasting van m.n. dienstverlening. Hier staan extra personele lasten tegenover	+ € 90.000
	De financiering van de jaarlijkse ESB-exploitatiekosten wordt vanaf 2019 betaald uit de structureel beschikbare ruimte binnen de iRvN-begroting Automatisering. Hierdoor is de deelnemersbijdrage voor gemeente Nijmegen, die tot op heden de enige opdrachtgever is aan onderdeel applicatiebeheer, met € 337.000 verlaagd. Dit betekent aan de lastenzijde een afname in operationele lasten met € 85.000 en een afname in personele lasten met € 252.000.	- € 337.000
Totaal		**- € 147.000**

Tweede begrotingswijziging 2019		
Onderdeel	Toelichting	Bedrag
iRvN Automatisering	Doorbelasting van plusproducten (zie bovenstaand).	+ € 50.000
iRvN Applicatiebeheer	Doorbelasting van extra dienstverlening en plusproducten (idem).	+ € 50.000
Totaal		**+ € 100.000**

Bijlage 8 **Overheadpercentages**

De jaarrekening 2019 is ingericht conform de richtlijnen BBV. De taakvelden zijn weergegeven en de overhead is in beeld gebracht, zie de tabel hiernaast:

Betreffende de overhead zijn er regionale af spraken gemaakt. Er is afgesproken dat de organisatiekosten van de MGR voor maximaal 25 % uit overhead mogen bestaan. De organisatiekosten bestaan uit de personele lasten, materiele lasten, kapitaallasten en overige lasten.

De overheadnorm volgens de BBV richtlijnen komt in 2019 uit op deze 23%.

MGR totaal				
Baten Bedragen in € 1.000	**begroting 2019 vóór wijziging**	**begroting 2019 ná wijziging**	**realisatie 2019**	**saldo 2019**
Overhead	17.788	17.665	17.621	-44
Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide participatie	55.890	55.890	55.838	-52
Arbeidsparticipatie	18.002	18.982	18.085	-897
Totaal baten	**94.209**	**95.066**	**94.465**	**-601**

Lasten Bedragen in € 1.000	**begroting 2019 vóór wijziging**	**begroting 2019 ná wijziging**	**realisatie 2019**	**saldo 2019**
Overhead	16.886	16.811	16.842	31
Inkomensregeling	2.529	2.529	2.921	392
Begeleide Participatie	53.189	53.142	53.486	344
Arbeidsparticipatie	13.514	14.407	13.047	-1.360
Totaal Programmalasten	**86.118**	**86.889**	**86.296**	**-593**
Overhead MGR	8.091	8.177	8.169	-8
Totaal lasten	**94.209**	**95.066**	**94.465**	**-601**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Overhead BBV 2019 Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf			iRvN		BO	Totaal
	Werk	SW	Vastgoed	Applicaties	Automatisering		
Primaire kosten	8.465	5.644	1.020	4.681	11.988	0	31.798
Overheadkosten	4.765	2.939	0	673	1.007	312	9.696
Totaal	**13.230**	**8.583**	**1.020**	**5.354**	**12.995**	**312**	**41.494**
Primaire kosten	64%	66%	100%	87%	92%	0%	77%
Overheadkosten	36%	34%	0%	13%	8%	100%	23%
	100%	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

© WerkBedrijf Rijk van Nijmegen, maart 2020.

Redactie: Norieke Luttikhold. Opmaak: zingrafischontwerp.nl. Fotografie: de verBeelding.

Zienswijze IRvN

Geacht College,

U heeft gevraagd naar onze zienswijze op de begroting 2021 en de jaarrekening 2019 van de MGR Rijk van Nijmegen. De MGR bestaat uit de module WerkBedrijf en IRvN. Hierbij treft u de zienswijze inzake IRvN aan. De zienswijze is voor de gemeente Druten en Wijchen gezamenlijk opgesteld aangezien de ICT geïntegreerd is ingebracht bij de Werkorganisatie Druten Wijchen.

1. Zienswijze concept Jaarrekening 2019

1.1. Algemeen

Op 1 januari 2018 zijn de automatiseringstaken van de gemeente Wijchen net als voor de gemeente Druten ondergebracht bij de IRvN. Op grond hiervan voert de IRvN de automatiseringstaken voor de Werkorganisatie Druten-Wijchen uit. De Informatiseringskant wordt door de WDW zelf ingevuld en uitgevoerd. Inmiddels is er sprake van een geïntegreerd technisch platform voor de WDW. De inbreng bij de IRvN heeft niet geleid tot een structurele toename van de automatiseringskosten en is conform het Bedrijfsplan D-W.

In het jaar 2019 heeft voor het IRvN de nadruk gelegen op:

- Vergroten stabiliteit en continuïteit van de ICT Infrastructuur
- Informatieveiligheid in relatie tot AVG en Baseline Informatiebeveiliging Overheid
- Verbetering van de dienstverlening.
- Verbetering van de infrastructuur.

Naar onze mening zullen deze thema's aandacht blijven vragen. Er zijn stappen gemaakt, maar het verder operationaliseren en verbeteren blijft noodzakelijk. Dit gegeven gebruikerstevredenheid ,oplostijden en toekomstgerichte ontwikkeling van diensten.

De hoofden Bedrijfsvoering en CIO Nijmegen hebben samen met IRvN kaders opgesteld om de samenwerking op het gebied van Informatisering en Automatisering te verbeteren.

De jaarrekening is conform de richtlijnen van verantwoording. Gegeven belang voor de gemeenten wordt onderstaand nog even expliciet ingegaan op Informatieveiligheid.

1.2 Informatieveiligheid

Het belang van informatieveiligheid en privacy is voor onze inwoners en bedrijven van groot belang. De IRvN heeft naast onszelf hierin een belangrijke rol. Voor alle aangesloten gemeenten dient de IRvN de informatieveiligheid in te richten, operationeel te hebben en te borgen. Het afgelopen jaar zijn de nodige informatieveiligheidsmaatregelen ingevoerd om ongeveer 50% van alle noodzakelijke maatregelen voor de gemeenten te borgen. De overige maatregelen dienen door de gemeenten zelf te worden opgevangen. De IRvN heeft ook in 2019 belangrijke stappen gemaakt. In de jaarrekening legt de IRvN hier verantwoording over

af. De IRvN rapporteert eveneens in het regionaal overleg Hoofden Bedrijfsvoering en in het regionaal CISO overleg. Bevindingen zijn conform.
De basisinrichting heeft plaatsgevonden, het vergroten van kennis, bewustzijn, professionele monitoring is in 2019 vergroot. De verklaring van toepasselijkheid zal door de deelnemende gemeenten worden verstrekt.

In januari van dit jaar vonden er diverse zogeheten 'hacks' plaats van publieke instellingen waaronder universiteiten en overheden, of pogingen daartoe. Alhoewel het strikt genomen niet onder het jaarverslag valt van 2019, constateren wij, alhoewel wij in deze regio geen noemenswaardige negatieve effecten hebben ondervonden, dat dit wel een risicothema betreft dat in de toekomst niet meer uit te sluiten valt. Het verdient om die reden dan ook meer proactieve of achterafinformatie die zich niet mag of hoeft te beperken tot de reguliere jaarverslagen. Wij geven u dan ook in overweging mee, naar aanleiding van incidenten met een dergelijke maatschappelijke impact en mogelijke risico's, meer duiding te geven aan de Raden dan thans het geval is.

Zienswijze: Het verdient meer aandacht in de risicoparagraaf van de conceptbegroting (blz. 63) waarin het volgende op te tekenen valt:
"ICT: Dit betreft met name het risico van uitval of het hacken van ICT-voorzieningen. De MGR anticipeert op dit risico door het uitvoeren van test. Ondanks dat blijft de mogelijkheid van uitval bestaan." Daarbij sluiten wij vanzelfsprekend geenszins uit dat al hetgeen u heeft gedaan of nagelaten juist heeft geleid tot de geringe overlast die in deze regio is ervaren.

We zijn blij met uw inspanningen op het gebied van veiligheid en bestrijding van cyberrisico's die, zoals inmiddels in 2020 gebleken, van het grootste belang zijn.
Zienswijze: We nodigen u uit de aanbevelingen uit het evaluatie onderzoek Citrix te bezien op opvolging binnen uw verantwoordelijkheden en dit gezamenlijk te monitoren.

1.3 Cijfermatige jaarrekening

Jaarrekening 2019 MGR onderdeel IRvN

Bijdrage werkorganisatie Druten-Wijchen aan IRvN	**Jaarrekening 2019 IRvN**
Bijdrage o.b.v. de jaarrekening 2019 van de IRvN: * aandeel Wijchen: * aandeel Druten:	 € 1.059.000 € 459.000
Totaal bijdrage o.b.v. jaarrekening 2019 IRvN: Totaal bijdrage opgenomen in de jaarrekening 2019 van de WDW:	€ 1.518.000 € 1.530.000
Voordelig verschil voor de WDW:	€ 12.000

Het voordelig verschil houdt verband met de bestemming van het voordelig resultaat van de IRvN over 2019, totaal ad € 98.000. Als het Algemeen Bestuur van de MGR daarmee akkoord gaat, dan zal het voordeel van Druten/Wijchen (lees WDW) ad € 12.000, te zijner tijd onderdeel gaan vormen van het rekeningresultaat 2020 van de WDW.
Ingestemd kan worden met de jaarrekening 2019 van de IRvN en de bestemming van het resultaat over dat jaar.

2. Zienswijze begroting 2020-2024

2.1 Algemeen

Het accent voor 2020 en 2021 ligt voor de IRvN op de doorontwikkeling van IRvN als ICT-dienstverlener voor een veilige, flexibele en moderne werkomgeving. Innovatie waar mogelijk, mobiel tenzij, passend bij de vraag van de deelnemende gemeenten.

De IRvN richt zich op:

- Verbeteren van de dienstverlening aan de klant
- Waarborgen van de ICT bedrijfscontinuïteit
- IRvN als ICT Dienstverlener
    - Informatie Veilige werkomgeving
    - Flexibele werkomgeving
    - Moderne werkomgeving

De aandacht voor informatieveiligheid wordt verder vergroot door de focus nu te leggen op de herinrichting van de beheeromgeving (accounts en werkplekken), segmentatie van de interne netwerken, implementatie van GGI-veilig etc.

Het mobiel werken wordt verder vorm gegeven. Universele desktops worden vervangen door persoonsgebonden laptops die voldoen aan de veiligheidseisen. Daarnaast wordt ook de overstap gemaakt naar Microsoft 365. Hiermee worden de samenwerkingsfunctionaliteiten voor de kantoorautomatisering geïntroduceerd. De WDW heeft deze overstap in middels gemaakt. In de huidige situatie waarin wij als gevolg van Corona thuis werken en gebruik maken van MS Teams is dit van grote toegevoegde waarde en draagt bij aan de bedrijfscontinuïteit.

Zienswijze:
Wij onderstrepen de stappen die in de kantoorautomatisering worden gemaakt. Verdere ontwikkeling op het gebied van samenwerkingsfunctionaliteit en vervolgstappen dienen met de deelnemende gemeenten vorm te worden geven.

Dienstverleningsovereenkomst 2021 en 2022
De gesprekken over de nieuwe Dienstverleningsovereenkomst 2021 en 2022 lopen nog en daarmee willen wij aangeven dat de begroting wellicht nog een wijziging nodig heeft om goed aan te sluiten bij de afspraken die wij met elkaar maken in de nieuwe overeenkomst.

Zienswijze: de begroting zal wellicht nog aangepast moeten worden aan de hand van de nieuwe Dienstverleningsovereenkomst 2021 en verder.

Evaluatieonderzoek
In 2020 wordt in opdracht van de Kring van Gemeentesecretarissen, een grootschalig evaluatieonderzoek uitgevoerd naar ICT Rijk van Nijmegen en de I&A-samenwerkingspartners van de deelnemende gemeenten. Dit met het oog op de toekomstige regionale I&A samenwerking en de IRvN ambities. De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek zullen de basis zijn voor de verdere ontwikkeling van de IRvN.

Zienswijze:

- Wij onderstrepen het belang hiervan en zullen dit actief ondersteunen. De professionele ondersteuning en ontwikkeling van de IRvN gaat hand in hand met de professionele ontwikkeling van de Informatisering van de gemeente om de harmonisatie en digitale transformatie te realiseren.

Bezuinigingstaakstelling
De gemeente Nijmegen heeft aangegeven de door haar voorgenomen structurele bezuiniging op te leggen aan haar verbonden partijen. Efficiency korting van 1% in 2021 oplopend tot 3 % in 2023. Concreet betekent dit voor onderdeel Automatisering dat de deelnemersbijdrage van alle gemeenten aan IRvN moet worden verlaagd met 140.000 euro in 2021 oplopend tot 440.000 in 2023. De IRvN geeft aan dat het niet verstandig is om (verdere)bezuinigingen door te voeren gezien het strategisch belang van ICT in de digitale transformatie voor de deelnemende gemeenten. Eveneens gezien het steeds groter wordende belang van informatieveiligheid en de afhankelijkheid hiervan voor de algemene bedrijfscontinuiteit.

Zienswijze: Wij onderstrepen het standpunt van de IRvN dat verdere bezuinigingen niet wenselijk zijn. Investeren in ICT is noodzakelijk om het digitale transformatieproces met moderne veilige infrastructuur te ondersteunen, maar ook goede doelmatig, efficiënte werkprocessen te ondersteunen in het digitale transformatieproces voor de gemeenten. Natuurlijk dienen investeringen businesscase gedreven te worden gerealiseerd.

Wij dringen er bij de IRvN erop aan om voortdurend te onderzoeken of het moderniseren van m.n. het IT beheer via moderne cloud oplossingen ons regionaal schaalvoordeel op kan leveren. Dit tevens met het oog op de genoemde digitale transformatie samen organiseren VNG en de visie Common Ground.

2.2 Cijfermatige zienswijze Begroting

De baten en lasten in 2021 e.v. stijgen ten opzichte van de ontwerpbegroting.
Dit betreft de reguliere dienstverlening.
Deze bestaat uit:

1. Indexering voor 2021 e.v. met 1,18 %. Dit is na de korting van 1 % taakstelling. Dit leidt tot een hogere bijdrage voor de gemeenten.
2. Uitbreiding van producten en uitbreiding aantal gebruikers.

Zienswijze:

- Wij kunnen instemmen met de Begroting 2021 IRvN Automatisering voor wat betreft de bijdrage van de WDW inclusief de compensatie van de kapitaallasten.
- Wij kunnen instemmen met het in rekening brengen van de plusproducten voor 2021 ad. 38.000 euro dit is conform gemaakte afspraken.

2.3 Herziene begroting 2020 en begroting 2021 IRvN in relatie tot begroting WDW

Bijdrage werkorganisatie Druten-Wijchen aan IRvN	**Bijgestelde begroting 2020 IRvN**	**Begroting 2021 IRvN**
Bijdrage op basis van de begroting van de MGR/IRvN:	€ 1.668.553	€ 1.781.534
Bijdrage opgenomen in de (meerjaren)begroting van de WDW:	€ 1.533.829	€ 1.615.467
Tekort:	€ 134.724	€ 166.067

Het tekort is in hoofdzaak toe te schrijven aan de noodzakelijke uitbreiding van de dienstverlening door de IRvN en de deels nog niet verwerkte indexering voor loon- en prijsontwikkeling op deze uitgave in de begroting van de WDW. Daarnaast is ook het effect van de verlaging van de compensatie van de IRvN voor kapitaallasten van investeringen in hardware, die de WDW in het verleden zelf pleegde, debet aan deze ontwikkeling. Deze investeringen worden namelijk in toenemende mate bekostigd door de IRvN. Daarbij is sprake van verschuiving.

Zowel het voorziene tekort voor 2020 als voor 2021 kan, weliswaar met de nodige maatregelen, geheel binnen de begroting van de WDW incidenteel worden opgelost. Voor de jaren daarna is dit echter niet meer mogelijk. Derhalve zal in de concept Perspectiefnota 2020 van Wijchen vanaf 2022 een verhoogde bijdrage aan de WDW worden opgenomen van afgerond € 108.000, zijnde 65% van € 166.000. Voor Druten is dit 35% van € 166.000 zijnde € 58.000.

Gemeente Nijmegen
Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen
Stella van Hees
Marcel Meier AA
Clemens Rutten RA (meelezer)
April 2020

Adviesrapport

Jaarstukken 2019

&

Begroting 2021

MGR

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **1**
……..in één oogopslag **2**
Inleiding **3**
1.Advies **4**
1.1 Complexiteit bij advies 4
1.2 Advies bij de jaarstukken 4
1.3. Advies bij de begroting 4
2.Kaders **5**
2.1. BRN-normen 5
2.2. Overige kaders 5
3.Algemeen **5**
3.1 Coronavirus (COVID-19) 5
3.2. Ontwikkelingen 6
3.3. Aanvullende bijdrage sociale werkvoorziening. 7
3.4 . Ontwikkelingen in uitstroom naar werk. 8
3.5. Afbouw en ontschotting Participatiebudget 9
4. Jaarrekening **10**
4.1. Resultaat 2019 en voorstel bestemming resultaat 10
4.2. Schattingswijziging grondslagen voor waardering en bepaling. 10
4.3. Bezittingen en schulden per 31 december 2019 11
4.4 . Accountantsverklaring. 12
5.Begroting **13**
5.1. Van begroting 2020 naar meerjarenraming 13
5.2. Huisvesting. 14
5.3 Deelnemersbijdrage en indexering 15
5.4. BTW en VPB 15
6. Weerstandsvermogen **16**

……..in één oogopslag

JAARREKENING

Goedkeurende accountantsverklaring
Rekeningresultaat: € 170.000 voordelig vóór afrekening gemeentelijke bijdrage.

De resultaten voor afrekening zijn:
- Werkbedrijf, onderdeel werk V € 71.000,-
- Werkbedrijf, onderdeel SW V € 1.000,-
- IRvN V € 98.000,-

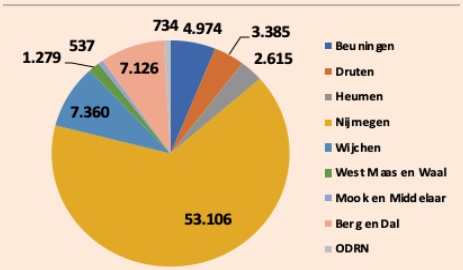
.

VERMOGENSPOSITIE

Geen reserves bij MGR.
Resultaat wordt via eindafrekening direct verrekend in de gemeentelijke bijdrage.
Benodigde buffer voor risico's bij gemeenten:
- risicoprofiel MGR € 2,7 mln.
- verdere afbouw en ontschotting Participatiewet.
-Aanbieden beschut Werk vanuit de Participatiewet.

BEGROTING

Sluitend met een aanvullende gemeentelijke bijdrage SW tekort ('21: € 4,32 mln.)
BRN:
Normering gevolgd en akkoord.
De generieke korting van 1% doorgevoerd op IRVN.
Vanaf 2022 niet meerjarig doorgevoerd.

ADVIES

- in te stemmen met de jaarrekening 2019 o.v.v. van verhuizing i.r.t. de extra afschrijving van € 290.000,-;
- in te stemmen met de bijgestelde begroting 2020 o.v.v. verhuizing i.r.t. de extra afschrijving van € 290.000,-;
- in te stemmen met de ontwerpbegroting 2021 m.u.v. de ingeboekte besparing van € 0,5 mln. op de huisvestingslasten. Advies aan MGR om deze besparing te corrigeren in de begroting 2021.
- de meerjarenraming 2022-2024 voor kennisgeving aan te nemen. Generieke korting is niet verder doorgevoerd;
- opnemen risicoprofiel MGR € 2,7 mln.

DEELNEMERSBIJDRAGEN *(bedragen* € 1.000)*

Gemeente	***Rekening 2019***	***Begroting 2021***
Berg en Dal	7.252	7.126
Beuningen	4.873	4.974
Druten	3.509	3.385
Heumen	2.573	2.615
Mook en Middelaar	491	537
Nijmegen	54.363	53.106
Wijchen	7.671	7.360
West Maas en waal	1.442	1.279
ODRN	0	734
Totaal	***82.174***	***81.115***

Inleiding

Dit adviesrapport bevat de uitkomsten van de beoordeling jaarstukken 2019- en begroting 2021 van de MGR Rijk van Nijmegen (hierna: MGR). Hierbij is een advies geformuleerd ten behoeve van de zienswijze die gevraagd wordt van de deelnemende gemeenten bij de begroting 2021, en een advies bij de vaststelling jaarrekening 2019 en resultaatbestemming 2019. Op 30 april 2020 hebben wij onze bevindingen besproken met Marc Peters (Concerncontroller).

Tijdschema zienswijze

De rekening 2019 en de begroting 2021 is aan de deelnemende gemeenten aangeboden op 31 maart 2020. Volgens de BRN planning geeft de adviesfunctie een advies aan deelnemende gemeenten op 30 april 2020 en zullen gemeenten uiterlijk 22 juni 2020 hun zienswijze indienen. De vaststelling van deze begroting en jaarrekening is gepland op 9 juli 2020 door het AB.

Werkwijze Adviesfunctie

Voor de beoordeling van de jaarstukken en de begroting hebben de gemeenten in de Regio Nijmegen de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen opgericht (hierna: Adviesfunctie). De Adviesfunctie beoordeelt de jaarstukken en begroting en brengt hierover advies uit aan de regiogemeenten. Bijzonderheid bij de MGR is dat niet elke gemeente deelneemt in elke module (Mook en Middelaar niet in sociale Werkvoorziening, informatie- en applicatiebeheer alleen in Nijmegen). Daarbij is gemeente West Maas en Waal geen deelnemer, maar neemt zij wel dienstverlening af op het gebied van de sociale werkvoorziening.

Vertrekpunt bij de beoordeling zijn de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN), vastgesteld door de gemeenten in de Regio Nijmegen. Hieraan toetsen wij. In de BRN 2021 is er een nieuwe indexeringssystematiek van toepassing. Voor een uitgebreide toelichting op de indexeringssystematiek verwijzen wij naar de BRN 2021. Wij hebben de bijzonderheden die gelden voor de MGR Rijk van Nijmegen verder in dit rapport toegelicht.

Onze beoordeling van de jaarstukken richt zich op de financiële verantwoording en het voorstel over de bestemming van het resultaat. Op basis van de accountantscontrole gaat de Adviesfunctie uit van de juistheid van de jaarrekeningcijfers en richt de Adviesfunctie zich op een beoordeling van deze cijfers. Daarbij worden de bevindingen in het accountantsverslag meegenomen. Daarmee valt een inhoudelijke beoordeling van geleverde prestaties buiten de scope van de Adviesfunctie. De beoordeling van de begroting richt zich allereerst op het realiteitsgehalte van de raming en de toepassing van de BRN normen en richt zich vooral op het jaar 2021. De meerjarenraming wordt met name gebruikt als basis voor de beoordeling van de vermogenspositie. Een inhoudelijke beoordeling van beleidsvoornemens valt buiten de scope van de Adviesfunctie.

Zowel bij de jaarstukken als de begroting worden de risico's en de risicobeheersing in ogenschouw genomen en beoordelen wij de vermogenspositie, en met name het verloop van de algemene reserve.

1.Advies

1.1 Complexiteit bij advies

Zoals de MGR in de aanbiedingsbrief al heeft aangegeven is de MGR zich aan het oriënteren op de mogelijkheid het Werkbedrijf volledig te huisvesten op de Boekweitweg. De besparing op het huisvestingsplan is geraamd op € 0,5 mln. per 2021 voor de MGR en dit financiële effect is alvast verwerkt in de voorliggende begroting. De voorgenomen verhuizing heeft ook zijn invloed gehad op de jaarrekening 2019, doordat er extra afschrijvingen zijn gedaan op de activa.
Aangezien de MGR Rijk van Nijmegen nog te maken heeft met doorlopende huurcontracten met de gemeente Nijmegen voor de Nieuwe Dukenburgse Weg heeft de voorgenomen verhuizing zijn invloed gehad op de adviezen van de Adviesfunctie. In het rapport zullen deze effecten nader worden toegelicht.
De kanttekening die de Adviescommissie hierbij wil plaatsen is dat MGR de begroting 2021 en jaarrekening 2019 in een eerder stadium heeft opgesteld met de kennis van toen (tijdspad oktober 2019-januari 2020) Het advies van de Adviescommissie is in een later stadium (April 2020) geschreven. De informatie waarover de Adviescommissie nu beschikt is gebruikt in de totstandkoming van dit rapport.

1.2 Advies bij de jaarstukken

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de MGR Rijk van Nijmegen om:

1. In te stemmen met de jaarrekening 2019, welke voor verrekening sluit met een voordelig resultaat van € 170.000, onder voorbehoud van de verhuizing in relatie tot de extra afschrijvingen van € 290.000,-;
2. In te stemmen met de door het Algemeen bestuur voorgestelde resultaatbestemming.

1.3. Advies bij de begroting

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de MGR regio Rijk van Nijmegen om:

1 In te stemmen met de bijgestelde begroting 2020 onder voorbehoud van de verhuizing in relatie tot de extra afschrijving van € 290.000,-;
2 In te stemmen met de begroting 2021 met uitzondering van de ingeboekte besparing van € 0,5 mln. op de huisvestingslasten;
3 Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024 en de MGR te adviseren om de generieke korting van 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 in de meerjarenbegroting door te voeren conform de BRN richtlijn 2021.

De MGR houdt zelf geen buffer aan om risico's op te kunnen opvangen. Daarom worden deelnemende gemeenten geadviseerd om deze risico's in hun eigen jaarrekening en begroting op te nemen in de paragraaf Weerstandsvermogen (zie verder § 6). Dit uitgaande van het (gewogen) risicoprofiel van de MGR van € 2,674 mln. , naar rato van deelname. Voor een overzicht van deze risico's verwijzen we naar hoofdstuk 7 van de begroting 2021-2024. Zoals hier verwoord wijst de MGR de deelnemende gemeenten op een aantal risico's rondom de rijks financiering, welke niet verder zijn te kwantificeren en om die reden niet zijn opgenomen in het overzicht van de risico's.

2.Kaders

2.1. BRN-normen

In de BRN 2021 is er een nieuwe indexeringssystematiek vastgesteld. De index-percentage voor 2021 op de gemeentelijke bijdragen 2,20%. Voor het onderdeel Werkbedrijf en SW van de MGR zijn er in de BRN richtlijn aparte afspraken gemaakt. We verwijzen hiervoor naar de BRN 2021 waarin dit nader wordt toegelicht.
In de BRN richtlijnen is er afgesproken dat er op de IRvN begroting een generieke korting van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 van toepassing is. Op eventuele bijzonderheden komen we verderop in dit adviesrapport terug.

2.2. Overige kaders

Overige kaders zijn niet van toepassing.

3.Algemeen

3.1 Coronavirus (COVID-19)

Het coronavirus (COVID-19) heeft geen financiële gevolgen gehad voor de jaarrekening 2019 van de MGR Rijk van Nijmegen. Voor het jaar 2020 en mogelijk ook de jaren daarna zal het virus gevolgen hebben voor de financiën. Dit wordt veroorzaakt door een terugval in de hele samenwerkingsketen van de MGR. Er wordt veel thuis gewerkt en de opdrachtgevers hebben een deel van de SW medewerkers naar huis gestuurd in verband met de terugloop van de werkzaamheden. Ook de MGR zelf heeft kwetsbare SW medewerkers naar huis gestuurd. De uitstroom van bijstandsgerechtigden wordt vertraagt. De cijfers van de MGR Rijk van Nijmegen zullen er over 2020 anders gaan uitzien dan op dit moment in de begroting is opgenomen. Daar waar mogelijk zal de MGR een beroep gaan doen op regelingen die het Rijk zal gaan bieden, zoals bijvoorbeeld de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid. De MGR zal in de tussentijdse rapportages (en indien nodig eerder) nader ingaan over de ontwikkelingen ten aanzien van de financiële gevolgen van de Coronavirus.

De Adviesfunctie adviseert de deelnemende gemeenten de berichtgeving via onder meer de kwartaalrapportages in 2020 scherp in de gaten te houden. Om de voortzetting van de bedrijfsvoering van de MGR te kunnen borgen, kan de MGR –in overleg - een beroep gaan doen op de deelnemende gemeenten. Daarnaast adviseren we de MGR de extra kosten als gevolg van het Coronavirus goed in de administratie vast te leggen, zodat de extra kosten voor de deelnemende gemeenten eventueel nog verhaald kunnen worden bij het Rijk.

3.2. Ontwikkelingen

In de jaarstukken en de begroting begint de MGR met de inhoudelijke ontwikkelingen en resultaten. Hierbij ligt de nadruk op de module Werkbedrijf als meest beleidsrijke module. In beide stukken gaat de MGR voor het Werkbedrijf in op de realisatie van de doelstellingen. Een aantal ontwikkelingen:

- Door uitstroom is het aantal SW-medewerkers afgenomen van 1.774 in 2018 naar 1.679 eind 2019;

- Het ziekteverzuim bedroeg eind 2019 18,4%. De doelstelling was voor 2019 15%, en is dus niet gehaald. De MGR blijft de komende jaren streven naar een verdere verlaging van het ziekteverzuim van 15%;

- De toegevoegde waarde per SW-medewerker was in 2019 € 7.504,-, eveneens lager dan de doelstelling voor 2019. (€ 7.761). Voor 2020 en 2021 streeft de MGR naar nagenoeg dezelfde toegevoegde waarde als in (€ 7.489,- € 15,- lager) en voor 2021 een verhoging van de toegevoegde waarde naar € 7.713,-.

Overige noemenswaardige ontwikkelingen zijn:

Huisvestingsplannen MGR.

Zoals de MGR in de aanbiedingsbrief al heeft aangegeven is de MGR zich aan het oriënteren op de mogelijkheid het Werkbedrijf volledig te huisvesten op de Boekweitweg. De besparing op het huisvestingsplan is geraamd op € 0,5 mln. per 2021 voor de MGR. Deze besparing is alvast verwerkt in de voorliggende begroting. De huisvestingsplannen raken zowel de rekening 2019 als ook de begroting 2021. (Zie ook de opmerking onder § 1.1.)
Verderop in dit rapport komen we op de huisvestingsplannen van de MGR terug.

Ontwikkelingen IRvN.

Het accent voor 2020 en 2021 ligt op de doorontwikkeling van de IRvN als ICT-dienstververlener voor een veilige, flexibele en moderne werkomgeving. In 2020 zal er een grootschalig evaluatieonderzoek worden uitgevoerd naar ICT Rijk van Nijmegen en de samenwerkingspartners van de deelnemende gemeenten. De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek zullen de input leveren voor de verdere doorontwikkeling van de IRvN de komende jaren.

In de BRN richtlijnen is een generieke korting van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 vastgesteld. De taakstelling loopt op tot zo'n € 0,6 miljoen in 2023 en is verdeel over de taakvelden Automatisering (€ 0,44 miljoen in 2023) en Applicatiebeheer. (€ 0,13 miljoen in 2023). Een verkenning op welke wijze deze taakstelling gerealiseerd moet gaan worden dient nog plaats te vinden. In de voorliggende begroting van de MGR, onderdeel IRvN is alleen de eerste generieke korting van 1% doorgevoerd. De BRN-richtlijn is op dit punt niet juist opgevolgd.

De adviesfunctie stelt voor ook de meerjarenbegroting van de IRvN aan te passen en de verhoging van de korting naar 2% en 3% door te voeren, zodat de juiste bijdrage per gemeente ook meerjarig in de begroting wordt opgenomen conform de BRN-richtlijn.

3.3. Aanvullende bijdrage sociale werkvoorziening.

Net zoals vorig jaar vraagt de Adviesfunctie aandacht voor het feit het Rijk de middelen vanuit het WSW budget aan het afbouwen is. Sinds 2015 stromen er geen mensen in de sociale werkvoorziening. Ook de MGR houdt in haar begroting rekening met een daling van het aantal SW-medewerkers. Dit komt tot uitdrukking in de begrotingstotalen van de SW: deze lasten dalen van € 51,8 miljoen in 2020 naar € 40,4 miljoen in 2024. De MGR brengt de gemeenten de kostprijs per SE in rekening. Een deel van deze kosten zijn beïnvloedbaar (organisatiekosten en de toegevoegde waarde) , maar het overgrote gedeelte niet. Dit betreffen met name de loonkosten en overige kosten van de SW-medewerkers. De rijksbijdrage daalt ook (van € 36,0 miljoen in 2020 naar € 31,1 miljoen in 2024). De onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de netto bijdrage van gemeenten in de SW in de periode 2020 tot en met 2024.

€ x 1.000	Begroting	Rijksbijdrage	Netto bijdrage	Netto bijdrage was	Mutatie	
2020	41.309	36.030	5.279	6.854	1.575	Voordeel
2021	39.191	34.872	4.320	5.933	1.613	Voordeel
2022	36.908	33.225	3.684	4.722	1.038	Voordeel
2023	34.415	32.226	2.188	3.580	1.392	Voordeel
2024	32.019	30.970	1.050		-1.050	

De tabel maakt duidelijk dat ten opzichte van de begroting 2020 in de voorliggende begroting 2021-2024 de aanvullende gemeentelijke bijdrage wel neerwaarts wordt bijgesteld.
Er ontstaat een voordeel op de gemeentelijke bijdrage van tussen de € 1 miljoen en € 1,5 miljoen per jaar. Dit wordt veroorzaakt door de daling van het aantal SW medewerkers, de indexering van de Rijksbijdrage door het Rijk. Ook de samenwerking met Blueview per 1 april 2020 (datum inmiddels opgeschort als gevolg van de maatregelen van de Coronacrisis) heeft een positief effect op de daling van de gemeentelijke bijdrage. Voor een verdere toelichting op de financiële effecten van de samenwerking met Blueview verwijzen wij naar pagina 41 van de Begroting 2021-2024.
Hoewel de bovenstaande tabel een positief beeld weergeeft, wil de Adviesfunctie de deelnemende gemeenten toch adviseren om voldoende financiële buffer op te nemen in haar eigen begrotingen voor de gemeentelijke SW-bijdrage.

3.4 . Ontwikkelingen in uitstroom naar werk.

Vanaf 2015 is de ambitie ten aanzien van de volledige uitstroom naar werk stabiel gebleven op 1.100 personen. Vanaf begin 2019 merkt het Werkbedrijf dat het steeds meer moeite kost om de prestaties uit het verleden te kunnen evenaren. Dit wordt veroorzaakt doordat de mogelijkheden van de kandidaten minder past bij de vraag van de ondernemers. Het risico op een mismatch groeit, waardoor de ondernemers en kandidaten vragen om meer nazorg. Er zal in een toenemende mate een beroep worden gedaan op langdurige begeleiding als gevolg van veranderingen in het bestand van de kandidaten. Waar voorheen mensen met een beperking konden werken in de Sociale Werkvoorziening, zal er nu een beroep moeten worden gedaan op de bijstand (Participatiewet). Instroom in de SW – zoals bekend- is niet meer mogelijk, maar de mensen zijn er natuurlijk nog wel. Er zijn hiervoor in de plaats een tweetal verschillende voorzieningen gekomen:

- de loonkostensubsidies in een beschutte omgeving en
- de arbeidsmatige dagbesteding Op weg naar Werk.

In de begroting 2021-2024 zien we dat de MGR de budgetten voor de loonkostensubsidies inclusief beschut behoorlijk toenemen. Zie hiervoor de onderstaande tabel.

Inkomensregelingen Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf - onderdeel WERK						
	R 2019	B 2020 p	B 2020 w	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Wettelijke loonkostensubsidie Beschut	115	1.528	389	618	847	1.087	1.316
Wettelijke loonkostensubsidie Regulier	2.806	2.190	3.176	3.257	3.341	3.429	3.520
Totaal	**2.921**	**3.718**	**3.565**	**3.875**	**4.188**	**4.516**	**4.836**

Een onderverdeling van de begrote loonkosten per gemeente heeft de MGR in haar begroting opgenomen in bijlage 3.

Bij de deelnemende gemeenten worden de loonkostensubsidies gedekt vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten. De begeleidingsvergoeding wordt gefinancierd uit de Participatiewet. Gemeenten lopen het risico dat enerzijds de loonkosten voor kandidaten met een nieuw dienstverband beschut blijft bestaan, omdat zij een tijdelijk dienstverband aangeboden hebben gekregen in een beschermde omgeving, terwijl de dekking vanuit het Rijk afneemt of wegvalt. Bovendien bestaat het risico dat de loonkosten de komende jaren verder zullen stijgen als gevolg van de komst van een cao voor deze doelgroep.

Voor wat betreft de arbeidsmatige dagbesteding heeft de MGR in haar begroting een structureel budget opgenomen van € 2,8 miljoen. Dit is € 0,2 miljoen hoger dan de uitgaven voor 2019 in werkelijkheid zijn geweest.

De Adviesfunctie adviseert – evenals het voorgaande jaar- de deelnemende gemeenten om goed rekenschap te nemen van bovenstaande financiële ontwikkelingen en zorg te dragen voor voldoende financiële dekking in de gemeentelijke begroting. De Adviesfunctie adviseert de MGR om de beschikbare budgetten voor loonkostensubsidies tussentijds nauwlettend te monitoren en dit te presenteren in de gebruikelijke kwartaalrapportages.

3.5. Afbouw en ontschotting Participatiebudget

De MGR heeft zowel in de jaarrekening 2019 als in de begroting 2021-2024 een paragraaf opgenomen over de afbouw en ontschotting van de Participatiewet, waaruit de begeleide participatie wordt bekostigd. De MGR merkt hierover op dat het toekomstig risico bestaat dat de Rijksoverheid deze budgetten verder gaat afbouwen. Dit kan leiden tot het ontstaan van frictiekosten, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit het participatiebudget. Ook in het sociale domein, waar het Participatiebudget onderdeel vanuit maakt, wordt ontschot. Zo is met ingang van 2019 het aandeel WWB Klassiek al overgeheveld naar de Algemene uitkering van de deelnemende gemeenten. We adviseren de ontwikkelingen te blijven volgen.

4. Jaarrekening

4.1. Resultaat 2019 en voorstel bestemming resultaat

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt welk resultaat is behaald vóór en na de eindafrekening met de deelnemende gemeenten per module.

Resultaat vóór en na eindafrekening:						
Bedragen in € 1.000	**Totale baten**	**Totale lasten**	**Resultaat voor eind-afrekening**	**Eind-afrekening**	**Saldo van baten en lasten**	**Gerealiseerd resultaat**
30Werkbedrijf	78.635	78.563	72	-72		
IRVN	18.447	18.349	98	-98		
Bestuursondersteuning	312	312	0	0		
Consolidatie	-2.759	-2.759	0	0		
Totaal:	**94.635**	**94.465**	**170**	**-170**		

Het resultaat vóór de verrekening bedraagt € 170.000,- positief.

We zien dat er een voordelig resultaat is behaald op de module IRVN van € 98.000,- en eveneens een voordelig resultaat van € 72.000,- op de module Werk bedrijf.

Het voorstel van het Algemeen Bestuur is om deze resultaten te verwerken in de gemeentelijke bijdrage die nog moeten worden plaatsvinden voor onder meer de wettelijke loonkostensubsidies als ook de decembercirculaire 2019 en de arbeidsmatige dagbesteding. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de pagina's 46 tot en met 48 van de jaarrekening.

4.2. Schattingswijziging grondslagen voor waardering en bepaling.

De MGR heeft in haar jaarrekening onder de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling een wijziging doorgevoerd in de waardering van activa. De MGR is voornemens te verhuizen naar de Boekweitweg per 1 Januari 2021. Als gevolg van dit voornemen heeft het Directieteam van de MGR besloten alle activa welke onlosmakelijk zijn verbonden aan het huidige pand aan de Nieuwe Dukenburgseweg te inventariseren en vervroegd af te schrijven als gevolg van de verwachte wijziging in de gebruiksduur. Dit heeft als gevolg dat de afschrijvingslasten voor de jaren 2019 en 2020 € 290.000,- hoger zijn. De accountant heeft een controle uitgevoerd op de schattingswijziging en hierbij vastgesteld dat de gehanteerde aannames en uitgangspunten hierbij redelijk zijn.

De adviesfunctie wil hierbij de volgende kanttekening plaatsen:

Onder hoofdstuk 6 (Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen) is onder kop A) huurovereenkomsten opgenomen, dat de MGR een tweetal huurovereenkomsten met de gemeente Nijmegen heeft afgesloten. Er staat geschreven dat na het verstrijken van de vijfjaarperiode de overeenkomst jaarlijks met één jaar wordt verlengd. In beide gevallen zijn de uitgangspunten hierbij naar de mening van de Adviesfunctie onjuist. De huur wordt namelijk met een periode van 5 jaar verlengd. Juridisch gezien is er nog sprake van een lopend huurcontract tussen de gemeente Nijmegen en de MGR. De Adviesfunctie van mening dat deze schattingswijziging vooruitloopt op bestuurlijke besluitvorming.

Aangezien er al een accountantscontrole heeft plaatsgevonden en de jaarrekening 2019 is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring stelt de Adviesfunctie voor, om in te stemmen met de doorvoering van deze schattingswijziging, onder het voorbehoud van doorgang van de verhuizing. Met de MGR is afgesproken dat- mocht de verhuizing geen doorgang vinden- de extra afschrijvingslasten van € 290.000, voor de jaren 2019 en 2020, worden gecorrigeerd in de gemeentelijke bijdrage in het lopende begrotingsjaar 2020 via een begrotingswijziging.
Deze wijziging wordt overigens ook in de geldende verslaggevingsregels voorgeschreven.

4.3. Bezittingen en schulden per 31 december 2019

Naast de kosten en opbrengsten die in 2019 zijn gemaakt geeft de balans per 31 december de bezittingen en schulden van de MGR weer.
Hierin vallen de volgen punten op:

- De opname van de post Financiële vast activa van € 487.000,-. Dit betreffen vorderingen die de MGR heeft op het UWV uit hoofde van de compensatieregeling. Hiervan wordt de betaling niet verwacht wordt in 2020. De vordering wordt daarom aangemerkt als een financieel vast actief, met een looptijd langer dan één jaar.

- Het saldo van de voorzieningen is gestegen. Dit wordt mede veroorzaakt door een dotatie aan de reorganisatievoorziening strategische personeelsplanning (SPP). In 2019 is er per saldo een bedrag van € 582.000,- toegevoegd aan deze voorziening en bedraagt deze voorziening ultimo 2019 € 669.000,-. Door de afbouw van het meerwerk en de sociale werkvoorziening zijn de budgetten sterker dan normaal afgenomen en is het Werkbedrijf genoodzaakt om haar personeelsbestand versneld af te bouwen. Het personeelsbestand dient toekomstbestendig en voldoende flexibel te zijn. Het gevolg hiervan is dat de voorziening van € 669.000,- is daarvoor ingesteld. Dit heeft tot gevolg dat de lasten in 2019 eenmalig € 781.000,- hoger zijn. De accountant heeft in haar rapportage aangegeven dat de aannames en uitgangspunten welke ten grondslag liggen aan de berekeningen redelijk zijn. De adviesfunctie kan instemmen met de vorming van deze reorganisatievoorziening.

- De MGR heeft in december 2019, betalingen verwerkt die betrekking hebben op 2020. Aan de passiva/schuldzijde betreft dit vooruitbetaalde gemeentelijke bijdragen, waar de MGR op balansdatum nog geen recht op heeft. Aan de activa/bezittingenzijde betreft dit met name loonkostensubsidies over januari die alvast zijn verstrekt. In de jaarrekening 2019 is ervoor gekozen deze posten gesaldeerd op te nemen. Dit verlaagt het balanspost overlopende activa en netto vlottende schulden met € 756.000,-.

Verder is het een gegeven dat de MGR geen eigen vermogen heeft, omdat resultaten direct met gemeenten worden verrekend.

4.4. Accountantsverklaring.

De jaarstukken zijn door de accountant gecontroleerd. De accountant heeft op 31 maart 2020 een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Oftewel dat de cijfers kloppen (getrouwheid) en volgens de regels tot stand zijn gekomen (rechtmatigheid). Voor de accountantsverklaring van Deloitte verwijzen we naar de pagina's 88 en 89 van de jaarstukken 2019 van de MGR.

5.Begroting

5.1. Van begroting 2020 naar meerjarenraming

De laatste begrotingswijziging van december 2019 is meteen de basis voor de gewijzigde begroting 2020 en onderstaande meerjarenraming vanaf 2021. Onderstaande tabel geeft de begrotingsbedragen weer na consolidatie.

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR totaal R 2019	B 2020 p	B 2020 w	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	13.047	12.716	14.500	13.264	13.356	14.116	14.754
Begeleide participatie	53.486	52.404	51.169	48.731	46.077	43.264	40.382
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Overhead	16.842	17.450	16.246	16.531	16.583	16.631	16.631
Totaal programma	86.296	86.288	85.480	82.401	80.203	78.526	76.604
Overhead MGR	8.169	8.114	9.149	8.485	8.408	8.122	8.120
Totaal lasten	**94.465**	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR totaal R 2019	B 2020 p	B 2020 w	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Arbeidsparticipatie	13.047	12.716	14.500	13.264	13.356	14.116	14.754
Begeleide participatie	53.486	52.404	51.169	48.731	46.077	43.264	40.382
Inkomensregelingen	2.921	3.718	3.566	3.875	4.188	4.516	4.836
Overhead	16.842	17.450	16.246	16.531	16.583	16.631	16.631
Totaal programma	86.296	86.288	85.480	82.401	80.203	78.526	76.604
Overhead MGR	8.169	8.114	9.149	8.485	8.408	8.122	8.120
Totaal lasten	**94.465**	**94.402**	**94.630**	**90.886**	**88.611**	**86.649**	**84.724**

Meerjarig in de begroting worden de volgende ontwikkelingen zichtbaar:

Arbeidsparticipatie

De begrote lasten voor arbeidsparticipatie dalen in eerste instantie in 2021, om vervolgens weer te stijgen naar € 14,7 miljoen. Deze daling wordt veroorzaakt het wegvallen van de aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van Perspectief op Werk, de aanvullende aanpak van de gemeente Nijmegen en de route van arbeid voor voortijdig schoolverlaters.
Daarna stijgen de middelen weer doordat er Participatiebudget de komende jaren toeneemt als gevolg van de opbouw van de begeleidingskosten voor arbeid beperkten. Door het Rijk wordt de Participatiewet nog geëvalueerd. Dit kan mogelijk nog effecten hebben op toekomstige budgetten.

Begeleide participatie.

De begrote lasten voor de sociale werkvoorziening dalen van € 51,2 miljoen in 2020 naar € 40,4 miljoen in 2024. Doordat de Rijksbijdrage aan de gemeentes niet toereikend is, moeten de

deelnemende gemeenten hierop wel toeleggen vanuit de algemene middelen. Echter, het bedrag dat de gemeenten moeten toeleggen is wel lager dan in de begrotingscijfers 2020 van de MGR is ingeschat. Zie hiervoor paragraaf 3.3.

Inkomensregelingen

We zien hier de onder paragraaf 3.4 beschreven stijging van de loonkostensubsidies inclusief beschut werk in meerjarenperspectief.

Overhead (=ICT)

Bij de IrvN zien we dat begroting via een begrotingswijziging over 2020 met € 1,2 miljoen is verlaagd. Dit kan worden verklaard doordat er een overdracht heeft plaatsgevonden van de onderhoudsbudgetten van de IRvN naar de gemeente Nijmegen. De plusproducten zijn vooralsnog alleen in 2020 meegenomen voor een bedrag van € 0,3 mln. Ten opzichte van het jaar 2020 daalt de begroting 2021 en verder met dit bedrag. Verder is de stijgende lijn het gevolg van afschrijvingslasten op nieuwe investeringen, omdat de iRvN nog in een opbouwfase zit. De kapitaallasten stijgen tot en met 2023 met in totaal € 0,4 miljoen, waarna het stabiliseert. Hier tegenover staat dat bij de gemeenten zelf de kapitaallasten van de 'oude' achtergebleven ICT-investeringen aflopen.
Bovendien zorgt de indexering conform de BRN- norm nog voor een verhoging van het budget met € 0,2 mln. Dit verklaart op hoofdlijnen de tendensen bij de overhead. Zoals al eerder opgemerkt, missen we meerjarig de aanpassing van de generieke korting naar 2% in 2022 en 3% vanaf 2023.

5.2. Huisvesting.

Zoals de MGR in de aanbiedingsbrief heeft aangegeven is de MGR zich aan het oriënteren op de mogelijkheid het Werkbedrijf volledig te huisvesten op de Boekweitweg. De besparing op het huisvestingsplan is geraamd op € 0,5 mln. per 2021 voor de MGR. Deze besparing is alvast verwerkt in de voorliggende begroting.
In § 4.2 is aangeven dat de MGR nog lopende huurcontracten en nog contractuele verplichtingen heeft met de gemeente Nijmegen. Met het doorvoeren van de besparing op het huisvestingsplan loopt de MGR voor op de bestuurlijke besluitvorming rondom de verhuizing die nog plaats dient te vinden. De Adviesfunctie stelt om deze reden voor om niet akkoord te gaan met de ingeboekte besparing van € 0,5 mln. en deze besparing te corrigeren in de begroting 2021.

5.3 Deelnemersbijdrage en indexering

Deelnemersbijdrage

De gemeentelijke bijdrage gespecificeerd vanuit het volgende totaaloverzicht 2021:

Gemeentelijke bijdrage 2021 Bedragen x €1.000	Bestuurs-ondersteuning	SW	Vastgoed	Werk			IRVN		Totaal gemeentelijke bijdrage	Overige bijdrage WERK		Totaal bijdrage
				LKS	OWNW	Participatie	AU	AB		Maat & Meerwerk	Masterplan	
Beuningen	18	2.839	6	286	320	497	1.007		4.974			4.974
Druten	13	2.075	5	232	143	403	513		3.385			3.385
Heumen	11	1.328	3	191	172	325	585		2.615			2.615
Nijmegen	122	23.223	51	2.356	1.534	13.871	7.720	3.713	52.589	367	150	53.106
Wijchen	28	4.273	9	405	233	1.144	1.268		7.360			7.360
West Maas en Waal		1.279							1.279			1.279
Mook en Middelaar	5			40	81	114	297		537			537
Berg en Dal	24	4.173	9	364	314	1.298	943		7.126			7.126
Omgevingsdienst Regio Nijmegen							734		734			734
Totaal	**221**	**39.191**	**83**	**3.875**	**2.797**	**17.652**	**13.067**	**3.713**	**80.598**	**367**	**150**	**81.115**

Bedragen x €1.000 (AU= Automatisering en AB = Applicatiebeheer)

Indexering

In de BRN-richtlijnen is de index op de gemeentelijke bijdragen voor 2021 bepaald op 2,2%. Hiermee is in de voorliggende begroting rekening gehouden. Voor wat betreft het onderdeel SW is rekening gehouden met de een CAO stijging van 2% per 1 januari 2021 en 1% per 1 juli 2021.

5.4. BTW en VPB

Omdat de module Werkbedrijf overheidstaken uitvoert is voor dit onderdeel bij de oprichting fiscaal gekozen voor een BTW-koepelvrijstelling. Het voordeel hiervan is dat het Werkbedrijf over de ontvangen gemeentelijke bijdragen geen BTW hoeft af te dragen. Het nadeel is echter dat het Werkbedrijf de BTW aan de inkoopkant niet zelf kan terugvragen. Deze BTW schuift de MGR door naar de gemeenten die deze BTW wél kunnen terugvragen. Door hiervoor facturen te versturen naar de gemeenten krijgt de MGR de BTW alsnog terug, terwijl het de gemeente per saldo niets kost. Voor de vennootschapsbelasting is de MGR niet VPB-plichtig, onder andere omdat een tekort of overschot in de resultatenrekening jaarlijks met de gemeenten wordt afgerekend.

6. Weerstandsvermogen

De MGR houdt zelf geen buffer aan om risico's om te kunnen vangen. Naast fiscale redenen (zie § 5.3) past dit bij de gedachte dat een gemeenschappelijke regeling een verlengstuk is van de deelnemende gemeenten. Een risico van de MGR is daarmee ook een risico voor de gemeenten. Dit betekent dat de gemeenten de risico's van de MGR naar rato moeten opnemen in hun begroting en jaarrekening. Als we alle risico's simpelweg optellen komen we op het maximale risico (MGR: verwachtingswaarde). Als we er rekening mee houden dat risico's zich wél of niet kunnen voordoen en in de praktijk nooit tegelijkertijd, komen we op een gewogen risicoprofiel (MGR: benodigde weerstandscapaciteit). Het risicoprofiel is € 6,3 miljoen en gewogen € 2,7 miljoen . Op basis van een actualisatie zijn nieuwe organisatorische risico's gekwantificeerd, o.a. rondom ICT en personeel. In het advies voorin dit rapport (zie § 1.2) zijn gemeenten geadviseerd om bovengenoemde risico's (naar rato, zie bijlage 10) in hun eigen jaarrekening en begroting op te nemen in de paragraaf Weerstandsvermogen. De MGR wijst de deelnemende gemeenten op een drietal risico's rondom rijksmiddelen waarbij op een verdere kwantificering nog niet is te maken, te weten:

- Het aanbieden van beschut werk (nieuw) vanuit de Participatiewet. We zijn op dit risico ingegaan in § 3.4.

- Afbouw en ontschotting Participatiebudget. Zie hiervoor de toelichting in § 3.5.

- Afbouw WSW budget en stijging gemiddelde loonkosten SW medewerkers, voor zover nog niet al meegenomen in de ramingen. In § 3.3 zijn we ingegaan op de aanvullende bijdrage voor de sociale werkvoorziening. De MGR gaat uit van een van een kostendekkende deelnemersbijdrage voor de sociale werkvoorziening, waardoor dit risico bij de gemeenten ligt.

De Adviesfunctie raadt de MGR aan de risico's periodiek te bespreken en vraagt de MGR om op de bovenstaande risico's in de kwartaalrapportages in 2020 specifiek te rapporteren.

Gemeente Druten

Gemeente Wijchen

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) ‘Rijk van Nijmegen’

I. Wat is de MGR?

1. Een gemeenschappelijke regeling van 7 gemeenten (Druten, Wijchen, Beuningen, Nijmegen, Heumen, Berg en Dal, Mook en Middelaar)
2. Een uitvoeringsorganisatie voor 3 taken
   - ❑ Arbeidsbemiddeling (WerkBedrijf)
   - ❑ ICT-infrastructuur en voorzieningen (IRvN)
   - ❑ Platformfunctie
3. Belangrijkste organen in de MGR
   - ❑ Dagelijks (3 leden) en Algemeen Bestuur (15)
   - ❑ Agendacommissie
   - ❑ BestuursCommissie Werk (BCW)
4. Actief sinds 2015

II. Jaarrekening 2019

- Goedkeurende accountantsverklaring

- Rekeningresultaat: € 170.000 voordelig vóór afrekening gemeentelijke bijdrage.

- De resultaten voor afrekening zijn:
  - Werkbedrijf, onderdeel werk V € 71.000,-
  - Werkbedrijf, onderdeel SW V € 1.000,-
  - IRvN V € 98.000,

III. Begroting 2021

- Sluitend met een aanvullende gemeentelijke bijdrage SW tekort (’21: € 4,32 mln.)
- BRN:
  - Normering gevolgd en akkoord.
  - De generieke korting van 1% doorgevoerd op IRVN. Vanaf 2022 niet meerjarig doorgevoerd.

IV. Resultaten Druten

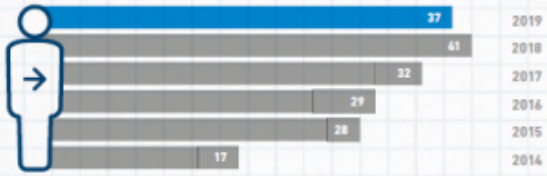
Gemeente Druten

Gemeente Wijchen

Gemeente in beeld: **Druten**

UITSTROOM NAAR WERK

37

PLAATSINGEN OP WERK

- ½ **67** parttime
- <27 **26** jongeren
- **23** dagbesteding
- * **26** met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

74,2% detacheringen

20,4% beschut

0% werken op locatie

5,4% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	6,7%	5,6%	5,7%	5,8%	5,9%
Individuele detachering	35,8%	34,1%	33,3%	31,7%	33,7%
Groepsdetachering	32,3%	33,3%	36,5%	36,8%	34,7%
Werken op locatie	0%	0%	0%	0%	0%
Subtotaal buiten de muren	**74,7%**	**73,0%**	**75,5%**	**74,2%**	**74,4%**
Beschut	21,5%	21,5%	19,8%	20,4%	20,8%
Leegloop inactief	0,4%	0,9%	0,1%	1,1%	0,6%
Niet beschikbaar voor werk	3,3%	4,6%	4,6%	4,3%	4,2%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

37 &

STATUSHOUDERS

1 uit de bijstand door onderwijs

10 geplaatst op betaald werk

3 werken met behoud van uitkering

8 actieve trajecten bij WerkBedrijf

13 waarvan dienstverlening is beëindigd

V. Cijfers Druten

Bedragen in € x 1.000	Jaarrek. MGR 2019	Bijstelling Begr. MGR 2020	Begr. Druten 2020	Verschil 2020	Begr. MGR 2021	Begr. Druten 2021	Verschil 2021
Participatiebudget	369	392	392	0	403	403	0
Loonkostensubsidie	160	216	150	-/- 66	232	191	-/- 41
Op weg naar werk (Arb.matige dagbest.)	136	143	145	2	143	147	4
SW bijdrage totaal	2.356	2.210	2.418	208	2.075	2.302	227
waarvan Rijkbijdrage	2.195	2.106	2.106	0	2.025	2.025	0
waarvan aanvullend	161	104	312	208	50	277	227
Bestuursonderst.	12	13	13	0	13	13	0
Panden	13	10	11	1	5	8	3
Totaal excl. IRVN	3.046	2.984	3.129	+/+ 145	2.871	3.065	+/+ 194

VI. IRvN

Bijdrage werkorganisatie Druten-Wijchen aan IRvN	Jaarrekening 2019 IRvN
Bijdrage o.b.v. de jaarrekening 2019 van de IRvN: * aandeel Wijchen: * aandeel Druten:	 € 1.059.000 € 459.000
Totaal bijdrage o.b.v. jaarrekening 2019 IRvN: Totaal bijdrage opgenomen in de jaarrekening 2019 van de WDW:	€ 1.518.000 € 1.530.000
Voordelig verschil voor de WDW:	€ 12.000

Bijdrage werkorganisatie DrutenWijchen aan IRvN	Bijgestelde begroting 2020 IRvN	Begroting 2021 IRvN
Bijdrage op basis van de begroting van de MGR/IRvN:	€ 1.668.553	€ 1.781.534
Bijdrage opgenomen in de (meerjaren)begroting van de WDW:	€ 1.533.829	€ 1.615.467
Nog te verwerken in de begroting en op te nemen in de perspectiefnota	€ 134.724	€ 166.067

VII. Zienswijze

- Verhuizing MGR en afschrijvingskosten
- Begroting en de gevolgen van corona
- Kwantitatieve doelstellingen WerkBedrijf
- Afname gemeentelijke bijdrage SW
- Oplopende bijdrage wettelijke loonkostensubsidie
- veiligheid en bestrijding van cyberrisico’s
- Verder vormgeven mobiel werken
- Afzien toekomstige bezuinigingen IRvN

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1537
Extern Zaak ID	Z/20/047436
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	11.5
Titel	Zienswijze op de jaarstukken van de Gemeenschappelijke Regeling GO Regio Arnhem Nijmegen
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Mollema, Esther
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-46824251

Bijlagen
Beslisnota voor de raad: zienswijze op de jaarrekening 2019 en conceptbegroting 2021 van de Regio Arnhem Nijmegen
bijlage 1: aanbiedingsbrief bij het jaarverslag 2019 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 2: voorlopig jaarverslag 2019 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 3: aanbiedingsbrief bij de conceptbegroting 2021 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 4: conceptbegroting 2021 van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 5: Aanbiedingsbrief Zienswijze Jaarrekening Regio Arnhem Nijmegen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad RTG Druten	18 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

1. Een zienswijze over de voorlopige jaarrekening 2019 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:

a. in te stemmen met de voorlopige jaarrekening 2019;
b. in te stemmen met het bestemmingsvoorstel om het positieve resultaat van € 84.368,- bij de regio te laten teneinde concrete projecten waaronder 'House of Skills' van cofinanciering te kunnen voorzien en in te kunnen spelen op andere actuele initiatieven.

2. Een zienswijze over de ontwerp begroting 2021 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:
   a. in te stemmen met de ontwerp begroting 2021;
   b. de (ongewijzigde) deelnemersbijdrage te bepalen op € 1,88.

Stemming

14 stemmen voor

Stem voor	**Stem tegen**
Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Fractie Kernachtig Druten	
Rol Fractie Dorpslijst Afferden	
Faassen-Tomassen, M.J.H. Reijers, J.	
Rol Fractie Dorpslijst Deest	
Thomassen, P.W.J.	
Rol Fractie Dorpslijst Horssen	
Wildt, G.W.J. de	
Rol Fractie Dorpslijst Puiflijk / Druten-Zuid	
Enkür, M. Postulart, R.H.A.M. Thoonen, R.G.C.J.	
Rol Fractie Kernachtig Druten	
Arts, C.J.G. Waard-Barten, C.P.T. de Wijnen, A.H. Worm, G.S.B.	
Rol Fractie Sociaal Maas en Waal	
Ebben, A.C.	

Gemeente Druten

Uitdehaag-Meesters, D.C.M.	
Rol Fractie Welzijn Druten	
Cornelissen, W.T.J.	

Besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Een zienswijze over de voorlopige jaarrekening 2019 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:
   a. in te stemmen met de voorlopige jaarrekening 2019;
   b. in te stemmen met het bestemmingsvoorstel om het positieve resultaat van € 84.368,- bij de regio te laten teneinde concrete projecten waaronder 'House of Skills' van cofinanciering te kunnen voorzien en in te kunnen spelen op andere actuele initiatieven.
2. Een zienswijze over de ontwerp begroting 2021 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:
   a. in te stemmen met de ontwerp begroting 2021;
   b. de (ongewijzigde) deelnemersbijdrage te bepalen op € 1,88.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47436

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Zienswijze op de jaarstukken van de Gemeenschappelijke Regeling GO Regio Arnhem Nijmegen

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Een zienswijze over de voorlopige jaarrekening 2019 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:
   a. in te stemmen met de voorlopige jaarrekening 2019;
   b. in te stemmen met het bestemmingsvoorstel om het positieve resultaat van € 84.368,- bij de regio te laten teneinde concrete projecten waaronder 'House of Skills' van cofinanciering te kunnen voorzien en in te kunnen spelen op andere actuele initiatieven.

2. Een zienswijze over de ontwerp begroting 2021 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen vast te stellen, om onder andere:
   a. in te stemmen met de ontwerp begroting 2021;
   b. de (ongewijzigde) deelnemersbijdrage te bepalen op € 1,88.

Aanleiding
Het college is deelnemer aan de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen. In de Samenwerkingswijzer https://wijchen.dashboardsamenwerking.nl/) vindt u nadere informatie over deze regeling.

Op grond van artikel 10 van de regeling zendt het bestuur van het GO de voorlopige jaarrekening aan de betrokken gemeenten.

Conform de bepalingen uit de Wet Gemeenschappelijke Regelingen zendt het GO de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aan de deelnemende gemeenten.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Gewenst resultaat
Bij het GO Regio Arnhem-Nijmegen onze zienswijze naar voren te brengen naar aanleiding van de voorlopige jaarrekening en de ontwerp begroting.

Argumenten

1.a.1 *De afrekening over 2019 past binnen de in jaarrekening van de gemeente Druten opgenomen bedragen.*

1.a.2 *De jaarrekening geeft een goed beeld van de situatie waarin het GO Regio Arnhem Nijmegen verkeert.*
In de jaarrekening en het jaarverslag wordt helder gemaakt hoe de financiën ervoor staan en welke projecten en activiteiten in 2019 hebben plaatsgevonden, vanuit de Regio Arnhem Nijmegen, de Economic Board en Bureau Brussel.

1.b.1 *Hiermee wordt het nadeel van de tijdrovende 'collectezakmethode' opgeheven*
Op deze manier hoeft het geld niet vanuit het portefeuilleoverleg bij 18 gemeenten te worden opgehaald en zo kan snel worden ingesprongen op actuele initiatieven.

2.1 Om de doelstellingen te halen, heeft de Regio Arnhem-Nijmegen de middelen nodig zoals die zijn opgenomen in de begroting

Tegenargumenten en risico's

1. *Het versterkingsproces is volop gaande*
In april 2019 is de stuurgroep versterking regionale samenwerking ingesteld die het proces tot het versterken van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen heeft opgepakt. Dit proces heeft ertoe geleid dat er een dezer dagen concept eindvoorstellen bij de deelnemende gemeenten voor liggen. In het versterkingsproces heeft uw raad deel kunnen nemen via regionale raadsbijeenkomsten. Onderdeel van het eindvoorstel is een nieuwe gemeenschappelijke regeling. Dit proces is nog gaande en er wordt dit najaar nog een aantal bijeenkomsten georganiseerd, waaronder één voor de raden van de deelnemende gemeenten.

Financiële gevolgen

Inwonersbijdrage
De inwonersbijdrage voor 2021 blijft ongewijzigd ten opzichte van 2020 en blijft daarmee op het niveau van € 1,88. Deze inwonersbijdrage is opgenomen in de conceptbegroting en is verwerkt in de gemeentelijke begroting.

Gevolgen versterkingsproces
Wanneer het komt tot de oprichting van een nieuwe publiekrechtelijke samenwerking als gevolg van het versterkingsproces, kent deze regeling een eigen inwonersbijdrage. De inwonersbijdrage 2021 van het dan te liquideren Gemeenschappelijk Orgaan kan alsdan worden ingezet voor de nieuwe samenwerkingsvorm.

Uitvoering of Vervolgstappen
De zienswijze wordt tijdig naar de Regio Arnhem Nijmegen gestuurd.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Voorstel
Advies
FIN

De gemeenteraden van 18 deelnemende gemeenten in de Regio Arnhem Nijmegen.

Tevens aangeboden aan de leden van het Bestuurlijk Overleg

Datum	: 8 april 2020
Uw kenmerk	: -
Ons kenmerk	: 454342
Contactpersoon	: Henk van den Berg
Telefoonnummer	: 06-46737374

Onderwerp: Voorlopige jaarrekening & jaarverslag 2019.

Geachte leden van de raad,

Samenvatting

De gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze over de voorlopige jaarrekening 2019 van de Regio Arnhem Nijmegen naar voren te brengen voor 10 juni 2020. De jaarrekening is opgenomen in het Jaarverslag 2019.

Achtergrond

Op grond van artikel 10 van de regeling zendt het bestuur van het gemeenschappelijk orgaan voor 15 april de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten. De raden kunnen een zienswijze over de jaarrekening naar voren brengen alvorens deze wordt vastgesteld. Het Algemeen Bestuur is voornemens de jaarrekening op woensdag 17 juni 2020 vast te stellen. Graag ontvangen wij een eventuele zienswijze voor woensdag 10 juni 2020.

Jaarrekening 2019

De voorlopige jaarrekening, zoals deze door het Algemeen Bestuur op 12 maart jl. is vastgesteld, sluit met een overschot van € 84.368.00. Het Algemeen Bestuur stelt voor dit resultaat bij de regio te laten. Bij de behandeling van de voorlopige jaarrekening is vanuit het PFO Economie het verzoek gedaan een deel van het voordelig resultaat te gebruiken voor een actueel concreet project (House of Skills). Het Algemeen Bestuur heeft daarop het Voorzittersoverleg gevraagd te inventariseren welke concrete initiatieven er nog meer zijn en op korte termijn het Algemeen Bestuur een voorstel voor te leggen. Dit bedrag maakt het mogelijk om actuele initiatieven snel van cofinanciering te voorzien zonder daarvoor de bekende 'collectemethode' te gebruiken om binnen een PFO middelen te organiseren.
Onderdeel van de jaarrekening van het Gemeenschappelijk Orgaan is de verantwoording door de Stichting Economic Board van de door de 18 gemeenten beschikbaar gestelde inwonerbijdrage (€ 1,00). Het jaarverslag 2019, met de jaarrekening 2019, is gepubliceerd op de website van de Economic Board en bereikbaar via navolgende link: https://theeconomicboard.com/nieuws/jaarverslag-2019/ .

Slot

Mocht u naar aanleiding van deze brief nadere informatie of een toelichting wensen, dan kunt u zich wenden tot de secretaris (06-467373747 of info@regioan.nl).

Namens het Algemeen Bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen,

Ahmed Marcouch
Voorzitter

Henk van den Berg
secretaris

Bijlagen: 1

i.a.a.: griffiers, secretarissen, regio coördinatoren & secretarissen

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
info@regioAN.nl | 06-46737374

Jaarverslag 2019

Regio Arnhem Nijmegen

Bureau Brussel
The Economic Board

Voorlopige jaarrekening & jaarverslag vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 11 maart 2020.

Samenvatting

40 nieuwsberichten op de website

8 nieuwsbrieven Regio

7 Brussels Lof

Meer dan **750** abonnees in totaal

25 vlogs

Democratiefestival

EWRC
45deelnemers
Regio
9000Europa
BureauBrussel

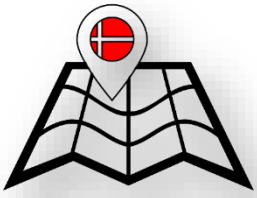

Novi propositie

60 bestuurders

RegioReis Aarhus

Versterking van samenwerken

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2019 1
Samenvatting 2
Inhoudsopgave 3
Inleiding 4
Jaarrekening 2019 5
Een terugblik 6
Boardlid 6
Democratiefestival 6
Regioreis 7
Versterkingsproces 10
BT Event 10
European Week of Regions and Cities 10
NOVI propositie 10
Communicatie 11
Bestuurlijke tafel 11
PFO Duurzaamheid 12
PFO Economie 13
PFO Mobiliteit 14
PFO Wonen 15
Bureau Brussel 17
Bijlage 1 Organogram 18
Bijlage 2 Het team 19
Bijlage 3 Missie van Bureau Brussel 20

Portretfoto's van burgemeesters Marcouch en Van Eert: Masha Bakker.
Andere foto's zijn uit eigen beheer.

Inleiding

Dit jaarverslag is bedoeld om allen die betrokken zijn bij de regio, raadsleden, bestuurders, partners, te informeren over de voortgang van de regionale samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen. Een samenwerking die zich sinds 2016 richt op vier domeinen waarop 18 gemeenten zich gevonden hebben om lokale uitdagingen op de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen aan te pakken.

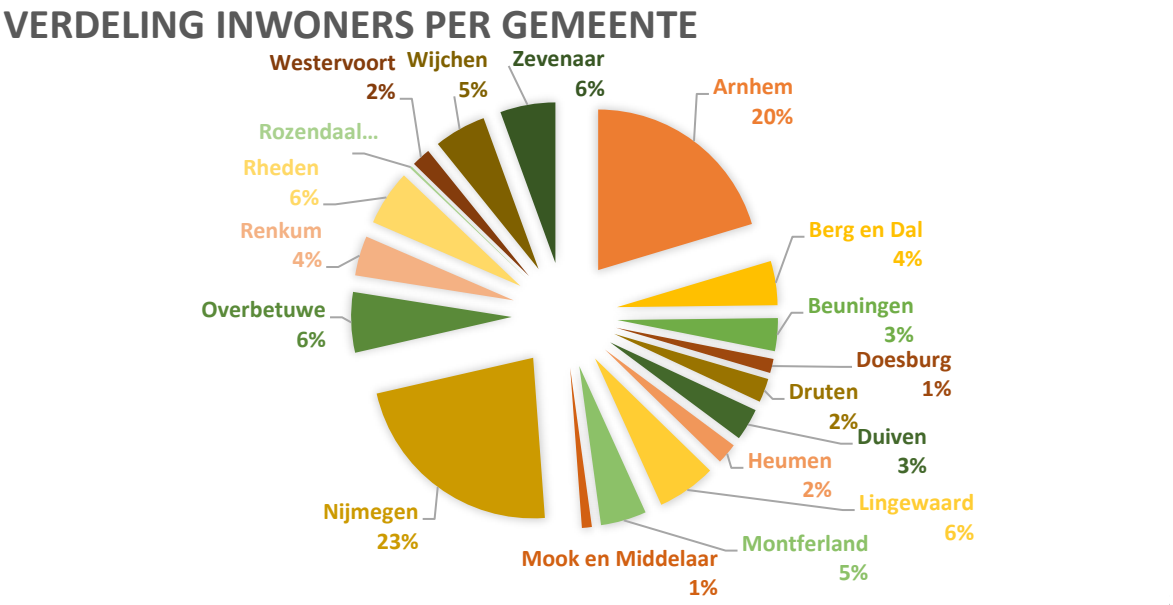
Jaarrekening 2019

De administratie van de regio wordt verzorgd door de gemeente Arnhem. Hieronder treft u het overzicht aan zoals dat door de gemeente Arnhem beschikbaar is gesteld. De cijfers komen - uiteraard- overeen met de boekhouding van de gemeente Arnhem. Accountantscontrole wordt uitgevoerd conform de daartoe strekkende regels van de gemeente Arnhem.

Totale baten	**Begroot**	**Werkelijk**
Gemeenschappelijke bijdrage	1.463.557	1.463.557
Lasten		
Economic Board	778.488	778.488
Bureau Brussel	298.000	265.648
Bureau Regio	365.306	281.741
Regiodag	11.000	10.694
Communicatie	6.000	9.728
Overig	4.763	
BT Event		*12.000*
Novibod		*19.948*
Representatie		*942*
Totaal lasten	1.463.557	1.379.189

De inwonerbijdrage voor 2019, groot € 1,88 per inwoner, is van alle 18 gemeenten ontvangen, gebaseerd op het inwoneraantal per 1 januari 2019. Van dit bedrag is € 1,00 in twee termijnen overgemaakt aan de Stichting The Economic Board. Het jaarverslag over 2019 van The Economic Board vindt u op de website www.economicboard.com of via deze link theeconomicboard.foleon.com/jaarverslag/jaarverslag-2019/.

Het jaar sluit met een overschot van **€ 84.368,00.** De uitgaven komen nagenoeg overeen met de begroting. Meest opvallende afwijking is Bureau Regio. De afwijking wordt veroorzaakt door de lagere kosten voor de 4 PFO-secretarissen. Niet alle secretarissen zijn per 1 januari 2019 formeel gestart en de werkelijke vergoedingen aan de 3 gemeenten waren lager dan in 2018 begroot vanwege een andere rekenmethodiek. Deze financiële verantwoording ziet op de begroting van het Gemeenschappelijk Orgaan. De programmagelden die door de PFO's, veelal via de 'collectezaak-methode', worden binnengehaald bij de deelnemende gemeenten of met een bijdrage van de provincie Gelderland, worden via het betreffende PFO verantwoord.

Een terugblik

Boardlid

Sinds oktober 2019 is Carol van Eert als lid verbonden aan The Economic Board.

Als lid van The Economic Board vertegenwoordig ik de inbreng van de zestien gemeenten, die naast de steden Arnhem en Nijmegen de Regio Arnhem Nijmegen vormen. Door goed in verbinding te staan met alle gemeentebestuurders kan ik boodschappen voor de Board bij hen ophalen en tegelijkertijd de keuzes en werkwijzen van de Board uitleggen en vertalen.
Ik doe dat met enthousiasme en vooral plezier omdat ik sterk geloof in samenwerking.

Democratiefestival

Het eerste landelijke Democratiefestival werd in de regio georganiseerd. Gemeente Nijmegen ontving op 30 en 31 augustus duizenden geïnteresseerden. Het was een unieke gelegenheid voor persoonlijke ontmoetingen tussen burgers, landelijke, regionale en lokale politici, maatschappelijke organisaties en bestuurders.

Democratie is iets om te koesteren en zuinig op te zijn. En af en toe heeft onze democratie ook onderhoud nodig. Op deze wijze werd het Democratiefestival (30 en 31 augustus) op het eiland Veur Lent gepresenteerd. Jong, oud, bekende en onbekende Nederlanders, politici, maatschappelijke organisaties en bedrijven ontmoette elkaar en gingen met elkaar in gesprek.

Toen tijdens het zomerreces de gelegenheid zich voordeed om op de zaterdag een partnertent te gebruiken is direct toegehapt. De regio is er vervolgens in geslaagd in een zeer korte tijd een aantrekkelijk programma te presenteren. Dit was mogelijk dankzij de betrokkenheid van The Economic Board, de Euregio Rijn Waal en de gemeenten Rheden, Arnhem en Nijmegen.

Regioreis

Met de volgende woorden van de voorzitter opende de reisgids voor de regioreis 2019 van 8 t/m 10 mei:

Wij gaan op reis naar Denemarken en nemen mee… als eerste onze belangstelling voor de Deense milieu-oplossingen en bovendien onze eigen praktijkervaringen met de Gelderse energie-innovaties. Zeker met Aarhus en Samsø, gaan wij als regio een mooie match maken: de middelgrote stad aan de haven en de hechte gemeenschap op het nabijgelegen eiland. Een delegatie van ca. 60 bestuurders en partners in de regio kregen een afwisselend programma voorgeschoteld in Aarhus en op het eiland Samsø, alwaar we door de burgemeester Marcel Meijer, een geboren Nederlander, allerhartelijkst werden ontvangen. Tijdens de reis werden vele indrukken opgedaan en kennis vergaard. Deze werden allemaal meegenomen naar Nederland waarbij het ook zeer belangrijk was om als delegatie samen op te trekken om onze regio vooruit te brengen.

En de reizigers? Zij stuurden hun impressies op.

🎼 ♪ ♪♪

Working ahead
Arnhem Nijmegen and Liemers on the move
Sustainable on our way
Needed a friend
And the way I feel now I guess Aarhus inspires till the end
Sustainable on our way
I'm mighty glad to say

Oh I'm leaving with that hydrogene car tomorrow
And I know just where it's going
Back to our region, Arnhem, Nijmegen, Liemers
Sustainable is our darling
We'll bring her home to stay
Working ahead
Arnhem Nijmegen and Liemers on the move

Sustainable on our way
Needed a friend
And the way I feel now I guess Aarhus inspires till the end
Sustainable on our way I'm mighty glad to say

Peter de Baat

(naar de song *Stuck on You*, Lionel Richie)

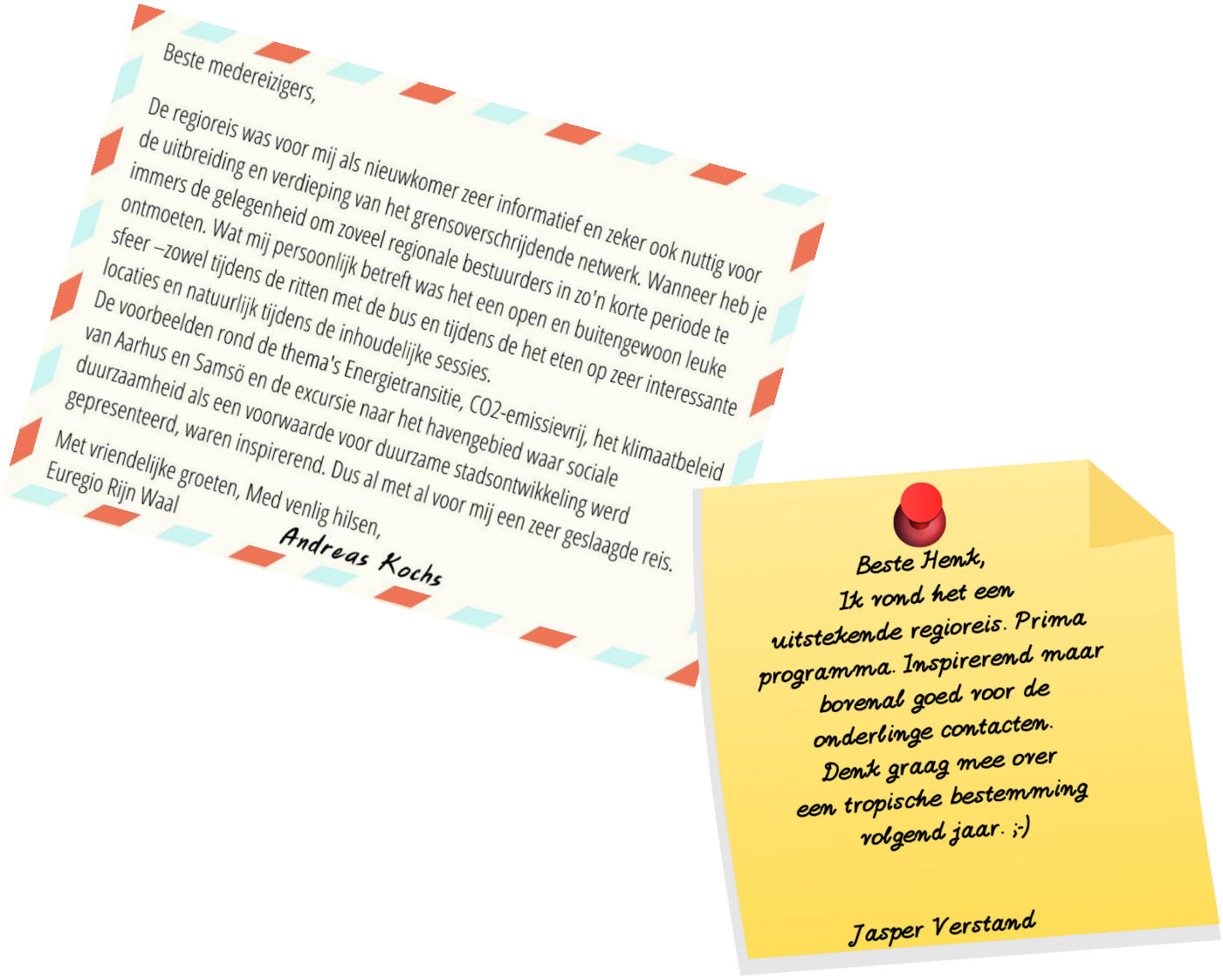
Een mooie en nuttige reis, waarin veel contacten zijn gelegd die de komende periode belangrijk zijn bij het verder vormgeven van de regio Arnhem Nijmegen.

Het belang van samenwerken en het samen optrekken is breed gedeeld. Ik heb de gesprekken onderling als erg plezierig ervaren. Het programma was top en het hele gebeuren was perfect georganiseerd.

Alleen had op de tweede avond iets beter weer geregeld kunnen worden…
Rob van Wuijtswinkel.

Met ontzettend veel genoegen kijk ik terug op de Regioreis Arnhem Nijmegen 2019 naar Aarhus & Samsø. Als 'vreemde eend in de bijt' voelde ik vanaf het vertrek een warm welkom. Velen van de deelnemers kende al ik langer en voor de anderen was de reis een ideale gelegenheid om nader met elkaar kennis te maken. Genoten heb ik van de diverse programma onderdelen waarin klimaat, duurzaamheid en energietransitie centraal stonden. Maar zeker ook van de rondleiding de vrijdagmorgen waarbij gebiedsontwikkeling in de haven waar creativiteit met startup wordt verbonden. Het deed me denken aan een combinatie van IPKW met Coehoorn in Arnhem. Veel inspiratie opgedaan!
En natuurlijk staat bij dit soort reizen ook de onderlinge samenwerking centraal. Samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen gericht op het verder versterken van deze prachtige regio waar we als coöperatie bank ook graag onze bijdrage aan leveren.
In de regio Arnhem doen we dat met het programma Arnhem Connect, in het rijk van Nijmegen met RVN@. Programma's waarbij de thema's Circulaire Energie, Wonen, Vitaliteit & Zorg en Ondernemerschap & Innovatie centraal staan.
Genoten heb ik van het besloten diner en de vele pitches, maar zeker ook van de hilariteit er om heen. Complimenten aan de organisatie, alles was super geregeld! Dank aan alle mede reisgenoten voor jullie gastvrijheid.
Ik zie nu al uit naar de volgende regioreis Arnhem Nijmegen!

Jan Ummenthum, Rabobank Arnhem en Omstreken

Foto's aangeleverd door Rob van Wuijtswinkel

Versterkingsproces

Toen vicevoorzitter Carol van Eert tijdens de lunch van de RegioOverleg(t) op 12 december 2018 in Nijmegen zijn verwondering deelde door zijn presentatie met als titel *Samen (nog) steviger & Sterker*, stond hij aan de basis van wat later het versterkingsproces van de regionale samenwerking zou gaan heten. Na de discussienotitie van de Kring gemeentesecretarissen '*DISCUSSIENOTITIE REGIONALE SAMENWERKING samen steviger en sterker*' en de instemming van 18 colleges in april 2019, is een Stuurgroep onder leiding van burgemeester Van Riswijk van start gegaan. Nadat in juni het Plan van Aanpak gereed was, was de weg vrij om een kwartiermaker aan te trekken in de persoon van Jan Herman de Baas.
In de tweede helft van 2019 heeft het accent vooral gelegen op interactie (ontwerpen, denken, dromen & inspireren) met alle directbetrokkenen bij de samenwerking in de regio en vervolgens de fase van het maken. Het maken van een visie, agenda en opstellen van een regeling en werkwijze.
Eind maart 2020 levert de Stuurgroep de eindproducten op.
Dit proces vraagt de nodige extra van ambtenaren van de 18 gemeenten. M.n. van de leden van het projectteam wordt de nodige inzet gevraagd. Vanuit het regiobureau wordt het proces vanaf de start ondersteund. Dit legt een groot beslag op de (beperkte) capaciteit.

BT Event

Vorig jaar won Regio Arnhem Nijmegen de prijs voor meest circulaire regio. Industriepark Kleefse Waard (IPKW) deed in 2018 mee als finalist voor de meest circulaire werklocatie maar helaas zonder succes. Samen met de The Economic Board, OostNL en de provincie Gelderland was de Regio partner van het BT Event 2019 op IPKW. Dit event op 31 oktober vormde de afsluiting van een jaar waarin door de regio veel aandacht is gevraagd voor circulariteit. De trofee is in dat jaar de gehele regio doorgereisd om spraakmakende circulaire projecten en activiteiten onder de aandacht te brengen.

Tijdens het Event werd Industriepark Kleefse Waard (IPKW) dit maal de onbetwiste winnaar van de Circular Economy Award voor duurzame bedrijventerreinen. IPKW, waarmee de regio een warme band onderhoudt, heeft bewezen de meest circulaire werklocatie van Nederland te zijn.

European Week of Regions and Cities

De Regio Arnhem Nijmegen kijkt terug op een succesvolle European Week of Regions and Cities, die plaatsvond van 7 tot met 10 oktober 2019. Een bestuurlijke delegatie, aangevuld met regionale ondernemers en kennisinstellingen, bracht een vruchtbaar bezoek aan Brussel. Bureau Brussel had in samenwerking met regionale stakeholders een programma voorbereid rond de thema's (internationale) mobiliteit, energieopslag en internationale profilering. Dit uitte zich in lobbygesprekken, events, netwerkmomenten en een stand op de EWRC beurs.

NOVI propositie

Het Rijk heeft in 2019 de concept Nationale Omgevingsvisie *Duurzaam perspectief voor onze samenleving* gepubliceerd. Dit concept bevat een toekomstperspectief voor 2050. De NOVI kent 4 doelen: ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie, duurzaam economisch groeipotentieel, sterke en gezonde regio's en toekomstbestendige ontwikkeling van landelijk gebied. Het Rijk stelt voor zgn. NOVI-gebieden aan te wijzen.

Gebieden waar de samenloop van verschillende nationale belangen en de omvang van de (boven-)regionale opgaven maakt dat passende oplossingen een grotere uitdaging zijn. De regio Arnhem Nijmegen heeft, samen met Foodvalley, de formele zienswijzeperiode, die liep tot 1 oktober jl., benut om met een propositie te komen. Dus geen zienswijze maar een bod! Een propositie met als titel *Naar een groene metropoolregio, Arnhem Nijmegen Foodvalley als de 5e kroonjuweel van Nederland*. De propositie is nadrukkelijk een uitnodiging aan het Rijk; de regio presenteert zich hiermee als NOVI-gebied. Basis hiervoor is Gezonde Groei met onderliggende sectorale regionale beleidsdocumenten.

Onder aanvoering van 'bestuurlijk trekker' burgemeester Hoytink-Roubos van Overbetuwe, gaat de werkgroep verder aan de slag om de stevige ambitie verder inhoud te geven. De opzet van de inspirerende uitnodiging maakt dat dat de propositie ook gebruikt kan worden als bouwsteen voor actuele processen in de regio.

Communicatie

De uitvoering van de in 2018 door het Algemeen Bestuur aangenomen notitie *Verbetering informatievoorziening* is in 2019 stevig doorgezet. De maandelijkse nieuwbrief van de regio en de nieuwsbrief van Bureau Brussel hebben inmiddels een groot bereik en worden goed gelezen. Na elke vergadering van een PFO of het Algemeen Bestuur wordt een korte video opgenomen waarin de voorzitter verslag doet van hetgeen in de vergadering is besproken (vimeo.com/regioan).
Daarnaast wordt door het regiobureau veel aandacht besteed aan het actueel houden van de website www.regioan.nl. Met name de pagina Versterkingsproces blijkt in een grote behoefte te voorzien.

Bestuurlijke tafel

In 2019 was het RegioOverleg(t) 4 maal te gast in de regio. Het blijkt dat deze dag waarop de 4 PFO's, het Algemeen Bestuur en de Kring gemeentesecretarissen vergaderen in een behoefte voorziet. Naast vergaderen is dit een uitstekende gelegenheid voor bestuurders om elkaar te ontmoeten.
In de tweede helft van 2019 is er ook een start gemaakt met de vrijdagochtendontmoetingen van colleges (RegioOntmoet). De tweede ontmoetingen stonden beiden in het teken van het Versterkingsproces.
Het Voorzittersoverleg is vijf keer bijeen geweest. Dit overleg van de 4 PFO-voorzitter met de voorzitter en vicevoorzitter is belangrijk voor de onderlinge afstemming tussen de 4 domeinen. Ook vervult dit overleg een rol bij de voorbereiding van de agenda van het Algemeen Bestuur en afstemming met Bureau Brussel.

Op 22 oktober 2019 vond de periodieke ontmoeting van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten plaats. Door de provinciale verkiezingen was dit de enige ontmoeting in 2019. Naast de kennismaking met het nieuwe college van GS is er gesproken over thema's binnen de 4 domeinen en de crossovers daartussen en beleidsterreinen die de 4 domeinen raken. Ook het Versterkingsproces en het proces Triple Helix 3.0 is besproken.

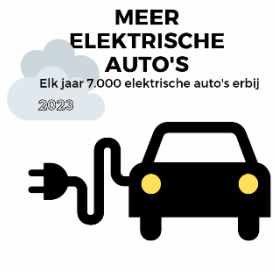
In 2019 is de ondersteuning van de 4 PFO's geprofessionaliseerd. Mede door de inspanningen van de Kring Gemeentesecretarissen beschikt elke PFO nu over 0,4 fte ondersteuning, die vanuit de verhoogde inwonerbijdrage worden betaald. Hiermede is definitief een einde gekomen aan de afspraak dat een voorzitter van een PFO haar/zijn eigen secretaris meebrengt.
Ook de secretaris kreeg in 2019 uitbreiding van het aantal uren van 0,4 fte naar 0,8 fte.

PFO Duurzaamheid

Start van de RES en meer

Het jaar 2019 stond in het teken van de start van de Regionale Energie Strategie Arnhem Nijmegen (RES). Mook & Middelaar en Montferland doen hieraan niet mee omdat zij deelnemen in andere regio's. DE RES is een afspraak uit het nationaal klimaatakkoord waarmee de VNG op 29 november 2019 heeft ingestemd. Om het RES proces in de regio goed te doorlopen heeft de werkorganisatie RES onder leiding van de procesregisseur Nicole Olland een concept startnotitie opgesteld die diverse keren in het PFO is besproken voordat deze ter consultatie werd aangeboden aan alle 16 deelnemende colleges en raden. In deze concept startnotitie stonden de uitgangspunten en spelregels voor de RES. Alle reacties van de gemeenteraden op deze concept startnotitie zijn opgehaald en verwerkt tot een definitieve versie die na instemming van het PFO Duurzaamheid op 2 oktober opnieuw ter besluitvorming is aangeboden aan alle colleges en gemeenteraden. Verwacht wordt dat eind januari 2020 alle raden een besluit hierover hebben genomen.

Naast de RES heeft PFO Duurzaamheid zich vooral beziggehouden met de uitvoering van de 'routekaart energie-neutrale regio Arnhem Nijmegen 2050' dat als basis dient voor de regionale samenwerking op het gebied van duurzaamheid. Het betreft de onderwerpen 'verduurzamen bedrijventerreinen, duurzaam/circulair inkopen en bewustwording' Voor deze regionale projecten zijn drie projectleiders aangesteld die dit jaar hun project uitvoeren. Op het gebied van de inkoop is het de bedoeling om een lijst op te stellen van duurzame/circulaire producten die gemeenten in regionaal verband kunnen aanbesteden.

In 2019 is naar aanleiding van de het winnen van de Circulaire Economie Award 2018, een start gemaakt met het circulair maken van de sector Grond Weg en Waterbouw (GWW). Er is een ambtelijke stuurgroep actief dat een bestuurlijk document maakt (bijvoorbeeld een intentieovereenkomst) waarmee begin 2020 door het PFO moet worden ingestemd. Dit document moet als basis dienen voor de regionale samenwerking op het gebied van de GWW sector.
Omdat de regio AN de prijs in 2018 had gewonnen, heeft zij de prijsuitreiking van de CE Award (najaar 2019) mede georganiseerd.

In 2019 waren 3 extra PFO's georganiseerd waarvan er 2 in het teken stonden van de Regionale Energie Strategie Arnhem Nijmegen (bespreken startnotitie) en de laatste in november was gepland om kennis en ervaring uit te wisselen over participatie bij de RES en over zonne-energie bij monumenten.

PFO Economie

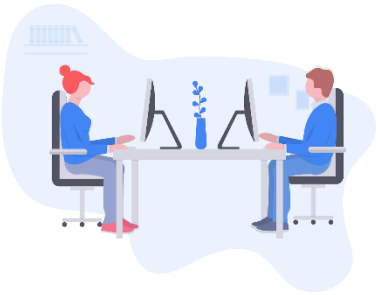
Versterking regionale economie

Ambities

Ook in 2019 hebben de leden van het PFO Economie eendrachtig samengewerkt om de regionale economie te versterken. Daarbij hebben zij 'met stip' aandacht besteed aan de uitwerking van een drietal ambities:

1. profilering, vitale binnensteden, citymarketing, vrijetijdseconomie;
2. arbeidsmarkt en werkgelegenheid;
3. circulair en duurzaam.

Er wordt met voortvarendheid gewerkt aan het concretiseren van deze ambities.

- Samen met TVAN wordt gesproken over de regionale doorvertaling van Perspectief 2030, de landelijke visie op toerisme in Nederland.
- Een groep van wethouders, ondernemers en kennis-instellingen heeft op 29 november een werkbezoek gebracht aan het House of Skills in Amsterdam. Naar aanleiding hiervan is besloten om een verkenning te starten naar een skills-based arbeidsmarkt in de regio Arnhem-Nijmegen.

- Met teleurstelling is de mededeling ontvangen dat de regionale aanvraag voor de MKB-deal helaas niet door de minister is gehonoreerd.
- Er zijn al tal van goede praktijkvoorbeelden op het gebied van circulaire economie in de regio te vinden. Zij vormen een belangrijke basis om op voort te bouwen.
- Het Industriepark Kleefse Waard in Arnhem ontving de prestigieuze Circular Economy Award 2019 als meest duurzame werkplek in Nederland.

Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

De stand van zaken met betrekking tot de RPW-afspraken wordt periodiek gemonitord. De uitgiftecijfers van bedrijfslocaties kwamen daarom in het PFO Economie aan de orde. De afgelopen jaren is de verkoop van zowel lokale als regionale terreinen de afgelopen jaren voorspoedig verlopen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het goed gaat met de economische ontwikkeling in onze regio. Op basis van alle beschikbare informatie wordt gewerkt aan een advies over zowel de inhoud als het verdere proces rond het RPW. Daarover vindt begin 2020 besluitvorming plaats waarbij ook aandacht besteedt zal worden aan het toekomstperspectief van de zogenaamde XXL-logistieke bedrijven in de regio.

The Economic Board (TEB)

Het PFO economie hecht veel waarde gehecht aan de samenwerking tussen de triple-helix-partijen in deze regio. Daarom is ruim stilgestaan bij de verdere doorontwikkeling van TEB. Ook kon de vacante (overheids-) bestuurszetel bij de TEB weer worden ingevuld door burgemeester Van Eert (Rheden).

PFO Mobiliteit

Start van regionaal mobiliteitsfonds

Door een goede samenwerking tussen alle partners is het ambitiedocument vertaald in een dynamische samenwerkingsagenda. Deze agenda geeft aan welke rol de regio speelt bij de realisatie van het programma voor 2020 - 2023 en op welke onderdelen de gemeenten in de regio willen samenwerken. De wethouders Mobiliteit zijn akkoord gegaan met de inhoudelijke ambities om vanaf 2020 te investeren in een regionaal mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt door de 18 gemeenten ondersteund. Harriët Tiemens, voorzitter Portefeuillehouders Overleg Mobiliteit: "Als regio gaan we onverminderd door met een aanpak om onze bestaande mobiliteitsnetwerken beter te benutten. We richten ons daarbij specifiek op 'zero emission' mobiliteit."

Succesvolle acties

In 2019 zijn er al acties gestart die duurzame mobiliteit in de regio hebben versterkt. Zo is dankzij de inzet van de regio en provincie Gelderland de Polis-conferentie 2020 over Duurzame Mobiliteit naar de regio gehaald. Naast het uitspreken van onze wensen als regio voor het ov richting provincie Gelderland, zijn station Nijmegen en A50 corridor Nijmegen-Eindhoven opgenomen in het MIRT-programma. Ook heeft de regio dit jaar succesvol gelobbyd voor een ICE-verbinding met Berlijn.

Daarnaast is de A12-petitie goed ontvangen door de vaste Kamercommissie. Daarin werd steun gevraagd voor de uitvoering van een meerjarig maatregelenpakket om de files op de A12 te verminderen en de bereikbaarheid in de regio flink te verbeteren. De regio's gaan zelf met projecten aan de slag die zich richten op gedragsverandering bij forensen. Verder zijn er door slimme e-bike probeeracties meer inwoners uit de regio gaan fietsen zoals bij de wegwerkzaamheden rond N844 bij Malden en met Rij2op5 acties op Campus Heijendaal. Ook de kansrijke nieuwe Westflank-snelfietsroute van Nijmegen-Elst-Arnhem zal straks meer mensen stimuleren om te gaan fietsen. Tenslotte is door het academisch kwartiertje, de maatregel waarbij de onderwijsinstellingen op campus Heijendaal hun colleges een kwartier eerder of later laten beginnen, de bereikbaarheid van de campus effectief verbeterd.

PFO Wonen

Druk op de woningmarkt

Wonen is een actueel en urgent onderwerp. Mede ingegeven door de economische voorspoed en de woningkrapte is de vraag naar woningen in de regio Arnhem Nijmegen groot. De regio behoort tot de woningmarkgebieden met de hoogste actuele woningtekorten. Dit betekent dat de aankomende jaren vele woningen moeten worden gebouwd, met name sociale- en middenhuur of goedkope koop. 2019 stond in het teken de verkenning van mogelijkheden om woningbouwplannen versneld tot realisatie te brengen.

Regionale woningbehoefteonderzoek en woningmarktmonitor

Met het regionale woningbehoefteonderzoek zijn de woningmarktontwikkelingen op regionaal, subregionaal, lokaal en wijkniveau in beeld gebracht. De woningbehoefte en de taakstelling is divers: koop- en huurmarkt, (bijzondere) doelgroepen en woonvormen, vernieuwende woonmilieus en verduurzaming van de woningvoorraad. De uitdaging vormt het spoedig realiseren van duurzame, toekomstbestendige en flexibel in te zetten woningen voor een diversiteit aan mensen. Het onderzoek toont aan een grote opgave voor de middengroepen: middenhuur en goedkope koop.

De woningmarktontwikkelingen worden gevolgd via de regionale woningmarktmonitor (treedt juni 2020 in werking). Het biedt informatie over de bestaande woningvoorraad en de realisaties en plannen voor nieuwbouw.

Handreiking Voorzienbare bouwplicht

Voorzienbaarheid kan een instrument zijn om realisatie van woningbouwplannen te vergroten. In de subregionale Woonagenda's zijn afspraken opgenomen over het toepassen van voorzienbaarheid bij woningbouwprojecten. Voor gemeenten die daarmee aan de slag willen is de handreiking Voorzienbare bouwplicht opgesteld. Het voorziet in praktische handvatten, tips en voorbeelden om bij te dragen aan een voorzienbare bouwplicht.

Lobby bij het Rijk

De verhuurdersheffing is een doorn in het oog van woningcorporaties en gemeenten. Om woningcorporaties en andere verhuurders sneller en meer kwalitatief goede en betaalbare woningen te bouwen vraagt de Regio AN begin 2019 middels een brief de Tweede Kamer aandacht te hebben voor de grote lastendruk op woningcorporaties. In november verzoekt de Regio AN de Tweede Kamer de voorgestelde verdelingssystematiek van de korting op verhuurdersheffing te wijzigen. Hier is vervolg aan gegeven.

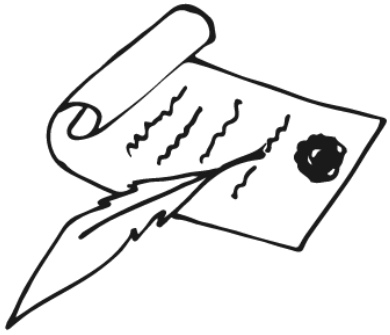
Woondeal en Verstedelijkingsstrategie

Met succes brengt de gemeente Nijmegen bij Rijk de druk op de woningmarkt in de regio Arnhem Nijmegen onder de aandacht. De regio en de provincie mogen met het Rijk een Woondeal sluiten. De Woondeal behelst een langjarige samenwerking van overheden, woningcorporaties, marktpartijen en zorgorganisaties, waarbij met een gezamenlijke inzet van instrumentarium en (financiële) middelen de woningbouwproductie versneld wordt gerealiseerd. Het bevat onder meer afspraken op het gebied van complexe en integrale binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen, betaalbaarheid van de voorraad, de aanpak van excessen op de woningmarkt en het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken. Op basis van de Woondeal maken de woningcorporaties in de regio aanspraak op de maximale korting op de verhuurdersheffing van 25.000 euro.

De Woondeal loopt voor op de verstedelijkingsafspraken die de regio samen met de regio Foodvalley maakt met het Rijk. De integrale strategie voor de middellange termijn waarin de verstedelijkingsopgave in samenhang

met onder meer de opgaven voor bereikbaarheid, energietransitie, kwaliteit van de leefomgeving, water, landschap en klimaatadaptatie worden bezien, worden uitgewerkt in 2020.

Actualisatie Huisvestingsverordening

Op 1 januari 2020 is de nieuwe Huisvestingsverordening in werking getreden. Met de Huisvestingsverordening wordt de schaarse woonruimte in de betaalbare huur op regionale schaal toegewezen. Het aantal wijzigingen is beperkt. Belangrijke punten zijn onder andere dat statushouders urgente woningzoekenden blijven, dat er sancties worden gesteld bij no show en een verbetering van het gelijktijdig aanbieden van beschikbare woningen door de woningcorporaties.

Subregionaal

De drie subregio's geven uitvoering aan de subregionale woonagenda's. Daarnaast heeft de subregio Liemers onder meer een onderzoek laten uitvoeren naar de huisvesting van arbeidsmigranten, in de subregio Arnhem en omgeving is er onder andere aandacht geweest voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en de subregio Nijmegen heeft een uitvoeringsagenda opgesteld voor bij de subregionale woonagenda. Ook het onderwerp woonwagen- en standplaatsen beleid wordt subregionaal niveau opgepakt.

Bureau Brussel

Hoogtepunten en resultaten

Voor de regio Arnhem Nijmegen was 2019 een bewogen Europees jaar met als onbetwiste hoogtepunten onze deelname aan de European Week of Regions and Cities, de succesvolle Europese lobby voor de ICE via Arnhem naar Berlijn, een druk bezochte conferentie over energieopslag in Brussel, het binnenhalen van de prestigieuze Polis conferentie en het binnenhalen van zeven Europese subsidieprojecten.

Projecten: De Europese Commissie honoreerde de volgende 7 Europese projecten die mede door onze regio waren ingediend: digital support for the repair economy (circulaire economie), eHUBS (elektrische mobiliteit), HECTOR (huisvuilwagens op waterstof), Sumps-up (duurzame mobiliteit), H2ships (volgen onderzoek waterstof schepen), InDemand (zorginnovatie), en B-solution (grensoverschrijdende arbeidsmarkt). De projecten ELLO (stadsdistributie) en MADAME (luchtkwaliteit) werden helaas afgewezen. Verder slaagden we er in 2019 in om 7 nieuwe Europese projectaanvragen op uiteenlopende terreinen in te dienen. In de loop van 2020 zal duidelijk worden welke van deze projecten door mogen naar een volgende ronde en/of gehonoreerd zullen worden. Een onderzoek van het bureau ERAC in opdracht van de provincie Gelderland laat zien dat in de programma periode 2014-2020 tot nu toe **654 miljoen euro** aan Europese subsidiegelden in Gelderland is geland, waarvan **320 miljoen** in de regio Arnhem Nijmegen terecht, vooral direct (zonder tussenkomst van de overheid) bij kennisinstellingen (met name Radboud Universiteit) en bedrijven. Dat is een bemoedigend resultaat, en laat tegelijkertijd zien hoe groot het potentieel aan Europese subsidiekansen is.

Partners: in 2019 heeft Bureau Brussel veel energie gestoken in het versterken van partnerschappen, zowel binnen als buiten de regio. Via VNO-NCW, de Economic Board en Kiemt, maar ook direct richting individuele bedrijven hebben we de banden met ondernemers uit de regio aangehaald en hen in positie gebracht voor Europese lobby en/of subsidie aanvragen. Voorbeelden zijn de Brusselse lobby rond het thema energie opslag (met o.a. Hymatters) en een subsidie aanvraag voor elektrische laadinfrastructuur voor de scheepvaart, met ENGIE en BCTN. Ook op Europees niveau werden partnerschappen versterkt. Onder anderen traden we als regio toe tot ACRplus, het Europese netwerk van regio's en steden op het gebied van circulaire economie en waren we actief in twee zogeheten S3 platform, een op het gebied van waterstof en een dat zich bezighoudt met geothermie. In 2020 moet dit leiden tot aanvragen met deze partners.

Profilering: tijdens de European Week of Regions en Cities was de Regio Arnhem Nijmegen nadrukkelijk aanwezig met twintig bestuurders en organiseerden we een goed bezocht evenement (met 165 deelnemers) over energie opslag en management in de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging te Brussel. Ook onze lobby voor de ICE naar Berlijn via Arnhem had succes: onder anderen sprak de Nederlandse Europarlementariër Caroline Nagtegaal (VVD) zich publiekelijk uit voor deze variant. Een ander hoogtepunt was het binnenhalen van de Polis conferentie. Deze toongevende conferentie op het gebied van mobiliteit zal op 2 en 3 december 2020 plaatsvinden in Arnhem. We verwachten zo'n 500 deelnemers uit heel Europa.

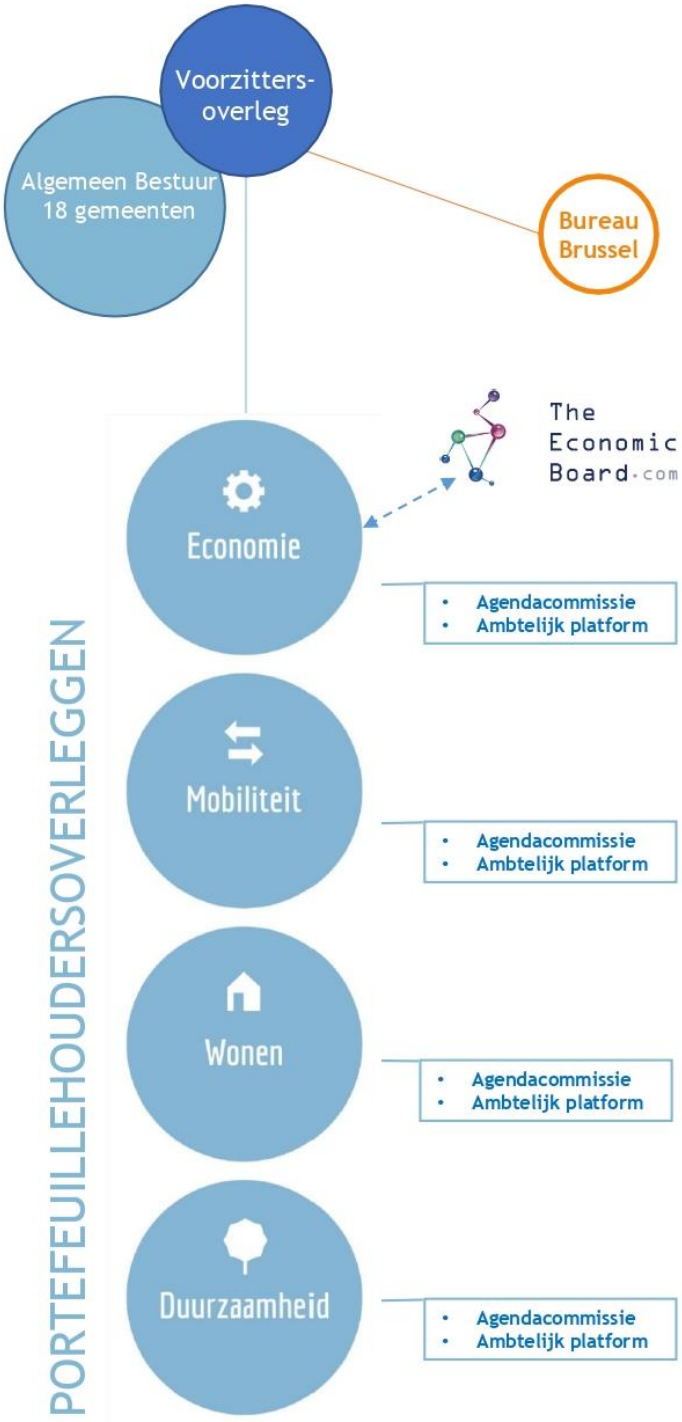
Bijlage 1 Organogram

Inrichting van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Provincie

Rijk

Europa

Bijlage 2 Het team

Henk van den Berg
Secretaris

Rachel Drosterij
Managementassistent &
Communicatie

Arnout Smit
Bureau Brussel
Adviseur Europese Zaken

Geert Ritsema
Bureau Brussel
Adviseur Europese Zaken

Ferit Bahceci
Bureau Brussel
Trainee

PFO-secretarissen

Patrick Aelmans
PFO Duurzaamheid

Yvonne Hazelaar
PFO Economie

Suzanne Hesseling
PFO Mobiliteit

Elke Dreier
PFO Wonen

Bijlage 3 Missie van Bureau Brussel

Health

in 2030 dé internationale proeftuin voor innovaties in health en life sciences

Projecten
Ingediend: H2020 voorstel met Arnhem, Nijmegen, RU, VHL over groene oplossingen voor gezonde wijken (Liveable Cities) (succesvol 1e fase, 2e fase nu afwachten)
Ingediend en afgekeurd: Projectvoorstel Horizon 2020 Diabetes en Health Valley
Ontwikkelen: TopFit programma Oost-Nederland versterken richting Horizon 2020 (oa. advies over reference site)
Uitvoeren: InDemand: Oost Nederland en Rijnstate partner in project over stimulering zorginnovatie (gepromoot in Brussel en partners gehost)
Verkend en gesprekken tijdens Health Valley Event met EU regio's: Europese mogelijkheden voor verbinden internationale health campussen en startupprogramma's in Europa
Verkend en uitgewerkt: projectmogelijkheden met netwerkpartners in CORAL en ERRIN, samen met Health Valley partners
Geadviseerd, aan EU partners gekoppeld en ingediend: mogelijkheden 'AAL-programma' voor oa. ICT-based bedrijven in zorg (Bob de Bot)
Ontwikkelen en 1e fase ingediend: Robust project, obesitas aanpak in wijken Interreg NWE, met Arnhem, GGD en Rijnstate
Ingediend en afgekeurd: MOVE-KIT met Arnhem, Nijmegen, HAN en Health Valley
Geadviseerd: projecten Artificial Intelligence voor Health (SERENUS)
Advies: projectkansen voor Noviotech Campus en C-ITC
Profilering
Ontwikkeld met OostNL, oa. tijdens Health Valley Event: Communicatie en activiteiten in het kader van het innovatieprofiel: concepts for a healthy life
Versterkt, EU regio's uit CORAL betrokken in workshop, gekoppeld aan Nijmegen + Brussel promotie: Internationaal programma Health Valley event (met CORAL)
Geadviseerd: GO (gezond onderweg) Rijnstate en TopFIT aanmelden als EU Reference Site in EIP AHA
Georganiseerd: InDemand workshop met deelnemende EU regio's en Europese Commissie over innovatie health startups in zorgsector
Partners
Europese regio's betrokken: Internationalisering Health Valley event
Deelname: CORAL netwerk Europese Health regio's

Deelname: ERRIN WG Health

Advies aan Nijmegen: verkenning uitwisseling en wederzijdse versterking Health clusters (startups, scaleups)

Public Affairs

Geen activiteiten

Policy

Verkenning mogelijk Urban Agenda Partnership Health

Energy

"In 2030 moet ca. de helft van het totale energieverbruik bespaard dan wel duurzaam zijn opgewekt, wijken moeten van het aardgas af en er moeten duurzame warmtebronnen komen."
+ Economische Hotspot Energy
+ European Green Capital legacy

Projecten
Advies: Arnhem Hotspot Energy over projectmogelijkheden New Energy Living Lab en fonds/EIB. oa. EFRO aanvraag
Advies in Arnhem en Nijmegen: ELENA/Project Development Assistance verkenning klimaatfondsen regio
Ontwikkeld: mogelijkheden PowertoPower managementsysteem IPKW (leads bij partners)
Advies: NextGarden over Europese projectmogelijkheden opslag warmte/geothermie (paste niet in timing en inhoud). Verder en concreter 2020
Geadviseerd: over Europese kansen lopende projectvoorstellen binnen PFO duurzaamheid, regionaal icoonprogramma slimme duurzaamheid (energietransitie, circulaire economie en duurzame mobiliteit), Energy Made in Arnhem, duurzaamheidsoverleg Nijmegen, en projecten regionale gemeenten.
Ingediend, succesvol 1e fase, 2e fase afwachten: H2020 voorstel met Arnhem, Nijmegen, RU over groene oplossingen voor gezonde wijken (Liveable Cities)
Ingediend *afgekeurd*: FLASH (waterkracht): Provincie trekt, Overbetuwe/Renkum associated
Ingediend *goedgekeurd*: H2Ships (Nijmegen follower)
Ontwikkelen: Energiearmoede voorstel richting Interreg NWE
Ontwikkelen: LIFE en Arnhem klimaatadaptatie voorstel
Geadviseerd: Batterij/chipfabriek helpen vestigen met Europese investeringen
Verkenning: Geothermie projectmogelijkheden
Aangedragen: H2020 project voor Power2Nijmegen, Nijmegen geen capaciteit dus er uit

Ontwikkeld: Energiearmoede H2020
Ontwikkelen: '1 miljoen woningen Energieneutraal'
Verkennen: warmtenet, oppervlaktewater
Advies en verbonden aan LIFE subsidie: Rivierklimaatpark Ijsselpoort. Sterkere klimaatadaptatie en economische mogelijkheden Rheden, Westervoort, Duiven, Zevenaar, Arnhem
Advies kansen voor projectenlijst Druten en Wijchen (eHubs, Liveable Cities, schone scheepvaart, geothermie)
Aanhaken Overbetuwe en Renkum bij Interreg NWE aanvraag provincie voor waterkracht Driel (afgekeurd)
Profilering
Bijdragen en lobbyen voor (succes): NRW/NL conference Energy naar de regio
Niet ingediend door Arnhem: Trolley 2.0 mogelijk EU Sustainable Energy Award
Georganiseerd: Hotspot Energy: profileringsmogelijkheden (filmmateriaal voor Brussel, lobbyfiche opgesteld)
Georganiseerd: Mogelijk EWRC 2019 energieopslag event (x deelnemers, x high level, …)
Uitwerken en uitdragen: Nijmegen European Green Capital legacy . deelname Green Capital netwerk, deelname high-level R20 conferentie Wenen met wethouder Tiemens
Verbinden: INNOVATE festival versterken en internationaliseren (advies en project deelname Duitse partners en ERRIN regio's)
Gewonnen: EU 'Regiostars' award voor Climate Active Neighbourhoods project met Arnhem voor beste EU project
Partners
Deelname: ERRIN WG Energy:
- Geothermie bijeenkomst tijdens EU Sustainable Energy Week
- Energy Efficiency MKB Declaration
- Opslag energie workshop
Deelname: HyER netwerk waterstof en elektromobiliteit
Organiseren: Climate Active Neighbourhoods EU Final Conference 2019 in Arnhem (April)
Advies: deelname Europees S3 platform batteries (OostNL volgt)
Toegetreden: deelname S3 platform Waterstof met ca. 34 andere EU regio's, Kiemt, OostNL, Provincie Gelderland en Cleantech Regio

Verkend samenwerkingskansen Schotland: warmte en geothermie
Public Affairs
Lobby en gezamenlijke deelname Nederland aan EU Battery Alliance: energy ecosysteem bij op te richten EU accufabrieken (EZK neemt niet deel)
Lobby: Legacy Nijmegen Green Capital 2018: lobby voor succesvol vervolg
Lobby voor aansluiting Nederland/EZK bij European Battery Alliance met daarin regionale batterij initiatieven
Policy
Volgen en lobby: Toekomst EU budget ontwikkelingen voor energy mogelijkheden (oa. in EFRO toekomst)
Lobbyfiche ten behoeve van Energieopslag en MKB in Think East verband

Duurzame Mobiliteit

Regionale bereikbaarheidsaanpak
robuust, duurzaam & slim
“het vervoer moet slimmer en nog schoner worden en zoveel mogelijk geëlektrificeerd worden”

Projecten
Geadviseerd: Europese kansen lopende projectvoorstellen binnen PFO mobiliteit, afzonderlijke gemeenten en overige partijen actief op duurzame mobiliteit (bijv. HAN, Connexxion, stadslogistiek, CMC etc.).
Geadviseerd: projectmogelijkheden alle regiogemeenten, ook aan de hand van projecten onder regionale bereikbaarheidsaanpak en investeringsagenda (waterstoftankstation auto's, personenauto's en huisvuilwagen)
Ingediend en afgekeurd: Stadslogistiek 'ELLO'richting H2020
Ingediend en afgekeurd: voorstel 'MADAME' H2020 luchtkwaliteit slimme metingen en actief parkeermanagement
Ingediend *goedgekeurd*: E-Hubs: hubs uitrollen voor elektrisch deelmobiliteit in de regio
Ingediend en afgekeurd: Railterminal Gelderland ingediend voor EU subsidie (door Provincie Gelderland)
Ingediend *goedgekeurd*: Waterstof vuilniswagen HECTOR met Arnhem, HAN en SUEZ
Uitgewerkt: schone binnenvaart (CLINSH 2.0 / PortLiner met EIB). PortLiner EIB gesprek. EFRO aanvraag Nijmegen/BCTN/Engie. H2020 urban nodes aanvraag
Advies: Europese mogelijkheden grensoverschrijdende gebiedsontwikkeling Montferland-Zevenaar-Emmerich (Euregionaal aanvragen en lobby in Brussel voor meer mogelijkheden)
Verkend: Proeftuin Urban Mobility / acceleratorprogramma Clean Mobility Center
Georganiseerd: Rheden mobiliteitshubs aansluiten bij EU project (follower gemeente in eHUBS project Rheden, Beuningen, Wijchen en Renkum)
Profilering

Advies maar niet aangemeld door Arnhem: mogelijk Trolley 2.0 /EBUS2020 voor EU Sustainable Energy Award
Uitdragen en voortbouwen: Legacy Velo-city 2017
Binnengehaald en organiseren: Polis 2020 conferentie naar de regio
Presentatie en bestuurlijke deelname in Polis 2019 conferentie over duurzame internationale mobiliteit vanuit de regio (link Berlijn)
Bijdrage in Thinking Cities Magazine (Polis)
Presentatie over new mobility services tijdens European Week of Regions and Cities
Presentatie bij verscheidende Brussel bijeenkomsten Polis, ERRIN, ECF en HyER
Partners
Deelname: ERRIN WG Transport
Deelname: HyER
Deelname: Polis (incl. deelname Management Committee)
Negatief advies: deelname in New Mobility Services EIP
Negatief advies: deelname S3 platform Safe and Sustainable Mobility
Deelname in Think East Netherlands met kennisinstellingen, regio's en ondernemers
Oprichting platform binnen Polis voor Small and Medium Cities ('G40 op EU duurzame mobiliteit')
Public Affairs
Lobbyen voor Schone Binnenvaart (voortbouwen op Nijmegen Declaration). Succesvolle lobby tijdens EWRC bij Europees Parlement en Europese Commissie
Lobby voor ICE sneller, betrouwbaarder, vaker. Succesvolle lobby tijdens EWRC bij Europees Parlement en Europese Commissie, met oa. persaandacht voor positie regio ten opzichte van Berlijn.
Verstevigen mogelijkheden grensoverschrijdende gebiedsontwikkeling. Eerste aanzet lobby tijdens EWRC, voorlopig nog geen mogelijkheden (behalve euregionaal)
Ondertekenen verkeersveiligheidsverklaring Polis/Eurocities
Policy
Urban Agenda Partnership Urban Mobility Actieplan uitgevoerd met aanbeveling beter EU beleid, betere kennisdeling en betere funding. Samen met oa. Karlsruhe, Finland, Eurocities, Polis

Circulaire Economie

"In 2050 moet de economie circulair zijn. In 2030 moet het restafval in 50% zijn verminderd tov 2016."

Projecten
Adviseren: mogelijkheden regionale investeringen versterken met Europese middelen (Europese Investeringsbank)
Adviseren: over Europese mogelijkheden voor projectenlijst onder investeringsagenda
Indienen: Digital Support Repair Economy projectvoorstel
Ontwikkelen: Living Lab Circular Economy
Adviseren: Climate KIC en WK Volleybal circulair Ontwikkelen : Feed the City Project
Profilering
Deelname EU GLOBE conferentie in Europees Parlement met Harriët Tiemens
Partners
Deelnemen: Peer2Peer Leuven en Ierse steden
Organiseren: Werkbezoek Duitse en Vlaamse steden aan regio AN
Voorstellen: Lidmaatschap ACR+

Public Affairs
Voorstellen: lobbyagenda Circulaire Economie
Policy
Geen activiteiten

Algemeen en overige doelen

Projecten
advies: AMIF aanvraag Arnhem: Asiel, Migratie en Integratiefonds
Geadviseerd: mogelijkheden gemeente voor bijdragen open wifi in gemeenten met behulp van WIFI4EU
Ontwikkeld: aanvraag Privacy/IRMA
Geadviseerd over kansen: Europese mogelijkheden oprichting C-ITC, chiptechnologie centrum Nijmegen
Ingediend, goedgekeurd en uitgevoerd: B-solutions grensoverschrijdende arbeidsmarkt voor nietEU studenten in Duitsland
Kans aangedragen voor samenwerking The Economic Board, RU en bedrijven voor EU subsidie AI center
Profilering
Bijdragen: Innovatieprofiel Think East Netherlands
Doorontwikkelen: Communicatiestrategie: ?
- Internationaal / i-want.eu
- Twitter/social media
- Nieuwsbrief (doelgroep, regelmaat, doel, blogs stakeholders)
Advies: Gewezen op kansen EU GreenDeal voor de regio Arnhem Nijmegen
Organiseren: European Week of Regions and Cities met deelname bestuurders en organisatie workshops, gesprekken en programma. Succesvolle deelname, positieve feedback en veel nuttige inhoudelijke leads voor lobby met Europarlementariërs, Rijk en Europese Commissie
Ingediend en afgewezen: aanmelding regio voor European Capital of Smart Tourism. Samenwerking Doesburg, Berg en Dal, Arnhem, Nijmegen en Visit Arnhem Nijmegen

Partners
Negatief advies: lidmaatschap Eurocities. Te weinig capaciteit in regio
Hulp organisatie: Regioreis 2019
Georganiseerd: Werkbezoek gemeenteraad Westervoort aan Brussel
Organiseren: overige werkbezoeken (HAN, Startup Arnhem Nijmegen, trainees Arnhem Nijmegen Provincie,

Gekoppeld en geadviseerd: Rheden over Global Goals aanpak
Meewerken aan regionaal versterkingproces: advies over Europese inzet
Meewerken en advies voor HAN European Studies curriculum
Public Affairs
Uitgewerkt: lobbyfiches op mobiliteit en energie
Volgen: EU budget/subsidiekansen post 2020
Volgen: Brexit mogelijkheden en bedreigingen voor de regio
Verkennen: mogelijkheden High Tech ontwikkelingen in de regio
Policy
Geen activiteiten

De gemeenteraden van 18 deelnemende gemeenten
van het GO Regio Arnhem Nijmegen

Tevens toegezonden aan de leden van het Bestuurlijk Overleg

Datum . april 2020
Uw kenmerk .
Ons kenmerk 454348
Contactpersoon · Henk van den Berg
Telefoonnummer : 06-46737374

Onderwerp· Aanbieding conceptbegroting 2021&
algemene financiele en beleidsmatige kaders

Geachte leden van de raad,

Samenvatting
1. de deelnemende gemeenteraden worden uitgenodigd (desgewenst) een zienswijze over de conceptbegroting 2021 naar voren te brengen voor 10 juni 2020
2 Inzicht in algemene financiele en beleidsmatige kaders voor 2021.
3. de hoogte inwonerbijdrage 2021

Inleiding
Jaarlijks ontvangt u de conceptbegroting van het GO Regio Arnhem Nijmegen met de uitnodiging een zienswijze in te dienen. De voorliggende conceptbegroting is door het Algemeen Bestuur op 12 maart vastgesteld.

Kaders 2021
Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (art. 34b Wgr) zendt een gemeenschappelijk regeling voor 15 april de algemene financiele en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aan de deelnemende gemeenten Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiele kaders.

Een majeure ontwikkeling is het Versterkingsproces dat begin 2019 is gestart. Het proces moet leiden tot een sterkere regio, met één agenda, één gezicht naar buiten en een lange termijnvisie als fundament. In de aanbiedingsbrief (d d 10 april 2019) bij de begroting 2020 is melding gemaakt van dit proces en de mogelijke gevolgen van deze ontwikkeling.

April 2019 is de Stuurgroep versterking regionale samenwerking ingesteld die het proces tot het versterken van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen heeft opgepakt. Dit proces is heeft er uiteindelijk toe geleid dat een dezer dagen door de Stuurgroep het eindvoorstel is aangeboden aan de deelnemende gemeenten. Onderdeel van het eindvoorstel is een nieuwe gemeenschappelijke regeling.

Wat betekent deze ontwikkeling voor de huidige regeling? Het Versterkingsproces loopt parallel met de begrotingscyclus van het Gemeenschappelijk Orgaan. Het proces om te komen tot een begroting is in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en daarmee in regeling van het GO strak omschreven. Om te bereiken dat de huidige regionale samenwerking ook in 2021 kan blijven functioneren en een inwonerbijdrage in de 18 gemeentelijke begrotingen wordt opgenomen, wordt deze begrotingscyclus doorlopen. Wordt het Gemeenschappelijk Orgaan vervangen door een nieuwe regeling dan kunnen de gemeentelijke begroting opgenomen middelen voor de regionale samenwerking worden ingezet voor de (nieuwe) samenwerkingsvorm.

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
info@regioAN.nl | 06-46737374

Het eindvoorstel van de Stuurgroep bevat ook een regionale visie en een agenda bestaande uit 5 opgaven. De middelen die de afgelopen jaren voor de ambities in de 4 domeinen bijeen zijn gebracht, zijn nooit opgenomen in de begroting van het Gemeenschappelijk Orgaan. Sinds 2016 zijn deze middelen door de 4 PFO's bijeen gebracht via de 'collectezakmethode'. Deze bijdrage (zowel menskracht als middelen) verschilde jaarlijks. In de nieuwe publiekrechtelijke samenwerking krijgt u per opgave een beeld van de benodigde inzet van menskracht en middelen.

Verder heeft ons bestuur van de gemeente Zevenaar een brief (18 februari 2020) ontvangen waarin bezuinigingen worden aangekondigd op verbonden partijen voor 2022 e.v. met het verzoek bij de opstelling van (deze) kaderbrief 2020 en de meerjarenbegroting kritisch te zijn op de kostenontwikkeling. Wij adviseren de gemeente Zevenaar, gelet op het bovengeschetste versterkingsproces, de besloten bezuinigingstaakstelling opnieuw in te brengen bij het besluitvormingsproces over de versterking van de regionale samenwerking.

Inwonerbijdrage 2021

Het Algemeen Bestuur heeft in haar vergadering van 12 maart jl. besloten de inwonerbijdrage voor 2021 ongewijzigd vast te stellen op €1,88. De inwonerbijdrage is daarmee gelijk aan de inwonerbijdrage voor 2020. Met deze mededeling wordt voldaan aan de verplichting zoals vastgelegd in de regeling om voor 1 mei de inwonerbijdrage voor het komende begrotingsjaar vast te stellen en aan de deelnemers ter kennis te brengen. Deze inwonerbijdrage is opgenomen in de conceptbegroting. Wanneer de gemeenten gevraagd worden een nieuwe publiekrechtelijke samenwerking aan te gaan, kent deze regeling een eigen inwonersbijdrage. De inwonerbijdrage 2021 van het, dan te liquideren, Gemeenschappelijk Orgaan kan alsdan worden ingezet voor de nieuwe regionale samenwerkingsvorm.

Begroting 2021

Als bijlage treft u de ontwerpbegroting 2021. Conform de bepalingen van artikel 35 Wgr heeft Uw gemeenteraad de mogelijkheid een zienswijze in te brengen alvorens de begroting wordt vastgesteld. Het Algemeen Bestuur is voornemens op 17 juni 2020 de begroting vast te stellen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de secretaris dhr. H. van den Berg.

Namens het Bestuur van het Gemeenschappelijk Orgaan van de Regio Arnhem Nijmegen.

Ahmed Marcouch
Voorzitter

Henk van den Berg
secretaris

Bijlage: 1

i.a.a.: griffiers, secretarissen, regiocoördinatoren, secretarissen PFO's (allen per mail).

Conceptbegroting 2021

Regio Arnhem Nijmegen

Bureau Brussel

Versterking door samenwerking

Voorlopig vastgesteld Algemeen Bestuur: 11 maart 2020

Inleiding

Aannemelijk is dat dit de laatste begroting is van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen. Sinds april 2019 wordt door de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking gewerkt aan een visie, een agenda en een nieuwe werkwijze voor de samenwerking van 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen.
De Stuurgroep presenteert eind maart haar eindvoorstel. Onderdeel van dit voorstel is een nieuwe juridische regeling voor de samenwerking voorzien van een bedrijfsplan. De besluitvorming in de 18 gemeenten is voorzien in het 2e kwartaal van 2020.
Op dit moment is het niet duidelijk wanneer de nieuwe samenwerkingsvorm, met haar eigen begroting, start. Omdat de regionale samenwerking ook in 2021 verzekerd moet zijn, is het noodzakelijk de begrotingsprocedure te volgen die in de Wet gemeenschappelijke regeling (en de eigen regeling) is vastgelegd. De begroting 2021 onderbouwt de inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten.

De voorliggende begroting is om bovengenoemde reden een beknopte begroting.

Begroting

Opgesteld conform de notitie "Uitgangspunten en spelregels begrotingsopbouw Gemeenschappelijk Orgaan" (juli 2015). Afgerond op hele euro's.

Baten	
Gemeenschappelijke bijdrage (op basis van inwoneraantal)	1.470.646,00
Totale baten	€ 1.470.646,00
Lasten	
Bijdrage Economic Board	786.570,00
Bureau Brussel	298.000,00
Bureau Regio	345.000,00
Regio ontmoetingen	12.000,00
Communicatie	12.500,00
Overige kosten	16.576,00
Totale lasten	€ 1.470.646,00

Kader:

- bedrag per inwoner	€ 1,88
- inwoneraantal 1-1-2020	786.570

De inwonerbijdrage voor 2021 is gebaseerd op het inwoneraantal per 1 januari 2020.
De inwonerbijdrage is € 1,88 per inwoner. De inwonerbijdrage is hiermee gelijk aan 2020.

In de begroting zijn geen programmakosten opgenomen. Datgeen wat nodig is binnen de 4 domeinen wordt via het PFO bijeengebracht door de gemeenten en externe partners.

Het beheer van deze gelden, vindt plaats door één van de 18 gemeenten. De gemeente Nijmegen verzorgt dit voor de domeinen Duurzaamheid en Mobiliteit. De gemeente Arnhem voor Economie (Regionaal Programma Werklocaties). De verantwoording van deze budgetten ligt bij die gemeente en loopt via het PFO.

Aan de uitgavenkant is de bijdrage aan The Economic Board (TEB) van de 18 gemeenten opgenomen. Voor 2021 is voor het zesde jaar de bijdrage van € 1,00 opgenomen. Bij brief van 26 september 2019 aan het GO heeft de Stichting Economic Board haar begroting 2020 aangeboden en daarbij de regiogemeenten verzocht de basisfinanciering ook na 2020 in de meerjarenbegroting op te nemen.
Na de besluitvorming over Triple Helix 3.0 in oktober 2019 is TEB gestart met het opstellen van een nieuw Strategische Plan. Dit plan wordt eind maart, gelijktijdig met het eindvoorstel van de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking, gepresenteerd. Dan zal ook duidelijk worden wat de financiële implicaties zijn van Triple Helix 3.0.

De verdere uitgaven liggen vast in de volgende posten:
Bureau Brussel (salaris, huur, lidmaatschappen, programmakosten).
De kosten van Bureau Brussel zijn gebaseerd op een begroting van Bureau Brussel en bevinden zich op hetzelfde niveau als voor 2020. Door Bureau Brussel is op 11 maart 2020 het jaarprogramma 2020 gepresenteerd met een doorkijk naar 2021. De hierin opgenomen financiële doorkijk leidt niet tot wijzigingen in het kosten ten opzicht van 2020.

Bureau Regio. Dit zijn de kosten voor de secretaris en de 4 PFO-secretarissen.
De secretaris (o,8 fte) ondersteunt in brede zin de regionale samenwerking. Hij bereidt de verschillende bestuurlijke overleggen voor, is 1e aanspreekpunt van de regio, hij vertegenwoordigt den regio en faciliteert de samenwerking, coördineert op de verschillende opgaven van de 4 PFO's en is aanspreekpunt voor de procesregisseur Regionale Energy Strategie (RES) en de programmamanager Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid en voert beheer over de financiën. De PFO-secretaris ondersteunt één van de vier PFO's (0,4 fte). Samen vormen ze het ambtelijke ondersteuning van de regionale samenwerking.

Als gastheergemeente levert de gemeente Arnhem de benodigde administratieve, financiële, juridische en communicatieve ondersteuning.

Uitgangspunt van de samenwerking is dat de opgaven worden opgepakt met de ambtelijke capaciteit vanuit de deelnemende gemeenten (al dan niet tegen een vergoeding). De Kring gemeentesecretarissen speelt hierbij een belangrijke rol.

Regio-ontmoetingen (jaarlijkse ontmoeting en van de regio gericht op informeren, versterken betrokkenheid, verantwoording, presentatie). In deze post is onder meer de RegioDag, de ontmoeting voor raads- en collegeleden, opgenomen als ook de RegioOntmoet. De RegioOntmoet is 4 maal per jaar gepland en richt zich op de colleges. Deze post voorziet ook in de kosten van andere vormen van regionale ontmoetingen voor o.m. het periodiek overleg van de gemeentelijke regiocoördinatoren en incidentele ambtelijke en bestuurlijke ontmoetingen rond een actueel thema.

Communicatie. Deze post dekt de kosten van de website (beheer, onderhoud, toegankelijkheid) en verdere (digitale) communicatie-uitingen zoals de maandelijkse nieuwsbrief. Ook de video's die na afloop van de vergaderingen van de RegioOverleg(t) worden gemaakt, worden hieruit betaald.

Hiermee wordt invulling gegeven aan de *actieve informatieopdracht* die in het reglement is vastgelegd. Begin 2018 is door het Algemeen Bestuur de notitie 'Verbetering Informatievoorziening' vastgesteld. Deze notitie geeft richting aan de communicatie en inzet van middelen.

De post “Overig” vormt de restantpost in deze begroting.

Onderbesteding 2018 en 2019

Zowel in 2018 en 2019 was er sprake van onderbesteding. Van het bedrag van 2018 resteert € 16.724,61. De onderbesteding over het boekjaar 2019 bedraagt € 84.368,00, waarmee een bedrag van € 101.092,61 resteert. Bij de vaststelling van de (voorlopige) jaarrekening 2019 besluit het Algemeen Bestuur over eventuele inzet van dit bedrag.

Bijlage 1 Inwoneraantallen

Gemeente	2020 januari	Percentage
Arnhem	**161.368**	20,52%
Berg en Dal	**34.990**	4,45%
Beuningen	**25.891**	3,29%
Doesburg	**11.078**	1,41%
Druten	**18.918**	2,41%
Duiven	**25.124**	3,19%
Heumen	**16.450**	2,09%
Lingewaard	**46.606**	5,93%
Montferland	**36.009**	4,58%
Mook en Middelaar	**7.847**	1,00%
Nijmegen	**177.698**	22,59%
Overbetuwe	**47.909**	6,09%
Renkum	**31.404**	3,99%
Rheden	**43.736**	5,56%
Rozendaal	**1.705**	0,22%
Westervoort	**14.973**	1,90%
Wijchen	**41.124**	5,23%
Zevenaar	**43.740**	5,56%
Totaal	**786.570**	

Bron: CBS

Gemeente Druten

Het gemeenschappelijk orgaan van de Regio Arnhem Nijmegen
t.a.v. het bestuur
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

contactpersoon
Esther Mollema
t 088 432 7104

ons kenmerk
Z/20/047436

datum 3 juli 2020
onderwerp Zienswijze GO Regio Arnhem Nijmegen
verzonden

Geacht bestuur,

Wij ontvingen van u de conceptbegroting 2021 inclusief algemene financiële en beleidsmatige kader. Ook stuurde u ons de concept jaarrekening 2019 toe. Met deze brief geven wij u onze zienswijze op deze stukken. Onze gemeenteraad heeft hiermee ingestemd op 2 juli jongstleden.

Jaarrekening 2019
Wij stemmen in met de voorlopige jaarrekening 2019 en daarmee met het bestemmingsvoorstel om het positieve resultaat van € 84.368,- bij de regio te laten. Hiermee kunnen concrete projecten waaronder 'House of Skills' van cofinanciering worden voorzien en kan de Regio inspelen op andere actuele initiatieven.

Begroting 2021
We stemmen in met de ontwerp begroting 2021 en bepalen daarmee de (ongewijzigde) deelnemersbijdrage op € 1,88.

Versterking
We zijn erg benieuwd naar het vervolg van het regionale versterkingsproces en roepen u op om alle belanghebbenden hierbij te blijven betrekken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

A.P.J.M. Litjens,
gemeentesecretaris (a.i.)

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld
burgemeester

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1442
Extern Zaak ID	Z/20/045093
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.1.1
Titel	Jaarverslag Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2019"
Organisatieonderdeel	domein Bedrijfsvoering - team Juridische zaken
Eigenaar	Pol, Nienke
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	088 432 7435

Bijlagen
Bijlage 1: Jaarverslag interne klachtbehandeling Druten 2019
Bijlage 2: Jaarverslag gemeentelijke ombudsman 2019
Informatienota: Jaarverslag Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2019"

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

De raad kennis te laten nemen van het jaarverslag interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019 en het jaarverslag Gemeentelijke ombudsman 2019.

Besluit

De raad kennis te laten nemen van het jaarverslag interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019 en het jaarverslag Gemeentelijke ombudsman 2019.

Jaarverslag

Interne klachtbehandeling

Gemeente Druten

2019

Redactie: Mevrouw mr. drs. N.L.M. (Nienke) Pol, klachtencoördinator
Datum: 7 mei 2020

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	blz. 3
2.	**Behandeling van klachten (intern)**	blz. 4
2.1	Algemeen	blz. 4
2.2	De functies van het klachtrecht	blz. 4
2.3	Procedure	blz. 5
3.	**Resultaten 2019 (intern)**	blz. 6
3.1	Klachten onderverdeeld per domein	blz. 6
3.2	Klachten onderverdeeld per categorie	blz. 7
3.3	Omschrijving van de klachten	blz. 8
3.4	Afdoening van de klachten	blz. 9
4.	**Behandeling van klachten bij de Gemeentelijk Ombudsman**	blz. 10
5.	**Conclusie en aanbevelingen**	blz. 11

1. Inleiding

De gemeente doet er alles aan haar dienstverlening zo goed mogelijk te laten verlopen. Wij richten ons op de tevredenheid van onze inwoners, bedrijven en instellingen over de gemeentelijke dienstverlening. Daarnaast richten wij ons ook op de betrokkenheid van onze inwoners bij de uitvoering en totstandkoming van het gemeentelijk beleid.
In de meeste gevallen verloopt deze dienstverlening naar tevredenheid. Soms loopt het anders en dient men een klacht in. Het is vervolgens aan ons om na te gaan wat wij van deze klachten kunnen leren en om onze dienstverlening hierop aan te passen. Dat is echter niet altijd mogelijk. Uiteindelijk is veel van wat wij doen mensenwerk en kunnen hier nu eenmaal fouten bij gemaakt worden. Het is de uitdaging om deze fouten tot een minimum te beperken.

Iedereen kan een klacht indienen over de wijze waarop een bestuursorgaan of een medewerker zich heeft gedragen. De gedraging hoeft niet tegen de klager zelf te zijn gericht.
Klachtbehandeling is opgenomen in Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. Hierin zijn onder andere minimumvereisten opgenomen waaraan de behandeling van klachten moet voldoen. Deze eisen zijn ontleend aan de eisen die de Nationale Ombudsman in de loop der jaren heeft geformuleerd over de wijze waarop bestuursorganen met klachten dienen om te gaan.
Een klacht wordt in eerste instantie ingediend bij het bestuursorgaan waartegen de klacht zich richt. Hierop volgt de zogenaamde interne behandeling van de klacht. Wanneer de klager niet tevreden is over de uitkomst van de interne behandeling kan deze vervolgens de klacht voorleggen aan de Gemeentelijke Ombudsman.
In de Verordening interne en externe klachtbehandeling Druten 2012 is voor de verslagperiode geregeld hoe de gemeente met klachten moet omgaan.

Alle schriftelijke klachten worden geregistreerd. De geregistreerde klachten worden, overeenkomstig artikel 9:12a van de Algemene wet bestuursrecht, jaarlijks gepubliceerd. Voor u ligt dan ook het Jaarverslag interne Klachtbehandeling 2019 van de gemeente Druten.
U leest onder meer hoeveel schriftelijke klachten er zijn ontvangen per domein of bestuursorgaan, om welk type klacht het gaat en hoe de klachten zijn afgedaan. In dit jaarverslag wordt tevens een aanbeveling gedaan.

Het gaat bij klachten niet alleen om het volgen van de juiste procedure, maar nog veel meer om het oplossen van het probleem, het herstellen van het vertrouwen van de klager in de gemeente en om het nemen van maatregelen om te voorkomen dat een soortgelijke klacht weer wordt ingediend. Een gemeente kan leren van de door haar ontvangen klachten. Zo kan naar aanleiding van klachten worden bekeken op welke punten de dienstverlening verbetering behoeft.

Ook na het ontstaan van de Werkorganisatie Druten Wijchen is het klachtrecht bij de gemeentes zelf gebleven.

2. Behandeling van klachten (intern)

2.1 Algemeen

In 2019 gold in de gemeente Druten de Verordening interne en externe klachtbehandeling Druten 2012.
Deze verordening is bedoeld voor klachten over het gedrag van de gemeenteraad, het college, de burgemeester, de individuele bestuurders en de medewerkers en/of personen werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de Werkorganisatie Druten-Wijchen, in de uitoefening van hun functie voor de gemeente Druten (mandaatgever). Het gaat hierbij dus om gedragingen.

Bij klachten over onjuiste behandeling kan worden gedacht aan:
- een onjuiste behandeling met betrekking tot omgangsvormen en fatsoen;
- het niet (tijdig) beantwoorden van correspondentie;
- het niet verstrekken van informatie waarom is verzocht;
- het niet nakomen van gedane toezeggingen;
- geen bereidheid tonen tot het herstellen van gemaakte fouten;
- het niet zorgvuldig omgaan met de gegevens en mededelingen die men heeft verstrekt.

Het klachtrecht heeft geen betrekking op:
- meldingen: meldingen ten aanzien van ongewenste situaties in de openbare ruimte (bijv. defecte straatverlichting, losse stoeptegels of niet opgehaald vuilnis);
- bezwaar- en beroepschriften: Wanneer men het niet eens is met (de inhoud van) een besluit;
- beleid: besluiten van het college of de raad om op een bepaalde wijze invulling te geven aan publieke taken.

Geen gebruik kan worden gemaakt van de klachtenregeling als:
- het een klacht betreft die al eerder is behandeld volgens het klachtrecht; of
- de klacht een feit betreft dat langer dan één jaar geleden heeft plaatsgevonden.

2.2 De functies van het klachtrecht

Het klachtrecht kent een aantal functies voor de kwaliteit van dienstverlening in algemene zin en de verhouding tussen de overheid en inwoners. Het betreft de volgende functies:

1. Genoegdoeningfunctie (voor de burger)
   Vanuit de burger kan het klachtrecht een bijdrage leveren aan het verkrijgen van genoegdoening (in welke vorm dan ook) in verband met onheuse bejegening door de overheid. Die genoegdoening kan bestaan uit het aanbieden van excuses, maar kan ook verder gaan, zoals bijvoorbeeld het aanbieden van een bloemetje aan een terecht klagende burger.
2. Legitimiteitfunctie
   Vanuit de positie van de overheid is het bieden van een zorgvuldige klachtprocedure te beschouwen als bestuurlijke betamelijkheid. Daarmee wordt invulling gegeven aan fundamentele rechtsbeginselen. Het uitgangspunt van de 'dienende' overheid is daarbij een belangrijk beginsel. Inwoners ontlenen er het vertrouwen aan dat de overheid hen serieus neemt. Daardoor gaat van de klachtregeling een zekere legitimerende werking uit. Bij een mogelijke vertrouwensbreuk tussen de overheid en burger kan de behandeling van een klacht leiden tot herstel van vertrouwen.
3. Leerfunctie (voor de overheid)
   Zorgvuldig onderzoek naar de klachten heeft een belangrijk leereffect. In

het kader van het streven naar verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening leveren klachten concrete en bruikbare informatie op. Het bestuur kan naar aanleiding van ontvangen klachten aanleiding zien fouten te herstellen en zwakke punten binnen de organisatie weg te nemen of te verbeteren.

2.3 Procedure

Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen mondelinge en schriftelijke klachten. Mondelinge klachten worden in eerste instantie afgedaan door degene op wie de klacht betrekking heeft. Wordt de klacht niet naar tevredenheid van de klager afgedaan, dan wordt de klager op de mogelijkheid gewezen van schriftelijke indiening van de klacht. De klachtencoördinator kan de klager ook behulpzaam zijn bij het op schrift stellen van de klacht.
De mondelinge klachten worden in dit jaarverslag niet behandeld.

Bij schriftelijk ingediende klachten wordt eerst geprobeerd om deze informeel op te lossen. Soms is het aanbieden van excuses of het alsnog in contact komen met een medewerker al voldoende voor de klager.
Wanneer informeel oplossen niet lukt of door de klager niet gewenst is, worden de klachten conform de regeling in principe behandeld door de klachtbehandelaar.

De klachtbehandelaar wordt ondersteund door de klachtencoördinator. De klachtencoördinator bevestigt zo spoedig mogelijk schriftelijk de ontvangst van de klacht. In de ontvangstbevestiging staat informatie over de behandelingsprocedure van de klacht.

De klachtbehandelaar voert samen met de klachtencoördinator gesprekken met de klager en met de persoon op wie de klacht betrekking heeft. Van deze gesprekken wordt een beknopt verslag gemaakt. Vervolgens stelt de klachtencoördinator, in samenspraak met de klachtbehandelaar, een conceptbrief op voor afhandeling van de klacht. Dit stuk bevat de bevindingen van het onderzoek, de beslissing op de klacht en de eventuele conclusies en/of aanbevelingen. De klachtbehandelaar heeft mandaat om daarna over de afhandeling van de klacht te beslissen.
De klager en de beklaagde worden schriftelijk en gemotiveerd in kennis gesteld van de afhandeling van klacht. Alle klachten worden vertrouwelijk behandeld.

3. Resultaten 2019 (intern)

In 2019 zijn vijftien klachten ingediend in de zin van de klachtenverordening. Daarnaast zijn nog dertien klachten binnengekomen die geen klacht in de zin van de klachtenverordening zijn en in dit jaarverslag niet worden besproken.
Buiten de vijftien klachten die in 2019 zijn binnengekomen, liep er nog één klacht uit 2018 door begin 2019. Deze klacht is formeel behandeld en begin 2019 afgerond. In dit specifieke geval is er geen oordeel geveld door de klachtbehandelaar omdat de beklaagde niet gehoord kon worden door ziekte. De klager heeft een uitgebreide toelichting gehad op de klacht en het verdere verloop en hiermee is de klacht naar tevredenheid afgerond.

Van de vijftien klachten uit 2019 zijn er tien op informele wijze afgedaan, vier klachten zijn volgens de klachtenregeling formeel behandeld. Van één klacht loopt de behandeling door in 2020.

Tabel 1. Aantal klachten ten opzichte van de afgelopen verslagjaren:

Verslagjaar	Aantal klachten
2019	15
2018	14
2017	11
2016	11
2015	23

In de volgende paragrafen wordt dieper ingegaan op de klachten. Zo wordt een onderverdeling gemaakt per domein, wordt onderscheid gemaakt in de soort klacht en tot slot ingegaan op de afdoening van de klachten. Per domein wordt nog nader ingegaan op de binnengekomen klachten.

3.1 Klachten onderverdeeld per domein/bestuursorgaan

De organisatie van de Werkorganisatie Druten Wijchen is onderverdeeld in vijf domeinen, waaraan vijf managers leiding geven. De klachten worden onderverdeeld naar deze domeinen en naar (leden van) de bestuursorganen zelf.

Domein Bedrijfsvoering
Over dit domein zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Domein Fysieke Leefomgeving
Over dit domein zijn vier klachten binnengekomen in 2019. Eén klacht ging over team ruimtelijk beheer, twee klachten gingen over team juridische advisering fysieke leefomgeving en één klacht ging over team voorbereiding en uitvoering.

Domein Publiekszaken
Over dit domein zijn elf klachten binnengekomen in 2019. Zes klachten hadden betrekking op het Sociaal Team, één klacht had betrekking op team Burgerzaken, vier klachten hadden betrekking op team fysiek. Van één klacht loopt de behandeling door in 2020.

Domein Bestuur, Strategie en Projecten
Over dit domein zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Domein Sociale Leefomgeving
Over dit domein zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Domeinmanager
Over de (individuele) domeinmanagers zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Gemeenteraad
Over de gemeenteraad zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

College
Over het college zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Burgemeester
Over de burgemeester zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Wethouder
Over individuele wethouders zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Griffier
Over de griffier zijn in 2019 geen klachten binnengekomen.

Tabel 2. Overzicht klachten per domein 2019

Afdeling	**2019**	**2018**
Gemeenteraad	0	0
College	0	0
Wethouder	0	0
Burgemeester	0	0
Griffier	0	0
Domeinmanager	0	0
Domein Publiekszaken	11	8
Domein Fysieke Leefomgeving	4	4
Domein Bedrijfsvoering	0	1
Domein Bestuur, Strategie en Projecten	0	0
Domein Sociale leefomgeving	0	0
Niet gespecificeerd	0	1
Totaal	**15**	**14**

3.2 Klachten onderverdeeld per categorie
Klachten kunnen worden onderverdeeld in verschillende categorieën, te weten:
- correcte afhandeling;
- bejegening in engere zin/gedrag;
- informatieverstrekking;
- beleidsklachten;
- overig.

Onder *correcte afhandeling* wordt onder andere verstaan of de gemeente op tijd heeft gereageerd en of de inwoner vindt dat de procedures goed zijn doorlopen.
Klachten in de categorie *bejegening in engere zin/gedrag* gaan over de situatie dat de inwoner het optreden van een ambtenaar of bestuurder als beledigend, onbehoorlijk of onredelijk ervaart.
Onder de categorie *informatieverstrekking* vallen klachten over het niet of niet tijdig verstrekken van de gevraagde informatie en het verstrekken van onjuiste informatie.
Beleidsklachten (klachten over het beleid van de gemeente) vallen eigenlijk niet onder de interne klachtenregeling. Deze klachten worden echter wel geregistreerd.
Klachten in de categorie *overig* zijn niet duidelijk onder een van de eerder genoemde categorieën onder te brengen.

De meeste klachten die de gemeente Druten in 2019 heeft ontvangen, gaan over *bejegening/gedrag.* De overige klachten gaan vooral over *correcte afhandeling/ informatieverstrekking*. Dit komt vooral door de samenhang met tijdige reactie en procedureverloop in combinatie met het (niet) tijdig verstrekken van informatie.

Sommige klachten hebben op meerdere categorieën betrekking. In onderstaande tabel wordt een onderverdeling per categorie gemaakt. Hierdoor kan het zijn dat het totaal van de aantallen in tabel 3 meer bedraagt dan het totale aantal van de vijftien ingediende klachten.

Tabel 3. Overzicht klachten per categorie

Categorie klacht	**2019**	**2018**
Correcte afhandeling	7	6
Bejegening in engere zin/gedrag	8	6
Informatieverstrekking	7	2
Beleidsklachten	0	1
Overig	0	1

3.3 Omschrijving van de klachten

Alle klachten worden vertrouwelijk behandeld. Dit heeft tot gevolg dat in een jaarverslag geen namen mogen worden genoemd of anderszins informatie mag worden gepubliceerd die herleidbaar is tot klagers. Wel wordt een korte omschrijving van de klachten gegeven, zodat u zich een beeld kunt vormen waar de klachten betrekking op hebben.

<u>Domein Fysieke leefomgeving</u>
Binnen dit domein zijn vier klachten binnengekomen in 2019. Twee klachten zijn formeel behandeld en twee klachten informeel.
Eén formele klacht had betrekking op het uitblijven van een reactie en het niet duidelijk communiceren vanuit de gemeente richting inwoners inzake het project waar de inwoner hinder van ondervond. Deze klacht is gegrond verklaard.
De andere klacht is deels gegrond verklaard. Deze klacht had ook betrekking op het uitblijven van een reactie vanuit de gemeente.

De informele klachten hadden betrekking op de reactietermijn. Deze klachten zijn informeel opgelost door te zorgen dat de klager alsnog op korte termijn de gevraagde reactie kreeg of door een (telefonisch) contact tussen de klager en de beklaagde om de klacht te bespreken en een nadere toelichting te verstrekken. Daarbij zijn (indien nodig) excuses gemaakt aan de klager. Met deze acties zijn de klachten informeel naar tevredenheid afgerond.

<u>Domein Publiekszaken</u>
Binnen dit domein zijn afgelopen jaar elf klachten binnengekomen. Twee van deze klachten hebben het formele traject doorlopen. Beide klachten hadden betrekking op het Sociaal Team van Druten. Eén klacht is ongegrond verklaard. Deze klacht zag op onheuse bejegening, maar hier was geen sprake van. Er is gehandeld volgens de gebruikelijke wettelijke en gemeentelijke procedures.
De andere formele klacht had betrekking op het onnodig lang duren van een aanvraag. Deze klacht is gegrond verklaard. Naar aanleiding van deze klacht zijn diverse verbeterslagen doorgevoerd.

Negen klachten binnen dit domein zijn informeel afgehandeld.
Vier van deze klachten zagen op het Sociaal Team. De klachten hadden betrekking op het uitblijven van een reactie, op de lange duur van behandeling en op bejegening. In alle gevallen is er (telefonisch) contact geweest over de klacht,

is er een nadere toelichting gegeven en zijn indien nodig excuses gemaakt richting de klager.
Eén klacht die informeel is behandeld had betrekking op team burgerzaken. Met een telefonische toelichting is deze klacht naar tevredenheid opgelost. De vier andere informele klachten vanuit team fysiek hebben betrekking op de uitvoering van handhaving. Het ging hierbij in alle gevallen om bejegening. Deze klachten zijn na een inhoudelijke toelichting niet verder behandeld. Eén van deze klachten loopt door in 2020.

3.4 Afdoening van de klachten

De vijftien ingediende klachten zijn als volgt afgedaan. Zie hiervoor tabel 4, waarin een overzicht wordt gegeven van de uitkomsten van de klachtbehandeling.

Tabel 4. Overzicht uitkomst van klachtbehandeling

Uitkomst van klachtbehandeling	**2019**	**2018**
Ongegrond	1	3
Gegrond	2	0
Deels gegrond/deels ongegrond	1	0
Niet in behandeling genomen	0	1
Ingetrokken	0	0
Anders afgedaan	10	9
In behandeling	1	1
Totaal	**15**	**14**

Opvallend is dat van de vijftien klachten er tien informeel zijn afgedaan. Van één klacht is de informele behandeling begin 2020 afgerond.
Slechts vier klachten zijn volgens de klachtenprocedure behandeld en de helft hiervan is gegrond verklaard.

De overige elf klachten zijn door middel van een gesprek of nadere uitleg naar tevredenheid van de klagers opgelost.

Ook al zijn de klachten ongegrond of informeel opgelost, toch worden alle klachten met de betrokken medewerkers besproken. Dit om het leereffect van klachten zo groot mogelijk te maken.

4. Behandeling van klachten bij de Gemeentelijk Ombudsman

Wanneer de indiener van een klacht het niet eens is met de afhandeling van de klacht, bestaat de mogelijkheid de klacht voor te leggen aan een ombudsvoorziening. Iedere gemeente is verplicht een ombudsvoorziening in te stellen (artikel 9:18 van de Awb en artikel 81p van de Gemeentewet). De gemeente Druten kent een lokale ombudsman, mevrouw mr. M.J. van Dasselaar en een plaatsvervangend ombudsman, mevrouw mr. L.B.F.M. Hellwig.
Overigens moeten klachten eerst intern worden behandeld, voordat iemand een klacht bij de ombudsman kan indienen.
De ombudsman is verplicht om zelf verslag te doen van de werkzaamheden over het jaar 2019. In een afzonderlijk jaarverslag, dat u tegelijkertijd wordt aangeboden, kunt u hiervan kennis nemen.

5. Conclusie en aanbevelingen

Het aantal klachten dat is ingediend is in de gemeente Druten is in 2019 met één klacht gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. Wel valt op dat, net als vorig jaar, bijna alle klachten informeel zijn opgelost. Slechts vier klachten zijn volgens de klachtenregeling behandeld, waarvan er twee gegrond waren, één deels gegrond en één ongegrond. Deze informele behandeling streeft de gemeente Druten ook na. Het is goed om te zien dat dit in de praktijk ook lukt.
Wat verder opvalt is dat het Sociaal Team en team fysiek afgelopen jaar relatief veel klachten hebben ontvangen. Dit is deels te verklaren door het werkveld waarin zij zich bevinden. Er is hiervoor aandacht gevraagd bij de domeinmanager om daar waar het kan deze teams zich nog bewuster te maken van de contacten die zij hebben met inwoners.
Een andere constatering is dat veel klachten betrekking hebben op het uitblijven van of een erg late reactie van medewerkers. Ook hier is aandacht voor gevraagd. Communicatie is een belangrijk onderdeel van het voorkomen van klachten. Medewerkers ervaren een behoorlijke werkdruk, maar dit mag niet ten koste gaan van de communicatie.

Naar aanleiding van deze klachten zijn de betrokken medewerkers aangesproken en zijn afspraken gemaakt hoe bepaalde zaken beter kunnen verlopen.
Belangrijk punt blijft dat iedereen aandacht heeft voor houding en gedrag richting inwoners en dat afspraken worden nagekomen.

Druten, 7 mei 2020
mevrouw mr. drs. N.L.M. (Nienke) Pol, klachtencoördinator

de Gemeentelijke ombudsman

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

Jaarverslag 2019

Ombudsman van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, West Maas en Waal en Wijchen, de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen en de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR-werkbedrijf)

de Gemeentelijke ombudsman

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

Jaarverslag 2019

Voorwoord
1. Inleiding
2. Taken en bevoegdheden
3. Werkwijze
4. Toetsingskader
5. Overige werkzaamheden
6. Klachten
   - 6.a Toelichting
   - 6.b Inhoud klachten

Tot slot
Aanbevelingen

Bijlagen:
- Geanonimiseerd overzicht klachten per gemeente 2019
- Verantwoording algemeen budget 2019
- Begroting 2020

de Gemeentelijke ombudsman

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

Voorwoord

Met ingang van 1 januari 2019 ben ik door de raad van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, West Maas en Waal en Wijchen en de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen en de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR-werkbedrijf) voor een periode van zes jaar benoemd tot ombudsman. 2019 was voor mij een jaar van inwerken, kennismaken en natuurlijk ook van klachtbehandeling. Met veel plezier heb ik kennis gemaakt met de substituut ombudsmannen, de klachtencoördinatoren, burgemeesters, wethouders, ambtenaren, de nationale ombudsman en met inwoners.

Het contact met de substituut ombudsmannen is van grote waarde, zeker als het gaat om het delen van kennis en ervaring. Mw mr L. Hellwig, substituut ombudsman voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen, GR Bijsterhuizen en MGR-werkbedrijf heeft mij het afgelopen jaar met haar kennis van het klachtrecht en haar ervaring met het ombudsmanwerk steeds met raad en daad bijgestaan. Op 22 april 2019 hebben we helaas vrij plotseling afscheid moeten nemen van de heer R. Gerritsen, substituut ombudsman van de gemeente West Maas en Waal. De heer Gerritsen had veel ervaring met het ombudswerk, had oor en oog voor belangen van burgers, kwam weloverwogen tot een oordeel en was bovenal een zeer plezierig en aimabel mens. Ik betreur het zeer dat wij slechts zo kort hebben kunnen samenwerken. Met ingang van 3 oktober 2019 heeft de gemeente West Maas en Waal mevrouw mr S. Stokman-Prins benoemd tot substituut ombudsman. In haar hebben we weer een goede substituut ombudsman gevonden en ik zie uit naar een prettige samenwerking.

In dit jaarverslag treft u een overzicht van de werkzaamheden van de gemeentelijke ombudsman, een overzicht van het aantal klachten en een aantal aanbevelingen.

Mw mr M.J. van Dasselaar
Gemeentelijke ombudsman

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

1. Inleiding

De gemeente dient op grond van de wet te beschikken over een externe klachtvoorziening waar een burger terecht kan als hij niet tevreden is over de wijze waarop de gemeente zijn of haar klacht heeft behandeld. De gemeente kan kiezen voor aansluiting bij de nationale Ombudsman of voor een eigen lokale ombudsvoorziening. De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, West Maas en Waal en Wijchen en de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen en de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR-werkbedrijf) hebben gekozen voor een eigen ombudsman.

Met ingang van 1 januari 2019 hebben de gemeenteraden mevrouw mr M.J. van Dasselaar voor de periode van zes jaar benoemd als ombudsman. De gemeenteraad van West Maas en Waal heeft met ingang van 3 oktober 2019 mevrouw mr S. Stokman-Prins benoemd tot substituut ombudsman. Mevrouw mr L. Hellwig is als substituut ombudsman benoemd voor de andere 5 gemeenten, de MGR en de GR Bijsterhuizen.

De ombudsman is onpartijdig en onafhankelijk en maakt geen deel uit van de bestuursorganen van de gemeente. De ombudsman werkt zelfstandig zonder secretariële ondersteuning. Ingeval van een klachtbehandeling kan de ombudsman een beroep doen op ambtelijke ondersteuning of op een notulist.

De ombudsman is een laagdrempelige voorziening en is bereikbaar via de klachtencoördinatoren van de gemeenten of rechtstreeks via degemeentelijkeombudsman@gmail.com .

De ombudsman is verplicht om jaarlijks verantwoording af te leggen van zijn werkzaamheden. Daartoe dient dit jaarverslag. In dit jaarverslag zal wordt ingegaan op de taken en bevoegdheden van de ombudsman, de werkzaamheden en ervaringen van het afgelopen kalenderjaar en wordt een overzicht gegeven van de meldingen en klachten die de ombudsman in 2019 heeft ontvangen.

2. Taken en bevoegdheden

De ombudsman is bevoegd klachten over bejegening door ambtenaren en/of bestuurders van de gemeente of gemeentelijke instanties in behandeling te nemen, te beoordelen en naar aanleiding daarvan aanbevelingen te doen. Een klacht dient in principe eerst bij de gemeente zelf te worden ingediend, voordat de ombudsman in beeld komt. In de praktijk blijkt dat burgers dit doorgaans onprettig vinden, juist omdat het vertrouwen in de gemeente is aangetast. De gemeente dient echter eerst de kans te krijgen om de klacht zelf op te lossen, voordat de klacht extern, door de ombudsman, wordt behandeld.

De ombudsman toetst de gedragingen waarover wordt geklaagd aan de behoorlijkheidseisen (zie hieronder) en oordeelt of de gedragingen al dan niet behoorlijk zijn.

De ombudsman is niet bevoegd om klachten over gemeentelijke regelgeving of gemeentelijk beleid in behandeling te nemen. Ook is de ombudsman in principe niet bevoegd klachten te behandelen wanneer sprake is van een gerechtelijke procedure of wanneer er beroep open staat tegen een gerechtelijke uitspraak en de klacht aan deze procedure raakt.

De ombudsman kan ook op eigen initiatief een onderzoek instellen naar de wijze waarop een bestuursorgaan zich heeft gedragen.

In de praktijk blijkt dat het voor burgers niet altijd duidelijk is welke taken en bevoegdheden de ombudsman heeft en wat er met een klacht bereikt kan worden. Burgers wenden zich nogal eens tot de ombudsman omdat ze zich niet gehoord voelen, ze een oplossing willen voor de problemen waar ze tegenaan lopen en ze ten einde raad zijn. Bij elke klacht is het dan ook van belang om de burger te informeren over de taken en bevoegdheden van de ombudsman en eventuele verwachtingen van burgers bij te stellen. Wanneer de ombudsman een klacht niet in behandeling neemt, verwijst hij de burger door naar instanties die de burger verder kunnen helpen.

3. Werkwijze

De meeste klachten bereiken de ombudsman rechtstreeks via het emailadres degemeentelijkeombudsman@gmail.com. De ombudsman ontvangt ook klachten via de klachtencoördinatoren en in een enkel geval via de nationale ombudsman. Na ontvangst van een klacht neemt de ombudsman in principe telefonisch contact op met de klager om de inhoud van de klacht (verder) te verhelderen en de bevoegdheid van de ombudsman toe te lichten. Uit de schriftelijke klacht (en het telefonisch contact) kan het volgende blijken.

- *De klacht is niet eerst intern behandeld.*

  Wanneer blijkt dat de klacht niet eerst intern bij de gemeente is ingediend of daar niet is behandeld, stuurt de ombudsman de klacht (in overleg met de klager) voor interne behandeling door naar de klachtencoördinator van de betreffende gemeente.

- *De ombudsman is niet bevoegd om een onderzoek in te stellen.*

  Wanneer blijkt dat de ombudsman niet bevoegd is, bijvoorbeeld omdat geen sprake is van een klacht over een gedraging, verwijst de ombudsman de klager naar een bevoegde instantie. De ombudsman kan, in overleg met de klager, de klacht ook zelf doorsturen naar een bevoegde instantie.

- *De ombudsman is niet verplicht om een onderzoek in te stellen.*

  De ombudsman kan besluiten om geen onderzoek in te stellen, bijvoorbeeld wanneer een klacht naar het oordeel van de ombudsman kennelijk ongegrond is. De ombudsman is ook niet verplicht om een klacht in behandeling te nemen wanneer deze wordt ingediend later dan een jaar nadat de gemeente de interne klachtbehandeling heeft beëindigd.

- *De ombudsman is bevoegd een onderzoek in te stellen.*

  Wanneer de klacht door de ombudsman kan worden behandeld, wordt er in principe een afspraak gemaakt met de klager voor een gesprek. De ombudsman voert daarna

een gesprek met de beklaagde. De ombudsman zal bij de behandeling van de klacht proberen te bemiddelen en zich richten op het normaliseren van de verhoudingen tussen de klager en de overheid en het herstellen van het vertrouwen. De ombudsman zal daarom altijd onderzoeken in hoeverre er ruimte is om in overleg tussen klager en beklaagde tot een voor beide partijen bevredigende oplossing te komen. Lukt dat niet, dan zal de ombudsman een verslag van bevindingen opstellen waarin de klacht is beschreven en waarin de standpunten van klager en beklaagde zijn weergegeven. Daarna maakt de ombudsman zijn rapport op met daarin de conclusies van het onderzoek en eventuele aanbevelingen voor het bestuursorgaan. Tegen de uitspraak van de ombudsman staat geen bezwaar of beroep open. Het rapport wordt, zonder vermelding van persoonlijke gegevens, openbaar gemaakt.

4. Toetsingskader

Bij de beoordeling van een klacht toetst de ombudsman de gedragingen waarover wordt geklaagd aan de behoorlijkheidseisen zoals die door de nationale ombudsman en gemeentelijke ombudsmannen gezamenlijk zijn opgesteld.

De behoorlijkheidseisen gaan uit van een viertal kernwaarden voor het gemeentelijk handelen.

A. OPEN EN DUIDELIJK; hieronder vallen de vereisten van transparantie, goede informatieverstrekking, luisteren naar de burger en motivering van besluiten en handelen

B. RESPECTVOL; hieronder vallen de vereisten van respecteren van de grondrechten, bevorderen van actieve deelname door de burger, fatsoenlijke bejegening, fair play, evenredigheid en bijzondere zorg

C. BETROKKEN EN OPLOSSINGSGERICHT; hieronder vallen de vereisten van maatwerk, samenwerking, coulante opstelling, voortvarendheid en de-escalatie

D. EERLIJK EN BETROUWBAAR; hieronder vallen de vereisten van integer en betrouwbaar handelen, onpartijdigheid, redelijkheid, een goede voorbereiding van besluiten, een goede organisatie en professionaliteit.

5. Overige werkzaamheden

In 2019 heeft de ombudsman kennis gemaakt met de klachtencoördinatoren, met een aantal burgemeesters, wethouders, ambtenaren en met de nationale ombudsman. De ombudsman heeft een bijeenkomst bijgewoond van de nationale ombudsman en de gemeentelijke ombudsmannen en heeft het congres van de nationale ombudsman bezocht.

De ombudsman en de substituut ombudsmannen overleggen eenmaal per jaar over de algemene gang van zaken, inhoudelijke onderwerpen en lopende onderzoeken. Over inhoudelijke zaken wordt bovendien regelmatig telefonisch overlegd. De ombudsman en de substituut ombudsmannen zijn lid van de Vereniging voor Klachtrecht.

Het contact met de gemeenten verloopt over het algemeen via de klachtencoördinatoren. Daarom is er jaarlijks een overleg met alle klachtencoördinatoren en de ombudsman en de substituut

ombudsmannen. Daarnaast heeft de ombudsman een jaarlijks overleg met twee gemeentesecretarissen.

6. Klachten

In 2019 heeft de ombudsman in totaal 36 klachten ontvangen. De klachten die de ombudsman bereiken kunnen worden onderverdeeld in:

1. Klachten die leiden tot een onderzoek en rapportage.

2. Klachten die zonder onderzoek en/of rapportage kunnen worden opgelost.

3. Klachten die leiden tot een verwijzing naar de klachtencoördinator.

4. Klachten die leiden tot een doorverwijzing naar een andere instantie.

5. Klachten die niet in behandeling worden genomen (bijvoorbeeld vanwege het verstrijken van termijnen).

6 Klachten die nog in behandeling zijn en waarvan het onderzoek loopt.

In de tabel hieronder is een overzicht opgenomen van het aantal klachten dat aan de ombudsman is voorgelegd, onderverdeeld naar gemeenten en gemeenschappelijke regelingen.

	Berg en Dal		Beuningen		Druten		Heumen		West Maas en Waal		Wijchen		GR Bijsterhuizen		MGR		Overig
	2018	**2019**	***2018***	**2019**	***2018***	**2019**	***2018***	**2019**	***2018***	**2019**	***2018***	**2019**	***2018***	**2019**	***2018***	**2019**	***2018***
1 Rapport	*1*	2	*1*	1							*1*						
2 Vereenvoudigd opgelost	*1*	2		1					*1*								
3 Doorverwijzing intern	*5*	4	*1*	3		4		4		7	*2*	4					
4 Doorverwijzing extern				1	*1*				*1*			1					
5 Niet in behandeling genomen	*2*	1	*2*		*2*				*1*		*2*						
6 Onderzoek loopt		1									*2*						
Totaal per gemeente	***9***	**10**	***4***	**6**	***3***	**4**	***0***	**4**	***3***	**7**	***7***	**5**	***0***	**0**	***0***	**0**	***2***
Totaal 2018	***28***																
Totaal 2019	**36**																

6.a Toelichting

Er is sprake van een stijging van het aantal klachten, van 28 in 2018 naar 36 in 2019. De ombudsman heeft geen onderzoek gedaan naar de reden van deze lichte stijging. De stijging zou echter verklaard kunnen worden door de publiciteit rond de benoeming van de nieuwe ombudsman. Naar aanleiding van een aantal interviews in plaatselijke kranten en op de radio hebben burgers contact gezocht met de ombudsman.

In vier klachten was een volledige procedure nodig met hoor en wederhoor. Drie van deze klachten hebben geleid tot een rapport voorzien van aanbevelingen. Eén klacht is in 2019 nog niet afgerond, omdat het gesprek tussen klager en gemeente nog gaande is.

Opvallend is dat de meeste klagers door de ombudsman worden doorverwezen. Een enkele keer wordt doorverwezen naar een externe instantie, maar de meeste klagers worden verwezen naar de

klachtencoördinator van de betreffende gemeente omdat de interne klachtenprocedure niet is doorlopen. De reden dat burgers rechtstreeks contact zoeken met de ombudsman is erin gelegen dat er bij veel klagers sprake is van wantrouwen ten opzichte van de gemeente. De ombudsman informeert de klagers in deze gevallen telefonisch over de interne klachtenprocedure, geeft uitleg over de rol van de klachtencoördinator en stuurt de klacht in de meeste gevallen, in overleg met de klager, door naar de klachtencoördinator. De klachtencoördinator neemt daarna contact op met de klager. In het algemeen kan gezegd worden dat dit alsnog leidt tot een oplossing voor de burger. Wanneer de burger niet tevreden is over de interne klachtenprocedure, kan alsnog een klacht worden ingediend bij de ombudsman. Dit gebeurt slechts in een enkel geval. In 2019 heeft de ombudsman, omdat sprake was van bijzondere omstandigheden, één klacht direct in behandeling genomen, zonder dat de interne procedure was doorlopen.

6.b Inhoud klachten

Ten aanzien van de inhoud van de klachten kan geen algemene conclusie worden getrokken. Daarvoor zijn de onderwerpen te divers. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de uitvoering van de participatiewet wat vaker onderwerp is van klachten. Die klachten zijn dan vooral gelegen in de communicatie (of juist het uitblijven daarvan) met de bijstandsgerechtigde en deze worden over het algemeen na tussenkomst van de klachtencoördinator snel opgelost. Ten aanzien van de overige klachten kan in zijn algemeenheid ook worden gesteld dat deze met name ontstaan daar waar het in het contact met de burger hapert, bijvoorbeeld omdat er ondanks toezeggingen niet wordt teruggebeld, niet of te laat wordt gereageerd op brieven en verzoeken van burgers of omdat concrete afspraken niet worden nagekomen. Burgers voelen zich daardoor niet serieus genomen in hun problemen en dat leidt tot onvrede. Een snelle, duidelijke en adequate communicatie en het nakomen van gemaakte afspraken kan veel klachten voorkomen.

De ombudsman heeft in het verslagjaar één klacht ontvangen over Munitax en één over de ODRN. Klachtbehandeling bij samenwerkingsverbanden tussen gemeenten levert al snel een bevoegdheidsvraag op zowel voor wat betreft de interne als de externe klachtenprocedure. De gemeenten en de ombudsman hanteren het uitgangspunt dat klachtbehandeling zoveel mogelijk dichtbij de burger moet worden georganiseerd. In principe dient een klacht te worden behandeld door de gemeente waarin de klager woont. De ODRN heeft een eigen interne klachtenprocedure en is aangesloten bij de nationale ombudsman. De burger is echter doorgaans van mening dat het niet de ODRN is waar de klacht zich tegen richt, maar de gemeente. Dit roept dan de vraag op of de gemeente bevoegd is om de klacht te behandelen en of gemeentelijke ombudsman daartoe vervolgens bevoegd is. De gemeentelijke ombudsman handelt in dit soort situaties naar bevind van zaken in overleg met alle betrokken partijen en soms indien nodig met de nationale ombudsman.

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

Tot slot

De ombudsman constateert dat de gemeenten zelf ook zien dat een adequate communicatie van groot belang is om klachten te voorkomen en dat maakt dat er sprake is van bereidheid om in gesprek te gaan met klagers en om met elkaar te komen tot goede oplossingen. Het contact met de klachtencoördinatoren verloopt prettig en soepel, de klachtencoördinatoren reageren snel en doortastend op klachten die de ombudsman terugverwijst, zijn oplossingsgericht en voorkomen daarmee dat conflicten hoger op lopen.

Aanbevelingen

Veel klagers wenden zich rechtstreeks tot de ombudsman voordat de interne klachtenprocedure is doorlopen. Deze klagers worden door de ombudsman verwezen naar de klachtencoördinator zodat alsnog eerst de interne procedure kan worden gestart.

- Het is aan te bevelen dat de gemeenten in de communicatie naar de burger actief wijzen op de interne klachtenprocedure en de burger uitleggen dat de ombudsman de klachten pas in behandeling neemt als deze eerst intern aan de orde zijn geweest.

- De ombudsman beveelt aan om de teksten op de website van de gemeente zo nodig hierop aan te passen en om in de communicatie naar de burger hier extra aandacht aan te besteden.

- Het verdient ook aanbeveling om deze informatie intern nog eens onder de aandacht te brengen, zodat ambtenaren een goed beeld krijgen van de opzet van de klachtenprocedures en zij de burger hierover kunnen informeren.

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

Bijlage 1

Geanonimiseerd overzicht klachten per gemeente 2019

Gemeente	Onderwerp
Berg en Dal	Overlast
Berg en Dal	Regieteam
Berg en Dal	Houding en communicatie gemeente
Berg en Dal	Discriminatie
Berg en Dal	Niet respecteren verzoek anonimiteit
Berg en Dal	WMO
Berg en Dal	Jaarverslag ombudsman
Berg en Dal	Gedraging bestuurder
Berg en Dal	ODRN en bestuurder
Berg en Dal	Parkeren
Beuningen	Participatiewet
Beuningen	Munitax en bestuurder
Beuningen	Controle Afvalcontainer
Beuningen	Afvalinzameling
Beuningen	Staat van een woning
Beuningen	Wijze van beantwoording brief aan de raad
Druten	Jeugdzorg
Druten	Recht op woning
Druten	Recht op woning
Druten	Verkeersbewegingen
Heumen	Gedragingen ambtenaren
Heumen	Participatiewet
Heumen	Onjuiste informatie over bouwplannen
Heumen	Interne klachtbehandeling
West Maas en Waal	Begeleiding eigen bedrijf
West Maas en Waal	Afhandelen aansprakelijkstelling
West Maas en Waal	Leges
West Maas en Waal	Ondergrondse afvalcontainers
West Maas en Waal	Bejegening bewoners inzake gedogen illegale situatie
West Maas en Waal	Niet reageren op een klacht
West Maas en Waal	WMO
Wijchen	BBZ
Wijchen	Sociaal wijk team
Wijchen	Particiaptiewet
Wijchen	Participatiewet
Wijchen	Besteding omroepbijdrage

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

Bijlage 2

Verantwoording algemeen budget 2019

Algemeen budget

IN

Bijdragen algemene kosten	
€ 260,- per gemeente (6)	1560
€ 260,- per GR (2)	520
Bijdragen ambtelijke ondersteuning	
€ 340,- per gemeente (5, behalve Berg en Dal)	1700
€ 100,- Berg en Dal	100
€ 100,- MGR	100
€ 100,- GR Bijsterhuizen	100
Totaal	***4080***

UIT

Vereniging van Klachtrecht	375
Literatuur en advieskosten	----
Ambtelijke ondersteuning (bij vergaderingen algemeen)	300
Ambtelijke ondersteuning (bij klachten)	1700
Overleggen, studiedagen, reiskosten, representaties	1705
Totaal	***4080***

Tarieven 2019

Rapport	800
Bemiddeling	450
Jaarverslag	50
Uurtarief	75

Bovenstaande tarieven worden in rekening gebracht ingeval van (de behandeling van) een klacht. De bedragen maken geen onderdeel uit van het algemeen budget.

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

Bijlage 3

Begroting 2020

Algemeen budget

IN

Bijdragen algemene kosten	
€ 260,- per gemeente (6)	1560
€ 260,- per GR (2)	520
Bijdragen ambtelijke ondersteuning	
€ 340,- per gemeente (5, behalve Berg en Dal)	1700
€ 100,- Berg en Dal	100
€ 100,- MGR	100
€ 100,- GR Bijsterhuizen	100
Totaal	***4080***

UIT

Vereniging van Klachtrecht	525
Literatuur en advieskosten	205
Ambtelijke ondersteuning (bij klachten)	1700
Overleggen, studiedagen, reiskosten, representaties	1650
Totaal	***4080***

Toelichting:

- De ombudsman en de substituut ombudsmannen zijn lid van de Vereniging voor Klachtrecht. De bijdrage voor het lidmaatschap is met ingang van 1 januari 2020 verhoogd en bedraagt € 175,- per persoon.
- Bij overleggen worden (uit het algemeen budget) € 75,- vergoed, ongeacht duur van het overleg en reiskosten. De onkosten van studiedagen worden eveneens vergoed. Voor studiedagen wordt € 75,- per studiedag vergoed en reiskosten.
- De gemeente Berg en Dal draagt slechts voor een deel bij aan het algemeen budget (alleen *algemene* ambtelijke ondersteuning), in verband met het feit dat de ambtelijke ondersteuner van de gemeentelijke ombudsman werkzaam is bij de gemeente Berg en Dal en de gemeente Berg en Dal ingeval van behandeling van klachten door de gemeentelijke ombudsman een notulist inhuurt. Gezien het beperkt aantal klachten vanuit GR Bijsterhuizen en de MGR dragen de GR's eveneens slechts voor een deel bij aan de administratieve kosten (alleen de algemene ondersteuning).

degemeentelijkeombudsman@gmail.com

- De tarieven voor rapporten, bemiddeling, jaarverslag en per uur blijven 2020 gelijk aan de tarieven in 2019. Deze tarieven worden afzonderlijk bij de gemeenten en de GR en MGR in rekening gebracht en komen niet ten laste van het algemene budget.

Tarieven 2020

Rapport	800
Bemiddeling	450
Jaarverslag	50
Uurtarief	75

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 45093

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Jaarverslag Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019 en jaarverslag Gemeentelijke ombudsman 2019

Kernboodschap
Kennisnemen van de jaarverslagen "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2019" en "Gemeentelijke ombudsman 2019"

Eerdere besluiten
Niet van toepassing

Toelichting
Op grond van de 'Verordening interne en externe klachtbehandeling Druten 2012' brengt de klachtencoördinator jaarlijks een verslag uit met betrekking tot de interne klachtbehandeling over het afgelopen jaar. Het jaarverslag 2019 treft u in de bijlage aan.

Op grond van artikel 81u van de Gemeentewet zendt de ombudsman jaarlijks een verslag van zijn werkzaamheden aan de raad. Ook dit jaarverslag treft u in de bijlage aan.

<u>Interne klachtenprocedure</u>
In 2019 zijn vijftien klachten ontvangen. De regeling van het intern klachtrecht beoogt een betrekkelijk informele, laagdrempelige en flexibele behandeling van klachten mogelijk te maken. De meeste klachten zijn dan ook door middel van een informeel traject naar tevredenheid van de burger (en gemeente) afgerond.

<u>Externe klachtenprocedure (gemeentelijke ombudsman)</u>
In 2019 heeft de ombudsman vier meldingen ontvangen. Al deze meldingen moesten eerst nog de interne klachtbehandeling doorlopen.

Gevolgen
Voldaan aan de jaarlijkse eis van verslaglegging van alle klachten uit 2019 volgens de Regeling interne en externe klachtenbehandeling gemeente Wijchen.

Communicatie
De jaarverslagen zijn openbaar en worden geplaatst op de gemeentelijke website

Uitvoering of Vervolgstappen
Niet van toepassing

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1436
Extern Zaak ID	Z/20/046339
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.1.2
Titel	Zienswijze voorlopige jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021 VRGZ
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team OOV
Eigenaar	Muskens, Eefje
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-46824046

Bijlagen
Informatienota Voorlopige jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Bijlage 1: Zienswijze college
Bijlage 2: Raadsbrief
Bijlage 3: Jaarrekening 2019
Bijlage 4: Begroting 2021
Bijlage 5: Adviesrapport Adviesfunctie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Toelichting

In zijn brief van 31 maart 2020 geeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna: de VRGZ) de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid om een zienswijze te geven op de voorlopige jaarrekening 2019 en de ontwerpbegroting 2021.

Gemeente Druten

Overeenkomstig artikel 9 van het delegatiebesluit van de gemeente Druten mag het college de zienswijzen over de jaarrekening en de begroting afdoen. Wij willen u informeren over het genomen besluit.

Voorgesteld besluit

Ter kennisname aangenomen.

Besluit

Ter kennisname aangenomen.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 46339

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Voorlopige jaarrekening 2019 en ontwerpbegroting 2021 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Kernboodschap
In zijn brief van 31 maart 2020 geeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna: de VRGZ) de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid om een zienswijze te geven op de voorlopige jaarrekening 2019 en de ontwerpbegroting 2021.

Overeenkomstig artikel 9 van het delegatiebesluit van de gemeente Druten mag het college de zienswijzen over de jaarrekening en de begroting afdoen. Wij willen u hierover echter wel informeren.

Het college heeft in de vergadering van 19 mei 2019 het volgende besloten:

1. Bijgevoegde zienswijze over de voorlopige jaarrekening 2019 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna VRGZ) is vastgesteld waarmee het college:
   a. Heeft ingestemd met de voorlopige jaarrekening 2019 en het negatieve resultaat van € 398.000;
   b. voor het onderdeel crisis- en rampenbestrijding heeft ingestemd met de door het dagelijks bestuur van de VRGZ gedane bestemmingsvoorstellen ten aanzien van het positieve resultaat van € 737.000 en:
      - hiervan € 287.000 toe te voegen aan de algemene reserve crisis- en rampenbestrijding en;
      - hiervan € 450.000 toe te voegen aan een te vormen bestemde reserve meldkamer;
   c. voor het onderdeel Regionale Ambulance Voorziening (RAV) heeft ingestemd met het bestemmingsvoorstel om het negatieve resultaat van € 1.135.000 te onttrekken aan de reserve aanvaardbare kosten RAV;

2. Bijgevoegde zienswijze over de ontwerpbegroting 2021 van de VRGZ is vastgesteld waarmee het college:
   d. heeft ingestemd met de conceptbegroting 2021 en de gevraagde extra bijdragen voor onderhoud, indexering en autonome ontwikkelingen;
   e. niet heeft ingestemd met de niet-doorgevoerde generieke korting van 1%;
   f. kennis heeft genomen van de meerjarenraming 2022-2024.

Toelichting
Het college is deelnemer aan de VRGZ. De VRGZ is een organisatie voor brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Ze hebben momenteel ook een belangrijke rol in

de Coronacrisis. Dit regionale samenwerkingsverband van inmiddels 14 gemeenten is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Wet veiligheidsregio's.

De Adviesfunctie gemeenschappelijke Regelingen heeft inmiddels advies uitgebracht over zowel de voorlopige jaarrekening als de ontwerpbegroting. Elk jaar stelt de Adviesfunctie, in samenspraak met verschillende gemeenschappelijke regelingen, de begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen (BRN) op. De notitie BRN 2021 vormt de planning en financiële uitgangspunten die de gemeenschappelijke regelingen kunnen hanteren bij het opstellen van hun voorlopige jaarrekening en ontwerpbegroting. Daarnaast beoordeelt de Adviesfunctie de financiële meerjarenposities en de risico's van de verschillende gemeenschappelijke regelingen. Het advies van de Adviesfunctie is als bijlage bij dit voorstel opgenomen.

Door middel van een zienswijze laten wij als een van de opdrachtgevers weten wat wij van deze stukken vinden.

Gevolgen
Het genomen besluit heeft de volgende financiële gevolgen.

<u>Voorlopige jaarrekening 2019</u>
Controleverklaring
In onderdeel 5.12 van de concept-jaarrekening 2019 is de controleverklaring van de onafhankelijke accountant opgenomen. Uit deze verklaring valt op te maken dat de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van de baten en lasten 2019 en van de activa en passiva per ultimo 2019. Tevens verklaart de accountant dat de baten en lasten en de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen en dat de WNT-publicatie correct is opgesteld. De voor 2019 vastgestelde WNT-norm 2019 is overigens niet overschreden.

Bestemmingsvoorstellen crisis- en rampenbestrijding
Het dagelijks bestuur stelt voor om € 450.000 van het voordelige resultaat crisis- en rampenbestrijding te storten in een bestemde reserve meldkamer en het overige (€ 287.000) toe te voegen aan de algemene reserve. In haar rapportage van april 2020 adviseert de Adviesfunctie om in te stemmen met deze bestemmingsvoorstellen.

Impact Covid-19
De accountant heeft in de controleverklaring aanvullend de navolgende passage opgenomen: "Het coronavirus heeft ook invloed op de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. In de toelichting op pagina 6 in de jaarrekening heeft het management de huidige impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ook geven zij aan dat het op dit moment voor hen niet goed mogelijk is om in te schatten wat de invloed van het coronavirus is op de financiële prestaties en gezondheid van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid".

Deelnemersbijdrage 2019
Als de voorliggende concept-jaarrekening 2019 wordt vastgesteld door het algemeen bestuur van de VRGZ, dan bedraagt de deelnemersbijdrage van Druten voor 2019 € 946.269. Dit bedrag komt overeen met de bijdrage die in de jaarrekening 2019 van Druten is opgenomen. Zie in dit verband ook bijlage 6.7 van de concept-jaarrekening 2019 van de VRGZ en het overzicht van baten en laten op bladzijde 43 (totale bijdragen gemeenten € 37.324.556).

Ontwerpbegroting 2021

Ontwerpbegroting 2021 VRGZ	**VRGZ**	**Bijdrage Druten**
Deelnemersbijdrage op basis van gewijzigde bijdrage begroting 2020 VRGZ	€ 39.145.852	€ 1.023.245
Bij: onderhoud kazernes	€ 480.000	€ 12.174
Bij: indexering (4,28%)	€ 1.695.988	€ 45.600
Bij: autonome ontwikkelingen	€ 105.000	€ 2.826
Bij: herverdeeleffect	€ per saldo nihil	€ 30.000
Bijdrage 2021 op basis van voorliggende conceptbegroting	€ 41.426.840	€ 1.113.845
Bijdrage in begroting 2020 Druten jaarschijf 2021		€ 1.092.962
Structureel tekort		€ 20.883

Het structurele tekort op de gemeentelijke bijdrage, groot € 20.883, wordt vanaf 2021 verwerkt in de Perspectiefnota van de gemeente Druten. Mocht het Algemeen bestuur van de VRGZ onze zienswijze overnemen en dus de generieke korting van 1% toch doorvoeren in haar begroting voor 2021, dan kan dit bedrag neerwaarts worden bijgesteld naar € 10.229 (is € 20.883 -/- € 10.654).

Onderhoud kazernes (toename € 12.174)
Deze toename is bij de behandeling van de voorgaande begroting uitgebreid aan de orde geweest. Uiteindelijk is door het algemeen bestuur besloten een hoger budget voor het onderhoud van brandweerkazernes pas vanaf 2021 door te berekenen in de deelnemersbijdragen. De Adviesfunctie adviseert om in te stemmen met deze toename.

Indexering (toename € 45.600)
Het gaat voor 2021 om een indexering van in totaal 4,28% waarvan 1,67 nacalculatie 2019. Deze indexering is conform de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN). In haar rapportage van april 2020 adviseert de Adviesfunctie om in te stemmen met deze toename.

Autonome ontwikkelingen (toename € 2.826)
Als gevolg van een aantal autonome ontwikkelingen zoals de samenvoeging van de meldkamers, de structureel hogere kapitaallasten en een structureel lagere indexering van de rijksbijdrage, zijn de geraamde lasten toegenomen. Een deel van de hogere lasten dat verband houdt met de samenvoeging van de meldkamers, wordt gefinancierd uit de vrijval van de hiervoor gevormde bestemde reserve en het terugbrengen van de meldkamerformatie. Uiteindelijk resteert een extra bijdrage van € 105.000 waarvan

€ 2.826 voor rekening komt van Druten. De adviesfunctie adviseert om in te stemmen met deze toename.

Uitvoering of Vervolgstappen
De bijgevoegde zienswijze is reeds aan het dagelijks bestuur van de veiligheidsregio kenbaar gemaakt. Het algemeen bestuur betrekt de ontvangen zienswijzen bij de besluitvorming in zijn vergadering van 25 juni 2020.

Advies
De Regionale Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen heeft advies uitgebracht. Er is afstemming geweest met de gemeente Wijchen en de andere gemeenten van Tweestromenland.

Bijlagen:
1. Brief zienswijze
2. Raadsbrief jaarstukken VRGZ
3. Voorlopige jaarrekening 2019 VRGZ
4. Ontwerpbegroting 2021 VRGZ
5. Advies Adviesfunctie

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Dagelijks Bestuur
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

contactpersoon
Eefje Muskens
t 088 432 7156

ons kenmerk
Z/20/046339

datum 19 mei 2020
onderwerp zienswijze gemeente Druten jaarrekening 2019 en begroting 2021 VRGZ
verzonden

Geacht dagelijks bestuur,

In uw brief van 31 maart 2020 biedt u de raad van Druten de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de jaarstukken 2019 en de ontwerpbegroting 2021. Volgens het delegatiebesluit van de gemeente Druten mag het college de zienswijzen over jaarrekeningen en begrotingen afdoen. Wij sturen u hierbij onze zienswijze met de volgende opmerkingen.

Jaarrekening 2019
Wij kunnen instemmen met de jaarrekening 2019 en de door u voorgestelde resultaatbestemming.

Ontwerpbegroting 2021
Ten aanzien van de ontwerpbegroting 2021:

1. stemmen wij in met de ontwerpbegroting 2021 en de gevraagde extra bijdragen voor onderhoud, indexering en autonome ontwikkelingen;
2. stemmen wij niet in met de niet-doorgevoerde generieke korting van 1%.

Coronacrisis
De jaarrekening en de ontwerpbegroting bracht u net voor het begin van de coronacrisis uit. De crisisorganisatie is hierna snel opgeschaald en een groot deel van de VRGZ raakte langdurig en intensief bij de coronacrisis betrokken. Wij willen hierbij onze waardering uitspreken voor deze uitzonderlijke inzet.

Tot slot willen wij u vragen om ons op de hoogte te houden van de gevolgen die de VRGZ voorziet en ervaart als gevolg van de coronacrisis, en hoe daarmee wordt omgegaan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

A.P.J.M. Litjens,
gemeentesecretaris (a.i.)

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld
burgemeester

Concept-raadsbrief

Geachte leden van de raad,

Conform het bepaalde in de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid sturen wij u de concept-jaarrekening 2019 en de conceptbegroting 2021 toe met het verzoek uw zienswijze hierover aan ons vóór 1 juni 2020 kenbaar te maken.

Concept-jaarrekening 2019

Bijgaand treft u de jaarstukken 2019 van het Programma Crisis- en Rampenbestrijding en het programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV).

Het resultaat van het programma Crisis- en Rampenbestrijding is positiever dan in de begroting werd aangenomen en positiever dan in de tussentijdse rapportage t/m augustus werd aangenomen. De opbrengsten zijn hoger door detacheringen en doorbelasting van de bedrijfsvoering aan de GGD. Dit betreffen grotendeels incidentele effecten. In de kostensfeer zijn vooruitlopend op de bezuinigingstaakstelling in 2020 investeringen uitgesteld en worden vacatures langer opengehouden. Hierdoor zijn de kapitaallasten, rentelasten en personeelslasten lager. Ten opzichte van de tussentijdse rapportage t/m augustus zijn de belangrijkste verschillen grotendeels gelijk aan de verschillen met de jaarrekening.

Het resultaat van het programma RAV is fors negatiever dan in de begroting werd aangenomen. Het negatieve resultaat werd in de tussentijdse rapportage t/m augustus reeds voorzien. De Ambulancezorg GZ heeft in 2019 samen met zorgverzekeraars een kostenonderzoek uit laten voeren door een externe partij die gekeken heeft naar kosten en budget. In de tweede helft van 2019 zijn de resultaten bekend geworden en hieruit is gebleken dat de Ambulancezorg GZ op een aantal punten niet voldoende wordt gefinancierd. In het budget 2020 zijn structurele en incidentele aanpassingen gedaan in vergoedingen. De discussies zijn nog niet afgerond, wel zijn er forse stappen gezet in de goede richting.

Samenvatting resultaat

Bedragen * € 1.000	Programma	
	C&R	RAV
Gewijzigde begroting 2019	0	0
Jaarrekening 2019	737	-1.135
Verschil	737	-1.135

Een gedetailleerde toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting is opgenomen als bijlage 2 bij deze brief.

Accountantscontrole

De accountantscontrole is afgerond. Hoewel de accountant aangeeft dat de jaarstukken een getrouw beeld geven van de activiteiten en de rechtmatigheid op orde is is op het moment van schrijven van deze brief (eind maart 2020) nog geen goedkeurende verklaring ontvangen, omdat de accountants op landelijk niveau overwegen of er een toelichting opgenomen moet worden in de controleverklaring die gerelateerd is aan de Coronavirusbestrijding.

Gezien deze overweging is al wel de volgende passage opgenomen: Op het moment van schrijven van dit jaarverslag (medio maart 2020) volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de VRGZ, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 (en mogelijk 2021) hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. De exacte effecten zijn op dit moment nog niet in te schatten.

Voorstel resultaatsbestemming
In de jaarrekening wordt ten aanzien van de bestemming van bovengenoemde resultaten het volgende voorgesteld (hieronder worden de voorstellen nader toegelicht):

Crisis- en Rampenbestrijding

Toevoegen aan de algemene reserve C&R	287.000
Toevoegen aan de bestemde reserve meldkamer	450.000

RAV

Onttrekken aan de reserve aanvaardbare kosten RAV	1.135.000

Algemene reserve C&R
Het saldo van de algemene reserve ligt beneden de norm van 5%. Indien positieve resultaten behaald worden, geldt als uitgangspunt dat dit resultaat toegevoegd wordt aan de algemene reserve tot de bestuurlijke norm. De bestuurlijke norm is nog niet bereikt (3,1%), daarom wordt voorgesteld om ook het positieve resultaat van 2019 toe te voegen aan de algemene reserve (€ 287.000,-). Hiermee komt de algemene reserve uit op 3,6% van de omzet. De algemene reserve stijgt in dit voorstel van € 1.534.000,- naar € 1.821.000,-.

Bestemde reserve meldkamer
Vanaf 2020 wordt de Rijksbijdrage gekort als gevolg van de samenvoeging van de meldkamers. Vanaf dat moment worden de beheerslasten (onder andere ICT en huisvesting) door de LMO betaald. De uitname is echter fors hoger dan de lasten die door de LMO overgenomen worden omdat de eigen meldkamer (weliswaar samengevoegd met Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden) operationeel blijft en de voorziene besparingen nog niet volledig gerealiseerd kunnen worden. De VRGZ is samen met de andere regio's in gesprek met de Nationale Politie over de vergoeding van het verschil tussen de uitname van de Rijksbijdrage en de lasten. Daar is op dit moment nog geen zekerheid over. Om die reden wordt geadviseerd een bestemde reserve te vormen voor het verschil tussen de uitname en de lasten voor de periode tot de meldkamers samengevoegd zijn (naar verwachting 2e kwartaal 2022).

Indien de bestemde reserve niet hoeft te worden ingezet, omdat het verschil tussen de uitname van de Rijksbijdrage en de lasten gecompenseerd wordt, valt de bestemde reserve vrij ten gunste van de algemene reserve tot de bestuurlijke norm van 5%.

Reserve aanvaardbare kosten RAV
Positieve en negatieve resultaten worden altijd verrekend met de reserve aanvaardbare kosten RAV. Deze financiering loopt buiten gemeenten om.

Conceptbegroting 2021

In deze begroting worden activiteiten beschreven die de veiligheidsregio in 2021 wil uitvoeren. Deze activiteiten zijn hoofdzakelijk gebaseerd op het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 dat, na raadpleging van gemeenten, is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 19 december 2019. Buiten het regionaal beleidsplan is geen nieuw beleid opgenomen.

In hoofdstuk 2 vindt u de vier organisatiebrede accenten waaraan de veiligheidsregio bijzondere aandacht geeft:

1. Versterking samenwerking en afstemming
2. Risicogerichte benadering
3. Versterken weerbare samenleving
4. Toekomstbestendig houden van de veiligheidsregio

Daarnaast is extra aandacht voor de volgende specifieke risico's:

- Gevolgen cyberrisico's
- Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/fysieke veiligheid
- Gevolgen extreem weer
- Gevolgen energietransitie

De hoofdtaak van de VRGZ is en blijft de operationele dienstverlening op de terreinen van brandweer, ambulancezorg, meldkamer en voorbereiding en bestrijding van de crises en rampen.

In de programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 is zo veel mogelijk rekening gehouden met nu al voorzienbare ontwikkelingen die op de veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat deze reeds bekend zijn. Echter de beleidsmatige en financiële consequenties zijn voor de veiligheidsregio op dit moment nog onduidelijk. Deze ontwikkelingen zijn in paragrafen 2.2.4 en 2.2.5 beschreven.

Beleidskader uitzettingen

Om wijzigingen die leiden tot een financiële uitzetting van de begroting te beoordelen heeft het Algemeen Bestuur op 19 april 2018 ingestemd met een kader, waarin is beschreven welk soort uitzettingen eventueel in aanmerking komen voor een verzoek aan gemeenten tot een hogere bijdrage.

- Reguliere indexering: indexering van loonkosten en materiële kosten op basis van een vooraf vastgestelde methodiek;
- Buitengewone prijsstijgingen: prijsstijgingen, waar de VRGZ geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering
- Autonome ontwikkelingen: niet door de VRGZ beïnvloedbare stijgingen (zoals wet en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid
- Nieuw beleid: nieuwe voorstellen die ter besluitvorming worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur via een begroting of begrotingswijziging
- Andersoortige prijsstijgingen, die door de VRGZ beïnvloedbaar zijn, worden niet opgenomen in de conceptbegroting

Financiële uitzettingen

Aan de hand van dit kader kan de VRGZ een verzoek indienen bij gemeenten voor een extra bijdrage voor de genoemde categorieën. In deze begroting is een verhoging van de gemeentelijke bijdrage opgenomen voor de reguliere indexering en de autonome ontwikkelingen ten aanzien van de

meldkamer, kapitaallasten en indexering rijksbijdrage. Dit wordt in het volgende overzicht nader toegelicht.

Samenvatting begroting (I = incidenteel / S = structureel)

Autonome ontwikkelingen	**I/S**	**Bedrag**
Ontwikkeling kapitaallasten	S	125.000
Lagere indexering BDuR	S	110.000
Renteontwikkeling	S	-50.000
Meldkamer – verschil Rijksbijdrage vs lasten	I/S	200.000
Meldkamer – lagere opbrengst OMS	S	40.000
Totaal		**425.000**

Toelichting
De kapitaallasten stijgen als gevolg van externe factoren; de prijsstijgingen van het nieuwe materieel zijn hoger dan de indexering van de gemeentelijke bijdrage en nieuw materieel is inclusief BTW geactiveerd (tot 2013 was dit exclusief BTW).

Door de landelijke afspraken met betrekking tot de samenvoeging van meldkamers is de uitname van de rijksbijdrage fors hoger dan de lasten die door politie-eenheid Landelijke Meldkamer Samenwerking worden overgenomen, omdat de eigen meldkamer voorlopig operationeel blijft en de bezetting voor een groot deel op peil blijft.

In het kader van de samenvoeging van de meldkamers wordt samengewerkt om het OMS in Oost-Nederland te harmoniseren. Dit leidt mogelijk tot een daling van opbrengsten.

Als gevolg van de lagere indexering van de bijdrage 2019 en de structurele doorwerking hiervan valt de bijdrage voor 2021 naar verwachting lager uit dan de begrote bijdrage van 2020.

Als gevolg van de lage rentestand dalen de rentelasten van externe financiering.

Dekkingsmogelijkheden
Binnen de kaders zou dit gehele bedrag aan gemeenten gevraagd kunnen worden. Er is gekeken naar alternatieve mogelijkheden. Hieruit zijn de volgende maatregelen naar voren gekomen:

Vrijval bestemde reserve (zie jaarrekening)	I/S	200.000
Formatie MKB (2,00 fte)	S	120.000
Totaal		**320.000**

Toelichting:
Als het bestuur instemt om ten laste van het resultaat 2019 een bestemde reserve te vormen van € 450.000,- kan het verschil tussen de uitname door het rijk en de achterblijvende lasten worden gecompenseerd door voor de jaren 2020-2022 deze reserve in te zetten.

Door de samenvoeging van de meldkamers van Gelderland-Zuid en Gelderland-Midden is minder capaciteit nodig voor de adequate uitvoering van de meldkamertaken.

Conclusie
Voor het restbedrag van € 105.000,- ziet het bestuur geen verdere mogelijkheden om dit binnen de begroting op te lossen. De hierboven beschreven autonome ontwikkelingen en wettelijke verplichtingen, die voortvloeien uit wettelijke taken van de veiligheidsregio, zijn onontkoombaar en niet beïnvloedbaar voor de VRGZ. Om die reden wordt naast de reguliere indexering een bedrag van € 105.000,- (€ 425.000,- - € 320.000,-) gevraagd aan gemeenten in deze begroting. Een overzicht met de bijdrage per gemeente is opgenomen als bijlage 1 bij deze brief.

Bedrijfsrisico's
In de paragrafen 2.2.4 en 2.2.5 worden de ontwikkelingen geschetst die in de toekomst financiële risico's in zich kunnen houden. De omvang van deze risico's is nu niet bekend. Wel is bekend dat de algemene reserve om deze risico's te kunnen dekken te laag is. De algemene reserve is fors onder de bestuurlijke gewenste norm (5% norm, feitelijk 3,6%). Dit is veroorzaakt door het negatieve resultaat van 2017. De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit is niet toereikend om de geïnventariseerde en gecalculeerde risico's (zie paragraaf 5.1.2) te dekken. Naarmate de gecalculeerde risico's zich daadwerkelijk voordoen zal de VRGZ hiervoor bezuinigingsmaatregelen moeten treffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.
De financiële effecten als gevolg van de betrokkenheid van de VRGZ bij de bestrijding van het Coronavirus zijn nog niet goed in te schatten. Het beeld van geïnventariseerde en gecalculeerde risico's wordt sowieso ongunstiger, waardoor de weerstandscapaciteit verder afneemt.

Het geheel overziende is het bestuur van mening dat er een bestuurlijk verantwoorde begroting 2021 voorligt. Verantwoord, omdat rekening is gehouden met het gegeven dat gemeenten in financieel zwaar weer zitten door een beleidsarme begroting aan te bieden. Voorts wordt overeenkomstig het met gemeenten overeengekomen beleidskader gelimiteerd een extra bijdrage gevraagd.
Daarbovenop verricht de regio een inspanning om zelf actief een deel van de uitzettingen op te vangen. Met dit pallet slaagt de regio er in om de primaire kerntaken te ontzien.
Mocht er in de toekomst om bezuinigingen van de regio worden gevraagd zal dit leiden tot aantasting van de kerntaken en daarmee een negatieve weerslag krijgen op het niveau van de dienstverlening aan gemeenten en inwoners.

Het Dagelijks Bestuur,
namens deze,

de voorzitter,
drs. H.M.F. Bruls

Bijlage 1: Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage

Gemeenten	Inwoners 2021	Gewijzigde gemeentelijke bijdrage 2020	Herverdeeleffect *	Onderhoud *	Indexering	Autonome ontwikkelingen	Gemeentelijke bijdrage 2021
Berg en Dal	34.930	2.254.858	3.342	27.619	97.833	6.057	2.389.709
Beuningen	25.850	1.343.341	30.000	16.101	59.468	3.684	1.452.594
Buren	26.730	2.086.599	3.246	25.340	90.530	5.606	2.211.321
Culemborg	28.899	1.964.362	-42.143	24.629	83.325	5.156	2.035.328
Druten	18.950	1.023.245	30.000	12.174	45.600	2.825	1.113.845
Heumen	16.527	1.195.527	-16.832	14.878	51.085	3.162	1.247.820
Maasdriel	24.800	1.714.017	2.210	20.999	74.353	4.603	1.816.182
Neder-Betuwe	24.335	1.604.622	-22.127	19.963	68.585	4.245	1.675.289
Nijmegen	177.800	13.544.916	29.712	165.786	588.090	36.411	14.364.914
Tiel	42.200	2.575.979	7.434	31.507	111.919	6.929	2.733.768
West Betuwe	51.038	3.937.596	-52.205	48.962	168.390	10.422	4.113.166
West Maas en Waal	19.300	1.414.284	3.593	17.304	61.426	3.803	1.500.409
Wijchen	41.100	2.468.092	20.018	30.025	107.776	6.674	2.632.586
Zaltbommel	28.950	2.018.414	3.752	24.713	87.606	5.424	2.139.910
Totaal	**561.409**	**39.145.852**	**0**	**480.000**	**1.695.987**	**105.000**	**41.426.840**

* reeds eerder vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

Bijlage 2: Toelichting verschillen t.o.v. de begroting 2019

	C&R		RAV	
Baten	**Voordeel**	**Nadeel**	**Voordeel**	**Nadeel**
Indexatie Rijksbijdrage		47		
Budget aanvaardbare kosten			198	
Bedrijfsvoering	325			
Detacheringen	321			
FLO	430		152	
Overige	120		189	
Subtotaal baten	**1.197**	**47**	**539**	**0**

Lasten	**Voordeel**	**Nadeel**	**Voordeel**	**Nadeel**
Personeelslasten				
FLO kosten		430		160
Niet ingevulde formatie	258			654
Roosterfunctie meldkamer	145			
Indexering lonen				906
Voorzieningen	44			
Opleiden, trainen en oefenen	175		50	
Personeelsverzekeringen		146		
Werkkleding	124			
Overige	84			92
Kapitaallasten				
Minder en later in de tijd	128		298	
Huisvesting				
Energieprijzen en energiebelasting		93		
Kantoormiddelen				
Multifunctionals	69		2	
Medische zaken				
Verbruiksartikelen en onderhoud				94
Communicatieappratuur				
Datalijnen		67		
Overgang nieuwe KA omgeving		8		
Telefoonkosten en overige	49			35
Wagenpark en materieel				
Onderhoud		119		38
Dienstverlening door derden				
Implementatie HRM en financieel pakket		125		
Kostenonderzoek en kosten voor subsidie				83
Overige		13		44
Interne doorbelasting				
Wijziging ICT accounts		185	185	
Algemene kosten				
Doorbelasting vanuit Politie	84			
IFV	28			
Overige	68			
Onvoorzien				
Post onvoorzien niet ingezet	163			
Rentebaten- en lasten				
Lagere rentestanden en lagere tegerekende rente	121			
Nader te bepalen dekking				
Kostenonderzoek nog niet geëffectueerd				132
Overige	5		29	
Subtotaal lasten	**1.545**	**1.186**	**564**	**2.238**

Bestemde reserves	262			
Begroot resultaat		1.034		0

Verschil ten opzichte van begroting		**737**		**-1.135**

Jaarstukken 2019

Veiligheidsregio
Gelderland-Zuid

Colofon

Versienummer:	1.0
Datum:	2 april 2020
Status:	Concept
Omslagfoto:	ViWa Fotografie, multi-oefening Energieweg Nijmegen Maart 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord **5**
Leeswijzer **7**
1 Inleiding en ontwikkelingen **9**
1.1 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 9
1.2 Belangrijke ontwikkelingen 10
2 Programma Crisis- en Rampenbestrijding **14**
2.1 Brandweer 14
2.2 Crisisbeheersing 16
2.3 Organisatieontwikkeling 20
3 Programma Regionale Ambulance Voorziening (RAV) **22**
3.1 Uitbreiding en opleiding 22
3.2 Volumegroei ambulancezorg en zorgcoördinatie 22
3.3 Onderzoek naar urgentiebepaling en zorgdifferentiatie 23
3.4 Onderzoek ambulanceproces en exploitatie 23
3.5 Standplaatsen 24
3.6 Prestaties 24
4 Paragrafen **27**
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 27
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 32
4.3 Financiering 32
4.4 Organisatie en bedrijfsvoering 35
4.5 Verbonden partijen 38
5 Jaarrekening **40**
5.1 Balans per 31 december (na resultaatbestemming) 40
5.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 43
5.3 Grondslagen van resultaatbepaling en waardering 44
5.4 Toelichting balans 48
5.5 Overzicht baten en lasten programma Crisis- en Rampenbestrijding 56
5.6 Toelichting programma Crisis- en Rampenbestrijding 59
5.7 Overzicht baten en lasten programma Regionale Ambulance Voorziening 65
5.8 Toelichting programma Regionale Ambulance Voorziening 66
5.9 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 71
5.10 SiSa-bijlage bij de jaarrekening 72

5.11 Publicatie in het kader van de Wet Normering Topinkomens 72
5.12 Overige gegevens: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 77
6 Bijlagen 82
6.1 Budgetopbouw aanvaardbare kosten ambulancedienst 82
6.2 Budgetopbouw aanvaardbare kosten meldkamer ambulancedienst 84
6.3 Verloop nog in tarieven te verrekenen financieringstekort/-overschot 86
6.4 Specificatie van het financieringstekort/-overschot 87
6.5 Investeringen 88
6.6 Leningen 91
6.7 Bijdrage deelnemende gemeenten 92
6.8 Taakvelden 93
6.9 Beleidsindicatoren 96
6.10 Overdracht Meldkamer Nijmegen 97
6.11 Bestuur en vaststelling jaarrekening 98
7 Verklaring van afkortingen 102

Voorwoord

De corebusiness van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) betreft de realisering van een goede basisbrandweerzorg, geneeskundige hulpverlening door snelle inzet van ambulances en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
In 2019 hebben de brandweer en de ambulancedienst adequaat gepresteerd. Beide sectoren hebben in 2019 opnieuw stappen gezet om een kwaliteitskader te implementeren en verder te ontwikkelen om prestaties te meten. Middels de kwaliteitskaders is de kwantitatieve norm van het opkomstpercentage niet langer de absolute en primaire prestatie-indicator.

De brandweer heeft het brandweerzorgplan verder uitgewerkt, waarbij een risicogerichte benadering van een gebied het uitgangspunt is voor het leveren van goede basisbrandweerzorg en daaraan gekoppeld een gedifferentieerde verdeling van de specialismen over de 36 posten. Complementair hieraan werd ingezet op preventieve activiteiten zoals voorlichting en advisering in het kader van brandveilig leven.

De ambulancezorg heeft zich ten doel gesteld dat de zorgvragers sneller de juiste zorg, door de juiste hulpverlening, op het juiste moment krijgen. Daartoe is samen met zorgpartners (huisartsen, geestelijke gezondheidszorg en ambulancediensten in Gelderland-Zuid en Gelderland-Midden) in 2019 een pilot ingediend voor het oprichten van een zorgcoördinatiecentrum. Dit moet leiden tot efficiëntie- en kwaliteitsverbetering in de zorg.

De sector Crisisbeheersing heeft een belangrijke stap gezet door samen met gemeenten en andere partners, intern en extern, een nieuw regionaal beleidsplan te ontwikkelen voor de jaren 2020-2023. Door deze werkwijze is daadwerkelijk invulling gegeven aan de ambitie om in verbinding met anderen focus aan te brengen op de activiteiten van de regio Gelderland-Zuid in de komende jaren.

Door personeelskrapte bij de meldkamer was VRGZ genoodzaakt samen te werken met de meldkamer Gelderland-Midden, gevestigd in Arnhem. De VRGZ heeft in 2019 een huzarenstukje geleverd door de activiteiten van de meldkamer Gelderland-Zuid geruisloos naar Arnhem over te brengen. De operationele dienstverlening is op geen enkel moment in gevaar geweest.

Tevens is de VRGZ overgegaan naar een andere ICT-provider en is een nieuw geïntegreerd financieel en HRM-pakket ingevoerd. Dit alles om de ondersteunende dienstverlening aan de primaire processen op een hoger niveau te brengen.

In 2019 is het al jarenlang bestaande lastige dossier huisvesting afgerond door een op termijn gezien hogere extra bijdrage van gemeenten en bezuinigingen bij de veiligheidsregio. Met recht kan hier worden gesproken dat gemeenten en VRGZ invulling hebben gegeven aan een gezamenlijke verantwoordelijkheid om in financiële zin de zaken structureel op orde te krijgen.

De organisatie is in 2019 verder gegroeid naar een netwerkorganisatie om de dienstverlening verder te versterken en de samenwerking met onze partners te intensiveren. Alle leidinggevende posities zijn ingevuld. De organisatie bevindt zich, vergeleken met 2017 en 2018, duidelijk in een rustiger

vaarwater waarin medewerkers elkaar opzoeken, eigen verantwoordelijkheid nemen en nieuwe uitdagingen aan willen gaan.

Overigens is op het moment van schrijven van dit jaarverslag (eind maart 2020) de VRGZ volop betrokken bij de bestrijding van het Coronavirus. De ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 volgen elkaar in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de VRGZ, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. De exacte effecten zijn op dit moment nog niet in te schatten. De VRGZ zal deze lasten opvangen door een beroep te doen op de regelingen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt en door – daar waar nodig – gebruik te maken van de procedures tot financiering die de WGR en de gemeenschappelijke regeling haar bieden.

Met deze en andere activiteiten is in 2019 getracht de veiligheid van de inwoners in Gelderland-Zuid zo goed mogelijk te borgen en zijn en worden onveilige situaties zo snel mogelijk aangepakt om vervolgens terug te keren naar de normale situatie. Veiligheid blijft vooral mensenwerk. Het bestuur constateert met grote waardering dat ook in 2019 de inzet en betrokkenheid van alle mensen die werkzaam zijn bij de VRGZ bijzonder hoog was.

Het Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Februari 2020

Leeswijzer

In deze jaarstukken wordt conform bestuurlijke afspraak over de substantiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2019 gerapporteerd. Wanneer de activiteiten zich hebben ontwikkeld conform de begroting is er geen reden tot rapporteren. Hierdoor krijgen het bestuur en de gemeenteraden beter zicht op de belangrijkste inhoudelijke activiteiten en prestaties.

De jaarstukken 2019 bestaan uit:

Hoofdstuk	Inhoud
1	Een algemene inleiding met de belangrijkste ontwikkelingen die in 2019 hebben plaatsgevonden.
2	Een beschrijving van de beleidsmatige resultaten van het programma Crisis- en Rampenbestrijding: Brandweer en Crisisbeheersing.
3	Een beschrijving van de beleidsmatige resultaten van het programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV).
4	Een financieel-technisch hoofdstuk: de voorgeschreven paragrafen van verantwoording: ▪ weerstandsvermogen en risicobeheersing ▪ onderhoud kapitaalgoederen ▪ financiering ▪ organisatie en bedrijfsvoering ▪ verbonden partijen
5	De baten en lasten over het jaar 2019: de financiële resultaten van beide programma's met een analyse van de totstandkoming hiervan. Tevens een beschrijving van de samenstelling van het bestuur van de VRGZ en de portefeuilleverdeling hierbinnen.
6	Bijlagen.
7	Verklaring van de gebruikte afkortingen.

1

Inleiding

1 Inleiding en ontwikkelingen

1.1 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Figuur 1.1.1: geografische omvang VRGZ

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een organisatie voor brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, meldkameractiviteiten en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Dit regionale samenwerkingsverband van veertien gemeenten[1] is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Wet veiligheidsregio's.

De VRGZ draagt bij aan een veilige regio waarin de inwoners kunnen rekenen op snelle en goede geneeskundige hulpverlening, brandweerzorg, advisering bij bouwplannen en evenementen en waarin rampen en crises zo goed mogelijk voorkomen en bestreden worden. Dit doet de VRGZ samen met de deelnemende gemeenten, de politie en andere lokale, regionale en landelijke partijen. Deze dienstverlening moet betrouwbaar en adequaat zijn. Dit vormt het bestaansrecht van de gemeenschappelijke regeling waar inwoners van Gelderland-Zuid op moeten kunnen vertrouwen.

De operationele inzet van de medewerkers inclusief de vrijwilligers bij de brandweer is onverminderd hoog. De vorm en inhoud van de dienstverlening past zich aan door de ontwikkelingen in de tijd. De hierna beschreven interne en externe ontwikkelingen in 2019 hebben daarop invloed of zullen dat gaan hebben.

In 2019 is gewerkt vanuit de navolgende door de regio vastgestelde visie: Wij zijn dé partner op het gebied van fysieke veiligheid met oog voor sociale veiligheid. Wij streven naar uitstekende dienstverlening aan iedereen die in Gelderland-Zuid woont, werkt en verblijft en dragen in belangrijke mate bij aan een veilige leefomgeving. Wij worden gekenmerkt als verbinders van veiligheid en staan midden in de samenleving.

[1] In alfabetische volgorde: Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.

Vanuit deze gedachte is gewerkt aan de hieronder beschreven belangrijkste ontwikkelingen in 2019.

1.2 Belangrijke ontwikkelingen

Beleidsplan

In 2018 en 2019 is gewerkt aan het meerjarig Regionaal Beleidsplan 2020-2023. Gemeenten, andere hulpverleningsdiensten, OM, Defensie, Rijkswaterstaat en andere partners is gevraagd om input te leveren. Een aantal interactieve sessies, werkbijeenkomsten en voorlichtingssessies met raadscommissies of raden hebben uiteindelijk geleid tot een concept beleidsplan. Dit beleidsplan is in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 19 december 2019 vastgesteld. De interactieve vorm waarin het proces is doorlopen, heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het positieve resultaat. Tegelijk met het Regionaal Beleidsplan zijn ook het Regionaal Risicoprofiel en het Regionaal Crisisplan geactualiseerd. Met de vaststelling van deze drie centrale plannen van de veiligheidsregio is de focus voor de periode 2020-2023 bepaald.

Regionaal overlegplatform

In 2019 heeft de VRGZ als overlegplatform gefungeerd voor het Districtelijk Veiligheidsoverleg Gelderland-Zuid (DVO) en de implementatie van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz). Burgemeesters en wethouders Volksgezondheid hebben samen een aantal bijeenkomsten bijgewoond waarin besluiten zijn genomen om de genoemde wet op een bepaalde wijze uit te voeren per 1 januari 2020.

Verhuizing meldkameractiviteiten

Landelijk is besloten dat de meldkamers van de Veiligheidsregio's Gelderland-Zuid, Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland, Twente en IJsselland worden samengevoegd in Apeldoorn. Dit voornemen is voor een aantal medewerkers, dat werkzaam was op de meldkamer aanleiding geweest om te veranderen van werkgever. Dit vertrek nam in omvang zodanig toe dat de personeelskrapte de operationele dienstverlening in gevaar bracht. Deze kwetsbaarheid kon niet worden opgelost via de geëigende wegen van werving en opleiding. Er was sprake van te veel vacatures, krapte op de arbeidsmarkt, de opleidingsduur om gekwalificeerd personeel te krijgen was te lang om de roosters op een ordentelijke wijze tijdig gevuld te krijgen en er was ook geen buffer van centralisten om uit te putten. Bij ziekte werd al snel een beroep gedaan op zittende medewerkers in de vorm van extra diensten. Verlof opnemen was lastig en uitzendbureaus konden nauwelijks centralisten leveren. De roosters werden met de grootste moeite gevuld. Opgepast moest worden voor overbelasting van de zittende medewerkers. Deze problematiek gold zowel voor Gelderland-Zuid als Gelderland-Midden.

Om de kwetsbaarheid van de dienstverlening te verminderen en de kwaliteit en continuïteit te borgen, heeft het Algemeen Bestuur in 2019 ingestemd om de meldkameractiviteiten te verplaatsen naar Arnhem. Sinds 19 november 2019 wordt in Arnhem samengewerkt met de meldkamer van Gelderland-Midden. De overgang naar Arnhem is door de inzet van alle betrokkenen geruisloos verlopen. Uiteraard zal de bezetting van de meldkamer gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de mogelijkheid dat centralisten elders gaan werken een punt van aandacht blijven. Met de verhuizing

naar Arnhem blijven de huidige verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directies en de besturen van beide veiligheidsregio's onverkort van kracht.

Het doel is om de vijf hierboven genoemde meldkamers in 2022 samen te voegen tot één meldkamer voor Oost-Nederland. In aanloop daar naartoe werd in de laatste vergadering van het Algemeen Bestuur in december 2019 ingestemd met het overdrachtsdossier van de meldkamer Gelderland-Zuid. In dit dossier staat gedetailleerd beschreven welke zaken en medewerkers door de landelijke politie (i.c. de diensteenheid LMS) worden overgenomen. Dit besluit was nodig in verband met de verwachte inwerkingtreding per 1 januari 2020 van de Wijzigingswet meldkamers. Vanaf dat moment is de politie verantwoordelijk voor de instandhouding en het beheer van alle meldkamers in Nederland. Dit geldt voor de reeds samengevoegde meldkamers en de nog niet samengevoegde meldkamers. Op 1 januari 2020 vindt tevens de overdracht van het budget voor het beheer van de meldkamers naar de politie plaats. De minister zal het BDuR-budget van de veiligheidsregio's daartoe afromen ten voordele van de politie.

Huisvesting

Huisvesting is jarenlang een bestuurlijk lastig onderwerp geweest. Meerdere jaren achter elkaar werden de begrote budgetten voor het onderhoud van brandweerkazernes overschreden.
Om duidelijkheid te krijgen over de reëel benodigde budgetten voor huisvesting heeft het Algemeen Bestuur gevraagd om een grondige schouw te doen. Uit het resultaat bleek dat de in het verleden geraamde budgetten feitelijk onvoldoende waren. Op basis hiervan werd voorgesteld om de aangesloten gemeenten een extra bijdrage te vragen. Onderdeel van dit voorstel was dat VRGZ in 2020 een incidentele bezuiniging op zich nam. Dit heeft geleid tot positieve besluitvorming in de vergadering van het Algemeen Bestuur in juni 2019.

Regionaal Operationeel Centrum

In 2018 zijn voorbereidingen getroffen om de verhuizing van het Regionaal Operationeel Centrum (ROC) naar de Professor Bellefroidstraat in Nijmegen mogelijk te maken. Om zeker te zijn dat de betreffende ruimtes voor het ROC goed zijn ingericht, zijn oefeningen gehouden en kennismakingsmomenten georganiseerd voor personen die gebruikmaken van deze ruimte bij een crisis.
Door de opgedane positieve ervaringen is het ROC op de Professor Bellefroidstraat op 4 februari 2019 operationeel geworden. Ook deze verhuizing van de Stieltjesstraat naar de Professor Bellefroidstraat is door de inzet van vele betrokkenen vlekkeloos verlopen. Daarnaast is de brandweerpost Wijchen benoemd als uitwijklocatie voor het Regionaal Crisiscentrum. Dit kan noodzakelijk zijn als het ROC bijvoorbeeld in het effectgebied ligt.

Vrijwilligers brandweer

In 2018 is gebleken dat het stelstel van vrijwilligheid bij de brandweer niet overeenkomt met Europese regelgeving. Vervolgens is door het landelijk Veiligheidsberaad, in overleg met de minister van Justitie en Veiligheid, besloten om een denktank de opdracht te geven te onderzoeken hoe, met behoud van vrijwilligheid, de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten, zodat wordt voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Het resultaat hiervan

is dat door een taakdifferentiatie tussen de vrijwilligers en de beroepsmedewerkers mogelijk kan worden voldaan aan de Europese regels.

Om te komen tot een afgewogen en zorgvuldig besluit hebben het Veiligheidsberaad en de minister de denktank gevraagd om de mogelijke consequenties van deze denkrichting inzichtelijk te maken voor alle veiligheidsregio's en gesprekken aan te gaan met alle betrokken partners, onder wie de vrijwilligers zelf. Op 19 december 2019 is door het Algemeen Bestuur besloten nader onderzoek te doen in de regio naar de consequenties van de voorgestelde denkrichting. Het resultaat hiervan wordt verwacht in april 2020.

In het perspectief van het bestaande brandweerstelsel, waarin de beroepsmedewerkers en de vrijwilligers dezelfde taken kunnen doen, is dit onderzoek fundamenteel van aard en inhoud. Onbekend is of en zo ja wat de mogelijke financiële consequenties zijn. Gezien de gevoeligheid van deze materie heeft het Algemeen Bestuur besloten over de start en het te doorlopen proces met alle betrokkenen in alle openheid te communiceren en hen daarbij te betrekken. Het voornemen is dat op landelijk niveau in juni 2020 besluitvorming plaatsvindt over de gewenste taakdifferentiatie tijdens het overleg van het Veiligheidsberaad met de minister.

Wetsvoorstel ambulancevoorzieningen

In juni 2019 heeft minister Bruins van Volksgezondheid middels een brief naar de Tweede Kamer de uitspraak gedaan in te willen zetten op kwalitatieve ambulancezorg met continue beschikbaarheid. De minister heeft aangegeven de huidige aanbieders voor onbepaalde tijd een aanwijzing te geven, dit was voorheen nog onduidelijk. De kwaliteitsnormen opgesteld in het nieuwe kwaliteitskader Ambulancezorg krijgen een expliciete plek in de nieuwe wetgeving. De concept Wet Ambulancevoorzieningen is in het najaar van 2019 ter consultatie voorgelegd aan de betrokken partijen.

Kantoorautomatisering en geïntegreerd financieel en HRM-pakket

In 2019 is hard gewerkt aan het implementeren van een nieuwe omgeving voor de kantoorautomatisering. Deze is in december 2019 daadwerkelijk operationeel geworden. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen voor de invoering van een geïntegreerd financieel en HRM-pakket. Dit pakket is per 1 januari 2020 operationeel.

2

Programma Crisis- en Rampenbestrijding

2 Programma Crisis- en Rampenbestrijding

2.1 Brandweer

2.1.1 Brandweerzorg

Specialismen en OVD-gebieden

Op 20 december 2018 is het onderdeel Brandweerzorgplan, onderdelen specialismen en OVD-gebieden vastgesteld en vervolgens in 2019 geïmplementeerd. Een specialisme is aanvullend op de basisbrandweerzorg voor grote dan wel complexe incidenten, waarbij speciale kennis en materieel nodig is. Vanuit de historie zijn deze landelijk of regionaal georganiseerd, gezien de inzetfrequentie. In de nieuwe opzet is de spreiding van de specialismen gebaseerd op het wettelijk kader uit de Wet veiligheidsregio's en het Besluit veiligheidsregio's en op de risico's die in de regio Gelderland-Zuid aanwezig zijn. Naast de operationele criteria zoals normtijden en risico's, zijn ook bedrijfsvoeringsaspecten onderdeel van afwegingen geweest. Dit leidde er toe dat de opkomsttijd van een basisontsmettingseenheid werd gesteld op 60 minuten in plaats van 30 minuten en het aantal OVD-gebieden in 2019 van acht naar vijf is teruggegaan. Voor een aantal specialismen (bijvoorbeeld duiktaak en Groot Water Transport) zijn aparte voorstellen ingediend.

Taakdifferentiatie vrijwilligers

Om met het stelsel van beroepsbrandweer en brandweervrijwilligers te voldoen aan Europese wet- en regelgeving, wordt landelijk de richting onderzocht om taken van beroeps en vrijwilligers te differentiëren. Voordat hierover een definitief besluit genomen wordt, is alle veiligheidsregio's verzocht in beeld te brengen welke gevolgen deze richting heeft voor de organisatie en de brandweerzorg. Volgens besluit van het Algemeen Bestuur wordt daarvoor het volgende proces doorlopen: eerst wordt een operationele en financiële impactanalyse opgesteld van de voorgestelde differentiatie voor onze regio. Daarna wordt deze impactanalyse besproken met alle intern belanghebbenden, vooral ook vrijwilligers en repressieve beroepsmedewerkers. Van belang daarbij is een beeld te krijgen van het effect op de motivatie van vrijwilligers. Gedurende deze fasen wordt de impact ook besproken met het bestuur. Een bestuurlijk gedragen notitie over de gevolgen van de differentiatie voor de VRGZ wordt in april 2020 aangeboden ten behoeve van het overleg van het Veiligheidsberaad en de Minister van Justitie en Veiligheid.

Incidentbestrijding op het water

Om te bepalen wat de brandweer waar nodig heeft om incidenten op het water te bestrijden, heeft het bestuur in april het waterrisicoprofiel vastgesteld. Het is een aanvulling op het bestuurlijk vastgestelde brand- en hulpverleningsrisicoprofiel. Op grond van het waterrisicoprofiel is het aantal benodigde brandweerhulpboten (zes) en de spreiding ervan bepaald. In dit kader heeft het bestuur ook de manier om te voorzien in de duiktaak vastgesteld: met de veiligheidsregio's Brabant-Noord en Gelderland-Midden worden afspraken gemaakt over alarmering van hun duikteams wanneer in onze regio eigen personeel of slachtoffers onder water raken.

Paraatheid

Versterken van de paraatheid van de posten is een speerpunt. Om inzicht te krijgen in eventuele knelpunten is in 2019 een paraatheidsbeeld van elke post opgesteld. Mede aan de hand van een in 2019 opgesteld Kader Paraatheid kan vervolgens bekeken worden welke maatregelen zinvol zijn om

de paraatheid te versterken. In het kader van de paraatheid heeft het Algemeen Bestuur in juni 2019 ingestemd met het invoeren van een flexibele bezetting van de tankautospuit (TS Flex). Bij bepaalde incidenten heeft een post dan de keuze om met vier, vijf of zes personen uit te rukken waardoor de post zelf kan blijven uitrukken. Vanaf het maatgevende scenario (woningbrand) moet altijd de standaardbezetting van zes personen aanwezig zijn bij het incident.

2.1.2 Operationele prestaties brandweer - incidentbestrijding

Opkomstpercentage

Het opkomstpercentage is het percentage van het aantal prio-1-meldingen waarbij de brandweer binnen de geldende wettelijke opkomsttijden ter plaatse is. In het kader van deze zorgnorm zijn er in 2019 656 incidenten met prio-1-melding geweest.
Het opkomstpercentage voor de gehele veiligheidsregio komt in 2019 op 50%. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar (51%). Het opkomstpercentage is daarmee stabiel. Opgemerkt wordt dat in veel gevallen de overschrijding van normtijden niet meer dan één of twee minuten bedraagt: bij de norm plus één minuut loopt het opkomstpercentage op naar 61%; bij de norm plus twee minuten naar 70%.

Aantal alarmeringen

Het aantal alarmeringen voor branden, hulpverleningen en loze meldingen is als volgt:

Resultaten	2017	2018	2019
Alarmeringen branden	1.387	1.829	1.663
Alarmeringen hulpverlening	1.969	2.169	2.294
Loze meldingen	1.290	688	815

Tabel 2.1.1: alarmeringen

Het aantal branden is te wijten aan de droge zomer met veel buitenbranden. Het aantal gebouwbranden is juist iets gedaald ten opzichte van 2018. De loze meldingen zijn toegenomen maar de daling blijft ten opzichte van 2017 stabiel.

Hieronder zijn de cijfers uitgesplitst in de belangrijkste categorieën:

Resultaten	2017	2018	2019
Aantal branden			
Alarmeringen hulpverlening	311	393	367
Buitenbranden	650	967	823
Overig (kleine branden)	426	397	473
Aantal hulpverleningen			
Ongevallen	443	695	773
Gezondheid	212	202	185
Leefmilieu	313	361	359

Tabel 2.1.2: resultaten per soort alarmering

2.1.3 Operationele prestaties brandweer - risicobeheersing

Het aantal gerealiseerde controles van Toezicht en Handhaving over 2019 komt uit op 1.070, wat hoger is dan de 900 controles die in het programma Risicobeheersing opgenomen zijn.
In 2019 zijn in het kader van Brandveilig Leven ruim 7.000 personen met voorlichting bereikt. Voor wat betreft compenserende maatregelen Brandweerzorgplan zijn in Batenburg 45 woningchecks uitgevoerd, zijn 45 inloopavonden georganiseerd in dorpen (312 personen ontvangen) en 301 markante objecten bezocht. Daarnaast zijn in het reguliere programma nog eens 467 objecten bezocht, 144 schoolbezoeken gehouden en 44 objecten bezocht op verzoek van inwoners en gemeenten.
Veilig Bouwen heeft 1.685 adviezen afgegeven in het kader van bouwvergunningen. Door een voorspoedige economie wat leidt tot meer bouwactiviteiten is dit aantal relatief hoog.
Omgevingsveiligheid heeft 628 adviezen afgegeven in het kader van evenementen, ruimtelijke adviezen, BRZO, industriële veiligheid en vuurwerk. Het overgrote deel daarvan, 367 adviezen, is afgegeven voor A-, B- en C-evenementen.

2.2 Crisisbeheersing

2.2.1 Directie en managementstructuur

Er werd in 2019 invulling gegeven aan de nieuwe directie- en managementstructuur binnen de VRGZ. De directeur Crisisbeheersing is in januari 2019 gestart en ook de GHOR, het Veiligheidsbureau en team Communicatie staan sinds april 2019 als sector Crisisbeheersing onder leiding van een nieuwe manager Crisisbeheersing.

2.2.2 Visie en inrichting sector Crisisbeheersing

Binnen de regionale visie streeft de sector Crisisbeheersing ernaar te functioneren als ‘hét centrum voor de multidisciplinaire (netwerk) samenwerking’. Met de samenvoeging van het Veiligheidsbureau, de GHOR en het team Communicatie ontstaat de spin in het web voor

crisisbeheersing. Onze (corporate) communicatie zorgt voor betrouwbare risicocommunicatie en draagt bij aan een stevige positionering van de VRGZ in het veiligheidsdomein.

Met de realisering van het regionaal beleidsplan heeft de sector haar initiërende en regisserende rol waargemaakt door te zorgen voor multidisciplinaire samenwerking en afstemming met de interne VRGZ-disciplines, de externe partners als Politie, gemeenten, Defensie, zorginstellingen, GGD, partners van de vitale infrastructuren, Duitse hulpinstanties en andere veiligheidsregio's. Door deze netwerksamenwerking is de gezamenlijke voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de positionering van de hiervoor beschreven kernactiviteiten van de regio helder vastgelegd in het beleidsplan. De sector Crisisbeheersing heeft op deze wijze de eigen VRGZ-organisatie met de relevante buitenwereld verbonden.

In de begroting 2020 wordt verwezen naar een formatie-onderzoek voor de sector Crisisbeheersing in 2019. Binnen deze sector wordt op diverse plekken een hoge werkdruk ervaren. Op 1 april is de nieuwe manager Crisisbeheersing gestart. Zij heeft als opdracht om de voormalige sectoren Veiligheidsbureau en GHOR en het team Communicatie samen te brengen en intensiever te laten samenwerken binnen de sector Crisisbeheersing. Door taken gezamenlijk op te pakken en processen door te ontwikkelen wordt ernaar gestreefd een efficiencyslag te maken. Daarnaast zal een aantal taken opnieuw tegen het licht worden gehouden. Er wordt inmiddels gewerkt met een nieuwe inrichting van de sector Crisisbeheersing om de in- en externe samenwerking voor deze sector te verbeteren. In 2020 krijgt de ontwikkeling van de sector een vervolg.

Jaarthema 2019: Gevaarlijke stoffen

Er is extra aandacht gegeven aan dit onderwerp bij diverse initiatieven en communicatiemomenten zoals trainingen en oefeningen klein & groot, planvorming, gesprekken met interne en externe vertegenwoordigers van organisatie(s)onderdelen, diverse interne en externe bijeenkomsten. Tijdens de georganiseerde informatiedagen voor de functionarissen CoPI en ROT heeft ook het jaarthema Gevaarlijke stoffen centraal gestaan.

(Landelijke) Meldkamer Samenwerking

In 2019 is vanuit de VRGZ deelgenomen aan diverse deelprojecten in het kader van de samenvoeging van de vijf meldkamers in Oost-Nederland. Het doel was en is om binnen Oost-5 te komen tot een soepele samenvoeging van de brandweer- en multi-meldkamerfunctie.

2.2.3 Hoofdstructuur Crisis- en Rampenbestrijding

Voorbereiding

Veel van de crisisfunctionarissen die een rol vervullen in de bezetting van de hoofstructuur (BT, ROT, CoPI) zijn in 2019 opgeleid, getraind en geoefend. Naast de reguliere oefeningen zijn in 2019 ook grote multidisciplinaire oefeningen georganiseerd. In de haven van Nijmegen hebben meerdere grootschalige oefeningen plaatsgevonden in samenwerking met onder andere Rijkswaterstaat waarbij een aanvaring met een passagiersschip centraal stond. Daarnaast is er ook een interregionale ROT-/RBT-oefening georganiseerd met Veiligheidsregio Gelderland-Midden waarbij een aanvaring van een schip met gevaarlijke stoffen centraal stond. De samenwerking met externe partners bij oefeningen draagt bij aan een vruchtbare samenwerking tijdens praktijkinzetten.

In 2019 is de systeemtest uitgesteld in verband met diverse grote projecten die in 2019 plaats hebben gevonden. Deze zal in het eerste kwartaal van 2020 alsnog plaatsvinden.

Uitvoering

In 2019 is de hoofdstructuur van de Crisis- en Rampenbestrijding bij de volgende incidenten opgeschaald:

datum	incident	GRIP
26 februari	brand in een chalet camping Heerewaarden in gemeente Maasdriel	GRIP1
12 maart	stroomstoring in gemeente Zaltbommel, Maasdriel en West Betuwe	GRIP1
20 maart	aanvaring tussen twee schepen in gemeente Nijmegen	GRIP1
8 juni	brand in chalet op een camping Heerewaarden	GRIP1
10 juni	gaslucht in appartementencomplex in gemeente Nijmegen	GRIP1
20 juni	brand bij recyclingbedrijf in gemeente Nijmegen	GRIP1
24 juni	uitval landelijk netwerk van KPN	GRIP2
22 juli	brand bij meubelmakerij in gemeente Culemborg	GRIP1
3 september	ongeval auto en twee fietsers in gemeente Berg en Dal	GRIP1
13 september	brand in magazijn kringloopwinkel in gemeente West Maas en Waal	GRIP1
16 september	ongeval kermisattractie in gemeente Wijchen	GRIP1
7 oktober	brand in loods in gemeente Maasdriel	GRIP1
22 oktober	ongeval met meerdere voertuigen op de A73 in gemeente Nijmegen	GRIP1
20 november	onwel wording in een trein in gemeente Nijmegen	GRIP1
5 december	aanvaring tankerschip met spoorbrug in gemeente Zaltbommel en West Betuwe	GRIP1
8 december	brand appartementencomplex in gemeente Nijmegen	GRIP1

Tabel 2.2.1: overzicht GRIP-incidenten

Verantwoorden, leren en bijstellen

Om bij (vergelijkbare) toekomstige crises effectiever te reageren, moeten en willen we leren van onze praktijk. Om deze reden werden alle GRIP-incidenten van 2019 multidisciplinair geëvalueerd door het eigen leeragentschap. Zo heeft de VRGZ zicht op haar operationele prestaties en wordt er een rode draden analyse opgesteld. Alle geleerde lessen zijn zo breed mogelijk gedeeld en leer- en actiepunten zijn of worden opgevolgd.

Bevolkingszorg

In 2019 is gebleken dat de opkomst van de sectie Bevolkingszorg binnen de crisisorganisatie kwetsbaar is. De veiligheidsregio heeft in 2019 op verzoek van de gemeentesecretarissen om deze reden een advies uitgebracht voor verbetering van de bereikbaarheid en beschikbaarheid van de sectie Bevolkingszorg en crisiscommunicatie van de crisisorganisatie. De veiligheidsregio gaat in samenspraak met vertegenwoordigers van gemeenten de inrichting van de crisisorganisatie voor bevolkingszorg verbeteren.

Informatiemanagement

Goede informatievoorziening is cruciaal voor een effectieve bestrijding van incidenten: de juiste informatie op het juiste moment bij de juiste persoon is van doorslaggevende betekenis in het goed managen van een crisis. Dit wordt ook wel informatie- en geogestuurd optreden genoemd. Informatiemanagement valt of staat met de onderlinge continue samenwerking tussen alle sectoren en partners. Om deze reden is informatiemanagement ook de verbindende schakel binnen crisisbeheersing en rampenbestrijding. Tijdens de bestuurlijke themabijeenkomst op 21 november 2019 is gesproken over het vormgeven van een Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK). Door het gebruik van een VIK kan zolang er geen sprake is van een opgeschaalde GRIP-situatie continu actuele informatie worden gegenereerd en geanalyseerd over bijvoorbeeld weersomstandigheden, verkeerssituaties, et cetera. Er is tijdens de bestuurlijke themabijeenkomst besloten om eerst verkennend onderzoek te doen naar de meerwaarde van een VIK.

2.2.4 GHOR

Evenementenadvisering en -coördinatie

Bij 225 evenementen heeft de GHOR in 2019 een advies gegeven ten aanzien van de gewenste geneeskundige paragraaf in de evenementenvergunning. Bij 39 evenementen werd de geneeskundige coördinatie uitgevoerd door de GHOR. Hiervan is bij 21 grootschalige en complexe evenementen door de GHOR een bijdrage geleverd aan de veiligheidsoverleggen met betrekking tot risicoanalyse en voorbereiding op het evenement.

Informatie-uitwisseling in de witte keten

In het bestuurlijk ketenpartneroverleg is samen met bestuurders en contactpersonen uit de “witte keten”, wethouders die portefeuillehouders zorg zijn en burgemeesters gesproken over het belang van een goede informatie-uitwisseling binnen de witte keten. Door de krapte in de zorg is de noodzaak om gegevens in relatie tot zorgcontinuïteit met elkaar te delen toegenomen.

Samen met Acute Zorgregio Oost (AZO) en GHOR Gelderland-Midden is in dat kader het project Kijk op de Keten gestart met als doel de informatie-uitwisseling binnen de geneeskundige keten ten tijde van een (dreigende) crisis te verbeteren. In 2019 is gestart om samen met de betrokken partijen zoals RAV, ziekenhuizen, huisartsen en GGD, ieders behoefte, rol en processen in kaart te brengen. De uitkomst hiervan vormt de basis voor het vervolg in 2020 om te kijken op welke manier en met welk systeem de informatie gedeeld kan worden.

Communicatie

Risicocommunicatie is in 2019 verder geïntensiveerd en het volume is toegenomen. Maandelijks ontvangen gemeenten en ruim 100 lokale mediacontacten (huis-aan-huis, lokale nieuwsbrieven, et cetera) vanuit de VRGZ informatie over actuele risicogevoelige thema's voor publicatie. Daarnaast zijn de voorlichters beschikbaar voor extra toelichting of interviews.

Ook blijft het aantal volgers van sociale mediakanalen (Twitter, Facebook, Instagram etc.) van de veiligheidsregio groeien, met in 2019 een groei van ruim 60%. Met deze ontwikkeling neemt het bereik bij alarmering (crisiscommunicatie) en het informeren over risico's (risicocommunicatie) toe. Tot slot draagt dit bij aan de positionering en aantrekkingskracht van de veiligheidsregio gelet op arbeidsmarktcommunicatie.

2.3 Organisatieontwikkeling

In de begroting 2018 werd € 500.000,- ter beschikking gesteld voor organisatieontwikkeling. Een deel van de activiteiten was in 2018 nog niet afgerond. Daarom is door het Algemeen Bestuur besloten bij vaststelling van de jaarrekening 2018 om voor het restant van € 126.000,- een bestemde reserve te vormen. De hiermee samenhangende lasten voor 2019 zijn weergegeven in tabel 2.3.1. Hieruit blijkt dat in 2019 € 72.000,- is uitgegeven. Het restant van de bestemde reserve valt vrij en is daarmee onderdeel van de resultaatbestemming 2019.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2019
MD traject (sector- en afdelingshoofden)	80	31	0
Integraal management (teamleiders)	60	0	2
Training adviseurs (business partner)	35	34	4
Doorontwikkeling n.a.v. visie, kernwaarden richting medewerkers	50	0	0
Ontwikkeling afdeling bedrijfsvoering	30	15	32
Ontwikkeling Veiligheidsbureau en bureau GHOR	20	0	19
Coaching teamleiders (zie integraal management)	100	0	0
Begeleiding van medewerkers/managers die o.b.v. strategische persoonsplanning niet meer passen bij de gewenste organisatiecultuur	125	294	14
Totaal	**500**	**374**	**72**

Tabel 2.3.1: organisatieontwikkeling

3

Programma Regionale Ambulance Voorziening

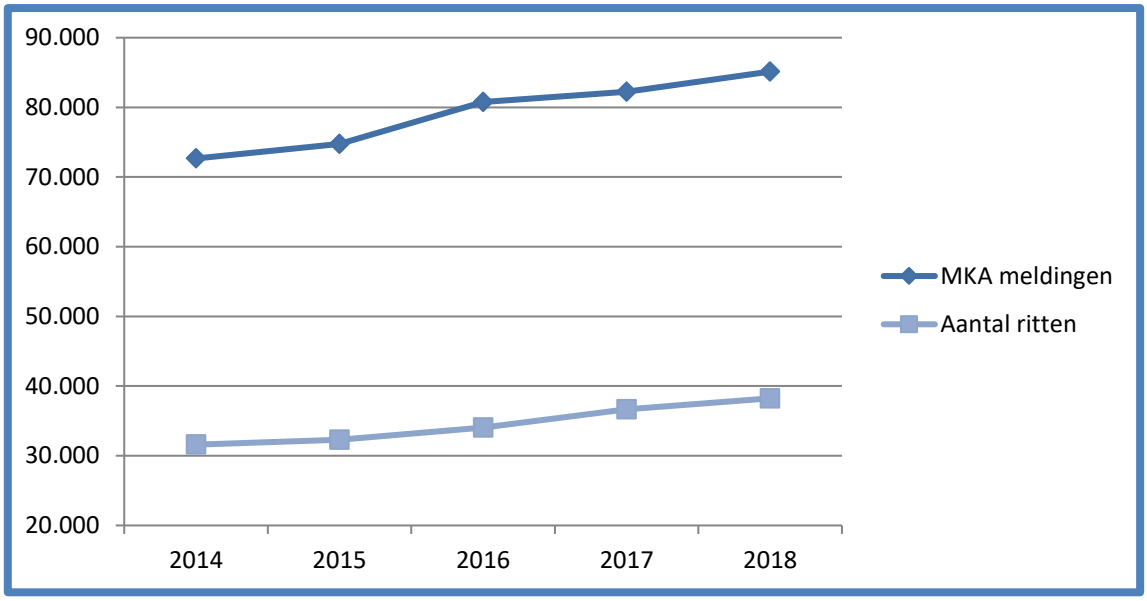
3 Programma Regionale Ambulance Voorziening (RAV)

3.1 Uitbreiding en opleiding

De afgelopen jaren heeft Ambulancezorg Gelderland-Zuid fors ingezet op het werven van nieuwe medewerkers om zodoende het aantal diensten te kunnen uitbreiden. Eind 2019 is de organisatie nagenoeg volledig op formatie. In 2019 zijn in totaal twintig nieuwe medewerkers in dienst gekomen. Het betreft acht ambulanceverpleegkundigen, drie bachelor medisch hulpverleners, zeven ambulancechauffeurs en twee verpleegkundig centralisten. Vier van deze ambulanceverpleegkundigen en vier ambulancechauffeurs waren al volledig opgeleid en daarmee meteen inzetbaar binnen de organisatie. De overige nieuwe medewerkers worden intern opgeleid. Daartegenover zijn drie ambulanceverpleegkundigen, vijf ambulancechauffeurs en twee verpleegkundig centralisten uitgestroomd.

3.2 Volumegroei ambulancezorg en zorgcoördinatie

De afgelopen jaren ziet de ambulancesector de vraag naar acute zorg toenemen. In vijf jaar tijd zijn zowel het aantal op de meldkamer Ambulancezorg binnengekomen meldingen als het aantal ambulancehulpverleningen met ongeveer 10.000 toegenomen.

Figuur 3.2.1: volumegroei ambulancezorg

De reden hiervoor is met name toe te schrijven aan de toenemende vergrijzing van de bevolking, inzet op meer transmurale zorg (ketenzorg) en het toenemend aantal mensen met één of meerdere chronische ziekten. Naar verwachting is deze groei die de sector de afgelopen jaren heeft doorgemaakt slechts het begin. De sector ziet verbeterde samenwerking tussen de verschillende (acute) zorgpartijen als één van de oplossingen en noodzakelijk om ondanks de toenemende druk de acute zorg toegankelijk te blijven houden.

Het Rijk heeft daartoe landelijk € 15.000.000,- ter beschikking gesteld voor een periode van drie jaar voor de uitvoering van pilots op het terrein van zorgcoördinatie. Om deze reden heeft Ambulancezorg Gelderland-Zuid gezamenlijk met Ambulancezorg Gelderland-Midden in september 2019 een pilotplan voor zorgcoördinatie ingediend om te bekijken welke invloed verbeterde samenwerking en afstemming van informatie en systemen tussen ambulancezorg, huisartsenposten en de GGZ (Pro Persona) binnen de acute zorg zal leveren. Het pilotplan zet in op het creëren van virtuele verbindingen tussen de verschillende partijen voor een betere informatie-uitwisseling over de betreffende patiënt en het creëren van inzicht in de beschikbare zorgcapaciteit in de regio's. Het pilotplan is gepresenteerd aan een landelijke stuurgroep waarin Ambulancezorg Nederland, Zorgverzekeraars Nederland en een externe begeleidingspartij deelgenoot waren.
In april 2020 wordt duidelijkheid verwacht over de toekenning van de gevraagde gelden.

3.3 Onderzoek naar urgentiebepaling en zorgdifferentiatie

In 2019 is in opdracht van Ambulancezorg Nederland een onderzoek verricht naar de wijze van urgentiebepaling. In de huidige situatie kent de ambulancesector vier urgenties: A1 (< 15 min), A2 (< 30 min), B1-vervoer (gepland vervoer) en B2-vervoer (laag complex gepland vervoer). Deze urgenties en de daaraan gekoppelde normtijden komen niet overeen met de urgenties waarmee de huisarts werkt. Daarnaast zijn de afgelopen jaren meer verschillende vormen van ambulancezorg ontwikkeld die inzetbaar zijn voor de gevarieerde zorgvragen die dagelijks binnenkomen op de meldkamer ambulancezorg. De ontwikkeling van verschillende ambulancevormen wordt ook wel zorgdifferentiatie genoemd. Een onderzoeksgroep, waarvan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid deel uitmaakte, heeft onderzoek gedaan naar de urgentiebepaling-systemen in andere landen en of deze mogelijk (deels) toepasbaar zijn in Nederland. Geconcludeerd is dat er internationaal vele verschillende vormen worden gebruikt en ook in het Nederlandse systeem behoefte lijkt te bestaan aan meerdere urgentieclassificaties. Deze moeten worden afgestemd met huisartsen. In 2020 zal verder onderzoek worden gedaan naar het urgentiebepaling-systeem.

3.4 Onderzoek ambulanceproces en exploitatie

In 2019 heeft Ambulancezorg Gelderland-Zuid gezamenlijk met de lokale zorgverzekeraars een externe partij de opdracht gegeven om over de periode 2017, 2018 en deels 2019 onderzoek te doen naar het ambulanceproces en exploitatie. Uit het onderzoek naar het ambulanceproces zijn voor de regio punten aangedragen waarop de organisatie het proces zou kunnen verbeteren. Deze onderwerpen zijn opgenomen in het meerjarenbeleidsplan Ambulancezorg Gelderland-Zuid 2020-2023.

Daarnaast is uit het onderzoek gebleken dat in de onderzochte jaren sprake is van een negatieve exploitatie. Belangrijke oorzaken daarvan zijn het negatieve resultaat op het budget meldkamer ambulancezorg en de hoge kosten die gepaard gaan met de inzet van uitzendkrachten. Tijdens de budgetgesprekken in het najaar van 2019 heeft Ambulancezorg Gelderland-Zuid met name gepoogd om te komen tot afspraken waaruit blijkt dat toegewerkt wordt naar een begroting waarin de budgetcomponenten uitsluitend voor de juiste elementen met voldoende budget worden toegepast. De ervaring van Ambulancezorg Gelderland-Zuid is dat er structureel te weinig geld is voor de

ambulancezorg. In 2020 worden nog diverse aanvullende onderzoeken gestart en worden landelijke uitspraken afgewacht.

3.5 Standplaatsen

In het jaar 2019 is voor twee van de vijf opkomststandplaatsen een businesscase gemaakt ten aanzien van nieuwbouwplannen/verbouwplannen. Voor de huidige standplaats Tiel geldt dat deze aan volledige vervanging toe is. Hiervoor zijn verschillende nieuwe stukken grond overwogen en ook is een plan voor nieuwbouw op de huidige locatie onderzocht. Hieruit bleek dat een stuk grond dicht bij de huidige locatie de beste optie is voor een toekomstbestendige post in Tiel. Voor de opkomstlocatie Beuningen is gekeken naar uitbouwmogelijkheden om zodoende meer voertuigen en medewerkers te kunnen huisvesten. Voor beide plannen geldt dat in 2020 goedkeuring gegeven dient te worden door de zorgverzekeraars.

3.6 Prestaties

Wat	(voorgenomen) Norm	Gerealiseerd in 2019	Gerealiseerd in 2018
Operationele inzetprestatie			
A1-ritten ambulance	10.000	10.593	10.394
A1-ritten binnen 15 minuten	95%	92,8%	93,3%
A1-ritten gemiddelde meldtijd (min:sec)	Max. 01:40	01:32	01:27
A1 ritten gemiddelde opstarttijd (min:sec)	Max. 00:45	00:56	00:51
A1-ritten gemiddelde rijtijd (min:sec)	06:30	07:23	07:26
A1-ritten gemiddelde responstijd (min:sec)	08:55	09:51	09:44
A2-ritten ambulance	8.000	8.679	8.307
A2-ritten binnen 30 minuten	98%	97,5%	97,6%
B-ritten ambulance	10.000	10.077	9.942
Eerste hulp geen vervoer[2]	-	9.726	8.951
Vakbekwaamheid			
Medewerkersbekwaamheidsverklaring	100%	100%	100%

Tabel 3.6.1: prestatiecijfers Ambulancezorg Gelderland-zuid

[2] Ambulance verleent wel eerste hulp ter plaatse maar hulpverlening leidt niet tot vervoer

Wat	Aantal 1-1-19	Aantal 31-12-19
Eenheden		
Posten/standplaatsen	8	8
A-ambulances en B-ambulances	26	26
Mobiele Intensive Care Unit (MICU)	1	1
Rapid Responder voertuigen	4	4

Tabel 3.6.2: kerngegevens Ambulancezorg GZ

4

Paragrafen

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.1.1 Beleid weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

In 2014 is door VRGZ de nota Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen opgesteld. Het Algemeen Bestuur nam hierover een besluit op 12 februari 2015. Elk jaar worden bij de verschillende organisatieonderdelen de risico's in kaart gebracht. Deze risico's zijn gerubriceerd en gewaardeerd:

- In de begroting en jaarrekening wordt een cijfermatige samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen met de berekening van het weerstandsvermogen (zie paragraaf 4.1.2 Risico's).
- Bij het uitbrengen van de financiële rapportages (begroting, jaarrekening en tweemaal per jaar tussentijdse cijfers) worden nieuwe of verdwenen risico's als mutatie gemeld in de paragraaf Risico's.
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als daar aanleiding voor is.
- Voor de omvang van de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding wordt 5% van de omzet genomen als streefwaarde.
- Voor de omvang van de reserve RAV wordt 10% van de omzet genomen als minimumnorm en 15% als streefwaarde.

De jaarrekening is met inachtneming van bovenstaand beleid opgesteld.

Programma Crisis- en Rampenbestrijding

Omvang algemene reserve (Bedragen * € 1.000,-)	Realisatie 2019
Norm 5% van de omzet programma C&R	2.482
Algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding	1.821
Percentage eigen vermogen van de omzet	3,6%

Tabel 4.1.1: omvang algemene reserve

Bestemde reserves worden niet meegenomen in deze toetsingstabel van het eigen vermogen.

Bij de gepresenteerde cijfers wordt ervan uitgegaan dat de voorstellen voor bestemming van het resultaat 2019 door het Algemeen Bestuur worden overgenomen. In de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 zal een geactualiseerd meerjarig beeld van de algemene reserve worden geschetst.

Het saldo van de algemene reserve ligt beneden de norm van 5% als gevolg van het negatieve resultaat van 2017. Indien positieve resultaten behaald worden, geldt als uitgangspunt dat dit resultaat toegevoegd wordt aan de algemene reserve tot de bestuurlijke norm; het positieve resultaat van het programma C&R in 2018 is derhalve aan de algemene reserve toegevoegd. De bestuurlijke norm is nog niet bereikt, daarom wordt voorgesteld om ook het positieve resultaat van

2019 toe te voegen aan de algemene reserve (€ 287.000,-). Hiermee komt de algemene reserve uit op 3,6% van de omzet zoals in bovenstaande tabel weergegeven.

Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit (Bedragen * € 1.000,-)	Realisatie 2019
Benodigde weerstandscapaciteit	3.161
Beschikbare weerstandscapaciteit	1.821
Weerstandsvermogen	58%

Tabel 4.1.2: weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit C&R

De benodigde weerstandscapaciteit is het resultaat van de gewogen risicocapaciteit van de geïnventariseerde risico's (zie paragraaf 4.1.2). De beschikbare weerstandscapaciteit is gelijk aan de algemene reserve. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de benodigde capaciteit wordt gedekt door de beschikbare capaciteit. Zoals uit tabel 4.1.2 blijkt is het weerstandsvermogen ontoereikend om de risico's af te dekken. Naarmate de gecalculeerde risico's zich voordoen zullen hiervoor extra bezuinigingsmaatregelen moeten worden getroffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.

Programma RAV

De reserves van de Ambulancezorg GZ zien er als volgt uit:

Omvang reserve aanvaardbare kosten RAV (Bedragen * € 1.000,-)	Realisatie 2019
Minimale norm is 10% van de omzet	2.231
Streefwaarde is 15% van de omzet	3.347
Reserve aanvaardbare kosten RAV	1.014
Percentage eigen vermogen van de omzet	4,5%

Tabel 4.1.3: reserve aanvaardbare kosten RAV

Cijfermatig haalt de Ambulancezorg GZ de minimale norm van 10% van de omzet niet. Dit wordt vooral veroorzaakt door het negatieve resultaat van 2019. Afgelopen jaar is fors geïnvesteerd in uitbreiding van diensten en daardoor heeft de Ambulancezorg GZ dubbele lasten gehad voor het enerzijds opleiden van personeel en anderzijds het inhuren van externe capaciteit om de ambulanceritten op de weg te kunnen uitvoeren.

De Ambulancezorg GZ heeft in 2019 samen met zorgverzekeraars een kostenonderzoek uit laten voeren door een externe partij die gekeken heeft naar kosten en budget. In de tweede helft van 2019 zijn de resultaten bekend geworden en hieruit is gebleken dat de Ambulancezorg GZ op een aantal punten niet voldoende wordt gefinancierd. In het budget 2020 zijn structurele aanpassingen gedaan in vergoedingen voor het wagenpark, huisvesting, rentelasten en afschrijvingen. Het budget stijgt structureel met ruim € 500.000,- en loopt in de komende jaren structureel op tot ruim € 600.000,-.

Daarnaast is een aantal incidentele vergoedingen toegekend. De verwachting is dat de Ambulancezorg GZ daarmee, samen met minder dubbele lasten in verband met het opleiden van nieuwe medewerkers, in 2020 het tekort terug kan brengen naar een klein verlies.

In de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 zal een geactualiseerd meerjarig beeld van de reserve aanvaardbare kosten worden geschetst.

Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit (Bedragen * € 1.000,-)	**Realisatie 2019**
Benodigde weerstandscapaciteit	2.229
Beschikbare weerstandscapaciteit	1.014
Weerstandsvermogen	45%

Tabel 4.1.4: weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit RAV

De beschikbare weerstandscapaciteit is niet toereikend om de geïnventariseerde en gecalculeerde risico's te dekken. Naarmate de gecalculeerde risico's zich voordoen zullen hiervoor extra bezuinigingsmaatregelen moeten worden getroffen of wordt de bijdrage van verzekeraars hoger.

4.1.2 Risico's

In tabel 4.1.5 is een samenvatting van de risico's met financiële omvang opgenomen (prijspeil van de categorieën wordt in de loop van 2020 geactualiseerd). Bij de bepaling van de noodzakelijke risicocapaciteit is rekening gehouden met de weging van de verwachtingswaarde van de kans dat de risico's zich voordoen.

Bedragen *€ 1.000,-	**Verwachtings-waarde afzonderlijke risico's**	**Noodzakelijke risicocapaciteit VRGZ**	**Noodzakelijke risicocapaciteit C&R**	**Noodzakelijke risicocapaciteit RAV**
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	3.450	2.546	1.422	1.124
Maatschappelijke risico's	375	76	53	23
Economische risico's	700	280	196	84
Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency	4.950	2.488	1.490	998
Totaal	**9.475**	**5.390**	**3.161**	**2.229**

Tabel 4.1.5: samenvatting risico's

Ten opzichte van vorig jaar hebben zich de volgende mutaties voorgedaan:

Vervallen risico's

- Openbaar Meld Systeem (OMS): in het kader van de samenvoeging van de meldkamers wordt samengewerkt om het OMS in Oost-Nederland te harmoniseren. De verwachte daling van opbrengsten en kosten wordt via de meerjarenraming verwerkt en kan daardoor als risico vervallen.
- Verzekeringen: als gevolg van de stijging van het aantal en de omvang van claims in de afgelopen jaren zullen de verzekeringspremies stijgen. Het Algemeen Bestuur besloot in 2019 om deze hogere lasten structureel te financieren via de gemeentelijke bijdrage.
- Schoonwerken: in 2019 besloot het Algemeen Bestuur om additionele middelen beschikbaar te stellen in verband met schoonwerken waardoor er geen financieel risico voor de VRGZ meer bestaat.
- Uniformering arbeidsvoorwaarden: door diverse afspraken en maatregelen is het risico dermate afgenomen dat er geen bedrag meer gecalculeerd hoeft te worden.

Nieuwe risico's

- Rechtmatigheid: momenteel wordt de conceptwet in verband met de rechtmatigheidsverklaring opgesteld. Deze wet stelt dat het Dagelijks Bestuur in plaats van de accountant vanaf 2021 jaarlijks zal gaan verklaren (financieel) rechtmatig te hebben gehandeld. De verwachting is dat voor het opstellen van de verklaring extra mankracht nodig zal zijn ofwel dat de accountantslasten zullen gaan stijgen. Tot bekend is wat het (financiële) effect en het gekozen ambitieniveau is ten gevolge van deze wet, zal in de benodigde weerstandscapaciteit rekening worden gehouden met dit onderwerp.
- Crisisorganisatie: er wordt in toenemende mate een beroep gedaan op de structuur van de crisisorganisatie zoals het voorbereidend bijeen roepen van het ROT en voorbereiding en advisering bij evenementen. Daarnaast wordt het gevuld houden van de diverse pools van de crisisorganisatie een steeds grotere uitdaging; de afgelopen jaren is het verloop bij de piketpools zowel bij de brandweer als bij de multi pools, stijgend.
- Cao-ontwikkelingen Ambulancezorg: in 2019 is besloten dat de inschaling van medewerkers die onder de cao Ambulancezorg vallen aan gaat sluiten bij de cao voor ziekenhuizen. Als gevolg hiervan stijgen de salarissen fors. Daarnaast kent de cao ziekenhuizen een salarisstijging van 5% (2020) en 3% (2021) en loopt een onderzoek naar inschaling van ambulancemedewerkers waarbij de verwachting is dat verpleegkundigen een FWG-schaal hoger worden ingeschaald. Dit geldt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020. Als gevolg hiervan kunnen de lonen tot 30% stijgen in de komende jaren. Het is onzeker in welke mate zorgverzekeraars deze stijging vergoeden.
- Omgevingswet: de kans bestaat dat de omgevingswet personele gevolgen heeft.
- Klimaatverandering/energietransitie: steeds nadrukkelijker zijn de veranderingen van het klimaat bij de VRGZ waarneembaar. Opleidingen, planvorming en benodigd materieel zal daarop aangepast moeten worden.
- Hack: tot vorig jaar werd dit niet als separaat risico opgenomen. De kans is klein, maar omdat het (financiële) effect groot is, is besloten een bedrag op te nemen.
- Pandemie: op het moment van schrijven van dit jaarverslag (eind maart 2020) volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu

al dat de VRGZ, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. De exacte effecten voor 2020 en eventueel 2021 zijn op dit moment nog niet in te schatten.

Belangrijkste risico's

Een aantal risico's is niet verwijderd, gewijzigd of nieuw, maar vormen de meest relevante risico's voor de VRGZ. De risico's met de grootste impact zijn:

- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in combinatie met taakdifferentiatie vrijwilligers: zoals in de inleiding geschetst, voldoet het stelsel van vrijwilligheid niet aan de Europese vereisten. Landelijk wordt onderzocht op welke wijze hier invulling aan gegeven kan worden, de financiële consequenties zijn niet bekend. Zie de inleiding voor meer informatie.
- LMS en ZCC: de vorderingen met betrekking tot de schaalvergroting van de meldkamers zorgen sinds een aantal jaar voor een omvangrijk financieel risico. De VRGZ heeft een bedrag van € 500.000,- ontvangen vanuit het Rijk om dit risico te beperken. Ambulancezorg GZ start in 2020 samen met VGGM een pilot voor de vorming van een ZCC. Afhankelijk van de uitkomsten van de pilot zal nader bekeken worden hoe de meldkamer Ambulancezorg in de toekomst vormgegeven wordt. Tot het moment dat de werkelijke effecten bekend zijn zal dit risico via het risicomanagement gecalculeerd worden.

4.1.3 Kengetallen

Onderstaande kengetallen zijn opgenomen conform Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De kengetallen zijn berekend zoals aangegeven in de Ministeriele Regeling juli 2015.

Kengetallen	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Netto schuldquote	69%	83%	73%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	69%	83%	73%
Solvabiliteitsratio	5%	5%	6%
Structurele exploitatieruimte	-0,9%	0%	-0,1%

Tabel 4.1.6: kengetallen

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen aan. De daling van de solvabiliteitsratio in 2019 ten opzichte van 2018 wordt met name veroorzaakt door de daling van de reserve aanvaardbare kosten van het programma RAV.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande en gerealiseerde investeringen is opgenomen in de bijlagen bij dit jaarverslag. In zijn algemeenheid worden kapitaalgoederen van de VRGZ onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur. De belangrijkste kapitaalgoederen betreffen de gebouwen.

4.3 Financiering

4.3.1 Beleid t.a.v. risicobeheer en financieringsportefeuille

Risicobeheer

Het is de VRGZ niet toegestaan om leningen te verstrekken en rente en aflossing van leningen te garanderen.

Financieringsportefeuille

De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. Werkwijze, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Dit statuut is op 5 november 2015 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De VRGZ voert een risicomijdend beleid en voldeed in 2019 aan wet- en regelgeving.
Voor de VRGZ geldt het schatkistbankieren voor decentrale overheden. Dit houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse Staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

De financieringsportefeuille is in 2019 niet aangepast. In verband met het uitstellen van diverse investeringen was de financieringsbehoefte lager waardoor de leningen die vóór 2019 werden afgesloten afdoende waren.

4.3.2 Rente en treasury

In onderstaand renteschema worden de rentelasten, de toerekening aan taakvelden en het renteresultaat weergegeven (bedragen x € 1.000,-):

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
a. De externe rentelasten over korte en lange financiering	1.036	1.119	1.070
b. De externe rentebaten	-	-	-
Totaal door te rekenen externe rente	**1.036**	**1.119**	**1.070**
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-	-
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-	-	-
Totaal c	**-**	**-**	**-**
Saldo door te rekenen externe rente (a+b+c)	**1.036**	**1.119**	**1.070**
d1. Rente over eigen vermogen	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	**1.036**	**1.119**	**1.070**
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.264	1.225	1.093
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	**-228**	**-106**	**-23**

Tabel 4.3.1: rentelasten

Kasgeldlimiet

Het Ministerie van Financiën geeft aan welk bedrag mag worden gefinancierd met kortlopende geldleningen; de kasgeldlimiet. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden, moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld. Uit tabel 4.3.2 blijkt dat de VRGZ binnen de norm voor de kasgeldlimiet is gebleven.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000,-)				
Omvang begroting per 01-01-2019 (= grondslag)				70.332
In procenten van de grondslag				8,20%
Toegestane kasgeldlimiet				5.767
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Totaal netto vlottende schuld	534	688	662	546
Toegestane kasgeldlimiet	5.767	5.767	5.767	5.767
Ruimte	**6.301**	**6.455**	**6.429**	**6.313**

Tabel 4.3.2: kasgeldlimiet

Renterisiconorm

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken geeft het ministerie ook een renterisiconorm aan. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen. De uitkomst hiervan mag niet overschreden worden zodat een spreiding van de opgenomen leningen, looptijden en rente-aanpassingsdata en een eventueel hieruit voortvloeiende rentewijziging ontstaat.

In 2019 bleef de VRGZ binnen de norm van de Wet Fido[3].

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)		2019
1	Renteherziening op lening o/g	0
2	Betaalde aflossingen	623
3	Renterisico (1+2)	623
4	Begrotingstotaal 2019	70.332
	Bij Min. Regeling vastgestelde %	20%
5	Renterisiconorm	14.066
Toets renterisiconorm (5-3)		
6	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	13.443

Tabel 4.3.3: renterisiconorm

[3] Wet Financiering decentrale overheden

4.4 Organisatie en bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de taken waarvoor binnen de begroting geen afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het gaat om de wijze waarop de bedrijfsvoering plaatsvindt en een korte beschrijving van de ontwikkelingen die daarop van invloed zijn.

4.4.1 Ambtelijke organisatie

De hoofdstructuur van de VRGZ is in 2018 gewijzigd. In de nieuwe situatie wordt de VRGZ geleid door een directie bestaande uit twee leden: een directeur Crisisbeheersing en een directeur Brandweer- en Ambulancezorg. De GHOR (onderdeel van de sector Crisisbeheersing) wordt aangestuurd door de Directeur Publieke Gezondheid (DPG) die tevens directeur is van de GGD Gelderland-Zuid.

4.4.2 Besturing

Managers van sectoren en afdelingen zijn verantwoordelijk voor zowel de inhoud van hun beleidsterreinen als voor de budgetbeheersing om hun taken uit te voeren. Zij opereren als integraal manager en zijn dus naast genoemde inhoudelijke aspecten ook verantwoordelijk voor alle PIOFACH-taken (personeel, informatievoorziening en ICT, organisatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting). Dit alles wordt uitgevoerd binnen de door het bestuur en directie vastgestelde (financiële) beleidskaders. De directie ziet er op toe dat de ambtelijke organisatie integer handelt, de bestuursbesluiten goed uitvoert en bevordert de onderlinge samenwerking en samenhang tussen de sectoren en afdelingen en met de externe partners ten behoeve van integrale advisering aan het bestuur en de operationele taakuitvoering.

Binnen de vastgestelde kaders opereren de managers van de sectoren en afdelingen met een grote mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid waarbij medewerkers de vrijheid hebben om als professionals te opereren. Leidinggevenden stimuleren en ondersteunen hen in de ontwikkeling van hun professionaliteit.

4.4.3 Bedrijfsvoering

Integrale bedrijfsvoering

Eind 2018 is gestart met de inrichting van de nieuwe sector Bedrijfsvoering. Doel van het samengaan van de verschillende afdelingen is te zorgen voor een integrale, deskundige, klantgerichte en efficiënte sector waar met plezier en energie wordt gewerkt.

Over de inrichting van de sector Bedrijfsvoering heeft in 2019 besluitvorming plaatsgevonden waarin wordt uitgegaan van sturing op de productgerichte afdelingen (HRM, Financiën & Control, Vastgoed- en Facility Management en Informatievoorziening). De integraliteit van de sector komt tot uiting in de aansturing door één manager en de inrichting van een frontoffice en klantteams.

De verdere uitwerking van dit scenario gebeurt stapsgewijs. De inrichting van het organogram en de uitwerking van de leidinggevende functies heeft in 2019 plaatsgevonden. De leidinggevenden zijn nog niet allemaal op positie, hier wordt in 2020 verder invulling aan gegeven. In 2020 wordt gestart met de inrichting van de frontoffice en klantteams. Hiermee wordt de verandering binnen Bedrijfsvoering voor de organisatie goed merkbaar.

Nieuwe applicatie HRM & financiën
Naast de doorontwikkeling van de sector Bedrijfsvoering is de selectie van een nieuw geïntegreerd financieel en HRM-pakket afgerond (AFAS). Er is gekozen voor een oplossing die beide disciplines ondersteunt. Uitgangspunt is de organisatie van betere managementinformatie te kunnen voorzien en efficiënter te werken doordat een aantal applicaties samengevoegd zijn. In 2019 is een projectteam druk geweest met de implementatie van het nieuwe pakket. Het systeem is per 1 januari 2020 in gebruik genomen en zal in 2020 doorontwikkeld worden.

Goede organisatie-inrichting

Pilot nieuwe gesprekscyclus
Begin 2019 is gestart met de pilot Het goede gesprek. Onderdeel daarvan was een training gespreksvaardigheden voor leidinggevenden. Deze pilot is positief geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie wordt begin 2020 de regeling Het goede gesprek aangeboden aan de directie en OR.

HRM beleid
Begin 2019 is de strategische HRM-visie vastgesteld. Vanuit goed werkgeverschap is geïnvesteerd in drie thema's: goed in ons werk, goed in ons vel en goed leiderschap. Een volgende stap in 2020 is het vaststellen van het duurzame inzetbaarheidsbeleid.

Leiderschap
In 2019 zijn alle leidinggevenden van de VRGZ een gezamenlijk traject gestart om elkaar beter te leren kennen en te investeren in de samenwerking. In 2020 wordt dit traject vervolgd en wordt de verdieping gezocht in het ontwikkelen van een gezamenlijk kompas voor leiderschap binnen de VRGZ.

Organisatie in control

Informatievoorziening & Control
Op basis van de interne controles en de interim controle is vastgesteld dat de interne beheersing op orde is. Wel is er een aantal aandachtspunten met name ten aanzien van IT-gebruikersbeheer en IT-gebruikersrechten (zorgdragen dat de juiste medewerkers de juiste toegangsrechten hebben). Met de implementatie van de nieuwe kantoorautomatisering en het nieuwe geïntegreerde financieel en HRM-pakket verwachten we deze aandachtspunten ondervangen te hebben.

Inkopen en aanbesteden
Alle aanbestedingstrajecten die de VRGZ heeft opgestart, zijn binnen de Europese aanbestedingsgrenzen afgerond en daarmee rechtmatig tot stand gekomen.

Vastgoed- & Facility Management

Op 27 juni 2019 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het nieuwe meerjarenonderhoudsplan. Dit betekent dat er met ingang van 2019 structureel € 480.000,- meer budget voor onderhoud (preventief, correctief en meerjarenonderhoud) beschikbaar is. In 2019 is dit bedrag ter beschikking gesteld vanuit de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding, in 2020 wordt dit bedrag incidenteel bezuinigd door de VRGZ, vanaf 2021 wordt dit bedrag structureel opgenomen in de gemeentelijke bijdrage. Daarnaast is voor de jaren 2020 tot en met 2022 ingestemd met een jaarlijkse bijdrage van € 300.000,- voor het wegwerken van achterstallig onderhoud.

In 2018 is gestart met het professionaliseren van de afdeling Vastgoed- & Facility Management. Hierdoor is het contracteigenaarschap en budgetbeheer beter belegd. De control op de financiën is in 2019 fors verbeterd. De onderhoudslasten zijn binnen de raming gebleven.

Verder is gestart met het Strategisch Plan Vastgoed (SPV). Doel is meer inzicht te hebben in de vastgoedportefeuille. Dit plan zal in de toekomst als uitgangspunt dienen bij operationele en strategische keuzes die gemaakt worden ten aanzien van huisvesting.
Naast dit plan is een start gemaakt om een blauwdruk te maken voor nieuw te bouwen kazernes. Dit levert een uniforme inrichting op. Op het moment dat wordt besloten een nieuwe kazerne te bouwen zal dit worden voorgelegd aan het bestuur.

Samenstelling personeelsbestand

In onderstaande tabel zijn een aantal gegevens opgenomen over de opbouw van het personeelsbestand. Vanaf 1 januari 2020 heeft de VRGZ een nieuw financieel en HRM-pakket in gebruik genomen. Het kan zijn dat een deel van onderstaande gegevens vanaf 2020 anders wordt gedefinieerd en berekend.

	2019	2018	2017	2016
Aantal medewerkers VRGZ[4]				
Aantal medewerkers in dienst (excl. brandweervrijwilligers/inhuur)	626	636	616	586
Aantal brandweervrijwilligers	738	737	729	713
Totaal medewerkers VRGZ	1.364	1.373	1.345	1.299
Aantal FTE (excl. brandweervrijwilligers)				
FTE in dienst	540	549	534	520
FTE inhuur	13	30	29	31
Gemiddelde leeftijd				
Inclusief vrijwilligers	44	44	43	44
Exclusief vrijwilligers	47	49	48	47
Verhouding man-vrouw (%)				
Inclusief vrijwilligers	79 – 21	83 - 17	84 - 16	85 - 15
Exclusief vrijwilligers	66 – 34	65 - 35	67 - 33	72 - 28
Ziekteverzuim (%)				
Ziekteverzuim (excl. vrijwilligers)	4,3%	5,1%	5,5%	4,9%

Tabel 4.4.1: opbouw personeelsbestand

4.5 Verbonden partijen

De VRGZ werkt intensief samen met de Nationale Politie voor wat betreft de gemeenschappelijke meldkamer. Ditzelfde geldt voor de samenwerking met de GGD Gelderland-Zuid op het gebied van de ondersteunende diensten (geleverd door de afdelingen Vastgoed- en Facility Management, HRM, ICT en Financiën & Control). Er is geen sprake van een verbonden partij in die zin dat de VRGZ risico's draagt die vanuit de andere partij worden veroorzaakt. Wel zijn er kosten gemoeid met het eventueel verbreken van het samenwerkingsverband.

[4] iedereen die van de VRGZ een loonstrook ontvangt (excl. FLO, niet-betaalde stagiaires)

5

Jaarrekening

Dagelijks Bestuur d.d. 26 maart 2020

5 Jaarrekening

5.1 Balans per 31 december (na resultaatbestemming)

ACTIVA				
Bedragen x € 1.000,-		**2019**		**2018**
Vaste Activa				
Materiële vaste activa met een economisch nut	55.429		56.773	
		55.429		**56.773**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Debiteuren	2.876		2.839	
Debiteuren openbare lichamen	547		1.879	
Uitzettingen Rijks schatkist	5.728		3.855	
Nog in tarieven te verrekenen	849		760	
Overige vorderingen	870		770	
		10.870		**10.103**
Liquide middelen				
Kassaldi	2		1	
Banksaldi	745		208	
		747		**209**
Overlopende activa				
Overige nog te ontvangen/vooruitbetaald	574		721	
		574		**721**
Totaal		**67.620**		**67.806**

Tabel 5.1.1: balans - activa

PASSIVA				
Bedragen x € 1.000,-		**2019**		**2018**
Vaste Passiva				
Eigen vermogen				
Reserve aanvaardbare kosten RAV	2.149		2.305	
Algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding	1.534		1.426	
Bestemde reserve aanbesteding ICT en HV	0		136	
	3.683		**3.867**	
Gerealiseerd resultaat	-398		78	
		3.285		**3.945**
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.158		1.249	
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	1.910		1.064	
		3.068		**2.313**
Vaste schuld met rentetypische looptijd > 1 jaar				
Onderhandse lening van openbare lichamen		**50.315**		**50.938**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Kasgeldleningen				
Crediteuren	648		944	
Crediteuren openbare lichamen	29		72	
Nog in tarieven te verrekenen	0		0	
Belastingen en sociale premies	3.342		3.006	
Overige schulden	2.716		2.208	
Banksaldi	0		36	
		6.735		**6.266**
Overlopende passiva				
Nog te betalen bedragen	3.602		3.725	
Vooruitontvangen rijksoverheid	615		612	
Vooruitontvangen overigen (niet-overheid)	0		7	
		4.217		**4.344**
Totaal		**67.620**		**67.806**
Gewaarborgde geldleningen		**0**		**0**
Garantstellingen		**0**		**0**

Tabel 5.1.2: balans – passiva

5.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie	Gew.begr.	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2019	2018
Budget aanvaardbare kosten	21.628	21.306	21.306	20.298
Aanpassing budget voorgaande jaren	-124	0	0	19
Subsidies Rijk	7.705	7.599	7.269	7.435
Subsidies Provincie	0	0	0	31
Bijdrage deelnemende gemeenten	37.326	37.326	37.292	37.152
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.399	2.074	2.074	2.252
Overige opbrengsten	3.087	2.027	2.357	3.116
Som der bedrijfsopbrengsten	**72.021**	**70.332**	**70.298**	**70.303**
Personeelskosten	51.915	50.407	50.020	49.895
Kapitaallasten	6.848	7.272	7.272	6.852
Overige bedrijfskosten	14.146	13.926	13.245	13.664
Rentebaten en -lasten	-228	-107	-107	-23
Nader te bepalen dekking	0	-132	-132	0
Som der bedrijfskosten	**72.681**	**71.366**	**70.298**	**70.388**
Totaal saldo baten en lasten	**-660**	**-1.034**	**0**	**-85**
Reservemutaties C&R	262	1.034	0	163
Reservemutaties RAV	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat VR	**-398**	**0**	**0**	**78**

Tabel 5.2.1: overzicht van baten en lasten

Bovenstaand overzicht wordt toegelicht in twee programma's: programma Crisis- en Rampenbestrijding (paragraaf 5.5 en 5.6) en programma RAV (paragraaf 5.7 en 5.8).

5.3 Grondslagen van resultaatbepaling en waardering

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van de veiligheidsregio omvat het totaal van alle activiteiten die de VRGZ heeft uitgevoerd. De cijfers worden nader gepresenteerd en toegelicht in het overzicht baten en lasten programma Crisis- en Rampenbestrijding en het programma RAV.

Onderlinge verrekeningen tussen beide programma's zijn opgenomen in het overzicht van baten en lasten per programma. In het overzicht van baten en lasten op het niveau van de totale VRGZ zijn de onderlinge verrekeningen geëlimineerd.

5.3.1 Grondslagen van resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Bij het programma RAV wordt afgeweken van deze regel, omdat dit een zorggefinancierde taak is. Hiervoor is aansluiting gezocht bij de regelgeving voor zorginstellingen.

De lasten worden bepaald op basis van historische kosten, met inachtneming van de vermelde grondslagen van waardering van activa en passiva en toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Aangezien het niet is toegestaan voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Het gaat dan om aanspraken op een overbruggingsperiode, levensloop en versterkt ouderdomspensioen. Voor jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde kosten zonder (naar verwachting) een jaarlijks vergelijkbaar volume is een verplichting opgenomen.

5.3.2 Grondslagen van waardering

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is vermeld. De belangrijkste posten worden hieronder nader toegelicht.

5.3.3 Activa

Materiële vaste activa met een economisch nut

Onder materiële vaste activa worden activa verstaan die bedoeld zijn om de bedrijfsuitoefening duurzaam te dienen. De materiële vaste activa (met een aanschafwaarde > € 5.000,-) worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of vervaardigingkosten, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op economische levensduur of tegen lagere bedrijfswaarde. Aan de materiële

vaste activa wordt rente toegerekend tegen het bestuurlijk vastgestelde percentage van 2%. Indien de VRGZ investeringsbijdragen van derden ontvangt wordt dit expliciet toegelicht.

	Afschrijvingstermijn[5]
Persoonlijke beschermingsmiddelen en werkkleding	
Bluskleding en beschermingsmiddelen (bluspakken, laarzen etc.)	5 / 8 / 10
Ademlucht (toestel, cilinder, gelaatstuk etc.)	7 / 8 / 10 / 15
Automatisering	
Hard- en software	3 / 4 / 5
Telefonie	10
ICT-infrastructuur	15 / 30
Communicatie- en verbindingsmiddelen	
Alarmontvanger	5
Mobiele Data Terminal (MDT)	5
Communicatienetwerksysteem (C2000/P2000)	5 / 7
Signalering kazerne	10
Gebouwen en inventaris	
Installaties en testapparatuur ademluchtwerkplaats	8 / 15
Inventaris/meubilair/aggregaat	10 / 15
Verbouwing	10 / 20
Semi-permanente unit	20
Gebouw / kazerne	30 / 40
Medische inventaris	
Medische apparatuur (o.a. defibrillatoren, autopulse, AED)	5 / 7
Brancards	7
Vaartuigen	
Blusboten	30
Motorboot	10 / 15
Hulpboot en trailer	20
Midlife update	10

[5] bij een aantal genoemde activa zijn meerdere afschrijvingstermijnen weergegeven. Dit komt doordat onder de genoemde hoofdrubrieken een aantal subcategorieën vallen waarvan het te ver voert ze allemaal hier te vermelden.

Bepakking vaartuigen	
Reddingsvest	5
Bepakking overig	10 / 15
Voertuigen	
Ambulance en Rapid Responder	5
MICU-voertuig	7
Tankautospuit, redvoertuig en hulpverleningsvoertuig	12 / 15
Schuimblus- en haakarmvoertuig	20
Haakarmbak	15 / 20
Overige voertuigen (vervoer van personen en materiaal)	5 / 7 / 8 / 10
Midlife updates van de diverse voertuigen	4 / 7 / 8 / 10
Inventaris en bepakking voertuigen	
Inventaris tankautospuit	15
Inventaris overige voertuigen	7
Werken op hoogte	7
Hydraulisch redgereedschap	8 / 15
Pneumatisch gereedschap / hefkussen	10
Meetapparatuur (explosiegevaar-, CO2-meter etc.)	5 / 10 / 15
Oppervlakteredding (redbord, redsets e.d.)	10
Watertransportsysteem	15 / 20
Kettingzaag	5
Overdrukventilator	10
Draagbare motorspuit	10
Warmtebeeldcamera	7
Vakbekwaamheidsmiddelen	
Oefenaanhanger en oefencontainer	15
Oefenmiddelen (PPMO)	5 / 8
Simulatiecontainer	3
Oefenterrein	20

Tabel 5.3.1: grondslagen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze zijn gewaardeerd op nominale waarde voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid. De voorziening oninbaarheid wordt bepaald op basis van de ouderdom van de openstaande posten per balansdatum (dynamische methode).

Overige activa

Alle overige activa in de balans zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.3.4 Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het programma Crisis- en Rampenbestrijding bestaat uit een algemene reserve voor Crisis- en Rampenbestrijding, een bestemde reserve voor de aanbesteding van ICT en HV en een bestemde reserve organisatieontwikkeling. Het eigen vermogen van het programma RAV bestaat uit de reserve aanvaardbare kosten RAV. Het eigen vermogen bestaat daarnaast uit het nog te bestemmen resultaat over het laatste boekjaar.

Voorzieningen

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake zijn geformuleerd.

De voorziening niet-actieven is gevormd voor de afdekking van kosten voor niet-actief personeel. De kosten van niet-actief personeel in verband met FLO (functioneel leeftijdsontslag) kunnen worden gedeclareerd en maken derhalve geen onderdeel uit van deze voorziening. Dit geldt voor beide programma's.

De voorzieningen zijn nominaal gewaardeerd. Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen.

Voor zover niet anders is vermeld zijn passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.4 Toelichting balans

Bedragen x € 1.000,-

VASTE ACTIVA							
Verloopoverzicht materiële vaste activa met economisch nut:							
	Stand 01-01-2019	**Investering**	**Mutatie onderhanden activa**	**Desinvestering**	**Afschrijving**	**Afwaardering**	**Stand 31-12-2019**
Gebouwen	26.992	645	-114	0	1.322	0	26.201
Grond en terreinen	4.255	0	0	0	0	0	4.255
Voertuigen en bepakkingen	20.657	609	13	0	2.773	0	18.506
Inventaris	1.192	339	-5	7	258	0	1.261
Verbindingsmiddelen	1.281	321	0	0	347	0	1.255
Automatisering	1.476	979	0	149	549	0	1.757
Persoonlijke beschermingsmiddelen	920	1.609	-80	0	255	0	2.194
	56.773	**4.502**	**-186**	**156**	**5.504**	**0**	**55.429**

Tabel 5.4.1: verloopoverzicht MVA

Voor een toelichting op de investeringen wordt verwezen naar het investeringsoverzicht (paragraaf 6.5 Investeringen).

Aansluiting afschrijvingskosten en kapitaallasten 2019	
Afschrijvingskosten	5.504
Verschil tussen doorbelaste afschrijvingskosten van en aan Politie	80
Totaal afschrijvingskosten	**5.584**
Berekende rentelasten over investeringen	1.264
Totaal kapitaallasten	**6.848**

Tabel 5.4.2: aansluiting afschrijving en kapitaallasten

VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**Stand 01-01-2019**	**Stand 31-12-2019**
Debiteuren	2.874	2.912
Voorziening dubieuze debiteuren	-35	-36
Debiteuren openbare lichamen	1.879	547
Uitzettingen Rijks schatkist	3.855	5.728
Nog in tarieven te verrekenen	760	849
Overige vorderingen	770	870
Totaal	**10.103**	**10.870**

Tabel 5.4.3: balans vlottende activa

Alle uitzettingen hebben een looptijd < 1 jaar. Alle overtollige liquide middelen boven het drempelbedrag van € 525.000,- (0,75% van het begrotingstotaal) worden uitgezet bij het Rijk. De uitzettingen Rijks schatkist nemen behoorlijk toe. Dit komt vooral doordat in 2019 de debiteurenstand is gedaald en er minder is geïnvesteerd in materieel. Voor een uitgebreid overzicht van de gerealiseerde investeringen in 2019 wordt verwezen naar de investeringsplanning in paragraaf 6.5.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Middelen buiten 's Rijks schatkist	3	1	2	1
Drempelbedrag	525	525	525	525
Ruimte onder het drempelbedrag	522	524	523	524
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Tabel 5.4.4: drempelbedragen

De VRGZ maakt gebruik van het automatisch afromen van banksaldi naar de Rijks schatkist. Hierdoor zijn de saldi die buiten de Rijks schatkist aangehouden worden zeer laag.

Verloop van nog in tarieven te verrekenen:	Stand 01-01-2019	Fin. verschil boekjaar	Correctie voorg. jaren	Verrekend zorgverz.	Stand 31-12-2019
Nog in tarieven te verrekenen	760	1.840	-124	-1.627	849
Totaal	**760**	**1.840**	**-124**	**-1.627**	**849**

Tabel 5.4.5: verloop van nog in tarieven te verrekenen

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.3.

Liquide middelen	Stand 01-01-2019	Stand 31-12-2019
Kas	1	2
Rek.courant Rabobank	26	6
Rek.courant ING-bank	182	696
Rek.courant BNG-bank	0	43
Totaal	**209**	**747**

Tabel 5.4.6: liquide middelen

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking van de VRGZ. Overtollige middelen worden in de Rijksschatkist aangehouden (zie Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar).

Overlopende activa	Stand 01-01-2019	Stand 31-12-2019
Vooruitbetaalde bedragen	721	574
Totaal	**721**	**574**

Tabel 5.4.7: overlopende activa

De vooruitbetaalde bedragen betreffen met name vooruitbetaalde onderhoudscontracten, verzekeringspremies en abonnementen.

VASTE PASSIVA						
Eigen vermogen	**Stand 31-12-2018**	**Bestem-ming 2018**	**Stand 01-01-2019**	**Toevoe-ging**	**Onttrek-king**	**Stand 31-12-2019**
Reserve aanvaardbare kosten RAV	2.305	-156	2.149	0	0	2.149
Algemene reserve C&R	1.426	108	1.534	0	0	1.534
Bestemde reserve aanbesteding ICT en HV	136	0	136	0	136	0
Bestemde reserve organisatieontwikkeling	0	126	126	0	126	0
Totaal	**3.867**	**78**	**3.945**	**0**	**262**	**3.683**

Tabel 5.4.8: verloop eigen vermogen

Het Algemeen Bestuur heeft op 27 juni 2019 besloten om uit het jaarresultaat € 126.000,- te onttrekken voor een nieuw te vormen bestemde reserve organisatieontwikkeling, € 108.000,- toe te voegen aan de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding en € 156.000,- te onttrekken aan de reserve aanvaardbare kosten RAV.

Nadere uiteenzetting nog te bestemmen resultaat naar programma	
Vanuit het jaarresultaat 2019 programma RAV wordt voorgesteld om:	
Te onttrekken aan de reserve aanvaardbare kosten RAV	-1.135
Totaal programma RAV	**-1.135**
Vanuit het jaarresultaat 2019 programma Crisis- en Rampenbestrijding wordt voorgesteld om:	
Toe te voegen aan de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding tot 5% van de omzet	287
Toe te voegen aan de bestemde reserve meldkamer	450
Totaal programma Crisis- en Rampenbestrijding	**737**
Totaal voorstel voor resultaat 2019[6]	**-398**

Tabel 5.4.9: nog te bestemmen resultaat

[6] negatief is per saldo onttrekking

Voorzieningen

De VRGZ heeft twee voorzieningen: een voorziening voor niet-actief personeel en een voorziening voor groot onderhoud.

Voorzieningen					
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**Stand 01-01-2019**	**Toevoeging**	**Aanwending**	**Vrijval**	**Stand 31-12-2019**
Voorziening niet-actief personeel	1.249	343	340	94	1.158
Voorzieningen ter egalisatie van kosten					
Voorziening groot onderhoud	1.064	1.281	435	0	1.910
Totaal voorzieningen	**2.313**	**1.624**	**775**	**94**	**3.068**

Tabel 5.4.10: voorzieningen

De voorziening voor niet-actief personeel is gevormd voor de verwachte uitgaven inzake WW- en wachtgelduituitkeringen. De onttrekking aan de voorziening in 2019 bedraagt € 340.000,-. In 2019 heeft een dotatie plaatsgevonden van € 343.000,-, deze heeft grotendeels betrekking op nieuwe instroom in 2019. Als gevolg van het definitief vaststellen van de pensioendatum van een van de oud-medewerkers (eerder dan voorzien) en een medewerker die deels ander werk heeft gevonden kan een deel van de voorziening vrijvallen (€ 94.000,-).

Het Algemeen Bestuur heeft medio 2019 het nieuwe meerjarenonderhoudsplan voor groot onderhoud vastgesteld. Het is daardoor niet gelukt de volledige jaarschijf 2019 in de resterende maanden uit te voeren. De resterende opdrachten zijn per balansdatum reeds uitgezet of in voorbereiding. Als gevolg van het nieuwe meerjarenonderhoudsplan is de jaarlijkse dotatie opgehoogd naar € 1.281.000,-.

Vaste schuld met rentetypische looptijd > 1 jaar				
Onderhandse leningen	**Stand 01-01-2019**	**Opname**	**Aflossing**	**Stand 31-12-2019**
Verloopoverzicht langlopende leningen	50.938	0	623	50.315
	50.938	**0**	**623**	**50.315**
Totale rentelast van alle vaste schulden				1.025

Tabel 5.4.11: vaste schuld

In 2019 zijn geen nieuwe leningen afgesloten.

VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**Stand 01-01-2019**	**Stand 31-12-2019**
Crediteuren	944	648
Crediteuren openbare lichamen	72	29
Nog in tarieven te verrekenen	0	0
Nog te betalen loonbelasting	1.759	2.087
Nog te betalen sociale lasten/pensioenpremies	1.144	1.202
Nog te betalen omzetbelasting	103	53
Nog te betalen aan personeel	2.208	2.716
Rekening courant BNG-bank	36	0
Totaal	**6.266**	**6.735**

Tabel 5.4.12: vlottende passiva

Overlopende passiva	**Stand 01-01-2019**	**Stand 31-12-2019**
Vooruitontvangen inkomsten	619	615
Nog te betalen bedragen	3.725	3.602
Totaal	**4.344**	**4.217**

Tabel 5.4.13: overlopende passiva

De vooruitontvangen inkomsten zijn nagenoeg gelijk gebleven. De nog te betalen bedragen zijn daarentegen met € 123.000,- afgenomen.

De vooruitontvangen inkomsten hebben betrekking op	**Stand 01-01-2019**	**Toename**	**Afname**	**Stand 31-12-2019**
Rijksoverheid (25KV bovenleiding)	112	115	112	115
Rijksoverheid (uitwerkingskader meldkamer)	500	0	0	500
Overige vooruitontvangen inkomsten	7	0	7	0
Totaal	**619**	**115**	**119**	**615**

Tabel 5.4.14: vooruitontvangen inkomsten

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Vakantiegeldverplichting
In verband met de invoering van het Individueel Keuzebudget is de vakantiegeldverplichting voor het programma C&R komen te vervallen. Voor het programma RAV bedraagt de bruto verplichting € 444.000,-.

Inkopen en aanbesteden
In het verleden is een aantal aanbestedingstrajecten niet tijdig afgerond door de omvangrijke tijdsinspanning die ieder traject vergt van de organisatie. Hierdoor werd op deze plek de resterende contractwaarde opgenomen van lopende verplichtingen die nog niet (Europees) waren aanbesteed. Vanaf eind 2019 is dit wel het geval.

	Voorgenomen	Gerealiseerd
Rechtmatige inkopen gerealiseerde aanbestedingsprojecten	100%	100%

Tabel 5.4.15: inkopen en aanbesteden

Huur hoofdgebouw
De VRGZ is een huurovereenkomst aangegaan met de GGD Gelderland-Zuid inzake de huur (voor een deel) van het pand aan de Groenewoudseweg 275 te Nijmegen. De huurverplichting is circa € 5.000,- per maand.

Locatie	Bedrag / jaar	Looptijd tot
Groenewoudseweg 275 te Nijmegen	€ 60.000	01-01-2021

Tabel 5.4.16: huurcontract hoofdgebouw

Huur dependances
De VRGZ is met meerdere verhuurders huurovereenkomsten aangegaan voor dependances, in totaal 5 locaties. De huurovereenkomsten zijn gesloten voor bepaalde tijd en hebben een looptijd van maximaal 5 jaar of worden jaarlijks verlengd. De opzegtermijn varieert van 3 tot 12 maanden. De totale jaarlijkse huurprijs bedraagt € 306.500,-.

Locatie	Bedrag / jaar	Looptijd tot
Looptijd < 1 jaar		
Dalwagen 45b te Dodewaard	€ 25.000	30-04-2020
Triosingel 34 te Culemborg	€ 192.500	31-12-2020
Industrieweg 4 en 6 te Groesbeek	€ 19.000	31-12-2020
Nieuwe Rijksweg 1 te Ubbergen	€ 25.000	31-12-2020
Steenweg 20 te Waardenburg	€ 45.000	31-12-2020
Totaal bedrag per jaar	**€ 306.500**	

Tabel 5.4.17: huurcontracten dependances

Gebeurtenissen na balansdatum

Op het moment van opstellen van deze jaarrekening (medio maart 2020) volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat VRGZ, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. De exacte effecten zijn op dit moment nog niet in te schatten. De VRGZ zal deze lasten opvangen door een beroep te doen op de regelingen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt en door – daar waar nodig – gebruik te maken van de procedures tot financiering die de WGR en de gemeenschappelijke regeling haar bieden.

5.5 Overzicht baten en lasten programma Crisis- en Rampenbestrijding

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019	Gew.begr. 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Subsidies Rijk	7.083	7.129	6.799	6.931
Subsidies Provincie	0	0	0	31
Bijdrage deelnemende gemeenten	37.326	37.326	37.292	37.152
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.399	2.074	2.074	2.252
Overige opbrengsten	2.823	1.952	2.282	2.870
Som der bedrijfsopbrengsten	**49.631**	**48.481**	**48.447**	**49.236**
Personeelskosten	33.512	33.766	33.379	33.752
Kapitaallasten	5.830	5.957	5.957	5.721
Overige bedrijfskosten	10.042	9.899	9.218	9.715
Rentebaten en -lasten	-228	-107	-107	-23
Som der bedrijfskosten	**49.156**	**49.515**	**48.447**	**49.165**
Totaal saldo baten en lasten	**475**	**-1.034**	**0**	**71**
Reservemutaties C&R	262	1.034	0	163
Gerealiseerd resultaat C&R	**737**	**0**	**0**	**234**

Tabel 5.5.1: baten en lasten programma C&R

5.5.1 Wijzigingen programma Crisis- en Rampenbestrijding

Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2019	Overname kazernes	Onderhoud kazernes	Organisatie ontwikkeling	Bestemde reserve ICT	Principe akkoord CAO	Verschuivingen	Gewijz. begroting 2019
Subsidies Rijk	6.799	0	0	0	0	0	330	7.129
Bijdrage deelnemende gemeenten	37.292	34	0	0	0	0	0	37.326
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.074	0	0	0	0	0	0	2.074
Overige opbrengsten	2.282	0	0	0	0	0	-330	1.952
Som der bedrijfsopbrengsten	**48.447**	**34**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**48.481**
Personeelskosten	33.379	0	0	126	0	292	-31	33.766
Kapitaallasten	5.957	0	0	0	0	0	0	5.957
Wagenpark	1.667	0	0	0	0	0	0	1.667
Communicatieapparatuur	2.749	0	0	0	136	0	0	2.885
Huisvestingskosten	3.041	34	494	0	0	0	0	3.569
Overige bedrijfskosten	1.598	0	-14	0	0	0	31	1.615
Onvoorzien	163	0	0	0	0	0	0	163
Rentebaten en -lasten	-107	0	0	0	0	0	0	-107
Som der bedrijfskosten	**48.447**	**34**	**480**	**126**	**136**	**292**	0	**49.515**
Totaal saldo baten en lasten	**0**	**0**	**-480**	**-126**	**-136**	**-292**	**0**	**-1.034**
Reservemutaties C&R[7]	0	0	480	126	136	292	0	1.034
Gerealiseerd resultaat C&R	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 5.5.2: wijzigingen begroting programma C&R

[7] -/- is onttrekking + is toevoeging

Overname kazerne

Eind 2018 heeft de overdracht van de laatste kazerne in Buren plaatsgevonden. Hierdoor wijzigt de bijdrage van alle gemeenten op basis van de eerdere bestuurlijke besluitvorming omtrent de herverdeelmethodiek

Onderhoud kazernes

Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met een verhoging van de bijdrage voor onderhoudskosten van kazernes. Het betreft incidenteel € 900.000,- en structureel € 330.000,- (planmatig onderhoud) en € 150.000,- (correctief onderhoud). Het Algemeen Bestuur heeft besloten dat de uitzetting van € 480.000,- in 2019 uit de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding gefinancierd wordt. Het achterstallig onderhoud ad € 900.000,- wordt uitgesmeerd over de jaren 2020 tot en met 2022.

Overige wijzigingen

Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met de volgende wijzigingen ten opzichte van de primaire begroting 2019:

- 27 juni 2019 - bestemde reserves: de reserve-onttrekkingen in 2019 dekken de uitgaven t.a.v. de aanbesteding ICT (restant vanuit 2017 & 2018) respectievelijk organisatieontwikkeling (voorstel bestemming resultaat 2018).
- 21 november 2019 - bijdrage principeakkoord cao: bij de vaststelling van de indexeringsmethodiek is door het Algemeen Bestuur besloten dat de extra loonstijging ten opzichte van de begroting uit de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding onttrokken mag worden tot de indexering structureel wordt verwerkt in de begroting.
- 21 november 2019: ten behoeve van een betere matching tussen begroting en realisatie hebben enkele budgetverschuivingen plaatsgevonden. Deze verschuivingen zijn per saldo budgettair neutraal.

5.6 Toelichting programma Crisis- en Rampenbestrijding

Algemeen

In onderstaande toelichting wordt een vergelijking gemaakt tussen de gewijzigde begroting en de realisatie in 2019 en worden de afwijkingen groter dan € 25.000,- toegelicht.

5.6.1 Bedrijfsopbrengsten

Bedragen x € 1.000,-

BEDRIJFSOPBRENGSTEN	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Bijdragen Rampenbestrijding			
Subsidies Provincie	0	0	31
Subsidies Rijk	7.082	7.129	6.931
Totaal bijdragen	**7.082**	**7.129**	**6.962**
Bijdrage deelnemende gemeenten	37.326	37.326	37.152
Totaal opbrengsten	**44.408**	**44.455**	**44.114**

Tabel 5.6.1: bedrijfsopbrengsten

Bijdragen Rampenbestrijding **-47**

De bijdrage vanuit het Rijk (BDuR) is € 102.000,- lager dan begroot omdat door het Rijk geen prijsbijstelling aan de veiligheidsregio's is toegekend. In de politieke onderhandelingen met de minister van Financiën heeft de minister van Justitie en Veiligheid ervoor gekozen om de tranche prijsbijstelling 2019 volledig in te zetten voor de budgettaire problematiek binnen het ministerie en niet uit te keren aan de verschillende onderdelen.
De bijdrage ten behoeve van de 25KV-lijnen is € 55.000,- meer dan begroot als gevolg van een hogere index dan begroot en een extra bijdrage voor opleidingskosten over de voorgaande jaren.

	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Overige opbrengsten			
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.399	2.074	2.870
Overige opbrengsten	2.823	1.952	2.252
Totaal	**5.222**	**4.026**	**5.122**

Tabel 5.6.2: overige opbrengsten

Overige opbrengsten **1.196**

De overige opbrengsten zijn in 2019 aanzienlijk hoger dan begroot. Een aantal medewerkers van de VRGZ is gedetacheerd naar andere organisaties, in totaal werd hiervoor € 321.000,- ontvangen. Hier staan in beperkte mate extra personeelslasten tegenover.

Mede als gevolg van extra pensioenstortingen en opleidingskosten is de doorbelasting aan de gemeente Nijmegen voor FLO € 430.000,- hoger dan begroot, (zie ook Personeelskosten). De doorbelasting aan de Politie voor de kosten van de gemeenschappelijke meldkamer is daarentegen lager uitgevallen (€ 186.000,-). De doorbelasting voor de ondersteunende diensten is € 325.000,- hoger uitgevallen als gevolg van de hogere kosten voor de implementatie van de nieuwe kantoorautomatisering en het geïntegreerde financieel en HRM-systeem.

De opbrengsten uit het landelijke programma Omgevingsveiligheid vallen hoger uit dan begroot (€ 80.000,-). In 2019 hebben de voorbereidingen van de overdracht van Anaphem naar het Radboud UMC plaatsgevonden. In 2019 waren de opbrengsten € 95.000,-, deze waren niet begroot.

Daarnaast ontving de VRGZ vanuit de LMS bijdrage (€ 57.000,-) voor dekking van de multi-disciplinaire samenvoegingslasten (VRGZ is penvoerder voor 5 regio's). Een aantal kleinere bijstellingen zoals de verhuur van kantoorruimte en de verkoop van afgeschreven materieel leverden € 74.000,- op.

5.6.2 Bedrijfskosten

Bedragen x € 1.000,-

BEDRIJFSKOSTEN			
	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	22.609	23.859	22.541
Sociale lasten	2.771	2.807	2.739
Pensioenpremie	2.909	2.962	2.743
Uitkeringen	-96	0	-117
Opleidingen	2.374	2.549	2.171
Overige personeelslasten	1.453	1.162	2.104
	32.020	**33.339**	**32.181**
Uitzendkrachten en detachering	1.492	427	1.571
Totaal	**33.512**	**33.766**	**33.752**

Tabel 5.6.3: personeelskosten

Personeelskosten **-254**

De personeelskosten zijn lager uitgevallen dan begroot. De volgende oorzaken liggen hieraan ten grondslag:

- De FLO-kosten voor brandweermedewerkers zijn € 430.000,- hoger uitgevallen dan begroot. Deze kosten worden vergoed door de gemeente Nijmegen (zie Overige opbrengsten).
- Een deel van de vacatures is later of nog niet structureel ingevuld. Daar waar nodig is hiervoor tijdelijk personeel ingehuurd wat leidt tot een hoge overschrijding op uitzendkrachten en detacheringen. Per saldo levert dit echter een voordeel op van € 258.000,-.
- De overgang naar HR21 is inmiddels afgerond. De reservering voor eventuele financiële consequenties die met terugwerkende kracht verwerkt hadden moeten worden, kan hierdoor vrijvallen (€ 293.000,-).
- Mede als gevolg van de aanstaande transitie van de meldkamers naar een LMS heeft een deel van de medewerkers afscheid genomen van de VRGZ en is het moeilijk gebleken om genoeg geschoold personeel aan te nemen om de roosters op de meldkamer te kunnen vullen. Hierdoor is een onderschrijding op de roosterfuncties ontstaan van € 145.000,-. Deze kwetsbaarheid heeft ertoe geleid dat in november 2019 de meldkamers van VRGZ en VGGM zijn samengevoegd en de meldkamer van de VRGZ is verhuisd naar Arnhem.
- Op het gebied van opleiden en trainen is € 175.000,- minder uitgegeven dan begroot. Dit heeft geen gevolgen voor de operatonele activiteiten gehad.
- De aanbesteding van de personeelsverzekeringen is hoger uitgevallen dan begroot (€ 146.000,-).
- In 2019 heeft ten behoeve van nieuwe instroom in de voorziening niet-actief personeel een dotatie plaatsgevonden van € 343.000,-. Het definitief vaststellen van de pensioendatum van een van de oud-medewerkers (eerder dan voorzien) en een nieuwe baan voor een oud- medewerker heeft geleid tot een vrijval van de voorziening van € 94.000,-.
- In afwachting van de landelijke aanbesteding van nieuwe werkkleding voor de brandweer is in 2019 fors minder uitgegeven en alleen het hoognodige vervangen. Dit heeft een incidentele besparing opgeleverd van € 124.000,-.
- Een mix van over- en onderschrijdingen in de overige personeelskosten (waaronder arbokosten) leidt per saldo tot € 84.000,- lagere kosten.

Principeakkoord cao

De stijging van de loonkosten als gevolg van het principeakkoord cao bedraagt € 292.000,-. Het Algemeen Bestuur heeft in november besloten dat deze loonstijging ten laste van de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding mag worden gebracht. Hiervoor is een begrotingswijziging doorgevoerd (zie ook paragraaf 5.5.1) waardoor deze kostenstijging niet leidt tot een overschrijding.

	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Kapitaallasten			
Gronden en terreinen	88	78	78
Gebouwen en verbouwingen	1.800	1.766	1.790
Voertuigen en bepakkingen	2.608	2.689	2.718
Inventaris	153	173	159
Verbindingsmiddelen	344	381	288
Automatisering	548	535	385
Persoonlijke beschermingsmiddelen en werkkleding	289	335	303
Totaal	**5.830**	**5.957**	**5.721**

Tabel 5.6.4: kapitaallasten

Kapitaallasten **-127**

De kapitaallasten zijn lager dan begroot. Dit is grotendeels het gevolg van doorgeschoven investeringen. Als onderdeel van de bezuinigingsmaatregelen voor 2020 is conform het bestuursvoorstel besloten een deel van de investeringen die waren gepland voor 2019 door te schuiven naar 2020 of 2021 waardoor in 2020 een incidentele besparing op de kapitaallasten zal worden gerealiseerd. Daarnaast zijn de geplande investeringen voor het nieuwe geïntegreerde financieel en HRM-pakket en de datalijnen niet als investering uitgevoerd, maar worden de jaarlijkse licentiekosten ten laste van de exploitatie verwerkt.

	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Overige bedrijfskosten			
Huisvestingskosten	3.663	3.570	3.623
Kantoormiddelen	320	389	351
Medische zaken	0	4	26
Communicatieapparatuur	2.767	2.741	2.671
Wagenpark en werkmaterieel	1.786	1.667	1.777
Dienstverlening door derden	1.384	1.246	1.247
Interne doorbel. onderst. dienst	-892	-1.077	-1.021
Algemene kosten	1.014	1.195	1.041
Onvoorzien	0	163	0
Totaal	**10.042**	**9.898**	**9.715**

Tabel 5.6.5: overige bedrijfskosten

Huisvestingskosten **93**

De huisvestingskosten zijn hoger dan begroot als gevolg van forse tariefstijgingen voor gas, water en licht en de gestegen energiebelasting (€ 99.000,-). De overige huisvestingslasten vallen per saldo lager uit (€ 6.000,-). In 2019 is door het Algemeen Bestuur structureel € 480.000,- beschikbaar gesteld voor onderhoudslasten. Dit bedrag was voldoende om de lasten te dekken waardoor er in tegenstelling tot de afgelopen jaren geen overschrijding is op de onderhoudslasten.

Kantoormiddelen **-69**

Als gevolg van de overstap naar een nieuwe leverancier voor de printers en multifunctionals vallen de kosten hiervoor lager uit. Dit is naar verwachting een structurele besparing.

Communicatieapparatuur **26**

De werkelijke lasten voor communicatieapparatuur zijn hoger als gevolg van extra datalijnen (€ 67.500,-). Een deel van de uitbreiding van de datalijnen was als investering in de begroting opgenomen (aansluiting op het Telemann netwerk zoals diverse gemeenten). Echter, voor een deel van de datalijnen zijn de investeringslasten dermate hoog dat gekozen is voor een abonnement bij een reguliere provider waardoor de maandelijkse lasten op deze plek hoger uitgevallen zijn.

De overgang naar de nieuwe kantoorautomatisering heeft in 2019 incidenteel geleid tot dubbele lasten (€ 118.000,-). De overgang naar de nieuwe mobiele werkomgeving waarbij iedereen is voorzien van een laptop en mobiele telefoon heeft geleid tot minder uitgaven voor kleine aanschaffingen (€ 110.000,-). Hier staan deels hogere afschrijvingslasten tegenover.

De telefoonkosten zijn lager dan begroot (€ 25.000,-) en een mix van overige kosten valt per saldo ook € 25.000,- lager uit.

Wagenpark en werkmaterieel **-119**

De kosten voor het onderhoud van het wagenpark en werkmaterieel zijn fors hoger uitgevallen. Dit wordt deels veroorzaakt door nagekomen facturen uit 2018 (€ 60.000,-). Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving moeten de rijlessen door de veiligheidsregio zelf worden uitgevoerd. De extra schade die hieruit is voortgevloeid bedraagt circa € 20.000,-. Daarnaast zijn de onderhoudslasten hoger als gevolg van storingen in het materieel (€ 32.000,-). De overige € 7.000,- bestaat uit een mix van overige wagenparkkosten.

Dienstverlening door derden **138**

De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door inhuur van expertise ten behoeve van de implementatie van de nieuwe kantoorautomatisering en het nieuwe geïntegreerde financieel en HRM-pakket (€ 125.000,-). De VRGZ heeft € 57.000,- aan lasten betaald voor de samenvoeging van de meldkamers. Dit is vergoed vanuit de LMS waardoor dit per saldo kostenneutraal uitvalt (zie

Overige opbrengsten). De overige lasten voor dienstverlening door derden zijn € 44.000,- lager uitgevallen.

Interne doorbel. onderst. dienst **185**

Bij de overgang naar de nieuwe kantoorautomatisering is de RAV overgestapt naar goedkopere accounts. Hierdoor is de doorbelasting aan de RAV lager. Dit is grotendeels structureel.

Algemene kosten **-181**

De doorbelasting vanuit de politie voor ICT-personeel ten behoeve van de meldkamer is aanzienlijk lager dan begroot (€ 84.000,-). Ook de doorbelasting aan de politie is hierdoor lager (zie Overige opbrengsten).

In 2019 is de bijdrage aan het IFV lager uitgevallen dan begroot (€ 28.000,-). Daarnaast is vooruitlopend op de bezuinigingstaakstelling in 2020 reeds kritisch naar de begrote uitgaven op deze post gekeken, waardoor in 2019 € 69.000,- minder is uitgegeven. Dit is een structurele besparing.

Onvoorzien **-163**

De post onvoorzien is ingezet zodat de extra lasten als gevolg van de nieuwe cao (€ 292.000,-) niet ten laste van de algemene reserve gebracht hoefde te worden.

Rentebaten en -lasten **-121**

Als gevolg van de doorgeschoven investeringen van de totale organisatie is de financieringsbehoefte lager dan begroot. De rentelasten zijn hierdoor € 81.000,- lager dan begroot. Het overige voordeel ontstaat doordat de toegerekende rente aan de activa lager uitvalt (€ 40.000,-). De tegenhanger wordt gepresenteerd onder kapitaallasten.

5.6.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN			
Incidentele baten en lasten	**Realisatie 2019**	**Gew. begr. 2019**	**Realisatie 2018**
Incidentele baten	0	0	0
Incidentele lasten	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**

Tabel 5.6.6: incidentele baten en lasten

5.7 Overzicht baten en lasten programma Regionale Ambulance Voorziening

In deze paragraaf wordt uiteengezet wat de activiteiten van de RAV, zoals beschreven in hoofdstuk drie, hebben gekost en hoe dit is gefinancierd.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019	Gew.begr. 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Budget aanvaardbare kosten	21.628	21.306	21.306	20.298
Aanpassing budget voorgaande jaren	-124	0	0	19
Subsidies Rijk	622	470	470	504
Overige opbrengsten	264	75	75	246
Som der bedrijfsopbrengsten	**22.390**	**21.851**	**21.851**	**21.067**
Personeelskosten	18.403	16.641	16.641	16.143
Kapitaallasten	1.018	1.315	1.315	1.131
Overige bedrijfskosten	4.104	4.027	4.027	3.949
Rentebaten en -lasten	0	0	0	0
Nader te bepalen dekking	0	-132	-132	0
Som der bedrijfskosten	**23.525**	**21.851**	**21.851**	**21.223**
Totaal saldo baten en lasten	**-1.135**	**0**	**0**	**-156**
Reservemutaties RAV	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat RAV	**-1.135**	**0**	**0**	**-156**

Tabel 5.7.1: baten en lasten programma RAV

5.8 Toelichting programma Regionale Ambulance Voorziening

Algemeen

In onderstaande toelichting wordt een vergelijking gemaakt tussen de gewijzigde begroting en de realisatie in 2019 en worden de afwijkingen groter dan € 25.000,- toegelicht.

5.8.1 Bedrijfsopbrengsten

Bedragen x € 1.000,-

BEDRIJFSOPBRENGSTEN	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Budget aanvaardbare kosten			
Budget aanvaardbare kosten	21.628	21.306	20.298
Aanpassing budget voorgaande jaren	-124	0	19
Totaal	**21.504**	**21.306**	**20.317**

Tabel 5.8.1: budget aanvaardbare kosten

Budget aanvaardbare kosten **198**

Het budget aanvaardbare kosten voor 2019 is hoger dan begroot. Dit heeft een aantal oorzaken. In 2019 is meer personeel opgeleid dan begroot, wat leidt tot € 156.000,- meer budget. Cao-afspraken leiden tot een hogere S&B-vergoeding van € 145.000,-.
Het definitieve budget voor 2018 leverde een negatieve nacalculatie op van € 124.000,-, dit is in 2019 verrekend. Diverse kleinere aanpassingen in het budget verklaren de overige € 21.000,-.

	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Subsidies Rijk			
Subsidies Rijk	622	470	504
Totaal bijdragen	**622**	**470**	**504**

Tabel 5.8.2: subsidies Rijk

Subsidies Rijk **152**

De afwijking van de begroting komt door de uitkering van FLO-gelden. Er is € 160.000,- meer uitgegeven wat voor 95% (€ 152.000,-) wordt vergoed door de Rijksoverheid.

	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	264	75	246
Totaal	**264**	**75**	**246**

Tabel 5.8.3: overige opbrengsten

Overige opbrengsten **189**

De overige opbrengsten zijn in 2019 fors hoger dan begroot. Dit komt door toegekende subsidies voor opleidingen die hoger zijn dan begroot (€ 26.000,-) en hogere opbrengsten voor Opleiden Trainen en Oefenen (OTO) van € 55.000,-. Daarnaast heeft de RAV een project voor registratie van personen met verward gedrag uit kunnen voeren. De subsidie daarvoor bedraagt € 56.000,-.
Tot slot heeft de verkoop van materieel zoals afgeschreven ambulances eenmalig € 46.000,- opgeleverd. De resterende € 6.000,- zijn kleine incidenteel hogere opbrengsten dan begroot.
Tegenover bijna alle opbrengsten staan hogere lasten (personeelslasten of dienstverlening door derden).

5.8.2 Bedrijfskosten

Bedragen x € 1.000,-

BEDRIJFSKOSTEN			
	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	12.796	12.308	11.242
Sociale lasten	1.669	1.577	1.524
Pensioenpremie	1.826	1.658	1.576
Verrekening personeelskosten	0	0	0
Uitkeringen	-53	-40	0
Opleidingen	398	448	333
Overige personeelslasten	499	407	450
	17.135	**16.358**	**15.125**
Uitzendkrachten en detachering	1.268	283	1.018
Totaal	**18.403**	**16.641**	**16.143**

Tabel 5.8.4: personeelskosten

Personeelskosten **1.762**

Zoals eerder aangegeven is er krapte op de arbeidsmarkt. Deze krapte heeft geleid tot het niet voldoende personeel in dienst hebben om het rooster te vullen, met name begin 2019. In de loop van het jaar zijn vrijwel alle vacatures ingevuld. Per saldo zijn minder salariskosten gemaakt (€ 171.000,-). Daar staat een salarisstijging tegenover van gemiddeld 6%, dit resulteert in € 906.000,- hogere salariskosten dan begroot. Per saldo zijn de salariskosten dus € 735.000,- hoger dan begroot. Minder mensen in dienst leidt ook tot minder opleidingskosten voor het personeel in dienst (€ 50.000,-).
Om de diensten wel te kunnen draaien worden alternatieven gezocht. Dit gebeurt voornamelijk via de inhuur van personeel. In 2019 is in totaal voor € 1.268.000,- personeel ingehuurd wat € 985.000,- hoger is dan begroot. De overige personeelskosten worden overschreden door hogere kosten voor reizen (€ 63.000,-) en hogere kosten voor verzekeringen personeel (€ 23.000,-). Een mix van overige afwijkingen leidt tot een overschrijding van € 6.000,-.

	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Kapitaallasten			
Gebouwen en verbouwingen	119	117	134
Gronden en terreinen	8	7	7
Voertuigen en bepakkingen	609	753	686
Inventaris	132	281	166
Verbindingsmiddelen	30	29	31
Automatisering	120	128	107
Totaal	**1.018**	**1.315**	**1.131**

Tabel 5.8.5: kapitaallasten

Kapitaallasten **-297**

De kapitaallasten voor de RAV vallen lager uit dan begroot. Dat zit voornamelijk in voertuigen en bepakkingen en (medische) inventaris. Een aantal investeringen was gepland voor 2019, maar is niet uitgevoerd. Dat zijn o.a. ambulances, inclusief rapid responder voertuigen, die pas in 2020 geleverd gaan worden en hartritmemassageapparatuur.
Andere voertuigen die opvallen zijn piketauto's en het MICU voertuig. De ambulances en het MICU voertuig worden in 2020 aangeschaft. De investering in hartritmemassageapparatuur wordt heroverwogen.

	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Realisatie 2018
Overige bedrijfskosten			
Huisvestingskosten	243	252	246
Kantoormiddelen	30	28	22
Medische zaken	743	649	655
Communicatieapparatuur	598	563	568
Wagenpark en werkmaterieel	956	918	885
Dienstverlening door derden	283	156	193
Interne doorbel. onderst. dienst	892	1.077	1.021
Algemene kosten	359	384	359
Nader te bepalen dekking	0	-132	0
Totaal	**4.104**	**3.895**	**3.949**

Tabel 5.8.6: overige bedrijfskosten

De huisvestingskosten, kantoormiddelen en algemene kosten verliepen conform begroting en worden niet nader toegelicht. De afwijkingen in de overige categorieën worden hierna beschreven.

Medische zaken **94**

De medische zaken kennen een overschrijding van € 94.000,-. Dit komt door het duurder worden van verbruiksartikelen (€ 65.000,-). Daarnaast is er meer uitgegeven aan onderhoud en reparatie i.v.m. uitstellen van vervanging van apparatuur, zoals het hartritmemassage-apparaat (€ 29.000,-).

Communicatieapparatuur **35**

De overschrijding van € 35.000,- wordt verklaard door de implementatie van een nieuw softwarepakket voor planning (€ 52.000,-). Daarnaast is er meer aanschaf van kleine apparatuur geweest, zoals de aanschaf van apparatuur voor verkeersregelinstallaties voor de doorgeschoven ambulances (€ 18.000,-). Hier tegenover staan lagere telefoonkosten (€ 23.000,-) en diverse kleine meevallers van in totaal € 12.000,-.

Wagenpark en werkmaterieel **38**

Een aantal investeringen is doorgeschoven naar 2020 waaronder ambulances. Dit betekent minder kapitaallasten maar hogere kosten voor onderhoud (€ 78.000,-). Waar de verzekering van personeel hoger uitviel dan begroot, valt de verzekering van het wagenpark € 34.000,- lager uit. Overige kosten voor wagenpark en werkmaterieel zijn € 6.000,- lager dan begroot.

Dienstverlening door derden **127**

De RAV heeft kosten gemaakt voor onderzoek naar de opbrengsten en kostenstructuur (€ 53.000,-). En er is een project uitgevoerd naar de registratie van vervoer van personen met verward gedrag (€ 30.000,-). Hier staat ook een subsidie tegenover (zie Overige opbrengsten). Tot slot zijn ambulance services, inclusief personeel ingehuurd voor € 20.000,- hoger dan begroot. Debiteuren zijn voor € 13.000,- afgeschreven. Overige diverse posten zijn € 11.000,- hoger dan begroot.

Interne doorbelasting ondersteunende diensten **-185**

De nieuwe kantoorautomatisering is van invloed op de doorbelasting naar de verschillende sectoren. De RAV maakt gebruikt van veel (goedkope) light accounts, omdat er maar weinig personeel op kantoor werkt. In totaal is de doorbelasting € 185.000,- lager dan begroot. Dit is grotendeels structureel.

Nader te bepalen dekking **132**

De nader te bepalen dekking betreft een taakstelling voor 2019. De verwachting was dat het eerder genoemde kostenonderzoek zou leiden tot een hogere bijdrage voor 2019 waaruit dit verwachte tekort van de begroting kon worden gedekt. Deze extra bijdrage wordt echter pas vanaf 2020 toegekend.

5.8.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000,-

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN			
Incidentele baten en lasten	**Realisatie 2019**	**Gew. begr. 2019**	**Realisatie 2018**
Incidentele baten	0	0	0
Incidentele lasten	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**

Tabel 5.8.7: incidentele baten en lasten

5.9 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Programma Crisis- en Rampenbestrijding

Het resultaat van het programma Crisis- en Rampenbestrijding is in 2019 positiever dan in de begroting werd aangenomen. Dit heeft met name te maken met extra opbrengsten als gevolg van detacheringen en de doorbelasting aan de GGD Gelderland-Zuid.

Bedrijfskosten C&R Bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Verschil
Personeelskosten	33.512	33.766	-254
Kapitaallasten	5.830	5.957	-127
Overige bedrijfskosten	10.042	9.899	143
Rentebaten en -lasten	-228	-107	-121
Totale bedrijfslasten C&R	**49.156**	**49.515**	**-359**

Tabel 5.9.1: bedrijfskosten programma C&R

De hogere bedrijfslasten worden voornamelijk veroorzaakt door inhuur van extra personeel en expertise ten behoeve van de implementatie van de nieuwe kantoorautomatisering en het nieuwe geïntegreerde financieel en HRM-systeem. De kapitaallasten vallen lager uit als het gevolg van de doorschuiving van een fors deel van de investeringen naar 2020, waardoor ook de financieringsbehoefte en daarmee de rente op leningen lager uitvalt. Deze over- en onderschrijdingen van de kosten zijn, voor zover voorzien, in de tussentijdse financiële rapportages voorgelegd aan het Algemeen Bestuur, dat hiermee heeft ingestemd. De extra lasten vallen binnen het bestaande beleid en de reguliere bedrijfsuitoefening waardoor er geen sprake is van begrotingsrechtmatigheid. Een deel van de hogere lasten worden gedekt door extra opbrengsten.

Programma Regionale Ambulance Voorziening

Bedrijfskosten RAV Bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019	Gew. begr. 2019	Verschil
Personeelskosten	18.403	16.641	1.762
Kapitaallasten	1.018	1.315	-297
Overige bedrijfskosten	4.104	4.027	77
Nader te bepalen dekking	0	-132	132
Totale bedrijfslasten RAV	**23.525**	**21.851**	**1.674**

Tabel 5.9.2: bedrijfskosten programma RAV

Het resultaat van het programma Regionale Ambulance Voorziening is in 2019 negatiever dan in de primaire begroting werd aangenomen. De oorzaak hiervan ligt met name in de

kostenoverschrijdingen op personeelslasten, die voornamelijk het gevolg zijn van extra inhuur als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. De kostenoverschrijdingen zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur op basis van de tussentijdse rapportages en vallen binnen het bestaande beleid en de reguliere bedrijfsuitoefening waardoor geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid.

5.10 SiSa-bijlage bij de jaarrekening

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa I N D I C A T O R E N
V&J	**A2**	**Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)** Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1 t/m 8.6		Veiligheidsregio's	Besteding 2019 *Aard controle R* *Indicatornummer: A2 / 01* **€ 6.697.370**

Tabel 5.10.1: SiSa

5.11 Publicatie in het kader van de Wet Normering Topinkomens

De verantwoording is opgesteld op basis van de op de VRGZ van toepassing zijnde regelgeving. Het bezoldigingsmaximum in 2019 is voor de VRGZ € 194.000,-. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering op dit maximum is het WNT-maximum voor de leden van het Algemeen Bestuur; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2019 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1,-	D. van Zanten	J. van Kastel	M. Honigh	R. Wever
Functiegegevens	**Directeur Ambulance -en brandweerzorg**	**Directeur Crisisbeheersing**	**Manager Bedrijfsvoering/ Projectleider**	**Directeur a.i. VRGZ**
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00	1,00	n.v.t.
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	n.v.t.
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 133.498	€ 134.686	€ 120.326	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.108	€ 19.863	€ 16.133	n.v.t.
Subtotaal	€ 153.606	€ 154.549	€ 136.459	n.v.t.
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 194.000	€ 194.000	n.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terug ontvangen bedrag	€0	€0	€0	n.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 153.606**	**€ 154.549**	**€ 136.459**	**n.v.t.**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018				
Bedragen x € 1,-				
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/12 – 31/12	n.v.t.	1/1 – 31/12	1/4 - 30/11
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	1,00	n.v.t.	1,00	0,56
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 10.868	n.v.t.	€ 120.648	€ 56.776
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 1.526	n.v.t.	€ 18.081	
Bezoldiging	€ 12.394	n.v.t.	€ 138.729	€ 56.776
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 16.052	n.v.t.	€ 189.000	€70.192

Tabel 5.11.1: bezoldiging topfunctionarissen met dienstbetrekking

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Bedragen x € 1,-		**R. Wever**
Functiegegevens		**Directeur a.i. VRGZ**
Kalenderjaar	2019	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	n.v.t	1/1 - 31/3
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	n.v.t	3
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief dat geldt voor het kalenderjaar	€ 187	€ 182
Individueel toepasselijk maximum voor de betreffende periode	n.v.t	€ 57.300
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		€ 57.300
Bezoldiging (alle bedragen excl. BTW)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief	n.v.t	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	n.v.t	€ 34.125
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		**€ 34.125**
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag		0
Totale bezoldiging, exclusief BTW		**€ 34.125**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t	n.v.t

Tabel 5.11.2: bezoldiging topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

Toezichthoudende topfunctionarissen

Toezichthoudende topfunctionarissen	Vertegenwoordiger van de gemeente	Functie
Dhr. M. Slinkman	Berg en Dal	Lid AB
Mevr. D.A. Bergman	Beuningen	Lid AB
Dhr. J.A. de Boer	Buren	Lid AB en DB
Dhr. G.J. van Grootheest	Culemborg	Lid AB
Mevr. C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld	Druten	Lid AB
Mevr. G.M. Mittendorff	Heumen	Lid AB
Dhr. H. van Kooten	Maasdriel	Lid AB
Dhr. A.J. Kottelenberg	Neder-Betuwe	Lid AB
Dhr. H.M.F. Bruls	Nijmegen	Voorzitter AB en DB
Dhr. J. Beenakker	Tiel	Plv Vz AB en lid DB
Dhr. H. Keereweer	West Betuwe	Lid AB
Dhr. S. Stoop	West Betuwe	Lid AB
Dhr. V.M. van Neerbos	West Maas en Waal	Lid AB
Dhr. J.Th.C.M. Verheijen	Wijchen	Lid AB en DB
Dhr. J.P. Rehwinkel	Zaltbommel	Lid AB
Dhr. P.C. van Maaren	Zaltbommel	Lid AB

Tabel 5.11.3: bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

Alle leden van het bestuur zijn onbezoldigd.

5.12 Overige gegevens: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid te Nijmegen

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2019.

- Het overzicht van baten en lasten over 2019.

- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

- Het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 6.8)

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controle-standaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader 2019 en het Controleprotocol WNT 2019. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de

opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van COVID-19
Het coronavirus heeft ook invloed op de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. In de toelichting op pagina 6 in de jaarrekening heeft het management de huidige impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ook geven zij aan dat het op dit moment voor hen niet goed mogelijk is om in te schatten wat de invloed van het coronavirus is op de financiële prestaties en gezondheid van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 728.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol vastgesteld met het besluit d.d. 5 november 2015.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteits-voorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 582.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen
- De overige gegevens
- De bijlagen (exclusief bijlage 6.8)

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.

- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het dagelijks bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het dagelijks bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het

controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.
Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controle-werkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeur-tenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.
Was getekend: **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**

6

Bijlagen

6 Bijlagen

6.1 Budgetopbouw aanvaardbare kosten ambulancedienst

Budget aanvaardbare kosten 2018	Parameter	Parameter waarde	Index	Budget kasbasis	Nacal-culatie	Herrekend budget
Loonkosten						
S&B vergoeding	1	11.797.942	1,0296	12.681.313	0	12.681.313
Vergoeding ouderenbeleid	1	424.628	1,0296	437.197	0	437.197
Opleidingsvergoeding	1	446.262	1,0296	459.471	0	459.471
Overige loonkosten	1	189.174	1,0296	194.773	0	194.773
Overige kosten	1	282.800	1,0296	291.171	0	291.171
Wagenpark						
Wagenparkvergoeding	25	40.137	1,0155	1.034.257	-15.284	1.018.973
Productie						
Km-vergoeding brandstof	1.455.499	0,21	1,0000	314.242	0	314.242
Km-vergoeding materieel	1.455.499	0,28	1,0155	413.615	0	413.615
Productievergoeding rit	35.765	18,29	1,0155	664.494	0	664.494
Vrije marge						
Vrije marge	1	0	1,0155	266.361	-207.934	58.427
Rest vergoeding						
Afschrijving huisvesting	1	290.160	1,0155	294.658	0	294.658
Materiële kosten huisvesting	1	114.689	1,0155	116.467	0	116.467
Vergoeding piketauto's	1	20.582	1,0155	20.901	0	20.901
Directie en administratie	1	1.026.364	1,0296	1.056.745	0	1.056.745
Rente eigen vermogen	1	0	1,0155	0	0	0
Rente vreemd vermogen	1	0	1,0155	0	0	0
Inzet door derden	1	0	1,0155	0	0	0
Controleprotocol	1	2.743	1,0155	2.786	0	2.786
Afschrijving dubieuze debiteuren	1	77.000	1,0000	77.000	1.155	78.155
Vergoeding AED gebruikskosten	1			2.412	-543	1.869
Overige kosten (initiële opleidingsvergoeding)	1		1,0296	447.189	99.314	546.503
Totaal aanvaardbare kosten 2018				**18.775.052**	**-123.292**	**18.651.760**

Tabel 6.1.1: BAK ambulancedienst 2018

Budget aanvaardbare kosten 2019	Para-meter	Parameter waarde	Index	Budget kasbasis	Nacal-culatie	Herrekend budget
Loonkosten						
S&B vergoeding	1	12.681.340	1,0342	13.115.014	0	13.115.014
S&B flex				147.137	0	147.137
Vergoeding ouderenbeleid	1	437.197	1,0342	452.149	0	452.149
Opleidingsvergoeding	1	459.471	1,0342	475.185	0	475.185
Overige loonkosten	1	194.774	1,0342	201.435	0	201.435
Overige kosten	1	291.171	1,0342	301.129	0	301.129
Wagenpark						
Wagenparkvergoeding	27	1.100.493	1,0249	1.127.895	0	1.127.895
Productie						
Km-vergoeding brandstof	1.405.819	314.334	1,0000	314.334	0	314.334
Km-vergoeding materieel	1.405.819	393.629	1,0249	403.431	0	403.431
Productievergoeding rit	35.981	668.331	1,0249	684.973	0	684.973
Vrije marge						
Vrije marge	1	590.176	1,0000	590.176	0	590.176
Rest vergoeding						
Afschrijving huisvesting	1	294.658	1,0249	301.995	0	301.995
Materiële kosten huisvesting	1	116.467	1,0249	119.367	0	119.367
Vergoeding piketauto's	1	20.901	1,0249	21.421	0	21.421
Directie en administratie	1	1.056.745	1,0342	1.092.885	0	1.092.885
Rente eigen vermogen	1	0	1,0249	0	0	0
Rente vreemd vermogen	1	0	1,0249	0	0	0
Inzet door derden	1	0	1,0249	0	0	0
Controleprotocol	1	2.786	1,0249	2.855	0	2.855
Afschrijving dubieuze debiteuren	1	78.155	1,0249	80.101	0	80.101
Overige kosten (initiële opleidingsvergoeding)	1	622.974	1,0000	622.974	0	622.974
Totaal aanvaardbare kosten 2019				**20.054.456**	**0**	**20.054.456**

Tabel 6.1.2: BAK ambulancedienst 2019

6.2 Budgetopbouw aanvaardbare kosten meldkamer ambulancedienst

Budget aanvaardbare kosten 2018	Para meter	Parameter waarde	Index	Budget kasbasis	Nacal-culatie	Herrekend budget
Loonkosten						
Loonkosten / meldingen t/m 25.000	25.000	35	1,0296	899.580	0	899.580
Loonkosten / meldingen > 25.000	13.816	22	1,0296	307.286	0	307.286
Materiële kosten						
Onderhoud gebouwen	1	980	1,0155	995	0	995
Heffingen, belastingen en verzekeringen	1	524	1,0155	532	0	532
Energiekosten	1	2.689	1,0155	2.731	0	2.731
Verb.systeem, telefonie huur	1	15.127	1,0155	15.361	0	15.361
Verb.systeem, telefonie onderhoud	1	8.328	1,0155	8.457	0	8.457
Onderhoudskosten GMS / meldkamer	1	27.037	1,0155	27.456	0	27.456
Onderhoudskosten GMS / centr.werkplek	3	1.097	1,0155	3.341	0	3.341
Onderhoudskosten GMS / beheerderwerkplek	1	427	1,0155	434	0	434
Mat. kosten AVLS-GIS / centr.werkplek	3	19.373	1,0155	59.021	0	59.021
Mat. kosten schoonmaak	1	2.873	1,0155	2.918	0	2.918
Mat. kosten administratie	1	23.387	1,0155	23.749	0	23.749
Overige materiële kosten	1	5.168	1,0155	5.248	0	5.248
Controleprotocol	1	0	1,0155	0	0	0
Afschrijving inventaris	1	10.694	1,0000	10.694	0	10.694
Verb.systeem, telefonie afschrijving	1	9.213	1,0000	9.213	0	9.213
Afschrijving GMS / meldkamer 2016	1	17.807	1,0000	17.807	0	17.807
Afschrijving GMS / meldkamer 2017	1	18.140	1,0000	18.140	0	18.140
Afschrijving GMS / meldkamer 2018	1	18.412	1,0000	18.422	0	18.422
Afschrijving GMS / centr.werkplek 2016	1	3.126	1,0000	3.126	0	3.126
Afschrijving GMS / centr.werkplek 2017	1	3.185	1,0000	3.185	0	3.185
Afschrijving GMS / centr.werkplek 2018	1	3.232	1,0000	3.234	0	3.234
Afschrijving GMS / beheerderwerkplek 2016	1	337	1,0000	337	0	337
Afschrijving GMS / beheerderwerkplek 2017	1	343	1,0000	343	0	343
Afschrijving GMS / beheerderwerkplek 2018	1	348	1,0000	349	0	349
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2014	1	11.012	1,0000	10.972	0	10.972
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2015	1	11.054	1,0000	11.012	0	11.012
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2016	1	11.261	1,0000	11.054	0	11.054
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2017	1	11.429	1,0000	11.261	0	11.261
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2018	1	11.435	1,0000	11.435	0	11.435
Overige afschrijvingskosten (o.a. huur)	1	25.383	1,0000	25.383	0	25.383
Rentekosten	1	0	1,0000	0	0	0
Vrije marge	1	0	1,0000	0	0	0
Totaal aanvaardbare kosten 2018				**1.523.076**	**0**	**1.523.076**

Tabel 6.2.1: BAK MKA 2018

Budget aanvaardbare kosten 2019	Para meter	Parameter waarde	Index	Budget kasbasis	Nacal-culatie	Herrekend budget
Loonkosten						
Loonkosten / meldingen t/m 25.000	25.000	35	1,0296	930.345	0	930.345
Loonkosten / meldingen > 25.000	14.006	22	1,0296	322.166	0	322.166
Materiële kosten						
Onderhoud gebouwen	1	995	1,0249	1.020	0	1.020
Heffingen, belastingen en verzekeringen	1	532	1,0249	545	0	545
Energiekosten	1	2.731	1,0249	2.799	0	2.799
Verb.systeem, telefonie huur	1	15.361	1,0249	15.744	0	15.744
Verb.systeem, telefonie onderhoud	1	8.457	1,0249	8.668	0	8.668
Onderhoudskosten GMS / meldkamer	3	27.457	1,0249	28.140	0	28.140
Onderhoudskosten GMS / centr.werkplek	1	3.341	1,0249	3.424	0	3.424
Onderhoudskosten GMS / beheerderwerkplek	1	434	1,0249	444	0	444
Mat. kosten AVLS-GIS / centr.werkplek	3	59.021	1,0249	60.490	0	60.490
Mat. kosten schoonmaak	1	2.917	1,0249	2.990	0	2.990
Mat. kosten administratie	1	23.750	1,0249	24.341	0	24.341
Overige materiële kosten	1	5.248	1,0249	5.379	0	5.379
Controleprotocol	1	0	1,0249	0	0	0
Afschrijving inventaris	1	10.694	1,0000	10.694	0	10.694
Verb.systeem, telefonie afschrijving	1	9.213	1,0000	9.213	0	9.213
Afschrijving GMS / meldkamer 2017	1	17.829	1,0000	17.829	0	17.829
Afschrijving GMS / meldkamer 2018	1	18.105	1,0000	18.105	0	18.105
Afschrijving GMS / meldkamer 2019	1	18.556	1,0000	18.556	0	18.556
Afschrijving GMS / centr.werkplek 2017	1	3.130	1,0000	3.130	0	3.130
Afschrijving GMS / centr.werkplek 2018	1	3.172	1,0000	3.172	0	3.172
Afschrijving GMS / centr.werkplek 2019	1	3.251	1,0000	3.251	0	3.251
Afschrijving GMS / beheerderwerkplek 2017	1	338	1,0000	338	0	338
Afschrijving GMS / beheerderwerkplek 2018	1	343	1,0000	343	0	343
Afschrijving GMS / beheerderwerkplek 2019	1	352	1,0000	352	0	352
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2015	1	11.012	1,0000	11.012	0	11.012
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2016	1	11.054	1,0000	11.054	0	11.054
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2017	1	11.261	1,0000	11.261	0	11.261
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2018	1	11.435	1,0000	11.435	0	11.435
Afschrijving AVLS-GIS / centr.werkplek 2019	1	11.720	1,0000	11.720	0	11.720
Overige afschrijvingskosten (o.a. huur)	1	25.383	1,0000	25.383	0	25.383
Rentekosten	1	0	1,0000	0	0	0
Vrije marge	1	0	1,0000	0	0	0
Totaal aanvaardbare kosten 2019				**1.573.644**	**0**	**1.573.644**

Tabel 6.2.2: BAK MKA 2019

6.3 Verloop nog in tarieven te verrekenen financieringstekort/-overschot

Bedragen x € 1.000,-

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Regionale Ambulance Voorziening (RAV)				
Saldo per 1 januari	297	-2.297	-1.114	760
Bij/af: financieringsverschil boekjaar	-501	658	1.403	1.840
Bij/af: correcties voorgaande jaren	2	-23	19	-124
Bij/af: verrekend met zorgverzekeraars	-2.095	548	452	-1.627
Saldo per 31 december[8]	**-2.297**	**-1.114**	**760**	**849**

Tabel 6.3.1: verloop nog in tarieven te verrekenen

Het financieringstekort/-overschot bestaat uit het verschil tussen de daadwerkelijk gefactureerde ritopbrengsten in een jaar en het budget waar de ambulancedienst volgens de rekenstaat recht op heeft. Het saldo van dit tekort of overschot wordt in volgende jaren verrekend middels afrekeningen met zorgverzekeraars waar beschikkingen van de Nederlandse Zorgautoriteit aan ten grondslag liggen.

[8] -/- is te betalen; + is te ontvangen van zorgverzekeraars

6.4 Specificatie van het financieringstekort/-overschot

Bedragen x € 1.000,-

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Regionale Ambulance Voorziening (RAV)				
Wettelijk budget aanvaardbare kosten	17.445	18.624	20.298	21.628
Berekende nacalculatie	0	0	0	0
Herrekend budget aanvaardbare kosten	**17.445**	**18.624**	**20.298**	**21.628**
Vergoedingen				
Basis tarief A-vervoer	12.265	12.500	13.200	13.916
Basis tarief B-vervoer	2.961	2.982	3.080	3.224
Basistarief MICU	895	587	627	504
Kilometers beladen	1.830	1.891	1.991	2.137
Tarief voorgaande jaren	-5	6	-3	7
Totaal vergoedingen	**17.946**	**17.966**	**18.895**	**19.788**
Financieringstekort / -overschot RAV	**-501**	**658**	**1.403**	**1.840**

Tabel 6.4.1: specificatie van het financieringstekort/-overschot

6.5 Investeringen

Investeringen (bedragen x € 1.000,-)		Gew. begr. 2019	Realisatie 2019	Verschil	Doorschuiven naar 2020
Brandweer					
Inventaris	1	52	0	52	52
Verbindingsmiddelen en communicatietechnologie	1	520	321	199	205
Vakbekwaamheidsmiddelen	1	270	98	172	82
Persoonlijke beschermingsmiddelen					
Ademlucht	1	*1.443*	*1.186*	*257*	*200*
Repressieve kleding	1	*360*	*320*	*40*	*29*
		1.803	1.506	297	229
Voertuigen en bepakkingen					
Bepakkingen	1	*2.751*	*77*	*2.674*	*2.634*
Voer- en vaartuigen	2	*1.942*	*471*	*1.471*	*1.672*
		4.693	548	4.145	4.306
Totaal Brandweer		**7.338**	**2.473**	**4.865**	**4.874**

Tabel 6.5.1: investeringen brandweer

Investeringen (bedragen x € 1.000,-)		Gew. begr. 2019	Realisatie 2019	Verschil	Doorschuiven naar 2020
Crisisbeheersing					
Voertuigen en bepakkingen	1	80	0	80	80
Verbindingsmiddelen en communicatietechnologie		0	0	0	0
Gemeenschappelijke meldkamer					
Automatisering	3	133	0	133	0
Staf					
Voertuigen en bepakkingen		45	29	16	0
Totaal Crisisbeheersing, GMK, Staf		**258**	**29**	**229**	**80**

Tabel 6.5.2: investeringen Crisisbeheersing, GMK, staf

Investeringen (bedragen x € 1.000,-)		Gew. begr. 2019	Realisatie 2019	Verschil	Doorschuiven naar 2020
Ambulancevoorziening					
Automatisering	4	112	81	31	62
Verbindingsmiddelen en communicatietechnologie		0	0		0
Repressieve kleding		0	5	-5	0
Inventaris		25	31	-6	0
Inventaris medisch	4	695	291	404	392
Verbouwingen		20	52	-32	0
Voertuigen en bepakkingen	4	1.545	12	1.533	1.530
Totaal Ambulancevoorziening		**2.397**	**472**	**1.925**	**1.984**

Tabel 6.5.3: investeringen Ambulancevoorziening

Investeringen (bedragen x € 1.000,-)		Gew. begr. 2019	Realisatie 2019	Verschil	Doorschuiven naar 2020
Ondersteunende diensten					
Automatisering	5	1.358	898	460	185
Inventaris	1	183	17	166	167
Voertuigen en bepakkingen		0	20	-20	0
Vastgoed					
Gebouwen	6	0	132	-132	0
Verbouwingen	7	622	493	129	0
Totaal Bedrijfsvoering		**2.163**	**1.560**	**603**	**352**

Tabel 6.5.4: investeringen Bedrijfsvoering

Totaal veiligheidsregio	**12.156**	**4.534**	**7.622**	**7.290**

Tabel 6.5.5: totaal investeringen VRGZ

Toelichting

1 Ten behoeve van de bezuinigingstaakstelling voor 2020 is een aantal investeringen doorgeschoven naar 2020. Dit betreft o.a. uitgestelde investeringen in warmtebeeldcamera's, voertuigen en hydraulisch redgereedschap. Hierdoor vallen de kapitaallasten in 2020 incidenteel lager uit.

2 Er is besloten de levering van het groot-watertransport (WTS) uit te stellen in verband met bestuurlijke besluitvorming.

3 In afwachting van de samenvoeging van de meldkamers tot een Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) en de verhuizing naar Arnhem was dit budget bestemd voor nood-vervangingen en -voorzieningen. Dit bedrag hoefde niet te worden ingezet.

4 De aanschaf van ambulances, MICU en piketvoertuigen die in 2019 zou plaatsvinden is doorgeschoven naar 2020 om het resultaat 2019 positief te beïnvloeden. De geplande investering in hartritmeapparatuur wordt heroverwogen.

5 In plaats van een investering in de ontwikkeling van een nieuw ERP-pakket voor de financiële en personeelsadministratie is gekozen voor een bestaande standaard software-oplossing (AFAS). De licentiekosten van dit geïntegreerde financieel en HRM-pakket worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie verwerkt.

Daarnaast was in de investeringsbegroting een hoger bedrag opgenomen voor de aansluiting op het Telemann-netwerk (zoals dat ook door diverse gemeenten wordt gebruikt). Voor een deel van de datalijnen zouden de investeringslasten echter dermate hoog uitvallen dat gekozen is voor een abonnement bij een reguliere provider waardoor de bijbehorende maandelijkse lasten ook rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen.

6 In 2019 is de aankoop van de kazerne in Buren geactiveerd. Daarnaast zijn vooruitlopend op de nieuwbouw van de kazerne aan de Dalwagen in Dodewaard in 2020 in 2019 reeds aanloopkosten verwerkt.

7 De verbouwing van de Multipost in Nijmegen is goedkoper uitgevallen.

6.6 Leningen

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de langlopende leningen van de VRGZ. Alle leningen zijn afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. In 2019 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken.

Bedragen * € 1.000,-

Lening nr.	Start datum	Rente %	Aflossing per jaar	Looptijd*	Restant looptijd	Hoofdsom	Stand 01-01	Aflossing 2019	Restant 31-12	Rente 2019
40.108.765	29-11-2013	2,73%		10 jaar	4 jaar	5.000	5.000	0	5.000	137
40.108.827	12-12-2013	2,33%	1/31e van hoofdsom	8 jaar	2 jaar	1.575	1.321	51	1.270	31
40.108.828	12-12-2013	2,33%	1/33e van hoofdsom	8 jaar	2 jaar	5.825	4.943	177	4.766	115
40.108.829	12-12-2013	2,53%	1/34e van hoofdsom	9 jaar	3 jaar	4.850	4.137	142	3.995	104
40.108.830	12-12-2013	2,53%	1/35e van hoofdsom	9 jaar	3 jaar	3.950	3.386	113	3.273	85
40.108.831	12-12-2013	2,73%	1/36e van hoofdsom	10 jaar	4 jaar	1.900	1.636	53	1.583	45
40.108.832	12-12-2013	2,73%	1/38e van hoofdsom	10 jaar	4 jaar	3.300	2.865	87	2.778	78
40.109.522	15-12-2014	1,99%		20 jaar	15 jaar	10.000	10.000	0	10.000	199
40.109.743	28-04-2015	1,02%		15 jaar	11 jaar	1.000	1.000	0	1.000	10
40.109.744	28-04-2015	1,10%		20 jaar	16 jaar	9.500	9.500	0	9.500	105
40.109.745	07-05-2015	0,83%		10 jaar	6 jaar	3.150	3.150	0	3.150	26
40.110.043	01-12-2016	2,26%		20 jaar	17 jaar	4.000	4.000	0	4.000	90
Totaal						**54.050**	**50.938**	**623**	**50.315**	**1.025**

* De rentevaste periode is gelijk aan de looptijd van de lening

Tabel 6.6.1: leningen

6.7 Bijdrage deelnemende gemeenten

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de bijdrage van gemeenten weergegeven. De volgende wijzigingen ten opzichte van de primaire begroting 2019 hebben plaatsgevonden:

- Eind 2018 heeft de overdracht van de laatste kazerne in Buren plaatsgevonden. Hierdoor wijzigt de bijdrage van alle gemeenten op basis van de eerdere bestuurlijke besluitvorming omtrent de herverdeelmethodiek.
- In lijn met de wens van het Algemeen Bestuur heeft een schouw naar het onderhoud van de brandweerkazernes plaatsgevonden. Hieruit is gebleken dat de huidige budgetten structureel omhoog moeten en daarnaast zijn incidenteel middelen nodig om achterstallig onderhoud in te lopen. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dat de uitzetting van € 480.000,- in 2019 uit de algemene reserve rampenbestrijding gefinancierd wordt. Het achterstallig onderhoud ad € 900.000,- wordt uitgesmeerd over de jaren 2020 tot en met 2022.

Gemeenten	Bijdrage 2019	Overname kazerne	Herverdeel effect	Gewijzigde bijdrage 2019
Berg en Dal	2.145.747		977	2.146.724
Beuningen	1.250.909		570	1.251.479
Buren	1.968.640	33.981	-16.094	1.986.527
Culemborg	1.913.426		872	1.914.298
Druten	945.838		431	946.269
Heumen	1.155.893		527	1.156.420
Maasdriel	1.631.401		743	1.632.144
Neder-Betuwe	1.550.972		707	1.551.679
Nijmegen	12.880.046		5.868	12.885.914
Tiel	2.447.787		1.115	2.448.902
West Betuwe	3.803.894		1.733	3.805.627
West Maal en Waal	1.344.381		1.063	1.345.444
Wijchen	2.332.641		613	2.333.254
Zaltbommel	1.920.000		875	1.920.875
Totaal	**37.291.575**	**33.981**	**0**	**37.325.556**

Tabel 6.7.1: bijdrage deelnemende gemeenten

6.8 Taakvelden

VRGZ totaal bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019			Gewijzigde begroting 2019			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	40.025	36.351	3.674	39.278	37.482	1.796	39.909	37.367	2.542
7.1 Volksgezondheid	21.768	21.508	260	21.381	19.760	1.621	20.563	19.132	1.431
0.5 Treasury	0	-228	228	0	-107	107	0	-23	23
0.7 Algemene uitkeringen	7.705	0	7.705	7.599	0	7.599	7.435	0	7.435
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	31	-31	0	0	0
0.4 Overhead	2.523	15.050	-12.527	2.074	14.200	-12.126	2.396	13.912	-11.516
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**72.021**	**72.681**	**-660**	**70.332**	**71.366**	**-1.034**	**70.303**	**70.388**	**-85**
0.10 Mutaties bestemde reserves	262	0	262	1.034	0	1.034	163	0	163
Resultaat	**72.283**	**72.681**	**-398**	**71.366**	**71.366**	**0**	**70.466**	**70.388**	**78**

Tabel 6.8.1: VRGZ totaal

Programma Crisis- en Rampenbestrijding bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019			Gewijzigde begroting 2019			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	40.025	36.351	3.674	39.278	37.482	1.796	39.909	37.367	2.542
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.5 Treasury	0	-228	228	0	-107	107	0	-23	23
0.7 Algemene uitkeringen	7.083	0	7.083	7.129	0	7.129	6.931	0	6.931
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	163	-163	0	0	0
0.4 Overhead	2.523	13.033	-10.510	2.074	11.977	-9.903	2.396	11.821	-9.425
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**49.631**	**49.156**	**475**	**48.481**	**49.515**	**-1.034**	**49.236**	**49.165**	**71**
0.10 Mutaties bestemde reserves	262	0	262	1.034	0	1.034	163	0	163
Resultaat	**49.893**	**49.156**	**737**	**49.515**	**49.515**	**0**	**49.399**	**49.165**	**234**

Tabel 6.8.2: Programma Crisis- en Rampenbestrijding

Programma Regionale Ambulance Voorziening (RAV)									
bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019			Gewijzigde begroting 2019			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	21.768	21.508	260	21.381	19.760	1.621	20.563	19.132	1.431
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkeringen	622	0	622	470	0	470	504	0	504
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	-132	132	0	0	0
0.4 Overhead	0	2.017	-2.017	0	2.223	-2.223	0	2.091	-2.091
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**22.390**	**23.525**	**-1.135**	**21.851**	**21.851**	**0**	**21.067**	**21.223**	**-156**
0.10 Mutaties bestemde reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**22.390**	**23.525**	**-1.135**	**21.851**	**21.851**	**0**	**21.067**	**21.223**	**-156**

Tabel 6.8.3: Programma RAV

6.9 Beleidsindicatoren

Programma Crisis- en Rampenbestrijding[9]	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	0,63	0,63	0,63
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	0,60	0,58	0,59
Apparaatskosten (kosten per inwoner * € 1)	89	86	89
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen)	5%	1%	4%
Overhead (% van totale lasten)	26%	24%	24%

Tabel 6.9.1: programma Crisis- en Rampenbestrijding

Programma Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	0,45	0,36	0,44
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	0,38	0,32	0,40
Apparaatskosten (kosten per inwoner * € 1)	42	39	39
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen)	2%	2%	8%
Overhead (% van totale lasten)	9%	10%	10%

Tabel 6.9.2: programma RAV

[9] in deze indicatoren zijn de vrijwilligers van de Brandweer niet meegenomen

6.10 Overdracht Meldkamer Nijmegen

In Hoofdstuk 1.2 is de samenvoeging van de meldkamers beschreven om te komen tot één meldkamer voor Oost-Nederland. In aanloop daar naar toe werd in de laatste vergadering van het Algemeen Bestuur in december 2019 ingestemd met het overdrachtsdossier van de meldkamer Gelderland-Zuid. In dit dossier is gedetailleerd beschreven welke zaken en mensen door de landelijke politie (i.c. de diensteenheid LMS) worden overgenomen.

Onderstaand overzicht is opgesteld ten behoeve van de overdracht en de financiële verantwoording daarvan. We maken op deze wijze inzichtelijk wat overgedragen is per 1 januari 2020. LMS neemt de activa “as is” over op basis van de door de huisaccountant van de VRGZ gecontroleerde jaarrekening 2019.

Overdracht financieel

De jaarrekening is met inachtneming van het LMS-overdrachtsdossier opgesteld. Dat betekent dat per 1 januari 2020 de volgende zaken zijn overdragen aan de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS):

Personeel	2 fte Servicemedewerkers ICT.
Materiële vaste activa	Investeringen in met name automatisering met een boekwaarde per 31 december 2019 van € 154.797,-.
Contracten	Alle contracten die verband houden met ICT en beheer van de meldkamer.
Overlopende posten	Er zijn diverse contracten en verplichtingen die qua datum niet gelijk lopen met een kalenderjaar. Deze bedragen worden verrekend met de LMS. De exacte omvang wordt in het 1e kwartaal van 2020 bekend. Deze hebben betrekking op de hierboven genoemde contracten.
Ontmantelingskosten	De ontmantelingskosten (€ 30.000,-) van de meldkamer Nijmegen worden betaald door de Meldkamer Nijmegen aan de LMS.

De overdracht ziet er samengevat als volgt uit:

- Overdracht activa € 154.797,-
- Bij: verrekening overlopende posten P.M.
- Af: bijdrage ontmantelingskosten € 30.000,-

De VRGZ heeft met de belastingdienst afgestemd dat over de overdracht geen omzetbelasting hoeft te worden berekend.

6.11 Bestuur en vaststelling jaarrekening

6.10.1 Algemene gegevens

De Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid bestaat uit de sectoren Brandweer, Ambulancezorg, Bedrijfsvoering en Crisisbeheersing.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid was in 2019 werkzaam voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel. De Gemeenschappelijke Regeling is gevestigd in Nijmegen.

Bij wet is voorgeschreven dat het bestuur van de VRGZ bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Zij vormen het Algemeen Bestuur. Binnen dit bestuur is een aantal portefeuilles c.q. thematische verantwoordelijkheden verdeeld. Hiermee zijn geen formele besluitvormende bevoegdheden overgedragen. Elke portefeuille- of themahouder agendeert onderwerpen in het Dagelijks Bestuur en/of Algemeen Bestuur voor besluitvorming.

In algemene zin zorgt het Dagelijks Bestuur voor de voorbereiding van besluitvorming voor het Algemeen Bestuur. Het Dagelijks Bestuur fungeert als agendacommissie voor het Algemeen Bestuur. Zij beoordeelt of de aangereikte voorstellen geschikt zijn voor besluitvorming in het Algemeen Bestuur.

Voorzitter van de VRGZ is de burgemeester van Nijmegen. Plaatsvervangend voorzitter is de burgemeester van Tiel.

Per 31 december 2019 was de samenstelling van het Algemeen Bestuur als volgt:

Organisatie	Naam		
Gemeente Berg en Dal	Dhr. M. Slinkman	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Beuningen	Mevr. D.A. Bergman	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Buren	Dhr. J.A. de Boer	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Culemborg	Dhr. G.J. van Grootheest	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Druten	Mevr. C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld	16-1-2019	31-12-2019
Gemeente Heumen	Mevr. G.M. Mittendorff	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Maasdriel	Dhr. H. van Kooten	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Neder-Betuwe	Dhr. A.J. Kottelenberg	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Nijmegen	Dhr. H.M.F. Bruls	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Tiel	Dhr. J. Beenakker	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente West Betuwe	Dhr. H. Keereweer	2-1-2019	21-11-2019
	Dhr. S. Stoop	22-11-2019	31-12-2019
Gemeente West Maas & Waal	Dhr. V.M. van Neerbos	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Wijchen	Dhr. J.Th.C.M. Verheijen	1-1-2019	31-12-2019
Gemeente Zaltbommel	Dhr. J.P. Rehwinkel	1-1-2019	16-09-2019
	Dhr. P.C. van Maaren	19-9-2019	31-12-2019

Tabel 6.10.1: samenstelling Algemeen Bestuur

Onderwerpen/thema's		
	Fysieke veiligheid	
1	Politie	Dhr. H.M.F. Bruls
2	Financiën	Dhr. J.A. de Boer
3	Personeelszaken en Organisatie	Dhr. J.Th.C.M. Verheijen
4	GHOR en ambulancevoorziening	Dhr. M. Slinkman
5	Bevolkingszorg	Dhr. V.M. van Neerbos
6	Algemene rampen- en crisisbeheersing	Dhr. V.M. van Neerbos
7	Brandweer	Dhr. J. Beenakker
8	Meldkamer/informatievoorziening	Mevr. D.A. Bergman
9	Gelderse commissie veiligheid grote rivieren (is provinciale werkgroep)	Dhr. H. van Kooten
10	Continuïteit samenleving, jaarthema 2018	Dhr. V.M. van Neerbos

	Sociale veiligheid	
11	Regionaal Platform Criminaliteit (wordt Regionale Toezicht Ruimte)	Dhr. J.P. Rehwinkel
12	RIEC	Dhr. J.A. de Boer
13	Stuurploeg district Gelderland-Zuid	Dhr. J.Th.C.M. Verheijen
14	Veiligheidshuizen	Dhr. J. Beenakker, Dhr. M. Slinkman, Dhr. H.M.F. Bruls
15	Georganiseerde criminaliteit ondermijning (aanpak drugs, mensenhandel/prostitutie)	Dhr. J.A. de Boer, Stuurgroep ondermijning: Dhr. J.A. de Boer Dhr. J.Th.C.M. Verheijen Dhr. H. van Kooten
16.	Arrondissementaal Justitieel Beraad	Dhr. J. Beenakker
17	Veilige Publieke Taak	Mevr. G.M. Mittendorff
18	Overlast als gevolg van verwarde en psychisch kwetsbare personen	Dhr. G.J. van Grootheest
19	Stichting Ieder1Gelijk	Dhr. A.J. Kottelenberg
20	Bestuurlijke commissie diensten politie-eenheid Oost-Nederland	Dhr. A.J. Kottelenberg
21	Lid bestuurlijke begeleidingsgroep Oost-Nederland ihk. Veiligheidsstrategie	Dhr. G.J. van Grootheest
22	Verbinding zorg en veiligheid	Dhr. G.J. van Grootheest
23	Auditcommissie	Mevr. G.M. Mittendorff Dhr. A.J. Kottelenberg

Tabel 6.10.2: verdeling portefeuilles

6.10.2 Goedkeuring jaarrekening

De jaarrekening 2019 wordt goedgekeurd door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid nadat de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om hun zienswijze naar voren te brengen. De jaarrekening is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 25 juni 2020.

7

Verklaring van afkortingen

7 Verklaring van afkortingen

AED	Automatische Externe Defibrillator
AZO	Acute Zorgregio Oost
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BDuR	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding
BMT	Brandweer Management Team
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
BT	Beleidsteam
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
C&R	Crisis- en Rampenbestrijding
CoPI	Commando Plaats Incident
DIV	Documentatie Informatievoorziening
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DT	Directieteam VRGZ
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
DVO	Districtelijk Veiligheidsoverleg
F&C	Financiën & Control
Fido	Wet Financiering decentrale overheden
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
GGD GZ	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
HRM	Human Resource Management
HV	Hulpverlening
LMS	Landelijke Meldkamer Samenwerking
MDT	Mobiele Data Terminals
MICU	Mobiele Intensive Care Unit
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MT	Managementteam
OM	Openbaar Ministerie
OMS	Openbaar meldsysteem
OR	Ondernemingsraad
OvV	Onderzoeksraad voor Veiligheid
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting
PPMO	Periodiek Preventief Medisch Onderzoek
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RBT	Regionaal Beleidsteam

RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
ROC	Regionaal Operationeel Centrum
ROT	Regionaal Operationeel Team
SPV	Strategisch Plan Vastgoed
TS	Tankautospuit
VGGM	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
VIK	Veiligheidsinformatieknooppunt
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wnra	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WNT	Wet Normering Topinkomens
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Programmabegroting 2021

Meerjarenraming 2022-2024

Veiligheidsregio
Gelderland-Zuid

Colofon	
Versienummer:	**0.10**
Datum:	**30 maart 2020**
Status:	**concept**
Omslagfoto:	**ViWa Fotografie, multi-oefening Energieweg Nijmegen maart 2019**

Inhoudsopgave

Voorwoord **5**

1 Inleiding **8**

1.1 Leeswijzer begroting 8

2 Beleidsplan 2020-2023 ..... **10**

2.1 Kernactiviteiten 10

2.2 Accenten 10

2.3 Specifieke risico's 18

3 Programma Crisis- en Rampenbestrijding **20**

3.1 Brandweer 20

3.2 Crisisbeheersing 22

4 Programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV) **27**

4.1 Regionaal meerjarenbeleidsplan Ambulancezorg Gelderland-Zuid 27

4.2 Pilot zorgcoördinatie en behoefte aan digitale informatie-uitwisseling 28

4.3 Managementstructuur 29

4.4 (Doelmatige) Inzet zorgdifferentiatie 29

4.5 Kerngegevens ambulancezorg 30

4.6 Streefwaarden ambulancezorg 30

5 Paragrafen **32**

5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 32

5.2 Onderhoud kapitaalgoederen 35

5.3 Financiering 35

5.4 Bedrijfsvoering 38

5.5 Verbonden partijen 42

6 Financiële begroting **44**

6.1 Baten en lasten Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 45

6.2 Baten en lasten Crisis- en Rampenbestrijding 46

6.3 Baten en lasten Regionale Ambulancevoorziening 50

6.4 Uiteenzetting financiële positie 53

6.5 Stand en verloop voorzieningen en reserves 55

6.6 Incidentele baten en lasten en structureel evenwicht 55

6.7 Investeringsplanning 56

7 Bijlagen **59**

7.1 Bijdragen deelnemende gemeenten 59

7.2 Baten en lasten per taakveld 62

7.3 Begrotingswijzigingen 2020 68

7.4 Regionaal Beleidsplan 2020-2023 71
7.5 Beleidsindicatoren 72
7.6 Financiële spelregels 73
7.7 Begrippenlijst 83
7.8 Verklaring van afkortingen 84

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2021 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ). In deze begroting worden activiteiten beschreven die de veiligheidsregio in 2021 wil uitvoeren. Deze activiteiten zijn hoofdzakelijk gebaseerd op het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 dat na raadpleging van gemeenten is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 19 december 2019.

De beschreven activiteiten zijn daarom niet nieuw. De hoofdtaak van de VRGZ blijft de operationele dienstverlening op de terreinen van brandweer, ambulancezorg, meldkamer en voorbereiding en bestrijding van crises en rampen. De inzet van deze activiteiten is steeds meer risicogericht en leidt binnen algemene kaders tot maatwerkoplossingen.

Parallel aan de uitvoering van de basistaken wordt voor de periode in 2020-2023 aandacht geschonken aan vier accenten, welke zijn uitgewerkt in het regionaal beleidsplan:

1. Versterking samenwerking en afstemming
2. Risicogerichte benadering
3. Versterken weerbare samenleving
4. Toekomstbestendig houden van de veiligheidsregio

Daarnaast is in deze periode extra aandacht voor de volgende specifieke risico's:

- Gevolgen cyberrisico's
- Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/fysieke veiligheid
- Gevolgen extreem weer
- Gevolgen energietransitie

Vanuit een inhoudelijke noodzaak en de bestuurlijke context van verlengd lokaal bestuur wordt samen met partners, inwoners en bedrijven invulling gegeven aan deze activiteiten om te komen tot een zo veilig mogelijke samenleving. Een samenleving waarin honderd procent garantie op veiligheid niet bestaat en alle betrokkenen zich gecommitteerd voelen aan het creëren van een zo veilig mogelijke omgeving. De inbreng van iedereen is van belang; 'iedereen is hulpverlener'.

Uitgaande van de huidige situatie vindt de uitvoering van de activiteiten plaats binnen de bestaande financiële ruimte. Overeenkomstig hetgeen is beschreven in de Kaderbrief 2021 VRGZ wordt in de voorliggende begroting een bijdrage gevraagd voor de afgesproken index die is gebaseerd op door het Algemeen Bestuur vastgestelde standaard uitgangspunten. Daarnaast wordt gemeenten een extra bijdrage van € 105.000,- gevraagd voor autonome ontwikkelingen. De veiligheidsregio zit in financiële zin niet ruim in het jasje; het vet zit niet meer op de botten. Het bestuur acht de financiële ondergrens verantwoord zonder de primaire dienstverlening aan te hoeven tasten.

Het Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

1

Inleiding

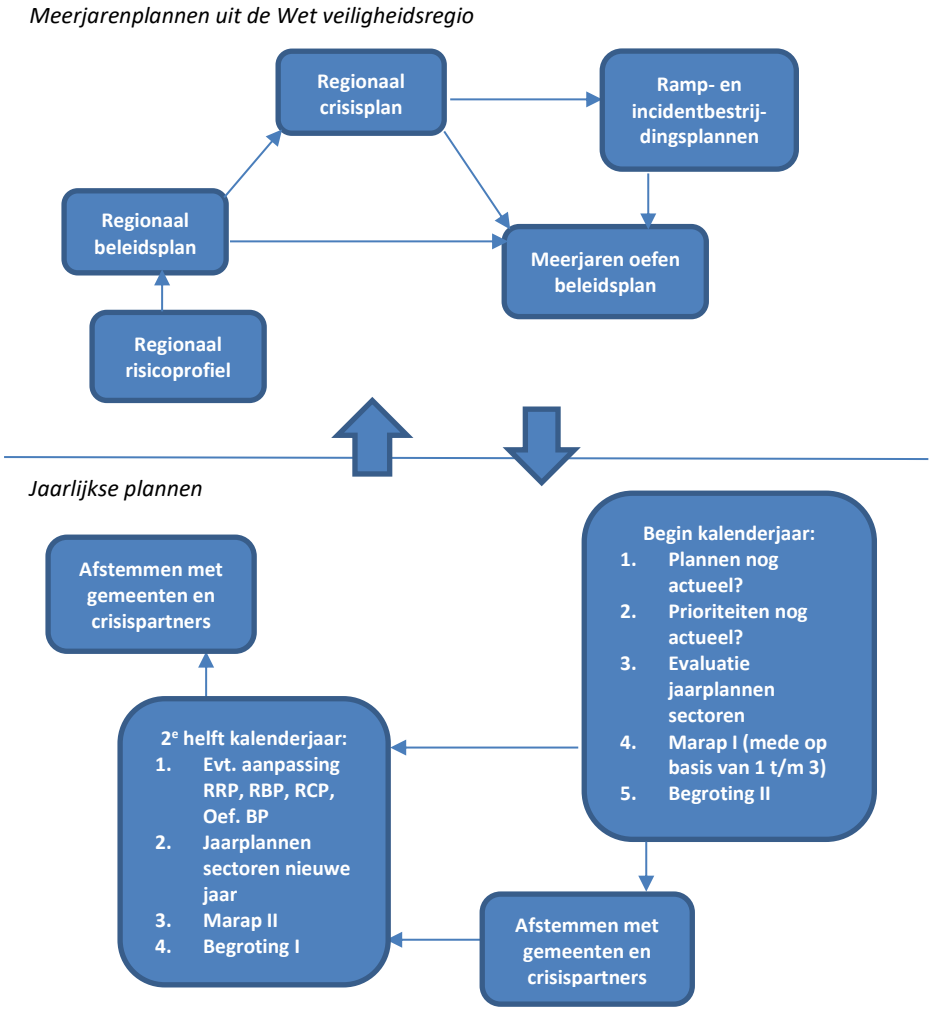
1 Inleiding

1.1 Leeswijzer begroting

De begroting van de VRGZ bestaat uit:

- de (overkoepelende) accenten uit het beleidsplan 2020-2023 die in 2021 worden opgepakt;
- Crisis- en Rampenbestrijding (Brandweer en sector Crisisbeheersing);
- Regionale Ambulancevoorziening;
- interne bedrijfsvoering.

In het tweede hoofdstuk wordt beschreven welke (overkoepelende) accenten uit het beleidsplan 2020–2023 in 2021 worden opgepakt. Het beleidsplan omvat een periode van vier jaar en vormt de kapstok van de bestuurlijke stukken. De begroting van 2021 is gebaseerd op dit beleidsplan en ook de tussentijdse rapportages worden daarvan afgeleid. De samenhang tussen meerjarenplan, de jaarlijkse plannen en de financiële cyclus is als volgt:

In het derde en vierde hoofdstuk worden de jaarplannen van de twee programma's van de veiligheidsregio weergegeven: Crisis- en Rampenbestrijding (Brandweer en sector Crisisbeheersing) en de Regionale Ambulancevoorziening. In hoofdstuk vijf en zes volgen de paragrafen en de financiële uiteenzetting. In hoofdstuk 7 zijn de bijlagen opgenomen.

2

Beleidsplan

2 Beleidsplan 2020-2023

In december 2019 is het regionaal beleidsplan voor de periode 2020-2023 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. In het beleidsplan worden de kernactiviteiten van de veiligheidsregio, de accenten voor de betreffende beleidsperiode en een aantal specifieke risico's benoemd. Dit hoofdstuk van de begroting 2021 volgt dezelfde indeling: eerst wordt kort ingegaan op de kernactiviteiten en vervolgens wordt bij elk van de vier geformuleerde accenten beschreven wat uitgangspunt en doel is, met daarbij aangegeven wat we in het begrotingsjaar 2021 gaan realiseren (dit wordt in de programmahoofdstukken verder uitgewerkt). Het hoofdstuk sluit af met een korte beschrijving van de specifieke risico's. In bijlage 7.4 bij de begroting is het volledige activiteitenoverzicht van het beleidsplan opgenomen.

2.1 Kernactiviteiten

Operationele dienstverlening op de terreinen van ambulancezorg, brandweer, meldkamer en de voorbereiding op en bestrijding van rampen en crises zijn de belangrijkste taken van de veiligheidsregio. Deze dienstverlening op het terrein van fysieke veiligheid moet betrouwbaar en adequaat zijn. Op het terrein van fysieke veiligheid is de VRGZ de partner voor gemeenten en andere instellingen. De veiligheidsregio verleent haar diensten aan iedereen die woont, verblijft of werkt in de regio Gelderland-Zuid. Deze dienstverlening wordt vormgegeven tegen de achtergrond dat borging of herstel van veiligheid geen statisch begrip is.
Immers, maatschappelijke, politieke, demografische, technologische en klimatologische ontwikkelingen leiden tot verandering van risico's en wijziging in de perceptie wat veiligheid betekent. Dit betekent voor de veiligheidsregio een continue bezinning op wat de rol van de veiligheidsregio is als het gaat om die veiligheid en wat dit vervolgens betekent voor de organisatie. De basistaken van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid zijn als volgt in het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 gecategoriseerd: wettelijke taken, adviesfunctie, een veilige en gezonde leefomgeving, multidisciplinaire basistaken en informatievoorziening.

2.2 Accenten

2.2.1 Samenwerking en afstemming

Uitgangspunt

Het eerste accent zoals beschreven in het beleidsplan 2020–2023 betreft samenwerking en afstemming.

In 2018 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de notitie 'Wij in verbinding'. Daarin werd de navolgende ambitie beschreven: Wij zijn dé partner op het gebied van fysieke veiligheid met oog voor sociale veiligheid. Wij leveren uitstekende dienstverlening aan iedereen die woont, werkt en verblijft in Gelderland-Zuid en dragen daarmee in belangrijke mate bij aan een veilige leefomgeving. Wij worden gekenmerkt als verbinders van veiligheid en staan midden in de samenleving.

Vanuit deze gedachte is er bewust voor gekozen om het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 in verbinding met partners tot stand te brengen. Er zijn samenwerkingsrelaties aangegaan met

gemeenten en andere partijen en deze zijn nadrukkelijk betrokken geweest bij het maken van keuzes van de inhoudelijke activiteiten van de VRGZ. Samenwerking en afstemming is dan ook het eerste van de vier accenten van het regionaal beleidsplan.

De veiligheidsregio faciliteert activiteiten om relevante experts (personen en instellingen) bij elkaar te brengen die zicht hebben op trends en ontwikkelingen en wat dit betekent voor de veiligheid in de regio. Met dit inzicht wordt bekeken wat de taakstelling, rol en verantwoordelijkheden van ieder zijn om een veilige samenleving zoveel mogelijk te borgen of om daarnaar terug te keren. Dit vereist een integrale, proactieve en naar buiten gerichte houding van de veiligheidsregio. Het investeren in die netwerkorganisatie is van groot belang. Veiligheid is een coproductie.

Doel

In 2023 willen we de samenwerking en afstemming versterkt hebben door een werkwijze te hebben opgezet om flexibel en alert aan te sluiten bij de continu in verandering zijnde leefomgeving en (hulpverlenings- en advies-) praktijk.

Wat gaan we doen in 2021?

De intensieve samenwerking met partners, zoals we die de afgelopen jaren hebben ontwikkeld, zetten we voort en bouwen we waar wenselijk verder uit. De samenwerking kunnen we nog beter faciliteren en borgen door de informatie-uitwisseling te versterken en de informatiestromen beter te managen. Daarom is een project gestart dat de verschillende behoeften aan interne en externe informatievoorziening bundelt in de ontwikkeling van ons informatiemanagement.

Informatiemanagement

Om in 2023 de beoogde samenwerking intern, maar zeker ook extern, verder te professionaliseren, krijgt het onderwerp informatiemanagement hoge prioriteit in 2020 en 2021. In 2019 en 2020 (met doorloop naar 2021) wordt in kaart gebracht op welke fronten (koud en warm, intern en extern) en met welke middelen de grootste kwalitatieve winst behaald kan worden voor sturing van en informatie-uitwisseling binnen de VRGZ-organisatie en voor de samenwerking met externe partners.

Onder het begrip informatiemanagement wordt meegenomen de aanpassing van de digitale infrastructuur van de VRGZ aan de Omgevingswet en de ontwikkeling van een visie op informatie-uitwisseling in de witte keten.

Veiligheidsinformatieknooppunt

Een bijzonder onderdeel binnen informatiemanagement is de ontwikkeling van een VIK (Veiligheidsinformatieknooppunt, ook wel veiligheidsinformatiecentrum genoemd). Via diverse kanalen en op basis van afspraken met onze partners bereikt ons informatie die relevant kan zijn voor het risicobeeld en incidenten in onze regio. Door goede samenwerkingsafspraken en ontwikkeling van de (digitale) mogelijkheden is de informatiestroom de afgelopen jaren enorm toegenomen. Dit maakt het mogelijk om ontwikkelingen en risico’s eerder en beter in beeld te hebben. Dit vraagt om goede ontsluiting van de informatie en maatschappelijke en/of bestuurlijke

duiding aan die informatie. Een VIK is de facilitator hiervan. In 2020 volgt een voorstel in welke vorm een VIK wordt geoperationaliseerd.

Flexibele crisisorganisatie

Een tweede speerpunt vallend onder het accent `samenwerking en afstemming' is het werken aan een flexibele crisisorganisatie. In 2020 en 2021 wordt een visie op de flexibele crisisorganisatie ontwikkeld.

Van oudsher is de crisisorganisatie gericht op kortdurende crises, waarbij vitale functies continu uitgevoerd worden. Nieuwe soorten en langdurige crises en een samenloop van de effecten van diverse crises stellen echter andere eisen aan alarmeren, opschalen en samenwerken binnen de crisisstructuur. Rekening moet worden gehouden dat vitale functies kunnen uitvallen of afhankelijk van de aard van de crisis niet nodig zijn. Daarom wordt, met behoud van de kracht van de crisisorganisatie zoals wij die nu kennen, doorontwikkeld naar een toekomstbestendige structuur en werkwijze. Daarin staan wij niet alleen, ook landelijk zien we dat veiligheidsregio's en het IFV zich richten op flexibilisering. Wij sluiten waar mogelijk aan bij deze landelijke ontwikkeling met oog voor behoud van wat in Gelderland-Zuid nodig is. Het begrip flexibiliteit krijgt in 2021 versterkte aandacht bij werving en selectie, opleiden, trainen en oefenen, evalueren en door te werken met thema's die meebewegen met de samenleving.

2.2.2 Risicogerichte benadering

Uitgangspunt

Het tweede accent uit het eerdergenoemde beleidsplan is gebaseerd op een actueel regionaal risicoprofiel. Dit profiel laat op hoofdlijnen een vergelijkbaar beeld als de afgelopen jaren zien met betrekking tot het gehele gebied van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. De risico's en de mogelijke aantasting van veiligheid zijn niet overal hetzelfde. Een standaardaanpak van onveilige situaties is niet overal opportuun. Aan de hand van die risicogerichte benadering wordt bekeken welke dienstverlening maatschappelijk, bestuurlijk en financieel proportioneel is. Met dit als uitgangspunt zijn in het verleden door het Algemeen Bestuur een risicogericht programma en een brandweerzorgplan, basisbrandweerzorg en spreiding van een aantal specialismen vastgesteld. De hieruit voortvloeiende dienstverlening door de veiligheidsregio is daardoor steeds gedifferentieerder.

Overeenkomstig hiermee is de beoordeling of de meer gedifferentieerde dienstverlening ook adequaat is. Een uniform gehanteerde kwantitatieve tijdsnorm die bepaalt of een dienstverlening goed is verricht, is onvoldoende maatgevend. Op landelijk niveau wordt gekeken naar de ontwikkeling van kwaliteitsnormen die meer recht doen aan de beoordeling of een dienstverlening adequaat is verricht.

Doel

Aan de hand van die risicogerichte benadering wordt bekeken welke dienstverlening maatschappelijk, bestuurlijk en financieel proportioneel is.

Wat gaan we doen in 2021?

Omgeving

In 2021 wordt gewerkt aan een nieuw regionaal evenementenbeleid, de voorbereiding van zorginstellingen op regionale risico's en wordt nagegaan welke risico's uit het regionale risicoprofiel en andere risico-inventarisaties in de gemeente spelen en op basis waarvan de veiligheidsregio zal adviseren ten behoeve van een veilige regio.

2.2.3 Weerbare samenleving

Uitgangspunt

Een weerbare samenleving vormt de kern van het derde accent uit het beleidsplan. De ingewikkelder wordende maatschappij laat een steeds grotere afhankelijkheid van systemen en voorzieningen zien die zorgen voor verwevenheid en het optreden van keteneffecten. Crises kenmerken zich steeds meer doordat zij een hybride karakter hebben, complexer zijn en een langere aanloop en nasleep hebben. Dat vraagt om nieuwe vormen van samenwerken. Crisisbeheersing wordt beïnvloed door deze vervagende grenzen in de samenleving en dit brengt nieuwe uitdagingen met zich mee voor een organisatie als de veiligheidsregio.

De veiligheidsregio is niet uitgerust om alle denkbare risico's zelf het hoofd te bieden en is daarvoor ook niet in het leven geroepen. Belangrijk is echter dat de regio met de kernactiviteiten als basis fungeert als facilitator om relevante experts (personen/instellingen) bij elkaar te brengen die zicht hebben op actuele gebeurtenissen, trends en ontwikkelingen en wat dit betekent voor de veiligheid in de regio op de korte en langere termijn. Met dit inzicht wordt bekeken wat de taakstelling, rol en verantwoordelijkheden van ieder is om een veilige samenleving zoveel mogelijk te borgen of daarin terug te keren. Dit vereist een organiserend vermogen en een integrale, proactieve en naar buitengerichte houding van de veiligheidsregio. Het investeren in die netwerkorganisatie is van groot belang. Veiligheid is een coproductie. Het al bestaande regionaal veiligheidsoverleg kan als overlegplatform worden gebruikt om inzichten daarover met elkaar af te stemmen. Dit vergt een proactieve inzet van medewerkers die bereid zijn over de eigen grenzen heen te kijken en de noodzaak te onderkennen dat veiligheidsvraagstukken alleen in gezamenlijkheid kunnen worden opgelost. De VRGZ neemt zeker op het terrein van fysieke veiligheid daarin procesverantwoordelijkheid.

Juist de netwerksamenleving in relatie tot de onderlinge afhankelijkheid maakt dat iedereen een eigen verantwoordelijkheid heeft om voor zover mogelijk voor zichzelf en anderen te zorgen. Maar ook om calamiteiten door eigen handelen te voorkomen. Deze verantwoordelijkheid neemt de overheid niet uit handen. Het overheidsoptreden is aanvullend op de zelfredzaamheid van inwoners en de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven. De overheid stimuleert inwoners zich medeverantwoordelijk te voelen, ook op het gebied van veiligheid.

Doel

De weerbaarheid van de samenleving (inwoners, bedrijven, instellingen) in Gelderland-Zuid vergroten; het vertrekpunt is hierbij ‘veiligheid is van ons allemaal en iedereen is hulpverlener’.

Wat gaan we doen in 2021?

Zelfredzaamheid

In de afgelopen beleidsperiode is gewerkt aan zelfredzaamheid, burgerparticipatie en communicatie om bij te dragen aan de zelfredzaamheid van de inwoners van Gelderland-Zuid. Ook het bevorderen van het bewust zijn van de eigen verantwoordelijkheid om goed voorbereid te zijn maakt hier deel van uit. Dit zetten we de komende jaren voort.

Bevolkingszorg

In 2021 wordt vanuit bevolkingszorg de burgerparticipatie en burgerhulpverlening nader vormgegeven en in samenwerking met de gemeenten nagegaan op welke wijze uitbreiding kan plaatsvinden van het aantal inwoners dat beschikt over AED/reanimatie, BHV- en EHBO-kwalificaties.

2.2.4 Een toekomstbestendige veiligheidsregio

Uitgangspunt

Tot slot wordt het laatste accent beschreven. In de programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 is zo veel mogelijk rekening gehouden met nu al voorzienbare ontwikkelingen die op de veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat deze bekend zijn. Echter, de beleidsmatige en financiële consequenties zijn voor de veiligheidsregio op dit moment nog onduidelijk. Hieronder worden deze ontwikkelingen genoemd.

Doel

Een veiligheidsregio die voor de uitvoering van haar taken voorbereid is op de uitdagingen van de komende jaren.

Wat gaan we doen in 2021?

Op elk van de genoemde onderdelen zal de veiligheidsregio aan het bestuur rapporteren over de beleidsmatige, organisatorische (inclusief operationele) of financiële consequenties.

Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) Oost-Nederland

Om de kwetsbaarheid van de dienstverlening door de meldkamer Gelderland-Zuid te verminderen en de kwaliteit en continuïteit te borgen heeft het bestuur in 2019 ingestemd om de meldkameractiviteiten te verplaatsen naar Arnhem. Dit is in feite een tussenstap op weg naar de samenvoeging van de meldkamers van de Veiligheidsregio’s Gelderland-Zuid, Gelderland Midden,

Noord- en Oost-Gelderland, Twente en IJsselland in Apeldoorn. Het streven is dat deze samenvoeging plaatsvindt in 2022.

Bij de verwachte inwerkingtreding per 1 januari 2020 van de Wijzigingswet meldkamer is de politie verantwoordelijk voor het beheer en instandhouding van de meldkamers. De verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio's voor het beheer en instandhouding van de meldkamerfunctie vervalt dan.

De veiligheidsregio's zijn en blijven wel verantwoordelijk voor de samenvoeging van de meldkamers naar één meldkamer in Oost-Nederland en de uitoefening van de meldkamerfunctie.

Voor het bestuur is van belang dat in aansluiting op de landelijke regelgeving in samenspraak met de betrokken vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland en de politie/LMS een convenant wordt voorbereid, waarin wordt vastgelegd op welke wijze de regionale governance en sturing van de meldkamerfunctie in Oost-Nederland plaatsvindt. Dit is van belang, omdat de veiligheidsregio's en daarmee de burgemeesters verantwoordelijk blijven voor een juiste uitvoering van de meldkamerfunctie.

De veiligheidsregio's blijven daarnaast in de nieuwe situatie na samenvoeging verantwoordelijk voor de sturing op de multi-taken, multi-samenhang en opschaling, werkgeverschap centralisten brandweer, criteria voor grootschalig optreden, invulling van de CaCo-functie, de aansturing en opleiding van de CaCo's, multi OTO-taken en OMS-taken.

In het verlengde hiervan is van belang dat in samenspraak met de betrokken vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland en de politie/LMS een convenant wordt voorbereid, waarin wordt vastgelegd aan welke (kwalitatieve) prestatie-eisen de meldkamerfunctie moet voldoen, inclusief de multi-taken van de nieuwe meldkamer in Oost-Nederland.

Vrijwilligheid brandweer

In 2018 is gebleken dat het stelstel van vrijwilligheid bij de brandweer niet in lijn is met Europese regelgeving. Vervolgens is in overleg met de minister van Justitie en Veiligheid besloten om een zogenaamde denktank de opdracht te geven te onderzoeken hoe, met behoud van vrijwilligheid, de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten, zodat wordt voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Het resultaat hiervan is dat door een taakdifferentiatie tussen de vrijwilligers en de beroepsmedewerkers mogelijk kan worden voldaan aan de Europese regels.

Om te komen tot een afgewogen en zorgvuldig besluit, hebben het Veiligheidsberaad en de minister de denktank gevraagd om de mogelijke consequenties van deze denkrichting inzichtelijk te maken voor alle veiligheidsregio's en gesprekken aan te gaan met alle betrokken partners, onder wie de vrijwilligers zelf.

Op 19 december 2019 is door het Algemeen Bestuur besloten nader onderzoek te doen in de regio wat de consequenties zijn van de voorgestelde denkrichting. Het resultaat hiervan wordt verwacht in april 2020. Het voornemen is dat op landelijk niveau in juni 2020 besluitvorming plaatsvindt over de gewenste taakdifferentiatie tijdens het overleg van het Veiligheidsberaad met de minister.

Afhankelijk van deze besluitvorming wordt één en ander nader uitgewerkt in 2020 en 2021.

Het voornoemde onderzoek naar de taakdifferentiatie interfereert met het in hoofdstuk 3.1.1 beschreven bestaande (landelijk) programma Vrijwilligheid. Daarin wordt onderzocht:

1. werving en behoud van vrijwilligers met als doel de bezetting en paraatheid van posten op peil te kunnen houden, en
2. het verkennen van mogelijkheden voor de langere termijn om het vrijwilligersstelsel robuuster en toekomstbestendiger te maken.

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

Op 1 januari 2020 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking getreden. Voor het personeel van de veiligheidsregio's, niet zijnde het ambulancepersoneel dat in dienst is van de veiligheidsregio's (omdat dit personeel een eigen CAO volgt), is uitstel verleend. Om dit uitstel was verzocht vanwege de complexe situatie van werkgeverschap waarmee de veiligheidsregio's te maken hebben: verschillende soorten groepen van personeel (kantoorpersoneel, beroepsbrandweerlieden, vrijwillige brandweerlieden en medewerkers met een beschikbaarheids- en bereikbaarheidsaanwijzing). Formeel is het nu zo geregeld dat de van rechtswege omzetting van de huidige aanstelling van het personeel van de veiligheidsregio's naar een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, geschiedt op een later te bepalen tijdstip, bij Koninklijk Besluit te bepalen.

Vooruitlopend op de toepassing van de Wnra op veiligheidsregio's wordt bekeken op welke wijze de toekomstige collectieve arbeidsvoorwaardenvorming voor het personeel van de veiligheidsregio's vorm kan krijgen. Door de voorzitter van het Veiligheidsberaad is aan alle veiligheidsregio's gevraagd zich te beraden om aan te sluiten bij een bestaande werkgeversvereniging óf een eigen werkgeversvereniging te creëren. Het voornemen is dat het Veiligheidsberaad op 12 juni 2020 tot een gedragen keuze komt en een besluit neemt over vervolgstappen.

Wetsvoorstel ambulancevoorziening

In de inleiding van de begroting 2020 staat beschreven dat de vigerende Tijdelijke wet ambulancezorg (Twaz) de procedure regelt waarlangs RAV's een zogenaamde aanwijzing tot het verrichten van ambulancevervoer kunnen verkrijgen. In december 2012 heeft de RAV Gelderland-Zuid een dergelijke aanwijzing ontvangen. De Twaz heeft een looptijd tot 1 januari 2021 en wordt uiterlijk op die datum vervangen door een nieuwe Wet Ambulancezorg. Tot dat moment zijn de huidige aanwijzingen door het ministerie van VWS bevroren, teneinde een `level playing field' te behouden. Ongewis was of sprake zou zijn van een aanbesteding van vergunningen en welke mate van concurrentie dit met zich brengt.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft in november 2019 advies gevraagd aan onder meer veiligheidsregio's over zijn voornemen een nieuwe wet Ambulancevoorzieningen in werking te laten treden. In deze wet geeft de minister aan dat hij voornemens is per veiligheidsregiogebied één aanbieder aan te wijzen die de ambulancezorg verzorgt. De huidige aanbieders zouden deze aanwijzing krijgen. De minister sluit iedere vorm van concurrentie uit.

Voor Ambulancezorg Gelderland-Zuid betekent dit voortzetting van de huidige taken. De minister geeft in zijn wetsvoorstel ook aan dat hij samen met het veld werkt aan kwaliteitscriteria die gebruikt

kunnen worden voor de beoordeling of ambulancezorg adequaat geschiedt. Deze kwaliteitsnormen opgesteld in het nieuwe kwaliteitskader Ambulancezorg krijgen een expliciete plek in de nieuwe wetgeving. Daarmee is de huidige kwantitatieve normering dat in tenminste 95 % van de zogenaamde A1-meldingen een ambulance binnen 15 minuten na aanname van de melding ter plaatse is, niet de enige bepalende factor.

In hetzelfde voorstel wordt aangegeven dat de minister een overheidscommissaris wil benoemen die zitting heeft in het Algemeen Bestuur. Deze commissaris kan besluiten van het Algemeen Bestuur tegenhouden als deze niet in het belang zijn van de permanente beschikbaarheid van goede ambulancevoorzieningen. Deze toezichthouder ziet toe op het functioneren van het Dagelijks Bestuur waar dit bestuur tot taak heeft te zorgen voor voldoende en goede ambulancezorg. De toezichthouder heeft periodiek overleg met de minister en is verantwoording verschuldigd aan de minister. De inwerkingtreding van de wet is voorzien op 1 januari 2021. In de loop van 2020 wordt duidelijk hoe de definitieve wet er uit ziet en wat dit betekent voor de bestuurlijke processen en besluitvorming en regelgeving zoals de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

De Wet veiligheidsregio's wordt geëvalueerd. In de zomer van 2019 is hiertoe een evaluatiecommissie ingesteld. De evaluatie is van belang om zicht te krijgen op het functioneren van het stelsel zoals beschreven in de Wet veiligheidsregio's, zowel ten aanzien van de bestuurlijke als operationele componenten. Het gaat daarbij om de realisatie van efficiënte en kwalitatief hoogwaardige brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing onder bestuurlijke regie. De evaluatiecommissie heeft tot taak de doeltreffendheid en de effecten van de Wet veiligheidsregio's en onderliggende regelgeving in de praktijk te onderzoeken en daarbij ook te bezien of de huidige wet bruikbaar is in het licht van actuele en toekomstige dreigingen, maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in de crisisbeheersing. Het is de bedoeling dat de evaluatie zo wordt uitgevoerd dat deze inzicht biedt in wat goed werkt, waar verbetermogelijkheden zijn en wat bij knelpunten de oplossingsrichtingen zijn. De evaluatiecommissie brengt uiterlijk eind 2020 haar onderzoeksrapport uit.

De minister heeft aangegeven dat de evaluatie vorm wordt gegeven in afstemming met het Veiligheidsberaad en dat het voor de hand ligt dat daarbij ook de schaal van de veiligheidsregio's en de samenwerking met ketenpartners worden meegenomen als punten in de evaluatie.

Het is nog onduidelijk welke beleidsmatige en financiële consequenties voortkomen uit deze evaluatie.

Strategisch Plan Vastgoed (SPV)

Er is afgesproken dat er een strategisch vastgoedplan komt waarin in meerjarig perspectief helder is wat de inhoudelijke opgaven zijn en hoe dit zich verhoudt met de financiering. Het bestuur wordt in 2020 over het strategisch plan geïnformeerd.

2.3 Specifieke risico's

Na het beschrijven van de kernactiviteiten en de vier accenten in de voorgaande twee paragrafen, volgen in deze paragraaf de specifieke risico's. In het beleidsplan zijn vier specifieke risico's genoemd waar de veiligheidsregio in de periode 2020-2023 mee te maken krijgt:

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Gevolgen cyberrisco's	Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Crisisbeheersing	2020-2021
Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/ veiligheid	Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Crisisbeheersing	2022-2023
Gevolgen extreem weer	Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Brandweer	2022-2023
Gevolgen energietransitie	Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Brandweer	2020-2021

Tabel 2.3.1: specifieke risico's 2020-2023

In het beleidsplan is uiteengezet dat elk (deel-) risico volgens een vaste structuur, aan de hand van een aantal vragen, wordt onderzocht en opgepakt.

Gevolgen cyberrisico's
Conform bovenstaande tabel gaat de veiligheidsregio in 2020 en 2021 specifiek aandacht schenken aan de gevolgen van cyberrisico's.

Gevolgen energietransitie
De veiligheidsregio legt gezien de recente landelijke ontwikkelingen (incidenten rondom brandende zonnepanelen en elektrische auto's) als het gaat om energietransitie, in de jaren 2020 en 2021 de prioriteit bij de gevolgen van de energietransitie (in plaats van de gevolgen van criminaliteit).

Voor beide onderwerpen geldt dat in eerste instantie het ambitieniveau wordt vastgesteld. Daarnaast wordt verkend wat de landelijke ontwikkelingen zijn en wordt nagegaan wat de mogelijkheden via het netwerk zijn om aan te haken op deze ontwikkelingen.

De energietransitie raakt vele partijen, maar ook de eigen organisatie. Voor het onderwerp energietransitie geldt dat, vooruitlopend op het ontwerpen van een meerjarig scenario, de veiligheidsregio kritisch bekijkt welke nieuwe aanschaffingen worden gedaan. Een voorbeeld is de afweging om geen dieselauto's meer aan te schaffen.

Voor alle genoemde risico's geldt dat het feit dat de veiligheidsregio deze onderwerpen onderzoekt, niet automatisch betekent dat zij in de lead is. Bij elk onderwerp wordt bij de uitwerking aangegeven wat de taak, rol en verantwoordelijkheden van betrokken partijen zijn. Een voorbeeld is dat als het gaat om cyberrisico's, de politie in de lead kan zijn en de veiligheidsregio volgt.

3

Programma Crisis- en Rampenbestrijding

3 Programma Crisis- en Rampenbestrijding

In het derde hoofdstuk van deze begroting wordt het programma Crisis- en Rampenbestrijding voor het begrotingsjaar 2021 verder uitgewerkt. In de eerste paragraaf staan de ontwikkelingen van de sector Brandweer centraal, in de tweede paragraaf wordt uiteengezet wat de sector Crisisbeheersing in 2021 gaat realiseren.

Binnen het programma Crisis- en Rampenbestrijding leveren wij samen met partners een bijdrage aan het beperken van de kans op een incident, ongeval of gevaarlijke situatie en aan het beperken van de mogelijke effecten hiervan als deze zich toch voordoen.

Het gaat hierbij om alle activiteiten die bijdragen aan het beperken van risico's, zowel ten aanzien van techniek en organisatie als ten aanzien van gedrag. Denk aan het adviseren van gemeenten en de omgevingsdiensten bij ruimtelijke plannen, bereikbaarheid en bluswatervoorziening, aan advisering bij bouw (vluchtwegen, rookmelders), advisering bij evenementen en het geven van voorlichting en handelingsperspectief.

Wij bereiden ons voor om daadwerkelijk goed te kunnen reageren op incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties en om onmiddellijk operationeel inzetbaar te zijn. Door goede voorbereiding verlenen we de juiste hulp op het juiste moment aan de juiste doelgroepen.

Het gaat hierbij om mono- en multidisciplinair oefenen en opleiden, ook met de ketenpartners, in de bestrijding van incidenten en calamiteiten en het voorzien in het vereiste materieel, informatievoorziening en communicatie. Voorbeelden van activiteiten daarnaast zijn het ontwikkelen, beheren en onderhouden van kennis, vaardigheden, contacten, materiaal en materieel.

Wij verlenen hulp in de breedste zin van het woord: we blussen branden, assisteren bij ongevallen, vervoeren patiënten, nemen meldingen van incidenten aan, sturen hulpverleners op pad en coördineren bij rampen en crises de hulpverlening.

Doel van ons optreden is het bestrijden van gevaarlijke situaties, het beperken van de impact hiervan en het verlenen van hulp om daarmee zo snel als mogelijk terug te keren naar de normale situatie van vóór het incident, de ramp of crisis.

Het gaat hierbij ook om de toepassing van alle maatregelen en procedures in het geval van een incident, ongeval of calamiteit die noodzakelijk zijn om de gevolgen ervan te bestrijden en te beperken.

De tabel met het overzicht van baten en lasten van het programma C&R en een toelichting op de verschillen staan in paragraaf 6.2.

3.1 Brandweer

Bij de sector Brandweer gaat in 2021 de aandacht met name naar de onderwerpen vrijwilligheid, paraatheid, gebiedsgerichte opkomsttijden en risicobeheersing.

3.1.1 Programma Vrijwilligheid

Diverse maatschappelijke, demografische en juridische ontwikkelingen noodzaken de brandweer om de robuustheid en toekomstbestendigheid van het stelsel van vrijwilligheid bij de brandweer te bespreken. Dit is in het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 opgenomen als speerpunt.

Landelijk is hiervoor een programma Vrijwilligheid opgezet, met twee onderdelen:

1. werving en behoud van vrijwilligers met als doel de bezetting en paraatheid van posten op peil te kunnen houden, en
2. het verkennen van mogelijkheden voor de langere termijn om het vrijwilligersstelsel robuuster en toekomstbestendiger te maken.

De brandweer herkent deze problematiek ook in onze regio en heeft daarom in 2020 een project opgezet om continuïteit in het krijgen en blijven van vrijwilligers te creëren. Ook in 2021 zullen uitkomsten en maatregelen op dat gebied uitgevoerd worden.

Voor het tweede onderdeel van het vrijwilligheidsstelsel volgt de brandweer het landelijke programma Vrijwilligheid.

Deze problematiek wordt de komende jaren ook sterk beïnvloed door een nieuwe factor: de taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers. Dit als gevolg van het gegeven dat het vrijwilligersstelsel niet voldoet aan Europese wet- en regelgeving. De denkrichting om tot een taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers te komen, kan ook voor de inrichting van de brandweerzorg in onze veiligheidsregio gevolgen hebben. Besluitvorming door het Veiligheidsberaad en de minister daarover wordt in juni 2020 verwacht.

3.1.2 Paraatheid

Versterken van de paraatheid van de posten is een speerpunt van de brandweer. Onder paraatheid wordt verstaan: een groep medewerkers die een bepaald voertuig kwalitatief en kwantitatief na alarmering binnen een gestelde tijd zodanig kan bemensen dat zij als eenheid ingezet mogen worden en hiertoe mogen uitrukken. Om inzicht te krijgen in eventuele knelpunten in paraatheid is in 2019 van elke post een paraatheidsbeeld opgesteld. In 2020 bekijken de brandweerposten op basis daarvan of maatregelen nodig zijn om de paraatheid van hun post te versterken en zo ja, welke dan effectief zijn. In 2021 en verder worden die maatregelen uitgevoerd.

3.1.3 Gebiedsgerichte opkomsttijden

Landelijk is een nieuwe uniforme systematiek ontwikkeld voor opkomsttijden van de brandweer: de gebiedsgerichte opkomsttijden. Bedoeling is om de huidige objectgerichte normen los te laten. De opkomsttijden worden in de nieuwe systematiek niet als losstaand beschouwd, maar in samenhang met noodzakelijke slagkracht en flankerend beleid op het gebied van risicobeheersing. In die zin sluit de systematiek naadloos aan bij de methodiek die in het ‘Brandweerzorgplan basisbrandweerzorg’ van VRGZ is toegepast.

Nieuw is dat aan een gebied een risiconiveau toegekend wordt met een bijbehorende bandbreedte van opkomsttijden. Het wettelijk maximum blijft een opkomsttijd van 18 minuten. De systematiek

stelt het Algemeen Bestuur beter in staat keuzes te maken en besluiten te nemen over de brandweerzorg en hierin transparant en gemotiveerd het ambitieniveau te bepalen. Zo kan het bestuur voor het dekkingsplan de ambitie qua opkomsttijden voor de eigen veiligheidsregio binnen de bandbreedte bepalen.

Het Veiligheidsberaad heeft deze systematiek in 2019 vastgesteld; de minister van Justitie en Veiligheid heeft aangegeven positief te staan ten opzichte van deze systematiek en het Besluit veiligheidsregio's daarop aan te willen passen. Voor het toepassen ervan is wel verzocht in het land eerst enkele pilots te houden met deze systematiek. In 2021 zet Brandweer Gelderland-Zuid de nodige stappen om deze systematiek toe te passen, onder meer door de start van de actualisatie van het Brandweerzorgplan basisbrandweerzorg.

3.1.4 Risicobeheersing

De sector Brandweer gaat Risicobeheersing, met de onderdelen Toezicht en Handhaving, advisering bouwen, Omgevingsveiligheid en Brandveilig Leven, in 2020 samen met gemeenten en omgevingsdiensten evalueren. Hierbij wordt ook besproken op welke manier in het reguliere werkprogramma aan de wens van gemeenten tot meer maatwerk tegemoetgekomen kan worden. Een geactualiseerd programma wordt naar verwachting in 2020 aan het bestuur voorgelegd; de uitvoering ervan geldt vanaf 2021.

3.2 Crisisbeheersing

De sector Crisisbeheersing vormt samen met de sector Brandweer het programma Crisis- en Rampenbestrijding.

3.2.1 Uitvoering (kern)taken Crisisbeheersing

De sector Crisisbeheersing heeft de volgende (wettelijke) kerntaken:

- Het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.
- Het zorgen voor goede informatie- en communicatievoorziening.
- Het inventariseren van risico's, uitmondend in een risicoprofiel.
- Het maken van wettelijke plannen (beleidsplan, crisisplan en rampenbestrijdingsplan).
- De coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening door de GHOR op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- Advisering van overheden op het gebied van risicobeheersing, zoals bij evenementen.
- Het alarmeren en opschalen van de multidisciplinaire crisisorganisatie.
- Het coördineren van de processen binnen bevolkingszorg en risicocommunicatie.
- Het organiseren van een multidisciplinair leeragentschap.
- Het onderhouden van netwerkmanagement.

Inherent aan deze taken is multidisciplinaire afstemming en medewerking van vele ketenpartners.

De sector Crisisbeheersing is in feite het hart van de veiligheidsorganisatie. Dit deel van de organisatie moet adequaat zijn uitgerust om samen met ketenpartners ervoor te zorgen dat bestuurders handelingsperspectief krijgen als zich een groot incident voordoet. Deze toerusting

vraagt steeds meer aandacht. Gezien de taakstelling van de sector Crisisbeheersing, de veranderende omgeving is het met de bestaande capaciteit binnen de sector Crisisbeheersing een uitdaging om de bestaande taken naar behoren te verrichten.

Sinds 2019 wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van de sector Crisisbeheersing. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn het in balans brengen van taken en formatie en het werken aan de gewenste organisatiecultuur. Gezien de aard van de sector blijft ontwikkeling en innovatie een continu proces, al zal het zwaartepunt – het vormgeven van de nieuwe sector – eind 2020 zijn afgerond. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat hogere eisen die worden gesteld aan crisisbeheersing, kunnen leiden tot een capaciteitsvraag.

3.2.2 (Door)ontwikkeling crisisorganisatie

Het beheren en ontwikkelen van de crisisorganisatie vormt de kern van de sector. In het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 is aangegeven dat we in 2023 willen beschikken over een flexibele crisisorganisatie. Dit is bijvoorbeeld een crisisorganisatie die ingericht kan worden, ook zonder opschaling. Maar ook de flexibilisering van GRIP (o.a. asynchroon opschalen) maakt hier deel van uit. In 2020 maken we een start met deze ontwikkeling.

Daarnaast is ook gebleken dat de opkomst van de sectie Bevolkingszorg binnen de crisisorganisatie kwetsbaar is. Eind 2019 is op advies van de VRGZ door de gemeentesecretarissen besloten dat de kolom Bevolkingszorg op orde gebracht moet worden. Naast het opleiden, trainen en oefenen van een groot aantal nieuwe functionarissen betekent dit ook het onder de loep nemen van bestaande processen en in overleg met de gemeenten een betere aansluiting bij de reguliere gemeentelijke werkzaamheden.

In 2020 en volgende jaren wordt aandacht gegeven aan grotere betrokkenheid van en met het bestuur voor de opzet, deelname aan en evaluatie van Regionaal Beleidsteam (RBT)-oefeningen. Het zijn juist deze contactmomenten tussen de ambtelijke organisatie en het bestuur die van wezenlijk belang zijn om de crisisorganisatie (ambtelijk en bestuurlijk) op een hoger niveau te brengen en invulling te geven aan ieders verantwoordelijkheid.

3.2.3 (Door)ontwikkeling oefenen en evalueren

De komende jaren wordt er verder geïnvesteerd in het vakbekwaam worden en blijven in het multidisciplinair optreden, van zowel de brandweer, politie, bevolkingszorg, GHOR, crisiscommunicatie als informatiemanagement (IM). In de eindsituatie is er sprake van een integraal werkende oefenorganisatie, is de crisisorganisatie verder geprofessionaliseerd en worden observaties (waarnemingen en evaluaties) effectief opgevolgd. Er is dan sprake van een ‘lerende’ organisatie.

3.2.4 De lerende organisatie door te ontwikkelen

De komende jaren willen we behouden wat goed is, wat we de afgelopen jaren al hebben bereikt voor het lerend vermogen van het multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen. Daarnaast willen we integraal (multidisciplinair) investeren in de waarneemorganisatie om de manier van evalueren van oefeningen en de registratie daarvan te professionaliseren. Opgeleide waarnemers nemen de oefeningen waar volgens een eenduidige systematiek en alle oefeningen worden afgesloten met een evaluatie. De resultaten van de oefeningen worden voor alle partijen inzichtelijk gemaakt, geregistreerd en meegenomen in de volgende oefencyclus. Het leren van oefeningen door de crisisorganisatie, ambtelijk en bestuurlijk, en repressieve functionarissen wordt daardoor zo goed mogelijk gefaciliteerd.

3.2.5 Werken volgens een vaste oefen- en planningscyclus

Het vastleggen van de manier van opleiden, trainen en oefenen brengt structuur en overzicht aan in het vakbekwaam worden en blijven van de crisisfunctionarissen. Het helpt ook om doelgericht te oefenen en het opleiden, trainen en oefenen efficiënt te organiseren. We maken hierbij onderscheid in de oefencyclus en de planningscyclus. Het gaat hierbij niet alleen om initiële opleidingen en trainingen maar ook voldoende momenten (zoals opfrisdagen) of middelen (zoals e-learning, bibliotheken in de digitale samenwerkingsruimte) om kennis actueel te houden, gericht op multidisciplinair optreden.

3.2.6 Verdere professionalisering van de oefenstaf

De ambitie is om de professionaliteit van de oefenstaf te ondersteunen en te bevorderen door opleiden, trainen en oefenen. Dit gaat leiden tot een betere, vakbekwame, opgeleide, multidisciplinaire oefenstaf. De focus hierbij ligt op het multidisciplinaire samenwerken. De afspraak daarbij is dat de monodisciplinaire doelen en waarneming en de multidisciplinaire doelen en waarneming hierdoor niet zullen worden gehinderd. De ervaring van afgelopen jaren is dat beide ook goed naast elkaar kunnen bestaan.

3.2.7 Een volledig leeraanbod te bieden.

Om multidisciplinaire samenwerking te professionaliseren wordt een divers en breed aanbod aan oefeningen, informatiebijeenkomsten en andere vormen van kennisoverdracht aangeboden met als doel:

- het creëren van flexibele teams die elke crisis de baas kunnen en waarvan de leden kennis hebben van crisisonderwerpen, elkaars processen en zelfinzicht;
- het aanbieden van meer trainingsmomenten door flexibilisering cyclus en werkvormen (Virtual Reality, e-Learning, gecombineerde werkvormen);
- het uitbreiden van het relatienetwerk bij opleiden, trainen en oefenen (functionele ketens, andere veiligheidsregio's en nationale en internationale counterpartners);
- het aansluiten van en bij externe partners bij opleiden, trainen en oefenen.

3.2.8 Netcentrisch werken binnen de witte keten

Bij een verstoring van de geneeskundige zorg is het belangrijk dat de partners in de witte keten een actueel beeld van de situatie hebben. Netcentrisch werken heeft als doel dat er aan de hand van een actueel en consistent situatiebeeld binnen de ziekenhuizen, huisartsenposten, GGD'en en ambulancediensten betere besluitvorming gaat plaatsvinden tijdens een ramp of crisis, zodat de keten goed kan blijven functioneren. De GHOR is hierin de schakel tussen het geneeskundige beeld en het multidisciplinaire beeld van de crisisorganisatie. De verdere uitrol van deze werkwijze is afhankelijk van de keuzes die in 2020 gemaakt worden.

Aansluiting bij de ontwikkelingen in de digitale informatie-uitwisseling in de reguliere zorg, zoals het zicht op de behandel- en opnamecapaciteit, is daarbij belangrijk. Met de ontwikkeling van een zorgcoördinatiecentrum en de komst van één meldkamer in Oost Nederland te Apeldoorn medio 2022 moet de GHOR samen met de overige betrokken GHOR'en uit de regio's de informatielijnen in deze nieuwe structuren borgen, zodat de GHOR haar regie- en coördinatierol kan blijven uitvoeren.

3.2.9 Meldkamer

In aanloop naar de gezamenlijke meldkamer in Apeldoorn in 2022 zijn de ontwikkeling van de CaCo-functie en informatiemanagement belangrijke aandachtspunten. Voor dit laatste moet helder worden waar de scheidslijn komt te liggen tussen wat de regio's zelf doen en wat centraal in de meldkamer wordt belegd.

3.2.10 Burgerparticipatie en burgerhulpverlening

Eén van de door het Rijk gedefinieerde prestatie-eisen van bevolkingszorg is het nader vormgeven van burgerparticipatie en burgerhulpverlening. Dit wordt in 2021 vanuit bevolkingszorg voor de regio nader onderzocht. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat mensen die AED/reanimatie, EHBO, BHV en dergelijke hebben, eerder reageren als er een incident gebeurt. In samenwerking met de gemeenten wordt nagegaan of en hoe deelname aan AED-/reanimatie door inwoners plaatsvindt en of er mogelijkheden zijn om dit uit te breiden in 2021.

3.2.11 Evenementen

De druk op de evenementenadvisering is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Deze ontwikkeling kent diverse factoren, waaronder groei van de omvang van evenementen, een toenemend risicobewustzijn bij de gemeenten en een verloop van medewerkers – en daarmee kennis en expertise - bij gemeenten. In 2020 is gestart met het in beeld brengen van deze ontwikkelingen. Op basis daarvan gaan we een afweging maken hoe integrale evenementenadvisering vanuit de VRGZ in de toekomst het beste vormgegeven kan worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de eigen verantwoordelijkheid van de organisatoren van evenementen. Het streven is om in 2021 een gedeeld en gedragen beeld te hebben over evenementenadvisering in lijn met de daarvoor beschikbare formatie.

4

Programma Regionale Ambulancevoorziening

4 Programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV)

Het tweede programma bij de veiligheidsregio betreft de Regionale Ambulancevoorziening. In 2021 staan vier onderwerpen centraal: het Regionaal Beleidsplan Ambulancezorg GZ, de pilot Zorgcoördinatie, de managementstructuur en de doelmatige inzet van zorgdifferentiatie. Deze onderwerpen worden hieronder uiteengezet.

Zoals in hoofdstuk 2 al aangegeven komt er een nieuwe Wet ambulancevoorzieningen. Het kwaliteitskader ambulancezorg dat per 1 januari 2020 geïmplementeerd wordt krijgt een belangrijke plaats binnen deze nieuwe wet, zodat niet langer enkel de responstijd (= tijd vanaf het moment van melding tot het moment dat de ambulanceauto bij de plaats van het incident is) maatgevend is voor de geleverde kwaliteit van zorg.

Naast deze nieuwe wet ziet de ambulancesector in een korte tijd vele veranderingen op zich afkomen. Door het groeiend aantal zorgvragers in combinatie met de landelijke politieke wens om de stijgende financiële zorguitgave te doen afnemen, voelen steeds meer zorgaanbieders de noodzaak tot het ontwikkelen en doorvoeren van procesveranderingen. Naast de stijgende vraag worden de zorgvragen ook steeds complexer. De Nederlander wordt namelijk steeds ouder, maar niet per se gezonder. Van de Nederlandse bevolking heeft 58% één of meerdere chronische ziektes. Dit maakt dat ambulancemedewerkers met steeds meer factoren rekening dienen te houden.

4.1 Regionaal meerjarenbeleidsplan Ambulancezorg Gelderland-Zuid

Om op de juiste wijze invulling te geven aan en te acteren op alle interne en externe ontwikkelingen die de sector Ambulancezorg op zich af ziet komen, is het Regionaal Beleidsplan Ambulancezorg Gelderland-Zuid 2020-2023 ontwikkeld. Dit beleidsplan sluit aan op het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 van de veiligheidsregio, maar bevat enkel ambulancezorg-specifieke doelstellingen. De komende beleidsperiode richt de organisatie zich op de volgende vijf pijlers:

- **De patiënt centraal**

Het leveren van goede ambulancezorg is niet enkel het op tijd bereiken van de patiënt. Wij streven ernaar om, daar waar de situatie het toelaat, gezamenlijk met de patiënt te komen tot de beste zorg.

- **Samenwerking binnen en buiten de keten**

De ambulancehulpverlening is een belangrijke schakel binnen de acute zorgketen. Wij streven naar een goede samenwerking met onze crisis- en zorgpartners, waardoor de burger te allen tijde de juiste zorg op het juiste moment ontvangt. Hiervoor is uitwisseling van informatie van essentieel belang.

- **Aantrekkelijke organisatie voor onze medewerkers**

De vraag naar (acute) zorg is de afgelopen tijd toegenomen en naar verwachting zet deze trend door. Het aantrekken van zorgprofessionals blijkt echter een steeds grotere uitdaging. Voor het aantrekken en behouden van goede medewerkers dient de VRGZ een aantrekkelijke organisatie te zijn. Hiervoor zijn een goede werksfeer, goede arbeidsvoorwaarden, goede opleidingsmogelijkheden, goede huisvesting, investeringen ten aanzien van duurzame inzetbaarheid en doorgroeimogelijkheden van essentieel belang.

- **Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen**

De ambulancevoertuigen van Gelderland-Zuid legden in 2019 gezamenlijk 1.604.235 kilometers af. Dat staat gelijk aan het gemiddeld aantal afgelegde kilometers van 124 Nederlandse personenauto's. Als ambulancedienst ontkomen we niet aan het maken van veel kilometers, maar streven we er wel naar om onze werkzaamheden zo milieuvriendelijk mogelijk uit te voeren.

- **Goed bestuur**

We zien diverse grote ontwikkelingen op onze organisatie af komen, zowel intern als extern. De sector Ambulancezorg Gelderland-Zuid bereidt zich hierop voor om zo de acute zorg ook in de toekomst beschikbaar en toegankelijk te houden. Hiervoor is het de komende jaren van essentieel belang dat er goede bestuurlijke afstemming met onze partners plaatsvindt, er sprake is van helder beleid, voldoende financiële middelen en de juiste sturing. Zo kan de organisatie de vele ontwikkelingen het hoofd bieden.

4.2 Pilot zorgcoördinatie en behoefte aan digitale informatie-uitwisseling

Medio 2022 zal de Gemeenschappelijke meldkamer (GMK) van Arnhem naar Apeldoorn verhuizen. Ambulancezorg Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid hebben de keuze gemaakt om een beperkt aantal tafels te reserveren in Apeldoorn. In Apeldoorn zal de 112-aanname voor de regio's beantwoord worden. De melding kan vervolgens worden doorgezet naar het te ontwikkelen Zorgcoördinatiecentrum Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid. Hier kan de uitgifte plaatsvinden van de voertuigen en wordt verdere uitvraag gedaan om meer relevante informatie te verkrijgen over de patiënt. In de periode van 2020 tot 2022 wordt een pilot gestart om zorgcoördinatie te beproeven, indien in het voorjaar van 2020 subsidiegelden worden toegekend.

Het huidige beeld van een Zorgcoördinatiecentrum (ZCC) is een regionaal loket waartoe een patiënt met een acute zorgvraag zich kan wenden. Achter dit loket zijn medewerkers van diverse zorgaanbieders (huisartsen, huisartsenposten, spoedeisende eerste hulp, ambulancediensten, GGZ en thuiszorg) verenigd in een regionaal netwerk van acute zorg. Het ZCC kan zowel bestaan uit een fysieke samenvoeging van individuele zorgaanbieders (samenwonen) als uit een virtuele samenvoeging (samenwerken). De zorgvraag van de patiënt is het uitgangspunt van de zorgcoördinator die de patiënt zo snel mogelijk naar de juiste zorgverlener leidt. In dat kader wordt onder meer bekeken op welke wijze het Zorgcoördinatiecentrum de beschikking kan krijgen over medische gegevens van de aangesloten zorgpartijen en inzicht in de beschikbare behandel- en opnamecapaciteit van de zorginstellingen. Momenteel heeft de sector Ambulancezorg geen beschikking tot deze gegevens.

Het ontwikkelen van de softwareapplicaties en daarvoor benodigde koppelingen met bestaande applicaties zal een belangrijk onderdeel zijn van de pilot zorgcoördinatie. Zo worden ICT-applicaties gezamenlijk met zorgpartners ontwikkeld op het gebied van:

- digitaal verwijzen en overdragen in de keten;
- uitwisseling medicatie en patiënteninformatie;
- integrale inzage in de beschikbare behandel- en opnamecapaciteit.

In aansluiting op de hiervoor beschreven netwerksamenwerking en de inhoudelijke kerntaak om te zorgen voor goed ambulancevervoer wil de organisatie in gezamenlijkheid met Gelderland-Midden de kartrekker zijn als het gaat over informatie-uitwisseling in de acute zorgketen. De ontwikkelingen die gedaan worden in het kader van zorgcoördinatie vormen daartoe een mooie opstap.

De pilot zorgcoördinatie wordt apart gefinancierd via subsidiegelden. Voor de pilot is een uitvoerig projectplan opgesteld. Tijdens de pilot worden alle ketenpartners en het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) meegenomen. In samenhang met de eerdergenoemde pilot wordt bekeken hoe een en ander zich inhoudelijk, organisatorisch en financieel verhoudt tot de meldkamerontwikkeling in Oost-Nederland.

4.3 Managementstructuur

Door de snel veranderende maatschappij, de inhoudelijke opgaven die er zijn voor de sector Ambulancezorg, de samenwerking met Ambulancezorg Gelderland-Midden en het toekomstig verloop binnen diverse managementposities binnen de sector Ambulancezorg Gelderland-Zuid wordt in 2020 onderzoek gedaan naar een mogelijke nieuwe managementstructuur en vormgeving van de ondersteuning.

De nieuwe managementstructuur moet bijdragen aan een heldere verdeling van taken en verantwoordelijkheden en gestructureerde afstemmingsmomenten met als doel een toekomstbestendige organisatiestructuur.

4.4 (Doelmatige) Inzet zorgdifferentiatie

Na de implementatie van de medium-care ambulance in het voorjaar van 2020 kent Ambulancezorg GZ dadelijk vijf soorten ambulancevervoer:

- Rapid responder (solo verpleegkundige die ingezet kan worden voor A1- & A2-urgenties);
- ALS-ambulance (voor spoedvervoer en hoog complex gepland vervoer);
- Medium-care ambulance (voor midden complex gepland vervoer);
- Zorgambulance (Beperkte mogelijkheden aan boord inzetbaar voor laag complex gepland vervoer);
- Mobiele intensive care-Unit (MICU) (B1 vervoer van IC-patiënt).

De organisatie gaat in de komende periode 2020-2021 ten eerste per type vervoer beschrijven wat de organisatie verstaat onder doelmatige inzet en gaat beschrijven op welke wijze het type vervoer mogelijk gaat inspelen op de externe ontwikkelingen. Vervolgens gaat de organisatie meer sturen op doelmatige inzet van het gedifferentieerde vervoer met als doel efficiëntere verdeling van de groter wordende vraag naar ambulancezorg.

4.5 Kerngegevens ambulancezorg

Kerngegevens	
Eenheden	**Voorgenomen**
Opkomstlocaties	4
Voorwaardescheppende locaties	9
A-ambulances en B-ambulances	31
Mobiele Intensive Care Unit (MICU)	1
Rapid Responder voertuigen	4

Tabel 4.5.1: kerngegevens ambulancezorg

4.6 Streefwaarden ambulancezorg

Streefwaarden	
Operationele inzetprestatie	**Verwacht**
A1-ritten ambulance	Ca. 10.000
A1-ritten binnen 15 minuten	95%
A1-ritten gemiddelde meldtijd	max. 1:40
A1-ritten gemiddelde opstarttijd	max. 0:45
A1-ritten gemiddelde rijtijd	6:30
A1-ritten gemiddelde responstijd	8:55
A2-ritten ambulance	Ca. 8.000
A2-ritten binnen 30 minuten	98%
Vakbekwaamheid	
Medewerkers met bekwaamheidsverklaring	100%

Tabel 4.6.1: streefwaarden ambulancezorg

5

Paragrafen

5 Paragrafen

5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf komen de normering van de algemene reserve, het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit aan de orde. Daarnaast worden de risico's van de VRGZ beschreven. Voor het beleid omtrent weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt verwezen naar bijlage 7.6 Financiële spelregels.

5.1.1 Algemene reserve, weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

Programma Crisis- en Rampenbestrijding

Algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding Bedragen * € 1.000,-	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Norm eigen vermogen is 5% van de omzet	2.587	2.587	2.572	2.572
Algemene reserve rampenbestrijding	1.821	1.821	1.821	1.821
Percentage eigen vermogen van de omzet	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%

Tabel 5.1.1: algemene reserve C&R

Bestemde reserves worden niet meegenomen in deze toetsingstabel van het eigen vermogen.

Het saldo van de algemene reserve ligt beneden de norm van 5% als gevolg van het negatieve resultaat van 2017. Indien positieve resultaten behaald worden, geldt als uitgangspunt dat dit resultaat toegevoegd wordt aan de algemene reserve tot de bestuurlijke norm.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de benodigde capaciteit wordt gedekt door de beschikbare capaciteit. De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit is niet toereikend om de geïnventariseerde en gecalculeerde risico's (zie paragraaf 5.1.2) te dekken. Naarmate de gecalculeerde risico's zich daadwerkelijk voordoen zal de VRGZ hiervoor bezuinigingsmaatregelen treffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.

Programma RAV

De reserves van de RAV zien er als volgt uit:

Reserves aanvaardbare kosten RAV Bedragen * € 1.000,-	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
De minimale norm is 10% van de omzet	2.422	2.422	2.422	2.422
De streefwaarde is 15% van de omzet	3.633	3.633	3.633	3.633
Reserve aanvaardbare kosten MKA en RAV	1.014	1.014	1.014	1.014
Percentage eigen vermogen van de omzet	4%	4%	4%	4%

Tabel 5.1.2: reserve aanvaardbare kosten RAV

Cijfermatig haalt de Ambulancezorg GZ de minimale norm van 10% van de omzet niet. Dit wordt vooral veroorzaakt door het negatieve resultaat van 2019. In dat jaar is fors geïnvesteerd in uitbreiding van diensten en daardoor heeft de Ambulancezorg GZ dubbele lasten gehad voor het enerzijds opleiden van personeel en anderzijds het inhuren van externe capaciteit om de ambulanceritten op de weg te kunnen uitvoeren.

De Ambulancezorg GZ heeft in 2019 samen met zorgverzekeraars een kostenonderzoek uit laten voeren door een externe partij, die gekeken heeft naar kosten en budget. In de tweede helft van 2019 zijn de resultaten bekend geworden. Hieruit is gebleken dat de Ambulancezorg GZ op een aantal punten niet voldoende wordt gefinancierd. In het budget 2020 zijn structurele aanpassingen gedaan in vergoedingen voor het wagenpark, huisvesting, rentelasten en afschrijvingen. Het budget stijgt voor 2020 structureel met ruim € 500.000,- en loopt in de komende jaren structureel op tot ruim € 600.000,-. Daarnaast is een aantal incidentele vergoedingen toegekend. De verwachting is dat de Ambulancezorg GZ daarmee, samen met minder dubbele lasten in verband met het opleiden van nieuwe medewerkers in 2020 het tekort terug kan brengen.

De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit is niet toereikend om de geïnventariseerde en gecalculeerde risico's te dekken (zie paragraaf 5.1.2).

5.1.2 Risico's

Belangrijkste risico's

Ten opzichte van vorig jaar hebben zich de volgende mutaties voorgedaan:

Vervallen risico's

- Openbaar Meldsysteem (OMS): in het kader van de samenvoeging van de meldkamers wordt samengewerkt om het OMS in Oost-Nederland te harmoniseren. De verwachte daling van opbrengsten en kosten wordt via de meerjarenraming verwerkt en kan daardoor als risico vervallen.
- Verzekeringen: als gevolg van de stijging van het aantal en de omvang van claims in de afgelopen jaren zullen de verzekeringspremies stijgen. Het Algemeen Bestuur besloot in 2019 om deze hogere lasten structureel te financieren via de gemeentelijke bijdrage.
- Schoonwerken: in 2019 besloot het Algemeen Bestuur om additionele middelen beschikbaar te stellen in verband met schoonwerken waardoor er geen financieel risico voor de VRGZ meer bestaat.
- Uniformering arbeidsvoorwaarden: door diverse afspraken en maatregelen is het risico dermate afgenomen dat er geen bedrag meer gecalculeerd hoeft te worden.

Nieuwe risico's

- Rechtmatigheid: momenteel wordt de conceptwet in verband met de rechtmatigheidsverklaring opgesteld. Deze wet stelt dat het Dagelijks Bestuur in plaats van de accountant vanaf 2021 jaarlijks zal gaan verklaren (financieel) rechtmatig te hebben gehandeld. De verwachting is dat voor het opstellen van de verklaring extra mankracht nodig zal zijn ofwel dat de accountantslasten zullen gaan stijgen. Tot bekend is wat het (financiële) effect en het gekozen

ambitieniveau is ten gevolge van deze wet, zal in de benodigde weerstandscapaciteit rekening worden gehouden met dit onderwerp.
- Crisisorganisatie: er wordt in toenemende mate een beroep gedaan op de structuur van de crisisorganisatie zoals het voorbereidend bijeen roepen van het ROT en voorbereiding en advisering bij evenementen. Daarnaast wordt het gevuld houden van de diverse pools van de crisisorganisatie een steeds grotere uitdaging; de afgelopen jaren is het verloop bij de piketpools zowel bij de brandweer als bij de multi pools, stijgend.
- Cao-ontwikkelingen Ambulancezorg: in 2019 is besloten dat de inschaling van medewerkers die onder de cao Ambulancezorg vallen aan gaat sluiten bij de cao voor ziekenhuizen. Als gevolg hiervan stijgen de salarissen fors. Daarnaast kent de cao ziekenhuizen een salarisstijging van 5% (2020) en 3% (2021) en loopt een onderzoek naar inschaling van ambulancemedewerkers waarbij de verwachting is dat verpleegkundigen een FWG-schaal hoger worden ingeschaald. Dit geldt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020. Als gevolg hiervan kunnen de lonen tot 30% stijgen in de komende jaren. Het is onzeker in welke mate zorgverzekeraars deze stijging vergoeden.
- Omgevingswet: de kans bestaat dat de omgevingswet personele gevolgen heeft.
- Klimaatverandering/energietransitie: steeds nadrukkelijker zijn de veranderingen van het klimaat bij de VRGZ waarneembaar. Opleidingen, planvorming en benodigd materieel moeten daarop worden aangepast.
- Hack: tot vorig jaar werd dit niet als separaat risico opgenomen. De kans is klein, maar omdat het (financiële) effect groot is, is besloten een bedrag op te nemen.
- Pandemie: op het moment van opstellen van de begroting (eind maart 2020) volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het Coronavirus COVID-19 zich in snel tempo op. Duidelijk is nu al dat de VRGZ, vanwege haar rol in deze crisis extra lasten zal hebben en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. Een crisis van deze omvang en duur is niet in het risicomanagement gekwantificeerd omdat de exacte effecten nog niet in te schatten zijn. Van de begroting 2022 zal dit worden opgenomen.

Belangrijkste risico's

Een aantal risico's is niet verwijderd, gewijzigd of nieuw, maar vormen de meest relevante risico's voor de VRGZ. De risico's met de grootste impact zijn:
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) i.c.m. taakdifferentiatie vrijwilligers: zoals in de inleiding geschetst, voldoet het stelsel van vrijwilligheid niet aan de Europese vereisten. Landelijk wordt onderzocht op welke wijze hier invulling aan gegeven kan worden, de financiële consequenties zijn niet bekend. Zie de inleiding voor meer informatie.
- LMS en ZCC: de vorderingen met betrekking tot de schaalvergroting van de meldkamers zorgen sinds een aantal jaar voor een omvangrijk financieel risico. De VRGZ heeft een bedrag van € 500.000,- ontvangen vanuit het Rijk om dit risico te beperken. Ambulancezorg GZ start in 2020 samen met VGGM een pilot voor de vorming van een ZCC. Afhankelijk van de uitkomsten van de pilot zal nader bekeken worden hoe de meldkamer Ambulancezorg in de toekomst vormgegeven wordt. Tot het moment dat de werkelijke effecten bekend zijn wordt dit risico via het risicomanagement gecalculeerd.

In onderstaande tabel is een samenvatting van de risico's met financiële omvang opgenomen:

Risico's met financiële omvang Bedragen *€ 1.000,-	Totaal verwachtings-waarde	Totaal noodzakelijke risicocapaciteit	Noodzakelijke risicocapaciteit C&R	Noodzakelijke risicocapaciteit RAV
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	**3.450**	**2.546**	1.422	1.124
Maatschappelijke risico's	**375**	**76**	53	23
Economische risico's	**700**	**280**	196	84
Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency	**4.950**	**2.488**	1.490	998
Totaal	**9.475**	**5.390**	**3.161**	**2.229**

Tabel 5.1.3: risico's met financiële omvang

5.1.3 Kengetallen

Onderstaande kengetallen zijn opgenomen conform Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Kengetallen	Realisatie 2019	Gew. Begr. 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Netto schuldquote	69%	83%	80%	77%	76%	75%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	69%	83%	80%	77%	76%	75%
Solvabiliteitsratio	5%	4%	4%	4%	4%	5%
Structurele exploitatieruimte	-0,9%	-0,3%	-0,3%	-0,1%	0,0%	0,0%

Tabel 5.1.4: kengetallen

5.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande en gerealiseerde investeringen is opgenomen in paragraaf 6.7. In zijn algemeenheid worden kapitaalgoederen van de VRGZ onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur. De belangrijkste kapitaalgoederen betreffen de gebouwen.

5.3 Financiering

5.3.1 Beleid t.a.v. risicobeheer en financieringsportefeuille

Risicobeheer

Het verstrekken van leningen en garanderen van rente en aflossing van leningen is de VRGZ niet toegestaan.

Financieringsportefeuille

De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. Werkwijze, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Dit statuut is op 5 november 2015 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De VRGZ voert een risicomijdend beleid.

Voor de VRGZ geldt het schatkistbankieren voor decentrale overheden. Dit houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse Staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

5.3.2 Rente en treasury

In onderstaand renteschema worden de rentelasten, de toerekening aan taakvelden en het renteresultaat weergegeven (bedragen x € 1.000,-):

Renteschema (bedragen * €1.000,-)	2021
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.095
b. De externe rentebaten	0
Saldo rentelasten en -baten	**1.095**
c. De rente die aan taakvelden moet worden doorberekend/toegerekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.095
d1. Rente over eigen vermogen	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**1.095**
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) (2,0%)	1.233
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	138

Tabel 5.3.1: renteschema

Kasgeldlimiet

Het Ministerie van Financiën geeft aan welk bedrag mag worden gefinancierd met kortlopende geldleningen; de kasgeldlimiet. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld. Op basis van navolgend schema lijkt de VRGZ niet binnen de norm voor de kasgeldlimiet te blijven en zal indien nodig, langlopende schulden moeten worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet (bedragen * € 1.000,-)	1e kwt	2e kwt	3e kwt	4e kwt
Omvang begroting per 1 januari (is grondslag)	**76.162**	**76.162**	**76.162**	**76.162**
1 Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	6.245	6.245	6.245	6.245
2 Omvang vlottende korte schuld (+/+)				
- opgenomen gelden < 1 jaar	14.388	14.388	14.388	14.388
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
- ov. geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3 Vlottende middelen (-/-)				
- contante gelden in kas	747	747	747	747
- tegoeden in rekening-courant	0	0	0	0
- overige uitstaande gelden < 1 jaar	4.867	4.867	4.867	4.867
Toets kasgeldlimiet				
4 Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	8.774	8.774	8.774	8.774
Toegestane kasgeldlimiet (1)	6.245	6.245	6.245	6.245
Ruimte (+)/ Overschrijding (-) (1 - 4)	-2.529	-2.529	-2.529	-2.529

Tabel 5.3.2: kasgeldlimiet

Renterisiconorm

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken geeft het ministerie ook een renterisiconorm aan. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.

De uitkomst hiervan mag niet overschreden worden zodat een spreiding van de opgenomen leningen, looptijden en rente-aanpassingsdata en een eventueel hieruit voortvloeiende rentewijziging ontstaat.

De VRGZ blijft binnen de norm van de Wet Fido[1].

[1] Wet Financiering decentrale overheden

Renterisiconorm (bedragen * € 1.000,-)		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1	Renteherziening	0	0	0	0
2	Aflossingen	6.204	6.896	8.943	0
3	Renterisico (1+2)	6.204	6.896	8.943	0
4	Renterisiconorm	15.232	15.232	15.232	15.232
5a	Ruimte onder renterisiconorm	9.028	8.336	6.289	15.232
5b	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Berekening renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal (lasten + stortingen reserves)	76.162			
4b	Percentage regeling	20%			
	Renterisiconorm (4a x 4b)	15.232			

Tabel 5.3.3: renterisiconorm

5.4 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de taken waarvoor binnen de begroting geen afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het gaat dan om de wijze waarop de bedrijfsvoering plaatsvindt en een korte beschrijving van de ontwikkelingen die daarop van invloed zijn.

5.4.1 Ambtelijke organisatie

De hoofdstructuur van de VRGZ is in 2018 gewijzigd. In de nieuwe situatie wordt de VRGZ geleid door een directie bestaande uit twee leden: een directeur Crisisbeheersing en een directeur Brandweer- en Ambulancezorg. De GHOR (onderdeel van de sector Crisisbeheersing) wordt aangestuurd door de Directeur Publieke Gezondheid (DPG) die tevens directeur is van de GGD Gelderland-Zuid.

5.4.2 Besturing

Managers van sectoren en afdelingen zijn verantwoordelijk voor zowel de inhoud van hun beleidsterreinen als voor de budgetbeheersing om hun taken uit te voeren. Zij opereren als integraal manager en zijn dus naast genoemde inhoudelijke aspecten ook verantwoordelijk voor alle PIOFACH-taken (personeel, informatievoorziening en ICT, organisatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting). Dit alles wordt uitgevoerd binnen de door het Algemeen Bestuur en directie vastgestelde (financiële) beleidskaders. De directie ziet er op toe dat de ambtelijke organisatie integer handelt, de bestuursbesluiten goed uitvoert en bevordert de onderlinge samenwerking en samenhang tussen de sectoren en afdelingen en met de externe partners ten behoeve van integrale advisering aan het bestuur en de operationele taakuitvoering.

Binnen de vastgestelde kaders opereren de managers van de sectoren en afdelingen met een grote mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid waarbij medewerkers de vrijheid hebben om als professionals te opereren. Leidinggevenden stimuleren en ondersteunen hen in de ontwikkeling van hun professionaliteit.

5.4.3 Bedrijfsvoering

Integrale bedrijfsvoering

Eind 2018 is gestart met de inrichting van de nieuwe sector Bedrijfsvoering. Doel van het samengaan van de verschillende afdelingen is te zorgen voor een integrale, deskundige, klantgerichte en efficiënte sector waar met plezier en energie wordt gewerkt.

Over de inrichting van de sector Bedrijfsvoering heeft in 2019 besluitvorming plaatsgevonden waarin wordt uitgegaan van sturing op de productgerichte afdelingen (HRM, Financiën & Control, Vastgoed- en Facility Management en Informatievoorziening). De integraliteit van de sector komt tot uiting in de aansturing door één manager en de inrichting van een frontoffice en klantteams.

De verdere uitwerking van dit scenario gebeurt stapsgewijs. De inrichting van het organogram en de uitwerking van de leidinggevende functies heeft in 2019 plaatsgevonden. De leidinggevenden zijn nog niet allemaal op positie, hier wordt in 2020 verder invulling aan gegeven. In 2020 wordt gestart met de inrichting van de frontoffice en klantteams. Naar verwachting is dit in 2021 afgerond.

Nieuwe applicatie HRM & financiën

Naast de doorontwikkeling van de sector Bedrijfsvoering is de selectie van een nieuw geïntegreerd financieel en HRM-pakket afgerond (AFAS). Er is gekozen voor een oplossing die beide disciplines ondersteunt. Uitgangspunt is de organisatie van betere managementinformatie te kunnen voorzien en efficiënter te werken doordat een aantal applicaties samengevoegd zijn. In 2019 heeft een projectteam gewerkt aan de implementatie van het nieuwe pakket. Het systeem is per 1 januari 2020 in gebruik genomen en zal in 2020 en 2021 doorontwikkeld worden.

5.4.4 Informatiemanagement en ICT

In 2019 is de kantoorautomatisering gemoderniseerd, waarbij veel aandacht is besteed aan het optimaliseren van de beheer- en regieprocessen. Er is een gezamenlijk nieuw financieel en HRM-systeem geïntroduceerd. De doorontwikkeling hiervan zal in 2020 plaatsvinden.

In 2020 e.v. is er weer tijd om de aandacht naar andere aspecten van informatiemanagement te verleggen. In 2020 en 2021 zal de focus vooral uitgaan naar de volgende onderwerpen:

Geo-informatie

Zoals al bij de sectoren genoemd zal aanschaf en inrichting van een centrale opslagvoorziening en ontsluiting van externe bronnen en hulpmiddelen ten behoeve van analyse van data plaatsvinden.

Kernregistraties

De kernregistraties ‘objecten’, ‘personeel’ en ‘incidenten’ worden geïmplementeerd en uitgebouwd. Landelijk komen er blauwdrukken beschikbaar die een belangrijke bijdrage bieden aan het uitgangspunt ‘eenmalige opslag, meervoudig gebruik’. Daarmee wordt tegemoetgekomen aan de behoefte om op regionaal en landelijk niveau goede managementinformatie te kunnen genereren.

Informatieveiligheid

Voor wat betreft informatieveiligheid wordt in 2020 het normenkader voor alle overheden, de `Baseline Informatiebeveiliging Overheid’, van kracht. De nadruk ligt in deze nieuwe norm veel meer op risicomanagement, met een explicietere rol voor bestuurder en lijnmanagers: minder maatregelen en meer in control zijn. De bestuurder is verantwoordelijk voor informatieveiligheid. Het is aan de bestuurder om te bepalen welke risico’s hij bereid is te aanvaarden en te controleren of de organisatie de juiste maatregelen neemt om de risico’s terug te brengen tot een voor het bestuur aanvaardbaar niveau. Informatieveiligheid wordt steeds meer een integraal onderdeel van processen en besluitvorming. Binnen de sector Bedrijfsvoering wordt bezien op welke wijze de rol van chief information security officier (CISO) wordt ingevuld.

Landelijk verkeersplein

Het landelijk verkeersplein betreft het ontsluiten via de eigen infrastructuur van landelijke voorzieningen zoals LCMS, ELO en de database brandonderzoek. In 2020 vindt de fysieke koppeling aan de landelijke infrastructuur van de veiligheidsregio’s en het IFV plaats en kunnen landelijke applicaties en databronnen via deze infrastructuur worden ontsloten.

5.4.5 Documentaire informatievoorziening

Archiefwet

De huidige Archiefwet is verouderd en minder goed toe te passen op digitale informatie. De nieuwe Archiefwet (wetsvoorstel) wordt naar verwachting in 2020 van kracht. De komst van de wet betekent onder meer dat de bewaartermijn van informatie van 20 jaar naar 10 jaar wordt teruggebracht en eerder openbaar beschikbaar is. Verder zal digitale informatie bewaard worden en openbaar beschikbaar en te raadplegen blijven.

Door de toenemende digitalisering is informatieveiligheid een steeds belangrijker aspect. Om voldoende voorbereid te zijn op deze ontwikkelingen wordt door de afdeling Informatievoorziening de hiervoor noodzakelijke stappen gezet.

5.4.6 Vastgoed & Facility Management

De afdeling Vastgoed & Facility Management voert het beheer over 40 VRGZ- en 21 GGD-gebouwen, inclusief bijbehorende terreinen.

Huisvesting

Het onderwerp huisvesting heeft meerdere jaren de bestuurlijke agenda bepaald. De begrote budgetten voor huisvesting bleken een aantal jaren niet in overeenstemming met de daadwerkelijk benodigde budgetten. Op basis van een grondige schouw heeft het Algemeen Bestuur in juni 2019 besloten de onderhoudsbudgetten voor de kazernes te verhogen. Door gemeenten wordt voor de jaren 2020, 2021 en 2022 een incidentele bijdrage verwacht van € 300.000,- en vanaf 2021 een structurele bijdrage van € 480.000,-. De VRGZ draagt incidenteel in 2019 en 2020 € 480.000,- bij door de algemene reserve aan te spreken respectievelijk door een bezuiniging door te voeren.

Inkoop

De afdeling Inkoop heeft ten doel het ontwikkelen van en het adviseren over beleid, plus het uitvoeren van alle werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering en beheer van het inkoopbeleid door de inkoopfunctie. In 2020 wordt het inkoopbeleid herzien. De implementatie daarvan vindt plaats in 2021. Doelstelling is het verder professionaliseren van inkoop binnen de VRGZ. Dit draagt bij aan de rechtmatigheid, doelmatigheid en het bereiken van de organisatiedoelstellingen.

5.4.7 Financiën en control

Financiële informatie

Om de klanten (sectoren en gemeenten) beter te kunnen faciliteren wordt de financiële informatie verder geoptimaliseerd, verhelderd en waar mogelijk vereenvoudigd. De nieuwe applicatie voor HRM & Financiën biedt hier aanknopingspunten voor.

Rechtmatigheid

De afdeling Financiën zal voorbereidingen treffen met betrekking tot de rechtmatigheidsverklaring die vanaf 2021 overgaat van de accountant naar het Dagelijks Bestuur en in kaart brengen wat dit betekent voor de controlfunctie binnen de organisatie. Inmiddels is gesproken met diverse gemeenten en andere vergelijkbare organisaties om de consequenties in beeld te brengen. Hierover wordt het Algemeen Bestuur in 2020 geïnformeerd.

5.5 Verbonden partijen

De VRGZ werkt intensief samen met de Nationale Politie voor wat betreft de gemeenschappelijke meldkamer. Ditzelfde geldt voor de samenwerking met de GGD Gelderland-Zuid op het gebied van de bedrijfsvoering (geleverd door de afdelingen Vastgoed- en Facilitymanagement, HRM, ICT en Financiën & Control).

Er is geen sprake van een verbonden partij in die zin dat de VRGZ risico's draagt die vanuit de andere partij worden veroorzaakt. Wel zijn er kosten gemoeid met het eventueel verbreken van het samenwerkingsverband.

6

Financiële begroting

6 Financiële begroting

In hoofdstuk 6 wordt aan de hand van de balans en resultatenrekening uiteengezet wat voor 2021 tot en met 2024 verwacht wordt. Ook wordt het verloop van de reserves en voorzieningen uiteengezet en de meerjareninvesteringsplanning weergegeven.

Voor alle tabellen in de paragrafen 6.1 tot en met 6.3 geldt: er zijn geen incidentele baten of lasten noch structurele reservemutaties.

6.1 Baten en lasten Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten van de VRGZ weergegeven.

Overzicht baten en lasten VRGZ (x € 1.000,-)	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten						
Budget aanvaardbare kosten	21.504	23.629	23.675	23.675	23.675	23.675
Rijksbijdragen	7.705	7.093	7.063	7.063	7.063	7.063
Provinciale bijdragen	0	0	0	0	0	0
Gemeentelijke bijdragen	37.326	39.146	41.427	41.427	41.127	41.127
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.399	2.354	2.514	2.514	2.514	2.514
Overige opbrengsten	3.087	1.261	1.283	1.283	1.283	1.283
Totaal baten	**72.021**	**73.483**	**75.962**	**75.962**	**75.662**	**75.662**
Lasten						
Personeelskosten	51.915	53.445	55.004	54.854	54.804	54.804
Kapitaallasten	6.848	7.503	7.754	7.754	7.754	7.754
Wagenpark	2.740	2.653	2.885	2.885	2.885	2.885
Communicatieapparatuur	3.365	3.314	3.202	3.202	3.202	3.202
Huisvestingskosten	3.907	4.111	4.053	4.053	3.753	3.753
Overige bedrijfskosten	4.134	3.061	3.221	3.221	3.221	3.221
Onvoorzien	0	177	181	181	181	181
Rentebaten en -lasten	-228	-101	-138	-138	-138	-138
Bezuinigingstaakstelling	0	-480	0	0	0	0
Totaal lasten	**72.681**	**73.683**	**76.162**	**76.012**	**75.662**	**75.662**
Saldo van baten en lasten	**-660**	**-200**	**-200**	**-50**	**0**	**0**
Reservemutaties*						
Algemene reserve C&R	287	0	0	0	0	0
Reserve aanvaardbare kosten RAV	-1.135	0	0	0	0	0
Best.reserve meldkamer	450	-200	-200	-50	0	0
Best.reserve aanbest. ICT+HV	-136	0	0	0	0	0
Best.res. organisatieontwikkeling	-126	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

** -/- is onttrekking +/+ is toevoeging*

Tabel 6.1.1: overzicht baten en lasten veiligheidsregio

6.2 Baten en lasten Crisis- en Rampenbestrijding

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten weergegeven van het programma Crisis- en Rampenbestrijding.

Overzicht baten en lasten Programma C&R (x € 1.000,-)	Realisatie 2019	Gew begr 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten						
Rijksbijdragen	7.083	6.623	6.593	6.593	6.593	6.593
Provinciale bijdragen	0	0	0	0	0	0
Gemeentelijke bijdragen	37.326	39.146	41.427	41.427	41.127	41.127
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.399	2.354	2.514	2.514	2.514	2.514
Overige opbrengsten	2.823	1.186	1.208	1.208	1.208	1.208
Totaal baten	**49.631**	**49.309**	**51.742**	**51.742**	**51.442**	**51.442**
Lasten						
Personeelskosten	33.512	34.428	35.948	35.798	35.748	35.748
Kapitaallasten	5.830	6.257	6.485	6.485	6.485	6.485
Wagenpark	1.784	1.703	1.886	1.886	1.886	1.886
Communicatieapparatuur	2.767	2.837	2.702	2.702	2.702	2.702
Huisvestingskosten	3.664	3.863	3.809	3.809	3.509	3.509
Overige bedrijfskosten	1.827	825	1.069	1.069	1.069	1.069
Onvoorzien	0	177	181	181	181	181
Rentebaten en -lasten	-228	-101	-138	-138	-138	-138
Bezuinigingstaakstelling	0	-480	0	0	0	0
Totaal lasten	**49.156**	**49.509**	**51.942**	**51.792**	**51.442**	**51.442**
Saldo van baten en lasten	**475**	**-200**	**-200**	**-50**	**0**	**0**
Reservemutaties*						
Algemene reserve C&R	287	0	0	0	0	0
Best.reserve meldkamer	450	-200	-200	-50	0	0
Best.reserve aanbest. ICT+HV	-136	0	0	0	0	0
Best.reserve organisatieontwikk.	-126	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
* -/- is onttrekking +/+ is toevoeging						

Tabel 6.2.1: overzicht baten en lasten programma C&R

6.2.1 Toelichting verschillen begroting 2021 en de gewijzigde begroting 2020

Hierna volgt een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde begroting 2020 en de begroting 2021. De toelichting die leidt tot de gewijzigde begroting 2020 is opgenomen in bijlage 7.3.1.

Rijksbijdragen **-30**

Omdat de rijksbijdrage voor alle veiligheidsregio's deels niet is en wordt geïndexeerd ontvangt de VRGZ structureel € 110.000,- minder om de lasten te kunnen dekken. Met dit effect is in de begroting 2020 nog geen rekening gehouden. Het verschil ten opzichte van de begroting 2020 is € 30.000,-.

Gemeentelijke bijdrage **2.281**

De gemeentelijke bijdrage stijgt met € 2.281.000,- ten opzichte van de gewijzigde begroting 2020. Dit is het gevolg van een structurele bijdrage van € 480.000,- ten behoeve van het planmatig onderhoud van de kazernes en de indexering van 4,28%. Als gevolg van een aantal autonome ontwikkelingen zoals de samenvoeging van de meldkamers, de structureel hogere kapitaallasten en een structureel lagere indexering van de rijksbijdrage wordt een extra bijdrage gevraagd. Een deel van de hogere lasten als gevolg van de samenvoeging van de meldkamers wordt gefinancierd uit de vrijval van de hiervoor gevormde bestemde reserve en het terugbrengen van de meldkamerformatie, waardoor een extra bijdrage resteert van € 105.000,-. Een overzicht met de bijdrage per gemeente is opgenomen in paragraaf 7.1.

Opbrengsten bedrijfsvoering **160**

De VRGZ verzorgt de ondersteunende dienstverlening (PIOFACH-taken) aan de GGD. In 2021 stijgt dit bedrag met € 160.000,-, hier staan ook hogere kosten tegenover. De stijging betreft indexering, uitbreiding van de formatie voor applicatiebeheer en daarnaast betaalt de VRGZ een aantal lasten die voorheen door de GGD zelf werden betaald, zoals onder andere de bezetting van de receptie.

Overige opbrengsten **22**

De overige baten vallen in 2021 naar verwachting € 22.000,- hoger uit dan in 2020. In 2021 is een hogere opbrengst ten behoeve van FLO begroot (€ 50.000,-). Hier staan ook hogere personeelslasten tegenover. Daarnaast zullen de opbrengsten dalen als gevolg van een tariefverlaging voor de OMS-contracten (€ 40.000,-). Hiermee liggen de tarieven in lijn met de landelijke ontwikkeling op dit gebied. Een mix van hogere en lagere verwachte overige opbrengsten leidt tot een extra stijging van € 12.000,-.

Personeelskosten **1.520**

De belangrijkste oorzaak voor de stijging van € 1.520.000,- ten opzichte van 2020 is de indexering van de personeelslasten met 4,67%. Dit betreft 1,67% nacalculatie over 2019 (conform vastgestelde methodiek door het Algemeen Bestuur) en 3% indexering voor 2021.

Ten behoeve van het in eigen beheer oplossen van onder andere correctieve storingen is de formatie van facilitair uitgebreid (€ 55.000,-). De dekking hiervan is gefinancierd uit de huisvestingskosten omdat daar ook de kostenreductie zal plaatsvinden. Daarnaast is de formatie uitgebreid met 2 fte (€ 150.000,-) voor applicatiebeheer van de nieuwe kantoorautomatiseringsomgeving (zoals Office365). Deze uitbreiding wordt gefinancierd uit een daling van de kosten voor hosting (zie communicatieapparatuur) en een stijging van de doorbelasting aan de GGD (zie opbrengsten bedrijfsvoering). Ten behoeve van de continuïteit van de bezetting van de receptie van zowel de VRGZ als de GGD is er voor gekozen de medewerkers samen te voegen in een gezamenlijke pool (€ 70.000,-). Dit leidt tot uitbreiding van de formatie bij de VR die wordt gecompenseerd uit de doorbelasting aan de GGD. Tot slot is de formatie brandweercentralisten met 2 fte verlaagd als gevolg van de teruglopende OMS-bijdrage en vooruitlopend op de samenvoeging van de meldkamers (€ 120.000,-).

Kapitaallasten **228**

De kapitaallasten stijgen in totaal met € 228.000,-. Dit is het gevolg van indexering (€ 110.000,-) en een hoger investeringsvolume ten opzichte van de jaarlijkse afschrijving. Dit laatste komt doordat materieel structureel later vervangen wordt en dus een deel van het materieel al geruimere tijd volledig is afgeschreven. Dit wordt deels gecompenseerd door de lagere rentelasten (zie Rentebaten- en lasten).

Wagenpark **183**

De kosten voor wagenpark en werkmaterieel stijgen structureel met € 113.000,- als gevolg van duurdere storingen, onderhoud en schadeherstel van lesauto's die voor de rijvaardigheidstrainingen worden gebruikt en een stijging van het aantal schades dat buiten de verzekering om wordt hersteld. Deze stijging wordt deels gecompenseerd met de daling van de lasten voor communicatieapparatuur (zie hieronder). Daarnaast zijn de verzekeringspremies fors gestegen (€ 40.000,-) en worden hogere brandstofkosten verwacht als gevolg van de overgang van dieselauto's naar benzineauto's in het kader van energietransitie (€ 30.000,-).

Communicatieapparatuur **-135**

Voor communicatieapparatuur en automatisering is in 2021 minder begroot dan in 2020. Als gevolg van de uitbreiding van de formatie met 2 applicatiebeheerders zullen de kosten voor hosting € 65.000,- lager uitvallen. Daarnaast is een deel van het budget voor dataverbruik overgeheveld naar de kostencategorie Wagenpark om de gestegen kosten voor onderhoud van het wagenpark en werkmaterieel deels te kunnen compenseren (€ 50.000,-). Het resterende verschil van € 20.000,- is een combinatie van kleine stijgingen of dalingen en indexering van budgetten.

Huisvestingskosten **-54**

Voor het oplossen van correctieve storingen in eigen beheer is de personeelsformatie uitgebreid met een medewerker Hospitality. De loonsom voor deze medewerker is vrijgemaakt uit de overige huisvestingsbudgetten.

Overige bedrijfskosten **244**

Per saldo wordt in 2021 meer uitgegeven aan overige bedrijfskosten. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van een lagere doorbelasting aan de Ambulancezorg Gelderland-Zuid (AZGZ). Bij de overgang naar de nieuwe kantoorautomatisering is de AZGZ overgestapt naar goedkopere accounts. Hierdoor is de doorbelasting aan de RAV lager (€ 193.000,-).

Daarnaast vallen de lidmaatschapskosten hoger uit als gevolg van een uitbreiding voor de witte kolom en een verwachte extra hoge indexering (€ 22.000,-). Het resterende verschil van € 29.000,- is een combinatie van kleine stijgingen of dalingen en indexering.

Onvoorzien **4**

De post onvoorzien bedraagt 0,35% van het begrotingstotaal. Door toename van de begrote lasten stijgt deze post met € 4.000,-.

Rentebaten en -lasten **-37**

Als gevolg van de lage rentestand dalen de rentelasten ten behoeve van externe financiering.

Bezuinigingstaakstelling **-480**

De incidentele bezuinigingstaakstelling die in 2020 was opgenomen is in 2021 komen te vervallen omdat dit bedrag conform het besluit van het Algemeen Bestuur met ingang van 2021 structureel is toegevoegd aan de gemeentelijke bijdrage.

Meerjarige mutaties

Vanaf 2020 wordt de Rijksbijdrage gekort als gevolg van de samenvoeging van de meldkamers. Vanaf dat moment worden de beheerslasten (onder andere ICT en huisvesting) door de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) betaald. De uitname van de rijksbijdrage is echter fors hoger dan de lasten die door de LMS worden overgenomen omdat de eigen meldkamer voorlopig operationeel blijft en de bezetting dus grotendeels op peil blijft. In de bestemming van het jaarresultaat van 2019 is voorgesteld om ten behoeve van dit verschil een bestemde reserve te vormen. Deze bestemde reserve zal in de periode 2020 tot en met 2022 worden aangewend om de hogere lasten te compenseren.

6.3 Baten en lasten Regionale Ambulancevoorziening

Overzicht baten en lasten Programma RAV (x € 1.000,-)	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten						
Budget aanvaardbare kosten	21.504	23.629	23.675	23.675	23.675	23.675
Rijksbijdragen	622	470	470	470	470	470
Overige opbrengsten	264	75	75	75	75	75
Totaal baten	**22.390**	**24.174**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**
Lasten						
Personeelskosten	18.403	19.017	19.056	19.056	19.056	19.056
Kapitaallasten	1.018	1.246	1.269	1.269	1.269	1.269
Wagenpark	956	950	999	999	999	999
Communicatieapparatuur	598	477	500	500	500	500
Huisvestingskosten	243	248	244	244	244	244
Overige bedrijfskosten	2.307	2.236	2.152	2.152	2.152	2.152
Totaal lasten	**23.448**	**24.174**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**
Saldo van baten en lasten	**-1.135**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Reservemutaties*						
Res. aanvaardbare kosten RAV	-1.135	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
* -/- is onttrekking +/+ is toevoeging.						

Tabel 6.3.1: baten en lasten programma RAV

6.3.1 Toelichting verschillen begroting 2021 en de begroting 2020

Hierna volgt een toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. De toelichting die leidt tot de gewijzigde begroting 2020 is opgenomen in bijlage 7.3.2.

Budget aanvaardbare kosten (BAK) **46**

In 2019 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de bekostiging van AZGZ. Hierdoor zijn een aantal aanpassingen gedaan in de financiering voor 2020 en 2021. Een deel van de extra financiering is incidenteel in 2020. De verwachting is dat AZGZ in 2021 op formatie is qua verpleegkundigen en chauffeurs. Dit zorgt voor minder initiële opleiding, dus voor minder initiële opleidingsvergoeding (€ 325.000,-). Daarnaast worden meerkosten van uitzendkrachten niet meer vergoed in 2021, aangezien AZGZ op formatie zit (€ 299.000,-).

In de budgetafspraak met zorgverzekeraars is afgesproken dat het wagenpark in 2020 met 3 voertuigen wordt uitgebreid en in 2021 en 2022 elk jaar met één voertuig. Die leidt in 2021 tot een verhoging van het BAK met € 42.000,-. Daarnaast wordt er geïndexeerd en gaat AZGZ uit van een voorlopige loonindex van 3% en materiele index van 2% (€ 628.000,-).

De beheerskosten zijn overgeheveld naar de Politie (LMS). De financiering van AZGZ is daarmee verlaagd in 2020.

Personeelskosten **39**

De personeelslasten stijgen fors in de komende jaren als gevolg van de FWG-waardering en de loonstijging uit de cao ziekenhuizen van 5% in 2020 en 3% in 2021. Voor verpleegkundigen betekent dit in een periode van 5 jaar een loonstijging van circa 30%. Het is nog niet zeker of deze stijging (volledig) vergoed gaat worden door verzekeraars (zie ook risicoparagraaf 5.1.2).

Deze stijging is niet direct zichtbaar omdat de loonkosten in 2020 te hoog zijn begroot (dit geldt ook deels voor het begrote budget). Dit heeft enerzijds te maken met de wijze waarop ORT berekend wordt. Voor 2020 werd ingeschat dat de wijze van berekenen van de ORT overgenomen zou worden uit de cao ziekenhuizen. Dit is echter nog niet besloten. Daarnaast is in 2020 een inschatting gemaakt van de nieuwe salarissen als gevolg van de overgang naar de cao ziekenhuizen. Deze is aan de ruime kant geweest.

Kapitaallasten **23**

De kapitaallasten in 2021 zijn € 23.000,- hoger dan in de begroting voor 2020. Net als in 2019 is de vervanging van een aantal voertuigen doorgeschoven van 2020 naar 2021. Dit geldt bijvoorbeeld voor het MICU-voertuig en voor een aantal ambulances. Dat betekent dat de rente en afschrijving van voertuigen niet in 2020 begint en dus heel 2021 ook speelt, maar pas halverwege 2021 begint. Een grote investering in 2021 is de geplande aanschaf van hartritmemassageapparatuur. De aanschaf hiervan hangt onder andere af van het overleg met zorgverzekeraars.

Wagenpark **49**

Het wagenpark wordt de komende jaren uitgebreid. De extra voertuigen zorgen voor meer reservevoertuigen en dus minder uitval. Daarnaast zijn er meer voertuigen beschikbaar rond dienstwisselmomenten. In 2020 is het budget uitgebreid met 3 voertuigen en in 2021 komt daar nog een voertuig bij. De hogere kosten zitten in brandstof, wegenbelasting en onderhoud.

De vervanging van piket- en dienstvoertuigen wordt zoveel als mogelijk uitgesteld. Enerzijds om zo lang als mogelijk met deze voertuigen te doen en anderzijds om in te kunnen spelen op de ontwikkelingen rondom een duurzaam wagenpark.

Communicatieapparatuur **23**

De RAV heeft diverse nieuwe softwareprogramma's. Mede op basis van de realisatie in eerdere jaren begroten we in 2021 € 29.000,- meer voor software- en licentiekosten. Telefonie en datakosten zullen naar verwachting dalen (€ 6.000,-).

Huisvestingskosten **-4**

In de voorgaande periode heeft AZGZ meer diensten op de weg gezet. Dit betekent meer personeel en uitbreiding van het wagenpark. AZGZ is in gesprek met zorgverzekeraars over uitbreiding van post Beuningen en nieuwbouw van post Tiel. Hier is echter nog geen overeenstemming over. Zowel in de kosten als in het budget zijn hiervoor geen bedragen in deze begroting opgenomen. Zodra er overeenstemming is wordt dit via een begrotingswijziging opgenomen.

Overige bedrijfskosten **-84**

Verpleegkundige artikelen zoals medicijnen en zuurstof worden duurder. In de begroting is dit budget opgehoogd met € 88.000,-. De doorbelasting van met name ICT-kosten gaat fors omlaag (€ 193.000,-). Dit komt doordat de nieuwe kantoorautomatisering uitgaat van verschillende soorten accounts afhankelijk van het gebruik. AZGZ maakt veel gebruik van de goedkopere light accounts. De kosten van extern advies zijn aangepast aan de realisatie van de afgelopen jaren en opgehoogd met € 30.000,-. Kleine mutaties verklaren een laatste daling van € 9.000,-.

6.4 Uiteenzetting financiële positie

In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de balanspositie opgenomen.

Activa	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Vaste Activa						
Materiële vaste activa	55.429	65.871	65.698	65.479	64.385	62.999
Vlottende activa						
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar						
Debiteuren	2.876	2.876	2.876	2.876	2.876	2.876
Debiteuren openbare lichamen	547	547	547	547	547	547
Uitzettingen Rijksschatkist	5.728	0	0	0	0	0
Overige vorderingen	870	870	870	870	870	870
Nog in tarieven te verrekenen	849	0	0	0	0	0
Sluitpost (incl. rekening-courant)	0	0	0	0	0	0
	10.870	**4.293**	**4.293**	**4.293**	**4.293**	**4.293**
Liquide middelen	747	747	747	747	747	747
Overlopende activa	574	574	574	574	574	574
Totaal	**67.620**	**71.485**	**71.312**	**71.093**	**69.999**	**68.613**

Passiva	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Vaste Passiva						
*Eigen vermogen**						
Res. aanvaardbare kosten RAV	2.149	1.014	1.014	1.014	1.014	1.014
Subtotaal programma RAV	**2.149**	**1.014**	**1.014**	**1.014**	**1.014**	**1.014**
Algemene reserve C&R	1.534	1.821	1.821	1.821	1.821	1.821
Bestemde reserves:						
Frictiekosten meldkamer	450	250	50	0	0	0
Subtotaal programma C&R	**1.984**	**2.071**	**1.871**	**1.821**	**1.821**	**1.821**
Resultaat	-848	0	0	0	0	0
Totaal Eigen vermogen	**3.285**	**3.085**	**2.885**	**2.835**	**2.835**	**2.835**
Voorzieningen						
Groot onderhoud	1.910	2.248	2.677	3.570	3.796	3.277
Niet-actieven	1.158	424	269	203	111	88
	3.068	**2.672**	**2.946**	**3.773**	**3.907**	**3.365**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van > 1 jaar						
Langlopende leningen	50.315	51.115	51.093	50.889	50.993	51.050
Vlottende Passiva						
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar						
Sluitpost (incl. rekening-courant)	0	3.661	3.436	2.644	1.312	411
Kortlopende schulden	6.735	6.735	6.735	6.735	6.735	6.735
	6.735	**10.396**	**10.171**	**9.379**	**8.047**	**7.146**
Overlopende passiva	4.217	4.217	4.217	4.217	4.217	4.217
Totaal	**67.620**	**71.485**	**71.312**	**71.093**	**69.999**	**68.613**
EMU-saldo **	**288**	**-10.368**	**800**	**302**	**552**	**-1.976**

Tabel 6.4.1: verwachte balanspositie

* Uitgangspunt is dat het voorstel voor (toekomstige) resultaatbestemming door het Algemeen Bestuur wordt goedgekeurd. De standen zijn vanaf de kolom begroting 2020 bijgewerkt op basis van de jaarrekening 2019 tenzij andere gegevens voorhanden zijn.

** Conform model berekening CBS

6.5 Stand en verloop voorzieningen en reserves

Reserves							
Bedragen * € 1.000,-	Stand eind 2020	Storting 2021	Onttrekking 2021	Verwachting ultimo 2021	2022	2023	2024
Algemene reserve C&R	1.821	0	0	1.821	1.821	1.821	1.821
Reserve aanvaardbare kosten	1.014	0	0	1.014	1.014	1.014	1.014
Bestemde reserve meldkamer	250	0	200	50	0	0	0
Totaal reserves	**3.085**	**0**	**200**	**2.885**	**2.835**	**2.835**	**2.835**

Tabel 6.5.1: stand en verloop reserves

Voorzieningen							
Bedragen * € 1.000,-	Stand eind 2020	Storting 2021	Onttrekking 2021	Verwachting ultimo 2021	2022	2023	2024
Voorziening groot onderhoud	2.248	1.281	852	2.677	3.570	3.796	3.277
Voorziening niet actieven	424	0	155	269	203	111	88
Totaal voorzieningen	**2.672**	**1.281**	**1.007**	**2.946**	**3.773**	**3.907**	**3.365**

Tabel 6.5.2: stand en verloop voorzieningen

6.6 Incidentele baten en lasten en structureel evenwicht

Het BBV definieert incidentele baten en lasten als volgt: ‘Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben.’.

Incidentele baten en lasten VRGZ Bedragen * € 1.000,-	2021	2022	2023	2024
Totaal incidentele baten	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	0	0	0	0

Tabel 6.6.1: incidentele baten en lasten VRGZ

Het structureel evenwicht geeft de saldi van de begroting en meerjarenraming na aftrek van incidentele baten/lasten. In de voorliggende begroting en meerjarenraming is geen sprake van incidentele baten of lasten, noch structurele reservemutaties, waarmee het structurele saldo gelijk is aan het saldo exclusief incidentele baten en lasten.

6.7 Investeringsplanning

Bedragen * € 1.000,-	Vanuit JR 2019	Begr 2020	Gew. begr. 2020	Begr 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Sector Brandweer							
Automatisering	0	0	0	0	0	80	0
Inventaris	52	0	52	0	0	0	0
Verbindingsmidd. & comm.techn.	205	10	215	180	405	365	953
Vakbekwaamheidsmiddelen	82	39	121	29	29	72	53
Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)							
Ademlucht	200	91	291	174	2	63	84
Repressieve kleding	29	1.095	1.124	151	153	0	0
Totaal PBM	229	1.186	1.415	325	155	63	84
Voer- en vaartuigen							
Bepakkingen	2.634	915	3.549	592	569	725	622
Voer- en vaartuigen	1.672	3.791	5.463	4.094	2.736	2.829	2.862
Totaal voertuigen	4.306	4.706	9.012	4.686	3.305	3.554	3.484
Totaal sector Brandweer	**4.874**	**5.941**	**10.815**	**5.220**	**3.894**	**4.134**	**4.574**
Sector Crisisbeheersing							
Voertuigen	80	55	135	55	110	60	0
Verbindingsmidd. & comm.techn.	0	0	0	0	0	35	0
Inventaris				36	0		
Automatisering	0	0	0	0	204	26	0
Totaal Crisisbeheersing	**80**	**55**	**135**	**91**	**314**	**121**	**0**

Bedragen * € 1.000,-	Vanuit JR 2019	Begr 2020	Gew. begr. 2020	Begr 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Sector RAV							
Automatisering	62	82	144	50	82	50	50
Verbindingsmidd. & comm.techn.	0	0	0	0	40	25	0
Gebouwen	0	0	0	0	0	0	0
Inventaris	0	25	25	25	25	25	25
Inventaris medisch	392	725	1.117	505	725	25	25
Verbouwingen	0	20	20	20	20	20	20
Voertuigen	1.530	785	2.315	250	1.285	1.110	1.160
Totaal sector RAV	**1.984**	**1.637**	**3.621**	**850**	**2.177**	**1.255**	**1.280**
Ondersteunende diensten							
Automatisering	185	251	436	269	451	624	204
Inventaris	167	75	242	75	75	75	75
Voertuigen en bepakkingen	0	0	0	44	0	30	0
Vastgoed							
Gebouwen	0	967	967	0	0	0	0
Grond en terreinen	0	133	133	0	0	0	0
Verbouwingen	0	100	100	100	100	100	100
Totaal Bedrijfsvoering	**352**	**1.526**	**1.878**	**488**	**626**	**829**	**379**
Staf							
Voertuigen	0	0	0	0	0	0	80
Totaal Staf	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**80**
Totaal investeringsplanning	**7.290**	**9.159**	**16.449**	**6.649**	**7.011**	**6.339**	**6.313**

Tabel 6.7.1: investeringsplanning

7

Bijlagen

7 Bijlagen

7.1 Bijdragen deelnemende gemeenten

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de bijdrage van gemeenten weergegeven. Na vaststelling van de primaire begroting 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg in werking getreden. Als gevolg hiervan gaat een deel van de kosten die nu door de veiligheidsregio worden gemaakt terug naar de gemeenten. De bijdrage is met ingang van 2020 met dit bedrag verlaagd.

Gemeenten	Inwoners 2020*	Gemeentelijke bijdrage 2020	Wet verplichte GGZ	Gewijzigde bijdrage 2020
Berg en Dal	34.790	2.256.874	-2.016	2.254.858
Beuningen	25.424	1.344.542	-1.201	1.343.341
Buren	26.374	2.088.465	-1.866	2.086.599
Culemborg	28.050	1.966.118	-1.756	1.964.362
Druten	18.710	1.024.160	-915	1.023.245
Heumen	16.478	1.196.596	-1.069	1.195.527
Maasdriel	24.350	1.715.549	-1.532	1.714.017
Neder-Betuwe	23.303	1.606.057	-1.435	1.604.622
Nijmegen	176.000	13.557.026	-12.110	13.544.916
Tiel	42.250	2.578.282	-2.303	2.575.979
West Betuwe	50.516	3.941.117	-3.521	3.937.596
West Maas en Waal	18.945	1.415.548	-1.264	1.414.284
Wijchen	40.900	2.470.299	-2.207	2.468.092
Zaltbommel	28.060	2.020.219	-1.805	2.018.414
Totaal	**554.150**	**39.180.852**	**-35.000**	**39.145.852**

* Bron: inwonersaantallen uit de Begrotingsrichtlijnen 2020 voor gemeenschappelijke regelingen in de regio Nijmegen (BRN).

Gemeenten	Inwoners 2021 *	Gewijzigde bijdrage 2020	Herverdeel effect	Onderhoud kazernes	Indexering (4,28%)	Autonome ontwikkelingen	Gemeentelijke bijdrage 2021
Berg en Dal	34.930	2.254.858	3.342	27.619	97.833	6.057	2.389.709
Beuningen	25.850	1.343.341	30.000	16.101	59.468	3.684	1.452.594
Buren	26.730	2.086.599	3.246	25.340	90.530	5.605	2.211.320
Culemborg	28.899	1.964.362	-42.143	24.629	83.325	5.156	2.035.328
Druten	18.950	1.023.245	30.000	12.174	45.600	2.825	1.113.845
Heumen	16.527	1.195.527	-16.832	14.878	51.085	3.162	1.247.820
Maasdriel	24.800	1.714.017	2.210	20.999	74.353	4.603	1.816.182
Neder-Betuwe	24.335	1.604.622	-22.127	19.963	68.585	4.245	1.675.289
Nijmegen	177.800	13.544.916	29.712	165.786	588.090	36.411	14.364.914
Tiel	42.200	2.575.979	7.434	31.507	111.919	6.929	2.733.768
West Betuwe	51.038	3.937.596	-52.205	48.962	168.391	10.422	4.113.166
West Maas en Waal	19.300	1.414.284	3.593	17.304	61.426	3.803	1.500.409
Wijchen	41.100	2.468.092	20.018	30.025	107.776	6.674	2.632.586
Zaltbommel	28.950	2.018.414	3.752	24.713	87.607	5.424	2.139.910
Totaal	**561.409**	**39.145.852**	**0**	**480.000**	**1.695.988**	**105.000**	**41.426.840**

* Bron: inwonersaantallen uit de Begrotingsrichtlijnen 2021 voor gemeenschappelijke regelingen in de regio Nijmegen (BRN).

Gemeenten	Inwoners 2021 *	Gemeentelijke bijdrage 2021	Gemeentelijke bijdrage 2022	Achterstallig onderhoud (3)	Gemeentelijke bijdrage 2023	Gemeentelijke bijdrage 2024
Berg en Dal	34.930	2.389.709	2.389.709	-17.254	2.372.455	2.372.455
Beuningen	25.850	1.452.594	1.452.594	-10.059	1.442.535	1.442.535
Buren	26.730	2.211.320	2.211.320	-15.966	2.195.354	2.195.354
Culemborg	28.899	2.035.328	2.035.328	-15.386	2.019.942	2.019.942
Druten	18.950	1.113.845	1.113.845	-7.606	1.106.239	1.106.239
Heumen	16.527	1.247.820	1.247.820	-9.295	1.238.525	1.238.525
Maasdriel	24.800	1.816.182	1.816.182	-13.118	1.803.064	1.803.064
Neder-Betuwe	24.335	1.675.289	1.675.289	-12.471	1.662.818	1.662.818
Nijmegen	177.800	14.364.914	14.364.914	-103.569	14.261.345	14.261.345
Tiel	42.200	2.733.768	2.733.768	-19.683	2.714.085	2.714.085
West Betuwe	51.038	4.113.166	4.113.166	-30.587	4.082.579	4.082.579
West Maas en Waal	19.300	1.500.409	1.500.409	-18.757	1.481.652	1.481.652
Wijchen	41.100	2.632.586	2.632.586	-10.810	2.621.776	2.621.776
Zaltbommel	28.950	2.139.910	2.139.910	-15.439	2.124.471	2.124.471
Totaal	**561.409**	**41.426.840**	**41.426.840**	**-300.000**	**41.126.840**	**41.126.840**

Tabel 7.1.2: bijdrage deelnemende gemeenten 2020-2024

7.2 Baten en lasten per taakveld

7.2.1 Baten en lasten per taakveld VRGZ

bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Crisisbeheersing en brandweer	40.025	36.351	**3.674**	40.332	37.925	**2.407**	42.635	39.462	**3.173**
Volksgezondheid	21.768	21.508	**260**	23.704	21.861	**1.843**	23.750	22.003	**1.747**
Algemene uitkeringen	7.705	0	**7.705**	7.093	0	**7.093**	7.063	0	**7.063**
Treasury	0	-228	**228**	0	-101	**101**	0	-138	**138**
Overhead	2.523	15.050	**-12.527**	2.354	14.302	**-11.948**	2.514	14.654	**-12.140**
Overige baten en lasten	0	0	**0**	0	-304	**304**	0	181	**-181**
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	**0**	0	0	**0**	0	0	**0**
Saldo van baten en lasten	**72.021**	**72.681**	**-660**	**73.483**	**73.683**	**-200**	**75.962**	**76.162**	**-200**
Mutaties reserves	262	0	**262**	200	0	**200**	200	0	**200**
Resultaat	**72.283**	**72.681**	**-398**	**73.683**	**73.683**	**0**	**76.162**	**76.162**	**0**

Tabel 7.2.1: baten en lasten per taakveld VRGZ

7.2.2 Baten en lasten per taakveld VRGZ meerjarig

bedragen x € 1.000,-	Begroting 2021			Raming 2022		Raming 2023		Raming 2024	
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Crisisbeheersing en brandweer	42.635	39.462	**3.173**	42.635	39.311	42.335	38.961	42.335	38.961
Volksgezondheid	23.750	22.003	**1.747**	23.750	22.003	23.750	22.003	23.750	22.003
Algemene uitkeringen	7.063	0	**7.063**	7.063	0	7.063	0	7.063	0
Treasury	0	-138	**138**	0	-138	0	-138	0	-138
Overhead	2.514	14.654	**-12.140**	2.514	14.655	2.514	14.655	2.514	14.655
Overige baten en lasten	0	181	**-181**	0	181	0	181	0	181
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	**0**	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**75.962**	**76.162**	**-200**	**75.962**	**76.012**	**75.662**	**75.662**	**75.662**	**75.662**
Mutaties reserves	200	0	**200**	50	0	0	0	0	0
Resultaat	**76.162**	**76.162**	**0**	**76.012**	**76.012**	**75.662**	**75.662**	**75.662**	**75.662**

Tabel 7.2.2: baten en lasten per taakveld VRGZ meerjarig

7.2.3 Baten en lasten per taakveld Crisis- en Rampenbestrijding

bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Crisisbeheersing en brandweer	40.025	36.351	**3.674**	40.332	37.925	**2.407**	42.635	39.462	**3.173**
Algemene uitkeringen	7.083	0	**7.083**	6.623	0	**6.623**	6.593	0	**6.593**
Overhead	2.523	13.033	**-10.510**	2.354	11.989	**-9.635**	2.514	12.437	**-9.923**
Treasury	0	-228	**228**	0	-101	**101**	0	-138	**138**
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	**0**	0	0	**0**	0	0	**0**
Overige baten en lasten	0	0	**0**	0	-304	**304**	0	181	**-181**
Saldo van baten en lasten	**49.631**	**49.552**	**475**	**49.309**	**49.509**	**-200**	**51.742**	**51.942**	**-200**
Mutaties reserves	262	0	**262**	200	0	**200**	200	0	**200**
Resultaat	**49.893**	**49.552**	**737**	**49.509**	**49.509**	**0**	**51.942**	**51.942**	**0**

Tabel 7.2.3: baten en lasten per taakveld Crisis- en Rampenbestrijding

7.2.4 Baten en lasten per taakveld Crisis- en Rampenbestrijding meerjarig

bedragen x € 1.000,-	Begroting 2021			Raming 2022		Raming 2023		Raming 2024	
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Crisisbeheersing en brandweer	42.635	39.462	**3.173**	42.635	39.312	42.335	38.962	42.335	38.962
Algemene uitkeringen	6.593	0	**6.593**	6.593	0	6.593	0	6.593	0
Overhead	2.514	12.437	**-9.923**	2.514	12.437	2.514	12.437	2.514	12.437
Treasury	0	-138	**138**	0	-138	0	-138	0	-138
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	**0**	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	181	**-181**	0	181	0	181	0	181
Saldo van baten en lasten	**51.742**	**51.942**	**-200**	**51.742**	**51.792**	**51.442**	**51.442**	**51.442**	**51.442**
Mutaties reserves	200	0	**200**	50	0	0	0	0	0
Resultaat	**51.942**	**51.942**	**0**	**51.792**	**51.792**	**51.442**	**51.442**	**51.442**	**51.442**

Tabel 7.2.4: baten en lasten per taakveld Crisis- en Rampenbestrijding meerjarig

7.2.5 Baten en lasten per taakveld Regionale Ambulancevoorziening

bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Volksgezondheid	21.768	21.508	**260**	23.704	21.861	**1.843**	23.750	22.003	**1.747**
Algemene uitkeringen	622	0	**622**	470	0	**470**	470	0	**470**
Overhead	0	2.017	**-2.017**	0	2.313	**-2.313**	0	2.217	**-2.217**
Treasury	0	0	**0**	0	0	**0**	0	0	**0**
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	**0**	0	0	**0**	0	0	**0**
Overige baten en lasten	0	0	**0**	0	0	**0**	0	0	**0**
Saldo van baten en lasten	**22.390**	**23.525**	**-1.135**	**24.174**	**24.174**	**0**	**24.220**	**24.220**	**0**
Mutaties reserves	0	0	**0**	0	0	**0**	0	0	**0**
Resultaat	**22.390**	**23.525**	**-1.135**	**24.174**	**24.174**	**0**	**24.220**	**24.220**	**0**

Tabel 7.2.5: baten en lasten per taakveld Regionale Ambulancevoorziening

7.2.6 Baten en lasten per taakveld Regionale Ambulancevoorziening meerjarig

bedragen x € 1.000,-	Begroting 2021			Raming 2022		Raming 2023		Raming 2024	
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Volksgezondheid	23.750	22.003	**1.747**	23.750	22.003	23.750	22.003	23.750	22.003
Algemene uitkeringen	470	0	**470**	470	0	470	0	470	0
Overhead	0	2.217	**-2.217**	0	2.217	0	2.217	0	2.217
Treasury	0	0	**0**	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	**0**	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	0	**0**	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**24.220**	**24.220**	**0**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**
Mutaties bestemde reserves	0	0	**0**	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**24.220**	**24.220**	**0**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**	**24.220**

Tabel 7.2.6: baten en lasten per taakveld Regionale Ambulancevoorziening meerjarig

7.3 Begrotingswijzigingen 2020

In onderstaande paragrafen zijn de wijzigingen verwerkt die zich hebben voorgedaan nadat de begroting 2020 is vastgesteld. Het betreft kostenneutrale verschuivingen, de financiële consequenties van de samenvoeging van de meldkamer en een wijziging in wet- en regelgeving.

Verschuivingen

De verschuivingen hebben plaatsgevonden ten behoeve van een beter inzicht en een betere presentatie.

Wet verplichte geestelijke gezondheid

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) gaat een deel van de kosten terug naar de gemeenten. De gemeentelijke bijdrage is met ditzelfde bedrag verlaagd.

Samenvoeging meldkamers

In december 2019 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het overdrachtsdossier van de meldkamer Gelderland-Zuid. De financiële consequenties hiervan en de uitname van de BDuR zijn als begrotingswijziging verwerkt in 2020.

7.3.1 Begrotingswijzigingen Crisis- en Rampenbestrijding

bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Verschui-vingen	Wet verplichte GGZ	Samenvoeging meldkamers	Gewijzigde begroting 2020
Baten					
Rijksbijdragen	7.185			-562	6.623
Provinciale bijdragen	0				0
Gemeentelijke bijdragen	39.181		-35		39.146
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.223	131			2.354
Overige opbrengsten	1.910			-724	1.186
Totaal baten	**50.499**	**131**	**-35**	**-1.286**	**49.309**
Lasten					
Personeelslasten	34.570			-142	34.428
Kapitaallasten	6.372			-115	6.257
Wagenpark	1.709			-6	1.703
Communicatieapparatuur	2.926	333	-35	-387	2.837
Huisvestingskosten	3.890	12		-39	3.863
Overige bedrijfskosten	1.436	-214		-397	825
Onvoorzien	177				177
Rentebaten en -lasten	-101				-101
Bezuinigingstaakstelling	-480				-480
Totaal lasten	**50.499**	**131**	**-35**	**-1.086**	**49.509**
Reservemutaties	0			-200	-200
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 7.3.1: begrotingswijzigingen 2020 programma C&R

7.3.2 Begrotingswijzigingen RAV

bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Verschuivingen	Samenvoeging meldkamers	Gewijzigde begroting 2020
Baten				
Budget aanvaardbare kosten	23.991		-362	23.629
Rijksbijdragen	470			470
Overige opbrengsten	75			75
Totaal baten	**24.536**	**0**	**-362**	**24.174**
Lasten				
Personeelslasten	19.064		-47	19.017
Kapitaallasten	1.284		-38	1.246
Wagenpark	952		-2	950
Communicatieapparatuur	606		-129	477
Huisvestingskosten	249	12	-13	248
Overige bedrijfskosten	2.381	-12	-133	2.236
Totaal lasten	**24.536**	**0**	**362**	**24.174**
Reservemutaties	0			0
Resultaat	**0**	**0**	0	**0**

Tabel 7.3.2: begrotingswijzigingen 2020 programma RAV

7.4 Regionaal Beleidsplan 2020-2023

Activiteit	2020	2021	2022	2023
Samenwerking en afstemming				
Actieve houding medewerkers versterken	x	x	x	x
Interne samenwerking en afstemming versterken	x	x	x	x
Samenwerking en afstemming met de gemeenten versterken	x	x		
Kennisnetwerk versterken t.b.v. advisering en crisisbeheersing		x	x	x
Informatiemanagement	x	x	x	x
Flexibele crisisorganisatie	x	x	x	x
Meerjaren beleidsplan multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen	x			
Integrale aanpak druk op acute zorgketen	x	x	x	x
Risicogericht werken				
Gedeelde visie op risico's, advisering, toezicht en handhaving	x	x		
Voorbereiding zorginstellingen op regionale risico's	x	x	x	x
Regionaal Risicoprofiel en advisering gemeenten i.r.t. Omgevingswet	x	x		
Nieuw Regionaal Evenementenbeleid	x	x		
Real time omgevingsbeeld en signalering van trends	x	x		
Onderzoek urgentieclassificatie	x	x		
Naar een dynamisch risicoprofiel en beleidsprioriteiten	x			
Een weerbare samenleving				
Risicocommunicatie	x	x	x	x
Gerichte voorlichting aan inwoners en bij bedrijven en instellingen	x	x	x	x
Burgerparticipatie	x	x	x	x
Iedereen is hulpverlener	x	x		
Uitwerking vervolg verminderd zelfredzaamheid	x			
Inwoners-onderzoeken of -informatie meteen na incidenten	x	x	x	x
Communicatiestrategie i.v.m. informatiedruk bij incidenten en crises		x	x	
Een toekomstbestendige veiligheidsregio				
Inzetten op vitaliteit en duurzame inzetbaarheid	x	x	x	x
Visie op samenwerking meldkamer	x			
Soepele overgang van de meldkamer naar de LMS Oost-Nederland	x	x	x	
Zorgcoördinatiecentrum en zorgdifferentiatie	x	x		
Inspelen op Wet ambulancezorg	x			
Actieplan Ambulancezorg	x	x	x	x
Organisatie voorbereiden op Omgevingswet	x			
Programma vrijwilligheid	x	x	x	x
Bemensing crisisorganisatie	x	x	x	x
Cybersecurity	x			
Risico's met extra focus				
Gevolgen cyberrisco's	x	x		
Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/ veiligheid			x	x
Gevolgen extreem weer	x	x		
Gevolgen energietransitie			x	x

7.5 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren programma Crisis- en Rampenbestrijding							
	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Formatie	0,63	0,64	0,64	0,64	0,64	0,64	0,64
Bezetting	0,60	0,59	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58
Apparaatskosten	89	91	93	92	92	92	92
Externe inhuur	5%	4%	3%	3%	3%	3%	3%
Overhead	26%	23%	24%	24%	24%	24%	24%

Tabel 7.5.1: beleidsindicatoren programma Crisis- en Rampenbestrijding

Beleidsindicatoren programma RAV							
	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Formatie	0,45	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
Bezetting	0,38	0,35	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34
Apparaatskosten	42	44	43	43	43	43	43
Externe inhuur	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Overhead	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%

Tabel 7.5.2: beleidsindicatoren programma RAV

7.6 Financiële spelregels

In deze paragraaf zijn de spelregels en grondslagen opgenomen die de VRGZ hanteert op het gebied van financiën.

7.6.1 Spelregels

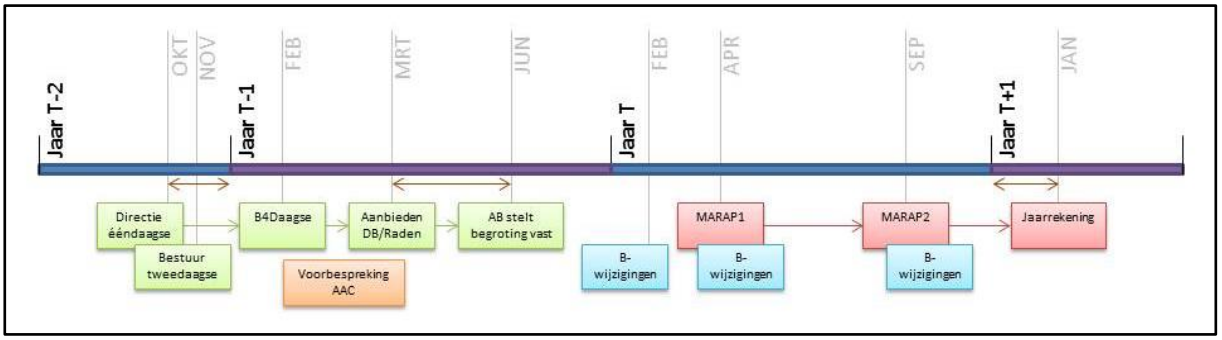
Bij het budgethouderschap zoals bij de VRGZ is ingericht, horen een aantal spelregels die een richtinggevende werking hebben op de handelingswijze bij inhoudelijke en financiële vraagstukken. Deze spelregels zijn hieronder opgenomen.

A) Begroten

Bij het opstellen van de begroting hanteert de VRGZ de volgende uitgangspunten:

P&C-cyclus

De planning vanaf het opstellen van de begroting tot en met het afleggen van verantwoording via de jaarstukken ziet er bij de VRGZ als volgt uit:

Relatie beleid-financiën

De VRGZ heeft de ambitie om bij het begroten het zicht op de relatie tussen de inhoud en het budget te kunnen bieden:

- Dit stelt het Algemeen Bestuur, colleges van burgemeester en wethouders en gemeenteraden, met respect voor ieders verantwoordelijkheid, beter in staat om politiek-bestuurlijke discussies te voeren die niet alleen over geld gaan, maar vooral over de inhoud.
- Dit betekent dat het management van de VRGZ verbinding zal zoeken met de portefeuillehouders, leden van het Algemeen Bestuur en de raden om hierbij inzicht en betrokkenheid te creëren.
- Daardoor kunnen bestuurders invulling geven aan hun rollen en taken binnen het Algemeen Bestuur en daarbuiten in de colleges en raden.

Structureel sluitende begroting

De meerjarenbegroting is structureel sluitend, de laatste van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend. Daarbij gaan we bij het begroten uit van:

- behoedzame, reële ramingen;
- tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan.

Reguliere jaarlijkse indexering van de gemeentelijke bijdrage

De indexering van de gemeentelijke bijdrage wordt vastgesteld aan de hand van een tweetal indexen; een loonindex en een materiële index. Een voorbeeld normering:

- **Loonindex**

Voor de loonindex wordt het centraal economisch plan (CEP) gepubliceerd in maart 2018 gebruikt als basis voor indexering. Het gaat dan om het CEP 2018 bijlage Middelen en Bestedingen 2020. Uit deze bijlage wordt genomen: 'beloning werknemersoverheidssector, prijsmutatie uit de kolom bestedingen' als indexering voor het loondeel.

Er wordt eenmalig nagecalculeerd aan het einde van het begrotingsjaar. De nacalculatie is gebaseerd op de werkelijke lastenontwikkeling zoals deze volgt uit:

- de cao voor gemeenteambtenaren;
- de pensioenpremies vanuit het ABP;
- de sociale premies vanuit het Rijk (loonbelasting en premies volksverzekeringen).

Het verschil tussen de voorcalculatie en werkelijke ontwikkeling wordt ten gunste of ten laste van de algemene reserve gebracht, daarnaast wordt de werkelijke ontwikkeling verwerkt in de meerjarenraming.

- **Materiële index**

Ook voor de materiële index wordt het centraal economisch plan (CEP), bijlage Middelen en Bestedingen 2020 gepubliceerd in maart 2018, gebruikt als basis. Uit deze bijlage wordt 'Bruto Binnenlands Product marktprijzen, prijsmutatie' gebruikt als indexering voor de materiele lasten.

- **Verhouding loonindex / materiële index**

De VRGZ houdt een verhouding van 70/30 aan.

Prijspeilaanpassingen

Prijspeilaanpassingen worden budgettair neutraal behandeld, dus binnen de ruimte die door de indexering van de gemeentelijke bijdrage ontstaat.

Uitzettingen

Er zijn drie typen uitzettingen van de begroting die in aanmerking komen voor een voorstel tot een extra bijdrage van gemeenten:

- Nieuwe beleidsvoorstellen o.a. in relatie tot de uitwerking van onze meerjarenstrategie en beleidsontwikkelingen binnen gemeenten;
- Buitengewone prijsstijgingen: prijsstijgingen, waar de VRGZ geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering;
- Autonome ontwikkelingen: niet door de VRGZ beïnvloedbare stijgingen die voortkomen uit bestaand beleid. Bijvoorbeeld wet- en regelgeving of noodzakelijke uitzettingen in verband met toename van het inwoneraantal in de regio.

Onvoorzien

Uit de post onvoorzien worden geen structurele uitgaven gedaan. De VRGZ begroot de post onvoorzien voor het programma Crisis- en Rampenbestrijding op 0,35% van de begrote omzet.

Verantwoording kosten bedrijfsvoering

Conform BBV wordt de overhead apart inzichtelijk gehouden en gerapporteerd.

B) Tussentijdse begrotingswijzigingen

Wijzigingen binnen financiële kaders

Gezien de financiële risico's die we lopen en onzekere toekomstige ontwikkelingen, willen we behoedzaam om blijven gaan met financiële mee- en tegenvallers. Daarom blijven wij ons inspannen om:

- ons bestaande financiële beleid zorgvuldig na te leven en jaarlijks bij de jaarrekening een zo gunstig mogelijk financieel resultaat te behalen. Dat houdt in een kostenbewuste houding en bijbehorend gedrag;
- tegenvallers door hogere lasten of lagere baten door verlaging van lasten binnen de sectoren of afdelingen op te vangen;
- bestemming van niet-voorziene voordelen in de exploitatie gedurende het jaar ter besluitvorming aan het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur voor te leggen.

In geval het Directieteam (DT) een voorstel doet om extra geld uit te geven aan nieuwe beleidsontwikkelingen op een ander moment dan bij de integrale afweging bij de begroting, moet solide dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van externe dekking, moet in het voorstel aangegeven worden welk bestaand beleid moet worden geschrapt of verminderd.

Wijzigingen binnen financiële kaders worden in principe niet voorgelegd voor zienswijze aan de raden. Als gewijzigd of nieuw beleid politiek gezien een belangrijk onderwerp betreft, kan het Dagelijks Bestuur besluiten de wijziging voor zienswijze aan de raden voor te leggen.

Wijzigingen buiten de financiële kaders

Als een wijziging substantieel (boven de € 25.000,-) is, zijn er twee typen uitzettingen in de vorm van tussentijdse begrotingswijziging die in aanmerking komen voor een voorstel tot een extra bijdrage van gemeenten:

- Buitengewone prijsstijgingen: prijsstijgingen, waar de VRGZ geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering;
- Autonome ontwikkelingen: niet door de VRGZ beïnvloedbare stijgingen (zoals wet- en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid.

Aangezien deze wijzigingen buiten de financiële kaders vallen, hebben ze dus invloed op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage en worden dus voorgelegd voor zienswijze aan de raden.

Resultaatbestemming

Als in de jaarrekening sprake is van meevallers door hogere baten of lagere lasten, worden eerst vereiste bestemmingsreserves gevormd en de streefnorm aangevuld. Wat daarna nog resteert, wordt aan de gemeenten terugbetaald.

Bij een negatief resultaat wordt eerst het weerstandsvermogen aangesproken. Mocht dit onvoldoende zijn, wordt een beroep gedaan op de gemeenten. Dit wordt hierna uitgewerkt. De VRGZ streeft ernaar in een zo vroeg mogelijk stadium via tussentijdse rapportages het Algemeen Bestuur te informeren over het vormen van bestemde reserves.

C) Risicomanagement, weerstandsvermogen en reservepositie

Risico's

In 2014 is door de VRGZ de nota 'Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen' opgesteld. Het bestuur nam hierover besluiten in 2015.

Elk jaar worden bij de verschillende organisatieonderdelen de risico's in kaart gebracht. Deze risico's zijn gerubriceerd en gewaardeerd.

- In de begroting en jaarrekening wordt een cijfermatige samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen, met de berekening van het weerstandsvermogen.
- Nieuwe, gewijzigde of verdwenen risico's worden bij het uitbrengen van de begroting, jaarrekening en de twee tussentijdse rapportages als mutatie gemeld.
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als daar aanleiding voor is.

Weerstandscapaciteit

- De benodigde weerstandscapaciteit is het resultaat van de gewogen risicocapaciteit van de geïnventariseerde risico's.
- De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van de algemene reserve.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de benodigde capaciteit wordt gedekt door de beschikbare capaciteit. Als het weerstandsvermogen ontoereikend is om de risico's af te dekken en naarmate de gecalculeerde risico's zich voordoen, zal de VRGZ hiervoor bezuinigingsmaatregelen treffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.

Het weerstandsvermogen bij de VRGZ is bedoeld voor:

a) het kunnen opvangen van incidentele financiële tegenvallers zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen;

b) het kunnen opvangen van de eerste klap van structurele financiële tegenvallers, waardoor tijd wordt gecreëerd om zorgvuldig af te kunnen wegen hoe de structurele doorwerking wordt aangepakt.

Als de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding hoger is dan de streefnorm, wordt het meerdere teruggestort naar de gemeenten.

Als de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding onder de streefnorm komt, zal de VRGZ inspanningen doen deze aan te vullen.

In het geval dat de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding onder € 0,- komt, wordt aan de gemeenten gevraagd om het vermogen aan te vullen.

Reservepositie

Geredeneerd vanuit bovenstaande zienswijze zien wij alleen de algemene reserve als weerstandsvermogen.

- Voor de omvang van de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding wordt 5% van de omzet genomen als streefwaarde.
- Voor de omvang van de reserve aanvaardbare kosten RAV wordt 10% van de omzet genomen als minimumnorm en is 15% de streefwaarde.

Bij de gepresenteerde cijfers wordt ervan uitgegaan dat de voorstellen voor bestemming resultaat door het bestuur worden overgenomen.

7.6.2 Grondslagen

A) Grondslagen

De begroting en jaarrekening worden opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van de VRGZ omvat het totaal van alle activiteiten die de VRGZ heeft uitgevoerd. De cijfers worden nader gepresenteerd en toegelicht in het overzicht baten en lasten programma Crisis- en Rampenbestrijding en het programma RAV. Onderlinge verrekeningen tussen beide programma's worden opgenomen in het overzicht van baten en lasten per programma. In het overzicht van baten en lasten op het niveau van de totale VRGZ worden onderlinge verrekeningen geëlimineerd.

Grondslagen van resultaatbepaling

Bij de VRGZ worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Incidentele baten en lasten worden vanaf € 50.000,- vermeld.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Bij het programma RAV wordt afgeweken van deze regel, omdat dit een zorggefinancierde taak is. Hiervoor wordt aansluiting gezocht bij de regelgeving voor zorginstellingen.

De lasten worden bepaald op basis van historische kosten, met inachtneming van de vermelde grondslagen van waardering van activa en passiva en toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Aangezien het niet is toegestaan voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Het gaat dan om aanspraken op een overbruggingsperiode, levensloop en versterkt ouderdomspensioen. Voor jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde kosten zonder (naar verwachting) een jaarlijks vergelijkbaar volume is een verplichting opgenomen.

Grondslagen van waardering

De VRGZ waardeert alle activa en passiva tegen nominale waarde en maakt vermelding als hiervan afgeweken wordt.

B) Toelichting op balansposten

Activa

De VRGZ verstaat onder materiële vaste activa, activa die bedoeld zijn om de bedrijfsuitoefening duurzaam te dienen. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of vervaardigingkosten, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op economische levensduur of tegen lagere bedrijfswaarde. Met ingang van het begrotingsjaar 2020 bedraagt de activeringsgrens € 10.000,-.

Aan de materiële vaste activa wordt rente toegerekend van 2%. Conform BBV houdt de VRGZ als maximummarge 0,5% afwijking aan. Indien de VRGZ investeringsbijdragen van derden ontvangt wordt dit expliciet toegelicht.

Afschrijvingstermijnen

Overzicht met afschrijftermijnen

Afschrijvingstermijnen	Afschrijvingstermijn[2]
Persoonlijke beschermingsmiddelen en werkkleding	
Bluskleding en beschermingsmiddelen (bluspakken, gaspakken etc)	5 / 8 / 10
Ademlucht (toestel, cilinder, gelaatstuk etc)	10 / 15
Automatisering	
Hard- en software	3 / 4 / 5
Telefonie	10
ICT-infrastructuur	15 / 30
Communicatie- en verbindingsmiddelen	
Alarmontvanger	5
Mobiele Data Terminal	5
Communicatienetwerksysteem (C2000/P2000)	5 / 7
Signalering kazerne	10
Gebouwen en inventaris	
Installaties en testapparatuur ademluchtwerkplaats	8 / 15
Inventaris/meubilair/aggregaat	10 / 15
Verbouwing	10 / 20
Semi-permanente unit	20
Gebouw / kazerne	30 / 40
Medische inventaris	
Medische apparatuur (o.a. defibrillatoren, autopulse, AED)	5 / 7
Brancards	7
Vaartuigen	
Blusboten	30
Motorboot	10 / 15
Hulpboot en trailer	20
Midlife update	10
Bepakking vaartuigen	

[2] Bij een aantal genoemde activa zijn meerdere afschrijvingstermijnen weergegeven. Dit komt doordat onder de genoemde hoofdrubrieken een aantal subcategorieën vallen waarvan het te ver voert ze allemaal hier te vermelden.

Afschrijvingstermijnen	Afschrijvings termijn[2]
Reddingsvest	5
Bepakking overig	10 / 15
Voertuigen	
Ambulance en rapid responder	5
MICU-voertuig	7
Tankautospuit, redvoertuig en hulpverleningsvoertuig	12 / 15
Schuimblus- en haakarmvoertuig	20
Haakarmbak	15 / 20
Overige voertuigen (vervoer van personen en materiaal)	5 / 7 / 8 / 10
Midlife updates van de diverse voertuigen	4 / 7 / 8 / 10
Inventaris en bepakking voertuigen	
Inventaris Tankautospuit	15
Inventaris overige voertuigen	7
Werken op hoogte	7
Hydraulisch redgereedschap	8 / 15
Pneumatisch gereedschap / hefkussen	10
Meetapparatuur (explosiegevaar-, CO2-meter etc)	5 / 10 / 15
Oppervlakteredding (redbord, redsets ed.)	10
Watertransportsysteem	15 / 20
Kettingzaag	10
Overdrukventilator	10
Draagbare motorspuit	10
Warmtebeeldcamera	7
Vakbekwaamheidsmiddelen	
Oefenaanhanger en oefencontainer	15
Oefenmiddelen (PPMO)	5 / 8
Simulatiecontainer	3
Oefenterrein	20

Tabel 7.6.1: afschrijvingstermijnen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze zijn gewaardeerd op nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid. De VRGZ bepaalt de voorziening oninbaarheid op basis van de ouderdom van de openstaande posten per balansdatum (dynamische methode).

Overige activa

Alle overige activa in de balans zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve, bestemde reserves en het nog te bestemmen resultaat over het laatste boekjaar.

Voorzieningen

De VRGZ heeft een aantal voorzieningen.

- De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake zijn geformuleerd.
- Er is een voorziening voor de afdekking van kosten voor niet-actief personeel. De vorming van de voorziening wordt gebaseerd op de ingegane verplichtingen van niet-actief personeel.

De voorzieningen zijn nominaal gewaardeerd. Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen.

Schulden

De VRGZ beperkt het aangaan van schulden tot een minimum.

7.7 Begrippenlijst

a. Verbonden partij: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie respectievelijk gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft;

b. Rentetypische looptijd; als gedefinieerd in de Wet Fido, artikel 1, onder b;

c. Vaste schuld: het gezamenlijk bedrag van:

   - De schuld uit hoofde van geldleningen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer, en
   - De voor een termijn van één jaar of langer ontvangen waarborgsommen;

d. Netto-vlottende schuld; als gedefinieerd in de Wet Fido, artikel 1, onder e;

e. EMU-saldo: het geraamde respectievelijk gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een provincie respectievelijk een gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie;

f. Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces;

g. Taakvelden: wettelijk vastgelegde indeling van activiteiten die door alle overheden gebruikt wordt ten behoeve van de vergelijkbaarheid van cijfers.

7.8 Verklaring van afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AED	Automatische Externe Defibrillator
AZGZ	Ambulancezorg Gelderland-Zuid
BAK	Budget aanvaardbare kosten
BBV	Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten
BDuR	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding
BGBOP	Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen
C&R	Crisis- en Rampenbestrijding
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de statistiek
CEP	Centraal Economisch Plan
CISO	Chief Information Security Officer
DB	Dagelijks Bestuur
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DMS	Document Management Systeem
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DT	Directieteam
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
ELO	Elektronische Leeromgeving
Fido	Wet Financiering decentrale overheden
GGD GZ	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
HRM	Human Resource Management
HV	Huisvesting
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid
LCMS	Landelijk Crisismanagementsysteem
LMO	Landelijke Meldkamer Organisatie
LMS	Landelijke Meldkamer Samenwerking
MICU	Mobiele Intensive Care Unit

MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MT	Managementteam
NTS	Nederlandse Triage Standaard
OMS	Openbaar Meldsysteem
P&C	Planning & Control
PBM	Persoonlijke beschermingsmiddelen
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting
PPMO	Periodiek Preventieve Medisch Onderzoek
RAV	Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid
ROAZ	Regionaal Overleg Acute Zorg
S&B	Spreiding en beschikbaarheid
SPV	Strategisch Plan Vastgoed
Twaz	Tijdelijke wet ambulancezorg
VB	Veiligheidsbureau
VIK	Veiligheidsinformatieknooppunt
Vpb	Wet op de Vennootschapsbelasting
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
Wnra	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
ZCC	Zorgcoördinatiecentrum

Gemeente Nijmegen
Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen
Georgo Gruijters RA / Marcel Meier AA
April 2020

Adviesrapport

Jaarstukken 2019

&

Begroting 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **1**
……..in één oogopslag **2**
Inleiding **3**
1. Advies **4**
1.1 Advies bij de jaarstukken 4
1.2 Advies bij de begroting 2021 4
2. Kaders **6**
2.1 BRN-normen 6
2.2 Overige kaders 7
3. Algemeen **9**
4. Jaarstukken 2019 **10**
4.1 Algemeen 10
4.2 Controleverklaring accountant 10
4.3 Fiscaliteiten 10
4.4 Begroting 2019 en managementrapportages 10
4.5 Resultaatanalyse 11
4.6 Balanstoelichting 13
4.7 Voorstel bestemming resultaat 14
4.8 Deelnemersbijdragen 15
5. Gewijzigde begroting 2020 **16**
6. Begroting 2021 **17**
6.1 Algemeen 17
6.2 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders 17
6.3 Begrotingswijzigingen 18
6.4 Begrotingsanalyse 18
6.5 Deelnemersbijdragen 19
6.6 Meerjarenbegroting 19
7. Weerstandsvermogen **20**
7.1 Algemene reserve 20
7.2 Bestemmingsreserves 20
7.3 Risico’s 20
8. Deelnemersbijdragen **22**
8.1 Deelnemersbijdrage 2014-2021 22
8.2 Deelnemersbijdrage 2019 23
8.3 Deelnemersbijdrage 2020 en 2021 24

……..in één oogopslag

JAARSTUKKEN 2019 *(bedragen x € 1.000)*

Rekeningresultaat: RAV: 1.135 nadelig
C&R: 737 voordelig
Resultaatbestemming:
Onttrekken reserve RAV: 1.135
Toevoegen bestemde reserve meldkamer: 450
Toevoegen algemene reserve C&R: 287

VERMOGENSPOSITIE *(bedragen x € 1.000)*

Algemene reserve C&R: 1.821

Norm Algemene reserve C&R: 2.482

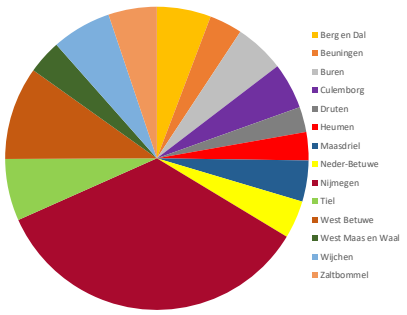
Bestemmingsreserves: 450

BEGROTING 2021

- Sluitend met een saldo van € 0

- BBV proof

- voldoet aan de BRN

ADVIES

- in te stemmen met de jaarstukken 2019 en het resultaatbestemmingsvoorstel
- in te stemmen met de begroting 2021
- de meerjarenraming 2022-2024 voor kennisgeving aan te nemen

DEELNEMERSBIJDRAGEN

Zie laatste bladzijde van het rapport voor verdeling bijdragen naar gemeenten

Totaal deelnemersbijdragen 2019	**€ 37.325.556**
Gewijzigde begroting 2020	**€ 39.145.852**
Gevraagde begroting 2021	**€ 41.426.840**

Inleiding

Dit adviesrapport bevat de uitkomsten van de beoordeling van de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna VRGZ).
Hierbij hebben wij een advies geformuleerd voor de zienswijze die de VRGZ vraagt aan de deelnemende gemeenten bij de begroting 2021, en een advies bij de vaststelling van de jaarstukken 2019 en resultaatbestemming 2019.
Op 17 april 2020 hebben wij onze bevindingen schriftelijk afgestemd met Johan van Kastel en Rob de Haan van de VRGZ.

Tijdschema zienswijze

De VRGZ heeft de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 aan de deelnemende gemeenten op 31 maart 2020 aangeboden. Volgens de BRN-planning geven wij een advies aan de deelnemende gemeenten op 30 april 2020 en zullen gemeenten uiterlijk 22 juni 2020 hun zienswijze indienen. De vaststelling van deze begroting en jaarstukken door het AB is gepland op 25 juni 2020.

Werkwijze Adviesfunctie

Voor de beoordeling van de jaarstukken en de begroting hebben de gemeenten in de Regio Nijmegen de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen opgericht (hierna: Adviesfunctie). Als Adviesfunctie beoordelen wij de jaarstukken en de begroting en brengen hierover advies uit aan de regiogemeenten.
Bijzonderheid bij de VRGZ is dat er meer gemeenten in de gemeenschappelijke regeling deelnemen dan alleen deze regiogemeenten.

Vertrekpunt bij de beoordeling zijn de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN), die de gemeenten in de Regio Nijmegen vastgesteld hebben. Hieraan toetsen wij. Vanaf de BRN 2019 is er een nieuwe indexeringssystematiek van toepassing. De VRGZ heeft een ietwat afwijkende systematiek vast laten stellen in het Algemeen Bestuur (8 november 2018). Kort gezegd is de index op de gemeentelijke bijdragen voor 2021 voor de VRGZ bepaald op 4,28%. Deze indexering bestaat uit een nacalculatie 2019 van 1,67% en een voorcalculatie 2021 van 2,61%.
Voor een uitgebreide toelichting op de indexeringssystematiek verwijzen wij naar de BRN 2021. Wij hebben de bijzonderheden die gelden voor de VRGZ verder in dit rapport toegelicht.

Onze beoordeling van de jaarstukken richt zich op de financiële verantwoording en het voorstel over de bestemming van het resultaat. Op basis van de accountantscontrole gaan wij uit van de juistheid van de jaarrekeningcijfers en richten wij ons op een beoordeling van deze cijfers. Daarbij nemen wij de bevindingen in het accountantsverslag mee.
Daarmee valt een inhoudelijke beoordeling van geleverde prestaties buiten de scope van onze werkzaamheden.
Onze beoordeling van de begroting richt zich allereerst op het realiteitsgehalte van de raming en de toepassing van de BRN-normen en richt zich vooral op het jaar 2021. De meerjarenraming gebruiken wij met name als basis voor de beoordeling van de vermogenspositie.
Een inhoudelijke beoordeling van beleidsvoornemens valt buiten de scope van onze werkzaamheden.

Zowel bij de jaarstukken als de begroting nemen wij de risico's en de risicobeheersing in ogenschouw en beoordelen wij de vermogenspositie, en met name het verloop van de algemene reserve.

1. Advies

1.1 Advies bij de jaarstukken

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de VRGZ om:

A. In te stemmen met de jaarstukken 2019 en het negatieve resultaat van € 398.000.

Crisis- en rampenbestrijding (C&R)
In te stemmen met de door het Dagelijks Bestuur van de VRGZ gedane bestemmingsvoorstellen van het positieve resultaat van € 737.000:

B. € 450.000 toe te voegen aan de in te stellen bestemde reserve meldkamer*
C. € 287.000 toe te voegen aan de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding.

Regionale Ambulance Voorziening (RAV)
In te stemmen met het bestemmingsvoorstel om het negatieve resultaat van € 1.135.000

D. Te onttrekken aan de (algemene) reserve aanvaardbare kosten RAV.

*Zie paragraaf 4.7 Voorstel bestemming resultaat (pagina 14) voor nadere toelichting op deze post

1.2 Advies bij de begroting 2021

Wij adviseren de deelnemende gemeenten van de VRGZ om:

A. In te stemmen met de begroting 2021.

Wij merken op dat de VRGZ in de begroting 2021 enkele posten (totaal € 425.000) met betrekking tot autonome ontwikkelingen heeft opgenomen, die niet opgevangen worden binnen de toegestane indexering van de deelnemersbijdragen, maar aangemerkt worden als onvermijdelijke uitzetting. Ze zijn onontkoombaar en niet beïnvloedbaar voor de VRGZ. Een deel hiervan, namelijk € 320.000 vangt de VRGZ zelf op. Voor het restantbedrag van € 105.000 ziet het bestuur van de VRGZ geen verdere mogelijkheden om dit binnen de begroting op te lossen. Daarom vraagt zij dit bedrag, naast de reguliere indexering, aan de gemeenten in deze begroting.
Bij de hierboven genoemde autonome ontwikkelingen gaat het om:

a.	Ontwikkeling kapitaallasten	125.000
b.	Lagere indexering BDuR	110.000
c.	Renteontwikkeling	-50.000
d.	Meldkamer – verschil rijksbijdrage versus lasten	200.000
e.	Meldkamer – lagere opbrengst OMS	40.000
Totaal		425.000

Dekkingsmogelijkheden:

a.	Vrijval bestemde reserve	200.000
b.	Formatie MKB 2,0 fte	120.000
Totaal		320.000

In de BRN 2021 is een generieke korting opgenomen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% in 2023. De VRGZ heeft deze korting niet verwerkt in haar begroting. Dit had zij reeds aangekondigd in de Kaderbrief VRGZ 2021 van 3 januari 2020. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar onderdeel 6.2 van dit rapport.

B. Kennis te nemen van de meerjarenbegroting 2022-2024.

Wij adviseren de deelnemende gemeenten om de risico's van € 3.161.000, voor zover deze de algemene reserve C&R van de VRGZ van € 1.821.000 overstijgen, op te nemen in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (zie toelichting in hoofdstuk 7.3). Dit naar rato van deelname. Het gaat hier om een totaal bedrag van € 1.340.000.

2. Kaders

2.1 BRN-normen

De algemene normering zoals opgenomen in de BRN 2021 luidt als volgt:

De BRN-indexering op de gemeentelijke bijdragen wordt bepaald op en gaat uit van:

1. Het centraal economisch plan (CEP) gepubliceerd in maart 2019 is gebruikt als basis voor indexering. Het gaat dan om het CEP 2019 bijlage Middelen en Bestedingen 2021.
2. Uit de onder 1 genoemde bijlage wordt genomen: “beloning werknemers overheidssector, prijsmutatie“ als indexering voor het loondeel.
3. Uit de onder 1 genoemde bijlage wordt het Bruto Binnenlands Product marktprijzen, prijsmutatie” als indexering voor de materiële lasten genomen.
4. Deze indexering wordt met een weging van 70% loon/30% materieel berekend tot één BRN-index voor de gemeentelijke bijdragen.
5. Er wordt één jaar geactualiseerd, gebaseerd op de gegevens uit de MEV septemberpublicatie 2019. Het gaat dan om de bijlage Middelen en bestedingen 2020. Deze actualisatie is verwerkt in de BRN-index 2021.

Berekening

Publicatie MEV september 2018: index 2020 is 2,84%. Publicatie CEP maart 2019: index 2021 is 2,61 % (loon 3,00% en materieel 1,70%). Publicatie MEV-september 2019: index 2020 is 2,41 % (loon 2,80% en materieel 1,50%).		
publicatie september 2018		
Index 2020		2,84%
BRN 2020		2,84%
publicatie maart/ september 2019		
index 2021		2,61%
actualisatie 2020	2,41%	
meegenomen in 2020	2,84%	
Actualisatie index 2020		-0,43%
BRN 2021		2,18%
BRN 2021 AFGEROND		**2,20%**

De GGD en VRGZ hebben een afwijkende indexering en zullen dan ook hun eigen berekening volgen (voor uitwerking zie pagina 6). Volgens info van GGD en VRGZ zal de index 2021 resp. 2,71% (GGD i.v.m. weging personeel/ materieel) en 2,61% voor de VRGZ zijn.
Nacalculatie over 2019 gaat via de reserve en betreft 1,85% voor de GGD en 1,67% voor de VRGZ. De totaal index begroting 2021 bestaat uit voorcalculatie 2021 en de nacalculatie 2019.

Totaal index begroting 2021:

GGD: 4,56% = 2,71% + 1,85%
VRGZ: 4,28% = 2,61% + 1,67%

De regelgeving zoals door het AB van de VRGZ is vastgesteld:

"Reguliere jaarlijkse indexering van de gemeentelijke bijdrage
De indexering van de gemeentelijke bijdrage wordt vastgesteld aan de hand van een tweetal indexen; een loonindex en een materiële index. Een voorbeeld van de normering voor 2020:

- ***Loonindex***
Voor de loonindex wordt het centraal economisch plan (CEP) gepubliceerd in maart 2018 gebruikt als basis voor indexering. Het gaat dan om het CEP 2018 bijlage Middelen en Bestedingen 2020. Uit deze bijlage wordt genomen: "beloning werknemersoverheidssector, prijsmutatie uit de kolom bestedingen " als indexering voor het loondeel.

Er wordt eenmalig na gecalculeerd aan het einde van het begrotingsjaar. De nacalculatie is gebaseerd op de werkelijke lastenontwikkeling zoals deze volgt uit:
1. *De cao voor gemeenteambtenaren;*
2. *de pensioenpremies vanuit het ABP;*
3. *de sociale premies vanuit het Rijk (loonbelasting en premies volksverzekeringen).*

Het verschil tussen de voorcalculatie en werkelijke ontwikkeling wordt ten gunste of ten laste van de algemene reserve gebracht.

- ***Materiële index***
Ook voor de materiële index wordt het centraal economisch plan (CEP), bijlage Middelen en Bestedingen 2020, gepubliceerd in maart 2018 gebruikt als basis. Uit deze bijlage wordt "Bruto Binnenlands Product marktprijzen, prijsmutatie" gebruikt als indexering voor de materiele lasten.

- ***Verhouding loonindex / materiële index***
VRGZ: 70/30

Prijspeilaanpassingen
Prijspeilaanpassingen worden budgettair neutraal behandeld, dus binnen de ruimte die door de indexering van de gemeentelijke bijdrage ontstaat."

In de begroting 2021 van de VRGZ is de index van 4,28% toegepast.

Generieke korting vanaf 2021
De regiogemeenten Rijk van Nijmegen hebben in het PFO van 7 oktober 2019 afgesproken om na indexering van de budgetten (de bijdrage gemeenschappelijke regelingen) een generieke korting structureel toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023.

2.2 Overige kaders

Op 8 november 2018 heeft het Algemeen Bestuur de financiële spelregels en grondslagen voor de VRGZ vastgesteld. Hiermee zijn deze spelregels een kader geworden voor de VRGZ en voor de toetsing door de Adviesfunctie.
-In deze regels is de indexering zoals hierboven aangegeven, opgenomen.
-Een andere belangrijke regel betreft een beschrijving van de typen uitzetting van de begroting waarvoor extra financiële middelen gevraagd mogen worden. Het gaat dan om nieuwe beleidsvoorstellen, buitengewone prijsstijgingen en autonome ontwikkelingen.

-De post onvoorzien is bepaald op 0,35% van de begrote omzet en er worden geen structurele uitgaven tlv onvoorzien gedaan.
-Bepaald is dat bij de resultaatbestemming eerst de noodzakelijke bestemmingsreserves worden gevormd, vervolgens de algemene reserve tot aan de streefwaarde wordt aangevuld en het eventuele restant aan gemeenten wordt uitgekeerd.
Verder zijn een aantal eerder vastgestelde regels verwoord in deze nieuwe financiële spelregels.

3. Algemeen

Een belangrijk document voor de VRGZ voor de komende jaren is het Regionaal Beleidsplan 2020-2023, dat in 2019 is vastgesteld. Daarnaast is de verhuizing van de meldkameractiviteiten een belangrijk aandachtspunt.

Tenslotte merken wij hier op dat de VRGZ volop betrokken is bij de bestrijding van het Coronavirus COVID-19. De VRGZ schrijft zelf onder meer hierover:
"Duidelijk is nu al dat de VRGZ, vanwege haar rol in deze crisis, voor 2020 hogere lasten zal hebben dan verwacht en dat overige werkzaamheden later worden afgerond dan gepland. De exacte effecten zijn op dit moment nog niet in te schatten."

4. Jaarstukken 2019

4.1 Algemeen

In het voorwoord noemt de VRGZ een aantal gebeurtenissen en ontwikkelingen.
Zo is er aandacht voor het kwaliteitskader, het brandweerbeleidsplan, het oprichten van een zorgcoördinatiecentrum, een nieuw regionaal beleidsplan, personeelskrapte bij de meldkamer, een andere ICT-provider, een nieuw geïntegreerd financieel en HRM-pakket, het dossier huisvesting en de groei naar een netwerkorganisatie.
Tenslotte besteedt de VRGZ in het voorwoord aandacht aan het Coronavirus, dat in 2020 aanzienlijke consequenties voor de VRGZ heeft.
In hoofdstuk 1 van de jaarstukken ('Inleiding en ontwikkelingen') gaat de VRGZ in op de bijzondere ontwikkelingen en in hoofdstuk 2 en 3 worden de inhoudelijke resultaten van 2019 beschreven.

4.2 Controleverklaring accountant

De accountant Deloitte Accountants B.V. heeft op 1 april 2020 in de controleverklaring een goedkeurend oordeel gegeven, zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid.

In het accountantsverslag schrijft de accountant verder dat zij van mening is dat de administratieve organisatie en interne-beheersmaatregelen in het kader van een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening voldoende op orde zijn. Hiermee bedoelt de accountant dat het systeem van administratieve organisatie en interne controle bijdraagt aan de totstandkoming van een adequate jaarrekening(controle) 2019.

Er zijn geen aandachtspunten opgenomen in het accountantsverslag, die van invloed zijn op de in te dienen zienswijze.

4.3 Fiscaliteiten

Vanaf 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsinstellingen. Samen met andere veiligheidsregio's heeft de VRGZ bekeken wat hiervan de consequenties zijn. De veiligheidsregio's zijn hierbij bijgestaan door BDO Accountants & Adviseurs. Op basis van de huidige informatie is de verwachting dat er geen sprake is van een vennootschapsbelastingplicht.

Volgens de VRGZ is er op landelijk niveau overeenstemming over een groot aantal activiteiten. Sommige regio's hebben afwijkende activiteiten waar geen landelijke afspraken voor gelden. De VRGZ heeft die niet, behoudens een aantal activiteiten (zoals detachering van personeel) waar geen discussie over bestaat (want die zijn vpb plichtig). Die activiteiten worden op basis van kostendekkendheid in rekening gebracht en is daarmee nooit winstgevend.

4.4 Begroting 2019 en managementrapportages

De begroting 2019 is na vaststelling door het algemeen bestuur nog op diverse onderdelen gewijzigd.
De volgende wijzigingen zijn in de begroting 2019 verwerkt:

1. Overname kazerne € 34.000.
2. Onderhoud kazernes € 480.000.
3. Organisatieontwikkeling € 126.000.
4. Bestemde reserve ICT € 136.000.
5. Principe akkoord CAO € 292.000.
6. Verschuivingen € 0.

Toelichting:
Ad 1:
Eind 2018 heeft de overdracht van de laatste kazerne in Buren plaatsgevonden. Hierdoor wijzigt de bijdrage van alle gemeenten op basis van de eerdere bestuurlijke besluitvorming omtrent de herverdeelmethodiek.

Ad 2:
Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met een verhoging van de bijdrage voor onderhoudskosten van kazernes. Het betreft incidenteel € 900.000 en structureel € 330.000 (planmatig onderhoud) en € 150.000 (correctief onderhoud). Het Algemeen Bestuur heeft besloten dat de uitzetting van € 480.000 in 2019 uit de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding gefinancierd wordt.* Het achterstallig onderhoud ad € 900.000 wordt uitgesmeerd over de jaren 2020 tot en met 2022.

Overige wijzigingen:
Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met de volgende wijzigingen ten opzichte van de primaire begroting 2019:

- 27 juni 2019 - bestemde reserves: de reserve-onttrekkingen in 2019 dekken de uitgaven t.a.v. de aanbesteding ICT (restant vanuit 2017 & 2018) respectievelijk organisatieontwikkeling (voorstel bestemming resultaat 2018).
- 21 november 2019 - bijdrage principeakkoord cao: bij de vaststelling van de indexeringsmethodiek is door het Algemeen Bestuur besloten dat de extra loonstijging ten opzichte van de begroting uit de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding onttrokken mag worden tot de indexering structureel wordt verwerkt in de begroting.*
- 21 november 2019: ten behoeve van een betere matching tussen begroting en realisatie hebben enkele budgetverschuivingen plaatsgevonden. Deze verschuivingen zijn per saldo budgettair neutraal.

Op bladzijde 57 en 58 van de jaarstukken heeft de VRGZ de begrotingswijzigingen toegelicht. De vergelijkende cijfers in de jaarstukken zijn conform de begroting inclusief wijzigingen.

* Omdat het werkelijke totale resultaat van 2019 mede door de ruimte op de post onvoorzien (€ 163.000) en de vrijval van de hierboven genoemde bestemde reserves, positief uitviel is het niet nodig geweest om de € 772.000 (€ 480.000 + € 292.000) in mindering te brengen op de algemene reserve C&R.

4.5 Resultaatanalyse

Onderstaand een overzicht van de begrote en gerealiseerde saldi in 2019.

	C&R		RAV		Totaal VRGZ	
jaar 2019; bedragen x € 1.000	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie
Saldo baten -/- lasten uit gewone bedrijfsvoering	-1.034	475	0	-1.135	-1.034	-660
reservemutaties	1.034	262	0	0	1.034	262
te bestemmen resultaat	0	737	0	-1.135	0	-398

Het jaar 2019 sluit op beide programma's samen met een tekort van € 660.000. De bijgestelde begroting 2019 gaf een negatief resultaat van € 1.034.000. Na inzet van de bestemmingsreserve ICT en huisvesting en de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling sluit de jaarrekening met een negatief saldo van € 398.000. Onderstaand worden de belangrijkste verschillen samengevat en van eventuele opmerkingen voorzien. De aandacht gaat hierbij vooral uit naar het programma C&R omdat dit wordt bekostigd met gemeentegeld.

Programma Crisis- & Rampenbestrijding

De begroting van het programma C&R sloot , na inzet van de bestemmingsreserve ICT en huisvesting, de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling en de algemene reserve op nul. Het uiteindelijke resultaat is met € 737.000 positief, voordeliger uitgepakt.

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Verschil met begroting v=voordelig; n=nadelig
<u>Hogere opbrengsten € 1.150</u>	
Lagere bijdrage van het Rijk (BDuR), omdat door het Rijk geen prijsbijstelling aan de veiligheidsregio's is toegekend.	102 n
Hogere bijdrage van het Rijk ten behoeve van de 25KV-lijnen door een hogere index en een extra bijdrage voor opleidingskosten over de voorgaande jaren.	55 v
Detachering medewerkers aan andere organisaties.	321 v
Hogere doorbelasting aan de gemeente Nijmegen voor FLO door extra pensioenstortingen en opleidingskosten (zie ook personeelskosten).	430 v
Lagere doorbelasting aan de Politie voor de kosten van de gemeenschappelijke meldkamer.	186 n
Hogere doorbelasting ondersteunende diensten door hogere kosten implementatie nieuwe kantoorautomatisering en het geïntegreerde financieel en HRM-systeem.	325 v
Hogere opbrengsten uit het landelijk programma Omgevingsveiligheid.	80 v
Hogere opbrengsten Anaphem.	95 v
LMS bijdrage voor dekking van de multidisciplinaire samenvoegingslasten. Hier staat een overschrijding van de kosten tegenover (zie overige bedrijfskosten).	57 v
Diverse kleinere bijstellingen, waaronder verhuur kantoorruimte en verkoop afgeschreven materieel.	74 v
<u>Lagere personeelskosten € 254</u>	
Hogere FLO-kosten brandweermedewerkers. Deze kosten worden vergoed door de gemeente Nijmegen (zie ook opbrengsten).	430 n
Inhuur tijdelijk personeel in plaats van later of nog niet structureel invullen van vacatures levert per saldo een voordeel op.	258 v
Vrijval reservering eventuele financiële consequenties overgang naar HR21.	293 v
Onderschrijding roosterfuncties meldkamer door personeelskrapte.	145 v
Lagere kosten voor opleiden en trainen.	175 v
Hogere aanbesteding personeelsverzekeringen.	146 n
Dotatie voorziening niet-actief personeel ten behoeve van nieuwe instroom.	343 n
Vrijval voorziening niet-actief personeel door definitieve vaststelling pensioendatum oud-medewerker (eerder dan voorzien) en een nieuwe baan voor een oud-medewerker.	94 v
Fors mindere kosten nieuwe werkkleding brandweer in afwachting van de landelijke aanbesteding.	124 v
Mix van over- en onderschrijdingen (waaronder arbokosten).	84 v
<u>Lagere kapitaallasten € 127</u>	
Lagere kapitaallasten door doorgeschoven investeringen. Daarnaast zijn de geplande investeringen voor het nieuwe geïntegreerde financieel en HRM-pakket en de datalijnen niet als investering uitgevoerd, maar worden de jaarlijkse licentiekosten ten laste van de exploitatie verwerkt.	127 v

<u>Hogere overige bedrijfskosten € 144</u>	
Hogere huisvestingskosten door forse tariefstijgingen voor gas, water en licht en de gestegen energiebelasting.	93 n
Lagere kosten kantoormiddelen door de overstap naar een nieuwe leverancier voor de printers en multifunctionals.	69 v
Dubbele lasten in 2019 door de overgang naar nieuwe kantoorautomatisering.	118 n
Minder uitgaven voor kleine aanschaffingen door de overgang naar de nieuwe mobiele werkomgeving.	110 v
Hogere onderhoudskosten wagenpark en werkmaterieel door o.a. nagekomen facturen uit 2018 en storingen in het materieel.	92 n
Overschrijding kosten voor inhuur van expertise voor de implementatie van de nieuwe kantoorautomatisering en het nieuwe geïntegreerde financieel en HRM-pakket.	125 n
Kosten door samenvoeging meldkamers. Hier staat een vergoeding van de LMS tegenover (zie opbrengsten).	57 n
Lagere doorbelasting aan de RAV door overgang naar nieuwe kantoorautomatisering.	185 n
Lagere doorbelasting van de politie voor ICT-personeel ten behoeve van de meldkamer. Ook de doorbelasting aan de politie is hierdoor lager (zie opbrengsten).	84 v
Lagere algemene kosten, vooruitlopend op de bezuinigingstaakstelling in 2020.	69 v
De post onvoorzien is ingezet zodat de extra lasten van de nieuwe cao (€ 292.000) niet ten laste van de algemene reserve gebracht hoefde te worden.	163 v
Diverse	31 v
<u>Voordeligere rentebaten en –lasten € 121</u>	
Minder financieringsbehoefte door doorgeschoven investeringen.	81 v
Lagere toerekening rente aan activa.	40 v
<u>Lagere onttrekking uit de reserves € 772</u>	
De geraamde onttrekkingen van € 480.000 (onderhoud kazernes) en € 292.000 (principe akkoord cao) zijn niet geëffectueerd.	772 n

De VRGZ heeft op pagina 59 tot en met 64 van de jaarrekening 2019 een uitgebreide analyse van het resultaat gegeven.

Programma Regionale Ambulance Voorziening
Het programmaresultaat van RAV is € 1.135.000 negatief, terwijl een saldo van € 0 was begroot. Dit resultaat ontstaat door een aantal positieve en negatieve afwijkingen. De grootste afwijking wordt veroorzaakt door de personeelskosten: € 1.762.000 nadelig, met name ontstaan door salarisstijging (gemiddeld 6%) en de inhuur van personeel. Ook de overige bedrijfskosten leiden tot een nadeel: € 209.000.
Hiertegenover staan voordelige verschillen op de posten budget aanvaardbare kosten (€ 198.000), subsidies Rijk (€ 152.000), overige opbrengsten (€ 189.000) en kapitaallasten (€ 297.000).

De VRGZ heeft op pagina 66 tot en met 70 van de jaarrekening 2019 een uitgebreide analyse van het resultaat gegeven.

4.6 Balanstoelichting

In de balans vallen een paar dingen op:

De *investeringen* in 2019 (totaal € 4,5 mln.) bestaan voor het grootste deel uit persoonlijke beschermingsmiddelen (€ 1,6 mln.) en automatisering (€ 1 mln.). Ook werd er een aanzienlijk bedrag geïnvesteerd in gebouwen (€ 0,6 mln.) en voertuigen en bepakkingen (€ 0,6 mln.).

Aan de *voorziening voor niet-actief personeel* is in 2019 € 340.000 onttrokken. Daarnaast is € 343.000 gestort, dat grotendeels betrekking heeft op nieuwe instroom. Door het definitief vaststellen van de pensioendatum van een oud-medewerker en doordat een ex-medewerker deels ander werk heeft gevonden, kon er in 2019 € 94.000 vrijvallen.

Als gevolg van het nieuwe meerjarenonderhoudsplan voor groot onderhoud is de jaarlijkse dotatie aan de *voorziening groot onderhoud* opgehoogd naar € 1.281.000.
De onttrekking van € 435.000 betreft uitgaven volgens het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

De *bestemde reserves 'aanbesteding ICT en HV'* en '*organisatieontwikkeling'* zijn beiden in 2019 volledig ingezet.

Op de stand van de *algemene reserves* wordt ingegaan in hoofdstuk 7, weerstandsvermogen.

Onder de *overlopende passiva* is onder meer een bedrag van € 500.000 opgenomen. Dit is vooruit ontvangen van de rijksoverheid en heeft betrekking op het uitwerkingskader meldkamer.

4.7 Voorstel bestemming resultaat

Voorstel bestemming resultaat 2019 Bedragen x € 1.000	C&R	RAV
Gerealiseerd resultaat	737	-1.135
Toevoeging bestemde reserve meldkamer	450	
Toevoeging algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding	287	
Onttrekking algemene reserve aanvaardbare kosten RAV		-1.135
Uit te keren aan deelnemende gemeenten	0	0

Bestemde reserve meldkamer
Voorgesteld wordt om een nieuwe bestemde reserve meldkamer te vormen, en hierin € 450.000 te storten.
Het DB schrijft hierover het volgende in haar aanbiedingsbrief:
'Vanaf 2020 wordt de Rijksbijdrage gekort als gevolg van de samenvoeging van de meldkamers. Vanaf dat moment worden de beheerslasten (onder andere ICT en huisvesting) door de LMO betaald. De uitname is echter fors hoger dan de lasten die door de LMO overgenomen worden omdat de eigen meldkamer (weliswaar samengevoegd met Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden) operationeel blijft en de voorziene besparingen nog niet volledig gerealiseerd kunnen worden. De VRGZ is samen met de andere regio's in gesprek met de Nationale Politie over de vergoeding van het verschil tussen de uitname van de Rijksbijdrage en de lasten. Daar is op dit moment nog geen zekerheid over. Om die reden wordt geadviseerd een bestemde reserve te vormen voor het verschil tussen de uitname en de lasten voor de periode tot de meldkamers samengevoegd zijn (naar verwachting 2e kwartaal 2022).'

4.8 Deelnemersbijdragen

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de bijdrage van gemeenten weergegeven. De volgende wijzigingen ten opzichte van de primaire begroting 2019 hebben plaatsgevonden:

- Eind 2018 heeft de overdracht van de laatste kazerne in Buren plaatsgevonden. Hierdoor wijzigt de bijdrage van alle gemeenten op basis van de eerdere bestuurlijke besluitvorming omtrent de herverdeelmethodiek.
- In lijn met de wens van het Algemeen Bestuur heeft een schouw naar het onderhoud van de brandweerkazernes plaatsgevonden. Hieruit is gebleken dat de huidige budgetten structureel omhoog moeten en daarnaast zijn incidenteel middelen nodig om achterstallig onderhoud in te lopen. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dat de uitzetting van € 480.000,- in 2019 uit de algemene reserve rampenbestrijding gefinancierd wordt. Het achterstallig onderhoud ad € 900.000,- wordt uitgesmeerd over de jaren 2020 tot en met 2022.

Voor meer informatie over de deelnemersbijdragen verwijzen wij naar hoofdstuk 8.

Gemeenten	Bijdrage 2019	Overname kazerne	Herverdeel-effect	Gewijzigde bijdrage 2019
Berg en Dal	2.145.747		977	2.146.724
Beuningen	1.250.909		570	1.251.479
Buren	1.968.640	33.981	-16.094	1.986.527
Culemborg	1.913.426		872	1.914.298
Druten	945.838		431	946.269
Heumen	1.155.893		527	1.156.420
Maasdriel	1.631.401		743	1.632.144
Neder-Betuwe	1.550.972		707	1.551.679
Nijmegen	12.880.046		5.868	12.885.914
Tiel	2.447.787		1.115	2.448.902
West Betuwe	3.803.894		1.733	3.805.627
West Maas en Waal	1.344.381		1.063	1.345.444
Wijchen	2.332.641		613	2.333.254
Zaltbommel	1.920.000		875	1.920.875
Totaal	37.291.575	33.981	0	37.325.556

5. Gewijzigde begroting 2020

Nadat de begroting 2020 was vastgesteld, heeft de VRGZ nog enkele wijzigingen verwerkt:

Wet verplichte geestelijke gezondheid

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) gaat een deel van de kosten, namelijk € 35.000, terug naar de gemeenten. De gemeentelijke bijdrage is met ditzelfde bedrag verlaagd.

Samenvoeging meldkamers

In december 2019 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het overdrachtsdossier van de meldkamer Gelderland-Zuid. De financiële consequenties hiervan en de uitname van de BDuR zijn als begrotingswijziging verwerkt in 2020. Ook is er een onttrekking uit de bestemde reserve meldkamer van € 200.000 geraamd.

Verschuivingen

De verschuivingen zijn budgettair neutraal en hebben plaatsgevonden ten behoeve van een beter inzicht en een betere presentatie.

6. Begroting 2021

6.1 Algemeen

De VRGZ heeft in het voorwoord en de inleiding van de begroting uiteengezet waar de aandacht in 2021 naar uit zal gaan. De in 2021 uit te voeren activiteiten zijn hoofdzakelijk gebaseerd op het Regionaal Beleidsplan 2020-2023, dat het AB op 19 december 2019 heeft vastgesteld. Buiten dit beleidsplan heeft de VRGZ geen nieuw beleid opgenomen.

Naast de basistaken wordt voor de periode 2020-2023 aandacht geschonken aan vier accenten, die verder zijn uitgewerkt in het beleidsplan:

1. versterking samenwerking en afstemming;
2. risicogerichte benadering;
3. versterken weerbare samenleving;
4. toekomstbestendig houden van de veiligheidsregio.

In hoofdstuk 1 Inleiding van de begroting heeft de VRGZ per accent beschreven wat zij wil gaan realiseren in 2021.

Daarnaast is er extra aandacht voor de risico's van de gevolgen van:

- cyberrisico's;
- criminaliteit voor fysieke leefomgeving/fysieke veiligheid;
- extreem weer;
- energietransitie

6.2 BRN-normen, BBV-normen en overige kaders

Voor de BRN-norm en de gevolgen voor de begroting wordt verwezen naar hoofdstuk 2, kaders.
De VRGZ heeft voor 2021 een index van 4,28% toegepast, conform de BRN 2021.

Generieke korting

In de BRN 2021 is vermeld dat in het PFO van 7 oktober 2019 is afgesproken om na indexering van de budgetten een generieke korting toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% in 2023. Bij de VRGZ gaat het hierbij om een korting van de uniforme bijdrage. Ter indicatie: in 2021 zou het bij de VRGZ gaan om een korting van ruim € 413.000.
De VRGZ heeft deze korting niet verwerkt in haar begroting. Dit was reeds aangekondigd in de Kaderbrief VRGZ 2021 van 3 januari 2020. De VRGZ schrijft hierover:
"Zoals we al eerder bij begrotingsbesprekingen hebben aangegeven heeft de regio de afgelopen jaren al fors bezuinigd. De afgelopen jaren is oplopend tot een bedrag van ongeveer € 4 mln. bezuinigd.
Daarnaast is de VRGZ terughoudend geweest met het vragen van extra bijdragen aan gemeenten. Gezien de financiële positie van gemeenten werd dit niet als passend ervaren. Deze attitude heeft er wel toe bijgedragen dat de begroting van de VRGZ extra is "aangeslagen" voor structurele financiële bijdragen ten behoeve van diverse onderwerpen.
Als gevolg van het een en ander is het "vet van de botten" en vaart de VRGZ momenteel scherp aan de wind. Indien onverhoopt de regio toch wordt aangeslagen voor de hierboven genoemde bezuinigingen zal dit noodzakelijkerwijs leiden tot aantasting van de primaire dienstverlening."

Begroting volgens BBV

Volgens het BBV bestaat de begroting uit een programmabegroting en een begroting naar taakvelden. Afzonderlijk moeten de overheadkosten en de algemene dekkingsmiddelen inzichtelijk worden gemaakt.

- De VRGZ heeft een overzicht van baten en lasten opgenomen waarbij de overhead, algemene dekkingsmiddelen (onder 'algemene uitkeringen') en onvoorzien (onder 'overige baten en lasten') afzonderlijk zijn opgenomen (pagina 62 van de begroting).
- Per programma zijn de directe kosten van het programma opgenomen en ook de aan het programma toe te rekenen overhead.
Voor gemeenten geldt dat de gehele deelnemersbijdrage op taakveld 1.1 crisisbeheersing en brandweer kan worden opgenomen.

Beleidsindicatoren en kengetallen
De VRGZ heeft in de begroting beleidsindicatoren (zie begroting onderdeel 7.5) en de voorgeschreven kengetallen (zie onderdeel 5.1.3) opgenomen.
Bij de beleidsindicatoren is aangegeven dat de overhead op 24% (tegen 23% in 2020) van de totale lasten uitkomt bij het programma C&R en op 9% bij het programma RAV (eveneens 9% in 2020). Deze indicatoren zijn niet normatief en dienen voor transparantie en analyse binnen de VRGZ en t.o.v. andere veiligheidsregio's. Binnen de regio Nijmegen bestaat wel een maximering van overheadkosten en dit maximum (niet gerelateerd aan een werksoort) bedraagt 25%. Daar blijft de VRGZ onder.

Paragrafen
Het BBV schrijft ook een aantal paragrafen voor. De VRGZ heeft deze ook opgenomen, en voldoet hiermee aan de voorschriften. Over de diepgang van de paragrafen wordt over het algemeen geen uitspraak gedaan, maar wij merken wel op dat de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen nog altijd zeer mager is. De VRGZ heeft aangegeven in de volgende begroting een uitgebreidere toelichting op te nemen over de staat van onderhoud.

6.3 Begrotingswijzigingen

In hoofdstuk 7.3 van de begroting licht de VRGZ de begrotingswijzigingen 2020 toe. Wij verwijzen hiervoor naar hoofdstuk 5 van deze rapportage.
Daar waar van toepassing heeft de VRGZ de raming volgens de gewijzigde begroting opgenomen.

6.4 Begrotingsanalyse

De VRGZ heeft voor het programma Crisis- en Rampenbestrijding op pagina 47 tot en met 49 een analyse gegeven van de begroting 2021 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2020.

De stijging van de baten bedraagt € 2,4 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door (bedragen x € 1.000):

- Rijksbijdragen -30
- Gemeentelijke bijdragen (zie 6.5) +2.281
- Opbrengsten bedrijfsvoering +160
- Overige opbrengsten +22

De stijging van de lasten bedraagt eveneens € 2,4 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door (bedragen x € 1.000):

- Personeelskosten +1.520
- Kapitaallasten +228
- Wagenpark +183
- Communicatieapparatuur -135
- Huisvestingskosten -54
- Overige bedrijfskosten +244
- Onvoorzien +4
- Rentebaten en –lasten -37

- Bezuinigingstaakstelling +480

Voor meer informatie over bovenstaande cijfers verwijzen wij naar de analyse van de VRGZ.

6.5 Deelnemersbijdragen

Vanaf 2017 wordt er voor de berekening van de deelnemersbijdragen een andere systematiek gehanteerd, het zogenaamde combinatiemodel. Dit model houdt in dat de verdeling voor 50% gebaseerd wordt op de algemene uitkering uit het gemeentefonds en voor 50% op de historische kostenverdeling. Er is sprake van een ingroeitermijn van vijf jaar, waarvan 2021 het vijfde jaar is. Dit model leidt tot herverdeeleffecten tussen de gemeenten onderling.

In de vastgestelde begroting 2020 was de gevraagde gemeentelijke bijdrage 2020 geraamd op € 39.180.852 (in de concept begroting was dit nog € 39.365.964; het AB heeft de ingediende bijdrage destijds goedgekeurd).
In onderstaande tabel is het verloop van de **gevraagde** gemeentelijke bijdragen opgenomen.

38.705.556	**Gewijzigde bijdrage 2019 volgens concept begroting 2020**
-900.000	Vastgoed, correctie eenmalige bijdrage
-480.000	Vastgoed, correctie onderhoudskosten vastgoed
37.325.556	**Gewijzigde bijdrage 2019 volgens vastgestelde begroting 2020 en volgens jaarstukken 2019**
300.000	Achterstallig onderhoud vastgoed
313.289	Schoon werken
160.000	Personeelsverzekering
0	Herverdeeleffect
1.082.007	Indexering 2,84%
39.180.852	**Gemeentelijke bijdrage 2020**
-35.000	Wet verplichte GGZ
39.145.852	**Gewijzigde bijdrage 2020**
0	Herverdeeleffect
480.000	Onderhoud kazernes
1.695.988	Indexering 4,28%
105.000	Autonome ontwikkelingen
41.426.840	**Gemeentelijke bijdrage 2021**

6.6 Meerjarenbegroting

De lasten en baten zijn voor de jaren 2022-2024 grotendeels gelijk gehouden aan 2021.
In 2019 heeft het Algemeen Bestuur het nieuwe meerjarenonderhoudsplan voor groot onderhoud vastgesteld. Op basis hiervan heeft de VRGZ de (meerjarige) dotatie in de voorziening groot onderhoud aangepast.

7. Weerstandsvermogen

7.1 Algemene reserve

De algemene reserve van de VRGZ bestaat uit twee verschillende reserves: de algemene reserve Crisisbeheersing en Rampenbestrijding (C&R) en de algemene reserve aanvaardbare kosten RAV.
De normering per programma is:

- C&R: streefwaarde tevens norm 5% van de omzet
- RAV: streefwaarde 15%, normwaarde minimaal 10% van de omzet

Uitgangspunt is de begin 2015 opgestelde nota 'Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen' en opgenomen in de financiële spelregels.

In onderstaande tabel zijn de normen en gerealiseerde waarden van de reserves bij de jaarstukken 2019 en de begroting 2021 opgenomen.

	Jaarstukken 2019		Begroting 2021	
	C&R	RAV	C&R	RAV
Norm	2.482	2.231	2.587	2.422
Streefwaarde	2.482	3.347	2.587	3.633
Werkelijk/begroot	1.821*	1.014*	1.821	1.014

* na resultaatbestemming 2019.

Voor de reserve van het programma crisis en rampenbestrijding wordt in de begroting een doorkijk gegeven voor de jaren 2021 tot en met 2024. Aangezien de meerjarenbegroting sluitend is, wijzigt er ook niets aan de stand van de algemene reserve. Ook het batenniveau is grotendeels gelijk gehouden en daarmee wijzigt de normering niet noemenswaardig.

7.2 Bestemmingsreserves

Bij het bestemmingsvoorstel van het resultaat van 2019 is een nieuwe bestemmingsreserve meldkamer voorgesteld. Voorgesteld wordt om € 450.000 in deze reserve te storten.

De bestemmingsreserve aanbesteding ICT en HV (€ 136.000) en organisatieontwikkeling (€ 126.000) zijn in 2019 volledig ingezet.

7.3 Risico's

In de zowel de jaarstukken (§ 4.1) als in de begroting (§ 5.1) is in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing uiteengezet wat de omvang is van de risico's welke de VRGZ loopt. Deze risico's zijn gecategoriseerd en voor C&R en RAV afzonderlijk in beeld gebracht.
Door het simpelweg optellen van de omvang van alle risico's kan het maximale risico worden bepaald. Deze is gestegen naar € 9,5 miljoen (was € 8,7). Risico's kunnen zich wel of niet voordoen, maar zullen zich in de praktijk nooit tegelijkertijd voordoen. Daarom wordt gewerkt met een lager gewogen risicoprofiel waarin daar wel rekening mee wordt gehouden. In het volgende overzicht wordt dit gewogen risicoprofiel afgezet tegen de algemene reserve. Immers, dit is de buffer die de VRGZ zelf heeft om risico's op te vangen.

	Algemene reserve saldo 2019 (na resultaatbestemming)	Risico's (na weging kans x omvang)	
C&R	1.821	3.161	Risico's hoger dan algemene reserve
RAV	1.014	2.229	Risico's hoger dan algemene reserve

Daar waar de risico's groter zijn dan de algemene reserve dienen gemeenten in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen een risico op te nemen voor de VRGZ voor zover deze risico's (€ 3.161.000 C&R) de algemene reserve (€ 1.821.000) overschrijden; dit naar rato van hun aandeel in de VRGZ. Het gaat hier om een totaal bedrag van € 1.340.000. Zie onderstaande tabel:

Gemeenten	Risico's > algemene reserve*
Berg en Dal	77.298
Beuningen	46.986
Buren	71.528
Culemborg	65.835
Druten	36.029
Heumen	40.362
Maasdriel	58.747
Neder-Betuwe	54.189
Nijmegen	464.650
Tiel	88.427
West Betuwe	133.045
West Maas en Waal	48.532
Wijchen	85.154
Zaltbommel	69.218
Totaal	1.340.000

** naar rato van bijdrage 2021*

8. Deelnemersbijdragen

8.1 Deelnemersbijdrage 2014-2021

	structureel	incidenteel	totaal
begroot 2014	30.857	-	30.857
nagekomen correcties	190		190
restitutie brandkranen	365-		365-
Comp. btw		215-	215-
korting beheer kazernes		500-	500-
Realisatie 2014	30.682	715-	29.967
gefaseerde kapitaallasten	111		111
vakbekwaamheid	212-		212-
bezuiniging	493-		493-
stafsectie	40-		40-
korting beheer kazernes		500	500
indexering	289		289
begroot 2015	30.337	215-	30.122
overname kazernes	4.050		4.050
Realisatie 2015	34.387	215-	34.172
btw compensatie		215	215
gefaseerde kapitaallasten	22		22
correctie overname kazernes	72-		-72
indexering	47-		47-
begroting 2016	34.290	-	34.290
correcties	3-		3-
realisatie 2016	34.287	-	34.287
indexering	324		324
begroting 2017	34.611	-	34.611
extra ivm overdracht huisvesting		325	325
realisatie 2017	34.611	325	34.936
correctie extra huisvesting		325-	325-
indexering	1.069		1.069
begroting 2018	35.680	-	35.680
overname kazerne	168		168
dekkingstekort		233	233
frictiekosten		500	500
bijdrage cao	570		570
realisatie 2018	36.418	733	37.151
correctie incidenteel 2018		733-	733-
tankspuitauto	86		86
taakoverdracht	36-		36-
piket	60		60
reddingsbrigade	33		33
indexering 2%	731		731

begroot 2019	37.292	-	37.292
Overname kazerne	34		34
gewijzigde begroting 2019	37.326	-	37.326
realisatie 2019	37.326	-	37.326
achterstallig onderhoud vastgoed		300	300
schoon werken	313		313
personeelsverzekering	160		160
indexering 2,84%	1.082		1.082
begroot 2020	38.881	300	39.181
Wet verplichte GGZ	-35		-35
gewijzigde begroting 2020	38.846	300	39.146
vastgoed / onderhoud kazernes	480		480
indexering 4,28%	1.696		1.696
autonome ontwikkelingen	105		105
begroot 2021	41.127	300	41.427

8.2 Deelnemersbijdrage 2019

Gemeenten	Aantal inw. 1-1-2018	Bijdrage 2019	Overname kazerne	Herverdeel-effect	Gewijzigde bijdrage 2019
Berg en Dal	34.790	2.145.747		977	2.146.724
Beuningen	25.424	1.250.909		570	1.251.479
Buren	26.374	1.968.640	33.981	-16.094	1.986.527
Culemborg	28.050	1.913.426		872	1.914.298
Druten	18.710	945.838		431	946.269
Heumen	16.478	1.155.893		527	1.156.420
Maasdriel	24.350	1.631.401		743	1.632.144
Neder-Betuwe	23.303	1.550.972		707	1.551.679
Nijmegen	176.000	12.880.046		5.868	12.885.914
Tiel	42.250	2.447.787		1.115	2.448.902
West Betuwe	50.516	3.803.894		1.733	3.805.627
West Maas en Waal	18.945	1.344.381		1.063	1.345.444
Wijchen	40.900	2.332.641		613	2.333.254
Zaltbommel	28.060	1.920.000		875	1.920.875
Totaal	554.150	37.291.575	33.981	0	37.325.556

8.3 Deelnemersbijdrage 2020 en 2021

Gemeenten	Inwoners 1-1-2019	Bijdrage 2020	Wet ver-plichte GGZ	Gewijzigde bijdrage 2020	Inwoners 1-1-2020	Herverdeel-effect	Onderhoud kazernes	Indexering 4,28%	Aut. ontw.	Bijdrage 2021
Berg en Dal	34.670	2.256.874	-2.016	2.254.858	34.930	3.342	27.619	97.833	6.057	2.389.709
Beuningen	25.798	1.344.542	-1.201	1.343.341	25.850	30.000	16.101	59.468	3.684	1.452.594
Buren	26.400	2.088.465	-1.866	2.086.599	26.730	3.246	25.340	90.530	5.605	2.211.320
Culemborg	28.500	1.966.118	-1.756	1.964.362	28.899	-42.143	24.629	83.325	5.156	2.035.328
Druten	18.810	1.024.160	-915	1.023.245	18.950	30.000	12.174	45.600	2.825	1.113.845
Heumen	16.435	1.196.596	-1.069	1.195.527	16.527	-16.832	14.878	51.085	3.162	1.247.820
Maasdriel	24.500	1.715.549	-1.532	1.714.017	24.800	2.210	20.999	74.353	4.603	1.816.182
Neder-Betuwe	24.097	1.606.057	-1.435	1.604.622	24.335	-22.127	19.963	68.585	4.245	1.675.289
Nijmegen	177.000	13.557.026	-12.110	13.544.916	177.800	29.712	165.786	588.090	36.411	14.364.914
Tiel	42.115	2.578.282	-2.303	2.575.979	42.200	7.434	31.507	111.919	6.929	2.733.768
West Betuwe	50.236	3.941.117	-3.521	3.937.596	51.038	-52.205	48.962	168.391	10.422	4.113.166
West Maas en Waal	18.998	1.415.548	-1.264	1.414.284	19.300	3.593	17.304	61.426	3.803	1.500.409
Wijchen	40.900	2.470.299	-2.207	2.468.092	41.100	20.018	30.025	107.776	6.674	2.632.586
Zaltbommel	28.400	2.020.219	-1.805	2.018.414	28.950	3.752	24.713	87.607	5.424	2.139.910
Totaal	556.859	39.180.852	-35.000	39.145.852	561.409	0	480.000	1.695.988	105.000	41.426.840

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1453
Extern Zaak ID	Z/20/047270
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.1.3
Titel	Discriminatierapporten Druten 2019
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Eigenaar	Hendrix, Yvette
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	088-4327522

Bijlagen
Informatienota Discriminatierapporten Druten 2019
Bijlage 1: Monitor-discriminatie-2019-oost-nederland
Bijlage 2: Toelichting-discriminatiecijfers-2019
Bijlage 3: Landelijk rapport discriminatiecijfers in 2019
Bijlage 4: Druten rapportage Ieder1Gelijk 2019
Bijlage 6 Monitor-arbeidsdiscriminatie-2015-2019 (blz.01-40).pdf
Bijlage 6-2 Monitor-arbeidsdiscriminatie-2015-2019 (blz.41-83).pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	19 mei 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

Op basis van verslagleggingen over de meldingen en aangiftes discriminatie in 2019, een indruk te krijgen van de aard en omvang van discriminatie in de gemeente Druten, in de politie eenheid Oost- Nederland en in Nederland.

Gemeente Druten

Besluit

Mevrouw Uitdehaag vraagt in de raad aandacht voor het onderwerp.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47270

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Discriminatierapporten Druten 2019

Kernboodschap
Op basis van verslagleggingen over de meldingen en aangiftes discriminatie in 2019, wordt u een indruk gegeven van de aard en omvang van discriminatie in de gemeente Druten, in de politie eenheid Oost- Nederland en in Nederland.

Toelichting
De Anti-discriminatievoorziening (ADV) Ieder1Gelijk, biedt de 16 gemeenten in het district Gelderland-Zuid de gemeenterapportages aan over 2019.
Een ADV heeft de taak om onafhankelijk advies en ondersteuning te geven aan personen die een klacht hebben over discriminatie. Daarnaast registreert zij de klachten. In Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel) zijn er meer ADV's actief die de Wet gemeentelijke antidiscriminatie uitvoeren.
Daarnaast zijn er ook regionale en nationale cijfers over discriminatie bekend gemaakt. Deze gegevens zijn aanvullend op de die over de gemeente.

In deze informatienota staat een samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit die rapporten. Het geeft een indruk van de aard en omvang. Het geeft een beeld want de werkwijze en registratie van de verschillende instanties wijkt onderling af. Verder gaat het altijd om klachten en meldingen over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen. Het meldgedrag is hierin zeer bepalend. Discriminatie-ervaringen kunnen daarnaast afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid. Uit onderzoek blijkt verder dat maar één op de acht discriminatie-ervaringen wordt gemeld.

Gemeentelijke rapportage
Het totaal aantal geregistreerde klachten in de gemeente Druten (bij Ieder1gelijk én bij de politie samen) bedraagt vier in de Gemeentelijke rapportage (BIJLAGE).
Dit is er één minder dan in 2018. Bij de ADV Ieder1Gelijk zijn er twee meldingen gedaan en bij de politie zijn ook twee meldingen/aangiftes gedaan van discriminatie.

In de gemeentelijke rapportages staan geen gronden en terreinen opgenomen afkomstig van de politie. De ingediende klachten bij het ADV zijn wel meer gespecificeerd. Door het beperkte aantal meldingen is er geen trend of ontwikkeling te constateren.

Discriminatiegronden lokaal
De twee klachten betroffen beide de discriminatiegrond afkomst.
Ieder1Gelijk heeft na onderzoek één melder uiteindelijk voor verdere begeleiding en advies doorverwezen naar een advocaat. De andere melder wilde alleen advies van Ieder1Gelijk en geen verdere klachtbehandeling.

Terreinen lokaal
- één klacht vond plaats in de context van collectieve voorzieningen (overheidsorganen, ziekenhuizen, zelfstandige bestuursorganen als CBR en UWV);
- één klacht vond plaats in de buurt/wijk (i.c. een burenconflict).

Complementaire bronnen
Naast de gemeentelijk Monitor zijn er nog twee aanvullende informatiebronnen:
- de Monitor Discriminatie Oost Nederland 2019 (BIJLAGE)
- het Landelijke rapport Discriminatiecijfers in 2019 (BIJLAGE).

Uit de toelichting daarbij (BIJLAGE) blijkt dat de werkwijze van de bronnen onderling van elkaar verschilt. De instanties hebben verschillende verantwoordelijkheden, taken en procedures. Hun registraties zijn daar op ingericht. Zo zijn er bijvoorbeeld 15 discriminatiegronden bij de ADV, 8 bij de politie en 13 bij het College voor de rechten van de mens. De politie registreert geen terreinen meer, de ADV hebben er 15 en het College van de rechten van de mensen slechts 4, waarvan de grond arbeid weer is onderverdeeld in vier subcategorieën.
Ook maakt de politie bij haar registratie geen onderscheid meer tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak.

Bovendien is er sprake van enige overlap tussen de registraties van verschillende organisaties. Gedupeerden kunnen zich zowel bij een ADV als bij de politie als bij het College voor de rechten van de mens melden. Optellen zou tot een onbekend aantal dubbeltellingen leiden. Dat maakt dat de cijfers niet opgeteld kunnen worden en niet goed vergeleken kunnen worden met elkaar of met andere jaren. Er kunnen hierdoor ook verschillen voorkomen tussen cijfers uit de verschillende rapportages. Wel zijn de grote lijnen er in te herkennen.
De informatie uit de verschillende bronnen wordt om deze redenen apart gepresenteerd en dient als complementair te worden gezien.

Monitor Discriminatie Oost-Nederland 2019
Dit is een gezamenlijk jaarrapport van de Provincies Gelderland en Overijssel, In deze monitor staan geregistreerd:
- de meldingen bij de (ADV) Meldpunten Discriminatie
- gemelde incidenten bij de politie Oost-Nederland
- aantal verzoeken om een oordeel bij het College van de rechten van de mens.

Voor Druten staan de volgende cijfers opgenomen:
- aantal meldingen door inwoner van de gemeente bij het meldpunt discriminatie: 2
- aantal meldingen over voorval in de gemeente bij één van de meldpunten discriminatie: 2
- aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij de politie: 2.

Discriminatiegronden regionaal
Bij de (ADV) meldpunten discriminatie en bij de politie Oost-Nederland komt de discriminatiegrond herkomst/huidskleur verreweg het meeste voor. De grond handicap/chronische ziekte op twee en de grond geslacht op drie.
Bij de politie staat seksuele gerichtheid op twee en de grond onbekend op drie.

Opvallend is uit de registraties van de meldpunten blijkt dat er voor het eerst in de historie er op de arbeidsmarkt meer klachten over discriminatie op grond van geslacht (vooral zwangerschapsdiscriminatie en enkele transgenderpersonen) behandeld zijn dan op grond van herkomst of leeftijd.

Bij het College voor de rechten van de mens staat de grond handicap/chronische ziekte op één, de grond geslacht op twee en de grond herkomst op de derde plaats.

Terreinen
Bij de meldpunten discriminatie staan de meeste klachten bij het terrein arbeidsmarkt. Daarna komen de collectieve voorzieningen en de buurt en wijk.

Op de terreinen collectieve voorzieningen en commercieel is een groot aantal meldingen op grond van handicap en chronische ziekte. Dit heeft te maken met de uitbreiding van de Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap en chronische ziekte (WGB h/cz) in 2016. Was die wet eerst nog alleen van toepassing op arbeidsrelaties en het openbaar vervoer, na de ratificering van het VN-verdrag handicap en chronische ziekte is deze op alle terreinen van toepassing.

De politie registreert geen terreinen meer. Hierover valt dus niets te melden.

Het College voor de rechten van de mens registreerde de meeste behandelverzoeken op het terrein arbeid, daarna goederen en diensten en het terrein "geen".

Landelijk rapport discriminatiecijfers 2019
In opdracht van de Politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is dit rapport geschreven. In dit rapport worden de cijfers van de politie en de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) samen gepresenteerd. Ook de gegevens van ander organisaties zoals het College voor de Rechten van de Mens en het Meldpunt Internet Discriminatie (MiND) zijn hierin opgenomen.

Stabiel beeld
Veel incidenten worden niet herkend als discriminatie of worden niet gemeld. De gegevens geven wel een indicatie van domeinen waarop discriminatie voorkomt, wie ermee te maken hebben en welke typen incidenten regelmatig voorkomen. De patronen in de registraties en meldingen over de jaren zijn over het algemeen stabiel. Dit betekent dat het soort incidenten waarmee mensen naar een officiële instantie stappen voor een groot deel hetzelfde blijft.

Discriminatiegronden
Herkomst was bij zowel de politie (39% van alle politieregistraties) als bij ADV's (44 % van alle ADV meldingen) de discriminatiegrond die het vaakst werd vastgelegd.
Bij de ADV's werd daarnaast vaak melding gedaan van discriminatie op de gronden handicap en geslacht.
De beslissing van de TU Eindhoven om een stringent voorkeursbeleid voor vrouwelijke sollicitanten te voeren aanleiding was goed voor 56 meldingen.
Enkele incidenten uit 2019 met landelijke uitstraling leidde tot een groter aantal ADV meldingen op grond van seksuele gerichtheid (377 ten opzichte van 193 in 2018).
Aanleiding vormde:
- de Nashville-verklaring.
- het (uiteindelijk niet doorgevoerde) plan om kunstmatige inseminatie met donorzaad uit de basisverzekering te halen voor lesbische en alleenstaande vrouwen zonder medische indicatie.

De politie registreerde verder verhoudingsgewijs vaak de gronden seksuele gerichtheid, zijnde 1/3 van alle politieregistraties en antisemitisme op de derde plaats.

De meeste verzoeken die het College in 2019 ontving hadden betrekking op de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte, de meeste vragen bij de Front Office gingen over de discriminatiegrond geslacht.

Bij MiND was herkomst de discriminatiegrond waar de meeste meldingen betrekking op hadden.

Terreinen
De meest opvallende verandering over de afgelopen vijf jaar is een daling van het aantal geregistreerde voorvallen op de openbare weg. Meer incidenten in de directe woonomgeving zijn geregistreerd.

De arbeidsmarkt is ook landelijk sterk vertegenwoordigd: 1.140 ADV-meldingen gingen hierover, zowel bij sollicitaties als op de werkvloer. Het aantal meldingen nam wel iets af.

Ook bij het College komt het terrein arbeid jaarlijks veruit het vaakst voor in de registratiecijfers.

Veel bij de ADV's gemelde discriminatie-ervaringen hadden betrekking op collectieve voorzieningen en op de commerciële dienstverlening.
Het aantal meldingen op het terrein van publieke/politieke opinie was door de vele meldingen over de Nashvilleverklaring gestegen.

Oost- Nederland in relatie tot andere regio's
Landelijk gezien registreerde de politie 0,32 incidenten per 1.000 inwoners.
De meeste politieregistraties zijn er in de Randstad. In Oost-Nederland werden verhoudingsgewijs minder incidenten geregistreerd: 0,26 incidenten per 1.000 inwoners.

Landelijk gezien registreerden de ADV's 0,25 meldingen per 1.000 inwoners.
De ADV's binnen de eenheid Amsterdam hadden veruit de meeste meldingen naar rato van het aantal inwoners. In Oost-Nederland werden relatief weinig meldingen geteld: 0,20 meldingen per 1.000 inwoners.

Monitor arbeidsdiscriminatie 2015-2019
Uit de Monitor arbeidsdiscriminatie 2015-2019 (BIJLAGE) van Discriminatie.nl, de vereniging van ADV's, blijkt dat ADV's in de periode 2015-2019 jaarlijks meer dan 1.100 meldingen ontvingen over discriminatie op de arbeidsmarkt.
Ongeveer een derde van die meldingen had betrekking op herkomstdiscriminatie.
Meldingen bij ADV's over arbeidsmarktdiscriminatie hadden in deze periode in 43 tot 51 procent van de gevallen betrekking op werving en selectie. In minimaal 80 procent van de meldingen was sprake van een omstreden behandeling.
De arbeidsmarktsectoren waar de meeste meldingen over zijn geregistreerd, zijn de gezondheids- en welzijnssector, het onderwijs en de groot- en detailhandel.

Uitvoering door ***Vizier en discriminatieoost.nl.***
De ADV Ieder1gelijk, de ADV 1 Overijssel en de ADV Meldpunt discriminatie en pesten (regio Gelderland Midden)zijn gefuseerd per 1 januari 2020, De nieuwe ADV Oost-Nederland heet nu Vizier- gericht op discriminatie en diversiteit. Voor meldingen van discriminatie of gevoelens van discriminatie beheert deze organisatie het meldpunt discriminatieoost.nl

Behalve de registratie van klachten en bijstand, kan Vizier breed ingezet worden voor voorlichting, beleidsadvisering, projecten, trainingen en deskundigheidsbevordering op het gebied van sociale veiligheid. Ook zetten ze campagnes in over bepaalde discriminatiethema's voor een betere bewustwording, herkenbaarheid en meldingsbereidheid van discriminatie.
Zo zijn de gemeentelijke ambassadeurs (raadsleden) en beleidsmedewerkers aanspreekpunt voor lokale signalen van discriminatie.

Jaarlijks voert Ieder1Gelijk/Stichting Vizier twee mystery calls uit bij de medewerkers van de receptie van het gemeentehuis. In 2019 waren de medewerkers beide keren in staat het verhaal te herkennen en de persoon juist door te verwijzen. Het blijft belangrijk dat zij over de juiste informatie beschikken; zij gaan dit jaar een korte bijscholing volgen. Vizier ontwikkelt momenteel een webinar daarvoor.

Ieder1Gelijk/Vizier werkt ook aan

- bekendheid bij netwerken in de gemeente: kennismaking en introductie van Ieder1Gelijk vond plaats met nieuwe medewerkers van Stichting Meervoormekaar. Hierdoor kunnen signalen van inwoners over ongelijke behandeling en discriminatie beter herkend worden
- preventie en bewustwordingsactiviteiten: op aanvraag van het Pax Christi College zijn er voor leerlingen van 4de jaar VWO en Havo, 11 gastlessen gegeven over vooroordelen en discriminatie.

MONITOR

DISCRIMINATIE **2019**

OOST-NEDERLAND

GELDERLAND

OVERIJSSEL

DE CIJFERS

APRIL **2020**

2

Het monitoren van discriminatie

Het recht op gelijke behandeling c.q. het non-discriminatiebeginsel is in diverse internationale verdragen en Nederlandse wetgeving goed gewaarborgd. Burgers die discriminatie ervaren, moeten onafhankelijke bijstand kunnen krijgen. Hiervoor is de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in het leven geroepen. Deze wet verplicht gemeenten om burgers toegang te verlenen tot een lokale onafhankelijke antidiscriminatievoorziening (ADV) waar zij hun meldingen over ervaren discriminatie kunnen laten registreren en terecht kunnen voor bijstand. Daarnaast hebben de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) in samenwerking met de politie en het Openbaar Ministerie (OM) een gezamenlijke aanpak ontwikkeld, waarbij deze *Monitor Discriminatie 2019 Oost-Nederland* een belangrijk instrument is.

Monitor

In deze monitor is een overzicht opgenomen van de meldingen in de politie-eenheid Oost-Nederland over ervaren discriminatie. Deze meldingen zijn in 2019 geregistreerd bij de ADV's, de politie en het College voor de Rechten van de Mens (het College). De cijfers vindt u op pagina 4 en 5. In de digitale versie van deze monitor is een bijlage opgenomen met een uitgebreider overzicht per gemeente. Gelijktijdig met deze monitor is het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* gepubliceerd, dat een analyse geeft van de landelijke trends. De *Monitor Discriminatie 2019 Oost-Nederland*, het landelijke rapport en alle andere rapporten op eenheidsniveau vindt u terug op de websites van de ADV's en op www.discriminatie.nl.

De Meldpunten

De ADV's in Oost-Nederland zijn: Artikel 1 Noord-Oost Gelderland, Artikel 1 Overijssel, Ieder1Gelijk (Gelderland-Zuid), Meldpunt Discriminatie Deventer en Meldpunt discriminatie en pesten (Gelderland-Midden), in deze monitor hierna omschreven als Meldpunten. De Meldpunten zijn onafhankelijk en geven uitvoering aan de Wga in opdracht van gemeenten. Daarmee voldoen zij aan de kwaliteitscriteria die in de Wga en het bijbehorend besluit zijn vastgelegd. De registratie van meldingen en de inzet van bijstand en bemiddeling zijn belangrijke kerntaken van de Meldpunten en vloeien voort uit de Wga. Ook preventie is een kerntaak van de Meldpunten die niet in de Wga is genoemd, maar waarin gemeenten vanuit andere wetgeving tevens dienen te voorzien. Op pagina 11 en 13 van deze monitor worden de werkwijze en werkzaamheden van de Meldpunten verder uiteengezet.

De Meldpunten zijn onafhankelijk. Registratie van meldingen, inzet van bijstand en bemiddeling en preventie zijn kerntaken van de Meldpunten.

In deze uitgave

Het monitoren van discriminatie 2
Gezamenlijke aanpak 3
Discriminatieregistraties in 2019 4
Wat vertellen de cijfers? 6
Woonwagen- en standplaatsenbeleid 7
Registraties discriminatie Oost-Nederland 8
Registraties Meldpunten 2019 10
Welkom op de Korenmarkt 11
Wat gebeurt er met een melding? 12
Cases Openbaar Ministerie 13
Je moet je benen buiten laten 14
Aanbevelingen 15

Meldingen

Bij een aantal meldingen heeft een rechter, een klachtencommissie of het College objectief vastgesteld dat er sprake was van discriminatie. Bij een deel van de meldingen volgt geen objectief oordeel, omdat de kwestie niet voor de rechter of een commissie wordt gebracht. Vaak wordt een oplossing gevonden door bemiddeling of informatieverstrekking vanuit de Meldpunten. Ook zijn er meldingen waarbij een melder alleen om advies vraagt of een luisterend oor nodig heeft. In sommige gevallen is er sprake van waargenomen discriminatie als getuige of als belangenbehartiger; ook deze meldingen worden geregistreerd.

Wat is discriminatie

Discriminatie is het in gelijke gevallen anders behandelen van mensen in vergelijking met anderen op basis van kenmerken die er in een specifieke situatie niet toe doen. Kenmerken zoals herkomst, huidskleur, handicap, seksuele gerichtheid, geslacht of leeftijd. Discriminatie doet zich in verschillende vormen voor. Het kan bijvoorbeeld gaan om uitsluiting bij werving en selectie, het niet toegelaten worden tot een horecagelegenheid op grond van ras of het gepest worden op grond van seksuele gerichtheid of herkomst.

3

Toegankelijkheid ziekenhuis in beleid verankerd

Ik ben rolstoelgebonden en heb een assistentiehond. Met deze hulpmiddelen ben ik in staat om zelfstandig te leven en deel te nemen aan de samenleving. Vanwege mijn aandoening ben ik door mijn huisarts doorverwezen voor onderzoek naar het gloednieuwe ziekenhuis in mijn woonplaats. Bij de balie vertelt een beveiligingsmedewerker dat mijn assistentiehond niet mee naar binnen mag. Ik wist dat de Wet Gelijke behandeling, op grond van handicap en chronische ziekte, kortgeleden is uitgebreid om met name de toegankelijkheid van collectieve voorzieningen te verbeteren. Dat had het discriminatiemeldpunt mij al eerder verteld. De beveiligingsmedewerker wilde hier echter niets van horen: mijn hond Bella moest naar buiten en mijn onderzoek ging niet door. Met de juiste informatie over de wet en jurisprudentie, geleverd door de discriminatievoorziening, werd mijn klacht gegrond verklaard door de interne klachtencommissie. Nu is er door het ziekenhuis beleid gemaakt over de toegankelijkheid van mensen met een beperking. Dit wordt gecommuniceerd naar alle partijen, inclusief de beveiliging en de catering.

Gezamenlijke aanpak

Samenwerking Meldpunten

Burgers en professionals kunnen over ervaren discriminatie advies en ondersteuning vragen bij de Meldpunten. Voor de niet-strafrechtelijke incidenten wordt er door de Meldpunten gewerkt vanuit het principe van hoor en wederhoor, met als doel het herstellen van de verhoudingen tussen betrokken partijen. De inzet van onafhankelijke bijstand vanuit de Meldpunten behoort tot de kernactiviteiten. Het werk van de Meldpunten wordt uitgevoerd in samenwerking met lokale partners op het gebied van discriminatiebestrijding. Dit zijn in de eerste plaats de politie en het OM. Om tot een goede verwerking van casuïstiek te komen, wordt er zowel op casus- als op trendniveau met elkaar gesproken. Dit is conform de in 2018 geldende Aanwijzing Discriminatie geformaliseerd in het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO).

Politie De politie in Oost-Nederland werkt nauw samen met het OM en de Meldpunten. De politie registreert meldingen en aangiften van discriminatie. Een aangifte kan leiden tot strafrechtelijke vervolging door het OM. Waar bemiddeling mogelijk is, wordt er samengewerkt met de ADV's. Aangiften van discriminatie krijgen in Nederland prioriteit en worden tijdens overleg met OM, politie en Meldpunten besproken.

Openbaar Ministerie (OM) Het OM heeft tot taak het handhaven van de strafrechtelijke rechtsorde. De strafrechtelijke discriminatiebepalingen en de beschermde belangen die de wetgever daarmee heeft beoogd zijn daarbij bepalend. Het OM is gebonden aan de beleidsregel *Aanwijzing Discriminatie*. Binnen ieder arrondissementsparket is een discriminatieofficier van justitie werkzaam die deelneemt aan het RDO.

Meldpunt Internet Discriminatie (MiND) MiND is het landelijke meldpunt voor strafbare, discriminerende groepsbeledigingen op internet. MiND onderzoekt of het om een strafbaar feit gaat en verzoekt als hiervan sprake is de moderator of de eigenaar van de website om de uitingen te verwijderen. Als aan een (herhaald) verzoek geen gehoor wordt gegeven, stelt MiND een aangiftedossier op voor het OM.

College voor de Rechten van de Mens (het College) Mensen die discriminatie ervaren (buiten het strafrecht) kunnen bij het College om een oordeel vragen. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. De Meldpunten voorzien in onafhankelijke bijstand, zoals in procedures bij het College. Oordelen van het College worden openbaar gemaakt en kunnen een krachtig middel zijn om mensen bewust te maken van verboden onderscheid.

Discriminatieregistraties in 2019

4

5

Totalen Oost-Nederland

Totaal aantal discriminatieregistraties	2019
Meldpunten discriminatie	
*Meldingen inwoner**	631
*Meldingen plaats voorval**	536
Eigen screening	148
Politie[1]	
Discriminatie-incidenten	845
College voor de Rechten van de Mens	
Instroom verzoeken om oordeel	77

* *Meldingen inwoner* betreft door ADV's in de politie-eenheid ontvangen meldingen. *Meldingen plaats voorval* betreft meldingen over incidenten die in een gemeente in de politie-eenheid zijn voorgevallen. Er is een overlap tussen deze twee getallen.

Werkwijze Meldpunten discriminatie*

	2019
Alleen registratie	118
Advies en informatie	499
Beïnvloeding beleid	43
Bemiddeling	43
Bijstaan in procedures	67
Doorverwijzing	117
Eigen onderzoek Meldpunt discriminatie	48
Overig	4

Bij Werkwijze Meldpunten discriminatie

* Deze cijfers geven een beeld van wat er gedaan is door de meldpunten met de meldingen van inwoners uit Oost-Nederland.

Bij Meldpunten discriminatie

1 In 2019 kwamen 27 meldingen over zwangerschaps-discriminatie binnen.

2 Niet-wettelijke gronden zijn meldingen over bijvoorbeeld sociale status, opleidingsniveau of overige uiterlijke kenmerken (bijvoorbeeld tatoeages).

Meldpunten discriminatie

Aantal meldingen (plaats voorval)	2019
Discriminatiegrond	
Antisemitisme	9
Arbeidscontract	1
Arbeidsduur	0
Burgerlijke staat	3
Geslacht[1] *waarvan tegen transgender personen*	74 (11)
Godsdienst *waarvan tegen moslims*	25 (13)
Handicap/chronische ziekte	97
Herkomst, huidskleur	230
Leeftijd	42
Levensovertuiging	2
Nationaliteit	25
Politieke gezindheid	4
Seksuele gerichtheid	72
Niet-wettelijke gronden[2]	64
Onbekend	7
Terrein	
Arbeidsmarkt	146
Buurt/wijk	65
Collectieve voorzieningen	89
Commerciële dienstverlening	54
Horeca/amusement	25
Huisvesting	38
Media en reclame	14
Onderwijs	38
Openbare ruimte	51
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	16
Privésfeer	14
Publieke/politieke opinie	46
Sport en recreatie	24
Overig	9
Onbekend/niet van toepassing	1
Wijze van discriminatie	
Bedreiging	20
Geweld	19
Omstreden behandeling	381
Vijandige bejegening	216
Overig	10
Onbekend/niet van toepassing	4

Politie Oost-Nederland

Aantal discriminatie-incidenten[1]	2019
Discriminatiegrond	
Antisemitisme	73
Geslacht	13
Godsdienst	35
Handicap	18
Herkomst, huidskleur	309
Levensovertuiging	1
Seksuele gerichtheid	261
Onbekend/overig	135
Wijze van discriminatie	
Bedreiging	86
Bekladding	29
Bespugen	1
Geweld	7
Geweld in combinatie met uitlating	99
Pesterij	13
Uitlating	504
Vernieling	82
Weigering	12
Onbekend/overig	12

Bij Politie

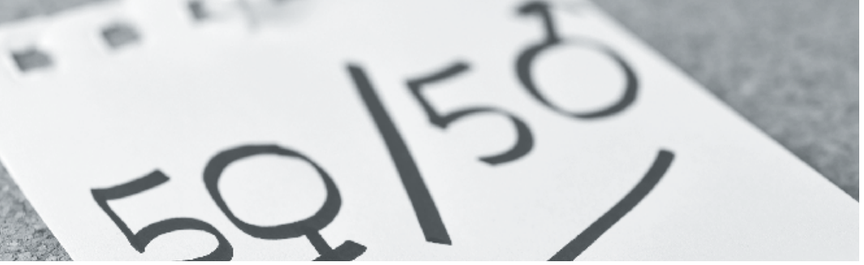
1 De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

College voor de Rechten van de Mens

Aantal verzoeken om een oordeel (instroom)	2019
Discriminatiegrond	
Geslacht	16
Herkomst, huidskleur (ras)	13
Nationaliteit	5
Godsdienst	1
Seksuele gerichtheid	1
Burgerlijke staat	2
Politieke overtuiging	0
Levensovertuiging	1
Arbeidsduur	0
Vaste/tijdelijke arbeidscontracten	0
Handicap/chronische ziekte	22
Leeftijd	12
Grond onbekend	4
Terrein	
Arbeid – *Werving en selectie*	16
Arbeid – *Aanstelling*	4
Arbeid – *Beëindiging arbeidsrelatie*	9
Arbeid – *Arbeidsvoorwaarden*	7
Arbeid – *Arbeidsomstandigheden*	5
Goederen en Diensten	26
Geen terrein	10
Onbekend	0
Aantal oordelen en uitspraken[1]	
• Oordelen met minstens een uitspraak verboden onderscheid/in strijd met de wet	10
• Oordelen zonder onderscheid/ niet in strijd met de wet	14

Bij College voor de Rechten van de Mens

1 Niet alle verzoeken/klachten leiden uiteindelijk tot een oordeel. Verzoeken zijn bijvoorbeeld niet-ontvankelijk, worden ingetrokken of er is sprake van een tussentijdse oplossing.

Wat vertellen de cijfers?

De cijfers in deze monitor geven een overzicht van discrimininatiemeldingen in de provincies Gelderland en Overijssel, die samen de politie-eenheid Oost-Nederland vormen. De meldingen zijn geregistreerd door de antidiscriminatievoorzieningen, de politie en het College van de Rechten van de Mens samen. De cijfers geven een beeld van welke incidenten zijn gemeld, zijn geregistreerd en in behandeling zijn genomen.

Plaats voorval en plaats melder

In deze monitor zijn zowel de plaats van het gemelde voorval als de plaats van de melder inzichtelijk gemaakt. Dit geeft een juister beeld van de geregistreerde meldingen dan voorheen in de monitor gebruikelijk was.

Discriminatiegronden

De wet Gelijke Behandeling kent meerdere gronden op basis waarvan meldingen geregistreerd kunnen worden.

Discriminatiegronden op basis waarvan meldingen geregistreerd worden, zijn:

- Antisemitisme
- Arbeidscontract en arbeidsduur
- Burgerlijke staat
- Geslacht (waaronder transgender)
- Godsdienst
- Handicap en chronische ziekten
- Leeftijd
- Levensovertuiging
- Nationaliteit
- Niet-wettelijke gronden
- Politieke gezindheid
- Ras
- Seksuele gerichtheid
- en de mogelijkheid om ‘onbekend’ in te vullen.

Maatschappelijke terreinen

De politie heeft in 2019 niet geregistreerd op welk maatschappelijk terrein de klacht zich afspeelde, dit is ook uitgelegd in de tabellen op 4/5.
De meldingen die binnenkomen bij de antidiscriminatievoorzieningen worden geregistreerd op verschillende maatschappelijke terreinen. Deze terreinen zien we deels ook terugkomen in de civielrechtelijke Gelijke Behandelings-wetgeving, maar ADV’s hanteren van oudsher meer terreinen in hun registratie, zodat specifieker stuurinformatie aan beleidsmakers kan worden geboden.

Maatschappelijke terreinen waarop meldingen worden geregistreerd zijn:

- Arbeidsmarkt
- Buurt en wijk
- Collectieve voorzieningen
- Commerciele dienstverlening
- Horeca en amusement
- Huisvesting
- Media en reclame
- Onderwijs
- Politie/OM/Vreemdelingenpolitie
- Publieke en politieke opinie
- Privésfeer
- Sport en recreatie
- Openbare ruimte en publiek domein
- Overig
- en onbekend.

Meldingsbereidheid & vindbaarheid

Veel ervaringen met discriminatie worden overigens niet gemeld en blijven daarom buiten het beeld van deze cijfers. Tevens zijn discriminatie-ervaringen subjectief van aard: sommige incidenten worden als discriminatie ervaren terwijl daar, juridisch gezien, geen sprake van is. Daar tegenover staan incidenten die juridisch gezien juist wel discriminatoir van aard zijn, maar waarvan mensen zich niet altijd bewust zijn. Discriminatie-ervaringen worden om verschillende redenen niet gemeld: mensen willen niet stil blijven staan bij negatieve ervaringen of ze willen niet als slachtoffer gezien of bestempeld worden door anderen. Men kan angst hebben voor de mogelijk negatieve gevolgen van een melding, geen vertrouwen hebben in het doen van een melding of aangifte of de weg niet weten om een melding te kunnen doen. Soms worden ze ook door hun gemeente verkeerd doorverwezen.
De cijfers uit deze monitor zijn daarom tevens een indicatie van te duiden patronen in de samenleving en op langere termijn, en daarmee niet alleen een feitelijke vaststelling van discriminatie.

Veel klachten worden niet gemeld. Dat kan komen door angst voor repercussies, maar ook willen mensen zichzelf niet als slachtoffer zien. Soms weten melders de voorziening niet te vinden of worden ze verkeerd doorverwezen.

Een forse tegenprestatie

Ik ben een vrouw van 47 en ontvang een bijstandsuitkering. Door vermoeidheids-klachten, veroorzaakt door chronische migraine en dito darmproblemen, ben ik jaren geleden mijn baan verloren. Nu moet ik, in het kader van de nieuwe Wet Werk en Bijstand, een ‘tegenprestatie’ leveren. De consulent bij de gemeente heeft mij doorgeleid naar een beschutte werkplek waar ik 24 uur per week dozen vouw. Door mijn lichamelijke problemen pak ik kleine rustpauzes en bezoek vaker dan gemiddeld het toilet. Mijn teamleider op de werkplek seinde daarover de consulent bij mijn gemeente in en vervolgens werd mijn uitkering gekort wegens ‘werkweigering’. Volgens de Algemene wet Gelijke behandeling zou mijn werkgever echter een doeltreffende aanpassing moeten bieden om mensen met een chronische aandoening in staat te stellen het werk te kunnen doen. De klachtenconsulent van het discriminatiebureau begeleidde mij in een klachtenprocedure. De gemeente stelde dat de gelijkebehandelingswetgeving hier niet van toepassing zou zijn, omdat er geen sprake is van een arbeidsverhouding. Gelukkig is de gemeente in het ongelijk gesteld. De sanctie werd teruggedraaid en de teamleider werd verplicht doeltreffende aanpassingen te doen.

Woonwagen- en standplaatsenbeleid

Beleid aanpassen

Minister Ollongren kwam in juli 2018 met een nieuw beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid. Hierin staat dat alle gemeenten die een vorm van uitsterfbeleid toepassen in hun volkshuisvestingsbeleid, dit moeten aanpassen waardoor het rekening houdt met de woonbehoefte en woonvorm van woonwagenbewoners.

Voor **Peter Vos** van de Stichting Woonwagenbewoners Nijmegen was de komst van dit beleidskader: ‘Hartstikke fijn, eindelijk een opening. Nijmegen heeft geen uitsterf-beleid, maar er zijn wel sinds eind jaren negentig zo’n twintig standplaatsen verdwenen. We wachten al heel lang op meer standplaatsen in Nijmegen.’

‘2019 was een overgangsjaar waarbij moet worden gekeken of gemeenten daadwerkelijk met het nieuwe woonwagenbeleid aan de slag gaan’, zegt **Bram van Duinen**, adviseur Woonwagenbeleid. Dit duurt de woonwagenbewoners veel te lang, het geduld is op.
Al jaren geven ze aan dat zij behoefte hebben aan meer standplaatsen. En omdat zij de sociale woningmarkt wél zien groeien, voelen zij zich gediscrimineerd.
Vos: ‘We zijn een procedure gestart bij het College voor de Rechten van de Mens. In het oordeel staat heel nadrukkelijk dat de gemeente Nijmegen verboden onderscheid maakt op grond van ras. Dat was voor ons een duidelijke erkenning dat we gelijk hadden, maar we wachten nog steeds op stappen van de gemeente’.

Binnen verschillende gemeenten in Oost-Nederland is al een behoeftepeiling uitgevoerd. Het is belangrijk dat het Rijk vinger aan de pols houdt, stelt van Duinen. ‘Gaan gemeenten deze plannen ook daadwerkelijk uitvoeren? En doen zij dit in samenwerking met woonwagenbewoners?’, zoals beschreven is in het nieuwe woonwagenbeleid. ‘Hiervoor is vertrouwen nodig’, zegt van Duinen, ‘én duidelijke informatie. Het woord “woonwagens” kwam in het huisvestingsbeleid van sommige gemeenten niet eens voor.’ Peter Vos voegt daar aan toe dat zij nog niet door de gemeente uitgenodigd zijn voor samenwerking in het onderzoek. ‘Er komt een onderzoek naar behoefte, maar als ze dat zonder de woonwagenbewoners doen is het ongeloofwaardig’.

Registraties discriminatie Oost-Nederland

- ■ Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente* bij het meldpunt discriminatie
- □ Aantal meldingen *over voorval in de gemeente* bij een van de meldpunten discriminatie
- ▲ Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij de politie

STEENWIJKERLAND
■ 6
□ 6
▲ 17

STAPHORST
■ 0
□ 0
▲ 3

ZWARTEWATERLAND
■ 5
□ 4
▲ 5

KAMPEN
■ 5
□ 5
▲ 10

ZWOLLE
■ 42
□ 47
▲ 52

DALFSEN
■ 4
□ 4
▲ 3

OMMEN
■ 0
□ 0
▲ 3

HARDENBERG
■ 11
□ 12
▲ 10

HATTEM
■ 1
□ 0
▲ 3

OLDEBROEK
■ 2
□ 2
▲ 3

ELBURG
■ 3
□ 2
▲ 7

HEERDE
■ 0
□ 0
▲ 3

TWENTERAND
■ 3
□ 4
▲ 6

TUBBERGEN
■ 3
□ 2
▲ 2

DINKELLAND
■ 4
□ 1
▲ 3

RAALTE
■ 4
□ 3
▲ 7

HELLENDOORN
■ 2
□ 3
▲ 3

WIERDEN
■ 0
□ 1
▲ 2

ALMELO
■ 8
□ 8
▲ 28

LOSSER
■ 1
□ 0
▲ 3

OLST-WIJHE
■ 3
□ 2
▲ 2

HARDERWIJK
■ 12
□ 10
▲ 14

NUNSPEET
■ 3
□ 2
▲ 8

EPE
■ 4
□ 5
▲ 4

BORNE
■ 3
□ 2
▲ 3

OLDENZAAL
■ 6
□ 3
▲ 10

RIJSSEN-HOLTEN
■ 1
□ 0
▲ 3

DEVENTER
■ 18
□ 13
▲ 27

HENGELO
■ 12
□ 13
▲ 16

ENSCHEDE
■ 25
□ 25
▲ 44

ERMELO
■ 3
□ 5
▲ 12

PUTTEN
■ 4
□ 2
▲ 6

HOF VAN TWENTE
■ 3
□ 5
▲ 3

VOORST
■ 0
□ 1
▲ 4

NIJKERK
■ 6
□ 5
▲ 8

APELDOORN
■ 53
□ 53
▲ 41

LOCHEM
■ 1
□ 0
▲ 8

HAAKSBERGEN
■ 1
□ 1
▲ 2

BARNEVELD
■ 9
□ 9
▲ 11

ZUTPHEN
■ 13
□ 13
▲ 24

BRUMMEN
■ 1
□ 1
▲ 4

BERKELLAND
■ 3
□ 2
▲ 13

SCHERPENZEEL >
■ 2
□ 3
▲ 4

EDE
■ 25
□ 28
▲ 33

BRONCKHORST
■ 3
□ 3
▲ 4

ROZENDAAL
■ 0
□ 1
▲ 0

RHEDEN
■ 15
□ 11
▲ 16

DOESBURG >
■ 2
□ 1
▲ 3

ARNHEM
■ 42
□ 44
▲ 103

OOST GELRE
■ 2
□ 1
▲ 3

RENKUM
■ 4
□ 5
▲ 7

WAGENINGEN
■ 10
□ 9
▲ 7

WESTERVOORT >
■ 3
□ 2
▲ 3

DUIVEN
■ 4
□ 1
▲ 1

DOETINCHEM
■ 11
□ 11
▲ 27

WINTERSWIJK
■ 5
□ 5
▲ 9

CULEMBORG
■ 4
□ 3
▲ 14

BUREN
■ 4
□ 5
▲ 0

NEDER-BETUWE
■ 2
□ 3
▲ 2

OVERBETUWE
■ 6
□ 5
▲ 9

LINGEWAARD
■ 12
□ 12
▲ 6

ZEVENAAR
■ 11
□ 10
▲ 12

MONTFERLAND
■ 10
□ 7
▲ 4

AALTEN
■ 1
□ 0
▲ 3

OUDE IJSSELSTREEK
■ 5
□ 4
▲ 10

WEST BETUWE
■ 4
□ 6
▲ 6

TIEL
■ 13
□ 12
▲ 14

DRUTEN
■ 2
□ 2
▲ 2

BEUNINGEN
■ 4
□ 3
▲ 5

WEST MAAS EN WAAL
■ 0
□ 1
▲ 1

NIJMEGEN
■ 92
□ 82
▲ 61

BERG EN DAL
■ 12
□ 9
▲ 10

WIJCHEN
■ 8
□ 6
▲ 10

HEUMEN
■ 7
□ 5
▲ 6

ZALTBOMMEL
■ 5
□ 5
▲ 7

MAASDRIEL
■ 5
□ 3
▲ 3

Registraties Meldpunten 2019

DISCRIMINATIEGROND ▸ / TERREIN	ANTISEMITISME	ARBEIDSCONTRACT	ARBEIDSDUUR	BURGERLIJKE STAAT	GESLACHT	GODSDIENST	HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	HERKOMST/HUIDSKLEUR	LEEFTIJD	LEVENSOVERTUIGING	NATIONALITEIT	NIET-WETTELIJKE GRONDEN	POLITIEKE GEZINDHEID	SEKSUELE GERICHTHEID	ONBEKEND
Arbeidsmarkt	0	1	0	0	33	9	17	29	29	0	3	6	1	5	4
Buurt/wijk	1	0	0	0	0	1	4	43	0	0	2	5	0	9	0
Collectieve voorzieningen	0	0	0	1	4	3	28	29	1	1	6	15	0	5	1
Commerciële dienstverlening	0	0	0	1	3	1	15	18	2	1	3	6	0	5	0
Horeca/amusement	0	0	0	1	4	1	4	12	0	0	1	1	0	1	0
Huisvesting	0	0	0	0	3	0	6	14	4	0	1	6	0	1	1
Media/reclame	1	0	0	0	0	0	1	7	0	0	1	2	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	1	3	2	6	23	1	0	0	5	0	0	0
Openbare ruimte/publiek domein	2	0	0	0	4	3	4	23	0	0	0	4	0	13	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0	0	0	1	0	1	7	0	0	1	2	0	2	1
Privésfeer	0	0	0	0	2	1	2	3	0	0	0	3	0	3	0
Publieke/politieke opinie	0	0	0	0	7	4	1	7	0	0	0	2	0	21	0
Sport/recreatie	1	0	0	0	3	2	7	8	1	0	2	1	0	0	0
Onbekend	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	2	1	0	0	0

Kruistabel Discriminatiegrond en - terrein | De cijfers in deze tabel zijn afkomstig van de Meldpunten

In 2019 hebben de ADV's in Oost-Nederland op de arbeidsmarkt meer klachten over discriminatie op grond van geslacht behandeld dan op grond van herkomst. Dat is voor het eerst in de historie. Voor het merendeel betreft dit klachten op grond van zwangerschapsdiscriminatie maar in een aantal gevallen betreft dit ook transgenderpersonen.

Verder zien wij op de terreinen collectieve voorzieningen (overheidsorganen, ziekenhuizen, zelfstandige bestuursorganen als CBR en UWV) en commerciële dienstverlening (bedrijven, verzekeraars, dienstverleners) een groot aantal meldingen op grond van handicap en chronische ziekte. Dit heeft te maken met de uitbreiding van de Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap en chronische ziekte (WGB h/cz) in 2016. Was die wet eerst nog alleen van toepassing op arbeidsrelaties en het openbaar vervoer, na de ratificering van het VN-verdrag handicap en chronische ziekte is deze wet uitgebreid naar alle terreinen in de gelijke behandelingswetgeving. Dat betekent dat de wet ook van toepassing is op bijvoorbeeld woningcorporaties, winkels, horecagelegenheden etcetera.

De wetswijziging heeft heel wat voeten in aarde voor deze sectoren. De kennis over de wet is nog niet overal aanwezig. Antidiscriminatievoorzieningen nemen in de klachtbehandeling daarom ook een adviserende positie in naar wederpartijen. Maar ook in de algemene informatievoorziening.

Gelijke beloning in gelijke gevallen

Ik heb een mannelijke collega met dezelfde functie als ik. Een tijdje geleden vroegen wij samen om salarisverhoging. Helaas werd dit niet toegekend. Mijn mannelijke collega is iets resoluter dan ik en heeft daarop tegen onze werkgever gezegd dat hij zonder salarisverhoging zou vertrekken. Tot mijn grote verbazing ging onze werkgever overstag, waarschijnlijk omdat mannen schaars zijn binnen ons bedrijf. Ondanks dezelfde functie als mijn collega en een hoger opleidingsniveau, kreeg ik geen loonsverhoging. Dit ervoer ik als discriminatie. Toen ik mijn werkgever vroeg waarom ik ongelijk behandeld werd, dreigde hij met consequenties als ik hier een punt van zou maken. Ik schrok en nam contact op met het discriminatiemeldpunt in mijn regio. Zij informeerden mij over wetgeving rond discriminatie en gaven mij relevante jurisprudentie. Samen hebben we het gesprek met mijn werkgever voorbereid. Doordat ik een vergelijkbare situatie kon tonen vanuit jurisprudentie, maakte mijn pleidooi indruk. Nog diezelfde dag is mijn loon gelijkgetrokken met dat van mijn mannelijke collega.

Welkom op de Korenmarkt!

Horecadeurpanel

De Korenmarkt in Arnhem stond eerst niet zo positief in het nieuws als het ging om tolerantie in het uitgaan daar. Om dat te veranderen hebben gemeente, horecaondernemers zelf, en de politie samen met de antidiscriminatievoorziening in Arnhem zich ten doel gesteld om vormen van discriminatie te reduceren en tolerantie te vergroten. Er is onder de naam *horecadeurpanel* concreet gewerkt aan een manier om toegankelijkheid voor iedereen te vergroten, zodat iedereen zich welkom voelt op de korenmarkt.

En met name als een café al te vol is – en daarmee de brandveiligheidsvoorschriften worden overschreden – is het belangrijk dat iemand die op dat moment de toegang geweigerd wordt, zich niet gediscrimineerd voelt, volgens horecaondernemer Remco Ubeda van café Bloopers.

Ondernemer **Remco Ubeda** is in 2019 beschuldigd van discriminatie door een meneer in een rolstoel, die zijn ongenoegen daarover heeft geuit via social media. Deze rolstoelgebruiker mocht niet meer in het achterste deel van het café komen toen het zo druk werd dat de toegankelijkheid in het geding kwam voor andere cafébezoekers. Ubeda heeft toen contact gezocht met de politie, de gemeente en de antidiscriminatievoorziening voor bemiddeling. Deze werkwijze is, nu een jaar later, vaste prik in dit uitgaansgebied. Alle horecaondernemers werken hierin inmiddels samen met de wijkagente voor de Korenmarkt, **Joyce Veenvliet**. Doordat zij de korenmarkt als haar vaste werkgebied heeft, zijn er korte lijnen om te overleggen als een bezoeker van de Korenmarkt zich om welke reden dan ook niet welkom voelt. Zowel ondernemers als politie hebben horecadeurpanelkaartjes op zak, waarmee bezoekers hun ongenoegen direct kunnen uiten op de what'sup-meldlijn van het discriminatiemeldpunt.

Sylvia Kuster, een van de klachtbehandelaren van het meldpunt: 'We gaan met deze melders in gesprek en bepalen zo wat er nodig is: eerst een goed gesprek waarin hoor en wederhoor van groot belang is. Vervolgens is het mogelijk om een aangifte te doen of met een vorm van mediation tot een oplossing te komen. Soms is het ene nodig, vaker het andere'. De gemeente Arnhem is heel blij met dit horecadeurpanel.
'Dit past heel goed in ons beleid', aldus **Frederiek Schilling** van de gemeente Arnhem.
'We zitten met horecaondernemers uit heel Arnhem in verschillende werkgroepen en de ervaringen met het horecadeurpanel op de Korenmarkt zijn zodanig positief dat we dit willen gaan borgen in de werkwijze voor de hele horeca in Arnhem.'

Remco Udema vertelt eerlijk dat hij in het begin wel wat sceptisch was. 'Er komen meer initiatieven op ons af en niet elk initiatief omarmen we even juichend. Maar je hoeft maar één keer als ondernemer een ernstige discriminatieklacht te krijgen en je weet direct waarom je juist een horecadeurpanel wél gezamenlijk moet willen organiseren.'

Wat gebeurt er met een melding?

Wanneer een melding binnenkomt bij de Meldpunten, kan klachtbehandeling leiden tot verschillende uitkomsten:

WEDERHOOR

Als er een melder een klacht meldt, dan vindt er hoor en wederhoor plaats. Maar alleen als de melder dat wil, want die heeft de regie over de eigen klacht.

BEMIDDELING

Wanneer er sprake is van een conflict kan bemiddeling een goede inzet zijn. Denk dan aan discriminatie op de werkvloer of op een plek waar je vaak komt. Er samen uitkomen is dan een mooie uitkomst.

PROCEDURE CRM

Na hoor en wederhoor adviseert de klachtenconsulent de melder wat de mogelijkheden zijn. Als er gerede kans is dat er sprake is van discriminatie, kan een CRM-procedure duidelijkheid bieden. Het college doet uitspraak.

VOORLICHTING

Voorlichting en educatie op scholen is erop gericht om discriminatie bespreekbaar en herkenbaar te maken. Omdat discriminatie en pesten onderdeel is van onze samenleving

ADVIES

Naar aanleiding van meldingen kunnen verschillende vragen ontstaan, ook bij de wederpartij. De klachtenconsulenten kunnen daarin handvatten en advies bieden om te werken aan een discriminatievrije werkvloer.

AANGIFTE DOEN

Soms gaat discriminatie gepaard met bedreiging en geweld. In zo'n geval kan aangifte doen verstandig zijn. we kunnen samen met de melder aangifte doen of de melder doet dit zelf. Het Meldpunt kan het proces daarna monitoren.

De Meldpunten werken aan de hand van discriminatiewetgeving.

Bemiddeling helpt

Mijn naam is Vincent. Ik ben een transgender-man. Ik ben pas laat in mijn leven in transitie gegaan, dus ik heb nog veel vrouwelijke trekken. Maar ik heb de verwachting dat de hormonen die ik moet blijven slikken daar op termijn wel raad mee weten. Waar ik me geen raad mee wist, was het feit dat mijn buren zo agressief op mijn 'sociale coming-out' reageerden. Mijn buren kennen mij natuurlijk als vrouw en ik begrijp best eventuele vragen over mijn verandering van kleding en uiterlijk. Maar dat ze me discriminerend zouden bejegenen, had ik niet verwacht. Ik heb mijn dilemma eerst met de woningbouwvereniging besproken, maar die kon blijkbaar niets voor me doen. Toen kwam ik bij het discriminatiemeldpunt terecht. Daar vond ik een luisterend oor en meer. De klachtenconsulent stelde voor om samen met de woonconsulent van de woningbouwvereniging in gesprek te gaan met mijn buren. Baat het niet dan schaadt het niet. Gelukkig gingen mijn buren daarmee akkoord. In een goed gesprek wist de consulent van het meldpunt mijn buren inzicht te geven in mijn proces en is het discrimineren gestopt!

Het Openbaar Ministerie

Het OM is een landelijke organisatie verdeeld over tien arrondissementen. Daar beoordelen officieren van justitie, ondersteund door administratieve en juridische specialisten, jaarlijks vele zaken. In art. 1 van de grondwet is discriminatie verboden. Soms is het strafbaar. Het OM beschermt al heel lang de waarde dat iedereen gevrijwaard moet blijven van uitlatingen en handelingen die hem als lid van een vermeend minderwaardige groep bestempelen. Onze democratie, vrijheid van meningsuiting en persvrijheid vragen ruimte om te spreken. Officieren van justitie wegen de belangen af en onderzoeken of de uitlating strafbaar is. Handhaving en preventie zijn ook nodig. Er wordt daarom nauw samengewerkt met politie en antidiscriminatie-voorzieningen (ADV's).

Bron: www.om.nl

Cases Openbaar Ministerie

Boete

Boete voor 74-jarige man na 'alle zwarten het land uit' in stemlokaal Steenwijk

'Stem PVV. Alle zwarten het land uit'. Met deze kreet heeft een 74-jarige inwoner van Steenwijk zich een boete op de hals gehaald. Ook moet hij een schadevergoeding betalen aan de man aan wie de oproep duidelijk gericht was. De Steenwijker uitte zijn voorkeur uitgerekend in een stemlokaal, juist de plek 'waar het feest der democratie gevierd wordt', zoals de politierechter in Zwolle die hem veroordeelde zei.

Het incident vond plaats op de dag van de Provinciale Statenverkiezingen, 20 maart vorig jaar in het stemlokaal in Multifunctioneel Centrum De Zuidwester in Steenwijk. Een getinte man was er met zijn dochter om te stemmen, toen hij de woorden ineens hoorde. Ze waren duidelijk aan hem gericht.

De man is er zeer door van slag geweest, vertelde zijn vrouw vandaag tijdens de zitting. En op het hele gezin had het behoorlijke impact.

Gezondheidsproblemen

De veroordeelde Steenwijker Gelmer M. kon zelf niet naar de zitting komen vanwege gezondheidsproblemen, legde zijn raadsman uit. Behalve de aangever hebben ook twee leden van het stembureau de uitlatingen gehoord. Op het politiebureau wilde de man niet veel zeggen, volgens de officier van justitie omdat hij een getinte politievrouw tegenover zich zag. De rechter veroordeelde hem voor groepsbelediging, omdat hij immers had gezegd 'Alle zwarten het land uit', en voorbijgangers dit gehoord hebben. De uitlating 'Stem PVV' werd niet bestraft.

De Steenwijker kan een boete van 250 euro met de post verwachten, alsmede een schadevergoeding aan de beledigde stemmer van 300 euro.

Bron: P. van Walraven, *De Stentor*, 17 januari 2020

Je moet je benen buiten laten

Sinds 14 juli 2016 mogen hulphonden volgens het VN-verdrag handicap in openbare ruimten niet meer worden geweigerd. Mensen met een hulphond ervaren echter nog regelmatig belemmeringen wanneer het gaat over het verlenen van toegang. Ook Frans Rutgers ervaart nog regelmatig weigeringen en belemmeringen vanwege zijn rolstoel of de aanwezigheid van zijn hulphond Chloé.

Niet welkom

'Bij verschillende restaurants, de schouwburg, zelfs in het ziekenhuis was ik afgelopen jaar niet welkom met mijn hulphond', vertelt Rutgers. 'Soms met een smoes. Ik kreeg bijvoorbeeld te horen dat in het protocol van het ziekenhuis staat dat hulphonden mogen worden geweigerd. Later kon ik deze regel nergens terugvinden. Ik mocht wel binnen als ik Chloé buiten achterliet.'

Laat je benen buiten

'Veel mensen realiseren zich nog niet dat ze met die opmerking eigenlijk zeggen: je mag erin maar je moet wel je benen buiten laten staan.' Mag de hulphond wel binnen? Ook dan is er nog veel onbekendheid met de regels, vertelt Rutgers. 'In de wet staat beschreven dat een hulphond toegang heeft tot openbare ruimten, maar over de randvoorwaarden bestaat nog veel onduidelijkheid.' Een voorbeeld deed zich voor in een supermarkt in Enschede. Chloé mocht geen producten uit de schappen pakken omdat dit onhygiënisch zou zijn.

Onbegrip

Toen Rutgers uitleg probeerde te geven stuitte hij op veel onbegrip. 'Chloé is een verlengstuk van mijn lichaam: ik heb haar niet voor niets. Met de jaren heb ik best een dikke huid gekregen. Toch kost het moeite om je niet minderwaardig te voelen als jij of je hulphond keer op keer geweigerd wordt. Ik maak uitsluiting mee op zo ongeveer alle denkbare terreinen van het maatschappelijk leven. Op de sportclub zouden de banden van mijn rolstoel de sportbaan kapot maken. Ook is er geen gehandicaptendouche. Splinternieuwe gebouwen blijken na oplevering ontoegankelijk voor rolstoelgebruikers. Ga zo maar door.'

Eigen referentiekader

Als het gaat over toegankelijkheid snapt Rutgers enerzijds dat vaak geen rekening wordt gehouden met mensen met een lichamelijke beperking. En ook zelf houdt hij rekening met bijzondere omstandigheden. 'Als het hoost van de regen, dan ga ik niet met een druipende Chloé de tapijtenwinkel binnen. Mensen handelen echter meestal vanuit eigen referentiekader. En dat is logisch. Helaas zijn mensen met een lichamelijke beperking daar vaak de dupe van. Daar zou ik graag verandering in willen zien.'

Trek aan de bel

Rutgers heeft een duidelijk beeld bij hoe dit probleem moet worden aangepakt. 'Het begint bij communicatie en betrokkenheid. Maak geen beslissingen over een doelgroep waar je zelf niet veel feeling mee hebt maar betrek die doelgroep bij de plannen. Praat met elkaar, niet over elkaar. De overheid heeft een belangrijke voorbeeldfunctie. Bijvoorbeeld gemeenten kunnen nog veel vaker afspraken maken over toegankelijkheid met zakenpartners. Gelukkig is het meestal geen onwil maar is ontoegankelijkheid een gevolg van onbekendheid met mensen met een beperking. Daar waar bewust mensen met een handicap worden geweigerd of uitgesloten moeten duidelijke sancties worden opgelegd. En ook mensen die het betreft: trek aan de bel. Voel je geen zeurkous, want alleen als jij vertelt waar je tegenaan loopt, kan er iets aan worden gedaan.'

In de wet staat beschreven dat een hulphond toegang heeft tot openbare ruimten, maar over de randvoorwaarden bestaat nog veel onduidelijkheid.

Eindelijk volwaardig

Ik ben Lisa, ik heb een vorm van autisme. Sinds ik 'op mezelf' ging wonen, ben ik daarin altijd begeleid door een zorginstelling. Eerst heb ik een paar jaar doorgebracht in een appartement van die instelling. Daar kreeg ik ondersteuning en begeleiding bij zelfstandig leven in deze voor mij soms verwarrende wereld. Maar ik ben nu 33, het werd tijd om echt op eigen benen te staan. Het was de bedoeling dat ik vanaf dit jaar een onvoorwaardelijk huurcontract mocht sluiten, maar de corporatie nam een voorwaarde op in het concept-contract, dat ik me moest conformeren aan een zorginstantie, terwijl die juist begeleiding niet meer noodzakelijk achtte. Dankzij de informatie en de rustige en heldere uitleg die ik van het discriminatiemeldpunt kreeg, is het gelukt om die aanvullende voorwaarde uit het contract geschrapt te krijgen. Ik voel me nu een volwaardig inwoner!

Aanbevelingen

Samenwerking

In 2019 waren er 5 ADV's in Oost-Nederland. Vanaf 2020 zijn 3 van deze ADV's gefuseerd in een nieuwe regionale organisatie Vizier- gericht op discriminatie en diversiteit. Hier zijn MDP, Ieder1Gelijk en Artikel1Overijssel onderdeel van. Samen met meldpuntdiscriminatie Deventer en Artikel1 Noord-Oost Gelderland vormen we het samen-werkingsverband ADV Oost, voor Overijssel en Gelderland. De aanbevelingen in deze monitor zijn dan ook van de ADV's in dit samenwerkingsverband.

Maak discriminatie bespreekbaar en vier de verschillen

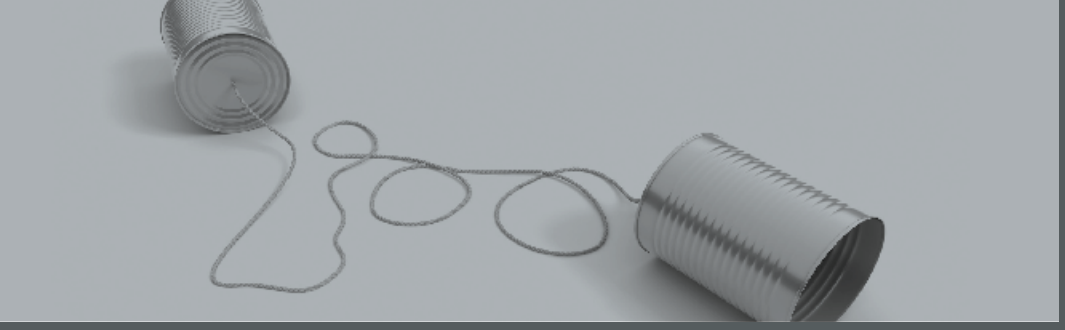
Maak de samenleving bewust van het feit dat discriminatie er onderdeel van uitmaakt, door de herkomst van onszelf of onze ouders, door gebeurtenissen in het verleden en in het hier en nu. Tegelijkertijd is onze samenleving gegrond op artikel 1 van de grondwet dat discriminatie verbiedt. Discriminatie herkennen en erkennen en daarmee polarisatie tegengaan en diversiteit bevorderen is een van de grootste maatschappelijke opgaven die we hebben om onze samenleving voor nu en de toekomst leefbaar te houden.

Jong geleerd is..

Investeer in educatie en voorlichting in zowel het basisonderwijs als in het voorgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en bij studenten. Educatie en voorlichting zou dan niet alleen gericht moeten zijn op het herkennen en bespreekbaar maken van discriminatie, maar zeer zeker ook op het bewust maken van vooroordelen, pesten als mogelijke vorm van discriminatie en het aanleren van vaardigheden om met discriminatie om te gaan, zowel vanuit daderschap als vanuit slachtofferschap.

Weerbaarheid en veerkracht vergroten

Mensen die gediscrimineerd zijn of zich gediscrimineerd voelen, behoren vaak tot de minderheden in onze samenleving. Of zij zijn kwetsbaar of voelen zich kwetsbaar. Dit maakt dat zij discriminatie niet altijd melden. Tegelijkertijd weten deze mensen, zeker als zij zich weten te vertegenwoordigen in belangengroepen, zeer goed wat zij nodig hebben om zich tegen discriminatie te kunnen weren of wat zij nodig hebben om met discriminatie om te kunnen gaan. Een goed voorbeeld zijn de Krav Maga-trainingen voor transgenderpersonen, LHBTi-ers en mensen met een Joodse herkomst. Investeer in het vergroten van weerbaarheid en veerkracht van (groepen) mensen die dat nodig hebben.

Meld NU discriminatie

Gezamenlijke uitgave

Oost-Nederland

Artikel 1 Overijssel
Oldenzaalsestraat 3
7511 DV Enschede
T 053 430 22 99
I www.artikel1overijssel.nl

Bureau Gelijke Behandeling Gelderland Zuid
Ieder1Gelijk
Arend Noorduijnstraat 15
6512 BK Nijmegen
T 024 324 04 00
I www.ieder1gelijk.nl

Meldpunt Discriminatie en Pesten (MDP)
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
T 026 37 72 333
I www.discriminatiemelden.nl

Artikel 1 Noord-Oost Gelderland
Brinklaan 268
7311 JD Apeldoorn
T 055 522 55 55
I www.art1-nog.nl

Meldpunt Discriminatie Deventer
Roggestraat 3
7411 EP Deventer
T 06 53 30 24 62
I www.mddeventer.nl

Politie

Politie-eenheid Oost-Nederland
Europaweg 79
7336 AK Apeldoorn
T 088 965 90 90
I www.politie.nl

Openbaar Ministerie

Openbaar Ministerie
Arrondissementsparket Oost-Nederland
Eusebiusbinnensingel 28
6811 BX Arnhem
T 088 699 19 00
I www.om.nl

Dit is een gezamenlijke uitgave van de antidiscriminatievoorzieningen, politie-eenheid Oost-Nederland en het arrondissementsparket Oost-Nederland. Met dank aan het College voor de Rechten van de Mens voor het beschikbaar stellen van informatie.

adv Samenwerkingsverband ADV-Oost

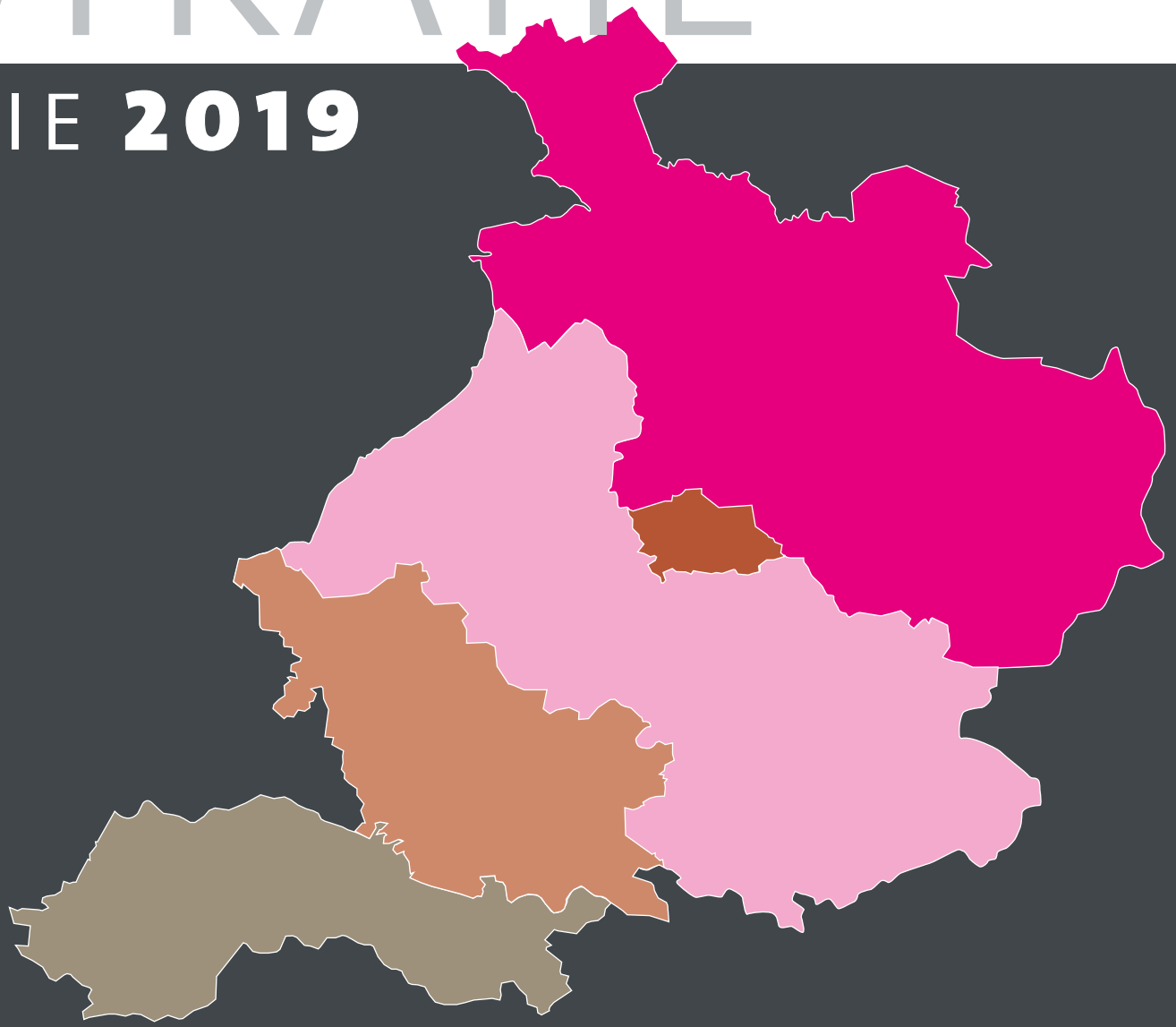
POLITIE

OPENBAAR MINISTERIE

Ontwerp © Go Puck | **Beeld** © Shutterstock p1: Pan Xunbin, p2: AdisornSaovadee, p6: nito, p10: PlusONE, p12: boytsov, p14: Black-Kira, p16: chrstphr

REGISTRATIE

DISCRIMINATIE **2019**

GEMEENTEN OOST-NEDERLAND

BIJLAGE MONITOR DISCRIMINATIE

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,04‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,11‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	0
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	8	0,11‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	8	0,11‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	28	0,38‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	1 (1)
Handicap/chronische ziekte	1	1
Herkomst, huidskleur	4	5
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	2	2
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	2	2
Huisvesting	0	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	0
Openbare ruimte	0	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	0
Sport	0	0
Overig	1	1
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	2
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	16
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	8
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	8
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	2
Pesterij	0
Uitlating	15
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	1
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	6	6
Vijandige bejegening	2	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	5
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Apeldoorn **162445**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	53	0,33‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	53	0,33‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	41	0,25‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	1	1
Geslacht	8	8
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	1 (1)
Handicap/chronische ziekte	8	6
Herkomst, huidskleur	19	22
Leeftijd	9	8
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	6	5
Niet-wettelijke gronden	5	5
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	19	19
Buurt/wijk	5	6
Collectieve voorzieningen	6	4
Commerciële dienstverlening	4	4
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	2	2
Media en reclame	5	5
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	3	3
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	3	3
Privésfeer	1	0
Publieke/politieke opinie	4	5
Sport	1	2
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	3
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	1
Herkomst, huidskleur	14
Levensovertuiging	1
Seksuele gerichtheid	16
Onbekend/overig	5

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	3
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	10
Pesterij	0
Uitlating	24
Vernieling	3
Weigering	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	29	28
Vijandige bejegening	25	27
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	4
Advies/informatie	49
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	18
Doorverwijzing	10
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	42	0,26‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	44	0,28‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	103	0,65‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	1
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	1	1
Geslacht	3	2
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	3 (3)	3 (3)
Handicap/chronische ziekte	1	5
Herkomst, huidskleur	18	18
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	2
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	6	6
Niet-wettelijke gronden	7	4
Onbekend	1	1

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	6	6
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	3	4
Commerciële dienstverlening	3	4
Horeca/amusement	6	8
Huisvesting	5	5
Media en reclame	1	1
Onderwijs	3	3
Openbare ruimte	4	3
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	2	2
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	2	2
Sport	3	3
Overig	0	0
Onbekend	1	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	8
Geslacht	2
Godsdienst	4
Handicap	4
Herkomst, huidskleur	36
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	41
Onbekend/overig	8

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	13
Bekladding	2
Bespugen	1
Geweld	2
Geweld in combinatie met uitlating	11
Pesterij	0
Uitlating	68
Vernieling	5
Weigering	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	1	0
Omstreden behandeling	25	28
Vijandige bejegening	14	15
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	2	1

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	7
Advies/informatie	35
Beïnvloeding beleid	8
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	10
Eigen onderzoek Meldpunt	10
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	9	0,16‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	9	0,16‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	11	0,19‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (0)	1 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	3	3
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	2	2
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	1
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	1	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	5
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	4
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	8
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	6	6
Vijandige bejegening	3	3
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	7
Beïnvloeding beleid	2
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	3
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Berg en Dal **34798**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	12	0,34‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	9	0,26‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	10	0,29‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	1	0
Geslacht	3	2
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	2	2
Herkomst, huidskleur	4	4
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	3	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	2	1
Horeca/amusement	1	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	3	2
Sport	0	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	5
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	2
Pesterij	0
Uitlating	7
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	1	1
Omstreden behandeling	5	4
Vijandige bejegening	6	4
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	9
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	2

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Berkelland **43904**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,07‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,05‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	13	0,30‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	1
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	2	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	2
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	6
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	4

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	3
Bekladding	2
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	1
Uitlating	5
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	1
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,15‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,12‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	5	0,19‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	2	2
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	2	1
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	1	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	4

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	2
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	4	3
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,13‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,09‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,13‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	1	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	2	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	1
Uitlating	1
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	2
Vijandige bejegening	1	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,08‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,08‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	4	0,11‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	2	2
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	1	1
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	1
Uitlating	2
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	2
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	2
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,05‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,05‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	4	0,19‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	4
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	2
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	1
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,15‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,19‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	0	0,00‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	1
Herkomst, huidskleur	3	3
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	1	1

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	3	3
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	0
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	1	1
Omstreden behandeling	0	1
Vijandige bejegening	3	3
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	0
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Culemborg **28555**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,14‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,11‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	14	0,49‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (1)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	2	2
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	7
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	4
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	7
Vernieling	4
Weigering	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	1
Vijandige bejegening	3	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,14‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	4	0,14‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,11‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (0)	1 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	1	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	2
Vijandige bejegening	2	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Deventer **99957**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	18	0,18‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	13	0,13‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	27	0,27‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	2
Herkomst, huidskleur	6	3
Leeftijd	3	1
Levensovertuiging	1	1
Nationaliteit	2	2
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	2	2
Onbekend	1	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	8	3
Buurt/wijk	3	3
Collectieve voorzieningen	0	1
Commerciële dienstverlening	2	2
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	2	2
Media en reclame	2	1
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	1	1
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	6
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	1
Herkomst, huidskleur	14
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	6
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	4
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	4
Pesterij	0
Uitlating	19
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	1	1
Omstreden behandeling	7	6
Vijandige bejegening	3	1
Overig	7	5
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	10
Advies/informatie	7
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,15‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,04‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,11‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	2	1
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	1	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	2	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	1	0
Overig	1	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	4	1
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	2	0,18‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,09‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,27‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	0
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Doetinchem **57555**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	11	0,19‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	11	0,19‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	27	0,47‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	2
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	2	3
Herkomst, huidskleur	2	2
Leeftijd	1	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	3	3
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	3	2
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	2	2
Commerciële dienstverlening	2	3
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	1	1
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	2	2
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	2
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	11
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	7
Onbekend/overig	7

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	5
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	15
Vernieling	6
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	8	8
Vijandige bejegening	3	3
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Druten **18797**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	2	0,11‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,11‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	2	0,11‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	2	2
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	1
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	1
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Duiven **25332**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,16‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,04‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	1	0,04‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	3	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	2	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	1	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	0
Vijandige bejegening	3	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	2
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	25	0,22‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	28	0,24‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	33	0,29‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	3
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (0)	1 (0)
Handicap/chronische ziekte	6	6
Herkomst, huidskleur	10	12
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	2	2
Niet-wettelijke gronden	4	4
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	4	5
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	7	7
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	2	3
Huisvesting	4	4
Media en reclame	0	1
Onderwijs	2	2
Openbare ruimte	2	2
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	3
Geslacht	1
Godsdienst	0
Handicap	2
Herkomst, huidskleur	9
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	14
Onbekend/overig	4

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	2
Bespugen	0
Geweld	1
Geweld in combinatie met uitlating	4
Pesterij	0
Uitlating	20
Vernieling	4
Weigering	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	2	2
Omstreden behandeling	20	23
Vijandige bejegening	6	6
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	3
Advies/informatie	23
Beïnvloeding beleid	5
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	7
Eigen onderzoek Meldpunt	6
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,13‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,09‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	7	0,30‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	0
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	2
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	2
Weigering	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	3	2
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	25	0,16‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	25	0,16‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	44	0,28‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	3	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	3	3
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	3 (2)	2 (1)
Handicap/chronische ziekte	6	7
Herkomst, huidskleur	4	7
Leeftijd	2	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	3
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	3	3
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	1	1

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	8	7
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	6	7
Commerciële dienstverlening	2	2
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	2	1
Onderwijs	2	2
Openbare ruimte	2	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	1	2
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	6
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	20
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	9
Onbekend/overig	8

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	6
Bekladding	2
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	3
Pesterij	0
Uitlating	29
Vernieling	3
Weigering	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	1	1
Geweld	1	1
Omstreden behandeling	16	18
Vijandige bejegening	8	6
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	5
Advies/informatie	21
Beïnvloeding beleid	3
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	4
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,12‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,15‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	4	0,12‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	2	4
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	2
Buurt/wijk	1	0
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	4
Vijandige bejegening	2	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,11‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,19‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	12	0,45‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	2
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	1 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	2	3
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	2
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	1
Commerciële dienstverlening	0	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	1	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	6
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	1
Uitlating	7
Vernieling	2
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	4
Vijandige bejegening	2	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,04‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,04‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	2	0,08‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	1
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	1
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	11	0,18‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	12	0,20‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	10	0,17‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	1	1
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	2	2
Herkomst, huidskleur	7	7
Leeftijd	2	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	4	3
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	2
Commerciële dienstverlening	1	2
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	3	3
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	4
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	3
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	2
Pesterij	0
Uitlating	6
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	6	7
Vijandige bejegening	5	5
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	5
Advies/informatie	10
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	12	0,25‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	10	0,21‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	14	0,29‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	8	7
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	1	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	3	3
Commerciële dienstverlening	2	1
Horeca/amusement	1	1
Huisvesting	1	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	1
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	2
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	6
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	3
Onbekend/overig	3

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	2
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	9
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	6	4
Vijandige bejegening	6	5
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	11
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	2
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,08‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,25‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	1	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	0
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Heerde **18546**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	0	0,00‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,16‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	0
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	0
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	0
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	2	0,06‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,08‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,08‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	1
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	2
Vijandige bejegening	0	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	12	0,15‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	13	0,16‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	16	0,20‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	2 (2)
Handicap/chronische ziekte	1	2
Herkomst, huidskleur	4	2
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	4	3
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	1

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	6	7
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	1	2
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	1	1
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	1
Godsdienst	0
Handicap	1
Herkomst, huidskleur	6
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	6
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	2
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	1
Uitlating	12
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	2	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	9	10
Vijandige bejegening	6	5
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	11
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	3
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	7	0,42‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,30‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	6	0,36‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (1)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	3	3
Leeftijd	2	2
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	4	3
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	2	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	1
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	5
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	4
Vernieling	1
Weigering	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	7	5
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	4
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,09‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,14‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,09‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	3
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	2	2
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	1
Vijandige bejegening	2	4
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	5	0,09‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,09‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	10	0,19‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (1)	1 (1)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	2	2
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	2	2
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	2	2
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	1
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	5
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	8
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	1	1
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	4	4
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	3
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Lingewaard **46475**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	12	0,26‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	12	0,26‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	6	0,13‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (1)	1 (1)
Handicap/chronische ziekte	1	3
Herkomst, huidskleur	3	2
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	4	3
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	2
Buurt/wijk	4	4
Collectieve voorzieningen	0	1
Commerciële dienstverlening	2	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	2	2
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	2	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	2
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	4
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	1	1
Geweld	2	2
Omstreden behandeling	6	5
Vijandige bejegening	5	6
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	10
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	2
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,03‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	8	0,24‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	5
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	3
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	1
Weigering	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	0
Vijandige bejegening	1	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,04‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,13‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	0
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	5	0,20‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,12‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,12‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	1	0
Leeftijd	2	3
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	1	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	3	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	0
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	5	3
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	2
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	10	0,28‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	7	0,19‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	4	0,11‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	6	2
Herkomst, huidskleur	2	2
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	2	3
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	2	2
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	1	0
Huisvesting	1	1
Media en reclame	1	1
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	0
Sport	2	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	1
Uitlating	3
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	8	5
Vijandige bejegening	2	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	10
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	5
Doorverwijzing	2
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	2	0,08‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,12‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	2	0,08‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	1 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	1	1
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	1
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	1
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	2
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners

***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Nijkerk **42943**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	6	0,14‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,12‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	8	0,19‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	1
Herkomst, huidskleur	5	3
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	2	1
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	2	2
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	3
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	2
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	1
Uitlating	4
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	5	4
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	6
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	4
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	92	0,52‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	82	0,46‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	61	0,34‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	2
Geslacht	17	13
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	2 (1)	1 (0)
Handicap/chronische ziekte	22	23
Herkomst, huidskleur	33	30
Leeftijd	4	2
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	3	2
Politieke gezindheid	3	1
Seksuele gerichtheid	11	12
Niet-wettelijke gronden	5	5
Onbekend	1	1

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	17	10
Buurt/wijk	7	7
Collectieve voorzieningen	11	10
Commerciële dienstverlening	9	8
Horeca/amusement	4	7
Huisvesting	2	1
Media en reclame	1	0
Onderwijs	7	9
Openbare ruimte	7	9
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	7	6
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	14	8
Sport	5	6
Overig	1	1
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	9
Geslacht	3
Godsdienst	4
Handicap	3
Herkomst, huidskleur	24
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	13
Onbekend/overig	5

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	2
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	15
Pesterij	0
Uitlating	34
Vernieling	6
Weigering	2
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	6	3
Geweld	2	2
Omstreden behandeling	53	49
Vijandige bejegening	30	27
Overig	1	1
Onbekend/niet van toepassing	1	1

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	25
Advies/informatie	67
Beïnvloeding beleid	4
Bemiddeling	3
Bijstaan in procedures	10
Doorverwijzing	21
Eigen onderzoek Meldpunt	2
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,11‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,07‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	8	0,29‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	1
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	1	1
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	1	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	3
Onbekend/overig	3

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	2
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	2
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	1
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	2	0,08‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,08‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,13‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	2	2
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	0
Vernieling	2
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	0
Vijandige bejegening	2	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	6	0,19‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,09‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	10	0,31‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	1
Herkomst, huidskleur	2	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	2	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	2	2
Media en reclame	1	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	4
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	4
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	3
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	7
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	4	2
Vijandige bejegening	1	1
Overig	1	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,17‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,11‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	2	0,11‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	2
Vijandige bejegening	1	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	0	0,00‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,17‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	2
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	0
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	0
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	2	0,07‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,03‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,10‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	2	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	1
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	5	0,13‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	4	0,10‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	10	0,25‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	2	2
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	2	2
Commerciële dienstverlening	1	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	1
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	1
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	5
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	2
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	6
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	3	3
Vijandige bejegening	2	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	5
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	6	0,13‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,11‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	9	0,19‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	3	1
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	2	3
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	1	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	2	2
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	2
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	2
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	4
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	7
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	1
Omstreden behandeling	3	2
Vijandige bejegening	3	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	6
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	2
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,17‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,08‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	6	0,25‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	0
Commerciële dienstverlening	1	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	1
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	1
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	0
Weigering	2
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	4	2
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,11‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,08‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	7	0,19‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (0)	1 (0)
Handicap/chronische ziekte	2	2
Herkomst, huidskleur	2	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	1	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	2	2
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	2
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	2
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	4
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	2
Vijandige bejegening	3	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	2
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,13‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,16‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	7	0,22‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	2	3
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	1	2
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	2	2
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	3
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	6
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	1	0
Omstreden behandeling	2	3
Vijandige bejegening	1	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	15	0,34‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	11	0,25‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	16	0,37‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	2	2
Herkomst, huidskleur	6	6
Leeftijd	2	2
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	2	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	4	1
Buurt/wijk	4	4
Collectieve voorzieningen	2	2
Commerciële dienstverlening	2	2
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	1
Herkomst, huidskleur	6
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	6
Onbekend/overig	3

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	3
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	1
Geweld in combinatie met uitlating	2
Pesterij	0
Uitlating	9
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	9	5
Vijandige bejegening	6	6
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	14
Beïnvloeding beleid	3
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	6
Eigen onderzoek Meldpunt	6
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,03‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,08‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	2
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	0
Vijandige bejegening	1	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Rozendaal **1654**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	0	0,00‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,60‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	0	0,00‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	0
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	1
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	0
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Scherpenzeel **9873**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	2	0,20‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	3	0,30‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	4	0,41‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	3
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	2	3
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	3
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	0	0,00‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,18‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	0
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	0
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	6	0,14‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	6	0,14‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	17	0,39‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	2	2
Herkomst, huidskleur	3	3
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	3	3
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	6
Onbekend/overig	6

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	2
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	9
Vernieling	4
Weigering	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	3	3
Vijandige bejegening	3	3
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	5
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	13	0,31‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	12	0,29‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	14	0,33‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	9	9
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	1	1

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	3	2
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	2	2
Media en reclame	1	1
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	2	2
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	2	2
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	2
Geslacht	1
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	6
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	2
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	1
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	10
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	10	9
Vijandige bejegening	2	2
Overig	1	1
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	12
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,14‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,09‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	2	0,09‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	2	2
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	1
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	1	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	1	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	2	2
Vijandige bejegening	1	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,09‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	4	0,12‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	6	0,18‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	1
Herkomst, huidskleur	2	2
Leeftijd	0	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	1
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	1
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	4
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	1
Uitlating	4
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	2	2
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	2
Vijandige bejegening	2	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	0	0,00‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,04‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	4	0,16‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	1
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	2
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	2
Vernieling	2
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	1
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	0
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners

***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	10	0,26‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	9	0,23‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	7	0,18‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	1	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	2	2
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	2 (0)	2 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	3	2
Leeftijd	2	2
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	5	4
Buurt/wijk	1	1
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	1	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	1
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	4
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	1
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	3
Vernieling	1
Weigering	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	1	1
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	6	4
Vijandige bejegening	4	5
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	9
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	4
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	4	0,08‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	6	0,12‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	6	0,12‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	2
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	1
Herkomst, huidskleur	3	3
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	2
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	1	1
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	1
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	2
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	3
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	5
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	1	1
Omstreden behandeling	1	3
Vijandige bejegening	3	3
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	0	0,00‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	1	0,05‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	1	0,05‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	1 (1)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	0	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	0
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	0	0
Vijandige bejegening	0	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	0
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	3	0,20‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	2	0,13‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	3	0,20‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	1	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	0
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	2
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	3	2
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners ***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Wierden **24351**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	1	0,04‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	0	0,00‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	2	0,08‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	0
Herkomst, huidskleur	0	0
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	1
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	0
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	1
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	8	0,20‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	6	0,15‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	10	0,24‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	5	4
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	0
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	3	2
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	2	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	1
Openbare ruimte	1	1
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	1

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	3
Onbekend/overig	3

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	3
Pesterij	0
Uitlating	4
Vernieling	2
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	6	3
Vijandige bejegening	2	2
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	1

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	6
Beïnvloeding beleid	2
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	5	0,17‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,17‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	9	0,31‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	1
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	2	2
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	1	1
Huisvesting	0	0
Media en reclame	1	1
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	2	2
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	1
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	3
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	1
Pesterij	0
Uitlating	6
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	1	1
Vijandige bejegening	4	4
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	5
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	1
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Zaltbommel **28451**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	5	0,18‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	5	0,18‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	7	0,24‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	1	2
Herkomst, huidskleur	2	2
Leeftijd	2	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	0	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	0	0
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	1	2
Commerciële dienstverlening	1	1
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	2	1
Media en reclame	0	0
Onderwijs	0	0
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	0	0
Overig	1	1
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	2
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	1
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	3

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	1
Uitlating	2
Vernieling	1
Weigering	1
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	5	5
Vijandige bejegening	0	0
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	4
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	0
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	11	0,25‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	10	0,23‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	12	0,28‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	0	0
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	1 (1)	1 (1)
Handicap/chronische ziekte	3	2
Herkomst, huidskleur	5	5
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	1	1
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	0
Buurt/wijk	4	4
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	1	1
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	2	2
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	1	1
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	0
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	7
Onbekend/overig	2

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	2
Pesterij	0
Uitlating	8
Vernieling	0
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	1	1
Geweld	4	4
Omstreden behandeling	2	2
Vijandige bejegening	6	5
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	0
Advies/informatie	11
Beïnvloeding beleid	1
Bemiddeling	3
Bijstaan in procedures	1
Doorverwijzing	2
Eigen onderzoek Meldpunt	3
Overig	1

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	13	0,27‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	13	0,27‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	24	0,50‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	3	3
Herkomst, huidskleur	6	5
Leeftijd	0	0
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	0	0
Niet-wettelijke gronden	3	4
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	3	4
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	4	4
Commerciële dienstverlening	2	2
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	3	3
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	0
Sport	1	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	4
Geslacht	0
Godsdienst	1
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	7
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	4
Onbekend/overig	8

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	1
Bekladding	3
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	4
Pesterij	0
Uitlating	10
Vernieling	5
Weigering	0
Onbekend/overig	1

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	9	9
Vijandige bejegening	4	4
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	1
Advies/informatie	12
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	2
Bijstaan in procedures	3
Doorverwijzing	3
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	5	0,22‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	4	0,18‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	5	0,22‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	1	1
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	0 (0)	0 (0)
Handicap/chronische ziekte	0	0
Herkomst, huidskleur	1	1
Leeftijd	1	1
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	1	1
Niet-wettelijke gronden	1	0
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	1	1
Buurt/wijk	0	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	0	0
Media en reclame	0	0
Onderwijs	1	1
Openbare ruimte	0	0
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	2	1
Sport	0	0
Overig	0	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	1
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	0
Herkomst, huidskleur	3
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	0
Bekladding	0
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	0
Pesterij	0
Uitlating	4
Vernieling	1
Weigering	0
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	3	2
Vijandige bejegening	1	1
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	1	1

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	2
Advies/informatie	3
Beïnvloeding beleid	0
Bemiddeling	0
Bijstaan in procedures	0
Doorverwijzing	1
Eigen onderzoek Meldpunt	0
Overig	0

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Inwonersaantal Gemeente Zwolle **127497**

MELDPUNT DISCRIMINATIE

Aantal meldingen *door inwoner van de gemeente**	42	0,33‰**
Aantal meldingen *over voorval in de gemeente**	47	0,37‰**

POLITIE

	AANTAL	‰**
Aantal discriminatie-incidenten***	52	0,41‰**

DISCRIMINATIEGROND	INWONER	VOORVAL
Antisemitisme	0	0
Arbeidscontract	1	1
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	6	5
Godsdienst (waarvan tegen moslims)	4 (1)	4 (1)
Handicap/chronische ziekte	4	6
Herkomst, huidskleur	13	16
Leeftijd	2	3
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	1	1
Politieke gezindheid	0	0
Seksuele gerichtheid	6	8
Niet-wettelijke gronden	5	3
Onbekend	0	0

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	INWONER	VOORVAL
Arbeidsmarkt	15	17
Buurt/wijk	2	2
Collectieve voorzieningen	5	7
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	2	2
Huisvesting	2	2
Media en reclame	0	1
Onderwijs	3	3
Openbare ruimte	7	8
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	0	0
Privésfeer	1	1
Publieke/politieke opinie	1	1
Sport	3	3
Overig	1	0
Onbekend	0	0

DISCRIMINATIEGROND	AANTAL
Antisemitisme	5
Geslacht	0
Godsdienst	0
Handicap	2
Herkomst, huidskleur	21
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	18
Onbekend/overig	6

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	AANTAL
Bedreiging	4
Bekladding	1
Bespugen	0
Geweld	0
Geweld in combinatie met uitlating	4
Pesterij	2
Uitlating	36
Vernieling	4
Weigering	1
Onbekend/overig	0

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	INWONER	VOORVAL
Bedreiging	4	5
Geweld	2	2
Omstreden behandeling	26	28
Vijandige bejegening	10	12
Overig	0	0
Onbekend/niet van toepassing	0	0

KLACHTBEHANDELING	INWONER
Alleen registratie	17
Advies/informatie	28
Beïnvloeding beleid	4
Bemiddeling	7
Bijstaan in procedures	2
Doorverwijzing	9
Eigen onderzoek Meldpunt	1
Overig	1

NOTEN

*Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan een overlap tussen deze twee getallen zijn. **Meldingen per 1000 inwoners
***De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijk-baar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2019* opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

MELDEN

HELPT

Samenwerkingsverband ADV-Oost

POLITIE

Meld discriminatie NU

Download de app **Meld Discriminatie Nu** in de App Store of Google Play

APRIL 2020

Ontwerp © Go Puck

Toelichting discriminatiecijfers

April 2020

Dit document bevat een toelichting op de gebruikte bronnen en gegevens in de *Monitors discriminatie 2019* en het landelijke rapport *Discriminatiecijfers in 2019*. Het gaat in op de aard van de informatie en de interpretatie van deze gegevens. Omdat de aard van de gebruikte cijfers verschilt, evenals de wijze waarop ze tot stand zijn gekomen, tellen we ze niet bij elkaar op, maar beschouwen we ze als complementaire informatiebronnen. Hieronder leggen we uit wat wordt verstaan onder door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten, meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) en MiND, en verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens.

Politie: discriminatie-incidenten

Het maken van onderscheid kan strafbaar zijn. Burgers of organisaties kunnen daarom aangifte doen van discriminatie of een incident melden bij de politie. In het Wetboek van Strafrecht is discriminatie op vijf discriminatiegronden strafbaar gesteld, te weten: ras (in de rapporten 'herkomst' genoemd), geslacht, godsdienst/levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Het merendeel van de bij de politie gemelde discriminatievormen zit 'verborgen' achter andere delicten (belediging, bedreiging, mishandeling, et cetera). Denk aan een mishandeling waarbij het slachtoffer doelwit was vanwege zijn huidskleur, of een vernieling aan het huis van een homoseksueel stel. Bij een dergelijk 'commuun delict' dient de officier van justitie een strafverzwaring te eisen vanwege een discriminatie-aspect. De data over discriminatie worden verkregen met behulp van een landelijke trefwoordenlijst, samengesteld op basis van de vijf hiervoor genoemde discriminatiegronden. Materiedeskundigen binnen de politie screenen de resultaten van deze zoekslag op de aanwezigheid van discriminatoire aspecten. Alle gescreende resultaten bij elkaar vormen de eindlijst voor deze jaarcijfers. De eindlijst is ingelezen in Excel. Dit databestand is verder bewerkt, waarbij dubbel geregistreerde incidenten zoveel mogelijk zijn verwijderd, en vormde uiteindelijk de basis voor de analyse in de rapporten.

Een discriminatie-incident is een in de BVH geregistreerd voorval, waarbij bepaalde (combinaties van) woorden in de beschrijving voorkomen die kunnen wijzen op een discriminatiefeit of een discriminatie-aspect, of waarbij door politiemedewerkers een aantekening van discriminatie (met behulp van een specifieke code) is gemaakt, en waarvan door materiedeskundigen is vastgesteld dat:

- Er in de registratie een uitlating of gedraging is te vinden die raakt aan een van de discriminatiegronden uit het Wetboek van Strafrecht: ras (in deze rapporten 'herkomst' genoemd), geslacht, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Bekladdingen (of bekrassingen en dergelijke) met hakenkruisen worden ook altijd als mogelijke discriminatie beschouwd en opgenomen in de lijst van discriminatie-incidenten, ook als de discriminatiegrond niet kon worden vastgesteld.

- Deze (mogelijk) de bestanddelen van art. 137c t/m 137g of 429quater Sr, dan wel de bestanddelen van een commuun delict met een discriminatie-aspect, vervult.

- Het incident door de melder/aangever als discriminerend wordt ervaren, ook waar het ogenschijnlijk geen strafbare handeling betreft.

De lijst met discriminatie-incidenten bevat zowel meldingen en aangiften van mogelijke discriminatie, als meldingen en aangiften van incidenten met een mogelijk discriminatie-aspect. Het kan dus gaan om een discriminerende uitlating of discriminerende uitsluiting, of om een ander delict (bijvoorbeeld een mishandeling, bedreiging of vernieling) waarbij uit de aangetroffen woorden in de registraties

van deze incidenten blijkt dat er mogelijk sprake is van een discriminatie-aspect. Dat er een discriminatie-aspect is, wil niet altijd zeggen dat de betrokkene het ook als discriminatie heeft ervaren, herkend of benoemd. Het kan zo zijn dat er racistisch is gescholden en dit in de politieregistratie terecht is gekomen, zonder dat de betrokkene melding of aangifte van discriminatie heeft gedaan. Uitgangspunt voor de registratie van discriminatie-incidenten is het incident: als er meerdere meldingen of aangiften zijn over hetzelfde incident, dan wordt dit maar één keer opgenomen in de cijfers. Het gaat bij de geïdentificeerde incidenten altijd om mogelijke discriminatie en/of een mogelijk discriminatie-aspect. Een geregistreerd discriminatie-incident betreft niet per definitie een strafbaar feit.

Figuur B1 Totstandkoming politiecijfers discriminatie

Antidiscriminatievoorzieningen (ADV's): klachten en meldingen

Mensen die discriminatie hebben ervaren of hebben waargenomen kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een antidiscriminatievoorziening (ADV). Sinds de introductie van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in 2009 dient elke gemeente zijn burgers toegang te bieden tot een ADV. Over de ontvangen meldingen dienen gemeenten jaarlijks te rapporteren aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de rapportage over 2019 konden gemeenten voor het vierde jaar op rij wat die rapportage betreft volstaan door gegevens over de meldingen aan te leveren voor dit landelijke rapport.

Meldingen en klachten bij ADV's betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving (bijvoorbeeld ras of seksuele gerichtheid), als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen (zoals uiterlijk). Meldingen kunnen betrekking hebben op een incident of situatie die tegen een persoon is gericht (de melder of iemand anders), maar ook op een gebeurtenis die niet tegen specifieke personen is gericht, zoals een artikel in de media of een regeling die voor een bepaalde groep nadelig uitpakt. Bij de registratie van meldingen en klachten bij ADV's staat het

perspectief van de melder centraal. Van de geregistreerde meldingen en klachten bij een ADV is vaak niet juridisch of objectief aangetoond dat er sprake was van discriminatie.

De meeste ADV's registreren meldingen en klachten middels een speciaal daarvoor ontwikkeld registratieprogramma. Alle klachten en meldingen worden geregistreerd, tenzij onvoldoende gegevens beschikbaar zijn of de melding geen betrekking heeft op (ervaren) discriminatie. De meeste ADV's hebben een regionale functie, waarbij het werkgebied overlapt met een voormalige politieregio; daarnaast is er een aantal lokale ADV's. De regionale ADV's vormen gezamenlijk de landelijke vereniging Discriminatie.nl.

Een melding doen van discriminatie kan via de website Discriminatie.nl of met behulp van de app Meld discriminatie NU. De melder wordt dan automatisch doorverwezen naar de ADV in zijn of haar regio. Een klachtbehandelaar neemt desgewenst contact met de melder op, bespreekt de situatie met de melder en adviseert hem of haar over de mogelijkheden en wat de ADV voor de melder kan doen. De ADV doet onderzoek naar wat zich heeft voorgedaan en kan de melder desgewenst ondersteunen en begeleiden of bemiddelen tussen partijen.

Van een klacht wordt gesproken wanneer de indiener wil dat er een klachtenprocedure volgt. Bij een melding wil de melder de ADV alleen op de hoogte brengen en de melding laten registreren. ADV's registreren alle klachten en meldingen (hierna: meldingen) en staan de melder desgewenst op verschillende manieren bij. Anders dan bij de politiecijfers, tellen bij de ADV-cijfers alle meldingen mee, ook als er meer meldingen waren over dezelfde gebeurtenis. Incidenten van discriminatie die ADV's zelf hebben gesignaleerd en vastgelegd maar waar geen melding van is gedaan, de zogenaamde 'eigen waarnemingen', zijn niet meegeteld in de cijfers. ADV's registreren ook discriminatiemeldingen op gronden die niet wettelijk beschermd zijn, zoals uiterlijk en sociale positie.

Meldpunt internetdiscriminatie (MiND): meldingen

Discriminerende uitingen op internet kunnen gemeld worden bij het meldpunt Internet Discriminatie (MiND). Via een digitaal meldformulier kunnen als discriminerend ervaren uitingen bij MiND onder de aandacht worden gebracht. MiND onderzoekt vervolgens of de uiting (nog) online staat en of deze strafbaar zou kunnen zijn op basis van artikel 137c t/m 137e van het Wetboek van Strafrecht en de bijbehorende jurisprudentie. Indien een uiting als mogelijk strafbaar wordt ingeschat, probeert MiND de uiting offline te krijgen door een verzoek hiertoe in te dienen bij de beheerder of moderator van de betreffende website. Als dat – ook na herhaald verzoek – niet gebeurt, doet de organisatie aangifte. Het OM kan hierop besluiten een strafrechtelijk onderzoek te starten. Alle meldingen die MiND ontvangt, worden geregistreerd. In het landelijke rapport Discriminatiecijfers in 2019 wordt op verschillende plaatsen aan deze cijfers gerefereerd. In het jaarverslag van de organisatie is ook informatie beschikbaar over de uitingen die door MiND als mogelijk strafbaar zijn ingeschat, de acties die zijn ondernomen naar aanleiding van zulke uitingen en de resultaten daarvan.

Discriminerende uitingen kunnen gemeld worden bij MiND via de website www.mindnederland.nl.

Het College voor de Rechten van de Mens: verzoeken om een oordeel, vragen en meldingen en oordelen

Mensen die discriminatie hebben ervaren op school of bijvoorbeeld op hun werk, kunnen het College voor de Rechten van de Mens (het College) verzoeken om een oordeel uit te spreken over de kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Dat

betekent dat de situatie waarover een oordeel wordt gevraagd betrekking moet hebben op de discriminatieterreinen en -gronden die in deze wetgeving zijn opgenomen. Als het College de klacht mag behandelen wordt een onderzoek gestart, waarna een zitting volgt en het College uitspraak doet en bepaalt of er al dan niet sprake is van discriminatie. Soms komt het niet tot een zitting, bijvoorbeeld omdat een verzoeker het verzoek intrekt. Alle verzoeken die het College ontvangt worden geregistreerd. In de Monitors Discriminatie zijn instroomcijfers van het College opgenomen. In het landelijk rapport Discriminatiecijfers in 2019 is daarnaast gekeken naar de vragen en meldingen die de Front Office van het College in 2019 ontving. Voor meer informatie over de oordelen die door het College zijn uitgesproken, verwijzen we de lezer naar het jaarverslag en de Monitor Discriminatiezaken van het College.

Mensen die discriminatie hebben ervaren kunnen zich met vragen of een klacht wenden tot het College via www.mensenrechten.nl/contact.

Interpretatie van de cijfers

De discriminatiecijfers in de *Monitors Discriminatie* en *Discriminatiecijfers in 2019* bieden inzicht in de incidenten die geregistreerd zijn bij de politie en in gemelde discriminatie-ervaringen bij de andere organisaties. Dat is geen weergave van het daadwerkelijke aantal discriminatie-incidenten dat zich heeft voorgedaan in 2019 in Nederland. Uit onderzoek weten we dat het herkennen, benoemen en melden van discriminatie voor mensen vaak lastig is. Daarom is er sprake van onderrapportage. Ook als mensen discriminatie als zodanig herkennen, stappen zij nog niet vanzelfsprekend naar een instantie die het voorval registreert.

De redenen waarom gedupeerden discriminatie niet melden lopen uiteen. Het idee dat melden niet helpt, een lage bekendheid met de mogelijkheid om melding te maken, twijfel over de strafbaarheid van de discriminatie, angst voor eventuele gevolgen van het melden, schaamte, vergevingsgezindheid en gewenning aan discriminatie zijn uit onderzoek naar voren gekomen als achterliggende overwegingen die de meldingsbereidheid belemmeren.[1] Gemiddeld doet slechts een op de vijf mensen die discriminatie meemaakten *ergens* melding, blijkt uit het meest recente kwantitatieve onderzoek hiernaar van het Sociaal en Cultureel Planbureau.[2] Mensen melden het bijvoorbeeld bij hun werkgever of bij de school waar de ervaring plaatsvond. Als we ons beperken tot de instanties waar in de *Monitors Discriminatie* en *Discriminatiecijfers in 2019* over wordt gerapporteerd, gaat het om slechts 3 procent van de ervaringen die bij een instantie terechtkomen. Er zijn bovendien verschillen in de meldingsbereidheid tussen de diverse vormen en terreinen waar discriminatie plaatsvindt.

De cijfers in de rapporten laten verschillende ontwikkelingen zien, zowel in het totaal aantal discriminatie-incidenten als in de gronden, plekken en verschijningsvormen waarop ze betrekking hebben. Deze ontwikkelingen kunnen duiden op:

- daadwerkelijke veranderingen in de manifestatie van discriminatie in Nederland;
- veranderingen in de mate waarin mensen discriminatie herkennen, benoemen en melden;[3]
- veranderingen in de manier waarop incidenten en meldingen worden geregistreerd.

---

[1] Ens, A. (2016), *Discriminatie melden bij de politie?*, Den Haag: Nationale Politie.
[2] Andriessen, I. et al (2020), *Ervaren discriminatie in Nederland II*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
[3] Andriessen, I. (2017), *Discriminatie herkennen, benoemen en melden,* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Het is mogelijk dat gebeurtenissen bij twee organisaties worden gemeld, waardoor er een overlap tussen registraties kan zitten. Als er sprake is van bedreiging of geweld, adviseren ADV's melders bijvoorbeeld om aangifte te doen bij de politie. Het is niet bekend hoe vaak dit gebeurt. In de praktijk blijkt dat mensen met meldingen van geweld of bedreiging vaak meteen naar de politie gaan.

Als het internetdiscriminatie betreft verwijzen ADV's melders ook door naar MiND om de uiting te laten beoordelen en een verwijderingsverzoek in te dienen. In dit geval is evenmin bekend hoe vaak de melders contact opnemen met MiND. De politie verwijst eveneens door naar MiND, tenzij de melder nadrukkelijk laat weten aangifte te willen doen.

Vergelijkbaarheid van meldings- en incidentregistraties

De gegevens van instanties die meldings- en incidentregistraties over discriminatie bijhouden, zijn niet gelijksoortig en kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Instanties hebben verschillende verantwoordelijkheden, taken en procedures en hun registraties zijn hierop ingericht. Dit betekent dat zij andere typen situaties registreren en andere categorieën hanteren. Daarnaast zijn er verschillen tussen de gebruikte definities van bepaalde termen en tussen registratieprotocollen. Ten slotte is er sprake van enige overlap tussen de registraties van verschillende organisaties. Het komt namelijk voor dat gedupeerden zich zowel bij een ADV als bij de politie melden, of zowel bij een ADV melden als bij het College voor de Rechten van de Mens een verzoek om een oordeel indienen. Optellen zou hier tot een vermoedelijk klein, maar onbekend aantal dubbeltellingen leiden. De informatie uit de verschillende bronnen wordt om deze redenen apart gepresenteerd en dient als complementair te worden gezien.

DISCRIMINATIECIJFERS IN 2019

EEN RAPPORT

OVER REGISTRATIES VAN DISCRIMINATIE-INCIDENTEN DOOR DE POLITIE, EN MELDINGEN BIJ ANTIDISCRIMINATIEVOORZIENINGEN EN ANDERE ORGANISATIES IN NEDERLAND

APRIL 2020

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

POLITIE

Art.1
voorkomt en bestrijdt discriminatie

INHOUD

Samenvatting > 3
Inleiding > 6

Hoofdstuk 1
Discriminatie in vogelvlucht in 2019
1.1 Inleiding > 9
1.2 Nashville-verklaring > 9
1.3 Arbeidsmarktpositie van vrouwen > 9
1.4 Discriminatie op de woningmarkt > 10
1.5 Racisme in het voetbal > 10
1.6 Gedeeltelijk verbod op gezichtsbedekkende kleding > 11
1.7 Discriminatie op de arbeidsmarkt > 11
1.8 Stagediscriminatie > 12
1.9 Rechtspositie van lhbti-personen > 12
1.10 Zwarte piet > 13
1.11 Algoritmes > 13

Hoofdstuk 2
Omschrijving en interpretatie van de cijfers
2.1 Inleiding > 14
2.2 Verschillende registratiesystemen > 14
2.3 Interpretatie van de cijfers > 15

Hoofdstuk 3
Discriminatie-incidenten in 2019
3.1 Inleiding > 17
3.2 Aantal discriminatie-incidenten en meldingen > 17
3.3 Vergeleken met 2018 > 17
3.4 In het kort > 19

Hoofdstuk 4
Discriminatiegronden
4.1 Inleiding > 20
4.2 Discriminatiegrond > 20
4.3 In het kort > 34

Hoofdstuk 5
De wijze van discriminatie
5.1 Inleiding > 35
5.2 De wijze van discriminatie > 35
5.3 In het kort > 42

Hoofdstuk 6
Waar speelden de discriminatie-incidenten zich af?
6.1 Inleiding > 43
6.2 Maatschappelijk terrein > 43
6.3 Discriminatie op het internet en in de media > 50
6.4 In het kort > 52

Hoofdstuk 7
Regionale verschillen en overeenkomsten
7.1 Inleiding > 53
7.2 Aantal discriminatie-incidenten en meldingen > 53
7.3 Discriminatiegrond > 56
7.4 Discriminatiewijze > 59
7.5 Maatschappelijk terrein > 59
7.6 In het kort > 61

Hoofdstuk 8
Discriminatiecijfers 2015-2019
8.1 Inleiding > 62
8.2 Ontwikkelingen in de politieregistratie > 62
8.3 Ontwikkelingen in de ADV-meldingen > 64
8.4 In het kort: discriminatiecijfers 2015-2019 > 72

Noten > 73

Bijlage 1 Toelichting data > 76
Bijlage 2 Tabellen > 79

Dit rapport geeft inzicht in de discriminatie-incidenten en -meldingen die in Nederland in 2019 door een officiële instantie zijn geregistreerd. Meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten, verzoeken om een oordeel, vragen en meldingen bij het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College) en gegevens van het meldpunt internetdiscriminatie MiND (hierna: MiND) worden naast elkaar gepresenteerd. Deze bieden gezamenlijk een inkijk in een deel van het brede fenomeen discriminatie in Nederland.

Het is inherent aan registratiegegevens dat deze slechts een deel van het hele fenomeen belichten. Veel incidenten worden niet herkend als discriminatie of worden niet gemeld bij een van de genoemde instanties. De gegevens geven wel een indicatie van domeinen waarop discriminatie voorkomt, wie ermee te maken hebben en welke typen incidenten regelmatig voorkomen. De patronen in de registraties en meldingen over de jaren zijn over het algemeen stabiel. Dit betekent dat het soort incidenten waarmee mensen naar een officiële instantie stappen voor een groot deel hetzelfde blijft.

Meer meldingen en registraties in 2019

In 2019 registreerde de politie in totaal 5.487 discriminatie-incidenten. Het gaat hierbij om alle door de politie geregistreerde incidenten, inclusief incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak. Bij de ADV's kwamen in 2019 4.382 discriminatiemeldingen binnen. Het totaal aantal registraties en meldingen was zowel bij de politie als bij de ADV's in 2019 hoger dan het jaar ervoor. Ook bij het College en bij MiND nam het aantal verzoeken om een oordeel, vragen en meldingen toe. Het College ontving 541 verzoeken om een oordeel. Tevens ontving de Front Office van het College 3.529 vragen en meldingen (hierna: vragen) over gelijke behandeling. MiND ontving in 2019 692 meldingen van discriminatie op het internet.

Herkomst, seksuele gerichtheid, handicap

In de politieregistraties en de ADV-meldingen is de verdeling naar discriminatiegrond tussen 2018 en 2019 weinig veranderd: herkomst was bij zowel de politie als bij ADV's de discriminatiegrond die het vaakst werd vastgelegd (respectievelijk 2.156 en 1.922 keer). Bij de ADV's werd daarnaast vaak melding gedaan van discriminatie op de gronden handicap (552 keer) en geslacht (515). De politie registreerde verder verhoudingsgewijs vaak de gronden seksuele gerichtheid (1.603) en antisemitisme (768). De meeste verzoeken die het College in 2019 ontving hadden betrekking op de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte (134 verzoeken), de meeste vragen bij de Front Office gingen over de discriminatiegrond geslacht. Bij MiND was herkomst de discriminatiegrond waar de meeste meldingen betrekking op hadden (264 meldingen).

Veel meldingen over drie incidenten

In de ADV-cijfers waren enkele incidenten terug te zien die tot een groot aantal meldingen leidde. Zo kwamen begin van het jaar 74 meldingen bij ADV's binnen die te maken hadden met de Nederlandse vertaling van de Nashville-verklaring en de ondertekening ervan door een aantal prominenten van de protestantse kerk in Nederland. Het College ontving 440 vragen hierover. Het (uiteindelijk niet doorgevoerde) plan om kunstmatige inseminatie met donorzaad niet langer uit de basisverzekering te vergoeden voor lesbische en

alleenstaande vrouwen zonder medische indicatie, had 34 meldingen bij ADV's tot gevolg. Door deze twee incidenten was het aantal ADV-meldingen op grond van seksuele gerichtheid hoger dan eerder. Daarnaast was de beslissing van de TU Eindhoven om een stringent voorkeursbeleid voor vrouwelijke sollicitanten te voeren aanleiding voor 56 meldingen bij ADV's.

Uitlatingen en ongelijke behandeling

De politie registreerde in 2019 3.225 discriminerende uitlatingen. Veelal ging het om ruzies waarbij discriminerende scheldwoorden werden gebruikt. Daarnaast legde de politie 632 mogelijk discriminerende bedreigingen, 667 geweldsincidenten met mogelijk discriminerend aspect en 430 vernielingen vast, bijvoorbeeld hakenkruisen in combinatie met racistische leuzen. Meer dan de helft van de ADV-meldingen (2.582) had betrekking op omstreden behandeling, bijvoorbeeld ontslag vanwege zwangerschap of het niet welkom zijn in de horeca vanwege een hulphond. In de registratiecategorie 'vijandige bejegeningen' werden 1.689 meldingen vastgelegd, waarbij onder andere pesterijen tussen buren of beledigingen op straat of op internet werden gemeld.

Arbeidsmarkt sterk vertegenwoordigd

1.140 ADV-meldingen hadden betrekking op discriminatie op de arbeidsmarkt, zowel bij sollicitaties als op de werkvloer. Dit terrein is daarmee wederom de grootste categorie bij de ADV-meldingen, al nam het aantal meldingen wel iets af. Ook bij het College komt het terrein arbeid jaarlijks veruit het vaakst voor in de registratiecijfers. Veel bij de ADV's gemelde discriminatie-ervaringen hadden verder betrekking op collectieve voorzieningen (594), bijvoorbeeld omtrent uitkeringen of gemeentelijke voorzieningen. Bij 479 meldingen ging het om discriminatie in de context van commerciële dienstverlening. Hierbij valt te denken aan onheuse bejegening in winkels, of uitsluiting van bepaalde diensten, bijvoorbeeld als gevolg van een lichamelijke of verstandelijke beperking of mogelijk discriminerende leeftijdseisen. Door de vele meldingen over de Nashville-verklaring steeg het aantal meldingen van discriminatie op het terrein van publieke/politieke opinie naar 267 meldingen.

Meeste politieregistraties in de Randstad

In verhouding tot het aantal inwoners registreerde de politie in de eenheden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag duidelijk meer incidenten dan gemiddeld. In de eenheden Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant en Oost-Nederland werden verhoudingsgewijs minder incidenten geregistreerd. Bij de ADV's kwamen in de eenheid Amsterdam veruit de meeste meldingen binnen naar rato van het aantal inwoners, gevolgd door de eenheden Noord-Nederland en Midden-Nederland. In Oost-Brabant, Noord-Holland, Oost-Nederland en Zeeland-West-Brabant werden relatief weinig ADV-meldingen geteld. Landelijk gezien registreerde de politie 0,32 incidenten per 1.000 inwoners en ontvingen de ADV's 0,25 meldingen per 1.000 inwoners.

Wie meer wil weten over wat bekend is over discriminatie op regionaal en lokaal niveau, kan deze informatie vinden in een van de regionale rapporten. Op www.discriminatie.nl zijn alle rapporten te vinden.

5 jaar terugblik: veel stabiliteit, enkele verschuivingen

Dit is de vijfde editie van de multi-agencyrapportage over discriminatiecijfers van politie, ADV's en andere instanties. Als we de belangrijkste conclusies uit de rapporten van de afgelopen vijf jaar naast elkaar leggen, zijn er vooral veel constante factoren die opvallen in de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten. De verdeling van de incidenten over de verschillende discriminatiegronden is in grote lijnen hetzelfde gebleven en er is veel continuïteit in de geregistreerde discriminatiewijzen. De meest opvallende verandering door de jaren heen is een daling van het aantal geregistreerde voorvallen op de openbare weg. In de afgelopen jaren werden juist meer incidenten in de directe woonomgeving geregistreerd.

Ook de analyse van de in totaal 22.715 ADV-meldingen van de afgelopen vijf jaar, laat vooral een stabiel patroon zien als we kijken naar de categorisering in discriminatiegrond, discriminatiewijze en maatschappelijk terrein. Eenmalige gebeurtenissen en ontwikkelingen kunnen tot extra meldingen op een bepaald onderwerp leiden, maar aan de basis verandert er weinig. Wel zijn genuanceerde veranderingen waar te nemen in het soort ervaringen dat gemeld wordt. Discriminatiegronden zoals geslacht en handicap komen vaker terug in de meldingen, leeftijds-discriminatie wordt juist minder vaak gemeld. De arbeids-markt is het terrein waarover veruit de meeste meldingen bij ADV's binnenkomen, maar het absolute aantal meldingen lijkt wel af te nemen.

Dit is de vijfde editie van het landelijke rapport over discriminatie, waarin de cijfers van de politie en de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) samen worden gepresenteerd. Daarnaast zijn in de analyse ook de gegevens opgenomen van andere organisaties die discriminatiemeldingen registreren, zoals het meldpunt voor discriminatie op het internet (MiND) en het College voor de Rechten van de Mens.

De 'multi-agency-aanpak' van het rapport vloeit voort uit een samenwerking tussen politie, ADV's en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De samenwerking kwam tot stand in het kader van het project Regionale Rapportage Discriminatiegegevens, dat tot doel heeft om discriminatiecijfers in regionale rapporten op een uniforme en daardoor vergelijkbare manier te presenteren. Antidiscriminatievoorzieningen en gemeenten konden voldoen aan de rapportageverplichting in het kader van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) door hun data beschikbaar te stellen voor het landelijke rapport. Door jaar na jaar te rapporteren over meldingen en registraties van discriminatie, houden de organisaties een vinger aan de pols en maken zij inzichtelijk welke soorten incidenten bij hen bekend zijn.

Doelstelling van het rapport

Het doel van dit rapport is het bieden van een overzicht van de discriminatie-incidenten en -meldingen die in Nederland in 2019 zijn vastgelegd. Het rapport geeft daarmee inzicht in de gevallen en ervaringen van discriminatie die bekend zijn bij een officiële instantie. Daarnaast beoogt het rapport te laten zien in welke vorm discriminatie in Nederland in het afgelopen jaar onder andere tot uiting is gekomen. De in dit rapport gepresenteerde incidenten en meldingen bieden daarmee een inkijk in een deel van het brede fenomeen discriminatie in Nederland.

Het is inherent aan registratiegegevens dat deze slechts een deel van het hele fenomeen belichten. Zo is bekend dat de meldingsbereidheid onder slachtoffers van discriminatie laag is. Ten eerste wordt niet elk discriminatie-incident als zodanig herkend: discriminatie kan buiten het zicht van slachtoffers plaatsvinden en mensen moeten zich bewust zijn van discriminatie om het op te merken. Ten tweede wordt ook in gevallen waar discriminatie herkend wordt, slechts een klein deel van discriminatie-ervaringen bij een van de hierboven genoemde instanties gemeld. Kennis van de mogelijkheden om melding te doen, een afweging van het verwachte nut van melden en de laagdrempeligheid van meldinstanties zijn onder andere van invloed op de meldingsbereidheid.[1]

Bovendien is discriminatie een fenomeen dat door mensen, en door verschillende instanties, op diverse manieren (soms expliciet, soms impliciet) wordt gedefinieerd. Hierin kunnen we onderscheid maken tussen vier overlappende, maar toch conceptueel losstaande onderdelen van het fenomeen:

- 'Feitelijke' discriminatie

Hieronder vallen alle gevallen waarin onderscheid wordt gemaakt tussen personen op basis van een (verondersteld) persoonskenmerk dat er in die situatie niet toe doet. Dit kan wel of niet als discriminatie herkend en/of geïnterpreteerd worden door de gedupeerde.

- Discriminatie-ervaringen

Hieronder vallen alle gevallen waarin een persoon zelf het gevoel heeft door een andere persoon of door een organisatie gediscrimineerd te zijn. Het kan, maar hoeft niet altijd te gaan om feitelijke discriminatie.

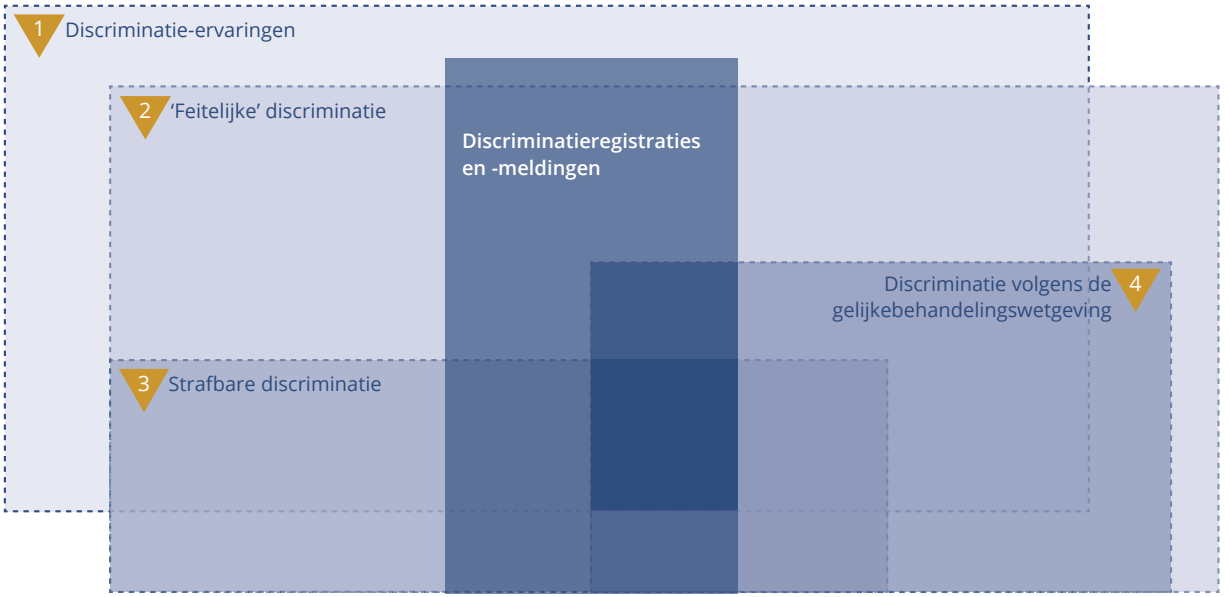
- Strafbare discriminatie

Hieronder vallen alleen incidenten die binnen het strafrecht aangemerkt zijn als discriminatie. Bij deze gevallen gaat het altijd om feitelijke discriminatie, maar niet per definitie om discriminatie-ervaringen, omdat de herkenning en de betekenisgeving van het slachtoffer hierin niet van essentieel belang is.

- Discriminatie volgens de gelijkebehandelings-wetgeving, waaronder de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB)

Hieronder vallen incidenten die volgens de AWGB als verboden onderscheid zijn aangemerkt. Ook hier gaat het om feitelijke discriminatie en niet per definitie om discriminatie-ervaringen. Er bestaat een gedeeltelijke overlap tussen strafbare discriminatie en discriminatie volgens de gelijkebehandelingswetgeving.

Deze onderdelen van het brede fenomeen discriminatie en hun onderlinge overlap zijn in de nevenstaande staande figuur weergegeven.
Wat in de figuur ook te zien is, is dat de discriminatie-registraties en -meldingen die in dit rapport terugkomen, een deel van alle vier onderdelen van het fenomeen belichten. Doordat een groot deel van de incidenten niet wordt gemeld of geregistreerd, zal dat deel van de incidenten ook niet in de registratiebestanden terugkomen. De figuur is overigens een schematische weergave en geeft niet de verhoudingen in de omvang van de verschillende onderdelen weer.

Figuur 1 Conceptuele onderdelen van discriminatie

Burgers, overheden, media, politici, wetenschappers en belangengroepen hebben behoefte aan inzicht in de manier waarop discriminatie zich in het dagelijks leven van mensen in Nederland manifesteert. Daarbij wordt zowel gevraagd naar informatie over de aard als over de omvang van discriminatie. Hoe vaak komt discriminatie voor? Wie maken het mee? Wat gebeurt er dan precies? Zoals uit bovenstaande figuur blijkt, kan de informatie in dit rapport niet alle vragen beantwoorden, maar wel een deel:

Omvang

De cijfers hebben beperkte zeggingskracht ten aanzien van de totale omvang van discriminatie, omdat we niet weten welk deel van het brede fenomeen in de registraties terugkomt. We krijgen wel zicht op de omvang van de discriminatieregistraties. Daarmee krijgen we indirect inzicht in (ontwikkelingen in) de meldingsbereidheid en gevolgen van veranderende registratiepraktijken. Het rapport geeft daarmee antwoord op de vraag hoeveel mensen met een discriminatiemelding naar een officiële instantie zijn gestapt en hoeveel incidenten bij de officiële instanties bekend zijn.

Aard

De cijfers zeggen meer over de *aard* van discriminatie in Nederland. Zowel de verdeling van incidenten over discriminatiegronden, -terreinen, -locaties en -wijzen, als de inhoudelijke bestudering van de casusomschrijvingen die in dit rapport terugkomen laten zien wat voor discriminatie-incidenten zich afspelen in Nederland. Zo zien we welke typen incidenten regelmatig voorkomen, welke patronen in de verschillende subcategorieën en deelterreinen terugkomen, en soms ook welke impact discriminatie-incidenten hebben op de betrokkenen. Dat betekent niet dat alle soorten discriminatie-incidenten en -ervaringen (in dezelfde mate) in de registraties terugkomen. Het geeft ons wel de kans om

een goed en betrouwbaar beeld te krijgen van een belangrijk deel van de 'discriminatierealiteit', dat we zonder deze gegevens niet zouden kunnen schetsen. kans om een goed en betrouwbaar beeld te krijgen van een belangrijk deel van de 'discriminatierealiteit', dat we zonder deze gegevens niet zouden kunnen schetsen.

We zien door de jaren heen een opvallende mate aan stabiliteit in de registratiegegevens in relatie tot de verschillende categorieën en aspecten die worden bijgehouden. Wel zijn er op lokaal niveau soms grotere verschuivingen en verschillen te zien. Met het oog op wat hierboven is gezegd over de kwantitatieve zeggingskracht van de cijfers, zijn deze lokale veranderingen een resultaat van veranderingen in registratie van incidenten, eventuele lokale maatschappelijke ontwikkelingen, en veranderingen in de meldingsbereidheid op lokaal niveau. In onderhavig rapport moeten we de verklaringen voor verschuivingen en ontwikkelingen op lokaal niveau vaak schuldig blijven.

Deze vijfde editie van de multi-agencyrapportage heeft een enigszins aangepaste opbouw ten opzichte van voorgaande jaren. Dit komt doordat de registratie van incidenten op enkele punten is gewijzigd. Zo komt het hoofdstuk over incidenten tegen werknemers met een publieke taak te vervallen, omdat hier door de politie niet op gelijke wijze als voorgaande jaren gegevens over zijn bijgehouden. Over deze incidenten wordt nu in de overige hoofdstukken gerapporteerd. Daarnaast is een hoofdstuk toegevoegd waarin de gegevens van de afgelopen vijf jaar naast elkaar gelegd worden (hoofdstuk 8). De leeswijzer hiernaast geeft de opbouw van het rapport weer.

LEESWIJZER

HOOFDSTUK 1 We beginnen het rapport in hoofdstuk 1 met een korte bespiegeling van het jaar 2019 en de belangrijkste gebeurtenissen en maatschappelijke discussies die de context vormen waarin we de gepresenteerde cijfers moeten plaatsen, omdat de gegevens die in dit rapport centraal staan slechts een deel van het fenomeen discriminatie belichten.
HOOFDSTUK 2 geeft kort weer waar de cijfers vandaan komen en geeft een verdere toelichting op hoe we de cijfers moeten interpreteren. Onderrapportage is in dit hoofdstuk een belangrijk thema.
HOOFDSTUK 3 geeft inzicht in de totale aantallen discriminatieregistraties bij politie, ADV's, MiND en het College voor de Rechten van de Mens.
IN HOOFDSTUK 4, 5 EN 6 komen achtereenvolgens de discriminatiegronden, wijze van discriminatie (verschijningsvorm) en de plek waar de discriminatie-incidenten en ervaringen zich afspeelden aan bod.
IN HOOFDSTUK 7 geeft inzicht in de verspreiding van de registraties over de tien regionale politie-eenheden.
HOOFDSTUK 8 geeft een inkijk in de ontwikkelingen en trends die naar voren komen als we de gegevens en constateringen uit de afgelopen vijf jaar naast elkaar leggen.

1.1 Inleiding

Dit rapport geeft inzicht in de discriminatie-incidenten en -ervaringen die bij een officiële instantie, zoals de politie of antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), zijn vastgelegd. De meldingen en geregistreerde incidenten laten maar een deel van het fenomeen discriminatie zien, omdat discriminatie niet in alle gevallen gemeld wordt of tot aangifte leidt. Tegelijkertijd is discriminatie, ook los van de officiële meldingen en registraties, regelmatig het onderwerp van verhitte publieke en politieke discussies. Zo ontstond begin 2019 veel ophef over de Nashville-verklaring, was discriminatie op de arbeidsmarkt wederom een veelbesproken thema en zorgden racistische spreekkoren op de voetbaltribunes voor geschokte reacties.

Maatschappelijke incidenten en debatten kunnen van invloed zijn op het meldgedrag van mensen die discriminatie ervaren. Hetzelfde geldt voor opvallende onderzoeksuitkomsten en ontwikkelingen in beleid en regelgeving omtrent discriminatie. Dit is echter niet altijd het geval: het verband tussen meldcijfers en overige ontwikkelingen is onvoorspelbaar. In dit hoofdstuk voorzien we de geregistreerde incidenten en meldingen van context door enkele belangrijke onderwerpen die in 2019 in het maatschappelijk debat over discriminatie en gelijke behandeling aan de orde kwamen uit te lichten.

1.2 Nashville-verklaring

Het jaar begint met een intensieve discussie over de publicatie van de Nederlandse versie van de Nashville-verklaring. De verklaring stelt onder andere dat het in strijd is met Gods heilige bedoelingen om jezelf bewust te zien als persoon met een niet-heteroseksuele gerichtheid of niet-cisgenderidentiteit. De verklaring suggereert voorts dat genezing van homoseksualiteit mogelijk is en dat het huwelijk uitsluitend is voorbestemd voor paren bestaande uit een man en een vrouw. Vooral de ondertekening van de verklaring door een aantal prominenten van de protestantse kerk in Nederland leidt tot veel consternatie. COC Nederland laat in een statement weten dat de verklaring een 'schadelijk document voor orthodox-protestante LHBTI's en een onbarmhartige en ongevoelige actie van de ondertekenaars' is. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) – verantwoordelijk voor lhbti-emancipatie – verklaart dat de Nashville-verklaring indruist tegen de kernboodschap van het kabinet en die van een hoop kerkgemeenschappen in Nederland die de verbinding en dialoog zoeken als het gaat om geloof, seksuele gerichtheid en genderidentiteit. Als reactie op de Nashville-verklaring komen er veel steunbetuigingen en -acties voor de lhbti-gemeenschap op gang.

1.3 Arbeidsmarktpositie van vrouwen

In juni kondigt de TU Eindhoven aan dat vacatures voor de vaste wetenschappelijke staf via het nieuwe Irene Curie Fellowship-programma alleen opengesteld zullen worden voor vrouwen. Voor de anderhalf jaar daarna geldt dit voor honderd procent van de vacatures. De TU wil daarmee de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke wetenschappers in hoge posities tegengaan. Over dit voornemen ontstaat

veel discussie. Sommige mensen juichen het voornemen toe, anderen vinden dat er sprake is van discriminatie. ADV's ontvangen veel klachten over het voorkeursbeleid van de universiteit. Om duidelijkheid te creëren over de wettelijke mogelijkheden voor dit soort beleid, wordt bij het College voor de Rechten van de Mens gevraagd om te oordelen over het plan van de universiteit.

Ook op een ander gebied staat de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt op de agenda. In september wordt de zesde en laatste Bedrijvenmonitor Wet bestuur en toezicht gepubliceerd. Hieruit blijkt dat meer dan negentig procent van grote vennootschappen niet is geslaagd in de realisatie van een evenwichtige verdeling van zetels in de raad van bestuur en raad van commissarissen tussen mannen en vrouwen, en geen of onvoldoende verantwoording daarover aflegt. De SER adviseert het kabinet een bindend vrouwenquotum in te voeren. In december neemt de Tweede Kamer een motie aan waarin het kabinet beursgenoteerde bedrijven verplicht om raden van commissarissen voor minstens dertig procent te laten bestaan uit vrouwen.

1.4 Discriminatie op de woningmarkt

In oktober publiceert de Radboud Universiteit het onderzoek *Discriminatie bij de verhuur van woningen?* Hieruit blijkt dat de krapte op de woningmarkt, in combinatie met het ontbreken van een transparant verdelingssysteem, discriminatie versterkt. Ook wordt duidelijk dat het probleem discriminatie niet of nauwelijks op de agenda staat van bracheorganisaties of andere relevante actoren. Voor verhuurders, makelaars en potentiële huurders is niet helder wat wel en niet mag op grond van anti-discriminatiewetgeving. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kondigt aan mystery guests en praktijktests in te zetten bij makelaars en bemiddelaars om meer bewustwording te creëren. Ook wordt ingezet op bewustwording door het geven van voorlichting aan makelaars, bemiddelaars en huurders over wat wel en niet mag op grond van anti-discriminatiewetgeving, een betere aangifte- of meldingsbereidheid van daadwerkelijke discriminatie en op het verzamelen van goede handelswijzen.

In de stad Utrecht brengt een mystery-guestonderzoek naar voren dat ruim tachtig procent van de onderzochte makelaars ingaat op een verzoek om niet te verhuren aan homoseksuele stellen of mensen met een niet-westerse migratieachtergrond. Bij correspondentietests waarbij verhuurders schriftelijk gecontacteerd werden naar aanleiding van een concrete advertentie bleek dat kandidaten met een niet-westerse naam in 13,5 procent van de gevallen ongelijk werden behandeld en kandidaten met een partner van hetzelfde geslacht in 10,9 procent van de gevallen.

1.5 Racisme in het voetbal

Tijdens een voetbalwedstrijd tussen FC Den Bosch en Excelsior in november worden op de tribune veel racistische spreekkoren en uitlatingen door FC Den Bosch-supporters gedaan, die gericht zijn tegen Excelsior-speler Ahmad Mendes Moreira. De scheidsrechter besluit de wedstrijd tijdelijk te staken. Dit incident en de aanvankelijk bagatelliserende reacties erop zorgen voor veel ophef op sociale media. Ook politici laten zich uit over de kwestie. Later vindt een overleg plaats tussen de minister-president, minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport, minister van Justitie en Veiligheid en twee KNVB-directeuren waarin wordt afgesproken dat zij gezamenlijk zullen optrekken om racisme in het voetbal te bestrijden.

Dat het niet om een uitzonderlijk incident gaat, blijkt ook uit een nieuw onderzoek van het Mulier Instituut naar discriminatie en racisme in het Nederlandse profvoetbal. Volgens het Instituut beleven spelers met een migratieachtergrond racisme op verschillende manieren. Het merendeel van de geïnterviewde voetballers geeft aan dat er een bepaalde 'sociale kramp' om het thema hangt, wat het bemoeilijkt om open over discriminatie en racisme in voetbal te kunnen praten. Erkenning van het bestaan van discriminatie en racisme in het voetbal door middel van gesprek en beeldmateriaal kunnen positieve energie genereren bij de voetballers.

1.6 Gedeeltelijk verbod op gezichtsbedekkende kleding

In augustus 2019 gaat de Wet Gedeeltelijk verbod gezichtsbedekkende kleding in, waardoor het dragen van onder andere een boerka of nikab in openbare ruimtes verboden wordt. Aan de invoering van het verbod is een zestien jaar durende politieke discussie voorafgegaan. De maatregel maakt veel maatschappelijke discussie los. Voorstanders van het verbod vinden dat het dragen van een boerka of nikab voor een onveilig gevoel zorgt in openbare ruimten en dat het de gelijkheid van vrouwen in de weg staat; tegenstanders vinden dat een dergelijk verbod ingaat tegen de vrijheid van godsdienst en zien de wet als een schijnoplossing voor een niet-bestaand probleem. Op lokaal politiek niveau wordt gediscussieerd over de handhaving. De Amsterdamse burgemeester Halsema kondigde in 2018 al aan niet actief te zullen handhaven op het boerkaverbod.

Na het van kracht worden van de wet komt het tot enkele incidenten die ook in de media worden besproken. In augustus wordt een vrouw met een nikab na tussenkomst van de politie uit een bus gezet. De vrouw weigert in eerste instantie haar gezicht vrij te maken of uit de bus te stappen, waarna de buschauffeur de bus aan de kant zet en de politie inschakelt. Volgens de busmaatschappij was dit niet geheel in lijn met de richtlijnen. In september wordt een trein op Rotterdam Centraal stilgezet vanwege een vrouw die een nikab draagt. Controleurs van de NS vragen hulp van agenten. In beide gevallen krijgen de vrouwen geen boete.

1.7 Discriminatie op de arbeidsmarkt

Arbeidsmarktdiscriminatie blijft een van de meest besproken vormen van discriminatie in Nederland, ook in 2019. In juli publiceert de Inspectie SZW een onderzoek naar de mate waarin uitzendbureaus die niet aangesloten zijn bij branche-organisaties ABU en NBBU zich houden aan gedragsregels. Door middel van mystery calling doen onderzoekers zich voor als werkgevers die personeel willen inhuren. De resultaten laten zien dat de onderzochte uitzendbureaus op grote schaal meewerken aan discriminatie op grond van afkomst of etniciteit: 40 procent van de discriminerende verzoeken van potentiële opdrachtgevers wordt gehonoreerd.

In dezelfde maand laat een grootschalig onderzoek van de Universiteit Utrecht en de Universiteit van Amsterdam zien dat sollicitanten met een Nederlandse achtergrond 30 procent meer kans hebben om benaderd te worden naar aanleiding van een sollicitatie dan sollicitanten met een migratieachtergrond. Sollicitanten afkomstig uit het Midden-Oosten, Afrika of Latijns-Amerika worden het meest gediscrimineerd op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Om de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie verder te brengen, komt het kabinet in oktober met een wetsvoorstel

voor het toezicht op discriminatievrije werving en selectie. De voorgestelde wet verplicht werkgevers om een werkwijze op te stellen waarin wordt aangegeven hoe het wervings- en selectieproces vorm krijgt en hoe verboden onderscheid wordt voorkomen. Als een bedrijf een intermediair inschakelt, moet het bedrijf nagaan of de intermediair ook over een dergelijke werkwijze beschikt. De Inspectie SZW kan organisaties controleren en een boete opleggen indien een werkgever niet over een werkwijze beschikt.

1.8 Stagediscriminatie

De afgelopen jaren was er veel aandacht voor discriminatie bij het vinden van een stageplaats. Studenten met een (niet-westerse) migratieachtergrond in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) hebben te maken met ongelijke kansen en discriminatie. Om dit probleem aan te pakken, werken diverse instellingen, zoals het ministerie van OCW en MBO Diensten aan het vergroten van bewustwording over stagediscriminatie bij leerbedrijven, mbo-scholen en studenten. Het College voor de Rechten van de Mens ontwikkelt een handreiking om het wettelijk kader rondom stagediscriminatie uit te leggen. Scholen worden ondersteund bij het verbeteren van LOB-beleid (Loopbaan Oriëntatie Begeleiding) ten behoeve van de kansengelijkheid van jongeren. Om wetenschappelijk gefundeerde interventies te ontwikkelen voor mbo-scholen en leerbedrijven om achterstanden bij de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt tegen te gaan, is een grootschalig onderzoeksprogramma opgezet.

1.9 Rechtspositie van lhbti-personen

Begin 2019 besluiten Zorginstituut Nederland en zorgverzekeraars dat alleenstaanden of homoseksuelen met een kinderwens alleen een vruchtbaarheidsbehandeling vergoed krijgen als er een medische noodzaak is. Het gaat om kunstmatige inseminatie met donorsperma. In de afgelopen decennia kregen lesbische en alleenstaande vrouwen deze behandeling wel vanuit de basisverzekering vergoed. De beslissing kan dan ook op veel kritiek rekenen en zorgt voor een hoop meldingen bij ADV's van lesbische stellen en alleenstaande vrouwen die zich door de maatregel gediscrimineerd voelen. In april wordt duidelijk dat kunstmatige inseminatie voor alleenstaanden of lesbische vrouwen wel vergoed blijft, nadat er binnen de regeringscoalitie afspraken over zijn gemaakt.

Op andere vlakken worden plannen gemaakt om de emancipatie van lhbti-personen juist verder vooruit te brengen. In maart rapporteert de minister van OCW aan de Tweede Kamer over de implementatie van de Emancipatienota 2018-2021 *Principes in praktijk*, waaronder het ondersteunen van kwetsbare lhbti-groepen, een door 53 gemeenten getekende intentieverklaring om in te zetten op acceptatie en veiligheid van lhbti-personen. De daaropvolgende maand wordt het Actieplan Veiligheid LHBTI gepresenteerd, met daarin de maatregelen die het kabinet zal nemen om de veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele personen, transgender personen en intersekse personen te bevorderen. Het plan krijgt kritiek van belangengroepen, die vinden dat er nauwelijks nieuwe maatregelen tegen anti-lhbti-geweld worden aangekondigd.

Een mijlpaal voor de rechten van transgender en intersekse personen wordt op 1 november bereikt: de Wet verduidelijking rechtspositie transgender personen en intersekse personen wordt van kracht. Die wet regelt dat in de Algemene wet gelijke behandeling expliciet wordt aangegeven dat onderscheid op grond van geslachtskenmerken, genderidentiteit en genderexpressie onder de discriminatiegrond geslacht valt.

1.10 Zwarte piet

Ook in 2019 zorgt de figuur van zwarte piet voor ophef. Nieuwe pieten met een ander uiterlijk worden steeds vaker gesignaleerd: in het Sinterklaasjournaal en in enkele grote en kleine gemeenten zijn de zwarte pieten in 2019 vervangen door bijvoorbeeld de roetveegpiet. Sinds 2015 is de actiegroep Kick Out Zwarte Piet (KOZP) actief, die zich hard maakt voor het afschaffen van de figuur van zwarte piet. KOZP demonstreert in het weekend van de Sinterklaasintocht in Alkmaar, Eindhoven, Dordrecht, Emmen, Den Haag, 's-Hertogenbosch, Groningen en Nijmegen. Op 9 november wordt een bijeenkomst van KOZP in Den Haag met onder andere vuurwerk verstoord door voorstanders van zwarte piet, waarop vijf mensen zijn aangehouden op verdenking van openlijke geweldpleging en poging tot brandstichting.

1.11 Algoritmes

Overheden en bedrijven maken steeds vaker gebruik van algoritmes. Overheden gebruiken algoritmes bijvoorbeeld om fraude en criminaliteit op te sporen, of om in te schatten wat voor zorg iemand nodig heeft en wat de kans is dat een leerling van school gaat zonder behaald diploma. Hierdoor ontstaat er ook steeds meer bewustzijn van het risico op discriminatie door voorspellende algoritmes. In juni 2019 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen die de regering verzocht te onderzoeken hoe directe discriminatie kan worden voorkomen bij door algoritmen gestuurde besluitvorming omtrent de levering van goederen en diensten.

2.1 Inleiding

De discriminatiecijfers in dit rapport zijn verschillend in aard en in de wijze waarop ze tot stand zijn gekomen. Daarom tellen we ze niet bij elkaar op, maar beschouwen we ze als complementaire informatiebronnen. Hieronder leggen we uit wat wordt verstaan onder door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten, meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) en MiND, en verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens. In bijlage 1 wordt de totstandkoming van deze cijfers uitgebreid toegelicht.

2.2 Verschillende registratiesystemen

2.2.1 Politie

Politiemedewerkers registreren alle aangiften, meldingen en eigen waarnemingen in het bedrijfsprocessensysteem Basis Voorziening Handhaving (BVH). De politie rapporteert jaarlijks over de discriminatie-incidenten die in de BVH zijn geregistreerd. Aan de hand van een trefwoordenlijst doorzoeken materiedeskundigen van de politie de geregistreerde informatie op het gebied van discriminatie. Vervolgens screenen zij alle treffers op relevantie. De lijst met discriminatie-incidenten bevat zowel meldingen en aangiften van mogelijke discriminatie, als meldingen en aangiften van incidenten met een mogelijk discriminatie-aspect. Het kan dus gaan om een discriminerende uitlating of discriminerende uitsluiting, of om een ander delict (bijvoorbeeld een mishandeling, bedreiging of vernieling) waarbij uit de aangetroffen woorden in de registraties van deze incidenten blijkt dat er mogelijk sprake is van een discriminatie-aspect. Dat er een discriminatie-aspect is, wil niet altijd zeggen dat de betrokkene het ook als discriminatie heeft ervaren, herkend of benoemd. Het kan zo zijn dat er racistisch is gescholden en dit in de politieregistratie terecht is gekomen, zonder dat de betrokkene melding of aangifte van discriminatie heeft gedaan. Uitgangspunt voor de registratie van discriminatie-incidenten is het incident: als er meerdere meldingen of aangiften zijn over hetzelfde incident, dan wordt dit maar één keer opgenomen in de cijfers. Het gaat bij de geïdentificeerde incidenten altijd om mogelijke discriminatie en/of een mogelijk discriminatie-aspect. Een geregistreerd discriminatie-incident betreft niet per definitie een strafbaar feit.

2.2.2 Antidiscriminatievoorzieningen (ADV's)

Mensen die discriminatie ervaren of waarnemen kunnen hiervan melding maken bij een ADV. Van een klacht wordt gesproken wanneer de indiener wil dat er een klachtenprocedure volgt. Bij een melding wil de melder de ADV alleen op de hoogte brengen en de melding laten registreren. ADV's registreren alle klachten en meldingen (hierna: meldingen) en staan de melder desgewenst op verschillende manieren bij. Anders dan bij de politiecijfers, tellen bij de ADV-cijfers alle meldingen mee, ook als er meer meldingen waren over dezelfde gebeurtenis. Incidenten van discriminatie die ADV's zelf hebben gesignaleerd en vastgelegd maar waar geen melding van is gedaan, de zogenaamde 'eigen waarnemingen', zijn niet meegeteld in de cijfers. ADV's registreren ook discriminatiemeldingen op gronden die niet wettelijk beschermd zijn, zoals uiterlijk en sociale positie.

ACHTERGROND

DEFINITIE DISCRIMINATIE-INCIDENT

Een discriminatie-incident is een in de BVH geregistreerd voorval, waarbij bepaalde (combinaties van) woorden in de beschrijving voorkomen die kunnen wijzen op een discriminatiefeit of een discriminatie-aspect, of waarbij door politiemedewerkers een aantekening van discriminatie (met behulp van een specifieke code) is gemaakt, en waarvan door materiedeskundigen is vastgesteld dat:

- Er in de registratie een uitlating of gedraging is te vinden die raakt aan een van de discriminatiegronden uit het Wetboek van Strafrecht: ras (in dit rapport 'herkomst' genoemd[2]), geslacht, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Bekladdingen (of bekrassingen en dergelijke) met hakenkruisen worden ook altijd als mogelijke discriminatie beschouwd en opgenomen in de lijst van discriminatie-incidenten, ook als de discriminatiegrond niet kon worden vastgesteld.
- Deze (mogelijk) de bestanddelen van art. 137c t/m 137g of 429quater Sr, dan wel de bestanddelen van een commuun delict met een discriminatie-aspect, vervult.
- Het incident door de melder/aangever als discriminerend wordt ervaren, ook waar het ogenschijnlijk geen strafbare handeling betreft.

2.2.3 Meldpunt internetdiscriminatie (MiND)

Het meldpunt voor internetdiscriminatie MiND registreert meldingen over online uitingen (bijvoorbeeld websites, sociale media en blogs) die de melder als discriminerend ervaart. MiND schat vervolgens in of deze uitingen strafbaar kunnen zijn. Indien dat het geval is, verzoekt MiND de beheerders of eigenaars van de bewuste website of het platform om de uiting te verwijderen. In dit rapport zijn alleen de meldcijfers opgenomen en wordt niet ingegaan op de aantallen die volgens MiND mogelijk strafbaar zijn.

2.2.4 Het College voor de Rechten van de Mens

Mensen die discriminatie ervaren kunnen in bepaalde gevallen, bijvoorbeeld bij een discriminatie-ervaring rondom arbeid of als consument, terecht bij het College voor de Rechten van de Mens voor een oordeel over de bewuste situatie of gebeurtenis. Het College is bevoegd om discriminatie-ervaringen te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving, waaronder de Algemene wet gelijke behandeling. Dat betekent dat verzoeken betrekking moeten hebben op discriminatiegronden en -terreinen die in deze wetgeving vastgelegd zijn (bijvoorbeeld onderwijs of arbeidsmarkt). In dit rapport wordt ingegaan op de instroom van verzoeken om een oordeel bij het College, evenals de vragen en meldingen (voortaan: vragen) die de Front Office van het College ontving, maar niet op de afhandeling van de verzoeken die bij het College worden ingediend. Het jaarverslag en de Monitor Discriminatiezaken van het College bieden deze informatie wel.

2.3 Interpretatie van de cijfers

De discriminatiecijfers in dit rapport bieden inzicht in de incidenten die geregistreerd zijn bij de politie en in gemelde discriminatie-ervaringen bij de andere organisaties. Dat is geen weergave van het daadwerkelijke aantal discriminatie-incidenten dat zich heeft voorgedaan in 2019 in Nederland. Uit onderzoek weten we dat het herkennen, benoemen en melden van discriminatie voor mensen vaak lastig is. Daarom is er sprake van onderrapportage. Ook als mensen discriminatie als zodanig herkennen, stappen zij nog niet vanzelfsprekend naar een instantie die het voorval registreert.

De redenen waarom gedupeerden discriminatie niet melden lopen uiteen. Het idee dat melden niet helpt, een lage bekendheid met de mogelijkheid om melding te maken, twijfel over de strafbaarheid van de discriminatie, angst voor eventuele gevolgen van het melden, schaamte, vergevingsgezindheid en gewenning aan discriminatie zijn uit onderzoek naar voren gekomen als achterliggende overwegingen die de meldingsbereidheid belemmeren.[3] Gemiddeld doet slechts een op de vijf mensen die discriminatie meemaakten *ergens* melding, blijkt uit het meest recente kwantitatieve onderzoek hiernaar van het Sociaal en Cultureel Planbureau.[4] Mensen melden het bijvoorbeeld bij hun werkgever of bij de school waar de ervaring plaatsvond. Als we ons beperken tot de instanties waar in dit rapport over wordt gerapporteerd, gaat het om slechts 3 procent van de ervaringen die bij een instantie terechtkomen. Er zijn bovendien verschillen in de meldingsbereidheid tussen de diverse vormen en terreinen waar discriminatie plaatsvindt.

ONDERZOEK

SCP: ERVAREN DISCRIMINATIE

Recent publiceerde het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) het rapport *Ervaren discriminatie in Nederland II*. Het betreft de tweede kwantitatieve meting van de omvang, aard en gevolgen van ervaren discriminatie in Nederland, na de eerste meting in 2013. De uitkomsten van het SCP-onderzoek zijn een belangrijk ijkpunt voor het meten van discriminatie in Nederland en sluiten goed aan bij de registratiegegevens. Daarom verwijzen we op verschillende plekken in dit rapport naar de SCP-gegevens.

De cijfers in onderhavig rapport laten verschillende ontwikkelingen zien, zowel in het totaal aantal discriminatie-incidenten als in de gronden, plekken en verschijningsvormen waarop ze betrekking hebben. Deze ontwikkelingen kunnen duiden op:

- daadwerkelijke veranderingen in de manifestatie van discriminatie in Nederland
- veranderingen in de mate waarin mensen discriminatie herkennen, benoemen en melden[5]
- veranderingen in de manier waarop incidenten en meldingen worden geregistreerd

Het is mogelijk dat gebeurtenissen bij twee organisaties worden gemeld, waardoor er een overlap tussen registraties kan zitten. Als er sprake is van bedreiging of geweld, adviseren ADV's melders bijvoorbeeld om aangifte te doen bij de politie. Het is niet bekend hoe vaak dit gebeurt. In de praktijk blijkt dat mensen met meldingen van geweld of bedreiging vaak meteen naar de politie gaan.
Als het internetdiscriminatie betreft verwijzen ADV's melders ook door naar MiND om de uiting te laten beoordelen en een verwijderingsverzoek in te dienen. In dit geval is evenmin bekend hoe vaak de melders contact opnemen met MiND. De politie verwijst eveneens door naar MiND, tenzij de melder nadrukkelijk laat weten aangifte te willen doen.

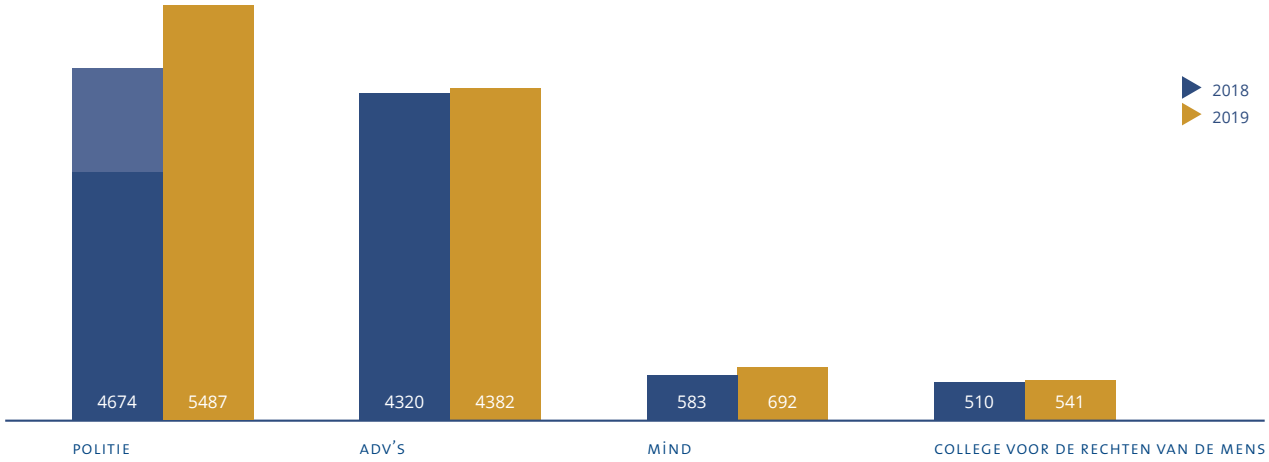
3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van het totaal aantal door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten en de meldingen bij de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), het College voor de Rechten van de Mens en het meldpunt voor internetdiscriminatie MiND. De cijfers worden in paragraaf 3.3 vergeleken met die van 2018.

3.2 Aantal discriminatie-incidenten en meldingen

In 2019 registreerde de politie in totaal 5.487 discriminatie-incidenten. Het gaat hierbij om alle door de politie geregistreerde incidenten, inclusief incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak. In voorgaande jaren werd over deze categorie apart gerapporteerd. In 2019 zijn de twee categorieën in de registratie, en daarom ook in de rapportage, samengevoegd. Dit heeft zowel betrekking op het hier gerapporteerde totaal aantal meldingen als op alle andere in dit rapport gepresenteerde gegevens over politie-registraties.[6]

- De ADV's ontvingen in 2019 4.382 discriminatiemeldingen.
- Het meldpunt voor internetdiscriminatie MiND ontving in 2019 692 meldingen van discriminatie op het internet.
- Het College voor de Rechten van de Mens ontving 541 verzoeken om een oordeel. Tevens ontving de Front Office van het College 3.529 vragen over gelijke behandeling.

Figuur 2 Overzicht discriminatieregistraties 2018-2019[7/8]

3.3 Vergelijking met 2018

Het totaal aantal registraties en meldingen was zowel bij de politie als bij de ADV's in 2019 hoger dan het jaar ervoor. Bij de politie betreft het een stijging van 17 procent, oftewel 813 incidenten. Het is niet mogelijk om te zeggen in welke mate deze stijging bij de reguliere incidenten of incidenten tegen werknemers met een publieke taak plaatsvond. De ADV's ontvingen in 2019 in totaal 62 meer meldingen dan in 2018, een toename van 1,4 procent. De afgelopen drie jaar was zowel bij politie als ADV's juist sprake van een dalende trend.

Er is geen verklaring voor de sterke toename in het aantal registraties bij de politie. De eenheden Oost-Nederland (de eenheid met de meeste inwoners), Rotterdam, Amsterdam en Den Haag registreerden in 2019 de meeste discriminatie-incidenten. Als we het aantal registraties relateren aan het aantal inwoners per eenheid, zien we in de eenheden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag de hoogste aantallen registraties. In hoofdstuk 6 gaan we verder in op de regionale verschillen in de registraties van zowel politie als ADV's.

De stijging van het aantal ADV-meldingen is mede beïnvloed door enkele incidenten die voor veel mensen aanleiding waren om de stap naar een ADV te zetten: het uitkomen van de Nederlandse vertaling van de Nashville-verklaring in januari 2019 (74 meldingen); de beslissing van de TU Eindhoven in juni om een stringent voorkeursbeleid voor vrouwelijke sollicitanten te voeren (56 meldingen); en de discussie over het wel of niet uit de basisverzekering vergoeden van vruchtbaarheidsbehandelingen voor lesbische vrouwen (34 meldingen). In 2018 waren er geen incidenten die tot een groot aantal meldingen over hetzelfde voorval leidden, waardoor het aantal meldingen in dat jaar verhoudingsgewijs laag was. Over de langere termijn bezien blijft het aantal ADV-meldingen in 2019 in vergelijking met voorgaande jaren laag, ondanks de lichte stijging ten opzichte van 2018. In hoofdstuk 7 van dit rapport bespreken we de ontwikkeling van het aantal meldingen en registraties in de afgelopen 5 jaar.

Het College voor de Rechten van de Mens ontving 31 meer verzoeken om een oordeel dan in 2018, een toename van 6 procent. Tussen 2017 en 2018 was het aantal verzoeken ook al toegenomen. Toen steeg het aantal verzoeken van 416 naar 510. Als we naar de periode sinds 2012 kijken (het jaar waarin het College werd opgericht), waren er alleen in 2012 meer verzoeken om een oordeel. Het College ontving daarnaast in 2019 361 meer vragen over gelijke behandeling dan in 2018. Ook deze toename was mede beïnvloed door enkele incidenten waarvan massaal melding werd gemaakt. Zo ontving het College 440 meldingen en vragen over de Nashville-verklaring.

MiND ontving 109 meer meldingen dan in 2018, een toename van 19 procent. Tegelijkertijd was het aantal meldingen nog steeds veel lager dan in 2017 toen bijna twee keer zo vaak melding werd gemaakt als in 2019. Dit heeft mogelijk te maken met de handhaving op de Gedragscode die de Europese Commissie overeenkwam met grote IT-bedrijven, waarbij zij worden geacht ook een eigen meldingsprocedure te hebben voor *hate speech*. Het totaal aantal meldingen bij MiND schommelt sterk door de jaren heen, mede afhankelijk van publieke debatten en discussies.

ONDERZOEK

SCP: ERVAREN DISCRIMINATIE

Uit het recent verschenen SCP-onderzoek *Ervaren Discriminatie in Nederland II* blijkt dat 27 procent van de Nederlandse bevolking in 2018 discriminatie heeft ervaren. Nog eens 11 procent van de Nederlanders twijfelde of een specifieke ervaring te maken had met discriminatie. Volgens het SCP ervaren Nederlanders met een migratieachtergrond, moslims, jongeren, lesbische, homoseksuele of biseksuele personen en mensen met een beperking relatief vaak discriminatie.

3.4 In het kort

- In 2019 waren er bij de politie landelijk 5.487 geregistreerde discriminatie-incidenten, een stijging van 17 procent. Het gaat hierbij om alle door de politie geregistreerde incidenten, inclusief incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak.

- De ADV's registreerden in 2019 4.382 discriminatiemeldingen, een stijging van 1,4 procent. De stijging werd veroorzaakt door enkele incidenten die reden waren voor heel veel mensen om naar een ADV te stappen. In 2018 was van zulke incidenten geen sprake.

- Het College voor de Rechten van de Mens ontving 541 verzoeken om een oordeel, een stijging van 6 procent. Tevens ontving de Front Office van het College 3.529 vragen over gelijke behandeling, een stijging van 11 procent.

- Bij het meldpunt voor internetdiscriminatie MiND kwamen 692 meldingen van internetdiscriminatie binnen, een toename van 19 procent.

4.1 Inleiding

Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen aan de hand van kenmerken die er in die situatie niet toe doen. Bijvoorbeeld een afwijzing bij een sollicitatie vanwege je leeftijd, een weigering aan de deur van een kroeg vanwege je huidskleur of een lager salaris vanwege je geslacht. Die kenmerken waarop mensen gediscrimineerd worden noemen we discriminatiegronden. Dit hoofdstuk gaat in op de verdeling van meldingen en registraties over de verschillende discriminatiegronden en de verschuivingen daarin. Een aantal gronden komt uitgebreider terug in dit hoofdstuk, omdat ze relatief vaak voorkomen, sterk zijn gestegen en/of in de maatschappelijke of politieke belangstelling staan.

4.2 Discriminatiegrond

Figuren 2 en 3 laten zien hoe de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten en de meldingen bij de ADV's zijn verdeeld over de meest geregistreerde discriminatiegronden. Voor een volledig overzicht en absolute aantallen verwijzen we naar de tabellen in bijlage 2.
Naast de meest geregistreerde discriminatiegronden is informatie opgenomen over registraties en meldingen van antisemitisme. Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van 'ras' (de juridische term voor herkomst) of discriminatie op grond van godsdienst. Omdat dit onderscheid in de praktijk vaak lastig te maken is, kiezen we ervoor om antisemitisme apart weer te geven. Bij de ADV-cijfers zijn ook discriminatie vanwege het islamitische geloof (als onderdeel van godsdienstdiscriminatie) en discriminatie tegen transgender personen (als onderdeel van discriminatie op grond van geslacht) apart inzichtelijk gemaakt. Voor het jaar 2019 is de uitsplitsing naar sub-gronden in de politiecijfers niet mogelijk.

Zowel bij de politieregistraties als bij de ADV-meldingen is het algemene beeld van de verdeling naar discriminatiegrond tussen 2018 en 2019 weinig veranderd. Zoals elk jaar was herkomst bij zowel de politie als bij ADV's de vaakst geregistreerde discriminatiegrond. Bij de ADV's werd daarnaast vaak melding gedaan van discriminatie op de gronden handicap en geslacht, de politie registreerde verhoudingsgewijs vaak de gronden seksuele gerichtheid en antisemitisme.

De meest in het oog springende verschuiving betreft het percentage ADV-meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid: waar in 2018 nog 4 procent van de meldingen betrekking had op deze grond, was dat in 2019 gestegen tot 9 procent. Deze stijging is goed te verklaren: zowel de meldingen over de Nashville-verklaring als de meldingen over het mogelijkerwijs niet vergoeden van vruchtbaarheidsbehandelingen voor lesbische vrouwen vallen binnen deze categorie. Bij de politieregistraties is de grond seksuele gerichtheid verhoudingsgewijs juist wat kleiner geworden. Verder zien we geen grote verschuivingen in de verhouding tussen de door de politie geregistreerde discriminatiegronden. Als gevolg van de algemene stijging van het aantal registraties zijn de absolute aantallen registraties voor alle discriminatiegronden toegenomen, ook voor de gronden die een relatieve krimp laten zien. De enige categorie die ook in absolute zin kleiner is geworden is Onbekend/ Overig.

Het College voor de Rechten van de Mens behandelt verzoeken die te maken hebben met werk, het aanbieden van goederen en diensten zoals onderwijs, wonen, uitgaan, zorg, financiële dienstverlening, vervoer of

ACHTERGROND

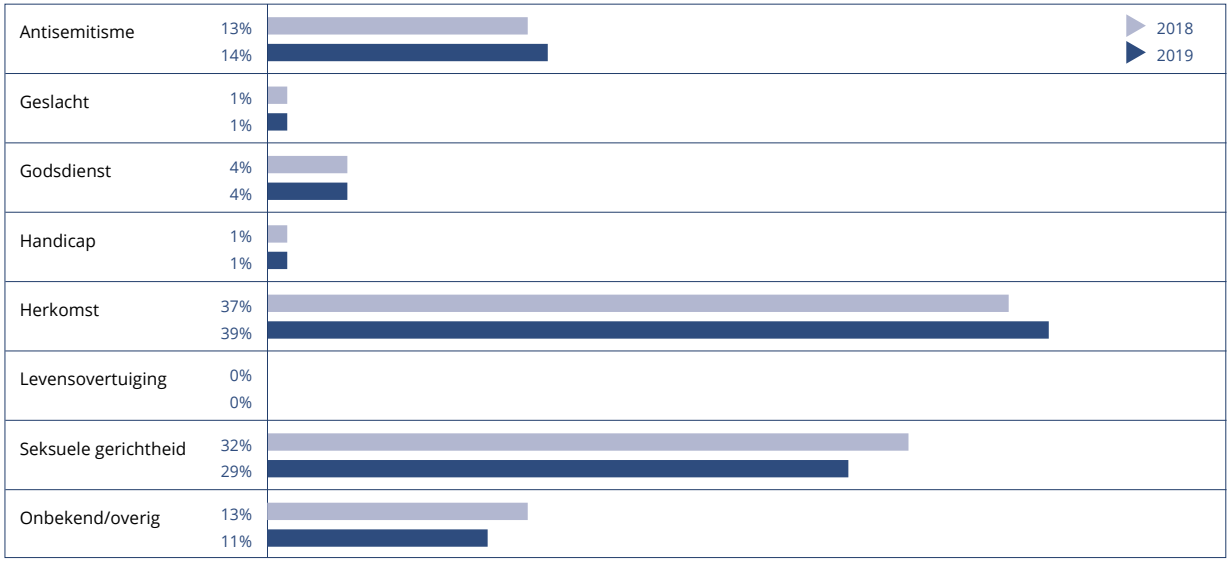
DISCRIMINATIEGRONDEN

Politie, ADV's en andere organisaties hanteren verschillende selecties discriminatiegronden waarop de registratie is gebaseerd. De politieregistraties waarover we in dit rapport schrijven, gaan over discriminatie op een van de vijf gronden die in het Wetboek van Strafrecht strafbaar zijn gesteld: ras (in dit rapport 'herkomst' genoemd), geslacht, godsdienst/levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Daarnaast zijn ook registraties van bekladdingen en bekrassingen met hakenkruisen opgenomen, ook als de discriminatiegrond daarvan niet kon worden vastgesteld.
ADV's richten zich op de gronden die worden genoemd in gelijkebehandelingswetgeving die voortvloeit uit de Algemene wet gelijke behandeling: leeftijd, seksuele gerichtheid, godsdienst en levensovertuiging, ras, geslacht, nationaliteit, handicap of chronische ziekte, politieke overtuiging, burgerlijke staat, soort contract (vast of tijdelijk), arbeidsduur (fulltime of parttime). Ook meldingen over ongelijke behandeling en discriminatie op niet-wettelijke gronden worden door ADV's geregistreerd, zoals discriminatie op grond van sociale positie of uiterlijk. Andere organisaties die discriminatie-ervaringen registreren en die in dit rapport worden aangehaald, werken in een ander (wettelijk) kader. De geregistreerde gronden komen daardoor niet helemaal overeen.

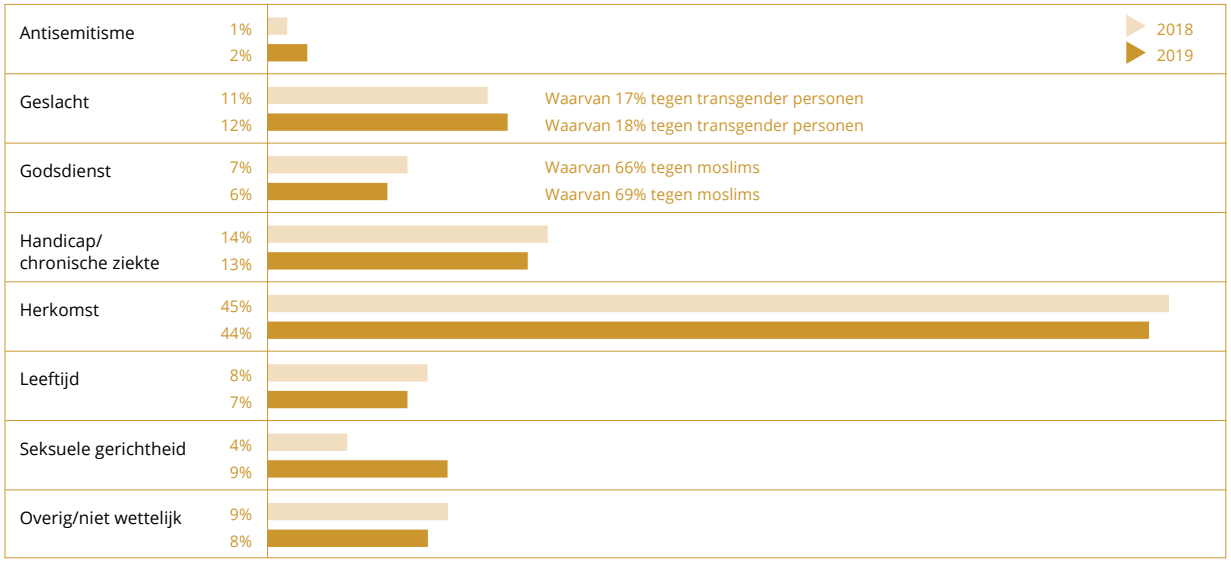
sociale bescherming. Ook moet een verzoek betrekking hebben op een van de discriminatiegronden uit de gelijkebehandelingswetgeving. De meeste verzoeken die het College in 2019 ontving hadden betrekking op de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte (25 procent). Daarnaast had 22 procent van de verzoeken betrekking op de discriminatiegrond geslacht (waarvan ruim de helft ging over zwangerschapsdiscriminatie). 18 procent van de verzoeken had betrekking op de discriminatiegrond herkomst. In 2018 waren dit ook de discriminatiegronden waar de meeste verzoeken om een oordeel betrekking op hadden. In absolute aantallen is bij alle drie gronden een toename zichtbaar.

Naast de verzoeken om oordelen krijgt de Front Office van het College dagelijks vragen over gelijke behandeling. De meeste vragen gingen in 2019 over de discriminatiegrond geslacht (34 procent), gevolgd door vragen over de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte (31 procent) en vragen over de discriminatiegrond seksuele gerichtheid (22 procent). Meer dan 400 vragen die geregistreerd zijn onder de discriminatiegrond geslacht (en daarin te onderscheiden transseksualiteit) en seksuele gerichtheid, hadden betrekking op de Nashville-verklaring.

MiND hanteert een andere indeling in discriminatiegronden dan de politie, ADV's en het College, waarbij de inhoud van de uitingen en de vorm of context van de uiting met elkaar worden gecombineerd. Net als in voorgaande jaren was herkomst in 2019 de discriminatiegrond waar de meeste meldingen betrekking op hadden: 38 procent van de MiND-meldingen ging over deze grond, duidelijk meer dan in 2018. Daarnaast ging 13 procent van de meldingen over wat MiND als 'persoonlijke discriminatie' registreert (waarbij

Figuur 3 Discriminatie-incidenten politie naar discriminatiegrond in 2018-2019[9]

Figuur 4 ADV-meldingen naar discriminatiegrond in 2018-2019[10]

het dus niet om groepsbelediging gaat), 12 procent over 'andere' gronden, 11 procent over antisemitisme en 10 procent over arbeidsmarktdiscriminatie, wat bij MiND ook als discriminatiegrond wordt gecategoriseerd. Het aandeel van de meldingen van antisemitische uitingen daalde fors, van 25 procent naar 11 procent. 9 procent van de meldingen had betrekking op godsdienst, iets minder dan in 2018. Hieronder gaan we verder in op een aantal specifieke discriminatiegronden in de meldingen en registraties. Daarbij komen ook de hierboven genoemde verschuivingen aan de orde en kunnen we een beter beeld schetsen van de aard en achtergronden van de incidenten.

4.2.1 Op grond van herkomst

39 procent van de politieregistraties (2.156 incidenten) en 44 procent van de ADV-meldingen (1.922) had betrekking op de herkomst van de gedupeerde. Net als in voorgaande jaren was deze discriminatiegrond daarmee ook in 2019 de grond die het vaakst geregistreerd werd. De diversiteit van de kenmerken waarop mensen gediscrimineerd werden, was zoals altijd groot: de incidentomschrijvingen verwijzen naar de (meestal donkere) huidskleur van mensen, naar een Afrikaanse, Turkse, Marokkaanse of Aziatische herkomst, naar woonwagenbewoners of vluchtelingen. Het is daarmee een brede categorie waarin verschillende soorten incidenten worden geregistreerd. Hieronder beschrijven we verder welke soorten incidenten door de verschillende instanties zijn geregistreerd.

DISCRIMINATIEGROND- EN WIJZE	BEDREIGING	BEKLADDING	BESPUGEN	GEWELD	GEWELD ICM UITLATING	PESTERIJ	UITLATING	VERNIELING	WEIGERING	ONBEKEND/OVERIG
Antisemitisme	64	65	0	2	43	5	498	83	1	7
Geslacht	2	0	1	0	4	3	23	0	3	2
Godsdienst	33	9	0	1	26	5	111	30	5	5
Handicap	1	2	0	0	7	1	51	1	12	4
Herkomst	251	14	3	18	314	44	1.386	54	25	47
Levensovertuiging	1	0	0	0	0	0	15	0	2	1
Seksuele gerichtheid	260	8	8	6	265	29	998	21	4	4
Onbekend/overig	20	150	0	0	8	9	143	241	8	20

Tabel 1 Discriminatie-incidenten politie naar grond en wijze in 2019

Bij de politieregistraties kunnen we geen uitsplitsing maken naar de specifieke herkomst waarop het discriminatie-incident betrekking had. Wel blijkt uit de registraties dat het in bijna twee derde (64 procent of 1.386 incidenten) van de gevallen ging om een uitlating. Bij dit soort incidenten werden mensen uitgescholden met racistische scheldwoorden, vaak in de context van een escalerende woordenwisseling. De discriminerende uitlating is meestal niet de directe aanleiding van de ruzie, maar wordt gaandeweg door een van de betrokken partijen geuit.

▶

Conflict tussen twee mannen. De één botst tegen de ander. Dan wordt er wat geduwd en gescholden met 'kankerneger'. Registratie politie

ONDERZOEK

ERVAREN DISCRIMINATIE

Volgens het SCP voelde 25 procent van de Nederlanders met een discriminatie-ervaring zich gediscrimineerd op grond van leeftijd (zowel bij jongeren als ouderen). Geslacht en etnische achtergrond waren in 21 procent van de ervaringen de genoemde grond. Handicap (12 procent) en seksuele gerichtheid (3 procent) werden minder vaak genoemd, maar hebben ook betrekking op een kleiner deel van de bevolking van Nederland.

Een deel van deze incidenten speelde zich af tussen mensen die elkaar kennen, bijvoorbeeld buren. Een ander deel ging juist over conflicten tussen onbekenden, bijvoorbeeld in het uitgaansleven of in het verkeer. Een aanzienlijk aantal registraties betrof beledigingen van politieagenten of overige handhavers, bijvoorbeeld in het openbaar vervoer, die als reactie op hun optreden te maken krijgen met beledigingen.

▶

Verdachte heeft tijdens een aanhouding voor het niet in het bezit hebben van een geldig vervoersbewijs en ID-bewijs de boa-ambtenaren beledigd met 'kankerneger, kankerzwarte, flikker'. Registratie politie

15 procent (332) van de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten op grond van herkomst had betrekking op een geweldsincident. Voor het grootste deel ging het om incidenten die leken op de net beschreven uitlatingen, met het verschil dat er ook fysiek geweld werd gebruikt. De ernst van het geweld varieert in de casusbeschrijvingen van 'enkele klappen' tot 'mishandeling' en 'brandstichting'. In nog eens 12 procent (251 incidenten) was sprake van een discriminerende uitlating gerelateerd aan herkomst die gepaard ging met een dreiging van geweld. Een deel van de geweldsincidenten en bedreigingen met betrekking tot de discriminatiegrond herkomst was gericht tegen werknemers met een publieke taak.

Bijna de helft van de ADV-meldingen van discriminatie op grond van herkomst betrof discriminatie van mensen met een migratieachtergrond. Daarnaast had ruim een kwart van deze meldingen betrekking op ervaringen van mensen

DISCRIMINATIEGROND- EN WIJZE	BEDREIGING	GEWELD	OMSTREDEN BEHANDELING	VIJANDIGE BEJEGENING	ONBEKEND/OVERIG
Antisemitisme	6	4	10	56	3
Geslacht	19	9	358	103	9
Waarvan tegen transgender personen	*9*	*3*	*39*	*51*	*1*
Godsdienst	19	8	146	108	7
Waarvan tegen moslims	*13*	*6*	*99*	*85*	*1*
Handicap/chronische ziekte	8	1	440	84	2
Herkomst	110	57	774	983	44
Leeftijd	0	0	256	12	1
Nationaliteit	1	0	84	8	2
Niet-wettelijke gronden	4	6	261	58	15
Seksuele gerichtheid	29	25	99	240	6

Tabel 2 ADV-meldingen naar discriminatiegrond en -wijze in 2019[11]

▶

16-jarige jongen mishandelt een 11-jarige en scheldt deze daarbij veelvuldig uit met onder andere 'Kankermarokkaan, jullie moeten oprotten naar je eigen land'. De jongen bedreigt de 11-jarige daarbij ook met een mes en zegt: 'Ik steek jullie allemaal neer'. Registratie politie

▶

Arrestant heeft tijdens de insluiting op het cellencomplex meerdere malen tegen rapporteurs gezegd: 'Ik ga je lek steken, kankerflik, kankerturk'. Registratie politie

die vanwege een donker of zwart uiterlijk werden gediscrimineerd. In ongeveer 7 procent van de meldingen voelden mensen zich gediscrimineerd vanwege hun Nederlandse herkomst, en in ongeveer 3 procent van de gevallen ging het om discriminatie op grond van een Aziatisch uiterlijk.

Als we kijken naar de discriminatiewijze binnen de categorie van ADV-meldingen op grond van herkomst, dan valt op dat een verhoudingsgewijs groot deel, namelijk 55 procent (983 meldingen), betrekking had op vijandige bejegening. Van het totaal aantal ADV-meldingen betrof 39 procent een vijandige bejegening. Het aandeel incidenten van omstreden behandeling op grond van herkomst was juist minder groot dan gemiddeld: 43 procent van de meldingen van herkomstdiscriminatie betrof een omstreden behandeling (774 meldingen), vergeleken met 59 procent van het totaal aantal meldingen. Dat betekent dat mensen in het geval van discriminatie op grond van herkomst vaker met een ervaring van belediging of agressie naar een ADV stapten dan met een ervaring van ongelijke behandeling.

De beledigingen op grond van herkomst die bij ADV's werden gemeld, zijn anders van aard dan de door de politie geregistreerde incidenten. Ze bevatten minder vaak grove scheldwoorden en directe conflicten, maar gingen vaker om vermeende grapjes of neerbuigende opmerkingen. Ook was de bejegening soms niet expliciet discriminerend, maar kreeg de melder wel het gevoel gediscrimineerd te worden.

▶
Jongen is op school zijn pen vergeten. De leerkracht zegt tegen hem: 'Je bent een Marokkaan, dus steel er maar één.' ADV-melding

▶
De melder voelt zich als klant in een winkel structureel gediscrimineerd op grond van zijn herkomst. Hij wordt behandeld als een dief. Er wordt ineens beveiliging ingeschakeld of er komt een medewerker in de buurt dingen opruimen. ADV-melding

De meldingen van omstreden behandeling op grond van herkomst waren divers en speelden zich af op de arbeidsmarkt, in winkels of bij andere commerciële ondernemingen, in contacten met officiële instanties of tussen burgers onderling. Bij deze meldingen ging het vaker om gevallen waarbij de melder wel een vermoeden had van discriminatie, maar waarbij dit niet expliciet werd geuit. Dat laatste was vooral het geval bij afwijzingen bij sollicitaties of bij weigeringen in de horeca.

▶
Melder is sinds januari op zoek naar een baan. Telkens wordt hij afgewezen omdat hij geen Fries spreekt en omdat mensen 'schrikken' van zijn naam. Ze gaan ervan uit dat hij een migratieachtergrond heeft. Er wordt ook vaak de vraag gesteld of hij 'echt wel Nederlands' is. ADV-melding

▶
Kind van Keniaanse herkomst moet op stel en sprong weg bij BSO. De vader van het kind vermoedt dat de slechte behandeling en communicatie vanuit de BSO komt omdat hij van Afrikaanse herkomst is. ADV-melding

ONDERZOEK

ARBEIDSDISCRIMINATIE ONDER DE LOEP

In 2019 verschenen er nieuwe onderzoeken die arbeidsmarktdiscriminatie op grond van herkomst aantoonden. Uit internationaal onderzoek van de Universiteit Utrecht bleek dat sollicitanten met een niet-Westerse migratieachtergrond gemiddeld 1,4 keer zo veel sollicitaties moeten versturen om een uitnodiging te ontvangen dan sollicitanten met een Nederlandse achtergrond. Onderzoek van Panteia op basis van 'virtuele praktijktests' op online cv-databanken liet zien dat discriminatie op grond van herkomst bij de werving en selectie nog steeds voorkomt, maar wel in mindere mate dan in 2015 toen het onderzoek voor het eerst werd uitgevoerd.

De ADV-meldingen van discriminatie op grond van herkomst speelden zich iets minder vaak dan gemiddeld op de arbeidsmarkt af (363 incidenten, 20 procent tegenover 26 procent van het totaal), en juist iets vaker in de buurt of de wijk (220 incidenten, 12 ten opzichte van 8 procent van het totaal).

Het College voor de Rechten van de Mens ontving 96 verzoeken om een oordeel met betrekking tot discriminatie op grond van herkomst (18 procent), bijna evenveel als in 2018 (94 verzoeken). Bij de Front Office werden 479 vragen over deze discriminatiegrond gesteld (16 procent), 157 minder dan in 2018.[12]

MiND ontving 264 meldingen van discriminerende uitingen op grond van herkomst, 38 procent van het totaal en 110 meer dan in 2018. 37 procent van deze meldingen had betrekking op vluchtelingen (98 meldingen), in 25 procent was de uiting gericht op de donkere huidskleur van een persoon (66 meldingen) en in 9 procent ging het volgens de registratie om discriminatie van 'migranten' in het algemeen (23 meldingen).

4.2.2 Op grond van seksuele gerichtheid

Met 29 procent had bijna een derde van de politie-registraties in 2019 betrekking op de grond seksuele gerichtheid, een totaal van 1.603 registraties. Verhoudingsgewijs was dit een lichte afname (van 32 naar 29 procent); het absolute aantal geregistreerde incidenten nam juist met 98 registraties toe. In 62 procent van deze incidenten ging het om uitlatingen (998 registraties), in 17 procent om geweldsincidenten (271) en in 16 procent om bedreigingen (260). Net als bij de grond herkomst werden deze drie soorten incidenten daarmee vaker in relatie tot de discriminatiegrond seksuele gerichtheid geregistreerd dan gemiddeld. Bekladdingen en vernielingen kwamen bij deze discriminatiegrond juist minder vaak dan gemiddeld voor.
Bij de geregistreerde uitlatingen ging het in de meeste gevallen om mannen die op straat of in de buurt worden uitgescholden, soms kennelijk uit het niets en soms in de context van een conflict. Vaak werden de aangevers daarbij uitgemaakt voor 'homo'. Uit de casusbeschrijvingen blijkt in de meeste gevallen niet of de slachtoffers daadwerkelijk homoseksueel waren of daarvoor aangezien werden en of dit aanleiding was voor de belediging. Bewust discriminerende uitlatingen gericht tegen homoseksuele personen en algemeen gebruik van het woord 'homo' als scheldwoord vallen dus in dezelfde categorie. Uit voorgaande jaren weten we dat een groot deel van de geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak gerelateerd is aan de discriminatiegrond seksuele gerichtheid, bijvoorbeeld wanneer politiemedewerkers voor 'homo' worden uitgemaakt. Dit soort incidenten kwam ook in 2019 veelvuldig terug in de registraties.

▶ **Twee mannen worden in een supermarkt belaagd door een groepje jongeren. De jongeren uiten homogerelateerde beledigingen. De twee mannen zijn bekende vloggers en homoseksueel, zij worden vaak lastiggevallen op straat.** Registratie politie

▶ **Rapporteurs houden gesignaleerde man aan, die hen vervolgens uitscheldt met woorden als: 'kankerhomo, je kankermoeder'.** Registratie politie

Het aandeel ADV-meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid was in 2019 met 9 procent van het totaal uitzonderlijk hoog. Het ging om 377 meldingen, bijna twee keer zoveel als in 2018 toen 193 meldingen bij ADV's binnenkwamen. Dit is waarschijnlijk te verklaren door twee ontwikkelingen die een groot aantal meldingen onder deze discriminatiegrond tot gevolg hadden: de door Nederlandse politici en kerkelijk leiders ondertekende Nashville-verklaring en de plannen om vruchtbaarheidsbehandeling voor lesbische vrouwen niet meer te vergoeden uit de basisverzekering.

De ondertekening van de Nederlandse vertaling van de zogenaamde Nashville-verklaring en de maatschappelijke discussie daarover zorgde voor minimaal 74 meldingen bij ADV's.[13] Het grootste deel van de meldingen was afkomstig van personen die zich gediscrimineerd voelden door de inhoud van de verklaring. Voor veel melders was niet alleen de verklaring zelf, maar vooral de ondertekening ervan door diverse politici, waaronder de partijleider van de SGP, reden om naar een ADV te stappen. In enkele gevallen voelden melders zich juist gediscrimineerd door de tegenreactie op de Nashville-verklaring in het publieke discours, waardoor zij zich beperkt voelden in hun vrijheid van religie en meningsuiting.

▶ **Melder vindt ondertekening van de Nashville-verklaring door de heer Van Der Staaij, waarmee hij openlijk verklaart dat 'homoseksualiteit zondig, maar wel te genezen' is, een geval van discriminatie. Hij vindt dat de politicus hiermee niet mag wegkomen.** ADV-melding

▶ **Melder voelt zich gediscrimineerd omdat hij als homoseksueel in de Nashville-verklaring wordt weggezet als ongelijk en zondig. Zij die hem helpen worden ook als zondig bestempeld. Dit wordt volgens melder vermomd als 'religieuze feiten'.** ADV-melding

De plannen om de vergoeding van vruchtbaarheidsbehandelingen voor lesbische en alleenstaande vrouwen niet meer te vergoeden uit de basisverzekering vormden de aanleiding voor minimaal 34 meldingen bij ADV's. In vrijwel alle gevallen ging het om lesbische vrouwen met een kinderwens die al met een vruchtbaarheidsbehandeling waren begonnen of het van plan waren. De melders voelden zich gediscrimineerd door het feit dat deze behandeling voor vrouwen in een heteroseksuele relatie nog wel vergoed zou worden.

De overige ADV-meldingen die niet met deze twee ontwikkelingen te maken hadden, waren divers van aard. Het ging om mensen die hun homoseksualiteit op het werk moesten verbergen, homoseksuele mannen die als stel niet in aanmerking kwamen voor het huren van een appartement, en om lesbische vrouwen en homoseksuele mannen die op straat of in de buurt uitgescholden of belachelijk gemaakt werden.

Het College ontving in 2019 12 verzoeken om een oordeel met betrekking tot de discriminatiegrond seksuele gerichtheid. Dit was weliswaar twee keer zoveel als in 2018, maar nog steeds slechts 2 procent van het totaal aantal verzoeken. Wel kwamen er veel vragen binnen

▶ **Melder voelt zich gediscrimineerd omdat een vruchtbaarheidsbehandeling voor lesbische en alleenstaande vrouwen niet meer vergoed wordt zonder medische indicatie, terwijl een heterovrouw wel alles vergoed krijgt wanneer ze niets mankeert en de partner wel.** ADV-melding

over deze discriminatiegrond: in totaal ging het om 655 vragen (22 procent). Een groot deel van deze vragen had betrekking op de Nashville-verklaring. Melders gaven aan zich gekwetst te voelen en voelden zich onheus bejegend, onder andere door de ondertekening van de verklaring door publieke personen. Daarnaast hielden 135 vragen verband met de beslissing van het Zorginstituut Nederland om vruchtbaarheidsbehandelingen voor lesbische of alleenstaande vrouwen niet meer te vergoeden vanuit de basisverzekering.

Bij MiND ging 3 procent van alle meldingen om discriminatie op grond van seksuele voorkeur, 23 gevallen in totaal. Dit betekende een stijging van 9 meldingen ten opzichte van 2018.

4.2.3 Antisemitisme

Antisemitisme was met 14 procent van het totaal aantal door de politie geregistreerde incidenten de derde grootste grond. Bij ADV's ging slechts 2 procent van de meldingen over deze grond, waardoor het net als in voorgaande jaren een van de kleinste categorieën was. Bij zowel de politie als de ADV's nam het aantal geregistreerde incidenten zowel absoluut als relatief gezien toe: van 599 naar 768 registraties bij de politie (van 13 naar 14 procent van het totaal) en van 48 naar 78 bij ADV's (van 1 naar 2 procent van het totaal). In het afgelopen jaar was sprake van veel politieke en maatschappelijke aandacht voor antisemitisme. Er is opgeroepen om antisemitisme te melden of om aangifte te doen. Dit zou een gedeeltelijke verklaring voor de stijging in het aantal meldingen en registraties van antisemitisme kunnen zijn.

De 768 door de politie geregistreerde incidenten kunnen grofweg onderverdeeld worden in vier categorieën: antisemitisch schelden tegen werknemers met een publieke taak, vooral politieagenten, schelden met het woord 'jood' door burgers onderling, graffiti of andere bekladdingen met hakenkruisen in een duidelijke antisemitische context in de openbare ruimte, antisemitische uitlatingen of geweld gericht tegen Joodse personen of instellingen. Zo zijn er 148 incidenten van antisemitische bekladdingen en vernielingen geregistreerd, waarbij hakenkruisen in combinatie met anti-Joodse leuzen zijn aangetroffen op auto's, bedrijfspanden, scholen, monumenten en andere objecten. Een deel van deze incidenten was gerelateerd aan spanningen tussen voetbalsupporters en het roepen van antisemitische leuzen tijdens wedstrijden. Onder andere werden in Amsterdam na een voetbalwedstrijd op diverse plekken in de stad antisemitische teksten aangetroffen. Enkele van deze vernielingen leken gericht tegen Joodse instellingen of personen, bijvoorbeeld als ze waren aangebracht in de buurt van een synagoge of bij het huis van een Joods persoon. Uit de casusomschrijvingen blijkt dat het in een deel van de registraties van bekladdingen en vernielingen gaat om hakenkruisen zonder verwijzing naar Joden. Deze zijn abusievelijk geregistreerd als 'antisemitisme' in plaats van als 'onbekend/overig'.

▶ **Op de stoep ter hoogte van de voordeur van melder is met krijt een hakenkruis aangebracht. De melder vermoedt dat dit door een vorige buurman is gedaan, met wie hij een conflict had. Melder is van Joodse afkomst en is regelmatig door de vorige buurman voor 'nazi' uitgemaakt.**
Registratie politie

▶ **Aangifte van vernieling namens de VVE van een pand waar meerdere malen graffiti is aangebracht, onder andere hakenkruisen, 'Sieg Heil', 'Joden', 'alle joden aan het gas'.**
Registratie politie

498 registraties van antisemitisme betroffen een uitlating, 65 procent van het totaal en daarmee meer dan gemiddeld. De materiedeskundigen van de politie hebben de indruk dat politiemedewerkers meer antisemitische leuzen registreren dan eerder. Uit de casusomschrijvingen blijkt dat het bij een aanzienlijk deel van deze incidenten ging om agenten die in de context van handhaving werden uitgemaakt voor jood (als algemeen scheldwoord). Dit was met name in de politie-eenheden Rotterdam en Den Haag het geval. Net als bij de vernielingen en bekladdingen waren ook enkele uitlatingen gericht tegen mensen met een Joodse achtergrond. Het betrof een klein deel van de registraties, exacte aantallen zijn niet te geven. Daarnaast werden antisemitische uitlatingen in de media en op internet geregistreerd.

▶

Problemen met een klant in een hotel. Wanneer de politie moet ingrijpen wordt er gezegd: 'Je moet je bek houden kankerjood!' Registratie politie

▶

Een Joodse melder krijgt al een tijd discriminerende berichten via sociale media van iemand, bijvoorbeeld dat 'hij een jodenzwijn is, dat hij de trein naar Westerbork moet nemen, dat hij moet gaan werken in Westerbork'. Registratie politie

In 45 gevallen van antisemitisme ging het om gewelds-incidenten. In het overgrote deel van deze registraties komt uit de casusomschrijvingen niet naar voren of de slachtoffers van het geweld een Joodse achtergrond hadden. In slechts 3 gevallen wordt dit expliciet vermeld. Daarnaast ging het in veel gevallen om agressie tegen agenten of andere werknemers met een publieke taak. Van de 45 incidenten van antisemitisch geweld vonden 4 incidenten plaats in de context van demonstraties omtrent het conflict tussen Israël en Palestina.

De 78 ADV-meldingen van antisemitisme hadden voor een deel betrekking op vijandige bejegening van Joodse personen in de publieke ruimte of in de privésfeer en voor ander deel op antisemitische uitingen op internet of in de media. Het ging in deze gevallen vrijwel altijd om expliciet antisemitische incidenten, in de zin dat de melder Joods was, of dat de uiting direct gericht was op Joden of verwees naar antisemitisch gedachtegoed.

▶

Man wordt op straat regelmatig lastiggevallen door onbekenden op grond van zijn Joodse uiterlijk. ADV-melding

▶

Man meldt dat hij een carnavalswagen in de optocht van Aalst (België) heeft gezien met daarop Joodse karikaturen. Hij meldt dat als een voorval van antisemitisme en wil dat de ADV daartegen optreedt. ADV-melding

▶

Melder is Joods en voelt zich gediscrimineerd sinds dit bekend is bij de buren. Hij vertelt dat een buurman meerdere malen tegen hem heeft gezegd dat hij 'afgevoerd moest worden met een veewagen'. ADV-melding

▶

In een NPO-programma op de radio doet een luisteraar de volgende uitspraken: 'Ik ben blij dat ik binnenkort voorgoed uit deze matrix, bestuurd door een stelletje geldgierige jodengespuis, ja sorry dat ik het zeg maar ik noem het gewoon, het beest bij de naam. Ja want die lui die moeten echt uitgeroeid worden. Wereldwijd want we zitten echt in een spiraal naar beneden.' Registratie politie

Het College voor de Rechten van de Mens registreert antisemitisme niet als aparte discriminatiegrond.

MiND registreerde in 2019 fors minder meldingen op grond van antisemitisme, in zowel absolute als relatieve zin. In 2019 had 11 procent van de MiND-meldingen betrekking op deze grond (75 meldingen), terwijl in 2018 25 procent van alle meldingen een antisemitische aanleiding had (145). De achtergrond van deze daling is niet bekend.

4.2.4 Op grond van handicap

De politie registreerde 79 incidenten van discriminatie op grond van handicap in 2019, 34 meer dan in 2018. In de helft van de gevallen ging het om schelden met het woord 'mongool', waarbij het meestal niet duidelijk was of dit gericht was tegen mensen die daadwerkelijk een beperking hadden.

De andere registraties hadden bijvoorbeeld betrekking op weigeringen in de horeca, of op pesterijen op school.
In 2019 stapten mensen 552 keer naar een ADV om discriminatie op grond van handicap te melden. Nadat dit aantal in de afgelopen jaren was gestegen, betekende dit een lichte daling van het aantal meldingen in deze categorie. Handicap was in 2019 goed voor 13 procent van alle ADV-meldingen. Net als vorig jaar zien we dat de discriminatie-ervaringen op grond van handicap veel vaker dan gemiddeld plaatsvonden in de context van collectieve voorzieningen (23 procent), commerciële dienstverlening (17 procent) en onderwijs (10 procent). 22 procent van de meldingen had betrekking op de arbeidsmarkt, minder dan gemiddeld.

Er is een aantal terugkerende situaties dat wordt gemeld. Zo stapten mensen in minimaal 22 gevallen naar een ADV, omdat zij bij een voorziening (supermarkt, horeca, sportschool) niet met een hulphond naar binnen mochten. In zeker 33 gevallen werd een gemeente als discriminerende partij aangewezen, soms als werkgever maar veel vaker in de context van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Daarbij ging het bijvoorbeeld om mensen die bepaalde voorzieningen niet kregen, waar zij wel recht op menen te hebben.

▶
Melder woont in een koopwoning en heeft een verouderde traplift. Hij wil gaan samenwonen met zijn vriendin (zij heeft een chronische ziekte) en de traplift laten renoveren via de Wmo maar krijgt geen toestemming. ADV-melding

De meldingen die betrekking hadden op het onderwijs gingen voor een deel om kinderen die geen passende ondersteuning kregen op hun school of zelfs van school werden gestuurd. Ook waren er diverse meldingen die zich op het hoger onderwijs afspeelden en zowel betrekking hadden op bejegeningskwesties als op toelatings- of inschrijvingseisen. De meldingen van arbeidsmarktdiscriminatie op grond van handicap gingen opvallend vaak over personen die zich in hun huidige baan gediscrimineerd voelden, bijvoorbeeld omdat hun contract niet verlengd werd, en minder vaak dan bij andere gronden over mensen die bij een sollicitatie tegen discriminatie aanliepen.

▶
Dochter van melder heeft dyscalculie en mag van opleiding geen rekenmachine gebruiken bij het maken van het vereiste rekenexamen. ADV-melding

ACHTERGROND

ANTISEMITISCHE INCIDENTEN BIJ CIDI

CIDI, het Centrum informatie en documentatie Israël, registreerde in 2019 in totaal 182 antisemitische incidenten, exclusief online antisemitisme. Volgens CIDI hadden 61 meldingen, of 34 procent, betrekking op wat CIDI als 'reallife-incidenten' omschrijft, bijvoorbeeld schelden of bedreiging in de openbare ruimte. 50 incidenten gingen over het maatschappelijk domein, 32 over incidenten in de directe omgeving van de melder. Bovenop de 182 in de offline wereld, registreerde CIDI 127 gevallen van online antisemitisme, met name op sociale media, fora en antisemitische websites. CIDI stelt sinds 1983 ieder jaar een monitor van meldingen van antisemitisme samen waarin de meldingen bij CIDI en mediaberichten over antisemitisme worden gepresenteerd.

▶

Vrouw van melder weigert om bij een cliënt te werken die thuis rookt. Zij heeft namelijk een longaandoening. De werkgever besluit hierdoor haar geen vaste aanstelling meer te geven. ADV-melding

Het College voor de Rechten van de Mens ontving 134 verzoeken (25 procent) om een oordeel op grond van handicap/chronische ziekte. Het College heeft nog nooit zoveel verzoeken op deze grond ontvangen. Deze stijging is ingezet sinds 2016 en heeft volgens het College waarschijnlijk te maken met de implementatie van het VN-verdrag handicap na ratificatie in 2016. Daarnaast ontving het College 914 vragen (31 procent) over gelijke behandeling op grond van handicap/chronische ziekte.

▶

Een blinde man met een assistentiehond wil een busreis boeken bij een busmaatschappij. De man mag alleen een busreis bij de maatschappij boeken, als hij een extra zitplaats boekt voor zijn assistentiehond. De man voelt zich gediscrimineerd. Het College stelt verboden onderscheid vast omdat het bedrijf onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de mogelijkheden om de assistentiehond van de man kosteloos toe te laten tot busreizen.
Oordeel College voor de Rechten van de Mens

MiND registreerde 30 meldingen van discriminatie op grond van handicap op het internet, 4 procent van het totaal. In 2018 was slechts één melding op deze grond bij MiND binnengekomen.en anti-Joodse teksten werden gesignaleerd op bijvoorbeeld een Joods monument en op de brievenbus van een Joods gezin.

4.2.5 Op grond van geslacht, inclusief genderidentiteit

Geslacht was in 2019, net als in voorgaande jaren, een van de discriminatiegronden die slechts zelden door de politie werd geregistreerd: 38 incidenten hadden betrekking op deze grond. De meerderheid van deze incidenten ging om discriminatie van transgender personen vanwege hun genderidentiteit of genderexpressie, meestal in de vorm van vijandige bejegening op straat, in een winkel of in de buurt.

Bij ADV's daarentegen was geslacht de derde grootste discriminatiegrond: het ging om 515 meldingen, 12 procent van het totaal, 49 meer dan in 2018. Hieronder vielen ook 56 meldingen over de beslissing van de TU Eindhoven om voor een bepaalde periode alleen vrouwen aan te nemen voor specifieke wetenschappelijke functies. Deze beslissing werd in de lokale en nationale media uitgebreid voor het voetlicht gebracht. Ook los van deze meldingen was de arbeidsmarkt het terrein waarover de meeste meldingen van geslachtsdiscriminatie binnenkwamen: de helft van alle meldingen op deze grond ging over de arbeidsmarkt, in vergelijking tot een kwart van het totaal aantal meldingen. Daarbij was in ieder geval in 63 gevallen sprake van vrouwen die vanwege hun zwangerschap werden afgewezen bij een sollicitatie, geen contractverlenging kregen of zich op andere manieren op het werk gediscrimineerd voelden.

▶

Vrouw, met tijdelijk contract, krijgt goede beoordelingen van haar leidinggevende. Echter, wanneer blijkt dat zij zwanger is krijgt zij geen verlenging van het contract.
ADV-melding

ACHTERGROND

UITVOERING VERDRAG HANDICAP

De Alliantie VN-verdrag Handicap, een samenwerkingsverband van belangenorganisaties van mensen met een beperking, constateert in de *Schaduwrapportage Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in Nederland* van december 2019 dat de positie van mensen met een beperking sinds de invoering van het verdrag in 2016 verslechterd is. De Alliantie wijst daarbij naar knelpunten op het gebied van werk en inkomen, wachtlijsten in het speciaal onderwijs, de inzet van gedwongen behandelingen en de beschikbaarheid van aangepaste woningen.

▶
Melder vindt dat een universiteit mannen discrimineert door vacatures alleen open te stellen voor vrouwen. ADV-melding

In 92 gevallen was niet het geslacht, maar de genderexpressie de grond waarop onderscheid werd gemaakt. Ongeveer de helft van deze meldingen betrof een omstreden behandeling, de andere helft ging over vijandige bejegening of bedreiging. De meldingen liepen uiteen van mensen die het bij hun genderidentiteit passende publieke toilet niet binnen mochten tot zorgverleners die geen transgender patiënten willen helpen. Meldingen van vijandige bejegening hadden betrekking op transgender personen die op straat werden uitgescholden, die structureel niet volgens hun genderidentiteit werden aangesproken door bijvoorbeeld zorgpersoneel of publieke functionarissen of die zich om andere redenen niet serieus genomen voelden. Bij twee gemelde ervaringen was sprake van geweld.

▶
Melder is transvrouw en wordt door buren uitgescholden voor 'homo' en met 'buurman' aangesproken. ADV-melding

▶
Woningbouwvereniging wil het huurcontract van mevrouw niet aanpassen. Het contract is opgesteld in de tijd vóór haar geslachtstransitie. Nu wil zij graag dat het eerder afgesloten huurcontract wordt aangepast, in lijn met haar geslacht. ADV-melding

Transgender Netwerk Nederland (TNN) registreerde in 2019 in totaal 31 meldingen van transgender personen. De meldingen hadden onder andere betrekking op incidenten in de wijk of openbare ruimte (13), op de arbeidsmarkt (5), op internet (3) en in de private dienstverlening (3). TNN verwijst meldingen door naar ADV's, politie en andere instanties.

Het College ontving 119 verzoeken om een oordeel over de discriminatiegrond geslacht (22 procent). Van deze verzoeken hadden er 66 te maken met zwangerschap en 4 met de situatie van transgender personen. Daarnaast gingen de meeste vragen die het College voor de Rechten van de Mens ontving over discriminatie op grond van geslacht (991 vragen en meldingen, 34 procent).

MiND registreert geslacht niet als discriminatiegrond, aangezien dit niet in artikel 137c Wetboek van Strafrecht als discriminatiegrond staat benoemd.

4.2.6 Godsdienstdiscriminatie

Het aantal door de politie geregistreerde incidenten van godsdienstdiscriminatie nam in 2019 toe naar 225 (ten opzichte van 173 in 2018); verhoudingsgewijs betekende dit een stabiel aandeel van 4 procent van het totaal. Bij de ADV's nam het aantal meldingen op grond van godsdienst zowel absoluut als relatief gezien af: in 2019 kwamen 279 meldingen binnen, 6 procent van het totaal, en 25 minder meldingen dan in 2018.

De politieregistraties kunnen niet uitgesplitst worden naar de specifieke godsdienst waar de diverse incidenten betrekking op hadden. Uit een inhoudelijke bestudering van de casussen blijkt dat net als in voorgaande jaren een groot deel van de

▶
Tegen een maatschappelijk werker worden discriminerende opmerkingen gemaakt door steeds dezelfde persoon. Er wordt onder andere gezegd: 'Moslims weg hier, jullie horen hier niet' en 'Je mag je hoofddoek wel afdoen, laat je haren zien, het is een vrij land.' Registratie politie

incidenten betrekking had op discriminatie vanwege het islamitische geloof. Het ging daarbij bijvoorbeeld om vrouwen die beledigd worden omdat zij een hoofddoek dragen en om mensen die op straat worden uitgescholden omdat zij voor moslim worden aangezien. Daarbij gaat het soms ook om werknemers met een publieke taak.

▶
Ruzie in het verkeer waarbij melder door betrokkene voor kankermoslim is uitgemaakt. Registratie politie

Opvallend is het relatief grote aantal vernielingen binnen deze categorie (30 incidenten of 13 procent, tegenover 8 procent gemiddeld). Het ging daarbij om diverse incidenten waarbij vernieling bij een gebedshuis, meestal een moskee, werd vastgesteld, bijvoorbeeld ruiten die werden ingegooid.

▶
Op de plek waar nieuwe moskee gebouwd gaat worden, zijn hekken en borden vernield. Op sociale media wordt negatief gereageerd op de komst van de moskee. Registratie politie

Bij de ADV's hadden 192 van de 279 meldingen van godsdienstdiscriminatie te maken met het islamitische geloof, wat neerkomt op 69 procent. Naast incidenten van vijandige bejegening van moslims zoals die ook in de politieregistraties voorkomen, ontvingen ADV's veel meldingen van omstreden behandeling op grond van godsdienst. Die meldingen gingen bijvoorbeeld om klanten of cliënten die niet door moslima's met een hoofddoek geholpen wilden worden, of over een moslima die werd ontslagen omdat zij een hoofddoek wilde gaan dragen. Enkele andere meldingen hadden betrekking op mannen die om religieuze redenen geen handen met vrouwen willen schudden en hierdoor bij een sollicitatie worden afgewezen of anderszins worden benadeeld.

▶
Melder heeft gisteren een baan als magazijnmedewerker gevonden en heeft contract met het uitzendbureau getekend. Maar omdat hij vanuit zijn geloofsovertuiging geen hand aan een vrouw mag geven, weigert de teamleider hem de baan. ADV-melding

Bij de overige meldingen ging het vaak om mensen die zich als niet-religieus persoon gediscrimineerd voelden. Zo kwamen er diverse meldingen binnen over vacatures van scholen en maatschappelijke instellingen met christelijke grondslag die in hun functieomschrijving alleen christelijke kandidaten uitnodigden om te solliciteren.

Het College ontving 26 verzoeken om een oordeel over mogelijke godsdienstdiscriminatie, 5 procent van het totaal en 9 meer dan in 2019. Het aantal vragen met betrekking tot deze grond daalde van 146 naar 109 (4 procent van het totaal).

9 procent van de meldingen bij MiND ging over godsdienst in 2019. Dat is minder dan in 2018 toen nog 12 procent van de meldingen betrekking had op deze grond. Het ging om 64 meldingen in 2019, 7 minder dan een jaar eerder.

▶
Vrouw werkt in de thuiszorg en valt in voor collega. Bij cliënt aangekomen wordt zij door de cliënte weggestuurd omdat zij een hoofddoek draagt. ADV-melding

4.2.7 Leeftijd

Leeftijd is geen discriminatiegrond die in het strafrecht wordt genoemd en komt dan ook niet voor als aparte categorie in de politieregistraties. Bij de ADV's gingen 292 meldingen (7 procent) in 2019 over deze discriminatiegrond, 75 minder dan in 2018. Precies twee derde van deze meldingen (en daarmee veel meer dan gemiddeld) had betrekking op de arbeidsmarkt. Dit is een bekend patroon uit voorgaande jaren. Het ging in veel gevallen om meldingen van vacatures waarin een leeftijdseis was opgenomen, of om mensen die zich in een concreet geval uitgesloten voelden van een baan of geen contractverlenging kregen. Net als bij de discriminatiegrond herkomst is geconstateerd, vond het onderscheid soms expliciet plaats, maar gaat het soms ook om een algemeen gevoel van uitsluiting.

▶

Melder is 57 jaar en wil een nieuwe baan maar wordt nergens uitgenodigd voor een gesprek. ADV-melding

Andere meldingen van discriminatie op grond van leeftijd hadden bijvoorbeeld betrekking op leeftijdsgerelateerde eisen bij banken en verzekeringen, woningbouwverenigingen of andere verenigingen zoals een sportclub. De meeste ADV-meldingen van discriminatie op grond van leeftijd waren afkomstig van mensen die zich vanwege een hogere leeftijd ongelijk behandeld voelen. Er waren slechts enkele gevallen van mensen die melding maakten van discriminatie op grond van een jonge leeftijd.

Het College ontving 59 verzoeken om een oordeel en 212 vragen bij de Front Office die te maken hadden met mogelijke discriminatie op grond van leeftijd.

4.2.8 Op overige gronden

Alle discriminatie-incidenten die geen betrekking hebben op een van de vijf gronden die genoemd worden in het Wetboek van Strafrecht (zie paragraaf 1 van dit hoofdstuk), of waarvan onduidelijk is op welke discriminatiegrond ze betrekking hebben, worden bij de politie geregistreerd als onbekend/overig. Dit is de enige categorie waarbinnen de politie in 2019 minder incidenten registreerde dan een jaar eerder: 599 incidenten, 11 procent van het totaal. Zoals ook in voorgaande jaren het geval was, betrof het in veruit de meeste gevallen hakenkruisen die in de openbare ruimte werden aangetroffen, zonder dat er een duidelijke verwijzing naar Joden of een andere gediscrimineerde groep bij stond en zonder dat er een relatie tot Joodse objecten kon worden vastgesteld. In andere gevallen was er niet voldoende informatie voorhanden om vast te stellen om welke discriminatiegrond het gaat.

Bij de ADV's kwamen nog 109 meldingen binnen van discriminatie op grond van nationaliteit, van zeer uiteenlopende aard: het ging om problemen bij het huren van een auto, het openen van een bankrekening of het afsluiten van een hypotheek, om afwijzingen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs, en om pestgedrag van collega's. Bij 435 meldingen (9 procent van het totaal) was de discriminatiegrond onbekend of ging het niet om een wettelijk beschermde grond.

▶

Melding van een 64-jarige werknemer die na faillissement niet meer in aanmerking komt voor een nieuwe positie vanwege zijn leeftijd. Het valt hem op dat dit voor meerdere oud-collega's geldt in een hogere leeftijd. ADV-melding

4.3 In het kort

▶ 39 procent van de politieregistraties (2.156) had betrekking op de discriminatiegrond herkomst. Bij de ADV's ging het om 44 procent van de meldingen (1.922). Net als in voorgaande jaren werd in 2019 deze discriminatiegrond het vaakst geregistreerd. In bijna twee derde van de politieregistraties met betrekking tot deze grond was er sprake van een uitlating. Meldingen bij ADV's op grond van herkomst hadden in 55 procent van de gevallen betrekking op een vijandige bejegening. Het College ontving 96 verzoeken om een oordeel gerelateerd aan de grond herkomst en 479 vragen bij de Front Office over de grond herkomst. 38 procent van de meldingen bij MiND ging over discriminatie op grond van herkomst.

▶ Bijna een derde van de politieregistraties betrof de discriminatiegrond seksuele gerichtheid (1.603). Het ging daarbij met name om discriminatie van homoseksuelen, of mannen die voor 'homo' werden uitgescholden. In ruim de helft van de registraties bleek er sprake van uitlatingen, vaak in de straat of in de buurt. Bij de ADV's was het aantal meldingen op grond van seksuele gerichtheid uitzonderlijk hoog (377), ten opzichte van 2018 (193). Dit kan worden verklaard door twee incidenten die zich in 2019 voordeden, de (ondertekening van de) Nashville-verklaring en het plan om vruchtbaarheidsbehandelingen voor lesbische vrouwen niet meer te vergoeden. Het College ontving 12 verzoeken om een oordeel en 655 vragen bij de Front Office (ook over dezelfde incidenten). Bij MiND ging 3 procent van de meldingen over de discriminatiegrond seksuele voorkeur.

▶ De politie registreerde 768 meldingen van antisemitisme. 65 procent van de politieregistraties betrof een uitlating. Bij een aanzienlijk deel van de uitlatingen ging het om agenten die in de context van handhaving werden uitgemaakt voor 'Jood', als scheldwoord. Bij de ADV's betrof 2 procent (78 meldingen) van de meldingen de discriminatiegrond antisemitisme. De ADV-meldingen hadden betrekking op een vijandige bejegening van Joodse personen in de publieke ruimte of in de privésfeer en antisemitische uitingen op internet of in de media. MiND registreerde in 2019 met 75 meldingen fors minder meldingen op grond van antisemitisme dan in 2018.

▶ De politie registreerde 79 discriminatie-incidenten op grond van handicap. In de helft van de gevallen ging het om schelden met het woord 'mongool'. De ADV's registreerden 552 meldingen op grond van handicap, 13 procent van het totaal. De discriminatie-ervaringen vonden veel vaker dan gemiddeld plaats in de context van collectieve voorzieningen, commerciële dienstverlening en onderwijs. Het College ontving 134 verzoeken (25 procent) om een oordeel en 914 vragen (31 procent) over gelijke behandeling op grond van handicap/chronische ziekte. 4 procent van de geregistreerde meldingen bij MiND ging over discriminatie op grond van handicap op het internet.

▶ De politie registreerde 38 incidenten van discriminatie op grond van geslacht. In veel gevallen ging het over discriminatie van transgender personen om hun genderidentiteit, door een vijandige bejegening op straat, in een winkel of in de buurt. Bij de ADV's was geslacht de derde grootste discriminatiegrond met 515 meldingen, 12 procent van het totaal. De helft van de meldingen bij ADV's ging over de arbeidsmarkt, waarbij een deel van de meldingen betrekking had op zwangerschapsdiscriminatie. Het College ontving in vergelijking met de ADV's en de politie verhoudingsgewijs veel vragen over de discriminatiegrond geslacht (991 vragen, 34 procent) en 119 verzoeken om een oordeel.

▶ De politie registreerde 225 incidenten van godsdienstdiscriminatie (4 procent) waarvan een groot deel betrekking had op discriminatie vanwege het islamitische geloof. Opvallend is het relatief grote aantal vernielingen in de categorie godsdienstdiscriminatie. ADV's registreerden 279 meldingen van godsdienstdiscriminatie, 6 procent van het totaal. 69 procent daarvan had te maken met het islamitische geloof. Het College ontving 26 verzoeken om een oordeel op het gebied van godsdienstdiscriminatie en 109 vragen bij de Front Office over godsdienstdiscriminatie. MiND registreerde 64 meldingen over godsdienst-discriminatie, 9 procent van het totaal aantal meldingen bij MiND.

▶ De ADV's ontvingen 292 meldingen (7 procent) van leeftijdsdiscriminatie, 75 minder dan in 2018. Precies twee derde van deze meldingen (en daarmee veel meer dan gemiddeld) had betrekking op de arbeidsmarkt. Verder kwamen bij ADV's nog 109 meldingen van discriminatie op grond van nationaliteit binnen.

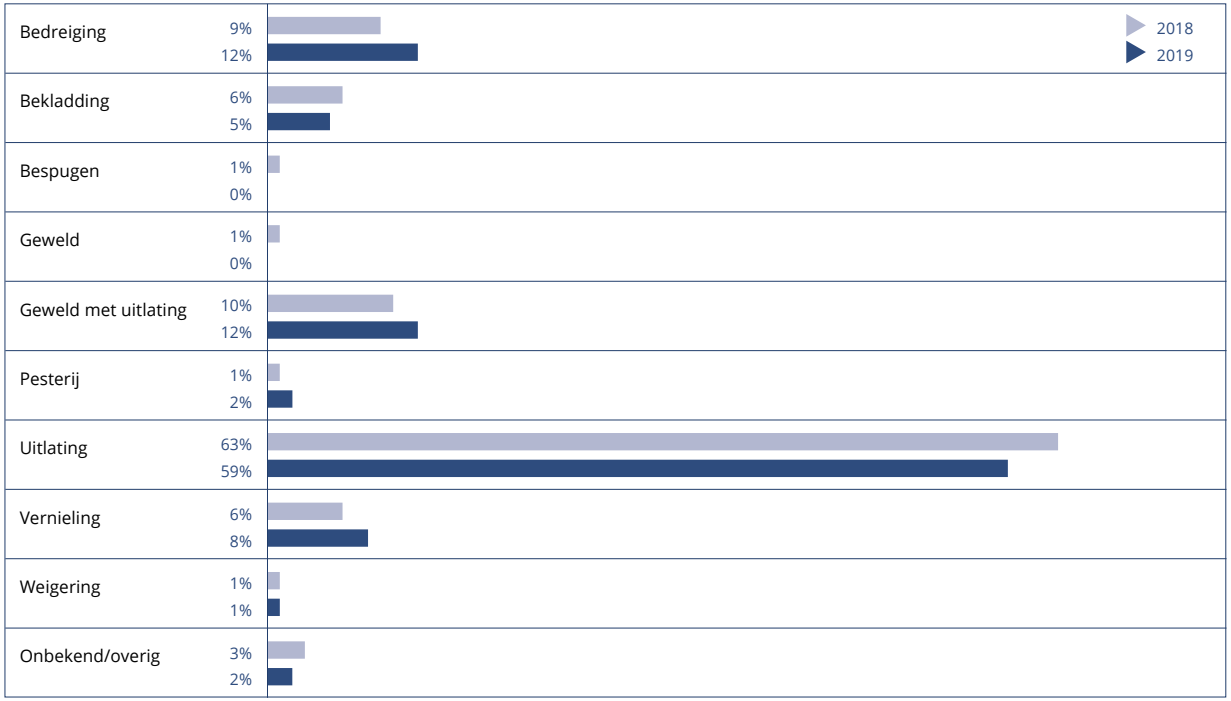
5.1 Inleiding

De geregistreerde incidenten en ervaringen van discriminatie variëren van een ruzie tussen buren tot een onterecht afgewezen financiering van een scootmobiel, van een opruiende uitspraak op tv tot een vechtpartij op school. Met andere woorden: discriminatie bestaat in allerlei vormen. In dit hoofdstuk gaan we in op de wijze waarop discriminatie zich voordeed in de door politie en ADV's geregistreerde incidenten. De hieronder gepresenteerde indelingen zijn niet-juridisch van aard en worden geregistreerd om inzicht te geven in wat er zich afspeelde. De ADV's en de politie gebruiken verschillende categorieën en aanduidingen, waardoor ze voor een deel niet goed met elkaar vergeleken kunnen worden.

5.2 De wijze van discriminatie

Figuur 5 en figuur 6 geven de procentuele verdeling in de wijze van discriminatie weer die in de registraties van de politie en ADV's is vastgelegd. De absolute aantallen zijn te vinden in de tabellen in bijlage 2.

Terwijl het verdelingspatroon over het geheel genomen gelijk is gebleven, zijn er ook enkele procentuele verschuivingen. Zo is bij de politie te zien dat het percentage uitlatingen iets is gekrompen, terwijl het aandeel bedreiging, geweld (in combinatie met uitlating) en vernieling is toegenomen. Als we naar de absolute aantallen kijken zien we echter dat ook het aantal geregistreerde discriminerende uitlatingen is gestegen van 2.947 naar 3.225. Het totaal aantal bedreigingen komt nu uit op 632, het aantal geweldsincidenten op 667 en het aantal vernielingen op 430. Bij verreweg de meeste door de politie geregistreerde incidenten ging het dus ook in 2019 om een uitlating.

Figuur 5 Discriminatie-incidenten politie naar wijze van discriminatie in 2018-2019[14]

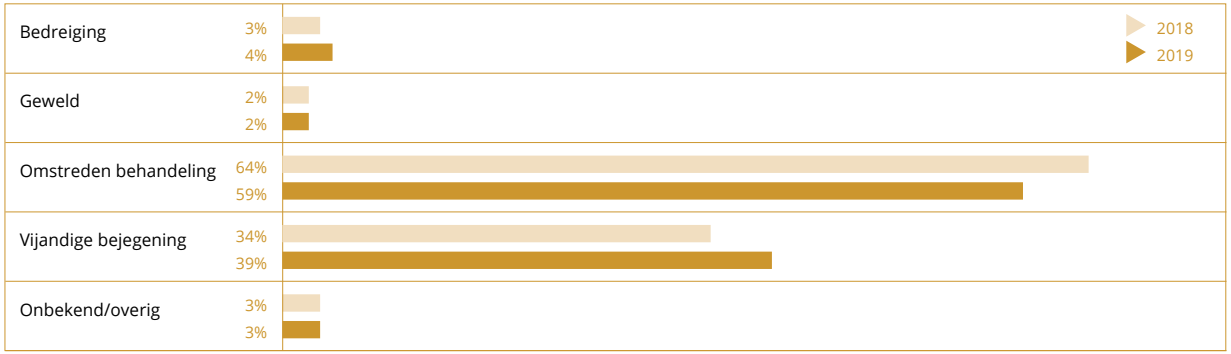
Bij de ADV's is de grootste categorie, 'omstreden behandeling', het afgelopen jaar voor het tweede jaar op rij iets gekrompen, van 64 naar 59 procent. Dit kwam neer op 2.582 meldingen. Het aantal meldingen in de registratiecategorie 'vijandige bejegening' steeg van 1.485 naar 1.689, 30 procent van het totaal. Deze verschuiving kan niet verklaard worden aan de hand van de eerder beschreven meervoudige meldingen als gevolg van een specifieke gebeurtenis. Die meldingen waren immers

▶ **Een langslepende burenruzie loopt uit de hand door een barbecue. Een buurman roept 'stomme jood' richting de aangever en haar partner. Zij voelt zich erg gekwetst. De buurman weet waarschijnlijk dat zij van Joodse komaf is.**
Registratie politie

gelijkmatig verdeeld over de categorieën vijandige bejegening (Nashville-verklaring) en omstreden behandeling (TU Eindhoven, vruchtbaarheidsbehandeling).
Hieronder gaan we verder in op de verschillende discriminatiewijzen, de verschuivingen en de achtergronden van de incidenten.

5.2.1 Uitlating en vijandige bejegening

Duidelijk meer dan de helft van alle door de politie geregistreerde incidenten betrof een uitlating. Aangezien deze categorie zo groot is in de politieregistraties, is het geen verrassing dat de verdeling van de uitlatingen over de verschillende discriminatiegronden redelijk in lijn is met de algehele verdeling: 43 procent van alle uitlatingen had betrekking op herkomst (1.386 incidenten), 31 procent op seksuele gerichtheid (998), 15 procent op antisemitisme (498) en 3 procent op godsdienst (111).
Uit voorgaande jaren weten we dat doorgaans meer dan een derde van de geregistreerde uitlatingen gericht was tegen werknemers met een publieke taak, bijvoorbeeld politiemedewerkers die tijdens een aanhouding op een discriminerende wijze beledigd worden. Vaak worden daarbij de woorden 'homo', 'Jood' en in minder mate 'mongool' als algemeen scheldwoord gebruikt, ongeacht de seksuele gerichtheid, Joodse achtergrond of beperking van de persoon in kwestie. Dit geldt ook voor reguliere uitlatingsincidenten tussen burgers onderling.

Figuur 6 ADV-meldingen naar wijze van discriminatie in 2018-2019[15]

Discriminerende uitlatingen op grond van herkomst waren over het algemeen wel direct tegen de (vermeende) herkomst of expliciet tegen de huidskleur van het slachtoffer gericht. Hetzelfde gold voor de discriminerende uitlatingen op grond van godsdienst. In de meeste gevallen ging het om mensen die op grond van hun islamitische geloof werden uitgescholden of agressief werden bejegend.

▶
Conflict in het verkeer tussen bestuurder van een auto en een fietser. De fietser maakt racistische opmerkingen over de hoofddoek van de vrouw in de auto en veroorzaakt schade aan haar auto. Registratie politie

▶
Man wordt door politie in burger aangehouden wegens mishandeling en poging tot straatroof. Bij de aanhouding roept hij teksten als 'kankerhomo's, kankerflikkers'. Registratie politie

De uitlatingen vonden in veel verschillende contexten plaats: als gevolg van burenruzies, op straat of in het verkeer, op school, op sociale media, in de horeca. Er is een duidelijk verschil tussen gevallen waarbij de discriminerende

▶
Man weigert zich te laten aanspreken door boa's en weigert zich te legitimeren. Hij noemt een boa daarbij 'kansloze allochtoon'. Registratie politie

uitlatingen als onderdeel van een bestaande ruzie (soms over en weer) werden geuit, en gevallen waarbij een slachtoffer er duidelijk werd uitgepikt en uit het niets – en soms herhaaldelijk – discriminerend werd bejegend. In het laatste geval ging het vaak om groepen jongeren die mensen in hun buurt of huis treiterden en beledigden.

▶
Vrouw van Chinese afkomst wordt op basis van haar uiterlijk regelmatig nageroepen. Bijvoorbeeld 'ga terug naar je eigen land' of 'vieze Chinees'. Registratie politie

▶
Man wordt door verschillende jeugdgroepen uit de buurt regelmatig uitgescholden voor 'kankerhomo'. Hij is homoseksueel. Registratie politie

De door ADV's geregistreerde wijze van discriminatie die het meest lijkt op de categorie 'uitlating' van de politie is 'vijandige bejegening'. Hieronder vallen discriminerende uitlatingen, pesterijen, en ander soort gedrag dat als vijandig wordt ervaren, waaronder ook vernielingen of bekladdingen. In 2019 kwamen 1.689 meldingen van vijandige bejegening binnen bij ADV's, 204 meer dan in 2018 en 39 procent van het totaal. Er is geen voor de hand liggende verklaring voor deze toename.

De ervaringen van vijandige bejegening vonden veel vaker dan gemiddeld plaats in de buurt of wijk (19 procent, 287 meldingen), in de openbare ruimte (14 procent, 211) of in de context van publieke/politieke opinie (13 procent, 196) en juist minder vaak dan gemiddeld op de arbeidsmarkt (19 procent, 221) en bij collectieve voorzieningen (6 procent, 91). Ze hadden veel vaker dan gemiddeld betrekking op de discriminatiegrond afkomst (64 procent, 983 meldingen) en seksuele gerichtheid (16 procent, 240), en minder vaak dan gemiddeld op de gronden geslacht (7 procent, 103), handicap (5 procent, 84) en leeftijd (1 procent, 12). De meldingen over de Nashville-verklaring zijn geregistreerd als vijandige bejegening op grond van seksuele gerichtheid in de publieke opinie, wat de aantallen in deze categorieën beïnvloedt.

Conflicten tussen buren waren vaak de aanleiding voor de incidenten van vijandige bejegening in de wijk. Regelmatig waren ook kinderen betrokken bij de incidenten, die elkaar discriminerend bejegenden of die juist door volwassen buurtbewoners werden uitgescholden. De incidenten in de categorie 'openbare ruimte' verschilden van de incidenten in de buurt vooral door het feit dat de betrokken personen elkaar in de meeste gevallen niet kenden: melders werden in een winkel, op straat of in het verkeer door onbekenden belachelijk gemaakt of beledigd.

▶
Burenruzie met discriminerende beledigingen. Buurvrouw heeft melder en haar man al meerdere malen uitgescholden met onder andere 'zwarte piet'. ADV-melding

Meldingen over vijandige bejegening op de arbeidsmarkt hadden vaak betrekking op discriminerend gedrag van collega's of leidinggevenden op de werkvloer. Ook werd regelmatig benadrukt dat de leidinggevende niet duidelijk genoeg optrad tegen de discriminerende collega's. De meldingen die betrekking hadden op het onderwijs gingen

▶
Man loopt hand in hand op straat met zijn vriend om boodschappen te doen, wordt twee keer nageroepen en uitgelachen: de eerste keer door een heterostel dat 'hand in hand kameraden' zong en de tweede keer door drie jongens die iets schreeuwden en hen uitlachten ADV-melding

in de meeste gevallen om kinderen die gepest werden door andere kinderen vanwege hun huidskleur, herkomst of gedrag dat als afwijkend werd gezien.

5.2.2 Omstreden behandeling

Ondanks een daling van 188 meldingen ging het ook in 2019 in meer dan de helft (59 procent) van de ADV-meldingen om omstreden behandeling. Hieronder vallen alle meldingen van personen die zich oneerlijk of ongelijk behandeld voelen of die ergens onterecht afgewezen of buitengesloten worden. De incidenten vonden dan ook overwegend plaats in contexten waarin formele (gedrags)regels en afspraken van belang zijn: 35 procent van de meldingen had betrekking op de arbeidsmarkt (839 meldingen), 19 procent op collectieve voorzieningen (458) en 13 procent op de commerciële dienstverlening (306). Maar weinig mensen maakten melding van omstreden behandeling in de buurt of in de openbare ruimte (allebei 1 procent).

De meldingen van omstreden behandeling waren evenwichtiger verdeeld over de verschillende discriminatiegronden dan gemiddeld. Zo was afkomst nog steeds goed voor een derde van alle meldingen in de categorie (33 procent, 778 meldingen), en ging 19 procent van de meldingen over discriminatie op grond van handicap (440 meldingen), 15 procent over de grond geslacht (358), en 11 procent over leeftijd (256).

De verbanden tussen de discriminatiegrond en het maatschappelijk terrein waar de ervaring betrekking op had (zoals de arbeidsmarkt, de buurt of het onderwijs) die we in het vorige hoofdstuk hebben beschreven, komen ook in de meldingen van omstreden behandeling duidelijk naar voren.

Zo hadden veel meldingen van omstreden behandeling op grond van handicap betrekking op collectieve voorzieningen. Het ging om situaties waarin de melder het oneens was met een beslissing van een instantie, met de geboden voorzieningen in de zorg of het openbaar vervoer, of het gebrek aan aangepaste diensten of voorzieningen zoals een parkeerplaats.

▶ **Vrouw met een beperking kan niet meer in het stadscentrum parkeren door het vervallen van gehandicaptenparkeerplaatsen in de binnenstad. Haar sociale leven speelt zich af rond het centrum en dit kan zij nu niet of nauwelijks meer bereiken.** ADV-melding

De meldingen van omstreden behandeling op grond van leeftijd en geslacht gingen met name over de arbeidsmarkt. Naast meldingen van personeelsadvertenties waarin om een bepaalde leeftijd of geslacht werd gevraagd (soms in combinatie), ging het in veel gevallen om ervaringen van onterechte afwijzingen bij sollicitaties of ongelijke behandeling door werkgevers. Meestal was een specifieke ervaring de aanleiding voor de melding, maar er werd ook melding gemaakt van een gevoel van structurele benadeling op de arbeidsmarkt. Bij de grond geslacht ging het in veel gevallen om discriminatie omtrent zwangerschap: vrouwen kregen bijvoorbeeld te horen dat hun contract niet verlengd kon worden omdat zij zwanger waren.

De 778 meldingen van omstreden behandeling op grond van herkomst hadden betrekking op uiteenlopende situaties. Het ging om een tandartsenpraktijk die geen zorg

▶ **Melder voelt zich gediscrimineerd op leeftijd op de arbeidsmarkt. Hij ervaart dat mensen die 60 jaar of ouder zijn moeilijker aangenomen worden voor werk ten opzichte van jongere mensen.**

▶ **Vrouw met vast contract geeft aan dat haar leidinggevende geen rekening met haar wilde houden bij haar verzoek om een lichtere baan, omdat haar huidige baan te belastend voor haar was in combinatie met zwangerschap. De leidinggevende weigert en suggereert om zzp'er te worden.**

ADV-meldingen

aan vluchtelingen wilde verlenen; om jongeren met een migratieachtergrond die een café niet binnen mochten; om het afbouwen van standplaatsen voor woonwagens door de gemeente, waardoor de rechten van woonwagenbewoners beperkt worden; en om melders die op grond van een gebrek aan taalvaardigheid werden ontslagen terwijl zij dit beeld zelf niet herkenden. Ook kwamen enkele ervaringen van mensen voor in de meldingen die bij het zoeken naar een woning discriminerende eisen tegenkwamen.

▶ **Een groenbedrijf wil geen donkere jongens als stagiair omdat klanten geen donkere mensen in de tuin aan het werk zouden willen hebben. Melder heeft samen met school naar een andere stageplaats gezocht omdat hij geen zin heeft om er zelf nog tijd in te steken.** ADV-melding

▶ **Melder geeft aan in diverse Facebook-groepen waarin woonruimte wordt aangeboden en gezocht, de opmerking 'Dutch only' of 'Dutch girls only' te zien is bij advertenties voor kamers of appartementen.** ADV-melding

De politie registreerde 60 incidenten in de categorie 'weigeringen' in 2019. Deze incidenten hadden vooral betrekking op onderscheid op grond van herkomst en handicap. Het ging bijvoorbeeld om mensen die bij een winkel of horecagelegenheid niet naar binnen mochten vanwege hun huidskleur of omdat zij in een rolstoel zaten. Daarnaast kwamen ook bij de politie meldingen binnen over onenigheid omtrent de beschikbaarheid van standplaatsen voor woonwagens. Tot slot werden enkele incidenten geregistreerd van vrouwen die vanwege het dragen van een gezichtssluier werden geweigerd bij een openbare gelegenheid of in het openbaar vervoer.

▶ **Een vrouw wordt bij een speeltuin geweigerd om het feit dat zij haar boerka droeg (achteraf onterecht). Na bemiddeling bood de beheerder van de speeltuin zijn excuses aan.** Registratie politie

5.2.3 Bekladding en vernieling

De politie registreerde 248 bekladdingen en 430 vernielingen in 2019. Het aantal vernielingen nam sterk toe met 146 incidenten, het aantal geregistreerde bekladdingen nam iets af. Zoals in hoofdstuk 4 al is toegelicht (onder antisemitisme en onder godsdienstdiscriminatie), kan het bij vernielingen en bekladdingen enerzijds gaan om discriminerende teksten of tekens die zonder duidelijk doelwit in de publieke ruimte worden aangebracht, en anderzijds om dezelfde uitingen die duidelijk gericht zijn tegen een persoon, groep, organisatie of instelling. Dat laatste is het geval wanneer de bekladding of vernieling bijvoorbeeld op persoonlijke eigendommen of in de directe woonomgeving van een persoon wordt aangebracht, of wanneer een gebouw of plaats met een duidelijke representatieve of symbolische functie wordt beklad, zoals een gebedshuis, herdenkings- of begraafplaats. In veel gevallen ging het om hakenkruisen die al dan niet in combinatie met andere symbolen of teksten zijn aangetroffen. Dat zien we terug in de verdeling naar discriminatiegronden: 26 procent van de bekladdingen (65 registraties) en 19 procent (83 registraties) van de vernielingen werd geregistreerd onder antisemitisme, 60

ONDERZOEK

SCP: ERVAREN DISCRIMINATIE

Het SCP rapporteert in *Ervaren Discriminatie in Nederland II* dat circa de helft van de discriminatie-ervaringen van Nederlanders betrekking heeft op ongelijke behandeling en dat een derde van alle ervaringen negatieve bejegening betreft. Andere vormen zoals bedreiging en geweld komen minder vaak voor. Deze uitkomsten zijn in lijn met de gemelde en geregistreerde vormen van discriminatie.

procent van de bekladdingen (150) en 56 procent van de vernielingen (241) viel onder discriminatiegrond onbekend/overig. Deze laatste categorie wordt gebruikt voor hakenkruisen zonder duidelijke context of verwijzing naar een bepaalde bevolkingsgroep.

▶ **Jongens hebben vernielingen gepleegd. Op camerabeelden is tevens te zien hoe zij op een auto in de condens hakenkruisen aanbrengen. Vervolgens nemen ze hier foto's en selfies van.** Registratie politie

▶ **Een windturbine is beklad met hakenkruisen en de tekst 'kanker'. Het is niet voor het eerst dat extreemrechtse symbolen worden gebruikt om de weerzin tegen de komst van een windpark te uiten.** Registratie politie

Zoals ook het geval was bij de geregistreerde uitlatingen, leken de tegen individuele personen aangebrachte vernielingen en bekladdingen vaak plaats te vinden in de context van een bestaande ruzie. Desondanks was het niet altijd met zekerheid te zeggen waar de beledigende bekladding daadwerkelijk vandaan kwam. Soms zijn bekladdingen en vernielingen tegen personen stelselmatig van aard.

▶ **Leegstaande woning is beklad met 'kanker buitenlanders, hier niet welkom; blijf weg anders terreur' en een hakenkruis. Aantal weken eerder was zelfde soort incident bij andere leegstaande woning.** Registratie politie

▶ **De poort van de buren is beklad met de tekst 'kanker op zwarte'. De echtgenoot van de melder is de enige in de buurt met een donkere huidskleur.** Registratie politie

In minimaal 14 gevallen was een moskee of moskee in aanbouw doelwit van een bekladding of vernieling, in 2 gevallen was de uiting gericht tegen een kerk. Soms was er duidelijk sprake van een discriminerend motief, wat af te leiden was uit de uiting zelf of een begeleidende boodschap. In andere gevallen ging het om vernieling van ruiten of andere objecten, waarbij het vermoeden bestond dat dit vanuit een discriminerend motief is gebeurd.

Bij ADV's kwamen ook meldingen binnen over bekladdingen of vernielingen. Deze werden niet apart geregistreerd en vielen meestal onder de discriminatiewijze vijandige bejegening (zie paragraaf 5.2.1). De ADV's registreren bekladdingen en vernielingen niet als aparte categorie.

5.2.4 Bedreiging en geweld

12 procent van de in 2019 door de politie geregistreerde incidenten had betrekking op geweld in combinatie met een uitlating, 667 incidenten in totaal. De categorie bedreiging was ook goed voor 12 procent van de registraties, of 632 incidenten. Zowel het absolute aantal als het aandeel van deze twee discriminatiewijzen was daarmee in 2019 groter dan in het voorgaande jaar. Er is geen verklaring voor deze stijging. De bedreigingen en geweldsincidenten hadden vaker dan gemiddeld betrekking op de discriminatiegronden herkomst (47 procent van geweld, 40 procent van bedreigingen) en seksuele gerichtheid (40 procent van geweld, 41 procent van bedreiging); en minder vaak dan

gemiddeld op antisemitisme (6 procent geweld, 10 procent bedreiging). Bij de incidenten van bedreiging en geweld op grond van seksuele gerichtheid was in veel gevallen niet duidelijk of dit gericht was tegen personen die homoseksueel waren of als zodanig werden aangezien, vooral wanneer het woord 'homo' als scheldwoord zonder duidelijke context werd gebruikt.
Bij de bedreigingen ging het in veel gevallen om incidenten die veel lijken op de als uitlating geregistreerde situaties (zie 5.2.1), met het verschil dat er aan de discriminerende belediging nog een bedreiging is toegevoegd. Zo werden ook hier veel burenruzies, conflicten in het verkeer, pesterijen op school (onder andere via sociale media) of onder collega's, en daarnaast een aanzienlijk aantal bedreigingen van politiemedewerkers en andere handhavers vastgelegd.

▶
Aangever wordt bedreigd en uitgescholden door buurman, het is een langslepende burenruzie. Er is nu gezegd: 'kankerhomo je moet dood.' Ook lag er een kaartje op de deurmat met de tekst: 'Homo's en Pedo's gaan naar de hel.'
Registratie politie

De door de politie geregistreerde geweldsincidenten vonden onder andere plaats op de openbare weg, op school en in de woonomgeving van de slachtoffers. Meestal ging het om fysieke mishandeling waarbij ook discriminerende beledigingen werden geuit. In sommige gevallen was de (vermeende) herkomst, seksuele gerichtheid of een ander kenmerk van het slachtoffer de directe en ogenschijnlijk enige aanleiding voor het geweld. Vaak ontstond het geweld echter uit een conflict waarbij de discriminatie een van de factoren was die van invloed waren op de interactie.

▶
Slachtoffer is verschillende malen uitgescholden door een schoolgenoot voor 'kankerhomo' en een paar dagen later door deze en andere schoolgenoten mishandeld. Onbekend of slachtoffer ook daadwerkelijk homoseksueel is en of dit dan kennelijk de aanleiding is. Registratie politie

Ook bij de ADV's nam het aantal meldingen van bedreiging en geweld toe: in 2019 ontvingen ADV's 191 meldingen van bedreiging (4 procent van het totaal, 63 meer dan in 2018) en 108 meldingen van geweld (2 procent van het totaal, 42 meer dan in 2018). Omdat ADV's bij geweldsdelicten aan melders adviseren om aangifte te doen, bestaat de kans dat in deze categorieën sprake is van een overlap tussen de ADV-meldingen en politieregistraties. Net als bij de politieregistraties hadden deze meldingen duidelijk vaker dan gemiddeld betrekking op de discriminatiegronden herkomst en seksuele gerichtheid. 60 procent van de meldingen van geweld ging over de grond herkomst, 25 procent over seksuele gerichtheid. De gemelde ervaringen vonden vooral plaats in de buurt of wijk, of in de openbare ruimte. Bedreigingen werden zowel persoonlijk als via sociale media geuit.

▶
Melder merkt dat sinds het ingaan van het boerkaverbod steeds meer mensen openlijk afkeurende opmerkingen over haar hoofddoek maken. Onlangs werd door een groepje jongeren dat voorbijfietste, afkeurende opmerkingen gemaakt. Dit voelt bedreigend.
Registratie politie

▶
Twee mannen stappen dronken de bus in. Een van hen vindt dat de chauffeur de deur te snel achter hem dicht doet, waarna hij teksten naar buschauffeur roept als: 'ik maak jou dood vieze vuile kankermarokkaan'.

▶
Slachtoffer werd tijdens het lopen op straat door vier onbekende mannen uit het niets uitgescholden voor 'kankervluchteling'. Vervolgens is slachtoffer door deze vier mannen mishandeld.

Registraties politie

5.3 In het kort

▶ Meer dan de helft van de door de politie geregistreerde incidenten betrof een uitlating. 43 procent daarvan had betrekking op de grond herkomst (1.386) en 31 procent op seksuele gerichtheid (998). De grootste categorie bij de ADV-meldingen is 'omstreden behandeling' met 59 procent (2.582), gevolgd door de categorie 'vijandige bejegening' met 1.689 meldingen. Meldingen van vijandige bejegening vonden relatief vaak plaats in de buurt of wijk, openbare ruimte of in de context van publieke/politieke opinie.

▶ De meeste ADV-meldingen hadden betrekking op een omstreden behandeling (59 procent). Incidenten speelden zich vaak af op de arbeidsmarkt en in de context van collectieve voorzieningen en commerciële dienstverlening. Door de politie zijn 60 'weigeringen' geregistreerd, die veelal betrekking hadden op een winkel- of horecagelegenheid.

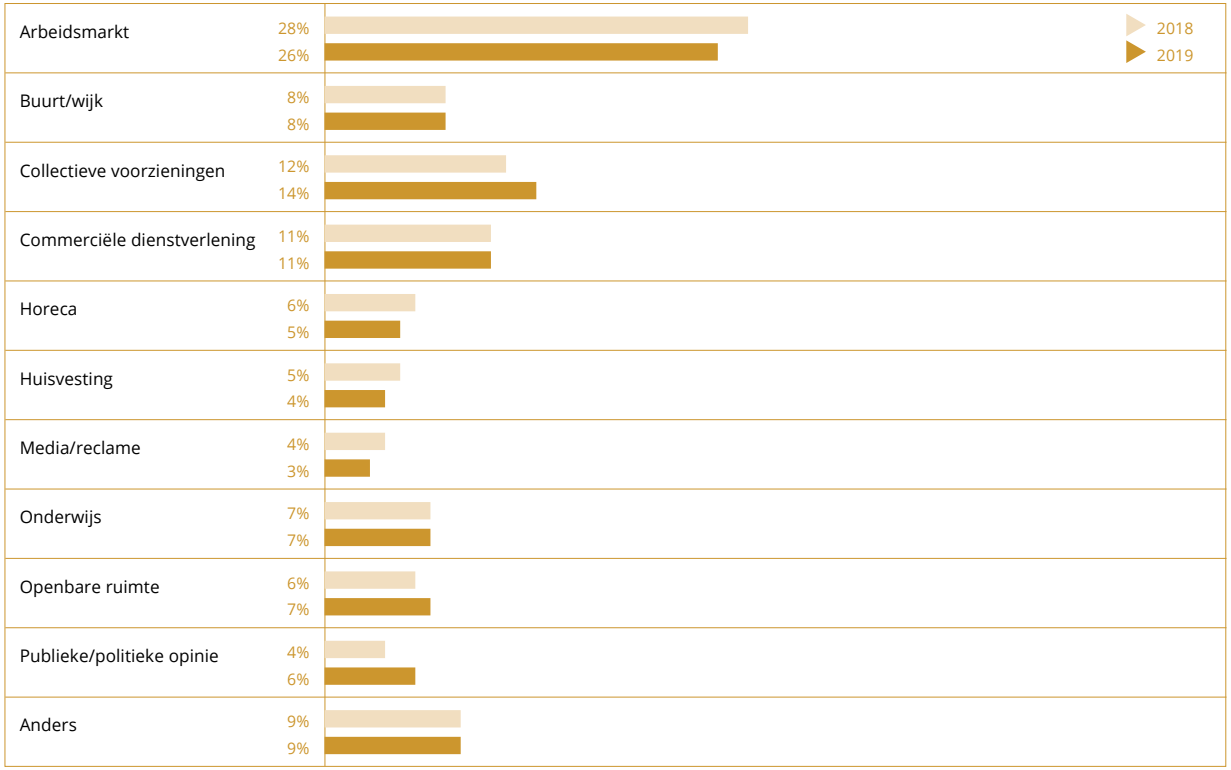
▶ De politie registreerde 248 incidenten van bekladding en 430 incidenten van vernieling. Het aantal geregistreerde vernielingen nam sterk toe, het aantal geregistreerde bekladdingen nam iets af. 26 procent van de bekladdingen en 19 procent van de vernielingen viel onder antisemitisme. Bij 60 procent van de bekladdingen en 50 procent van de vernielingen was de discriminatiegrond onbekend of overig, wat veelal verband hield met hakenkruisen zonder duidelijke context of verwijzing naar een bepaalde bevolkingsgroep.

▶ 12 procent van de door de politie geregistreerde incidenten had betrekking op geweld in combinatie met een uitlating (667 meldingen). Ook de categorie 'bedreiging' was goed voor 12 procent van de geregistreerde meldingen (632 meldingen). Registraties van bedreigingen en geweld hadden vaker dan gemiddeld betrekking op de discriminatiegronden herkomst en seksuele gerichtheid. Geweldsincidenten vonden plaats op de openbare weg, op school en in de woonomgeving van slachtoffers. ADV's registreerden 191 meldingen van bedreiging (4 procent) en 108 meldingen van geweld (2 procent).

6.1 Inleiding

Mensen kunnen op verschillende plekken en in verschillende contexten tegen discriminatie aanlopen: op hun werk, op straat, bij de sportclub, op school, bij het winkelen of uitgaan, in hun buurt of zelfs binnen hun eigen gezin. Die context doet ertoe. Zo komt het in een werksetting bijvoorbeeld vaker tot ongelijke behandeling en krijgen mensen tijdens activiteiten als sporten eerder te maken met agressie of beledigingen. Om deze verschillen in uitingsvormen per context inzichtelijk te kunnen maken, registreren ADV's het maatschappelijk terrein waar de incidenten zich afspelen. Daar gaat dit hoofdstuk over, waarbij we ook specifiek ingaan op geregistreerde discriminatie op het internet (paragraaf 6.3).

Hoewel de politie nog steeds de locatie van incidenten registreert, is in 2019 besloten deze bij de screening buiten beschouwing te laten vanwege de complexiteit van de handelingen die nodig zijn om deze informatie efficiënt en betrouwbaar uit de systemen te halen. Daarom richten we ons in dit hoofdstuk met name op de ADV-meldingen. De ADV's en het College nemen niet zozeer de fysieke locatie, maar het maatschappelijk terrein of de hoedanigheid van de melder als uitgangspunt. Als er bijvoorbeeld een incident was in een winkel, waarbij een kassamedewerker werd uitgescholden door een klant, is dit incident bij ADV's niet terug te vinden onder 'commerciële dienstverlening' (winkel), maar onder 'arbeidsmarkt' (voor de kassamedewerker is het op het werk).

Figuur 7 ADV-meldingen naar maatschappelijk terrein in 2018-2019[16]

6.2 Locatie en maatschappelijk terrein

In figuur 7 is te zien hoe de ADV-meldingen uit 2019 verdeeld waren over de terreinen. In bijlage 2 zijn de absolute aantallen te vinden. Uit de gegevens blijkt dat de meldingen die in 2019 bij ADV's binnenkwamen het vaakst betrekking hadden op de arbeidsmarkt (1140 meldingen, 26 procent), collectieve voorzieningen (594 meldingen, 14 procent) en commerciële dienstverlening (479 meldingen, 11 procent).

De verdeling over de terreinen is in 2019 redelijk constant gebleven. Er zijn enkele kleine verschuivingen. Zo nam het aandeel meldingen op het terrein arbeidsmarkt af van 28 procent in 2018 (1.196 meldingen) naar 26 procent in 2019 (1.140 meldingen). Het aandeel van de meldingen op het terrein van collectieve voorzieningen nam toe van 12 procent in 2018 (525 meldingen) naar 14 procent in 2019 (594 meldingen). Het aandeel van het terrein publieke/politieke opinie steeg van vier procent in 2018 (183 meldingen), naar zes procent in 2019 (267 meldingen). Hieronder gaan we verder in op de afzonderlijke terreinen en op mogelijke verklaringen voor deze verschuivingen.

6.2.1 Arbeidsmarkt

Zoals in voorgaande jaren was ook in 2019 de arbeidsmarkt wederom het terrein waarover de meeste meldingen binnenkwamen: 26 procent van alle meldingen (1.140) had betrekking op discriminatie op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld bij sollicitaties, op de werkvloer door bijvoorbeeld collega's of klanten, of op een andere manier tijdens de uitoefening van een beroep. Het aandeel arbeidsmarktmeldingen van het totaal aantal meldingen daalde licht van 28 procent naar 26 procent.

▶

Melder vindt dat de Technische Universiteit Eindhoven openlijk discrimineert op basis van geslacht door vacatures alleen voor vrouwen open te zetten. ADV-melding

35 procent van de meldingen op het terrein van arbeidsmarkt had betrekking op de discriminatiegrond herkomst (360 meldingen), gevolgd door de discriminatiegrond geslacht met 22 procent van de meldingen (227 meldingen). Op de derde plaats kwam de grond leeftijd, met 17 procent van de meldingen (177 meldingen). In 2018 was leeftijd nog de tweede grootste grond op dit terrein. Het feit dat de discriminatiegrond geslacht in 2019 op de tweede plek in deze categorie stond, heeft mede te maken met de 56 meldingen over het aannamebeleid van de TU Eindhoven, waarbij publiekelijk bekend werd gemaakt dat de universiteit bepaalde vacatures alleen zou openstellen voor vrouwen.

DISCRIMINATIEGROND- EN TERREIN	ANTISEMITISME	GESLACHT	*Waarvan tegen transgender personen*	GODSDIENST	*Waarvan tegen moslims*	HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	HERKOMST	LEEFTIJD	NATIONALITEIT	NIET-WETTELIJKE GRONDEN	SEKSUELE GERICHTHEID
Arbeidsmarkt	7	227	*13*	99	*68*	112	360	177	13	55	33
Buurt/Wijk	5	17	*12*	19	*13*	18	216	2	3	13	49
Collectieve voorzieningen	7	48	*15*	31	*18*	117	187	23	27	72	45
Commerciële dienstverlening	3	32	*6*	25	*21*	85	187	34	25	30	23
Horeca/amusement	3	26	*4*	2	*2*	29	85	3	4	46	16
Huisvesting	0	10	*1*	3	*2*	32	88	10	5	27	6
Media/Reclame	3	14	*2*	5	*4*	8	73	1	2	4	11
Onderwijs	5	12	*1*	20	*16*	52	159	5	4	22	8
Openbare ruimte/publiek domein	18	16	*10*	24	*19*	12	144	0	0	11	52
Politie/OM/Vreemdelingenpolitie	1	6	*1*	4	*2*	4	77	2	1	8	2
Privésfeer	3	5	*0*	2	*0*	3	25	1	1	5	7
Publieke/politieke opinie	14	20	*15*	15	*8*	7	103	1	0	13	80
Sport/recreatie	0	14	*3*	10	*9*	28	58	4	5	10	4

Tabel 3 ADV-meldingen naar discriminatiegrond en terrein in 2019[17]

ONDERZOEK

SCP: ERVAREN DISCRIMINATIE

Het SCP onderzocht discriminatie in het onderwijs, bij het zoeken naar werk, op de werkvloer, bij het contact met instanties en in de (semi)publieke ruimte. Het onderwijs is het terrein waar de meeste discriminatie is ervaren. Ook bij het zoeken naar werk wordt vaak discriminatie ervaren en twijfelen mensen vaak of hun ervaring (bijvoorbeeld een afwijzing) discriminatie betrof. Bij contacten met instanties ervoeren mensen minder vaak discriminatie.

11 procent van de meldingen ging over discriminatie op grond van handicap. Bij veruit de meeste ervaringen van arbeidsmarktdiscriminatie ging het om omstreden behandeling (81 procent, 839 meldingen). Een vijfde van de meldingen had betrekking op vijandige bejegening (21 procent, 221 meldingen).

Uit de meldingen blijkt dat de ervaringen van arbeidsmarkt-discriminatie op de diverse gronden van elkaar verschilden. Zo ging het bij de gronden geslacht en leeftijd vaak over omstreden behandeling: bij leeftijd gebeurde dit in de sollicitatiefase, vaak zelfs al in de vacaturetekst; bij geslacht ging het meestal om zwangere vrouwen die al aan het werk waren, maar vanwege hun zwangerschap geen contractverlenging kregen of op een andere manier benadeeld werden. Meldingen op grond van herkomst waren deels gerelateerd aan sollicitaties, maar gingen daarnaast vaak over vijandige bejegening op het werk, door collega's, leidinggevenden, cliënten of klanten.

▶ **Melder zou op haar werk binnenkort een nieuw tijdelijk contract krijgen voor 9 maanden. Ze heeft aangegeven dat ze zwanger is. Haar werkgever wil haar contract nu slechts verlengen tot aan haar zwangerschapsverlof. Na haar zwangerschap zou zij dan wel weer een nieuw contract kunnen krijgen.** ADV-melding

▶ **Een vrouw solliciteert op de functie van docent op een middelbare school. Na haar sollicitatie hoort ze dat ze in de voorselectie is afgevallen, omdat ze overgekwalificeerd en te oud zou zijn. Dit zou intimiderend zijn voor het huidige docententeam dat uit jonge docenten bestaat.** ADV-melding

▶ **Man met donkere huidskleur wordt bij stagebedrijf door een collega herhaaldelijk 'vieze neger' genoemd. Hij zegt tegen de collega dat dit echt niet kan en verwacht excuses. School neemt ook contact op met stagebedrijf en regelt een gesprek waarin excuses zijn aangeboden.** ADV-melding

De gemelde ervaringen van discriminatie op grond van handicap bestaan soms juist uit een combinatie van vijandige bejegening en omstreden behandeling, waarbij melders bijvoorbeeld aangeven dat er onvoldoende rekening gehouden wordt met hun beperking of ziekte op het werk, wat uiteindelijk leidt tot ongelijke behandeling.

▶ **Jaarcontract van blinde vrouw loopt af. Zij krijgt alleen nog een aansluitend tijdelijk contract. Tegen haar is gezegd dat een vast contract is uitgesloten, onder andere omdat zij niet geheel zelfstandig kan werken.** ADV-melding

In voorgaande jaren registreerde de politie welke incidenten zich in de context van werk afspeelden. Deze registratie heeft in 2019 niet plaatsgevonden.

ONDERZOEK

MONITOR ARBEIDSDISCRIMINATIE

Uit de *Monitor arbeidsdiscriminatie 2015-2019* van Discriminatie.nl, de vereniging van antidiscriminatie-voorzieningen, blijkt dat ADV's in de periode 2015-2019 jaarlijks meer dan 1100 meldingen ontvingen over discriminatie op de arbeidsmarkt. Ongeveer een derde van die meldingen had betrekking op discriminatie op grond van herkomst. Meldingen bij ADV's over arbeidsmarktdiscriminatie hadden in deze periode in 43 tot 51 procent van de gevallen betrekking op werving en selectie. In minimaal 80 procent van de meldingen is in de periode 2015-2019 sprake geweest van omstreden behandeling. De arbeidsmarktsectoren waar de meeste meldingen over zijn geregistreerd, zijn de gezondheids- en welzijnssector, het onderwijs en de groot- en detailhandel.

Het College ontving 258 verzoeken om een oordeel (48 procent) met betrekking tot arbeidsmarktdiscriminatie. Terwijl het totaal aantal verzoeken bij het College in 2019 hoger lag dan in 2018, is het aantal verzoeken met betrekking tot het terrein arbeid iets gedaald. Ook het aantal vragen bij de Front Office over dit terrein nam af, van 1.533 in 2018 naar 1.154 in 2019, al ging nog steeds meer dan de helft (59 procent) van de vragen over het terrein arbeid.[18]

6.2.2 Collectieve voorzieningen

Het percentage meldingen op het terrein van collectieve voorzieningen bedroeg 14 procent (594 meldingen) in 2019, de op een na grootste categorie. 84 procent van de meldingen ging over een omstreden behandeling (458 meldingen). De discriminatie had het vaakst betrekking op de gronden herkomst (34 procent, 187 meldingen) en handicap (21 procent). Met name het groot aantal meldingen op grond van handicap is opvallend, aangezien dit percentage duidelijk boven het gemiddelde van 13 procent op alle terreinen lag. In hoofdstuk 3 is bij de grond handicap al uitgelegd dat bijzonder veel meldingen van discriminatie op grond van handicap betrekking hebben op het terrein van collectieve voorzieningen.

De meldingen gingen over uiteenlopende zaken, bijvoorbeeld het aanvragen van een Wmo-voorziening, het doen van een rijexamen, conflicten met jeugdzorg, beschikbaarheid van toeslagen of uitkeringen, of het gebruik van de bibliotheek. Ook de vele meldingen over het plan om vruchtbaarheidsbehandelingen niet meer uit de basisverzekering te vergoeden voor lesbische en alleenstaande vrouwen kwamen terug in deze categorie. Dit verklaart voor een deel de stijging in deze categorie.

▶
Minister voor Medische Zorg en Sport heeft het standpunt ingenomen dat kunstmatige inseminatie met donorzaad bij alleenstaande en lesbische vrouwen zonder medische noodzaak niet langer vergoed wordt vanuit het basispakket. Melder is een gezonde lesbische vrouw met een kinderwens en voelt zich door deze maatregel gediscrimineerd. ADV-melding

▶
Melder voelt zich gediscrimineerd op basis van handicap/ chronische ziekte. Melder heeft een hulpvraag, maar krijgt niet de hulpverlening waar zij al jaren naar zoekt.
ADV-melding

6.2.3 Commerciële dienstverlening

479 meldingen (11 procent van het totaal) hadden betrekking op discriminatie in de context van commerciële dienstverlening. Het aantal meldingen op dit terrein is stabiel. Het ging daarbij bijna uitsluitend om omstreden behandeling (71 procent) of om vijandige bejegening (31 procent). Net als bij collectieve voorzieningen hadden bovengemiddeld veel meldingen op dit terrein betrekking op de discriminatiegronden herkomst (44 procent) en handicap (20 procent). Ook nationaliteit, een discriminatiegrond waar over het algemeen weinig meldingen onder vielen, kwam in deze categorie vaker dan gemiddeld voor (6 procent). De meldingen op grond van herkomst hadden in diverse gevallen betrekking op situaties in een winkel waarbij de melder vervelend werd behandeld of bijvoorbeeld wantrouwend werd bejegend door winkelpersoneel. In sommige gevallen was het spreken van een andere taal

ACHTERGROND

UITVOERING VERDRAG HANDICAP

Als toezichthouder op de implementatie van het VN-verdrag handicap heeft het College voor de Rechten van de Mens in 2019 een rapport over de toegankelijkheid van goederen en diensten (privaat en publiek) uitgebracht. Het College constateert dat de fysieke toegankelijkheid van goederen en diensten veel aandacht krijgt, maar dat de toegankelijkheid van informatie en communicatie en de toegankelijkheid bij dienstverlening nog veel te wensen over laten. Het gaat bijvoorbeeld om de toegankelijkheid van informatie bij noodsituaties, toegankelijkheid van digitale diensten en dienstverlening in bussen, winkels en de horeca.

dan Nederlands de aanleiding voor onenigheid of conflict. Waar het discriminatie op grond van handicap betrof, ging het in veel gevallen om ontoereikende toegankelijkheid van restaurants of winkels. Daarbij werden ook diverse melders ergens geweigerd omdat zij een hulphond bij zich hadden. De discriminatie-ervaringen op grond van nationaliteit hadden betrekking op het aanvragen van een telefoonabonnement, het openen van een bankrekening of afsluiten van een hypotheek en het maken van een testrit in een auto.

▶
Melder is op de markt beledigd door een marktkoopman. Toen melder een aangeboden kussen te duur vond, zei de verkoper 'buitenlanders zoeken altijd het goedkoopst maar willen de beste kwaliteit'. ADV-melding

▶
Melder geeft aan dat haar scootmobiel bij een overkapping naast een winkel niet mag staan, terwijl fietsen en brommers er wel mogen staan. ADV-melding

161 verzoeken om een oordeel bij het College hadden betrekking op het terrein 'leveringen van goederen en diensten' (30 procent van het totaal), 18 meer dan in 2018 toen het nog om 143 verzoeken ging (28 procent). 33 procent van de vragen bij de Front Office (645) had betrekking op dit terrein. In absolute termen was dit een afname, maar relatief gezien was het aandeel van dit terrein juist groter in 2019 dan in 2018.

6.2.4 Buurt, wijk en privésfeer

Bij discriminatie in de buurt of wijk gaat het om ervaringen van melders die in de woonomgeving plaatsvonden, bijvoorbeeld in de context van interacties met buren. Voor melders heeft dit soort ervaringen een grotere impact dan discriminatie op een willekeurige andere locatie, vanwege de persoonlijke nabijheid en bekendheid van de context en het soms langdurige karakter van dit soort situaties. Hetzelfde geldt voor discriminatie in de privésfeer, waarbij het vaak gaat om conflicten tussen familieleden of vrienden. Deze twee terreinen bespreken we daarom bij elkaar.
In 2019 had 8 procent van de meldingen betrekking op discriminatie in de buurt of wijk. Dit percentage is gelijk gebleven in vergelijking met 2018. Het absolute aantal meldingen steeg van 348 naar 363. Daarnaast kwamen er 56 meldingen over discriminatie in de privésfeer binnen, 1 procent van het totaal.

De meldingen van discriminatie in de buurt of wijk gingen in 66 procent van de gevallen over discriminatie op grond van herkomst (216 meldingen), gevolgd door discriminatie op basis van seksuele gerichtheid (15 procent, 49 meldingen). Deze twee gronden kwamen daarmee veel vaker dan gemiddeld voor in deze categorie, wat erop wijst dat de incidenten in de buurt of wijk van een specifieke aard zijn. Dat komt ook naar voren als we kijken naar de discriminatiewijze: in 88 procent van de meldingen was er sprake van vijandige bejegening (287 meldingen), veel vaker dan gemiddeld (39 procent). Ook bedreiging (18 procent, 58 meldingen) en geweld (11 procent, 37 meldingen) werd vaker gemeld in de buurt dan in de overige terreinen.

▶
Een vrouw wil een autoverzekering aanvragen bij een verzekeraar. De verzekeraar weigert dat, omdat de vrouw op een woonwagenlocatie woont en er sprake zou zijn van een 'verhoogd risico'. De vrouw voelt zich gediscrimineerd vanwege haar herkomst. Oordeel College

▶
Twee vrouwen worden gepest door tieners uit de buurt. Ze worden uitgescholden en hun huis is een keer bekogeld met eieren. ADV-melding

Het beeld dat uit de cijfers naar voren komt wordt door een inhoudelijke bestudering van de meldingen bevestigd. In de meeste gevallen ging het bij de meldingen om mensen die door hun buren worden beledigd, uitgescholden of getreiterd, vanwege hun herkomst, hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit. Vaak waren directe buren, bijvoorbeeld in hetzelfde portiek, de veroorzaker van de discriminatie, soms ging het om (groepen) kinderen of jongeren. Meldingen op grond van herkomst waren vooral afkomstig van melders met een migratieachtergrond, en in enkele gevallen van melders die zich juist op grond van hun Nederlandse achtergrond vijandig bejegend voelden. De meldingen op grond van seksuele gerichtheid waren afkomstig van homoseksuele mannen (individueel) en van homoseksuele of lesbische stellen. Verder ging het in minimaal 12 gevallen om pesterijen gericht tegen transgender personen.

▶
Een man wordt lastiggevallen door verschillende buren. Ze gooien condooms voor de voordeur van de man, omdat ze denken dat hij homo is. ADV-melding

▶
Een mevrouw met een Russische migratieachtergrond krijgt van haar buurman racistische opmerkingen te horen als 'ga terug naar je eigen land' en 'jij geniet van de uitkering terwijl ik mijn belasting moet afdragen'. ADV-melding

De meldingen van discriminatie in de privésfeer gingen in meer dan de helft van de gevallen over herkomst en hadden ook overwegend betrekking op vijandige bejegening. Mensen maakten vaak melding van beledigend of bedreigend gedrag van partners of ex-partners. In enkele gevallen ging het om incidenten van partnergeweld.

▶
Na scheiding worden Joodse vrouw en haar kinderen door ex-partner met de dood bedreigd. Haar Joodse achtergrond wordt hierbij benadrukt. ADV-melding

Het College registreert de woonomgeving niet als apart terrein.

6.2.5 Openbare ruimte

ADV's ontvingen in 2019 288 meldingen over discriminatie in de openbare ruimte, bijvoorbeeld op straat, in het verkeer of bij het winkelen. Het ging om 7 procent van het totaal aantal meldingen, 1 procentpunt meer dan in 2018. In de verdeling over discriminatiegronden en -wijzen leken deze meldingen op de meldingen op het terrein van de buurt of wijk. Zo gingen de ervaringen van discriminatie in de openbare ruimte in veel gevallen over discriminatie op grond van herkomst (54 procent, 144 meldingen), gevolgd door discriminatie op grond van seksuele gerichtheid (20 procent, 52 meldingen). Ook godsdienst kwam in de openbare ruimte vaker als discriminatiegrond voor dan gemiddeld.

▶
Vrouw met een hoofddoek loopt op de parkeerplaats van een ziekenhuis, achter haar loopt een man die zogenaamde geitengeluiden maakt: 'mèh mèh'. ADV-melding

In 79 procent (211 meldingen) was sprake van vijandige bejegening, in 13 procent ging het om een bedreiging

▶
Twee lesbische vrouwen worden voor 'smerige potten' uitgemaakt en bespuugd. Hun kinderen worden bedreigd.

▶
Melder is op straat verbaal gediscrimineerd door een voorbijganger. Hij werd uitgemaakt voor 'poepchinees'.

ADV-meldingen

(34 meldingen), en in 9 procent (25 meldingen) was er sprake van geweld. Anders dan bij de incidenten in de buurt of wijk ging het in de meeste gevallen om vijandige bejegening door onbekenden. Vaak leek er geen aanleiding voor de belediging, bedreiging of geweld, en was de vijandige bejegening puur gericht op de herkomst, seksuele gerichtheid of een ander kenmerk van de melder.

6.2.6 Onderwijs

Onderwijs is een van de kleinere categorieën in de meldingenbestanden van de ADV's. In 2019 kwamen 287 meldingen over discriminatie in het onderwijs bij ADV's binnen, dit betrof 7 procent van het totaal aantal meldingen. Het aantal meldingen van discriminatie in het onderwijs is stabiel.

59 procent van de meldingen op het terrein van onderwijs had te maken met discriminatie op grond van herkomst, gevolgd door discriminatie op grond van een handicap/chronische ziekte (19,4 procent). De discriminatie vond vooral plaats in de vorm van omstreden behandeling (152 meldingen) of een vijandige bejegening (121 meldingen). Waar veel van de discriminatie-ervaringen op grond van herkomst betrekking hadden op pestgedrag van scholieren, zowel op de basisschool als op de middelbare school, ging het bij de meldingen van discriminatie op grond van handicap vaker om een institutionele kwestie: bijvoorbeeld onenigheid tussen ouders van leerlingen met een beperking over noodzakelijke aanpassingen, of studenten met een beperking die geen toegang tot een bepaalde studie of voorziening kregen.

Het College ontving 212 vragen (11 procent) bij de Front Office en 2 verzoeken om een oordeel op het terrein van onderwijs.[19]

▶ **Een scholier wordt al langere tijd bedreigd, gepest en gediscrimineerd door een schoolgenoot. Deze maakt opmerkingen als 'ga terug naar jouw apenboom'.** ADV-melding

▶ **Een man met een visuele beperking moet in het kader van zijn opleiding een tentamen maken bij een exameninstituut bij hem in de buurt. Het exameninstituut weigert aanpassingen te doen zodat de man het tentamen kan maken. De man voelt zich gediscrimineerd op grond van zijn visuele beperking.** ADV-melding

6.2.7 Overige terreinen

Het percentage meldingen bij ADV's op het terrein van publieke/politieke opinie bedroeg 6 procent (267), een toename van 2 procent in vergelijking met 2018, toen 183 meldingen betrekking hadden op dit terrein. In de meeste gevallen was er sprake van vijandige bejegening (80 procent, 196 meldingen), wat in deze context ook een discriminerende uitlating in de media of politiek kan betekenen. 47 procent van de meldingen in deze categorie had betrekking op de grond herkomst (39 procent, 103 meldingen). De stijging in deze categorie heeft mede te maken met het grote aantal meldingen over de (ondertekening van de) Nashville-verklaring in januari 2019.

196 ADV-meldingen gingen over discriminatie in de context van huisvesting, 4 procent van het totaal. Dat betekende een daling van het aantal meldingen op dit terrein, in vergelijking met 2018, toen nog 217 ervaringen werden gemeld. In de

ONDERZOEK

SCP: ERVAREN DISCRIMINATIE

Uit het SCP-onderzoek *Ervaren discriminatie in Nederland II* blijkt dat drie op de tien studenten en scholieren vermoeden gediscrimineerd te zijn in het onderwijs. Dit kan ertoe leiden dat studenten en scholieren een opleiding onder hun niveau volgen, stoppen met een opleiding of gevoelens van eenzaamheid en onveiligheid ervaren. Slechts één op de zes studenten maakt melding van de (mogelijke) discriminatie, en dan voornamelijk intern bij de opleiding en dus niet bij een registratie-instantie. 83 procent van de scholieren en studenten met een discriminatie-ervaring in het onderwijs heeft dit nergens gemeld.

meeste gevallen ging het om personen die, soms expliciet en soms impliciet, bij het zoeken naar een (huur)woning werden afgewezen op grond van hun herkomst, seksuele gerichtheid of een ander kenmerk. In andere gevallen ging het om conflicten tussen huurders en verhuurders waarbij discriminatie een rol speelde. De ervaringen vonden zowel in de vrije als in de sociale huursector plaats.

▶
Woonbemiddelingsbureau geeft aan geen woningen aan mannen te verhuren, tenzij ze met een vrouw samenwonen. Melder heeft geprobeerd uit te leggen dat het gaat om twee mannen die een relatie met elkaar hebben en dus nooit met een vrouw gaan samenwonen, maar het bureau blijft bij het standpunt. ADV-melding

Op het terrein van horeca werden 222 meldingen (5 procent) gedaan. De discriminatie had het vaakst betrekking op grond van herkomst met 85 meldingen (41 procent), en had in 163 gevallen te maken met omstreden behandeling (78 procent), zoals weigering bij de toegang tot een horecagelegenheid.

6.3 Discriminatie op het internet en in de media

Het Meldpunt internetdiscriminatie (MiND) registreert meldingen van discriminatie die zich op het internet afspelen. Internetgebruikers kunnen zich tot MiND wenden en discriminerende uitingen rapporteren. MiND beoordeelt vervolgens of de uitingen strafbaar zijn. Als dit het geval is, dan neemt MiND contact op met de beheerders van de betreffende websites en platforms om de uitingen te laten verwijderen. Discriminatie op sociale media rekent MiND ook onder discriminatie op het internet. Het kan zowel gaan over openbare uitingen als over privé-berichten tussen gebruikers van socialemediaplatforms. Er bestaat dan ook een zekere overlap met andere terreinen: incidenten kunnen zich afspelen op het internet, maar gerelateerd zijn aan de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld tussen collega's) of het onderwijs (bijvoorbeeld tussen leerlingen).

MiND ontving in 2019 692 meldingen van discriminatie op internet. Dat was een stijging met 99 meldingen ten opzichte van 2018, toen het aantal meldingen van discriminatie op internet 583 bedroeg. Het totaal aantal meldingen was nog steeds fors lager dan in 2017, toen 1.367 meldingen werden gedaan. Terugkijkend was 2017 een jaar met een uitzonderlijk hoog aantal meldingen, wat toen verklaard werd door intensief maatschappelijk debat omtrent vluchtelingen in dat jaar. Net als in 2018 hadden de meeste MiND-meldingen betrekking op uitingen op overige/autonome websites, dus niet op sociale media: het percentage is gestegen van 49 procent in 2018 naar 58 procent in 2019, wat neerkwam op 399 meldingen. 30 procent van de meldingen bij MiND hadden te maken met sociale media, 205 meldingen. Het merendeel van deze meldingen had betrekking op het platform Facebook (44 procent), gevolgd door Twitter (34 procent). De meldingen over autonome websites waren daarmee bijna op hetzelfde niveau als in 2017, terwijl het aantal meldingen over sociale media relatief laag bleef.

38 procent van de meldingen van MiND had betrekking op de discriminatiegrond herkomst. In 2018 bedroeg dit percentage nog 27 procent. De meeste meldingen in deze categorie gingen over discriminerende uitingen over vluchtelingen, daarnaast ging het vaak over discriminatie op grond van een donkere huidskleur. 13 procent van het totaal aantal

ONDERZOEK

DISCRIMINATIE BIJ VERHUUR

In oktober 2019 publiceert de Radboud Universiteit het onderzoek *Discriminatie bij de verhuur van woningen?* Hieruit blijkt dat de krapte op de woningmarkt een belangrijke factor is die discriminatie op de private huurwoningmarkt versterkt, in combinatie met het ontbreken van een transparant verdelingssysteem. Ook wordt duidelijk dat het probleem discriminatie niet of nauwelijks op de agenda staat van bracheorganisaties of andere relevante actoren. Voor verhuurders, makelaars en potentiële huurders is niet helder wat wel en niet mag op grond van anti-discriminatiewetgeving. Het onderzoek draagt potentiële beleidsinstrumenten aan, als voorlichting, gedragscodes, mystery calls (een makelaar krijgt een verzoek om te discrimineren), praktijktests (mensen met een verschillende achtergrond reageren op dezelfde advertentie) en een verplichte motiveringsplicht bij afwijzing.

meldingen had betrekking op persoonlijke discriminatie (dus niet gericht tegen een groep), 12 procent van de meldingen had betrekking op een andere discriminatiegrond dan door MiND gecategoriseerd en 11 procent van de meldingen had betrekking op de discriminatiegrond antisemitisme. Het aantal meldingen in de laatste categorie is in 2019 gehalveerd ten opzichte van 2018, toen nog 25 procent van alle meldingen betrekking had op antisemitisme. 64 meldingen, 9 procent van het totaal, gingen over godsdienstdiscriminatie, waarvan 58 meldingen betrekking hadden op de islam en 3 op het christendom.

ADV's registreren meldingen van discriminatie die te maken hebben met media en reclame. 3 procent van het totaal aantal meldingen ging hierover (138 meldingen). Het ging daarbij in de meeste gevallen om een vijandige bejegening (79 meldingen). Het vaakst waren de meldingen gerelateerd aan de gronden herkomst (62 procent, 73 meldingen) en geslacht (12 procent, 14 meldingen). In de meeste gevallen ging het om mensen die aanstoot namen aan bepaalde woorden of uitspraken in krantenberichten of -columns, tv-uitzendingen en reclames. Ook kwamen verschillende meldingen van kwetsende berichten op Facebook en andere socialemediaplatforms bij ADV's binnen.

▶

Een bouwmarkt heeft een reclamespotje gemaakt waarin Aziaten belachelijk gemaakt worden. Een Aziatische vrouw zegt naar aanleiding van het reclamespotje meerdere keren gediscrimineerd te zijn. ADV-melding

6.4 In het kort

▶ De verdeling van ADV-meldingen over de terreinen is in 2019 redelijk constant gebleven. Er zijn enkele kleine verschuivingen. Het aantal ADV-meldingen op het terrein arbeidsmarkt nam iets af ten opzichte van 2018. Het aandeel meldingen op het terrein van collectieve voorzieningen nam iets toe ten opzichte van 2018.

▶ Net als in voorgaande jaren hadden de meeste ADV-meldingen betrekking op de arbeidsmarkt (1.140 meldingen, 26 procent). Het ging bijvoorbeeld om discriminatie bij sollicitaties, op de werkvloer door collega's of klanten, of op een andere manier tijdens het uitoefenen van een beroep. 35 procent (360) van deze meldingen had betrekking op de discriminatiegrond herkomst, 22 procent (227) op de discriminatiegrond geslacht en 17 procent (177) op de discriminatiegrond leeftijd. Het College ontving 258 verzoeken om een oordeel en 1.154 vragen met betrekking tot arbeidsmarktdiscriminatie.

▶ ADV's ontvingen 594 meldingen (14 procent) op het terrein van collectieve voorzieningen, de op een na grootste categorie. Ruim 80 procent van de meldingen ging over een omstreden behandeling en de discriminatie had het vaakst betrekking op de gronden herkomst en handicap. De meldingen gingen over uiteenlopende zaken zoals het aanvragen van een Wmo-voorziening, het doen van een rijexamen en conflicten met de jeugdzorg.

▶ 479 meldingen bij ADV's hadden betrekking op discriminatie op het terrein van commerciële dienstverlening, 11 procent van het totaal. Het ging bijvoorbeeld om ervaringen in winkels, restaurants, of bij het afsluiten van een abonnement of verzekering. 161 verzoeken om een oordeel bij het College hadden betrekking op het terrein 'leveringen van goederen en diensten' (30 procent van het totaal).

▶ 8 procent van de ADV-meldingen had betrekking op discriminatie in de buurt of wijk en 1 procent van de meldingen had betrekking op discriminatie in de privésfeer. Meldingen van discriminatie in de buurt of wijk gingen in 66 procent van de gevallen over discriminatie op grond van herkomst en in 15 procent van de gevallen over seksuele gerichtheid. In de meeste gevallen gingen de meldingen over buren die beledigen, treiteren en uitschelden vanwege herkomst, seksuele gerichtheid of genderidentiteit. Discriminatie in de privésfeer ging in meer dan de helft van de gevallen over herkomst, waarbij vaak sprake was van beledigend of bedreigend gedrag van partners of ex-partners.

▶ ADV's ontvingen 288 meldingen (7 procent) over discriminatie in de openbare ruimte, bijvoorbeeld op straat, in het verkeer of bij het winkelen. In 79 procent van de meldingen was er sprake van een vijandige bejegening. Vaak was de vijandige bejegening gericht op de herkomst of seksuele gerichtheid van de melder.

▶ In 2019 ontvingen ADV's 287 meldingen (7 procent) over discriminatie in het onderwijs. Ruim 59 procent van de meldingen had te maken met discriminatie op grond van herkomst, gevolgd door discriminatie op grond van een handicap/chronische ziekte. Meldingen gingen over pestgedrag van scholieren, onenigheid tussen ouders van leerlingen met een beperking over noodzakelijke aanpassingen, of studenten (met een beperking) die geen toegang tot een bepaalde studie of voorziening kregen. Het College ontving 212 vragen (11 procent) bij de Front Office en 2 verzoeken om een oordeel op dit terrein.

▶ MiND ontving in 2019 682 meldingen van discriminatie op internet. Net als in 2018 hadden de meeste MiND-meldingen betrekking op uitingen op overige/autonome websites (58 procent, 399 meldingen), dus niet op sociale media. 30 procent van de meldingen bij MiND had te maken met sociale media (205 meldingen). Het merendeel van deze meldingen had betrekking op het platform Facebook (44 procent), gevolgd door Twitter (34 procent). 38 procent van de meldingen van MiND had betrekking op de discriminatiegrond herkomst.

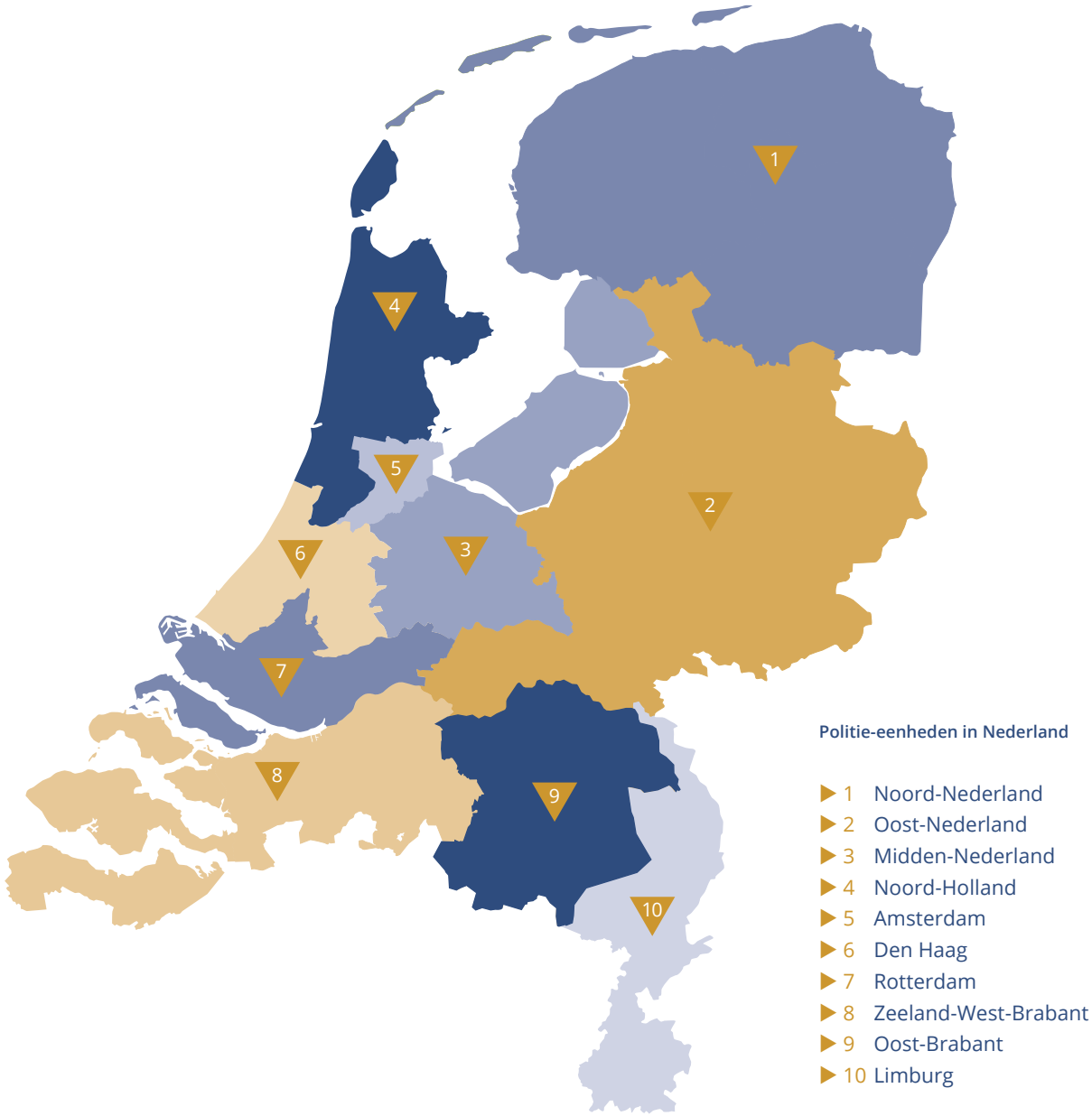
7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk laten we de registraties en meldcijfers vanuit een regionaal perspectief zien. De geografische indeling die we hiervoor hanteren zijn de politie-eenheden. Nederland is verdeeld in tien politie-eenheden. De politie verzamelt en analyseert de gegevens op het niveau van de politie-eenheid. In de meeste politie-eenheden zijn meerdere ADV's actief. De meldingen van deze ADV's zijn per politie-eenheid bij elkaar opgeteld. Cijfers van het College voor de Rechten van de Mens zijn in dit rapport niet uitgesplitst naar de politie-eenheden. Meldingen bij MiND over discriminatie op het internet zijn vaak niet gebonden aan een fysieke locatie en daarom ook niet opgenomen in de regionale vergelijking.

Doordat er grote verschillen zijn tussen politie-eenheden, bijvoorbeeld in bevolkingssamenstelling, infrastructuur (stedelijk of landelijk) en voorzieningen, is het niet verrassend als de geregistreerde discriminatie-incidenten anders van aard zijn. Deze verschillen stippen we in dit hoofdstuk slechts op algemeen vergelijkend niveau aan. Wie meer wil weten over wat bekend is over discriminatie op regionaal en lokaal niveau, kan deze informatie vinden in een van de regionale rapporten. Op de website van www.discriminatie.nl zijn alle rapporten te vinden.[20] Ze bevatten net als dit rapport informatie over de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten, de meldingen bij de ADV's en de verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens.

7.2 Aantal discriminatie-incidenten en meldingen

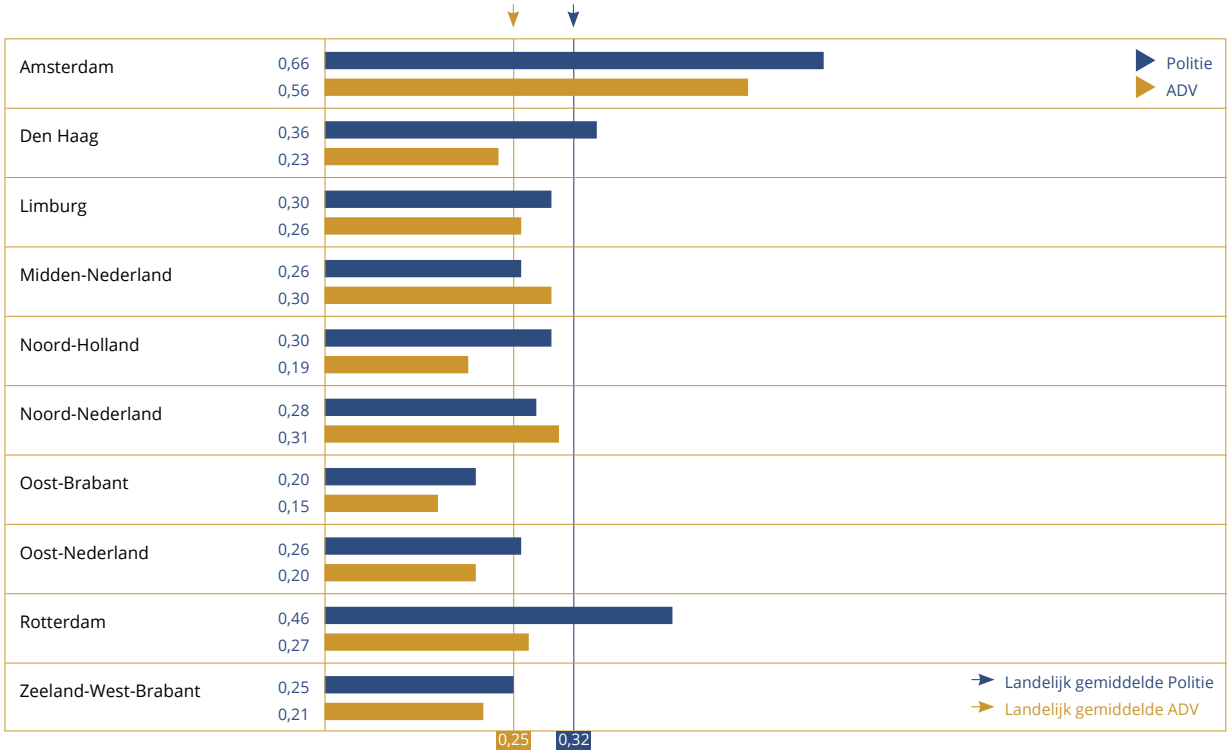
Hieronder bespreken we het aantal politieregistraties en ADV-meldingen per politie-eenheid. De tien eenheden verschillen duidelijk in grootte en inwoneraantal. In het gebied van de

grootste eenheid (Oost-Nederland) wonen ruim 3 miljoen mensen, in het gebied van de kleinste eenheid (Amsterdam) zijn dat er ruim 1 miljoen. Om de aantallen te kunnen vergelijken, hebben we de aantallen daarom berekend als aantal registraties en meldingen per 1.000 inwoners. In figuur 8 zijn deze promillages per eenheid weergegeven.

Uit deze gegevens blijkt dat de politie landelijk gezien 0,32 incidenten per 1.000 inwoners registreerde en dat ADV's 0,25 meldingen per duizend inwoners binnen kregen. In de eenheden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag registreerde de politie verhoudingsgewijs veel meer incidenten dan gemiddeld: in Amsterdam werden zelfs twee keer zoveel incidenten geregistreerd als gemiddeld. We weten uit voorgaande jaren dat in deze eenheden ook relatief veel discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak worden geregistreerd. Dit zou mede een verklaring kunnen zijn voor het gegeven dat in de eenheden Rotterdam en Den Haag het verschil tussen het aantal politieregistraties en ADV-meldingen zo groot was. Bij de ADV-meldingen stond ook de eenheid Amsterdam veruit bovenaan en kwamen er verder bij ADV's in Noord-Nederland en Midden-Nederland veel meldingen per inwoner binnen.

De politie registreerde juist verhoudingsgewijs minder incidenten in Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant en Oost-Nederland: in Oost-Brabant werden 0,2 incidenten per 1.000 inwoners geregistreerd, minder dan een derde van het aantal in Amsterdam. In Oost-Brabant kwamen ook verhoudingsgewijs de minste ADV-meldingen binnen. Ook in Noord-Holland, Oost-Nederland en Zeeland-West-Brabant was het aantal meldingen per 1.000 inwoners relatief laag. discriminerend beledigd na een aanhouding, controle of

Figuur 8 Discriminatie-incidenten politie en ADV-meldingen per politie-eenheid naar aantal per 1.000 inwoners in 2019[21]

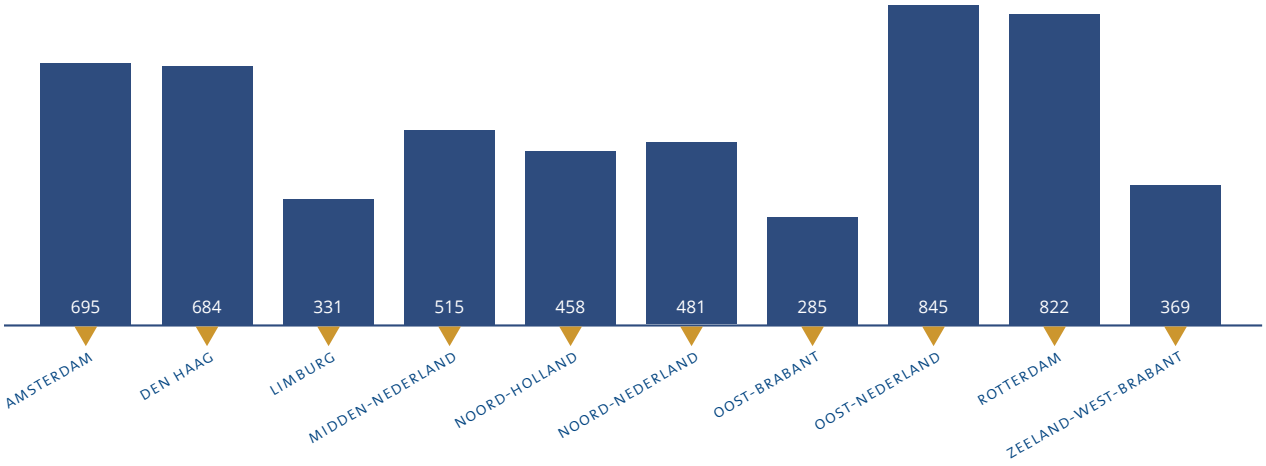
het geven van een bekeuring. In een klein deel van de gevallen werden agenten uit het niets uitgescholden met discriminerende termen. Ook bij de discriminatie van ov-medewerkers ging het vaak om incidenten in de context van een controle of terechtwijzing door het personeel.

De gegevens in figuur 8 laten zien dat het aantal meldingen bij ADV's en het aantal politieregistraties lang niet altijd met elkaar in lijn zijn. Zo werden in de eenheid Amsterdam zowel

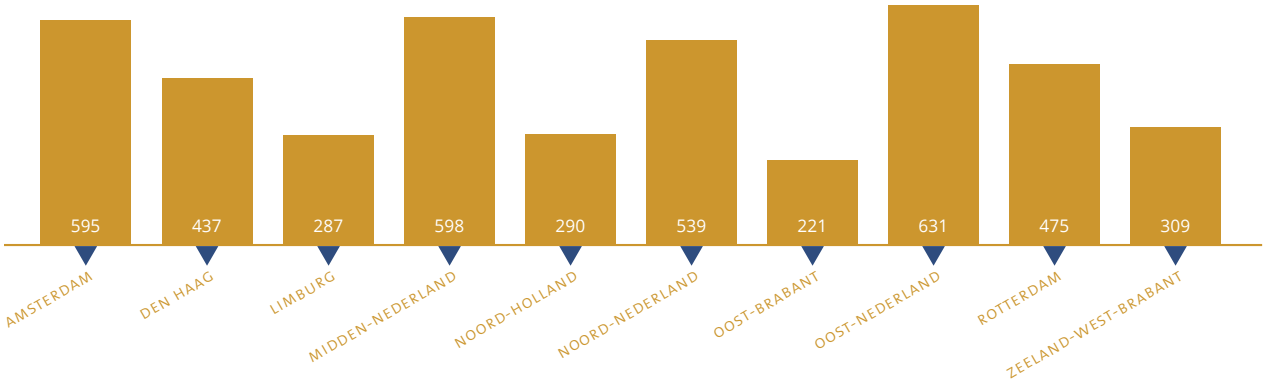
bij de politie als bij de ADV weliswaar bovengemiddeld veel incidenten en meldingen geregistreerd en bijvoorbeeld in de eenheid Oost-Brabant bij beide organisaties bovengemiddeld weinig. Maar in de eenheid Den Haag steeg het aantal politieregistraties boven het gemiddelde uit, terwijl het aantal ADV-meldingen onder het gemiddelde bleef. In Noord-Nederland was dat weer precies andersom. Deze onvoorspelbaarheid heeft er mede mee te maken dat de uitschieters, zoals Amsterdam en Rotterdam voor de politieregistraties en Amsterdam voor de ADV-meldingen, het gemiddelde sterk omhoog halen.

Als we de berekening naar het aantal inwoners achterwege laten en naar het totaal aantal registraties en meldingen per eenheid kijken, ontstaat een ander beeld. Figuur 9 en figuur 10 laten de verdeling van het totaal aantal registraties en meldingen per politie-eenheid zien.

Als we de absolute aantallen bekijken, valt op dat de grootste politie-eenheid Oost-Nederland en de vier randstedelijke eenheden (Rotterdam, Den Haag, Amsterdam en Midden-Nederland) de meeste incidenten registreerden in 2019. Oost-Brabant, Limburg en Zeeland-West-Brabant registreerden juist veel minder meldingen. De verschillen zijn groot: in Oost-Nederland, de eenheid met de meeste registraties, werden bijna drie keer zo veel incidenten geregistreerd als in Oost-Brabant, de eenheid met het kleinste aantal registraties.
Bij de ADV's zien we hetzelfde algemene patroon, al was de precieze volgorde in 2019 wel anders dan bij de politie en valt Noord-Nederland op als een van de eenheden met de meeste meldingen. ADV's in Oost-Nederland registreerden bij elkaar de meeste meldingen, in Limburg en Oost-Brabant kwamen ook bij ADV's juist relatief weinig meldingen binnen.

Figuur 9 Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid in 2019

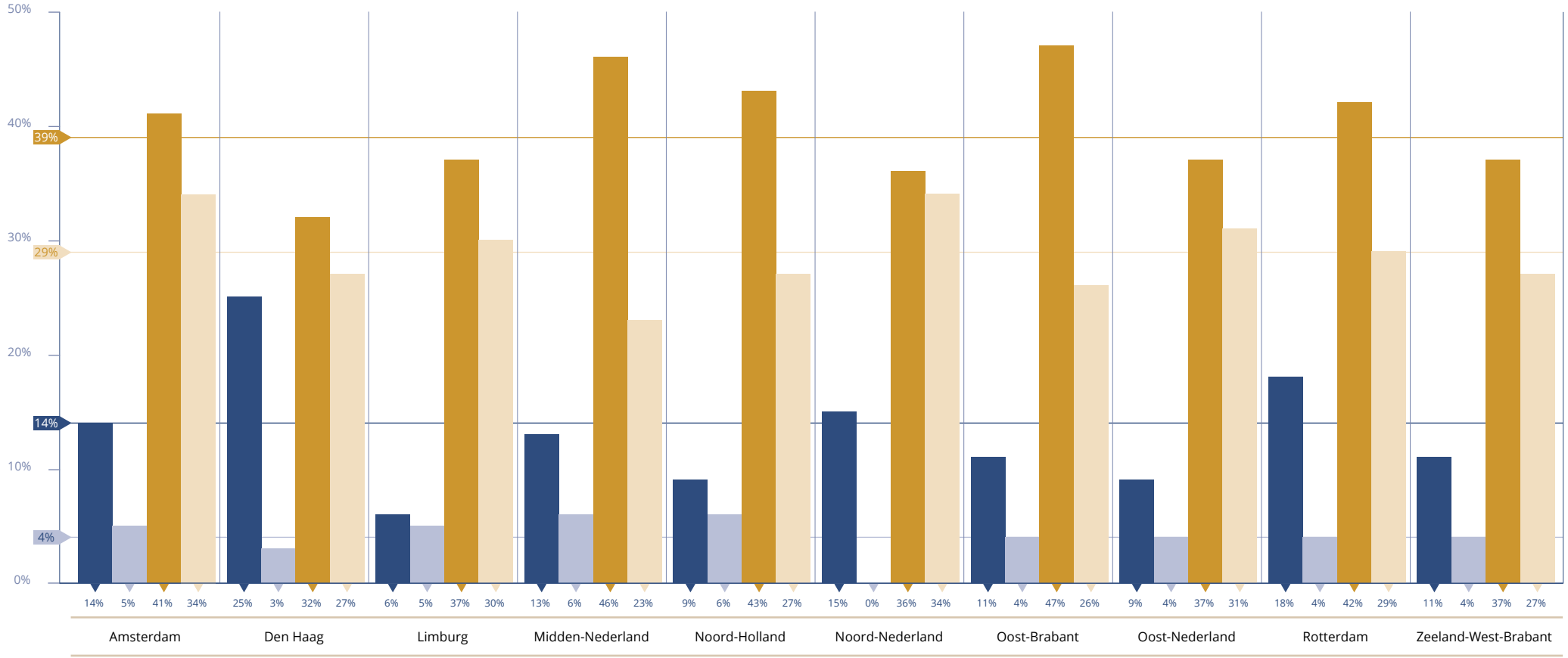

Figuur 10 ADV-meldingen per politie-eenheid in 2018-2019

7.3 Discriminatiegrond

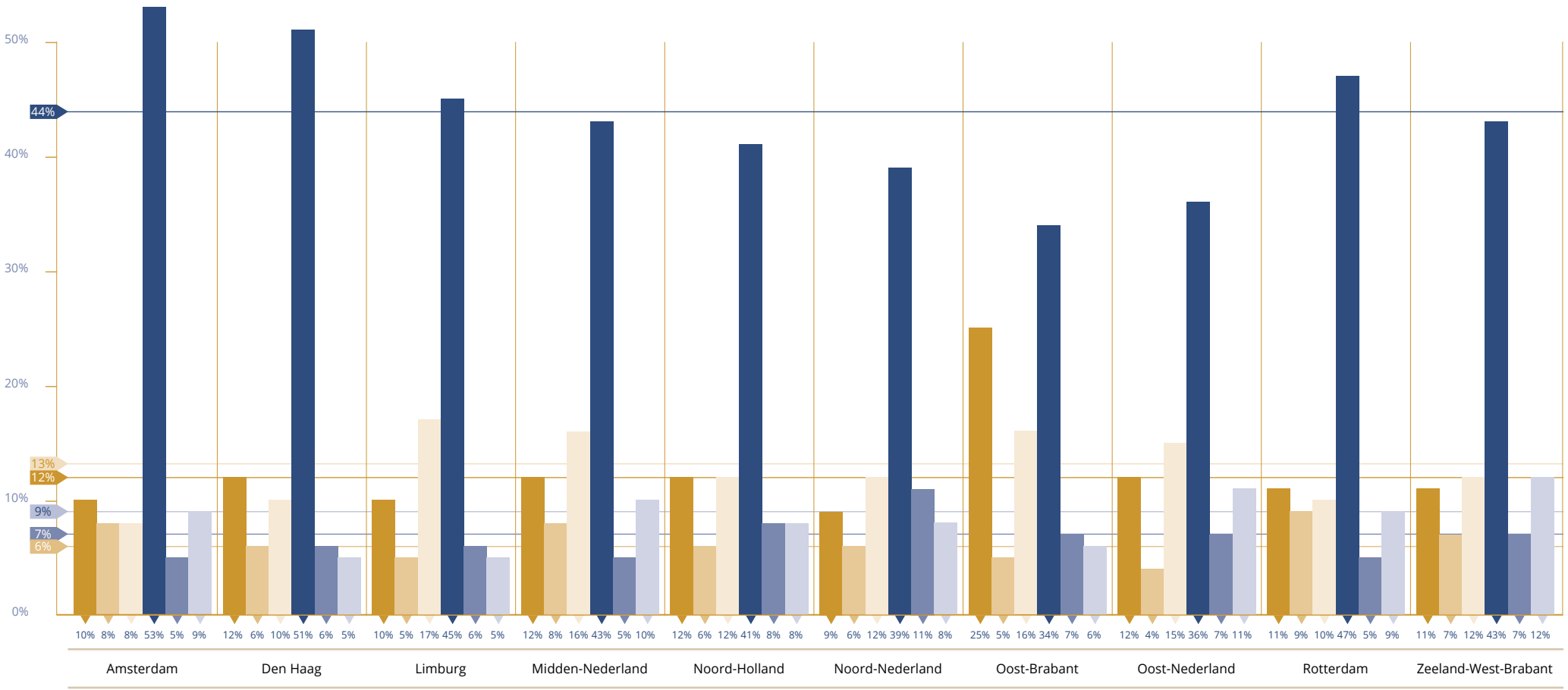
In figuur 11 en figuur 12 op de volgende pagina's zijn de verdelingen van de registraties en meldingen naar discriminatiegrond per eenheid weergegeven. We laten hierbij de 'grootste' gronden zien.
Bij de door de politie geregistreerde incidenten valt op dat de volgorde van de vier discriminatiegronden met de meeste incidenten, net als in voorgaande jaren, in alle eenheden dezelfde was: herkomst was de grootste categorie, gevolgd door seksuele gerichtheid, antisemitisme en godsdienst. Het aandeel van de grootste grond, herkomst, varieerde van 32 procent in Den Haag tot 47 procent in Oost-Brabant. Bij seksuele gerichtheid lagen de percentages tussen 23 procent in Midden-Nederland en 34 procent in Amsterdam en Noord-Nederland. Het aandeel van de discriminatiegrond antisemitisme per eenheid liep verhoudingsgewijs het meest uiteen: in Limburg ging het om 6 procent van de registraties, in Den Haag om 25 procent. Een gedeeltelijke verklaring zou kunnen zijn dat deze discriminatiegrond in de eenheden waar van oudsher de meeste incidenten tegen werknemers met een publieke taak zijn geregistreerd (zoals Den Haag en Rotterdam) vaker wordt vastgelegd, waaronder veel incidenten vallen waarbij politiemedewerkers voor 'Jood' worden uitgemaakt.

Bij de ADV-meldingen is er geen twijfel mogelijk dat herkomst in alle eenheden de discriminatiegrond met veruit de meeste meldingen was. In Amsterdam en Den Haag had zelfs meer dan de helft van de meldingen betrekking op deze grond. In Oost-Brabant ging weliswaar 'slechts' 34 procent van de meldingen over herkomst, maar het was alsnog met afstand de grootste grond. Bij de overige gronden zien we echter nogal wat verschillen in de volgorde. Zo ging in Oost-Brabant 25 procent van de meldingen over de grond geslacht, waar deze grond in andere eenheden goed was voor tussen de 9 en 12 procent van de meldingen. Dit heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met de meldingen over het aannamebeleid van de TU Eindhoven. Ook het aandeel van de grond handicap verschilde sterk tussen de eenheden: in Limburg, Midden-Nederland en Oost-Brabant had 16 tot 17 procent van de meldingen betrekking op handicap, in Amsterdam slechts 8 procent van het totaal, bij een landelijk gemiddelde van 13 procent. Als we alle vijf gronden in acht nemen, leek de verdeling in Noord-Holland en Zeeland-West-Brabant het meest op het landelijk gemiddelde.

Figuur 11 Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid naar discriminatiegrond in 2019

De landelijke percentages staan aangegeven in de gekleurde pijlen links.

Figuur 12 ADV-meldingen per politie-eenheid naar discriminatiegrond in 2019[22]

De landelijke percentages staan aangegeven in de gekleurde pijlen links.

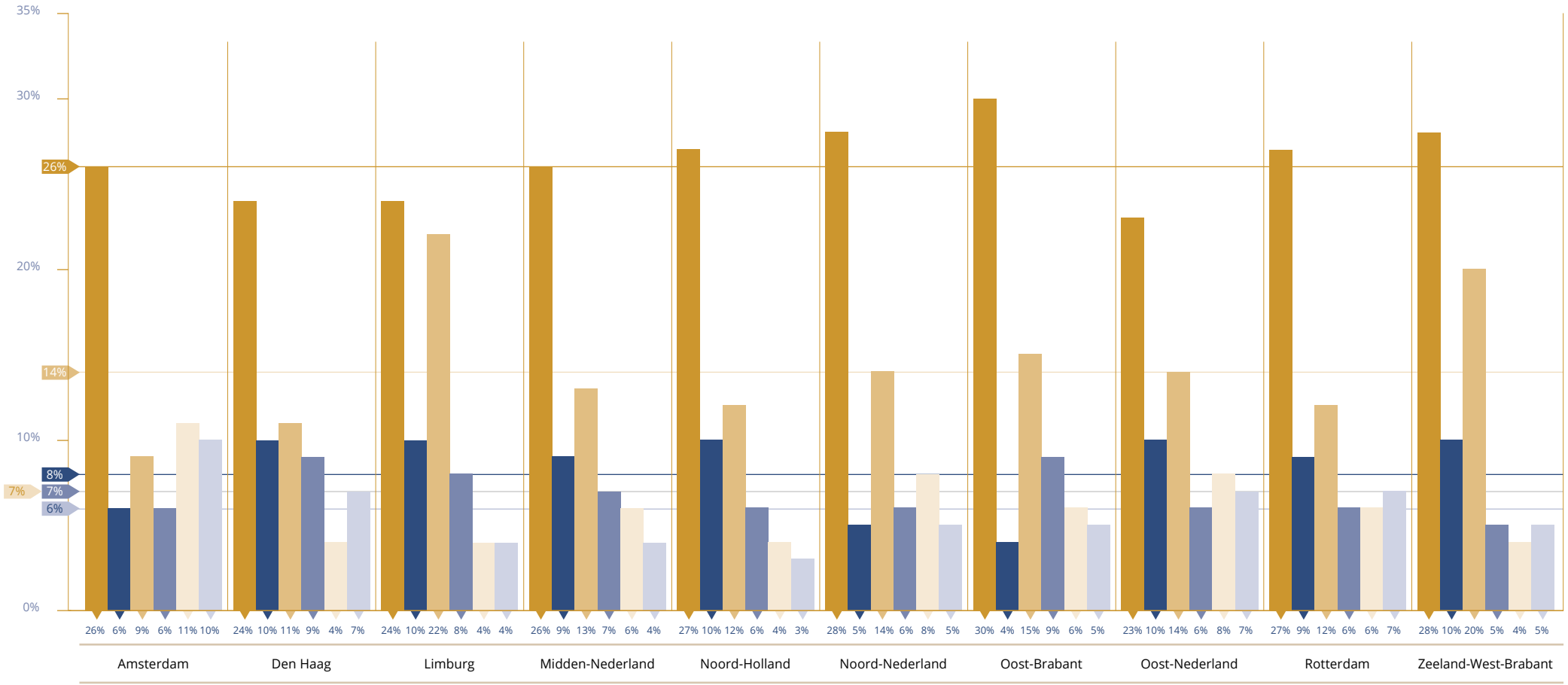
- Geslacht
- Godsdienst
- Handicap/chronische ziekte
- Herkomst
- Leeftijd
- Seksuele gerichtheid

7.4 Discriminatiewijze

Met uitzondering van de eenheid Limburg (47 procent) betrof in alle eenheden meer dan de helft van de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten een uitlating. In Den Haag ging het zelfs om 71 procent van de incidenten, in Noord-Nederland om 67 procent. Het aandeel geweldsincidenten was redelijk evenwichtig verdeeld over de verschillende eenheden: Den Haag had een relatief laag aandeel geweldsincidenten met 9 procent, Midden-Nederland en Rotterdam lieten een relatief hoog percentage zien met 15 procent, de overige eenheden zaten daar tussenin. Opvallend zijn de grote verschillen in het aantal geregistreerde bedreigingen: het aandeel varieerde van 4 procent in Noord-Nederland tot 17 procent in de eenheid Amsterdam.
De verdeling van ADV-meldingen naar discriminatiewijze per eenheid was in grote lijnen constant: in alle eenheden was omstreden behandeling goed voor meer dan de helft van alle meldingen, gevolgd door vijandige bejegening.
De daadwerkelijke percentages liepen echter sterk uiteen: van de ADV-meldingen in Oost-Brabant ging 76 procent over omstreden behandeling en 24 procent over vijandige bejegening, in Amsterdam had 53 procent van de meldingen betrekking op omstreden behandeling en 46 procent op vijandige bejegening. In Amsterdam kwamen ook bovengemiddeld veel meldingen van bedreigingen binnen (9 procent), in Den Haag juist bijzonder weinig (2 procent). Voor de rest beperkten de variaties tussen de eenheden zich grotendeels tot de verdeling tussen de categorieën omstreden behandeling en vijandige bejegening.

7.5 Maatschappelijk terrein

Figuur 13 laat de verdeling van de ADV-meldingen naar maatschappelijk terrein per eenheid zien. De arbeidsmarkt was in alle eenheden de grootste categorie, waarbij minimaal 23 procent (Oost-Nederland) en maximaal 30 procent (Oost-Brabant) van alle meldingen zich op dit terrein afspeelde.
Het terrein collectieve voorzieningen springt het meest in het oog: terwijl landelijk gezien 14 procent van alle meldingen betrekking had op dit terrein, was dit in Limburg met 22 procent bijna de grootste categorie. Ook in Zeeland-West-Brabant ging met 20 procent een uitzonderlijk groot aandeel van de meldingen over dit terrein. In paragraaf 6.3 hebben we gezien dat in deze eenheden de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte bovengemiddeld vaak naar voren kwam, wat ook wijst op een afwijkend meldingenpatroon. Wat de oorzaak is van deze verschillen, is echter niet bekend.
Verder valt op dat in de eenheid Amsterdam bovengemiddeld veel meldingen over de openbare ruimte en over de publieke/politieke opinie bij de ADV binnenkwamen, terwijl dit in Noord-Holland amper het geval was. Meldingen met betrekking tot het terrein onderwijs waren het meest evenwichtig verdeeld over de verschillende eenheden, waarbij tussen de 5 en 9 procent van de meldingen betrekking had op dit terrein.

Figuur 13 ADV-meldingen per politie-eenheid naar maatschappelijk terrein 2019

De landelijke percentages staan aangegeven in de gekleurde pijlen links.

- Arbeidsmarkt
- Buurt/wijk
- Collectieve voorzieningen
- Onderwijs
- Openbare ruimte
- Publieke/politieke opinie

7.6 In het kort

▶ In verhouding tot het aantal inwoners werden in Amsterdam (0,66), Rotterdam (0,46) en Den Haag (0,36) door de politie de meeste incidenten geregistreerd. In deze drie eenheden werden in het verleden relatief veel discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak geregistreerd. In de eenheden Oost-Brabant (0,2), Oost-Nederland (0,26) en Zeeland-West-Brabant registreerde de politie de minste meldingen per 1.000 inwoners.

▶ In de eenheid Amsterdam werden de meeste ADV-meldingen per inwoner ontvangen (0,56), gevolgd door Noord-Nederland (0,31) en Midden-Nederland (0,3). ADV's in Oost-Brabant (0,15), Noord-Holland (0,19) en Oost-Nederland (0,2) ontvingen juist relatief weinig meldingen per 1.000 inwoners.

▶ In absolute aantallen registreerde de politie in de eenheid Oost-Nederland (845) en de vier Randstedelijke eenheden de meeste incidenten. Oost-Nederland is de eenheid met veruit de meeste inwoners. In de eenheden Oost-Brabant, Limburg en Zeeland-West-Brabant registreerde de politie ook absoluut gezien relatief weinig meldingen.

▶ Ook bij de ADV's was Oost-Nederland de eenheid waar in absolute aantallen de meeste meldingen werden geteld, gevolgd door Midden-Nederland, Amsterdam en Noord-Nederland. In Limburg en Oost-Brabant kwamen bij ADV's juist relatief weinig meldingen binnen.

8.1 Inleiding

Dit rapport is de vijfde editie van de multi-agencyrapportage over geregistreerde incidenten van discriminatie in Nederland waarin de gegevens van politie, antidiscriminatie-voorzieningen, het College voor de Rechten van de Mens, MiND en overige meldpunten in samenhang worden gepresenteerd. Het eerste rapport in deze serie verscheen in 2016. Sindsdien is er jaarlijks op deze manier gerapporteerd. De opzet en de wijze van rapporteren is in die jaren grotendeels ongewijzigd gebleven.

In dit hoofdstuk gaan we op hoofdlijnen in op enkele ontwikkelingen in de discriminatiecijfers in de afgelopen vijf jaar. Dat doen we op twee manieren.

- Voor de ontwikkelingen in de politieregistraties presenteren we een overkoepelende beschouwing van de meest belangrijke conclusies en trends die in deze en alle voorgaande rapportages naar voren kwamen. De politie heeft haar manier van identificeren en duiden van discriminatie-incidenten in de afgelopen jaren op enkele punten aangepast, waardoor een exact cijfermatig overzicht over de hele periode zonder uitgebreide technische toelichting tot misleidende conclusies kan leiden.
- Voor de ADV-meldingen presenteren we een overzicht van de aantallen meldingen, verdelingen en verschuivingen waar sinds 2016 over is gerapporteerd. De manier waarop ADV's meldingen registreren en categoriseren, is in deze periode constant gebleven.

8.2 Ontwikkelingen in de politieregistraties

8.2.1 Wat zijn de overkoepelende trends?

Als we de belangrijkste conclusies uit de rapporten van de afgelopen vijf jaar naast elkaar leggen, zijn er vooral veel constante factoren die opvallen in de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten. Zo is de verdeling van de incidenten over de verschillende discriminatiegronden in grote lijnen hetzelfde gebleven: herkomst is steevast de grond die bovenaan staat, waarbij veel incidenten van discriminatie op grond van een zwarte of donkere huidskleur worden geregistreerd; seksuele gerichtheid is steeds de tweede grond in de registraties; en antisemitisme is de derde grootste categorie. Verder is er continuïteit in de geregistreerde discriminatiewijzen. Zo registreert de politie vooral veel discriminerende uitlatingen, en ook de overige registraties, bijvoorbeeld van geweld, ontlenen hun discriminerend karakter vaak aan een uitlating die in de context van het incident wordt gedaan.

De meest opvallende verandering door de jaren heen is een daling van het aantal geregistreerde voorvallen op de openbare weg. Waar dit in de eerste jaren van deze rapportage duidelijk de categorie met de meeste geregistreerde incidenten was, werden in de afgelopen jaren juist meer incidenten in de directe woonomgeving geregistreerd. In 2019 is besloten de locatie bij de screening van registraties buiten beschouwing te laten. Het is dus niet te zeggen of er in de verdeling van locaties verdere veranderingen zijn opgetreden. Als we naar de verschillende politie-eenheden kijken, valt op dat de grote (rand)stedelijke eenheden zoals Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Midden-Nederland per inwoner meestal de

meeste incidenten registreren. Toch zijn er ook vaak grote veranderingen in het totaal aantal geregistreerde incidenten per eenheid, zonder dat een duidelijk patroon waar te nemen is. Het feit dat deze veranderingen op eenheidsniveau bestaan naast de overkoepelende continuïteit op landelijk niveau, is opvallend.

8.2.2 Ontwikkelingen per jaar

Naast de overkoepelende stabiele lijn in de registraties waren er elk jaar ook bijzondere ontwikkelingen in de politieregistraties te herkennen die we in de rapportages kunnen teruglezen. Soms waren deze ontwikkelingen gerelateerd aan maatschappelijke gebeurtenissen en daarmee ook duidelijk te verklaren. Soms was er geen verklaring voor een verandering in de cijfers voorhanden, of was de ontwikkeling juist een vermoedelijk gevolg van een aanpassing in de registratiewijze. Hieronder bespreken we de opvallende ontwikkelingen per jaar.

In het rapport over 2015 was de meest opvallende constatering een sterke toename van het aantal registraties van discriminatie van moslims vanwege hun geloof.[23] Deze toename werd toen in verband gebracht met enkele (inter)nationale ontwikkelingen die van invloed waren op de situatie van moslims in Nederland: de opkomst van Islamitische Staat, terroristische aanslagen in onder andere Parijs en de toestroom van vluchtelingen met een islamitische achtergrond. Negatieve beeldvorming in politiek en media rondom deze gebeurtenissen speelde mogelijk een rol in de stijging van het aantal geregistreerde incidenten. In hetzelfde jaar werd ook een toename in het aantal registraties van seksuele gerichtheid geconstateerd, wat voor een deel verklaard werd door de inzet van het politienetwerk Roze in Blauw. Een stijging in het aantal geregistreerde incidenten van antisemitisme kon niet direct verklaard worden.

Uit het rapport over 2016 kwam juist weer een daling van het aantal geregistreerde incidenten van moslimdiscriminatie naar voren, ondanks een continuering van veel van de discussies en gebeurtenissen omtrent het islamitische geloof in dat jaar. Ook het aantal registraties van antisemitisme nam in dat jaar weer af. In 2016 vond in Turkije een mislukte couppoging plaats die ook in Nederland tot spanningen tussen Nederlanders met een Turkse achtergrond leidden. Bij ADV's leidde dit tot veel meldingen, maar in de politie-registraties werden de incidenten die hieruit voortvloeiden niet als discriminatie gecategoriseerd. Er was een sterke daling van het aantal registraties bij de politie, met name in sommige eenheden (Noord-Nederland, Zeeland-West-Brabant), zonder een voor de hand liggende verklaring. Wel nam in dat jaar het aantal geregistreerde incidenten van discriminatie tegen werknemers met een publieke taak sterk toe.

In het rapport over 2017 sprongen twee ontwikkelingen eruit in de cijfers met betrekking tot de locatie en de wijze van discriminatie. Zo werden er veel minder incidenten geregistreerd die zich op de openbare weg afspeelden. Dit was vooral terug te leiden tot een afname van registraties in de eenheden Amsterdam, Midden-Nederland en Oost-Nederland, overigens zonder een duidelijke aanleiding of verandering in de registratiepraktijk. Daarnaast steeg het aantal geregistreerde incidenten van geweld en bedreigingen. Deze stijging was vooral opvallend omdat het totaal aantal meldingen bleef dalen. De geregistreerde geweldsincidenten hadden betrekking op diverse discriminatiegronden en

werden niet gekoppeld aan specifieke maatschappelijke ontwikkelingen of gebeurtenissen.

Het rapport over 2018 schetste vooral een stabiel beeld over de registraties van discriminatie bij de politie. De verdeling over de discriminatiegronden bleek vergelijkbaar met het voorgaande jaar, met herkomst als grootste grond, gevolgd door seksuele gerichtheid en antisemitisme, net als de discriminatiewijze (veel uitlatingen) en de locatie. Ondanks dit stabiele beeld op landelijk niveau, waren er juist wel grote verschuivingen in de aantallen registraties tussen de politie-eenheden. Zo waren er eenheden (Amsterdam, Rotterdam en Limburg) die veel meer incidenten registreerden dan een jaar eerder, en eenheden (Den Haag, Oost-Nederland, Oost-Brabant) die juist veel minder incidenten registreerden. Deze regionale verschuivingen hadden dus weinig effect op de overkoepelende verdeling van de registraties over de verschillende categorieën.

Onderhavig rapport over de registraties in 2019 is het eerste rapport in de serie van vijf waarin niet apart over incidenten van discriminatie van werknemers met een publieke taak wordt gerapporteerd. Hierdoor zijn de conclusies uit dit rapport moeilijk in de bredere lijn van de overige rapporten te plaatsen. Het is wel voor het eerst dat er een toename in het totaal aantal registraties wordt geconstateerd. Die toename is bovendien terug te zien in alle discriminatiegronden en bijna alle discriminatiewijzen. Er zijn geen maatschappelijke ontwikkelingen die erop duiden dat discriminatie als fenomeen in omvang is toegenomen. Of de stijging in het aantal registraties duidt op veranderingen in het bewustzijn en de meldingsbereidheid bij burgers, is niet te zeggen.

8.3 Ontwikkelingen in de ADV-meldingen

De werkwijze en manier van registreren van meldingen van ADV's is de afgelopen vijf jaar weinig veranderd. Hierdoor zijn de meldingscijfers door de jaren heen goed te vergelijken en kunnen we ook een aantal trends waarnemen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat deze trends meer zeggen over de meldingsbereidheid dan over de omvang van het fenomeen discriminatie. Hieronder gaan we in op de ontwikkelingen in het totaal van de ADV-meldingen en de verdeling over discriminatiegronden, discriminatiewijzen en maatschappelijk terrein.

8.3.2 Totaal aantal meldingen 2015-2019

Figuur 14 laat de ontwikkeling van het totaal aantal discriminatiemeldingen bij ADV's sinds 2015 zien. Hierin zijn duidelijke schommelingen te zien, waarbij in 2016 de meeste meldingen bij ADV's binnenkwamen (4.761) en in 2018 de minste (4.320). Het gemiddeld aantal meldingen per jaar is 4.543, ongeveer het niveau van 2015.
Het aantal ADV-meldingen wordt onder andere beïnvloed door incidenten en ontwikkelingen die binnen korte tijd voor veel meldingen zorgen (zogenaamde 'bulk-meldingen'), die de meldingsbereidheid van specifieke groepen tijdelijk verhogen, of door gerichte activiteiten, oproepen of campagnes van registrerende instanties. Dit soort incidenten en ontwikkelingen lijken de schommelingen in het totaal aantal meldingen voor een aanzienlijk deel te kunnen verklaren.

▶ Zo waren er in 2015 geen specifieke bulk-meldingen, maar was er wel een duidelijke stijging in het aantal meldingen van moslimdiscriminatie, mogelijk als gevolg van grotere maatschappelijke aandacht voor dit fenomeen, onder andere in de context van vluchtelingen en terroristische aanslagen.

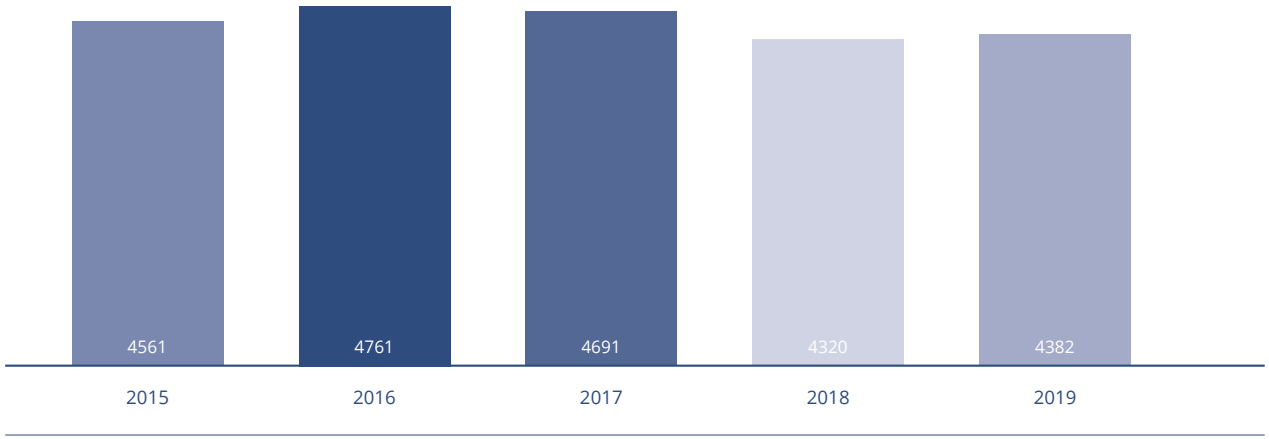
▶ In 2016, het jaar met het grootste aantal meldingen, waren er verschillende ontwikkelingen die de meldingsbereidheid opkrikten: ADV's namen veel meldingen in behandeling over berichten, opmerkingen en filmpjes over Sylvana Simons op sociale media, uitingen van de oprichter van de Vrije Democratische Partij (VDP), Burhan Gökalp, leidden tot een hausse aan meldingen, net als een in Amsterdam verspreide anti-homoflyer. Tot slot klopten in dat jaar veel Nederlanders met een Turkse achtergrond aan bij ADV's, als gevolg van spanningen in de Turks-Nederlandse gemeenschap na de mislukte staatsgreep in Turkije.

▶ In 2017 zorgde het gebruik van de naam holi (een hindoeïstisch feest) voor twee dance-events voor 352 meldingen bij de ADV in Amsterdam. Ook kwamen in dat jaar meer meldingen dan gewoonlijk binnen op de grond handicap, wat vermoedelijk een gevolg was van de ratificatie van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap.

▶ In 2018 waren er geen bulk-meldingen. Dit verklaart dan ook voor een deel het relatief lage aantal meldingen in dat jaar. Wel was er in dat jaar een opvallende stijging in het aantal meldingen op het terrein van huisvesting waar te nemen, waarschijnlijk als gevolg van de maatschappelijke discussie over dat onderwerp.

▶ In 2019 waren er drie incidenten die voor extra meldingen zorgden: de Nashville-verklaring, het aannamebeleid van de TU Eindhoven en het plan om kunstmatige inseminatie met donorzaad niet meer te vergoeden voor lesbische en alleenstaande vrouwen zonder medische indicatie.

Terwijl deze ontwikkelingen en gebeurtenissen duidelijk van invloed zijn op het totaal aantal meldingen bij ADV's, was in de afgelopen vijf jaar maximaal 10 procent van alle meldingen gerelateerd aan deze bulk-meldingen. Dat is ongeveer gelijk aan de mate van variatie in het totaal aantal meldingen. Er lijkt dan ook een redelijk stabiel basisniveau aan meldingen te bestaan, dat niet direct wordt beïnvloed door incidenten of discussies in de samenleving.

Figuur 14 Discriminatiemeldingen bij ADV's in 2015-2019

8.3.3 Discriminatiegrond, discriminatiewijze en terrein

Hieronder gaan we verder in op de verdeling van de ADV-meldingen over de verschillende registratiecategorieën, te weten de discriminatiegrond, discriminatiewijze en het maatschappelijk terrein waarop de ervaringen plaatsvonden. Uiteraard is ook deze verdeling elk jaar mede beïnvloed door de hierboven besproken bulk-meldingen. Niet alleen leiden deze meldingen bijvoorbeeld tot een uitschieter in één bepaalde discriminatiegrond (bijvoorbeeld godsdienst in 2017), maar zij beïnvloeden ook alle andere categorieën, aangezien we hier over verhoudingen rapporteren. Deze uitschieters en vertekeningen zijn echter niet de focus van onderstaande analyse. We kijken juist naar ontwikkelingen die de eenmalige gebeurtenissen overstijgen.

Figuur 15 laat de verdeling van de ADV-meldingen van de afgelopen vijf jaar over de verschillende discriminatiegronden zien. Op grote lijnen is er sprake van een stabiele verdeling door de jaren heen. Het is duidelijk te zien dat herkomst steevast de grootste categorie is, met uitzondering van 2017 (als gevolg van een bulk-melding op grond van godsdienst), altijd goed voor meer dan 40 procent van de meldingen. Leeftijd, geslacht en handicap volgen in wisselende volgorde met percentages die rond de 10 procent schommelen. Daarachter komt godsdienst met 6 tot 7 procent, met enkele uitschieters. Over discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, antisemitisme en nationaliteit komen, bulk-meldingen uitgezonderd, verhoudingsgewijs weinig meldingen binnen bij ADV's.

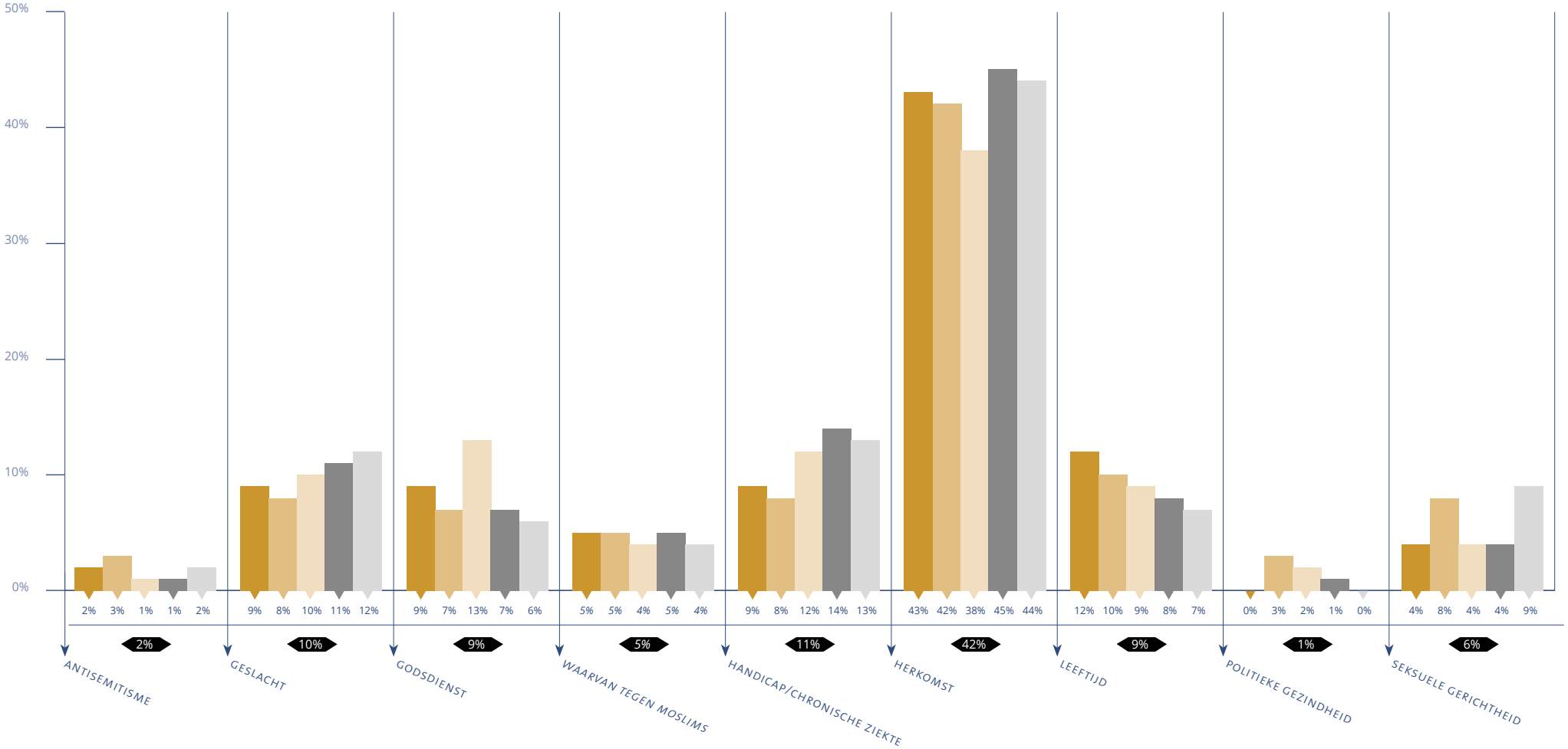
De grafiek laat ook een aantal verschuivingen zien die los lijken te staan van incidentele uitschieters. Daarbij gaat het met name over de middencategorieën leeftijd, geslacht en handicap. Zo is bij het aandeel meldingen op grond van leeftijd een gestage afname te zien, van 12 procent in 2015 naar 7 procent in 2019. In absolute aantallen gaat het bijna om een halvering van het aantal meldingen van 564 naar 292. Bij handicap zien we een geleidelijke toename van 9 procent in 2015 naar 13 procent in 2019, van 393 naar 552 meldingen. Een soortgelijke stijging zien we bij de grond geslacht, van 9 procent in 2015 (388 meldingen) naar 12 procent in 2019 (515 meldingen), weliswaar enigszins beïnvloed door de 56 meldingen over de TU Eindhoven in 2019.

Deze ontwikkelingen zijn voor een deel in lijn met eerdere constateringen in de jaarlijkse rapportages. Zo hebben we eerder op de grond handicap een toenemende meldingsbereidheid waargenomen, waarschijnlijk mede als gevolg van bewustwording omtrent het VN-verdrag handicap en uitbreidingen van de gelijkebehandelingswetgeving in het kader van de implementatie van dat verdrag, en daarnaast eventueel als gevolg van de decentralisatie van de Wmo. Bij discriminatie op grond van geslacht was er de laatste jaren sprake van toenemende aandacht voor discriminatie in de context van zwangerschap, wat ook de meldingsbereidheid beïnvloed kan hebben. De daling van het aantal meldingen op grond van leeftijd is moeilijker te duiden. We weten dan ook niet of het hier enkel om een daling van de meldingsbereidheid gaat, of om een daadwerkelijke afname van het aantal discriminatie-ervaringen, bijvoorbeeld als gevolg van een gunstigere economische context in de rapportageperiode.

ONDERZOEK

SCP: ERVAREN DISCRIMINATIE

Volgens het SCP-rapport *Ervaren discriminatie in Nederland II* is de mate van ervaren discriminatie in zijn algemeenheid tussen 2013 en 2018 ongeveer gelijk gebleven. Wel constateert het SCP een stijging van de mate van ervaren discriminatie in het onderwijs. Er is ook sprake van een lichte stijging van het aantal mensen dat op het werk te maken heeft gehad met discriminatie of daar twijfels over heeft. Bij het zoeken naar werk ervaren ouderen en mensen met een migratieachtergrond in 2018 juist minder discriminatie dan vijf jaar eerder. Dit kan te maken hebben met de verbeterde conjunctuur. De ervaren discriminatie op grond van geslacht en op grond van beperking is toegenomen, wat mogelijk verband houdt met bewustwording als gevolg van de #metoo-beweging en de ratificatie van het VN-verdrag handicap.

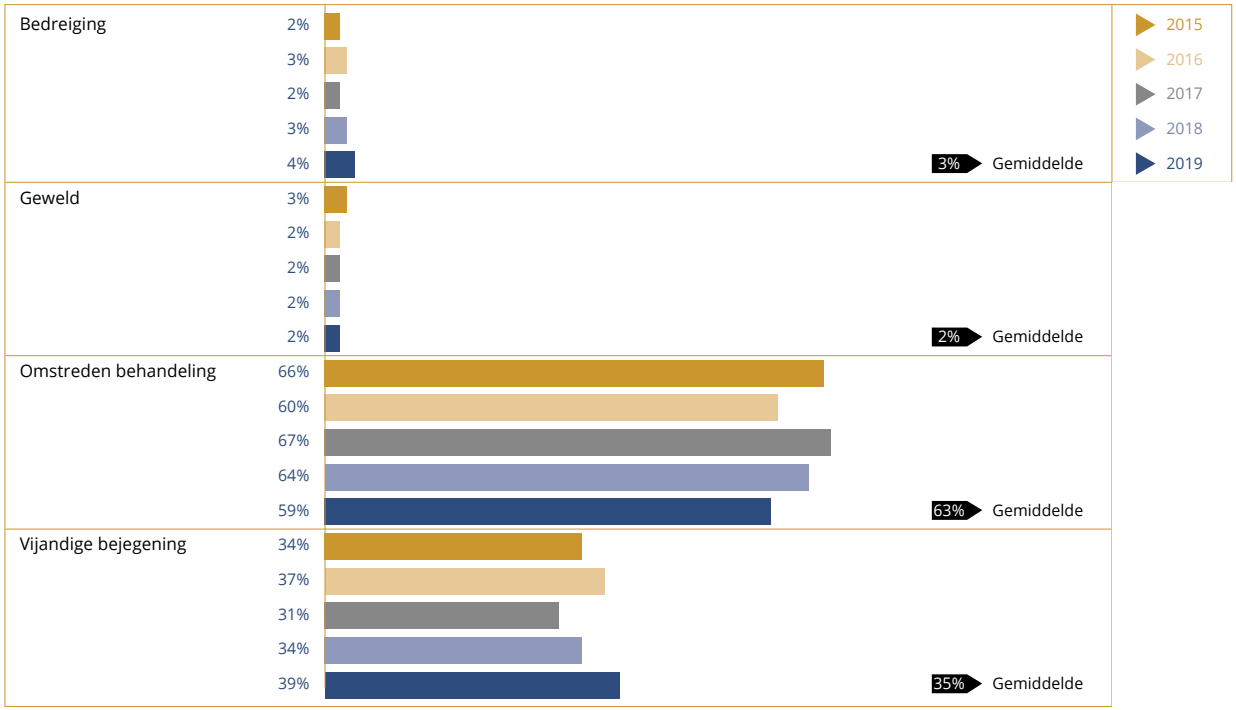
Figuur 15 ADV-meldingen naar discriminatiegrond in 2015-2019[24]

De cijfers in de zwarte vakjes tonen het gemiddelde percentage.

Figuur 16 laat de verdeling van de ADV-meldingen over de verschillende discriminatiewijzen zien. Net als bij de discriminatiegronden is de algemene verdeling stabiel: omstreden behandeling is de discriminatiewijze die veruit het vaakst bij ADV's gemeld wordt, verder gaat meestal ruim een derde van de meldingen over vijandige bejegening. Geweld en bedreiging worden veel minder vaak bij ADV's gemeld. De eerder beschreven bulk-meldingen zijn minder makkelijk terug te zien in de categorieën dan bij de discriminatiegrond, maar zijn desondanks van invloed op de verdeling: zo waren de incidenten in 2016 (omtrent Sylvana Simons, anti-homoflyers en Turkse spanningen) vooral gerelateerd aan vijandige bejegening, in 2017 (holi-dancefeest) vooral aan omstreden behandeling.

Ook in deze cijfers kunnen we enkele ontwikkelingen over de afgelopen vijf jaar waarnemen, met name als we naar de absolute aantallen in plaats van de verhoudingen kijken. Het aantal meldingen van omstreden behandeling neemt, ondanks een piek in 2017, gestaag af: van 3033 meldingen in 2015 naar 2582 meldingen in 2019. Bij vijandige bejegening is sprake van een lichte toename, alhoewel niet in dezelfde orde van grootte: in 2015 waren er 1556 meldingen van deze discriminatiewijze, in 2019 ging het om 1689. Opvallend is verder de grote schommeling, met een stijgende trend, in het aantal meldingen van bedreiging: in deze categorie kwamen in 2015 nog 96 meldingen binnen, in 2018 128 en in 2019 met 191 meldingen bijna twee keer zoveel als vijf jaar geleden. Het aantal meldingen van geweld leek eerst af te nemen, maar is inmiddels weer op hetzelfde niveau als in 2015.

Het is moeilijk om deze veranderingen in verband te brengen met verschuivingen in de meldingsbereidheid of andere

Figuur 16 ADV-meldingen naar wijze van discriminatie in 2015-2019[25]

ontwikkelingen. Er zijn geen aanwijzingen dat mensen meer belang zijn gaan hechten aan het melden van de ene vorm van discriminatie ten opzichte van de andere, of dat er meer bewustzijn is ontstaan op een bepaald gebied. Bovendien zijn de verschuivingen niet heel groot. Het ligt dan ook meer voor de hand om de verschuivingen in de discriminatiewijzen te zien als afgeleide van verschuivingen in het bewustzijn van discriminatie op de verschillende gronden of terreinen: zo kan bijvoorbeeld een verhoogde meldingsbereidheid op het

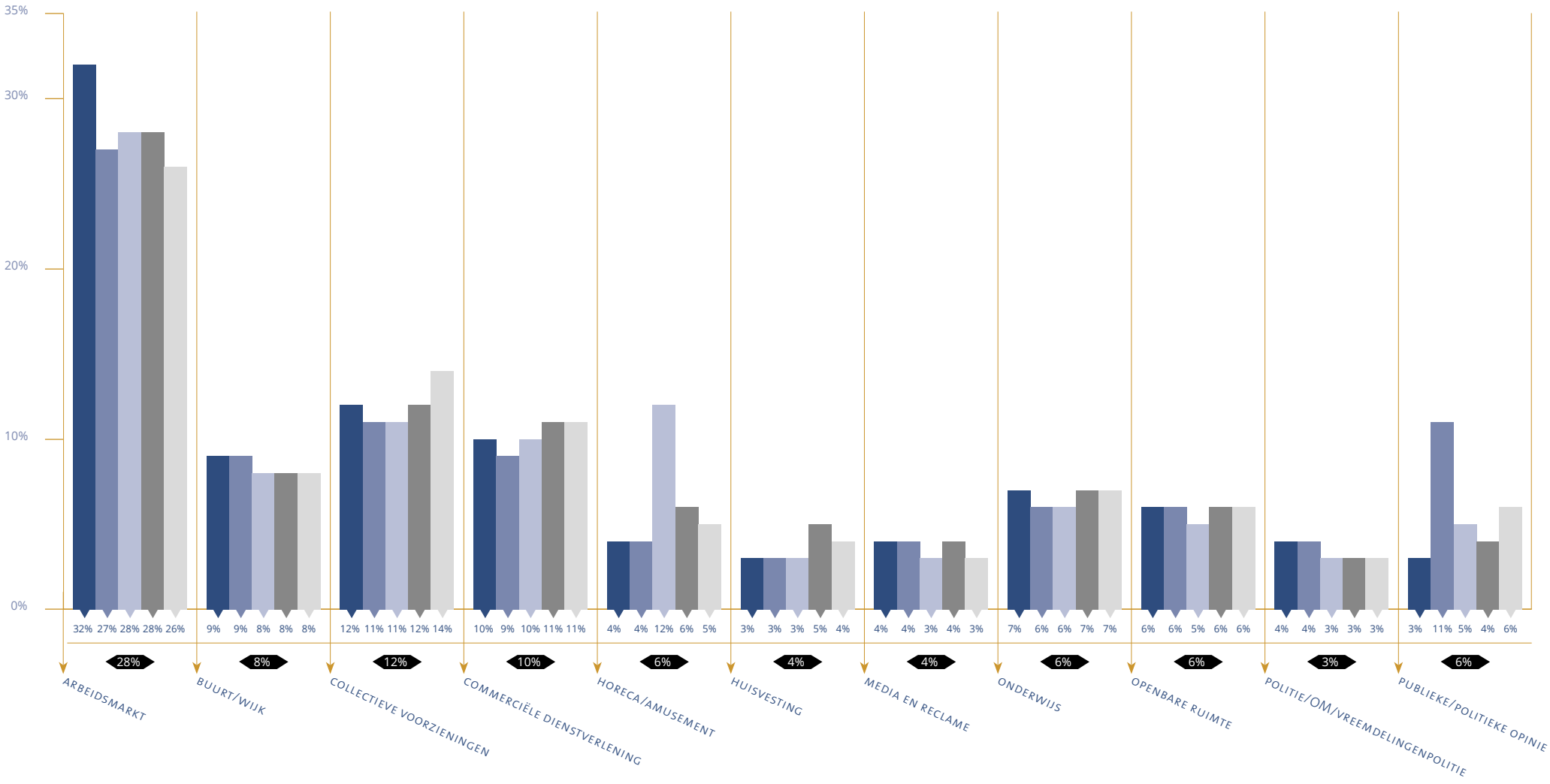
gebied van arbeidsmarktdiscriminatie in een bepaald jaar leiden tot een hoger aandeel omstreden behandeling in de meldingen, omdat deze wijze van discriminatie op het terrein van arbeidsmarkt vaak voorkomt.

In figuur 17 laten we de verdeling van de ADV-meldingen over de verschillende maatschappelijke terreinen zien. In dit overzicht zijn de uitschieters weer duidelijk zichtbaar: de publieke opinie in 2016 en 2019 als gevolg van politieke flyers en Nashville, de horeca in 2017 als gevolg van de 'holi'-evenementen. Los van deze uitschieters is de verdeling, net als in de andere overzichten, overwegend constant: de arbeidsmarkt is elk jaar de grootste categorie, minimaal twee keer zo groot als andere terreinen. Collectieve voorzieningen en commerciële dienstverlening zijn allebei goed voor ruim 10 procent van de meldingen, gevolgd door de buurt of wijk met 8 tot 9 procent. De kleinere categorieën fluctueren in het aantal meldingen, maar komen zelden uit op meer dan 7 procent van het totaal.

Een opvallende ontwikkeling in de afgelopen vijf jaar is de relatieve en absolute afname van het aantal meldingen van arbeidsmarktdiscriminatie: in 2015 gingen nog 1437 meldingen over dit terrein (32 procent), in 2019 was dit gedaald naar 1140 (26 procent). De verbeterende conjunctuur in de rapportageperiode en de resulterende krapte op de arbeidsmarkt hebben hier mogelijk aan bijgedragen. Als de vraag naar werknemers groot is, is er minder ruimte voor werkgevers om bij de selectie van nieuwe werknemers bewust of onbewust te discrimineren.[26]
Er zijn ook geen aanwijzingen dat de aandacht voor arbeidsmarktdiscriminatie, en daarmee het bewustzijn ervan, in de afgelopen jaren is afgenomen.

Verder is het aantal meldingen op het terrein van huisvesting, ondanks een kleine daling in het afgelopen jaar, over de vijf jaar bezien toegenomen in zowel absolute als relatieve zin: van 142 in 2015 naar 217 in 2018 en 196 in 2019. De laatste twee jaar was er duidelijk meer publieke aandacht voor discriminatie op het terrein van huisvesting, in combinatie met een grotere vraag naar huisvesting dan het bestaande aanbod, wat ongetwijfeld van invloed is geweest op de meldingsbereidheid. Het is te bezien of het huidige niveau in het aantal meldingen in de komende jaren stabiel blijft.

In de andere categorieën zijn er kleine verschuivingen waar te nemen, maar het is de vraag of dit structurele veranderingen in het niveau van de meldingen zijn. Zo komen er, ook los van het ene incident uit 2017, in de afgelopen twee jaar iets meer meldingen binnen op het terrein van horeca dan eerder. Het aantal meldingen in de buurt of wijk en het aantal meldingen op het terrein van politie, OM of vreemdelingenpolitie is de afgelopen drie jaar juist lager dan in de jaren ervoor. Het aantal meldingen op het terrein van publieke of politieke opinie schommelt sterk, met een licht stijgende trend. Hierbij is de aantekening van belang dat het in al deze gevallen om nogal lage aantallen gaat, waardoor een kleine verandering al snel opvallend lijkt. De grotere categorieën zoals collectieve voorzieningen en commerciële dienstverlening blijven stabiel in omvang.

Figuur 17 ADV-meldingen naar maatschappelijk terrein in 2015-2019[27]

De cijfers in de zwarte vakjes tonen het gemiddelde percentage.

8.3.4 Overkoepelend beeld ADV-meldingen

ADV's hebben de afgelopen vijf jaar in totaal 22.715 meldingen ontvangen en behandeld. Uit bovenstaande analyse blijkt dat deze meldingen over het algemeen een stabiel patroon volgen, als we kijken naar de categorisering in discriminatiegrond, discriminatiewijze en maatschappelijk terrein. Eenmalige gebeurtenissen en ontwikkelingen kunnen tot extra meldingen op een bepaald onderwerp leiden, maar aan de basis verandert er weinig. Wel zijn er genuanceerde veranderingen in het soort ervaringen dat gemeld wordt waar te nemen. Discriminatiegronden zoals geslacht en handicap komen vaker terug in de meldingen, leeftijdsdiscriminatie wordt juist minder vaak gemeld. De arbeidsmarkt is het terrein waarover veruit de meeste meldingen bij ADV's binnenkomen, maar het aantal lijkt wel af te nemen.

De veranderingen door de tijd heen zijn niet met zekerheid te verklaren. Meldcijfers zijn een reflectie van (veranderingen in) maatschappelijk en individueel bewustzijn van en aandacht voor discriminatie, opvattingen en kennis over de mogelijkheden om melding te maken, en daadwerkelijke veranderingen in de manifestatie van het fenomeen. Zo kunnen we sommige verschuivingen door de jaren heen koppelen aan waarnemingen in de maatschappelijke aandacht voor bepaalde vormen van discriminatie. Waar deze koppeling niet mogelijk is, hebben de meldcijfers slechts beperkte zeggingskracht.

Tot slot kunnen we concluderen dat een terugblik over vijf jaar andere veranderingen aan het licht brengt dan we eerder in de jaarlijkse rapportages hebben kunnen identificeren. Een meerjarenvergelijking lijkt dan ook meerwaarde te hebben voor het waarnemen van structurele trends.

8.4 In het kort

▶ De verdeling van de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten over de verschillende discriminatiegronden is in de periode 2015-2019 in grote lijnen hetzelfde gebleven. De discriminatiegrond waar de meeste meldingen over geregistreerd werden is de grond herkomst, waarbij veel incidenten van discriminatie op grond van een donkere huidskleur werden geregistreerd. De tweede grootste categorie in de registraties is seksuele gerichtheid en de derde grootste categorie is antisemitisme.

▶ Verder is er ook continuïteit in de geregistreerde discriminatiewijzen. Zo registreerde de politie vooral veel discriminerende uitlatingen. Ook de overige registraties, bijvoorbeeld van geweld, ontleenden hun discriminerend karakter vaak aan een uitlating die in de context van het incident werd gedaan.

▶ De meest opvallende verandering door de jaren heen is de daling van het aantal geregistreerde voorvallen op de openbare weg. In de afgelopen jaren werden juist meer incidenten in de directe woonomgeving geregistreerd.

▶ ADV's hebben in de periode 2015-2019 22.715 meldingen ontvangen en behandeld. De meldingen volgden over het algemeen een stabiel patroon, gelet op categorisering in discriminatiegrond, discriminatiewijze en maatschappelijk terrein. Incidenten en ontwikkelingen leiden regelmatig tot extra meldingen op een bepaald onderwerp, maar de onderliggende verdeling verandert weinig.

▶ Wel zijn er genuanceerde veranderingen waar te nemen in het soort ervaringen dat bij ADV's gemeld wordt. De discriminatiegronden geslacht en handicap kwamen in recentere jaren vaker terug in de meldingen, leeftijdsdiscriminatie werd juist minder vaak gemeld. De meeste meldingen die ADV's ontvingen gingen over het terrein van de arbeidsmarkt, maar het aantal lijkt wel af te nemen.

▶ Mogelijke verklaringen voor de veranderingen in het meldgedrag hebben betrekking op de economische situatie, meer maatschappelijke en beleidsmatige aandacht voor de positie van mensen met een beperking als gevolg van het VN-verdrag handicap, en specifieke campagnes en beleid gericht op zwangerschapsdiscriminatie.

1 Voor een uitgebreide uitleg over de verschillende aspecten die van invloed zijn op discriminatie-statistieken, lees het essay 'Discriminatie herkennen, benoemen en melden' van Iris Andriessen, SCP.

2 In dit rapport gebruiken we de term 'discriminatie op grond van herkomst' in plaats van 'discriminatie op grond van ras', omdat het begrip 'ras' verschillend geïnterpreteerd kan worden en hierdoor voor verwarring kan zorgen. We verwijzen met 'herkomst' wel naar het juridische begrip 'ras' zoals vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie. Daarin wordt onder 'ras' verstaan: huidskleur, afkomst en nationale of etnische afstamming (Kamerstukken II 1990/91, 22 014, nr. 3, p. 13). De discriminatiegrond 'nationaliteit' wordt door ADV's en College apart geregistreerd en wordt ook in dit rapport waar relevant als aparte categorie weergegeven.

3 Ens, A. (2016), *Discriminatie melden bij de politie?*, Den Haag: Nationale Politie.

4 Andriessen, I. et al (2020), *Ervaren discriminatie in Nederland II*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

5 Andriessen, I. (2017), *Discriminatie herkennen, benoemen en melden*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

6 Om de vergelijking tussen de jaren 2018 en 2019 mogelijk te maken, zijn ook de aantallen over 2018 in het hele rapport opnieuw berekend door samenvoeging van reguliere incidenten en incidenten tegen werknemers met een publieke taak. Hierdoor komen de aantallen niet meer overeen met de gegevens die in het in 2019 gepubliceerde rapport *Discriminatiecijfers in 2018* zijn gerapporteerd.

7 Het aantal discriminatie-incidenten bij de politie in 2018 is de som van de reguliere discriminatie-incidenten (3.299) en discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak (1.375).

8 In het totaal aantal meldingen bij ADV's in 2019 ontbreken de cijfers van het Adviespunt Discriminatie Lumens, de gemeente Westerkwartier en de gemeente Horst aan de Maas die niet (op tijd voor verwerking in dit rapport) zijn aangeleverd.

9 In 2018 zijn de discriminatie-incidenten bij de politie uitgesplitst in reguliere incidenten en incidenten tegen werknemers met een publieke taak. Incidenten tegen werknemers met een publieke taak zijn in 2019 niet afzonderlijk gecategoriseerd, maar vormen deel van het totaal aantal incidenten. Om de cijfers tussen 2018 en 2019 te kunnen vergelijken zijn de totalen van 'regulier' en 'publieke taak' uit 2018 bij elkaar opgeteld en de percentages herberekend. Deze percentages zijn daardoor niet vergelijkbaar met die in Discriminatiecijfers in 2018.
In 2019 en een groot deel van 2018 kon er per discriminatie-incident één discriminatiegrond worden gekozen door de case screeners van politie. Bij enkele incidenten uit 2018 zijn meerdere discriminatiegronden geregistreerd. Percentages zijn berekend over het totaal aantal geregistreerde gronden.

10 De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd, waardoor de optelsom van de percentages hoger dan 100% kan zijn.

11 Deze tabel is gebaseerd op informatie uit ADV-net over 2019. ADV-net is het programma dat door vrijwel alle regionaal opererende ADV's wordt gebruikt om hun meldingen te registreren. ADV's die niet met ADV-net werken, gebruiken eigen registratieprogramma's en hebben hun meldcijfers los aangeleverd. Die informatie is echter beperkter en laat geen uitspraken toe over de verbanden tussen discriminatiegronden, -terreinen en -wijzen. In 2019 is 91% van alle meldingen in ADVnet geregistreerd.

12 De percentages ten aanzien van de vragen bij het College zijn berekend over het totaal aantal contactmomenten over ten minste één discriminatiegrond, dus zonder vragen waar de grond onbekend was of waarbij het ging om een niet-wettelijke discriminatiegrond.

13 Dit is het aantal meldingen dat bij ADV's geregistreerd staat die met het registratieprogramma ADV-net werken. Het totaal aantal meldingen ligt waarschijnlijk hoger.

14 In 2018 zijn de discriminatie-incidenten bij de politie uitgesplitst in reguliere incidenten en incidenten tegen werknemers met een publieke taak. Incidenten tegen werknemers met een publieke taak zijn in 2019 niet afzonderlijk gecategoriseerd, maar vormen deel van het totaal aantal incidenten. Om de cijfers tussen 2018 en 2019 te kunnen vergelijken zijn de totalen van 'regulier' en 'publieke taak' uit 2018 bij elkaar opgeteld en de percentages herberekend. Deze percentages zijn daardoor niet vergelijkbaar met die in Discriminatiecijfers in 2018.

15 De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd, waardoor de optelsom van de percentages hoger dan 100% kan zijn.

16 De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. In deze figuur staan alleen de meest voorkomende terreinen en is er een categorie 'anders' toegevoegd waarin alle meldingen staan die onder een ander terrein zijn geregistreerd. In tabel 6 in bijlage 2 is de verdeling over alle maatschappelijke terreinen te vinden.

- **17** Deze tabel is gebaseerd op informatie uit ADV-net over 2019. ADV-net is het programma dat door vrijwel alle regionaal opererende ADV's wordt gebruikt om hun meldingen te registreren. ADV's die niet met ADV-net werken, gebruiken eigen registratieprogramma's en hebben hun meldcijfers los aangeleverd. Die informatie is echter beperkter en laat geen uitspraken toe over de verbanden tussen discriminatiegronden, -terreinen en -wijzen. In 2019 is 91% van alle meldingen in ADVnet geregistreerd.
- **18** De percentages ten aanzien van de vragen bij het College zijn berekend over het totaal aantal contactmomenten over ten minste één maatschappelijk terrein, dus zonder vragen waar het terrein onbekend was of waarbij het ging om een terrein dat niet in de gelijkebehandelingswetgeving genoemd wordt.
- **19** Onderwijsgerelateerde verzoeken op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ) worden vanaf 2018 geregistreerd op het AWGB-terrein 'leveren van en toegang tot goederen en diensten'.
- **20** Sinds 2013 wordt gewerkt aan uniforme regionale rapporten over discriminatiecijfers (project Regionale Rapportage Discriminatiegegevens).
- **21** Als gevolg van de wijziging in registratie bij de politie, waarbij er geen onderscheid meer wordt gemaakt naar 'reguliere' discriminatie-incidenten en incidenten tegen werknemers met een publieke taak, zijn de promillages over de politieregistraties van 2019 niet vergelijkbaar met die van 2018.
- **22** De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd.
- **23** Vóór 2015 rapporteerde de politie jaarlijks over de registratiegegevens in de zogenaamde POLDIS-rapportage. In het multi-agencyrapport over 2015 is de vergelijking met de laatste editie van de POLDIS-rapportage gemaakt.
- **24** De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd. De gronden arbeidscontract, arbeidsduur, burgerlijke staat, levensovertuiging, nationaliteit, niet-wettelijke gronden en onbekend zijn in deze figuur niet opgenomen.
- **25** De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd, waardoor de optelsom van de percentages hoger dan 100% kan zijn. De categorieën 'overig' en 'onbekend' zijn in deze figuur niet opgenomen.
- **26** Dit rapport is geschreven op een moment waarop nog niet te overzien is wat de gevolgen van de Covid-19-pandemie zijn op de economie. De gevolgen voor de arbeidsmarkt kunnen ook weer van invloed zijn op de omvang van arbeidsmarktdiscriminatie.
- **27** De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere terreinen zijn geregistreerd. In deze figuur staan alleen de meest voorkomende terreinen. De terreinen privésfeer, sport, overig en onbekend zijn in deze figuur niet opgenomen.

MET DANK AAN

Dit rapport is tot stand gekomen met dank aan: de antidiscriminatievoorzieningen, Discriminatie.nl (de landelijke vereniging van antidiscriminatievoorzieningen), MiND, het College voor de Rechten van de Mens en de materiedeskundigen van de politie: Siska Bhairosingh, Mathilde Paarlberg, Tufan Okkali, Hans Steenland en Richard Vrins. De begeleidingscommissie: Iris Andriessen (Sociaal en Cultureel Planbureau), Lute Nieuwerth, Ed Faas, Barbara van Caem (politie), Suzanne Vogel, Marije Graven (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), Elz Coolman, Bastiaan Winkel (Ministerie van Justitie en Veiligheid), Igor Petrović, Justin Hoegen Dijkhof (College voor de Rechten van de Mens), Frederique Janss (Discriminatie.nl).

COLOFON

Rotterdam/Den Haag, april 2020
Dit rapport is geschreven door Art.1 in opdracht van de politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het is tot stand gekomen in samenwerking met Discriminatie.nl, de landelijke vereniging van antidiscriminatievoorzieningen.

Tekst
Gregor Walz (Verwonderzoek)
Saskia van Bon (Art.1)
Bauke Fiere (Art.1)

Uitgave
Art.1

GRAFISCH ONTWERP © 2020, GO PUCK

Dit rapport geeft de omvang en aard weer van de discriminatie-incidenten die in 2019 in de systemen van de politie zijn gevonden en de meldingen die ADV's in dat jaar ontvingen. Daarnaast zijn ook data van het College voor de Rechten van de Mens en het meldpunt internet discriminatie MiND in het rapport opgenomen. In deze bijlage wordt per organisatie kort ingegaan op de (wettelijke) taken die deze heeft in de bestrijding van discriminatie. Vervolgens wordt uitgelegd welke data van de bewuste organisatie worden gebruikt. Zie hiervoor ook Hoofdstuk 1.

Vergelijkbaarheid van meldings- en incidentregistraties

De gegevens van instanties die meldings- en incidentregistraties over discriminatie bijhouden, zijn niet gelijksoortig en kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Instanties hebben verschillende verantwoordelijkheden, taken en procedures en hun registraties zijn hierop ingericht. Dit betekent dat zij andere typen situaties registreren en andere categorieën hanteren. Daarnaast zijn er verschillen tussen de gebruikte definities van bepaalde termen en tussen registratieprotocollen. Ten slotte is er sprake van enige overlap tussen de registraties van verschillende organisaties. Het komt namelijk voor dat gedupeerden zich zowel bij een ADV als bij de politie melden, of zowel bij een ADV melden als bij het College voor de Rechten van de Mens een verzoek om een oordeel indienen. Optellen zou hier tot een vermoedelijk klein, maar onbekend aantal dubbeltellingen leiden. De informatie uit de verschillende bronnen wordt om deze redenen apart gepresenteerd en dient als complementair te worden gezien.

B1.1 Politie

Het maken van onderscheid kan strafbaar zijn. Burgers of organisaties kunnen daarom aangifte doen van discriminatie of een incident melden bij de politie. In het Wetboek van Strafrecht is discriminatie op vijf discriminatiegronden strafbaar gesteld, te weten: ras (in dit rapport 'herkomst' genoemd), geslacht, godsdienst/levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Het merendeel van de bij de politie gemelde discriminatievormen zit 'verborgen' achter andere delicten (belediging, bedreiging, mishandeling, et cetera). Denk aan een mishandeling waarbij het slachtoffer doelwit was vanwege zijn huidskleur, of een vernieling aan het huis van een homoseksueel stel. Bij een dergelijk 'commuun delict' dient de officier van justitie een strafverzwaring te eisen vanwege een discriminatie-aspect. De data over discriminatie worden verkregen met behulp van een landelijke trefwoordenlijst, samengesteld op basis van de vijf hiervoor genoemde discriminatiegronden. Materiedeskundigen binnen de politie screenen de resultaten van deze zoekslag op de aanwezigheid van discriminatoire aspecten. Alle gescreende resultaten bij elkaar vormen de eindlijst voor deze jaarcijfers. De eindlijst is ingelezen in Excel. Dit databestand is verder bewerkt, waarbij dubbel geregistreerde incidenten zoveel mogelijk zijn verwijderd, en vormde uiteindelijk de basis voor de analyse in dit rapport.

Instroom van discriminatiefeiten bij het OM

Jaarlijks rapporteert het OM over de feiten die zijn ingestroomd bij het OM omdat deze mogelijk strafbaar zijn op grond van een van de discriminatieartikelen in het Wetboek van Strafrecht, of een ander strafbaar feit betreffen waarbij mogelijk een discriminatieaspect heeft gespeeld.[1] Het gaat hierbij om aanzienlijk lagere aantallen

feiten dan er discriminatie-incidenten geregistreerd worden door de politie. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te wijzen. In de eerste plaats bevatten de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten naast aangiften ook meldingen, waarmee burgers de politie op de hoogte stellen van een situatie. In veel gevallen behoeft een melding geen nadere actie van de politie en zal een melding daarom niet leiden tot een ingestroomd feit bij het OM. Daarnaast is het als melding of aangifte wordt gedaan, mogelijk dat er geen verdachte wordt gevonden of dat er sprake is van onvoldoende bewijs. Verder kan het zijn dat een incident bij de politie staat geregistreerd als specifiek discriminatiefeit, maar dat bij de beoordeling of onderzoek door het OM blijkt dat niet is voldaan aan één of meer bestanddelen van het strafrechtelijke discriminatiefeit. Bij commune feiten met een mogelijk discriminatie-aspect, die in de politiesystemen als discriminatie-incident worden aangemerkt, kan na opsporing blijken dat het discriminatieaspect niet aannemelijk kan worden gemaakt. Tot slot is een belangrijk uitgangspunt voor de afdoening van discriminatiezaken dat strafrechtelijke middelen niet noodzakelijkerwijs de meest betekenisvolle oplossing bieden voor een slachtoffer.[2] Daarom kan, na goedkeuring van de officier van justitie en in overleg met het slachtoffer, ook een niet strafrechtelijke opvolging gegeven worden aan een discriminatie-incident, zoals een interventie door de wijkagent of de inzet van mediation.

B1.2 Antidiscriminatievoorzieningen

Mensen die discriminatie hebben ervaren of hebben waargenomen kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een antidiscriminatievoorziening (ADV). Sinds de introductie van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in 2009 dient elke gemeente zijn burgers toegang te bieden tot een ADV. Over de ontvangen meldingen dienen gemeenten jaarlijks te rapporteren aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de rapportage over 2019 konden gemeenten voor het vierde jaar op rij wat die rapportage betreft volstaan door gegevens over de meldingen aan te leveren voor dit landelijke rapport.

Meldingen en klachten bij ADV's betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving (bijvoorbeeld ras of seksuele gerichtheid), als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen (zoals uiterlijk). Meldingen kunnen betrekking hebben op een incident of situatie die tegen een persoon is gericht (de melder of iemand anders), maar ook op een gebeurtenis die niet tegen specifieke personen is gericht, zoals een artikel in de media of een regeling die voor een bepaalde groep nadelig uitpakt. Bij de registratie van meldingen en klachten bij ADV's staat het perspectief van de melder centraal. Van de geregistreerde meldingen en klachten bij een ADV is vaak niet juridisch of objectief aangetoond dat er sprake was van discriminatie.

De meeste ADV's registreren meldingen en klachten middels een speciaal daarvoor ontwikkeld registratieprogramma. Alle klachten en meldingen worden geregistreerd, tenzij onvoldoende gegevens beschikbaar zijn of de melding geen betrekking heeft op (ervaren) discriminatie. De meeste ADV's hebben een regionale functie, waarbij het werkgebied overlapt met een voormalige politieregio; daarnaast is er een aantal lokale ADV's. De regionale ADV's vormen gezamenlijk de landelijke vereniging Discriminatie.nl.

Figuur B1 Totstandkoming politiecijfers discriminatie

Een melding doen van discriminatie kan via de website Discriminatie.nl of met behulp van de app Meld discriminatie NU. De melder wordt dan automatisch doorverwezen naar de ADV in zijn of haar regio. Een klachtbehandelaar neemt desgewenst contact met de melder op, bespreekt de situatie met de melder en adviseert hem of haar over de mogelijkheden en wat de ADV voor de melder kan doen. De ADV doet onderzoek naar wat zich heeft voorgedaan en kan de melder desgewenst ondersteunen en begeleiden of bemiddelen tussen partijen.

B1.3 College voor de Rechten van de Mens (College)

Mensen die discriminatie hebben ervaren op school of bijvoorbeeld op hun werk, kunnen het College voor de Rechten van de Mens (het College) verzoeken om een oordeel uit te spreken over de kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Dat betekent dat de situatie waarover een oordeel wordt gevraagd betrekking moet hebben op de discriminatieterreinen en -gronden die in deze wetgeving zijn opgenomen. Als het College de klacht mag behandelen wordt een onderzoek gestart, waarna een zitting volgt en het College uitspraak doet en bepaalt of er al dan niet sprake is van discriminatie. Soms komt het niet tot een zitting, bijvoorbeeld omdat een verzoeker het verzoek intrekt. Alle verzoeken die het College ontvangt worden geregistreerd. In dit rapport zijn instroomcijfers van 2018 en 2019 van het College opgenomen. Daarnaast is gekeken naar de vragen en meldingen die de Front Office van het College in 2019 ontving. Voor meer informatie over de oordelen die door het College zijn uitgesproken, verwijzen we de lezer naar het jaarverslag en de Monitor Discriminatiezaken van het College.

Mensen die discriminatie hebben ervaren kunnen zich met vragen of een klacht wenden tot het College via www.mensenrechten.nl/contact.

B1.4 Meldpunt Internet Discriminatie (MiND)

Discriminerende uitingen op internet kunnen gemeld worden bij het meldpunt Internet Discriminatie (MiND). Via een digitaal meldformulier kunnen als discriminerend ervaren uitingen bij MiND onder de aandacht worden gebracht. MiND onderzoekt vervolgens of de uiting (nog) online staat en of deze strafbaar zou kunnen zijn op basis van artikel 137c t/m 137e van het Wetboek van Strafrecht en de bijbehorende jurisprudentie. Indien een uiting als mogelijk strafbaar wordt ingeschat, probeert MiND de uiting offline te krijgen door een verzoek hiertoe in te dienen bij de beheerder of moderator van de betreffende website. Als dat – ook na herhaald verzoek – niet gebeurt, doet de organisatie aangifte. Het OM kan hierop besluiten een strafrechtelijk onderzoek te starten. Alle meldingen die MiND ontvangt, worden geregistreerd. In dit rapport wordt op verschillende plaatsen aan deze cijfers gerefereerd. In het jaarverslag van de organisatie is ook informatie beschikbaar over de uitingen die door MiND als mogelijk strafbaar zijn ingeschat, de acties die zijn ondernomen naar aanleiding van zulke uitingen en de resultaten daarvan.

Discriminerende uitingen kunnen gemeld worden bij MiND via de website www.mindnederland.nl.

Noten

1 Openbaar Ministerie (2019), *Strafbare Discriminatie in Beeld 2018.* Amsterdam: Openbaar Ministerie (OM).

2 Openbaar Ministerie (2019), *Aanwijzing Discriminatie*, 1 januari 2019.

DISCRIMINATIEREGISTRATIES	TOTAAL 2018	TOTAAL 2019
Politie[1]		
Discriminatie-incidenten	4.674	5.487
ADV's[2]		
Meldingen	4.320	4.382
MiND		
Meldingen	583	692
College voor de Rechten van de Mens		
Verzoeken om een oordeel	510	541

Tabel 1 Overzicht van discriminatie-incidenten bij politie, meldingen bij ADV's en MiND en de verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, 2018-2019

Noten
1 Het aantal discriminatie-incidenten bij de politie in 2018 is de som van de reguliere discriminatie-incidenten (3.299) en discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak (1.375).
2 In het totaal aantal meldingen bij ADV's in 2019 ontbreken de cijfers van het Adviespunt Discriminatie Lumens, de gemeente Westerkwartier en de gemeente Horst aan de Maas die niet (op tijd voor verwerking in dit rapport) zijn aangeleverd.

NOTA BENE

De cijfers in dit rapport zijn afkomstig uit verschillende databronnen. Voor de politieregistraties is gebruikgemaakt van de daartoe opgestelde databestanden (zie bijlage 1 voor de toelichting). De ADV-cijfers zijn voor dit rapport aangeleverd door de ADV's. Door data beschikbaar te stellen voor deze rapportage, konden ADV's in 2019 voldoen aan de rapportageverplichting in het kader van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen. De cijfers van het College voor de Rechten van de Mens en MiND zijn overgenomen uit de jaarverslagen van deze organisaties. De cijfers van 2018 zijn overgenomen uit de voorganger van dit rapport: *Discriminatiecijfers in 2018*.

DISCRIMINATIEGROND - POLITIE	REGULIER*	%	PUBLIEKE TAAK*	%	TOTAAL 2018	%	TOTAAL 2019	%
Antisemitisme[4]	275	8%	324	23%	599	13%	768	14%
Geslacht	28	1%	4	0%	32	1%	38	1%
Godsdienst	151	5%	22	2%	173	4%	225	4%
Handicap	16	0%	29	2%	45	1%	79	1%
Herkomst	1.442	43%	297	21%	1.739	37%	2.156	39%
Levensovertuiging	0	0%	0	0%	0	0%	19	0%
Seksuele gerichtheid	847	25%	658	47%	1.505	32%	1.603	29%
Onbekend/Overig	565	17%	59	4%	624	13%	599	11%

Tabel 2 Discriminatie-incidenten politie naar discriminatiegrond in 2018-2019[3]

*Regulier en publieke taak in 2018

DISCRIMINATIEGROND - ADV	AANTAL 2018	% 2018	AANTAL 2019	% 2019
Antisemitisme[4]	48	1%	78	2%
Arbeidscontract	21	0%	16	0%
Arbeidsduur	2	0%	5	0%
Burgerlijke staat	27	1%	43	1%
Geslacht	466	11%	515	12%
Waarvan tegen transgender personen	*78*	*2%*	*92*	*2%*
Godsdienst	304	7%	279	6%
Waarvan tegen moslims[6]	*202*	*5%*	*192*	*4%*
Handicap/chronische ziekte	596	14%	552	13%
Herkomst	1.949	45%	1.922	44%
Leeftijd	367	8%	292	7%
Levensovertuiging	18	0%	14	0%
Nationaliteit	119	3%	109	2%
Politieke gezindheid	25	1%	16	0%
Seksuele gerichtheid	193	4%	377	9%
Overig/niet-wettelijk	372	9%	369	8%
Onbekend	71	2%	66	2%

Tabel 3 ADV-meldingen naar discriminatiegrond in 2018-2019[5]

Noten

3 In 2019 en een deel van 2018 kon er per discriminatie-incident één discriminatiegrond worden gekozen door de case screeners van politie. Bij enkele incidenten uit 2018 zijn meerdere discriminatiegronden geregistreerd. Percentages zijn berekend over het totaal aantal geregistreerde gronden.

4 Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van herkomst en/of onder discriminatie op grond van godsdienst. Omdat dit onderscheid bij de registratie lastig is te maken, is ervoor gekozen om antisemitisme apart weer te geven.

5 De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd, waardoor de optelsom van de percentages hoger dan 100% kan zijn.

6 Omdat een groot deel van de incidenten met de discriminatiegrond godsdienst betrekking heeft op het islamitische geloof is dit deel van de incidenten apart inzichtelijk gemaakt.

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - POLITIE	REGULIER*	%	PUBLIEKE TAAK*	%	TOTAAL 2018	%	TOTAAL 2019	%
	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2019	2019
Bedreiging	306	9%	101	7%	407	9%	632	12%
Bekladding	258	8%	8	1%	266	6%	248	5%
Bespugen	22	1%	12	1%	34	1%	12	0%
Geweld	38	1%	0	0%	38	1%	27	0%
Geweld i.c.m. uitlating	408	12%	53	4%	461	10%	667	12%
Pesterij	54	2%	2	0%	56	1%	96	2%
Uitlating	1.767	54%	1.180	86%	2.947	63%	3.225	59%
Vernieling	279	8%	5	0%	284	6%	430	8%
Weigering	46	1%	5	0%	51	1%	60	1%
Onbekend/overig	121	4%	9	1%	130	3%	90	2%

Tabel 4 Discriminatie-incidenten politie naar wijze van discriminatie in 2018-2019

*Regulier en publieke taak in 2018

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - ADV	AANTAL 2018	% 2018	AANTAL 2019	% 2019
Bedreiging	128	3%	191	4%
Geweld	66	2%	108	2%
Omstreden behandeling	2.770	64%	2.582	59%
Vijandige bejegening	1.485	34%	1.689	39%
Overige	86	2%	84	2%
Onbekend	41	1%	41	1%

Tabel 5 ADV-meldingen naar wijze van discriminatie in 2018-2019[7]

Noot

7 Percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daardoor hoger dan 100% zijn.

MAATSCHAPPELIJK TERREIN - ADV	AANTAL 2018	% 2018	AANTAL 2019	% 2019
Arbeidsmarkt	1.196	28%	1.140	26%
Buurt/wijk	348	8%	363	8%
Collectieve voorzieningen	525	12%	594	14%
Commerciële dienstverlening	468	11%	479	11%
Horeca/amusement	242	6%	222	5%
Huisvesting	217	5%	196	4%
Media en reclame	187	4%	138	3%
Onderwijs	295	7%	287	7%
Openbare ruimte	264	6%	288	7%
Politie/OM	119	3%	117	3%
Privésfeer	51	1%	56	1%
Publieke/politieke opinie	183	4%	267	6%
Sport/recreatie	122	3%	146	3%
Overig	78	2%	43	1%
Onbekend	29	1%	46	1%

Tabel 6 ADV-meldingen naar maatschappelijk terrein in 2018-2019[8]

Noot
8 De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere terreinen zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daardoor hoger zijn dan 100%.

POLITIE-EENHEID - POLITIE	AANTAL 2019	PER 1.000
Amsterdam	695	0,66
Den Haag	686	0,36
Limburg	331	0,30
Midden-Nederland	515	0,26
Noord-Holland	458	0,30
Noord-Nederland	481	0,28
Oost-Brabant	285	0,20
Oost-Nederland	845	0,26
Rotterdam	822	0,46
Zeeland-West-Brabant	369	0,25
Landelijk totaal	**5.487**	**0,32**

Tabel 7 Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid en naar aantal per 1.000 inwoners in 2019[9]

POLITIE-EENHEID - ADV	AANTAL 2019	PER 1000
Amsterdam	595	0,56
Den Haag	437	0,23
Limburg	287	0,26
Midden-Nederland	598	0,30
Noord-Holland	290	0,19
Noord-Nederland	539	0,31
Oost-Brabant	221	0,15
Oost-Nederland	631	0,20
Rotterdam	475	0,27
Zeeland-West-Brabant	309	0,21
Landelijk totaal	**4.382**	**0,25**

Tabel 8 ADV-meldingen per politie-eenheid en naar aantal per 1.000 inwoners in 2019

POLITIE-EENHEID	AANTAL INWONERS[10]
Amsterdam	1.058.067
Den Haag	1.904.968
Limburg	1.116.137
Midden-Nederland	2.013.674
Noord-Holland	1.540.322
Noord-Nederland	1.723.829
Oost-Brabant	1.431.819
Oost-Nederland	3.228.403
Rotterdam	1.768.925
Zeeland-West-Brabant	1.496.019
Landelijk totaal	**17.282.163**

Noten
9 Als gevolg van de wijziging in registratie bij de politie, waarbij er geen onderscheid meer wordt gemaakt naar 'reguliere' discriminatie-incidenten en incidenten tegen werknemers met een publieke taak, zijn de promillages van 2019 niet vergelijkbaar met die van 2018.
10 Inwoneraantallen per 1 januari 2019 (bron: Regioatlas)

DISCRIMINATIEGROND - POLITIE	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Antisemitisme	97	177	19	68	42	71	32	73	149	40
Geslacht	5	3	3	1	3	2	1	13	5	2
Godsdienst	32	22	18	29	27	2	10	35	36	14
Handicap	6	14	7	6	7	7	5	18	4	5
Herkomst	282	221	124	239	196	172	133	309	343	137
Levensovertuiging	0	1	0	7	0	0	6	1	2	2
Seksuele gerichtheid	236	189	99	117	124	166	74	261	237	100
Onbekend	37	59	61	48	59	61	24	135	46	69

Tabel 9
Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid naar discriminatiegrond in 2019

DISCRIMINATIEGROND - ADV	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Antisemitisme	19	6	10	6	5	10	1	9	9	3
Arbeidscontract	2	2	1	1	2	3	2	1	2	0
Arbeidsduur	0	1	0	2	0	0	0	0	1	1
Burgerlijke staat	5	1	6	6	2	2	3	3	6	9
Geslacht	62	53	30	73	35	48	55	74	51	34
Waarvan tegen transgender personen	*8*	*7*	*8*	*15*	*3*	*8*	*15*	*11*	*12*	*5*
Godsdienst	45	25	13	47	16	31	11	25	45	21
Waarvan tegen moslims	*36*	*13*	*13*	*34*	*9*	*20*	*10*	*13*	*29*	*15*
Handicap/chronische ziekte	47	44	49	93	36	67	35	97	46	38
Herkomst	318	224	129	260	119	212	75	230	222	133
Leeftijd	30	28	18	30	24	57	16	42	25	22
Levensovertuiging	1	2	0	1	2	4	1	2	0	1
Nationaliteit	11	9	12	10	9	8	7	25	10	8
Politieke gezindheid	3	1	0	1	1	1	2	4	3	0
Seksuele gerichtheid	51	23	15	58	23	44	14	72	41	36
Overig/niet-wettelijk	34	31	24	57	19	78	16	64	23	23
Onbekend	15	6	4	15	3	4	1	7	9	2

Tabel 10
ADV-meldingen per politie-eenheid naar discriminatiegrond in 2019[11]

Noot
11 Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd.

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - POLITIE	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Bedreiging	116	37	54	66	62	21	26	86	115	49
Bekladding	31	18	20	30	36	17	12	29	35	20
Bespugen	7	0	0	0	1	0	0	1	3	0
Geweld	3	1	2	2	1	1	1	7	9	0
Geweld in combinatie met uitlating	84	65	38	77	46	50	36	99	121	51
Pesterij	25	6	14	2	15	4	6	13	8	3
Uitlating	392	484	155	271	250	320	174	504	483	192
Vernieling	20	53	32	48	36	52	26	82	38	43
Weigering	10	4	4	7	4	6	1	12	5	7
Onbekend/overig	7	18	12	12	7	10	3	12	5	4

Tabel 11 Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid naar wijze van discriminatie in 2019

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - ADV	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Bedreiging	53	9	15	13	11	30	10	20	17	13
Geweld	20	6	6	15	7	16	2	19	12	5
Omstreden behandeling	311	217	177	386	162	328	151	381	270	199
Vijandige bejegening	274	206	115	212	103	221	56	216	190	96
Overig	17	7	0	7	12	2	16	10	8	5
Onbekend	5	8	0	8	2	5	2	4	2	5

Tabel 12 ADV-meldingen per politie-eenheid naar wijze van discriminatie in 2019[12]

Noot
12 Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd.

MAATSCHAPPELIJK TERREIN - ADV	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Arbeidsmarkt	157	104	69	154	77	151	67	146	130	85
Buurt/wijk	33	45	28	54	30	27	8	65	43	30
Collectieve voorzieningen	53	49	63	77	34	78	33	89	56	62
Commerciële dienstverlening	80	50	34	82	34	43	26	54	50	26
Horeca/amusement	36	14	8	23	7	51	15	25	21	22
Huisvesting	27	24	14	25	9	14	15	38	16	14
Media en reclame	14	23	4	27	15	18	5	14	8	10
Onderwijs	34	38	24	41	16	33	19	38	30	14
Openbare ruimte	64	17	12	37	11	44	13	51	28	11
Politie/OM/Vreemdelingenpolitie	11	11	6	18	12	17	1	16	18	7
Privésfeer	4	4	3	5	6	12	0	14	6	2
Publieke/politieke opinie	57	32	12	23	10	26	12	46	35	14
Sport/recreatie	18	19	8	19	7	12	8	24	21	10
Overig	3	0	1	4	11	6	2	9	7	0
Onbekend	4	16	1	6	2	6	2	1	6	2

Tabel 13 ADV-meldingen per politie-eenheid naar maatschappelijk terrein in 2019[13]

Noot
13 Per melding kunnen meerdere maatschappelijke terreinen zijn geregistreerd.

MELDINGEN ADV	2015	2016	2017	2018	2019
Totaal	4.561	4.761	4.691	4.320	4.382

Tabel 14 Discriminatiemeldingen bij ADV's in 2015-2019

DISCRIMINATIEGROND	2015	2016	2017	2018	2019
Antisemitisme	104	122	67	48	78
Arbeidscontract	24	19	16	21	16
Arbeidsduur	8	8	7	2	5
Burgerlijke staat	27	21	20	27	43
Geslacht	388	403	477	466	515
Waarvan tegen transgender personen	-	-	-	*78*	*92*
Godsdienst	399	350	619	304	279
Waarvan tegen moslims	*240*	*250*	*190*	*202*	*192*
Handicap/chronische ziekte	393	404	572	596	552
Herkomst	1.965	2.001	1.800	1.949	1.922
Leeftijd	564	499	437	367	292
Levensovertuiging	13	15	20	18	14
Nationaliteit	162	122	106	119	109
Politieke gezindheid	14	149	88	25	16
Seksuele gerichtheid	202	380	195	193	377
Overig/niet-wettelijk	490	536	425	372	369
Onbekend	-	-	18	71	66

Tabel 15 ADV-meldingen naar discriminatiegrond in 2015-2019[14]

Noot
14 Meldingen over discriminatie van transgender personen zijn vanaf 2018 apart weergegeven. De categorie 'onbekend' is in 2017 toegevoegd. Meldingen waarbij de discriminatiegrond onbekend is vielen voor 2017 in de categorie 'overig/niet-wettelijk'.

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	2015	2016	2017	2018	2019
Bedreiging	96	154	87	128	191
Geweld	129	108	86	66	108
Omstreden behandeling	3.033	2.863	3.156	2.770	2.582
Vijandige bejegening	1.556	1.766	1.434	1.485	1.689
Overig/onbekend	164	183	139	-	-
Overig	-	-	-	86	84
Onbekend	-	-	-	41	41

Tabel 16 ADV-meldingen naar discriminatiegrond in 2015-2019

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	2015	2016	2017	2018	2019
Arbeidsmarkt	1.437	1.262	1.308	1.196	1.140
Buurt/wijk	410	428	364	348	363
Collectieve voorzieningen	564	527	517	525	594
Commerciële dienstverlening	467	447	455	468	479
Horeca/amusement	164	205	568	242	222
Huisvesting	142	132	146	217	196
Media en reclame	165	170	148	187	138
Onderwijs	326	292	270	295	287
Openbare ruimte	255	279	230	264	288
Politie/OM	176	167	149	119	117
Privésfeer	69	69	67	51	56
Publieke/politieke opinie	158	512	229	183	267
Sport/recreatie	113	144	139	122	146
Overig/onbekend	104	-	110	-	-
Overig	-	158	-	78	43
Onbekend	-	8	-	29	46

Tabel 17 ADV-meldingen naar maatschappelijk terrein in 2015-2019

ieder1 gelijk

Bureau Gelijke Behandeling Gelderland Zuid

Discriminatie?
Meld't!
(024) 324 04 00
www.ieder1gelijk.nl

Rapportage discriminatie 2019

Gemeente Druten

Ieder1Gelijk

Stichting Bureau Gelijke Behandeling Gelderland Zuid, ook wel bekend als Ieder1Gelijk, is sinds 2009 de Antidiscriminatievoorziening (ADV) voor de regio Gelderland Zuid. Ieder1Gelijk neemt meldingen van discriminatie in behandeling, adviseert en tracht tot een oplossing te komen. Daarnaast rapporteert zij over het aantal meldingen op lokaal en regionaal niveau en analyseert deze cijfers op mogelijke trends en ontwikkelingen. Tot slot geeft Ieder1Gelijk voorlichting in haar regio en ontwikkelt zij bescheiden preventieactiviteiten.

In Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel) zijn al jaren diverse ADV's actief die de Wet gemeentelijke antidiscriminatie uitvoeren (Wga). Drie van deze organisaties zijn *Art. 1 Overijssel*, *Meldpunt discriminatie en pesten* (regio Gelderland Midden) en *Ieder1Gelijk*. Deze drie organisaties hebben in 2019 de wens uitgesproken om toe te werken naar één Antidiscriminatievoorziening voor Oost-Nederland (*ADV Oost-Nederland*) en zijn gaan onderzoeken hoe in 2019 tot een fusie te komen.
In het proces zijn diverse redenen onderkent om te willen fuseren. Zo kunnen voorlichting en preventie geïntensiveerd en geprofessionaliseerd worden. Daarnaast zijn de huidige organisaties relatief klein en door hun omvang kwetsbaar. Geïntegreerde beleidsontwikkeling en uitvoering van taken met een actieve uitwisseling van kennis en ervaring binnen een groter verband maakt een efficiëntere inzet van mensen en middelen mogelijk. Ook komen er vanuit de samenwerking met OM en Politie-eenheid Oost-Nederland voor de strafrechtelijke aanpak van discriminatie geluiden om op de schaal van de eenheid Oost-Nederland te communiceren. Verder volgt uit het Nationale actieprogramma tegen discriminatie de wens tot het versterken van de lokale aanpak van discriminatie. Voorts blijkt dat grotere, regionaal opererende ADV's beter lijken te functioneren dan kleinere. Tot slot kan één ADV voor Oost-Nederland een sterke nationale partner zijn in een veld waar (rand)stedelijke ADV's een dominante positie innemen. Door opschaling in regio Oost wordt het makkelijker om specifiekere zaken die hier spelen te agenderen bij de diverse ministeries.

In de provincies Gelderland en Overijssel wonen 3 miljoen mensen waarvoor wetgeving deze inwoners beschermd tegen uitsluiting, belediging en discriminatie. De sociale veiligheid is echter niet vanzelfsprekend. Om een duurzame bijdrage aan de bestrijding en bewustwording van vooroordelen en discriminatie te kunnen blijven garanderen voor de toekomst hebben de drie ADV's besloten per 1 januari 2020 te fuseren. Door deze stap kan de Wga vanuit een kwalitatief kader uitgevoerd blijven worden. De nieuwe organisatie is lokaal verankerd, herkenbaar, laagdrempelig en professioneel. De expertise van de huidige organisaties wordt door de opschaling gebundeld waardoor er een kenniscentrum ontstaat. Daardoor wordt het mogelijk om naast de registratie van klachten en inzet van bijstand, tevens voorlichting, beleidsadvisering, projecten, trainingen en deskundigheidsbevordering op het gebied van sociale veiligheid breder uit te zetten.

Per 1 januari 2020 zijn de drie ADV's opgegaan in een nieuwe organisatie ADV Oost-Nederland. Deze organisatie is in 2020 werkzaam onder de naam Vizier- *gericht op discriminatie en diversiteit.* Voor meldingen van discriminatie of gevoelens van discriminatie beheerd deze organisatie het meldpunt discriminatieoost.nl. Hiermee volgt zij de nationale lijn van discriminatie.nl, de landelijke brancheorganisatie voor ADV's.

Antidiscriminatievoorziening	Ieder1Gelijk
Rapportage voor gemeente	Druten
Jaar van registratie	2019

Totaal geregistreerde klachten in 2019

	Klachten Ieder1Gelijk	Incidenten Politie	**Totaal**
Totaal	2	2	4

Discriminatieklachten gemeld bij Ieder1Gelijk 2019

	Klachten ingezetenen over eigen gemeente	Klachten over voorval andere gemeente	Klachten niet-ingezetenen over eigen gemeente	**Totaal**
Aantal klachten	2	-	-	2

Vergelijking met 2017 en 2018

	2017	2018	2019
Totaal	10	5	4

Let op

Er kunnen verschillen voorkomen tussen de cijfers uit de bijlage bij de Regiorapportage Oost Nederland en de cijfers die staan in deze gemeenterapportage. De cijfers van de Landelijke rapportage en de Regiorapportage Eenheid Oost zijn namelijk alleen gebaseerd op meldingen gedaan door *inwoners* van de gemeente. In de Gemeentelijke rapportage nemen wij voor het complete beeld óók de cijfers op van meldingen van inwoners van buiten de gemeente ó*ver* de gemeente en van door Ieder1Gelijk zelf waargenomen incidenten of signalen.

Bij Politie

1. De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019 gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op landelijk niveau in het landelijk rapport Discriminatiecijfers in 2019 opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet meer geregistreerd.

Gemeentelijke Rapportage en landelijke en regionale monitor

Antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) zoals Ieder1Gelijk, het College voor de Rechten van de Mens en de Politie registreren klachten, meldingen, verzoeken om oordelen en aangiftes van discriminatie. Op cijfermatig gebied bieden deze registraties gezamenlijk inzicht in het soort incidenten dat zich voordoet, wie erdoor getroffen worden en op welke plekken dat gebeurt. Informatie die belangrijk is om effectief iets tegen discriminatie te doen.

Ieder1Gelijk maakt al sinds 2010 deze jaarlijkse, gemeentelijke rapportrage voor onze opdrachtgevers, de gemeenten in Gelderland Zuid. Zoals de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen beoogt krijgen gemeenten hiermee informatie over wat hun inwoners aan discriminatie ervaren alsook wat anderen melden over discriminatievoorvallen in hun gemeente. Deze gemeentelijke rapportage van Ieder1Gelijk bevat meer kwalitatieve dan kwantitatieve informatie, met het accent meer op vertellen dan op tellen.

Naast onze gemeentelijke rapportage worden er ook een landelijk rapport en een regionale Monitor gemaakt.

- In opdracht van de Politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt het landelijke rapport over discriminatiecijfers geschreven. In dit rapport worden de cijfers van de politie en de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) samen gepresenteerd. Daarnaast zijn in de analyse ook de gegevens betrokken van andere organisaties die discriminatiemeldingen registreren, zoals het College voor de Rechten van de Mens en het Meldpunt Internet Discriminatie (MiND). Dit rapport, opgesteld door Art.1, kenniscentrum discriminatie Nederland, verschijnt op 16 april, tegelijkertijd met de regionale monitors.

- ADV's en politie werken sinds 2013 samen om discriminatiecijfers in regionale rapporten op een uniforme en daardoor vergelijkbare manier te presenteren. Over 2019 levert Oost Nederland voor de derde keer zo'n gezamenlijk jaarrapport. Hiervoor werkt Ieder1Gelijk samen met het Meldpunt discriminatie en pesten Art.1 Gelderland-Midden, met Art.1 Noord Oost Gelderland, met Meldpunt Discriminatie Deventer, met Artikel 1 Overijssel en met de Politie.

Klachtbehandeling

Mensen die in Druten discriminatie ervaren kunnen dit melden bij Ieder1Gelijk (de regionale antidiscriminatievoorziening ADV) of bij de politie. Ook kunnen zij een verzoek tot oordeel indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Ieder1Gelijk, politie en College behandelen en registreren deze klachten, aangiftes en verzoeken.
De klachtbehandeling door Ieder1Gelijk vindt plaats volgens een landelijk vastgesteld protocol. Klachtbehandeling kan verschillende gradaties en (opvolgende) fasen betreffen: het bieden van een luisterend oor (uitlaatklep, serieus nemen van een gevoel), het geven van informatie over het verschil tussen ervaren discriminatie en uitsluiting en discriminatie in juridische zin, het adviseren over welke stappen iemand zelf kan zetten, het bieden van empowerment, het bemiddelen tussen melder en wederpartij, het ondersteunen bij een externe klachtprocedure, het ondersteunen bij het doen van aangifte en mogelijk daaruit voortkomende juridische procedure, het vragen van een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens. De wens en het doel van de melder zijn daarbij in eerste instantie leidend.

Klachten en meldingen geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden echter geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld.[1] De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet-gemelde ervaringen ligt verscholen. Klachtgegevens zijn in zekere zin een weergave van meldgedrag: stijgingen of dalingen in het aantal klachten zijn niet noodzakelijk een indicatie van het meer of minder voorkomen van discriminatie-ervaringen, maar kunnen mogelijk (ook) verklaard worden door veranderingen in meldgedrag. Zo kan een campagne die mensen aanspoort om discriminatie te melden, leiden tot een (tijdelijke) stijging van het aantal meldingen. Om inzicht te krijgen in de omvang van situaties die als discriminatie zijn ervaren, is aanvullend onderzoek nodig, zoals enquêtes naar discriminatie-ervaringen.

Bij klachtgegevens speelt ook dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn: waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden, terwijl dat in juridische zin geen discriminatie is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl betrokkenen dat niet als zodanig ervaren. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

---

1 Zie bijvoorbeeld Andriessen, I., Fernee, H. en Wittebrood, K. (2014), Ervaren discriminatie in Nederland, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

Wat vertellen de cijfers in Druten

In Druten is het aantal klachten nagenoeg gelijk gebleven. In 2019 vier klachten en in 2018 vijf. Twee zaken werden gemeld bij de politie en twee bij Ieder1Gelijk. Een van de klachten bij Ieder1Gelijk betrof een inwoonster van Druten die discriminatie heeft ervaren vanwege haar afkomst en geloofsovertuiging. Ieder1Gelijk heeft haar klachten onderzocht en haar uiteindelijk voor verdere begeleiding en advies doorverwezen naar een advocaat. De andere klacht betreft een langlopend burenconflict waar ook herhaaldelijk de politie bij is ingeschakeld. Melder wordt met discriminerende bewoordingen uitgescholden en voelt zich ook bedreigd. Melder wilde alleen advies van Ieder1Gelijk en geen verdere klachtbehandeling.

Zichtbaarheid, preventie en bewustwording

Naast het geven van advies, het bieden van hulp bij discriminatiegevoelens en het opnemen van klachten en meldingen van inwoners van Druten, besteedt Ieder1Gelijk ook aandacht aan de zichtbaarheid van de antidiscriminatievoorziening in de gemeente. Hiermee willen we bereiken dat inwoners weten dat zij bij Ieder1Gelijk terecht kunnen met vragen en meldingen over discriminatie.
Dit doen we door te kiezen voor verschillende insteken.

- Bekendheid bij politiek: we hechten veel waarde aan de ambassadeur uit de gemeenteraad van Druten. Hij heeft tot taak ogen en oren te zijn voor het thema aanpak discriminatie en bevorderen van gelijke behandeling in de gemeente Druten. De ambassadeur kent de gemeente en de bevolking en zet zich in om inwoners te informeren over de antidiscriminatievoorziening, die hun gemeente voor hen beschikbaar stelt en motiveert hen om melding te doen bij ervaren discriminatie. Ieder1Gelijk zorgt ervoor dat de ambassadeur hiervoor toegerust is en op de hoogte is van actuele ontwikkelingen op dit terrein, dit doen we door minimaal twee keer per jaar een overleg te organiseren, waarin landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen op gebied van discriminatiebestrijding besproken worden.

- Bekendheid bij receptie/balie van de gemeente: in 2019 zijn er ook 2 keer mystery calls uitgevoerd, waarbij de medewerkers van de receptie van het gemeentehuis worden getest op het (h)erkennen van discriminatie en het doorgeven van de juiste informatie aan bewoners die zich ongelijke behandeld voelen. Om dit te kunnen moeten zij wel toegerust zijn met de juiste informatie. Vandaar dat na deze calls het advies gegeven is om met de medewerkers een korte bijscholing te houden rond het (h)erkennen van discriminatie of ongelijke behandeling in de vraag van bewoners.

- Bekendheid bij een netwerk in de gemeente: kennismaking en introductie van Ieder1Gelijk met nieuwe medewerkers van Meervoormekaar, die signalen van inwoners kunnen krijgen over ongelijke behandeling en discriminatie.
  Kennismaking en introductie van Ieder1Gelijk aan het bestuur van de Groene moskee.
- (Extra, betaalde) preventie en bewustwordingsactiviteiten:
  Op aanvraag van de decaan van het Pax Christi College hebben we in 2019 voor leerlingen van 4de jaar VWO en Havo, 11 x gastlessen gegeven over vooroordelen en discriminatie.

Monitor arbeidsdiscriminatie

2015-2019

discriminatie.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

1.1 Aanleiding 4

1.2 Onderzoeksdoel en opzet rapport 5

DEEL 1 Analyse meldingen ADV's 7

2. Meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt 8

2.1 Inleiding 8

2.2 Arbeidsmarktmeldingen 9

2.3 Onderdelen van de arbeidsmarkt 9

2.4 Wijze van discriminatie 11

2.5 Discriminatiegrond 12

2.6 Regionale spreiding 16

2.7 Sectoren 19

2.8 Uitgelicht: vier typen meldingen 22

Herkomst en werving en selectie 22

Herkomst en werkvloer 23

Zwangerschap en uitstroom 24

Zwangerschap en arbeidsvoorwaarden 24

DEEL 2 Casestudy 25

3. Onderzoeksopzet 26

Cases 28

4. Interventies en ondersteuning voor gedupeerden bij arbeidsdiscriminatie 30

4.1 Zorgplicht werkgever 30

4.2 Antidiscriminatievoorziening: advies en ondersteuning bij discriminatie 32

4.3 Procedure bij het College voor de Rechten van de Mens 34

4.4 Civiele procedure 36

Inhoudsopgave

5. Arbeidsdiscriminatie vanwege zwangerschap 37

5.1 Voorbeeldcases 38

5.2 Zwangerschapsdiscriminatie: anders dan andere vormen van discriminatie 40

5.3 Bewustwording 41

5.4 Interventies bij zwangerschapsdiscriminatie 43

Behoefte aan erkenning 44

Procedures bij zwangerschapsdiscriminatie 44

Bewijs van discriminatie 45

Kosten versus baten 46

6. Arbeidsdiscriminatie vanwege herkomst/huidskleur 50

6.1 Voorbeeldcases 51

6.2 Interventies bij arbeidsdiscriminatie op grond van herkomst 53

Verantwoordelijkheid werkgever 53

Afwegingen van werkgevers 55

Handelingsverlegenheid 56

Bemiddelingsgesprekken bij discriminatie op de werkvloer 58

Incident als mogelijke trigger voor verandering 60

Procedures bij discriminatie op grond van herkomst 61

Individuele praktijktesten bij werving en selectie 63

Redenen om discriminatie niet aan te kaarten 64

7. Samenvatting en conclusies 65

Meldingen van arbeidsdiscriminatie in de periode 2015 - 2019 66

Interventies bij ervaringen van arbeidsdiscriminatie 67

Aandachtspunten voor de aanpak van gevallen van arbeidsdiscriminatie 70

Literatuur 74

Bijlage 1: Toelichting data 76

Bijlage 2: Tabellen 77

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds 2009 kent iedere gemeente de verplichting om haar burgers een laagdrempelige, onafhankelijke voorziening te bieden voor registratie van en bijstand bij discriminatiemeldingen. Dat betekent dat iedereen die zich gediscrimineerd voelt of getuige is van discriminatie terecht kan bij een antidiscriminatievoorziening (ADV). Jaarlijks ontvangen ADV's ongeveer 4.500 meldingen. Een groot deel daarvan gaat over incidenten of situaties op de arbeidsmarkt. Doorgaans betreft dit ongeveer 30% van alle discriminatiemeldingen. Deze al jaren prominente vertegenwoordiging van de arbeidsmarkt in discriminatiemeldingen en -registraties, maakt een nadere beschouwing van ongelijke behandeling en discriminatie op dit terrein wenselijk. Dit wordt extra onderstreept door de politieke en maatschappelijke zorg over de kansen van mensen om door middel van werk een zelfstandige en volwaardige positie in de Nederlandse samenleving te verwezenlijken en de daaruit volgende zware inzet in het regeringsbeleid op het tegengaan van arbeidsdiscriminatie.

Mensen die discriminatie ervaren op de arbeidsmarkt kunnen dit op verschillende manieren aankaarten. De mogelijkheden variëren grofweg van een interne melding bij de werkgever tot een procedure bij het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College), een civiele procedure of het doen van aangifte. In alle gevallen kan een ADV een informerende, adviserende en eventueel ondersteunende rol vervullen. Er is weinig bekend over de routes die melders volgen wanneer ze een oplossing zoeken voor ervaren arbeidsdiscriminatie, de afwegingen die daarbij worden gemaakt en de resultaten van interventies die worden gepleegd.

De voorliggende monitor is een uitgave van Discriminatie.nl, de vereniging van antidiscriminatievoorzieningen, en is geschreven in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De monitor biedt meer inzicht in de dynamiek rondom (interventies bij) discriminatie op de arbeidsmarkt, in het bijzonder voor vier specifieke typen van arbeidsdiscriminatie: discriminatie op grond van zwangerschap bij uitstroom en arbeidsvoorwaarden en discriminatie op grond van herkomst bij werving en selectie en op de werkvloer. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3.

1.2 Onderzoeksdoel en opzet rapport

Dat discriminatie op de arbeidsmarkt zich voordoet is een gegeven. Dit is het meest duidelijk aangetoond voor mensen met een migratieachtergrond in de werving-en-selectiefase. Praktijktesten met fictieve sollicitanten wijzen uit dat sollicitanten met een migratieachtergrond minder kans hebben om uitgenodigd te worden voor een gesprek dan sollicitanten zonder migratieachtergrond, ook al komen hun profielen in sollicitatiebrief en cv verder overeen (SCP, 2010; Thijssen et al., 2019). Onderzoek met praktijktesten toont ook aan dat werkzoekenden met een migratieachtergrond een kleinere kans hebben om benaderd te worden als ze hun cv op een vacaturewebsite plaatsen (Panteia, 2019). Sollicitanten met een migratieachtergrond zonder strafblad hebben zelfs een geringere kans om een positieve reactie te ontvangen op een sollicitatie dan een geweldsdelinquent met een Nederlandse achtergrond, zo blijkt uit ander onderzoek met praktijktesten (Van den Berg et al., 2017).

Ook in de uitzendbranche is discriminatie aangetoond. Bij een onderzoek met *mystery callers* bleek 40% van de benaderde uitzendbureaus (die niet zijn aangesloten bij de brancheorganisaties ABU en NBBU) bereid een discriminerend verzoek in te willigen om geen uitzendkrachten te leveren met een migratieachtergrond (Store Support, 2019). Ook discriminatie bij werving en selectie op grond van leeftijd is een feit. Leeftijdsdiscriminatie zien we in vacatureteksten, zij het direct ('wij zoeken een jonge hond voor onze salesafdeling') dan wel indirect ('gezocht: studenten'). In een onderzoek waarbij de inhoud van ruim 1,8 miljoen unieke vacatureteksten geautomatiseerd is doorzocht, werd geschat dat in minstens 8.000 gevallen sprake was van directe discriminatie en in minstens 61.000 van indirecte discriminatie naar leeftijd (Fokkens et al., 2018).

Over discriminatie op de werkvloer, bij arbeidsvoorwaarden, stages, contractbeëindiging en bij promotie en doorstroom is minder onderzoek voorhanden. Voor inzichten in discriminatie in deze arbeidsmarktcategorieën zijn we met name aangewezen op gerapporteerde ervaringen van discriminatie. Uit surveyonderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau komt naar voren dat 9% van alle werkenden in het voorgaande jaar minimaal één keer discriminatie op de werkvloer heeft meegemaakt en 7% discriminatie bij arbeidsvoorwaarden heeft ervaren (Andriessen et al., 2014). In 2017 gaf bijna 6% van de respondenten in de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) aan dat ze in de afgelopen 12 maanden persoonlijk gediscrimineerd waren op het werk. Leeftijdsdiscriminatie werd daarbij het vaakst genoemd. Ook uitzendkrachten rapporteren relatief vaak (12%) gediscrimineerd te zijn op het werk (Arbobalans, 2018). Wat betreft stages laat onderzoek zien dat mbo-studenten met een migratieachtergrond meer inspanningen moeten leveren om een stageplek te vinden dan studenten zonder migratieachtergrond (Rooijen & De Winter-Koçak, 2018).

Dat discriminatie zich voordoet op de arbeidsmarkt is al met al inmiddels stevig onderbouwd, zeker wat betreft de werving-en-selectiefase. Er is echter behoefte aan meer inzicht in de manier waarop discriminatie zich in verschillende arbeidsmarktcategorieën en op verschillende gronden concreet voordoet, over de rol die betrokkenen daarbij spelen en de specifieke stappen die getroffen medewerkers of werkzoekenden (kunnen) zetten om de discriminatie aan te kaarten en tot een voor hen bevredigende oplossing te komen.

Het doel van deze monitor is om op gestructureerde wijze inzicht te verkrijgen en te verdiepen in de aard van voorkomende incidenten of situaties op de arbeidsmarkt waarbij sprake is van discriminatie. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar de mogelijkheden en drempels die betrokkenen tegenkomen bij de aanpak van deze discriminatie. Op basis van deze monitor is het mogelijk om gefundeerder en gerichter noodzakelijke maatregelen en instrumenten in te zetten om ongelijke behandeling en discriminatie in de toekomst tegen te gaan en/of te voorkomen.

De monitor bestaat uit twee onderdelen:

DEEL 1

Een analyse van meldingen van arbeidsdiscriminatie bij ADV's in de afgelopen vijf jaar. De analyse van meldingen geeft inzicht in de aard en omvang van gemelde ervaringen en ontwikkelingen hierin. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar discriminatiegrond, wijze van discriminatie, arbeidsmarktcategorie, sectoren van de arbeidsmarkt en regionale spreiding.

DEEL 2

De bevindingen uit een meervoudige casestudy waarbij inhoudelijk inzicht wordt gegeven in een reeks van cases op het terrein van arbeidsdiscriminatie en de ervaringen van personen die bij toegepaste interventies betrokken zijn (geweest). In het bijzonder geeft dit deel van de monitor zicht op percepties van betrokkenen bij deze vormen van arbeidsdiscriminatie (gedupeerden, werkgevers, leidinggevenden, klachtbehandelaars, HR-medewerkers, advocaten, vertrouwenspersonen en andere partijen) ten aanzien van mogelijkheden, afwegingen en belemmeringen voor interventies.

DEEL 1

Analyse meldingen ADV’s

2. Meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt in de periode 2015-2019. Gegevens over de regionale spreiding van de meldingen en over de combinatie van verschillende variabelen, zoals discriminatiegrond en arbeidsmarktcategorie zijn alleen voor 2018 en 2019 beschikbaar. Over 2019 is aanvullende informatie beschikbaar over de verdeling van arbeidsmarktmeldingen naar sectoren. Een overzicht van de cijfers is toegevoegd in bijlage 2.

De informatiewaarde van meldingen bij ADV's

Meldingen bij ADV's belichten slechts een deel van het probleem discriminatie. Dit komt enerzijds doordat discriminatie niet altijd herkend wordt door degene die het overkomt. Anderzijds, wanneer discriminatie wel herkend wordt, wordt dit slechts in een beperkt deel van de gevallen gemeld. Dit hangt samen met een aantal factoren, waaronder kennis van de mogelijkheden om een melding te doen, een afweging van het verwachte nut ervan en de bereikbaarheid van meldpunten.[1] Vanwege deze onderrapportage geven de meldcijfers van ADV's geen informatie over de daadwerkelijk omvang van ervaren discriminatie. Ze bieden wel inzicht in de aard van de door melders ervaren discriminatie. Op welke grond en wijze voelen melders zich gediscrimineerd en welk type incident komt regelmatig voor? Het gaat in de meldingen specifiek over ervaren discriminatie. Of er bij de meldingen ook sprake is van discriminatie in juridische zin, is niet (altijd) vastgesteld.

1. Voor een uitgebreidere toelichting op de waarde en beperkingen van registratiecijfers, zie Discriminatiecijfers 2018, p. 6-8

2.2 Arbeidsmarktmeldingen

De arbeidsmarkt is steevast het maatschappelijk terrein waarover bij ADV's de meeste meldingen binnenkomen. In de afgelopen vijf jaar behandelden ADV's jaarlijks meer dan 1100 meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt. Dit was ruim een kwart van het totaalaantal meldingen dat de ADV's op landelijk niveau ontvingen. In 2015 was het aantal arbeidsmarktmeldingen het grootst. Toen werden 1437 meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt geregistreerd. Arbeidsmarktmeldingen bedroegen de afgelopen jaren tussen 27 en 32% van het totaalaantal discriminatiemeldingen bij ADV's. In 2019 ging het om 1140 meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt.

Arbeidsmarktmeldingen

	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	1437	1262	1308	1196	1140
Percentage van het totaal	32%	27%	28%	28%	26%

Tabel 1. ADV-meldingen op het maatschappelijk terrein arbeidsmarkt in 2015-2019.

2.3 Onderdelen van de arbeidsmarkt

Discriminatie op de arbeidsmarkt kan zich op verschillende momenten in het arbeidsproces en op verschillende onderdelen van de arbeidsmarkt voordoen. Veruit de meeste meldingen hebben betrekking op discriminatie in de werving-en-selectiefase. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over afwijzing voor een baan vanwege herkomst of godsdienst (of een vermoeden daarvan) of over specifieke verwijzingen naar geslacht of leeftijd in een vacaturetekst. In 2015 en 2016 had de helft van alle meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt betrekking op de werving-en-selectiefase. Ook in de jaren daarna is dit met afstand de grootste subcategorie binnen de arbeidsmarktmeldingen.

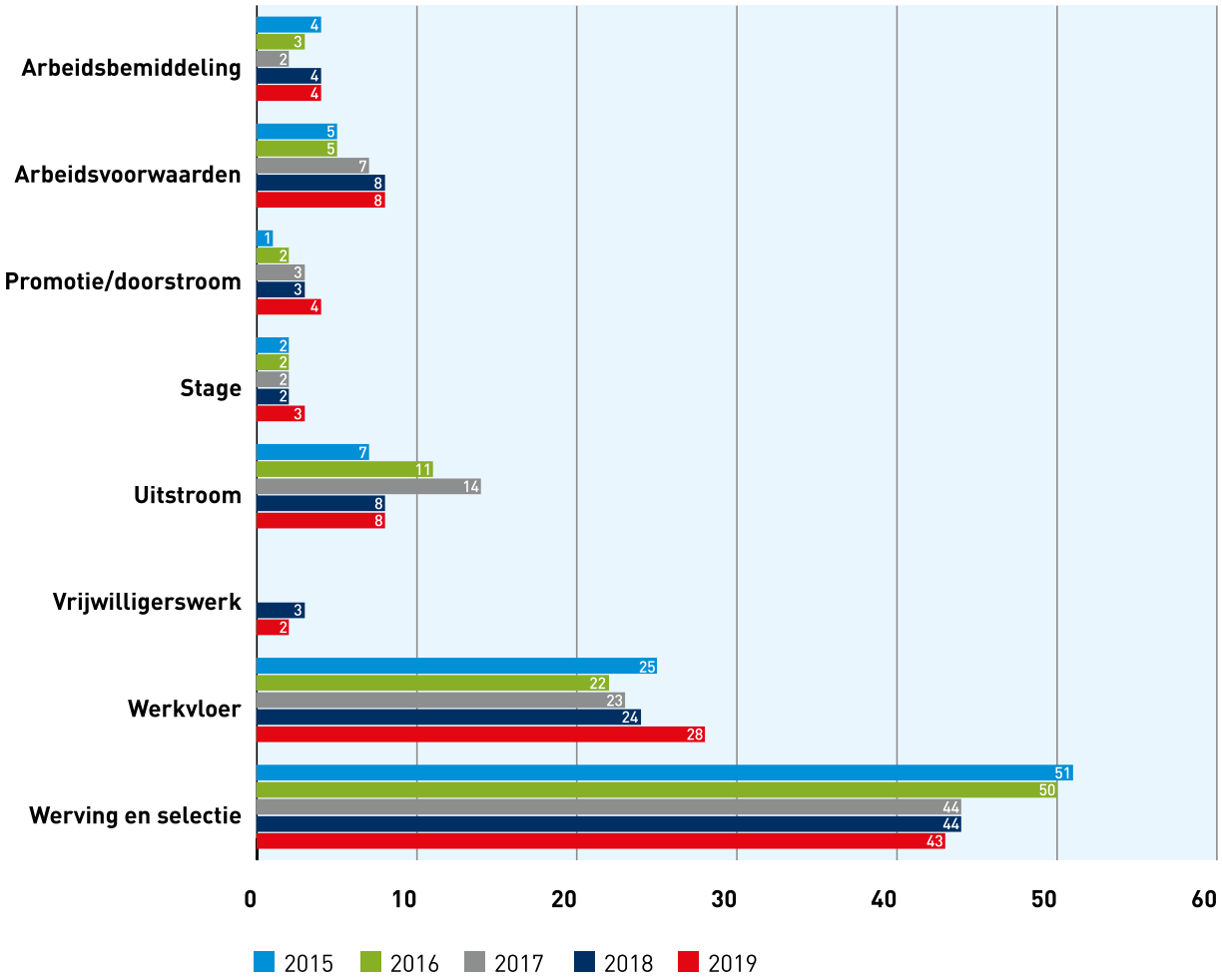
Een man heeft gesolliciteerd bij een bedrijf. Dit bedrijf stuurt hem vervolgens een formulier waarin onder andere specifiek gevraagd wordt om zijn afkomst.

De daarna grootste arbeidsmarktcategorie is discriminatie op de werkvloer. Meldingen in deze categorie hebben in veel gevallen betrekking op discriminerende uitlatingen en pesterijen door collega's, leidinggevenden en/of cliënten/klanten. Bijna een kwart van de arbeidsmarktmeldingen ging de afgelopen vijf jaar over discriminatie op de werkvloer. In 2019 telde deze categorie zelfs 28% van de arbeidsmarktmeldingen.

Een vrouw draagt sinds kort een hoofddoek. Hierover zijn door een cliënt opmerkingen gemaakt, waaronder: 'Zou de volgende stap een bomgordel zijn?' Dezelfde cliënt heeft gezegd een melding van terrorisme te doen, wanneer hij nog meer veranderingen zou waarnemen.

Van 2015 tot en met 2019 kwam uitstroom als arbeidsmarktcategorie qua absoluut aantal meldingen op de derde plaats. Bij deze meldingen gaat het om de beëindiging van een dienstverband, bijvoorbeeld wegens zwangerschap (wat valt onder discriminatie op grond van geslacht). In 2018 en 2019 waren er vrijwel net zoveel meldingen over arbeidsvoorwaarden, zoals werktijden en beloningen. Beide categorieën bedroegen toen 8% van het totaalaantal arbeidsmarktmeldingen. Meldingen over discriminatie door uitzendbureaus en re-integratiebureaus (arbeidsbemiddeling) en over carrièrekansen en doorgroeimogelijkheden (promotie/doorstroom) komen in beperkte mate binnen. Ook de meldingen over stagediscriminatie en discriminatie bij vrijwilligerswerk betreffen slechts een klein deel van het totaal.

Een vrouw is tien jaar in dienst van een bedrijf. Ze heeft een chronische ziekte waardoor ze minder vaak aanwezig is dan collega's. Thuis verricht ze evenveel werk als op kantoor en ze is betrokken bij het bedrijf. Tijdens een reorganisatie heeft ze, net als een aantal andere vrouwen in dezelfde functie, gesolliciteerd naar een senior positie. Alle andere vrouwen zijn hiervoor aangenomen, behalve deze mevrouw. Ze denkt dat dit komt door haar beperktere aanwezigheid als gevolg van haar ziekte.

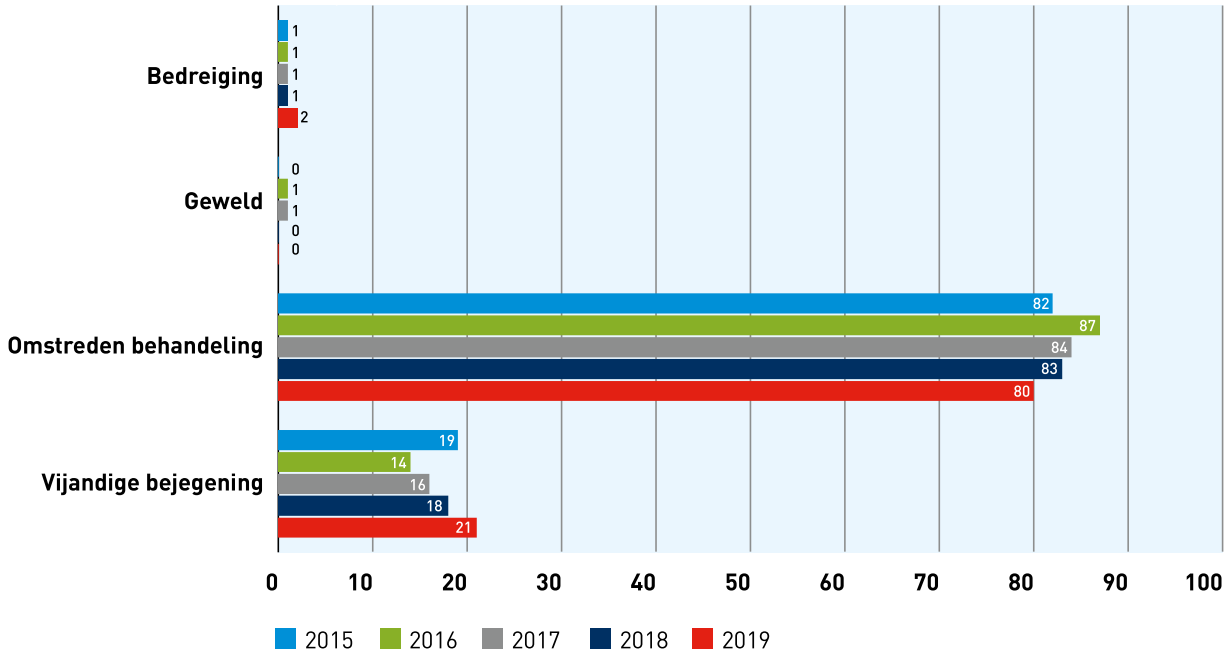
Figuur 1. ADV-meldingen op het terrein arbeidsmarkt naar arbeidsmarktcategorie in procenten.[2]

2.4 Wijze van discriminatie

Naast verschillende arbeidsmarktcategorieën zijn er verschillende wijzen van discriminatie te onderscheiden. De meest voorkomende zijn weergegeven in figuur 2. Het grootste deel van de arbeidsmarktmeldingen gaat om een vorm van omstreden behandeling. De laatste vijf jaar betrof dit steeds 80% of meer van de meldingen. Onder omstreden behandeling vallen onder andere het uitgesloten worden van werk en een omstreden of selectieve toepassing van regels waardoor onderscheid ontstaat. Een voorbeeld hiervan is een vacature waarin selectie op leeftijd besloten ligt. De rest van de meldingen gaat vrijwel allemaal over vijandige bejegening, zoals pesten, beledigen, roddelen en negeren. Een groot deel van de meldingen waarin vijandige bejegening een rol speelt, heeft betrekking op de werkvloer. Over bedreigingen en geweld op de arbeidsmarkt komen ieder jaar slechts enkele meldingen binnen.

Een man is als zzp'er ingehuurd op een project. Door een andere medewerker wordt hij meerdere malen 'aapje' genoemd. Hij vindt dit heel erg. Wanneer hij er wat van zegt, krijgt hij dreigende taal terug.

[2] Percentages zijn berekend over het totaalaantal meldingen op het terrein arbeidsmarkt. Per melding kunnen meerdere arbeidsmarktcategorieën geregistreerd zijn. In een aantal gevallen (gemiddeld 3%) is geen arbeidsmarktcategorie ingevuld. Categorieën anders/overig en onbekend zijn weggelaten. Vrijwilligerswerk wordt sinds 2018 als aparte categorie geregistreerd.

Figuur 2. ADV-meldingen op het terrein arbeidsmarkt naar wijze in procenten.[3]

2.5 Discriminatiegrond

Net zoals in het totaalaantal meldingen bij ADV's de afgelopen jaren het geval was, is ook op de arbeidsmarkt herkomst of huidskleur de meest geregistreerde discriminatiegrond. Het gaat in de afgelopen vijf jaar gemiddeld om ongeveer één derde van de meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt. Bij meldingen van discriminatie op de werkvloer is dit aandeel nog veel groter. In 2019 had 64% van de meldingen over discriminatie op de werkvloer betrekking op de grond herkomst of huidskleur. Ook in meldingen over arbeidsbemiddeling was herkomst of huidskleur in 2019 de meest gemelde grond. Bij meldingen over stagediscriminatie deelt herkomst of huidskleur de eerste plaats met godsdienst.

Een man werkt via een uitzendbureau bij wisselende opdrachtgevers. Een opdrachtgever wil liever geen Turkse en Marokkaanse uitzendkrachten, omdat de klanten niet goed zouden luisteren naar mensen met die achtergrond. Het uitzendbureau geeft gehoor aan deze wens en vraagt aan de man om de dienst bij deze opdrachtgever te ruilen met een collega die een dienst bij een andere opdrachtgever heeft.

3. Percentages zijn berekend over het totaalaantal arbeidsmarktmeldingen. Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daarom hoger dan 100% zijn. De categorieën overig en onbekend zijn in deze grafiek niet meegenomen.

Meldingen over leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt kwamen van 2015 tot en met 2018 jaarlijks op de tweede plaats wanneer onderscheid wordt gemaakt naar verschillende discriminatiegronden. Het aantal meldingen over arbeids-discriminatie op grond van leeftijd is de afgelopen jaren afgenomen. In 2015 had 30% van de arbeidsmarktmeldingen betrekking op de grond leeftijd. In 2019 was dit nog 16%, waarmee leeftijd dat jaar op de derde plek kwam van meest gemelde discriminatiegrond. Meldingen over leeftijdsdiscriminatie hebben vooral betrekking op de werving en selectie. In 2019 ging het om 31% van alle meldingen over dit onderdeel van de arbeidsmarkt. Leeftijd is daarmee nog steeds de meest gemelde discriminatiegrond bij meldingen over werving en selectie, al is het aandeel wel kleiner geworden. In 2018 betrof nog 43% van alle meldingen over werving en selectie leeftijdsdiscriminatie.

Een groot deel van deze meldingen heeft betrekking op vacatureteksten, zoals de vacature voor een receptioniste waarin gevraagd wordt om een dame van 23 tot 30 jaar. Ook zonder een concrete leeftijd te noemen kunnen werkgevers specifiek inzetten op een bepaalde (jonge) doelgroep en anderen uitsluiten. Dit was bijvoorbeeld het geval bij een vacature waarin specifiek scholieren werden gezocht die eindexamen deden. Daarnaast gaan veel meldingen over (het vermoeden) afgewezen te zijn vanwege leeftijd.

> **Een man heeft gesolliciteerd bij een bedrijf. In de schriftelijke afwijzing werd als reden gegeven 'dat er zich kandidaten hebben gemeld die naar onze mening beter aan het gewenste profiel voldoen'. Wanneer meneer belt om een toelichting op de afwijzing, blijkt hij op zijn leeftijd te zijn afgewezen. Het bedrijf wilde liever een jongere werknemer.**

Ook over de grond geslacht ontvangen ADV's veel arbeidsmarktmeldingen. In 2019 was dit na herkomst of huidskleur de meest gemelde discriminatiegrond. Het gaat bij deze meldingen bijvoorbeeld over vacatures waarin men specifiek een man of een vrouw zoekt. In 2018 had twee derde van de meldingen met de discriminatiegrond geslacht betrekking op vrouwen. Dit aandeel lag in 2019 iets lager, namelijk op 50%. In 2019 ontvingen de ADV's relatief veel meldingen van mannen die zich gediscrimineerd voelden. De meeste daarvan, minstens 56[4], gingen over het beleid van de TU Eindhoven om vacatures voor wetenschappelijk medewerkers tijdelijk alleen open te stellen voor vrouwen. Het aantal meldingen dat betrekking heeft op de grond geslacht en het terrein werving en selectie is hierdoor in 2019 aanzienlijk groter dan het jaar daarvoor. Enkele meldingen gingen over discriminatie van transgender personen.

4. Alleen over de meldingen uit ADVnet is casuïstiek voorhanden. Van de ADV's die dit systeem niet gebruiken, is niet bekend hoeveel meldingen betrekking hebben op de TU Eindhoven.

Een specifieke vorm van discriminatie op grond van geslacht die vrouwen kunnen ervaren, is zwangerschapsdiscriminatie. Zo is het verboden om een sollicitant af te wijzen wegens zwangerschap of een kinderwens en is een verslechtering van de arbeidsomstandigheden en -voorwaarden vanwege zwangerschap niet toegestaan. Ook mag een werkgever een vrouw niet ontslaan (bij ziekte) vanwege zwangerschap en dient hij of zij rekening te houden met mogelijke gevaren voor de zwangere vrouw en het ongeboren kind (denk bijvoorbeeld aan tillen en bukken).

In 2016 en 2017 is het aantal meldingen van discriminatie op grond van zwangerschap of moederschap sterk gestegen ten opzichte van de jaren ervoor. De jaren daarna vlakte het aantal meldingen van zwangerschapsdiscriminatie weer af, maar bleef wel hoger dan het niveau van voor 2016. Dit hangt vermoedelijk samen met de landelijke campagnes die het College eind 2015 en in 2017 voerde om zwangerschapsdiscriminatie te melden. Het College kreeg naar aanleiding van de campagne in 2017 een recordaantal van 1.470 vragen en meldingen binnen over zwangerschapsdiscriminatie.

In 2019 was geslacht de meest gemelde grond in meldingen over promotie/doorstroom, uitstroom en arbeidsvoorwaarden.[5] Bij alle drie deze arbeidsmarktcategorieën heeft meer dan de helft van de meldingen over discriminatie op grond van geslacht betrekking op zwangerschap of moederschap. Op de werkvloer en in de werving en selectie gaat het relatief minder vaak om zwangerschaps- of moederschapszaken bij meldingen met de discriminatiegrond geslacht.

Een vrouw werkt zeven maanden bij haar werkgever en is zwanger. De werkgever heeft aangegeven zeer tevreden te zijn over haar functioneren, maar omdat ze vier maanden met zwangerschapsverlof gaat, wordt haar contract niet verlengd. Na haar verlof mag ze weer terugkeren bij het bedrijf.

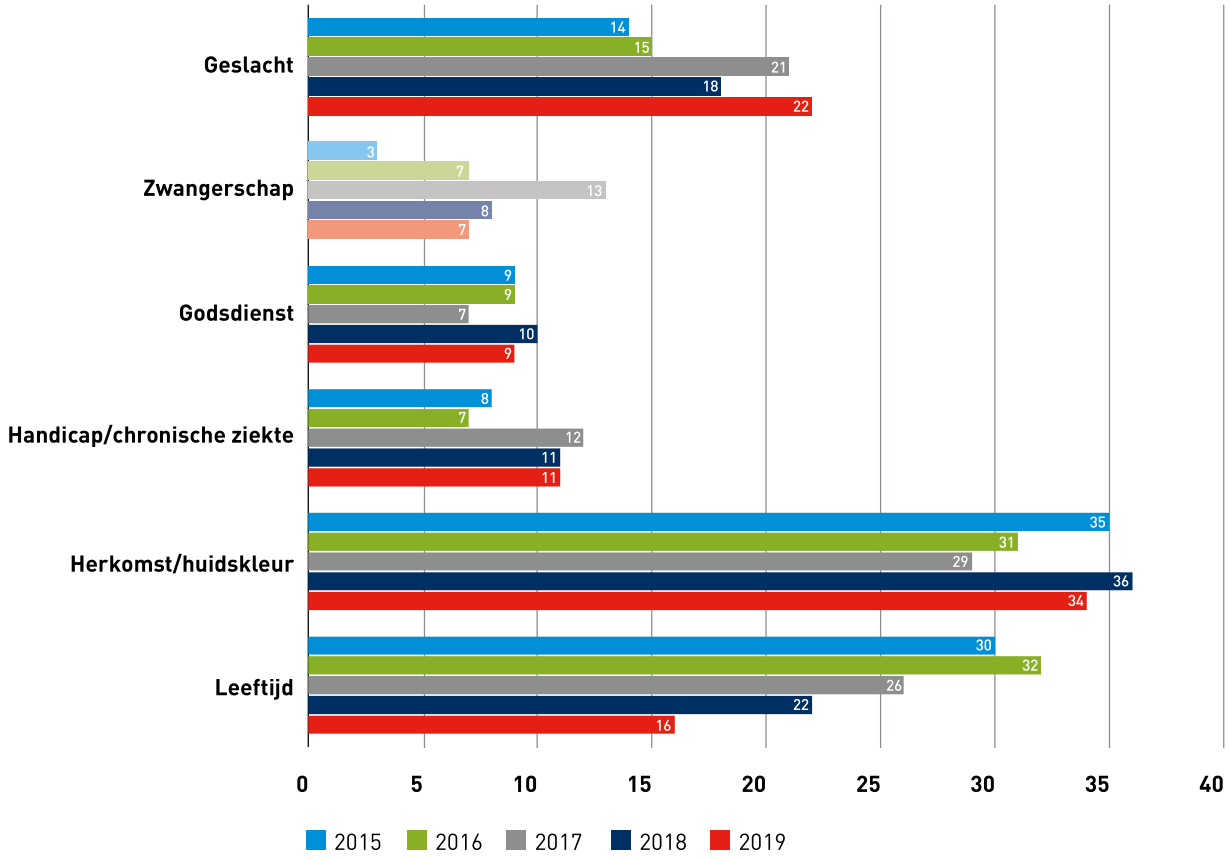
De laatste jaren had gemiddeld één op de tien arbeidsmarktmeldingen betrekking op de grond handicap of chronische ziekte. In 2017 tot en met 2019 lag het percentage arbeidsmarktmeldingen met deze grond iets hoger dan in 2015 en 2016. Van alle meldingen over arbeidsvoorwaarden ging in 2019 ongeveer een kwart over handicap of chronische ziekte. Het gaat bij deze meldingen bijvoorbeeld over het onvoldoende rekening houden met beperkingen van werknemers met een chronische ziekte bij het maken van het rooster. Daarnaast had in hetzelfde jaar ook ruim een kwart van alle meldingen over uitstroom betrekking op deze grond.

5. In de meldingen over arbeidsvoorwaarden is geslacht samen met handicap/chronische ziekte de meest gemelde grond.

Een werknemer is door een chronische ziekte nu parttime aan het werk. Hij heeft bijgevolg geen recht meer op de bonusregeling en voelt zich hierdoor gediscrimineerd.

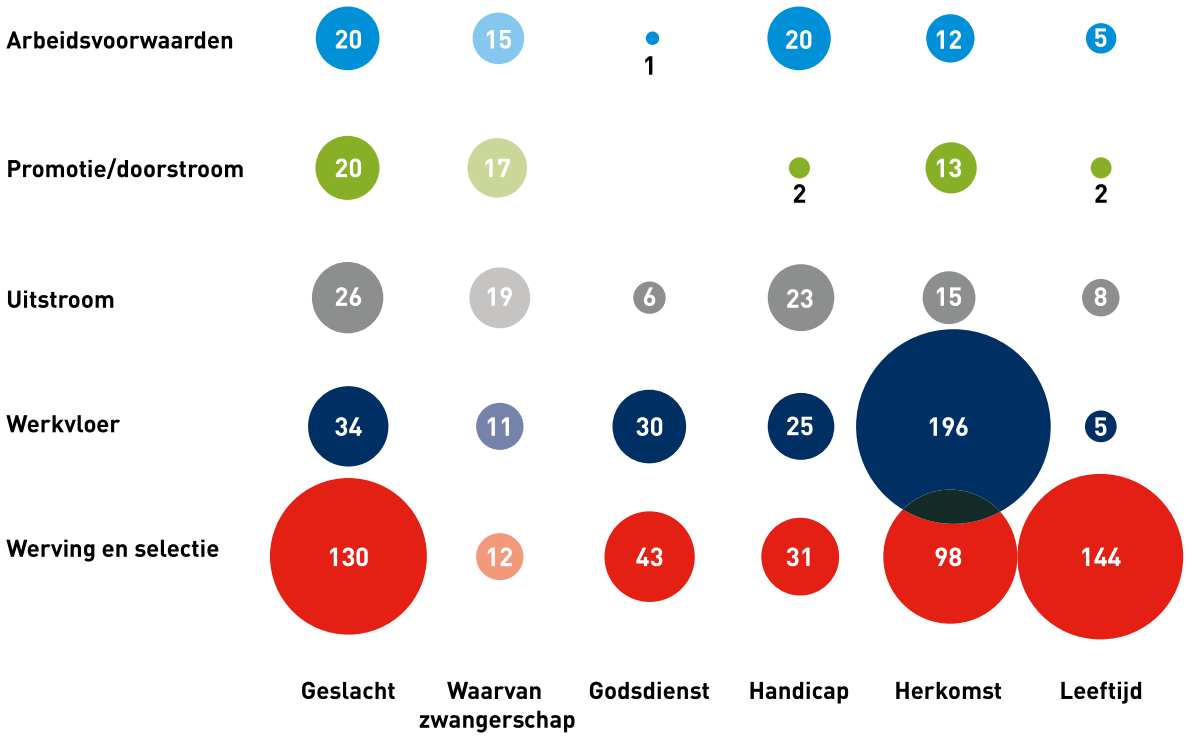
Ongeveer 9% van alle meldingen in de periode 2015-2019 had betrekking op godsdienst. Van deze meldingen ging ieder jaar meer dan de helft over discriminatie van moslims. Bij stages en de werkvloer is het aandeel van moslimdiscriminatie in de categorie godsdienst het grootst.

Een meisje solliciteerde op een vacature voor stagiaire bij een winkel. Eén van de managers met wie ze een gesprek had wilde haar aannemen, maar de andere manager wees haar af, omdat hij één hoofddoekdragende stagiaire per jaar voldoende vindt.

Figuur 3. ADV-meldingen op het terrein arbeidsmarkt naar discriminatiegrond in procenten.[6]

[6]. Percentages zijn berekend over het totaalaantal meldingen op het terrein arbeidsmarkt. Per melding kunnen meerdere gronden van discriminatie zijn geregistreerd. De vijf meest gemelde gronden en zwangerschap, wat een subcategorie van geslacht is, zijn in deze grafiek opgenomen.

Figuur 4. Arbeidsmarktmeldingen bij ADV's naar grond en arbeidsmarktcategorie in 2019.[7, 8]

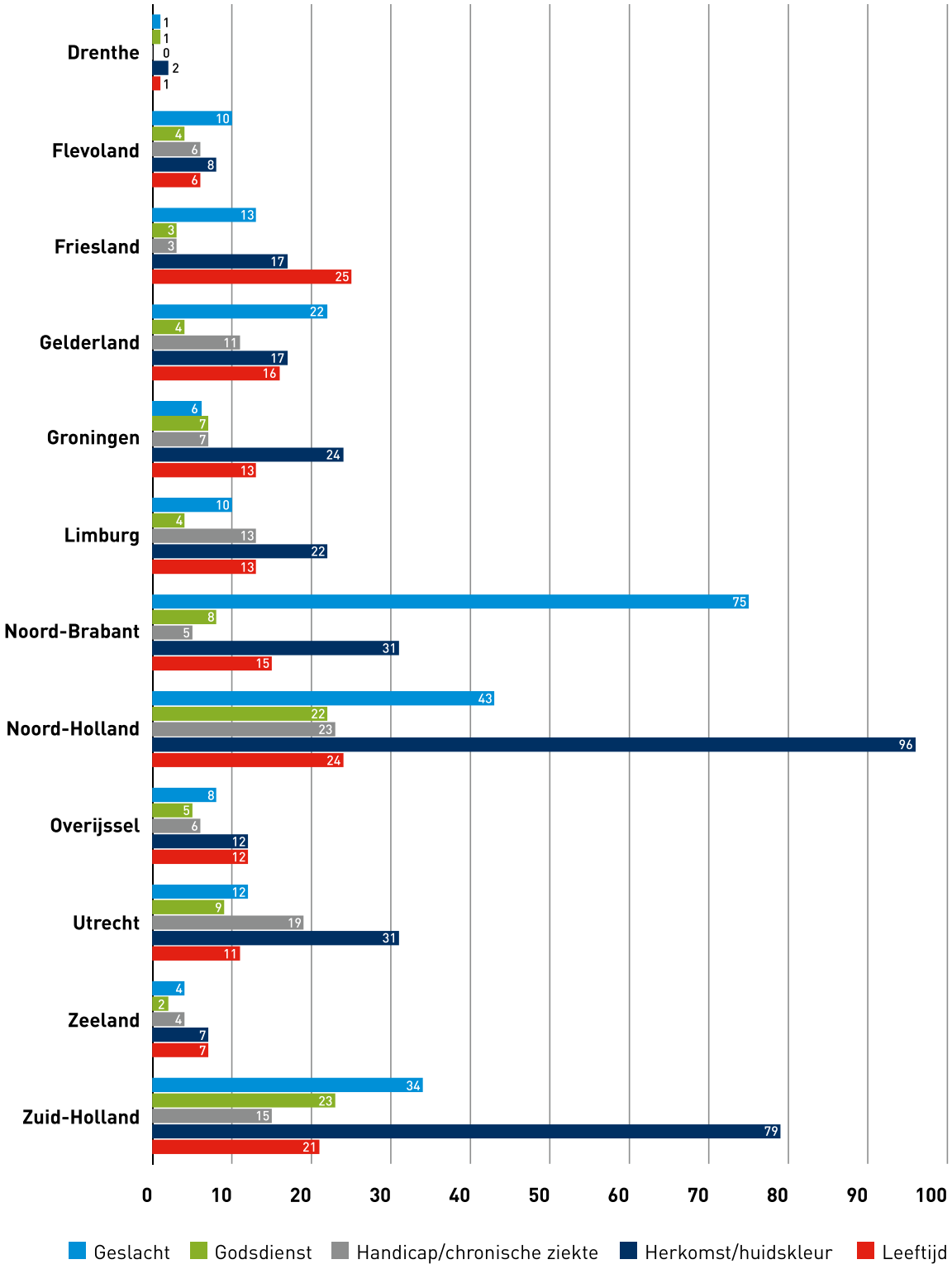
2.6 Regionale spreiding

De meeste meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt speelden zich in 2018 en 2019 af in de provincies Noord- en Zuid-Holland. Dit ligt in lijn der verwachting, aangezien daar de meeste werkgevers gevestigd zijn (CBS, 2019). Over voorvallen in provincies met minder (grote) steden kwamen minder meldingen binnen.

In 2019 was in het merendeel van de provincies herkomst of huidskleur de meest gemelde discriminatiegrond. Geslacht was in 2019 de meest gemelde grond in Noord-Brabant, Gelderland en Flevoland. In Overijssel en Zeeland hadden herkomst of huidskleur en leeftijd dat jaar een gedeelde eerste plaats.

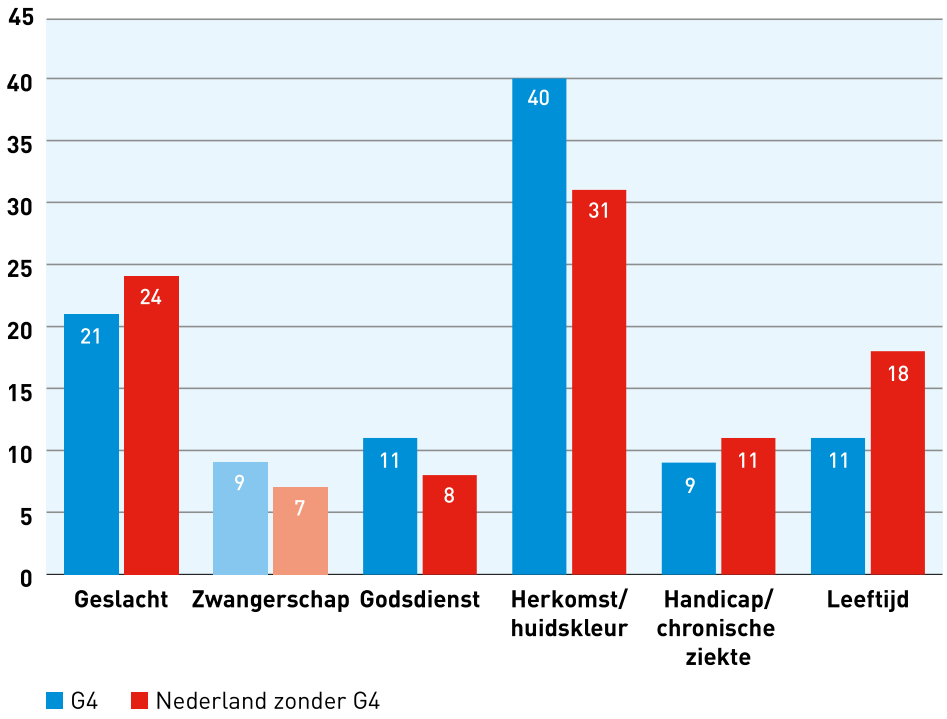
De meest gemelde arbeidsmarktcategorie in 2019 was in vrijwel alle provincies werving en selectie, gevolgd door werkvloer. In Limburg was dit precies andersom en in Zuid-Holland deelden werkvloer en werving en selectie de eerste plek voor wat betreft de meest gemelde arbeidsmarktcategorie.

[7.] Zwangerschap is een subcategorie van geslacht.
[8.] Bij selectie van de typen cases voor de casestudy is gebruikgemaakt van de cijfers van 2018. Deze zijn te vinden in tabel 5a en 5b in bijlage 2.

Figuur 5. Aantal ADV-meldingen op de arbeidsmarkt naar discriminatiegrond en provincie voorval; in 2019.

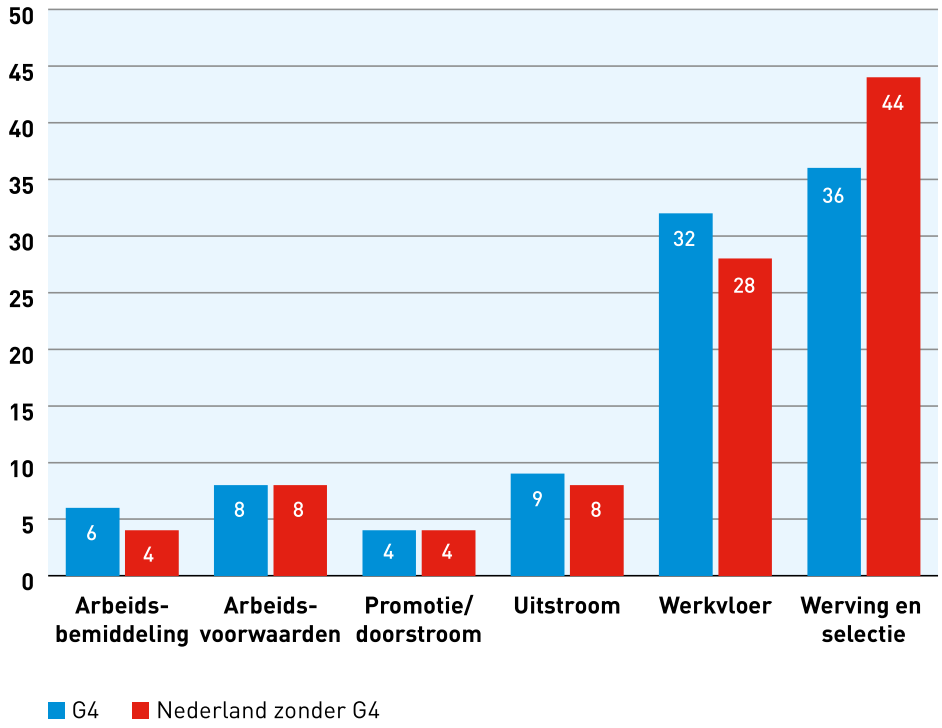
In zowel 2018 als 2019 had een kwart van alle arbeidsmarktmeldingen betrekking op een voorval in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht (G4). In 2019 ging 40% van deze meldingen over de grond herkomst of huidskleur. Dit percentage is hoger dan in de rest van Nederland, waar 31% van de arbeidsmarktmeldingen deze grond betrof. Dit hangt waarschijnlijk samen met de demografische spreiding van Nederlanders met een migratieachtergrond, die relatief vaker in de vier grote steden wonen (CBS, 2016). Ook over de grond godsdienst kwamen in 2019 in de G4 relatief meer meldingen voor. Meldingen over de gronden geslacht en leeftijd kwamen in 2019 relatief juist vaker voor buiten de G4. Opvallend is dat meldingen over zwangerschap, een subcategorie van de grond geslacht, vaker in de vier grote steden plaatsvonden.

Figuur 6. Aandeel van de vijf grootste discriminatiegronden en zwangerschap, een subcategorie van geslacht, in het totaal aantal arbeidsmarktmeldingen in de G4 en in de rest van Nederland in 2019.[9]

Zowel in de G4 als daarbuiten was werving en selectie in 2019 de arbeidsmarktcategorie waarover de meeste meldingen zijn gedaan. Buiten de G4 lag dat aandeel nog iets hoger (44%) dan erbinnen (36%). Meldingen over discriminatie op de werkvloer kwamen zowel in 2018 als 2019 relatief vaker voor in de G4. Ook meldingen die betrekking hebben op arbeidsbemiddeling en uitstroom kwamen beide jaren relatief vaker voor in de vier grote steden.

[9] Percentages zijn berekend over het totaalaantal meldingen op het terrein arbeidsmarkt. Per melding kunnen meerdere gronden van discriminatie zijn geregistreerd.

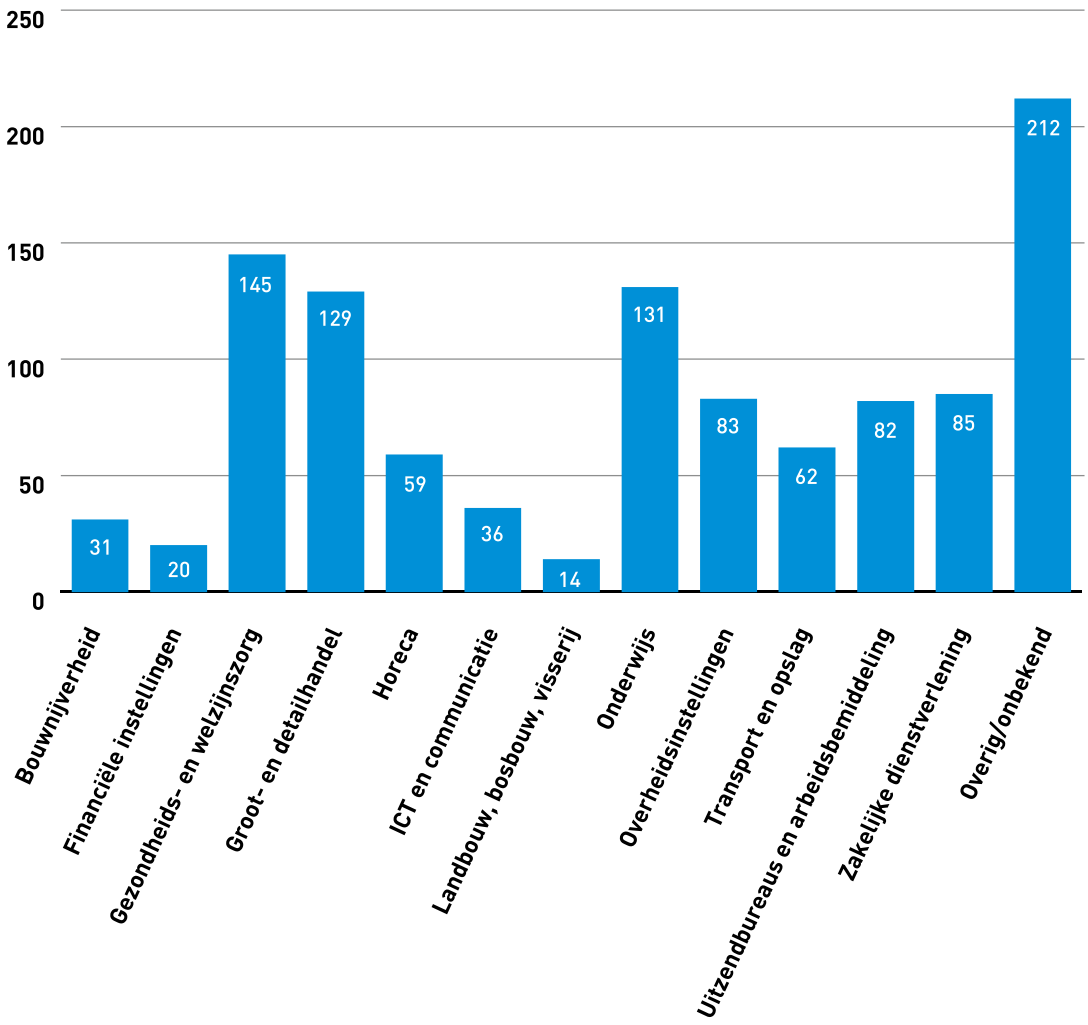
Figuur 7. Aandeel arbeidsmarktcategorie in het totaalaantal arbeidsmarktmeldingen in de G4 en in de rest van Nederland in 2019.[10]

2.7 Sectoren

Sinds 2019 registreren ADV's ook de bedrijfssector bij meldingen over arbeidsdiscriminatie. In 2019 is de categorie 'overig/onbekend' het grootst. Hierin vallen de meldingen over een sector die niet apart is opgenomen of waarvan de sector onbekend is.[11] De sectoren met de meeste meldingen zijn gezondheids- en welzijnszorg (13% van alle arbeidsmarktmeldingen), onderwijs (12%) en groot- en detailhandel (12%). Het grote aantal meldingen over de sector onderwijs komt voort uit de vele meldingen over het voorkeursbeleid van de TU Eindhoven. Slechts een klein deel van de meldingen gaat over arbeidsdiscriminatie in de sectoren landbouw, bosbouw en visserij (1%) en financiële instellingen (2%).

De verdeling van de meldingen over de verschillende sectoren is niet altijd overeenkomstig de grootte van de verschillende sectoren. Cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek laten zien dat in 2018 de meeste mensen werkzaam waren in de zakelijke dienstverlening, gevolgd door de zorg en handel. In de zakelijke dienstverlening waren in dat jaar bijna vier keer zoveel mensen werkzaam als in het onderwijs. De meldingen bij ADV's hadden in 2019 juist vaker betrekking op de sector onderwijs dan zakelijke dienstverlening.

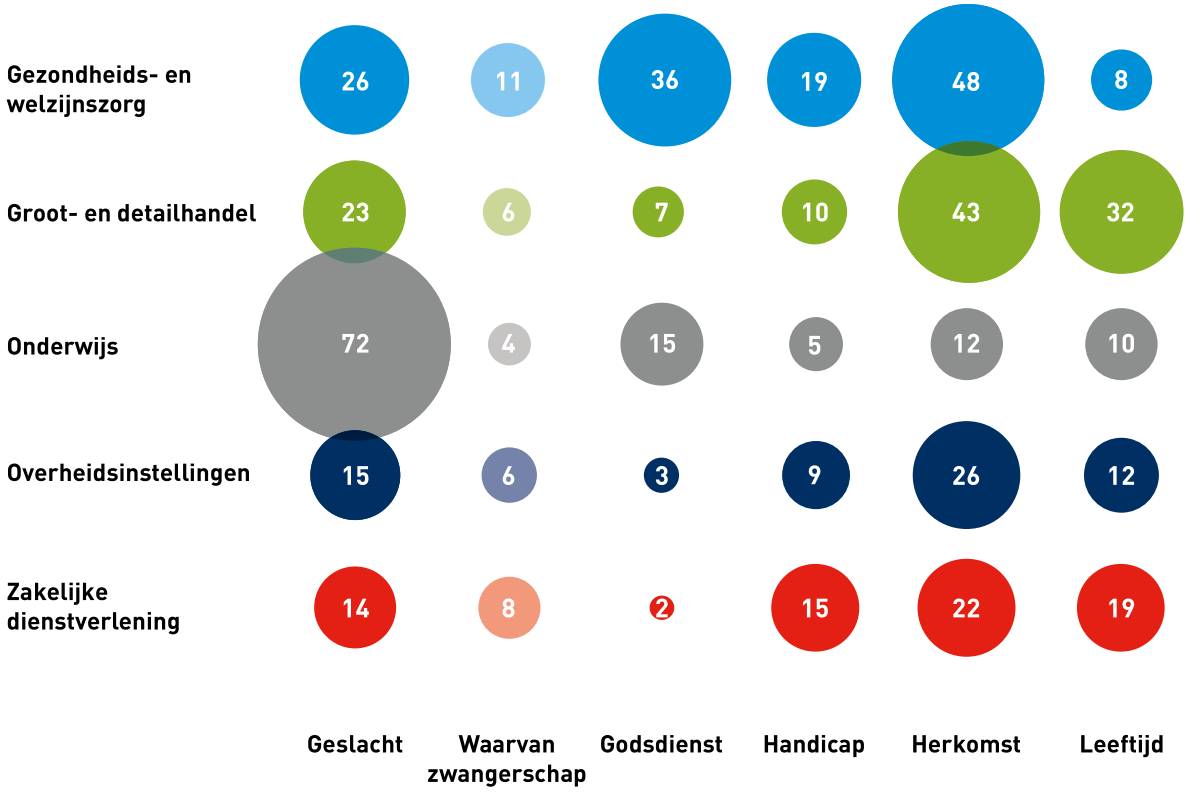
10. Percentages zijn berekend over het totaalaantal meldingen op het terrein arbeidsmarkt. Per melding kunnen meerdere arbeidsmarktcategorieën geregistreerd zijn. De categorieën stage, vrijwilligerswerk, overig en onbekend zijn in deze grafiek niet meegenomen.
11. De toevoeging van bedrijfssector aan het registratiesysteem van ADV's is in april 2019 gerealiseerd. De categorieën zijn aangedragen door de Inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op basis van de door hen gebruikte SBI-codes (Standaard Bedrijfsindeling). In totaal zijn dit er bijna dertig, waarvan een selectie is aangereikt. ADV's hebben met terugwerkende kracht ook van eerdere meldingen uit dat jaar de sector geregistreerd. Mogelijk is de categorie 'overig/onbekend' daardoor groter.

Figuur 8. Arbeidsmarktmeldingen naar sector in 2019.[12]

Net als bij het totaalaantal meldingen, was in vrijwel alle sectoren in 2019 herkomst of huidskleur de meest gemelde discriminatiegrond. Horeca is hierin een uitzondering, meldingen over deze sector gingen vooral over leeftijdsdiscriminatie. Meldingen over discriminatie in het onderwijs hadden in 2019 voor het grootste deel betrekking op discriminatie op grond van geslacht. Hierin hebben de meldingen over het voorkeursbeleid van de TU Eindhoven een groot aandeel. Verder valt op dat meldingen over de gezondheids- en welzijnszorg relatief vaak gaan over discriminatie op grond van godsdienst en relatief weinig over leeftijdsdiscriminatie. Discriminatie op grond van godsdienst zien we ook relatief vaak terug in meldingen over de sector onderwijs.

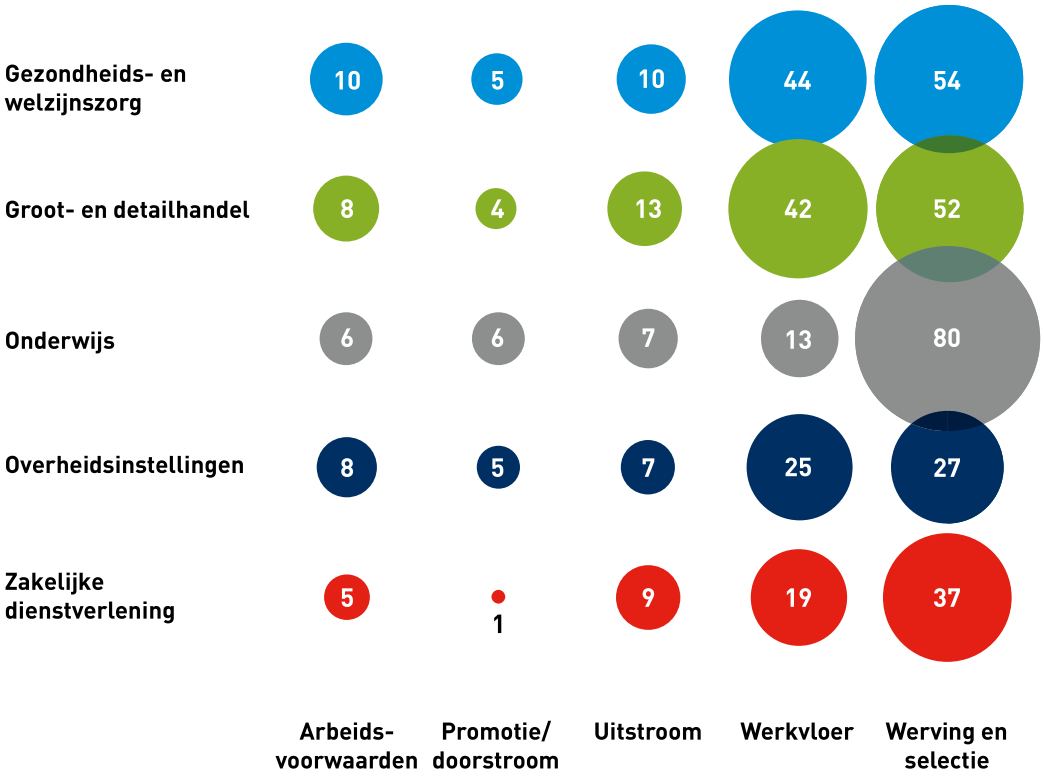
12. In het totaalaantal meldingen over de sector onderwijs zitten minstens 56 meldingen over het voorkeursbeleid van de TU Eindhoven.

Figuur 9. Arbeidsmarktmeldingen bij ADV's naar grond en bedrijfssector in 2019[13]

De verdeling naar arbeidsmarktcategorie is bij de meeste sectoren redelijk vergelijkbaar. In vrijwel alle sectoren hadden de meeste meldingen in 2019 betrekking op de werving en selectie. Met name in het onderwijs was dit veruit de grootste categorie. Ook dit hangt samen met de meldingen over de TU Eindhoven. In de sectoren bouwnijverheid, financiële instellingen en transport en opslag was werkvloer de grootste arbeidsmarktcategorie. Het gaat in deze sectoren echter om vrij kleine aantallen. Ook bij overheidsinstellingen hebben relatief iets meer meldingen betrekking op de werkvloer dan gemiddeld.

[13] Deze figuur bevat alleen gegevens uit registratiesysteem ADVnet. Zwangerschap is een subcategorie van geslacht.
In het totaalaantal meldingen over de sector onderwijs en de discriminatiegrond geslacht zitten minstens 56 meldingen over het voorkeursbeleid van de TU Eindhoven.

Figuur 10. Arbeidsmarktmeldingen bij ADV's naar arbeidsmarktcategorie en bedrijfssector in 2019.[14]

2.8 Uitgelicht: vier typen meldingen

In het volgende deel van deze monitor worden vier typen discriminatie op de arbeidsmarkt beschreven. Deze paragraaf gaat in op het beeld dat voor elk van deze typen naar voren komt uit de meldingen en bespreekt achtereenvolgens discriminatie op grond van herkomst in de werving en selectie en op de werkvloer; en meldingen over discriminatie op grond van zwangerschap of moederschap bij uitstroom en bij arbeidsvoorwaarden. Bij de selectie van deze vier typen discriminatie op de arbeidsmarkt is gebruikgemaakt van de cijfers van 2018.[15]

Herkomst en werving en selectie

In 2018 waren er bij ADV's 118 meldingen over discriminatie op grond van herkomst of huidskleur in de werving en selectie. Een jaar later ging het om 98 meldingen. In beide jaren betroffen deze meldingen grotendeels afwijzingen bij sollicitaties. Hierbij werd meestal niet uitgesproken dat de afwijzing te maken had met herkomst of huidskleur, maar bestond bij de melder een vermoeden hiervan. In enkele gevallen werd bij een afwijzing wel direct verwezen naar de afkomst van de sollicitant.

> **Een man heeft gesolliciteerd bij een bedrijf en kreeg via de mail een korte afwijzing. Hierin stond: 'We don't work with Indian candidates.'**

[14] Deze figuur bevat alleen gegevens uit registratiesysteem ADVnet.
In het totaalaantal meldingen over de sector onderwijs en de arbeidsmarktcategorie werving en selectie zitten minstens 56 meldingen over het voorkeursbeleid van de TU Eindhoven.
[15] Zie tabel 5 in bijlage 2.

Twee vriendinnen hebben gesolliciteerd bij een supermarkt. Eén van de meisjes is aangenomen. Toen zij vroeg waarom haar vriendin niet was aangenomen, werd een opmerking gemaakt over de donkere huidskleur van de vriendin.

Van de melders die afgewezen worden zonder een directe verwijzing naar herkomst of huidskleur, maar die wel vermoeden dat hun afwijzing te maken heeft met hun afkomst, deden enkelen een praktijktest. Zij solliciteerden vervolgens met hetzelfde cv, maar met een andere, Nederlands klinkende naam op dezelfde vacature en mochten toen wel op gesprek komen.

Daarnaast zijn er meldingen over het afgewezen worden vanwege onvoldoende taalbeheersing. Er is dan mogelijk sprake van indirecte discriminatie op grond van herkomst of huidskleur. Bij indirecte discriminatie wordt een onderscheid gemaakt dat in eerste instantie neutraal lijkt, maar wat voor sommige groepen een specifiek nadeel betekent. Taal zelf is geen discriminatiegrond, maar een taaleis kan wel leiden tot uitsluiting van een bepaalde groep mensen. Indirect onderscheid kan toegestaan zijn, maar alleen wanneer er een objectieve rechtvaardigingsgrond is. Wanneer in een vacature wordt gevraagd om een uitstekende beheersing van de Nederlandse taal, is dit alleen toegestaan als dit noodzakelijk is voor het uit te voeren werk (College, 2020).

Een vrouw wilde zich inschrijven bij een uitzendbureau voor werk in de schoonmaak. Er werd geweigerd haar in te schrijven, 'want jij spreekt niet goed Nederlands'. Ook werd de vraag gesteld: 'woont u hier legaal?'

Herkomst en werkvloer

Bij meldingen over discriminatie op grond van herkomst op de werkvloer is er vaak sprake van een vorm van vijandige bejegening. In 2018 en 2019 ging ongeveer 70% van de meldingen op deze grond en dit subterrein om beledigen, pesten, negeren, roddelen of stigmatiseren. Het ervaren discriminerende gedrag wordt in het grootste deel van de meldingen veroorzaakt door collega's, leidinggevende(n) of beiden.

Een Marokkaanse man wordt door verschillende collega's uitgescholden: 'Jouw soort hoort hier niet.'

Ook meldingen over ervaren discriminerend gedrag van externen, cliënten en klanten komen geregeld voor.

Een vrouw werkt in de zorg en heeft al een tijdje een vaste cliënt. Na een half jaar deelt de cliënt haar mee dat zij en haar familie de vrouw niet meer willen zien wegens haar donkere huidskleur. Ze heeft dit gemeld bij haar leidinggevende, maar die treedt hier niet tegen op.

Zwangerschap en uitstroom

Meldingen in de categorie zwangerschap en uitstroom gaan over het beëindigen van een dienstverband vanwege zwangerschap of moederschap. In 2018 ontvingen ADV's hierover 32 meldingen, in 2019 waren dat er 19. Soms wordt een contract al in de proeftijd beëindigd, maar de meeste meldingen hebben betrekking op het niet verlengen van een tijdelijk contract.

Een vrouw geeft aan dat haar contract beëindigd is met als reden dat ze tijdens haar moederschap geen tijd zal hebben om zich in te zetten voor werk.

Een vrouw krijgt van haar werkgever te horen dat haar contract niet wordt verlengd. Daarbij wordt gezegd dat zij geen reden van ontslag hoeven op te geven. Een manager heeft de vrouw meerdere malen verteld dat 'ze altijd terug mag komen'. Volgens de vrouw bedoelt de manager hiermee dat ze mag terugkeren wanneer ze niet meer zwanger is. Ze voelt zich hierdoor gediscrimineerd.

Bij enkele meldingen is er sprake van ziekte door zwangerschap, waardoor een contract wordt beëindigd.

Een vrouw heeft zich in haar proeftijd ziekgemeld vanwege bekkeninstabiliteit tijdens haar zwangerschap. Ze heeft vervolgens te horen gekregen dat haar contract na de proeftijd niet verlengd wordt.

Zwangerschap en arbeidsvoorwaarden

Van de vier typen meldingen die in deze monitor zijn uitgelicht, is dit de kleinste categorie. In 2018 ontvingen de ADV's 17 meldingen over zwangerschapsdiscriminatie op arbeidsvoorwaarden. In 2019 vielen 15 meldingen in deze categorie. Enkele meldingen gingen over het mislopen van de jaarlijkse salarisverhoging door zwangerschapsverlof en/of ouderschapsverlof. Een aantal andere meldingen ging over werktijden; het ongewenst minder uur krijgen toebedeeld of juist niet de mogelijkheid krijgen om minder te werken. Eén meldster kreeg na haar verlof een andere, lagere functie dan ze daarvoor had:

Een vrouw is in het afgelopen jaar moeder geworden. Ze merkt dat ze er qua salaris minder op vooruit gaat dan haar collega's. Toen ze dat aangaf bij haar leidinggevende, gaf hij aan dat ze niet zomaar omhoog kon, omdat ze vanwege haar zwangerschap geen ontwikkeling in functioneren kon laten zien.

DEEL 2

Casestudy

3 Onderzoeksopzet

In deel twee van deze monitor worden de bevindingen uit een casestudy gepresenteerd. Aan de hand van gesprekken met betrokkenen bij een aantal vergelijkbare cases wordt een beeld geschetst van de betreffende casuïstiek, waarbij de focus ligt op gepleegde interventies en de afwegingen, belemmeringen en consequenties die hierbij spelen, bezien vanuit het perspectief van verschillende betrokkenen.

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksopzet en de selectie van cases toegelicht. In hoofdstuk 4 wordt uiteengezet welke mogelijkheden bestaan voor mensen die arbeidsdiscriminatie ervaren om dit aan te pakken ondersteuning te krijgen. De daarna volgende hoofdstukken belichten de mogelijke interventies bij enkele specifieke vormen van arbeidsdiscriminatie en de aandachtspunten hierbij, zoals naar voren gekomen uit de casestudy.

Voor deze monitor zijn vier typen arbeidsdiscriminatie geselecteerd voor nadere bestudering. Bij de selectie waren enerzijds de bevindingen uit deel 1 leidend: arbeidsdiscriminatie op grond van herkomst/huidskleur wordt veruit het meest gemeld bij ADV's. De meldingen betreffen, zowel in 2018 als 2019, in de eerste plaats ervaringen van discriminatie op de werkvloer, gevolgd door discriminatie bij werving en selectie. Anderzijds heeft de opdrachtgever verzocht om discriminatie vanwege zwangerschap uit te lichten. Voor de selectie van specifieke arbeidscategorieën binnen zwangerschap is uitgegaan van de cijfers over 2018, omdat de cijfers van 2019 op dat moment nog niet beschikbaar waren. In 2018 ging het merendeel van de meldingen die ADV's ontvingen over het niet verlengen van tijdelijke contracten. Meldingen over arbeidsvoorwaarden kwamen in 2018 op de tweede plaats. In 2019 is dit beeld iets verschoven (zie hoofdstuk 2).

Overzicht van voor deze monitor onderzochte typen cases:

		discriminatiegrond	
		zwangerschap	herkomst/huidskleur
arbeidsmarkt-categorie	uitstroom	Casus A	
	arbeidsvoorwaarden	Casus B	
	werving en selectie		Casus C
	werkvloer		Casus D

De casestudy is kwalitatief van aard en kan worden gedefinieerd als een bijzondere vorm van een meervoudige casestudy, vormgegeven vanuit een *practice--theory*perspectief. De analyse is gericht op de percepties en praktijken van betrokkenen in de specifieke cases waarin die hebben gehandeld (Ortner, 2006). Hiervoor zijn respondenten gezocht en benaderd voor deelname aan het onderzoek, die op enigerlei wijze met soortgelijke cases (op basis van grond en categorie) te maken hebben gehad. De kern van deze aanpak is dat respondenten en cases worden losgekoppeld. Dat wil zeggen dat respondenten niet noodzakelijk bij dezelfde feitelijke cases betrokken waren, maar bij vergelijkbare cases.
Het onderzoek geeft inzicht in ervaringen en percepties van betrokkenen bij arbeidsdiscriminatie met betrekking tot:

- de kenmerken van het handelen van gedupeerden en andere betrokkenen bij deze specifieke vormen van arbeidsdiscriminatie;
- de mogelijkheden en knelpunten bij het handelen van gedupeerden en andere betrokkenen in de bestrijding van deze arbeidsdiscriminatie.

Voor dit onderzoek zijn 22 cases van arbeidsdiscriminatie bestudeerd. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de cases als zodanig niet zijn onderzocht, maar tezamen zijn opgevat als exemplarische gevallen van de vier geselecteerde typen arbeidsdiscriminatie. Voor een casestudy worden in het ideale geval alle betrokkenen bij een specifieke casus of beperkt aantal cases geïnterviewd en alle feiten gereconstrueerd. Dit was niet mogelijk voor deze monitor. Enerzijds vanwege de te verwachten moeilijkheden om álle betrokkenen in individuele cases te achterhalen en bereid te vinden deel te nemen aan de studie; anderzijds omdat dit zeer arbeidsintensief (en daarmee relatief kostbaar) is. Het doel van dit onderdeel van de monitor is om meer inzicht te verkrijgen in de ervaringen en percepties van betrokkenen. Dat deze betrokkenen allemaal bij dezelfde cases betrokken zijn is voor dit inzicht minder relevant. Belangrijk is dat zij bij soortgelijke cases betrokken zijn. Dat betekent dat dit onderzoek niet zozeer inzicht biedt in de interventies bij individuele cases, maar wel in de mechanismen rondom interventies bij deze specifieke vormen van arbeidsdiscriminatie.

Dit onderzoek geeft geen representatief beeld van de vier genoemde typen arbeidsdiscriminatie en interventies die hierbij gepleegd worden. Het geeft echter wel een goed onderbouwde verkenning van specifieke kenmerken van deze typen zaken in relatie tot de mogelijkheden en uitdagingen voor interventies in individuele zaken. De voorzichtige conclusies die we trekken op basis van de bevindingen bieden aanknopingspunten voor een betere aanpak van deze specifieke vormen van arbeidsdiscriminatie.

Voor elke casus hebben we een of meer direct betrokkenen, 27 in totaal, gesproken over hun ervaringen met de arbeidsdiscriminatie en de gepleegde interventies. Dit is zowel in individuele interviews als in de vorm van groepsgesprekken gedaan. Het grootste deel van de respondenten bestond uit professionals die gespecialiseerd zijn in discriminatiezaken: zo spraken we 15 klachtbehandelaars bij ADV's (voor het merendeel in groepsgesprekken) en twee medewerkers van

het College. Daarnaast waren er interviews met medewerkers van een vakbond en een externe vertrouwenspersoon, die zich professioneel bezighouden met de aanpak en preventie van psychosociale arbeidsbelasting (PSA), waar discriminatie deel van uitmaakt. De twee advocaten die we spraken hebben ervaring met discriminatie als een element in een bredere arbeidsrechtelijke context. Beide hebben zowel werkgevers als melders bijgestaan in arbeidsdiscriminatiezaken. Voor alle hierboven genoemde respondenten geldt dat meerdere cases zijn besproken (maximaal vier per interview), gezien de brede ervaring van deze respondenten bij discriminatiezaken. Dat maakte het eveneens mogelijk om in deze interviews in te gaan op meer algemene ervaringen die respondenten hebben met de onderzochte typen discriminatiezaken.

Voor het onderzoek is verder gesproken met twee personen die zijn geconfronteerd met discriminatie vanwege hun zwangerschap, met een adjunct-directeur van een organisatie die met een casus van discriminatie op de werkvloer vanwege herkomst te maken heeft gehad en met twee HR-medewerkers van een bedrijf waar zich tevens een incident met discriminatie op de werkvloer heeft voorgedaan. Het is niet gelukt om gedupeerden te vinden die persoonlijke ervaringen met arbeidsdiscriminatie vanwege hun herkomst wilden delen. Ook hebben we geen HR-medewerkers of managers van bedrijven over een casus van zwangerschapsdiscriminatie of werving en selectie gesproken. Benaderde personen reageerden niet op verzoeken om contact of haakten na een eerste contact af. We hebben geprobeerd het gemis van werkgevers en HR-medewerkers voor deze typen cases te compenseren door hun perspectief ook te belichten vanuit advocaten die bedrijven hebben vertegenwoordigd in arbeidsdiscriminatiezaken. Het perspectief van melders is uitvoerig belicht door partijen die hen ondersteunen, met name door klachtbehandelaars bij ADV's, advocaten en een vertrouwenspersoon.

Cases

Voor dit onderzoek zijn 22 cases onderzocht die speelden in de afgelopen drie jaar. Het gaat om zaken die op enig moment, door de gedupeerde of andere betrokkene(n), zijn *geframed* als discriminatie. Bij de cases is dus niet noodzakelijk vastgesteld dat deze, in juridische zin, discriminatie betreffen.

De cases zijn geworven via het eigen netwerk (voornamelijk via ADV's), via respondenten en via de oordelendatabase van het College. De volgende selectiecriteria zijn gehanteerd: 1) gaat het om één van de gekozen vier vormen van (mogelijke) arbeidsdiscriminatie? 2) willen respondenten meewerken? 3) is er sprake van enige vorm van interventie bij de casus om de discriminatie te adresseren? Daarnaast streefden we naar een zo evenwichtig mogelijke spreiding van cases en respondenten over de verschillende typen arbeidsdiscriminatie die voor deze monitor geselecteerd zijn. Geselecteerde cases hebben zich verspreid over Nederland voorgedaan, binnen allerlei bedrijfssectoren (zowel profit als non-profit) en met betrekking tot een breed scala aan functies, op verschillende beroepsniveaus.

Een gelijke verdeling van cases over de verschillende typen arbeidsdiscriminatie bleek moeilijk te realiseren. Zo zijn er 7 zaken over uitstroom bij zwangerschap, 2 bij arbeidsvoorwaarden, 4 cases met betrekking tot discriminatie vanwege herkomst bij werving en selectie en negen cases over discriminatie op de werkvloer op grond van herkomst.

Als gevolg van de inventarisatie van zaken via ADV's en het College is in de cases relatief vaak sprake van betrokkenheid van ADV's en/of het College. Om ook enig zicht te krijgen op casuïstiek waarbij een gedupeerde stappen heeft gezet om de discriminatie aan te kaarten zonder dat een ADV of het College betrokken was, is ook via respondenten en het netwerk van RADAR/Art.1 geworven.

In 17 van de bestudeerde zaken was een ADV betrokken: soms alleen in de zin van advies of doorverwijzing, in andere gevallen van begin tot eind in een lang traject van interventies. In 11 cases heeft de gedupeerde een verzoek om een oordeel ingediend bij het College (vaak met ondersteuning van een ADV), waarbij in 6 gevallen volgens het College sprake was van verboden onderscheid en in één geval van onzorgvuldige klachtbehandeling door de werkgever. In de 4 overige zaken oordeelde het College dat er geen sprake was van verboden onderscheid. Deze cases zijn toch in deze studie opgenomen, omdat ze interessante informatie opleveren met betrekking tot het handelen van betrokkenen in voorkomende gevallen, zoals rond de bewijsbaarheid van discriminatie en/of de uiteenlopende perspectieven van verschillende betrokkenen bij deze cases. Over de cases die niet zijn voorgelegd aan het College of een rechter dient opgemerkt te worden dat dit gegeven niet wil zeggen dat er in deze cases geen sprake was van discriminatie (in juridische zin).

De anonimiteit en privacy van respondenten - en met name gedupeerden - in dit onderzoek is gewaarborgd. Een beschrijving van een onderzochte casus zou mogelijk herleidbaar zijn naar specifieke bedrijven, plaatsen en (vervolgens) personen. Daarom worden in hoofdstuk 5 en 6 enkele fictieve cases beschreven die een goede indruk geven van de aard van bestudeerde cases en daarbij toegepaste interventies. Voor elk van de onderzochte typen cases is een imaginair maar typerend voorbeeld beschreven dat is samengesteld uit elementen die wij in de onderzochte cases zijn tegengekomen.

4. Interventies en ondersteuning voor gedupeerden bij arbeidsdiscriminatie

Discriminatie bij de arbeid is wettelijk verboden.[16] Iemand die discriminatie ervaart op de arbeidsmarkt heeft verschillende mogelijkheden om hiertegen in actie te komen. In dit hoofdstuk wordt weergegeven wat een gedupeerde kan doen in geval van (een vermoeden van) arbeidsdiscriminatie. In hoofdstuk 5 en 6 wordt vervolgens ingegaan op de specifieke mogelijkheden en overwegingen voor gedupeerden bij de typen cases die centraal staan in deze monitor.

4.1 Zorgplicht werkgever

Indien sprake is van een dienstverband is de geijkte route voor een gedupeerde om ervaren discriminatie intern aan te kaarten. Werkgevers zijn namelijk wettelijk verplicht hun werknemers tegen discriminatie te beschermen. Een gedupeerde moet met een discriminatieklacht dan ook terechtkunnen bij een leidinggevende of de HR-afdeling. Wanneer de gedupeerde hierbij een drempel ervaart, bijvoorbeeld omdat de leidinggevende (onderdeel van) het probleem vormt, of wanneer de leidinggevende geen actie onderneemt, kan hij of zij zich richten tot een vertrouwenspersoon (indien beschikbaar), bedrijfsmaatschappelijk werker of de ondernemingsraad. Deze kunnen advies of ondersteuning bieden bij het aankaarten van het probleem en het vinden van een oplossing. Wanneer sprake is van gezondheidsklachten, (mede) als gevolg van de discriminatie, is ook de arbo-arts een mogelijk startpunt voor het adresseren van discriminatie in werkcontext. Indien dergelijke stappen niet tot een oplossing leiden, kan een gedupeerde een klacht indienen volgens de klachtenprocedure van de werkgever, mits die er is. Een dergelijke procedure kan inhouden dat een (onafhankelijke) klachtcommissie zich over de klacht buigt en op basis van hoor en wederhoor oordeelt of de klacht gegrond is en welke sancties of maatregelen de werkgever in dat geval dient uit te vaardigen.

Wanneer interne stappen voor een gedupeerde onvoldoende soelaas bieden, of wanneer hij of zij hier ondersteuning bij wil, komen externe instanties in beeld. Ook in situaties waarbij geen sprake (meer) is van een arbeidsrelatie, bijvoorbeeld in geval van ervaren discriminatie bij werving en selectie of

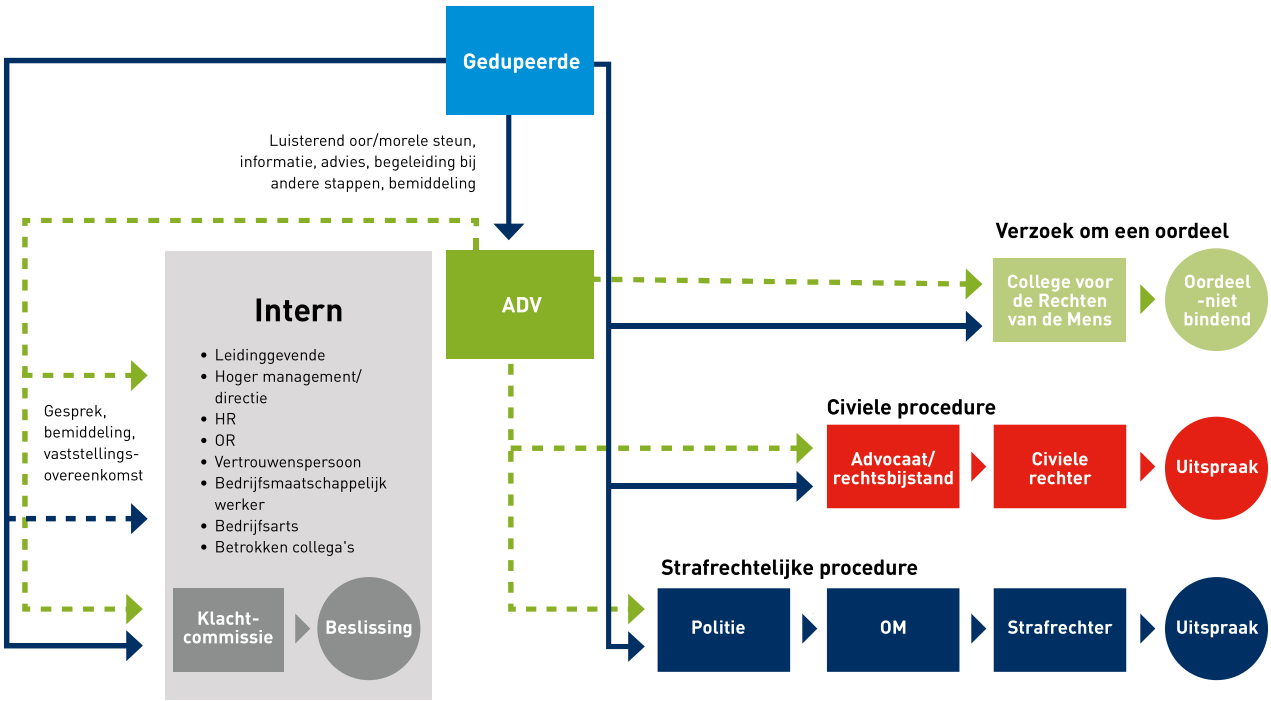

[16] Zie voor een toelichting op de wettelijke bescherming tegen arbeidsdiscriminatie de Factsheet discriminatie en arbeid van RADAR, via https://radar.nl/publicaties/factsheet-discriminatie-en-arbeid.

bij beëindiging van een tijdelijk contract, is de gedupeerde eerder aangewezen op externe routes om de discriminatie aan te pakken. Zo kunnen mensen die (arbeids)discriminatie ervaren terecht bij een ADV voor gratis advies en ondersteuning in de volle breedte van interventiemogelijkheden. Voor (juridische) informatie kan ook een beroep worden gedaan op een vakbond of het Juridisch Loket.

Een gedupeerde kan een procedure tegen de werkgever starten bij het College voor de Rechten van de Mens om te laten toetsen of sprake is van discriminatie in juridische zin (zie 4.3). Ook een civiele procedure tegen de werkgever behoort tot de mogelijkheden (zie 4.4). Indien sprake is van een mogelijk strafbaar feit, kan een gedupeerde aangifte doen tegen de veroorzaker van de discriminatie. In 2018 was 9% (297 incidenten) van de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten werkgerelateerd. Meer dan de helft hiervan had betrekking op discriminatie vanwege herkomst. Incidenten betroffen vooral discriminatie op de werkvloer; in diverse gevallen door klanten (Walz et al., 2019).

Het schema hieronder laat zien welke mogelijkheden een gedupeerde van arbeidsdiscriminatie heeft om de discriminatie aan te pakken.

Figuur 11: Mogelijke stappen, procedures en ondersteuning voor gedupeerde bij arbeidsdiscriminatie.

Hieronder wordt toegelicht welke ondersteuning ADV's kunnen bieden aan mensen die arbeidsdiscriminatie ervaren. Vervolgens wordt nader ingegaan op de mogelijkheid van een procedure tegen een werkgever, bij het College of de civiele rechter.

4.2 Antidiscriminatievoorziening: advies en ondersteuning bij discriminatie

De wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) vereist dat elke gemeente zijn burgers toegang biedt tot een laagdrempelige antidiscriminatievoorziening (ADV). Een ADV voorziet in gratis, onafhankelijk advies aan mensen die discriminatie ervaren en kan desgewenst ondersteuning bieden bij eventuele stappen die een gedupeerde wil zetten. Een ADV vormt in feite een toegangspoort tot alle mogelijke interventies en stappen die beschikbaar zijn voor de gedupeerde en helpt hem of haar hier een onderbouwde afweging in te maken. Klachtbehandelaars bij ADV's hebben expertise op het gebied van discriminatiewetgeving en ruime ervaring met interventies bij discriminatie-ervaringen. Een ADV zoekt in de breedte naar een oplossing voor een probleem, waarbij de doelen en wensen van de melder (tenzij onredelijk of onhaalbaar) het uitgangspunt vormen. De klachtbehandelaar zal eerst het verhaal en de hulpvraag van de cliënt helder proberen te krijgen. Soms blijkt het bieden van een luisterend oor en morele ondersteuning in een eerste gesprek al te voorzien in de behoefte van een melder. Wil de melder echter verdere stappen ondernemen, dan vraagt de klachtbehandelaar de wederpartij, volgens het principe van hoor-wederhoor, per brief of telefonisch om een reactie op de ervaring van de melder. In samenspraak met de melder wordt vervolgens bepaald welke eventuele vervolgstappen worden genomen. Daarbij kan worden ingezet op een eindresultaat op individueel niveau, zoals een praktische oplossing van het probleem of conflict, excuses van de aangeklaagde partij, disciplinaire maatregelen, een financiële tegemoetkoming of een gerechtelijke uitspraak. Maar de ADV kan, naar aanleiding van één of meerdere klachten, ook actie ondernemen richting een aanpak van de discriminatie op structureel niveau, bijvoorbeeld door middel van beleidsbeïnvloeding, voorlichting, het genereren van politieke of publicitaire aandacht, onderzoek naar soortgelijke klachten of collectieve actie (Discriminatie.nl, 2019).

ADV's kunnen melders adviseren over of begeleiden bij interne stappen bij een werkgever, wat de gebruikelijke eerste stap is indien sprake is van een dienstverband. Dan gaat het bijvoorbeeld om het gezamenlijk voorbereiden van een gesprek met een leidinggevende. Het komt ook voor dat de ADV een melder begeleidt of als bemiddelaar optreedt bij een gesprek tussen melder en leidinggevende en eventueel de veroorzaker van de discriminatie. Lijkt het niet mogelijk om met de werkgever tot een oplossing te komen, dan kan de ADV de melder ondersteunen bij het indienen van een klacht volgens de interne klachtenprocedure van de werkgever, als die er is. Voor melders die een onafhankelijk oordeel over hun discriminatie-ervaring verlangen is het College voor de Rechten van de Mens het aangewezen instituut. Klachtbehandelaars kunnen met een cliënt

een procedure bij het College van begin tot eind doorlopen. Zij zullen cliënten ook informeren over de mogelijkheid van een civiele procedure, indien opportuun, en de consequenties van een keuze daarvoor. Indien de cliënt deze weg wil bewandelen, zal een klachtbehandelaar hem of haar doorverwijzen naar een (rechtsbijstands)advocaat. Ook een melder die in onderhandeling gaat over een vaststellingsprocedure bij beëindiging van een contract zal worden doorverwezen naar een advocaat, aangezien ADV's geen arbeidsrechtelijke expertise hebben. Indien sprake is van een mogelijk strafbaar feit, zal een klachtbehandelaar de gedupeerde wijzen op de mogelijkheid om aangifte te doen en hem of haar desgewenst daarmee op weg helpen.

Op basis van hun expertise maken klachtbehandelaars van ADV's een inschatting van de situatie: lijkt het daadwerkelijk om discriminatie in juridische zin te gaan. Zo ja, is dat aantoonbaar? De antwoorden op deze vragen zijn, naast de behoefte van de cliënt, kaderstellend voor de mogelijke vervolgstappen voor de melder. Zo zal een ADV geen procedure bij het College beginnen als de klachtbehandelaar verwacht dat er onvoldoende bewijs is om discriminatie aannemelijk te maken. Evenmin wordt een procedure opgestart als de melder dat niet wil.

Werkwijze ADV bij bepaling van vervolgstappen

Om te bepalen welke stappen mogelijk en opportuun zijn voor een melder, zal een klachtbehandelaar bij een ADV, in overleg met de melder, verschillende zaken afwegen:

- Welke behoefte heeft de melder? Dit wordt soms pas duidelijk in de loop van één of meerdere gesprekken.
- In welk stadium is een melder bij de ADV terechtgekomen? Zijn er al gesprekken geweest en is er wellicht al een procedure in gang gezet, of is de stap naar de ADV de eerste die de melder neemt? Dat is van invloed op de hulpvraag en de mogelijkheden voor interventies.
- Welk doel of resultaat wordt nagestreefd met een interventie? Gaat het om behoud van een baan en herstel van de verhoudingen of wil de melder bijvoorbeeld uit principe een procedure beginnen om erkenning te krijgen en de discriminatie aan de kaak te stellen?
- Hoe schat de klachtbehandelaar de situatie in: is hier mogelijk sprake van discriminatie in juridische zin, en kan dat worden aangetoond? Zijn er nog mogelijkheden om bewijs te verzamelen?
- Indien een procedure opportuun lijkt: is de melder bereid de eventuele consequenties hiervan te accepteren?

4.3 Procedure bij het College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens is een onafhankelijk instituut dat bevoegd is om in individuele gevallen te oordelen of sprake is van ongelijke behandeling op basis van onder andere geslacht of afkomst. Iemand die discriminatie op de arbeidsmarkt of bij de toegang tot goederen of diensten ervaart kan het College verzoeken om een oordeel over de situatie. In het geval van mogelijke arbeidsdiscriminatie kan de verzoeker de (oud-)werkgever of de werkgever waar de verzoeker heeft gesolliciteerd als verweerder aanmerken, maar ook een uitzendbureau of detacheringsbedrijf dat, als formele werkgever, de plicht heeft de werknemer te beschermen tegen discriminatie door de inlener. Waar een civiele rechter vanuit een brede arbeidsrechtelijke blik naar een zaak zal kijken (zie 4.4), is het College specifiek bevoegd om discriminatieklachten te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Het discriminatie-element staat dus centraal.

Bij een procedure bij het College dient de verzoeker, al dan niet bijgestaan door een ADV of advocaat, feiten aan te voeren waarmee hij of zij een vermoeden van onderscheid kan aantonen. Indien de verzoeker daarin slaagt, is het aan de verweerder (de werkgever) om te bewijzen dat deze niet in strijd met de wet heeft gehandeld. Deze zogenaamde verlichte bewijslast komt voort uit het gegeven dat discriminatie vaak moeilijk te bewijzen is.

In sommige gevallen wordt een gedupeerde die zelfstandig een verzoek om een oordeel indient door medewerkers van het College gewezen op de mogelijkheid om zich te laten ondersteunen door een ADV. Dat gebeurt bijvoorbeeld wanneer het om een ingewikkelde zaak gaat, wanneer iemand het Nederlands niet goed machtig is of de procedure niet goed lijkt te begrijpen. Het College heeft namelijk een neutrale positie en kan niet sturend of ondersteunend optreden richting een verzoeker. Klachtbehandelaars bij ADV's kunnen melders wel ondersteunen en begeleiden bij het versterken van hun positie in een zaak. Sommige verzoekers laten zich bij een verzoek om een oordeel bijstaan door een advocaat of rechtsbijstandsjurist.

In tegenstelling tot een oordeel van de rechter, zijn oordelen van het College niet bindend. Een werkgever kan niet gedwongen worden gevolg te geven aan een oordeel verboden onderscheid. Toch doen werkgevers vaak wel iets naar aanleiding van een dergelijk oordeel, blijkens de follow-up die het College doet bij oordelen verboden onderscheid. Daarbij informeert het College welke acties de verweerder neemt naar aanleiding van het oordeel. In 2018 nam 77% van de verweerders een maatregel die toekomstige discriminatie kan helpen voorkomen (College, 2019 - dit is niet uitgesplitst naar arbeidsmarkt en andere terreinen). Doorgaans gaat het dan niet om maatregelen op individueel niveau, maar blijken verweerders maatregelen te (willen) nemen die moeten voorkomen dat vergelijkbare situaties zich opnieuw voordoen, zoals de inrichting van een transparantere en eerlijkere werving-en-selectieprocedure of een klachtenprocedure.

Oordelen van het College worden gepubliceerd op de website van het College, sinds 2011 met naam en toenaam van de betrokken verweerders (zie **www.mensenrechten.nl**). Een College-oordeel heeft op die manier ook een *'naming & shaming'*-component, zelfs wanneer het College oordeelt dat er onvoldoende bewijs is om discriminatie aan te tonen:

> **Dan nog kunnen mensen denken: 'er is wel geklaagd en waar rook is, is vuur'. Werkgevers vinden het niet prettig om geassocieerd te worden met ongelijke behandeling en discriminatie. Dus als ze dat voor kunnen zijn en zorgen dat het niet naar buiten komt, dat heeft toch ook te maken met imago.** (medewerker College)

> **De meeste werkgevers willen niet in procedures betrokken zijn. Ook al loopt het goed af. Als het bevestigd wordt dat je niet discrimineert is dat wel fijn, maar dat ga je niet op je website zetten, van: 'kijk eens, wij hebben gewonnen'. Want uiteindelijk, ook als je gewonnen hebt, is er toch iemand die vindt dat hij had moeten winnen. Je hebt toch die link; er was toch iets met die en die en discriminatie? Oh ja, ze discrimineren niet. Het is natuurlijk een heel beladen onderwerp.** (advocaat)

Wanneer een werkgever een brief van het College ontvangt, kan dit dan ook aanleiding zijn om tot een regeling te willen komen met de verzoeker en een procedure voor te zijn. In 2018 werd 6% van alle verzoeken om een oordeel bij het College ingetrokken na een schikking (College, 2019). ADV's anticiperen ook wel op de wens van werkgevers om het imago te beschermen: om een werkgever in beweging te krijgen, wordt wel eens een procedure bij het College in het vooruitzicht gesteld.

Volgens advocaten die we spraken zou het College vooral in het voordeel van verzoekers oordelen.

> **In de advocatuur wordt een beetje gedaan van; oh god, moet je naar de Commissie?[2] Dat ga je toch verliezen. Als iemand roept dat hij gediscrimineerd wordt, dan verlies je toch. Zij kiezen altijd de kant van de klager, dat is een beetje het beeld. Dat is wel een beetje de reputatie die de Commissie heeft.** (advocaat)

Dit beeld wordt niet gestaafd door de cijfers: in 2018 concludeerde het College in 42% van alle oordelen dat er inderdaad sprake was van discriminatie (College, 2019).

[17] Commissie Gelijke Behandeling; de voorloper van het College voor de Rechten van de Mens.

4.4 Civiele procedure

Een gedupeerde kan een civiele procedure starten tegen een werkgever en kan zich daarbij laten bijstaan door een (rechtsbijstands)advocaat. In tegenstelling tot in een procedure bij het College, geldt in civiele procedures in principe dat wie stelt moet bewijzen. Dit werpt bewijstechnisch een hogere drempel op. Indien de rechter moet oordelen over verboden onderscheid, dient hij of zij wel de verlichte bewijslast toe te passen. Een oordeel van het College kan hierbij mogelijk behulpzaam zijn. De rechtbank neemt het oordeel van het College mee in zijn beoordeling, maar maakt vervolgens een eigen afweging.

Met een civiele procedure zet een gedupeerde doorgaans in op schadevergoeding, zeker in geval van beëindiging van een contract. Wanneer sprake is van discriminatie bij arbeidsvoorwaarden kan aanpassing hiervan in principe via het civiele recht afgedwongen worden (zoals bijvoorbeeld terugkeer in de eigen functie). In een arbeidsrechtelijke procedure kan het discriminatie-aspect van de zaak op de achtergrond raken. Een advocaat of jurist richt zich met name op de mogelijkheden die het arbeidsrecht biedt om de cliënt een zo goed mogelijke deal te bezorgen. Een enkele keer kan de discriminatie, mits erkend door de werkgever, wel een factor van betekenis zijn in onderhandelingen met een werkgever of het oordeel van een kantonrechter. Zo kan ook een oordeel verboden onderscheid van het College gezien worden al een strategisch middel in een civiele zaak, waarmee de onderhandelingspositie van een gedupeerde met betrekking tot de hoogte van een financiële tegemoetkoming wordt versterkt. Een advocaat is, in tegenstelling tot de bijstand van een ADV, niet gratis. Een rechtsbijstandsjurist biedt vergelijkbare diensten als een advocaat, maar deze wordt betaald uit de verzekering die de gedupeerde daarvoor afgesloten moet hebben.

Uit gesprekken die wij voor deze monitor met advocaten voerden, komt naar voren dat de route van de civiele procedure in discriminatiezaken in de praktijk vooral dient als drukmiddel om een goede regeling af te dwingen. Volgens één van de advocaten die we spraken wordt 90% van alle zaken binnen het arbeidsrecht opgelost met regelingen zonder dat de zaak ooit voor de rechter komt en wijken zaken waarin mogelijk sprake is van discriminatie daar niet van af.

Bij een civiele procedure kan een ADV een ondersteunende rol hebben. Gezien de specifieke expertise van ADV's op het gebied van gelijkebehandelingsrecht komt het wel voor dat een ADV een bijdrage levert aan de juridische onderbouwing van het discriminatie-aspect van de zaak. Sommige ADV's wisselen regelmatig informatie en ervaringen uit met advocaten om wederzijds van elkaar te leren.

5. Arbeidsdiscriminatie vanwege zwangerschap

Zoals benoemd in deel 1 is arbeidsdiscriminatie vanwege zwangerschap of pril moederschap een specifieke vorm van discriminatie op grond van geslacht.[18] Meldingen bij ADV's over discriminatie vanwege (ziekte als gevolg van) zwangerschap gaan vaak over het niet verlengen van een tijdelijk contract of het beëindigen van een contract tijdens de proeftijd (wat hier beide wordt geclassificeerd als uitstroom[19]) en over arbeidsvoorwaarden. Uit de gepubliceerde oordelen van het College blijkt dat de meeste zaken omtrent zwangerschapsdiscriminatie gaan over het niet verlengen van een tijdelijk contract.

Uit onderzoek van het College naar ervaringen van vrouwen met discriminatie vanwege zwangerschap blijkt dat 44% van de vrouwen die hun contract tijdens of kort na de zwangerschap zagen aflopen, zegt dat het niet werd verlengd vanwege de zwangerschap. Uit hetzelfde onderzoek komt naar voren dat ook een aanzienlijk deel van de vrouwen discriminatie bij arbeidsvoorwaarden ervaart. Dat was het geval bij ruim een kwart (26%) van de 850 respondenten die in de periode 2012 tot 2016 een kind kregen terwijl zij werk hadden (College, 2016).
In de hiernavolgende paragrafen gaan we in op de bevindingen over zwangerschapsdiscriminatie uit de casestudy. Allereerst volgen twee fictieve voorbeeldcases die zijn samengesteld uit de bestudeerde cases.

18. Zie voor een uitgebreide toelichting op het juridisch kader met betrekking tot discriminatie op grond van zwangerschap: College voor de Rechten van de Mens (2016). Is het nu beter bevallen? Vervolgonderzoek naar discriminatie op het werk van zwangere vrouwen en moeders met jonge kinderen. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens.
19. Juridisch gezien valt het niet verlengen van een tijdelijk contract onder werving en selectie.

5.1 Voorbeeldcases

Voorbeeldcasus A:
zwangerschap – uitstroom

Een vrouw van 29 heeft een baan als adviseur bij een verzekeraar. Ze heeft een tijdelijk contract. Haar leidinggevende is positief over haar functioneren en heeft gezegd dat ze een vast contract zal krijgen. Als de vrouw zwanger wordt, deelt ze dit mee aan haar leidinggevende. Deze vraagt haar hoe ze het moederschap wil gaan combineren met haar pittige functie. De vrouw geeft aan dat ze daar zelf geen problemen in ziet. Kort daarna wordt de vrouw meegedeeld dat haar contract niet zal worden omgezet in een vast contract. Ze schrikt hiervan en zegt dat ze de indruk heeft dat dit te maken heeft met haar zwangerschap. De leidinggevende ontkent dit.

Tijdens haar verlof stapt de vrouw naar de antidiscriminatievoorziening (ADV) in haar gemeente en dient een klacht in over zwangerschapsdiscriminatie. Haar contract zal tijdens haar verlof aflopen. Er is een schriftelijk verslag van de positieve beoordelingen die de vrouw eerder van haar leidinggevende heeft gehad. De vrouw kan bovendien een e-mail laten zien die ze ontving van haar voormalige leidinggevende waarin hij zijn twijfels beschreef dat de vrouw haar functie zou kunnen combineren met het moederschap.

Een klachtbehandelaar van de ADV schrijft een brief naar de werkgever en vraagt om een reactie op de klacht. De werkgever voert in zijn reactie allerlei voorbeelden op waaruit zou blijken dat de vrouw niet goed zou hebben gefunctioneerd. De vrouw is verontwaardigd en voelt zich tekortgedaan. Ze wil de zaak voorleggen aan het College voor de Rechten van de Mens omdat ze vindt dat haar werkgever hier niet mee weg mag komen. Samen met de klachtbehandelaar dient zij een verzoek om een oordeel bij het College in.

[20] Het College heeft in soortgelijke kwesties diverse oordelen gegeven.

Voorbeeldcasus B:
zwangerschap – arbeidsvoorwaarden

Een vrouw van 34 is net gepromoveerd tot manager bij een groot transportbedrijf als ze zwanger wordt. Ze brengt haar leidinggevende op de hoogte. Die reageert enigszins geïrriteerd en zegt dat ze dan nog wil bekijken in welke functie de vrouw kan terugkomen. De vrouw vindt dit vreemd en verontrustend en zegt dat ze ervan uitgaat dat ze zal terugkeren in haar eigen functie. Enigszins gestrest gaat ze haar verlof in. Na een zware bevalling wordt haar zoon geboren. De vrouw houdt de nodige klachten over aan haar bevalling. Een maand voor het einde van haar verlof zoekt ze contact met haar manager om te praten over haar terugkeer, want ze wil graag weer aan het werk, ondanks haar gezondheidsklachten. De manager is moeilijk bereikbaar en belt niet terug. Vlak voor het eind van haar verlof neemt hij contact op en zegt dat hij een gesprek met haar wil zodra ze terug is.

Als de vrouw voor het eerst na haar verlof op het werk verschijnt krijgt ze van haar manager te horen dat haar vervanger zo goed bevalt dat zij de functie zal blijven vervullen. De vrouw krijgt een andere functie aangeboden, met minder verantwoordelijkheden. Zij wil deze functie niet en staat erop dat ze haar oude functie terugkrijgt. Haar manager zegt dat dat geen optie is. Als ze hier tegenin gaat, zegt hij dat ze weinig keus heeft. De vrouw heeft het moeilijk met de situatie en besluit in eerste instantie maar om het beste ervan te maken, ook gezien haar gezondheidsklachten. Maar de nieuwe functie bevalt haar niet en na twee weken spreekt ze de manager er weer op aan dat ze haar oude functie terug wil. De manager zegt opnieuw dat dat is uitgesloten. Het is bovendien duidelijk dat ze haar oude functie niet aankan, gegeven haar klachten, zo vindt hij. De vrouw neemt hier geen genoegen mee en gaat in gesprek met de directeur. Deze geeft aan dat hij het onmogelijk acht dat ze terugkeert in haar oude functie, aangezien er een arbeidsconflict is ontstaan met haar manager. Hij biedt haar de keus: of ze accepteert de nieuwe functie, of ze gaan over tot beëindiging van de arbeidsrelatie met wederzijds goedvinden.

De vrouw stapt naar een advocaat, omdat ze zich in haar rechten voelt aangetast. De advocaat bevestigt dat er sprake lijkt van zwangerschapsdiscriminatie en dat de vrouw recht heeft op haar eigen functie. Er komt een gesprek tussen de vrouw, haar advocaat, de manager, directeur en hun advocaat. De directeur geeft in dit gesprek aan dat er sprake is van een reorganisatie van taken en dat de oude functie van de vrouw is komen te vervallen. De vrouw heeft als gevolg van de spanningen steeds meer klachten en besluit de strijd om het terugkrijgen van haar oude functie op te geven. Samen met haar advocaat gaat ze in gesprek met de werkgever over een regeling. Dat resulteert in een geldbedrag en haar vertrek bij het bedrijf. Anderhalf jaar later heeft ze nog geen nieuwe baan, omdat haar gezondheidsklachten blijven opspelen als gevolg van de hele situatie en haar zelfvertrouwen een knauw heeft gekregen. Ze doet vrijwilligerswerk om langzaam toe te werken naar terugkeer op de arbeidsmarkt.

5.2 Zwangerschapsdiscriminatie: anders dan andere vormen van discriminatie

Veel professionals onder de respondenten in dit onderzoek benoemden het bijzondere karakter van zwangerschapsdiscriminatie ten opzichte van discriminatie op de arbeidsmarkt op andere gronden. Dat is volgens hen enerzijds te wijten aan het gegeven dat discriminatie vanwege zwangerschap - als specifieke vorm van discriminatie op grond van geslacht - nog altijd minder bekendheid geniet dan discriminatie op grond van bijvoorbeeld herkomst of huidskleur. Anderzijds zijn de beweegredenen van werkgevers om zwangere vrouwen anders te behandelen dan niet-zwangere werknemers, anders dan bij discriminatie op veel andere gronden, vaak bedrijfseconomisch van aard:

> **Kijk, dat je op grond van iemands afkomst niet mag zeggen van jij bent Marokkaan en ik moet jou niet, daarvan zal een werkgever veel sneller denken, ja dat doen we maar niet, ook al voel ik het zo. Werkgevers hebben bij zwangerschap wel zoiets van: dat is superlastig. Ik ga niet verlengen want je bent er vier maanden niet. Die leggen niet de link dat zwangerschapsdiscriminatie eigenlijk geslachtsdiscriminatie is. Daarom zijn het wel twee andersoortige gronden. Want iedere werkgever zal wel kunnen bedenken dat hij niet moet zeggen je bent een vrouw, dus ik neem je niet aan.** (medewerker College)

Afwezigheid van een werknemer vanwege een zwangerschaps- en bevallingsverlof of vanwege ziekte bij zwangerschap kan een werkgever voor problemen plaatsen. Het kan ingewikkeld zijn om de taken van een zwangere werknemer tijdens haar verlof te laten opvangen en vervolgens bij terugkeer weer door haar te laten overnemen. Het niet verlengen van een tijdelijk contract, hoewel niet toegestaan om reden van zwangerschap, komt een werkgever dan wellicht voor als een veilige keuze. De advocaten die voor dit onderzoek zijn geïnterviewd, die zowel werkgevers als gedupeerden in zwangerschapszaken hebben bijgestaan, zijn van mening dat zwangere vrouwen er verstandig aan doen rekening te houden met de afwegingen van de werkgever:

> **Het belangrijkste is toch draagvlak. Als je draagvlak creëert, ook voor het feit dat je er eventjes tussenuit bent, dan is dat heel anders, dan als je alleen je rechten zit uit te nutten.** (advocaat)

Verschillende respondenten benadrukken dat enig begrip voor de werkgever ook op zijn plaats is en dat de wettelijke bescherming van vrouwen best ver gaat. Zo maakt een zwangere vrouw het haar werkgever volgens een van de geïnterviewde advocaten wel erg lastig, en 'is het niet goed voor de vrouwenzaak' als ze kort na haar verlof weer zwanger wordt. Dit voorbeeld werd overigens door meerdere professionals aangehaald ter illustratie van de grote wettelijke bescherming van zwangere vrouwen en de lastige positie waarin werkgevers bijgevolg terecht kunnen komen. Tegelijkertijd onderstrepen vrijwel alle geïnterviewde betrokkenen bij zwangerschapscases dat, ondanks de goede wettelijke bescherming van zwangere vrouwen op de arbeidsmarkt, de werkgever uiteindelijk vaak aan het langste eind trekt als de vrouw zwangerschapsdiscriminatie aanvecht (zie 5.4).

5.3 Bewustwording

Ondanks meerdere bewustwordingscampagnes rondom de rechten van zwangere vrouwen bij arbeid, zijn deze rechten niet in alle opzichten even bekend bij vrouwen die met deze problematiek te maken kunnen krijgen. Uit het eerder aangehaalde onderzoek van het College blijkt dat de meeste vrouwen wel weten dat een contract niet om reden van zwangerschap veranderd mag worden en dat een werkgever een vrouw niet discriminatoir mag bejegenen. Veel minder bekend is bijvoorbeeld dat een vrouw bij een sollicitatie voor een tijdelijke functie niet mag worden afgewezen omdat ze tijdens de looptijd van het contract met verlof zal gaan. Vrouwen herkennen en benoemen mogelijke discriminatie vanwege hun zwangerschap niet altijd als zodanig (College, 2016). Wellicht komt dat doordat deze vorm van discriminatie afwijkt van het beeld dat zij van discriminatie hebben. Of ze voelen zich bezwaard om hun situatie als discriminatie te benoemen, omdat ze vrezen voor eventuele gevolgen (Andriessen, 2017). Hoewel in de bestudeerde cases de betrokkenen hun situatie uiteindelijk allemaal als een vorm van discriminatie zagen, was dat aanvankelijk niet altijd het geval. Er blijkt soms zelfs enige huiver te zijn voor de term discriminatie:

> **Want in het begin dacht ik ook helemaal niet aan zwangerschapsdiscriminatie. Er was toevallig rond die tijd iets van een campagne ofzo. Dan was je er zelf alerter op, omdat je zelf in zo'n situatie zit. Normaal had ik daar niet echt op gelet. Ook radiospotjes ofzo. Dan hoorde ik dat een keer en toen dacht ik; eigenlijk zit ik in deze situatie. Maar eerst had ik het College gebeld. Want ik hoorde van het College op de een of andere manier. Dus ik belde hen, met een vaag verhaal natuurlijk en toen zeiden ze; het is misschien beter als je contact opneemt met een ADV. Dat was eigenlijk voor mij een ver-van-mijn-bedshow, om het te gaan hebben over discriminatie. Al die mensen die altijd lopen te klagen over discriminatie, dat is echt niks voor mij.** (gedupeerde)

Buiten het kennen van je rechten en het herkennen en benoemen van je situatie als discriminatie, vraagt het aankaarten van zwangerschapsdiscriminatie, zeker bij een externe partij als een ADV of het College, vervolgens nog een zeker zelfbewustzijn en actiebereidheid van vrouwen:

> **Ik merk het in mijn contacten met vrouwen die een verzoek indienen. Die hebben vaak leidinggevende functies. Vrouwen die hun mannetje wel staan, die zich goed kunnen verwoorden. En ook strijdbaar zijn om er iets aan te doen. Ik weet niet waarom het is. Het komt gewoon heel veel voor, dus het komt bij iedereen voor. Misschien dat vrouwen die mondiger zijn ook eerder denken; wat kan ik hiermee? En vrouwen die minder mondig zijn het er misschien bij laten zitten?** (medewerker College)

Werkgevers lijken wel beter bekend met zwangerschapsdiscriminatie dan vroeger, volgens de respondenten die wij voor dit onderzoek spraken. Waar in het verleden werkgevers nog wel eens ronduit aangaven een contract niet te verlengen omdat de werknemer zwanger was, komen expliciete verwijzingen naar de zwangerschap tegenwoordig minder vaak voor. En als dergelijke verwijzingen er wel zijn, dan zijn die vaak alleen mondeling geuit en volgt een andere onderbouwing door de werkgever wanneer deze hierop aangesproken wordt door een ADV of het College. Dan wordt vaak beweerd dat de vrouw niet goed functioneerde, of haar functie zou verdwenen zijn als gevolg van een reorganisatie. Het komt volgens respondenten ook voor dat werkgevers in een procedure bij het College zeggen dat het niet de zwangerschap *an sich* was die de reden vormde om het contract niet te verlengen, maar het gegeven dat de werknemer vier maanden afwezig zou zijn. Juridisch gezien maakt dat geen verschil, maar deze redenering illustreert de spanning die bestaat tussen de pragmatische afwegingen van werkgevers ten aanzien van het verwachte ongemak van tijdelijke afwezigheid van een zwangere werknemer voor het bedrijf enerzijds en de rechten van vrouwen anderzijds.

Verschillende respondenten wijzen erop dat bij grote bedrijven met een professionele HR-afdeling er doorgaans voldoende kennis aanwezig is over zwangerschapsdiscriminatie. Dat is echter geen garantie dat in dergelijke bedrijven minder discriminatie voorkomt. Kennis van de wet kan ook resulteren in omfloerste en oneigenlijke communicatie om juridische claims te voorkomen.

> **Een werkgever die een HR-afdeling heeft, weet wel: dit kan niet. En dat is misschien wel het grote gevaar, dat je je bewust bent en dus gewoon weet, om het maar even cru te zeggen, dat je wel discrimineert, maar dat je weet hoe je dat naar buiten toe anders presenteert.** (advocaat)

5.4 Interventies bij zwangerschapsdiscriminatie

Zowel de gedupeerden die wij spraken als de professionals die vrouwen die discriminatie ervoeren hebben bijgestaan, geven aan dat de gevolgen van zwangerschapsdiscriminatie tastbaar zijn in de vorm van een onderbroken loopbaan, maar ook in de zin van psychologische schade en andere gezondheidsklachten:

> **Het voelt zo oneerlijk, ik heb niks gedaan. Het is soms zo onwerkelijk dat ik in deze situatie ben beland. Ik deed altijd hartstikke goed mijn werk, kreeg uitmuntende beoordelingen. Ik had al zoveel promoties gehad, ik ging gewoon heel goed [...] En dat is nu allemaal weg.** (gedupeerde)

> **De jurist van rechtsbijstand hamert heel erg op wat de financiële gevolgen van deze situatie zijn, wat is de schade die je hebt geleden? En ik kon dat niet onder woorden brengen. Want ik heb wel schade geleden, maar hoe ik dat in geld moet uitdrukken ...? Die verhoogde drempel om weer terug te keren, dat vertrouwen is mij afgenomen.** (gedupeerde)

Zwangere vrouwen die langdurige stress en belasting ervaren op het werk lopen een groter risico op problemen bij de bevalling of ten aanzien van de gezondheid van hun kind (zie bijvoorbeeld Torbeyns et al., 2018), wat de ernst van arbeidsdiscriminatie vanwege zwangerschap nog vergroot. De schade die zwangerschapsdiscriminatie kan toebrengen onderstreept het belang van bescherming van vrouwen tegen deze vorm van discriminatie.

We weten dat er vele malen meer gevallen van zwangerschapsdiscriminatie zijn dan uit meldingen blijkt. Uit het eerdergenoemde onderzoek van het College kwam naar voren dat slechts 14% van de vrouwen die zich gediscrimineerd voelden vanwege hun zwangerschap dat ergens melden. Dat doen zij overwegend intern op het werk (College, 2016). Vrouwen die de stap zetten naar een ADV of College vormen dus een kleine minderheid. In het onderzoek van het College bleek ook nog eens sprake te zijn van een grote afname van het aantal vrouwen dat een discriminatie-ervaring meldde in vergelijking met eerder onderzoek. En de motivatie om te melden bleek te zijn verschoven: terwijl in eerder onderzoek de meest genoemde reden om te melden nog 'de eigen situatie verbeteren' was, verwachten vrouwen in het latere onderzoek dat een melding hen weinig zal opleveren en melden zij vooral nog uit principe (College, 2016).

Behoefte aan erkenning

Volgens respondenten in ons onderzoek hebben veel vrouwen die in actie willen komen tegen de ervaren zwangerschapsdiscriminatie in eerste instantie vooral behoefte aan erkenning van het hen aangedane onrecht. Die erkenning komt bij voorkeur van de werkgever zelf, die bereid is toe te geven dat de vrouw oneerlijk is behandeld vanwege haar zwangerschap. In alle zwangerschapszaken die wij hebben bestudeerd is dat niet, of naar de mening van de gedupeerde, onvoldoende gebeurd.

> **Het enige wat ik in al die tijd had gewild, was gewoon erkenning. […] Ik heb nergens om gevraagd, behalve om erkenning.** (gedupeerde)

> **Het is ook een beetje moeilijk te duiden wanneer ik voldoening zal voelen. Tot nu toe in ieder geval niet, omdat mijn werkgever en zijn advocaat in alle toonaarden ontkennen. Ik wil dat ze toegeven dat ze fout zaten, dat ze naar hun eigen gedrag kijken. Dat is wel een lastige, gezien hoe koppig en lomp ze tot nog toe hebben gereageerd.** (gedupeerde)

> **Ze had zoiets van 'hoe ze met mij omgaan'. Terwijl in het begin, als het bedrijf haar excuses had aangeboden en had gezegd 'we gaan het anders regelen en je krijgt gewoon een contract', dat had ze denk ik liever gehad.** (klachtbehandelaar ADV)

Procedures bij zwangerschapsdiscriminatie

Uit de bestudeerde cases en de bredere ervaringen van de betrokken professionals die we spraken, kunnen we afleiden dat een vrouw die discriminatie bij de arbeid ervaart vanwege haar zwangerschap doorgaans pas een formele procedure overweegt als interne stappen - zoals een gesprek met een leidinggevende, HR-medewerker of vertrouwenspersoon - niks lijken op te leveren of überhaupt niet mogelijk of opportuun zijn. In alle besproken cases was dat het geval. Een procedure is voor gedupeerden doorgaans geen weg naar herstel van de oude situatie, maar een middel om erkenning dan wel (financiële) genoegdoening te krijgen. Daarnaast kan een oordeel van de rechter of het College voorzien in een behoefte van de gedupeerde aan een reprimande voor de werkgever. De houding van de werkgever, nadat de gedupeerde kenbaar maakt dat zij zich onrechtvaardig behandeld voelt vanwege haar zwangerschap, lijkt van grote invloed te zijn op de strijdbaarheid van de gedupeerde. Wanneer een werkgever niet bereid is de hand in eigen boezem te steken, kan dat een aanleiding zijn voor een melder om een procedure bij het College of een civiele procedure te starten.

De meest gangbare formele procedure bij zwangerschapsdiscriminatie is waarschijnlijk het indienen van een verzoek bij het College. Dit is de geëigende route voor een gedupeerde naar erkenning van de discriminatie. Het College ontvangt regelmatig verzoeken om een oordeel over zwangerschapszaken, die vooral het niet verlengen van tijdelijke contracten betreffen.

Indien de werkgever hierin voorziet, kan een gedupeerde ook een klacht indienen volgens de interne klachtenprocedure van het bedrijf waar ze werkzaam is. In dit onderzoek is de interne klachtenprocedure bij bedrijven betrekkelijk weinig aan de orde gekomen. Enkele respondenten in dit onderzoek vragen zich af in hoeverre een klachtcommissie in staat is een klacht over discriminatie goed te beoordelen. Klachtcommissies hebben vermoedelijk weinig ervaring met discriminatieklachten en bezitten waarschijnlijk niet de specialistische juridische kennis die vereist is om discriminatieklachten te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Hoewel een klachtcommissie onafhankelijk dient te zijn, kan dit door een gedupeerde anders worden ervaren vanwege de schijnbare verbinding die er is met het bedrijf, zo kwam naar voren uit een casus.

Bij zwangerschapsdiscriminatie kan een gedupeerde ook een civiele procedure starten tegen een werkgever, eventueel met bijstand van een (rechtsbijstands) advocaat. Hoewel een civiele procedure in theorie kan worden ingezet om herstel van arbeidsvoorwaarden (zoals terugkeer in de eigen functie) af te dwingen, lijkt doorgaans eerder ingezet te worden op een schadevergoeding. Bij zaken waarin een contract niet is verlengd, is het doel per definitie een (materiële en eventueel immateriële) schadevergoeding of een zogenaamde billijke vergoeding (Vegter, 2018). Er zijn enkele voorbeelden van zaken waarin - meer of minder aanzienlijke - vergoedingen werden toegekend in zwangerschapszaken waarbij een tijdelijk contract niet werd verlengd.[21] Volgens de advocaten die wij spraken eindigen vrijwel alle zwangerschapszaken waar zij bekend mee zijn in een schikking met de werkgever zonder dat de gang naar de rechtbank wordt gemaakt. Dit wordt gestaafd door de bestudeerde cases waarin sprake was van een civiele procedure.

Bewijs van discriminatie

Zwangerschapsdiscriminatie bij de arbeid is vaak moeilijk te bewijzen. Voor een gedupeerde die een procedure wil aangaan en een vermoeden van onderscheid moet aantonen, is het van belang eerst op een rij te krijgen wat er precies is gebeurd en gezegd en wanneer. Het niet verlengen van een contract kort na de mededeling van de zwangerschap, als er eerder wel uitzicht was op verlenging, is bijvoorbeeld een aanwijzing dat de zwangerschap een rol heeft gespeeld. Ook is het relevant hoe er van de kant van de werkgever is gereageerd op het nieuws van de zwangerschap. Verder zijn bepaalde stukken van belang, zoals schriftelijke communicatie over het niet verlengen van een contract of de veranderde arbeidsvoorwaarden. Wanneer een gedupeerde mondeling te horen

[20] ECLI:NL:RBDHA:2018:3423, JAR 2016/143, ECLI:NL:RBOBR:2020:507, ECLI:NL:RBDHA:2019:584 (vrouw werd afgewezen voor nieuwe functie bij haar werkgever, na melding zwangerschap).

heeft gekregen dat haar contract niet wordt verlengd vanwege haar zwangerschap, is het voor haar van belang dit op schrift te krijgen. Ook verslagen van functioneringsgesprekken kunnen nuttig zijn. Dit is in het bijzonder het geval wanneer slecht functioneren als reden voor de uitstroom is opgevoerd, terwijl het functioneren van de gedupeerde vrouw voorheen positief werd beoordeeld. Wanneer een contract volgens een werkgever niet is verlengd vanwege een reorganisatie, dan is de aanwezigheid van een vervanger op de oude functie van de gedupeerde belangrijk als bewijs in een zaak. Eventueel kunnen ook verklaringen van getuigen in een zaak worden opgevoerd, zoals van collega's of een voormalige leidinggevende.

Wanneer een gedupeerde zelfstandig een verzoek indient bij het College, zal zij erop gewezen worden welke stukken nodig zijn om haar dossier compleet te krijgen. Het College is, als onafhankelijk instituut, echter niet in de positie om de verzoeker hierbij te adviseren of ondersteunen. Dit is bij uitstek een rol die klachtbehandelaars van ADV's wel vervullen. Een klachtbehandelaar kan met de cliënt bespreken welke stukken beschikbaar zijn en wat, indien mogelijk, nog dient te worden vergaard. Een klachtbehandelaar kan er, in overleg met een cliënt, ook voor kiezen om een zogenaamde 'verweerbrief' te sturen aan een werkgever, waarbij wordt gevraagd om een reactie op de klacht. Eén van de doelen die een dergelijke brief kan dienen is het verzamelen van informatie die de zaak van de cliënt kan versterken. Aan de hand van de reactie van de verweerder kan echter ook door de klachtbehandelaar worden geconcludeerd dat er geen enkele onderbouwing is voor discriminatoir handelen, of wellicht helemaal geen sprake van discriminatie, en dat een procedure niet zinvol is. Sommige klachtbehandelaars adviseren hun cliënt om gesprekken op te nemen en mogelijk bruikbaar bewijs te vergaren, al wordt hierbij wel opgemerkt dat dat schadelijk kan zijn voor de onderlinge verhoudingen en dus niet te verkiezen in een zaak waar nog sprake is van een arbeidsrelatie. Ook de verweerder zal bewijzen aandragen tijdens een procedure.

Kosten versus baten

Zoals eerder opgemerkt hebben gedupeerden in de bestudeerde cases bovenmatig vaak de gang naar het College gemaakt. De gedupeerden die wij spraken werden beiden in het gelijk gesteld door het College. Die erkenning deed hen weliswaar goed, maar toch zijn beiden ook sceptisch over wat de genomen stappen hen hebben opgeleverd en wat het hen heeft gekost.

> **Ik voelde opluchting. Blijdschap is niet het goede woord, maar ik werd heel hard bevestigd in wat ik al die tijd had gevoeld. Het klopt gewoon en nu staat het op papier. Heel helder werd het uiteengezet, puntsgewijs, door het College. Ik heb gewoon gelijk, mijn punt kunnen maken.** (gedupeerde)

> **En dat is mijn grootste frustratie geweest, in alles uiteindelijk, er is gewoon geen effectieve bescherming in de wetgeving voor vrouwen. […] In ieder geval in mijn situatie zie ik niet hoe mij dat geholpen heeft. Behalve dat je op een gegeven moment naar het College gaat, maar daarmee verslechter je eigenlijk je arbeidspositie, omdat je zogenaamd een onwerkbare situatie creëert met je werkgever en dat ze nog een extra reden hebben om je te ontslaan.** (gedupeerde)

Ook de klachtbehandelaars en advocaten die we spraken benoemden deze dubbele gevoelens onder gedupeerden met betrekking tot de procedure bij het College:

> **Ze is blij met de uitkomst, maar het heeft haar emotioneel heel veel tijd en energie gekost. Daar sta ik soms zelf veel te weinig bij stil. Als ze het allemaal van tevoren geweten had, dan weet ze niet of ze het zou hebben gedaan.** (klachtbehandelaar)

In veel gevallen waarbij een vrouw bij een ADV of advocaat aanklopt of informatie opvraagt bij het College, lijkt het uiteindelijk niet tot een procedure te komen. Zowel klachtbehandelaars bij ADV's als advocaten geven aan dat vrouwen, als puntje bij paaltje komt, het vaak niet zien zitten om een zaak aan te spannen tegen een werkgever. In geval van discriminatie bij arbeidsvoorwaarden speelt dan ook mee dat er nog een arbeidsrelatie is. Met een procedure nemen werknemers namelijk het risico de verstandhouding op scherp te zetten of hun baan te verliezen. Een respondent in ons onderzoek die melding had gedaan van zwangerschapsdiscriminatie bij arbeidsvoorwaarden vertelde dat, in het bedrijf waar ze werkte, vrouwen na hun bevallingsverlof vaak (net als zijzelf) niet in de eigen functie mogen terugkeren:

> **Heel veel weten hun rechten niet, maar heel veel zullen ook het idee hebben dat het beter is om je mond te houden en daarin mee te gaan. Want als je daar tegenin gaat, dan schiet je er ook niks mee op. Uiteindelijk pakt het het meest positief uit als je gewoon ja en amen zegt.** (gedupeerde)

Klachtbehandelaars, advocaten en medewerkers van het College die wij spraken gaven allen aan dat zij vrouwen wijzen op de te verwachten baten en lasten van stappen die zij zetten. Zo is victimisatie[22] verboden, maar is het desalniettemin reëel dat het indienen van een klacht of het starten van een procedure consequenties heeft voor de onderlinge verstandhoudingen op de werkvloer. Een vrouw die discriminatie bij de arbeidsvoorwaarden heeft ervaren en haar baan wil behouden, moet zich daarvan bewust zijn. Sommige klachtbehandelaars bij ADV's kiezen er om deze reden bewust voor om in eerste instantie niet in beeld

[22] Het verbod op victimisatie houdt in dat het verboden is om personen te benadelen omdat zij een beroep hebben gedaan op de Algemene wet gelijke behandeling.

te komen bij een werkgever, en een gedupeerde alleen op de achtergrond te adviseren en begeleiden bij een interne route om de discriminatie aan de kaak te stellen. De expliciete betrokkenheid van een ADV kan een werkgever namelijk in het defensief dringen. Deze overweging is minder relevant in zaken waar een contract niet is verlengd en er geen arbeidsrelatie meer is.

Vrouwen die discriminatie ervaren bij de arbeidsvoorwaarden lijken minder snel over te gaan tot een procedure bij het College dan vrouwen wier contract niet verlengd is. Uit het eerder aangehaalde onderzoek van het College blijkt dat meer dan een kwart van de bevraagde vrouwen die tussen 2012 en 2016 een kind kregen terwijl ze werk hadden, discriminatie bij de arbeidsvoorwaarden ervoer; tegenover 44% van de vrouwen wier contract volgens hen niet werd verlengd vanwege zwangerschap. Ondanks de aanzienlijke omvang van ervaren discriminatie bij arbeidsvoorwaarden, zijn er echter maar weinig verzoeken om een oordeel op dit vlak. Naast het willen vermijden van een conflict op het werk speelt hier mogelijk mee dat deze vorm van discriminatie minder vaak als zodanig herkend wordt. Zo blijkt uit het genoemde onderzoek dat de bevraagde vrouwen mogelijke discriminatie vanwege zwangerschap vooral herkennen als het gaat om het aangaan van een arbeidsovereenkomst, het niet verlengen van een contract of ontslag (College, 2016).

Ook bij zaken rondom het niet verlengen van een contract kan er terughoudendheid zijn om een procedure tegen de werkgever te starten, bijvoorbeeld omdat een vrouw bang is dat haar zaak bekend wordt in de sector en dat daarmee haar kansen op een baan verkleind worden. Ook kan het aantrekkelijker zijn voor een vrouw om zich op nieuwe kansen te richten in plaats van het gevecht aan te gaan:

> **Dus dan zie je dat zo'n zaak in galop binnenkomt, er is iets heel naars gebeurd, maar uiteindelijk gaat het dan toch als een nachtkaars uit. Want zij zegt ook: ik wil door. Het is iemand met een prachtige carrière, goede opleiding, die komt heus weer aan de bak, geen enkele twijfel over mogelijk.** (advocaat)

Bovendien is de timing van een procedure tijdens of kort na een zwangerschap voor een vrouw niet ideaal. Een vrouw heeft rondom zo'n levensgebeurtenis doorgaans wel wat anders aan haar hoofd dan een procedure, zo werd door verschillende respondenten onderstreept. Een vrouw die zwanger of net moeder is geworden, is bovendien enigszins kwetsbaar, zeker wanneer sprake is van ziekte of complicaties als gevolg van de zwangerschap of geboorte.

> **Zwanger willen zijn en een kind willen krijgen. En dat gewoon, heel begrijpelijk, belangrijker vinden dan met zo'n klacht iets te gaan doen.** (klachtbehandelaar ADV)

Een andere factor die gedupeerden dienen te overwegen als ze het College om een oordeel vragen, is dat een College-oordeel in hun voordeel niet noodzakelijk een oplossing is voor hun probleem. Oordelen van het College zijn niet juridisch bindend. Een oordeel van verboden onderscheid vanwege zwangerschap betekent niet dat je je baan of je oude functie terugkrijgt. Een procedure bij het College of de rechter kan bovendien zwaar zijn. Het kost tijd en energie om de zaak voor te bereiden en bij de zitting sta je als tegenstanders tegenover elkaar. Zo zijn er onder de cases die wij hebben bestudeerd voorbeelden van (advocaten van) werkgevers die de (oud-) werknemer ter zitting confronteerden met veronderstelde bewijzen van disfunctioneren. En dan is er ook nog het risico dat je de zaak verliest. Gebeurt dat wanneer een vrouw een zaak voorlegt aan de rechter, dan brengt dat niet alleen emotionele, maar mogelijk ook financiële consequenties met zich mee. Verschillende respondenten benadrukken dat strijdbaarheid in dit soort zaken meer kost dan het lijkt op te leveren.

> **Ik zeg altijd tegen een cliënt, weet waar je aan begint. Want jij vindt dit een slechte deal of een slecht aanbod, maar als je nu tekent weet je morgen waar je aan toe bent, dan kun je verder met je leven. Als je gaat procederen, dan kost dat gewoon allemaal tijd. En dan ga je naar de rechter, dan denk je; ik ga mijn gelijk halen. Je kunt er gif op innemen, er worden grote bakken met bagger over je heen gestort. En de komende maanden, jij en je partner en je kinderen, je vader en moeder, je buren, je hele omgeving doet niets anders dan met die zaak bezig zijn. Terwijl aan de andere kant bij de werkgever, dan mag je hopen dat één iemand op HR denkt; oh ja, die zaak, die hadden we ook nog. Zo is de verhouding.**
> (advocaat)

Echter, klachtbehandelaars en advocaten die wij spraken wijzen tegelijkertijd op het maatschappelijk belang om zwangerschapszaken voor de rechter te brengen. Enkelen onder hen gaven aan wel eens frustratie te voelen wanneer gedupeerden een goede zaak lijken te hebben, maar toch afzien van een procedure. Gerechtelijke uitspraken waarin significante schadevergoedingen worden toegekend hebben een precedentwerking en een afschrikwekkend effect richting werkgevers. Een voorwaarde voor de opbouw van jurisprudentie in dit soort zaken is echter dat gedupeerden bereid zijn hun zaak aan een gerechtelijk oordeel te onderwerpen.

Zowel klachtbehandelaars van ADV's, medewerkers van het College als advocaten zeggen hun cliënten erop te wijzen dat zij in alle gevallen het doel van hun acties en de verwachte opbrengsten en risico's van de verschillende mogelijke stappen zorgvuldig dienen af te wegen.

6. Arbeidsdiscriminatie vanwege herkomst/ huidskleur

Als we kijken naar meldingen bij ADV's over discriminatie bij de arbeid, dan is discriminatie vanwege herkomst de meest gemelde grond. Zoals beschreven in hoofdstuk 2, gaan meldingen van arbeidsdiscriminatie op grond van herkomst in de eerste plaats over discriminatie op de werkvloer en in de tweede plaats over discriminatie bij werving en selectie. Dat vormt de aanleiding om in dit hoofdstuk nader in te gaan op deze specifieke vormen van arbeidsdiscriminatie, aan de hand van interviews met verschillende betrokkenen bij dit soort casuïstiek.

Bij arbeidsdiscriminatie op grond van herkomst, wordt vaak gekeken naar de werving-en-selectiefase. Diverse onderzoeken tonen aan dat de kans voor een sollicitant met een migratieachtergrond om uitgenodigd te worden voor een gesprek kleiner is dan voor een sollicitant zonder migratieachtergrond (zie bijvoorbeeld Thijssen et al., 2019). Er is minder onderzoek gedaan naar de wijze waarop discriminatie op grond van herkomst zich op de werkvloer voordoet. In de Nationale enquête arbeidsomstandigheden onder 22.000 werknemers gaf 1,1% van de respondenten aan discriminatie op de werkvloer te hebben ervaren vanwege huidskleur (Hooftman et al., 2018). Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau laat zien dat een kwart tot een derde van de niet-westerse migrantengroepen discriminatie op de werkvloer ervaart, waarbij het vooral gaat om kwetsende grappen door collega's, leidinggevenden of managers (Andriessen et al., 2014). Op basis van de bestudeerde casuïstiek, rapporten over discriminatieregistraties (Walz et al., 2019) en jurisprudentie van het College kunnen we vaststellen dat het bij ervaringen die zijn gemeld ook gaat om pesterijen op het werk, uitsluiting en discriminerende opmerkingen, gericht tegen één persoon of een groep mensen met een (al dan niet specifieke) migratieachtergrond. De Arbowet regelt dat werkgevers beleid moeten voeren om psychosociale arbeidsbelasting te voorkomen. Daaronder valt ook discriminatie.[23]

Op de volgende pagina volgen twee fictieve voorbeeldcases, die een goede weergave bieden van (elementen uit) de bestudeerde cases. In de daaropvolgende paragrafen gaan we in op de bevindingen uit de casestudy over discriminatie op grond van herkomst.

[23] Zie voor een toelichting op de wettelijke bescherming tegen arbeidsdiscriminatie de Factsheet discriminatie en arbeid van RADAR, via https://radar.nl/publicaties/factsheet-discriminatie-en-arbeid.

6.1 Voorbeeldcases

Voorbeeldcasus C:
herkomst – werving en selectie

Een Marokkaans-Nederlandse man solliciteert naar een functie als ICT-netwerkbeheerder bij een grote zorgorganisatie. Hij vindt dat zijn cv perfect aansluit op de in de vacature vermelde functie-eisen en is dan ook erg verbaasd als hij dezelfde dag nog bericht ontvangt dat hij niet wordt uitgenodigd voor een gesprek. Het is niet de eerste keer dat hij een dergelijke ervaring heeft. Hij zoekt al enkele maanden naar een nieuwe baan en is telkens op basis van zijn brief en in één geval na een eerste gesprek afgewezen. Als hij belde om te informeren naar de reden van afwijzing, kreeg hij meestal te horen dat andere kandidaten meer ervaring hadden. Bij de afwijzing na het gesprek werd aangegeven dat zijn communicatieve vaardigheden onvoldoende zouden zijn voor de functie. De man begint te vermoeden dat zijn afkomst een rol speelt in de afwijzingen en raakt steeds gefrustreerder. Hij besluit een paar dagen later nóg een brief te sturen in reactie op de functie van ICT-netwerkbeheerder. Dit keer doet hij dat echter onder een Nederlands klinkende naam. Zijn brief en cv laat hij nagenoeg hetzelfde. De volgende ochtend ontvangt de man, in reactie op zijn tweede sollicitatie, een uitnodiging voor een gesprek. Hij besluit dit gesprek aan te gaan en er een audio-opname van te maken met zijn telefoon. Door de gang van zaken is zijn vermoeden dat er sprake is van discriminatie gesterkt. Bij het gesprek confronteert de man de sollicitatiecommissie meteen met het feit dat hij onder een Nederlandse naam wel werd uitgenodigd, terwijl hij een paar dagen daarvoor onder zijn eigen naam was afgewezen. De aanwezigen zijn overrompeld. Van discriminatie is volgens hen absoluut geen sprake. De man ervaart het gesprek als onprettig. Hij ontvangt een afwijzing, omdat hij onvoldoende relevante werkervaring zou hebben.

De man besluit zijn ervaring voor te leggen aan een ADV. Hij denkt bewijs van discriminatie in handen te hebben en wil weten wat hij kan doen om de organisatie ter verantwoording te roepen. De klachtbehandelaar van de ADV legt uit dat zij allereerst een brief aan de HR-afdeling van het bedrijf wil sturen met een verzoek om een reactie op de klacht. Daarmee zou de argumentatie van de werkgever duidelijker worden. Mogelijk zou dat ook ruimte bieden voor een gesprek over de gang van zaken. De man heeft echter geen behoefte aan een gesprek. Hij is boos en vindt dat de organisatie ter verantwoording moet worden geroepen. Het is een principezaak voor hem. In overleg met de ADV besluit hij een verzoek om een oordeel in te dienen bij het College. De ADV stuurt nog wel een brief naar de organisatie om hun kant van het verhaal in beeld te brengen. In de reactie van de HR-afdeling wordt aangevoerd dat ten tijde van de eerste sollicitatie van de man al een voorkeurskandidaat in beeld was, wat de reden van de eerste afwijzing was. Die kandidaat trok zich echter terug, waarna de later binnengekomen sollicitaties alsnog werden bekeken op geschikte kandidaten. Om die reden werd de man onder zijn Nederlandse naam wel uitgenodigd.[24]

[24] Het College heeft meerdere oordelen uitgesproken in zaken over werving en selectie waarbij verzoekers individuele praktijktesten hebben opgevoerd om een vermoeden van discriminatie te onderbouwen.

Voorbeeldcasus D:
herkomst – werkvloer

Een Surinaams-Nederlandse man werkt al jaren bij een metaalverwerkingsbedrijf. Hij heeft het er naar zijn zin, tot de sfeer op de werkvloer verandert als gevolg van een reorganisatie waarbij de man in een nieuw team wordt geplaatst. Met name één nieuwe collega in het team heeft het van het eerste moment op hem gemunt en bestookt hem met zogenaamde grapjes waarmee hij refereert aan zijn huidskleur. Zo vraagt de nieuwe collega hem koffie voor hem te halen, want hij 'is het tenslotte gewend om slaaf te zijn'. Hij noemt hem regelmatig 'zwarte piet' en 'Sjimmie' en zegt in zijn bijzijn tegen collega's dat 'iedereen toch weet dat zwarte mensen lui zijn'. Sommige collega's reageren besmuikt, anderen lachen om de racistische opmerkingen. Niemand gaat tegen de man in. De Surinaams-Nederlandse man zegt tegen zijn teamgenoot dat hij bij zijn eigen naam genoemd wil worden, maar die lacht hem in zijn gezicht uit. De situatie houdt aan en ook andere collega's beginnen racistische 'grapjes' te maken. Ook zijn er pesterijen en wordt de werkkleding van de man bijvoorbeeld verstopt. Na bijna een jaar vruchteloos te hebben gehoopt dat het gedrag van zijn nieuwe collega's wel zou verbeteren als ze hem leren kennen, bespreekt de man het met de leidinggevende. Die vertelt hem dat hij niet zo moeilijk moet doen. Zo gaat men nou eenmaal met elkaar om als mannen onder elkaar. En het zijn maar grapjes – daar kan hij toch wel tegen?

Met de man gaat het intussen niet goed. Hij lijdt onder de uitsluiting en pesterijen en sleept zich naar het werk totdat hij door ziekte uitvalt. De arbo-arts ziet meteen in dat de man ziek is geworden door de situatie op het werk en vindt dat er een gesprek moet komen met de leidinggevende. Het kan zo niet langer doorgaan. Een vriendin van de man wijst hem erop dat hij zich kan laten bijstaan door een ADV, en hij neemt contact op. De klachtbehandelaar luistert naar het verhaal van de man en stelt voor om de werkgever om een reactie te vragen. Daarop volgt een uitnodiging van de werkgever om in gesprek te gaan, die mede ingegeven lijkt te zijn door het advies van de arbo-arts. De klachtbehandelaar staat de man bij in het gesprek nadat ze het samen hebben voorbereid. Zij wijst de werkgever en de leidinggevende erop dat zij de plicht hebben hun medewerkers te beschermen tegen discriminatie. De man verwoordt wat de discriminatie met hem heeft gedaan en stelt dat het echt moet ophouden. Hij voelt zich gesteund door de aanwezigheid van de klachtbehandelaar. De leidinggevende zegt dat het wel meevalt met de discriminatie en dat er binnen het bedrijf nou eenmaal een cultuur bestaat van harde grappen en 'stevig met elkaar omgaan', maar hij zegt dat hij het team zal aanspreken op hun gedrag en een oogje in het zeil zal houden. Vervolgens oppert hij dat het eigenlijk misschien beter is als de man op zoek gaat naar een andere baan waar hij zich beter thuis zou voelen. De dag na het gesprek neemt de klachtbehandelaar contact op met de man om te bespreken hoe ze verder zullen gaan. Ziet hij het zitten om, met de toezegging van de leidinggevende, na zijn ziekte weer aan het werk te gaan en te ervaren of er een verandering is? Hij kan ook overwegen het College om een oordeel te vragen, om erkenning te krijgen van de discriminatie, maar dan is het onwaarschijnlijk dat de situatie op het werk nog zal verbeteren. Eventueel is zelfs aangifte tegen de discriminerende collega's mogelijk. De man heeft inmiddels van zijn arbo-arts gehoord dat zij ook van mening is dat hij misschien beter kan vertrekken bij het bedrijf vanwege zijn gezondheid. En eigenlijk vindt hij dat zelf nu ook. Hij voelt zich niet sterk genoeg voor een procedure bij het College en vindt het te ver gaan om aangifte te doen. Hij wil gewoon weg bij

het bedrijf en rust aan zijn hoofd. De klachtbehandelaar verwijst hem naar een advocaat, die hem kan bijstaan in onderhandelingen over een vaststellingsovereenkomst. De ADV voorziet de advocaat van informatie over de discriminatie-incidenten die hebben plaatsgevonden, opdat deze gebruikt kan worden in de onderhandelingen om een zo goed mogelijke overeenkomst voor de man te regelen. Uiteindelijk ligt er een vaststellingsovereenkomst waarbij de man een aanzienlijk geldbedrag krijgt. De klachtbehandelaar belt nog een keer om te vragen hoe het gaat en de man zegt tevreden te zijn met de uitkomst, hoewel hij het eigenlijk wel onrechtvaardig vindt dat hij gediscrimineerd werd én nu zijn baan kwijt is, terwijl de veroorzakers er gewoon mee weg kwamen.

6.2 Interventies bij arbeidsdiscriminatie op grond van herkomst

De mogelijke interventies bij gevallen van arbeidsdiscriminatie verschillen voor situaties in werving en selectie en situaties op de werkvloer. Dat hangt in eerste instantie samen met kenmerken van die situaties, en de doelen en wensen van de gedupeerde. Een in het oog springend verschil is dat bij discriminatie-ervaringen met betrekking tot werving en selectie er geen sprake is van een arbeidsrelatie tussen gedupeerde en het bedrijf waar hij of zij - zonder succes - gesolliciteerd heeft. Bij discriminatie-ervaringen op de werkvloer is die arbeidsrelatie er wel en kan een oplossing van de situatie met behoud van de baan een belangrijk doel zijn van de gedupeerde. Bij een situatie van racistisch pesten op de werkvloer ligt een interne oplossing voor de hand, eventueel met een vorm van bemiddeling door derden als een ADV of mediator. Wanneer iemand is afgewezen voor een baan en vermoedt dat zijn of haar herkomst of huidskleur daar een onderliggende reden voor is, is de gedupeerde eerder aangewezen op externe ondersteuning en/of een procedure bij het College en/of een civiele procedure. In drie van de vier bestudeerde cases van discriminatie bij werving en selectie heeft de gedupeerde een verzoek om een oordeel van het College ingediend, al dan niet ondersteund door een ADV. Zoals eerder vermeld is dit aantal relatief hoog, als gevolg van de werving van casuïstiek via ADV's en de oordelendatabase van het College.

Verantwoordelijkheid werkgever

Gezien de verantwoordelijkheid van de werkgever om werknemers te beschermen tegen discriminatie, is deze (in de persoon van leidinggevende of hogere manager) het eerste aanspreekpunt wanneer een medewerker zich discriminatoir bejegend voelt op het werk. Verschillende professionals onder de respondenten geven aan dat zij de indruk hebben dat mensen die discriminatie op de werkvloer willen aankaarten dit doorgaans inderdaad als eerste doen bij de leidinggevende of eventueel bij de HR-afdeling of vertrouwenspersoon. Vanuit een strategisch oogpunt is de gedupeerde hier ook op aangewezen indien hij of zij tot een oplossing wil komen waarbij de baan behouden blijft. Wanneer de gedupeerde een procedure begint tegen de werkgever kan dat zijn weerslag hebben op de onderlinge verstandhouding waarbij gezamenlijk gedragen oplossingen al snel uit beeld raken. Bovendien zal in een eventuele procedure bij het College

altijd meegenomen worden in hoeverre de werkgever door de gedupeerde is aangesproken en in de gelegenheid is gesteld een oplossing aan te dragen vanuit zijn of haar verantwoordelijkheid.

Wanneer een gedupeerde een beroep doet op een ADV, zal de eerste stap van een klachtbehandelaar in principe altijd een (doorgaans schriftelijk) hoor- en wederhoortraject zijn. Dat is erop gericht om de feiten en de visie op de situatie zo goed mogelijk in beeld te brengen, zowel van de gedupeerde als de wederpartij. Met dit traject verkent de klachtbehandelaar tevens wat de mogelijkheden zijn om de zaak te bespreken met de werkgever, om zo tot een oplossing te komen. Soms kunnen opheldering en/of excuses bijvoorbeeld al voldoende zijn voor een gedupeerde en werkgever om het gebeurde te kunnen afsluiten. Indien een interne oplossing mogelijk lijkt, kan de klachtbehandelaar de gedupeerde bijstaan, in de voorbereiding van of door aanwezig te zijn bij een gesprek met de werkgever en/of leidinggevende. In een van de voor dit onderzoek bestudeerde cases heeft een klachtbehandelaar de gedupeerde geholpen met het voorbereiden van een gesprek met de werkgever (in dit geval een uitzendbureau) over de discriminerende opmerkingen en pesterijen waarmee hij geconfronteerd werd bij een inlener. In twee andere cases kwam de gedupeerde dusdanig laat bij de ADV, dat een interne oplossing al buiten beeld was geraakt. In weer een andere casus trad de ADV op als gespreksleider/bemiddelaar in een gesprek met betrokkenen (zie Bemiddelingsgesprekken bij discriminatie op de werkvloer).

In de afweging of een klachtbehandelaar een cliënt begeleidt bij een gesprek met de werkgever of op de achtergrond blijft, spelen overwegingen mee ten aanzien van de verwachte reactie van een werkgever op de betrokkenheid van de ADV en de verwachte zelfredzaamheid van de cliënt. De wens van de cliënt is echter altijd leidend.

> **Als je zo'n situatie met een cliënt bespreekt vraag ik me altijd af; is er meerwaarde als ik als professional contact opneem met het bedrijf of stel ik me meer coachend op richting een cliënt, zodat de cliënt het zelf doet. Ook omdat je wel vaker de inschatting maakt: als er bemoeienis van buitenaf komt, dat wordt niet gewaardeerd door het bedrijf.** (klachtbehandelaar ADV)

De expliciete betrokkenheid van een ADV kan ook juist vruchten afwerpen, omdat enige druk van buitenaf soms kan helpen om een werkgever in beweging te krijgen, zo merkten enkele respondenten op.

Een gedupeerde kan zich ook richten tot een vertrouwenspersoon, mits die er is, voor advies of ondersteuning bij het intern aankaarten van het probleem. In meerdere van de bestudeerde cases is op enig moment een vertrouwenspersoon betrokken geweest. Aangezien de vertrouwenspersoon dichter bij de werkgever staat dan een ADV, heeft deze mogelijk gemakkelijker toegang tot en invloed op de werkgever bij het aankaarten van een zaak of een probleem. Die nabijere

relatie van vertrouwenspersoon en werkgever kan een gedupeerde echter ook het gevoel geven dat een vertrouwenspersoon geen neutrale partij is, terwijl het essentieel is voor de geloofwaardigheid van de vertrouwenspersoon dat werknemers bij hem of haar veilig en in vertrouwen kunnen melden (Maris 2019). Dat kwam in meerdere gesprekken naar voren.

> **Wat er dan vaak gezegd wordt [door een gedupeerde] is dat er helemaal geen vertrouwenspersoon is of er is wel een vertrouwenspersoon, maar dat is de secretaresse van de directeur om het even heel erg in clichés te verwoorden. […] Dat is wat we heel vaak horen. Dat het niet goed geregeld is bij bedrijven. Het is een bekend verschijnsel, vooral bij kleinere bedrijven. Maar ook bij grote bedrijven waar ook wel vertrouwenspersonen zijn en waar dan op de borst wordt geklopt van: hier zijn helemaal geen klachten. Dat vind ik altijd wel verdacht.** (medewerker vakbond)

Interne oplossingen bij discriminatie op de werkvloer richten zich op herstel van de onderlinge verhoudingen, sancties voor een veroorzaker en afspraken over inzet van de werkgever om herhaling in de toekomst te voorkomen. Het doel is om erkenning van de problemen te krijgen van de kant van de werkgever en de werksituatie van de gedupeerde te verbeteren. Om tot dergelijke oplossingen te komen, is het van belang dat een gedupeerde gehoord en serieus genomen wordt door een leidinggevende of manager.

Afwegingen van werkgevers

Werkgevers kunnen op basis van verschillende redeneringen een noodzaak zien om in actie te komen bij klachten over discriminatie op de werkvloer. Zo kunnen principiële argumenten ten aanzien van goed werkgeverschap en inclusie leidend zijn. In het streven een inclusieve organisatie te zijn, is het van belang om alle vormen van onderscheid en exclusie die in een organisatie kunnen voorkomen of mogelijk al aanwezig zijn, te smoren (Coello-Eertink en Kreinsen, 2019). Maar ook bedrijfseconomische overwegingen kunnen meespelen voor een werkgever, zoals het willen aanpakken van spanningen op de werkvloer en mogelijk daaruit volgend ziekteverzuim. In verschillende cases werd door respondenten onderstreept dat de discriminatie en/of het aankaarten daarvan door de gedupeerde namelijk leidde tot gespannen verhoudingen tussen afdelingen, tussen teams of binnen een team. In één geval was er ook sprake van polarisatie tussen een ‘wit’ en een ‘gekleurd’ team. De werkgever die we spraken gaf aan dat de implicaties van het incident waarmee hij te maken had gehad ‘gigantisch’ waren.

> **Werkgevers moeten zich realiseren dat dit soort situaties enorm veel geld kunnen kosten.** (medewerker vakbond)

Ook het willen voorkomen van een procedure, mede met het oog op mogelijke imagoschade, kan een motivatie vormen voor een werkgever om in te grijpen. Bij overheids- en maatschappelijke organisaties kan bovendien een bewustzijn van de eigen voorbeeldrol meespelen (zie ook Ter Berg en Schothorst, 2018):

> **En ik vind ook echt en dat vind ik ook een soort moraliteit; wij zijn een sociale organisatie, die er is om burgers te ondersteunen en we leven van gemeenschapsgeld. Dan heb je misschien toch wel een grotere voorbeeldfunctie in deze maatschappij dan als gewone burger. Dus ik vind gewoon als organisatie moet je ook laten zien dat je dat onacceptabel vindt.** (werkgever)

Handelingsverlegenheid

Uit de gesprekken voor dit onderzoek komt het beeld naar voren dat veel werkgevers en leidinggevenden nog zoekend zijn naar de wijze waarop ze invulling geven aan hun verantwoordelijkheid voor een discriminatievrije werkvloer. Zowel de werkgever als de HR-medewerkers die we spraken gaven aan dat de met hen besproken casus van discriminatie op de werkvloer in hun perceptie de eerste was die binnen hun organisatie was komen bovendrijven. In de bewuste cases hebben betrokken leidinggevenden niet automatisch een goede rol gepakt, concluderen de respondenten. Zo was er in één geval, naar aanleiding van een melding van een incident sprake van 'polarisatie' tussen de teams van gedupeerde en veroorzaker, waarbij de betrokken leidinggevenden pal achter 'hun' mensen gingen staan in plaats van de-escalatie na te streven. Ook in het andere geval droeg een patroon van discriminatoire bejegening van een medewerker door een collega bij aan toenemende spanning en ziekte in het betrokken team, en werd hier niet tijdig en afdoende op ingegrepen door de leidinggevende. Ook in andere besproken cases blijkt vaak laat te zijn ingegrepen door een leidinggevende, hoger management of HR-afdeling, ondanks een melding van de gedupeerde bij de leidinggevende. Dit wordt geweten aan handelingsverlegenheid:

> **Ik denk dat het ook wel lang heeft geduurd uit onwetendheid, van hoe pak je dit nu op? En ook dat het een lastig onderwerp is. Het is niet een gebroken been, of verdriet om iemand die je in je privéleven bent verloren. En dan is het ook zo dat de een zegt dat het gebeurd is en de ander zegt dat het niet gebeurd is.** (HR-medewerker)

Desondanks wordt snel en voortvarend ingrijpen bij discriminatie op de werkvloer van groot belang geacht door de respondenten:

> **En het is iets wat je afdeling ook wel beheerst. Het gaat hier om vier mensen, maar eigenlijk om twee afdelingen. Het team weet ook dat er iets speelt. Voor heel lange tijd beheerst het je hele team. De impact was heel groot. Natuurlijk praten de betrokkenen met hun collega's, dus dat hou je niet tussen vier mensen. Leidinggevenden zijn er druk mee. Heel ongewenst om dat heel lang te laten voortduren.** (HR-medewerker)

Ook voor ADV's is tijd een factor als het gaat om discriminatie op de werkvloer. Een interne oplossing raakt op een gegeven moment buiten beeld:

> **Dat is ook wel tricky bij werkvloerzaken. Als ze bij je komen is het meestal al te laat. Dan is het schip al aan het zinken. Bijvoorbeeld als iemand ontslagen dreigt te worden, een contract niet wordt verlengd, dan is het al gebeurd en werkt die persoon er al niet meer. Dan kun je niet meer in gesprek gaan met de werkgever om te zorgen dat de persoon daar blijft werken.** (klachtbehandelaar ADV)

Volgens een vertrouwenspersoon die wij spraken, is die handelingsverlegenheid onder leidinggevenden een groot knelpunt in de aanpak van discriminatie op de werkvloer, die ook kan resulteren in contraproductieve acties. Zo was in één van de besproken cases sprake van langdurig racistisch pesten van een medewerker door collega's. In zijn streven om de zaak voortvarend op te pakken vroeg de leidinggevende van de gedupeerde hem vervolgens welke sanctie hij de veroorzakers wilde opleggen. Die sanctie is doorgevoerd met als gevolg dat de veroorzakers nu door collega's als slachtoffer worden gezien en de situatie voor de gediscrimineerde medewerker alleen maar is verslechterd.

> **Een aantal jaar geleden werd er helemaal niks met dit soort zaken gedaan en nu is het van 'hooo, we moeten hier iets mee'. Dat is wel veranderd. In de laatste twee, drie jaar merk ik dat bedrijven zich ervan bewust zijn dat ze er echt iets mee moeten en dat wanneer er een melding wordt gedaan ze er iets mee gaan doen. Maar vaak gebeurt dat op een ontzettend onhandige manier.** (vertrouwenspersoon)

In twee van de bestudeerde cases volgt de handelingsverlegenheid onder leidinggevenden uit het gegeven dat de zaak draait om het woord van de een tegen het woord van de ander, wat resulteert in een patstelling. In één van deze gevallen heeft de leidinggevende vervolgens besloten om zowel gedupeerde als veroorzaker over te plaatsen bij wijze van oplossing van het probleem. Het aankaarten van discriminatie leidde in dit geval dus tot een sanctie voor de gedupeerde, wat als victimisatie gezien kan worden. In één van de bestudeerde cases was overigens wel sprake van een reprimande voor de veroorzaker; in een andere zaak was de veroorzaker al weg bij de organisatie op het moment dat de melding door de werkgever serieus werd opgepakt, maar was een reprimande volgens betrokkenen wel aan de orde geweest.

Een effectieve aanpak van discriminatie op de werkvloer kan vragen om een cultuurverandering, waarbij ingesleten omgangsvormen aangepakt worden. Enkele respondenten noemen in dit verband dat de sociale norm binnen een bedrijf dan veranderd dient te worden, wat een effectieve strategie kan zijn om discriminatie te bestrijden (zie ook Felten en Taouanza, 2018). Zo kan afgesproken worden dat racistische 'grapjes' in een organisatie, waar het de norm is dat alles gezegd moet kunnen worden, niet meer getolereerd worden. Vervolgens moet hier door leidinggevenden direct op gecorrigeerd worden wanneer de nieuwe norm overschreden wordt.

> **Die bewustwording van leidinggevenden: op het moment dat je iets signaleert, ze moeten het zien en ze moeten durven ingrijpen.**
> (vertrouwenspersoon)

Het is overigens van belang om op te merken dat zeker niet alle betrokken werkgevers in de bestudeerde cases bereid bleken om maatregelen te nemen en naar een oplossing te zoeken voor de gedupeerde en de situatie. In vier gevallen werd de melding van een gedupeerde over racistische bejegening of langdurig racistisch pesten op de werkvloer niet serieus genomen. Er werd niets mee gedaan, de discriminatie werd gebagatelliseerd of de leidinggevende reageerde zelf met een racistische uitlating naar de gedupeerde. In drie van die cases was de interne melding van discriminatie zelfs aanleiding voor de werkgever om de gedupeerde te ontslaan, op contractbeëindiging aan te sturen of de gedupeerde niet meer in te huren. In de andere casus stapte de gedupeerde naar het College dat oordeelde dat de werkgever zijn klacht over discriminatoire bejegening niet zorgvuldig had behandeld. Uit de bestudeerde casuïstiek komt naar voren dat gedupeerden die langdurig met discriminatie op de werkvloer te maken hebben, en waar - ook na een melding - niet werd ingegrepen door de werkgever, met gezondheidsproblemen te maken kunnen krijgen. Volgens verschillende klachtbehandelaars wordt door werkgevers nog wel eens onderschat wat de impact is van racisme, helemaal als het een erg witte organisatie betreft.

Bemiddelingsgesprekken bij discriminatie op de werkvloer

In sommige gevallen van discriminatie-ervaringen op de werkvloer is de aanwezigheid van een bemiddelaar of mediator noodzakelijk om tot een voor iedereen aanvaardbare oplossing te komen. In een proces van bemiddeling draait het niet om waarheidsvinding of de juridische aspecten van de zaak, maar om voldoende herstel van relaties en afspraken, zodat partijen die tegenover elkaar staan met elkaar verder kunnen. Een werkgever, HR-medewerker of vertrouwenspersoon kan het initiatief nemen om een bemiddelaar in te schakelen om een gesprek tussen gedupeerde, veroorzaker en betrokken leidinggevenden te begeleiden.

In enkele onderzochte cases van discriminatie op grond van herkomst op de werkvloer is bemiddeling/mediation door derden toegepast. In één geval leidde dat alsnog tot beëindiging van de arbeidsrelatie. Een klachtbehandelaar van de

ADV bij wie de gedupeerde vervolgens ondersteuning zocht betreurt dat zij nog niet in beeld was ten tijde van het bemiddelingsgesprek, zodat zij haar cliënt had kunnen bijstaan in het gesprek. Haar inschatting is dat de gedupeerde zich door de wederpartij had laten intimideren. Er is ook een case waarbij een ADV zelf succesvol de rol van gespreksleider vervulde in een werkvloerzaak:

> **Ik zou in dit soort situaties altijd de ADV inschakelen. Omdat, we zijn allemaal al een beetje partij geworden in deze situatie en zij zijn gewoon onafhankelijk. Ik heb ook van tevoren gezegd; wat jullie ook aangeven, daar gaan we wat mee doen. Want zij hebben geen enkel belang. Ja, het belang dat er geen discriminatie is. Wij ook, dus dat is hetzelfde belang. Maar verder, ik denk dat dat echt voorwaardelijk is: én een goede voorbereiding, helder hebben waar je het over moet hebben, en gewoon een onafhankelijke partij erbij. En dan zijn zij [de ADV] in dit geval natuurlijk een hele logische.** (werkgever)

Onder de klachtbehandelaars die wij spraken bestaan verschillende opvattingen over de rol die ADV's kunnen vervullen in een bemiddelingsgesprek met gedupeerde en veroorzaker. Sommigen vinden dat de ADV, zoals in het hierboven aangehaalde voorbeeld, als onafhankelijke en neutrale partij met expertise over het onderwerp, bij uitstek in staat is om een dergelijk gesprek te leiden. Anderen zien zichzelf in de eerste plaats als belangenbehartiger en vinden die rol onverenigbaar met die van neutrale bemiddelende partij. In een onderzoek naar de discretionaire bevoegdheden van klachtbehandelaars wordt naar deze kwestie verwezen als het probleem van 'de twee petten'. In een bemiddelingsgesprek verwacht de cliënt dat de klachtbehandelaar zijn of haar belangen vertegenwoordigt. Tegelijkertijd verwacht de werkgever een onafhankelijke partij als voorzitter, en kan deze twijfelen aan de onpartijdigheid van de klachtbehandelaar. De vraag dient zich aan of het bemiddelingsproces en de uitkomst daarvan negatief beïnvloed kunnen worden door deze verschillende rollen (De Jong, 2019). De klachtbehandelaars die vinden dat zij een neutrale, onafhankelijke rol kunnen vervullen richting zowel melders als verweerders, geven aan dat zij duidelijk communiceren aan zowel cliënt als wederpartij wanneer zij eventueel wisselen van pet. Dat gebeurt bijvoorbeeld als een wederpartij niet bereid is in gesprek te gaan en er duidelijke aanwijzingen zijn voor discriminatie. De klachtbehandelaar stapt dan af van haar aanvankelijke neutrale rol en treedt vanaf dat moment op als belangenbehartiger van de gedupeerde.

Een essentiële voorwaarde voor een succesvol bemiddelingsgesprek is dat de bemiddelaar als onpartijdig geaccepteerd wordt door zowel gedupeerde als veroorzaker. Daarnaast dient de discriminatie-ervaring van de gedupeerde serieus genomen te worden door de veroorzaker en dient er bereidheid te zijn om er samen uit te willen komen. De vertrouwenspersoon die wij spraken benadrukte dat, hoewel een bemiddelaar niet noodzakelijk juridische kennis over discriminatie hoeft te hebben, het wel van belang is dat hij of zij bekend is met het

bijzondere karakter van discriminatie. De bemiddelaar dient zich ervan bewust te zijn hoeveel effect het op mensen kan hebben als gedupeerde en veroorzaker bij elkaar gebracht worden. Het College heeft ook enige tijd mediation als interventie ingezet in zaken. Dat leverde echter niet voldoende op. Dit komt mogelijk doordat zaken vaak al geëscaleerd zijn als ze bij het College komen en veelal over situaties van beëindiging van de arbeidsrelatie gaan.

Incident als mogelijke trigger voor verandering

Zowel de HR-medewerkers als de werkgever die wij spraken grijpen de ervaring met een incident van ervaren discriminatie op de werkvloer aan om hun beleid onder de loep te nemen en te verbeteren. De werkgever doet daarbij een beroep op de ADV voor advies en ondersteuning. De HR-medewerkers zien een rol voor zichzelf in de ontwikkeling van beleid en ondersteuning richting leidinggevenden en hebben, samen met de externe vertrouwenspersoon, een uitgebreide evaluatie gedaan van de wijze waarop het incident is opgepakt.

> **De teamleiders worstelen, en wij ook. Wat is mijn rol? Wat is jouw rol? Ik hoop dat er iets moois uitkomt. Ten aanzien van discriminatie en ongewenst gedrag. Hier kunnen we veel van leren.**
> (HR-medewerker)

> **En dat is wat mij betreft in het proces, als ik dat nu over zou mogen doen, op het moment dat zo'n signaal bij een manager binnenkomt, dan moet je volgens mij heel duidelijk zijn; dit is niet acceptabel.**
> (werkgever)

Ook uit de gesprekken met klachtbehandelaars en vertrouwenspersoon komt naar voren dat een incident op de werkvloer een triggerfunctie kan hebben voor een organisatie om te investeren in de ontwikkeling van meer inclusief beleid, waarbij in sommige gevallen een beroep op de expertise van een ADV of vertrouwenspersoon wordt gedaan. In zaken waar het College heeft geoordeeld dat sprake was van verboden onderscheid, nemen werkgevers - volgens een medewerker die wij spraken - vaak maatregelen naar aanleiding van het oordeel. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat een werkgever een vertrouwenspersoon aanstelt of een klachtenprocedure ontwikkelt.

Toch stemmen de bestudeerde cases niet noodzakelijk optimistisch wat betreft de bereidheid van werkgevers om discriminatie op de werkvloer serieus te nemen, aan te pakken en te voorkomen. Van de negen cases over racistische bejegening door collega's en/of leidinggevende resulteerden er vier in beëindiging van de arbeidsrelatie van de gedupeerde en in één geval in verslechtering van de verhoudingen op het werk, nadat de gedupeerde melding maakte van het incident of de reeks incidenten bij de leidinggevende. Hoewel respondenten die met dit type casus te maken hadden allemaal onderstreepten dat interne oplossingen, al dan niet met inschakeling van een externe bemiddelaar, de optimale

route vormen in gevallen van racistische bejegening op de werkvloer, is er ook scepsis:

> **Dat is ook met de hele regelgeving rondom de arbo, dat is allemaal best goed geregeld, maar in de praktijk […] Er is een risico-inventarisatie en dat is het dan. Allemaal volgens de regels van de wet, het klopt allemaal, maar uiteindelijk, negen van de tien keer heb je er niet zo heel veel aan.** (medewerker vakbond)

> **Heel vaak wordt er dan ook gezegd: 'De arbeidsverhoudingen zijn zo verstoord, dat gewoon bij elkaar blijven geen goed idee meer is.' En dat heb ik nu al van meerdere cliënten terug gehoord, dat ook arbo-artsen dat dan bijvoorbeeld adviseren. Dat ze zeggen; is het voor jouw gezondheid goed om bij deze werkgever te blijven? En dat ze dan heel vaak zeggen eigenlijk van; het is misschien beter om een andere plek te zoeken. Maar ja, dat is heel dubbel, want je bent slachtoffer van discriminatie en vervolgens moet je ook nog op zoek naar ander werk.** (klachtbehandelaar ADV)

Procedures bij discriminatie op grond van herkomst

Iemand die vermoedt afgewezen te zijn bij een sollicitatie vanwege zijn of haar herkomst of huidskleur, heeft beperkte mogelijkheden ter beschikking om de werkgever ter verantwoording te roepen. Aangezien de gedupeerde geen relatie heeft met het bedrijf, is hij of zij aangewezen op externe routes om discriminatie aan te kaarten. Een ADV kan, in overleg met de gedupeerde, bijvoorbeeld een brief schrijven aan de werkgever waarin wordt uitgelegd dat, hoewel het niet kan worden aangetoond, de gedupeerde het gevoel heeft dat mogelijk sprake is geweest van discriminatie in de sollicitatieprocedure. Een dergelijk signaal kan dienen als feedback dan wel als aansporing voor een werkgever om toe te (blijven) zien op een eerlijke werving-en-selectieprocedure.

Voor een gedupeerde behoort ook een procedure bij het College tot de mogelijkheden. Een ADV kan daarbij eventueel adviseren en ondersteunen. Daarnaast biedt de ADV een luisterend oor, informatie en morele ondersteuning. Het College kan verzocht worden om een oordeel over zowel directe discriminatie als indirecte discriminatie. Bij directe discriminatie is sprake van een afwijzing vanwege iemands herkomst. Dat valt vaak lastig aan te tonen. Zaken waarbij discriminatie overduidelijk is, zijn zeldzaam. Een voorbeeld daarvan is een Collegezaak waarin een sollicitant werd afgewezen middels een e-mail waarin als reden werd opgevoerd: *'We don't work with Indian candidates'*. Het College oordeelde dat met deze email direct onderscheid op grond van herkomst (ras) werd gemaakt.[25] Over het algemeen is er bij een gedupeerde niet meer dan een gevoel dat zijn of haar herkomst heeft meegespeeld bij de afwijzing voor een functie. Een bijzondere vorm van bewijs in dit soort zaken is een praktijktest, waarbij een

25. Oordeelnummer 2018-76.

gedupeerde na een afwijzing nogmaals solliciteert naar de functie, maar dan onder een Nederlands-klinkende naam (zie ook de volgende paragraaf).

De kwestie van bewijs speelt niet bij zaken van indirecte discriminatie op grond van herkomst. In dergelijke zaken gaat het erom dat er een criterium wordt gehanteerd dat neutraal lijkt, maar bepaalde groepen in het bijzonder treft. Zo treft de functie-eis dat foutloos Nederlands geschreven moet worden mensen van niet-Nederlandse afkomst in het bijzonder. Als die eis niet aantoonbaar relevant is voor de functie, bijvoorbeeld voor een schoonmaker, dan geldt dit als verboden onderscheid. Wanneer iemand om een dergelijke reden is afgewezen, is er geen bewijsprobleem. Het criterium waarop de sollicitant is afgewezen staat dan niet ter discussie en het College kan beoordelen of de bewuste functie-eis gerechtvaardigd was.

Een procedure bij het College is niet alleen mogelijk bij discriminatie tijdens werving en selectie, maar ook in gevallen van discriminatie op de werkvloer. Een kanttekening daarbij is dat alleen de werkgever[26] aangesproken kan worden op zijn wettelijke plicht om een discriminatievrije werkomgeving te bieden, wat onder andere betekent dat de werkgever klachten over discriminatie zorgvuldig onderzoekt en indien nodig passende maatregelen treft. In een procedure bij het College kunnen individuele collega's die discrimineren niet aangemerkt worden als wederpartij. Vanuit zijn zorgplicht voor een discriminatievrije werkvloer is het namelijk aan de werkgever om erop toe te zien dat medewerkers zich onthouden van discriminerende bejegening, 'grapjes' of pesten. Als het gaat om discriminerend gedrag door een leidinggevende, dan wordt dit direct toegerekend aan de werkgever omdat deze als vertegenwoordiger van de werkgever geldt. De plicht te zorgen voor een discriminatievrije werkvloer houdt eveneens in dat de werkgever wettelijk verplicht is klachten over mogelijke discriminerende bejegening zorgvuldig te behandelen. Bij één van de bestudeerde cases over discriminatie op de werkvloer heeft de gedupeerde een verzoek om een oordeel aangevraagd bij het College, dat oordeelde dat de werkgever de klacht van de gedupeerde onzorgvuldig behandeld had. In een andere casus adviseerde de ADV een gedupeerde om een verzoek om een oordeel in te dienen tegen het uitzendbureau waarvoor hij werkte. De gedupeerde wilde dit echter niet, omdat hij de inlener, waar hij door collega's lange tijd racistisch was bejegend, ter verantwoording wilde roepen. Volgens de klachtbehandelaar had de gedupeerde echter onvoldoende bewijs om een vermoeden van discriminatie door de inlener aan te tonen. De gedupeerde was gefrustreerd doordat de eigenlijke veroorzaker van de discriminatie niet aangepakt kon worden met een procedure bij het College.

Een civiele procedure is in principe ook mogelijk in dit type zaken, al is dat niet voorgekomen in de bestudeerde cases. De inzet is dan een schadevergoeding vanwege onrechtmatige daad. Wanneer discriminatie op de werkvloer leidt

26. In een uitzendsituatie kan zowel het uitzendbureau als het bedrijf waar de uitzendkracht daadwerkelijk het werk verricht (de zogenaamde inlener) worden aangesproken.

tot (al dan niet door de werkgever aangemoedigde) contractbeëindiging van de gedupeerde, kan de discriminatie (mits tot op zeker hoogte erkend door de werkgever) nog een factor zijn bij de onderhandeling over de hoogte van de financiële compensatie in de vaststellingsovereenkomst. Volgens klachtbehandelaars bij ADV's zijn advocaten en in het bijzonder rechtsbijstandsjuristen zich daar echter niet altijd van bewust.

Als het gaat om discriminatie bij de werving en selectie kan een gedupeerde ook aangifte doen tegen de werkgever, aangezien deze strafbaar kan zijn in geval van discrimineren op grond van ras in de uitoefening van beroep of bedrijf (WvS. Art.137g en 429quater).[27] Daarnaast zijn er de bepalingen in het wetboek van strafrecht over belediging die ook gelden in situaties op de werkvloer, waarbij de discriminatie als verzwarend element kan worden meegenomen in de strafmaat (WvS art266). In de bestudeerde cases is geen aangifte gedaan door gedupeerden.

Individuele praktijktesten bij werving en selectie

In antwoord op de uitdaging om discriminatie bij de toegang tot een baan te bewijzen, nemen sommige mensen met een migratieachtergrond hun toevlucht tot een individuele praktijktest. Na een eerste afwijzing waarbij ze vermoeden dat discriminatie meespeelt, solliciteren ze nogmaals, maar dan onder een Nederlands klinkende naam. Indien op de tweede sollicitatie wel een uitnodiging volgt, wettigt dit een vermoeden van discriminatie. Een dergelijke individuele praktijktest kan als bewijs dienen in een procedure bij het College. In de oordelendatabase van het College zijn meerdere oordelen te vinden waarin een praktijktest in een zaak van discriminatie bij werving en selectie aanleiding gaf tot een vermoeden van onderscheid dat vervolgens niet weerlegd kon worden door de verweerder.[28] Onder de bestudeerde cases is er ook een voorbeeld van een dergelijke succesvolle inzet van een praktijktest. Er zijn echter ook zaken waarin praktijktests van gedupeerden tekortschieten als bewijs om een vermoeden van onderscheid aan te tonen. Hoe een test correct wordt uitgevoerd luistert namelijk nauw. Afgezien van de naam, mag er geen verschil zitten in (de kwaliteit van) het cv en de sollicitatiebrief die de eerste en de tweede keer zijn ingediend. Verder moet er zo min mogelijk tijd tussen de eerste en de tweede brief zitten om te voorkomen dat er tussentijdse ontwikkelingen zijn die door de verweerder als verklaring voor de verschillende reacties op de brieven worden opgevoerd. Sommige klachtbehandelaars geven hun cliënten wel eens het advies om een praktijktest te doen, of om die mogelijkheid in acht te nemen voor eventuele toekomstige situaties waarbij de cliënt discriminatie vermoedt als reden van afwijzing voor een baan. Niet elke sollicitatieprocedure leent zich overigens voor een praktijktest. Als afwijzingen pas gedaan worden nadat de deadline voor sollicitaties is verstreken, is het sturen van een tweede brief na afwijzing niet mogelijk.

27. Een voorbeeld hiervan is ECLI:NL:RBGEL:2014:5457.
28. Zie bijvoorbeeld oordeelnummers 2015-109, 2015-113, 2017-121, 2018-129.

Redenen om discriminatie niet aan te kaarten

Uit de interviews weten we dat mensen met een discriminatie-ervaring op grond van herkomst bij de arbeid kunnen worstelen met de afweging om al dan niet actie te ondernemen naar aanleiding van de discriminatie. Voor zowel discriminatie-ervaringen bij werving en selectie als op de werkvloer geldt dat gedupeerden soms wel contact zoeken met een ADV of College, maar vervolgens geen verdere stappen meer willen zetten. Zo ontvangt het College volgens een medewerker die wij spraken veel telefonische vragen over zaken die met herkomst (ras) en arbeid te maken hebben die niet leiden tot een verzoek om een oordeel. Soms doen gedupeerden hun verhaal bij een ADV, maar laten het daar vervolgens bij:

> **We hebben ook regelmatig meldingen waarbij melders van discriminatie op de werkvloer zeggen: weet je wat, ik ben blij dat ik het heb verteld, gemeld, maar ik durf hier niet verder mee, want dan ben ik bang dat het negatieve gevolgen heeft. (klachtbehandelaar ADV)**

Medewerkers van het College en klachtbehandelaars zien verschillende redenen waarom melders geen procedure willen starten of geen interne stappen willen zetten bij hun werkgever. Mensen die discriminatie op de werkvloer ervaren zijn bijvoorbeeld bang hun baan of hun relaties met collega's en werkgever op het spel te zetten door een klacht in te dienen of een procedure te starten. Volgens medewerkers van het College speelt bij werving en selectie mogelijk mee dat het vaak moeilijk is om discriminatie aan te tonen; veelal gaat het om een gevoel dat er sprake is van discriminatie. Andere mogelijke redenen die respondenten noemen om af te zien van een procedure, zijn de angst dat een klacht over discriminatie bij werving en selectie herleidbaar is naar de gedupeerde of vrees dat het je positie als werkzoekende in de sector verslechtert. Voor zowel zaken met betrekking tot werving en selectie als de werkvloer, geldt dat gedupeerden volgens respondenten vaak denken dat een procedure niks zal opleveren.

> **Af en toe heb je iemand die zoiets heeft; ik doe het omdat ik niet wil dat mijn zusje dit over een paar jaar ook overkomt. Een beetje voorbij persoonlijk belang kijken, naar het maatschappelijk belang. Dat kom je erg weinig tegen vind ik. Daar moet je mensen soms ook van overtuigen. (klachtbehandelaar ADV)**

> **Wetgeving is oké, maar gelijk hebben – gelijk krijgen is een ander ding. Er zit heel veel omheen: de angst om je baan, om je inkomen te verliezen. Dan kun je het grootste gelijk van de wereld hebben, en ik weet niet wat aan wet- en regelgeving, maar als je uiteindelijk eindigt zonder werk, ja, wat doe je dan? Je hebt een gezin en een huis en al. Dat is wat het vaak heel ingewikkeld maakt en wat wij ook wel vaak horen […]. Of dat mensen denken: ik ga wel een andere baan zoeken. Dat ze liever daarvoor kiezen en het laten, want ze hebben dat inkomen nodig. (medewerker vakbond)**

7. Samenvatting en conclusies

In de afgelopen vijf jaar had meer dan een kwart van de meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) betrekking op discriminatie op de arbeidsmarkt. De prominente vertegenwoordiging van arbeidsdiscriminatie in de meldingen echoot bevindingen uit onderzoek. Met name van discriminatie in de werving-en-selectiefase staat vast dat het een maatschappelijk probleem van aanzienlijke omvang is. Maar ook voor mensen die reeds een arbeidspositie hebben verworven bestaan er risico's op discriminatie en uitsluiting. Bevindingen uit onderzoek naar discriminatie-ervaringen op de werkvloer, bij arbeidsvoorwaarden, stages en bij promotie en doorstroom, laten zien dat gelijke kansen op de arbeidsmarkt bepaald niet vanzelfsprekend zijn.

Deze monitor biedt meer inzicht in de wijze waarop discriminatie in verschillende onderdelen van de arbeidsmarkt en op verschillende gronden zich concreet voordoet. Daarbij gaat de aandacht met name uit naar de stappen die getroffen medewerkers of werkzoekenden (kunnen) zetten om de discriminatie aan te kaarten en tot een voor hen bevredigende oplossing te komen. De monitor beoogt de perspectieven van betrokkenen in beeld te brengen en knelpunten te identificeren voor het handelen van gedupeerden en andere betrokkenen (zoals werkgevers, leidinggevenden, klachtbehandelaars, HR-medewerkers, advocaten en vertrouwenspersonen) bij specifieke vormen van arbeidsdiscriminatie. Doel van dit onderzoek is niet om een representatief beeld te geven, maar om inzicht te bieden in de dynamiek rondom cases van arbeidsdiscriminatie.

De monitor bestaat uit twee delen:

DEEL 1 Een analyse van meldingen van arbeidsdiscriminatie bij ADV's in de afgelopen vijf jaar, die inzicht geeft in de aard en omvang van gemelde ervaringen en ontwikkelingen hierin. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar discriminatiegrond, wijze van discriminatie, arbeidsmarktcategorie, sectoren van de arbeidsmarkt en regionale spreiding.

DEEL 2 De bevindingen uit een meervoudige casestudy waarvoor 22 cases zijn bestudeerd aan de hand van gesprekken met in totaal 27 betrokkenen bij gepleegde interventies in de bewuste cases. De meeste respondenten zijn professionals, te weten klachtbehandelaars bij ADV's, medewerkers van het College voor de Rechten van de Mens, advocaten, een vertrouwenspersoon en twee vakbondsmedewerkers. Voor het onderzoek is verder gesproken met een adjunct-directeur en HR-medewerkers in twee organisaties die met een casus van discriminatie vanwege herkomst op de werkvloer te maken hebben gehad en met twee gedupeerden van zwangerschapsdiscriminatie. Het perspectief van werkgevers in zwangerschapszaken is ook belicht vanuit advocaten die bedrijven hebben vertegenwoordigd in arbeidsdiscriminatiezaken. Het perspectief van melders is uitvoerig belicht door partijen die hen ondersteunen, te weten klachtbehandelaars bij ADV's, advocaten en een vertrouwenspersoon. De anonimiteit en privacy van alle respondenten is gewaarborgd.

Voor de casestudy zijn vier specifieke typen van arbeidsdiscriminatie onderzocht, te weten: discriminatie op grond van zwangerschap bij uitstroom (7 cases) en bij arbeidsvoorwaarden (2 cases) en discriminatie op grond van herkomst bij werving en selectie (4 cases) en op de werkvloer (9 cases).
In dit hoofdstuk presenteren we een samenvatting van de bevindingen en conclusies uit beide delen.

Meldingen van arbeidsdiscriminatie in de periode 2015 - 2019

In de afgelopen vijf jaar ontvingen ADV's jaarlijks meer dan 1100 meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt. Gemiddeld een derde van die meldingen ging over discriminatie op grond van herkomst. In vrijwel alle jaren was leeftijd, na herkomst, de meest gemelde grond, hoewel het aandeel meldingen over leeftijd afnam van 30% in 2015 naar 16% in 2019. In 2019 ontvingen ADV's relatief veel meldingen over discriminatie op grond van geslacht. Dat is te herleiden tot een groot aantal meldingen over het wervingsbeleid van TU Eindhoven dat mannen tijdelijk uitsloot van sollicitatieprocedures.

Meldingen bij ADV's over arbeidsdiscriminatie hadden de afgelopen vijf jaar in 43 tot 51% van de gevallen betrekking op werving en selectie, waarmee dit veruit de grootste subcategorie is. Het gaat dan om uitgesloten worden van werk, een vorm van omstreden behandeling. In 2018 en 2019 zijn de meest gemelde discriminatiegronden bij werving en selectie leeftijd, geslacht en herkomst. Er is een groot verschil in de verschijningsvorm van discriminatie bij werving en selectie op deze gronden. Bij meldingen over geslacht en leeftijd gaat het vaak om discriminerende eisen in vacatureteksten, waarbij specifiek wordt gevraagd naar een man of vrouw of bijvoorbeeld een jonge medewerker. Discriminatie is in dergelijke gevallen duidelijk aantoonbaar. Dat is anders bij discriminatie vanwege herkomst, waar vaak sprake is van een gevoel of vermoeden van discriminatie dat veel moeilijker feitelijk is aan te tonen.

In minimaal 80% van de meldingen gaat het de laatste vijf jaar om omstreden behandeling, zoals uitgesloten worden van werk of een selectieve toepassing van regels waardoor onderscheid ontstaat. Discriminatie op de werkvloer, na werving en selectie het meest gemeld, vormt hierop de uitzondering. In de gemelde gevallen draait het vooral om vormen van vijandige bejegening, zoals beledigen, pesten, negeren, roddelen of stigmatiseren door met name collega's en/of leidinggevenden. Discriminatie op de werkvloer valt ook op in de zin dat het hier relatief nog vaker om discriminatie op grond van herkomst gaat in vergelijking met het geheel aan meldingen over arbeidsdiscriminatie. Bij discriminatie op de werkvloer kan bovendien sprake zijn van structurele of in ieder geval langdurige situaties, terwijl andere vormen van arbeidsdiscriminatie vaak een eenmalige gebeurtenis betreffen.

In 2019 was geslacht de meest voorkomende grond in meldingen over promotie/doorstroom, uitstroom en arbeidsvoorwaarden. Meer dan de helft van de meldingen had betrekking op zwangerschap of moederschap. In 2016 en 2017 steeg het

aantal meldingen van zwangerschapsdiscriminatie op de arbeidsmarkt aanzienlijk, waarschijnlijk als gevolg van landelijke campagnes van het College voor de Rechten van de Mens.

De arbeidssectoren waar de meeste meldingen over zijn geregistreerd, zijn de gezondheids- en welzijnssector, het onderwijs en de groot- en detailhandel. Meldingen over discriminatie in het onderwijs hadden in 2019 voor het grootste deel betrekking op discriminatie op grond van geslacht, wat voor een deel te wijten is aan het voorkeursbeleid van de TU Eindhoven. Meldingen over de gezondheids- en welzijnszorg gaan relatief vaak over discriminatie op grond van godsdienst, een grond die we ook relatief vaak zien in meldingen over de sector onderwijs.

Interventies bij ervaringen van arbeidsdiscriminatie

De bevindingen uit de casestudy laten zien dat er meer en minder voor de hand liggende routes zijn die een gedupeerde kan kiezen om discriminatie aan de kaak te stellen. Dat hangt onder meer samen met de aard van de situatie, de vorm van discriminatie en het doel en de motivatie van de gedupeerde. De afwegingen daarbij komen voor een deel overeen, al zijn er ook heel specifieke mogelijkheden en aandachtspunten bij de verschillende bestudeerde typen arbeidsdiscriminatie.

Discriminatie vanwege zwangerschap bij uitstroom

De meeste ADV-meldingen over zwangerschapsdiscriminatie bij uitstroom gaan over het niet verlengen van een tijdelijk contract. Voor een vrouw die vermoedt dat ze geen contractverlenging krijgt vanwege haar zwangerschap en die daartegen in het geweer wil komen, zijn een procedure bij het College en/of een gang naar de rechter de meest logische opties. Wanneer zij op zoek is naar erkenning van en een oordeel over de discriminatie, is een procedure bij het College de aangewezen route. Een vrouw kan haar zaak ook (of vervolgens) aan de rechter voorleggen, waarbij de inzet een schadevergoeding of billijke vergoeding is. Een oordeel verboden onderscheid van het College kan daarbij ondersteunend zijn en wordt door de rechter vaak meegewogen. Er zijn enkele voorbeelden van aanzienlijke schadevergoedingen die door rechters zijn toegekend, maar ook van zaken waarin geen of slechts een bescheiden vergoeding werd toegekend. Zowel een procedure bij het College als een civiele procedure kan als pressiemiddel dienen om tot een schikking met de (oud-) werkgever te komen, aangezien deze een procedure doorgaans liever zal voorkomen, onder meer gezien het risico op imagoschade. Veel zaken eindigen in een schikking zonder aan een rechter voorgelegd te worden; bij het College geldt dit voor een klein deel van de zaken.

De professionals die wij spraken zeggen gedupeerden erop te wijzen dat zij de keuze voor een procedure zorgvuldig dienen te overwegen. De mogelijke resultaten zijn, naast erkenning en een financiële vergoeding, de eventuele genoegdoening als een werkgever met naam en toenaam wordt genoemd in een College-oordeel of rechterlijke uitspraak. Herstel van de situatie, in de vorm van het alsnog verlengen van een contract, kan in principe niet worden afgedwongen

via het College of de rechter. Een procedure kan het nodige van de gedupeerde vergen, in de zin van tijd, energie en aandacht, wat schaarse zaken zijn voor een vrouw die zwanger of net moeder geworden is. Ook het verweer van de oud-werkgever op de zitting kan niet mals zijn en pijnlijk voor de gedupeerde. In tegenstelling tot een Collegeprocedure, brengt een civiele procedure vaak kosten met zich mee, voor een advocaat en – bij verlies – mogelijk ook voor de proceskosten van de tegenpartij. Hoewel geraadpleegde advocaten de indruk uitspreken dat een verzoeker om een oordeel van het College per definitie in het voordeel is ten opzichte van de verweerder, is de realiteit een stuk genuanceerder. Afgaande op de cijfers van het College, komt een oordeel verboden onderscheid in minder dan de helft van de zaken voor. Een gedupeerde kan de zaak dus ook verliezen. Discriminatie vanwege zwangerschap is vaak moeilijk te bewijzen. Voor werkgevers en HR-medewerkers met enige verstand van zaken is het bovendien niet erg ingewikkeld om te voorkomen dat hen discriminatie verweten kan worden.

Volgens advocaten en klachtbehandelaars bij ADV's zijn de genoemde aarzelingen en risico's voor gedupeerden nogal eens reden om uiteindelijk geen zaak te beginnen of een schikking te treffen met de werkgever. Vrouwen kiezen er dan voor om het gebeurde achter zich te laten en zich op hun gezin en een nieuwe baan te richten. Er zijn echter ook vrouwen die, al dan niet naast eventueel persoonlijk te behalen profijt, uit principiële overwegingen een procedure starten. Bijvoorbeeld om de (oud-)werkgever tot verandering te bewegen ten behoeve van de positie van andere vrouwen in de organisatie. Klachtbehandelaars en advocaten die wij spraken benoemen ook het maatschappelijk belang om zwangerschapszaken voor de rechter te brengen: uitspraken waarbij significante schadevergoedingen worden toegekend creëren een precedent, waar vrouwen in vergelijkbare situaties van kunnen profiteren. Bovendien kan hier een afschrikwekkend effect van uitgaan richting werkgevers.

Discriminatie op grond van zwangerschap bij arbeidsvoorwaarden

Hoewel discriminatie bij arbeidsvoorwaarden in 2018 en 2019 de tweede dan wel derde grootste categorie was onder meldingen over zwangerschapsdiscriminatie, gaat het om relatief weinig meldingen en zijn er eveneens weinig College-oordelen. Onderzoek naar discriminatie-ervaringen van zwangere vrouwen laat zien dat ruim een kwart van de respondenten die in de periode 2012 tot 2016 een kind kregen terwijl zij werk hadden, discriminatie bij de arbeidsvoorwaarden heeft ervaren. Mogelijk wordt deze vorm van discriminatie vaak niet als zodanig herkend en bijgevolg weinig gemeld. Daarnaast ligt de drempel om stappen te ondernemen bij deze vorm van discriminatie hoger, omdat er nog een arbeidsrelatie is die mogelijk op het spel wordt gezet - in tegenstelling tot zaken die betrekking hebben op contractbeëindiging. En ook hier kunnen overwegingen aangaande tijd en energie voor zwangere vrouwen en jonge moeders doorslaggevend zijn om van een procedure af te zien.

In theorie kan een vrouw met een civiele procedure inzetten op herstel van de arbeidsvoorwaarden. Het is echter de vraag of na een procedure tegen de werkgever de onderlinge verstandhouding nog dusdanig is dat de gedupeerde haar werk op een prettige manier kan hervatten. Ook een procedure bij het College, waarmee een gedupeerde bevestiging kan krijgen dat sprake is van discriminatie bij de arbeidsvoorwaarden, is mogelijk geen aantrekkelijke keus als zij haar baan wil behouden. Zijn dergelijke afwegingen doorslaggevend, dan resteren alleen de opties van het aanvaarden van de veranderde arbeidsvoorwaarden of vertrek bij de werkgever. Indien de situatie tot conflict leidt is het aannemelijk dat ook de werkgever op dat laatste zal aansturen. Echter, ook voor de werkgever is dat niet zonder risico. In geval van vertrek wordt de drempel voor de gedupeerde immers lager om alsnog een procedure bij het College te starten of de zaak (vervolgens) aan de rechter voor te leggen. In die situatie geldt namelijk niet meer het belang van een goede verstandhouding met de (voormalige) werkgever. De daarbij te behalen resultaten zijn erkenning van de discriminatie en/of een schadevergoeding. In de praktijk lijkt het waarschijnlijker dat een vrouw, al dan niet bijgestaan door een advocaat, tot een regeling met de werkgever komt.

Discriminatie op grond van herkomst bij werving en selectie

Discriminatie bij werving en selectie laat zich moeilijk bewijzen. Hoewel uit onderzoeksmatig uitgevoerde praktijktesten keer op keer blijkt dat discriminatie op grond van herkomst een aanzienlijk probleem is, is dat op individueel niveau vaak niet aantoonbaar. Dan blijft het bij een vermoeden of gevoel dat de zoveelste afwijzing voor een schijnbaar passende functie toch echt met de eigen migratie-achtergrond of huidskleur te maken heeft. Illustratief hiervoor is dat het College veel telefoontjes ontvangt over discriminatie vanwege herkomst bij de arbeid die niet tot een verzoek om een oordeel leiden. Het is ook denkbaar dat een gedupeerde de afwijzing achter zich laat en liever energie steekt in het vinden van een baan dan in acties tegen een bedrijf waardoor hij of zij zich onrechtvaardig behandeld voelt. Nog afgezien van het bewijsprobleem, valt er doorgaans namelijk weinig mee te winnen. De motivatie om wel tot een Collegeprocedure over te gaan is dan principieel van aard. In principe is aangifte doen tegen een werkgever een andere mogelijkheid.

Eén van de weinige middelen die de sollicitant ter beschikking staat om discriminatie aan te tonen, is het uitvoeren van een persoonlijke praktijktest. Wanneer een sollicitant met een niet-Nederlands klinkende naam na een afwijzing nogmaals solliciteert onder een andere, Nederlands klinkende naam, en dan wel wordt uitgenodigd, kan dit als onderbouwing van een vermoeden van discriminatie door de werkgever dienen in een Collegeprocedure. Een dergelijke test moet dan wel aan bepaalde voorwaarden voldoen. Een praktijktest die op mogelijke discriminatie wijst kan ook voorzien in een meer persoonlijke behoefte aan bevestiging. Daarnaast kan deze door de gedupeerde gebruikt worden om een bedrijf te confronteren met tekortkomingen bij de werving en selectie, in een gesprek, door een klacht bij het bedrijf in te dienen of een procedure te starten.

Discriminatie op grond van herkomst op de werkvloer

Van alle besproken typen arbeidsdiscriminatie lijkt discriminatie op de werkvloer de meest schadelijke voor alle betrokken partijen. Uit de bestudeerde casuïstiek blijkt dat racistische opmerkingen, pesten of uitsluiten op de werkvloer langdurig kunnen aanhouden, in tegenstelling tot de andere bestudeerde typen arbeidsdiscriminatie waarbij het in principe gaat om een eenmalige gebeurtenis. Dergelijke situaties kunnen een destructief effect hebben, zeker wanneer niet snel wordt ingegrepen. Niet alleen voor de gedupeerde, maar ook voor de bredere organisatie. Respondenten noemden voorbeelden van ziekte en uitval, maar ook van polarisatie tussen teams of spanningen binnen een team. Diverse besproken zaken van discriminatie op de werkvloer eindigden in vertrek van de gedupeerde, in het beste geval met een goede vaststellingsovereenkomst.

Een knelpunt bij de aanpak van discriminatie op de werkvloer is de handelingsverlegenheid van leidinggevenden. Hoewel alert en tijdig ingrijpen bij signalen of meldingen van racistische pesterijen of 'grapjes' essentieel wordt gevonden door respondenten, komt uit de bestudeerde casuïstiek naar voren dat veel leidinggevenden hier moeite mee hebben. Ze dralen of nemen soms ronduit verkeerde maatregelen die de situatie verergeren of de gedupeerde onrecht doen. Het lijkt het meest mis te gaan in bedrijven waar een cultuur bestaat waarin racisme niet ter discussie wordt gesteld of zelfs gedijt. In dergelijke bedrijven is de vraag of van leidinggevenden zelfs maar de intentie kan worden verwacht om hun medewerkers te willen beschermen tegen discriminatie.

Tegelijkertijd biedt dit type arbeidsdiscriminatie in principe de meeste aanknopingspunten voor echte oplossingen, zo laat de casuïstiek ook zien. Discriminatie op de werkvloer is, meer dan de andere bestudeerde typen cases, ook voor de werkgever bijzonder onwenselijk. Niet alleen vanwege (mogelijke) uitval door ziekte van de gedupeerde, maar ook door de eventuele bredere gevolgen van langdurige onrust op de werkvloer. Een werkgever heeft vanuit dit bedrijfseconomische perspectief wellicht een grotere intrinsieke motivatie om naar een oplossing te zoeken dan het geval is bij andere typen arbeidsdiscriminatie. Die oplossing kan worden gezocht in gesprekken met gedupeerde en veroorzaker, indien nodig onder begeleiding van een externe bemiddelaar, met als doel de onderlinge relaties voldoende te herstellen om weer met elkaar door een deur te kunnen. Het kan daarbij ook nodig zijn om te investeren in herstel van vertrouwen tussen melder en leidinggevende of management, wanneer een situatie in eerste instantie niet goed is opgepakt.

Aandachtspunten voor de aanpak van gevallen van arbeidsdiscriminatie

- De bevindingen uit de casestudy laten zien dat het aankaarten van discriminatie niet direct tot persoonlijk profijt voor de gedupeerde hoeft te leiden, offers kan vragen en zelfs risico's met zich kan meebrengen in de zin van victimisatie.

- Om via de bestaande mogelijkheden tegen zwangerschapsdiscriminatie in het geweer te komen moeten vrouwen de nodige durf en energie opbrengen, juist terwijl zij zwanger zijn of net moeder zijn geworden. Indien zij nog werkzaam zijn bij de werkgever tegen wie zij een procedure hebben aangespannen, lopen ze bovendien risico op victimisatie. Vrouwen in enkele van de bestudeerde cases kijken met gemengde gevoelens terug op de middels een procedure behaalde resultaten. Daarnaast lijken vrouwen vaak af te zien van een procedure. Er lijkt aldus een kloof te bestaan tussen enerzijds de op zich sterke wettelijke bescherming van zwangere vrouwen en anderzijds de bescherming van vrouwen in voorkomende gevallen van discriminatie in de dagelijkse praktijk.
- Voor gedupeerden van discriminatie vanwege herkomst op de werkvloer lijkt het intern aankaarten van de discriminatie niet noodzakelijk tot een oplossing te leiden. Uit de casuïstiek komt als prangend probleem naar voren dat leidinggevenden handelingsverlegen zijn om tijdig en effectief te handelen bij discriminatie-incidenten op de werkvloer en te voorkomen dat situaties escaleren en onoplosbaar worden. Onduidelijk is of het hier ontbreekt aan kennis, tools en voorzieningen of dat deze onderbenut zijn. Anderzijds zijn er ook werkgevers die discriminatiemeldingen in het geheel niet serieus nemen en zelfs als aanleiding zien om aan te sturen op beëindiging van de arbeidsrelatie met de gedupeerde.
- Voor een gedupeerde van discriminatie bij een sollicitatieprocedure is een oplossing, in de zin van alsnog een eerlijke kans op de baan, doorgaans buiten bereik. Hem of haar resteert een procedure, uit principiële overwegingen, die erkenning kan opleveren en wellicht enige genoegdoening met het oog op de imagoschade voor de werkgever.

- Tegelijkertijd blijkt uit de casuïstiek dat een incident de aanzet kan zijn voor (welwillende) werkgevers om tot maatregelen en beleid te komen. De werkgever lijkt er eerst van overtuigd te moeten worden dat het probleem zich in de eigen organisatie voordoet. Het melden van discriminatie door gedupeerden kan aldus een triggerfunctie hebben.

- In het ideale geval worden meldingen van discriminatie binnen de organisatie waar ze plaatsvonden opgepakt en naar tevredenheid van de gedupeerde en andere betrokkenen opgelost. Waar nodig worden deze vertaald naar beleid. In de praktijk lijkt dat echter nog verre van vanzelfsprekend. Melden bij een ADV blijft voor gedupeerden de geijkte manier om toegang te krijgen tot de volle breedte van interventiemogelijkheden en ondersteuning bij het handelen in geval van arbeidsdiscriminatie.

- Vanuit hun wettelijke taak zijn ADV's vooral gepositioneerd als belangenbehartiger van gedupeerden van discriminatie. Het kan echter nadrukkelijker onder de aandacht gebracht worden dat ook werkgevers een beroep kunnen doen op de in deze bureaus aanwezige kennis en ervaring om oplossingen te zoeken in gevallen van discriminatie. Uitgangspunt voor ADV's is dat in eerste instantie

niet de schuldvraag centraal staat, maar de oplossing voor de discriminatie. ADV's kunnen informeren en adviseren over de handelwijze bij individuele situaties van discriminatie en daarbij eventueel een bemiddelende rol vervullen. Tevens kunnen zij een werkgever adviseren over te voeren beleid om ongelijke behandeling en discriminatie binnen een bedrijf te voorkomen, zonder dat dit gerelateerd hoeft te zijn aan een casus. Daarnaast bieden ADV's trainingen en workshops gericht op het vergroten van kennis, bewustzijn en handelingsbekwaamheid voor verschillende doelgroepen.

- Het is de vraag of professionals die een rol kunnen spelen in de aanpak van arbeidsdiscriminatie, zoals advocaten, rechtsbijstandsjuristen en vertrouwenspersonen, over voldoende kennis van discriminatie beschikken, zowel in praktische als juridische zin, om gedupeerden optimaal bij te staan. Hoewel er goede voorbeelden zijn van samenwerking tussen advocaten en ADV's, waarbij de laatsten hun expertise inzetten om bij te dragen aan een civiele zaak of onderhandeling, zijn er aanwijzingen dat de gespecialiseerde ondersteuning die ADV's aan zowel gedupeerden als andere professionals kunnen aanbieden, nog onvoldoende wordt benut.

- Interne voorzieningen van werkgevers waarop werknemers die discriminatie ervaren een beroep kunnen doen, zoals klachtenprocedures en vertrouwenspersonen, zijn in de bestudeerde cases vaak nog ontoereikend - als ze er al zijn. Kennis over en ervaring met discriminatiezaken dient nog te worden opgebouwd en de objectiviteit en betrouwbaarheid van vertrouwenspersonen is niet overal gewaarborgd. Dit is ook vanuit bedrijfsmatig belang onwenselijk, omdat het onvermogen om adequaat te reageren in situaties van discriminatie tot aanzienlijke financiële kosten en bedrijfsculturele en organisatorische nadelen kan leiden.

- De positie van gedupeerden van discriminatie bij werving en selectie kan versterkt worden door hen kaders te bieden voor de adequate uitvoering van een individuele praktijktest, aangezien dit één van de weinige bewijsmiddelen is voor dit type discriminatie. De vervaardiging van een goede handleiding voor het persoonlijk uitvoeren van een praktijktest versterkt de mogelijkheid om in individuele gevallen discriminatie bij werving en selectie aannemelijk te maken of te bewijzen.

- Uit de bestudeerde casuïstiek rijst het beeld dat racistisch pesten en andere vormen van discriminatoire bejegening op de werkvloer grote schade kunnen aanrichten voor zowel de gedupeerde, als andere betrokkenen, als de werkgever zelf. De vraag dient zich aan of de resultaten van inzet op eerlijke werving en selectie niet worden verspeeld als er in organisaties geen inclusiviteit op de werkvloer is. Het gevaar van een draaideureffect ligt op de loer als mensen met een migratieachtergrond de organisatie wel binnenkomen, maar snel weer uitstromen omdat de bedrijfscultuur niet inclusief is.

Hoofdstuk 7

Deze eerste editie van de Monitor Arbeidsdiscriminatie brengt in beeld op welke wijze mensen met discriminatie op de arbeidsmarkt te maken hebben en hoe zij (kunnen) handelen bij specifieke typen arbeidsdiscriminatie. Door de meldcijfers van ADV's periodiek, bijvoorbeeld tweejaarlijks, te analyseren wordt gemonitord hoeveel mensen met ervaringen van verschillende typen arbeidsdiscriminatie naar een ADV zijn gestapt en welke verschuivingen hierin te zien zijn. Dit biedt mogelijk aanknopingspunten voor nadere bestudering van specifieke typen van arbeidsdiscriminatie.

De casestudy laat zien dat de dynamiek rondom specifieke vormen van discriminatie op de arbeidsmarkt verschilt wat betreft de positie en afweging van gedupeerden als het gaat om mogelijke interventies. In volgende edities van deze monitor kunnen andere typen arbeidsdiscriminatie uitgelicht worden, zoals bijvoorbeeld discriminatie op grond van handicap op de werkvloer, of discriminatoire bejegening van moslims door klanten/cliënten. Een optie is ook om discriminatie in specifieke arbeidsmarktsectoren onder de loep te nemen. Een nadere analyse van ADV-dossiers en van jurisprudentie zijn relevante aanvullende bronnen om bij een volgende monitor te betrekken.

Literatuur

Andriessen, I. (2017). Discriminatie herkennen, benoemen en melden. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Andriessen, I., Fernee, H., en Wittebrood, K. (2014). Ervaren discriminatie in Nederland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Berg, J. ter en Schothorst, Y. (2018). Werkgevers over diversiteit op de werkvloer: Kwalitatief onderzoek onder leidinggevenden en HR-functionarissen ten behoeve van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Amsterdam: Kantar Public.

CBS (2016). Bevolking naar migratieachtergrond. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek. Via: https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2016/47/bevolking-naar-migratieachtergrond.

CBS (2019). Statline. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek. Via https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81578NED/table?fromstatweb.

CBS (2018). Werkgelegenheidsstructuur. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek. Via https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-arbeidsmarkt/banen-werkgelegenheid/toelichtingen/werkgelegenheidsstructuur.

Coello Eertink, L. en Kreinsen, S. (2019). Inclusief beleid op de werkplek: Factoren die bijdragen aan (het creëren van) een inclusieve werkvloer. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) - Verwey-Jonker Instituut.

College voor de Rechten van de Mens (2017). Analyse meldpunt zwangerschaps-discriminatie op de arbeidsmarkt. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens.

College voor de Rechten van de Mens (2016). Is het nu beter bevallen? Vervolgonderzoek naar discriminatie op het werk van zwangere vrouwen en moeders met jonge kinderen. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens.

College voor de Rechten van de Mens (2019). Monitor Discriminatiezaken 2018. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens.

College voor de Rechten van de Mens (2020). Utrecht: College voor de Rechten van de Mens. Via: http://www.wervingenselectiegids.nl/wet-en-praktijk/gelijkebehandelingswetgeving.

Discriminatie.nl (2019). Protocol klachtbehandeling. Intern document.

Fokkens, A., Beukeboom, C. J. en Maks, I. (2018). Leeftijdsdiscriminatie in vacatureteksten: Een geautomatiseerde inhoudsanalyse naar verboden leeftijd-gerelateerd taalgebruik in vacatureteksten. Rapport in opdracht van het College voor de Rechten van de Mens. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam - afdeling Communicatiewetenschap.

Genugten, M.L. van, en Svensson, J. S. (2010). Dubbel de dupe? Een studie naar de behandeling van werknemers die ongelijke behandeling aan de orde stellen. Onbekend: Social Risks and Safety Studies (MR&V).

Glick, P. en S.T. Fiske (1996). The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. In: Journal of personality and social psychology, jg. 70, nr. 3, p. 491.

Jong, M. de (2019). De klachtenconsulent als street-level bureaucrat: Onderzoek naar de onafhankelijke klachtbehandeling van discriminatiemeldingen bij regionale antidiscriminatievoorzieningen in Nederland. Amsterdam: VU.

Literatuur

Maris, M. (2019). Weerbaarheid jegens ongewenste omgangsvormen op het werk. In: Proces, jg 98, Nr. 4, pp. 305-3015.

Mink, I. en Bon, S. van (2017). Discriminatiecijfers in 2016: Een rapport over registraties van discriminatie-incidenten door de politie, en meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen en andere organisaties in Nederland. Rotterdam/Den Haag: Art.1/Nationale Politie/Discriminatie.nl.

Mink, I. en Bon, S. van (2016). Discriminatiecijfers in 2015: Een rapport over registraties van discriminatie-incidenten door de politie, en meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen en andere organisaties in Nederland. Rotterdam/Den Haag: Art.1/Nationale Politie/Discriminatie.nl.

Ortner, S.B. (2006). Anthropology and social theory: Culture, power, and the acting subject. Durham: Duke University Press.

Panteia (2019). Herhaling virtuele praktijktests arbeidsmarktdiscriminatie. Eindrapportage. Zoetermeer: Panteia.

RADAR (2019). Factsheet discriminatie en arbeid. Via https://radar.nl/publicaties/factsheet-discriminatie-en-arbeid.

Rooijen, M. van en De Winter-Koçak, S. (2018). Gelijke kansen op gelijke stages. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS)/Verwey-Jonkerinstituut.

Store Support (2019). Rapport Inspectie SZW mystery calling-onderzoek arbeidsmarktdiscriminatie. Groningen: Store Support.

Thijssen, L., Coenders, M. en Lancee, B. (2019). Etnische discriminatie op de Nederlandse arbeidsmarkt: Verschillen tussen etnische groepen en de rol van beschikbare informatie over sollicitanten. In: Mens & Maatschappij, Jaargang 94, No. 2, pp 141-176.

TNO (2019). Arbobalans 2018: Kwaliteit van de arbeid, effecten en maatregelen in Nederland. Leiden: TNO.

Torbeyns, M., Claes, S., Morrens, M. en Hompes, T. (2018). Prenatale psychologische stressfactoren en de ontwikkeling van affectieve stoornissen bij het kind: literatuuroverzicht. In: Tijdschrift voor Psychiatrie 60(2018)10, pp 699-709.

Vegter, M.: Schadevergoeding bij zwangerschapsdiscriminatie. Inleiding voor werkgroep sociaal en Europees recht, 22 november 2018. Via https://www.vrouwenrecht.nl/2018/11/30/marlies-vegter-schadevergoeding-bij-zwangerschapsdiscriminatie-inleiding-voor-werkgroep-sociaal-en-europees-recht-22-november-2018.

Walz, G., Bon, S. van en Fiere, B. (2019). Discriminatiecijfers in 2018: Een rapport over registraties van meldingen van discriminatie-incidenten door de politie, en meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen en andere organisaties in Nederland. Rotterdam/Den Haag: Art.1/Nationale Politie/Discriminatie.nl.

Walz, G. en Mink, I. (2018). Discriminatiecijfers in 2017: Een rapport over registraties van meldingen van discriminatie in Nederland. Rotterdam/Den Haag: Art.1/Nationale Politie/Discriminatie.nl.

Toelichting data

Voor het totaalaantal meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt bij ADV's is gebruikgemaakt van de rapporten Discriminatiecijfers in 2015, 2016, 2017 en 2018 (Tabel 1).

De cijfers voor de overige tabellen en grafieken waren niet allemaal beschikbaar op landelijk niveau. Voor 2015-2017 is gebruikgemaakt van de cijfers uit het registratiesysteem LBAnet, waar een groot deel van de ADV's gebruik van maakte. Ongeveer drie kwart van alle ADV-meldingen zijn in die periode in dit systeem geregistreerd.

Voor de analyse van de cijfers uit 2018 en 2019 hadden we beschikking over de gegevens van alle ADV's die aangesloten zijn bij Discriminatie.nl. Vrijwel al deze ADV's gebruiken sinds 2018 het registratiesysteem ADVnet. Eén lid en een aspirant-lid van de vereniging gebruiken dit systeem niet en hebben hun cijfers zelf aangeleverd. Daarnaast hebben we de ADV in Den Haag gevraagd om hun cijfers aan te leveren, zodat ook de cijfers van de G4 compleet zijn. Zij hebben aan dit verzoek voldaan. Hierdoor hebben we in 2018 99% van de landelijke arbeidsmarktmeldingen kunnen meenemen in de analyse. In 2019 lag dit percentage op 96%. Dit komt doordat de analyse van de cijfers gedaan is in januari en ADV's die maand nog bezig waren de registratie van meldingen van 2019 af te ronden.

Om de cijfers in de periode 2015-2019 te kunnen vergelijken is ervoor gekozen om in de tabellen en grafieken percentages te gebruiken.

Tabellen

Subcategorie arbeidsmarkt

	2015	2016	2017	2018	2019
Arbeidsbemiddeling	4	3	2	4	4
Arbeidsvoorwaarden	5	5	7	8	8
Promotie/doorstroom	1	2	3	3	4
Stage	2	2	2	2	3
Uitstroom	7	11	14	8	8
Vrijwilligerswerk				3	2
Werkvloer	25	22	23	24	28
Werving en selectie	51	50	44	44	43
Onbekend	3	3	4	3	1
Overig	3	2	3	3	2

Tabel 2. ADV-meldingen op het terrein arbeidsmarkt naar arbeidsmarktcategorie in procenten 2015-2019.[29]

Wijze van discriminatie

	2015	2016	2017	2018	2019
Bedreiging	0	0	1	1	2
Geweld	0	1	1	0	0
Omstreden behandeling	82	87	84	83	80
Vijandige bejegening	19	14	16	18	21
Onbekend	0	0	1	1	1
Overig	1	1	1	1	1

Tabel 3. ADV-meldingen op het terrein arbeidsmarkt naar wijze in procenten in 2015-2019.[30]

[29.] Percentages zijn berekend over het totaalaantal arbeidsmarktmeldingen. Per melding kunnen meerdere arbeidsmarktcategorieën zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daarom hoger dan 100% zijn. In een aantal gevallen is geen arbeidsmarktcategorie ingevuld, deze meldingen zijn in deze tabel als onbekend meegenomen. Vrijwilligerswerk wordt sinds 2018 als een aparte categorie geregistreerd.
[30.] Percentages zijn berekend over het totaalaantal arbeidsmarktmeldingen. Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daarom hoger dan 100% zijn.

Discriminatiegrond

	2015	2016	2017	2018	2019
Antisemitisme	0	0	0	0	1
Arbeidscontract	2	1	1	2	1
Arbeidsduur	0	0	0	0	0
Burgerlijke staat	0	0	0	0	1
Geslacht	14	15	21	18	22
vrouw	8	10	16	12	11
zwangerschap/ moederschap	3	7	13	8	7
Godsdienst	9	9	7	10	9
islam	6	7	4	5	6
Handicap/chronische ziekte	8	7	12	11	11
Herkomst/huidskleur	35	31	29	36	34
Leeftijd	30	32	26	22	16
Levensovertuiging	1	0	0	1	0
Nationaliteit	3	1	1	1	1
Niet-wettelijke gronden	6	6	7	6	5
Politieke gezindheid	0	1	1	0	0
Seksuele gerichtheid	2	2	2	1	3
Onbekend	0	0	0	1	2

Tabel 4 ADV-meldingen op het terrein arbeidsmarkt naar discriminatiegrond in procenten in 2015-2019.[31]

[31.] Percentages zijn berekend over het totaalaantal arbeidsmarktmeldingen. Per melding kunnen meerdere gronden van discriminatie zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daarom hoger dan 100% zijn.

	Antisemitisme	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Waarvan vrouw	Waarvan zwangerschap	Godsdienst	Waarvan islam
Arbeidsbemiddeling		1			5	4	3	1	1
Arbeidsvoorwaarden		3	2		31	27	17	8	4
Promotie/doorstroom		1			14	13	11	2	2
Stage					4	2		8	8
Uitstroom	1	2			36	33	32		
Vrijwilligerswerk		1			3			4	2
Werkvloer	2	4			37	26	9	25	21
Werving en selectie		1		2	81	30	10	63	27

Tabel 5a Arbeidsmarktmeldingen naar grond en arbeidsmarktcategorie 2018 (absolute aantallen) Deel I

	Handicap/chronische ziekte	Herkomst/huidskleur	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Niet-wettelijke gronden	Politieke gezindheid	Seksuele gerichtheid	Onbekend
Arbeidsbemiddeling	5	21	8	1	2	3			2
Arbeidsvoorwaarden	22	20	11	2	4	7			1
Promotie/doorstroom	5	13	2			2			
Stage	5	11	1			2		1	
Uitstroom	18	29	8			4		1	2
Vrijwilligerswerk	5	12	5			3		1	1
Werkvloer	36	180	6	2	2	10	1	11	4
Werving en selectie	30	118	221		2	29	2	3	2

Tabel 5b Arbeidsmarktmeldingen naar grond en arbeidsmarktcategorie 2018 (absolute aantallen) Deel II

	Antisemitisme	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Waarvan vrouw	Waarvan zwangerschap	Godsdienst	Waarvan islam
Arbeidsbemiddeling					7	6	3	5	5
Arbeidsvoorwaarden	1	4	4	4	20	20	15	1	
Promotie/doorstroom		2			20	19	17	0	
Stage					3	2	0	13	11
Uitstroom		3	1	1	26	24	19	6	5
Vrijwilligerswerk	1				2	2	1	2	2
Werkvloer	4	1			34	20	11	30	25
Werving en selectie	1	2		2	130	29	12	43	21

Tabel 6a Arbeidsmarktmeldingen naar grond en arbeidsmarktcategorie 2019 (absolute aantallen) Deel I

	Handicap/chronische ziekte	Herkomst/huidskleur	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Niet-wettelijke gronden	Politieke gezindheid	Seksuele gerichtheid	Onbekend
Arbeidsbemiddeling	4	20	8		1	3			1
Arbeidsvoorwaarden	20	12	5		3	6		2	3
Promotie/doorstroom	2	13	2			4		1	
Stage	2	13						1	
Uitstroom	23	15	8		2	4	1	2	3
Vrijwilligerswerk	8	3	4					1	
Werkvloer	25	196	5		5	14	1	23	6
Werving en selectie	31	98	144	1	5	27	2	5	3

Tabel 6b Arbeidsmarktmeldingen naar grond en arbeidsmarktcategorie 2019 (absolute aantallen) Deel II

	Bouwnijverheid	Financiële instellingen	Gezondheids- en welzijnszorg	Groot- en detailhandel	Horeca	ICT en communicatie	Landbouw, bosbouw, visserij	Onderwijs	Overheidsinstellingen	Transport en opslag	Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	Zakelijke dienstverlening	Overig/onbekend
Arbeidsbemiddeling			1	3	1	1	1	1	3	1	29	2	
Arbeidsvoorwaarden	2	2	10	8	1	5	3	6	8	8	3	5	20
Promotie/doorstroom	1	1	5	4		1		6	5	3		1	9
Stage	2	1	6	1		2		9	1	1		1	3
Uitstroom	4	2	10	13	4	3		7	7	3	5	9	15
Vrijwilligerswerk			9				1		1				6
Werkvloer	15	8	44	42	18	4	4	13	25	25	3	19	70
Werving en selectie	5	4	54	52	31	19	4	80	27	19	37	37	63

Tabel 7 Arbeidsmarktmeldingen naar sector en arbeidsmarktcategorie 2019 (absolute aantallen)

	Bouwnijverheid	Financiële instellingen	Gezondheids- en welzijnszorg	Groot- en detailhandel	Horeca	ICT en communicatie	Landbouw, bosbouw, visserij	Onderwijs	Overheidsinstellingen	Transport en opslag	Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	Zakelijke dienstverlening	Overig/onbekend
Arbeidscontract	1					1	1		3		2		3
Arbeidsduur								2	2				1
Burgerlijke staat			2			1		2	1	1			
Geslacht	2	4	26	23	8	5	2	72	15	5	10	14	35
Godsdienst	1		36	7	7	6		15	3	3	5	2	17
Handicap/chronische ziekte	4	2	19	10	4	7	2	5	9	5	7	15	20
Herkomst/huidskleur	15	10	48	43	17	11	6	12	26	31	33	22	77
Leeftijd	4	1	8	32	23	5	1	10	12	9	15	19	27
Levensovertuiging												1	
Nationaliteit		1						1	2	1	2	2	4
Niet-wettelijke gronden	1	1	7	7				3	6	5	4	7	9
Politieke gezindheid		1		1							1		1
Seksuele gerichtheid	2	1	5	7	4		1	3	3		1		6
Onbekend			3	1				1	3	3	1	1	5

Tabel 8 Arbeidsmarktmeldingen naar sector en discriminatiegrond 2019 (absolute aantallen)

discriminatie.nl

Rotterdam, maart 2020

Dit rapport is geschreven door RADAR/Art.1 in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en onder auspiciën van Discriminatie.nl.

Tekst
Saskia van Bon en Bauke Fiere (RADAR/Art.1)

Uitgave
Discriminatie.nl, de landelijke vereniging van antidiscriminatievoorzieningen

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1540
Extern Zaak ID	Z/20/048374
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.1.4
Titel	Stand van zaken kwaliteitspanel
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Mollema, Esther
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-46824251

Bijlagen
Informatienota voor de gemeenteraad: 'Kwaliteitspanel, de resultaten tot nu toe en de afspraken'

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota 'Kwaliteitspanel, de resultaten tot nu toe en de afspraken'

Besluit

Kennis te nemen van de informatienota 'Kwaliteitspanel, de resultaten tot nu toe en de afspraken'

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 48374

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Kwaliteitspanel: de resultaten tot nu toe en de afspraken

Kernboodschap
Het kwaliteitspanel van de WDW bestaat uit raads- en collegeleden en fungeert als klankbord voor de WDW-prestatie indicatoren 'kwaliteit van de bestuursondersteuning' en 'regionale bestuurskracht'. Het panel is in het eerste kwartaal van 2020 bij elkaar gekomen om de resultaten van verschillende metingen met elkaar te bespreken en vervolgstappen vast te stellen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Toelichting

Aanleiding
Wij zonden u dit voorjaar een informatienota waarin wij verschillende stukken aankondigden met betrekking tot de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) en de mogelijke bestuurlijke toekomst van de gemeenten Wijchen en Druten. Een van de onderdelen was: de resultaten van dienstverlening aan het bestuur en regionale kracht i.s.m. kwaliteitspanel. In deze informatienota brengen wij u hiervan op de hoogte.

Inleiding
De 'notitie prestatie-indicatoren, nulmeting en rapportage' is op 29 september 2017 aangenomen in de raden. De raden van Druten en Wijchen willen het succes van de Werkorganisatie Druten Wijchen afmeten aan de doelstellingen met een externe werking, te weten beter (verhogen van kwaliteit van dienstverlening) en sterker (verbeteren van de bestuurlijke kracht van Druten en Wijchen in en met de regio).

Deze doelstellingen zijn verder geconcretiseerd in een aantal subdoelstellingen:

Beter:
a) Kwalitatief betere dienstverlening aan gemeentebesturen.
b) Kwalitatief betere dienstverlening aan inwoners en ondernemers.

Sterker:
a) Verbetering van invloed van de afzonderlijke en gezamenlijke gemeenten.
b) Toename van grip en risicobeheersing gerelateerde organisaties.

Het kwaliteitspanel fungeert als klankbord voor subdoelstelling a. bij doelstelling beter. En op subdoelstelling a. bij Sterker.

Samenstelling kwaliteitspanel
In het kwaliteitspanel hebben 3 raadsleden uit Druten, 3 raadsleden uit Wijchen, een Drutens collegelid en een Wijchens collegelid zitting.

Druten Raad:	Claudia Barten
	Mustafa Enkür
	Willie Cornelissen
Druten College:	Sjef van Elk
Wijchen Raad:	Renate Loermans
	Roel Boumans
	Johan de Kievit
Wijchen College:	Paul Loermans

De bijeenkomst
Op 5 februari 2020 is het kwaliteitspanel van de WDW voor het eerst samengekomen. Bij de bijeenkomst waren naast de leden van het kwaliteitspanel de beide gemeentesecretarissen aanwezig: Remco Boer en Louis Litjens. In het overleg is de rapportage besproken van de metingen die zijn gehouden naar de twee voornoemde prestatie-indicatoren. Omdat het de eerste bijeenkomst van het kwaliteitspanel was, is aan het einde de bijeenkomst geëvalueerd. In het algemeen is deze als positief ervaren.

De metingen & resultaten

1. Regionale bestuurskracht: enquête regionale bestuurskracht

Rondom het thema *regionale bestuurskracht* hebben de college- en raadsleden van Druten en Wijchen een enquête ingevuld. Dit betrof een nulmeting. Beide doelgroepen hebben een vergelijkbare maar eigen enquête ontvangen, afgestemd op hun context. Uit de respons van de collegeleden is op te maken dat hun ervaring is dat de regionale bestuurskracht is toegenomen. Voor de raadsleden geldt de toename aan bestuurskracht in beperktere mate. Het panel heeft een aantal opmerkingen gemaakt over de methodiek, het proces van onderzoeken naar de raadsleden en de inhoud van de vragenlijsten naar de raadsleden.

2. Kwaliteit van stukken: steekproef langs de meetlat

Voor de *kwaliteit van stukken* is een steekproef van tien stukken langs de 'meetlat goede voorstellen' gelegd. Deze meetlat is ontwikkeld op basis van de werksessie met raads- en collegeleden uit Druten en Wijchen. In deze werksessie hebben de aanwezige raads- en collegeleden aangegeven welke aspecten zij in een goed voorstel belangrijk vinden. De meetlat is een lijst met 39 aspecten waaraan een score kan worden toegekend.
Gemiddeld scoren de stukken uit de steekproef 77,5% op de criteria van de meetlat. Er zijn uitschieters naar boven en naar beneden. De kwaliteit van de stukken betreft een nulmeting. Er is dus geen vergelijking met eerdere resultaten te maken.
In het vervolg wordt eenmaal per kwartaal de kwaliteit gemeten.

3. Voortgang raadsvragen

Eenmaal per kwartaal zetten we de termijnen van beantwoording van de raadsvragen bij elkaar zodat we de ontwikkeling kunnen monitoren. Er zit een heel licht stijgende lijn in de afhandelingstermijn. De beantwoordingstermijn was vrij krap, rekening houdend met de besluitvormingstijd (=wachttijd) die in die termijn ligt besloten.

N.B. Op het moment van het opstellen van deze notitie is het gesprek over de Moties Amendementen, Toezeggingen en Schriftelijke vragen (MATS rapportage) gaande. De beantwoordingstermijnen van de schriftelijke vragen maken hiervan deel uit. Over de afspraken die op basis hiervan worden gemaakt, wordt u separaat geïnformeerd.

De vervolgafspraken
De metingen en het bespreken daarvan hebben vooral als doel om met elkaar te leren en verder te ontwikkelen. Op de methodiek en rapportagevorm hebben de leden van het kwaliteitspanel feedback gegeven. Aan de hand van die feedback zullen deze zaken worden aangepast. De aanpassingen, zoals een bijgestelde vragenlijst over de regionale bestuurskracht, worden ter toetsing met het panel besproken.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1521
Extern Zaak ID	Z/20/047970
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.1.5
Titel	Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Bakel, van, Martijn
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	0884327112

Bijlagen
Informatienota Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen
Bijlage 1 Brief zienswijze
Bijlage 2 Brief De Kernen en De Goede Woning d.d. 7 mei 2020 inz. Adviesaanvraag
Bijlage 3 Fusie-effectrapportage
Bijlage 4 Brief De Kernen d.d. 19 mei 2020 inz. Aanvullende reactie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	2 juni 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

- kennis te nemen van de informatienota Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen

Besluit

De gemeenteraad besluit:

- kennis te nemen van de informatienota Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47970

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Fusie De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen

Kernboodschap
Het college heeft besloten een positieve zienswijze af te geven voor de voorgenomen fusie tussen Woonstichting De Kernen en Woningstichting De Goede Woning-Neerijnen.

Toelichting
Op 19 maart 2020 hebben Woonstichting De Kernen (hierna: De Kernen) en De Goede Woning-Neerijnen (hierna: De Goede Woning) een intentieovereenkomst getekend. Het voornemen is om per 1 januari 2021 te fuseren.
De Kernen heeft 4.385 woningen, verdeeld over het rivierengebied, van West-Betuwe tot en met de gemeenten Druten (89 woningen) en Wijchen (164 woningen). De Goede Woning heeft 688 woningen en is actief in de gemeente West-Betuwe.

De beide corporaties werken al sinds 2017 samen en dit verloopt naar tevredenheid Zowel de huurdersvertegenwoordiging als de Raad van Commissarissen van beide corporaties staan positief tegenover de voorgestelde fusie. In de afgelopen periode zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd om de haalbaarheid van de fusie aan te tonen, onder meer een fusie-effectrapportage (bijlage 3).

Voor een fusie tussen woningcorporaties is goedkeuring van de Minister vereist. Conform Artikel 53 van de Woningwet omvat een verzoek om goedkeuring van een voorgenomen fusie onder andere een zienswijze van de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten waarin de corporaties actief zijn.

Ons college heeft besloten tot een positieve zienswijze. Het college kiest hiervoor omdat:
- de fusie-effectrapportage duidelijk maakt dat de fusie meerwaarde heeft voor De Kernen.
- De huurdersvertegenwoordiging een positief standpunt inneemt.
- De Kernen wil blijven investeren in de gemeente Druten en spant zich, samen met de gemeente Druten, in voor aanpassing van de Woningwet, zodat investeren in nieuwbouw in de kern Horssen weer mogelijk wordt.

Gevolgen
Met het afgeven van een zienswijze hebben wij voldaan aan de bepalingen in artikel 53 van de Woningwet.

Communicatie
Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen
De zienswijze is verstuurd naar De Kernen.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Bijlagen:
1. Brief zienswijze
2. Brief De Kernen en De Goede Woning d.d. 7 mei 2020 inz. Adviesaanvraag
3. Fusie-effectrapportage
4. Brief De Kernen d.d. 19 mei 2020 inz. Aanvullende reactie

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

De Kernen
Korenstraat 1
5321 GV Hedel

contactpersoon
Martijn van Bakel
t 088 432 7112

ons kenmerk
Z/20/047970
uw kenmerk
DIR/00441/1

datum 2 juni 2020
onderwerp zienswijze voorgenomen fusie
verzonden

Beste heren Kempe en Huijsman,

Graag reageren wij op uw verzoek d.d. 7 mei jl. om onze zienswijze te geven op de voorgenomen fusie tussen De Kernen uit Hedel en De Goede Woning-Neerijnen uit Haaften.

Op basis van de toegezonden stukken kunnen wij u mededelen dat het college van burgemeester en wethouders van Druten positief staat tegenover de voorgenomen fusie. Wij hebben er alle vertrouwen in dat wij op dezelfde constructieve manier met u kunnen blijven werken aan de volkshuisvesting in de gemeente Druten.

Wij wensen u veel succes toe met de verdere voorbereidingen. Wij blijven graag op de hoogte van de stand van zaken rondom de fusie.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

A.P.J.M. Litjens,
gemeentesecretaris (a.i.)

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld
burgemeester

Gemeente Druten, college van B&W
Postbus 1
6650 AA DRUTEN

Datum	7 mei 2020
Behandeld door	S. Odijk
Kenmerk	DIR/00441/1
Betreft	Adviesaanvraag voorgenomen fusie De Kernen en De Goede Woning Neerijnen

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Op 19 maart 2020 hebben De Kernen en De Goede Woning-Neerijnen een intentieovereenkomst getekend. Het voornemen is om per 1 januari 2021 te fuseren. De jarenlange samenwerking tussen beide corporaties verloopt naar grote tevredenheid van huurders en medewerkers. Zowel de huurdersvertegenwoordiging als de Raad van Commissarissen van beide corporaties spreken hun vertrouwen uit en staan positief tegenover de voorgestelde fusie. In de afgelopen periode zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd om de haalbaarheid van de fusie aan te tonen. Met deze brief informeren wij u hierover en vragen om uw zienswijze op de voorgenomen fusie.

Fusie-effectrapportage
Atrivé heeft een fusie-effectrapportage opgesteld en EY heeft een due diligence onderzoek uitgevoerd. De conclusie hiervan is dat een fusie echte meerwaarde heeft voor beide corporaties, enkele onderbouwingen hiervoor zijn;

- Het organisatie-DNA van De Kernen is vergelijkbaar met dat van De Goede Woning Neerijnen;
- De huurders van de fusieorganisatie kunnen nog blijven rekenen op de dienstverlening die De Kernen en De Goede Woning Neerijnen gewend zijn;
- Fusie met De Kernen leidt voor De Goede Woning Neerijnen, gezien het schaaleffect, tot een steviger en slagvaardiger corporatie die toegerust is voor de toekomstige uitdagingen;
- De beoogde fusie gaat voor De Kernen niet ten koste van de eigen investeringscapaciteit en –inzet. De fusieorganisatie kan daarom nog steeds haar (beleids-)uitgangspunten, plannen en ambities uitvoeren zoals verwoord in het ondernemingsplan ”Ruimte voor mensen” en de meerjarenbegroting datzelfde geldt voor De Goede Woning Neerijnen, waar het gaat om de uitvoering van het

Strategisch Voorraad Beleid en de meerjarenbegroting. De Kernen is in 35 kernen actief, na de fusie worden dit er 37;
- De analyse geeft aan dat er geen negatieve impact is op de financiële continuïteit van de fusieorganisatie. De fusieorganisatie blijft voldoen aan de door het WSW-gestelde parameters en het risicoprofiel is verantwoord en daarmee acceptabel;
- Fusie vergroot de organisatorische en financiële slagkracht van De Kernen door schaalvergroting;
- Een fusie is voor De Kernen en De Goede Woning Neerijnen op termijn efficiënter en minder risicovol dan het voortzetten van de huidige intensieve samenwerking.

Zienswijze gemeente
Voor de goedkeuringsaanvraag naar de Autoriteit Woningcorporaties en het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) is ook de zienswijze van de gemeente van belang. De beide besturen vragen daarom de gemeenten, waar zij actief zijn, hun advies op de voorgenomen fusie uit te brengen. Daarbij verzoeken beide besturen de fusie effectrapportage bij het advies te betrekken en als onderliggend stuk te beschouwen.

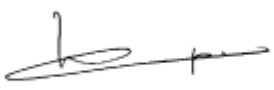
Wij zijn ervan overtuigd dat de nieuwe fusieorganisatie de volkshuisvestelijke opgave in uw gemeente kan blijven waarmaken. Deze fusie past bij onze visies op de ontwikkeling van wonen en leefbaarheid in ons werkgebied. De fusie gaat niet ten koste van de afgesproken ambities en gemaakte prestatieafspraken.

Wij verzoeken u om uiterlijk 20 juni 2020 uw zienswijze uit te brengen. U kunt hiervoor de bijlage gebruiken. Mocht u na bestudering van de fusie effectrapportage nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Piet Huijsman
Voorzitter bestuur De Goede Woning Neerijnen

M.C. Kempe

Directeur-bestuurder

Bijlagen:
- Fusie-effectrapportage
- Zienswijze gemeente (voorbeeldbrief)

De Kernen
Korenstraat 1
5321 GV HEDEL

Plaats, datum

Onderwerp: goedkeuring voorgenomen fusie

Geachte heren,

Graag reageren wij op uw verzoek om onze zienswijze te geven op de voorgenomen fusie tussen De Kernen uit Hedel en De Goede Woning Neerijnen uit Haaften.

Het college van Burgemeester en Wethouders staat positief tegenover de voorgenomen fusie en wij hebben er alle vertrouwen in dat wij op dezelfde constructieve manier met u kunnen werken aan de volkshuisvesting in de gemeente…..

Hoogachtend,
College van Burgemeester & Wethouders

Burgemeester

FUSIE-EFFECT RAPPORTAGE

Woonstichting De Kernen &

Woningstichting De Goede Woning-Neerijnen

6 mei 2020

Australiëlaan 5, 3526 AB Utrecht
030 693 60 00
info@atrive.nl
www.atrive.nl
KvK: 17106411

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Positionering van de beide partijen 5
3. Motivatie tot fusie 11
4. (Beleids-)uitgangspunten 16
5. De fusieorganisatie 21
6. Financiën & risicoprofiel 24
7. Conclusie 30

1. INLEIDING

Woningstichting De Goede Woning-Neerijnen (hierna: De Goede Woning) en Woonstichting De Kernen (hierna: De Kernen) werken sinds 2017 intensief samen om De Goede Woning in kwaliteit te ondersteunen waar nodig. Daarbij heeft De Goede Woning nadrukkelijk gekozen voor synchronisatie van processen en hulpmiddelen (zoals het automatiseringssysteem). Onlangs – in 2019 – is deze samenwerking verlengd en is besproken of een onderzoek naar fusie waardevol is voor beide corporaties. Tegelijkertijd werd bij De Goede Woning door de omzetting van een vereniging naar een stichting mogelijk om deze samenwerking om te zetten in een fusie. Gelet op de schaalomvang, de toenemende verantwoordingsdruk en de daarmee gepaard gaande kosten is de verkenning naar fusie gestart.

Het belang van fusie voor beide partijen

Fusie met De Kernen is voor De Goede Woning is vooral belangrijk in het komen tot een klantgerichte, slagvaardige organisatie die toekomstbestendig is. Dit betekent ook een schaalomvang die een passend antwoord geeft op de verantwoordingsdruk. Bovendien heeft De Kernen een vergelijkbaar organisatie-DNA als De Goede Woning; laagdrempelig en dichtbij de huurders georganiseerd. Ook heeft De Kernen net als De Goede Woning bezit in de gemeente West Betuwe, waardoor samengaan een sterkere positie geeft om de belangen van haar huurders te behartigen.

Ook voor De Kernen is fusie het onderzoeken waard. Naast inhoudelijke overwegingen is een belangrijke motivatie dat schaalvergroting haar financieel en organisatorisch minder kwetsbaar maakt. Daarnaast maakt schaalvergroting het mogelijk om als fusiecorporatie slagvaardiger te zijn in relatie tot de gemeentelijke vraagstukken van de gemeente West Betuwe en zij in de gemeente Druten en Wijchen niet kan opschalen vanwege de huidige wetgeving. Ook kunnen zij hun huurders in het betrekkelijk dunbevolkte werkgebied efficiënter bedienen, zonder dat dit ten koste gaat van de eigen ambities.

Doel van deze fusie-effectrapportage

In deze fusie-effectrapportage zijn de motieven en effecten van de voorgenomen fusie beschreven op basis van de gezamenlijke ambities, uitdagingen en doelstellingen. De rapportage biedt ook inzicht in de financiële situatie van de twee corporaties, wat het effect is op de financiële positie bij fusie, het risicoprofiel en de beheersmaatregelen.
De fusie-effectrapportage is tot stand gebracht door de beide organisaties onder begeleiding van adviesbureau Atrivé. De concept fusie-effectrapportage is in mei 2020 maand besproken met de raden van commissarissen (RvC's), de ondernemingsraad van De Kernen en als basis voor de instemmingsaanvraag met de beide huurdersorganisaties. Ook is de fusie-effectrapportage met de aanvraag voor een zienswijze in mei verstrekt aan de gemeenten Maasdriel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel, Druten en Wijchen.

Opbouw

De indeling van deze rapportage is als volgt:

- Hoofdstuk 2: Kennismaking met De Goede Woning en De Kernen (positionering van beide partijen).
- Hoofdstuk 3: Motivatie tot fusie en gehanteerde uitgangspunten per partij.
- Hoofdstuk 4: Een vergelijking op de (beleids-)uitgangspunten van De Goede Woning en De Kernen en de eventuele impact bij fusie.
- Hoofdstuk 5: De organisatie(-structuur) van de fusiecorporatie.
- Hoofdstuk 6: De financiële continuïteit als belangrijke voorwaarde om nu en in de toekomst de volkshuisvestelijke inzet te garanderen.

Mei 2020

2. POSITIONERING VAN DE BEIDE PARTIJEN

Onderstaand wordt op bondige wijze ingegaan op de positionering van De Goede Woning en De Kernen. Achtereenvolgens wordt inzicht geboden in *het werkgebied*, de *samenstelling van de vastgoedportefeuille* en als opmaat naar de meerwaarde van de fusie de *uitdagingen* voor de toekomst.

Werkgebied

Het werkgebied van De Goede Woning en De Kernen maken beide onderdeel uit van de woningmarktregio 'Woongaard'. Het bezit van De Kernen is in deze regio verspreid in de gemeenten Maasdriel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel. De Goede Woning is uitsluitend actief in de gemeente West Betuwe in de dorpen Haaften, Hellouw, Tuilen en Waardenburg; allen liggend nabij de Waal aan de zuidelijke grens van de gemeente. Buiten Woongaard heeft De Kernen ook een klein deel van haar bezit in de aangrenzende woningmarktregio 'Arnhem-Nijmegen', te weten in de gemeenten Druten en Wijchen.

Samenstelling woningportefeuille

De Goede Woning heeft in totaal 688 woningen per 1 januari 2020. Zij is lokaal verankerd met 354 woningen in Haaften, 87 woningen in Hellouw, 57 in Tuil en 190 in Waardenburg. Dit is exclusief bedrijfsruimten (BOG) en maatschappelijk onroerend goed (MOG). De Goede Woning heeft geen andere gebouwen dan woongelegenheden. Voor De Kernen geldt dat zij exclusief BOG, MOG en garages per 1 januari 2020 in totaal 4.385 woningen in bezit heeft. Deze woningen zijn verspreid over de gemeenten West Betuwe (387 woningen), Zaltbommel (955 woningen), Maasdriel (1.169 woningen), West Maas en Waal (1.621 woningen), Druten (89 woningen) en Wijchen (164 woningen). Bovendien is het bezit van De Kernen binnen deze gemeenten verdeeld over verschillende dorpen (in totaal 39).

Samenstelling van het bezit naar typen

De samenstelling van het bezit naar typen ziet er voor De Goede Woning en De Kernen als volgt uit:

Type woning	De Goede Woning		De Kernen		Totaal	
Eengezinswoning	662	96%	3454	79%	4116	81%
Meergezinswoning zonder lift	26	4%	469	11%	495	10%
Meergezinswoning met lift	0	0%	438	10%	438	9%
Hoogbouw	0	0%	0	0%	0	0%
Subtotaal	**688**	**100%**	**4361**	**99%**	**5049**	**100%**
Onzelfstandige woningen	0	0%	17	0%	17	0%
Intramurale zorgwoningen	0	0%	8	0%	8	0%
Totaal vhe woningen	**688**	**100%**	**4386**	**100%**	**5074**	**100%**
Garages	0		24		24	
BOG	0		3		3	
MOG	0		9		9	
Totaal ongewogen vhe	**688**		**4422**		**5110**	

Bron: Jaarverslag 2019

Het bezit van De Kernen bestaat voor het merendeel uit eengezinswoningen (79%). Voor De Goede Woning is dit (96%) De verdeling van woningtypen verandert nauwelijks na fusie.

Samenstelling van het bezit naar huurprijs

De samenstelling van het bezit naar huurprijs per 1 januari 2020 ziet er voor de zelfstandige woningen in de verdeling over de huurklassen als volgt uit:

Type woning	De Goede Woning		De Kernen		Totaal	
Goedkoop < € 424,44	130	19%	468	11%	590	12%
Betaalbaar < € 651,03	467	68%	3224	74%	3692	73%
Tot liberalisatiegrens < € 720,42	91	13%	433	10%	551	11%
Boven liberalisatiegrens > € 720,42*	0	0%	236	5%	236	5%
Totaal	**688**	**100%**	**4361**	**100%**	**5054**	**100%**

Bron: Jaarverslag 2019
* waarvan bij De Kernen 73 woningen als niet-DAEB zijn geclassificeerd

De samenstelling van het bezit naar huurprijs laat zien dat zowel bij De Goede Woning (87%) als bij De Kernen (85%) het grootste deel van de woningvoorraad is gepositioneerd in de segmenten goedkoop en betaalbaar. In absolute aantallen heeft De Kernen een groter substantieel aandeel van haar bezit (433 woningen) in het duurdere huursegment, maar procentueel gezien is het aandeel van De Goede Woning groter. Daarnaast verhuurt De Kernen, zij het in beperkt mate, in de vrije sector. De Goede Woning heeft alleen sociale huurwoningen in haar bezit.

Samenstelling van het bezit naar energielabeling

In de ambitie om in 2050 een CO_2-neutrale woningvoorraad te hebben als corporatiesector, staat voor de aankomende periode met name de reductie van CO_2-uitstoot centraal. Hiermee komt het sturen op energielabels (gemiddeld label B in 2021 voor de sector) steeds meer op de achtergrond te staan. Dit gezegd hebbende geeft de verdeling van het bezit naar energielabels echter wel een beeld van de energetische kwaliteit van de huidige woningvoorraad.

Beide corporaties hebben het beleid om voorop te lopen in de sector in het energiezuinig maken van hun woningvoorraad door de woningen extra te isoleren en het plaatsen van zonnepanelen. Dat levert voor bewoners een belangrijke matigende werking op de woonlasten. De Goede Woning is op koers om in 2021 om voor al haar woningen een energielabel A te hebben. De Kernen realiseert een vergelijkbaar resultaat en gaat haar energielabels in 2020 actualiseren voor een groot deel van haar woningen. Naar verwachting heeft haar woningbezit gemiddeld (bijna) energielabel A. Na de woningen energiezuinig te hebben gemaakt is het doel om in 2050 een CO_2-neutraal bezit te krijgen. De Kernen voert hiervoor op dit moment experimenten uit met kleinschalige projecten. Op deze wijze probeert zij een manier te vinden om dat doel kostenbewust voor huurders én de organisatie te behalen.

Uitdagingen in de aankomende periode

Onderstaand zijn de belangrijkste uitdagingen voor De Goede Woning en De Kernen beschreven. De nadere specificatie van deze uitdagingen is opgenomen in hoofdstuk 4 bij de (beleids-)uitgangspunten.

De Goede Woning

Volkshuisvestelijk kader voor De Goede Woning is het voldoen aan de prestatieafspraken. Op dit moment zijn er nog geen prestatieafspraken met de gemeente West Betuwe. Na de gemeentelijke herindeling in 2018 is gekozen eerst een woonvisie op te stellen. De daarop gebaseerde prestatieafspraken zullen naar verwachting in het najaar van 2020 worden gemaakt. De meest recente prestatieafspraken waren gemaakt in 2018 met de huurdersorganisatie en de voormalige gemeente Neerijnen. In deze prestatieafspraken komen een aantal belangrijke zaken naar voren. Gaat het over beschikbaarheid dan heeft De Goede Woning het plan om in 2022 35 woningen op te leveren en een aantal woningen per jaar te verkopen aan middeninkomens. Ten aanzien van de kwaliteit en verduurzaming van de woningen

heeft zij afgesproken te komen tot minimaal energielabel B voor 2020. Ook is er inzet op de vitaliteit van de kernen, met aandacht voor ondersteuning aan inwoners met sociale problemen.

Mede in het kader van deze prestatieafspraken liggen er voor De Goede Woning de volgende combinaties van uitdagingen:

- Voor De Goede Woning is er sprake van een toenemend spanningsveld gelet op haar huidige organisatieomvang, de onderstaande opgaven die aandacht vragen en de toenemende (verantwoordings-)druk op de interne bedrijfsvoering. Dit maakt ook dat het een steeds grotere uitdaging is om de kwaliteit van haar dienstverlening aan de huurders te waarborgen.
- De Goede Woning gaat voor het verduurzamen en verbeteren van de kwaliteit van haar bestaande woningvoorraad (in de periode t/m 2030: tot nu toe zijn al 350 woningen verduurzaamd en daarnaast worden nog 63 nieuwbouw woningen (inclusief verversing door herstructurering) gebouwd, 80 woningen gerenoveerd, 112 woningen gerenoveerd en verduurzaamd en 65 woningen naar verwachting verkocht).
- Blijvende aandacht voor de vitaliteit in de dorpen van De Goede Woning is nodig, zowel met een passend en divers aanbod als aandacht voor sociale problematiek (onder andere huisvesting van verwarde personen, vereenzaming en voorkomen van betalingsachterstanden) en leefbaarheid (waaronder overlast). Dit vraagt van De Goede Woning voldoende tijd en aandacht om in de dorpen aanwezig, betrokken en aanspreekbaar te zijn. De capaciteit om dit goed te organiseren voor haar huurders heeft De Goede Woning onvoldoende.
- Resumé ligt de grootste uitdaging voor De Goede Woning niet primair in het vrijmaken van financiële middelen, maar in het hebben van een goed toegeruste organisatie in termen van capaciteit en professionaliteit om de volkshuisvestelijke opgaven en de dienstverlening aan huurders efficiënt en effectief aan te pakken. Zij heeft ambitieuze doelen gesteld om haar woningen te verduurzamen en te renoveren, maar heeft meer organisatorische slagkracht nodig om uiteindelijk een CO_2-neutraal bezit in 2050 te krijgen.

De Kernen

De Kernen zet zich voor haar huurders in ruimte te bieden om prettig te kunnen wonen en leven in de dorpen. In figuurlijke zin biedt zij ruimte aan in de vorm van persoonlijke

aandacht, keuzevrijheid en passende dienstverlening. Dit om de kwaliteit van wonen en leven voor haar huurders te verbeteren. Deze visie heeft gestalte gekregen in het strategisch beleidsplan (2019 en verder) “Ruimte voor mensen”, waarin haar belangrijkste opgaven en ambities zijn verwoord. Belangrijke ontwikkelingen die De Kernen in haar ondernemingsplan benoemt zijn onder meer de vergrijzing, toename van het aandeel kleine huishoudens en een groei in het aantal kwetsbare bewoners en huishoudens die maatschappelijk tussen wal en schip vallen. Zij benoemt daarnaast de verduurzaming van de woningvoorraad als grote uitdaging. Met als doel om het woningbezit CO_2-neutraal te krijgen in 2050 zijn hierin nog een aantal (tussen-)stappen te zetten. Ten aanzien van haar dienstverlening is en blijft het creëren van persoonlijk contact – ondanks de digitalisering van de samenleving – belangrijk. Ook het inspelen op de vergrijzing en ontgroening in veel kleine kernen, waar de lokale voorzieningen onder druk komen te staan, is van belang. Voor De Kernen reden om als organisatie actief de samenwerking op te zoeken met haar netwerkpartners om direct én indirect bij te kunnen dragen aan kwaliteit van leven.

Met de huurdersorganisatie en de voormalige gemeente Neerijnen (nu gemeente West Betuwe) en de gemeenten Maasdriel, West Maas en Waal, Zaltbommel, Druten en Wijchen heeft De Kernen prestatieafspraken afgesloten. Met de gemeente West Betuwe zullen naar verwachting eind 2020 prestatieafspraken worden gemaakt. Voornoemde thema’s komen in deze afspraken terug waaronder beschikbaarheid en betaalbaarheid (o.a. nieuwbouwwoningen realiseren voor de kleine huishoudens), kwaliteit en verduurzaming en het bevorderen van de vitaliteit in de kernen.

Mede vanuit deze ontwikkelingen, uitdagingen en terugkomend in de prestatieafspraken heeft De Kernen voor de aankomende periode de volgende focuspunten:

- Maatwerk bieden voor onze doelgroep om voor hen de woonkansen te vergroten op de woningmarkt
- Woningbezit creëren dat in staat is om aan te sluiten op de dynamiek van de markt
- Woningvoorraad verduurzamen, duurzaam gedrag stimuleren en bedrijfsvoering duurzaam maken
- Inzet op samenredzaamheid van onze huurders door eigen zelfstandigheid en verbinding met buurt te vergroten

- Meer inzet op leefbaarheid in de kernen
- Het bieden van passende dienstverlening
- Meer samenwerken, zowel intern als extern.

3. MOTIVATIE TOT FUSIE

Beweegredenen

Beweegreden fusie vanuit De Goede Woning

Het initiatief om fusie te onderzoeken is genomen door De Goede Woning. De motivatie van De Goede Woning om te fuseren is kort samengevat de volgende:

- De Goede Woning is vanwege haar geringe capaciteit kwetsbaar gebleken in het voldoen aan de verantwoordingsverplichtingen en het aanpakken van de grote opgaven in de sector. Zelfstandig voortbestaan zal leiden tot het verder inboeten op kwaliteit in de dienstverlening en het niet kunnen voldoen aan de wet- en regelgeving. Het in eigen huis halen of inhuren van expertise kan bovendien zorgen voor hogere bedrijfslasten.
- Het voortzetten van de huidige intensieve samenwerkingsvorm met De Kernen is op de lange termijn vanwege bovenstaande redenen ook geen optie. Bovendien kunnen door het samengaan de opgaven professioneler en efficiënter worden aangepakt. Hierdoor zal de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd worden, kunnen de bedrijfslasten verlaagd worden en worden de belangen van de huurders en de gemeenschap in de toekomst geborgd .
- De keuze voor De Kernen is vooral ingegeven doordat De Goede Woning al sinds 2017 een warme en intensieve samenwerking met hen heeft. Daarnaast overlapt het werkgebied van De Goede Woning met dat van De Kernen in de gemeente West Betuwe. Ook is zowel het bezit van De Kernen als die van De Goede Woning geconcentreerd in (kleine) kernen, waardoor zij beide met vergelijkbare volkshuisvestelijke opgaven te maken hebben.
- Bovendien hebben beide corporaties door hun samenwerking ervaren dat hun DNA overeenkomt: beide zijn dichtbij de huurders georganiseerd en gebruiken een persoonlijke aanpak in de benadering.
- De capaciteit en professionaliteit van De Kernen maakt dat de geringe capaciteit van De Goede Woning en daarmee de verantwoordingsdruk met fusie wordt opgelost. De samenvoeging van beide organisaties zorgt er bovendien voor dat de opgaven op het gebied van volkshuisvesting voortvarend opgepakt worden en de dienstverlening bij De Goede Woning op een beduidend hoger niveau gebracht wordt.

Beweegredenen onderzoek fusie vanuit De Kernen

Voor De Kernen geldt dat zij de fusie met De Goede Woning wil onderzoeken. De motivatie van De Kernen is kort samengevat de volgende:

- Beiden zijn actief in de voormalige gemeente Neerijnen (nu de gemeente West Betuwe).
- Door samen te gaan heeft De Kernen meer slagkracht en invloed in de gemeente West Betuwe om bijvoorbeeld nieuwbouw te plegen, leefbaarheid aan te jagen, woningen te verduurzamen of buurten te herstructureren. Deze slagkracht en invloed is recentelijk verminderd doordat de voormalige gemeente Neerijnen is gefuseerd tot een substantieel grotere gemeente, de gemeente West Betuwe. Hierdoor is een andere corporatie met een stevige positie in het werkveld erbij gekomen, waardoor De Kernen een relatief kleinere positie heeft gekregen. Kortom, gezamenlijk kunnen de huurders van beide corporaties beter bediend worden in het betrekkelijk dunbevolkte werkgebied.
- Bovendien valt voor De Kernen sinds de herziene Woningwet 2015 het bezit in twee gemeenten (Druten en Wijchen) buiten haar kernregio. In die gemeenten mag zij haar woningen alleen beheren en is haar invloed om te zorgen voor kwaliteit van wonen en leven ingeperkt. Daarnaast zijn de gemeente Druten en Wijchen van plan te fuseren waardoor de positie van De Kernen in dat gebied naar verwachting kleiner wordt. Hierdoor heeft De Kernen het voornemen om in andere regio's zoals die van West Betuwe haar positie te versterken.
- De schaalvergroting maakt De Kernen financieel en organisatorisch minder kwetsbaar.
- Beide partijen werken al intensief samen waardoor zij elkaar goed weten te verstaan in het komen tot volkshuisvestelijke resultaten.
- De huidige intensieve samenwerking met De Goede Woning voortzetten is voor De Kernen risicovoller dan het omzetten van deze samenwerking in een fusie.

Gezamenlijke koers

Ook na de fusie is en blijft onze gezamenlijke inzet om ruimte te bieden. Ruimte aan de (toekomstige) huurders in de kleine kernen, vanuit een inzet gericht op nabijheid en lokale verankering. We zijn werkzaam in een breed werkgebied, waarbij met de fusie een groter deel van onze woningvoorraad is gesitueerd in de gemeente West Betuwe.

Belangrijke vraagstukken waar we als fusiecorporatie voor staan zijn het zorgdragen voor een betaalbare en beschikbare woningvoorraad. Aandachtspunt daarin is de transitie naar

kleinere woningen, mede ingegeven vanuit de vergrijzing. We vinden het daarin ook van belang dat we in de dorpen staan voor een brede doelgroep, waarbij we ons ook richten op het bieden van kansen aan jongeren en jonge gezinnen. Daarnaast zetten we conform de prestatieafspraken (met de voormalige gemeente Neerijnen) stevig in op de verdere verduurzaming van ons bezit. In lijn met de landelijke en sectorale ambitie treffen we energetische maatregelen voor een substantieel deel van ons bezit in de aankomende periode. Dit leidt tot een slag in kwaliteit en comfort, en draagt bovendien bij aan de betaalbaarheid van de woonlasten.

We zijn onderscheidend met onze aanwezigheid en invloed in de kleinere kernen. Dit ondanks dat ons bezit over een uitgestrekt gebied verspreid is. Onze inzet is erop gericht dat we naast een passende woningvoorraad ook een bijdrage leveren aan de vitaliteit. Dat draagt bij aan onze maatschappelijke legitimatie. Dit doen we in overleg met onze huurders, huurdersorganisaties, de gemeenten en andere maatschappelijke partners. Ons uitgangspunt is dat we vanuit onze lokale nabijheid doen wat nodig is, en daarin verder gaan dan het zijn van verhuurder van woningen. Ons uitgangspunt hierin is dat we staan voor samenredzaamheid, gericht op het vergroten van de zelfstandigheid van onze huurders en het vergroten van de verbinding met de buurt. Onze rayons die dichtbij zijn georganiseerd zijn hierin een belangrijke motor.

Dit alles doen we vanuit een solide en wendbare organisatie met voldoende capaciteit en professionaliteit, die in staat is om vanuit lokale binding dagelijks kwaliteit te bieden in de dienstverlening. Met de schaalomvang en professionaliteit zijn wij bovendien in staat om enerzijds aan de opgaven te voldoen en anderzijds op langere termijn in control te zijn (zowel bedrijfsmatig als financieel). Er is sprake van efficiency (onder andere door de digitalisering), ruimte voor specialismen en onderlinge vervangbaarheid wat ten goede komt aan de kwaliteit van dienstverlening. Daarmee zetten we zowel vanuit volkshuisvestelijk als organisatorisch oogpunt een stap vooruit. Ook om ons goed te kunnen verantwoorden over ons handelen, zowel administratief als naar de diverse belanghouders.

Fusie boven samenwerking

Op dit moment hebben De Goede Woning en De Kernen een intensieve samenwerking, onder andere op het gebied van ICT, projectleiding, planmatig en niet planmatig onderhoud

en verkoop van woningen. Deze samenwerking is ingezet om de kwetsbaarheid van de organisatie van De Goede Woning zoveel mogelijk te beperken en voor De Goede Woning kwaliteit te leveren waar nodig. De Goede Woning merkt dat vanwege haar kwetsbaarheid en de volkshuisvestelijke opgaven waar ze voor staan meer nodig is dan een intensieve samenwerking. Fuseren zorgt ervoor dat De Goede Woning een toekomstbestendige organisatie wordt, haar dienstverlening verbreed wordt en de kwetsbaarheid van de organisatie van De Goede Woning vervalt .

Wat betreft De Kernen, zij hebben in september 2019 geconcludeerd dat aan de huidige vorm van samenwerking met De Goede Woning grotere risico's zitten dan van tevoren werd gedacht. Bijvoorbeeld een verhoogde kans op het maken van fouten doordat er samengewerkt wordt op hetzelfde primaire systeem. Weliswaar zijn de systemen apart ingeregeld, toch veroorzaakt het fouten vanwege de toegankelijkheid naar de data van elkaar. Dit staat de gewenste effectiviteit en efficiency in de weg. Daarnaast zorgt fusie voor een minder kwetsbare organisatorische en financiële situatie voor De Kernen.

Alleen door te integreren in de organisatie van De Kernen ontstaat er een solide organisatie die continuïteit biedt in het oppakken van de volkshuisvestelijke opgaven en ambities.

Uitgangspunten

Om te komen tot een succesvolle én verantwoorde fusie, vinden de beide partijen de volgende toetsingscriteria van belang:

- Aantoonbare volkshuisvestelijke meerwaarde.
- Fusiebesluit is financieel onderbouwd en verantwoord.
- Risico's in brede zin zijn in beeld gebracht en beheersbaar.
- Relevante belanghouders zijn (in overwegende mate) positief of neutraal.
- Huurdersorganisaties worden betrokken bij de afstemming van werkwijze en beleidsvoornemens van de fusieorganisatie.
- Efficiënte en effectieve bedrijfsvoering is geborgd.

Aanvullend hanteren de partijen de volgende toetsingscriteria:

De Kernen (DK)

- DK als robuuste organisatie is in staat om de werkzaamheden na fusie te integreren.
- Continueren governancestructuur DK.
- Continueren organisatiestructuur DK.
- Continueren beleid zoals verwoord in het strategische beleidsplan “Ruimte voor mensen” 2019 en verder van DK en onderliggend tactisch en operationeel beleid, procedures en processen.
- DGWN hetzelfde organisatie-DNA heeft als DK.
- Integreren participatiestructuur met Stichting Bewonersraad De Kernen.
- Bedrijfslasten (per vhe) na volledige integratie op niveau DK of lager.
- Werkgarantie medewerkers DK en DGWN voor zover sprake is van een vast arbeidscontract.

De Goede Woning Neerijnen (DGWN)

- De mogelijkheid voor huurders in de gemeente West Betuwe contact te hebben met DK.
- De dienstverlening aan de huurders in de dorpen van DGWN blijft minimaal op hetzelfde peil.
- Werkgarantie medewerker(s) DGWN en DK voor zover sprake is van een vast arbeidscontract.
- Continueren beleid zoals verwoord in het strategisch voorraadbeleid dat voor het laatst in 2019 is geactualiseerd.

4. (BELEIDS-)UITGANGSPUNTEN

In onderstaande tabel is op de belangrijkste (beleids-)uitgangspunten van De Goede Woning en De Kernen een vergelijking gemaakt. Algemeen uitgangspunt is dat de fusiecorporatie blijft voldoen aan de prestatieafspraken met de gemeenten en de huurdersorganisaties. Vanuit dit kader wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het huidige vigerende beleid van De Kernen, waarbij recht wordt gedaan aan de huidige kwaliteit van dienstverlening van De Goede Woning.

In de vergelijking op de (beleids-)uitgangspunten is gekeken naar de thema's *doelgroep & betaalbaarheid, doelgroep & beschikbaarheid, kwaliteit (verduurzaming & onderhoud)* en *dienstverlening*. Voor zover in deze fase voorafgaand aan het haalbaarheidsonderzoek hier uitspraken over zijn te doen, is ook inzicht geboden in welk beleid wordt gevoerd bij eventuele fusie. Op deze wijze wordt een eerste beeld gegeven van de overeenkomsten, verschillen en welk (beleid-)uitgangspunten voor De Goede Woning blijven gehandhaafd bij eventuele fusie.

De Goede Woning (DGWN)	De Kernen (DK)	(Beleids-)uitgangspunt bij eventuele fusie
Doelgroep & betaalbaarheid		
• Doelgroep: Huishoudens met een jaarinkomen tot € 39.055,- (prijspeil 2020).	• Doelgroep: Huishoudens met een jaarinkomen tot € 39.055,- (prijspeil 2020).	• Uitgangspunt: doelgroep met een jaarinkomen tot € 39.055,- (prijspeil 2020).

De Goede Woning (DGWN)	De Kernen (DK)	(Beleids-)uitgangspunt bij eventuele fusie
• DGWN hanteert een streefhuurpercentage van 80%. • DGWN paste in 2018 een inflatievolgende +1% huurverhoging toe, waarbij er een inkomensafhankelijke correctie werd gedaan. Dit resulteerde in een gemiddelde huurverhoging van 1,45%. • Naar rato van het aantal woningen in de voormalige gemeente Neerijnen (nu gemeente West Betuwe) levert DGWN jaarlijks een bijdrage aan de gemeentelijke taakstelling voor de toewijzing van vrijkomende woningen aan vergunninghouders. • In 2019 en 2020 paste DGWN geen huurverhoging toe	• DK stemt haar huurbeleid af op de vraag van haar doelgroepen. Het streven is om (gelijkwaardige) woonkansen te bieden aan diegenen die op sociale huurwoningen zijn aangewezen. Het streefhuurpercentage is momenteel maximaal 67,5%. • DK past inflatievolgende huurverhoging toe. • In 2019 en 2020 paste DK voor de bewoners van de gemeente West Betuwe geen huurverhoging toe • Conform de afspraken met de voormalige gemeente Neerijnen (nu gemeente West Betuwe) en de gemeente Druten) draagt DK naar rato bij aan de gemeentelijke taakstelling m.b.t. het huisvesten van statushouders, zoals aangemeld door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). • Conform de afspraken met de gemeenten draagt DK naar rato bij aan de gemeentelijke taakstelling maatschappelijke uitstroom. Voor de gemeente West Maas en Waal draagt DK volledig bij aan deze uitstroom.	• Bij fusie stemt de fusieorganisatie haar huurbeleid af op de vraag van haar doelgroepen. Het streven blijft om (gelijkwaardige) woonkansen te bieden aan diegenen die op sociale huurwoningen zijn aangewezen. • Bij fusie wordt het streefhuurpercentage van DK gehanteerd (67,5%). • Bij de fusieorganisatie wordt begin 2021 het huurbeleid opnieuw samen met huurdersorganisaties vastgesteld. De inflatievolgende huurverhoging blijft gehandhaafd conform huidige – gematigd – beleid van DK. • Het aantal vergunninghouders dat gehuisvest wordt zal conform de af te sluiten prestatieafspraken met de gemeenten en huurdersorganisaties zijn. • Bijdrage naar rato conform afspraken met de gemeenten aan de gemeentelijke taakstelling maatschappelijke uitstroom.
Doelgroep & beschikbaarheid		
• Er vindt de komende jaren een lichte afname in het aantal sociale huurwoningen plaats,	• Gelet op de toename van de doelgroep wordt de voorraad sociale huurwoningen met	• In het perspectief van fusie heeft de fusiecorporatie eind 2020 één strategisch voorraadbeleid,

De Goede Woning (DGWN)	De Kernen (DK)	(Beleids-)uitgangspunt bij eventuele fusie
aangezien er meer woningen verkocht of gesloopt worden dan gebouwd. • Beperkte verkoop: DGWN verkoopt tot en met 2030 98 woningen. De verkopen zijn bedoeld om middelen te genereren om de voorraad kwalitatief beter aan te sluiten op de vraag. Ook draagt het bij dat middeninkomens een grotere slaagkans hebben om een woning te kopen. DGWN heeft geen Koopgarant woningen. • DGWN hanteert een strategisch voorraadbeleid uit 2017 die een doorkijk geeft naar 2030. Dit plan is in 2019 voor het laatst geactualiseerd. Met name het verduurzamen van de woningen en het verbeteren van het comfort in de woningen zijn belangrijke pijlers in dit beleid.	nieuwbouw de komende jaren uitgebreid met circa 80 woningen. Accent ligt hierbij op het toevoegen van kleine betaalbare woningen. Huishoudens die huren bij DK zijn namelijk aan het verdunnen en vergrijzen. • DK verkoopt in de jaren tot en met 2024 circa 40 woningen per jaar. Dit zijn voornamelijk woningen die ouder zijn dan 40 jaar. DK heeft met de verkoop dezelfde doelstellingen als DGWN. • DK update haar strategisch voorraadbeleid in de zomer 2020. DK baseert dit beleid op de kernplannen die ook in de zomer 2020 geactualiseerd worden. In deze plannen staat de visie vastgelegd per dorp.	waar ook het vastgoed van DGWN onderdeel van uitmaakt. Dit beleid wordt in concept besproken met de huurdersorganisaties. Tot aan dit moment blijft het huidig beleid gehanteerd.
Kwaliteit (verduurzaming & onderhoud)		
• Na actualisatie van haar strategisch voorraadbeleid in 2019 heeft DGWN de doelstelling om alle woningen in 2020 naar energielabel A te hebben gebracht (behoudens die in de herstructureringsprojecten). Dit wordt gedaan zonder huurverhoging door te rekenen aan haar huurders. Uiteindelijk is het doel om een CO_2-neutrale woningvoorraad in 2050.	• DK heeft de doelstelling om een CO_2-neutrale woningvoorraad te hebben in 2050. De tussentijdse doelstelling om in 2021 voor haar bezit (bijna) gemiddeld energielabel A te krijgen wordt naar verwachting gehaald. • In de periode t/m 2023 investeert DK circa € 24 miljoen in woningverbeteringsprojecten en verduurzamingsmaatregelen, waaronder isolatie	• De energetische maatregelen van de fusiecorporatie zijn gericht op een CO_2-neutrale woningvoorraad in 2050. • Het bestaande beleid en investeringen in het bezit van DK en DGWN worden doorgezet. Het strategisch voorraadbeleid van beide corporaties wordt geactualiseerd waarbij de

De Goede Woning (DGWN)	De Kernen (DK)	(Beleids-)uitgangspunt bij eventuele fusie
• In de meerjarenbegroting is opgenomen dat t/m 2021 € 10,6 miljoen geïnvesteerd wordt in woningverbeteringsprojecten zoals grondige renovaties en verduurzamingsmaatregelen (waaronder isolatie en zonnepanelen). • Conditiescore moet gemiddeld minimaal 3 zijn. Daar wordt nu ruimschoots aan voldaan. • Dagelijks onderhoud wordt door enkele vaste lokale aannemers uitgevoerd.	en plaatsing zonnepanelen. Daarnaast experimenteert DK met kleine projecten om van een energiezuinig naar een CO_2-neutraal bezit te gaan. • Conditiescore moet gemiddeld minimaal 3 zijn. Daar wordt ruimschoots aan voldaan. • DK werkt, voor wat betreft dagelijks onderhoud, met twee vaste hoofdaannemers aannemers die vaak grootschaliger werkzaamheden uitvoeren en een eigen service dienst die de kleine reparaties op zich neemt.	kernplannen van de dorpen van DK samen worden gebracht met die van DGWN. Zullen Fusiecorporatie blijft het beleid van DGWN en DK hanteren wat betreft de conditiescore; die moet gemiddeld 3 zijn. • De fusieorganisatie selecteert haar aannemers op basis van het aanbestedingsbeleid van DK. Hierbij worden de huidige aannemers van DGWN bij de selectie betrokken. Daarnaast wordt dit jaar nog een algeheel inkoopbeleid vastgesteld die het huidig aanbestedingsbeleid aanvult. • De fusiecorporatie gaat voor het dagelijks onderhoud werken met 2 à 3 hoofdaannemers. De inzet van de servicedienst wordt gecontinueerd.
Dienstverlening		
• Woningzoekenden kunnen op een woning reageren via het woonruimteverdeelsysteem ‘Woongaard’. • DGWN is normaal vijf dagen in de week geopend in Haaften: maandag tot en met donderdag van 8.00 tot 16.00 uur en vrijdag van 8.00 tot 12.00.Tefonisch is zij doordeweeks bereikbaar van 8.00 tot 12.00.	• Woningzoekenden kunnen op een woning reageren via het woonruimteverdeelsysteem ‘Woongaard’. • DK is in Hedel vijf dagen in de week geopend; maandag t/m vrijdag tot 13.00 uur kan de huurder zonder afspraak langkomen, na 13.00 alleen met afspraak. Het steunpunt Beneden-Leeuwen is alleen te bezoeken met afspraak.	• Het woonruimteverdeelsysteem ‘Woongaard’ zal gehanteerd blijven na fusie. • Bij fusie wordt overleg gevoerd met Bewonersraden om in de gemeente West Betuwe het contact met de fusiecorporatie te faciliteren • De huurders van DGWN kunnen bij fusie gebruikmaken van het huurdersportaal van DK. • De klanttevredenheid wordt gemeten via het onafhankelijke onderzoeksbureau van DK.

De Goede Woning (DGWN)	De Kernen (DK)	(Beleids-)uitgangspunt bij eventuele fusie
• De directe dienstverlening aan de huurders is in zeer beperkte mate gedigitaliseerd. Via de website zijn reparatieverzoeken in te dienen. • De klanttevredenheid van de huurders van DGWN wordt dit jaar gemeten door hetzelfde onafhankelijke onderhoudsbureau als DK: Right.	• Telefonisch is zij elke werkdag bereikbaar van 8.00 tot 13.00. • Via het huurdersportaal “Mijn De Kernen” kunnen huurders op elk moment zelf woonzaken regelen en een reparatieverzoek indienen. • De klanttevredenheid over de dienstverlening wordt door Right gemeten. Deze meten vier onderdelen: woning betrekken, woning verlaten, reparaties en planmatig onderhoud. De gemiddelde klantwaardering was in 2018 een 8,2. Deze jaarlijkse resultaten worden in de Aedes-benchmark verwerkt.	

5. DE FUSIEORGANISATIE

Huidige situatie

De Goede Woning

De organisatie van De Goede Woning had in 2018 vier personeelsleden in dienst; in totaal 3,3 fte. De RvC bestaat uit 3 commissarissen. In 2020 hebben zij nog 2 personeelsleden (1,6 fte) en er staan op dit moment twee vacatures uit. De kwetsbaarheid in de organisatie is sindsdien toegenomen wanneer uitval plaatsvindt of expertise nodig is. Op dit moment biedt De Kernen ondersteuning aan De Goede Woning voor werkzaamheden die De Goede Woning normaalgesproken uit zou moeten besteden worden. De Goede Woning heeft gelet op haar schaalomvang geen ondernemingsraad. Medewerkers worden in reguliere overleggen bijgepraat.

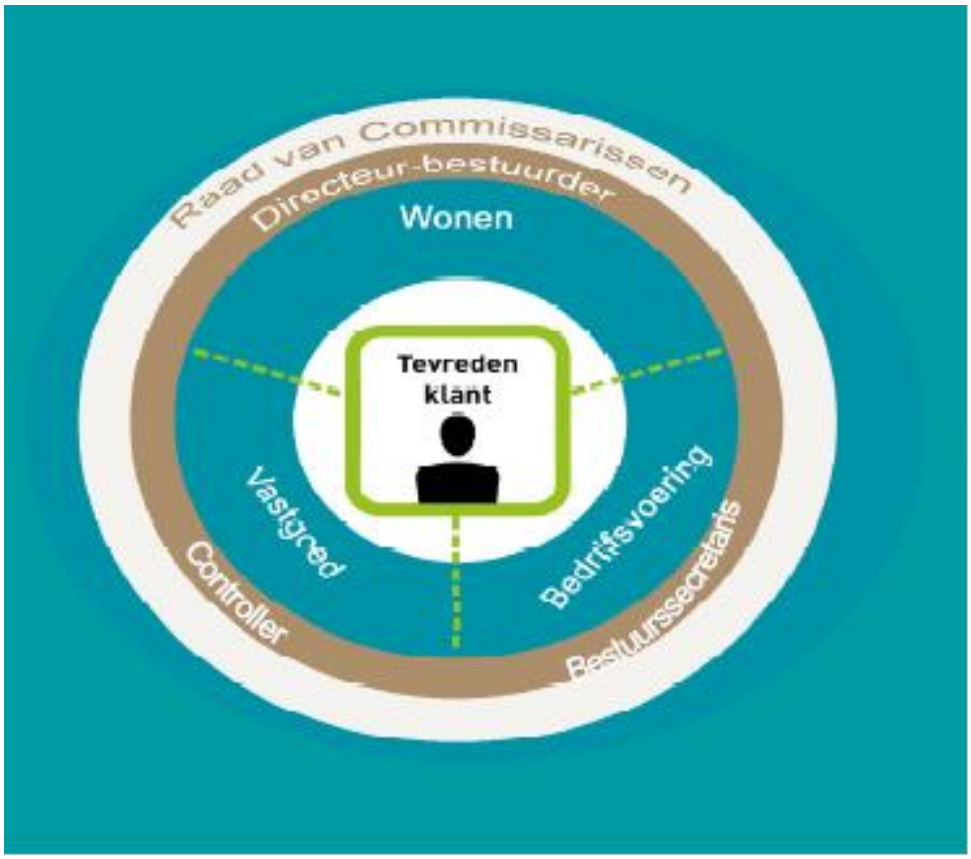
De Kernen

De organisatie van De Kernen heeft eind 2018 46,5 fte in vaste dienst (in totaal 52 medewerkers). De RvC bestaat uit 5 commissarissen. De Kernen heeft een platte organisatiestructuur met een smalle top. Uitgangspunt is het zijn van een netwerkorganisatie, waarbij meer vanuit de projecten en minder vanuit de hiërarchie aangestuurd wordt. Het zorgen voor tevreden klanten staat voorop. Met de disciplines *wonen, vastgoed,* en de *bedrijfsvoering* wordt uitvoering gegeven aan de dagelijkse werkzaamheden. De discipline Wonen is onder verdeeld in rayons. De Kernen kent de volgende rayons: Rayonteam 1 en 2 (actief in de gemeenten West Maas en Waal, Wijchen en Druten), Rayonteam 3 (actief in de gemeenten West Maas en Waal, Maasdriel en West Betuwe) en Rayonteam 4 (actief in de gemeente Zaltbommel en Maasdriel). Hiermee stuurt zij op de nabijheid van haar dienstverlening. Daarnaast heeft De Kernen een bestuurssecretaris en een controller die met elkaar de staf vormen en de directeur-bestuurder ondersteunen.

De organisatie(-structuur) van de fusiecorporatie

Beide organisaties hebben de manier van werken en daarmee hun organisatie-inrichting afgestemd op de omvang van de werkorganisatie, de vastgoedportefeuille en de opgaven.

Voor de fusiecorporatie blijft de huidige organisatie-inrichting van De Kernen gehanteerd. Dit betekent dat de hoofdstructuur van de fusiecorporatie er als volgt uitziet:

Samenstelling bestuur & RvC

De huidige directeur-bestuurder van De Kernen (Marinus Kempe) is de beoogde directeur-bestuurder van de fusiecorporatie. Op deze wijze wordt bestuurlijke continuïteit geboden in het oppakken van de volkshuisvestelijke opgaven in de gemeenten Maasdriel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel, Druten en Wijchen. Het huidig bestuur van De Goede Woning treedt vrijwillig af.

Beide corporaties zijn met elkaar in overleg wat de samenstelling van de Raad van Commissarissen gaat worden bij fusie.

Vanuit het collectief van de RvC wordt erop toegezien dat de belangen van de huurders van De Goede Woning, alsmede de afspraken gemaakt in het fusieproces, worden bewaakt. De huidige roosters van aftreden, evenals geldende regelgeving worden nageleefd.

Zowel op het niveau van de bestuurder als op het niveau van de RvC is hiermee de continuïteit voor de fusiecorporatie geborgd.

Risicobeheersing

Een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering is de wijze waarop de corporatie in staat is om haar risico's zo veel mogelijk te beperken. Een verhoogd risicoprofiel kan namelijk de continuïteit van de organisatie in het geding brengen. Functiescheiding (diegene die het werk uitvoert is niet diegene die het werk controleert) is daarin van belang als kwaliteitswaarborg, evenals aandacht voor een goede Plan-Do-Check-Act-cyclus (PDCA-cyclus) in de organisatie. Deze cyclus is een controlemiddel om te bewaken dat er sprake is van voortdurende verbetering.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering heeft De Goede Woning haar primaire klantprocessen beschreven. Zij geeft met haar strategisch voorraadbeleid vorm aan de PDCA-cyclus, waarin zij met viermaandsrapportages stuurt op de voortgang. Vanwege het onderzoek tot fusie met De Kernen heeft De Goede Woning het opstellen van een ondernemingsplan uitgesteld. Voor de rest maakt De Goede Woning gebruik van het primair systeem van Itris door de samenwerking met De Kernen. Itris is één van de aanbieders op het gebied van ICT-systemen die in de corporatiesector worden gebruikt, onder andere voor de administratie.

De Kernen geeft met haar strategisch beleidsplan, strategisch voorraadbeheer en meerjarenbegroting vorm aan de PDCA-cyclus. Hierbij stuurt zij op de voortgang met viermaandsrapportages van de strategische thema's. Daarnaast krijgen medewerkers inzicht in de resultaten van hun eigen processen door maandelijkse operationele rapportages. Het risicomanagementsysteem is zodanig ingericht dat eens per jaar de strategische, operationele en compliance risico's worden geïnventariseerd en beoordeeld. Op deze manier is het beheersen van risico's vormgegeven in de PDCA-organisatieprocessen en vormt hiermee een basis voor de keuzes die gemaakt worden. De dienstverlening wordt structureel gemeten. De Kernen maakt net zoals De Goede Woning gebruik van het primair systeem van Itris.

Na de fusie wordt het risicomanagement systeem van De Kernen gehanteerd.

6. FINANCIËN & RISICOPROFIEL

De Kernen en De Goede Woning hebben gezamenlijk een financieel verdiepend risico-onderzoek laten uitvoeren om de haalbaarheid van fusie te onderzoeken. In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste resultaten uit het dit onderzoek verwoord.

Financiële continuïteit

In onderstaande tabellen zijn de belangrijkste financiële ratio's opgenomen die door de Autoriteit woningcorporaties (Aw) en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) belangrijk worden gevonden om een goed inzicht te kunnen krijgen of er sprake is van financiële continuïteit bij de corporaties. Voor die financiële ratio's zijn normen opgesteld waar de corporaties aan moeten voldoen. Uit die tabellen blijkt dat zowel de Kernen als De Goede Woning ruimschoots voldoen aan deze normen. De hoogte van de Interest Coverage Ratio (kunnen de renteverplichtingen uit de kasstromen betaald worden), waarbij de norm minimaal 1,4 is, blijft bij De Kernen de komende jaren stabiel. Dit is ook het geval bij de Loan to Value (kan de corporatie op lange termijn de rente en aflossingen blijven betalen), waarbij de norm maximaal 85% is, en de solvabiliteit (is er voldoende eigen vermogen beschikbaar om mogelijke toekomstige risico's en huidige verplichtingen op te vangen), waarbij de norm minimaal 15% is.

De hoogte van de financiële ratio's van De Goede Woning blijven in de komende periode te allen tijde ruim boven de norm. In 2021 daalt de solvabiliteit en stijgt de Loan to Value voornamelijk vanwege grote investeringen in haar bezit om deze te verduurzamen. In datzelfde jaar daalt de ICR voornamelijk aangezien De Goede Woning vanaf dat jaar vennootschapsbelasting moet afdragen. Echter, in 2020 valt de ICR naar verwachting hoger uit dan de 2,5 die in de tabel staat. Waarschijnlijk maakt De Goede Woning dan aanspraak op een subsidie van de overheid (STEP-subsidie) vanwege de grote sprongen in energielabels die door de verduurzamingsmaatregelen gerealiseerd worden. Deze zijn nog niet meegenomen in de begrote ICR in 2020.

Tabel: financiële ratio's De Kernen

KPI's	FY20B	FY21F	FY22F	FY23F	FY24F
ICR	2,5	2,9	2,8	2,9	2,5
LTV	39%	38%	37%	37%	38%
Solvabiliteit	61%	62%	62%	62%	62%

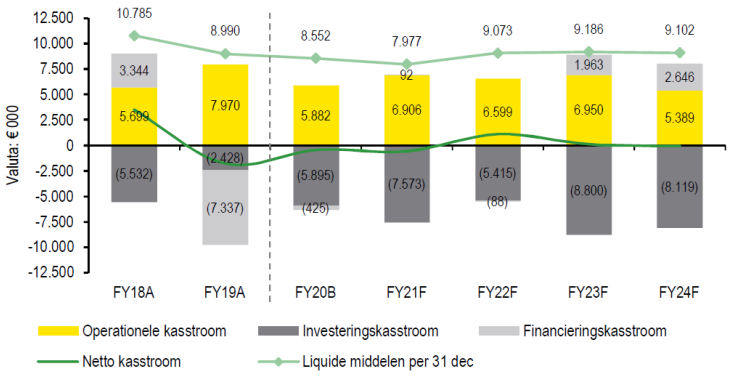
Tabel: financiële ratio's De Goede Woning

KPI's	FY20B	FY21F	FY22F	FY23F	FY24F
ICR[1]	6,5	4,3	4,5	4,0	5,0
LTV	29%	43%	46%	42%	44%
Solvabiliteit	56%	49%	42%	46%	48%

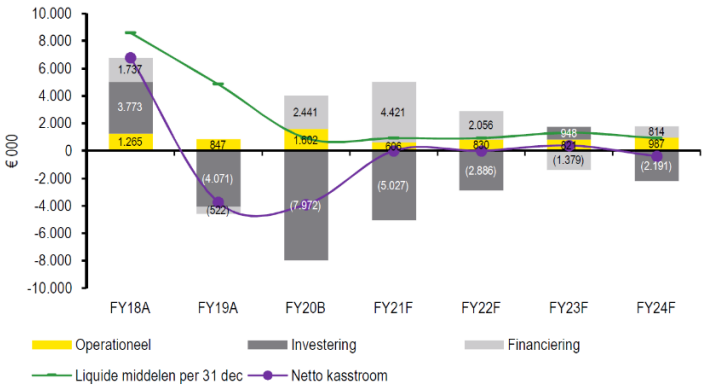
[1] De STEP-subsidieontvangst is niet meegenomen in ICR-berekening

Ten aanzien van de kasstromen is het beeld voor de afzonderlijke corporaties als volgt:

Figuur: Kasstroom De Kernen

Figuur: Kasstroom De Goede Woning

De operationele kasstroom (als een belangrijke onderlegger voor de financiële normen van Aw en WSW) zijn gedurende de begrotingsperiode voor beide corporaties afzonderlijk positief. Bij De Kernen blijft deze prognose, net zoals de hoogte van de financiële ratio's, redelijk stabiel. Echter, in 2019 valt deze kasstroom éénmalig beduidend hoger uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door éénmalig lagere onderhoudsuitgaven. Voor de rest dient er te worden opgemerkt dat in 2020 t/m 2023 de operationele kasstromen waarschijnlijk lager uitvallen dan begroot. Dit aangezien De Kernen in bovenstaande figuur begroot heeft om in 2023 gedeeltelijk en vanaf 2024 volledig belastingplichtig te zijn om

vennootschapsbelasting te betalen. Echter, de huidige verwachting is dat De Kernen deze belasting al vanaf 2020 moet betalen.

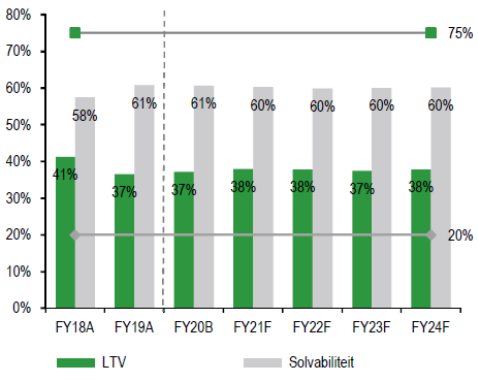
Bij De Goede Woning fluctueert de operationele kasstroom relatief sterker door de jaren heen. In 2020 valt deze kasstroom relatief hoog uit vanwege de STEP-subsidie (circa € 677.000,-) die De Goede Woning in haar begroting heeft opgenomen. Daarnaast betaalt De Goede Woning naar verwachting vanaf 2021 vennootschapsbelasting (circa € 500 - € 650 duizend). Dit zorgt er mede voor dat de operationele kasstroom in 2021 en 2022 relatief laag is. Bovendien valt uit bovenstaande figuren op dat beide corporaties grote bedragen investeren in hun vastgoed en hier maar voor een gedeelte financiering (lees: leningen) aantrekken om die investeringen te kunnen doen. De Goede Woning gebruikt voor die investeringen voornamelijk haar grote hoeveelheid aan liquide middelen (lees: geld in kas) en De Kernen heeft ruime operationele kasstromen die die investeringen grotendeels dekken.

Uit bovenstaande figuren kan verder geconcludeerd worden dat na fusie de solide financiële positie van beide corporaties gehandhaafd blijft. De financiële positie van de gefuseerde instelling is zodanig sterk dat de volkshuisvestelijke opgave en gewenste investeringen van de beide corporaties niet onder druk komt te staan na fusie. Beide corporaties worden nu en in de toekomst als voldoende kredietwaardig beoordeeld door het WSW; oftewel: zij zijn in staat om hun (toekomstige) rekeningen te kunnen betalen voor haar beleid die zij nu in hun begroting hebben ingerekend. Wanneer de financiële cijfers van beide corporaties worden samengevoegd dan geeft dit het volgende beeld:

Figuur: ICR gezamenlijk

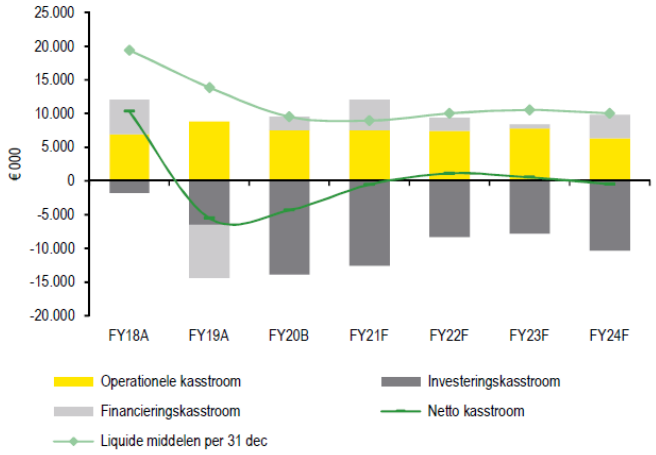

Figuur: Loan to Value en solvabiliteit gezamenlijk*

*28 april 2020 zijn de normen verruimd (naar 85% voor de Loan to Value en 15% voor de solvabiliteit). Het financieel verdiepend risico-onderzoek was al eerder afgerond waardoor deze aanpassing nog niet meegenomen was.

Figuur: Kasstroom gezamenlijk

Met de fusie worden naar verwachting de volkshuisvestelijke middelen beperkt effectiever en efficiënter ingezet (synergie-effecten[1]). Deze mogelijke synergie-effecten zijn niet meegenomen bij het berekenen van de hoogte van bovenstaande financiële ratio's.

Risicoprofiel

De Kernen heeft een laag risicoprofiel. De toezichthouders (Aw en WSW) hebben in haar brieven geen opmerkingen gemaakt over de interne beheersing, governance of risicomanagement.

De Kernen heeft haar eigen risico's geïnventariseerd en voor de belangrijkste risico's scenario-analyses uitgevoerd om meer grip te krijgen mocht zo'n situatie zich in de toekomst voordoen, te weten:

- Toename van bouw- en ontwikkelingskosten.
- Politieke onvoorspelbaarheid (t.a.v. verhuurders- en saneringsheffingen) en het niet doorvoeren van huurverhogingen (in de eerste 5 jaar).
- Andere geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's zien toe op de veranderingen in de samenstelling van woningmarktregio's (fusie De Goede Woning), afnemende beschikbaarheid van bouwlocaties en afnemende differentiatie in wijken.

[1] Uitleg: door het samenvoegen van een kleinere corporatie met een grotere corporatie ontstaat er de mogelijkheid om efficiënter (met minder kosten) en effectiever (met meer resultaat) de taken van de fusiecorporatie uit te voeren. Dit in vergelijking met de situatie dat beide corporaties afzonderlijk van elkaar blijven functioneren.

Mochten deze scenario's zich individueel voordoen dan blijven bij elk scenario de financiële ratio's voldoen aan de normen van de Aw en WSW. Wanneer ze gelijktijdig plaatsvinden, dan kan dit ervoor zorgen dat de financiële ratio's op of onder de normen komen te liggen.
Bovendien hebben De Kernen en De Goede Woning als beheersmaatregel op het uitvoeren van nieuwbouw- en herstructureringsprojecten en in het kader van de voorgenomen fusie een plan-economisch due diligence uit laten voeren door Accrea. In dit onderzoek werden de risico's voor deze projecten in kaart gebracht en bepaald hoe ze beheerst kunnen worden. Aanbevelingen die daarin zijn gedaan zijn onder andere het monitoren op de ontwikkeling van de bouwkosten en afspraken met aannemers gezien de huidige economische ontwikkelingen.

De Goede Woning heeft een laag tot gemiddeld risicoprofiel (volgens het WSW). Het WSW concludeerde dat er verbeterslagen zijn gemaakt (ten opzichte van het jaar daarvoor) ten aanzien van de inrichting van de governance structuur en het strategisch voorraadbeleid.

Bedrijfslasten

Wat betreft de bedrijfsvoering kan worden geconcludeerd dat De Kernen en De Goede Woning op een verantwoorde wijze haar volkshuisvestelijke opgave en verplichtingen nakomen (zeker gerelateerd aan gemiddelden uit de Aedes-benchmark). De Kernen geeft volgens de rapportage van Aedes-benchmark 2019[2] € 801,- per vhe uit aan bedrijfslasten. Dit is lager dan het gemiddelde van de referentiegroep (€ 818,- , grootteklasse S 2.500 - 5.000 woningen, rapportage Aedes-benchmark 2019). De organisatie is bovendien toegerust voor haar opgave en scoort in haar prestaties gemiddeld tot bovengemiddeld in de Aedes-benchmark (zij scoort op het Huurdersonderdeel een A). Ook is het risicobeheersingssysteem toereikend en naar de voorgeschreven maatstaven ingericht. Na de mogelijke fusie wijzigt het risicoprofiel voor De Kernen niet.
Kijkend naar de bedrijfslasten dan geldt voor De Goede Woning dat zij met € 751,- per vhe ten opzichte van € 880,- per vhe (referentiegroep grootteklasse XXS < 1.000 woningen, rapportage Aedes-benchmark 2018) efficiënter haar bedrijfsvoering ingericht heeft dan het sectorgemiddelde voor de kleinste corporaties. Met fusie maakt De Goede Woning onderdeel uit van een solide organisatie. Hiermee komt het continuïteitsrisico in de

[2] Aedes-benchmark 2019 baseert de bedrijfslasten op de jaarrekening 2018.

bedrijfsvoering te vervallen. De Goede Woning wordt minder kwetsbaar, en kan met fusie vanwege de grotere capaciteit slagvaardiger volkshuisvestelijke opgaven aanpakken en de kwaliteit van haar dienstverlening verhogen. Bovendien is de functie van control binnen de organisatie van De Kernen geborgd.

7. CONCLUSIE

Tijdens het haalbaarheidsonderzoek is met name gekeken hoe de beide corporaties zich ten opzichte van elkaar verhouden en wat de potentie is van een eventuele fusie. Hieruit is voortgekomen dat fusie meerwaarde biedt. De volgende argumenten zijn hierop van toepassing:

- ➔ De meerwaarde van de beoogde fusie met De Kernen is voor De Goede Woning belangrijk in het komen tot een slagvaardige organisatie die toekomstbestendig is. Dit betekent vanuit een grotere schaalomvang voldoende capaciteit, onder andere als antwoord op de toenemende verantwoordingsdruk en daarmee gepaard gaande kosten. Daarnaast vervalt, als consequentie van de grotere schaalomvang na fusie, de kwetsbaarheid in de organisatie (bij uitval of wanneer expertise nodig is) van De Goede Woning.
- ➔ Bovendien is de organisatie-DNA van De Kernen vergelijkbaar met die van De Goede Woning. Beide organisaties hanteren dezelfde persoonlijke benadering en intern staan de medewerkers in het bieden van de kwaliteit van dienstverlening voor elkaar klaar. Ook is het bezit van De Kernen geconcentreerd in kleine kernen, waardoor beide organisaties met dezelfde volkshuisvestelijke opgaven te maken hebben.
- ➔ Fusie met De Kernen leidt voor De Goede Woning, gezien het schaaleffect, tot een stevige en slagvaardiger organisatie met:
  - meer capaciteit om de volkshuisvestelijke opgaven waar te maken en het oppakken van de administratieve verantwoording in het kader van de wet- en regelgeving (good governance);
  - meer capaciteit om beter om te gaan met sociale problematiek bij de huurders, zoals huisvesting van verwarde personen, en met leefbaarheidsvraagstukken (onder andere woonoverlast).
  - meer mogelijkheden om de kwaliteit van dienstverlening te optimaliseren, waaronder de ‘digitale’ bereikbaarheid zoals het huurdersportaal ‘Mijn De Kernen’.
- ➔ Daarnaast gaat het beleid van de samengevoegde organisatie voldoen aan de door De Goede Woning opgestelde toetsingscriteria.

- ➔ De beoogde fusie gaat voor De Kernen niet ten koste van de eigen investeringscapaciteit en –inzet, en de fusieorganisatie kan daarom nog steeds haar (beleids-)uitgangspunten, plannen en ambities uitvoeren zoals verwoord in het ondernemingsplan ”Ruimte voor mensen” en de meerjarenbegroting. Fusie met De Goede Woning voldoet hiermee aan de belangrijkste toetsingscriteria van De Kernen.
- ➔ Bovendien voldoet een fusie aan de door De Kernen gestelde overige toetsingscriteria. De analyse geeft aan dat er geen negatieve impact is op de financiële continuïteit van de onderneming. De fusieorganisatie blijft voldoen aan de door het WSW-gestelde parameters en het risicoprofiel is te dragen. Met het uitgevoerde due diligence is hier een verdergaande analyse op gemaakt.
- ➔ Daarnaast vergroot fusie de organisatorische en financiële slagkracht van De Kernen door schaalvergroting. Hierdoor is het voor De Kernen mogelijk om de huurders in het betrekkelijke dunbevolkte werkgebied beter te kunnen bedienen.
- ➔ Ten slotte is een fusie voor De Kernen op termijn efficiënter en minder risicovol dan het voortzetten van de huidige intensieve samenwerking.

Gemeente Druten, college van B&W
Postbus 1
6650 AA DRUTEN

Datum	19 mei 2020
Behandeld door	S.F.H.A. Wever - van Mook
Kenmerk	DIR/00443/1
Betreft	Aanvullende reactie op aanvraag zienswijze voorgenomen fusie

Geachte heer of mevrouw,

Op 7 mei 2020 hebben wij u middels een brief met bijlage verzocht om een (positieve) zienswijze af te geven op onze voorgenomen fusie met DGWN. De bijlage betrof de fusie-effect rapportage (meerwaarderapport) d.d. 6 mei 2020 opgesteld door Atrivé. In deze brief wordt een onderdeel uit die rapportage nader toegelicht, omdat wij ons kunnen voorstellen dat de gekozen formulering bij u vragen oproept.

Onze kwetsbaarheid
Op pagina 12 van het rapport zijn de beweegredenen van De Kernen voor de fusie benoemd. Eén van die redenen (3e bullet) is het door de Woningwet (2015) ingeperkte werkgebied van De Kernen, waardoor wij in de gemeenten Wijchen en Druten nog slechts een beherende rol hebben, en niet meer mogen investeren in uitbreiding van ons woningbezit. Wij hebben hier getracht te duiden dat wij ons realiseerden dat ons bedrijfsmodel, door een onvoorziene omstandigheid zoals aanpassing van de Woningwet, kwetsbaar is en dat wij ons daarom hebben gericht op het versterken van onze positie.

Wij blijven investeren in uw gemeente
Wij hebben NIET bedoeld dat wij voornemens zouden zijn ons terug te trekken uit Wijchen of Druten, of dat wij daar minder zouden willen investeren. Sterker nog: zoals u weet zijn wij ons steeds blijven inzetten om een ontheffing ten aanzien van het investeringsverbod in Wijchen en Druten te krijgen, waardoor we wel zouden kunnen blijven investeren in nieuwe woningen in Horssen, Batenburg, Bergharen of Hernen. Steeds in overleg met en gesteund door u als gemeenten. Dat heeft ertoe bijgedragen dat er momenteel een ontwerp wetswijziging voorligt bij de Raad van State, op grond waarvan wij vrijwel zeker in aanmerking komen voor een permanente ontheffing. Daarop voorsorterend zijn wij in gesprek met de ontwikkelende partijen in

Horssen om sociale huurwoningen af te nemen in de nieuwe plannen. En ook in Wijchen zijn wij bereid om op vergelijkbare wijze de stap voorwaarts te maken.

Foutieve formulering
Tevens is op pagina 12 aangegeven dat ‘de gemeenten Druten en Wijchen van plan zijn te fuseren’, dat is niet correct. Er had moeten staan: ‘het werk-apparaat van de gemeenten in samengevoegd en momenteel wordt een verderstrekkende samenwerking tussen beide gemeenten onderzocht’. Ten aanzien van dit punt wordt de fusie-effectrapportage aangepast. Onze excuses voor de foutieve formulering in deze.

Tot slot
Wij vertrouwen erop u hiermee naar tevredenheid te hebben geïnformeerd, en zien uit naar een voortdurende duurzame samenwerking met u.

Met vriendelijke groet,

Marinus Kempe
Directeur bestuurder

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1548
Extern Zaak ID	Z/20/047441
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.1.6
Titel	Voorstellen voor de versterking van de samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Mollema, Esther
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-46824251

Bijlagen
Informatienota raad over 'voorstellen versterking regionale samenwerking'
Bijlage 1: de aanbiedingsbrief van de stuurgroep
Bijlage 2: Visie van de Regio Arnhem Nijmegen
Bijlage 3: Regionale agenda
Bijlage 4: Bedrijfsplan
Bijlage 5: Gemeenschappelijke regeling

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota over 'voorstellen versterking samenwerking in de Regio Arnhem Nijmegen'

Besluit

Gemeente Druten

Kennis te nemen van de informatienota over 'voorstellen versterking samenwerking in de Regio Arnhem Nijmegen'

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47441

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: voorstellen voor de versterking van de Regio Arnhem-Nijmegen

Kernboodschap
In het voorjaar van 2019 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen besloten een proces te starten om de regionale samenwerking te versterken. De raden uit de regio zijn betrokken via radenbijeenkomsten. U heeft eerder een contourennotitie ontvangen waarin de richting van de voorstellen aan u is voorgelegd. De derde radenbijeenkomst, die stond gepland op 23 maart, moest vanwege de corona-maatregelen daarom ook worden geschrapt. Er komt een nieuwe planning. Nu liggen ter informatie de volgende voorstellen voor:

- Concept visie op de regio Arnhem-Nijmegen;
- Concept contouren voor de regionale agenda van 2021;
- Concept Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen.

De stuurgroep houdt er bij het opnieuw plannen rekening mee dat de besluitvorming over de voorstellen waarschijnlijk pas na de zomer plaats zal vinden. De nieuwe planning wordt in overleg met de gemeentesecretarissen, de griffiers en de meedenkgroep van raadsleden voorbereid.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Toelichting

In het voorjaar van 2019 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen besloten een proces te starten om de regionale samenwerking te versterken. De urgentie is tweeledig: slagkracht organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen én het tot stand brengen van een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming. De stuurgroep die dit proces onder zijn hoede heeft, schetste in januari jongstleden de eerste contouren voor de visie, agenda en werkwijze van de nieuwe versterkte samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Deze eerste contouren waren:

- Een nieuwe regionale agenda die aansluit bij de agenda van andere overheden en maatschappelijke partners;
- met een scherpere profilering en lobby, met een heldere visie en ambitie gericht op kwalitatieve groei en stedelijke ontwikkeling in balans met een groene en ontspannen leefkwaliteit;
- met een nieuwe transparantie: de individuele raden kunnen zelf beslissen aan welke opgaven ze deelnemen en het budget en mandaat dat daarbij wordt verleend;

- met een nieuwe slagvaardigheid: een programmatische aanpak, waarin per opgave ruimte en mandaat wordt gegeven om (met maatschappelijke partners) een welomschreven opdracht tot uitvoering te brengen;
- met een bestuur en een klein regiobureau dat de samenwerking binnen de opgaven regisseert en faciliteert.

Versterkingsproces en coronacrisis
De betreffende Contourennotitie is in februari en maart in alle colleges en raden besproken (Contourennotitie Versterking regionale samenwerking Arnhem-Nijmegen, januari 2020). De stuurgroep zelf heeft in een ronde langs colleges en raden nadere reacties en ideeën opgehaald voor de verdere uitwerking hiervan tot concrete eindvoorstellen. Het werk lag strak op schema, de conceptvoorstellen naderden hun voltooiing en de raads- en collegebijeenkomsten hiervoor stonden in de steigers. En toen kwam de coronacrisis.

De 3e radenbijeenkomst, die stond gepland op 23 maart, moest vanwege de corona-maatregelen daarom ook worden geschrapt. Hetzelfde gold voor de geplande bijeenkomsten voor colleges (Regio Ontmoet) en maatschappelijke partners. Het voornemen om eind maart de eindproducten op te leveren was hierdoor niet meer mogelijk.

De stuurgroep wil het versterkingsproces onder de gegeven omstandigheden op een passende wijze voortzetten, met de gewenste bestuurlijke aandacht én dus inclusief de voor dit proces karakteristieke overlegmomenten met raden en colleges.

Proces schuift op
De stuurgroep wil daarom pas om definitieve besluitvorming over de voorstellen vragen nadat de laatste presentatie- en gespreksmomenten met raden, colleges en externe partners zoals voorzien in de oorspronkelijke planning hebben kunnen plaatsvinden. Die momenten zijn essentieel voor een zorgvuldige voorbereiding en behandeling van de voorstellen.

Hierdoor treedt een verschuiving in de oorspronkelijke planning op. De stuurgroep komt, zodra de ontwikkelingen rondom de coronacrisis dit toelaten, met een nieuwe planning voor de genoemde bijeenkomsten. De stuurgroep houdt er daarbij rekening mee dat de besluitvorming over de voorstellen waarschijnlijk pas na de zomer plaats zal vinden. De nieuwe planning wordt in overleg met de gemeentesecretarissen, de griffiers en de meedenkgroep van raadsleden voorbereid.

Stukken nu ter informatie
Omdat de voorstellen in concept gereed zijn en het nog een tijd duurt voordat definitief besloten kan worden, wil de stuurgroep de voorstellen nu alvast met de colleges en raden delen. De colleges worden gevraagd kennis te nemen van de voorstellen en deze vervolgens ter kennisgeving door te geleiden naar de gemeenteraden. Op die manier geeft de stuurgroep alvast helderheid over de ontwikkeling, voorafgaand aan de laatste gespreksmomenten met raden en maatschappelijke organisaties. De voorstellen betreffen:

- Concept visie op de regio Arnhem-Nijmegen;
- Concept contouren voor de regionale agenda van 2021;
- Concept Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen.

De bijbehorende aanbiedingsbrief bevat een kort overzicht van de inhoud van de verschillende voorstellen, alsook een financieel overzicht. Ter informatie is tevens het Bedrijfsplan toegevoegd met nadere detaillering van de beoogde werkwijze.

Nadere uitwerking agenda gaat door
De stuurgroep werkt ondertussen door aan de afgesproken nadere uitwerking van de 5 opgaven. Zoals aangegeven in de Contourennotitie zal er immers voor de behandeling van de begrotingen komend najaar een uitgewerkt voorstel van de 5 opgaven moeten liggen, waar de raden vervolgens op kunnen intekenen.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na de zomer volgt een regionale bijeenkomst voor de raden. U ontvangt daarvoor een uitnodiging via uw griffie. Daarna liggen de definitieve stukken ter besluitvorming voor.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Stuurgroep
Versterking Regionale Samenwerking

Aan de Colleges van Burgemeester & Wethouders
van de 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen

Datum	:	24 april 2020
Uw kenmerk	:	-
Zaaknummer	:	-
Contactpersoon	:	Henk van den Berg
Telefoonnummer	:	026 3773410

Onderwerp: aanbieden voorstellen.

Geachte Colleges,

Samen met velen van u en een groot aantal raadsleden hebben we het afgelopen jaar met veel energie gewerkt aan de eerste essentiële stappen in de versterking van de regio Arnhem-Nijmegen.

Het proces om - als vervolg op de contourennotitie - de definitieve voorstellen aan u te presenteren en vervolgens ter besluitvorming te brengen, lag op schema, tot de coronacrisis: de uitbraak van Covid19, de maatregelen van het kabinet, de direct voelbare maatschappelijke en economische gevolgen en de nieuwe werkelijkheid waar we als samenleving, als burgers en als bestuurders nu midden in staan.

Als stuurgroep hebben we stil gestaan bij de vraag hoe we in deze nieuwe werkelijkheid het proces, de inhoud en de besluitvorming van de versterkte regionale samenwerking samen met u het beste verder kunnen brengen. Met de bestuurlijke aandacht die het verdient, met de voor dit proces karakteristieke overlegmomenten met raden en colleges.

Niet meer dan logisch dat we vanuit de actuele situatie samen met u met een extra toetsend oog kijken naar de voorgelegde visie, voorgestelde agenda en werkwijze. De voorstellen voor de versterkte regionale samenwerking moeten flexibel en toekomstbestendig zijn om in de loop van de tijd nieuwe opgaven en nieuwe urgenties in onze regio te signaleren en met elkaar aan te pakken. De crisis waar we nu voor staan en de nog te verwachten gevolgen voor onze inwoners zijn hiervoor een uitdagende test. Is onze visie houdbaar als lange termijnperspectief? Biedt de door ons voorgestelde werkwijze voldoende veer- en slagkracht om in dit soort situaties met elkaar zaken te kunnen doen in en voor de regio? En is onze opgavegerichte en meer transparante werkwijze voldoende robuust en wendbaar? Kunnen we in de uitwerking van de opgaven dit najaar en volgende jaren de gevolgen van de corona-crises voldoende verwerken?

Voorstellen
Met deze vragen zijn we als stuurgroep de afgelopen weken opnieuw en kritisch door de voorstellen heen gegaan, met als conclusie dat de grote lijn van onze voorstellen 'staat'.

- De lange-termijn-ambitie die we in de visie schetsen is stevig. Ze is toekomstbestendig voor de lange termijn en biedt uitdaging en houvast voor de kortere termijn.
- De thematiek in de opgaven die samen de regionale agenda gaan vormen, gaat over de belangrijke vraagstukken waar onze regio voor staat en biedt tegelijkertijd ruimte om nieuwe

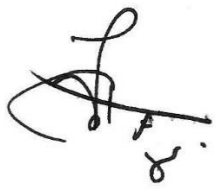
zaken in te passen. De invulling zal ongetwijfeld veranderen, de uitdagingen van de geformuleerde maatschappelijke opgaven blijven bestaan.
- De voorgestelde besturing en de opgavegerichte werkwijze bieden ons inziens de slagkracht in de zin van stevigheid, wendbaarheid en transparantie waar we op uit waren aan het begin van dit proces en die we zeker in crisistijd goed kunnen gebruiken.

Proces
We hebben daarnaast naar het proces gekeken en naar de haalbaarheid en de wenselijkheid om nog vóór de zomer besluitvorming te vragen op deze stukken in 18 raden. We willen vasthouden aan het laatste presentatie- en toetsmoment met raden, colleges en externe partners zoals we in de oorspronkelijke planning hadden opgenomen. Dit verschuift in tijd, maar het kan niet worden overgeslagen.
We willen als stuurgroep nog laatste aanpassingen kunnen doen met de input uit die toetsmomenten en vervolgens komen met definitieve voorstellen. Pas dan gaan we u om besluitvorming vragen.
Dat betekent dat het proces hierdoor opschuift. We weten op dit moment nog niet wanneer de beoogde momenten weer kunnen worden georganiseerd, maar we houden er rekening mee dat de besluitvorming over onze voorstellen na de zomer plaats zal vinden.

Omdat de voorstellen nu wel in concept gereed zijn, willen we ze niet bij ons houden. We bieden ze hierbij dan ook ter informatie aan alle 18 colleges aan en we verzoeken de colleges ze ter informatie door te sturen naar hun raden: een nieuwe visie op de regio Arnhem-Nijmegen, de contouren voor de regionale agenda van 2021 en een gemeenschappelijke regeling die de besturing en organisatie van dit alles mogelijk maakt. Een terugblik op het proces dat we met elkaar tot nu toe hebben doorlopen en de nog te ondernemen stappen hebben wij in bijgaande infographic weergegeven.

De samenvatting die u vindt in de bijlage bij deze aanbiedingsbrief geeft u een eerste indruk van de voorstellen en kunt u daarmee zien als leeswijzer.

Namens de stuurgroep Versterking Regionale Samenwerking,

Lucien van Riswijk
Voorzitter stuurgroep versterking regionale samenwerking

Bijlagen: 2
-samenvatting
- infographic

Datum: 24 april 2020

Korte inhoud van de documenten visie, regionale agenda, gemeenschappelijke regeling

Hieronder vind u een overzicht van de inhoud van de verschillende documenten. We staan verder kort stil bij de financiën en tenslotte gaan we in op het partnerschap met de provincie Gelderland.

1. **Gemeenschappelijke regeling Arnhem Nijmegen en bedrijfsplan**
2. **Visie: groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen**
3. **Regionale agenda**
4. **Financiën**
5. **Partnerschap provincie Gelderland**

1. Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen en bedrijfsplan
De beoogde nieuwe gemeenschappelijke regeling (GR) moet de positie van de regio Arnhem-Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – te bewerkstelligen. De GR omvat de regionale samenwerking op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

Het betreft net als de bestaande GO-regeling een samenwerking op collegeniveau, dus zonder overdracht van raadsbevoegdheden. De regeling voorziet in een algemeen bestuur waarin het college van iedere deelnemende gemeente 1 lid afvaardigt en dagelijks bestuur van 3 leden, dat het functioneren van het algemeen bestuur ondersteunt.

Voor de werkwijze in deze nieuwe gemeenschappelijke regeling zijn de belangrijkste principes:
- De samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een versterking van lokale kracht.
- De basisprincipes voor de besturing van de versterkte regio zijn: slagkracht, flexibel, robuust, transparant en ontmoeting.
- Uitgangspunt voor de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgavegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen. De gemeenten voorzien de opgaven van afdoende middelen en een helder mandaat, zodat bestuurlijk opdrachtgevers daarop slagvaardig kunnen handelen.
- Het regioprogramma bevat voor iedere opgave een opdrachtformulering die is uitgewerkt in samenwerking met andere betrokken overheden en maatschappelijke partners. De raden van individuele gemeenten kunnen intekenen op deze opgaven. Er wordt alleen een concreet uitvoeringsmandaat gevraagd.
- Een regiobestuur en regiobureau zorgen ervoor dat de 18 gemeenten samen kunnen werken aan de opgaven. Bestuur en bureau richten zich op het voorbereiden, faciliteren, bewaken en monitoren van de opgave-programma's. Ook zorgen zij voor afstemming tussen deze opgaven, waar nodig.

- Iedere gemeente draagt bij aan de financiering van het regiobureau. Het regiobureau is compact, maar robuust en zorgt ook voor de profilering en positionering van de regio, het tijdig zien en vertalen van nieuwe opgaven en kansen voor de regio en de ondersteuning en advisering van colleges en raden bij het regionale werk.
- Het regiobestuur wordt geadviseerd door een regioagendacommissie bestaande uit raadsleden en een maatschappelijk adviesforum. Regionale college- en raadsontmoetingen voorzien in informatie, netwerken en kennisuitwisseling. Een netwerkdirectie van gemeentesecretarissen draagt zorg voor het ambtelijk opdrachtgeverschap en de capaciteit in de opgaven.
- De opgaven worden in 2 rondes aan de raad aangeboden. Tegelijkertijd met de begroting van de GR, wordt een eerste concept-opgavebegroting aangeboden voor de financiën die met de opgaven zijn gemoeid. Met dit laatste kunnen de gemeenten in hun begroting opgavegeld reserveren. Raden kunnen bij de bespreking van deze eerste indicatieve begroting nog zaken meegeven voor de opgaven. Die worden verwerkt en de opgaven worden verder uitgewerkt. In het najaar worden deze, gebundeld in de regionale agenda, aangeboden aan de gemeenteraden.

De werkwijze zoals vastgelegd in de nieuwe tekst van de gemeenschappelijke regeling is nader uitgewerkt en gedetailleerd in een bedrijfsplan. Het bedrijfsplan is feitelijk het plan van aanpak voor de nieuwe werkwijze en de oprichting van het regiobureau. Dit bedrijfsplan is geen stuk waar straks formeel over besloten zal worden. Het is bij de stukken gevoegd omdat het de werkwijze op een inzichtelijke manier toelicht.

2. Visie: Regio Arnhem-Nijmegen, groene metropoolregio

Balans tussen groei en leefkwaliteit

In het document *Arnhem-Nijmegen, Groene metropoolregio* presenteren we de visie op onze regio. We zoeken naar balans in de opgaven waar wij als regio voor staan. We willen onze regio scherper positioneren, zodat we beter in beeld komen voor de samenwerking met rijk, EU en andere partners. We willen een meer onderscheidend profiel, dat voortbouwt op de eigen identiteit van onze regio en de ontwikkelingslijnen die zijn ingezet.

Onze regio manifesteert zich enerzijds door het bijzondere karakter van ons landschap en anderzijds zit duurzaamheid in ons DNA. Die mooie combinatie van landschap, duurzaamheid en ontspannen leefkwaliteit kan echter op gespannen voet komen te staan met onze groeiambities in economie en wonen. Zo heeft zich de grote uitdaging gevormd waar wij als regio met elkaar voor staan: kwalitatieve groei. We willen met onze regio staan voor kwalitatieve groei, voor stedelijke ontwikkeling in balans met groene en ontspannen leefkwaliteit. We willen de voor onze regio typische landschappelijke en culturele waarden behouden en versterken.

In het visiedocument werken we dit principe uit in relatie tot de uitdagingen waar we als regio voor staan. We vliegen dit aan vanuit onze identiteit, de actuele ontwikkelingen en ons perspectief op de toekomst en we beschrijven kort en bondig wat ons op deze uitdagingen te doen staat. Deze uitdagingen zijn:

- We werken samen aan het behoud van de identiteit van de regio: we zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap; we houden de regio strategisch bereikbaar; we ontwikkelen de culturele netwerken in de regio.
- We werken samen aan de ontwikkeling van de regio: we ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk; we ontwikkelen energy, food, health & hightech als topsectoren; we benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio.
- We werken samen aan de koers van de regio: we maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie; we zetten breed in op de circulariteit van onze economie; we werken aan een gezonde, vitale en ontspannen leefomgeving.

Op de laatste pagina's vatten wij onze ambitie als volgt samen:
- We positioneren ons als dé groene metropoolregio van ons land.
- We profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050.
- We werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans.

3. Regionale agenda
Om slagkracht en legitimatie te kunnen verenigen kiezen we voor een opgavegerichte samenwerking, via een jaarlijks voortschrijdende regionale agenda met een beperkt aantal maatschappelijke opgaven. De gemeenteraden beslissen jaarlijks aan de hand van een concrete opdrachtformulering over deelname aan die opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven.

De nieuwe visie op de Regio Arnhem-Nijmegen beschrijft de uitdagingen waar we als gemeenten afzonderlijk en als regio voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zien wij voor de komende periode een vijftal opgaven die hier mee samenhangen en die ook onderling samenhangen. Het zijn de opgaven waar we ons in 2021 en de eerstvolgende jaren op willen richten en waarvan het vanzelfsprekend is dat we dit samen doen.
De effecten van de corona-crisis zullen de invulling van deze opgaven veranderen, maar onze inschatting is dat deze vijf opgaven en de geformuleerde ambitie overeind blijven.

Het eerste moment om dit samen te bekijken is de nadere uitwerking van de regionale opgaven, die komend najaar zal worden voorgelegd, gericht op concrete besluitvorming in de november-vergaderingen van de 18 gemeenteraden.

De agenda is in de geest van de visie op de Regio Arnhem-Nijmegen opgesteld en vloeit logischerwijs voort uit de ambities die in de visie worden beschreven. De opgaven die samen de agenda vormen zijn gericht op kwalitatieve groei, circulaire duurzaamheid en een goede balans met behoud en versterking van de bijzondere leefomgeving die onze regio typeert.
Dit zijn de vijf opgaven waar uit de agenda is opgebouwd:
- Groene groeiregio
- Productieve regio
- Verbonden regio
- Circulaire regio
- Ontspannen regio

Deze vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de groei waar we voor staan, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. Een inhoudelijke omschrijving van deze opgaven vindt u in het bijgevoegde voorstel over de regionale agenda. Deze opgaven zullen als gezegd in de periode tot en met september 2020 nader worden uitgewerkt tot een definitief voorstel dat u kunt betrekken bij de begroting 2021.

4. Financiën
Bij de financiering van de regionale samenwerking moet onderscheid gemaakt worden tussen de bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de samenwerking, die door alle deelnemende gemeenten worden betaald naar rato van inwonertal; en de financiering per opgave door de gemeenten die aan een opgave deelnemen

Basis-financiering
Deze basis-financiering valt uiteen in twee onderdelen:

<u>Regiobestuur en regiobureau</u>
De huidige kosten voor bestuur, proces- en bureau bedragen €688.396,- wat neerkomt op een bijdrage per inwoner van €0,88 per gemeente. Hiervoor is een regiobureau ingericht met een secretaris (0,8 fte) en 4 PFO-secretarissen (4x 0,4 fte) plus bureau Brussel (2 fte). Deze omvang was al krap voor de lichte GO-samenwerking van de afgelopen periode, maar is echt onvoldoende voor het (toekomstig) faciliteren van een versterkte positionering van onze regio op een zelfde niveau als vergelijkbare regio's in Nederland.

Het regiobureau in de versterkte regionale samenwerking is een klein, regisserend bureau zonder eigen uitvoeringstaken, met een bezetting van 11 fte. De nadere uitwerking van het voorstel voor een regiobureau heeft geleid tot een slanke opbouw met 8 fte, inclusief de secretaris/directeur, proces- en secretariële ondersteuning, aangevuld met 3 fte voor lobby en profilering (naast Brussel nu ook Den Haag en Düsseldorf). De kosten van dit versterkte regiobureau bedragen, inclusief bestuurs- en proceskosten €1.925.000,- oftewel afgerond een bedrag per inwoner van €2,50,- (voor nadere detaillering van de opbouw van deze kosten zie het ter informatie bijgevoegde Bedrijfsplan).

<u>The Economic Board</u>
The Economic Board (TEB) is een zelfstandige triple helix-stichting die bijdraagt aan de regionale samenwerking, gericht op profilering, acquisitie en het stimuleren van economische ontwikkeling en innovaties in de regio. Uit de regionale bijdrage per inwoner van € 1,- per inwoner worden de personeels- en bureaukosten en een beperkt deel proceskosten gefinancierd. Dat blijft in dit voorstel gelijk. Voor inhoudelijke projecten kan TEB dekking zoeken bij verschillende partners, eventueel via de regionale opgaven ook bij de regiogemeenten.

The Economic Board heeft een eigen werkplan. In de uitwerking hiervan wordt afstemming gezocht met de Regionale Agenda, met name de opgave Productieve Regio. TEB kan ook bijdragen aan de andere opgaven binnen de Regionale Agenda. Eventuele financiële bijdragen vanuit gemeenten aan activiteiten van TEB worden meegenomen in de financiering van de opgaven (zie volgende punt). Eind 2020 zal gelijktijdig met het besluit over de regionale samenwerking aan de regiogemeenten ook het

verlengingsbesluit worden voorgelegd om The Economic Board opnieuw 5 jaar te financieren voor de periode 2020 t/m 2024.

Opgaven-financiering
De middelen die we willen investeren in de 5 opgaven van de regionale agenda zijn uiteraard afhankelijk van de ambities bij de uitwerking van die agenda. Op dit moment zijn daarvoor nog niet met zekerheid bedragen te noemen.

Toch is het van belang om in de voorbereiding van de lokale begrotingen 2021 rekening te houden met een bepaald kostenbeslag. De feitelijk benodigde bedragen zullen pas dit najaar per opgave exact worden aangegeven, op basis van de dan uitgewerkte plannen. Kijken we naar de bedragen die de afgelopen jaren door de regiogemeenten daarnaast via de 'collectezakmethode' zijn besteed aan programma's en samenwerkingsprojecten die gedraaid werden vanuit de PFO's (denk aan regionaal mobiliteitsfonds, strategische woonagenda, routekaart energietransitie), dan komen we als ervaringsfeit uit op bedragen tussen de 3 en 7 euro per inwoner.

Deze bedragen zijn overigens niet allemaal gelabeld als regiogeld, maar zitten mogelijk versleuteld in verschillende programma's in de gemeentelijke begrotingen. Dat kan zo blijven. Het hoeft niet te gaan om één zelfstandige post in de lokale begroting en niet altijd om nieuw geld. De dekking van deze middelen kan per gemeente gezocht worden in incidentele of structurele inhoudelijke budgetten, gerelateerd aan de opgaven die het betreft. Het gaat immers om inhoudelijk werk op bestaande beleidsdoelen. Het is aan iedere gemeenten zelf om de wijze van dekking te zijner tijd te bepalen, mede afhankelijk van de opgaven waar de gemeente op intekent.

5. Partnerschap Provincie Gelderland
De regio Arnhem-Nijmegen is de centrale en meest verstedelijkte regio van de provincie Gelderland, met het grootste aantal inwoners en in menig opzicht de meest urgente opgaven. Om die reden heeft het provinciaal bestuur uitgesproken dat zij zich verheugen in de initiatieven van de regiogemeenten om hun samenwerking te versterken. Op de terreinen van de vijf geformuleerde regionale opgaven heeft ook de provincie Gelderland belangrijke beleidsambities. De richting van de uitwerking in visie en opgaven sluit op veel punten goed aan bij provinciale doelstellingen.

Met de verantwoordelijk gedeputeerden in het college van GS is afgesproken om van begin tot eind samen op te trekken en de nadere uitwerking van deze opgaven in nauw overleg ter hand te nemen. Het streven is om zodoende een gezamenlijke gebiedsagenda voor de Regio Arnhem-Nijmegen te laten ontstaan, waarin zowel de regiogemeenten als de provincie hun bestuurlijke, inhoudelijke en financiële bijdragen zullen samenbrengen.

Versterkingsproces

regio arnhem nijmegen

Welke processtappen hebben we genomen vanaf december 2018 tot nu?

December 2018

Regio Overlegt

Algemeen bestuur en portefeuillehouders

Vice-voorzitter regio AN

Januari 2019

Burgemeestersbijeenkomst

" Wat we nu doen is niet goed genoeg"

Februari 2019

Regio Overlegt

Algemeen Bestuur en portefeuillehouders

Maart 2019

Burgemeestersbijeenkomst

" We willen de lat hoog leggen"

April 2019

Discussienotitie

'Samen nog sterker en steviger'

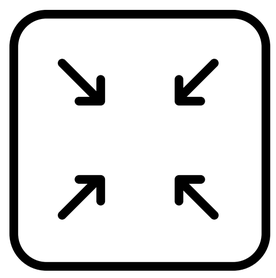
Collegebesluit en raadsbrief

Augustus 2019

Plan van aanpak

Collegebesluit en raadsbrief

"Gelijktijdig werken aan visie, agenda én werkwijze'

September 2019

Regio Ontmoet

Bijeenkomst colleges

Oktober 2019

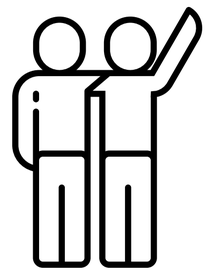
Radenbijeenkomst

Ophalen inzichten en ideeën

November
2019

Week van de regio

"Samen verkennen en ontwikkelen"

November
2019

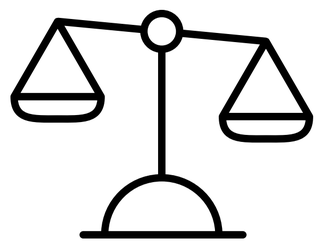
Regio Ontmoet

Bijeenkomst colleges

December
2019

Radenbijeenkomst

Dilemma's centraal

Januari
2020

Contourennotitie

" Basis voor verdere uitwerking"

Collegebesluit en raadsbrief

" Tweeledige urgentie"

Februari - Maart
2020

Gespreksronde stuurgroep

Langs 18 colleges en raden

Verdiepen & aanscherpen

nader te bepalen*

Aanbieding aan colleges en raden

Visie, regionale agenda én werkwijze

Ter informatie

nader te bepalen*

Radenbijeenkomst

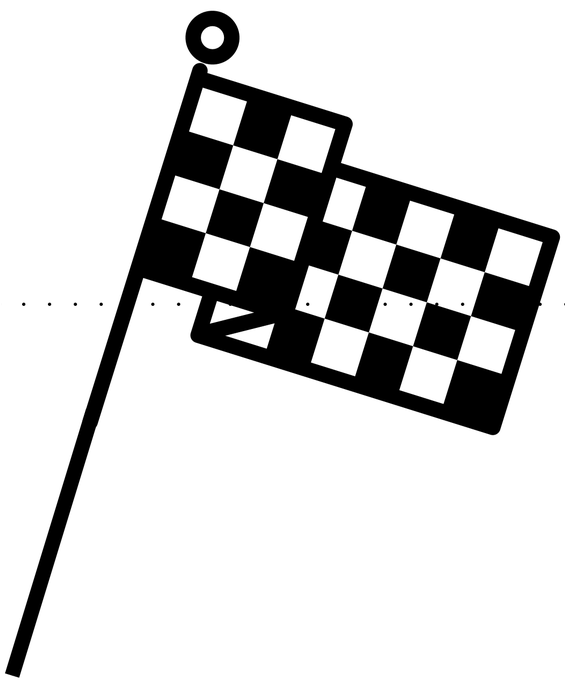
nader te bepalen*

Gesprek met partners

In de regio

nader te bepalen*

Besluitvorming in de colleges en raden

* in verband met Covid-19 crisis

Regio Arnhem-Nijmegen
Groene metropoolregio

Visie - regio Arnhem Nijmegen
concept d.d. 16 april 2020

Stuurgroep Versterking regionale samenwerking

regio arnhem nijmegen

In het kort

Onze gezamenlijke visie op de regio Arnhem-Nijmegen

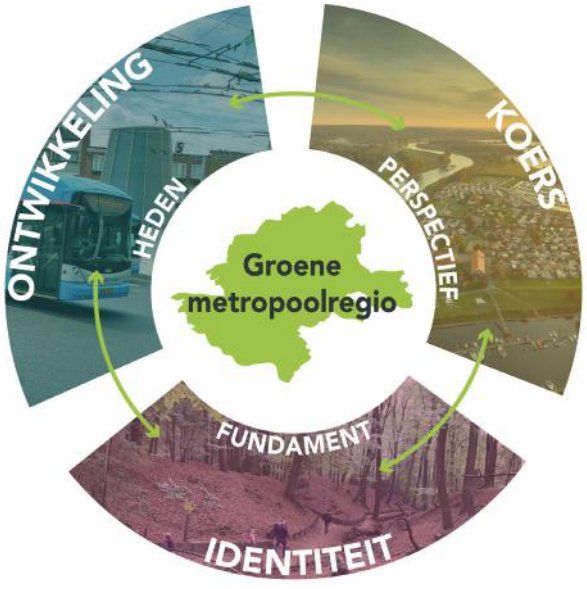
Horizon
Onze gezamenlijke ambitie:
- we positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland
- we profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- we werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans

Hiervoor werken we als regio samen:

Fundament
We werken samen aan het behoud van de identiteit van de regio:
- we zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap
- we houden de regio strategisch bereikbaar
- we ontwikkelen de culturele netwerken in de regio

Heden
We werken samen aan de ontwikkeling van de regio:
- we ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk
- we ontwikkelen energy, food, health en hightech als topsectoren
- we benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio

Perspectief
We werken samen aan de koers van de regio:
- we maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie
- we zetten breed in op de circulariteit van onze economie
- we werken aan een vitale en ontspannen leefomgeving

Inhoud

Waarom regionaal samenwerken? *5*
1. Urgentie: noodzaak tot samenwerken **5**
Balans tussen groei en leefkwaliteit 6
Nieuwe uitdagingen voor de regio 8

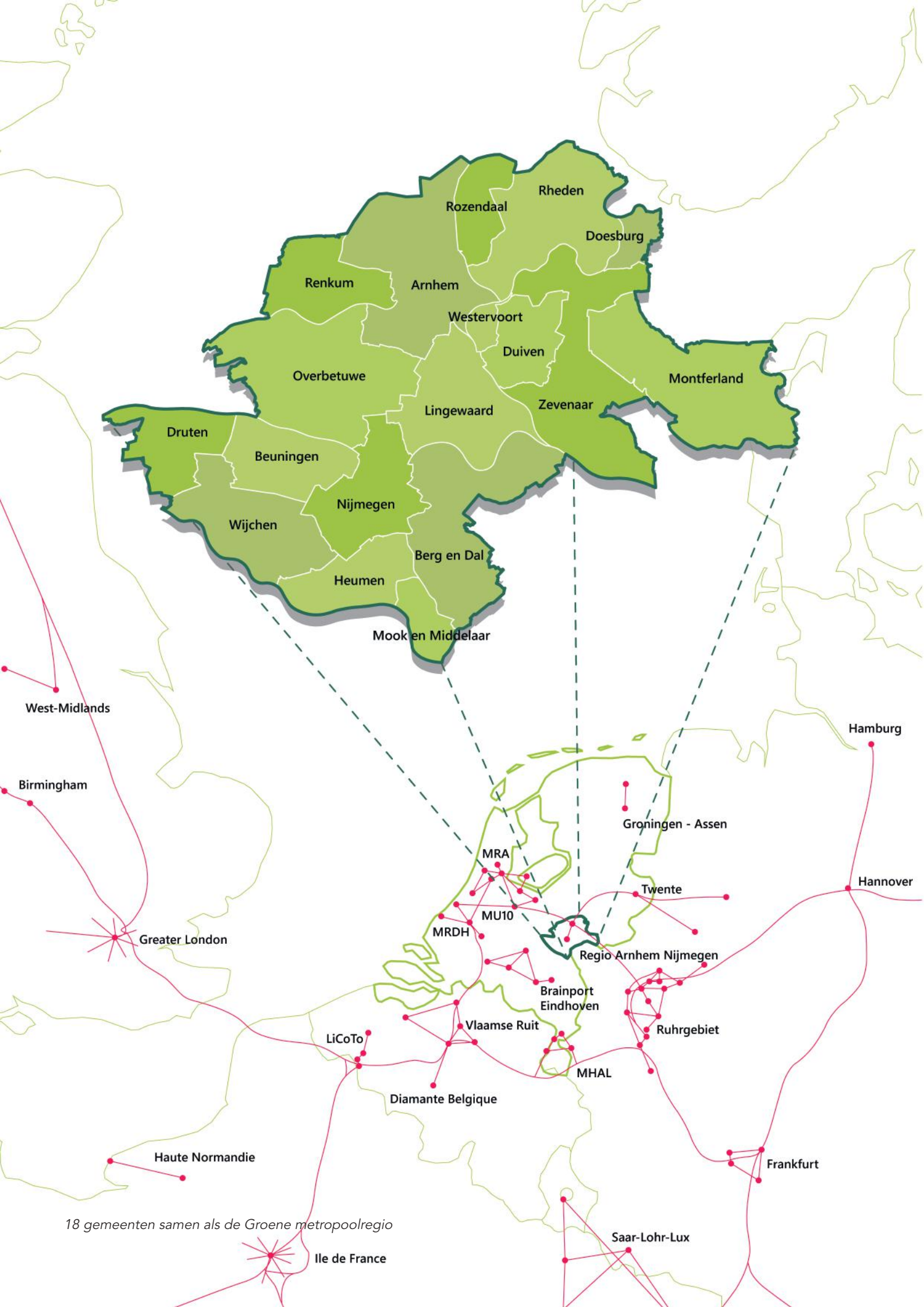
Waar komen we vandaan? *11*
2. Fundament: identiteit van de regio **11**
Betekenis van het landschap 12
Strategische bereikbaarheid 14
Culturele bindingen 16

Waar staan we nu? *21*
3. Heden: ontwikkeling van de regio **21**
Stedelijk netwerk in ontwikkeling 22
Innovatiekracht in topsectoren 24
Talent en menselijk kapitaal 26

Waar willen we heen? *31*
4. Perspectief: koers van de regio **31**
Veerkrachtige klimaatregio 32
Circulariteit van de regio 34
Vitale en ontspannen regio 36

Wat is onze stip op de horizon? *41*
5. Ambitie: groene metropoolregio **41**
Positionering: naar een metropoolregio 42
Profilering: naar een circulaire topregio 44
In balans: naar een ontspannen groeiregio 46

Colofon

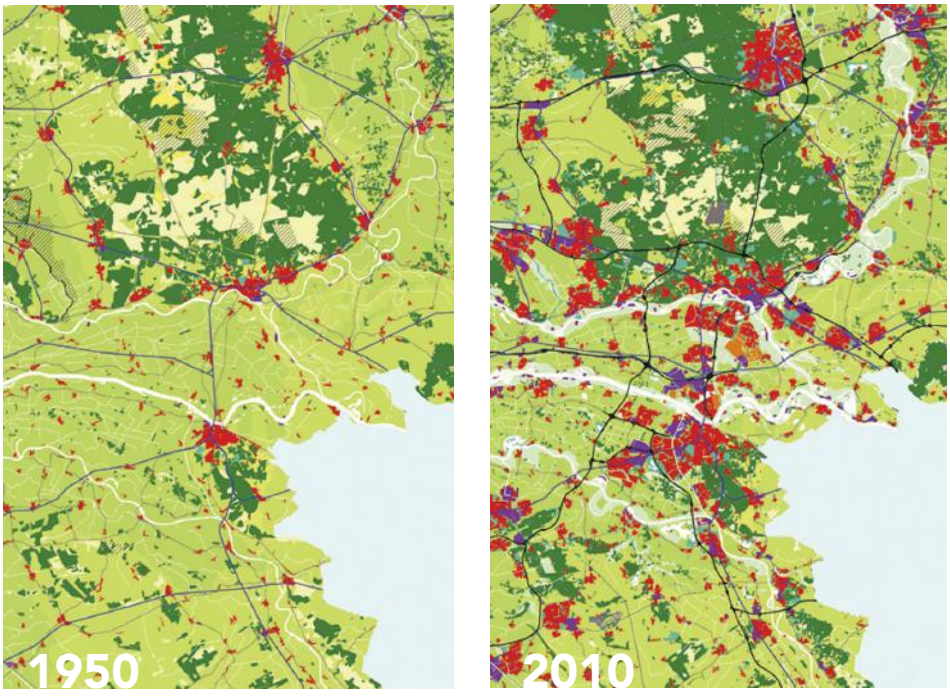

18 gemeenten samen als de Groene metropoolregio

Waarom regionaal samenwerken?

1. Urgentie: noodzaak tot samenwerken

Als regio staan we voor nieuwe uitdagingen. Naast klassieke uitdagingen op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, komen nieuwe opgaven op: klimaat, duurzame energie, circulariteit en gezondheid. Hoe deze uitdagingen op bovenlokaal niveau samenhangen is in de coronacrisis weer bewezen. De specifieke uitdagingen op deze terreinen zullen hierdoor veranderen, maar blijven vragen om een regionale aanpak. We willen immers ook in de hierna volgende periode om onze typische balans tussen regionale groei en ontspannen leefkwaliteit behouden.

De groei van de regio van 1950 tot 2010

Centrale vraagstelling

Balans tussen groei en leefkwaliteit

Kleine afstand tussen stad en koe in Arnhem

Centrale vraagstelling

Balans tussen groei en leefkwaliteit

Onze regio scherper positioneren
De wereld om ons heen verandert, en nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Onze regio moet in staat zijn om hier zelfbewust en adaptief op in te spelen. Niet afwachten, maar kansen benutten en risico's ondervangen.

De economische ontwikkelingen in de regio volgen tot nu toe de landelijke trend. Dit roept tegelijk de vraag op of je als stedelijke regio niet ver boven het landelijke gemiddelde zou moeten uitkomen. We moeten ons als regio opnieuw positioneren in het (inter)nationale krachtenveld van steden en regio's in concurrentie. Dit vergt goede aansluiting bij de andere vier metropoolregio's in ons land: de metropoolregio's Amsterdam, Rotterdam Den Haag, Utrecht en Brainport Eindhoven. Met een sterke profilering kan onze regio zich positioneren als de vijfde metropoolregio van ons land. Dit vraagt vooral om hernieuwd zelfbewustzijn en nieuw elan!

Met een onderscheidend profiel
Een betere (inter)nationale positionering kan niet zonder een scherper profiel van de regio. Van verschillende kanten zijn geluiden gekomen dat de regio een (te) bleek profiel heeft gekregen en te weinig zichtbaar is naar buiten toe. Het is zaak dat de regio zich scherper gaat profileren ten opzichte van andere stedelijke regio's. Met een helder en onderscheidend profiel dat voortbouwt op de eigen identiteit en de ontwikkelingslijnen die zijn ingezet. Onze regio manifesteert zich enerzijds met het bijzondere karakter van ons landschap en anderzijds met duurzaamheid in ons DNA. Die mooie combinatie van landschap, duurzaamheid en ontspannen leefkwaliteit kan echter op gespannen voet komen te staan met onze groeiambities in economie en verstedelijking.

Zoeken naar nieuwe balans
Zo heeft zich de grote uitdaging gevormd waar wij als regio met elkaar voor staan: kwalitatieve groei. We gaan nog groeien, in inwoners, in wonen, in werken en in mobiliteit. We gaan ervan uit dat er komende jaren een forse verstedelijkingsopgave op ons af met een woningbouwopgave van 50.000 á 60.000 extra woningen, extra werklocaties en alle extra aanverwante vervoersbewegingen tot 2040. Dat faciliteren we omdat het helpt om onze inwoners werk en huisvesting te geven. Maar we kunnen niet alles overal laten gebeuren. Er is grote zorg dat onze gekoesterde leefkwaliteit teloor gaat als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt en op het versterken van de leefkwaliteit in de regio. Als individuele gemeenten zullen we daarom moeten samenwerken op regionaal niveau: **hoe regisseren we de groei gezamenlijk, op zo'n manier dat we onze typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit kunnen behouden?**

Visie in het licht van het coronatijdperk
Deze visie schetst een robuust en toekomstbestendig lange termijn perspectief op de regio Arnhem-Nijmegen. Deze visie kijkt 20 jaar vooruit naar 2040 en op die termijn zijn wellicht nog meer crises te verwachten. Daarom is deze visie open en flexibel, en kan het tegen een stootje. De ambitie staat overeind: een robuuste en toekomstbestendige regio die zich ontwikkelt tot een groene metropoolregio en onderscheidend is als circulaire topregio in (inter)nationaal verband. Met een goede balans tussen de groei en ontwikkeling en de ontspannen leefkwaliteit die onze regio eigen is. Met negen uitdagingen als bakens die ook houvast geven op de korte termijn.

Urgente kwesties en kansen

Nieuwe uitdagingen voor de regio

Zonnepark in Lingewaard

Urgente kwesties en kansen

Nieuwe uitdagingen voor de regio

Krachten bundelen
De regio Arnhem-Nijmegen is met bijna 800.000 inwoners en een regionaal product van € 27 miljard een sterke stedelijke regio. In economische kracht kunnen wij de vijfde regio van Nederland zijn. Maar we benutten die positie onvoldoende. De afgelopen jaren blijven we economisch achter bij andere stedelijke regio's in Nederland. Uit vele analyses blijkt dat we samen als regio onze agglomeratievoordelen onvoldoende benutten. De aanwezigheid van innovatieve bedrijven en kennisinstellingen, en het aanbod van talent en sociaal kapitaal - verspreid in onze regio - kan van grote waarde zijn voor het versterken van onze kennisintensieve economie. De regio moet samen meer massa maken en complementair worden om voldoende schaalvoordelen te realiseren. We willen onze economische krachten bundelen en samen onze potenties benutten.

Urgente kwesties aanpakken
We staan voor de uitdaging om een sterk (inter)nationaal vestigingsklimaat te ontwikkelen. Dit is meer dan alleen economie. Er bestaat grote urgentie om de problemen van werkloosheid, huisvesting en bereikbaarheid te lijf te gaan. Zo hebben we relatief veel inwoners die niet aan het arbeidsproces deelnemen. Onze woningtekorten behoren tot de hoogste van ons land. We lopen vast in onze bereikbaarheid. We staan met dagelijkse files in de landelijke file Top-10 en de treinen zitten overvol. Werkgelegenheid, verstedelijking, wonen en bereikbaarheid blijven urgente kwesties in onze regio. Kwesties die de grenzen van gemeenten overschrijden en alleen regionaal adequaat kunnen worden aangepakt.

Nieuwe uitdagingen
Naast het beter benutten van onze economische en sociale potenties, komen we gezamenlijk voor nieuwe uitdagingen te staan. Klimaatverandering vraagt om een veerkrachtige aanpak van wateroverlast, droogte en hittestress. De transitie van fossiele naar duurzame energie vraagt nieuwe inzet. Evenals het circulair maken van onze hele regio. De doorgaande vergrijzing en ontgroening zorgt voor uitdagingen op het gebied van zorg, vitaliteit, gezondheid en sociale cohesie. Nieuwe opgaven die bij uitstek een regionale aanpak vragen om onze regio fundamenteel te verduurzamen. Ook voor de toekomst willen we immers de ontspannen leefkwaliteit van onze regio behouden en versterken.

landschap **bereikbaarheid** **cultuur**

Waar komen we vandaan?

2

2. Fundament: identiteit van de regio

De identiteit van de regio bestaat uit een rijke combinatie van drie belangrijke identiteitsdragers: landschap, ligging en cultuur. Deze visie bouwt voort op deze fundamentele kwaliteiten van de regio. Want onze regio is immers niet één monocentrisch geheel en gaat dat ook niet worden. De diversiteit van landschappen, steden en dorpen is juist onze kracht. Vanuit onze gezamenlijke geschiedenis, met de verscheidenheid in steden, dorpen en landschappen die het heeft opgeleverd. Die kracht vraagt om eenheid in verscheidenheid.

Groene metropoolregio = **waardevol landschap**

ontwikkelen van een gevarieerd cultuurlandschap

Groene metropoolregio = **slimme mobiliteit**

meer capaciteit op het bestaande infrastructuurnetwerk

Groene metropoolregio = **culturele rijkdom**

verbinden van culturele netwerken in de regio

Ruimtelijke oriëntatie

Betekenis van het landschap

Groene metropoolregio = waardevol landschap

ontwikkelen van een gevarieerd cultuurlandschap

Park Lingezegen, Lingewaard

Betekenis van het landschap

Landschap als drager
Het rivierenlandschap is dé identiteitsdrager van de regio. Onze geschiedenis is onlosmakelijk verbonden met de grote rivieren en dit werkt tot op vandaag door in de regio. Nadat in de IJstijd de hoge stuwwallen zijn opgestuwd, hebben de grote rivieren het tussengebied uitgesleten en is een dynamisch rivierenland ontstaan tussen twee hooggelegen stuwwallen (Veluwe en Rijk van Nijmegen).

Uniek in Noordwest-Europa
Wij zijn de regio waar de grote rivieren uit het Europese achterland zich splitsen en uitwaaieren richting de delta Holland en het IJsselmeer. Door de dynamiek van de rivieren is waardevolle natte natuur in de laaggelegen uiterwaarden ontstaan (Rijnstrangen, Gelderse Poort, Millingerwaard). In combinatie met het reliëf en de bosrijke natuur op de hoge stuwwallen kent de regio een grote variatie aan natuur en landschappen. Een variatie uniek in Noordwest-Europa.

Veelkleurig palet van steden en dorpen
Het ontstaan van het rivierenlandschap heeft ook de groei van de steden en dorpen bepaald. Op de droge, hogere gronden hebben zich onze steden en dorpen ontwikkeld. De regio kent een gespiegelde ruimtelijke structuur. Ten noorden en ten zuiden van Rijn en Waal is een centrumstad gegroeid met dorpenlinten op de stuwwallen en in het rivierenland. Er is een veelkleurig palet ontstaan van twee centrumsteden en omliggende dorpen: kasteeldorpen, villadorpen, esdorpen, oeverwaldorpen of dijkdorpen. Ook de twee steden Arnhem en Nijmegen verschillen in historie, karakter en cultuur. Verschillen tussen steden en dorpen die we vandaag nog steeds zien en voelen.

Uitdaging: naar een waardevol cultuurlandschap
Het rivierenlandschap van uiterwaarden, komgronden en stuwwallen is geen statisch gegeven. De functie van het landschap verandert. Het is steeds minder in gebruik voor agrarische functies, waardoor ook de productiefunctie van het landschap minder belangrijk wordt. Verrommeling met stedelijke functies en verdozing van het landschap door grote logistieke magazijnen liggen op de loer. Investeringen in cultuur, natuur en biodiversiteit staan centraal in de landschapsontwikkeling. De agrarische sector staat voor de uitdaging om anders te werken. Het landschap is te ontwikkelen naar een waardevol, gevarieerd cultuurlandschap, waarin de landschappelijke kroonjuwelen van onze regio blijvend beschermd en versterkt worden.

regionale koploper waardevol landschap

Park Lingezegen

Dit landschapspark in het middengebied tussen Arnhem en Nijmegen is een landschappelijke koploper. Het park bedient inwoners uit alle omliggende gemeenten. Het is een goed voorbeeld voor het veranderende landschap waarin landbouw en productie samenkomen met recreatie, toerisme en cultuur. Het park is als groot, groen recreatiegebied tussen de groeikernen een uiting van de balans tussen groei en leefkwaliteit in de regio.

Economische oriëntatie

Strategisch bereikbaar

Groene metropoolregio = slimme mobiliteit

meer capaciteit op het bestaande infrastructuurnetwerk

Regionale snelfietsroute en spoorverbinding

Economische oriëntatie

Strategisch bereikbaar

2

Strategische ligging
De regionale identiteit kan ook vanuit een ruimtelijk-economische perceptie worden gezien: de strategische ligging van de regio in combinatie met de goede aansluiting op infrastructuurnetwerken, regionaal en (inter) nationaal. De ligging op de corridor tussen Randstad en het Rhein-Ruhrgebied heeft altijd gezorgd voor een goede basis voor diverse economische activiteiten. Met de verdere internationalisering van economie en maatschappij neemt het belang van goede verbindingen naar het Europese achterland (Berlijn, Frankfurt) alleen maar toe.

Smart logistics
Van oudsher heeft de regio al een sterk concurrentieprofiel op logistiek en distributie. De ligging aan de Europese hoofdtransportassen (A12, A15, A73, Betuweroute, Waal en Rijn) biedt kansen op het gebied van hoogwaardige logistiek en maakindustrie. Deze sectoren zijn genoodzaakt flexibeler en met kortere doorlooptijden (just-in-time) op maat geproduceerde goederen en goedkoop en duurzaam te leveren. Transport en distributie wordt daarmee geografisch meer diffuus, maar ook hoogwaardiger en kennisintensiever. Onder invloed van technologie (Internet, ICT) kan de regio een gidsrol vervullen in nieuwe duurzame distributieconcepten en duurzame logistieke processen.

Kennisclusters als aanjagers
De gunstige strategische ligging en de goede aansluiting op (inter)nationale railnetwerken (ICE, IC) maakt de regio een internationale draaischijf voor het benutten en uitbouwen van de kennisconcentraties. De kennisclusters in en rond de steden, de universiteiten in Nijmegen en Wageningen zijn belangrijke aanjagers voor innovatie, productiviteit en duurzaamheid. Kennis wordt in de regio steeds sterker een drager van de regionale identiteit.

Uitdaging: naar capaciteit op het wegen- en railnetwerk
De kennisclusters en werklocaties raken in dagelijkse verbindingen steeds meer met elkaar verbonden, al functioneren Arnhem en Nijmegen ook nog als twee onderscheiden verzorgingsgebieden. De uitwisseling binnen de regio groeit, en hiermee ook de regionale mobiliteitsstromen en congestie. Inmiddels heeft het (snel)wegennetwerk onvoldoende capaciteit voor alle verkeer, en zit ook het railnetwerk aan zijn plafond. Meer capaciteit op het infrastructuurnetwerk is nodig om de strategische ligging van de regio te blijven benutten.

regionale koploper slimme mobiliteit

Logistics Valley

Als logistieke hotspot is de Liemers een koploper voor regionale samenwerking. Samen met Knoop 38 maakt de Liemers deel uit van de 'Logistic Valley'. Dit maakt onze regio een belangrijke landelijke speler op het gebied van logistiek. Hier komt het ondernemerschap en de kennis uit de regio samen om tot nieuwe 'smart logistics' te komen en werkgelegenheid te vergroten.

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

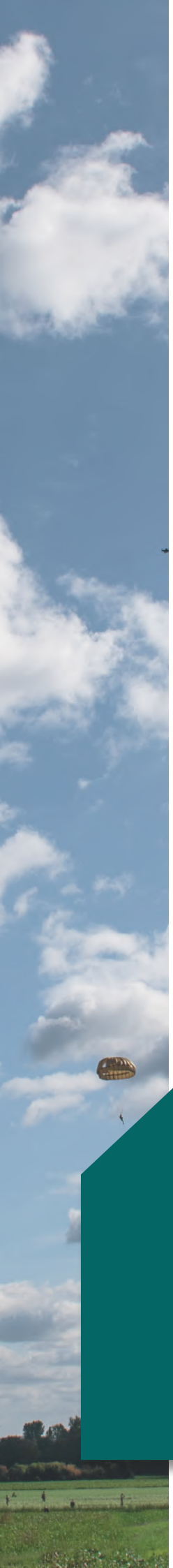
Culturele bindingen

Groene metropoolregio = culturele rijkdom

verbinden van culturele netwerken in de regio

75 jaar Market Garden - Airborne, Groesbeek

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

Culturele bindingen

2

Een regio van grenzen…
De identiteit van de regio valt ook te typeren als wisselende grensregio. De grote rivieren vormen van oudsher een sterke barrière. Hierdoor is onze regio vaak het domein geweest van fronten en linies die noord en zuid van elkaar scheidden. Onze regio was regelmatig de achtergrond van gewapende conflicten om die scheiding te slechten. De Romeinen trokken de grens van hun Rijk bij de Rijn: de Limes. Grenswijzigingen waren ook het gevolg van landveroveringen tussen de heren van Gelre versus het hertogdom Kleve. De reformatie heeft voorts in het gebied een grillige scheidslijn getrokken tussen katholieken en protestanten. En ook in de Tweede Wereldoorlog lag de grens tussen bevrijd en bezet gebied in onze regio na het vastlopen van operatie Market Garden.

Verbonden door de geschiedenis
Door al deze grensconflicten herbergt de regio een schat aan cultuurhistorisch erfgoed: relicten van de Limes, vondsten van christenpelgrimages, middeleeuwse kastelen, landgoederen en buitenplaatsen, slagvelden en graven van de Tweede Wereldoorlog. Een rijkdom aan cultuur waarmee de regio zich krachtig kan identificeren en profileren. Door de geschiedenis van het rivierenlandschap is de regio ook verbonden in unieke landschappelijke waarden. De waardevolle kolken en wielen, oeverwallen en stuwwallen getuigen van de sterke verbondenheid als regio met de natuurlijke dynamiek van de rivieren.

Uitdaging: culturele netwerken ontwikkelen
Door de geschiedenis van grensconflicten is de culturele ontwikkeling boven de rivieren heel anders geweest dan beneden de rivieren. Arnhem en Nijmegen hebben ieder een eigen culturele identiteit ontwikkeld die elkaar aanvult. Zo wordt Arnhem gezien als stad van 'creatieve makers' met topinstellingen op het gebied van theater, mode, dans, klassieke muziek en talentontwikkeling. Vanuit cultuur wordt Nijmegen daarentegen gezien als presentatiestad van kennis, festivals, pop, film en literatuur. Ook het ommeland van dorpen en landschappen kent een grote rijkdom aan historisch erfgoed, verhalen en cultuurschatten. Het onderscheidende en tegelijk aanvullende karakter van de beide steden en het ommeland kan worden ingezet om de culturele netwerken op regionaal niveau met elkaar te verbinden. Inzet is om structureel samen te werken aan het culturele erfgoed, gezamenlijke producties en afstemming van programmering. Dit is niet alleen interessant voor onze bewoners, maar maakt onze regio ook recreatief en toeristisch aantrekkelijk, en het versterkt de werkgelegenheid.

regionale koploper culturele rijkdom

Proeftuinen Cultuurregio025

Cultuurregio 025 is een koploper voor regionale samenwerking. Door cultureel programma regionaal af te stemmen en het cultuurprofiel te versterken wordt het publiek van de regio bediend met een rijk en gevarieerd pakket van culturele activiteiten. De gehele cultuurketen wordt bij elkaar gebracht, van opleidingen tot presentatie. Zo ook bijvoorbeeld bij het organiseren van de Nijmeegse Kunstnacht waarvan de poster hier links te zien is.

Vierdaagsefeesten Nijmegen

Fort Pannerden, Lingewaard

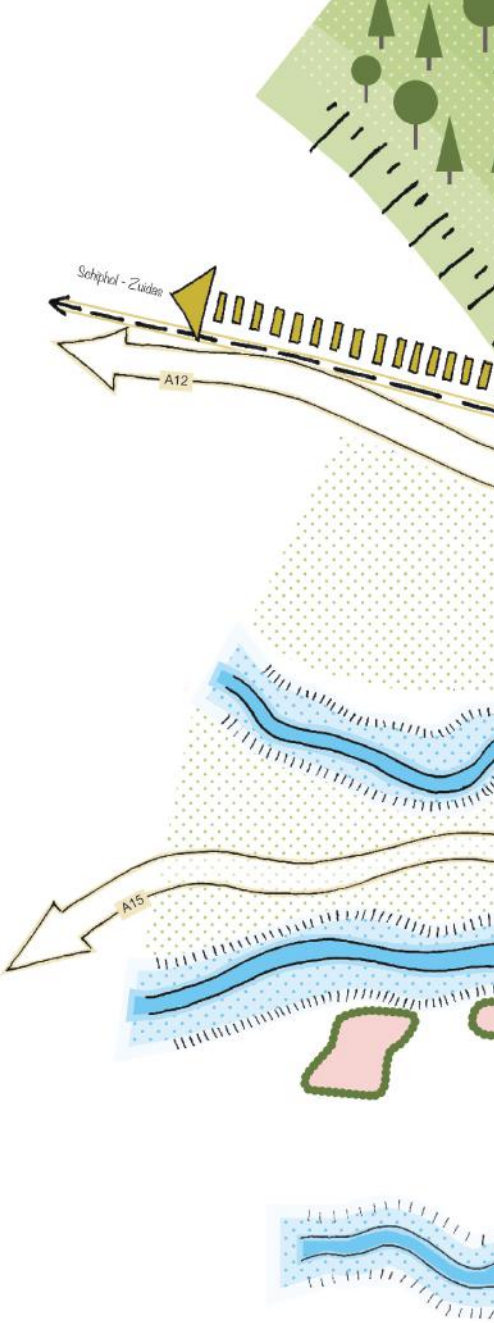
Levendige binnensteden Arnhem en Nijmegen

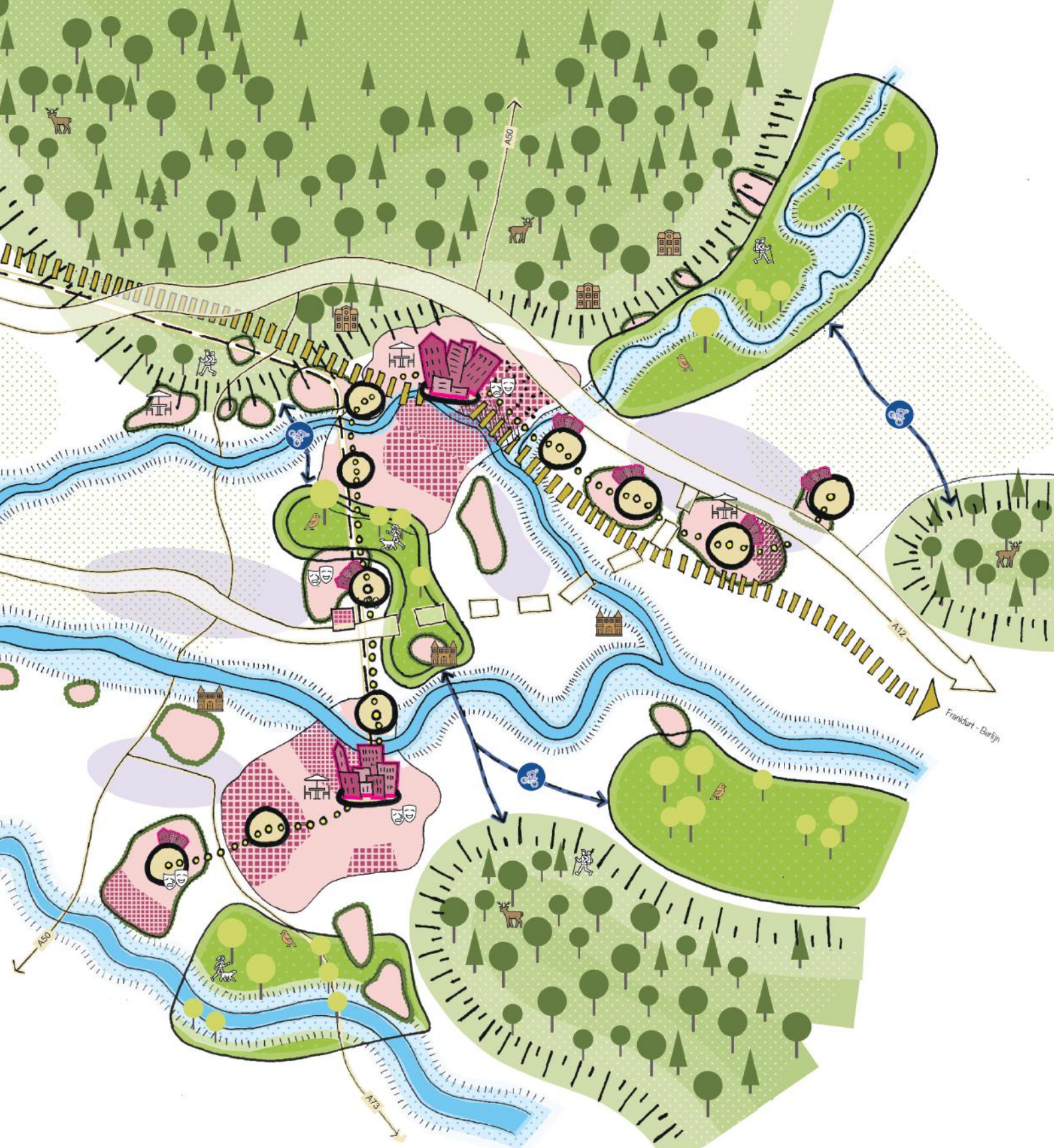
Wandelroute Veluwezoom-Posbank, Rheden

ICE op station Arnhem Centraal

regionale koplopers

Fundament: identiteit van de regio

Regionaal samenwerken vraagt om een basis die ons als regio verbindt. De identiteit van onze regio. Onze identiteit is bepaald door de invloed van het rivierenlandschap, de goede bereikbaarheid en de culturele bindingen in de regio. Landschap, ligging en cultuur zijn het fundament van de regio.

verstedelijking **topsectoren** **menselijk kapitaal**

Waar staan we nu?

3. heden: ontwikkeling van de regio

Onze regio is volop in ontwikkeling als een compleet stedelijk netwerk, ruimtelijk, economisch en maatschappelijk. We staat aan de vooravond van een forse woningbouwopgave met een groeiopgave in de economie en mobiliteit in het kielzog. Dit stelt ons voor een nieuwe uitdaging: onze groeiopgaven in verstedelijking, bereikbaarheid en economie in balans houden met de leefkwaliteit van onze regio. Gericht op versterking van het aantrekkelijke leefklimaat voor bewoners, bedrijven én bezoekers in onze regio.

Groene metropoolregio = **duurzame verstedelijking**

inbreiden en transformatie binnen het stedelijk netwerk

Groene metropoolregio = **innovatieve economie**

innovatiekracht van topsectoren versterken

Groene metropoolregio = **sociaal kapitaal**

breed benutten van talenten en menselijk kapitaal

Ruimtelijke oriëntatie

Stedelijk netwerk in ontwikkeling

Groene metropoolregio = duurzame verstedelijking

inbreiden en transformatie binnen het stedelijke netwerk

Binnenstedelijke transformatie Waalfront, Nijmegen

Stedelijk netwerk in ontwikkeling

3

Ontwikkeling van de regio
De regio Arnhem-Nijmegen heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een samenhangende stedelijke regio. Van oorsprong kennen Arnhem en Nijmegen een verschillende ontstaansgeschiedenis en de steden hebben lange tijd gefungeerd als zelfstandige stedelijke regio's. Zo hebben Arnhem en Nijmegen zich los van elkaar ontwikkeld in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw: Arnhem richting de toenmalige groeikernen Duiven en Westervoort, en Nijmegen richting Wijchen en Beuningen. In de laatste decennia hebben de steden zich naar elkaar toe ontwikkeld in het middengebied. Nijmegen is over de rivier gesprongen met de Waalsprong. Arnhem heeft zich met Schuytgraaf verder zuidwaarts ontwikkeld. En Elst is met Westeraam ook flink gegroeid. Met deze Vinexlocaties in het middengebied zijn de steden juist naar elkaar toegegroeid.

Volwassen stedelijk netwerk
Met de groei van de verstedelijking zijn de onderlinge relaties tussen steden, groeikernen, dorpen en buurtschappen sterk toegenomen. Inmiddels is onze regio de grootste stedelijke regio buiten de Randstad. We zijn een volwassen stedelijk netwerk met alle relaties en kwaliteiten die we daar tegenwoordig van verwachten. Een stedelijk netwerk met levendige centra en voorzieningen. Met hoogwaardige kennisinstellingen en innovatieve werklocaties. Met aantrekkelijke dorpen en kleine kernen met mooie woonmilieus. Een netwerk ook met bijzondere landschappen, natuurgebieden en agrarische gebieden die zorgen voor ruimte, voedsel en recreatie. Voor het functioneren van ons stedelijk netwerk zijn al die elementen van belang. Er is geen rangorde, juist de slimme combinatie van functies bepaalt de kracht van het stedelijk netwerk.

Uitdaging: inbreiding en transformatie
De komende jaren staan we voor een nieuwe woningbouwopgave: de bouw van 50 á 60.000 woningen tot 2040. Waar is nog ruimte voor verstedelijking zonder dat we onze natuur en landschappen aantasten? Hoe kunnen we deze opgave duurzaam invullen? Om ons buitengebied te sparen, staan we voor de uitdaging om de verstedelijkingsopgave zo veel mogelijk binnen het bestaand bebouwd gebied te realiseren. Dat doen we zorgvuldig, met aandacht voor kwaliteit en leefbaarheid. Zowel binnen de steden als de dorpen kunnen we de ruimte slimmer benutten. Inbreiding en transformatie is ons devies. Dit zal lokaal niet overal kunnen, maar het is een duurzame strategie voor de verstedelijkingsopgave in de regio.

regionale koploper duurzame verstedelijking

Tiny houses Droogsehof

De regio staat voor de uitdaging om plekken te bepalen waar woningbouw nog plaats kan vinden onder de druk van de woningbouwopgave. De plaatsing van 'tiny houses' in Malden is een koploper op dit gebied. Zowel in Malden als in Berg en Dal, Heumen en Mook en Middelaar zijn plannen in de maak om met tiny houses in te spelen op de veranderende woningvraag uit de regio.

Economische oriëntatie

Innovatiekracht in topsectoren

Groene metropoolregio = innovatieve economie

innovatiekracht van topsectoren versterken

Circulair kantoorpand energienetwerk beheerder Alliander, Duiven

Economische oriëntatie

Innovatiekracht in topsectoren

Kennisintensivering van de economie
Onze regio heeft zich ontwikkeld tot een moderne kennisintensieve regio. We hebben toonaangevende kennisinstellingen en campussen als brandpunten voor de groeiende samenwerking met het regionale bedrijfsleven. Dat zien we onder meer in de campus van de Radboud Universiteit, Mercator en de NovioTech Campus in Nijmegen. Of in de ontwikkeling van het Industriepark Kleefse Waard en Arnhems Buiten. Maar de kennisintensieve economie blijft niet beperkt tot de steden of de topsectoren. De hele regio doet mee in de brede economische ontwikkeling. Er zijn bloeiende, innovatieve bedrijven in allerlei economische sectoren die steeds meer kennisintensief worden, zoals smart logistics, maakindustrie en de handel. Eenzelfde ontwikkeling doet zich voor in de agrarische sector. In de regio ontwikkelt zich een kennisintensief agribussinesscomplex 'Next Garden' waarbij niet alleen geproduceerde goederen maar ook kennis zelf exportproduct wordt.

Versterken van topsectoren
Binnen de brede economie die onze regio rijk is, zetten we ons samen met The Economic Board in voor het stimuleren van de drie topsectoren die als speerpunten de bredere economische ontwikkeling in de regio voorttrekken: Energy, Food en Health&Hightech. Zo onderscheidt Arnhem zich als 'elektriciteitshoofdstad' met hoofdkantoren van netbeheerders TenneT en Alliander. Arnhems Buiten huisvest een aantal sterke (inter)nationale energiespelers. Het IndustriePark Kleefse Waard ontwikkelt zich tot cleantech campus, van start-up tot multinational. Ondersteund door de concentratie van de Hogeschool Arnhem Nijmegen en Van Hall Larenstein in Arnhem-Velp. Health in combinatie met hightech, is sterk geclusterd in Nijmegen. Kennis en innovatie binnen dit cluster vinden plaats op de campus Heijendaal (Radboudumc/ universiteit en HAN) en NovioTech Campus. De combinatie van health en hightech is actueler dan ooit. De NovioTech Campus is een broedplaats voor nieuwe innovatieve bedrijvigheid op het snijvlak van gezondheid en hoogwaardige technologie, waaronder artificiële intelligentie.

Uitdaging: stimuleren van innovatiekracht
De topsectoren energy, food en health&hightech vragen ook in de toekomst om doorontwikkeling. Uitdagingen liggen op het gebied van intensivering van de samenwerking tussen kennisinstellingen en innovatieve bedrijven. Naast samenwerking binnen de regio, gaat het vooral om de externe samenwerking (inter)nationaal. Inzet is het ontwikkelen van (inter) nationale 'hotspots', gericht op innovatieve crossovers tussen de topsectoren. En het verbreden met de betrokkenheid van de vele innovatieve bedrijven die onze regio rijk is.

regionale koploper innovatieve economie

CITC - Chip Integration Technology Center

Dit topcentrum voor innovatie in chipintegratie en fotonica is een koploper op het gebied van Hightech, één van de regionale topsectoren. Op de Nijmeegse NovioTech Campus werken vijftien verschillende bedrijven en kennisinstellingen samen om nieuwe technologieën en toepassingen mogelijk te maken.

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

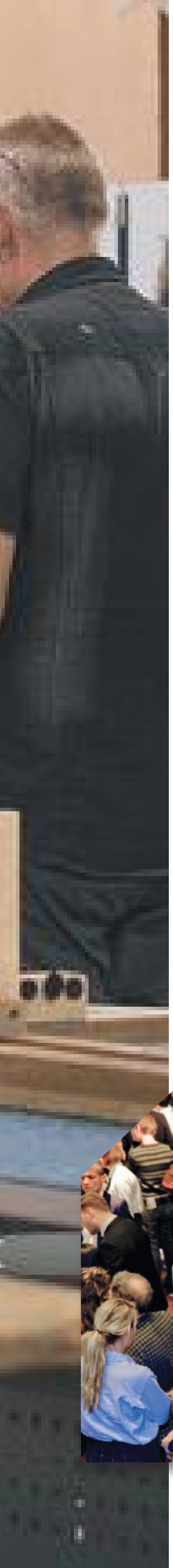
Talent en menselijk kapitaal

Groene metropoolregio = sociaal kapitaal

breed benutten van talenten en menselijk kapitaal

Sociaal ondernemerschap in Presikhaaf, Arnhem

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

Talent en menselijk kapitaal

3

Talent vasthouden en aantrekken
De beschikbaarheid van talent is essentieel voor een gezonde economische ontwikkeling. Dit geldt uiteraard voor de drie topsectoren, maar ook voor andere economische sectoren die steeds kennisintensiever worden. Voldoende en goed opgeleid sociaal kapitaal is een voorwaarde voor economische groei. Nieuwe technologie en innovaties vragen om nieuwe competenties en vaardigheden, waardoor knelpunten ontstaan tussen vraag en aanbod. Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt blijft nodig. Ondanks de kennisinstellingen en hoogwaardige opleidingen in onze regio, zoeken nog (te)veel talenten elders hun toekomst. Op lange termijn vraagt onze regionale arbeidsmarkt om een verdere versterking van het vestigingsklimaat van de regio. Naast een helder en sterk profiel, gaat het om aanbod van hoogwaardige voorzieningen, aantrekkelijke woonmilieus en de recreatieve mogelijkheden in natuur en landschap.

Sociaal kapitaal breder activeren
Nu de regio begint te kampen met een kwalitatieve krapte op de regionale arbeidsmarkt, staan er nog een groot aantal inwoners aan de kant. Terwijl veel hoogwaardige banen niet of onvoldoende ingevuld kunnen worden, blijft een groot aantal praktisch geschoolden nog buiten het arbeidsproces. Zo kampt onze regio met een onevenredig groot onbenut arbeidspotentieel van bijna 20%; mensen die in praktijk in de WW of bijstand zitten. Zonder werk en met een laag inkomen is het moeilijk om deel te nemen aan onze hedendaagse samenleving. We hebben nieuwe banen nodig om te zorgen dat een minder groot aantal van onze inwoners langs de kant moet blijven staan. Naast een gezonde MKB en groei in de topsectoren bieden de energie- en klimaattransitie en circulaire economie kansen voor nieuwe werkgelegenheid, juist voor praktisch geschoolden. Los van werk, is het zaak om onze inwoners te activeren om mee te doen. Dat gebeurt lokaal via verenigingen en instellingen maar vraagt om een structurele regionale aanpak.

Uitdaging: beter benutten van menselijk kapitaal
Als regio staan we voor de uitdaging om ons sociaal kapitaal van mensen met hun kwaliteiten en talenten beter te benutten. Dat geldt zowel voor het vasthouden en aantrekken van talentvolle kenniswerkers voor hoogwaardige banen als voor nieuwe werkgelegenheid voor praktisch geschoolden. Onderwijs, omscholing en een betere aansluiting op de arbeidsmarkt vragen om een regionale aanpak.

regionale koploper sociaal kapitaal

RvN@LAB

RvN@LAB zet zich in voor het bij elkaar brengen van kennis en praktijk in het MKB binnen het Rijk van Nijmegen. Voor studenten en ondernemers, met als doel om jong talent in de regio te houden. In een samenwerking tussen de Rabobank, provincie Gelderland, zeven gemeenten en de kennisinstellingen Radboud Universiteit, de HAN en het ROC is het initiatief RvN@ uitgegroeid tot een breed sociaaleconomisch programma in het Rijk van Nijmegen en daarmee tot regionaal koploper wat betreft benutten van het sociaal kapitaal.

Regionaal vervoer met elektrische trolleys

Technovium Heyendaal, Nijmegen

Albers fruitteelt, Zevenaar

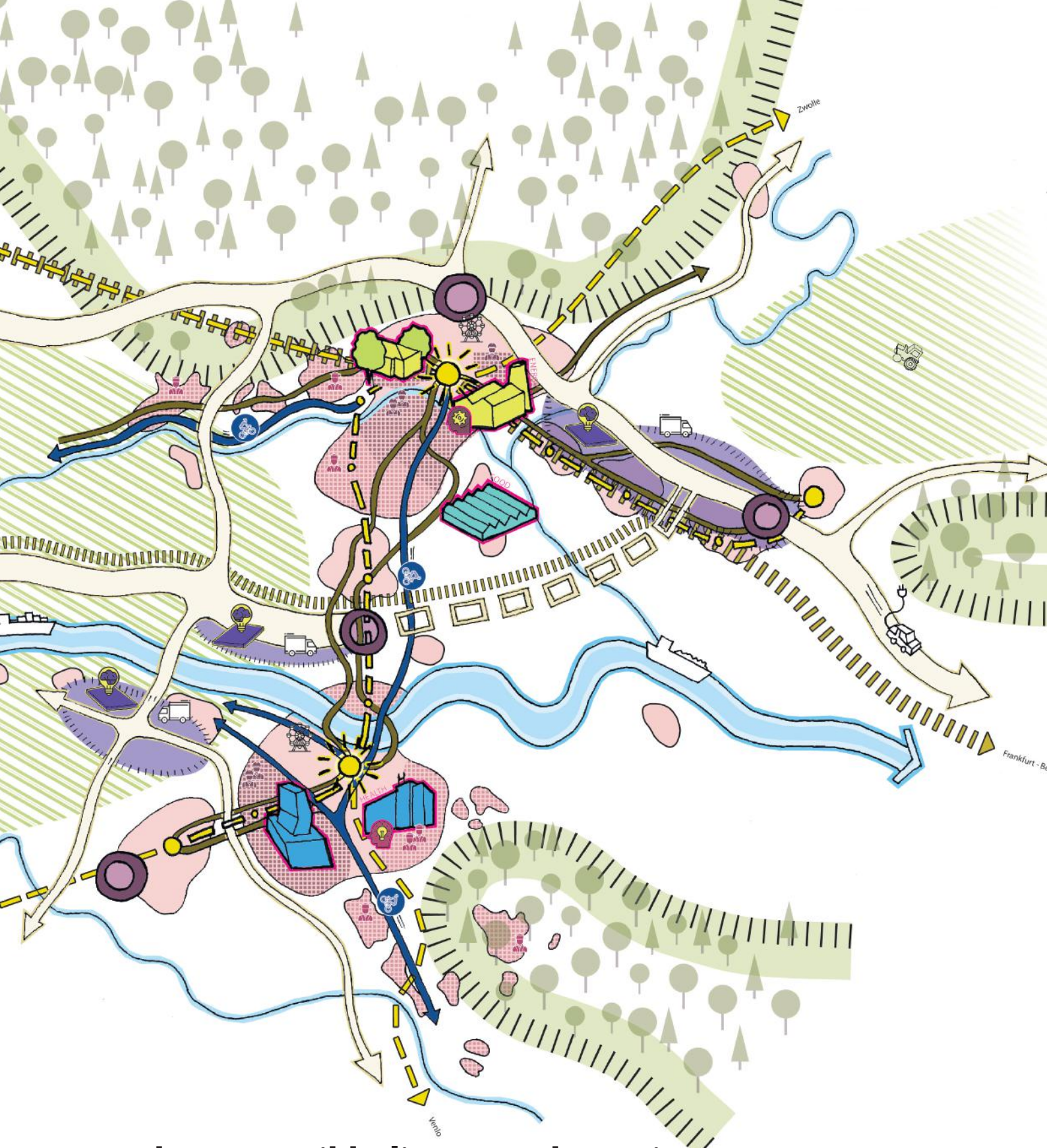
Industriepark Kleefse Waard, Arnhem

Radboud UMC, Nijmegen

regionale koplopers

Heden: ontwikkeling van de regio

Onze regio ontwikkelt zich tot een volwassen stedelijk netwerk. Een rijk en gevarieerd netwerk van steden en werklocaties, dorpen en kleine kernen, in een afwisselend landschap van rivieren, natuur en landbouwgebieden. In dit stedelijk netwerk zijn de topsectoren Energy, Food en Health & Hightech de stuwende motoren voor onze brede regionale economie. Dit vraagt zowel om hoogwaardige kenniswerkers als om nieuwe werkgelegenheid voor praktisch geschoolden. Met het beter benutten van ons menselijk kapitaal en het verstevigen van sociale structuren, ook los van werk, versterken we het vestigingsklimaat van onze regio.

klimaat **circulariteit** **leefkwaliteit**

Waar willen we heen?

4

4. Perspectief: koers van de regio

Als regio zetten we koers naar een toekomstbestendige groei. Onze koers is om het ontspannen karakter van onze regio te behouden. We versterken onze landschappelijke kwaliteiten, blijven goed bereikbaar en worden klimaatbestendig, duurzaam, energieneutraal en circulair. Dat is onze toekomstbestendige regio zonder afwenteling, afval of uitval. Een vitale regio waar iedereen kan meedoen.

Groene metropoolregio = **veerkrachtige regio**

ruimte voor groen, water en duurzame energie

Groene metropoolregio = **circulaire regio**

circulair maken van onze regio

Groene metropoolregio = **sociaal vitaal**

versterken van de leefkwaliteit in de regio

Ruimtelijke oriëntatie

Veerkrachtige klimaatregio

Groene metropoolregio = veerkrachtige regio

ruimte voor groen, water en duurzame energie

Rivierklimaatpark IJsselpoort Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, Zevenaar

Veerkrachtige klimaatregio

Ruimte voor duurzame energie
Onze regio kan een belangrijke bijdrage leveren aan de transitie naar duurzame energie. Het uitgangspunt is om het energieverbruik in de regio te beperken. Alles wat er aan energie wordt bespaard, hoeven we ook niet op te wekken. Toch moeten we ruimte vinden voor het opwekken van duurzame energie uit zon, wind en water met behoud van de kwaliteit van onze natuur en landschappen. Energieopwekking en -opslag bedreigen potentieel het landschap, maar langs grote infrastructuur zijn er op plekken mogelijkheden voor plaatsing van zonne- en windparken. Zo ook in bebouwd gebied van de steden en dorpen. Hier ligt de uitdaging bij het gebruik van restwarmte uit bedrijven, warmte afkomstig van zon, water en geothermie en het plaatsen van zonnedaken en –muren op gebouwen met een groot dakoppervlak. Met name daken van grote bedrijfshallen zijn hiervoor geschikt te maken.

Klimaatadaptief rivierenlandschap
De verandering van het klimaat vraagt waakzaamheid langs onze rivieren omdat het vaker en meer zal regenen, naast het groeiend watervolume uit het Europese achterland. Na 'Ruimte voor Rivier' is er voldoende hoogwaterbescherming, maar het landschap zal met uiterwaarden en komgronden meer water moeten bergen om wateroverlast in bebouwd gebied te voorkomen. Op hoge zandgronden zijn er juist zorgen over langere perioden van droogte die landbouwgewassen en natuurwaarden aantasten. Het infiltreren en vasthouden van water is nodig om droge perioden te doorstaan. In balans brengen van teveel of tekort aan water is een majeur vraagstuk voor de kwaliteiten van natuur en landschap. De adaptieve strategie is ook van grote betekenis voor recreatie en toerisme in regio, met nieuwe kansen voor werkgelegenheid in de meer landschappelijke gemeenten.

Groen en water in de wijken
Klimaatverandering geeft ook zorg over wateroverlast en hittestress in bebouwd gebied in onze steden en dorpen. In de kern gaat het om minder verharding en meer groen en water in de openbare ruimte om zo de 'sponswerking' van stad of dorp te vergroten. Het 'ontstenen' van tuinen en het natuurinclusief bouwen met groene daken of verticale geveltuinen zorgen voor een klimaatadaptieve aanpak in wijken en buurten. En versterkt de biodiversiteit van flora en fauna in de stad.

Uitdaging: ruimte voor klimaat en energie
We staan voor de uitdaging om de veerkracht van de regio te vergroten om met de gevolgen van klimaatverandering om te gaan. Wateroverlast, droogte en hittestress vragen om klimaatadaptieve maatregelen: meer groen, meer water, meer landschap. Naast beperking van het energieverbruik is de opwekking en opslag van duurzame energie nodig. Dit vraagt om circulaire energiesystemen met energie uit reststromen maar ook fysieke ruimte, zowel lokaal als regionaal.

regionale koploper veerkrachtige regio

RAS Rijk van Nijmegen en Maas en Waal

De Regionale klimaat Adaptatie Strategie is een voorbeeld van het regionaal handen ineen slaan voor een klimaatbestendige toekomst. De hieruit volgende projecten zoals 'Krachtig Groen Winssen', het efficiënter omgaan met zoetwater in de fruitteelt en het klimaatbestendig maken van bossen in de regio zijn allen koplopers op dit gebied. Intergemeentelijke samenwerking is hiervoor nodig.

Economische oriëntatie

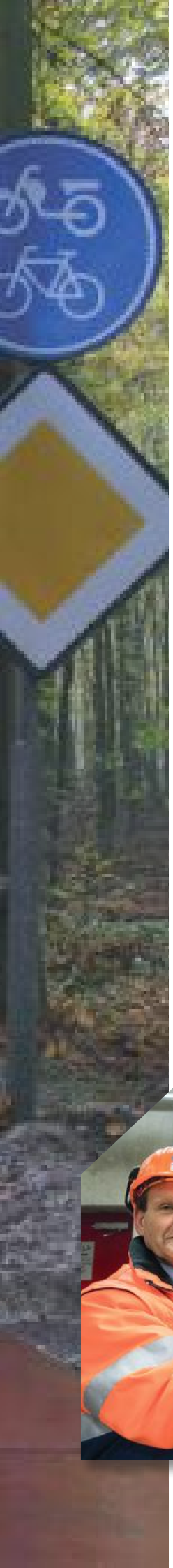
Circulariteit van de regio

Groene metropoolregio = circulaire regio

circulair maken van onze regio

Circulair biobased fietspad van Olifantengras, Renkum

Economische oriëntatie

Circulariteit van de regio

4

Circulaire bouw
Het reduceren en hergebruik van afval tot grondstoffen is het kernvraagstuk voor de circulaire economie. De bouwsector is een van die milieubelastende sectoren die veel grondstoffen verbruikt, met een hoge CO2-uitstoot. De woningbouwopgave van 50.000 à 60.000 nieuwe woningen biedt bijzondere kansen voor duurzame verstedelijking door het sluiten van kringlopen in de bouw. Hiervoor kan gedacht worden aan het oprichten van een regionale grondstoffenbank voor upcycling en hergebruik van materialen. De bouwopgave kan deels in biobased materialen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door 15.000 woningen in CLT-houtbouw uit te voeren. Het houtbouwproces zorgt voor flinke reductie van uitstoot en logistiek en voor een duurzame opslag van CO2 in hout. Dit alles vraagt ook om een landschappelijke bosbouwstrategie.

Schone energie
Ook in energiegebruik kan onze regio voorop lopen. Met schone mobiliteit door elektrisch rijden, batterij- of waterstoftechnologie, ontwikkeld in de regio zelf. En door gekoppelde warmtenetten tussen industrie en woonwijken.

Productie verduurzamen
Een ander speerpunt in de circulaire economie is het verduurzamen van de maakindustrie om het afval van consumptiegoederen te reduceren en tot hergebruik te brengen. Met name verpakkingsmaterialen en electronica bieden grote kansen om tot minder belasting op milieu en grondstoffen te komen. Ook in andere sectoren zoals de landbouw en de zorg wordt hard gewerkt aan het circulaire maken van hun stofstromen. In de landbouw is groeiende aandacht voor de zogenoemde eiwittransitie: de verschuiving van minder dierlijke naar meer plantaardige consumptie en productie. Ook in de zorgsector is toenemende aandacht voor medisch afval, gebruik van materialen en verpakkingen. Zo ontwikkelt het Radboudumc een plasmavergasser voor al het ziekenhuisafval.

Uitdaging: onze regio circulair maken
Onze regio heeft sterke troefkaarten om in snel tempo tot een circulaire economie te komen. De bouw- en GWW-sector, de mobiliteitssector en diverse producerende sectoren kunnen door nauwe samenwerking met kennisinstellingen en innovatieve bedrijven tot nieuwe businessmodellen komen. Kennis, prototypen en proefopstellingen zetten de regio op de kaart.

regionale koploper circulaire economie

ARN - recycling incontinentiemateriaal

Het afvalverwerkingsbedrijf ARN in Weurt is een koploper op het gebied van circulaire economie. Het project richt zich op het verwerken van een grote hoeveelheid babyluiers en incontinentieluiers tot nieuwe producten als biogranulaat, biogas en herbruikbare plastics. Deze producten krijgen opnieuw een rol in de (regionale) economie.

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

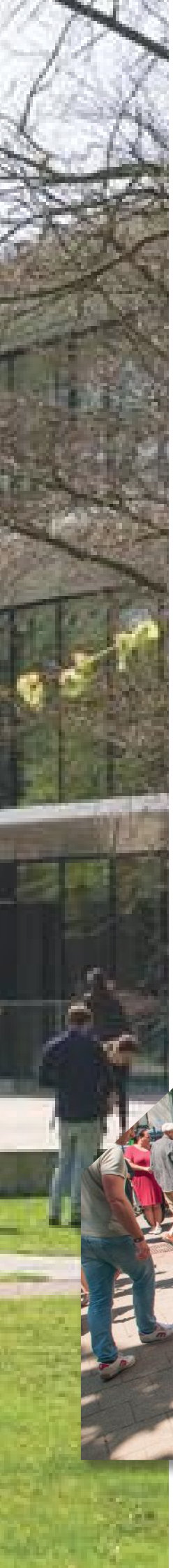
Vitale en ontspannen regio

Groene metropoolregio = sociaal vitaal

versterken van de leefkwaliteit in de regio

Green walking route Radboud Universiteit, Nijmegen

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

Vitale en ontspannen regio

4

Brede welvaart en sociale cohesie
We willen dat iedereen vitaal blijft en kan en mag meedoen in onze hedendaagse samenleving. Gezondheid en zelfredzaamheid zijn wezenlijke voorwaarden en kunnen het verschil maken in wel of niet succesvol participeren. Basisvoorzieningen in de nabije leefomgeving en in de regio zijn belangrijk om prettig te kunnen leven. Dit vraagt om versterking van de leefbaarheid in kleine kernen en naoorlogse stadswijken, en om aantrekkelijke stedelijke centra. Die leefbaarheid wordt mede bepaald door betrokkenheid van bewoners op elkaar en op hun wijken en dorpen. Lokale projecten kunnen steunen op regionale kennisuitwisseling en aanhaken op programma's van hogere overheden.

Cultureel klimaat
Een vitale regio is een regio waar onze inwoners vele mogelijkheden hebben voor recreëren en ontspanning in steden, kleine kernen en in het landschap. Hiermee trekken we ook (nieuwe) bezoekers aan. Een regio met een creatief klimaat en een divers cultureel aanbod is immers aantrekkelijker om te wonen, werken of verblijven. Een regio met levendige binnensteden, die zich met winkels, horeca, culturele instellingen en cultureel erfgoed ontwikkelen tot aantrekkelijke verblijfsplekken, tot the place to be.

Landschap en recreatie
Naast de steden voorzien ook de kleine kernen in aantrekkelijke woonmilieus in een groene of dorpse leefomgeving. De beleving van onze bijzondere landschappen ontwikkelt zich van monocultuur en functiescheiding (natuur versus landbouw) naar diversiteit en multifunctionaliteit. Eigenheid en variatie versterken de beleving en de recreatieve kwaliteiten ervan. We willen de bestaande landschapskwaliteiten (stuwwallen, rivierenlandschap, Park Lingezegen) niet alleen behouden maar versterken tot een aantrekkelijke, groene regio. Hiermee versterken we de gezondheid van onze bewoners en bezoekers, met een landschap dat uitnodigt tot bewegen en het decor is voor de ontwikkeling van topsport, bijvoorbeeld met het Nationaal Sportcentrum Papendal.

Uitdaging: leefkwaliteit versterken
Deze regio onderscheidt zich met haar leefkwaliteit. Er is een goede balans tussen levendigheid en een ontspannen leefomgeving. Vanuit onze historie hebben we een divers cultureel profiel met attractiepunten en voorzieningen in steden, kernen en landschappen. Bij de groei van onze regio hoort ook de versterking van dit cultuurprofiel: versterking van de leefkwaliteit door sociale cohesie, nabije voorzieningen, het culturele klimaat en de recreatieve kwaliteit van het landschap. Een vitale regio om trots op te zijn.

regionale koploper sociaal vitaal

BuurtGroenBedrijf

Dit sociale wijkbedrijf is een koploper wat betreft sociale inclusiviteit én ontspannen leefomgeving. De bewoners van het Spijkerkwartier in Arnhem hebben zelf regie genomen over het groenbeheer in de wijk. Ze hebben een BuurtGroenbedrijf opgericht met als doel om de wijk groen en klimaatbestendig te maken. Werkzoekende buurtbewoners vinden een nieuwe arbeidsplaats in dit bedrijf.

Synergiepark Innofase, Duiven

Meest duurzaam festival Framed

Buurtmobiel, Beuningen

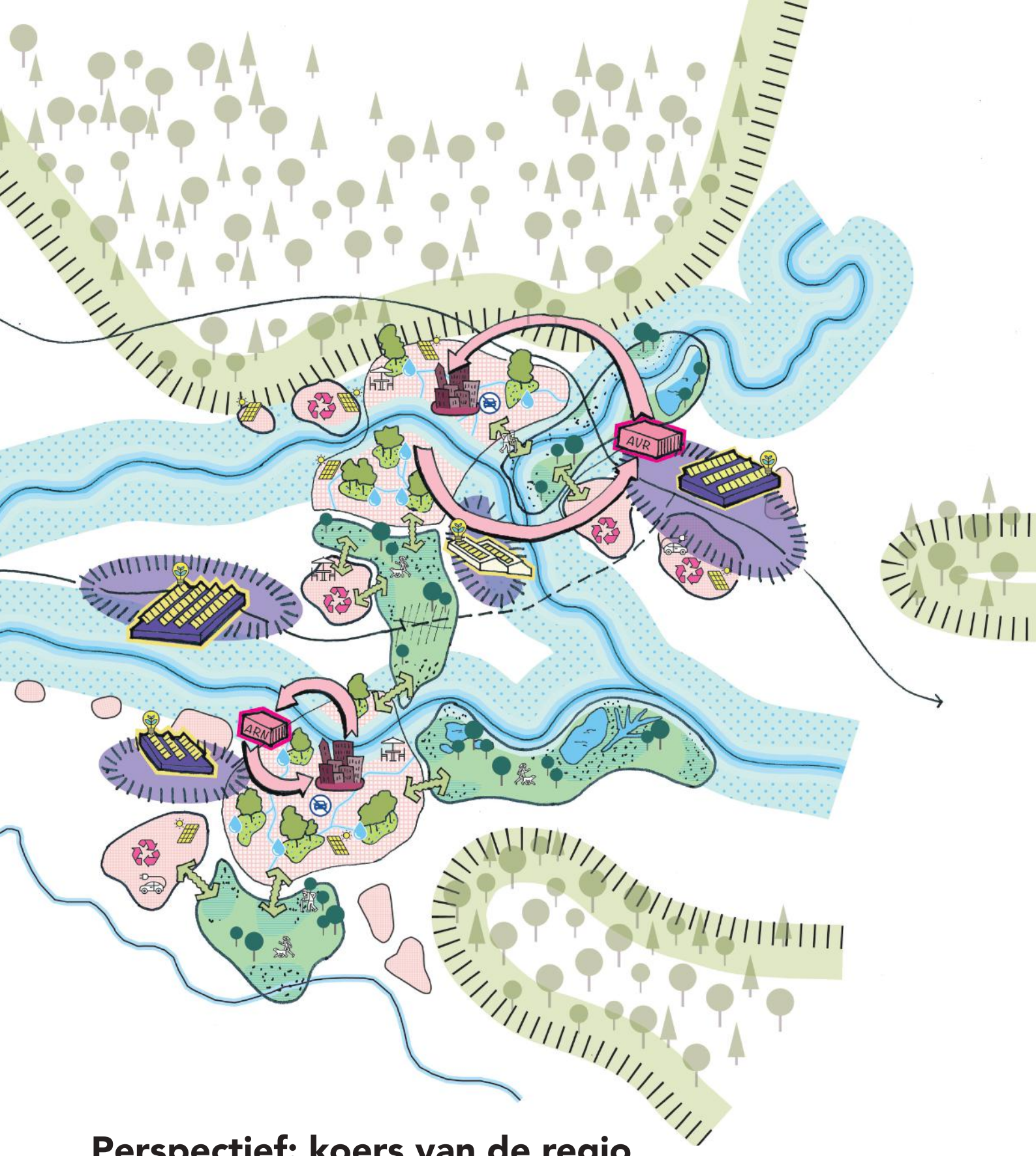
DAR - Recyclen van gescheiden huishoudelijk afval

Ruimte voor de rivier, Nijmegen

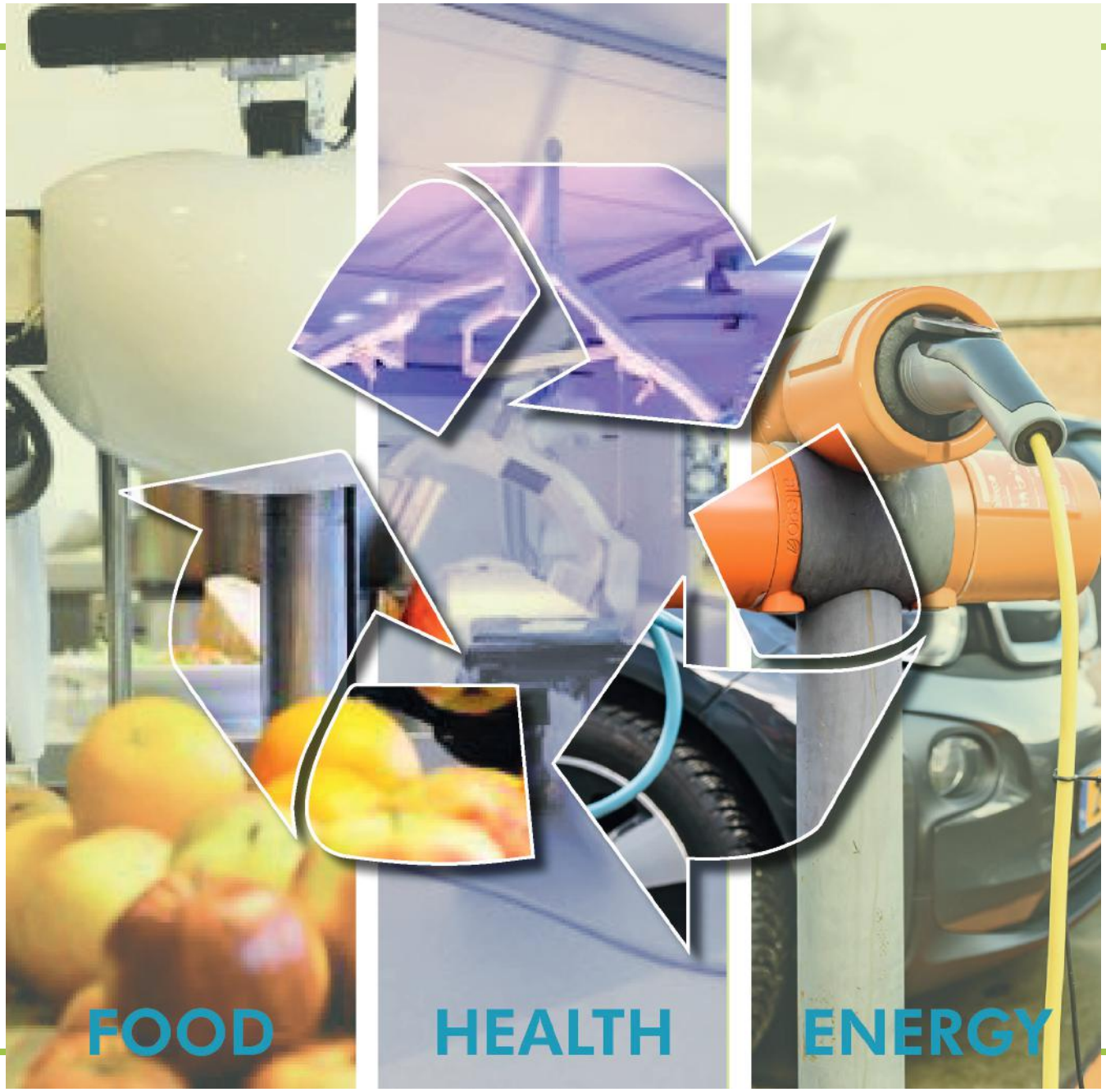

regionale koplopers

Perspectief: koers van de regio

De koers van de regio is gericht op een bestendige, volhoudbare groei naar de toekomst. Ons perspectief is duurzame groei zonder afval, uitval of afwenteling naar andere gebieden of groepen. Een duurzame groei waarmee we de ontspannen leefkwaliteit van onze regio versterken. Dit vraagt inspanningen om onze regio veerkrachtig te maken in duurzame energie, water, vergroening en klimaatadaptief landschap. Het vraagt om een sterke circulaire regio waarin we verschillende stofstromen weten te sluiten in kringlopen. Het vraagt bovendien om inspanningen om te blijven investeren in het sociale en culturele klimaat om onze regio vitaal en gezond te houden voor bewoners en bezoekers.

Circulariteit in de topsectoren - NOVI-propositie 'naar een groene metropoolregio'

5

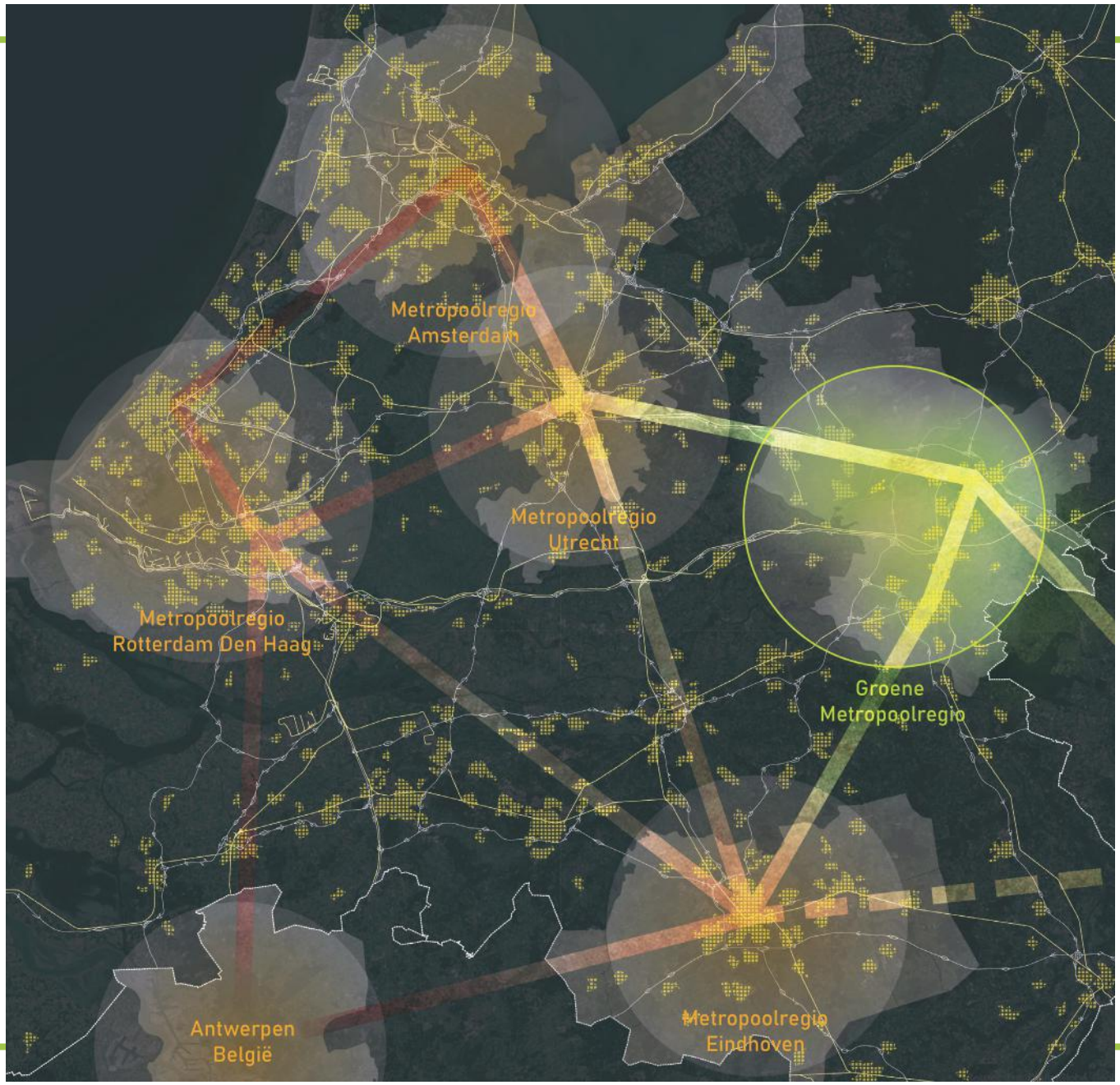
Wat is onze stip op de horizon?

5. ambitie: groene metropoolregio

Als regio koesteren we een stevige ambitie: samen doorgroeien naar een metropoolregio! Een groene metropoolregio van internationale betekenis. Als dé circulaire topregio van ons land en van Europa. Zichtbaar als topregio in energy, food, health & hightech. Waarin we circulair worden in alle facetten van de leefomgeving, en zo hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.

Hoe willen we ons (inter)nationaal positioneren?

Positionering: naar een metropoolregio!

Een toekomst als groene metropoolregio

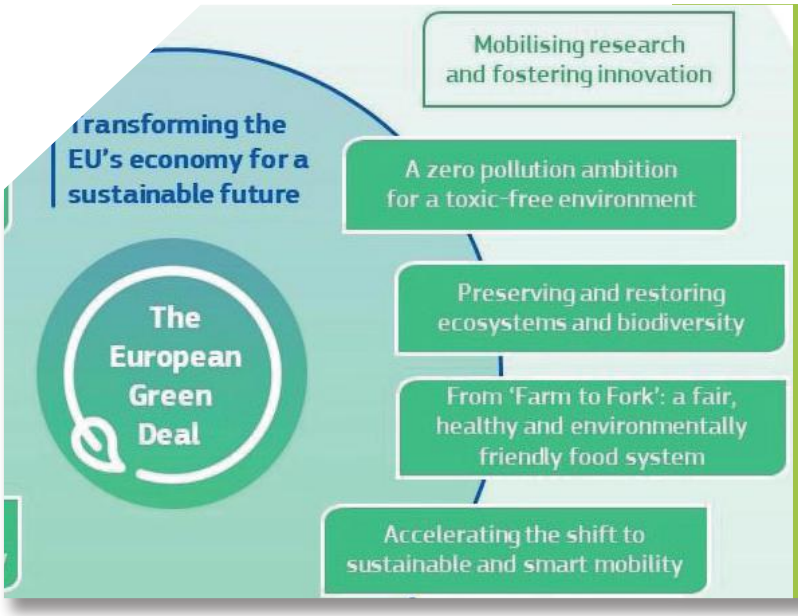
Hoe willen we ons (inter)nationaal positioneren?

Positionering: naar een metropoolregio!

Samen groene metropoolregio
Als regio willen we een belangrijke rol spelen in het speelveld van stedelijke regio's in (inter)nationaal verband. De grote stedelijke netwerken in ons land gebruiken de aanduiding 'metropoolregio'. Metropoolregio's in ons land zijn de stuwende krachten voor onze economie. Het zijn brandpunten van innovatie en creativiteit in economie, technologie en cultuur. Bij de metropoolregio's Amsterdam, Rotterdam Den Haag, Utrecht en Brainport Eindhoven hoort ook de regio Arnhem-Nijmegen. Wij kiezen wél voor een specifieke positie als groene metropoolregio. We versterken hiermee onze eigen kracht: een stevige focus op energy, food, health & hightech met hierbij de ambitie om ons te onderscheiden als een groene regio met een relatief meer ontspannen leefkwaliteit.

Met topspelers en assets in huis…
Hiervoor hebben we als metropoolregio al het nodige in huis. Onze universiteiten en hogescholen zijn topspelers op gebied van onderzoek en onderwijs. Met een groeiende onderlinge samenwerking. Deze kennisinstellingen staan in een breed netwerk van internationale bedrijven en aantrekkelijke campussen. Ondersteund door goede OV-verbindingen met de Zuidas en Schiphol, alsmede de ICE naar Düsseldorf en Frankfurt. Met Arnhem en Nijmegen als stedelijke knooppunten, gekoppeld aan prettige binnensteden en aantrekkelijk wonen in de dorpen. Het landschap van rivieren en stuwwallen is onze drager voor een aantrekkelijk internationaal vestigingsklimaat. Rijn, Waal, Maas en IJssel bepalen de structuur van ons gebied en vormen samen de 'kraan' van de Nederlandse delta. Naast de nationale parken realiseren we bijzondere groenblauwe projecten. Gekoppeld aan het regionaal netwerk van wandel- en (snel)fietsroutes versterkt dit het groene karakter van onze metropoolregio.

Naar het hoogste niveau
Er is weinig voor nodig om deze (inter) nationale assets, en hiermee onze regio te ontwikkelen tot een metropoolregio. Met dat beetje extra bestaat ons land niet uit vier, maar uit vijf metropoolregio's. Het zijn niet alleen de metropoolregio's in de Randstad en Eindhoven die het verschil maken. In centraal Nederland groeit een stedelijke ring van metropoolregio's. Met onze regio als nieuwste kroonjuweel op het hoogste niveau: een groene metropoolregio met directe relaties naar Utrecht en Brainport Eindhoven. Met een groeiende grensoverschrijdende kracht naar het Ruhrgebied en Düsseldorf. Een groene metropoolregio in (inter)nationale netwerken. Een metropoolregio die zich kan meten met andere metropoolregio's.

regionale koploper groene metropoolregio

Europese Green Deal

De Europese Green Deal is een goed voorbeeld van een internationaal beleids- en investeringsprogramma waarvan de regio Arnhem-Nijmegen als de groene metropoolregio kan profiteren. Met deze Green Deal kan de metropoolregio inspelen op de duurzaamheidsdoelen van Rijk en Europa op energie, klimaat en circulariteit, en zo onze eigen ambities omzetten in investeringsprojecten.

Hoe willen we ons (inter)nationaal presenteren?

Profilering: naar een circulaire topregio!

Meest duurzaam bedrijventerrein 2019 - IPKW

Hoe willen we ons (inter)nationaal presenteren?

Profilering: naar een circulaire topregio!

De regio circulair maken
De groene metropoolregio wil zich onderscheiden als dé circulaire topregio in 2050. De regio gonst en bruist van bijzondere circulaire projecten, die nu worden uitgevoerd. We zetten stevig in op energy, food, health & hightech als trekkers voor de bredere economie waar deze speerpunten op steunen. Maar wij willen meer dan een circulaire economie. Wij willen next level: naar een circulaire leefomgeving van steden, dorpen en landelijk gebied. Wij willen een complete circulaire ontwikkeling van de regio, in al haar facetten! Niet alleen economisch, maar ook ruimtelijk, sociaal en cultureel.

Circulariteit groeit en bloeit…
Het is geen toeval dat onze regio in de prijzen is gevallen als de beste circulaire regio van Nederland. Of dat Nijmegen zich in 2018 European Green Capital mocht noemen. Daar hebben wij de afgelopen jaren hard aan gewerkt. In onze regio's zijn inmiddels talloze voorbeelden te vinden van circulaire projecten. Maar deze zijn vaak nog kleinschalig, lokaal en incidenteel. Dat is ook de waarde: door te doen en te experimenteren leren we verder. Dit leidt tot sterke innovaties.

Naar een verbrede, structurele aanpak
Een circulaire regio volstaat niet met hergebruik van grondstoffen: we kiezen een structurele aanpak van circulariteit en duurzaamheid. Met samenhang in de regio, gericht op het opschalen en versnellen van succesvolle initiatieven. Om cross-sectorale samenwerking, nieuwe financieringsvormen en het slechten van wettelijke belemmeringen. Circulariteit is voor ons het sluiten van alle kringlopen in de regio door geen negatieve effecten meer af te wentelen, niet op milieu en leefomgeving en ook niet op de sociaal-economische opgaven van werkloosheid, sociale inclusie en de zorgvraag.

Een circulaire topregio in 2050!
Als metropoolregio willen we verder, het is niet alleen de economie. We willen circulariteit verbreden naar andere facetten van de leefomgeving. Naar circulaire vormen van mobiliteit, naar circulaire verstedelijking, naar circulaire landbouw, watermanagement, naar circulaire landschapsbouw. Met koppelingen en cross-overs hiertussen op niveau van de metropoolregio. Dit is een majeure opgave van (inter)nationaal belang. Een opgave waarop onze metropoolregio zich wil onderscheiden ten opzichte van regio's die 'circulariteit' smal interpreteren. Zo groeien wij uit tot dé circulaire topregio in 2050!

BESTE CIRCULAIRE REGIO 2018

regionale koploper circulaire topregio

Beste circulaire regio 2018

In 2018 werd onze regio al uitgeroepen tot meest circulaire regio van Nederland. De winst van deze prijs is voor een groot deel gebaseerd op het zelforganiserend vermogen van de inwoners en het bedrijfsleven in de regio om werk te maken van circulariteit. Dat is nog eens bevestigd door de prijs die IndustriePark Kleefse Waard (IPKW) in 2019 won als beste circulaire werklocatie van ons land.

Hoe willen we regionaal samenwerken?

In balans: naar een ontspannen groeiregio

Binnenstad Arnhem: balans tussen winkels, voorzieningen, wonen, cultuur, erfgoed en groen en water

Hoe willen we regionaal samenwerken?

In balans: naar een ontspannen groeiregio

Gezamenlijk profiel en inspiratie
Een eenduidige profilering van de regio is een gezamenlijk belang en straalt uit naar alle deelgebieden, alle gemeenten en alle sectoren. Met de profilering als groene metropoolregio en circulaire topregio in brede zin zetten wij onszelf gezamenlijk en eendrachtig in de etalage voor samenwerking met provincie, Rijk, Europa en maatschappelijke partners. Alle regio's zoeken aansluiting op de thema's van duurzaamheid en circulariteit. Wij onderscheiden ons door een daadkrachtige, opgavegerichte aanpak met een brede definitie van circulariteit. Circulariteit is een werkwijze, een aspect van al ons handelen en een inspiratiebron waarbij ieder initiatief van lokaal tot internationaal kan aanhaken. Het profiel van de groene, circulaire metropoolregio is een sociale, economische én ruimtelijke opgave tegelijk.

Een ontspannen, groene groei
Wij zien onszelf als een stedelijk netwerk op nationale schaal, maar willen ons in dat gezelschap blijvend onderscheiden als een groene regio met een meer ontspannen leefkwaliteit. Wij stellen ons ten doel om in 2050 een circulaire metropoolregio te zijn. Circulair niet alleen als in hergebruik van grondstoffen en herwinbare energie. Voor ons is circulariteit het algemene principe om geen negatieve gevolgen af te wentelen naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden. Het gaat ons om inclusief denken, waarin alle mensen mee doen en we ons leven duurzaam inrichten zodat de kwaliteiten van ons gebied behouden blijven voor de toekomstige generaties.

Balans in het stedelijk netwerk
Wij zien onszelf als een stedelijk netwerk op (inter)nationale schaal; als een volwaardige metropoolregio tussen de andere metropoolregio's. Deze ambitie maakt dat in ons strategisch perspectief alle kwaliteiten van onze regio even onmisbaar zijn.
Groen en rood, blauw en grijs, de balans daartussen is onze kwaliteit. Hiervoor zijn alle elementen van het stedelijk netwerk even belangrijk. Landschap, steden en dorpen zijn met elkaar verweven. De steden kunnen niet zonder de dorpen. De dorpen kunnen niet zonder de steden. Het gaat niet om een rangorde van functies, maar om de combinatie ervan. Dat bepaalt de kracht van ons stedelijk netwerk. We hebben allemaal onze eigen kwaliteiten en ons eigen karakter, maar we maken ook allemaal samen ons stedelijk netwerk. Een krachtig stedelijk netwerk in balans, waar we deel van uit maken, waar we aan bijdragen, en waar onze inwoners, ondernemers en bezoekers van profiteren. Dát is de groene metropoolregio!

regionale koploper ontspannen groeiregio

Woondeal regio Arnhem Nijmegen

De regionale Woondeal is een voorbeeld voor de samenwerking tussen regio, provincie en het Rijk op de woningbouwopgave van 50.000 à 60.000 woningen waar we tot 2040 voor staan. In de uitwerking van de Woondeal staat de balans tussen groei en leefkwaliteit centraal: het bijbouwen van voldoende (betaalbare) woningen en het versterken van het groene ontspannen profiel.

Colofon

Deze visie op de regio Arnhem-Nijmegen is onderdeel van het proces voor versterking van de regionale samenwerking. Gekoppeld aan deze visie zijn een regionale agenda en een bedrijfsplan voor governance en werkwijze ontwikkeld.

Deze visie is ontwikkeld door de stuurgroep Regionale versterking:

Stuurgroep

Hubert Bruls	burgemeester gemeente Nijmegen
Nick Derks	wethouder gemeente Wijchen
Sylvia Fleuren	wethouder gemeente Berg en Dal
Ahmed Marcouch	burgemeester gemeente Arnhem
Lucien van Riswijk	burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
Jasper Verstand	wethouder gemeente Renkum
Helga Witjes	wethouder gemeente Lingewaard
Arne van Hout	gemeentesecretaris Nijmegen, Kring Gemeentesecretarissen
Jan Herman de Baas	kwartiermaker Versterking regionale samenwerking
Henk van den Berg	secretaris Regio Arnhem-Nijmegen (secretaris)

Ondersteund door een projectteam, bestaande uit medewerkers van gemeenten uit alle delen van de regio. In verschillende werkbijeenkomsten zijn vele ambtelijke deskundigen van de 18 gemeenten, de regiocoördinatoren en deskundigen van de provincie Gelderland intensief betrokken bij het opstellen van de visie op de regio Arnhem-Nijmegen.

Uitvoering

UUM | Unlimited Urban Management – www.uum.nl

Edwin van Uum	procesmanager / planoloog
Mathijs Dielissen	planoloog en landschapsontwerper
Jana van Hummel	ontwerper stedenbouw en landschap
Koen Vermeulen	stedenbouwkundige

regio arnhem nijmegen

UUM
UNLIMITED URBAN MANAGEMENT

Regio Arnhem-Nijmegen

Contouren voor de Regionale Agenda

Agenda - regio Arnhem Nijmegen
16 april 2020

Stuurgroep Versterking regionale samenwerking

regio arnhem nijmegen

Inhoud

Introductie: Naar een Regionale Agenda Arnhem Nijmegen 3

1. Opgave Groene groeiregio 6

2. Opgave Productieve regio 10

3. Opgave Verbonden regio 14

4. Opgave Circulaire regio 18

5. Opgave Ontspannen regio 22

Regionale Agenda in het licht van het coronatijdperk

Vanaf begin maart 2020 zijn er ook in ons land flinke maatregelen genomen door de regering om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Het is evident dat deze maatregelen een grote impact hebben op de ontwikkeling van de regio Arnhem-Nijmegen, nu en in de toekomst. De wereldwijde pandemie zorgt ook voor herbezinning op ons maatschappelijk en economisch handelen. Dat gaat over gezondheid, over economie, over mobiliteit, over klimaat, over allerlei opgaven die inmiddels in een ander licht komen te staan. De effecten van onze nieuwe werkelijkheid leidt tot een andere invulling van de opgaven waarvoor we staan.

In deze 'Contouren voor de Regionale Agenda' schetsen we vijf stevige, toekomstbestendige opgaven voor de ontwikkeling van de regio Arnhem-Nijmegen. In het licht van het huidige coronatijdperk blijven de benoemde opgaven onverminderd urgent en actueel. De invulling en prioriteiten binnen de opgaven zullen wellicht gaan veranderen in het perspectief van maatschappelijk en economisch herstel van onze regio. Onze regio kan een belangrijke bijdrage leveren met innovatieve kennis en talenten op het gebied health&hightech, voedsel en energie om onze gezondheid te bevorderen. Wellicht willen we als regio meer zelfvoorzienend worden en minder afhankelijk zijn van grondstoffen, import of productie in het buitenland. Of zetten we circulariteit in als middel om kostenefficiënter te produceren, meer materialen te hergebruiken en de groeiende werkloosheid tegen te gaan. De geschetste opgaven in deze 'Contouren voor de Regionale Agenda' vragen om een gezamenlijke aanpak als regio. Juist nu meer dan ooit voor een robuuste, welvarende en ontspannen regio.

Introductie

Naar een Regionale Agenda Arnhem Nijmegen

De regio Arnhem-Nijmegen bestaat uit 18 gemeenten die in een mozaïek van kwaliteiten, kleur geven aan het grootste stedelijk netwerk buiten de Randstad. Het karakter van ons gebied is van oudsher bepaald door de stuwwallen en de grote rivieren die de stuwwallen doorsnijden. Het gebied kent een gespiegelde structuur, met ten noorden en ten zuiden van onze rivieren een centrumstad, stuwwallen en rivierlandschap. Cultuurhistorisch is de ontwikkeling boven de rivieren heel anders geweest dan beneden de rivieren. Beide deelregio's raken in dagelijkse verbindingen steeds meer met elkaar verbonden, maar functioneren daarnaast ook nog als twee onderscheiden verzorgingsgebieden.

Onze regio is niet één monocentrisch geheel en gaat dat ook niet worden. De diversiteit van culturen, landschappen, steden en dorpen is juist onze kracht. Voor het functioneren van ons stedelijk netwerk zijn al die elementen even belangrijk. We hebben allemaal onze eigen kwaliteiten en ons eigen karakter, maar we zijn ook allemaal betrokken op het stedelijk netwerk waarvan we deel uitmaken, waaraan we bijdragen en waarvan onze inwoners profiteren.

Uitdagingen
Een aantal gemeenschappelijke opgaven verbindt de gemeenten op regionaal niveau. De regio staat voor nieuwe uitdagingen, op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, maar ook op nieuwe thema's zoals klimaat, energie, circulariteit, leefkwaliteit en gezondheid. De grootste uitdaging is om die opgaven op een evenwichtige manier te combineren. We zijn een bloeiend stedelijk netwerk met een ontspannen leefkwaliteit. Dat willen we zo houden.

Onze ambitie is daarom kwalitatieve groei. Dat de regio nog gaat groeien staat vast, in inwoners, in woningen, in werkgelegenheid en in mobiliteit. We hebben een forse bouwopgave van circa 35.000 extra woningen tot 2030, oplopend tot 50.000 à 60.000 tot 2040. We ondersteunen die beweging om onze inwoners werk en huisvesting te geven. Maar we weten ook dat de leefkwaliteit die we koesteren, bedreigd wordt als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt. Als gemeenten willen we daarom op regionaal niveau samenwerken, met elkaar en onze partners: hoe regisseren we de groei gezamenlijk, op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit kunnen behouden?

Deze ambitie vraagt om een versterkte regionale samenwerking, met meer slagkracht en betere democratische legitimatie. Om slagkracht en legitimatie te kunnen verenigen kiezen we voor een opgavegerichte samenwerking, via een jaarlijks voortschrijdende Regionale Agenda met een beperkt aantal maatschappelijke opgaven. De gemeenteraden beslissen jaarlijks aan de hand van een concrete opdrachtformulering over deelname aan die opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven.

Opgaven
De opgaven hebben een logische samenhang vanuit de hierboven geformuleerde ambitie. Die ambitie is nader uitgewerkt en onderbouwd in het visiedocument 'Regio Arnhem Nijmegen, Groene metropoolregio'. In deze visie zijn vanuit urgentie, fundament, heden en perspectief negen uitdagingen geformuleerd. Dat zijn de uitdagingen die we in de opgaven van deze Regionale Agenda bijeenbrengen. Op die manier komen we los van de

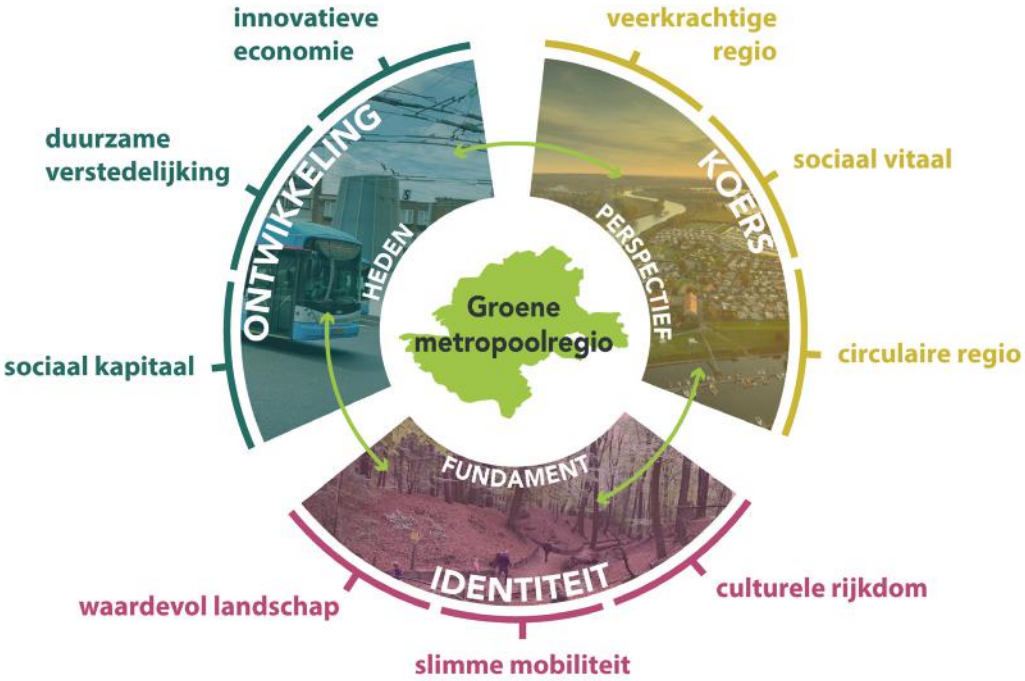
traditionele beleidssectoren. Werkelijke resultaten met toegevoegde waarde voor onze maatschappelijke opgaven boeken we namelijk alleen met een meer integrale aanpak, in een samenwerking met uiteenlopende partijen (overheid, bedrijfsleven, onderwijs & onderzoek). De nieuwe Regionale Agenda gaat die beweging ondersteunen.

Concreet betekent dit dat de opgaven op de Regionale Agenda niet meer zijn ingedeeld vanuit de traditionele beleidsdomeinen. We zetten de instrumenten uit die domeinen in voor integrale opgaven die de uitdagingen uit onze visie met elkaar verbinden.

Een opgave op de Regionale Agenda moet voldoen aan de volgende kenmerken:

- De opgave draagt positief bij aan versterking en ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's én de agenda's van hogere overheden.
- De opgave betreft een integrale maatschappelijke ambitie, die verbinding legt tussen meerdere hierboven genoemde maatschappelijke vragen en die leidt tot concrete resultaten.
- De opgave vereist allianties met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau.
- De aanpak biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau, met lokale impact in meerdere gemeenten (die door de regionale aanpak in hun ontwikkeling worden gestimuleerd).

Op grond van deze criteria zijn er nu vijf

Negen uitdagingen voor de regio

opgaven in beeld gebracht, die met elkaar in samenhang invulling geven aan onze centrale ambitie van kwalitatieve groei:

- Groene groeiregio
- Productieve regio
- Verbonden regio
- Circulaire regio
- Ontspannen regio

Proces

Deze vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de groei waarvoor we staan, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. Dit doen we integraal. Bij elk van de opgave is er sprake van integrale verbinding tussen verschillende uitdagingen waarvoor de regio staat. De uitvoering van deze opgaven gaan we ook opgavegericht organiseren, door alle relevante vakdisciplines en alle betrokken partners direct bijeen te brengen in bestuurlijke en ambtelijke opgaveteams.

Op dit moment hebben we de contouren van deze opgaven in beeld. Deze worden op de pagina's hierna geschetst. In de zomer van 2020 zullen deze contouren in overleg met alle betrokken partijen worden uitgewerkt tot concrete opdrachtformuleringen, waarin het doel, het resultaat, de inzet in geld en capaciteit en de sturing concreet zijn beschreven. Op grond daarvan kunnen de raden van de individuele gemeenten eind 2020, rond het moment van de begrotingsbehandeling, beslissen over het intekenen op deze opgaven. Uit die beslissingen ontstaat de eerste Regionale Agenda 2021, die vervolgens ieder jaar zal worden geactualiseerd.

Perspectief

Met de hier geformuleerde eerste contouren van de opgaven voor de Regionale Agenda geven we richting aan het realiseren van de gezamenlijke ambitie van kwalitatieve groei. Deze agenda verbindt de diversiteit van gemeenten met de mede-overheden en maatschappelijke partners die vanuit hun eigen doelstellingen mee willen werken aan de uitdagingen van deze regio. In de uitwerking streven we ernaar dat de definitieve Regionale Agenda een gebiedsagenda wordt van alle partners samen.

We slaan als netwerkpartners met elkaar de handen aan de ploeg voor de opgaven die we delen. Zo werken we slagvaardig en opgavegericht aan de positionering van de regio te midden van de andere Nederlandse metropoolregio's. We profileren ons als aantrekkelijke, innovatieve circulaire topregio. En we zorgen dat we kunnen groeien en bloeien met de ontspannen leefkwaliteit die het kenmerk is van onze regio.

Opgave de groene groeiregio

"De opgave 'groene groeiregio' draait om het faciliteren van de groei in de regio en het tegelijkertijd versterken van het groene profiel. We vullen de groei zo in dat de typische balans tussen levendige stedelijkheid en een meer ontspannen leefkwaliteit in stand blijft."

Opgave de groene groeiregio

Groei in de regio
De opgave 'groene groeiregio' draait om het faciliteren van de groei in de regio (wonen en werken) en het tegelijkertijd versterken van het groene profiel. We vullen de groei zo in dat de typische balans tussen levendige stedelijkheid en een meer ontspannen leefkwaliteit in stand blijft. We noemen dat kwalitatieve groei.

Verstedelijking wordt tot 2030 gevormd door de volgende doelen:

- De geprognosticeerde woonbehoefte (35.000 woningen),
- • De verwachte werkbehoefte (tot 170 hectare),
- Opslag en opwek van energie (55% reductie t.o.v. 1990),
- Ruimte voor landschap (in relatie tot o.a. klimaatadaptatie, agrarisch gebruik en natuur) behouden van datgene wat van waarde is en het verbeteren van kwaliteiten waar dat voor de hand ligt.

Samenhangende aanpak
Met een integrerende aanpak kunnen we - op korte (<2025) en langere termijn - bijdragen aan realisatie van o.a. de reeds geaccordeerde Woondeal, programma's op het gebied van economie en landschap, plannen voor klimaatadaptatie, de regionale Verstedelijkingsstrategie en de Regionale Energiestrategie (RES).

Een regionale aanpak is van belang omdat onze arbeidsmarkt en woningmarkt een sterke regionale samenhang kent. Door hierbij integraal samen te werken op regionaal niveau ontstaat een nieuw perspectief om de opgaven in stad, wijk en dorp op te pakken. Het wordt mogelijk om gebruik te maken van de schaalgrootte van het stedelijk netwerk en agglomeratiekracht te vergroten.

Gezamenlijk expertise inbrengen, regelgeving afstemmen en/of financiële middelen bijeenbrengen, maakt dat je massa creëert om de verscheidenheid aan (meer, betere) toepassingen en oplossingen te laten ontstaan. We voorkomen ongewenste onderlinge concurrentie, segregatie-effecten, aantasting van natuurlijke kwaliteiten, vastlopen van ons elektriciteits- of mobiliteitssysteem én het missen van rijksbijdragen en 'meekoppelkansen' in het provinciaal beleid.

Wat kan de regio gaan doen?

Duurzame verstedelijking

- Circa 35.000 woningen bouwen tot 2030 en tot 170 hectare werklocaties ontwikkelen via een duurzaam perspectief door de nadruk te leggen op inbreiding en transformatie.
- Het versterken van het landschap naar een waardevol recreatief cultuurlandschap, waarin de landschappelijke kroonjuwelen van de regio blijvend beschermd en behouden blijven.
- Vergroten van de veerkracht van de regio met klimaatadaptieve maatregelen (groen, water, landschap en biodiversiteit) en ruimte voor opwekking en opslag van duurzame energie.

De opgave 'groene groeiregio' draait om het slim omgaan met ruimteclaims uit deze ontwikkelingen. Om dit goed te doen hebben we een handelingsperspectief voor verstedelijking nodig: het proces waarmee we gebieden in de regio verdichten (herstructurering, transformatie, inbreiding) en/of uitbreiden met nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen, parken, natuur, voorzieningen en infrastructuur. Een houvast om echt op een groene manier te groeien in een omvattend stedelijk netwerk.

Gezamenlijk programma

In een meerjarig programma doorlopen we een cyclisch en continue proces van samen kiezen, samen focus aanbrengen, samen prioriteren én samen beslissen. Via een rollende agenda:

- Maken we inzichtelijk en wegen we af hoe nieuwe functies inhoudelijk en in tijd kunnen landen op locaties met regionale meerwaarde.
- Maken we mogelijk dat locaties met potentie meer geschikt worden gemaakt voor realisatie van nieuwe functies, door waar mogelijk versnelde uitvoering projecten en/of gebruik maken van eigen of andermans fondsen.
- Maken we relevante verbindingen daar waar we als regio bij kunnen dragen aan provinciale, nationale of Europese doelen (lobby, samenwerkingsarrangementen, deals, etc.).

Integrale scope

Om met een 'groene groei' de geprognosticeerde regionale behoefte op het gebied van wonen, werken, energie en landschap (i.r.t. natuur, landbouw en klimaatadaptatie) daadwerkelijk te kunnen effecturen, moet de regio op één lijn zitten, vervolgens afgestemd met hogere overheden en relevante markt- en maatschappelijke partijen. Immers, als regionaal samenwerkende gemeenten kunnen we het niet alleen. Dit vraagt om een integrale scope op een regionale schaal.

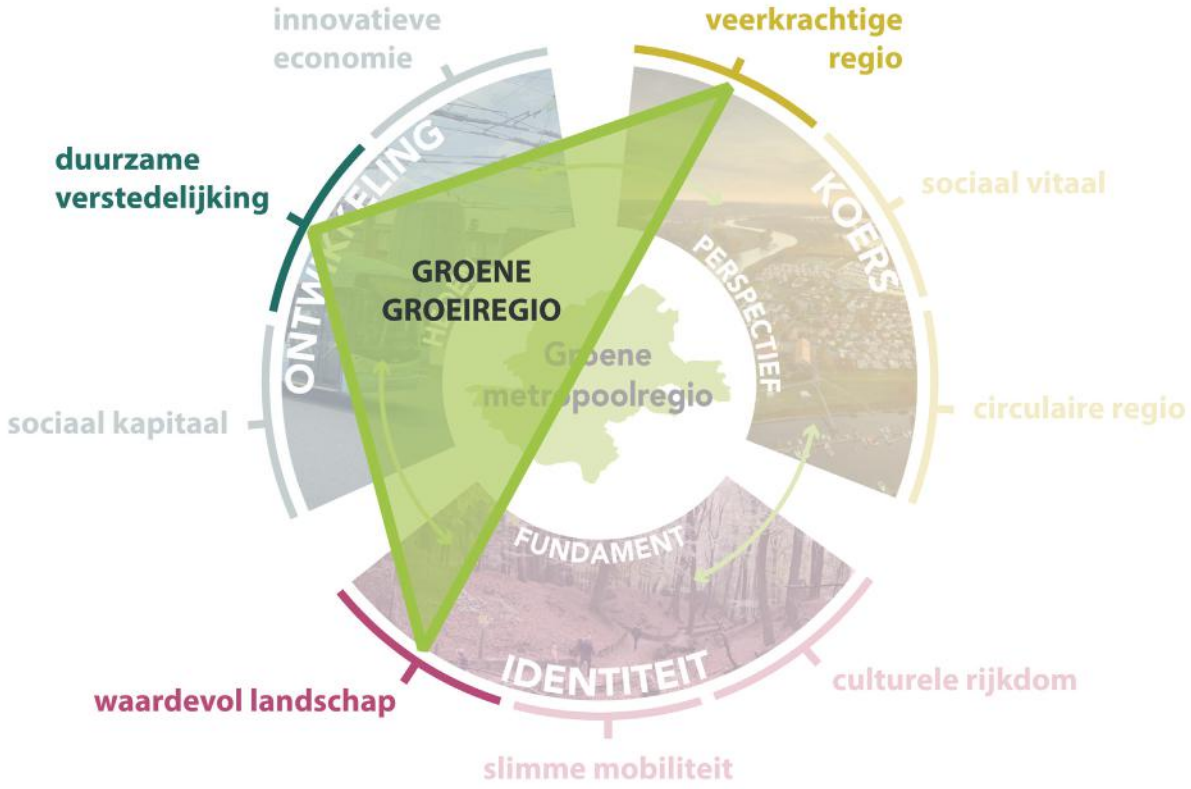
Tenslotte moet de opgave ook de krachten van verschillende overheidslagen intensiever bundelen. Dit is de basis voor een langjarig partnerschap die we als regio aangaan met provincie en Rijk in nauwe samenwerking met economische en maatschappelijke partners (inclusief inwoners en ondernemers).

Integrale verbindingen

In de opgave ‘groene groeiregio’ verbinden we de doelstellingen op het gebied van wonen en werk, klimaatadaptatie en energie én recreatief cultuurlandschap tot een productief spanningsveld. We verbinden deze uitdagingen vanuit meervoudige invalshoeken. Juist door de ruimteclaims in afstemming met elkaar te bezien, benutten we het multidisciplinaire karakter van deze opgave optimaal. Op die wijze accommoderen we op flexibele en adaptieve wijze de groei, conform behoefte. We werken toekomstbestendig aan leefbare, gedifferentieerde dorpen, wijken en steden, met een evenwichtige verdeling van woon- en werkmilieus en een passend voorzieningenniveau, binnen ons profiel als groene metropoolregio.

Cross-overs
Als regio goed bereikbaar blijven en als regio circulair worden is randvoorwaardelijk voor deze ‘groene groei’. Dit biedt de kans voor aanvullende cross-overs.

- De effecten van groei op het intra- en interregionaal mobiliteitssysteem zijn relevant, aangezien groei ook voor mobiliteitsopgaven een ander perspectief en investeringspotentie kan opleveren: meer functioneel dan (alleen) via het netwerk.
- Een link met circulair bouwen en renoveren ligt voor de hand, maar ook gebieden en infrastructuur kunnen circulair worden ingericht, zonder natuurlijke hulpbronnen uit te putten en ecosystemen aan te tasten. Juist op een wijze die economisch verantwoord is en bijdraagt aan het welzijn en leefkwaliteit in de regio. Hier en daar, nu en later.

Deelintegraliteit opgave Groene regio

Opgave de productieve regio

"We investeren in projecten die de innovatiekracht stimuleren en zetten in op het versterken van onze brede economische basis. We willen bereiken dat de positie en productiviteit van onze bedrijven verstevigt, studenten goed door kunnen stromen naar werk, de arbeidsmarkt bereikbaar is voor iedereen en dat allen kunnen delen in welvaart."

Opgave de productieve regio

Economische ontwikkeling
De ontwikkeling van de economie is belangrijk voor onze welvaart en voor de participatie van al onze inwoners in een arbeidzaam leven. Daarom is het belangrijk dat bedrijven in de regio blijven en ondersteund worden in hun groei, dat nieuwe bedrijven zich kunnen vestigen en dat ondernemerschap en innovatie gestimuleerd worden. Zo ontstaan er meer banen.

De regio Arnhem-Nijmegen creëert ruim 70% van het Gelders BBP. Er is veel innovatiekracht (lees toekomstig BBP) geconcentreerd in onze regio. Tegelijkertijd heeft onze regio een bleek profiel en benut haar potenties onvoldoende. Onze economische groei blijft achter bij andere regio's en we hebben meer inwoners dan gemiddeld die niet in het arbeidsproces participeren.

Ambitie
De ambitie is groei te initiëren, te faciliteren en aan te jagen voor de realisatie van een substantiële banengroei tot 2025, in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio. We staan immers wereldwijd en op lokaal niveau voor enorme uitdagingen in een regio waarin ruimte, middelen en (fossiele) grondstoffen steeds schaarser worden.

Profilering
Succesvolle regio's kenmerken zich door een profilering op aanwezige sterkten. We versterken daarom allereerst onze inzet op innovatiekracht in de iconische clusters Energy en Health&Hightech & Food. We investeren in projecten die de innovatiekracht stimuleren en zetten in op het versterken van onze brede economische basis. We willen bereiken dat de positie en productiviteit van onze bedrijven verstevigt (ook als er laagconjunctuur ontstaat), studenten goed door kunnen stromen naar werk, de arbeidsmarkt bereikbaar is voor iedereen en dat allen kunnen delen in welvaart.

Wat kan de regio gaan doen?

Versterken van innovatieclusters Energy en Health&Hightech & Food
In onze regio zijn Energy en Health&Hightech & Food topsectoren, waarin tal van bedrijven en kennisinstellingen uit de hele regio samenwerken. We doen dit in samenwerking met overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. The Economic Board (TEB) levert hieraan een belangrijke bijdrage. Als innovatiemotor stimuleren en verbinden zij bedrijvigheid en innovaties in deze iconische topsectoren. Met de in onze regio aanwezige kracht binnen deze sectoren leveren wij van oudsher een onmisbare bijdrage aan de slagkracht van de Nederlandse economie. The Economic Board helpt onder het label 'Lifeport' met profilering en het genereren van projecten binnen en tussen deze sectoren.

Hierbij kunnen ook lokale initiatieven aansluiten. We inventariseren hiertoe welke lokale bedrijven, instellingen en activiteiten verbonden zijn aan de topsectoren. We kunnen synergie-voordelen aanbieden en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot concrete projecten voor de regionale investeringsagenda.

Investeren in innovatiekracht
Samen met TEB en andere betrokken partijen investeren we in projecten die impact hebben op het versteken van onze regionale economie. We zetten in op campusontwikkeling NTC, IPKW, Arnhems Buiten, Campus Arnhem HAN-Van Hall Larenstein, Campus Heyendaal, Engie Nijmegen, Synergiepark Innofase, NEXTgarden, Energylab, Oneplanet, CITC, Lifenet. Deze initiatieven vormen een regionale ruggengraat voor kennis en innovatie.

Brede economische basis
De iconische topsectoren zijn trekkers voor de brede economische basis in de regio. Vanuit de regio kunnen we op een aantal onderwerpen ook rechtstreeks bijdragen aan die economische basis en/of randvoorwaardelijke economische thema's. Zo kijken we naar de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, waar primair de individuele gemeenten aan zet zijn, samen met de subregionale werkbedrijven, onderwijs en UWV. In 2021 willen we samen met TEB onderzoeken of dit thema op een zinvolle en efficiënte manier kan worden ondersteund vanaf regionaal niveau. De middelen voor het programma Perspectief op Werk (voor beide arbeidsmarktregio's over 2020 en 2021 beiden een bedrag van € 1 miljoen per jaar) kunnen dit wellicht ondersteunen.

We onderzoeken ook of de samenwerking met partijen in het onderwijsveld op regionale schaal versterkt kan worden, gericht op de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, passend bij de vraag van de ondernemers en de skills van de werknemers en werkzoekenden.
We dragen bij aan de versterking van het vestigingsklimaat, zowel kwalitatief als kwantitatief, onder meer via het Regionaal Programma Werklocaties.
We werken intergemeentelijk aan de verdere professionalisering van onze dienstverlening aan bedrijven en instellingen, met specifieke aandacht voor MKB-dienstverlening.
Samen met TEB intensiveren we de (inter) nationale acquisitie in goede afstemming met o.a. OostNL, NFIA, provincie en individuele gemeenten, ieder op zijn eigen specialiteiten.

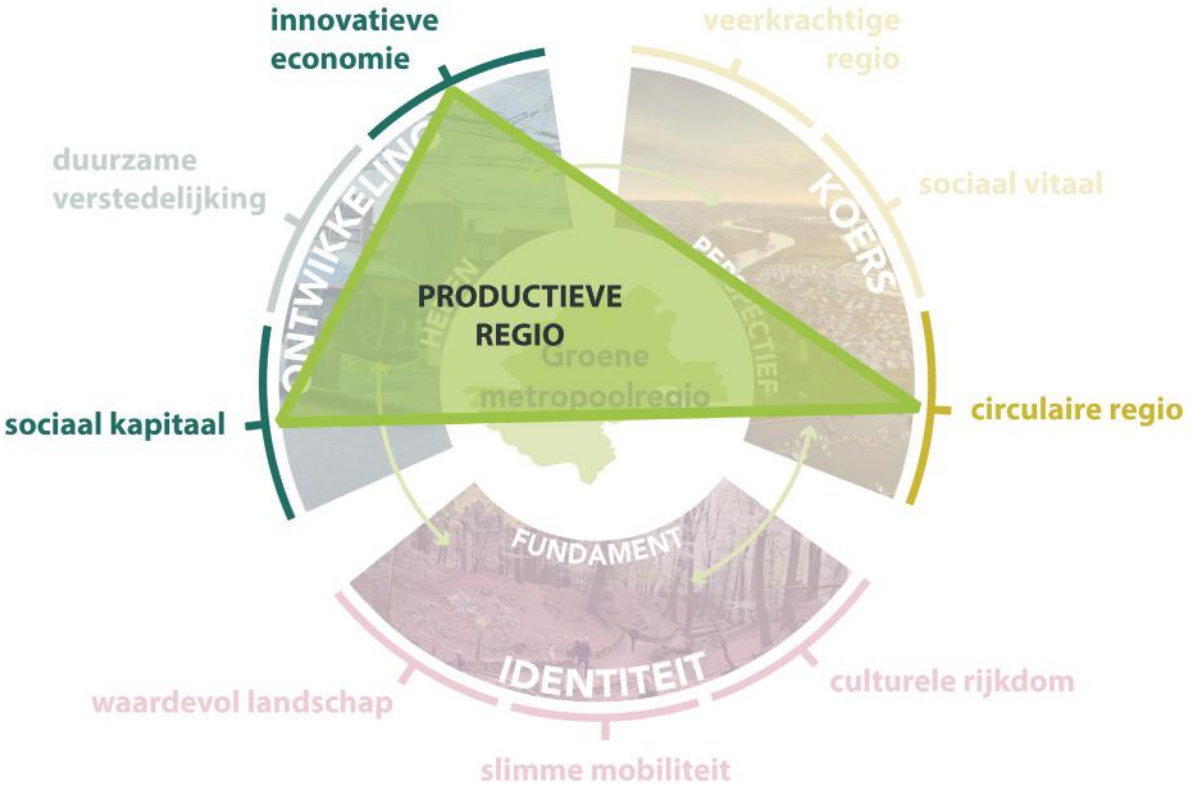
Integrale verbindingen

Voor een integrale bovensectorale aanpak leggen we in deze opgave verbindingen in de driehoek van regionale uitdagingen op innovatie; sociaal kapitaal; circulariteit inclusief energietransitie. Voor 2021 denken we in ieder geval aan (voortzetting van) de volgende concrete projecten:

Energie in stroom
De energietransitie gebruiken we als middel om duurzame baankansen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en voor zij-instromers/ doorstromers. Dit project is al opgestart i.s.m. Arnhem, Nijmegen, TEB en wordt opgetild op regionaal niveau en uitgebreid met partners als corporaties, bouwers, installatiebranche, producenten en leveranciers.

Skills-based-arbeidsmarkt
In samenwerking met het House of Skills Amsterdam voor kraptesectoren inzichtelijk te maken welke vaardigheden nodig zijn en groepen werkzoekenden hierop matchen in kraptesectoren. Denk aan logistiek, zorg, horeca en energietransitie. Daar waar nodig wordt specifiek opgeleid op ontbrekende skills. We willen een pilot opzetten en bezien hoe we deze skillsaanpak kunnen verankeren in de regio.

Breed programma versterking MKB
Het MKB zit onder de motorkap van onze economie. Veel MKB'ers hebben echter niet voldoende slagkracht om te kunnen groeien, zeker niet als ze net gestart zijn. De gezamenlijke overheden kunnen hen helpen bij personeelsvraagstukken, wetgeving, samenwerking en innovatie. Bijvoorbeeld met een 'HRM-werkplaats' als ondersteuner en kennisplatform of het project WIL (Werken, Investeren, Leren), een samenwerking tussen een bouwonderneming, het VO en een detacheringspartij bij instroom, zij-instroom en om- en bijscholing. Ook willen we vanuit de regio aansluiten op landelijke MKB-programma's.

Deelintegraliteit opgave Productieve regio

Opgave de verbonden regio

"Snel, comfortabel, veilig, betrouwbaar en schoon reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk."

Opgave de verbonden regio

3

Strategische ligging
Onze regio heeft een strategische ligging tussen de Randstad, Rijnmond en het Ruhrgebied en binnen Nederland zelf. De regio is goed verbonden via vele modaliteiten. Over de weg via de A12, A15, A50 en, A73, over het spoor via de corridor Schiphol - Utrecht – Arnhem - Nijmegen, de IJssellijn, de Maaslijn, de ICE Frankfurt, Düsseldorf en Berlijn en de Betuweroute. Daarnaast ligt de regio strategisch aan de rivieren Rijn, Waal, IJssel, Maas en het Maaswaalkanaal, die voor de binnenvaart belangrijk zijn. Wij bevinden ons als regio op de belangrijke infra-corridors Rhine-Alpine (A15/A12) en Northsea-Baltic (A1)) in de logistieke knooppunten (Tiel, Nijmegen en Emmerich/Montferland/Zevenaar). Samen met onze grote vaarwegen en spoorbereikbaarheid is onze regio een echt logistiek knooppunt.

Omgaan met groei
Met de groei van onze regio is het van belang dat zowel de bereikbaarheid als de leefbaarheid gegarandeerd blijven. Dat is in het belang van onze eigen inwoners (de regionale mobiliteit) maar ook in relatie met de aansluiting op het (inter)nationale verkeerssysteem in de regio. Ook vraagstukken op het gebied van nieuwe mobiliteit komen hierbij in beeld. Onze regio dankt veel aan de aanwezigheid van de rivieren. Echter, in het kader van de verbonden regio zorgen juist die rivieren, zeker in een groeiende regio, voor extra uitdagingen omdat het aantal oeververbindingen beperkt is en zowel lokaal, regionaal als landelijk verkeer binnen alle modaliteiten hiervan gebruik maakt.

Duurzame mobiliteit
Snel, comfortabel, veilig, betrouwbaar en schoon reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk. Ook werken we aan een

verkeersveilige omgeving en stimuleren we duurzaam reisgedrag. We gaan onverminderd door met een aanpak om onze bestaande mobiliteitsnetwerken beter te benutten. We richten ons daarbij specifiek op actieve en schone mobiliteit (fiets, openbaar vervoer, elektrisch vervoer etc.). Méér schone kilometers in onze dagelijkse verplaatsingen en die van goederen is ons streven. Samen, steviger en sterker voor een gezonde en duurzaam bereikbare regio waar het prettig wonen, werken en reizen is.

Wat kan de regio gaan doen?

We zetten in op een regio die voor zowel eigen inwoners en bedrijven als ook werknemers en bezoekers van buiten onze regio optimaal en duurzaam bereikbaar en toegankelijk is.

Hiertoe rollen we een regionale aanpak uit gebaseerd op een dynamisch ambitiedocument Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid, met daarbij een samenwerkingsagenda voor de uitvoering van het regionale programma voor 2020 en verder. Vanuit 6 sporen dragen wij bij aan de gestelde opgaven. Ieder van deze 6 sporen heeft een eigen trekker die sturing geeft aan de uitwerking van het betreffende mobiliteitsthema. Deze 6 sporen zijn:

1. Een robuust wegennetwerk
Het hoofdwegennet in de regio Arnhem-Nijmegen is kwetsbaar waarmee de bereikbaarheid van de regio steeds meer onder druk komt te staan. Een gezamenlijke wegaanpak is urgent en noodzakelijk! Robuuste oplossingen juist op het hoofdwegennetwerk zijn nodig om de leefbaarheid in de steden en kernen te behouden.

2. Betrouwbaar spoor
Op het spoor is en wordt fors geïnvesteerd. Voor de regio Arnhem-Nijmegen is dit van economisch levensbelang. Denk hierbij aan ICE-station Arnhem Centraal, station Nijmegen, Maaslijn en IJssellijn.

3. (H)OV voor iedereen
We zetten in op de doorontwikkeling van HOV (Hoogwaardig Openbaar Vervoer). Snelle, schone en betrouwbare busverbindingen tussen de woon-, werk- en kennislocaties in de stad en de regio.

4. Aantrekkelijk fietsnetwerk
De regio Arnhem-Nijmegen zet in op méér fiets. Verplaatsingen met de fiets zijn immers schoon, gezond en voor iedereen bereikbaar. We gaan inwoners, werknemers en bezoekers verleiden korte ritten voorál duurzaam te doen: met de fiets.

5. Slim en schoon onderweg
Het programma 'Slim & Schoon Onderweg' brengt ons een stap dichter bij een duurzame en beter bereikbare regio. We bieden oplossingen voor een slimmere, gezondere en een meer duurzame reis.

6. Verkeersveilige omgeving
Onze mobiliteit verandert voortdurend. Door alle veranderingen is hernieuwde, structurele aandacht nodig voor verkeersveiligheid! Immers het aantal verkeersslachtoffers stijgt de laatste jaren, ook in onze regio. Een trend die we willen keren!

Versterken van het cluster Logistiek
We zetten samen met logisitieke partners (Logistics Valley, LEC, logisitieke werkgevers, etc.) in op de versterking van onze positie in het netwerk van logistieke knooppunten in Europa.
De insteek hierbij is gericht op onze multimodaliteit, dus verbondenheid over weg, water en spoor. Binnen dit thema kunnen ook lokale initiatieven aansluiten. We inventariseren hiertoe welke lokale bedrijven, instellingen en activiteiten verbonden zijn aan dit thema. We kunnen synergie-voordelen aanbieden en ondersteuning bij het uitwerken van

Integrale verbindingen

Voor een integrale bovensectorale aanpak leggen we in deze opgave verbindingen in de driehoek van regionale uitdagingen op duurzame verstedelijking; strategisch bereikbaar; circulariteit inclusief energietransitie.

De rol van de regio is telkens verschillend. De kracht van de regio voor een strategische bereikbaarheid ligt in het initiëren en stimuleren bij bijvoorbeeld knelpunten op het hoofdwegennet/ spoornet. Hier zijn andere overheidslagen in principe voor verantwoordelijk, maar de regio kan hier vanuit een gezamenlijk belang knelpunten aankaarten (lobby, communicatie, analyses & verkenningen), omdat het mobiliteitssysteem en de gevolgen ook lokaal worden gevoeld.

Daarnaast zijn er werksporen waar we als regio een sterk coördinerende en sturende rol hebben (incl. prioritering). Denk aan de circulaire/energietransitie thema's fiets en slimme en duurzame gedragsmaatregelen. Hierin heeft de regio een belangrijke rol bij mogelijkheden voor het binnenhalen van cofinanciering.

Binnen het thema verkeersveiligheid en openbaar vervoer ligt een behoorlijke samenwerkingsopgave met andere partijen om de duurzame verstedelijkingsopgave het hoofd te bieden. Een regio die voor iedereen bereikbaar en toegankelijk is.

Deelintegraliteit opgave Verbonden regio

Opgave de circulaire regio

"Het doel is om de positie van onze regio te versterken door op te schalen naar regionaal niveau waarbij circulariteit zich uit in economische processen, leefomgeving en samenleving. De inzet van de regio is om circulariteit te verbreden naar andere facetten van de leefomgeving."

Opgave de circulaire regio

Toekomstbestendige regio
Circulariteit staat voor toekomstbestendig handelen. Het gaat om volhoudbaarheid van ons handelen zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden. Zonder afval of uitval, een duurzaam leven waarin iedereen kan en mag meedoen. Circulariteit is geen aparte economische sector, business of domein. Het is een manier van denken en doen. Het gaat om gesloten ketens en kringlopen voor een toekomstbestendige leefomgeving; economisch, ruimtelijk en sociaal-maatschappelijk.

Gidsregio
De regio wil toonaangevend worden op het gebied van circulariteit. Als dé circulaire topregio van Nederland en in Europa. De ambitie is dat onze regio (inter) nationaal wordt (h)erkend als gidsregio voor circulair denken en handelen. We bouwen hiermee voort op de eerdere uitverkiezing tot 'circulaire topregio' en 'green capital' en op de ambities verwoord in de NOVI-propositie 'Naar een groene metropoolregio'.

Domeinen
De opgave circulaire regio zet in op vier domeinen: Duurzame verstedelijking; Circulaire economie; Energie- en warmtetransitie; Klimaatbestendig groen en water en in bredere zin op sociaal inclusief handelen: Circulariteit biedt grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid. We werken in deze opgave nauw samen met The Economic Board en haar clusterprogramma 'Slimme Duurzaamheid'. Vanuit een economisch perspectief is het noodzakelijk om aantrekkelijk te zijn voor talenten, bedrijven en investeringen. Het groene investeringsklimaat van de regio moet deze talenten aantrekken, opleiden en in de regio houden en moet praktisch werk bieden aan werkzoekenden.

Wat kan de regio gaan doen?

Duurzame verstedelijking: circulaire bouw en infrastructuur
De regio staat voor een grote bouwopgave van 35.000 nieuwe woningen tot 2030, met aanverwante opgaven wat betreft mobiliteit en andere voorzieningen. Het doel is om de circulariteit in de (woning)bouw en in de aanleg en onderhoud van infrastructuur te stimuleren. De focus ligt op duurzaam materiaalgebruik in de bouwsector en grond-, weg- en waterbouw (GWW-sector). In de Woondeal is afgesproken om minimaal 25% van de nieuwe plannen circulair te laten ontwikkelen tot 2025. Daarna willen we minimaal 50% circulair bouwen om in 2050 te komen tot een 100% circulaire leefomgeving. Inzet:

- Masterplan Circulaire Verstedelijking, waarvan 3000 woningen in houtbouw,
- Greendeal GWW: duurzame grond-, weg- en waterbouw in regio (inkoop- en aanbesteding)
- Opleidingscentrum Circulaire Bouw

Circulaire economie: grondstoffentransitie
We zien verschillende trends in ons consumentengedrag. Binnen deze programmalijn stimuleren we de systeemveranderingen van het maken en consumeren met afval en afwenteling van stoffen naar hergebruik en regionale kringlopen. Het gaat hierbij om het tot stand brengen van kringlopen in de hele keten van productie, consumptie en afval in diverse consumentenproducten en –diensten. Inzet:

- Regionale grondstoffenhub: regionaal verzamelen, hergebruiken of verwerken van materialen
- Circulaire landbouw: Next Garden Plan (eiwittransitie, verpakking, logistiek), vergroenen van de landbouw (EU Green Deal)
- Afval en consumptie: Innovatiewerkplaats Duiven met AVR, Waterschap, e.a.
- Circulaire zorg: ontwikkeling van een plasmavergasser voor ziekenhuisafval van RadboudUMC
- Innovatiefonds: ondernemers stimuleren hun bedrijfsprocessen circulair te maken

Energie- en warmtetransitie: implementatie
De regio stelt samen met partners een regionale energiestrategie (RES) op. Regionaal worden de nationale afspraken uit het Klimaatakkoord vertaald in een regionaal warmteplan, energieplannen en de opgave voor hernieuwbare energie-opwekking. Inzet:

- Regionale Energie Strategie (RES): 2020: concept bod en 2021: opleveren eindbod. Uitvoering 2022 en volgend.
- Warmtetransitie: Onderzoek alternatieve warmtebronnen (geo-, waterthermie, biomassa, e.d.)
- Aardgasvrije wijken en dorpen: inzet op aardgasvrij maken van bestaande wijken en dorpen.
- Schone brandstoffen: ontwikkeling en vermarkten waterstof, uitvoering laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer.

Klimaatbestendig groen en water
Klimaatadaptatie en circulariteit hebben ook betrekking op het sluiten van kringlopen wat betreft groen en water. Van het opvangen van neerslag bij hevige buien en hoge waterstanden, naar vasthouden en het hergebruiken in tijden van droogte. Dit heeft zowel betrekking op het platteland als in de steden en dorpen. Ook de productie van biobased materialen is van groot belang, zoals het verminderen van rivierzand voor cement met hoge CO2-impact naar bosbouw voor circulaire houtbouw met lagere CO2-impact. Inzet:

- Regionale AdaptieStrategie (RAS) en Regionale Adaptieplannen (RAP)
- Klimaatadaptieve inrichting: groen en water in openbare ruimte van dorpen en wijken
- Natuurinclusief bouwen: vergroening van bebouwing door groene daken, geveltuinen, etc.
- Agroforestry: nieuwe bosbouw ten behoeve van circulaire bouw van houten gebouwen

Integrale verbindingen

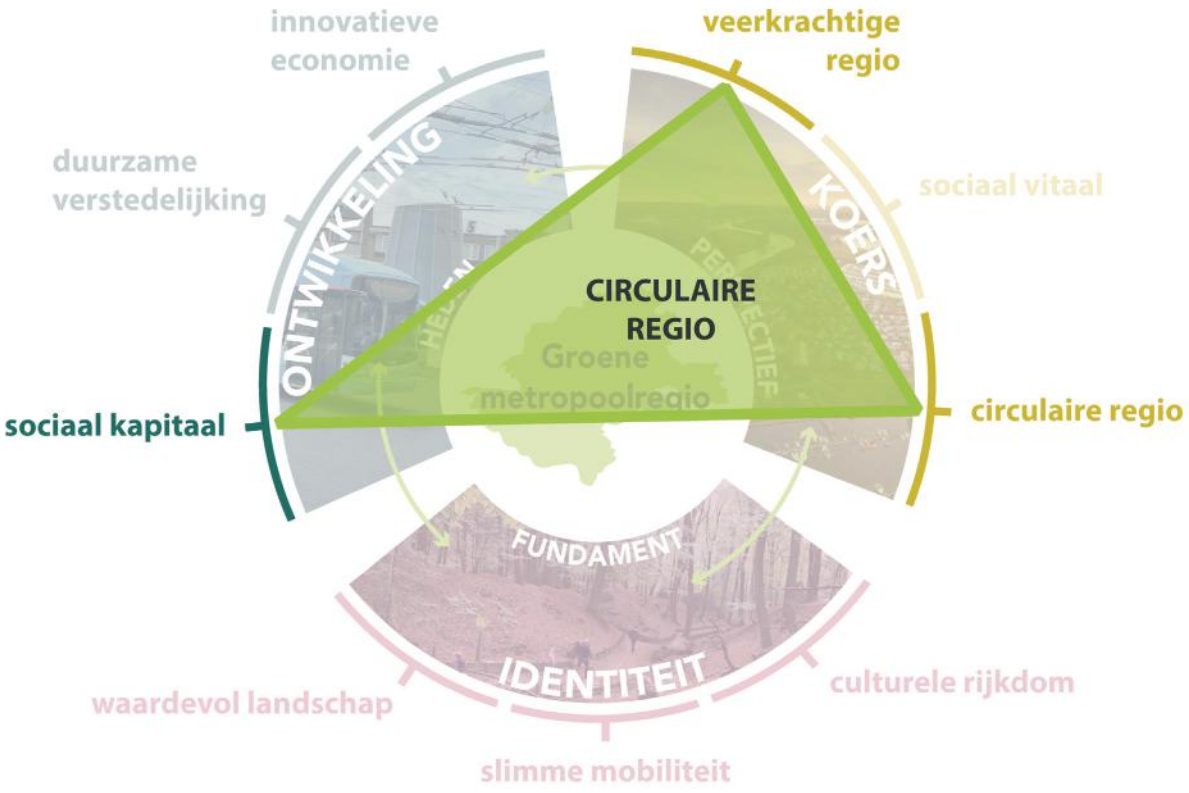
Het doel is om de positie van onze regio te versterken door op te schalen naar regionaal niveau waarbij circulariteit zich uit in economische processen, leefomgeving en samenleving. De inzet van de regio is om circulariteit te verbreden naar andere facetten van de leefomgeving. Naar circulaire vormen van mobiliteit, naar circulaire verstedelijking, naar circulaire landbouw, watermanagement, naar circulaire landschapsbouw. Met koppelingen en cross-overs hiertussen op niveau van de regio. Primair worden in deze opgave verbindingen gelegd tussen drie uitdagingen:

Circulariteit van de regio: geen afwenteling bij het gebruik van grondstoffen, energie

Veerkrachtige regio: verstedelijking (bouwopgave/woningdeal/vraag naar bedrijfsruimten), zonnevelden, windturbines, grondstoffenhubs

Sociaal kapitaal: kansen voor arbeidsmarkt voor laaggeschoolden en hooggeschoolden voor energietransitie, opleiding & activering

Goede verbindingen zijn nodig met het bedrijfsleven en de onderwijs- en kennisinstellingen in de regio, op alle niveaus: van universiteiten tot mbo. Voorbeelden zijn het project Energie in stroom, de opleiding HAN – master Circulaire Economie of Artez voor productdesign, maar ook de Radboud Universiteit en Hogeschool Larenstein zijn op dit terrein actief. Door in triple-helix verband samen te werken en te investeren in deze opgave kunnen overheden, bedrijven en kennisinstellingen koploper worden op circulariteit.

Deelintegraliteit opgave Circulaire regio

Opgave de ontspannen regio

"De stedelijke functies rondom wonen, mobiliteit en economie groeien daarbij nog sterk. Met de opgave ontspannen regio willen we dat in balans brengen met een groeiende leefkwaliteit en aantrekkelijkheid voor wonen, werken en recreëren."

Opgave de ontspannen regio

5

Regio in balans
Onze leefomgeving verandert sterk. Stad en land vormen steeds meer één samenhangend netwerk. De stedelijke functies rondom wonen, mobiliteit en economie groeien daarbij nog sterk. Met de opgave ontspannen regio willen we dat in balans brengen met een groeiende leefkwaliteit en aantrekkelijkheid voor wonen, werken en recreëren. Leefkwaliteit voor inwoners en aantrekkelijkheid voor bezoekers hangen direct samen. Het gaat om het voorzieningenniveau in de meest brede zin en de cultuur en sfeer in de samenleving. Daarom verbinden we in deze opgave de kwaliteit van de nabije en bredere leefomgeving met de kwaliteit van de vrijetijdseconomie als welzijnsfactor voor inwoners en bezoekers.

Basisvoorzieningen
In nabije leefomgeving, het dorps- en wijkniveau, is het doel toegankelijkheid, sociale inclusie en cohesie. Van belang zijn daarbij de onderlinge betrokkenheid en de basisvoorzieningen zoals passende woning, inkomen, onderwijs, eerstelijnszorg, winkels voor basisbehoeften, bereikbaarheid, sociaal netwerk en voldoende groen in je buurt. Dat vraagt primair om een lokale aanpak. Kennisdeling op regionaal niveau kan daaraan bijdragen.

Bruisende regio
Voor de bredere leefomgeving is de doelstelling dat de regio Arnhem-Nijmegen een bruisende regio is met een balans tussen levendige stedelijkheid en een ontspannen leefomgeving, met daarin:

- een waardevol recreatief cultuurlandschap, waarin de kroonjuwelen van het landschap en ons culturele erfgoed blijvend beschermd en behouden blijven;
- versterking van de kenmerkende landschapselementen stuwwallen, rivierenlandschap, komgebieden en het groene hart (Park Lingezegen), met inzet op biodiversiteit en aandacht voor multifunctionaliteit in combinaties van voedselproductie, cultuur en beleving;
- sterke binnensteden, als een belangrijke factor voor regionale voorzieningen, zoals horeca, winkels en kunst en cultuur(historie); vestigingsfactor voor werknemers en werkgevers en een bruisende omgeving voor jongeren; de bereikbaarheid via de bovenregionale stations van Arnhem en Nijmegen.

Cultuur
Met deze factoren ontstaat een aantrekkelijk regionaal cultuurprofiel, waarin het aanbod van de steden onderling en de omliggende gebieden complementair is. Cultuurregio 025 is een goed voorbeeld van hoe het aanbod van culturele programma's - van opleidingen tot presentatie - op regionale schaal op elkaar wordt afgestemd. Dit regionale cultuurprofiel draagt bij aan zowel de economie, het sociale klimaat als de leefbaarheid. Kunst en cultuur verbindt en verrijkt alle lagen van de samenleving. Recreatie en toerisme zijn bereikbaar voor alle doelgroepen, inwoners en bezoekers.

Een belangrijke meetlat om de leefkwaliteit voor onze inwoners in beeld te krijgen is de zogenaamde 'brede welvaart'-indicator. Op dit moment scoort de regio Arnhem-Nijmegen daarop lager dan het landelijk gemiddelde, terwijl we als regio alles in huis hebben. Daarom stellen we ons als doel om hierop hoger te scoren, als indicator voor de leefkwaliteit in de regio.

Wat kan de regio gaan doen?

Leefkwaliteit
De versterking van de leefkwaliteit in kernen en steden is in de uitvoering veelal een lokale (gebieds)opgave. Daarbij kan echter geprofiteerd worden van regionale samenwerking, bijvoorbeeld door de basisbehoeften en het voorzieningenniveau in de regio in beeld te krijgen en aan elkaar te verbinden. De belangrijkste regionale trekpleisters, voorzieningen en landschappen hebben per definitie een gemeentegrensoverschrijdende functie. Acties die hieraan bijdragen zijn:

- Ontwikkelen van een regionale visie op voorzieningen in het kader van leefbaarheid, cohesie, sociale inclusie, veiligheid en voorzieningenniveau in wijken en dorpen (sport, cultuur, maatschappelijk) en de wijze waarop deze versterkt en verbonden kunnen worden;
- Onderzoek naar de 'witte vlekken' in het voorzieningenniveau in kernen en wijken t.b.v. gericht en integraal investeren en ontwikkelen.

Recreatie en meer
Voor inwoners en bezoekers biedt het mozaïek van kwaliteiten in de regio de basis voor ontspanning, welbevinden en vrijetijdsbesteding. Acties die hieraan bijdragen zijn:

- Het opstellen van een gezamenlijke uitvoerings- en investeringsagenda voor het toeristisch toekomstperspectief van de regio Arnhem-Nijmegen;
- Realiseren TOP's (toeristische overstappunten);
- Uitvoering van de regionale landschapsagenda, Gelderse agenda landschap;
- Agenderen van gebiedsontwikkelingen, zoals deze er bijvoorbeeld zijn in de twee binnensteden (voor Arnhem Bestuurskwartier/Stadstheater en Stationsomgeving en voor Nijmegen Valkhofkwartier, Stationsomgeving en Waalfront).

- Verder werken in tien proeftuinen van de Cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen;
- Op regionaal niveau inzetten op versterking en verbinding van het cultureel erfgoed voor de diverse 'parels' in onze regio: bijvoorbeeld Gelders Arcadië, de Romeinse Limes (waarbij nominatie tot UNESCO-werelderfgoed actueel is, inzetten op publieksactiviteiten rondom de Limesnominatie), Fort Pannerden (als onderdeel van de Hollandse waterlinie die in 2020 UNESCO-werelderfgoed wordt) en het thema 'vrijheid' waar in de regio diverse musea en instanties actief zijn.

Integrale verbindingen

5

Voor een integrale bovensectorale aanpak leggen we in deze opgave verbindingen in de driehoek van regionale uitdagingen op groen landschap, culturele rijkdom en ontspannen leefkwaliteit. De ruimteclaims die volgen uit de opgaven groene groeiregio, productieve regio en verbonden regio vragen om een stevig contrapunt in ons groene landschap en de culturele en cultuurhistorische rijkdom als tegenhanger voor een uitgebalanceerde en ontspannen leefkwaliteit.

We ontwikkelen culturele en cultuurhistorische rijkdom als ingrediënt om te genieten in bruisende steden, kernen en aantrekkelijke natuur. In de regionale groeiopgave zal het groen in onze wijken en ons landschap ruimtelijk worden geborgd en toegankelijk gemaakt voor gebruik door inwoners en bezoekers. Recreatie en toerisme ondersteunen de leefbaarheid en werkgelegenheid. Een breed, actueel, pluriform en afgestemd vrijetijds-aanbod draagt bij aan welvaart, welzijn en de leefkwaliteit voor onze inwoners.

Deelintegraliteit opgave Ontspannen regio

Colofon

Deze agenda voor de regio Arnhem-Nijmegen is onderdeel van het proces voor versterking van de regionale samenwerking. Gekoppeld aan deze agenda zijn een regionale visie en een bedrijfsplan voor governance en werkwijze ontwikkeld.

Deze agenda is ontwikkeld door de Stuurgroep Regionale versterking:

Stuurgroep

Hubert Bruls	burgemeester gemeente Nijmegen
Nick Derks	wethouder gemeente Wijchen
Sylvia Fleuren	wethouder gemeente Berg en Dal
Ahmed Marcouch	burgemeester gemeente Arnhem
Lucien van Riswijk	burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
Jasper Verstand	wethouder gemeente Renkum
Helga Witjes	wethouder gemeente Lingewaard
Arne van Hout	gemeentesecretaris Nijmegen, Kring Gemeentesecretarissen
Jan Herman de Baas	kwartiermaker Versterking regionale samenwerking
Henk van den Berg	secretaris Regio Arnhem-Nijmegen (secretaris)

Ondersteund door een projectteam, bestaande uit medewerkers van gemeenten uit alle delen van de regio. In verschillende werkbijeenkomsten zijn vele ambtelijke deskundigen van de 18 gemeenten, de regiocoördinatoren en deskundigen van de provincie Gelderland intensief betrokken bij het opstellen van de visie op de regio Arnhem-Nijmegen.

Ondersteuning

UUM | Unlimited Urban Management – www.uum.nl

Edwin van Uum	procesmanager / planoloog
Mathijs Dielissen	planoloog en landschapsontwerper

regio arnhem nijmegen

UUM
UNLIMITED URBAN MANAGEMENT

Regio Arnhem-Nijmegen
Bedrijfsplan versterkte regio

Bedrijfsplan - regio Arnhem Nijmegen
16 april 2020

Stuurgroep Versterking regionale samenwerking

regio arnhem nijmegen

Samenvatting

Naar een versterkte regionale samenwerking

De samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een versterking van lokale kracht.

Uitgangspunt voor de regionale samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgavegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen. De gemeenten voorzien de opgaven van afdoende middelen en een helder mandaat, zodat bestuurlijk opdrachtgevers daarop slagvaardig kunnen handelen. Het regioprogramma bevat voor iedere opgave een opdrachtformulering die is uitgewerkt in samenwerking met andere betrokken overheden en maatschappelijke partners. De raden van individuele gemeenten kunnen intekenen op deze opgaven. Er wordt alleen een concreet uitvoeringsmandaat gevraagd.

Het regiobestuur en het regiobureau richten zich op het voorbereiden, faciliteren, bewaken en monitoren van de opgaveprogramma's. Ook zorgen zij voor afstemming tussen deze opgaven, waar nodig. Aan het regiobestuur wordt deelgenomen door iedere gemeente. Het regiobureau is compact maar robuust en werkt ook aan de profilering en positionering van de regio.
Het regiobestuur wordt geadviseerd door een regioagendacommissie bestaande uit raadsleden. Regionale college- en raadsontmoetingen voorzien in informatie, netwerken en kennisuitwisseling. Er is ook een maatschappelijk adviesforum waarin het regiobestuur bepaalde thema's kan bespreken met maatschappelijke partners. Een netwerkdirectie van gemeentesecretarissen draagt zorg voor de capaciteit in de opgaven.

De deelnemers
Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.

Regionale samenwerking tussen 18 gemeenten

Inhoud

Samenvatting **2**

1 Inleiding **5**
1.1 Aanleiding 5
1.2 Het waarom en het wat van de regionale samenwerking: visie en opgaven 5
1.3 Het doel van dit bedrijfsplan 5

2. De besturing van de regio in vijf basisprincipes **6**
2.1 Slagkracht 6
2.2 Flexibel 6
2.3 Robuust 7
2.4 Transparant 7
2.5 Ontmoeting 7

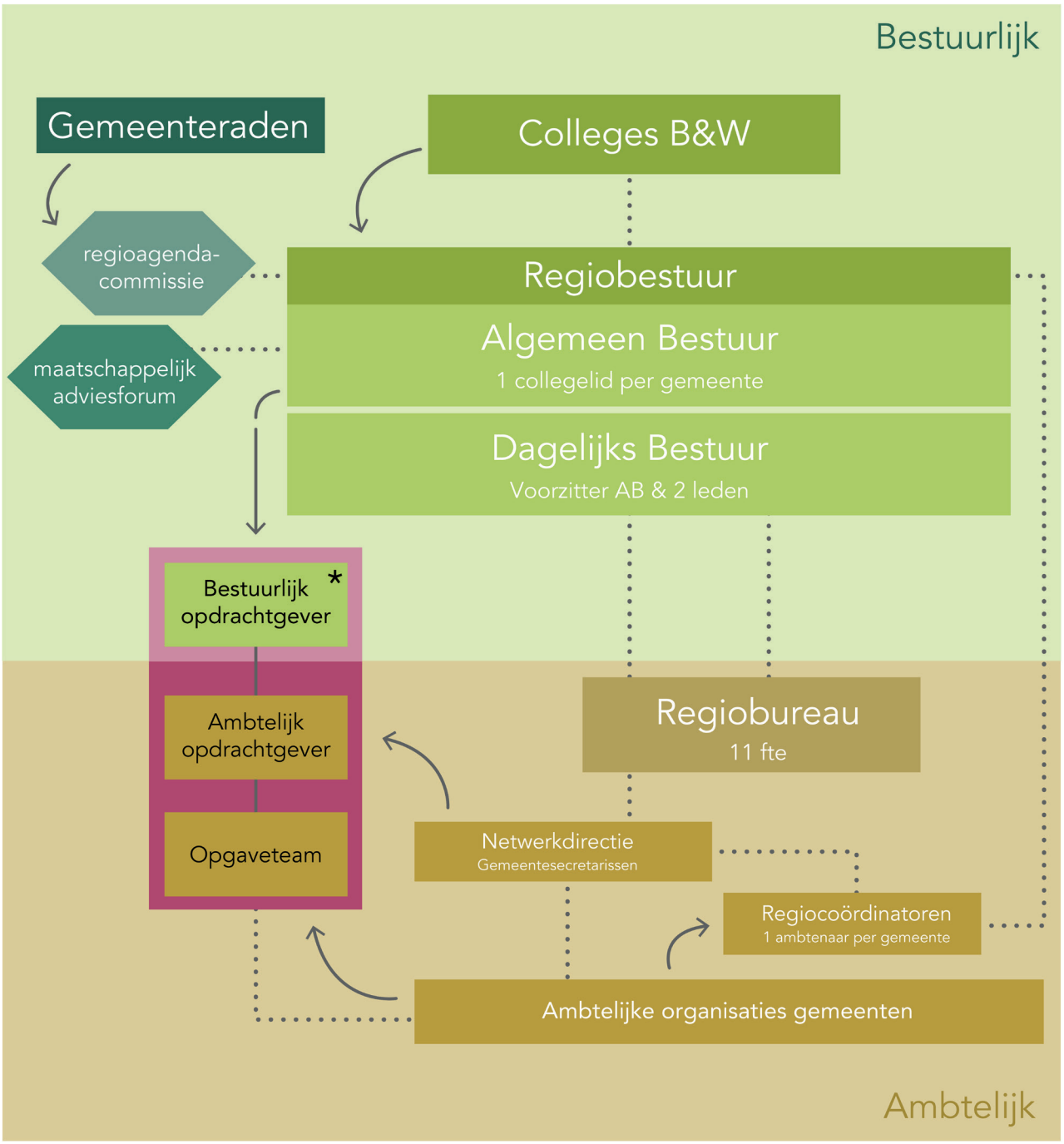
3 Opgavegericht samenwerken in de regionale agenda **8**
3.1 Wat is opgavegericht samenwerken? 8
3.2 De regionale agenda 8
3.3 De organisatie van de opgaven 8
3.3.1 Programma-organisatie en mandaat 8
3.3.2 Behoud of overdracht van bevoegdheden 9
3.3.3 Beleidsgevoelige beslissingen 9
3.4 De totstandkoming van de opgaven 9
3.5 De uitvoering van de opgave 10
3.6 Nieuwe opgaven en kansen 10

4 De organisatie **11**
4.1 Juridische vormgeving en vestigingsplaats 11
4.2 Regiobestuur 11
4.3 Regioagendacommissie 12
4.4 Maatschappelijk adviesforum 13
4.5 Regionale ontmoetingen 13
4.6 Regionaal portefeuilleoverleg ‘nieuwe stijl’ 14
4.7 Relatie met andere samenwerkingsverbanden 14
4.8 Relatie met The Economic Board 14
4.9 Regiobureau 15
4.10 Huisvesting regiobureau 16
4.11 Netwerkdirectie 16

5 Begroting **18**
5.1 Inleiding 18
5.2 Procesgeld 18
5.2.1 Personele kosten 18
5.2.2 Lobby, positionering en profilering 18
5.2.3 Overhead 18
5.2.4. Voorbereiding van de opgaven 19
5.2.5 Communicatie en ontmoeting 19
5.2.6 Algemene reserve en spelregels ten aanzien van de jaarrekening 19
5.3 De gemeentelijke bijdrage aan het procesgeld 19
5.4 Opgavegeld 19
5.5 Fiscale aspecten 20
5.6 Planning & controlcyclus 20
5.7 Evaluatie 20
5.8 Risicoparagraaf 21

Bijlage 1: Inzet ambtelijke capaciteit voor de opgaven 22

Structuur versterkte regio - overheidskolom

Legenda

afvaardiging

adviseren/informeren

structuur per opgave

* De bestuurlijke opdractgever kan ook een collegelid zijn dat niet in het AB zit.

1. Inleiding

Voor u ligt het bedrijfsplan van de Regio Arnhem-Nijmegen. Dit bedrijfsplan bevat een uitwerking van de basisprincipes, het opgavegericht samenwerken, de organisatie en de financiën van de nieuwe versterkte Regio Arnhem-Nijmegen. Dit bedrijfsplan is geen formeel besluitstuk, maar geeft een nadere uitwerking en inzichtelijke toelichting op de werkwijze. Het bedrijfsplan helpt ons straks bij het inrichten van de nieuwe samenwerking en is nu al interessant voor eenieder die de nieuwe opzet meer gedetailleerd wil leren kennen.

1.1 Aanleiding

In het voorjaar van 2019 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen het initiatief genomen om na te denken over de versterking van de regionale samenwerking. Die versterking is nodig vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven én transparantie / democratische legitimatie, zowel in de besturing als in de werkwijze. In een intensief traject onder leiding van een stuurgroep en met meerdere regionale raadsbijeenkomsten is tussen voorjaar 2019 en zomer 2020 gewerkt aan een regionale visie, een regionale agenda met daarin de opgaven, en een werkwijze.

1.2 Het waarom en het wat van de regionale samenwerking: visie en opgaven

In de visie kunt u vinden waarom regionale samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen zo broodnodig is. Wat er inhoudelijk op de regionale agenda staat, vindt u in de visie en de opgaven. Ook komen in de visie de identiteit van de regio en het perspectief en de ambities aan de orde. De visie vormt de regionale 'paraplu'. De vraag wat we als regiogemeenten gaan doen om de regionale ambities te verwezenlijken, wordt beantwoord in de opgaven die samen de regionale agenda vormen.

1.3 Het doel van dit bedrijfsplan

Dit bedrijfsplan is een concrete uitwerking van de werkwijze in de regionale samenwerking die is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen. De gemeenschappelijke regeling is het bepalende formele kader. Het bedrijfsplan beschrijft hoe we willen dat de regionale samenwerking in de praktijk gaat werken. Het bedrijfsplan helpt daarmee ook om de bestuurlijke voorstellen in april, mei en juni 2020 van concrete onderbouwing te voorzien, zodat de gemeenten in de regio op basis hiervan kunnen besluiten tot deelname aan de versterkte regio. De deelnemers gaan na besluitvorming samen aan de nieuwe Regio Arnhem-Nijmegen bouwen. Het bedrijfsplan is de basis voor deze bouwfase en voor de fase erna waarin de regiogemeenten, het bestuur van de regio, het regiobureau en alle samenwerkingspartners daadwerkelijk op deze manier gaan samenwerken in een versterkte regio.

2. De besturing van de regio in vijf basisprincipes

De Regio Arnhem-Nijmegen staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat een balans kan worden gevonden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit. Om dit te bereiken gaan de 18 gemeenten die de regio vormen samen aan de slag met opgaven op het gebied van ruimtelijke (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur), gefaciliteerd door een regiobestuur en een regiobureau. Het gaat hierbij om majeure opgaven die de individuele gemeenten niet alleen kunnen oppakken en/of waarbij het gezamenlijk oppakken leidt tot synergie.

Dit vraagt om een transformatie van de Regio Arnhem-Nijmegen: van een licht netwerk van overlegtafels in de huidige situatie naar een meer uitvoeringsgericht en slagvaardig samenwerkingsverband met een regionale agenda. We hebben voor deze nieuwe regionale samenwerking de volgende kernwaarden gedefinieerd: slagkracht, flexibel, robuust, transparant en ontmoeting. Hieronder beschrijven we de besturingsfilosofie van de vernieuwde regio aan de hand van deze basisprincipes.

2.1 Slagkracht

Bij de samenwerking in de regio staat het werken aan opgaven centraal, waarmee de regio een uitvoeringsgericht samenwerkingsverband wordt. Het regiobureau onder leiding van het regiobestuur identificeert mogelijke opgaven, bereidt ze voor, inspireert en stimuleert gemeenten en maatschappelijke partners om er aan deel te nemen en regisseert de uitvoering ervan na vaststelling van de regionale agenda. Het gaat hierbij om majeure opgaven die de individuele gemeenten niet alleen of niet binnen hun gemeentegrenzen kunnen aanpakken.

Door de opgaven gezamenlijk als regio op te pakken wordt het mogelijk om betere resultaten te behalen. Het gaat om het ervaren van de meerwaarde die het gezamenlijk oppakken van majeure opgaven in de regio heeft voor het behalen van (ook lokale) resultaten. Door betere profilering en positionering van de regio hebben we één gezicht naar buiten toe en een vanzelfsprekend aanspreekpunt. Door samen te werken binnen onze opgaven kunnen we als regio (meer) externe middelen aantrekken en maatschappelijke partners aan ons binden. Een stevig regiobestuur stuurt hierop. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten bepalen de agenda door de opgaven te kiezen waar zij als gemeente aan willen deelnemen.

Ook de voorbereiding van en sturing binnen de opgaven zorgt voor slagkracht. Bij het voorleggen van de regionale agenda aan de raden is de begroting per opgave concreet uitgewerkt. De netwerkdirectie (bestaande uit de 18 gemeentesecretarissen) draagt zorg voor ambtelijke capaciteit vanuit de gemeenten; zo kan alle aandacht in de opgaven uitgaan naar het resultaat. Ook de betrokkenheid van maatschappelijke partners in de voorbereiding, uitvoering en sturing van de opgaven leidt tot betere resultaten.

2.2 Flexibel

De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven en dragen geen raads- of beleidsbevoegdheden over. In deze beide opzichten is de samenwerking in de versterkte regio flexibel. De regionale agenda wordt voorgelegd aan de raden en iedere raad kan besluiten of hij met opgaven wil meedoen en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar wil stellen. Instemmen met een opgave betekent het geven van een concreet uitvoeringsmandaat aan de regio.

De opgaven in de regionale agenda zijn idealiter dusdanig relevant en aantrekkelijk dat alle gemeenten hieraan willen deelnemen. De opgaven zijn van dien aard dat alle regiogemeenten zich hierin 'stakeholder' voelen. Opgaven die slechts op een klein deel van de regio van toepassing zijn of maar voor een beperkt aantal gemeenten interessant, worden niet in het verband van de regio opgepakt en geregisseerd. Er moet regionale meerwaarde zijn om aan opgaven deel te nemen.

Flexibiliteit zit ook in de aanpasbaarheid van de regionale agenda en de opgaven daarbinnen. De regionale agenda kan meerjarige opgaven bevatten, maar wordt jaarlijks voorgelegd aan de raden en kan dus jaarlijks worden geactualiseerd. Dat maakt het mogelijk om nieuwe opgaven toe te voegen en om bestaande opgaven aan te passen als zich belangrijke ontwikkelingen voordoen.

Het regiobureau wordt zodanig ingericht dat het goed kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Het regiobureau en het regiobestuur houden de vinger aan de pols om tijdig ontwikkelingen en mogelijkheden te signaleren. Dit vergroot de slagkracht van de regio.

2.3 Robuust

Als regio willen we herkenbaar zijn. Voor samenwerkingspartners zoals de provincie en de rijksoverheid, maar ook voor Brussel en in de Euregio. Inspelen op nieuwe ontwikkelingen en benutten van kansen voor externe financiering is een belangrijke taak van het regiobureau. Er is een basisvoorziening nodig voor het positioneren en profileren van de regio en waarmee met één gezicht naar buiten getreden wordt. Deze basis bestaat uit een regiobestuur met daarin een afvaardiging van alle regiogemeenten en daaronder een regiobureau.

Dit regiobureau is compact maar robuust, Het samenwerken, ontmoeten en kennisdelen wordt gefaciliteerd, het opgavegericht werken wordt ondersteund, de regionale agenda wordt voorbereid en de aanwezigheid van de regio in lobbycircuits wordt georganiseerd. Alle gemeenten doen mee aan het regiobureau. Kortom, deze basisvoorziening zorgt ervoor dat het samenwerken in de regio van meerwaarde is voor de gemeenten en voor de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het regiobureau zorgt voor de robuuste basis voor inhoudelijke, intergemeentelijke samenwerking op de opgaven.

2.4 Transparant

Twee belangrijke elementen van de versterkte regionale samenwerking zijn de opgaven en het regiobureau. De opgaven kennen hun eigen organisatie en financiën en het regiobureau zorgt ervoor dat de opgaven goed zijn voorbereid. Dit gebeurt onder de stevige leiding van het regiobestuur. Om deze taak en de eerdergenoemde taken van profilering en positionering van de regio, het organiseren van ontmoeting etc. uit te voeren, betalen de gemeenten een vaste bijdrage naar rato van het aantal inwoners. De bijdragen aan de opgaven staan hier los van en zijn afhankelijk van deelname van een gemeente aan een opgave.

Een belangrijke taak voor het regiobureau is om de financiën (van de basis, de opgaven en eventuele subsidiestromen) te beheren. Het bureau maakt een begroting over de inwonerbijdrage en een opgavenbegroting. Hierdoor wordt voor gemeenten heel transparant wat ze uitgeven aan de basis, wat ze bijdragen aan de opgaven en wat anderen aan de opgaven bijdragen.

Het goed voorbereiden van de opgaven draagt bij aan de transparantie. Bij de besluitvorming is duidelijk wat de opgave gaat kosten en wat het aandeel van de deelnemende gemeenten is. Zijn er wijzigingen in de opgave die leiden tot meer benodigde middelen, dan wordt dit meegenomen in de regionale agenda die jaarlijks wordt voorgelegd aan de raden.

Tijdens raadsontmoetingen stellen de raden van de regiogemeenten zich op de hoogte van de voortgang van de opgaven. Daarnaast functioneert de raadsagendacommissie, waarin alle raden in de regio zijn vertegenwoordigd, als verbindende communicatieve schakel tussen het regiobestuur en de lokale raden.

2.5 Ontmoeting

Het regiobureau faciliteert samenwerking, ontmoeting en kennisdeling. In het werken aan de opgaven en rondom de besluitvorming over de regionale agenda ontmoeten de deelnemende gemeenten elkaar. Tijdens de raadsontmoetingen staan niet alleen de stand van zaken wat betreft de opgaven en (wijzigingen in) de regionale agenda centraal, maar komen bijvoorbeeld ook relevante ontwikkelingen aan de orde en kan worden genetwerkt.

Ook tijdens de collegeontmoetingen is aandacht voor dit netwerken en kennisdelen, naast het bijpraten over de realisatie van de opgaven en de voorbereiding van de regionale agenda. Het is immers belangrijk dat de raads- en collegeleden elkaar en de regio kennen en dat ze van en met elkaar leren.

3. Opgavegericht samenwerken in de regionale agenda

3.1 Wat is opgavegericht samenwerken?

De vijf basisprincipes uit hoofdstuk 2 zijn een continu toetsingskader voor onze regionale samenwerking. Centraal staat het opgavegericht werken. Deze aanpak is bij uitstek geschikt voor de samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen. Opgavegericht werken draait om een majeur organisatieoverstijgend, maatschappelijk vraagstuk dat zich aandient en waardoor je je uitgenodigd voelt om bij te dragen aan de oplossing ervan. Opgavegericht werken gaat om co-creatie met gelijkwaardige partners.
De opgave staat centraal en niet de eigen visie, strategie, organisatiestructuur of -cultuur.

Opgavegericht samenwerken stelt de gemeenten in de regio in staat om met elkaar en voor elkaar beter en sneller te kunnen inspelen op de grote uitdagingen. Essentieel hiervoor is een helder beeld van wat een opgave is én een beeld van wat een 'goede' opgave is om je energie in te steken. De opgave bestaat eruit om alles te doen wat nodig is om van de huidige naar de gewenste situatie te komen.

Het opstellen van een 'goede' opgave is een vak apart - Partners+Pröpper – Publicaties

3.2 De regionale agenda

De regionale agenda bestaat uit een beperkt aantal opgaven. De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven. De opgaven die de regionale agenda vormen, zijn voorbereid door het regiobureau en de opgavemanagers. Ieder najaar, op het moment van de begrotingsbehandelingen, zijn de resultaten, acties, scope, taakverdeling en financiën vergaand uitgewerkt. De gekozen opgaven zijn voor de hele regio van groot belang, zodat in principe alle gemeenten aan alle opgaven mee zouden moeten willen doen. De verantwoordelijkheid in deze samenwerking ligt altijd bij de raad om mandaat te geven en middelen (geld en capaciteit) vrij te maken om deel te nemen aan de opgave. De agenda wordt jaarlijks geactualiseerd voor de bestaande en eventuele nieuwe opgaven.

3.3 De organisatie van de opgaven

3.3.1 Programma-organisatie en mandaat
Elke opgave kent de volgende rollen:

- een bestuurlijk opdrachtgever (burgemeester of wethouder)
- een ambtelijk opdrachtgever (gemeentesecretaris of doorgedelegeerd op directieniveau)
- een opgavemanager

De opgavemanager is bij voorkeur afkomstig uit een van de regiogemeenten, maar kan eventueel afkomstig zijn van een samenwerkingspartner of extern worden ingehuurd. Er is daarnaast een stuurgroep en een opgaveteam. De opgaven kennen verder hun eigen organisatie, afgestemd op de acties die er in de opgave staan. Uitgangspunt bij de bemensing is de voor de opgave benodigde kennis, ervaring en competenties. Zowel in de stuurgroep als in het opgaveteam wordt gestreefd naar een vertegenwoordiging van meerdere beleidsterreinen en vakdisciplines die in die integrale opgave aan de orde zijn.

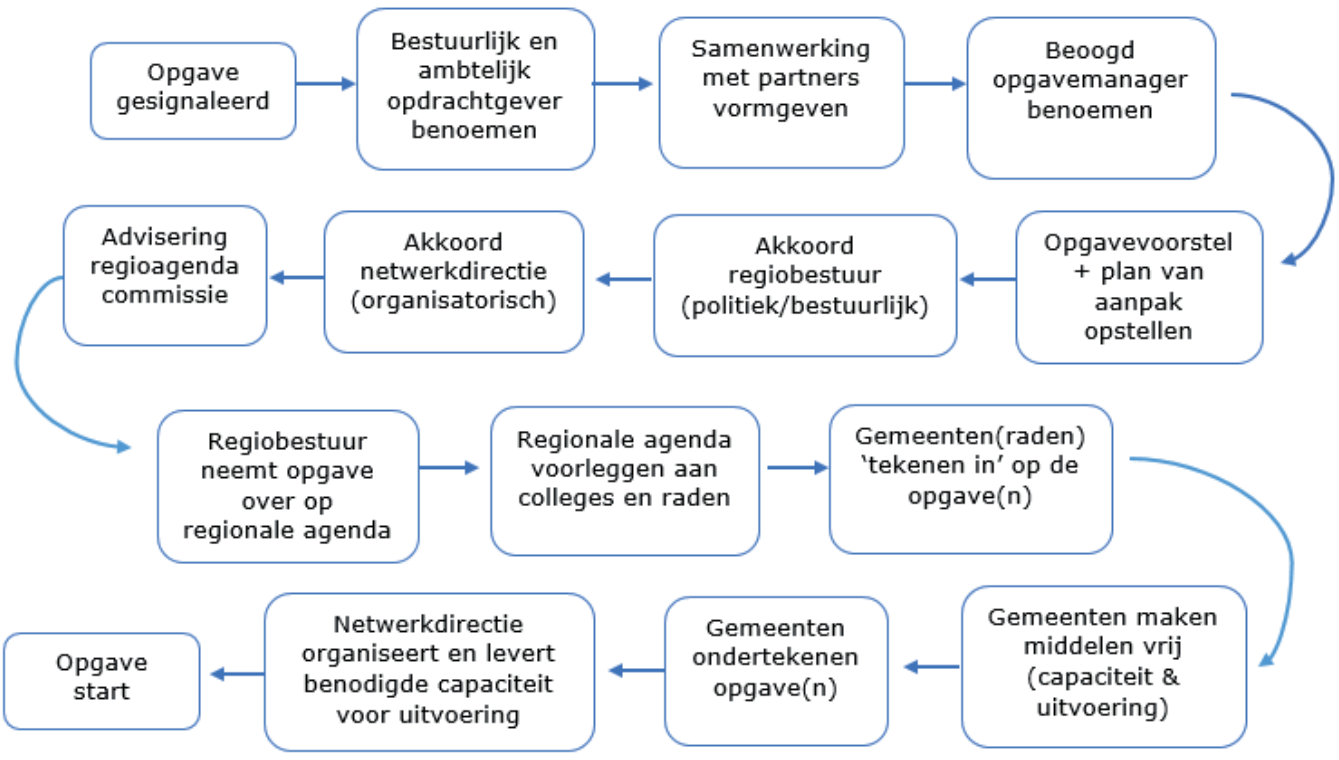
Uiteraard moeten de overige portefeuillehouders en ambtelijke experts goed op de hoogte blijven en input kunnen leveren op de ontwikkeling van de opgaven. Op bestuurlijk en ambtelijk niveau worden via de collegeontmoetingen en ambtelijke ontmoetingen alle gemeenten betrokken bij de ontwikkelingen in de opgaven. Voor elke opgave is helder welke mandaten nodig zijn om slagvaardig te kunnen handelen en op welk niveau deze belegd moeten worden. Ook de financiën voor de opgaven zijn binnen de opgaven geregeld. Om de financiële afhandeling in fiscaal-juridische zin mogelijk te maken, moeten de in de raadsbesluiten per opgave gemaakte afspraken ook schriftelijk worden vastgelegd in een juridische werkovereenkomst tussen de betrokken gemeenten.

3.3.2 Behoud of overdracht van bevoegdheden
Kan de opdracht door betrokken partijen zo worden uitgevoerd (binnen het normale mandaat van dagelijks bestuur dat lokale colleges van B&W hebben) of is het mandateren van bevoegdheden noodzakelijk - en welke zijn dit dan? Hierbij valt te denken aan mandaat om subsidies toe te kennen, opdrachten te verstrekken, afspraken te maken met partners, of plannen te maken of vast te stellen. In de opdrachtformulering bij de opgave wordt expliciet bepaald of en welk mandaat wordt verstrekt voor de uitvoering van deze opgave. Dat mandaat komt bij de bestuurlijk opdrachtgever, die dit uitoefent in afstemming met een stuurgroep en waar nodig onder formeel gezag van het regiobestuur.

3.3.3 Beleidsgevoelige beslissingen
Het moet duidelijk zijn welke inhoudelijke beslissingen uit dit programma beleidsgevoelig zijn. Ook moet aangegeven zijn hoe de portefeuillehouders, regioraadscommissie, colleges en/of gemeenteraden betrokken worden bij de ontwikkelingen (tussentijds of bij het eindproduct). Desgewenst kan worden aangegeven of op bepaalde momenten tussentijdse terugmelding of raadpleging verwacht wordt, of dat voor bepaalde besluiten alsnog fiattering door de 18 colleges dan wel gemeenteraden nodig is, zoals bijvoorbeeld voor de vaststelling van bepaalde plannen (RES, RPW, etc.).

3.4 De totstandkoming van de opgaven
Voor elke opgave wordt een opgavevoorstel gemaakt met daarin de volgende onderdelen:
- Titel
- Beoogd resultaat (regionaal en lokaal)
- Omschrijving van de acties
- Schaal en scope
- Partners en taakverdeling
- Benodigde bijdrage van de gemeenten (uitvoeringsgeld en capaciteit)
- Bijdragen/subsidies van andere partijen
- Organisatie en mandaat
- Beleidsgevoelige beslissingen
- Kansen
- Risico's

De globale stappen in de totstandkoming van een opgave binnen gemeenten:

3.5 De uitvoering van de opgave

Het opgaveteam gaat aan de slag met de uitvoering van de opdracht onder leiding van de opgavemanager. Uitgangspunt bij de uitvoering van de opgave is het door de gemeenten geaccordeerde opgavevoorstel. De bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever en de opgavemanager functioneren als sturende drie-eenheid. De bestuurlijk opdrachtgever werkt samen met zijn/haar stuurgroep en schakelt met alle betrokken lokale portefeuillehouders. De ambtelijk opdrachtgever houdt via de netwerkdirectie contact met de lokale organisaties. De opgavemanager wordt ondersteund door het opgaveteam.

Omdat elke opgave verschillend is, is er geen standaard aanpak. Wel stelt het regiobureau globale richtlijnen en standaard formats op en werken de opgaveteams volgens een plan-do-check-act cyclus zodat monitoring en bijstelling mogelijk zijn en de informatievoorziening richting het regiobestuur en de raden volgens de afspraken verloopt.

3.6 Nieuwe opgaven en kansen

Als in de loop van het jaar zich een nieuwe opgave aandient, bijvoorbeeld in de raden in de regio, in de colleges of tijdens collegeontmoetingen, dan kan die worden opgenomen in de voorbereiding van de nieuwe regionale agenda. Deze taak en bevoegdheid ligt bij het regiobestuur.

Vanuit onder meer Europa, de rijksoverheid en de provincie komen regelmatig kansen voorbij voor de Regio Arnhem-Nijmegen. Voorbeelden zijn de propositie die de Regio heeft ingediend voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), de Woondeal en de Regiodeal. Dankzij een krachtig regiobureau en de verbeterde zichtbaarheid van onze bestuurders in Den Haag is eerder bekend wat eraan komt en worden verrassingen voorkomen. Soms is de route via de regionale agenda te lang en is snelle (re)actie noodzakelijk. In dat uitzonderlijke geval legt het bestuur vooraf een voorstel voor hoe met de kans om te gaan aan de colleges van de deelnemende gemeenten, en achteraf aan de deelnemende raden.

4. De organisatie

4.1 Juridische vormgeving en vestigingsplaats

De GR Regio Arnhem-Nijmegen is een zelfstandige organisatie, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen vormgegeven als een openbaar lichaam. De colleges van de 18 gemeenten hebben de regeling (collegeregeling) getroffen. Het openbaar lichaam is statutair in Elst gevestigd (gemeente Overbetuwe). Dit is het midden van de regio. Het AB en het DB vormen samen het Regiobestuur. De vergaderingen van het algemeen bestuur (AB) en dagelijks bestuur (DB) vinden plaats op wisselende locaties door de hele regio.

4.2 Regiobestuur

Algemeen Bestuur (AB)

- Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. De colleges van de deelnemende gemeenten kiezen zelf wie ze afvaardigen in het AB. Zij kunnen die vertegenwoordiging ook tussentijds aanpassen.
- Het AB kiest uit haar midden de voorzitter.
- Leden van het algemeen bestuur hebben een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente. De stemverhouding is gebaseerd is op inwoneraantal. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel:

Tot 20.000	=	1 stemmen
20.000-50.000	=	2 stemmen
50.000-100.000	=	3 stemmen
100.000 +	=	4 stemmen

Gemeente	Inwonertal 31-12-2019	Stemmen
Arnhem	161.368	4
Berg en Dal	34.990	2
Beuningen	25.891	2
Doesburg	11.078	1
Druten	18.918	1
Duiven	25.124	2
Heumen	16.450	1
Lingewaard	46.606	2
Montferland	36.009	2
Mook en Middelaar	7.847	1
Nijmegen	177.698	4
Overbetuwe	47.909	2
Renkum	31.404	2
Rheden	43.736	2
Rozendaal	1.705	1
Westervoort	14.973	1
Wijchen	41.124	2
Zevenaar	43.740	2
Totaal	786.570	34

- Voor de begroting van het regiobureau (inwonersbijdrage) is de stemverhouding: de meerderheid van stemmen onder de voorwaarde dat die de meerderheid van inwoners vertegenwoordigen.
- Het AB is het sturende orgaan. Het DB zorgt ervoor dat het AB haar rol kan vervullen.
- De rol en verantwoordelijkheid van het AB is:
  - Samenwerking faciliteren, besturing, het motorblok van de regio vormen.
  - Voorbereiden van opgaven voor de nieuwe agenda, inclusief het anticiperen en inspelen op actuele zaken en initiatieven van raden t.a.v. nieuwe opgaven.
  - Het vaststellen van de regionale agenda en deze voorleggen aan de 18 colleges.
  - Zorgen voor afstemming tussen de inhoudelijke opgaven, waar nodig.
  - Bewaken en monitoren van de inhoudelijke opgaven.
  - De toewijzing regelen van de bestuurlijke rollen in de opgaven.
  - Het vaststellen van een informatieprotocol zodat de betrokken partijen een beeld hebben over welke informatie op welke momenten zij krijgen aangereikt om hun controlerende, besluitvormende of adviserende rol te kunnen vervullen.
  - Informatie verstrekken aan haar of zijn eigen lokale raad en college, daarbij ondersteund door het regiobureau.
- Het AB komt minimaal 6 keer per jaar maar bij voorkeur 8 keer per jaar bij elkaar.

<u>Dagelijks Bestuur (DB)</u>
- Het DB is een compact dagelijks bestuur met de volgende rollen en verantwoordelijkheid:
  - Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast (wat betekent dat het DB alles doet wat voor de dagelijkse gang van zaken nodig is om de organisatie/de regeling draaiende te houden).
  - Beslissingen van het AB voorbereiden en uitvoeren.
  - Regels vaststellen voor het regiobureau.
  - Het vervullen van de werkgeversrol voor de directeur.
  - Eerste aanspreekpunt en gezicht naar buiten binnen de gestelde kaders (voorzitter).
- Het DB bestaat uit 3 leden: de voorzitter van het AB aangevuld met 2 andere leden met hart voor de regio.
- De voorzitter is ook aanspreekbaar als boegbeeld van de regio.

<u>Bestuurlijk opdrachtgevers opgaven</u>
- De leden van het DB en AB zijn niet automatisch bestuurlijk opdrachtgever van de inhoudelijke opgaven. Dit kunnen ook andere collegeleden zijn uit een van de regiogemeenten. De bestuurlijk opdrachtgever is voor de opgave het eerste aanspreekpunt binnen en buiten de regio.
- Er is een AB+ overleg waar de bestuurlijke trekkers van de opgaven (bestuurlijk opdrachtgevers) het AB ontmoeten om te spreken over de inhoudelijke ontwikkelingen in de lopende opgaven en de voorbereidingen voor de volgende jaarschijf. De bestuurlijk opdrachtgevers zijn agendalid van het AB.

4.3 Regioagendacommissie

De doelstelling van de regioagendacommissie is dat het AB weet wat er in de raden leeft en dat de raden weten wat er in de regio speelt. Hiertoe vormt een vertegenwoordiging uit elke raad een communicatieve schakel tussen het AB en de raden.

De leden van de regioagendacommissie weten wat er speelt bij de 18 raden en reiken mogelijkheden aan om de oordeelsvorming en de besluitvorming bij de 18 gemeenteraden in het proces te stroomlijnen. Het gaat er onder andere om dat eventuele verschillen in inzichten bij de gemeenteraden vroegtijdig bekend zijn en dat gezamenlijk kan worden bezien hoe hiermee om te gaan.

In concrete taken betekent dit:
- Bevorderen van betrokkenheid van de raden
- Bevorderen van totstandkoming gemeentelijke besluitvormingstrajecten
- Activeren van bestuurders m.b.t. hun verantwoordings- en informatieplicht
- Activeren van bestuurders om mondelinge informatie te verstrekken

De commissieleden hebben in eigen huis ook taken:
- Ophalen van informatie van raadsleden (voor vergadering regioagendacommissie)
- Vooroverleg met bestuurder en griffier
- De procesmatige vertegenwoordiging van de gemeenteraad tijdens vergaderingen van de regioagendacommissie
- Verslaglegging van vergaderingen regioagendacommissie (achteraf)
- Vraagbaak voor (achtergrond-)informatie m.b.t. de stukken van de regio
- Oproepen tot bezoeken raadsinformatiebijeenkomsten en deelname aan regionale bijeenkomsten

In overleg met de regioagendacommissie wordt bepaald welke middelen gebruikt kunnen worden, om hen in algemene zin te ondersteunen bij het uitoefenen van hun taken. Een voorbeeld is de inzet van digitale peilingen. De regeling laat bewust ruimte voor de raadsleden om te experimenteren met frequentie, onderwerpen en werkvormen, zodat de functie van de regioagendacommissie zich gaandeweg naar wens kan ontwikkelen.

Samenstelling regioagendacommissie
Er is een vertegenwoordiging van elke gemeente nodig en daarnaast spreiding van politieke kleuring om daadwerkelijk te weten wat er speelt in de lokale raden en in de politieke arena. De regioagendacommissie bestaat uit 2 raadsleden uit elke gemeenteraad en 4 uit de Arnhemse en Nijmeegse gemeenteraad. In totaal betreft het 40 leden.
Het regiobureau faciliteert de vergaderingen, in nauwe samenwerking met de griffierskringen.
Bij de vergaderingen zal altijd een lid van het AB uitgenodigd worden.

4.4 Maatschappelijk adviesforum
Het maatschappelijk adviesforum wordt jaarlijks door het regiobestuur bij elkaar geroepen. Dit kan ook vaker zijn als dat door het AB of een aantal maatschappelijke partners gevraagd wordt. Dit forum adviseert het regiobestuur gevraagd en ongevraagd over de integraliteit van de opgaven en het partnerschap daarbij van onze partners. Dit staat los van de participatie van onze partners in de inhoudelijke opgaven. Het maatschappelijk adviesforum is divers van samenstelling en bevat vertegenwoordiging uit onze triple-helix samenwerking in The Economic Board (onderwijs, andere overheden en bedrijfsleven), maar ook uit maatschappelijke organisaties, zoals zorginstellingen, corporaties. De samenstelling kan per keer wisselen, ook in relatie tot de ontwikkeling van de opgaven. Indien van toepassing kunnen de aanwezigen een lobbyrol oppakken richting andere overheden of andere relevante (potentiële) partners.

4.5 Regionale ontmoetingen
Er zijn minimaal twee raadsontmoetingen in een jaar. Tijdens deze ontmoetingen krijgen de raadsleden onder andere informatie over de stand van zaken van de opgaven, relevante ontwikkelingen, nieuwe agendapunten in voorbereiding. Peilingen van de mening van raadsleden zijn mogelijk. Op de raadsontmoetingen kunnen ook uitspraken ('resoluties') worden aangenomen, waarin wordt opgeroepen om een bepaalde aanpassing in het voorstel op te nemen alvorens het door te sturen naar de gemeenteraden. Dergelijke uitspraken zijn uiteraard niet bindend, maar zullen door het regiobestuur wel als zwaarwegend advies in haar afwegingen worden betrokken. Ze kunnen ook meewegen in de besluitvorming van de individuele raden verder in het proces.

Als er opgaven zijn waarvoor in de opdrachtformulering is gekozen om het beeldvormende en eventueel oordeelsvormende deel van de besluitvormingscyclus op regionaal niveau te organiseren, dan kan dit op een raadsontmoeting worden geagendeerd.

Er zijn minimaal drie collegeontmoetingen in een jaar. De realisatie van de opgaven staat daar centraal. Alle betrokken collegeleden worden bijgepraat en kunnen elkaar bevragen op richting/besluitvorming. Er is daarnaast ruimte voor uitwisseling over opgaven in voorbereiding, kansen voor de regio en urgente vragen van andere overheden of partners. Ook kan in deelsessies reguliere inhoudelijke uitwisseling tussen portefeuillehouders plaatsvinden als daaraan behoefte is (zie ook paragraaf 4.6 Regionaal portefeuilleoverleg 'nieuwe stijl'). Netwerken en kennisuitwisseling zijn ook nadrukkelijk onderdeel van deze collegeontmoetingen. Het regiobureau faciliteert hierin.

4.6 Regionaal portefeuilleoverleg 'nieuwe stijl'

Relevante onderdelen uit de portefeuillehoudersoverleggen Wonen, Mobiliteit, Duurzaamheid en Economie van het huidige gemeenschappelijk orgaan die aansluiten op de regionale visie en de regionale agenda, gaan in de versterkte regio (als deelopgaven of projecten) over naar de opgaven. Afstemming over de regionale opgaven met en binnen de colleges wordt geborgd door het regiobestuur, de collegeontmoetingen en door de communicatie binnen het eigen college. Uiteraard kunnen regionale portefeuillehouders er desgewenst voor kiezen om elkaar met zekere regelmaat te ontmoeten voor kennisuitwisseling en voor het bespreken van onderwerpen die niet binnen de opgaven vallen maar wel een regionaal belang hebben. Dit zal ondersteund worden door het regiobureau en kan bijvoorbeeld gecombineerd worden met een collegeontmoeting.

4.7 Relatie met andere samenwerkingsverbanden

De 18 gemeenten werken op verschillende terreinen in verschillende verbanden met elkaar samen. Voorbeelden zijn The Economic Board, ToerismeVAN, twee modulaire gemeenschappelijke regelingen voor het sociaal domein, een bedrijfsvoeringsorganisatie voor doelgroepenvervoer en twee omgevingsdiensten. Dit zijn zelfstandige organisaties die hun eigen taken uitoefenen. We zien wel inhoudelijke verbindingen waarbij ook dit soort samenwerkingsorganisaties inhoudelijk kunnen bijdragen aan de opgaven uit de regionale agenda. De verbinding wordt dan ook gezocht op opgaveniveau. The Economic Board (TEB) heeft een specifieke positie die in de volgende paragraaf verder is uitgewerkt.

4.8 Relatie met The Economic Board

<u>Organisatie van The Economic Board</u>

The Economic Board (TEB) is een autonome stichting die zich op verschillende manieren inzet voor economische groei in de regio. Daarbij ligt de focus op de speersectoren Food, Health & Hightech en Energy, en de cross-overs daartussen. TEB is een triple helix-samenwerking tussen overheid (provincie en gemeenten), kennisinstellingen en bedrijfsleven in de regio Arnhem–Nijmegen, met Wageningen, die gezamenlijk bijdragen aan de beoogde doelstellingen. Omdat de regiogemeenten belang hechten aan de werkzaamheden van TEB wordt het projectbureau van TEB gefinancierd uit de regionale bijdrage per inwoner, met een bedrag van € 1,- per inwoner. Dat blijft in dit voorstel gelijk. De sturing is tripartite geregeld met een evenredige vertegenwoordiging van de drie geledingen in de Board. Voor de overheden zitten daarin:

- een bestuurder van de provincie
- de gemeenten Arnhem en Nijmegen en
- een vertegenwoordiger van de overige regiogemeenten
- een voorzitter van de triple helix / Regio Foodvalley.

<u>Verhouding TEB en de regionale agenda</u>

The Economic Board is een zelfstandige triple helix-stichting die bijdraagt aan de regionale samenwerking, gericht op het versterken van de economische structuur in de regio.
The Economic Board heeft een eigen werkplan dat goed is afgestemd op de regionale agenda. De speerpunten Energy, Health & Hightech en Food passen binnen de Opgave Productieve Regio. Daarnaast draagt TEB bij aan een aantal randvoorwaardelijke thema's die in de andere opgaven binnen de regionale agenda worden opgepakt. Eventuele financiële bijdragen vanuit gemeenten aan activiteiten van TEB worden meegenomen in de financiering van de opgaven.

Met de oprichting van het regiobureau ontstaan extra mogelijkheden voor samenwerking en synergie en wordt de samenwerking intensiever. Op het punt van lobby, positionering en profilering en de bijbehorende communicatie wordt de samenwerking hechter.

De programmatische middelen voor activiteiten van TEB komen vanuit de deelnemende partners, tot nu toe vooral de provincie, de gemeenten Arnhem en Nijmegen, de onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. In de nieuwe opzet is het ook mogelijk om activiteiten die passen in de regionale agenda mee te nemen in de financiering van de opgaven door de 18 regiogemeenten. Dat zal per geval expliciet worden aangegeven.

Verstevigde samenwerking: 1 regionale agenda
In de onderlinge afstemming tussen de Regio Arnhem-Nijmegen en TEB tijdens het versterkingsproces is afgesproken om nauwer samen te werken. Naast de hierboven geschetste samenwerking op lobby, positionering en profilering, gaat het om samenwerking op inhoud. TEB heeft een eigen agenda-indeling met de twee iconische clusters Health, Hightech & Food (1) en Energy (2) en daarnaast de randvoorwaardelijke clusters Slimme Duurzaamheid, Bruisende Regio, Lobby, Arbeidsmarkt en Acquisitie. Binnen elk van deze clusters levert The Economic Board specifieke meerwaarde, in samenwerking met de andere partners die op deze thema's actief zijn. The Economic Board richt zich binnen de randvoorwaardelijke clusters op die onderdelen die de iconische clusters versterken én waarvoor triple helix-samenwerking nodig is. De invulling van de randvoorwaardelijke clusters vindt in nauwe afstemming plaats met de Regio Arnhem-Nijmegen. Samenwerking met de opgavemanager en de opgaventeams ligt voor de hand. De activiteiten van TEB zullen op een logische manier worden ondergebracht in de regionale agenda. Ook de provincie is hier nauw bij betrokken. De rol van TEB is terug te vinden in de betreffende opgaven als deze ter besluitvorming worden voorgelegd. De rol van TEB zal per activiteit wisselend zijn, van trekker van een opgave tot het leveren van een substantiële bijdrage aan of het meedenken over een opgave. Uitgangspunt is dat er geen dubbel werk wordt gedaan.

Via de besluitvorming over de regionale agenda worden ook de wederzijdse prioriteiten en kaders voor de opgaven onderling afgestemd en voorgelegd aan de gemeenteraden. The Economic Board legt via de Regio Arnhem-Nijmegen op afgesproken momenten achteraf verantwoording af aan de regionale gemeenten (en andere partners).

4.9 Regiobureau

Het regiobureau valt onder verantwoordelijkheid van het DB. De werkzaamheden van het regiobureau omvatten o.a.:

- Het voorbereiden van de opgaven, inhoudelijk en financieel, en het zorgdragen voor coördinatie en integraliteit van de opgaven
- Profilering, positionering en lobby van de regio (en de opgaven in het bovenregionale veld (provincie, rijksoverheid, Euregio, Europa)
- Informatie, communicatie en ontmoeting in/van de regio (bestuurders en raden)
- Aanspreekpunt voor externe partners
- Ondersteuning en advisering van colleges en raden bij het regionale werk
- Het tijdig zien en vertalen van nieuwe opgaven en kansen voor de regio
- Bedrijfsvoering: beheer van de financiën (basis- en opgavefinanciering en subsidiestromen)
- Het voorbereiden van de documenten voor de planning- en controlcyclus

Uitgangspunt voor de rol van het regiobureau is dat de regionale samenwerking gebeurt in de opgaven, door de 18 gemeenten, en dat het regiobureau deze samenwerking faciliteert. Dit vraagt om een bureau dat altijd acteert vanuit de bedoeling: de visie en de opgaven. Het regiobureau is daarom een netwerkorganisatie bij uitstek. De medewerkers kennen de gemeenten en de samenwerkingspartners en andersom, zien en doen wat nodig is en adviseren gevraagd en ongevraagd. De voelsprieten van het bureau zijn uitstekend ontwikkeld, zodat nieuwe mogelijkheden en kansen voor de regio tijdig worden opgepakt.

Bezetting regiobureau
De directeur van het regiobureau geeft leiding aan het regiobureau en vormt samen met de voorzitter van het AB/DB het gezicht van de regio. De directeur functioneert als secretaris van het AB en het DB. Verbinding en focus zijn belangrijke kernwaarden voor deze persoon. Kunnen schakelen tussen de benodigde stevigheid enerzijds om de regio, samen met de voorzitter van het AB/DB en de bestuurlijke trekkers van de opgaven, op de kaart te kunnen zetten en anderzijds dienend te kunnen zijn aan de samenwerking tussen de 18 gemeenten op alle niveaus.

Het regiobureau is compact maar robuust toegerust zodat het alle voornoemde taken kan oppakken. De volgende onderdelen worden ingevuld:

- Strategie: een rechterhand voor de directeur, het zorgdragen voor voorbereiden van de opgaven, inhoudelijk en financieel, en het zorgdragen voor coördinatie en integraliteit van de opgaven. Verder zorgt de strateeg samen met de directeur voor de afstemming met de lokale regio-coördinatoren (zie paragraaf 4.10)

en relevante verbinding met andere regio's. Heeft ook een belangrijke rol in het signaleren, initiëren, verbinden en creëren in relatie met externe partners.
- Raads- en bestuursadvisering: ter ondersteuning van raden en collegeleden, voor de coördinatie van en procesondersteuning van de regioagendacommissie.
- Procesondersteuning: elke opgavemanager heeft procesondersteuning/een projectsecretaris nodig. Ook het regiobureau heeft dit soort ondersteuning nodig, bijvoorbeeld voor de organisatie van de college- en raadsontmoetingen. De procesondersteuning wordt bewust onder het regiobureau gepositioneerd en vanuit de inwonersbijdrage gefinancierd. Als vaste waarde in de ondersteuning van de opgave zorgen de procesondersteuners voor uniformiteit van werkwijze en onderlinge afstemming.
- Lobby, positionering en profilering (incl. Bureau Brussel, Den Haag en Düsseldorf): De regio ontwikkelt een visie waarmee ze zich positioneert als 'de groene metropoolregio'. Als vijfde metropoolregio/circulaire regio zijn we daarmee een belangrijke en vanzelfsprekende aanvulling op de vier al bestaande metropoolregio's in Nederland. Dat positioneren gaat niet vanzelf. Het gaat bij deze functies om coördineren van lobby richting Brussel, Den Haag en Düsseldorf, vanuit een dynamische integrale agenda en een strategisch plan voor de positionering en profilering (zie ook hoofdstuk 6 transitie). Nadrukkelijk wordt hierbij ook de synergie gezocht met The Economic Board (zie paragraaf 4.8).
- Strategisch communicatieadvies: Ter ondersteuning van positionering, profilering en lobby is communicatie van cruciaal belang. Daarnaast is een intensieve en eigentijdse communicatie met alle betrokken gemeenten, partners, andere overheden en inwoners cruciaal om tot resultaten in de opgaven te komen. De strategisch communicatieadviseur van het regiobureau zorgt voor de overkoepelende strategie, werkt nauw samen met de mensen van lobby voor een goede positionering en profilering en zorgt voor de kaders voor en integraliteit van communicatie in de opgaven.
- Financial control/financieel management: om te kunnen voldoen aan de gewenste transparantie op alle niveaus, is financial control en -management van cruciaal belang.
- Managementondersteuning: ondersteuning van de directeur, de strateeg en andere secretariële werkzaamheden voor het regiobureau.
- Voorbereiding opgaven / inspelen op actualiteit: nieuwe opgaven moeten voorbereid worden. Hiervoor kan een beoogd opgavemanager nodig zijn, maar het kan ook gaan om investering in (extern te verrichten) onderzoek of andere middelen die nodig zijn om de opgave goed voorbereid aan de regionale agenda toe te kunnen voegen. Het kan ook gaan om actualiteiten waar extra benodigde inzet nodig is. De kosten hiervoor zijn niet opgenomen in fte's, maar in budget.

De bezetting van het regiobureau vraagt om een inzet van 11 fte (inclusief de fte's voor lobby, positionering en profilering). De financiële impact hiervan is verder uitgewerkt in de begroting. Bij de inrichting van het regiobureau krijgen deze taken verder vorm in een uitgewerkt formatieplan.

De vijf opgavemanagers worden betaald uit opgavenbudget, maar vallen voor de duur van hun opdracht onder het regiobureau, om zo de integraliteit, coördinatie en verbinding te borgen.

4.10 Huisvesting regiobureau

Het regiobureau kent een flexibel huisvestingsmodel dat functioneel en efficiënt is voor het regiobureau én voor de verbinding met de 18 gemeenten en samenwerkingspartners. Gedacht kan worden aan de optie dat de medewerkers van het regiobureau één of twee dagen in de week bij elkaar op een vaste plek werken. Ook de bij de opgaven betrokken collega's van gemeenten of andere kunnen op deze dagen aanschuiven om gezamenlijk te werken. Deze locatie kan een plek zijn die in een van de regionale gemeentekantoren beschikbaar is of een te huren ruimte met werk- en vergaderplekken. Op de andere dagen werken de medewerkers van het regiobureau bij gemeenten in de regio of bij samenwerkingspartners.

4.11 Netwerkdirectie

Een onmisbare schakel in de versterkte samenwerking zijn de gemeentesecretarissen.

In hun rol als eindverantwoordelijken voor de ambtelijke organisaties én als eerste adviseur van het college hebben zij een strategische rol in het ondersteunen van het functioneren van de regio en de regionale processen.

De directeur van het regiobureau wordt ondersteund door een netwerkdirectie, bestaand uit de 18 gemeentesecretarissen. De gemeentesecretarissen wijzen uit hun midden een voorzitter van de netwerkdirectie aan, die samen met twee andere daarvoor aangewezen leden optreedt als dagelijks aanspreekpunt. De gemeentesecretarissen en de regiodirecteur opereren als gelijkwaardig, ieder vanuit diens eigen verantwoordelijkheid. Ze hebben immers een gezamenlijk belang: de uitvoering van de regionale opgaven. Indien er sprake is van verschil van inzicht tussen de regiodirecteur en de gemeentesecretarissen, is het regiobestuur aan zet.

De belangrijkste taken van de netwerkdirectie zien er als volgt uit:

- De netwerkdirectie draagt zorg voor voldoende (kwantitatief en kwalitatief) ambtelijke capaciteit, die evenredig over de regio verdeeld is, om de doelen en resultaten in de opgaven te kunnen bereiken (indien de gemeente deelneemt aan de opgave) cq ambtelijke capaciteit om het regiobureau te ondersteunen op inhoud bij het voorbereiden van de opgaven voor de nieuwe regionale agenda. Hoe deze inzet van ambtelijke capaciteit geregeld wordt, is te lezen in bijlage 1. Daarnaast voedt de netwerkdirectie de directeur met actuele ontwikkelingen die relevant zijn voor de regionale samenwerking.
- De leden van de netwerkdirectie zien erop toe dat in het eigen college de regionale samenwerking op de agenda komt en blijft.
- Elke inhoudelijke opgave kent een bestuurlijk én ambtelijk opdrachtgever. Deze ambtelijk opdrachtgever wordt gezocht binnen de netwerkdirectie, maar kan door één van hen ook gedelegeerd worden, indien de inhoud dat vraagt. De netwerkdirectie heeft daarmee ook een inhoudelijke verantwoordelijkheid, namelijk de ondersteuning van het regiobestuur in hun taak van het bewaken, monitoren en coördineren van de inhoudelijke opgaven. Als er sprake is van gedelegeerd opdrachtgeverschap worden de betreffende opdrachtgevers agendalid van de netwerkdirectie en sluiten zij met regelmaat aan.
- De netwerkdirectie draagt het belang van regionale samenwerking uit in de eigen ambtelijke organisatie.

Elke gemeente kent een lokale regio-coördinator (bestuursadviseur of strategisch adviseur regionale samenwerking) die overkoepelende onderwerpen kan doorgeleiden binnen de eigen organisatie én de eigen bestuurders kan adviseren. In deze laatste rol ondersteunt de regio-coördinator ook de gemeentesecretaris in zijn of haar rol als lid van de netwerkdirectie. Vanuit het regiobureau worden de lokale regio-coördinatoren goed op de hoogte gehouden van alle relevante ontwikkelingen.

5. Begroting

5.1 Inleiding

De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling bestaan uit twee onderdelen: procesgeld en opgavegeld.

Enerzijds is er sprake van budget voor de proces- en bureaukosten. Dit geld is onder meer voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van de ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaukosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal als verdeelsleutel.

Onderdeel van de basis-financiering is ook de bijdrage van alle in de regio deelnemende gemeenten aan The Economic Board. Ook voor deze bijdrage hanteren we het inwonertal als verdeelsleutel. Deze bijdrage loopt via de GR Regio Arnhem-Nijmegen. Dit betekent dat een deelnemende gemeente € 2,50 per inwoner aan procesgeld betaalt en € 1,00 per inwoner voor The Economic Board. De bijdragen per opgaven worden per opgave vastgesteld.

Anderzijds is er budget benodigd voor realisatie van de opgaven. Deze budgetten worden gevormd door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven en van andere partners en door subsidies.

Hieronder worden de verschillende onderdelen toegelicht.

5.2 Procesgeld

5.2.1 Personele kosten

Dit betreft de personele kosten die betrekking hebben op voorgestelde formatie uit dit bedrijfsplan. Zie ook het onderdeel regiobureau (paragraaf 4.8). Bij de inrichting van het regiobureau wordt een formatieplan opgesteld.

5.2.2 Lobby, positionering en profilering

Zie de onderbouwing in paragraaf 4.8. In totaal gaat het om 3 fte, met de bijkomende lobbykosten (out of pocket).

5.2.3 Overhead

De overhead bevat alle PIOFACH taken, met uitzondering van communicatie. Omdat communicatie een bijzondere taak betreft in het regiobureau is daar een aparte post voor opgenomen. Met PIOFACH-taken wordt bedoeld: Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering en Huisvesting. De

proces- en bureaukosten				**meerjarenbegroting**
	2021	2022	2023	2024
Personele kosten (totaal 8 fte)*	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000
Regiodirecteur en strateeg (2 fte)	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000
Strategisch advies (2,4 fte)	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000
Procesondersteuning (2,8 fte)	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000
Managementondersteuning (0,8 fte)	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Lobby, positionering en profilering (3 fte+extra kosten)	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000
Overhead over personeel (piofach=25% van totaal)	€ 275.000	€ 275.000	€ 275.000	€ 275.000
Voorbereiding van de opgaven	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Communicatie en ontmoeting	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal lasten	€ 1.925.000	€ 1.925.000	€ 1.925.000	€ 1.925.000
bijdrage gemeenten (allen)	-€-1.925.000	-€-1.925.000	-€-1.925.000	-€-1.925.000
Saldo	0	0	0	0

** De bedragen zijn gebaseerd op vergelijkbare functies bij middelgrote gemeenten*

belangrijkste kosten binnen de overhead zullen bestaan uit huisvesting, ICT en Financiën. Daarnaast moeten uit deze post ook nog een aantal andere zaken bekostigd worden, zoals (niet uitputtend) accountantscontrole, archief(inspectie), premie voor de verzekering ziektewet, ombudsregeling. In de opstartfase zal sprake zijn van een aantal eenmalige kosten, wat binnen de overhead gecompenseerd kan worden met budgetten die niet meteen vanaf de start maximaal benodigd zijn.
Uitgangspunt is dat de overhead niet meer mag zijn dan 25% van de totale organisatiekosten inclusief overhead . Voor het regiobureau betekent dat: de personele kosten inclusief overhead zijn 100%.

5.2.4.Voorbereiding van de opgaven
Dit betreffen de initiële kosten van onderzoek en ontwikkeling en opstarten van nieuwe opgaven (flexibele inzet, eventuele onderzoeken), zie paragraaf 4.8.

5.2.5 Communicatie en ontmoeting
Dit betreft de organisatie van alle regionale ontmoetingen voor colleges en raden. Daarnaast zitten hier de kosten in voor communicatie en representatie richting inwoners en (overheids) organisaties.

5.2.6 Algemene reserve en spelregels ten aanzien van de jaarrekening
Het openbaar lichaam mag een algemene eigen reserve opbouwen van maximaal
€ 100.000. Dit kan zij doen door een positief jaarrekeningresultaat hiervoor te bestemmen. Een resterend positief saldo vloeit naar rato terug naar de deelnemende gemeente. Een negatief saldo wordt naar rato bijgestort door de deelnemende gemeenten.
In sommige gevallen is het mogelijk dat voorbereidingskosten of specifieke lobbykosten voor een opgave (betaald vanuit / door het regiobureau) achteraf vanuit een opgave-subsidie gefinancierd kunnen worden. Indien dit het geval is, zullen deze kosten terugvloeien naar de begroting van de regio en niet toegevoegd worden aan de opgave-begroting.

5.3 De gemeentelijke bijdrage aan het procesgeld
De huidige kosten voor de proces- en bureaukosten bedragen € 688.396, wat neerkomt op een bijdrage per inwoner van € 0,88 per gemeente. In de nieuwe situatie zullen de totale proces- en bureaukosten € 1.925.000 bedragen. Dit betekent afgerond een bedrag per inwoner van € 2,50.
Daarnaast blijft de basisbijdrage voor The Economic Board, van € 1,- per inwoner, in dit voorstel ongewijzigd. Besluitvorming over een nieuwe periode van TEB vindt in 2021 plaats.

5.4 Opgavegeld
Naast het procesgeld is opgavegeld het andere deel van de begroting van de regio. De opgaven kennen elk hun eigen begroting. Een aantal spelregels zijn hierbij uitgangspunt.

a. Elke opgave beschikt over een eigen begroting en budget en legt verantwoording af over de besteding van middelen
b. Deze begroting bestaat uit middelen voor de uitvoering en middelen voor capaciteit die nodig is om tot uitvoering te komen. Hierbij hoort ook inzet van communicatie, bijeenkomsten en andere benodigde middelen.
c. Opgavemanagers en het opgaveteam worden dus betaald uit deze opgavebegroting.
d. De kosten voor een opgave worden verdeeld naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers zoals bekend op 1 januari. In uitzonderingsgevallen kan hiervan worden afgeweken.
e. Het regiobureau heeft en geeft inzicht in alle geldstromen, zowel die van het procesgeld als die van het opgavegeld.
f. Gedurende de looptijd van de opgave kan er geld in de vorm van een ‘projectbegroting’ bij het regiobureau staan.
g. Als er na afronding van de opgave nog geld over is, dan geldt voor de teruggave de afgesproken verdeelsleutel bij de inleg.
h. De gemeenten die aan een opgave deelnemen, staan financieel garant voor deze opgave. Zij vrijwaren de gemeente die niet deelnemen aan de betreffende opgave voor kosten en risico’s die aan de opgave zijn verbonden of daaruit voortvloeien.
i. De aan een opgave deelnemende gemeenten ondertekenen een werkovereenkomst waarin de afspraken over onder andere financiële afwikkeling en mandaat zijn vastgelegd, zodat facturering en verrekening mogelijk zijn.
j. Voor de medewerkers in het opgaveteam geldt een uniforme verrekeningssystematiek,

bepaald door het regiobureau, zodat aan de voorkant duidelijk is wat detachering van een medewerker financieel betekent. Daarnaast wordt zo de administratieve last voor het regiobureau beperkt.

k. Dekking van het opgavegeld bestaat uit bijdragen van de deelnemende gemeenten en van samenwerkingspartners (waaronder subsidies).
l. Gemeenten die aan een opgave deelnemen, dragen zorg voor dekking van hun aandeel in het opgavegeld vanuit hun lokale begroting. In veel gevallen betreft het budgetten die al lokaal voor de opgave worden ingezet.
m. Bij de besluitvorming over de opgave moet duidelijk zijn wat de (financiële) spelregels zijn bij later meedoen bij uitvoering van de opgave of eerder dan voorzien niet meer meedoen bij uitvoering van de opgave.

5.5 Fiscale aspecten

Er is sprake van een openbaar lichaam dat rechtspersoonlijkheid bezit en zelfstandig handelt in het maatschappelijk verkeer. Een openbaar lichaam kan contracten en convenanten sluiten, personeel in dienst nemen, fondsen beheren en een publiek of privaat samenwerkingsverband oprichten. Het openbaar lichaam kan de btw op de kosten die zij maakt zoals de btw op de kosten van het regiobureau, advieskosten en kosten van regionale ontmoetingen onder voorwaarden via de btw-transparantiemethode doorschuiven naar de deelnemende gemeenten. De deelnemende gemeenten kunnen de btw die is doorgeschoven vervolgens compenseren bij het btw-compensatiefonds.

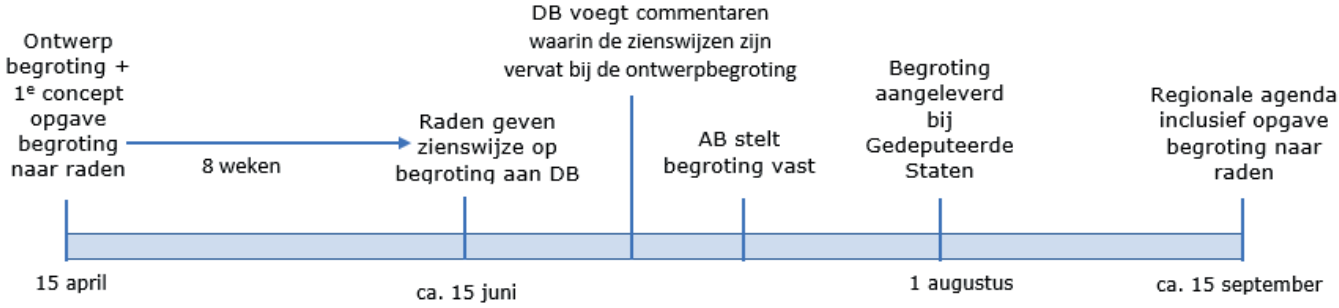
5.6 Planning & controlcyclus

De begroting van de GR wordt aangeboden via de reguliere cyclus die geldt voor de verbonden partijen. De begroting levert input voor de gemeentelijke kader- of perspectiefnota. Deze bestaat uit de bureau- en proceskosten (inwonersbijdrage). Tegelijkertijd wordt een eerste concept-opgavebegroting aangeboden voor de financiën die met de opgaven zijn gemoeid. Met dit laatste kunnen de gemeenten in hun begroting opgavegeld reserveren. Raden kunnen bij de bespreking van deze eerste indicatieve begroting nog zaken meegeven voor de opgaven. Die worden verwerkt en de opgaven worden verder uitgewerkt. In het najaar worden deze, gebundeld in de regionale agenda, aangeboden aan de gemeenteraden, zodat deze definitief verwerkt kunnen worden in de meerjaren(programma) begroting van de gemeenten.
De jaarrekening over het afgelopen jaar wordt gelijk met de begroting voor het volgend jaar aangeboden aan de deelnemende gemeenten.

5.7 Evaluatie

Het algemeen bestuur draagt zorg voor de evaluatie van het algemeen functioneren en de werkwijze van de Regio Arnhem-Nijmegen aan het begin van het kalenderjaar waarin algemene raadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden. Het doel hiervan is dat het oude bestuur nog kennis kan nemen van de uitkomsten van de evaluatie, deze van commentaar kan voorzien en mee kan geven in de overdracht naar het nieuwe bestuur. De voorbereidingen voor de evaluatie zullen dan na de zomer van het jaar voor de verkiezingen al gestart moeten worden.

De eerste evaluatie zou dan al begin 2022 plaats moeten vinden. Dit zal te vroeg zijn om de effecten van de nieuwe opzet goed in beeld te kunnen brengen. Het AB kan kiezen of ze de evaluatie uitstellen of dat ze kiezen voor een 'lichte evaluatie' voor de eerste ervaringen.

5.8 Risicoparagraaf

Risico	Beheersmaatregel
Niet alle gemeenten doen mee in de opgaven	Is het niet deelnemen nog niet definitief, dan kan energie worden gestoken in het duiden van de (lokale) effecten van een opgave (raads- en bestuursadviseur) en het scherp krijgen van de reden(en) van twijfel over deelname. Is de deelname aan een opgave definitief en blijkt dat niet alle gemeenten deelnemen, dan zal per opgave bekeken moeten worden wat de gevolgen hiervan zijn. Dit hangt af van het aantal gemeenten dat niet deelneemt De opgavemanager zal in beeld moeten brengen welke consequenties het heeft voor de uitvoeringsagenda van de opgave en of het nodig is om aanvullende middelen te verwerven.
Niet iedereen doet mee aan de GR	Dan zal bekeken moeten worden wat dit betekent voor het draagvlak van de samenwerking en voor de inwonersbijdrage. Verdere stappen hangen af van hoeveel gemeenten het betreft.
De capaciteit in de opgaven komt niet rond	Als dit te maken heeft met specifieke kennis, ervaring of competenties, dan kunnen mensen extern worden ingehuurd. Is het niet mogelijk om interne mensen vrij te maken, dan zullen netwerkdirectie en bestuur met elkaar bekijken wat er wel mogelijk is. Prioriteren en temporiseren van (delen van) opgaven kan hierbij een instrument zijn.
Als er op enig moment een einde komt aan de samenwerking, heeft dit gevolgen voor de medewerkers van het regiobureau.	Het uitgangspunt is dat de mensen in dienst zijn van het regiobureau om te voorkomen dat een specifieke gemeente belast wordt met langjarige detacheringen. Het betreft niet dusdanig veel mensen dat plaatsing op een andere plek een probleem zal vormen, mocht het tot opheffing komen. Een andere mogelijkheid is om in eerste instantie te werken met een tijdelijke arbeidsovereenkomst.
De samenwerking is bestuurlijk en ambtelijk te log gemaakt. Daardoor gaat er te veel energie in de besluitvormingsprocessen zitten en niet in de opgaven.	De democratische legitimatie voor zowel colleges als raden vraagt om veel afstemmingsmomenten met grote groepen. Er is gekozen voor de meest eenvoudige vorm die democratisch legitiem is. Iedereen zal moeten wennen aan deze nieuwe manier van werken; daarin moeten alle betrokkenen energie steken.
De flexibiliteit en slagkracht van de samenwerking staan onder druk omdat iedereen overal iets over wil vinden.	Ook hier geldt dat de nieuwe regionale manier van werken om een omslag vraagt. Het uitgangspunt is vertrouwen. Door goede opgaven en een heldere organisatie ontstaat dit vertrouwen. Als je samen iets wil bereiken voor de regio dat verder gaat dan alleen het belang van je eigen gemeente, dan hoort daarbij dat je niet over ieder detail iets hoeft te zeggen. Door goede opgaven en een heldere organisatie ontstaat dit vertrouwen.
In de praktijk lukt het niet om opgavegericht te werken omdat veel gemeenten nog behoorlijk sectoraal georganiseerd zijn. Dit geldt ook voor andere samenwerkingspartners. Hierdoor staat de integraliteit onder druk, een basisprincipe van het opgavegericht werken.	Het is niet mogelijk om vanaf dag 1 deze denk- en werkwijze bij gemeenten te realiseren. We moeten beseffen dat het tijd kost om het opgavegericht werken uit te leggen en te stimuleren. Hierin hebben de netwerkdirectie en de regio-coördinatoren een belangrijke rol. Zij zullen samen met de opgavemanagers de dwarsverbanden tussen de bestaande taakgebieden moeten leggen. Zo wordt de verbinding tussen het eigen werk en de opgave, tussen het lokale en het regionale, voor de collega's in de gemeenten helder.
De omvang van de netwerkdirectie plus hun lokale belang bemoeilijkt het opereren als één geheel	Dit wordt ondervangen doordat een compacte selectie uit de netwerkdirectie eerste aanspreekpunt is. Daarnaast moet er worden geïnvesteerd in het goed laten functioneren van dit gremium; hier moeten het regiobureau en de regiodirecteur aandacht aan geven.

Bijlage 1: Inzet ambtelijke capaciteit voor de opgaven

Zoals al aangegeven in hoofdstuk 3 wordt bij de voorbereiding van de opgaven geïnventariseerd wat er aan mensen en middelen nodig is om uitvoering te kunnen geven aan de opgave. Deze middelen voor de uitvoering en middelen voor menskracht landen in de opgavenbegroting. De verdeling van personele kosten gaat naar rato van de inwonersaantallen van de deelnemende gemeenten. Zeggen de raden ja tegen deelname aan de betreffende opgave, dan zijn er dus middelen beschikbaar om een opgaveteam te kunnen bemensen en aan de uitvoering te gaan werken.

Opgaveteams

Het werken met dedicated opgaveteams leidt tot kwaliteit en slagkracht voor de opgaven. Mensen worden vrijgemaakt om voor 40 tot 100 % van hun tijd voor de betreffende regionale opgave te gaan werken. Het gaat hier in ieder geval om een opgavemanager, ondersteuning, inhoudelijke expertise en eventuele projectleiders. Omdat de opgaven verschillen qua inhoud, omvang en organisatie, verschillende deze opgaventeams ook van elkaar. Gedacht kan worden aan een omvang van 6 tot 7 fte.
Er ontstaat efficiencywinst ten opzichte van de huidige situatie doordat er niet steeds werkgroepen worden geformeerd met 18 gemeentelijke vertegenwoordigers. Uiteraard wordt wel gezorgd voor geregelde terugkoppeling naar alle gemeenten.

Matching

Voor alle rollen in de opgaveteams wordt een kort profiel opgesteld met daarin de gevraagde kwaliteiten, kennis en ervaring. Het behalen van resultaten in de opgaven staat of valt immers met de juiste mensen op de juiste plek. De gevraagde rollen worden opengesteld voor alle medewerkers bij de gemeenten, gelieerde (gemeentelijke) organisaties en samenwerkingsorganisaties. De taak van de netwerkdirectie hierbij is om medewerkers te inspireren en ruimte te bieden om hierop te reageren.

Eén van de kernwoorden van de regio is transparantie, daar kiezen we bij de matching ook voor. De regiodirecteur en ambtelijk opdrachtgever matchen eerst de opgavemanager. Deze wordt daarna betrokken bij het opstellen van de profielen en het matchen van de overige rollen. Uitgangspunt is: de beste persoon op de plek. De taak van de regiodirecteur is echter ook om te kijken of er wel sprake is van een evenwichtige verdeling over de regio, om zo veel als mogelijk lokale verbinding te houden. Dit criterium moet dus ook nadrukkelijk meegewogen worden. In geval van twijfel of discussiepunten kunnen deze door de regiodirecteur, in overleg met de opgavemanagers, worden voorgelegd aan de netwerkdirectie. Een wens hierbij is om binnen de opgaveteams ook kansen te creëren voor medewerkers om in het team te leren van andere collega's en het werk in de regio. Dit wordt nadrukkelijk ook in de matching betrokken.

Verrekening

Alle gemeenten krijgen een factuur van het regiobureau voor hun aandeel in de opgavenbegroting. Dit omvat dus ook middelen voor inzet van personeel.
De medewerkers die gematcht worden in een opgaveteam worden gedetacheerd bij het regiobureau. Voor hen geldt een uniforme verrekeningssystematiek, bepaald door het regiobureau, zodat aan de voorkant voor gemeenten duidelijk is wat detachering van een medewerker financieel betekent. Daarnaast wordt zo de administratieve last voor het regiobureau beperkt. De betreffende gemeente stuurt het regiobureau een factuur voor de detachering van deze medewerker, conform de uniforme verrekeningssystematiek. De financiële vergoeding maakt het redelijk dat er functie-eisen worden gesteld en zorgt zo voor professionaliteit. Daarnaast biedt deze aanpak de leverende organisatie de gelegenheid om adequate vervanging te regelen.
Als een gemeente haar berekende personele inzet ook daadwerkelijk in menskracht levert, speelt zij 'quitte'. Er zal in dit geval wel over

en weer gefactureerd worden. Indien er minder in menskracht geleverd wordt, draagt de gemeente dus met name financieel bij. Indien er meer menskracht geleverd wordt, dan volgens de berekeningen noodzakelijk, krijgt die gemeente meer financiële middelen dan ingelegd. Getracht wordt om zo veel als mogelijk van de eerste optie uit te gaan.

Naast de inzet van de dedicated opgaveteams zal er in de uitvoering van de opgaven geregeld extra inzet van expertise worden gevraagd om verschillende projecten tot uitvoering te brengen. Het gaat dan om het toeleveren van lokale kennis en lokale bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van projecten. We beschouwen die inzet als behorend tot het reguliere werkpakket van de individuele gemeenten en de betreffende medewerkers. De individuele gemeentelijke organisaties zorgen, net als nu, voor het leveren van dit werk. Hier vindt op regionaal niveau geen verrekening voor plaats. In geval van discussie over deze inzet kan dit door de regiodirecteur of een gemeentesecretaris worden geagendeerd in de netwerkdirectie.

Tot de opdracht van het dedicated opgaveteam hoort altijd het informeren van medewerkers uit de 18 gemeenten voor wie de opgave relevant is voor hun lokale werk.

<u>Samengevat in spelregels</u>

- De opgavemanagers functioneren voor de duur van hun opdracht als gedetacheerd medewerker van het regiobureau, ook al worden ze betaald vanuit opgavengeld. Inhoudelijk worden ze, binnen de kaders van de opdracht, aangestuurd door hun bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever.
- De capaciteit voor de uitvoering van de opgaven wordt binnen elke opgave vooraf begroot via een capaciteitsraming.
- Er wordt gewerkt met dedicated opgaveteams
- De kosten van de inzet van de opgavemanagers, projectleiders en projectmedewerkers worden als proceskosten geraamd en meegenomen in de opgavenbegroting. De inzet van medewerkers in de opgaveteams wordt vervolgens tegen vastgestelde tarieven vergoed aan de leverende gemeenten.
- De opgavemanagers, projectleiders en projectmedewerkers worden voor de duur van de opgave vanuit de gemeente/ samenwerkingspartners gedetacheerd bij het regiobureau.
- De rollen van opgavemanager, projectleider en projectmedewerker worden bij voorkeur ingevuld door collega's uit de 18 gemeenten of komen van onze samenwerkingspartners in de betreffende opgave, vanwege de inhoudelijke en organisatorische verbinding en om eigen medewerkers kansen te bieden. Als er geen passende expertise binnen de gemeenten of onze samenwerkingspartners te vinden is, kan externe capaciteit worden ingehuurd. Het besluit hierover ligt bij de regiodirecteur (in afstemming met de netwerkdirectie).
- Werken in de regionale samenwerking vraagt specifieke competenties/ capaciteiten. Hiervoor wordt een profiel opgesteld dat wordt gebruikt bij het aantrekken van medewerkers.
- De netwerkdirectie zorgt voor een adequate bezetting van de in de opgaven afgesproken capaciteit én voor een onderling evenwichtige belasting van de individuele gemeentelijke organisaties.
- Voor de aansluiting van alle inhoudelijke medewerkers uit de 18 gemeenten vindt geen verrekening plaats. Dit zijn de deelnemers aan de regionale ambtelijke platformen, ambtenaren die periodiek worden geïnformeerd over de opgaven of mensen die incidenteel hun (lokale) expertise beschikbaar stellen. Het gaat in dit laatste geval dan om het toeleveren van lokale kennis en lokale bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van projecten.

Colofon

Dit bedrijfsplan voor de regio Arnhem-Nijmegen is één van de resultaten van het proces voor versterking van de regionale samenwerking. Naast dit bedrijfsplan zijn een gemeenschappelijke regeling, een regionale visie en een agenda met regionale opgaven ontwikkeld. Deze stukken zijn opgesteld in opdracht van de stuurgroep versterking regionale samenwerking die daarbij steeds in contact stond met de colleges en raden van de gemeenten in de regio. De leden van de Stuurgroep Regionale versterking:

Stuurgroep

Hubert Bruls	burgemeester gemeente Nijmegen
Nick Derks	wethouder gemeente Wijchen
Sylvia Fleuren	wethouder gemeente Berg en Dal
Ahmed Marcouch	burgemeester gemeente Arnhem
Lucien van Riswijk	burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
Jasper Verstand	wethouder gemeente Renkum
Helga Witjes	wethouder gemeente Lingewaard
Arne van Hout	gemeentesecretaris Nijmegen, Kring Gemeentesecretarissen
Jan Herman de Baas	kwartiermaker Versterking regionale samenwerking
Henk van den Berg	secretaris Regio Arnhem-Nijmegen (secretaris)

Ondersteund door een projectteam, bestaande uit medewerkers van gemeenten uit alle delen van de regio. In verschillende werkbijeenkomsten zijn vele ambtelijke deskundigen van de 18 gemeenten intensief betrokken bij het opstellen van het bedrijfsplan en de gemeenschappelijke regeling voor de regio Arnhem-Nijmegen. Maar ook betrokkenen en experts buiten de regio hebben hun kennis en ervaring over regionale samenwerking gedeeld en zo dit proces en de resultaten verrijkt. Zonder de betrokkenheid van al deze personen had dit resultaat niet tot stand kunnen komen.

regio arnhem nijmegen

Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

overwegende dat:

- zij op 1 juli 2015 een Gemeenschappelijk orgaan Arnhem-Nijmegen City Region zijn aangegaan om – na opheffing van de Stadsregio Arnhem-Nijmegen als WGR+ regio – regionaal samen te werken op de terreinen duurzaamheid, economie, mobiliteit en wonen;
- zij in het voorjaar van 2019 een initiatief hebben genomen om na te denken over versterking van de regionale samenwerking;
- die versterking nodig is vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven, en transparantie en democratische legitimatie;
- zij op 21 januari 2020 ermee hebben ingestemd dat de contourennotitie met daarin de contouren van een vernieuwde samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen wordt gebruikt voor de uitwerking van de definitieve voorstellen;
- de raden input hebben geleverd aan de contouren voor de vernieuwde samenwerking van de regio Arnhem-Nijmegen;
- de regio met de grote diversiteit van culturen, landschappen, steden en dorpen ook een sterk samenhangend netwerk is van steden en ommeland;
- de regio het grootste verstedelijkt gebied buiten de Randstad en een modern kennisintensief gebied is, met als topsectoren Health & Hightech, Food en Energy;
- de regio voor de uitdaging staat hoe om te gaan met groei, zodat het een balans kan behouden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit, waartoe in 2018 een aanzet is gegeven met het document 'Gezonde Groei';
- de regio op termijn een energieneutrale, circulaire regio wil zijn, waarbij circulariteit een aspect is van al het handelen van de regio en een inspiratiebron –waar ieder initiatief – van lokaal tot internationaal – bij kan aanhaken;
- de regio zich wil profileren als regio om zich zo gezamenlijk en eendrachtig in de etalage te zetten voor samenwerking met Provincie, Rijk, Europa en maatschappelijke partners;
- de opgaven waar de regio voor staat vragen om een (meer) uitvoeringsgericht samenwerkingsverband met als kernwaarden transparantie, robuustheid, flexibiliteit en slagkracht;
- voor succesvolle samenwerking in de regionale opgaven een basis nodig is die de samenwerking faciliteert en de opgaven ondersteunt, zodat er een helder aanspreekpunt is, de regio aanwezig is in lobbycircuits en op de hoogte is van nieuwe ontwikkelingen waarop kan worden ingesprongen, er regionale bijeenkomsten kunnen worden georganiseerd, en de opgaven kunnen worden voorbereid en onderling afgestemd;
- voor deze faciliterende en coördinerende taken een basisvoorziening nodig is in de vorm van een regiobestuur met een compact regiobureau.

gelet op:
de Wet gemeenschappelijke regelingen;
de toestemming van de respectievelijke gemeenteraden op grond van artikel 1, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten

de navolgende gemeenschappelijke regeling te treffen:

Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. In deze regeling wordt verstaan onder:
    a. colleges: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten;
    b. gemeenten: de deelnemende gemeenten;
    c. raden: de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten;
    d. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen;
    e. regeling: onderhavige gemeenschappelijke regeling;
    f. opgave: een in de regionale agenda opgenomen opgave gericht op ruimtelijke ontwikkeling en sociaaleconomische ontwikkeling op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn en waar elke gemeente aan kan deelnemen;
    g. regionale agenda: de jaarlijks vast te stellen verzameling van opgaven;
    h. netwerkdirectie: de gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeenten en de regiodirecteur.
2. Begrippen die in lid 1 van dit artikel niet zijn gedefinieerd, hebben de betekenis zoals de wet hieraan geeft.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de wet, genaamd ‘Regio Arnhem-Nijmegen’.
2. Het openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en is statutair gevestigd in Elst (gemeente Overbetuwe).

Artikel 3 Bestuursorganen

1. De Regio Arnhem-Nijmegen kent, onverminderd de mogelijkheid tot het instellen van commissies, de volgende bestuursorganen:
    a. het algemeen bestuur;
    b. het dagelijks bestuur;
    c. de voorzitter.

Hoofstuk 2 Belangen, taken en bevoegdheden

Artikel 4 Belangen

De regeling wordt getroffen om de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – te bewerkstelligen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

Artikel 5 Taken

1. De Regio Arnhem-Nijmegen heeft de volgende taken:
    a. het bevorderen en faciliteren van de samenwerking op majeure maatschappelijke thema’s en opgaven die de gemeenten niet alleen en binnen hun gemeentegrenzen op zich kunnen nemen, en/of waarvoor mogelijkheden liggen om externe middelen te werven;

b. het voorbereiden en vastleggen van de regionale agenda bestaande uit opgaven gericht op ruimtelijke ontwikkeling en sociaaleconomische ontwikkeling op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn;

c. het inspireren en stimuleren van de gemeenten en samenwerkingspartners om deel te nemen en bij te dragen aan de opgaven uit de regionale agenda;

d. het regisseren van de uitvoering en monitoren van de opgaven uit de regionale agenda;

e. het positioneren en profileren van de regio, en het behartigen van de belangen van de regio op interregionaal, nationaal en internationaal niveau in partnerschap met andere overheden, bedrijven en maatschappelijke partners;

f. het signaleren van en inspelen op ontwikkelingen die van meerwaarde zijn voor de regio;

g. het faciliteren van overleg, kennisdeling en ontmoeting in de regio.

Artikel 6 Bevoegdheden

1. De gemeenten dragen geen bevoegdheden over aan de Regio Arnhem-Nijmegen, met uitzondering van de bevoegdheid van de colleges om een subsidie te verstrekken aan de Stichting The Economic Board.
2. De gemeenten verlenen ieder afzonderlijk de mandaten, volmachten en machtigingen aan de Regio Arnhem-Nijmegen.
3. De Regio Arnhem-Nijmegen is behoudens instemming van de gemeenten niet bevoegd tot:
    a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
    b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
    c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
    d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
    e. commerciële dienstverlening aan private partijen.

Hoofdstuk 3 Het algemeen bestuur

Artikel 7 Samenstelling algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur bestaat uit leden van de deelnemende gemeenten, de voorzitter inbegrepen.
2. Ieder college wijst uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur aan, alsmede diens plaatsvervanger.
3. Een lid van het algemeen bestuur heeft zitting in het algemeen bestuur gedurende dezelfde periode als de zittingsduur van het college die het vertegenwoordigt. Indien het lid in de nieuwe zittingsperiode opnieuw deel uitmaakt van het college kan hij terstond opnieuw worden aangewezen als lid van het algemeen bestuur.
4. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt zodra een lid ophoudt burgemeester of wethouder van de vertegenwoordigde gemeente te zijn.

Artikel 8 Vergaderingen

1. Besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
2. Leden van het algemeen bestuur hebben een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente.
3. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel:

Tot 20.000 inwoners:	1 stemmen
20.000-49.999 inwoners:	2 stemmen
50.000-99.999 inwoners:	3 stemmen
Meer dan 100.000 inwoners:	4 stemmen

4. In afwijking van het eerste lid worden besluiten omtrent de begroting en jaarrekening genomen met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een

besluit is aangenomen indien de meerderheid van stemmen ook de meerderheid van de inwoners van de regio vertegenwoordigt.

5. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar onverminderd artikel 22, vierde en vijfde lid, van de wet.
6. Het algemeen bestuur vergadert tenminste zesmaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt of ten minste vier leden van het algemeen bestuur daarom verzoeken.
7. De directeur van het regiobureau neemt deel aan de vergaderingen van het algemeen bestuur. De directeur heeft uitsluitend een adviserende rol.
8. Voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kunnen door het algemeen bestuur anderen, waaronder bestuurlijk vertegenwoordigers van de Provincie Gelderland, onderwijsinstellingen, ondernemers en andere maatschappelijke instellingen als adviseur worden uitgenodigd. Zij kunnen aan de beraadslaging deelnemen.
9. Bestuurlijk opdrachtgevers van een opgave zijn in ieder geval agendalid van het algemeen bestuur.

Artikel 9 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur

1. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, alsmede alle bevoegdheden die voorts bij of krachtens deze regeling aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.
2. Het algemeen bestuur is in ieder geval bevoegd tot:
    a. voorbereiden van opgaven voor de regionale agenda, inclusief het anticiperen en inspelen op actuele zaken en initiatieven van raden t.a.v. nieuwe opgaven;
    b. het vaststellen van de regionale agenda waarvan de opgaven deel uitmaken;
    c. het benoemen van de bestuurlijke opdrachtgevers in de opgaven;

d. het bewaken, monitoren, coördineren van de inhoudelijke opgaven;

e. het vaststellen van de begroting en de jaarrekening;

f. het faciliteren van de samenwerking.

3. Het algemeen bestuur is bevoegd te besluiten tot het oprichten van of deelnemen in stichtingen, vennootschappen, en coöperatieve en andere verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en de bevoegdheden van de Regio Arnhem-Nijmegen dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of het beëindigen van de deelneming. De raden worden vooraf in de gelegenheid gesteld hun wensen en bedenkingen naar voren te brengen.

4. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur of een bestuurscommissie bevoegdheden overdragen met uitzondering van de bevoegdheid tot:

    a. het vaststellen van de regionale agenda;

    b. het vaststellen en wijzigen van de begroting;

    c. het vaststellen en wijzigen van de deelbegrotingen (per opgave);

    d. het vaststellen van de jaarrekening;

    e. het vaststellen van de deelrekeningen (per opgave);

    f. het vaststellen van verordeningen;

    g. het instellen van bestuurscommissies;

    h. het oprichten van, deelnemen aan of ontbinden van rechtspersonen zoals bedoeld in artikel 9, derde lid, van deze regeling.

Hoofdstuk 4 Dagelijks bestuur

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden, door en uit het algemeen bestuur gekozen. Hierbij is in ieder geval één lid van het dagelijks bestuur afkomstig van de gemeente Arnhem of Nijmegen.

2. Een lid van het dagelijks bestuur treedt af op de dag waarop hij ophoudt lid te zijn van het algemeen bestuur. Het lid kan, indien hij opnieuw is aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.
3. De directeur van het regiobureau neemt deel aan de vergaderingen van het dagelijks bestuur. De directeur heeft uitsluitend een adviserende rol.

Artikel 11 Vergaderingen

1. Besluiten van het dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
2. Elk lid heeft één stem.
3. Vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.
4. De besluitenlijst van het dagelijks bestuur wordt toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur.
5. Het dagelijks bestuur vergadert tenminste zesmaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of één van de bestuursleden daarom verzoekt.

Artikel 12 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot:
    a. het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
    b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
    c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
    d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 31a van de wet;
    e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief

beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.

2. Het dagelijks bestuur neemt, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, alle conservatoire maatregelen en doet wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit.

Hoofdstuk 5 Voorzitter

Artikel 13 Voorzitter

1. De voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen, evenals zijn plaatsvervanger.
2. Bij afwezigheid wordt de voorzitter vervangen door zijn plaatsvervanger.

Artikel 14 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

1. De voorzitter bevordert een goede behartiging van de zaken van de Regio Arnhem-Nijmegen. De voorzitter is binnen de gestelde kaders het gezicht naar buiten.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
3. De voorzitter tekent de stukken, die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan. De stukken worden medeondertekend door de directeur.
4. Het dagelijks bestuur kan besluiten de ondertekening van de stukken die van de Regio Arnhem-Nijmegen uitgaan op te dragen aan een ander lid van dit bestuur, aan de directeur, genoemd in artikel 24 van deze regeling, of aan een andere medewerker van de Regio Arnhem-Nijmegen.
5. De voorzitter vertegenwoordigt de Regio Arnhem-Nijmegen in en buiten rechte. Hij kan deze vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon.

Hoofdstuk 6 Commissies

Artikel 15 Commissies van advies

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen, zulks met inachtneming van artikel 24 van de wet.
2. Het algemeen bestuur stelt in ieder geval een regioagendacommissie in.
3. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van de in dit artikel bedoelde commissies.

Artikel 16 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan een bestuurscommissie instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen en het uitvoering geven aan taken en bevoegdheden, voor zover deze niet zijn voorbehouden aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
3. Het algemeen bestuur regelt, met inachtneming van artikel 25 van de wet, hun bevoegdheden en samenstelling.

Hoofdstuk 7 Verantwoordings- en informatieplicht

Artikel 17 Het dagelijks bestuur en de voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur

1. Het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk, zijn aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd over het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur, wanneer dit bestuur of één of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.

4. Een lid van het dagelijks bestuur kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 18 Het algemeen bestuur en dagelijks bestuur ten opzichte van de raden

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de bestuurscommissies geven aan de raden van de gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de bestuurscommissies verstrekken aan de raden van de gemeenten alle inlichtingen die door één of meer leden van die raden worden verlangd.
3. Het reglement van orde van het algemeen bestuur bevat bepalingen van de wijze waarop deze inlichtingen worden verstrekt.

Artikel 19 De leden van het algemeen bestuur ten opzichte van de colleges

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft het college dat dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 en artikel 18 van de wet alle inlichtingen, die door het college of door één of meer leden van het college worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is het college dat dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 en artikel 18 van de wet verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van dat college aangegeven wijze.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan door het college die hem heeft aangewezen worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van het college niet meer bezit.

Artikel 20 De leden van het algemeen bestuur ten opzichte van de raden

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad met inachtneming van artikel 16 en artikel 19 van de wet alle inlichtingen, die door de raad of door één of meer leden van de raad worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is de raad met inachtneming van artikel 16 en artikel 19 van de wet verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.

Hoofdstuk 8 Reglement van orde

Artikel 21 Reglement van orde algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur stelt met inachtneming van de artikelen 22 en 23 van de wet voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.
2. In het reglement van orde worden onder meer regels gegeven omtrent de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording als bedoeld in de artikelen 17 tot en met 20 van deze regeling.

Artikel 22 Reglement van orde dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vast, dat aan het algemeen bestuur wordt overgelegd.

Hoofdstuk 9 De organisatie

Artikel 23 Regiobureau

1. Er is een regiobureau met aan het hoofd een directeur.
2. De directeur zorgt voor een juiste taakvervulling van het regiobureau.
3. Op het personeel van het regiobureau is de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties van toepassing.

Artikel 24 Directeur

1. Het dagelijks bestuur beslist over het aangaan, schorsen en beëindiging van de arbeidsovereenkomst met de directeur en stelt zijn/haar taken en bevoegdheden vast. De directeur wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het dagelijks bestuur te bepalen wijze.
2. De directeur is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter in alles, dat de hun opgedragen taak aangaat, behulpzaam.
3. Door de directeur worden alle stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan medeondertekend.
4. Het algemeen bestuur kan voor de directeur een instructie vaststellen.

Artikel 25 Klachten

De gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen is bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 26 Archief

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de gemeenschappelijke regeling en haar organen, met inachtneming van het bepaalde in de Archiefwet 1995.
2. Ter uitvoering van het in het eerste lid bepaalde, stelt het algemeen bestuur een archiefverordening vast, die aan Gedeputeerde Staten wordt verzonden.
3. De kosten, verbonden aan de uitoefening van de in het eerste lid bedoelde zorg, komen ten laste van de Regio Arnhem-Nijmegen.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid, en artikel 13, eerste lid, van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarplaats en een e-depot aan.
5. De directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de gemeenschappelijke regeling en haar organen, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats of het e-depot.

6. Ten aanzien van de in het vorige lid genoemde archiefbescheiden is, onder de bevelen van het dagelijks bestuur, de archivaris belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Archiefwet 1995. Met betrekking tot dit toezicht bevat de verordening als bedoeld in het tweede lid de nodige bepalingen.
7. De archivaris wordt door het dagelijks bestuur aangewezen.

Hoofdstuk 10 Regionale opgaven

Artikel 27 Regionale opgaven

1. De raden besluiten na aanbieding van de door het algemeen bestuur vastgestelde regionale agenda over deelname aan een opgave. Per opgave wordt een opgave overeenkomst afgesloten tussen de Regio Arnhem-Nijmegen en de deelnemende gemeenten.
2. Een opgave overeenkomst bevat in ieder geval:
    a. een omschrijving van de opgave, het doel en de toegevoegde waarde voor de inwoners;
    b. een begroting, met de van toepassing zijnde kostenverdeelsleutel;
    c. de door de gemeente te leveren ambtelijke capaciteit;
3. Als een gemeente niet deelneemt aan een opgave vrijwaren de gemeenten die wel deelnemen aan de betreffende opgave, deze gemeente voor kosten en risico's die aan de opgave zijn verbonden of daaruit voortvloeien.
4. Het algemeen bestuur stelt voorwaarden vast met betrekking tot het deelnemen aan een reeds gestarte opgave en het beëindigen van deelnemen aan een opgave.
5. De directeur stemt in de netwerkdirectie de invulling van ambtelijke capaciteit voor de opgaven af.

Hoofdstuk 11 Financiën

Artikel 28 Financiële organisatie

1. De begroting, begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag worden ingericht overeenkomstig de bij of krachtens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gestelde regelingen.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. Artikel 212 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.
3. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst. Artikel 213 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
2. Als algemene kostenverdeelsleutel heeft te gelden een kostenverdeling naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten, op basis van de meest recente CBS-cijfers.
3. De kostenverdeelsleutel voor een opgave wordt bepaald in de desbetreffende opgave. Hierbij wordt als uitgangspunt genomen een kostenverdeling naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers. Hiervan kan bij uitzondering voor een opgave worden afgeweken.
4. De gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks op 15 januari en op 15 juli telkens de helft van de in lid 1 bedoelde bijdrage.
5. De gemeenten dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen, onverminderd het bepaalde in artikel 27, derde lid, van deze regeling.

Artikel 30 Begroting

1. De begroting van de Regio Arnhem-Nijmegen bestaat uit een algemeen geconsolideerd deel voor de taken, zoals bedoeld in artikel 5 van deze regeling, en uit modulaire deelbegrotingen per afzonderlijke opgave. Naast de ontwerpbegroting bevat ook de contouren van de opgave in de regionale agenda.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april een ontwerpbegroting van de Regio Arnhem-Nijmegen alsmede de contouren van de opgave in de regionale agenda, voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld.
4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen de in artikel 35, eerste lid, van de wet genoemde termijn, bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. Het algemeen bestuur stelt de begroting tijdig vast.
6. Terstond na de vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die ter zake bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór de in artikel 34 van de wet genoemde termijn aan Gedeputeerde Staten.
8. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens die wijzigingen die niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.

Artikel 31 Jaarrekening

1. De jaarrekening van de Regio Arnhem-Nijmegen bestaat uit een algemeen deel, de geconsolideerde jaarrekening en de deelexploitaties van de verschillende opgaven.
2. Het dagelijks bestuur biedt de voorlopige rekening over het afgelopen jaar en het jaarverslag, daarbij gevoegd de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 213, derde lid van de Gemeentewet en het verslag van bevindingen, bedoeld in artikel 213, vierde lid van de Gemeentewet, jaarlijks vóór de termijn genoemd in artikel 34b van de wet, ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan onder gelijktijdige toezending aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. De raden van de gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de rekening naar voren brengen. Hierbij geldt dezelfde termijn als de termijn genoemd in artikel 30, lid 4, van deze regeling. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de jaarrekening, zoals deze bij het algemeen bestuur wordt aangeboden.
4. Het algemeen bestuur stelt de rekening vast vóór 15 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
5. Zij wordt binnen twee weken, doch in ieder geval vóór 15 juli, met alle bijbehorende stukken en het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten aangeboden.
6. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
7. In de geconsolideerde jaarrekening wordt als bijlage de deelexploitaties van de opgaven opgenomen. Per deelexploitatie wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen, berekend op de wijze zoals omschreven in artikel 29, lid 3, van deze regeling.
8. Bij vaststelling van de jaarrekening vloeit een positief saldo naar rato terug naar de deelnemende gemeente, tenzij de vastgestelde maximale algemene reserve van € 100.000 nog niet bereikt is. Een negatief saldo wordt naar rato bijgestort door de deelnemende gemeenten.

Hoofdstuk 15 Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 32 Wijziging en opheffing

1. De regeling kan worden gewijzigd bij daartoe strekkend besluit van de colleges van tweederde van het aantal gemeenten, met in achtneming van artikel 1 van de wet.
2. Elke gemeente en het algemeen bestuur is bevoegd een wijziging in de regeling aan de besturen van de gemeenten in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van het algemeen bestuur toe aan de besturen van de gemeenten.
3. Onder wijziging van de regeling wordt mede verstaan opheffing alsmede het toetreden tot en het uittreden van de regeling.

Artikel 33 Toetreding en uittreding

1. Een gemeente kan toe- of uittreden krachtens daartoe strekkende besluiten van haar college en raad.
2. De uittreding gaat in één jaar na het verstrijken van het jaar waarin het besluit tot uittreding is genomen.
3. De toetreding gaat in met ingang van de eerste dag van de maand, volgende op die waarin de regeling aan Gedeputeerde Staten is toegezonden.
4. Het algemeen bestuur stelt richtlijnen vast voor toe- of uittreding. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toe- of uittreding.
5. Bij een gemeentelijke herindeling van één of meerdere gemeenten zoals bedoeld in de wet algemene regels herindeling kan het algemeen bestuur besluiten om een termijn vast te stellen die afwijkt van de in lid 2 genoemde termijn. Rechten en verplichtingen van de uittredende gemeente - voor herindeling - jegens de Regio Arnhem-Nijmegen, blijven gelden voor de toetredende gemeente na herindeling.

Artikel 34 Liquidatie

1. Ingeval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regels vast. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
2. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord, vastgesteld.
3. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 9 van deze regeling.
4. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van de Regio Arnhem-Nijmegen, uitgaande van de verdeling van financiële lasten en risico's tussen de gemeenten zoals vastgelegd in de contractuele afspraken tussen deelnemende gemeenten aan een opgave.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zo nodig blijven de organen van het openbaar lichaam ook na het tijdstip van opheffing in functie, totdat de liquidatie is voltooid.

Hoofdstuk 17 Slotbepalingen

Artikel 35 Geschillen en onvoorziene gevallen

1. De gemeenten zullen geschillen als bedoeld in artikel 28 van de wet in onderling overleg proberen op te lossen, alvorens deze voor te leggen aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.
2. In alle gevallen waarin deze regeling of de wet niet voorziet, besluit het algemeen bestuur.

Artikel 36 Duur van de regeling

1. De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. Het algemeen bestuur draagt zorg voor de evaluatie van het algemeen functioneren en de werkwijze van de Regio Arnhem-Nijmegen aan het begin van het kalenderjaar waarin algemene raadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden.

Artikel 37 Toezending en bekendmaking

De gemeente Overbetuwe is belast met de toezending van deze regeling aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland en de provincie Limburg en maakt de regeling tijdig bekend zoals bedoeld in artikel 26 van de wet.

Artikel 38 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op 1 juli 2020.
2. De regeling wordt aangehaald als “Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen”.

Ondertekend op …..te…..

Het college van burgemeester en wethouders van

secretaris burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van …

…… ……

secretaris burgemeester

Etc. etc.

Toelichting bij de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Algemeen

De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit –bewerkstelligen. Het gaat hierbij om de samenwerking op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.
De juridische basis van de samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is vastgelegd in deze 'Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen'.
Datgene wat in juridische zin geregeld moet worden rondom de samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen, is ook vastgelegd in deze regeling. Tegelijk laat deze regeling ruimte waar dat mogelijk en wenselijk is, zodat de organisatie en daarmee de samenwerking flexibel blijft en aanvullende of specifieke afspraken in afzonderlijke verordeningen kunnen worden vastgelegd.
De Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen bevat alleen bepalingen over onderwerpen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Daarbij zijn niet alle regels uit de Wgr overgenomen. Daarmee blijft deze regeling behapbaar en hoeft niet bij elke wijzigingen van de Wgr de regeling veranderd te worden

De werkwijze zoals vastgelegd in deze regeling, is nader uitgewerkt en gedetailleerd in het Bedrijfsplan regio Arnhem - Nijmegen(16 april 2020). Het Bedrijfsplan is een uitwerking van en toelichting op de praktische werkwijze. Het Bedrijfsplan dient als richtsnoer bij de oprichting van het nieuwe regiobestuur en regiobureau. Waar nodig wordt in deze artikelsgewijze toelichting verwezen naar het Bedrijfsplan.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsbepalingen

Dit artikel bevat enkele algemene begripsbepalingen die gelden voor de gehele gemeenschappelijke regeling.

Artikel 2 Openbaar lichaam

Dit artikel bepaalt dat er een zogenoemd gemeenschappelijk openbaar lichaam wordt ingesteld krachtens artikel 1, eerste lid, gelezen in samenhang met artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De regeling is een collegesamenwerking. Het gemeenschappelijk openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en kan dus zelfstandig privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten. Er is bewust gekozen voor een gemeenschappelijk openbaar lichaam: deze keuze maakt het mogelijk om transparanter en met meer slagkracht te kunnen werken. De regio kan zo zijn eigen financiële administratie en verantwoording organiseren.
Tot slot bepaalt het artikel dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam gevestigd is te Elst, gemeente Overbetuwe (volgens artikel 10 lid 3 Wgr is het aanwijzen van een plaats van vestiging vereist). Dit is het geografisch centrum van de regio.

Artikel 3 Bestuursorganen
Het bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter (art. 12, lid 1 Wgr). Daarnaast kunnen commissies van advies en bestuurscommissies worden ingesteld. In deze regeling is die mogelijkheid geopend in hoofdstuk 6. De directie of een directielid is geen bestuursorgaan.

Artikel 4 Belangen
Deze regeling wordt getroffen ter behartiging van de in dit artikel genoemde belangen. Het belang bakent de bevoegdheden van (het bestuur van) het gemeenschappelijk openbaar lichaam af.

Artikel 5 Taken
In deze bepaling zijn de taken omschreven die het samenwerkingsverband moet uitvoeren voor zover gelegen binnen het belang van de vorige bepaling. De taken hebben met name betrekking op de voorbereiding en agendering van de verschillende opgaven.

Daarnaast worden positioneren en profileren van de regio expliciet benoemd, net als inspelen op ontwikkelingen en het faciliteren van ontmoetingen.

Artikel 6 Bevoegdheden
De deelnemende gemeenten dragen geen bevoegdheden over aan de regio Arnhem-Nijmegen. Bij afzonderlijk besluit mandateren de deelnemers de bevoegdheden. De enige uitzondering betreft de bevoegdheid van de colleges om een subsidie te verstrekken aan de stichting The Economic Board.
De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten merken de stichting aan als subsidieontvanger. De bevoegdheid om de subsidie te verstrekken wordt door de colleges overgedragen aan het algemeen bestuur. Dit heeft als voordeel dat er één subsidiebeschikking hoeft te worden opgesteld in plaats van 18 stuks. De subsidie wordt gebaseerd op een bedrag per aantal inwoners.

In het derde lid worden de bevoegdheden van de bestuursorganen van het openbaar lichaam beperkt. Dit zijn bevoegdheden die het openbaar lichaam vanwege zijn rechtspersoonlijkheid op grond van de wet zelf heeft. Met deze bepaling worden de financiële risico's voor de deelnemers beperkt, omdat de deelnemers hiermee vooraf moeten instemmen.

Artikel 7 Samenstelling algemeen bestuur
Dit artikel gaat over de samenstelling van het bestuur en de plaatsvervanging van bestuurders. Deze zaken moeten in de gemeenschappelijke regeling geregeld worden (art. 10 lid 3 Wgr). Daarbij is rekening gehouden met de wettelijke bepaling dat de leden van het bestuur door en uit de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders moeten worden aangewezen (art. 14a Wgr). Er is voor gekozen om ieder college één lid aan te laten wijzen.
Als een lid van het bestuur verhinderd is, dan kan dat lid vervangen worden door de door het betreffende college aangewezen plaatsvervanger.

Artikel 8 Vergaderingen
Besluiten neemt het algemeen bestuur bij meerderheid van stemmen. Gekozen is voor een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente, zoals die bij meerdere gemeenschappelijke regelingen in de regio toegepast wordt. Specifiek voor de begroting en de jaarrekening is gekozen voor

een gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een besluit is dan pas aangenomen als de meerderheid van stemmen ook de meerderheid van de inwoners van de regio vertegenwoordigt.
De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar.
In het bedrijfsplan in paragraaf 4.2 is opgenomen dat het algemeen bestuur 8 keer per jaar bij elkaar komt. In artikel 8 van de gemeenschappelijke regeling is minimaal 6 keer per jaar opgenomen. Het laatste is verplichtend, het eerste is wenselijk.
Een opgavegerichte samenwerking kunnen overheden niet alleen. Partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en het maatschappelijk veld zijn nodig om de gewenste doelen en resultaten te kunnen halen. Het algemeen bestuur kan ervoor kiezen om vertegenwoordigers van deze partijen uit te nodigen voor zijn vergadering.
Elke opgave kent een bestuurlijk opdrachtgever (zie paragraaf 3.3 van het bedrijfsplan). De leden van het dagelijks en algemeen bestuur zijn niet automatisch bestuurlijk opdrachtgever van de inhoudelijke opgaven. Dit kunnen ook bestuurders uit één van de 18 regiogemeenten zijn die geen deel uitmaken van het dagelijks of algemeen bestuur. Om de rollen en verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur ten aanzien van de inhoudelijke opgaven te kunnen vervullen, zijn de bestuurlijk opdrachtgevers van de opgaven in ieder geval agendalid van het algemeen bestuur en zullen zij met regelmaat aansluiten bij vergaderingen van het algemeen bestuur.

Artikel 9 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur
Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van het gemeenschappelijk openbaar lichaam (art. 12, tweede lid, van de wet). Dit betekent onder meer dat het algemeen bestuur eindverantwoordelijk is voor het gemeenschappelijk openbaar lichaam. In het algemeen bestuur zijn alle deelnemers vertegenwoordigd.
Dit artikel beschrijft de taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur kan zijn bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur met uitzondering van de taken benoemd in artikel 33a, tweede lid, van de wet en artikel 9, vierde lid, van de regeling.

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur
Gekozen is voor een klein en compact dagelijks bestuur, dat ervoor zorgt dat het algemeen bestuur zijn rol kan vervullen.
De wet bevat geen bepalingen over het benoemen van plaatsvervangers voor de leden van het dagelijks bestuur. Bij vervanging met een tijdelijk of incidenteel karakter kan worden volstaan met een interne vervangingsregeling binnen het dagelijks bestuur,

Artikel 11 Vergaderingen
De wet bevat geen bepalingen over de besluitvorming en vergaderorde van het dagelijks bestuur, zoals bij het algemeen bestuur.
Net als bij het algemeen bestuur is in de regeling opgenomen dat het dagelijks bestuur minimaal 6 keer per jaar bij elkaar komt. Logischerwijs volgt het dagelijks bestuur minimaal de vergaderfrequentie van het algemeen bestuur. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.

Artikel 12 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur
Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur.

Artikel 13 Voorzitter
Dit artikel regelt de aanwijzing van de (plaatsvervangend) voorzitter. Op grond van artikel 13, negende lid, van de Wgr moet de voorzitter door en uit het algemeen bestuur aangewezen worden. De voorzitter is een eenhoofdig bestuursorgaan (artikel 12, lid 1 Wgr) en is voorzitter van zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur (artikel 12, lid 3 Wgr).
De plaatsvervangend voorzitter vervangt de voorzitter zowel in het algemeen bestuur als in het dagelijks bestuur.

Artikel 14 Taken en bevoegdheden van de voorzitter
Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur. De voorzitter is ook aanspreekbaar als boegbeeld van de regio.

Artikel 15 Commissies van advies
Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 van de Wgr. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Het algemeen bestuur stelt in ieder geval een regioagendacommissie in. In paragraaf 4.3 van het bedrijfsplan wordt deze uit raadsleden bestaande regioagendacommissie verder toegelicht.

Artikel 16 Bestuurscommissies
Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen (op grond van artikel 25, lid 1 Wgr). Het is aan het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen. Het algemeen bestuur regelt de samenstelling van de bestuurscommissie, haar taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties jegens het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Op grond van artikel 25, lid 2 Wgr gaat het algemeen bestuur pas over tot de instelling van de in het eerste lid bedoelde commissies als de raden van de deelnemende gemeenten een verklaring van geen bezwaar hebben afgegeven.

Artikel 17 tot en met artikel 20
Deze artikelen regelen de informatie- en verantwoordingsplicht die uit een oogpunt van democratische legitimatie aan het functioneren van het bestuur worden gesteld en die verplicht is op grond van de Wgr.

Artikel 21 Reglement van orde algemeen bestuur
Geen toelichting nodig.

Artikel 22 Reglement van orde dagelijks bestuur
Geen toelichting nodig.

Artikel 23 Regiobureau
Uitgangspunt voor de rol van het regiobureau is dat de regionale samenwerking gebeurt in de opgaven, door de 18 gemeenten, en dat het regiobureau deze samenwerking faciliteert. In het regiobureau wordt een aantal strategische functies belegd zoals strategie, raads- en bestuursadvisering, lobby / profilering / positionering, strategische communicatie, procesmanagement en financieel advies. Ook is het huidige Bureau Brussel, dat de lobby naar andere (overheids)organisaties verzorgt, in het regiobureau ondergebracht.

Artikel 24 Directeur
Aan het hoofd van het regiobureau staat een directeur. Hij/zij wordt aangesteld door het dagelijks bestuur.

Artikel 25 Klachten
Er is voor gekozen om de gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen aan te wijzen als bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 26 Archief
Op grond van artikel 40 van de Archiefwet 1995 (Archiefwet) moet de gemeenschappelijke regeling bepalingen bevatten over het archief. Deze moeten zoveel mogelijk overeenkomstig de Archiefwet worden vormgegeven. Om die reden is aansluiting gezocht bij de bepalingen zoals die op grond van de Archiefwet voor de gemeenten gelden.

Artikel 27 Regionale opgaven
Elke opgave kent een bestuurlijk opdrachtgever en een ambtelijk opdrachtgever. Voor elke opdracht wordt een opgavemanager aangesteld. De opgaven worden concreet omschreven en kennen een eigen begroting. Uitgangspunt is dat de gemeenten kunnen deelnemen aan een opgave.
Als een gemeente niet deelneemt aan een opgave, dan vrijwaart het samenwerkingsverband deze gemeente voor kosten en risico's die met deze opgave verband houden.

Artikel 28 Financiële organisatie
Behoeft geen nadere toelichting. Aangesloten wordt bij de wettelijke voorschriften.

Artikel 29 Bijdragen van de gemeenten
Artikel 29, tweede lid, omschrijft de kostenverdeelsleutel voor de reguliere taken (de opgave overstijgende kosten) die het openbaar lichaam uitvoert. In de regio is afgesproken dat de verrekening van deze kosten plaatsvindt naar rato van het aantal inwoners. Hiervoor is het laatst bekende inwonersaantal per gemeente de grondslag. Daarnaast wordt de kostenverdeelsleutel van elke individuele opgave vastgelegd.
Jaarlijks stelt het algemeen bestuur de hoogte van de bijdragen van de deelnemende gemeenten vast. Uit het wettelijk systeem vloeit voort, dat de deelnemers aan een gemeenschappelijke regeling er te allen tijde voor moeten zorgen dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen.

Artikel 30 Begroting
De jaarlijkse bijdrage voor de reguliere taken en de opgaven wordt opgenomen in de begroting. De begroting bestaat dus uit twee delen.
Verwezen is naar de termijnen genoemd in de wet zodat bij een wetswijziging de regeling geen aanpassing behoeft.

Artikel 31 Jaarrekening
Verwezen is naar de termijnen genoemd in de wet zodat bij een wetswijziging de regelingen geen aanpassing behoeft.

Artikel 32 Wijziging en opheffing
Gewijzigde omstandigheden kunnen aanleiding geven om de regeling aan te passen. Daarvoor is met deze bepaling een voorziening getroffen. Het bestuur dan wel een van de colleges kan voorstellen voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling doen. Alle deelnemende colleges besluiten over een voorstel tot wijziging van de regeling (art. 1 lid 3 jo. lid 1 Wgr), na toestemming van hun raden (art. 1 lid 3 jo. lid 2 Wgr). De regeling is gewijzigd wanneer tweederde van het aantal deelnemende gemeenten daartoe heeft besloten. De wijziging bevat het moment van inwerkingtreding.
Dit kan op grond van art. 26 lid 3 van de Wgr niet eerder dan nadat de regeling bekend is gemaakt. De wijze van bekendmaking is voorgeschreven in art. 26 lid 2 van de Wgr.

Artikel 33 Toetreding en uittreding
Dit artikel regelt de procedure voor toetreding van nieuwe deelnemers aan het samenwerkingsverband en n de uittreding van bestaande deelnemers aan het samenwerkingsverband.
Het algemeen bestuur is bevoegd richtlijnen vast te stellen voor toe- en uittreding.
Ook bij een toe- of uittreding wordt een regeling conform artikel 32 gewijzigd.
In het toetredingsbesluit wordt bepaald wanneer de toetreding ingaat.

Artikel 34 Liquidatie
Als de deelnemende gemeenten besluiten tot opheffing van de regeling, dan besluit het algemeen bestuur tot liquidatie. Dit stelt een liquidatieplan vast. De raden worden in de gelegenheid gesteld een zienswijze naar voren te brengen.
Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de gemeenten tot deelneming in de financiële gevolgen van de opheffing. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de opheffing heeft voor het personeel. Als het openbaar lichaam op haar rustende verplichtingen is nagekomen en er blijft een batig saldo over, dan wordt dit batig saldo aan de hand van de gehanteerde verdeelsleutel, zoals vastgelegd in het liquidatieplan, aan gemeenten uitgekeerd. Resteert een negatief saldo, dan zijn gemeenten naar rato van de gehanteerde verdeelsleutel gehouden deze verplichtingen op zich te nemen. Het openbaar lichaam blijft bestaan, zolang dat voor liquidatie noodzakelijk is (art. 9 lid 3 Wgr).

Artikel 35 Geschillen en onvoorziene gevallen
Geen toelichting nodig.

Artikel 36 Duur van de regeling
Met dit artikel worden de evaluatiemomenten van de regeling bepaald.
Door de evaluatie aan het begin van het kalenderjaar waarin de algemene gemeenteraadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden, kan het zittende bestuur nog kennis nemen van de uitkomsten van de evaluatie, deze van commentaar en advies kan voorzien en mee kan geven in de overdracht naar het nieuwe bestuur. De voorbereidingen voor de evaluatie zullen dan na de zomer van het jaar voor de verkiezingen al gestart moeten worden.
De eerste evaluatie zou dan al begin 2022 plaats moeten vinden. Dit is te vroeg om de effecten van de nieuwe opzet goed in beeld te kunnen brengen. Het algemeen bestuur kan kiezen of het de evaluatie uitstelt of dat het kiest voor een 'lichte evaluatie' voor de eerste ervaringen.
Bij de evaluatie zullen (in ieder geval) de volgende criteria getoetst worden:
- de slagvaardigheid van de samenwerking, kan er adequaat worden gereageerd op voorkomende opgaven en uitdagingen (bv. doorlooptijd);
- de verhouding tussen de bereikte resultaten enerzijds en de bestuurlijke en ambtelijke inzet anderzijds;

- de vraag of de gemeenteraden zich voldoende herkennen in het proces van samenwerking;
- de kwaliteit van de gemeenschappelijk geformuleerde regionale agenda;
- de positie die het samenwerkingsverband inneemt richting zijn strategische partners (provincie, The Economic Board / triple helix, Rijk en EU);
- maximale administratieve eenvoud ('lean and mean').

Artikel 37 Toezending en bekendmaking
De gemeente Overbetuwe is hiermee belast, omdat zij de statutaire vestigingsplaats is van het openbaar lichaam.

Artikel 38 Inwerkingtreding en citeertitel
Geen toelichting nodig.

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1513
Extern Zaak ID	Z/20/047881
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.2.1
Titel	Beantwoording schriftelijke vragen - Sport(scholen) tijdens Corona - Kernachtig Druten
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Eigenaar	Visscher, Hajo
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	088 432 75 25

Bijlagen
Schriftelijke vragen - sport(scholen) tijdens Corona - Kernachtig Druten
Beantwoording schriftelijke vragen - sport(scholen) tijdens Corona - Kernachtig Druten

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	2 juni 2020
Presidium Druten	8 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

De raad heeft de beantwoording ter kennisname aangenomen.

Besluit

De raad heeft de beantwoording ter kennisname aangenomen.

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Omschrijving	Aankruisen wat van toepassing is
Schriftelijke vragen (art. 44 RvO)	x
Technische vragen	

Fractie: **Kernachtig Druten**
CC: raad

Datum: 13 mei 2020
Datum vragen ingekomen: Datum_vragen

Onderwerp:
Sport(scholen) tijdens Corona

Vragen:
Al enkele maanden hebben we als samenleving te maken met het Corona-virus. Helaas heeft het virus al al vele slachtoffers gemaakt; ook in onze gemeente. Onze gedachten gaan in eerste instantie dan ook uit naar de slachtoffers en direct getroffenen van het virus. Helaas lijkt het voorlopig nog niet te zijn uitgeraasd.

Noodgedwongen zijn door de Rijksoverheid en de Veiligheidsregio's stevige maatregelen afgekondigd om het virus de kop in te drukken. De maatregelen hebben effect. De grootste besmettingspiek lijkt achter ons te liggen en voorzichtig aan worden de eerste maatregelen wat versoepeld. Onze premier presenteerde onlangs hiertoe een routekaart, tot vreugde van veel burgers en bedrijven.

Vanzelfsprekend kan de routekaart niet tot ieders vreugde leiden. Zo valt uit de routekaart op te maken dat sportscholen/fitnessclubs pas vanaf 1 september haar deuren mogen openen. Deze maatregel leidt tot veel kritiek en onbegrip vanuit de branche; in onze optiek begrijpelijk wanneer je het vergelijk trekt met andere sectoren en de daar geldende maatregelen/versoepelingen.

De branche wordt daarbij hard geraakt door de Routekaart. Sinds de persconferentie van onze premier 6 mei j.l. (aankondiging sportscholen gesloten tot 1 sept) stapelt de ene na andere abonnementsopzegging zich op, begrijpen wij van onze lokale ondernemers. De betreffende ondernemers trekken daarom alle creatieve ideeën uit de kast om haar leden -onze inwoners- een goed (en veilig) sportaanbod te kunnen bieden. Helaas (b)lijken veel ideeën na overleg met onze gemeente niet mogelijk omdat het 'volgens de letter van de noodverordening niet mag'.

Als Kernachtig Druten zijn wij van mening dat we ondernemers in deze bijzondere tijden moeten helpen. Hierbij zouden de mogelijkheden centraal moeten staan; niet de onmogelijkheden.

1. Wat zijn de mogelijkheden (niet de onmogelijkheden) voor sportscholen en ondernemers in de *leisure* in de gemeente Druten om toch sport/bedrijfsactiviteiten -onder voorwaarden- op te starten?
2. Hoe kan de gemeente Druten de betreffende ondernemers hierin ondersteunen?
3. Is het college bereidt om in de richting van de Voorzitter Veiligheidsregio en Rijksoverheid een lobby te voeren, zodat er voor sportscholen en ondernemers in de leisure meer ruimte ontstaat om -onder voorwaarden- sport/bedrijfsactiviteiten op te starten?

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Antwoord:

Verzonden:

Ter informatie: Indienen en wijze van afdoening door het college

Schriftelijke vragen	**Afdoening door college:** schriftelijke beantwoording binnen 30 dagen
Technische vragen	**Indienen:** Uiterlijk maandag vooraf een RTG. **Afdoening door college:** tijdens RTG vergadering

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 47881

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen: Sport(scholen) tijdens Corona

Kernboodschap
We hebben begrip voor de terecht aangegeven moeilijke situatie van (sport)ondernemers in deze tijd, zeker ook de sportscholen. In de huidige situatie hebben we echter nog altijd van doen met de veiligheidssituatie GRIP 4 en de noodverordening, die leidend zijn.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Antwoord van het college
In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen over *sport(scholen) tijdens Corona* gesteld door de fractie Kernachtig Druten.

Inleiding vragen door vragensteller
Al enkele maanden hebben we als samenleving te maken met het Corona-virus. Helaas heeft het virus al vele slachtoffers gemaakt; ook in onze gemeente. Onze gedachten gaan in eerste instantie dan ook uit naar de slachtoffers en direct getroffenen van het virus. Helaas lijkt het voorlopig nog niet te zijn uitgeraasd.
Noodgedwongen zijn door de Rijksoverheid en de Veiligheidsregio's stevige maatregelen afgekondigd om het virus de kop in te drukken. De maatregelen hebben effect. De grootste besmettingspiek lijkt achter ons te liggen en voorzichtig aan worden de eerste maatregelen wat versoepeld. Onze premier presenteerde onlangs hiertoe een routekaart, tot vreugde van veel burgers en bedrijven.
Vanzelfsprekend kan de routekaart niet tot ieders vreugde leiden. Zo valt uit de routekaart op te maken dat sportscholen/fitnessclubs pas vanaf 1 september haar deuren mogen openen. Deze maatregel leidt tot veel kritiek en onbegrip vanuit de branche; in onze optiek begrijpelijk wanneer je het vergelijk trekt met andere sectoren en de daar geldende maatregelen/versoepelingen.
De branche wordt daarbij hard geraakt door de Routekaart. Sinds de persconferentie van onze premier 6 mei j.l. (aankondiging sportscholen gesloten tot 1 sept) stapelt de ene na andere abonnementsopzegging zich op, begrijpen wij van onze lokale ondernemers. De betreffende ondernemers trekken daarom alle creatieve ideeën uit de kast om haar leden -onze inwoners- een goed (en veilig) sportaanbod te kunnen bieden. Helaas (b)lijken veel ideeën na overleg met onze gemeente niet mogelijk omdat het 'volgens de letter van de noodverordening niet mag'.
Als Kernachtig Druten zijn wij van mening dat we ondernemers in deze bijzondere tijden moeten helpen. Hierbij zouden de mogelijkheden centraal moeten staan; niet de onmogelijkheden.

Vraag 1
Wat zijn de mogelijkheden (niet de onmogelijkheden) voor sportscholen en ondernemers in de leisure in de gemeente Druten om toch sport/bedrijfsactiviteiten -onder voorwaarden- op te starten?

Antwoord:
Sportscholen en ondernemers kunnen vanaf 29 april 2020 voor kinderen en jongeren tot en met 18 jaar, evenals andere sportaanbieders/sportverenigingen, buiten trainingen en/of lessen organiseren. Het gaat om georganiseerde trainingen en/of lessen in de buitenlucht. Officiële wedstrijden zijn niet toegestaan.

Kinderen tot en met 12 jaar kunnen onder begeleiding samen buiten sporten. Alleen naar een begeleider moet 1,5 meter afstand gehouden worden.

Jongeren van 13 tot en met 18 jaar mogen onder begeleiding buiten sporten met elkaar, maar dan met 1,5 meter afstand ertussen.

Kinderen en jongeren tot en met 18 jaar mogen sporten op basis van een door de gemeente goedgekeurd plan op een door de gemeente aangewezen en goedgekeurde buitenlocatie.

Voor personen vanaf 19 jaar en ouder is het vanaf 11 mei 2020 weer mogelijk om gezamenlijk buiten te sporten en te bewegen mits zij zich houden aan de afstandseis van 1,5 meter. Het buiten sporten vanaf 19 jaar hoeft niet te worden gemeld bij de gemeente. Daarbij is het volgende belangrijk:
- Sporten in de buitenlucht mag, maar dient te gebeuren conform maatregelen en voorwaarden van de RIVM, ministerie en protocol van sportbond of brancheorganisatie.
- De binnen(sport)accommodaties blijven vooralsnog gesloten. Er is één uitzondering, de binnen- en buitenzwembaden kunnen worden geopend.
- De gemeenschappelijke was- en douchevoorzieningen zijn gesloten. Toiletten mogen gebruikt worden.
- Toeschouwers anders dan begeleiders zijn niet toegestaan. Bij de doelgroep tot en met 18 jaar dienen begeleiders/trainers zichtbaar te zijn door het dragen van een hesje.

Vraag 2
Hoe kan de gemeente Druten de betreffende ondernemers hierin ondersteunen?

Antwoord
De gemeente ondersteunt hierin middels het snel opgestarte corona actieteam sport (voor Druten en Wijchen) dat zorgt voor:
- Informeren en beantwoording van vragen.
- Actuele informatie over sporten en bewegen op de gemeentelijke websites.
- Zo snel als mogelijk akkoord geven aan de plannen van sportaanbieders/ondernemers zodat zij kunnen starten met de activiteiten voor de jeugd (tot 19 mei gaat het om 16 binnensportaanbieders in Druten die nu buiten sporten, waaronder meerder sportscholen)
- Bijdragen aan het vinden van een geschikte (andere) buitenlocatie
- Aanwijzen van buitenterreinen in de nabijheid van sport- en dansscholen als goedgekeurde sportlocatie voor de jeugd. Zodat conform de noodverordening

(voorwaarde: goedgekeurd plan en door de gemeente goedgekeurde buitenlocatie) gestart kan worden met sporten door de jeugd.
- Korte lijnen binnen de gemeentelijke organisatie bij vragen over mogelijke bouwconstructies (zo is er bijvoorbeeld vlot toestemming gegeven voor de bouw van een professionele steiger naast een sportschool, met bokszakken)
- Op 16 mei 2020 is er in de gemeenten Druten en Wijchen het bestuurlijk besluit genomen dat een tent of overkapping bij het buiten sporten, onder voorwaarden, is toegestaan.

Vraag 3
Is het college bereid om in de richting van de Voorzitter Veiligheidsregio en Rijksoverheid een lobby te voeren, zodat er voor sportscholen en ondernemers in de leisure meer ruimte ontstaat om -onder voorwaarden- sport/bedrijfsactiviteiten op te starten?

Antwoord
We begrijpen heel goed de consequenties voor de ondernemers en daarom de wens vanuit de sportscholen om ook weer zo snel als mogelijk binnen te kunnen sporten. Overigens geldt het vooralsnog alleen buiten mogen sporten evenzeer voor alle binnensportverenigingen in onze gemeente. We zien dat het allerlei vragen oproept. We zijn dan ook blij dat de rijksoverheid in de persconferentie van 19 mei heeft aangegeven in overleg te zijn met de bedrijfsbranche van de sportscholen om te kijken of er een versnelling mogelijk is. Dit is voorbehouden aan de rijksoverheid, die zich hierbij laat adviseren vanuit gezondheid en wetenschap. Dit is niet aan de gemeente. We hebben nog altijd van doen met de GRIP 4 situatie en noodverordening, waarbij de voorzitter van de Veiligheidsregio de leiding heeft. De gemeente is gehouden aan de noodverordening. De noodverordening is leidend.

Gemeente Druten

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	1510
Extern Zaak ID	Z/20/048063
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2020
Agendapunt	12.2.2
Titel	Beantwoording raadsvraag Kernachtig Druten Het Kindpakket
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Hulsen, Eva
Soort nota	Overig
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	06-18351222

Bijlagen
Informatienota voor de Gemeenteraad vragen Kindpakket
Beantwoording raadsvragen Kernachtig Druten 25-5-2020

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	2 juni 2020
Raad openbaar Druten	**25 juni 2020**
Stukken gemeenteraad Druten	2 juli 2020

Voorgesteld besluit

De raad heeft de beantwoording ter kennisname aangenomen.

Besluit

De raad heeft de beantwoording ter kennisname aangenomen.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: Z/20/048063

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: beantwoording raadsvragen Het Kindpakket

Kernboodschap
Kernachtig Druten heeft op 18 mei 2020 een vraag ingediend over de zichtbaarheid van het Kindpakket in Druten.
Middels deze informatienota en bijlage, geven wij antwoord op deze vraag.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Toelichting
Niet van toepassing

Gevolgen
Niet van toepassing

Communicatie
Niet van toepassing

Uitvoering of Vervolgstappen
Niet van toepassing

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Beantwoorden raadsvragen

Gemeente Druten

Fractie: Kernachtig Druten
CC: raad

Datum: 25 mei 2020
Datum vragen ingekomen: 18 mei 2020

Onderwerp:
Zichtbaarheid Kindpakket

Vragen:

1. Graag zouden we zien dat, in navolging van andere gemeentes, dat het kindpakket beter zichtbaar gemaakt wordt. Dit kan door het gehele pakket en de wijze van aanvragen te tonen in een leegstaande etalage in het centrum van Druten.

Antwoord:
Aan het begin van 2020 is Stichting Leergeld bezig geweest met het regelen van een (leegstaande) etalage in Druten. Het was de bedoeling dat het Kindpakket in deze etalage duidelijk gepresenteerd zou worden door middel van informatieverstrekking. Ook zou de winkel een aantal momenten in de week open zijn zodat men direct naar binnen kon gaan voor meer info/inschrijvingen voor het Kindpakket of overige vragen.
In verband met de coronacrisis vond deze uitwerking nog niet plaats. Het idee zit nog wel in de pijplijn en we hopen hier zo spoedig mogelijk uitvoering aan te geven.

Met de versoepelingen van de maatregelen rondom Corona is afgesproken dat Leergeld de mogelijkheden tot het inrichten van een etalage/leegstaand winkelpand opnieuw inventariseert. We zijn van plan om in juli dit plan gereed/openbaar te hebben. Hoe eerder we dit realiseren, hoe beter het is.

Daarnaast is begin van dit jaar afgesproken een soort ‘event/feestelijk kennismakingsmoment’ te organiseren in het centrum van Druten. De bedoeling is dat het krantje van het Kindpakket én bijbehorende info in het centrum worden uitgedeeld en verspreid. In verband met corona stond dit ook on-hold. In mei 2020 is met Leergeld afgesproken dat zij onderzoeken of we dit alsnog door laten gaan voor de start van het nieuwe schooljaar.

Ten derde is met Leergeld afgesproken dat er in de zomervakantie een foldertje wordt gedrukt. Dit foldertje wordt, naast het bestaande krantje, aan mensen gepresenteerd en verspreid. Ook dit willen we in de zomervakantie gerealiseerd hebben zodat men voor de start van het nieuwe schooljaar op de hoogte is.

Als laatste zijn we met Stichting Leergeld aan het brainstormen of we bij de start van het nieuwe schooljaar ouders kunnen bereiken via de scholen zelf. We denken aan een podium bij opstartavonden op school etc. De mogelijkheden hiertoe werken we in de komende maanden uit.

Verzonden: 25 mei 2020

Datum	Afzender	Titel	Bijlage(s)
22-6-2020	Anoniem	Stop de corona noodwet	Anonieme brief - Stop de corona noodwet.docx
22-6-2020	Initiatiefgroep #gemeenteninnood	OPROEP	Initiatiefgroep #gemeenteninnood - OPROEP.pdf
19-6-2020	ODRN	Reactie op zienswijzen juni 2020	Ingekomen brief - ODRN - Reactie op zienswijzen juni 2020.pdf
18-6-2020	Gemeente Roerdalen	Open brief VNG Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Open brief ledenraadpleging VNG Waarborgfonds Sociale Woningbouw - Gemeente Roerdalen.pdf
16-6-2020	Rob Brockhus - Redacteur SDNL	Verzoek om verklaring virus- en bacterievrij verpleeg- en verzorgingstehuizen	Ingekomen brief - Rob Brockhus - Redacteur SDNL - Verzoek om verklaring virus- en bacterievrij verpleeg- en verzorgingtehuizen.pdf
12-6-2020	Ivo Thonon - Beleidsadviseur Toiletalliantie	Inzet mobiele toiletunits	Ingekomen brief - Ivo Thonon - Beleidsadviseur Toiletalliantie - Inzet mobiele toiletunits.pdf Bijlage 1 - Ivo Thonon - Pamflet Iedere (fiets)toerist blij met meer toiletten erbij.pdf
12-6-2020	Nationale ombudsman	Rapport Hindernisbaan zonder finish - Wet schuldsanering natuurlijke personen	Ingekomen brief - Nationale ombudsman - Rapport Hindernisbaan zonder finish - Wet schuldsanering natuurlijke personen.pdf Bijlage 1 - Nationale ombudsman - Rapport Hindernisbaan zonder finish.pdf
12-6-2020	Groep Straal-zelf	De naakte waarheid	Ingekomen brief - Groep Straal zelf - De naakte waarheid.pdf

8-6-2020	MARN	Agenda en stukken vergadering AB 25 juni 2020	AB MARN 2020 06 25 01 Agenda AB 25 juni 2020.pdf AB MARN 2020 06 25 03 conceptverslag AB 18 mei 2020.pdf AB MARN 2020 06 25 04 01 memo Jaarverslag inclusief jaarrekening 2019.pdf AB MARN 2020 06 25 04 02 bijlage Jaarrekening 2019 MARN concept voor AB incl controleverklaring.pdf AB MARN 2020 06 25 04 03 Bijlage adviesrapport DEF adviesrapport MARN jaarstukken 2019 en begroting 2021.pdf AB MARN 2020 06 25 05 01 Memo Begroting 2021.pdf AB MARN 2020 06 25 05 02 Begroting MARN 2021 inclusief Meerjarenraming 2022-2024.pdf AB MARN 2020 06 25 06 01 memo opdracht werkgroep toekomst MARN+.pdf AB MARN 2020 06 25 06 02 Onderzoeksopdracht MARN+_concept.pdf AB MARN 2020 06 25 06 03a Berg en Dal 81742_1_1.DOCX.pdf - Kopie in PDF-Zienswijze - MARN rol energietransitie en aandeelhouderschap ARN.PDF AB MARN 2020 06 25 06 03b Berg en Dal B28_Amendement_GroenLinks_-_ARN_en_MARN_(getekend).pdf - B28_Amendement_GroenLinks_-_ARN_en_MARN_(getekend).pdf AB MARN 2020 06 25 06 03 200610 Werkgroep MARN def.pdf AB MARN 2020 06 25 07 01 memo secretaris over samenwerking ARN en Wiek-II inzake zonnepark.pdf AB MARN 2020 06 25 07 02 memo ARN en Wiek II over samenwerking ARN en Wiek-II inzake zonnepark.pdf
5-6-2020	VNG Gelderland	Vervallen ALV 2020	Ingekomen brief - VNG - Vervallen ALV 2020 VNG Gelderland.pdf Bijlage 1 - VNG Gelderland - Financieel Jaarverslag 2019.pdf Bijlage 2 - VNG Gelderland Ledenbrief ALV 2020.pdf
2-6-2020	Adviesraad Sociaal Domein	Open brief mogelijke mogelijke fusie Druten Wijchen	Adviesraad Sociaal Domein - Open brief mogelijke mogelijke fusie Druten Wijchen.pdf

29-5-2020	MGR RVN	Factsheet eerste kwartaal 2020 - effecten corona - verslag bijeenkomst 25 mei 2020	Ingekomen brief - MGR RVN - Brief factsheet Q1 2020 en effecten corona en verlag 25 mei 2020.pdf Bijlage 1 - MGR RVN - Factsheet Q1 2020.pdf Bijlage 2 - MGR RVN - concept-verslag vergadering Agendacommissie MGR 25-05-2020 - Wijchen pdf.pdf
19-5-2020	Gemeente Overbetuwe	Uitgaande brief aan commissariaat voor de media	Ingekomen brief - Gemeente Overbetuwe - Uitgaande brief aan commissariaat voor de media.pdf Bijlage 1 - Gemeente Overbetuwe - Uitgaande brief aan commissariaat voor de media.pdf
19-5-2020	Gemeente Alphen Chaam	Motie Stabieler gemeentefonds	Ingekomen brief - Gemeente Alphen Chaam - Begeleidende mail Motie Stabieler gemeentefonds.pdf Bijlage 1 - Gemeente Alphen Chaam - Motie Stabieler gemeentefonds.pdf
18-5-2020	Brandweer en Ambulancezorg	Jaarbericht operationale prestaties	Informatiememo raad Jaarbericht brandweer en ambulance 2019.pdf Jaarbericht operationele prestaties Brandweer en AZGZ 2019.pdf
15-5-2020	VNG	Ledenraadpleging ivm uitstel alv tot september 2020	Ingekomen brief - VNG - Ledenraadpleging ivm uitstel alv tot september 2020.pdf Bijlage 1 - VNG - agenda ledenraadpleging ivm uitstel alv.pdf
15-5-2020	VNG	Ledenbrief - Lachgas	Ingekomen brief - VNG - Lachgas.pdf Bijlage 1 - VNG - Toelichting apv bepalingem aanpak overlast lachgas.pdf
15-5-2020	MGR Rijk van Nijmegen	Aanbiedingsbrief factsheet Q1 2020 en effecten corona	Ingekomen brief - MGR RVN - Aanbiedingsbrief en factsheet Q1 2020 en effecten corona.pdf Bijlage 1 - MGR RVN - Factsheet Q1 2020.pdf
14-5-2020	Stichting Echt Scheiden Zonder Schade	Consultatie wet deelgezag	Ingekomen brief - Stichting Echt Scheiden Zonder Schade - Consultatie wet deelgezag.pdf

8-5-2020	MARN	Stukken ten behoeve van de vergadering van het Algemeen Bestuur van de GR MARN op 11 mei	AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agenda en vergaderstukken.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 3.1, notulen AV 60 van 22 mei 2019.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 3.2, notulen AV 61 van 22 april 2020 (schriftelijke AV).pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 3.2, notulen AV 61 van 22 april 2020 bijlage 1.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 3.2, notulen AV 61 van 22 april 2020 bijlage 2.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 4.3, besluit inzake winstbestemming.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 5, evaluatie tariefontwikkeling.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 6.1, toelichting herstructurering.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 6.2, aandeelhoudersovereenkomst.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 6.2, oplegnotitie aandeelhoudersovereenkomst.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 4.1 ARN jaarverslag 2019.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 4.1, vaststelling van de jaarrekening.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 4.2, verlening van decharge.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 6.3, conceptakte statuten.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 6.3, wijziging statuten.pdf AB MARN 2020 05 11 05 AV 62, agp. 6.4, benoeming en ontslag commissarissen.pdf AB MARN 2020 05 11 06 Bijdrage Cirkelstad 2020.pdf AB MARN 2020 05 11 07 01 Ontwikkeling MARN+.pdf
7-5-2020	GGD Gelderland-Zuid - Meerjarenstrategie 2020-2023	Meerjarenstrategie 2020-2023	Ingekomen brief - GGD Gelderland-Zuid - Meerjarenstrategie 2020-2023.pdf Bijlage 1 - GGD Gelderland-Zuid - Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid 2020-2023.pdf Bijlage 2 - GGD Gelderland-Zuid - Overzicht zienswijzen meerjarenstrategie 2020-2023.pdf

6-5-2020	Alles voor mekaar	Noodkreet aan alle nederlandse gemeenten	Ingekomen brief - Alles voor mekaar - Noodkreet aan alle nederlandse gemeenten.pdf Bijlage 1 - Alles voor mekaar - Noodkreet aan alle Nederlandse gemeenten.pdf Bijlage 2 - Alles voor mekaar - Bijlagen bij Noodkreet.pdf
5-5-2020	RES	Bestuurlijke informatiebrief stand van zaken	Ingekomen brief - RES - Bestuurlijke informatiebrief stand van zaken.pdf
1-5-2020	J.G. v Gils	Corona politiek	Ingekomen brief - J.G. v Gils - Corona politiek.pdf Bijlage 1 - Brief van J.G. v Gils - Corona politiek.pdf
1-5-2020	Stuurgroep versterking regionale samenwerking Arnhem Nijmegen	Ingekomen brief - Wijziging aanbiedingsbrief stuurgroep	Ingekomen brief - Stuurgroep versterking regionale samenwerking Arnhem Nijmegen - Wijziging aanbiedingsbrief stuurgroep.pdf Bijlage 1 - Stuurgroep versterking regionale samenwerking Arnhem Nijmegen - Wijziging aanbiedingsbrief stuurgroep.pdf
30-4-2020	Gemeente Diemen	Inzake huurverhogingen	Ingekomen brief - Gemeente Diemen - Huurverhogingen.pdf Bijlage 1 - Brief inzake huurverhogingen corporaties.pdf Bijlage 2 - Brief aan de minister inzake huurverhogingen.pdf
30-4-2020	GGD Gelderland Zuid	Financiering deel begrotingswijziging Veilig Thuis	Ingekomen brief - GGD Gelderland Zuid - Financiering deel begrotingswijziging Veilig Thuis.pdf Bijlage 1 - GGD Gelderland Zuid - Aangepaste tabel aanbiedingsbrief 29 april 2020.pdf
28-4-2020	Stuurgroep versterking regionale samenwerking Arnhem Nijmegen	Aanbiedingsbrief	Ingekomen brief - Stuurgroep versterking regionale samenwerking Arnhem Nijmegen - Aanbiedingsbrief stuurgroep.pdf
28-4-2020	VNG	20200424_ledenbrief_coronacrisis-update-nummer-6	VNG - 20200424_ledenbrief_coronacrisis-update-nummer-6.pdf
24-4-2020	Sanne Scholten - Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst	Oproep Laat de jeugd weer buiten kunst maken	Ingekomen brief - Sanne Scholten - LKCA - Oproep Laat de jeugd weer buiten kunst maken.pdf
24-4-2020	Mara van Waveren - Stichting Lobby Lokaal	Inzake tegenmacht digitale democratie	Ingekomen brief - Mara van Waveren - Stichting Lobby Lokaal - Inzake tegenmacht digitale democratie.pdf

24-4-2020	Bart Kennis - Koninklijke Horeca Nederland	Lokale horeca in acute nood	Ingekomen brief - Bart Kennis - Koninklijke Horeca Nederland - Lokale horeca in acute nood.pdf
24-4-2020	Stichting Nationale Boomfeestdag	Corona update organisatie Nationale Boomfeestdag	Ingekomen brief - Stichting Nationale Boomfeestdag - Corona update organisatie Nationale Boomfeestdag.pdf